ଗଦ୍ଗଦସ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. ଗଦ୍ଗଦ ଧ୍ୱନି (ଦେଖ), ମର୍ଦ୍ଦିଷି, ପୁଂ. ବିଂ. ଗଦ୍ଗଦ-ବାକ୍ (ଦେଖ) ।

ଗର୍ଦ୍ଦି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ପରିହାସ,ଅଟ୍ଟା,କୌତୁକ, ତାମସା, ହିମାଳୟ ଓ ଉଃ ପଃ ଅଞ୍ଚଳ-ବାସୀ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଗଦ୍ୟ—ହି.ବିଂ.(ଗଦ + ମଂ.ଯ) କଥନୀୟ, ଯାହା କୁହା ହେବ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗଦ୍ୟା, (କ୍ଲୀ.ବି.)ଶ୍ରାବ୍ୟ କାବ୍ୟବିଶେଷ, ଛନ୍ଦୋ-ବନ୍ଧରହିତ ରଚନା, ସାଧାରଣ ଭାଷା ।

ଗଦ୍ୟପଦ୍ୟ--ବି.(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଗଦ୍ୟ ଓ ପଦ୍ୟ ।

ଗଦ୍ୟମୟ—ବି. (ଗଦ୍ୟ + ମୟ) ଯାହା ଗଦ୍ୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ (ରଚନା), ଯେଉଁ ବିଷୟରେ କବିତା ପରିକଳ୍ପନାର ଖେଳ ନାହିଁ, ବାସ୍ତବ ।

ଗଦ୍ୟାଣ(ନ) — ବି. ୪ ରତି ଓଜନର ପରିମାଣବିଶେଷ, ବୈଦ୍ୟ ମତରେ ୬୪ ଗୁଞ୍ଜା ପରିମାଣ ।

ଗଧ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଖର, ଅଶ୍ୱଜାତୀୟ ନିକୃଷ୍ଟ ଭାରବାହୀ ପଶୁ ।

ଗଧଡ଼(ଡ଼)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଓ ବିଂ. ଗଧା (ଦେଖ) ।

ଗଧପାଦଧରିବା--ସ୍ତ୍ରୀ.(ପ୍ରବଚନ) ନ୍ୟାୟ, କାର୍ଯ୍ୟୋଦ୍ଧାର ନିମନ୍ତେ ଅସମୟରେ ଅଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅନୁସରଣ ବା ସେବା କରିବା ।

ଗଧଭୋଜନ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗଧର ଖାଦ୍ୟ-ପରି ନିକୃଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ ।

ଗଧରଲ୍ଲ (ଫଳ) — ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବିଂ. ଅର୍ଦ୍ଧପକ୍ୱ (ଫଳ) ।

ଗଧରଡ଼ (ବୋବାଲ) — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗଧର ବୋବାଲ, ଗଧର ବୋବାଲପରି କର୍ଣ୍ଣ-କଟୁ ରବ ।

ଗଧା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ସଂ-ଗର୍ଦ୍ଦଭ) ଅତିନିର୍ବୋଧ ବ୍ୟକ୍ତି, ଓଲୁ , (ବିଂ.)ମଠୁଆ, ଅଲସୁଆ, ଓଲୁ , ନିର୍ବୋଧ ।

ଗଧାଟୋପି, ଗଧଟୋପି — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅପାରଗ ବା ଅମନୋ-ଯୋଗୀ ଛାତ୍ରର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଦଣ୍ଡ-ସ୍ୱରୂପ ଶିକ୍ଷକ ଯେଉଁ କାଗଜର ଟୋପି ପିନ୍ଧାଇ ଦିଅନ୍ତି । [ପଣ ।

ଗଧାମି— ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଅଳସୁଆପଣ, ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ

ଗଧୁଆ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ହେଟାବାଘ, (ବିଂ.) ଅଳସୁଆ, ମଠୁଆ ।

ଗଧୁଣୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମାଈଗଧ ।

ଗଧ — ହି.ବିଂ.(ଗ୍ରହ + ଯ)ପ୍ରାପ୍ୟ, ଯାହା ପାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଗନ୍‌ଗନାନ୍ତ — ପ୍ରା.(ସମ୍ବ.)ଅବ୍ୟ.ସଟ୍‌କିନ (ସରଳତା ଓ ଚଞ୍ଚଳତା ବ୍ୟଞ୍ଜକ,ଚଞ୍ଚଳ ଗତିରେ ଓ ସିଧାରେ) ।

ଗନରିଆ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମେହରୋଗ ।

ଗନସନ — ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି, ଗନ୍ଧଷଣ (ଦେଖ) ।

ଗନ୍ନମନ୍ତ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ବିଧର୍ମୀ ବା କାଫେରଙ୍କୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ପରାସ୍ତ କରି ତା'ଠାରୁ ମୁସଲମାନବିଜେତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ମାଲମତ୍ତା, ମୁଫତ୍ତ ବା ବିନାପରିଶ୍ରମରେ ମିଳିବା ମାଲ ।

ଗନ୍ତବ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଗମ + ମଂ,ତବ୍ୟ) ଜ୍ଞେୟ, ବୋଧଗମ୍ୟ, ନିଷ୍ପାଦନୀୟ, ଗମନୀୟ, ଗମନ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ, ପ୍ରାପ୍ୟ,ଯିବାର ଉପଯୁକ୍ତ(ସମସ୍ତ),ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା ଉଚିତ ।

ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥାନ — କ୍ଲୀ. ବି. ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବାକୁ ମନୁଷ୍ୟର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥାଏ ।

ଗନ୍ତା - ପୁଂ.ବିଂ. (ଗମ + କ.ତୃ)ଗମନ-ଶୀଳ, ପ୍ରାପ୍ତିଶୀଳ, ଗମ୍ୟମାନ, ସ୍ତ୍ରୀ-ସହବାସକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗନ୍ତ୍ରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.) ଏକ ପ୍ରକାର କୁରୁତା ।

ଗନ୍ତାଇ,ଗନ୍ତ୍ରେଇ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପାଇକାମା, ଗାଣ୍ଡିମୁଣା ।

ଗନ୍ତାଇତ (ଏତ) — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରାଜାଙ୍କର ବସ୍ତ୍ରାଗାରର ରକ୍ଷକଭୃତ୍ୟ, ସରଘରିଆ ।

ଗନ୍ତାଘର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଭଣ୍ଡାର ଘର, ସରଘର ।

ଗନ୍ତାଘରିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପୁଂ. ଗନ୍ତାଇତ ।

ଗନ୍ତାଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. ରାଣୀଙ୍କ ଭଣ୍ଡାରର ଭାରପ୍ରାପ୍ତା ଦାସୀ, ରାଣୀଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରାଗାର ଯେଉଁ ଦାସୀର ଜିମା ଥାଏ ।

ଗନ୍ତୁ — ହି. ବିଂ. (ଗମ୍ + କ.ତୁ) ଯେ ଗମନ କରେ, ଗମନକର୍ତ୍ତା, ପଥିକ, ବି. (ଗମ୍ + ଅଧି.ତୁ) ବାଟ, ପଥ ।

ଗନ୍ତୁକାମ(କାମୀ) — ପୁଂ.ବି.(ଗନ୍ତୁ + କାମ + ଇନ୍) ଗମନେଚ୍ଛୁକ, ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ।

ଗନ୍ତ୍ରୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗମ + ତୃ + ଈ)ଗୋରୁ-ଗାଡ଼ି,ଶଗଡ଼, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.)ଗମନକାରିଣୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗମନଶୀଳା, ପ୍ରାପ୍ତିଶୀଳା ।

ଗନ୍ତ୍ରୀରଥ — ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଶକଟ, ଗୋରୁଗାଡ଼ି ।

ଗନ୍ଥଡ଼ା(ଗନ୍ଥା) — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-କନ୍ଥା) ଆନେକ ପରସ୍ତ ଛିଣ୍ଡା ଓ ପୁରୁଣାଲୁଗା ଓ କନା ଏକତ୍ର ସିଆଁ ହୋଇଥିବା ବିଛଣା, ଗୋଦଡ଼ି ।

ଗନ୍ଦା — ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ) ବି. ଗେଣ୍ଡୁଫୁଲ, ଛିନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର, କନ୍ଥା ।

ଗନ୍ଦି—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ପୁଚ୍ଛ ।

ଗନ୍ଧ୍ — (ଧାତୁ)ଆଘାତ କରିବା,ହିଂସା-କରିବା, ମାରିବା, ଗତିକରିବା, ଭୂଷିତ କରିବା, ପୀଡ଼ାଦେବା, ବଧ କରିବା ।

ଗନ୍ଧ—ପୁଂ.ବି. (ଗନ୍ଧ + କ,ଅ)ଘ୍ରାଣେ-ନ୍ଦ୍ରିୟ ଗ୍ରାହ୍ୟଗୁଣ,ଲେଶ,ସମ୍ବନ୍ଧ,ଗନ୍ଧକ, ବସ୍ତୁର ଯେଉଁଗୁଣ ନାକଦ୍ୱାରା ଅନୁଭବ କରାଯାଏ, ଆମୋଦ, ବାସ, ଘୃତ ଚନ୍ଦନାଦି, ଶିବ ଦେବତାଙ୍କୁ ଅର୍ପିତ ହେବାପାଇଁ ସୁବାସିତ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି, ନୃତ୍ୟ, ଗର୍ବ,ଶୋଭାଞ୍ଜନ,କୁଷ୍ଠାରୁରୁ, ବୈଶେଷିକ ଦର୍ଶନୋକ୍ତ ୨୪ ଗୁଣ ମଧ୍ୟରୁ ପୃଥିବୀର ଗୋଟିଏ ଗୁଣ ଅଟେ, (ବିଂ) ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ, ପ୍ରତିବେଶୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.)ଦୁର୍ଗନ୍ଧ,ଉଗ୍ରଗନ୍ଧ ।

ଗନ୍ଧକ — ପୁଂ.ବି.(ଗନ୍ଧ + କ) ଶିଗ୍ରୁ ବୃକ୍ଷ, ସଜନା ଗଛ, ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ପୀତବର୍ଣ୍ଣ ଉପଧାତୁବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧକକଜ୍ଜଳୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧକଚୂର୍ଣ୍ଣ — କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ଗନ୍ଧ-ପ୍ରଧାନ ଚୂର୍ଣ୍ଣବିଶେଷ, ବାରୁଦ ।

ଗନ୍ଧକନ୍ଦ — ପୁଂ.ବି. କେଶରୁ ବୃକ୍ଷ,ମୁଥା-ଜାତୀୟତୃଣ,କୈବର୍ତ୍ତମୁସ୍ତକ,କେଉଟିଆ ମୁଥା ।

ଗନ୍ଧକରିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗନ୍ଧେଇବା, ଦୁର୍ଗନ୍ଧ କରିବା, ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ହେବା, ପାଡ଼ିବା, ଅପାନ ବାୟୁ ତ୍ୟାଗ କରିବା, (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି କଥା ମନକୁ ନ ପାଇବା ବା ବିରକ୍ତିକର ବୋଧହେବା ।

ଗନ୍ଧକଳୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁ, ଚମ୍ପକ-କଳିକା, ଚମ୍ପାକଢ଼ି ।

ଗନ୍ଧକସ୍ତୁରିକା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ-ବିଶେଷ, ଗନ୍ଧକସ୍ତୁରୀ ।

ଗନ୍ଧକାରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗନ୍ଧ + କାରକ + ଆ) ସ୍ୱୈରିଣୀ,ପରଗୃହସ୍ଥିତା ଶିଳ୍ପ-ନିପୁଣା ସ୍ୱାଧୀନା ରମଣୀ, ପ୍ରଭୁଙ୍କ ବେଶ-ବିନ୍ୟାସ ନିମନ୍ତେ ସୁଗନ୍ଧ ଓ ଚନ୍ଦନାଦି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିବା ଦାସୀ ।

ଗନ୍ଧକାଷ୍ଠ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶ୍ୱେତ ଲଜ୍ଜାଳୁକା, ଶିଳ୍ପିକା ବୃକ୍ଷ ।

ଗନ୍ଧକାଳିକା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି (ଗନ୍ଧ + କଳ + ଅ + ଇ + କ + ଆ) ବ୍ୟାସଦେବଙ୍କର ମାତା ।

ଗନ୍ଧକାଳୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗନ୍ଧ + କଲ୍ + କ,ଅ + ଈ) ବ୍ୟାସଦେବଙ୍କର ମାତା, ଅପର ନାମ ସତ୍ୟବତୀ, କୁମ୍ଭୀରମୁଣ୍ଡି ଧାରିଣୀ ଶାପଭ୍ରଷ୍ଟା ଗୋଟିଏ ଅପ୍ସରା ।

ଗନ୍ଧକାଳୁକା—ଗ୍ରା. ବି. ଏଲବାଳୁକା ।

ଗନ୍ଧକାଷ୍ଠ — କ୍ଲୀ. ବି. ଅଗୁରୁ, ଚନ୍ଦନ, ଚନ୍ଦନକାଠ, ଶମ୍ବର ଚନ୍ଦନ, ସୁଗନ୍ଧ କାଠ ।

ଗନ୍ଧକୁଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମୁରାନାମକ ଗନ୍ଧ-ଦ୍ରବ୍ୟ, ମୁରାମାଂସୀ ।

ଗନ୍ଧକୁସୁମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) ଚଣ୍ଡି-କାଷ୍ଠ, ଗନ୍ଧସ୍ୱାଷ୍ଠ, ଅଗବଥୁ ।

ଗନ୍ଧକୁଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୌଦ୍ଧ-ବିହାରସ୍ଥ ଆରାମ ସ୍ଥାନ ।

ଗନ୍ଧକେଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କସ୍ତୁରୀ, ମୃଗ-ନାଭି, ଗନ୍ଧମାଳତୀ ।

ଗନ୍ଧକୋକିଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗନ୍ଧମାଳତୀ ତୁଲ୍ୟ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧଖେଡ଼—କ୍ଲୀ. ବି. ଗନ୍ଧବେଣା,ଭୁତୃଣ ।

ଗନ୍ଧଗଜ—ବି. (କ.ଧା) ମଦଗନ୍ଧ ଯୁକ୍ତ ହସ୍ତୀ ।

ଗନ୍ଧଗୁହିରା,ଗୋହିରା — ଗ୍ରା. ବି. ଦେହରୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ବାହାରୁଥିବା ବବୁରକାଷ୍ଠସ୍ଥ କଣ୍ଟକୀଗଛ ।

ଗନ୍ଧଗୃହା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମୁରାମାଂସୀ ।

ଗନ୍ଧଗୋକୁଳ(ଳା) — ଗ୍ରା. ବି. ଖଟ୍ଟାଶ, ଶ ଲଅପତ୍ରୀନାମକ ନେଉଳଜାତୀୟ ବନ୍ୟଜୀବ ।

ଗନ୍ଧଗ୍ରହ — ବି. (ଗନ୍ଧ + ଗ୍ରହ୍ + ଣ,ଅ) ନାସିକା ।

ଗନ୍ଧଚନ୍ଦନ — ଗ୍ରା.ବି. ଘୋଗ୍ରଚନ୍ଦନ ।

ଗନ୍ଧଚେଲିକା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ବ୍ରୀ)କସ୍ତୁରୀ, ମୃଗନାଭି, ଲତାକସ୍ତୁରୀ, ମାଇ ଶାଳଆ-ପତ୍ରୀ ।

ଗନ୍ଧଚଟିଲା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବଚ୍, ବଚ ।

ଗନ୍ଧଜଳ — କ୍ଲୀ. ବି. ସୁଗନ୍ଧି କୁସୁମାଦି ବାସିତ ଜଳ,ସୁବାସିତ ଜଳ, ଗୋଲାପ ଜଳପ୍ରଭୃତି ।

ଗନ୍ଧଜାତ—କ୍ଲୀ.ବି. ତେଜପତ୍ର, ଗନ୍ଧ-ଦ୍ରବ୍ୟସମୂହ, (ବିଂ) ଗନ୍ଧରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ।

ଗନ୍ଧଜ୍ଞ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି (ଗନ୍ଧ + ଜ୍ଞ + ଅ + ଆ) ନାସିକା ।

ଗନ୍ଧଣା — ଗ୍ରା.ବି. ରସୋଣ ଗଛପରି ଏକ ପ୍ରକାର ଗଛ, (ପ୍ରା. ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମ ବି.) ଅଗ୍ନି-ମନ୍ଥ, (ପ୍ରା. ବସ୍ତର) ବଥୁଆଶାଗ ।

ଗନ୍ଧତଣ୍ଡୁଳ—କ୍ଲୀ.ବି. ଶାଳଧାନ୍ୟବିଶେଷ, ବାସମତୀ, ବାସନା ଧାନଚାଉଳ ।

ଗନ୍ଧତନ୍ମାତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ) ସ୍ୱାଙ୍ଗ୍ୟ ମତ୍ତସିଦ୍ଧ ସ୍ଥୂଳ ପୃଥିବୀର କାରଣ ସୂକ୍ଷ୍ମ-ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଗନ୍ଧତୁଳସୀ—ବି. ଏକପ୍ରକାର ତୁଳସୀ, ବଣତୁଳସୀ, ଦୋଲଖା । [ରଣତୃଣ ।

ଗନ୍ଧତୃଣ — କ୍ଲୀ. ବି. ରଣବାଦ୍ୟବିଶେଷ,

ଗଣତୃଣ — କ୍ଲୀ.ବି.ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ତୃଣବିଶେଷ, ବେଣା, ଧନ୍ଦନୀ ।

ଗନ୍ଧତୈଳ — କ୍ଲୀ. ବି. ଯନ୍ତ୍ରପାକେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ତୈଳବିଶେଷ, ସୁବାସିତ ତେଲ, ଫୁଲରତେଲ, ଚନ୍ଦନତେଲ ।

ଗନ୍ଧତ୍ୱକ୍ — କ୍ଲୀ. ବି. ଏଲବାଳୁକ ।

ଗନ୍ଧଦଳା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅଜମୋଦା, ବନ ଜୁଆଣି ।

ଗନ୍ଧଦାରୁ — କ୍ଲୀ. ବି. ଚନ୍ଦନ ।

ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ — କ୍ଲୀ. ବି. ନାଗକେଶର, ଅଳାଇଗୁଦ୍ଧ ଆୟୁର୍ବେଦୀୟ ସୁଗନ୍ଧ ମସଲାସମସ୍ତ ।

ଗନ୍ଧଦ୍ରାବକ—କ୍ଲୀ. ବି. ପ୍ଲୀହାଦି ରୋଗ-ନାଶକ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧଦ୍ୱିପ — ପୁଂ. ବି. ମଦଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ହସ୍ତୀ, ଉତ୍କୃଷ୍ଟହସ୍ତୀ ।

ଗନ୍ଧଧାରୀ — ପୁଂ. ବିଂ. ଯେ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ଧାରଣ କରେ, (ବି) ମହାଦେବ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗନ୍ଧଧାରିଣୀ ।

ଗନ୍ଧଧୂମଜ-ପୁଂ.ବି. (ଗନ୍ଧ + ଧୂମ + ଜନ୍ + ଅ) ସ୍ୱାଦୁନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଗନ୍ଧଧୂଳି — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କସ୍ତୁରୀ ମୃଗନାଭି ।

ଗନ୍ଧନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଗନ୍ଧ୍ + ଅନ)ଉତ୍ସାହ, ପ୍ରକାଶ, ହିଂସା, ସୂଚନ,ଯୁଦ୍ଧ, ଗନ୍ଧତୃଣ, ଧନ୍ଦନୀ, ବେଣା । [ମୁଷା ।

ଗନ୍ଧନକୁଳ — ପୁଂ.ବି. ଛୁଛୁନ୍ଦରୀ, ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ରା

ଗନ୍ଧନାକୁଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଘୃଷ୍ଟା, ଚବିକା, ଗଜପିପ୍ପଳୀ, ପିପଳାମୂଳ ।

ଗନ୍ଧନାମ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) ରକ୍ତ-ତୁଳସୀ, ଲାଲତୁଳସୀ ।

ଗନ୍ଧନାମ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ରରୋଗବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧନାଳୀକା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନାସିକା, ନାକ ।

ଗନ୍ଧନାଳୀ -- ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନାସିକା, ନାକ ।

ଗନ୍ଧନାଳୁକା — ଗ୍ରା. [ବି. ଏଲବାଳୁକ, ସୁଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧନଳସ୍ଥା-ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ନବମଲ୍ଲିକା,ନଅଳୀ ।

ଗନ୍ଧନଶା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗନ୍ଧପତ୍ରା, ଶୃଙ୍ଗି, ଗନ୍ଧହୁଲନ୍ଦ, ଆମ୍ବଅଦା ।

ଗନ୍ଧପ—ବି (ଗନ୍ଧ + ପା + ଅ) ଦେବତା-ବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧପତ୍ର – କ୍ଲୀ.ବ. ତେଜପତ୍ର, ପତ୍ରପତ୍ର, (ପୁଂ. ବ.ମ୍ବ) ବବର, ଶ୍ୱେତତୁଳସୀ, ମରୁଆଗଛ, ବିଲ୍ୱବୃକ୍ଷ, ନାଗରଙ୍ଗ ।

ଗନ୍ଧପତ୍ରା – ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗନ୍ଧଶୁଣ୍ଠି, ଆମ୍ବକସି ଅଦା, ଅଜମୋଦା, ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧା, ଗଙ୍ଗାପତ୍ରୀ, ଶାକ, ଗନ୍ଧବିଶେଷ, ଅଜାନବନ୍ଧ ।

ଗନ୍ଧପତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗନ୍ଧଶୁଣ୍ଠି, ଅଜ-ମୋଦା, ଆମ୍ବକସିଅଦା, ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧା, ଗନ୍ଧ ବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧପର୍ଣ୍ଣ – କ୍ଲୀ. ବ. (ବ.ମ୍ବ) ଗନ୍ଧପତ୍ର, (ଦେଖ) ।

ଗନ୍ଧପଲ୍ଲଶ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧପଲ୍ଲଶକ – ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କଶଲୋଚନା ।

ଗନ୍ଧପଲ୍ଲଶିକା – ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ହରିଦ୍ରା, ହଳଦୀ ।

ଗନ୍ଧପଲ୍ଲଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଗନ୍ଧପତ୍ରା (ଦେଖ) ।

ଗନ୍ଧପାଷାଣ—ପୁଂ.ବ. ଗନ୍ଧକ(ଉପଧାତୁ-ବିଶେଷ) ।

ଗନ୍ଧପିପ୍ପଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଏକପ୍ରକାରପିପ୍ପଳୀ ଗୁଳ୍ମ, ବଣପିମ୍ପଳା ।

ଗନ୍ଧପିଶାଚିକା – ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଧୂପବିଶେଷ, ଚୁଚ ହ୍ରା ମୁଷା, ଏହି ଧୂପଗନ୍ଧରେପିଶାଚୀ ଆଦିର ବିକାର କମିଯାଏ । [ଦେଖ ।

ଗନ୍ଧପୀତା – ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଗନ୍ଧଶୁଣ୍ଠି, ଗନ୍ଧପତ୍ରା

ଗନ୍ଧପୁଷ୍ପ – ପୁଂ. ବ.ବେତସ ବୃକ୍ଷ, ଅଶୋକ ବୃକ୍ଷ, ନୀଳବୃକ୍ଷ ଆଙ୍କୁଲ ଗଛ, (କ୍ଲୀ) ଗନ୍ଧ ଓ ପୁଷ୍ପ, ଚନ୍ଦନ ଗଛ ଓ ଫୁଲ ।

ଗନ୍ଧପୁଷ୍ପକ – ପୁଂ.ବ. ବେତଗଛ, ବେତସ ବୃକ୍ଷ ।

ଗନ୍ଧପୁଷ୍ପି – ସ୍ତ୍ରୀ, ବ. ନୀଳୀବୃକ୍ଷ, କେତକୀ ବୃକ୍ଷ, ଗନ୍ଧଆସ୍ତ ଗଛ, ଅଗବଥ ।

ଗନ୍ଧପ୍ରସ ଣୀ – ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ପ୍ରସାରଣୀ ଲତା, ପସାରୁଣୀ ଲତା ।

ଗନ୍ଧପ୍ରିୟ – ହି. ବିଂ. (ବ.ମ୍ବ) ଯହାର ଗନ୍ଧ ଅତିଶୟ ପ୍ରିୟ ।

ଗନ୍ଧପ୍ରିୟଙ୍ଗୁ – ପୁଂ. ବ. ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁ ବୃକ୍ଷ ।

ଗନ୍ଧଫଣିଜ୍ଜକ – ପୁଂ.ବ.ରକ୍ତତୁଳସୀ ବୃକ୍ଷ, ଲଣ୍ଡାବଗୁଲି ଗଛ ।

ଗନ୍ଧଫଳ – ପୁଂ.ବ. (ବ.ମ୍ବ) କପିତ୍ଥବୃକ୍ଷ, କଇଥ ଗଛ, ବେଲଗଛ, ତେଜଃଫଳ ।

ଗନ୍ଧଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁ ବୃକ୍ଷ, ମେଥି, ଭୁଇଁ କଖାରୁ, ଶଳ୍ଲକୀ, ଶାଲୁଇ ଗଛ, ମୁଗ୍ଧମାଂସୀ ।

ଗନ୍ଧଫଳିକା – ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପ୍ରିୟଙ୍ଗ , ଚମ୍ପକ କଳିକା ।

ଗନ୍ଧଫଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁ, ଚମ୍ପକ-କଳିକା, କାଠଚମ୍ପା ।

ଗନ୍ଧବଣିଆଁ (ବଣିକ୍)—ପୁଂ. ବ. ପୁଟୁଳି ବଣିଆ ଜାତି, ଏମାନେ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟ କରନ୍ତି ।

ଗନ୍ଧବନ୍ଧା – ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗନ୍ଧ + ବନ୍ଧ + ଆ) ନାସିକା ।

ଗନ୍ଧବନ୍ଧୁ – ପୁଂ.ବ.ଆମ୍ର ବୃକ୍ଷ,(ବିଂ)ଗନ୍ଧ ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଗନ୍ଧଭଦୁଲ(ଆ)-ଗ୍ରା.ବ.ପ୍ରସ ଣୀ ଲତା ।

ଗନ୍ଧଭଦ୍ରା – ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପ୍ରସାରଣୀ ଲତା, ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଲତାବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧଭାଣ୍ଡ – ପୁଂ.ବ. ପ୍ଲକ୍ଷ ବୃକ୍ଷ, ଏକପ୍ରକାର ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ।

ଗନ୍ଧମାଂସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଜଟାମାଂସୀ ।

ଗନ୍ଧମାତା – ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତତ୍ତ) ପୃଥିବୀ ।

ଗନ୍ଧମାଦନ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ. ବ. (ଗନ୍ଧ + ମଦ + ଣିଚ୍ + କ, ଅନ) ପର୍ବତବିଶେଷ, ଗନ୍ଧମାଦନ ପର୍ବତସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ବନ, ଭ୍ରମର, ଗନ୍ଧକ. ଗନ୍ଧମାଦନ ପର୍ବତ-ନିବାସୀ ଗୋଟିଏ ବାନର, ଓଡ଼ିଶାର କେଉଁଝର ରାଜ୍ୟାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼, ପ୍ରା.(ବିଂ) ଯାହା ଗନ୍ଧଦ୍ୱାରା ଲୋକଙ୍କୁ ମତ୍ତ କରାଏ ।

ଗନ୍ଧମାଦନୀ – ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗନ୍ଧମାଦନ + ଈ) ମଦ୍ଦରା, ଦେବଦାରୁ, ଆମ୍ର ବୃକ୍ଷ, ଲକ୍ଷା, ମୁଗ୍ଧମାଂସୀ, ବନ୍ଦାକ ।

ଗନ୍ଧମାଦ୍ରକା – ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ ବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧମାଦ୍ରୀ – ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧମାର୍ଜାର – ପୁଂ.ବ. ଲୋମଶ ବିଡାଳ, ମାର୍ଜାର ନାମକ ଔଷଧିବିଶେଷ,ଶାଲଆ-ପତ୍ରିକାନାମକ ଜେଉଳଜାତୀୟ ବନ୍ୟ ଜୀବ, କଟାଶ ।

ଗନ୍ଧମାଲତୀ – ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗନ୍ଧକୋକିଳା ।ଗଛପରି ଲତାବିଶେଷ, ମାଳତୀ (ଲତା ଓ ଫୁଲ) ।

ଗନ୍ଧମାଲିନୀ – ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ମୁଗ୍ଧନାମକ ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ, ମୁଗ୍ଧମାଂସୀ ।

ଗନ୍ଧମାଲ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. ଗନ୍ଧ ଓ ମାଳା ।

ଗନ୍ଧମୁଷା – ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଛୁଛୁନ୍ଦରୀ, ଚୁଚୁନ୍ଦୁରୀ ମୁଷା, (ବିଂ) ଯହା ମୁହଁ ଗନ୍ଧାଏ ।

ଗନ୍ଧମୁଣ୍ଡ – ପୁଂ.ବ.ପଦ୍ମନାମକ ଅଶ୍ୱତ୍ଥ, ପ୍ରସାରଣୀ ଲତା ।

ଗନ୍ଧମୂଳ – ପୁଂ. ବ. ଲୁଲଞ୍ଜନ ବୃକ୍ଷ,ଅଦା-ଜାତୀୟ ସୁଗନ୍ଧ ମୂଳବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧମୂଳକ – ପୁଂ. ବ. (ଗନ୍ଧମୂଳ + କ) ଗନ୍ଧଶୁଣ୍ଠି, ଶୁଣ୍ଠି ।

ଗନ୍ଧମୂଳା – ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଶଳ୍ଲକୀ ବୃକ୍ଷ, ଶୁଣ୍ଠି, ସ୍ଥଳପଦ୍ମ, ଘୃତା ।

ଗନ୍ଧମୂଳିକା – ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗନ୍ଧଶୁଣ୍ଠି ।

ଗନ୍ଧମୂଳୀ – ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗନ୍ଧଶୁଣ୍ଠି,ଶଳ୍ଲକୀ ।

ଗନ୍ଧମୂଷିକ – ପୁଂ. ବ. ଚୁଚୁନ୍ଦୁରୀ ମୁଷା ।

ଗନ୍ଧମୂଷୀ – ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚୁଚୁନ୍ଦୁରୀ ମୁଷା ।

ଗନ୍ଧମୃଗ—ପୁଂ. ବ. କସ୍ତୁରୀମୃଗ,ଖଟ୍ଟାଶ, ଶାଲଆପତ୍ରିକା ।

ଗନ୍ଧମୈଥୁନ – ପୁଂ. ବ. (ବ.ମ୍ବ) ବୃଷ, ଷଣ୍ଢ ।

ଗନ୍ଧମୋଦନ – ପୁଂ.ବ. (ଗନ୍ଧ + ମୁଦ୍ + ଣିଚ୍,ଅନ) ଗନ୍ଧକ ।

ଗନ୍ଧମୋଦିନୀ – ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗନ୍ଧ + ମୁଦ୍ + ଣିଚ୍ + ଇନ୍ + ଈ) ଚମ୍ପକକଳିକା, ଚମ୍ପକପୁଷ୍ପକଳିକା, କାଠଚମ୍ପା ।

ଗନ୍ଧମୋହିନୀ – ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗନ୍ଧ + ମୁହ୍ + ଇନ୍ + ଈ) ଚମ୍ପକକଳିକା,ଚମ୍ପାଫୁଲର କଢ଼ି । [ବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତି – ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟର ଯୋଗ-

ଗନ୍ଧଯୁତି – ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ନାନାପ୍ରକାର ଗନ୍ଧ-ଦ୍ରବ୍ୟର ଏକତ୍ର ମିଶ୍ରଣ ।

ଗନ୍ଧରସ – ପୁଂ. ବ. ଉପଧାତୁବିଶେଷ, ମୁଗ୍ଧମାଂସୀ, ଗନ୍ଧ ଓ ରସ, ଗୁଗ୍ଗୁଳ, ସୁଗନ୍ଧସାର । [ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଗନ୍ଧରସାଙ୍ଗକ – ପୁ.ବ, ଶ୍ରୀବେଷ୍ଟ ନାମକ

ଗନ୍ଧରା — ସ୍ତ୍ରୀ. (ସମ୍ବ) ପୁଂ.ବି. ରସିକ ବା ପରିହାସପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତି,(ବଂ)ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ ।

ଗନ୍ଧରାଜ — ପୁଂ. ବି. କନକ ଗୁଗୁଳୁ, ମୁଦ୍‌ଗର ବୃକ୍ଷ, ଧୂପକ, ଝୁଣା, ସ୍ତନାମ-ଖ୍ୟାତ ପୁଷ୍ପବୃକ୍ଷ, ଶ୍ରେଷ୍ଠଗନ୍ଧ, ଚନ୍ଦନ, ଜବାଦ୍ଭନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଗନ୍ଧରାଜୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ନଖୀନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଗନ୍ଧରାସ୍ନା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଏକପ୍ରକାର ରାସ୍ନା, ଗନ୍ଧନାକୁଳୀ ।

ଗନ୍ଧରାତୈଳ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କେରାସିନ୍‌ତୈଳ ।

ଗନ୍ଧରୁହା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ବଣମଲ୍ଲୀ,କାଠମଲ୍ଲୀ, ଫୁଲଗଛ ।

ଗନ୍ଧର୍ବ—ପୁଂ. ବି. (ଗନ୍ଧ — ଅର୍ବ + ଅ. ଉପପାଦନ) କୋକିଳ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ କଳ୍ପ,ସଙ୍ଗୀତର ସ୍ୱରବିଶେଷ, ଘୋଟକ, କସ୍ତୁରୀ ମୃଗ, ଅନ୍ତରାଭବସତ୍ତ୍ୱ, ଗ୍ରହ-ବିଶେଷ, ଧଳା କଣଅର, ମୁଖପରେ ଏବଂ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ପୂର୍ବରୁ ଆତ୍ମା ଯେଉଁରୂପ ଧାରଣ କରେ, ଏରଣ୍ଡ, ଦେବଯୋନି-ବିଶେଷ, ସ୍ୱର୍ଗଗାୟକ, ଦ୍ୱୀପବିଶେଷ, ଦିନ, ଦିବସ, ଶବ୍ଦଗ୍ରହୀତା ଦେବତା-ବିଶେଷ, ମୁନି, ଋଷି, ପ୍ରାଣବାୟୁ, ଜାତିବିଶେଷ, ଉନ୍ମାଦ ରୋଗ, ବିଧବାର ଦ୍ୱିତୀୟ ପତି, (ବଂ) ଗାୟକ, ଯେ ଗାନ କରିପାରେ, ଋଶ୍ମି ଧାରକ, (ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଭୃତି) ।

ଗନ୍ଧର୍ବଖଣ୍ଡ — ଭାରତବର୍ଷର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଦେଶ ।

ଗନ୍ଧର୍ବଗଡ଼-ମସ୍ତିଶ୍ରରର ବେଲଗାଁ ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ ।

ଗନ୍ଧର୍ବଗୃହୀତ—ତ୍ରି.ବଂ.(ଂ ତତ୍ତ୍ୱ)ଯାହାକୁ ଗନ୍ଧର୍ବମାନେ ଗ୍ରହଣ କରିଅଛନ୍ତି ।

ଗନ୍ଧର୍ବଗ୍ରହ — ପୁଂ. ବି. ଶବ୍ଦରପ୍ରବେଶକାରୀ ଉପଦେବବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧର୍ବତୀର୍ଥ — ପୁଂ. ବି. ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧର୍ବନଗର — କ୍ଲୀ. ବି.ଗଗନ ମଣ୍ଡଳରେ ଉଦିତ ଅନିଷ୍ଟସୂଚକ ନୀଳପୀତାଦି ମେଘ-ଉତନାବିଶେଷ,ମାନସସରୋବରନିକଟ-ବର୍ତ୍ତୀ ହାଟକର ଚତୁଷ୍ପାର୍ଶ୍ୱେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ନଗର, ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ।

ଗନ୍ଧର୍ବପୁର—ବି. ମେରୁ ପ୍ରଦେଶରେ ଦେଖାଯିବା ସାମୟିକ ଆଲୋକପୁଞ୍ଜ, ମେରୁଜ୍ୟୋତି,ମୃଗତୃଷ୍ଣା, ଗନ୍ଧର୍ବନଗର ।

ଗନ୍ଧର୍ବପୂଜା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବଙ୍ଗଳା)ପ୍ରଥମେ ଆଦର ଅଭ୍ୟର୍ଥନାପୂର୍ବକ ପରେ ପ୍ରହାର କରି ନିମନ୍ତ୍ରିତବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ବିଦାୟକରିବା ।

ଗନ୍ଧର୍ବଭୂଷଣ — ବି. ସିନ୍ଦୂର ।

ଗନ୍ଧର୍ବରାଜ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗନ୍ଧର୍ବମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ ବା ନେତା, ଚିତ୍ରରଥ ଗନ୍ଧର୍ବ, କୁବେର, ବରୁଣ ।

ଗନ୍ଧର୍ବଲୋକ — ପୁଂ. ବି. ଗ୍ରହୀକ ଲୋକ ଉପରେ ଓ ବିଦ୍ୟାଧର ଲୋକର ତଳେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ ।

ଗନ୍ଧର୍ବବଧୂ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶୁଣ୍ଠି ।

ଗନ୍ଧର୍ବବିଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସଙ୍ଗୀତବିଦ୍ୟା ।

ଗନ୍ଧର୍ବବିବାହ — ପୁଂ. ବି. ଆଠପ୍ରକାର ବିବାହ ମଧ୍ୟରୁ ଏକପ୍ରକାର, ଯେଉଁ ବିବାହରେ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷକର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଅଗୋଚରରେ ବା ସମ୍ମତି ଗ୍ରହଣ ନ କରି ବିବାହକାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରନ୍ତି ।

ଗନ୍ଧର୍ବବେଦ—ପୁଂ.ବି. ସଙ୍ଗୀତର ମୂଳ-ଗ୍ରନ୍ଥ,ସାମବେଦର ଉପବେଦବିଶେଷ, ସଙ୍ଗୀତବିଦ୍ୟା ।

ଗନ୍ଧର୍ବଶାକା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଗୁର୍ଗୀ,ବ୍ରାହ୍ମଣଝୋଟି ।

ଗନ୍ଧର୍ବହସ୍ତ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଗ୍ର)ଏରଣ୍ଡବୃକ୍ଷ ।

ଗନ୍ଧର୍ବହସ୍ତକ — ପୁଂ. ବି. ଏରଣ୍ଡବୃକ୍ଷ, ସୁଶ୍ରୁତ ମତରେ ଏଥିରୁ ଲବଣ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।

ଗନ୍ଧର୍ବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗନ୍ଧର୍ବଜାତୀୟା ସ୍ତ୍ରୀ, ଗନ୍ଧର୍ବର ପତ୍ନୀ, ସୁରଖିର କନ୍ୟା, ଅଶ୍ୱ ଜାତୀୟା ଜନନୀ ।

ଗନ୍ଧଲତା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ପ୍ରସ୍ୱଙ୍ଗ ।

ଗନ୍ଧଲୋଲୁପା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଂ ତତ୍ତ୍ୱ) ମକ୍ଷିକା, ମାଛି ।

ଗନ୍ଧବତୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗନ୍ଧ + ବତ୍ + ଇ) ମଦ୍ୟ, ସୁରା, ପଦ୍ମ, ବରୁଣଙ୍କ ପତ୍ନୀ-ବିଶେଷ, ପୃଥିବୀ, ମତ୍ସ୍ୟଗନ୍ଧା, ବ୍ୟାସ-ମାତା,ଜଅଲୀ, ବାୟୁପୁତ୍ରୀ, ତାଳଶପତ୍ର, ଅଜମୋଦା, ମୁରାମାଂସୀ, ବଣମଲ୍ଲୀ, ଗଙ୍ଗା, ପୃଥିବୀଜଳାନ୍ତର୍ଗତ ଭୁବନେଶ୍ୱର ନିକଟ ପ୍ରବାହିତ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ରନଦୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ) ସୁଗନ୍ଧବିଶିଷ୍ଟ ।

ଗନ୍ଧବଧୂ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଶୁଣ୍ଠି, ତୀଡ଼ା ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଗନ୍ଧବନ୍ଧୁ — ପୁଂ.ବି. ଆମ୍ରବୃକ୍ଷ ।

ଗନ୍ଧବକ୍ଲ — କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା) ଗନ୍ଧତ୍ୱକ୍, ଦାରୁଚିନି, ଗୁଡ଼ତ୍ୱକ୍ ।

ଗନ୍ଧବଲ୍ଲୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଲତାବିଶେଷ, ସହ ଦେବୀ, ବଜ୍ରମୂଳୀ ।

ଗନ୍ଧବହ — ପୁଂ.ବି. (ଗନ୍ଧ + ବହ୍ + କ. ଅ) ବାୟୁ,କସ୍ତୁରୀମୃଗ,ଚନ୍ଦନ,ନାସ୍ୱକ-ବିଶେଷ, (ବଂ) ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ, ଯେ ଗନ୍ଧକୁ ଇତସ୍ତତଃ ସଞ୍ଚାଳିତ କରେ, ଗନ୍ଧଧାରୀ ।

ଗନ୍ଧବହୁଳ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ଶ୍ୱେତ-ତୁଳସୀ, ସିତାର୍ଜକ ବୃକ୍ଷ ।

ଗନ୍ଧବହା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗନ୍ଧ + ବହ୍ + ଅ + ଆ) ନାସିକା, ନାକ,ଗନ୍ଧବତୀନଦୀର ନାମାନ୍ତର ।

ଗନ୍ଧବହୁଳ — କ୍ଲୀ.ବି. (ବ.ଗ୍ର)କକ୍ଷୋଳ, କାଙ୍କୁଲ,(ପୁଂ)ଗନ୍ଧଶାଳୀ,ବାସନାଧାନ ।

ଗନ୍ଧବହୁଳା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ଗ୍ର)ଗୋରକ୍ଷୀ, ମାଳବ ଦେଶରେ ଏହା ବେଶୀ ପରିମାଣରେ ମିଳେ ।

ଗନ୍ଧବାଲୁଚୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଲତାକସ୍ତୁରୀ ।

ଗନ୍ଧବାନ୍ — ପୁଂ. ବିଂ. (ଗନ୍ଧ + ବତ୍) ସୁବାସିତ ।

ଗନ୍ଧବାରି — କ୍ଲୀ. ବି. ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟଦ୍ୱାରା ବାସିତ ଜଳ, ଗୋଲାପ ଜଳପ୍ରଭୃତି ।

ଗନ୍ଧବାସ — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଗନ୍ଧାଧିବାସ) ବିବାହର ପୂର୍ବଦିନ ବରକନ୍ୟାଙ୍କଠାରେ ଗନ୍ଧାଦି ଲେପନବିଧି, ଗନ୍ଧକ୍ଷଣ ।

ଗନ୍ଧବାହ — ପୁଂ.ବି. (ଗନ୍ଧ + ବହ୍ + କ ଅ) ବାୟୁ,କସ୍ତୁରୀମୃଗ, ନାସ୍ୱକବିଶେଷ, (ବଂ) ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ, ଗନ୍ଧଧାରୀ ।

ଗନ୍ଧବାହା-ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ପବନ(ସଂ-ବ)ନାସିକା ।

ଗନ୍ଧବାହୀ — ପୁଂ. ବିଂ. (ଗନ୍ଧ + ବହ୍ + ଇନ୍) ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ,ଯେ ଗନ୍ଧକୁ ଇତସ୍ତତଃ ସଞ୍ଚାଳିତ କରେ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗନ୍ଧବାହିନୀ ।

ଗନ୍ଧବାସ୍ତ୍ର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗନ୍ଧବହ + ଇ) ନାସିକା, ନାକ ।

ଗନ୍ଧବିଦ୍—ତ୍ରି. ବିଂ. ଯେ, ଗନ୍ଧ ବିଷୟ ଜାଣେ, ଯେ ଗନ୍ଧ ବାରିପାରେ ।

ଗନ୍ଧବିହ୍ୱଳ—ପୁଂ. ବ. (*ତତ୍ପୁ)ଗୋଧୂମ, (ବଂ) କୌଣସି ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟର ଆଘ୍ରାଣ ଦ୍ୱାରା ବିବଶ ବା ମତ୍ତ ।

ଗନ୍ଧବୀଜା—ସ୍ତ୍ରୀ.(ବ.ବ୍ରୀ)ମେଥିକା,ମେଥୀ ।

ଗନ୍ଧବାର୍ଯ୍ୟା—ବ. ହିମାଳୟ ପ୍ରଦେଶ ଓ ପାରସ୍ୟର ଦେବଦାରୁଜାତୀୟ ବୃକ୍ଷ-ବିଶେଷର ତୈଳବତ୍ତ ନିର୍ଯ୍ୟାସ, ଶ୍ରୀବାସସାର ।

ଗନ୍ଧବୃକ୍ଷକ—ପୁଂ. ବ. ଶାଳବୃକ୍ଷ ।

ଗନ୍ଧବେଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗନ୍ଧତୃଣ, ଉଶୀର, ବେଣା, ଧନ୍ଦୀ ।

ଗନ୍ଧବେଷ୍ଟ—ପୁଂ. ବ. ଝୁଣ୍ଟା, ଧୂନକ ।

ଗନ୍ଧବୋଧିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.କସ୍ତୂରୀ,ମୃଗନାଭି ।

ଗନ୍ଧବ୍ୟାକୁଳ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବ. କକ୍ଲୋଳ, କାଙ୍କୋଲ ।

ଗନ୍ଧଶଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗନ୍ଧଶୁଣ୍ଠି ।

ଗନ୍ଧଶାକ—କ୍ଲୀ.ବ. ଗୌରସୁବର୍ଚ୍ଚ ଶାକ ।

ଗନ୍ଧଶାଳି—ପୁଂ.ବ.(କ.ଧା)ଧାନ୍ୟବିଶେଷ, ବାସନାଧାନ, ସୁରଭିଧାନ୍ୟ ।

ଗନ୍ଧଶୁଣ୍ଠି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଅଦାଜାତୀୟ ସୁଗନ୍ଧ ଔଷଧ ମୂଳବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧଶୁଣ୍ଠିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଛୁଛୁନ୍ଦରୀ, ଚୁଚନ୍ଦରୀ ମୂଷା ।

ଗନ୍ଧଶେଖର—ପୁଂ. ବ. କସ୍ତୂରୀ ।

ଗନ୍ଧଷଣ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗନ୍ଧବାସ (ଦେଖ) ।

ଗନ୍ଧଷିବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ଓ. ବିବାହର ପୂର୍ବ ରାତିର (ବରକନ୍ୟା) ଗନ୍ଧଷଣ ବିଧି-ପାଳନ କରିବା, ବିବାହର ପୂର୍ବରାତିରେ ହଳଦୀଆଦି ଲଗାଇ ବରକନ୍ୟାଙ୍କୁ ମଙ୍ଗଳିବା, ମଙ୍ଗଳଦିନ ବରକନ୍ୟାଙ୍କୁ ମଙ୍ଗଳସୂଚକ ବନ୍ଦାପନା ବା ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା କରିବା ।

ଗନ୍ଧସାର—ପୁଂ. ବ. (*ତତ୍ପୁ) ଚନ୍ଦନ, (ବ.ବ୍ରୀ) ଚନ୍ଦନବୃକ୍ଷ, (କ.ଧା) ସୁଗନ୍ଧ ପଦାର୍ଥରୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଉତ୍ପାଦିତ ତରଳସାର, ମୁଗୁରା ମଲ୍ଲୀଫୁଲ ବିଶେଷ, ଗନ୍ଧଶୁଣ୍ଠି ।

ଗନ୍ଧସାରଣ—ପୁଂ. ବ. ବୃହନ୍ନଖୀନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, ମୁଦ୍‌ଗର ବୃକ୍ଷ, ମୁଗୁରା ମଲ୍ଲୀ ଗଛ ।

ଗନ୍ଧସୂଚୀ—ବ.(ଗନ୍ଧ + ସୂଚିନ୍)ଗନ୍ଧମୂଷିକ, ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ରା ।

ଗନ୍ଧସୂଚ୍ୟୀ—ବ. ଗନ୍ଧମୂଷିକ, ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ର ।

ଗନ୍ଧସୋମ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଗନ୍ଧ + ସୋମ) କୁମୁଦ, କଇଁ, ଶ୍ୱେତୋତ୍ପଳ ।

ଗନ୍ଧହସ୍ତୀ—ପୁଂ.ବ. ମତ୍ତହସ୍ତୀ, ମତ୍ତଆଳ ହାତୀ, ବୌଦ୍ଧଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧହାରକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଶିଳ୍ପନିପୁଣା, ଯେ ସ୍ତ୍ରୀ ପରଗୃହରେ କାମ କରେ ।

ଗନ୍ଧହୀନ—ବିଂ. (*ତତ୍ପୁ) ନିର୍ଗନ୍ଧ,ବାସ-ରହିତ ।

ଗନ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ତ୍ରିଯୁଗ୍ମ, ବନତୁଳସୀ, ବଂଶଲୋଚନ, ଚମ୍ପକ କଳିକା, ଶୁଣ୍ଠି, ମୁଥା, ଶାଳପର୍ଣ୍ଣୀ, ଗନ୍ଧସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀ, (ଗ୍ରା. ବ) ହଳଦୀଜାତୀୟ ଏକପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷ ଓ ତାହାର ମୂଳ ।

ଗନ୍ଧାଖୁ—ପୁଂ.ବ.ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ରୀ ମୂଷା ।

ଗନ୍ଧାଜୀବ—ପୁଂ.ବ.(ବ.ବ୍ରୀ) ଗନ୍ଧବଣିକ, ଫୁଟୁଲିବଣିଆଁ ।

ଗନ୍ଧାଢ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବ. ଶ୍ରୀଖଣ୍ଡଚନ୍ଦନ, ଶ୍ୱେତ ଚନ୍ଦନ, ନାରଙ୍ଗବୃକ୍ଷ, ବକୁଳ, ଗନ୍ଧ-ରାଜ, ବଉଳଫୁଲ, (ବଂ) ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗନ୍ଧାଢ୍ୟା ।

ଗନ୍ଧାଢ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗନ୍ଧପତ୍ରୀ, ହଳଦିଆ ଯୁଇଫୁଲ, ତେଜପତ୍ର, ଟଙ୍ଗଲେମ୍ବୁ, ମୁଗୁମାଂସୀ, ବନମଲ୍ଲିକା, କେତକୀ, ତରଣୀ ପୁଷ୍ପବୃକ୍ଷ, ଅରଣ୍ୟ ସେବନ୍ତୀ, ଯାଇପତ୍ରୀ, କସ୍ତୂରୀ ।

ଗନ୍ଧାଧିକ—କ୍ଲୀ.ବ. ତୁଣ୍ଡିକେଳିକ୍ରମ, ସଇପ ।

ଗନ୍ଧାଧିବାସ—ପୁଂ. ବ. ବିବାହ ପ୍ରଭୃତି କର୍ମରେ ଗନ୍ଧପୁଷ୍ପ ପ୍ରଭୃତି ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଯେ ଅଧିବାସ କର୍ମହୁଏ, ଆଭ୍ୟ-ଦୟିକାଦି କର୍ମରେ ଚନ୍ଦନ ଓ ଫୁଲ ଦ୍ୱାରା ସଂସ୍କାର ।

ଗନ୍ଧାମ୍ଳ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବନଜୀଜପୁର, ବନ ଟଙ୍ଗଲେମ୍ବୁ ।

ଗନ୍ଧାର—ପୁଂ. ବ. (ଗନ୍ଧ + ଋ + ଅ) ଦେଶବିଶେଷ, ଗନ୍ଧାର ଦେଶର ରାଜା, ଗନ୍ଧାରଦେଶୀ,ରାଜ,ସିନ୍ଦୁର,ସ୍ୱରବିଶେଷ ।

ଗନ୍ଧାରି—ପୁଂ ବ. ଦେଶବିଶେଷ, ଦୁର୍ଗ-ଲତା, ଗନ୍ଧପଳାଶୀ, ଆମ୍ବକଶିଆ ଅଦା ।

ଗନ୍ଧାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗର୍ଭଧାରଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ଗର୍ଭବତୀ । [ଲତା ।

ଗନ୍ଧାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ,ପ୍ରସାରଣୀ

ଗନ୍ଧାଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ପ୍ରସାରଣୀ ଲତା,ବରୁଡ଼ି ପାରୁଡ଼ାପୋକ, ଯାଇଫଳ ଲତା ।

ଗନ୍ଧାଳୀଗର୍ଭ—ପୁଂ.ବ.ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଳାଇଚ ।

ଗନ୍ଧାଶ୍ମା—ପୁଂ. ବ. ଗନ୍ଧକ ।

ଗନ୍ଧାଷ୍ଟକ—କ୍ଲୀ.ବ. ଚନ୍ଦନାଦି ଆଠପ୍ରକାର ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ,(ଚନ୍ଦନାଦି ଅଷ୍ଟପ୍ରକାର ଗନ୍ଧ-ଦ୍ରବ୍ୟର ମିଶ୍ରଣକୁ ଗନ୍ଧାଷ୍ଟକ କହନ୍ତି) ।

ଗନ୍ଧାହ୍ୱା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗନ୍ଧ + ଆ + ହ୍ୱେ + ଅ + ଆ) ରକ୍ତତୁଳସୀ ।

ଗନ୍ଧି—କ୍ଲୀ.ବ. ତୁଣ୍ଡିକେଳିକ୍ରମ, ମୁଗୁମାଂସୀ, (ଗ୍ରା.ବ) ବନ୍ଧ ଓ କଆରମାନଙ୍କରେ ହୋଇଥିବା ଶିଉଳି, ଦୁର୍ଗନ୍ଧ, ପାରୁଡ଼ା ପୋକ, ଛାରପୋକ, ପାଡ଼, ଅପାନ-ବାୟୁ ବଦ୍‌ବୋଇ ।

ଗନ୍ଧିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ, ବାସିକୁ ରହିଯିବାରୁ ସଡ଼ିଯାଇ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ହେଉ-ଥିବା, (ତରକାରୀ ପିଷ୍ଟକାଦି) ।

ଗନ୍ଧିକ—ପୁଂ.ବ. (ଗନ୍ଧ + ଇକ) ଗନ୍ଧକ, ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, ଗନ୍ଧବଣିକ, ଫୁଟୁଲିବଣିଆ, (ବଂ) ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ।

ଗନ୍ଧିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ମୁଗୁମାଂସୀ, (ଗ୍ରା. ବ.) ଗନ୍ଧକାରିକା, ମଦିରା, ସୁରା ।

ଗନ୍ଧିପର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବ. ସପ୍ତଚ୍ଛଦ ବୃକ୍ଷ, ସଜନାଗଛ ।

ଗନ୍ଧିପୋକ—ଗ୍ରା. ବ. ପାରୁଡ଼ାପୋକ ।

ଗନ୍ଧିରସ—ଗ୍ରା.ବ.(ବଙ୍ଗଳା)ନିଶାଦଳ ।

ଗନ୍ଧୀ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଗନ୍ଧ + ଇନ୍) ପ୍ରଶସ୍ତ ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ, ବାସୁଥିବା, (ପୁଂ. ବ) ଗନ୍ଧ-ବଣିଆଁ, ପାରୁଡ଼ାପୋକ, ଓଡ଼ିଶ ।

ଗନ୍ଧେଇବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୁର୍ଗନ୍ଧକରିବା, (କୌଣସିବସ୍ତୁର) ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ବାହାରିବା, ଦୁର୍ଗନ୍ଧହେବା, ଅପାନ ବାୟୁ ତ୍ୟାଗ କରିବା, ପାଡ଼ିବା,(ଲ. ଅର୍ଥ) (କୌଣସି କଥା) ମନକୁ ନ ପାଇବା, ବା ବିରକ୍ତିକର ବୋଧହେବା ।

ଗନ୍ଧେନ୍ଦ୍ରିୟ — କ୍ଲୀ.ବି.(କ.ଧା)ଘ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟ, ନାସିକା ।

ଗନ୍ଧେଭ—ପୁଂ.ବି. ଗନ୍ଧଗଜ, ମତ୍ତହସ୍ତୀ ।

ଗନ୍ଧେଶ୍ୱରୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଗନ୍ଧବଣିକ ଜାତିର କୁଳଦେବତା ବା ଆରାଧ୍ୟ ଦେବତା ।

ଗନ୍ଧୋଡୁ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଗନ୍ଧବିଡ଼ାଳ, ଲୋମଶବିଡ଼ାଳ, ଶାଳଆପତନ ।

ଗନ୍ଧୋତ୍କଟା— ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦମନକ ବୃକ୍ଷ, ମୁଗ୍ଧମାଂସୀ ।

ଗନ୍ଧୋତ୍ତମା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (*ତତ୍ତ୍ୱ) ମଦିରା, ସୁରା, ମଦ୍ୟ ।

ଗନ୍ଧୋଦ — କ୍ଲୀ. ବି. ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ,ବାସିତ-ଜଳ, ଗୋଲାପଜଳପ୍ରଭୃତି ।

ଗନ୍ଧୋଦକ—କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା)ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, ବାସିତଜଳ, ଗୋଲାପଜଳ,ଗନ୍ଧଜଳ ।

ଗନ୍ଧୋପଜୀବୀ — ପୁଂ. ବି. ଗନ୍ଧବଣିକ, ପୁଟୁଳିବଣିଆଁ ।

ଗନ୍ଧୋଲି — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗନ୍ଧ + କ.ଓଲ + ଇ) ଭଦ୍ରମୁଥା ।

ଗନ୍ଧୋଳୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗନ୍ଧ + କ,ଓଳ + ଇ) ଶୁଣ୍ଠି, ବିରୁଡ଼ି ।

ଗପ୍‌ଗପ୍ — ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ, ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟକୁ ନ ଚୋବାଇ ଚଞ୍ଚଳ ଗିଳିବାଳମନ୍ତେ-ପାଟିକୁ ନିକ୍ଷେପ କରିବା ଶବ୍ଦର ଅନୁ-କରଣ ।

ଗପ୍‌ମାରିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆଗେ ଦେଖାଇ-ଦେଇ ପରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଚକ୍ଷୁ ଅନ୍ତରାଳରେ ଲୁଚିଯିବା ।

ଗପ୍‌ସପ୍ — ଗ୍ରା. ବି. କଥୋପକଥନ,କଥା-ଭାଷା, ଏଣ୍ଡ ଚେଣ୍ଡ କଥାବାର୍ତ୍ତା ।

ଗପ — ଗ୍ରା. ବି. ଗଳ୍ପ, କାହାଣୀ,ଛଡ଼ା-ଖବର, ମୂଲ୍ୟହୀନ ବା ବୃଥା କଥାଭାଷା, ବୃଥାବାକ୍ୟ, ବକ୍‌ବାଦ୍ ।

ଗପଡ଼—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁଲୋକ ବେଶି ଗୁଡ଼ାଏ ଗପକରେ ବା କଥା କହେ ।

ଗପକରିବା,ମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବୃଥା ଗଳ୍ପରେ ସମୟ କଟାଇବା ।

ଗପା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜଳ)ବେଶିଗୁଡ଼ାଏ କଥା କହିବା, ଚଞ୍ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ ଖାଦ୍ୟ ପାଟିକୁ ନିକ୍ଷେପ କରିବା, ଚକ୍ଷୁ ଅନ୍ତ-ରାଳରେ ଲୁଚି ରହିବା ।

ଗପାଇବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଚକ୍ଷୁଆଗେ ଲୁଚାଇଦେବା ।

ଗପିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବେଶି ଗୁଡ଼ାଏ କଥା-କହିବା, ବୃଥା ଗଳ୍ପକରିବା, ଲୁଚିବା, ଛପିବା ।

ଗପୁଆ — ଗ୍ରା. ବିଂ. ଗପଡ଼, ଯେ ବେଶି ଗଳ୍ପକରେ, ବକୁଆ ।

ଗଫ୍ — ଯା. ବିଂ. ଘନଭାବରେ ବୁଣାଯାଇ ଥିବା (ଲୁଗା) ।

ଗଫ୍‌ଲତ୍ — (ତ) ଯା.ବି. ଅମନୋଯୋଗ, ଅବହେଳା, ତ୍ରୁଟି, ଅସାବଧାନତା, ଭ୍ରମ ।

ଗଫଲତିଆ—ଯା.ବିଂ. ଅବହେଳାକାରୀ ।

ଗଫ—ଗ୍ରା. ବି. ଗପ (ଦେଖ) ।

ଗବ୍‌ଗବ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ, ନିଆଁ ଉପରେ ସ୍ଥାପିତ ପାଣିରେ ଗୁଡ଼ିଲା ଆଉ ଫୁଟିବା ଶବ୍ଦର ଅନୁକରଣ, ସରୁମୁହାଁ ମାଠିଆରୁ ଏକାବେଳକେ ପାଣି ଅଜାଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ, ଦୁଗ୍ଧ ଦୋହନର ଶବ୍ଦ ।

ଗବଲଖାସୁ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସ୍ଥୂଳକାୟ ଓ ଅକାମିକା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଗର୍ଭ—କ୍ଲୀ. ବି. ଭଗ, ଯୋନି ।

ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ — ବି. ଇଂରେଜି ରାଜ-ସର୍କାର, ରାଜ୍ୟଶାସକ ।

ଗଭର୍ଣ୍ଣର—ଯା.ପ୍ରାଦେଶିକ ଶାସନକର୍ତ୍ତା, ଲେଫଟନାଣ୍ଟ ।

ଗଭର୍ଣ୍ଣରଜେନରଲ — ଯା.ବି.ତତ୍କାଳୀନ ଇଂରାଜଙ୍କ ଅଧିକାରଭୁକ୍ତ ସମସ୍ତ ଭାରତ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଶାସନକର୍ତ୍ତା ବା ରାଜପ୍ରତି-ନିଧି, ବଡ଼ଲାଟ, ଭାଇସ୍‌ରୟ ।

ଗଭସ୍ତି — ପୁଂ.ବି. (ଗ + ଭସ୍ + କ,ତି) କିରଣ, ଶିବ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅଙ୍ଗୁଳି, ବାହୁ-ଯୁଗଳ, ହସ୍ତ, (ବି. ସ୍ତ୍ରୀ) ସ୍ୱାହା (ଅଗ୍ନି-ଙ୍କର ପତ୍ନୀ) ।

ଗଭସ୍ତିକର—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଗ୍ରା.) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଗଭସ୍ତିନେମି—ପୁଂ. ବି. ପରମେଶ୍ୱର, ବିଷ୍ଣୁ ।

ଗଭସ୍ତିପାଣି — ପୁଂ.ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଗଭସ୍ତିମାନ୍ — ପୁଂ.ବି. (ଗଭସ୍ତି + ମତ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ପାତାଳବିଶେଷ, ଦ୍ୱୀପବିଶେଷ, (ବିଂ) କିରଣଯୁକ୍ତ ।

ଗଭସ୍ତିମାଳୀ-ପୁଂ.ବି.(ଗଭସ୍ତି + ମାଳିନ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଗଭସ୍ତିହସ୍ତ — ପୁଂ.ବି.(ବ.ଗ୍ରା)ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଗଭସ୍ତୀଶ — ପୁଂ. ବି. କାଶୀସ୍ଥ ଶିବଲିଙ୍ଗ-ବିଶେଷ ।

ଗଭା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଗର୍ଭ) କେଣ୍ଡଗୁଚ୍ଛରେ ଖୁସ୍ରାଯିବା ଫୁଲପେଣ୍ଡା, ପୁଷ୍ପଗର୍ଭକ, ରାଜାମାନଙ୍କର ମସ୍ତକ, ଛଣ ବା ଧାନ କଲେଇ ଗଦାର ଉପରସ୍ଥ ଯେଉଁ ହିଭୁଜାକାର ଅଂଶ କ୍ରମଶଃ ଢାଲୁ ହୋଇଥାଏ, (ଯା.ବି) ଗୁହା, ସାକ୍ଷୀ ।

ଗଭାଇ — ଯା. ବିଂ. ସାକ୍ଷୀଦ୍ୱାରା କଥିତ ଘଟନାର ପ୍ରମାଣ, ସାକ୍ଷ୍ୟ ।

ଗଭ — ହି. ବିଂ. ଗମ୍ଭୀର ।

ଗଭଷଜ୍ — ହି.ବିଂ. ଗମ୍ଭୀର ସ୍ଥାୟୀ,ଯାହା ଗମ୍ଭୀର ସ୍ଥାନରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଗମ୍ଭାରୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଗମ୍ଭାରୀ ଗଛ ।

ଗମ୍ଭୀର — ହି. ବିଂ. (ଗମ୍ + ମ, ଇର) ଅତିନମ୍ର, ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ,ଅତଳସ୍ପର୍ଶ, ଗମ୍ଭୀରିଆ, ମନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱନି, ଦୁର୍ବୋଧ, ଗହନ, ପ୍ରଚଣ୍ଡ, ଦୁର୍ବାର, ଦୁଷ୍ଟ,ବେଶ୍ୟ ।

ଗମ୍ଭୀରକ—ହି. ବିଂ. ଗମ୍ଭୀର (ଦେଖ) ।

ଗମ୍ଭୀରଚେତାଃ — ହି. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଯାହାର ମାନସିକଭାବ ଅତିଶୟ ଗମ୍ଭୀର ।

ଗମ୍ଭୀରତମ—ହି. ବିଂ. (ଗମ୍ଭୀର + ତମ) ସର୍ବାପେକ୍ଷା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗମ୍ଭୀର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗମ୍ଭୀରତମା ।

ଗମ୍ଭୀରତର—ହି. ବିଂ. (ଗମ୍ଭୀର + ତର) ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଗମ୍ଭୀର, ଅତିଶୟ ଗମ୍ଭୀର, ଦୁଇ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଅଧିକ ଗମ୍ଭୀର ।

ଗମ୍ଭୀରତା(ତ୍ୱ)—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ଲୀ. ବି.(ଗମ୍ଭୀର + ତା'ତ୍ୱ) ଗମ୍ଭୀରଭାବ, ଅଗାଧତା, ଉଦାରତା, ନିବିଡ଼ତା ।

ଗମ୍ଭୀରବୋଧ—ବିଂ. (କ.ଶ୍ରୀ) ଯେ ବସ୍ତୁର ଭେଦ କରିପାରେ, ଅଗାଧ ଜ୍ଞାନ ।

ଗମ୍ଭୀରବେପସ୍—ହି.ବିଂ. ଯାହାର କମ୍ପନ ସାଧାରଣ ଜାଣି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଗମ୍ଭୀରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବାକ୍ୟ, ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ, ଗ୍ରୋଦସୀ ।

ଗମ୍ଭୀରାତ୍ମା—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)ପରମେଶ୍ୱର ।

ଗମ୍ଭୀରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗମ୍ଭୀର + ଇକ + ଆ) ବୃହତ୍‌ଢ଼ଡ଼କା, ମନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱନିଯୁକ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀ, ଗମ୍ଭୀର-ଶବ୍ଦକାରୀ ବଡ଼ଢୋଲ, ଡକ୍କା ପିଟାଘଣ୍ଟା ।

ଗଭ୍ଭରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଗବାଦି) ଅକାଳରେ ଅର୍ଦ୍ଧ ଗଠିତଭ୍ରୂଣ ପ୍ରସବକରିବା ।

ଗମ୍ଭୋର୍—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଗମ୍ଭୀର, ଅପ୍ରମେୟ, ଉଦାର, ଆଡ଼ମ୍ବରଯୁକ୍ତ, ବି. ଇୟତ୍ତା, ଆଡ଼ମ୍ବର, ଉଦାରତା, କଳନା, ଗମ୍ଭୀରତା ।

ଗମ୍ଭୋଳିକ—ପୁଂ. ବି. ମସୂର, ଛୋଟ ଗୋଲମାଣ୍ଡି ।

ଗମ୍ ଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚୁପ୍ ହୋଇ-ଯିବା, ଚୁପ୍ ହୋଇ ରହିବା, ଚିନ୍ତା କରୁ କରୁ ଚୁପ୍ ହେବା ।

ଗମ୍‌ଗମିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.(ସଂ-ଘର୍ମ) ଅତ୍ୟଧିକ ଗରମ ହେତୁ ଦେହରୁ ବହୁପରିମାଣରେ ବହୁଥିବା ଝାଳ, (ଗମ୍‌ଗମିଆ ଝାଳ) ।

ଗମ୍‌ଘୋକ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ.) ବି. ତେଲୁଣୀ ପୋକ ।

ଗମ୍—ଧାତୁ, ଯିବା, ଗତି କରିବା, ଭ୍ରମଣ କରିବା, ପାଇବା ।

ଗମ—ପୁଂ. ବି. (ଗମ୍ + ଘ୍ର.ଅ) ଜିଗୀଷୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଯାତ୍ରା, ଗମନ, ଦୁରତ୍ୱ, ଦ୍ୟୂତ କ୍ରୀଡ଼ାବିଶେଷ, ଗତି, ଗତାଗତ, ଯାତ୍ରାସ୍ଥ, (ଗମ + ଅଧି,ଅ) ଅପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚିତ ପଥ, ଗମ୍ୟମାନ, ଉପଭୋଗ, ମୈଥୁନ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଶସ୍ୟାଦି ଉତ୍ତମ ରୂପେ ଶୁଖା ନ ହୋଇ ରହିଯିବାରୁ ସଢ଼ି ବା ପଚି ଯାଇଥିବା ।

ଗମକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗମ୍ + କ, ଅକ) ଯେ ଅନ୍ୟକୁ ଗତି କରାଏ, ବୋଧକ, ଜ୍ଞାପକ, ପ୍ରେରକ, ଯେ ଗମନକରେ (ଗମ୍ + ଣିଚ୍ + କ. ଅକ) ସୂଚକ, ବି. ସିତାରାଦି ଯନ୍ତ୍ରରେ ଏକ ସ୍ୱରରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ୱରକୁ ଦ୍ରୁତ ଗମନ ବା ସ୍ୱରର କମ୍ପନ, ଯେଉଁ ସ୍ୱର ମୂର୍ଚ୍ଛନା ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ, ଗୋମୁଖୀ, ଜପମାଳା ରଖିବାର ଝୁଲି, ଉତ୍ତମର ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱର, ସୁଗନ୍ଧ, ବାସନା,(ଗ୍ରା. ବି.) ଗମାଡ଼ୁ ଆମୋଦ ।

ଗମଗମ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଗ୍ରୀଷ୍ମାନୁଭୂତି ଯୋଗୁ ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ (ଦେହରୁ ଝାଳ ବୋହିବା) ବି. ଗ୍ରୀଷ୍ମ ସମୟ, ବାସନା, ସୁଗନ୍ଧ ।

ଗମଡ଼ୁ,ଗମାଡ଼ୁ—ଯା.ବି. ମହଜ, ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦର ପରିକାଷ୍ଠା, ଉଚ୍ଛୃଙ୍ଖଳ ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦ ।

ଗମଥ—ପୁଂ. ବି. (ଗମ୍ + ଅଧି,ଅଥ) ପଥ,ଆମୋଦପ୍ରମୋଦ, (ଗମ୍ + କ.ଅଥ) ପର୍ଯ୍ୟଟକ, ପଥିକ ।

ଗମନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗମ୍ + ଅନ) କ୍ରିୟା-ବିଶେଷ, ଜିଗୀଷୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଯାତ୍ରା, ପ୍ରସ୍ଥାନ, ପଥ, ଭ୍ରମଣ, ନିକଟକୁ ଯିବା ପ୍ରାପ୍ତି, ଗୁଣର ଉଚ୍ଚ, ଉପଭୋଗ, ରଥ ଶକଟ ପ୍ରଭୃତି ଯାନ ।

ଗମନାଗମନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଗମନ + ଆଗମନ) ଯାତାୟାତ, ଯିବା ଆସିବା, ଚଳା-ଚଳ ।

ଗମନାର୍ହ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଯିବାର ଉପଯୁକ୍ତ (ସ୍ଥାନ), ସ୍ତ୍ରୀ. ଗମନାର୍ହା ।

ଗମନୀୟ—ହି.ବିଂ.(ଗମ୍ + ମଂ, ଅନୀୟ) ଗମ୍ୟ, ଯିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ବା ଉଚିତ, (ସ୍ଥାନ ବା କାଳ),ସହଜ ବୋଧଗମ୍ୟ ।

ଗମନେଚ୍ଛା—ବି. (ଷ ତତ୍ ବା ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ।

ଗମନେଚ୍ଛୁ(କ)—ବିଂ. ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ।

ଗମନୋଦ୍ୟତ—ବିଂ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଗମନକରିବାକୁ ଉଦ୍ୟୋଗୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଗମନୋଦ୍ୟତା ।

ଗମନୋନ୍ମୁଖ—ବିଂ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଗମନୋ-ଦ୍ୟତ, ଯିବାକୁ ଆଉ କାଳ ବିଳମ୍ବ ନ ଥିବା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗମନୋନ୍ମୁଖୀ ।

ଗମୟିତା—ପୁଂ.ବିଂ. (ଗମ୍ + ଣିଚ୍,ତୃ) ଯେ ଗମନ କରେ, ବୋଧକ ।

ଗମୟିତବ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଗମ୍ + ଣିଚ୍ + ତବ୍ୟ)ଗମନ କରାଇବାର ଉପଯୁକ୍ତ, ପଠାଇବାର ଉପଯୁକ୍ତ ।

ଗମଗ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଛଡ଼ିଆ ବା ଫଳୁ ମାରି ଯାଇଥିବା(ଶସ୍ୟାଦି) ।

ଗମା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଉଜାଯାଇଥିବା,ଛଡ଼ିଆ, ବା ଫଳୁ ମାରି ଯାଇଥିବା (ଶସ୍ୟାଦି) ।

ଗମାଇଦେବା-ଗମାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗମି-ବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, (କାଳ) ଯାପନ କରିବା, ଗତ କରିବା, ଉଜାଇବା, ଅନୁଭବ କରିବା, କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ସଢ଼ାଇବା ।

ଗମାଗମ—ପୁଂ. ବି. (ଗମ + ଆଗମ) ଚଳାଚଳ, ସଂସାରେ ଯାତାୟାତ, ଗମନାଗମନ, ସ୍ଥାବରଜଙ୍ଗମ ବସ୍ତୁଚୟ ।

ଗମାଗୋଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇପାଖରେ ବାଡ଼ ବା କାନ୍ଥଥିବା ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ଗଳି, ଗୋହିର ଦାଣ୍ଡ ।

ଗମାର—ଗ୍ରା. ବି. ଓଲୁ, ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ, ନିର୍ବୋଧ, ଦୁଷ୍ଟ ।

ଗମିତ—ହି.ବିଂ.(ଗମ୍ + ଣିଚ୍ + ମଂ.ତ) ଉପିତ, ଅତିବାହିତ, କ୍ଷେପିତ (କାଳ), ଗ୍ରା. ବିଂ. (ଅମୁକ ସ୍ଥାନକୁ) ଗତ, ଉପଗତ ।

ଗମିବା—ଗ୍ରା, କ୍ରି. ଗତି କରିବା, ଗମନ କରିବା, (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ପ୍ରବେଶ କରିବା, ପାଠକରିବା, ବୁଝିବା, କୌଣସିବିଷୟକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ବୋଧକରିବା, ଧାରଣା

କରିବା, (କାଳ) ଗତ ହେବା ବା ଅତିବାହିତହେବା, ଅନୁଭବୀ ବା କୁଶଳୀ ହେବା, ଫଳୁ ମାରିବା, ଗମ୍ ହେବା, ଯା. ହି, ହଜିବା, ଗୁମିବା ।

ଗମୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଗମ୍ + କ.ଇନ୍) ଯେ ଯିବ,ଗମନକର୍ତ୍ତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗମିନୀ ।

ଗମୀଷ୍ଣୁ—ପୁଂ. ବିଂ. ଯେ ବେଶି ଯାଇ ପାରେ ।

ଗମୁଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଗମରା, ଗମିଯାଇଥିବା, ଛଡିଆ ବା ଫଳ ମାରି ସଢ଼ିଯାଇ-ଥିବା (ବି) ଗୋମୁହାଁ କୁମ୍ଭୀର ।

ଗମ୍ଭଂ—ଗ୍ରା.ବି. (ପାନବରଜିଆ ଭାଷା) । ପାନବରଜର ଏକ ଗଛରେ ଥିବା ଦୁଇଧାଡ଼ି ପାନଲତାର ମଝି ସ୍ଥାନ ।

ଗମ୍ବୁଜ—ଯା. ବି. ମୁସଲମାନ-ଭଜନା-ଲୟର ଅଗ୍ରଭାଗର ଅର୍ଦ୍ଧ ଗୋଲାକାର ସ୍ଥାନ, ମନ୍ଦିରର ଗୋଲାକାର ଚୂଡ଼ା ।

ଗମ୍ଭନ୍—ହି.ବିଂ.(ଗମ + ଅନ୍) ଗମ୍ଭୀର ।

ଗମ୍ଭର—କ୍ଲୀ.ବି.(ଗମ + ଭୃ + ଅ)ଜଳ ।

ଗମ୍ଭରା—ଗ୍ରା. ବି. ଗମ୍ଭୀରା, ଗୁପ୍ତ ଓ ଅନ୍ଧକାରମୟ ଗୃହ ବା ଦେବାଳୟ, ଗୁମ୍ଫା ।

ଗମ୍ଭାରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗମ + ଭୃ + ଇକ + ଆ) ଗମ୍ଭାରୀ ଗଛ [ଗଛ ।

ଗମ୍ଭାରୀ—ବି.ବନ୍ୟ ବୃକ୍ଷ ବିଶେଷ, ଗମ୍ଭାରି

ଗମ୍ଭିରା(ରି)-ଗ୍ରା.ବି. ଗୁପ୍ତ ଓ ଅନ୍ଧକାରମୟ ଗୃହ ବା ଦେବାଳୟ, ଗୁମ୍ଫା, କୋଟର, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ) ଡବା ବା ଆଟୁଘର ।

ଗମ୍ଭିରି ଘର—ଗ୍ରା.ବି.ଭିତରିଘର,ଗୃହର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ନିର୍ମିତ ଗୁପ୍ତଗୃହ ।

ଗମ୍ଭିରିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତର ରାଜାମାନଙ୍କର ପ୍ରଦତ୍ତ ଉପାଧିବିଶେଷ ।

ଗମ୍ଭିରି ସାଆନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତବରାଜ ।

ଗମ୍ଭିଷ୍ଠ—ହି. ବିଂ. (ଗମ୍ଭ + ଇଷ୍ଠ) ଗମ୍ଭୀରତମ ।

ଗମ୍ଭୀର—ହି. ବିଂ. ନିମ୍ନସ୍ଥାନ, ଗଭୀର, ମନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱନି, ନିବିଡ଼, ଉଦାର, ପୂର୍ଣ୍ଣ,ଗୁରୁ, ଅଗାଧ, ମାନସିକ, ଦୃଢ଼ତାଯୁକ୍ତ, ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟଯୁକ୍ତ (ପୁଂ. ବି.) ଜମ୍ଭୀର ଲେମ୍ବୁ, ପତ୍ର, ରୁକ୍ ମଲ୍ଲବିଶେଷ ।

ଗମ୍ଭୀରକ—ବିଂ. (ଗମ୍ଭୀର + କ) ଅତି-ଗମ୍ଭୀରଭାବେଅବସ୍ଥିତ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଗମ୍ଭୀରକ ।

ଗମ୍ଭୀରତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗମ୍ଭୀରତ୍ୱ, ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ।

ଗମ୍ଭୀରନୋଦୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗମ୍ଭୀର + ନଦ + କ,ଇନ୍) ଗମ୍ଭୀର ଶବ୍ଦକାରୀ ।

ଗମ୍ଭୀରପ୍ରକୃତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ଗମ୍ଭୀର ବା ଭାବୀସ୍ୱଭାବ (ବିଂ.ବ.ବ୍ରୀ) ଗମ୍ଭୀରସ୍ୱଭାବବିଶିଷ୍ଟ ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ ସ୍ୱଭାବ ।

ଗମ୍ଭୀରବାସ୍ୟ—ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଛନ୍ଦକବି ।

ଗମ୍ଭୀରବେଦୀ—ପୁଂ. ବି. (ଗମ୍ଭୀର + ବିଦ୍ + କ,ଇନ୍) ମଣ୍ଡିତ୍ତସ୍ତ୍ରୀ, ଯେଉଁ ହାତ ଚରପରିଚିତ ଶିକ୍ଷା ବିସ୍ତୃତ ହୁଏ, ମୋଟାବୁଦ୍ଧି, ଅଳ୍ପଶିକ୍ଷିତ ।

ଗମ୍ଭୀରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗମ୍ଭୀର + ଆ) ନଦୀ ବିଶେଷ ।

ଗମ୍ଭୀରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନଦୀବିଶେଷ, ବଡ ଡୋଲ ।

ଗମ୍ୟ—ହି.ବି. (ଗମ୍—ମଂ,ଯ) ଗମନୀୟ, ପ୍ରାପ୍ୟ, ଗମନଯୋଗ୍ୟ, ଅନୁମେୟ, ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ, କଳ୍ପନାସିଦ୍ଧ, ବୋଧଗମ୍ୟ, ଜ୍ଞେୟ,ଭୋଗ୍ୟ, ସାଧ,ଯେଉଁଠାକୁଗମନ କରାଯାଇ ପାରେ, ଉହ୍ୟ, ଯାହା କରା-ଯାଇପାରେ, ସହବାସ ବା ଉପଭୋଗର ଯୋଗ୍ୟ(ବ୍ୟକ୍ତି), ଔଷଧାଦି ଦ୍ୱାରା ଯାହା ଆରୋଗ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରେ, ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ସ୍ତ୍ରୀର ସହବାସ ବିଷୟରେ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ବାଧା ନାହିଁ, କାମୁକ ବ୍ୟକ୍ତି, ନାଗର, ଜାର ।

ଗମ୍ୟମାନ-ପୁଂ.ବିଂ.(ଗମ୍ + ମଂ.ଯ + ଆନ) ଜ୍ଞାୟମାନ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଗମନର କାର୍ଯ୍ୟ, ଯେ ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇଅଛି, ଅନୁମୀୟମାନ, ଯେଉଁଠାକୁ ଗମନ କରା ଯାଉଥାଏ ।

ଗମ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଗମ୍ + ମଂ,ଯ + ଆ) ସମ୍ଭୋଗାର୍ହା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଯାହାର ସମ୍ଭୋଗ ଶାସ୍ତ୍ରବିରୁଦ୍ଧ ନୁହେ ।

ଗମ୍ଭା-ଗ୍ରା.ଶ୍ରାବଣ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ବଳଦେବ ପୂଜା କରାଯିବା ଉପଲକ୍ଷରେ ନିର୍ମିତ ବଳୀବର୍ଦ୍ଦାକୃତି ମୃତ୍ତିକାସ୍ତୂପ, ଶ୍ରାବଣ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ।

ଗମ୍ଭା ଡକରା ଗ୍ରା. ବି. ଗମ୍ଭାପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଗମ୍ଭା ବେଦୀଠାରେ ବଳଦେବଙ୍କୁ ଭୋଗ ହୋଇଥିବା ହକରା ନେବାକୁ ଉପସ୍ଥିତ ହେବାପାଇଁ ବ୍ରାହ୍ମଣୋତ୍ତମ-ଗ୍ରାମବାସୀ ମହାଜନମାନଙ୍କୁ ତାଲିକା ଅନୁସାରେ ଆହ୍ୱାନ କରିବା, ବିବାହର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଗମ୍ଭାପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଶ୍ୱଶୁର ଘରକୁ ଝିଅକୁ ଜ୍ୱାଇଁକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ।

ଗମ୍ଭାଡ଼ିଆଁ—ଗ୍ରା.ବି. ଗମ୍ଭାପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ବଳଦେବ ପୂଜା ଉପଲକ୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ଅଣ୍ଡିରା ବାଛୁରୀକୁ ନେଇ ଗମ୍ଭାବେଦୀକୁ ଡ଼ିଆଇ ଦେବା ବିଧି ।

ଗମ୍ଭାପୂର୍ଣ୍ଣିମା—ଗ୍ରା ବି. ଶ୍ରାବଣ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ।

ଗମ୍ଭାପୋକ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ତେଲୁଣୀ ପୋକ ।

ଗମ୍ଭାବେଦୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରାବଣ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ବଳଦେବଙ୍କୁ ପୂଜାକରାଯିବା ଉପଲକ୍ଷରେ ଗ୍ରାମାନ୍ତରେ ନିର୍ମିତ ବଳୀ-ବର୍ଦ୍ଦାକୃତି ମୃତ୍ତିକାସ୍ତୂପ ।

ଗୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗୈ + କ,ଅ) ରାମାୟଣପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗୋଟିଏ ବାନର, ଦ୍ୱିବିଧାନ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର, ପ୍ରିୟବ୍ରତ-ବଂଶୀୟ ଜଣେରାଜା,ଜଣେ ରାଜର୍ଷି,ଧନ, ଅପତ୍ୟ, ଗୃହ, ଅନ୍ତରାକ୍ଷ, ପରିବାର, ସ୍ଥାନ, ପ୍ରାଣ,ଗୟା ପ୍ରଦେଶ,ଗୟାପୁର ।

ଗୟଲ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଗବୟ) ଅରଣ୍ୟ ମହିଷ,ପିଆସାଲ, ଅସନ ଆଦି କାଠ ।

ଗୟସ-ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଗୋଶୀର୍ଷକ) ପଡ଼ିଆରେ ମନକୁ ଉଠିବା ବର୍ଷାୟୁ ଶ୍ରୁପବିଶେଷ, ଗଇଣ, ଦ୍ରୋଣପୁଷ୍ପୀ ।

ଗୟସାଧନ—ବି.(ଭିତ୍ତ)ଗୃହର ସାଧନ, ବିଂ. ଗୃହର ଧନାଦି ବୃଦ୍ଧିକାରକ ।

ଗୟସ୍ଥାନ—ହି.ବିଂ. ଧନବର୍ଦ୍ଧନକାରକ ।

ଗୟା—ଗ୍ରା.ବି.(ଗୟ + ଅ + ଆ)ବିହାର ପ୍ରଦେଶର ରାଜଧାନୀ ପାଟନା ନିକଟସ୍ଥ

ପ୍ରାଚୀନ ମଗଧଦେଶର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହିନ୍ଦୁତୀର୍ଥ ସ୍ଥାନ । [ଜାତି ।
ଗୟାଳୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୟାବାସୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଗୟାଶିଖର—କ୍ଲୀ. ବି. ଗୟାନିକଟସ୍ଥ ପର୍ବତବିଶେଷ ।
ଗୟାଶୀର୍ଷ—ଗୟାନିକଟସ୍ଥ ପର୍ବତବିଶେଷ ।
ଗୟାଶ୍ରେଷ୍ଠ—ପୁଂ. ବି. ଅଶ୍ୱତ୍ଥବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।
ଗୟାସୁର—ବି.(ଗୟ + ଅସୁର) ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିହତ ଗୟ ନାମକ ଅସୁର ।
ଗର୍—ଯା. ଅବ୍ୟ.ଅଭାବ, ଅନ୍ୟ, ବିନା, ବ୍ୟତୀତ, ବିପରୀତ, ନ, ନା, ହୀନ, ଆପଣାର ପରିବାର,ସମାଜ ବା ଦଳର ବହିର୍ଭୂତ ।
ଗର୍ଇଆଜିର୍—ଯା. ବିଂ. ଅନ୍ୟାୟ, ଅନୁଚିତ ।
ଗର୍କବୁଲ—ଯା. ବି. ଅସ୍ୱୀକାର, ଅସମ୍ମତି, ଦୋଷ ନ ମାନିବା ।
ଗର୍କବୁଲିସ୍ୱତ୍(ତି)—ଯା.ବିଂ.ପଟାଦିଆ-ଯାଇ ନ ଥିବା, କବୁଲିସ୍ୱତ୍ର ବହିର୍ଭୂତ ।
ଗର୍ଖର୍ଚ୍ଚା—ଯା.ବି. କୌଣସି ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଡଙ୍ଗାରୁ ବା ଜାହାଜ ଆଦିରୁ ଜରୁପିତ ସମୟରେ ଖଲାସ ନ ହେବା ଯୋଗୁଁ ସେ ଦ୍ରବ୍ୟ ନେବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଯେଉଁଦଣ୍ଡ ବା ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ପଡ଼େ ।
ଗରଗ(ଡା)ଣ୍ଡିଆ—ପ୍ରା.(ସମ୍ମ) ବି.ଗଡ଼ା-ଣିଆ,(ଗ୍ରା.ବି) ଗରଗଡ଼ରେଖାଯୁକ୍ତମ.ଲ, ଏକପ୍ରକାର ଅଳଂକାର ।
ଗର୍ଗର୍—ଗ୍ରା.ବିଂ.(ସଂ-ଜର୍ଜର) ବ୍ୟଗ-ଜର୍ଜରିତ, ଅତିରାଗାନ୍ୱିତ, ଜଡ଼ିତ, ଆକ୍ରାନ୍ତ, ବିଶେଷଭାବରେ ରଞ୍ଜିତ, ସର୍ସର୍ ।
ଗର୍ଗଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ସାରୁଆଦି ଖାଇ-ବାରୁ ତଣ୍ଟି ଗର୍ଗଗଡ଼ିହେବା, ଗରଗର ଶବ୍ଦ କରିବା, ଗଁ ଗଁ ଶବ୍ଦ କରିବା ।
ଗର୍ଗାଜ—ଗ୍ର . ବି. (ସଂ-ଗର୍ଜନ)ଗଳ-ଗାଜ, ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରେ ଗର୍ଜନ, ବିପନ୍ନ-ଜନକର ଆତୁରତା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗର୍ଜନ ।
ଗର୍ଗାଜିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ସଂ-ଗର୍ଜନ)ଗଳ-ଗାଜିବା, ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରରେ ଗରଜିବା,ଅତି ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ଜୀବନବିକଳରେ ଗର-ଜିବା, (ମେଘ) ଗରଜି ମୁଷଳଧାରାରେ ବର୍ଷା କରିବା ।
ଗର୍ଡ଼—ପ୍ରା.(ସମ୍ମ)ବି.ଝଡ଼,ତୋଫାନ ।
ଗର୍ଦ୍ଦନ୍—ଯା. ବି. ମୁଣ୍ଡ, ବେକ,ଗଳା, ଧଡ଼ । [ବେକ ।
ଗର୍(ଦ)ଧନା—ପ୍ରା. (ସମ୍ମ) ବି. ଗଳା,
ଗର୍ଦ୍ଦଶାପ୍(ଫ)—ଅବଗ୍ରହ, ଅନ୍ୟାୟ, (ବିଂ) ଅନ୍ୟାୟୀ ।
ଗର୍ଦ୍ଦଶାପି(ଫି)—ଯା. ବିଂ. ଅନ୍ୟାୟୀ ।
ଗର୍ପସନ୍ଦ—ଯା. ବିଂ. ଯାହା ପସନ୍ଦକୁ ଆସେନାହିଁ, ବିଶ୍ୱାସର ଅଯୋଗ୍ୟ, ଅମନୋନୀତ, (ବି) ଅନନୁମୋଦନ ।
ଗର୍ମଜଭୁତ୍—ଯା.ବିଂ. ଦୁର୍ବଳ,ଅଦୃଢ଼ ।
ଗର୍ଗ୍ରଜ—ଯା. ବି.ଂ ଅସ୍ୱୀକୃତ,ଅସମ୍ମତ, ଅନିଚ୍ଛୁକ ।
ଗର୍ଲ୍ଲଏକ୍—ଯା. ବିଂ. ଅଯୋଗ୍ୟ, ନାଲାୟକ୍, ପଡ଼ିଆ,ପତିତଭୂମି ।
ଗର୍ହାଜର୍—ଯା. ବି. ଅନୁପସ୍ଥିତ ।
ଗର୍ହାଜିର(ରି)—ଯା. ବି. ଅନୁପସ୍ଥିତ ।
ଗର ହସାବୀ—ଯା. ବିଂ. ବେହିସାବୀ, ଅପବ୍ୟୟୀ, ଧାରାବିହୀନ ।
ଗର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୃ + ମ୍ମ,ଅ) କରାଦି କରଣମଧ୍ୟରେ ପଞ୍ଚମ କରଣ; ବିଷ,ମହୁରୀ, ବସ୍ତ୍ରନାଭ ପ୍ରଭୃତି ଉପବିଷ, ଗିଳିବା ମହୌଷଧି, ରୋଗ, ସେଚନ, (ଗ୍ରା.-ଇତରଭାଷା) ବି. ଗଡ଼କ ଠ, ବଡ଼ଖଣ୍ଡ, ଶରୀରର ଗଣ୍ଠି, କ୍ରୀଡ଼ି, ଲୁହାର ମଟି ।
ଗରକଣ୍ଠ—ପୁଂ. ବି. ବ,ଶ୍ରୀ, (ଗର + କଣ୍ଠ) ଶିବ, ମହାଦେବ ।
ଗରକଣ୍ଠସର—ପୁଂ. ବି. (ଗରକଣ୍ଠ + ସର) କାମ. କନ୍ଦର୍ପ, ମଦନ ।
ଗରଗଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଗରେଡ଼ୁ ବା ଗରେଧୁକା) ଧାନକ୍ଷେତ୍ରରେ ଜାତ ଅକର୍ମଣ୍ୟ ଟାଣ୍ଡିଆ ତୃଣବିଶେଷ ।
ଗରଗଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ହାତର ଖଡ଼ୁ-ବିଶେଷ ।
ଗରଗିଣ୍ଡି—କ୍ରି. ବିଂ. ଯେ ବିଷପାନ କରିଅଛି ।
ଗରଗିଣ୍ଡୀ—ପୁଂ. ବିଂ. ଯେ ବିଷ ଖାଇ-ଅଛି, (ବିଂ) ଜଣେ ଋଷି ।
ଗରଘ୍ନ—ପୁଂ.ବି.(ଗର + ହନ + କ.କ୍ରି.) କୃଷ୍ଣତୁଳସୀ, ବବର, (ବିଂ) ବିଷନାଶ-କାରୀ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟପ୍ରଦ ।
ଗରଘ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ ।
ଗରଜ—ଯା. ବି. ଇଚ୍ଛା, ଅଭିଳାଷ, ପ୍ରୟୋଜନ, ଦରକାର, ଅଭିପ୍ରାୟ, ଜରୁରି ଦରକାର ପଡ଼ିବ ,ଅଭାବ, ଯତ୍ନ, ମତଲବ୍ ।
ଗରଜତଳାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପ୍ରୟୋଜନ ବା ଅଭାବ ସମୟରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ସହାୟ ହେବା ।
ଗରଜଗଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗରଜ ତଳାଇବା (ଦେଖ) ।
ଗରଜାଏ—ଯା. ବିଂ. ଧନହୀନ, ପ୍ରାପ୍ୟ-ଆଦି ଦେବାକୁ ଅକ୍ଷମ, ବେମକ୍ତୁର୍, ଆଦାୟ ହେବାର ଅଯୋଗ୍ୟ ।
ଗରଜି(ଆ)—ଯା. ବିଂ. ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ, ଯେ କୌଣସି ବସ୍ତୁଲୋଡ଼ୁଥାଏ, ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିର ଯେ ଗରଜ ତଳାଇ ନିଏ, ଆଦାୟ ହେବାର ଅଯୋଗ୍ୟ ।
ଗରଜିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗର୍ଜନ କରିବା, ଉଚ୍ଚଧ୍ୱନି କରିବା, ବଡ଼ପାଟିକରି ଝାଁଣି-ହୋଇ କଥା କହିବା ।
ଗରଜିମରିବା—ଗ୍ରା, କ୍ରି. ବଡ଼ପାଟିକରି କହି କହି ଥକିଯିବା ।
ଗରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୃ + ଭ୍ୟ, ଅନ) ସେଚନ, ଭକ୍ଷଣ,ଚୁଷିବା,ଗିଳିବା, ବିଷ ।
ଗରଣବାନ୍—ପୁଂ.ବିଂ.ଉଦ୍‌ଗରଣ ବିଶିଷ୍ଟ ।
ଗରତୋଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗୋରୁକୁ ବାଘ ଧଇଲେ (ଗୋରୁ) ପ୍ରାଣ ବିକଳରେ ଗଁ ଗଁ ହୋଇ ଉଡ଼ି ଛଡ଼ିବା,ଏକମତହେବା, ମେଳା ବାନ୍ଧିବା ।
ଗରଦ—ଫ .ବିଂ. (ଗର + ଦା + କ,ଅ) ବିଷପ୍ରଦ,ରୋଗଜନକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗରଦା । (ବି) ବିଷ, ରେଶମର ଏକପ୍ରକାର ବସ୍ତ୍ର, ପାଟଲୁଗା ।

ଗରଦା — ଯା. ବି. ଧୂଳି, ଦ୍ରବ୍ୟର ଅକା-ମିକା ଅଂଶ, ମଳ, ମଇଳା ।

ଗରଦନ — କ୍ଲୀ. ବି. (ଗର + ଦା + ଲ୍ୟୁ, ଅନ) ବିଷପ୍ରଦାନ ।

ଗରଧର — ପୁଂ. ବି. (ଗର + ଧୃ + କ, ଅ) ବିଷଧର, (ବିଂ) ବିଷାକ୍ତ ସର୍ପ ।

ଗରଧ୍ୱଜ — କ୍ଲୀ. ବି. ଅଭ୍ରକ ।

ଗରନ୍ଦାଳବାଣ — ଗ୍ରା.ବି.ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ ବନ୍ଧୁକ ।

ଗରନାଶିନୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପୀତବର୍ଣ୍ଣ ଦେବ-ଦାଳୀ ଲତା, ତରଡ଼ାଜାତୀୟ ଏକ-ପ୍ରକାର ଲତାଗଛ ।

ଗରବ — ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ.) ବି. ଗର୍ବ,ଅହଂ-କାର, (ସଂ-ଗର୍ବ) ।

ଗରବଖାଇ — ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗାଳିବିଶେଷ) ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭସ୍ଥ ଶିଶୁକୁ ଖାଏ,ଯାହାର ଶିଶୁ ଗର୍ଭରୁ ମରେ, ମୃତବତ୍ସା ପ୍ରସବ-କାରିଣୀ ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ନିଜର ଅହଂକାର ହେତୁ ଅକାଳରେ ବିନଷ୍ଟ ହୁଏ ।

ଗରବଖିଆ — ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ.(ଗାଳିବିଶେଷ) ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ନିଜ ଅହଂକାର ହେତୁରୁ ଧ୍ୱସ୍ତ ହୁଏ ।

ଗରବଗଞ୍ଜନ — ଗ୍ରା. ବିଂ. ଗର୍ବହାରକ, ଯେ ଅନ୍ୟର ଗର୍ବକୁ ନାଶ କରେ ।

ଗରବଗଞ୍ଜିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗର୍ବ ଚୂନା କରିବା ।

ଗରବଦଳିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟାଦିରେ ଅନ୍ୟକୁ ଜିଣିବା, ଗରବ ଚୂନା କରିବା ।

ଗରବଭାଙ୍ଗିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଆପଣାର ଗର୍ବକୁ ଦମନ ଓ ସଂଯତ କରିବା,ପରର ଗର୍ବ ଭଞ୍ଜନ କରିବା ।

ଗରବିଣ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଗର୍ବିତା, ଅହଂକୃତା, ମଦମତ୍ତା, ଆଦରଣୀ ।

ଗରବୀ — ପୁଂ. ବିଂ. ଗର୍ବିତ, ଅହଙ୍କାରୀ, ଅହଂକୃତ, ଦମାକୀ ।

ଗରବ୍ରତ — ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ମୟୂର ।

ଗରଭ — ପୁଂ.ବି.(ଗୃ + ଅଭ) ଗର୍ଭଭ୍ରୂଣ, ଗ୍ରା. ବି) ଗର୍ଭାବସ୍ଥା, ପେଟ,ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳ, (ଗ୍ରା.ବିଂ. ସ୍ତ୍ରୀ) ଗର୍ଭବତୀ,ଗର୍ଭିଣୀ ।

ଗରମ୍ — ଯା. ବି. ଉଷ୍ଣତା, ଗ୍ରୀଷ୍ମ, ତାପ, ତାତି, କ୍ରୋଧ, ରାଗ, ଔଦ୍ଧତ୍ୟ, ଗର୍ବ, ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ, ଦେହର ଆଭ୍ୟନ୍ତରିକ ତାପ, (ସ. ବିଂ) ଉତ୍ତପ୍ତ, ତାତିଲା, ଉଦ୍ଧତ, ଗର୍ବିତ, ଉଗ୍ର, ରାଗୀ. ଶୁଣ୍ଠି, ମହାର୍ଘ (ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ),ଗ୍ରୀଷ୍ମଯୁକ୍ତ,କଡ଼ା,କ୍ରୋଧାକ୍ତ (କଥା), ଉଷ୍ଣତାଦାୟକ(ଲୁଗା),ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ-କାରୀ (ଖାଦ୍ୟ) ।

ଗରମ୍ ଗରମ୍, ଗରମା ଗରମ୍—(ଖାଦ୍ୟ) ଗ୍ରା. ବିଂ.; ଚୁଲ୍ଲୀଉପରୁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଓହ୍ଲାଯାଇ ଅବଧି ଶୀତଳ ହୋଇ ନ ଥିବା, ତତ୍କା, ତପ୍ତ ।

ଗରମଇ — ଗ୍ରା. ବି. ଧାନ କିଆରରେ ଛିଟିଥିବା ଧାନଗଛକୁ ଦୁଇଓଡ଼ ବିଦା ଉଆଡିବାପରେ ତାହା ଉପରେ ତଳା-ଯିବା ଦୁଇ ଏକଓଡ଼ ମଇ, ବିଆଳି ଧାନଗଛ ଉପରେ ବୁଲିଯିବା ମଇ ।

ଗରମ କଥା — ଗ୍ରା.ବି.କଡ଼ାକଥା,କଠୋର ବାକ୍ୟ, କ୍ରୋଧପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ୟ ।

ଗରମକପଡ଼ା — ଗ୍ରା.ବି. ଶୀତଲୁଗା, ଯେଉଁ ଲୁଗା ପିନ୍ଧିଲେ ଶରୀର ଗରମ ରହେ ।

ଗରମକାଳ (ଦିନ)—ଗ୍ରା. ବି. ଗ୍ରୀଷ୍ମଯୁକ୍ତ ଦିବସ, ଗ୍ରୀଷ୍ମସମୟ ।

ଗରମପୋଷାକ—ଯା. ବି. ଗରମକପଡ଼ା, ଯେଉଁ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଲେ ଶରୀର ଗରମ ରହେ ।

ଗରମପ୍ରକୃତି — ଗ୍ରା. ବି. ଉଗ୍ରପ୍ରକୃତି ।

ଗରମମସଲା — ଗ୍ରା. ବି. ଖାଦ୍ୟାଦିରେ ଦେବାର ସୁବାସିତ ମସଲା, ଲବଙ୍ଗ, ତାଲଚିନି ତେଜପତ୍ର ଓ ଧନିଆ ଇତ୍ୟାଦି ମସଲା, ଉଷ୍ଣବୀର୍ଯ୍ୟ ମସଲା ।

ଗରମମିଜାଜ୍—ଯା. ବି. ଗରମପ୍ରକୃତି, ଉଗ୍ରପ୍ରକୃତି ।

ଗରମହେବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲାଗିବା, ଉତ୍ତେ-ଜିତ ହେବା,ମତ୍ତହେବା, ଉତ୍ତପ୍ତହେବା, (ବି) ଦେହର ଉତ୍ତାପ ବୃଦ୍ଧି ହେବା, (ଦେହରେ) ଗ୍ରୀଷ୍ମାନୁଭୂତି, (ସ୍ତ୍ରୀ.ଜାତି) ରଜସ୍ୱଳାହେବା,(ବିଜାତି)ମହାର୍ଘହେବା, (ପଣ୍ୟାଦିର) ଭାଉଚଢ଼ିବା,(ପେଟ)ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା ।

ଗରମି — ଯା.ବି.ଉଷ୍ଣତା,ତାପ,ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ, ଶରୀରର ତାପ, ଗର୍ବ, ଔଦ୍ଧତ୍ୟ,ଗରମି ବେମାରି, (ଯା.ବିଂ.) ଉଷ୍ଣ,ତାପଉତ୍ପା-ଦକ, ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁଜନ୍ୟ, ଗ୍ରୀଷ୍ମସମୃଦ୍ଧୀୟ ।

ଗରମି ଘା—ଗ୍ରା. ବି. ଉପଦଂଶଜନିତ ବ୍ରଣ ।

ଗରଲ — କ୍ଲୀ. ବି. (ଗର + ଲ) ବିଷ,ସର୍ପ ବିଷ, ଘାସବିଡ଼ା, ପରିମାଣବିଶେଷ, (ଗ୍ରା. ବି.) ସୂପ୍ତବ୍ୟକ୍ତିର ପାଟିରୁ ବହିବା ନାଳ ।

ଗରଲାରି—ପୁଂ.ବି.ମରକତମଣି,ନୀଳମଣି ।

ଗରଲୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗରଲ + ଇନ୍) ବିଷଧର, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗରଲ + ଈ) ଗଡ଼ିଶା ମାଛ ।

ଗରଶୀ—ପୁଂ. ବି. ଏକପ୍ରକାର ମାଛ, ଗଡ଼ିଶା ମାଛ ।

ଗରସା — ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି.ଅଳ୍ପ ଦର ଗୁଣ୍ଡା ।

ଗରହନ୍ — ପୁଂ. ବି. କୃଷ୍ଣତୁଳସୀ,ବବଂର, (ବିଂ) ବିଷନାଶକ । [ଧାନ ।

ଗରହୁସିଆର—ଯା, ବିଂ.ଅସତର୍କ,ଅସାବ-

ଗରହୁସିଆରି — ଯା. ବି. ଅସାବଧ ନତା, ଅସତର୍କତା ।

ଗରୁ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦେବଦାଳୀ ଲତା,ଭକ୍ଷଣ, ତରଡ଼ାଜାତୀୟ ଏକପ୍ରକାର ଲତା, (ଗ୍ରା.ବି) ପିଣ୍ଡଲମାଟିଆ, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବି) ଚଡ଼ାଖଣ୍ଡ, ଲୁଲୁଡ଼ା ଡମ୍ବ, ମହୁଲମଞ୍ଜି, ଟୋଲମଞ୍ଜି, ଅଣ୍ଡକୋଷ, ମୁଷ୍କ ।

ଗରୁକ (ଖ) — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ — ଗ୍ରାହକ) ଦୋକାନରୁ ନିୟମିତରୂପେ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ କିଣିବା ଲୋକ ।

ଗରୁଗଛ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦେବତାଡ଼ ବୃକ୍ଷ, କାରବିଷିଆ ଗଛ, ତରଡ଼ାଜାତୀୟ ଏକପ୍ରକାର ଲତା ।

ଗରୁତୈଳ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି. ମହୁଲତୈଳ, ଟୋଲତୈଳ ।

ଗରୁଡ଼କ — କ୍ଲୀ. ବି. ଶୋଭାଞ୍ଜନ ବୀଜ, ସଜନାମଞ୍ଜି ।

ଗରୁଧିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗର + ଅଧିକ + ଆ) ଲକ୍ଷା, ଲାଖ, ଅଳତା, ଲକ୍ଷାପୋକ ।

ଗରୁବଡ଼ୁ — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ — ଗର୍ଗବଟୁ) ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଦେବତାଙ୍କୁ ସ୍ନାନ କରାଇବା ବ୍ରାହ୍ମଣବିଶେଷ, ରାଜା ବା ଦେବତାଙ୍କ ପୂଜା ସମୟରେ ଜଳ ଫୁଲ ଓ ଚନ୍ଦନାଦି ଯୋଗାଇବା ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେବକ ।

ଗରୁଲିଆ — ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୀର୍ଘପୃଷ୍ଠୀ, ମଗରୁ ।

ଗରୁଷ୍ଠୀ — ଗ୍ରା.ବି.ଗୋ ରୁ ଗାଈ ବନ୍ଧାଯିବା ପଘା ।

ଗରୁଆ — ଗ୍ରା.ବି. ପିତ୍ତଳମାଟିଆ, ଆଦରର ପାତ୍ର, ସ୍ନେହର ପାତ୍ର ।

ଗରୁଡ — ହି.ବିଂ. (ଗର + ଉଡ) ସଂଜାତ ବିଷ, ଯାହାକୁ ବିଷ ଧରିଅଛି ।

ଗରୁଡ — ଯା.ବିଂ.ଦରିଦ୍ର,ବେଗ୍ରସ୍ତ, ନିଃସହାୟ, ନିରହଂକାର ।

ଗରୁଡପରଓ୍ୱାର — ଯା. ବିଂ. ଦୁଃଖୀଜନ ପାଳକ, ବିପନ୍ନଜନରକ୍ଷକ,ଦୀନଶରଣ ।

ଗରୁଡାନା — ଯା.ବିଂ. ଦରିଦ୍ରଜନୋଚିତ ।

ଗରୁଆ — ଗ୍ରା.ବିଂ. ଦରିଦ୍ର ଜନୋଚିତ ।

ଗରୁମା — ପୁଂ. ବି. (ଗୁରୁ + ଭା. ଇମନ୍) ଗୁରୁତା, ଗୌରବ, ମହିମା, ଦର୍ପ, ମାହାତ୍ମ୍ୟ, ବଡ଼େଇ, ଗୁରୁତ୍ୱ,ଭାର,ଗର୍ବ, ଅହଂକାର, ଅଣିମାଦି ଅଷ୍ଟସିଦ୍ଧି ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ ।

ଗରିଷ୍ଠ — ହି.ବିଂ.(ଗୁରୁ + ଇଷ୍ଠ)ଅତିଗୁରୁ, ଅତିଭାରୀ, ଅତି ମହାନ୍, ଅତିଗୌରବାନ୍ୱିତ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ସହଜରେ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ନ ହେବା(ପଦାର୍ଥ),ଗୁରୁପାକ (ଦ୍ରବ୍ୟ),ବି. ଦାନବଭେଦ, ନୃପଭେଦ ।

ଗରିଷ୍ଠସାଧାରଣଗୁଣନୀୟକ — ବି.(ଗଣିତ) ଦୁଇ ବା ତତୋଽଧିକ ରାଶିର ସାଧାରଣ ଗୁଣନୀୟକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ସଂଖ୍ୟାଟି ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ (ଗ.ସା.ଗୁ) ।

ଗରିହଣା — ପ୍ରା. (କଟକ) ବି. ହେଳା, ଅବହେଳା ।

ଗରୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି (ଗୃ + ଅ + ଈ)ଦେବତାଡ ବୃକ୍ଷ, ଖରୀ ।

ଗରୀୟସୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଗରୀୟସ୍ + ଈ) ଅତିଗୁରୁତର, ଅତିମାନନୀୟା, ଅତିଗୌରବାନ୍ୱିତା,ଗରୀୟାନର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଗରୀୟାନ୍ — ପୁଂ. ବିଂ. (ଗୁରୁ + ଈୟସ୍) ଅତିଶୟ ଗୁରୁ, ଅତିଶୟ ଗୌରବାନ୍ୱିତ, ମର୍ଯ୍ୟାଦାବିଶିଷ୍ଟ, ବେଶିଭାରୀ ।

ଗରୀବ — ବି. ଦୀନ, ଦରିଦ୍ର ।

ଗରୀବାନା — ଗ୍ରା.ବି.ଗରୀବର ଭାବ,ଦୀନତା, ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ।

ଗରୁ — ଗ୍ରା.ବି.ଗୋରୁ, ଗାଈ, ଗୋଜାତ. (ବିଂ) ଅତ୍ୟଧିକ, ମହତ୍ତ୍ୱ, ବଡ଼, ଭାରୀ, କଷ୍ଟକର ।

ଗରୁଘର — ଗ୍ରା ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.(ସଂ-ଗର୍ଭ)ଗର୍ଭିଣୀ, ଗର୍ଭବତୀ, (ବି) ଗର୍ଭାବସ୍ଥା ।

ଗରୁଟାଣ — ଗ୍ରା. ବିଂ. ବିଚକ୍ଷଣ, ଦକ୍ଷ ।

ଗରୁଡ଼ — ପୁଂ. ବି. (ଗରୁତ୍ + ଡ଼ୀ + କ. ଅ) ବିନତାର ଗର୍ଭଜାତ, କଶ୍ୟପାତ୍ମଜ, ପକ୍ଷିରାଜ, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ବାହନ, ବିହଙ୍ଗବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବି) ଇଗଲପକ୍ଷୀ ।

ଗରୁଡ଼ାସନ — ଗ୍ରା.ବି.ବିଷ୍ଣୁ,ଯୋଗ ସନବିଶେଷ ।

ଗରୁଡଖମ୍ବ — ଗ୍ରା. ବିଷ୍ଣୁମନ୍ଦିର ସମ୍ମୁଖରେ ଗରୁଡ଼ ବସିଥିବା ସ୍ତମ୍ଭବିଶେଷ ।

ଗରୁଡ଼ଗେ ବିନ୍ଦ — ଗ୍ରା. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଏହାର ଛେଲି ଔଷଧରେ ଲାଗେ, ଗରୁଡ଼ଉପରେ ଆସୀନ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ବିଗ୍ରହବିଶେଷ ।

ଗରୁଡ଼ଧ୍ୱଜ — ପୁଂ..(ବି.ଖ୍ରୀ)ବିଷ୍ଣୁ,ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଗରୁଡ଼ନଦୀ ବା ଗଡ଼ିଲଂ ତାମିଲନାଡ଼ୁ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦକ୍ଷିଣ ଆର୍କଟଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଗରୁଡ଼ପକ୍ଷୀ — ଗ୍ରା. ବି. ଗରୁଡ଼, ବିନତାନନ୍ଦନ, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ବାହନ, ଆକାଶ ଗରୁଡ଼ ।

ଗରୁଡ଼ପର୍ଣ୍ଣୀ — ଗ୍ରା.ବି.ଏକପ୍ରକାର ମଲ୍ଲଙ୍ଗ ।

ଗରୁଡ଼ପୁରାଣ — କ୍ଲୀ.ବି.(କ.ଧା) ଅଷ୍ଟାଦଶ ପୁରାଣ ମଧ୍ୟରେ ସପ୍ତଦଶ ପୁରାଣର ନାମ ଗରୁଡ଼ ପୁରାଣ ।

ଗରୁଡ଼ମନ୍ତ୍ର — ପୁଂ.ବି. ଗରୁଡ଼ ଦେବତାର ମନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, (ମନ୍ତ୍ରଯଥା—କ୍ଷିଃ ପଃ ଓଁ ସ୍ୱାହା) ତନ୍ତ୍ରସାର ।

ଗରୁଡ଼ମୁଦ୍ରା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ବିଷ୍ଣୁପୂଜାର ଅଙ୍ଗୀଭୂତ ମୁଦ୍ରାବିଶେଷ ।

ଗରୁଡ଼ରୁତ — କ୍ଲୀ. ବି. ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଗରୁଡ଼ବେଗା — ସ୍ତ୍ରୀ ବି. ଲତାବିଶେଷ, ପାତାଳ ଗରୁଡ଼ ।

ଗରୁଡ଼ବାହନ — ପୁଂ. ବି. (ବ.ଖ୍ରୀ)ବିଷ୍ଣୁ ।

ଗରୁଡ଼ବ୍ୟୂହ — ପୁଂ.ବି.ଗରୁଡ଼ାକୃତି ସୈନ୍ୟ ରଚନାବିଶେଷ ।

ଗରୁଡ଼ଶିଳା — କୁମାଉନପ୍ରଦେଶସ୍ଥ ହିମାଳୟନିକଟ ବଦରୀନାଥ ତୀର୍ଥର ବୈଷ୍ଣବକ୍ଷେତ୍ରାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋ ୨ ଟି କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ କ୍ଷେତ୍ର ।

ଗରୁଡ଼ସ୍ତମ୍ଭ — ବି. (କ. ଧା) ଗରୁଡ଼ଖମ୍ବ (ଦେଖ) ।

ଗରୁଡ଼ାଗ୍ରଜ — ପୁଂ.ବି. (ଷତତ୍ତ) ବିନତାଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟସାରଥି, ଅରୁଣ ।

ଗରୁଡ଼ାଙ୍କ — ବି. (ବ.ଖ୍ରୀ) ବିଷ୍ଣୁ ।

ଗରୁଡ଼ାଙ୍କିତ — କ୍ଲୀ.ବି.ମରକତମଣି,(ବିଂ) (ଂ ତତ୍ତ) ଗରୁଡ଼ ଚିହ୍ନ ଯାହାରେ ଅଙ୍କିତ ହୋଇଥାଏ, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ରଥର ପତାକା ।

ଗରୁଡ଼ାଚଳ — ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶର ରାଜମହେନ୍ଦ୍ରୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ । ମଣି ।

ଗରୁଡ଼ାଶ୍ମା — ପୁଂ.ବି. ମରକତମଣି, ନୀଳ-

ଗରୁଡ଼ାସନ — କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ଖ୍ରୀ) ବିଷ୍ଣୁ-ଆସନବିଶେଷ ।

ଗରୁଡ଼ିଆ — ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ)ବି. ଶୂଦ୍ର ଜାତିବିଶେଷ ।

ଗରୁଡ଼ୋତ୍କୀର୍ଣ୍ଣ - କ୍ଲୀ. ବି. ମରକତମଣି, ନୀଳମଣି । [ମଣି ।

ଗରୁଡ଼ୋଦ୍ଭାର — ବି. ନୀଳମଣି, ମରକତ-

ଗରୁଡ଼ୋପନିଷଦ୍ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଅଥର୍ବବେଦାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଉପନିଷଦ୍ ।

ଗରୁଣ — ଗ୍ରା.ବି.ଏକପ୍ରକାର ଜଳଚରପକ୍ଷୀ

ଗରୁତ୍ — ପୁଂ. ବି. (ଗୃ + କ.ଉତ୍)ପକ୍ଷ, ଡେଣା, ନିଗରଣ, ଭକ୍ଷଣ, ଜାହାଜ ବା ନୌକାର ପାଲ ।

ଗରୁତ୍ମତୀ — ସ୍ତ୍ରୀ ବିଂ.(ଗରୁତ୍ + ମତ୍ + ଈ ପକ୍ଷବିଶିଷ୍ଟା, ପାଲଥିବା (ନୌକାଦି) ।)

ଗରୁତ୍ମାନ୍—ପୁଂ. ବି. (ଗରୁତ୍ + ମତ୍) ଗରୁଡ଼, ପକ୍ଷୀମାତ୍ର, ଭବଭୟକ, ଅଗ୍ନି ।
ଗରୁଡ଼ଯୋଧୀ—ପୁଂ. ବି. ଭାରତୀନାମକ ପକ୍ଷୀ, ଭରଢଅ ପକ୍ଷୀ, ଝିଙ୍ଗପକ୍ଷୀ ।
ଗରୁଳ—ପୁଂ. ବି. ଗରୁଡ଼ (ଦେଖ) ।
ଗରେରି—ବିହାରବାସୀ ଜାତିବିଶେଷ ।
ଗରେଲ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.(ସମ୍ବ)ବି.ଝଡ଼,ତୋଫାନ, ଘୂର୍ଣ୍ଣିବାୟୁ ।
ଗରୋଥା—ଛଃପଃପ୍ରଦେଶର ଝାନ୍ସିଜିଲ୍ଲାର ଛଃ ପୁଃ ସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ତହସିଲ ।
ଗରୋଦ—ଏକଜାତୀୟ ସାପୁଆ, ଏମାନେ ମୁସଲମାନ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ।
ଗର୍ଗ—ପୁଂ.ବି.(ଗୃ + କ.ଗ)ଯାଦବମ ନଙ୍କର କୁଳ-ପୁରୋହିତ ମୁନିବିଶେଷ, ଷଣ୍ଢ, ଛାଅ, କେଞ୍ଚୁଆ, ବଛା, ବାଦ୍ୟର ତାଳବିଶେଷ, ମାଠିଆରେ ପାଣି ପଶିବାର ଧ୍ୱନି, ଜଣେ ଖ୍ୟାତନାମା ଜ୍ୟୋତିର୍ବିତ୍, ଗୟା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଙ୍କ୍ଷିପ୍ତ ନିମିତ୍ତ ସୃଷ୍ଟ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ମାନସଜାତ-ପୁତ୍ରବିଶେଷ । [ବିଶେଷ ।
ଗର୍ଗତ୍ରିରାତ୍ର—ପୁଂ.ବି. ତ୍ରିଦିବସ ସାଧ୍ୟଯାଗ-
ଗର୍ଗବଟୁ—ବି.(ଗର୍ଗ + ବଟୁ) ଗର୍ଗବଡ଼ୁ, ଦେବତାଙ୍କ ପୂଜା ସମୟରେ ଜଳ ଚନ୍ଦନାଦି ଯୋଗାଇବା ବ୍ରାହ୍ମଣସେବକ (ଗର୍ଗବଡ଼ୁ ଦେଖ) ।
ଗର୍ଗର—ପୁଂ.ବି. (ଗର୍ଗ + ର + ଅ)ମତ୍ସ୍ୟ-ବିଶେଷ, ମାଠିଆ, କଳସ, ଗର୍ତ୍ତ, ଜଳ-ଭର୍ତ୍ତି, ଦଧିମନ୍ଥନ ପାତ୍ର, ଏକପ୍ରକାର ଢୋଲ । [ମତ୍ସ୍ୟ ।
ଗର୍ଗରକ—ପୁଂ. ବି. ସମୁଦ୍ରଜାତ ଗର୍ଗର
ଗର୍ଗରୀ-ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗର୍ଗ + ର + କ.ଅ + ଈ) ମନ୍ଥନୀ, ଖୁଆବାଡ଼ି, ଦଧିମନ୍ଥନ ପାତ୍ର ବା ଭାଣ୍ଡ, କଳସୀ, ଗଡ଼ୁ ।
ଗର୍ଗଶିରଃ—ପୁଂ. ବି. ଦୈତ୍ୟବିଶେଷ ।
ଗର୍ଗସଂହିତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.କାଳଜ୍ଞାନାର୍ଥ ଗର୍ଗ-କୃତ ସଂହିତା, ଜ୍ୟୋତିଷଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।
ଗର୍ଗସ୍ରୋତ—କ୍ଲୀ ବି. ତୀର୍ଥବିଶେଷ, ଜ୍ୟୋତିର୍ବିତ୍ ଗର୍ଗମୁନିଙ୍କ ନାମାନୁସାରେ ଏହାର ନାମକରଣ ହୋଇଅଛି ।
ଗର୍ଗାଟ—ପୁଂ. ବି. ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ, ଗାଗର ମାଛ ।
ଗର୍ଜ—ପୁଂ.ବି. (ଗର୍ଜ + ଭା.ଅ)ହସ୍ତୀ ଓ ମେଘାଦିର ଗମ୍ଭୀର ଧ୍ୱନି, ଗର୍ଜନ,(ସା. ବି) ଆବଶ୍ୟକ, ଗରଜ, ଅଭାବ ।
ଗର୍ଜକ—ପୁଂ. ବି. ଗାଗର ମାଛ, ମତ୍ସ୍ୟ-ବିଶେଷ, ବଂ. (ଗର୍ଜ + କ.ଅକ) ଯେ ଗର୍ଜନ କରେ, ଗର୍ଜନକାରୀ ।
ଗର୍ଜନ୍‌ତୈଲ—ଗ୍ରା.ବି. ଉଦ୍ଭିଜ୍ଜ ତୈଲ-ବିଶେଷ,ଏହା ରଙ୍ଗ ବାର୍‌ନିଶ୍ ଇତ୍ୟାଦିରେ ମିଶାଯାଏ ।
ଗର୍ଜନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଗର୍ଜ + ଭା.ଅନ) ଶବ୍ଦ, କୁପିତ ଜନ୍ତୁଙ୍କର ନାଦ, ମେଘସିଂହାଦିର ରଡ଼ି, କୋପ, ତର୍ଜନ, ଭର୍ତ୍ସନ, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ତନ୍ତ୍ରୀତ ତୈଲବିଶେଷ ।
ଗର୍ଜମାନ—ହି. ବଂ. (ଗର୍ଜ + କ,ମାନ) ଯେ ଗର୍ଜନ କରୁଅଛି, ଗର୍ଜନଶୀଳ ।
ଗର୍ଜର—କ୍ଲୀ.ବି. ଗାଜର, ଗୁଞ୍ଜନ,ମୂଳା-ଜାତୀୟ ଖାଦ୍ୟବିଶେଷ ।
ଗର୍ଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗର୍ଜ + ଆ) ଗର୍ଜନ, ମେଷାଦିର ନାଦ ।
ଗର୍ଜାଫଳ—କ୍ଲୀ.ବି.ବିକଣ୍ଟକ ବୃକ୍ଷ, ପ୍ରକ୍ଷ, ଭର୍ତ୍ସନା, ଉତ୍ତେଜନ ।
ଗର୍ଜି—ପୁଂ.ବି. (ଗର୍ଜ + ଇ)ମେଘଶବ୍ଦ, ଘଡ଼ଘଡ଼ି ।
ଗର୍ଜିତ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଗର୍ଜ + ଭା.ତ)ମେଘାଦିର ଶବ୍ଦ, ଗର୍ଜନ, ପ୍ରକ୍ଷନାଦ, (ପୁଂ) ମତ୍ତହସ୍ତୀ, (ବଂ) ଗର୍ଜନ କରୁଥିବା (ବାତ),କୃତ ଶବ୍ଦ,ଯେ ଶବ୍ଦ କରିଅଛି ।
ଗର୍ଜିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଗର୍ଜନ କରିବା, ଉଚ୍ଚ-ଧ୍ୱନି କରିବା ।
ଗର୍ଜ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଗର୍ଜ + ଯ)ଗର୍ଜନୀୟ, ଗର୍ଜିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ।
ଗର୍ତ୍ତ—ପୁଂ.ବି. (ଗୃ + କ,ତ)ଭୂମିଛିଦ୍ର, ସିଗଣ୍ଡିଦେଶ, ସ୍ତ୍ରୀ ନିତମ୍ବର ଆବର୍ତ୍ତାକାର ଚିହ୍ନ, ଭୂଭୁଜର, ବିବର,ଗହ୍ୱର, କବର, ରୋଗବିଶେଷ, ଗୃହ, ସର୍ପ-ଗୃହର ସ୍ତମ୍ଭ, ରଥ, ଯେଉଁ ଜଳାଶୟର ଗତ ବା ପ୍ରବାହ ଆଠହଜାର ଧନୁରୁ ଅଧିକ ନୁହେ ତାହାକୁ ଗର୍ତ୍ତ କହନ୍ତି, ନରକ ବିଶେଷ ।
ଗର୍ତ୍ତଶ୍ରୟୀ—ପୁଂ. ବି. (ଗର୍ତ୍ତଶ୍ରୟ + ଇନ୍) ଯେଉଁମାନେଗାତରେ ରହନ୍ତି,ଗାତୁଆ ।
ଗର୍ତ୍ତସଦ୍—ହି. ବଂ. (ଗର୍ତ୍ତ + ସଦ୍ + କ୍ୱିପ୍) ଗର୍ତ୍ତସ୍ଥିତ । (ଦେଖ) ।
ଗର୍ତ୍ତା—ବି. (ଗୃ + କ, ତ୍ତ + ଆ) ଗର୍ତ୍ତ
ଗର୍ତ୍ତାଶ୍ରୟ—ହି. ବଂ. (ବ-ଶ୍ରୀ) ଯେଉଁ-ମାନେ ଗାତରେ ବାସ କରନ୍ତି, ଗାତୁଆ (ବି) ଯେଉଁ ଜୀବ ଗାତରେ ରହେ, ଗାତୁଆ ପ୍ରାଣୀ । [ଦେଖ ।
ଗର୍ତ୍ତି—ବି. (ଗୃ + କ,ତ + ଇ) ଗର୍ତ୍ତ
ଗର୍ତ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗର୍ତ୍ତ + ଇକ + ଆ) ତନ୍ତ୍ରୁଶାଳା, ତନ୍ତ୍ରଘର, ତନ୍ତ୍ରର ତନ୍ତ୍ର-ଶାଳା ।
ଗର୍ତ୍ତ୍ୟ—ହି. ବଂ. (ଗର୍ତ୍ତ + ଯ) ଗର୍ତ୍ତ-ବିଶିଷ୍ଟ ଦେଶ । [ଧକ୍‌କା ।
ଗର୍ଦ୍ଦନ୍—ଯା. ବି. ମୁଣ୍ଡ, ବେକ, ଗଳା,
ଗର୍ଦ୍ଦନତୋଡ଼—ଯା. ବଂ. ବେକଫଟା, ଚପିବାରେ ବେକ ଫାଟିଯାଇଥିବା, (ବି) କୁସ୍ତିର ଏକପେଞ୍ଚ, ଯହିଁରେ ପ୍ରତି ମଲ୍ଲର ବେକକୁ ଦୁଇହାତରେ ଚପି-ଦେଇ ତାକୁ ତଳେ ଫଟ୍‌କାଇବେ ।
ଗର୍ଦ୍ଦନା—ଯା.ବି. ମୁଣ୍ଡ, ବେକ, ଗଳା, ଧକ୍‌କା ।
ଗର୍ଦ୍ଦନିଆଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଗଳାଧକ୍କା,ହାବୁକା, ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ।
ଗର୍ଦ୍ଦନୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଗର୍ଦ୍ଦନିଆ, ଧକ୍‌କା, କୁରୁତାରବେକପାଖ, ଘୋଡ଼ାର ବେକ-ପାଖେ ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡ ବନ୍ଧାଯାଇ ବାକି ଅଂଶ ଘୋଡ଼ାର ଦେହରେ ପକାଯିବା ଲୁଗା, କୋଠାର କାନ୍ଥର ବା ଖୁଣ୍ଟର କାନ୍ଥସ, ଜଣେ ପହ୍ଲଲମାନ ଅନ୍ୟ ପହ୍ଲଲମାନର ବେକ ଗୁରିପାଖେ ଦୁଇ ହାତଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ଗୁପ ପକାଏ ।
ଗର୍ଦ୍ଦଭ—ପୁଂ.ବି.(ଗର୍ଦ୍ଦ + କ,ଅଭ)ପଶୁ-ବିଶେଷ,ଗଧ, ଖର,ମୂର୍ଖ (ସ୍ତ୍ରୀ)ଗର୍ଦ୍ଦଭୀ, (କ୍ଲୀ.ବି) ଶ୍ୱେତ କୁମୁଦ, ଧଳାକଇଁ, ବଡ଼ଙ୍ଗ,ଭ୍ରମରଭେଦ,ଗୋବରପୋକ ।

ଗର୍ଦ୍ଦଭକ—ପୁଂ. ବି. କୀଟବିଶେଷ, ଚର୍ମ ରୋଗବିଶେଷ, ଏହି କୀଟ ଶ୍ଳେଷ୍ମାର ପ୍ରକୋପକାରକ ।

ଗର୍ଦ୍ଦଭଗନ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. ଜାଲ ଗର୍ଦ୍ଦଭ-ନାମକ ରୋଗବିଶେଷ, ଚର୍ମରୋଗ ।

ଗର୍ଦ୍ଦଭନଦୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗର୍ଦ୍ଦଭ+ନଦ୍ +କ,ଇନ୍)ଯେ ଗଧପରି ନାଦକରେ ।

ଗର୍ଦ୍ଦଭଯାଗ—ପୁଂ. ବି. (*ତତ୍) ଯାଗ-ବିଶେଷ । [ରାଜା ।

ଗର୍ଦ୍ଦଭରୁପ—ପୁଂ. ବି. ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ

ଗର୍ଦ୍ଦଭଶାକ—ପୁଂ. ବି. ବ୍ରହ୍ମଯଷ୍ଟିକା, ବ୍ରାହ୍ମଣଝାଟି ।

ଗର୍ଦ୍ଦଭଶାଖୀ-ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଭାର୍ଗୀ, ବ୍ରାହ୍ମଣଝାଟି ।

ଗର୍ଦ୍ଦଭୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶ୍ୱେତକଣ୍ଟକାରୀ ।

ଗର୍ଦ୍ଦଭୀକ୍ଷ—ପୁଂ. ବିଂ. ବ.ଶ୍ରୀ. ଗଧ ଆଖି ପରି ଆଖି ଯାହାର, (ପୁଂ. ବି) ବଳି ରାଜାର ପୁତ୍ର ।

ଗର୍ଦ୍ଦଭୀଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. (ଗର୍ଦ୍ଦଭ+ଅଣ୍ଡ) ପ୍ଲକ୍ଷବୃକ୍ଷ,ଜଗ୍ୱାଗଛ,(ଏକପ୍ରକାରଅଣ୍ଡବୃକ୍ଷ) ।

ଗର୍ଦ୍ଦଭୀଣ୍ଡକ—ପୁଂ.ବି. (ଗର୍ଦ୍ଦଭୀଣ୍ଡ+କ) ପ୍ଲକ୍ଷବୃକ୍ଷ, ଜଗ୍ୱା ।

ଗର୍ଦ୍ଦଭୀହ୍ୱୟ—ପୁଂ,ବି. (ଗର୍ଦ୍ଦଭ+ଆ+ହ୍ୱେ+ଅ) କୁମୁଦବିଶେଷ, ଧଳା ।

ଗର୍ଦ୍ଦଭି—ପୁଂ. ବି. ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କର ପୁତ୍ର-ଭେଦ ।

ଗର୍ଦ୍ଦଭିକ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କ୍ଷୁଦ୍ର ରୋଗବିଶେଷ, ଚର୍ମରୋଗ ।

ଗର୍ଦ୍ଦଭୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗର୍ଦ୍ଦ+ଅଭ+ଇ) କୀଟବିଶେଷ, ଗୋବରପୋକ,ଗର୍ଦ୍ଦଭିକା ରୋଗ, ମାଇଗଧ, ଅପରାଜିତା ଲତା, ଶ୍ୱେତକଣ୍ଟକାରୀ ।

ଗର୍ଦ୍ଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଧୂଳି, ମଇଳା, ମଳ, ଦ୍ରବ୍ୟର ଅକାମିକା ଅଂଶ, ଗଞ୍ଜେଇ କଳିରୁ ଝଡ଼ିବା କ୍ଷୁଦ୍ରକ୍ଷୁଦ୍ର ଅଂଶ ।

ଗର୍ଦ୍ଧ—ପୁଂ.ବି. (ଗୃଧ୍+ଘ,ଅ) ଲୋଭ, ଆକାଙ୍କ୍ଷା, ଲାଳସା, ଅତ୍ୟନ୍ତଲୋଭ ଇଚ୍ଛା, ସ୍ପୃହା, ଗଦ୍ଦଭଣ୍ଡବୃକ୍ଷ, ପ୍ଲକ୍ଷ ।

ଗର୍ଦ୍ଧନ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଗୃଧ୍+କ,ଅନ) ଲୁବ୍ଧ,ଲୋଭୀ,ଲାଳାୟିତ,ଇଚ୍ଛୁକ,ପେଟୁ, କୃପଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗର୍ଦ୍ଧନା ।

ଗର୍ଦ୍ଧନା—ବି. (ଗୃଧ୍+ଣ୍ଣ, ଅନ+ଆ) ପେଟୁପଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ) ଗର୍ଦ୍ଧନର ସ୍ତ୍ରୀ-ଲିଙ୍ଗ । [ଭେଦ ।

ଗର୍ଦ୍ଧଭି—ପୁଂ. ବି. ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କର ପୁତ୍ର

ଗର୍ଦ୍ଧିତ—ତ୍ରି.ବିଂ. (ଗୃଧ୍+କ,ତ)ଲୁବ୍ଧ, ଲୋଭୀ, ଯେ ଲୋଭକରେ, ଇଚ୍ଛୁକ, ଲାଳାୟିତ ।

ଗର୍ଦ୍ଧୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗର୍ଦ୍ଧ+କ,ଇନ୍) ଅତ୍ୟନ୍ତଲୋଭୀ, ଲାଳାୟିତ, କୃପଣ ।

ଗର୍ବ—ପୁଂ. ବି. (ଗର୍ବ+ଘ,ଅ) ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା, ଅନ୍ୟପ୍ରତି ଅବଜ୍ଞା,ଦେମାକ,ଅହଂକାର, ବଡ଼ମା, ଆତ୍ମଶ୍ଳାଘା, ଅବନତ୍ୱ, ଗର୍ଭା-ଶୟସ୍ଥ ଶୁକ୍ରଶୋଣିତମୟ ପିଣ୍ଡ ।

ଗର୍ବକାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗର୍ବ+କୃ+ଇନ) ଗର୍ବିତ,ଅହଂକାରୀ ।

ଗର୍ବଖର୍ବକରିବା—କ୍ରା. ତ୍ରି. ଅହଂକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅହଂକାରକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ।

ଗର୍ବର—ବିଂ. ଗର୍ବକାରୀ, ଗର୍ବିତ ।

ଗର୍ବାଟ-ବି.(ଗର୍ବ+ଅଟ୍+କ,ଅ)ଦ୍ୱାରୀ, ଦ୍ୱାରପାଳ,(ବିଂ)ଯେ ଗର୍ବଭରେ ଚାଲେ ।

ଗର୍ବିତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗର୍ବ+ଇତ) ଅହଂକୃତ, ଗର୍ବଯୁକ୍ତ, ଅହଂକାରୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଗର୍ବିତା ।

ଗର୍ବିତା—ବି. (ଗର୍ବିତ+ଣ୍ଣ,ତା)ଗର୍ବ ।

ଗର୍ବୀ—ପୁଂ.ବି.(ଗର୍ବ+ଇନ୍)ଗର୍ବଯୁକ୍ତ, ଅହଂକୃତ, ଦେମାକୀ, ଅହଂକାରୀ, ଦର୍ପିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗର୍ବିଣୀ ।

ଗର୍ବୋଜ୍ଜ୍ୱଳ—ପୁଂ.ବିଂ. (*ତତ୍) ଅହଂ-କାରରେ ଦୀପ୍ୟମାନ, ଅଭିମାନ ପ୍ରକାଶକ ।

ଗର୍ବୋଦ୍ଧତ—ପୁଂ.ବିଂ. (*ତତ୍) ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗର୍ବିତ, ଅହଂକାରରେ ଉନ୍ମତ୍ତ ।

ଗର୍ଭ—ପୁଂ. ବି. (ଗୃ+ମ,ଭ) ଗର୍ଭା-ଶୟସ୍ଥ ଶୁକ୍ରଶୋଣିତମୟ ପିଣ୍ଡ, ଶିଶୁ, ଭ୍ରୂଣ, ଅଗ୍ନି, (ଗୃ+ଅଧି,ଭ) ଜଳାଶୟ, କୁକ୍ଷି, ତଳପେଟ, ଅଭ୍ୟନ୍ତର, ନଦୀଗର୍ଭ, ଗର୍ଭଧାରଣକାଳ,ଗର୍ଭଧାରଣ,ଗର୍ଭସ୍ଥଶିଶୁ, ଜଠରାଗ୍ନି, ମର୍ମସ୍ଥଳ, ଗମ୍ଭୀର ଘର, ଅନ୍ତଃପୁରଶାଳ,ଗଣ୍ଡି, ପଦ୍ମଫୁଲର ବୀଜା-ଧାର, ସଯୋଗପୁତ୍ର, ଖାଦ୍ୟ, ଅନ୍ନ, ପଣସକଠା, ନାଟକର ସନ୍ଧିବିଶେଷ, ପକ୍ଷିଶାବକ ।

ଗର୍ଭକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗର୍ଭ+କ) ରଜମା-ଦ୍ୱୟ, ଦୁଇଗଡ଼ି, (ପୁଂ. ବି.) କେଶ-ଭୂଷଣପୁଷ୍ପ, କେଶମଧ୍ୟସ୍ଥ ମାଳା, ପୁଷ୍ପ-ଗୁଚ୍ଛ, ଫୁଲତୋଡ଼ା,(ବିଂ. ବ.ଶ୍ରୀ)ବହୁ-ବ୍ରୀହି ସମାସରେ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦପରେ ଗର୍ଭଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ ହୋଇ ତହିଁରେ 'କ' ଯୋଗହୋଇ ନିଷ୍ପନ୍ନ ରୂପ, ଯଥାଃ— ମୀତଗର୍ଭକ । (ଓ ବୃକ୍ଷ ।

ଗର୍ଭକଣ୍ଟକ—ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ପଣସ ଫଳ

ଗର୍ଭକର—ପୁଂ. ବି. (ଗର୍ଭ+କୃ+ଅ) ପୁତ୍ରଜୀବ ବୃକ୍ଷ,(ବିଂ) ଗର୍ଭକାରକ,ଯାହା ଗର୍ଭ ଜନ୍ମାଏ ।

ଗର୍ଭକରଣ—ବି.ଗର୍ଭକାରକ ଦ୍ରବ୍ୟମାତ୍ର ।

ଗର୍ଭକାର—ପୁଂ.ବିଂ. (ଗର୍ଭ+କୃ+କ, ଅ) ଗର୍ଭକାରକ (ପତିପ୍ରଭୃତି) ।

ଗର୍ଭକାଳ-ପୁଂ.ବି. (*ତତ୍)ଗର୍ଭଧାରଣର ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ, (ଋତୁସ୍ନାନ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗର୍ଭାଧାନର ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ) ।

ଗର୍ଭକେଶର—(କ.ଧା) ଫୁଲର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ବଡ଼ କେଶର—ଯହିଁରେ ପୁଂ କେଶର ପଡ଼ିଲେ ଫଳ ହୁଏ, ପୁଷ୍ପଯୋନି ।

ଗର୍ଭକୋଷ—ପୁଂ.ବି.(*ତତ୍ ବା କ.ଧା) ଗର୍ଭାଶୟ, ଜରାୟୁ ।

ଗର୍ଭକ୍ଲେଶ—ପୁଂ. ବି.(କ.ଧା)ଗର୍ଭଜନିତ କଷ୍ଟ, ପ୍ରସବ ବେଦନା ।

ଗର୍ଭକ୍ଷୟ—ପୁଂ.ବି. (*ତତ୍) ଗର୍ଭନାଶ, ଗର୍ଭସ୍ରାବ ।

ଗର୍ଭଗୃହ—କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା) ମହିଘର, ଘରର ମଧ୍ୟଭାଗ, ଅନ୍ତଃପୁରଶାଳ, ଗମ୍ଭୀର ଘର, ପ୍ରସବଗୃହ ।

ଗର୍ଭଗ୍ରହଣ—କ୍ଲୀ. ବି.(*ତତ୍) ଗର୍ଭ-ଧାରଣ, ପେଟରେ ହେବା ।

ଗର୍ଭାଘାତ—ବି. (୬ତତ୍) ଅସମୟରେ ଗର୍ଭସ୍ଥ ଭ୍ରୂଣର ହତ୍ୟା ।

ଗର୍ଭଘାତକ—ପୁଂ. ବିଂ. (୬ତତ୍) ଯେ ଗର୍ଭସ୍ଥ ଭ୍ରୂଣକୁ ହତ୍ୟା କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗର୍ଭଘାତିକା ।

ଗର୍ଭଘାତନ—କ୍ଲୀ.ବି (୬ତତ୍)ଗର୍ଭାଘାତ, ଅସମୟରେ ଗର୍ଭସ୍ଥ ଭ୍ରୂଣହତ୍ୟା ।

ଗର୍ଭଘାତୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗର୍ଭ+ଘାତିନ୍) ଗର୍ଭବିନାଶକ, ଯେ ଗର୍ଭ ବିନାଶ କରେ ।

ଗର୍ଭଘାତିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଲାଙ୍ଗଲକାବୃକ୍ଷ, ଲହୁଲାଙ୍ଗୁଲିଆଗଛ ।

ଗର୍ଭଚଳନ—ବି.(ଗର୍ଭ+ଚଳନ)ଗର୍ଭର ପଞ୍ଚମ ମାସପରେ ପେଟରେ ଛୁଆ ବୁଲିବା । [ଚକସ୍ତ୍ରୀ ।

ଗର୍ଭଚକସ୍ତ୍ରୀ—ବି. (କ.ଧା) ଗର୍ଭିଣୀର

ଗର୍ଭଚ୍ୟୁତ—ବିଂ.(୫ତତ୍)ଗର୍ଭରୁ ପତିତ, ଜାତ, ଅସମୟରେ ଗର୍ଭରୁ ନିଃସୃତ ।

ଗର୍ଭଚ୍ୟୁତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୫ତତ୍) ଗର୍ଭ-ସ୍ରାବ,ଗର୍ଭକ୍ଷରଣ,ବେଇବା,ପ୍ରସବ,ଜନ୍ମ ।

ଗର୍ଭଜ—ବି. ବିଂ. (ଗର୍ଭ+ଜନ୍+କ, ଅ) ଗର୍ଭରୁ ଜାତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗର୍ଭଜା ।

ଗର୍ଭଜାତ—ବିଂ.(୫ତତ୍) ଗର୍ଭରୁ ଜାତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗର୍ଭଜାତ ।

ଗର୍ଭଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗର୍ଭଣା ସଂକ୍ରାନ୍ତି, (କାର୍ତ୍ତିକ) ତୁଳ ମାସର ସଂକ୍ରାନ୍ତି, ପୁଟୁଳି ହୋଇଥିବା ଧାନଗଛ, ଛୋଟ ବନ୍ୟ ଓ ଗ୍ରାମବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଗର୍ଭଣାକାଠି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗର୍ଭଣା ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନ ପୂଜା କରାଯାଇ ଧାନବିଲରେ ପୋତାଯିବା ଗର୍ଭଣାଗଛର ଡାଳ ।

ଗର୍ଭଣାସଂକ୍ରାନ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କାର୍ତ୍ତିକ) ତୁଳମାସର ସଂକ୍ରାନ୍ତି ।

ଗର୍ଭଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗର୍ଭିଣୀଦେଖ) ।

ଗର୍ଭଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. ନାଭିଗୁଡ଼ିକ, ଲହୁ-ନାଡ଼, ନାଭିନାଡ଼ ।

ଗର୍ଭତନୁ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗର୍ଭକେଶର, ଉପରସ୍ଥ ସୂକ୍ଷ୍ମବର୍ତ୍ତ ଅଂଶ ।

ଗର୍ଭତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି. ଗର୍ଭର ଭାବ ଓ ଧର୍ମ, ମେଘ ମଧ୍ୟରେ ଜଳର ଗର୍ଭ-ଭାବପ୍ରାପ୍ତି ।

ଗର୍ଭଦ—ପୁଂ. ବି. (ଗର୍ଭ+ଦା+ଅ) ପୃଶ୍ନିଜାତ ବୃକ୍ଷ,ଜିସ୍ତାପୁତ୍ରା,ଗର୍ଭୋତ୍ପାଦକ ଔଷଧବିଶେଷ, (ବି) ଯେ ଗର୍ଭ ସମ୍ପାଦନ କରେ ।

ଗର୍ଭଦା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗର୍ଭ+ଦା+ଅ+ଆ) ଶ୍ୱେତ କଣ୍ଟକାରୀ ।

ଗର୍ଭଦାତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗର୍ଭ+ଦା+ତୃ+ଈ)କ୍ଷୁପବିଶେଷ,ଗର୍ଭଦା,ପୃଶ୍ନିଦାତ୍ରୀ ।

ଗର୍ଭଦାସ—ପୁଂ. ବି. ରକ୍ଷିତା ଦାସୀଠାରୁ ଜାତପୁତ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗର୍ଭଦାସୀ ।

ଗର୍ଭଦିବସ—ପୁଂ. ବି. ଗର୍ଭ ଧାରଣର ଉପଯୁକ୍ତ ଦିନ ।

ଗର୍ଭଦୋହଦ—କ୍ଲୀ.ବି.(୬ତତ୍)ଗର୍ଭିଣୀର ଅଭିଲଷଣୀୟ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ଗର୍ଭିଣୀର ଅଭିଳାଷ ବା ଖାଇମନକରିବା, ମନସଧ ।

ଗର୍ଭଦ୍ରୁହ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗର୍ଭ+ଦ୍ରୁହ୍+କ୍ୱିପ୍) ଗର୍ଭପାତକାରିଣୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଯେ ନିଜର ଗର୍ଭ ନଷ୍ଟକରେ ।

ଗର୍ଭଧ—ବି. ବିଂ. ଗର୍ଭଧାରଣକାରକ ରେତଃ ପ୍ରଭୃତି ।

ଗର୍ଭାଧରା—ସ୍ତ୍ରୀ ବିଂ. (ଗର୍ଭ+ଧୃ+ଅ+ଆ) ଗର୍ଭଧାରଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ପେଟରେ ହୋଇଥିବା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଗର୍ଭଧାନ—କ୍ଲୀ. ବି. ପୁତ୍ରୋତ୍ପାଦନାର୍ଥ ନାରୀଗର୍ଭରେ ଗର୍ଭଧାରଣ କ୍ରିୟା-ବିଶେଷ, ଗର୍ଭାଧାନ କ୍ରିୟା ।

ଗର୍ଭଧାରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗର୍ଭଧାରଣ ନିମିତ୍ତ ଶୁକ୍ର ଶୋଣିତାନୁବନ୍ଧରୂପ ଗର୍ଭଗ୍ରହଣ, ପେଟରେ ହେବା, ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା ହେବା ।

ଗର୍ଭଧାରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗର୍ଭ+ଧୃ+କ,ଇନ୍+ଈ) ଯେ ଗର୍ଭରେ ଧାରଣ କରେ, ଜନନୀ, ମାତା ।

ଗର୍ଭଧାତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜନନୀ, ମାତା ।

ଗର୍ଭଧୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗର୍ଭ+ଧା+ଉ) ଗର୍ଭଧାରଣୀ, ଜନନୀ, ମାତା ।

ଗର୍ଭଧ୍ୱଂସ—ବି. (୬ତତ୍) ଗର୍ଭସ୍ରାବ, ଗର୍ଭବିଚ୍ୟୁତ ।

ଗର୍ଭନାଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ଗର୍ଭ-ଧାରଣର ଉପଯୁକ୍ତ ନାଡ଼ୀବିଶେଷ, ଗର୍ଭସ୍ଥ ଫୁଲନାଡ଼, ଗର୍ଭସ୍ଥ ଶିଶୁର ନାଭିଠାରୁ ଯେଉଁ ନାଡ଼ ଫୁଲସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ଥାଏ ।

ଗର୍ଭନାଶ—ବି. (୬ତତ୍) ଗର୍ଭବିଚ୍ୟୁତି ।

ଗର୍ଭନିଃସୃତ—ହି.ବିଂ. (୫ତତ୍) ଗର୍ଭରୁ ନିର୍ଗତ, ଜାତ ।

ଗର୍ଭନିପାତ—ବି. (୬ତତ୍) ଗର୍ଭସ୍ରାବ ।

ଗର୍ଭନୁଦ୍—ପୁଂ.ବି.ଲାଙ୍ଗଲକା,ଲହୁଲାଙ୍ଗ-ଲିଆ ।

ଗର୍ଭପରିସ୍ରବ—ପୁଂ. ବି. (ଗର୍ଭ+ପରିସ୍ରବ)ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମସମୟରେ ତାହା ସହିତ ମାତୃ ଗର୍ଭରୁ ବାହାରିବା ନାଡ଼ୀ-ପୁଟୁଳିକା, ସାଧାରଣ ଏହାକୁ ଫୁଲ କହନ୍ତି ।

ଗର୍ଭପାକ୍ୟ—ପୁଂ.ବି. (ଗର୍ଭ+ପାକ+ଇନ୍) ଷାଠିଆ ଧାନ, ସାରିଆ ଧନ ।

ଗର୍ଭପାତ—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ପଞ୍ଚମ ଓ ଷଷ୍ଠମାସର ଗର୍ଭସ୍ଥ ଭ୍ରୂଣର ପତନ, ଗର୍ଭସ୍ରାବ ।

ଗର୍ଭପାତକ—ପୁଂ. ବି. (ଗର୍ଭ+ପତ୍+ଣିଚ+ଅକ) ନାଲି ସଜନା, ରକ୍ତ-ଶୋଣାଞ୍ଜନ, (ବିଂ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଗର୍ଭ-ସ୍ରାବ କରାଏ, ଯେଉଁ ଔଷଧ ସେବନ କଲେ ଗର୍ଭପାତ ଘଟେ, ଭ୍ରୂଣହତ୍ୟା-କାରୀ ।

ଗର୍ଭପାତନ—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ଷାଠା କରଞ୍ଜ, ଔଷଧାଦି ପ୍ରୟୋଗରେ ଗର୍ଭ-ପାତ ।

ଗର୍ଭପାତିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗର୍ଭପାତ+ଇନ୍+ଈ) ବିଷଲାଙ୍ଗଲୀ, ଲହୁଁ ଲାଙ୍ଗଲିଆ, ବିଶଲ୍ୟା ବୃକ୍ଷ ।

ଗର୍ଭପୀଡ଼ା—ବି. (କ.ଧା) ଗର୍ଭବେଦନା (ଦେଖ) ।

ଗର୍ଭପୋଷଣ—କ୍ଲୀ ବି. ଯତ୍ନପୂର୍ବକ ଗର୍ଭ-ପାଳନ, ଗର୍ଭର ପୁଷ୍ଟିସମ୍ପାଦନ କ୍ରିୟା-ବିଶେଷ, ଗର୍ଭଧାରଣ ।

ଗର୍ଭପ୍ରସବ—ପୁଂ. ବି. ଗର୍ଭସ୍ଥ ଶିଶୁର ଭୂମିଷ୍ଠ ହେବାପାଇଁ ବହିର୍ଗମନ ରୂପ କ୍ରିୟାବିଶେଷ ।

ଗର୍ଭଭର୍ତ୍ତା—ଗର୍ଭସ୍ଥ ଶିଶୁର ଭରଣପୋଷଣ, ବି. ଶିଶୁର ଭରଣପୋଷଣ ।

ଗର୍ଭଭବନ—କ୍ଲୀ. ବି. ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଗୃହ, ଗର୍ଭାଗାର, ସୂତିକାଗୃହ ।

ଗର୍ଭଭାର—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଗର୍ଭରୂପ-ଭାର, ଗର୍ଭିଣୀର ଅନୁଭୂତ କ୍ଲାନ୍ତି ।

ଗର୍ଭମଣ୍ଡପ—ପୁଂ. ବି. (କ. ଧା)ଗୃହ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ମଣ୍ଡପ, ଗର୍ଭଗୃହ, ସୂତିକା ଗୃହ, ଗମ୍ଭୀରଘର ।

ଗର୍ଭମାସ—ପୁଂ.ବି.(ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍) ଗର୍ଭାରମ୍ଭକ ମାସ, ଗର୍ଭାଧାନଠାରୁ ଗଣନାହେବା ମାସକ୍ରମ ।

ଗର୍ଭମୋଚନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍) ପ୍ରସବ-କରଣ, ପେଟରୁ ପିଲା ଖଲାସହେବା, ପିଲା ଜାତ ହେବା ।

ଗର୍ଭଯନ୍ତ୍ରଣା(ଯାତନା)—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍) ଗର୍ଭାବସ୍ଥାରେ ଗର୍ଭିଣୀର କ୍ଲେଶଭୋଗ, ପ୍ରସବବ୍ୟଥା, ଗର୍ଭସ୍ଥଶିଶୁର ଦାରୁଣ କଷ୍ଟ ।

ଗର୍ଭଯୋଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (କ.ଧା) ଗର୍ଭିଣୀ-ସ୍ତ୍ରୀ. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଦୁଇ କୂଳ ଖାଇଥିବା ଗଙ୍ଗାନଦୀ । [ପାଳନ ।

ଗର୍ଭରକ୍ଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍) ଗର୍ଭ-

ଗର୍ଭରସ—ବିଂ. ହି. ଯାହାର ପେଟରେ ବା ଅନ୍ତରେ ରସ ଅଛି, ଗର୍ଭୋତ୍ପତ୍ତି ନିମିତ୍ତ ରସ । [ବିଶେଷ ।

ଗର୍ଭଗ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରାଚୀନ ଜଳଯାନ-

ଗର୍ଭରୂପ—ପୁଂ.ବିଂ. ଶିଶୁସୁଲଭ, ବାଲ୍ୟ, (ବି) ଶିଶୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗର୍ଭରୂପା ।

ଗର୍ଭରୂପକ—ବି. ଶିଶୁ ।

ଗର୍ଭଲକ୍ଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍) ଗର୍ଭ-ସୂଚକଚିହ୍ନ—ପେଟ ଉଚ୍ଚହେବା, ମୁଖର ପାଣ୍ଡୁରତା, ସ୍ତନାଗ୍ରଭାଗର କୃଷ୍ଣତ୍ୱ, ଅରୁଚି ଇତ୍ୟାଦି ।

ଗର୍ଭଲମ୍ବନ—କ୍ଲୀ.ବି.ଗର୍ଭରକ୍ଷାର୍ଥ କ୍ରିୟା, ଗର୍ଭାଧାନ, ପେଟରେ ହେବା ।

ଗର୍ଭବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ଗର୍ଭ + ବତ୍ + ଈ) ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା, ଗର୍ଭିଣୀ ।

ଗର୍ଭବସତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କୁକ୍ଷିରୂପ ବାସ-ସ୍ଥାନ, ଗର୍ଭ, କୁକ୍ଷି, ଜରାୟୁ ।

ଗର୍ଭବାସ—ପୁଂ. ବି.କୁକ୍ଷିରୂପ ବାସସ୍ଥାନ, ଗର୍ଭରେ ଅବସ୍ଥିତି, (ଗ୍ରା.ବି) ପେଟରେ ହେବା ।

ଗର୍ଭବିଚ୍ୟୁତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (କ.ଧା) ଗର୍ଭରୁ କ୍ଷରଣ, ଗର୍ଭସ୍ରାବ, ଭ୍ରୂଣ ଜୀବ ନ ପାଇଣ୍ଡ ଭାଙ୍ଗି ଯିବା ।

ଗର୍ଭବିନୋଦରସ—ସୂତିକା ରୋଗର ବୈଦ୍ୟକୋକ୍ତ ଔଷଧ ବିଶେଷ ।

ଗର୍ଭବିପତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ. ଧା) ରୋଗ ସ୍ରାବ ପାତାଦି ଜନିତ ଗର୍ଭର ଆପଦ ଓ ବ୍ୟାଘାତ ।

ଗର୍ଭବେଦନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(କ.ଧା)ସନ୍ତାନୋ-ତ୍ପତ୍ତିଜନିତ ବ୍ୟଥା, ପ୍ରସବ କାଳରେ ଜନନୀର ଯନ୍ତ୍ରଣା ।

ଗର୍ଭବେଶ୍ମ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗର୍ଭରୂପ ଗୃହ ।

ଗର୍ଭବ୍ୟଥା—ବି. (କ.ଧା) ଗର୍ଭବେଦନା, (ଦେଖ) ।

ଗର୍ଭବ୍ୟାକରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଯେଉଁ ପ୍ରକା-ରରେ ଗର୍ଭୋତ୍ପତ୍ତି ହୁଏ ତାହାର ବିବରଣ, ଗର୍ଭର ବିବରଣ ।

ଗର୍ଭବ୍ୟାପଦ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗର୍ଭର ବିପତ୍ତି ।

ଗର୍ଭବ୍ୟୂହ—ପୁଂ. ବି. ବ୍ୟୂହବିଶେଷ, ଯୁଦ୍ଧାର୍ଥ ପଦ୍ମାକୃତି ସୈନ୍ୟ ରଚନା ବିଶେଷ ।

ଗର୍ଭଶଙ୍କୁ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ମୃତଗର୍ଭ ଆକର୍ଷଣାର୍ଥ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଗର୍ଭଶଙ୍କୁକ—ପୁଂ. ବି. ମୃତଗର୍ଭାକର୍ଷଣ ନିମିତ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଗର୍ଭଶଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ଗର୍ଭୋ-ତ୍ପତ୍ତିର ସ୍ଥାନ, ଗର୍ଭରେ ଭ୍ରୂଣର ବାସ ବା ଅବସ୍ଥାନ, ଜରାୟୁ ।

ଗର୍ଭସଂକ୍ରମଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦେହାନ୍ତର ଗ୍ରହଣାର୍ଥ ଜୀବର ଗର୍ଭରେ ପ୍ରବେଶ ।

ଗର୍ଭସଂଗ୍ରହ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍) ଜଠର ମଧ୍ୟରେ ଭ୍ରୂଣର ଜନ୍ମ ।

ଗର୍ଭସଂଭବ--ପୁଂ.ବି.(ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍)ଗର୍ଭୋତ୍ପତ୍ତି ।

ଗର୍ଭସଂଭୂତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍)ଗର୍ଭୋତ୍ପତ୍ତି ।

ଗର୍ଭସମୟ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍) ଗର୍ଭ-କାଳ, ଋତୁସ୍ନାନ ପରେ ସହବାସ କାଳ, ବୃଷ୍ଟିର ଉତ୍ପତ୍ତିନିମିତ୍ତକ କାଳ ।

ଗର୍ଭସୁଭଗ—ବିଂ. ବିଂ. ଗର୍ଭକାଳାବଧି ସୌଭାଗ୍ୟଶାଳୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗର୍ଭକାଳାବଧି ସୌଭାଗ୍ୟଶାଳିନୀ ।

ଗର୍ଭସୂଚନା—ବି. ଗର୍ଭବତୀ ହେଲେ ପୁଂ ବା ସମସ୍ତାମୟିକ ଲକ୍ଷଣ ।

ଗର୍ଭସ୍ଥ—ବିଂ.ବିଂ. (ଗର୍ଭ + ସ୍ଥା + କ,ଅ) ଯେ ଗର୍ଭରେ ଥାଏ, ଉଦରସ୍ଥ, ମଧ୍ୟସ୍ଥ, ଅନ୍ତରସ୍ଥ । [ଗର୍ଭଶୟ ।

ଗର୍ଭସ୍ଥଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗର୍ଭରୂପ ସ୍ଥାନ,

ଗର୍ଭସ୍ଥାୟୀ—ବିଂ. (ଗର୍ଭ + ସ୍ଥା + ଇନ୍) ଗର୍ଭସ୍ଥ,ଅନ୍ତରସ୍ଥ, ଯେ ପେଟରେ ଥାଏ, (ଗ୍ରା,ବି.) ଗର୍ଭାଧାନ ।

ଗର୍ଭସ୍ଥିତ—ବିଂ. (ଗର୍ଭ + ସ୍ଥା + କ,ତ) ଗର୍ଭସ୍ଥ (ଦେଖ) ।

ଗର୍ଭସ୍ରାବ—ପୁଂ. ବି. ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍;(ଗର୍ଭ + ସ୍ରୁ + ଅ) ଗର୍ଭହେବାର ପ୍ରଥମ ଦିନଠାରୁ ଚାରିମାସ ମଧ୍ୟରେ ଶୋଣିତରୂପ ଗର୍ଭର ସ୍ରବଣ, ଗର୍ଭଚ୍ୟୁତି, ଗର୍ଭସ୍ଥ ଭ୍ରୂଣର ଅକାଳ ପତନ ।

ଗର୍ଭସ୍ରାବାଶୌଚ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗର୍ଭସ୍ରାବ ଛଅ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ହେଲେ (ସ୍ତ୍ରୀ)ର ତିନିଗୁଣି ଅଶୌଚ କାଳ, ଗର୍ଭସ୍ରାବ ନିମିତ୍ତକ ଅଶୌଚ ।

ଗର୍ଭସ୍ରାବୀ—ପୁଂ. ବି. ହେନ୍ତାଳ ଗଛ ।

ଗର୍ଭହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗର୍ଭବତୀହେବା, ପେଟରେ ହେବା ।

ଗର୍ଭାଗାର—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ସମସ୍ତ ଘରର ମଧ୍ୟଭାଗସ୍ଥିତ ବାସଗୃହ, ଗମ୍ଭୀର ଘର, ସୂତିକା ଗୃହ ।

ଗର୍ଭାଙ୍କ—ପୁଂ.ବି. ନାଟକର ଅଙ୍କମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଗତ କ୍ଷୁଦ୍ରଅଙ୍କ ।

ଗର୍ଭାଦ—ବିଂ. ବିଂ. (ଗର୍ଭ + ଅଦ୍ + ଅ) ଗର୍ଭଭକ୍ଷକ ।

ଗର୍ଭାଧାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗର୍ଭ + ଆ + ଧା + ଅନ) ଦଶବିଧ ସଂସ୍କାର ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କାର, ନିଷେକ କ୍ରିୟା ।

ଗର୍ଭାବକ୍ରାନ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି..ଗର୍ଭୋତ୍ପତ୍ତି,ଜୀବର ଗର୍ଭାଶୟରେ ପ୍ରବେଶରୂପ ଅବତରଣ ।

ଗର୍ଭାଶଙ୍କା—ବି. (ତତ୍ପୁ) ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭବତୀ ହେବାର ସନ୍ଦେହ ।

ଗର୍ଭାଶୟ—ପୁଂ.ବି. ତତ୍ପୁ, (ଗର୍ଭ + ଆ + ଶୀ + ଅ) ଗର୍ଭର ଆଧାର, ଗର୍ଭଶଯ୍ୟା, ଜରାୟୁ ।

ଗର୍ଭାଷ୍ଟମ—ପୁଂ. ବି. (ଗର୍ଭ + ଅଷ୍ଟମ) ଗର୍ଭ ଧାରଣର ଅଷ୍ଟମ ମାସ ଓ ଅଷ୍ଟମ ବର୍ଷ, (ବିଂ) ଗର୍ଭାରମ୍ଭ ହେବାଠାରୁ ଅଷ୍ଟମ (ମାସ ବା ବର୍ଷ) ।

ଗର୍ଭାସ୍ପନ୍ଦନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗର୍ଭଷ୍ଟର ଚଳନ-ବିଶେଷ, ଗର୍ଭର ବିକୃତବିଶେଷ ।

ଗର୍ଭାସ୍ରାବ—ପୁଂ. ବି. (ଗର୍ଭ + ଆସ୍ରାବ) ଗର୍ଭଧାରଣଠାରୁ ଚାରିମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗର୍ଭରୁ ରକ୍ତସ୍ରାବ, ଗର୍ଭକ୍ଷରଣ, ଗର୍ଭଚ୍ୟୁତି ।

ଗର୍ଭିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗର୍ଭ + ଇନ୍ + ଈ) ଗର୍ଭବତୀ ନାରୀ,ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା ସ୍ତ୍ରୀ, ଷଣ୍ଢରଇ ଗଛ, (ବିଂ) ନବସନ୍ତାନବତୀ, ପୁଆତୀ, ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା ।

ଗର୍ଭିଣୀଦୋହଦ—ବି. ଗର୍ଭଦୋହଦ (ଦେଖ) ।

ଗର୍ଭିଣୀଦୌହୃଦ—କ୍ଲୀ.ବି. ଗର୍ଭବତୀ ସ୍ତ୍ରୀର ଅଭିଲଷିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଗର୍ଭିଣ୍ୟବେକ୍ଷକ—ପୁଂ. ବି. ଗର୍ଭ ଚିକିତ୍ସାରେ ନିପୁଣ ପୁରୁଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗର୍ଭିଣ୍ୟ-ବେକ୍ଷିକା ।

ଗର୍ଭିଣ୍ୟବେକ୍ଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ପୁ) ଗର୍ଭବତୀ ସ୍ତ୍ରୀର ପରିଚର୍ଯ୍ୟା, କୁମାର-ଚିକିତ୍ସା, ଗର୍ଭସ୍ଥ ଭ୍ରୂଣ ଓ ନବଜାତ ଶିଶୁର ଯତ୍ନନେବା କର୍ମ ।

ଗର୍ଭିତ—ହି.ବିଂ. (ଗର୍ଭ + ଇତ) ଜାତ-ଦ୍‌ଗର୍ଭ, ଯାହାର ଗର୍ଭ ସଞ୍ଚାର ଅଛି, ଗର୍ଭଯୁକ୍ତ, ଅନ୍ତର୍ଗତ, କାବ୍ୟର ଦୋଷ-ଭେଦ । [ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଗର୍ଭୀ—ପୁଂ. ବି. (ଗର୍ଭ + ଇନ୍) ଗର୍ଭ-

ଗର୍ଭୋତ୍ପନ୍ନ—ହି.ବିଂ. ଯେ ସନ୍ତାନ ପାଇ ତୃପ୍ତ ହୋଇଅଛି, ଅନ୍ତରେ ତୃପ୍ତ, ଅଳସୁଆ ।

ଗର୍ଭେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. ଗର୍ଭରୁ ରାଜା, ଯାହାର ପୁଂସ୍ପୁ ରୁଷରୁ ରାଜା ହୋଇଆସି ଅଛନ୍ତି, ପୁରୁଷାନୁକ୍ରମେ ରାଜା ବା ଧନୀ ।

ଗର୍ଭୋତ୍ପତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗର୍ଭର ଜନ୍ମ,ଗର୍ଭ-ସଞ୍ଚାର ।

ଗର୍ଭୋତ୍ପାଦନ—ବି (ତତ୍ପୁ) ଗର୍ଭବତୀ ହେବା, ପେଟରେ ହେବା ।

ଗର୍ଭୋପଘାତ—ପୁଂ.ବି.ଗର୍ଭନାଶ,ମେଘର ଜଳୋତ୍ପାଦକ ଶକ୍ତିର ବିନାଶ, ଗର୍ଭର ପକାଇବା ।

ଗର୍ଭୋପଘାତିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.°(ଗର୍ଭ + ଉପ-ଘାତ + ଇନ୍ + ଈ)ଗର୍ଭନାଶିନୀ ଗାଈ-ପ୍ରଭୃତି, ଗର୍ଭର ଗାଈ ବା ନାରୀ ।

ଗର୍ଭୋପନିଷତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗର୍ଭଚିକିତ୍ସା ଖଣ୍ଡିଏ ଅଥର୍ବ ବେଦର ଉପନିଷତ୍ ।

ଗର୍ଭାଳବୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ପାତାଳ ଗରୁଡ଼ୀ ।

ଗର୍ହଣ—କ୍ଲୀ.ବି. ନିନ୍ଦା,(ଗର୍ଭ + ଣ,ଅନ) ଅଭିଯୋଗ, ଦୋଷାରୋପ, ତିରସ୍କାର ।

ଗର୍ହଣା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗର୍ହ + ଣ,ଅନ + ଆ) ନିନ୍ଦା, କୁତ୍ସା, ଭର୍ତ୍ସନା, ତିରସ୍କାର ।

ଗର୍ହଣୀୟ—ହି.ବିଂ.(ଗର୍ହ + ମ,ଅନୀୟ) ନିନ୍ଦନୀୟ, ନିନ୍ଦ୍ୟ, ମନ୍ଦ ।

ଗର୍ହା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗର୍ହ + ଣ, ଅ + ଆ) ନିନ୍ଦା, ତିରସ୍କାର, ଦୋଷାରୋପ ।

ଗର୍ହା—ମଧ୍ୟଭାରତର ଗୁଣା ଉପବିଭାଗର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗ୍ରାମ ।

ଗର୍ହିତ—ହି.ବିଂ.(ଗର୍ହ + ମ,ତ)ନିନ୍ଦିତ, କୁତ୍ସିତ, ଦୁଷଣୀୟ, ଜଘନ୍ୟ, ନିଷିଦ୍ଧ, ଅନୁଚିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଗର୍ହିତା ।

ଗର୍ହିତବ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଗର୍ହ + ତବ୍ୟ) ନିନ୍ଦନୀୟ, ନିନ୍ଦାଯୋଗ୍ୟ ।

ଗର୍ହୀ—ପୁଂ.ବି. (ଗର୍ହ + ଇନ୍)ନିନ୍ଦୁକ ନିନ୍ଦାକାରକ ।

ଗର୍ହ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଗର୍ହ + ଯ)ନିନ୍ଦନୀୟ, ଅଧମ, ନିନ୍ଦ୍ୟ ।

ଗର୍ହ୍ୟବାସୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଗର୍ହ୍ୟ + ବସ + ଇନ୍) କୁତ୍ସିତ ସ୍ଥାନବାସୀ, ମନ୍ଦସ୍ଥାନ-ବାସୀ ।

ଗଲ୍‌କନା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.ଝୁଗୁଲା ଅଳଙ୍କାର ଆଉ ଦେହରୁ ଖସି ପଡ଼ିବା ପ୍ରକାରେ, ଜଳୀୟ ପଦାର୍ଥ ଝଠାତ୍ ପାତ୍ରରୁ ବୋହିଯିବା ପ୍ରକାରେ ।

ଗଲ୍‌ଗଲ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଝୁଗୁଲାହେବା, ଅବଲୀଳାକ୍ରମେ ତରଳପଦାର୍ଥ ଗଳାଧଃ-କରଣହେବା ଶବ୍ଦ ।

ଗଲ୍‌ଗଲ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ବୁଣ୍ଡାଇହେବା, ଟହଟହ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ।

ଗଲ୍‌ଜ—ଯା. ବି. ବିଷ୍ଠା, ଗୁହ, ଅଳିଆ, ମଇଳା. (ଗ୍ରା.ବିଂ)ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ, ମଇଳା, ବିଷ୍ଠାପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଗଲ୍‌ତି—ଯା.ବି.ଗୁପ୍ତ,ଛଦ୍ମ, ଯାହା ଥିବା ଯୋଗୁଁ କୌଣସି ପାତ୍ରସ୍ଥ ତରଳପଦାର୍ଥ ଅଜ୍ଞାତଭାବରେ ବୋହିଯାଏ, ଭ୍ରାନ୍ତି, ଭୁଲ୍, ଦୋଷ, ଗୁପ୍ତଦୋଷ, ତ୍ରୁଟି, କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅବହେଳା,ମିଥ୍ୟା,(ଗ୍ରା.ବିଂ.) ଦୋଷପୂର୍ଣ୍ଣ, ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଗଲ— ପୁଂ. ବି.(ଗଲ୍ + ଣ, ଅ)ବେକ, କଣ୍ଠ, ଗଳନାଳୀ, ସର୍ଜରସ, ଝୁଣ୍ଟା, ବାଦ୍ୟଭେଦ, ଦଉଡ଼ା,ଗଡ଼େଇ ମାଛ ।

ଗଲକ—ପୁଂ. ବି. (ଗଲ୍ + କ) ଗଡ଼େଇ ମତ୍ସ୍ୟ, ବାଲିଗଉଡ଼ାମାଛ ।

ଗଲକଣ୍ଟକ—ବି. ଗଳାରେ ଉଠିବା ମାଂସମୟ ବ୍ରଣ ।

ଗଲକମ୍ବଳ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ପୁ)ଗୋରୁର ଗଳଲମ୍ବିତ କମ୍ବଳାକୃତି ଲୋମଶଃମାଂସ-ପଟ୍ଟ, ସାସ୍ନା ।

ଗଲଗଣ୍ଡ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ପୁ) ରୋଗ-ଜନିତ ଗଳଦେଶରେ ବାହାରିବା ସ୍ଥୂଳ-ମାଂସ ବା ଆବୁ, ଗଳାର ଗିଲଟି ଫୁଲା ଓ ଦରଜ ରୋଗ, ହାଡ଼ଗିଳା ପକ୍ଷୀ ।

ଗଲଗଣ୍ଡୀ—ପୁଂ. ବି. (ଗଳ ଗଣ୍ଡ + ଇନ୍) ଗଳଗଣ୍ଡରୋଗୀ ।

ଗଲଗଲହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି ବୁଣ୍ଡାଇହେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ)ମନ ଚାବେଇଖାବେଇହେବା ।

ଗଳଗଳିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଝୁଗୁଳା, ପାଣିରୁ ବିଶେଷରୂପେ ଅକାଡ଼ିହୋଇ ପଡ଼ୁଥିବା, (ଜଳୀୟ ପଦାର୍ଥ) ।

ଗଳଗଳିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ (ସାରୁ ଓଲୁଅ) ଦେହରେ ଲଗାଇଲେ ଦେହ ଗଳୁ କରେ ବା ଖାଇଲେ ଭଣ୍ଡି କୁଣ୍ଡାଇ ହୁଏ, ପ୍ରା. (ବସ୍ତୁର) ବି. ଶ୍ଳେଷ୍ମ ।

ଗଳଗାଞ୍ଜିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗଳା ଦ୍ୱାରା ଗର୍ଜନ କରିବା ।

ଗଳଗୋଡ଼ିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବିଷଯୁକ୍ତ ଜନ୍ତୁ-ବିଶେଷ ।

ଗଳଗ୍ରହ—ପୁଂ, ବି. (ଗଳ + ଗ୍ରହ + ଅ) ବ୍ୟଞ୍ଜନବିଶେଷ, ମାଛପକା ତରକାରୀ, ଯେଉଁଦିନ ପଡ଼ା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଏ, କିନ୍ତୁ ତହିଁଆରଦିନ ଅନଧ୍ୟୟନ ତିଥି ପଡ଼େ, ଆରବ୍ଧ ହୋଇ ହଠାତ୍ ବନ୍ଦ କରାଯିବା ପାଠ, ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଆପଦ ପରିତ୍ୟାଗକରି ହୁଏ ନାହିଁ ବୋଲି ଅନ-ଚ୍ଛାରେ ଯାହାର ଭାର ନେବାକୁ ହୁଏ, କଣ୍ଠରୋଗବିଶେଷ, ଭଣ୍ଡି ଚପିବା, ଅନ୍ୟର ବେକ ଧରିବା, କୃଷ୍ଣପକ୍ଷର ଚତୁର୍ଥୀ, ସପ୍ତମୀ, ଅଷ୍ଟମୀ, ନବମୀ, ତ୍ରୟୋଦଶୀ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ଓ ଅମାବାସ୍ୟା-ତିଥି ।

ଗଳଗ୍ରହଣ—ବି. (ଗଳଗ୍ରହ + ଅନ) ଗଳ ଗ୍ରହ (ଦେଖ) ।

ଗଳଘଣ୍ଟା—ଗ୍ରା.ବି. ଗୋଳମାଳ ।

ଗଳଚର୍ମ—ବି. (ଗଳ + ଚର୍ମନ୍) ଭଣ୍ଡି, ଡୋଣ୍ଟି, (ଗ୍ରା.ବି) ଗଳକମ୍ବଳ ।

ଗଳତ୍—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଗଳ + କ. ଅତ) ଯାହା ଗଳି ପଡ଼ୁଅଛି, ବୋହୁଥିବା, କ୍ଷରିତ ହେଉଥିବା । [(ଦେଖ)

ଗଳତ୍—ଯା. ବି. ଭ୍ରମ, ଭୁଲ୍, ଗଳତି,

ଗଳତ୍କୁଷ୍ଠ—କ୍ଲୀ.ବି. ରସରକ୍ତାଦି କ୍ଷରଣ-ଶୀଳ କୁଷ୍ଠବିଶେଷ ।

ଗଳତ୍କୁଷ୍ଠାରିରସ—ପୁଂ.ବି.ପାରଦଘଟିତ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଗଳଥନ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଗଳସ୍ତନ)ଅଜା-ବା ଛେଳିର ଗଳ-ସ୍ତନ ।

ଗଳଥା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଗଳହସ୍ତ) ବେକର ସାମନ ଆଡ଼େ ଅର୍ଥାତ୍ ଭଣ୍ଡି ରେ ଧକ୍କା-ଦେବା, ଭଣ୍ଡିଆ, ହାବୁକା ।

ଗଳଥିବା—ଗ୍ରା, କ୍ରି. ଭଣ୍ଡିଆଦେବା, ବେକରେ ଧକ୍କା ମାରି ଘଉଡ଼ିବା ।

ଗଳଦ—ଯା. ବି. ଭୁଲିଯିବା, ଛାଡ଼ିଯିବା, ଦୋଷ, ଅଙ୍ଗହୀନତା, ତ୍ରୁଟି, କମ୍ତି ।

ଗଳଦ୍‌ଘର୍ମ—ବିଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ପରିଶ୍ରମ ବା ଭୟ ହେତୁରୁ ଯାହା ଦେହରୁ ବେଶି ଝାଳ ବୋହି ଯାଉଥାଏ, (ବି.କ.ଧା) ଦେହରୁ ବୋହୁଥିବା ଝାଳ ।

ଗଳଦଶ୍ରୁ—ବିଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଯାହାର ଅଶ୍ରୁ ଗଳୁଅଛି, ଯାହାର ଲୋତକ ବୋହୁ-ଅଛି,ଲୁହଗଡ଼ୁଥିବା(ନେତ୍ର),(ବି.କ.ଧା) ବୋହୁଥିବା ଲୁହ ।

ଗଳଦଶ୍ରୁଲୋଚନ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ଲୋତକ ଗଡ଼ୁଥିବା ଆଖି, (ବିଂ.ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ସାଶ୍ରୁନେତ୍ର ।

ଗଳଦେଶ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍) ଗଳ, ଗଳା, ଭଣ୍ଡି, ବେକ, କଣ୍ଠ ।

ଗଳନ—ପୁଂ. ବିଂ. ଯାହା ଗଳୁଅଛି ବା ଝରୁଅଛି ।

ଗଳନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଗଳ୍ + ଣ,ଅନ)କ୍ଷରଣ, ଗଳିବା,ନିର୍ଗତହେବା,ସ୍ରାବ,ପାଣିହୋଇ ଗଳିବା ।

ଗଳନୀୟ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଗଳ୍ + ଅନୀୟ) ଗଳିବାର ଯୋଗ୍ୟ, ଗୋଳି ହୋଇଯିବା ଯୋଗ୍ୟ ।

ଗଳନ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗଳ + ଅନ୍ତ + କ + ଆ) ସ୍ୱଳ୍ପବାରିଧାରିକା,ଗଡ଼ୁ, ଝରି, କର୍କରୀ । [ଭାଙ୍ଗିବା ।

ଗଳଭଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. ସ୍ୱରଭଙ୍ଗ, ଗଳା

ଗଳମେଖଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍) କଣ୍ଠା-ଭରଣବିଶେଷ, ମାଳି, ହାର ।

ଗଳରନ୍ଧ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍) କଣ୍ଠର ଛିଦ୍ର, ଶଙ୍ଖନଳା ।

ଗଳରୋଗ—ପୁଂ. ବି. ଗଳଦେଶ-ଜାତ ରୋଗ, ଗଳବ୍ୟାଧି ।

ଗଳରୋହିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗଳ + ରୁହ୍ + ଇନ୍ + ଈ) କଣ୍ଠଗତ ରୋଗବିଶେଷ ।

ଗଳଲଗ୍ନ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ତତ୍) ଗଳ-ଦେଶରେ ଲାଗିଥିବା, ଭଣ୍ଡିରେ ଅଟକି ଯିବା ।

ଗଳଲଗ୍ନୀକୃତ—ବିଂ. (ତତ୍) ଯାହା ବେକରେ ପକା ହୋଇଅଛି ।

ଗଳଲଗ୍ନୀକୃତବାସ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ବେକରେ ପକାଇଥିବାବସ୍ତ୍ର,(ବିଂ.ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଯେ ବେକରେ ଲୁଗା ପକାଇଅଛି ।

ଗଳବନ୍ଧନ—ବି. (ଗଳ + ବନ୍ଧନ) ଗଳା ଚାରିପାଖ ବନ୍ଧାହେବା ରଜ୍ଜୁ ବା ବସ୍ତ୍ର, ଗୋରୁଗାଈଙ୍କ ବେକର ପଘା ।

ଗଳବସ୍ତ୍ର—ତ୍ରି. ବିଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଯେ ବେକରେ ଲୁଗା ପକାଇ ଦେବତାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରୁଅଛି ବା ପ୍ରଣାମ କରିବା ନିମିତ୍ତ ବେକରେ ଲୁଗା ପକାଇଅଛି ।

ଗଳବାଣ୍ଡ—ତ୍ରି. ବିଂ. ଭୂରି ଭୋଜନ-ସମର୍ଥ, ଯଥେଷ୍ଟ ଭୋଜନଯୋଗ୍ୟ ନିରାମୟ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଗଳବିଦ୍ରଧି—ପୁଂ. ବି. ଗଳଦେଶଜାତ ବ୍ରଣରୋଗ ବିଶେଷ ।

ଗଳବ୍ରତ—ପୁଂ, ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ମୟୂର ।

ଗଳଶୁଣ୍ଡିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତାଳୁର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଦେଶରେ ସ୍ଥିତ ସୂକ୍ଷ୍ମଜିହ୍ୱିକା, ଘଣ୍ଟିକା, ତାଳୁଗତ ରୋଗବିଶେଷ ।

ଗଳଶୁଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗଳଶୁଣ୍ଡିକାରୋଗ, ଘଣ୍ଟିକା, ତାଳୁଗତ ରୋଗବିଶେଷ ।

ଗଳସ୍ତନ—ବି. (ତତ୍) ଛେଳି ବେକ-ତଳେ ଚିରଭଳି ଝୁଲୁଥିବା ମାଂସଖଣ୍ଡ ।

ଗଳସ୍ତନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଛାଗୀ, ଯେଉଁ ଛାଗୀର ଗଳଦେଶରେ ଚିର ଭଳି ଦୁଇଟି ମାଂସପିଣ୍ଡ ଝୁଲିଥାଏ ।

ଗଳହସ୍ତ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍) ବେକରେ ହାତଦେଇ ଲୋକକୁ ଭଡ଼ିବା, ଧକ୍କା, ଭଣ୍ଡିଆ, ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର, ଭଣ୍ଡଚପା ।

ଗଳହସ୍ତିତ—ତ୍ରି. ବିଂ. ଯାହାକୁ ଧକ୍କା ଦେଇ ଭଡ଼ି ଦିଆଯାଇଅଛି ।

ଗଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗଳ + ଆ)ଅଲମ୍ବୁଷା, ଲଜକୁଳୀଲତା, ଗଳଦେଶ, କଣ୍ଠ ।

ଗଲ୍ଲ — ଗ୍ରା.ବିଂ.ଗତ(ବର୍ଷ),ଯେ ଯାଇଅଛି, ଯେ ଯାଉଅଛି, (ଜି) ଗମଧାତୁର ଅତୀତ କାଳ ଅସ୍ୟ ପୁରୁଷ,ଅନାଦର ଏକବଚନ ରୂପ ।

ଗଲ୍ଲଅଇଲ୍ଲ — ଗ୍ରା.ବିଂ.ଯିବାଆସିବା କରୁଥିବା, ଗମନାଗମନକାରୀ (ବ୍ୟକ୍ତି) (ଗ୍ରା.ବି) ଆଗନ୍ତୁକ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ ।

ଗଲାଇବା – ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଗଳିବାର ଣିଜନ୍ତ), ପ୍ରବେଶ କରାଇବା, ଢଳାଇବା, ଗୁଣ୍ଡିବା (ଗାଳିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ) ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଭାଡ଼ିହାଣ୍ଡିରୁ ପେଜ ନିଗଡ଼ାଇବା ।

ଗଲ୍ଲଉତ୍ତାରୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଯିବାପରେ, ପରେ, କୌଣସି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର କଥା କହିବା ସମୟରେ ଅଭ୍ୟାସଜନିତ ନିରର୍ଥକ ବାକ୍ୟ ।

ଗଲାକଟା—ଗ୍ରା.ବି.ମୁଣ୍ଡ ହାଣିବା, (ବିଂ) ଯେ ଗଳାକୁ କାଟେ, ଅନ୍ୟର ସର୍ବନାଶକାରୀ । [କଥା ।

ଗଲ୍ଲକଥା—ଗ୍ରା. ବି. ଅତୀତ ବିଷୟ,ଗତ-

ଗଳାକାଟିବା - ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦେହରୁ ମୁଣ୍ଡ-ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରିବା, ସର୍ବନାଶ ଘଟାଇବା ।

ଗଲ୍ଲକାଲି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଗତକାଲି ।

ଗଳାଖଁଖଁ — ଗ୍ରା. ବି. କାଶ ଓ ଶରଦ ଯୋଗୁଁ ଗଳାର ସ୍ୱର ବିକୃତ ଓ ଖଣ୍ଡି-କାଶ ।

ଗଳାଖଙ୍କାର-ଗ୍ରା.ବି. ଗଳଗର୍ଜନ,କାଶିବା ଦ୍ୱାରା ଗଳାନଳର ଶ୍ଳେଷ୍ମା ନିଷ୍କାସନ କରିବା ।

ଗଳାଖୁଁଖୁ — ଗ୍ରା.ବି.ଗଳାଖଁଖଁ (ଦେଖ) ।

ଗଳାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପ୍ରବେଶ କରାଇବା ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବଧାନ ମଧ୍ୟରେ ଶରୀରକୁ ପ୍ରବେଶ କରାଇବା, (ବିଂ) ଅନ୍ୟୋଽନ୍ୟ ଗଳା ଧରାଧରି ହୋଇ ଯୁକ୍ତ କରୁଥିବା, ଅନ୍ୟୋଽନ୍ୟର ଅଙ୍ଗରେ ଅପରର ଅଙ୍ଗୁଳିଆଦି ପ୍ରବେଶ କରାକରି, ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଘନିଷ୍ଠ ସଦ୍ଭାବଥିବା, ପ୍ରବେଶ କରାକରି ହେଉଥିବା, ଅନ୍ୟୋଽନ୍ୟରେ ଗଳାଉଥିବା, ଅତି କଷ୍ଟରେ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବଧାନ ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାର ଶରୀରକୁ ପ୍ରବେଶ କରାଉଥିବା ।

ଗଳାଗଳି — ଗ୍ରା.ବି.ଅନ୍ୟୋଽନ୍ୟରେ ଗଳା ଧରାଧରି ହୋଇ ଯୁକ୍ତ, ଅନ୍ୟୋଽନ୍ୟର ଅଙ୍ଗସନ୍ଧିରେ ଅପରର ଅଙ୍ଗୁଳିଆଦି ପ୍ରବେଶ କରାକରି, ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଘନିଷ୍ଠ ପ୍ରୀତି ।

ଗଳାଘଡ଼ଘଡ଼ — ଗ୍ରା.ବି. ସର୍ଦ୍ଦି, ସନ୍ନିପାତ ବା ଆସନ୍ନ ମୃତ୍ୟୁ ଯୋଗୁଁ ଗଳାରେ ଶ୍ଳେଷ୍ମା ଜମିବାରୁ ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ସମୟରେ ଶ୍ଳେଷ୍ମାଜନିତ ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ ।

ଗଳାଙ୍କୁର — ପୁଂ. ବି. ଗଳଦେଶଜାତ ମାଂସପିଣ୍ଡବିଶେଷ । [ରୋଧ ।

ଗଳାଗୃପା — ସ୍ତ୍ରୀ.(ବାଲେଶ୍ୱର) ବି.ଶ୍ୱାସ-

ଗଳାଚପିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଅଙ୍ଗୁଳିଦ୍ୱାରା ଭଣ୍ଡି ଚପି ଶ୍ୱାସରୋଧ କରି ମାରିପକାଇବା ।

ଗଳାଟିପିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗଳାଚପିବା (ଦେଖ)

ଗଳାଧଃକରଣ — କ୍ଲୀ.ବି.ଗିଳିବା,କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଖାଇବା ।

ଗଳ ଧକ୍‌କା — ଗ୍ରା.ବି. ଗଳହସ୍ତ ଭଣ୍ଡିଆ, ଗଳାରେ ହାବୁକା ମାରିବା ।

ଗଳାଧରା—ଗ୍ରା. ବି. ସର୍ଦ୍ଦି ବା ଶ୍ଳେଷ୍ମା ଯୋଗୁଁ ଗଳାର ସ୍ୱର ବନ୍ଦହେବା, ସର୍ଦ୍ଦି ଯୋଗୁଁ ଭଣ୍ଡିର ବାହାରେ ଓ ଭିତରେ ଦରଜହେବା ଓ ଫୁଲିବା ରୋଗ ।

ଗଳାନିକ — ପୁଂ.ବି. ଚଙ୍ଗୁଡ଼ିମାଛ ।

ଗଳ ନଳ — ପୁଂ. ବି. ପ୍ରାଣବାୟୁ, ମତ୍ସ୍ୟ-ଭେଦ, ଚଙ୍ଗୁଡ଼ିମାଛ । [ବିସ୍ଫୋଟ ।

ଗଳାବନ୍ଦ — ଯା. ବି. ଗଳାରେ ବାନ୍ଧିବା

ଗଳାବସିବା — ଗ୍ରା.ବି.ବେଶି ପାଟିକରିବା ବା ସର୍ଦ୍ଦି ଯୋଗୁଁ ଗଳାର ସ୍ୱର ନ ଶୁଭିବା, ସ୍ୱର ବନ୍ଦହେବା ।

ଗଳାବାଜି — ଗ୍ରା. ବି. ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରରେ ଚିତ୍କାର,ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରରେ ବକ୍ତୃତା, ବୃଥା ଆସ୍ଫାଳନ ।

ଗଳାବିଳ — ପୁଂ. ବି. ଗଳାନିଳ ମତ୍ସ୍ୟ, ଚଙ୍ଗୁଡ଼ିମାଛ ।

ଗଳାଭାଙ୍ଗିବା — ଗ୍ରା.ବି.ସ୍ୱର ଭଙ୍ଗହେବା, ସର୍ଦ୍ଦି ଯୋଗୁଁ ବା ବହୁ ଗପିବାରୁ ଗଳାର ସ୍ୱର କର୍କଶ ହେବା ।

ଗଳାମୋଟ କରିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱର କରିବା ।

ଗଳାରେ ଦଉଡ଼ିଦେବା ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଉଦ୍‌ବନ୍ଧନ-ଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବା ନିମନ୍ତେ ବେକରେ ଦଉଡ଼ିର ଫାଶ ବସାଇବା ।

ଗଳାସି—ଗ୍ରା. ବି. ଗବାଦିମାନଙ୍କର ଗଳ-ବନ୍ଧନ ରଜ୍ଜୁ,ପଘା,ଛାଟି, ଯେ ବେକରେ ଦଉଡ଼ି ଦେଇ ମରିଅଛି ।

ଗଳି—ପୁଂ.ବି. ଛୋଟରାସ୍ତା, ଗେଞ୍ଜବାଟ, ସରୁ ବା ଅଣଓସାରିଆ ବାଟ ।

ଗଳିଆ – ଗ୍ରା.ବି. ବିଲର ହୁଡ଼ ବା ଜଳା-ଶୟର ବନ୍ଧ ଇତ୍ୟାଦିରୁ ଯେଉଁ ଛିଦ୍ର ବା ଜଳାବାଟେ ପାଣି ବାହାରିଥାଏ ।

ଗଳେଇ(ଦେଖ),ପ୍ରା(କୁଜଙ୍ଗ)ବି.ଛୋଟ-ନଦୀ, ଜୋଡ଼,(ଗ୍ରା.ବିଂ)କ୍ଷୁଦ୍ର, ଅନୁଜ, ଓ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ (ରାସ୍ତା), ଗଳିପରି ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ (ବାଟ) ।

ଗଳିକୁଞ୍ଚି — ଗ୍ରା.ବି.ସନ୍ଧି ବିସନ୍ଧି, ଅନ୍ଧିସନ୍ଧି ।

ଗଳିକୁଞ୍ଚିରହିଯିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି.,ଗହ୍ୱଳମଧ୍ୟରେ ଲୁଚିଯିବା, ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା ।

ଗଳିଗଳି—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. ପ୍ରତିଗଳି, ସର୍ବସନ୍ଧି, ଅନ୍ଧିସନ୍ଧି ।

ଗଳିତ-ସି.ବିଂ.(ଗଳ + କ.ତ)କ୍ଷୀଣ,ପତିତ, ଲୁପ୍ତ, ଭ୍ରଷ୍ଟ, ନଷ୍ଟ, ଖସିପଡ଼ିଥିବା, ପକ୍ୱ, ଖଣ୍ଡିତ,ଦ୍ରବୀଭୂତ,ଯାହା ଗଳି ପଡ଼ିଅଛି ।

ଗଳିତକୁଷ୍ଠ—ବି.ଶରୀରଯାକ ଘାଆହୋଇ ରକ୍ତ ପୂଯ ବହି ଆଙ୍ଗୁଠିଆଦି ଖସି ପଡ଼ିବା ଅବସ୍ଥାବିଶିଷ୍ଟ କୁଷ୍ଠରୋଗ ।

ଗଳିତ — (ଧାତୁ)ବି. ତରଳିତ ଧାତୁ ।

ଗଳିତମାଂସ — ବି. ଘାଆ ହୋଇ ସଢ଼ି ମିଳାଇଯିବା ମାଂସ ।

ଗଳିତଯୌବନା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ଯୁବାକାଳ ଖସିଗଲାଣି ।

ଗଳିପଡ଼ିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନିମ୍ନକୁ ପ୍ରବିଷ୍ଟହେବା, ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ବା ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ସ୍ରବିବା, ବହୁସଂଖ୍ୟକ ବସ୍ତୁ ବା ଗହ୍ୱଳ ମଧ୍ୟରେ ଅଦୃଶ୍ୟହେବା ବା ଲୁଚିଯିବା ।

ଗଳଫିଟି ରହିଯିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗଳିକୁଞ୍ଚି ରହିଯିବା (ଦେଖ) ।

ଗଳିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ପଥରେ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ ପ୍ରବେଶକରିବା, ସ୍ରବିବା, ବହିବା, ଝରିବା, ଚାଲିବା, ଭେଦିବା, ଦବିଯିବା, କୌଣସି ପଦାର୍ଥମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା ।

ଗଳିବା-ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି. ଗୃହର ଛାତବାଟେ ବର୍ଷାପାଣି ଗଳିବା । [ପଥ ।

ଗଳିବାଟ — ଗ୍ରା. ବି. ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ରାସ୍ତା, ଗୁପ୍ତ-

ଗଳିରାସ୍ତା — ଗ୍ରା. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ରବାଟ, ଗଳିବାଟ ।

ଗଳୁ — ଗ୍ରା. ବି. କଣ୍ଡୁ, କୁଣ୍ଡାଇହେବା, ଗଳଗଳହେବା ।

ଗଳ୍ପଛିଠିବା — ଗ୍ରା. ବି. କଣ୍ଡୁୟନ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଜାଗିବା, କଣ୍ଡୁଛିଠିବା ।

ଗଳୁଗଳୁଆ — ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ ଖାଇଲେ ବା ଦେହରେ ଲାଗିଲେ କୁଣ୍ଡାଇ ହୁଏ, ଯେଉଁ ରୋଗରେ ଶରୀର କୁଣ୍ଡାଇ ହୁଏ ।

ଗଳୁଛଡ଼ିବା — ଗ୍ରା ବି.ଗଳୁ ମରିବା, କଣ୍ଡୁ ନିବୃତ୍ତି ।

ଗଳୁମାରିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉପଗୁର ବା କୁଣ୍ଡାଇବାଦ୍ୱାରା କଣ୍ଡୁ ନିବାରଣ କରିବା । [ଦେଖ ।

ଗଳେଇ — ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ — ଗୁଳଞ୍ଚ) ଗୁଳଞ୍ଚ

ଗଳେଇବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗଳାଇବା (ଦେଖ) ।

ଗଳେଗଣ୍ଡ — ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ପକ୍ଷୀବିଶେଷ (ହାଡ଼ଗିଳା ଚଢ଼େଇ) । [ଯୋଗ୍ୟ ।

ଗଳେଗ୍ରେପକ — ନ୍ତି.ବିଂ. ଗଳା କାଟିବାର

ଗଳେସ୍ତନୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି ଛାଗୀ, ଛେଳି ।

ଗଳୋଡ଼ୀ — କ୍ଲୀ. ବି. ଧାନ୍ୟବିଶେଷ ।

ଗଳୋଦ୍ଦେଶ — ପୁଂ.ବି. ଗଳାର ନିକଟସ୍ଥିତ ଅବୟବବିଶେଷ ।

ଗଳୋଦ୍ଭବ — ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ)ଘୋଡ଼ା ବେକରେ ଥିବା ରୋମମାନନ ମଳ ଭଉଁରୀବିଶେଷ ।

ଗଳୌଘ — ପୁଂ. ବି. ମୁଣ୍ଡ ଗୋଳି ରୋଗ ବିଶେଷ ।

ଗଲ୍ପ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଉପକଥା, ଉପନ୍ୟାସ, ଗପ,କଥାଣୀ,କାହାଣୀ,କଥୋପକଥନ ।

ଗଲ୍ପଚତୁର — ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ. (୭ତତ୍ତ୍ୱ)ଯେ ବିଶେଷ ଗଳ୍ପ କହିପାରେ ।

ଗଲ୍ପଚାତୁରୀ - ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଗଳ୍ପ କହିବାରେ ଚତୁରତା ବା ଛଟା ।

ଗଲ୍ପସଲ୍ପ — ଗ୍ରା. ବି. ଗପସପ, କଥୋପକଥନ ।

ଗଲ୍ପସାଗର — ଗ୍ରା.ବି.ଗଲ୍ପଚତୁର(ଦେଖ) ।

ଗଲ୍ପସ୍ଥଳ — ଗ୍ରା.ବି. ଗଲ୍ପସଲ୍ପ (ଦେଖ) ।

ଗଲ୍ଭ — ନ୍ତି. ବିଂ. (ଗଲ୍ଭ + କ.ଅ) ସଙ୍କୋଚଶୂନ୍ୟ, ନିର୍ଭୟ, ଗର୍ବକାରୀ. ଧୃଷ୍ଟ । [ସମୁହ ।

ଗଲ୍ଲା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗଲ + ସ + ଆ) ଜଳ-

ଗଲ୍ଲ — ପୁଂ. ବି.(ଗଲ୍ + ଗ) ଗାଲ,ଗଣ୍ଡ ।

ଗଲ୍ଲକ — ପୁଂ.ବି.(ଗଲ୍ଲ + କ)ଗଣ୍ଡ, ଗାଲ, ଚଷକ,ମଦ୍ୟପାନ ପାତ୍ର,ଇନ୍ଦ୍ରନୀଳମଣି ।

ଗଲ୍ଲଗ୍ରନ୍ଥି — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଉପଧାନବିଶେଷ, ଗାଲତକିଆ, ମାଣ୍ଡି ।

ଗଲ୍ଲିଦାସାର — ଧାରବାର ପ୍ରଦେଶର ଅଧିବାସୀ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଗଲ୍ଲିକା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗଲ୍ଲ, ଗାଲ, ଗଣ୍ଡ ।

ଗଲ୍ଲୁକ — ପୁଂ.ବି.ଚଷକ,ମଦ୍ୟପାନ ପାତ୍ର, ସାରବିଶିଷ୍ଟ, ମଣିବିଶେଷ ।

ଗଲ୍‌ଗଲ୍ — ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ନିଆଁ ଉପରେ ସ୍ଥାପିତ ପାତ୍ରସ୍ଥ ପାଣିରେ ଗୁଡ଼ିଆଦି ଫୁଟିବା ଶବ୍ଦର ଅନୁକରଣ, ସରୁମୁହାଁ-ମାଠିଆରୁ ଏକାବେଳକେ ପାଣି ଅଜାଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ, ଦୁଗ୍ଧ ଦୁହିଁବାର ଶବ୍ଦ ।

ଗଲ୍‌ଦଲ୍‌ଖାସୁ — ଗ୍ରା. ବିଂ. ସ୍ଥୂଳକାୟ ଓ ଅକାମିକା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଗବ — ଗ୍ରା.ବି. ଏରଣ୍ଡ, ପ୍ରା, (ମେଦିନୀ)ବି. ବାଇଗବ (ଦେଖ) ।

ଗବକାଲ — ଗ୍ରା.ବି. ଜଡ଼ା ଫଳକୁ ଛେଚି ତାକୁ ଗାଢ଼ ତହିଁରୁ ତେଲ ବାହାର କରି ନେବା ପରେ ଯେଉଁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ ଜଳ ମିଶ୍ରିତ କ୍ୱାଥାଦି ରହେ ।

ଗବଗଚ୍ଛଆକରିବା,ଗବଗୋଛଆକରିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସିବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅତି ମାତ୍ରାରେ ପ୍ରଶଂସା କରିବା ।

ଗବଗରଡ଼ିଆ — ଗ୍ରା.ବିଂ.ଏଣ୍ଡିଭେଣ୍ଡି,ସାର-ଅସାର ଅଂଶ ମିଶ୍ରିତ ।

ଗବଗାଣ୍ଡୁ — ଗ୍ରା. ବିଂ. ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ,ମୂର୍ଖ ।

ଗବଗାଣ୍ଡୁଆ — ଗ୍ରା.ବିଂ.ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ,ମୂର୍ଖ ।

ଗବତୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଇନ୍ଦ୍ରବାରୁଣୀ,ମହାକାଳ ।

ଗବନ୍ତ — କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୋ + ନ୍ତି + କ.ଅ) ଗୋଭକ୍ଷୀ ଖଡ଼, ଘାସ ।

ଗବନ୍ଦ — ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟବାସୀ ଜାତିବିଶେଷ, ବାନରବିଶେଷ ।

ଗବୟ — ପୁଂ.ବି. (ଗା + ଅୟ + କ.ଅ) ଅରଣ୍ୟମହିଷି,ଗୟାଳ, ଗାମାୟଣ ବର୍ଣ୍ଣିତ ମର୍କଟ ଯୂଥପତିବିଶେଷ ।

ଗବୟୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗାଈ, ବଣଗାଈ ।

ଗବରାଜ — ପୁଂ. ବି. (ଗବ + ରାଜ + ଅ) ବୃଷ, ଷଣ୍ଢ ।

ଗବଲ — ପୁଂ.ବି.(ଗୁ + ଅଲ)ବନ୍ୟମହିଷ, ବଣମହିଷି ।

ଗବଲ — କ୍ଲୀ.ବି. (ଗୁ + ଣ. ଅଲ)ମହିଷି-ଶୃଙ୍ଗ, ମହିଷଶୃଙ୍ଗ ।

ଗବଲୀ — ପୁଂ. ବି. ମହିଷ, ମହିଷି ।

ଗବଲ୍‌ଗଣ — ପୁଂ.ବି. ସଞ୍ଜୟଙ୍କର ପିତା ।

ଗବଷଣ୍ଡା (ଣ୍ଡ) — ଗ୍ରା.ବି. ଗବଗଛର ଅଗ୍ର-ଭାଗରେ ଥିବା କୋମଳ ଅଙ୍କୁର ।

ଗବସାହାଣୀ — ଗ୍ରା.ବି. ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳର ରାଜୋପାଧିବିଶେଷ ।

ଗବା — ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବିଂ.ପାଗଲ, ବାୟା ।

ଗବାକ୍ଷ — ପୁଂ.ବି. (ଗୋ + ଅକ୍ଷ + କ.ଅ) ବାତାୟନ, ଝରକା, ଜଳା, ବାନର-ବିଶେଷ, ଦୈବସ୍ତ ମନୁଙ୍କର ପୁତ୍ର ।

ଗବାକ୍ଷୀ — ସ୍ତ୍ରୀ, ବି. (ଗୋ + ଅକ୍ଷ + ଈ) ଇନ୍ଦ୍ରବାରୁଣୀ, ମହାକାଳ ।

ଗବାଚନ୍ଦ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅତି ନିର୍ବୋଧ ମନ୍ତ୍ରୀମର୍ଶଦାତା, ମୁର୍ଖମନ୍ତ୍ରୀ, ପାଳବଣ୍ଡା ମନ୍ତ୍ରୀ ।

ଗବାଚୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ ।

ଗବାଜିନ — କ୍ଲୀ. ବି. ଗୋରୁର ଚମଡ଼ା, ଗାଉଛାଲ ।

ଗବାଦନ — କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୋ — ଅଦ୍ + ମ. ଅନ) ଘାସ, ତୃଣ ।

ଗବାଦନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗୋ + ଅଦ୍ + ଅଧି ଅନ + ଇ) ଇନ୍ଦ୍ରବାରୁଣୀ, ନୀଳ ଅପରାଜିତା, ମହାକାଳ, ଗୋରୁଡଙ୍ଗା, ଗୋରୁ ଖାଇବାର ପାତ୍ର, ଗୋରୁକୁଣ୍ଡ (ଡମା) ।
ଗବାଧିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଲକ୍ଷା ।
ଗବାନୃତ—କ୍ଲୀ. ବ. ଗୋରୁ ବିଷୟରେ ମିଥ୍ୟାକଥନ ।
ଗବାମୟନ—କ୍ଲୀ.ବ.ଦଶମାସ ବା ଦ୍ୱାଦଶ ମାସସାଧ୍ୟ ଯଜ୍ଞବିଶେଷ ।
ଗବାମୃତ—କ୍ଲୀ. ବ. ଗୋ-ଦୁଗ୍ଧ ।
ଗବାମ୍ପତି—ପୁଂ.ବ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ,ଷଣ୍ଢ, (ଗା) ଷେଣ୍ଢ , ଗୋପାଳକ, ଗୋସ୍ୱାମୀ, ରୁଦ୍ର,କରଣପତି,ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅଗ୍ନି ପ୍ରଭୃତି ।
ଗବାର—ଯା.ବ.ଯେଉଁମାନେ ମୁସଲମାନ ନୁହନ୍ତି, ପୂର୍ବେ କାବୁଲ ଅଞ୍ଚଳରେ ଗବାର ବୋଲି ଏକ ଜାତି ଥିଲେ ।
ଗବାଲୁକ—ପୁଂ.ବ. ଗବୟ,ବଣଗୋରୁ, ଅରଣା ମଇଁଷି, ଗୟଲ ।
ଗବାଶନ—ପୁଂ.ବଂ.(ଗୋ + ଅଶ୍ + କ. ଅନ) ଗୋଭକ୍ଷକ, (ବ) ମୁଚି, ଚମାର, ଚଣ୍ଡାଳ, ହାଡ଼ି, ହେଡ଼ାଖିଆ ଜାତି ।
ଗବାଶୀ—ବଂ.(ଗୋ + ଅଶ୍ + କ.ଇନ୍) ଗବାଶନ (ଦେଖ) ।
ଗବାଶ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଗୋ + ଅଶ୍ୱ)(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଗୋ ଅଶ୍ୱର ସମାହାର ବା ଏକତ୍ର ମିଳନ, ଗୋରୁ ଏବଂ ଘୋଡ଼ା ।
ଗବାଶିର—ହି. ବଂ. ଦୁଗ୍ଧମିଶ୍ରିତ ବା ଜଳ-ମିଶ୍ରିତ ।
ଗବାକ୍ଷିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଲକ୍ଷା, ଲକ୍ଷ ।
ଗବାଦ୍ଧିକ—କ୍ଲୀ. ବ. ଗୋରୁ ଦିନେ ଖାଇବାର ଯଥେଷ୍ଟ ଘାସାଦି ।
ଗବିଜାତ—ପୁଂ. ବଂ. ଋଷିବିଶେଷ, ବୈଶ୍ରବଣ ।
ଗବିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗବିନ୍ + ଇ)ଗୋସମୂହ ।
ଗବିପୁତ୍ର—ପୁଂ. ବ. ବୈଶ୍ରବଣ ।
ଗବିଷ୍—ହି. ବଂ. (ଗୋ + ଇଷ୍ + କ୍ୱପ୍) ସ୍ତୋତ୍ରାଦି ବାକ୍ୟୋଚ୍ଚାରଣିଷ୍ଟ ।
ଗବିଷ—ପୁଂ.ବଂ. (ଗୋ + ଇଷ୍ + ଅ) ଗାଈ ପ୍ରତି ଇଚ୍ଛୁକ ।
ଗବିଷ୍ଟ—ପୁଂ. ବଂ. ଗୋରୁର ଅନ୍ୱେଷଣ-କର୍ତ୍ତା ।
ଗବିସ୍ଥ—ହି.ବଂ. (ଗବ + ସ୍ଥା + ଅ)ସ୍ୱର୍ଗ-ସ୍ଥିତ,ଭୂମିସ୍ଥିତ, (ବ) ଦୈତ୍ୟବିଶେଷ ।
ଗବିସ୍ଥିର—ପୁଂ. ବ. ଗୋଦ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଋଷିବିଶେଷ ।
ଗବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗୋ + ଈ) ଗାଈ,ଗାଈ, ମାଈଗୋରୁ, ବାକ୍ୟ । [ଗଡ଼ ।
ଗବୀଧୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଧାନବିଶେଷ, ଗର-
ଗବୀୟ-ବଂ.(ଗୋ + ଈୟ)ଗବ୍ୟ(ଦେଖ) ।
ଗବୀଶ—ପୁଂ. ବ. ଗୋସ୍ୱାମୀ ।
ଗବୀଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବ. ଗୋସ୍ୱାମୀ ।
ଗବେଙ୍ଗିତ—କ୍ଲୀ. ବ. ଗୋରୁମାନଙ୍କର ଶୃଙ୍ଗାଶୃଙ୍ଗୟୁତକ ଚେଷ୍ଟାବିଶେଷ ।
ଗବେଡ଼ୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୋ + ଏଡ଼ + ଉ) ଧାନ୍ୟଭେଦ, ଗରଗଡ଼, ମେଘ ।
ଗବେଡ଼ୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗବେଡ଼ କ + ଆ) ଗବେଧୁ, ଗରଗଡ଼ ।
ଗବେଧୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗୋ + ଏଧ + କ.ଉ) ଧାନ୍ୟବିଶେଷ, ଗରଗଡ଼ ।
ଗବେଧୁକ—ପୁଂ. ବ. ଦର୍ବୀକରଜାତୀୟ ସର୍ପବିଶେଷ, ଗୈରିକ, ଗେରୁମାଟି, ତୃଣ ଧାନ୍ୟବିଶେଷ, ଗରଗଡ଼ ।
ଗବେଧୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗୋ + ଏଧ + କ. ଉ + କ,ଆ) ତୃଣଧାନ୍ୟବିଶେଷ, ଗର-ଗଡ଼ । [ଗୋରୁ ।
ଗବେନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ.ବ. (ଗୋ + ଇନ୍ଦ୍ର) ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ଗବେରୁକ—କ୍ଲୀ.ବ.ଗୈରିକ,ଗେରୁମାଟି ।
ଗବେଶ—ପୁଂ.ବ.(ଗୋ + ଈଶ)ଗୋସ୍ୱାମୀ, ଗୋରକ୍ଷକ । [ଗୃହଳ ।
ଗବେଶକା-ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ,ଗୋରେଖ
ଗବେଷ—ବ.(ଗବେଷ + ଅ)ଅନ୍ୱେଷଣ ।
ଗବେଷଣ—ପୁଂ. ବଂ. ଗୋରୁର ଅନ୍ୱେ-ଷଣକର୍ତ୍ତା, ଜଳାନ୍ୱେଷକୋଷ୍ଠ, ଅନ୍ୱେ-ଷଣକର୍ତ୍ତା, ବ. (ଗବେଷ + ଭା.ଅନ) ଖୋଜାଖୋଜି, ଅନ୍ୱେଷଣ, ଜଳର ଅନୁସନ୍ଧାନ ।
ଗବେଷଣା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗବେଷ + ଅନ + ଆ) ଅନ୍ୱେଷଣ ।
ଗବେଷଣୀୟ—ହି. ବଂ. (ଗବେଷ—ମଂ, ଅନୀୟ) ଖୋଜିବାର ଯୋଗ୍ୟ, ଅନ୍ୱେ-ଷଣଯୋଗ୍ୟ । [ଅନ୍ୱେଷିତ ।
ଗବେଷିତ—ହି.ବଂ. (ଗବେଷ + ତ)
ଗବେଷୀ—ପୁଂ. ବଂ. ଅନ୍ୱେଷଣକର୍ତ୍ତା, ଖୋଜିବା ଲୋକ ।
ଗବେଷ୍ଟିନ୍—ପୁଂ. ବ. ଦୈତ୍ୟବିଶେଷ ।
ଗବୈଡ଼କ—କ୍ଲୀ. ବ. ଗୋ ଏବଂ ମେଷ, ଗାଈ ଓ ମେଣ୍ଢା ।
ଗବୋଦ୍ଧ—ପୁଂ. ବ. ପ୍ରଣସ୍ତ ଗୋରୁ ।
ଗବ୍ୟ—ହି.ବ.(ଗୋ + ଯ)ଗୋସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗୋରୁର ହିତକର, ଗୋରୁଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ (ଦୁଗ୍ଧାଦି),(କ୍ଲୀ.ବ.)ଧନୁର ଗୁଣ, ଜ୍ୟା, ଗୋଗଦ୍ରବ୍ୟ ।
ଗବ୍ୟଘୃତ—ବ. (କ.ଧା) ଗୁଆଘିଅ ।
ଗବ୍ୟସ୍ଥୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦ୍ୱିକ୍‌ପ୍ରତ୍ୟୟ ।
ଗବ୍ୟୟୁ—ହି. ବଂ. ଯେଉଁଲୋକ ଗୋରୁ ଗ୍ରହଣ ବିଷୟରେ ଇଚ୍ଛାବାନ୍ ।
ଗବ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗବ୍ୟ + ଆ)ଗୋସମୂହ, ଜ୍ୟା, ଧନୁର ଗୁଣ, ଲୁଗାର ଦଣ୍ଡୀ, ଗବ୍ୟୂତି (ଦୁଇକୋଶ), ଗୋଚାରଣ ।
ଗବ୍ୟୀ—ହି. ବ. ଯେ ଗୋରୁ ଗ୍ରହଣରେ ଇଚ୍ଛୁକ ।
ଗବ୍ୟୂତି—କ୍ଲୀ. ବ. (ଗୋ + ଯୁ + ମଂ.ତ) ଦୁଇକୋଶ ପରିମାଣ ଦୂରତ୍ୱ ।
ଗବ୍ୟୂତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(ଗୋ + ଯୁ + ମଂ.ତ) ଦୁଇକୋଶ ବା କୋଶପରିମିତ ଦୂରତ୍ୱ ।
ଗସ୍ତ—ଯା.ବ.ବୁଲି ପଣ୍ୟସଂଗ୍ରହ କରିବା, ରାଜକୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଉପଲକ୍ଷେ ଭ୍ରମଣ, ବୁଲି, ପହଞ୍ଚି ଦେବାପାଇଁ ବୁଲିବା ।
ଗସ୍ତଖର୍ଚ୍ଚ—ଯା. ବ. ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟ ଉପଲକ୍ଷରେ ଗମନାଗମନ ପାଇଁ ଗସ୍ତ-କାରୀଙ୍କୁ ମିଳିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ।

ଗସ୍ତ ଖିଲାଇବା—ପ୍ରା.(କଟକ)କ୍ରି. ବନ୍ଧା-ହୋଇ ରହିଥିବା ଘୋଡ଼ା ବା ଗୋରୁ-ଆଦି ପଶୁଙ୍କ ଗୋଡ଼ ଖେଳିଯିବାପାଇଁ ଟହଲାଇ ଆଣିବା ।

ଗସ୍ତନିର୍ଦ୍ଦଶ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବି. ଗସ୍ତକରିବା ସମୟରେ କେଉଁ ସ୍ଥଳକୁ କେଉଁଦିନ ଓ କେଉଁ ସମୟରେ ଯିବାକୁ ହେବ, ପୂର୍ବରୁ ତହିଁର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ପ୍ରକାଶ ।
ଗସ୍ତଭଗ୍ନ—ଯା.ବି. ଗସ୍ତଖର୍ଚ୍ଚ (ଦେଖ) ।
ଗସ୍ତାନୀ—ଗ୍ରା. ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱେଚ୍ଛାନୁସାରେ ପରପୁରୁଷ ସଙ୍ଗ କରେ ।
ଗସ୍ତ ଦାର୍—ଯା.ବି.ଯେଉଁ ଗ୍ରାମାସ୍ତ୍ରାମାନେ ବଣିକମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟାଦିର ଭାଉ ବୁଝିବା ନିମନ୍ତେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ବୁଲନ୍ତି ।
ଗହ—(ଧାତୁ) ନିବିଡ଼ହେବା, ବୁଝିବାକୁ କଠିଣହେବା । [ଦେଖ ।
ଗହ୍ନକ—ଗ୍ରା. ବି. ଗଣ୍ଡଖ, ପଣ୍ଡଦ୍ରବ୍ୟର
ଗହ୍ନଗହ—ଗ୍ରା.ନିବିଡ଼ରୂପେ ପ୍ରକାଶ,ଭିଡ଼, ବହୁଲୋକ ସମାଗମଜନିତ କୋଳାହଳ ।
ଗହ୍ନଡ଼ବାର—ରାଜପୁତ ଜାତିର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ।
ଗହ୍ନଡ଼ିବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି. ଘଉଡ଼ିବା ।
ଗହ୍ନଣ—ଗ୍ରା. ବି. ବନ, ରାଜାଦିଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯିବା ବହୁ ଅନୁଚର, ସମଭିବ୍ୟାହାର ବା ସଙ୍ଗ, ଜନତା, ସମୁହ, ଗଣ,ଦଳ, ପୋଷାକ ।
ଗହ୍ନଣଲଗାଇବା—ଗ୍ରା, କ୍ରି. ସଦଳବଳ-ହେବା, ଯାତ୍ରା କରିବାପାଇଁ ବହୁ-ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ଯିବା, ଶୋଭାଯାତ୍ରା କରିବା ।
ଗହ୍ନଣା—ଗ୍ରା. ଅଳଙ୍କାର, ସାଜସଜ୍ଜା, (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ. ବି.) ତେଲ ପେଡ଼ିବାର ଯନ୍ତ୍ର, ଘଣା, ସମୁହ, ଅଟ୍ଟେଇ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ.ବି) ବନ୍ଧକ ।
ଗହ୍ନଣାକରିବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି.ତଳନ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ବନ୍ଧକଦେବା, (ଗ୍ରା. କ୍ରି) ଅଳ-ଙ୍କାର ଗଢ଼ାଇବା ।
ଗହ୍ନଣାଗଣ୍ଠି—ଗ୍ରା. ବି. ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ଅଳଙ୍କାର, ଅଳଙ୍କାରପତ୍ର, ସୁନା-ରୁପାର ଗହ୍ନଣା ଓ ତାହା ଗୁଡ଼ାହୋଇ ଥିବା ସୁନାଦି ।
ଗହ୍ନଣାପତ୍ର—ଗ୍ରା.ବି.ଗହ୍ନଣାଗଣ୍ଠି (ଦେଖ) ।
ଗହ୍ନବ—ଗ୍ରା. ବି. ଗରମ, ଗମଗମୁଆ ବା ଝାଳବୁହା ଗରମ, (ବଂ) ଗମଗମୁଆ, ଯେଉଁ ସମୟରେ ନିଦାଘ ଗ୍ରୀଷ୍ମଯୋଗୁଁ ଖୁବ କାଉଳ ଲାଗେ ଓ ଝାଳ ବହେ ।
ଗହ୍ନବିବ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଝାଳେଇବା, ଝାଳବହିବା ।
ଗହ୍ନନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଗାହ୍ନ + କ.ଅନ)ଜଙ୍ଗଲ, ବନ,ଗହ୍ୱର, (ଅଧି.ଅନ)ଦୁଃଖ,ଯାତନା, ଗହ୍ୱର, ଗଭୀରତା, ଗଭୀର, ଗଣ୍ଠି, (ପୁଂ.ବି)ପରମେଶ୍ୱର,ବଂ. (ଗାହ୍ନ୍ + ମ ଅନ) ଦୁର୍ଗମ, ଦୁଷ୍ଟ୍ରବେଶ, ଦୁରୁହ, ଗଭୀର, ଦୁର୍ବୋଧ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗହ୍ନନା ।
ଗହ୍ନବା—ଗ୍ରା. ବି. ବହଳିଆ, ଘନ ।
ଗହ୍ନବିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଫସଣ୍ଡିଯିବା, ଖୁବ୍ ଦୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ହୋଇ ବଢ଼ିବା ।
ଗହ୍ନମ—ଗ୍ରା. ବି. ଧାନ୍ୟାଦି ବର୍ଗର ପ୍ରସିଦ୍ଧଶସ୍ୟ, ଗୋଧୂମ । [କାଳୁଞ୍ଚ ।
ଗହ୍ନମକାଳୁଞ୍ଚ—ଗ୍ରା. ବି. ସୁସ୍ୱାଦୁ ଧଳା
ଗହ୍ନମନିଦ—ଗ୍ରା. ବି. ଗାଢ଼ନିଦ୍ରା ।
ଗହ୍ନର—ପ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ରର) ବି. ଘଉଡ଼ ।
ଗହ୍ନର—ଗ୍ରା.ବି. ବିଲମ୍ବ, ଗହ୍ନରଖର୍ଚ୍ଚ ।
ଗହ୍ନଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋଳମାଳ, ବହୁ-ଲୋକ ସମାଗମଜନିତ ଗଣ୍ଡଗୋଳ, ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ, ସମଭିବ୍ୟାହାର, ସଙ୍ଗ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଘନ, ନିବିଡ଼,ଘଞ୍ଚ ।
ଗହ୍ନଳଚହ୍ନଳ—ଗ୍ରା.ବି. ଗହ୍ନଳ (ଦେଖ) ।
ଗହ୍ନଳା—ପ୍ରା. (ସିଂହଭୂମ ଓ ଧଳଭୂମ) ବି. କୃଷିଜୀବୀ ଶୁଦ୍ରଜାତି ବିଶେଷ ।
ଗହ୍ନଳାଗହ୍ନଳ—ଗ୍ରା.ବି. ଅତିଶୟ କୋଳା-ହଳ । [(ଦେଖ) ।
ଗହ୍ନଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବଂ. ଗହ୍ନଳ
ଗହ୍ନଡ଼(ଗ) —ଗ୍ରା. ବି. ବଡ଼ ଖାତ,ଗାତ, ଗଭୀର ପ୍ରଦେଶ,ସର୍ବ ନିମ୍ନସ୍ଥାନ,(ଗ୍ରା.ବି) ଗଭୀର ।
ଗହ୍ନର—ଗ୍ରା.ବଂ ଓ ବି. ଗହ୍ନଡ଼ା (ଦେଖ)
ଗହ୍ନରବିଲ—ଗ୍ରା. ବି. ମୌଜାର ନିମ୍ନ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳ, ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳର ଜଳ ଜମିରେ ଧାନ ଫସଲର ସୁବିଧାହୁଏ ।
ଗହ୍ନରିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଅଳ୍ପ ଗଭୀର, ଗହ୍ନଡ଼ା, ଗଭୀର ।
ଗହ୍ନ୍ୱର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗହ୍ନ୍ୱର, ଗୁହା ।
ଗହ୍ନରିତ—କ୍ରି. ବଂ. (ଗହ୍ନର + ଇତ) ଗୁପ୍ତ, ଲୁକ୍କାୟିତ, ଛୁବ୍ଧ, ନିମ୍ନସ୍ଥ ।
ଗହ୍ନରେସ୍ଥ—କ୍ରି. ବଂ. (ଗହ୍ନରେ + ସ୍ଥା + ଅ) ଯେ ଗହ୍ନରରେ ଲୁଚିଅଛି ।
ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଗାଥା, (ଗାତ୍ରଶବ୍ଦଜ)ଶରୀର, ଦେହ ।
ଗା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ଅବ୍ୟ. (ଭାଇ, ସମାନ ସ୍ଥିତ ଓ ବନ୍ଧୁକୁ ସମ୍ବୋଧନ)ହେ,ଗୋ, ପ୍ରା, (ସିଂହଭୂମ) ଗୁଡ଼ାକ ।
ଗାଆଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଗ୍ରାମ ।
ଗାଆଁପରମଲ—ଗ୍ରା.ବି. ଗ୍ରାମର ମହାତ୍ମ୍ୟ ବା ସୁଖ୍ୟାତି ।
ଗାଆଁମୁଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. ଗ୍ରାମର ପ୍ରାନ୍ତ ।
ଗାଆଁମୁଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଗ୍ରାମପ୍ରାନ୍ତରେ ଅବସ୍ଥିତ ।
ଗାଆଣ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଗାନ)ଗାନ, ଗୀତ ଗାଇବା, ଗୀତ, (ଗାୟକ ଦେଖ) ।
ଗାଆଣବଜାଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୀତ ଓ ବାଦ୍ୟ ଗାନ କରିବା ଓ ବାଦ୍ୟ ବଜାଇବା ।
ଗାଆଣିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଗାୟକ ।
ଗାଆଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ-ଗାୟିନୀ) ଗାୟିକା. ରାଜାନ୍ତଃପୁରରେ ଥିବା ଗୀତ ବିଶାରଦା ଦାସୀ, ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ଗୀତ ଗାଇବାରେ ସୁନିପୁଣା ।
ଗାଇଁଗୁଇଁ ହେବା, ଗାଇଁଶ୍ ଗୁଇଁଶ୍ ହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରି-ବାକୁ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବା ।
ଗାଇଗିଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଗଲକାଷ୍ଠସ୍ଥ କଣ୍ଟା-ଯୁକ୍ତ ଏକପ୍ରକାର ଲମ୍ବାଲିଆ ଗୁଳ୍ମ ।
ଗାଇଗୋବାଡ଼—ବରେଦା ରାଜବଂଶର ନାମ ।
ଗାଇଗେଣ୍ଡାଲିୟା—ଗ୍ରା.ବି. ଗେଣ୍ଡାଲିୟା-ନାମକ ଗୁଳ୍ମ ।
ଗାଇଗୋବର୍ଗ—ଗ୍ରା.ବି.(ବୈଦ୍ୟକ) ବୃକ୍ଷ-ବିଶେଷ ।

ଗାଇଚରା—ଗ୍ରା.ବି. ଶତାବରୀ (ଦେଖ) ।

ଗାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଗୈଧାତୁ) ଗାନ କରିବା, ଗୀତବୋଲିବା, ପଦ୍ୟ ଆବୃତ୍ତି କରିବା, ବାହାଦୁର କରି କହିବା, ବାରମ୍ବାର କହିବା, ନାମଗାନ କରିବା ।

ଗାଇ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ଗବୀ) ଗାଈ-ଗୋରୁ, ଗୁଆ ଫଳର ଦଶଗୋଟି ସଂଖ୍ୟା ।

ଗାଇଅଇଲାବେଳ—ଗ୍ରା.ବି. ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଗୋଠରୁ ଗାଈଗୋରୁ ଫେରିଆସୁଥିବା ସମୟ, ଗୋଧୂଳି ସମୟ ।

ଗାଇଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଗାଈର ସେବାରେ ନିଯୁକ୍ତ,ଗାଈପରି ଛୋଟ ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ, ଗାଈଠାରୁ ଛୋଟ ।

ଗାଇଆଳ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଗବୀପାଳ)ଗାଈ-ରଖୁଆଳ,ଗାଈକୁ ଯେ ଜଗେ ।

ଗାଈକଅଁଳେଇବା—ଗ୍ରା.ବି.ଗାଈ ପ୍ରସବ-କରିବା ।

ଗାଈକଟା—ଗ୍ରା. ବି. (ଗାଳି) ଯେ ଖାଦ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଗୋରୁ ହାଣେ, (ଗ୍ରା. ବି.) ଗାଈକୁ ହାଣିବା, ଗୋଘାତକ, ଯେ ହିନ୍ଦୁ ନୁହେ ।

ଗାଈଗଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅତି ପବିତ୍ର ଓ ଧାର୍ମିକ (ଲୋକ), ଯେ ଗାଈ ଓ ଗଙ୍ଗା-ପରି ଅତି ନିଷ୍ପାପ ।

ଗାଈଗାଧୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମା-ଦିନ ଗାଈଗୋରୁମାନେ ଗାଈମାନଙ୍କୁ ଗାଧୋଇଦେବା ରୂପ ଉତ୍ସବ ।

ଗାଈଗୋଠ—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଗାଈଙ୍କର ଏକତ୍ରାବସ୍ଥିତି, ଗାଈମାନ-ଙ୍କର ରହିବା ସ୍ଥାନ, ଗୋଗୋଷ୍ଠ, ଗୋଚାରଣ ସ୍ଥଳ ।

ଗାଈଗୋରୁ—ଗ୍ରା.ବି. (ସହଚର) ଗାଈ, ବଳଦ, ବାଛୁରୀ, ଷଣ୍ଢଆଦି ।

ଗାଈଚରାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗାଈ ପଡ଼ି-ଆରେ ଘାସ ଆଦି ଚରିବା ସମୟରେ ତା ପଛେ ପଛେ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବା ।

ଗାଈଜଗୁଆଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁଲୋକ ବା ଭୃତ୍ୟ ଗାଈମାନଙ୍କୁ ଚରାଇବାକୁ ନିଏ ।

ଗାଈଦୁହିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗାଈଠାରୁ ଦୁଧ ଦୋହନ କରିବା ।

ଗାଈଧରା—ଗ୍ରା. ବି. ଗାଈ ପ୍ରସବ କରିବା ପରେ ଦୁଧ ଦୁହିବାବେଳେ ନାତ ମାଇଲେ ବା ଦୁଷ୍ଟାମି କଲେ ଗଉଡ଼ମାନେ ତା ଯୋନି ଦ୍ୱାରରେ ମୁହଁ ଲଗାଇ ତା ପେଟକୁ ଫୁଙ୍କିବା ରୂପ ନୃଶଂସପ୍ରଣାଳୀ ।

ଗାଈଧରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି .ନବପ୍ରସୂତା ଗାଈକୁ ଆସ୍ତ କରିବାପାଇଁ ତା ପେଟଭିତରେ ମୁହଁଦ୍ୱାରା ପବନ ଫୁଙ୍କିବା ।

ଗାଈପଲ—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଗାଈ-ଙ୍କର ଏକତ୍ରାବସ୍ଥିତି ।

ଗାଈଫିଟାବେଳ—ଗ୍ରା. ବି.ସକାଳପ୍ରହର ।

ଗାଈବଗୁଲା—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଧଳା ବଗ । [ମତ୍ତ ହେବା ।

ଗାଈବତରପଡ଼ିବା—ଗ୍ର .ବି. ଗାଈ ଋତୁ-

ଗାଈବଳଦ—ଗ୍ରା. ବି. ଗାଈ, ବଳଦ, ବାଛୁରୀ, ଷଣ୍ଢଆଦି ।

ଗାଈବିଗାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୁଧ ଦୁହିବା ବେଳେ ଦୁଗ୍ଧବତୀ ଗାଈ ଅସ୍ଥିର ହେବା ଓ ନାତ ଛଟାଇ ଦୁଧ ଦୁହାଇ ଦେବ ନାହିଁ ଏ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗାଈପ୍ରତି ମନ୍ତ୍ର ଯନ୍ତ୍ର ବା ଔଷଧି ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ।

ଗାଈବିଷ୍ଟିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁହାଁଳି ଗାଈ କେତେକ ସମୟ ଦୁଧ ଦେବାପରେ ତାହାର ଦୁଧର ପରିମାଣ କମିଆସିବା ।

ଗାଈରଖୁଆଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଗାଈ ଜଗୁଆଳ (ଦେଖ) ।

ଗାଈଲେଉଟାଇବା—ଗ୍ରା. ବି. ଅରେ ବୃଷସଙ୍ଗମପରେ ଗାଈ ଗର୍ଭବତୀ ନ ହୋଇ ପୁନର୍ବାର ଋତୁମତୀ ହେବା ।

ଗାଈହମାଳିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଗାଈର ବୋବାଳି ।

ଗାଉଁଳନ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. କୁକୁର ବାଘ ଇତ୍ୟାଦି ଆକ୍ରମଣ କରୁଥିବା ଜନ୍ତୁକୁ ମାଡ଼ି ବସିବାବେଳେ ଶବ୍ଦ କରିବା ପ୍ରକାର ।

ଗାଉଁଗାଉଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) କୁକୁର ଆଦିଙ୍କର ଅସନ୍ତୋଷ ବା କ୍ରୋଧ ସୂଚକ ମୁହୁର୍ମୁହୁ ଉଚ୍ଚାରିତ ଶବ୍ଦ ।

ଗାଉଁଗାଉଁହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଧ୍ୱନି କରିବା ।

ଗାଉଁଲି ଗାଁ—ଗ୍ରା.ବି.ପଲ୍ଲିଗ୍ରାମ,(ଗ୍ରା.ବିଂ) ଗ୍ରାମ୍ୟ, ପଲ୍ଲିଗ୍ରାମବାସୀ, ମଫସଲିଆ, ଓଲ୍ଲ, ନିର୍ବୋଧ ।

ଗାଉଁଲି—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଗ୍ରାମ୍ୟ) ଗ୍ରାମ୍ୟ, ଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗ୍ରାମବାସୀ, ମଫସଲି (ଲୋକ), ଅମାର୍ଜିତ, ସରଳପ୍ରକୃତିକ ।

ଗାଉଁଲିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଗ୍ରାମବାସୀବ୍ୟକ୍ତି, ମଫସଲିଆଲୋକ,ଓଲ୍ଲଲୋକ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଗାଉଁଲି(ଦେଖ) ।

ଗାଉଣା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଗାନ) ଗାନ, ଗୀତଗାଇବା, ଗୀତ ।

ଗାଉଣାବାଜଣା—ଗ୍ରା ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)ଗାଆଣ ବଜାଣ (ଦେଖ) ।

ଗାଉଣାବାଜୁ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସଙ୍ଗୀତପ୍ରିୟ ।

ଗାଉଁତକିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଆଉଜି କରି ବସିବା ନିମନ୍ତେ ବଡ଼ମାଣ୍ଡି ।

ଗାଉନ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଇଉରୋପୀୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କ ଘାଗରା; ଜଜ୍, ଓକିଲ ଓ ବାରିଷ୍ଟରମାନେ ପୋଷାକ ଉପରେ ଆଚ୍ଛାଦନ କରୁଥିବା କଳା କନାରେ ତିଆରି ଲମ୍ବା ଢିଲା କୁର୍ତ୍ତା ।

ଗାଉନ୍ତିଆ—ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଗଅଁଡ଼ିଆ (ଦେଖ), ସମ୍ବଲପୁର ଅଞ୍ଚଳର ଉପାଧିବିଶେଷ ।

ଗାଉନ୍ତିଆଲମୌଜା—ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଯେଉଁ ମହଜାରେ ଗାଉନ୍ତିଆ ପ୍ରଜା-ମାନଙ୍କଠାରୁ ରାଜସ୍ୱ ଅସୁଲକରି ଗଭର୍ଣ୍ଣ-ମେଣ୍ଟଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଖଲ କରେ ।

ଗାଏ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ସର୍ବମୋଟ ।

ଗାଏଁ ଗାଏଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ, ଏକ ଗ୍ରାମରୁ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରାମକୁ, ଅନେକ ଗ୍ରାମର ମଧ୍ୟଦେଇ, ଗ୍ରାମଦାଣ୍ଡଦେଇ ।

ଗାଏକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସଂଖ୍ୟାକୁ ମୋଟ କରିବା ।

ଗାଏଣୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ସଂ-ଗାୟିନୀ) ଗାଆଣୀ (ଦେଖ) ।

ଗାଓଁ—ଗ୍ରା.(ବସ୍ତୁର ଓ ଭଙ୍ଗି)ବ. ଗ୍ରାମ, ଗାଆଁ ।

ଗାଁ—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଗ୍ରାମ) ଗ୍ରାମ, ଜନପଦ, ପଲ୍ଲୀ, ଧୋବା ଓ ଭଣ୍ଡାରି ଆଦି ସେବା-କାରୀମାନେ ଯେଉଁ ସକଳ ପରିବାର ସେବା କରନ୍ତି ସେ ସବୁର ସମଷ୍ଟି ।

ଗାଁକନିଆ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଆପଣାଗ୍ରାମର ଅବିବାହିତା ବାଳିକା ।

ଗାଁଗାଁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଗାଁ ଗାଁ (ଦେଖ)।

ଗାଁଗାଁକେ—ଗ୍ରା. ବ. ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଗ୍ରାମରେ, ପ୍ରତିଗ୍ରାମରେ ।

ଗାଁ-ଗଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବ. (ସହଚର) ଧୋବା ଭଣ୍ଡାରିଙ୍କ ସେବିତ ଗ୍ରାମବାସୀ ପରିବାର-ବର୍ଗଙ୍କ ସମଷ୍ଟି, ମଫସଲ ଅଞ୍ଚଳ ।

ଗାଁକ—ପ୍ରା. (ବସ୍ତୁର) ବ. ଗାଁ, ଗ୍ରାମ ।

ଗାଁମା—ପ୍ରା (ସମ୍ବଲ)ବ. ଗ୍ରାମଦେବତା ।

ଗାଁମାଙ୍କୁପାଏନ୍ଧାରକରିବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି. ଗ୍ରାମରେ ମାରୀଭୟ ଆଦି ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ଗ୍ରାମଦେବତାଙ୍କୁ ପାଣି ଫୁଲ-ଲାଗି ବା ମାଜଣା କରିବା ।

ଗାଁରେ ବାଡ଼—ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ଦଳ ।

ଗାଗ୍‌ବା—ଗ୍ରା. (ବସ୍ତୁର)କ୍ରି. କାନ୍ଦିବା ।

ଗାଗର—ଗ୍ରା. ବ. ଏକଜାତୀୟ କାଟ ନ ଥିବା ମାଛ ।

ଗାଗରି—ପ୍ରା. (ମେଦିନୀ) ବ. ପିତ୍ତଳର ଗଗ୍ରା ବା ମାଟିଆ ।

ଗାଗ୍ରବ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଗାର୍ଗ୍ୟ) ଯଦୁ-ବଂଶର କୁଳଗୁରୁ ଗର୍ଗମୁନିଙ୍କର ପୁତ୍ର ।

ଗାଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବ. (ଗଙ୍ଗା + ଅ) ଶ୍ରୀଷ୍ମ, ଗଙ୍ଗାଙ୍କର ପୁତ୍ର, କାଠିକେୟ,ଇଲିଶି-ମାଛ, (ବଂ) ଗଙ୍ଗାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗଙ୍ଗା-ଜାତ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଗାଙ୍ଗୀ କ୍ଲୀ. ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, ଧୁସ୍ତୁର ବିଶେଷ, ମେଘନିଃସୃତ ଜଳବିଶେଷ, ନଦୀର ତଟାଦି, ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶୀୟ ଜଣେ ରାଜା ।

ଗାଙ୍ଗଟ—ପୁଂ. ବ. (ଗଙ୍ଗା + ଅଟ୍ + କ, ଅ) ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ, ଚଙ୍ଗୁଡ଼ିମାଛ, ଗଣିଆ ଜୋଡ଼ି ମାଛ ।

ଗାଙ୍ଗପୁର—ଗ୍ରା. ବ. ରାଜସ୍ଥାନର ସ୍ଥାନ-ବିଶେଷ ।

ଗାଙ୍ଗବ—ଗ୍ରା. ବ. ଶ୍ରୀଷ୍ମଦେବ ।

ଗାଙ୍ଗସ୍ୱବେଣା—ଗ୍ରା. ବ. ନଦୀତୀରଜାତ ତୃଣବିଶେଷ, ଗାଂବେଣା ।

ଗାଙ୍ଗାଟ—ବ. (ଗଙ୍ଗା + ଅଟ୍ + କ,ଅ) ଗାଙ୍ଗଟ (ଦେଖ) ।

ଗାଙ୍ଗାୟନି—ପୁଂ.ବ. ଶ୍ରୀଷ୍ମ,କାର୍ତ୍ତିକେୟ, ପ୍ରବର ଋଷିଭେଦ । [ବିଶେଷ ।

ଗାଙ୍ଗିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗଙ୍ଗାର ଶାଖାନଦୀ-

ଗାଙ୍ଗୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗଙ୍ଗାଦେବୀ ।

ଗାଙ୍ଗେୟ—ପୁଂ.ବ. (ଗଙ୍ଗା + ଏୟ)ଶ୍ରୀଷ୍ମ, କାର୍ତ୍ତିକେୟ, ଇଲିଶିମାଛ, (କ୍ଲୀ) ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, ଧୁସ୍ତୁର, କେଶର ତୃଣ, ମୁଥା, ଭଦ୍ରମୁଥା, ଦୂର୍ବା, ଗଙ୍ଗବଂଶ, (ବଂ) ଗଙ୍ଗାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗଙ୍ଗାଠାରୁ ଜାତ, ଗଙ୍ଗାରେ ମିଳୁଥିବା ।

ଗାଙ୍ଗେୟମୁସ୍ତକ—ବ. ଗଙ୍ଗାମୁଥା ।

ଗାଙ୍ଗେରୁକ—କ୍ଲୀ.ବ. ଗୋରଖ ଗୁଗୁଳର ମଞ୍ଜି, ଗରଗଡ଼ ମଞ୍ଜି ।

ଗାଙ୍ଗେରୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୋରଖ ଗୁଗୁଳ, ଗରଗଡ଼ । [ଗୁଗୁଳ ।

ଗାଙ୍ଗେରୁଷ୍ଠା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ନାଗବଳା,ଗୋରଖ

ଗାଙ୍ଗେଷ୍ଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କଟ ଶର୍କରା, ନଟା, ଗୁଡ଼ ।

ଗାଙ୍ଗୋଇ—ଗ୍ରା.ବ. ମାଛରଙ୍କା ଚଢ଼େଇ ।

ଗାଙ୍ଗୌଘ—ପୁଂ. ବ. ଗଙ୍ଗାସ୍ରୋତ ।

ଗାଙ୍ଗ୍ୟ—କ୍ରି. ବଂ. (ଗଙ୍ଗା + ଯ)ଗଙ୍ଗା-କୂଳସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗାଜର—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଗର୍ଜର) ଗୃଞ୍ଜନ, ଗର୍ଜର,ମୂଳାଜାତୀୟଖାଦ୍ୟମୂଳବିଶେଷ ।

ଗାଜି—ଯା.ବ.ଯୋଦ୍ଧା,ବୀର,ମୁସଲମାନ-ମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।

ଗାଜିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଖାମିନର କଥାକୁ ଏଡ଼ିଦେବା ବା ଅବଜ୍ଞା କରିବା ।

ଗାଜିପୁର—ଇ: ପ: ବାରାଣସୀର ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ।

ଗାଜିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଗଜ)ବନ୍ଦୁକରେ ବା ବାଣରେ ବାରୁଦ ଖୁଡ଼ୁଲଭଲ ଖୋଳିବା,ବହୁପରିମାଣରେବର୍ଷାକରିବା, ଖୁବ୍ ମାଡ଼ିଦେବା, ଗର୍ଜନ କରିବା ।

ଗାଞ୍ଜି—ଗ୍ରା. ବ. କଳସୀ ମୁହଁର ବଣ୍ଡା, ବାରୁଦ ଖୁଡ଼ିବାର ବ୍ୟବହୃତ କାଷ୍ଠଦଣ୍ଡ ।

ଗାଞ୍ଜିଆ—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଗଞ୍ଜି)ଯେଉଁ ସରୁ ଲମ୍ବା ଜାଲମୁଣିରେ ଟଙ୍କା ପଇସା ରଖି ଲୋକେ ଅଣ୍ଟାରେ ଝୁଲାନ୍ତି ।

ଗାଞ୍ଜିକାୟ—ପୁଂ. ବ. କାର୍ତ୍ତିକ ପକ୍ଷୀ ।

ଗାଟ୍—ଗ୍ରା. ଯା. ବ ରାଜକୀୟ ଧନ ବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ରକ୍ଷାକରିବା ନିମନ୍ତେ ନିଯୁକ୍ତ ପ୍ରହରିଦଳ, ଚଳୁଥିବା ରେଲଗାଡ଼ିର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ କର୍ମଚାରୀ ।

ଗାଟିର—ଯା. ବ. ମୋଜାକୁ ଗୋଡ଼ରେ ଅଟକାଇ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଗୋଡ଼ ଚାରିପାଖେ ଗୁଡ଼ାହେବା ଫିତା ।

ଗାଟି—ଗ୍ରା. ବଂ. କୃପଣ, ଲୋଭୀ ।

ଗାଣ୍ଡୁ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ. ବନ୍ଧ ।

ଗାଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. ଗାତ,ଗଣ୍ଡି ଛିଦ୍ର, କଣା, ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବଂ. ଗଣ୍ଡୀର ।

ଗାଡ଼ଭାଲୁ—ଗ୍ରା. ବ. ଭୂମିରେ ଗଣ୍ଡିକରି ରହିବା ଏକପ୍ରକାର ଛୋଟ ଭାଲୁ ।

ଗାଡ଼ର—ଗ୍ରା. ବ. ମେଣ୍ଢା, ପୁରୁଷଜାତୀୟ ମେଷ ।

ଗାଡ଼ଓ୍ୱାନ୍—ଯା.ବ. ରଥଚାଳକ,କୋଚ-ମାନ୍, ଶଗଡ଼ିଆ ।

ଗାଡ଼ା—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ. ଏକପ୍ରକାର ପିତ୍ତଳ ଗଗ୍ରା ।

ଗାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବ. ରଥ, ଶଗଡ଼, ବଗି, ରେଲଗାଡ଼ି, ମଟରଗାଡ଼ି ।

ଗାଡ଼ିଆନ୍—ଯା.ବ.ପାଗଳ ବା ନାବାଳକର ଶରୀର ଓ ସମ୍ପତ୍ତି ରକ୍ଷକ ବ୍ୟକ୍ତି,ମୁରବ୍ବୀ, ଗୃହ ବା ପରିବାରର କର୍ତ୍ତା,ଅଭିଭାବକ ।

ଗାଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବ. କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳାଶୟ ।

ଗାଡ଼ିଅଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବ. ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ଭଡ଼ାଗାଡ଼ିମାନ ଭଡ଼ା ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥାଏ ।

ଗାଢ଼ିକ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଏକଗାଢ଼ିମାତ୍ର ।
ଗାଢ଼ିଗାଢ଼ି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଶଗଡ଼ ଶଗଡ଼, ବହୁ ଶଗଡ଼ରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ଗାଢ଼ିଗୁଡ଼୍—ପ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ରର) ବ. ଅଖ ।
ଗାଢ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବ. ଗାତରେ ପୋତିବା, ଗୁନ୍ଦୁଆ ତମ୍ବୁଆଦି ଖଟାଇବା ।
ଗାଢ଼ିଯୋଟିବା – ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗାଢ଼ିକୁ ଟାଣିବା ନିମନ୍ତେ ଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ଗାଢ଼ିରେ ଲଗାଇବା ।
ଗାଢ଼ିବାଲା—ଗ୍ରା. ବ. ଯାହାର ଗାଢ଼ିଅଛି, ଗାଢ଼ିର ଅଧିକାରୀ, ଗାଢ଼ିର ଚାଳକ ।
ଗାଢ଼ୁଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଗର୍ତ୍ତମୟ, ଗଭୀର, ଯେ ଗର୍ତ୍ତରେ ବାସକରେ ।
ଗାଢ଼ୁଆନ୍—ଗ୍ରା.ବ. ଯେ ଗାଢ଼ି ଚଳାଏ, କଚୁଆନ୍ । [ଭାବ ।
ଗାଢ଼ିଲ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବ.(ଗଢ଼ୁ + ଯ)ଗଢ଼ୁଳର
ଗାଢ଼—ବଂ. (ଗାହ୍ + ର୍ମ, ତ)ଆହତ, ସେବିତ, ନିମଗ୍ନ, (ଗାହ + କ,ତ)ଦୃଢ଼, ଘନ, ଅତିଶୟ. ନିବିଡ଼, ଗଭୀର,ନିମଗ୍ନ, ମନୋଯୋଗବିଶିଷ୍ଟ, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ପ୍ରଧାନ, (କ୍ରି. ବଂ) ଅତିଶୟ ରୂପେ, ଦୃଢ଼ଭାବେ ।
ଗାଢ଼କର୍ଣ୍ଣ—ବ. (କ. ଧା) ମନୋଯୋଗ ପୂର୍ବକ ଶୁଣୁଥିବା କାନ ।
ଗାଢ଼କେଶ – ବ. (କ. ଧା) ଘନକେଶ, (ପୁଂ.ବଂ.ବ.ବ୍ରୀ) ଯାହାର କେଶ ଘନ ।
ଗାଢ଼ତା(ତ୍ୱ) —କ୍ଲୀ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(ଗାଢ଼ + ତା ତ୍ୱ)ଦାର୍ଢ୍ୟ,କାଠିନ୍ୟ,ଘନତ୍ୱ,ଅତିଶୟ ।
ଗାଢ଼ନିଦ୍ରା—ବଂ. (କ.ଧା) ଘୋରନିଦ୍ରା, ଗଭୀର ନିଦ୍ରା ।
ଗାଢ଼ପ୍ରବାସ—ବଂ (କ. ଧା) ବହୁକାଳ ବିଦେଶ ବାସ ।
ଗାଢ଼ପ୍ରୀତି—ବ.(କ.ଧା)ଅଚ୍ଛେଦ୍ୟ ପ୍ରେମ, ପାଣି ନ ଗଳିବା ପ୍ରୀତି ।
ଗାଢ଼ମୁଷ୍ଟି—ପୁଂ.ବ. (ବ.ବ୍ରୀ) ଖଡ଼୍‌ଗ, କୃପାଣ, (ବଂ.ବ.ବ୍ରୀ) କୃପଣ, କଞ୍ଜୁଷ, ଚପା, (ବ) ଶକ୍ତ ବା ଜୋରମରୁପେ ମୁଠା କରାଯାଇଥିବା କରତଳ ଓ ଅଙ୍ଗୁଳିଚୟ, ଦୃଢ଼ବଦ୍ଧ ମୁଷ୍ଟି ।
ଗାଢ଼ମୈଥୁନ—ବ.(କ.ଧା) ଗାଢ଼ାଲିଙ୍ଗନ ସହିତ ସ୍ତ୍ରୀ ସହବାସ ।

ଗାଢ଼ା—ଗ୍ରା.ବଂ. ବସିଯାଇଥିବା, କାଠୁଆ, ବହଳିଆ, ଘନ, (ତରଳ ପଦାର୍ଥପ୍ରତି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ) ।
ଗାଢ଼ାପୁରୀ—ବୋମ୍ବାଇ ବନ୍ଦର ନିକଟ-ବର୍ତ୍ତୀ କ୍ଷୁଦ୍ର ଦ୍ୱୀପ ।
ଗାଢ଼ାବଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ ଚତୁରଙ୍ଗ କ୍ରୀଡ଼ାମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ ।
ଗାଢ଼ାଲିଙ୍ଗନ—ବ.(କ.ଧା)ଦେହକୁ ଦେହ ଲଗାଇ ଜୋରରେ ବା ଚପିଚପି କରି କୁଣ୍ଢାଇବା, ଅନ୍ୟର ଶରୀରକୁ ଆଶ୍ଳେଷରେ ଭିଡ଼ିବା ।
ଗାଢ଼ୁଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. କଠିନ, କାଠୁଆ, କୃପଣ, ନିଷ୍ଠୁର, ଆଶ୍ଳ ।
ଗାଢ଼ୁଷିକ—ଗ୍ରା. ବଂ. ବିଶେଷ ଧନୀ ।
ଗାଢ଼େ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ. ଗାଢ଼ ଭାବରେ, ଅତ୍ୟଧିକ, ଅତ୍ୟନ୍ତ, ଦୃଢ଼ଭାବସହିତ ।
ଗାଣପତ—ହି. ବଂ. (ଗଣପତି + ଅ) ଗଣପତିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗଣପତିଉପାସକ ।
ଗାଣପତ୍ୟ—ହି. ବଂ. (ଗଣପତି + ଯ) ଗଣେଶଉପାସକ, ଗଣେଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (କ୍ଲୀ.ବ)ଗଣପତିଙ୍କର ଭାବ,ଗଣପତିଙ୍କର ଗଣପତିଭାବତ୍ୱ ।
ଗାଣିକ—ପୁଂ. ବଂ. ଗଣସୂତ୍ରାଦିପାଠକ, ଗଣସୂତ୍ରକୁଶଳ, ଗଣସୂତ୍ରବେତ୍ତା ।
ଗାଣିକ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଗଣିକା + ଯ)ବେଶ୍ୟା ସମୂହ, ଗଣିକାସମୂହ ।
ଗାଣିତିକ—ପୁଂ. ବଂ. (ଗଣିତ + ଇକ) ଗଣିତଶାସ୍ତ୍ରବେତ୍ତା, ଗଣିତସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,(ବ) ଗଣିତଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି ।
ଗାଣୀନ—ପୁଂ. ବ.ସ୍ତ୍ରୀ. ଗଣୀର ଅପତ୍ୟ, ଗଣୀର ଛାତ୍ର ।
ଗାଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବ. ବହୁତ ଗୁଡ଼ିଏ ଜିନିଷ ବା ଲୁଗାପଟା ଏକତ୍ର ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବନ୍ଧା ଯାଇଥିବା ବୋଝରୁ ବା ଗଣ୍ଠିରୁ, ଦୃଢ଼ଭାବରେ ଧରିବା, ପୀଡ଼ନ ।
ଗାଣ୍ଠିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୃଢ଼ ବା ଗାଢ଼-ଭାବରେ ଧରିବା, ଜାବୁଡ଼ିବା, ଗୁଳିଆଡ଼ ଚପିବା, କାବୁ କରିବା, ଅବଶକରିବା, ଜବତ୍ କରିବା ।

ଗାଣ୍ଠି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗଣ୍ଠ + ଇ) ଗଣ୍ଠି,ଗ୍ରନ୍ଥି ।
ଗାଣ୍ଠି—ଗ୍ରା. ବ. ପିଠି, ଶରୀରର ପଛ ଭାଗ, କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ପଛଭାଗ, କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ତଳଭାଗ, ଶେଷ-ଭାଗ,ଗିନା, କଂସା ମାଟିଆଆଦି ପାତ୍ରର ତଳଭାଗ, ପେନ୍ଦ, ଗୃହ୍ୟଦ୍ୱାର, ପାୟୁ, ଗୁଦ,(ଅଶ୍ଳୀଳ)ସ୍ତ୍ରୀଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟ,ଯୋନି ।
ଗାଣ୍ଡିଆ – ଗ୍ରା.ବ.ଗାଣ୍ଡିଆବତା (ଦେଖ), (ଅଶ୍ଳୀଳ) ଯେଉଁ ବାଳକ ବା ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟପୁରୁଷ ଅସ୍ୱାଭାବିକପ୍ରକ୍ରିୟା ବା ଗୁଦାମୈଥୁନପୂର୍ବକ ସହବାସ କରେ, (ଗ୍ରା. ବଂ. ଅଶ୍ଳୀଳ) ଅସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଗୁଦମୈଥୁନଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷର କାମବୃତ୍ତି ତରିତାର୍ଥ କରି-ବାରେ ନିଯୁକ୍ତ (ବ୍ୟକ୍ତି), ଯେଉଁ ପାତ୍ରର ଗାଣ୍ଡି ବା ବଇଠି ଅଛି, ଅନ୍ୟାୟ (ବୁଝାମଣା), (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ଯଥା :—ବଡ଼ ଗାଣ୍ଡିଆ) ଅମୁକ ପରି ପିଠିବିଶିଷ୍ଟ ।
ଗାଣ୍ଡିଆଈସା—ଗ୍ରା. ବ. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଖୋସାମତ୍ତ,(ଗ୍ରା.ବଂ.) ଖୋସାମତିଆ, ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବଂ. ଅଣପୁରୁଷା, ଅମନୁଷ୍ୟ ।
ଗାଣ୍ଡିଆଡ଼େ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ, ପଛଆଡ଼େ, ପଶ୍ଚାଦ୍ଭାଗରେ, (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ।
ଗାଣ୍ଡିଆଜଣାପ—ଗ୍ରା.(ଅଶିଷ୍ଟ)ବ.ଗାଣ୍ଡିଆ ବୁଝାମଣା ।
ଗାଣ୍ଡିଆବତା—ଗ୍ରା. ବ. ଗୁଳଘରେ ଗୁଳ ଛପର କରିସାରି ମୂଳ ଗଡ଼ର ନଡ଼ାକୁ ପବନରୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ସେହି ଗଡ଼ର ମୂଳରେ ନଡ଼ାକୁ ଚପିକରି ବାନ୍ଧିବାର ବତା ।
ଗାଣ୍ଡିଆବୁଝାମଣା—ଗ୍ରା. ବ. (ଅଶିଷ୍ଟ) ଅବଗୁର, ଅଖାଡ଼ୁଆ ବଗୁର, ଅବୁଝା-ମଣା ।
ଗାଣ୍ଡିଆଖଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବ. ପୁଷ୍କରିଣୀର ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଅନ୍ତର୍ଗତ କ୍ଷୁଦ୍ର ପଙ୍କତିବିଶେଷ (ଗ୍ରା. ବଂ. ପୁଂ.) (ଅଶ୍ଳୀଳ) ଅସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଯେ ଗୁଦାମୈଥୁନ କରେ ।

ଗାଣ୍ଡିଏଗାଣ୍ଡିଏ ଲାଗିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ପଛେ ପଛେ ରହିବା, କୁକୁର ପରି ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ପଶ୍ଚାତ୍ଧାବନ କରିବା ।

ଗାଣ୍ଡିକରି—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସିବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁକୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇ ପୁନର୍ବାର ତଳେ କଚଡ଼ିଦେବା ବା ଛେଚିଦେବା, କଗୁଡ଼ିଦେବା, ଭୂମିରେ ଗାଣ୍ଡିମାଡ଼ି ବସିଲାଭଳି ପଡ଼ିବା ।

ଗାଣ୍ଡିକଚିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଅଶିଷ୍ଟ)କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବସିବ.ପରି ଧରି ଭୂମିରେ ତାର ପିଠିକୁ ଛେଚି ଦେବା ।

ଗାଣ୍ଡିକନାମୁଣ୍ଡରେ ବାନ୍ଧିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅତିଶୟ ବିରକ୍ତ ହେବା, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚିଡ଼ିଯିବା ।

ଗାଣ୍ଡିକ କଳାସଜାଡ଼ିବା-ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗାଣ୍ଡିକ ମେଖ ସଜାଡ଼ିବା ।

ଗାଣ୍ଡିକ ଗୋଜସଜାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗାଣ୍ଡିକ ମେଖ ସଜାଡ଼ିବା ।

ଗାଣ୍ଡିକ ମେଖସଜାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଅନିଷ୍ଟ କରିବାର ଉପାୟ କରିବା ।

ଗାଣ୍ଡିଗଳପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ରୋଗଆଦି ହେତୁରୁ ରୋଗୀ ନ ଜାଣିପାରିବା ଅବସ୍ଥାରେ ତରଳ ମଳ ନିର୍ଗତ ହେବା ।

ଗାଣ୍ଡିଗୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ବର ଚିରକାଳ କନ୍ୟାର କଣିକଣ୍ଠୀହୋଇ ରହିବ ଏହି ଆଶାରେ ବିବାହ ସମୟରେ କନ୍ୟାର ପାଟିରେ ଗୋଟିଏ ଗୁଆ କିଛିକାଳ ପୁରାଇରଖି ତାହା କାଢ଼ି ଉକ୍ତ ଗୁଆକୁ ଭାଙ୍ଗି ପାନସଙ୍ଗେ ବରର ଅଜ୍ଞାତରେ ତାକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେବାର ଗତ ଅନୁସାରେ ବରକୁ କନ୍ୟାପକ୍ଷୀୟ ଲୋକେ ବିବାହ ଉତ୍ସବରେ ପାନସଙ୍ଗେ ଖାଇବାକୁ ଦେବା ଗୁଆ,କଳଜକା ଗୁଆ ।

ଗାଣ୍ଡିଗୁଞ୍ଜିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସିସ୍ଥାନରେ ଅତି କଷ୍ଟରେ ଅବସ୍ଥାନ କରିବା ।

ଗାଣ୍ଡିଘଷରାଘଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ବିରାଡ଼ି କୁକୁର,ବିଲୁଆଆଦି) ଝାଡ଼ାଫେରିସାରିବା ପରେ ହିଡ଼ିଆଦି ଉଚ୍ଚଭୂମି ବା ପଦକୁ ବାହାରିଥିବା ବସ୍ତୁରେ ଗାଣ୍ଡିକୁ ଘୋଷାରିବା ।

ଗାଣ୍ଡିଦେଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗାଣ୍ଡିମରାଇବା (ଦେଖ) ।

ଗାଣ୍ଡିଧକ୍‌ଧକ୍‌ହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗାଣ୍ଡି ପୁଡ଼ୁପୁଡ଼ୁ ହେବା (ଦେଖ) ।

ଗାଣ୍ଡିଧୋଇ ନ ଆସିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଅତି ଶୈଶବ ଅବସ୍ଥା ଟପି ନ ଥିବା ।

ଗାଣ୍ଡିଧୋଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଝାଡ଼ାଫେରିସାରି ଜଳଶୌଚ କରିବା, ଛଅଣ୍ଟିବା ।

ଗାଣ୍ଡିପଣା—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପରର ଅନୁସରଣିଆ, ଯେ ସବୁବେଳେ ପରର ବୁଦ୍ଧିରେ ଚଳେ ।

ଗାଣ୍ଡିପାଡ଼ିବସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭୂମିରେ ପିଠିଲାଗାଇ ବସିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବିଷୟରେ ଦୃଢ଼ତା ଧରି ରହିବା ।

ଗାଣ୍ଡିପୁଡ଼ୁପୁଡ଼ୁହେବା—ଗ୍ରା. ବି. ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟରେ ସଙ୍କୁଚିତ ହେବା, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟଗ୍ରସ୍ତ କରିବା ।

ଗାଣ୍ଡିପୋଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଲଙ୍କାମରିଚଆଦି ବେଶି ପରିମାଣରେ ଖାଇଲେ ମଳୋତ୍ସର୍ଗ ସମୟରେ ଗୁହ୍ୟ ଦ୍ୱାରରେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ବୋଧ ।

ଗାଣ୍ଡିଫାଟିବା—ଗ୍ରା.ବି. (ଅଶିଷ୍ଟ,ଲଅର୍ଥ) କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନାରେ ସାହସର ଅଭାବ ଅନୁଭବ କରିବା, ଅତିଶୟ କ୍ଳାନ୍ତହେବା,ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟଗ୍ରସ୍ତ ହେବା ।

ଗାଣ୍ଡିଫୋଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର ବା ଛିଦ୍ର ।

ଗାଣ୍ଡିବ,ଗାଣ୍ଡୀବ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. (ଗାଣ୍ଡି+ବ) ଅର୍ଜୁନଙ୍କର ଧନୁ, ଧନୁମାତ୍ର ।

ଗାଣ୍ଡିବଧନ୍ୱା—ପୁଂ.ବି. ବ.ସ୍ତ୍ରୀ; (ଗାଣ୍ଡିବ+ଧନୁ+ଅନ) ଅର୍ଜୁନ ।

ଗାଣ୍ଡିବୀ—ପୁଂ. ବି. (ଗାଣ୍ଡିବ+ଇନ୍) ଅର୍ଜୁନ, ଧାନୁଷ୍କ, ଅର୍ଜୁନ ବୃକ୍ଷ, ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗାଣ୍ଡିବୁଲାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶରୀରକୁ ଚାଳନ କରିବା, ଏକସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନକୁ ଯିବା ।

ଗାଣ୍ଡିମରା—ଗ୍ରା. ବି. (ଅଶ୍ଳୀଳ) ଗୁଦ-ମୈଥୁନ, ଅସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ବା ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାରବାଟେ ଏକପୁରୁଷର ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷସଙ୍ଗେ ସହବାସ (ଗ୍ରା. ବଂ) ଅସଦୁପାୟରେ ଅର୍ଜିତ ।

ଗାଣ୍ଡିମରାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଅଶ୍ଳୀଳ) ଏକପୁରୁଷ ଅନ୍ୟପୁରୁଷଦ୍ୱାରା ଆପଣାର ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାରବାଟେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ମୈଥୁନ କରାଇବା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ପୁରୁଷଦ୍ୱାରା ମୈଥୁନ କରାଇବା, (ଲ.ଅର୍ଥ)ଠକାମିରେ ପଡ଼ିବା, ଓଲୁ ବନ୍ଧିବା, ପଛେ ଅନୁତାପ କରିବା-ଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ବେଆଇନ କାମ କରିବା ।

ଗାଣ୍ଡିମାଡ଼ିବସିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗାଣ୍ଡିମାଡ଼ି ବସିବା (ଦେଖ) ।

ଗାଣ୍ଡିମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.(ଅଶ୍ଳୀଳ) ଏକ ପୁରୁଷ ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷକୁ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାରବାଟେ ମୈଥୁନ କରିବା,ସ୍ତ୍ରୀ ସହବାସକରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅନ୍ୟକୁ ଠକାଇବା, ଚିତା କାଟିବା, ଗ୍ରା. (ବାଲେ)କ୍ରି. ଦୁଇଜଣ ବସିଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ତୃତୀୟବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କମଧ୍ୟରେ ବସିପାରିବ—ଏଥିପାଇଁ ସେ ଦୁହେଁ ବା ତିନିମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଘୁଞ୍ଚି ବସିବା, ବସିଥିବାଲୋକ ବସି ବସି ଘୁଞ୍ଚିବା ।

ଗାଣ୍ଡିମୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. ପାଇଜାମା, ଗୋଡ଼ ବାଟେ ପିନ୍ଧାଯିବା ପ୍ୟାଣ୍ଟଲୁନ୍ ।

ଗାଣ୍ଡିମୁଣ୍ଡ—ଗ୍ରା.ବି. (ବିପରୀତାର୍ଥକ ସହଚର) କୌଣସି କଥାର ଶେଷ ଓ ମୂଳ, ଆଦ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତ ଆଦି ଓ ଅନ୍ତ, ଠିକଣା ସ୍ଥିରତା, କୌଣସି କଥାର ସମାପ୍ତି ବା ଆରମ୍ଭ ।

ଗାଣ୍ଡିରେ ପଶିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅତି ନୀଚଭାବରେ ଖୋସାମଦ କରିବା, ଦାସାନୁଦାସରୂପେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଆଜ୍ଞାବହ ହେବା, କୁକୁରପରି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପଛେ ପଛେ ରହିବା ।

ଗାଣ୍ଡିଶୁଖିବା—ଗ୍ରା.ବି. (ଲ.ଅର୍ଥ)ଖାଦ୍ୟା-ଭାବରୁ ଗାଣ୍ଡି ଶୀଣ୍ଡି ହୋଇଯିବା,ଖାଦ୍ୟା-ଭାବରୁ କୋମ୍ବବଙ୍କ ହେବା ।

ଗାଣ୍ଡିହଡ଼କମ୍ପହେବା—ଗ୍ରା. ବି. ଗାଣ୍ଡି ପୁଚୁପୁଚୁ ହେବା (ଦେଖ) ।

ଗାଣ୍ଡୀ—ପୁଂ. ବି. (ଗାଣ୍ଡି+ଈ) ଗର୍ଦ୍ଦି ।

ଗାଣ୍ଡୀର—ଶି. ବଂ. (ଗାଣ୍ଡୀର+ଅ) ଗାଣ୍ଡିର ଶାକସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗାଣ୍ଡୀବଧନ୍ୱା—ପୁଂ. ବି. ଅର୍ଜୁନ ।

ଗାଣ୍ଡୀବ—ପୁଂ.ବି. ଅର୍ଜୁନ,ମଧ୍ୟମ ପାଣ୍ଡବ, ଅର୍ଜୁନ ଗଛ ।

ଗାଣ୍ଡୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଲୁଣିମାଛଙ୍କ ନାହୁରୁ ବାହାରିବା ଟାଣ୍ଡୁଆ ମାଂସପିଣ୍ଡ,(ଗାଲରେ ବ୍ୟବହୃତ) ଅମନୁଷ୍ୟ, ମନୁଷ୍ୟର ଆବୁ-ପରି ବଢ଼ିଥିବା ନାଭି,(ଗ୍ରା.ବଂ) ଯାହାର ବଡ଼ ଗାଣ୍ଡି ବା ପିଣ୍ଡ ଥାଏ, (ଗାଲ) ଅମନୁଷ୍ୟ, ଡଉକୁଲା, ପରବୁଦ୍ଧିରେ ଚାଲିତ, ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ,ନିକମା, ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବଂ, ଅଣପୁରୁଷ ।

ଗାଣ୍ଡୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ବାଉଁଶରେ ବୁଣା ହୋଇଥିବା ଗୋଲାକୃତି ଚଟକା ଟୋକାଇ ।

ଗାଣ୍ଡେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗାଣ୍ଡିଦ୍ୱାରା ବସିବା, ଭୂମିରେ ବସିକରି ପିଣ୍ଡଭୂମିରେ ଘୋଷାରି ଘୋଷାରି ଏକସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଘୁଞ୍ଚିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର କଥାକୁ ଖାତିର ନ କରି ତା ଆଡ଼କୁ ପଛ କରିବା, ଆଦେଶକୁ ଏଡ଼ିଦେବା ।

ଗାତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ ଗର୍ତ୍ତ) ଗଣ୍ଡି, ଛିଦ୍ର, ରନ୍ଧ୍ର, ଶବ ପୋତିବାର ଗଣ୍ଡି, କବର, ଗହ୍ୱର ।

ଗାତପଣା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. (ଗାଲ)ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଶୀଘ୍ର ମରି ଗାତରେ ପୋତା-ଯିବ, ଭସ୍ମାଳୁ, ଡରୁଆ ।

ଗାତବ୍ୟ—ଶି. ବଂ. (ଗୈ+ତବ୍ୟ) ଗେୟ, ଗନ୍ତବ୍ୟ, ଗାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ, ଯାହା ଗାନକରାହେବ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଗାତବ୍ୟା ।

ଗାତରେ ପଶିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗାତମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା, (ଗାଲ) ମରି ପୋତା-ହେବା, ମରିବା ।

ଗାତଶୁଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ପୁଂ. (ଗାଲ) ଯେ ଶୀଘ୍ର ଗାତରେ ଶୋଇବ ।

ଗାତା—ପୁଂ.ବଂ. (ଗୈ+କ,ତୃ)ଗାୟକ, ଯେ ଗାନକରେ, ଗାର୍ଗୀ, ଋଜ୍ଜ,(ପୁଂ.ବ) ଗନ୍ଧର୍ବ ।

ଗାତ୍ରଗତିକ—ଶି.ବଂ. ଗମନାଗମନଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପନ୍ନ ।

ଗାତ୍ରୁ—ପୁଂ.ବି. (ଗୈ+ତ୍ରୁ)କୋକିଳ, ଭ୍ରମର, ଗନ୍ଧର୍ବ, ପଥିକ, ଗମନ, ଗମ-ନୀୟର ପଥ, ଛପାୟ, ପୃଥିବୀ, ସ୍ତବ, (କ୍ଲୀ.) ଧନ,(ବଂ) ଋଜ୍ଜ, ସ୍ତୁତିକାରକ, ପ୍ରଶଂସାକାରୀ ।

ଗାତ୍ରୁଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯେ ଗାତରେ ବାସ-କରେ,ଯେ ଭୂମିରେ ଗାତଖୋଳି ରହେ, (ଗାଲ) ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତି ଶୀଘ୍ର ମରିଗାତରେ ପୋତାଯିବ ।

ଗାତ୍ରବନ୍ଦ—ପୁଂ. ବଂ. (ଗାତ୍ରୁ+ବନ୍ଦ୍+କ୍ୱପ୍) ପଥ ଜାଣିବା ଲୋକ ।

ଗାତୋଳନ—ଗ୍ରା. ଶରୀରର ଉତ୍ତାପିତ କରଣ, ଉଠିବା ।

ଗାତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗମ୍+କ,ଅନ୍)ଅଙ୍ଗ, ଦେହ, ହସ୍ତୀର ଅଗ୍ରଜଙ୍ଘର ଆଦିଭାଗ, (ବଂ) ଗାଥକସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗାତ୍ରକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗାତ୍ର+କ) ଶରୀର, ଦେହ, ଅଙ୍ଗ ।

ଗାତ୍ରକଣ୍ଡୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍ତ୍) ଶରୀର କୁଣ୍ଡେଇହେବା,ଗାତ୍ରବର୍ଚ୍ଚିକା,କୁଣ୍ଡିଆ ।

ଗାତ୍ରଗୁପ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଔରସରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣାଙ୍କର ଗର୍ଭୋତ୍ପନ୍ନ ଏକ-ପୁତ୍ର ।

ଗାତ୍ରଦାହ—ପୁ. ବି. (୬ତତ୍ତ୍) ଦେହ ପୋଡ଼ିବା, ଶରୀରଜ୍ୱାଳା, (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ମନପୋଡ଼ିବା, ଈର୍ଷା ବା କ୍ରୋଧଜନିତ ମାନସିକ ଅଶାନ୍ତି । [(ଆଲଜୁଣୀ) ।

ଗାତ୍ରଭଙ୍ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଶୁକଶିମ୍ବୀ, ବାଇଡଙ୍ଗ,

ଗାତ୍ରମାର୍ଜନ—ବି. (୬ତତ୍ତ୍) ଦେହକୁ ଲୁଗାଆଦିଦ୍ୱାରା ଘଷି ପରିଷ୍କାର କରିବା ।

ଗାତ୍ରମାର୍ଜନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ୬ତତ୍ତ୍, (ଗାତ୍ର+ମୃଜ୍+ଅନ+ଈ) ଗାମୁଛ, ପୋଛ ।

ଗାତ୍ରଯଷ୍ଟି—ବି.(ଗାତ୍ର+ଯଷ୍ଟି)ଅତିସରୁଆ ଅଥଚ ସୁନ୍ଦର ଦେହ ।

ଗାତ୍ରରୁହ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଗାତ୍ର+ରୁହ୍+ଅ) ଲୋମ, ରୋମ ।

ଗାତ୍ରବାନ୍—ପୁଂ.ବି. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କରଲକ୍ଷ୍ମଣା-ଗର୍ଭଜାତ ଏକପୁତ୍ର, (ବଂ) ପ୍ରଶସ୍ତଗାତ୍ର-ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଗାତ୍ରବନ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. ଲକ୍ଷ୍ମଣା ଗର୍ଭଜାତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର ।

ଗାତ୍ରସଂକୋଚୀ—ପୁଂ. ବି. ଜାହ୍ନବନାମକ ଜନ୍ତୁବିଶେଷ ।

ଗାତ୍ରସମ୍ପ୍ଲବ—ପୁଂ. ବି. (୩ତତ୍ତ୍) (ଗାତ୍ର+ସମ୍+ପ୍ଲୁ+ଅ) ପ୍ଲବପକ୍ଷୀ ।

ଗାତ୍ରସମ୍ମିତ—ବଂ. (ବ.ବ୍ରୀ) ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ-ଗାତ୍ର, ତିନମାସରୁ ଅଧିକକାଳ ଗର୍ଭସ୍ଥିତ ପ୍ରାଣୀ ।

ଗାତ୍ରସ୍ପର୍ଶ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍ତ୍) ଅଙ୍ଗସ୍ପର୍ଶ, ଦେହକୁ ଛୁଇଁବା ।

ଗାଥୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.(ଗଞ୍ଜାମ)ବଂ. ପରିଷ୍କୃତ ।

ଗାତ୍ରାନୁଲେପନ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍ତ୍) ଅଙ୍ଗରାଗ, ଦେହରେ ବୋଲାହେବା ନିମନ୍ତେ ବଟା ହୋଇଥିବା ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ।

ଗାତ୍ରାନୁଲେପନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗାତ୍ରାନୁ-ଲେପନ+ଈ) ଅନୁଲେପନ, ବର୍ତ୍ତିକା, ଦେହରେ ଅଙ୍ଗରାଗ ବୋଳିବାର ତୁଳିକା, ସାବୁନ୍ ପ୍ରଭୃତି ।

ଗାତ୍ରାବରଣ—କ୍ଲୀ.ବି. ୬ତତ୍ତ୍, (ଗାତ୍ର+ଆ+ବୃ+ଅନ) ସାଞ୍ଜୁ, କବଚ, ବର୍ମ୍ମ, ଚୁଦର, ଗନ୍ଜା, କୁରୁତା ।

ଗାତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗାତ୍ରକ+ଆ) ଗାମୁଛ, ଅଙ୍ଗପୋଛ ।

ଗାତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଗାତ୍ର+ଈ)ଗାୟିକା, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଗାନ କରେ ।

ଗାତ୍ରୋତ୍ଥାନ—ବି. (୬ତତ୍ତ୍) ବସିବା ବା ଶୋଇବା ଅବସ୍ଥାରୁ ଉଠିବା, ନିଦରୁ ଉଠିବା,କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ଉଠିଯିବା ।

ଗାତ୍ରୋତ୍ସାଦନ-କ୍ଲୀ.ବି. ଗାତ୍ରାନୁଲେପନ ।

ଗାଥ—ବଂ (ଗୈ+ଘ,ଥା) ଗାତବ୍ୟ ସ୍ତୋତ୍ରାଦି, ଗୀତ, ଗାନଗାଇବା କର୍ମ ।

ଗାଥକ—ହି. ବିଂ. (ଗୈ + କ, ଥକ) ଗାୟକ, ଯେ ଗାନ କରେ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗାଥିକା ।

ଗାଥପତି—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍ତ୍) ବାକ୍‌ପତି, ସ୍ତୋତ୍ରପାଳକ ରୁଦ୍ର ।

ଗାଥା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗୈ + ମଂ.ଥନ୍ + ଆ) ପଦ୍ୟବିଶେଷ, ଯହିଁରେ ସ୍ୱର ନିୟମ ନାହିଁ, ଶୃଣିବାକୁ ଠିକ୍ ଗଦ୍ୟପରି ମାତ୍ରା-ବୃତ୍ତବିଶେଷ, ପ୍ରାକୃତ ଭାଷା, ଶ୍ଳୋକ, ଆର୍ଯ୍ୟାଛନ୍ଦ, ଗୀତ ।

ଗାଥାକାର—ପୁଂ.ବି.(ଗାଥା + କୃ + ଅ) ଗାଥାକାରକ,ଗାଥା ରଚୟିତା ।

ଗାଥାନ୍ତ—ହି.ବିଂ-ଗାଥାଯୋଗ୍ୟ,ଗାତବ୍ୟ ।

ଗାଥାନ୍ତର—ପୁଂ. ବି. ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ମାସର ଚତୁର୍ଥଦିନ ।

ଗାଥିକ—ପୁଂ.ବି.(ଗାଥ + ଇକ୍)ଗାୟକ, ଯେ ଗାନକରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗାଥିକା ।

ଗାଥିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗାଥିକ + ଆ) ସ୍ତୁତି-ପାଇଁ ଶ୍ଳୋକ,ଗେୟ, ସ୍ତୁତି, ପଦ୍ୟ ।

ଗାଥିନ—ବି. (ଗାଥି + ଅଣ) ସାମବେଦ-ଗାୟକର ଅପତ୍ୟ—ତାଙ୍କର ଛାତ୍ର ।

ଗାଥୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଗାଥା + ଇନ୍)ଗାଥା-ଯୁକ୍ତ, ଗାୟମାନ ସାମଯୁକ୍ତ ।

ଗାଦ—ପ୍ରା. (ମେଦନୀ) ବି. ତୈଳାଦିର କାଣ୍ଟି ।

ଗାଦ—ପୁଂ. ବି. (ଗଦ + ଇ)ଗଦଙ୍କ ପୁତ୍ର, କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ,(ଯା.ବି.)ରାଜସିଂହାସନ, (ଦେବତା, ମହନ୍ତ, ମହାପୁରୁଷ ଓ ହାକିମଆଦିଙ୍କ) ଆସନ ବା ବସିବାର ସ୍ଥାନ,ରାଶି,ସ୍ତୂପ, ଗଦା, ଏକତ୍ରୀକରଣ, ପୋଥିଗାଦି, ଏକତ୍ର ରଖିବା ସ୍ଥାନ, ଭଗବତଗାଦି, ମଞ୍ଚ, ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନ, ମହା-ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ସମାଧି, (ଯହିଁ ମଧ୍ୟରେ ମୃତ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଅସ୍ଥି ରଖାହୋଇ ମାଟି ଗଦା ହୋଇଥାଏ) ଶାସନକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ପଦ ବା ଅଧିକାର ।

ଗାଦିଗୋସାଇଁ—ପ୍ରା. ବି. ଦେବତାରୂପେ ପୂଜିତ ଭଗବତଆଦି ବହୁ ପୁସ୍ତକର ରାଶି, ଦେବତାରୂପେ ପୂଜିତ ମହା-ପୁରୁଷଙ୍କ କବଚ । [ହୁଏ ।

ଗାଦିତ୍ୟ—ହି.ବିଂ.ଯାହା କଥାରେ ସାଧିତ

ଗାଦିମାଡ଼ିବସିବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଆସନ ଜମାଇ ବସିବା, କୌଣସି ସ୍ଥାନ ସ୍ଥାୟୀଭାବରେ ଅଧି-କାର କରିବା ।

ଗାଦିରେ ବସିବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. ରାଜସିଂହା-ସନରେ ଆରୂଢ଼ ହେବା,ରାଜତ୍ୱକରିବା ।

ଗାଦୁକ୍—ପ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ରର)ବି. ବାଦୁଡ଼ି ।

ଗାଦୁଦ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. ଗଦ୍ଦରର ଭାବ, ଗଦ୍-ଗଦତ୍ୱ ।

ଗାଧ—ପୁଂ. ବି. (ଗାଧ + କ.ଅ) ସ୍ଥାନ, ଲମ୍ବା, ଲୋଭ, ଲାଳସା, ଲାଭେଚ୍ଛା, ତଳସ୍ପର୍ଶ, (ବିଂ) ଅଗଭୀର, ଯେଉଁ ଜଳରେ ଲୋକେ ପଶି ଯାଆଆସ କରି-ପାରନ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗାଧା ।

ଗାଧା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗାଧ୍ + ଆ) ଗାୟତ୍ରୀ-ସ୍ୱରୂପା ମହାଦେବୀ. (ବିଂ) ତଳସ୍ପର୍ଶ-ଯୋଗ୍ୟ, ଅନତିଗଭୀର ।

ଗାଧି—ପୁଂ.ବି. (ଗାଧ + କ.ଇ) କାନ୍ୟ-କୁବ୍ଜର ଜଣେ ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶୀୟ ରାଜା, ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଋଷିଙ୍କ ପିତା ।

ଗାଧିଜ—ପୁଂ. ବି. (ଗାଧି + ଜନ୍ + କ. ଅ) ମହର୍ଷି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ।

ଗାଧିନଗର—କ୍ଲୀ.ବି.(୬ତତ୍ତ୍)କାନ୍ୟକୁବ୍ଜ ।

ଗାଧିନନ୍ଦନ—ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍ତ୍) ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଋଷି ।

ଗାଧିପୁତ୍ର—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍ତ୍)ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ।

ଗାଧିପୁର—କ୍ଲୀ.ବି. (୬ତତ୍ତ୍) ଗାଧିରାଜା-ଙ୍କର ପୁର, କାନ୍ୟକୁବ୍ଜ ।

ଗାଧିଭୁ—ପୁଂ. ବି. ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଋଷି ।

ଗାଧିସୁତ-ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍ତ୍)ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଋଷି ।

ଗାଧିସୂନୁ—ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍ତ୍)ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଋଷି

ଗାଧୀ—ପୁଂ.ବି. (ଗାଧ + ଇନ୍) କାନ୍ୟ-କୁବ୍ଜର ଜଣେ ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶୀୟ ରାଜା,ବିଶ୍ୱା-ମିତ୍ରଙ୍କର ପିତା ।

ଗାଧୁଆ—ପ୍ରା. ବି. ସ୍ନାନ, (ପ୍ରା.ବିଂ)ସ୍ନାତ, ସ୍ନାନ କରିଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଗାଧୁଆଉଠ—ପ୍ରା. ବି. ଜଳାଶୟ ବା ନଦୀରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ସ୍ନାନକରିବାର ଘାଟ ।

ଗାଧୁଆପାଧୁଆ—ପ୍ରା. ବି. ସ୍ନାନାଦି କର୍ମ, ଗୋଡ଼ ହାତ ଓ ଶରୀର ଧୋଇବା କର୍ମ ।

ଗାଧୁଆବେଳେ—ପ୍ରା.ବି. ସାଧାରଣ ଲୋକ-ଙ୍କର ଗାଧୋଇବା ସମୟ ।

ଗାଧେୟ—ପୁଂ.ବି.ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ପ୍ରଭୃତି,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଗାଧେୟୀ, ଗାଧିଙ୍କ କନ୍ୟା ସତ୍ୟବତୀ ।

ଗାଧେୟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗାଧି ରାଜାଙ୍କ କନ୍ୟା ସତ୍ୟବତୀ ।

ଗାଧୋଇବା-ପ୍ରା.କ୍ରି.ସ୍ନାନକରିବା; (ଶିଶୁ-ଆଦିକୁ) ସ୍ନାନକରାଇବା, (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଗାଧୋଇବାପରିଦେହତମାମ(ଝାଳରେ ଜର୍ଜରିତ ହେବା) ।

ଗାଧୋଇଯିବା—ପ୍ରା.କ୍ରି. ସ୍ନାନ କରିବାକୁ ଜଳାଶୟ ନିକଟକୁ ଗମନ କରିବା, (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି ଲାଭ ବା କ୍ରିୟାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବା, କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ବିଷୟ ଉପସ୍ଥିତ ଆଲୋଚନାରେ ଆଲୋଚିତ ନ ହେବା ଧ୍ୱନି ।

ଗାଧ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଭୁଇଁଅଁଳା ।

ଗାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୈ + ଭା.ଅନ) ଗୀତ, ସଙ୍ଗୀତ, ଗାଇବା, ଗୀତ ବୋଲିବା, ଗାଉଣା, ପ୍ରଶଂସାକରଣ,କୀର୍ତ୍ତନ, ଧ୍ୱନି ।

ଗାନବିଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.,ବି. ସଙ୍ଗୀତଶାସ୍ତ୍ର ।

ଗାନା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଗୀତଗାଇବା, ଗାଉଣା ।

ଗାନପ-ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ରାଜାପୁରଅଞ୍ଚଳବାସୀ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଗାମି—ପୁଂ.ବିଂ.(ଗାନ + ଇନ୍)ଗାନକାରୀ, (ଗମ୍ + ଇନ୍) ଗାମୀ, ଗମନକାରୀ ।

ଗାମ୍ଭୁ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗମ୍ + ଉ)ଗନ୍ତା, ଗମନକର୍ତ୍ତା, ପଥିକ,ପର୍ଯ୍ୟଟକ,(ଗୈ + କ.ଉ) ଗାୟକ ।

ଗାମ୍ଭ—କ୍ଲୀ. ବି. ଶକଟ, ଶଗଡ଼ ।

ଗାମ୍ଭୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଗମ୍ଭୀ + ଅ + ଈ)ବଳଦ ଯୋଗୁ ଗାଡ଼ି, ଗୋରୁଗାଡ଼ି, ଶଗଡ଼, ପୃଥିବୀ, ଗୋରୁ, ବଳଦ ।

ଗାନ୍ଥିମା—ଗ୍ରା.ବି. କାଦୁଅ ବା ଚୂନଦ୍ୱାରା ଇଟା ବା ପଥରକୁ ଏକତ୍ର ବସାଇବା, ଗୁନ୍ଥିବା କର୍ମ ।

ଗାନ୍ଥିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କାନ୍ଥଆଦି କାମପାଇଁ କାଦୁଅ ବା ଚୂନଦ୍ୱାରା ଇଟା ପଥର-ଆଦି ଯୋଡ଼ିବା, ଇଟା ପଥରଆଦି କାଦୁଅ ବା ଚୂନରେ ବସାଇବା, ମାଳା-ଆଦି ଗୁନ୍ଥିବା ।

ଗାନ୍ଧକ—ହି. ବିଂ. ଗନ୍ଧକ।ନଘାଟାତ ।

ଗାନ୍ଧକା—ପ୍ରା. (ଜୟପୁର) ବି. ଅନର୍ଥ, ଅଖାଡ଼ୁଆ ବିଷୟ, ଗୋଳମାଳ ।

ଗାନ୍ଧନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୋ + ଦା + ଇନ୍ + ଈ)ଅକ୍ରୂରଙ୍କ ମାତା,ଗଙ୍ଗା, ଭାଗୀରଥୀ, ସପଲ୍ଲଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଗାନ୍ଧନୀସୁତ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍ପୁ) ଭୀଷ୍ମ, କାର୍ତ୍ତିକେୟ, ଅକ୍ରୂର ।

ଗାନ୍ଧୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.ଅକ୍ରୂର ମାତା ଗାନ୍ଧନୀ ।

ଗାନ୍ଧର୍ବ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗନ୍ଧର୍ବ + ଅ) ଗାନ, ଗନ୍ଧର୍ବ-ଦେବତାତ୍ମକ ମନ୍ତ୍ର,(ପୁଂ)ଗନ୍ଧର୍ବ, ଭାରତବର୍ଷର ଉପଦ୍ୱୀପବିଶେଷ, ଅଷ୍ଟ-ବିଧ ବିବାହ ମଧ୍ୟରେ ବିବାହବିଶେଷ, ଅଶ୍ୱ, ସାମବେଦର ଉପବେଦବିଶେଷ, ଦୀପବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗାନ୍ଧର୍ବୀ, ଦୁର୍ଗା, ବାକ୍, (ବିଂ) ଗନ୍ଧର୍ବସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗାନ୍ଧର୍ବକ—ପୁଂ. ବି. (ଗାନ୍ଧର୍ବ + କ) ଗାୟକ, ଗାନବାଦ୍ୟ ବିଦ୍ୟାରେ ପ୍ରବୀଣ ବ୍ୟକ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗାନ୍ଧର୍ବିକା ।

ଗାନ୍ଧର୍ବବେଦ—ପୁଂ. ବି. ସଙ୍ଗୀତ ବିଷୟକ ଆଲୋଚନା ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାମବେଦର ଉପବେଦବିଶେଷ, ସଙ୍ଗୀତଶାସ୍ତ୍ର ।

ଗାନ୍ଧର୍ବଶାସ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ସଙ୍ଗୀତଶାସ୍ତ୍ର ।

ଗାନ୍ଧର୍ବିକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗନ୍ଧର୍ବ + ଇକ) ସଙ୍ଗୀତଶାସ୍ତ୍ରକୁଶଳ ।

ଗାନ୍ଧର୍ବୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗନ୍ଧର୍ବ + ଅ + ଈ) ନବଯୁବତୀ, ଦୁର୍ଗା ।

ଗାନ୍ଧାର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗନ୍ଧ + ଋ + କ.ଅ) ଗନ୍ଧକ, ଗୁଗୁଳ, ସିନ୍ଦୂର, ଆଫଗାନ ସ୍ଥାନର ପର୍ବନାମ, ପିନ୍ଦାଦନ୍ତ, ଗାନ୍ଧାର ଦେଶବାସୀ ଲୋକମାନ, ଗାନ୍ଧାର-ଦେଶ ରାଜା, ସପ୍ତସ୍ୱରାନ୍ତର୍ଗତ ତୃତୀୟ ସ୍ୱର, (ଏହି ସ୍ୱର ଛାଗ-ସ୍ୱରତୁଲ୍ୟ) ସ୍ୱରଗ୍ରାମବିଶେଷ,ରାଗବିଶେଷ, ଗନ୍ଧରସ, ଗାନ୍ଧାରଙ୍କର ଅପତ୍ୟ ।

ଗାନ୍ଧାରକ—ହି. ବିଂ. ଗାନ୍ଧାର ଦେଶର ମନୁଷ୍ୟ, ଗାନ୍ଧାରଦେଶସ୍ଥିତ ।

ଗାନ୍ଧାରପଞ୍ଚମ—ବି.ଷଡ଼୍‌ଜରାଗବିଶେଷ ।

ଗାନ୍ଧାରଭୈରବ—ବି. ପ୍ରାତଃକାଳରେ ଗେୟ ସପ୍ତସ୍ୱରବିଶିଷ୍ଟ ରାଗବିଶେଷ ।

ଗାନ୍ଧାରରାଜା—ପୁଂ. ବି.(୬ତତ୍ପୁ)ଗାନ୍ଧାର ଦେଶର ରାଜା, ସୁବଳଙ୍କ ପୁତ୍ର ଓ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ମାମୁ, ଶକୁନି ।

ଗାନ୍ଧାରି—ପୁଂ. ବି. (ଗାନ୍ଧ + ଋ + ଇ) ଗାନ୍ଧାରଦେଶ, ଗାନ୍ଧାରଦେଶ ରାଜାଙ୍କର ଅପତ୍ୟ,ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ମାମୁ, ଶକୁନି ।

ଗାନ୍ଧାରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ମାଦକଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ଗଞ୍ଜା, ଗଞ୍ଜେଇ ।

ଗାନ୍ଧାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗାନ୍ଧାରି + ଈ)ଧୃତ-ରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜାଙ୍କ ପତ୍ନୀ,ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନାଦିଙ୍କର ମାତା,ଅଳମୀଢ଼ରକନ୍ୟା,ନାଡ଼ୀବିଶେଷ, ଯବାସ, ଦୁରାଲଭା, ଗଞ୍ଜାଇ, ପାର୍ବତୀ-ଙ୍କର ସହଚରୀବିଶେଷ, ଗାୟତ୍ରୀ, ଜୈନମାନଙ୍କର ଶାସନଦେବତା-ବିଶେଷ, କଣ୍ଟକାରୀ ।

ଗାନ୍ଧାରୀଏକାଦଶୀ—ଗ୍ରା.ବି. ଶ୍ରାବଣ କୃଷ୍ଣ-ପକ୍ଷ ଏକାଦଶୀ ।

ଗାନ୍ଧାରୀତନୟ—ପୁଂ. ବି.ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନାଦି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗାନ୍ଧାରୀତନୟା, ଦୁଃଶୀଳା ।

ଗାନ୍ଧାରେୟ—ପୁଂ.ବି.(ଗାନ୍ଧାରୀ + ଏୟ) ଗାନ୍ଧାରୀଙ୍କର ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନାଦି ଶତପୁତ୍ର ।

ଗାନ୍ଧି—ଗ୍ରା. ବି. କଶୋପାଧିବିଶେଷ, ଗାନ୍ଧିମହାତ୍ମା (ଦେଖ) ।

ଗାନ୍ଧିକ—ପୁଂ. ବି. (ଗନ୍ଧ + ଇକ) ଗନ୍ଧ ବଣିକ୍, ପୁଟଳି ବଣିଆ, ଗନ୍ଧବେଣା, ଲେଖକ, ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟମାତ୍ର, ଜାତିବିଶେଷ, ପାରୁଡ଼ାପୋକ ।

ଗାନ୍ଧିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗାନ୍ଧନୀ (ଦେଖ) ।

ଗାନ୍ଧିମହାତ୍ମା—ବି. ବିଂଶଶତାବ୍ଦୀର ବିଶ୍ୱ-ବିଖ୍ୟାତ ଭାରତୀୟ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧି ଅର୍ଥାତ୍ ମୋହନଦାସ କରମଚାନ୍ଦ ଗାନ୍ଧି ।

ଗାନ୍ଧୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗାନ୍ଧ + ଈ)ଗାନ୍ଧୀପୋକ, ପାରୁଡ଼ାପୋକ ।

ଗାପ-ଗ୍ରା.ବି.ଗୋପନକରିବା, ଲୁଚାଇବା ।

ଗାଫ—ଯା.ବି. ମୋଟା, ପିଟାବୁଣା ବସ୍ତ୍ର, ଘନୀଭୂତ ଭାବେ ବୁଣାଲୁଗା ଆଦି ।

ଗାଫଲତ—ଯା. ବି. ଅବହେଳା, ଅସାବଧାନତା, ଅମନୋଯୋଗ, ପ୍ରମାଦ, ଭ୍ରାନ୍ତି ।

ଗାଫଲତି—ଯା. ବି. ଗାଫଲତ (ଦେଖ) (ବିଂ)ଅସାବଧାନ, ଅମନୋଯୋଗୀ,ଯେ ହେଳା କରେ ।

ଗାଫିଲ—ଯା.ବିଂ.ଅମନୋଯୋଗୀ,ଅବ-ହେଳାକାରୀ, ଅସାବଧାନ, (ବି) ଅମ-ନୋଯୋଗ, ଅବହେଳା, ଆଳସୁଆ ପଣିଆ, ଆଳସ୍ୟ, ମଠ ।

ଗାବ—ଗ୍ରା. ବି. (ଗଦ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ) ଗୋରୁଗାଈ, ଗୋସମୂହ, ମୃଦଙ୍ଗାଦି ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରର ଚମଡ଼ା ଉପରେ (ଯେଉଁ-ଠାରେ ଟିପଲାଗେ) ବୋଳା ଯିବା ଏକପ୍ରକାର ଲେପ ।

ଗାବରାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗାରିଆଗାରିକରି ଲେଖିବା, ଅସୁନ୍ଦରକରି ଲେଖିବା ।

ଗାବଲୁଣି—ବି.ଗବଲୁଣଙ୍କପୁତ୍ର, ସଞ୍ଜୟ ।

ଗାବିନ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. ଗର୍ଭିଣୀ,ଗର୍ଭବତୀ ।

ଗାବିବା—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ)କ୍ରି.ଗାନକରିବା, ତଳକୁ ଚାପିଦେବା, ଦବାଇବା,ଗୋପନ କରାଇବା, (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଗୁଡ଼ାଏ ଖାଦ୍ୟ ଗଳାଧଃକରଣ କରିବା ।

ଗାଭୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗାଈ, ଗାଇ ।

ଗାଭୁକନା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ହଠାତ୍ ମାଡ଼-ବସିବା ପ୍ରକାରେ ।

ଗାଈ—ଗ୍ରା. ବି. ମାଈଗୋରୁ,ଧେନୁ,ଗାଈ, ଜାହାଜର ମାସ୍ତୁଲରେ ବନ୍ଧାହେବା ପ୍ରଧାନ ପାଲ ।

ଗାମଛ—ଗ୍ରା. ବି. ଗାତ୍ରମାର୍ଜନୀ, ପୋଛ ଗାମୁଛ, ଅଙ୍ଗପୋଛ ।

ଗାମଦ—ଗ୍ରା. ବି. (ଜାହାଜଆଭାଷା) ଜାହାଜର ତଳ କଣା ହୋଇ ପାଣି ପଶିବା, ନିକାଶ, ଜାହାଜ ବନ୍ଦର ଛାଡ଼ିବା ।

ଗାମଲ୍ଲ—ଯା.ବ. ମାଟିର କୁଣ୍ଡ, ନନ୍ଦଆ, ଗାଙ୍ଗୁଲ୍ଲ ବା ପିତ୍ତଳ ଗଙ୍ଗାଳ ।
ଗାମିକ-ତ୍ରି.ବିଂ.(ଗମ୍+ଇକ)ଗମନକାରୀ ।
ଗାମିନୀ—ବି.(ଗମ୍+ଇନ୍+ଈ)ଭାରତ ବାସୀଙ୍କ ଗୃହିତ ପ୍ରାଚୀନ ଅଣ୍ଡବପୋତ ବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ) ଗମନକାରିଣୀ ।
ଗାମୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗମ୍+କ, ଇନ୍) ଭାବିଗମନକାରକ, ଯେ ଯିବ, ଗତି-ବିଶିଷ୍ଟ, ସଙ୍ଗମକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗାମିନୀ ।
ଗାମୁକ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଗମ୍+କ, ଉକ) ଗମନଶୀଳ, ଗମନକାରୀ, ଗତିବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗାମୁକୀ ।
ଗାମୁଛ—ଗ୍ରା. ବି. ଗାଈମାର୍ଜନୀ, ଅଙ୍ଗ ପୋଛିବାର ଲୁଗା, କଷାୟାମ୍ବର, ଗେରୁଆ ଲୁଗା ।
ଗାମ୍ଭୀର—ତ୍ରି.ବିଂ. (ଗମ୍ଭୀର+ଅ)ଗମ୍ଭୀର ଦ୍ୱାରା ନିର୍ବୃତ୍ତ ।
ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଗମ୍ଭୀର+ଯ)ଗମ୍ଭୀର ଭାବ, ଅଗାଧତ୍ୱ,ଅବିକାରତ୍ୱ, ମାହାତ୍ମ୍ୟ, ଗୂଢ଼ତା, ସାତ୍ତ୍ୱିକ ଗୁଣବିଶେଷ, ଅଗ୍ନ-ପଲ୍ୟ ।
ଗାମ୍ଭିନ୍ୟ—ତ୍ରି. ବିଂ. ଯେ ଆପଣାକୁ ଗୋରୁ ତୁଲ୍ୟ ମନେ କରେ ।
ଗାୟ—ପୁଂ. ବି. (ଗୈ+ଘ,ଅ) ଗୀତ, ଗାନ, ଗୀତ ଗାଇବା, ପ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ରର) ବି. ଗାଈ ।
ଗାୟକ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଗୈ+କ, ଅକ) ଗାନକର୍ତ୍ତା, ଗାନୋପଜୀବୀ, (ଗ୍ରା. ବି) ଠିଆ ପାଲ୍ଲ କରିବା ଦଳ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରଥମେ ଗୀତ ଗାଏ ।
ଗାୟଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଗାନ, ଗୀତଗାୟିକା, ଗୀତବିଶାରଦା (ସ୍ତ୍ରୀ),ରାଜାନ୍ତଃପୁରର ଗାନବିଶାରଦା ଦାସୀ ।
ଗାୟତ୍ର—ତ୍ରି.ବିଂ.(ଗାୟତ୍ରୀ+ଅ)ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ବି. (ଗୈ+ତ୍ର) ସ୍ତବ, ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦ ।
ଗାୟତ୍ରୀ—ପୁଂ. ବି. (ଗାୟତ୍ର+ଇନ୍) ଖଦିର ବୃକ୍ଷ, ଉଦ୍‌ଗାତା, ସାମଗାୟକ ।
ଗାୟତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗାୟତ୍ର+ଗୈ+ଅଲ) ବେଦମାତା, ଦ୍ୱିଜମାନଙ୍କର ଉପାସ୍ୟ ବୈଦିକ ମନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ତ୍ରିପଦା ଦେବୀ, ତ୍ରିପାଦ ମନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ବୈଦିକ ଷଡ଼କ୍ଷର ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, ଦୁର୍ଗା,ଗଙ୍ଗା ।
ଗାୟତ୍ରୀସାର—ପୁଂ. ବି. ଖଦିରସାର, ଖଇର ।
ଗାୟନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗୈ+କ,ଅନ) ସଙ୍ଗୀତବ୍ୟବସାୟୀ, ଗାନକାରୀ, (ବି) ଗୀତ ବୋଲିବା, ଗୀତ, କାର୍ତ୍ତିକେୟ-ଙ୍କର ପାରିଷଦବିଶେଷ ।
ଗାୟନ—ମୁସଲମାନ ଜାତିର ଗୋଟିଏ ଶାଖା । [ସ୍ଥାନ ।
ଗାୟନ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ହିମାଳୟସ୍ଥ ଗୋଟିଏ
ଗାୟନ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗାୟପତ୍ନୀ, ଯେ ସ୍ତ୍ରୀ ଗାୟନ କରୁଅଛି ।
ଗାୟା—ଗ୍ରା.ବି. ଖଣ୍ଡିକୋଟ ଘୁମୁସର ଓ ନୂଆଗଡ଼ର ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ସୀମାରେ ଥିବା ପର୍ବତବିଶେଷ ।
ଗାୟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ଗାୟକ+ଆ) ଯେ ଗୀତ ଗାଏ । [ବିଶେଷ ।
ଗାୟିତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗାୟିକା, ଛନ୍ଦୋ-
ଗାୟେବ—ଯା. ବିଂ. ଅଦୃଶ୍ୟ, ଗୁପ୍ତ, ଲୁକ୍‌କାୟିତ,(ବି) ଲୁଗୁଇବା,ଗୋପନ, ଏକପ୍ରକାର ସ୍ତତରଞ୍ଜି ଖେଳ ।
ଗାୟେବୀ—ଯା. ବିଂ. ଗୁପ୍ତ,ଲୁକ୍‌କାୟିତ ।
ଗାର—ଯା. ବି. ରେଖା, ଗିର୍ତ୍ତ, ଲେଖା ବା ଗଣନା, ଓଜନ କରିବା ପରିମାଣ ବିଶେଷ, ଭାଗ, ଚିହ୍ନ, ତାଲିକା, ପ୍ରା. (ଯାଜପୁର) ବି. ବାଲେଶ୍ୱର ଦୁଇସେର ଓଜନ ପରିମାଣ,ପ୍ରା.(କଟକ)ବି.ଏକବିଶା ବା ଦୁଇକଲୋଗ୍ରାମରୁ ଟିକିଏ ବେଶି ।
ଗାରକାଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭୂମି ଆଦିରେ ରେଖା ଅଙ୍କନ କରିବା, କୌଣସି ଲିଖିତ ବିଷୟ ରେଖାଦ୍ୱାରା କଲିବା, ଲେଖିବା, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିବା, ଲିଖିତ ଆଦେଶ ଦେବା ।
ଗାରଗାରିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଯହିରେ ବହୁତ ଗାର ପଡ଼ିଥାଏ । [ମେଣ୍ଢା ।
ଗାରଡ଼—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ଅଣ୍ଡିରା ମେଷ,
ଗାରଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ମାୟାବିଦ୍ୟା, ସାପ ବିଷ ଝାଡ଼ିବା ମନ୍ତ୍ର ।
ଗାରଡ଼ିମନ୍ତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ସର୍ପବିଷୀକରଣ ମନ୍ତ୍ର ଓ ସର୍ପ ବିଷଝଡ଼ା ମନ୍ତ୍ର ।
ଗାରଡେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗାରଡ଼ ଗୁହିଲା ପରି ମୁହଁକୁ ପୋତି ଟେରେଇ କରି ଗୁହିବା ।
ଗାରଡ଼େଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସୀମାଲଙ୍ଘନ କରିବା, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଷୟକୁ ଟପିବା ।
ଗାରଡ଼ି—ଯା. ବି. କାରାଗାର, ଜେଲ୍-ଖାନା, ପ୍ରହରୀରକ୍ଷିତ ସାମୟିକ ବନ୍ଦିଶାଳା, ହାଜତ୍, ଜଣେ ଉଚ୍ଚ କର୍ମ-ଚାରୀଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ପ୍ରହରୀଦଳ ।
ଗାରଡ଼ି—ଯା. ବି. ସିପାହୀ । (ଦେଖ) ।
ଗାରଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗାରକାଟିବା ।
ଗାରୁ—ଗ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.ବାଘ ଆଦିଙ୍କୁ ପ୍ରଲୋଭିତ କରି ମଞ୍ଚା ନିକଟକୁ ଆଣିବାଲାଗି ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଛେଳିଆଦି ପଶୁ, (ଯା.ବି) କାଦୁଅ ।
ଗାରୁଣ୍ଡି—ଯା. ଭବିଷ୍ୟତ ଘଟଣା ସମ୍ବ-ନ୍ଧରେ ନିର୍ଣ୍ଣିତ ଜବାବ,ନିର୍ଭରଜବାବ, ପ୍ରତିଭୂ, ଜାମିନ୍ ।
ଗାରିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଗାରବିଶିଷ୍ଟ, ଗାର କଟାଯାଇଥିବା, ଅତିକଦର୍ଯ୍ୟହୋଇ ଲେଖା ଯାଇଥିବା, (ଗ୍ରା. ବି.) ଗାର କାଟିବା କର୍ମ ।
ଗାରିଆଗାର—ଗ୍ରା. ବିଂ. ବହୁରେଖା-ଦ୍ୱାରା ଅଙ୍କିତ, (ଗ୍ରା.ବି.) ବହୁରେଖା କାଟିବା କର୍ମ ।
ଗାରିଆଯିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗାରକଟାହେବା, ଲିଖିତହେବା, ଅତିକଦର୍ଯ୍ୟରୂପେ ଲେଖାହେବା ।
ଗାରିକଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଏକରେଖାବିଶିଷ୍ଟ ।
ଗାରିତି—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୃ+ଇତ) ଅନ୍ନ ।
ଗାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗାର ବା ରେଖା ଟାଣିବା, ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା, ଏଣ୍ଡିତେଣ୍ଡି ଲେଖିବା, ଗାରେଇବା, ଅଟଳଆଦେଶ ଦେବା ।

ଗାରିମା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅହଂଙ୍କାର, ଗର୍ବ, ବଡ଼ାଇ, ଦମ୍ଭାକ୍, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ) ଗର୍ବିତ ।

ଗାରୁ — ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. (ତେଲୁଗୁ) ସମ୍ମାନ ଅର୍ଥକ ଶବ୍ଦ, ମହାଶୟ ।

ଗାରୁଗାରୁ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ବିରକ୍ତ ବା ଅଭିମାନ ପ୍ରକାଶପୂର୍ବକ ଗାଉଁ ଗାଉଁ ହେଉଥିବା, ବିମର୍ଷ, ଭ୍ରୂକୁଟିଯୁକ୍ତ, ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ, ବିରକ୍ତପ୍ରକାଶକ ।

ଗାରୁଡ଼ — କ୍ଲୀ.ବି. (ଗରୁଡ଼ + ଅ)ଗରୁଡ଼ପୁରାଣ, ବିଷହରମନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ଗରୁଡ଼ାକୃତି ବ୍ୟୂହଭେଦ, (ବି)ଗରୁଡ଼ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ବି) ମରକତମଣି, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗାରୁଡ଼ୀ, ପାତାଳ ଗରୁଡ଼ଲତା ।

ଗାରୁଡ଼ି(କ) — ପୁଂ. ବି. ବିଷବୈଦ୍ୟ, ଜାଙ୍ଗଲିକ, ବିଷମନ୍ତ୍ରଜ୍ଞ, ସାପୁଆ ।

ଗାରୁତ୍ମତ — କ୍ଲୀ. ବି. (ଗରୁତ୍ମତ୍ + ଅ) ଗରୁଡ଼ଦୈବତ, ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, (ଗାରୁଡ଼ାସ୍ତ୍ର), ମରକତମଣି ।

ଗାରୁତ୍ମତପତ୍ରିକା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ପାଟୀଲତା ।

ଗାରେ — ସ୍ତ୍ରୀ. ଅବ୍ୟ. ଲବମାତ୍ର, ଉଲେ-ହେଲେ ।

ଗାରେଇବା — ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ଗାର କାଟିବା, ଲେଖିବା, ଅତି ଦଦର୍ଯ୍ୟରୂପେ ଲେଖିବା, ଏଣ୍ଡୁଡେଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ାଏ ଲେଖିବା ।

ଗାରୋ — ଆସାମର ଦ. ପ. ଦିଗରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗିରିଶ୍ରେଣୀ, ମେଘାଳୟ ରାଜ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ଥାନବିଶେଷ, ଏହି ଅଞ୍ଚଳର ବନ୍ୟଜାତିବିଶେଷ ।

ଗାର୍ଗ — ପୁଂ. ବି. (ଗାର୍ଗ + ଅ) ଗାର୍ଗଗୋତ୍ର ଓ ତାହାର ଅଙ୍ଗ, ଗାର୍ଗଲକ୍ଷଣ, ଗାର୍ଗର କୁତ୍ସିତଅପତ୍ୟ,(ବିଂ)ଗାର୍ଗରୁ ଆଗତ ।

ଗାର୍ଗକ — ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗାର୍ଗଙ୍କର କୁତ୍ସିତ ଅପତ୍ୟ ।

ଗାର୍ଗ — ପୁଂ. ବି. (ଗର୍ଗ + ଇ) ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ରକାର, ଗର୍ଗ-ମୁନିଙ୍କ ସନ୍ତାନ ।

ଗାର୍ଗିକ — ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗାର୍ଗୀଙ୍କର କୁତ୍ସିତ ଅପତ୍ୟ ।

ଗାର୍ଗିକା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗାର୍ଗ୍ୟର ଭାବ ବା ଧର୍ମ, ଗାର୍ଗ୍ୟଙ୍କର କର୍ମ ।

ଗାର୍ଗୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗର୍ଗ + ଇ) ଗର୍ଗ-ଗୋତ୍ରୋତ୍ପନ୍ନ ବିଦୁଷୀ ରମଣୀ, ଯାଜ୍ଞ-ବଲ୍କ୍ୟ ମୁନିଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ଦୁର୍ଗା ।

ଗାର୍ଗୀପୁତ୍ର — ପୁଂ. ବି. ଗାର୍ଗିଙ୍କର ପୁତ୍ର ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ କଥିତ ଜଣେ ମୁନି ।

ଗାର୍ଗୀପୁତ୍ରକାୟଣି, ଗାର୍ଗୀପୁତ୍ରାୟଣୀ — ଗାର୍ଗୀପୁତ୍ର,(ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି) ଗାର୍ଗୀପୁତ୍ରଙ୍କର ଅପତ୍ୟ ।

ଗାର୍ଗୀୟ — ତ୍ରି.ବିଂ.(ଗର୍ଗ + ଈୟ) ଗାର୍ଗ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗାର୍ଗ୍ୟପ୍ରୋକ୍ତ ।

ଗାର୍ଗେୟ — ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗର୍ଗ + ଏୟ) ଗର୍ଗଗୋତ୍ରୋତ୍ପନ୍ନ ।

ଗାର୍ଗ୍ୟ — ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗର୍ଗ + ଯ) ଗର୍ଗଙ୍କର ଅପତ୍ୟ, ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ-ବୈୟାକରଣ ।

ଗାର୍ଗ୍ୟଗୋପାଳଯଜ୍ୱା — ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ବେଦଜ୍ଞ ପଣ୍ଡିତ ।

ଗାର୍ଜନ — ଯା. ନାବାଳିଗ ବା ବାଉଳ-ମାନଙ୍କରଅଭିଭାବକ,ଗୃହକର୍ତ୍ତା,ମୁରବ୍ବୀ ।

ଗାର୍ଡ଼ — ଯା. ବି. ରେଲଗାଡ଼ିର ଉତ୍ତ୍ୱା-ବଧାରକ, ଚୌକିଦାର, ପ୍ରହରୀ, ପରୀ-କ୍ଷାର୍ଥୀମାନଙ୍କୁଜଗିବାଦ୍ୟନ୍ତ,ସଶସ୍ତ୍ରପ୍ରହରୀ ।

ଗାର୍ଡ଼େନପାର୍ଟୀ — ଯା.ବି.କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା କରିବାପାଇଁ କମ୍ବା କୌଣସି ଉତ୍ସବ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟରେ ବନ୍ଧୁ ବନ୍ଧୁଙ୍କର ଉଦ୍ୟାନ-ସମ୍ମିଳନ ଓ ଭୋଜ୍ୟ ।

ଗାର୍ତ୍ତିକ — ତ୍ରି.ବିଂ. (ଗର୍ତ୍ତ + ଅକ) ଗର୍ତ୍ତ-ଦେଶଜାତ ।

ଗାର୍ତ୍ତମଦ — ପୁଂ.ବି. ଗୃତ୍ସମଦଙ୍କର ପୁତ୍ର ।

ଗାର୍ଦ୍ଦଭ — ତ୍ରି.ବିଂ.(ଗର୍ଦ୍ଦଭ + ଅ)ଗର୍ଦ୍ଦଭ-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ରସଭକ, (ବି) ଗର୍ଦ୍ଦଭର ଧ୍ୱନି, ଗର୍ଦ୍ଦଭମୁତ୍ର ।

ଗାର୍ଦ୍ଦଭରଥିକ — ପୁଂ. ବିଂ. ଗର୍ଦ୍ଦଭଯୁକ୍ତ ରଥଗମନଯୋଗ୍ୟ,ଗଧଯୋଗ୍ୟ ଗାଡ଼ିରେ ଯିବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଗାର୍ଦ୍ଧ୍ୟ — କ୍ଲୀ.ବି. (ଗର୍ଦ୍ଧ + ଯ) ଲୋଭ, ଅତିଶୟ ତୃଷ୍ଣା ।

ଗାର୍ଦ୍ଧପକ୍ଷ-ପୁଂ.ବି. ଗୃଧ୍ରପକ୍ଷବିଶିଷ୍ଟ ବାଣ ।

ଗାର୍ଦ୍ଧପତ୍ର — ପୁଂ. ବି. ଗୃଧ୍ରପକ୍ଷବିଶିଷ୍ଟ ।

ଗାର୍ଧ୍ରବାଜିତ-ପୁଂ.ବି. (ଗାର୍ଧ୍ରବାଜ + ତ) ଯେଉଁ ବାଣରେ ଗୃଧ୍ରପକ୍ଷ ସଂଯୁକ୍ତ କରା-ହୋଇଅଛି ।

ଗାର୍ଧ୍ରବାଣ — କ୍ଲୀ.ବି.ଗୃଧ୍ରପକ୍ଷଯୁକ୍ତ ବାଣ ।

ଗାର୍ନେଟ୍ — ଯା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ରଙ୍ଗିନ୍ ରେଶମ ଲୁଗା ।

ଗାର୍ଭ — ତ୍ରି. ବିଂ. (ଗର୍ଭ + ଅ) ଗର୍ଭଶୁଦ୍ଧି ନିମିତ୍ତ ଯାହା ଅନୁଷ୍ଠାନ କରାଯାଏ, ଗର୍ଭସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗାର୍ଭିକ — ତ୍ରି. (ଗର୍ଭ + ଇକ)ଗର୍ଭସମ୍ବ-ନ୍ଧୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗାର୍ଭିକା ।

ଗାର୍ଭିଣ — କ୍ଲୀ. ବି. ଗର୍ଭିଣୀସମୂହ ।

ଗାର୍ମ୍ମତ — ତ୍ରି. ବିଂ. (ଗର୍ମ୍ମତ + ଅ) ଗର୍ମ୍ମତ ଧାନ୍ୟସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗାର୍ଷ୍ଟେୟ — ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.ଏକବାର ପ୍ରସୂତା ଗାଈର ଅପତ୍ୟ, ବୃଷଭ, ପଡ଼ୁଆ-କାଳୁଆ ଗାଈର ଅଣ୍ଡିରା ବାଛୁରୀ ।

ଗାର୍ହପତ — ତ୍ରି. ବିଂ. (ଗୃହପତି + ଅ) ଗୃହପତିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗାର୍ହପତ୍ୟ — ପୁଂ. ବି.(ଗୃହପତି + ଯ) ସାଗ୍ନିକ ଗୃହସ୍ଥଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ ଯଜ୍ଞାଗ୍ନି ଓ ଯଜ୍ଞ, (ବିଂ) ଗୃହପତିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗାର୍ହପତ୍ୟାଗାର — ପୁଂ.ବି.ଗାର୍ହପତ୍ୟାଗ୍ନି-ଗୃହ ।

ଗାର୍ହପତ୍ୟାଗ୍ନି — ବି.କ.ଧା (ଗାର୍ହପତ୍ୟ + ଅଗ୍ନି) ଛଅପ୍ରକାର ଯଜ୍ଞାଗ୍ନି ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମ ଓ ପ୍ରଧାନ ଅଗ୍ନି ।

ଗାର୍ହମେଧ — ପୁଂ. ବି. (ଗୃହମେଧ + ଅ) ଗୃହସ୍ଥର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପଞ୍ଚଯଜ୍ଞରୂପ କର୍ମ ।

ଗାର୍ହସ୍ଥ(ସ୍ଥ୍ୟ) — କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୃହସ୍ଥ + ଅ.ଯ) ଗୃହସ୍ଥର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପଞ୍ଚଯଜ୍ଞରୂପ କର୍ମ, ଦ୍ୱିତୀୟାଶ୍ରମବିଶେଷ ।

ଗାର୍ହ୍ୟ — ତ୍ରି.(ଗୃହ + ଯ)ଗୃହସ୍ଥସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ପାରିବାରିକ ଗୃହସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗାଳ — ବି.(ଗଳ + ଘ,ଅ)ଟୋପାଟୋପା ହୋଇ ତଳକୁ ପଡ଼ିବା, ଗଳିବା,

ପ୍ରବାହ, (ବଂ) ବହୁଥିବା, ଝରୁଥିବା, ଟୋପା ଟୋପା, ହୋଇ ପଡୁଥିବା ।

ଗାଲ୍—ଗ୍ରା. ବି. କପୋଲଦେଶ, ଗଣ୍ଡ-ଦେଶ, ଗ୍ରାସ, କବଳ ।

ଗାଲ୍‌କେଚୁନ ଗାଲ୍‌କେ କଲାଦେବା—ଗାଲ୍‌ରେ ଚୁନକଲା ଦେବା, (ଗ୍ରା.କି) ଲଜ୍ଜାଜନକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ବା ଅପରାଧ-କାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅପମାନିତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବା ଦଣ୍ଡସ୍ୱରୂପ ତାହାର ଏକ ଗାଲ୍‌ରେ ଚୁନ ଓ ଅନ୍ୟ ଗାଲ୍‌ରେ କାଳି ଲେପିବା । [ପ୍ରଲାପ ।

ଗାଲ୍‌ଗଳ୍ପ—ଗ୍ରା.ବି. ମିଥ୍ୟାଗଳ୍ପ, ଅଲୀକ

ଗାଲ୍‌ଚପା—ଗ୍ରା.ବି.ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଗାଲ୍‌କୁ ଚପି ଆଘାତ କରିବା ।

ଗାଲନ୍—ଯା.ଇଉରୋପ ପ୍ରଚଳିତ ତରଳ ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣବିଶେଷ ।

ଗାଳନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗାଳ୍ + ଣ୍ୱ.ଅନ) କ୍ଷାରଣ, ନିଃସ୍ରାବଣ, ଗାଳିବା, ତରଳାଇବା ।

ଗାଲ୍‌ପାଟି—ଗ୍ରା.ବି. ମୁହଁର ତଳପାଟି ଓ ତଳ ଗାଲ୍ ଅଂଶ, ହନୁ ।

ଗାଲ୍‌ଫୁଲା—ଗ୍ରା.ବି.ଗାଲୁଆରୋଗ, ଗାଲ୍-ଫୁଲାରୋଗ ।

ଗାଲବ—ପୁଂ.ବି.ଲୋଧ୍ରବୃକ୍ଷ, ଲୋଧଗଛ, କେନ୍ଦୁଗଛ, ମୁନିବିଶେଷ, ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର-ଙ୍କର ଏକଶିଷ୍ୟ, ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବୈଦ୍ୟ। କରଣ, ଜଣେ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରକାର ।

ଗାଲବକ୍ଷେତ୍ର—ବି. ଗୋଟିଏ ପୁଣ୍ୟସ୍ଥାନ ।

ଗାଲବାଦ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗାଲ ମଧ୍ୟରେ ପବନ ବନ୍ଦ କରି ଗାଲ ଉପରେ ଆଙ୍ଗୁଠି ମାରି କରାଯିବା ବଂ ବଂ ଶବ୍ଦ ।

ଗାଲବ—ପୁଂ.ବି.(ଗାଲବ+ଇ) ପ୍ରାକ୍-ଶୃଙ୍ଗବନ୍ତ୍ରନାମକ ଗାଲବ ଋଷିଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ର ।

ଗାଲମାଧବ—ଗ୍ରା.ବି. ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜାବିଶେଷ,(ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ମିଥ୍ୟା ଦାବି-କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗାଲମୁଚ୍ଛ(ଛ)—ଗ୍ରା.ବି.ଗାଲ୍‌ପଟା, କାନ ନିକଟରୁ ଗାଲ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଖାଯିବା କେଶ ବା ଦାଢ଼ି ।

ଗାଲ୍‌ରେ ହାତଦେବା—ଗ୍ରା. କି.ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖିତ ଓ ମ୍ରିୟମାଣ ହେବା ।

ଗାଲ୍ଲ—ବି. (ଗଲ୍‌ଧାତୁଜ) ଜଳ, ଜଳ, ଲ୍ଲଖ ।

ଗାଲାଗାଳି—ଗ୍ରା. ବି. କଟୁବାକ୍ୟ, କଳି-କଜ୍ୟା, ଶାପ ।

ଗାଲ୍‌ମୋହର—ଗ୍ରା.ବି.ଲଫାଫା ଉପରେ ଛାଆପିବା ଜଉମୁଦ ।

ଗାଳି—ପୁଂ. ବି. (ଗଲ୍ + ଇ)ଶାପ,ମନ୍ଦ କଟୁବାକ୍ୟ, ଭର୍ତ୍ସନା ।

ଗାଲି—ଗ୍ରା.ବି.ମାଛଆଦିଙ୍କ ଗାଲ ଉପରେ ଥିବା ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକାର ବର୍ତ୍ତୁଳ ଅସ୍ଥି, ମାଛର ଗାଲ, ଆମ୍ବଆଦି ଫଳର ଟକୁ-ଆର ଯେଉଁ ଅଂଶରୁ ଗଜା ବାହାରେ, ଗଜା, ଗାଲି, କଳି, ଲୁଣ ମରାଯିବା ସ୍ଥାନ । [ଭର୍ତ୍ସନା ।

ଗାଳିଗୁଳଜ—ଗ୍ରା. ବି. ନାନାଦି ପ୍ରକାର

ଗାଲିଚା—ଯା. ବି. ମେଷ ଲୋମାଦିରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମୋଟ ଚିତ୍ରବିଚିତ୍ର ଆସନ-ବିଶେଷ ।

ଗାଳିତ—ନି.ବଂ.(ଗାଳ + ମ.ତ)ଦ୍ରବୀ-କୃତ, ଜଳୀୟ ଅଂଶ ନିଷ୍କାସିତ ହୋଇ-ଥିବା, ଗଳା ହୋଇଥିବା ।

ଗାଳିଦେବା—ଗ୍ରା. କି. ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଭର୍ତ୍ସନା କରିବା ।

ଗାଲିମା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ତତ୍ତ୍ୱୋକ୍ତ ମୁଦ୍ରାବିଶେଷ ।

ଗାଳିବା—ଗ୍ରା. କି. ଜଳମିଶ୍ରିତ ବସ୍ତୁରୁ ଜଳୀୟ ଅଂଶ ନିଗାଡ଼ିବା ।

ଗାଲିମ—ଯା.ବି. ବିପକ୍ଷ, ଶତ୍ରୁ, ଅତ୍ୟା-ଚାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି, (ବଂ) ଅତ୍ୟାଚାରକ,ଶତ୍ରୁ-ଭାବାପନ୍ନ, ପ୍ରବଳ ପରାକ୍ରମଶାଳୀ ।

ଗାଳିମନ୍ଦ—ଗ୍ରା.ବି.ଗାଳିଗଳଜ,ଧିକ୍‌କାର, ଗାଳି ଓ ଅପମାନ ।

ଗାଳିମାନ୍—ପୁଂ.ବଂ.(ଗାଳି + ମତ୍)ଗାଳି-ଯୁକ୍ତ, ଆକ୍ରୋଶଯୁକ୍ତ ।

ଗାଲିଲିଓ—ଯା.ବି,ଖ୍ରୀଷ୍ଟର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପ୍ରାଚୀନ ବୈଜ୍ଞାନିକ ।

ଗାଲିବ—ଯା.ବି.ଜଣେ ମୁସଲମାନ କବି ।

ଗାଲିସି—ଗ୍ରା. ବି. ଗାଲି, ମାଛର ଗାଲ ଉପରେ ବୃତ୍ତାକାର ଅସ୍ଥିଫଳକ ବା ବର୍ତ୍ତୁଳ ଅସ୍ଥିବତ୍ ବସ୍ତୁ, ମାଛର ଗାଲ-ତଳେ ଥିବା କାମାଣି ଆକାରର ନାଲି-ଅସ୍ଥି—ଯାହାରେ ପାନିଆଁପର ଗୁଡ଼ିଏ ଦାନ୍ତ ଥାଏ ।

ଗାଲୁ—ଗ୍ରା.ବି.ମିଛକୁ ସତ, ସତକୁ ମିଛ କରି କହିବାର ଅଭ୍ୟାସ, ଠେଁସାପଣ, ଅବାଧତା, ତାଳ ଫଳରେ ଥିବା ଅକ-ର୍ମଣ୍ୟ ଅଂଶ, ପ୍ରା.(ଉତ୍ତରଓଡ଼ିଶା)ଜଡ଼ା, ଭେରଣ୍ଡ, ଏରଣ୍ଡ ।

ଗାଲୁଆ—ଗ୍ରା.ବଂ.ଯେ ଆତ୍ମବଡ଼ମା କରେ, ମିଛୁଆ, ଅମାନିଆଁ, ଗାଲବିଶିଷ୍ଟ, (ବି) ଗାଲଫୁଲା ରୋଗ, ମିଛୁଆଲୋକ, ଆତ୍ମ-ବଡ଼ମାକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗାଲୁକରିବା—ଗ୍ରା. କି. କୌଣସି ସତ-କଥାକୁ ମିଛ ବୋଲି ଦୃଢ଼ଭାବରେ କହିବା, ଭୁରୁଡ଼ାଇବା ।

ଗାଲୁଭୁରୁଡ଼ୁ—ଗ୍ରା. ବି. ମିଥ୍ୟାଆସ୍ଫାଳନ, ଦାମ୍ଭିକତା ।

ଗାଲେଇବା—ଗ୍ରା. କି. କୌଣସି ମିଛ କଥାକୁ ସତ ବୋଲି କହିବା, ଭୁରୁ-ଡ଼ାଇବା ।

ଗାଲେଇବା—ଗ୍ରା.କି.ମୁହଁକୁ ଏକପାଖିଆ କରି କାନଡେର କୌଣସି ବିଷୟକୁ ଶୁଣିବାକୁ ମନୋଯୋଗଦେବା,କୌଣସି କଥାକୁ ନ ଶୁଣିଲାପରି ଏଡ଼ିଦେବା ବା ନ କରିବା ।

ଗାଲେରି—ଯା. ବି. ବହୁଲୋକ ବସିବା-ପାଇଁ କ୍ରମୋଚ୍ଚସଜ୍ଜିତ ସୋପାନାକୃତି ଆସନପଂକ୍ତି ।

ଗାଲୋଡ଼ନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଗୋଲଡ଼ + ଅନ) ଉନ୍ମାଦ ରୋଗ, ମୂର୍ଖତ୍ୱ ।

ଗାଲୋଡ଼ିତ—ନି.ବଂ.(ଗାଲୋଡ଼ + ଇତ) ଉନ୍ମାଦଶୀଳ, ରୋଗାର୍ତ୍ତ, ମୂର୍ଖ ।

ଗାଲୋଡ଼ୀ—କ୍ଲୀ.ବି. ଧାନ୍ୟବିଶେଷ, ପଡ଼ୁ-ବୀଜ, ପୁଷ୍କର ।

ଗାବସ୍ତିର—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ଗବସ୍ତିର ଋଷିଙ୍କର ଯୁବାପତ୍ୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗାବସ୍ତିରୀ ।

ଗାବସ୍ତିଗ୍ରସ୍ତ୍ରଣ—ପୁଂ. ବ. ଗବସ୍ତିର ଋଷିଙ୍କରପ୍ରବ:ପତ୍ୟ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଗାବସ୍ତିଗ୍ରସ୍ତ୍ରଣୀ ।
ଗାବୀଧୁକ—ହି. ବଂ. (ଗବୀଧୁକ+ଅ) ଗବୀଧୁକର ବିକାର, ତାହାଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଚରୁ ପ୍ରଭୃତି ।
ଗାବେଧୁକ—ହି. ବ. (ଗବେଧୁକା+ଅ) ଗବେଧୁକର ବିକାର, ଗହ୍ମଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଚରୁପ୍ରଭୃତି ।
ଗାବଲୀ—ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଗଛଡ଼ଜାତି ।
ଗାହ—ପୁଂ.ବ.(ଗାହ୍+ମଂ.ଅ) ଗହନ, ଦୁର୍ଗମ, ବଂ. (ଗାହ+କ.ଅ)ଯେ ଅବ-ଗାହନ କରେ, ଅବଗାହନକର୍ତ୍ତା ।
ଗାହକ—ପୁଂ. ବଂ. (ଗାହ୍+କ.ଅକ) ଯେ ଗାଧୁଏ, ଯେ ବୁଡ଼େ, ଅବ-ଗାହନକାରୀ ।
ଗାହନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଗାହ୍+ଭା.ଅନ) ବିଲୋଡ଼ନ, ଆଲୁଲୀକରଣ, ନିମଜ୍ଜନ, ବୁଡ଼ିବା, ସ୍ନାନ ।
ଗାହନୀୟ—ହି. ବଂ. (ଗାହ୍+ଅନୀୟ) ଯାହାକୁ ବିଲୋଡ଼ନ କରିବା ଉଚିତ ।
ଗାହ—ଗ୍ରା. ବ. (ଜାହାଜଆଣଦ)ଉତ୍ତର ଦିଗ ।
ଗାହିତ—ହି. ବଂ. (ଗାହ୍+କ.ମଂ.ତ) ଆଲୋଡ଼ିତ, ଅବଗାହିତ, ସ୍ନାତ, ସ୍ନାନ କରିଥିବା, ମଜ୍ଜିତ, ପାଣିରେ ବୁଡ଼ା ଯାଇଥିବା ।
ଗାହିତା—ପୁଂ.ବଂ.(ଗାହ୍+କ.ତୃ)ଅବ-ଗାହନକର୍ତ୍ତା, ଆଲୋଡ଼ନକର୍ତ୍ତା, ସ୍ନାନ-କାରୀ,କମ୍ପନକାରୀ, ଯେ କମ୍ପାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗାହିନୀ ।
ଗିଜ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବ. ମଲଦ୍ୱାର, ଗଣ୍ଡି ।
ଗିଜ୍ଜିବା-ପ୍ରା(ସମ୍ବ) କ୍ରି.(ଦାନ୍ତ)ଲେଫେ-ଡ଼ିବା, ଦାନ୍ତ ନିଲୁଟିବା ।
ଗିଜାଇବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି. ହେଳା କରିବା, ଯିବାକୁ ବିଳମ୍ବ କରିବା ।
ଗିଜାଲ୍ଲମୌଲ୍ଲନା—ବ. ଜଣେ ରାଜକବି ।
ଗିଜିସ୍ୱାମୀ—ଆଫଗାନସ୍ଥାନବାସୀ ପଠାଣ-ଜାତିର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ।
ଗିଞ୍ଜି—ତାମିଲନାଡ଼ୁ ରାଜ୍ୟସ୍ଥ ଆର୍କଟ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଡିଣ୍ଡିବନମ୍ ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତମୟ ଭୂଭାଗ ଓ ଗିରିଦୁର୍ଗ । [ବିଶେଷ ।
ଗିଡ଼ଗିଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବ.ନୀଚ କେତ୍ରଟ ଜାତି
ଗିଡ଼ଗିଡ଼—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଘିଡ଼ିଘିଡ଼ି, ଶରଡ଼ର ଚକ ଟାଣ ଭୁଲିରେ ଗଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ, ମର୍ଦ୍ଦଲାଦି ବାଦ୍ୟର ଶବ୍ଦ ।
ଗିଣିଗିଣା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଅନୁନାସିକ, ଯେ କଥା କହିଲାବେଳେ ଅନୁନାସିକ ଶବ୍ଦ ଉଚ୍ଚାରଣ କରେ, ଯେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ, ସରୁ, ଅସଂସ୍କୃତ, ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡ ସ୍ୱରକାରୀ ।
ଗିଣିଗିଣି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ମାଛିଙ୍କର ଶବ୍ଦ-ବିଶେଷ, (ଗ୍ର.ବ.)ଗିଣିଗିଣୀ (ଦେଖ) ।
ଗିଣିଗିଣିଆଁ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଗିଣିଗିଣା (ଦେଖ), (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗିଣିଗିଣେଇ ।
ଗିଦ—ପୁଂ. ବ. ରଥପାଳକ ଦେବତା-ବିଶେଷ ।
ଗିଦଡ଼—ଯା.ବ. କୋକଶିଆଳ, ଶୃଗାଳ, (ବଂ) ସ୍ୱେଚ୍ଛାଗ୍ରସ୍ତ ।
ଗିଧଲ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବ. ସାନ ବାଦୁଡ଼ି, ଚେମ୍ପିଣି ବାଦୁଡ଼ି ।
ଗିଧ୍‌ଲ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବ.ବାଦୁଡ଼ି,ଚେମ୍ପିଣି ।
ଗିଧଡ଼—ଗ୍ରା. ବଂ.ଗଧା,ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ,ଓଲୁ, ଉରକୁଲ(ବ୍ୟକ୍ତି), ବ. ଗୃଧ୍ର, ଶିଆଳ ।
ଗିଧା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବ. ଗୃଧ୍ର,ଶକୁନ,(ପ୍ରା. ବସ୍ତ୍ରର ବ.) ଚିଲ୍ଲ ।
ଗିଧୀ—(ଗୃଧ୍ରଶବ୍ଦ)ଗୃଧ୍ର,ଗିଧ,ଶିଆଳ ।
ଗିଧୋଡ଼—ମୁଙ୍ଗେର ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗିଧୋଡ ରାଜତ୍ୱ ବିଭାଗର ଗୋଟିଏ ନଗର ।
ଗିଧୋଡଗଲ—ପେଣବାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଗିରିସଙ୍କଟ ।
ଗିନତି—ଯା. ବ. ଗଣତି ।
ଗିନା—ଗ୍ରା. ବ. ଧାତୁନିର୍ମିତ ଛୋଟ କଟରା ।
ଗିନି—ଯା. ବ. ଇଂଲଣ୍ଡରେ ପ୍ରଚଳିତ ଏକୋଇଶ ଶିଲିଂ ମୂଲ୍ୟର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା, ସଭରେନ୍, (ଗ୍ରା.ବ) କଂସାରେ ନିର୍ମିତ ଛୋଟ କରତାଳ ।
ଗିନିମାଳ—ଗ୍ରା.ବ.ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣନିର୍ମିତ ଏକପ୍ରକାର ବେକର ଅଳଙ୍କାର, ହାର ।
ଗିନିସୁନା—ଗ୍ରା.ବ. ପ୍ରଚଳିତଗିନିମୁଦ୍ରାରେ ବ୍ୟବହୃତ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ।
ଗିନ୍ଧୁକ—ପୁଂ.ବ. କେନ୍ଦୁକବୃକ୍ଷ, କେନ୍ଦୁ, ଖେଳିବା ପେଣ୍ଡୁ ।
ଗିନ୍ନ—ପ୍ରା.(ମେଦିନୀ)ବ.ଗୃହିଣୀ, ଗୃହର କର୍ତ୍ତ୍ରୀ, ଠାକୁରାଣୀ, ଭାର୍ଯ୍ୟା ।
ଗିମା—ପ୍ରା. (ମେଦିନୀ) ପିତାମହ ।
ଗିର୍-ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗ+କ୍ୱିପ୍)ବାକ୍ୟ,ବଚନ, କଥିତଭାଷା, କଣ୍ଠସ୍ୱର ।
ଗିର୍ଗଟି—ପ୍ରା.(ଉତ୍କଳଓଡ଼ିଶା)ଏଣ୍ଡୁଆ ।
ଗିର୍ମିଟ୍—ଗ୍ରା.ବ.ଏକପ୍ରକାରନାମା, ଚୁକ୍ତି-ପତ୍ର, ଯେଉଁ ଦଲିଲରେ ଦୁଇପକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତର୍କ ବିତର୍କ ପରେ ସ୍ୱୀକୃତ ସରତ୍‌ମାନ ଲେଖାଯାଏ, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବ) ଲୁହାଭଅଁର । ଇଂରାଜୀ ଏଗ୍ରୀମେଣ୍ଟଶବ୍ଦରୁ ଅପଭ୍ରଷ୍ଟ ।
ଗିରଫ୍—ଯା.ବ. ଧରିବା, ରାଜାଦେଶରେ ଅପରାଧୀ ବା ସନ୍ଦେହୀ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଧରିବା ବା ବନ୍ଦ କରିବା ।
ଗିରଫକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧରିବା ।
ଗିରଫଦାର୍—ଯା. ବ. ରାଜାଦେଶରେ ଅପରାଧୀ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବା ଆସାମୀକୁ ଧରିବା,(ଯା.ବଂ)ରାଜାଦେଶରେ ଧୃତ ।
ଗିରସ୍ତି—ଗ୍ରା.ବ.ଗୃହକର୍ତ୍ତା,ସ୍ୱାମୀ,ଉର୍ତ୍ତା, ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ଗୃହୀ ।
ଗିରସ୍ତି—ଗ୍ରା.ବଂ.ଗୃହସ୍ଥସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗୃହ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ବ) ଗୃହସ୍ଥ ।
ଗିରା-ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗୁ+କ୍ୱିପ୍ ବା ଆ) କବିତା, ସରସ୍ୱତୀ ନଦୀ, ବାକ୍ୟ, ବଚନ, ଜଉ, ଜିହ୍ୱା, ସରସ୍ୱତୀ ଦେବୀ,ଭାଷା, (ଯା.ବ) ରେଖା, କାର୍ଯ୍ୟମଧ୍ୟସ୍ଥ କୋମଳତମଅଂଶ, ଏକରାଜ ପରିମାଣର ୧୬ ଭାଗରୁ ଏକଭାଗ, ଗଣ୍ଠି ଓ ସୁପାଜିତ ଧନ, ଶେଷସୀମା, (ଗ୍ରା.ବଂ) ନିଜର ଅଜିତ ଧନ ।
ଗିରାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଗିରିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ) ତଳେ ପକାଇବା,ତଳକୁ ଖସାଇପକାଇବା । [ବାଣ ।
ଗିରାଙ୍କୁଶ—ବ. (ଗିରା+ଅଙ୍କୁଶ) ବାକ୍ୟ

ଗିରୀଣ—ସା.ବି. ମହାର୍ଘତା, ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟତା, (ବିଂ) ମହଙ୍ଗା, ମହର୍ଘ, ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ ।
ଗିରୀଣି—ସା.ବି.ମହର୍ଘ ସମୟ,ମହାର୍ଘତା, (ବିଂ) ମହଙ୍ଗା, ମହର୍ଘ ।
ଗିରୀପତି—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ବିଷ୍ଣୁ, ବ୍ରହ୍ମା ।
ଗିରି—ପୁଂ. ବି. (ଗୃ+କ.ଇ) ପର୍ବତ, ତାନ୍ତ୍ରିକ ସନ୍ନ୍ୟାସିବିଶେଷ, ଆଠ-ସଂଖ୍ୟା, ପରିତ୍ରାଜକମାନଙ୍କର ଉପାଧି-ବିଶେଷ, ନେତ୍ରରୋଗବିଶେଷ, ପେଣ୍ଡୁ, ମେଘ, ପିତ୍ତଦୋଷବିଶେଷ, ଦଶନାମୀ ସଂପ୍ରଦାୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ସଂପ୍ର-ଦାୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ବାଲମୂଷିକା, ନିଗରଣ, ଭକ୍ଷଣ, (ବିଂ) ପୁଜା, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, (ଗ୍ରା.ବି) କାନର କୋମଳତମ ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳ,ଶ୍ଳେଷ୍ମ-ମୂଷା,(ଭାବାର୍ଥେ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରତ୍ୟୟବିଶେଷ) ଯଥା—ବାବୁଗିରି, କରଣିଗିରି ।
ଗିରିକ—ପୁଂ.ବି.(ଗିରି+କ) ଶିବ, ମହାଦେବ, (ବି) ପର୍ବତଜାତ ।
ଗିରିକଚ୍ଛପ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଏକ ପ୍ରକାରସ୍ଥଳଚର କଚ୍ଛପ ।
ଗିରିକଣ୍ଟକ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବଜ୍ର ।
ଗିରିକଦମ୍ବ—ପୁଂ. ବି.ନୀପ,ଧାତ୍ରୀକଦମ୍ବ ।
ଗିରିକଦମ୍ବକ—ପୁଂ.ବି.ନୀପ,ଧାତ୍ରୀକଦମ୍ବ ।
ଗିରିକଦଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ,ବି.(କ.ଧା) ପାର୍ବତୀୟ କଦଳୀ, ବନ୍ୟକଦଳୀ । [ଗୁହା ।
ଗିରିକନ୍ଦର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପର୍ବତ
ଗିରିକର୍ଣ୍ଣା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗିରିକର୍ଣ୍ଣ+ଆ) ଅପରାଜିତା ଲତା ।
ଗିରିକର୍ଣ୍ଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗିରି+କର୍ଣ୍ଣ+ଆ) ପୃଥିବୀ, ଶ୍ୱେତ କଣିହା ବୃକ୍ଷ, ଅପାମାର୍ଗ ଗୁଳ୍ମ, ଅପରାଜିତା ଲତା ଓ ଫୁଲ ।
ଗିରିକର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗିରି+କର୍ଣ୍ଣ+ଇ) ଅପରାଜିତା ଲତା, ଯବାସ (ଦୁର୍ଲଭ) ।
ଗିରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ, ବି. (ଗିରି+କ+ଆ) ବାଲମୂଷିକା, ବସୁରାଜାଙ୍କର ପତ୍ନୀ, ଶ୍ଳେଷ୍ମମୂଷା, ଡୁଙ୍ଗେଇ ମୂଷା ।
ଗିରିକାଣ—ପୁଂ.ବିଂ. ଗିରିନାମକ ଚକ୍ଷୁ ରୋଗରେ ଯାହାର ଗୋଟିଏ ଚକ୍ଷୁ ନଷ୍ଟ ହୋଇଅଛି ।
ଗିରିକୁମାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପାର୍ବତୀ, ଉମା, ଦୁର୍ଗା, ନଦୀ ।
ଗିରିକୂଟ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପର୍ବତ ଶୃଙ୍ଗ, ପର୍ବତର ଉପରିସ୍ଥ ଗୃହ ।
ଗିରିକ୍ଷିତ୍—ବିଂ. (ଗିରି+କ୍ଷି+କ୍ୱିପ୍) ବାକ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ, ଯେ ପର୍ବତ ପରି ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରେ ବାସକରେ ।
ଗିରିକ୍ଷିପ—ହି.ବିଂ.(ଗିରି+କ୍ଷିପ+ଅ) ଯାହାର ପର୍ବତ ଉତ୍କ୍ଷେପଣ କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅଛି, (ବି) ଅଙ୍କୁରଙ୍କର ଏକ ଜାତି,(ଗ୍ରା.ବି.)ମାଛ ମାରିବା ବ୍ୟବସାୟୀ, ନୀଚ କେଉଟଜାତି, ଗିରିଗିରିଆ ।
ଗିରିଗୁଡ଼—ପୁଂ. ବି. କନ୍ଦୁକ, ପେଣ୍ଡୁ ।
ଗିରିଗୁହା—ବି (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗିରିକନ୍ଦର (ଦେଶ) ।
ଗିରିଗୈରିକ ଧାତୁ—ପୁଂ. ବି. ପର୍ବତ-ସ୍ଥିତ ଗୈରିକଧାତୁ, ଗେରୁ ।
ଗିରିଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବି. ବନ୍ଧୁକାଦି ବର୍ଗର ବନ୍ୟତରୁବିଶେଷ ।
ଗିରିଚର—ହି. ବିଂ. (ଗିରି+ଚର୍+କ,ଅ) ପର୍ବତଗୃହୀ, ଯେ ପର୍ବତରେ ବିଚରଣକରେ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଗିରିଚରୀ, (ପୁଂ.ବି) ଗ୍ରେରମାନଙ୍କର ଅଧିପତି ରୁଦ୍ରଦେବ, ରୁଦ୍ରାକ୍ଷବିଶେଷ ।
ଗିରିଚରୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଗିରି+ଚର୍+ଇନ୍) ଯେଉଁମାନେ ପର୍ବତରେ ଭ୍ରମଣ କରନ୍ତି, ପର୍ବତଗୃହୀ ।
ଗିରିଜ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗିରି+ଜନ୍+ଅ) ଶୈଳଜ; ଶିଳାଜତୁ, ଲୌହ, ଅଭ୍ର, ଗେରୁ, ରକ୍ତକଞ୍ଚନ ବୃକ୍ଷ, ପାହାଡ଼ୀ ମହୁଲଗଛ, (ବିଂ) ଯାହା ବାକ୍ୟରେ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ବାକ୍ୟଜାତ, ଯାହା ପର୍ବତରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।
ଗିରିଜା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗିରି+ଜନ୍+କ,ଅ +ଆ) ପାର୍ବତୀ, ମାରୁଲୁଙ୍ଗ, କମଳା-ଲେମ୍ବୁ, ଟଙ୍କ, କ୍ଷୁଦ୍ର ପାଷାଣଭେଦୀ ଲତା, ଫୟୁମାଣା ଲତା, ବଲଭମିର, ମଲ୍ଲ, ଗିରି କଦଳୀ, ଗଙ୍ଗାନଦୀ, କାଶ ବୃକ୍ଷ, (ଗ୍ରା.ବି) ଖ୍ରୀଷ୍ଟାନମାନଙ୍କର ଭଜନ ମନ୍ଦିର ।
ଗିରିଜାକୁମାର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) କାର୍ତ୍ତିକେୟ, ଗଣେଶ ।
ଗିରିଜାତନୟ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପାର୍ବତୀନନ୍ଦନ, କାର୍ତ୍ତିକେୟ ।
ଗିରିଜାନନ୍ଦନ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) କାର୍ତ୍ତିକେୟ, ଗଣେଶ ।
ଗିରିଜାନାଥ(ପତି)—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶିବ, ମହାଦେବ ।
ଗିରିଜାବୀଜ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗନ୍ଧକ ।
ଗିରିଜାମଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଅଭ୍ରକ, ଅଭ୍ର ।
ଗିରିଜାୟା—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ହିମାଳୟଙ୍କ ପତ୍ନୀ, ପାର୍ବତୀଙ୍କ ମାତା, ମେନାଦେବୀ ।
ଗିରିଜାଲ—କ୍ଲୀ.ବି. ଗିରିସମୂହ, ପର୍ବତ-ପଂକ୍ତି ।
ଗିରିଜାଶଙ୍କର—ବିଂ (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ପାର୍ବତୀ ଓ ମହାଦେବ, ଶିବଙ୍କର ଅର୍ଦ୍ଧନାରୀଶ୍ୱର-ମୂର୍ତ୍ତି ।
ଗିରିଜାହ୍ୱୟ—କ୍ଲୀ.ବି. ଶିଳାଜତୁ ।
ଗିରିଜ୍ୱର—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ବଜ୍ର ।
ଗିରିଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଖଙ୍ଗକାଷ୍ଠ, ବାଙ୍ଗରା, ଠୁରା । [ଏକଦେଶ ।
ଗିରିଣଖ—ପୁଂ. ବି. ପର୍ବତର ଖଣ୍ଡ ବା
ଗିରିଣଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ପାର୍ବତୀୟ ନଦୀ ।
ଗିରିଣଦ୍ଧ—ହି. ବିଂ. ଯାହା ପର୍ବତରେ ଆବଦ୍ଧ ଅଛି । [ଦେଶ ।
ଗିରିଣିତମ୍ବ—ପୁଂ. ବି. ପର୍ବତର ପାର୍ଶ୍ୱ-
ଗିରିତ—ହି. ବିଂ. (ଗିଲ୍+ତ)ଭକ୍ଷିତ, ମିଳିତ । [ଷ୍ଟାସ୍ଥ ନଦୀ ।
ଗିରିତରଙ୍ଗିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧ) ପାର୍ବ-
ଗିରିଶ—ପୁଂ.ବି.(ଗିରି+ଶୀ+କ,ଅ) ରୁଦ୍ର, ଶିବ, ସମୁଦ୍ର ।
ଗିରିଦୁର୍ଗ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ପର୍ବତୋ-ପରିସ୍ଥିତ ଦୁର୍ଗ ।
ଗିରିଦ୍ୱାର—କ୍ଲୀ. ବି. ପର୍ବତପଥ ।
ଗିରିଧର—ପୁଂ.ବି. (ଗିରି+ଧୃ+କ,ଅ) ବିଷ୍ଣୁ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ନାମ, ଜଣେ

ବୈଦାନ୍ତିକ, ଜଣେ ବୈଷ୍ଣବ କବି, ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ ଶାସ୍ତ୍ରର ଉଦ୍ଭାବିତା, ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ ବ୍ୟାକରଣ ପ୍ରଣେତା ।

ଗିରିଧାତୁ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଉପଧାତୁ ବିଶେଷ, ଗୈରିକ, ଗେରୁମାଟି ।

ଗିରିଧାରୀ—ପୁଂ.ବି. (ଗିରି+ଧାରିନ୍) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାମ ।

ଗିରିଧ୍ରୁ—ବିହାରର ହଜାରିବାଗ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଉପବିଭାଗ ।

ଗିରିଧ୍ୱଜ—ପୁଂ. ବି. ଇନ୍ଦ୍ର ।

ଗିରିନଗ—ପୁଂ.ବି. ପର୍ବତର ଅଂଶ ବା ଏକଦେଶ । [ନଗର ।

ଗିରିନଗର—ବି.ଦକ୍ଷିଣାପଥବର୍ତ୍ତୀଗୋଟିଏ

ଗିରିନଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ. ଧା) ପାର୍ବତୀୟ ନଦୀ, ପାହାଡ଼ରୁ ବହୁଥିବା ନଦୀ ।

ଗିରିନନ୍ଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ପାର୍ବତୀ, ଦୁର୍ଗା, ଗଙ୍ଗା, ନଦୀ । [ଦେଶ ।

ଗିରିନିତମ୍ବ—ପୁଂ. ବି. ପର୍ବତର ପାର୍ଶ୍ୱ-

ଗିରିନିମ୍ନଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପାର୍ବତୀୟ ନଦୀ ।

ଗିରିନିମ୍ବ—ପୁଂ. ବି. ମହାନିମ୍ବ ଗଛ, ଘୋଡ଼ାନିମ୍ବ ଗଛ ।

ଗିରିପକାଇବା—କ୍ରି. ଗୋରୁ-ଘୋଡ଼ାଏ ଆଦି ବେମାର ହୋଇ ଘୁମାଇବା ଓ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ାଇବା ।

ଗିରିପାଦିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କପିକଚ୍ଛୁ, ବାଇଗଙ୍କ ।

ଗିରିପୀଲୁ—ପୁଂ. ବି. ପୁରୁଷକ ବୃକ୍ଷ ।

ଗିରିପୁ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. ଗଦା ।

ଗିରିପୁର—କ୍ଲୀ. ବି. ଆନର୍ତ୍ତଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଗିରିପୁଷ୍ପକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଶୈଳେୟ, ଶୈଳଜ ।

ଗିରିପ୍ରପାତ—ପୁଂ. ବି. ପର୍ବତର ଭଗ୍ନ, ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନ ।

ଗିରିପ୍ରସ୍ଥ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଅଧିତ୍ୟକା ।

ଗିରିଭ୍ରିଗ୍ୱା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ମୃଗ ବିଶେଷ, ଚମରୀ ମୃଗୀ ।

ଗିରିବର—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପର୍ବତ, ଗିରିଶ୍ରେଷ୍ଠ, ହିମାଳୟ ପର୍ବତ ।

ଗିରିବର୍ତ୍ମ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ପାର୍ବତୀୟ ପଥ, ଗିରିସଙ୍କଟ ।

ଗିରିବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. ଆରୋପିତ ହେବା, ଲଦାଯିବା, ଅଭିଯୁକ୍ତ କରାଯିବା, ତଳେପଡ଼ିବା ।

ଗିରିବାଣ—ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜାମ) ବି. ଗଦା ।

ଗିରିବାନ୍ଧବ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମହାଦେବଙ୍କ ନାମ । [ପାର୍ବତୀ ।

ଗିରିବାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଉମା,

ଗିରିବୁଧ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜଳ ।

ଗିରିଭିଦ୍—ପୁଂ. ବି. (ଗିରି+ଭିଦ୍+କ୍ୱିପ୍) ପାଷାଣଭେଦୀ ଗଛ, ଇନ୍ଦ୍ର, ବଂ. ଯେ ପର୍ବତ ଭେଦକରେ ।

ଗିରିଭୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗିରି+ଭୁ+କ,କ୍ୱିପ୍) ପର୍ବତରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ନଦୀ, ପାର୍ବତୀ, ଗଙ୍ଗା, ପର୍ବତଭୂମି, ବଂ. ପର୍ବତୋତ୍ପନ୍ନ, ଯାହା ପର୍ବତରେ ଜନ୍ମେ ।

ଗିରିଭେଦ—ପୁଂ. ବି. (ଗିରି+ଭିଦ୍+ଅ) ପାଷାଣଭେଦୀ ଗଛ, ହିମସାଗର ।

ଗିରିମଲ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କୁଟଜ ବୃକ୍ଷ, କୁରେଇ ଗଛ ।

ଗିରିମାନ—ହି. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ପରିମାଣ ପର୍ବତ ତୁଲ୍ୟ, (ପୁଂ. ବି) ହସ୍ତୀ ।

ଗିରିମାଳ—ପୁଂ. ବି. ବାଧକ ବୃକ୍ଷ, ଏହାଦ୍ୱାରା ସଙ୍ଗୀତ ଯୁପ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ ପାରେ ।

ଗିରିମୃଦ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୈରିକ, ଗେରୁମାଟି,ପାର୍ବତୀୟ ମୃତ୍ତିକା ।

ଗିରିମୃଭବ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗୈରିକ, ଗେରୁମାଟି ।

ଗିରିମେଦ—ପୁଂ. ବି. ବଟ ଖଦିର, ପାକଡ଼ା ଖଇର ।

ଗିରିଯୁକ—ପୁଂ.ବି. ଗେଣ୍ଡୁକ, ଗେଣ୍ଡୁ, ପେଣ୍ଡୁ । [କଦଳୀ ।

ଗିରିମ୍ବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗିରିକଦଳୀ, ପାହାଡ଼ିଆ

ଗିରିରାଜ—ପୁଂ. ବି. (ଗିରି+ରାଜ+କ୍ୱିପ୍) ପର୍ବତଶ୍ରେଷ୍ଠ, ହିମାଳୟ ପର୍ବତ ।

ଗିରିବର୍ତ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପାର୍ବତୀୟ ପକ୍ଷି-ବିଶେଷ, ପାହାଡ଼ିଆ ଚଟକପକ୍ଷୀ ।

ଗିରିବାସୀ—ପୁଂ. ବି. (ଗିରି+ବସ୍+କ. ଇନ୍) ହସ୍ତିକନ୍ଦ ବୃକ୍ଷ, ହାତି-କନ୍ଦ। ଗଛ, (ବଂ) ପର୍ବତବାସୀ ।

ଗିରିବ୍ରଜ—କ୍ଲୀ. ବି. ମଗଧଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗର, କେକୟରାଜ, ଅଶ୍ୱପତିଙ୍କର ରାଜଧାନୀ ।

ଗିରିଶ—ପୁଂ.ବି.(ଗିରି+ଶୀ+କ—ଅ) ଶିବ, ମହାଦେବ ।

ଗିରିଶନ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (କ. ଧା) ଶିବ, ମହାଦେବ ।

ଗିରିଶୟ—ପୁଂ. ବି. (ଗିରି+ଶୀ+ଅ) ଶିବ, ମହାଦେବ ।

ଗିରିଶାଳ—ପୁଂ. ବି.(ଗିରି+ଶାଳ+ଅ) ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ପ୍ରବୁଦ ପକ୍ଷୀବିଶେଷ ।

ଗିରିଶାଳିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗିରି+ଶାଳ୍+ଇନ୍+ଈ) ଅପରାଜିତା ।

ଗିରିଶୃଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (ଗିରିଶୃଙ୍ଗ+ଅ) ଗଣେଶଙ୍କ ନାମ, ପର୍ବତଶିଖର ।

ଗିରିଷଦ—ପୁଂ. ବି. (ଗିରି+ସଦ୍+କ୍ୱିପ୍) ମହାଦେବ, ଶିବ ।

ଗିରିସ୍ଥା—ହି. ବଂ.(ଗିରି+ସ୍ଥା+କ୍ୱିପ୍) ପର୍ବତସ୍ଥାୟୀ, (ପୁଂ. ବି) ମହାଦେବ ।

ଗିରିସଙ୍କଟ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦୁଇପର୍ବତ ବା ପର୍ବତ ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ପଥ, ଘାଟୀ ।

ଗିରିସମ—ବଂ. (ଗିରି+ସମ) ପର୍ବତାକାରବିଶିଷ୍ଟ, ବି. ଖୁବ ବଡ଼ ଗଦା ।

ଗିରିସର୍ପ—ପୁଂ. ବି. ଦର୍ବୀକରଜାତୀୟ ସର୍ପବିଶେଷ ।

ଗିରିସାର—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଲୌହ, ରଙ୍ଗଧାତୁ, ଟିଣ, ଶିଳାଜତୁ, (ତତ୍ତ୍ୱ) ମଳୟ ପର୍ବତ ।

ଗିରିସାରମୟ—ହି.ବଂ. (ଗିରିସାର+ମୟ) ଗିରିସାରଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ।

ଗିରିସୁତ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମୈନାକ ପର୍ବତ । [ଗଦା ।

ଗିରିସୁତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପାର୍ବତୀ,

ଗିରିସ୍ରବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗିରି+ସ୍ରୁ+ଅ ଆ) ପାର୍ବତୀୟ ନଦୀ ।
ଗିରିହ୍ୱା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଅପରାଜିତା ।
ଗିରୀନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବ. (୬ତତ୍) ହିମାଳୟ ପର୍ବତ, ବଡ଼ପର୍ବତ, ମହାଦେବ, ଶିବ ।
ଗିରୀୟକ—ପୁଂ. ବ. ପେଣ୍ଡୁକ, ପେଣ୍ଡୁ ।
ଗିରୀଶ—ପୁଂ.ବ. (ଗିରି+ଈଶ) ୬ତତ୍ କୈଳାସପତି, ଶିବ, ହିମାଳୟ ପର୍ବତ, ବୃହସ୍ପତି ।
ଗିରୁଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. କ୍ଷୁଦ୍ରକାୟ ଆମ୍ବ ।
ଗିରେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗିଳିବାକ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, ତଳେ ପକାଇବା, ଦାୟିତ୍ୱ ବା ଦୋଷ ଆଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଉପରେ ପକାଇବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଆପଦରେ ପକାଇବା ।
ଗିର୍ଜା—ଯା. ବ. ଖ୍ରୀଷ୍ଟାନ୍‌ମାନଙ୍କର ଭଜନାଳୟ ।
ଗିର୍ଦ୍ଦା—ଯା. ବ. ଗୋଲମାଣ୍ଡି, ମାଟିର ସ୍ତୂପ ଘରଆଡ଼େ ବାଡ଼ ବୁଜା ଯାଇଥିବା ମାଟି, ପଥର ବା ଇଟାର ଗୋଲାକାର ଉଚ୍ଚ ସ୍ତୂପ, ଘରଆଡ଼େ ବାଡ଼ ଘେରା ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନ ।
ଗିର୍ଧନୀ—ଗ୍ରା.ବ. ଔଷଧ ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ ।
ଗିଧ୍ନୀକନ୍ଦା—ଗ୍ରା. ବ. (ବୈଦ୍ୟକ)ଆକାଶ ବୃକ୍ଷ ।
ଗିର୍ଫାହ୍ୱା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଗିରହ୍ୱା,ଅପରାଜିତା ।
ଗିର୍ବଣଃ—ପୁଂ. ବ. (ଗିର୍+ବନ୍+ଅସ୍) ଦେବବିଶେଷ,(ବଂ) ସ୍ତବକର୍ତ୍ତା ।
ଗିର୍ବଣସ୍ୟ—କ୍ରି. ବଂ. ଯେଉଁମାନେ ସ୍ତବ କରନ୍ତି ।
ଗିର୍ବନ୍—ବଂ. ଯେଉଁମାନେ ସ୍ତବକରନ୍ତି ।
ଗିର୍ବାନ୍—ଉଃ ପଃ ପ୍ରଦେଶର ବନ୍ନାଜିଲ୍ଲା ଦକ୍ଷିଣ ପଶ୍ଚିମସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ତହସିଲ ।
ଗିର୍ବାହ୍ୱଃ—କ୍ରି. ବ. ସ୍ତୁତ ବାକ୍ୟଦ୍ୱାରା ଯାହାକୁ ବହନ କରାହୁଏ, ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଦେବଗଣ ।
ଗିଲ—ବ. (ଗିଲ୍+କ, ଅ) ଭକ୍ଷକ, କୁମ୍ଭୀର, କମ୍ଭୀର, ଝଷଗଛ, (ବଂ)ଯେ ଗ୍ରାସକରେ, ଭକ୍ଷକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗିଲା ।
ଗିଲ—ଗ୍ରା. ବ. କଣ୍ଟକଯୁକ୍ତ ବୃକ୍ଷ ଓ ତହିଁର ବୀଜ, ବଡ଼ ବା ସାରେଣୀ ଗିଲ ।
ଗିଲକୁସୁମ—ବ.କ୍ଷୁଦ୍ରବନ୍ୟ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଗ୍ରେହ୍ୱଳକ ବୃକ୍ଷ ।
ଗିଲଗିଲ—ବଂ. (ଗିଲ+ଗିଲ+ଅ) ଯେ କୁମ୍ଭୀରକୁ ଗିଳିପାରେ, (ପୁଂ) ଗିଳଗ୍ରାହ୍ୱନଦ, ହାଙ୍ଗର ।
ଗିଲଗ୍ରାହ୍ୱ—ପୁଂ. ବ.(ଗିଲ+ଗ୍ରହ୍+ଅ) ନଦ, ହାଙ୍ଗର । [ଶାଖ ।
ଗିଲଜାଇ—ଆଫଗାନ ଜାତିର ଗୋଟିଏ
ଗିଲତ୍—ଯା. ବ. ଦୋଷ, ତ୍ରୁଟି ।
ଗିଲନ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗିଲ+ଭାବ,ଅନ)ଗ୍ରାସ କରିବା, ଗିଳିବା, ଗଳାଧଃକରଣ ।
ଗିଲା—ଗ୍ରା.ବ. ଗଳାଧଃକରଣ, ଗିଳିବା, ଗ୍ରାସକରିବା, (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଭୋଜନ, (ଗ୍ରା.-ବଂ.ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ) ପେଟୁ, ଉଦରମ୍ଭରି ।
ଗିଲ୍ଲ—ଯା.ବ.ତ୍ରୁଟି, ଆଳସ୍ୟ, ସନ୍ଦେହ, ଅସନ୍ତୋଷ,କଳ୍ପନା, ନିନ୍ଦା, ପ୍ରା. (ସମ୍ଭ) ବ. କାଦୁଅ,ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଶୁଖି ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା,(ବଂ)ଅସୁସ୍ଥ,ଦୁଃଖିତ,ସନ୍ଦିହାନ, ଓଦାଳିଆ, ପ୍ରା. (ସମ୍ଭ) ବଂ. କାଦୁଅ-ମିଶ୍ରିତ, ଓଦା କଞ୍ଚା, ମଠୁଆ ।,
ଗିଲାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗିଳିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ, ଖୁଆଇବା ।
ଗିଲାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କାର୍ଯ୍ୟରେ ବିଳମ୍ବ କରିବା, ହେଳାକରିବା, ଅସୁସ୍ଥତାର ପୂର୍ବଲକ୍ଷଣ ପ୍ରକାଶକରିବା ।
ଗିଲାଗିଲି—ଗ୍ରା.ବ. ପରସ୍ପରକୁ ଗିଳିବା, ବହୁବାର ଭୋଜନ କରିବା, ଅତିଶୀଘ୍ର ଗଳାଧଃକରଣ କରିବା, (ବଂ) ପରସ୍ପର ଗଳାଧଃକୃତ ହେବା ।
ଗିଲାପ—ଯା. ବ. ଦେହ ଘୋଡ଼ିହେବା, ମୋଟା ଘରର, ଭକିଆ, ରେଜେଇ ଆଦିର ବଡ଼ ଖୋଳ ।
ଗିଲାଭାତ—ଗ୍ରା.ବ. କେବଳ ଲୁଣ ସାହାଯ୍ୟରେ ଖିଆଯିବା ଭାତ, ବେଶି ସିଝି କଅଁଳ ହୋଇଯାଇଥିବା ଭାତ, ପେଜେପେଜା ଭାତ ।
ଗିଲ୍ଲସ—ସଂ. ବ. ଡେଙ୍ଗା ଓ ଗୋଲ ପାନପାତ୍ର, କାଚ, କାଚନିର୍ମିତ ଦୀପ ।
ଗିଲ୍ଲ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗିଲ+ଭାବ,ଇ) ଗିଳନ, ଗିଳିବା ।
ଗିଲ୍ଲିତ—କ୍ରି.ବଂ. (ଗିଲ+ର୍ମ,ତ)ଭକ୍ଷିତ, ଗ୍ରସ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚଳିତା ।
ଗିଲ୍ଲିତ-ଚବର୍ଣ୍ଣ—କ୍ଲୀ. ବ. (୬ତତ୍) ଗ୍ରେମନ୍ତ, ପାକୁଳି, ଚସାକରିବା ।
ଗିଲିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗ୍ରାସକରିବ , ଗଳାଧଃ-କରଣ କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ ନ ବୁଝି (ପାଠ) ମୁଖସ୍ଥ କରିବା,ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ଖାଇବା, ଅଭିଭୂତକରିବା, ଆଚ୍ଛନ୍ନକରିବା, ଘୋଟିବା, (ବ୍ୟଙ୍ଗାର୍ଥ) ଖାଇବା, ଭୋଜନ କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ପରାସ୍ତକରିବା, ଇଚ୍ଛାବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ଅନ୍ୟର ଧନ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଚୋରିରଙ୍ଗ ବା ଆତ୍ମସାତ୍ କରିବା, କୌଣସି ପଦାର୍ଥଠାରୁ ବଞ୍ଚିଯିବା ।
ଗିଲ୍ସି—ଗ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ. ପରଧେୟ ବସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।
ଗିଲୋଡ଼ୀ—ପୁଂ. ବ. ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ମଧୁର ବର୍ଗାନ୍ତର୍ଗତ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।
ଗିଲ୍ଲ—ଯା. ବଂ. କୌଣସି ପଦାର୍ଥରେ ସୁନାପାଣି ମଡ଼ାଇ ସୁନାର ରଙ୍ଗଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିବା, (ଲ. ଅର୍ଥ) କୃତ୍ରିମ, ଭେଲ, (ଯା.ବ) ଦେହ ସନ୍ଧିର ଗ୍ରନ୍ଥି, ଦେହର ସନ୍ଧିଫୁଲା ଦରଜ ହେବାରୋଗ ।
ଗିଷ୍ଣ—କ୍ରି. ବଂ. (ଗା+ଇଷ୍ଣ) ଗାୟକ, (ପୁଂ) ସାମବେଦ ଗାୟକ ।
ଗିହ୍ୱା—ଗ୍ରା. ବ. (ଅଶ୍ଳୀଳ)(ସଂ-ଗ୍ରେହ୍ୱନ) ମୈଥୁନ, ସଙ୍ଗମ,(ପୁଂ.ବ) ସଙ୍ଗମକାରୀ; (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗେହ୍ୱା ।
ଗିହ୍ୱାଗେହ୍ୱ—ଗ୍ରା. ବ. ସଙ୍ଗମ ବା ମୈଥୁନ କର୍ମ,ବହୁବ.ର ସଙ୍ଗମ, ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣଇଚ୍ଛା ସହିତ ମୈଥୁନ ।
ଗିହ୍ୱାଣ—ଗ୍ରା. ବ. ମୈଥୁନ ।
ଗିହାଳିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ବଳୁଆ, ପରାକ୍ରମୀ, ସ୍ତ୍ରୀସଙ୍ଗମରେ ପଟୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗିହାଳୀ ।

ଗିହ୍ଲାଳସ—ଶ୍ରା. ପୁଂ. ବ. (ଅଶ୍ଳୀଳ) ନଷ୍ଟଚରିତ୍ରା ସ୍ତ୍ରୀର ପୁତ୍ର ।
ଗିହ୍ଲାଳୀ—ଶ୍ରା.ବଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅଶ୍ଳୀଳଗାଳି) ନଷ୍ଟଚରିତ୍ରା(ସ୍ତ୍ରୀ),ମୈଥୁନରତା, କାମାତୁରା, (ବ) ନଷ୍ଟଚରିତ୍ରା ସ୍ତ୍ରୀ ।
ଗିହ୍ଲାଲ୍ଲ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ) ବ. ବଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ଗିହ୍ଲାଳୀ (ଦେଖ) ।
ଗୀ (ଗୀଃ)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବାଣୀ, କହିବାର ଶକ୍ତି, ସରସ୍ୱତୀ ଦେବୀ, ବାକ୍ୟ ।
ଗୀଃପତି—ପୁଂ. ବ. ବାଚସ୍ପତି, ବୃହସ୍ପତି, ଦେବଗୁରୁ, ପ୍ରଧାନ ପଣ୍ଡିତ ।
ଗୀତ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଗୈ+ କ୍ତ,ତ)ସଙ୍ଗୀତ, ଗାନ, ଗାଇବା, ବଂ. (ଗୈ+ ମଂ,ତ) ଶବ୍ଦିତ, ସ୍ତୁତ, ଯାହାର ଗାନ କରାହୋଇଅଛି, ବର୍ଣ୍ଣିତ, କଥିତ, (ଗ୍ରା.ବ) ଛନ୍ଦୋବଦ୍ଧ ରଚନା । [ଦେଖ ।
ଗୀତକ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଗୀତ+ କ) ଗୀତ
ଗୀତକଣ୍ଡିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ସାମବେଦର ପରିଶିଷ୍ଟ ।
ଗୀତକ୍ରମ—ପୁଂ. ବ. ତାନବିଶେଷ ।
ଗୀତଗାଇବା—ଶ୍ରା. କ୍ରି. ପଦ'କୁ ରାଗ ରାଗିଣୀ ସହିତ ଗାନକରିବା ।
ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ—ପୁଂ.ବ. ମହାକବି ଜୟଦେବକୃତ ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଚରିତବର୍ଣ୍ଣିତ ଖଣ୍ଡିଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ।
ଗୀତଜ୍ଞ—ପୁଂ.ବଂ.(ଗୀତ+ ଜ୍ଞ+ କ.ଅ) ଯେ ଗୀତ ଜାଣେ, ଗାୟକ,ଗୀତଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞପୁରୁଷ ।
ଗୀତପୁସ୍ତକ—କ୍ଲୀ.ବ. ଯେଉଁ ପୁସ୍ତକରେ ଗୀତବିଷୟ ଲେଖାଅଛି ।
ଗୀତପ୍ରିୟ—ହି. ବଂ. (କ.ମ୍ବ) ଯେ ଗୀତକୁ ଭଲପାଏ, ଗାନାନୁରକ୍ତ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୀତପ୍ରିୟା, (ପୁଂ.ବ) ମହାଦେବ ।
ଗୀତପ୍ରିୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କର ଅନୁଗାମିନୀ ମାତୃକାବିଶେଷ ।
ଗୀତବନ୍ଧ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) କବିତା ବା ପଦ୍ୟର ଆକାର ।
ଗୀତବାଦନ—କ୍ଲୀ. ବ. ଗାନ,ଗାଇବା ।
ଗୀତବାଦ୍ୟ-ବ.(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଗାଇବା ବାଜଣା ।
ଗୀତବିଦ୍ୟା-ବ.(ଗୀତ+ ବିଦ୍ୟା)ସଙ୍ଗୀତବିଜ୍ଞାନ ।
ଗୀତମୋଦୀ—ପୁଂ. ବ. (ଗୀତ+ ମୁଦ+ ଇନ୍) କିନ୍ନର, (ବଂ) ଯେଉଁମାନେ ଗାନକରି ଆମୋଦ କରୁଅଛନ୍ତି ।
ଗୀତଶାସ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ. ଯେଉଁ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଗୀତବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛି ।
ଗୀତସଂହିତା—ଶ୍ରା. ବ. (ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଭାଷାନ୍ତର) ବାଇବେଲର ସ୍ତୋତ୍ରପୁସ୍ତକ ।
ଗୀତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୈ+ ମଂ. ତ, ଆ) ଗୁରୁ ଏବଂ ଶିଷ୍ୟ କଳ୍ପନା କରି ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା ଓ ଉପଦେଶାତ୍ମକ ଜ୍ଞାନଗର୍ଭ କଥାବିଶେଷ, ଭଗବଦ୍‌ଗୀତା, (ବଂ) କୀର୍ତ୍ତିତା, ବର୍ଣ୍ଣିତା, ଉଚ୍ଚାରିତା ।
ଗୀତାଭିଧାନ—ଶ୍ରା. ବ. (ଗୀତ+ ଅଭିଧାନ) ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କ କୃତ ପଦ୍ୟ ଅଭିଧାନ, (ଯାହାରୁ ଭଞ୍ଜୀୟ କବିତାରେ ବ୍ୟବହୃତ ବିଶିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଅର୍ଥ ଜଣାଯାଏ ।)
ଗୀତାୟନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଗୀତ+ ଆୟନ) ଗୀତର ଆଶ୍ରୟ,ସଙ୍ଗୀତର ଉପକରଣ, (ବେଣୁ ମୃଦଙ୍ଗାଦି) ।
ଗୀତାର୍ଥ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସଙ୍ଗୀତର ଭାବାର୍ଥ ।
ଗୀତାର୍ଥୀ—ଶ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୁର୍ବୋଧ ସଙ୍ଗୀତ ଓ ଛନ୍ଦମାନଙ୍କର ବିଶେଷତଃ ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜୀୟ ରଚନାବଳୀର ଅର୍ଥ ବିଶଦଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାରେ ପଟୁ ।
ଗୀତାସାର—ପୁଂ. ବ. ଯାହାରେ ଗୀତାର ସାରାଂଶ ସଂକ୍ଷେପରେ ଉକ୍ତ ହୋଇଅଛି ।
ଗୀତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୈ+ କ୍ତି.ତ) ଗାନା, ମାତ୍ରାବୃତ୍ତ ବିଶେଷ, ଗାଥା ।
ଗୀତିକବିତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (କ.ଧା) ଗୀତହେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରଚିତ କବିତା, ଗୀତିକାବ୍ୟ ।
ଗୀତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୀତ+ କ+ ଆ) ଗାଥା, ଗାନକରାଯିବା ଅଭିପ୍ରାୟରେ ରଚିତ ପଦ୍ୟ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୀତ,ଗାନକରିବା ।
ଗୀତିକାବ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବ. ଗାନମିଶ୍ରିତ କାବ୍ୟ, ଯେଉଁ କାବ୍ୟ କେବଳ ସଙ୍ଗୀତମୟ ।
ଗୀତିନାଟ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (କ.ଧା) ଗାନବହୁଳ ନାଟକ ବା ନାଟିକା ।
ଗୀତୀ—ପୁଂ.ବ.(ଗୀତ+ ଇନ୍)ଗୀତଯୁକ୍ତ, ସଙ୍ଗୀତଜ୍ଞପୁରୁଷ, ଯେ ଗାନ କରୁଅଛି, ଗାୟକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗିତିନୀ ।
ଗୀଥା-ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗୈ+ ଥ+ ଆ)ବାକ୍ୟ ।
ଗୀରଥ—ପୁଂ.ବ. (ଗୀ+ ରଥ)ବୃହସ୍ପତି, ଜୀବାତ୍ମା ।
ଗୀର୍ଣ୍ଣ—ହି. ବଂ. (ଗୃ+ ମଂ,ତ)ବର୍ଣ୍ଣିତ, ସ୍ତୁତ, ଗିଳିତ, ଯାହା ଗ୍ରାସ କରାଯାଇଅଛି, ପ୍ରଶଂସିତ, ସ୍ୱୀକୃତ, ଭକ୍ଷିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୀର୍ଣ୍ଣା ।
ଗୀର୍ଣ୍ଣି-ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗୃ+ କ୍ତି,ତ)ସ୍ତୁତି,ବର୍ଣ୍ଣନା, ଗିଳିବା, ଗ୍ରାସ, ପ୍ରଶଂସା, ଭକ୍ଷଣ ।
ଗୀର୍ଦେବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ସରସ୍ୱତୀ,ବାକ୍‌ଦେବୀ ।
ଗୀର୍ପତି—ପୁଂ.ବ. ତତ୍ତ୍ୱ, (ଗୀଃ+ ପତି) ବୃହସ୍ପତି, ପଣ୍ଡିତ, ଗୀଷ୍ପତି,ଦେବଗୁରୁ ।
ଗୀଲତା--ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ମହାଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀଲତା ।
ଗୀର୍ବାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଗୀର+ ବନ୍ତ) ବାକ୍ୟଯୁକ୍ତ ।
ଗୀର୍ବାଣ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଗୀର+ ବାଣ) ଦେବତା, ବାକ୍ୟ ଯେଉଁମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟସାଧନରୂପ ଅସ୍ତ୍ର ।
ଗୀର୍ବାଣକୁସୁମ—କ୍ଲୀ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଦେବକୁସୁମ, ଲବଙ୍ଗ ।
ଗୀର୍ବାଣବାଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦେବବାଣୀ, ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା ।
ଗୀର୍ବାଣଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର—ଜଣେ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।
ଗୀର୍ବାଣେନ୍ଦ୍ରସରସ୍ୱତୀ—ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର ସରସ୍ୱତୀଙ୍କଇଶିଷ୍ୟ,ନୃସିଂହାଶ୍ରମଙ୍କର ଗୁରୁ ।
ଗୀଷ୍ପତି—ପୁଂ. ବ. ତତ୍ତ୍ୱ;(ଗୀଃ+ ପତି) ବୃହସ୍ପତି, ଦେବଗୁରୁ, ପ୍ରଧାନ ପଣ୍ଡିତ ।
ଗୁ—ଧାତୁ ବିଷ୍ଠୋତ୍ସର୍ଗ, ଧ୍ୱନି ।
ଗୁ—ବ. (ପୁରୀଷ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଣାର୍ଥକ ଗୁଦ ଶବ୍ଦଜ) ବିଷ୍ଠା, ପୁରୀଷ, ମଳ ।
ଗୁଆ—ଶ୍ରା. ବ. ସୁପାରି, ଗୁବାକ, ଉପଲକ୍ଷରେ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବମାନଙ୍କଠାକୁ ପଠାଯିବା ଗୁଆସହ ନିମନ୍ତ୍ରଣ, (ଶ୍ରା.ବଂ) ଗାଣ୍ଠିଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ।

ଗୁଆଇବା—ଖ୍ରା. କ୍ରି. ଗାଇବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ ।

ଗୁଆଁର—ଖ୍ରା. ବିଂ. ନିର୍ବୋଧ, ମୂର୍ଖ, ଗମାର, ଏକବାରିଆ, ଜ୍ଞାନହୀନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଆଁରୀ ।

ଗୁଆଁରି—ଖ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଗୁଳ୍ମ ଓ ତାହାର ଛୁଇଁ ।

ଗୁଆକଉଡ଼—ଖ୍ରା. ବି. ଭଣ୍ଡାରି ଗଉଡ଼ ଆଦି ହାଟୁଆ ଜାତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାହ ସମୟରେ ବର ଓ କନ୍ୟା ପକ୍ଷର ଜାତି ବେହେରାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣସ୍ୱରୂପ ଭେଟିବା, ୪ ଗାଇ ବା ଗୁଳିଶଗୋଟି। ଗୁଆ ଓ କଉଡ଼ ପରିବର୍ତ୍ତରେ ଦେବା ଦୁଇଅଣା ପଇସା ।

ଗୁଆକାଟ—ଖ୍ରା. ବି. ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପରଙ୍କ ବିବାହାଦି ପାଣିବାରକ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣସ୍ୱରୂପ ଦିଆଯିବା ଗୁଆର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ବନ୍ଦହେବା ।

ଗୁଆକାଟିବା—ଖ୍ରା. କ୍ରି. ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କୁ ପାଣିବାରକ କାର୍ଯ୍ୟ ଉପଲକ୍ଷେ ଗୁଆ ପଠାଇ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପ୍ରଥା ସ୍ଥଗିତ କରିବା, ଗୁଆକୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରିବା, ଗୁଆଛିଙ୍କିବା ।

ଗୁଆକାଟି—ଖ୍ରା.ବି.ଗୁଆକାଟିବାର ଯନ୍ତ୍ର ।

ଗୁଆଘିଅ—ଖ୍ରା. ବି. (ସଂ—ଗବ୍ୟଘୃତ) ଗୋଦୁଗ୍ଧ ଜାତ ଘୃତ ।

ଗୁଆଗୁଳିବା—ଖ୍ରା. କ୍ରି. ଗୁଆଦେବା, ଗୁବାକ ଅର୍ପଣପୂର୍ବକ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କୁ ବିବାହାଦି ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣକରିବା ।

ଗୁଆଡରିଆ—ଉଚ୍ଚ ବୈଦିକବ୍ରାହ୍ମଣସମାଜସ୍ଥ ଗୁଣପ୍ରକାର ମହାପାତ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ । (ବସ୍ତ୍ର, ପାଡ଼ୁ ସିପୁରିଆ, ଗୁମ୍ମୁରପୁଟିଆ, ଗୁଆଡରିଆ ବା ରାମେସ୍ୱା) ।

ଗୁଆଦେବା—ଖ୍ରା. କ୍ରି. ଗୁବାକ ଅର୍ପଣ ପୂର୍ବକ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କୁ ବିବାହାଦି ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ।

ଗୁଆନୋ—ଯା.ବି. ପକ୍ଷିବିଶେଷର ମଳରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଖତ ।

ଗୁଆପଡ଼ିବା—ଖ୍ରା. ବି. ଉତ୍ସବାଦି ଉପଲକ୍ଷରେ ବନ୍ଧୁଘରୁ ଗୁବାକସହ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଆସିବା ।

ଗୁଆପାନ—ଖ୍ରା.ବି. ଖେଳାଇବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଗୁଆ ଓ ପାନ ।

ଗୁଆଭଇଁଶା—ଖ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଶୁଳ୍କ ବା କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣର ବୃକ୍ଷ ମଞ୍ଜି ।

ଗୁଆଛିଙ୍କିବା—ଖ୍ରା.କ୍ରି.ପାନସଙ୍ଗେ ଖେଳାଇବା ପାଇଁ ଗୁଆକାଣ୍ଡରେ ଗୁଆକୁ ଟିକିଟିକି କରି କାଟିବା ।

ଗୁଆମଣ୍ଡୁରି—ଖ୍ରା.ବି. ଛୋଟ ପାନମଣ୍ଡୁରି ।

ଗୁଆଳ—ଖ୍ରା. ବି. ଗଉଡ଼ ।

ଗୁଆଲ—ପ୍ରା. (ବାଲେଶ୍ୱର ଓ ମେଦିନୀପୁର) ଗଉଡ଼ ।

ଗୁଆଲ—ଖ୍ରା. ବି. ବିବାହ ପରେ ବର-କନ୍ୟା ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କ ଘରକୁ ସମାରୋହରେ ଯିବା (ନନ୍ଦ) ।

ଗୁଆଲିଅର—ଖ୍ରା.ବି. (ନାମ)ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସ୍ଥାନବିଶେଷ, ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟ ଓ ତାହାର ରାଜଧାନୀ ।

ଗୁଆଲସଙ୍ଗ—ଖ୍ରା.ବି.ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ବ୍ରତ ବିବାହରେ ଭୋଜନ ପୂର୍ବରୁ ରାତିରେ ସମବେତ ବନ୍ଧୁମାନେ ବରକନ୍ୟାଙ୍କୁ ବା ବ୍ରତ ହୋଇଥିବା ବାଳକକୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରିବା ଉପଲକ୍ଷେ କରାଯିବା ସଙ୍ଗ, ଫୁଲସଙ୍ଗ ।

ଗୁଇ—ଖ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଗୁପ୍ତି) ଗୁପ୍ତଦୋଷ, ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ)ବି. ଗୋଧି ।

ଗୁଇଁ—ଖ୍ରା.ବି. ଖେଳରେ ଅପର ପକ୍ଷକୁ ଗୋପନ କରି ଭଣ୍ଡାଇବା, ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ଥାୟୀ ଅଧିବାସୀ, ବଙ୍ଗୀୟ ରଙ୍ଗଣୀଙ୍କ (ତନ୍ତ୍ରୀ) ଉପାଧିବିଶେଷ, ପ୍ରା. (ମେଦିନୀ) ବି. ଗୁଳଘରର ମଥାନ ।

ଗୁଇଁଗାଇଁ—ଖ୍ରା.ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟାତ୍ମକ) ଅରଟରେ ସୁତା କଟା ହେଲାବେଳେ ଅରଟ ବୁଲିବାର ଶବ୍ଦ,ଖେଳରେ ଗୋଳାଇବା ।

ଗୁଇଁକ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି. ଗୁଞ୍ଜା, କାଇଁଅ ।

ଗୁଇଁପୁଇଁ—ଖ୍ରା. ଅ. ଗୁଁପୁଁ (ଦେଖ) ।

ଗୁଇଁଶଗାଇଁଶହେବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବା ।

ଗୁଇଁନଗ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି. ଗୁଣ୍ଡ ଚମ୍ପୁଷା ।

ଗୁଇଁନା—ଯା. ଗୁପ୍ତଚର, ଗୁଇନା, ଭେଦୁଆ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଗୁପ୍ତଭାବରେ ସମାଗୁର ସଂଗ୍ରହ କରେ ।

ଗୁଇନ୍ଦ ପୁଲିସ—ଯା. ବି. ସରକାରଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତ ଯେଉଁ ପୁଲିସ ଅପରାଧୀଙ୍କର ଗୁପ୍ତ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରନ୍ତି ।

ଗୁର୍ଦ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବି. ଗୋଧି ।

ଗୁଁ—ବି.ବୈଦିକ ଅକ୍ଷର 'ଅ' ଉଚ୍ଚାରଣ ।

ଗୁଁଗାଁ—ଖ୍ରା. ଅ.(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ବିରକ୍ତି ବା ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ ।

ଗୁଁଡ଼ିଆ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ମଣା ।

ଗୁଁପୁଁ—ଖ୍ରା. ଅ. ଅସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ବିରକ୍ତି ବା ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ, ଖେଳରେ ଗୋଳାଇବା, ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ଅସ୍ଥିରତା, ସନ୍ଦେହ, (ଖ୍ରା.ବିଂ)ଅସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଅନିଚ୍ଛାପ୍ରକାଶକାରୀ ।

ଗୁଁପୁଁଆ—ଖ୍ରା.ବିଂ.ଅସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛାପ୍ରକାଶକାରୀ (ବ୍ୟକ୍ତି), ଯେ ଖେଳରେ ଗୋଳାଏ, ସନ୍ଦିଗ୍ଧମନା ।

ଗୁଁପୁଁ ହେବା—ଖ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବା, ଖେଳରେ ଗୋଳାଇବା, କୌଣସି ବିଷୟରେ ସ୍ଥିର ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ନ ହୋଇ ଇତସ୍ତତଃ କରୁଥିବା, ସନ୍ଦେହ କରିବା ।

ଗୁଗୁଡ଼ି—ଖ୍ରା. ବି. ଗୁଗୁପାଞ୍ଚ (ଦେଖ) । ଏକପ୍ରକାର ଘାସଫୁଲିଯାକ ଲୁଗାରେ ଲାଗିଯାଏ ।

ଗୁଗୁପାଞ୍ଚ—ଖ୍ରା. ବି. ବଡ଼ମଣିଷ ଚିତ ହୋଇ ଶୋଇ ଆଣ୍ଠୁକୁ ଉପରକୁ ଟେକି ଗୋଡ଼ରେ ପିଲାଙ୍କୁ ବସାଇ ଖେଳାଇବାର ଖେଳବିଶେଷ ।

ଗୁଗୁଗୁଳ—ପୁଂ. ବି. ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ସୁଗନ୍ଧ ଧୂପ ବା ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ଗୁଗ୍ଗୁଳ ।

ଗୁଗୁଗୁଳକ—ପୁଂ. ବିଂ. ଯେଉଁମାନେ ଗୁଗ୍ଗୁଳ ବିକ୍ରୟ କରନ୍ତି ।

ଗୁଗ୍ଗୁଳଦ୍ରୁ—ବି.(ଗୁଗ୍ଗୁଳ+ଦ୍ରୁ)ରକ୍ତସଜନାଗଛ ।

ଗୁଗ୍ଗୁଳୁ—ସ୍ୱନାମ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଗୁଗୁଳଗଛ, ଏହାର କ୍ଷୀର ସୁଗନ୍ଧୀଯୁକ୍ତ ।
ଗୁଗ୍ଗୁଳୁଗନ୍ଧ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଗୋ, ଗୋରୁ, ଗାଈ, (ବଂ) ଗୁଗ୍ଗୁଳପରି ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ।
ଗୁଙ୍ଗ୍ଜିଆହେବା—ପ୍ରା. (ଲରିଆ) କ୍ରି. ଗୁରୁଣ୍ଡିବା ।
ଗୁଙ୍ଗା—ଯା. ପୁଂ.ବଂ. ମୂକ, ବାକ୍‌ଶକ୍ତି-ରହିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଙ୍ଗୀ ।
ଗୁଗ୍ଗୁଇବା-ପ୍ରା.(ସିଂହଭୂମ)କ୍ରି.ଫିଟାଇବା ।
ଗୁଚଡାଣ୍ଡି(ଣ୍ଡୁ)-ଯା.ବ.ଡାବଲପୁଆଖେଳ ।
ଗୁଚ୍ଛ-ପୁଂ.ବ. (ଗୁଚ୍ଛ + ଗୋ + ଅ)ସ୍ତବକ, ପେଣ୍ଡା, କଲିକା, କୁସୁମପ୍ରଭୃତିର ସମୂହ, ସ୍ତମ୍ଭ,ତୃଣାଦିର ଗୋଛ, ଛତ୍ରାଦି ବିଶେଷ,କଣ୍ଠ ଶୂନ୍ୟ ଧାନ୍ୟ ମଲ୍ଲିକାଦିବୃକ୍ଷ ଦ୍ୱାବିଂଶତିଯଷ୍ଟିକ, ହାରବିଶେଷ । ମୟୂର ପୁଚ୍ଛ, କଳାପ, ଗୁଚ୍ଛକରଞ୍ଜ ।
ଗୁଚ୍ଛକ—କ୍ଲୀ.ବ.(ଗୁଚ୍ଛ+କ) ଗ୍ରନ୍ଥିପର୍ଣ୍ଣ, ସ୍ତବକ, ପେଣ୍ଡା ।
ଗୁଚ୍ଛକଣିଶ—ପୁଂ.ବ. ଧାନ୍ୟବିଶେଷ ।
ଗୁଚ୍ଛକରଞ୍ଜ—ପୁଂ. ବ. ଏକପ୍ରକାର କରଞ୍ଜ ଗଛ, କେହି କେହି କାମିନୀଗଛକୁ ଗୁଚ୍ଛକରଞ୍ଜ କହନ୍ତି ।
ଗୁଚ୍ଛଦନ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କଦଳୀ ।
ଗୁଚ୍ଛପତ୍ର—ପୁଂ.ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତାଳଗଛ, (ବଂ) ଯେଉଁ ଗଛର ପତ୍ର ଗୁଚ୍ଛାକୃତ ।
ଗୁଚ୍ଛପୁଷ୍ପ—ପୁଂ.ବ.(ବ.ଶ୍ରୀ)ସପ୍ତଚ୍ଛଦବୃକ୍ଷ, ସଚିନାଗଛ, ଅଶୋକଗଛ, ଶଠା, ଧାତକୀ, (ବଂ) ଯେଉଁ ଗଛର ଫୁଲ ପେନ୍ଥା ପେନ୍ଥା ହୋଇ ଫୁଟେ ।
ଗୁଚ୍ଛପୁଷ୍ପକ—ପୁଂ.ବ. ଶଠାକରଞ୍ଜ,ଗୁଚ୍ଛ-କରଞ୍ଜ, କାମିନୀଗଛ ।
ଗୁଚ୍ଛପୁଷ୍ପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଧାତକୀବୃକ୍ଷ, ଶିମୁଡ଼ୀ ବୃକ୍ଷ, କ୍ଷୁପବିଶେଷ ।
ଗୁଚ୍ଛଫଳ—ପୁଂ.ବ.(ବ.ଶ୍ରୀ)ଶଠାକରଞ୍ଜ, କଦଳୀଗଛ, ରାଜାଦନ୍ତ, କାକମାଚୀ, କତକ, ନିର୍ମଳାଫଳ, ଅଙ୍ଗୁର, (ବଂ) ଯେଉଁ ଗଛର ଫଳ ପେନ୍ଥା ପେନ୍ଥା ହୁଏ ।
ଗୁଚ୍ଛଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(ବ.ଶ୍ରୀ)ଅଗ୍ନିଦମନୀ ବୃକ୍ଷ, କାକମାଚୀ, ଦ୍ରାକ୍ଷା,କଦଳୀ ।
ଗୁଚ୍ଛବଧ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୁଣ୍ଡାସିନୀ ତୃଣ-ଚେପିଟୀ ଲତା ।
ଗୁଚ୍ଛମୂଳକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୁଣ୍ଡସିନ ତୃଣ, ଚେପିଟୀଲତା ।
ଗୁଚ୍ଛାର୍ଦ୍ଧ—ପୁଂ. ବ. ଚତୁର୍ବିଂଶତି ଯଷ୍ଟିକ ହାର, ଅଧଗୋଛେ ।
ଗୁଚ୍ଛାଳ—ପୁଂ. ବ. ଭୂତୃଣ, ଗନ୍ଧଖଡ଼ ।
ଗୁଚ୍ଛାହ୍ୱକନ୍ଦ—ପୁଂ.ବ.ଗୁଚ୍ଛତାଳକନ୍ଦ,ଭୁଲୀ ।
ଗୁଚ୍ଛି—(ଗୁଚ୍ଛ ଶବ୍ଦଜ)ଗୁଚ୍ଛସମୂହ,ଗୋଛ ।
ଗୁଚ୍ଛୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗୁଚ୍ଛ+ଈ)ଗୁଚ୍ଛାକରଞ୍ଜ ।
ଗୁଚ୍ଛଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗୋଛାକରିବ ,ଏକତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରିବା, ସଜାଇବା ।
ଗୁଚ୍ଛେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୋଛ କରିବା, ଏକତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରିବା, ସଜାଇବା ।
ଗୁଜ୍—ଧାତୁ, ଗୁଣ୍ ଗୁଣ୍ ଶବ୍ଦକରିବା ।
ଗୁଜ—ଗ୍ରା. ବ. ଗୃହଘରମାନଙ୍କରେ ଶେଣୀ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଓରାର ମଧ୍ୟଭାଗସ୍ଥ ଖୁଣ୍ଟର ଅଗ୍ରଭାଗରେ ବସିଥିବା ଗୋଲାକୃତ କ୍ଷୁଦ୍ର କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ ।
ଗୁଜବ—ଗ୍ରା. ବ. ଜନରବ, ରଟନା ।
ଗୁଜର—ଭ: ପଃ ଅଞ୍ଚଳବାସୀ ଜାତି-ବିଶେଷ ।
ଗୁଜରତ—ଯା. ଦ୍ୱାରା. ହସ୍ତଦ୍ୱାରା ।
ଗୁଜରତଖୋଦ—ଯା. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ନିଜର ଦ୍ୱାରା, ମାରଫତ୍ ଖୋଦ୍ ବା ନିଜେ ।
ଗୁଜରସିଂହ—ଜଣେ ଶିଖ ଯୋଦ୍ଧା ।
ଗୁଜରାଟ—ଭାରତବର୍ଷ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ପ୍ରଦେଶ ଏହା ଭାରତର ପଶ୍ଚିମରେ ସମୁଦ୍ର କୂଳକୁ ଲାଗି ଅବସ୍ଥିତ ।
ଗୁଜରାଟୀ ଏଲାଚୀ—ଗୁଜରାଟଦେଶୋଦ୍ଭବ କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଲାଇଚ ।
ଗୁଜରାଟୀପେଟୀ—ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ଚକାକୋଲ ନିକଟରେ ଲଙ୍ଗୁଲିୟା ନଦୀର ଦକ୍ଷିଣ କୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।
ଗୁଜରାଟୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ—ଗୁଜରାଟବାସୀ ଏକ ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ଗୁଜରାଣତଲାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜୀବନ ନିର୍ବାହ କରିବା, କାଳଯାପନ କରିବା ।
ଗୁଜରାତ—ଗ୍ରା.ବ.ସୁଗନ୍ଧ ମସଲାବିଶେଷ ।
ଗୁଜରାନ୍—ଯା.ବ. ଅତିବାହିତ କରିବା, ଦିନଯାପନ ବା କାଳକଟାଇବା,ଜୀବିକା ।
ଗୁଜରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (କାଳ) ଯାପିତ ହେବା, ଅତିବାହିତ ହେବା, କାଳ-କାଟିବା, କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଚଳିଯିବା, କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ବା ସୁଖ କିଛିକାଳ ଉପଭୋଗ କରିବା, ସାକ୍ଷିରୂପେ ଜୀବନ୍ତ ବନ୍ଦ କରିବା, (ମନୁଷ୍ୟ) ମୃତହେବା, ଘଟିବା ।
ଗୁଜରୀ—ପାଦର ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ, ଗୀତଶାସ୍ତ୍ରରେ ସ୍ତ୍ରୀଅଙ୍ଗବିଶେଷ, ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବ. ଦୈନିକ, ଯାହା ପ୍ରତିଦିନ ହୁଏ ।
ଗୁଜରୀହାଟ—ପ୍ରା. (ଗଡ଼) ବ. ପ୍ରତିଦିନ ବସିବା ହାଟ । [ଖରଚ ।
ଗୁଜରିତା—ଯା.ବ. ଅତିବାହିତ କରିବା,
ଗୁଜରା—ଯା. ବଂ. ପୁରାତନ, ଅତୀତ, ସାବକ, ଗତ, ଗତବର୍ଷର, (କ୍ରି.ବଂ) ଗତବର୍ଷ ।
ଗୁଜାରୀନ୍‌ଲା—ପଞ୍ଜାବର ବସହର ରାଜ୍ୟାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଗଣ୍ଡଗ୍ରାମ ।
ଗୁଜାରୀ—ଯା.ନୌକା,ଯେଉଁ ନୌକାରେ ନଦୀ ପାରି ହୁଅନ୍ତି ।
ଗୁଜାବ—(ଯା) ଜନରବ ।
ଗୁଜାରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଉପସ୍ଥାପିତକରିବା, ପେଶ କରିବା, (କାଳ) କଟାଇବା ।
ଗୁଜିକାଠି—ଗ୍ରା. ବ. ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଜୁଡ଼ାରେ ଗୁଞ୍ଜିବା ଘୁଙ୍ଗୁରଯୁକ୍ତକାଠି(ଝରିକାଠି) ।
ଗୁଜୁଗୁଜିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଖଣ୍ଡିଗଣିଆ, ଅତିକୃପଣ ।
ଗୁଜୁରୁଗଜର—ଗ୍ରା.ବ. କଥାବାର୍ତ୍ତାକରି ଗୋଳମାଳ କରିବା ।
ଗୁଜ୍ଜରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ସଂ-ଗୁର୍ଜ୍ଜରୀ) ରାଗିଣୀ-ବିଶେଷ ।
ଗୁଞ୍ଜ—ଧାତୁ. ଶବ୍ଦ କରିବା ।
ଗୁଞ୍ଜ—ପୁଂ. ବ. (ଗୁଞ୍ଜ+ଅ) ନିକୁଞ୍ଜ, ପୁଷ୍ପସ୍ତବକ, ଧ୍ୱନି,ଗୁଞ୍ଜନ,ଗୁଣ୍ଗୁଣ୍ଶବ୍ଦ, ଲତାଗୃହ, କଳରବ, ଗୁଞ୍ଜା, କଲଞ୍ଚ,

ସୁନାତାରରେ ଦଉଡ଼ିପରି ବୁଣା ହୋଇଥିବା ହାର, ଗୋପ୍ ।

ଗୁଞ୍ଜକୃତ୍—ପୁଂ.ବି.(ଗୁଞ୍ଜ + କୃ + କ୍ୱିପ୍) ଭ୍ରମର ।

ଗୁଞ୍ଜନ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଗୁଞ୍ଜ୍ + ଅନ)ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡ ଧ୍ୱନି, ଭ୍ରମରାଦିମାନଙ୍କର ଶବ୍ଦ, କାଇଞ୍ଚ, କଥାବାର୍ତ୍ତାର ମୃଦୁ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଶବ୍ଦ ।

ଗୁଞ୍ଜର୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. କବାଟର ଶିକ୍ଲଲି, ନୂପୁର ।

ଗୁଞ୍ଜର—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଗୁଞ୍ଜନ)ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡ-ଶବ୍ଦ,ଚୁଣ୍ଡି କୁଣ୍ଡଳ,(ସଂ-ଗୁର୍ଜର) ହସ୍ତା-ଲଙ୍କାରବିଶେଷ, ବଳୟ, ଏକଜାତୀୟ ନେଳି ଟାଣୁଆ ପକ୍ଷଯୁକ୍ତ ପୋକ, (ସଂ-କୁଞ୍ଜର) ହସ୍ତୀ ।

ଗୁଞ୍ଜରୀ—ପ୍ରା. ବି. ମୁଣ୍ଡର ମାଳାପରି ଆଭରଣବିଶେଷ, (ସଂ-ଗୁଞ୍ଜ) କାଇଞ୍ଚର ମାଳା, ଗୁଞ୍ଜରପୋକର ଖୋଳରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଗୋଲାକାର ଟିକିଲି ।

ଗୁଞ୍ଜହାର—ବି. କାଇଞ୍ଚ ମାଳି ।

ଗୁଞ୍ଜନଧ୍ୱନି—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡ ଶବ୍ଦ ।

ଗୁଞ୍ଜନବତ୍—ଅବ୍ୟ. ଭ୍ରମରଗୁଞ୍ଜନତୁଲ୍ୟ ।

ଗୁଞ୍ଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୁଞ୍ଜ୍ + ଅ + ଆ)ଲତା ବିଶେଷ,କାଇଞ୍ଚ ଗଛ, ପରିମାଣବିଶେଷ, ପଟହ, ଢକା, କଳଧ୍ୱନି, ଚର୍ଚ୍ଚା, ମଦିରା ଗୃହ, ଦୁଇଷ୍ଟେନ୍ ପରିମିତ ଓଜନ, ରତି, ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡ ଶବ୍ଦ, ନାଗରା, ଧାନ, ବିଷାକ୍ତମୂଳ ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ, (ପ୍ରା. ବି) ଠେଲି ଠେଲି କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଭର୍ତ୍ତି କରିବା, (ପ୍ରା. ବଂ) ଠେଲିକରି ଭର୍ତ୍ତି କରା-ଯାଇଥିବା, ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟରେ ଅଯାଚିତଭାବରେ ପେଲିହୋଇ ପଶିବା (ଲୋକ) ।

ଗୁଞ୍ଜାଗୁଞ୍ଜି—ପ୍ରା. ବି. ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନରେ ବହୁବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଅବସ୍ଥାନ ଲାଗି ଠେଲାଠେଲି, ଗଳ.ଗଳ, ଭିଡ଼ ।

ଗୁଞ୍ଜାରୁଅ—ପ୍ରା. ବି. ଯେଉଁରୁଅ ପୁରୁଣା ଘରଗୁଳରେ ପରେ ଠେଲିହୋଇ ପୁରି ହୋଇଥାଏ, (ଲ-ଅର୍ଥ) ଯାହା ଅସ୍ୱାଭାବିକ, ମାତ୍ର କୃତ୍ରିମ ଉପାୟରେ ସ୍ୱାଭାବିକ ଆଶ୍ରୟପରି ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ଗୁଞ୍ଜିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗୁଞ୍ଜକ + ଆ) ଗୁଞ୍ଜା, ଅତି ଅଳ୍ପ ପରିମାଣ ।

ଗୁଞ୍ଜି ଗାଞ୍ଜି ହେବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. ସ୍ଥାନାଭାବରୁ ଠେଲାଠେଲି ହେବା ।

ଗୁଞ୍ଜିତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୁଞ୍ଜ + ତ) ଗୁଞ୍ଜନ, ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡରବ,(ବଂ) ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ ।

ଗୁଞ୍ଜିବା—ପ୍ରା.କ୍ରି.ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡ ଶବ୍ଦକରିବା, କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଠେଲି ପୁରାଇବା, ଦୁଇଟି ଲେଖା ମଧ୍ୟରେ କୁଆଲେଖା ପୁରାଇବା, ଲୁଚାଇବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅନିଚ୍ଛାସତ୍ତ୍ୱେ ବା ଅଯାଚିତଭାବରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଦେବା ।

ଗୁଞ୍ଜି ହେବା—ପ୍ରା.କ୍ରି. ଅନାହୂତ ହୋଇ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟରେ ଆଶ୍ରୟ ନେବା,(ବହୁତଲୋକ)କୌଣସି ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନରେ ମାଡ଼ି ମକଚ ହୋଇରହିବା ।

ଗୁଞ୍ଜୁ ଗୁଞ୍ଜୁ—ପ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଆସିବାମାତ୍ରକେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲାକ୍ଷଣି (ରାତି, ସକାଳ, ସନ୍ଧ୍ୟା)

ଗୁଞ୍ଜୁରା—ପ୍ରା. ବି. ଭ୍ରମରଜାତୀୟ ନେଳି ପୋକ, ଗୁଞ୍ଜର ପୋକ ।

ଗୁଞ୍ଜୁରୁଗୁଞ୍ଜା—ପ୍ରା.(ଗଡ଼ଜାତ)ବି.କେଳା ଆଦି ଜାତିର ଗୀତର ତୁହ୍ରା ।

ଗୁଟନ—ପ୍ରା.ସଙ୍କେତ କରିବା, ଗୋଟେ-ଇବା ।

ଗୁଟଲୀ—ପ୍ରା. ଗୋଲାକାର କଦମଳ, ଫୁଲର କଠିନ ବୀଜ ।

ଗୁଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୁଡ଼୍ + କ.ଇ)ବଟିକା, ଗୁଲି, ବଡ଼ି, ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର ପଦାର୍ଥ, ମୁକ୍ତା, ଅଳ୍ପଦିନୋତ୍ପନ୍ନ ଫଳ, କୀଟ-ବିଶେଷ, କୋଷାପୋକ, ଗୋଲ ବାଲି-ଗରାଡ଼ି, ବସନ୍ତାଦି ରୋଗର ବ୍ରଣ, ପ୍ରା. (ବାଲେ) ବି. ଗୋ-ବସନ୍ତ ରୋଗ ।

ଗୁଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୁଡ଼୍ + ଇକ + ଆ) ବଟିକା, ବଡ଼ି, ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର ପଦାର୍ଥ, ଗୁଟି (ଦେଖ) ।

ଗୁଟିକାପାଟ—ପୁଂ.ବି. ଧର୍ମଗୁଳା, ବଣ୍ଟରା ଇତ୍ୟାଦିରେ ଭାଗ ନିରୂପଣ କରିବା-ପାଇଁ ଗୁଳାନିକ୍ଷେପ, ସୁରତଖେଳା ।

ଗୁଟିକାହ୍ୱୟ—ପୁଂ. ବି. କ୍ଲୀ. ଲବଣ-ବିଶେଷ ।

ଗୁଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୁଡ଼୍ + ମ.ଇ) ଗୁଟି, (ଦେଖ) ।

ଗୁଠ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଗୋଠ ।

ଗୁଡ଼—ପୁଂ.ବି. (ଗୁ + କା. ଡ଼) ଗୋଲ, ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର ପଦାର୍ଥ, ଖେଳିବାର ପେଣ୍ଡୁ ,ହସ୍ତିସନ୍ନାହ, ଘାସ,ଆଖୁରସରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମିଷ୍ଟଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ପ୍ରା. (ସମ୍ବ.) ଗୁଣ୍ଡ, ଗୋଡ଼, (ପ୍ରା. ବି) ଖେଳରେ ହାରିଜେବା ବୋଟ୍ ।

ଗୁଡ଼କ—ନି.ବଂ. (ଗୁଡ଼ + କ)ଗୁଡ଼ପକ୍ୱ, ଯାହା ଗୁଡ଼ଦେଇ ପାକ କରି ହୋଇ-ଅଛି,(ବି)ଗୁଣ୍ଡା,(ଭାତଆଦିର)ଗୋଲକ, ଗୁଡ଼ପକ୍ୱ ଔଷଧବିଶେଷ, ମେ.ଦକ ।

ଗୁଡ଼କଙ୍କ—ପ୍ରା. ବି. ନଦୀର ବାଲୁକାମୟ କୂଳଦେଶରେ ବିଶେଷତଃ ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ଲତାପରି ମାଡ଼ିବା ଏକପ୍ରକାର ଟାଣୁଆ ଘାସ ।

ଗୁଡ଼କନ୍ନ—ପ୍ରା.ବି. ଗୁଡ଼ରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅପରି-ଷ୍କୃତ ନବାତ ।

ଗୁଡ଼କାର—ବି. (ଗୁଡ଼୍ + କୃ + କ.ଅ) ଯେ ଆଖୁ ଦୋରୁଅରୁ ଗୁଡ଼ ତିଆରି କରେ ।

ଗୁଡ଼କାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରାଗିଣୀବିଶେଷ ।

ଗୁଡ଼କୁଷ୍ଠାଣ୍ଡକ—କ୍ଲୀ.ବି.ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଗୁଡ଼କୋଚିଲା—ପ୍ରା. ବି. କୁଚିଳା ଫଳ-ସଙ୍ଗେ ଗୁଡ଼ବାଟି ଯୋଡ଼ି ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ (ବିଷ) ।

ଗୁଡ଼ଗୁଡ଼—ପ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ ।

ଗୁଡ଼ଗୁହାଳ—ପ୍ରା.ବଂ.ବନ୍ୟତରୁବିଶେଷ ।

ଗୁଡ଼ଗ୍ରାମ—ରାଜଗଡ଼ର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଗଣ୍ଡଗ୍ରାମ ।

ଗୁଡ଼ଚୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗୁଡ଼୍ + କ.ଅତ + ଇ) ଗୁଡ଼ୁଚୀ, ଗୁଲୁଚୀ, ଗୁଲଞ୍ଚ ।

ଗୁଡ଼ତମାଖୁ—ଗ୍ରା.ବ. ଗୁଡ଼ାଖୁ ।
ଗୁଡ଼ତୃଣ—କ୍ଲୀ. ବ. (କ.ଧା) ଆଖୁ ।
ଗୁଡ଼ତ୍ୱଚ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଗୁଡ଼ + ତ୍ୱଚ) ଗୁଡ଼-ତ୍ୱକ୍, ରାଜଚୋଟ୍ୟ, ଜାୟତ୍ରୀ,ଦାରୁଚିନି, ତେଜପତ୍ର ଗଛର ସୁଗନ୍ଧ ଛାଲ ।
ଗୁଡ଼ଦାରୁ—କ୍ଲୀ.ବ.(କ.ଗ୍ର)ଇକ୍ଷୁ ,ଆଖୁ ।
ଗୁଡ଼ଧେନୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (କ.ଧା) ଦାନନିମିତ୍ତ ଗୁଡ଼ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ଧେନୁ ।
ଗୁଡ଼ପଙ୍କ୍ତି—ପୁଂ. ବ. ଦାନନିମିତ୍ତ ଗୁଡ଼-ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ପଙ୍କ୍ତି, (ହେମାଦ୍ରିଦାନ ଖଣ୍ଡବିଧାନ, ମତ୍ସ୍ୟପୁରାଣରେ ଏହାର ବିଧାନ ଅଛି) ।
ଗୁଡ଼ପାକ—ପୁଂ ବ. ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଗୁଡ଼ପାକବିଶେଷ । [ପିଠା ।
ଗୁଡ଼ପିଠା—(ଗୁଡ଼ପିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦଜ)ଗୁଡ଼ମିଶ୍ରିତ
ଗୁଡ଼ପିପ୍ପଳୀଘୃତ—କ୍ଲୀ. ବ. ଘୃତୌଷଧ ବିଶେଷ ।
ଗୁଡ଼ପିଷ୍ଟ—କ୍ଲୀ. ବ. ଗୁଡ଼ପିଠା,ଗୁଡ଼ମିଶ୍ରିତ ପିଠା ।
ଗୁଡ଼ପୁଷ୍ପ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଗ୍ର) ମଧୁକପୁଷ୍ପ, ମହୁଲ ଗଛ ଓ ତାହାର ଫୁଲ ।
ଗୁଡ଼ପୁଷ୍ପକ—ପୁଂ.ବ. ମଧୁକ ପୁଷ୍ପ ବୃକ୍ଷ, ମହୁଲ ଗଛ । [ବୃକ୍ଷ ।
ଗୁଡ଼ଫଳ—ପୁଂ.ବ (ଗୁଡ଼ + ଫଳ)ପୀଳୁ-
ଗୁଡ଼ବଣା—ଗ୍ରା.ବ. ଗୁଡ଼ ରଖିବାର ଏକ-ପ୍ରକାର ମୁହଁ ଚୌଡ଼ା ଓ ପଛପାଖ ଗୋଜଆ ମାଠିଆ ।
ଗୁଡ଼ଭଲ୍ଲାତକ—ପୁଂ. ବ. ଔଷଧବିଶେଷ ।
ଗୁଡ଼ଶ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗୁଡ଼ + ଶ୍ରୀ + ଅ)ଶର୍କରା-ବିଶେଷ ।
ଗୁଡ଼ମୂଳ—ପୁଂ. ବ. ଅଳ୍ପମାରିଷ ଶାକ (କାଣିମାରିଷ ବା କଣ୍ଟାମାରିଷ), ଆଖୁ ।
ଗୁଡ଼ର—ହି.ବଂ. (ଗୁଡ଼ + ର) ଗୁଡ଼ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପନ୍ନ,ଯାହା ଗୁଡ଼ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ-ଅଛି ।
ଗୁଡ଼ଲ—କ୍ଲୀ.ବ.(ଗୁଡ଼ + ଲ + ଅ)ଗୌଡ଼ୀ-ନାମକ ମଦିରା, ଗୁଡ଼ରୁ ତିଆରି ମଦ, (ବଂ) ଗୁଡ଼ୋତ୍ପନ୍ନ ।
ଗୁଡ଼ଲିହ—ପୁଂ. ବଂ. (ଗୁଡ଼ + ଲିହ + କ୍ୱପ୍) ଯେ ଗୁଡ଼ ଲେହନକରେ,ଚାଟେ ।
ଗୁଡ଼ବୀଜ—ପୁଂ. ବ. ମସୂର ।
ଗୁଡ଼ଶର୍କରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (କ.ଧା) ଗଡ଼ଜାତ ଶର୍କରା, କନ୍ଦ, ଚିନି ।
ଗୁଡ଼ଶିଗ୍ରୁ—ପୁଂ. ବ. (ଗୁଡ଼ + ଶିଗ୍ରୁ) ରକ୍ତଶୋଣଞ୍ଜନ, ଲାଲ ସଜନା ।
ଗୁଡ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୁଡ଼୍ + ଅ + ଆ) ପତ୍ର ସିଝୁ ଗଛ, ସ୍ତ୍ରୀ,କପାଗଛ,ବଟିକା, ଗୁଟିକା,ଛିର୍ଣ୍ଣ, (ଗ୍ରା)ପଦାର୍ଥର କ୍ଷୁଦ୍ରାଂଶ ବିଶେଷ,ଲୁଣପୁଡ଼ା ଇତ୍ୟାଦି,ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବି. ମୁଗ ବିରି ଆଦି ଫସଲ ଜନ୍ମିବା ଉପଯୋଗୀ,ଉଚ୍ଚଭୂମି, ପଞ୍ଜର, ଝରକା, ପ୍ରା.(ପ୍ରତ୍ୟୟ) ଅନେକ, ବହୁପରିମାଣ, (ଯଥା:—ପିଲାଗୁଡ଼ା ଇତ୍ୟାଦି) ।
ଗୁଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବେଢ଼ାଇବା,ବେଷ୍ଟନ କରିବା, ସୂତାଆଦିକୁ ପେଣ୍ଡାକାରରେ ବାନ୍ଧିବା, ଭୂମିରୁ ଉଠାଇବା ପୂର୍ବରୁ ମସିଣାକୁ ବାରଂବାର ଲେହଟାଇ ପିଣ୍ଡୀକୃତ କରିବା ।
ଗୁଡ଼ାଏ—ଗ୍ରା. ପ୍ରତ୍ୟୟ (ଅନାଦରାର୍ଥକ) ଗୁଡ଼ା (ଦେଖ) । (ଗ୍ରା. ସର୍ବ) ବହୁତ, ବେଶି ।
ଗୁଡ଼ାକ—ଗ୍ରା. (ପ୍ରତ୍ୟୟ) ଗୁଡ଼ା,ଅନେକ, ବହୁ ପରିମାଣ ।
ଗୁଡ଼ାକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୁଡ଼ + ଅକ + ଆ) ନିଦ୍ରା, ଆଳସ୍ୟ ।
ଗୁଡ଼ାକେଶ—ପୁଂ.ବ.(ବ.ଗ୍ର) ମହାଦେବ, ଅର୍ଜୁନ, ବଂ. ଜିତନିଦ୍ର, ଯେ ନିଦ୍ରାକୁ ଜୟ କରିଅଛି, ଆଳସ୍ୟଶୂନ୍ୟ ।
ଗୁଡ଼ାଖୁ—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ + ତାମ୍ରକୂଟ) ଗୁଡ଼ ଓ ଧୂଆଁପତ୍ରଗୁଣ୍ଡମିଶ୍ରିତ ଧୂମପାନାର୍ଥ କମ୍ବା ଦନ୍ତମାର୍ଜନ ନିମିତ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦ୍ରବ୍ୟ-ବିଶେଷ ।
ଗୁଡ଼ାଖ୍ୟ—ବ. (ବ.ଗ୍ର) (ଗୁଡ଼ + ଆଖ୍ୟ) ରୌମକ, ଶାମୁଦ୍ରା ଲବଣ ।
ଗୁଡ଼ାଚଳ—ପୁଂ. ବ. ଦାନପାଇଁ ଗୁଡ଼-ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ପର୍ବତ ।
ଗୁଡ଼ାଦଣ୍ଡ—ଗ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବ.ଗୋଚରଭୂମି ।
ଗୁଡ଼ାପୂପ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା) ଗୁଡ଼ମିଶ୍ରିତ ପିଷ୍ଟକ, ଗୁଡ଼ପିଠା ।
ଗୁଡ଼ାପୂପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପୁଣ୍ଡିମା ତିଥି-ବିଶେଷ, ଏଥିରେ ଗୁଡ଼ପିଠା ଖାଇବାର ବିଧି ଅଛି ।
ଗୁଡ଼ାରିଷ୍ଟ—କ୍ଲୀ. ବ. (କ.ଧା)ମଦିରା ।
ଗୁଡ଼ାଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୁଣ୍ଡାସିଜ ବୃକ୍ଷ ।
ଗୁଡ଼ାଶନ୍ତ-ପୁଂ.ବ.(ଗୁଡ଼ + ଆ + ଶୀ + ଅ) ଆଖ୍ରୋଟ ବୃକ୍ଷ, ଆଖରୋଟ ।
ଗୁଡ଼ାଶୁକ—ପ୍ରାଚୀନୋକ୍ତ ଗୋଟିଏ ଜନ-ପଦ ।
ଗୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଗୁରୁ + ଇଡ଼ୁ ନ) କାଗଜ ଚକ, ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କ କାନ-ପଣତରେ ଦିଆଯିବା ଗଣ୍ଠି, ପଥରର କ୍ଷୁଦ୍ରାଂଶ, ଗୋଡ଼ି, ପ୍ରା. (ସମ୍ବ.) ବି. ସତ୍ତ, ପ୍ରା. ପ୍ରତ୍ୟୟ (ଆଦରାର୍ଥକ) ଅନେକ, ବହୁ ପରିମାଣ ।
ଗୁଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଗୁଡ଼କାର) ଗୁଡ଼ରେ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ବୃତ୍ତି ଓ ଜାତି, ଗୁଡ଼ାଇବା କର୍ମ, ଅତି ଉଚ୍ଚ କଣ୍ଟାଳିଆ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ,ଗ୍ରା.ବଂ. ଗୁଡ଼ମସ୍ତ, ମିଠା, ଗୁଡ଼ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଛନା ହୋଇଥିବା ।
ଗୁଡ଼ିଆଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୁଡ଼ାଇବା (ଦେଖ),ଗୁଡ଼ାଇବାର ଶିଜନ୍ତ ରୂପ ।
ଗୁଡ଼ିଆଗୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବ. ପରସ୍ପର ଛନାଛନି ହେବା,ବଂ.ପରସ୍ପର ଛନାଛନି ।
ଗୁଡ଼ିଆ ଛନା—ଗ୍ରା. ବ. ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ଛନା, ଡଗର ଛନା ।
ଗୁଡ଼ିଆ ଜାତି—ଗ୍ରା. ବ. ମୁଡ଼ି, ଖଇଗୁଡ଼ା, ମିଠେଇ ପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀ ଶୂଦ୍ର ଜାତିବିଶେଷ ।
ଗୁଡ଼ିଉସ୍ତାଇବା—ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ.) କ୍ରି. ସତ୍ତ ଭାଙ୍ଗିବା ।
ଗୁଡ଼ିଉସ୍ତାଇଏତ—ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବ. ଗତ ଦଶଟା ବେଳ (ସତ୍ତ ଭାଙ୍ଗିବା ସମୟ) ।
ଗୁଡ଼ିଏ-ଗ୍ରା, (ପ୍ରତ୍ୟୟ)ସର୍ବ, (ଆଦରାର୍ଥକ) ଗୁଡ଼ାଏ (ଦେଖ) ।
ଗୁଡ଼ିକ—ଗ୍ରା.(ପ୍ରତ୍ୟୟ)ସର୍ବ(ଆଦରାର୍ଥକ), ଗୁଡ଼ାଏ (ଦେଖ) ।
ଗୁଡ଼ିବାଡ଼—ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ କୃଷ୍ଣାଜିଲ୍ଲା-ନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଗୁଡ଼ିଲେବୃହଦାଚଳ — ବିଶାଖାପତ୍ତନ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ବିମଲୀପତ୍ତନ ତାଲୁକାର ମାଇଲ୍ ପଶ୍ଚିମରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ ।

ଗୁଡ଼ିଶାଳ — ଗ୍ରା.ବି.ଦୁଇଖଣ୍ଡ କାଠ ପଟାକୁ ଆଡ଼ ବାଗରେ ଯୋଡ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଦୁଇମୁଣ୍ଡ ମୁନିଆ ହୋଇଥିବା କଣ୍ଟା ।

ଗୁଡ଼ଗୁଡ଼ — ଗ୍ରା.ବି.(ଶିଶୁ ବଚନ) ଅନ୍ଧାର ଗୁଡ଼ିଗୁଡ଼ି, ଯେଉଁ ହସ୍ତପଦ ବିହୀନ କାଳ୍ପନିକ ଜନ୍ତୁ ଭୂମିରେ ଗଡ଼ିଗଡ଼ି ଯାଏ, (ଅବୁଝା ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଡରାଇବା-ପାଇଁ ପିତାମାତାମାନେ କାଳ୍ପନିକ ଗୁଡ଼ିଗୁଡ଼ି ଭୟ ଦେଖାଇଥାନ୍ତି) (ଗ୍ରା. ବି) ଅଣ୍ଡକ୍ଷଦ୍ର, ଶର୍ବକାସ୍ଥ, (ବି.) ବାଦ୍ୟବିଶେଷ ।

ଗୁଡ଼ୁଗୁଡ଼ୁ — ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଶଗଡ଼ ଭୂମିରେ ଗଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ, ଗଡ଼ି-ଗଡ଼ି ଚାଲିବାର ପ୍ରକାର ବା ଗତି, ହୁକା ଖାଇବାର ଶବ୍ଦ, (ସଂ-ଗୁର୍ ଧାତୁ) ଶିଶୁମାନେ ଶୀଘ୍ର ଚାଲିବା ବା ଧାଇଁ-ବାର ମଧୁର ପ୍ରକାର, କ୍ଷୁଦ୍ର ବସ୍ତୁର ଦ୍ରୁତଗମନ ।

ଗୁଡ଼ୁଚୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୁଡ଼ + ଉଚ + ଇ) ଗୁଡ଼ୁଚୀ, ଗୁଳ୍ଲୁଚୀ, ଗୁଲଞ୍ଚ ।

ଗୁଡ଼ୁମ୍ — ଗ୍ରା. ବି. (ଆ + ଗୁମ୍) (ବୁଦ୍ଧି ଅକଳ) ଲୁପ୍ତ ।

ଗୁଡ଼ୁମ୍ ଗୁଡ଼ୁମ୍ — ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁ-କରଣ) ଘନଘନ ତୋପ ଫୁଟିବାର ଶବ୍ଦ, ତୋପ ଧ୍ୱନି ।

ଗୁଡ଼ୁରଗାଡ଼ର — ଗ୍ରା, ଅବ୍ୟ ଶ୍ରୁତିମଧୁର ସାମାନ୍ୟ ଗୁଡ଼ୁଗୁଡ଼ୁ ଶବ୍ଦ ।

ଗୁଡ଼ୂଚୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୁଡ଼ + ଉଚ + ଇ) ଗୁଳ୍ଲୁଚୀ ଲତା, ଗୁଳ୍ଲୁଚୀ, ଗୁଲଞ୍ଚ ।

ଗୁଡ଼ୂଚୀଘୃତ—କ୍ଲୀ.ବି.ଗୁଳ୍ଲୁଚୀ ଘୃତୌଷଧ-ବିଶେଷ ।

ଗୁଡ଼ୂଖାଦ୍ୟ — ପୁଂ. ବି. ବୈଦିକଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଗୋଟିଏ ଗଣ ।

ଗୁଡ଼ୂଚ୍ୟାଦିକଷାୟ—ପୁଂ.ବି. ଚରକଦତ୍ତୋକ୍ତ ପାଚନବିଶେଷ ।

ଗୁଡ଼ୂଚ୍ୟାଦ୍ୟକ୍ୱାଥ—ପୁଂ.ବି.ପାଚନବିଶେଷ ।

ଗୁଡ଼େ — (ଗ୍ରାମ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟୟ)ସର୍ବ. (ଅନା-ଦରାର୍ଥକ) ଗୁଡ଼ାଏ, ବହୁତ, ବେଶି ।

ଗୁଡ଼େଇଗୁଡ଼େଇହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ମନ) ଘାଣ୍ଟି ହେବା,ଉଦ୍ବେଳିତ ହେବା, ପର-ସ୍ପର ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦହେବା ।

ଗୁଡ଼େର—ପୁଂ.ବି. (ଗୁଡ଼ + ଏର) ଗୁଲି, ବାଟୁଳି, ପେଣ୍ଡୁ, ଗ୍ରାସ ।

ଗୁଡ଼େରକ — ପୁଂ. ବି. (ଗୁଡ଼େର + କ) ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର ପଦାର୍ଥବିଶେଷ, ଗୁଲି, ଗ୍ରାସ ।

ଗୁଡ଼ୋଭବା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଶର୍କରା, (ବିଂ) ଯାହା ଗୁଡ଼ରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।

ଗୁଡ଼ୋଭୂତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶର୍କରା ।

ଗୁଣ — ଧାତୁ,ପରାମର୍ଶଦେବା,ମନ୍ତ୍ରଣାକରିବା, ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା, ଅଭ୍ୟାସକରିବା, ଗୁଣନକରିବା ।

ଗୁଣ୍‌ଗୁଣ୍ — ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.(ସଂ-ଗୁଞ୍ଜନ) ଭ୍ରମର ଆଦିଙ୍କ ଝଙ୍କାର, ଅସ୍ପଷ୍ଟ ବାକ୍ୟୋଚ୍ଚା-ରଣ ଶବ୍ଦ, ଝଙ୍କାର ଧ୍ୱନିଯୁକ୍ତ ।

ଗୁଣ୍‌ଚ-ଗ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.ଅଣ୍ଟାସୂତା,ଅଣ୍ଟାରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଅଳଂକାରବିଶେଷ ।

ଗୁଣ — ବି. (ଗୁଣ + ଅ) ଧନୁର ଆକ-ର୍ଷଣରଜ୍ଜୁ,ଜ୍ୟା,ରଜ୍ଜୁ,ଦଉଡ଼ି,ଗୌର୍ଯ୍ୟାଦି ଧର୍ମ, ଷଟ୍‌ପ୍ରକାର ରାଜନୀତି, ସୂତ୍ର, ଜ୍ଞାନବିଦ୍ୟାଦି, ଯେଉଁ ଧର୍ମଥିଲେ ଲୋକ ପ୍ରଶଂସନୀୟ ହୁଏ, ସାଂଖ୍ୟମତସିଦ୍ଧ ପଦାର୍ଥ, ନୈୟାୟିକ ବୈଶେଷିକ ମତ-ସିଦ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟାଶ୍ରିତ ପଦାର୍ଥବିଶେଷ,ବୈୟା-କରଣମତେ ସ୍ୱରମାନଙ୍କର ବୃଦ୍ଧିରୂପ କାର୍ଯ୍ୟ, ଆଲଙ୍କାରିକମତେ ଅଙ୍ଗୀଭୂତ ରସର ଉତ୍କର୍ଷ ହେତୁ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟପ୍ରଭୃତି ଧର୍ମ, ଆବୃତ୍ତି, ଉତ୍କର୍ଷ, ବିଶେଷଣ, ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ପଦାର୍ଥ ଆଶ୍ରୟ କରି ରହେ, ଦେଶ ଓ କାଳଜନ୍ୟ ପ୍ରଭୃତି ଗୋଟିଏ ଧର୍ମ, ସମସ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ପ୍ରତି ଦୟା କ୍ଷମାଦି ଆଠପ୍ରକାର ଧର୍ମ, କୁକୁଡ଼ା, ସୁଦ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟ, ତ୍ୟାଗ, ବର୍ତ୍ତୀ, ଦୋଷଭିନ୍ନ ଧର୍ମ,ମୁକ୍ତିସାଧନ, ବିବେକ, ଅଙ୍ଗ ପ୍ରଧାନର ନିର୍ବାହକ, ସାଦୃଶ୍ୟ ପ୍ରଭୃତି ବସ୍ତୁ ଧର୍ମ, ପ୍ରକୃତି, ମାଳା, ଯେ କୌଣସି ପ୍ରଦାର୍ଥର ଧର୍ମ, ବର୍ଣ୍ଣୋତ୍ପତ୍ତିର ଅନନ୍ତରଜାତ ବିବାଗ୍ରହ ବାହ୍ୟପ୍ରଯତ୍ନ, ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ଅଷ୍ଟବିଧ ସ୍ୱାର୍ଥ, (ଗଣିତ) ଏକ ଅଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ଅଙ୍କରେ ପୂରଣ କିମ୍ବା, ବହୁରାଶିର ଗୁଣଫଳ, ବାର ବା ଥର, ଭୀମସେନ, ତନ୍ତୁ, ବ୍ୟଞ୍ଜନ, ଗଣିତବିଶେଷ, ତ୍ରିତ୍ୱସଂଖ୍ୟା, ପାଚକ, ଶରୀରସ୍ଥ କଫ ଓ ବାତପିତ୍ତାଦି ଧାତୁ, ଯୋଗେଶ୍ୱରୀ ଭକ୍ତ ପଦ୍ମାକ୍ଷ ମୁନିଙ୍କୁଳଜ ଜଣେ ରାଜା,(ଗ୍ରା.ବି)ହେତୁ , କାରଣ ।

ଗୁଣକ — ପୁଂ.ବି.(ଗୁଣ୍ + କ.ଅକ)ପୁର-କାଙ୍କବିଶେଷ, ଯେଉଁ ଅଙ୍କଦ୍ୱାରା ଗୁଣ କରାଯାଏ,(ବିଂ)ଗୁଣକାରୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଗୁଣିକା ।

ଗୁଣକଥନ — କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଗୁଣବର୍ଣ୍ଣନ, ବିରହରେ କାମକୃତ ଦଶଗୋଟି ଅବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରୁ ଚତୁର୍ଥ ଅବସ୍ଥା, ପ୍ରଶଂସା ।

ଗୁଣକର — ବିଂ. (ଗୁଣ + କୃ + କ.ଅ) ଉପକାରୀ ।

ଗୁଣକରିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉପକାରକରିବା, ଫଳପ୍ରଦ ହେବା, ଗୁଣିବା, କୌଣସି ସଂଖ୍ୟାକୁ ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଗୁଣନ କରିବା ।

ଗୁଣକର୍ମ — କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ଅପ୍ରଧାନ, ଗୌଣକର୍ମ, ସତ୍ତ୍ୱ ରଜ ଓ ତମୋଗୁଣର କର୍ମ ।

ଗୁଣକାଢ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଦୁର୍ଗତି ଦେଖାଇବା ।

ଗୁଣକାମଦେବ — ପୁଂ. ବି. ନେପାଳର ଜଣେ ରାଜା ।

ଗୁଣକାର — ପୁଂ. ବିଂ. (ଗୁଣ + କୃ + ଅ) ସୂପକାର, (ବି) ଭୀମସେନ ।

ଗୁଣକାରକ — ବିଂ.(ଗୁଣ + କୃ + କ.ଅକ) ଫଳପ୍ରଦ, ଆରୋଗ୍ୟପ୍ରଦ, ଉପକାରକ ସହାୟକ ।

ଗୁଣକାରୀ — ପୁଂ.ବିଂ(ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୁଣକାରକ, ଉପକାରକ, ହିତକର, ଆରୋଗ୍ୟ-ଜନକ ।

ଗୁଣକୀର୍ତ୍ତନ — କ୍ଲୀ.ବି.(୬ତତ୍)ଗୁଣବର୍ଣ୍ଣନ, ଗୁଣର ପୁନଃପୁନଃ ଉଲ୍ଲେଖ, ଅନ୍ୟର ଗୁଣ କହିବା ।

ଗୁଣକେଳୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୁଜରୀ ଓ ମାଳବ ଯୋଗେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଭୈରବ ରାଗର ପତ୍ନୀ ।

ଗୁଣକେଶୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଇନ୍ଦ୍ରସାରଥି ମାତଳି-ଙ୍କର କନ୍ୟା ।

ଗୁଣଗାଇବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୁଣକୀର୍ତ୍ତନ କରିବା, ପ୍ରଶଂସା କରିବା ।

ଗୁଣଗାନ — କ୍ଲୀ.ବି.(୬ତତ୍) ଗୁଣକୀର୍ତ୍ତନ, ପ୍ରଶଂସାକରଣ ।

ଗୁଣଗାରମା — ଗ୍ରା.ବି.(୬ତତ୍)ବିଚକ୍ଷଣତା ।

ଗୁଣଗ୍ରହୀ — ଫି.ବଂ.(ଗୁଣ + ଗ୍ରହ୍ + ମିନି) ଗୁଣପକ୍ଷପାତୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଣଗ୍ରହୀଣୀ ।

ଗୁଣଗୌରବ — ବି. (୬ତତ୍) ଉତ୍କର୍ଷ-ଜନିତ ସମ୍ମାନ ବା ପ୍ରଶଂସା ।

ଗୁଣଗୌରୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯେଉଁନାରୀ ସମସ୍ତ ଗୁଣରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ସର୍ବାଂଶରେ ପାର୍ବତୀଙ୍କପରି ।

ଗୁଣଗ୍ରହଣ — କ୍ଲୀ. ବି. ଗୁଣବାନ୍ ଲୋକର ଗୁଣ ଗ୍ରହଣପୂର୍ବକ ଅନୁରୂପ ସମାଦର କରି ଗୁଣ ବୁଝିବା ।

ଗୁଣଗ୍ରାମ — ପୁଂ.ବି. ଗୁଣସମୂହ, ସଦ୍‌ଗୁଣ-ସକଳ ।

ଗୁଣଗ୍ରାହକ — ପୁଂ.ବଂ. (୬ତତ୍)ଯେ ଗୁଣ ଗ୍ରହଣ କରେ, ଗୁଣଗ୍ରାହୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଣ-ଗ୍ରାହିକା ।

ଗୁଣଗ୍ରାହିତା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗୁଣଗ୍ରାହିନ୍ + ତା) ଗୁଣପ୍ରିୟତା, ଗୁଣଜ୍ଞତା, ଅନ୍ୟ ଗୁଣ ପ୍ରତି ଅନୁରାଗ ବା ପ୍ରଶଂସା ।

ଗୁଣଗ୍ରାହୀ — ପୁଂ.ବଂ. (ଗୁଣ + ଗ୍ରହ + କ. ଇନ୍) ଯେ ଅନ୍ୟର ଗୁଣ ଗ୍ରହଣ କରି-ପାରେ, ଗୁଣଜ୍ଞ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରାହିଣୀ ।

ଗୁଣଘାତୀ — ପୁଂ. ବଂ. (ଗୁଣ + ହନ୍ + ଇନ୍) ଗୁଣନାଶକ, ଯେ ସମସ୍ତ ଗୁଣ ନଷ୍ଟକରେ ।

ଗୁଣଚଢ଼ାଇବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧନୁକୁ ବଙ୍କା କରି ତାହାର ଦୁଇ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୁଣକୁ ଭିଡ଼ିବା ।

ଗୁଣ(ଚନ୍ଦ୍ର)ଗ୍ରୀ — ଗ୍ରା. ବଂ. ଯେ ପରର ସୁଗୁଣକୁ ଆଦର କରେ, ଗୁଣଗ୍ରାହୀ ।

ଗୁଣଜନିତ — ବଂ.(୫ତତ୍)ଗୁଣୋତ୍ପାଦିତ, ଯାହା ଗୁଣରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ।

ଗୁଣଜ୍ଞ — ପୁଂ.ବଂ. (ଗୁଣ + ଜ୍ଞ + କ.ଅ) ଯେ ଗୁଣ ଗ୍ରହଣ କରିପାରେ, ଗୁଣଗ୍ରାହୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଣଜ୍ଞା ।

ଗୁଣଜ୍ଞତା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୁଣଜ୍ଞ + ତା)ଗୁଣ ଗ୍ରାହିତା ।

ଗୁଣଟାଣିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧନୁର ଗୁଣ ଆକର୍ଷଣ କରିବା ।

ଗୁଣତା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୁଣତ୍ୱ, ଗୁଣର ଧର୍ମ, ଦ୍ରବ୍ୟଜ୍ଞାନର ଅଧୀନ, ଜ୍ଞାନଅଧୀନତା ।

ଗୁଣତ୍ରୟ — ବି. (୬ତତ୍) ସତ୍ତ୍ୱ ରଜଃ ଓ ତମଃ ଏହି ତିନିଗୋଟି ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରକୃ-ତିକ ଗୁଣ, ଉତ୍ତମ ଗୁଣ, ମଧ୍ୟମ ଗୁଣ, ଓ ଅଧମ ଗୁଣ ।

ଗୁଣତ୍ୱ — କ୍ଲୀ.ବି. ଗୁଣର ଧର୍ମ. ଅଧୀନତା, ମିଳିତ ହୋଇ ରକ୍ତରୂପରେ ପରିଣତ ।

ଗୁଣଦେବ — ପୁଂ.ବି. ଗୁଣାଢ୍ୟଙ୍କର ଜଣେ ଶିଷ୍ୟ । [ବିବେଚନା ।

ଗୁଣଦୋଷବିଚାର — ପୁଂ. ବି. ଗୁଣାଗୁଣ

ଗୁଣଧର — ଫି, ବଂ. (ଗୁଣ + ଧୃ + ଅ) ୬ତତ୍; ଗୁଣର ଆଧାର, ଯାହାଠାରେ ଗୁଣ ଅଛି, (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଗୁଣଧର, କୁକ୍ରିୟା-ସକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଣଧରା ।

ଗୁଣଧର୍ମ — ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା)କ୍ଷତ୍ରିୟମାନ-ଙ୍କର ପ୍ରଜାପାଳନରୂପ ଧର୍ମ, ଏହିପରି ଗୁଣର କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଗୁଣଧାମ — ବି. (୬ତତ୍) ସର୍ବଗୁଣର ଆଧାର, ବହୁଗୁଣସମ୍ପନ୍ନ ।

ଗୁଣନ — କ୍ଲୀ.ବି.(ଗୁଣ + ଣି.ଅନ)ମଜ୍ଜଣା, ଅଭ୍ୟାସ, ପୂରଣ, ଏକ ଅଙ୍କଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟଅଙ୍କର ଗୁଣନ, ଗୁଣିକରି ଦେଖିବା, ଆବୃତ୍ତି, ବର୍ଣ୍ଣନ ।

ଗୁଣନପ୍ରତିଗୁଣନ — ବି. (ଗଣିତପରିଭାଷା) ଆଧୁନିକ ବ୍ୟବହାର, ଏକାଧିକ ସଂଖ୍ୟା ବିଶିଷ୍ଟ ରାଶିର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଂଶକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନରୂପେ ସଂସ୍ଥାପନ କରି ଗଣନା କରିବା ପ୍ରଣାଳୀବିଶେଷ ।

ଗୁଣନଫଳ — ବି.(୬ତତ୍)(ଗଣିତ) ଦୁଇ ସଂଖ୍ୟାର ଗୁଣନଦ୍ୱାରା ଲବ୍ଧଫଳ ।

ଗୁଣନିକା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗୁଣ + ଅନ + କ + ଆ) ଅଭ୍ୟାସ, ଦୃଢ଼ ସଂସ୍କାର ନିମିତ୍ତ ପାଠ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥର ବାରମ୍ବାର ଅନୁଶୀଳନ, ନୃତ୍ୟ, ଶୂନ୍ୟସଂଖ୍ୟା, ମାଳା, ପାଠ ସ୍ଥିର-କରଣ, ଦ୍ୱିରୁକ୍ତି ।

ଗୁଣନିଧି — ପୁଂ.ବଂ.(୬ତତ୍) ଗୁଣାଧାର, ପ୍ରଭୂତଗୁଣସମ୍ପନ୍ନ, (ବି) ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଗୁଣନୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ପାଠ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥର ଦୃଢ଼ ସଂସ୍କାର ନିମିତ୍ତ ପୁନଃପୁନଃ ଅନୁଶୀଳନ ।

ଗୁଣନୀୟ — ବଂ. (ଗୁଣ୍ + ମିନି ଅନୀୟ) ଗୁଣନ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ, ଯେଉଁ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଅନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟାଦ୍ୱାରା ଗୁଣନ କରାଯାଏ, (ବି) ଅଭ୍ୟାସ ।

ଗୁଣନୀୟକ — ପୁଂ. ବି. ଯେଉଁ ରାଶିଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ରାଶିକୁ ଭାଗ କଲେ ଭାଗଶେଷ ରହେ ନାହିଁ ତାହା ଦ୍ୱିତୀୟ ରାଶିର ଗୁଣନୀୟକ, ଅପବର୍ତ୍ତକ ।

ଗୁଣପକ୍ଷପାତୀ — ପୁଂ.ବଂ. (୬ତତ୍) ଗୁଣା-ନୁରାଗୀ ।

ଗୁଣପୂର୍ଣ୍ଣ — ଫି. ବଂ. (୫ତତ୍) ଯାହାର ଅନେକ ଗୁଣ ଅଛି, ଗୁଣାଧାର ।

ଗୁଣପ୍ରବୃଦ୍ଧ — ଫି. ବଂ. (୫ତତ୍) ଯାହା ଗୁଣଦ୍ୱାରା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଅଛି ।

ଗୁଣପ୍ରକର୍ଷ — ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଗୁଣର ଆଧିକ୍ୟ ।

ଗୁଣପ୍ରିୟ — ଫି. ବଂ. (ବ.ଖ) ଗୁଣାନୁ-ରାଗୀ, ଯେ ଗୁଣକୁ ଭଲପାଏ ।

ଗୁଣଫଳ — ବି. (୬ତତ୍; ଗଣିତ) ଏକ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଅନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟାରେ ଗୁଣିଲେ ଯେଉଁ ଫଳ ପଡ଼େ ।

ଗୁଣଭଦ୍ର — ପୁଂ.ବି. ଜଣେ ଚୀନ୍‌ଦେଶ-ବାସୀ ବୌଦ୍ଧପଣ୍ଡିତ ।

ଗୁଣଭୋକ୍ତା — ପୁଂ.ବଂ.(୬ତତ୍) ଯେ ଗୁଣ ଭୋଗକରେ ।

ଗୁଣଭୃତ୍—ତ୍ରି. ବ୍ୟ. (ଗୁଣ + ଭୃ + କ. କ୍ତ) ଯାହାର ଗୁଣ ଅଛି, ଗୁଣାଧାର, (ପୁଂ.ବ) ପରମେଶ୍ୱର ।
ଗୁଣଭେଦ—ପୁଂ.ବ. (୬ତତ୍)ଗୁଣନାଶ ।
ଗୁଣମଣି—ବ. (କ.ଧା) ନାନାଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ ବୋଲି ରତ୍ନସ୍ୱରୂପ ।
ଗୁଣମୟ—ତ୍ରି.ବ୍ୟ. (ଗୁଣ + ମୟ) ସତ୍ତ୍ୱ, ରଜଃ ଓ ତମୋଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ, ଗୁଣାତ୍ମକ, ଗୁଣସ୍ୱରୂପ, ଗୁଣାଢ୍ୟ, ଗୁଣଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଣମୟୀ ।
ଗୁଣମହାର୍ଣ୍ଣବ—କଳିଙ୍ଗର ଜଣେ ଗଙ୍ଗ-ବଂଶୀୟ ରାଜା ।
ଗୁଣମୁଗ୍ଧ—ପୁଂ. ବ୍ୟ. (୩ତତ୍) ଅନ୍ୟର ସୁଗୁଣଦ୍ୱାରା ଆକୃଷ୍ଟ, ଗୁଣଲୁବ୍ଧ ।
ଗୁଣଯୁକ୍ତ—ତ୍ରି.ବ୍ୟ. (୩ତତ୍)ଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ ।
ଗୁଣଯୋଗ—ପୁଂ.ବ.(୬ତତ୍) ଗୁଣସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧ ।
ଗୁଣରତ୍ନ—କ୍ଲୀ. ବ. (କ.ଧା) ଗୁଣସ୍ୱରୂପ ରତ୍ନ, ରତ୍ନପରି ପ୍ରଶଂସନୀୟ ଗୁଣ ।
ଗୁଣରାଗ—ପୁଂ. ବ. (୬ତତ୍) ଗୁଣରେ ଅନୁରାଗ, ଗୁଣପ୍ରିୟତା । [ଶିବ ।
ଗୁଣରାଶି—ପୁଂ. ବ. (୬ତତ୍) ଗୁଣସମୂହ,
ଗୁଣଲୟନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୁଣ + ଲୀ + ଅନ + କ,ଆ) ବସ୍ତ୍ରନିର୍ମିତ ଗୃହ, ତମ୍ବୁ, ରାଜ୍ଞୀ । [ତମ୍ବୁ ।
ଗୁଣଲୟନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବସ୍ତ୍ରନିର୍ମିତ ଗୃହ,
ଗୁଣଲୁବ୍ଧ—ପୁଂ.ବ୍ୟ. (୩ତତ୍)ଗୁଣଗ୍ରାହୀ, ସଦ୍‌ଗୁଣ ଦର୍ଶନେ ବିମୋହିତ ।
ଗୁଣବଚନ—ପୁଂ. ବ. ଗୁଣବାଚକ ଶବ୍ଦ, ଗୁଣବତ୍ ଦ୍ରବ୍ୟବାଚକ ଶୁକ୍ଳାଦି ଶବ୍ଦ ।
ଗୁଣବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୋଟିଏ ଅପ୍ସରା, ଯଦୁବଂଶୀୟ ସୁନାଭର ଏକ ଦୌହିତ୍ରୀ, ଗାୟତ୍ରୀ ସ୍ୱରୂପା ଏକ ମହାଦେବୀ ।
ଗୁଣବତ୍ତରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଜୀବନ୍ତୀ ଶାକ ।
ଗୁଣବତ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୁଣବତ୍ + ତା)ଗୁଣ, ଗୁଣାଧାରତା, ଗୁଣଶାଳିତା ।
ଗୁଣବନ୍ତ—ତ୍ରି.ପୁଂ.ବ୍ୟ.ଗୁଣବାନ୍,ବିଦ୍ୱାନ୍ ଗୁଣଶାଳୀ ।
ଗୁଣବର୍ତ୍ତନ—କ୍ଲୀ. ବ. ଗୁଣବୃତ୍ତି ।
ଗୁଣବର୍ତ୍ତୀ—ପୁଂ. ବ. ଯାହାକୁ ଗୁଣବୃତ୍ତି ଅବଲମ୍ବନ କରେ ।
ଗୁଣବର୍ମା—ପୁଂ.ବ. ତେଜସ୍ୱୀଙ୍କର ପିତା, ଜଣେ ଜୈନ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।
ଗୁଣବାଚକ—ତ୍ରି. ବ୍ୟ. (ଗୁଣ + ବଚ୍ + କ.ଅକ) ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦରେ କୌଣସିପ୍ରକାର ଗୁଣ ବୁଝାଏ, ଗୁଣ ପ୍ରକାଶକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ବାଚିକା, (ବ)ବ୍ୟାକ-ରଣବିଶେଷ ।
ଗୁଣବାଚକବିଶେଷଣ—ବ, (ବ୍ୟାକରଣ) ଯେଉଁ ବିଶେଷଣଦ୍ୱାରା ବିଶେଷ୍ୟର ଗୁଣ ବୁଝାଏ ।
ଗୁଣବାଚକବିଶେଷ୍ୟ—ବ. ଯେଉଁବିଶେଷ୍ୟ କୌଣସିବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁର ଗୁଣ ବୁଝାଏ ।
ଗୁଣବାଦ—ପୁଂ. ବ.(୬ତତ୍) ଅର୍ଥବାଦ-ବିଶେଷ, ପ୍ରଶଂସା, ଗୁଣକୀର୍ତ୍ତନ ।
ଗୁଣବାନ୍—ପୁଂ. ବ୍ୟ. (ଗୁଣ + ବତ୍) ଗୁଣଶାଳୀ, ଗୁଣଯୁକ୍ତ, ଗୁଣୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଣ-ବତୀ, (ବ)ବ୍ରହ୍ମଣୀ ଦେବୀଭକ୍ତ ମାଣ୍ଡବ୍ୟ ମୁନିବଂଶୀୟ ଜଣେ ରାଜା ।
ଗୁଣବିଧ—ତ୍ରି.ବ୍ୟ.(ବ.ବ୍ରୀ) ଗୁଣତୁଲ୍ୟ ।
ଗୁଣବିଧି—ପୁଂ.ବ. (୬ତତ୍) ଅପର ବିଧି ବାକ୍ୟରେ ପ୍ରାପ୍ତ ବା ଅପ୍ରାପ୍ତ କର୍ମର ଅଙ୍ଗ ବିଧାନର ନାମ ଗୁଣବିଧି ।
ଗୁଣବିଶେଷ—ପୁଂ.ବ.(୬ତତ୍)ଏକପ୍ରକାର ଗୁଣଭେଦ ।
ଗୁଣବିଷ୍ଣୁ—ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ବୈଦିକ ପଣ୍ଡିତ ।
ଗୁଣବୃକ୍ଷ—ପୁଂ.ବ. (୬ତତ୍) ନୌକା ବା ଜାହାଜର ମାସ୍ତୁଲ,ଗୁଣରୂପବୃକ୍ଷ ।
ଗୁଣବୃକ୍ଷକ—ପୁଂ. ବ. (ଗୁଣବୃକ୍ଷ + କ) ଗୁଣବୃକ୍ଷ ।
ଗୁଣବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ(୬ତତ୍)ଲକ୍ଷଣାବିଶେଷ, (ବ୍ୟ. ବ.ବ୍ରୀ) ଗୁଣ ଉପରେ ଯାହାର ବୃତ୍ତି ବା ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅଛି ।
ଗୁଣବୈଚିତ୍ର୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (୬ତତ୍) ଗୁଣର ବିଚିତ୍ରତା, ବିଭିନ୍ନତା ।
ଗୁଣବୈଷମ୍ୟ—ବ୍ୟ.(୬ତତ୍)ବିରୁଦ୍ଧଗୁଣର ସମାବେଶ, ଗୁଣର ଅସମାନତା ।
ଗୁଣଶବ୍ଦ—ପୁଂ.ବ.(କ.ଧା) ଗୁଣବୋଧକ ଶବ୍ଦ ।
ଗୁଣଶାଳିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୁଣାଧାରତା, ଗୁଣବତ୍ତା, ଗୁଣଯୋଗ ।
ଗୁଣଶାଳିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ ବ. (ଗୁଣଶାଳିନ୍+ ଈ) ଗୁଣବତୀ ।
ଗୁଣଶାଳୀ—ପୁଂ. ବ୍ୟ. (ଗୁଣ + ଶାଳ + ଇନ୍) ଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ, ଗୁଣବାନ୍ ।
ଗୁଣଶୀଳ—ପୁଂ.ବ୍ୟ.(ବ.ବ୍ରୀ) ସଚ୍ଚରିତ୍ର ।
ଗୁଣଶ୍ଳାଘା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(୬ତତ୍)ଗୁଣପ୍ରଶଂସା ।
ଗୁଣସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ—କ୍ଲୀ. ବ.(୬ତତ୍) ଗୁଣ-କଥନ, ଗୁଣାନୁବାଦ ।
ଗୁଣସଂଖ୍ୟାନ—କ୍ଲୀ. ବ. (୬ତତ୍) ସଂଖ୍ୟା ବା ପାତଞ୍ଜଳ ଶାସ୍ତ୍ର ।
ଗୁଣସମୁଦ୍ର—ପୁଂ. ବ୍ୟ. (୩ତତ୍) ଗୁଣ-କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଭୃତିରେ ଆତ୍ମାଭିମାନବିଶିଷ୍ଟ, ଆତ୍ମାଭିମାନୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ସମୁଦ୍ରା ।
ଗୁଣସଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବ. (୬ତତ୍) ସୁଖ ପ୍ରଭୃତିରେ ଆସକ୍ତି ।
ଗୁଣସମ୍ପନ୍ନ—ବ. (୩ତତ) ଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ, ଗୁଣାନ୍ୱିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଣସମ୍ପନ୍ନା ।
ଗୁଣସମୁଦ୍ର—ପୁଂ. ବ୍ୟ. ଗୁଣାଧାର, ଗୁଣନିଧି ।
ଗୁଣସାଗର—ପୁଂ. ବ. ଗୁଣାଧାର, ନାନା ଗଣଧର, ସମୁଦ୍ରପରି ଅପରିମେୟ ଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ, (ବ) ଚତୁର୍ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା, ବୁଦ୍ଧ ବିଶେଷ,ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ ଗୁଣାବଳୀର ବର୍ଣ୍ଣନାପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସଙ୍କ ରଚିତ ଓଡ଼ିଆ ପଦ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।
ଗୁଣସିନ୍ଧୁ—ପୁଂ.ବ୍ୟ.(୬ତତ୍)ଗୁଣାଧାର, ଗୁଣସାଗର । [ମାସ୍ତୁଲ ।
ଗୁଣସ୍ତମ୍ଭ—ପୁଂ.ବ. (୬ତତ୍) ଗୁଣବୃକ୍ଷ,
ଗୁଣସ୍ଥାପ୍ରକରଣ—ବୌଦ୍ଧ ଓ ଜୈନମାନ-ଙ୍କର ଖଣ୍ଡିଏ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ।
ଗୁଣହୀନ—ତ୍ରି.ବ୍ୟ. (୩ତତ୍) ଗୁଣଶୂନ୍ୟ, ଯାହାର କୌଣସି ଗୁଣ ନାହିଁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଣହୀନା ।
ଗୁଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୁଣ + ଅ + ଆ) ଦୁର୍ବା, ମାଂସରୋହିଣୀ, (ଗ୍ରା. ବ) ସୁନା ବା

ପିତ୍ତଳ ଇତ୍ୟାଦିର ତାରରେ ଗଠିତ ନାକରେ ଲଗାଇବାର ଅଳଙ୍କାର-ବିଶେଷ, ବୀଣାପ୍ରଭୃତିର ତାର, ଗୁଣ-ନର ସାଙ୍କେତିକ ଚିହ୍ନ, ଅଗୁରୁଜାତୀୟ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଗୁଣଫଳ, (ଗ୍ରା. ବି. ଗଣିତ) ଗୁଣିତକ ।

ଗୁଣାକର – ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ବୁଦ୍ଧ-ବିଶେଷ, ମହାଦେବ, ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ଜଣେ ଶିଷ୍ୟ, (ବିଂ) ଗୁଣଯୁକ୍ତ । [କଥନ ।

ଗୁଣାଖ୍ୟାନ – କ୍ଲୀ.ବି.ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତନ, ଗୁଣ-

ଗୁଣାଗାର(ଶ) - ଯା. ବି. ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ,ଜରିମାନା ।

ଗୁଣାଗୁଣ – ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଗୁଣ ଓ ଦୋଷ, ଭଲମନ୍ଦ ।

ଗୁଣାଗୁଣି – ଗ୍ରା. ବି. ଅନେକ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟାଦ୍ୱାରା ଗୁଣିବା କର୍ମ, ସ୍ତବସ୍ତୋତ୍ରାଦି ବୋଲିବା, ଗୁଣିବା କର୍ମ, ଦୈନିକ ସନ୍ଧ୍ୟାବନ୍ଦନାଦି ସମୟରେ ମନେ ମନେ ସ୍ତବସ୍ତୋତ୍ରାଦି ଆବୃତ୍ତି କରିବା କର୍ମ ।

ଗୁଣାଢ୍ୟ – ପୁଂ. ବିଂ. (୩ତତ୍)ଗୁଣଯୁକ୍ତ, ଗୁଣବାନ୍, (ପୁଂ.ବି) ପୈଶାଚୀ ଭାଷାର ଗ୍ରନ୍ଥକାର କବିବିଶେଷ, ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ କୁମାର ।

ଗୁଣାଢ୍ୟକ – ପୁଂ. ବି. ଅଙ୍କୋଠବୃକ୍ଷ, ଆଙ୍କୁଲିଗଛ ।

ଗୁଣାଣ – ଗ୍ରା. ବି. ଗୁଣନ ।

ଗୁଣାତୀତ – ପୁଂ.ବିଂ. ଗୁଣତ୍ରୟରୁ ଅତୀତ (ସତ୍ତ୍ୱ, ରଜ ଓ ତମ) ସୁଖ ଦୁଃଖାଦି ଗୁଣଶୂନ୍ୟ, ସାଂସାରିକ ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତ, ନିର୍ଲିପ୍ତ, (ବି.) ପରମେଶ୍ୱର ।

ଗୁଣାଧାର – ପୁଂ. ବିଂ. (୬ତତ୍) ଗୁଣ-ବାନ୍, ଗୁଣସାଗର, ଗୁଣର ଆଶ୍ରମ ।

ଗୁଣାଧିଷ୍ଠାନକ – କ୍ଲୀ. ବି. ବକ୍ଷର ଯେଉଁ-ଠାରେ ମେଖଳା ବନ୍ଧାଯାଏ ।

ଗୁଣାନୁକରଣ – ବି. (୬ତତ୍) ଅନ୍ୟର ଗୁଣଲାଭାର୍ଥ ପ୍ରୟାସ ।

ଗୁଣାନୁକୀର୍ତ୍ତନ – ବି. (୬ତତ୍) ଅନ୍ୟର ଗୁଣର ପ୍ରଶଂସା କରିବା ।

ଗୁଣାନୁବାଦ – ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ବାର-ମ୍ବାର ଗୁଣୋତ୍କୀର୍ତ୍ତନ, ପ୍ରଶଂସା ।

ଗୁଣାନୁରାଗ – ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଗୁଣ ପ୍ରିୟତା, ଅନ୍ୟର ଗୁଣରେ ଆସକ୍ତି, ଗୁଣପ୍ରତି ସ୍ନେହ ।

ଗୁଣାନୁରାଗୀ - ପୁଂ. ବିଂ. (୬ତତ୍ ବା ୩ତତ୍) ଗୁଣ ଦର୍ଶନରେ ଗୁଣୀପ୍ରତି ଅନୁରାଗବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଗୁଣାନୁରାଗିଣୀ ।

ଗୁଣାନୁରୋଧ – ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ଗୁଣର ପ୍ରତୀକ୍ଷା, ଗୁଣର ଅନୁସରଣ ।

ଗୁଣାନ୍ତର – ପୁଂ.ବି.(କ,ଧା) ଅନ୍ୟଗୁଣ ।

ଗୁଣ ନ୍ତରାଧାନ – କ୍ଲୀ.ବି.କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟର ପୂର୍ବଗୁଣ ଭିନ୍ନ ଅପର ଗୁଣ ଉତ୍ପାଦନ ବା ପ୍ରାପ୍ତି ନାମ ଗୁଣାନ୍ତରାଧାନ ।

ଗୁଣାନ୍ତରାପନ – କ୍ଲୀ. ବି. ଭାବାନ୍ତର ପ୍ରାପ୍ତି ।

ଗୁଣାନ୍ୱିତ – ପୁଂ.ବିଂ. (୩ତତ୍)ବିବେଚକ, ଗୁଣଯୁକ୍ତ, ଗୁଣବାନ୍, ଗୁଣଶାଳୀ ।

ଗୁଣାପବାଦ – ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍)ଗୁଣର ନିନ୍ଦା ।

ଗୁଣାବସୁଣୀ – ଗ୍ରା.ବି. (ସହଚର)ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ମାନଙ୍କର ନାକର ଦୁଇପୁଡ଼ାରେ ପିନ୍ଧା ଯିବା ଗୁଣା ଓ ବସୁଣୀନାମକ ଦୁଇଟି ଅଳଂକାର ।

ଗୁଣାର୍ତ୍ତି – ପୁଂ. ବି. ବୁଦ୍ଧବିଶେଷ ।

ଗୁଣାଭରଣ – କ୍ଲୀ. ବି. ଗୁଣରୂପ ଅଳଂ-କାର ।

ଗୁଣାଭାସ – ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍)ଗୁଣସାଦୃଶ୍ୟ, ଗୁଣ ନ ଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଗୁଣର ଭ୍ରମ ।

ଗୁଣାୟନ – କ୍ଲୀ. ବି. (୬ତତ୍) ଗୁଣର ଆଶ୍ରୟ, (ବିଂ) ଗୁଣବାନ୍,ଗୁଣାଶ୍ରିତ ।

ଗୁଣାରିଷ୍ଟ – କ୍ଲୀ. ବି. ମଦ୍ୟ, ମଦ ।

ଗୁଣାଳଙ୍କୃତ – ତ୍ରି. ବିଂ. (୩ତତ୍) ଗୁଣ-ଭୂଷିତ, ଗୁଣବାନ୍, ଗୁଣଦ୍ୱାରା ମଣ୍ଡିତ ।

ଗୁଣାଲାଭ – ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍)ଗୁଣପ୍ରାପ୍ତି, ଫଳପ୍ରାପ୍ତି ।

ଗୁଣାବଳୀ – ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) (ଗୁଣ + ଆବଳୀ) ଗୁଣଶ୍ରେଣୀ, ନାମଭା, ଗୁଣ ସମୂହ ।

ଗୁଣାସକ୍ତ – ବି. (୬ତତ୍) ଗୁଣାନୁରାଗ ।

ଗୁଣାହେବା – ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୁଣିବା କ୍ରିୟାର କର୍ମ ବାଚ୍ୟରେ ରୂପ, ଗୁଣିତ ହେବା, (ସ୍ତୋତ୍ର) ଆବୃତ୍ତି କରାଯିବା ।

ଗୁଣି – ଗ୍ରା. ବି. ମନ୍ତ୍ର ଯନ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟା, ତନ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟା, ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ।

ଗୁଣିଆଁ – ଗ୍ରା.ବି. ଭୂତ ପ୍ରେତ ଛଡ଼ାଇବା ଲୋକ, ଓଝା, ଐନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ ।

ଗୁଣିକ – ପୁଂ. ବିଂ. (ଗୁଣିନ୍ + କ)ଗୁଣ-ଗ୍ରାହକ, ଗୁଣଜ୍ଞ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଣିକା ।

ଗୁଣିକା – ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶୂନ୍ୟାଙ୍କ ।

ଗୁଣିତ – ତ୍ରି. ବିଂ.(ଗୁଣ୍ + ମ.ତ) ଗୁଣା ଯାଇଥିବା, ଆହତ, ପୂରିତ, ଅନ୍ୟ ଅଙ୍କଦ୍ୱାରା ଯେ ଅଙ୍କ ପୂରଣ ହୋଇ-ଅଛି ।

ଗୁଣିତକ – ପୁଂ. ବି. (ଗୁଣିତ + କ) (ଗୁଣିତ) ଯେଉଁ ବୃହତ୍ ରାଶିକୁ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ରତର ରାଶିଦ୍ୱାରା ଭାଗ-କଲେ କିଛି ଭାଗଶେଷ ରହେ ନାହିଁ ।

ଗୁଣିତା – ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୁଣିର ଧର୍ମ, ଗୁଣ ।

ଗୁଣିବା – କ୍ରି. କ୍ରି. ଗୁଣନ କରିବା,ମନେ ମନେ ବହୁଥର ବିଚାର କରିବା, ଗୁଣ୍ଡ ଗୁଣ୍ଡଶବ୍ଦରେ ପୁନଃ ପୁନଃ ପାଠକରିବା, ଆବୃତ୍ତି କରିବା, ସ୍ତୋତ୍ର-ସ୍ତୋତ୍ରାଦି ପାଠ କରିବା, ସ୍ମରିବା ।

ଗୁଣିବିଦ୍ୟା – ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମନ୍ତ୍ର-ଯନ୍ତ୍ରବିଦ୍ୟା ।

ଗୁଣିହେବା – କ୍ରା.କ୍ରି. ମନେ ମନେ ଭାବ-ହେବା,ଗୁଣଗୁଣ୍ଡନ କରିବା,ପୁନଃ ପୁନଃ କହିବା, ଏକରାଶି ଅନ୍ୟରାଶିଦ୍ୱାରା ଗୁଣି-ହୋଇ ପାରିବା ।

ଗୁଣୀ – ପୁଂ. ବି. (ଗୁଣ + ଇନ୍) ଧନୁଃ, (ବିଂ) ଗୁଣଯୁକ୍ତ, ଗୁଣବାନ୍, ଗୁଣିଆଁ, ଧର୍ମୀ, ଧର୍ମବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଣିନୀ ।

ଗୁଣୀଭୂତ-ତ୍ରି.ବିଂ.(ଗୁଣ + ଚ୍ବି + ଭୂ + ତ) ଅପ୍ରଧାନଭାବେଅବସ୍ଥିତ,ପ୍ରବଳ ନ ଥିବା, ଅଲକ୍ଷିତ,ଅନ୍ତର୍ଗତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଣୀଭୂତା ।

ଗୁଣୀଭୂତବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟ – କ୍ଲୀ. ବି. କାବ୍ୟ-ବିଶେଷ ।

ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡସ୍ୱର – ଗ୍ରା. ବି. ଅବ୍ୟକ୍ତ ଅନୁ-ନାସିକ ସ୍ୱର, ମନ୍ତ୍ରମାଳ୍ପଆଦିଙ୍କ ଗୁଞ୍ଜନ ସ୍ୱର ।

ଗୁଣ୍ଡସି—ସ୍ତ୍ରୀ. (ପୁଷ୍ପ) ବି. ନଡ଼ିଆ ଓ ତାଳପତ୍ରର ଧାରରେ ଥିବା ଲମ୍ବ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଓ ଟାଣୁଆ ତନ୍ତୁ ।

ଗୁଣେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. ପରମେଶ୍ୱର, ଚନ୍ଦ୍ରକୂଟ ପର୍ବତ, (ବିଂ) ଗୁଣର ଅଧୀଶ୍ୱର ।

ଗୁଣୋତ୍କର୍ଷ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୁଣାତିଶୟ, ଗୁଣର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ବା ଆଧିକ୍ୟ ।

ଗୁଣୋତ୍କୀର୍ତ୍ତନ—କ୍ଳୀ. ବି. ବିରହରେ ନାୟକ ଅଥବା ନାୟିକାର ପ୍ରଶଂସାବାଦ କଥନ ।

ଗୁଣୋଦ୍ଭବ—ବିଂ. (ଗୁଣ + ଉତ୍ + ଭୂ + ଅ) ଗୁଣରୁ ଜାତ ବା ଉତ୍ପନ୍ନ ।

ଗୁଣୋପେତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଗୁଣଯୁକ୍ତ, ଗୁଣବାନ୍, କୌଣସି କଳାରେ ନିପୁଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଣୋପେତା ।

ଗୁଣ୍ଠ—ଗ୍ରା. ବି. ଭୂମିର ପରିମାଣବିଶେଷ, ଏକ ମାଣର ୨/୫ ଭାଗରୁ ୧ ଭାଗ, (ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ବି.) କ୍ଷୁଦ୍ରକାୟ ମନୁଷ୍ୟ, (ବିଂ) ଖର୍ବକାୟ ।

ଗୁଣ୍ଠନ—କ୍ଳୀ. ବି. (ଗୁଣ୍ଠ + ଣ୍ଚ, ଅନ) ଆବରଣ, ବେଷ୍ଟନ, ଲୁଚାଇବା ।

ଗୁଣ୍ଠିତ—ହି. ବିଂ. (ଗୁଣ୍ଠ + ମ୍ମ,ତ) ଆବୃତ, ଆଚ୍ଛାଦିତ, ଧୂଳିପ୍ରଭୃତିରେ ଧୂସରିତ, ଝଂସିତ, ଗୁଣ୍ଡିତ ।

ଗୁଣ୍ଠୀ—ପୁଂ. ବିଂ. ଖର୍ବକାୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଣ୍ଠୁଣୀ ।

ଗୁଣ୍ଠୁଣୀହାତୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଅତି ଅଳ୍ପଉଚ୍ଚ ହାତୀ ।

ଗୁଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. (ଗୁଣ୍ଡ + ମ୍ମ, ଅ) ଧୂଳି, ଚୂନା, ମଇଳା, କଳଧ୍ୱନି, ତୈଳପାତ୍ର, ତୃଣବିଶେଷ,ଚୂର୍ଣ୍ଣନ,ପେଷଣ, କେଶ୍ୱର, ମୃଦୁଙ୍ଗ, (ବିଂ) ଚୂର୍ଣ୍ଣୀକୃତ,(ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜାମ) ବଟକରା ।

ଗୁଣ୍ଡକ—ହି.ବିଂ. (ଗୁଣ୍ଡ + କ) ମଳିନ, (ବି) ଧୂଳି,କଳଧ୍ୱନି, ସ୍ନେହପାତ୍ର,ଚୂନା, ମଇଳା, ତୈଳପାତ୍ର ।

ଗୁଣ୍ଡକନ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. କଣ୍ଟେରୁ, କେଶ୍ୱରକନ୍ଦ ।

ଗୁଣ୍ଡଲକାସ୍ଥା—ମାନ୍ଦ୍ରାଜର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଗୁଣ୍ଡକେଶୀ—ଗ୍ରା. ବି. ରାଗବିଶେଷ ।

ଗୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା.ବି. ଧୂଳି,ଚୂର୍ଣ୍ଣ,(ସଂ-ଗୁଟିକା) ଅନ୍ନର ଏକ କବଳ ପରିମିତ ଗୋଲକ, ହାତରେ ବଳାଯିବା ଏକଗ୍ରାସର ଅନ୍ନ, କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡ, ଦୁଷ୍ଟଲୋକ, ବଦମାଏଶ, ଅତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ବ୍ୟକ୍ତି, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯାଇଥିବା ।

ଗୁଣ୍ଡାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚୂର୍ଣ୍ଣକରିବା ।

ଗୁଣ୍ଡାକରିବା—ଗ୍ର . କ୍ରି. ଚୂନାକରିବା, ବିନାଶକରିବା ।

ଗୁଣ୍ଡାବଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମୁଖକୁ ନେବା ନିମନ୍ତେ ଅନ୍ନକୁ ହାତରେ ବଳିବା, (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଭୋଜନ କରିବା ।

ଗୁଣ୍ଡାମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଗୁଣ୍ଡା ଗୁଣ୍ଡା ଅନ୍ନ ପାଟିରେ ପୂରାଇବା,ଭୋଜନ କରିବା । [ନଦୀ ।

ଗୁଣ୍ଡାର—ମଧ୍ୟଭାରତ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ

ଗଣ୍ଡାରୋଚନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, କମଳାଗୁଣ୍ଡୀ ।

ଗୁଣ୍ଡାରୋଚନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କମଳାଗୁଣ୍ଡୀ-ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଗୁଣ୍ଡଲା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁପବିଶେଷ ।

ଗୁଣ୍ଡାସିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୃଣବିଶେଷ ।

ଗୁଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ର ବସନ୍ତ ରୋଗ, ପଶାଆଦି ଖେଳରେ ଖେଳାଳିଙ୍କର ମେଳ ବା ପକ୍ଷ ବାନ୍ଧିବା, କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡମାନ, ଧନିଆଁ ଆଦି ମିଶ୍ରିତ ଧୂଆଁପତ୍ରର ଚୂର୍ଣ୍ଣ, (ଗ୍ରା.ବିଂ)ଚୂର୍ଣ୍ଣିତ, (ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜା.ବି) ବେ ତାମ,(ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବି)ମହୁଲଫୁଲ ।

ଗୁଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.କପଟାଗ୍ରହୀ,(ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜା. ବି) ଧୈର୍ଯ୍ୟ,ଆସ୍ପର୍ଦ୍ଧା, (ଗ୍ରା.ବି)ଏକପ୍ରକାର ମଣକ ବା ମଣା ।

ଗୁଣ୍ଡିକ—ପୁଂ ବି. (ଗୁଣ୍ଡ + ଇକ) ଚୂର୍ଣ୍ଣୀକୃତ ଉଣ୍ଡ,ଲାଦ, ଚୂନା, ଗୁଣ୍ଡାମୃଦୁଙ୍ଗ ।

ଗୁଣ୍ଡଖିଆ,ପ୍ର.(ସମ୍ବ) ବି. ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମାଦିନ ସମ୍ବଲପୁରର କେତେକ ଜାତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଚଳିତ ନୂଆଖିଆ (ନବାନ୍ନ) ପର୍ବ ଉତ୍ସବବିଶେଷ ।

ଗୁଣ୍ଡିଚା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ରର ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦିର, ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଚୀନ ନରପତି ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଦେବଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା, ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ରାଜାଙ୍କ ରାଣୀ,ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥଯାତ୍ରା ।

ଗଣ୍ଡିଚାଘର—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବଙ୍କ ଉଦ୍ୟାନ ମନ୍ଦିର ।

ଗୁଣ୍ଡିଚାବାହୁଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁ ଗୁଣ୍ଡିଚା ମନ୍ଦିରରେ ଏକ ସପ୍ତାହ ଅବସ୍ଥାନ କରିବା ପରେ ନିଜ ମନ୍ଦିରକୁ ଦଶମୀଦିନ ରଥରେ ଫେରି ଆସିବା ଉତ୍ସବ, ବାହୁଡ଼ା ଉତ୍ସବ ।

ଗଣ୍ଡିଚାମଣ୍ଡପ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁଣ୍ଡିଚାଘର ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ବେଦୀରେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ବଳଭଦ୍ର ଓ ସୁଭଦ୍ରା ରଥରୁ ଓହ୍ଲାଇ ବିଜେ କରନ୍ତି ।

ଗୁଣ୍ଡିଚାଯାତ୍ରା—ବି. ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥଯାତ୍ରା ।

ଗୁଣ୍ଡିତ—ହି. ବିଂ. (ଗୁଣ୍ଡ + ତ)ଧୂଳି-ଧୂସରିତ, ଚୂର୍ଣ୍ଣିତ, ଚୂର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ, ଯାହା ଗୁଣ୍ଡ କରାହୋଇଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗଣ୍ଡିତା ।

ଗୁଣ୍ଡୁଚମୁଷା—ଗ୍ରା. ବି. ବୃକ୍ଷଗ୍ରହୀମୂଷିକ-ଜାତୀୟ ଜୀବବିଶେଷ, ପକ୍ଷିବିଶେଷ ।

ଗୁଣ୍ଡୁରି—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ର ପକ୍ଷିବିଶେଷ, ଧୂଳିରେ ଖାତକରି ପଶିରହିବା ଏକ-ପ୍ରକାର ପୋକ, ବାଲିମେଣ୍ଢା ପୋକ, ଉଙ୍ଗେଇ ।

ଗୁଣ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଗୁଣ + ଯ) ଗୁଣନୀୟ, ପୂରଣୀୟ, ଯାହାକୁ ଗଣାଯାଏ, ପ୍ରଶସ୍ତ ଗୁଣଯୁକ୍ତ, ଯାହାର ପ୍ରଶସ୍ତ ଗୁଣ ଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଣ୍ୟା ।

ଗୁତ—ଗ୍ରା. ବି. ଜ୍ଞାତି, ବନ୍ଧୁ, ସ୍ୱଜନ ।

ଗୁଡା—ଗ୍ରା.ବି. ଲୁଚୁକାଳିଖେଳ,ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିକରି ଲୁଚିବା, ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବୈ. (ତେଲୁଗୁ)ବି.ଭୂମିରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଶସ୍ୟାଦିର ପରିମାଣ ଓ ତହିଁରୁ ରାଜାଙ୍କୁ ଦେୟ ଅଂଶ ଅନୁମାନଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର କରିବା, ଲୁଚି, ଦେଖାମଣା ଦ୍ୱାରା ରାଜାଙ୍କୁ ଦେୟ

ଭାଗ ସ୍ଥିର କରିବା, ଶଗଡ଼ର ଧୁଆଲକୁ ଝୁଗ୍ରମୁଣ୍ଡି ସଙ୍ଗେ ଯେଉଁ ଚମ ବା କଡା ଦଉଡ଼ିଦ୍ୱାରା ବନ୍ଧାଯାଏ, ନନ୍ଧା ଦଉଡ଼ି, ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ଆମ୍ବଗଛଆଦିରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଫଳାଦିପାଇଁ ଭୂସ୍ୱାମୀ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଯେଉଁ ପଟା ଦିଅନ୍ତି ।

ଗୁଡ ଦେବା — ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ)କ୍ରି. କୌଣସି ଶସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ପ୍ରଜାକୁ ଭାଗରେ କୁଡ ଲଗାଇବା ।

ଗୁଡି — ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ବର୍ଷକପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ହଲିଆ ହଲିଆଣୀଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ମୂଲ ।

ଗୁଡିବର୍ଷାବେଲ୍ — ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଅପ ରାହ୍ନ ୨ଟା ଠାରୁ ୩ଟା ସମୟ ।

ଗୁଡ୍ଥ — ପୁଂ. ବି. ଗବେଧୁକା, ଗହମ, ଗୁଡ଼ୁଚୀ ।

ଗୁଡ୍ଥକ — କ୍ଲୀ.ବି.ଗ୍ରନ୍ଥି ପର୍ବ୍ବ,ଗଣ୍ଠି ଅନା ।

ଗୁଚ୍ଛ — ବିଂ(ଗୁଧ୍ + ସ)ପୁଷ୍ପଗୁଚ୍ଛ, ଥୋପ, ସ୍ତବକ, ଫୁଲତୋଡ଼ା, ଗଛର ଗଣ୍ଠି, ତୃଣଗୁଚ୍ଛ, ଗ୍ରନ୍ଥିର ଅଧାସ୍ଥ ବା ପରଚ୍ଛେଦ, ବହିଶସରିଆ ହାର, ଗ୍ରନ୍ଥି ପୁଷ୍ପ ବୃକ୍ଷ, ତୃଣାଦିର ସ୍ତମ୍ଭ ।

ଗୁଚ୍ଛକ — ବି. ସ୍ତବକ, ଗ୍ରନ୍ଥିର ପରଚ୍ଛେଦ, ବର୍ଣ୍ଣମାସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବିଷୟର ବିଭାଗ ।

ଗୁଚ୍ଛପୁଷ୍ପ — ପୁଂ.ବି.ସପ୍ତଚ୍ଛଦ,ସଚନାଗଛ ।

ଗୁଚ୍ଛାର୍ଦ୍ଧ — ପୁଂ. ବି. ଚତୁର୍ବିଂଶତିଯଷ୍ଟିକ ହାର ।

ଗୁଦ୍ରର — ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଧାନ୍ୟାଗାର, ଅମାର ।

ଗୁଦ — କ୍ଲୀ.ବି. (ଗୁଦ୍ + ଅ) ମଳତ୍ୟାଗଦ୍ୱାର, ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର, ଗୁହ୍ୟଦେଶ ।

ଗୁଦକୀଳ — ପୁଂ. ବି. ଅର୍ଶରୋଗ ।

ଗୁଦକୀଳକ — ପୁଂ. ବି. ଅର୍ଶରୋଗ ।

ଗୁଦକୀଳହା — ପୁଂ.ବିଂ.(ଗୁଦକୀଳ + ହନ୍ + କ୍ୱପ୍)ଗୁଦକୀଳନାଶକ, ଅର୍ଶରୋଗ ନାଶକ ।

ଗୁଦଗ୍ରହ — ପୁଂ, ବି, ଉଦାବର୍ତ୍ତ ରୋଗ, ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାରରେ ବ୍ୟଥା ଓ ପୀଡ଼ା ।

ଗୁଦଡ଼ (ଡ଼ୀ) — ବି. ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କର କନ୍ଥା, ସମ୍ପ୍ରଦାୟବିଶେଷ ।

ଗୁଦନିର୍ଗମ — ବିଂ. ମଳଦ୍ୱାରରେ ବାହାରିବା ପଦ୍ଧତିରୋଗ ।

ଗୁଦପରିଶଙ୍କ — ପୁଂ.ବି. ଋଷିବିଶେଷ ।

ଗୁଦପାକ — ପୁଂ.ବି ଗୁଦ ପାଚିବା ରୋଗ ବିଶେଷ ।

ଗୁଦଭ୍ରଂଶ — ପୁଂ. ବି. (ଷତତ୍ତ୍) ରୋଗବିଶେଷ, ପଦ୍ମ ଖସିପଡ଼ିବା, ମଳକଣ୍ଟକ ରୋଗ ।

ଗୁଦରୋଗ — ପୁଂ. ବି. ଗୁଦ ସ୍ଥାନରେ ହେବା ରୋଗ ।

ଗୁଦବର୍ତ୍ମ — କ୍ଲୀ. ବି. ମଳଦ୍ୱାର ।

ଗୁଦସ୍ରମ୍ଭ — ପୁଂ.ବି. ମଳ ନିଃସାରଣ ପ୍ରତିରୋଧକ ରୋଗବିଶେଷ, କୋଷ୍ଠବର୍ଦ୍ଧିତା ରୋଗ ।

ଗୁଦା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ନାଡ଼ୀବିଶେଷ,ପକ୍ଷିବିଶେଷ ।

ଗୁଦାଙ୍କୁର — ପୁଂ.ବି.(ଷତତ୍ତ୍)ଅର୍ଶରୋଗ ।

ଗୁଦାବର୍ତ୍ତ — ବି.(ଷତତ୍ତ୍) କୋଷ୍ଠବଦ୍ଧତା, ଝାଡ଼ାକବଜ ।

ଗୁଦାମ — ବି. ଯହିରେ ଏକଜାତୀୟ ଅନେକ ଦ୍ରବ୍ୟ ରଖାଯାଏ, ଗୋଲା ।

ଗୁଦାମୈଥୁନ — ପୁଂ. ବି. ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାରରେ ଲିଙ୍ଗ ପ୍ରବେଶପୂର୍ବକ ମୈଥୁନ ।

ଗୁଦି(ଦୀ) — ବି.ସ୍ତ୍ରୀ.(ଗୁଦ + ଇ.ଈ)ଯେଉଁଠାରେ ନୌକାଦି ମରାମତି ହୁଏ, ଜାହାଜ ରଖିବାର ସ୍ଥାନ ।

ଗୁଦୁଡ଼ — ଯା.ବି.ଗୁଡ଼ିଏ ଚରାଲୁଗା ଏକତ୍ର ସିଲାଇ କରି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବା ଶଯ୍ୟା, କନ୍ଥା । [ବିଶେଷ ।

ଗୁଦୌଷ୍ଠ — ପୁଂ. ବି. ଗୁଦର ଅବସ୍ଥାବ-

ଗୁଧିତ — ବିଂ. (ଗୁଧ୍ + ମଂ.ତ) ବେଷ୍ଟିତ, ଆବୃତ ।

ଗୁଧେର୍ — ପୁଂ. ବି. (ଗୁଧ + ଏର) ଗୋପ୍ତା, ରକ୍ଷକ ।

ଗୁନ୍ଚ — ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. କଣ୍ଟିସୂତ୍ର, ଅଣ୍ଟାସୂତା, କରଧୁନ୍ଚ ।

ଗୁନ୍ହା — ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ଯା. ବି. ଦୋଷ, ଅପରାଧ, ପାପ ।

ଗୁନ୍ହାଗାର — ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ଯା.ବି. ଗୁଣାଗାର, ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ ।

ଗୁନ୍ଜାଇସ — ଯା.ବି.ଆଧାରଗୃହ,ଲାଭ ।

ଗୁନ୍ଜାଇସୀ — ଯା. ବିଂ. ସୁବିଧାଜନକ, ଲାଭକର ।

ଗୁନା — ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ)ବି. ଜଳରଖିବାର ବଡ଼ ମାଟିଭାଣ୍ଡ,(ଯା.ବି) ରାଗ, କ୍ରୋଧ, ଅଭିମାନ ।

ଗୁନାହ — ଯା. ଦୋଷ, ପାପ, ଦୁଷ୍ଟତା ।

ଗୁନାହଗାର — ଯା. ଅନିଷ୍ଟକାରୀ, ଦୁଷ୍ଟ, ଦୁରନ୍ତ, ବୃଥା କ୍ଷତିପୂରଣ ।

ଗୁନିଆ — ପ୍ରା.ବି. ନଳ୍ଯାରୁ ଭୂମିର ପରିମାଣ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାସମୟେ ବ୍ୟବହୃତ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ରାଜମିସ୍ତ୍ରୀ ବଢ଼େଇ ଓ ପଥୁରିଆମାନଙ୍କର ପରିମାପକ ଆଠଅଙ୍ଗିଆ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଗୁନ୍ଥା — ପ୍ରା. ବି. ମାଳାକରିବା ନିମନ୍ତେ ଫୁଲଆଦି ଗୁନ୍ଥିବା, (ପ୍ରା.ବିଂ)ଗ୍ରଥିତ ।

ଗୁନ୍ଥାଗୁନ୍ଥି — ପ୍ରା.ବି.ବହୁଦ୍ରବ୍ୟଗୁନ୍ଥିବା କର୍ମ, (ଅଙ୍ଗ) ଲଗାଲଗି ।

ଗୁନ୍ଥିବା — ପ୍ରା. କ୍ରି. ମାଳାରୂପେ ଏକତ୍ର କରିବା, ଗ୍ରନ୍ଥନକରିବା, ଫୋଡ଼ିବା ।

ଗୁନ୍ଦ — ପ୍ରା. ବି. ଅଠାରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ବୃକ୍ଷନିର୍ଯାସବିଶେଷ ।

ଗୁନ୍ଦ୍ରା — ପ୍ରା.ବି. ଖେଳରେ ଗୋଲାଇବା (ପ୍ରା.ବି.ପୁଂ)ମିଥ୍ୟାବାଦୀ,ଗୋଲିଆ, ଯେ ଖେଳରେ ଗୋଲାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁନ୍ଦ୍ରୀ ।

ଗୁନ୍ଦ୍ରାଇବା — ପ୍ରା. କ୍ରି. ମିଥ୍ୟା କହିବା, ଖେଳରେ ଗୋଲାଇବା, ଅପରିଷ୍କୃତ ବା ଗୋଲମାଳିଆ କରି ଲେଖିବା ।

ଗୁନ୍ଦଲ୍ — ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବିଂ.ଆବିଳ,ଗୋଲିଆ (ପାଣି) ଅପରିଷ୍କୃତ ।

ଗୁନ୍ଦଳ — ପୁଂ.ବି. (ଗୁନ୍ + ଦଳ + ଣିଚ୍, ଅ) ମର୍ଦ୍ଦଳଧ୍ୱନି, ମାଦଳ ଶବ୍ଦ ।

ଗୁନ୍ଦା-ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.ଗେଣ୍ଡୁ,କୁସୁମ(ଫୁଲ) ।

ଗୁନ୍ଦ୍ର — ପୁଂ.ବି.ଶରତୃଣ, ଝିଣ୍ଟି ବାଳୁଙ୍ଗା-ଜାତୀୟ ବଡ଼ମୂଳିଆ ଘାସ ।

ଗୁନ୍ଦ୍ରମୂଳା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଏରକାତୃଣ,ଶରତୃଣ ।

ଗୁନ୍ଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗୁନ୍ଦ୍ର+ଅ+ଆ)ଏରକା, ଭଦ୍ରମୁଥା, ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁଲତା, ଗନ୍ଧେଭୁକା, ସନ୍ତ୍ରାସ, ଶରଭୃଣ ।

ଗୁନ୍ଦ୍ରାଳ—ପୁଂ. ବ. (ଗୁନ୍ଦ୍ରା+ଳ+ଅ) ଚକୋର ପକ୍ଷୀ ।

ଗୁପକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୋପନକରିବା, ଲୁଗ୍ଲାଇବା ।

ଗୁପ୍‌ଗ୍ଲାଇବା—ପ୍ର. (ସମ୍ବ) କ୍ରି. କାଠ ବା ବାଉଁଶର ଅଗକୁ ମୁନିଆଁ କରିବା ।

ଗୁପ୍‌ଚୁପ୍—ଗ୍ରା.ବ. ଗୁପ୍ତବିଷୟ, କଥା ନ କହିବା, ମଉନ, ମିଷ୍ଟାନ୍ନବିଶେଷ, (ଗ୍ରା. (ବଂ)ଗୁପ୍ତ,ମୌନାବଲମ୍ବୀ. (କ୍ରି.ବଂ) ଗୋପନରେ, ଚୁପ୍‌ହୋଇ ।

ଗୁପିଲ—ପୁଂ.ବ. (ଗୁପ+ଇଲ)ରାଜା ।

ଗୁପୋ—ବଂ.(ଗୁପଧାତୁଜ) ଗୋପନୀୟ, ଯାହାର ବଡ଼ ଗୋପ ଅଛି ।

ଗୁପ୍ତ—କ୍ରି. ବ.ଂ (ଗୁପ୍+ମଂ.ତ)ରକ୍ଷିତ, ଗୂଢ଼, ଗୋପନୀୟ, ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ, ଲୁକ୍ଲାୟିତ, ଅଦୃଶ୍ୟ, (ବି) ସଙ୍ଗତ,ବୈଶ୍ୟମାନଙ୍କର ଉପାଧିବିଶେଷ, ପରମେଶ୍ୱର, ଭାରତର ବିଖ୍ୟାତ ରାଜବଂଶ ।

ଗୁପ୍ତକ—ପୁଂ. ବ, ରାଜା ଜୟଦ୍ରଥଙ୍କର ଜଣେ ସେନାପତି,(ବଂ)ଗୁପ୍ତ(ଦେଖ) ।

ଗୁପ୍ତକଥା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(କ.ଧା)ଗୂଢ଼ବାକ୍ୟ, ଯାହା ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ ନାହିଁ, ଅପ୍ରକାଶିତ ବିଷୟ ।

ଗୁପ୍ତକାଳ—ଗୁପ୍ତ ରାଜାମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅବ୍ଦ ।

ଗୁପ୍ତକାଶୀ—ହିମାଳୟ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ରୁଦ୍ରପ୍ରୟାଗ ଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୨୪ ମାଇଲ ଦୂରରେ ମନ୍ଦାକିନୀ ନଦୀର ଦକ୍ଷିଣରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାମ ହିନ୍ଦୁ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନବିଶେଷ ।

ଗୁପ୍ତଗତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଗୂଢ଼ଗମନ, (ପୁଂ.ବ) ଗୁପ୍ତଚର, (ବଂ. ବ.ଗ୍ର) ଯେ ଗୋପନରେ ଗମନାଗମନ କରେ । [ସ୍ଥାନ ।

ଗୁପ୍ତଘାଟ—ସରଯୂତୀରସ୍ଥ ଗୋଟିଏତୀର୍ଥ

ଗୁପ୍ତଚର—ବଂ. (ଗୁପ୍ତ+ଚର+କ.ଅ) ଯାହାର ଗୂଢ଼ ଚର ଅଛି, ଗୁପ୍ତଭାବେ ବିଚରଣକାରୀ, (ବି.କ.ଧା) ଗୋଇନ୍ଦା ଦୂତବିଶେଷ, ବଳଦେବଙ୍କ ନାମ ।

ଗୁପ୍ତଦାନ—ବି. (କ.ଧା) ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ନ ଜାଣି ଯେଉଁ ଦାନ ଦିଆଯାଏ ।

ଗୁପ୍ତଧନ—ବି. (କ.ଧା) ଅନ୍ୟର ଅଲକ୍ଷିତରେ ସଞ୍ଚିତ ଧନ, (ବଂ. ବ.ଗ୍ର) ଯାହାର ଗୁପ୍ତଧନ ଅଛି ।

ଗୁପ୍ତପଦକ—ପୁଂ.ବ. ମଧ୍ୟାଙ୍ଗୁଳି ।

ଗୁପ୍ତପ୍ରଣୟ—ବି. (କ.ଧା) ଲୋକସାଧାରଣଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିର ଅଗୋଚରରେ କରାଯିବା ପ୍ରଣୟ ।

ଗୁପ୍ତବେଶ-ପୁଂ.ବଂ.(ବ.ଗ୍ର)ଛଦ୍ମବେଶୀ, କପଟବେଶଧାରୀ, (ପୁଂ.ବ) ଗୂଢ଼ବେଶ, ଛଦ୍ମବେଶ ।

ଗୁପ୍ତବେଶଧାରୀ—ପୁଂ.ବଂ.(ଗୁପ୍ତବେଶ+ଧୃ+ଇନ୍) ଛଦ୍ମବେଶୀ, ଯେ କପଟବେଶ ଧରିଥାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାରିଣୀ ।

ଗୁପ୍ତବେଶରେ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବଂ. ଛଦ୍ମବେଶଧାରଣପୂର୍ବକ ।

ଗୁପ୍ତବେଶୀ-ପୁଂ.ବଂ.(ଗୁପ୍ତବେଶ+ଇନ୍) ଗୁପ୍ତବେଶଧାରୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁପ୍ତବେଶିନୀ ।

ଗୁପ୍ତମଣି—ପୁଂ. ବ. କୁମାରୀମାନଙ୍କର କ୍ରୀଡ଼ାମଣି ।

ଗୁପ୍ତମନ୍ତ୍ର—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା) ଗୋପନ ପରାମର୍ଶ, (ବଂ.ବ. ଗ୍ର) ଯେଉଁ ରାଜାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରଣା ଅନ୍ୟମାନେ ଜାଣିପାରନ୍ତି ନାହିଁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁପ୍ତମନ୍ତ୍ରା ।

ଗୁପ୍ତମନ୍ତ୍ରଣା—ବି. (କ.ଧା) ଗୋପନୀୟ ପରାମର୍ଶ ।

ଗୁପ୍ତରହସ୍ୟ—ବି.(କ.ଧା)ଯେଉଁ ଗୋପନୀୟ ବିଷୟ ଗୋପନକରି ରଖାହୋଇଅଛି ।

ଗୁପ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗୁପ୍ତ+ଆ)ବାଇଡ଼ଙ୍କ, ପରକୀୟା ନାୟିକା, ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଗୁପ୍ତି—ବି. (ଗୁପ୍+ତି)ଗୋପନ,ସଂବରଣ, ଆଚ୍ଛାଦନ, ରକ୍ଷଣ, ବହିଗର୍ଭ, ଗ୍ରହଣୀୟ ମନ୍ତ୍ରର ସଂସ୍କାରବିଶେଷ, ଅବସ୍ଥାନ ସ୍ଥାନ, କାରାଗାର,ଯମ, ଭୂତହର, ଅହଂସାଦି ଯୋଗାଙ୍ଗ, ନୌକାର ଛିଦ୍ର, ଗାତକରିବା ପାଇଁ ଭୂଇଁ ଖୋଳିବା, (ଗ୍ରା.ବ) ଯଷ୍ଟି ବା ବାଡ଼ ମଧ୍ୟରେ ଗୋପନରେ ରକ୍ଷିତ ଅସ୍ତ୍ର ବା ସରୁଆ ତରବାରି ।

ଗୁପ୍ତୋତ୍ପ୍ରେକ୍ଷା-ବି.(କ.ଧା)କାବ୍ୟର ଅଲଙ୍କାରବିଶେଷ, ପ୍ରତୀୟମାନ ଉତ୍ପ୍ରେକ୍ଷା ଅଲଂକାର ।

ଗୁମ୍ଫିତ—କ୍ରି.ବଂ.(ଗୁମ୍ଫ+ମଂ.ତ)ଗ୍ରଥିତ, ଗୁନ୍ଥାହୋଇଥିବା, ଗୁମ୍ଫିତ ।

ଗୁବାକ—ବି.(ଗୁ+ଣ,ଆକ)ଗୁଆ,ଗୁଆଗଛ, ସୁପାରି ।

ଗୁଳ୍ମ—ଗ୍ରା.ବ. ଜୀବନ୍ତ ଶାଖାର ଅଗରେ ଥିବା କୋମଳପତ୍ର ।

ଗୁମ୍—ଯା. ବ. ନିସ୍ତବ୍ଧତା, ଜୁଷ୍ଟୀ-ଭାବ, ହଜିବାଅବସ୍ଥା,(ବଂ)ନିସ୍ତବ୍ଧ,ଜୁଷ୍ଟୀ-ଭୂତ, ହଜିଥିବା, ଗୁପ୍ତ,(ଗ୍ରା.ସମ୍ବ)ଅବ୍ୟ,ଅତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ।

ଗୁମ୍‌କରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଲୁଗ୍ଲାଇବା,ହଜାଇବା ।

ଗୁମ୍‌ଗାମ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅନ୍ୟର ପିଠିରେ ବିଧା ମାରିବାର ଶବ୍ଦ, ଦୁମ୍‌ଦୁମ୍ ଶବ୍ଦ, ବିଧା ।

ଗୁମ୍‌ଗୁମ୍—ଗ୍ରା. ବ. ପବନ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ହେବା ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଗ୍ରୀଷ୍ମ, ବିଧା ମାରିବାର ଶବ୍ଦ, ବିଧା ।

ଗୁମ୍‌ଗୁମା—ଗ୍ରା.ବ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ।

ଗୁମ୍‌ଦରହ—ଗ୍ରା. ବ. ଗଣ୍ଡପାଣି, ଅତି ଗଭୀର ଜଳ ।

ଗୁମ୍‌ନାମ—ଯା. ବଂ. ଅପ୍ରସିଦ୍ଧ, ଅଜ୍ଞାତ ।

ଗୁମ୍‌ସୁମ୍—ଯା ବ.ଚୁପ୍‌ହେବା,ଜୁଷ୍ଟୀ-ଭାବ, ଭିତରେ ଭିତରେ ଗୁପ୍ତମନ୍ତ୍ରଣା କରୁଥିବା, କିନ୍ତୁ ବାହାରେ ଚୁପ୍ ହୋଇ ରହିବା, ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ମହରମ୍ ପର୍ବର ଜୁଷ୍ଟୀଦିନ,(ଯା.ବଂ)ଜୁଷ୍ଟୀଭୂତ ।

ଗୁମ୍ ହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଚୁପ୍‌ହେବା,ହଜିବା, ଅଦୃଶ୍ୟହେବା, ଲୁଚିଯିବା ।

ଗୁମଟ—ଗ୍ରା.ବ.ଗୁଳ୍ମଗୁଳି, ଗରମ, ଗ୍ରୀଷ୍ମ, ନିର୍ବାତ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ।

ଗୁମର—ଯା. ବ. ଗର୍ବ, ଦମ୍ଭ, ମାତ୍ସର୍ଯ୍ୟ, ଗରିମା, ଅଭିମାନ, ଦାମ୍ଭିକତା,ମହତ୍ତ୍ୱ, ଇଚ୍ଛିତ, ଗୃହଚ୍ଛିଦ୍ର,ଗୁପ୍ତକଥା ।

ଗୁମସ୍ତା, ଗୁମାସ୍ତା — ଯା.ବି. କର୍ମକାରକ, ପ୍ରତିନିଧି, ଓକିଲ, ମୋହରିର ।

ଗୁମାଇବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଅପକ୍ୱ ଫଳକୁ ପକ୍ୱ-ଇବାପାଇଁ ଧାନ ପାଲଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟରେ ପୁରାଇ ରଖିବା, ଗମାଇବା, ହଜାଇବା ।

ଗୁମାନ — ଯା.ବି. ଗର୍ବ, ଅଭିମାନ, ମହତ୍ତ୍ୱ, ଟେକ, ପରାକ୍ରମ ।

ଗୁମାନୀ — ଯା.ବିଂ, ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ଅଭିମାନୀ, ଗର୍ବୀ, ଆତ୍ମବଡ଼ମାପ୍ତକ୍ତ ।

ଗୁମିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. ହଜିଯିବା, ଲୁଚିଯିବା, କୃତ୍ରିମ ଉପାୟରେ ଉତ୍ତାପ ପାଇ ଫଳ ପାଚିବା, (ଫଳଆଦି) ଗରମରେ ପଚ-ଯିବା ।

ଗୁମୁଟ — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଗୁମ୍ଫା) ଗୁରିଆଡ଼ ବନ୍ଧିଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ଦ୍ୱାରବିଶିଷ୍ଟ ଗ୍ରେଟଘର, ଆଲୁଅ ଓ ବାୟୁଗୁଳନବିହୀନ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୃହ ।

ଗୁମ୍ଫ — ପୁଂ.ବି. (ଗୁମ୍ଫ + ଭା.ଅ) ରଚନ, ଗ୍ରନ୍ଥନ, (ଗୁମ୍ଫ + ମଂ.ଅ) ବାହୁର ଗହଣା, ଶ୍ମଶ୍ରୁ, ଦାଢ଼ି, ମୁଛ, ନଶ, ସନ୍ଦର୍ଭ, ଗୁଚ୍ଛ, ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଗୁମ୍ଫନ — ବି. (ଗୁମ୍ଫ୍ + ଭା.ଅନ) ଗ୍ରନ୍ଥନ, ଗୁନ୍ଥିବା, ରଚନା ଓ ବାକ୍ୟରେ ଶବ୍ଦ ଓ ଅର୍ଥର ସମ୍ୟକ୍‌ବିନ୍ୟାସ ।

ଗୁମ୍ଫନା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗୁମ୍ଫନ + ଆ)ବାକ୍ୟର ସୁନ୍ଦର ରଚନା, ଉତ୍କୃଷ୍ଟରଚନା, ଗୁନ୍ଥିବା, ଗ୍ରନ୍ଥନ ।

ଗୁମ୍ଫା — ଗ୍ରା. ବି. ଗୁଚ୍ଛା, ପେନ୍ଥା, ବାହୁର ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ, ବିଦମାଳ, ବାଙ୍କ-ଡେଉଁରିଆ, ଫୁଲଗଛ, ପର୍ବତରେ ଥିବା ଗୁହା ।

ଗୁମ୍ଫିତ — କ୍ରି.ବିଂ.(ଗୁମ୍ଫ + ମଂ.ତ)ଗ୍ରଥିତ, ଗୁନ୍ଥା ହୋଇଥିବା, ନିବଦ୍ଧ, ରଚିତ ।

ଗୁମ୍ବଜ — ଯା.ବି. ଖିଲାଣ, ଘରର ଗୋଲା-କାର ଛତ, ଦେଉଳ ଇତ୍ୟାଦିର ଗୋଲାକାର ବୃହତ୍ ଚୂଡ଼ା, ଶିଖର-ପ୍ରଦେଶ ।

ଗୁମ୍ଫା — ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅତି ଅଭିମାନୀ, ଅଳ୍ପ କଥାରେ ଅଭିମାନକରିବା ବ୍ୟକ୍ତି, ଗୁପ୍ତଦୋଧୀ, ଯେ ଖେଳରେ ଗୋଲାଏ, ଗାରିଗାରିଆଁ ।

ଗୁର୍ — (ଧାତୁ) ଚେଷ୍ଟାକରିବା, ହିଂସା କରିବା, ଯିବା ।

ଗୁର୍‌ଡ଼ା, ଗୁର୍‌ଲା-ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି.ଅଟ୍ଟେଲ, ଘେରବନ୍ଦ, ବାହାବନ୍ଦ, କୁଣ୍ଡଳୀ, ଗୋରଡ଼ା ।

ଗୁରଗି — ପ୍ରା. (ଲରିଆ) ବି. ଉମ୍ବେଇ ।

ଗୁରଣ — କ୍ଲୀ.ବି.(ଗୁର + ଭା.ଅନ)ଉଦ୍ୟମ, ଚେଷ୍ଟା ।

ଗୁରବ - ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ବିଜାପୁରପ୍ରଭୃତି ଅଞ୍ଚଳବାସୀ ପୁରୋହିତ ଜାତି ।

ଗୁରସ୍ତ — ଗ୍ରା. ବି. ପତି, ସ୍ୱାମୀ ।

ଗୁରସ୍ତଭାରଯା — ବି.ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ଦମ୍ପତି ।

ଗୁରଣ୍ଡି — ଗ୍ରା.ବି.କ୍ଷେପଣୀୟ ଶସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, କ୍ଷୁଦ୍ର ମୁଗରବିଶେଷ,(ଗ୍ରା.ବିଂ)ଆନ୍ଦୋଳିତ ।

ଗୁରୁଲ — ଗ୍ରା. ବି. କୋଳାହଳ, ଘୋଷଣା, (ବିଂ) ବାଉଳି ହୋଇ କୋଳାହଳ କରୁଥିବା ।

ଗୁରିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୁରାଢ଼ିରେ କାଠକୁ ଫାଳଫାଳ କରିବା, ଚିରିବା ।

ଗୁରୁ — ପୁଂ.ବି. (ଗୁ + କ.ଉ) ବୃହସ୍ପତି, ଦେବଗୁରୁ, ନିଷେକାଦି କ୍ରିୟା କର୍ତ୍ତା, ପିତା, ଶାସ୍ତ୍ରୋପଦେଶକ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, ଆଚାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଭୃତି ଏକାଦଶ ପୂଜନୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି, ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ, ଧର୍ମୋପ-ଦେଶକ, ବାଇଡଙ୍ଗଗଛ, ବର୍ଣ୍ଣବିଶେଷ, ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ, ମହେଶ୍ୱର, ବୈଦିକ-ତାନ୍ତ୍ରିକ ମନ୍ତ୍ରୋପଦେଷ୍ଟା, ପୁଂସ୍ପୁରୁଷ, ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟ, ପୁଷ୍ୟା ନକ୍ଷତ୍ର, ତାଳ-ବିଶେଷ, ପରମାତ୍ମା, (ବିଂ) ଅଧିକ, ଦୁର୍ଜ୍ଜର, ଦୁଷ୍ପାକ, ଗୁରୁତ୍ୱବିଶିଷ୍ଟ, ଭାରୀ, ମହତ୍ତ୍ୱ, ପୂଜନୀୟ, ମାନନୀୟ, ଗମ୍ଭୀରାର୍ଥ, ବଳବାନ୍, ବିଷମ, ଉତ୍କଟ, ବୃହତ୍ତ୍ୱ, କଠିନ, ଅଧିକ, ବହୁକାଳସ୍ଥାୟୀ, ପ୍ରିୟ, ଦୀର୍ଘ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଞ୍ଜା, (ଗ୍ରା. ବି.) ଗଉଡ଼ଙ୍କ ଉପାଧିବିଶେଷ, ସମ୍ବଲପୁର ଅଞ୍ଚଳର ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ, କେଲାଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।

ଗୁରୁଆଣୀ — ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗୁରୁପତ୍ନୀ,ଗୁରୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଗୁରୁକ — କ୍ରି.ବିଂ.(ଗୁରୁ + କ) ଅତିଶୟ ଭାରଯୁକ୍ତ, ଭାରୀ ।

ଗୁରୁକଣ୍ଠକ — ପୁଂ.ବି.ଏକପ୍ରକାର ମୟୂର ।

ଗୁରୁକନ୍ୟା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଧର୍ମୋପ-ଦେଷ୍ଟା ବା ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ଦୁହିତା ।

ଗୁରୁକରିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି.କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଆପଣାର ଗୁରୁରୂପେ ବରଣ କରି ତାଙ୍କଠାରୁ କୌଣସି ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା କରିବା ।

ଗୁରୁକଣ୍ଠ — ବି. (କ. ଧା.) ଗୁରୁ ଯେଉଁ କାନରେ ମନ୍ତ୍ର ଦିଅନ୍ତି, ଦକ୍ଷିଣକଣ୍ଠ ।

ଗୁରୁକାର — କ୍ରି. ବିଂ. (ଗୁରୁ + କୃ + ଅ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାରବହେ, (ପୁଂ. ବି) ଉପାସନା, ଗୁରୁପୂଜା ।

ଗୁରୁକାର୍ଯ୍ୟ — ବିଂ. ଗୁରୁଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଯାହା ଗୁରୁଙ୍କର କରିବା ଉଚିତ, (ବି) ଗୁରୁକର୍ମ ।

ଗୁରୁକୁଣ୍ଡଳୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି(ଜ୍ୟୋତିଷ)ନକ୍ଷତ୍ରା-ନୁସାରେ ଶୁଭାଶୁଭ ଫଳ ଜାଣିବାର ଚକ୍ରବିଶେଷ ।

ଗୁରୁକୁଳ — କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୁରୁଙ୍କର ବଂଶ ବା ପରିବାର, ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟାଶ୍ରମରେ ଦ୍ୱିଜାତି ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷାସ୍ଥାନ ଓ ବାସସ୍ଥାନରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ଗୁରୁଙ୍କ ଗୃହ ବା ଆଶ୍ରମ ।

ଗୁରୁକୃତ — ହି. ବିଂ. ଗୁରୁ ଯାହାର ଅନୁ-ଷ୍ଠାନ କରିଥିଲେ ।

ଗୁରୁକ୍ରମ — ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ପରମ୍ପରାଗତ ଉପଦେଶ ।

ଗୁରୁଗମ୍ଭୀର — ବିଂ. ଗୁରୁ ଓ ଗମ୍ଭୀର ।

ଗୁରୁଗୀତା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୀତବିଶେଷ ।

ଗୁରୁଗୁରୁ — ଗ୍ରା. (ଅବ୍ୟ) (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ମଇଷିଙ୍କ ବେକରେ ବଜାଯାଇଥିବା ବାଉଁଶଟିପାର ଧ୍ୱନି,ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍ କଥାବାର୍ତ୍ତା ।

ଗୁରୁଗୃହ-ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଗୁରୁଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ ।

ଗୁରୁଗୋବିନ୍ଦସିଂ — ଶିଖମାନଙ୍କର ଦଶମ ଗୁରୁ, ତେଜବାହାଦୁରଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଗୁରୁଗୌରବ—ବ.(କ.ଧା) ମାନମର୍ଯ୍ୟାଦା, ଗୁରୁଜନଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରଦର୍ଶନୀୟ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ।

ଗୁରୁଗ୍ରନ୍ଥସାହେବ—ଗ୍ରା.ବ. ଶିଖମାନଙ୍କର ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଗୁରୁଘ୍ନ—ପୁଂ. ବ. (ଗୁରୁ+ହନ୍+ଅ) ଶ୍ୱେତସୋରିଷ, ଘାଇସୋରିଷ, (ବଂ) ଗୁରୁନାଶକ, ଯେ ଗୁରୁ ହତ୍ୟାକରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁରୁଘ୍ନୀ । [ବିଶେଷ ।

ଗୁରୁଙ୍ଗ, ଗୁରୁଙ୍ଗା—ନେପାଳବାସୀ ଜାତି

ଗୁରୁଚଣ୍ଡାଳ—ଗ୍ରା. ବ. ସାଧୁ ଓ ପ୍ରଚଳିତ ଶବ୍ଦର ଏକତ୍ର ଯୋଗ, ଯାହା ଶିଷ୍ଟ ପ୍ରୟୋଗ ନୁହେ, ଶିଷ୍ଟପ୍ରୟୋଗ ବିରୁଦ୍ଧ, ଯଥା—ଘାତ ପ୍ରାଣନ, ଶବପୋଡ଼ିବା ।

ଗୁରୁଚର୍ଯ୍ୟା—ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଗୁରୁଙ୍କସେବା ।

ଗୁରୁଘଣ୍ଟାଲୀଦୋଷ—ଗ୍ରା. ବ. ରଚନାର ଦୋଷବିଶେଷ ।

ଗୁରୁଚନ୍ଦ୍ରୀଯୋଗ—ବ. ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ଶୁଭଯୋଗବିଶେଷ ।

ଗୁରୁଜ—ଗ୍ରା. ବ. କବାଟ ବନ୍ଦକରିବା ପାଇଁ ଦୁଆର ବନ୍ଧର ଏରୁଣ୍ଡିରେ ଯେଉଁ ବକ୍ର ଦ୍ୱିଗୁଣିତ ଲୌହଖଣ୍ଡ ଯୁକ୍ତଥାଏ, ଶସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ନଦୀ ବଢ଼ିରେ ସ୍ରୋତର ତୋଡ଼ ସମ୍ଭାଳିବା ପାଇଁ ନଦୀ ବନ୍ଧର ଯେଉଁ ଅଂଶ ନଦୀ ଭିତରକୁ ଅର୍ଦ୍ଧବୃତ୍ତାକାର ହୋଇ ଇଟା ବା ପଥର ଗାନ୍ଥିମାରେ ଗଢ଼ା ହୋଇଥାଏ, ବୁରୁଜ,ଦୁର୍ଗର ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି କକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ବେଷ୍ଟିତ ଅଂଶ, ଯେଉଁଠାରେ ସୈନ୍ୟମାନେ ଲୁଚିରହି ଆକ୍ରମଣକାରୀ ଶତ୍ରୁ ପ୍ରତି ଗୋଳାଆଦି ଚଳାଇ ପାରନ୍ତି ।

ଗୁରୁଜନ—ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପିତାମାତା, ଶ୍ୱଶ୍ରୂ, ଶ୍ୱଶୁର, ବଡ଼ଭାଇ, ଭାଉଜଆଦି ଗୁରୁସ୍ଥାନୀୟ ମାନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗୁରୁଜାୟା—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଗୁରୁଙ୍କ ପତ୍ନୀ ।

ଗୁରୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବ. ଧାନ ରଖିବାର ଡୋଲି ।

ଗୁରୁଣ୍ଡକ—ପୁଂ. ବ. ତିଳମୟୂର ।

ଗୁରୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବ. ଦୁଇହାତ ଓ ଦୁଇ ଆଣ୍ଠୁରେ ଭରଦେଇ ଭୂମିରେ ଗତି କରିବା, ହାମୁଡ଼ାଇବା ।

ଗୁରୁଣ୍ଡିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ହାତ ଓ ଆଣ୍ଠୁରେ ଭରଦେଇ ଚାଲିବା ।

ଗୁରୁତମ—ଅ. ବଂ. (ଗୁରୁ+ତମ) ଅତିଗୁରୁ, (ପୁଂ.) ମାତା ପିତା ପ୍ରଭୃତି ଗୁରୁଜନ, ପରମେଶ୍ୱର ।

ଗୁରୁତର—ବଂ. ଦୁଇ ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଗୁରୁ ଓ ଭାରି ।

ଗୁରୁତଳ୍ପ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ବିମାତୃ-ଗାମୀ,ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୁରୁଙ୍କର ଭାର୍ଯ୍ୟା, ଗୁରୁଙ୍କ ଶଯ୍ୟା ।

ଗୁରୁତଳ୍ପଗ—ପୁଂ. ବଂ. (ଗୁରୁ+ତଳ୍ପ ଗମ୍+କ.ଅ) ବିମାତୃଗାମୀ, ଯେ ଗୁରୁ-ପତ୍ନୀକୁ ହରଣ କରେ, (ଗ୍ରା.ବ) ଗୁରୁ-ପତ୍ନୀ ହରଣ ଦୋଷ ।

ଗୁରୁତଳ୍ପୀ—ପୁଂ. ବ. ଗୁରୁତଳ୍ପଗ (ଦେଖ) ।

ଗୁରୁତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୁରୁ—ତା,ତ୍ୱ) ଗୁରୁପଣିଆ, ଶିକ୍ଷକତ୍ୱ, ମହାଦାତୃତ୍ୱ, ଗୁରୁତ୍ୱ, ମହତ୍ତ୍ୱ, ଭାର, ଓଜନ, ଆତ-ଶଯ୍ୟ, ଦୁର୍ବହଭାର, ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ,କାଠିନ୍ୟ, ପୁଜ୍ୟତ୍ୱ ।

ଗୁରୁତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବ. ବୈଶେଷିକ ମତସିଦ୍ଧ ଚତୁର୍ବିଂଶତି ଗୁଣର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଗୁଣ ।

ଗୁରୁତ୍ୱକେନ୍ଦ୍ର—ବ. (ଜଡ଼ବିଜ୍ଞାନ ପରି-ଭାଷା) ପଦାର୍ଥର ଯେଉଁ ବିନ୍ଦୁଠାରେ ପଦାର୍ଥର ସବୁଆଡ଼ର ଭାର ସମାନ ଭାବରେ ରକ୍ଷିତ ହୁଏ ।

ଗୁରୁତ୍ୱାନୁଭାବକତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଯେଉଁ ବୃତ୍ତିଦ୍ୱାରା ଗୁରୁତ୍ୱର ଅନୁଭବ କରାଯାଇପାରେ ।

ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ, (ତତ୍ତ୍ୱ) ଅଧ୍ୟୟ-ନାଦି ଅନୁଷ୍ଠାନପରେ ଗୁରୁଙ୍କର ସନ୍ତୋଷ ପାଇଁ ଯାହା କିଛି ଦାନ କରାହୁଏ ।

ଗୁରୁଦଣ୍ଡ—ବ. (କ.ଧା) କଠୋରଦଣ୍ଡ ।

ଗୁରୁଦଶା—ପିତୃ ବା ମାତୃ ବିୟୋଗ-ଜନିତ ଦୁରବସ୍ଥା, ମହାଦଶା (ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷ) ଜ୍ୟୋତିଷ ଗଣନାନୁସାରେ ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର ଯେଉଁ ସମୟରେ ବୃହସ୍ପତି ଗ୍ରହଙ୍କର ପ୍ରଭାବ ମନୁଷ୍ୟ ଉପରେ ପଡ଼େ ।

ଗୁରୁଦା—ଗ୍ରା.ବ.ଗୁଦାମ ବିଶେଷ,ଗଦା, ଷୋଠା ।

ଗୁରୁଦାରା-ବ.ଗୁରୁଜାୟା,ଗୁରୁଙ୍କପତ୍ନୀ ।

ଗୁରୁଦାସପୁର—ପଞ୍ଜାବର ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ।

ଗୁରୁଦେବ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା) ଧର୍ମୋ ପଦେଷ୍ଟା ବା ଶିକ୍ଷକ, ଇଷ୍ଟଦେବତା, ଯାହାଙ୍କଠାରେ ଦୀକ୍ଷିତ ହେବାକୁହୁଏ ।

ଗୁରୁଦୈବତ—ପୁଂ.ବ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ପୃଷ୍ୟା-ନକ୍ଷତ୍ର ।

ଗୁରୁଦ୍ୱାର—ଗ୍ରା.ବ. ଗୁରୁଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ, ଶିଖମାନଙ୍କ ଧର୍ମଗୁରୁଙ୍କ ଆଶ୍ରମ ।

ଗୁରୁନିତମ୍ବ—ପୁଂ.ବଂ.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ଯାହାର ପିଠି ବଡ଼ ବା ସ୍ଥୂଳ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଗୁରୁନିତମ୍ବା, ବ. (କ.ଧା) ପୃଥୁଳ ସ୍ଥୂଳପିଠି ।

ଗୁରୁନିନ୍ଦକ—ବଂ.ଯେ ଆପଣାର ଗୁରୁଙ୍କ ନିନ୍ଦାବାଦ କରେ ।

ଗୁରୁନିନ୍ଦା—ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଗୁରୁଙ୍କର ନିନ୍ଦା ।

ଗୁରୁନିନ୍ଦୁକ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଯେ ଗୁରୁ-ଙ୍କର ନିନ୍ଦାବାଦ କରେ ।

ଗୁରୁନ୍ନା—ପ୍ରା. (ପୁଷ୍ପ) ବ.ଘନୀଭୂତ ଦୁଗ୍ଧ, ଆଉଟାହୋଇ ଜାଉପରି ଘନ ହୋଇ-ଥିବା ଦୁଧ ।

ଗୁରୁପଣ୍ଡିତ—ଜଣେ ନୈୟାୟିକ ପଣ୍ଡିତ, ଭବାନନ୍ଦ ଟୀକା ଓ ଗୁରୁ ପଣ୍ଡିତୀୟ-ନାମକ ନ୍ୟାୟଗ୍ରନ୍ଥପ୍ରଣେତା ।

ଗୁରୁପତ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଗୁରୁଙ୍କର ଅସବର୍ଣ୍ଣା ବା ସବର୍ଣ୍ଣା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଗୁରୁପୁଷ୍ପ—କ୍ଲୀ. ବ. ଧାତୁବିଶେଷ, ବଙ୍ଗ, ରଙ୍ଗ ।

ଗୁରୁପତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ, ବ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ତିନ୍ତିଡ଼ୀ ବୃକ୍ଷ, ତେନ୍ତୁଳୀ ବୃକ୍ଷ ।

ଗୁରୁପରିଚର୍ଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଗୁରୁ-ସେବା, ଗୁରୁଶୁଶ୍ରୂଷା ।

ଗୁରୁପାକ—ଶି. ବଂ. (ବ.ଗ୍ର.)ଦୁଷ୍ପାଚ୍ୟ, ଯାହା ସହଜରେ ପରିପାକ ହୁଏନାହିଁ ।
ଗୁରୁପାଦୁକାଗିରି-ବୌଦ୍ଧଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ପାହାଡ଼ ।
ଗୁରୁପାପ—ବି. (କ ଧା) ମହାପାପ ।
ଗୁରୁପୁତ୍ର—(ତତ୍ତ୍ୱ) ଆଗ୍ନେୟପ୍ରଭୃତି ଗୁରୁଙ୍କର ପୁତ୍ର ।
ଗୁରୁପୁଷ୍ୟାଯୋଗ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ହିନ୍ଦୁ ଜ୍ୟୋତିଷମତରେ ଗୁରୁବାର ପୁଷ୍ୟା ନକ୍ଷତ୍ର ପଡ଼ିବା ଶୁଭଯୋଗ ।
ଗୁରୁପୂଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଗୁରୁ ବା ମନ୍ତ୍ରଦାତାଙ୍କର ପୂଜା ଓ ସେବା ।
ଗୁରୁପ୍ରମୋଦ—ପୁଂ.ବି. ଗୁରୁଙ୍କର ପ୍ରୀତି, (ବିଂ) ଗୁରୁଙ୍କର ସନ୍ତୋଷକାରକ ।
ଗୁରୁପ୍ରସାଦ—ପୁଂ.ବି.-ଗୁରୁଙ୍କର ପ୍ରସନ୍ନତା ।
ଗୁରୁପ୍ରିୟ—ପୁଂ.ବି.ଗୁରୁ ଯାହାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି, ଗୁରୁଙ୍କଠାରେ ଯାହାର ଅଚଳା ଭକ୍ତି ।
ଗୁରୁଭ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଗୁରୁ+ଭା,ଅ)ପୁଷ୍ୟା ନକ୍ଷତ୍ର, ଧନୁରାଶି ଓ ମୀନରାଶି, ଧନୁ ।
ଗୁରୁଭକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୁରୁଙ୍କ ପ୍ରତି ଐକାନ୍ତିକୀ ଶ୍ରଦ୍ଧା ।
ଗୁରୁଭାଇ—ଗ୍ରା.ବି.ଆପଣାର ଗୁରୁଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଥିବାଯୋଗୁଁ ନିଜର ଭ୍ରାତୃସ୍ଥାନୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି, ଏକ ଗୁରୁଙ୍କର ବହୁ ଶିଷ୍ୟ-ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ ।
ଗୁରୁଭାର—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା)ଗୁରୁଙ୍କର ପୁତ୍ର, ବେଶିବୋଝ, ବିଶେଷଦାୟିତ୍ୱ, (ବିଂ)ବେଶିଭାରି, ବିଶେଷ ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ଗୁରୁଭାବ - ପୁଂ. ବି. ଗୁରୁତା, ଅତିଶୟ ଗୌରବାନ୍ୱିତ ଅଭିପ୍ରାୟ ।
ଗୁରୁଭୂତ-ପୁଂ.ବି.,(ଗୁରୁ+ଭୂ+କ୍ୱପ୍) ଗୁରୁତ୍ୱଯୁକ୍ତ, ଯାହାରେ ଗୌରବ ଅଛି ।
ଗୁରୁମଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁରୁମାରବିଦ୍ୟା (ଦେଖ) ବଂ. ଗୁରୁଘାତ, ଗୁରୁଘ୍ନ ।
ଗୁରୁମର୍ଦ୍ଦଳ—ପୁଂ. ବଂ. ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ଡିଣ୍ଡିମବାଦ୍ୟ ।
ଗୁରୁମାନ୍-ପୁଂ.ବି.(ଗୁରୁ+ମତ୍)ଯାହାରେ ଗୁରୁ ବର୍ଣ୍ଣ ଅଛି, ଗୁରୁଯୁକ୍ତ ।

ଗୁରୁମାରବିଦ୍ୟା—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁବିଦ୍ୟା ପ୍ରୟୋଗରେ ସେହି ବିଦ୍ୟାଦ୍ୱାରା ଗୁରୁଙ୍କୁ ମାରିପକାଏ, ମଲ୍ଲବିଦ୍ୟା ।
ଗୁରୁମୁଖୀ—ଗ୍ରା. ବି. ପଞ୍ଜାବବାସୀଶିଖ-ମାନଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣମାଳା ବା ଭାଷା ।
ଗୁରୁରତ୍ନ—କ୍ଲୀ.ବି.ପୁଷ୍ପରାଗମଣି,ଗୋମେଦ-ମଣି ।
ଗୁରୁରାଜ—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ବୈଦାନ୍ତିକ ଚନ୍ଦ୍ରକାଟୀକା ପ୍ରଣେତାନକର୍ତ୍ତା ।
ଗୁରୁରାହୁ—ପୁଂ. ବି. ବୃହସ୍ପତି ରାହୁ ଏକ ରାଶିସ୍ଥ ଯୋଗବିଶେଷ ।
ଗୁରୁଲଘୁ—ବିଂ. (ବିପରୀତାର୍ଥଶବ୍ଦ) ବଡ଼ ଓ ସାନ, ଭାରି ଓ ହାଲୁକା ।
ଗୁରୁଲାଘବ—ବି. ଦୁଇବର୍ଣ୍ଣ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପରଆପେକ୍ଷିକଗୁରୁତା ଓ ଲଘୁତା ।
ଗୁରୁବର୍ଚ୍ଚୋଘ୍ନ—ପୁଂ. ବି. ଲକ୍ଷ୍ମୀକ, ପାଣ୍ଡୁଲେମ୍ବୁ ।
ଗୁରୁବର୍ଣ୍ଣ—ବି.(କ.ଧା)ଦୀର୍ଘସ୍ୱର,ସଂଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ୱର, ଅନୁସ୍ୱାର ଓ ବିସର୍ଗଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ।
ଗୁରୁବର୍ତ୍ତୀ—ପୁଂ. ବି, (ଗୁରୁ+ବୃତ୍ତ+ଇନ୍) ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ, (ବିଂ) ଯେ ଗୁରୁ କୁଳରେ ବାସକରେ ।
ଗୁରୁବର୍ଷ—କ୍ଲୀ.ବି. ବୃହସ୍ପତିଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମ୍ବତ୍ସରବିଶେଷ । [ବଳ ।
ଗୁରୁବଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗୁରୁଙ୍କର କୃପା-
ଗୁରୁବାର—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ରବିବାରର ପଞ୍ଚମ ଦିବସ, ବୃହସ୍ପତି ବାସର ।
ଗୁରୁବାରଉଜୁଆଁ—ଗ୍ରା. ବି. ମାର୍ଗଶିର ମାସର ପ୍ରତିଗୁରୁବାର ଦିନ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୂଜା କରି ଶେଷ ଗୁରୁବାରରେ ବିଶେଷ ଅନୁଷ୍ଠାନାଦି ସହିତ ବ୍ରତ ଉଦ୍‌ଯାପନ କରିବା, କେହି କେହି ପୌଷର ପ୍ରଥମ ଗୁରୁବାରରେ ଉଦ୍‌ଯାପନ ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି ।
ଗୁରୁବାରିଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି.ଗୁରୁବାରରେ ଜାତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଗୋରୁ ବା ଅନ୍ୟ ପାଳିତ ପଶୁପକ୍ଷୀଙ୍କ ନାମ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁରୁବାରୀ ।
ଗୁରୁବାସୀବୈଷ୍ଣବ—ଉତ୍କଳଦେଶୀୟ ଏକ ପ୍ରକାର ବୈଷ୍ଣବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।

ଗୁରୁବ୍ୟଥ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ର.)ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟଥିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁରୁବ୍ୟଥା ।
ଗୁରୁବ୍ୟଥା—ବି. (କ.ଧା) ଅତ୍ୟନ୍ତ ବେଦନା ।
ଗୁରୁବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ଆଗ୍ନେୟ ପ୍ରଭୃତି ଗୁରୁଙ୍କ ପ୍ରତି ଶିଷ୍ୟର ବ୍ୟବହାର ।
ଗୁରୁଶଙ୍କା—ଗ୍ରା. ବି. ଝାଡ଼ାମାଡ଼ିବା, ହୁଗା ଦେଖି ଇବା ।
ଗୁରୁଶୁଶ୍ରୂଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୁରୁ-ସେବା, ଆପଣା ଗୁରୁଙ୍କ ପରିଚର୍ଯ୍ୟା କରିବା ।
ଗୁରୁସେବା—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଗୁରୁଶୁଶ୍ରୂଷା, ଗୁରୁଙ୍କ ପରିଚର୍ଯ୍ୟା କରିବା ।
ଗୁରୁସ୍କନ୍ଧ—ପୁଂ. ବି. ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ।
ଗୁରୁସ୍ଥାନୀୟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୁରୁ ସଦୃଶ ବା ଗୁରୁଙ୍କ ତୁଲ୍ୟ ।
ଗୁରୁହ—ବି. ଗୋଟିଏ ପ୍ରଦେଶ ।
ଗୁରୁହତ୍ୟା—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୁରୁଙ୍କ ଜୀବନ ନେବା ।
ଗୁରୁହନ୍ତା—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଯେ ଆପଣା ଗୁରୁଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁରୁହନ୍ତ୍ରୀ ।
ଗୁରୁହା—ପୁଂ. ବି. (ଗୁରୁ+ହନ୍+କ୍ୱପ୍) ଗୁରୁପାକ ନାଶକ ଶ୍ୱେତ ସୋରିଷ, (ବିଂ) ଗୁରୁଘ୍ନ,ଗୁରୁହନ୍ତା ।
ଗୁରୁତ୍ତମ—ଶି.ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଗୁରୁଶ୍ରେଷ୍ଠ, ପୂଜ୍ୟତମ, ପରମାରାଧ୍ୟ, (ପୁଂ.ବି) ପରମେଶ୍ୱର ।
ଗୁରୁପଦେଶ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୁରୁ-ଙ୍କର ବାକ୍ୟ, ଗୁରୁ ମୁଖରୁ ପ୍ରାପ୍ତଶିକ୍ଷା ।
ଗୁରୁପାସନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୁରୁ-ସେବା, ଗୁରୁପୂଜା ।
ଗୁରୋ—ଗ୍ରା.ବଂ. (ମାତୃଭାଷା) ଗୁଡ଼ାଏ, ଅନେକ ।
ଗୁର୍ଖା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ ଗୋରକ୍ଷପୁର) ନେପାଳବାସୀ, ଯୋଦ୍ଧାଜାତିବିଶେଷ ।
ଗୁର୍ଗାଁଓ—(ଗଡ଼ଗାଁ) ପଞ୍ଜାବର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ଅଞ୍ଚଳବିଶେଷ ।
ଗୁର୍ଜର—ଭାରତ ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ପ୍ରାନ୍ତ-ଅଞ୍ଚଳରେ ବାସ କରୁଥିବା ଯୁଦ୍ଧନିପୁଣ ଆଫଗାନ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଗୁର୍ଜର—ପୁଂ. ବି. ଗୁଜରାଟ ଦେଶ, ଗୁଜରାଟଦେଶବାସୀ, ଗୁଜରାଟବାସୀ । ବ୍ରାହ୍ମଣଭେଦ ।

ଗୁର୍ଜ୍ଜରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ରାଗିଣୀବିଶେଷ,ଗୁର୍ଜ୍ଜର-ଦେଶ ରମଣୀ ।

ଗୁର୍ଥ—ହି. ବିଂ. ଚେଷ୍ଟିତ ।

ଗୁର୍ଦ୍ଦିସ୍ଥାନ୍—ଯା. ବି. ପାରସ୍ୟର ଉତ୍ତରାଂଶସ୍ଥ ପ୍ରଦେଶ, କୁର୍ଦ୍ଦିସ୍ଥାନ ।

ଗୁର୍ବଙ୍ଗନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଷତତ୍) ଗୁରୁପତ୍ନୀ, ବିମାତା ।

ଗୁର୍ବର୍ଥ—ହି. ବିଂ. (ବ.ବ୍ରୀ) ସମଧିକ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ, ଯାହାର ପ୍ରଧାନ ଅର୍ଥ-ଅଛି, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବା ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ ଅର୍ଥବିଶିଷ୍ଟ, ବି.(କ.ଧା) ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବା ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ ଅର୍ଥ, ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରୟୋଜନ ।

ଗୁର୍ବସ୍ତ—ବି. (ଗୁରୁ + ଅସ୍ତ) ବୃହସ୍ପତି ଓ ରବି ଏକନକ୍ଷତ୍ର ଏକରାଶିସ୍ଥ ହେବା ଯୋଗ ।

ଗୁର୍ବାଦିତ୍ୟ—ପୁଂ.ବି. (ଗୁରୁ + ଆଦିତ୍ୟ) ବୃହସ୍ପତି ଓ ରବିଙ୍କର ଏକ ନକ୍ଷତ୍ର ଓ ଏକରାଶିରେ ଅବସ୍ଥିତି ।

ଗୁର୍ବିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.(ଗୁରୁ + ଇନ୍ + ଈ) ଗର୍ଭିଣୀ,ଗର୍ଭବତୀ,ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା,ଗୌରବ-ବତୀ, (ବି) ଗର୍ଭବତୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଗୁର୍ବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଗୁରୁ + ଈ) ଗର୍ଭିଣୀ, ଗର୍ଭବତୀ, ଗୌରବଯୁକ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀବୋଧକ-ପଦାର୍ଥ, (ବି) ଗୁରୁପତ୍ନୀ, ଗାୟତ୍ରୀ ।

ଗୁର୍ସରାଇ—ଉ. ପ. ଝାନ୍ସି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ନଗରବିଶେଷ ।

ଗୁଲ୍—ଯା. ବି. ଗୋଲାପଫୁଲ, ଫୁଲ, ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ)ବି. ଗୋଳମାଳ ।

ଗୁଲ୍ ଅନାର—ଯା.ବି.ଏକପ୍ରକାର ଡାଳମ୍ବ ଗଛ ।

ଗୁଲ୍ କନ୍ଦ—ଯା. ବି. ଗୋଲାପୀ ମିଠାଇ, ରସଗୋଲା, ଶର୍କରାମିଶ୍ରିତ ଗୋଲାପ-ଫୁଲ ପାଖୁଡ଼ା ।

ଗୁଲ୍ ଗୀର—ଯା. ବି. ବାତାପୀ, ବୁଣ୍ଡା, କଣ୍ଡୁଆ ।

ଗୁଲ୍ ଗୁଲ୍ଲା—ଗ୍ରା. ବି. ବରଲଡ଼ୁ ପିଷ୍ଟକ-ବିଶେଷ,ପ୍ରା. (ସମ୍ବ),ବି. ସମବେଦନା । ପ୍ରକାଶ, ଦୁଃଖୀପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତି, (ବିଂ) ସମବେଦନା ପ୍ରକାଶ କରୁଥିବା, ଅତି ବିନତ ଓ ନମ୍ର ହୋଇ କଥାକହୁଥିବା, ନାଛଲ୍ଲଛଲ୍ଲି ।

ଗୁଲ୍ ଜାର—ଯା. ବିଂ. ସୁଶୋଭନ, ଚକ୍ ଚକ୍ କରୁଥିବା, ଝଟକୁ ଥିବା ।

ଗୁଲ୍ ଚି—ଗ୍ରା, ବି. ଶୁଆଁ ପରି ଏକପ୍ରକାର ଖାଦ୍ୟ ଶସ୍ୟ ।

ଗୁଲ୍ ଦସ୍ତା—ଯା. ବି. ଡେମ୍ଫ ଲାଗିଥିବା, ଗୁଡ଼ିଏ ଫୁଲ ଏକତ୍ର ବନ୍ଧା ହୋଇ ଧରିବାକୁ ବେଣ୍ଟାଥିବାପରି ହୋଇଥିବା ଫୁଲତୋଡ଼ା, ଫୁଲଦାନ୍, ଫୁଲପେଣ୍ଡା ରଖିଥିବା ପାଇଁ ସସ୍ତୁତ ଧାତୁର ପାତ୍ର ।

ଗୁଲ୍ ତରସ୍—ଯା.ବି. ଯେଉଁକରୁଣ୍ଡଦ୍ୱାରା ବତର ଜଳିଯିବା ଅଂଶ (ଗୁଲ) କଟା ଯାଏ, ବତର ଗୁଲ କାଟିବା ଯନ୍ତ୍ରର, ବଗିଚାରେ ଗଛର ଅଗଛଣ୍ଟା କଣ୍ଡୁଆ, ଗଛ ଛଣ୍ଟିବା ମାଳି, ପଥର ଉପରେ ଫୁଲ କାମ ଓ ନକ୍ସା ଖୋଳିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ବେଣ୍ଟଲଗା ନହୁରୁଣୀ ।

ଗୁଲ୍ ତି—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁଲ୍ତାର, ବାଟୁଳି ମାରିବାର ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଗୁଲ୍ ଦାର—ଯା.ବି. ଫୁଲଦାର ଫୁଲର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟବିଶିଷ୍ଟ ।

ଗୁଲ୍ ନାଗରୀ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଓଡ଼ିଶାର କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ାନିକଟସ୍ଥ ଗୁଲ୍ ନଗରନାମକ ସ୍ଥାନରେ ଜନ୍ମିମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ତୁଣା ହୋଇଥିବା (ଏକପ୍ରକାର ପତଳା ଲୁଗା) ।

ଗୁଲ୍ନାର୍—ଯା.ବି.ଧଡ଼ିରେ ଓ ଦେହରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଜାତୀୟ ଫୁଲ କାମ ଓ ଲୁଟା କରି ଯାଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ରକମର ରେଶମ ଶାଢ଼ୀ ।

ଗୁଲ୍ ବଦନ—ଯା.ବି. ଏକ ପ୍ରକାର ବହୁ ମୂଲ୍ୟ ରଙ୍ଗିନ୍ ରେଶମ ଲୁଗା ।

ଗୁଲ—ପୁଂ.ବି.(ଗୁଡ଼ + ଅ) ଇକ୍ଷୁ ବିକାର, ଗୁଡ଼, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଗୋଲାକାର ଛୋଟ ବସ୍ତୁ,ବଟିକା, ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ କଟା ହୋଇଥିବା ଆଖୁମଞ୍ଜି ।

ଗୁଲ—ଯା. ବି. ପୋଡ଼ା ଗୁଡ଼ାଖୁ, ଜଳି ଯାଇଥିବା ବଳିତା ବା ପିକାର ଭସ୍ମାଂଶ, ଅଗ୍ନିକଣା, ବଳିତାର ଯେଉଁ ଅଂଶ ଜଳି ସାରି ପଡ଼ିଶ ହୋଇଥା ', (ଗ୍ରା. ବି.) (ଶିଶୁ ଇଙ୍ଗିତ ବଚନ) ଶିଶୁ ବାଳକଙ୍କ ଲିଙ୍ଗ, କସିଆ ।

ଗୁଲଞ୍ଚ—ବି. ଔଷଧାର୍ଥେ ବ୍ୟବହୃତ ଭେଷଜ ଲତାବିଶେଷ, ଗୁଡ଼ୁଚୀ ।

ଗୁଲର—ଗ୍ରା. ବି. ବାଟୁଳି ବା ଗୋଡ଼ି ଦୂରକୁ ମାରିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଛୁଟି-କଣି ।

ଗୁଲମୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ବର୍ଣ୍ଣିଆଶବ୍ଦ) ଦକ୍ଷିଣୀ ସୁନାଖଡ଼ୁ, ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କ ପିନ୍ଧିବା ସୁନା ବା ରୁପାତାରର ଏକପ୍ରକାର ଜଞ୍ଜିର ।

ଗୁଲା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୁଲ + ଅ + ଆ) ସିଝୁ ଗଛସମୂହ, (ଗ୍ରା.ବି) ବଟିକା, ଗୁଟିକା, ଶଗଡ଼ଚକ ଯିବାର ମାର୍ଗ, ବନ୍ଧୁକର ଗୁଳି ଯେତେଦୂର ଯାଏ ସେହିପରିମାଣ ଦୂରତ୍ୱ, ଗୁଳା ପଡ଼ି ଭୂମି ବାଡ଼ି ବଣ୍ଟା ହେବା ନିରୁପଣ-ପତ୍ର, କଟା ଛଡ଼ା ହୋଇଥିବା ନଡ଼ିଆଗୁଳା, ଆଖୁର ମଞ୍ଜି, ବନ୍ଧୁକ ବା ତୋପର ବ୍ୟବହୃତ ଗୋଳା ।

ଗୁଳା—ପ୍ରା. (ବସ୍ତର) ବି. ଗେଣ୍ଡା ।

ଗୁଲାଚ ପ୍ରା.(ସିଂହଭୂମ)ବି.ଶ୍ୱେତକରବୀର ।

ଗୁଲାପ—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ନାକର ଅଳଙ୍କାର,ଏକ ପ୍ରକାର ଦଣ୍ଡି, (ଯା.ବି) ଗୋଲାପଫୁଲ ।

ଗୁଲ (ଲା) ପକାଇବା—ଗ୍ରା.ବି. ବଣ୍ଣ-ରାରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କଳ୍ପ ଉପରେ କାଗଜର ଗୁଳାରଖି ଅଂଶୀଦାରମାନଙ୍କର ଅଂଶ ନିରୁପଣ କରିବା ।

ଗୁଲାବ—ଯା. ବି. ସ୍ଥଳପଦ୍ମବିଶେଷ, ଗୋଲାପ ଫୁଲ ।

ଗୁଲୱା—ଯା. ବଂ. ଗୋଲପସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗୋଲପୀ ।

ଗୁଲ୍ଲାଲ—ଯା. ବ. ଅବର, ଫଗୁ, (ବଂ) ଲାଲ ରଙ୍ଗର, ଗୋଲପୀ ରଙ୍ଗଯୁକ୍ତ ।

ଗୁଲ୍ଲାଲବୁଲସୀ—ଗ୍ରା. ବ. ଏକ ପ୍ରକାର ସୁଗନ୍ଧ ବୁଲସୀ, ଦୟଣା ।

ଗୁଲି—ଗ୍ରା. ବ. ଜୁଆ ବା ସୁଟ୍ଟିଖେଳରେ ବଣ୍ଟାଗ ହେଉଥିବା ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ପକାଯିବା ଲେଖା କାଗଜର ଗୁଟିକା, ବାଟି, ଗୁଲି, ସମୂହବୋଧକ, ବଟିକା, ବାଟୁଲି, ବନ୍ଧୁକର ଗୋଲା, ଶକଟାଦିର ଚକ ।

ଗୁଲି—ଗ୍ରା. ବ. ମଦତ୍ତ, ଅଫିମ ଓ ପୋଡ଼ା ପିଜୁଳିପତ୍ରରେ ନିଆଁରେ ଉଷ୍ମ ହୋଇ ଧୂମ ପାନାର୍ଥ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ବାଳକମାନଙ୍କର ଖେଳିବା ମାଟି ଗୁଲି ବା ବାଟି, ପିଣ୍ଡୁଳା, ଦୂରତ୍ୱର ପରିମାଣବିଶେଷ, ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ. ବାଉଁଶରେ ନିର୍ମିତ ଟୋକେଇ, ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବ. ଜୋକିଆ, ପରିକଣ୍ଟା, ପ୍ରା. (ଫିହଭୁମି—ପ୍ରତ୍ୟୟ ବହୁବଚନ) ମାନେ, ଗୁଡ଼ି, ଗୁଡ଼ିକ ।

ଗୁଲିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ମଦତ୍ତ ବା ଗୁଲି ଖାଇବାରେ ରତ (ବ୍ୟକ୍ତି), ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ. ଲୁଣ ବ୍ୟବସାୟରେ ମହାଜନଠାରୁ ଅଗ୍ରିମ ଟଙ୍କା ଗ୍ରହଣ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଉପାଧି (ଗ୍ରା. ବ) ଗାଈ ବା ମଇଁଷିର ଫଡ଼ିଆ ।

ଗୁଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗୁଡ଼ + କ,ଅକ + ଆ) ପେଣ୍ଡୁ, ଗୁଲି, ଗୁଟିକା, ଗୁଲିକାର ବଟିକା, ବସନ୍ତ ରୋଗ, ପକ୍ୱ କୁଷ୍ମାଣ୍ଡ-ଖଣ୍ଡବିଶେଷ ।

ଗୁଲିଖଟି—ଗ୍ରା. ବ. ମଦତ୍ତ ଖାଇବାର ଆଡ୍ଡା, ଯେଉଁଠାରେ ଲୋକେ ଗୁଲି ଖାନ୍ତି ।

ଗୁଲିଖଟିଗପ—ଗ୍ରା.ବ. ଅସାର କଳ୍ପନା-ସମ୍ବୃତ ଗଳ୍ପ ।

ଗୁଲିଖିଆ—ଗ୍ରା. ବ. ମଦତ୍ତ ଖାଇବା (ବଂ) ଯେ ଗୁଲି ଖାଏ ।

ଗୁଲିଖୋର—ଗ୍ରା. ବ. ଯେ ଗୁଲି ନିଶା ସେବନ କରେ, ମଦତ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଗୁଲିଙ୍ଗ—ବ. ଘରଚଟିଆ ପକ୍ଷୀ ।

ଗୁଲିସୃତା—ଗ୍ରା. ବ. ଗୋଟାଲି ପରି ଗୋଡ଼ିଆ ହୋଇଥିବା କଳସୃତା ।

ଗୁଲିହା - ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବ. କଲିହା, କଲିହପ୍ରିୟ ।

ଗୁଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗୁଡ଼ + ଅ + ଈ)ଗୁଟିକା, ଗୁଲି, ବସନ୍ତ ରୋଗ, ବାଟୁଲି ।

ଗୁଲୁଗୁଗୁ-ଗ୍ରା.ବ.ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପେଟେଇବା ।

ଗୁଲୁଗୁଲି—ଗ୍ରା. ବ. ପବନ ନ ବହିବା ହେତୁରୁ ଅନୁଭୂତ ଉଷ୍ମପାଧିକ୍ୟ ।

ଗୁଲୁଗୁଲିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. କୌତୁକିଆ, ସୁନ୍ଦର (ଶିଶୁ),ବଙ୍ଗ, ବିହାର, ଓଡ଼ିଶା ଓ ଛତ୍ତିଶଗଢ଼ର ଅନାର୍ଯ୍ୟ ଯାଯା-ବର ଜାତିବିଶେଷଙ୍କ କଥିତ ଭାଷା ।

ଗୁଲୁଗୁଲୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଶିଶୁ ପରି ସ୍ନିଗ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟି ପାତ କରିବା, କଣ୍ଡୁ, ଗଲଗଲ, ସଲସଲ, ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଗୁଲୁରୁ ଗୁଲୁରୁ ବା ଦରେଟି କଥା କହିବାର ମଧୁର ଶବ୍ଦ ।

ଗୁଲୁଚୀ—ଗ୍ରା.ବ. ଭେଷଜ-ଲତାବିଶେଷ, ଗୁଲୁଞ୍ଚ ।

ଗୁଲୁଚ୍ଛ—ପୁଂ. ବ.ଗୁଚ୍ଛ,ସ୍ତବକ, ପେଣ୍ଡା ।

ଗୁଲୁଞ୍ଚ—ପୁଂ.ବ.ଗୁଚ୍ଛ, ସ୍ତବକ, ପେଣ୍ଡା ।

ଗୁଲୁଞ୍ଚିକ—ପୁଂ. ବ. ସ୍ତବକ, ପେଣ୍ଡା ।

ଗୁଲୁପୁତ—ଗ୍ରା. ବ. ଲୁକାୟିତଭାବ, ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର, ଭ୍ରମବଶେ ଛଡ଼ାଯିବା,ଗ୍ରା.ବଂ. ଲୁଚକରି ରହିଯିବା, ଭୁଲ୍‌ବଶେ ଛଡ଼ା ଯାଇଥିବା, ହିଁ. ବଂ. ଲୁଚକରି ।

ଗୁଲୁବାସ—ଯା.ବ. ଗୁଲୁ ଓ ପୁଷ୍ପବିଶେଷ ।

ଗୁଲୁରୁ ଗୁଲୁରୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପରି ସ୍ନିଗ୍ଧ ଦରେଟି କଥା କହିବା ।

ଗୁଲୁ—ପୁଂ. ବ. (ଗୁଲ + ଶ,ଫ) ପାଦ-ଗଣ୍ଠି, ବଳାଗଣ୍ଠି, ଗୋଇଠି ।

ଗୁଲୁଦାହ—କ୍ଲୀ. ବ. ଗୁଲୁମୂଳ ।

ଗୁଲୁ—ପୁଂ. ବ. (ଗୁଡ଼ + କ.ମ) ଲତା, ଗୁଳ୍ମ, ବୃକ୍ଷପୁଞ୍ଜ, ପ୍ରଧାନ ପୁରୁଷ ବା ଅଧିନାୟକଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ଏକ ସୈନ୍ୟସଂଖ୍ୟା, ଘଟଦେଶ, ଥାନା, ଘାଟରେ ସ୍ଥାପିତ ସୈନ୍ୟ,ରକ୍ଷକସମୂହ, କାଣ୍ଡଶୂନ୍ୟ ଲତାଦି,ଗୁଲ୍ମରୋଗ,ଉଦର-ରୋଗ ବିଶେଷ,କ୍ଷୁଦ୍ର ଗଛ-ବୃକ୍ଷ,୧ରଥ, ୧ହସ୍ତୀ, ୨୭ ଘୋଡ଼ା ଓ ୪୫ ପଦାତି-ବିଶିଷ୍ଟ ସେନା, ଘାଟି ।

ଗୁଲ୍ମକାଳାନଳରସ—ପୁଂ. ବ. ଗୁଲ୍ମ-ରୋଗର ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଗୁଲ୍ମକେରୁ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ମ୍ବ) ଅମ୍ଳ-ବେତସ, ଖଟାପାଳଙ୍ଗ, ଏକ ପ୍ରକାର ବେତ ।

ଗୁଲ୍ମକେଶ—ପୁଂ. ବ. (ଗୁଲ୍ମକ + ଈଶ) ଗୁଲ୍ମର ଅଧୀଶ୍ୱର, ଯାହା ଅଧୀନରେ ଗୁଲ୍ମଥାଏ, ବଂ. (ବ.ମ୍ବ) ଯାହାର ବାଳ ଝାମ୍ପୁଡ଼ା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଲ୍ମକେଶୀ ।

ଗୁଲ୍ମମୂଳ—କ୍ଲୀ. ବ. ଆଦ୍ରକ, ଅଦା ।

ଗୁଲ୍ମବଳ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ସୋମଲତା ।

ଗୁଲ୍ମଶାର୍ଦ୍ଦୁଲରସ—ପୁଂ. ବ. ଏକପ୍ରକାର ଔଷଧ ।

ଗୁଲ୍ମଶୂଳ—ପୁଂ.ବ.ଶୂଳ ରୋଗବିଶେଷ ।

ଗୁଲ୍ମିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ, (ଗୁଲ୍ମ + ଇନ୍ + ଈ) ବିସ୍ତୃତ ଲତା, ଲମ୍ବଲତା, ଝାମ୍ପୁଡ଼ା ବା ବହୁଦୂର ବିସ୍ତୃତ ଲତା ।

ଗୁଲ୍ମୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଗୁଲ୍ମ + ଇନ୍) ଗୁଲ୍ମ-ରୋଗବିଶିଷ୍ଟ, ଯାହାର ଗୁଲ୍ମରୋଗ ଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.) (ଗୁଲ୍ମ + ଈ) ଆମଳକୀ, ଅଁଳା, ଅଲେଇଚ, ଡମ୍ବୁ, ଗାଭଟି, ଲକଲୀ, ଗୃଧ୍ରନଖୀ ବୃକ୍ଷ, ଗୁଡ଼ିକାଙ୍କ ବରକୋଳି (ଗଛ) ।

ଗୁଲ୍ୟ—ବଂ.(ଗୁଡ଼ + ଯ) ମଧୁର, ସ୍ୱାଦୁ ।

ଗୁଲ୍ବ—ମଧ୍ୟଶୂର ରାଜ୍ୟର ତୁମକୁର ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଗୁଷାଣ—ଶକ ଜାତିର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ।

ଗୁସ୍ତକ—ଯା. ବ, ଧୃଷ୍ଟତା, ଗଫଲସ୍ୱତ୍ତ, ଦୋଷ, ତ୍ରୁଟି ।

ଗୁମ୍ଫିତ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଗୁମ୍ଫ + ତ) ନିର୍ଗତ-ଶାଖା, ଗୁମ୍ଫନ,ଗଛର ଶାଖାଦି ନିର୍ଗମ ।

ଗୁସ୍ସା—ଯା. ବ. ରାଗ, ବଂ. ଗୁସ୍ସା, ରାଗାନ୍ୱିତ ।

ଗୁହ—ପୁଂ. ବି. (ଗୁହ୍ + କ.ଅ) କାର୍ତ୍ତିକେୟ,ବିଷ୍ଣୁ, ଶିବ, ପରମେଶ୍ୱର, ଅଶ୍ୱ, ଘୋଡ଼ା, ଶୃଙ୍ଗବେର ପୁରର ଅଧୀଶ୍ୱର ଜଣେ ଗୁଣ୍ଡାଳ ଜାତୀୟ ରାଜା, (ଗ୍ରା. ବି.) ବଙ୍ଗୀୟ କାୟସ୍ଥମାନଙ୍କର ଉପାଧିବିଶେଷ, ମଇଳା, ବିଷ୍ଠା,ପୁରୀଷ, ଲୋହମଳ,(ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)ଲଞ୍ଚ, ଉତ୍କୋଚ, କଳଙ୍କଯୁକ୍ତ ବିଷୟ,(ଗ୍ରା. ବିଂ.) ବିଷ୍ଠା, ପରମଳ ।

ଗୁହକ—ଗ୍ରା. ବି. ଲଞ୍ଚ, ଉତ୍କୋଚ. (ପୁଂ. ବି.) ନିଷାଦରାଜ, ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ମିତ୍ର ।

ଗୁହକନା—ଗ୍ରା. ବି. ମାତୃକୋଡ଼ଶାୟୀ ଶିଶୁ ବା ଶଯ୍ୟାଗତରୋଗୀ ଶୋଇଥିବା-ବେଳେ ଯେଉଁ କନାରେ ମଳତ୍ୟାଗ କରିଥାଏ ।

ଗୁହକୁଟା—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ କୁଟାଗୁଚ୍ଛ ଧରି ଶିଶୁମାନଙ୍କ ବିଷ୍ଠାକୁ ତଳୁ ପୋଛି ଉଠାଇ ନିଆଯାଏ ।

ଗୁହକୁଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ବିଷ୍ଠାର ସ୍ତୂପ, ଗୁହଗଦା ।

ଗୁହଖାଇବା-ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ)ଅନୁଚିତ ବା ଘୃଣ୍ୟକର୍ମ କରିବା ।

ଗୁହଖିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. (ଗାଳି) ଯେ ବିଷ୍ଠା ଖାଏ, ଅତ୍ୟନ୍ତଘୃଣ୍ୟ, ଅତିଜଘନ୍ୟ କର୍ମକାରୀ, ଲଞ୍ଚଆ, ଯେ ଲଞ୍ଚ ଖାଏ ।

ଗୁହଗୋବର—ଗ୍ରା. ବି. ମଇଳା, (ଲ.-ଅର୍ଥ) ଅଖାଦ୍ୟ ବା ନିକୃଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ,(ବିଂ) ମଇଳା, ଅପରିଷ୍କୃତ ।

ଗୁହଘାଣ୍ଟିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଲ.ଅର୍ଥ)କୌଣସି କଳଙ୍କଯୁକ୍ତ ବିଷୟକୁ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ଆଲୋଡ଼ନ କରିବା ।

ଗୁହଡିମ୍ବ—ଗ୍ରା.ବି. ଡିମ୍ବଠାରୁ ବାହାରିବା-ବେଳେ ପକ୍ଷିଶାବକର ତଳପେଟରେ ଯେଉଁ ଅଣ୍ଡାକାର ମାଂସପିଣ୍ଡ ଥାଏ, ଡିମ୍ବରୁ ବାହାରିଥିବା ନୂତନ ପକ୍ଷି-ଶାବକ ।

ଗୁହ ଡିମ୍ବଇଛରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ଡିମ୍ବ ଫୁଟିଲାପରେ ପକ୍ଷିମାତା ପକ୍ଷସ୍ଥାନ ଶାବକକୁ ବହୁଯତ୍ନପୂର୍ବକ ଆଧାର ଦେଇ ପାଳିବାପରି ଅତି ଶିଶୁକାଳରୁ କୌଣସି ଶିଶୁକୁ ପାଳିବା ।

ଗୁହପୁଅ—ଗ୍ରା. ବି. (ଶିଶୁରଞ୍ଜନବଚନ) ଦୁଷ୍ଟଶିଶୁ ବା ବାଳକ, ମନ୍ଦବାଳକ ।

ଗୁହପୋଛିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଉତ୍ସୃଷ୍ଟମଳକୁ ଉଠାଇନେଇ ସେହିସ୍ଥାନକୁ ପରିଷ୍କାର କରିବା, ଅତି ତୁଚ୍ଛ ସେବା କରିବା ।

ଗୁହବଣି—ଗ୍ରା. ବି. ବଣିଜାତୀୟ ପକ୍ଷି-ବିଶେଷ, ଏକପ୍ରକାର ବଣିଚଢ଼େଇ, ସାଧାରଣ ମଳତ୍ୟାଗ କରିବା ସ୍ଥାନ ।

ଗୁହମାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅସ୍ପୃଶ୍ୟହେବା, ଋତୁମତୀହେବା,ବିଷ୍ଠା ପାଦରେ ମାଡ଼ିବା ବା ସ୍ପର୍ଶ କରିବା ।

ଗୁହମୂତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ବିଷ୍ଠା ଓ ମୂତ୍ର ।

ଗୁହର—ବିଂ. (ଗୁହ + ର) ଗୁହଦ୍ୱାରା ନିର୍ବୃତ୍ତ, ସମ୍ପାଦିତ ।

ଗୁହରାକ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରାସାଦବିଶେଷ ।

ଗୁହଲଣ୍ଡ—ବି. ବିଷ୍ଠାର ଗୋଟିଏ ଘନ ଲମ୍ବରାଶି ।

ଗୁହଲୁ—ପୁଂ. ବି. ଗୋତ୍ରପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଜଣେ ଋଷି ।

ଗୁହଲୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ କୁଟାପୁଳାକ ସାହାଯ୍ୟରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ମଳାଦି ପୋଛିନେଇ ସେ ସ୍ଥାନକୁ ପରିଷ୍କାର କରାଯାଏ ।

ଗୁହଲ୍ଲ—ଗୋପକପୁରର କଦମ୍ବରାଜା ମାନଙ୍କର ଆଦିପୁରୁଷ । [ରାଜା ।

ଗୁହଶିବ—ପୁଂ. ବି. କଳିଙ୍ଗର ଜଣେ

ଗୁହଷଷ୍ଠୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମାର୍ଗଶିର ମାସର ଶୁକ୍ଳଷଷ୍ଠୀ ।

ଗୁହସେନ—ପୁଂ. ବି. ବଳଭୀର ଜଣେ ପରାକ୍ରାନ୍ତ ମହାରାଜା,ତାମ୍ରଲିପ୍ତ ନିବାସୀ ବସୁଦତ୍ତନାମକ ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ବଣି-କର ପୁତ୍ର ।

ଗୁହା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗୁହ୍ + ଅ + ଆ)ସିଂହ-ପୁଚ୍ଛୀଲତା, ଗଣ୍ଠି, ଦେବଖାତ, ପର୍ବତ ଗହ୍ୱର, ଗୁମ୍ଫା, ଶାଳପର୍ଣ୍ଣୀ, ପୃଶ୍ନିପର୍ଣ୍ଣୀ, ହୃଦୟ, ମାୟା, ଗୃହାଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବତା, ବୁଦ୍ଧି, ସମ୍ବରଣ, ଅଭ୍ୟନ୍ତର, (ଯା.ବି) ସାକ୍ଷୀ । [ପ୍ରମାଣ ।

ଗୁହାଇ—ଯା. ବି. ସାକ୍ଷ୍ୟ, ସାକ୍ଷ୍ୟପ୍ରଦତ୍ତ

ଗୁହାଗୃହ-କ୍ଲୀ.ବି.ଗୁହାରୂପ ଘର,କନ୍ଦର, ଗୁହାବାସ ।

ଗୁହାଚର—ପୁଂ. ବି. (ଗୁହା + ଚର + ଅ) ବ୍ରହ୍ମ, ପରମାତ୍ମା, (ବିଂ) ପର୍ବତ ଗହ୍ୱରରେ ଭ୍ରମଣକାରୀ ।

ଗୁହାଣି—ଗ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା) ବି. ବନ୍ଧାହୋଇ ଥିବା ଗୋରୁମାନେ ଘାସକୁଟାଆଦି ଖାଇବାବେଳେ କାଳେ ତାହାସବୁ ଗୋଡ଼ରେ ଦଳି ନଷ୍ଟକରି ପକାଇବେ ଏଥିପାଇଁ ଘାସକୁଟାକୁ ଅଟକାଇ ରଖିବା ପଟା କିମ୍ବା କାଠର ବାଡ଼ ।

ଗୁହାଦିତ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ବାମ୍ବର ପୁତ୍ର, ଅପରନାମ ଗୁହିଳ ।

ଗୁହାମୁଖ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀ) ଗହ୍ୱର-ଦ୍ୱାର, (ପୁଂ.ବିଂ) ମେଲ ମୁହାଁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁହାମୁଖୀ ।

ଗୁହାବଦ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶାଳପର୍ଣ୍ଣୀ ।

ଗୁହାବାସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗାୟତ୍ରୀ ।

ଗୁହାର—ଗ୍ରା. ବି. ସାକ୍ଷାତ୍ ନିବେଦନ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବିପକ୍ଷରେ କର୍ତ୍ତୃ-ପକ୍ଷଙ୍କଠାରେ ଅଭିଯୋଗ, ଫେରାଦ, ସୁବିଚାରପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା, ଅନୁଗ୍ରହ, ପ୍ରାର୍ଥନା, ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ ବର ପ୍ରାର୍ଥନା, ଦରଖାସ୍ତ, ଆପତ୍ତି ।

ଗୁହାରିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଲତାବିଶେଷ, ଗୁଆଲିଆ ଲତା, ଦରଖାସ୍ତକାରୀ,ଫେରା-ଆଦି, ବଡ଼ଲୋକ ବା ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ ବର ବା ଅନୁଗ୍ରହ ପ୍ରାର୍ଥନାର୍ଥ ଉପସ୍ଥିତ ଅନୁସନ୍ଧାନିଆ । [ଘର ।

ଗୁହାଳ—ଗ୍ରା.ବି. ଗୋରୁମାନଙ୍କ ରହିବା

ଗୁହ ଲଖଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁ ବଳଦ ଗୁହାଳରୁ ବାହାରି ଖଣ୍ଡପୁର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଛଗୋଡ଼କୁ ଘୋଷାରି ଘୋଷାରି (ଖଲେଇ ଖଲେଇ) ଚାଲେ ।

ଗୁହାଳପୋଛୁ—ଗ୍ରା.ବି. ଯେଉଁ ଟୋକେ-ଇରେ ଗୁହାଳର ଗୋବର ଓ ଅଳିଆ ପକାନ୍ତି,(ଗ୍ରା.ବଂ)ଯେ ଗୁହାଳପୋଛେ ।

ଗୁହାଶୟ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୁହା + ଶୀ + ଅ) ମୂଷିକ, ମୂଷା ପରମାତ୍ମା ପ୍ରାଣ, ଯେଉଁ ପ୍ରାଣୀମାନେ ଗୁହାରେ ବାସ କରନ୍ତି,ସିଂହାଦି ପଶୁ,(ବଂ)ଗୁହାଶାୟୀ, ଗୁହାସ୍ଥିତ ।

ଗୁହାହିତ—ବଂ.ହୃଦୟସ୍ଥ, ଯାହା ହୃଦୟରେ ଅବସ୍ଥାନ କରେ, (ବଂ)ହୃଦୟସ୍ଥ ଆତ୍ମା ।

ଗୁହିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ବିଷ୍ଠାଲିପ୍ତ,ଘୃଣୀ, ମଇଳା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁହେଇ ।

ଗୁହିନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୁହ + ଇନ୍) ବଣ, ବଣବୁଦା ।

ଗୁହିରା—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ବୃକ୍ଷ-ବିଶେଷ, ଗନ୍ଧଗୋହିରା ଗଛ, ଗୋହିରା ଗଛ ।

ଗୁହିଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୁହ + ଇଳ) ବନ (ବଂ) ଗୁହାନିକଟବର୍ତ୍ତୀଦେଶାଦି,(ପୁଂ) ଗହଲୋତ୍ତ ବଂଶର ଆଦିପୁରୁଷ ।

ଗୁହୁକାଳିକା—ଗ୍ରା.ବି. ବଣିଜାତୀୟ ପକ୍ଷି-ବିଶେଷ ।

ଗୁହେର ଗୁହେର ଛାଡ଼ିବା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ଡି. ହାହୁ ହାହୁ ଡାକଦେବା, ଆର୍ତ୍ତସ୍ୱର କରିବା ।

ଗୁହେର—ପୁଂ. ବଂ. (ଗୁହ + ଏର) ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା, ରକ୍ଷକ, ଅଭିଭାବକ,(ପୁଂ-ବି) ଲୌହକାର । [ଅପରାଧ ।

ଗୁହ୍ୟା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ଯା. ବି. ଦୋଷ,

ଗୁହ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଗୁହ୍ + ଯ) ଗୋପନ, ଉପସ୍ଥ, ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୁରୁଷ ଚିହ୍ନ,ମଳଦ୍ୱାର, ନିର୍ଜନସ୍ଥାନ, (ବଂ)ବିଜନ, ଦୁର୍ବୋଧ, ଗୋପନୀୟ, ଗୁପ୍ତ, (ପୁଂ.ବି) କଚ୍ଛପ, କମଠ, ଦମ୍ଭ, ଅହଂକାର, ବିଷ୍ଣୁ, ମହାଦେବ, ଉପଦେବତାବିଶେଷ ।

ଗୁହ୍ୟକ—ପୁଂ. ବି. (ଗୁହ୍ୟ + କ) କୁବେରଙ୍କ ଅନୁଚର ଦେବଯୋନି-ବିଶେଷ, ଯକ୍ଷ,ପକ୍ଷାନ୍ତରବିଶେଷ, ଅର୍ଦ୍ଧ ଗ୍ର-କୁଳଜ ତାମସୀଦେବୀଭକ୍ତ ଜଣେ ରାଜା ।

ଗୁହ୍ୟକାଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କାଳୀମୂର୍ତ୍ତିବିଶେଷ, (ମନ୍ତ୍ର) ଈଁ । ଈଁ । ଈଁ । ହ୍ରୀଁ ହ୍ରୀଁ ହ୍ରୀଁ ଗୁହ୍ୟେ କାଳିକେ ।

ଗୁହ୍ୟକେଶ୍ୱର—ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍ତ୍)କୁବେର ।

ଗୁହ୍ୟଗୁରୁ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍ତ୍) ଶିବ ।

ଗୁହ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥ—ପୁଂ. ବି. ଗୋପନୀୟ ଗ୍ରନ୍ଥ, ତନ୍ତ୍ରଶାସ୍ତ୍ର ।

ଗୁହ୍ୟଦୀପକ—ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍ତ୍)ଖଦ୍ୟୋତ, ଜୁଳୁଜୁଳୁଆ ପୋକ ।

ଗୁହ୍ୟଦେଶ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍ତ୍) ପାୟୁ, ମଳଦ୍ୱାର, ଗୁଦ ।

ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର—ବି. (କ.ଧା) ମଳଦ୍ୱାର, ଗୁହ୍ୟଦେଶ । [ପ୍ରସ୍ରାବ ।

ଗୁହ୍ୟନିଷ୍ୟନ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. (୫ତତ୍ତ୍)ମୂତ୍ର,

ଗୁହ୍ୟପତି—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍ତ୍) ଗୁହ୍ୟ-ମାନଙ୍କର ଅଧିପତି, ବଜ୍ରଧର, ଇନ୍ଦ୍ର ।

ଗୁହ୍ୟପିଧାନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗୁହ୍ୟଦେଶର ଆବରଣ । [ବୃକ୍ଷ ।

ଗୁହ୍ୟପୁଷ୍ପ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଅଶ୍ୱତ୍ଥ-

ଗୁହ୍ୟଭାଷିତ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ମନ୍ତ୍ର, ଗୁପ୍ତକଥା, ଇଷ୍ଟମନ୍ତ୍ର ।

ଗୁହ୍ୟମଣ୍ଡଳ—କ୍ଲୀ.ବି.ପୁରାଣୋକ୍ତ ଗୋଟିଏ ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନ ।

ଗୁହ୍ୟମସ୍ତ୍ର—ପୁଂ.ବି. (ଗୁହ୍ୟ + ମସ୍ତ୍ର) କାର୍ତ୍ତିକେୟ । [ଧନଶ୍ରୀ ।

ଗୁହ୍ୟଯାଜ—ପୁଂ. ବି. ଭୁତୃଣ, ଗନ୍ଧଖଡ଼,

ଗୁହ୍ୟସ୍ଥାନ—ବି. ନେପାଳର ଗୋଟିଏ ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନ । [ଗୋପନୀୟ ।

ଗୁହ୍ୟାତିଗୁହ୍ୟ—ବଂ. (୫ତତ୍ତ୍) ଅତ୍ୟନ୍ତ

ଗୁହ୍ୟାଷ୍ଟକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଆଠଗୋଟି ତୀର୍ଥ, ଯଥା—ଭାରଭୂତି, ଆଷାଢ଼ୀ, ଉଣ୍ଡିଳ, ଆକୁଳୀ, ପୁଷ୍କର, ଅମ୍ବରକଣ୍ଟକ,ପ୍ରଭାସ, ନୈମିଷ ।

ଗୁହ୍ୟେଶ୍ୱରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୁହ୍ୟକମାନଙ୍କର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବୀ, ଇଷ୍ଟଦେବୀ, କାଳୀ, ଆଦ୍ୟାବିଦ୍ୟା ।

ଗୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୁ + ର୍ମ, କ୍ୱପ୍) ବିଷ୍ଠା, ମଳ, ମଇଳା ।

ଗୂଢ଼—ବଂ.(ଗୁହ୍ + ଢ) ଜଟିଳ,ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ, ଗହନ, ସଂବୃତ୍ତ, ଗୁପ୍ତ, ଆନ୍ତରିକ, ଦୁର୍ବୋଧ,ଦୁଷ୍ଟ,ବେଶ୍ୟ; (କ୍ଲୀ.ବି) ରହସ୍ୟ ଗୁହ୍ୟ, ଗୁପ୍ତସ୍ଥାନ ।

ଗୂଢ଼ଚର—ପୁଂ. ବଂ. (ଗୂଢ଼ + ଚର୍ + କ,ଅ) ଗୋପନରେ ବିଚରଣକାରୀ, ଗୁପ୍ତ ଅନୁସନ୍ଧାନକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଗୂଢ଼ଚରୀ, (ବି) ଗୁପ୍ତଚର, ଗୋଇନ୍ଦା ।

ଗୂଢ଼ଗ୍ରୀବ—ପୁଂ.ବଂ.(ଗୂଢ଼ + ଚର୍ + କ, ଇନ୍) ଯେ ଗୁପ୍ତଭାବରେ ବିଚରଣ କରେ, ଗୁପ୍ତଗ୍ରୀବ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୂଢ଼ଗ୍ରୀବୀ ।

ଗୂଢ଼ଜ—ବି. (ଗୂଢ଼ + ଜନ୍ + କ,ଅ) ଗୂଢ଼ୋତ୍ପନ୍ନ ପୁତ୍ର,ଗୁପ୍ତଭାବେ ଯେଉଁ ପୁତ୍ର ଜନ୍ମେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୂଢ଼ଜା ।

ଗୂଢ଼ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୂଢ଼ + ତା + ଆ) ଗୂଢ଼ତ୍ୱ, ଗୂଢ଼ର ଭାବ ବା ଧର୍ମ ।

ଗୂଢ଼ତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୂଢ଼ + ତ୍ୱ) ଗୂଢ଼ତା ।

ଗୂଢ଼ନାଭି—ପୁଂ. ବି. ବଶିଷ୍ଠଗୋତ୍ରୀୟ ଚଣ୍ଡିକାଭକ୍ତ ପୃଥୁବଂଶୀୟ ଜଣେ ରାଜା ।

ଗୂଢ଼ନୀଡ଼—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)ଖଞ୍ଜନପକ୍ଷୀ ।

ଗୂଢ଼ନୀଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ, ବି. (ଗୂଢ଼ନୀଡ + ଈ) ଖଞ୍ଜନଜାତୀୟ ପକ୍ଷିଣୀ ।

ଗୂଢ଼ପତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଅଙ୍କୋଲ-ବୃକ୍ଷ, କଣ୍ଟକବୃକ୍ଷ, ବାଂଶ ଗଛ ।

ଗୂଢ଼ପଥ—ପୁଂ.ବି. (ଗୂଢ଼ + ପନ୍ଥା + ଅ) (ବ.ଶ୍ରୀ)ହୃଦୟ, ଅନ୍ତଃକରଣ, (କ.ଧା) ଗୁପ୍ତବାଟ ।

ଗୂଢ଼ପାତ୍ର—ପୁଂ.ବି. (ଗୂଢ଼ + ପଦ୍ + ଣି + କ୍ୱପ୍)କଚ୍ଛପ,ସର୍ପ,(ବଂ)ଗୁପ୍ତପଦ-ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଗୂଢ଼ପାଦ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) କଚ୍ଛପ, ସର୍ପ, (ବଂ) ଯେଉଁ ଜୀବର ଗୋଡ଼ ବାହାରକୁ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ,ଗୁପ୍ତପଦ, ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଗୂଢ଼ପୁରୁଷ—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା)ରାଜପ୍ରେରିତ ଛଦ୍ମବେଶଧାରୀ ଦୂତ,ଗୁପ୍ତଚର, ଦୂତ ।

ଗୂଢ଼ପୁଷ୍ପକ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ବକୁଳ ବୃକ୍ଷ ।
ଗୂଢ଼ଫଳ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଗ୍ର) ବରକୋଳି ଗଛ, ବଦରୀ ।
ଗୂଢ଼ଭାଷିତ—ବି. (କ. ଧା) ଗୁପ୍ତକଥା, ଗୋପନୀୟ ସମ୍ବାଦ ।
ଗୂଢ଼ମାୟ—ବିଂ. (ଗୂଢ଼+ମାୟା) ବ.ଗ୍ର; ଗୁପ୍ତମାୟାଧାରୀ, ଯାହାର ମାୟାକୁ ଅନ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ପାରେ ନାହିଁ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଗୂଢ଼ମାୟା ।
ଗୂଢ଼ମାର୍ଗ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଗୁପ୍ତ ପଥ, ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ।
ଗୂଢ଼ମୈଥୁନ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) କୁଆ, କାକପକ୍ଷୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୂଢ଼ମୈଥୁନା ।
ଗୂଢ଼ବର୍ଚ୍ଚସ୍—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ରେକ, ବେଙ୍ଗ ।
ଗୂଢ଼ବଲ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅଙ୍କୋଠବୃକ୍ଷ, ଆଙ୍କୁଲ ଗଛ ।
ଗୂଢ଼ବଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଆଙ୍କୁଲ ଗଛ ।
ଗୂଢ଼ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୂଢ଼+ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟ +ଆ) ଏକପ୍ରକାର ଲକ୍ଷଣା ।
ଗୂଢ଼ସାକ୍ଷୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (କ.ଧା)ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ-ଭାବେ ଶିକ୍ଷିତ ସାକ୍ଷୀ, ଯେଉଁ ସାକ୍ଷୀ ଗୋପନରେ ରହି ବାଦୀ ବା ପ୍ରତିବାଦୀର କଥା ଶୁଣିଥାଏ ।
ଗୂଢ଼ାଗୂଢ଼ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୂଢ଼ାଗୂଢ଼ତ୍ୱ, ଗୂଢ଼ାଗୂଢ଼ର ଭାବ ବା ଧର୍ମ ।
ଗୂଢ଼ାଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବି.(ଗୂଢ଼+ଅଙ୍ଗ),(ବ.ଗ୍ର) କଚ୍ଛପ, କଇଁଛ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୂଢ଼ାଙ୍ଗୀ ।
ଗୂଢ଼ାଦ୍ରି—ପୁଂ.ବି.ସର୍ପ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଗୂଢ଼ାଦ୍ରୀ ।
ଗୂଢ଼ାତ୍ମା—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା)ପରମାତ୍ମା ।
ଗୃଢ଼ୋତ୍ପନ୍ନ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦ୍ୱାଦଶ ପ୍ରକାର ପୁତ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ଏକପ୍ରକାର, ଗୋପନଜାତ ପୁତ୍ରବିଶେଷ ।
ଗୃଥ—ପୁଂ.ବି. (ଗ୍ରୁ+ର୍ମ,ଥ) ବିଷ୍ଠା,ଗୁହ୍ୟ, ପୁରୀଷ, ମଇଳା ।
ଗୃଥଲକ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ପକ୍ଷିବିଶେଷ, ଗୁହ-ଦର୍ଶିତଢ଼େଇ ।
ଗୃନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗ୍ରୁ+କ,ତ) କୃତ-ବିଷ୍ଣୋତ୍ସର୍ଗ, ଯେ ମଲତ୍ୟାଗ କରିଅଛି, (ର୍ମ,ତ) ତ୍ୟକ୍ତ, ଉତ୍ସୃଷ୍ଟ ।
ଗୃବାକ—ପୁଂ. ବି. ଗୁଆ, କମୁକ, ପୁଗ, ସୁପାରି ।
ଗୃରଣ-କ୍ଲୀ.ବି.(ଗୃର୍+ଭା.ଅନ)ଉଦ୍ୟମ, ଚେଷ୍ଟା, ଉତ୍ତୋଳନ, ଉଠାଇବା ।
ଗୃର୍ତ୍ତ—ବିଂ.(ଗୃର୍+ତ)ଉଦ୍ଯୁକ୍ତ,ଉଦ୍ୟମ ବିଶିଷ୍ଟ, ପ୍ରଶଂସନୀୟ ।
ଗୃର୍ତ୍ତମନାଃ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର)ଯାହାର ମନ ଉଦ୍ୟମବିଶିଷ୍ଟ ।
ଗୃର୍ତ୍ତବଚାଃ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର)ଯାହାର ବାକ୍ୟ ଉଦ୍ୟମବିଶିଷ୍ଟ ।
ଗୃର୍ତ୍ତଶ୍ରବାଃ—ପୁଂ.ବିଂ.(ବ.ଗ୍ର)ପ୍ରଶସ୍ୟାନ୍ନ, ଯାହାର ଭୋଜନୀୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରଶଂସନୀୟ ।
ଗୃର୍ତ୍ତାବସୁ—ପୁଂ. ବିଂ. ଦାନକରିବାପାଇଁ ଯେ ହାତରେ ଧନ ଧରିଅଛି ।
ଗୃର୍ତ୍ତି—ପୁଂ.ବିଂ.(ଗୃ+କ,ତି) ସ୍ତୋତା, ସ୍ତବକର୍ତ୍ତା, (ସ୍ତ୍ରୀ+ବି)(ଗୃର+ଭା,ତି) ସ୍ତୁତି ।
ଗୃଧ୍—(ଧାତୁ) କୁଦିବା, ଡେଇଁବା, ବାସନାକରିବା ।
ଗୃଧ୍ର—ବି. (ଗୃଧ୍+ଭା,ଅ)ଲମ୍ପଟ,ଲୁବ୍ଧ ।
ଗୃଧ୍ରଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.ମୟୂରଚନ୍ଦ୍ରିକା, ମୟୂର ପୁଚ୍ଛର ଚକ୍ର ।
ଗୃହନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୁହ୍+ଭା, ଅନ) ଗୋପନ, ଲୁଚାଇବା ।
ଗୃହନୀୟ—ବିଂ. (ଗୁହ୍+ଅନୀୟ)ଗୋପ-ନୀୟ, ଯାହା ଗୋପନକରିବା ଉଚିତ ।
ଗୃଞ୍ଜ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୃଞ୍ଜ୍+ଅ) ଗୃଞ୍ଜନ, ଗାଜର, ରଶୁନ, ରଶୁଣ ।
ଗୃଞ୍ଜନ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି. (ଗୃଞ୍ଜ୍+ଣ,ଅନ) ବିଷାକ୍ତ ପଶୁମାଂସ,ମୂଳବିଶେଷ,ଗାଜର, ସାଲଗମ, ରସୋନ, ରସୁଣ, ଉଲି, ଲାଲ ରସୁଣ, ଗଞ୍ଜେଇକଲି ।
ଗୃଞ୍ଜନକ—ପୁଂ. ବି. ଗୃଞ୍ଜନ, ଗାଜର, ରସୁଣ, ଉଲି ।
ଗୃଞ୍ଜିନ—ପୁଂ. ବି. ଯଦୁବଂଶୀୟ ମୁରଙ୍କ ପୁତ୍ର, ବସୁଦେବଙ୍କ ଭାଇ ।
ଗୃଣୀଷନ୍—ପୁଂ, ବି. ସ୍ତୋତ୍ର, ସ୍ତବ ।
ଗୃଣ୍ଡିବ—ପୁଂ, ବି. ବୃହତ୍ ଶୃଗାଳ,ବଡ଼ ଶିଆଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୃଣ୍ଡିବୀ ।
ଗୃଧ୍ର—ପୁଂ.ବି.(ଗୃଧ୍+ର)ରୁଦ୍ରବିଶେଷ, କାମଦେବ (ବିଂ) ସ୍ତବକର୍ତ୍ତା,ଯେ ସ୍ତବ-କରେ, ସ୍ତୋତା, ଯାହାକୁ ସ୍ତବକରିବା ଉଚିତ, ମେଧାବୀ, ବିଷୟାଭିଳାଷୀ ।
ଗୃଧ୍ରପତି—ପୁଂ. ବି. ବିଷୟାଭିଳାଷି-ମାନଙ୍କର ପ୍ରତିପାଳକ ରୁଦ୍ର,ମେଧାବୀ ପ୍ରତିପାଳକ ରୁଦ୍ର ।
ଗୃଧ୍ରମଦ—ପୁଂ.ବି ଜଣେ ମୁନି, ଶୁନକ ଗୋତ୍ରର ପ୍ରବର-ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ।
ଗୃଧୁ—ପୁଂ.ବି.(ଗୃଧ୍+ଉ) କାମ,କନ୍ଦର୍ପ, (ବିଂ) ଅଭିଳାଷୁକ, କାମୁକ ।
ଗୃଧୂ—ପୁଂ.ବି.(ଗୃଧ+ଊ)ବୃଦ୍ଧି,ବୃଦ୍ଧିତ, ଅପାନ ।
ଗୃଧ୍ନୁ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗୃଧ୍+କ,ନ) ଲୁବ୍ଧ, ଲୋଭୀ, ଲୋଭଯୁକ୍ତ ।
ଗୃଧ୍ନୁ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗୃଧ+କ,ନୁ)ଲୋଭୀ, ଲୁବ୍ଧ ।
ଗୃଧ୍ନୁତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗୃଧ୍ନୁ+ତା)ଅଭିଳାଷ, ଅତିଶୟ ଇଚ୍ଛା, ଲୁବ୍ଧତା, ଲାଳସା ।
ଗୃଧ୍ୟ—ବିଂ.(ଗୃଧ୍+ର୍ମ,ଯ)ଅଭିଳଷଣୀୟ, କାଙ୍କ୍ଷଣୀୟ, (ବି) (ଭା,ଯ) ଇଚ୍ଛା, ଅଭିଳାଷ, ଲାଳସା ।
ଗୃଧ୍ୟୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଗୃଧ୍ୟ+ଇନ୍) ଅଭି-ଲାଷଯୁକ୍ତ, ଅଭିଳାଷୀ ।
ଗୃଧ୍ର—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୃଧ୍+କ,ର) ଗିରିଧପକ୍ଷୀ, ଶାଗୁଣା, (ପୁଂ. ବିଂ.)ଲୁବ୍ଧ, ପେଟୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୃଧ୍ରୀ ।
ଗୃଧ୍ରକୂଟ—ପୁଂ.ବି. ମଗଧଦେଶମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ, ବର୍ତ୍ତମାନ ନାମ ଶୈଳଗିରି ।
ଗୃଧ୍ରଚକ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଗୃଧ୍ର ଓ ଚକ୍ରବାକ, ଗିରିଧ ଓ ଚକ୍ରୁଆ ।
ଗୃଧ୍ରଜମ୍ବୁକ—ପୁଂ. ବି. ଶିବଙ୍କର ଜଣେ ଅନୁଚର ।
ଗୃଧ୍ରନଖୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) କାକାଦନୀ ବୃକ୍ଷ, ଲୁଇଲେଖାଗଛ, କୋଳିଗଛ, କଣ୍ଟକପାଳୀବୃକ୍ଷ ।
ଗୃଧ୍ରପତି—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୃଧ୍ରମାନ-ଙ୍କର ଅଧୀଶ୍ୱର, ଜଟାୟୁ ।

ଗୃଧ୍ରପତ୍ର—ପୁଂ. ବ. ବାଣ, କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କର ଜଣେ ସୈନିକ ।

ଗୃଧ୍ରପତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ମ୍ର) ଧୂମ୍ରପତ୍ରା ବୃକ୍ଷ, ଦୋକତାଗଛ, ଧୂଆଁପତ୍ରଗଛ, ତମାଖୁଗଛ ।

ଗୃଧ୍ରମଳ—ପୁଂ. ବ. ଗୃଧ୍ରପକ୍ଷୀର ବିଷ୍ଠା ।

ଗୃଧ୍ରଯାତୁ—ପୁଂ. ବ. ଗୃଧ୍ରରୂପଧାରୀ ଅସୁରବିଶେଷ ।

ଗୃଧ୍ରରାଜ—ପୁଂ.ବ.ତତ୍ତ୍ୱ,(ଗୃଧ୍ର+ରାଜା) ଗରୁଡ଼ପୁତ୍ର ଜଟାୟୁ, ସମ୍ପାତି ।

ଗୃଧ୍ରବଟ—ପୁଂ. ବ. ତୀର୍ଥବିଶେଷ, ଏହି ତୀର୍ଥରେ ବୃଷଭବାହନ ମହାଦେବ ଅଛନ୍ତି ।

ଗୃଧ୍ରସଦ୍—ବିଂ. (ଗୃଧ୍ର+ସଦ୍+କ୍ୱିପ୍) ଯେଉଁଠାରେ ଗୃଧ୍ରମାନେ ଉପବେଶନ କରନ୍ତି ।

ଗୃଧ୍ରସୀ-ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗୃଧ୍ର+ସୋ+ଅ+ଇ) ବାତରୋଗବିଶେଷ, କଟୀବାତ, ଅଣ୍ଡାଧରା ବାତ ।

ଗୃଧ୍ରାଣ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗୃଧ୍ର+ଆଣ) ଗୃଧ୍ର ପରି ସ୍ୱଭାବ, ଶାଗୁଣା ପରି ଖାଦ୍ୟଲୋଭୀ.(ବ)ଧୂଆଁପତ୍ର, ଦୋକତାଗଛ ।

ଗୃଧ୍ରାଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗୃଧ୍ର+ଆନୀ)ଧୂମ୍ରପତ୍ରା ବୃକ୍ଷ, ଧୂଆଁପତ୍ର ଗଛ, ଦୋକତା ।

ଗୃଧ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କଶ୍ୟପଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ, ତାମ୍ରାଙ୍କର ଏକ କନ୍ୟା ।

ଗୃଭ—ପୁଂ. ବ. ଗୃହ ।

ଗୃଭୀତ—ବିଂ. (ଗ୍ରହ+ତ) ଗୃହୀତ, ଗୃହୀତସଙ୍ଗ ।

ଗୃଭୀତତାତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୃହୀତ+ତାତ) ଗୃହୀତସଙ୍ଗସମୂହ, ୦ ।

ଗୃଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗ୍ରହ+ତ) ଏକବାର ପ୍ରସୂତାଧେନୁ. ଗୋଟିଏ ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ କରିଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ, ବରାହକାନ୍ତା, ବଦର ବୃକ୍ଷ, ଗମ୍ଭାରୀ, ଭୂଇଁକଖାରୁ, ବାରାହୀକନ୍ଦ, ଶୂକରୀ ।

ଗୃଷ୍ଟ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବସ୍ତା, ବାଛୁରୀ ।

ଗୃହ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଗ୍ରହ+କ,ଅ) ଘର, ଇଷ୍ଟକାଦିରଚିତ ବାସସ୍ଥାନ, କଳତ୍ର, ଭାର୍ଯ୍ୟା, ସଞ୍ଚ, ନାମ, ମେଷାଦିରାଶି ।

ଗୃହକଳ୍ପ—ପୁଂ. ବ. ପେଷଣଶିଳା, ପେଷଣାଚକ, ଚନ୍ଦନପେଡ଼ି ।

ଗୃହକନ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.ଘୃତକୁମାରୀ, ଘିଅକୁଆଁରୀ ।

ଗୃହକପୋତ—ପୁଂ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପାରାବତ, ପାରାପକ୍ଷୀ, ପୋଷାପାରା ।

ଗୃହକର୍ତ୍ତା—ପୁଂ. ବ. ବଂ. (ଗୃହ+କୃ—ତୃ)ଘରର ମାଲିକ, ଗୃହକାରକ, ଗୃହୀ, (ବ) ଏକପ୍ରକାର ଧୂସରବର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷୁଦ୍ରକାୟ ଚଟକପକ୍ଷୀ,(ବାସ୍ତୁଚଡ଼େଇ), (ସ୍ତ୍ରୀ)ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ।

ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ବା ବଂ, ଗୃହିଣୀ, ଗୃହସ୍ୱାମିନୀ ।

ଗୃହକର୍ମ—କ୍ଲୀ. ବ. ଗୃହକାର୍ଯ୍ୟ, ଘରକରଣା,ଘରକାମ,ଘର ତିଆରି କରିବା ଘରର ଦୈନନ୍ଦିନ ବ୍ୟାପାର ।

ଗୃହକର୍ମଦାସ—ପୁଂ. ବ. ଘରକାର୍ଯ୍ୟଚଳାଇବା ଚାକର ।

ଗୃହକଳହ—ପୁଂ.ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୃହବିରୋଧ, ଏକାନ୍ନଭୁକ୍ତ ପରିବାରମଧ୍ୟରେ ଘଟିବା ସାମାନ୍ୟ ବିରୋଧ ।

ଗୃହକାର,ଗୃହକାରକ—ପୁଂ.ବଂ.(ଗୃହ-କୃ-ଅ.କ) ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତିବିଶେଷ, ମିସ୍ତ୍ରୀ, (ବଂ) ଗୃହନିର୍ମାଣକର୍ତ୍ତା ।

ଗୃହକାରୀ—ପୁଂ.ବଂ. (ଗୃହ+କୃ+କ.ଇନ୍) ଗୃହକାରକ, ଗୃହୀ, (ବଂ) କୁମ୍ଭାରପୋକ, ମିସ୍ତ୍ରୀ, ମାଟିବିରୁଡ଼ି ।

ଗୃହକାର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୃହକର୍ମ, ଘରକାମ ।

ଗୃହକ୍ଷୁଣ୍ଣ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ମଧ.କ.ଧା) ଗୃହପାଳିତ କୁକୁଡ଼ା ।

ଗୃହକୁଳିଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବ. ପକ୍ଷୀବିଶେଷ, ଗୃହବାଚକ, ଘରଚଟିଆ ପକ୍ଷୀ ।

ଗୃହକୃତ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. ଗୃହକାର୍ଯ୍ୟ, ଘରକାମ ।

ଗୃହଗୋଧା—ସ୍ତ୍ରୀ ବ. ଝିଟିପିଟି,ଜ୍ୟେଷ୍ଠୀ, ପଲ୍ଲୀ ।

ଗୃହଗୋଧିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଜ୍ୟେଷ୍ଠୀ, ଝିଟିପିଟି, ପଲ୍ଲୀ ।

ଗୃହଗୋଳକ—ପୁଂ. ବ. (ଗୃହ+ଗୋଳକ)ଅଣ୍ଡିରା ଝିଟିପିଟି,ପୁଂଜାତୀୟ ଝିଟିପିଟି ।

ଗୃହଗୋଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ମାଈ ଝିଟିପିଟି, ସ୍ତ୍ରୀଜାତୀୟ ଝିଟିପିଟି ।

ଗୃହଘ୍ନ—ପୁଂ. ବ. (ଗୃହ+ହନ୍+ଅ) ଗୃହନାଶକ, ଗୃହଭଗ୍ନକାରୀ ।

ଗୃହଘ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୃହ+ହନ୍+ଇ) ଗୃହନାଶିକା ସ୍ତ୍ରୀ, ଘରଭଙ୍ଗେଇ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଗୃହଚଟକ—ପୁଂ.ବ.(ମଧ-କ.ଧା) ଘରଚଟିଆପକ୍ଷୀ, ଘରଚଟିଆ ଚଡ଼େଇ ।

ଗୃହଚତୁଷ୍କ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦୁଇଟିମାତ୍ର ଶାଳ-ଯୁକ୍ତଘର, ଯେଉଁଘରର ପୂର୍ବ ଓ ପଶ୍ଚିମ ପାଖେ ଦୁଇଟି ଶାଳ ଥାଏ ।

ଗୃହଚ୍ଛିଦ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ, (ତତ୍ତ୍ୱ) ଘରର-ଦୋଷ, ଘରର କଳଙ୍କ ।

ଗୃହଜ—ପୁଂ.ବ. (ଗୃହ+ଜନ୍+ଅ) ଏକପ୍ରକାର ଦାସୀପୁତ୍ର ।

ଗୃହଜନ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଘରର-ଲୋକ,ପରିଜନ, ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନ ।

ଗୃହଜାତ—ବିଂ(ଗୃହ+ଜାତ) (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୃହୋତ୍ପନ୍ନ,ଯାହା ଘରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ଗୃହରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା, ଗୃହରେ ସମ୍ପନ୍ନ, (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୃହକୁ ଆଗତ ।

ଗୃହଜାଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.କପଟତା, ଛଳନା, ଛଦ୍ମବେଶ ।

ଗୃହଜ୍ଞାନୀ—ପୁଂ, ବଂ. ଅନନୁଭବୀ, ଅପ୍ରବୀଣ, ନିର୍ବୋଧ, ଘରମାଇ(ଯେ ଘର-ଭିତରେ ଜ୍ଞାନ ଦେଖାଇ ହୁଏ) ।

ଗୃହଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ,(ଗୃହ+ନୀ) କାର୍ଣ୍ଣି, ପିଆଜ, ପଲଣ୍ଡୁ ।

ଗୃହତଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୃହ+ତଟ+ଇ) ପିଣ୍ଡା, ବଥୁକା, ବାରଣ୍ଡା ।

ଗୃହତଳ—କ୍ଲୀ, ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଘରର ମେଜିଆ ।

ଗୃହତ୍ୟାଗ—ପୁଂ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଘରଛାଡ଼ି ବାହାରି ଯିବା ।

ଗୃହତ୍ୟାଗୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଗୃହ + ତ୍ୟଜ୍ + ଇନ୍) ଯେ ଘରଛଡ଼ି ବାହାରିଯାଇ ଅଛି ।

ଗୃହଦାସ—ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍) ଗୃହକୃତ୍ୟ, ଘରର ଚାକର ।

ଗୃହଦାହ—ପୁଂ. ବଂ. ୬ତତ୍; (ଗୃହ + ଦହ୍ + ଅ) ଘରପୋଡ଼ି ।

ଗୃହଦୀପ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ଘରର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା, ଶୋଭା, ସାଧ୍ୱୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଗୃହଦେବତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ବାସ୍ତୁଦେବତା, ଇଷ୍ଟଦେବତା, ଘର-ଦେବତା, ପାରିବାରିକ ଦେବତା ।

ଗୃହଦେବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ଷଷ୍ଠୀ-ଦେବୀ, ଗୃହିଣୀ, ଗୋଟିଏ ରକ୍ଷସୀ, (ଏହାର ନାମ ଜରା, ଏ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଘରେ ଥାଏ) ।

ଗୃହଦେହଳୀ—ବି. (୬ତତ୍) ଘରର ଇରୁଣ୍ଡ, ଯେଉଁ ଇରୁଣ୍ଡ ବନ୍ଧକୁ ଡେଇଁ ଘରେ ପଶିବାକୁ ବା ଘର ଭିତରୁ ବାହାରିବାକୁ ହୁଏ ।

ଗୃହଦ୍ରୁମ—ପୁଂ.ବି. ଶାଳବୃକ୍ଷ,ଶାଗୁଆନ ଗଛ, ମେଷଶୃଙ୍ଗିନାମକ ବୃକ୍ଷ ।

ଗୃହଦ୍ୱାର—କ୍ଲୀ. ବି.(୬ତତ୍) ଦରଜା, ଘରର ବାଟ । [କର୍ମ ।

ଗୃହଧର୍ମ—ବି.(୬ତତ୍) ଗୃହସ୍ଥର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

ଗୃହଧୂମ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଅଲନ୍ଧୁ ।

ଗୃହନମନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଗୃହ + ନମ୍ + ଣି, ଅନ) ବାସ୍ତୁ ।

ଗୃହନରକ—କ୍ଲୀ.ବି. ଗୃହର ଅପରିଷ୍କୃତ ସ୍ଥାନ, ଯେଉଁଠାରେ ଅଇଁଠା ଇତ୍ୟାଦି ପକାନ୍ତି ।

ଗୃହନାୟକ—ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍)ଗୃହକର୍ତ୍ତା, ଗୃହସ୍ୱାମୀ ।

ଗୃହନାଶନ—ପୁଂ ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗୃହ + ନଶ୍ + ଣିଚ୍ + ଅନ) ବ.ମ୍ରୁ; କପୋତ,ବଣୁଆଁ ପାରା ।

ଗୃହନାଡ଼—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ, ବି. (ବ.ମ୍ରୁ)ଘର-ଚଟିଆ ପକ୍ଷୀ, ଚଟକପକ୍ଷୀ ।

ଗୃହପ—ପୁଂ. ବି. (ଗୃହ + ପା + ଅ) ପାଳକ ।

ଗୃହପତି—ପୁଂ.ବି.(ଗୃହ + ପତି)୬ତତ୍; ଗୃହସ୍ଥ, ଦ୍ୱିତୀୟାଶ୍ରମାବଲମ୍ବୀ, ମନ୍ତ୍ରୀ, ଧର୍ମ, ଯଜ୍ଞକର୍ତ୍ତା, ଆତିଥେୟତା, ସଜ-ମାନ, ଅଗ୍ନିବିଶେଷ ।

ଗୃହପତ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(୬ତତ୍)ଗୃହପାଳିକା, କର୍ତ୍ତ୍ରୀ, ଗୃହସ୍ୱାମିନୀ ।

ଗୃହପାଳ—ବଂ.(ଗୃହ + ପାଳ୍ + କ,ଅ) ଗୃହକର୍ତ୍ତା, ଗୃହରକ୍ଷକ, (ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି) କୁକୁର ।

ଗୃହପାଳିତ—ବଂ. (୬ତତ୍) ଗୃହରେ ପୋଷିତ, ଘରପୋଷା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୃହ-ପାଳିତା ।

ଗୃହପୋତ(କ)—ପୁଂ. ବି. ଘରବାଡ଼ି, ଯେଉଁ ଆସ୍ତିଜନ ଉପରେ ଘର ତିଆରି ହୁଏ ।

ଗୃହପୋଷ୍ୟ—ବଂ. (୬ତତ୍) ଗୃହରେ ପ୍ରତିପାଳ୍ୟ, ଯାହାକୁ ଘରେ ରଖି ପୋଷଣ କରାହୁଏ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୃହପୋଷ୍ୟା ।

ଗୃହପ୍ରତିଷ୍ଠା—ବି. (୬ତତ୍) ନୂଆ ଘରକୁ ହୋମାଦିଦ୍ୱାରା ପବିତ୍ରୀକୃତ କରି ବାସୋପଯୁକ୍ତ କରିବା ଅନୁଷ୍ଠାନ,ଗୃହର ଭିତ୍ତି ସ୍ଥାପନ ।

ଗୃହପ୍ରବେଶ—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍)ବୈଦିକ ଅନୁଷ୍ଠାନପୂର୍ବକ ନୂତନ ଘରେ ରହିବା, ଗୃହ ଭିତରକୁ ଯିବା ।

ଗୃହବଭ୍ରୁ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଗୃହସ୍ଥିତ ନକୁଳ, ଘରେ ଥିବା ନେଉଳ ।

ଗୃହବଲି—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଗୃହରେ ଅନୁଷ୍ଠେୟ ବଳିକର୍ମ, ବୈଶ୍ୱଦେବ କର୍ମ ।

ଗୃହବଳିପ୍ରିୟ—ପୁଂ.ବି.କାକପକ୍ଷୀ,କୁଆ ।

ଗୃହବଳିଭୁକ୍—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗୃହବଳି + ଭୁଜ୍ + କ୍ୱିପ୍)କାକ,ଚଟକ, ଘରଚଟିଆ ପକ୍ଷୀ, ବକ, କପୋତ । [ନାଶ ।

ଗୃହଭଗ୍ନ—ଗ୍ରା.ବି.ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀର ମୁଖ,କଳଙ୍କ

ଗୃହଭଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. ଘରଭାଙ୍ଗିବା, ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀର ମୁଖ ।

ଗୃହଭଞ୍ଜନ—କ୍ଲୀ.ବି.(୬ତତ୍) ଗୃହଭଙ୍ଗ, ଘରଭାଙ୍ଗିବା, ଗୃହ ବିବାଦ ଘଟାଇବା-ଦ୍ୱାରା ପରିବାରର ବିନାଶ ସାଧନ ।

ଗୃହଭର୍ତ୍ତା—ପୁଂ. ବି. (ଗୃହ + ଭୃ + ତୃ) ୬ତତ୍,ଗୃହସ୍ୱାମୀ, ଘରର ମାଲିକ ।

ଗୃହଭୂମି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଗୃହ + ଭୂମି)ବାସ୍ତୁ-ଭୂମି, ଘରଭିତ୍ତି ।

ଗୃହଭେଦ—ବି.(୬ତତ୍,ସିନ୍ଧକାଟି ଘରେ କରାଯିବା ଚୋରି, ପାରିବାରିକ ଅନ୍ତର୍ବିବାଦ,ଘରର ଗୁପ୍ତତତ୍ତ୍ୱ ଜାଣିବା ।

ଗୃହଭେଦୀ--ପୁଂ.ବଂ.(ଗୃହ + ଭିଦ୍ + କ ଇନ୍) ଘରଭଙ୍ଗା (ଲୋକ),ଯେ ପରର ଗୁପ୍ତ କଥାକୁ ଜାଣି ଥାଏ, ଯେ ପର ଘରେ ବିବାଦ ଘଟାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୃହ-ଭେଦିନୀ ।

ଗୃହଭୋଜୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଗୃ + ଭୁଜ୍ + ଇନ୍) ଗୃହଲୋକ, ଏକପରିବାରଭୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୃହଭୋଜିନୀ ।

ଗୃହମଣି—ପୁଂ.ବି. (ଗୃହ + ମଣି)୬ତତ୍, ପ୍ରଦୀପ, ଦୀପ ।

ଗୃହମାଚିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗୃହ + ମଚ୍ + ଅକ + ଆ) ୬ତତ୍, ଚର୍ମଚଟା, ଚମଚଟା, ଚେମିଣି, ବାଦୁଡ଼ି, ଚେମଣିବାଦୁଡ଼ି ।

ଗୃହମାର୍ଜନ—ବି.(୬ତତ୍)ଘରଓଳାଇବା, ଘର ଲିପି ସଫା କରିବା, ଘର ପରିଷ୍କାର କରିବା ।

ଗୃହମାର୍ଜାର—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଗୃହ-ପାଳିତ ବିଡ଼ାଳ, ଘରପୋଷା ବିଲେଇ ।

ଗୃହମୃଗ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. (୬ତତ୍)ବି. (ଗୃହ-ମୃଗ) କୁକୁର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୃହମୃଗୀ ।

ଗୃହମେଘ—ପୁଂ. ବି. ଗୃହସମୂହ ।

ଗୃହମେଧ—ପୁଂ.ବି.(ଗୃହ + ମେଧ୍ + ଘ. ଅ)*ତତ୍; ଗୃହସ୍ଥ, ଯେ ଦାରପରିଗ୍ରହ କରିଅଛି, ପଞ୍ଚସୂନା ରୁପହିଂସା, ଯେ ଗୃହରେ ପଞ୍ଚଯଜ୍ଞର ଅନୁଷ୍ଠାନ କରା-ହୁଏ, ଦେବତାବିଶେଷ ।

ଗୃହମେଧୀ--ପୁଂ.ବି.(ଗୃହ + ମେଧ + କ. ଇନ୍) ଗୃହିଣୀଯୁକ୍ତ, ଗୃହସ୍ଥ, ମରୁତ-ବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୃହମେଧିନୀ ।

ଗୃହମେଧିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୃହମେଧିନ୍+ଈ)ଗୃହସ୍ଥପତ୍ନୀ.ଗୃହିଣୀ,ସାଧ୍ୱୀସ୍ତ୍ରୀ ।
ଗୃହମେଧୀୟ—ବିଂ. (ଗୃହ+ମେଧୀୟ) ଗୃହସ୍ଥର ଅନୁଷ୍ଠେୟକର୍ମ, ହବିଃ ପ୍ରଭୃତି ଗୃହମେଧୀ ମରୁତ୍‌ମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦେୟ ।
ଗୃହମେଧ—ବିଂ. (ଗୃହ+ମେଧ୍+ଘ) ଗୃହମେଧୀ ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦେୟ ହବିଃ ପ୍ରଭୃତି ।
ଗୃହଯନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ, ଗୃହସ୍ଥିତ କାଷ୍ଠାଦି ନିର୍ମିତ ବସ୍ତ୍ରାଦି ଶୁଖିବାର ଆଧାର-ବିଶେଷ, ଆଲନା ।
ଗୃହଯାଯ୍ୟ—ବିଂ.(ଗୃହ+ଣିତ୍+ଆଯ୍ୟ) ଗୃହସ୍ଥ ।
ଗୃହସ୍ୱାଳୁ—ବିଂ. (ଗୃହ+ଣିତ୍+ଆଳୁ) ଗ୍ରହିତା, ଗ୍ରାହକ, ଗ୍ରହଣାଭିଳାଷୀ ।
ଗୃହଯୁଦ୍ଧ—ବି.(ମ.କ.ଧା)ଘରେଇ ବିବାଦ, ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ବିପ୍ଳବ ।
ଗୃହରାଜ—ପୁଂ. ବ. (ଗୃହ+ରାଜ)ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗୃହ ।
ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ସୁଶୀଳା, ସଚ୍ଚରିତ୍ରା ସ୍ତ୍ରୀ, କୁଳକାମିନୀ, ଗୃହିଣୀ, କୁଳବଧୂ ।
ଗୃହବାଜ—ଗ୍ରା.ବି.(କ.ଧା) ଏକପ୍ରକାର ପାରା, ଛଞ୍ଚାଣ, ବାଜପକ୍ଷୀ, ଲେଟର୍ଣ୍ଣୀ ପାରା ।
ଗୃହବାଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଗୃହର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଉପବନ, ବଗିଚାଘର ।
ଗୃହବାସ—ପୁଂ.ବ(ଗୃହ+ବାସ)ଗୃହରେ ଅବସ୍ଥିତି, ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ ଧର୍ମ, ଘରବାଡ଼ି, ବାସସ୍ଥାନ ।
ଗୃହବାସକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ସଂସାରକରିବା, ଗୃହସ୍ଥରୂପେ ସଂସାରେ ରହିବା. କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାୟୀରୂପେ ବାସ କରିବା ।
ଗୃହବାସୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଗୃହ+ବସ୍+କ. ଇନ୍) ସଂସାରୀ, ଗୃହସ୍ଥ, ଯେଉଁମାନେ ଘରେ ବାସକରନ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ ଗୃହବାସିନୀ ।
ଗୃହବିଚ୍ଛେଦ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ପରିବାରର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜନ୍ମିବା ମନୋମାଳିନ୍ୟରେ ପାରିବାରିକ କଳହ
ଗୃହବିବାଦ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଅନ୍ତର୍ବିବାଦ, ଆତ୍ମକଳହ, ଗୃହବିଚ୍ଛେଦ ।
ଗୃହବ୍ୟାପାର—ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଗୃହକର୍ମ ।
ଗୃହଶିକ୍ଷକ—ପୁଂ.ବ.(ଆଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ) ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଘରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପଢ଼ାରେସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।
ଗୃହଶକୁନ୍ତିକା—ବ.ପୋଷାପକ୍ଷୀ,ଲୁଲୁଡ଼ା ।
ଗୃହଶୂନ୍ୟ—ବିଂ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଭବନରହିତ, ଯାହାର ଘରଦ୍ୱାର ନାହିଁ, ବିପତ୍ନୀକ, ଯାହାର ସ୍ତ୍ରୀ ନାହିଁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୃହ-ଶୂନ୍ୟା ।
ଗୃହସଂବେଶକ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଗୃହ+ସମ୍+ବିଶ୍+ଅକ)ବାସ୍ତୁବିଦ୍ୟୋପଜୀବୀ,ସ୍ଥପତି, ସୂଆଁସିଆ, ଯେ ଘର ତିଆରି ବା ସ୍ଥାନିଣି କରି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରେ ।
ଗୃହସଜ୍ଜା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(କ.ଧା) ଘରର ଅସ-ବାବ ।
ଗୃହସ୍ଥ—ପୁଂ. ବ. (ଗୃହ+ସ୍ଥା+କ.ଅ) ଗୃହୀ,ଗେରସ୍ତି, ଦ୍ୱିତୀୟାଶ୍ରମସ୍ଥ, ଗୃହା-ଧିପ, କୁଟୁମ୍ବୀ, ।
ଗୃହସ୍ଥଧର୍ମ—ପୁଂ. ବ. (ଗୃହସ୍ଥ+ଧର୍ମ) ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ, ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟଧର୍ମ, ଗୃହୀର ଅବଶ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଧର୍ମ, ଘରକରଣା ବ୍ୟକ୍ତିର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ମ ।
ଗୃହସ୍ଥାନ—କ୍ଲୀ. ବ. ବାସସ୍ଥାନ, ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଘର ତିଆରି କରିବାକୁ ହୁଏ ।
ଗୃହସ୍ଥାଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (କ.ଧା)ଗୃହରୂପ-ସ୍ଥଳୀ, ଘରକରଣା ସଂସାରାଶ୍ରମ ।
ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମ—ପୁଂ, କ୍ଲୀ.ବ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଗୃହ-ସ୍ଥର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଧର୍ମ, ଦ୍ୱିତୀୟାଶ୍ରମ, ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ ଆଶ୍ରମ ।
ଗୃହସ୍ଥୁଳ—କ୍ଲୀ.ବ.ଘରରଖମ୍ବ ବା ଖୁଣ୍ଟି ।
ଗୃହସ୍ୱାମୀ—ପୁଂ. ବ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଗୃହପତି, ଘରର ମାଲିକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୃହସ୍ୱାମିନୀ ।
ଗୃହହା—ପୁଂ,ବିଂ (ଗୃହ+ହନ୍—କ୍ୱିପ) ଗୃହନାଶକ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଗୃହହନ୍ତ୍ରୀ ।
ଗୃହହୀନ—ବିଂ. [ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ] ଗୃହଶୂନ୍ୟ, ଯାହାର ଘରବାଡ଼ି ନାହିଁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୃହ-ହୀନା ।
ଗୃହାକ୍ଷ—ପୁଂ. ବ. ଗବାକ୍ଷ, ବାତାୟନ, ଝରକା, ଜଲାଳବାଟି ।
ଗୃହାଗତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗୃହ+ଆଗତ) ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ, ଆଗନ୍ତୁକ, ଅତିଥି, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଗୃହକୁ ଆସିଅଛି,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଗୃହାଗତା ।
ଗୃହାଙ୍ଗନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଘରଣୀ, କୁଳବଧୂ ।
ଗୃହାଧିପ—ପୁଂ.ବ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଗୃହସ୍ଥ,(ବିଂ) ଗୃହସ୍ୱାମୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୃହାଧିପା ।
ଗୃହାଧିପତି—ପୁଂ.ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଗୃହସ୍ଥ, (ବିଂ) ଗୃହସ୍ୱାମୀ ।
ଗୃହାନ୍ତର—କ୍ଲୀ. ବ. ଗୃହର ମଧ୍ୟଭାଗ, ଘରଭିତର (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ), ଅନ୍ୟଗୃହ ।
ଗୃହାପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଜ୍ୟେଷ୍ଠୀ ଝିଟିପିଟି ।
ଗୃହାମ୍ଳ—କ୍ଲୀ.ବ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)କାଞ୍ଜିକ.କାଞ୍ଜି ।
ଗୃହାମ୍ଳୁ—କ୍ଲୀ. ବ. କାଞ୍ଜିକ,କାଞ୍ଜି ।
ଗୃହାସ୍ଥାନକ—ପୁଂ. ବ. ଗୃହସ୍ଥ ।
ଗୃହାରାମ—ପୁଂ. ବ. (ଗୃହ+ଆରାମ) କ.ଧା. ଗୃହର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଉପବନ, ଉଦ୍ୟାନ, ବଗିଚା ।
ଗୃହାର୍ଥ—ପୁଂ.ବ.(ଗୃହ+ଅର୍ଥ)ଗୃହକର୍ମ ।
ଗୃହାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୃହଗୋଧିକା, ଝିଟିପିଟି ।
ଗୃହାବଗ୍ରହଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗୃହ ଅବଗ୍ରହ+ଅନ+ଈ)ଦେହଳୀ ପ୍ରାଚୀର, ପାଚେରି, ପାଚେରୀ ।
ଗୃହାବସ୍ଥିତ—ବିଂ. (ଗୃହ+ଅବସ୍ଥିତ) ଗୃହସ୍ଥିତ, ଯାହା ଘରେ ଅଛି ।
ଗୃହାଶୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ (ଗୃହ ଆ-ଶୀ+ଅ+ଆ) ତାମ୍ବୁଲ, ପାନଗଛ ।
ଗୃହାଶ୍ମ—ପୁଂ.ବ. ପେଷଣୀ, ଶିଳ, ଚକ, ପେଷଣୀ ।
ଗୃହାଶ୍ରମ—ପୁଂ. ବ. (ଗୃହ+ଆଶ୍ରମ) ଦ୍ୱିତୀୟାଶ୍ରମ. ଗୃହରୂପ ଆଶ୍ରମ, ଗୃହସ୍ଥର ଅନୁଷ୍ଠେୟ ଧର୍ମ. ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ ।
ଗୃହାଶ୍ରମୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଗୃହଆଶ୍ରମ+ଇନ୍) ଯାହାର ଗୃହ ଶ୍ରମ ଅଛି, ଗୃହସ୍ଥ ।

ଗୃହାସକ୍ତ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଗୃହ + ଆସକ୍ତ) ୭ତତ୍ତ୍ୱ,ଭାର୍ଯ୍ୟାସକ୍ତ,ସାଂସାରିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଜଡ଼ିତ, ସଂସାରାନୁରାଗୀ, ଗୃହସ୍ଥିତ (ପକ୍ଷି ପ୍ରଭୃତି) ।

ଗୃହିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୃହ + ଇନ୍ + ଈ) ଭାର୍ଯ୍ୟା, ପତ୍ନୀ, ଗୃହସ୍ୱାମୀ ଯେଉଁ ଭାର୍ଯ୍ୟା ପ୍ରତି ସମସ୍ତଗୃହର ଭାର ଅର୍ପଣ କରେ ।

ଗୃହୀ—ପୁଂ.ବି. (ଗୃହ + ଇନ୍)ଗୃହାଶ୍ରମୀ, ଗୃହସ୍ଥ, ସପତ୍ନୀକ, ଯାହାର ଗୃହ ଅଛି ।

ଗୃହୀତ—ବିଂ. (ଗ୍ରହ୍ + ମଂ.ତ) ଆଶ୍ରିତ, ଅଭ୍ୟସ୍ତ, ଜ୍ଞାତ, ସ୍ୱୀକୃତ, ଅବଗତ, ପ୍ରାପ୍ତ, ଧୃତ, ସାକ୍ଷାତ୍‌କୃତ(ବି)ସ୍ୱୀକାର,, ଜ୍ଞାନ, ପ୍ରାପ୍ତି, ଧାରଣ ।

ଗୃହୀତଗର୍ଭା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ(ଗୃହୀତ + ଗର୍ଭ + ଆ) ବ.ସ୍ତ୍ରୀ. ଗର୍ଭବତୀ ।

ଗୃହୀତଦଶ ବିଂ.(ଗୃହୀତ + ଦଶ୍) ବ.ସ୍ତ୍ରୀ. ପଳାୟିତ, ଉତ୍ପ୍ରେକ୍ଷିତ ।

ଗୃହୀତନାମ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଗୃହୀତ + ନାମ) ବ.ସ୍ତ୍ରୀ, ଯାହାର ନାମ ପ୍ରଶସ୍ତ ।

ଗୃହୀତବିଦ୍ୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଯେ ବିଦ୍ୟାଗ୍ରହଣ (ପଠନ) କରିଅଛି,ଶିକ୍ଷିତ, ପଣ୍ଡିତ ।

ଗୃହୀତବେତନ—ବିଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଯେ ବେତନ ଗ୍ରହଣ କରିଅଛି, ବେତନ-ଭୋଗୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୃହୀତବେତନା (ପୁଂ.ବି), କର୍ମଗୃହୀ, ଦାସ, ଚାକର ।

ଗୃହୀତବ୍ୟ—ବିଂ.(ଗ୍ରହ୍ + ତବ୍ୟ)ଗ୍ରହଣ-ଯୋଗ୍ୟ,ଯାହା ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ ।

ଗୃହୀତା—ପୁଂ.ବିଂ. (ଗ୍ରହ + ତୃ)ଗ୍ରାହକ, ଗ୍ରହଣକର୍ତ୍ତା ।

ଗୃହୀତାସ୍ତ୍ର—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗୃହୀତ + ଅସ୍ତ୍ର) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅସ୍ତ୍ରଧାରଣ କରିଅଛି, ଅସ୍ତ୍ରଧାରୀ ।

ଗୃହୀତୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଗୃହୀତ + ଇନ୍) ଯେ ଗ୍ରହଣ କରି ଅଛି, କୃତଗ୍ରହଣ ।

ଗୃହ୍ୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗ୍ରହ + ଣ୍ୟ) ଯେ ଗ୍ରହଣ କରେ, ଗ୍ରହୀତା ।

ଗୃହ୍ୟେଷ୍ଟମ—ପୁଂ. ବିଂ. ଅବହୁଦର୍ଶୀ, ନିତାନ୍ତ ନିର୍ବୋଧ ।

ଗୃହ୍ୟେରୁହ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗୃହ୍ୟ + ରୁହ + ଅ) ଗୃହଜାତ ବୃକ୍ଷ ।

ଗୃହ୍ୟେନର୍ଦ୍ଦୀ—ପୁଂ. ବି. (ଗୃହ୍ୟ + ନର୍ଦ୍ଦ + ଇନ୍) କାପୁରୁଷ,, ଯୁଦ୍ଧଭୀରୁ ।

ଗୃହେଶ—ପୁଂ. ବି. (୭ତତ୍) ଗୃହର ଅଧିପତି, ଘରର କର୍ତ୍ତା ।

ଗୃହେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. (୭ତତ୍) ଗୃହର ଅଧିପତି, ଘରର ମାଲିକ ।

ଗୃହୋତ୍ପାତ—ପୁଂ. ବି. (୭ତତ୍) ଗୃହର ବନ୍ଧୁ, ଘରେଇମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କଷ୍ଟ-ପ୍ରଦ ଘଟଣା ।

ଗୃହୋପକରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (୭ତତ୍) ଘର ତିଆରି କରିବାରେ ଯେଉଁ ଜିନିଷ ଲାଗେ, ଗୃହ ସାମଗ୍ରୀ, ଗୃହର ଅସବାବ ପତ୍ର ।

ଗୃହୋଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.କ୍ଷେପ୍ତୀ,ଟିଟିପିଟି ।

ଗୃହ୍ଣାନ—ବିଂ. (ଗ୍ରହ + କ, ଶାନଚ୍) ଯେ ଗ୍ରହଣ କରୁଅଛି, ଗ୍ରହଣଶୀଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୃହ୍ଣାନା ।

ଗୃହ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରହ + ମଂ. ଯ) ଗୃହ ପାଳିତ ପଶ୍ୱାଦି, ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, (କ୍ଲୀ. ବି) ଗୃହ୍ୟ, ମଳଦ୍ୱାର, ବୈଦିକ କର୍ମ-କାଣ୍ଡର ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ, (ବିଂ) ଅସ୍ପଷ୍ଟତ୍ୱ, ପରାଧୀନ, ଆୟତ୍ତ, ପକ୍ଷ, ପକ୍ଷପାତୀ, ଭକ୍ତ, ଗୃହୋତ୍ପନ୍ନ, ଗୃହସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ, ଆକର୍ଷିତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଗୃହ୍ୟକ—ବିଂ. (ଗୃହ୍ୟ + କ) ଗୃହପାଳିତ (ପଶ୍ୱାଦି), ପରାଧୀନ ।

ଗୃହ୍ୟଗୁରୁ—ପୁଂ. ବି. ଶିବ ।

ଗୃହ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥ—ପୁଂ. ବି. ଗୃହ୍ୟ ସୂତ୍ର ।

ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର—ବି. ଗୋଭିଲାଦି କୃତ ବେଦୋକ୍ତ କର୍ମକାଣ୍ଡ ଗ୍ରନ୍ଥ, (ଏଥିରେ ଗୃହସ୍ଥର ଦୈନିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟମାନ ବିବୃତ ହୋଇଅଛି) ।

ଗୃହ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୃହ୍ୟ + ଆ) ସହର ତଳିଆ ଗ୍ରାମ, ବଡ଼ଗାଁର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଛୋଟଗାଁ, ପଲ୍ଲୀମୌଜା, ପଡ଼ା ।

ଗୃହ୍ୟାଗ୍ନି—ବି. ବିବାହବେଦିରେ ପାଣି-ଗ୍ରହଣପରେ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ହୋମାଗ୍ନି ।—

ଗୃ—(ଧାତୁ) ଶବ୍ଦ କରିବା, ପାଟି କରି ଡାକିବା, ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା, ପ୍ରଚାର କରିବା,ପ୍ରଶଂସା କରିବା, ଗ୍ରାସ କରିବା, ଗିଳିବା ।

ଗେଁଇଦେବା—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) (କ୍ରି.) ଠକ ଦେବା, ହଠାତ୍ କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ନେଇଯିବା, କୌଣସି ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗକରି ହଠାତ୍ ଚାଲିଯିବା ।

ଗେଁ ଗେଁ—ଗ୍ରା. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅ. ଶବ୍ଦକରି ହୋଇ କାନ୍ଦିବା, ଅସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ କଥା କହିବା ।

ଗେଁପେଁ କରିବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. ଖେଳରେ ଭୁରୁଡ଼ାଇବା, ବାଧା ପାଇବା, କୌଣସି କଥାକୁ ଗୋଳାଇ ଦେବା, ଖରାପ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ଆତ୍ମସାତ୍ କରିବା ।

ଗେଙ୍ଗଟି—ଗ୍ରା. ବି. ପଥର ଚୂନର ଉପଦାନ ଉପଲଖଣ୍ଡ, ମାଟିରେ ମିଳିବା ଚୂନ ଉତ୍ପାଦକ ପଥରଖଣ୍ଡ, (ଯାହାକୁ ପୋଡ଼ିଲେ ଚୂନ ବାହାରେ) ଏକ ପ୍ରକାର ବନ୍ୟ ଗୁଳ୍ମ ।

ଗେଜ—ଗ୍ରା.(ଗଞ୍ଜାମ)ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ମାପକାଠି ।

ଗେଜା—ଗ୍ରା.ବିଂ.ନିର୍ବୋଧ, ମୂର୍ଖ,ନିର୍ବୋଧ, ଓଲୁ ।

ଗେଜେଟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସମ୍ବାଦପତ୍ର, ସରକାରଙ୍କ ପରିଚାଳିତ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ।

ଗେଞ୍ଜ—ଗ୍ରା.ବି. ଅଣଓସାରିଆ ସ୍ଥାନ ।

ଗେଞ୍ଜଗେଞ୍ଜ—ଗ୍ରା. ବି. ଅଣଓସାରିଆ ଓ ଗଭୀର ।

ଗେଞ୍ଜଣା—ଗ୍ରା.ବି. ଗେଞ୍ଜିବା, ଭୁଷିବା ଯେଉଁ କାଠିକୁ ଚୁଲୀରେ ଗେଞ୍ଜି ନିଆଁକୁ ସତେଜ ରଖାଯାଏ ।

ଗେଞ୍ଜା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ମୁଣିଆଁ ପଦାର୍ଥକୁ ଅନ୍ୟବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ପୁରା-ଇବା ବା ଭୁଷିବା, (ବିଂ) ଗେଞ୍ଜା-ହୋଇଥିବା ।

ଗେଞ୍ଜାଗେଞ୍ଜି—ଗ୍ରା. ବି. ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଥାକିହୋଇ ବସିଥିବା (ବହୁବ୍ରୀହି ବା

ପଦାର୍ଥ) ଚଳଦାପାଇଁ ଅତିସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ, ଗ୍ରା.ବି. ବହୁଲୋକ ଏକତ୍ର ଠେଲାଠେଲି ହୋଇ ଅଳ୍ପ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିବା, ଅଳ୍ପସ୍ଥାନରେ ବହୁ ପଦାର୍ଥକୁ ଏକତ୍ର ମାଡ଼ି ପୁରାଇବା ।

ଗେଞ୍ଜିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କେହିବା, କୌଣସି ମୁଣ୍ଡିଆଁ ପଦାର୍ଥରେ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥକୁ ଭୁଷିବା, ବହୁ ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ପଦାର୍ଥକୁ ଗୁଞ୍ଜିବା, ଜାଳିବା, ଏକତ୍ର ଗୁଣିବା, ଲେଖାହୋଇଥିବା ଅକ୍ଷର ବ ଧାଡ଼ି ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟ ଅକ୍ଷର ବା ଧାଡ଼ି ଲେଖିବା ।

ଗେଞ୍ଜିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭୁଷିହେବା, ଅଳ୍ପ ସ୍ଥାନରେ ଅତି କଷ୍ଟରେ ପଶି-ରହିବା ।

ଗେଟ୍‌ଘର—ଗ୍ରା. ବି. ଫାଟକ ନିକଟରେ ପ୍ରହରୀମାନଙ୍କର ରହିବା ଘର ।

ଗେଟମା—ଗ୍ରା.ବି.ପୁଂ. ବାଙ୍ଗର, ବାମନ, ଗେଡ଼ା ।

ଗେଟା—ଯା.ବି. ଦାସ, ଗୋଲାମ, ତାସ-ଖେଳର ଗୋଲାମ ।

ଗେଟି—ଗ୍ରା. ବି. ରେଲୱାଇନର ଲୁହା ମଧ୍ୟରେ ବିଛାଯିବା ଓ ପତା ସଡ଼କରେ ବିଛାଯିବାନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଉପଲଖଣ୍ଡ(ପଥରଗୋଡ଼)ବା ଗେଙ୍ଗଟି ।

ଗେଟିଛିଉଗ୍ର—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. ଚକା ସରୁ ଓ ଇଷତ୍ ରଙ୍ଗ-ଧାନ ।

ଗେଟେଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହନିର୍ମାଣରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଗରମଜଳସିଞ୍ଚ ପିଠା(ଗଇଣ୍ଡା) ।

ଗେଡ଼ା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଖଙ୍ଗକାଷ୍ଠ, ବାଙ୍ଗୁଗ, ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ବାଡ଼, ଦୀର୍ଘଯଷ୍ଟି, (ବିଂ) ଛଡ଼ । [ନଦୀ ।

ଗେଡ଼ୁ । — ପ୍ରା(ଗଞ୍ଜାମ)ବି. ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ

ଗେଣ୍ଡ ଗ୍ରା.ବି ମନର ଦମ୍ଭ,ଦାମ୍ଭିକତା, ଅଯଥା ସନ୍ତୋଷ, ଦମାକ୍, ଗର୍ବ ।

ଗେଣ୍ଡା—ଗ୍ରା.ବି. (ଅଶ୍ଳୀଳ) ଲିଙ୍ଗମଳ, ଗେନ୍ଦା ।

ଗେଣ୍ଡୁ—ଗ୍ରା.ବି. (ଅଶ୍ଳୀଳ ଗାଳିବିଶେଷ) ଅକାମିକା ଓ ଘୃଣ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗେଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ରକାଷ୍ଠାସ୍ଥ ଶମ୍ବୁକ, ଜଳରେ ଥିବା ପେଣ୍ଡୁଆକୃତି ଜନ୍ତୁ-ବିଶେଷ ।

ଗେଣ୍ଡାଲିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଜଳାଭୂମିରେ ଚରିବା କୂଳଚରବର୍ଗର ଏକପ୍ରକାର ପକ୍ଷୀ, ଗାଉଗେଣ୍ଡାଲିଆନାମକ ଗୁଳ୍ମ; ଏକ ପ୍ରକାର ସାପ ।

ଗେଣ୍ଡୁ—ପୁଂ. ବି. (ଗମ୍+କ.ଇଣ୍ଡୁ) କନ୍ଦୁକ, ପେଣ୍ଡୁ, (ଗ୍ରା.ବି) କୁସୁମଫୁଲ, ଏକପ୍ରକାର ଧାତୁ, ଚଲିକାରେ ଦେଖା-ଯିବା ଏକପ୍ରକାର ପକ୍ଷୀ, ଏକପ୍ରକାର କଉଡ଼ି ।

ଗେଣ୍ଡୁକ—ପୁଂ. ବି. କନ୍ଦୁକ, କ୍ରୀଡ଼ା-ଗୋଲକ, ବଲ୍ ।

ଗେଣ୍ଡୁଲୀଳା—ବି.(ଅଭିଧା)କନ୍ଦୁକକ୍ରୀଡ଼ା, ବ'ଲ୍ ଖେଳ ।

ଗେଣ୍ଡେଇଶ୍ରୀ—ଗ୍ରା.ବି. ଦେବତାରୂପେ କଳ୍ପିତ, ଗେଣ୍ଡା ଶାମୁକ ।

ଗେଧ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଅଣ୍ଡିରାମାଙ୍କଡ଼, ଦଳପତି କପି ।

ଗେଧା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ମୋଟା, ସ୍ଥୂଳକାୟ ।

ଗେଧେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଅନଭ୍ୟସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ନିମିତ୍ତ ବାରମ୍ବାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା ।

ଗେନବା ପ୍ରା. (ଭଙ୍ଗୀ) କରିବା ।

ଗେନ୍ଦ୍ର—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ.(ଅସୁନ୍ଦର ଲେଖା) ଅପରପାଟୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗେନ୍ଦ୍ରୀ ।

ଗେନ୍ଦ୍ରେଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଲେଖାକୁ ଅସୁ-ନ୍ଦର କରି ଓ କାଳି ଲେପି ଲେଖିବା, ଖେଳ ଗୋଲାଇବା ।

ଗେନ୍ଦଳା—ପ୍ରା. (ସିନ୍ଧୁ) ବିଂ. ଗୋଲିଆ (ଗୋଣି) ।

ଗେନ୍ଦଲ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବିଂ. କଅଁଳ ପିଲା ବା ଛୁଆ ।

ଗେନ୍ଦୁକ—ବି. (ଗମ+ଇନ୍ଦୁ+କ) ପେଣ୍ଡୁ, କନ୍ଦୁକ, ବ'ଲ୍, ବର୍ତ୍ତୁଳାକୃତି ଖେଳନା ।

ଗେନ୍ଦା—ଗ୍ରା. ବି. (ଅଶ୍ଳୀଳ) ଲିଙ୍ଗମଳ, (ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ) ।

ଗେନ୍ଧାସୁଦ୍ଧା—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ଅଶ୍ଳୀଳଗାଳି) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପରଦ୍ୱାରା ଲଜ୍ଜିତ ବା ପ୍ରତାରିତ ହୁଏ, ନିର୍ବୋଧ, ଓଲୁ ।

ଗେନ୍ଧାସୁଦ୍ଧ ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.(ଅଶ୍ଳୀଳ—ଲ.ଅ.) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପ୍ରତାରଣା କରିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତାହାର ପ୍ରାପ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବା ।

ଗେନ୍ଧାସୁଦ୍ଧିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଅଶ୍ଳୀଳ) ଅନ୍ୟ-ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତାରିତ ହେବା, ନିଜ ପ୍ରାପ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବା । [ଗୁଣ୍ଡା ।

ଗେଫା—ଗ୍ରା. ବି. ଖାଦ୍ୟର ବଡ଼ ବଡ଼

ଗେବ୍‌ଗ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ.ଯେ ଖେଳରେ ଗୋଲାଏ ।

ଗେବ୍‌ଗଗେବଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଖେଳରେ ଗୋଲାଇବା, ଗାଈଆଗାଈ ।

ଗେବ୍‌ରେଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଖେଳ)ଗୋଲା ଇବା, ଅକ୍ଷରକୁ କାଳିରେ ଲେପି ଅନ୍ୟ ଅକ୍ଷର ମଧ୍ୟରେ ଗୁଞ୍ଜି ଲେଖିବା, ଏଣ୍ଡ-ତେଣ୍ଡ କହି ପ୍ରକୃତ କଥା ପ୍ରକାଶ ନ କରିବା, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ. କ୍ରି) କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଲୁଗୁଇ କରି ଘେନିଯିବା, ଅସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ କଥା କହିବା, ଗେଁପେଁ କରିବା, ଲେଖା ଉପରେ ଗାରେଇ-ଦେବା ।

ଗେବ—ଗ୍ରା.ବି.କୌଣସି ବର୍ତ୍ତୁଳ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ମଗ୍ନଯାଇ ଉପରକୁ ବାହାରି-ଥିବା ମୁଣ୍ଡି ଭୁଣ୍ଡି, କୌଣସି ପଦାର୍ଥରେ ମଗ୍ନଯିବା ଚିହ୍ନସୂଚକ ଟିପଚିହ୍ନ ।

ଗେବଲା—ପ୍ରା. (ବାଲେ) ବି. ଖାଦ୍ୟର ବଡ଼ଗୁଣ୍ଡା ।

ଗେବାଥେବା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଯାହାତାହା, ସଟାବଟା, କିମ୍ବାହୁ ଭାବରେ, କାମ-ଚଳିବାମାତ୍ରିକ ।

ଗେବିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଖାଇବା, ବଡ଼ବଡ଼ ଗୁଣ୍ଡା ଖାଇବା, ଢୁଙ୍ଗିବା, ଗିଳିବା, ଗେଞ୍ଜିବା ।

ଗେମଟା—ଗ୍ରା. ବିଂ.ଖଙ୍ଗକାଷ୍ଠ,ବାଙ୍ଗଗ ।

ଗେମଣ୍ଡା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ. ଗେଡ଼ା ଓ ସ୍ଥୂଳ (ବି) ଗେଡ଼ା ଓ ସ୍ଥୂଳକାୟ ।

ଗେୟ—ବିଂ. (ଗେ+ମଂ.ଯ) ଯାହା ଗାଇବା ଉଚିତ, ବି. (ଭା.ଯ) ଗୀତ, ଗାନ ।

ଗେହସ୍ତ — ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି. ଗୃହସ୍ୱାମୀ, ପତି ସ୍ୱାମୀ, ଘରକରଣା ଲୋକ, ଗୃହସ୍ଥ, ଘଇତା ।

ଗେଗ୍ — ଗ୍ରା.(ସମ୍ମ)ଅବ୍ୟ.ଗୁଡ଼ା,ଗୁଡାକ ।

ଗେରଗେଗ୍ — ଗ୍ରା.(ସମ୍ମ)ଅବ୍ୟ.ଅନେକ, ଗୁଡ଼ାଏ, (ଗ୍ରା.ବି) ଗାଳି, ତିରସ୍କାର, ଅପମାନ ।

ଗେରୁ — ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଗୈରିକ) ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ମୃତ୍ତିକାବିଶେଷ, ଗେରୁମାଟି ।

ଗେରୁଆ — ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ — ଗୈରିକାକ୍ତ) ଗେରୁ-ରଙ୍ଗପରି ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ, ଗେରୁ-ଦ୍ୱାରା ରଞ୍ଜିତ ।

ଗେରୁମୁଣ୍ଡି — ଗ୍ରା.ବି (ଗାଳିବିଶେଷ)ଯାହା ଦ୍ୱାରା (କୌଣସି ଲୋକର) କଚୁମାନ ଅନିଷ୍ଟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, ଛଳ ପଦାରୁଢ଼ ଅଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗେର୍ଦ — ଯା.ବି. ବେଷ୍ଟିତ ହୁତା, ବେଷ୍ଟିତ ପ୍ରଦେଶ,କୌଣସିସ୍ଥାନର ଚତୁଃସୀମା ।

ଗେର୍ଦବାର — ଯା.ବି. ଅନ୍ତରାଳ,ଆବରଣ ।

ଗେଲ୍ — ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରଦ୍ଧା, ପ୍ରେମ, ସ୍ନେହ, ଇଙ୍ଗିତ, ଅଟ୍ଟା, ବାତ୍ସଲ୍ୟଯୁକ୍ତ ଆଦର, ଶିଶୁ ଓ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସସ୍ନେହ ଆଦର ।

ଗେଲକରିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ନେହରେ ଖେଳାଇବା, ଅଟ୍ଟା ପରିହାସ କରିବା ।

ଗେଲପ — ଯା. ବି. ଘୋଡ଼ାମାନଙ୍କର ଏକ ପ୍ରକାର ଚାଲି ।

ଗେଲବସର — ଗ୍ର . ବି. ସ୍ନେହ, ଆଦର, ସ୍ନେହର ପାତ୍ର, ଅଯଥା ସ୍ନେହ ବା ଆଦର, (ଗ୍ରା. ବିଂ.) ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ନେହ ଓ ଆଦରରେ ବଢ଼ିଥିବା ।

ଗେଲବସରିଆ — ଗ୍ରା. ବିଂ. ସ୍ନେହ ଓ ଆଦର ଯୁକ୍ତ, ଯାହାକୁ ଅଯଥା ଆଦର କରାଯାଏ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ନେହଆଦରରେ ଲାଳିତ ।

ଗେଲଲାଗିବା — ଗ୍ରା.ବି. (କୌଣସିକାର୍ଯ୍ୟ) ଅନାୟାସ ସାଧ୍ୟବୋଲି ବୋଧହେବା; କୌତୁକପରି ଜଣାଯିବା ।

ଗେଲଲି ଗେଲଲି — ଗ୍ରା. କ୍ରି.ବିଂ. ଅତି-ଅନାୟାସରେ,ଖେଳଲଲପରି, ଅନ୍ୟଠାରୁ ଆଦର ପାଇବା ପ୍ରତ୍ୟାଶାରେ ସ୍ନେହ-ଭଙ୍ଗୀ ଦେଖାଇ ।

ଗେଲେ — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଆନନ୍ଦରେ କୌତୁକରେ ।

ଗେଲ୍ଲା — ଗ୍ରା.ବିଂ.(ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ)ସେବକ୍ତା, ଅତି ସ୍ନେହ ବା ଆଦରର ପାତ୍ର,(ଗ୍ରା ବି) ଅତିଆଦର, ସ୍ନେହ ।

ଗେଲ୍ଲାଇ — ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ସେବକ୍ତ୍ରୀ, ସ୍ନେହ ଓ ଆଦରର ପାତ୍ରୀ, ସ୍ନେହ-ପାଳିତା, ମଧୁର, କୋମଳ, ଆଦର-ପୂର୍ଣ୍ଣ, (ବି) ସେବକ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ବା ବାଳିକା, ଆଦର-ପାଳିତା ସ୍ତ୍ରୀ ବା ବାଳିକା ।

ଗେଷ୍ଟ — ପୁଂ.ବି.(ଗା + ଇଷ୍ଟ) ରଙ୍ଗୋପ-ଜୀବୀ,ସାମଗାନକର୍ତ୍ତା, ପଦ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥି,ଗାୟକ ଗୀତବାଦ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟୀ ।

ଗେଷ୍ଟୁ — ପୁଂ.ବି.(ଗା + ଇଷ୍ଟୁ)ଗାୟନ, ନଟ, ସାମବେଦ ଗାନକାରୀ, ଗାୟକ ।

ଗେସ୍ତା — ପ୍ରା. (ଆଳି) ବି. ଟାପରା, ପରିହାସ ।

ଗେହ — କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୋ + ଇହ. ଅ) ଗୃହ, ଆଳୟ, ବାସସ୍ଥାନ, ଘର ।

ଗେହଦାହ — ପୁଂ. ବି. (ଗେହ + ଦାହ) ୬ତତ୍, ଗୃହଦାହ, ଘରପୋଡ଼ି ।

ଗେହପତି — ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍)ଗୃହପତି, ଗୃହସ୍ୱାମୀ ।

ଗେହଭୂ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି (୬ତତ୍) ଗୃହସ୍ଥାନ ।

ଗେହିନୀ — ସ୍ତ୍ରୀ ବି. (ଗେହ + ଇନ୍ + ଈ) ଗୃହିଣୀ ।

ଗେହିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଯେ ଗୃହିଣୀ ସଙ୍ଗେ ଗୃହସ୍ଥ ଧର୍ମ ପାଳନ କରେ) ସଙ୍ଗମ କରିବା,ମୈଥୁନ କରିବ .(ଗ୍ରା.ଗଞ୍ଜା.କ୍ରି) ବହୁଜନତାମଧ୍ୟରୁ ହଠାତ୍ ଉଠି ସ୍ଥାନା-ନ୍ତରକୁ ଯିବା ।

ଗେହୀ — ପୁଂ. ବିଂ. (ଗେହ + ଇନ୍) ଗୃହୀ, ଗୃହସ୍ଥ, (ଗ୍ରା. ପ୍ରତ୍ୟୟ) ସ୍ତ୍ରୀ. (ପ୍ରାୟଶଃ ଅନ୍ୟଶବ୍ଦ ସଂଯୋଗରେ ବ୍ୟବହୃତ, ଯଥା-ଘୋଡ଼ାଗେହୀ)ସଙ୍ଗମ-କାରିଣୀ ।

ଗେହୀପୁଅ — ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. (ଅଶ୍ଳୀଳ) ନଷ୍ଟଚରିତ୍ରାସ୍ତ୍ରୀର ପୁତ୍ର,ଗିହାଳୀର ପୁତ୍ର ।

ଗେହେଝେଡ଼ୀ — ପୁଂ. ବିଂ. ଘରେ ବସି ନିଜ ପରାକ୍ରମ ଦେଖେଇବା, ପ୍ରକରେ ଅକ୍ଷମ ।

ଗେହେଦମ୍ଭୀ — ପୁଂ. ବିଂ.(ଗେହେ + ଦମ୍ଭ + ଇନ୍) କାପୁରୁଷ ।

ଗେହେଦୁସ୍ତ — ପୁଂ. ବିଂ. (ଗେହେ + ଦୁସ୍ତ) ଯେ କେବଳ ଘରେ ବସି ଆତ୍ମ-ଶ୍ଳାଘା କରେ, କାପୁରୁଷ ।

ଗେହେଧୃଷ୍ଟ — ପୁଂ. ବିଂ. ଯେ ଆପଣା ଘରେ ଧୃଷ୍ଟତା ପ୍ରକାଶ କରେ ।

ଗେହେନଦୀ — ପୁଂ.ବିଂ. ଯେ ଘରେ ବସି ଗର୍ଜେ, କାପୁରୁଷ ।

ଗେହେମୋହୀ — ପୁଂ. ବିଂ. (ଗେହେ + ମୁହ୍ + ଇନ୍) ଯେ ଘରରେ କେବଳ ମୋହପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ ।

ଗେହେବିକ୍ରାନ୍ତ — ପୁଂ. ବିଂ. କାପୁରୁଷ ।

ଗେହେବ୍ୟାଡ଼ — ପୁଂ. ବିଂ. ଦାମ୍ଭିକ ।

ଗେହେଶୂର — ପୁଂ.ବି.(ଗେହେ + ଶୂର) କାପୁରୁଷବ୍ୟକ୍ତି, ଅକ୍ଷମବ୍ୟକ୍ତି, (ବିଂ) ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତି ଘରେ ମାଇପଙ୍କ ଆଗରେ ବୀରତ୍ୱ ପ୍ରକାଶ କରେ; କିନ୍ତୁ ବାହାରେ କାପୁରୁଷତା ଦେଖାଏ ।

ଗେହୋପବନ — କ୍ଲୀ. ବି. ଘରନିକଟ ଉଦ୍ୟାନ ।

ଗେହ୍ୟ — ବିଂ.(ଗେହ + ଯ)ଗୃହୋତ୍ପନ୍ନ, ଘରଉତ୍ତକର । [କରିବା ।

ଗୈ — (ଧାତୁ)ଗାଇବା,ଗୀତଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶ

ଗୈରି — ବିଂ. (ଗିରି + ଅ)ପର୍ବତୋତ୍ପନ୍ନ, ଯାହା ପର୍ବତରୁ ଜାତହୁଏ, ଗିରି-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (କ୍ଲୀ.ବି) ଉପଧାତୁବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୈରୀ ।

ଗୈରିକଂବୂଳ — କ୍ଲୀ. ବି.ନୀଳକଣ୍ଠ ତାଳ-କୋକ୍ତ ବର୍ଷ ଓ ଲଗ୍ନକାଳକ ଗ୍ରହ-ଯୋଗବିଶେଷ ।

ଗୈରିତ୍ — ଯା.ବି. ଗୋପନ,ଲୁଗ୍ରାଇବା ।

ଗୈରିସ୍ମଣ — ପୁଂ. ବି. (ଗିରି + ଆସ୍ମଣ) ଗିରିର ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ ।

ଗୈରିକ — କ୍ଲୀ. ବି. (ଗିରି + ଇକ) ଉପ-ଧାତୁବିଶେଷ, ଗେରୁ ମାଟି, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ,(ବିଂ) ଗିରିଜାତ, ଗିରିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗେରୁଆ ।

ଗୈରିକଂବୂ—କ୍ଲୀ. ବି. ନୀଳକଣ୍ଠ ଛାଳ-କୋକ୍ତ ବର୍ଷ ଓ ଲଘୁକାଳିକ ଗ୍ରହଯୋଗ ବିଶେଷ । [ଲୁଗ ।

ଗୈରିକବସନ କ୍ଲୀ.ବି.(କ.ଧା) ଗେରୁଆ

ଗୈରିକାକ୍ଷ—ପୁଂ.ବି. (ଗୈରିକ + ଅକ୍ଷି + ଅ) ଜଳମଧୁକ (ମହୁଲ) ବୃକ୍ଷ ।

ଗୈରିକାଞ୍ଜନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗୈରିକ ନିର୍ମିତ ଅଞ୍ଜନ ।

ଗୈରିକ୍ଷିତ—ପୁଂ. ବି. (ଗୈରିକ୍ଷିତ୍ + ଅ) ଗିରିକ୍ଷିତ ବଂଶୋତ୍ପନ୍ନ ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ ଋଷି ।

ଗୈରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗିରି + ଅ + ଈ) ଲଙ୍ଗଳୀବୃକ୍ଷ ।

ଗୈରେୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଗିରି + ଏୟ)ଶିଳା-ଜତୁ, ଗେରୁ, ଲୋବାନ୍-ପର୍ବତରୁ ନିଃସୃତ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ତୈଳବିଶେଷ,(ବିଂ) ପାର୍ବତ୍ୟ,ପର୍ବତଜାତ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୈରେୟୀ ।

ଗୋ—ହି. ବି. (ଗମ୍ + ଓ) ଗୋରୁ, ଗାଈ, ଋଷି, କିରଣ, ଯଜ୍ଞ, ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, ସ୍ୱର୍ଗ, ଚନ୍ଦ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଗୋମେଧଯଜ୍ଞ, ଋଷଭନାମକ ଏକପ୍ରକାର ଔଷଧ,ଚକ୍ଷୁ, ବାଣ, ଦିଗ, ବାଣୀ, ବାକ୍ୟ, ପୃଥିବୀ, ଜଳ, ପଶୁ, ମାତା, ପୁଲସ୍ତ୍ୟଙ୍କ ଭାର୍ଯ୍ୟା, ନବସଂଖ୍ୟା,ଇନ୍ଦ୍ରିୟ, ଲେମ, ବୃଷରାଶି, ବେଦମାତା, ଗାୟତ୍ରୀ, ଋଷିବିଶେଷ, ନକ୍ଷତ୍ର, ବଜ୍ର, ଗୁଆ, ଦଶକୋଟିସଂଖ୍ୟା, ଗାୟକ, ଗୃହ । (ଗୋ ଅଟ୍ଟ ।

ଗୋଅଗ୍ର—ବିଂ. ଯାହାର ଅଗ୍ରଭାଗରେ

ଗୋଅଜନ—ବିଂ. (ଗୋ + ଅଜ୍ + ଅନ) ଗୋରୁଲକ ।

ଗୋଅର୍ଣ୍ଣସ୍—ବିଂ. ଯାହାଠାରେ ଜଳପରି ଗୋମାନେ ବୃଦ୍ଧି ପାଆନ୍ତି ।

ଗୋ-ଅଶ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଗୋ + ଅଶ୍ୱ)ଗୋରୁ ଓ ଅଶ୍ୱ ।

ଗୋଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପଶ୍ଚିମ ଭାରତର ପଶ୍ଚିମ ଉପକୂଳସ୍ଥ ନଗର-ବିଶେଷ ।

ଗୋଆଲଦେଓ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦଶପଲ୍ଲର ପର୍ବତବିଶେଷ ।

ଗୋଆଲନି—(ଗୋପାଳନି ଶବ୍ଦଜ) ଗୋପ ଙ୍ଗନା, ଗୋପାଳମାନଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ, ଗଛଡ଼ୁଣୀ ।

ଗୋଆଳ—ସ୍ତ୍ରୀ. ପୁଂ. ବି. ଗଛଡ଼ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋଆଳୁଣୀ ।

ଗୋ ଆଲ—ସ୍ତ୍ରୀ. (ବାଲେ, ମେଦନୀପୁର) ବି. ଗୋପ ଲ, ଯେଉଁମାନେ ଗୋରୁ ପାଳନ କରନ୍ତି,ଦୁଗ୍ଧବିକ୍ରେତା ଗଛଡ଼ ।

ଗୋଆଲିଆଲତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଲତା,ହଂସପାଦୀ ।

ଗୋଇ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମର୍ମକଥା, ଗୁପ୍ତକଥା, ଗୃହଚ୍ଛିଦ୍ର, ଗୋଧିସାପ, ଗର୍ତ୍ତ, ଗୋପାଙ୍ଗନା ।

ଗୋଇଆ ନିମନ୍ତ୍ରଣ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗୃହପରିବାର ମାନଙ୍କର) ବିବାହ ବାସିଦିନ ସକାଳ-ଓଳି ବର ଓ କନ୍ୟାପକ୍ଷୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି-ମାନଙ୍କର ହଳଦୀତେଲ-ମର୍ଦ୍ଦନ ଏବଂ ଅବିର ଚୂଆଚନ୍ଦନ ବୋଳାବୋଳିହୋଇ ଓ ପିଚିକାରି ମରାମରି ହୋଇ ସ୍ନାନ-କରିବା ।

ଗୋଇଖୋଲିବା,ଗୋଇକାଢ଼ିବା-ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ପରର ଗୁପ୍ତକଥା ବା ଗୃହଚ୍ଛିଦ୍ରପ୍ରକାଶ କରିବା ।

ଗୋଇଠା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପଦାଘାତ ।

ଗୋଇଠି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପାଦମୂଳ, ଗୁଳ୍ଫ, ରେଣ୍ଡ, ପାଦତଳର ଯେଉଁଅଂଶ ଠିକ୍ ପାଦଗଣ୍ଠିର ତଳେ ଥାଏ । (ବିଶେଷ ।

ଗୋଇଠିଆସନ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯୋଗାସନ-

ଗୋଇନ୍ଦା—ଯା.ବି. ଚର,ସମ୍ବାଦଦାତା, ଗୁପ୍ତଚର, ଯେଉଁମାନେ ଗୋପନୀୟ-ଭାବରେ ଗୁପ୍ତସମ୍ବାଦ ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତି ।

ଗୋଉଜିକ—ବିଂ.ଦଧ୍ୟାଦିଦ୍ୱାରା ସଂସ୍କୃତ ।

ଗୋଏ—ସ୍ତ୍ରୀ. (ସମ୍ବ) ବି. (ସଂ-ଗୋଧିକା) ଗୋଧି ।

ଗୋଆଁର୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ସଂ-ଗ୍ରାମ୍ୟ)ଏକ-ଜାତିଆ, ନିର୍ବୋଧ, ମଫସଲିଆ,ମୁସଲ-ମାନମାନଙ୍କର ମହରମର ରୋଦନ ରାତିରେ ଶବାଧାର (ତାଜିଆ)କୁ ନେଇ ଶୋଭଯାତ୍ରା କରିବା ଉତ୍ସବ ।

ଗୋଁଗାଁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ଅବ୍ୟ.ଗାଁ ଗାଁ ଶବ୍ଦ, (ପ୍ରହ୍ଲା-ଦିତ ବା ଯନ୍ତ୍ରଣାଜନିତ) ଆସନ୍ନମୃତ୍ୟୁ ଜୀବର ଆର୍ତ୍ତରବ ।

ଗୋକଣ୍ଟ—ପୁଂ. ବି. ଗୋଖୁର ବୃକ୍ଷ, ଗୋଖରୁ ଗଛ ।

ଗୋକଣ୍ଟକ—ପୁଂ. ବି. ଗୋଖୁରୁ ଗଛ, ଗୋରୁଖୁରୁ ଆବଡ଼ାଖାବଡ଼ା, ବିଷମୋ-ନ୍ନତ ।

ଗୋକନ୍ଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅଙ୍ଗୁଳି-ସନ୍ଧିରେ ହେବା ଚର୍ମରୋଗବିଶେଷ ।

ଗୋକର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବି. (ଗୋ + କର୍ଣ୍ଣ)ସର୍ପ, ଅଶ୍ୱତର, ଖଚର, ମୁଖବିଶେଷ, ଗୋ-ହରିଣ, ଗଣଦେବତାବିଶେଷ,ପରିମାଣ-ବିଶେଷ, ବିତସ୍ତି, ଅନାମିକା ପ୍ରାନ୍ତରୁ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠପ୍ରାନ୍ତପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିମାଣ, ଗଣ୍ଡ, ଷ, ରୁଦ୍ରବିଶେଷ, କାଶୀସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଶିବ-ଲିଙ୍ଗ, କାଶୀରସ୍ଥିତ ଗୋପାଦତ୍ତଙ୍କ ସ୍ଥାନ, ଉତ୍ତର କର୍ଣ୍ଣାଟର ଗୋଟିଏ ନଗର, ହିମାଳୟସ୍ଥ ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଗୋକର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ମୂର୍ବାଲତା, ମୁରୁଗା-ଗୁଲ ।

ଗୋକର୍ଣ୍ଣେଶ୍ୱର—ବି. ଗୋକର୍ଣ୍ଣୀତୀର୍ଥସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଶିବଲିଙ୍ଗ ।

ଗୋକଳ—ବି. (ଗୋ + କଳ)ଗୋଘାସ, ଗୋରୁକୁ ଦେବା ଘାସ ।

ଗୋକବଳ—ବି. (ତତ୍ତ) ଗୋଘାସ, ଗୋରୁକୁ ଦେବା ଘାସ । [ଗୋରୁ ।

ଗୋକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୋ + କ + ଆ)

ଗୋକର୍ଣ—ମହୀଶୂର ରାଜ୍ୟର ବେଲ୍‌ଗାଁ-ଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରଧାନ ନଗର ।

ଗୋକାମ—ବିଂ. (ଗୋ + କାମି + ଅ) ଯେଉଁଲୋକ ଗୋରୁ କାମନା କରେ ।

ଗୋକାମୁଖ—ପୁଂ. ବି. ଭାରତବର୍ଷସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ।

ଗୋକାରୁ—ଉତ୍କଳର କାନଡ଼ା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଗୋକାଳବ୍ରତ—କ୍ଲୀ. ବି. ଭୁମାଖିମାନ-ଙ୍କର ଗୋପୂଜାରୂପ ବ୍ରତବିଶେଷ ।

ଗୋକରୁଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସାରିକା ପକ୍ଷୀ, ସାରି ।

ଗୋକରାଟୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗୋକର୍ଣ୍ଣ + ଅଟ୍ + ଅ + ଇ) ସାରିକା ପକ୍ଷୀ ।

ଗୋକଳ — ପୁଂ.ବ.(ଗୋ + କଳ)ମୁଷଳ ଲଙ୍ଗଳ, ହଳାମଦ୍ଦସ୍ତାର ପୁଆ ।

ଗୋକାଳ — ପୁଂ.ବ. (ଗା + କାଳ)ମୁଷଳ ଲଙ୍ଗଳ, ହଳାମଦ୍ଦସ୍ତାର ପୁଆ ।

ଗୋକୁଳ — କ୍ଳୀ. ବ. ଗୁହାଳ,ଗୋସମୂହ, ଗୋଷ୍ଠ, ମଥୁରାର ପୂର୍ବ ଓ ଦକ୍ଷିଣ କୋଣରେ ଅବସ୍ଥିତ ଯମୁନାର ବାମ-ତୀରବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ପୁଣ୍ୟସ୍ଥାନ ।

ଗୋକୁଳଜିତ୍ — ବଂ. (ଗୋକୁଳ + ଜି + କ୍ୱିପ୍) ଯେ ଗୋକୁଳ ଜୟ କରିଅଛି ।

ଗୋକୁଳଚନ୍ଦ୍ର — ଆହ୍ଲାଦଚନ୍ଦ୍ରକାନାମକ ସଂସ୍କୃତଗ୍ରନ୍ଥ ରଚୟିତା,ଭଗବଦ୍‌ଗୀତାର୍ଥ ସାରପ୍ରଣେତା, ରସଚନ୍ଦ୍ରକାନାମକ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନକୃତ ଆର୍ଯ୍ୟାସପ୍ତଶତୀର ଜଣେ ଟୀକାକାର, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଗୋକୁଳଜୀସମ୍ପତ୍ତି ରାମଜାଳା — ସୁରେନ୍ଦ୍ରର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ବେଦାନ୍ତିକ ଏବଂ ପାରସ୍ୟ ସଂସ୍କୃତ ଓ ଇଂରାଜି ଭାଷାବିତ୍ ପଣ୍ଡିତ ।

ଗୋକୁଳଦେବ — ଶ୍ରୀଅଳ୍ଲଭଟ୍ଟାନାମକ ସଂସ୍କୃତ-ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଗୋକୁଳନାଥ--ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ପଣ୍ଡିତ, ଜୟବିଳାସନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଜ୍ୟୋତିଃ-ଶାସ୍ତ୍ରକାର ।

ଗୋକୁଳପ୍ରସାଦ ଲାଲ — କାୟସ୍ଥଜାତୀୟ ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହୃଦ୍ଭାବ ।

ଗୋକୁଳବିହାରୀ — ବ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ନାମ ବିଶେଷ ।

ଗୋକୁଳଭଟ୍ଟ — ହରିରାୟକୃତ ବେଦାନ୍ତ-କାରିକାର ଜଣେ ଟୀକାକାର ।

ଗୋକୁଳସ୍ଥ — ବଂ. (ଗୋକୁଳ + ସ୍ଥା + ଅ)ଗୋକୁଳବାସୀ,କୃଷ୍ଣଉପାସକ ସମ୍ପ୍ର-ଦାୟବିଶେଷ ।

ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ — ପୁଂ. ବ. (ଗୋକୁଳ + ଆନନ୍ଦ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ନାମବିଶେଷ ।

ଗୋକୁଳାଷ୍ଟମୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଜନ୍ମାଷ୍ଟମୀ ବ୍ରତ-ବିଶେଷ ।

ଗୋକୁଳିକ — ବଂ (ଗୋକୁଳ + କ) ପଙ୍କସ୍ଥ ଗବ୍ୟୋପେକ୍ଷକ, ପଙ୍କରେ ଲାଗି-ରହିଥିବା ଗୋରୁକୁ ଯେ ସାହାଯ୍ୟ ନ କରେ, କେବଳ, ଟେଗ୍ର ।

ଗୋକୁଳୋଦ୍ଭବା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଦୁର୍ଗା,ମହାମ ସ୍ତ୍ରୀ,

ଗୋକୃତ — କ୍ଳୀ.ବ.(ଗୋ + କୃତ)ତତ୍ତ୍ୱ; ଗୋମୟ, ଗୋବର,(ବଂ) ଗୋକର୍ଣ୍ଣିକ ଅନୁଷ୍ଠିତ ।

ଗୋକ୍ଷ — ବ. ଯୋକ ।

ଗୋକ୍ଷୀର — କ୍ଳୀ.ବ.(ଗୋ + କ୍ଷୀର)ତତ୍ତ୍ୱ ଗୋଦୁଗ୍ଧ, ଗାଈଦୁଧ, ଓଖର ।

ଗୋକ୍ଷୀରଜ — କ୍ଳୀ.ବ.(ଗୋକ୍ଷୀର + ଜନ + ଅ)ଘୃତ, ଦଧିପ୍ରଭୃତି,କ୍ଷୀରଜଳ ।

ଗୋକ୍ଷୁର-ପୁଂ.ବ.(ଗୋ + କ୍ଷୁର)ଗୋଖୁରା, ଗୁଖୁରାକ୍ଷୁପ, ଗୋରୁର ଖୁରା, ସର୍ପ-ବିଶେଷ ।

ଗୋକ୍ଷୁରକ — ପୁଂ. ବ. (ଗୋଖୁର + କ) ଗୁଖୁରାଗଛ, ଗୋଖୁର କ୍ଷୁପ । [ମଞ୍ଜି ।

ଗୋକ୍ଷୁରୁ,ଗୋକ୍ଷୁରା-ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଗୋକ୍ଷୁର,

ଗୋକ୍ଷୁରକ୍ଷୁପ । [ମଞ୍ଜି ।

ଗୋକ୍ଷୁରାବୀଜ — କ୍ଳୀ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୁଖୁରା-

ଗୋଖୋଡ଼କ — ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ପ୍ରତୁଦଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକପ୍ରକାର ପକ୍ଷୀ ।

ଗୋଖର — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ସଂ — ଗୋକ୍ଷୁର) ଫଣାଧାରୀ ବିଷଧରସର୍ପବିଶେଷ, ନାଗ, ତନୋଟି ଗୋବାବଶିଷ୍ଟ ପୁନାର କଣ୍ଠ-ଭୂଷଣବିଶେଷ ।

ଗୋଖା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୋ + ଖନ୍ + ଆ) ନଖ,(ସ୍ତ୍ରୀ. ପୁଂ. ବ.)ଓଡ଼ିଶାର ଧୀବର-ଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ ନୀଚଜାତିବିଶେଷ ।

ଗୋଖାଦକ — ବଂ. (ଗୋ + ଖାଦ୍ + କ. ଅକ) ଗୋମାଂସଭୋଜୀ, (ବ) ମ୍ଲେଚ୍ଛ, ଯବନପ୍ରଭୃତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋଖାଦକା ।

ଗୋଖି — ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ.ଗୋରୁଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ, (ବ) ଗୋମାଂସ ଓ ତର୍ବି ।

ଗୋଖୁରା — ପୁଂ.ବ. (ଗୋ + ଖୁର + ଅ) ଗୋକ୍ଷୁରବୃକ୍ଷ,(କ୍ଳୀ.ବ.)ଗୋରୁର ଖୁରା ।

ଗୋଖୁରସାପ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.ଏକପ୍ରକାର ତୀବ୍ର ବିଷଧର ସର୍ପ, ନାଗବିଶେଷ ।

ଗୋଖୁରା — ପୁଂ.ବ.ଗୋଖୁରା ଗଛ ।

ଗୋଗାଚୌହାନ୍—ପୁଂ.ବ.ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବୀରପୁରୁଷ ।

ଗୋଗର୍ଭ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପୁଂ. ବ. ଏକବାର ପ୍ରସୂତା ଗାଈ, ସକୃତ୍‌ପ୍ରସୂତା ଗୌ ।

ଗୋଗୃହ — ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୁହାଳ, ଗୋଶାଳ ।

ଗୋଗେଲ — ସ୍ତ୍ରୀ(କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା) ବ. ପଶ୍ଚିମା-ପବନ ସହିତ ମୋଘାଚ୍ଛନ୍ନ ଆକାଶଯୁକ୍ତ ପାଗ ।

ଗୋଗୋଚ୍ଛବାଡ଼ିଆ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବିଶେଷ ପ୍ରହାର, ଅତ୍ୟନ୍ତ ପାହାର ।

ଗୋଗୋଯୁଗ--କ୍ଳୀ.ବ.ଗୋରୁର ଦ୍ୱିସଂଖ୍ୟା, ଏକହଳ ଗୋରୁ ।

ଗୋଗୋଷ୍ଠ — କ୍ଳୀ. ବ. ଗୋରୁମାନଙ୍କର ରହିବା ସ୍ଥାନ, ଗୋଠ, ଗୋଶାଳା ।

ଗୋଗ୍ରନ୍ଥି-ପୁଂ.ବ.କଷ୍ଟ,ଘସି,ଗୋଷ୍ଠସ୍ଥାନ, ଗୋଜିହ୍ୱିକା ।

ଗୋଗ୍ରାହ — ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୋହରଣ, ଗୋରୁଚୋରି ।

ଗୋଗ୍ରାସ — ପୁଂ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ପ୍ରାସ୍ୱଷ୍ଟି ଓ-ନନ୍ତର ଗୋଜାତିର ତୃପ୍ତି ନିମିତ୍ତ ପ୍ରଦତ୍ତ ଘାସ, ଗାଈପରି ବଡ଼ବଡ଼ ଗୁଣ୍ଡାରେ-ଖାଇବା ।

ଗୋଘା — କାଠିଆବାଡ଼ ଆନ୍ଧ୍ରବାଦଜଳ ଗୋଘା ଉପବିଭାଗର ପ୍ରଧାନ ନଗର ।

ଗୋଘାତ — ପୁଂ.ବଂ.(ଗୋ + ହନ୍ + କ, ଅ) ଗୋ ହନ୍ତା, ଗୋହତ୍ୟାକାରୀ ।

ଗୋଘାତକ — ପୁଂ.ବଂ. (ଗୋ + ଘାତକ) ଗୋହତ୍ୟାକାରୀ,ଗୋ ରୁର ପ୍ରାଣନାଶକ, (ବ) କଂସାଇ, ଯବନ, ମ୍ଲେଚ୍ଛପ୍ରଭୃତି ।

ଗୋଘାତୀ-ପୁଂ.ବଂ.(ଗୋ + ହନ୍ + ଇନ୍) ଗୋହତ୍ୟାକାରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋଘାତିନୀ ।

ଗୋଘୃତ — କ୍ଳୀ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଗବ୍ୟଘୃତ, ଗୁଆଘିଅ, ବୃଷ୍ଟିଜଳ ।

ଗୋଘ୍ନ — ପୁଂ.ବଂ.(ଗୋ + ହନ୍ + କ.ଅ) ଗୋଘାତକ, ଗୋହତ୍ୟାକାରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋଘ୍ନୀ, (ବ) ଅତିଥି, କୁଣ୍ଡିଆଁ ।

ଗୋଙ୍ଗା — ଯା.ବିଂ. ବୋବା,ଖନା,ବାକ୍-ଶକ୍ତିହୀନ, (ବି) ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ କଉଡ଼ି ।

ଗୋଚନ୍ଦନ — କ୍ଲୀ. ବିଂ. ଗୋଶୀର୍ଷଖ୍ୟ-ଚନ୍ଦନ,ଗୋରୋଚନା, ଗୋରଚନା ।

ଗୋଚନ୍ଦନା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଏକପ୍ରକାର ବିଷାକ୍ତ ଜୋକ ।

ଗୋଚର — ପୁଂ.ବି.(ଗୋ + ଚର୍ + ଅଧି. ଅ)ଗୋରୁ ଚରିବା ଭୂମି, ଗୋଚାରଣ-ଭୂମି,ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରାହ୍ୟବସ୍ତୁ, ସାକ୍ଷାତ୍‌କାର, ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଗ୍ରହଣର ସୀମା, ଇନ୍ଦ୍ରିୟଦ୍ୱାରା ଅନୁଭୂତ,(ଜ୍ୟୋତିଷ)ଗ୍ରହର ତାତ୍କାଳିକ ସଞ୍ଚାର, ସ୍ଥାନ, ଦେଶ, (ବି) ଯେଉଁ ଭୂମିରେ ଗୋରୁ ଚରନ୍ତି, ବସତିକାଷ୍ଠ, ବିଚରଣକାଷ୍ଠ,ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ବିଷୟୀଭୂତ, ସ୍ଥିତ,ଆଶ୍ରିତ,ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ, ଉପଲବ୍ଧ,(ସ୍ତ୍ରୀ.) ଗୋଚର୍ଯ୍ୟା ।

ଗୋଚରକରିବା — କ୍ରି. ଜଣାଇବା, ନିବେଦନ କରିବା ।

ଗୋଚରହେବା — କ୍ରି. ଜାଣିବା, ଜଣାଯିବା, ଜ୍ଞାତହେବା ।

ଗୋଚର୍ମ — କ୍ଲୀ.ବି.ଗୋରୁଚମଡ଼ା, ଭୂମିର ବର୍ଗପରିମାଣ ମାପବିଶେଷ, ଦଣ୍ଡହତ ପରିମିତ ନଳରେ ଦୀର୍ଘ ଓ ପ୍ରସ୍ଥରେ ପନ୍ଦରନଳପରିମିତ କ୍ଷେତ୍ର ।

ଗୋଚର୍ମବସନ — ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ମହାଦେବ ।

ଗୋଚ୍ଛାଳୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଏକପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷ ।

ଗୋଚ୍ଛରକ — ପୁଂ.ବି. (ଗୋ + ଚର୍ + କ,ଅକ)ଗୋରକ୍ଷକ,ଗଉଡ଼,ଯେ ଗୋରୁ ଚରାଏ ।

ଗୋଚ୍ଛରଣ -କ୍ଲୀ.ବି.(ଗୋ + ଚର୍ + ଣ୍ଣ, ଅନ)ଗାଈଚରାଇବା, ଗୋରୁଚରିବା ।

ଗୋଚ୍ଛରୀ -ପୁଂ.ବି.(ଗୋ + ଚର୍ + ଇନ୍) ଏକପ୍ରକାର ତପସ୍ୱୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଗୋଚ୍ଛରଣୀ ।

ଗୋଚକସ୍ତ୍ରୀ — ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ)ଗୋରୁ-ମାନଙ୍କର ରୋଗର ଚିକିତ୍ସା.ଶ୍ର, ଗୋବୈଦ୍ୟ ।

ଗୋଚକସ୍ତ୍ରୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ) ଗୋରୁ-ମାନଙ୍କର ରୋଗର ଚିକିତ୍ସା ।

ଗୋଚର୍ମୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗୋ + ଅନର୍ + କ୍ୱିପ୍ + ଈ) ମହିଷୀବିଶେଷ, ହିମାଳୟପର୍ବତୀ ।

ଗୋଚ୍ଛ — ଗ୍ରା. ବି. (ଗୁଚ୍ଛଶବ୍ଦଜ) ଗୁଚ୍ଛ, ସ୍ତବକ, ପେଣ୍ଡା, ଗୋଛ ।

ଗୋଚ୍ଛ — ଗ୍ରା.ବି.ବଡ଼ା, ସମୁହ ।

ଗୋଚ୍ଛଲତ — ଗ୍ରା. ବି. ଶୂଦ୍ରଜାତିର କୌଳିକ ଉପାଧିବିଶେଷ, ହାଡ଼ିମାନଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।

ଗୋଚ୍ଛଉବା — ଗ୍ରା-କ୍ରି.ଗୃହଅଡ଼େ ପଡ଼ିଥିବା ପଦାର୍ଥକୁ ଏକତ୍ରକରିବା, କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ବଡ଼ାକରି ବାନ୍ଧିବା ।

ଗୋଚ୍ଛଗୋଚ୍ଛ — ଗ୍ରା.ବି. (ଲ.ଅର୍ଥ)ପ୍ରଚୁର (କ୍ରି. ବି.) ପ୍ରଚୁରପରିମାଣରେ, ବଡ଼ା ବଡ଼ା ହୋଇ । [ଗଛ ।

ଗୋଚ୍ଛଳ — ପୁଂ.ବି.ଭୂକଦମ୍ବ, ଗୃହଲତା-

ଗୋଚ୍ଛୁ — ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ· ଗୁଚ୍ଛ)ମାଂସପେଶୀ, ଗୋଡ଼ର ଶିରାମାନ ଗୋଇଠିଉପରେ ଯେଉଁଠାରେ ଏକତ୍ର ହୋଇଥାଏ, ବେକର ଯେଉଁ ଅଂଶରେ ଶରୀରର ଶିରଯାକ ଏକତ୍ର ହୋଇଥାଏ, ଛୋଟ-ଗୋଛ ।

ଗୋଚ୍ଛକାର — ଗ୍ରା.ବି.ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ, ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସେବକବିଶେଷ ।

ଗୋଜ — ପୁଂ.ବି.ସଂକର ଜାତିବିଶେଷ, (କ୍ଲୀ.ବି) ଗୋରୁ ବା ଛାଗୀ ଦୁଗ୍ଧର ବିକାରବିଶେଷ, ଗ୍ରା.ବି.ମେଣ୍ଢି, ମୁଣ୍ଡିଆଁ-ଝିଲା,(ବି)ସୃଷ୍ଟାନ୍ନ, ମୁଣ୍ଡିଆ, ଗୋଜିଆ ।

ଗୋଜର — ପୁଂ.ବି.(ଗୋ + ଜରା)ବୁଢ଼ା-ବଳଦ ବା ଷଣ୍ଢ ।

ଗୋଜଳ — କ୍ଲୀ.ବି. ଗୋମୂତ୍ର ।

ଗୋଜା — ବି.(ଗୋଜ + ଆ).ଶ୍ରୀଖଣ୍ଡପ୍ରସ୍ତୁତ, ଗୋଲମିଳାବୃକ୍ଷ, (ଗ୍ରା.ବି.) ଚୃଣପତ୍ର. ଚମସୁକ,ଭୂମ ବଣ୍ଟନର ପ୍ରମାଣପତ୍ର(ବି) ସୁରଭୀଜାତ ।

ଗୋଜାଗରକ — କ୍ଲୀ.ବି. (ଗୋଜାଗର + ଇକ)ମଙ୍ଗଳ,କଣ୍ଟକାର ବୃକ୍ଷ,(ବିଂ)ଯେ ଉକ୍ଷୀଦ୍ରବ୍ୟ ରକ୍ଷା କରେ ।

ଗୋଜାତ — ପୁଂ.ବି. ଗୋନାମକ ସ୍ଥଳପ୍ରସ୍ଥ ପର୍ବତର ଗର୍ଭଜାତ, ସ୍ୱର୍ଗଜାତ, ଯାହା ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଜାତ ହୁଏ, (ବି) (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ) ଗୋରୁଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ (ଘୃତାଦି) ।

ଗୋଜାପର୍ଣ୍ଣୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଦୁଗ୍ଧଫେନିଳବୃକ୍ଷ ।

ଗୋଜି,ଗୋଜୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗୋଜିହ୍ୱାଲତା, କୋବି, କୃଷିଜାତ ଶାକ ଗୁଳ୍ମ-ବିଶେଷ,ବନ୍ୟତୃଣବିଶେଷ ।

ଗୋଜିଆ-ଗ୍ରା.ବିଂ.ମୁଣ୍ଡିଆଁ (ପ୍ରା — ବାଲେ) ବି. ଭେଣ୍ଡା, ବରଛ ।

ଗୋଜିକା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୋଜିହ୍ୱା ଲତା, ଗୋଜି (ଦେଖ) ।

ଗୋଜିକାଠି — ଗ୍ରା.ବି.ସିଝିକାଠି,ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଜୁଡ଼ାରେ ପିନ୍ଧିବା ଚୌଖୀଆ-ନିର୍ମିତ କାଠି ।

ଗୋଜିତ୍ର — ବିଂ. (ଗୋ + ଜ + କ୍ୱିପ୍) ଯେ ପୃଥିବୀ ଜୟକରେ, (ପୁଂ.ବି) ରାଜା ।

ଗୋଜିହ୍ୱା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଲତାବିଶେଷ, ଗାଈ-ଜିଭ, ଗୋଜି (ଦେଖ) ।

ଗୋଜିହ୍ୱିକା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୋଜିହ୍ୱାଲତା ଗୋଜି (ଦେଖ) ।

ଗୋଜୀର — ପୁଂ. ବିଂ. ପଶୁପ୍ରେରକ, ଯେ ସ୍ତୋତ୍ରମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପଶୁ ପ୍ରେରଣ କରେ ।

ଗୋଣ୍ଡାଲସ — ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ପଣ୍ଡିତ ଗିଜ୍ ଦସ୍ୟୁ ।

ଗୋଟ୍ — ସ୍ତ୍ରୀ.ସଙ୍ଖ,(ଭଙ୍ଗୀ)ଏକ,ଗୋଟିଏ, (ଗ୍ରା.ବି)ଗୋଲିକୃତ ।

ଗୋଟ୍‌କା — ଗ୍ରା, (କଟକ)ବି. ଟଙ୍କା ।

ଗୋଟମୀ — ଗ୍ରା.ବି.କସି ନଡ଼ିଆଫଳ ଓ ତାଳଫଳ ।

ଗୋଟା — ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ·ଗୁଟିକା)ବର୍ତ୍ତୁଳ, ଏକା. ଏକୁଟିଆ, ଅଖଣ୍ଡ, ଗୋଟାଲିଆ, ଏକ ଜାଗାରେ ଜମାହୋଇ ଟାଣ୍ଡିଆ, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ) ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ଶବ୍ଦର (ପ୍ରତ୍ୟୟ) ସଂଖ୍ୟକ, (ଗ୍ରା. ସଙ୍ଖ୍ୟାନାମ — ଅନାଦରାର୍ଥ) ଏକଗୋଟା, (ଗ୍ରା. ବି) ସଂଖ୍ୟା,ସୁନା ବା ରୁପାର ଜରି, ବିବିଧ ମସଲାର ଚୂର୍ଣ୍ଣବିଶେଷ, ସୁପାରି, ଗୁଆ, ନନ୍ଦାବାକ୍ୟ ।

ଗୋଟାଇପୋଟାଇ — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଏକତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରି ।

ଗୋଟାଇବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. ସଙ୍କୁଚିତକରରେ ଏକତ୍ର କରିବା, ସଂଗ୍ରହ କରିବା ।

ଗୋଟାଏ, ଗୋଟାକ — ଗ୍ରା.ସର୍ବ. (ଅନାଦରାର୍ଥ) ଏକଗୋଟା ମାତ୍ର ।

ଗୋଟାଏବେଳ — ଗ୍ରା ବି. ଦିନ ବା ରାତି ଦ୍ୱିପ୍ରହର ପରେ ଏକଟାଣ୍ଟା ବାଜିବା ସମୟ ।

ଗୋଟାକ ସାତଟା — ଗ୍ରା.ବିଂ. (କୋଧରେ) ଜର୍ଜରିତ, ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ପ୍ରଭୃତି ।

ଗୋଟାକୁ ଗୋଟା — ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଗୋଟାକ ପରେ ଗୋଟାଏ ।

ଗୋଟାକେତେ, ଗୋଟିକେତେ — ଗ୍ରା.ସର୍ବ. କେତେକଟା, କେତେକ ଗୋଟା ।

ଗୋଟାଗୋଟା — ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ, ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ, କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର, ଟାଣ୍ଟାଆଖଣ୍ଡ, ଏକ ଏକ ହୋଇ, ଅରକେ ଏକ-ହୋଇ, ଗୋଟକ ପରେ ଗୋଟେ, ଗୋଟାପଣେ, ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା-ଗ୍ରା.ବି.ସମସ୍ତ-ବସ୍ତୁ, (ଅବ୍ୟ) ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ, ଗୋଟା-ଯାକ, ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ।

ଗୋଟାଳ — ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଗୁଟିକା ଗୋଲ-କାର କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ,କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ଟାଣ୍ଟାଆ-ଖଣ୍ଡ ।

ଗୋଟାଳିଆ — ଗ୍ରା.ବିଂ. ଅଖଣ୍ଡ, ଗୋଟାଳି ପରି ଗୋଲ, (ଲ. ଅର୍ଥ) ବର୍ତ୍ତୁଳ ଓ ଟାଣ୍ଟାଆଁ ।

ଗୋଟାସିଝା — ଗ୍ରା. ବି. (ବିରି, ମୁଗ ଓ ସାରୁ, ଆଳୁ, ବାଇଗଣ ପ୍ରଭୃତି ପରିବା) ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ କଟା ନ ହୋଇ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ପାଣିରେ ସିଝ ହୋଇଥିବା ।

ଗୋଟି — ଗ୍ରା. ବିଂ.ଏକସଂଖ୍ୟକ, ଏକମାତ୍ର, ଏତେଟି ସଂଖ୍ୟକ,(ଯଥା — ପାଞ୍ଚଗୋଟି) (ବି)ପାଟ ବା ଟସରପୋକଙ୍କ ଉମ୍ବାକାର ବସା, ପଣାଖେଳର ସାର ।

ଗୋଟିଆ — ଗ୍ରା.ବିଂ.ଏକୁଟିଆ, ଏକମାତ୍ର, ସଂଗୃହୀତ, (ବି) ପାଂଶୁମୟ ଭୂମିରେ ଚଳିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଛୋଟ ନଦୀ ଚଳଲଗା ଶଗଡ଼ ।

ଗୋଟିଆଗୋଟି — ଗ୍ରା.ବି. ସଂଗୃହୀତ ବସ୍ତୁ-ଚୟ, (ବିଂ) ଏକତ୍ର ସଂଗୃହୀତ ।

ଗୋଟିଏ — ଗ୍ରା. ସର୍ବ. ଏକମାତ୍ର, ଏକ-ସଂଖ୍ୟକ ।

ଗୋଟିଏଗୋଟିଏ — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଧୀରେ ଧୀରେ, ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ, କ୍ରମେ କ୍ରମେ, ଏକାଦିକ୍ରମେ,ଏକପରେ ଅନ୍ୟ, ଅରକେ ଏକ ହୋଇ ।

ଗୋଟିକଠାରି — ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. କିଛି ନ ଛାଡ଼ି ସମସ୍ତ ନିଃଶେଷରୂପେ, (ଗ୍ରା. ସର୍ବ) ସମସ୍ତେ, ପ୍ରତ୍ୟେକେ ।

ଗୋଟିକିଆ — ଗ୍ରା.ବିଂ.ଏକୁଟିଆ,ଗୋଟା ।

ଗୋଟିକି ଗୋଟି — ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଏକପରେ ଏକ ।

ଗୋଟିଖଡ଼ିକା — ଗ୍ରା ବି.ଗଙ୍ଗଶିରଳ ।

ଗୋଟିଖେଳ — ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ, ସ୍ତ୍ରୀ ପିଲାମାନେ ଛୋଟ ଗୋଟାଳି ପଥରରେ ଖେଳିବା ଖେଳ । [ଏକ ।

ଗୋଟିଗୋଟି — ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଏକପରେ

ଗୋଟିଘ(ଗ)ରା — ଗ୍ରା. ବିଂ ଅଣ୍ଡକୋଷ ।

ଗୋଟିଧରିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. କ୍ଷୁଦ୍ର ଟାଣ୍ଟାଆ ଓ ବର୍ତ୍ତୁଳଖଣ୍ଡମାନଙ୍କରେ ପରିଣତ ହେବା ।

ଗୋଟିପିଲ୍ଲ(ପୁଅ) — ଗ୍ରା.ବି.ସଙ୍ଗୀତଦଳର ନାଟୁଆ ପିଲା । [ପୋକ ।

ଗୋଟିପୋକ — ଗ୍ରା. ବି. ପାଟ ବା ଟସର

ଗୋଟିଯାକ — ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ, କୌଣସିବସ୍ତୁକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବ୍ୟାପୀ ।

ଗୋଟିହେବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୋଟି ଧରିବା (ଦେଖ),(ଲ. ଅର୍ଥ) ଠୁଳହେବା ।

ଗୋଠ — ଗ୍ରା. ବି. (ଗୋପୃଶବ୍ଦଜ) ଅରଣ୍ୟ-ମହିଷି, ମୃଗ, ବରାହ, ଗୟଳଆଦିଙ୍କର ପଲ, ଗୋଚାରଣସ୍ଥାନ,ଗୋରୁ ରହିବାର ସ୍ଥାନ, ଗୋପ୍ତ, ଗୋରୁମାନେ ଦଳବଦ୍ଧ ହୋଇ ଯେଉଁଠାରେ ରହନ୍ତି, ଅଣ୍ଡାରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଶିଙ୍ଗୁଲି(ଗ୍ରା.ବସ୍ତ୍ର) ବି. କଥା, ବାକ୍ୟ । [ଗଛ ।

ଗୋଠକାଳୁଡ଼ା-ଗ୍ରା.(ଗଞ୍ଜାମ)ବି.ମହାକାଳ

ଗୋଠଖଣ୍ଡିଆ — ଗ୍ରା. ବି., ଯେଉଁ ଜନ୍ତୁ ପଲରୁ ପୃଥକ୍ ହୋଇ ରହେ, ଯେ ପଲମଧ୍ୟରୁ ପଛକୁ ରହିଯାଏ, (ମନୁଷ୍ୟ) ଯେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସଙ୍ଗେ ମିଶେ ନାହିଁ ।

ଗୋଠଗଛ — ଗ୍ରା. ବି. ବରକୋଳି ଗଛ ପରି କଣ୍ଟାଳିଆ ଗଛ ।

ଗୋଠଗୋପାଳିଆ — ଗ୍ରା. ବିଂ (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଅଯୋଗ୍ୟ ଓ ଦୁଷ୍କର୍ମକାରୀ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଗୋଠଛଡ଼ା — ଗ୍ରା. ବିଂ. ଗୋଠଖଣ୍ଡିଆ (ଦେଖ) ।

ଗୋଠନିର୍ଦ୍ଦୁଣା — ଗ୍ରା. ବିଂ. ପଲ ବା ଦଳମଧ୍ୟରୁ ପୃଥକ୍ ଓ ମନ୍ଦ ଅଭ୍ୟାସଯୁକ୍ତ ।

ଗୋଠଲ — ଗ୍ରା.(ଗଞ୍ଜାମ) ବି. ଗୋରକ୍ଷ-କାଳୁଡ଼ି । [ସମାଜ ।

ଗୋଠି — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ — ଗୋଷ୍ଠୀ)ସମୂହ,

ଗୋଠିଆ — ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ — ଗୋଷ୍ଠୀସ୍ଥ) ଗୋଠରେ ଥିବା, ଗୋଠସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗୋଠେ — ଗ୍ରା.ବି. ଓ ବିଂ. ବହୁସଂଖ୍ୟକ, ଏକଦଳ ।

ଗୋଡ଼ — ଗ୍ରା.ବି. ଚରଣ, ପାଦ,ଟେବୁଲ୍ ଖଟଆଦିର ଖୁଣ୍ଟି,ଚେର, ମୂଳ, ବଇଠି; ମୂଳକାରଣ, ଗୁଳ୍ଫ, ପାଦମୂଳ, ରଞ୍ଜା, ଜହ୍ନି କାଳୁଡ଼ି ଆଦି ମାଡ଼ିବାପାଇଁ ଦିଆ-ଯିବା ଝାଟି, ଦୁଇଖଣ୍ଡ ବିଶିଷ୍ଟ ଅଳଂକାର ଫଳଗୁହେବାର ଗଣ୍ଠି ବା କବଜା ।

ଗୋଡ଼କାଢ଼ିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ଗୁଣ୍ଡିଯିବା ।

ଗୋଡ଼କୁ ଶାଙ୍ଖୋଳିହାତକୁ ବେଡ଼ି —ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଲ. ଅର୍ଥ) କଠୋର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ, ଅନ୍ତରାୟ, ବିଘ୍ନ ।

ଗୋଡ଼ଖସଡ଼ିବା,ଗୋଡ଼ଖସିବା — ଗ୍ରା. ବି. ପିଚ୍ଛିଳଭୂମିରେ ଗୋଡ଼ ସ୍ଥିର ନ ରହି ସ୍ଖଳିତହେବା,(ଗ୍ରା.କ୍ରି.)(ଗୋଡ଼)ପିଚ୍ଛିଳ ଭୂମିରେ ଥିର ହୋଇ ରହି ନ ପାରି ଇତସ୍ତତଃ ହେବା ।

ଗୋଡ଼ଗଣ୍ଠି,ଗୋଡ଼ବଳାଗଣ୍ଠି — ଗ୍ରା. ବି. ଗୁଳ୍ଫ, ଚରଣଗ୍ରନ୍ଥି ।

ଗୋଡ଼ଘଷିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପାଦସଂବାହନ କରିବା,(ଲ.ଅର୍ଥ)ଅତିଶୟ ଖୋସାମତ୍ କରିବା ।

ଗୋଡ଼ଘୋଳା — ଗ୍ରା. ବି. ଗୋଡ଼ ବ୍ୟଥା ହେବା ରୋଗ ।
ଗୋଡ଼ଚଳିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଚାଲିବା,(ଲ.ଅର୍ଥ) କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହେବା ।
ଗୋଡ଼ଛଟିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମଲାବେଳେ ଗୋଡ଼କୁ ଇତସ୍ତତଃ ସଞ୍ଚାଳିତ କରିବା, (ଶିଶୁ) ଅବୁଝା ହୋଇ ଭୂମିରେ ପଡ଼ି ଗୋଡ଼କୁ ଇତସ୍ତତଃସଂଚାଳିତ କରିବା ।
ଗୋଡ଼ଜମାଇବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦୃଢ଼ଭାବରେ ଠିଆ ହେବା ।
ଗୋଡ଼ଟେକିବସିବା,ଗୋଡ଼ବଢ଼ାଇବସିବା- ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ସଜ୍ଜିତଥାଇ ସେହିକାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅପେକ୍ଷାକରି ରହିବା ।
ଗୋଡ଼ତଳକୁ ଆସିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରିଂ. ଆପେ ଆପେ ଖେଳଳେଡ଼ି ଆସି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଶରଣାର୍ଥୀ ହେବା ।
ଗୋଡ଼ତଳିଆ — ଗ୍ରା.ବିଂ. ନମ୍ରସ୍ତ(ବ୍ୟକ୍ତି), ନୀତ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।
ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ିବା — ଗ୍ରା. ବି. ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ପାଦତଳେ ପତିତହେବା ।
ଗୋଡ଼ଦେବା-ଗ୍ରା.କ୍ରି.(କୌଣସିସ୍ଥାନରେ) ଉପସ୍ଥିତହେବା, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ।
ଗୋଡ଼ଧରିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟର ପାଦ-ଧରି ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା, କ୍ଷମା-ପ୍ରାର୍ଥନା-କରିବା, ଅତି ମିନତି କରିବା ।
ଗୋଡ଼ଧୁଆ — ଗ୍ରା.ବି. ଜଳଦ୍ୱାରା ପାଦ-ଧୌତ କରିବା, ଗୋଡ଼ ଧୋଇବାର ପାତ୍ର ।
ଗୋଡ଼ଧୁଆପାଣି — ଗ୍ରା. ବି. ପାଦୋଦକ, ପାଦଧୁଆ ହେବାପରେ ପାଦରୁ ନିଃସୃତ-ଜଳ, (ଯଥା—ତା ଗୋଡ଼ଧୁଆ ପାଣିକି କେହି ସରି ନୁହନ୍ତି) ।
ଗୋଡ଼ପକାଇବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା, ନୃତ୍ୟାଦିର ତାଳଅନୁସାରେ ପାଦକୁ ଭୂଇଁରେ ପକାଇବା ।
ଗୋଡ଼ଫାଟ — ଗ୍ରା. ବି. ପାଦତଳ ଓ ଗୋଇଠିର ଚର୍ମ ଫାଟିଯିବା ରୋଗ ।
ଗୋଡ଼ଫାଟ — ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ପାଦତଳର ଚର୍ମ ଫାଟିଯାଇଥାଏ ।
ଗୋଡ଼ବଢ଼ାଇବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଆଗକୁ ପାଦ ସଞ୍ଚାଳନ କରିବା,ପାଦବିସ୍ତାର କରିବା ।
ଗୋଡ଼ବଳା — ଗ୍ରା.ବି.ଗୁଳ୍ଫରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଅଳଙ୍କାର ।
ଗୋଡ଼ଭଣ୍ଡା — ଗ୍ରା. ବି. (ସ୍ତ-ପିଣ୍ଡିକା) ଆଣ୍ଠୁର ତଳେ ଥିବା ନଳଗୋଡ଼ର ମାଂସର ଅଂଶ, ଜଙ୍ଘା ।
ଗୋଡ଼ଭୂଇଁରେ ନ ଲାଗିବା— ଗ୍ରା. ବି. (ଲ.ଅର୍ଥ)ଆନନ୍ଦ ବା ଉତ୍ସାହରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିହ୍ୱଳ ବା ସ୍ଫୀତ ହେବା, ଶୂନ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥାନ କରିବା ବା ଟେକିହେବା ।
ଗୋଡ଼ରୁ ପାଣିମରିବା—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁତ ଚାଲି ଚାଲି ଗୋଡ଼ ଅଜା ମାରିଯିବା, ଚଳତ୍ଶକ୍ତିହୀନ ହେବା ।
ଗୋଡ଼ହାତ—ଗ୍ରା.ବି.(ସହତର) ଦେହର ସର୍ବାଙ୍ଗ ।
ଗୋଡ଼ହାତଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପାଦତଳେ ପଡ଼ି ଆଶ୍ରୟ ଭିକ୍ଷା କରିବା, କ୍ଷମାଭିକ୍ଷା କରିବା ।
ଗୋଡ଼କୁ ହାତକୁ ଚାହିଁଲେହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଗତିବିଧିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ।
ଗୋଡ଼ା — ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଗୁଡ଼ା, ମୁଗ ବିରିଆଦି ଶସ୍ୟ ବୁଣିବାର ଉପଯୋଗୀ ଉଚ୍ଚ ଭୂମି,ପଞ୍ଜର, ଝରକା, ମଦଭଟ୍ଟିରୁ ବଳି ପଡ଼ିଥିବା ଭାତ ବା ମହୁଲର ସିଠା,(ଆଠଗଡ଼)ବିଆଳଧାନ,(ଗ୍ରା.ବିଂ) ନୈଷ୍ଠିକ. ଖାଣ୍ଡି (ହିନ୍ଦୁ), ଗ୍ରା. ବି. ମୂଳଦୁଆ, ସ୍ତମ୍ଭ ।
ଗୋଡ଼ାଇବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି.ପଛରେ ଧାଇଁବା, ପଦାନୁସରଣ କରିବା, ପାଦରେ ଠେଲି ଦେବା ।
ଗୋଡ଼ାକାଟି—ଗ୍ରା. (ସିଂହ) ବି. ନଡ଼ା ।
ଗୋଡ଼ାଗୋଡ଼ି — ଗ୍ରା. ବି. ଜଣକ ପଛରେ ଜଣେ ଦୌଡ଼ିବା, ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ ।
ଗୋଡ଼ାଣିଆଁ — ଗ୍ରା.ବିଂ.ପରର ଅନୁସରଣିଆଁ, ଯେ ବିନା ନିମନ୍ତ୍ରଣରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇଥାଏ ।
ଗୋଡ଼ାଉଳ — ଗ୍ରା. ବିଂ. ଶତ୍ରୁର ଅନୁ-ଧାବନ କରୁଥିବା ।
ଗୋଡ଼ବାନ୍ଧିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗଛ ବା ଜାନୁ ମୂଳରେ ମାଟି ଗଦାକରି ଦୃଢ଼ କରିବା, ଅବତାରଣ କରିବା ।
ଗୋଡ଼ାରେଗଲାଣ — ଗ୍ରା. ବି. କାର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରଥମରୁ ଭୁଲ୍, ପ୍ରଣବରୁ ଅଶୁଦ୍ଧ,ବିଷମ-ସ୍ଥିତିରେଗଲାଣ ।
ଗୋଡ଼ — ଗ୍ରା. ବି. ସାନସାନ ପଥରଖଣ୍ଡ, କଙ୍କର, (ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜାମ).ବି. ଜମି-ଖାଡ଼ି-ମାଛ ।
ଗୋଡ଼ିଆ — ଗ୍ରା.ବିଂ.ଗୋଡ଼ିମିଶା, ଗୋଡ଼-ଯୁକ୍ତ (ଯଥା-ଗୃହଗୋଡ଼ିଆ ଖଟ) ।
ଗୋଡ଼ିଖାଇ — ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜା) ବି. ଜମିଖାଡ଼ି ମାଛ ।
ଗୋଡ଼ିଙ୍ଗି — ଗ୍ରା. ବି. ବେଢ଼ିଷଣ କରିବା ଓ ପଡ଼ିଆ ଚିରିବାର ଉପଯୋଗୀ ସରୁ ଲଙ୍ଗଳ ।
ଗୋଡ଼ିବତା — ଗ୍ରା.ବି. ଚାଲଘରର ଓଲ-ତଳ ଆଡ଼କୁ ରୁଅର ମୁଣ୍ଡର ଛିଦ୍ରରେ ଗଳିଥିବା ସରୁ ବାଉଁଶ-ଖଣ୍ଡମାନ ।
ଗୋଡ଼ିବାଣ — ଗ୍ରା. ବି. ବନ୍ୟପୁଷ୍ପ କ୍ଷୁପ-ବିଶେଷ ।
ଗୋଡ଼ିମାଟି — ଗ୍ରା ବି. ଗୋଡ଼ି ବା କଙ୍କର ମିଶ୍ରିତ ମାଟି, ଗୋଡ଼ି ଓ ମାଟି ।
ଗୋଡ଼ିଶାଳ — ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇଖଣ୍ଡ କାଠ ପଟାକୁ ଆଡ଼ ବାଟରେ ଗୋଡ଼ିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଦୁଇମୁଣ୍ଡ ମୁନିଆ ହୋଇ-ଥିବା କଣ୍ଟା ।
ଗୋଡ଼େଗେଡ଼େ — ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଠିଆଏ ଠିଆଏ, କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇ ସେଠାରେ ନ ବସି ଠିଆରେ ଠିଆରେ କାର୍ଯ୍ୟ ସାରିବା,ଅନତିବିଳମ୍ବେ,ଅତିଶୀଘ୍ର, ଚଟ୍, ପ୍ରତିମୁହୂର୍ତ୍ତରେ, ବାରମ୍ବାର, ସର୍ବଦା ଜଣକର ପଛେ ପଛେ ଆଇ ।

ଗୋଡ଼େ ଗୋଡ଼େ ଜଗିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପଦାଙ୍କ ଅନୁସରଣ କରି ତାହା ପଛେ ପଛେ ରହିବା ଓ ତାହାପାଖରୁ କ୍ଷଣେ ଅନ୍ତର ନ ହେବା, ପିଛା ଧରିବା ।

ଗୋଡ଼ା — ଗ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.ଗୋଡ଼ା(ଦେଖ) ।

ଗୋଡ଼ି — ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଗୋଡ଼ି ।

ଗୋଣୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି (ଗୁଣ + ଅ + ଇ) ଶସ୍ୟାଦିର ପରିମାଣବିଶେଷ, ଶସ୍ୟାଦିର ପରିମାଣପାତ୍ର, ଗୌଣୀ, ଅଖା, ବସ୍ତା, ଥଳି, କଣ୍ଡା, ଚିତ୍ରାଲୁଗା ।

ଗୋଣ୍ଡ — ବି. (ଗୁଣ୍ଡ + କ.ଅ) ବନ୍ୟ ମାନବ ଜାତିବିଶେଷ, ଗଣ୍ଡ-ଜ ଜିବିଶେଷ ନାଭି, ନାଭିଦେଶରେ ବର୍ତ୍ତିତ ମାଂସ, ଗାଣ୍ଡୁ, (ବିଂ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଗାଣ୍ଡୁ ବାହାରି ଥାଏ, ଉନ୍ମତ୍ତ ନାଭିଯୁକ୍ତ ।

ଗୋଣ୍ଡା — ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା, ଗୁଣ୍ଡା ।

ଗୋଣ୍ଡାଲ — ଗୁଜରାଟ ରାଜ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ପ୍ରଧାନ ସ୍ଥାନ ।

ଗୋଣ୍ଡି — ଗ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ)ବି. ମାଲଅଞ୍ଚଳର ଅଧିବାସୀ ଅନାର୍ଯ୍ୟ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଗୋତ — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଗୋତ୍ର) ବଂଶ. ବାନ୍ଧବ (ବିଂ) ଗୋତ୍ରୀୟ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଗୋତମ — ପୁଂ.ବି.(ଗୋ + ତମ)ଅଙ୍ଗୀରସ-ବଂଶୀୟ ନ୍ୟାୟଦର୍ଶନପ୍ରଣେତା ମୁନି, ଗୌତମ ମୁନି, ବୌଦ୍ଧମତ-ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ମୁନି, ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧ ।

ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧ — ପୁଂ. ବି. ବୌଦ୍ଧମତ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ମୁନି, ବୁଦ୍ଧଦେବ ।

ଗୋତମସ୍ତୋମ — ପୁଂ. ବି. ସୂକ୍ତବିଶେଷ, ଯଜ୍ଞବିଶେଷ ।

ଗୋତମସ୍ୱାମୀ — ପୁଂ. ବି. ଜୈନ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଗୋତମାମ୍ବର — ପୁଂ. ବି. ମାୟାଦେବୀଙ୍କ ପୁତ୍ର ଶାକ୍ୟମୁନି, ବୁଦ୍ଧଦେବ ।

ଗୋତମୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୌତମଙ୍କ ଭାର୍ଯ୍ୟା, ଅହଲ୍ୟା ।

ଗୋତମୀପୁତ୍ର — ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଅହଲ୍ୟା ପୁତ୍ର, ଶତାନନ୍ଦ ।

ଗୋତମେଶ୍ୱର — ପୁଂ. ବି. ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଗୋତ୍ର — ଗ୍ରା.(ଗଞ୍ଜା) ବି. ଓର,ଟେର, ସନ୍ଧାନ ।

ଗୋତ୍ରଦି—ବୋମ୍ବାଇବେରକାନ୍ତା ବିଭାଗର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟ ।

ଗୋତ୍ରଜ — ପୁଂ. ବି. ଉତ୍ତମ ଗୋରୁ ।

ଗୋତ୍ରା — ଗ୍ରା.ବି.ଜଳ ଆଦିରେ ଡୁବିବ, ଅଣବିଶ୍ୱାସୀ, ଅନିଷ୍ଟକର ଆଚରଣ ।

ଗୋତ୍ରାଡ଼ୁ — ଗ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା)ବି. ଦକ୍ଷିଣରେ ତିଆରି ରୁପାର ସରୁପାତିଆରେ ତଳେଇ ପରି ବୁଣା ଅଣ୍ଟାର ଗୋଲ ସୂତା ।

ଗୋତ୍ରାମାରୁ — ଗ୍ର .ବିଂ-ଦଗାଦାର୍,ଧୂର୍ତ୍ତ ଦଗାବାଜ୍, ଅଣବିଶ୍ୱାସୀ, ଯେ ଗୋପନରେ ପରର ଅନିଷ୍ଟ କରେ ।

ଗୋତ୍ର — ଗ୍ରା. ବି. ପର ଘରେ ଆଶ୍ରୟ ମାଗି ପେଟ ପୋଷିବା, ଗେଡ଼ରେ ଗୋଡ଼ ମାରି ଅନ୍ୟକୁ ତଳେ ପକାଇଦେବାର କୌଶଳବିଶେଷ, (ବିଂ) ଯେ ପର ଘରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ପେଟ ପୋଷେ ।

ଗୋତ୍ରପଣା — ଗ୍ରା.ବିଂ.(ସଂ-ଗୋତ୍ରପ୍ରବିଷ୍ଟ) ପରଘରେ ଆଶ୍ରିତ ।

ଗୋତୀର୍ଥ — କ୍ଲୀ. ବି. ଗୋଚାରଣ ସ୍ଥାନ, ଗୋଷ୍ଠ,ଗୋଠ, କାନ୍ୟକୁବ୍ଜର ଅନ୍ତର୍ଗତ ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଗୋତୀର୍ଥକ — ପୁଂ. ବି. ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଏକପ୍ରକାର ଛେଦନ ପ୍ରଣାଳୀ ।

ଗୋତ୍ର — ପୁଂ. ବି. (ଗୋ + ତ୍ରୈ + ଅ) ପର୍ବତ, ପର୍ବତ (କ୍ଲୀ) ଆଖ୍ୟା, ନାମ, ସମ୍ଭାବନୀୟବୋଧ, କାନନ, କ୍ଷେତ୍ର, ମାର୍ଗ, ବୃଦ୍ଧି, ବିତ୍ତ, ଧନ,ବଂଶ, କୁଳ, ଗୁହାଳ, ଜାତିଶ୍ରେଣୀ(ପୁଂ.ବି.) ସନ୍ତତି, ସନ୍ତାନ, ବନ୍ଧୁ, ଛତ୍ର, ଫଣ, ସମୁଦ୍ର, କୁଳପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଋଷି,(ଯଥା — ଭରଦ୍ୱାଜ, କଶ୍ୟପ ପ୍ରଭୃତି),(ବିଂ)ବର୍ଦ୍ଧିତ ।

ଗୋତ୍ରକ — କ୍ଲ. ବି. (ଗୋତ୍ର + କ) ଗୋତ୍ର, ବଂଶ ।

ଗୋତ୍ରକର୍ତ୍ତା — ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଗୋତ୍ର-ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗୋତ୍ରକାମ — ପୁଂ.ବି. (ଗୋତ୍ର + କୁ + ଇନ୍) ଗୋତ୍ରକର୍ତ୍ତା, ଗୋତ୍ରପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗୋତ୍ରକୀଳା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପୃଥିବୀ ।

ଗୋତ୍ରକୁଠାରି — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଗୋତ୍ର-କୁଠାର) ଗୋତ୍ରମଧ୍ୟ ଡାହୁକ,(ଲା.ଅର୍ଥ) ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତି ଶତ୍ରୁପକ୍ଷକୁ ସାହାଯ୍ୟଦେଇ ନିଜର ଆତ୍ମୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ସର୍ବନାଶ ଘଟାଏ ।

ଗୋତ୍ରଘ୍ନ — ପୁଂ.ବି. (ଗୋତ୍ର + ହନ୍ + କ.ଅ)ଇନ୍ଦ୍ର,(ବିଂ)ଗୋତ୍ରମାରୁ(ଦେଖ) ।

ଗୋତ୍ରଜ — ପୁଂ.ବି. (ଗୋତ୍ର + ଜନ୍ + କ. ଅ) ବଂଶୀୟ, ଏକ ଗୋତ୍ରୋତ୍ପନ୍ନ, (ତତ୍ତ୍ୱର୍ଦ୍ଧ ପୁରୁଷପରି ଏକ ଗୋତ୍ରରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଗୋତ୍ରଜ କହନ୍ତି) ।

ଗୋତ୍ରଜସପିଣ୍ଡ — ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ସମାସ) ଆପଣାବଂଶର ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସଙ୍ଗେ ପିଣ୍ଡ ଦାନଦ୍ୱାରା ସମ୍ପର୍କିତ(ଯଥା — ପିତୃ,ପିତାମହ, ପ୍ରପିତାମହ ଓ ପୁତ୍ର,ପୌତ୍ର, ପ୍ରପୌତ୍ର) ଆପଣାର ଉପର ତିନିପୁରୁଷ ଓ ତଳ ତିନିପୁରୁଷ ଗୋତ୍ରଜ ସପିଣ୍ଡ ।

ଗୋତ୍ରପ୍ରଧାନ — ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ହିମାଳୟ ପର୍ବତ, ବଂଶର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗୋତ୍ରପ୍ରବର — ବି. (ଗୋତ୍ର + ପ୍ରବର) ଗୋତ୍ରପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ବ୍ୟକ୍ତି, କୁଳର ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବଂଶର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଆଦିପୁରୁଷଙ୍କ ନାମ-ସମ୍ବଳିତ ଗୋତ୍ର ଓ ଉକ୍ତ ଆଦି ପୁରୁଷଙ୍କର ବଂଶ ଯେଉଁ ଶାଖାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସେହି ଶାଖା ।

ଗୋତ୍ରପ୍ରବର୍ତ୍ତକ — ପୁଂ. ବିଂ. ଯାହାଙ୍କ ନାମରୁ ଗୋଟିଏ କୁଳର ନାମକରଣ ହୁଏ, ବଂଶର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ।

ଗୋତ୍ରଭିତ୍ — ପୁଂ.ବି. (ଗୋତ୍ର + ଭିଦ୍ + କ୍ୱିପ୍) ଇନ୍ଦ୍ର,ନାମଭେଦକ, ଗୋତ୍ରସ୍ଖଳନ ।

ଗୋନ୍ନମଗ୍ର ଡାହ୍ରକ—ଗ୍ରା. ବ. ବଂଶମଗ୍ର ଡାହ୍ରକ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତି ଶତ୍ରୁ ପକ୍ଷକୁ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇ ନିଜର ଆତ୍ମୀୟ-ମାନଙ୍କର ସର୍ବନାଶ ଘଟାଏ ।

ଗୋନ୍ନମାରୁ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଗୋନ୍ନଘ୍ନ, ଯେ ଶତ୍ରୁ ସଙ୍ଗେ ମିଶି ଆପଣା ବଂଶର ବିନାଶ ଘଟାଏ ।

ଗୋନ୍ନରତ୍ନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଗୋନ୍ନ + ରତ୍ନ) (୬ତତ୍) ଗୋନ୍ନ ଧନ ।

ଗୋନ୍ନବାନ୍—ପୁଂ.ବଂ. (ଗୋନ୍ନ + ବତ୍) ଗୋନ୍ନଯୁକ୍ତ, ଯାହାର ଗୋନ୍ନ ଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋନ୍ନବତୀ ।

ଗୋନ୍ନବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବ. (ଗୋନ୍ନ + ବୃକ୍ଷ) ଧନ୍ୱନ୍ ବୃକ୍ଷ ।

ଗୋନ୍ନ ସୁମରିବା, ଗୋନ୍ନ ସୁମରଣକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆପଣା ପରିବାରର ବିଷୟ ସ୍ମରଣ କରିବା, ଝୁରିବା ।

ଗୋନ୍ନସ୍ଖଳନ—କ୍ଲୀ.ବ.(ଗୋନ୍ନ + ସ୍ଖଳନ) ଜଣକର ନାମ କହିବାବେଳେ ଅନ୍ୟର ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା (ଅତିଶୟ ଗାଢ଼ ଚିନ୍ତାରେ ଏପରି ଘଟିଥାଏ) ।

ଗୋନ୍ନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗୋ + ହ୍ନେ + ଅ + ଆ) ପୃଥିବୀ, ଗୋ-ସମୁଦ୍ର, ଗାଭୀସ୍ୱରୂପା ମହାଦେବୀ, (ବଂ) କୃଷ୍ଣ ଭାର୍ଯ୍ୟା ।

ଗୋନ୍ନାନ୍ତ—ପୁଂ. ବ. (ଗୋନ୍ନ + ଅନ୍ତ) ୬ତତ୍; ଗୋନ୍ନର ବିନାଶ ।

ଗୋନ୍ନାନ୍ତର—କ୍ଲୀ.ବ. (ଗୋନ୍ନ + ଅନ୍ତର) ଅନ୍ୟଗୋନ୍ନ ।

ଗୋନ୍ନିକ—ବଂ. (ଗୋନ୍ନ + ଇକ) ଗୋହୋପଜୀବୀ, ଗୋନ୍ନୀୟ ।

ଗୋନ୍ନୀ,ଗୋନ୍ନିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଗୋନ୍ନ-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ଅମୁକ) ଗୋନ୍ନଜାତ, (ଅମୁକ) ବଂଶଜାତ ।

ଗୋନ୍ନୀୟ—ବଂ. (ଗୋନ୍ନ + ଈୟ) ଗୋନ୍ନସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,(ଅମୁକ) ଗୋନ୍ନଜାତ, (ଅମୁକ) ବଂଶୀୟ ।

ଗୋତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବ. (ଗୋ + ତ୍ର) ଜାତି-ବିଶେଷ, ଯେଉଁ ଜାତି କେବଳ ଗୋରୁଠାରେ ଅଛି ଅନ୍ୟ ଜାନ୍ତାଠାରେ ହେଲେ ନାହିଁ, ଗୋରୁର ଧର୍ମ ।

ଗୋଦ—ପୁଂ. ବ. (ଗୋ + ଦା + ଅ) ମସ୍ତିଷ୍କ, ମଗଜ, ଗୋଦାବରୀ ନିକଟସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଦେଶ,ଶ୍ଳୀପଦରୋଗ,ଗୋଦର, (ବଂ) ଯେ ଗୋରୁ ଦାନକରେ, ଗୋଦାତା ।

ଗୋଦଡ଼—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଗ୍ରନ୍ଥିଲ)ଅନେକ ସରସ୍ତ ଚର୍ମ ଜନାରେ ଉଆର ହୋଇ-ଥିବା ଆସ୍ତରଣ, କନ୍ଥା ।

ଗୋଦଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବଂ.ସ୍ଥୂଳ,ଗଦଡ଼ା, ଶ୍ରବଣ ଶକ୍ତିରହିତ, ସ୍ତବ୍ଧ(କର୍ଣ୍ଣ), ସ୍ପର୍ଶାନୁଭୂତି-ରହିତ(ଅଙ୍ଗ), ଖାଦ୍ୟରେ ଭର୍ତ୍ତିହୋଇ-ଥିବା ଅବସ୍ଥାଯୁକ୍ତ (ପାଟି), ଗମ୍ଭୀର ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ,(ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବଂ)ଗୋଦର୍ଗ,ଶ୍ଳୀପଦ ରୋଗୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋଦଡ଼ୀ ।

ଗୋଦନ—କ୍ଲୀ.ବଂ.(ଗୋଦ + ନ୍ଦି + ଅ) ମସ୍ତିଷ୍କରକ୍ଷକ, ମୁକୁଟାଦି ।

ଗୋଦନା—(ରେବେଲଗଞ୍ଜ) ସାରଣ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଗୋଦନାବାଲୀ—ବେଦିୟା ଜାତିର ସ୍ତ୍ରୀ-ଲୋକ ।

ଗୋଦନ୍ତ-କ୍ଲୀ.ବ.ହରିତାଳ, ଅକର୍ମଶିଳା, (ପୁଂ. ବ. ୬ତତ୍) ଗୋରୁର ଦାନ୍ତ ।

ଗୋଦର—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଗ୍ରନ୍ଥିଲ)ପାଦର ମାଂସବୃଦ୍ଧି ରୋଗ, (ବଂ) ଶ୍ଳୀପଦ-ରୋଗଯୁକ୍ତ ।

ଗୋଦର୍ଗ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଶ୍ଳୀପଦରୋଗ-ଯୁକ୍ତ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଗୋଦସ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗତବର୍ଷ, (ବଂ) ଗତବର୍ଷସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗୋଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୋ + ଦା + ଅ + ଆ) ଗୋଦାବରୀ ନଦୀ, ଗାଭୀସ୍ୱରୂପା ମହାଦେବୀ(ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.)ଗୋଦାଣ୍ଡୀ, ଗୋଦରରୋଗଯୁକ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଗୋଦାତା—ପୁଂ. ବଂ. (ଗୋ + ଦା + ତୃ) ଯେ ଗୋଦାନକରେ ।

ଗୋଦାନ—କ୍ଲୀ.ବ.(ଗୋ + ଦ + ଅନ) କେଶ୍ ଛେଦନରୂପ ସଂସ୍କାରବିଶେଷ, ଦକ୍ଷିଣ କର୍ଣ୍ଣର ସମୀପବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ, (୬ତତ୍) ଗୋରୁଦାନ ।

ଗୋଦାନିକ—ବ. (ଗୋଦାନ + ଇକ) ଗୋଦାନାଖ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ,ଗୋଦାନୋକ୍ତ କର୍ମ ।

ଗୋଦାମ—ଗ୍ରା. ବ. (ଇଂ-ଗୋଡ଼ାଉନ୍) ଗଞ୍ଜ,ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ସଞ୍ଚୟସ୍ଥାନ,ଭଣ୍ଡାର, ଗଳ୍ଲାଘର ।

ଗୋଦାମଝଡ଼ା,ଗୋଦାମ ଝାଡ଼ୁ—ଗ୍ରା.ବ. ଗୋଦାମରେ ମହଜୁଦ୍ ଥିବା ପଣ୍ୟ-ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ବିକ୍ରୀ ହୋଇସାରିବା ପରେ ଅଳିଆ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଅକର୍ମଣ୍ୟ ମାଲମାନ ରହିଯାଏ ।

ଗୋଦାମରକ୍ଷ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଗୋଦାମରେ ସଞ୍ଚିତ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯାହା ବିକ୍ରୀ ନ ହୋଇ ବଳିପଡ଼ି ଥାଏ, ଗୋଦାମରେ ଥିବା ଜିନିଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ବ ନିକୃଷ୍ଟ ଓ ଅକର୍ମଣ୍ୟ (ମାଲ), (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅକର୍ମଣ୍ୟ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଗୋଦାୟ—ପୁଂ.ବଂ. (ଗୋ + ଦା + ଅ) ଯେ ଗୋଦାନ କରେ, ଗୋଦାତା ।

ଗୋଦାରଣ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଗୋ + ଦୃ + ଣିଚ୍ + ଅନ) ଲାଙ୍ଗଳ,କୁଦାଳ,କୋଡ଼ି ।

ଗୋଦାଶ—ଗ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା)ବ.ଶୁଦ୍ର,ପାଟକ ବିଶେଷ ।

ଗୋଦାବରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତା ପୁଣ୍ୟତୋୟା ନଦୀବିଶେଷ, ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ।

ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର—ଉତ୍କଳର ଭୂତପୂର୍ବ ଶିକ୍ଷାମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ।

ଗୋଦୁଗ୍ଧ—କ୍ଲୀ. ବ. (୬ତତ୍) ଗୋରୁର କ୍ଷୀର, ଗାଈଦୁଧ ।

ଗୋଦୁଗ୍ଧଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚଣିକା ତୃଣ, [ଘାସ ।

ଗୋଦୁଗ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚଣିକା ତୃଣ, ଘାସବିଶେଷ ।

ଗୋଦୁହ—ପୁଂ.ବ. ଗୋ + ଦୁହ + କ, କ୍ଲପ୍)ଗୋଦୋହକ,ଗୋପାଳ,ଗଉଡ଼ ।

ଗୋଦୋହ—ପୁଂ. ବ. ଗୋଦୋହନ, ଗୋଦୁଗ୍ଧ, କାଳବିଶେଷ ।

ଗୋଦୋହନ—କ୍ଲୀ.ବ. ଗୋରୁଦୋହନ, ଗାଈ ଦୁହିବା, ଗୋଦୋହନକାଳ ।

ଗୋଦୋହନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗୋ+ଦୁହ୍+ଅନ+ଈ) ଗୋଦୋହନ ପାତ୍ର, ଦୁଧ-ଦୁହାଁ ଠେକ, ଦୁଧଦୁହାଁ ଭାଣ୍ଡ ।

ଗୋଦୋହ୍ନମାତ୍ର—ଅବ୍ୟ.ଅତିଅଳ୍ପସମୟ ।

ଗୋଦ୍ରବ—ପୁଂ. ବ. (ଗୋ+ଦ୍ରୁ+ଅ) (ମଧ୍ୟ. କ. ଧା) ଗୋମୂତ୍ର, ଗାଇମୁତ, ଗୋରୁମୁତ ।

ଗୋଧଡ଼ି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ସଂ—କନ୍ଥା-ଗ୍ରନ୍ଥିଲ) ଗୋଦଡ଼ି, କନ୍ଥାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପରିଧାନ ବା ଆସ୍ତରଣ,ମୁଣ୍ଡା,ଝୁଲମୁଣ୍ଡି,ସନ୍ନ୍ୟାସୀ, କନ୍ଥାଧାରୀ, ବୈରାଗୀ, ଭିକ୍ଷୁକ ।

ଗୋଧନ—କ୍ଲୀ. ବ. ଗୋରୂପ-ଧନ, ଗୋସମୂହ, ଗୋରୂପଣ୍ଣ, ପ୍ରଶସ୍ତ ଫଳ-ଯୁକ୍ତ ଖେତ, (ବଂ) ଯାହାର ଗୋରୂପ ଧନ ଅଛି ।

ଗୋଧନବାହୁଡ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଗୋରୁମାନେ ଚରିବୁଲି ଫେରିବା, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଗୋଧୂଳି ସମୟରେ ଗୋଚାରଣରୁ ଫେରିବା ।

ଗୋଧନ୍ୟ—ଚୀନ୍‌ପରିବ୍ରାଜକବର୍ଣ୍ଣିତ ଏକ ବିସ୍ତୃତ ମହାଦ୍ୱୀପ । [ଗହମ ।

ଗୋଧମ—ବ. (ଗୁଧ+କ,ଅମ)ଗୋମୂତ୍ର,

ଗୋଧର—ପୁଂ.ବ.(ଗୋ+ଧୃ+କ,ଅ) ପର୍ବତ, ପ୍ରଭାସଖଣ୍ଡବର୍ଣ୍ଣିତ ଏକ ପ୍ରାଚୀନ ପୁଣ୍ୟତୀର୍ଥ ।

ଗୋଧର୍ମ—ପୁଂ.ବ. (ତତ୍ପୁ)ଗୋରୁଙ୍କ-ପରି ବିଚାରଶୂନ୍ୟ ମୈଥୁନ, (ପଶୁ-ମାନଙ୍କପରି) ।

ଗୋଧା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗୁଧ୍+ଅ+ଆ)ଧନୁର ଗୁଣାଘାତ ନିବାରଣାର୍ଥ ବାମପ୍ରକୋଷ୍ଠ-ନିବଦ୍ଧ ଚର୍ମନିର୍ମିତ ପଟ୍ଟିକା, ଜନ୍ତୁ-ବିଶେଷ, ଗୋଧୂସାପ ।

ଗୋଧାଖ୍ୟ—ପୁଂ.ବ.ଗୋଧୂସାପ ।

ଗୋଧାଙ୍ଗୁଳିତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବ.(କ.ଧା) ଗୋଧୂ-ଚର୍ମରେ ତିଆରି ଦସ୍ତାନା ।

ଗୋଧାଦ୍ରି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଗୋଧାପଦୀ ଲତା, ହଂସପାଦୀ ଲତା ।

ଗୋଧାପଦିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଗୋଧାପଦୀ ଲତା, ହଂସପାଦୀ ଲତା ।

ଗୋଧାପଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ, ବ. ଲତାବିଶେଷ, ହଂସପାଦୀ ।

ଗୋଧାସ୍ପଦ—ବଂ. (ଗୋ+ଧା+ଅସ୍) ଯେ ଗୋରୁ ଧାରଣକରେ,ଗୋଧାରକ ।

ଗୋଧାବଣ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୋଧାପଦୀ, ବଟପତ୍ରୀ ।

ଗୋଧାବଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୋଧା ସଦୃଶୀ-ଲତା, ଗୋଧାବଣ୍ଟା, ହଂସପାଦୀ ଲତା ।

ଗୋଧାବୀଣାକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୋଧୂଚ୍ଛଲରେ ଆବଦ୍ଧ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ଖଂଜଣୀ, ଘଡ଼ୁକ ।

ଗୋଧାସ୍ପନ୍ଦ—ପୁଂ. ବ. ପାକଡ଼ା ଖଇର ।

ଗୋଧୂ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗୋ+ଧା+ଉ) ଗୋମୁହାଁ କୁମ୍ଭୀର, ଗୋଧୂକା, ଗୋଧୂ-ସାପ, (ପୁଂ. ବ) ଲଲାଟ, କପୋଳ ।

ଗୋଧୂକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୁଧ+କ+ଆ) ଗୋଧୂସାପ, ଗୋଧୂ ।

ଗୋଧୂକାସ୍ପଦ—ପୁଂ. ବ. ଗୋଧୂସାପପରି ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ ଜନ୍ତୁବିଶେଷ ।

ଗୋଧୂମା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗୋଧ+ଉନ୍+ଈ) ଖଡ଼ିକା (ବୃହତ୍ସଂହିତାବିଶେଷ) ।

ଗୋଧୂସାପ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୋଧୂ (ଦେଖ) ।

ଗୋଧୀଶ—ପୁଂ.ବ.ଦ୍ରୋଣପୁତ୍ର, ଗଉଶ ।

ଗୋଧୂମ—ପୁଂ. ବ. (ଗୁଧ+କ, ଉମ) ଗୋଧୂମ, ଗହମ, ଲେମ୍ବୁ, ନାରଙ୍ଗ, ଶସ୍ୟବିଶେଷ ।

ଗୋଧୂମକ—ପୁଂ. ବ. (ଗୋଧୂମ+କ) ସର୍ପବିଶେଷ ।

ଗୋଧୂମଚୂର୍ଣ୍ଣ—କ୍ଲୀ.ବ. (ତତ୍ପୁ)ଗହମ-ଅଟା, ମଇଦା ।

ଗୋଧୂମସମ୍ଭବ—କ୍ଲୀ.ବ. ସୌବୀରକାଞ୍ଜିକ ବିଶେଷ ।

ଗୋଧୂମସାର—ପୁଂ. ବ. ଗୋଧୂମର ସାରାଂଶ, ଗହମସାର ।

ଗୋଧୂମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୋ+ଧୂମ୍+ଅ+ଈ) ଗୋଲୋମିକା, ଶ୍ୱେତଦୂର୍ବା, ଧଳାଦୂବ ।

ଗୋଧୂଳି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ବ୍ରୀ) ଗୋରୁ-ମାନେ ଚରିବୁଲି ଫେରିବା ସମୟକୁ ଗୋଧୂଳି କହନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍, ସନ୍ଧ୍ୟା-କାଳ, ସନ୍ଧ୍ୟାର ପ୍ରାକ୍‌କାଳ, (କ.ଧା) ଗୋରୁଖୁରୀ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ଥିତଧୂଳି ।

ଗୋଧୂଳିସମୟ—ବ. ଗୋଧୂଳି ସମୟରେ କୌଣସି ଶୁଭକର୍ମପାଇଁ ଗମନ କରିବା ବା ଅନୁକୂଳ କରିବା ।

ଗୋଧୂଳିଲଗ୍ନ—କ୍ଲୀ. ବ. (କ.ଧା)ଗୋଧୂଳି ସମୟରେ ବିବାହପାଇଁ ନିରୂପିତ ଲଗ୍ନ ।

ଗୋଧେନୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (କ.ଧା)ଦୁଗ୍ଧବତୀ ଗାଈ ।

ଗୋଧେର-ବଂ.(ଗୁଧା+କ,ଏର)ରକ୍ଷକ, ପୃଷ୍ଠପୋଷକ ।

ଗୋଧେରକ—ବଂ. (ଗୋଧେର+କ) ରକ୍ଷକ, (ବ) ଚତୁଷ୍ପଦ ସର୍ପବିଶେଷ, ଗୋଧୂସାପ ।

ଗୋଧ୍ର—ପୁଂ. ବ. (ଗୋ+ଧୃ+କ,ଅ) ଭୂଧର, ପର୍ବତ ।

ଗୋଧ୍ରା—ଗୁଜୁରାଟର ପାଞ୍ଚମହଲ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଧ୍ରାଉପବିଭାଗାନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରଧାନ ନଗର ।

ଗୋନନ୍ଦ—ପୁଂ. ବ. କାଶ୍ମୀରେଶ୍ୱରଙ୍କର ଗଣବିଶେଷ, କାଶ୍ମୀରର ଜଣେ ରାଜା, ମତ୍ସ୍ୟ, ବାମନ ଓ ମାର୍କଣ୍ଡେୟପୁରାଣୋକ୍ତ ଜନପଦବିଶେଷ ।

ଗୋନନ୍ଦନ—ପୁଂ. ବ. ସୁକ୍ରକର୍ଣ୍ଣାମୃତଧୃତ ଜଣେ କବି ।

ଗୋନନ୍ଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୋ+ନନ୍ଦ୍+ଅ+ଈ) ସାରସ ପକ୍ଷୀ, ବଡ଼ିଆକାଙ୍କ, ପର୍ବତବିଶେଷ, ଦେଶବିଶେଷ, ଶିବ, କାଶ୍ମୀରର ପ୍ରାଚୀନ ରାଜାବିଶେଷ, ନଗର ମୁଆ ।

ଗୋନର୍ଦ୍ଦ—ପୁଂ.ବ.(ଗୋ+ନର୍ଦ୍+କ, ଅ) ସାରସପକ୍ଷୀ,ଦେଶବିଶେଷ, କେଉଟ ମୁଆ, ମହାଦେବ, କାଶ୍ମୀରର ଜଣେ ରାଜା, ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଗୋନର୍ଦ୍ଦୀୟ—ପୁଂ.ବ.(ଗୋନର୍ଦ୍ଦ+ଈୟ) ପତଞ୍ଜଳି ମୁନି, (ବଂ) ଗୋନର୍ଦ୍ଦ ଦେଶୋତ୍ପନ୍ନ ।

ଗୋନସ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୋ+ନସ୍+ଅ); (ବ.ବ୍ରୀ) ଘୋଡ଼ାସାପ,ସର୍ପବିଶେଷ, ଚକ୍ରବୋଡ଼ା, (ପୁଂ.ବ) ବୈଦ୍ୟାନ୍ତମଣି ।

ଗୋନସୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଔଷଧବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।
ଗୋନାଗୋପ୍ତୀ — (ଗଣଗୋପ୍ତୀଶବ୍ଦଜ) ପୂର୍ବପୁରୁଷ ବା ବା ବଂଶଠାରୁ ଠିକ୍ ଗଣିବା ।
ଗୋନାଡ଼ିକ — ପୁଂ. ବ. ଚକ୍ଷୁଶାକ ।
ଗୋନାଥ — ପୁଂ. ବ. (ଗୋ + ନାଥ) (୬ତତ୍) ବୃଷ, ଭୂମିପତି, ରାଜା, ଗୋସ୍ୱାମୀ, ଯାହାର ଗୋରୁପଲ୍ଲ ଅଛନ୍ତି ।
ଗୋନାସ୍ୟ — ପୁଂ.ବ. (ଗୋ + ନା + ଅ) ଗୋପ, ଗଉଡ଼ ।
ଗୋନାସ — ପୁଂ.ବ. (ବ.ଜ୍ରୀ) ଗୋନସ-ସର୍ପ, (କ୍ଲୀ.ବ) ଉତ୍ତିବିଶେଷ, ବୈଦ୍ୟାନ୍ତ-ମଣି ।
ଗୋନାସା-ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଗୋନାସିକା(ଦେଖ) ।
ଗୋନାସିକା — ବ. ହିମାଳୟର ଯେଉଁ ସ୍ଥଳରେ ପର୍ବତ ଛିଦ୍ରରୁ ବାହାରି ଗଙ୍ଗାନଦୀ ଧାରଭାବରେ ଭୂପୃଷ୍ଠରେ ପଡ଼ିଅଛି,ଗୋରୁର ଝୋମଣି, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.), ଓଡ଼ିଶାର କେନ୍ଦୁଝର-ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ । [ଗ୍ରନ୍ଥ ।
ଗୋନିଷ୍କ୍ରମଣ — କ୍ଲୀ. ବ. ଗୋଟିଏ ପୁଣ୍ୟ-
ଗୋନିଷ୍ୟନ୍ଦ — ପୁଂ.ବ.ଗୋମୂତ୍ର, ଗୋରୁ-ମୂତ୍ର ।
ଗୋନ୍ଦ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ସ — ଲୁନ୍ଦ୍ରରୁ) ଏକ-ପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷ-ନିର୍ଯ୍ୟାସ ବା ଅଠା । ପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷ ନିର୍ଯ୍ୟାସ ବା ଅଠା ।
ଗୋନ୍ଦାନ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଭାରତର ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶରେ କଥିତ ଓଡ଼ିଆ ଓ ଛତିଶ-ଗଡ଼ ଭାଷା ।
ଗୋନ୍ଦ — ସ୍ତ୍ରୀ.(ବସ୍ତ୍ରର)ବ. ଭାଗ, ଅଂଶ ।
ଗୋନ୍ଦୋଲ୍--ସାଧାରଣଲୋକମାନ ନଦୀଠାରୁ ନିଃସୃତ ଗୋଟିଏ ବିସ୍ତୃତ ଖାଲ ।
ଗୋନ୍ଧଲଗାର, ଗୋନ୍ଧଲୀ — ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟବାସୀ ମରାଠା ଜାତିବିଶେଷ ।
ଗୋନ୍ନୋଧସ୍ ପୁଂ.ବ.ଗମନଶୀଳ, ଦୁଗ୍ଧର ଯାହା ତରଳିତ ବା ପ୍ରବାହିତ ହୁଏ ।
ଗୋପ — ପୁଂ.ବ. (ଗୋ + ପା + କ,ଅ) ଜାତିବିଶେଷ, ଗଉଡ଼, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋପୀ, ଗଉଡ଼ୁଣୀ, (ପୁଂ.ବ) ଗ୍ରାମ୍ୟାଧିକାରୀ, ଭୂପାଳ,ଗୋପ୍ତାଧ୍ୟକ୍ଷ, (ବିଂ)ଗୋରକ୍ଷକ, ରକ୍ଷକ, ଉପକାରକ, (ପୁଂ.ବ)ଗନ୍ଧର୍ବ-ବିଶେଷ,କ୍ଷାରଜଳ,(ସ୍ତ୍ରୀ.ବ)ଗୋପପୁର, ବୃନ୍ଦାବନ,ପତଳା ତାରରେ ଦଉଡ଼ିପରି ବଳା ହୋଇଥିବା ସୁନାର ହାର ।
ଗୋପକ — ପୁଂ.ବିଂ. (ଗୋପ + କ)ରକ୍ଷକ ଗୋପନକାରୀ, (ବ) ଜିଲ୍ଲାର ଶାସକ କର୍ମଚାରୀ, ବହୁ ଗ୍ରାମର ରକ୍ଷକ, ଗଉଡ଼, ଝୁଣା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋପିକା ।
ଗୋପକନ୍ୟା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଔଷଧବିଶେଷ, ଶାରିବା, ଶ୍ୟାମାଲତା ।
ଗୋପକନ୍ୟକା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (୬ତତ୍) ଗଉଡ଼ୁଣୀ, ଗୋପୀ, ବୃନ୍ଦାବନର ଷୋଳସହସ୍ର ଗୋପନାରୀ ।
ଗୋପକର୍କଟିକା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କ୍ଷୁଦ୍ରରୁ ।
ଗୋପକେନା-ସ୍ତ୍ରୀ.(ଗଞ୍ଜାମ)ବ.(ବେଦ୍ୟକ) ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।
ଗୋପକ୍ଷେତ୍ର — ପ୍ରଭାସଖଣ୍ଡବର୍ଣ୍ଣିତ ଏକ ପୁଣ୍ୟସ୍ଥାନ ।
ଗୋପଗୋଇ — ସ୍ତ୍ର . ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗଉଡ଼ୁଣୀ, ଗୋପାଙ୍ଗନା, ଗୋପୀ ।
ଗୋପଘୋଷା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ହସ୍ତୀକୋଳି, ଭଉଁଚକୋଳି ।
ଗୋପତ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଗୁପ୍ତ, ଲୁକାୟିତ, ଅଦୃଶ୍ୟ ।
ଗୋପତମାରୁ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ.ବିଶ୍ୱାସଘାତକ, ଗୁପ୍ତହନ୍ତା, ରହସ୍ୟଭେଦକାରୀ ।
ଗୋପତା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୋପର ଧର୍ମ, ଗୋପଭାବ ।
ଗୋପତି — ପୁଂ.ବ.(ଗୋ + ପତି)୬ତତ୍, ଶିବ, ବୃଷ, ଷଣ୍ଢ,ଭୂମିପତି,କରଣପତି, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ବରୁଣ, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ସହସ୍ରନାମୋକ୍ତ ନାମବିଶେଷ, ସ୍ୱର୍ଗପତି ଇନ୍ଦ୍ର, ବୃଷଭନାମକ ଔଷଧି, ଭୋଜ-ବଂଶୀୟ ଜଣେ ରାଜା,ବାଗୁଲ ବା ମୁଖର ବ୍ୟକ୍ତି, ଗଉଡ଼, ଗନ୍ଧର୍ବବିଶେଷ, ନଅ-ଜଣ ଉପନନ୍ଦଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ।
ଗୋପତିରୂପ — ପୁଂ. ବ. ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ।
ଗୋପତ୍ୟ — କ୍ଲୀ. ବ. ଗୋପତିର ଧର୍ମ, ଗୋପାଳକ ଭାବ,ଅଥର୍ବବେଦର ବ୍ରାହ୍ମଣ-ବିଶେଷ ।
ଗୋପଥ — ପୁଂ.ବ.(୬ତତ୍)ଯେଉଁପଥରେ ଗୋରୁମାନେଯାଆନ୍ତି,(କ.ଧା) ସ୍ୱର୍ଗପଥ, ଅଥର୍ବବେଦୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣବିଶେଷ ।
ଗୋପଦ — କ୍ଲୀ.ବ. ଗୋରୁର ପଦଯୋଗ୍ୟ ସ୍ଥାନ ।
ଗୋପଦଳ — ପୁଂ. ବ. (ଗୋପଦ + ଲା + ଅ)ଗୁବାକବୃକ୍ଷ, ଗୁଆଗଛ ।
ଗୋପଦାଣ୍ଡ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୋପସ୍ତରର ଦାଣ୍ଡ ବା ପଥ ।
ଗୋପନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଗୁପ୍ + ଣି, ଅନ) ଲୁଚିବା, ଅପହ୍ନବ, ରକ୍ଷଣ, କୁସ୍ତ୍ରୀ, ବ୍ୟାକୁଳତା, ଦୀପ୍ତ, ତମାଳପତ୍ର, ତେଜପତ୍ର ।
ଗୋପନକରିବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ଲୁଚାଇବା ।
ଗୋପନଗର—ବ, ଗୋକୁଳ (ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଲ୍ୟଲୀଳାସ୍ଥାନ) । [(ଦେଖ) ।
ଗୋପନଗରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୋପନଗର
ଗୋପନବାଦ — ବ. (ଆଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ) ସାଧାରଣଙ୍କ ଅବୋଧ ଧର୍ମତତ୍ତ୍ୱବିଶେଷ ।
ଗୋପନା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗୁପ୍ + ଅନ୍ + ଆ) ଦୀପ୍ତି ।
ଗୋପନାଗରୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (୬ତତ୍)ଗୋପୀ (ଦେଖ), ରାଧିକା ।
ଗୋପନାରୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(୬ତତ୍)ଗୋପ ସ୍ତ୍ରୀ, ଗଉଡ଼ୁଣୀ, ଗୋପାଙ୍ଗନା ।
ଗୋପନୀୟ — ବିଂ. (ଗୁପ୍ + ନି, ଅନୀୟ) ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ, ଲୁଚାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ, ରକ୍ଷଣୀୟ, ଯାହା ପ୍ରକାଶ କରିବା ଅନୁଚିତ ।
ଗୋପପୁର — ବ.ଗୋପନଗର (ଦେଖ) ।
ଗୋପପୁରିଆ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଗୋପପୁର-ନିବାସୀ. (ବ) ଉତ୍କଳର ଏକଶ୍ରେଣୀର ଗଉଡ଼ । [ଗୋପାଙ୍ଗନା ।
ଗୋପବଧୂ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଶାରିବା,
ଗୋପବଧୂଟୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗୋପ + ବଧୂ + ଟୀ) ଯୁବତୀ ଗୋପାଙ୍ଗନା, ଗଉଡ଼ୁଣୀ, ଗୋପୀ । [(ଦେଖ) ।
ଗୋପବନ୍ଧୁ—ବ. (୬ତତ୍) ଗୋପବଲ୍ଲଭ

ଗୋପବନ୍ଧୁଦାଶ—ଗ୍ରା.ବ.ଉତ୍କଳର ଜଣେ ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ନେତା । ଉତ୍କଳମଣି ପଣ୍ଡିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାଶ । 'ସମାଜ' ନାମକ ଦୈନିକ ପତ୍ରିକାର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ।

ଗୋପବଲ୍ଲଭ—ବ.(୬ତତ୍ତ୍ୱ)ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ,(ବଂ. ୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୋପମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋପବଲ୍ଲଭା ।

ଗୋପଭଦ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ. ଶାଳୁକ ।

ଗୋପଭଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. କାଶ୍ମୀରୀ ବୃକ୍ଷ ।

ଗୋପମାଳ—ଉ.ପ. ପ୍ରଦେଶର ହାର୍ଦ୍ଦୋଇ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ନଗର ।

ଗୋପରସ—ପୁଂ. ବ. (ଗୋପ+ରସ) କ୍ଷାରଜଳ ।

ଗୋପରାଜପଣ୍ଡିତ—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଜ୍ୟୋତିର୍ବିତ୍ ପଣ୍ଡିତ ।

ଗୋପରାଷ୍ଟ୍ର—ପୁଂ.ବ. ଭାରତର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଦେଶ, ଗୋସ୍ୱାଲିୟରର ପ୍ରାଚୀନ ନାମ,ଗଉଡ଼ଜାତିର ପ୍ରଧାନ ବାସସ୍ଥାନ ।

ଗୋପରକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୋସେବା, ଗୋ ପ୍ରତିପାଳନ ।

ଗୋପବନ—କ୍ଲୀ. ବ. ଯେଉଁ ବନରେ ଅନେକ ଗୋପାଳ ବାସକରନ୍ତି ।

ଗୋପବଲ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗୋପବଲ୍ଲୀ+କ+ଆ)ଗୋପବଲ୍ଲୀ, ମୁଣ୍ଡା, ଶାରିବା, ଶୁଆଁଲଇଁ ।

ଗୋପବଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ମୁଣ୍ଡା, ଶାରିବା, ଶୁଆଁଲଇ,ଚେରମାରୁ,ଚେମେଣ୍ଡ ଲତା ।

ଗୋପବାଳ—ପୁଂ. ବ. (୬ତତ୍ତ୍ୱ)ଗଉଡ଼ ଟୋକା, ଗୋପପୁରବାସୀ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ସହଚରଗଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋପବାଳିକା ।

ଗୋପବାଳକ—ପୁଂ. ବ. ଗୋପବାଳ (ଦେଖ), (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋପବାଳିକା ।

ଗୋପଶୁ—ବ. (ଗୋ+ପଶୁ) ଗୋମେଧ ଯଜ୍ଞରେ ବଳି ଦିଆଯିବା ଗୋରୁ ।

ଗୋପସ୍—ପୁଂ.ବ.(ଗୁପ୍+ଅସ୍)ରକ୍ଷିତା, ରକ୍ଷକ ।

ଗୋପସ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଗଉଡ଼ୁଣୀ ।

ଗୋପା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗୋପ+ପା+ଅ+ଆ) ଗଉଡ଼ୁଣୀ, ଶ୍ୟାମାଲତା, ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ପତ୍ନୀ, (ବଂ) ଗୋରକ୍ଷକ ।

ଗୋପାଗୁଳି—ଗ୍ରା. ବ. ଗୋରୁମାନଙ୍କର ଗ୍ରୋମନ୍ତ୍ର, ତଘା ।

ଗୋପାଙ୍ଗନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(୬ତତ୍ତ୍ୱ)ଗୋପସ୍ତ୍ରୀ, ଗୋପୀ, ଶାରିବା, ଗଉଡ଼ୁଣୀ, ଚେରମାରୁ ।

ଗୋପାଜିହ୍ୱ—ବଂ.ଯାହାର ଜିହ୍ୱ. "ଭୟ ନାହିଁ" ଏହିକଥା ଉଚ୍ଚାରଣ କରେ ।

ଗୋପାଟବିକ—ପୁଂ. ବ. ଗୋପାଳ, ଯେ ବନେ ବନେ ଗୋରୁଚରାଇ ବୁଲୁଥାଏ ।

ଗୋପାଷ୍ଟତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ. ବ. ବୌଦ୍ଧମାନଙ୍କର ତୀର୍ଥବିଶେଷ । [ରାଜା ।

ଗୋପାଦତ୍ୟ—ପୁଂ.ବ. କାଶ୍ମୀରର ଜଣେ

ଗୋପାଧ୍ୟକ୍ଷ—ପୁଂ.ବ. ଗୋପାଳମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତା, ଗୋପତି, ନନ୍ଦ, (ବଂ) ଗୋପ-ପ୍ରଧାନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋପାଧ୍ୟକ୍ଷା ।

ଗୋପାନସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗୁପ୍+ନସ୍+ଈ) ବଡଣ୍ଡା, ଘରଗୃହର ନିମ୍ନସ୍ଥ ବକ-କାଷ୍ଠ, ଛତ ଉପରେ ଥିବା ବାଙ୍କିଣ ପିଞ୍ଜରା, କଣ୍ଡିକାବିଷ୍ଟମ୍ଭି କାଷ୍ଠ,ବକ୍ରୀଭୂତ ଧାରଣ କାଷ୍ଠ । [ରକ୍ଷକ ।

ଗୋପାୟକ—ବଂ. (ଗୁପ୍+ଆୟ+କ)

ଗୋପାୟନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଗୁପ୍+ଆୟ+ଅନ) ଗୋପନ, (ବଂ) ରକ୍ଷକ ।

ଗୋପାୟିତ—ବଂ.(ଗୁପ୍+ମଂ.ତ)ରକ୍ଷିତ, ଲୁକ୍କାୟିତ,ପରିପୁଷ୍ଟ,(କ୍ଲୀ.ବ) ଗୋପନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋପାୟିତା ।

ଗୋପାୟିତା—ପୁଂ.ବଂ. (ଗୁପ୍+କ.ତୃ) ରକ୍ଷକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋପାୟିତ୍ରୀ ।

ଗୋପାଳ—ପୁଂ. ବ. (ଗୋ+ପାଳ+କ,ଅ)ରାଜା, ଗୋରକ୍ଷକ, ଗଉଡ଼ଜାତି, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଅବତାରବିଶେଷ, ନନ୍ଦନନ୍ଦନ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ଶିବ ।

ଗୋପାଳକ—ପୁଂ. ବ. ବଂ. ଗୋରକ୍ଷକ, ଗୋପ,ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ,ଶିବ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଗୋପାଳିକା ।

ଗୋପାଳକର୍କଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. କ୍ଷୁଦ୍ରକାଲୁଣ୍ଡ, ବୁନ୍ଦୁରୁ ।

ଗୋପାଳକବ—ଗ୍ରା. ବ. ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଓଡ଼ିଆ କବି ।

ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ—ପୁଂ.ବ. ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ (ପଞ୍ଚନାୟକ)—ଗ୍ରା. ବ. ଉତ୍କଳର ଇନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜ ପୁଗର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଙ୍ଗୀତ ରଚୟିତା କବି । [ଭେଦ ।

ଗୋପାଳକେଶବ—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି-

ଗୋପାଳଗଞ୍ଜ—ଫରିଦପୁର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଗୋପାଳ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ—ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଟୀକାକାର ।

ଗୋପାଳଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ—ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଛନ୍ଦ କବି ।

ଗୋପାଳଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ନୈୟାୟିକ ।

ଗୋପାଳତମ୍ପୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଜୀବଗୋସ୍ୱାମୀକୃତ ଖଣ୍ଡିଏ ତମ୍ପୁ ଗ୍ରନ୍ଥ । [ବିଶେଷ ।

ଗୋପାଳତାପନୀୟ—କ୍ଲୀ. ବ. ଉପନିଷଦ୍

ଗୋପାଳଦାସ—ପୁଂ. ବ.ପାଣ୍ଡବଜାତହରଣ ନାମକ ସଂସ୍କୃତ ନାଟକରଚୟିତା ।

ଗୋପାଳଧାନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୋପାଳ+ଧା+ଅନ+ଈ) ଗୋଷ୍ଠ, ଗୋଠ ।

ଗୋପାଳନ—ବ. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୋରୁଙ୍କ ସେବା, ଗୋରୁ ରକ୍ଷିବା ।

ଗୋପାଳନଗର—କ୍ଲୀ.ବ. ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ନଦୀୟା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ବାଣିଜ୍ୟର ପ୍ରଧାନ ନଗର ।

ଗୋପାଳନନ୍ଦବାଣୀବିଳାସ—ସାରାବଳୀ-ନାମକ କୁମାରସମ୍ଭବର ଟୀକାକାର ।

ଗୋପାଳନାୟକ—ପୁଂ. ବ. ଭାରତବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ନାୟକ ।

ଗୋପାଳନ୍ୟାୟପଞ୍ଚାନନ ଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ—ବଙ୍ଗଦେଶୀୟ ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ସ୍ମାର୍ତ୍ତ ପଣ୍ଡିତ ।

ଗୋପାଳପଣ୍ଡିତ—ଗୃହ୍ୟଭାଷ୍ୟ ଓ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତକଦମ୍ବନାମକ ସଂସ୍କୃତ-ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଗୋପାଳପୁର—ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଗର ଓ ବନ୍ଦର ।

ଗୋପାଳବୈଷ୍ଣବ—ଗ୍ରା ବ. ଗୋସ୍ୱାମୀ ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦଦାସଙ୍କର ରାମ, ଯାଦବ,

ମୁକୁନ୍ଦଆଦି ବାରଜଣ, ଗୋପଜାତୀୟ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ଚୃଷ୍ଣି ବଂଶଧରଗଣ ।

ଗୋପାଳଖଣ୍ଡ — ଜଣେ ହାସ୍ୟରସ ପରିବେଷକ, ନବଦ୍ୱୀପାଧିପତି କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ସଭାସଦ୍ ଥିଲେ ।

ଗୋପାଳଭୋଗ — ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଧାନ ଓ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଆମ୍ବ, ଏକପ୍ରକାର ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ଓ କଦଳୀ ।

ଗୋପାଳମନ୍ତ୍ର — ଗ୍ରା.ବି.(ବ୍ୟଙ୍ଗାର୍ଥ)ଚୁଡ଼ା ।

ଗୋପାଳ ମିଶ୍ର — ଗୋପାଳପୂଜାପଦ୍ଧତି ରଚୟିତା ।

ଗୋପାଳଯୋଗୀ — ଜଣେ ବଙ୍ଗୀ ଭାଷ୍ୟ ବିବରଣ ପ୍ରଣେତା ।

ଗୋପାଳବନ୍ଦୀଜନ — ବୁନ୍ଦେଲ ଖଣ୍ଡର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଚରଖାଡ଼ୀନିବାସୀ ଜଣେ କବି ।

ଗୋପାଳବ୍ୟାସ — ସଂସ୍କୃତରେ ନବଗ୍ରହିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପୁସ୍ତକ ରଚୟିତା ।

ଗୋପାଳଶରଣ-ତୁଳସୀକୃତ "ଶତସଇ" ଗ୍ରନ୍ଥର ପ୍ରବନ୍ଧଘଟନାନାମକ ଟୀକା ରଚନା କରିଥିଲେ ।

ଗୋପାଳଶର୍ମ୍ମା — ଜଣେ କବି, ସୂର୍ଯ୍ୟଶତକ ରଚୟିତା ।

ଗୋପାଳସିଂହ — ବ୍ରଜବାସୀ ଜଣେ ହିନ୍ଦି ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଗୋପାଳସିଦ୍ଧାନ୍ତ — ଅଶୌଚମାଳାନାମକ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରକାର ।

ଗୋପାଳି — ପୁଂ. ବି. (ଗୋ + ପାଳି + ଇନ୍) ଶିବ, ପ୍ରବରବିଶେଷ ।

ଗୋପାଳିଆ — ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅଜ୍ଞ ଆଭଡ଼ୁଆ, ଗୋଲିଆ ।

ଗୋପାଳିକା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୋପାଳକ + ଆ)ଗଉଡ଼ୁଣୀ, ଗୋପାଙ୍ଗନା, ଚେର-ମାରୁ, ଲତାବିଶେଷ ।

ଗୋପାଳୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୋପାଳ + ଈ) ଲୁହୁରୁ, ଗୋପାଳକର୍କଟୀ, ଗୋପାଙ୍ଗନା, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଗୋପାଳନ କରେ, କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କର ସହଚରୀଣୀ ମାତୃକା-ବିଶେଷ ।

ଗୋପାଳୁଣୀ — ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗଉଡ଼ୁଣୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର ଲିଙ୍ଗରାଜଙ୍କ ମନ୍ଦିରର ଉତ୍ତରରେ ବେଢ଼ା ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଶ୍ୱେତ ଚୂନକୋଳା ଦେଉଳରେ ପୂଜା ପାଉଥିବା ଭଗବତୀ ଦେବୀଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି, ଭୁବନେଶ୍ୱରୀ ।

ଗୋପାବାନ — ପୁଂ.ବିଂ.(ଗୋପା + ବତୁ) ରକ୍ଷଣଯୁକ୍ତ, ଗୁପ୍ତ, ରକ୍ଷିତ ।

ଗୋପାଷ୍ଟମୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କାର୍ତ୍ତିକମାସର ଶୁକ୍ଳାଷ୍ଟମୀ, ଏହି ଦିନରେ ଗୋପୂଜା କରିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଗୋପିକା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଗୋପା + କ + ଆ) ଗଉଡ଼ୁଣୀ, ଗୋପନାରୀ, ଗୋପନାରୀ, (ବିଂ) ଯେ ସ୍ତ୍ରୀ ଗୋପାଳନ କରେ, ଗୋପାଳିକା, ରକ୍ଷିତ୍ରୀ ।

ଗୋପୀକାମୋଦ — ପୁଂ. ବି. ରାଗିଣୀ-ବିଶେଷ ।

ଗୋପିକ ମୋହନ — ପୁଂ.ବିଂ (ତତ୍ପୁରୁଷ) ଗୋପୀମାନଙ୍କର ମୁଗ୍ଧକାରୀ, (ପୁଂ.ବି) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଗୋପିକାଯନ୍ତ୍ର — କ୍ଲୀ. ବି. ଗୋପୀଯନ୍ତ୍ର (ଦେଖ) । [ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଗୋପିକାରମଣ — ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ପୁରୁଷ)

ଗୋପିତ — ବିଂ.(ଗୋପି + ମଂ.ତ)ସଂଜ୍ଞାତ-ଗୋପନ, ଗୁପ୍ତ, ରକ୍ଷିତ, ଲୁକ୍କାୟିତ ।

ଗୋପିତ୍ର — କ୍ଲୀ.ବି,(ଗୋ + ପିତ୍ର)ତତ୍ପୁରୁଷ; ଗୋରୋଚନା, ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ ।

ଗୋପିନୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଗୁପ୍ + ଇନ୍ + ଈ) ଗୋପୀ, ଶ୍ୟାମା ଲତା, ଶୁଆଁଲଇ, ନାୟିକାବିଶେଷ ।

ଗୋପିଲ — ବିଂ.(ଗୁପ୍ + ଇଲ)ଗୋପ୍ତା ।

ଗୋପିଲପୁରମ୍ — ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ବୃଦ୍ଧାଚଳ ତାଲୁକାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନଗ୍ରାମ ।

ଗୋପିଷ୍ଠ — ବିଂ.(ଗୋ ପ + ଇଷ୍ଠ)ଗୋପ୍ତୃ-ତମ ।

ଗୋପୀ — ପୁଂ.ବିଂ. (ଗୁପ୍ + ଇନ୍)ରକ୍ଷକ ଯେ ରକ୍ଷାକରେ ।

ଗୋପୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗୋପ + ଈ)ଗୋପ-ପତ୍ନୀ,ଗୋପାଙ୍ଗନା,ଅନନ୍ତମୂଳ, ଚେର-ମାରୁ, ଲୁଆମଇତା,ବିମ୍ବଫଳ,ରକ୍ଷିକା ।

ଗୋପୀକ—ପୁଂ. ବି. ସୂକ୍ତିକର୍ଣ୍ଣାମୃତଧୃତ ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ କବି ।

ଗୋପୀକାନ୍ତ—ନ୍ୟାୟପ୍ରଦୀପନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚୟିତା ।

ଗୋପୀଗୀତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଭାଗବତର ଦଶମ ସ୍କନ୍ଧାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋପୀମାନଙ୍କକୃତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ-ଙ୍କର ସ୍ତୁତିବିଶେଷ ।

ଗୋପୀକାମୋଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କାମଦ ଓ କେଦାରା ଯୋଗେ ଉତ୍ପନ୍ନ ରାଗିଣୀ-ବିଶେଷ ।

ଗୋପୀଚନ୍ଦନ — କ୍ଲୀ. ବି. ଏକପ୍ରକାର ତିଳକମାଟି, ଗୌରମୃତ୍ତିକା ।

ଗୋପୀଚନ୍ଦ୍ର — ରଙ୍ଗପୁରର ଜଣେ ରାଜା ଥିଲେ ଏହାଙ୍କ ଗାନ ବର୍ତ୍ତମାନ ରଙ୍ଗପୁର ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରଚଳିତ ଅଛି ।

ଗୋପୀଜନବଲ୍ଲଭ—ପୁଂ. ବି. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଗୋପୀତ — ପୁଂ. ବି. ଖଞ୍ଜନବିଶେଷ ।

ଗୋପୀଥ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୋ + ପା + ଥ) ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ, ସୋମପାନ, ରକ୍ଷଣ ।

ଗୋପୀଥ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଗୋ + ପୀଥ + ଯ) ପୃଥିବୀପାଳନ ।

ଗୋପୀନାଥ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ପୁରୁଷ) ଗୋପୀ ମାନଙ୍କର ନାଥ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଗୋପୀନାଥଦେବ—ଓଡ଼ିଶାର ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାଜା ଥିଲେ ।

ଗୋପୀନାଥଜନ୍ମ—ଓଡ଼ିଶାଶବ୍ଦତତ୍ତ୍ୱବୋଧ-ନାମକ ଅଭିଧାନର ସଂକଳୟିତା,ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ଜନୈକ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଓଡ଼ିଆପଣ୍ଡିତ ।

ଗୋପୀନାଥଭଟ୍ଟ — ହରିଣ୍ୟକେଶିସୂତ୍ରର ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାନାମକ ଟୀକାକାର ।

ଗୋପୀନାଥମିଶ୍ର — ଦିବ୍ୟାକୌମୁଦୀନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥ-ପ୍ରଣେତା ।

ଗୋପୀନାଥମୌଳିକ୍ — ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ନୈୟାୟିକ ଓ ବାବେଶ୍ୱର ରାଜା ଜୟସିଂହଙ୍କ ସଭାପଣ୍ଡିତ ।

ଗୋପୀନାଥ ଶର୍ମ୍ମା— ଶବ୍ଦମାଳାନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଅଭିଧାନକାର ।

ଗୋପୀନାଥଶୈବ—ମାଧବଶୈଳଙ୍କ ପୁତ୍ର ଓ ସ୍ଥାନସ୍ତୁତିଦୀପିକା ପ୍ରଣେତା ।

ଗୋପୀନାଥନାରାୟଣ—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ସ୍ମାର୍ତ୍ତ ।

ଗୋପୀନ୍ଦ୍ରଉପପ୍ରଭୁପାଳ-ବାମନଙ୍କକାବ୍ୟାଲଙ୍କାରବୃତ୍ତିର କାବ୍ୟାଲଂକାର କାମଧେନୁନାମକ ଟୀକାକାର ।

ଗୋପୀଭାଷା—ଗ୍ରା.ବି. ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଚୀନ କବି ଦନାଇ ଦାସଙ୍କ ବିରଚିତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣବିଚ୍ଛେଦରେ ଗୋପୀମାନଙ୍କର ଖେଦୋକ୍ତିବିଷୟକ ପଦ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ଗୋପୀଯନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଏକ ତାରବିଶିଷ୍ଟ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଗୋପୀରମଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଆନନ୍ଦଲହରୀର ଟୀକାକାର ।

ଗୋପୁଚ୍ଛ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋପୁଚ୍ଛ ପରି ପୁଚ୍ଛଯୁକ୍ତ ଏକପ୍ରକାର ବାନର, (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୋରୁର ଲାଙ୍ଗୁଳ, (ପୁଂ) ହାରବିଶେଷ । [ଅଲାଇତ ।

ଗୋପୁଟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ବଡ଼ ଅଲେଇତ,ବଡ଼

ଗୋପୁଟୀକ—କ୍ଲୀ.ବି. ଶିବବୃଷଭମସ୍ତକ ।

ଗୋପୁତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଗୋବତ୍ସ, ସୂର୍ଯ୍ୟ-ପୁତ୍ର କର୍ଣ୍ଣ ।

ଗୋପୁର—କ୍ଲୀ.ବି. (ଗୁପ୍+ମ, ଉର) ନଗରର ଫାଟକ, ପୁରଦ୍ୱାର, ସହରର ଗେଟ୍, ଦୁର୍ଗଦ୍ୱାର, ଦ୍ୱାର,ନାଗରମୁଥା, ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରପ୍ରଣେତା ଋଷିବିଶେଷ, ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟରେ ମନ୍ଦିର ସମ୍ମୁଖରେ ନିର୍ମିତ ସମୁଚ୍ଚ ପ୍ରବେଶଗୃହବିଶେଷ ।

ଗୋପୁରକ—କ୍ଲୀ.ବି. ଗୋପୁର, ବୃନ୍ଦାରୁ ଗଛ, ଯେ ଗୋପାଳନ କରେ ।

ଗୋପୁରୀଷ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଗୋମୟ, ଗୋବର ।

ଗୋପେନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ,ଗୋପର ଅଧିପତି ନନ୍ଦ ।

ଗୋପେଶ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ନନ୍ଦଗୋପ, ଗୋପପ୍ରଧାନ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ଶାକ୍ୟମୁନି, ବୁଦ୍ଧଦେବ ।

ଗୋପେଶ୍ୱର—ଆତ୍ମବାଦ ଓ ବାଦକଥା-ନାମକ ବେଦାନ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଗୋପ୍ତବ୍ୟ—ବିଂ. (ଗୁପ୍+ତବ୍ୟ)ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ, ରକ୍ଷଣୀୟ, ଗୁହ୍ୟ ।

ଗୋପ୍ତା—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗୁପ୍+କ, ତୃ) ରକ୍ଷକ,ସମ୍ବରକ,ଆଚ୍ଛାଦନକାରୀ,ନେତା, ପ୍ରତିପାଳକ, (ବି) ବିଷ୍ଣୁ ।

ଗୋପ୍ୟ—ବିଂ.(ଗୁପ୍+ମ,ଯ)ରକ୍ଷଣୀୟ, ଗୋପନୀୟ, ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ, (ପୁଂ.ବି) ଦାସୀପୁତ୍ର, ଭୃତ୍ୟ ।

ଗୋପ୍ୟକ—ପୁଂ. ବି. (ଗୋପ୍ୟ+କ) ଦାସୀପୁତ୍ର, ଭୃତ୍ୟ ।

ଗୋପ୍ୟାନ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋପନ୍ୟ, (ବିଂ) ଗୁପ୍ତ, ଲୁକ୍କାୟିତ ।

ଗୋପ୍ୟାଦିତ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରଭାସତୀର୍ଥରେ ଗୋପୀମାନଙ୍କ କର୍ତ୍ତୃକ ସ୍ଥାପିତ ଗୋଟିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟମୂର୍ତ୍ତି ।

ଗୋପ୍ରକାଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ. ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠଗୋରୁ ।

ଗୋପ୍ରଚାର—ପୁଂ.ବି.(ଗୋ+ପ୍ର+ଚର୍ +ଅଧି,ଅ) ଗୋଚରଭୂମି, ଗୋଚାରଣ ସ୍ଥାନ, ଗୋଷ୍ଠ, ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଗୋପ୍ରତାର—ପୁଂ.ବି. (ଗୋ+ପ୍ର+ତୃ +ଅଧି,ଅ) ସରଯୂର ତୀର୍ଥବିଶେଷ,ଶିବ, ଗୋରୁମାନଙ୍କର ଅବତରଣ ।

ଗୋପ୍ରବେଶ—ପୁଂ. ବି. ଗୋରୁମାନେ ବନରୁ ଚରିବୁଲି ଘରକୁ ଫେରିବା, ଗୋଧୂଳି ସମୟ ।

ଗୋଫଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସୂଚ୍ଛ ଭୋଜ୍ୟ ବ୍ରଣର ବନ୍ଧନବିଶେଷ ।

ଗୋବ—ଗ୍ରା.ବି. ଛିଡ଼ିଥିବା କଣ୍ଟା, ଯଷ୍ଟିର ଅଗଦ୍ୱାରା କରାଯିବା କୃଷ୍ଟାପ୍ରହାର, ବୁନାମାଡ଼, ମୁଠାକରାଯାଇଥିବା ହାତ-ଦ୍ୱାରା ଚେଞ୍ଚାମାଡ଼, ଡାଲିଆଦି ଉପରେ ବା କବାଟରେ ମରାଯିବା ଗୋଲ ଆରୁ-ଆରୁଆ ଫୁଲୁକା ଚିହ୍ନ, ଖୋବା, ସିଝୁ-ବା କଦଳୀପୁଆଆଦିର ମୁଣ୍ଡିକୁ ଗରମ-କରି ଚାହାଦ୍ୱାରା ଦରଜହେବା ସ୍ଥାନରେ ବସାଯିବା ଦାଗ ବା ଛପ, ବାଡ଼ି ବା ବନ୍ଧକର ମୂଳଅଂଶ ।

ଗୋବସ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବାଛୁରୀ ।

ଗୋବସ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବାଛୁରୀ ।

ଗୋବଧ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୋରୁକୁ ଜୀବନରେ ମାରିବା, ଗୋହତ୍ୟା ।

ଗୋବ ବସାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦରଜ ହୋଇଥିବାସ୍ଥାନରେ ସିଝୁ ଓ କଦଳୀ ପୁଆ ଆଦିର ଗୋଲାକାରମୁଣ୍ଡକୁ ଗରମ-କରି ମାଡ଼ିବା ।

ଗୋବର—ଗ୍ରା.ବି.ଗୋରୁରବିଷ୍ଠା,ଗୋମୟ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅତିଅସାର ବସ୍ତୁ, (ସଂ-ବି) ଚୂର୍ଣ୍ଣୀକୃତଗୋମୟ ।

ଗୋବରଗଣେଶ—ଗ୍ରା. ବି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ସ୍ଥୂଳକାୟ ଅଥଚ ଅଚଳ ଓ ଅକର୍ମଣ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗୋବରଗଦା—ଗ୍ରା. ବି. ସାର ବା ଖତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ତୂପୀକୃତ ଗୋମୟ ।

ଗୋବରଗଦାରେ ପଡ଼ୁଛୁକୁଟିବା(ନ୍ୟାୟ)-(ଗ୍ରା-ପ୍ରବଚନ) ଅସ୍ଥାନରେ ସୁନ୍ଦର ପଦାର୍ଥ ଦେଖାଯିବା ନ୍ୟାୟ ।

ଗୋବରଛଡ଼ୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋବର ଜମା-ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଫୁଟିଥିବା ଅଖାଦ୍ୟ ଛତୁ ।

ଗୋବରପାଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଘରଲିପିବା ବା ଅଗଣାଆଦିରେ ଛିଞ୍ଚିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଗୋମୟ ମିଶ୍ରିତ ଜଳ ।

ଗୋବରପୋକ—ଗ୍ରା. ବି. ବାସୀଗୋବ-ରରେ ଦେଖାଯିବା ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ ପୋକ ।

ଗୋବରଲଗାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଅପରିଷ୍କୃତ ସ୍ଥାନକୁ ଗୋବର ଲଗାଇ ଲିପିବା ।

ଗୋଭକ୍ତ—ବିଂ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଗାଈମାନଙ୍କୁ ଦେବତା ଜ୍ଞାନକରି ତତ୍ପ୍ରତି ଭକ୍ତିଯୁକ୍ତ (ହିନ୍ଦୁ) ।

ଗୋଭଣ୍ଡୀର—ପୁଂ.ବି. ଜଳକୁକୁଭପକ୍ଷୀ ।

ଗୋଭାନୁ—ପୁଂ. ବି. ତ୍ରୁଟ୍ୟସୁ ନୃପତିଙ୍କ ପୌତ୍ର ଓ ଅର୍ଗିଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଗୋଭିଲ—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର ପ୍ରଣେତା ଋଷି ।

ଗୋଭିଲପୁତ୍ର-ପୁଂ.ବି.ଜଣେ ସ୍ମୃତିକାର ।

ଗୋଭୃତ୍—ପୁଂ. ବି. (ଗୋ + ଭୃତ୍ + କ୍ୱିପ୍) ଭୂପାଳ, ରାଜା ।

ଗୋଭୃତ୍ତ—ପୁଂ.ବି.(ଗୋ + ଭୃ + କ୍ତ) ପର୍ବତ, ମଣ୍ଡାଧର ।

ଗୋମକ୍ଷିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୋରୁମାନଙ୍କର କେଶଦାୟକ ମାଛିବିଶେଷ, ଦଂଶ, ଡାଉଁଶ ।

ଗୋମଘ—ତ୍ରିଂ. (ଗୋ + ମଘ + ଅ) ଯେ ଗୋରୁଦାନ କରେ, ଗୋମାତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋମଘା ।

ଗୋମଣ୍ଡଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୋ + ମଣ୍ଡଳ) ୬ତତ୍ତ୍ୱ; ଗୋସମୂହ. ଭୂମଣ୍ଡଳ, କିରଣ-ସମୂହ ।

ଗୋମତ—କ୍ଲୀ.ବି.(୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଅଧ୍ୟପରିମାଣ, ଗବ୍ୟୁତି, ଦୁଇକୋଶ ପରିମାଣ ।

ଗୋମତ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପ୍ରଶସ୍ତ ଗୋରୁ ।

ଗୋମତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୋମତ୍ + ଈ) ଗୋଗ୍ରେଚନା,ଲକ୍ଷ୍ନୌନିକଟରେ ପ୍ରବାହିତ ହନୁମାନଙ୍କର ତୀର୍ଥନଦୀବିଶେଷ, ବିଦ୍ୟା ବିଶେଷ, ଗଙ୍ଗା, ଗୋମନ୍ତ ପର୍ବତରେ ଅବସ୍ଥିତା ଭଗବତୀ ମୂର୍ତ୍ତି,ଜଙ୍ଗର ଜିପୁରା-ଜଲମଗ୍ନଗତ ଗୋଟିଏ ନଦୀ, (ବିଂ) ଗୋମାନ୍‌ର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଗୋମଥ୍ୟ—ପୁଂ.ବି. ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ ।

ଗୋମଥ—ତ୍ରିଂ. (ଗୋ + ମଥ୍ + ଅ) ଗୋପାଳ ।

ଗୋମନ୍ତ—ପୁଂ.ବି. (ଗୋ + ମନ୍ + ତ) ବିନ୍ଧ୍ୟପର୍ବତର ସମୀପବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ,ଗୋସମୂହ,ଯାହାର ଗୋରୁ ଅଛି, ଗୋସ୍ୱାମୀ, କୌଞ୍ଚଦ୍ୱୀପରେ ଅବସ୍ଥିତ ପର୍ବତବିଶେଷ, ଗୋସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦଳ ।

ଗୋମୟ—ପୁଂ. ବି. (ଗୋ + ମୟ) ଗୋରୁର ବିଷ୍ଠା, ଗୋବର, ଘଷି ।

ଗୋମୟଚ୍ଛନ୍ନ—କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା) ଗୋବର ଛତୁ ।

ଗୋମୟଚ୍ଛତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଗୋବର ଛତୁ ।

ଗୋମୟସ୍ତ୍ରିୟ—କ୍ଲୀ.ବି.ଗନ୍ଧଖଡ଼,ଧନିଆ ।

ଗୋମୟୋତ୍ଥ—ବି. (ଗୋମୟ + ଉତ୍ + ସ୍ଥା + କ,ଅ) ଗୋମୟଜାତ କୀଟ-ବିଶେଷ, ଗୋବରପୋକ ।

ଗୋମୟୋଦ୍ଭବ—ତ୍ରିଂ. ଗୋମୟଜାତ, ଯାହା ଗୋବରରୁ ଜନ୍ମେ ।

ଗୋମହିଷଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କ ଅନୁଗାମିନୀ ମାତୃକାବିଶେଷ ।

ଗୋମଷ୍ଟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବାର୍ତ୍ତାଜୀବିବିଶେଷ, ଗୁମସ୍ତାଇଗଣ ।

ଗୋମଲ,ଗୋମାଲ-ପଞ୍ଜାବର ପଶ୍ଚିମରେ ସୁଲେମାନ ପାହାଡ଼ରୁ ନିଃସୃତ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଗୋମସୂରକା—ବି.ଗୋବସନ୍ତ(ଦେଖ) ।

ଗୋମସୂରୀ—ବି. ଗୋବସନ୍ତ(ଦେଖ) ।

ଗୋମସୂର୍ଯ୍ୟାଧାନ—ବି. ଗୋଗ୍ରହ ଟିକା (ଦେଖ) ।

ଗୋମସୂର୍ଯ୍ୟାହିତ—ତ୍ରିଂ. (ଗୋମସୂରୀ + ଆହିତ)ଗୋଗ୍ରହ ଟିକା ନେଇଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଗୋମାସ୍ତା—ଯା.ବି.ମୋହରିର, ଖଜଣା-ଆଦାୟକାରୀ ଅଧସ୍ତନ କର୍ମଚାରୀ ।

ଗୋମାଂସ—କ୍ଲୀ.ବି (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୋରୁର-ମାଂସ ।

ଗୋମାଂସଭକ୍ଷଣ—କ୍ଲୀ.ବି. ଗୋରୁମାଂସ ଖାଇବା, ତାଳୁ ସ୍ଥାନରେ ଜିହ୍ୱାର ପ୍ରବେଶ ।

ଗୋମାତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ସୁରଭି, (କ.ଧା)ଗଭୀରୁପା ଜନନୀ, କଶ୍ୟପଙ୍କ ପତ୍ନୀ, ମରୁତ୍ତ ଦେବତା ।

ଗୋମାନ୍—ପୁଂ.ବି. (ଗୋ + ମତ୍) ଯାହାର ଅନେକ ଗାଈ ଅଛନ୍ତି, ଭୂସମ୍ପତ୍ତିଶାଳୀ,ଚକ୍ଷୁଷ୍ମାନ୍,ଜ୍ୟୋତିଃଷ୍ମାନ୍, କିରଣଶାଳୀ, (ପୁଂବି.)ସ୍ମୃତିବାଦକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋମତୀ ।

ଗୋମାୟୁ-ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗୋ + ମା + କ, ଉ)ଶୃଗାଳ, ଶିଆଳ, ଗନ୍ଧର୍ବବିଶେଷ, ଏକପ୍ରକାର ବେଙ୍ଗ, ଗୋଗ୍ରେଚନା ।

ଗୋମାୟୁଭକ୍ଷ-ପୁଂ.ବି. ମୀଚଜାତିବିଶେଷ, ମୁଣ୍ଡପୋଡ଼ା ଜାତି ।

ଗୋମାସ୍ତା—ଯା.ବି.ଯେଉଁ ଲୋକ ଖଜଣା ସଂଗ୍ରହ ବା ଆଦାୟ କରେ, ମହାଜନର ଗଦ୍ଦିର ପ୍ରଧାନ କର୍ମଚାରୀ ।

ଗୋମାସ୍ତାଗିରି—ଯା. ବି. ଗୋମାସ୍ତାର-କାର୍ଯ୍ୟ, ଗୋମାସ୍ତାର ପଦ ।

ଗୋମିଥୁନ—କ୍ଲୀ.ବି. ବୃଷ ଓ ଗାଈ, ଷଣ୍ଢ ଓ ଗାଈ ।

ଗୋମୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଗୋ + ମିନ୍)ଗୋମାନ୍, ଯାହାର ଗୋରୁ ଅଛି,ଉପାସକ, (ପୁଂ-ବି.) ଶୃଗାଳ, ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ଜଣେ ଶିଷ୍ୟ, ପୂଜକ । [ମାଛ ।

ଗୋମୀନ—ପୁଂ.ବି. ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ,ଗାଇଆ

ଗୋମୁଖ—ବି.ନକ,ଯକ୍ଷବିଶେଷ,ମାତଲି-ପୁତ୍ର, ଗୋମୁଖୀ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର, ଲେପନ-ବିଶେଷ, କୁଟିଳାକାର ଗୃହ, ଗୃହରେ ଗ୍ରେରମାନେ ଖୋଲିବା ଏକପ୍ରକାର ସିଦ୍ଧଗାତ, ଗୋମୁଖାକୃତ ସିଦ୍ଧବିଶେଷ, ଆସନବିଶେଷ, ଜପମାଳା ଗୋପନ କରିବାର ଏକପ୍ରକାର ମୁଣି,ବସ୍ତ୍ରରାଜାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀପୁତ୍ର, ଗୋମୁଖୀ, ଏକପ୍ରକାର କୁମ୍ଭୀର,ନଳବାହନ ଦତ୍ତର ପ୍ରତିହାରୀ ।

ଗୋମୁଖା—ବି. ଗୋମୁହାଁ (ଦେଖ) ।

ଗୋମୁଖୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ହିମାଳୟରୁ ଗଙ୍ଗାର ପତନ ସ୍ଥାନରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ-ଗୁହା, ରାଢ଼ଦେଶସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ନଦୀ, ଗୋମୁଖାକୃତ ଜପମାଳାର ଝୁଲି, ମୁଣି, (ଶ୍ରୀ. ବି.) ମହାଦେବଙ୍କୁ ଅଭିଷେକ କରିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଗୋମୁଖାକୃତ ରୁଦ୍ରପ୍ରକ୍ତ ପାତ୍ରବିଶେଷ ।

ଗୋମୁତ୍ତି—ଖରପୀୟ ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜଜାତ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଗୋମୁହାଁ—ଶ୍ରୀ.ବି.ଏକଜାତୀୟ କୁମ୍ଭୀର ।

ଗୋମୁଡ଼—ପୁଂ.ବି.ଗୋରୁପରି ଜନ୍ମୋଧ, ଗଣ୍ଡମୂର୍ଖ, ଗଳମୂର୍ଖ ।

ଗୋମୂତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି, (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୋରୁର ପ୍ରସ୍ରାବ, ଗୋରୁମୂତ୍ର. ପଦ୍ୟ ରଚନାର ପରିପାଟିବିଶେଷ, ଛନ୍ଦ ।

ଗୋମୂତ୍ରଛନ୍ଦ—କ୍ଲୀ. ବି. ପଦ୍ୟ ରଚନାର ପରିପାଟିବିଶେଷ ।

ଗୋମୂତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗୋମୂତ୍ର + କ + ଆ) ଭୂଷଣବିଶେଷ, ଚକ୍ରକାବ୍ୟର ବନ୍ଧ-ବିଶେଷ । [ଗବସ୍ତ୍ର ।

ଗୋମୃଗ—ପୁଂ.ବି. ଗବାକୃତି ମୃଗ,

ଗୋମେଦ-ପୁଂ.ବି.(ଗୋ + ମିଦ୍ + ଣ + ଅ) ମଣିବିଶେଷ, ଗୋମେଦକମଣି, ଦ୍ୱୀପବିଶେଷ, ଦେହରେ ତୈଳାଦି ଲେପନ, ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତର ଦ୍ୱୀପ-ବିଶେଷ, ଶୀତଳଚନ୍ଦନ ।

ଗୋମେଦକ—ପୁଂ.ବି.(ଗୋମେଦ + କ) ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ମଣିବିଶେଷ, (କ୍ଲୀ) ପୀତମଣି, କାକୋଲ, ପଦ୍ମକ ।

ଗୋମେଦସଂଜ୍ଞକ—ପୁଂ. ବି. ଦୁଗ୍ଧ-ପାଷାଣ ।

ଗୋମେଧ—ପୁଂ.ବି.(ଗୋ—ମେଧ୍ + ଅ) ଗୋସବ, ଯଜ୍ଞବିଶେଷ, ବୃନ୍ଦାବନବାସୀ ଗୋପମାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳନିମିତ୍ତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ କର୍ତ୍ତୃକ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଗୋମହୋତ୍ସବ ।

ଗୋମ୍ଫ—ସ୍ତ୍ରୀ. (ମେଦ) ବି. ମୁଚ୍ଛ ।

ଗୋଯଜ୍ଞ—ବି. ଗୋମେଧ (ଦେଖ) ।

ଗୋୟା—ମାଲବାର ଉପକୂଳରେ ଭୂଭାଗ ।

ଗୋଯାନ—କ୍ଲୀ.ବି.ଶକଟ,ଗୋରୁଗାଡ଼ି ।

ଗୋୟାଲନ୍ଦ—ଫରିଦପୁର ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଉପବିଭାଗ ।

ଗୋୟାଲପଡ଼ା—ଆସାମରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ।

ଗୋୟାଲିୟରସିଦ୍ଧ—ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶର ବରେଲିଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ନଗର ।

ଗୋୟାଲିୟର—ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶସ୍ଥିତ ଏକ ପ୍ରଧାନ ନଗର ।

ଗୋୟୀଚନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବି. ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାରର ଜଣେ ଟୀକାକାର । [ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଗୋଯୁକ୍ତ—ବିଂ, (ଗୋ + ଯୁକ୍ତ) ଗୋ-

ଗୋଯୁଗ—କ୍ଲୀ. ବି.ଗୋଯୁଗଳ, ଏକହଳ ଗୋରୁ, ଦୁଇଟି ଗୋରୁ ।

ଗୋଯୁତ—ବିଂ. ଗୋଯୁକ୍ତ, ଗୋବିଶିଷ୍ଟ ।

ଗୋଯୁତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗୋରୁର ଗମନ ।

ଗୋର୍—ଯା.ବି. କବର, ସମାଧି, ମୃତ-ବ୍ୟକ୍ତିର ଶବସ୍ଥାପନାର୍ଥ ଗର୍ତ୍ତ ।

ଗୋର—(ଗୌରଶବ୍ଦ)ଗୌରବର୍ଣ୍ଣ ।

ଗୋରକ୍ଷ—ପୁଂ.ବି. (ଗୋ + ରକ୍ଷ୍ + କ, ଅ) ଶିବ,ଲତାବିଶେଷ, ଗରୁଡ଼,ଲେମ୍ବୁ ନାରଙ୍ଗ, ବୃଷଭନାମକ ଔଷଧ, (ବି) ଗୋପାଳକ, ଗୋରକ୍ଷକ, ଯେ ଗୋରୁ ଜଗେ ।

ଗୋରକ୍ଷକ—ବି. ଗୋପାଳ, ଗରୁଡ଼, ରକ୍ଷା, (ବିଂ) ଗୋରୁଜଗୁଥିବା, ଯେ ଗୋରୁ ପାଳନ କରେ ।

ଗୋରକ୍ଷକର୍କଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଚିଙ୍ଗିଟା,କର୍କଟ-କାକୁଡ଼ି ।

ଗୋରକ୍ଷଗୃହ୍ଣ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଗୋ.ରକ୍ଷତଣ୍ଡୁଳ ନାଗବଲା (ଦେଖ) ।

ଗୋରକ୍ଷଜମ୍ବୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗୋଧୂମ, ଗହମ, ଗୋରକ୍ଷଗୃହ୍ଣ, ଗୋରକ୍ଷ ତଣ୍ଡୁଳ, କୋଳଗଛ ।

ଗୋରକ୍ଷଣ—ବି. (ଭତ୍ତ) ଗୋରୁ-ଜଗିବା, ଗୋପାଳନ ।

ଗୋରକ୍ଷତଣ୍ଡୁଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୋରକ୍ଷ ଗୃହ୍ଣ (ଦେଖ), ନାଗବଲା ।

ଗୋରକ୍ଷତଣ୍ଡୁଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୋରକ୍ଷ ତଣ୍ଡୁଳା, ନାଗବଲା ।

ଗୋରକ୍ଷଗୁମ୍ବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କୁମ୍ଭାକାରଗୁମ୍ବୀ, ମାଠିଆ ଲାଉ ।

ଗୋରକ୍ଷଦୁଗ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ,ବି. କ୍ଷୁପବିଶେଷ ।

ଗୋରକ୍ଷନାଥ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନେପାଳରେ ଗୁର୍ଖାମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଉପାସ୍ୟଦେବତା ବା ଠାକୁର, ଏ ଜଣେ ମହାସିଦ୍ଧପୁରୁଷ, ଗୋରଖନାଥ ।

ଗୋରକ୍ଷପୁର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୋରଖପୁର) ଉଃ ପଃ ପ୍ରଦେଶର ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା,ନେପାଳର ଶାସନାଧୀନ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା,ନେପାଳର ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ନଗରବିଶେଷ ।

ଗୋରକ୍ଷମୁଣ୍ଡି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ମହାମୁଣ୍ଡୀ,ଭୂଇଁ-କଦମ୍ବବୃକ୍ଷ, ସୋମରାଜାଦିବର୍ଗର ବର୍ଷାୟୁଃ ଶାକଗୁଳ୍ମ ।

ଗୋରକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୋରକ୍ଷ + ଆ) ଗୋପାଳନ, ଗୋଜାତିର ରକ୍ଷା ।

ଗୋରକ୍ଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୋରକ୍ଷ + ଈ) ଗୋରକ୍ଷଦୁଗ୍ଧା, ମାଠିଆ ଲାଉ, କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁପବିଶେଷ । [ପ୍ରଗୃହକ ।

ଗୋରଖନାଥ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସହଜଆଧର୍ମର

ଗୋରଖପନ୍ଥୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୋରଖନାଥ-ଙ୍କର ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଧର୍ମସଂପ୍ରଦାୟର ଅନୁଗାମୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗୋରଖା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ହିମାଳୟପ୍ରଦେଶସ୍ଥ ନେପାଳରାଜ୍ୟର ଯୋଦ୍ଧା, ସୈନ୍ୟଜାତି ବିଶେଷ, ଗୁର୍ଖା, ନେପାଳର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଦେଶ ।

ଗୋରଖାନା—ଯା. ବି. ସମାଧି, କବର-ଖାନା, ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କବର ଦିଆ-ଯିବା ସ୍ଥାନ ।

ଗୋରଙ୍ଗ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଜଳଚର ପକ୍ଷୀ-ବିଶେଷ, ଲଗ୍ନକ, ବର୍ହୀ, କାରଣ୍ଡବ-ବ୍ୟକ୍ତି, ଲଙ୍ଗୁଳୀବାଦ୍ୟକ ।

ଗୋରଚନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୋରୁମୁଣ୍ଡରୁ ବାହାରିବା ହଳଦିଆ ଶୁଷ୍କପିତ୍ତ ।

ଗୋରଜ—ବି. (ଗୋ + ରଜଃ) ଗତି-କରୁଥିବା ଗୋରୁଙ୍କ ଖୁରାଦ୍ୱାରା ଉତ୍ଥିତ ଧୂଳି ।

ଗୋରଟ—ପୁଂ.ବି. (ଗୋ + ରଟ୍ + ଅ) ବଟଖଦିର, ପାକଡ଼ା ଖଇର ।

ଗୋରଡ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗୋରୁଖୁଆଡ଼,ବାଡ଼-ଦିଆ ଉଦ୍ୟାନ, ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଶାଖାଭେଦ, ଦଉଜ ଓ ବ୍ୟଥା ନିବା-ରଣାର୍ଥ ନବପ୍ରସୂତିର ଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଗୋଇଠିଦ୍ୱାରା ସେକଦେବା, ବାଡ଼, ଅଟ୍ଟାଳି ।

ଗୋରଡ଼ି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଗୋରୁର ହମ୍ବା ରଡ଼, ଧାନ ରଖିବାର ବଡ଼ ଡୋଲି,ମରେଇ ।

ଗୋରଣ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଗୁର୍ + ଅନ)ଉତ୍ତୋ-ଳନ, ଉଦ୍ୟମ, ଶକ୍ତି, ଅଧବସାୟ, ଚେଷ୍ଟା ।

ଗୋରଣ୍ଟଲ—ତାମିଲନାଡୁକର୍ଣ୍ଣୁଲ ଜିଲ୍ଲା-ନ୍ତର୍ଗତ ଓ କର୍ଣ୍ଣୁଲ ନଗରର ଦକ୍ଷିଣରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଗ୍ରାମ ।

ଗୋରଥ—ମଗଧଦେଶସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ମନୋରମ ପର୍ବତ । [ଜିଗ୍ରଶ୍ମ ।

ଗୋରବା—ଯା. ବିଂ. ଗରବ, ଦର୍ପ,

ଗୋରଭସ—ବିଂ.(ଗୋ + ରଭସ୍)ବ.ଗ୍ରୀ ଗୀର୍ଯ୍ୟବାନ୍ ।

ଗୋରମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗନ୍ଧତୃଣ, ଧନ୍ନଗୀ ।

ଗୋରଶ୍ରୁନ୍—ବି. (ଗୋଲଶ୍ରୁନଶବ୍ଦ) ଏକପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷ ।

ଗୋରସ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍) ଗୋଦୁଗ୍ଧ, ଦହି, ଛକ, ଘୋଳଆଦି, ବାକ୍ୟଗତ-ରସ ।

ଗୋରସଜ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୋ + ରସ + ଜନ୍ + କ.ଅ) ଦହି, ଛକ, ଘୋଳ, ଚର୍ବି, (ବିଂ) ଗୌରସଜାତ ।

ଗୋରସ୍ଥାନ—ଯା. ବି. କବରଖାନା, ମୃତବ୍ୟକ୍ତିକୁ କବର ଦିଆଯିବା ସ୍ଥାନ ।

ଗୋରା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. (ଗୌରଶବ୍ଦ) ଗୌରବର୍ଣ୍ଣ, ଶୁଭ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ଶରୀରବିଶିଷ୍ଟ, (ଗ୍ରା.ବି.) ୟୁରୋପୀୟ ସାହେବ, ୟୁରୋପୀୟ ସୈନ୍ୟ ।

ଗୋରାଚମଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ୱେତକାୟ (ୟୁରୋପୀୟ) ବ୍ୟକ୍ତିର ଗାତ୍ରଚର୍ମ, ଶ୍ୱେତକାୟ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗୋରାଚାନ୍ଦ—ଗ୍ରା. ବି. ପୀର ଗୋରାଚାନ୍ଦ ନାମରେ ଖ୍ୟାତ ଜଣେ ମୁସଲମାନ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ଫକୀର,(ଗୌରଚନ୍ଦ୍ରଶବ୍ଦ) ଚୈତନ୍ୟଦେବ ।

ଗୋରାଜ—ପୁଂ.ବି. (ଗୋ + ରାଜ୍ + ଅ) ଶ୍ରେଷ୍ଠବୃଷ ।

ଗୋରାଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗୋ + ରଟ୍ + ଇକ + ଆ)ଶାରିକାପକ୍ଷୀ, ଶାଣ୍ଡଢେଇ ।

ଗୋରାଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗୋ + ରଟ୍ + ଅ + ଇ) ଶାରିକାପକ୍ଷୀ, ଶାଣ୍ଡଢେଇ ।

ଗୋରାପ୍—ଗ୍ରା. ବି. ବଡ଼ଜାହାଜ, ତିନି ମାସ୍ତୁଲବାଲା, ପାଲଟଣା ଜାହାଜ ।

ଗୋରିଆ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବିଂ.ଇଷତ୍‌ନୀଲିଆ, କସରା ।

ଗୋରିଲ (ଗରିଲ)—ଯା.ବି.ବନମନୁଷ୍ୟ, ଆଫ୍ରିକା ଜଙ୍ଗଲରେ ବାସ କରୁଥିବା ଏକପ୍ରକାର ନରତୁଲ୍ୟ ଜନ୍ତୁ ।

ଗୋରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଶାରିକା, ଶାରୀ ।

ଗୋରିବଦନ୍ଦୁର—ମହୀଶୂରର କୋଲାର ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ତାଲୁକ ।

ଗୋରୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.ସୁନ୍ଦରୀ,(ବି)ରାଧିକା, ଗୌରୀ, ପାର୍ବତୀ,ଗୌରବର୍ଣ୍ଣା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଗୋରୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋ, ଗାଈ, ଷଣ୍ଢ, ବଳଦ, ବାଛୁରୀ ଆଦି, (ଲ.ଅର୍ଥ)ନିଷ୍ପ-ପଟବ୍ୟକ୍ତି, ନିର୍ବୋଧ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗୋରୁଖିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ବିମ୍ବଫଳ,କଇଁଚ-କାଲୁଡ଼ି, ଲତାବିଶେଷ ।

ଗୋରୁଗାଈ—ଗ୍ରା.ବି.ଗୋଜାତୀୟ ସକଳ ପ୍ରକାର ଜୀବ । [ଶକଟ ।

ଗୋରୁଗାଡ଼ି—ଗ୍ରା.ବି. ଗୋଯାନ, ଗୋ-

ଗୋରୁଗୁହାଳ—ଗ୍ରା.ବି.ଗୋଶାଳା, ଗୋରୁ ଗାଈ ରହିବା ଘର ।

ଗୋରୁଚନ୍ଦା— —ଗ୍ରା. ବି. ଗୋମୂତ୍ର ।

ଗୋରୁଚମଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି.ଗୋଚର୍ମ,ଗୋରୁର ଛାଲ ।

ଗୋରୁଚରା—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ଯେଉଁ ଜାଗାରେ ଗୋରୁଚରନ୍ତି, ଗୋରୁଜଗା (ଦେଖ) । [ଚରିବା ।

ଗୋରୁଚରାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୋଚାରଣ ।

ଗୋରୁଚରିବା—ଗ୍ରା.ବି'ଯେଉଁ ପଡ଼ିଆଆଦିରୁ ଗୋରୁ ଘାସଖାଆନ୍ତି ବା ଚରନ୍ତି(ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ବା ପ୍ରହାର ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସଂଖ୍ୟାରେ ଘଟିବା ।

ଗୋରୁଜଗା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେ ଗୋରୁକୁ ଚରାଏ ବା ଜଗେ. (ବି) ଗୋରୁ ରଖି-ଆଲ,ଚରୁଥିବା ଗୋରୁଙ୍କୁ ରଖିବାକର୍ମ ।

ଗୋରୁଜଗିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୋରୁ ଚରା-ଇବା,ଗୋଚାରଣ କରିବା, ଗୋରୁଙ୍କୁ ଚରାବାବେଳେ ଜଗିବା ।

ଗୋରୁଡ଼ୁବାବେଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋଧୂଳି ସମୟ ମୁହଁ ସନ୍ଧ୍ୟା ।

ଗୋରୁତ—କ୍ଲୀ.ବି'(ଗୋ + ରୁତ୍)ଗୋରୁର ଶବ୍ଦ,ଗୋରବ, ଦୁଇକୋଶ ଦୂରତ୍ୱ ।

ଗୋରୁଧନ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋଧନ, ଗୋରୁ ରୂପ ସମ୍ପତ୍ତି ।

ଗୋରୁଧରଣା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଗୋରୁ ଯିବା ବାଟ, ଗୋଦଣ୍ଡା ।

ଗୋରୁମାରି ଜୋତାଦାନଦେବା ନ୍ୟାୟ—(ଗ୍ରା—ପ୍ରବଚନ) ଗୋହତ୍ୟାକରି ତଜ୍ଜ-ନିତ ପାପଛଡ଼ାଇବା ନିମନ୍ତେ ହତ-ଗୋରୁର ଚର୍ମରେ ନିର୍ମିତ ଜୋତାକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦାନଦେବା ଯେପରି ବୃଥା ସେହିପରି ଜ୍ଞାନକୃତ ପାପନିମନ୍ତେ ବୃଥା ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରିବା ।

ଗୋରୁମୁଣ୍ଡ ଥାପିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଲ.ଅର୍ଥ) ଜଣକୁ ନାମମାତ୍ର ପ୍ରଭୁ ବା ନେତାରୂପେ ବସାଇ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନ କରି-ନେବା ।

ଗୋରୁମୁହାଁ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଗୋମୁଖଯୁକ୍ତ, (ବି) ଗୋରୁକୁ କୁଣ୍ଡାପାଣି ଖୁଆଇବା ।

ଗୋରୁଲାଙ୍ଗୁଡ଼ଛୁଇଁବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୋ ପୁଚ୍ଛ ଧରି ହଲପ କରିବା ।

ଗୋରୁଲାଙ୍ଗୁଡ଼ରେପାରହୋଇଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଯାହାକୁ ପହଁରି ଆସେ ନାହିଁ ସେ ନଈରେ ଗୋରୁକୁ ପହଁରିବାକୁ ପ୍ରବୃତ୍ତ-ହେଇ ପହଁରୁଥିବା ଗୋରୁର ଲାଙ୍ଗୁଡ଼କୁ ଧରି ନଦୀଆଦି ପାରହୋଇଯିବା,(ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସମତେ) ମୁଖୁପୁଙ୍କରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦାନକରାଯାଇଥିବା ଗୋରୁର ଲାଙ୍ଗୁଡ଼କୁ ଧରି ମୁଖୁପରେ ତପ୍ତବୈତରଣୀକୁ ବିନା କଷ୍ଟରେ ପାରହୋଇଯିବା, ମହାଜନକୁ ଖାତକ ଗୋଟିଏମାତ୍ର ଗାଈ ଦେଇ ସମସ୍ତ ଋଣରୁ ମୁକ୍ତହେବା ।

ଗୋରୁପ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗୋରୁର ରୂପ, ଗୋରୁର ଆକୃତି, ମହାଦେବ ।

ଗୋରୋଚ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୋ + ରୁଚ୍ + କ.ଅ) ହରିତାଳ ।

ଗୋରୋଚନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୋ + ରୋଚ୍ + ଣ + ଅନ + ଆ) ସ୍ୱନାମ ଖ୍ୟାତ ପୀତବର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ ।

ଗୋର୍ଖା — ଗ୍ରା. ବି. ନେପାଳ ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା, ଉକ୍ତ ଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରଧାନ ନଗର, ଉକ୍ତ ଜିଲ୍ଲାରଅଧିବାସୀ ।

ଗୋର୍ଦ୍ଧ — କ୍ଲୀ.ବି.(ଗୁରୁ + ଦଧ)ମସ୍ତିଷ୍କ, ମସ୍ତିଷ୍କସ୍ଥ ଘୃତ ।

ଗୋଲ୍ — ଯା.ବି. ଫୁଟବଲ୍ ଖେଳ ପଡ଼ିଆର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମାର ଦୁଇପାଖରେ ପୋତା ହୋଇଥିବା ଓ ଉପରେ ଆଡ଼ଧାରଣା ପଡ଼ିଥିବା ଖୁଣ୍ଟଦ୍ୱୟ, ଫୁଟବଲ ଖେଳରେ ଏକପକ୍ଷ ଅନ୍ୟପକ୍ଷକୁ ଦେବା ବୋଟ୍,(ବିଂ)ବିଶୃଙ୍ଖଳ, (ଗ୍ରା.ବି)ବର୍ତ୍ତୁଳ ବସ୍ତୁ, ଗୋଲାକାର କୋଠା ଓ ସିଡ଼ି, ଗୋଲମାଲ, ଶ୍ରୁତିକଟୁ ଶବ୍ଦ, ଅତି ଉଚ୍ଚଧ୍ୱନି, ଘୋଘା, (ଗ୍ରା.ବିଂ)ବର୍ତ୍ତୁଳ ।

ଗୋଲ୍ କରିବା — ପ୍ରା.(ସମ୍ଭ)କ୍ରି.ଚନ୍ଦ୍ରିବା ।

ଗୋଲ୍ କୁମୁଡ଼ା — ପ୍ରା. (ମେଦିନୀ) ବି. ବୋଇତିକଖାରୁ । [ଦେଖ ।

ଗୋଲ୍ ଖାଇବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗୋଲ୍‌ନେବା

ଗୋଲ୍ ଟ୍ରଗର-ପ୍ରା.(ସମ୍ଭ)ବି.କଳିଗୋଲ ।

ଗୋଲ୍ ଦେବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଫୁଟବଲ୍‌ଖେଳରେ ଏକପକ୍ଷ ଅପରପକ୍ଷର ଗୋଲ୍‌ସୀମାମଧ୍ୟରେ ପେଣ୍ଡୁ କୁ ଗଲାଇ ଦେବାଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷକୁ ବୋଟ୍‌ଦେବା ।

ଗୋଲ୍ ନେବା-ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଫୁଟବଲ୍‌ଖେଳରେ ଆପଣାପକ୍ଷର ଗୋଲ (ସୀମା) କାଟେ ପେଣ୍ଡୁ ଗଳି ଚାଲିଗଲେ ତଦ୍ୱାରା ଖେଳରେ ହାରିବା ।

ଗୋଲ୍ ପାଇବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗୋଲ୍‌ନେବା, (ଦେଖ) ।

ଗୋଲ — ପୁଂ.ବି.(ଗୁଡ୍ + କ.ଅ)ପେଣ୍ଡୁ, ବୃତ୍ତ, କୁଟନକ,ଗୋଲସତ୍ତ, ମୃତ୍ତିକାପିଣ୍ଡ, ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର ପଦାର୍ଥ, ମଦନବୃକ୍ଷ, କଣ୍ଟକୀ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ବିଧବାର ଗର୍ଭୋତ୍ପନ୍ନ ଜାରଜ ପୁତ୍ର, ବୋଲ(ଜ୍ୟୋତିଷ) ଏକରାଶିରେ ସବୁଗ୍ରହଙ୍କର ଅବସ୍ଥିତି, ଭାସ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ କୃତ ଗୋଲାଧ୍ୟାୟନାମକ ଗ୍ରନ୍ଥ, କ୍ଷେତ୍ରବିଶେଷ, (କ୍ଲୀ.ବି.) ମଣ୍ଡଳ, ଗୁଗ୍ଗୁଳ,ଶୂନ୍ୟସଂଖ୍ୟା, (ଯା.ବି) ଗୋଲମାଲ,କୋଳାହଳ, ଗଡ଼ବଡ଼, ଅଳି, ପ୍ରାର୍ଥନା, ମେଳ,ଉପଦ୍ରବ, ରାଜଦ୍ରୋହ, କଳହ, ଜନତା, ମେଳା, ଅରାଜକତା, ଭସ୍ମାଙ୍କର ଆନ୍ଦୋଳନ ।

ଗୋଲ୍‌ଆଳୁ — ଗ୍ରା. ବି. ବିଲାତିଆଳୁ,(ଲ. ଅର୍ଥ) ଶୂନ୍ୟ, ଶୂନ ।

ଗୋଲକ — ପୁଂ. ବି.(ଗୁଡ୍ + ଅକ)ଅଳିଞ୍ଜର,ଜାଳ,ଗୁଡ଼,ଗନ୍ଧରସ, ମଟରମଞ୍ଜି, ବୈକୁଣ୍ଠ, ଗୋଲାକାରଲିଙ୍ଗାଗ୍ର, ସୁପାରୀ, ଅତର,ଗୋଲାକୃତି ପଦାର୍ଥ,ପିଣ୍ଡ, (କ୍ଲୀ) ଗୋଲୋକଧାମ, ଇନ୍ଦ୍ରାସ୍ତ୍ରର ଆଧାରବିଶେଷ, ଆଖିର ପିତୁଳା, ଗୁମ୍ଫୁଜ, (ମନୁକୃତ) ବିଧବାର ଜାରଜ ସନ୍ତାନ, ମଣ୍ଡଳ, ଭୂପୃଷ୍ଠର ପ୍ରତିରୂପକ ଦାରୁମୟ ବର୍ତ୍ତୁଳ, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ସଂଗୃହୀତ ଧନ, ଫଣ୍ଡ, ବାଟୁଲି,ବରକୋଳି ।

ଗୋଲକ-ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଗୋଲକ,ଗୋଲୋକ) ଗୋଲୋକ, ବୈକୁଣ୍ଠ ।

ଗୋଲକଧନ୍ଦା — ଗ୍ରା. ବି. ବିଷମସମସ୍ୟା, ଭୁଆଁ, ଗୋଲମାଲିଆ ପଥଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ, ଦୁର୍ଗମ ପଥ, ଅତିକଷ୍ଟରେ ସାଧନ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ, ପ୍ରହେଳିକା ।

ଗୋଲକଧାମ — କ୍ଲୀ.ବି. ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ବାସସ୍ଥାନ, ବୈକୁଣ୍ଠ ।

ଗୋଲକବିହାରୀ — ପୁଂ. ବି. ବିଷ୍ଣୁ ।

ଗୋଲକଲମ — ଗ୍ରା. ବି. ରୁପା ଓ ପିତଳ ପାତିଆଇପରେ ନ କସି କାମକରିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଛେଣି ।

ଗୋଲକରିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଅଳିକରି ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ କରିବା, କଳିକରିବା,ଗୋଲମାଲ କରିବା,ସବୁମିଶାଇଦେବା ।

ଗୋଲକୁଣ୍ଡା — ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ଆନ୍ଧ୍ର, ବିଶାଖ ପତ୍ତନ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ତାଲୁକାବିଶେଷ (ହୀରାଖଣିଥିବାରୁ ବିଖ୍ୟାତ), ନିଜାମ ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଧ୍ୱଂସାବଶିଷ୍ଟ ନଗର ଓ ଦୁର୍ଗ ।

ଗୋଲଖଣ୍ଡ — କ୍ଲୀ.ବି. ଗୋରୁର ଶୃଙ୍ଗଶୃଙ୍ଗ-ସୂଚକ ଚିହ୍ନବିଶେଷ ।

ଗୋଲଗାଲ — ଗ୍ରା.ବିଂ. ବର୍ତ୍ତୁଳ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଗୋଲାକାର, ବାଙ୍କର ଓ ସ୍ଥୂଳକାୟ(ବ୍ୟକ୍ତି),(ବି)କୋଳାହଳ,ମେଳ ।

ଗୋଲଗୋଲ — ବି. ବହୁଗୋଲକବିଶିଷ୍ଟ ଗୋଲକ, (ଗ୍ରା.ବି) ଗୋଲାକାର ବହୁବସ୍ତୁ ।

ଗୋଲଘଣ୍ଟା — ଗ୍ରା.ବିଂ.ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ,ଲେଉଟପାଉଟ,ଦୁରବସ୍ଥ,ଜର୍ଜରିତ,ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ, (ଗ୍ରା ବି) ଗୋଲମାଲ, ଘଣ୍ଟାଚକଟା, ବିଶେଷ ଆନ୍ଦୋଳନ ।

ଗୋଲଞ୍ଜା — ଗ୍ରା. ବି. ବନ୍ୟଜନ୍ତୁବିଶେଷ, ବାନରବିଶେଷ ।

ଗୋଲଡ଼ିକା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ବନରେ ସ୍ତ୍ରୀଜାତୀୟ ପଶୁବିଶେଷ ।

ଗୋଲଦାର — ଯା. ବି. ଦୋକାନଦାର, ଯେ ମାଲ ଅଧିକସଂଖ୍ୟକ ଏକବାରେ ବିକ୍ରୟ କରେ ।

ଗୋଲଦାରୀ — ଯା. ବି. ଗୋଲଦାରର କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଗୋଲନ — ପୁଂ. ବି. ଋଷିବିଶେଷ ।

ଗୋଲନାଜ — ଯା. ବି. ଯେଉଁ ସୈନ୍ୟ ତୋପଦ୍ୱାରା ଗୋଲା ଚଳାଏ ।

ଗୋଲନାଜୀ — ଯା. ବି. ଗୋଲନାଜ ସୈନ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଗୋଲବାନ୍ଧିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମେଳକରିବା, ପାଟିକରିବା, ଗୋଲମାଲ କରିବା ।

ଗୋଲବିଦ୍ୟା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଜ୍ୟୋତିଷବିଦ୍ୟାର ଯେଉଁଅଂଶରୁ ପୃଥିବୀର ଗୋଲକତ୍ୱ, ବିସ୍ତାର, ଆକାର ଓ ଋତୁପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଦିର ଶିକ୍ଷା କରାଯାଏ ।

ଗୋଲମଚ — ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ଓ ତାହାର ଫଳ ମସଲାବିଶେଷ ।

ଗୋଲମାଲ — ଗ୍ରା. ବି. କାର୍ଯ୍ୟର ବିଘ୍ନଜନକ କ୍ଷୁଦ୍ରବ୍ୟାପାର, ଗଣ୍ଡଗୋଳ, ଅନେକ ସ୍ୱରମିଶ୍ରିତ ଶବ୍ଦ, ବିଷମ-ସଙ୍କଟ ।

ଗୋଲମାଲିଆ — ଗ୍ରା.ବିଂ.ଗଣ୍ଡଗୋଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ, ଜଟିଳ, ଦୁର୍ବୋଧ, ଅଡ଼ୁଆ ଅଡ଼ୁଆ ।

ଗୋଲମୋହନୀ — ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଗଛ ।

ଗୋଳଯନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଖଗୋଳସ୍ଥ ଜ୍ୟୋତିଷୀମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, ପୃଥିବୀ, ଗ୍ରହ, ନକ୍ଷତ୍ରାଦିଙ୍କ ସ୍ଥିତିଗତି ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନ-ଜ୍ଞାପକ ଯନ୍ତ୍ର, ବିଶେଷ ।

ଗୋଳଯୁଦ୍ଧ—ଶ୍ରୀ. ବି. ଭସ୍ମଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ।

ଗୋଳଯୋଗ—ଶ୍ରୀ. ବି. ଗୋଳମାଳ, ଗଣ୍ଡଗୋଳ, ବିଷମସଙ୍କଟ, ମହା ଅବ୍ୟବସ୍ଥା, ଗଡ଼ବଡ଼ ।

ଗୋଳ୍ଲବଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଯେଉଁ ପରିମାଣ ଲବଣ ଗୋରୁକୁ ଦିଆହେବାର ବିଧାନ ଅଛି ସେହିପରିମାଣ ଲବଣ ।

ଗୋଳଶିଙ୍ଗ—ଶ୍ରୀ.ବି.ଏକପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷ ।

ଗୋଳା-ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗୋ+ଳା+ଅ+ଆ) ଗୋଦାବରୀ ନଦୀ, ସ୍ତ୍ରୀର ସଖୀ, କାଳି, ମସୀ, ଚୁନଟୀ, ପତ୍ରାଞ୍ଜନ, ଗୋଳାକାର ବଡ଼ଜଳପାତ୍ର, ଗଗ୍ଗ, ନାଲିସଙ୍ଖ ଆ, ସିନ୍ଦୂର,,ମାଣିକ,ମଣ୍ଡଳ, କାଷ୍ଠାଦିନିର୍ମିତ ଗୋଳାକାର କ୍ଷୁଦ୍ର ପଦାର୍ଥ,ଦୁର୍ଗା,କୁଶୁଳ, ମରେଇ, ଗୋଦାମ, ଛୋପରେ ମାରିବାର ଲୁହାଗୁଲା, ବାଳକମାନଙ୍କର ଗୋଳାକାର କ୍ରୀଡ଼ନକ, (ଶ୍ରୀ. ବି) ପାଣିରେ ଗୋଳିବା, ମିଶ୍ରିତ କରିବା, ଗୋଳାଇବା, ଗୁଳିବା, ଗୋଳିବା, ଘାଣ୍ଟିବା, (ଶ୍ରୀ.ବିଂ) ମିଶ୍ରିତ, ତରଳ, ଜଳରେ ମିଶି ତରଳହୋଇଥିବା,ଘଣ୍ଟା ହୋଇଥିବା ଘୋଳ, ମଳିଆ (ପାଣି) ।

ଗୋଳ୍ଲ—ବି. ଗୋଳା(ଦେଖ) (ଶ୍ରୀ.ବି.) ବନ୍ଧୁକ ବା କମାଣର ଗୁଳି,ଗୋଳାକାର କ୍ଷୁଦ୍ର ପଦାର୍ଥ, ମଦ୍ଦଣ, ବଟିକା, ପେଣ୍ଡୁ, ଶୁଦ୍ଧଜାତିବିଶେଷ, ଶସ୍ୟାଦିର ଅମାର, ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟର ଭଣ୍ଡାର ଘର, କମାଣର ବଡ଼ଫମ୍ପା ବାରୁଦପୂର୍ଣ୍ଣପିଣ୍ଡ,ଯହିଁ ମଧ୍ୟରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଗୁଳିକଣା ମେଖଆଦି ପଶିଥାଏ, ବିଲେଷ୍ଟ,(ଶ୍ରୀ.ବିଂ)ବର୍ତ୍ତୁଳ ।

ଗୋଳାଇପୋଳାଇହେବା—ଶ୍ରୀ. କ୍ରି. ଗୋଳାଇହେବା (ଦେଖ) ।

ଗୋଳାଇବା—ଶ୍ରୀ. କ୍ରି. (ସକର୍ମକ)ଦ୍ରବ-ପଦାର୍ଥସହ ଅନ୍ୟପଦାର୍ଥ ମିଶାଇବା, ଗୋଳିବା,ଘାଣ୍ଟିବା,ଆଲୋଡ଼ନ କରିବା, ଗୋଳମାଳ କରିଦେବା, (ଅକର୍ମଣ୍ୟ) ଛୁଁଆଅଛୁଁଆ କାରଣ ନ ରଖିବା,ଅପାନ ବାୟୁ ତ୍ୟାଗଦ୍ୱାରା ବାୟୁକୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ କରିବା ।

ଗୋଳ୍ଲଇହେବା—ଶ୍ରୀ.କ୍ରି. ମିଶ୍ରିତହେବା, ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସଙ୍ଗେ ବଳେ ପଶି ମିଶିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା, (ମନ) ଘାଣ୍ଟିହେବା, ଅନୁତାପ କରିବା ।

ଗୋଳ୍ଲକାର—ବି. ବର୍ତ୍ତୁଳାକୃତି, (ବିଂ) ବର୍ତ୍ତୁଳ । [(ଦେଖ) ।

ଗୋଳ୍ଲକୃତି—ବିଂ. ଓ ବି. ଗୋଳ୍ଲକାର

ଗୋଳ୍ଲକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ଋଷିବିଶେଷ ।

ଗୋଳ୍ଲଗ—ବି. ଛତୁ ।

ଗୋଳାଗୁଳି—ଶ୍ରୀ. ବି. ବନ୍ଧୁକ ଓ ଛୋପ ଫଏର କରିବାର ଉପକରଣ ।

ଗୋଳାଗୋଳି—ଶ୍ରୀ. ବି. ବିଶେଷପରିମାଣରେ ଘାଣ୍ଟିବା, ଘଣ୍ଟାଚକଟା(ବିଂ) ଏକତ୍ର ଘଣ୍ଟା ହୋଇଥିବା (ବହୁବସ୍ତୁ) ।

ଗୋଳ୍ଲଘର—ଶ୍ରୀ.ବି. ଅମାର, ଶସ୍ୟ ବା ପଣ୍ୟାଗାର ।

ଗୋଳ୍ଲଘାଟ—ଆସାମ ରାଜ୍ୟର ଶିବସାଗର ଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଉପବିଭାଗ ।

ଗୋଳ୍ଲଙ୍କ—ପୁଂ. ବି. ଋଷିବିଶେଷ ।

ଗୋଳ୍ଲଙ୍ଗୁଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ବାନରବିଶେଷ ।

ଗୋଳ୍ଲଙ୍ଗୁଳ—ପୁଂ. ବି.(ବ.ମ୍ରୀ)ବାନର-ବିଶେଷ, କାଶୀଖଣ୍ଡ ମତରେ ଲାଲମୁଖ ଲାଲଶରୀର ଯୂଥପତି ବାନରକୁ ଗୋଳ୍ଲଙ୍ଗୁଳ କହନ୍ତି, (ଜଡ଼ତ୍ୱ) ଗୋରୁର ଲାଞ୍ଜ ।

ଗୋଳ୍ଲଙ୍ଗୁଳପରିବର୍ତ୍ତନ—କ୍ଲୀ.ବି. ରାଜଗୃହର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ପାହାଡ଼ ।

ଗୋଳ୍ଲଜାତ—ଶ୍ରୀ. ବିଂ. ଅମାର ବା ପଣ୍ୟାଗାରରୁ ଆନୀତ ବା ସମ୍ଭୃତ ।

ଗୋଳ୍ଲଧାସ୍ୟ-ପୁଂ.ବି.(ଗୋଲ+ଅଧାସ୍ୟ) ଭସ୍ମଗର୍ଭସ୍ଥ ପ୍ରଣୀତ ଖଣ୍ଡିଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଗୋଳ୍ଲପ-ଶ୍ରୀ.ବି. ଏକପ୍ରକାର ମନୋହର ଫୁଲ ଓ ତାହାର ଜଣ୍ଟକମୟ ଗୁଳ୍ମ, ଗୋଳ୍ଲପଜଳ ।

ଗୋଳ୍ଲପଅତର—ଶ୍ରୀ.ବି.ଗୋଳ୍ଲପ ଫୁଲରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସୁଗନ୍ଧ ତୈଳ ।

ଗୋଳ୍ଲପଜଳ—ଶ୍ରୀ. ବି. ଗୋଳ୍ଲପଫୁଲର ସୁଗନ୍ଧ ଜଳ ।

ଗୋଳ୍ଲପଜାମୁ—ଶ୍ରୀ.ବି.ଜମ୍ବୁ କାଦିବର୍ଗର ଉଦ୍ୟାନଜାତ ସୁଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପବିଶିଷ୍ଟ ତରୁ ଓ ତାହାର ମିଷ୍ଟଫଳ, ଦୁଧଛେନା ସାମାନ୍ୟ ମଇଦା ଚିନିରେ ତିଆରି ଘୃତପକ୍ୱ ମିଷ୍ଟାନ୍ନବିଶେଷ ।

ଗୋଳ୍ଲପପାସ୍—ସା. ବି. ଉତ୍ସବ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଗୋଳ୍ଲପପାଣି ଛିଞ୍ଚିବାପାଇଁ ନିର୍ମିତ ପିଚକାରୀଯୁକ୍ତ ପାତ୍ର ।

ଗୋଳ୍ଲପଫୁଲ—ଶ୍ରୀ.ବି. ଗୋଳ୍ଲପ ଗଛର ଫୁଲ, ସୁନା ବା ରୁପାର ଗୋଳ୍ଲପଫୁଲ ସଦୃଶ ଅଳଙ୍କାର ।

ଗୋଳ୍ଲପସିଂହ—ରାଜପୁତବଂଶୀୟ କାଶ୍ମୀରର ଜଣେ ମହାରାଜା, ପ୍ରତାପସିଂହଙ୍କର ପିତାମହ ।

ଗୋଳ୍ଲପସିଂହଭଙ୍ଗୀ—ପଞ୍ଜାବର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଭଙ୍ଗୀ ସର୍ଦ୍ଦାର, ଏ ରଣଜିତ୍ସିଂହଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅନେକବାର ଯୁଦ୍ଧ କରିଥିଲେ ।

ଗୋଳ୍ଲପସିଂହମେଜେଉଆ—ଜଣେ ଶିଖ ସର୍ଦ୍ଦାର, ମହାରାଜ ରଣଜିତ୍ସିଂହଙ୍କର ପୁର୍ବପୁରୁଷ ।

ଗୋଳ୍ଲପି—ସା. ବିଂ. ଗୋଳ୍ଲପଫୁଲର ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ,ଗୋଳ୍ଲପସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,ଗୋଳ୍ଲପ-ଫୁଲପରି ଈଷତ୍ରକ୍ତ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ, ଆରକ୍ତ, ପାଟଳବର୍ଣ୍ଣ ।

ଗୋଳ୍ଲପିନିଶା-ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ସୁନିସ୍ନିଗ୍ଧ ମଦ୍ୟପାନଜନିତ ଅଳ୍ପ ମଧୁର ନିଶା, ମୃଦୁ-ନିଶା, ଯେଉଁ ନିଶାରେ ଚକ୍ଷୁ ଗୋଳ୍ଲପ-ଫୁଲପରି ସାମାନ୍ୟ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ।

ଗୋଳ୍ଲପୁଂ—ବି.ଏକ ଅତି ନୀଚଶ୍ରେଣୀର ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଗୋଳ୍ଲମ—ସା. ବି. ଗୁଳକର, ବୀଡ଼ଦାସ, ଭୃତ୍ୟ, ସେବକ, ତାସ ଖେଳରେ

ଗୋଲ୍ମ ଚିହ୍ନଥିବା ଭାସ୍‌ପତ୍ର,ଉଜ୍ଜ୍ୱଳକ୍ଷ କରଣମାନଙ୍କର ରକ୍ଷିତା (ଅବିବାହିତା) ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭଜାତ ସନ୍ତାନ, ସାଗରପେଶା-ଜାତି, ଗଞ୍ଜପା ଖେଳର ଗୋଟିଏ ସାର ବା ଭାସ୍ ।

ଗୋଲ୍ମକାଦେରଖାଁ — ଜଣେ ରୋହିଲା ସର୍ଦ୍ଦାର, ଜାବତାଖାଁରପୁତ୍ର ।

ଗୋଲ୍ମକୁତବୁଦ୍ଦୀନ୍‌ଖାନ୍ — ଆଲ୍ଲାହା-ବାଦନିବାସୀ ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ କବି ।

ଗୋଲ୍ମଗିରି—ସା. ବି. ଦାସତ୍ୱ, ପରର ଚାକରି । [ନାତି ।

ଗୋଲ୍ମମହମ୍ମଦ — ଟିପୁ ସୁଲତାନଙ୍କର

ଗୋଲ୍ମହୋସେନ୍‌ଖାଁ — ଜଣେ ମୁସଲ-ମାନ ଐତିହାସିକ ଓ ବିଖ୍ୟାତ ପଣ୍ଡିତ ।

ଗୋଲ୍ମି — ଯା.ବି.ଗୋଲ୍ମଗିରି,ଦାସତ୍ୱ ।

ଗୋଲ୍ମିଖଟିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦାସତ୍ୱକର୍ମ କରିବା ।

ଗୋଲାଯନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଜ୍ୟୋତିଷିକ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ଗୋଲଯନ୍ତ୍ର (ଦେଖ) ।

ଗୋଲ୍ଲସ — ପୁଂ. ବି.(ଗୋ + ଲସ୍ + ଶି + ଅ) ଶିଲୀନ୍ଧ୍ର, ଛତୁ ।

ଗୋଲ୍ଲହାଟ — ଗ୍ରା ବି. ଶରୀରଭେଦ ଭଜନରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୃଦୟର କାଳ୍ପନିକ ସ୍ଥାନ ।

ଗୋଲ୍ଲହାଣ୍ଡି—ଗ୍ରା.ବି. ଯେଉଁ ହାଣ୍ଡିରେ ଗୋବରପାଣି ରଖି ସକାଳେ ଘରେ ବାହାରେ ଛିଞ୍ଚା ହୁଏ ।

ଗୋଲ୍ଲ — ଗ୍ରା.ବି. ଚାଉଳନକ ଗୋଲାକାର ପ୍ରସ୍ତରଖଣ୍ଡ ବା କାଚ ଗୋଟାଳି, ମାର୍ ଗୋଲ୍ଲ,ମାରବଲ୍,ମଦ୍ଦର, ଅଫିମ ରସରେ ତିଆରି ଗୋଲାକାର ମାଦକ-ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ପେଣ୍ଡୁଲା, ଦୁରତ୍ୱର ପରିମାଣବିଶେଷ, ଡୋପ ବା ବନ୍ଧୁକର ଗୋଲା ଯେହେତୁର ଯାଇପାରେ ସେହି ପରିମିତ ଦୂରତ୍ୱ, ଡାବଲ, ଡାବଲପୁଆ, ଖେଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ଦୁଇପାଖ ମୁନିଆଁ କ୍ଷୁଦ୍ରକାଠଖଣ୍ଡ, କୃଷ୍ଣାଜିଲାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରାମ ।

ଗୋଲ୍ଲ-ଗ୍ରା.ବି.ଘଣ୍ଟାହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ କର୍ଦ୍ଦମାକ୍ତ (ଜଳ),ଗୋଲିଆ, (ବି) (ଜଳାଦିର) ଆଲୋଡ଼ନ ।

ଗୋଲ୍ଲିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଅନିର୍ମଳ, ଆବିଳ (ଜଳ),ଯେ ଖେଳରେ ଗୋଲାଏ,ଯେ ଘଣ୍ଟାଘଣ୍ଟି କରେ, କପଟୀ, (ଗ୍ରା.ବି.) ଗୋଲାଇବା କର୍ମ, କପଟ, ଛଳ ।

ଗୋଲ୍ଲଆଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୋଲିବାର ଶିଜନ୍ତରୂପ, ଗୋଲିବା (ଦେଖ) ।

ଗୋଲ୍ଲଆଗୋଲ — ଗ୍ରା. ବି. ଘାଣ୍ଟିବା, ମିଶ୍ରଣ, ଗୋଳମାଳ, ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତତା, ଅନେକ ପରିବା ମିଶ୍ରିତ ତରକାରୀ, ଘାଣ୍ଟିତଅଣ (ଗ୍ରା,ବଂ) ମିଶ୍ରିତ (ବହୁ-ଦ୍ରବ୍ୟ),ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ମିଶାମିଶି ହୋଇ-ଥିବା. ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ, ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ଅନିଶ୍ଚିତ, ଘଣ୍ଟା ହୋଇଥିବା ।

ଗୋଲ୍ଲଗାଲିହେବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଘାଣ୍ଟିହେବା । ଆନ୍ଦୋଳିତ ବା ମଥିତହେବା,ଭୂମିରେ ଲୁଣ୍ଠିତ ହେବା,ଲେଟି ସାରିବା ହେବା ।

ଗୋଲ୍ଲଘାଣ୍ଟି ହେବା— ଗ୍ରା.,କ୍ରି.ଗୋଲେଇ ଘାଣ୍ଟି ହେବା (ଦେଖ) ।

ଗୋଲ୍ଲବା-ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗୋଲାଇବା (ଦେଖ) ।

ଗୋଲ୍ଲସୂତା — ଗ୍ରା.ବି କଳନିର୍ମିତ ସୂତାର ଗୋଲକ ।

ଗୋଲ୍ଲହ — ପୁଂ.ବି. (ଗୋ + ଲହ୍ + ଅ) ଛର୍ଦ୍ଦିକା, ଘଣ୍ଟାଘାଟଲ ।

ଗୋଲ୍ଲହଣ୍ଡି = ବେଲଗାଁଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ବନ୍ଦ ନଗରର ଦକ୍ଷିଣରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗ୍ରାମ ।

ଗୋଲ୍ଲ—ବି. ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର ଲୌହାଦି ନିର୍ମିତ ପଦାର୍ଥ, ବନ୍ଧୁକପ୍ରଭୃତିର ଗୁଲି ।

ଗୋଲୁରି — ଗ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ରର)ବି. ପିଆଜ ।

ଗୋଲେଇ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କାଠଗଡ଼ ବା ଖଣ୍ଡଆଦି ବର୍ତ୍ତୁଳ ବସ୍ତୁର ପରିଧି, (ବଂ) ଗୋଲାକାର ।

ଗୋଲେଇଘାଣ୍ଟି ହେବା-ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ପେଟ) ଚକଟିହେବା, (ମନ) ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନହେବା, (ଜଞ୍ଜାଳରେ ପଡ଼ି) ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ହେବା

ଗୋଲେଇଗୋଲେଇହେବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନିଜେ ଇଚ୍ଛା କରି ବିପକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗେମିଳାମିଶାର ଚେଷ୍ଟା ବା ଯେ ଗାଡ଼ କରିବା ।

ଗୋଲୋକ—ଗ୍ରା. ବି. ବୈକୁଣ୍ଠ,ଧାମ ।

ଗୋଲୋକ—ପୁଂ. ବି ବୈକୁଣ୍ଠ, ଗୋଟିଏ ପରମଧାମ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବା ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ବସତିସ୍ଥାନ ।

ଗୋଲୋକଧାମ-କ୍ଲୀ.ବି.ଗୋଲୋକ(ଦେଖ) ।

ଗୋଲୋକନାଥ,ଗୋଲୋକପତି — ପୁଂ.ବି. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ବିଷ୍ଣୁ ।

ଗୋଲୋକପ୍ରାପ୍ତ — ବିଂ.(ତ୍ରିଭୁ) ସ୍ୱର୍ଗଗତ, ସ୍ୱର୍ଗାରୂଢ଼, ମୃତ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋଲୋକପ୍ରାପ୍ତା ।

ଗୋଲୋକପ୍ରାପ୍ତି — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତ୍ରିଭୁ) ବୈକୁଣ୍ଠପ୍ରାପ୍ତି, ସ୍ୱର୍ଗଲାଭ, ପୁଣ୍ୟାତ୍ମାର ଦେହତ୍ୟାଗ ।

ଗୋଲୋମିକା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପୃଷ୍ଠ ପର୍ଣ୍ଣୀ ବା କୃଷ୍ଣପର୍ଣ୍ଣୀ କ୍ଷୁଦ୍ର କୂପବିଶେଷ, ପାଥୁରି ।

ଗୋଲୋମୀ — ବି.(ଗୋ + ଲୋମ + ଇନ୍) ଶ୍ୱେତଦୁର୍ବା, ଧଳାଦୁବ ।

ଗୋଲ୍ଲା — ଗ୍ରା. ବି. ଗୋଲ ବସ୍ତୁ ।

ଗୋଲ୍ଲାଟ — ବି. ତନ୍ତ୍ରସାଧକଙ୍କ କଳ୍ପିତ ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀରାଭ୍ୟନ୍ତରସ୍ଥ ଚକ୍ର ବା କେନ୍ଦ୍ରବିଶେଷ ।

ଗୋବରୁ — ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ପୋକ, ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ଏକପ୍ରକାର ଛୋଟପକ୍ଷୀ, ଗୋବରୁ ଚଢ଼େଇ, (ବଂ)ଗୋବରପରି ଫଳା କଳାରଙ୍ଗବିଶିଷ୍ଟ, ଗୋବରପରି ଅସ୍ୱାଦ,ଗୋବର ମିଶ୍ରିତ(ମାଟି),ଖତରୁ ।

ଗୋବରୁଇବା-ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗୋବରୁଗୋବର କରିବା, ଗୋବରିବା (ଦେଖ) ।

ଗୋବରୁଗୋବରକରିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଅପରି-ଷ୍କୃତ ଓ ଅପାଠ୍ୟ ଲେଖା ଲେଖିବା, ଗାବରୁଇବା, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅସୁନ୍ଦରଭାବରେ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ।

ଗୋବରୁଚଢ଼େଇ — ଗ୍ରା. ବି. ବୁଲ୍‌ବୁଲ୍, ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ଏକପ୍ରକାର ଛୋଟପକ୍ଷୀ ।

ଗୋବରୁଟ — କ୍ଲୀ. ବି. କବାଟର ନିମ୍ନସ୍ଥ କାଠ ।

ଗୋବରିଆ — ଗ୍ରା.ବଂ.ଗୋବରୁ(ଦେଖ) ।

ଗୋବରିଆଚମ୍ପା — ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଚମ୍ପାଗଛ ।

ଗୋବରିଆପୋକ — ଗ୍ରା. ବି. ଗୋବରରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଏକପ୍ରକାର ପୋକ ।

ଗୋବରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗର୍ଭ ସମ୍ଭାଳନ ପାଇ (ଗୋରୁଆଦି ପଶୁ) ଗର୍ଭପାତ କରିବା, ଗଭ୍ଭରିବା ।

ଗୋବରେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୋବରୁ-ଗୋବର କରିବା(ଦେଖ),ଅଛଡ଼(ଶ)ବାକୁ ବହୁନ ଧାନରେ ଗୋବର ଗୋଳାଇବା, ବାଛୁରୀ ନ ପିଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗାଈ ଚରରେ ଗୋବର ବୋଳିବା ।

ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗୋରୁର ବୃଦ୍ଧି, (ଗୋ + ବର୍ଦ୍ଧନ)ତତ୍ତ୍ୱ, ଗୋରୁମାନଙ୍କର ବୃଦ୍ଧି, (ଗୋ + ବୃଧ + ଅନ)ପୁଂ. ଗିରିଯଜ୍ଞବିଶେଷ, ବୃନ୍ଦାବନସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ, ଯାହାକୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସାତଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧରି ବର୍ଷାରୁ ଗୋପବାସୀଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିଥିଲେ,ମଥୁରା ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ନଗର ଓ ପବିତ୍ର ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ।

ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଗିରି—ପୁଂ. ବି. ବୃନ୍ଦାବନ ନିକଟସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପର୍ବତ, ମଣ୍ଡଳୀର ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ ।

ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଝଟ—ଗ୍ରା(ଗଞ୍ଜାମ) ବି.ଗୁଆଁର ଛୁଇଁ ।

ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଧର—ପୁଂ.ବି.(ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ + ଧୃ + କ,ଅ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଧାରଣ—ବି. ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ-ଧର, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଧାରୀ-ପୁଂ.ବି.(ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ + ଧୃ + କ.ଇନ୍) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଗୋବଶା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବନ୍ଧ୍ୟାଗାଈ,ବାଞ୍ଝୀ-ଗାଈ ।

ଗୋବସନ୍ତ—ବି, ଗୋରୁମାନଙ୍କଠାରେ ହେବା ବସନ୍ତ ରୋଗ ।

ଗୋବାଏ—ଗ୍ରା.ବିଂ, (ଲ.ଅର୍ଥ)ଅତି ଅଳ୍ପ ପରିମିତ ଭୂମି ।

ଗୋବାଘ, ଗୋବାଘା—ଗ୍ରା. ବି.ହିଂସ୍ର ଜନ୍ତୁ,ଗୋଘାତକବ୍ୟାଘ୍ର, ବୃଷ,ଭରକ୍ଷୁ ।

ଗୋବାଟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୋ + ବାଟ) ଗୋଶାଳା, ଗୋଷ୍ଠ, ଗୋରୁରହିବା ଅଟେଇ ।

ଗୋବାଳ—ପୁଂ. ବି. (ଗୋ + ବାଳ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଗୋରୁର କେଶ, ଗୋରୁ-ଲୋମ ।

ଗୋବାଲ—ଗ୍ରା. ବି. (ଗୋପାଳଶବ୍ଦଜ) ଗୋସ୍ୱାଳ, ଗୋପାଳ, ଗଉଡ଼ ।

ଗୋବାସ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୋରୁ-ମାନଙ୍କର ବାସସ୍ଥାନ,ଗୁହାଳ, ଗୋଷ୍ଠ, ଗୋରୁ ରହିବା ଅଟେଇ ।

ଗୋବାସନ—ପୁଂ. ବି.(ଗୋ + ବସ୍ + ଣିଚ୍ + ଅନ) ବ୍ରାହ୍ମଣବିଶେଷ, ଗୋପାଳକ ମୁନିବିଶେଷ, (ବିଂ) ଗୋରୁଚମଡ଼ାରେ ଛୁଆଣି ହୋଇଥିବା ।

ଗୋବି—ମଧ୍ୟଏସିୟାସ୍ଥ ବୃଷ୍ଟିହୀନ ଗୋଟିଏ ବିସ୍ତୃତ ମରୁଭୂମି ।

ଗୋବିକର୍ତ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (ଗୋ + ବି + କୃତ୍ + ଅ)ଗୋଘାତକ,କର୍ଷକ,ହାଳିକ, ହଳିଆ ।

ଗୋବିକର୍ତ୍ତା—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗୋ + ବି + କୃତ୍ + ତୃ) ଗୋଘାତକ ।

ଗୋବିଟ୍—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୋବର, ଗୋମୟ । [ମେଧ ଯଜ୍ଞ ।

ଗୋବିତତ—ପୁଂ.ବି. ଗୋଭୁମ୍ପ୍ତି ଅଶ୍ୱ-

ଗୋବିନ୍ଦାଂପତି—ପୁଂ.ବି. ପରମେଶ୍ୱର ।

ଗୋବିନତ—ପୁଂ.ବି. ଅଶ୍ୱମେଧଯଜ୍ଞ ।

ଗୋବିନ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. ଗୋ + ବିଦ୍ + କ.ଅ) ବିଷ୍ଣୁ, ଗୋପାଳ, ଗୋପେନ୍ଦ୍ର, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ଗବାଧ୍ୟକ୍ଷ,ବୃହସ୍ପତି, ପରଂବ୍ରହ୍ମ, (ବିଂ) ଗୋପାଳକ,(ଗ୍ରା. ବି) ଅଚ୍ୟୁତା-ନନ୍ଦଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଦ୍ୱାଦଶ ଗୋପାଳଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ।

ଗୋବିନ୍ଦଦ୍ୱାଦଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପୁଷ୍ୟାନକ୍ଷତ୍ର ଯୁକ୍ତ ଫାଲ୍‌ଗୁନ ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ୱାଦଶୀ ।

ଗୋବିନ୍ଦଦ୍ୱାଦଶୀଯୋଗ—ଗ୍ରା.ବି.ଗୋବିନ୍ଦ ଦ୍ୱାଦଶୀଦିନ ତୀର୍ଥଜଳରେ ସ୍ନାନ କରିବା ଯୋଗ ।

ଗୋବିନ୍ଦଭଟ୍ଟ—ଗ୍ରା.ବି.ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷଭାଗର ଜନୈକ ଓଡ଼ିଆ କବି ।

ଗୋବିନ୍ଦ ରଥ—ଗ୍ରା. ବି. ବିଂଶଶତାବ୍ଦୀର ଉତ୍କଳର ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଲେଖକ ।

ଗୋବିନ୍ଦୁ-ବିଂ.(ଗୋ + ବିନ୍ଦୁ)ଗୋଲମ୍ବକ, ଯେ ଗୌ ଲାଭ କରେ ।

ଗୋବିଷ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗୋବିଷ୍ଠା, ଗୋବର, ଖତ ।

ଗୋବିଷାଣ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଗୋରୁର ଶୃଙ୍ଗ, ଗୋରୁର ଶିଙ୍ଗ ।

ଗୋବିଷାଣିକ—ପୁଂ.ବି. (ଗୋ + ବିଷାଣ + ଇକ) ଗୋଶୃଙ୍ଗ-ନିର୍ମିତ ବାଦ୍ୟ-ବିଶେଷ, ଶିଙ୍ଗା ।

ଗୋବିଷ୍ଠା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୋମୟ, ଗୋବର, ଖତ ।

ଗୋବିସର୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (ଗୋ + ବିସର୍ଗ) ଗୋ ପରିତ୍ୟାଗ, ପ୍ରଗ୍ରହ ।

ଗୋବୀଜ—(ଆଧୁନିକ) ଗୋରୁମାନଙ୍କ ଠାରେ ହୋଇଥିବା ବସନ୍ତରୋଗ-ଜାତ ବ୍ରଣରୁ ନିଷ୍କାସିତ ହୋଇଥିବା ପୂଯ ।

ଗୋବୀଜଟିକା—ଗ୍ରା.ବି. ବସନ୍ତ ରୋଗରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମନୁଷ୍ୟ ଦେହରେ କ୍ଷତ କରି ସେହି କ୍ଷତ ମଧ୍ୟରେ ଗୋବୀଜକୁ ପ୍ରବିଷ୍ଟ କରାଇବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା-ବିଶେଷ, (ଇଂରାଜି) ଟୀକା ।

ଗୋବୀଥି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କ ନବ ସଂଖ୍ୟକ ମାର୍ଗ ମଧ୍ୟରୁ ହସ୍ତା, ଚିତ୍ରା, ସ୍ୱାତୀ ଏହି ତିନି ନକ୍ଷତ୍ର ମଧ୍ୟଦେଇ ଗମନ କରୁଥିବା ବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ପଥ ।

ଗୋବୀର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୋରୁର ବୀର୍ଯ୍ୟ, ଗୋଦୁଗ୍ଧ ବିକ୍ରୟଲବ୍ଧ ଧନ ।

ଗୋବୃନ୍ଦ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଗୋ + ବୃନ୍ଦ)(ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୋ-ସମୂହ, ଗୋରୁପଲ୍ଲ ।

ଗୋବୃନ୍ଦାରକ—ପୁଂ.ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗୋ, ଉତ୍ତମ ଗୋରୁ, ଗୋରୁଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଗୋବୃଷ—ପୁଂ.ବି. (ଗୋ + ବୃଷ୍ + ଅ) ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୃଷଭ । [ଅଣ୍ଡକୋଷ ।

ଗୋବୃଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବୃଷଭର

ଗୋବୃଷଭ—ପୁଂ. ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୃଷ, ଭଲ ଷଣ୍ଢ, ଉତ୍ତମ ବୃଷଭ ।

ଗୋବେଷ୍ଟ—କ୍ଲୀ. ବି. ସୀସକ, ସୀସା ।

ଗୋବୈଦ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା) ମୂର୍ଖ ବୈଦ୍ୟ, (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୋଚିକିତ୍ସକ ।

ଗୋବ୍ୟଚ୍ଛ—ବଂ. ଗୋରୁ ନିକଟରେ ଗମନଶୀଳ । (ଋଷିବିଶେଷ ।

ଗୋବ୍ୟାଧୀ—ପୁଂ. ବ. ଗୋଦ୍ରପ୍ରବର୍ତ୍ତକ

ଗୋବ୍ରଜ—ପୁଂ. ବ. (ଗୋ+ବ୍ରଜ) ଗୋସମୂହ, ଗୋଷ୍ଠ, ଗୋଚର,ସ୍ଥାନଙ୍କ ଅନୁଚରବିଶେଷ, ଦାନବବିଶେଷ ।

ଗୋବ୍ରତ—କ୍ଲୀ.ବ. ଗୋହତ୍ୟା-ପାତକର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ନିମନ୍ତେ ଅନୁଷ୍ଠେୟ ବ୍ରତ-ବିଶେଷ, (ପୁଂ. ବଂ.)ଖାଦ୍ୟ ବିଷୟରେ ସଂଯମୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋବ୍ରତା ।

ଗୋବ୍ରତୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଗୋବ୍ରତ+ଇନ୍) ଯେ ଗୋବ୍ରତାଚରଣ କରେ, ଖାଦ୍ୟ ବିଷୟରେ ସଂଯମୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋବ୍ରତିନୀ ।

ଗୋବ୍ରା—ଗ୍ରା. ବ. ଯଶୋର ଜିଲାର ସୁନ୍ଦରବନ ବିଭାଗାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗ୍ରାମ ।

ଗୋବ୍ରାହ୍ମଣ—ବ.(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)ଗୋରୁ ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଏହି ଦୁଇ ଜୀବ ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଅବଧ୍ୟ ଓ ପୂଜ୍ୟ ।

ଗୋଶ—ଯା. ବଂ. ପରଦାନସିନ୍, ଲୁକ୍କାୟିତ, ଗୃହମଧ୍ୟେ ଅବସ୍ଥିତ, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ସର୍ବଦା ଗୃହମଧ୍ୟରେ ଥାଏ କେବେହେଲେ ପଦାକୁ ବାହାରେ ନାହିଁ ।

ଗୋଶକୃତ୍—କ୍ଲୀ. ବ. (ଗୋଃ+ଶକୃତ୍) (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୋମୟ, ଗୋବର, ଖତ ।

ଗୋଶଙ୍ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଅକର୍ମଣ୍ୟ,ଅଳସୁଆ ।

ଗୋଶଫ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବ. ଗୋରୁର ଖୁରା ।

ଗୋଶର୍ପ—ପୁଂ.ବ.ବୃହତ୍‌ସର୍ପ,ଅଜଗର ।

ଗୋଶଲ୍—ଯା.ବ. ସ୍ନାନ ।

ଗୋଶଲ୍‌କରିବା—ଯା. ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସ୍ନାନ କରିବା, ଗାଧୋଇବା ।

ଗୋଶଲ୍‌ଖାନା—ଯା. ବ. ସ୍ନାନଗୃହ, ଗାଧୁଆଘର, ଗୁପ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଣା ଘର, ଗୁପ୍ତ-ମନ୍ତ୍ରଣା ଗୃହ ।

ଗୋଶାଳ—ପୁଂ. ବ. (ଗୋ+ଶାଳ) ୬ତତ୍ତ୍ୱ; ଗୁହାଳଘର ।

ଗୋଶାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (୬ତତ୍ତ୍ୱ)ଭାରତର ସ୍ଥାନେସ୍ଥାନେ ଦାନଶୀଳ ଲୋକମାନଙ୍କ-ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଅକର୍ମଣ୍ୟ ଗୋରୁମାନ-ଙ୍କର ଆଶ୍ରୟସ୍ଥାନ,ଗୋରୁଘର,ଗୁହାଳ ।

ଗୋଶୀର୍ଷ—କୌଶାମ୍ବୀ ନଗରର ଉପନଗର ।

ଗୋଶୀର୍ଷ—ପୁଂ. ବ. ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ, ଏହାର ଅପରନାମ ଋଷଭ, ଚନ୍ଦନ-ବିଶେଷ, ହରିଚନ୍ଦନ,ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ,(କ୍ଲୀ. ୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୋମୁଣ୍ଡ ।

ଗୋଶୀର୍ଷକ—ପୁଂ. ବ. ଗଇଶ ଗଛ, ଦ୍ରୋଣପୁଷ୍ପୀବୃକ୍ଷ, ଚନ୍ଦନବିଶେଷ ।

ଗୋଶୃଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବ.(ବ.ଶ୍ରୀ)ଋଷିବିଶେଷ, ପର୍ବତବିଶେଷ,ବର୍ବୁରବୃକ୍ଷ, ହନୁମାନ-ଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଶୃଷିର ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର, ଶିଙ୍ଗା, (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୋରୁଶିଙ୍ଗ ।

ଗୋଶ୍ରୁତି—ପୁଂ. ବ. ବୈଶ୍ୟାଗ୍ରପଦୀ ଗୋହୋପୁତ୍ର ଜଣେ ଋଷି ।

ଗୋଶ୍ୱ—ପୁଂ.ବ. (ଗୋ+ଅଶ୍ୱ) ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ; ଗୋରୁ ଓ ଅଶ୍ୱ, ଗାଈ ଓ ଘୋଡ଼ା ।

ଗୋଷ—ପୁଂ. ବଂ. ଗୋଦାତା, ଯେ ଗୋଦାନ କରେ ।

ଗୋଷଣି—ପୁଂ. ବ, (ବ.ଶ୍ରୀ) ଗୋରୁ ଯାହାର ସହାୟ ।

ଗୋଷଣ୍ଡୁବ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଗୋ+ଷଣ୍ଢ+ଗୋ) ଗୋଷଣ୍ଢକ,ଛଅଗୋଟି ଗୋରୁ, ତିନିହଳ ଗୋରୁ ।

ଗୋଷଣି—ବଂ. (ଗୋ+ସନ୍+ଇନ୍) ଗୋଦାତା, ଯେ ଗାଈଦାନ କରେ ।

ଗୋଷଣ୍ଡ—ପୁଂ.ବ. ଅଧ୍ୟାୟ ବା ଅନୁବାକ-ବିଶେଷ ।

ଗୋଷଦ୍—ବଂ. (ଗୋ+ସଦ୍+କ୍ୱପ୍) କଥା କହୁ କହୁ ଯାହାର ବାକ୍ୟ ସ୍ଖଳିତ ହୁଏ ।

ଗୋଷଦ—ବଂ (ଗୋ+ସଦ୍+ଅ) ସ୍ଖଳିତବାକ୍ୟ, ଜଡ଼ିତବାକ୍ ।

ଗୋଷନ୍—ବଂ. ଗୋଦାତା, ଯେ ଗୋ ଦାନ କରେ ।

ଗୋଷା—ବଂ. (ଗୋ+ଷନ୍+ବଟ୍) ଗୋଦାତା, ଯେ ଗୋରୁଦାନ କରେ ।

ଗୋଷାତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୋ+ସତ) ଗୋଲାଭ,ଗୋଦାନ, (ବଂ)ଲବ୍ଧପଶୁକ, ଯେ ପଶୁଲାଭ କରିଅଛି ।

ଗୋଷାଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗୋ+ସଦ୍+ଣି+ଅ+ଈ) ପକ୍ଷୀବିଶେଷ ।

ଗୋଷଚର—ବ.(ଗୋଷ୍ଠ+ଚର୍+ଅ) ଗୋରୁମଧ୍ୟରେ ବିଚରଣ ।

ଗୋଷୁଯୁଧ୍—ପୁଂ.ବଂ.(ଗୋଷ୍ଠ+ଯୁଧ୍+କ୍ୱପ୍)ଯେ ଗୋରୁନିମିତ୍ତ ଯୁଦ୍ଧ କରେ ।

ଗୋଷୂକ୍ତୀ—ପୁଂ.ବ. ଜଣେ ଋଷି ।

ଗୋଷେଧ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦୁର୍ଲକ୍ଷଣା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଗୋଷ୍ପନଦୀ—ଆନ୍ଧ୍ରରାଜ୍ୟର ଗୋଦାବରୀ ଜିଲାନ୍ତର୍ଗତ ନଦୀବିଶେଷ ।

ଗୋଷ୍ଟୋମ—ପୁଂ. ବ. ଏକାହସାଧ୍ୟ ଯାଗବିଶେଷ, ଉକ୍ଥସ୍ତୁତି କେତେ-ଗୁଡ଼ିଏ ମନ୍ତ୍ର ।

ଗୋଷ୍ପ—(ଧାତୁ) ଏକତ୍ରହେବା, ଗଦା-କରିବା, ସମାଗ୍ରହ କରିବା ।

ଗୋଷ୍ପ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଗୋ+ସ୍ଥା+ଅଧି.ଅ) ଗୋଠ, ପଶୁଚାରଣଭୂମି, ଗୋରୁପଲ୍ଲ, ଯେଉଁଠାରେ ଗୋରୁମାନେ ରହନ୍ତି, ଗୋଟିଏ ଅଙ୍କବିଶିଷ୍ଟ ନାଟକ, (ମଂ,ଅ) ଶ୍ରାଦ୍ଧବିଶେଷ, ଶୁଦ୍ଧି ଶ୍ରାଦ୍ଧ, ପରାମର୍ଶ, ସଭା, ଦଳ, ମଣ୍ଡଳୀ, (କ, ଅ) ଗୋପାଳମାନଙ୍କର ମିଳନସ୍ଥଳ, ମିଳନ ସ୍ଥାନ, ସଭା, (ଷ୍ଠ,ଅ) ବହୁଲୋକଙ୍କର କଥୋପକଥନ, ସଙ୍ଗ, ସମ୍ପର୍କସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି, ମିଳନ ।

ଗୋଷ୍ପଚନ୍ଦ୍ର—ଗ୍ରା. ବ. ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳୀୟ କବିମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ପ୍ରଣୀତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାମ ।

ଗୋଷ୍ପଜ—ବଂ. (ଗୋଷ୍ପ+ଜନ୍+ଅ) ଯାହା ଗୋଷ୍ପରେ ଜନ୍ମେ, (ବ) ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣର ନାମ ।

ଗୋଷ୍ପପଣ୍ଡୁ,ଗୋଷ୍ପପଣ୍ଡିତ-ପୁଂ.ବଂ.ଗପଣ୍ଡ, ଯେ ମୁହଁବାଲିଙ୍ଗିକରେ ।

ଗୋଷ୍ଠପତି — ପୁଂ. ବି. (ଗୋଷ୍ଠ + ପତି) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ଗୋଷ୍ଠର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ।

ଗୋଷ୍ଠଲୀଳା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଗୋଚାରଣାଦିକାର୍ଯ୍ୟ, ଗୋପଗୃହର କ୍ଷେତ୍ରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣକୃତ ଲୀଳାବିଶେଷ ।

ଗୋଷ୍ଠଶାଳା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସଭାଗୃହ ।

ଗୋଷ୍ଠଶ୍ୱ — ପୁଂ.ବିଂ.(ଗୋଷ୍ଠ + ଶ୍ୱ + ଅ) ଗୋଠରେ ଥିବା କୁକୁର,ପରହିଂସକ ।

ଗୋଷ୍ଠଶ୍ୱା — ପୁଂ.ବିଂ. (ଗୋଷ୍ଠ + ଶ୍ୱା + ଅ) ଗୋଠକୁକୁର, ଯେ ଘରେ ବସି ପରର ହିଂସା କରେ, ପରହିଂସକ ।

ଗୋଷ୍ଠାଗାର — କ୍ଲୀ.ବି.(ଗୋଷ୍ଠ + ଆଗାର) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ସଭାଘର, ଯେଉଁଘରେ ବହୁଲୋକ ବାସକରନ୍ତି, ଗୋଠଘର; ଗଞ୍ଜ, ପଣ୍ୟାଗାର ।

ଗୋଷ୍ଠାଧ୍ୟକ୍ଷ — ପୁଂ.ବି. (ଗୋଷ୍ଠ + ଅଧ୍ୟକ୍ଷ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ; ଗୋଷ୍ଠପତି, ସଭାପତି, ଜନନେତା, ପରିବାରର କର୍ତ୍ତା,ଗୋପାଳଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗୋଷ୍ଠାନ — କ୍ଲୀ. ବି. ଗୋପଗୃହସ୍ଥାନ, ଗୋଷ୍ଠ, ଗୋଠ ।

ଗୋଷ୍ଠାଷ୍ଟମୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କାର୍ତ୍ତିକଶୁକ୍ଳ ଅଷ୍ଟମୀ, ଗୋପାଷ୍ଟମୀ ।

ଗୋଷ୍ଠି — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୋ + ସ୍ଥା + ଇ) ଗୋଷ୍ଠୀଶବ୍ଦାର୍ଥ, ପରସ୍ପର ସଂଳାପ ।

ଗୋଷ୍ଠିକ — ବିଂ.(ଗୋଷ୍ଠ + ଇକ)ଗୋଷ୍ଠୀସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗୋଷ୍ଠୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗୋ + ସ୍ଥା + କ, ଅ + ଈ)ସଭା,ପରସ୍ପରାଳାପ, ବହୁଲୋକଙ୍କ ସମାଗମସ୍ଥାନ,ସଭାସ୍ଥଳ,ଦଳ, ପରିବାରବର୍ଗ, ପୋଷ୍ୟବର୍ଗ, ଛାତ୍ର, ନଅ ଦଶଜଣ ପୁରୁଷ ଓ ପାଞ୍ଚ ଛଅଜଣ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କଦ୍ୱାରା ଅଭିନେୟ ଏକ ଅଙ୍କବିଶିଷ୍ଟ ଦୃଶ୍ୟକାବ୍ୟ ଜାତି, ବଂଶ, କୁଳ ।

ଗୋଷ୍ଠୀକରିବା — କ୍ରି. ବହୁଲୋକମିଳି କୌଣସି ବିଷୟ ଆଲୋଚନାକରିବା ।

ଗୋଷ୍ଠୀପତି — ପୁଂ.ବି. (ଗୋଷ୍ଠୀ + ପତି) ପୋଷ୍ୟମାନଙ୍କର ପ୍ରତିପାଳକ, ସଭାପତି ବା ସମାଜପତି, ନେତା ।

ଗୋଷ୍ଠେଷ୍ଠୀ — ପୁଂ. ବି. (ଗୋଷ୍ଠେ + ଷ୍ଠେଡ଼ + ଇନ୍) ପ୍ରଗଲ୍ଭ ।

ଗୋଷ୍ଠେଗଲ୍ଭ — ପୁଂ.ବି(ଗୋଷ୍ଠେ + ଗଲ୍ଭ + ଅ) ପ୍ରଗଲ୍ଭ ।

ଗୋଷ୍ଠେପଣ୍ଡିତ — ପୁଂ. ବିଂ. ପ୍ରଗଲ ।

ଗୋଷ୍ଠେପଟୁ-ପୁଂ.ବିଂ.(ଗୋଷ୍ଠେ + ପଟୁ) ପ୍ରଗଲ୍ଭ ।

ଗୋଷ୍ଠେପ୍ରଗଲ୍ଭ — ପୁଂ.ବିଂ. (ଗୋଷ୍ଠେ + ପ୍ରଗଲ୍ଭ) ଯେ ସଭାସ୍ଥଳେ ପ୍ରଗଲ୍ଭତା ପ୍ରକାଶକରେ ।

ଗୋଷ୍ଠେଶୟ — ପୁଂ. ବି. (ଗୋଷ୍ଠେ + ଶୀ + କ, ଅ) ଯେଉଁ ଲୋକ ଗୋ-ବ୍ରତ ଅନୁଷ୍ଠାନପାଇଁ ଗୋଠରେ ଶୁଏ ।

ଗୋଷ୍ଠେଶୂର — ପୁଂ.ବିଂ.ସଭାରେ ପ୍ରଗଲ୍ଭ ।

ଗୋଷ୍ଠ୍ୟ — ବିଂ.(ଗୋଷ୍ଠ + ଯ) ଗୋଷ୍ଠୋତ୍ପନ୍ନ, ଯାହା ଗୋଠରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, (ବି) ରୁଦ୍ରବିଶେଷ ।

ଗୋଷ୍ପଦ — କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୋଃ + ପଦ)ଗୋରୁ ଖୁରଦ୍ୱାରା ଭୂମିରେ ଖୋଳିହୋଇଯାଇଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ରଗର୍ତ୍ତ,ଗୋରୁର ଖୁରଚିହ୍ନ ପରିମିତ ସ୍ଥାନ, ଗୋରୁଖୋଜ, ଗୋଷ୍ଠ, ଅତିଅଳ୍ପ ପରିମିତ ଜଳର ଆଧାର, ପ୍ରଭାସକ୍ଷେତ୍ରସ୍ଥିତ ତୀର୍ଥବିଶେଷ, ଗୋସେବିତ ସ୍ଥାନ, ଯେଉଁଠାରେ ଗୋରୁମାନେ ସର୍ବଦା ଯାତାୟାତ କରନ୍ତି, ଯେଉଁ ଲୋକ ଗୋ-ବ୍ରତ ଗୋକର୍ତ୍ତିକ ଆସେବିତ ।

ଗୋଷ୍ପଦୀକୃତ — ବିଂ. (ଗୋଷ୍ପଦ + ଚ୍ୱି + କୃ + ତ) ଯାହାକୁ ଗୋରୁଖୁରର ଚିହ୍ନ ତୁଲ୍ୟ କରାଯାଇଅଛି, ଯେଉଁ ଜଳାଶୟକୁ ପୋତି ଗୋରୁଖୋଜ ତୁଲ୍ୟ ସ୍ଥାନ କରାଯାଇଅଛି ।

ଗୋସ — ପୁଂ.ବି.(ଗୋ + ସୋ + କ.ଅ) ବୋଳ, ଖାରଜଳ,ଉଷ୍ଣକାଳ, ପ୍ରଭାତ, ପ୍ରାତଃକାଳ,ଗୁଗ୍‌ଗୁଳ ।

ଗୋସଙ୍ଗି — ପୁଂ.ବି. ଯେ ଗୋରୁକୁ ସହାୟତା କରେ ।

ଗୋସଦ୍ମ — କ୍ଲୀ.ବି. ଶସ୍ୟନଗୃହ ।

ଗୋସଖ୍ୟ — ପୁଂ.ବି.(ଗୋ + ସମ + ଖ୍ୟା + କ, ଅ) ଗୋପାଳ, ଗୋସଖ୍ୟାତା, ଯେ ଗୋରୁଙ୍କୁ ସୁମାଣକରେ ।

ଗୋସଙ୍ଗ — ପୁଂ.ବି.ପ୍ରଭାତ,ସକାଳବେଳ ।

ଗୋସବ — ପୁଂ. ବି. ଯଜ୍ଞବିଶେଷ, ଗୋମେଧ ଯଜ୍ଞ ।

ଗୋସହସ୍ର — ପୁଂ. ବି. ଗୋସହସ୍ର ପଶୁ, ଗବସ୍ତ୍ର,(ବିଂ) ଗୋସହସ୍ର, ଗୋତୁଲ୍ୟ ।

ଗୋସନ — ବିଂ. (ଗୋ + ସନ୍ + ଇ) ଗୋଦାତା, ଯେ ଗୋରୁଦାନ କରେ ।

ଗୋସନ୍ଦାୟ — ପୁଂ. ବି. (ଗୋ + ସମ + ଦା + କ,ଅ) ଯେ ଗୋଦାନ କରେ, ଗୋଦାତା ।

ଗୋସମ୍ପ୍ରଦାୟ — ବିଂ. (ଗୋ + ସମ + ପ୍ର + ଦା + ଅ) ଗୋଦାତା, ଗୋରୁ ଦାନକର୍ତ୍ତା ।

ଗୋସମ୍ବା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଶ୍ୱେତଦୁର୍ବା,(ବିଂ) ଗୋଜାତ, ଯାହା ଗୋରୁଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।

ଗୋସର୍ପ — ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗୋ — ସୃପ୍ + କ,ଅ) ଗୋଧିସାପ, ଗୋଧୀ ।

ଗୋସର୍ପିକା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୋ + ସୃପ୍ + କ, ଅକ + ଆ) ମାଈ ଗୋଧିସାପ, ବାରନାରୀ, ବେଶ୍ୟା ।

ଗୋସବ — ପୁଂ.ବି. (ଗୋ + ସୁ — ଅ) କ.ଧା, ଯଜ୍ଞବିଶେଷ, ଗୋମେଧଯଜ୍ଞ ।

ଗୋସବାପ — ପ୍ରା. (ବାଲେ) ପୁଂ. ବି. ଗୋସେଇଁବାପ, ପିତାମହ ।

ଗୋସମା — ପ୍ରା. (ବାଲେ) ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୋ ସେଇଁ ମାଆ, ପିତାମହୀ ।

ଗୋସଶଶ — ପୁଂ. ବି. (ଗୋସ + ଶଶ) ବୋଳ ।

ଗୋସହସ୍ର — କ୍ଲୀ.ବି.ତୁଳାପ୍ରଭୃତି ଷୋଳଲକ୍ଷ ମହାଦାନର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ମହାଦାନ,ସୋମବାରଯୁକ୍ତ ଅମାବସ୍ୟା ।

ଗୋସା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରାଗ. କ୍ରୋଧ, କଣ୍ଠରୋଧ, ଦୃଷ୍ଟିକ୍ଷୀଣ,ଶୋକ, (ବିଂ) ଦୁଃଖ ।

ଗୋସାଇଁ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗୋସ୍ୱାମୀ ଶବ୍ଦର ଅପଭ୍ରଂଶ) ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୟ କରି

ଅଛୁ ତାହାକୁ ଗୋସାଇଁ କହନ୍ତି, ପ୍ରଭୁ, ସ୍ୱାମୀ, ପଶୁର ବା ଦ୍ରବ୍ୟର ମାଲିକ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ବୈରାଗୀ, ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ-ବିଶେଷ, ଈଶ୍ୱର, ଦଶନାମୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ, ଚୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଓ ବଂଶଧରଙ୍କ ଉପାଧି, ଦେବତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଗୁରୁଆଦିଙ୍କ-ପରେମାନ୍ୟାର୍ଥପ୍ରଯୁକ୍ତ ଉପାଧି, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ସମ୍ବୋଧନ, ମହାଶୟ ।

ଗୋସାଇଁଆ — ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ସ୍ୱାମୀ) ପ୍ରଭୁ, ମାଲିକ, ପତି, ରକ୍ଷକ ।

ଗୋସାଇଁଖିଆ — ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. (ଗାଳି) ଯେ ଆପଣା ସ୍ୱାମୀର ବିନାଶର କାରଣ ହୁଏ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋସାଇଁଖାଇ ।

ଗୋସାଇଁବାପା — ଗ୍ରା. ବି. ପିତାମହ ।

ଗୋସାଇଁ ମହାପ୍ରଭୁ — ଗ୍ରା. ବି. ଅବ୍ୟ, (ସମ୍ବୋଧନ — ଗୋସାଇଁ (ଦେଖ) ।

ଗୋସାଇଁ ମାଆ — ସ୍ତ୍ରୀ.ଗ୍ରା.ବି. ପିତାମହୀ ।

ଗୋସାଇଁଶ୍ୱଶୁର — ଗ୍ରା. ବି. ପୁ. ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ପିତା ଓ ପିତାମହ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋସାଇଁଶାଶୁ ।

ଗୋସାଉଳି — ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଲତାବିଶେଷ ।

ଗୋସାଣିଆଁ — ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ପିଶାଚୀ-ଗ୍ରସ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କ ଗାଳି) ।

ଗୋସାଣୀ — ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମାତା ଓ ଗୋସାଇଁ ମାଆ, ପିଶାଚୀ, ଡାହାଣୀ, ଦୁଷ୍ଟାଦେବୀବିଶେଷ, ଯୋଗିନୀ, ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱଗ୍ରହଣୀ ଦେବୀ ।

ଗୋସାଣୀଯାତ୍ରା — ଗ୍ରା. (ସ୍ତ୍ରୀ)ବି.ଆଶ୍ୱିନ ଶୁକ୍ଳଅଷ୍ଟମୀଠାରୁ ଦଶମୀପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାଟିରେ ଗୋସାଣୀମୂର୍ତ୍ତି ତିଆରି କରାଯାଇ ପୂଜା ଇତ୍ୟାଦି କରାଯାଇ ଏକାଦଶୀଦିନ ଯେଉଁ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଓ ଉତ୍ସବ କରାଯାଏ ।

ଗୋସାଦ — ପୁଂ. ବିଂ (ଗୋ + ସଦ୍ + ଣିଚ୍ + ଅ) ଗୋଗ୍ରାହକ, ଯେ ଗୋରୁ-ଚଳାଏ ।

ଗୋସାଦୀ — ପୁଂ ବିଂ. (ଗୋ + ସଦ + ଣିଚ୍ + ଇନ୍)ଗୋସାରଥି,ଗୋଗ୍ରାହକ, ଗୋରୁଗ୍ରାହକ ।

ଗୋସାପ — ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସର୍ପସ୍ୱରୂପ ଜାତିବିଶେଷ, ଗୋଧିସାପ ।

ଗୋସାମଣୀ — ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଗୋସାମନ୍ତ୍ରାଣୀର ଅପଭ୍ରଂଶ ସ୍ତ୍ରୀ, ସ୍ୱାମିନୀ, ପ୍ରଭୁ ।

ଗୋସାରଥି — ପୁଂ.ବିଂ.(ଗୋ + ସାରଥି) ଗୋ-ଗ୍ରାହକ, ଯେ ଗୋରୁ ଚଳାଏ ।

ଗୋସିଆଁ — ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଗୃହସ୍ୱାମୀ) ଗୃହସ୍ୱାମୀ, ଭୃତ୍ୟର ମାଲିକ, ପଶୁ ବା ଦ୍ରବ୍ୟର ମାଲିକ, ସ୍ୱାମୀ, ଭର୍ତ୍ତା,ମାଲିକ, ରକ୍ଷକ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଯାହାର ରକ୍ଷକ ଅଛୁ, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ପତି ଜୀବିତ ଅଛୁ, ଅହିଆ ।

ଗୋସୁଆରା — ଗ୍ରା. ବି. ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଭୂମିଙ୍କଡ଼ାରୁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣ ଥିବା କାଗଜ,ଯେଉଁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କାଗଜରେ ଭୂମିର ପରିମାଣ ଆଦି ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇ ଲେଖାଥାଏ ।

ଗୋସୃକ୍ତିକା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୋ + ସୃଜ + କ.ଆ) ଗୋବନ୍ଧନରଜ୍ଜୁ, ପଘା, ଛଟି, ଦାଉଣୀ ।

ଗୋସେବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗା + ସେବା) (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୋପରିଚର୍ଯ୍ୟା ।

ଗୋସ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. ମାଂସ ।

ଗୋସ୍ତନ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଚତୁର୍ଯଷ୍ଟିକ-ହାର, ଗୋରୁର ଚର, ଗୋରୁର ସ୍ତନ, ଫୁଲଚଡ଼ର ପୁଞ୍ଜ, (ବ.ଶ୍ରୀ) ଗୃହସରିଆ ହାର ।

ଗୋସ୍ତନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ ବି. (ଗୋ + ସ୍ତନ + ଆ) (ବ.ଶ୍ରୀ) ଅଙ୍ଗୁର, ଦ୍ରାକ୍ଷା ।

ଗୋସ୍ତନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୋ + ସ୍ତନ + ଇ) (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦ୍ରାକ୍ଷା, କସ୍ତୁରୀ, ଅଙ୍ଗୁର, କପିଳଦ୍ରାକ୍ଷା, ଭାର୍ଗ୍ଗିକେଶ୍ୱଙ୍କର ମାତୃ-ଗଣାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ମାତୃକା ।

ଗୋସ୍ତାକ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଔଦ୍ଧତ୍ୟ,ପ୍ରଗଲ୍‌ଭତା, ଧୃଷ୍ଟତା, ଅଶିଷ୍ଟତା, ଅଭଦ୍ରତା ।

ଗୋସ୍ତୋମ — ପୁଂ. ବି. ଅଗ୍ନିଷ୍ଟୋମ-ଯାଗର ଅଙ୍ଗ,ଏକାହସାଧ୍ୟ ଯଜ୍ଞବିଶେଷ ।

ଗୋସ୍ଥାନ — କ୍ଲୀ. ବି. ଗୋରୁର ସ୍ଥାନ, ଗୋଷ୍ଠ, ଗୋଠ ।

ଗୋସ୍ଥାନକ — କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୋସ୍ଥାନ + କ) ଗୋଷ୍ଠ, ଗୋଠ ।

ଗୋସ୍ଥାନ — ବିଶାଖାପତ୍ତନ ଜିଲ୍ଲାର ଗଜପତି ନଗରଠାରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଗୋସ୍ୱଳ୍ପ—ପୁଂ. ବି. ଶାକଲ୍ୟଙ୍କର ଜଣେ ଶିଷ୍ୟ ।

ଗୋସ୍ୱାମୀ — ପୁଂ.ବିଂ. (ଗୋ + ସ୍ୱାମୀ) (ତତ୍ତ୍ୱ)ଗୋରୁମାନଙ୍କ ଅଧିପତି,ରାଜା, ଇନ୍ଦ୍ର, ବୃହସ୍ପତି, ବରୁଣ, ଭଗବାନ୍, ଧର୍ମୋପଦେଷ୍ଟା, ସଂସାରତ୍ୟାଗୀ ବ୍ୟକ୍ତି, (ଗ୍ରା.ବି)ନବଦ୍ୱୀପର ଅଦ୍ୱୈତ ଓ ଚୈତ୍ୟା-ନନ୍ଦଙ୍କବଂଶୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ବଂଶୋପାଧି ।

ଗୋସ୍ୱାମୀସ୍ଥାନ — କ୍ଲୀ. ବିଂ ହିମାଳୟର ଗୋଟିଏ ଶୃଙ୍ଗ ।

ଗୋହ — ପୁଂ. ବି. (ଗୁହ + ଅ) ଗୁହା ।

ଗୋହଡ଼ା — ଗ୍ରା.(ସମ୍ଭ)ବିଂ.ବହୁ,ଅନେକ, ଗୋଟେ, ପଚ୍ଛେ । [ଗାଈ ।

ଗୋହଡ଼ି — ଗ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ରର) ବି. ଗୋରୁ,

ଗୋହତ୍ୟା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) (ଗୋ + ହନ୍ + କ୍ୟପ୍) ଗୋବଧ ।

ଗୋହଦ — ଗ୍ରା.ବି.ମଧ୍ୟଭାରତର ଗୋୱା-ଲିୟର ରାଜ୍ୟାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଗୋହନ — କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୁହ + ଣ୍ଚ, ଅନ) ଗୋପନକରିବା ।

ଗୋହନ୍ମ — କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୋ + ହନ୍ + ଡ) ଗୋମୟ, ଗୋବର ।

ଗୋହମୁଖ — ପୁଂ. ବି. ଭାରତବର୍ଷସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ।

ଗୋହରି — ପୁଂ.ବି.ଗୋହରଣ, ଗୋରୁ-ଚୋର । (ଗଛ ।

ଗୋହରୀତକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ବିଲ୍ୱବୃକ୍ଷ,ବେଲ-

ଗୋହଲ — ଗ୍ରା.(ସିଂହ)ବି. ବଙ୍ଗର ସଦ୍-ଗୋପଙ୍କ ପରିସିଂହଭୂମବାସୀ ଓଡ଼ିଆଶୂଦ୍ର ।

ଗୋହଲା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୋଧାପତ୍ନୀ, ହଂସପାଦୀଲତା ।

ଗୋହଲି — କ୍ଲୀ.ବି. ଗୋମୟ, ଗୋବର ।

ଗୋହା — ପୁଂ. ବିଂ. (ଗୋ + ହନ୍ + କ କ୍ୟପ୍) ଗୋଘାତକ, (ବି) ଇନ୍ଦ୍ର ।

ଗୋହାର — ଗ୍ରା. ବି., ଫେରାଦ,ସାକ୍ଷାତ, ନିବେଦନ, ଗୁହାର ।

ଗୋହାଳ—ଗ୍ରା. ବ. (ଗୋଶାଳାଶବ୍ଦଜ) ଗୋଗୃହ, ଗୋଶାଳା ।
ଗୋହାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଲତାବିଶେଷ, ହଂସପାଦୀଲତା ।
ଗୋହଂସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୋହତ୍ୟା ।
ଗୋହତ—ପୁଂ. ବ. ବେଲ, ବିଷ୍ଣୁ, ଘୋଷା ଲତା,(ବଂ) ଗୋହତ୍ତକାରକ ।
ଗୋହର—କ୍ଲୀ. ବ. (ଗୁହା + ଇର) ପାଦମୂଳ, ଗୋଇଠି ।
ଗୋହରି—ଗ୍ରା. ବ. ଦୁଇପାଖେ ବାଡ଼ଥିବା ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ପଥ, ଜଳନାଳ ।
ଗୋହରିଦାଣ୍ଡ—ଗ୍ରା.ବ.ଗୋହରି(ଦେଖ) ।
ଗୋହ୍ୟ—ବଂ. (ଗୁହ୍ + ର୍ମ,ସ) ଗୁହ୍ୟ, ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ, ଗହ୍ୱରଣୀୟ, ଗୁପ୍ତ ।
ଗୌକକ୍ଷ୍ୟ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ଗୋକକ୍ଷନାମକ ଗୋଜାତିଭେଦ । [ଅପତ୍ୟ ।
ଗୌକକ୍ଷ୍ୟାୟଣି—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ଗୋକକ୍ଷଙ୍କ
ଗୌଗ୍ରୁଲବ—ବଂ. (ଗୁଗ୍ରୁଲ + ଅ) ଗୁଗ୍ରୁଲରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ।
ଗୌଙ୍ଗବ—କ୍ଲୀ. ବ. ସାମଭେଦ ।
ଗୌଚରିକ—ବଂ. (ଗୋଚର + ଇକ) ଗୋଚରଜାତ, ଯାହା ଗୋଚରରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଅଛି । [ମୈନାକ ।
ଗୌତ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. ହିମାଳୟ ପୁତ୍ର
ଗୌଣ୍ଡିକ—ପୁଂ.ବ. ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାର,ସୁନାର ।
ଗୌଡ଼—ପୁଂ.ବ.(ଗୁଡ଼ + ଅ) ସାରସ୍ୱତ, କାନ୍ୟକୁବ୍ଜ, ଗୌଡ଼, ଉତ୍କଳ, ମୈଥିଳ, ଏହି ପଞ୍ଚ ଗୌଡ଼ୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ ଗୌଡ଼ ଦେଶବାସୀ ଲୋକ, ବିସ୍ତୃତ ପ୍ରାଚୀନ ଜନପଦବିଶେଷ, ରାଗବିଶେଷ, ଜଣେ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରକାର ଓ ପ୍ରାଚୀନ ବୈୟାକରଣ,(ବଂ) ଗୁଡ଼ବିକାର (ଆସବ ପ୍ରଭୃତି), ଯାହା ଗୁଡ଼ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ, (ଗ୍ରା.ବ) କଥିତ ଭାଷାବିଶେଷ, ଗୋପାଳକ ଜାତି,ଉ:ପ୍ରଃ ଭାରତବାସୀ ରାଜପୁତ ଜାତିର ଶାଖାବିଶେଷ, କାୟସ୍ଥଙ୍କ ଶାଖାବିଶେଷ ।
ଗୌଡ଼କ—ପୁଂ. ବ. ଗୌଡ଼ଜନବାସୀ, ଗୌଡ଼ଦେଶ ।
ଗୌଡ଼କମୃଗ—ପୁଂ. ବ. ବନ୍ୟ ଘୋଟକବିଶେଷ, ବଣଘୋଡ଼ା ।
ଗୌଡ଼କାୟସ୍ଥ—ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳର କାୟସ୍ଥ ଜାତିର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ।
ଗୌଡ଼ନଟ—ଗୌଡ଼ ଓ ନଟଯୋଗେ ଉତ୍ପନ୍ନ ରାଗ ।
ଗୌଡ଼ପାଦ—ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବେଦାନ୍ତିକ ।
ଗୌଡ଼ପାର୍ଶ୍ୱ—ପୁଂ.ବ. ବୌଦ୍ଧମତନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥ-ପ୍ରଣେତା ।
ଗୌଡ଼ବାଇଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. କୌଣସିବୀରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବା ସାନ୍ନାରେ ଆସିଥିବା ଗଇଡ଼ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନୁଚରବର୍ଗ ।
ଗୌଡ଼ଭୁକ୍ତିପୁର—କ୍ଲୀ. ବ. ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ନଗର ।
ଗୌଡ଼ରାଜପୁର—ରାଜପୁତମାନଙ୍କର ଛତିଶକୁଳ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ । [ତମ ।
ଗୌଡ଼ବ୍ରାହ୍ମଣ—ଦଶବିଧ ବ୍ରାହ୍ମଣର ଅନ୍ୟ
ଗୌଡ଼ବାସ୍ତୁକ—ବ. ଚଟ୍ଟିଶାକ ।
ଗୌଡ଼ମୋଲ୍ଲାର—ଗୌଡ଼ ଓ ମୋଲ୍ଲାର ଯୋଗେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଗୋଟିଏ ରାଗ ।
ଗୌଡ଼ସାରଙ୍ଗ—ଗୌଡ଼ ଓ ସାରଙ୍ଗ ଯୋଗେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଗୋଟିଏ ରାଗ ।
ଗୌଡ଼ାଗ୍ରଣୀ—ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗର ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ଆଗ୍ରଣୀ ।
ଗୌଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଗୌଡ଼ଦେଶୀୟ, ଗୌଡ଼ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗୌଡ଼ଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ।
ଗୌଡ଼ିଆବୈଷ୍ଣବ—ଗ୍ରା. ବ. ଚୈତନ୍ୟ-ମତାବଲମ୍ବୀ ବୈଷ୍ଣବ ।
ଗୌଡ଼ିଆମତ—ଗ୍ରା. ବ. ଚୈତନ୍ୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ବୈଷ୍ଣବମତ ।
ଗୌଡ଼ିକ—ବଂ. (ଗୁଡ଼ + ଇକ) ଗୌଡ଼-ଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗୁଡ଼ୋତ୍ପନ୍ନ, ଗୁଡ଼ରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମଦ୍ୟବିଶେଷ,(ବ) ଆଖୁ ।
ଗୌଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗୁଡ଼ + ଅ + ଈ) ଗୁଡ଼ରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକପ୍ରକାର ମଦ୍ୟ, କାବ୍ୟର ରୀତିବିଶେଷ, ରାଗିଣୀବିଶେଷ, ବୀର ଓ ଶୃଙ୍ଗାର ରସରେ ଗେୟ ।
ଗୌଡ଼ୀୟ—ବଂ. (ଗୌଡ଼ + ଈୟ) ଗୌଡ଼ଦେଶସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗୌଡ଼ଦେଶ-ବାସୀ, (ବ) ଉତ୍ତର ବଙ୍ଗର କଥିତ ଭାଷା ।
ଗୌଡ଼ୀୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଗୌଡ଼ୀୟଭାଷା ।
ଗୌଡ଼େଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବ. ଗୌଡ଼ଦେଶର ରାଜା, ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଦେବ ।
ଗୌଣ—ବଂ. (ଗୁଣ + ଅ) ଗୌଣୀଲକ୍ଷଣା ଦ୍ୱାରା ଯେ ଅର୍ଥଜ୍ଞାନ ହୁଏ, ଯାହା ମୌଳିକ ନୁହେ, କାଳ୍ପନିକ, ଯଥେଷ୍ଟ, ଯାହା ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ କରାଯାଏ ନାହିଁ, ଅପ୍ରଧାନ, ଯାହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପ୍ରଧାନ-ନୁହେ, ଗୁଣସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଅଧସ୍ତନ, (ବ.) ଡେରି,ବିଳମ୍ବ, ଅପେକ୍ଷାକରିବା ।
ଗୌଣକରିବା—ପ୍ରା. (ବାଲେ, ମେଦିନୀ) କ୍ରି. ବିଳମ୍ବକରିବା, ଅପେକ୍ଷା କରିବା ।
ଗୌଣକର୍ମ—କ୍ଲୀ.ବ.(ବ୍ୟାକରଣ)କ୍ରିୟାର ଅପ୍ରଧାନ କର୍ମ ।
ଗୌଣକାଳ—ପୁଂ. ବ. ମୁଖ୍ୟକାଳରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ମର ଅନୁଷ୍ଠାନଯୋଗ୍ୟ କାଳାନ୍ତର ।
ଗୌଣଗୃଦ୍ଧ୍ର—ପୁଂ. ବ. କୃଷ୍ଣପ୍ରତିପଦଠାରୁ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିଂଶ ତିଥିକୁ ଗୌଣ-ଗୃଦ୍ଧ୍ର ମାସ କହନ୍ତି ।
ଗୌଣପକ୍ଷ—ବ.(ଦର୍ଶନ)ପୁତ୍ରର ଦୁର୍ବଳ ବା ନିକୃଷ୍ଟତର ପକ୍ଷ ।
ଗୌଣାର୍ଥ—ବ. କୌଣସି ଶବ୍ଦର ପ୍ରଧାନ ବା ଆକ୍ଷରିକ ଅର୍ଥ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥ, ଆଶୟାର୍ଥ, ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ । [(ଦେଖ) ।
ଗୌଣି—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଗୋଣୀ) ଗହଣୀ
ଗୌଣିକ—ବଂ. (ଗୁଣ + ଇକ) ଗୁଣ-ସାଧନ, ଗୁଣବେତ୍ତା, ଅଧସ୍ତନ, ଗୌଣ (ଦେଖ), ଗୁଣଜ୍ଞ, ଗୁଣୀ, ଯେ ଗୁଣ ପ୍ରତିପାଦକ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଧ୍ୟୟନ କରେ, ସତ୍ତ୍ୱାଦିଗୁଣ-ନିର୍ମିତ ପଦାର୍ଥ, ଅଖାପରି ଦେଖା ଯାଉଥିବା, (ପୁଂ. ବ) ଗୁଣ ।
ଗୌଣିଗୋଣି—ଗ୍ରା. ବ. ଅନେକ ଗହଣି ପରମ୍ପରା ।
ଗୌଣିମୁହାଁ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବଂ.ଯାହାର ମୁହଁ ଗୌଣିପରି, ଭୁକୁଣ୍ଡାମୁହାଁ ।
ଗୌଣୀ—ବ. (ବ୍ୟାକରଣ)ଶବ୍ଦର ବୃତ୍ତି-ବିଶେଷ, ଶବ୍ଦର ଯେଉଁ ବୃତ୍ତିଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ବିଶିଷ୍ଟ ଗୁଣ ସୂଚିତ ହୁଏ ।

ଗୌଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଗୌଣ+ଯ)ଗୁଣତା, ଅଧସ୍ତନ ଅବସ୍ଥା, ନିମ୍ନତର ପାହ୍ୟା ।

ଗୌତମ—ପୁଂ. ବ. (ଗୋତମ+ଅ) ଗୋତମ ଋଷିଙ୍କ ପୁତ୍ର ଶତାନନ୍ଦ ଋଷି, ଭରଦ୍ୱାଜ ମୁନି, ବୈବସ୍ୱତ ମନ୍ୱନ୍ତରରେ ସପ୍ତର୍ଷି ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ, କୃପାଚାର୍ଯ୍ୟ, ଗୌତମୀ ପ୍ରତିପାଳିତ ଶାକ୍ୟମୁନି,ଜଣେ ସ୍ମୃତିଶାସ୍ତ୍ରକାର,ଦିନଚନ୍ଦ୍ରିକା ରଚୟିତା, ପର୍ବତବିଶେଷ, ଗୋଦାବରୀ ନଦୀର ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥାନ, (ବଂ) ଗୌତମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗୌତମରାଜପୁତ—ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶୀୟ ରାଜପୁତ ଜାତିର ଗୋଟିଏ ଶାଖା । [ନଦୀ ।

ଗୌତମସମ୍ଭବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୋଦାବରୀ

ଗୌତମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗୋତମ+ଅ+ଈ) ଦୁର୍ଗା, ଗୁଷ୍ପଶ୍ରୀବିଶେଷ, ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ କୃପାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଭଗିନୀ, କୃପୀ, ଗୋତମୀନଦୀ, ହଳଦୀ, ଗୋଦାବରୀ, ଗୋରୋଚନା, ଗୋତମବଂଶୀୟ ଭରଦ୍ୱାଜଙ୍କ କନ୍ୟା, ନ୍ୟାୟଦର୍ଶନ, ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ପ୍ରପ୍ରଦର୍ଶିତ ଧର୍ମମାର୍ଗ, ଅହଲ୍ୟା, ଗୋତମବଂଶୀୟା ସ୍ତ୍ରୀ, ଗାୟତ୍ରୀସ୍ୱରୂପା ମହାଦେବୀ, ଗୌତମ ପ୍ରଣୀତ ନ୍ୟାୟ ବିଦ୍ୟା ।

ଗୌତମୀପୁତ୍ର—ପୁଂ. ବ. ଆନ୍ଧ୍ରବଂଶୀୟ ଜଣେ ରାଜା ।

ଗୌତମୀୟ—ବ. ଗୌତମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗୌତମେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବ. ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଗୌଡ଼—ଦକ୍ଷିଣ-ପଶ୍ଚିମଭାରତର ଗୋଟିଏ ରାଜବଂଶ ।

ଗୌଡ଼ିମ—ପୁଂ.ବ. (ଗା+ଉଡ୍+ଡମ +ଅ) ସ୍ଥାବର ବିଷଭେଦ ।

ଗୌଡ଼ିଲେୟ—ବଂ. ଗୋଦନ୍ତଚନ୍ଦନ-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗୌଦାନିକ—ବଂ. (ଗୋଦାନ+ଇକ) ଗୋଦାନାଖ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ, ଗୋଦାନୋକ୍ତ କର୍ମ ।

ଗୌଧାର—ପୁଂ. ବ. (ଗୋଧା+ଆର) ଗୋଧାପୁତ୍ର, ଗୋଧୁଛୁଆ ।

ଗୌଧୂମ—ବଂ.(ଗୋଧୂମ+ଅ)ଗୋଧୂମର ବିକାର, ରୋଟି ଇତ୍ୟାଦି ।

ଗୌଧୂମୀନ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଗୋଧୂମ+ଇନ୍) ଗୋଧୂମ ଜନ୍ମିବାର ଉତ୍ତମକ୍ଷେତ୍ର,ଯେଉଁ କଆରରେ ଗହମ ଫସଲ ହୁଏ ।

ଗୌଧେୟ—ପୁଂ. ବ. (ଗୋଧା+ଏୟ) ଗୋଧୂକାପୁତ୍ର, ଗୋଧୁଛୁଆ ।

ଗୌଧେର—ପୁଂ. ବ. (ଗୋଧା+ଏର) ଗୋଧୁଛୁଆ ।

ଗୌଧେରକ—ପୁଂ ବ. ଗୋଧୂକାପୁତ୍ର, ଗୋଧୁଛୁଆ ।

ଗୌଧେରକାୟଣି—ପୁଂ.ବ. ଗୌଧେର-ପୁତ୍ର, ଗୋଧୁଛୁଆ ।

ଗୌନର୍ଦ୍ଦ—ବଂ.(ଗୋନର୍ଦ୍ଦ+ଅ)ଗୋନର୍ଦ୍ଦ ଦେଶବାସୀ,(ପୁଂ.ବ) ପତଞ୍ଜଳି ମୁନି ।

ଗୌନ୍ତିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. (ସମ୍ବ) ବ. ଗ୍ରାମର ସଂରକ୍ଷକାର, ସଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।

ଗୌଡ଼ୀ—ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟବାସୀ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଗୌପତ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଗୋପତି+ଯ) ଗୋପତିତ୍ୱ, ଗୋସ୍ୱାମିତ୍ୱ ।

ଗୌପବନ—ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ଋଷି, ଏ ମଧୁଚ୍ଛାନ୍ଦ ବଂଶରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

ଗୌପାଡ଼ା—ସାଓନ୍ତାଳ ପରଗଣାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଗ୍ରାମ ।

ଗୌପାୟନ—ପୁଂ.ବ.ଗୋପର ଅପତ୍ୟ ।

ଗୌପାଳପଶୁପାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଗୋପାଳ ଓ ପଶୁପାଳର ଧର୍ମ ଓ କର୍ମ ।

ଗୌପିକ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗୋପି+ଅକ) ଗୋପିକାର ଅପତ୍ୟ, ଗୋପୀଙ୍କର ସନ୍ତାନ । [ନିର୍ବୁଦ୍ଧି ।

ଗୌପିଲେୟ—ବଂ. ଗୋପିଲଦ୍ୱାରା

ଗୌପୁଚ୍ଛ—ବଂ. (ଗୋପୁଚ୍ଛ+ଅ) ଗୋଲାଙ୍ଗୁଳ ସଦୃଶ ।

ଗୌପୁଚ୍ଛିକ—ବଂ.ଗୋପୁଚ୍ଛଦ୍ୱାରା ଯାହା କଣା ହୋଇଅଛି ।

ଗୌପ୍ତେୟ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗୁପ୍ତ+ଏୟ) ବୈଶ୍ୟଜାତି ସ୍ତ୍ରୀର ଅପତ୍ୟ, ବୈଶ୍ୟ-ସନ୍ତାନ ।

ଗୌଭୁତ—ବଂ. (ଗୋଭୁତ୍+ଅ) ଯାହା ଗୋଭୁତ୍‌ଦ୍ୱାରା ନିବୃତ୍ତ ହୁଏ ।

ଗୌମତ—ବଂ.(ଗୋମତୀ+ଅ)ଗୋମତୀ ନଦୀରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ।

ଗୌମତାୟନ—ବଂ(ଗୋମତ+ଆୟନ) ଗୋମତୀ ନଦୀରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ପ୍ରଭୃତି ।

ଗୌମୟିକ—ବଂ.(ଗୋମୟ+ଇକ) ଗୋବରଜାତପ୍ରଭୃତି ।

ଗୌମାୟନ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗୋମିନ୍+ ଆୟନ) ଗୋମୀର ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ ।

ଗୌମେଦ—ବ. (ଗୋମେଦ+ଅ) ଗୋମୂତ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ ମଣିବିଶେଷ ।

ଗୌର୍—ଯା. ବ. ଧାନ. ପ୍ରଣିଧାନ, ଖାଉର୍ ।

ଗୌରନିତାଇ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଚୈତନ୍ୟଦେବ, ଓ ତାଙ୍କ ସହଚର ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ।

ଗୌର—ପୁଂ. ବ. (ଗୁଡ୍+ଅ) ଚନ୍ଦ୍ର, ବୃହସ୍ପତି, ଶ୍ୱେତସୋରିଷ, ଧଅଗଛ, ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ-ପୁରାଣମତେ କୈଳାସର ଉତ୍ତରରେ ଅବସ୍ଥିତ ପର୍ବତବିଶେଷ, ପୀତବର୍ଣ୍ଣ, ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣ, ବିଶୁଦ୍ଧ, ଗୋରୁ, ଅରୁଣବର୍ଣ୍ଣ, (ବଂ) ପୀତବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ, ଶୁଭ୍ର, ଲୋହିତାଭ, ପରିଷ୍କୃତ, ଶ୍ୱେତ-ବର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ, ଅରୁଣବର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ,(କ୍ଲୀ. ବ.) ପଦ୍ମକେଶର ବା କିଞ୍ଜଳ୍କ, କୁଙ୍କୁମ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, (ପୁଂ.ବ) ମାଟିଆ ମଲ୍ଲି, ପରିମାଣ-ବିଶେଷ, ଏକପ୍ରକାରମୃଗ, ତିନିସୋରିଷ ପରିମିତ ଓଜନ, ଚୈତନ୍ୟଦେବ, ଗୌରାଙ୍ଗ (ବଂ) ବିଶୁଦ୍ଧ ।

ଗୌରକ୍ଷ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଗୋରକ୍ଷ+ଯ) ପଶୁପାଳ, ବୈଶ୍ୟକର୍ମବିଶେଷ, ଗୋରକ୍ଷର ଭାବ ବା ଧର୍ମ ।

ଗୌରଙ୍ଗର—ପୁଂ. ବ. ବନଗର୍ଦ୍ଦଭ, ବଣ ଗଧ ।

ଗୌରଗ୍ରୀବ—ପୁଂ. ବ. ଦେଶବିଶେଷ, (ବଂ) ତଦ୍ଦେଶବାସୀ ।

ଗୌରଗ୍ରୀବୀୟ—ବଂ. ଗୌରଗ୍ରୀବ-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗୌରଗ୍ରୀବ ଦେଶବାସୀର ଅପତ୍ୟ ।

ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଚୈତନ୍ୟଦେବ, ଗୌରାଙ୍ଗ ।
ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର ଗଜପତି ନାରାୟଣଦେବ—ପୁଂ.ବି.ଗଞ୍ଜାମଅନ୍ତର୍ଗତ ପାରଲାଖେମଣ୍ଡିର ଜଣେ ରାଜା ।
ଗୌରଚନ୍ଦ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ, ବି. ମୂଳଗାନର ପୁଂରୁ ମଙ୍ଗଳାଚରଣସ୍ୱରୂପ ଚୈତନ୍ୟ ଦେବଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣନା । [ଧଳା ଜୀରା ।
ଗୌରଜୀରକ—ପୁଂ. ବି. ଶ୍ୱେତ ଜୀରା,
ଗୌରତିତ୍ତିର—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣ ତିତ୍ତିର ପକ୍ଷୀ, ଚକ୍ରବଚକ୍ର ପକ୍ଷବିଶିଷ୍ଟ ତିତ୍ତିର ପକ୍ଷୀ । [ଜୟା ପ୍ରତି ।
ଗୌରଦ୍ରୁତ—ପୁଂ. ବି. ଇଙ୍ଗୁଦି ବୃକ୍ଷ,
ଗୌରପୃଷ୍ଠ—ପୁଂ. ବି. ଯମରାଜାର ସଭା ସ୍ଥିତ ଜଣେ ରାଜା ।
ଗୌରମୁଖ—ପୁଂ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ର, ମହର୍ଷି ଶମୀକଙ୍କର ଜଣେ ଶିଷ୍ୟ, (ବଂ)ଶ୍ୱେତ-ବର୍ଣ୍ଣ ମୁଖବିଶିଷ୍ଟ ।
ଗୌରମୃଗ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୌରବର୍ଣ୍ଣ ମୃଗବିଶେଷ ।
ଗୌରବ—ବି. (ଗୁରୁ—ଷ୍ଣ, ଅ)ଉତ୍କର୍ଷ, ଗମ୍ଭୀରତା, ଗର୍ବ, ସ୍ଥୂଳତା,ଭାର, ଓଜନ ବିଷୟର ଗୁରୁତ୍ୱ, ଜରୁରିପଣ,ମହିମା, ମହତ୍ତ୍ୱ, ଇଜତ୍ତ୍ୱ, ମର୍ଯ୍ୟାଦା, ମାନ୍ୟ, ସମ୍ମାନ, ଆଦର, ପୂଜ୍ୟତ୍ତ୍ୱ, ଅକ୍ଷରର ଗୁରୁତା, ଅର୍ଥର ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ, ବିଷାକ୍ତ ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ, କାରଣମାନଙ୍କର ଅପ୍ରୟୋଜନୀୟ ବାହୁଲ୍ୟ, (ବଂ) ଗୁରୁ-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ଗୌରବ କରିବା—କ୍ରି. ଜି.ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବା ସମ୍ମାନ କରିବା, ପ୍ରଶଂସା କରିବା ।
ଗୌରବର୍ଣ୍ଣ—ବି. (କ.ଧା) ଦେହର ଗୋରା ରଙ୍ଗ, ଶୁଭ୍ର ବା ଧଳା ରଙ୍ଗ ।
ଗୌରବବାନ୍—ପୁଂ. ବଂ.(ଗୌରବ+ବତ୍) ଗୌରବବିଶିଷ୍ଟ, ଯାହାର ଗୌରବ ଅଛି ।
ଗୌରବାନ୍ୱିତ+ବଂ.(ଶତତ୍ତ୍) ଗୌରବ ଯୁକ୍ତ,ମହମାନ୍ୱିତ,ସମ୍ମାନନୀୟ,ପୂଜନୀୟ, ଗର୍ବାନ୍ୱିତ ।
ଗୌରବାସନ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା)ଉତ୍କର୍ଷ ସୂଚକ ଆସନ ।
ଗୌରବାହନ—ପୁଂ. ବି, ଜଣେ ରାଜା, ଅପର ନାମ ଶ୍ୱେତବାହନ ।
ଗୌରବିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗୌରବ+ଇନ୍ +ଈ) ଗର୍ବିଣୀ, ଗର୍ବିତା,ଗରବିଣୀ ।
ଗୌରବିତ-ପୁଂ.ବଂ. (ଗୌରବ+ଇତ) ପୂଜ୍ୟ, ମର୍ଯ୍ୟାଦାଶାଳୀ ।
ଗୌରଶାକ—ପୁଂ. ବି. ମଧୁକ ବୃକ୍ଷ ବିଶେଷ, ମହୁଲ ଗଛ ।
ଗୌରଶାଳି—ପୁଂ. ବି. ଶାଳିଧାନ୍ୟ ବିଶେଷ, ବାସନାଧାନ ।
ଗୌରଶିରଃ—ପୁଂ. ବି. (ବ. ବ୍ରୀ) ଶୁକ୍ଳବର୍ଣ୍ଣ କେଶଯୁକ୍ତ,ଯାହାର ମୁଣ୍ଡବାଳ ଧଳା ହୋଇଅଛି, (ବି) ରାଜନୀତିଶାସ୍ତ୍ର ପ୍ରଣେତା ଜଣେ ଋଷି ବା ମୁନି, ଏହାଙ୍କ ନୀତିଶାସ୍ତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନସମୟରେ ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ ।
ଗୌରସର୍ଷପ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଶ୍ୱେତ ସୋରିଷ, ପରିମାଣବିଶେଷ, ରାଇ ବା ରାଇଆ ସୋରିଷ ।
ଗୌରସୁବର୍ଣ୍ଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚକ୍ରକୂଟ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଏକ ପ୍ରକାର ଶାକ ।
ଗୌରହରି—ଷ୍ଠା. ପୁଂ. ବି. ଚୈତନ୍ୟ ବା ଗୌରାଙ୍ଗରୂପେ ଆବିର୍ଭୂତ ବିଷ୍ଣୁ ବା ହରି, ଭକ୍ତଯୁଗର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗଞ୍ଜାମର ସଙ୍ଗୀତ-ରଚୟିତା କବି-ବିଶେଷ ।
ଗୌରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି (ଗୌର+ଆ) ବିଶୁଦ୍ଧା ସ୍ତ୍ରୀ, ଗୌରୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ପାର୍ବତୀ ।
ଗୌରାଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (ଗୌର+ଅଙ୍ଗ) ବିଷ୍ଣୁ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ଶଚୀଙ୍କ ପୁତ୍ର ଚୈତନ୍ୟ ଦେବ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୌରାଙ୍ଗୀ,(ବଂ.ବ.ବ୍ରୀ) ଗୌରବର୍ଣ୍ଣ ଦେହ ଯାହାର, (କ୍ଲୀ.ବି) ଗୌରବର୍ଣ୍ଣ ଶରୀର ।
ଗୌରାଙ୍ଗଦହ—ଷ୍ଠା.ବି. ବଙ୍ଗର ବାଙ୍କୁଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାର ଗିରିଶ୍ରେଣୀ ।
ଗୌରାଜାଜୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶ୍ୱେତ ଜୀରକ, ସାଦାଜୀରା, ଧଳାଜୀରା ।
ଗୌରାର୍ଦ୍ଧକ—ପୁଂ. ବି. ସ୍ଥାବର ବିଷ-ବିଶେଷ ।
ଗୌରାବସ୍ଥନ୍—ପୁଂ. ବି. (ଗୌରବ+ଆ+ସ୍ଥନ୍+ଇନ୍) ଅହଲ୍ୟାଜାତ, ଇନ୍ଦ୍ର ।
ଗୌରାଶ୍ୱ—ପୁଂ.ବି. ଯମଙ୍କ ସଭାର ସଭ୍ୟ ଜଣେ ରାଜା, ଅର୍ଜୁନ, (ବଂ) ଯାହାର ଗୌରବର୍ଣ୍ଣ ଅଶ୍ୱ ଅଛି ।
ଗୌରାସ୍ୟ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ଏକ ପ୍ରକାର ମାଙ୍କଡ଼, ଏହି ଜାତୀୟ ମାଙ୍କଡ଼ର ମୁଖ ଗୌରବର୍ଣ୍ଣ ଓ ଶରୀର କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ।
ଗୌରାହ୍ୱକ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବିଷଶୂନ୍ୟ ଏକ ପ୍ରକାର ସର୍ପ, ଏଣ୍ଡୁଅ ସାପ ।
ଗୌରି—ପୁଂ. ବି. (ଗୌର+ଇ) ଅଙ୍ଗିରସ ଋଷି ।
ଗୌରିକ—ବଂ.(ଗୌର+ଇକ)ଶ୍ୱେତ-ବର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ, (ପୁଂ.ବ) ଶ୍ୱେତସର୍ଷପ, ରାଇସୋରିଷ ।
ଗୌରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଗୌରି+କ+ଆ) ଗୌରୀ (ଗେରୁ) ।
ଗୌରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗୌରୀ+କ+ଈ) ଅଷ୍ଟବର୍ଷୀୟା କନ୍ୟା, ଆଠ ବରଷର କନ୍ୟା ।
ଗୌରିମାନ୍—ପୁଂ. ବି. (ଗୌରି+ମନ୍ +କୃପ) ଗୌରତୀର୍ଥ ।
ଗୌରିମତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗୌରିମତ୍+ଈ) ଗୌରତୀର୍ଥସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।
ଗୌରିଲ—ପୁଂ. ବି. (ଗୌର+ଇଲ) ଶ୍ୱେତସର୍ଷପ,ଲୌହଚୂର୍ଣ୍ଣ,ରାଇସୋରିଷ, ଲୁହାଗୁଣ୍ଡ ।
ଗୌରିଷାତ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଗୌରି+ଷାତ+ଅ)ସାମବିଶେଷ ।
ଗୌରିଷୀତ—ପୁଂ. ବି. ଋଷିବିଶେଷ, ଶକ୍ତି ମୁନିଙ୍କ ପୁତ୍ର ।
ଗୌରିସକ୍ଥ—ପୁଂ. ବଂ. ଗୌରି ଭୂମି ସକ୍ଥିବିଶିଷ୍ଟ ।
ଗୌରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗୌର+ଈ)ଗୌର ବର୍ଣ୍ଣ, ଗୌରବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟା ସ୍ତ୍ରୀ,ପାର୍ବତୀ, ଗୋରୋଚନା, ହରିଦ୍ରା, ଦାରୁହରିଦ୍ରା, ସ୍ତ୍ରୀସ୍ୱଙ୍ଗ, ଅଷ୍ଟବର୍ଷୀୟାକନ୍ୟା,ବରୁଣଙ୍କ ପତ୍ନୀ,ପୃଥିବୀ, ନଦୀବିଶେଷ, ବୃଦ୍ଧି ଶକ୍ତି

ବିଶେଷ, ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା, ଶ୍ୱେତଦୂର୍ବା, ମଲ୍ଲିକା ତୁଳସୀ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ କଦଳୀ, ସୂର୍ଯ୍ୟବର୍ଣ୍ଣୀୟ ପ୍ରସେନଜିତ୍ ରାଜାଙ୍କ ପତ୍ନୀ, ଆକାଶ-ମାଂସୀ, ରୁଗିଣୀବିଶେଷ, ମାଧ୍ୟମିକବାକ୍, ଦୀପ୍ତିମତୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ଗଙ୍ଗା, ପୀଠସ୍ଥାନର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବୀବିଶେଷ ।

ଗୌରୀକଳ୍ପ—ପୁଂ. ବି. କଳ୍ପଭେଦ, ଭାଦ୍ରମାସର କୃଷ୍ଣା ତ୍ରୟୋଦଶୀ ।

ଗୌରୀକାନ୍ତ—ପୁଂ.ବି.(ଗୌରୀ+କାନ୍ତ) ୬ତତ୍; ମହାଦେବ, ଶିବ ।

ଗୌରୀକାନ୍ତସାର୍ବଭୌମଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ--ବଙ୍ଗ-ଦେଶୀୟ ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ପଣ୍ଡିତ ।

ଗୌରୀକାଳ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ସ୍ତ୍ରୀ-ଲୋକମାନଙ୍କର ଅଷ୍ଟମବର୍ଷ ସମୟ ।

ଗୌରୀକୁଣ୍ଡ—ଗ୍ରା.ବି. କୈଳାସର ସାନୁ-ଦେଶ ସ୍ଥିତ ହ୍ରଦ, ହିମାଳୟର ସାନୁ-ଦେଶସ୍ଥ ଗଙ୍ଗୋତ୍ରୀର ଅର୍ଦ୍ଧମାଇଲ୍ ପଶ୍ଚିମରେ ଅବସ୍ଥିତ ହ୍ରଦ ।

ଗୌରୀଖଣ୍ଡ—ବି. ଗୋଟିଏ ପୁଣ୍ୟ ଜନ-ସ୍ଥାନ, ରେବାଖଣ୍ଡ ।

ଗୌରୀଗୁରୁ—ପୁଂ.ବି. (ଗୌରୀ+ଗୁରୁ) (୬ତତ୍) ହିମାଳୟ, ମହାଦେବ ।

ଗୌରୀଜ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୌରୀ+ଜନ୍+କ,ଅ) ଧାତୁବିଶେଷ, ଅଭ୍ର, (ପୁଂ) କାର୍ତ୍ତିକେୟ, ଗଣେଶ, ମେଘନାଳ ।

ଗୌରୀତଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ମସଲାଯୁକ୍ତ ଘୋଳବିଶେଷ ।

ଗୌରୀଦତ୍ତ—ଗ୍ରା.ବି.ବାଙ୍ଗାଳୀ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରା-ପ୍ରକାଶନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଗୌରୀଦ୍ୱାର—ଗ୍ରା. ବି. ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ ।

ଗୌରୀନାଥ—ପୁଂ.ବି. (ଗୌରୀ+ନାଥ) ୬ତତ୍, ମହାଦେବ, ଶିବ ।

ଗୌରୀପଟ୍ଟ—ବି. (କ.ଧା) ଶିବ ଲିଙ୍ଗର ଚାରିପାଖେ ବେଢ଼ିଥିବା ପ୍ରସ୍ତରନିର୍ମିତ ଶକ୍ତି ।

ଗୌରୀପତି—ପୁଂ. ବି. (ଗୌରୀ+ପତି) ୬ତତ୍; ଶିବ, ମହାଦେବ ।

ଗୌରୀପାଷାଣ—ବି. (ବୈଦ୍ୟକ) ଏକ-ପ୍ରକାର ପାଷାଣ ବିଷ ।

ଗୌରୀପୁତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ଗୌରୀ+ପୁତ୍ର) ୬ତତ୍; କାର୍ତ୍ତିକେୟ, ଗଣେଶ, ଅଷ୍ଟମ ବର୍ଷରେ ବିବାହିତା କନ୍ୟାର ଗର୍ଭଜାତ ପୁତ୍ର ।

ଗୌରୀପୁଷ୍ପ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁ ବୃକ୍ଷ ।

ଗୌରୀପୂଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୌରୀ ପୁଣ୍ଡି-ଧାରଣୀ ଦେବୀଙ୍କ ପୂଜା, ଲୁମାପୂଜା ।

ଗୌରୀମନ୍ତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଗୌରୀଙ୍କର ବୀଜମନ୍ତ୍ର, ତନ୍ତ୍ରସାରମତେ ଗୌରୀ ମନ୍ତ୍ର, ଯଥା—ଓଁ ଶ୍ରୀଂ ଗୌରି ରୁଦ୍ର-ଦୟିତେ ଯୋଗେଶ୍ୱରି ସର୍ବଫଟ୍ ସ୍ୱାହା ।

ଗୌରୀ ଲଳିତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୌରୀ+ ଲଳିତ) ହରତାଳ ।

ଗୌରୀବର—ପୁଂ. ବି. (ଗୌରୀ+ବର) ୬ତତ୍, ଶିବ, ମହାଦେବ ।

ଗୌରବରଶର୍ମ୍ମା—ଗ୍ରା. ପୁଂ.ବି. ଦେବୀ-ମାହାତ୍ମ୍ୟର ବିଦ୍ୱନ୍ମନୋରମାନାମକ ଟୀକାକାର ।

ଗୌରୀବ୍ରତ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗୌରୀଙ୍କର ଉପାସନାତ୍ମକ ବିଶେଷ ।

ଗୌରୀଶ—ପୁଂ. ବି. (ଗୌରୀ+ଈଶ) ୬ତତ୍, ପାର୍ବତୀପତି, ଶିବ ।

ଗୌରୀଶଙ୍କର—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ମହା-ଦେବ, ଅର୍ଦ୍ଧନାରୀଶ୍ୱର, (ବ.ଗ୍ରୀ) ହିମାଳୟ ପର୍ବତର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଶୃଙ୍ଗ ।

ଗୌରୀଶଙ୍କରଉଦୟଶଙ୍କରଯାଜ୍ଞିକ -ଭବ ନଗରର ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ରାଜମନ୍ତ୍ରୀ ।

ଗୌରୀଶଙ୍କରଗୁପ୍ତ--ଗ୍ରା. ପୁଂ.ବି. ଉତ୍କଳ-ଦୀପିକା ପତ୍ରିକାର ପୁର୍ବତନ ସମ୍ପାଦକ ।

ଗୌରୀଶିଖର—କ୍ଲୀ.ବି. ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥ-ସ୍ଥାନ, ପାର୍ବତୀ ଯେଉଁ ଶିଖରରେ ବସି ତପସ୍ୟା କରିଥିଲେ, ଗୌରୀଶୃଙ୍ଗ ।

ଗୌରୀସୁତ--ପୁଂ.ବି. ଆଠବର୍ଷବୟସରେ ବିବାହ କରିଥିବା କନ୍ୟାର ଗର୍ଭଜାତ ପୁତ୍ର, କାର୍ତ୍ତିକେୟ, ଗଣେଶ, ଶ୍ୟାମାଳାଷ୍ଟକ ରଚୟିତା ।

ଗୌରୀହାର—ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ବୁନ୍ଦେଲ-ଖଣ୍ଡାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟ ।

ଗୌରୁତଲ୍ପିକ—ପୁଂ, ବିଂ. (ଗୁରୁତଲ୍ପ +ଇକ) ଗୁରୁପତ୍ନୀଗାମୀ ।

ଗୌଲକ୍ଷଣିକ—ପୁଂ. ବି. (ଗୋଲକ୍ଷଣ+ ଇକ) ଯେ ଗୋରୁର ଲକ୍ଷଣ ଜାଣେ, ଯେ ଗୋଲକ୍ଷଣ ପ୍ରତିପାଦକ ଶାସ୍ତ୍ର ଅଧ୍ୟୟନ କରେ ।

ଗୌଲନ—ପୁଂ. ବି. ଗୋଲନ ଋଷିଙ୍କ ଛାତ୍ର ବା ଶିଷ୍ୟ ।

ଗୌଲନ୍ୟ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୋଲନ ଋଷିଙ୍କର ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ ।

ଗୌଲା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୌର+ଆ) ଗୌରୀ, ହିମାଳୟର କନ୍ୟା ।

ଗୌଲାଙ୍କାୟନ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୋଲାଙ୍କ ଋଷିଙ୍କର ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ ।

ଗୌଲି—ମେବାରର ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ; ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଗୋପଜାତି ।

ଗୌଲିକ—ପୁଂ. ବି. (ଗୁଡ୍+ଇକ) ମୁଷ୍କକ ବୃକ୍ଷ, ଘଣ୍ଟାପାରୁଲ ।

ଗୌଲେମ—ବିଂ. (ଗୋଲୋମନ୍+ଅ) ଗୋଲୋମ ସଦୃଶ ।

ଗୌଲ୍‌ଗୁଲବ—ବିଂ.ଗୁଲ୍‌ଗୁଲସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗୌଲ୍ଲିକ—ପୁଂ. ବି. ଗୁଲ୍ଲ ସ୍ଥାନରେ ନିଯୁକ୍ତ ଯାମିକସେନାବିଶେଷ ।

ଗୌଲ୍ଲ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୁଡ+ଯ)ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ, ମଧୁର ରସ ।

ଗୌଶକଟିକ-ବିଂ. ଗୋଶକଟସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗୌଶତକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗୋଶତ+ ଇକ) ଯାହାର ଶହେ ଗୋରୁ ଅଛନ୍ତି ।

ଗୌଶୃଙ୍ଗ—କ୍ଲୀ. ବି. ସାମଭେଦ ।

ଗୌଶ୍ରୁ—ପୁଂ. ଗୁର୍ଶ୍ରୁଙ୍କର ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ ।

ଗୌଷ୍ଟୁକ—କ୍ଲୀ. ବି. ସାମଭେଦ ।

ଗୌଷ୍ଟୁକ—ପୁଂ. ବି. ମୁନିଭେଦ ।

ଗୌସ୍ତ—ବିଂ. (ଗୋସ୍ତ+ଅ)ଗୋଠରେ ଜାତ, ଗୋଠରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ।

ଗୌସ୍ଥୀନ—କ୍ଲୀ. ବି. ପୂର୍ବେ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଗୋସ୍ଥ ଥିଲା ।

ଗୌସହସ୍ରିକ—ପୁଂ.ବଂ.(ଗୋସହସ୍ର+ଇକ) ଯାହାର ସହସ୍ରେ (ହଜାରେ) ଗୋରୁ ଅଛନ୍ତି ।

ଗୌହ—ବଂ. (ଗୁହ+ଅ)ଗୁହସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗୁହଦ୍ୱାରା କର୍ତ୍ତୃକ ପ୍ରକ୍ଷିପ୍ତ,କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗୌହର—ଯା.ବ. ମୋତି,ମୁକ୍ତା ।

ଗୌହଲବ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. (ଗୁହ୍ଲୁ+ଯ) ଗୁହ୍ଲୁନାମକ ଋଷିଙ୍କ ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ ।

ଗୌହଲବ୍ୟାୟନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୁହ୍ଲୁନାମକ ଋଷିଙ୍କ ବଂଶୋତ୍ପନ୍ନା ସ୍ତ୍ରୀ । [ନଗର ।

ଗୌହାଟି—ଗ୍ରା. ବ. କାମରୂପର ପ୍ରଧାନ

ଗ୍ଧ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଅଦ୍+ଡ) ଭକ୍ଷଣ ।

ଗ୍ମା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗମ୍+ନା)ସ୍ତ୍ରୀ,ଦେବପତ୍ନୀ, ବାକ୍ୟ, ବେଦ ।

ଗ୍ମାବାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଗ୍ମା+ବତ୍) ସ୍ତ୍ରୀଯୁକ୍ତ, ସପତ୍ନୀକ, ସ୍ମୃତିବାକ୍ୟବିଶିଷ୍ଟ ।

ଗ୍ମାପତି—ପୁଂ. ବ. ଦେବପତ୍ନୀଙ୍କ ପତି, ଇନ୍ଦ୍ରର ପତି । [ଦେବୀ ।

ଗ୍ମାପତ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ପାଳୟିତ୍ରୀ

ଗ୍ମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପୃଥିବୀ ।

ଗ୍ୟାଲିଲିଓ—ଗ୍ରା. ବ. ଇଟାଲୀୟ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବିଜ୍ଞାନବିତ୍ ପଣ୍ଡିତ ଓ କ୍ରିୟାସିଦ୍ଧ ବିଜ୍ଞାନର ଉଦ୍ଭାବକ । [ପଦାର୍ଥ ।

ଗ୍ୟାସ୍—ଯା. ବ. ବାଷ୍ପବିଶେଷ, ବାଷ୍ପୀୟ

ଗ୍ରଥନ—କ୍ଲୀ.ବ.(ଗ୍ରନ୍ଥ୍+ଣି,ଅନ)ଗୁନ୍ଥା, ଗୁନ୍ଥାହେବା, ତନ୍ତ୍ରଶାସ୍ତ୍ରପ୍ରସିଦ୍ଧ ସାଧକଖଣ୍ଡ-ଗୁଡ଼ିକୁ ମନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତରତକର ବିନ୍ୟାସ କରିବା ।

ଗ୍ରଥନା—ବ. (ଗ୍ରନ୍ଥ୍+ଣି,ଅନ+ଆ) ଜଳୀୟପଦାର୍ଥ ଜମାଟବାନ୍ଧିବା,ଗୁନ୍ଥିବା, ଗୁମ୍ଫନ, ବହୁ ବସ୍ତୁକୁ ସୂତାଆଦିଦ୍ୱାରା ଯୋଡ଼ିବା, ରଚନା ।

ଗ୍ରଥିତ—ବଂ. (ଗ୍ରନ୍ଥ୍+ତ) ଗୁମ୍ଫିତ, ଯାହା ଗୁନ୍ଥାହୋଇଅଛି, ଆବଦ୍ଧ, ହୁଂସିତ,ରଚିତ,ସଙ୍କିତ, ଗଣ୍ଠିଗଣ୍ଠିଆ, ଘନୀଭୂତ, ଆହତ, ଅଧିକୃତ, (ବି) ଗଣ୍ଠିଗଣ୍ଠିଆ ବଥ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରଥିତା ।

ଗ୍ରଥୀ—ପୁଂ.ବ. (ଗ୍ରନ୍ଥ୍+ଇନ୍) ଜଲ୍ପକ, ଯେ ଜଲ୍ପନ କରେ, ମିଥ୍ୟାଜଲ୍ପକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରଥିନୀ ।

ଗ୍ରଥ୍ନ—ପୁଂ. ବ. ସ୍ତବକ ।

ଗ୍ରନ୍ଥ—ପୁଂ. ବ. (ଗ୍ରନ୍ଥ୍+ଅ) ଗୁମ୍ଫନ, ଗ୍ରନ୍ଥନ, ପୋଥି, ପୁସ୍ତକ, ଶାସ୍ତ୍ର ଧନ, ଶିଖମାନଙ୍କର ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର,ରଚନା, ସନ୍ଦର୍ଭ ୩) ଅକ୍ଷରବିଶିଷ୍ଟ ଶ୍ଳୋକ,ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଛନ୍ଦ, (ଗ୍ରା.ବ) ୧୦୮ କଣ୍ଠିବିଶିଷ୍ଟ ମାଳାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ପରି ଗ୍ରଥିତର ଜପିବା ।

ଗ୍ରନ୍ଥକରଣ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଗ୍ରନ୍ଥ+କୃ+ଅନ) ଗ୍ରନ୍ଥରଚନାକରିବା ।

ଗ୍ରନ୍ଥକର୍ତ୍ତା—ପୁଂ.ବଂ. (ଗ୍ରନ୍ଥ+କୃ+ତୃ) ଗ୍ରନ୍ଥକାର, ଶାସ୍ତ୍ରଲେଖକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରନ୍ଥକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ।

ଗ୍ରନ୍ଥକାର—ପୁଂ.ବଂ.(ଗ୍ରନ୍ଥ+କୃ+ଣ,ଅ) ଗ୍ରନ୍ଥରଚକ, ପୁସ୍ତକପ୍ରଣେତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରନ୍ଥକାରୀ ।

ଗ୍ରନ୍ଥକ୍ଷେପ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଯେଉଁ ପୋକ ପୋଥିପ୍ରଭୃତିରେ ରନ୍ଧ୍ର ତାକୁ କାଟନ୍ତି, (ଲ. ଅର୍ଥ)ଯେ ସର୍ବଦା ପୁସ୍ତକ ଅଧ୍ୟୟନରେ ଲାଗିଥାଏ ।

ଗ୍ରନ୍ଥକୂଟ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୁଡ଼ିଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇଥିବାର ସ୍ଥାନ, ଲାଇବ୍ରେରୀ ।

ଗ୍ରନ୍ଥକୂଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗ୍ରନ୍ଥକୂଟ (ଦେଖ) । ଲେଖ୍ୟସ୍ଥାନ, ଗ୍ରନ୍ଥାଳୟ, ଯେଉଁଘରେ ବସି ଗ୍ରନ୍ଥ ଲେଖନ୍ତି ।

ଗ୍ରନ୍ଥଚୁମ୍ବକ—ପୁଂ. ବ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କେବଳ ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିଏ ପଢ଼ିଛି କିନ୍ତୁ ତହିଁ ସମ୍ବନ୍ଧେ ସମ୍ୟକ୍ ଜ୍ଞାନଲାଭ କରିପାରି ନାହିଁ ।

ଗ୍ରନ୍ଥଚୁମ୍ବନ—ବ.ଭାବ ବା ବ୍ୟାବହାରିକତା ଗ୍ରହଣ ନ କରି କେବଳ ପୁସ୍ତକପାଠ ।

ଗ୍ରନ୍ଥଛଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଗ୍ରନ୍ଥ ବା ଶାସ୍ତ୍ର-ବହିର୍ଭୂତ ।

ଗ୍ରନ୍ଥନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଗ୍ରନ୍ଥ+ଣି, ଅନ) ଗୁମ୍ଫନ, ଗୁନ୍ଥିବା, ଗ୍ରଥନା (ଦେଖ) ।

ଗ୍ରନ୍ଥନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗ୍ରନ୍ଥନ+ଆ) ଗ୍ରଥନା (ଦେଖ) ।

ଗ୍ରନ୍ଥପାଠ—ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ପୁସ୍ତକ ପଢ଼ିବା ।

ଗ୍ରନ୍ଥବଦ୍ଧ—ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପୁସ୍ତକରେ ଲିଖିତ ।

ଗ୍ରନ୍ଥବାହୁଲ୍ୟ—ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ପୁସ୍ତକ ବଡ଼ ହେବା ଅବସ୍ଥା । [ଗ୍ରନ୍ଥବାହୁଲ୍ୟ ।

ଗ୍ରନ୍ଥବିସ୍ତର—ପୁଂ.ବ. ପୁସ୍ତକର ବିସ୍ତାର,

ଗ୍ରନ୍ଥସନ୍ଧ—ପୁଂ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଗ୍ରନ୍ଥର ସନ୍ଧ, ଅଂଶବିଶେଷ, ପୁସ୍ତକର ଅଧ୍ୟାୟ ।

ଗ୍ରନ୍ଥସାହେବ—ଗ୍ରା. ବ. ଶିଖମାନଙ୍କର ଧର୍ମପୁସ୍ତକ । [ଲାଇବ୍ରେରୀ ।

ଗ୍ରନ୍ଥାଗାର—କ୍ଲୀ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ପୁସ୍ତକାଳୟ,

ଗ୍ରନ୍ଥାଗାରିକ-ପୁଂ.ବଂ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଗ୍ରନ୍ଥାଗାରର ରକ୍ଷକ, ଲାଇବ୍ରେରୀ ରକ୍ଷକ ।

ଗ୍ରନ୍ଥାନୁରାଗ—ପୁଂ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପୁସ୍ତକ-ପ୍ରତି ଆସକ୍ତି, ପୁସ୍ତକପ୍ରିୟତା ।

ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପୁସ୍ତକସମୂହ ।

ଗ୍ରନ୍ଥାଳୟ—ପୁଂ. ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଯେଉଁ-ଠାରେ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଖାଯାଏ, ଲାଇବ୍ରେରୀ, ପୁସ୍ତକାଳୟ ।

ଗ୍ରନ୍ଥି—ପୁଂ. ବ. (ଗ୍ରନ୍ଥ+ଣି,ଇ) ବାଉଁ-ଶର ପବଗଣ୍ଠି,କାଣ୍ଡସନ୍ଧ,ଲୁଗାର ଗୁଡ଼ି, ଦେହର ଗଣ୍ଠି ବା ସନ୍ଧିସ୍ଥାନ, ଆବୁ, ଭୁଣ୍ଡି, ମୁଣ୍ଡି,ବିବାହବନ୍ଧନ, ଉଦ୍ଭ୍ରମୁଆ, ବକ୍ରତା, ଗୁଚ୍ଛ, ମିଥ୍ୟା, ଦୃଢ଼ାବଳୀ, ପିଣ୍ଡାଳୁ, ବନ୍ଧନ,ମାୟାପାଶ,କୌଟିଲ୍ୟ, ଗଣ୍ଠି ଅନା ଗଛ,ରୋଗବିଶେଷ ।

ଗ୍ରନ୍ଥିକ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଗ୍ରନ୍ଥ+ଇକ)ପିପ୍ପଳୀ-ମୂଳ, ଗଣ୍ଠି ଅନା ଗଛ, ଗୁଗ୍‌ଗୁଳୁ,କାନର ବାହାରର ରୋଗ, (ପୁଂ.ବ) କଶ୍ମୀର ବାଉଁଶ, ଦୈବଜ୍ଞ, ମାଦ୍ରୀତନୟ ସହଦେବ (ଅଜ୍ଞାତବାସ ସମୟରେ ଏହିନାମରେ ବିରାଟ-ରାଜଭବନରେ ବାସ କରିଥିଲେ) ।

ଗ୍ରନ୍ଥିଖେଟ—କ୍ଲୀ.ବ. ଗନ୍ଧମାଦିକା ।

ଗ୍ରନ୍ଥିଚ୍ଛେଦ—ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଗଣ୍ଠି କାଟିବା, ଗଣ୍ଠିକଟା ଗ୍ରେର, ଲୁଗାର ଗଣ୍ଠି କାଟି ଗ୍ରେର କରିବା । [ଗ୍ରେର ।

ଗ୍ରନ୍ଥିଚ୍ଛେଦକ-ପୁଂ.ବ.ଜାଲିକ,ଗଣ୍ଠିକଟା

ଗ୍ରନ୍ଥିଚ୍ଛେଦନ — କ୍ଲୀ. ବ.ଗ୍ରନ୍ଥି ଛେଦ(ଦେଖ)
ଗ୍ରନ୍ଥିତ — ବିଂ.(ଗ୍ରନ୍ଥି + ତ)ଗୁମ୍ଫିତ,ଗୁନ୍ଥା ହୋଇଥିବା ।
ଗ୍ରନ୍ଥିତ୍ୱ — କ୍ଲୀ.ବ.ଗ୍ରନ୍ଥିର ଭାବ ।
ଗ୍ରନ୍ଥିଦଳ — ପୁଂ. ବ. ଗ୍ଲେରକନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ଗ୍ରନ୍ଥିପର୍ଣ୍ଣ ବୃକ୍ଷ ।
ଗ୍ରନ୍ଥିଦଳା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗ୍ରନ୍ଥିଦଳ + ଆ) ମାଳାକନ୍ଦ ।
ଗ୍ରନ୍ଥିଦୂର୍ବା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(କ.ଧା)ଦୂର୍ବାବିଶେଷ, ଗ୍ରନ୍ଥିଦୁବ, ମାଳାଦୁର୍ବା ।
ଗ୍ରନ୍ଥିପତ୍ର — ପୁଂ. ବ. ଗ୍ଲେରକ ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।
ଗ୍ରନ୍ଥିପର୍ଣ୍ଣ — କ୍ଲୀ. ବ. ଗଣ୍ଠିଅଳା ଗଛ, ଗ୍ଲେରକନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।
ଗ୍ରନ୍ଥିପର୍ଣ୍ଣକ — ପୁଂ. ବ. (ଗ୍ରନ୍ଥିପର୍ଣ୍ଣ + କ) ଶ୍ରୀବାସ ।
ଗ୍ରନ୍ଥିପର୍ଣ୍ଣୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗ୍ରନ୍ଥିପର୍ଣ୍ଣ + ଆ) ଜନ୍ତୁକା ଲତା । [ଗଣ୍ଠିଦୁର୍ବା ।
ଗ୍ରନ୍ଥିପର୍ଣ୍ଣୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗ୍ରନ୍ଥିପର୍ଣ୍ଣ + ଇ)
ଗ୍ରନ୍ଥିଫଳ — ପୁଂ. ବ. କପିତ୍ଥ ବୃକ୍ଷ, ମଦନ ଗଛ, ଶାଲ୍ମଳୀ ବୃକ୍ଷ ।
ଗ୍ରନ୍ଥିବଦ୍ଧ — ବିଂ. (ଶତ୍ରୁ) ଗଣ୍ଠିବନ୍ଧା-ହୋଇଥିବା ।
ଗ୍ରନ୍ଥିବନ୍ଧନ — କ୍ଲୀ. ବ. ଗଣ୍ଠି ପକାଇବା, ଜନ୍ମଠାରେ ଗୋତ୍ରୋଚନାଯୁକ୍ତ ସୂତ୍ର ବନ୍ଧନ, ବିବାହକାଳରେ ବରକନ୍ୟା-ଙ୍କର ଗୈଣ୍ଠିଲବନ୍ଧନ ବା ପକାଇବା ।
ଗ୍ରନ୍ଥିବର୍ହୀ — ପୁଂ. ବ. (ଗ୍ରନ୍ଥି + ବର୍ହ + ଇନ୍)ଗଣ୍ଠି ଅଳା ଗଛ,ଗ୍ରନ୍ଥିପର୍ଣ୍ଣବୃକ୍ଷ ।
ଗ୍ରନ୍ଥିଭେଦ — ପୁଂ.ବ.(ଗ୍ରନ୍ଥି + ଭିଦ୍ + ଅ) ଗଣ୍ଠି କଟାଗ୍ଲେର, ଗଣ୍ଠି କାଟିବା ।
ଗ୍ରନ୍ଥିମତ୍ — ବିଂ. (ଗ୍ରନ୍ଥି + ମତ୍) ଗଣ୍ଠି-ଗଣ୍ଠିଆ, ଯାହାର ଦେହରେ ଅନେକ ଗଣ୍ଠି ଅଛି ।
ଗ୍ରନ୍ଥିମାନ୍ — ପୁଂ. ବିଂ. (ଗ୍ରନ୍ଥି + ମତ୍) ଗ୍ରନ୍ଥିଯୁକ୍ତ, ଗଣ୍ଠି ଗଣ୍ଠିଆ, ଗଣ୍ଠିବିଶିଷ୍ଟ, (ପୁଂ. ବ) ବାଲ୍ଲତେଙ୍ଗ, ହାଡ଼କଙ୍କାଳ ଗଛ, ହାଡ଼ଯୋଡ଼ା ଗଛ । [ମନ୍ଦାର ।
ଗ୍ରନ୍ଥିମତ୍ଫଳା — ପୁଂ. ବ. ଲକୁଚ ବୃକ୍ଷ,
ଗ୍ରନ୍ଥିମୂଳ — କ୍ଲୀ. ବ. ଗୃଞ୍ଜନ, ଗାଜର ।
ଗ୍ରନ୍ଥିମୂଳା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗ୍ରନ୍ଥିମୂଳ + ଆ) ମାଳାଦୁର୍ବା, ଦୁବ । [(ଦେଖ) ।
ଗ୍ରନ୍ଥିମୋଚନ — ପୁଂ.ବିଂ. ଗ୍ରନ୍ଥିଚ୍ଛେଦକ,
ଗ୍ରନ୍ଥିମୋଚନ — କ୍ଲୀ. ବ. (ଶତ୍ରୁ) ଗଣ୍ଠି ଫିଟାଇବା, ଗୈଣ୍ଠିଲଫିଟା, ଗ୍ରନ୍ଥିଚ୍ଛେଦ (ଦେଖ) ।
ଗ୍ରନ୍ଥିଯୁକ୍ତ — ବିଂ. (ଗ୍ରନ୍ଥି + ଯୁକ୍ତ)ଗ୍ରନ୍ଥି-ମନ୍ତ, ଗଣ୍ଠି ଗଣ୍ଠିଆ ।
ଗ୍ରନ୍ଥିଲ — ବିଂ. (ଗ୍ରନ୍ଥି + ଲ) ଗ୍ରନ୍ଥିଯୁକ୍ତ, ଗଣ୍ଠି ଗଣ୍ଠିଆ, (ବି) ପିପ୍ପଳୀମୂଳ,ଅଦା, ଭଲ୍ଲିତଗଛ, ବାରୁଣଗଛ, ଗୃଞ୍ଜଳୀସ୍ଥା ଶାଗ, ପିଣ୍ଡାଳୁ, ଗ୍ଲେରକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।
ଗ୍ରନ୍ଥିଲଦେହ — ବିଂ. ଗ୍ରନ୍ଥିଯୁକ୍ତ ଶରୀର-ଧାରୀ (ଜୀବ) ।
ଗ୍ରନ୍ଥିଲା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଗ୍ରନ୍ଥିଲ + ଆ)ଭ ଦ୍ରୁ-ମୁଥା, ମାଳାଦୁର୍ବା, ଗଣ୍ଠଦୁର୍ବା ।
ଗ୍ରନ୍ଥିହର — ପୁଂ.ବ. (ଗ୍ରନ୍ଥି + ହୃ + କ,ଅ) ଅମାତ୍ୟ, ମନ୍ତ୍ରୀ, ସଚିବ ।
ଗ୍ରନ୍ଥିହ୍ୱର — ପୁଂ.ବ.(କ.ଧା.)ମନ୍ତ୍ରୀ,ସଚିବ ।
ଗ୍ରନ୍ଥୀ — ପୁଂ. ବିଂ.(ଗ୍ରନ୍ଥ + ଇନ୍) ବହୁ-ଗ୍ରନ୍ଥରଚୟିତା, ପୁସ୍ତକରକ୍ଷକ, ଯାହା ନିକଟରେ ବହୁପୁସ୍ତକ ଅଛି, ଯେ ବହୁ-ଗ୍ରନ୍ଥ ପଢ଼ିଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରନ୍ଥିନୀ ।
ଗ୍ରନ୍ଥୀକ — କ୍ଲୀ.ବ. ପିପ୍ପଳୀମୂଳ ।
ଗ୍ରଭ — ପୁଂ.ବ. (ଗ୍ରଭ୍ + ଅ) ଗ୍ରହଣ ।
ଗ୍ରଭଣ — କ୍ଲୀ.ବ. (ଗ୍ରଭ୍ + ଅନ) ଗ୍ରହଣ ।
ଗ୍ରଭଣବାନ୍ — ପୁଂ. ବ. (ଗ୍ରଭଣ + ବତ୍) ଗ୍ରହଣବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରଭଣବତୀ ।
ଗ୍ରଭୀତ୍ — ପୁଂ.ବ. (ଗ୍ରଭ୍ + ଭୃତ)ଗ୍ରହୀତା, ଯେ ଗ୍ରହଣ କରେ ।
ଗ୍ରସନ — କ୍ଲୀ. ବ. (ଗ୍ରସ୍ + ଭ, ଅନ) ଭକ୍ଷଣ, ଗ୍ରାସ, ଅସୁରବିଶେଷ, ଗ୍ରହଣ-ବିଶେଷ, ଗ୍ରହକବଳିତ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ର-ଙ୍କର ଗ୍ରସ, ଗିଳିସକାଇବା,ଗ୍ରାସକରିବା, ଧରିବା, ଗ୍ରହଣ, ଗୁଣ୍ଡା, ଗିଳିବା ।
ଗ୍ରସମାନ — ପୁଂ. ବ. (ଗ୍ରସ୍ + ମାନ) ଯେ ଗ୍ରାସ କରୁଅଛି,ଭୋଜନ କରୁଥିବା ।
ଗ୍ରସିଷ୍ଣୁ — ବିଂ. (ଗ୍ରସ + ଇଷ୍ଣୁ) ଗ୍ରସନ-ଶୀଳ, (ବି) ପରଂବ୍ରହ୍ମ ।
ଗ୍ରସ୍ତ — ବିଂ. (ଗ୍ରସ୍ + ତ) ଭକ୍ଷିତ, ଗିଳାହୋଇଥିବା, ଆକ୍ରାନ୍ତ, ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ, ଧୃତ, ଲୁପ୍ତ କରାଯାଇଥିବା (ପଦାଦି), (କ୍ଲୀ ବ)ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣୋଚ୍ଚାରିତଶବ୍ଦ, ଲୁପ୍ତ-ବର୍ଣ୍ଣ, ପଦ ବା ବାକ୍ୟ, (ବିଂ) ଭକ୍ଷକ, ରାହୁକେତୁଦ୍ୱାରା ଅଭିଭୂତ (ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ର) ।
ଗ୍ରସ୍ତକାଳ — ପୁଂ. ବ. ସୂର୍ଯ୍ୟଚନ୍ଦ୍ର ରାହୁଗ୍ରସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିବାର ସମୟ ।
ଗ୍ରସ୍ତମୁକ୍ତ — ବିଂ (କ.ଧା.)ରାହୁ ବା କେତୁ ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତହୋଇ ପରେ ମୋକ୍ଷ-ପ୍ରାପ୍ତ (ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ର) ।
ଗ୍ରସ୍ତାସ୍ତ — ପୁଂ. ବ. (ଗ୍ରସ୍ତ + ଅସ୍ତ) ଗ୍ରସ୍ତ-ହୋଇ ଯେ ଅସ୍ତ ହୁଏ, (କ୍ଲୀ. ବ.) ଗ୍ରହଣକାଳରେ ଚନ୍ଦ୍ର-ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ତିରୋଧନ । [ଗିଳିବା ।
ଗ୍ରସ୍ତି — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗ୍ରସ୍ + କ୍ତି;ତ) ଗ୍ରାସ,
ଗ୍ରସ୍ତୋଦୟ — ପୁଂ. ବ. (ଗ୍ରସ୍ତ + ଉଦୟ) ରାହୁଗ୍ରସ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ର ବା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଉଦୟ ।
ଗ୍ରସ୍ୟ — ବିଂ.(ଗ୍ରସ୍ + ଯ) ଭକ୍ଷଣୀୟ ।
ଗ୍ରହ — ପୁଂ. ବ. (ଗ୍ରହ + ଅ) ସୂର୍ଯ୍ୟାଦି, ଜ୍ୟୋତିଷ୍କଗଣ, ଆଦିତ୍ୟାଦିନବଗ୍ରହ, ଜବରଦସ୍ତି, ଶତ୍ରୁଠାରୁ ନିଆଯିବାବସ୍ତୁ, ବାଳକମାନଙ୍କର ଅନିଷ୍ଟ କାରକ ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରଭୃତିରୋଗ, ଆଦାନ, ଅନୁଗ୍ରହ, ନିଗ୍ରହ, ରଣୋଦ୍ୟମ, ଧାରଣ, ସ୍ୱୀକ-ରଣ,ବୋଧ, ମୁଖରେ ଉଚ୍ଚାରଣ, ଜ୍ଞାନ, ଦ୍ୱୈକଟ୍ୟ,ଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହଣ ବା ସୂର୍ଯ୍ୟୋପରାଗ, ନବସଂଖ୍ୟା, ଅଧ୍ୟବସାୟ, ଗ୍ରହବୈଗୁଣ୍ୟ, ନଗର, ଗ୍ରାହ, କୁମ୍ଭୀର, ଗୃହ,ଅଣ୍ଡକ, ପାଶ, ଗ୍ରହଦୋଷ ।
ଗ୍ରହକ — ପୁଂ. ବିଂ.(ଗ୍ରହ୍ + ଅ + କ) ଗ୍ରାହକ,ଗ୍ରହଣକାରୀ, (ବି) ବନ୍ଦୀ,କାରା-ରୁଦ୍ଧବ୍ୟକ୍ତି ।
ଗ୍ରହକକ୍ଷା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଯେଉଁ ବୃତ୍ତାକାର-ପଥରେ ଗ୍ରହମାନେ ଭ୍ରମଣ କରନ୍ତି ।

ଗ୍ରହକଙ୍କାଳ—ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଗ୍ରହଗ୍ରହ, ଗ୍ରହ ।

ଗ୍ରହକଲ୍ଲୋଳ—ପୁଂ.ବି, ଗ୍ରହ, ଗ୍ରହଗ୍ରହ ।

ଗ୍ରହକୁଷ୍ମାଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ଉପଦ୍ରାବକ କୁଷ୍ମାଣ୍ଡାକାର ଦେବଯୋନି-ବିଶେଷ ।

ଗ୍ରହକୋପ—ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ମନୁଷ୍ୟ ବା ପୃଥିବୀ ଉପରେ ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଅଶୁଭଦୃଷ୍ଟି ।

ଗ୍ରହଗଣିତ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ରର ଗୋଟିଏ ସ୍କନ୍ଧ, ଯହିଁରେ ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ବିବରଣ ଅଛି ।

ଗ୍ରହଗତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଗମନ, ସ୍ୱୀୟକକ୍ଷାତିକ୍ରମ ।

ଗ୍ରହଗୋଚର—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଜନ୍ମ-ପ୍ରଭୃତିରାଶିରେ ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଶୁଭାଶୁଭ ଗତିବିଶେଷ ।

ଗ୍ରହଗନ୍ଧ—ପୁଂ. ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟାଦି ଗ୍ରହମାନ-ଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦେୟ ରକ୍ତଚନ୍ଦନ-ପ୍ରଭୃତି ।

ଗ୍ରହଚକ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଗ୍ରହମଣ୍ଡଳ (ଦେଖ) ।

ଗ୍ରହଚିନ୍ତକ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରହ + ଚିନ୍ତ୍ + ଅକ) ୬ତତ୍ତ୍ୱ, ଦୈବଜ୍ଞ, ଜ୍ୟୋତିଷିକ ।

ଗ୍ରହଜଗତ୍ତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଗ୍ରହଉପ-ଗ୍ରହାଦିଙ୍କ ଭ୍ରମଣପଥ-ସମ୍ବଳିତ ଅଞ୍ଚଳ ।

ଗ୍ରହଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗ୍ରହ + ଅନ) ବରଣ, ଅବଲମ୍ବନ, ଉଚ୍ଚାରଣ, ବୋଧ, ଅନୁ-ଭବ, ଧାରଣ,ଆଦାନ,ନେବା, ସ୍ୱୀକାର, ଜ୍ଞାନ, ଆଦର, ହସ୍ତ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟ, ଶବ୍ଦ-ଉପରାଗ,ଭୋଜନ, ବନ୍ଧକରିବା,ବନ୍ଧନ, ଜବରଦସ୍ତି ଧରିବା, ସ୍ୱବଶକୁ ଆଣିବା, ଅନ୍ୟଗ୍ରହର ଛାୟାପାତଦ୍ୱାରା ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଆଂଶିକ ବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଦର୍ଶନ, ନିମନ୍ତ୍ରଣ, ଅର୍ଥପ୍ରତିଧ୍ୱନି, ଦସ୍ୟୁ, ପାଣି-ଗ୍ରହଣ, ବିବାହ, ବନ୍ଦୀ, ପୁରସ୍କାର ।

ଗ୍ରହଣକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗ୍ରହ + ଅନ + କ) ଗ୍ରାହକଶାସ୍ତ୍ର ।

ଗ୍ରହଣକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନେବା,କାର୍ଯ୍ୟତଃ ଓ ବାକ୍ୟତଃ ସ୍ୱୀକାରକରିବା, ଭୋଜନ-କରିବା, ବୋଧ କରିବା, ଧରିବା ।

ଗ୍ରହଣକାଳ—ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଯେଉଁ ସମୟରେ ଚନ୍ଦ୍ର ବା ସୂର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରହଗ୍ରସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥାଆନ୍ତି ।

ଗ୍ରହଣକ୍ଷମ—ପୁଂ, ବିଂ. (୭ତତ୍ତ୍ୱ) ଯେ ନେଇ ପାରେ, ଧାରଣସମର୍ଥ, ଧାରକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରହଣକ୍ଷମା ।

ଗ୍ରହଣଖଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଯାହାର ଜନ୍ମରୁ ନାକ ବା ଓଷ୍ଠ ଖଣ୍ଡିତ ହୋଇ ଥାଏ ।

ଗ୍ରହଣସ୍ନାନ—କ୍ଲୀ.ବି.(କ.ଧା)ସୂର୍ଯ୍ୟୋପରାଗ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଗ୍ରହଣ ଲାଗିବା ସମୟରେ ଓ ଗ୍ରହଣ ଛାଡ଼ିବା ସମୟରେ ହ୍ରଦ୍ରାଶ୍ମ-ବିହିତ ସ୍ନାନ ।

ଗ୍ରହଣାନ୍ତ—କ୍ଲୀ.ବି. ଗ୍ରହଣର ଅବସାନ ।

ଗ୍ରହଣି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗ୍ରହ + ଅନି)ଗ୍ରହଣୀ-ରୋଗ, ଝାଡ଼ାରୋଗ, ହୃଦୟମୟ,ନାଡ଼ି-ବିଶେଷ, ହୃଦୟମଧ୍ୟସ୍ଥ କୋଷ୍ଠ, ଯେଉଁ-ଠାରେ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ପିତ୍ତ ମିଶେ ।

ଗ୍ରହଣୀହର—ବି. (ଗ୍ରହଣି + ହୃ + କ,ଅ) ଲବଙ୍ଗ, (ବି) ଗ୍ରହଣିରୋଗନାଶକ ।

ଗ୍ରହଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗ୍ରହଣି + ଈ)ଅଗ୍ନ୍ୟାଧ୍ୟ-ସ୍ଥାନ ନାଡ଼ୀ,ପିତ୍ତାଧାର, ଗ୍ରହଣୀ ରୋଗ, ହୃଦୟଭଙ୍ଗ ରୋଗବିଶେଷ ।

ଗ୍ରହଣୀକପର୍ଦ୍ଦପୋଟଳୀ— ଗ୍ରହଣୀରୋଗର ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଗ୍ରହଣୀକପାଟ—ବି. ଏକପ୍ରକାର ଔଷଧ, ମାହାଳ, ମହାନିମ୍ବ ।

ଗ୍ରହଣୀୟ—ବିଂ. (ଗ୍ରହ୍ + ଅନୀୟ)ଗ୍ରହଣ-ଯୋଗ୍ୟ, ଗ୍ରାହ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରହଣୀୟା ।

ଗ୍ରହଣୀହର—ବି. (ଗ୍ରହଣୀ + ହୃ + ଅ) ଲବଙ୍ଗ, (ବିଂ) ଗ୍ରହଣୀନାଶକ, ଯହିଁରେ ଗ୍ରହଣୀରୋଗ ନଷ୍ଟ ହୁଏ ।

ଗ୍ରହତତ୍ତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଯଥା-ଯଥା ବୃତ୍ତାନ୍ତ,ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନସ୍ଥିତିର ବିବରଣ ।

ଗ୍ରହତତ୍ତ୍ୱବିଦ୍ୟା-ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(କ.ଧା)ଜ୍ୟୋତିଃ ଶାସ୍ତ୍ର, ମହତ୍ତତ୍ତ୍ୱସଂହାନ୍ତବିଦ୍ୟା ।

ଗ୍ରହତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗ୍ରହ + ତା) ଗ୍ରହର ଧର୍ମ ବା ଭାବ, ଗ୍ରହତ୍ୱ ।

ଗ୍ରହଦକ୍ଷିଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗ୍ରହଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦେୟ ଦକ୍ଷିଣା, ଗ୍ରହଯଜ୍ଞରେ ଦେୟ ଦକ୍ଷିଣା ।

ଗ୍ରହଦଶା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗ୍ରହର ଭୋଗକାଳ, ଗ୍ରହର ମନୁଷ୍ୟଜୀବନରେ ଅଧିକାରକାଳ, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ।

ଗ୍ରହଦାନ—କ୍ଲୀ. ବି ଗ୍ରହ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦାନ କରିବାକୁ ହୁଏ ।

ଗ୍ରହଦୃଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗ୍ରହ + ଦୃଷ୍ଟି) ଗ୍ରହ-ମାନଙ୍କର ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଓ ସ୍ଥାନାନ୍ତର ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ।

ଗ୍ରହଦେବତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଅଧିଷ୍ଠାତୀ ଦେବତା ରୁଦ୍ରପ୍ରଭୃତି ।

ଗ୍ରହଦୋଷ—ପୁଂ. ବି. ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ପ୍ରତିକୂଳ ଅବସ୍ଥିତି-ଜନିତ ଅମଙ୍ଗଳ ।

ଗ୍ରହଦ୍ରୁମ—ପୁଂ.ବି.(ଗ୍ରହ + ଦ୍ରୁମ)ଶାକ-ବୃକ୍ଷ, କକଡ଼ାଶୃଙ୍ଗୀ ।

ଗ୍ରହଧୂପ—ପୁଂ. ବି. ଗ୍ରହ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରଦେୟ ଧୂପବିଶେଷ ।

ଗ୍ରହନକ୍ଷତ୍ର—ବି.(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)ଗ୍ରହ ଓ ନକ୍ଷତ୍ର ।

ଗ୍ରହନାୟକ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରହ + ନାୟକ) (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଶନି, ଅର୍କବୃକ୍ଷ ।

ଗ୍ରହନାଶ—ପୁଂ.ବି.(ଗ୍ରହ + ନଶ୍ + ଣିଚ୍ + ଅ)ଶାକବୃକ୍ଷ, ଶାଗଗଛ, ଛତିଆନା-ଗଛ ।

ଗ୍ରହନାଶନ—ପୁଂ. ବି. ଶାକବୃକ୍ଷ, ଶାଗ-ଗଛ, ଛତିଆନା ଗଛ ।

ଗ୍ରହନିଗ୍ରହ—ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ପୁରସ୍କାର ଓ ଦଣ୍ଡ, ଅନୁଗ୍ରହ ଓ ପ୍ରତିକୂଳତା ।

ଗ୍ରହନିହାରିକା—ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ସୁଦୂରସ୍ଥ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ନକ୍ଷତ୍ରପୁଞ୍ଜ ।

ଗ୍ରହନେମି—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରହ + ନେମି) ଚନ୍ଦ୍ର ଆକାଶ ।

ଗ୍ରହପତି—ପୁଂ.ବିଂ. (ଗ୍ରହ + ପତି)ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଶନିଗ୍ରହ, ଅର୍କବୃକ୍ଷ, ଚନ୍ଦ୍ର, ଗୃହସ୍ୱାମୀ ।

ଗ୍ରହପୀଡ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ଅଶୁଭ-ଗ୍ରହମାନେ ଶାରୀରିକ ବା ମାନସିକ ଯାତନା ଉତ୍ପାଦନ କରିବାର ନାମ ଗ୍ରହପୀଡ଼ା, (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦ୍ର ବା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଗ୍ରହଣ ।

ଗ୍ରହପୀଡ଼ନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗ୍ରହ + ପୀଡ଼ନ) ଗ୍ରହପୀଡ଼ା (ଦେଖ) ।

ଗ୍ରହପୁଷ୍ପ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରହ + ପୁଷ୍ପ + ଅ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ରବି ।

ଗ୍ରହପୂଜା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(୬ତତ୍) ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଅର୍ଚ୍ଚନା, କୁଗ୍ରହମାନଙ୍କରଶାନ୍ତି ବିଧାନାର୍ଥ ଅଲୁମ୍ପେସ୍ଥ ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ କ୍ରିୟା ।

ଗ୍ରହପ୍ରତ୍ୟଧିଦୈବତ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗ୍ରହମାନଙ୍କର-ପ୍ରତି ଅଧିପତି ଦେବତା ।

ଗ୍ରହବଳ—କ୍ଲୀ.ବି. (୬ତତ୍) ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ବଳ, ସାମର୍ଥ୍ୟ, ଯଥା—ସ୍ଥାନବଳ, ଚେଷ୍ଟାବଳ, କାଳବଳ, ଦିଗ୍‌ବଳ, ଏପରି ଚାରି ପ୍ରକାର ବଳ ।

ଗ୍ରହବଲି—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ପୂଜୋପହାର, ଗୁଡ଼ୋଦନାଦି, (ଗୁଡ଼ଭାତପ୍ରଭୃତି) ।

ଗ୍ରହଭକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗ୍ରହ + ଭକ୍ତି) ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଭାଗ, ଅଂଶ ବା ଅଧିକାର ।

ଗ୍ରହଭୀତିଜିତ୍—ପୁଂ.ବି. (ଗ୍ରହ + ଭୀତି + ଜି + କ୍ୱିପ୍) ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ଚଡ଼ା ।

ଗ୍ରହଭୋଜନ—କ୍ଲୀ.ବି. ଗ୍ରହ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦେୟ ବଳି,ଗୁଡ଼ ଓଦନ (ଭାତ)ପ୍ରଭୃତି ।

ଗ୍ରହମଣି—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଗ୍ରହରାଜ (ଦେଖ) ।

ଗ୍ରହମଣ୍ଡଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (୬ତତ୍)ଗ୍ରହସମୂହ, ଗ୍ରହପୂଜା ନିମିତ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ପୂଜା-ସ୍ଥାନ ବା ମଣ୍ଡଳ, ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରାଶିମାନଙ୍କରେ ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥାନ-ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଚକ୍ର । [(ଦେଖ) ।

ଗ୍ରହମଣ୍ଡଳୀ—ବି. (୬ତତ୍) ଗ୍ରହମଣ୍ଡଳ

ଗ୍ରହମୈତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ବର ଓ କନ୍ୟାର ରାଶ୍ୟଧିପତି ଗ୍ରହର ମିତ୍ରତା ବିବାହରେ ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଗ୍ରହଯଜ୍ଞ—ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍)ଶାନ୍ତି ଓ ପୁଷ୍ଟି କର୍ମରେ ମନୋରଥ ସିଦ୍ଧି ନିମିତ୍ତ ଗ୍ରହ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଯଜ୍ଞ ।

ଗ୍ରହଯାଗ—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ଗ୍ରହଯଜ୍ଞ (ଦେଖ) ।

ଗ୍ରହଯାମଳ—ବି. ଜ୍ୟୋତିଷସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଖଣ୍ଡିଏ ଯାମଳ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଗ୍ରହଯାଜ୍ୟ—ପୁଂ. ବି.(ଗ୍ରହ + ଯଜ୍ + ଣିଚ୍ + ଯ) ଗ୍ରହକ, ଗ୍ରାହକ ।

ଗ୍ରହଯାଜୁ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରହ + ଣିଚ୍ + ଆଜୁ) ଗ୍ରହକ, ଗ୍ରାହକ ।

ଗ୍ରହଯୁତି—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଏକତ୍ରାବସ୍ଥାନ ବା ପରସ୍ପର ସଂଗମଣ ।

ଗ୍ରହଯୁଦ୍ଧ—କ୍ଲୀ.ବି.ମଙ୍ଗଳପ୍ରଭୃତି ପାଞ୍ଚଟି ତାରାଗ୍ରହମାନଙ୍କର କୌଣସି ଦୁଇଟି ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଅବସ୍ଥିତ ହେଲେ,ସେମାନଙ୍କର କିରଣ ସ୍ପର୍ଶାଦି ହୋଇଥାଏ; ତାହାର ନାମ ଗ୍ରହଯୁଦ୍ଧ ।

ଗ୍ରହଯୁଦ୍ଧଭଙ୍ଗ—କ୍ଲୀ.ବି. ଯେଉଁ ନକ୍ଷତ୍ରରେ ଥାଇ ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧହୁଏ ।

ଗ୍ରହରାଜ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରହ + ରାଜ + ଅ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, ବୃହସ୍ପତି, ଶନି ।

ଗ୍ରହରୈବତ—ବି. ସୂତିକାଗୃହ ।

ଗ୍ରହବର୍ତ୍ତି—ପୁଂ. ବି. ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ଥାପିତ ଅଗ୍ନି ।

ଗ୍ରହବିପ୍ର—ପୁଂ.ବି. (ମଧ୍ୟ.କ.ଧା) ଗ୍ରହାଚାର୍ଯ୍ୟ, ଗଣକ, ଜ୍ୟୋତିଷନାୟକ ।

ଗ୍ରହବେଧ—ବି. (ଜ୍ୟୋତିଷ) ନିଜର ଦୃଷ୍ଟି ଅଥବା ଯନ୍ତ୍ରାଦିଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ।

ଗ୍ରହବୈକଲ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଗ୍ରହ + ବୈକଲ୍ୟ) ଗ୍ରହଦୋଷ, ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ପ୍ରତିକୂଳ ଅବସ୍ଥାନଜନିତ ଅମଙ୍ଗଳ ।

ଗ୍ରହବୈଗୁଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (୬ତତ୍) ଗ୍ରହବୈକଲ୍ୟ (ଦେଖ) ।

ଗ୍ରହବୈଷମ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (୬ତତ୍)ଗ୍ରହବୈକଲ୍ୟ (ଦେଖ) ।

ଗ୍ରହଶାନ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ଗ୍ରହପୂଜା (ଦେଖ) ।

ଗ୍ରହଶୃଙ୍ଗାଟକ—କ୍ଲୀ. ବି. ବୃହତ୍ ସଂହିତୋକ୍ତ ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଯୋଗବିଶେଷ ।

ଗ୍ରହସଙ୍ଗ୍ୟ—ବି. ଗ୍ରହଯୁତ (ଦେଖ) ।

ଗ୍ରହସମାଗମ—ପୁଂ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ର, ସହିତ ମଙ୍ଗଳ ଓ ତାରାଗଣ ପ୍ରଭୃତିର ମିଳନ ।

ଗ୍ରହସ୍ଫୁଟ—ବି.(ଜ୍ୟୋତିଷ) ୬ତତ୍; ଗ୍ରହସ୍ଥିତିଜ୍ଞାପକ ରାଶ୍ୟଂଶ ।

ଗ୍ରହାଗ୍ର୍ୟ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଗ୍ରହବିପ୍ର, ଗଣକ, ଦୈବଜ୍ଞ । [ତାରା ।

ଗ୍ରହାଧାର—ପୁଂ.ବି. ଧ୍ରୁବନକ୍ଷତ୍ର, ଧ୍ରୁବ-

ଗ୍ରହାଧିକରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ନ୍ୟାୟରୂପ ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ ଅଧିକରଣବିଶେଷ ।

ଗ୍ରହାଧିପ—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଗ୍ରହାଧୀଶ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରହ + ଅଧୀଶ) ଗ୍ରହାଧିପତି, ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଗ୍ରହାମୟ—ପୁଂ. ବି (ଗ୍ରହ + ଆମୟ) ଗ୍ରହାବେଶରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ରୋଗ ।

ଗ୍ରହାବମର୍ଦ୍ଦନ—କ୍ଲୀ. ବି, (ଗ୍ରହ + ଅବ + ମୃଦ୍ + କ, ଅନ) ଗ୍ରହଯୁଦ୍ଧ, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଗ୍ରହଣ,(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ,ପୁଂ.ବି) ବିଷ୍ଣୁ ।

ଗ୍ରହାବିଷ୍ଟ—ବିଂ.(୩ତତ୍) ଗ୍ରହଦଶାଗ୍ରସ୍ତ, ଗ୍ରହଦୋଷରେ ବିପନ୍ନ ।

ଗ୍ରହାଶୀ—ପୁଂ.ବି. (ଗ୍ରହ + ଅଶ୍ + ଇନ୍) ଗ୍ରହନାଶକ ବୃକ୍ଷ ।

ଗ୍ରହାଶ୍ରୟ—ପୁଂ.ବି.(ଗ୍ରହ + ଆଶ୍ରୟ)ଗ୍ରହାଧାର (ଦେଖ) ।

ଗ୍ରହାହ୍ୱୟ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରହ + ଆ + ହ୍ୱେ + ଅ) ଭୂତାଙ୍କୁଶ ବୃକ୍ଷ ।

ଗ୍ରହିଲ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଗ୍ରହ + ଇଲ)ନିଜର-ଯୁକ୍ତ, ଆଗ୍ରହାତିଶୟଯୁକ୍ତ, ଜିଦ୍‌ଖୋର, ଗ୍ରହଣକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରହିଲା ।

ଗ୍ରାହ୍ୟତବ୍ୟ—ବିଂ. (ଗ୍ରହ୍ + ଣି + ତବ୍ୟ) ଗ୍ରାହ୍ୟ, ଯାହା ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ ।

ଗ୍ରାହିତା—ପୁଂ.ବିଂ.(ଗ୍ରହ୍ + କ.ତୃ)ଗ୍ରହଣ-କର୍ତ୍ତା, ଯେ ଋଣ ଗ୍ରହଣ କରେ,ଋଣ ଗ୍ରହଣକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ଖାତକ, ଖରିଦ୍-ଦାର୍, ସ୍ୱାମୀ, ଘଇତା ।

ଗ୍ରହେଶ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଗ୍ରହର ଅଧିପତି ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଗ୍ରହୋପରାଗ—ବି. (୬ତତ୍) ଗ୍ରହମାନଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ, ଗ୍ରହମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରହ ବା ପୃଥିବୀର ଛାୟାପତନ ।

ଗ୍ରହ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରହ୍ + ଯ) ଯଜ୍ଞୀୟ-ପାତ୍ରବିଶେଷ ।

ଗ୍ରାବଭିତ୍ — ବି.(ଗ୍ରାବ + ଭିଦ୍ + କ.କ୍ୱ.ପ୍) ପାଷାଣଭେଦୀ ।

ଗ୍ରାଭ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗ୍ରଭ୍ + ଅ) ଗ୍ରାହକ, ଯେ ଗ୍ରହଣ କରେ ।

ଗ୍ରାମ—ପୁଂ.ବି. (ଗ୍ରମ୍ + ମନ୍) ଲୋକାଳୟ,ପ୍ରାକାରପରିଖା ଶୂନ୍ୟ ବହୁଲୋକର ବାସସ୍ଥାନ, ଗାଁ, ମଫସଲ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଗ୍ରାମ, ସ୍ୱର ସଂଘବିଶେଷ, ସମୁହ, ଜନପଦ,ଶିବ, ଗ୍ରାମବାସୀ,ଗ୍ରାମସଦୃଶ, ସଂହତ ପଦାର୍ଥ, ଗ୍ରାମ୍ୟଧର୍ମ,(ବିଂ)ଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗ୍ରାମକ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରାମ + କ) ଗ୍ରାମବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗ୍ରାମକଥା — ବି.(ତତ୍ପୁରୁଷ) ଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଗଳ୍ପ, ଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସାଧାରଣ ବିଷୟ ।

ଗ୍ରାମକଣ୍ଟକ — ବି. (ତତ୍ପୁରୁଷ) ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତି ଗ୍ରାମର ଅନିଷ୍ଟ ଘଟାଏ, ଚୁଗୁଲିଆ ।

ଗ୍ରାମକାମ — ବିଂ. (ଗ୍ରାମ + କମ୍ + ଅ) ଯେଉଁଗ୍ରାମର କାମନା କରାଯାଏ ।

ଗ୍ରାମକୁକ୍କୁଟ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ପୁରୁଷ) ଗ୍ରାମରେ ଥିବା କୁକୁଡ଼ା, ଗୃହପାଳିତ କୁକୁଡ଼ା ।

ଗ୍ରାମକୁମାର—ପୁଂ. ବିଂ. ଗ୍ରାମ ସୁନ୍ଦର, ଗ୍ରାମର ସମସ୍ତଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଯେ ସୁନ୍ଦର ।

ଗ୍ରାମକୁମାରକ — କ୍ଲୀ ବି. (ଗ୍ରାମକୁମାର + ଅକ) ଗ୍ରାମକୁମାରର ଧର୍ମ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟାତିଶୟ ।

ଗ୍ରାମକୁଲାଳ — ପୁଂ. ବି.(ଗ୍ରାମ + କୁଲାଳ) କୁମ୍ଭକାର, କୁମ୍ଭାର ।

ଗ୍ରାମକୁଲାଳକ—କ୍ଲୀ. ବି. କୁମ୍ଭାରର ଧର୍ମ ଓ କର୍ମ ।

ଗ୍ରାମକୂଟ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗ୍ରାମ + କୂଟ) ଗ୍ରାମର ସର୍ବୋତ୍ତମ ବ୍ୟକ୍ତି, ଶୂଦ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରାମକୂଟୀ ।

ଗ୍ରାମକୋଠ — ଗ୍ରା. ବି. ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ସାଧାରଣ ସମ୍ପତ୍ତି, ଗ୍ରାମର ସାଧାରଣ ଫଣ୍ଡ ।

ଗ୍ରାମକୋଡ଼—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶୂକର, ଦୁଷ୍ଟ ଶୂକର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରାମକୋଡ଼ୀ ।

ଗ୍ରାମଗତ—ବିଂ. (ଗ୍ରାମ + ଗତ) ଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗାଉଁଲି, (ପୁଂ) ଯେ ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇଅଛି ।

ଗ୍ରାମଗତି — ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗ୍ରାମର ପରିଚାଳନା, ଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଯାବତୀୟ ବିଷୟ ।

ଗ୍ରାମଗୃହ୍ୟ—ବିଂ. (ଗ୍ରାମ + ଗୃହ + ମଂ,ଯ) ଗ୍ରାମବାହ୍ୟ, ଗ୍ରାମରୁ ବାହାର ।

ଗ୍ରାମଗୃହ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗ୍ରାମ + ଗୃହ୍ୟ + ଆ) ଗ୍ରାମର ବାହାରେ ଅବସ୍ଥିତ ସେନା ।

ଗ୍ରାମଗେୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ସାମବିଶେଷ ।

ଗ୍ରାମଗୋଦୁହ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ପୁରୁଷ) ଗ୍ରାମ୍ୟ ଗୋପ, ଗାଆଁରେ ଥିବା ଗଉଡ଼ ।

ଗ୍ରାମ ଗ୍ରାମକେ—ଗ୍ରା. ଅ. ପ୍ରତିଗ୍ରାମରେ, ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଗ୍ରାମରେ ।

ଗ୍ରାମଘାତ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ପୁରୁଷ) ଗ୍ରାମର ଅପଚୟ, ଗ୍ରାମ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଲୁଣ୍ଠନ, ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କର ଅମଙ୍ଗଳ ।

ଗ୍ରାମଘାତକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ପୁରୁଷ) ଗ୍ରାମ ଲୁଣ୍ଠନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗ୍ରାମଘାତୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗ୍ରାମ + ହନ୍ + କ,ଇନ୍) ଗ୍ରାମବାସୀ ବହୁଲୋକର ଭକ୍ଷଣପାଇଁ ପଶୁହିଂସାକାରୀ, ଗ୍ରାମର ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବରାବର ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପାଖେ ବୋଦା ପକାଏ ।

ଗ୍ରାମଘୋଷ—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋପଗ୍ରାମ, ଗଉଡ଼ସାହି, ଗଉଡ଼ ପଲ୍ଲୀ ।

ଗ୍ରାମଘୋଷୀ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରାମ + ଘୋଷ୍ + ଇନ୍) ଇନ୍ଦ୍ର, ଦେବରାଜ ।

ଗ୍ରାମଚର—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରାମ + ଚର୍ + କ,ଅ) ଗ୍ରାମବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି, କୃଷକ ।

ଗ୍ରାମଚର୍ଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗ୍ରାମ + ଚର୍ଯ୍ୟା) ତତ୍ପୁରୁଷ, ଗ୍ରାମ୍ୟଧର୍ମ, ସ୍ତ୍ରୀସମ୍ଭୋଗାଦି ।

ଗ୍ରାମଚାରିକା — ଗ୍ରା. ବି. ଗ୍ରାମରେ ନିଷ୍କର୍ମା ହୋଇ ଏଣେ ତେଣେ ବୁଲୁଥିବା ଓ ବସିବା ଲୋକ ।

ଗ୍ରାମଚୈତ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଗ୍ରାମସ୍ଥ ପବିତ୍ର ବୃକ୍ଷ, ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଦିନ ପୂଜିତ ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ବୃକ୍ଷ ।

ଗ୍ରାମଜ — ବିଂ.(ଗ୍ରାମ + ଜନ୍ + ଅ)ଗ୍ରାମ୍ୟ, ଯାହା ଗ୍ରାମରେ ଜାତହୁଏ,ଗ୍ରାମୋତ୍ପନ୍ନ ।

ଗ୍ରାମଜନିଷ୍ଣୁ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗ୍ରାମଜ + ନିଷ୍ଣୁ) ଧାନ୍ୟବିଶେଷ ।

ଗ୍ରାମଜାତ — ବିଂ. (ଗ୍ରାମ + ଜାତ)ଗ୍ରାମୋତ୍ପନ୍ନ, ଯାହା ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମେ ।

ଗ୍ରାମଜାଲ — କ୍ଲୀ.ବି.(ଗ୍ରାମ + ଜାଲ)ଗ୍ରାମସମୁହ ।

ଗ୍ରାମଜିତ୍ — ପୁଂ.ବିଂ.(ଗ୍ରାମ + ଜି + କ୍ୱ.ପ୍) ସଂହତପଦାର୍ଥର ବିଶ୍ଳେଷକାରୀ ।

ଗ୍ରାମଟି — ପୁଂ.ବି. (ଗ୍ରା + ଟି) କ୍ଷୁଦ୍ରଗ୍ରାମ, ମନ୍ଦ ବା ଦୁରବସ୍ଥାପନ୍ନ ଗ୍ରାମ ।

ଗ୍ରାମଠାକୁର — ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବି.ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କଦ୍ୱାରା ପୂଜିତ ଦେବ ।

ଗ୍ରାମଠାକୁରାଣୀ — ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କଦ୍ୱାରାପୂଜିତ ଦେବୀମୂର୍ତ୍ତି ଗ୍ରାମଦେବତା ।

ଗ୍ରାମଣ — ବିଂ. (ଗ୍ରାମଣୀ + ଅ) ଗ୍ରାମଣୀସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗ୍ରାମଣୀ — ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରାମ + ନୀ + କ, କ୍ୱ.ପ୍)ଗ୍ରାମର ଅଧିପତି,ଗ୍ରାମର ଉନ୍ନତିକାରକ, ଭୌଗିକ, ନାପିତ, ଭଣ୍ଡାରି, ବିଷ୍ଣୁ, ଯକ୍ଷ, ଗ୍ରାମନାୟକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଟୀ, ବେଶ୍ୟା, ଗ୍ରାମବାସିନୀ ସ୍ତ୍ରୀ, କୃଷକପତ୍ନୀ, ମଲ୍ଲିକା ଗୁଳ୍ମ, (ବିଂ) ପ୍ରଧାନ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଗ୍ରାମଣୀଖ୍ୟ — କ୍ଲୀ. ବି. ଆଧିପତ୍ୟ ।

ଗ୍ରାମଣୀୟ — ବିଂ. (ଗ୍ରାମଣୀ + ଯ + ଅ) ଗ୍ରାମଣୀସଦୃଶ । [ବିଶେଷ ।

ଗ୍ରାମଣୀସବ — ପୁଂ.ବି. ଏକାହସାଧ୍ୟ ଯାଗ-

ଗ୍ରାମତକ୍ଷ — ପୁଂ.ବି.(ଗ୍ରାମ + ତକ୍ଷା + ଅ) ତତ୍ପୁରୁଷ; ଗ୍ରାମ୍ୟ ସୂତ୍ରଧର ।

ଗ୍ରାମତା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗ୍ରାମ + ତା) ଗ୍ରାମସମୂହ, ଗ୍ରାମତ୍ୱ, ଗ୍ରାମର ଭାବ ।

ଗ୍ରାମଦେବତା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗ୍ରାମ + ଦେବତା) ଗ୍ରାମର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବତା, ଗ୍ରାମସ୍ଥ ସାଧାରଣଙ୍କର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଦେବମୂର୍ତ୍ତି ବା ଦେବୀ ।

ଗ୍ରାମଦୂତ — ପୁଂ.ବ.(୬ତତ୍ତ୍)ଯେ ଗ୍ରାମର ସାମାଜିକ ସମ୍ବାଦବହନକରେ,ଭଣ୍ଡାରି ।
ଗ୍ରାମଦୌତ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବ୍ (ଗ୍ରାମଦୂତ + ଯ) ୬ତତ୍ତ୍ୱ। ଗ୍ରାମର ସମ୍ବାଦବହନ କର୍ମ, ଗ୍ରାମସ୍ଥ ସମ୍ବାଦବାହକତା । [ବୃକ୍ଷ ।
ଗ୍ରାମଦ୍ରୁମ — ପୁଂ. ବ. ଏକପ୍ରକାର ଗ୍ରାମ୍ୟ
ଗ୍ରାମଧର୍ମ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗିରିବିଶେଷ ।
ଗ୍ରାମଧର୍ମ — ପୁଂ.ବ.୬ତତ୍ତ୍ୱ;(ଗ୍ରାମ + ଧର୍ମ) ଗ୍ରାମ୍ୟଧର୍ମ, ମୈଥୁନ, ସ୍ତ୍ରୀସଙ୍ଗମ, ଗ୍ରାମ ପ୍ରଚଳିତ ପ୍ରଥା ।
ଗ୍ରାମନାପିତ — ପୁଂ. ବ. ଗ୍ରାମସ୍ଥ ସାଧାରଣଙ୍କର ନାପିତ, ଭଣ୍ଡାରି, ବାରିକ ।
ଗ୍ରାମନିବାସୀ — ପୁଂ.ବଂ. (ଗ୍ରାମ + ନି + ବସ୍ + ଇନ୍)ଯେ ଗ୍ରାମରେ ବାସକରେ ।
ଗ୍ରାମପତି — ପୁଂ. ବ. ଗ୍ରାମର ନେତା, ଗ୍ରାମନାୟକ, ପ୍ରଧାନ ।
ଗ୍ରାମପାଳ — ପୁଂ.ବ. (ଗ୍ରାମ + ପାଲ୍ + ଅ) ଗ୍ରାମରକ୍ଷକ ସୈନ୍ୟବିଶେଷ, ଗ୍ରାମାଧ୍ୟକ୍ଷ, ଗ୍ରାମର ତଜ୍ଜକଦାର ।
ଗ୍ରାମପୁତ୍ର — ପୁଂ. ବ.ଯାହାକୁ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ପୁତ୍ରପରି ପ୍ରତିପାଳନ କରନ୍ତି, ଗ୍ରାମବାସୀବାଳକ, ବେଶ୍ୟାପୁତ୍ର, ଜାରଜସନ୍ତାନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରାମପୁତ୍ରିକା ।
ଗ୍ରାମପୁତ୍ରକ — କ୍ଲୀ.ବ. ଗ୍ରାମପୁତ୍ରର ଧର୍ମ, ଗ୍ରାମପୁତ୍ରର କର୍ମ ।
ଗ୍ରାମପୁରୁଷ — ପୁଂ.ବ. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଗ୍ରାମର ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି,ନଗରର ପ୍ରଧାନ ଲୋକ ।
ଗ୍ରାମପୁରୋହିତ — ପୁଂ. ବ.(୬ତତ୍ତ୍ୱ)ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କର ପୁରୋହିତ ।
ଗ୍ରାମପ୍ରେଷ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. ଯେଉଁ ଲୋକ ଗ୍ରାମଲୋକଙ୍କର ଅଧୀନରେ ଚାକରି କରେ, ଗ୍ରାମଭୃତ୍ୟ, ଗ୍ରାମଦୂତ ।
ଗ୍ରାମପ୍ରେଷ୍ୟକ — କ୍ଲୀ. ବ. ଗ୍ରାମପ୍ରେଷ୍ୟର ଧର୍ମ, ଚାକରିପଣ ।
ଗ୍ରାମଭୃତ୍ୟ—ପୁଂ.ବଂ.ବହୁଲୋକର ଭରଣୀୟ, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରାମଭୃତ୍ୟ ହେଲେ ଅବ୍ରାହ୍ମଣ ହୁଏ ।
ଗ୍ରାମମଦ୍‌ଗୁରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଶୃଙ୍ଗୀ ମତ୍ସ୍ୟ, ଶିଙ୍ଗୀମାଛ, ଗ୍ରାମସ୍ଥକ, ମାଗୁରମାଛ ।
ଗ୍ରାମମହିଷୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଗ୍ରାମର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ।
ଗ୍ରାମମୁଖ — ପୁଂ. ବ. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ହାଟ, ବଜାର ।
ଗ୍ରାମମୁଖ୍ୟ—ପୁଂ. ବଂ.ଗ୍ରାମର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବା ପ୍ରଧାନ (ବ୍ୟକ୍ତି), ଗ୍ରାମର ମୁଖିଆ ।
ଗ୍ରାମମୃଗ — ପୁଂ.ବ.(ଗ୍ରାମ + ମୃଗ)୬ତତ୍ତ୍ୱ; କୁକୁର ।
ଗ୍ରାମମେଳ — ଗ୍ରା.ବ. ଗ୍ରାମସ୍ଥ ସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କରାଯିବା ଏକବିଧ, ଗ୍ରାମରେ ବିବାଦର ଅଭାବ ।
ଗ୍ରାମମେଳ—ଗ୍ରା. ବ. ଗ୍ରାମମେଳ (ଦେଖ) ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ସମ୍ମିଳିତ ପରାମର୍ଶରେ ସ୍ଥିରୀକୃତ ଆନ୍ଦୋଳନ ।
ଗ୍ରାମଯାଜକ — ପୁଂ.ବ.ଓ ବଂ. (ଗ୍ରାମ + ଯାଜକ) ୬ତତ୍ତ୍ୱ, ଗ୍ରାମର ପୁରୋହିତ, ଗ୍ରାମଦେବତାପୂଜକ, ଗ୍ରାମର ନାନାବର୍ଣ୍ଣର ଯାଜକ (ପୁରୋହିତ), ଦେବଳ ବା ଦେବଳକ (ପୂଜାହାରୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବା ଅପକୃଷ୍ଟ ।)
ଗ୍ରାମଯାଜୀ — ପୁଂ.ବ.ଓବଂ.(ଗ୍ରାମ + ଯାଜ୍ + ଣି + ଇନ) ଗ୍ରାମଯାଜକ, ଦେବଳ, ପୂଜାରିବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ଗ୍ରାମଯୁକ — କ୍ଲୀ. ବ. କ୍ଷୁଦ୍ରଯୁକ, ଗ୍ରାମଲୋକମାନଙ୍କର ପରସ୍ପରରେ ବିରୋଧ ।
ଗ୍ରାମରଥ୍ୟା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ବୃହତ୍ ଗ୍ରାମ୍ୟରାସ୍ତା, ଶାଁଦାଣ୍ଡ, ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟଦେଇ ପଡ଼ିଥିବା ରାସ୍ତା ।
ଗ୍ରାମଲକ୍ଷ୍ମୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(୬ ଓ ୬ତତ୍ତ୍ୱ)ଗ୍ରାମର ଲକ୍ଷ୍ମୀସ୍ୱରୂପା, ଯାହାର ଗ୍ରାମରେ ଥିବା ଦ୍ୱାରା ଲୋକଙ୍କରସୁଖ ସମୃଦ୍ଧି ବଢ଼ିଥାଏ ।
ଗ୍ରାମଲୁଣ୍ଠନ — ବ. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ଧନାଦି ଲୁଣ୍ଠିହେବା ।
ଗ୍ରାମବାନ୍ — ପୁଂ. ବ. (ଗ୍ରାମ + ବତ୍) ଗ୍ରାମର ସ୍ୱାମୀ, ଯାହାର ଅଧୀନରେ ଗ୍ରାମଅଛି,(ବଂ)ଗ୍ରାମବିଶିଷ୍ଟ । [ଖଦର ।
ଗ୍ରାମବାଲ୍ଲା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗ୍ରାମବିଷୟକ
ଗ୍ରାମବାସ — ପୁଂ.ବ.୬ତତ୍ତ୍ୱ;(ଗ୍ରାମ + ବାସ) ଗ୍ରାମରେ ଅବସ୍ଥିତି, ଗ୍ରାମରେ ଘରକରି ରହିବା ।
ଗ୍ରାମବାସୀ — ପୁଂ. ବ. (ଗ୍ରାମ + ବସ୍ + ଇନ୍) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଗ୍ରାମରେ ବାସ କରେ, ପୋଷା,ପାଳିତ(ଜୀବ),ଗାଁଲୋକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରାମବାସିନୀ ।
ଗ୍ରାମବାସ୍ତବ୍ୟ—ପୁଂ.ବ(ଗ୍ରାମ + ବାସ୍ତବ୍ୟ) ଗ୍ରାମବାସୀ ।
ଗ୍ରାମବୃଦ୍ଧ — ପୁଂ.ବ.ଗ୍ରାମବାସୀ ବୃଦ୍ଧାଲୋକ ।
ଗ୍ରାମଷଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବ. ଗ୍ରାମ୍ୟଧର୍ମରହିତ, କ୍ଲୀବ, ନପୁଂସକ ବ୍ୟକ୍ତି ।
ଗ୍ରାମଷଣ୍ଡକ — କ୍ଲୀ. ବ. ଗ୍ରାମଷଣ୍ଡର ଧର୍ମ, ନପୁଂସକତ୍ୱ ।
ଗ୍ରାମସଙ୍କର—ପୁଂ. ବ. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଗ୍ରାମର ସାଧାରଣ ପ୍ରଣାଳୀ, ନର୍ଦ୍ଦମା ।
ଗ୍ରାମସଂଘ—ବ. (କ.ଧା) ଗ୍ରାମର ସାଧାରଣ ବିଷୟ ବୁଝିବା ବା ପରିଚାଳନା କରିବାପାଇଁ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ ପଞ୍ଚାୟତ, ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ।
ଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧିତ — ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ବିବାହ ବ୍ରତାଦି ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଆଶୀର୍ବାଦାତ୍ମକ ସମୟରେ (ଫୁଲ ସମ୍ବ)ବ୍ରାହ୍ମଣମହାଜନମାନଙ୍କୁ ସାମୁହିକଭାବେ ମର୍ଯ୍ୟାଦାସୂଚକ ଦେୟ ବସ୍ତୁ ଓ ଧନ ।
ଗ୍ରାମସିଂହ — ପୁଂ.ବ. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) କୁକୁର ।
ଗ୍ରାମସୀମା—ବ. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ମୌଜାର ସରହଦ୍, ଗ୍ରାମ ବା ମୌଜାର କ୍ଷେତ୍ର ।
ଗ୍ରାମସୁଖ — କ୍ଲୀ.ବ. ଗ୍ରାମ୍ୟସୁଖ (ଦେଖ) ।
ଗ୍ରାମସେବକ—ପୁଂ.ବ.(୬ତତ୍ତ୍ୱ)ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କର ସେବାକରିବାପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ଧୋବା, ଭଣ୍ଡାରି, କମାର, ବଢ଼େଇ, ଇତ୍ୟାଦି । ସରକାରୀ ନିଯୁକ୍ତ କର୍ମଚାରୀ ବିଶେଷ ।
ଗ୍ରାମସେବା—ବ. ଧୋବା, ଭଣ୍ଡାରି, କମାର, ବଢ଼େଇ ଇତ୍ୟାଦି ଗ୍ରାମର ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ଯେଉଁ ଚାକରି କରନ୍ତି, ଗ୍ରାମର ହେଡ଼ାଖିଆ ଚାକରି ।
ଗ୍ରାମସ୍ଥ — ବଂ. (ଗ୍ରାମ + ସ୍ଥା + କ. ଅ.) ଗ୍ରାମବାସୀ, ଗ୍ରାମରେ ବାସକରୁଥିବା, ଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ଗ୍ରାମହାସକ — ପୁଂ. ବ. (ଗ୍ରାମ + ହସ୍ + ଣିଚ୍ + ଅକ) ଉଗିଲାପତ୍ର, ଉଣୋଇ ।
ଗ୍ରାମହୁଡ଼ା — ଗ୍ରା. ବ. ଗ୍ରାମର ମଣାଣି ।
ଗ୍ରାମ୍ୟତ୍ୱ — ପୁଂ. ବ. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଗ୍ରାମ୍ୟ ବ୍ୟବହାର, ଗ୍ରାମ୍ୟଧର୍ମ (ଦେଖ) ।
ଗ୍ରାମାଧାନ — କ୍ଲୀ. ବ. (ଗ୍ରାମ + ଆ + ଧା + ଅନ) ମୁଗୟା, ଶିକାର,ଛୋଟଗ୍ରାମ, ପଲ୍ଲିଗ୍ରାମ ।

ଗ୍ରାମାଧିକାରୀ—ବି.(ଷଷ୍ଠୀ) ଗ୍ରାମାଧିକୃତ (ଦେଖ) ।

ଗ୍ରାମାଧିକୃତ—ବି. ଗ୍ରାମର ପ୍ରଧାନ,ଗ୍ରାମର ରାଜକୀୟ କର୍ମ ଚଳାଇବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗ୍ରାମାନ୍ତ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଗ୍ରାମ + ଅନ୍ତ)ଷଷ୍ଠୀ; ଗ୍ରାମର ସମୀପ, ଗ୍ରାମର ସୀମା, ଗ୍ରାମର ବହିର୍ଭାଗ । [ଅନ୍ୟଗ୍ରାମ ।

ଗ୍ରାମାନ୍ତର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଅନ୍ୟତ୍ + ଗ୍ରାମ)

ଗ୍ରାମାନ୍ତିକ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀ) ଗ୍ରାମର ପାଖ-ଆଖ ସ୍ଥାନ ।

ଗ୍ରାମାନ୍ତୀୟ—ବଂ.ଗ୍ରାମସମୀପରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ।

ଗ୍ରାମାରଣ୍ୟ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀ) ଗ୍ରାମବାସୀ-ମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ଜଙ୍ଗଲ ।

ଗ୍ରାମିକ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରାମ + ଇକ) ଗ୍ରାମ ରକ୍ଷଣ ବିଷୟରେ ନିଯୁକ୍ତ, ଗ୍ରାମାଧ୍ୟକ୍ଷ, ଗ୍ରାମର ଚଉକିଆ, ମୈଥୁନ, (ବଂ) ଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଅଭଦ୍ର, ମଫସଲିଆ ।

ଗ୍ରାମିକ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗ୍ରାମିକର ଧର୍ମ, ଗ୍ରାମାଧ୍ୟକ୍ଷତା ।

ଗ୍ରାମିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗ୍ରାମିନ୍ + ଈ) ନାଲୀବୃକ୍ଷ ।

ଗ୍ରାମୀ—ପୁଂ. ବଂ.(ଗ୍ରାମ + ଇନ୍) ଗ୍ରାମ-ସ୍ୱାମୀ, ଗ୍ରାମବାସୀ, ଗ୍ରାମ୍ୟଧର୍ମଯୁକ୍ତ, ଗ୍ରାମଦ୍ୱାରା ପରିବେଷ୍ଟିତ,ଲମ୍ପଟ,କାମୁକ, ଗ୍ରାମବିଶିଷ୍ଟ, ମଫସଲିଆ,ଗାଉଁଲି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରାମିଣୀ ।

ଗ୍ରାମୀଣ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗ୍ରାମ + ଖିନ) ଗ୍ରାମ୍ୟକୁକୁର,ଅଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି, ଗ୍ରାମବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ଚାଷ, ଗ୍ରାମ୍ୟଶୂକର, ଘୁଷୁରି, କୁକୁଡ଼ା, (ବଂ) ଗ୍ରାମୋତ୍ପନ୍ନ, ଗାଉଁଲି, ଗ୍ରାମବାସୀ, ଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗ୍ରାମୀଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗ୍ରାମୀଣ + ଆ) ଗାଲଙ୍ଗଶାପ, ନାଲୀବୃକ୍ଷ ।

ଗ୍ରାମୀୟ—ବଂ. (ଗ୍ରାମ + ଈୟ) ଗ୍ରାମ-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଅଭଦ୍ର ।

ଗ୍ରାମୀୟକ—ପୁଂ. ବଂ. (ଗ୍ରାମୀୟ + କ) ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ।

ଗ୍ରାମେୟ—ବଂ(ଗ୍ରାମ + ଏୟ)ଗ୍ରାମୋତ୍ପନ୍ନ, (ବି) ଗ୍ରାମବାସୀବ୍ୟକ୍ତି,(ସ୍ତ୍ରୀ. ଗ୍ରାମେୟୀ ।

ଗ୍ରାମେୟକ—ବଂ. (ଗ୍ରାମେୟ + କ) ଗ୍ରାମୋତ୍ପନ୍ନ, ଗ୍ରାମ୍ୟ ।

ଗ୍ରାମେୟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗ୍ରାମେୟ + ଈ) ଦେଶ୍ୟା, କୁଳଟା ।

ଗ୍ରାମେବାସ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରାମେ + ବସ୍ + ଅ) ଗ୍ରାମବାସ, ଗାଁଆବାସ ।

ଗ୍ରାମେବାସୀ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରାମେ + ବସ + ଇନ୍) ଗ୍ରାମବାସୀ ।

ଗ୍ରାମୋଫୋନ୍—ଯା.ବି. ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଗୀତ ସଙ୍ଗୀତ ଓ ବାଦ୍ୟଆଦି ଅନୁକରଣ-ପୂର୍ବକ ଧ୍ୱନିଦ୍ୱାରା ଅବିକଳ ପ୍ରକାଶ କରିବା ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ।

ଗ୍ରାମ୍ୟ—ବଂ. (ଗ୍ରାମ + ଯ) ଗ୍ରାମୋତ୍ପନ୍ନ, ଗ୍ରାମଜାତ, ପ୍ରାକୃତ, ସ୍ଥୂଳ, ଅମାର୍ଜିତ, ଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଅଶ୍ଳୀଳ, ନୀଚ,ଜଘନ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତର ସ୍ୱର, ଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ସ୍ତ୍ରୀ-ସଙ୍ଗମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗୃହପାଳିତ, ପୋଷା, ଇତର,କୃଷିଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପାଦିତ, ଗାଉଁଲି, (ବି) ପୋଷାଘୁଷୁରି,(ଜ୍ୟୋତିଷ) ମେଷ ଓ ବୃଷରାଶି, ମୈଥୁନ, ଗ୍ରହଣ, ରଚ-ନାରେ ଶବ୍ଦଗତ ଓ ଅର୍ଥଗତ ଦୋଷ-ବିଶେଷ,ଗ୍ରାମବାସୀବ୍ୟକ୍ତି, ଘରୋଇଭାଷା, ଇତରଜନ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା, ପ୍ରାକୃତ-ଭାଷା, ଗ୍ରାମରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଖାଦ୍ୟ, ଗ୍ରାମପାଳିତ ଜୀବ,ମିଥୁନରାଶି,ରତିବନ୍ଧ-ବିଶେଷ ।

ଗ୍ରାମ୍ୟକଥା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଇତର ବ୍ୟବହୃତ ବା ଅଶ୍ଳୀଳ କଥା, ଗ୍ରାମବିଷୟକ କଥା ।

ଗ୍ରାମ୍ୟକନ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. କନ୍ଦବିଶେଷ, କନ୍ଦମୂଳ, ଓଲୁଅ ।

ଗ୍ରାମ୍ୟକର୍କଟୀ—ବି.(କ.ଧା)ପାଣିକଖାରୁ ।

ଗ୍ରାମ୍ୟକର୍ମ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗ୍ରାମ୍ୟ + କର୍ମ) ମୈଥୁନ, ଦାମ୍ପତ୍ୟଧର୍ମ, ଗୃହସ୍ଥଧର୍ମ, ମଫସଲି ରସିକତା ।

ଗ୍ରାମ୍ୟକୁସୁମ—କ୍ଲୀ. ବି. କୁସୁମ୍ଭ, କୁସୁମ-ଫୁଲ ।

ଗ୍ରାମ୍ୟଜନ୍ତୁ—ବି.(କ.ଧା)ଗୃହପାଳିତପଶୁ, ପୋଷା ଜୀବ, ଗୋ-ମେଷାଦି ।

ଗ୍ରାମ୍ୟତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗ୍ରାମ୍ୟ + ତା) ଜଘନ୍ୟତା, ଅସଭ୍ୟତା, ଅଶ୍ଳୀଳତା, ଇତର ଜନ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା, ପ୍ରାକୃତତା ।

ଗ୍ରାମ୍ୟଦେବତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗ୍ରାମର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବତା । [(ଦେଖ) ।

ଗ୍ରାମ୍ୟଧର୍ମ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଗ୍ରାମ୍ୟକର୍ମ

ଗ୍ରାମ୍ୟଧର୍ମୀ—ପୁଂ.ବଂ. (ଗ୍ରାମ୍ୟ + ଧର୍ମ + ଇନ୍) ଗ୍ରାମ୍ୟଧର୍ମବିଶିଷ୍ଟ,ମୈଥୁନରତ ।

ଗ୍ରାମ୍ୟପଶୁ—ପୁଂ. ବି. ଗ୍ରାମରେ ରହିବା ଯୋଗ୍ୟ ପଶୁବିଶେଷ,ଗ୍ରାମ୍ୟଜନ୍ତୁ(ଦେଖ), ବ୍ୟଙ୍ଗ,ଉପହାସ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗ୍ରାମ୍ୟଭାଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗ୍ରାମବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା, ଗାଉଁଲି ଭାଷା ଇତର ଜନ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା ।

ଗ୍ରାମ୍ୟମଦ୍‌ଗୁରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶୃଙ୍ଗୀମତ୍ସ୍ୟ, ଶିଙ୍ଗୀ ମାଛ,ମାଗୁରମାଛ ।

ଗ୍ରାମ୍ୟମୁଗ-ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(କ.ଧା)କୁକୁର ।

ଗ୍ରାମ୍ୟରାଶି—ପୁଂ. ବି. ମିଥୁନପ୍ରଭୃତି କେତେଗୋଟି ରାଶି । [ଶାଗ ।

ଗ୍ରାମ୍ୟବଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବେଶ୍ୟା, ପାଲଙ୍ଗ

ଗ୍ରାମ୍ୟବାଦୀ—ପୁଂ.ବି. (ଗ୍ରାମ୍ୟ + ବଦ୍ + ଇନ୍) ଯେଉଁମାନେ ଗ୍ରାମ୍ୟଶବ୍ଦ କହନ୍ତି, ହାଲିକାଦି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରାମ୍ୟବାଦିନୀ ।

ଗ୍ରାମ୍ୟଶୂକର—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଘୁଷୁରି ।

ଗ୍ରାମ୍ୟସିଂହ—ବି. (କ.ଧା) କୁକୁର ।

ଗ୍ରାମ୍ୟସୁଖ—କ୍ଲୀ. ବି. ମୈଥୁନ ସୁଖ, ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ସୁଖ ।

ଗ୍ରାମ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗ୍ରାମ୍ୟ + ଆ) ତୁଳସୀ, ନାଲୀ ବୃକ୍ଷ, ଧାନ୍ୟବିଶେଷ ।

ଗ୍ରାମ୍ୟାତ୍ମଜ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.ପ୍ରାକୃତବ୍ୟକ୍ତିର ଅପତ୍ୟ । [ଗ୍ରାମ୍ୟାଶ୍ୱ ।

ଗ୍ରାମ୍ୟାଶ୍ୱ—ପୁଂ.ବି. ଗର୍ଦ୍ଦଭ,ଗଧ, (ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗ୍ରାବଗ୍ରାଭ—ପୁଂ. ବି. ଗ୍ରାବସ୍ତୁତ କାରକ ଋତ୍ୱିକ୍ ବିଶେଷ ।

ଗ୍ରାବ,ଗ୍ରାବା—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରସ୍ତର, ପଥର, ମେଘ, ପର୍ବତ, (ବି) ଦୃଢ଼,କଠିନ ।

ଗ୍ରାବରୋହକ—ପୁଂ. ବି.ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧା ବୃକ୍ଷ ।

ଗ୍ରାବସ୍ତୁଭ୍—ପୁଂ.ବି.(ଗ୍ରାବ + ସ୍ତୁ + କ୍ୱିପ୍) ହୋତାର ସହାୟ ଋତ୍ୱିକ୍‌ବିଶେଷ ।

ଗ୍ରାବସ୍ତୋତା—ପୁଂ.ବି.ହୋତାର ସହାୟ ଋତ୍ୱିକ୍‌ବିଶେଷ ।

ଗ୍ରାବସ୍ତୋତୀୟ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରାବସ୍ତୋତ + ଈୟ)ଗ୍ରାବସ୍ତୋତସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଗ୍ରାବ-ସ୍ତୋତର ହିତକର ।

ଗ୍ରାବହସ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ଋତ୍ୱିକ୍‌ବିଶେଷ ଯାହାର ହସ୍ତରେ ଅଭିଷେକ ପାଷାଣ-ଥାଏ ।

ଗ୍ରାବାୟୁଣ—ପୁଂ, ବି. (ଗ୍ରାବ + ଆୟୁଣ) ପ୍ରକରବିଶେଷ ।

ଗ୍ରାସ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରସ୍ + ମଂ,ଅ) କବଳ, ଗୁଣ୍ଡାଏ, ମୁଖ ପୁରେଣୋପଯୁକ୍ତ ଅନ୍ନାଦି, ଗ୍ରହଣ, ଗିଳିବା, ଖାଦ୍ୟ, ଭକ୍ଷଣ, ପାଟିଦ୍ୱାରା କାମୁଡ଼ି ନିଆଯିବା ଖାଦ୍ୟର ଅଂଶ, ସୂର୍ଯ୍ୟଚନ୍ଦ୍ରାଦିଙ୍କର ଗ୍ରହଣ, ଉଚ୍ଚାରଣ ଦୋଷ, ଗ୍ରହଣ-କାଳରେ ଛାୟା ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦିତ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅଂଶ, (ଜ୍ୟାମିତି) ଦୁଇଟି ବୃତ୍ତ ପରସ୍ପରକୁ କାଟିବାଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦିତ ଖଣ୍ଡ,ଧରିବା କର୍ମ, ଗିରଫ. (ଗ୍ରା. ବି.) ପୁଷ୍ଟିଭୋଜନ ।

ଗ୍ରାସକ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଗ୍ରାସ + କ, ଅକ) ଧରିଲାବାଲା, ଗିଳିଲାବାଲା,ଯେ ଲୁଚାଏ ।

ଗ୍ରାସକରିବା—ପୁଂ.ବିଂ.ଗିଳିବା, ଉପରେ ଘୋଡ଼ାଇବା, ଅଭିଭୂତ ବା ଆକ୍ରାନ୍ତ କରିବା ।

ଗ୍ରାସଶଲ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ମଧ୍ୟ. କ. ଧା) ଖାଦ୍ୟଖାଇବା ସମୟରେ ତର୍ଣ୍ଣିରେ ଲାଗି ଯିବା ଟାଣୁଆ ବସ୍ତୁ, ଖାଦ୍ୟ କବଳ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ମଖ୍ୟାଦିର କଣ୍ଟା ।

ଗ୍ରାସାଚ୍ଛାଦନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)ଭୋଜନ ଓ ପରିଧାନ, ଅନ୍ନ, ବସ୍ତ୍ର, ଖୋରାକ-ପୋଷାକ ।

ଗ୍ରାସାର୍ଥୀ—(ଗ୍ରାସ + ଅର୍ଥ + ଇନ୍)ଖାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥୀ ବା ଇଚ୍ଛୁକ ।

ଗ୍ରାସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗିଳିବା, ଉଦରସ୍ଥ କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ବ୍ୟାପିବା,ଘୋଟିବା, (ରାହୁ ବା କେତୁ) ଚନ୍ଦ୍ର ବା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରିବା, (ଭୂତ ପ୍ରେତାଦି) ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଅଭିଭୂତ କରିବା, ମନୁଷ୍ୟ-ଠାରେ ଆବେଶ ହେବା, କଷ୍ଟଦେବା, ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ କରିବା ।

ଗ୍ରାସୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଗ୍ରାସ + ଇନ୍) ପେଟୁ ଉଦରମ୍ଭରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରାସିନୀ ।

ଗ୍ରାସୀକୃତ-ବିଂ.(ଗ୍ରାସ + ଚ୍ୱି + କୃ + ତ) ଯାହାକୁ ଗ୍ରାସ କରି ହୋଇଅଛି ।

ଗ୍ରାସେ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକଗ୍ରାସ, ଉଦର ପୁଷ୍ଟି ଭୋଜନ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଉଦର ପୁଷ୍ଟି ।

ଗ୍ରାହ୍ୟ—ପୁଂ.ବି. (ଗ୍ରହ + ଅ) ଗ୍ରହଣ, ଜଳଚର ଜନ୍ତୁବିଶେଷ, କୁମ୍ଭୀର, ଜଳହସ୍ତୀ, ରୋଗ, କର୍ମୀରମ୍ଭ, ବହ୍ନି, କାରାରୁଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି, ବୋଧ, ସ୍ୱୀକାର, ଜ୍ଞାନ,ଆଗ୍ରହ, ନିବନ୍ଧାତିଶୟ, ପ୍ରତିଜ୍ଞା, (ବିଂ) ଗ୍ରହୀତା, ଗ୍ରାହକ, ଗ୍ରହଣକର୍ତ୍ତା ।

ଗ୍ରାହକ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରହ + ଅକ) ଶ୍ୟେନପକ୍ଷୀ, ଛତ୍ରାଣ, ବିଷବୈଦ୍ୟ, ସାପୁଆ,ଜଗୁଆଳି, ଶାକବିଶେଷ, (ବିଂ) ଗ୍ରହୀତା, ଗ୍ରହଣକର୍ତ୍ତା. ଜ୍ଞାପକ, ଦେତା, ହୃଦୟବାନ୍, ରସିକ ।

ଗ୍ରାହବାନ୍—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରାହ + ବତ୍) ଗ୍ରାହବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରାହବତୀ ।

ଗ୍ରାହ୍ୟା—ଗ୍ରା. ବି. କୁମ୍ଭୀର, ମଗର ।

ଗ୍ରାହ୍ୟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗ୍ରହ + ଇ) ଗ୍ରହଣ-ଶୀଳା,ଗ୍ରହସ୍ୱରୂପା ଦେବତା, ଡାହାଣୀ, ପିଶାଚୀ, ସ୍ତ୍ରୁର୍ଚ୍ଚା ।

ଗ୍ରାହ୍ୟକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଓ ବିଂ. (ଗ୍ରାହକ + ଆ) ଗ୍ରାହକର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଗ୍ରାହ୍ୟତ—ବିଂ. (ଗ୍ରହ + ଣିଚ୍ ମଂ, ତ) ଯାହା ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣକରି ଯାଇଅଛି, ସ୍ୱୀକାରିତ ।

ଗ୍ରାହ୍ୟସ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଗ୍ରାହ୍ୟ (ଦେଖ) ।

ଗ୍ରାହ୍ୟଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗ୍ରାହ୍ୟନ + ଇ)କ୍ଷୁଦ୍ର ବୃକ୍ଷଲତା, ତାମ୍ର ସୁଲା ବୃକ୍ଷ ।

ଗ୍ରାହ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଗ୍ରହ + କ, ଇନ୍) କପିତ୍ଥ, କଇଥ, (ବିଂ) ଗ୍ରହଣକର୍ତ୍ତା, ଆକର୍ଷକ, ମଲ୍ଲବନ୍ଧକାରକ.ବନ୍ଧନକାରୀ, ପ୍ରଲେଭକ, ଯେ ଗରଫକରେ, ମଙ୍ଗଳ ବନ୍ଧକାରକ, ଧାରକ, ଗ୍ରାହକ, ପ୍ରତିକୂଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) (ଗ୍ରାହ + ଇ) ମାଈ କୁମ୍ଭୀର ।

ଗ୍ରାହ୍ୟଫଳ—ପୁଂ.ବି.କପିତ୍ଥବୃକ୍ଷ,କଇଥ-ଗଛ ।

ଗ୍ରାହ୍ୟକ-ବି.(ଗ୍ରାହ୍ + ଉକ) ଗ୍ରହଣଶୀଳୀ ।

ଗ୍ରାହ୍ୟ—ବିଂ.(ଗ୍ରହ୍ + ମଂ,ଯ)ଯାହା ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ, ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ, ଗଣ-ନୀୟ, ବିଚାରଣୀୟ, ବୋଧ୍ୟ, ଉପା-ଦେୟ, ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ, ଜ୍ଞେୟ, (ବି.) ଉପହାର, ଦାନ ।

ଗ୍ରୀକ୍—ଯା. ବି. ଗ୍ରୀସ୍‌ଦେଶର ଅଧିବାସୀ, ଗ୍ରୀସ୍‌ଦେଶୀୟଭାଷା, (ଯା.ବିଂ) ଗ୍ରୀସ୍-ଦେଶୀୟ, ଗ୍ରୀସ୍‌ଜାତୀୟ, ଗ୍ରୀକ୍‌ଭାଷା-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗ୍ରୀନଲାଣ୍ଡ—ଆମେରିକା ମହାଦ୍ୱୀପ ଓ ଆଇସ୍‌ଲାଣ୍ଡନାମକ ଦ୍ୱୀପର ମଧ୍ୟସ୍ଥଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ବୃହତ୍ ଦ୍ୱୀପ ।

ଗ୍ରୀବ—ପୁଂ.ବିଂ. ଗ୍ରୀବାଯୁକ୍ତ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଗ୍ରୀବା, (ଗ୍ରା.ବି.) ଗ୍ରୀବା, ବେକ ।

ଗ୍ରୀବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୃ + ଣି + ବ + ଆ) କନ୍ଧରା,ଶିରୋଧି, ବେକ, କଣ୍ଠର ପଛ-ଭାଗ ।

ଗ୍ରୀବାକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ଋଷିବିଶେଷ ।

ଗ୍ରୀବାଘଣ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗ୍ରୀବାସ୍ଥିତ ଘଣ୍ଟା, ବେକରେ ଥିବା ଘଣ୍ଟି । (ଦେଖ ।

ଗ୍ରୀବାଦେଶ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ସ୍କନ୍ଧ-

ଗ୍ରୀବାଭଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ପୁ)ସ୍କନ୍ଧଦେଶର ବକ୍ରଭାବରେ ସ୍ଥାପନ ।

ଗ୍ରୀବାଭଙ୍ଗି—ବି. (ତତ୍ପୁ) ଗ୍ରୀବାଭଙ୍ଗ (ଦେଖ) ।

ଗ୍ରୀବାବଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗ୍ରୀବାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗଣ୍ଡି ।

ଗ୍ରୀବୀ—ପୁଂ.ବି. (ଗ୍ରୀବା + ଇନ୍) ଉଷ୍ଟ୍ର, ଓଟ,(ବିଂ)ଦୀର୍ଘଗ୍ରୀବାଯୁକ୍ତ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଗ୍ରୀବିଣୀ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମ—ପୁଂ.ବି.(ଗ୍ରସ୍ + ମ)ଋତୁବିଶେଷ, ଗରମକାଳ, ଖରାଦିନ, (ବିଂ) ଉଷ୍ଣ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଖରାଦିନ, ଖରାଋତୁ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମକଟିବନ୍ଧ—ବି. (କ.ଧା) (ଭୂଗୋଳ) ବିଷୁବରେଖାରେ ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ସାଢ଼େ ୨୩ଅଂଶ ବ୍ୟାପୀ ପୃଥିବୀର ଗ୍ରୀଷ୍ମ-ମଣ୍ଡଳ; କର୍କଟକ୍ରାନ୍ତି ଓ ମକରକ୍ରାନ୍ତି ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଭୂଭାଗ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ—ପୁଂ.ବି.ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁ ,ଖରାଦିନ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳିକ—ବିଂ. ଯାହା ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳରେ ଉତ୍ପନ୍ନ, ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମଚ୍ଛୁଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.ଗ୍ରୀଷ୍ମାବକାଶ, ବିଶେଷ ଗ୍ରୀଷ୍ମଜନିତ ଅସୁବିଧାଯୋଗୁଁ ସ୍କୁଲ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଆଦିର କର୍ମ ବନ୍ଦହେବା ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମଜ—ବିଂ. (ଗ୍ରୀଷ୍ମ + ଜନ୍ + ଅ) ଗ୍ରୀଷ୍ମଜାତ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମଜା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗ୍ରୀଷ୍ମଜ + ଆ)ଲବଣୀ, ବଡ଼ିଆଳ, ଆତଫଳ, ନବମଲ୍ଲିକା, ନିଆଳୀ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମଧାନ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ଧାନ୍ୟ-ବିଶେଷ, ଡାଳୁଅଧାନ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମନିବାସ—ବି. ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳରେ ରାଜା ବା ରାଜପୁରୁଷମାନେ ଶୀତଳତା ଉପ-ଭୋଗ କରିବାପାଇଁ ସ୍ଥାନୀୟ ରାଜଧାନୀ-ଠାରୁ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚପାର୍ବତ୍ୟ ବା ସମୁଦ୍ରର ଉପକୂଳସ୍ଥ ଶୀତଳ ପ୍ରଦେଶରେ ରହନ୍ତି ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମପୀଡ଼ିତ—ବିଂ. (୩ତତ୍) ନିଦାଘ ତାପିତ, ପ୍ରଖର ରୌଦ୍ରରେ କ୍ଲେଶିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରୀଷ୍ମପୀଡ଼ିତା ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମପୁଷ୍ପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗ୍ରୀଷ୍ମପୁଷ୍ପ + ଈ) କରୁଣପୁଷ୍ପବୃକ୍ଷ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମପ୍ରଧାନ—ବିଂ.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଯେଉଁଠାରେ ବିଶେଷଭାବରେ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ବୋଧହୁଏ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମବୋଧ—ବି. (୬ତତ୍) ଗରମ ଅନୁଭୂତି ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମଭବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗ୍ରୀଷ୍ମ + ଭୂ + କ.ଅ + ଆ) ନବମଲ୍ଲିକା, ନିଆଳୀ, (ବିଂ) ଗ୍ରୀଷ୍ମଜାତ ମାତ୍ର ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମମଣ୍ଡଳ—ବି. (କ.ଧା) ଗ୍ରୀଷ୍ମକଟିବନ୍ଧ (ଦେଖ) ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମସୁନ୍ଦର, ଗ୍ରୀଷ୍ମସୁନ୍ଦରକ—ପୁଂ. ବି. ଶାକବିଶେଷ, ଶାଗବିଶେଷ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମହ୍ରାସ—କ୍ଲୀ.ବି. ଇନ୍ଦ୍ରତୂଳ, ବୃଦ୍ଧିଆଣୀ ସୂତା ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମାର୍ତ୍ତ—ପୁଂ.ବିଂ. (୩ତତ୍)ଉଷ୍ଣତା-ଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମାନ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରୀଷ୍ମାର୍ତ୍ତା ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗ୍ରୀଷ୍ମ + ଅ + ଈ) ନବମଲ୍ଲିକା, ନିଆଳୀଫୁଲଗଛ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମୋଦ୍ଭବ—ବିଂ. ଯାହା ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳରେ ଉତ୍ପନ୍ନହୁଏ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଗ୍ରୀଷ୍ମୋଦ୍ଭବା,ନିଆଳୀ ।

ଗ୍ରୀସ୍—ଯା. ବି. ୟୁରୋପର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱାଧୀନରାଜ୍ୟ ।

ଗ୍ରେଟ୍‌ବ୍ରିଟେନ—ଯା. ବି. ଇଂଲଣ୍ଡ, ସ୍କଟଲଣ୍ଡ ଓ ଆୟର୍ଲ୍‌ସ ଏହି ତିନୋଟି ରାଜ୍ୟର ସମ ହାର,ଗଳାବନ୍ଧନ, ଗ୍ରୀବା-ଭୂଷଣ, ଗଳାହାର ।

ଗ୍ରୈବ—ବିଂ. (ଗ୍ରୀବା + ଅ) ଯାହା ଗ୍ରୀବାଦେଶରେ ଉଠେ ବା ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ (କ୍ଲୀ) ଗ୍ରୀବାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗ୍ରୈବେୟ—ବିଂ. (ଗ୍ରୀବା + ଇୟ) ଯାହା ଗ୍ରୀବାରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ଗ୍ରୀବା-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (କ୍ଲୀ. ବି.) ଗଳାହାର, ଗଳବନ୍ଧନ, ଗ୍ରୀବାଭୂଷଣ ।

ଗ୍ରୈବେୟକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଓ ବିଂ. (ଗ୍ରୀବା + ଏୟ + କ) ଗ୍ରୈ (ଦେଖ) ।

ଗ୍ରୈବ୍ୟ—ବିଂ. (ଗ୍ରୀବା + ଯ)ଗ୍ରୈବେୟ, ଗ୍ରୀବୋତ୍ପନ୍ନ, ଗ୍ରୀବାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗ୍ରୈଷ୍ମ—ବି. (ଗ୍ରୀଷ୍ମ + ଅ) ଯାହା ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ଉଷ୍ଣସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଗ୍ରୈଷ୍ମକ—ବିଂ. (ଗ୍ରୈଷ୍ମ + କ) ଯାହା ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।

ଗ୍ରୈଷ୍ମିକ—ପୁଂ.ବି. ଯେ ଗ୍ରୀଷ୍ମଧର୍ମଜାଣେ ଯେ ଗ୍ରୀଷ୍ମବିବରଣପ୍ରତିପାଦକ ଶାସ୍ତ୍ର ଅଧ୍ୟୟନ କରେ ।

ଗ୍ଲପନ—ବି. (ଗ୍ଲୈ + ଣିଚ୍ + ଭା.ଅନ) ଭୁସ୍ତା, ନିନ୍ଦା, ଶୁଖିଯିବା, ମହଲିବା, (ବିଂ)ଗ୍ଲାନିକାରକ,ନିନ୍ଦକ,ଗ୍ଲାନିଜନକ, ନିନ୍ଦା, ନିନ୍ଦାଜନକ ।

ଗ୍ଲପିତ—ବିଂ. (ଗ୍ଲୈ + ଣି,ତ)ମ୍ଳାନକୃତ, ଅବସାଦିତ ।

ଗ୍ଲସ୍ତ—ବିଂ. (ଗ୍ଲସ୍—ମଂ.ତ) ଭକ୍ଷିତ, ଖାଦିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ଲସ୍ତା ।

ଗ୍ଲହ—ବି. (ଗ୍ଲହ୍ + ମଂ,ଅ) ପଣାଆଦି ଖେଳରେ ରଖାଯିବା ପାଲ୍,ପଣାକାଠି, (ଭା.ଅ) ଦ୍ୟୂତକ୍ରୀଡ଼ା, ପଣାଖେଳ, (ଶ.ଅ) ପଣା ବା ସତରଞ୍ଜିର ଗୋଟି ।

ଗ୍ଲାନ—ବିଂ. (ଗ୍ଲେ + କ.ତ) ମ୍ଳାନ, ଅବସନ୍ନ, କ୍ଲାନ୍ତ,ଅସୁସ୍ଥ,ପୀଡ଼ିତ,ଦୁର୍ବଳ, (ଭା. ତ) ବି. ଗ୍ଲାନି (ଦେଖ) ।

ଗ୍ଲାନି—ବି. (ଗ୍ଲୈ + ଭା,ତି)କ୍ଲାନ୍ତି, ଶ୍ରାନ୍ତି, ଶାରୀରିକ ଶିଥିଳତା, ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ହାନି, ଦୁର୍ବଳତା, ନିନ୍ଦା,କ୍ଷୟ,କଳ୍ପିତଦୋଷା-ରୋପ, ମନରେ ଜାତ ଗଭୀର ଦୁଃଖ, ଖେଦ, ମାନସିକ ଶିଥିଳତା, ଅବସାଦ, ସ ହୃତ୍ୟରେ ଭାବଶ୍ରବସର ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାୟୀଭାବ ।

ଗ୍ଲାନିକର—ବିଂ. (ଗ୍ଲାନି + କୃ + କ.ଅ) ହାନିକାରକ, ନିନ୍ଦାଜନକ, ଦୁର୍ବଳତା-ଉତ୍ପାଦକ, ଶ୍ରାନ୍ତିକର ।

ଗ୍ଲାନିକରିବା—କ୍ରି. କ୍ରି. ନିନ୍ଦାକରିବା, ହାନିକରିବା, ଦୁର୍ବଳକରିବା, ଅସୁସ୍ଥ-କରିବା ।

ଗ୍ଲାନିଜନକ—ବି. ଗ୍ଲାନିକର (ଦେଖ) ।

ଗ୍ଲାନିପ୍ରଦ—ବିଂ. ଗ୍ଲାନିକର (ଦେଖ) ।

ଗ୍ଲାସ୍ନୁ—ବିଂ.(ଗ୍ଲୈ + କ.ସ୍ନୁ) ଗ୍ଲାନ, କ୍ଲାନ୍ତ । [ଦୈନ୍ୟ ।

ଗ୍ଲେପନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗ୍ଲେପ୍ + ଭା.ଅନ)

ଗ୍ଲେସ୍ନ—ବିଂ.(ଗ୍ଲୈ + କ,ଅ) ଗ୍ଲାନିକର, (ମଂ.ଅ) ଗ୍ଲାନିଯୋଗ୍ୟ ।

ଗ୍ଲୌ—ବି. (ଗ୍ଲୈ + କ, ଔ) ଚନ୍ଦ୍ର, କର୍ପୂର, ହୃଦୟନାଡ଼ୀ ।

ଘ

ଘ—ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ଓ କ ବର୍ଗର ୪ର୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣ, ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣସ୍ଥାନ ଜିହ୍ୱାମୂଳ, (ବି)(ହନ୍+ମଂ.ଅ) ଘଣ୍ଟା, ଘଣ୍ଟାଧ୍ୱନି, ଘର୍ଘରଶବ୍ଦ, ବସ୍ତ୍ରର, ବର୍ଷ ।

ଘଇତା—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବି. (ସଂ-ଗ୍ରହୀତା) ଭର୍ତ୍ତା, ସ୍ୱାମୀ, ମାଲିକ, ଜାର, ଉପପତି ।

ଘଇତାକରାଇ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଗାଳି) ଅସତୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ବେଶ୍ୟା ।

ଘଇତାକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପରପୁରୁଷକୁ ଉପପତିରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିବା, ପର-ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗମକରିବା, ସ୍ୱାମୀରୂପେ ବରଣ କରିବା ।

ଘଇତା ଖାଇ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗାଳି) ଯେ ନିଜସ୍ୱାମୀର ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ହୁଏ, ବିଧବା । [ସ୍ୱାମିହନ୍ତ୍ରୀ ।

ଘଇତାପଣ—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ୱାମୀର ଅଧିକାର,

ଘଇତାପଣିଆଁ—ଗ୍ରା.ବି.ସ୍ୱାମୀର ଅଧିକାର ସ୍ୱାମିତ୍ୱ ।

ଘଇତାବୁଲୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ସ୍ୱାମୀ ଠାରୁ ଉତ୍ପାହ ବା ଅଙ୍ଗୀକାର ବଚନ ।

ଘଇତାମାଇପ—ଗ୍ରା. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଘଇତାସୁଆଗୀ—ଗ୍ରା ବଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱାମୀପ୍ରତି ଅତିଶୟ ଆଦରଦେଖାଏ, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସ୍ୱାମୀ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଦର ଦେଖାଏ । [ଦେବା ।

ଘଉଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଷ୍କରକର୍ମ, ଭଣ୍ଡ-

ଘଉଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୁରକରିବା, ଭଣ୍ଡଦେବା, ଗଳାଧକ୍କାଦେବା ।

ଘଉଡ଼ାଘଉଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ପରସ୍ପର ଭଡ଼ା-ଭଡ଼ିହେବା କର୍ମ, ବହୁବାର ଭଣ୍ଡକର୍ମ, (ବଂ) ପରସ୍ପର ଭଡ଼ାଭଡ଼ିହେବା ।

ଘଉଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘଉଡ଼ାଇବା, ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇକରି ଖଣ୍ଡଦୂରରେ ଛାଡ଼ିବା, ଭଣ୍ଡିବା ।

ଘଁଘଁ—ଗ୍ରା. (ଅବ୍ୟ) ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ିମାରିବାର ଅନୁନାସିକ ଧ୍ୱନି ।

ଘଁଟା—ଗ୍ରା.(ସମ୍ଭ)ବି.(ସଂ-ଗ୍ରନ୍ଥି) ବଣ୍ଡି ।

ଘଁଠା—ଗ୍ରା. (ସମ୍ଭ)ବି. ଘଁଟା, ବଣ୍ଡି ।

ଘରର—ଗ୍ରା. (ସମ୍ଭ) ବି. (ସଂ-ଘର୍ଘର) ମାଟିଆ, ଜଳପାତ୍ର ।

ଘଞ୍ଚ—ଗ୍ରା. ବଂ.(ସଂ-ଘନ) ଗହନ, ସ୍ୱାଦ୍ରୁ, ଜଳବଡ଼, ଭଡ଼, ଜନତାପୂର୍ଣ୍ଣ, ମୋଟ ।

ଘଞ୍ଚାଘଞ୍ଚ—ଗ୍ରା. ବି. ଅତିଗହନ, (ବି) ବହୁବସ୍ତୁର ଅଳ୍ପସ୍ଥାନରେ ସମାବେଶ ।

ଘଞ୍ଚାଘଞ୍ଚି—ଗ୍ରା.ବି.ବଂ.ଘଞ୍ଚାଘଞ୍ଚ(ଦେଖ) ।

ଘଞ୍ଚାଳ—ଗ୍ରା ବି. (ପ୍ରାଚୀନ) ପ୍ରତିରୋଧ ।

ଘଟ୍—(ଧାତୁ) ଚେଷ୍ଟାକରିବା, ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବା, ହୁଂସାକରିବା, ଘଟିବା, ମିଳିତ-ହେବା, ପହଞ୍ଚିବା, ପିନ୍ଧିବା, ସମ୍ପାଦନ କରିବା, ଗଢ଼ିବା, ମିଳାଇବା, ଘଷିବା, ଚୁର୍ଣ୍ଣିବା ।

ଘଟ—ପୁଂ. ବି. (ଘଟ୍+ମଂ,ଅ)କୁମ୍ଭ, ଜଳପାତ୍ର, ଖଣ୍ଡ, ଗଜକୁମ୍ଭ,କୁମ୍ଭକ, ଶ୍ୱାସ-ରୋଧ, କୁମ୍ଭରାଶି, ପରିମାଣବିଶେଷ, ୨୦ ଦ୍ରୋଣ ବା ୬୪ସେର,ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ଶୁଦ୍ଧି କ୍ରିୟାରେ କ୍ରିୟାଧରିଲା ଦିନଠାରୁ ଦଶାହ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଠାଯିଆ ଉପରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ମାଟିଆ, ଯହିଁ ନୀର କ୍ଷୀର ପ୍ରଭୃତି ଦିଆଯାଏ,ଦେହ,ଶରୀର, ମୁଣ୍ଡି, ପ୍ରାଣ, ମସ୍ତକ, ମସ୍ତ ଷ୍ଟ ।

ଘଟକ—ପୁଂ. ବଂ. (ଘଟ୍+କ.ଅକ)

ସମ୍ପାଦନକାରୀ, ଘଟଣାକାରୀ, (ବି) ବିବାହରେ ବର କନ୍ୟା ଉଭୟ ପକ୍ଷରୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଣି ସମ୍ବନ୍ଧ ଯୋଡ଼ିବା ମଧ୍ୟସ୍ଥ, ଭଲଲୋକ, ଯୋଟକ; ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷର ପୁଷ୍ପ ଦେଖା ନ ଯାଇ ଫଳ ଫଳେ, (ଭୂମିଉତ୍ପନ୍ନ), ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କୃତିନାମା ଉଠାଇକରେ, ଭେଟା, ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରେମିକପ୍ରେମିକାଙ୍କୁ ଭେଟାଏ, ଦଲାଲ, (ଘଟ୍+ସ୍ୱାର୍ଥେ-କ) ଘଟ, ମାଟିଆ, ଜଳକୁମ୍ଭ, ଶରୀର, ଦେହ ।

ଘଟକଞ୍ଚୁଲି—ବି.(ବ.ଗ୍ରା)ଆଗମପୁରାଣୋକ୍ତ ଭାବିକ ଓ ଶାକ୍ତମାନଙ୍କରଘଟିତବିଶେଷ ।

ଘଟକର୍କଟ—ବି. ବାଦ୍ୟର ତାଳବିଶେଷ (ହୃଦୟକୌମୁଦୀ) ।

ଘଟକର୍ପର—ବି. ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟଙ୍କ ସଭାର ନବରତ୍ନ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ।

ଘଟକପୃଥିବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ଦୁଷ୍ଟ, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଜାରସଙ୍ଗେ ପ୍ରେମିକାର ଭେଟ କରାଏ ।

ଘଟକା—ଗ୍ରା. (ସିଂହ) ବି. ଦଉଡ଼ି ।

ଘଟକାର—ପୁଂ. ବି. (ଘଟ+କୃ+ଅ) କୁମ୍ଭକାର, କୁମ୍ଭାର, (ଗ୍ରା.ବି) ଘଟନା-କାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଘଟକାଳି—ଗ୍ରା.ବି.ଘଟକପଣ, ବିବାହରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା, ଭଲଲୋକ, ଦୁତୀପଣ, ବିବାହଘଟନାର କୌଶଳ ।

ଘଟକୁମାର—ବି. (ଚଳନ୍ତ)ଅଗସ୍ତ୍ୟମୁନି ।

ଘଟକୃତ୍—ପୁଂ.ବି. (ଘଟ+କୃ+କ୍ୱିପ୍) ଘଟକାର, କୁମ୍ଭକାର, କୁମ୍ଭାର ।

ଘଟଗ୍ରହ—ପୁଂ. ବି. (ଘଟ+ଗ୍ରହ୍+କ. ଅ) ପାଣିବୁହାଲି,ପାଣିଆପଟ,ଘଡ଼େଇ ।

ଘଟଘଟ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ ।

ଘଟଚ୍ଛିଟିବା—ଗ୍ରା.ବି.ପିଣ୍ଡରୁ ପ୍ରାଣଛାଡ଼ିବା ।

ଘଟଜ—ପୁଂ. ବି. (ଘଟ+ଜନ୍+ଅ) କୁମ୍ଭସମ୍ଭବ, ଅଗସ୍ତ୍ୟମୁନି । [ଦ୍ରୋଣ ।

ଘଟଜନ୍ମା—ବି. କ.ଗ୍ରା; (ଘଟ+ଜନ୍ମନ୍)

ଘଟଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଘଟନ) ଘଟିବା, ଗଠନ, ଗଢ଼ଣ, ଘଟଣା, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ବିଧିବିଧାନ, (ବଂ) ସୁନ୍ଦର ।

ଘଟଣା—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଘଟନ) ଘଟିବା, ଅକସ୍ମାତ୍ ଘଟିବା ବିଷୟ, ବ୍ୟାପାର, ଯହା ଘଟେ, ରଚନା,ନିର୍ମାଣ, ଆୟୋ-ଜନ, ବନ୍ଦୋବସ୍ତ, ଯୋଗାଡ଼ ।

ଘଟଣାକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସଂଗ୍ରହକରିବା, ଆୟୋଜନକରିବା, ସ୍ଥିରକରିବା ।

ଘଟଣି—ଗ୍ରା. ବଂ.(ସଂ-ଘଟନ)ସମ୍ପାଦନ, ନିର୍ମାଣ, ଗଢ଼ଣ ।

ଘଟତି—ଗ୍ରା.ବି. ଘଟଣା, କାଣ୍ଡ, କମ୍ତି, କମ୍ପିବା ଅବସ୍ଥା, ହ୍ରାସତା, କ୍ଷତି, ଲୋକସାନ ।

ଘଟଦାସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଘଟ+ଦାସୀ)ଦୁଷ୍ଟା, କୁଟୁଣୀ, ଯେ ପରପୁରୁଷ ନିକଟରେ ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରେରଣ କରେ ।

ଘଟନ—ବି.(ଘଟ୍+ଣ,ଅନ)ବ୍ୟାପାର, ଘଟିବାକର୍ମ, ମେଳନ, ଯୋଜନା,

ଦୈବଘଟନା, ଆକସ୍ମିକ ବ୍ୟାପାର, ଘଟାଇବା, ନିର୍ମାଣକରିବା, ବିବାଦ, ଶତ୍ରୁତା, ହସ୍ତିସୈନ୍ୟ, ବନୋବସ୍ତ, ଯୋଗାଡ଼, ରଚନା । [(ଦେଖ) ।

ଘଟନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘଟନ+ଆ) ଘଟନ

ଘଟନାକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଯୋଗାଡ଼ କରିବା, ଗଢ଼ ବା, ରଚନାକରିବା ।

ଘଟନାକ୍ରମ—ବି. (୭ତତ୍) କାର୍ଯ୍ୟଗତି, ଧାରାବାହିକ ଘଟନା ।

ଘଟନାକ୍ରମେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଦୈବାତ୍, ଦୈବକ୍ରମରେ ।

ଘଟନାଚକ୍ର—ବି. (୭ତତ୍) ବ୍ୟାପାର, ସମୂହ, ଆକସ୍ମିକ ବ୍ୟାପାରପରମ୍ପରା, ଘଟନାବଳୀ ।

ଘଟନାଧୀନ—ବିଂ.(୭ତତ୍) ଦୈବାଧୀନ, ଆକସ୍ମିକବ୍ୟାପାରାଧୀନ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଘଟନାଧୀନା ।

ଘଟନାନୁଭବକତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଯେଉଁବୃତ୍ତି-ଦ୍ୱାରା ଘଟନାର ଅନୁଭବ କରାଯାଇ ନ ପାରେ ।

ଘଟନାପୂର୍ଣ୍ଣ—ବିଂ. (୭ତତ୍) ଚିରକାଳ-ପାଇଁ ସ୍ମରଣୀୟ, ବ୍ୟାପାରପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଘଟନାପ୍ରବାହ—ବି. (୭ତତ୍)ଘଟନାକ୍ରମ (ଦେଖ) ।

ଘଟନାବଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୭ତତ୍) ଘଟନ-ସମୂହ, ଘଟନାସଙ୍କୁଳ ।

ଘଟନାବିରହ—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସିବିଷୟ ନ ଘଟିବାର ଅବସ୍ଥା ।

ଘଟନାମୟ—ବିଂ.(ଘଟନା+ମୟ)ଘଟନା ପୂର୍ଣ୍ଣ, (ଦେଖ) ।

ଘଟନାସ୍ଥଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (୭ତତ୍) ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ କୌଣସି ବ୍ୟାପାର ଘଟେ, ଭକ୍ସ୍ଥଳ—ସରଜମିନ୍ ।

ଘଟନାସ୍ରୋତ—ଗ୍ରା. ବି. (୭ତତ୍)ଧାରା-ବାହିକ ଘଟନା ।

ଘଟନୀୟ—ବିଂ. (ଘଟ୍+ମଂ. ଅନୀୟ) ଯାହା ଘଟିବାର ସମ୍ଭବପର, ଘଟିବା ଯୋଗ୍ୟ, ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ।

ଘଟପଟାଦି—ବି. (ଘଟ+ପଟାଦି) ଘଟ ଓ ପଟଆଦି ବାସ୍ତବବସ୍ତୁ, ବାସ୍ତବ ଜଗତ୍ ।

ଘଟପଲ୍ଲବ-ବି.(ବାସ୍ତୁବିଦ୍ୟା)ଘଟ ଓ ପଲ୍ଲବର ରୂପ ଯେଉଁ ଖମ୍ବର ମୁଣ୍ଡରେ ଅଙ୍କିତ ହୋଇଥାଏ । [ଅଗସ୍ତ୍ୟମୁନି ।

ଘଟଭବ—ପୁଂ.ବି. (ଘଟ+ଭୂ+କ.ଅ.)

ଘଟୟିତବ୍ୟ—ବିଂ. (ଘଟ୍+ଣିଚ୍+ମଂ, ତବ୍ୟ) ଯେଉଁ ଛିଦ୍ର ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଘଟଯୋନି—ପୁଂ. ବି. (ଘଟ+ଯୋନି) କୁମ୍ଭଯୋନି, ଅଗସ୍ତ୍ୟ ମୁନି ।

ଘଟରଘୁମା—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ହୁଁ ହୁଁ ଶବ୍ଦକାରୀ ତଡ଼େଇ ।

ଘଟଗ୍ରୀବ—ବିଂ. ଘୋଡ଼ାମାଠିଆ, ବଡ଼-ମାଠିଆ ।

ଘଟଶ୍ରବଣ—ପୁଂ. ବି.(ବ.ବ୍ରୀ)କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ।

ଘଟଶ୍ରୋଣି—ପୁଂ.ବି.(ବ.ବ୍ରୀ)କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ।

ଘଟସମ୍ଭବ—ପୁଂ.ବି. ଘଟଯୋନି, ଅଗସ୍ତ୍ୟ-ମୁନି ।

ଘଟସୂତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଘଟ+ସୂତ୍ର) ଘଟନାଚକ୍ର, ଘଟନାକ୍ରମେ, ଘଟନା ଘଟିବା, ଚେଷ୍ଟା ।

ଘଟସ୍ତନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ଘଟ+ସ୍ତନ+ଆ) ବ.ବ୍ରୀ; ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ତନ କୁମ୍ଭସଦୃଶ ବଡ଼, କୁମ୍ଭସ୍ତନା ।

ଘଟସ୍ତନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ.ଘଟସ୍ତନା (ଦେଖ) ।

ଘଟସ୍ଥାପନ—ବି.(ଘଟ+ସ୍ଥାପନ)୭ତତ୍; କୌଣସି ଦେବଦେବୀଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ପୂଜା-ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାପନ ନ କରି ତତ୍ପରି-ବର୍ତ୍ତେ ମୂର୍ତ୍ତିରୂପେ କଳ୍ପିତ ଗୋଟିଏ ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ କୁମ୍ଭ ସ୍ଥାପନ,କଳସ ଥାପିବା ।

ଘଟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଘଟ+ଅ+ଆ)ସମୂହ, ଘଟନା, ଜାଳଜମକ, ଆଡ଼ମ୍ବର,ସଜ୍ଜା, ସ୍ତୁତିରେ ହସ୍ତୀସମୂହର ଏକତ୍ର ମିଳନ, ସମର୍ପଣ, ଚେଷ୍ଟା,ମେଘମାଳା, (ଗ୍ରା.ବି) ଦାଗ, ତୈଳ ପ୍ରଲେପଜନିତ ମଇଳା-ବିଶେଷ ।

ଘଟାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି (ସଂ-ଘଟ୍‌ଧାତୁ) ଘଟନା କରିବା, ମିଳାଇବା,ବନୋବସ୍ତ କରିବା, ମିଥ୍ୟାକଥା କହିବା ।

ଘଟାଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ସଂ-ଘଟଣ୍ଡୀ) ଘଟଣ୍ଡୀ, ଅଘଟଘଟେଇ, କହିବାପ୍ରଣାଳୀ-ଦ୍ୱାରା ମିଛକୁ ସତ ବୋଲି ଶ୍ରୋତା-ମନରେ ପ୍ରତିପନ୍ନ କରାଇବା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଘଟାଗ୍ର—ବି. (ଘଟ+ଅଗ୍ର) ୬ତତ୍; (ବାସ୍ତୁବିଦ୍ୟା) ସ୍ତମ୍ଭର ସର୍ବୋଚ୍ଚଭାଗର ନିମ୍ନବର୍ତ୍ତୀଅଂଶ, ସ୍ତମ୍ଭର ନଅଗୋଟିଅଂଶ ମଧ୍ୟରୁ ଅଷ୍ଟମ ଅଂଶ ।

ଘଟାଘଟ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ବଳିପଡ଼ିବା କମ୍ବା କମ୍ ନ ହେବା (ଅବସ୍ଥା) ।

ଘଟାଘଟି—ଗ୍ରା. ବି. ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗେ ଯୋଡ଼ିଖାଇଥିବା, ମିଳାମିଳି, ମୁମୁର୍ଷୁ (ସମସ୍ତ), ପରସ୍ପର ଉପଯୋଗୀ ।

ଘଟାଟୋପ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଘଟାଟୋପ) ଗାଡ଼ିଆଦି ଉପରେ ବସ୍ତ୍ର ବା ଚମଡ଼ାର ଆବରଣ ବା ଘୋଡ଼ଣୀ ।

ଘଟାଟୋପ—ପୁଂ.ବି. (ଘଟ+ଆଟୋପ) ଯାନଆଦିର ଉପରେ ଥିବା ବସ୍ତ୍ର ବା ଚମଡ଼ାର ଆବରଣ,ଆଡ଼ମ୍ବର, ଆକାଶ-ଗୁରୁଆଡ଼େ ଘୋଟିଥିବାମେଘ ।

ଘଟାଭ—ପୁଂ. ବି. ହିରଣ୍ୟକଶିପୁର ସେନାପତି ଅସୁରବିଶେଷ ।

ଘଟାଳ—ବିଂ. (ଘଟା+ଳ) କୁତ୍ସିତ ଘଟନାଯୁକ୍ତ ।

ଘଟଲବୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ମ ଠିଆଲାଉ,କୁମ୍ଭଉମ୍ବୀ ।

ଘଟି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଘୃଷ୍ଟ) ମଳଛଡ଼ାଇବା ନିମନ୍ତେ ଦେହରେ ଲେପନାର୍ଥ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ବା ଲେପ, (ସଂ-ଘଟ) କଳସ, ଛୋଟ ଘଟ, (ଗ୍ରା.ଇତର,ଅବ୍ୟ) ଘରଠାଇଁ, ଘରଠାରେ, ଘରେ (ପ୍ରା. ବାଲେ) (ସଂ-ଘଟୀ) ଛୋଟି,ଛୋଟଡାଲ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ ବି.) ଘାଟି, ଦୋଷ, କ୍ଷତି ।

ଘଟିକ—ବି. (ଘଟ+ଇକ)ନିମ୍ନଦେଶ, ପିଣ୍ଡ, ପାଦଗଣ୍ଠି, ପାଣିଆପଟ, ଯେ ଘଣ୍ଟାବଜାଏ ।

ଘଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘଟି+କ+ଆ) ହୋରା, ଏକଘଣ୍ଟା, ୨୪ଦଣ୍ଡ ଘଡ଼ି, ଏକଦଣ୍ଡ,ପ୍ରାୟ ୨୪ ମିନିଟ୍,ଏକମୁହୂର୍ତ୍ତ, କ୍ଷୁଦ୍ର, ଘଟ ବା କଳସ, ଘଡ଼ି, ସମୟ-ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ଯନ୍ତ୍ର,ଘଣ୍ଟା, ଗୁଲ୍ଲ,ପାଦଗଣ୍ଠି, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ) ଯୋଜନକାରଣୀ, ସଂଘଟନ-କାରଣୀ ।

ଘଟିକାଚଳ — ପୁଂ. ବି. ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ନଗରର ପୁବାଂଶରେ ସ୍ଥିତ ଚିତ୍ତୋର ନଗରର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ।

ଘଟିକାଯନ୍ତ୍ର — କ୍ଲୀ. ବି. ସମୟସୂଚକଯନ୍ତ୍ର-ବିଶେଷ, ଘଣ୍ଟା, ଜଳଛଡ଼ାଇବାର ଯନ୍ତ୍ର, ଯନ୍ତ୍ର, ଚେଣ୍ଡା ।

ଘଟିକାଲବଣ — ବି. ବିଟଲବଣ ।

ଘଟିତ — ବିଂ, (ଘଟ + ମଂ,ତ) ରଚିତ, ନିର୍ମିତ, ମିଶ୍ରିତ, ଯୋଜିତ, ଘଟିଥିବା, କଳ୍ପିତ, ସଂକ୍ରାନ୍ତ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଘଟିତା ।

ଘଟିତବ୍ୟ — ବିଂ. (ଘଟ + ମଂ.ତବ୍ୟ) ଘଟମାନ ।

ଘଟିତା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.(ଘଟ୍ + କ.ତୃ)ଘଟ୍ଟିତା (ଦେଖ) ।

ଘଟିନ୍ଧମ — ବି. (ଘଟିଂ + ଧ୍ମା + କ.ଅ) କୁମ୍ଭକାର, କୁମ୍ଭାର ।

ଘଟିନ୍ଧୟ — ପୁଂ.ବିଂ.(ଘଟିଂ + ଧେ + କ, ଅ) ଯେ ମାଠିଆ ପରିମିତ ପାଣି ଆଦି ପିଇପାରେ ।

ଘଟିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଘଟନାହେବା,ଅଣ୍ଟିବା, ସିଦ୍ଧହେବା, ସଫଳହେବା, ବୋଧ-ହେବା, ବିବେଚିତହେବା, ଅନୁମିତ-ହେବା, ସନ୍ନିକଟହେବା, ମିଳିବା, ଯୁଟିବା, ଶୋଭାପାଇବା, ଯୋଗାଇବା, ମାନିବା (ଗ୍ରା.ସମ୍ବ) କମିଯିବା ।

ଘଟୀ — ପୁଂ.ବି. (ଘଟ + ଇନ୍)କୁମ୍ଭକାରି, (ସମ୍ବ-ବି) ଘଟକୃତ କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳପାତ୍ର, ଲୋଟା, ଡାଳ, ଘଡ଼ି, ମୁହୂର୍ତ୍ତ, ଦଣ୍ଡ, ଘଣ୍ଟା, (ବିଂ) ଘଟଯୁକ୍ତ,ଯାହାର କୁମ୍ଭ-ଅଛି ।

ଘଟୀଯନ୍ତ୍ର — କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା)କୂପଗର୍ତ୍ତରୁ ପାଣିଛଡ଼ାଇବାର ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ,ଅରଘଟ, କାଳନିରୂପକ ଯନ୍ତ୍ର ।

ଘଟୁଆରି — ଗ୍ରା. ବି. ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥମହା-ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସେବାପୂଜାପାଇଁଚନ୍ଦନଘୋରିବା ସେବକବିଶେଷ ।

ଘଟୁଆଳ୍ — ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତି ନଦୀଆଦିର ଘାଟରେ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ପାର-ଉତ୍ତାର କରେ,ଦେବପୂଜକ,ପୂଜାହାରି, ସେବାଏତ, ସେବକ ।

ଘଟୁଆଳ — ଗ୍ରା. ବି. ଘାଟ ବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନବାଟେ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟନେଇ ଯାଉଥିବା ବଣିକମାନଙ୍କଠାରୁ ଶୁଳ୍କ ବା କର ଆଦାୟ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି, ଘାଟିଆ ।

ଘଟୋତ୍କଚ — ପୁଂ.ବି. ଭୀମଙ୍କ ଔରସରେ ହିଡ଼ିମ୍ବା ରାକ୍ଷସୀର ଗର୍ଭଜାତ ଜଣେ ରାକ୍ଷସ ।

ଘଟୋତ୍କଚଗ୍ରୀବକ — ପୁଂ.ବି.(ଶତତ୍ର)କଣ୍ଟ ।

ଘଟୋଦର — ପୁଂ. ବି. ହିରଣ୍ୟକଶିପୁର ଜଣେ ସେନାପତି, ଅସୁରବିଶେଷ ।

ଘଟୋଧ୍ନୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.(ଘଟ + ଉଧସ୍ + ଈ) ଯେଉଁ ଗାଈର ପହଲା ମାଠିଆପରି ବଡ଼ ।

ଘଟୋଦ୍ଭବ — ପୁଂ. ବି. (ଘଟ + ଉଦ୍ଭବ) ବ.ଋ; ଅଗସ୍ତ୍ୟମୁନି ।

ଘଟ୍ଟ — ପୁଂ. ବି. (ଘଟ + ଅ) ନଈଘାଟ, ନଈପାରହୋଇ କୂଳରେ ଓହ୍ଲାଇବାର ସ୍ଥାନ, ଛୋଟ,ଗାଧୁଆଘାଟ,ବନ୍ଧାଘାଟ, ଗିରିସଙ୍କଟ, ଘାଣ୍ଟିବା, ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟର ସ୍ଥାନ, ଥାନା, ଫାଣ୍ଡି ।

ଘଟ୍ଟକୁଟୀ — ବି. ଘାଟମାପୁଲ ଆଦାୟ କରାଯିବା ଘର । [ଗୋଲ ।

ଘଟ୍ଟଗୋଲ — ଗ୍ରା.ବି. ହଟ୍ଟଗୋଲ, ଗଣ୍ଡ-

ଘଟ୍ଟଜୀବୀ - ପୁଂ. ବିଂ. (ଘଟ୍ଟ + ଜୀବ୍ + ଇନ୍) ନଈଘାଟିଆ, ଯେ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ନଈରେ ପାରଉତ୍ତାର କରେ, ଯେଉଁ-ବ୍ୟକ୍ତି ଘାଟରେ ସ୍ନାନକରିବା ଲୋକଙ୍କ ଲୁଗାପଟା ଜଗାରଖାକରେ,ବେଶ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭରେ ରଜକ ଔରସରେ ଜାତ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଘଟ୍ଟନ-କ୍ଲୀ.ବି.(ଘଟ୍ + ଣ୍ଚ,ଅନ)ଆଘାତ, ଆନ୍ଦୋଳନ କରିବା, ଘାଣ୍ଟିବା,ଘର୍ଷଣ, ଘୋଟିବା, ଘଟାଇବା,ସଂଘଟନ,ଗୁଳନ, ଘୋରିବା,ପେଷା, ବୃତ୍ତି । [(ଦେଖ) ।

ଘଟ୍ଟନା — ବି. (ଘଟ୍ + ଅନ + ଆ)ଘଟ୍ଟନ

ଘଟ୍ଟିତ — ବିଂ. (ଘଟ୍ + ମଂ.ତ) ଗୁଳିତ, ଘଷା ହୋଇଥିବା, ଘୋଟା ହୋଇଥିବା, ଗଠିତ,ନିର୍ମିତ,ଆହତ,ମଡ଼ାଯାଇଥିବା ।

ଘଟ୍ଟିତା — ପୁଂ.ବିଂ.(ଘଟ୍ + ତୃ)ବିଶେଷ ଯନ୍ତ୍ରକରିବାପାଇଁ ଉଦ୍ୟତ ।

ଘଟ୍ଠି — ଗ୍ରା.(ଇତର)ଅବ୍ୟ.ଘରଠାରେ ।

ଘଟ୍ଠେଁ — ଗ୍ରା. (ଇତର) ଅବ୍ୟ. ଘର-ଠାରୁ ।

ଘଟ୍ଠୁ — ଗ୍ରା.(ଇତର)ଅବ୍ୟ.ଘରଠାରୁ ।

ଘଟ୍ଠେଁ — ଗ୍ରା.(ଇତର) ଅବ୍ୟ. ଘର-ଠାରେ ।

ଘଠି — ଗ୍ରା. (ଇତର) ଘରଠାରେ ।

ଘଡ଼ଙ୍କ — ଗ୍ରା. ବି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ମୁଖୁ ପୁଙ୍ଗରୁ ଜୀବକଣ୍ଠରୁ ଛୁଟିବା ଖରଶ୍ୱାସ ଓ ଘଡ଼ ଘଡ଼ ଧ୍ୱନି ।

ଘଡ଼୍ ଘଡ଼୍ — ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ମେଘ ଗର୍ଜନଶବ୍ଦ, ଟାଣଭୁଇଁରେ ଶଗଡ଼ ଘଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ, ଗଳାରେ କଫରୋଧ ଯୋଗୁଁ ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସର ଶବ୍ଦ,ମରିବା ପୂର୍ବରୁ ଜୀବର ନିଃସୃତ ଘଡ଼୍ଘଡ଼୍ଶବ୍ଦ, ଅଜୀର୍ଣ୍ଣଯୋଗୁ ପେଟ ମଧ୍ୟରେ ହେବା ଶବ୍ଦ, (କଳକଳ) ।

ଘଡ଼ଘଡ଼ାଇବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଧ୍ୱନି) ଶ୍ଳେଷ୍ମା-ରୋଧ ଯୋଗୁ କଣ୍ଠବାଟେ ଘଡ଼ ଘଡ଼ ଶବ୍ଦକରିବା, ମୁଖୁ ପୁଙ୍ଗରୁ ଘଡ଼ ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ କରିବା,ଲୁଗା ଆଦିକୁ ଖାର ମିଶା ପାଣିରେବୁଡ଼ାଇ ନିଆଁରେ ସିଝାଇବା ।

ଘଡ଼ଘଡ଼ — ଗ୍ରା.ବି.(ଧ୍ୱନି) ମେଘ ଗର୍ଜନ, ଚଡ଼୍ଚଡ଼ି, ଚଡ଼କ । [ଥିବା ।

ଘଡ଼ଘଡ଼ିଆ — ଗ୍ରା.ବିଂ.ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ କରୁ-

ଘଡ଼ା — ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଘଟ)କ୍ଷୁଦ୍ର ବା ବୃହତ୍ କଳସାକୃତି ଦୃଢ଼ପାତ୍ର, ଗିଡ଼ା ।

ଘଡ଼ାଇ — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଘଟଗ୍ରହ) ରାଜ ଗୃହରେ ଘଟବାହକ ଭୃତ୍ୟ, ଉତ୍କଳୀୟ ତଷାମାନଙ୍କର ଉପାଧିବିଶେଷ ।

ଘଡ଼ି — ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଘଟୀ)ଦୁଇଦଣ୍ଡ ପରିମିତ କାଳ, ଏକପ୍ରହରର ଏକଚତୁର୍ଥାଂଶ, ଘଣ୍ଟା, ପିତାଘଣ୍ଟା, କ୍ଷୁଦ୍ର ମାଟିର ପାତ୍ର, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସମୟନିରୂପକ ଯନ୍ତ୍ର, ଘଣ୍ଟା, ସମୟ, କାଳ,ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ, ଛୋଟ କଳସ ।

ଘଡ଼ିଆଳ — ଗ୍ରା. ବି. ଯେ ଘଣ୍ଟା ବଜାଏ, ଘଡ଼ିମୁହାଁ ବଡ଼ କୁମ୍ଭୀର ।

ଘଡ଼ିକ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକଘଡ଼ି ସମୟ, ଅଳ୍ପ ସମୟ ।

ଘଡ଼ିକଘଡ଼ି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. କ୍ଷଣକୁ କ୍ଷଣ, ପ୍ରତିମୁହୂର୍ତ୍ତରେ, ସର୍ବଦା, ହରଘଡ଼ି, ବାରମ୍ବାର ।

ଘଡ଼ିକେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ବିଂ.ଘଡ଼ିକ ଉତ୍ତାରେ, କିଛି ସମୟ ପରେ ।

ଘଡ଼ିକେପହରକେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ବିଂ. ବହୁ-ସମୟ ବ୍ୟବଧାନରେ ।

ଘଡ଼ିଘଡ଼ି-ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.ଘଡ଼ିକଘଡ଼ି(ଦେଖ) ।

ଘଡ଼ୀ-ଗ୍ରା.ବି.(ଘଟୀଶବ୍ଦଜ)କାଳନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, କଳଘଡ଼ି, ଏକଦଣ୍ଡ, ଏକଘଣ୍ଟା । [ଏକଘଡ଼ି ।

ଘଡ଼େ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଘଟିକା,ଘଡ଼ିଏ,

ଘଡ଼େଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଘଡ଼ାଇ (ଦେଖ) ।

ଘଡ଼ୋଞ୍ଚ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଘଟ)ପାଣିକୁ ଛାଣି ପାନୀୟଜଳ ବାହାରକରିବାପାଇଁ ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ତିନୋଟି ମାଠିଆ ଯେଉଁ ତିନି ଗୋଡ଼ିଆ ଖୋଡ଼ିଚ ଉପରେ ରଖାଯାଏ ।

ଘଣ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଘନ) କଡ଼, ପାର୍ଶ୍ୱ, ଡେର, ଘନବସ୍ତୁର ବେଧ ପାଖ ।

ଘଣଘଣ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅନୁନାସିକ ଶବ୍ଦ ।

ଘଣଘଣିଆଁ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ନାକଖଣ୍ଡିଆ ବା କଫାଧିକ୍ୟ ହେତୁ ଘଣଘଣ ଶବ୍ଦ କରୁ-ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଘଣା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଘୃଣ୍ଣି) ତୈଳବୀଜ ବା ଶସ୍ୟାଦିରୁ ତୈଳ ନିଷ୍କାସନ କରିବା ଯନ୍ତ୍ର, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବି)ଆଖୁପେଡ଼ିବା ଯନ୍ତ୍ର ।

ଘଣାଘୋଟା-ଗ୍ରା. ବି. ଘଣାଟାଣିବା ପାଇଁ ଲଗିଥିବା (ବଳଦ) ।

ଘଣାଟଣା—ଗ୍ରା. ବି. ଘଣାଘୂର୍ଣ୍ଣନ କରିବା ପାଇଁ ଘଣାର ଦଣ୍ଡାକୁ ଆଗଆଡ଼ୁ ଟାଣି-ବାର କ୍ରିୟା ।

ଘଣାଟାଣିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଘଣାଯନ୍ତ୍ରକୁ ଆଗ-ଆଡ଼ୁ ଓଟାରି ଟାଣିବା ।

ଘଣାପକାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ତୈଳ ବାହାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ବଳଦ ବା ମନୁଷ୍ୟ ଲଗାଇ ଘଣାଯନ୍ତ୍ର ଘୂର୍ଣ୍ଣନ କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ହଇରାଣ କରିବା, ଅଯଥା କଷ୍ଟଦେବା ।

ଘଣାପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ବୀଜରୁ ତୈଳ ବାହାରକରିବା ନିମନ୍ତେ ଘଣାଘୂର୍ଣ୍ଣନ ।

ଘଣି—ଗ୍ରା.ବି. ଶଗଡ଼ ଚକର ଘର୍ଷଣରେ ରାସ୍ତାଉପରେ ହେବା ଖାଲ ବା ଗାତ, ଗାଡ଼ିର ଶଗଡ଼ ଗୁଳା, ଢେଲ, (ପ୍ରା. ମେଦ)ବି. ମାଛଧରା ଖଇଞ୍ଚ ।

ଘଣିଖାଇବା—ଗ୍ରା.ବି. ଏକବସ୍ତୁର ଘର୍ଷଣ-ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁରେ ଗାତ ହୋଇଯିବା ।

ଘଣ୍ଟ—(ଧାତୁ) ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖାଯିବା, ଜହ୍ନବ , ଶବ୍ଦକରିବା ।

ଘଣ୍ଟା—ବି.(ଘ.ଣ + ମ.ଟ ବା ହନ୍ + ତ) ପିଟାଘଣ୍ଟା, କାଂସ୍ୟନିର୍ମିତ ଥାଳି ଆକା-ରର ବାଦ୍ୟ, ଅନେକପ୍ରକାର ପରିବା-ମିଶ୍ରିତ ବ୍ୟଞ୍ଜନ, ଘାଣ୍ଟିଆ ତରକାରି, ମନ୍ଥର, ଶିବ,(ବିଂ)ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ,ଘର୍ଷ୍ଣଯୁକ୍ତ ।

ଘଣ୍ଟକ—ବି. ଏକପ୍ରକାର ବନ୍ୟ ଗୁଳ୍ମ, ଘଣ୍ଟାପାଟଳ ବୃକ୍ଷ ।

ଘଣ୍ଟଘୋଡ଼େଇଉଖିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଆପଦରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ।

ଘଣ୍ଟପାଟୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଓଡ଼ିଶାର ଝଙ୍କଡ଼ ସାରଳା ଓ କାକଟପୁର ମଙ୍ଗଳାଆଦି ଠାକୁରାଣୀଙ୍କର ନୃତ୍ୟକାରୀ ସେବକ, ପଣାସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କୁ ମାନ-ସିକ କରି ଅଣ୍ଟାରେ ଘଣ୍ଟିଘାଗୁଡ଼ି ବାନ୍ଧି ନାଚିବା ବ୍ୟକ୍ତି, (ଶ୍ରେଷ୍ଠଜାତି) ଝଙ୍କଡ଼ ସାରଳା ଓ କାକଟପୁର ମଙ୍ଗଳାଆଦି ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ଘଟ (ଯାହାକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ବସାଇ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ସେବକମାନେ ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ବୁଲି ନାଚନ୍ତି) । [ଡାଲ ।

ଘଣ୍ଟଘଳକ—ବି. ଘଣ୍ଟାପରି ଶବ୍ଦକରୁଥିବା

ଘଣ୍ଟରୁ—ଗ୍ରା.ବି.ଲୁହାକାମ କରିବା ଜାତି ବିଶେଷ ।

ଘଣ୍ଟଶିଳା—ଗ୍ରା.ବି. ପୁରୀଜିଲ୍ଲା ବାଣପୁରର ପଶ୍ଚିମରେ ଥିବା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ବତ ।

ଘଣ୍ଟା-ବି.(ହନ୍ ବା ଘଣ୍ + ମ.ଟ + ଆ) ପିଟାଘଣ୍ଟା, କାଂସ୍ୟନିର୍ମିତ ବାଦ୍ୟ, ଷଣ-ଘୁଣ୍ଟି, ଛଣପଟ,ଜବାଫୁଲଗଛ,(ଗ୍ରା.ବି.) ସମୟ-ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଆଧୁନିକ ଯନ୍ତ୍ର, ଅଢ଼େଇଦଣ୍ଡ କାଳ, ୬୦ମିନିଟ୍ ସମୟ, ମନ୍ଥର ତଅଣ, ଘାଣ୍ଟିବା, ଆଲୋଡ଼ନ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଆଲୋଡ଼ିତ ।

ଘଣ୍ଟାକ—ପୁଂ. ବି. (ଘଣ୍ଟା + କୈ + ଅ) ଘଣ୍ଟାପାଟଳୀବୃକ୍ଷ ।

ଘଣ୍ଟାକର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ଶିବଙ୍କର ଅନୁଚରବିଶେଷ ।

ଘଣ୍ଟାଗାର—ପୁଂ. ବି.(ଘଣ୍ଟା + ଆଗାର) ଯେଉଁ ଘରେ ଘଣ୍ଟା ରଖାଯାଏ ବା ଝୁଲୁଥାଏ ।

ଘଣ୍ଟାଘଣ୍ଟି—ଗ୍ରା.ବି.ଉତ୍ତମରୂପେ ଘାଣ୍ଟିବା, ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ବା ଇତସ୍ତତଃ ବିକ୍ଷିପ୍ତକରିବା, ଗୋଳମାଳ, ଧରପଗଡ଼, କୌଣସି ବିଷୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ, ଲେଉଟପାଉଟ, ବିପର୍ଯ୍ୟାସ ।

ଘଣ୍ଟାଚକଟା—ଗ୍ରା.ବି.ଘଣ୍ଟାଘଣ୍ଟି(ଦେଖ) ।

ଘଣ୍ଟାଛାଡ଼—ପୁଂ.ବି. (ଘଣ୍ଟା + ଛାଡ଼ + କ.ଅ) ଯେ ଘଣ୍ଟାବଜାଏ, ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତିବିଶେଷ । [ଶବ୍ଦ ।

ଘଣ୍ଟାଧ୍ୱନି—ବି.(ତତ୍ତ)ଘଣ୍ଟା ବାଜିବାର

ଘଣ୍ଟାନାଦ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ)ଘଣ୍ଟାଧ୍ୱନି, କୁବେରଙ୍କର ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ ।

ଘଣ୍ଟାପଥ—ପୁଂ. ବି.(ଘଣ୍ଟ + ପନ୍ଥା + ଅ) ବଡ଼ଦାଣ୍ଡ, ବୃହତ୍ ରାଜମାର୍ଗ, ଦଶ-ଧନୁଷ୍ପରି ରାଜମାର୍ଗ, ମଲ୍ଲୀନାଥକୃତ କିରାତାର୍ଜୁନୀୟ କାବ୍ୟର ଟୀକା ।

ଘଣ୍ଟାପାଟଳ—ବି. ଏକପ୍ରକାର ପାଟଳ-ବୃକ୍ଷ, ଅରଣ୍ୟତରୁବିଶେଷ । [ମଞ୍ଜି ।

ଘଣ୍ଟାବୀଜ—ବି. ଜୟପାଳମଞ୍ଜି, କନକା

ଘଣ୍ଟାରବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଛଣପଟ ।

ଘଣ୍ଟାଲକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଘଣ୍ଟାଲୀ + କ + ଆ) କୋଷାତକୀ, ଜର୍ଦ୍ଧ,ତଡ଼ୋ,ପଟୋଳ, ଘଣ୍ଟାଶ୍ରେଣୀ ।

ଘଣ୍ଟାଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଘଣ୍ଟାଲକା (ଦେଖ) ।

ଘଣ୍ଟାଶବ୍ଦ—ପୁଂ. ବି.(ତତ୍ତ)ଘଣ୍ଟାଧ୍ୱନି ।

ଘଣ୍ଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଘାଗୁଡ଼ି, ଅଳଙ୍କାରାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ ସ୍ୱାନଘଣ୍ଟି, କରଘଣ୍ଟା, ବନ୍ୟ-ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଘଣ୍ଟିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ଘଣ୍ଟି ଦେଖ) (ବଂ) ଘଣ୍ଟାବାଦକ ।

ଘଣ୍ଟିକ—ପୁଂ. ବି. (ଘଣ୍ + କ, ଟିକ) ଘଡ଼ିଆଳ କୁମ୍ଭୀର ।

ଘଣ୍ଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘଣ୍ଟ + କ + ଆ) କ୍ଷୁଦ୍ରଘଣ୍ଟା, ମାଇକୁମ୍ଭୀର, ତାଲୁରେ ଥିବା ଜିହ୍ୱା, ଘୁଙ୍ଗୁର, ଛଣପଟ ଫୁଲ, ଗଳାର ଘଣ୍ଟିକା ବଢ଼ିବା ରୋଗ ।

ଘଣ୍ଟୀ—ବିଂ. (ଘଣ୍ଟ + ଇନ୍) ଘଣ୍ଟାଯୁକ୍ତ, ଯାହାର ଘଣ୍ଟ ଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ-ଈ) ଘଣ୍ଟାପରି ଶବ୍ଦ କରୁଥିବା, ଯହିଁରେ ଘଣ୍ଟା ଲାଗି-ଥାଏ, (ବି) ଶିବ, ଘଣ୍ଟିକା (ଦେଖ) ।

ଘଣ୍ଟୁ—ବି.(ଘଣ୍ + ଟୁ) ହାତୀ ଗଳାରେ ଝୁଲୁଥିବା ଘଣ୍ଟାର ମାଳ, ଆଲୋକ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା, ପ୍ରତାପ, ଆତ୍ମମୂଲ୍ୟତା ।

ଘଣ୍ଟୁଆଳ—ଗ୍ରା.ବି.ଘଣ୍ଟପ ଟୁଆ (ଦେଖ) ।

ଘଣ୍ଟେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଏକଘଣ୍ଟା ସମୟ ।

ଘଣ୍ଟେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ମଙ୍ଗଳ ଗ୍ରହର ପୁତ୍ର,ଏ ବୃଣଦାତା ଅଟନ୍ତି,ଶିବ ।

ଘଣ୍ଡ—ବି. (ଘଣ୍ + କ.ଡ) ମହୁମାଛି ।

ଘତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଗତ)ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରରେ ବାଜିତ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ୱରସଂଯୋଗର ଗତି ଖତି, ଭଙ୍ଗ, ଧରଣ, ଚରୁଭଙ୍ଗ,ବାଦ୍ୟ-ଯନ୍ତ୍ରର ସ୍ୱର ।

ଘତଘାତ—ଗ୍ରା.ବି.ଜଳକଦଳ,କୌଶଳ, ଉପଯୁକ୍ତ ଅବସର, ସାବଧାନତା,ଖତି, ଭଙ୍ଗ ।

ଘତଘାତିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଅବସର ଜାଣି କାମକରିବାଲା, କୌଶଳୀ, ଚତୁର ।

ଘନ୍‌ଘାଇ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବିଂ.(ସଂ-ଘନ + ଘୋଷ)ଅଗନାଗ୍ନି,ଘନ,ନିବିଡ଼(ବନ) ।

ଘନ୍‌ଘୁଣ୍ଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. (ସମ୍ବ) ବି.ଆଖିପାଖରେ ଉଡ଼ୁଥିବା ଏକପ୍ରକାର ଛୋଟ ପତଙ୍ଗ ।

ଘନ—ବି. (ହନ୍ + ମଂ,ଅ) ମନ୍ଦିର,ଝାଞ୍ଜ, ପିଟାଘଣ୍ଟା, ଘୁଙ୍ଗୁର, ମେଘ, ଶରୀର, ନୃତ୍ୟବିଶେଷ, ଗ୍ରେପା, ଜଳ, ଚର୍ମ, ଲୌହ,ଟିଣ, ଜମଟାବାନ୍ଧିବା,ଘନୀଭବ, କାଠିନ୍ୟ, ବିସ୍ତାର, ମୁଥା, ଅଭ୍ରକ, କୌଣସି ରାଶିକୁ ସେହି ରାଶିଦ୍ୱାରା ଗୁଣି ଥର ଗୁଣନ, ଦୈର୍ଘ୍ୟ ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ବେଧ-ଥିବା ବସ୍ତୁ, ବୈଦିକମନ୍ତ୍ରର ବୋଲିବା ପ୍ରଣାଳୀ, କଫ,ଶ୍ଳେଷ୍ମ, ଦୃଢ଼ତା, ଶୀତ-ବସ୍ତ୍ର,ସମୁଦ୍ର,ଭିତରଲୋକଗଣ,ଅନ୍ଧକାର, (ବିଂ)ଦୃଢ଼,କଠିନ,ବହଳିଆ, ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ, ସାନ୍ଦ୍ର,ଅଭେଦ୍ୟ, ଜମାଟ ହୋଇଥିବା, ମୋଟା, ଭାରି, ଗମ୍ଭୀର(ଶବ୍ଦ), ପୁଷ୍ଟ, ଅନେକ, ଅଧିକ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ, ସ୍ଥାୟୀ, ଅବିରତ, ଘୋର, ମଙ୍ଗଳକର, ସ୍ୱରୀୟବାନ୍ ।

ଘନକଫ—ବି. (ଘନ + କଫ) କ.ଧା; ଗାଢ଼ଶ୍ଳେଷ୍ମା, (୬ତତ୍) କୁଆପଥର, କରକା ।

ଘନକାଳ—ପୁଂ. ବି. (ଘନ + କାଳ) ବର୍ଷାଋତୁ; ବର୍ଷାଦିନ ।

ଘନକୁଚ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ) କଠିନସ୍ତନା, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର କୁଚ କଠିନ ।

ଘନକୁନ୍ତଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ମୁଣ୍ଡରେ ଗାଢ଼କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଓ ସାନ୍ଦ୍ର-କେଶ ଅଛି ।

ଘନକୃଷ୍ଣ—ବିଂ. ଘୋର କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ,ଗାଢ଼ କଳା ରଙ୍ଗବିଶିଷ୍ଟ ।

ଘନକେଶ—ବି. (କ.ଧା) ନିବିଡ଼କେଶ, (ବିଂ.,ବ.ଶ୍ରୀ) ନିବିଡ଼କେଶଯୁକ୍ତ ।

ଘନକୋଦଣ୍ଡ—ବି. (ମ: ପ: କ. ଧା) ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ, (ହିନ୍ଦୁ-ଶବ୍ଦସାଗର) ।

ଘନକ୍ଷମ—ବିଂ. ଯାହାକୁ ବାଡ଼େଇ କରି ଘନକରାଯାଇପାରେ ।

ଘନକ୍ଷେତ୍ର—ବି.(କ.ଧା) ଯେଉଁକ୍ଷେତ୍ରର ଦୈର୍ଘ୍ୟ ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ବେଧ ଅଛି,ଯେଉଁବସ୍ତୁର ଏକାଧିକ ତଳ ଥାଏ, ଯେଉଁକ୍ଷେତ୍ରର ଦୈର୍ଘ୍ୟ ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ବେଧ ସମାନ ।

ଘନଗର୍ଜନ—ବି.(ଘନ + ଗର୍ଜନ)୬ତତ୍; ଘଡ଼ଘଡ଼ି,ମେଘ ଗର୍ଜନ,ଗମ୍ଭୀର ଗର୍ଜନ ।

ଘନଗର୍ଜିତ—ବି. (୬ତତ୍ ଓ କ.ଧା) ଘନଗର୍ଜନ (ଦେଖ) ।

ଘନଗୋଲକ—ବି. (କ.ଧା)ମିଶ୍ରିତ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ରୌପ୍ୟ ।

ଘନଘଣ୍ଟା—ବି. (ଘନ + ଘଣ୍ଟା)କ.ଧା, ବିଶେଷ ଆଡ଼ମ୍ବର, (୬ତତ୍)ମେଘାଡ଼-ମ୍ବର ।

ଘନଘନ—ବି. ୬ତତ୍; (ଗଣିତ) ଘନ-ଫଳର ଘନଫଳ, (ଗ୍ରା. ଦି. ବଂ.) ଶୀଘ୍ର, ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି, ବାରମ୍ବାର,ପୁନଃ-ପୁନଃ, ଅବିରଳଭାବରେ, ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ-ଭାବରେ, ମୁହୁର୍ମୁହୁଃ, ଘନଭାବରେ ।

ଘନଘୋର—ବିଂ. (୩ତତ୍)ମେଘାଚ୍ଛନ୍ନ, (କ.ଧା) ମେଘପରି ଭୟଙ୍କର, ଜଳଦ-ଗମ୍ଭୀର, ଅତିଭୀଷଣ ।

ଘନଘୋଷ—ବି.(୬ତତ୍)ମେଘଗର୍ଜନ ।

ଘନଚତୁର୍ଭୁଜ—ବି. (କ୍ୟାମିତି) ଯେଉଁ ବସ୍ତୁର ୬ଟି ଚତୁର୍ଭୁଜ ତଳ ବା ପାଖ ଥାଏ ।

ଘନଚତୁଷ୍କୋଣ—ପୁଂ.ବି. ଗୃହକୋଣିଆ ଦୈର୍ଘ୍ୟ, ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ବେଧଥିବା ପଦାର୍ଥ ।

ଘନଚ୍ଛଦ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ସଜନା-ଗଛ, ତାଳଶପତ୍ର, ଗୁଳବିଶେଷ ।

ଘନଜମ୍ବାଳ—ବି. (କ.ଧା) ବହଳିଆ ପଙ୍କ ।

ଘନଜ୍ୱାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘନ + ଜ୍ୱାଳା) ବଜ୍ରାଗ୍ନି, ସୌଦାମିନୀ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ।

ଘନତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଘନ + ତା) ଘନର ଭାବ ଓ ଧର୍ମ ।

ଘନତାଳ—ବି. (ଘନ + ତାଳ)ସାରଙ୍ଗ-ପକ୍ଷୀ, ଗୃହକପକ୍ଷୀ, ସଙ୍ଗୀତର ତାଳ-ପରିମାଣ ।

ଘନତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଘନ + ତ୍ୱ)କଠିନତା, ନିବିଡ଼ତା, ବେଧ, ଗମ୍ଭୀରତା,ଗାଢ଼ତା, ଦୈର୍ଘ୍ୟ-ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ବେଧର ଭାବ ।

ଘନତ୍ୱକ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ବଳକଳ ମୋଟା, (ବି) ଶୃଙ୍ଗଲେଖ୍ୟ, ଏକ ପ୍ରକାର ଲେଖଗଛ ।

ଘନଦ୍ରୁମ—ପୁଂ. ବି. (ଘନ + ଦ୍ରୁମ) ବିକଣ୍ଟକ ବୃକ୍ଷ । [ପୁଷ୍ପ ।

ଘନଧାତୁ—ବି. (ଘନ + ଧାତୁ) କ.ଧା;

ଘନନାଭି—ପୁଂ.ବି. (ଘନ+ନାଭି)ଧୂମ, ଧୁଆଁ ।

ଘନପତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ପୁନର୍ନବା, ପୁନୁର୍ଣ୍ଣାଗ,(ବଂ)ଯାହାର ପତ୍ର ମୋଟା ବା ବହଳିଆ ।

ଘନପଦ—ବି. (ଗଣିତ) ଘନଫଳର ମୂଳରାଶି ।

ଘନପଦବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଆକାଶ ।

ଘନପୟୋଧର—ବି. (କ.ଧା) ଟାଣୁଆଁ କୁଚ, କଠିନ ସ୍ତନ ।

ଘନପୟୋଧରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ବ. ସ୍ତ୍ରୀ) ଘନକୁଚା, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ତନ ଟାଣ ।

ଘନପରିମାଣ—ବି. (କ.ଧା) କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଦୈର୍ଘ୍ୟ, ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ବେଧର ପରିମାଣ, କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଜଳର ପରିମାଣ ଫଳ, ଘନବସ୍ତୁର ଦୈର୍ଘ୍ୟ-ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ବେଧର ଗୁଣଫଳ ।

ଘନପଲ୍ଲବ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ.) ଘନପତ୍ର (ଦେଶ), ବି. ସଜନାଗଛ ।

ଘନପାଷଣ୍ଡ—ବି.(ଘନ+ପାଷଣ୍ଡ)ମୟୂର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘନପାଷଣ୍ଡୀ ।

ଘନଫଳ—ପୁଂ. ବି. (ଘନ+ଫଳ) ବିକଣ୍ଟକ ବୃକ୍ଷ, ଘନପରିମାଣ ।

ଘନମୂଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଯେଉଁମୂଳରାଶିକୁ ଉକ୍ତ ରାଶିସଙ୍ଗେ ଦୁଇଥର ଗୁଣାଯାଏ, ସେହି ଗୁଣଫଳର ମୂଳରାଶି, ଗୁଲ୍ମବିଶେଷ ।

ଘନଯନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. କାଂସ୍ୟାଦି ଧାତୁନିର୍ମିତ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଘନରବ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ମେଘଧ୍ୱନି(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ), ମୟୂର, ଗୃହକପକ୍ଷୀ ।

ଘନରସ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା.) ବହଳିଆ ଅଠା, ପ୍ରଚୁର ସନ୍ତୋଷ, (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) କର୍ପୂର, (ତତ୍ତ୍ୱ) ବୃଷ୍ଟିଜଳ,(ମଧ୍ୟ—କ.ଧା) ଜଳ, ଗୁଲ୍ମବିଶେଷ, ପୀଳୁପର୍ଣ୍ଣୀ ଗୁଲ୍ମ, (ଗ୍ରା.ବି) ଜବଡ଼ ଶୃଙ୍ଗାରରସ, ଜଳ ।

ଘନରୁକ୍—ବଂ.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ମେଘପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।

ଘନରୂପା—ବି. (ଘନ+ରୂପ+ଆ) ସ୍ଫଟିକ ।

ଘନଲତା—ବି. ବିଦ୍ୟୁତ୍, ବିଜୁଳି ।

ଘନବର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଘନ+ଦେହ+ବର=ଶ୍ରେଷ୍ଠ) ମୁଖ, ମୁହଁ ।

ଘନବର୍ଗ—ବି. କୌଣସି ରାଶିର ଘନଫଳକୁ ପୁନର୍ବାର ସେହି ଘନଫଳ ସଙ୍ଗେ ଗୁଣନ କରିବା ।

ଘନବର୍ତ୍ତ—ବଂ. (କ. ସ୍ତ୍ରୀ) ମେଘପରି ବର୍ତ୍ତୁଳବିଶିଷ୍ଟ,ଯାହାର ବର୍ତ୍ତ ମେଘବର୍ତ୍ତ ପରି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘନବର୍ତ୍ତା ।

ଘନବର୍ତ୍ମ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଆକାଶ, ମେଘପଥ ।

ଘନବଲ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଅମୃତସ୍ରବା ଲତା, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ।

ଘନବଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଘନଜ୍ୱାଳା, ବିଦ୍ୟୁତ୍, ଲତାକାର ମେଘ, ମେଘମାଳା ।

ଘନବସତି—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁଲୋକର ଅଳ୍ପ ପରିସର ସ୍ଥାନେ ଅବସ୍ଥାନ ବା ବସବାସ ।

ଘନବାତ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ନରକବିଶେଷ, (ଘନ=ଅତ୍ୟଧିକ+ବାତ ଯେଉଁଠାରେ) ।

ଘନବାରି—କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବର୍ଷାଜଳ ।

ଘନବାସ—ପୁଂ.ବି.(ଘନ+ବାସ)ବ.ସ୍ତ୍ରୀ; ଯେ ବହୁଦିନ ରହିପାରେ, କୁଷ୍ମାଣ୍ଡ ।

ଘନବାହନ—ପୁଂ. ବି. (ଘନ+ବାହନ) ମେଘବାହନ, ଇନ୍ଦ୍ର, ଶିବ ।

ଘନବିନ୍ୟସ୍ତ—ବଂ. (ଘନ+ବିନ୍ୟସ୍ତ) ଅବିରଳ ସନ୍ନିବିଷ୍ଟ, ଜବଡ଼ଭାବରେ ସଜ୍ଜିତ ।

ଘନବିନ୍ୟାସ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଅବିରଳ ସନ୍ନିବେଶ, ଜବଡ଼ଭାବରେ ସଜ୍ଜା ।

ଘନବୀଥି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଘନବର୍ତ୍ମ, ଆକାଶ, ମେଘମାଳା,ମେଘର ରେଖା ।

ଘନବ୍ୟପାୟ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶରତ୍ଋତୁ, ବର୍ଷାର ଅବସାନ ।

ଘନଶବ—ବି. (ଘନ+ଶବ) ତତ୍ତ୍ୱ, ଘନଗର୍ଜନ, (କ.ଧା) ଗମ୍ଭୀର ଶବ୍ଦ, ଗର୍ଜନ ଶବ୍ଦ ।

ଘନଶ୍ୟାମ—ପୁଂ. ବଂ. (ଘନ+ଶ୍ୟାମ) ଗାଢ଼ ଶ୍ୟାମଳବର୍ଣ୍ଣଶରୀରବିଶିଷ୍ଟ, (ବ.) ସଜଳ ମେଘପରି ଗାଢ଼ କଳାରଙ୍ଗ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାମ, ନୀଳମେଘ, ଲୋକଙ୍କ ନାମ ।

ଘନଶ୍ୟାମ ପଞ୍ଚନାୟକ—ଗ୍ରା.ବି. (ନାମ) ଜନୈକ ଉତ୍କଳୀୟ କବି, ଏ ଗରୁଡ଼ ପୁରାଣ ଓଡ଼ିଆରେ ଅନୁବାଦ କରିଥିଲେ ।

ଘନସଂବୃତ୍ତି—ବି. ଅତ୍ୟନ୍ତଗୋପନୀୟତା, ଅତିଗୂଢ଼ତା ।

ଘନସାର—ବି. (ଘନ+ସାର) କର୍ପୂର, (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଚନ୍ଦନ, (କ.ଧା) ପାରଦ, (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଳ, (କ.ଧା)ଗାଢ଼କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ, ନବୀନ ମେଘ ।

ଘନସ୍କନ୍ଧ—ବି. (ଘନ+ସ୍କନ୍ଧ) ବ.ସ୍ତ୍ରୀ, କୋଷାମ୍ର, ସତ୍ୟଆମ୍ରଗଛ ।

ଘନସ୍ୱନ—ବି.(ଘନ+ସ୍ୱନ)କ.ଧା;ଗମ୍ଭୀର ଧ୍ୱନି, (ତତ୍ତ୍ୱ) ମେଘର ଧ୍ୱନି, (ବଂ) ବ.ସ୍ତ୍ରୀ; ଯାହାର କଣ୍ଠଧ୍ୱନି ମେଘପରି ଗମ୍ଭୀର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘନସ୍ୱନା ।

ଘନହସ୍ତସଂଖ୍ୟା—ବି. ଗୋଟିଏ ସମବାହୁ ଘନ ବସ୍ତୁ ବା ଖାତର ଘନଫଳ ।

ଘନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ମଧୁପର୍ଣ୍ଣୀଲତା, ରୁଦ୍ରଜଟା, ତନ୍ତ୍ରୀବାଦ୍ୟବିଶେଷ,(ଗ୍ରା.ସମ୍ବ)ବି.ଘଣା, ଆଖୁଖାଇ, ଶସ୍ୟ ଭାଜିବା ହାଣ୍ଡି, କମରର ଜହାଇ ।

ଘନାକର—ପୁଂ. ବି. (ଘନ+ଆକର) ତତ୍ତ୍ୱ; ବର୍ଷାଋତୁ,ଘନାଗମ, (ଘନ+ଆ+କୃ+କ.ଅ)ଆକାଶ ।

ଘନାଗମ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ବର୍ଷାକାଳ, ଜଳଦାଗମ, (ତତ୍ତ୍ୱ) ବର୍ଷାଋତୁର ଆରମ୍ଭ, ମେଘ ଛାଟାଇବା ।

ଘନାଘନ—ପୁଂ.ବି. (ହନ୍+କ.ଅ)ଦ୍ୱିତ୍ୱ (ଉପାତନେ) ବର୍ଷଣକାରୀ ମେଘ, ଅପକାରୀ ହସ୍ତୀ, ମତ୍ତହସ୍ତୀ, ଇନ୍ଦ୍ର, ଘାତପ୍ରତିଘାତ, ପରସ୍ପର ସଂଘର୍ଷଣ, (ବଂ) ନିଷ୍ଠୁର, ନିରନ୍ତର, ସତତ ଘାତୁକ, ଅତିଜବଡ଼ ।

ଘନାଘନା — ବି. (ଘନ + ଘନ + ଆ) ବୃହତ୍ତ ଗୁଳ୍ମ, ଭେଜବାଇଗଣ, କାକ-ମାଚୀ ।

ଘନାଚ୍ଛନ୍ନ — ବିଂ. (ଘନ + ଆଚ୍ଛନ୍ନ) ୭ତତ୍ତ୍ୱ ମେଘଦ୍ୱାରା ଘୋଡ଼ାଇ ହୋଇଥିବା, ମେଘଆ (ପାଗ), ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଆଚ୍ଛାଦିତ ।

ଘନାଞ୍ଜନା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଗା ।

ଘନାତ୍ୟୟ — ବି. (୭ତତ୍ତ୍ୱ) ମେଘାପଗମ, ଘୋଟିଥିବା ମେଘ ଛାଡ଼ିଯିବା, ଶରତ୍-କାଳ ।

ଘନାନ୍ତ — ବି. (ଘନ + ଅନ୍ତ) ୭ତତ୍ତ୍ୱ, ଘନାତ୍ୟୟ (ଦେଖ) ।

ଘନାନ୍ଧକାର — ବି. (ମଧ୍ୟ. କ.ଧା) ମେଘ ହେତୁ ଅନ୍ଧକାର, ଘୋର ଅନ୍ଧକାର ।

ଘନାବର୍ତ୍ତ — ବିଂ. (ଘନ + ଆ + ବୃତ୍ + ମଂ.ଅ) ଆଉଟା ହୋଇ ଗାଢ଼ ହୋଇ-ଥିବା (ଦୁଧ) ।

ଘନାବୃତ — ବିଂ.(ଘନ + ଆବୃତ)୭ତତ୍ତ୍ୱ, ଘନାଚ୍ଛନ୍ନ (ଦେଖ) ।

ଘନାମୟ — ବି. ବ.ସ୍ତ୍ରୀ,(ଘନ + ଆମୟ) ଖଜୁରି ଗଛ ।

ଘନାମଳ — ପୁଂ. ବି. ବାସ୍ତୁକ ଶାକ, ବଥୁଆ ଶାଗ, ପୁନର୍ନବା, ପୁନୁର୍ଣ୍ଣୀ ।

ଘନାମ୍ବୁ — ବି.(୭ତତ୍ତ୍ୱ)ବର୍ଷାପାଣି,ବର୍ଷା ।

ଘନାୟମାନ — ବିଂ.(ଘନ + ନାମଧାତୁ + କ ଆନ) ଯାହା ଘନ ହୋଇ ଆସୁଅଛି, ସଂଖ୍ୟାରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ।

ଘନାରୁଣ — ବିଂ. (ଘନ + ଅରୁଣ)ଗାଢ଼-ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ।

ଘନାଶ୍ରୟ — ପୁଂ. ବି. (ଘନ + ଆଶ୍ରୟ) ଆକାଶ, ମେଘ ।

ଘନାହାଣ୍ଡି-ସ୍ତ୍ରୀ.(ସମ୍ବ)ବି.ଭଜାଭଜାହାଣ୍ଡି ।

ଘନିଷ୍ଠ — ହି.ବିଂ.(ଘନ + ଇଷ୍ଠ) ଅତିଶୟ ଘନ, ଅତି ନିକଟ, ଆସନ୍ନ, ବିଶେଷ ଆତ୍ମୀୟ, ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ।

ଘନିଷ୍ଠତା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘନିଷ୍ଠ + ତ୍ୱ.ତା) ନିକଟ ସମ୍ବନ୍ଧ, ସବିଶେଷ ଆତ୍ମୀୟତା ।

ଘନୀକୃତ — ବିଂ.(ଘନ + ଚ୍ୱି + କୃ + ତ) ଯାହାକୁ ଘନ କରାହୋଇଅଛି, ଦୃଢ଼ୀ-କୃତ (ବିଂ) ଘନୀକରଣ ।

ଘନୀଭବ — ପୁଂ. ବି. (ଘନ + ଚ୍ୱି + ଭୂ + ଅ) ଘନହେବା ।

ଘନୀଭୂତ — ହି.ବିଂ.(ଘନ + ଚ୍ୱି + ଭୂ + ତ) କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ, ସାନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ, ଯାହା ପୂର୍ବେ ତରଳ ଥିଲା ବର୍ତ୍ତମାନ ଘନ ବା କଠିନ ହୋଇଅଛି, ଦୃଢ଼ୀଭୂତ, ଗଭୀର କରାଯାଇଥିବା, ପୂର୍ବ ଅପେକ୍ଷା ବେଶି ବଢ଼ିଥିବା ।

ଘନୋତ୍ତମ — ପୁଂ. ବିଂ. (ଘନ + ଉତ୍ତମ) ୭ତତ୍ତ୍ୱ; ମେଘଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଘନୋଦ — ପୁଂ.ବି.(ଘନ + ଉଦ)ବ.ସ୍ତ୍ରୀ; ଯେଉଁ ସମୁଦ୍ର ବା ପୁଷ୍କରିଣୀର ଜଳ ଘନ ବା ଭାରି ବହଳିଆ ।

ଘନୋଦଧି — ପୁଂ. ବି. (ଘନ + ଉଦଧି) ନରକବିଶେଷ ।

ଘନୋପଳ — ପୁଂ. ବି. (ଘନ + ଉପଳ) କରକା, କୁଆପଥର ।

ଘନୋରୁ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ.(ଘନ + ଉରୁ + ସ୍ତ୍ରୀ ଙ୍ଗ) ପୃଥୁଳ ଜଙ୍ଘବିଶିଷ୍ଟା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଜବର-ଜଙ୍ଘୀ ।

ଘବଘଇବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଭୟଗ୍ରସ୍ତହେବା, କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ହେବା,ଅଭିଭୂତ ହେବା ।

ଘମଡ଼ିଆ — ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବିଂ. ବଗୁଲିଆ, ବଦ୍‌ମାସ୍, ଦୁଷ୍ଟ, ଗର୍ବୀ ।

ଘମ — ଗ୍ରା. ବି. ଘୁମ, ଶସ୍ୟ ଓ ଆମୁଲ ଉନ୍ମୁଳିଆଦି ରଖିବାର ବଡ଼ମୁହାଁମାଟିର ପାତ୍ର ।

ଘମଘମ — ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଘର୍ମ) ବିଶେଷ ଭାବରେ(ବାସିବା),ବିଶେଷପରିମାଣରେ (ଝାଳ ବୋହିବା) ।

ଘମଣ୍ଡ — ପ୍ରା(ସମ୍ବ)ବିଂ.ଘମଡ଼ିଆ(ଦେଖ) ।

ଘମାଇବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘାରିବା ।

ଘମାଘୋଟ୍ — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଘନଘଟା) ଜାକଜମକ, ଧୁମ୍‌ଧାମ, ଆଡ଼ମ୍ବର, ଆଧିକ୍ୟ, ମେଘଘୋଟିବା ଅବସ୍ଥା, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ନିବିଡ଼, ଗାଢ଼, ଅତ୍ୟଧିକ, ସର୍ବତ୍ର ବ୍ୟାପିଥିବା, ଭୟଙ୍କର ମେଘ ଘୋଟିଥିବା (ପାଗ) ।

ଘମାଘୋଟିଆ-ଗ୍ରା.ବିଂ.ଘମାଘୋଟ(ଦେଖ)।

ଘିମିରି — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ, ଘର୍ମଚର୍ଚ୍ଚିକା) ଝାଳଯୋଗୁଁ ଦେହରେ ଜନ୍ମିଥିବା ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷୁଦ୍ର ବ୍ରଣ ।

ଘର୍ — (ଧାତୁ) ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ କରିବା, ଘୋଡ଼ାଇବା ।

ଘର — ବି.(ଘୋର୍ + କ.ଅ)ଗୃହ,ଭବନ, ପ୍ରକୋଷ୍ଠ, ବାସସ୍ଥାନ, କୌଣସି ଜୀବର ଆଶ୍ରୟ ସ୍ଥାନ, ପରିବାର, ବଂଶ, କୁଳ, ଉଚ୍ଚବଂଶ, ଧନୀପରିବାର, ଘରକରଣା, ସଂସାର, (ଗ୍ରା.ବି) ସ୍ଥାନ, (ଯଥା — ରୋଗର ଘର, ଅନିଷ୍ଟର ଘର), ପାରି-ବାରିକ ଉତ୍ସବ ବା ଅନୁଷ୍ଠାନ, (ଯଥା-ବିଭାଘର, ବ୍ରତଘର) ମୂଳ, ନିଦାନ, ପାଳିତ ହାତୀ ଘୋଡ଼ାଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା, କୌଣସି ସ୍ଥାନବାସୀ ପାରିବାରିକ ସଂଖ୍ୟା (ଯଥା-ଦଶଘର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଏ ଶାସନରେ ଅଛନ୍ତି), ଲ.ଅର୍ଥ ଆଧାର, ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ, ବୁଣାଯିବା ଲୁଗାର ଚାରିକୋଣିଆଫାଙ୍କ, ବୁଣାଯିବା ଜାଲର ଦୁଇଟି ପନ୍ତି ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଫାଙ୍କ, (ବିପ — ବାହାର) ।

ଘରଆଡ଼ — ଗ୍ରା. ବି. ଅନ୍ତଃପୁର, ଗୃହର ଯେଉଁ ଅଂଶରେ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଚଳପ୍ରଚଳ ହୁଅନ୍ତି, ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ, କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ, (ବିପ-ବାଣ୍ଡଆଡ଼) ।

ଘରଆଡ଼େ — ଗ୍ରା. ବି. ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ,(ଭ୍ର. — ପୁରୁଷମାନେ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କହିଲାବେଳେ "ଘରଆଡ଼େ" ଏହିପରି କହିଥାଆନ୍ତି) କ୍ରି. ବିଂ. ଗୃହଭିତରେ, ଘରଭିତରଫରେ ।

ଘର ଉଜଳକରିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. ନିଜର ଗୃହ ବା ପରିବାରକୁ ଆନନ୍ଦମୟ ବା ଶାନ୍ତିମୟ କରିବା, ନିଜକାର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱାରା ପରିବାରର ମହତ୍ତ୍ୱ ବା ପ୍ରତିପତ୍ତିକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ବା ବଢ଼ାଇବା, (ଅଧିକନ୍ତୁ) ନିଜର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱାରା ଗୃହକୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ବା ଶୋଭାଯୁକ୍ତ କରିବା ।

ଘରଛଜାଡ଼ — ଗ୍ରା. ବି ଅପବ୍ୟୟହେତୁରୁ ଘରକରଣା ନଷ୍ଟହେବା, ପରିବାର ନିଧନହେବା, ଯତ୍ନ ଓ ସଂସ୍କାର ଅଭାବରେ ଗୃହ ଶ୍ରୀନିଖଗ୍ରସ ହେବା ।

ଘରଛଜାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଯତ୍ନ ଓ ଜାଣ୍ଡି ସଂସ୍କାର ଅଭାବରୁ ଘରକୁ ଶ୍ରୀନିଖଗ୍ରସ ବା ନଷ୍ଟକରିବା, ଅପବ୍ୟୟ ଓ ଦାନ-ଦ୍ୱାରା ଗୃହକୁ ଶୂନ୍ୟ କରିବା ।

ଘରଛଜୁଡ଼ିବା — ଗ୍ରା. ବି. ଘରଛଜାଡ଼ (ଦେଖ) ।

ଘରକଉଡ଼ି — ଗ୍ରା.ବି.ନିଜର ଧନ,ଗୃହରେ ଗଚ୍ଛିତଥିବା ଧନ, ଯେଉଁ ଧନ ନିଜର ଘରକୁ ଆସିବା ଉଚିତ ।

ଘରକଥା—ଗ୍ରା.ବି. ପରିବାରର ଆଭ୍ୟନ୍ତ-ରୀଣ ବିଷୟ, ଗୃହଛିଦ୍ର, ନିଜର ଆତ୍ମୀୟ ବିଷୟ ।

ଘରକରଣା — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଗୃହକରଣ) ଗୃହସ୍ଥଧର୍ମ, ସଂସାରକର୍ମ, ପରିବାର-ଚାଳନ,ଗୃହର ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଚଳିବାର ଅବସ୍ଥା, ଗୃହସ୍ଥ, ଏକତ୍ର ବାସକରୁଥିବା ପରିବାର ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ, ଅଳ୍ପ ବ୍ୟୟରେ ପରିବାରଚାଳନ, (ବି) ଗୃହସ୍ଥାଳୀସମ୍ବନ୍ଧୀୟ. ଗୃହସ୍ଥର ଉପଯୋଗୀ, ଖାଦ୍ୟାନ୍ନ, ଭଦ୍ରବଂଶଜ, ସଚଳ, ଯାହାର ସଂସାରର କାର୍ଯ୍ୟ ସୁରୁଖୁରୁରେ ଚଳେ ।

ଘରକରଣାବୃଦ୍ଧି — ଗ୍ରା. ବି. ନିଜର ଗୃହ ସଂସାର ସୁରୁଖୁରୁରୂପେ ପରିଚାଳନ କରିବାର ବୃଦ୍ଧି ।

ଘରକରିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗୃହନିର୍ମାଣକରିବା, କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାୟୀରୂପେ ସପରି-ବାର ବାସ କରିବା, ସଂସାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ-ତ୍ୟ ନିର୍ବାହକରିବା, ନିଜର ପରିବାର ପାଳନ କରିବା, ଗୃହସ୍ଥଧର୍ମ ପାଳନ କରିବା, ସ୍ତ୍ରୀ ବା ସ୍ୱାମୀସହିତ ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ହୃଦୟକୁ ଆଶ୍ରୟ କରିବା, (ହୃଦୟରେ) ଉଭୁଜିବା, ଜନ୍ମିବା, ସର୍ବଦା ମନରେ ପଡ଼ିବା,ସର୍ବଦା ଆଖିଆଗରେ ନାଚିବା ।

ଘରକରିବାକୁ ଯିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ବିବାହିତା-ଜନ୍ୟା) ବୟଃପ୍ରାପ୍ତହୋଇ ନିଜସ୍ୱାମୀ ସଙ୍ଗେ ଦାମ୍ପତ୍ୟଜୀବନଯାପନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଥମେ ଶାଶୁଘରକୁ ଯିବା, ପତ୍ନୀଲୟାଳ ଯିବା ।

ଘରକାମ — ଗ୍ରା. ବି. ପାରିବାରିକକାର୍ଯ୍ୟ, ଗୃହକର୍ମ, ଘରଧନ୍ଦା, ଗୃହନିର୍ମାଣକର୍ମ ।

ଘରଖରଚ — ଗ୍ରା. ବି ସଂସାର ବା ପରି-ବାରର ନିତ୍ୟ ନୈମିତ୍ତିକ ବ୍ୟୟ ।

ଘରଘର - ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ, ପ୍ରତିଘରେ, ଜଣକ ଘରୁ ଅନ୍ୟଘରକୁ ।

ଘରଚଟିଆ — ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଘର + ଚଟକ) ଗୃହଗୃଳକତଳେ ବାସକରୁଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ପକ୍ଷିବିଶେଷ ।

ଘରଚଳାଇବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗୃହର କାର୍ଯ୍ୟ କର୍ମ ନିର୍ବାହକରିବା, ନିତ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ବ୍ୟୟ ନିର୍ବାହ କରିବା ।

ଘରଚଳିବା — ଗ୍ରା. ବି. ପରିବାରର ନିତ୍ୟ ନୈମିତ୍ତିକ ଅଭାବ ଦୂରହେବା, ସାଂସା-ରିକ ବ୍ୟୟ ନିର୍ବାହ ।

ଘରଗୃଳିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘରଚଳାଇବା (ଦେଖ), ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହସ୍ଥର ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟର ପରିଚାଳନ ।

ଘରଛପର — ଗ୍ରା.ବି. ଗୃଳଘରର ଗୃଳକୁ ନଡ଼ାଆଦିଦ୍ୱାରା ଘୋଡ଼ାଇବା, ଗୃଳ-ଘରର ଉପରସ୍ଥ ଆବରଣ ।

ଘରଛଆଣି — ଗ୍ରା. ବି. ଗୃଳଘର ଗୃଳକୁ ନଡ଼ାଆଦିଦ୍ୱାରା ଘୋଡ଼ାଇବା ।

ଘରଛଇବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନଡ଼ାଆଦିଦ୍ୱାରା ଘରର ଗୃଳକୁ ଘୋଡ଼ାଇବା ।

ଘରଜଗିଆ — ଗ୍ରା. ବି. ଯେ ଘରକୁ ଜଗି ଥାଏ ।

ଘରଜୁଆଇ — ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଜାମାତା ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀରୂପେ ତାଙ୍କ ଘରେ ବାସକରେ ।

ଘରଝାଡ଼ିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗୃଳଘରର ଗୃଳ-ଭିତର ପାଖରେ ଓ କାନ୍ଥ ଦେହରେ ଲାଗିଥିବା ଜାଳ ଅଳିଆ ଓ ଅଳନ୍ତ୍ରଆଦିକୁ ପହିଁଗ୍ରଆଦିଦ୍ୱାରା ପରିଷ୍କାର କରିବା, ଛପରବନ୍ଦ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେଗୃଳରୁ ପୁରୁଣା ନଡ଼ାକୁ ଓଲାଇବା ।

ଘରଝିଅ — ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.,ଯେଉଁ ଦାସୀମାନେ ବାଲ୍ୟାବସ୍ଥାରୁ ରାଜାଙ୍କ ଉଆସରେ ଲାଳିତ ପାଳିତ ହୋଇ ରାଜବଂଶର ଚିରଦାସୀ-ରୂପେ ଉଆସରେ ରହନ୍ତି ।

ଘରଞ୍ଜି — ଗ୍ରା.ବି. ଅରଣ୍ୟ-ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଘରଟ — ପୁଂ.ବି.(ଘର + ଅଟ + କ.ଅ) ପେଷଣୀ, ଚକି, ଘୋରଣୀଯନ୍ତ୍ର ।

ଘରଢିଙ୍କି — ଗ୍ରା. ବି. ପାରିବାରିକ ବ୍ୟବ-ହାର ନିମନ୍ତେ ଘରେ ରଖାଯାଇଥିବା ଧାନ ଗୃହଲଆଦି କୁଟିବାର ଯନ୍ତ୍ର (ଲ.ଅର୍ଥ) ଘରର ଲୋକ ।

ଘରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘର୍ + ଅନ୍ + ଇ) ଗୃହିଣୀ, ଭାର୍ଯ୍ୟା, ସ୍ତ୍ରୀ, ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ।

ଘରତଳ — ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଜମିଉପରେ ଘରତୋଳ ହୋଇଥାଏ, ଗୃହସଂଲଗ୍ନ ଜମି, ଘରଚଟାଣ, ଘରବାଡ଼ି ।

ଘରତଲାସ — ଗ୍ରା.ବି. ଖାନ୍‌ତଲାସ, ରାଜ-କର୍ମଚାରୀଙ୍କଦ୍ୱାରା ସନ୍ଦେହୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ଘର ଖୋଜା ହେବା ।

ଘରତାଡ଼ିଯିବା — ଗ୍ରା. ବି. ଘରପୋଡ଼ି-ଯିବା, ଘରେ ନିଆଁ ଲାଗିବା, ଗୃହଦାହ ।

ଘରତୋଳିବା — ଗ୍ରା. ବି. ନୂତନଗୃହ ନିର୍ମାଣ, (କ୍ରି) ନୂତନଗୃହ ନିର୍ମାଣ କରିବା ।

ଘରଦୁଆର — ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହର ଭିତର ଓ ବାହାର ବାସସ୍ଥାନ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ।

ଘରଧନ୍ଦା — ଗ୍ରା.ବି. ଘରକାମ (ଦେଖ) ।

ଘରଧରିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦୂରଦେଶରୁ ଆସି ଘରେ ପହଞ୍ଚିବା, ନିଜର ଭ୍ରାନ୍ତି ବୁଝି-ପାରିବା,ଚିନ୍ତାମଗ୍ନହେବା, ନିଜର ଅବସ୍ଥା ଉପଲବ୍ଧି କରିବା,(ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜା)(ବାଳିକା) ପ୍ରଥମେ ଋତୁମତୀ ହେବା, ଘରଯୋଗ୍ୟା ହେବା । [ଗୃହଛତ୍ର ।

ଘରନିଆଁ — ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହମଧ୍ୟସ୍ଥ ଅଗ୍ନି,

ଘରପିଛା--ଗ୍ରା.ବି.ଅବ୍ୟ,ପ୍ରତିଘରନିମନ୍ତେ, ପ୍ରତିପରିବାର ପାଇଁ,ପ୍ରତିଘରୁ ।

ଘରପୋଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଘରେ ନିଆଁ-ଲାଗିବା, (ବି) ଗୃହଦାହକ ।

ଘରପୋଡ଼ — ଗ୍ରା. ବି. ଘରପୋଡ଼ିଯିବା, ଘରନିଆଁଲାଗିବା ।

ଘରପୋଡ଼ିଆ — ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଔଷଧିଗୁଳ୍ମ, କ୍ଷେତପାମ୍ପଡ଼ା ।

ଘରପୋଷା — ଗ୍ରା. ବି. ଘରେ ପୋଷା ଯାଇଥିବା, ଗୃହପାଳିତ ।

ଘରବର — ଗ୍ରା. ବି. କନ୍ୟାପାଇଁ ନିର୍ବାଚିତ ବର ଓ ବରର ଘର ବା ସଂସାର ।

ଘରବରଦେଖା — ଗ୍ରା. ବି. କନ୍ୟାବର ଓ ବରର ଗୃହ ଏବଂ ବରର ବୈଷୟିକ ଅବସ୍ଥା ଦେଖିବା କ୍ରିୟା ।

ଘରବସାଇବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଅନ୍ୟଦେଶ ବା ଇଲାକାକୁ ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ଆଣି ଆପଣା ଇଲାକା ବା ଜମିଦାରୀରେ ଉପନିବେଶୀ କରାଇବା ।)

ଘରବସିବା—ଗ୍ରା. ସମ୍ବ. କ୍ରି. (ପୁରୁଷର) ଆଶୀର୍ବାଦଘର ହେବା (ପୁନର୍ବିବାହ)

ଘରବସିଯିବା — ଗ୍ରା.ବି. କୌଣସି ଠିଆର ଘର ମାଟିତଳକୁ ଦବିଯିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ପରିବାରର ପୁଂସମୃଦ୍ଧିର ହ୍ରାସ ।

ଘରବାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଘର ଓ ବାଡ଼ି, ଘରତଳ ଜମି ଓ ତନ୍ନିକଟସ୍ଥ ଜମି, ବାସ୍ତୁ ।

ଘରବାସଦଣ୍ଡୀ--ବି. ଏକପ୍ରକାର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ, ଏମାନେ ଦଣ୍ଡୀ ନାମରେ ପରିଚିତ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଗୃହସ୍ଥ, ସ୍ତ୍ରୀ ପୁତ୍ରନେଇ ସଂସାରଧର୍ମ ପାଳନ କରନ୍ତି ।

ଘରବାଲା — ଗ୍ରା.ବି.ଗୃହସ୍ୱାମୀ,ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ୱାମୀ, ଭର୍ତ୍ତା, ଭଡ଼ାଘରର ମାଲିକ ।

ଘରବାହାର — ଗ୍ରା.ବି. (ସହଚର)ଗୃହର ଭିତର ଓ ବାହାର ।

ଘରବାହାରହେବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ପ୍ରିୟଜନର ଆଗମନ ବା ଘଟଣା ଘଟିବାର ଅପେକ୍ଷାରେ(କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି) ଏ କ୍ଷଣରେ ଘରୁବାହାରକୁ ଆସୁଥିବା ଓ ଅନ୍ୟକ୍ଷଣରେ ବାହାରୁ ଘରକୁ ଯାଉଥିବା ।

ଘରବିଦ୍ୟା — ବି, (ଜ୍ଞାତତ୍ତ୍ୱ) କୁଳବିଦ୍ୟା, ବଂଶର ବିଦ୍ୟା ।

ଘରବୁଡ଼ା — ଗ୍ରା.ବି. ପରିବାରର କଳଙ୍କ-ଜନିତସର୍ବନାଶ, ପରିବାରର ସର୍ବନାଶ, (ଗ୍ରା. ପୁଂ.ବିଂ.)ଯେ ପରିବାରର ସର୍ବ-ନାଶ କରେ ବା କୁଳକୁଳଙ୍କିତକରେ, ଯେ ଅନ୍ୟପରିବାରର କୁଳସ୍ତ୍ରୀକୁ କୁଳଟା କରାଏ, ବଂଶନିପାତକାରୀ,ଘରର ସର୍ବ-ନାଶକାରୀ ।

ଘରବୁଡ଼ାଇବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଅନ୍ୟର ଅନିଷ୍ଟ ଘଟାଇବା, ପରିବାରରେ ଅଶାନ୍ତି ବା କଳଙ୍କ ଘଟାଇବା, କୌଣସି ପରିବାରର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଫୁସୁଲାଇ କୁଳରୁ ବାହାର କରିନେବା ।

ଘରବୁଡ଼ିବା — ଗ୍ରା.ବି. ବଢ଼ିପାଣିଆଦିରେ ଘରଦ୍ୱାର ବୁଡ଼ିଯିବା, କୌଣସି ପରି-ବାରର ଘରଦ୍ୱାର ଏକାବେଳକେ ଧ୍ୱସ୍ତହେବା, ପରିବାର କଳଙ୍କିତ ହେବା ।

ଘରବୁହା — ଗ୍ରା.ବିଂ. ଘରଭଙ୍ଗା (ଦେଶ), ଯେ ପରଘରୁ ଜନିଷପତ୍ର ବୋହିନିଏ ।

ଘରଭଗ୍ନ — ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହସ୍ଥର ସ୍ତ୍ରୀ ବା ଗୃହିଣୀର ମୃତ୍ୟୁ ।

ଘରଭଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପରର ପରିବାରରେ ଅନିଷ୍ଟ ବା ବିବାଦ ଜାତକରାଏ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକାନ୍ନ-ବର୍ତ୍ତୀ ପରିବାରକୁ ପୃଥକାନ୍ନ କରାଏ ।

ଘରଭାଙ୍ଗିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଠିଆର ହୋଇ-ଥିବା ଘରକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବା,ପରିବାରରେ ଅଶାନ୍ତି ଜନ୍ମ ଇବା, (ଗ୍ରା. ବି. ଲ.ଅର୍ଥ) (କୌଣସିବ୍ୟକ୍ତିର) ପରିବାରଗତ ସମୃଦ୍ଧିଶୃଙ୍ଖଳା ଓ ଶାନ୍ତି ଏକାବେଳକେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବା ।

ଘରଭାଙ୍ଗିଯିବା — ବି. ଗୃହମଧ୍ୟସ୍ଥିତ ଅଗ୍ନି-କରୁ ଭସ୍ମ ବା ଭୂମିସାତ୍ ହେବା,ଏକାନ୍ନ ବର୍ତ୍ତୀ ପରିବାରର ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ ଅଲଗା ଅଲଗା ରହିବା (ଭିନ୍ନେ ହେବା) ।

ଘରଭାର — ଗ୍ରା. ବି. ପରିବାର-ପରିଚାଳ-ନର ଦାୟିତ୍ୱ ।

ଘରମଙ୍ଗଳିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘର ମଧ୍ୟରେ ଛୁଆଁ ଅଛୁଆଁ ବାରଣ ନ ରଖିବା, ଜାତିଛୁଆଁ ଆଣି ଘରେ ପୂରାଇବା ।

ଘରମୁହଁଦେଖିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବହୁତ ଦିନ ପରେ ଘରକୁ ଆସିବା ।

ଘରମୁହାଁ — ଗ୍ରା.ବିଂ. ଗୃହାଭିମୁଖୀ, ନିଜ ଘର ଆଡ଼କୁ ମୁହଁକରି ଆସୁଥିବା ।

ଘରଯୋଗ୍ୟା — ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.ପ୍ରାପ୍ତଯୌବନା ବାଳିକା ।

ଘରରଖା — ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଅସ୍ପରପା, ଚମ୍ପେଇନେତ୍ରୀ ।

ଘରଲୋକ — ଗ୍ରା.ବି. ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ, ନିଜର ସ୍ୱାମୀ, ଆପଣାର କୁଟୁମ୍ବମଧ୍ୟସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି, ଆପଣାର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଘରସନ୍ଧାନ — ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହର ଭଲ ମନ୍ଦ ଅବସ୍ଥା ଜାଣିବା, ଗୃହଚିତ୍ର-ଜ୍ଞାନ ।

ଘରସାଜ — ଗ୍ରା. ବି. ଘରର ଯାବତୀୟ ଉପକରଣ ବା ଅସବାବ ।

ଘରସାଣ୍ଠ — ଗ୍ରା. ବି. ପରିବାରର ବଂଶା-ନୁଗତ ବହୁମୂଲ୍ୟ ଉପକରଣ ।

ଘରସାର — ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହର ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ବା ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ବସ୍ତୁ ।

ଘର୍ଷ — ଗ୍ରା.ବି. (ଘ-ଘର) କୌଣସିପଦାର୍ଥ ରଖିବାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଛିଦ୍ର ବା ସ୍ଥାନ,ଠଣା, ବନ୍ଧୁକ ବା ତୋପର ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ନିଆଁ ଲଗାଇବାର ଛିଦ୍ର, କୋଠରୀ, କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଘର୍ଷଣ ଯୋଗୁଁ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥରେ ହୋଇଯିବା ଲମ୍ବ ଛିଦ୍ର, କୁ ରୁତାରେ ଥିବା ବେତାମଲାଗିବା ଛିଦ୍ର, କ୍ଷୁଦ୍ର ପକ୍ଷୀର ବସା,ସ୍ଥାନଭ୍ରଷ୍ଟ ଜଳସ୍ତମ୍ଭ, ପ୍ଲୀହାଆଦିର ମୂଳସ୍ଥାନ, ପ୍ରା, (ସମ୍ବ)ବି. ମହୁଫେଣା, ଗାଈର ପଣ୍ଡା, ବ୍ୟାଘ୍ରଆଦି ବନ୍ୟଜନ୍ତୁଙ୍କ ଗର୍ତ୍ତ ।

ଘର୍ଗ୍ଗ — ଗ୍ରା. ବିଂ. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଗୃହ ବା ପରିବାରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ (ବିଷୟ) ଗୋପନୀୟ, ଅନ୍ୟଙ୍କ ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ ।

ଘର୍ଗ୍ଗକାଟିବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଭୂମିରେ ଚତୁଷ୍କ ଆଦି କ୍ଷେତ୍ରମାନ ଅଙ୍କିତକରିବା,ଚିହ୍ନିତ କରିବା ।

ଘର୍ଗ୍ଗଖାଇବା — ଗ୍ରା. ବି. ଶରଡ଼ର ଚକ-ଦ୍ୱାରା ଅଖ ଘଷିହୋଇ ଅଖରେ ଖାଲ

ବା ରୁଦ୍ରହେବା, ମୁହଁରୁ ହଠାତ୍ ବାକ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟରୂପରେ ନ ବାହାରି ଖଳ ମାରିବା ।

ଘରି—ସ୍ତ୍ରୀ(ସମ୍ମ) ବି. ଲଆ ଚଲାଇବାର ବଡ଼ ଗୁଲୁଣି ।

ଘରିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଲାଗେ, ଯଥା—ଏକଘରିଆ) ଗୃହସମ୍ବନ୍ଧୀୟ । [ଘରଣୀ ଦେଖ ।

ଘରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘର୍+ଇନ୍+ଈ)

ଘରୁଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୃହସ୍ଥବ୍ୟକ୍ତି,ଏକଘରେ ବାସ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି,(ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ) ସତ୍ କୁଳପ୍ରସୂତ, ଘରକରଣା, ଉତ୍ତମ ବୈଷୟିକ ଅବସ୍ଥାପନ୍ନ ପରିବାରର (ବ୍ୟକ୍ତି) ଗୃହସ୍ଥିତ,ଗୃହପାଳିତ,ପାରିବାରିକ, ଯେ ଉତ୍ତମରୂପେ ପରିବାର ଚଳାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ସମ୍ବ.ବି.)ଆତ୍ମୀୟସ୍ୱଜନ ।

ଘରୁଖାଇବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ନିଜ ଗୃହରେ (ଅର୍ଥାତ୍) ନିଜ ବ୍ୟୟରେ ଭୋଜନ କରିବା ।

ଘରୁଗୋଡ଼ାଡ଼ିବା-ସ୍ତ୍ରୀ.କ୍ରି.ଘରୁବାହାରି ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ଯିବା, ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଘରୁ ଅନୁକୂଳ କରିବା ।

ଘରେଇ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗୃହସ୍ଥ (ବିଂ) ଗୃହସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ପାରିବାରିକ, ଗୃହପାଳିତ, ଅନ୍ତରଙ୍ଗ, ଆତ୍ମୀୟ,ସ୍ୱଜନ, ଗୃହପ୍ରସୂତ, ଗୋପନୀୟ, ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ, ଯେ ସର୍ବଦା ଘରେ ରହିବାକୁ ପୁଖାଯାଏ, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ପରିବାରରେ ବାସ କରୁଥାଏ ।

ଘରେଗୋଡ଼ଦେବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ପ୍ରଥମେ ଗୃହରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା, (ଲ. ଅର୍ଥ) କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ।

ଘରେଘରେ-ସ୍ତ୍ରୀ.ଅବ୍ୟ.ଘରଘର ଦେଖ ।

ଘରୋଇ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଓବିଂ.ଘରେଇ(ଦେଖ)।

ଘର୍ଘଟ—ପୁଂ. ବି. (ଘୃ+ଘଟ୍+ଅ) ଜିକଣ୍ଟକ ମତ୍ସ୍ୟ ।

ଘର୍ଘର—ପୁଂ. ବି. (ଘର୍ଘ+ର+ଅ) ଧ୍ୱନିବିଶେଷ, ପେଷଣାଚକର ଶବ୍ଦ, ସ୍ୱରବିଶେଷ, ପଟ୍ଟଦ୍ୱାର, ଦ୍ୱାର, ଫାଟକ, ଉଲୂକ, ପେଚକ,ଚକ୍ଷୁଲୁଆଁ, ନଦବିଶେଷ, ଧ୍ୱନି, ହାସ୍ୟ, (ବିଂ) ଘର୍ଘର ଶବ୍ଦବିଶିଷ୍ଟ ।

ଘର୍ଘରକ—ପୁଂ. ବି. (ଘର୍ଘର+କ) ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନଦ ।

ଘର୍ଘରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘର୍ଘର—ଆ) କ୍ଷୁଦ୍ର ଘଣ୍ଟିକା, ବୀଣାବିଶେଷ, ଗଙ୍ଗା, ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ମଧ୍ୟଦେଇ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଥିବା ନଦୀବିଶେଷ ।

ଘର୍ଘରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଘର୍ଘର+କ+ଆ) କ୍ଷୁଦ୍ର ଘଣ୍ଟିକା, ପାଗୁଣ୍ଡ, ଘଣ୍ଟି, ନଦୀବିଶେଷ, ବାଦ୍ୟଖଣ୍ଡ, ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ଧୁଡ଼ୁଙ୍ଗୀ, ଭଜା ଧାନ, ଖଇ, ଲଆ ।

ଘର୍ଘରିତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଘର୍ଘର+ଇତ) ଶୂକରଜାତୀୟ ଧ୍ୱନି ବିଶେଷ, (ବିଂ) ଘର୍ଘର ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ । [(ଦେଖ)।

ଘର୍ଘରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘର୍ଘର+ଈ)ଘର୍ଘରା

ଘର୍ଘୁର୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଛନ୍ଦବିଶେଷ,ଗୁଣ୍ଡୁରି ପୋକ ।

ଘର୍ମ—ପୁଂ. ବି. (ଘର୍+କ.ମ) ସ୍ୱେଦ, ଶ୍ରମଜନିତ ଦେହରୁବାହାରିବା ଝାଳ, ଆତପ, ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ, ଆତପଯୁକ୍ତ ଦିନ, ଯଜ୍ଞ,ରସ,ଦୁଗ୍ଧ ବଡ଼ହଣ୍ଡା,ଜଙ୍ଗାଲ(ବିଂ) ଦୀପ୍ତିଯୁକ୍ତ,ଉଷ୍ଣ,ଉତ୍ତପ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘର୍ମୀ ।

ଘର୍ମଜ—ବିଂ. (୬ତତ୍) ଘର୍ମଜନକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘର୍ମକାରୀ ।

ଘର୍ମଚର୍ଚ୍ଚିକା—ସ୍ତ୍ରୀ ବି.(ଘର୍ମ+ଚର୍ଚ୍ଚିକା) (ଚ.ଧା) ଘିମିରି ।

ଘର୍ମଜନକ—ବିଂ. (୬ତତ୍) ସ୍ୱେଦକର, ସ୍ୱେଦୋତ୍ପାଦକ, ସର୍ବାଙ୍ଗ ଝାଳ ହୁଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘର୍ମଜନକା ।

ଘର୍ମଜଳ—ବି. (ଘର୍ମ+ଜଳ) ଝାଳ ।

ଘର୍ମଦୀଧିତି—ପୁଂ. ବି. (ଘର୍ମ+ଦୀଧିତି) (ବ.ଶ୍ରୀ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଘର୍ମଦୁଗ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଯେଉଁ ଗାଈର ଦୁଗ୍ଧ ଦୋହନ କରାହୋଇଅଛି ।

ଘର୍ମଧୁକ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଘର୍ମ+ଦୁହ+କ୍ୱପ୍) ଯେଉଁ ଗାଈର ଦୁଗ୍ଧ ଦୁହାଁ ହୋଇଅଛି ।

ଘର୍ମପୟଃ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗରମଜଳ ।

ଘର୍ମପାବନ୍—ପୁଂ.ବି.(ଘର୍ମ+ପା+ବନ୍) ଉଷ୍ମପାନାମକ ପିତୃଗଣ ।

ଘର୍ମପୀଡ଼କା—ବି. ଘର୍ମଚର୍ଚ୍ଚିକା, ଘିମିରି ।

ଘର୍ମମାସ—ପୁଂ.ବି. (ଘର୍ମ+ମାସ) ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁର ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୈଶାଖ ଓ ଜ୍ୟୈଷ୍ଠ ମାସ ।

ଘର୍ମରଶ୍ମି—ପୁଂ. ବି. (ଘର୍ମ+ରଶ୍ମି) ବ.ଶ୍ରୀ. ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଘର୍ମବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଘର୍ମ+ବତ୍) ଘର୍ମଯୁକ୍ତ, ଘର୍ମାକ୍ତ, ଝାଳରେ ତିନ୍ତୁଯାଇଥିବା ।

ଘର୍ମସତ୍—ପୁଂ.ବି.(ଘର୍ମ+ସତ୍+କ୍ୱପ୍) ପିତୃଗଣବିଶେଷ, ଅପର ନାମ ଯଜ୍ଞସ୍ୱାମୀ ।

ଘର୍ମସ୍ତୁଭ୍—ବି. (ଘର୍ମ+ସ୍ତୁଭ୍+କ୍ୱପ୍) ବାୟୁ ।

ଘର୍ମସ୍ୱରସ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଘର୍ମ+ସ୍ୱରସ୍) ଦୀପ୍ତି ଧ୍ୱନିଯୁକ୍ତ ।

ଘର୍ମସ୍ୱେଦ—ପୁଂ. ବି (ଘର୍ମ+ସ୍ୱେଦ) ଦୀପ୍ତଗମନ, ଗଳିତ ସ୍ୱେଦଜଳ, (ବିଂ ବ.ଶ୍ରୀ)ଯେ ଯଜ୍ଞକୁ ଯାଏ ।

ଘର୍ମାଂଶୁ—ପୁଂ. ବି. (ଘର୍ମ+ଅଂଶୁ) (ବ. ଶ୍ରୀ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଘର୍ମାକ୍ତ—ବିଂ. (ଘର୍ମ+ଅକ୍ତ) ୩ତତ୍; ସ୍ୱେଦଯୁକ୍ତ, ଝାଳରେ ତିନ୍ତୁଯାଇଥିବା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘର୍ମାକ୍ତା ।

ଘର୍ମାକ୍ତକଳେବର—ବିଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ଶରୀର ଝାଳରେ ତିନ୍ତୁଯାଇଅଛି, (କ୍ଲୀ. ବି) ଝାଳରେ ତିନ୍ତୁଥିବା ଦେହ ।

ଘର୍ମାନ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (ଘର୍ମ+ଅନ୍ତ) ବ.ଶ୍ରୀ; ବର୍ଷାକାଳ, ପ୍ରାବୃଟ ।

ଘର୍ମାନ୍ତକାମୁକ୍ତ-ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଘର୍ମାନ୍ତ+କାମୁକ୍ତ) ୬ତତ୍; ବଳାକା, ବକ ।

ଘର୍ମାମ୍ବୁ—କ୍ଲୀ. ବି. ସ୍ୱେଦଜଳ, ଝାଳ ।

ଘର୍ମାମ୍ଭଃ—କ୍ଲୀ. ବି. ସ୍ୱେଦଜଳ, ଝାଳ ।

ଘର୍ମାଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଘର୍ମ+ଆଣ୍ଡ) ୩ତତ୍; ଝାଳଦ୍ୱାରା ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ, ଯାହାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଝାଳ ହୋଇଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘର୍ମାଣ୍ଡା ।

ଘର୍ମାର୍ଦ୍ର—ବିଂ. (ଂତତ୍) ଝାଳଦ୍ୱାରା ଓଦା ହୋଇଥିବା, ସ୍ୱେଦାର୍ଦ୍ର ।

ଘର୍ମୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଘର୍ମ+ଇନ୍) ଯେ ଘର୍ମଦ୍ୱାରା ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରେ, ଘର୍ମଯୁକ୍ତ ।

ଘର୍ମୋଦକ——କ୍ଲୀ.ବି.ସ୍ୱେଦଜଳ,ଝାଳ ।

ଘର୍ମ୍ୟ—ବିଂ.(ଘର୍ମ+ଯ)ଘର୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଘର୍ଷ—ପୁଂ.ବି. (ଘୃଷ୍+ଭାବ.ଅ) ଘର୍ଷଣ, ପେଷା, ଘଗଡ଼ା, ଚୂରିବା ।

ଘର୍ଷକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଘୃଷ୍+କ) ଯେ ଘର୍ଷଣ କରେ, ଯେ ପାଲିସ୍ କରେ, ଯେ ଘଷେ, ଯେ ଚୂରେ ।

ଘର୍ଷକପକ୍ଷୀ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ.ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ଭୂମିକୁ ନଖରେ ଆଞ୍ଚୁଡ଼ି ଖାଦ୍ୟାନ୍ୱେଷଣ କରନ୍ତି, (କୁକୁଡ଼ା ମୟୂର-ପ୍ରଭୃତି) ।

ଘର୍ଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଘୃଷ୍+ଭାବ. ଅନ) ଘଷା, ମଜା, ଘଷିବା, ମାଜିବା, ବଟା, ବାଟିବା । [ବାଟିବା ।

ଘର୍ଷଣକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଘଷିବା,ମାଜିବା ।

ଘର୍ଷଣାଳ—ପୁଂ.ବି. (ଘର୍ଷଣ+ଅଳ+ଅ ଶିଳପୁଆ ।

ଘର୍ଷଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଘୃଷ୍+ମ.ଅନ+ଈ) ହଳଦ୍ରା, ହଳଦୀ ।

ଘର୍ଷଣୀୟ—ବିଂ. (ଘୃଷ୍+ମ+ଅନୀୟ) ଯାହା ଘର୍ଷଣ କରି ହେବ, ଯାହା ବଟା ହେବ,ଯାହା ପାଲିସ୍ କରାଯାଇପାରେ ।

ଘର୍ଷିତ—ବିଂ. (ଘୃଷ୍+ମ.ତ) ପିଷ୍ଟ, ଯାହା ଘଷା ଯାଇଅଛି, ଯାହା ବଟା ଯାଇଅଛି, ପାଲିସ୍ କରାଯାଇଥିବା ।

ଘର୍ଷୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଘୃଷ୍+ଇନ୍) ଯେ ଘର୍ଷଣକରେ,ଯେ ବାଟେ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଘର୍ଷଣୀ ।

ଘଲ୍‌କନା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣେ) ହଠାତ୍ ବହୁ ପରିମାଣରେ (ପୂଯ ବା ପାଣି ବୋହିବା) ।

ଘଲଘଲ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଅନର୍ଗଳ) ପାଚିଲା ଘା'ରୁ ବହୁ ପରିମାଣରେ ପୂଯ ବା ଛିଦ୍ରବାଟେ ଜଳ ବୋହିବା, (ସଂ-ଶ୍ଳଥ) ଗଳ ଗଳ ଦେଖ ।

ଘଲଘଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅବ୍ୟ. ପୂଯ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିବା (ବ୍ରଣ),ଝୁଗୁଳା,ଗଳଗଳିଆ, ଶ୍ଳଥ ।

ଘଷରଘଷର—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଏକ ପଦାର୍ଥକୁ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥରେ ଘଷିବାର ଶବ୍ଦ ।

ଘଷରପଶର—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଘଷରଘଷର (ଦେଖ), ଲହରପହର, ବହୁବାର ଏକସ୍ଥାନ ପାଖଦେଇ ଯିବା ଆସିବା କରିବା, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ବିଷୟରେ ଅନୁଚିତ ବିଳମ୍ବ ବା ଶିଥିଳତା ।

ଘଷରା—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଘୃଷ) ଘର୍ଷଣଦ୍ୱାରା କ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ, କ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ ହେବାରୁ ଅଚଳ ମୁଦ୍ରା,ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହେବାଯୋଗୁଁ ଅନାଦୃତ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଭ୍ୟସ୍ତ, ଅତି ପରିଚୟ ଯୋଗୁଁ ଅନାଦୃତ,ଚିର-ପରିଚିତ, ବହୁକାଳର ଘନିଷ୍ଠ ।

ଘଷା—ଗ୍ରା,ବି.(ସଂ-ଘୃଷ) ଘର୍ଷଣ,ଘଷିବା କର୍ମ, ଦେହର ସଂବାହନ, ଗୋଡ଼ହାତ ଘଷିବା, ତେଲଙ୍ଗି ବାଜାର ଯେଉଁ ଢୋଲର ଏକ ପାଖରେ ଖଣ୍ଡିଏ କାଠି ଘଷା ଯାଏ, (ଗ୍ରା. ବିଂ.) ଘର୍ଷିତ, ଯେ ସର୍ବଦା ଘଷି ହୁଏ ।

ଘଷାଆଉସା—ଗ୍ରା.ବି.କ୍ଲାନ୍ତ ବା ଯାତନା ନିବାରଣାର୍ଥ) ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଙ୍ଗ-ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗକୁ ମୋଡ଼ିବା ଓ ଆଉସିବା ।

ଘଷାଇବା-ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଘଷିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ ।

ଘଷାଇହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଘଷାଖାଇବା, ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ନିଜ ଶରୀର ମୋଡ଼ାଇ ହେବା ।

ଘଷାକାଠି—ଗ୍ରା. ବି. ଦାନ୍ତକାଠି, ଦିଆ-ସିଲେଇ କାଠି, ତେଲଙ୍ଗୀ ବଜାର ଘଷାଯନ୍ତ୍ରରେ ଘଷିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କାଠି ।

ଘଷଗୁଣା—ଗ୍ରା. ବି. ରୁଆ ବସିଥିବା ନାକର ଚହଣା ।

ଘଷାଘଷି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଘୃଷ୍)ବହୁବାର ଘଷିବାକର୍ମ, ଘର୍ଷଣ, ଅନ୍ୟୋଽନ୍ୟରେ ଘର୍ଷଣ,(ଗ୍ରା.ବିଂ.)ପରସ୍ପର ଲଗାଲଗି, ପରସ୍ପର ଘର୍ଷିତ ।

ଘଷାପଥର—ଗ୍ରା. ବି. ଚୁଣ୍ଣ, କଉଡ଼ି ନିହଣ ଆଦି ଯନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଦାଢ଼ୁଆ କରିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ପଥରବିଶେଷ, ଗାଧୁଆଉଠ-ପଥର ।

ଘଷାପାଣି—ଗ୍ରା. ବି. ମସଲା-ମିଶ୍ରିତ-ସୁପେୟ ଜଳ ।

ଘଷାମଜା—ଗ୍ରା.ବି.ଶରୀର ବା ଅଳଙ୍କାର ବାସନ ଆଦି ଉତ୍ତମରୂପେ ମାଜିବା, ମଜାମଜି ।

ଘଷି—ଗ୍ରା. ବି. ଶୁଖିଲା ଗୋବର ବା ଖତ, ଜାଳରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ଶୁଷ୍କ ଗୋମୟ, ଛେଣା ।

ଘଷିଘାଷିଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିର ଶରୀରର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଙ୍ଗକୁ ଉତ୍ତମ-ରୂପେ ମୋଡ଼ିମଡ଼ି ଦେବା, ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଗାଧୋଇଦେବାବେଳେ ମଳ ଛଡ଼ାଇବା ନିମନ୍ତେ ତାହା ଦେହ ଗାମୁଛରେ ଉଗଡ଼ିବା ।

ଘଷିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଘୃଷ) ଘର୍ଷଣ କରିବା, ଉଗଡ଼ିବା, ମଳିବା, ଅନ୍ୟର ପଦାର୍ଥ ଘର୍ଷଣ କରିବା, ମଞ୍ଜାଳିବା, ପାଲିସ୍ କରିବା,ମାଜି କରି ସଫାକରିବା, ବାଟିବା ।

ଘଷିମାଜିହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ନିଜର ଦେହ ବା ଅଳଂକାରାଦିକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ଘଷି ପରିଷ୍କାର କରିବା ।

ଘର୍ଷିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ ଦେହରେ ଆପଣା ଅଙ୍ଗକୁ ଘର୍ଷଣ କରିବା, (ଘର୍ଷିବା କ୍ରିୟାର କର୍ମବାଚ୍ୟ) ଘର୍ଷିତ ହେବା ।

ଘସ୍—(ଧାତୁ) ଭକ୍ଷଣ କରିବା ।

ଘସ—ବିଂ. (ଘସ+କ. ଅ) ଖାଦକ, ଖାଇବା ବ୍ୟକ୍ତି, (ବି.ଭାବ. ଅ) ଭୋଜନ, ଖାଇବା ।

ଘସି—ପୁଂ. ବି.(ଘସ୍+ଭାବ,ଇ)ଭକ୍ଷଣ, (ମ.ଇ) ଅନ୍ନ ।

ଘସିଆ—ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ) ପୁଂ. ବି. ଘାସି,

ପାଣିଆଣ୍ଡଙ୍କପରି ନୀତ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଜାତି-ବିଶେଷ ।

ଘସ୍ମର—ବିଂ. (ଘସ୍+କ.ମର) ଖାଦକ, ହିଂସ୍ର, ପେଟୁ, ଭକ୍ଷଣଶୀଳ, (ବି) କାଳାଞ୍ଜର ଗିରିସ୍ଥିତ ସପ୍ତମୃଗ ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟତମ, (ଗର୍ଗ ମହର୍ଷିଙ୍କ ଶାପରେ ମୃଗଯୋନିପ୍ରାପ୍ତ କୌଶିକଙ୍କର ସ୍ୱସୃପାଦ ସପ୍ତପୁତ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ଏକ ପୁତ୍ର) ।

ଘସ୍ର—ପୁଂ.ବି. (ଘସ୍+ର)ସୂର୍ଯ୍ୟ,ଦିନ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ଜାଫ୍ରାନ୍-କୁଙ୍କୁମ,(ବିଂ)ହିଂସ୍ର ।

ଘସ୍ରନାଥ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଘସ୍ରନାଥନନ୍ଦନ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଯମ । [୬ତତ୍; ଯମୁନା ।

ଘସ୍ରନାଥନନ୍ଦିନୀ (ନନ୍ଦିନୀ) —ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.

ଘା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ହନ୍+ଘ+ଅ+ଆ) ଆଘାତ, କାଞ୍ଚୀ, ବନ୍ୟବୃକ୍ଷବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବି)କ୍ଷତ, ବ୍ରଣ, କ୍ଷତଚିହ୍ନ, (ସ୍ତ୍ରୀ.-ମେଦ ବି;) ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରାଦିଦ୍ୱାରା ପ୍ରହାର, ଆଘାତ ।

ଘାଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଘା ଦେଖ ।

ଘାଆକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କ୍ଷତକରିବା ।

ଘାଆଧରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି କ୍ଷତ ବା ବ୍ରଣକୁ ଦୂଷିତ କରିବା ଓ ଦୁରାରୋଗ୍ୟ କରିବା ।

ଘାଆମୁହଁ—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ଘାଆରୁ ପୂଯବେହିବା ସ୍ଥାନ ।

ଘାଇ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଘାତ) ନଦୀ ବା ପୁଷ୍କରିଣୀର ବନ୍ଧ ଭାଙ୍ଗିଯାଇ ଯେଉଁ ପାଣିବାଟ ମେଲାହୋଇଯାଏ, ଜଳନିର୍ଗତ ପଥ, ମଥାଭରିଣ୍ଡା ଜାଲର ଅଗ ବା ମୁହଁ (ଘରୁ ଦେଖ) ।

ଘାଇକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ବନ୍ଧରେ ପାଣିଯିବାପାଇଁ ବାଟ ମେଲାକରିବା ।

ଘାଇମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧପ୍ପାମାରିବା, ଠକାଇବା, ଆତ୍ମସାତ୍ କରିବା ।

ଘାଇଲ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଆଘାତପ୍ରାପ୍ତ,ଆହତ, ବିଶେଷଭାବରେ କ୍ଷତଯୁକ୍ତ ।

ଘାହ—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ଷତ, ଘାଆ ।

ଘାହଆ – ଗ୍ରା. ବିଂ.(ସଂ-ଘାତ)କ୍ଷତଯୁକ୍ତ, ଆହତ, କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ।

ଘାଉଁକନା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଅତିଶୀଘ୍ର, ଚଞ୍ଚଳ, ହଠାତ୍ ।

ଘାଉଁଘାଉଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. କୁକୁର ପ୍ରଭୃତି ଜନ୍ତୁଜୀବର ଗମ୍ଭୀରଧ୍ୱନି, ଶୂନ୍ୟମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିର ଶବ୍ଦ ।

ଘାଉଘାଉକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୁକୁରପରି ଶବ୍ଦକରି କାମୁଡ଼ି ଗୋଡ଼ାଇବା, ଖାଲି ଦେହଲ ବା ବଡ଼ଘର ମଧ୍ୟରେ ପାଟିକରି ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ଓ ଶବ୍ଦଜାତ କରିବା ।

ଘାଉରି—ଗ୍ରା.ବି.ଚକ୍ରାକାର ଗତି,ଘୂର୍ଣ୍ଣନ ।

ଘାଉରିଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚକ୍ରାକାର ଗତିକରିବା, ମୁଣ୍ଡବୁଲାଇ କଟ୍ଟଡ଼ିହୋଇ ପଡ଼ିବା, ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇହେବା ।

ଘାଉଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଘାତ)ସର୍ପାଘାତ, ସର୍ପାଘାତଜନିତ ବିଷ ଦଷ୍ଟବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହରେ ବ୍ୟାପିବା ।

ଘାଉଡ଼କରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି-ପ୍ରତି ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗକରି ଅନିଷ୍ଟ କରିବା, (ସାପ) କାମୁଡ଼ିବା ।

ଘାଉଡ଼ଛଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମନ୍ତ୍ର ବା ଔଷଧପ୍ରୟୋଗଦ୍ୱାରା ସର୍ପବିଷ ଝଡ଼ାଇବା ।

ଘାଏ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. (ସଂ-ଘାତ) ଏକ ଆଘାତରେ, ଏକାଥରକେ, ସ୍ତ୍ରୀ.(ସମ୍ମ) ଅବ୍ୟ. ଦଣ୍ଡେ, କ୍ଷଣେ ।

ଘାଏଁ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.ଜାଉରେ,ଜୋରରେ, ଥରେ, ଚୁପେ ।

ଘାଏକେ—ପ୍ରା. (ସମ୍ମ) ଅବ୍ୟ. କ୍ଷଣକେ, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ) ଏକାଥରକେ ।

ଘାଘଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. କଣ୍ଠାଭରଣବିଶେଷ, ମେମ୍‌ମାନଙ୍କର ପିନ୍ଧିବା ଏକପ୍ରକାର ଲମ୍ବା ବୁଲୁଟା, ଲହଙ୍ଗା, (ଗ୍ରା. ବିଂ.) ଉଚ୍ଚକଟୋର ସ୍ୱରଯୁକ୍ତ ପାଟି ।

ଘାଘରା—ଗ୍ରା.ବି. ପରଧେସ୍ତ ବସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, କଟିଦେଶରେ ପରଧେସ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଏକପ୍ରକାର ପୋଷାକ, ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ପିନ୍ଧିବା ଏକପ୍ରକାର ଲମ୍ବା ବୁଲୁଟା, ଲହଙ୍ଗା ।

ଘାଗୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଘର୍ଘର) ଅଳଂ-କାରରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ କ୍ଷୁଦ୍ରଘଣ୍ଟି ବା ଘୁଙ୍ଗୁର,ପାଦଭୂଷଣବିଶେଷ, କଟିଭୂଷଣ ବିଶେଷ ।

ଘାଗୁଡ଼ିଆଟିଙ୍କ—ଗ୍ରା.ବି.(ଏମାନଙ୍କ ଆକୃତି ଘାଗୁଡ଼ିପରି ଥିବାରୁ) ଏକପ୍ରକାର ଟିଙ୍କ ।

ଘାଗୁଡ଼ିମାଳ—ପ୍ରା. (ଗଣ୍ଡ)ବି. ବେକରେ ପିନ୍ଧିବାଯୋଗ୍ୟ ଏକପ୍ରକାର ହାର,(ଗ୍ରା-ବି) ବଳାଗଣ୍ଠିରେ ପିନ୍ଧିବା ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଘୁଙ୍ଗୁରଗୁନ୍ଥାହୋଇଥିବାମାଳ ।

ଘାଘ୍ଘାର—ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶରେ ପ୍ରବାହିତ ନଦୀବିଶେଷ ।

ଘାଟ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ମ)ବି. ଘାଟ (ଦେଖ), କ୍ଷତି, ଲୁକ୍‌ସାନ୍ ।

ଘାଟ—ପୁଂ. ବି. (ଘଟ୍+ଣିଚ୍+ଅ) ଗ୍ରୀବାର ପଶ୍ଚାଦ୍ଭାଗ, ବେକ, ଘଟ,କୁମ୍ଭ, ନଦୀ, ପୋଖରୀର ଅବତରଣ ସ୍ଥାନ, ଗାଧୁଆ ଭୁଠ, ଗିରିବର୍ତ୍ମ, ଗିରିସଙ୍କଟ, ନଗର ବା ଦୁର୍ଗର ତୋରଣ, ଦାଗ, ଦୋଷ, କଳଙ୍କ, ଦୁର୍ଗମସ୍ଥାନ, ଦୁଃସହ ଘଟନା, ଜୀବନର ପ୍ରଧାନଘଟଣା, ଘାଟ ମାସୁଲ,ବନ୍ଦର,ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ ଜାହାଜ ଲାଗିବା ସ୍ଥାନ, ଯେଉଁଠାରେ ନଈଆଦି ପାରହେବାପାଇଁ ଲୋକ ଡଙ୍ଗାରେ ଚଢ଼ନ୍ତି ଓ ଡଙ୍ଗାରୁ ଉତ୍ତରନ୍ତି ।

ଘାଟକଉଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଘାଟପାରହେବା-ବ୍ୟକ୍ତି ମାଝିକୁ ଦେବା ମାସୁଲ ।

ଘାଟକର୍କଶା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଏକପ୍ରକାର ଶିଣା ।

ଘାଟକୁଳ—ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପରଗଣା ।

ଘାଟତଡ—ବି.ଦେହଲର ଅଂଶବିଶେଷ ।

ଘାଟଜରିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେ ଗିରିସଙ୍କଟ ବା ନଗରର ଦ୍ୱାର ରକ୍ଷାକରେ, ଘାଟୁଆଲ ।

ଘାଟଡଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଡଙ୍ଗାରେ ଲୋକେ ନଦୀଆଦି ପାରହୁଅନ୍ତି ।

ଘାଟପାର—ଗ୍ରା. ବି.ଘାଟରେ ପାରହେବା ନିମନ୍ତେ ପଥିକମାନେ ଦେବା ଶୁଳ୍କ, ନଦୀସନ୍ତରଣକୁ ଡଙ୍ଗାଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା । [ନଦୀ ।

ଘାଟପ୍ରସ୍ଥ—କର୍ଣ୍ଣାଟ ପ୍ରବାହିତ ଗୋଟିଏ

ଘାଟବାଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେ ପଥିକମାନଙ୍କୁ ଘାଟରେ ପାରକରେ, ଘାଟ ଇଜାରା ନେଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଘାଟମାଝି—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ନାବିକ ଲୋକଙ୍କୁ ଘାଟରେ ପାର କରେ ।

ଘାଟମାସୁଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଘାଟରେ ପାର-ହେବା ନିମନ୍ତେ ପଥିକମାନେ ଦେବା ଶୁଳ୍କ ।

ଘାଟଷଷ୍ଠୀ—ଗ୍ରା.ବି. ଆଶ୍ୱିନ କୃଷ୍ଣଷଷ୍ଠୀ ।

ଘାଟସାଧିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଘାଟରେ ପାର-ହେବାପାଇଁ ଶୁଳ୍କ ପଥିକମାନଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ କରିବା ।

ଘାଟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଘାଟ + ଅ + ଆ)ଗ୍ରୀବାର ପଶ୍ଚାଦ୍ଭାଗ, ଗ୍ରୀବା, ବେକ ।

ଘାଟାଳ—ପୁଂ. ବି. (ଘଟା + ଳ) ପୁଣ୍ଡ୍ର-ତୋଳ୍ପ ସାନ୍ଧିପାଡ଼ିକ ବିଦ୍ରୁଧ୍ରେଣୀର ଲକ୍ଷଣବିଶେଷ, ମେଦିନୀପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଘାଟି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଘାଟ) ଗିରିସଙ୍କଟ, ଦୁଃସହଘଟନା, ବିପଦ, ଜୀବନର ପ୍ରଧାନ ଘଟଣା, ଉତ୍ତପ୍ତ ଲୌହଦ୍ୱାରା ଜନ୍ତୁର ଶରୀରରେ ଦିଆଯିବା ଦାଗ, ଠିଆଁ, ଚିହ୍ନ, ଦାଗ, ସନ୍ଧିସ୍ଥଳ, ସଙ୍କଟ-ସମୟ, ଦୋଷ, ତ୍ରୁଟି, କମ୍ତି, ହ୍ରାସ, କ୍ଷତ,(ଗ୍ରା.ବଂ.)ଦାଗହୋଇଥିବାଯୋଗୁଁ ଅଚଳ (ଟଙ୍କା) ।

ଘାଟିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଘଟପାଳ) ଘାଟ-ମାଝି,ଯେ ଗିରିସଙ୍କଟ ଜଗିଥାଏ,ନଗର ଓ ଦ୍ୱାରର ରକ୍ଷକ,ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ବା ଦେବ ମନ୍ଦିରର ଦ୍ୱାରରକ୍ଷକ ।

ଘାଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘାଟି + କ + ଆ) ଘଣ୍ଟାବଜାଇବା ବ୍ୟକ୍ତି, ଧାତୁର ଗଛ, ଓଷ୍ଠ, ଘାଟ, ଗ୍ରୀବା, ବେକ ।

ଘାଟୁଆ—ଗ୍ରା.ବି.ଚୈତ୍ର ଓ ଆଶ୍ୱିନମାସରେ ଦୁର୍ଗାପୂଜା ସମୟରେ ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତି ଦେବୀଙ୍କ ନାମରେ ଉତ୍ସର୍ଗ ହୋଇଥିବା ଘଟକୁ ଧରି କାଳସୀ ପାଖରେ ଥାଏ, ଘାଟିଆ ଦେଖ ।

ଘାଡ଼—ପ୍ରା.ମେଦ.ବି.ଗ୍ରୀବାର ପଶ୍ଚାଦ୍ଭାଗ, ଗ୍ରୀବା, ବେକ ।

ଘାଡ଼ସେ—ଗ୍ରା. ବି. ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ନିମ୍ନ-ଶ୍ରେଣୀର ଗାୟକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।

ଘାଣ୍ଟ—ଗ୍ରା. ବି. ମିଶ୍ରଣ, ମିଶାଇବା, ଗୋଳାଇବା, ଗୋଳିଆଗୋଳି ଠିଅଣ ।

ଘାଣ୍ଟତକଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଘଣ୍ଟାତକଟା, ଗୋଳମାଳ, ଧୁମ୍‌ଧାମ୍, ଲେଉଟପାଉଟ, ଆନ୍ଦୋଳନ ।

ଘାଣ୍ଟିକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଘଣ୍ଟ + ଇକ) ରାଜାମାନଙ୍କର ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ ସମୟରେ ଯେ ସ୍ତୁତିପାଠକରେ ଓ ଘଣ୍ଟାବାଦ୍ୟ କରେ, ବୈତାଳିକ,ଯେ ଘଣ୍ଟା ବଜାଏ, (ପୁଂ.ବି) ଧାତୁଖଣ୍ଡ, ଶପଥପୂର୍ବକ ବିଚାର କର୍ତ୍ତା ।

ଘାଣ୍ଟିତକଟିହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଘାଣ୍ଟିହେବା ।

ଘାଣ୍ଟିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆଲୋଡ଼ିତ କରିବା, ଚକଟିବା ।

ଘାଣ୍ଟିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗୋଳିବା,ଆଲୋଡ଼ନ କରିବା, ଗୋଳାଇବା,ବିହ୍ୱଳକରିବା, ମନରେ କଷ୍ଟଦେବା, ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତ କରିବା, ପାଣିକୁ ଗୋଳାଇବା ।

ଘାଣ୍ଟିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କଲବଲହେବା, ବିହ୍ୱଳଗଣ୍ଡହେବା, ଦୁଃଖିତହେବା, ଚିନ୍ତା-ଗ୍ରସ୍ତହେବା, ପରିବାରଙ୍କର ଜଞ୍ଜାଳରେ-ପଡ଼ି ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କରିବା ।

ଘାତ—ପୁଂ.ବି. (ହନ୍ + ଘ.ତ)ଆଘାତ, ବଧ, ହତ୍ୟା, ପ୍ରହାର, ଖାଣ୍ଡମାରଣ, ଚୋଟ, (ଣ.ଅ) ଶର, କ୍ଷତ, ଘାଆ, କ୍ଷମତା, ଲୁଣ୍ଠନ, ହାନି, ବିଘ୍ନ, ଜନ୍ମ-ତାରା ଅପେକ୍ଷା ସପ୍ତମ, ଷୋଡ଼ଶ ଓ ପଞ୍ଚବିଂଶତି ତାରା, ଗୁଣଫଳ, କୌଣସି ସଂଖ୍ୟାକୁ ସେହି ରାଶିଦ୍ୱାରା ପୁନଃପୁନଃ ଗୁଣନ ।

ଘାତକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ହନ୍ + କ.ଅକ) ହନ୍ତା,ଯେ ହନନ କରେ, ଯେ ହାଣେ, ପ୍ରହାରକାରୀ,ହତ୍ୟାକାରୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଘାତିକା, (ବି) ହତ୍ୟାକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ଶତ୍ରୁ ।

ଘାତକର—ପୁଂ.ବିଂ. (ଘାତ + କୃ + ଅ) ଆଘାତକାରୀ ।

ଘାତକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଆଘାତ କରିବା, ବଧକରିବା, ଅନିଷ୍ଟକରିବା, କାମୁଡ଼ିବା ।

ଘାତଙ୍କ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପୁଷ୍କର ଦ୍ୱୀପାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଗିରି, (ଗ୍ରା,ବଂ) ଘାଉଆ, ଆଘାତକାରୀ ।

ଘାତଚନ୍ଦ୍ର—ବି. (ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷ) ଜନ୍ମରାଶିଠାରୁ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଅବସ୍ଥାନ-ବିଶେଷ, ଯଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟର ଅନିଷ୍ଟ ହୁଏ ।

ଘାତଚକ୍ର—ବି.(ଗଣିତ)ବର୍ଗ, ଘନଆଦିର ଚକ୍ର,(ଯଥା—କ²-୪ଗ)ଆଘାତଚକ୍ର ।

ଘାତତିଥି—ବି.(ଜ୍ୟୋତିଷ)ଅଶୁଭ ତିଥି ।

ଘାତନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ହନ୍ + ଣିଚ୍ + ଭା.ଅନ) ମାରଣ, ହିଂସା, ବଧ, ଯଜ୍ଞାର୍ଥେ ପଶୁ-ହିଂସା, ଅଙ୍କଗୁଣନ, (ଣ.ଅନ) ପ୍ରହାର ସାଧନ ଅସ୍ତ୍ର, (ବିଂ) ମାରକ, ଘାତକ ।

ଘାତନକ୍ଷତ୍ର—ବି. (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଅଶୁଭ ନକ୍ଷତ୍ର ।

ଘାତପ୍ରତିଘାତ—ବି. ଆଘାତ ଓ ଲେଉଟ ଆଘାତ ।

ଘାତବାର—ପୁଂ. ବି. (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଅମଙ୍ଗଳଜନକ ବାରବିଶେଷ, ସପ୍ତାହର ଅଶୁଭବାର ।

ଘାତବ୍ୟ—କ୍ରି.ବିଂ.(ହନ୍ + ଣିଚ୍ + ତବ୍ୟ) ହିଂସାର ଯୋଗ୍ୟ,ଯାହାକୁ ବଧ କରା-ହେବ ।

ଘାତସହ—ବିଂ.(ଘାତ + ସହ୍ + କ.ଅ) ଯେଉଁ ଧାତୁ ପିଟିଲେ ଭାଙ୍ଗେନାହିଁ, ଆଘାତସହନକ୍ଷମ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘାତସହା ।

ଘାତସ୍ଥାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଘାତ + ସ୍ଥାନ) ଚିତ୍ତ; ଶ୍ମଶାନ, ସଂହାରସ୍ଥଳ, ବଲି ଦିଆଯିବା ସ୍ଥାନ,କଂସେଇଖାନା ।

ଘାତାବେଶ—ବି.(ଗଣିତ) ରାଶିରାଶିରେ ଘାତଚକ୍ର,ବର୍ଗ ବା ଘନଚକ୍ର,ଯୋଡ଼ିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ଘାତି—ପୁଂ.ବି.(ହନ୍ + ଣି.ଇ) ପ୍ରହାର, ହତ୍ୟା,(ଣ.ଇ) ଚଢ଼େଇଧରିବା ଜାଲ ।

ଘାତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଘାତକର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଘାତିପକ୍ଷୀ—ପୁଂ. ବି. (କ. ଧା) ଶ୍ୟେନ, ବାଜପକ୍ଷୀ, ଛଞ୍ଚାଣ ।

ଘାତ୍ତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ହନ୍+କ.ଇନ୍) ହିଂସୁକ, ବଧକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘାତକୀ,(ବି) ହତ୍ୟାକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି, (ଗ୍ରା.ବିଂ,)ଆଘାତ-ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଘାତୁକ—ପୁଂ. ବିଂ, (ହନ୍+ମଂ. ଉକ) ହିଂସ୍ର, କ୍ରୂର, ନିଷ୍ଠୁର, ହନନକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘାତୁକୀ, (ପୁଂ.ବି)ଗୁପ୍ତହତ୍ୟାକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ରାଜାଦେଶରେ ହତ୍ୟାକାରୀ-ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଘାତ୍ୟ—ବି.ବିଂ.(ହନ୍+ମଂ.ଯ) ହନନ-ଯୋଗ୍ୟ, ବଧାର୍ହ, ବଧ୍ୟ, ଗୁଣନୀୟ, ଯାହାର ଗୁଣନ କରାହେବ, ଘାତସହ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘାତ୍ୟା ।

ଘାନ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. (ସମ୍ବ) ବି. ବଡ଼ହାତୁଡ଼ି ।

ଘାନ—ବେରାରର ବୁଲଦାନା ଜିଲ୍ଲାରେ ପ୍ରବାହିତ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଘାନସୋର—ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ସିତନିଜିଲ୍ଲା-ନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ । [ଅର ।

ଘାନ୍ତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବିଂ. କ୍ଷଣମାତ୍ର, ବାର,

ଘାନ୍ତେ—ସ୍ତ୍ରୀ. (ପଦ୍ୟ) ବି.ବିଂ. କ୍ଷଣକେ, ଅରେ, ଅରେମାତ୍ର ।

ଘାବଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଭୟଗ୍ରସ୍ତ,କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟ-ବିମୂଢ଼, ବିଚଳିତ,(ଗ୍ରା.ବି) କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟ-ବିମୂଢ଼ତା ।

ଘାବରା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଘାବଡ଼ା (ଦେଖ) ।

ଘାବରାଇବା—ଗ୍ରା.ବି. ଭୟଗ୍ରସ୍ତହେବା, ତର୍ଜ୍ଜିତହେବା, ବିଚଳିତ ହେବା ।

ଘାର—ପୁଂ. ବି. (ଘୃ+ଣ୍ଣ.ଅ)ସେଚନ, ଛିଞ୍ଚିବା, ଓଦାକରିବା ।

ଘାର—କ୍ଲୀ.ବି. ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଘାରିବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ଘୂର୍ଣ୍ଣ)ସକର୍ମକ, ଘୂର୍ଣ୍ଣନକରାଇବା, ଘୂରାଇବା, ମୋହିତ କରିବା,ମୁଗ୍ଧକରିବା,ଉଦ୍ବେଳିତ କରିବା, (ଅକର୍ମକ) ଘୂର୍ଣ୍ଣିତହେବା, ଘାଲିବା, ନିଦ୍ରାଯୁକ୍ତହେବା,ଢୁଳାଇବା ।

ଘାରିହେବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅବସନ୍ନହେବା, ଜର୍ଜ୍ଜରିତହେବା,ବିଶେଷ ଚିନ୍ତିତହେବା, ଘୂର୍ଣ୍ଣିତହେବା, ଆଉଁହେବା ।

ଘାଣ୍ଟିକ—ପୁଂ.ବି. (ଘୃତ+ଇକ)ଘୃତାକ୍ତ ଖାଦ୍ୟବିଶେଷ, ଅମାଲୁ, ମାଲପୁଆ,(ବିଂ) ଘୃତପ୍ରଚୁର । [(ସ୍ତ୍ରୀ) ଘାଣ୍ଟିସ୍ତ୍ରୀ ।

ଘାଣ୍ଟିସ୍ତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଘୃତାର ଅପତ୍ୟ,

ଘାଲ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜଖମ, କ୍ଷତବିକ୍ଷତ, ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଯିବା ଅବସ୍ଥା, ଟଳଟଳ ଅବସ୍ଥା, ଘୂରିବା ।

ଘାଲିପଡ଼ିବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଟଳଟଳହୋଇ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଯିବା, ଆଘାତପ୍ରାପ୍ତ ବା କ୍ଲାନ୍ତହୋଇ ଏକପାଖକୁ ଆଉଜିପଡ଼ିବା ।

ଘାରିବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଅକର୍ମକ) ଟଳଟଳ-ହେବା, ମୁଣ୍ଡବୁଲିଲାହେବା, ଘୂରିବା, ଏକପାଖକୁ ଢଳିବା, ଢୁଳାଇବା, ଘୁମା-ଇବା,(ସକର୍ମକ)ଏକପାଖକୁଢଳାଇବା ।

ଘାଲୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗଞ୍ଜା) ବି. କଉଡ଼ିଖେଳ ଖେଳିବାନିମନ୍ତେ ବୁଡ଼ିବସା ଯାଇଥିବା କଉଡ଼ିଗଦା ।

ଘାସ—ପୁଂ. ବି. (ଘସ୍+ମଂ.ଅ) ଦୁର୍ବାଦି ତୃଣ, କୁଟା, ଗୋ ପ୍ରଭୃତିପଶୁର ଭକ୍ଷଣୀୟ ତୃଣ, ଖାଦ୍ୟ ।

ଘାସକଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଘାସକାଟିବା କର୍ମ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ନୀଚ ଓ ହେୟବ୍ୟକ୍ତି, ଯେ ଘାସକାଟେ ।

ଘାସକାଟିବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ସଂ-ଘାସକର୍ତ୍ତନ) ତୃଣାଦିର ଛେଦ, (ଲ. ଅର୍ଥ) ଅତିତୁଚ୍ଛ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା । [ଖାଦ୍ୟତୃଣ ।

ଘାସକୁଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୋରୁ ବଳଦଙ୍କର

ଘାସକୁନ୍ଦ—ପୁଂ. ବି, ଗୋଚାରଣଭୂମି ।

ଘାସକୁନ୍ଦକ—ବିଂ. (ଘାସକୁନ୍ଦ+ଇକ) ଘାସକୁନ୍ଦର ସନ୍ନିକୃଷ୍ଟ ଦେଶାଦି ।

ଘାସକୂଟ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଘାସ+କୂଟ)ନିଚୁ ଘାସସ୍ତୂପ, ଘାସଗଦା, ପାଳଗଦା ।

ଘାସଘିଅ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗଛଘିଅ (ଦେଖ) ।

ଘାସପାଣି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୋମେଷାଦିଙ୍କ ଖାଇବାପାଇଁ ଘାସ ଓ ପିଇବାପାଇଁ ପାଣି ।

ଘାସି—ପୁଂ.ବି. (ଘସ୍+ଇ)ଅଗ୍ନି,ଘାସ (ବିଂ) ଭକ୍ଷଣୀୟ, (ବି) ଛତ୍ରନାଗପୁର ଓ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶବାସୀ ଏକଜାତି,(ଗ୍ରା.ବି) ଯେ ଘାସକାଟି ବିକ୍ରୟ କରି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହକରେ, ଘୋଡ଼ାନିମନ୍ତେ ଘାସ-କାଟିବାକୁ ନିଯୁକ୍ତ ଭୃତ୍ୟ, ନୀଚ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଜାତିବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘାସିଆଣୀ ।

ଘାସିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. (ସମ୍ବ) ବି. ମେହେନ୍ତର ।

ଘାସୀ—ଗ୍ରା.ବି. ମେହେନ୍ତର କାମକରୁଥିବା (ପୁଂବେ) ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଜାତିବିଶେଷ, ହାଡ଼ି ।

ଘାସୀଦାସ—ଛତିଶଗଡ଼ ଚମାରମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟରେ ସତ୍‌ନାମୀ ମତପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ।

ଘାସୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁବିଲ୍ ବା ପଡ଼ି-ଆରେ ଅଧିକଘାସ ହୋଇଥାଏ ।

ଘି(ଘିଅ)—ଗ୍ରା.ବି. (ଘୃତଶବ୍ଦଜ) ଘୃତ, ନିର୍ଜ୍ଜଳୀକୃତ ନବନୀତ,ମସ୍ତ ଷ୍ଟରେ ଥିବା ଘୃତବତ୍ ପଦାର୍ଥ, ମଜ୍ଜା, ମାଛଆଦିଙ୍କ-ଠାରୁ ବାହାରିବା ଘୃତବତ୍ ପଦାର୍ଥ, ମାଛଘିଅ, ନଡ଼ିଆର ରସକୁ ନିଆଁରେ ବସାଇ ସେଥିରୁ ଜଳୀୟଅଂଶ ନଷ୍ଟ ହେବାପରେ ରହିଯିବା ଘୃତବତ୍ ପଦାର୍ଥ । [ଯାଇଥିବା ଘିଅ ।

ଘିଅକଉଡ଼ି—ଗ୍ରା.ବି.କଉଡ଼ିଚୂନା ଗୋଳା

ଘିଅକୁଆଁରି—ଗ୍ରା.ବି. ଘୃତକୁମାରୀ, ଘନ-ପିଚ୍ଛିଳ ରସବିଶିଷ୍ଟ, କ୍ଷୁଦ୍ର, ଖଡ଼୍‌ଗପତ୍ର ଲମ୍ବ ଦଳୁର ପତ୍ରବିଶିଷ୍ଟ ଶାକଗୁଳ୍ମ ।

ଘିଅକୋଡ—ଗ୍ରା. ବି. ଅତିବୃହତ୍ ଘୃତ-ଭାଣ୍ଡ ।

ଘିଅଘଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଘୃତଭାଣ୍ଡ ।

ଘିଅଗନ୍ଧ—ଗ୍ରା. ବି. ଚିଙ୍କିକାରେ ଥିବା ଏକପ୍ରକାର ଶ୍ୱେତବର୍ତ୍ତୁଳ ଚଟକାମାଛ ।

ଘିଅଦୀପ—ଗ୍ରା.ବି.ଯେଉଁ ଦୀପ ଘିଅରେ ଜଳାଯାଏ ।

ଘିଅପଲମ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁପଲମରେ ଲହୁଣୀ ବା ନଡ଼ିଆରସ ଫୁଟାଇ ଘିଅ ମରାଯାଏ, ଯେଉଁ ପଲମରେ ଘିଅ ପୁରାଇ ପିଠା କରାଯାଏ ।

ଘିଅପିମ୍ପୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଘୃତଲେଖି ଏକ-ପ୍ରକାର ଶ୍ୱେତ ନାଲି ପିମ୍ପୁଡ଼ି ।

ଘିଅମାରିବା—ଗ୍ରା.ବି.ଲହୁଣୀକୁ ନିଆଁରେ ବସାଇ ତହିଁରେ ଥିବା ଜଳୀୟ ଅଂଶ ନଷ୍ଟକରି ଘିଅରେ ପରିଣତ କରିବା ।

ଘିଅସରସର—ଗ୍ରା.ବଂ. ଘଡ଼ାଳ, ଯହିରୁ ଘିଅ ବୋହିପଡ଼ୁଥାଏ ।
ଘିକରଲ—ଗ୍ରା. (ସିଂହ) ବ. କାଙ୍କଡ଼ ।
ଘିକୁଆଖି—ଗ୍ରା.ବ. ଘିଅକୁଆଁଖି ଦେଖ ।
ଘିଗ୍ର—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବ. ଟଣା ।
ଘିଗ୍ରଣି—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବ. ଘିଅପିମ୍ପୁଡ଼ି ।
ଘିଚନେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଟାଣିନେବା ।
ଘିଚିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଟାଣିବା, ଓଟାରିବା, ଖେଞ୍ଚିବା ।
ଘିଚିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କାହାରିସକାଶେ ବିଶେଷ ବ୍ୟସ୍ତହେବା, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ବ୍ରୁଚ୍ଛୁ ବ୍ରୁଚ୍ଛୁ ହେବା,ପଣ୍ଡାପୃଦ-ହେବା ।
ଘିଞ୍ଚିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଟାଣିବା, ଖେଞ୍ଚିବା ।
ଘିଡ଼୍‌କନା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ. ହଠାତ୍, ଘିଡ଼ିଘିଡ଼ି ଶବ୍ଦକରି ।
ଘିଡ଼୍‌ଘାଡ଼୍—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ. ଦୁମ୍‌ଦାମ୍-କରି, ଉଚ୍ଚରୁ କୌଣସି ଜିନିଷ ଛିପର୍ଫୁ-ପରି ପକାଇବାପ୍ରକାରେ ।
ଘିଡ଼ିଘିଡ଼ି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଘର୍ଘର) ଢୋଲଆଦିର ଦୁମ୍‌ଦୁମ ଶବ୍ଦ, ପାହାଡ଼ିଆ ଭୂଇଁରେ କଠିନ ପଦାର୍ଥର ଚଞ୍ଚଳ ଗଡ଼ିବା ଶବ୍ଦ, (ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ) ଜୋର-କରି, ଶବ୍ଦକରି ।
ଘିଡ଼ିଘିଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଘର୍ଘରଧ୍ୱନିଯୁକ୍ତ ।
ଘିତ—ପ୍ରା. ଯାଜପୁର (ଇତର) ବ. ଗୀତ ।
ଘିତଆସିବା—ଗ୍ରା.(ଇତର)କ୍ରି.କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟକୁ କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ନିକଟକୁ ନେଇ ଆସିବା ।
ଘିତିବା—ଗ୍ରା. (ଇତର) କ୍ରି. ନେବା, ଘେନିବା, ଗ୍ରହଣକରିବା, ଶୋଷ-ପାଇବା ।
ଘିନ୍‌ଘିନ୍—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଘୃଣା) ଘୃଣା-ଜନକ, ଯେ ସବୁ ବିଷୟକୁ ଘୃଣାକରେ (ଗ୍ରା.ବ.) ଘୃଣାବୋଧ ।
ଘିନ୍‌ଘିନା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଘୃଣିତ, କୁତ୍ସିତ ।
ଘିନା—ଗ୍ରା.ବ. ଘୃଣା, ବିତୃ, ଘିଣା ।
ଘିନାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶୋଷପାଇବା, କଥାରେ ବୋଧସୋଧ କରିବା, ଘେନା-ଘେନ କରି କହିବା, ମନକୁ ପାଇବା, ଘେନିବା, ଟେକାଟେକି କରିବା, ଗୃଟ୍ଟ-କରିବା ।
ଘିନାଘିନି—ଗ୍ରା. ବ. ଘେନାଘେନି, ଗୃଟ୍ଟବାକ୍ୟ, କଥାଦ୍ୱାରା ଟେକାଟେକି, କଥାଦ୍ୱାରା ବୋଧସୋଧ କରିବା, ଆଦର କରିବା,(ବଂ)ଆଦରସ୍ନେହଯୁକ୍ତ,ଟେକା-ଟେକି ।
ଘିନିଆଣିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁଯାଇ କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଆଣିବା ।
ଘିନିଆସିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ନେଇ ଆସିବା, ଆଣିବା ।
ଘିନିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘେନିବା ଦେଖ, କିଣିବା ।
ଘିମିର—ଗ୍ରା. ବ. ଘର୍ମଜନିତ କ୍ଷୁଦ୍ରବ୍ରଣ, ଘମିର ।
ଘିବ—ପ୍ରା. ବସ୍ତର ବ. ଘିଅ ।
ଘିଲଜାଇ—ବ. ଆଫଗାନସ୍ଥାନବାସୀ ଜାତିବିଶେଷ ।
ଘିସାଡ଼ି—ମହାରାଷ୍ଟ୍ରବାସୀ ଏକପ୍ରକାର କମାର ।
ଘୁ—(ଧାତୁ) ଶବ୍ଦକରିବା ।
ଘୁ—ପୁଂ. ବ. (ଘୁ+ଉ) ଧ୍ୱନି, ଘୁ ଘୁ-ପକ୍ଷୀର ଡାକ. (ଅବ୍ୟ) କପୋତଧ୍ୱନି, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ) ବହୁଲୋକଙ୍କ ସମାବେଶ-ଜନିତ ଶବ୍ଦ, ପବନ ଦ୍ରୁତଭାବରେ ବୋହିବାର ଶବ୍ଦ, ପେଟଭିତର କୁପିତ ବାୟୁର ଶବ୍ଦ, (ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ) ପବନପରି ଦ୍ରୁତଗାମୀ ବେଗରେ ବହିବାର ପାଣି ବା ପବନର ଶବ୍ଦ ।
ଘୁଉଘୁଉ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଘୁ (ଦେଖ) ।
ଘୁଁଘୁଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଧ୍ୱନିବିଶେଷ ।
ଘୁଁବାଳ—ବ. ଭ୍ରମର ।
ଘୁଚ—ବ. ପେଟୁ ।
ଘୁଚି—ପ୍ରା. ସିଂହ, ବ. ଖାଲେଇ ।
ଘୁଚିଆ—ଗ୍ରା· (ସମ୍ବ) ବ. ଭାଟବିଶେଷ, ଡାଲ ।
ଘୁଘୁ—ପୁଂ. ବ. ପକ୍ଷିବିଶେଷ, ବନ-କପୋତ, କାପ୍‌ତା ଚଢ଼େଇ, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ) ଘୁ ଦେଖ, ଶବ୍ଦବିଶେଷ, (ପବନାଦିର) ।
ଘୁଘୁକର୍ମିବା—ଗ୍ରା.ବ. ବହୁଲୋକ ସମା-ଗମରେ ଅସଂଖ୍ୟଲୋକଙ୍କ ମୁଖନିଃସୃତ ବାକ୍ୟମାନଙ୍କର ସମ୍ମିଳିତ ଉଚ୍ଚ ଅର୍ଥହୀନ ଶବ୍ଦ ବା ଗୋଳ, (ଗ୍ରା.କ୍ରି) ଜନଗହଳ ନିଃସୃତ ଶବ୍ଦରେ ବା ବାଦ୍ୟାଦିର ଶବ୍ଦରେ ପୁଣ୍ଡୁହେବା । [ଜଳିବା ।
ଘୁଘୁଜଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଅଗ୍ନି) ସଶବ୍ଦରେ
ଘୁଘୁହେବା—ଗ୍ରା. ବ. ପେଟରେ ପ୍ରକୁ-ପିତ ବାୟୁଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ ଜାତହେବା, କାନଭିତରେ ଏକପ୍ରକାର ଶବ୍ଦଜାତ ହେବା ।
ଘୁଙ୍ଗନଦାନା—ଗ୍ରା. ବ. ପାଣିରେ ବରୁଣ ହୋଇ ଘିଅ ବା ତେଲରେ ଭଜା-ହୋଇଥିବା ବୁଟ, ଚଣା ବା ମଟରଆଦି ।
ଘୁଙ୍ଗା—ଗ୍ରା.ବ. ବନ କପୋତ,(ଯା.ବଂ) ମୂକ, ବାକ୍‌ଶକ୍ତି ରହିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୁଙ୍ଗୀ ।
ଘୁଙ୍ଗାଲିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ପବନ) ଏକ ସମୟରେଘୁରିଆଡ଼େ ବହିବା, ଘୁରିଆଡ଼ି ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ବା ଆକ୍ରମଣ କରିବା, ଇତସ୍ତତଃ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିବା ।
ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଘୁର୍ଘୁର) ଶୟନ କାଳରେ ଜଣଜଣକର ନାସିକାନିର୍ଗତ ଉଚ୍ଚଧ୍ୱନି ।
ଘୁଙ୍ଗୁ(ଡ଼ା)ଡିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତି ଶୋଇଲାବେଳେ ନାକଦ୍ୱାରା ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସଜନିତ ଉଚ୍ଚଶବ୍ଦକରେ, ଯାହାର ନାକ ଡାକେ,ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ଯୁକ୍ତ ।
ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ିମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶୋଇବା ସମୟରେ ନାକଦ୍ୱାରେ ଉଚ୍ଚଧ୍ୱନି କରିବା ।
ଘୁଙ୍ଗୁରୁ—ଗ୍ରା. ବ., ପାଦର ଅଳଙ୍କାର-ବିଶେଷ, ଛୋଟଘଣ୍ଟି, ଘାଗୁଡ଼ି, କଟିର ଆଭରଣ ବିଶେଷ,କିଙ୍କିଣୀ,ପିଲାମାନଙ୍କର କ୍ରୀଡ଼ନକବିଶେଷ ।

ଘୁଙ୍ଗୁଲା—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଘୁଙ୍ଗୁଲିଆ,ହୁଗୁଲା, ଡକଡ଼ଜିଆ ।

ଘୁଞ୍ଚିପୁଞ୍ଚି ହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ-ହେବା, ଯିବାକୁ ବା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶକରିବା, ଇତସ୍ତତଃକରିବା,ଦୋଦୋପାଞ୍ଚହେବା ।

ଘୁଞ୍ଚା—ଗ୍ରା. ବି. ଅପସରଣ, ଆଗକୁ ବା ପଛକୁ ଯିବା ।

ଘୁଞ୍ଚାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଘୁଞ୍ଚିବାର ଣିଜନ୍ତ-ରୂପ) ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା, ଅପସାରିତ କରିବା, ଦୂରକରିବା ।

ଘୁଞ୍ଚାଘୁଞ୍ଚି—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଘୁଞ୍ଚିବା, ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରଣ ।

ଘୁଞ୍ଚିଘୁଞ୍ଚିକା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଆଗକୁ ପଛକୁ ଲଗାଲଗି ।

ଘୁଞ୍ଚିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୂରହେବା, ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା, (କର୍ମବାଚ୍ୟରୂପ) ଘୁଞ୍ଚିଯିବା, ଘୁଞ୍ଚାହେବା, ନିଜର ଶରୀରକୁ ସ୍ଥାନା-ନ୍ତରିତ କରିବା, ଗଡ଼ିଯିବା, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିବସ ବା ସମୟ ଦୂରକୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବା ।

ଘୁଟ୍—(ଧାତୁ) ବ୍ୟାଘାତକରିବା,ବାଧା-ଦେବା, ରକ୍ଷାକରିବା, ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବା, ବଦଳାଇବା ।

ଘୁଟ୍‌ଘୁଟା-ଗ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବିଂ.ଘନ(ଅନ୍ଧାର), କଟ୍‌କଟି (ଅନ୍ଧାର) ।

ଘୁଟ—ବି. (ଘୁଟ୍+କ.ଅ) ଗୁଲ୍‌ଫ, ଗୋଇଠି,ବଳାଗଣ୍ଠି ।

ଘୁଟ୍ଟି(ଟ୍ଟୀ)—ବି.(ଘୁଟ୍+ଇ)ଘୁଟ,ଗୁଲ୍‌ଫ, ବଳାଗଣ୍ଠି ।

ଘୁଟ୍ଟିକ—ବି. (ଘୁଟ୍ଟି+କ) ଗୁଲ ଫ, ଗୋଇଠି, ବଳାଗଣ୍ଠି ।

ଘୁଡ଼ି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଘୁଣ୍ଡି) (ଯା) ଗୁଡ଼ୀ ଆକାଶରେ ଉଡ଼ାଇବାପାଇଁ କାଗଜ-ନିର୍ମିତ ଚତୁଷ୍କୋଣ ବା ବିଭିନ୍ନ କୋଣ ବିଶିଷ୍ଟ କ୍ରୀଡ଼ନକ, କାଗଜପ୍ରସ୍ତୁତ ଚକ୍ର ।

ଘୁଡ଼ିପେଚ—ଗ୍ରା.ବି ଶୂନ୍ୟରେ ଉଡ଼ୁଥିବା ଦୁଇଟି ଘୁଡ଼ି କୌଶଳପୂର୍ବକ ପରସ୍ପର ସୂତାକୁ କାଟିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା ।

ଘୁଡ଼ୁକା—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋରୁମାନଙ୍କର ଚର୍ଣ୍ଣିଫୁଲ ରୋଗବିଶେଷ ।

ଘୁଡ଼ୁଘୁଡ଼ୁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଛେଣ୍ଟହାଣ୍ଡିରେ ଅଳ୍ପଭାତ ବା ଡିଅଣ ଫୁଟିବାର ଶବ୍ଦ,କଫବସିଗଲେ ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ସମୟରେ ଗଳାରେ ଯେଉଁ ଅନୁଚ୍ଚ ଶବ୍ଦ ହୁଏ, ବିଗଡ଼ିମାନେ ଶୋଇବା ସମୟରେ କରିବା ଶବ୍ଦ, ଘୁଷୁରିମାନେ ମାଟି ଛାଡ଼ିବା ସମୟରେ କରିବା ଶବ୍ଦ ।

ଘୁଣ—ପୁଂ. ବି. (ଘୁଣ+କ.ଅ) କାଷ୍ଠ-ଭକ୍ଷକ କୀଟବିଶେଷ, କାଠପୋକ ।

ଘୁଣଖାଇବା—ଗ୍ରା.ବି. କାଠ ଓ ଶସ୍ୟା-ଦିରେ କୀଟପଶି ନଷ୍ଟକରିବା,(ଲ.ଅର୍ଥ) ହୃଦୟ ବା ଶରୀର ଦୁଷ୍ଟିନ୍ତା ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତହେବା ।

ଘୁଣଖିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ପୋକଦ୍ୱାରା ନଷ୍ଟ, ପୋକଖିଆ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ରୋଗଦ୍ୱାରା ବା ଚିନ୍ତାଦ୍ୱାରା ଜର୍ଜ୍ଜରୀଭୂତ ଅନ୍ତଃସାରଶୂନ୍ୟ ଶରୀର ।

ଘୁଣପ୍ରିୟା--ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଘୁଣ+ପ୍ରିୟା)ଉଡ଼ୁମ୍ବର; ଉଦୁମ୍ବର ବୃକ୍ଷ, ଡିମିରଗଛ ।

ଘୁଣବଲ୍ଲଭା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘୁଣ+ବଲ୍ଲଭା) ଅତିବିଷା, ଅତିସୀ, ଲଘୁଦନ୍ତୀ ।

ଘୁଣଲିପି—ବି.(କ.ଧା)ଘୁଣାକ୍ଷର ଦେଖ ।

ଘୁଣାକ୍ଷର—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ଘୁଣକୃତ (ଅକ୍ଷର), କାଠପୋକ କାଠକାଟି କରିଥିବା ଛିଦ୍ରମାନ ଅକ୍ଷର ପରି ଦେଖାଯିବା ଅବସ୍ଥା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଦୈବାତ୍ ଘଟିଥିବା ଅକଳ୍ପିତ ଘଟନା, ଫୁଲ୍ଲି ଖେଳ, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ବା ଅସା-ଧାରଣ ଘଟନା,ସୌଭାଗ୍ୟ,ଅତିସାମାନ୍ୟ ରୂପ, (ପୁଂ.ବି) ନ୍ୟାୟବିଶେଷ ।

ଘୁଣାକ୍ଷରନ୍ୟାୟ-ବି.ପୁସ୍ତକ ବା କାଠରେ ପୋକ ଭେଦ ଯେଉଁ କଣା କରିଥାଆନ୍ତି ତାହା ବେଳେବେଳେ ଅକ୍ଷରରୂପ ଦେଖାଯିବାପରି କୌଣସି ଅକଳ୍ପିତ ଓ ଅନଭିପ୍ରେତ ଘଟନା ହଠାତ୍ ଯୋଡ଼ାଯୋଡ଼ି ହୋଇ ଘଟିବା ।

ଘୁଣାକ୍ଷରରେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ସାମାନ୍ୟ ଇଙ୍ଗିତରେ, ଇସାରାରେ ସୂଚା ।

ଘୁଣି—ବିଂ. (ଘୁଣ+ଇ) ଭ୍ରାନ୍ତ ।

ଘୁଣିଆ—ଗ୍ରା. (ସଂ ହ) ବି. ଧୀବରଜାତି-ବିଶେଷ ।

ଘୁଣ୍ଡୀ—ଗ୍ରା. ବି. ମାଛଧରିବାପାଇଁ ବାଉଁଶରେ ତିଆରି ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଘୁଣ୍ଟ—ପୁଂ. ବି. (ଘୁଣ୍ଟ+ଅ) ଗୁଲ୍‌ଫ, ଗୋଇଠି, ବଳାଗଣ୍ଠି ।

ଘୁଣ୍ଟକ—ପୁଂ. ବି.(ଘୁଣ୍ଟ+କ)ଗୁଲ୍‌ଫ, ଗୋଇଠି, ବଳାଗଣ୍ଠି ।

ଘୁଣ୍ଟିକ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଘୁଣ୍ଟ+ଇକ)ଗୁଲ୍‌ଫ, ଗୋଇଠି, ବଳ ଓ ପଡ଼ିଆରେ ଗୋରୁ ହଗିଥିବା ଶୁଷ୍କ ଗୋବର ।

ଘୁଣ୍ଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘୁଣ୍ଟିକ+ଆ) ଘୁଣ୍ଟିକ ଦେଖ ।

ଘୁଣ୍ଡୀ—ଗ୍ରା.ବି.ଛେଣ୍ଟଘଣ୍ଟା, ବୋଡ଼ାମ ।

ଘୁଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. (ଘୁଣ୍ଡ+ଡ) ଭ୍ରମର, କଳା ଭଉଁର ।

ଘୁଡ଼ସାନଦେବୀ—ବି.ପଞ୍ଜାବର ସିରମୁର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗିରିସଙ୍କଟ ।

ଘୁନୁଘୁଣ୍ଟି—ଗ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି. ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ପତଙ୍ଗ, ଏକ ପ୍ରକାର କ୍ଷୁଦ୍ର ମଶା ।

ଘୁନୁଚ—ଗ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି.କଟିସୂତ୍ର, ଅଣ୍ଟା-ସୂତା, କରଧନି ।

ଘୁମ—ଗ୍ରା. ବି. ନିଦ୍ରା, ନିଦ, ନିଦ୍ରାଯୁକ୍ତ ହୋଇ ବସିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଢଳିବା, ଘୁମ, ଶସ୍ୟାଦି ରଖିବାର ବଡ଼ମାଟି ପାତ୍ର । [ଓଡ଼ିଶା ।

ଘୁମଟା—ଗ୍ରା. (ମେଦ.) ବି.ଅବଗୁଣ୍ଠନ,

ଘୁମଧରିବା—ଗ୍ରା. ବି. ନିଦ୍ରାବେଶ, ଢୁଳାଇବା ।

ଘୁମନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ନିଦ୍ରିତ, ସୁପ୍ତ ।

ଘୁମଭାଙ୍ଗିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ନିଦ୍ରାରୁ ଉଠିବା, ଢୁଳାଇବା ଅବସ୍ଥାରୁ ସଚେତ ହେବା ।

ଘୁମା—ଗ୍ରା. ବି. ନିଦ୍ରା, ତନ୍ଦ୍ରା, ଢୁଳା, ନିଦ୍ରାରେ ଢଳିବା, ମାଟିର ବଡ଼ ପାତ୍ର,

ଘୁମ,ଗୋରୁଙ୍କ ରୋଗବିଶେଷ, ଘୃଷ୍ଟନ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ନିଦ୍ରାଳୁ, ଯେ ସର୍ବଦା ଢୁଳାଏ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି) ବଡ଼ ରାସ୍ତାର ମଝିରେ ଲାଗିଥିବା ଜବାଟ ।

ଘୁମାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଢୁଳାଇବା, ନିଦ୍ରାଯିବା, ଶୋଇବା,(ଆଖି)ବୁଜିବା, (ଘୁମିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ) ଘୃଷ୍ଟିତ କରିବା ।

ଘୁମାପେଟୁ—ଗ୍ରା.ବଂ.ଅଳସୁଆ,ଜୋଡ଼ିଆ ।

ଘୁମାରୋଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ରୋଗରେ ରୋଗୀ ସର୍ବଦା ଶୁଏ ।

ଘୁମିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ତନ୍ଦ୍ରାକାରରେ ବୁଲିବା, ଘୁରିବା, ଘୁରିଆଡ଼େ ବୁଲିବା, (ମୁଣ୍ଡ) ବୁଲାଇବା ।

ଘୁମୁଘୁମୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଗମ୍ଭୀର ଶବ୍ଦ, ପାରା ଘୁରିବାର ଶବ୍ଦ, ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରି ଗଳାଦ୍ୱାରା କରିବା ଶବ୍ଦ ।

ଘୁମୁରା—ଗ୍ରା. ବି. ଆନନ୍ଦ ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ଘୁମୁରିବା ଶବ୍ଦ, ଘୁମୁରିବା, ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ା ମାରିବାର ଶବ୍ଦ, (ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ.) ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ା ଦେଖ ।

ଘୁମୁରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରି ଗଳାଦ୍ୱାରା ଗର୍ଜନ କରିବା,(ପାରା କପୋତ ଆଦି) ରବ କରିବା ।

ଘୁମୁସର—ଗ୍ରା.ବି. ଗଞ୍ଜାମଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଅଞ୍ଚଳ ।

ଘୁରଣ—ବି.ଘୁଡ଼ୁ ଘୁଡ଼ୁ ଶବ୍ଦ,(ଗ୍ରା.ବି) ଘୃଷ୍ଟନ, ତନ୍ଦ୍ରାକାରରେ ଗତି କରିବା, ବୁଲିବା ।

ଘୁରା—ଗ୍ରା. ବି. ଘୃଷ୍ଟନ, ଘୁରିଆଡ଼େ ବୁଲିବା, (ଗ୍ରା. ବଂ.) ତନ୍ଦ୍ରାକାର, ଘୃଷ୍ଟ୍ୟମାନ, ବୁଲଣିଆ (ବାଟ) ।

ଘୁରାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଘୁରିବାକ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ) ଘୃଷ୍ଟିତ କରିବା ।

ଘୁରାଘୁରି—ଗ୍ରା. ବି. ବୁଲବୁଲି, ଅନେକ ଆଡ଼େ ବୁଲିବା, ତେର ମୂଳ ଔଷଧ ମୂଳମୂଳିକା ।

ଘୁରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଘୃଷ୍ଟିତ ହେବା, ଘାରିରି ବୁଲିବା, ଅନେକ ପଥ ବୁଲିବା, ଏଣେ ତେଣେ ବୁଲିବା ।

ଘୁଗୁ—ବି. (ଘୁରୁ+ଇ) ନାଳପୁଡ଼ା, ଘୁଷୁରର ଥୋମଣି ।

ଘୁର୍ଘୁରୁ-ପୁଂ.ବି.(ଘୁରୁ+ଘୁରୁ+କ.ଅ) ଘମଣ୍ଡ, ଗୁଣ୍ଡୁରି ପୋକ, ଭ୍ରମର-ବିଶେଷ, କଲକଳରୁ ପୋକ, ଶୂକରର ଶବ୍ଦ, ଘୁଡ଼ୁଘୁଡ଼ୁ ଶବ୍ଦ, କୁକ୍ଟଙ୍କ ଗାରି ଗାରି ଶବ୍ଦ ।

ଘୁର୍ଘୁରକ—ପୁଂ, ବି.(ଘୁର୍ଘୁର+କ+ଅ) ଉପଦ୍ରବବିଶେଷ, ଗଳାର ଘଡ଼-ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ, ଘୁଡ଼ୁ ଘୁଡ଼ୁ ଶବ୍ଦ, ଶ୍ୱାସ-ନଳୀର ଏକପ୍ରକାର ଯନ୍ତ୍ର ।

ଘୁର୍ଘୁରା—ବି.(ଘୁର୍ଘୁର+ଆ)କୁକ୍କୁରର ଗାରି ଗାରି ଶବ୍ଦ ।

ଘୁର୍ଘୁରାୟମାଣ—ବଂ. (ଘୁର୍ଘୁର+କ. ମାନ) କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଘୁରାଉଥିବା ।

ଘୁର୍ଘୁରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଘୁର୍ଘୁର+ଇକ+ଆ) ଚମକଶ୍ୱାସର ଉପଦ୍ରବବିଶେଷ, କଣ୍ଠ ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ ।

ଘୁର୍ଘୁରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘୁର୍ଘୁର+ଇ) ଜଳଜନ୍ତୁବିଶେଷ, କଲକଳରୁ ପୋକ, ଘୁଷୁରର ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ ।

ଘୁଲୁଘୁଲାରବ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଘୁଲ୍‌ଘୁଲ୍+ଆ+ରୁ+ଅ) ପାରାବତବିଶେଷ ।

ଘୁଲଞ୍ଚ—ପୁଂ.ବି.(ଘୁର୍+ଅନଚ୍+ଅ) ଗବେଧୂକା, ଗରଗଡ଼ ।

ଘୁଲାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଭ୍ରୂଣମୁକ୍ତହେବା, ଗର୍ଭରେ ରୁଆସଞ୍ଚରିବା, (ପକ୍ଷୀ) ଡିମ୍ବ ଫୁଟାଇବା, ଡିମ୍ବମଧ୍ୟରୁ ଭ୍ରୂଣ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ରୁଆ ନ ହେବା ।

ଘୁଲି—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି. ଗେଣ୍ଡା । [ଇବା ।

ଘୁଲିବା-ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)କ୍ରି.ଗୋଲିବା,ଗୋଲା-

ଘୁଷୁଖୋର—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯେ ଲଞ୍ଚଖାଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ, ଲଞ୍ଚୁଆ, ଉତ୍କୋଚପ୍ରିୟ ।

ଘୁଷୁରୁ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଘୁଷୁରି ।

ଘୁଷ—ବି. (ଘୁଷ୍+ଘ.ଅ) ଶବ୍ଦକରଣ, (ଗ୍ରା, ବ)ଲଞ୍ଚ, ଉତ୍କୋଚ, ଅବୈଧ-ପାରିତୋଷିକ, ଅନୁଚିତ ଲାଭ ।

ଘୁଷାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଘୁଷିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ, ବଳପୂର୍ବକ ପୁରାଇବା ।

ଘୁଷିତ—ବଂ. (ଘୁଷ୍+ମ.ତ)ଶବ୍ଦିତ, ନାଦଯୁକ୍ତ,ଧ୍ୱନିତ,(ବି.ଗ୍ରା.ତ)ଘୋଷଣା, ଶବ୍ଦ, ପ୍ରସ୍ଫୁର ।

ଘୁଷିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି . ବଳପୂର୍ବକ ପ୍ରବେଶ କରିବା, ଭିତରକୁ ପଶିବା ।

ଘୁଷୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ପଙ୍କରେ ଲେଟିବା, ତଳେ ଲେଟିବା, ଭୂମିରେ (ଦେହ ବା ବସ୍ତ୍ର) ଲାଗି ଗତି କରିବା ।

ଘୁଷୁରି—ଗ୍ରା.ବି.ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶୂକର, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅପରିଷ୍କୃତ ବ୍ୟକ୍ତି, କୃପ୍ତି ତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଘୁଷୁରିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଘୃଷ୍ଟ ରକ୍ଷକ) ଶୂକର-ରକ୍ଷକ, ମୀତଜାତିବିଶେଷ ।

ଘୁଷୁରିଆଛପା—ଗ୍ରା.ବି.ଓଡ଼ିଶାର ଘୁଷୁ-ରିଆମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ବୁଣାଯାଉଥିବା ଖଜୁରି ପତ୍ରର ଆସନ, ପଟିଆ ।

ଘୁଷ୍ଟୀ—ପ୍ରା. (ମେଦିନୀ)ବି. ଗୋପନରେ ପରସ୍ତ୍ରୀ ରୁଷଗାମିନୀ କୁଳସ୍ତ୍ରୀ,ଗୁପ୍ତବେଶ୍ୟା-କୁଳସ୍ତ୍ରୀ ।

ଘୁଷ୍ଟ—ବଂ. (ଘୁଷ୍+ମ.ତ) ଶବ୍ଦିତ, ନାଦିତ,ଧ୍ୱନିତ,(କ୍ରୀ.ବି.)ବାକ୍ୟବିଶେଷ, ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରରେ ଯାହାର ଅଭିପ୍ରାୟ ବ୍ୟକ୍ତ ହୁଏ ।

ଘୁଷ୍ଟାନ୍ନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଘୁଷ୍ଟ+ଅନ୍ନ)ଭୋକ୍ତାକୁ "ଆପ୍ତଜନ ଖାଇବ" ଏହିପରି ପରୁଷ ଯେଉଁ ଅନ୍ନ ଖାଇବାକୁ ଦିଆଯାଏ, ତାହାକୁ ଘୁଷ୍ଟାନ୍ନ କହନ୍ତି, 'ମନୁ'ଙ୍କ ମତରେ ଏହା ଅଭୋଜ୍ୟ, ଖାଇଲେ ପାପ ହୁଏ ।

ଘୁଷ୍ଟ୍ୟ—ବି. (ଘୁଷ୍+କ.ଣ) ଗାଡ଼ି ।

ଘୁଷ୍ୟ—ବଂ. (ଘୁଷ୍+ଯ)ଘୋଷଣୀୟ ।

ଘୁସ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଘୁଷ (ଦେଖ) ।

ଘୁସ୍ରା—ଗ୍ରା. ବି.କ୍ରୋଧ, ରାଗ, (ଗ୍ରା.ବଂ) ରାଗାନ୍ୱିତ, ପ୍ରା.(ମେଦ)ବି. ମୁଷ୍ଟ୍ୟାଘାତ, ମୁଠ ।

ଘୁସୃଣ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଘୁସ୍+ଣ+ରୁଣ) କୁଙ୍କୁମ, ଜାଫ୍ରାନ୍, ହଳଦୀ ।

ଘୃଣାବିପିଞ୍ଜରଜନ୍ମ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଗଙ୍ଗାନଦୀ ।
ଘୃକ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଘୃ+କ୍ତି+କ.ଅ) ଭଲ୍ଲୁକ, ପେଚା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୃକୀ ।
ଘୃକନାଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଘୃକ+ନଦ୍+ଣିନ୍+ଈ) ଗଙ୍ଗା ।
ଘୃକାରି—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଘୃକ+ଅରି) କାକ, କାକ୍ଷସ ।
ଘୃକାବାସ—ପୁଂ. ବ. ଶାଖୋଟ ବୃକ୍ଷ, ଶାହାଡ଼ାଗଛ ।
ଘୃକ୍ଷାର—ବ. (ଘୃକ୍ଷ+କୃ+ଘ.ଅ) ପେଚାର ରବ ।
ଘୃରଘୃରିଆ—ପ୍ରା. (ବାଲେ,ମେଦିନୀ) ବ. କଙ୍କି ।
ଘୂରଣ—ବ. (ଘୂର୍ଣ୍ଣଶବ୍ଦଜ)ଭ୍ରମଣକରିବା, ଚକ୍ରପରି ବୁଲିବା ।
ଘୂର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବ. (ଘୃ+ଣ+କ.ଅ) ଶାକ-ବିଶେଷ,(ଘ.ଅ)ଭ୍ରମି, ଘୂରିବା, ଚକ୍ରା-କାରରେ ପରିଭ୍ରମଣ, କମ୍ପନ, ଦୋହ-ଲିବା, ଇତସ୍ତତଃ ସଞ୍ଚଳନ, ମୁଣ୍ଡବୁଲା ରୋଗ, (ବଂ. କ.ତ) ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ ।
ଘୂର୍ଣ୍ଣନ—କ୍ଲୀ.ବ.(ଘୂର୍ଣ୍ଣ+ଘ.ଅନ)ଭ୍ରମଣ, ଚକ୍ରାକାର ଆବର୍ତ୍ତ,ଘୂର୍ଣ୍ଣ ଦେଖ ।
ଘୂର୍ଣ୍ଣନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଘୂର୍ଣ୍ଣନ+ଆ)ଭ୍ରମଣ, ଚକ୍ରାକାର ଆବର୍ତ୍ତ,ଚକର କରଣ ।
ଘୂର୍ଣ୍ଣବାୟୁ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା) ଘୂର୍ଣ୍ଣିବାୟୁ ଦେଖ ।
ଘୂର୍ଣ୍ଣାବର୍ତ୍ତ—ବ.(ଘୂର୍ଣ୍ଣ+ଆବର୍ତ୍ତ) ଘୂର୍ଣ୍ଣି-ଜଳ, ଜଳଭଉଁରୀ, ଗୋଲସିଢ଼ି ।
ଘୂର୍ଣ୍ଣାୟମାନ—ବଂ. (ଘୂର୍ଣ୍ଣ+କ.ମାନ) ଚକ୍ରାକାରରେ ଘୂରୁଥିବା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୂର୍ଣ୍ଣାୟମାନା ।
ଘୂର୍ଣ୍ଣି—ପୁଂ.ବ. (ଘୂର୍ଣ୍ଣ+ଘ.ଇ) ଭ୍ରମଣ, ଘୂର୍ଣ୍ଣାବର୍ତ୍ତ, ଘୂର୍ଣ୍ଣ ଦେଖ ।
ଘୂର୍ଣ୍ଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଘୂର୍ଣ୍ଣ+ଅକ+ଆ) ଘୂରୁଥିବା ଯନ୍ତ୍ର, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ତନୟା ଦେବଯାନୀଙ୍କ ସଖୀ ।
ଘୂର୍ଣ୍ଣିଜଳ—କ୍ଲୀ. ବ. (କ.ଧା)ପାକଜଳ, ଜଳାବର୍ତ୍ତ, ଜଳଭଉଁରୀ ।
ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ—ବଂ. (ଘୂର୍ଣ୍ଣ+କ.ତ) ଭ୍ରମିତ, ଭ୍ରାନ୍ତ, ଘୂରୁଥିବା, (ମଂ. ତ) ଘୂରିଯାଇ ଥିବା ।
ଘୂର୍ଣ୍ଣିବାୟୁ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା) ଚକ୍ର-ପବନ,ଆବର୍ତ୍ତମାନ ବାୟୁ,ଖଣ୍ଡିଆଭୂତ ।
ଘୂର୍ଣ୍ଣୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଘୂର୍ଣ୍ଣ+ଇନ୍)ଘୂରୁ-ଥିବା, ଆବର୍ତ୍ତନଶୀଳ, (ବ) ଜଳାବର୍ତ୍ତ, ମୁଣ୍ଡବୁଲା ରୋଗ ।
ଘୂର୍ଣ୍ଣ୍ୟମାନ—ବଂ. (ଘୂର୍ଣ୍ଣ+ମଂ.ମାନ) ଭ୍ରାମ୍ୟମାଣ, ଯାହା ମଣ୍ଡଳାକାରମାର୍ଗରେ ପରିଭ୍ରମଣଶୀଳ,ଯାହା ଘୂରି ଯାଉଅଛି, ଭ୍ରାମିତ । [ଶବ୍ଦ ।
ଘୃଙ୍ଗ୍‌କରନ୍ତୁ—ବଂ. ମେଘ ବା ମେଣ୍ଢାପରି
ଘୃଣ—ପୁଂ. ବ. (ଘୃଣ୍+କ.ଅ) ଉତ୍ତାପ, ତେଜ,ଦିବସ,ଖରା, (ବଂ)ଦୀପ୍ତ, ଉଷ୍ଣ ।
ଘୃଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଘୃଣ+ଆ) ଅଶ୍ରଦ୍ଧା, ଲଜ୍ଜା, ବିରାଗ, ବିଦ୍ୱେଷ, ତିରସ୍କାର, କାରୁଣ୍ୟ, ଦୟା, ଜୁଗୁପ୍ସା, ଅବଜ୍ଞା ।
ଘୃଣାକର—ବଂ. (ଘୃଣା+କୃ+କ.ଅ) ଯାହା ଘୃଣାର ଉଦ୍ରେକ କରେ ।
ଘୃଣାକରିବା—କ୍ରା. କ୍ରି. ବିରାଗ କରିବା, ଅଶ୍ରଦ୍ଧା କରିବା ।
ଘୃଣାଜନକ—ବଂ. (ଘୃଣା+ଜନକ) ଘୃଣାକର ।
ଘୃଣାର୍ଚ୍ଚିଃ—ପୁଂ. ବ. ଅଗ୍ନି ।
ଘୃଣାର୍ହ—ପୁଂ.ବଂ.(ଘୃଣା+ଅର୍ହ+କ.ଅ) ଘୃଣ୍ୟ, ଯାହା ଘୃଣା କରିବା ଯୋଗ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୃଣାର୍ହା ।
ଘୃଣାଳୁ—ପୁଂ.ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ.(ଘୃଣା+ଆଳୁ) କୃପାଳୁ, କୋମଳ ହୃଦୟ । [ଗଙ୍ଗା ।
ଘୃଣାବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଘୃଣାବତ୍+ଈ)
ଘୃଣାବନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଘୃଣା+ବତ୍) କୃପାଯୁକ୍ତ, ଦୟାଳୁ ।
ଘୃଣାବାସ—ପୁଂ. ବ. (ଘୃଣା+ଆବାସ) କୃଷ୍ଣାଣ୍ଡ, କୃପାଧାର ।
ଘୃଣାବ୍ୟଞ୍ଜକ—ବଂ. (ଘୃଣା+ବ୍ୟଞ୍ଜକ) ଯହିରୁ ଘୃଣାପ୍ରକାଶିତ ବା ସୂଚିତ ହୁଏ ।
ଘୃଣାସ୍ପଦ—ବଂ. (ଷତତ୍) ଘୃଣାସ୍ପଜନ ।
ଘୃଣି—ପୁଂ. ବ. (ଘୃଣ+ଇ) ଖରା, କିରଣ, ଜ୍ୱାଳା, ଶିଖା,ତରଙ୍ଗ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଜଳ (ବଂ) ଦୀପ୍ତିଶାଳୀ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଅତ୍ୟନ୍ତୋଷ୍ଣଦାୟକ ।
ଘୃଣିତ—ବଂ. (ଘୃଣା+ଇତ) ଯାହାକୁ ସମସ୍ତେ ଘୃଣା ବା ହେୟ ଜ୍ଞାନ କରନ୍ତି, ଦୟାର୍ଦ୍ର,ଘୃଣାଯୁକ୍ତ, ଅବଜ୍ଞାତ,ଯାହାକୁ ଦେଖିଲେ ବା ଶୁଣିଲେ ଘୃଣା ଜନ୍ମେ, ଶନ୍ନତ୍ରପ୍ରାପ୍ତ ଦୟାର୍ହ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୃଣିତା ।
ଘୃଣିନିଧି—ପୁଂ. ବ. (ଷତତ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଗଙ୍ଗାନଦୀ ।
ଘୃଣୀ—ପୁଂ.ବଂ.(ଘୃଣା+ଇନ୍) ଦୟାଳୁ, କୋମଳ ହୃଦୟ, ଜୁଗୁପ୍ସାକାରୀ,ଘୃଣା-ଯୁକ୍ତ, ଯାହାର ଘୃଣା ଅଛି, ବିଦ୍ୱେଷ-କାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୃଣିନୀ ।
ଘୃଣୀବାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଘୃଣୀ+ବତ୍) ଦୀପ୍ତିଯୁକ୍ତ,ଦୀପ୍ତ (ପୁଂ.ବ)ତେଜସ୍ୱୀପଶୁ-ବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୃଣାବତୀ ।
ଘୃଣ୍ୟ—ପୁଂ. ବଂ. (ଘୃଣ୍+ଯ) ଘୃଣାର ଯୋଗ୍ୟ, ନିନ୍ଦ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୃଣ୍ୟା ।
ଘୃତ—ପୁଂ.ବ. (ଘୃ+ତ) ପକ୍ୱନବନୀତ, ଦ୍ରବିତ, ଘିଅ ଜଳ ସପ୍ତ ସମୁଦ୍ରମଧ୍ୟରୁ ଏକ-ତମ, (ବଂ) ଦୀପ୍ତ, ଛିଞ୍ଚା ହୋଇଥିବା, ଆଲେପିତ । [ପ୍ରବର ।
ଘୃତକଲ୍ଲୋଳ—ବ. ଅଗ୍ନିଦେବତାଙ୍କ
ଘୃତକୁମାରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଘୃତକୁମାରୀ, ଘିଅକୁଆଁରୀ ।
ଘୃତକୁମାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ଔଷଧ ଗୁଳ୍ମ ବିଶେଷ, ଘିଅକୁଆଁରୀ ।
ଘୃତକୁମ୍ଭ—ବ. (କ.ଧା) ଘୃତପୂର୍ଣ୍ଣକଳସ, ଘିଅ ମାଠିଆ । [କୃତ୍ରିମ ନଦୀ ।
ଘୃତକୁଲ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଷତତ୍) ଘୃତପୂର୍ଣ୍ଣ
ଘୃତକେଶ—ପୁଂ. ବ. (ଘୃତ+କେଶ) ବ. ସ୍ତ୍ରୀ; ଅଗ୍ନି, ବହ୍ନି ।
ଘୃତକୌଶିକ—ପୁଂ. ବ. ଗୋ ଅପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ମୁନିବିଶେଷ, ଗୋତ୍ରବିଶେଷ, ପ୍ରବର-ବିଶେଷ । [ବିଶେଷ ।
ଘୃତଚ୍ୟୁତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. କୁଶ ଦ୍ୱୀପସ୍ଥ ନଦୀ-
ଘୃତତୈଳାଦିକଳ୍ପ—ପୁଂ. ବ. ଘୃତ ଓ ତୈଳପ୍ରଭୃତିପାକରେଦେୟ ଔଷଧଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଘୃତପାଧିତ—ପୁଂ. ବି. (ଘୃତ+ଦୀଧିତ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଅଗ୍ନି ।
ଘୃତଦୁହ୍—ପୁଂ.ବିଂ.(ଘୃତ+ଦୁହ୍+କ୍ୱିପ୍) ଯେ ଘୃତ ଦୋହନ କରେ ।
ଘୃତ ଦୋଗ୍ଧା—ପୁଂ. ବିଂ. (ଘୃତ) ଯେ ଘୃତ ଦୋହନ କରେ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୃତ ଦୋଗ୍ଧ୍ରୀ ।
ଘୃତଧାରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘୃତଧାରା+ଅ) ପଶ୍ଚିମ ଦେଶୀୟ ନଦୀବିଶେଷ, ଘୃତ-ପ୍ରବାହର, ବସୋର୍ଦ୍ଧାରା ।
ଘୃତନିଣ୍ଟିକ୍—ପୁଂ.ବିଂ. (ଘୃତ+ନିଣ୍ଟିକ୍) ବ.ଶ୍ରୀ; ଦୀପ୍ତରୂପ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳରୂପଶାଳୀ, (ପୁଂ. ବି) ଘୃତଶୋଧକ ଅଗ୍ନି ।
ଘୃତପ—ପୁଂ.ବି.(ଘୃତ+ପା+କ.ଅ) ଆଜ୍ୟପ ନାମକ ପିତୃଗଣବିଶେଷ,(ବିଂ) ଘୃତପାୟୀ, ଯେ ଘୃତପାନ କରେ ।
ଘୃତପଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଘୃତ+ପଦୀ)ବ.ଶ୍ରୀ ଇଡ଼ା ଦେବତାବିଶେଷ ।
ଘୃତପଣ୍ଡୁକ—ପୁଂ. ବି.(ଘୃତପଣ୍ଡୁ+କ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଘୃତକଉଞ୍ଚ, ଘିଅକଉମଗ୍ଟ ।
ଘୃତପୀ—ବିଂ. ଯାହାକୁ ଘୃତଦ୍ୱାରା ପରିବ୍ରତ କରାଯାଏ ।
ଘୃତପୁର—ପୁଂ.ବି.(ଘୃତ+ପୁର+ଅ) ପକ୍ୱାନ୍ନ ବିଶେଷ, ଘୃତପକ୍ୱ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ବିଶେଷ ।
ଘୃତପୁଷ୍ପକ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଘିଅ କଉଞ୍ଚ କଉଞ୍ଚ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।
ଘୃତପୃଷ୍ଠ—ପୁଂ. ବି. (ଘୃତ+ପୃଷ୍ଠ) ବ.ଶ୍ରୀ;କୌଣ୍ଡ ଦ୍ୱୀପାଧିପତି ପ୍ରିୟବ୍ରତଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଜଣେ ପରମାନ୍ତ ରାଜା, (ବିଂ) ଦୀପ୍ତପୃଷ୍ଠ, ଯାହାର ପିଠି ଚକ୍ରଣିଆ ବା ଜକଜକ ଦିଶୁଥାଏ ।
ଘୃତପ୍ରତୀକ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ମୁଖରେ ଘୃତ ଅଛି, (ବି) ଅଗ୍ନି ।
ଘୃତପ୍ରମେହ—ବି.ପ୍ରମେହରୋଗବିଶେଷ ।
ଘୃତପ୍ରସ୍ରବ—ପୁଂ. ବି. (ଘୃତ+ପ୍ରସ୍ରବ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଅଗ୍ନି ।
ଘୃତପ୍ରସୂ—ପୁଂ. ବି. (ଘୃତ+ପ୍ରସୂ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଅଗ୍ନି ।
ଘୃତପ୍ରସ୍ରବ—ପୁଂ. ବି. (ଘୃତ+ପ୍ରସ୍ରବ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଅଗ୍ନି ।
ଘୃତପ୍ରୀ—ବିଂ. ଘୃତପ୍ରିୟ, (ବି) ଅଗ୍ନି ।
ଘୃତପ୍ରୁଷ—ବିଂ. ଘୃତପୁଷ୍ଟ, ଶୁଭକର ।
ଘୃତଭୋଜୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଘୃତ+ଭୁଜ୍+କ. ଇନ୍) ଘୃତଭୋଜନକାରୀ, ଯେ ଘିଅ ଖାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୃତଭୋଜିନୀ ।
ଘୃତମଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. (ଘୃତ+ମଣ୍ଡ) ୬ତତ୍ପୁ; ଘୃତର ସାରାଂଶ,ଘିଅଭୋରୁଅ ।
ଘୃତମଣ୍ଡଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ହଂସପାଦୀ ଲତା, କାକଜଙ୍ଘା, ନାଲି ଲଜକୁଳି ଲତା ।
ଘୃତମଣ୍ଡା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କାକଜଙ୍ଘା, ବାସ୍ତୁ-ସୋଲ ବୃକ୍ଷ, ନାଲି ଲଜକୁଳି ଲତା ।
ଘୃତମଣ୍ଡୋଦ—ପୁଂ. ବି. ମହାଗିରିର ଗୋଟିଏ ହ୍ରଦ ।
ଘୃତଯୋନି—ପୁଂ. ବି. (ଘୃତ+ଯୋନି) ବ.ଶ୍ରୀ; ଅଗ୍ନିବିଶେଷ ।
ଘୃତଲେଖିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘୃତ+ଲିଖ୍+ଅନ+ଈ) କାଷ୍ଠନିର୍ମିତପାତ୍ରବିଶେଷ ଯାହାଦ୍ୱାରା ଘୃତ ଘଣ୍ଟାଯାଏ ।
ଘୃତବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଘୃତ+ବତ୍+ଈ) ସ୍ୱର୍ଗ ଓ ପୃଥିବୀ, (ବିଂ.) ଘୃତବିଶିଷ୍ଟା, ଘୃତାକ୍ତା ।
ଘୃତବର—ପୁଂ. ବି. ପକ୍ୱାନ୍ନବିଶେଷ, ଘୃତପୁର, ମିଷ୍ଟାନ୍ନବିଶେଷ, ମୋହନ-ଭୋଗ ।
ଘୃତବର୍ତ୍ତିନ—ବିଂ. (ବ. ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ପଥରେ ଜଳଥାଏ । [ବଲତା ।
ଘୃତବର୍ତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ମଧ.କ.ଧ)ଘିଅ-
ଘୃତବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଘୃତ+ବତ୍) ଘୃତଯୁକ୍ତ, ଯାହାର ଘୃତ ଅଛି, ଦୀପ୍ତ-ପଦଯୁକ୍ତ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୃତବତୀ ।
ଘୃତବୃକ—ପୁଂ.ବି.(ଘୃତ+ବୃକ)୩ତତ୍ପୁ; ଅଗ୍ନି, ଘିଅଢାଳି ଦେଲେ ଅଗ୍ନି ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥାଏ ।
ଘୃତବ୍ରତ—ବିଂ. ଯେ ଘିଅ ଖାଇ ଜୀବନ ଧାରଣ କରେ ।
ଘୃତଶ୍ଚ୍ୟୁତ—ପୁଂ. ବିଂ. ଘୃତସ୍ରାବୀ ।
ଘୃତଶୀ—ବିଂ. (ଘୃତ+ଶୀ) ବ. ଶ୍ରୀ.ଘୃତ ଦ୍ୱାରା ଯାହାର ଶୋଭା ହୋଇଅଛି ।
ଘୃତସଦ୍—ବିଂ. (ଘୃତ+ସଦ୍+କ୍ୱିପ୍) ଯେ ଘୃତରେ ଅବସ୍ଥିତ କରେ ।
ଘୃତସ୍ଥଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି ଅପ୍ସରାବିଶେଷ ।
ଘୃତସ୍ନା—ବିଂ. ଘୃତପରି ପବିତ୍ର ।
ଘୃତସ୍ରୁ—ବିଂ. (ଘୃତ+ସ୍ରୁ+କ୍ୱିପ୍) ଯେ ଘୃତ କ୍ଷରଣ କରେ, ଯେ ଜଳ କ୍ଷରଣ କରେ ।
ଘୃତସ୍ପୃକ୍—ବିଂ. (ଘୃତ+ସ୍ପୃଶ୍+କ୍ୱିପ୍) ଯେ ଘୃତ ସ୍ପର୍ଶକରେ,ଯେ ଘିଅ ଛୁଏଁ ।
ଘୃତହ୍ରଦ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଘୃତପୁଷ୍ଟ ହ୍ରଦ ।
ଘୃତାକ୍ତ—ବିଂ. (ଘୃତ+ଅକ୍ତ) ୩ତତ୍ପୁ; ଘିଅଗୋଳିଆ, ଯାହା ଘିଅରେ ବୋଳା ହୋଇଅଛି, ଯେ ସର୍ବାଙ୍ଗ ଘିଅରେ ବୋଳି ହୋଇଅଛି ।
ଘୃତାଚ—ବିଂ. ଘୃତାକ୍ତ, ଘୃତମୟ, ଜଳପୁଷ୍ଟ, ଚକ୍ରଣିଆ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।
ଘୃତାଚୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଘୃତ+ଅଞ୍ଚ୍+କ୍ୱିପ୍+ଈ)ଅପ୍ସରାବିଶେଷ, ଋଚିକ ଋଷି-ନାଭଙ୍କ ପତ୍ନୀ, ପ୍ରମଦ୍ୱରଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଓ ରୁରୁଙ୍କ ମାତା, ଗାର୍ଗି, ସରସ୍ୱତୀ, ନାଗବିଶେଷ, ସ୍ରୁବ ।
ଘୃତାଞ୍ଚ୍—ବିଂ. (ଘୃତ+ଅଞ୍ଚ୍+କ୍ୱିପ୍) ଯେ ଘିଆଖାଏ, ଜଳଯୁକ୍ତ, ଯାହିରେ ଜଳ ଅଛି, ଦୀପ୍ତିରୂପଯୁକ୍ତ ।
ଘୃତାଚୀଗର୍ଭସମ୍ଭବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଘୃତାଚୀଙ୍କ କନ୍ୟା, ବଡ଼ ଅଲେଇଚ ।
ଘୃତାନ୍ନ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ହବିର୍ଭୁକ୍, ଅଗ୍ନି, (କ୍ଲୀ.ବି) (କ.ଧ) ଘିଅଭାତ, ଘୃତମିଶ୍ରିତଅନ୍ନ,(ବିଂ) ଘୃତଭୋଜୀ ।
ଘୃତାର୍ଚ୍ଚିଃ—ପୁଂ. ବି. (ଘୃତ—ଅର୍ଚ୍ଚିସ୍) ବ.ଶ୍ରୀ; ଅଗ୍ନି, ଜଳନ୍ତା ନିଆଁ ।
ଘୃତବୃଧ୍—ବିଂ. (ଘୃତ+ବୃଧ୍+କ୍ୱିପ୍) ଯାହାଦ୍ୱାରା ଜଳର ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ, ଉଦକବର୍ଦ୍ଧକ ।
ଘୃତାପୁତ—ପୁଂ.ବି. (ଘୃତ+ଆ+ପୂ+କ) ବୃଷ୍ଟିକାରକ ମିଶ୍ରାବରୁଣ, (ବିଂବ.ଶ୍ରୀ,) ଘୃତଭୋଜୀ ।

ଘୃତାହୁତି—ପୁଂ.ବି. (ଘୃତ+ଆ+ହୁ+ଅନ) ଅଗ୍ନି ।

ଘୃତାହୁତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘୃତ+ଆହୁତି) ଶ୍ରୁତି; ମନ୍ତ୍ରପାଠପୂର୍ବକ ଅଗ୍ନିରେ ଘୃତାର୍ପଣ, ଘିଅଦ୍ୱାରା ଯେ ଆହୁତି ଦିଆ ହୁଏ ।

ଘୃତାହ୍ୱ—ପୁଂ.ବି.(ଘୃତ+ଆ+ହ୍ୱେ+ଅ) ସରଳବୃକ୍ଷ, ଦେବଦାରୁ, ଭାଜନ ।

ଘୃତିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘୃତ+ଇନ୍+ଈ) ଗଙ୍ଗା ।

ଘୃତୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଘୃତ+ଇନ୍) ପ୍ରଚୁର ଘୃତଯୁକ୍ତ,ଯାହାର ଭଲଘିଅ ଅଛି ଯେଉଁ ଠାରେ ଭଲ ଜଳ ଅଛି ।

ଘୃତେଷ୍ଣ—ପୁଂ.ବି.ପୁରୁବଂଶୀୟ ରୌଦ୍ରାଶ୍ୱ-ନାମକ ନୃପତିଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଘୃତୋଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘୃତ+ଇଲ୍+ଅ+ଈ)ତୈଳପାତ୍ରିକା,ଅସରପା ପୋକ ।

ଘୃତୋଦ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ବ୍ରୀ.)ସପ୍ତସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ, ଘୃତସମୁଦ୍ର ।

ଘୃତୋଦଧି—ପୁଂ. ବି. (ଘୃତ+ଉଦଧି) କ.ଧା; ଘୃତସମୁଦ୍ର ।

ଘୃତୌଦନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଘୃତ+ଓଦନ) ମ.କ.ଧା)ଘୃତମିଶ୍ରିତ ଅନ୍ନ, ଘିଅଭାତ ।

ଘୃତ୍ୟ—ବିଂ.(ଘୃତ+ଯ)ଘୃତସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଯାହା ଘିଅରେ ହୁଏ ।

ଘୃଷ୍ଟମଦ—ପୁଂ. ବି. ଋଷିବିଶେଷ ।

ଘୃଷ୍ଟ—ବିଂ. (ଘୃଷ୍+ମଂ. ତ) ମର୍ଦ୍ଦିତ, ଯାହା ଘଷା ହୋଇଅଛି, ପାଲିସହୋଇ ଥିବା,ଯାହା ଘୋରା ବା ଖଟା ହୋଇ-ଅଛି, (ପୁଂ ବି) ଅଗୁରୁ, ଚନ୍ଦନବିଶେଷ

ଘୃଷ୍ଟତଡ଼ିତ୍—କ୍ଲୀ. ବି.(କ. ଧା) ଘର୍ଷଣ-ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପନ୍ନ ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଶକ୍ତି ।

ଘୃଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଘୃଷ+ତି) ବାରମ୍ବାରତା, ଅପରାଜିତା, ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା, ଘଷା, ଘର୍ଷଣ, ବାଟିବା,ପ୍ରତିଯୋଗିତା, ଶୂକର,ଶୂକରୀ, ଘୃଷ୍ଟି ।

ଘୃଷ୍ଟିଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘୃଷ୍ଟି+ଳା+ଅ) ପୃଶ୍ନିପର୍ଣ୍ଣୀ, ଗୁଡ଼ୁଚିଆ ।

ଘୃଷ୍ଟି-ପୁଂ.ବି.(ଘୃଷ୍+ତି) ବରାହ,ଶୂକର, (ବିଂ) ଘର୍ଷଣଶୀଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୃଷ୍ଟୀ ।

ଘୃଷ୍ଟିରଧସ୍ତ—ବିଂ.(ବ.ବ୍ରୀ.)ଯେଉଁମାନଙ୍କର ସୋମରୂପ ହବିଃ ପରସ୍ପର ଘୃଷ୍ଟହୋଇ-ଥାଏ, ମରୁତ୍ ।

ଘୃଷ୍ଟ୍ୟ—ବି. (ଘୃଷ୍+କ.ବି.)ଘୃଷ୍ଟବ୍ୟ ।

ଘେଁଷରବା—ପ୍ରା. ସମ୍ମ. କ୍ରି. ଘୃଷ୍ଟରବା, ଗୁରୁଣ୍ଡିବା ।

ଘେଗା—ପ୍ରା. ସମ୍ମ. ଘଲ୍ ଖେଳରେ ବ୍ୟବହୃତ କଉଡ଼ି ।

ଘେଙ୍ଗାଲ୍—ପ୍ରା.ସମ୍ମ. ବି. ଜଳ ଉପରେ ଜମିବା ମଇଳା ବା ଛଡିଆ ।

ଘେଞ୍ଚ—ଗ୍ରା. ବିଂ, ଅତ୍ୟଧିକ ଲୋକ-ଭିଡ଼ ଯୋଗୁଁ ନଅଣ୍ଟାହେବା (ସ୍ଥାନ), ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ, ନିବିଡ଼, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୃପପ୍ରାପ୍ତ ।

ଘେଞ୍ଚପେଞ୍ଚ—ପ୍ରା. ବିଂ. ଘେଞ୍ଚ ଦେଖ, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛୁକ, ପଶ୍ଚାତ୍ପଦ, କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସନ୍ଦେହାନ ।

ଘେଞ୍ଚାଘେଞ୍ଚ—ଗ୍ରା. ବି. (ଘେଞ୍ଚଦେଖ), ସ୍ଥାନାଭାବ, ସ୍ଥାନର ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣତା, ଲୋକ-ଭିଡ଼ଯୋଗୁ ସ୍ଥାନର ଅଭାବ ।

ଘେଞ୍ଚାଘେଞ୍ଚି—ଗ୍ରା.ବି. ସ୍ଥାନାଭାବ ଯୋଗୁଁ ପରସ୍ପର ଠେଲାଠେଲି, (ବିଂ) ପରସ୍ପର ଗାତ୍ର-ଘର୍ଷଣପୂର୍ବକ ଘନଭାବରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଘେଞ୍ଚୁଲ୍ଲକା—ବି.ସାଗୁଳାତୀୟମୂଳବିଶେଷ ।

ଘେନା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବି.(ଘ—ଗ୍ରହଣ)ଗ୍ରହଣ, ମଞ୍ଜୁର, ଘୃଣା, (ବିଂ) ଗୃହୀତ,ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିବା, ଅଙ୍ଗୀକୃତ, ପ୍ରାପ୍ତ, ବିବେଚିତ, ଗ୍ରହଣକ୍ଷମ ।

ଘେନାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବୁଝାଇବା,ମନାଇବା, ମଙ୍ଗାଇବା, ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା,ଖୋସାମଦ୍‌କରିବା (ମନ) ରଞ୍ଜାଇବା, ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯିବା, ମାନିବା, ଶୋଭାପାଇବା, କଣାଇବା, ଜଣେଇଦେବା ।

ଘେନାକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗ୍ରହଣକରିବା, ମଞ୍ଜୁରକରିବା ।

ଘେନାଘେନ—ଗ୍ରା. ବି. ଅନ୍ୟର ମନକୁ ନାନାପ୍ରକାରେ ବୁଝାଇବା,ଟେକାଟେକି, ଖୋସାମଦ୍, ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା, ମନାଇବା, ଆଦରଭାବ, ଭାବ ।

ଘେନ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ନିମନ୍ତେ, ଯୋଗୁଁ, ପାଇଁ, ହେତୁରୁ, କାରଣରୁ, ଦ୍ୱାରା, ସହିତ, (ଅମୁକକୁ) ମିଶାଇ ।

ଘେନାଇଠିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯିବା, ଶୋଭାପାଇବା, (ଘାଆ-ଆଦି) ପ୍ରକୁପିତ ହେବା ।

ଘେନାଘେନାଇକହିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମନା-ଇବା, ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନପୂର୍ବକ କହିବା ।

ଘେନିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧାରଣକରିବା, (ପ୍ରାର୍ଥନା)ମଞ୍ଜୁରକରିବା,ସ୍ୱୀକାରକରିବା, ଦେହରେ ଭରିବା, ଦେହରେ ଲଗା-ଇବା ବା ଚିତ୍ରକରିବା, ଘେନାକରିବା, (ଉପଦେଶକଥା)ମାନିବା,ଶୋଭାପାଇବା ସହାୟକରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିବା, ମନରେ (କ୍ରୋଧାଦି)ବହିବା, ବିବେଚନାକରିବା, ବୁଝିବା,ଦୁଃଖରେ ସମାନୁଭୂତି କରିବା, (ମନକୁ)ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା,ଧରିବା,ଗଣିବା, ସତ୍ୟ ମିଥ୍ୟା ପରୀକ୍ଷା କରିବା, ଅଧିକାର କରିବା, (ମାଦଳାପାଞ୍ଜିରେ) ଆଦର କରିବା,ସମ୍ମାନଦେଖାଇବା, ମିଶାଇବା, ସଙ୍ଗରେ ନେବା,(ବ୍ରଣ)ପ୍ରକୁପିତହେବା, ଅନ୍ୟର ଦୁଃଖଗତଭାବ ବୁଝିବା, ଅନୁ-ମାନଦ୍ୱାରା ସିଦ୍ଧକରିବା,ଫଳପ୍ରସୂହେବା, ଦାନଆଦି ଗ୍ରହଣକରିବା,ନେବା,କିଣିବା ।

ଘେନିଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧରିନେବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ନେଇଚାଲିଯିବା,(ମନକୁ) ମୁଗ୍ଧକରିବା, (ଜୀବନ) ନାଶକରିବା, ଚଳାଇବା ।

ଘେରଧରିବା—ପ୍ରା. ସମ୍ମ. ବି. ମେଘ ଘୋଡ଼ି ଇବା ପାଗ, ମେଘଧରିବା ।

ଘେର—ଗ୍ରା. ବି. ବେଷ୍ଟନ, ଦଉଡ଼ିଦ୍ୱାରା ବନ୍ଧନ,ବାଡ଼ବେଢ଼ା,ବେଢ଼ିବା,ପାରିଶ୍ରୁ, ପରିଧି, ସୀମା, ଗୁଡ଼ିଆଇବା, ଗୋଲ-ବସ୍ତୁର ପରିଧିରମାପ,ଗୁଣିଆଡ଼େ ବେଢ଼ି ରହିବା ।

ଘେରିଆ—ଗ୍ରା.ବି.ଗୁଣିଆଡ଼େ ଘେରିବା-କର୍ମ, ଅବରୋଧ, (ଘେର ଦେଖ) ।

ଘେରଘାର—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରାଚୀର ବେଢ଼ା, ଆବରଣ, ନଗରାଦିଅବରୋଧ, କୌଣସି

କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବହୁ ଲୋକ ବାରମ୍ବାର ଅନୁରୋଧକରି ବିରକ୍ତ କରିବା ଅବସ୍ଥା ।

ଘେରଣ—ଖ୍ରୀ.ବି. ବେଷ୍ଟନ, ବେଢ଼ିବା ।

ଘେରପକାଇବା—ଖ୍ରୀ.କ୍ରି. କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ସ୍ଥାନକୁ ଛଡ଼ି ଗୁରିଆଡ଼େ ଦଉଡ଼ି ବା ବାଡ଼ଦ୍ୱାରା ବେଷ୍ଟନକରିବା,ଘେରାଇବା ।

ଘେରପଡ଼ିବା—ଖ୍ରୀ. ବି. ଦଉଡ଼ିଆଦିରେ ଗୁଡ଼ିଆହୋଇ ବନ୍ଧାହେବା, ଗୁରିଆଡ଼େ ବା ପାଖେ ବାଡ଼ପଡ଼ିବା ।

ଘେରବନ୍ଦ—ଖ୍ରୀ.ବି. ଗୁରିଆଡ଼େ ବାଡ଼ାବନ୍ଦ, ଜମିର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗସ୍ଥ ପରିଧିର ମାପ, (ଖ୍ରୀ.ବଂ)ଗୁରିଆଡ଼ ବାଡଦ୍ୱାରା ବେଷ୍ଟିତ ହୋଇଥିବା ।

ଘେରା—ଖ୍ରୀ. ବି. ବେଷ୍ଟନ, ବେଢ଼ିବା, ଚକାକାରରେ ଘୂରିବା, ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ,ଗୁରି-ପାଖରେ ବୁଲିବା, (ଖ୍ରୀ.ବଂ) ବେଷ୍ଟିତ ।

ଘେରାଇବା—ଖ୍ରୀ.କ୍ରି.(ଘେରିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ),ଗୁରିଆଡ଼େ ବାଡ଼ାବନ୍ଦକରାଇବା ।

ଘେରାଏ—ଖ୍ରୀ.କ୍ରି.ବଂ ଓ ବି. ଗୁରିଆଡ଼େ ଥରେ ବୁଲି, ଥରେ, କେଡ଼େ ।

ଘେରାଘେରି—ଖ୍ରୀ. ବି. ଘେରାଇବା କର୍ମ, ବହୁଲୋକ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଗୁରି-ପାଖେ ଘେରିବା ।

ଘେରାଘେରିକରିବା—ଖ୍ରୀ. କ୍ରି.ଘେରିବା, ଘେରାଇବା,ବହୁଲୋକ କୌଣସିଲୋକକୁ ଘେରିବା,(ଲ.ଅର୍ଥ) ବହୁଲୋକ କୌଣସି ଲୋକକୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ମଞ୍ଜୁରକରିବାପାଇଁ ବାରମ୍ବାର ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ।

ଘେରିକା—ଖ୍ରୀ.ଅବ୍ୟ. ହେରିକା,ଇତ୍ୟାଦି, ଆଦି, ଓଗେର, ପ୍ରଭୃତି ।

ଘେରିଘାରି—ଖ୍ରୀ. ଅବ୍ୟ. ଗୁରିଆଡ଼େ ଓଗାଳି ବା ଅବରୋଧ କରି ।

ଘେରିବା—ଖ୍ରୀ. କ୍ରି. ବେଢ଼ିବା,ବେଷ୍ଟନ କରିବା, ଅବରୋଧ କରିବା, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ-ରୂପେ ଆକ୍ରାନ୍ତ କରିବା ।

ଘେରିଆ—ବି. ମୁର୍ଶିଦାବାଦ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ନଗର ।

ଘେସ୍‌କାରନ୍ଦା—ଖ୍ରୀ. (ବସ୍ତ୍ରର) ବି. ପଡ଼ନାଡ଼ ।

ଘେସ୍‌ରିବା—ଖ୍ରୀ. କ୍ରି. ଘୁଷୁରିବା ।

ଘୋ—ଖ୍ରୀ. ଅବ୍ୟ. ଘୋ ଘୋ ଦେଖ ।

ଘୋଂଘ—ବି. ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସ୍ଥାନ, ବ୍ୟବଧାନ ।

ଘୋଘା—ଖ୍ରୀ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଘୋ ଘୋ ଦେଖ ।

ଘୋଘୋ—ଖ୍ରୀ.(ଅବ୍ୟ ଓ ବି) ବହୁଲୋକ ଏକତ୍ରହେବାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନିତ ଗୋଳମାଳ, ନାନାପ୍ରକାର ଶବ୍ଦଜନିତଗୋଳମାଳ, ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣପଥରେ ପ୍ରବେଶ ବା ଗତିକରିବାବେଳେ ଜଳସ୍ରୋତରୁ ଜାତ ଘୁ ଘୁ ଶବ୍ଦ ।

ଘୋଟ—ପୁଂ. ବି. (ଘୁଟ୍ + କ. ଅ) ଘୋଟକ, ଘୋଡ଼ା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୋଟୀ, (ଖ୍ରୀ.ବି) ଭେଲକ, ଗିଲ୍‌ଟି ବା ଧାତୁ-ଆଦିର ପତଳା ସ୍ତରଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟବସ୍ତୁ ଉପରେ ଛଉଣି, ଗହଣ,ଘୋଟିବାକର୍ମ, (ବଂ) ଅଧିକ ।

ଘୋଟକ—ପୁଂ. ବି. (ଘୁଟ୍ + କ. ଅକ) ଅଶ୍ୱ, ପଶୁବିଶେଷ, ଘୋଡ଼ା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୋଟକୀ,(ଖ୍ରୀ.ବି) ଆଚ୍ଛାଦିତ, ଆଚ୍ଛନ୍ନ ।

ଘୋଟକମୁଖ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ)କିନ୍ନର-ବିଶେଷ, ପ୍ରବର, ଋଷିବିଶେଷ ।

ଘୋଟକସେନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଘୋଟକାରୋହୀ ସୈନ୍ୟ, ଯେଉଁମାନେ ଘୋଡ଼ାଚଢ଼ି ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି ।

ଘୋଟକାରି—ପୁଂ. ବି.(ଘୋଟକ + ଅରି) ମହିଷ, ମଇଁଷି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୋଟ-କାରୀ, (ପୁଂ.ବି.) କରବୀର ।

ଘୋଟକାରୁଢ଼—ବି. (ତତ୍ପୁ) ଅଶ୍ୱାରୁଢ଼ ଘୋଡ଼ସୱାର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୋଟକାରୁଢ଼ା ।

ଘୋଟକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘୋଟକ + ଈ) ଘୋଟକଜାତୀୟା ସ୍ତ୍ରୀ, ଘୋଡ଼ୀ ।

ଘୋଟଣ—ଖ୍ରୀ. ବି. ଘୋଟିବା,ପେଷଣ ।

ଘୋଟଣା—ଖ୍ରୀ.କ୍ରି. ଭାଙ୍ଗଆଦି ଘୋଟିବା (ଠେଙ୍ଗା,ଖ୍ରୀ.ଗଞ୍ଜା.ବି.) ବଲରେ କାମ କରୁଥିବା ମୁଲିଆମାନଙ୍କପାଇଁ ଘରୁ ନିଆ ଯିବା ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥ ।

ଘୋଟା—ଖ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ଘୃଷ୍ଟ)ଭାଙ୍ଗପ୍ରଭୃତି ବାଡ଼ଦ୍ୱାରା ଘୋଟିବା,ପେଷିବା,(ଖ୍ରୀ.ବଂ) ମର୍ଦ୍ଦିତ, ଦଳିତ, ନିଷ୍ପେଷିତ ।

ଘୋଟାଇବା—ଖ୍ରୀ. କ୍ରି. ଘୋଟିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ ।

ଘୋଟାଘୋଟି—ଖ୍ରୀ. ବି. ବହୁବାର ଘୋଟିବା କର୍ମ ।

ଘୋଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଘୁଟ୍ + ଅକ + ଆ) ଅଶ୍ୱୀ, ଘୋଡ଼ୀ, କାଲୁଡ଼ିଗଛ, ଲେଣୀ ଶାଗ ।

ଘୋଟିକାମ୍ଳ—ବି. ଲେଣୀଶାଗ ।

ଘୋଟିବା—ଖ୍ରୀ.କ୍ରି.ମର୍ଦ୍ଦନକରିବା,ବାଟିବା ବେଢ଼ିବା,ଘୋରିବା,ଉପରେ ଢାଙ୍କିବା, ଆଚ୍ଛାଦିବା, (ରୋଗପାପଆଦି) ବିଶେଷ-ଭାବେ ଆକ୍ରମଣ କରିବା, ଆକ୍ରାନ୍ତ କରିବା, ବ୍ୟାପିବା ।

ଘୋଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଘୋଟ + ଈ)ଘୋଟକୀ, ଘୋଡ଼ୀ ।

ଘୋଡ଼—ଖ୍ରୀ. ବି. ଜୁତାର ପଶ୍ଚାତ୍‌ଭାଗ, ଆଚ୍ଛାଦନ, ଖୋଳ, ଓଡ଼ଣ, (ଖ୍ରୀ.ବଂ) ଗୁପ୍ତ, ଆଚ୍ଛାଦିତ ।

ଘୋଡ଼କରଣ—ବି. (ସଂ-ଘୋଟକର୍ଣ୍ଣ), ଏକଜାତୀୟ ବୃହତ୍ ଗଛ (ଏଥିରେ ଉତ୍ତମ ତକ୍ତା ହୁଏ) ।

ଘୋଡ଼ଙ୍ଗ—ଖ୍ରୀ. ବି. ଘୋଡ଼ାପରି ଆକାର ଓ ଟାପୁଥିବା ବନ୍ୟପଶୁବିଶେଷ ।

ଘୋଡ଼ଣ୍—ଖ୍ରୀ. ବି. କାଠ ବା ବାଉଁଶର ବେଞ୍ଚ ବା ତତ୍ତ୍ୱଦାସନ ।

ଘୋଡ଼ଣ-ଖ୍ରୀ.ବି.ଆଚ୍ଛାଦନସତ୍ତ, ଢାଙ୍କୁଣୀ, ଓଡ଼ଣା, ଘଟାଟପ ।

ଘୋଡ଼ଣଷଷ୍ଠୀ—ଖ୍ରୀ. ବି. ଓଡ଼ଣଷଷ୍ଠୀ ଦେଖ ।

ଘୋଡ଼ଣୀ—ଖ୍ରୀ. ବି. ଘୋଡ଼ଣ ଦେଖ ।

ଘୋଡ଼ଦୌଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. ଘୋଟକଗ୍ଲନ-ରୂପ କ୍ରୀଡ଼ାବିଶେଷ,ବାଜି ରଖି ଘୋଡ଼ା ଦଉଡ଼ାଇବା ଖେଳ । [ଗତି ।

ଘୋଡ଼ମା—ଗ୍ରା. ବି. ହାମୁଡ଼େଇ ଗ୍ଲଇବା

ଘୋଡ଼ବେଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଗ୍ଲରଆଡ଼େ ଆଚ୍ଛାଦିତ, ଗ୍ଲରପାଖ ଘେରି ହୋଇ-ଥିବା ।

ଘୋଡ଼ଲଗି—ଗ୍ରା. ବି. ଦେବମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଶୀତକାଳରେ ଶୀତବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରାଇବା ବିଧି ।

ଘୋଡ଼ସବାର—ଗ୍ରା. ବି. ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ିବାବ୍ୟକ୍ତି, ଘୋଡ଼ାକୁ ମଣକରିବା ବ୍ୟକ୍ତି, ଗ୍ଲରୁକ୍ସବାର, (ବଂ) ଅଶ୍ୱା-ରୋହୀ ।

ଘୋଡ଼ସା—ଗ୍ରା.ବି. ଚନ୍ଦନପେଡ଼ି ।

ଘୋଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଘୋଟକ, ଅଶ୍ୱ, କଦଳୀବୃକ୍ଷର କଟାହୋଇଥିବା ଗଣ୍ଠି, ବନ୍ଧୁକରେ ଅଗ୍ନିସଂଯୋଗ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ବା ହାତୁଡ଼ି,ସତରଞ୍ଜି ଖେଳରେ ଏକ-ଜାତୀୟ ଗୋଟି, ଯେ ଅରକେ ଅଡ଼ାଇ ଘରଗ୍ଲଲେ,ଆଚ୍ଛାଦନ,(ବଂ)ଆଚ୍ଛାଦିତ ।

ଘୋଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଆଚ୍ଛାଦିତକରିବା, ଢାଙ୍କିବା,ଗୋପନ କରିବା,ଲୁଗ୍ଲଇବା ।

ଘୋଡ଼ାଇହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆଚ୍ଛାଦିତ ହେବା, ନିଜର ଶରୀରକୁ ବସ୍ତ୍ରାବୃତ କରିବା । [ବରଞ୍ଜ ।

ଘୋଡ଼ାକରଞ୍ଜ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର

ଘୋଡ଼ାକସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚଢ଼ି ବ.ପ.ଲି ଘୋଡ଼ାଉପରେ ଜିନ୍‌ଆଦି ସାଜ ପକା-ଇବା ।

ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଅଶ୍ୱଦ୍ୱାରା ଟଣା-ଯିବା ଯାନ, ବଗୀ । [ସ୍ନାପ ।

ଘୋଡ଼ାଘୋଡ଼—ଗ୍ରା.ବି.(ରହସ୍ୟବଚନ)

ଘୋଡ଼ାଘୋଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଆଚ୍ଛାଦନ କରିବା କର୍ମ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଭ୍ରମରୂପେ ଆଚ୍ଛାଦିତ ।

ଘୋଡ଼ାଚଢ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଘୋଡ଼ାରେ ଆରୋହଣକରିବା,(ଗ୍ରା.ବଂ)ଅଶ୍ୱାରୋହୀ ।

ଘୋଡ଼ାଚଢ଼ାଲ—ଗ୍ରା. ପୁଂ.ବଂ. ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଘୋଡ଼ାଛଟିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ବୈଦ୍ୟକ) ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ (ପିଚୁଳ) ।

ଘୋଡ଼ାଟାପୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଅଶ୍ୱର ଖୁର୍ଗ୍ର ।

ଘୋଡ଼ାଟିପିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ି ଘୋଡ଼ାକୁ ଦ୍ରୁତବେଗରେ ଚଳାଇବା, ବନ୍ଧୁକର ଘୋଡ଼ାକୁ ଗ୍ଲଲିତକରି ନଳର ପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥଛିଦ୍ରରେ ଅଗ୍ନିସଂଯୋଗ କରିବା ।

ଘୋଡ଼ାଡମ୍ବ—ଗ୍ରା.ବି. (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଅଲୀକ ପଦାର୍ଥ, ଅବାସ୍ତବ ବସ୍ତୁ, କଳ୍ପନାହିଁ ।

ଘୋଡ଼ାଦୌଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଅଶ୍ୱର ଦ୍ରୁତ-ଗତି, ଅପଗ୍ରଧୀକୁ ଦିଆଯିବା ଦଣ୍ଡ-ବିଶେଷ ।

ଘୋଡ଼ାପୋକ—ଗ୍ରା. ବଂ. ପଙ୍ଗପାଲ, ନେଳିଆ ବଡ଼ ଝିଣ୍ଟିକା,କଳା ତେଲୁଣି ପୋକପରି ବହୁପଦବିଶିଷ୍ଟ ପୋକ-ବିଶେଷ ।

ଘୋଡ଼ାବଚ—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ବଚ, ଖୁର୍ଗ୍ରସାନ ବଚ, ଖୁର୍ ଦୌଡ଼ିବା ଘୋଡ଼ାର ପାଟିରୁ ବାହାରିବା ଫେଣ ।

ଘୋଡ଼ାବାଳ—ଗ୍ରା.ବି. ଘୋଡ଼ାର ଲାଞ୍ଜର ଲମ୍ବ ବାଳ, ଘୋଡ଼ାଦେହର ରୋମ ।

ଘୋଡ଼ାମୁହାଁ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବଂ. ଲମ୍ବମୁଖ-ବିଶିଷ୍ଟ, ନିର୍ଲଜ୍ଜ, ଅଯୋଗ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୋଡ଼ାମୁହାଁ ।

ଘୋଡ଼ାଲମ୍ବ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ନିମଗଛ ।

ଘୋଡ଼ାଶାଳ—ଗ୍ରା.ବି.ଅଶ୍ୱଶାଳ,ଅସ୍ତ୍ରାବଲ ।

ଘୋଡ଼ାଶୃଙ୍ଗୀ—ଗ୍ରା.ବି.ଔଷଧରେ ବ୍ୟବ-ହୃତ ମୂଳବିଶେଷ ।

ଘୋଡ଼ାସଇସ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅଶ୍ୱପାଳ, ଅଶ୍ୱରକ୍ଷକ ଭୃତ୍ୟ ।

ଘୋଡ଼ାହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଆଚ୍ଛାଦିତହେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ବହୁସମୟ ଛିଡ଼ାହୋଇ ରହିବା ।

ଘୋଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଘୋଡ଼ଚ ଦେଖ, କବାଟାଦି ବନ୍ଦକରିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଛିଙ୍କିଆ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଆଚ୍ଛାଦିତ ।

ଘୋଡ଼ିଘାଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବଂ. ଘୋଡ଼ା-ଘୋଡ଼ି ଦେଖ ।

ଘୋଡ଼ିଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଘୋଡ଼ାପରି ଲାଞ୍ଜ-ଥିବା ଏକପ୍ରକାର ଫଳା ହଳଦିଆ ବାଘ, ଘୋଡ଼ିଙ୍ଗ ଦେଖ ।

ଘୋଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଘୋଡ଼ାଇବା ଦେଖ; (ହୃଦୟମନ) ଅଧିକାର କରିବା ।

ଘୋଡ଼ିହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଘୋଡ଼ାଇହେବା ଦେଖ, ଘୋଡ଼ାଇବା ଦେଖ ।

ଘୋଡ଼ିହେଲା—ଗ୍ରା. ବି. ଦେହକୁ ଆବୃତ କରିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ (ବସ୍ତ୍ର), (ବି) ଶୀତବସ୍ତ୍ର ।

ଘୋଡ଼େଇଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘୋଡ଼ା-ଇବା ଦେଖ ।

ଘୋଡ଼େଇହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଆଖିପତା) ନିଦ୍ରା ତନ୍ଦ୍ରା ବା ଆଳସ୍ୟହେତୁରୁ ବାରଂବାର ବୁଜି ହୋଇଯିବା,(ମେଘ) ଆକାଶକୁ ଢାଙ୍କିବା,ଶରୀରରେ ଶୀତବସ୍ତ୍ର ଆଚ୍ଛାଦନ କରିବା । [ଦେଖ ।

ଘୋଣ—ବି. (ଘୁଣ୍ + କ.ଅ) ଘୋଣା

ଘୋଣସ—ପୁଂ. ବି.ସର୍ପବିଶେଷ,ସରୀସୃପ-ବିଶେଷ ।

ଘୋଣା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଘୁଣ୍ + କ,ଅ + ଆ) ଶୂକର ବା ଅଶ୍ୱର ନାସିକା, ନାସିକା, ନାକପୁଡ଼ା, ଥୋମଣି ।

ଘୋଣୀ—ପୁଂ.ବି.(ଘୋଣ + ଇନ୍)ଶୂକର, ବରାହ, ଘୁଷୁରି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୋଣିଣୀ ।

ଘୋଣ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବରକୋଳି, କର୍କନ୍ଧୁ, ଗୁଆଗଛ, ବଡ଼କାଠଗଛ ।

ଘୋଟନ—ଗ୍ରା.ବି. ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ପ୍ରଦେଶରେ ଆନ୍ଧ୍ରଦନଗରଜିଲ୍ଲାରଗୋଟିଏ ବଡ଼ଗ୍ରାମ ।

ଘୋନସ—ପୁଂ.ବି.ସର୍ପବିଶେଷ, ସରୀସୃପ-ବିଶେଷ ।

ଘୋପ—ବି. (ସଂ-କ୍ଷୁପ) କ୍ଷୁପ ।

ଘୋମଟା—ଗ୍ରା. ବି. ଅବଗୁଣ୍ଠନ, ମୁଖା-ଚ୍ଛାଦନ, ଓଢ଼ଣା ।

ଘୋର—ବି.(ଘୁର୍ + କ.ଅ) ମହାଦେବ, ଶିବ, ଋଷିବିଶେଷ, (ଗ୍ର.ଅ) ଶ୍ରୀଷଣତା, ଭୟଙ୍କରତା, ଭୟ,ଜାଫ୍ରାନ୍, କୁଙ୍କୁମ, ଚକ, ଆବର୍ତ୍ତ, ବିଷ,ପୂଜ୍ୟତା, ମହତ୍ତା, ନିଶା, ଗାରଡ଼ି, ସଙ୍କଟ, (ବଂ) ଗଭୀର,

ଗାଢ଼, ଟାଣ୍ଡିଆ, ଆତ୍ୟନ୍ତିକ, ଦାରୁଣ, ଦୁର୍ଗମ, ଭୀଷଣ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ, ମହତ୍ତ୍ୱ, ବଡ଼, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଅମାନୁଷିକ, ନିଷ୍ଠୁର ।

ଘୋରଅନ୍ଧାର—ଗ୍ରା.ବି.ନିବିଡ଼ ଅନ୍ଧକାର ।

ଘୋରକଥା—ଗ୍ରା. ବି. ଗହନକଥା,ବହୁ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟବିଷୟ, କାଠିକର ପାଠ ।

ଘୋରଘୁଷ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଘୋର+ଘୁଷ୍ + ଯ) କାଂସ୍ୟଧାତୁ, କଂସା ।

ଘୋରଘୋରତର—ପୁଂ.ବି. ଶିବ,(ବଂ) ଅତ୍ୟନ୍ତଘୋର ।

ଘୋରଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯେଉଁ କାଠିଦ୍ୱାରା ଡାଲିଆଦିକୁ ଘାଣ୍ଟିବାକୁ ହୁଏ, ଚକି, ପେଷଣୀ, ଚୁରିବା ଯନ୍ତ୍ର ।

ଘୋରତର—ବିଂ. (ଘୋର+ତର) ଅତ୍ୟନ୍ତଘୋର, ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଘୋର, ଅତିଶୟ ଭୀଷଣ, (ବି) ଶିବ ।

ଘୋରତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଘୋର+ତା) ଅତିଭୀଷଣତା ।

ଘୋରଦଂଷ୍ଟ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(କ.ଧା) ଭୟାନକ ଦନ୍ତ(ବିଂ.ବ.ବ୍ରୀ;)ଭୟାନକଦନ୍ତବିଶିଷ୍ଟ ।

ଘୋରଦର୍ଶନ—ପୁଂ,ବି.(ବ.ବ୍ରୀ)ପେଚକ, ଉଲୂକ,(ବଂ)ଭୟାନକ ରୂପ, ବିକଟାକାର,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୋରଦର୍ଶନା ।

ଘୋରନିଦ୍ରା—ବି. (କ.ଧା) ଗାଢ଼ନିଦ୍ରା ।

ଘୋରପୁଷ୍ପ—ବି. ପିଉଳ ।

ଘୋରବନ—ବି. (କ.ଧା) ଦୁର୍ଗମ ବା ଅଭେଦ୍ୟ ଅରଣ୍ୟ, ଅଗନାର୍ଗ୍ଗ ବନସ୍ତ ।

ଘୋରରାସନ—ପୁଂ.ବି.(ଘୋର+ରାସନ) ବ.ବ୍ରୀ;ଶୃଗାଳ,(ବଂ) ଘୋରତର ଶବ୍ଦ ଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୋରରାସନା ।

ଘୋରରାସୀ--ପୁଂ.ବି.(ଘୋର+ରାସ+କ.ଇନ୍) ଶୃଗାଳ,(ବଂ)ଯେ ଘୋରତର ଶବ୍ଦ କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୋରରାସିନୀ ।

ଘୋରରୂପ—ପୁଂ. ବି. (ଘୋର+ରୂପ) ବ.ବ୍ରୀ; ମହାଦେବ, (ବଂ) ଉଗ୍ରରୂପବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୋରରୂପା ।

ଘୋରରୂପା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘୋରରୂପ+ଆ) ଚଣ୍ଡୀ,ଦୁର୍ଗା, (ବଂ.ବ.ବ୍ରୀ)ଭୀଷଣାକାର ।

ଘୋରବର୍ଷସ୍—ବିଂ. (ଘୋର+ବର୍ଷଃ) ବ.ବ୍ରୀ; ଉଗ୍ରରୂପବିଶିଷ୍ଟ ।

ଘୋରବାଶନ—ପୁଂ.ବି. (ଘୋର+ବଶ୍ +କ+ଅନ)ଶୃଗାଳ,(ବଂ) ଭୟାନକ ଶବ୍ଦକାରୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୋରବାଶନା ।

ଘୋରବାଣୀ—ପୁଂ. ବି, (ଘୋର+ବଣ୍ +ଇନ୍)ଶୃଗାଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଘୋରବାଣିନୀ, (ବଂ) ଭୟାନକ ଶବ୍ଦକାରୀ ।

ଘୋରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘୁର୍+ଅ+ଆ) ଦେବତାଡ଼ାଲିଲତା, ଘୁର୍ଣ୍ଣି, ସାଂଖ୍ୟମତସିଦ୍ଧ ତାମସିକ ମନୋବୃତ୍ତି,ରବିସଂକ୍ରାନ୍ତବିଶେଷ, (ବଂ) ଦାରୁଣା, ଭୟଙ୍କରୀ, (ଗ୍ରା.ବି)ଘର୍ଷଣ, ଘୋରିବା କର୍ମ, ଡାଲିଆଦିର ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡିଆ ଅଂଶକୁ ଫିଟାଇବା ପାଇଁ ଘୋରଣାରେ ଘାଣ୍ଟିବା, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଘୃଷ୍ଟ, ଘୋରାହୋଇଥିବା ।

ଘୋରାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଘୋରିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ ।

ଘୋରାକୃତି—ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ବ.ବ୍ରୀ) ଘୋରଦର୍ଶନ, ଭୟାନକରୂପ, ବିକଟାକାର ।

ଘୋରାଘୋରି—ଗ୍ରା. ବି. ଘୋରିବା ବା ଘର୍ଷଣ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଚେରମୂଳ ।

ଘୋରାସ୍ତର—ଗ୍ରା. ବି. ଶିଶୁମାନଙ୍କର ନିମନ୍ତେ ସଂଗୃହୀତ ଠଣ୍ଡାକା ଔଷଧ ।

ଘୋରାସ୍ତର—ଗ୍ରା.ବି. ଗୁଳଗଟ ଅନ୍ତର୍ଗତ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗ୍ରାମବିଶେଷ ।

ଘୋରି—ଯା. ବି. ପୁଙ୍ଗଲ୍ୟରତକୁ ଆକ୍ରମଣ କରିଥିବାଆଫଗାନିସ୍ଥାନର ମୁସଲମାନଙ୍କ ବଂଶବିଶେଷ ।

ଘୋରିଘାରି—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ବି. ଉଗ୍ରମରୂପେ ଘର୍ଷଣ କର ।

ଘୋରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଘଷି ଘଷି ଚୁଣ୍ଡାଇବା, ଡାଲିଆଦିକୁ ଅଣ୍ଡାକାରରେ ଘାଣ୍ଟିବା ।

ଘୋରିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘୋରିବାର କର୍ମବାଚ୍ୟରୂପ, ଘର୍ଷଣଦ୍ୱାରା କ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ।

ଘୋଲ—ପୁଂ.ବି.(ଘୁର୍+ମ୍ଳ.ଅ)ଘୋଳଦହି, ତକ, ମଥିତ ଦଧି, (ଗ୍ରା.ବି)ଆମ୍ବ-ଆଦିର ବିକୃତ ଓ ତରଳିତ ଅଂଶ ।

ଘୋଳଘାଟ—ଗ୍ରା.ବି.ହୁଗୁଳୀ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ପଣ୍ଡିଚେରୀଜମାନଙ୍କର ପୂର୍ବତନ ଗଡ଼ ।

ଘୋଳଘୋଳା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ପଚ ମିଳାଇ ଯାଇଥିବା, ଉତ୍ତମରୂପେ ଗୋଳା ଯାଇଥିବା ।

ଘୋଳଜ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଘୋଳ+ଜନ୍+ଅ) ଘୋଳରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଘୃତ ।

ଘୋଳଦହି—ଗ୍ରା.ବି. ଘୋଳ ଦେଖ ।

ଘୋଳପଥର—ଗ୍ରା. (ବାଲେ) ବି. ଲୁଆପଥର ।

ଘୋଳମନ୍ଥନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠ)ଘୋଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାପାଇଁ ଦଧିର ଆଲୋଡ଼ନ ।

ଘୋଳମନ୍ଥନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଖୁଆବାଡ଼,ମନ୍ଥନ-ଦଣ୍ଡ । [ଦହିବରା ।

ଘୋଳବଟକ—ପୁଂ. ବି. ବଟକବିଶେଷ,

ଘୋଳା—ଗ୍ରା.ବଂ. (ଘୋଳାବିଲା ଦେଖ) (ବଂ) ଗୋଳିଆ, ଆବିଳ, କର୍ଦ୍ଦମାକ୍ତ, ଗୋଳମାଳିଆ ହୋଇଯିବା ।

ଘୋଳାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଆମ୍ବଆଦି ପୂରକ୍ ଫଳ ବହୁଦିନ ରହିଗଲେ ତହିଁର ଭିତର ଶସ୍ୟଯାକ ବିକୃତ ଓ ପାଣିଆ ହୋଇଯିବା, ପାଚ ପାଣି-ଫାଟିଯିବା, ଦ୍ରବିତ କରିବା, ଅଣ୍ଡାର ଭିତର ଅଂଶ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଛୁଆ ନ ଫୁଟିବା ।

ଘୋଳାବିଲା—ଗ୍ରା.ବି. (ଏକାର୍ଥସହିତର) ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗ ଓ ଅଙ୍ଗସନ୍ଧିର ବେଦନା ।

ଘୋଳି—ବି.(ଘୁର୍+ଇ+ଇ)ଘୋଳିଶାକ, ପତ୍ରଶାକବିଶେଷ ।

ଘୋଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଘୋଳି+କ+ଆ) ଘୋଳିଶାକ, ଘୋଳ (ଦେଖ) ।

ଘୋଳିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦେହହାତ ବନ୍ଧିବା ବା ବଥାଇବା,ପାଣି-ଫାଟିଯିବା ପାଣେଇବା ।

ଘୋଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଘୋଳ+ଇ)ପତ୍ରଶାକ-ବିଶେଷ ।

ଘୋଣବନ୍ଦ—ଗ୍ରା.ବି. ଘୋଘା, ଗୋଲ-ମାଲଧ୍ୱନି, ବହୁଲୋକଙ୍କର ମିଳିତ ଉଚ୍ଚ ଧ୍ୱନି ।

ଘୋଷ—ବି. (ଘୁଷ୍+ଅ) ଆଭୀରପଲ୍ଲୀ, ଗଉଡ଼ସାହି, ଗଉଡ଼ଜାତି, ଉଚ୍ଚଧ୍ୱନି, ମଶକ, ବର୍ଣ୍ଣୋଚ୍ଚାରଣ କରିବାର ବାହ୍ୟ ପ୍ରଯତ୍ନବିଶେଷ, ଗର୍ଜନ, ଗୋଶାଳା, କାଂସ୍ୟ, ବଙ୍ଗୀୟ କାୟସ୍ଥ, ହିମାଳୟସ୍ଥ ଜନପଦବିଶେଷ, ଜଟ, କନାଗ,ଈଶାନ କୋଣର ଦେଶବିଶେଷ, ଛାଳର ଷାଠିଏ ମୁଖ୍ୟ-ଭେଦରୁ ଏକ ।

ଘୋଷକ—ପୁଂ. ବି. (ଘୋଷ୍+ଅକ) ଘଣ୍ଟାବଜାଳ ଲୋକ, ପ୍ରଗ୍ରହକ ବ୍ୟକ୍ତି, ବକ୍ତା, ଜର୍ଦ୍ଧିଲତା ଓ ଫଳ,(ବଂ)ଧ୍ୱନି-କାରକ, ଘୋଷଣାକାରୀ, ପ୍ରଗ୍ରହକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୋଷିତା ।

ଘୋଷକାଳୁଣ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଶ୍ୱେତ-କୋଷାତକୀ ଲତା, ଜର୍ଦ୍ଧିଲତା, ମହା-କାଳଲତା ।

ଘୋଷକୃତ୍—ବଂ(ଘୋଷ+କୃ+କ୍ୱିପ୍) ଯେ ଶବ୍ଦ କରେ, ଯେ ଆଭୀରପଲ୍ଲୀ ନିର୍ମାଣ କରେ । [ଶୃଙ୍ଗ ।

ଘୋଷକୋଟି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଗୋଟିଏ ପର୍ବତର

ଘୋଷଣ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଘୁଷ୍+ଭାବ.ଅନ) ଧ୍ୱନି, ଇତସ୍ତତଃ ବିଜ୍ଞାପନ ପ୍ରଗ୍ରହ, ଉଚ୍ଚୈଃ-ସ୍ୱରରେ ପ୍ରଖ୍ୟାପନ ।

ଘୋଷଣବର୍ଣ୍ଣ—ବି. (କ.ଧା. ବ୍ୟାକରଣ) ଦୀର୍ଘ ପ୍ରାଣବର୍ଣ୍ଣ, ବର୍ଗର ତୃତୀୟ ଓ ଚତୁର୍ଥବର୍ଣ୍ଣ,ଉଚ୍ଚାରଣ ସମୟରେ ଗମ୍ଭୀର ଧ୍ୱନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣ ।

ଘୋଷଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘୁଷ୍+ଭାବ.ଅନ+ଆ) ଘୋଷଣା (ଦେଖ) ।

ଘୋଷଣାକରିବା—କ୍ରି. କୌଣସି ବିଷୟ ସର୍ବସାଧାରଣରେ ପ୍ରଚାର କରିବା ।

ଘୋଷଣାପତ୍ର—ବି. (ମଧ୍ୟ.କ.ଧା) ପ୍ରକା-ଶ୍ୟରେ ପ୍ରଚାରିତ ଆଦେଶପତ୍ର ।

ଘୋଷଣାଲିପି—ବି.(ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦେଖ) ।

ଘୋଷଣୀୟ—ବଂ. (ଘୁଷ୍+ମ.ଅନୀୟ) ପ୍ରକଟନୀୟ, ପ୍ରକଟ୍ୟ, ଯାହା ଘୋଷଣା କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଘୋଷଯାତ୍ରା—(ବି.ଘୋଷ୍+ଯାତ୍ରା)ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ; ପୁରାକାଳରେ ରାଜାମାନେ ଗୋରୁଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ପରିଦର୍ଶନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଗଉଡ଼ସାହିକୁ ଶୋଭାଯାତ୍ରା କରାଯିବା ପରି, ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଦେବଙ୍କ ରଥଯାତ୍ରା, ଘୋଷ ବା ଗଉଡ଼ମାନଙ୍କୁ ଖେଳାଇବା ଛଳରେ ବନବାସୀ ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କୁ ଆପଣାର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଦେଖାଇବାପାଇଁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର ଦ୍ୱୈତବନକୁ ଯାତ୍ରା ।

ଘୋଷଯିତୃ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଘୁଷ୍+ଣିଚ+ଇତୃ) ବ୍ରାହ୍ମଣ, କୋକିଳ, (ବଂ) ଯେ ବନ୍ଦନା କରେ, ବନ୍ଦୀ ।

ଘୋଷଗ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. (ଘ-ଘର୍ଷଣ) ଭୂମିରେ ପକାଇ ଟାଣିବା, ଘୋଷାଇବା କର୍ମ, ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରୁ ନିମ୍ନକୁ ସହଜରେ ଗାଡ଼ି ଘୋଡ଼ାଆଦି ଯିବା ନିମିତ୍ତ ଯେଉଁ ଗଡ଼ାଣିଆ ପଥ ତିଆରି ହୋଇଥାଏ, ରାସ୍ତା ଉପରଦେଇ ପାଣି ବୋହିଯିବା-ପାଇଁ ହୋଇଥିବା ଗଡ଼ାଣିଆ ପଯଃ-ପ୍ରଣାଳୀ, ଘୋଷଗ୍ର ଚକ୍ର, (ବଂ) ଅଳ-ସୁଆ, ଦୀର୍ଘସୂତ୍ର, (ସ୍ତ) ଘୋଷଗ୍ର ।

ଘୋଷଗ୍ରଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି, ଘୋଷାଇବାର-ଣିଜନ୍ତରୂପ ।

ଘୋଷଗ୍ରଘୋଷର—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁବାର ଭୂମିରେ ଘୋଷାଇବା କର୍ମ ।

ଘୋଷଗ୍ରଚକ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଭୂମିରେ ଘୋଷିଥିବାର ଚକ୍ର ।

ଘୋଷଗ୍ରପାତ୍ରତ—ଗ୍ରା. ବି. ରାଜନଅର, ଦେଉଳ, ଗଡ଼ଖାନା, ମାଲଗୋଦାମ, ଅସ୍ତ୍ରାବଳ ଆଦି ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନକୁ ନିମ୍ନସ୍ଥାନରୁ ବା ଦାଣ୍ଡରୁ ଶଗଡ଼ ଘୋଡ଼ା ଓ ବଗି-ଆଦି ଯିବାପାଇଁ ନିର୍ମିତ ଗଡ଼ାଣିଆ ପାବଚ୍ଛ, ଢାଲୁରାସ୍ତା ।

ଘୋଷବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘୋଷବତ୍+ଇ) ମହାରାଜ ଉଦୟନଙ୍କ ବୀଣା, (ବଂ) ଶବ୍ଦଶାଳିନୀ ଇତ୍ୟାଦି । [ରାଜା]।

ଘୋଷବସୁ—ପୁଂ. ବି.କାଣ୍ୱବଂଶୀୟ ଜଣେ

ଘୋଷବାନ୍—ପୁଂ. ବଂ.(ଘୋଷ+ମତୁ) ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣର ଉଚ୍ଚାରଣରେ ଘୋଷଲୁପ ବାହ୍ୟ ପ୍ରଯତ୍ନ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରବିଶିଷ୍ଟ, ଗମ୍ଭୀର-ଭାବରେ ଶବ୍ଦାୟମାନ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଘୋଷବତୀ ।

ଘୋଷବାନବର୍ଣ୍ଣ—ବି. (ବ୍ୟାକରଣ) ଲଘୁ-ପ୍ରାଣ ବା ଅଘୋଷବାନ୍ ବର୍ଣ୍ଣ, ବର୍ଗର ୧ମ ଓ ୨ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଘୋଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଘୋଷ+କ.ଅ+ଆ) ସାନମହୁରୀ, ଶତପୁଷ୍ପା, ଶତ୍ରୁପ, କଡ଼ଙ୍ଗ, କଳଡ଼ାଶୃଙ୍ଗୀ, ଗାୟତ୍ରୀ, କର୍ଦ୍ଧି, ଗଙ୍ଗା, (ଗ୍ରା.ବି) ଗୀତର ଡୁଡ଼ା, ଧ୍ରୁବପଦ, ବହୁବାର ଆବୃତ୍ତି, ପାଠ ମୁଖସ୍ଥକରିବା, (ବଂ) ଯେଉଁ ଗୀତ ଅର୍ଥ ନ ବୁଝି ପାଠକୁ ଶୁଆପରି ଘୋଷେ, (ଗ୍ରା. ବଂ) କ୍ରୁଦ୍ଧ ।

ଘୋଷାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘୋଷିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ । [କର୍ମ ।

ଘୋଷାଘୋଷି—ଗ୍ରା.ବି.ବହୁବାରଘୋଷିବା

ଜର୍ଦ୍ଧିଲତା ।

ଘୋଷାପାଠ—ଗ୍ରା. ଯେଉଁ ପାଠକୁ ବହୁବାର ଘୋଷି ଆୟତ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଘୋଷାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଭୂମିରେ ଲଗାଇ ଟାଣିକରିନେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ମଠକରିବା, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ମଠ କରିବାଦ୍ୱାରା କୌଣସି-ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବିହଗଞ୍ଜକରିବା ।

ଘୋଷାରିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟଲୋକ ଘୋଷାରିବାଯୋଗୁଁ ଚଳେ ଘୁଷୁରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ନିଜର ବଳ ନ ଥିବାରୁ ବା ଇଚ୍ଛା ନ ଥିବାସତ୍ତ୍ୱେ ବାଧ୍ୟହୋଇ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ମଠରେ କରିବା ।

ଘୋଷାଲ—ଯା. ବି. ବଙ୍ଗୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ-ମାନଙ୍କର ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।

ଘୋଷାଲତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜର୍ଦ୍ଧିଲତା ।

ଘୋଷାହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କ୍ରୁଦ୍ଧହେବା ।

ଘୋଷି—ଗ୍ରା.ବି. ମୁଷ୍ଟ୍ୟାଘାତ,ବଧା,ମୁଥ୍ ।

ଘୋଷିତ—ବିଂ. (ଘୁଷ୍+ମଂ,ତ) ବ୍ୟକ୍ତ, ଯାହା ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶିତ,ପ୍ରଚାରିତ ।

ଘୋଷିତବ୍ୟ—ବିଂ. (ଘୁଷ୍+ମଂ. ତବ୍ୟ) ଯାହା ଘୋଷଣା କରାଯିବା ଉଚିତ, ଘୋଷଣୀୟ ।

ଘୋଷିବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଘୁଷ୍‌ଧାତୁ) ପାଠକରିବା, ଘୋଷଣାକରିବା, ମୁଖସ୍ଥ କରିବା,ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିବା,ପୁନଃପୁନଃ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା, ପୁନଃପୁନଃ ସ୍ମରଣ କରିବା,ବିଚାରିବା, ଏକକଥା ପୁନଃପୁନଃ କହିବା, ଶବ୍ଦକରିବା ।

ଘୋଷାଇବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. ସବୁବେଳେ କହିବା, ମୁଖସ୍ଥକରିବା, ସର୍ବଦା ମନେ ପକାଇବା ।

ଘୋଷୀ—ପୁଂ. ବିଂ.(ଘୁଷ୍+ଇନ୍) ଯେ ଘୋଷଣାକରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘୋଷିଣୀ ।

ଘୋସ୍—ଯା. ବି. ଖାଦ୍ୟାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ ଜୀବମାଂସ, (ଖ୍ରା. ବି) ଉତ୍କୋଚ, ଲଞ୍ଚ ।

ଘୌର—ପୁଂ.ବି. (ଘୋର+ଅ) କାଣ୍ଡ-ଗୋତ୍ରୀୟ ଜଣେ ପ୍ରବର ଋଷି ।

ଘ୍ନ—ପୁଂ. ବି. (ହନ୍+କ.ଅ) ଘାତକ, ନାଶକାରୀ, ଆରୋଗ୍ୟକାରୀ ।

ଘ୍ରଂସ—ପୁଂ. ବି. ଦିବସ, (ବିଂ) ଦୀପ୍ତ ।

ଘ୍ରାଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଘ୍ରା+ଅନ) ନାସିକା, ନାସିକେନ୍ଦ୍ରିୟ, ବାସନା, ଗନ୍ଧଗ୍ରହଣ, (ବିଂ) ଘ୍ରାତ, ଶୁଙ୍ଘାହୋଇଥିବା ।

ଘ୍ରାଣଗ୍ରହଣ—ବି. (ତତ୍ତ) ଗନ୍ଧଶୁଙ୍ଘିବା, ଅନ୍ୟବସ୍ତୁର ଗନ୍ଧକୁ ନିଜର ଅଙ୍ଗୀଭୂତ କରିବା ।

ଘ୍ରାଣଚକ୍ଷୁ—ବିଂ. (ବ.ବ୍ରୀ) ଅନ୍ଧ ।

ଘ୍ରାଣଜ—କ୍ଲୀ. ବିଂ. (ଘ୍ରାଣ+ଘଜ୍+ଅ) ନାସିକେନ୍ଦ୍ରିୟଜାତ ଜ୍ଞାନବିଶେଷ, ଆଘ୍ରାଣମୂଳକ, ନାସିକାଦ୍ୱାରା ଅନୁଭୂତ ବା ଉପଲବ୍ଧ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଘ୍ରାଣଜା ।

ଘ୍ରାଣତର୍ପଣ—ପୁଂ. ବି. (ଘ୍ରାଣ+ତୃପ୍+ଣିଚ୍+ଅନ) ତତ୍ତ; ସୁଗନ୍ଧ, ଯେଉଁ-ଗନ୍ଧ ନାକରେ ପ୍ରବେଶକଲେ ସୁଖ ବୋଧହୁଏ, ସୁରଭି, (ବିଂ) ସୁଗନ୍ଧ-ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଘ୍ରାଣଦୁଃଖଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଘ୍ରାଣ+ଦୁଃଖ+ଦା+ଅ+ଆ)ଚୁଲ୍‌ବନ୍ଦା, ସିଙ୍ଘାଣୀ ।

ଘ୍ରାଣପାକ—ବି.ନାସିକାର ରୋଗବିଶେଷ ।

ଘ୍ରାଣଶକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ) ଗନ୍ଧଗ୍ରହଣ କ୍ଷମତା ।

ଘ୍ରାଣଶ୍ରବଃ—ପୁଂ. ବି. କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କର ସୈନ୍ୟବିଶେଷ ।

ଘ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟ—ବି.(ତତ୍ତ)ନାକ,ନାସିକା-ରୂପ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ।

ଘ୍ରାତ—ବିଂ. (ଘ୍ରା+ତ) ଯାହା ଶୁଙ୍ଘାହୋଇଅଛି, ଆଘ୍ରାତ, (କ୍ଲୀ.ବି) ଅନ୍ଧଗ୍ରହଣ ।

ଘ୍ରାତବ୍ୟ—ବିଂ. (ଘ୍ରା+ମଂ,ତବ୍ୟ) ଯାହା ଶୁଙ୍ଘିବାର ଯୋଗ୍ୟ, (ବି) ଗନ୍ଧ ।

ଘ୍ରାତା—ପୁଂ. ବିଂ. (ଘ୍ରା+କ, ତୃ) ଗନ୍ଧଗ୍ରାହୀ, ଆଘ୍ରାଣକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଘ୍ରାତ୍ରୀ ।

ଘ୍ରାତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଘ୍ରା+କ୍ତି,ତି) ଆଘ୍ରାଣ, ଶୁଙ୍ଘିବା, (ଣ.ତି) ନାସିକା ।

ଘ୍ରେୟ—ବିଂ.(ଘ୍ର—ମଂ.ଯ.) ଶୁଙ୍ଘାଯିବାର ଯୋଗ୍ୟ, ଯାହା ଶୁଙ୍ଘାଯାଇପାରେ, (ବି) ଗନ୍ଧ, ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଙ

ଙ—ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣର ପଞ୍ଚମ ଅକ୍ଷର, ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ଜିହ୍ୱାମୂଳ ଓ ନାସିକା, ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣରେ ନାସିକା ସାହାଯ୍ୟ କରେ, ଏହା ଅନୁନାସିକବର୍ଣ୍ଣ ।

ଙ—ପୁଂ. ବି. (ଙ୍ଗ+ମଂ.ଅ) ବିଷୟ, ବିଷୟସ୍ପୃହା, ବିଷୟରକ୍ଷା, ବିଷୟପରି-ଚାଳନ, ଉଭୟ, (କ.ଅ) ଭୈରବ. ଶିବାନୁଚର. (ଖ.ଅ) ଶବ୍ଦ,ରବ, ଧ୍ୱଜ ।

ଚ

ଚ—ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣର ଷଷ୍ଠ ଅକ୍ଷର, ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଗ ବା ଚ ବର୍ଗର ପ୍ରଥମବର୍ଣ୍ଣ, ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ତାଲୁ ।

ଚ—ଅବ୍ୟ.(ଚଣ୍+ଅ)ସମୁଚ୍ଚୟ,ଅନ୍ୱା-ଚୟ, ଇତରେତର ଯୋଗ, ସମାହାର, ସଙ୍କଳ୍ପ, ପାଦପୂରଣ, ଏବଂ,ଓ, କିନ୍ତୁ, ପୁନରପି, ଯଦି, ଅଥବା, ମଧ୍ୟ, ଆନୁ-ଷଙ୍ଗିକତା,(ଅବଧାରଣ) ନିଶ୍ଚୟ,ହେତୁ, ତୁଲ୍ୟ ଯୋଗିତ୍ୱ, ଉଭୟର ସାମ୍ୟ ।

ଚ—ପୁଂ.ବି.(ଚର+କ.ଅ)ଚନ୍ଦ୍ର, ଶିବ, କଚ୍ଛପ, ଚୌର,ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର,ଶିବାନୁଚର, ଚୋବାଇବା, ଚଙ୍ଗଣ,(ବିଂ) ଦୁର୍ଜନ, ନିର୍ଜୀବ ।

ଚଅଁଚଅଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁ-କରଣ) ବାଛୁରୀ ଗାଈ ଚରକୁ ଓ ଶିଶୁ ମାତୃସ୍ତନକୁ ଚୁଚୁମ୍ବିବାବେଳେ ହେବା-ଶବ୍ଦ ।

ଚଅଁଫଳା—ଗ୍ରା.ବି. ଚଞ୍ଚଳମତି, ଅସ୍ଥିର ।

ଚଅଁର—ଗ୍ରା.ବି.ଚମରୀ ବା କପିଳା-ଗୌର ଲାଙ୍ଗୁଳର ଲମ୍ବ ଲୋମଗୁଚ୍ଛ ଏକତ୍ର ମୂଳରେ ବନ୍ଧାଯାଇ ଉଆର-ହୋଇଥିବା ଚାମର, ନଡ଼ିଆ ଓ ଖଜୁରି ଗଛର ଫଳମାନ ଯେଉଁ ଗଛରୁ ବାହାରିଥାଏ, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବି.) ନିଶ୍ଚୀର ଆଣ୍ଠିକାଠ ।

ଚଅଁରଡାଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଚାମର ଇତ-ସ୍ତତଃ ସଞ୍ଚାଳନ କରିବା, ଚାମରଦ୍ୱାରା ବିଞ୍ଚିବା ।

ଚଅଁରପକାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ସ୍କନ୍ଧଦେଶରୁ ଫୁଲ ଫଳଧାରୀ ଚଅଁର ବାହାର କରିବା, ଚଅଁର ଡାଳିବା ଦେଖ ।

ଚଅଁରମୁଠା—ଗ୍ରା. ବି. ପୂଜାକରୁଥିବା ସମୟରେ ପାଳିବାକୁ ଯେଉଁ ଚଅଁର ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି, ଚାମରର କେଶଗୁଚ୍ଛ ଏକତ୍ର ବନ୍ଧାଯାଇ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ବେଣୁସଙ୍ଗେ ସଂଯୁକ୍ତ କରା-ଯାଇଥାଏ ।

ଚଅଁଗ୍—ଗ୍ରା.ବି. ଗ୍ରୀଷ୍ମର ଭଲ ଲଞ୍ଜରେ ଗୋଲ୍ଲଏ ବାଲଥିବା (ଗାଈ କମ୍ବା ବଳଦ)।

ଚଅଁଗିବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ଚଅଁର କାଢ଼ିବା, (ଚଅଁର ପକାଇବା ଦେଖ,) କୌଣସି ଭଙ୍ଗପ୍ରବଣ ପଦାର୍ଥ ଫାଟିଯିବାର ପୂର୍ବାଭାସ ପ୍ରକାଶ କରିବା, ଘରକଥା ନ ବୁଝି ଇତସ୍ତତଃ ବୁଲିବା।

ଚଅଁରେଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଚଅଁର ପକାଇବା ଦେଖ)।

ଚଇ—ବି. (ସଂ-ଚବିକା) ଲତାକାର ଏକପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷ, ଗୃଲ୍ମକାଠ।

ଚଇତ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ସଂ-ଚୈତ୍ର) ଚୈତ୍ରମାସ, ବସନ୍ତଋତୁର ପ୍ରଥମ ବା ଆଦ୍ୟ।

ଚଇତନ—ଗ୍ରା.ବି.ପଦ୍ୟ,ଚେତା,ଚେତନା, ଜ୍ଞାନ, ଚୈତନ୍ୟ, ବଙ୍ଗଦେଶୀୟ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଧର୍ମପ୍ରଗ୍ରବକ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ପ୍ରହାର, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଚେତନା ଉଦିତ ହୁଏ।

ଚଇତବାଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଚୈତ୍ରମାସରେ ବ୍ୟାପିବା ଦୁଇଜ୍ୱର ରୋଗ।

ଚଇତା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଚୈତ୍ରମାସସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଚୈତ୍ରମାସରେ ଆମଦାନୀ କରାହେବା (ଫସଲ)।

ଚଇତଘୋଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି.ଚୈତ୍ରପୂର୍ଣ୍ଣିମୀରେ କେତେକମାନେ ବତା-ଥାଟ ପଞ୍ଚରା ଉପରେ ଲୁଗ ଘେରାଇ ଯେଉଁ ଘୋଡ଼ାର ରୂପ ନଗ୍ନନ୍ତି।

ଚଇତମତା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଚୈତ୍ରମାସରେ ହେବା ବର୍ଷା, (ବଂ) ଚୈତ୍ରମାସରେ ବର୍ଷିବା ବା ମାତିବା (ମେଘ)।

ଚଇନ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ସ୍ଥିର, ଶାନ୍ତ,ନିଶ୍ଚଳ, ସୁସ୍ଥ, (ବି) ସ୍ଥିରତା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦତା, ଆରାମ। ବ୍ରାହ୍ମଣବିଶେଷଙ୍କର ଉପନାମ (ସାଙ୍ଗ)।

ଚଇନ୍‌ଫିଟ୍—ସା.ବି. ଗୋଡ଼ଠାରୁ ମୁଣ୍ଡ-ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାବୁଗିରି ଉପଯୁକ୍ତ ସାଜ-ସଜ୍ଜାରେ ସଜ୍ଜିତ, ଲମ୍ବଶାଟପଟାବୃତ।

ଚଇନ୍‌ମହାଘାଟେ—ଗ୍ରା. ବି. (ଅବଜ୍ଞା-ସୂଚକବ୍ୟବହାର) ସବେସର୍ବା, ପ୍ରଧାନ ଲୋକ,(ବ୍ୟଙ୍ଗ) କେହ ନୁହେ।

ଚତୁ—ଗ୍ରା.ବଂ.(ସଂ-ଚତୁର)ଚାରିସଂଖ୍ୟକ, ଚାରିଦିଗରେ ଅବସ୍ଥିତ, (ଯଥା—ଚୌହଦ୍ଦି) ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଅମୁକସଂଖ୍ୟାରେ ଚାରିଦ୍ୱାରା ଗୁଣିତ ହେଲେ (ଯଥା—ତିନି ଚତୁ ବାର।)

ଚତୁଅଂଶ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଚତୁର୍ଥାଂଶ)ଏକ-ଚତୁର୍ଥାଂଶ।

ଚତୁଅଂଶା—ଗ୍ରା.ବି.ଚାରିପାଖବିଶିଷ୍ଟ, ବର୍ଗ କ୍ଷେତ୍ରାକୃତି, ଚାରି ସମକୋଣବିଶିଷ୍ଟ (କ୍ଷେତ୍ର)।

ଚତୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଅଳତ, ଶିଶୁମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ଓ ଦେହରେ ହେବା ଚକା ଚକା ଜାଲିମଳା ରୋଗ,(ଗ୍ରା.ବଂ)ଚତୁର୍ଥ (ଗ୍ରା.ବାଲେ ବି)ଗୋରୁଙ୍କ ରୋଗବିଶେଷ।

ଚତୁଆଖିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯେ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଆଖିରଖି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଖୁବ୍ ସତର୍କ ଓ ସାବଧାନ, କୌଶଳୀ, ବୁଦ୍ଧିମାନ୍।

ଚଉରି—ଗ୍ରା. ବି. କେଶରେ ନିର୍ମିତ କେଶବନ୍ଧନ ରଜ୍ଜୁ।

ଚତୁକ—ଗ୍ରା.ବି. ଚାରିଆଙ୍ଗୁଳ ପରିମାଣ, ଚତୁଷ୍ପଥ, ବହୁଲୋକଙ୍କ ମିଳନସ୍ଥଳ, ଗଞ୍ଜ, ଗୃହର କାଷ୍ଠସ୍ତମ୍ଭର ମୁଣ୍ଡଉପରେ ଥିବା କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ,ଚତୁଷ୍କୋଣବିଶିଷ୍ଟସ୍ଥାନ।

ଚତୁକଠ,ଚତୁକାଠ—ଗ୍ରା. ବି. ଘରର ଦୁଆରମୁହଁରେ ବା ଝରକାରେ ଲାଗି-ଥିବା ଫରମା, ଯାହାରେ କବାଟ ଝୁଲ-ଥାଏ।

ଚତୁକଡ଼ି—ଗ୍ରା.ବି. ସୁନାରେ ତିଆରି ଗଳାର ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ।

ଚତୁକଣି—ଗ୍ରା.ବି.ଚାରିକୋଣବିଶିଷ୍ଟ।

ଚତୁକତ—ଗ୍ରା.ବି. ଚାରିଦିଗ, ଚାରିପାଖ, (ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବଂ) ଚାରିପାଖେ।

ଚତୁକନା—ଗ୍ରା.ବି. ଚାରିଗୋଟି ମୁନ ବା ଶାଖାଥିବା ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ।

ଚତୁକନ—ଗ୍ରା.ବି. (ସମ୍ମ.)ବି. ପଥନିର୍ମିତ ଚତୁଷ୍କୋଣ ପାନ୍ଥ, ଚତୁଷ୍ପଦୀ।

ଚତୁକସ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଦୃଢ଼ଭାବରେ ଆବଦ୍ଧ, ଚାରିଆଡ଼ୁ ବନ୍ଧାହୋଇଥିବା, ମଜବୁତ, ବଳୁଆ,ଦୃଢ଼, ଚତୁର, ସର୍ବକର୍ମନିପୁଣ, ଧୁରନ୍ଧର, ଖୁବ୍ ସାବଧାନ, ସତର୍କ-ଯାହାର ସବୁଆଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟି ଥାଏ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ସମତଳ।

ଚତୁକା—ଗ୍ରା. ବି. ଜଳସଂଗ୍ରହାର୍ଥ ଗଡ଼ଆ ବା ଗଣ୍ଡି, ଗଞ୍ଜପା ଓ ତାସଖେଳରେ ଚାରିଗୋଟି ଟିପଥିବା ସାର, ପାକ-ପୁଙ୍ଖରୁ ଲିପା ପୋତିଥିବା ଚୁଲ୍ଲୀର ଚାରିପାଖ ସ୍ଥାନ।

ଚତୁକ—ଗ୍ରା.ବି. ବସିବା ନିମନ୍ତେ ଚାରି-ଗୋଡ଼ିଆ କାଷ୍ଠ ବା ପଥରର ଆସନ, ପଛ ପଟରେ ଆଉଜିବାର ଉପଯୋଗୀ ବାଡ଼ିଥିବା କାଷ୍ଠ ବା ବେତର ଆସନ, ଖୁରସୀ, କଣ୍ଡୁର ନୋଳିବିଶେଷ, ଗ୍ରାମ ବା ନଗର ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ବା ଚତୁଷ୍ପଥରେ ଅବସ୍ଥିତ ପ୍ରହରୀଙ୍କ ଆଡ଼ଡ଼ା, ଫାଣ୍ଡି, ଲଗିବାକର୍ମ, ପହରା, ଗୃହମଧ୍ୟସ୍ଥ ଚତୁଷ୍କୋଣବିଶିଷ୍ଟ ପିଣ୍ଡା, (ଯାହାରେ ବସାଇଠା ଖିଆପିଆ ଆଦି କାର୍ଯ୍ୟମାନ ଘରର ଲୋକେ କରନ୍ତି)।

ଚତୁକଆ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚତୁକଦାର ଦେଖ) (ଗ୍ରା.ବଂ) ଚାରିକୋଣିଆଁ।

ଚତୁକଦାର—ଗ୍ରା.ବି. ଗ୍ରାମର ବା ଗୃହର ରକ୍ଷକ, ପହରାବାଲା।

ଚତୁକଦାରି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚତୁକଦାରର କର୍ମ, ଚତୁକଦାରର ଚାକିରି, (ଗ୍ରା.ବି) ଚତୁକଦାରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ।

ଚତୁକଦାରିଆଇନ୍—ଗ୍ରା. ବି. ବଙ୍ଗର ୧୮୭୦ ମସିହାର ୬ ଆଇନ୍, ଯେଉଁ ଆଇନାନୁସାରେ ବଙ୍ଗ ବିହାର ଓଡ଼ିଶାରେ ଚକଦାର ଏବଂ ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟ ଓ ପଞ୍ଚାୟତମାନେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଆସୁଥିଲେ ଓ ଚତୁକଦାର ଟିକସ ଆଦାୟ ହେଉଥିଲା।

ଚତୁକଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚତୁକକରିବା, ପହରାଦେବା।

ଚତୁକଦେଇ—ଗ୍ରା. ବି. ରାଜାମାନଙ୍କର ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀବିଶେଷଙ୍କ ନାମ।

ଚତୁକୁଣା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଚତୁକୋଣିଆ, ଚତୁଷ୍କୋଣବିଶିଷ୍ଟ (କ୍ଷେତ୍ର ବା ବସ୍ତୁ)।

ଚତୁକୋଣା—ଗ୍ରା. ବି. ଚତୁଷ୍କୋଣ ବିଶିଷ୍ଟ (କ୍ଷେତ୍ର ବା ବସ୍ତୁ)।

ଚତୁଖାନା, ଚତୁଖାନ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହ-କୋଣିଆ ଆକାରରେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ହୋଇ-ଥିବା ବସ୍ତୁ, ଗୃହଭାଷା, ଜରାୟୁଜ, ଅଣ୍ଡଜ, ସ୍ୱେଦଜ, ଉଦ୍ଭିଜ୍ଜ ଏହି ଗୃହ ଜାତିର ଜୀବ ।

ଚତୁଖୁଣ୍ଟିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଗୃହଗୋଟି ଖୁଣ୍ଟ-ବିଶିଷ୍ଟ ଚତୁଷ୍କୋଣ, ଗୃହକୋଣିଆ ।

ଚତୁଗୁଣ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଗୃହଗୁଣା, ଚତୁର୍ଗୁଣ, ମୂଳ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଗୃହରେ ଗୁଣିଲେ ଯାହା ହେବ ସେହି ପରିମିତ ।

ଚତୁଠ—ଗ୍ରା.ବି. ଗୃହଭାଗରୁ ଏକଭାଗ ।

ଚତୁଠା—ଗ୍ରା.ବି. ଚତୁଠ ଦେଖ, ମାସର ଚତୁର୍ଥ ଦିବସ ବା ତାରିଖ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଚତୁର୍ଥ

ଚତୁଠି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଚତୁର୍ଥୀ) ଗୃହ୍ୟମାନ ପକ୍ଷର ଚତୁର୍ଥୀ ତିଥି, ଶିଶୁ ଜନ୍ମର ଚତୁର୍ଥ ଦିବସର କୃତ୍ୟ, ବିବାହର ଚତୁର୍ଥ ଦିବସ ଓ ସେହିଦିନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଇସ୍ତାହାର, ମାସର ଚତୁର୍ଥ ଦିବସ ।

ଚତୁଠିଚେତ୍ତର—ଗ୍ରା.ବି.ବିବାହର ଚତୁର୍ଥ ଦିନ କନ୍ୟା ଘରେ ବରଥିଲେ ବର-ଘରୁ ବା ବରଘରେ କନ୍ୟା ଥିଲେ କନ୍ୟା ବାପଘରୁ ପଠାଯିବା ଚତୁର୍ଥୀ କର୍ମର ସରଞ୍ଜାମ । [ମାତ୍ର ।

ଚତୁଠେ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ଏକଚତୁର୍ଥାଂଶ

ଚତୁଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରସ୍ଥ, ଓସାର, ଆଡ଼, ଫରଗ୍ଗ, (ବିଂ)ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ, ଫରଗ୍ଗ, ପ୍ରଶସ୍ତ ।

ଚତୁତ—ଗ୍ରା.ବି. ଲୁଗାଆଦିର ଗୃହଭଙ୍ଗ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଗୃହ ଭଙ୍ଗରେ ଭଙ୍ଗା ବା ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇଥିବା (ଲୁଗା) ।

ଚତୁତରଫ—ଗ୍ରା. ବି.ଗୃହଦିଗ, (ଗ୍ରା,ବି ବିଂ.) ଗୃହଦିଗରେ,ସର୍ବତ୍ର,ସବୁଠାରେ ।

ଚତୁତରା—ଗ୍ରା.ବି. ଗୃହନ, ବସିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମେଲ ଚତୁଷ୍କୋଣ ପୀଠ, ପକ୍ଷା ତୁଳସୀ ଚତୁତ୍ତ, ଚତୁବଚା, ଗୃହସ୍ଥର ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଜଳ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଚତୁଷ୍କୋଣ ଜଳକୁଣ୍ଡ ।

ଚତୁତଲ—ଗ୍ରା.ବି. (ଚତୁତାଲ ଦେଖ) ।

ଚତୁତା—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବିଂ.(ଚତୁତ ଦେଖ) ।

ଚତୁତାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚତୁତବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, (ଚତୁତବା ଦେଖ) ।

ଚତୁତାଚତୁତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚତୁଷ୍ପୁଟ) ଲୁଗାକୁ ଗୃହଭଙ୍ଗରେ ଛିଦ୍ରମରୁପେ ଭାଙ୍ଗିବା, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଗୃହ ଭଙ୍ଗ ହୋଇ ଛିଦ୍ରମରୁପେ ଭଙ୍ଗା ହୋଇଥିବା ।

ଚତୁତାର—ଗ୍ରା.ବିଂ. ବହୁ ଚତୁଷ୍କ ଆକା-ରରେ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ, ଦୁଇ ' ସୂତାରେ ବୁଣାଯାଇଥିବା (ଲୁଗା, ମଶାରି ପ୍ରଭୃତି) ।

ଚତୁତାଳ—ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଦେବତାଙ୍କ ରଥର ଗୃହପାଖରେ ଦୋମହଲା ପରି ବୁଲିଥିବା କାଠର ଛତ,(ଗ୍ରା.ବି)ମୃଦଙ୍ଗର ତାଳବିଶେଷ ।

ଚତୁତାଲା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଚତୁସ୍ତଳ)ଗୃହ-ତଳବିଶିଷ୍ଟ କୋଠା, ଗୃହମହଲା ।

ଚତୁତି—ଗ୍ରା. ବି. ଚତୁପଦୀ ବା ପଦର ଠୋଲା ।

ଚତୁତିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବସ୍ତ୍ରାଦିକୁ ଗୃହଭଙ୍ଗ ବା ଗୃହପରନ୍ତ କରି ସଜାଡ଼ିବା ।

ଚତୁତିରଶ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶ) ଚତୁତିରଶସଂଖ୍ୟା, ୩୪ ସଂଖ୍ୟା, (ବିଂ) ଚତୁତିରଶସଂଖ୍ୟକ ।

ଚତୁତିଶା—ଗ୍ରା.ବି.'କ'ଠାରୁ'କ୍ଷ'ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କ୍ରମରେ ଆଦ୍ୟ ଅକ୍ଷର ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରଚିତ ୩୪ପଦବିଶିଷ୍ଟ ପଦ୍ୟ, କର୍ତ୍ତ କ୍ଷ ।

ଚତୁଥ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକଚତୁର୍ଥାଂଶ, ଚତୁର୍ଥ ଭାଗ, ମରହଟ୍ଟାମାନେ ମୁସଲମାନ-ଶାସିତ ବଙ୍ଗ ବିହାର ଓଡ଼ିଶାରୁ ଯେଉଁ କର ଆଦାୟ କରୁଥିଲେ କୌଣସି ରୟତଜମି ବିକ୍ରୀହେଲେ କରସମନର ଗୃହଭାଗରୁ ଭାଗେ, ଯାହାକି ଖଣ୍ଡଦ୍ଦାର ଜମିଦାରଙ୍କୁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାମ ଦେଇ ଆପଣା ନାମ ଦାଖଲ ଖାରଜ କରାଏ (ମିଛଟେ-ସନ୍ ଫି ।)

ଚତୁଥା—ଗ୍ରା(ସମ୍ବ)ବି.ଚତୁର୍ଥାଂଶ,ମାସର ଚତୁର୍ଥ ଦିନ ବା ତାରିଖ,(ବିଂ)ଚତୁର୍ଥ ।

ଚତୁଦ—ଗ୍ରା.ବି.ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ସଂଖ୍ୟା,୧୪(ବିଂ) ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶସଂଖ୍ୟକ ।

ଚତୁଦପୁରୁଷ—ଗ୍ରା.ବି. ମନୁଷ୍ୟର ପୂର୍ବ-ବର୍ତ୍ତୀ ସାତପୁରୁଷ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସାତ ପୁରୁଷ ।

ଚତୁଦଶଣ୍ଡା—ଗ୍ରା.ବି.କୌଣସି ରୋଗ ବା ବିପଦଦ୍ୱାରା ବିଶେଷଭାବରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେବା ଅବସ୍ଥା, ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଅବସ୍ଥା ।

ଚତୁଦବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ—ଗ୍ରା.ବି. ସପ୍ତ ପାତାଳ ଓ ସପ୍ତସ୍ୱର୍ଗ । [ଦେଖ ।

ଚତୁଦଭୁବନ—ଗ୍ରା. ବି. ଚତୁଦବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ

ଚତୁଦମାଦଳ—ଗ୍ରା.ବି. ପୁରୀ ସହରରେ-ଥିବା ଚୈତନ୍ୟ-ଭକ୍ତସମ୍ପ୍ରଦାୟୀଗଣ ଚତୁଦଖଣ୍ଡି ମାଦଳ ବା ମୃଦଙ୍ଗ ଓ ଝାଞ୍ଜ ବଜାଇ ନଗର ଓ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ବେଢ଼ାରେ କରିବା ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ।

ଚତୁଦଳ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚତୁର୍ଦ୍ଦୋଳ) (ଚତୁଦୋଳ ଦେଖ) ଗୃହଜଣ ଖେଳିବା ଖେଳ ।

ଚତୁଦାନା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଚତୁର୍ଧାନ୍ୟ) ୪ଟି ମୁକ୍ତାର ଦାନା ଝୁଲୁଥିବା କର୍ଣ୍ଣ-ଭୂଷଣ ।

ଚତୁଦଗ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଚତୁର୍ଦ୍ଦିକ୍)ଗୃହ-ଆଡ଼, ଗୃହଦିଗ,(କ୍ରି. ବିଂ)ଗୃହଆଡ଼େ ।

ଚତୁଦଗା—ଗ୍ରା.ବି, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଘେରିଥିବା, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗବ୍ୟାପୀ, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ଗୃହ-ଆଡ଼େ, ସବୁଆଡ଼େ ।

ଚତୁଦୁଆର—ଗ୍ରା.ବି. ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଚୀନ ରାଜାମାନଙ୍କର ସାମୟିକ ରାଜଧାନୀ-ବିଶେଷ,(ଏହା କଟକର ଉତ୍ତର-ପଶ୍ଚିମ ସାତମାଇଲ ଦୂରରେ ବିରୁପା ନଦୀ କୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ) (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଗୃହ-ଦ୍ୱାରବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚତୁଦୃଢ଼—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ—ଚତୁର+ ଦୃଢ଼) ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୃଢ଼ ।

ଚତୁଦୋଳ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚତୁର୍ଦ୍ଦୋଳ) ମନୁଷ୍ୟବାହ୍ୟ ରାଜକୀୟ ଯାନବିଶେଷ, ଗୃହଜଣ ବୋହୁବା ଶିବିକା, ବିମାନ, ପାଲଙ୍କି ।

ଚତୁଧୁଣ୍ଣ—ଗ୍ରା.ସଂ. ବି. (ସଂ-ଚତୁର୍ଧୁର୍ଣ୍ଣ) ଜାତି ଓ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ ।

ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉପାଧି, ଓଡ଼ିଆ ଜମିଦାରଙ୍କ ସମ୍ମାନସୂଚକ ଉପାଧିବିଶେଷ, ମୁସଲ-ମାନ ଅଧିକାର କାଳରେ ତାଲୁକାର ପ୍ରଧାନ କର୍ମଚାରୀ, (ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି) ସ୍ଥୂଲ-କାୟ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଚତୁଷ୍ପଟ — ଗ୍ରା.ବି. ଚାରିଆଡ଼, ଚାରିପାଖ, ଯେଉଁ କାଠର ଚାରିପାଖ ତଞ୍ଚା ହୋଇ ଚାରିଅଂଶିଆ ହୋଇଅଛି, ଏକପ୍ରକାର ପଣାଖେଳ, ସର୍ବନାଶ, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଚାରି-ଆଡ଼ ଖୋଲା, ଅରକ୍ଷିତ ।

ଚତୁଷ୍ପଣି — ଗ୍ରା, ବି. ଚାରିଭାଗରୁ ଭାଗେ ହିସାବରେ ଆଦାୟ କରାଯିବା ଶୁଳ୍କ ।

ଚତୁଷ୍ପଦୀ — ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଚତୁଷ୍ପଦୀ) ଚାରି ଓ କ୍ୱଚିତ୍ ତତୋଽଧିକ ପଦବିଶିଷ୍ଟ ସଙ୍ଗୀତ, (ସଂ-ଚତୁଷ୍ପଦୀ) ଚାରିକୋଣିଆ ପଟ-ଦାନା, ଟୋଲା, ଚବୁତ, ପଲଙ୍ଗ,

ଚତୁଷ୍ପହର — ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଚତୁଷ୍ପ୍ରହର) ଯେଉଁ ଦାସଦାସୀମାନେ ରାତି ଓ ଦିନ ଚାରିପହର ଲେଖାଏଁ ପାଳକରି ଉପ-ସ୍ଥିତ ଥାଆନ୍ତି, ଅର୍ଦ୍ଦଳୀ, ଚାରିପହର ଖଟିବା ଚାକର ।

ଚତୁଷ୍ପାଟି — ଗ୍ରା. ବି. ଗୋଲ ନ ହୋଇ ଚାରିପାଖ ସମାନ ଭାବରେ ତଞ୍ଚା ହୋଇ ଥିବା କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ ।

ଚତୁଷ୍ପାଠୀ,ଚତୁଷ୍ପାଡ଼ୀ,ଚତୁଷ୍ପାଢ଼ୀ — ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଚତୁଷ୍ପାଠୀ) ଗ୍ରାମ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ପାଠଶାଳା, ସଂସ୍କୃତ ପାଠଶାଳା, ଟୋଲ, ବୈଠକ ଘର, ଚାରିଦ୍ୱାରଯୁକ୍ତ ମଣ୍ଡପ ।

ଚତୁଷ୍ପାୟା — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚତୁଷ୍ପାଦ) ଚାରିଗୋଡ଼ିଆ ଛୋଟ ହାଲୁକା ଖଟ, ଖଟିଆ ।

ଚତୁଷ୍ପାଲ — ଗ୍ରା.ବି. ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କୁ ବୋହିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ମନୁଷ୍ୟବାହ୍ୟ ଛୋଟ ଡୋଲି ବା ଖଟିଆ ।

ଚତୁଷ୍ପିଠି — ଗ୍ରା.ବି. କୌଣସି ଘନପଦା-ର୍ଥର ଚାରିପାର୍ଶ୍ୱ ବା ତଳ, ଚାରିଆଡ଼, ଚାରିଦିଗ ।

ଚତୁଷ୍ପିଠିଆ — ଗ୍ରା. ବଂ. ଯେଉଁ ପଶୁ ସବୁ-ପ୍ରକାର (ଚାରିପ୍ରକାର) ଭାର ବୋହି-ବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ, (ଲ. ଅର୍ଥ) ଚତୁରସ୍, ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତି ସବୁକାର୍ଯ୍ୟରେ ପାରଙ୍ଗମ ।

ଚତୁଷ୍ପେଖ — ଗ୍ରା. ବି. ମନ୍ଦିର ବା ଦେବ-ବିଗ୍ରହଙ୍କର ଚାରିପାଖେ ବୁଲିଆସିବା, ପରିକ୍ରମା ।

ଚତୁଷ୍ବଟ — ଗ୍ରା. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ରଜଳାଧାର, ଜଳକୁଣ୍ଡ ।

ଚତୁଷ୍ବନ — ଗ୍ରା. ପଚାଶ ଅପେକ୍ଷା ଚାରି ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା, ୫୪ସଂଖ୍ୟା, (ବଂ) ୫୪ ସଂଖ୍ୟକ ।

ଚତୁଷ୍ବନ୍ଧ--ଗ୍ରା.ବଂ.(ପୁଙ୍ଗେ)କଟକରେ ବ୍ୟବ-ହୃତ (ସେର) ଯାହା ଓଜନରେ ୧୦୮ ଟଙ୍କା ସଙ୍ଗେ ସମାନ(ଥିଲା) ପକାସେର, ଚାରି ବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ, ଧଳା, କଳା, ନାଲି ଓ ହଳଦିଆ ଏହି ଚାରିଟି ରଙ୍ଗର ।

ଚତୁଷ୍ବନ୍ଦୀ—ଗ୍ରା.ବି.ଅଣ୍ଟାପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବିବା ପ୍ରଚାରହାତବାଲା ଏକପ୍ରକାର ମରହଟ୍ଟିଆ ଜାମା ବା ମିରଜେଇ, ଘୋଡା ବା ବଳଦର ଚାରିଗୋଡର ନାଲବନ୍ଦୀ ।

ଚତୁଷ୍ବନ୍ଧ — ଗ୍ରା.ବି. ଚତୁଷ୍କଠା, ଦେଖ ।

ଚତୁଷ୍ବର୍ଗ — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚତୁର୍ବର୍ଗ) ଧର୍ମ ଅର୍ଥ କାମ ଓ ମୋକ୍ଷରୂପେ ଚାରି-ଗୋଟି ଲକ୍ଷ୍ୟ ବା ଫଳ ।

ଚତୁଷ୍ବାହା—ଗ୍ରା.ବଂ. ଚତୁର୍ଭୁଜବିଶିଷ୍ଟ, ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ, ବିଷ୍ଣୁ ।

ଚତୁଷ୍ବିଂଶ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. ଚବିଶ, ୨୪ସଂଖ୍ୟା, (ବଂ) ଚବିଶସଂଖ୍ୟକ ।

ଚତୁଷ୍ମଥା — ଗ୍ରା.ବି. ବ୍ରହ୍ମା, ଚତୁଷ୍ଛକ ଚାରିଆ, (ବଂ) ଚାରିଟି ମସ୍ତକବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚତୁଷ୍ମହଲ—ଗ୍ରା.ବି. ଚତୁଷ୍ତାଲ ଦେଖ ।

ଚତୁଷ୍ମୁହାଁ — ଗ୍ରା. ବଂ. ଚାରିଟି ମୁଖ ବା ଦ୍ୱାରବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚତୁରଙ୍ଗୀ — ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ, ଛକଚାରିଆ, ଏକପ୍ରକାର ବାତରୋଗ, ଚତୁରଙ୍ଗ ବଳ ।

ଚତୁରସ୍—ଗ୍ରା.ବଂ. (ବର୍ଗକ୍ଷେତ୍ର)ଯାହାର ଚାରିବାହୁସମାନ, ଚାରିଆଡ଼ ସମ-ପରିମିତ, ଭଲ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ, ଷୋଳପଣୀ, ସମତୁଲ, ଶକ୍ତ, ମଜବୁତ୍, ଚତୁରସ ଦେଖ ।

ଚତୁରା—ଗ୍ରା.ବି.ଗୃହସଂଲଗ୍ନ ଯେଉଁ ମାଟି ବା ପଥର ବା ଇଟାର ସ୍ତୂପରେ ତୁଳସୀ ରୁଆ ହୋଇଥାଏ ।

ଚତୁରାଅଶି—ଗ୍ରା.ବି. ଅଶି ଅପେକ୍ଷା ଚାରି-ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା, ୮୪ ସଂଖ୍ୟା (ବଂ) ଚତୁରାଅଶି ସଂଖ୍ୟକ ।

ଚତୁରାନବେ—ଗ୍ରା. ବି. ନବେ (୯୦) ଅପେକ୍ଷା ଚାରି ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା, (ବଂ) ଚତୁରାନବେ ସଂଖ୍ୟକ ।

ଚତୁରାଲିଶ—ଗ୍ରା. ବି. ଚାଳିଶରୁ ଚାରି ଅଧିକସଂଖ୍ୟା, ୪୪, (ବଂ) ଚତୁରାଲିଶ ସଂଖ୍ୟକ ।

ଚତୁରାସେବା—ଗ୍ରା.ବି. ତୁଳସୀଚତୁରାରେ ବୃନ୍ଦାବତୀ (ତୁଳସୀ) ଙ୍କର ଜଳଦାନ ପୂଜାଦି କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଚତୁରାସ୍ତା—ଗ୍ରା. ବି. ଚାରିପଥର ମିଳନ ସ୍ଥାନ, ଛକ ।

ଚତୁରୀ — ଗ୍ରା. ବି. କେଶଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ କେଶବନ୍ଧନ ରଜ୍ଜୁ, ଚାରିଆଡେ ଘେରି ଥିବା ପ୍ରାଙ୍ଗଣ, ଖଞ୍ଜା, ଚତୁଶାଳା, ଚାମର, ସତ୍ୟଆତ୍ମ (ଦେଖ), ଅଗଣା ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଛୋଟ ପକ୍କାବେଦୀ ।

ଚତୁରାଭରଣ — ଗ୍ରା. ବି. ଚତୁରାର ଗୁଚ୍ଛର ମୂଳଗଣ୍ଠି ଉପରେ ଜଡ଼ଦ୍ୱାରା ଦୃଢ଼ହୋଇ ବସାଯାଇଥିବା ପନ୍ନାକୃତ ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ ।

ଚତୁଶାଳା — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚତୁଃଶାଳା) ବର୍ଗାକୃତି ଘର, ମୁନିମାନଙ୍କ ଘର, ଚାରିପାଖେ ଡାଲି ଚାଲିଥିବା ଘର ।

ଚତୁଷଠି — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚତୁଃଷଷ୍ଟି) ଷାଠିଏ ଅପେକ୍ଷା ଚାରି ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା, ୬୪ସଂଖ୍ୟା, (ବଂ) ୬୪ ସଂଖ୍ୟକ ।

ଚତୁଷଠିକଳା — ଗ୍ରା.ବି. ଚତୁଷଠି ପ୍ରକାର କଳାବିଦ୍ୟା ।

ଚତୁଷଠିବନ୍ଧ—ଗ୍ରା. ବି. କାମଶାସ୍ତ୍ରାନୁସାରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସ୍ତ୍ରୀପୁରୁଷସଙ୍ଗମ ୬୪ ପ୍ରକାର ବିଧି ବା ଅବସ୍ଥାନ ।

ଚତୁସମ — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚତୁଃସମ) ଚାରି ଗୋଟି ସୁଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟର ସମାହାର, (ଚନ୍ଦନ,ଅଗୁରୁ, କର୍ପୂର, (ମତାନ୍ତରେ) କସ୍ତୁରୀ ଓ କୁଙ୍କୁମ) ଚାରିଗୋଟି ଶ୍ଳେଷ୍ମା-ନିବାରକ ଔଷଧ ଦ୍ରବ୍ୟର ଚୂର୍ଣ୍ଣ, ଲବଙ୍ଗ ଜୀରା, ଜୁଆଣୀ ଓ ହରିଡ଼ାର ଚୂର୍ଣ୍ଣରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପାଚକ । [ଖେଳ ।

ଚତୁସାର — ଗ୍ରା. ବି. ପଶାପାଲି, ପଶା-

ଚତୁସ୍ତର — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚତୁଃସପ୍ତତି) ସତୁରିଅପେକ୍ଷା ଚାରି ଅଧିକସଂଖ୍ୟା, ୭୪ସଂଖ୍ୟା, (ବିଂ) ୭୪ ସଂଖ୍ୟକ ।

ଚତୁହଦ — ଗ୍ରା. ବି. ସୀମା, ଚତୁଃସୀମା, (ବିଂ) ଚତୁଃସୀମାରେ ଅବସ୍ଥିତ,ସୀମାକୁ ଲାଗିଥିବା ।

ଚଁକିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚମକିବା ।

ଚଁଘରା — ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଚାଙ୍ଗଡ଼ା, ଚାଙ୍ଗୁଡ଼ି ।

ଚଁସିଲ — ଗ୍ରା. ବି. ପଞ୍ଜାବର ବସହର ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ଶ୍ରେଣୀ । (ହଠାତ୍ ।

ଚକ୍ — ଯା. ବି. ଫୁଲଖଡ଼ି, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ)

ଚକ୍‌ଚକ୍ — ଯା. ବି. ଦୀପ୍ତି. ଚମକ, ଚାକ ଚକ୍ୟ, ବର୍ଣ୍ଣର ଔଜ୍ଜ୍ୱଲ୍ୟ (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଜକ୍‌ଜକ୍,ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ.ବି.) ଆସନ୍ନ ବିପଦଜନିତ ଆଶଙ୍କା ଯୋଗୁଁ ମନର ଅସ୍ଥିରତା ।

ଚକ୍‌ଚକ — ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଉଙ୍ଗା ।

ଚକ୍‌ଚକିଆ — ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଚାକଚକ୍ୟ) ଚକ୍‌ଚକ୍, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଜକ୍‌ଜକ୍. ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟ-ମାନ ।

ଚକଚାନ — ଗ୍ରା.ବି. କଂକଣ୍ଡିବ୍ୟବମୂଢ଼ତା, ଧନ୍ଦକା, ଘାବରା, ବିହ୍ୱଳତା, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଲୋକ ଦେଖି ଆଖି ଝଲସି ଯିବା, ବହୁତ ବାଟ ଚାଲିବା ଯୋଗୁଁ ତଳ-ପାରେ ହେବା ବ୍ୟଥାଯୁକ୍ତ ବ୍ରଣ, ତଳ-ପାରେ ଚାପ ଫୁଟିଯିବା, ମନରେ ଜନ୍ମ ବା ଅସ୍ଥିରତା ।

ଚକଟମନ୍ଥନ — ଗ୍ରା. ବି. ଚକଟାମନ୍ଥା, କୌଣସି ବିଷୟର ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖରୂପେ ଅନୁସନ୍ଧାନ, ବିଶେଷ ଆଲୋଚନା ।

ଚକଟା — ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇ ବସ୍ତୁକୁ ପାଣି ସଙ୍ଗେ ବା ଗୋଟିଏ ଘନ ବସ୍ତୁକୁ ତରଳ ବସ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ସାନ୍ଧିବା କର୍ମ,ଦୁଧ ପାଚିଲା କଦଳୀପ୍ରଭୃତିର ସମ୍ମିଶ୍ରଣରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଖାଦ୍ୟବିଶେଷ, ହସ୍ତଦଳିତ ଖାଦ୍ୟ, ଦଳିତପଦାର୍ଥ, (ଗ୍ରା.ବିଂ.)ଦଳିତ, ପଦ-ଦଳିତ ।

ଚକଟାଇବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଚକଟିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ ।

ଚକଟାଚକଟି — ଗ୍ରା.ବି.ଦଳାଦଳି, ଉତ୍ତମ ରୂପେ ଦଳିବା, ଘଣ୍ଟାଚକଟା, ଗୋଳ-ଘାଣ୍ଟ ।

ଚକଟିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. କରତଳ ଦ୍ୱାରା ମଳିବା ବା ଦଳିବା,ଗୋଡ଼ରେ ଦଳିବା, କୁଦିବା, (ଲ. ଅର୍ଥ) ବିଧ୍ୱସ୍ତକରିବା, ବ୍ୟାକୁଳିତ କରିବା, ଗୋଳମାଳ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ।

ଚକଟ୍ୟୋଦନ — କ୍ଲୀ. ବି. ଖରାପ୍ରସ୍ତୁତ ।

ଚକଡ଼ା — ଗ୍ରା. (ସଂ-ଚକ୍ର)ବିସ୍ତୃତ ଭୂଖଣ୍ଡ, ଅଞ୍ଚଳ, ଖାନାବାଡ଼ି, ବାସ୍ତୁ,ଦେବାଳୟ ଆଦିର ସୀମା, ଚକଲା (ଦେଖ), ରଥ-ଚକ୍ରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକୃତ ସ୍ଥାନ, ଚକ୍ରାକୃତ ସ୍ଥାନ, ବଡ଼ଖଣ୍ଡ ।

ଚକଡ଼ାଦାନ — ଗ୍ରା.ବି. ବିସ୍ତୃତ ଭୂଖଣ୍ଡ ବା ଚକଲା ଦାନ ।

ଚକତ — ଗ୍ରା. ବି. ଧାତୁ. ଚମଡ଼ା ମୋଟ କାଗଜ ବା କନାର ଗୋଲ ପତଳା ଛେଟଖଣ୍ଡ, ଟିକଲି, ତାଲି ।

ଚକନ — ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି.ଚତୁପଦୀ. ପଙ୍ଗର ଠୋଲା ।

ଚକବନ୍ଦ — ଗ୍ରା.ବି.ଗ୍ରାମର ସୀମାନିରୂପଣ, ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ଭୂମିର ଭାଗକରଣ, ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ରାଜସ୍ୱ ବା ଫୁଲସ ଅଧିକାରର ସୀମା ।

ଚକ୍‌ମକ୍ — ଯା.ବି. ଚକ୍‌ଚକ୍ ଦେଖ ।

ଚକମକ — ଗ୍ରା.ବି.ନଆଁ ଝାଡ଼ିବାର ପଥର (ଖଣ୍ଡେ ବାଲିଗରଡ଼ା ଓ ଖଣ୍ଡେ ଲୁହା), ଯେଉଁ ଟାଣ୍ଡିଆ ପଥରରେ ଅନ୍ୟ ପଥର ବା ଲୁହା ଆଘାତକଲେ ନଆଁ ବାହାରେ, ଝଟକ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଚକମକ ଲାଗାଯାଇ-ଥିବା (ବନ୍ଦୁକ) ।

ଚକମକିଆ — ଗ୍ରା.ବିଂ. ଚକ୍‌ଚକ୍ ଦେଖ ।

ଚକମକିଝାଡ଼ିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚକମକ ପଥରରେ ଲୁହା ମାରି ଅଗ୍ନି ବାହାର କରିବା ।

ଚକମକିଥଲି — ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ମୁଣିରେ ଚକମକ ପଥର ଓ ସୋଲୁଆଥାଏ, ଖିସ୍ତା ।

ଚକମକିପଥର — ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଅକର୍ମଶିଳା ପଥର, ଲୁହାରେ ଆଘାତ କଲେ ଯାହାରୁ ଅଗ୍ନି ସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗ ବାହାରେ ।

ଚକର୍ — ପ୍ରା (ସମ୍ବ) ବି. ଚକ, (ବିଂ) ଚକ୍ରାକୃତିବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚକରଛେଉଣ୍ଡା — ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି. ବାସସ୍ଥାନ, ବାରବୁଲା, ଛତରା, ଦୁଷ୍ଟ, ବଗୁଲିଆ, ଯେଉଁ ପିଲାଗର୍ଭରେ ଥିଲାବେଳେ ପିତା ମରିଯାଇ ଥାଆନ୍ତି ।

ଚକରେ ଗଢ଼ାଇବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଚକରେ ଗଢ଼ିବାକ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ ।

ଚକରେଗଢ଼ିବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ. ଅର୍ଥ) ନ ଥିବା ପଦାର୍ଥକୁ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ।

ଚକଲା — ଗ୍ରା. ବି. ମରହଟ୍ଟା ରାଜତ୍ୱରେ ଶାସନ ଶୃଙ୍ଖଳା ପାଇଁ କରାଯାଇଥିବା ଭୂଖଣ୍ଡ ବିଭାଗ ।

ଚକା — ଗ୍ରା. ବି. ଚକଡ଼ା, ଗୋଲାକାର ପଦାର୍ଥର ଅଧିକୃତ ସ୍ଥାନ, ଦୁଇଜାନୁକୁ

ପରସ୍ପର ମଣ୍ଡଳାକାରରେ ଛନ୍ଦ ଭୂମିରେ ବସିବା ଆସନ, ବସିବା ନିମନ୍ତେ ଚକ୍ରାକାର ପୀଢ଼ା, ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଆଦି ସିଂହାସନରେ ଯେଉଁ ଗୋଲାକାର ପୀଠରେ ବସିଥାଆନ୍ତି, ଗୋଲାକାର ପଥର,ଯାହା ଉପରେ ମଞ୍ଚମାନେ ହାତ ଭରିଦେଇ ଦଣ୍ଡପକାନ୍ତି, (ଚକ୍ଷୁଆଦେଖି), ଚେକା, ଘାସଲଗା ମାଟିର ଖଣ୍ଡ, (ଗ୍ରା.ବି) ବର୍ତ୍ତୁଳ, ଗୋଲ ।

ଚକାଆଖି—ଗ୍ରା. ବି. ପୃଷ୍ଠରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଗୋଲ ଚକ୍ଷୁଯୁକ୍ତ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପ୍ରତିମା. ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଗୋଲାକାର ଚକ୍ଷୁ, (ବିଂ) ଗୋଲଚକ୍ଷୁବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚକାଚକା — ଗ୍ରା.ବିଂ.ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଗୋଲାକାର (ବସ୍ତୁ), ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଚକ୍ରାକାର ଚିହ୍ନବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚକାଚକାଭଉଁରି – ଗ୍ରା.ବି. ଚକ୍ରାକାରରେ ଘୂରିବା, ପିଲାମାନଙ୍କର ଚକ୍ରାକାରରେ ବୁଲିବା ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ ।

ଚକାଡ଼ୋଲା — ଗ୍ରା.ବି. ଓ ବିଂ. ଚକାଆଖି ଦେଖ ।

ଚକାଦାଗ — ଗ୍ରା. ବି. ଦେହରେ ଫଳିବା ଗୋଲଚିହ୍ନ । [ଦେଖ ।

ଚକାନସ୍ତନ — ଗ୍ରା.ବି. ଓ ବିଂ.ଚକାଆଖି

ଚକାପକାଇବା-ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଜାନୁଛନ୍ଦ ବସିବା, ପଦ୍ମାସନରେ ବସିବା ।

ଚକାମାଣ୍ଡୁ — ଗ୍ରା. ବି. ଜାନୁଛନ୍ଦ ଭୂମିରେ ଉପବେଶନ, ପଦ୍ମାସନ ।

ଚକାସନ—ଗ୍ରା. ବି. ପଦ୍ମାସନ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଭୂମିରେ ଜାନୁଛନ୍ଦ ଚକାସନରେ ବସିଥିବା ।

ଚକାସିତ—ବିଂ. (ଚକାସି+କ.ତ) ଦୀପ୍ତ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଅଳଂକୃତ, ଶୋଭିତ, (ମଂ.ତ) ଆଲୋକିତ, ପ୍ରକାଶିତ, ସୁନ୍ଦର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚକାସିତା ।

ଚକି — ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଚକ୍ର) କାଗଜର ଗୁଡ଼ି, ଚକ୍ରିତ, କ୍ଷୁଦ୍ର ବର୍ତ୍ତୁଳାକାରଖଣ୍ଡ, ଚୂନ ପେଷା ଚକ୍ରାକାର ପଥର, ଯନ୍ତ୍ରା, ପେଷଣ ଯନ୍ତ୍ର, ଗୋଡ଼ ଆଣ୍ଠୁ ଗଣ୍ଠିରେ-ଥିବା ଗୋଲାକାର ହାଡ଼ଖଣ୍ଡ, ଆଣ୍ଠୁର ଚକି, ହାତର ଲେଢ଼ି; କରତଳର ମଧ୍ୟଭାଗ ବା ଖାଲୁଆ ଜାଗା ।

ଚକିଏ—ଗ୍ରା.ବି. ଓ ବିଂ. ହାତ ଲେଢ଼ିର ଚକି ମଧ୍ୟରେ ଯେତିକି (ପାଣି ଆଦି) ସମାଏ ।

ଚକିକାଠି—ଗ୍ରା.ବି. ଚକିର ଉପର ପଟର ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ଛିଦ୍ରରେ ଯେଉଁ ଗୃଖଣ୍ଡେ ଲମ୍ବର କାଠିକୁ ପୁରାଇ ବୁଲାଇବାକୁ ହୁଏ ।

ଚକିତ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଚକ୍+କ୍ତ.ତ) ଭୟ, ସମ୍ଭ୍ରମ, ନାୟିକାର ସାତ୍ତ୍ୱିକ ଅଳଂକାର ବିଶେଷ, (ବିଂ.କ.ତ) ଭୀତ,ଶଙ୍କିତ, ଭୟକମ୍ପିତ, ଚମକପଡ଼ିଥିବା, ତ୍ରସ୍ତ, ଅରୁଥିବା, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱିତ ।

ଚକିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଷୋଡ଼ଶଅକ୍ଷରବିଶିଷ୍ଟ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ)ଭୀତା, ତ୍ରସ୍ତା, ଚମକିତା, ଭୟକମ୍ପିତା, ଶଙ୍କିତା ।

ଚକିତେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ନିମେଷମାତ୍ରେ, ଦେଖୁ ଦେଖୁ ।

ଚକୁ—ଗ୍ରା.ବି. ଖିଲାଡ଼ି,ଛୋଟ ଚୁଣ୍ଡି ।

ଚକୁଆ — ଗ୍ରା.ବି.ଚକ୍ରବାକ ପକ୍ଷୀ, ରଥାଙ୍ଗ ପକ୍ଷୀ ।

ଚକୁଳି—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଶଷ୍କୁଳୀ) ପିଠାରେ ଭରା ଗୋଲାକାର ପତଳା ପିଷ୍ଟକ-ବିଶେଷ ।

ଚକୁଳିଆପଣ୍ଡା—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବି. ଏକଜାତୀୟ ମୀତଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ ଭିକ୍ଷୁକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଚକେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଚକ ଥରେ ଘୂରି-ଯିବା କୁରତ୍ୱ, ଚକାଏ, ମନୁଷ୍ୟ ବସିଥିବା ଭୂମିପରିମିତ, ଘୂରିଆଙ୍ଗୁଳ ପରିମିତ, ଚାରିକେ ।

ଚକୋଇ--ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଚକ୍ରବାକ ସ୍ତ୍ରୀ ପକ୍ଷୀ ।

ଚକୋର—ପୁଂ. ବି. (ଚକ+କ.ଉର) ଜୀବଞ୍ଜୀବ, ଏକପ୍ରକାର ଛୋଟପକ୍ଷୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚକୋରୀ ।

ଚକୋରକ—ପୁଂ. ବି. (ଚକୋର+କ) ଚକୋରପକ୍ଷୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚକୋରିକା ।

ଚକୋରନୟନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ଚକ୍ଷୁ ଚକୋର ଚକ୍ଷୁପରି ସୁନ୍ଦର ।

ଚକୋରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚକୋର+ଈ), ଚକୋର ଜାତୀୟା ସ୍ତ୍ରୀ,ମାଈଚକୋଇ ।

ଚକ୍ଲ—ପୁଂ.ବି. (ଚକ୍ଲା+ଅ) ପୀଡ଼ନ, ପୀଡ଼ା ।

ଚକ୍ଲନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଚକ୍ଲ+ଅନ)ପୀଡ଼ନ, ପୀଡ଼ା ।

ଚକ୍ଲର—ଗ୍ରା.ବି. ମସ୍ତକଘୂର୍ଣ୍ଣନ, ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ, ଘୋଡ଼ାର ଚକ୍ରାକାର ଗତି ।

ଚକ୍ଲରଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇବା ଚକ୍ରପରି ଘୂରିବା ।

ଚକ୍ଲଳ—ବି.(ଚକ୍+ଅଲ)ଚକା,ଗୋଲ ।

ଚକ୍ର—ପୁଂ, ବି. (କୃ+କ.ଆ)ଚକ୍ରବାକ-ପକ୍ଷୀ, ଚକୁଆ,(କ୍ଲୀ.ବି.)ରଥାଙ୍ଗ, ଚକ୍ର, ଚକା,ସୈନ୍ୟ, ସମୂହ, ରାଷ୍ଟ୍ର, ଦେଶ; ବୃତ୍ତ, ଦଳବିଶେଷ, କୁମ୍ଭାରଚକ୍ର, ଅସ୍ତ୍ର ବିଶେଷ, ବ୍ୟୂହବିଶେଷ, ଜଳାବର୍ତ୍ତ, ଦେଶାଂଶ, ପ୍ରଦେଶ, ଜଳ, ରାଶିଚକ୍ର, ବଳସ୍ଥ,ମୁଦ୍ରଆ,କୂଟ, କପଟ, କୌଶଳ, ଛଳ, ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର, ଗ୍ରାମସମୂହ, ଉଗରସ୍ପ ଷ୍ଟି, ତେଲଘଣା, ଦେବତାର୍ଚ୍ଚନ ଯନ୍ତ୍ର, ଭଦ୍ରମଣ୍ଡଳ, ମୂଳାଧାରାଦି ଷଟ୍‌ଚକ୍ର, ଭେଲକ,(ଜ୍ୟୋତିଷ) ଅଙ୍କଡ଼ମାଦିଚକ୍ର, ଚକ୍ରକାବ୍ୟ, ମୁଦ୍ର, ହସ୍ତ ଓ ପାଦସ୍ଥ ଚକ୍ରାକାର ରେଖା, ଘେରା, ଚକ୍ରାକାର ବେଷ୍ଟନୀ, ଗୋଲକ, ବୃତ୍ତର ପରିଧି, ଗ୍ରହମଣ୍ଡଳ, ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳାରେ ଥିବା ଚକ୍ରାକାର ଚିହ୍ନ, ପୁସ୍ତକ ବା ଗ୍ରନ୍ଥର ଭାଗ ବା ଅଧ୍ୟାୟ, ଚକ୍ରାକାର ଦାଗ, ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ଚକ୍ରାକାର ଉଡ଼ୁଣ୍ଡନ, ସାପର ଫଣା, ଶରୀରଭ୍ୟନ୍ତରସ୍ଥକାଳ୍ପନିକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚକ୍ର, ନଦୀର ବାଙ୍କ, (ଗ୍ରା.ବି)ଚକ୍ରବନ୍ଧ, ଚକ୍ରାକାର ଛପା, ଚକ୍ରବାଣ, କୌଣସି ଜଟିଳ ବିଷୟ ।

ଚକ୍ରଉହାଡ଼କରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚକ୍ରାସ୍ତ୍ରକୁ ଟେକି ଧରି ଚକ୍ର ଭଳେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଶତ୍ରୁର ଅସ୍ତ୍ରରୁ ରକ୍ଷାକରିବା ।

ଚକ୍ରକ—ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ର + କୈ + ଅ) ତର୍କ ବିଶେଷ, ସର୍ପବିଶେଷ, ହେତ୍ୱାଭାସ ।

ଚକ୍ରକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଅକାଦମ୍ବୀ ବୃକ୍ଷ ।

ଚକ୍ରକାରକ—କ୍ଲୀ. ବି. ନଖ, ନଖୀ ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, ଲୁହାକଣ୍ଟା ।

ଚକ୍ରକୁଲ୍ଲା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଚକ୍ର ପଣ୍ଡୀ,ଗୁଣ୍ଡଲିଆ ।

ଚକ୍ରକେଳି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଓଡ଼ିଆ ରାଗ ବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରକୋର—ପୁଂ.ବି. ଚକ୍ରାକାର ଅସ୍ଥି-ସନ୍ଧି ।

ଚକ୍ରଗଜ—ପୁଂ.ବି. (ଚକ୍ର + ଗଜ) ଚକ୍ର ମର୍ଦ୍ଦ ବୃକ୍ଷ, ଗୁଣ୍ଡଲିଆ ଗଛ ।

ଚକ୍ରଗଣ୍ଡୁ—ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ର + ଗଣ୍ଡୁ) ଚକ୍ରାକାର ଉପଧାନ, ମାଣ୍ଡି, ଗୋଲ ତକିଆ ।

ଚକ୍ରଗତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (୬ତତ୍ତ୍) ଚକ୍ରର ଗତି (ବ.ଧା) ଚକ୍ରାକାରରେ ଗମନ ।

ଚକ୍ରଗଦାଧର—ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ର + ଗଦା + ଧୃ + ଅ) ବିଷ୍ଣୁ । [ବୃକ୍ଷ ।

ଚକ୍ରଗୁଚ୍ଛ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଅଶୋକ

ଚକ୍ରଗୋପ୍ତା—ପୁଂ.ବି. (ଚକ୍ର + ଗୋପ୍ତା) ୬ତତ୍ତ୍; ସେନାପତି, ରାଜ୍ୟରକ୍ଷକ, ଯେ ରଥଚକ୍ରାଦି ରକ୍ଷାକରେ,ଯୋଦ୍ଧା-ବିଶେଷ,ସନ୍ଧି ରକ୍ଷକ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଚକ୍ରଗୋପ୍ତା ।

ଚକ୍ରଗ୍ରହଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚକ୍ର + ଗ୍ରହଣ) ୬ତତ୍ତ୍; ଚକ୍ରର ଅବଲମ୍ବନ, ଦୁର୍ଗର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗସ୍ଥ ପ୍ରାଚୀର,ଗଡ଼ବଳ ।

ଚକ୍ରଚର—ପୁଂ.ବି.(ଚକ୍ର + ଚର + ଅ) ଚକ୍ରପରି ବୁଲୁଥିବା, ଯେଉଁମାନେ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ବୁଲୁଥାଆନ୍ତି,(ବି) ଐନ୍ଦ୍ର-ଜାଲିକ,ତେଲି, କୁମ୍ଭାର, ହସ୍ତୀ, ପକ୍ଷୀ ପ୍ରଭୃତି ।

ଚକ୍ରଚାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚକ୍ର + ଚର + ଇନ୍) ଯେ ଚକ୍ର ଦ୍ୱାରା ଏକସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଚାଲେ,(ବି) ରଥ ।

ଚକ୍ରଚୂଡ଼ାମଣି—ପୁଂ. ବି. କଣ୍ଠଟରେ ସଂଲଗ୍ନ ମଣି,ବୋପଦେବଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଉପାଧି ।

ଚକ୍ରଚ୍ଛେଦଣ୍ଡ—ସ୍ତ୍ରୀ. ପୁଂ. ବିଂ. ଚକ୍ରର ଛେଦଣ୍ଡ ଦେଖ ।

ଚକ୍ରଜୀବକ—ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ର + ଜୀବ୍ + କ.ଅକ) କୁମ୍ଭକାର, କୁମ୍ଭାର ।

ଚକ୍ରଣଦୀ,ଚକ୍ରନଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗଣ୍ଡକୀନଦୀ ।

ଚକ୍ରତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୀର୍ଥ ବିଶେଷ,ଓଡ଼ିଶା ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ରର ସମୁଦ୍ରତୀରସ୍ଥ ତୀର୍ଥବିଶେଷ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ର ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ପ୍ରଭାସ କ୍ଷେତ୍ରାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ବୈଷ୍ଣବତୀର୍ଥ, ମଥୁରା ସନ୍ନିହିତ ଯମୁନାତୀରସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥ, ସେତୁ-ବନ୍ଧ ରାମେଶ୍ୱରସ୍ଥ ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରତୁଣ୍ଡୀ—ବିଂ. ଯାହାର ମୁଖ ଚକ୍ରପରି ମଣ୍ଡଳାକାର ।

ଚକ୍ରତୈଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗୁଣ୍ଡଲିଆ ମଞ୍ଜିରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ତୈଳ ବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରଦଂଷ୍ଟ୍ର—ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଶୂକର, ଘୁଷୁରି ।

ଚକ୍ରଦତ୍ତ—କ୍ଲୀ ବି. ଚକ୍ରପାଣି କୃତ ଖଣ୍ଡିଏ ବୈଦ୍ୟକ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଚକ୍ରଦନ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ)ଦନ୍ତୀଗଛ, କନକା ଗଛ ।

ଚକ୍ରଦନ୍ତୀବୀଜ—କ୍ଲୀ. ବି. (୬ତତ୍ତ୍) କନକା ମଞ୍ଜି ।

ଚକ୍ରଦୀପିକା—ଜ. ଚନ୍ଦ୍ରସାର ଧୃତ ଖଣ୍ଡିଏ ବେଦାନ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଚକ୍ରଦେବ—ପୁଂ. ବିଂ. ଯାଦବ ବଂଶୀୟ ଜଣେ ରାଜା । [ବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରଦ୍ୱାର—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ପର୍ବତ-

ଚକ୍ରଧନୁଃ—ପୁଂ.ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଋଷିବିଶେଷ, ଏହାଙ୍କର ଅପର ନାମ କପିଳ ।

ଚକ୍ରଧର—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚକ୍ର + ଧୃ + ଅ) ବିଷ୍ଣୁ,ରାଜା, ମଣ୍ଡଳାଧିପ,ସର୍ପ, କୁମ୍ଭାର, ଐନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ, ଗ୍ରାମ ପୁରୋହିତ, ଗ୍ରାମ-ଯାଜୀ, ରାଗବିଶେଷ (ବିଂ) ଯେ ଚକ୍ରାସ୍ତ୍ର ଧରେ । [ଅଧିପତି ।

ଚକ୍ରଧର୍ମୀ—ପୁଂ.ବିଂ. ବିଦ୍ୟାଧରମାନଙ୍କର

ଚକ୍ରଧାରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚକ୍ର + ଧାର + ଅନ) ରଥାଙ୍ଗ ବିଶେଷ, ଅକ୍ଷନାଭି ।

ଚକ୍ରଧାରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚକ୍ର + ଧାରା) ୬ତତ୍ତ୍;ଚକ୍ରର ଅଗ୍ରଭାଗ,ଚକ୍ରର ପରିଧି ।

ଚକ୍ରଧ୍ୱଜ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. କମ୍ବୋଜପୁର ଓ କାମରୂପଦେଶର ଜଣେ ରାଜା ।

ଚକ୍ରନଖ—ପୁଂ.ବି. (ଚକ୍ର + ନଖ୍ + ଅ) ନଖୀ ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, ବ୍ୟାଘ୍ରନଖୀ ।

ଚକ୍ରନାଭି—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍ତ୍) ଚକ୍ରର ନାଭି, ଚକ୍ରର ମଧ୍ୟସ୍ଥଳ, ତୁମ୍ବ ।

ଚକ୍ରନାମା—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଗ୍ରୀ) ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମାକ୍ଷୀ, ଧାତୁ ବିଶେଷ, ଚକ୍ରବାକପକ୍ଷୀ ।

ଚକ୍ରନାୟକ—ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍ତ୍)ଚକ୍ରନାମକ ଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ, ବାଘନଖୀ, ସେନାପତି ।

ଚକ୍ରନାରାୟଣସଂହିତା—ବିଂ. ରଘୁନନ୍ଦନ ରଚିତ ଗ୍ରନ୍ଥ ବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରନିତମ୍ବ—ପୁଂ. (୬ତତ୍ତ୍)ଚକ୍ରନାଭି, ତୁମ୍ବ, ମାଣ ।

ଚକ୍ରନେମି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍ତ୍) ଚକ୍ରର-ଧାର, ଚକ୍ରର ପରିଧି ।

ଚକ୍ରପଥ—ବି.(କ.ଧା)ମଣ୍ଡଳାକାର ପଥ ।

ଚକ୍ରପଦ୍ଧାଟ—ପୁଂ. ବିଂ. ଚକ୍ରମର୍ଦ୍ଦ ବୃକ୍ଷ, ଗୁଣ୍ଡଲିଆ ଗଛ ।

ଚକ୍ରପଦ—କ୍ଲୀ.ବି. ସତର ଅକ୍ଷର ପାଦ-ବିଶିଷ୍ଟ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରପରିବ୍ୟାଧ—ପୁଂ. ବି. ଆରଗ୍ୱଧ, ସୁନାରି ଗଛ ।

ଚକ୍ରପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ)ଚକ୍ରକୁଲ୍ଲା, ଗୁଣ୍ଡଲିଆ, ନାଗବଳା ଦେଖ, କୃଷ୍ଣ ତୁଳସୀ, ପୃଶ୍ନିପର୍ଣ୍ଣୀ ।

ଚକ୍ରପାଣି—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ବିଷ୍ଣୁ, ଜଣେ ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ଆୟୁର୍ବେଦବିତ୍ ଓ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଚକ୍ରପାଣିଦାସ—ଗ୍ରା. ବି. ଅଭିନବ-ଚିନ୍ତାମଣି ନାମକ ବୈଦ୍ୟକ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରଣେତା ।

ଚକ୍ରପାତ—ପୁଂ. ବି. ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରପାଳ—ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ର + ପାଳ + କ.ଅ) ପ୍ରାଦେଶିକ ଶାସନକର୍ତ୍ତା, ଦ୍ୱାର-ବଳସ୍ଥ, ବୃତ୍ତ, ଚକ୍ରାସ୍ତ୍ରଧାରୀ ବୀର,

ସେନାପତି, କାଶ୍ମୀରରାଜ ଅବନ୍ତି-ବର୍ମାଙ୍କ ସମୟର ଜଣେ କବି, ଶୁକ୍ରନୀତିର ଏକ ଭେଦ ।

ଚକ୍ରପୁର—କ୍ଲୀ. ବି. କାଶ୍ମୀରସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ନଗର । [ପୁଷ୍କରଣୀ ।

ଚକ୍ରପୁଷ୍କରଣୀ—ପୁଂ.ବି.କାଶ୍ମୀରସ୍ଥ ଗୋଟିଏ

ଚକ୍ରପୂଜା—ବି. ତାନ୍ତ୍ରିକ ଗ୍ରନ୍ଥ, ତାନ୍ତ୍ରିକ ଆଗୁର ବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରଫୁଲ୍ଲ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ମ୍ରା.)ଚକ୍ରାକାର ଅଗ୍ରଯୁକ୍ତ ଅସ୍ତ୍ର ବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରବନ୍ଧ—ବି. ରତିବନ୍ଧ ବିଶେଷ, ଛନ୍ଦୋବନ୍ଧ ରଚନା ବିଶେଷ, ଚକ୍ର କାବ୍ୟ ବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରବନ୍ଧୁ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଚକ୍ରବାନ୍ଧବ—ପୁଂ. ବି.(ଚକ୍ର+ବାନ୍ଧବ) ତତ୍ତ୍ୱ; ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଚକ୍ରଭିକ୍ଷା—ବି.ବହୁଗ୍ରାମର ଗ୍ରାମଦାଣ୍ଡରେ ବୁଲି ବୁଲି ଭିକ୍ଷା କରିବା ।

ଚକ୍ରଭୃତ୍—ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ର+ଭୃ+କ. କ୍ୱିପ୍) ଚକ୍ରଧର ଦେଖ, ବିଷ୍ଣୁ, (ବିଂ) ଚକ୍ରଧାରୀ, ଯେ ଚକ୍ରଧାରଣ କରେ ।

ଚକ୍ରଭେଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚକ୍ର+ଭିଦ୍+ଇନ୍+ଈ) ଚକ୍ରବାକ ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ବିଚ୍ଛେଦକାରିଣୀ ରାତ୍ରି, ରାତ୍ରି ।

ଚକ୍ରଭୋଗ—ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ର+ଭୋଗ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ରାଶିମାନଙ୍କରେ ସଞ୍ଚାର ।

ଚକ୍ରଭ୍ରମ—ପୁଂ.ବି. (ଚକ୍ର+ଭ୍ରମି+ଅ) ତତ୍ତ୍ୱ; କୁମ୍ଭକାର, ଚକ୍ରଭ୍ରମଣ ଗତି, ଚକି, ଚକ୍ର ବିଷୟକ ଭ୍ରାନ୍ତି ।

ଚକ୍ରଭ୍ରମଣ—ବି. ଏକ ପ୍ରକାର ନୃତ୍ୟ ।

ଚକ୍ରଭ୍ରମି—ପୁଂ.ବି. (ଚକ୍ର+ଭ୍ରମ୍+ଇ) ଚକ୍ରର ଭ୍ରମଣ, ଚକ୍ରବାକ ବିଷୟକ ଭ୍ରାନ୍ତି ।

ଚକ୍ରଭ୍ରାନ୍ତି—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଚକ ଘୁରିବା ।

ଚକ୍ରମଣ୍ଡଳୀ-ପୁଂ.ବି.(ଚକ୍ରମଣ୍ଡଳ+ଇନ୍) ଗୋଖୁରା ସାପ, ଅଜଗର ସର୍ପ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚକ୍ରମଣ୍ଡଳିନୀ ।

ଚକ୍ରମନ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. ନାଗବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରମର୍ଦ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ର+ମୃଦ୍+ଅ) କ୍ଷୁପବିଶେଷ, ଗୁଲୁଣ୍ଡା ।

ଚକ୍ରମର୍ଦ୍ଦକ-ପୁଂ.ବି. (ଚକ୍ର+ମୃଦ୍+ଅକ) ଚକ୍ରମର୍ଦ୍ଦ, ଗୁଲୁଣ୍ଡା ।

ଚକ୍ରମଦକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ରାଜାଲଲଭାବିତ୍ୟଙ୍କ ପଟ୍ଟମହିଷୀ ।

ଚକ୍ରମାସଜ—ପୁଂ. ବିଂ. ଯେ ରଥଚକ୍ର ସଂଯୋଜିତ କରେ ।

ଚକ୍ରମୀମାଂସା—ସ୍ତ୍ରୀ ବି. ବୈଷ୍ଣବମାନଙ୍କର ଆଚରିତ ଚକ୍ରାଦି ଚିହ୍ନଧାରଣ, ଭକ୍ତ-ଆତ୍ମରକ୍ଷାତ୍ମକ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଚକ୍ରମୁଖ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ମ୍ରା.) ଶୂକର, ଘୁଷୁରି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚକ୍ରମୁଖୀ ।

ଚକ୍ରମୁଣ୍ଡୋଦ୍ଧ—ପ୍ରା.(ପୁରୀ)ବି.ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ନୀଳଚକ୍ରକୁ ଦେଖାଇ ଦେବତାଙ୍କ ନାମରେ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ଭୋଗ ।

ଚକ୍ରମୁଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦେବପୂଜାର କର ମୁଦ୍ରାବିଶେଷ, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଚକ୍ରାଦି ଆୟୁଧର ଛାପ, ଯାହା ଭକ୍ତମାନେ ଦେହରେ ଘେନନ୍ତି ।

ଚକ୍ରମୁଷଳ—ପୁଂ. ବି. ଯୁଦ୍ଧାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ଚକ୍ର ଓ ମୁଷଳ ।

ଚକ୍ରଯାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚକ୍ର+ଯାନ) ମଧ୍ୟ କ.ଧା;ରଥ,ଗାଡ଼ି,ଶକଟ,ଶୂନ୍ୟବର୍ତ୍ତି ।

ଚକ୍ରଯୋଗ—ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ର+ଯୋଗ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଚକ୍ରତୈଳ ଲେପନ ।

ଚକ୍ରରକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବ୍ୟୁହ-ରକ୍ଷାକାରୀ, ସେନାପତି, ଚକ୍ରରକ୍ଷକ, ଯୋଦ୍ଧାବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରରଦ—ପୁଂ. ବି.(ବ.ମ୍ରା.) ଘୁଷୁରି, ଶୂକର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚକ୍ରରଦା ।

ଚକ୍ରଲକ୍ଷଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚକ୍ର+ଲକ୍ଷଣା) (ବ.ମ୍ରା.) ଗୁଳୁଚୀଲତା ।

ଚକ୍ରଲକ୍ଷଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୁଳୁଚୀ ।

ଚକ୍ରଲତାମ୍ର—ପୁଂ.ବି. (ଚକ୍ର+ଲତାମ୍ର) ବୃଦ୍ଧ ରସାଳବୃକ୍ଷ । [ଇଚ୍ଛା ।

ଚକ୍ରଲା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚକ୍ର+ଲା+ଅ)

ଚକ୍ରଲିପ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ରାଶିଚକ୍ରର କଳାତ୍ମକ ଭାଗ ।

ଚକ୍ରବତ୍—ବିଂ. (ଚକ୍ର+ବତ୍)ଚକ୍ରପରି ଗୋଲାକାର ।

ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ-ପୁଂ.ବି.(ଚକ୍ର+ବୃତ୍+ଇନ୍) ବହୁ ବସୁନ୍ଧରାଜୟର ଅଧିପତି, ସମ୍ରାଟ୍, ଆସମୁଦ୍ରକରଗ୍ରାହୀ, ବହୁବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ ବା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ବା ଅଗ୍ରଣୀ, ବାସୁକଶାକ,ବଥୁଆଶାଗ,(ଲ.ଅର୍ଥ.ବିଂ) ଶ୍ରେଷ୍ଠ, (ଗ୍ରା.ବି) ବଙ୍ଗୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ବଂଶୋପାଧି ବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ପୃଥିବୀର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ, ଦଳାଧୀଶ୍ୱରୀ, ଅଲକ୍ତକ,ଅଳତା, ଜଟା-ମାଂସୀ, ପର୍ପଟୀ, ସର୍ବଭୂମିର ଅଧୀଶ୍ୱରୀ ।

ଚକ୍ରବର୍ମା—ପୁଂ. ବି. କାଶ୍ମୀରର ଜଣେ ରାଜା ।

ଚକ୍ରବାକ—ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ର+ବକ୍+ମ.ଅ) ଜଳଚର ପକ୍ଷିବିଶେଷ,ଚକ୍ରୁଆ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚକ୍ରବାକୀ ।

ଚକ୍ରବାକବନ୍ଧୁ—ପୁଂ,ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଚକ୍ରବାକବଧୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚକ୍ରବାକ+ବତ୍+ଈ)ବହୁତ ଚକ୍ରୁଆପକ୍ଷୀ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିବା ନଦୀ ବା ପୋଖରୀ ।

ଚକ୍ରବାକୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଚକ୍ରବାକ+ଇନ୍) ଚକ୍ରବାକଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ-ଚକ୍ରବାକ+ଈ) ମାଈ ଚକ୍ରୁଆପକ୍ଷୀ ।

ଚକ୍ରବାଟ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ମ୍ରା.) କିୟାଗ୍ରେହ, କର୍ମପ୍ରାରମ୍ଭ, ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ସୀମା,ଶଖାଚରୁ, ଦୀପରୁଖା ।

ଚକ୍ରବାଡ଼-ପୁଂ.ବି.(ଚକ୍ର+ବାଡ଼+ଅ) ଲୋକାଲୋକପର୍ବତ, (କ୍ଲୀ.ବି)ମଣ୍ଡଳ ।

ଚକ୍ରବାତ—ପୁଂ.ବି.ଭ୍ରମିବାୟୁ,ଘୂର୍ଣ୍ଣିବାୟୁ, ଖଣ୍ଡିଆଭୂତ, ମଣ୍ଡଳାକାରରେ ଅବସ୍ଥିତ ସମୁଦ୍ର ।

ଚକ୍ରବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚକ୍ର+ବତ୍) ଚକ୍ରଧର,ଯାହାର ଚକ୍ରଅଛି,ଚକ୍ରବିଶିଷ୍ଟ, ଗୋଲାକାର, (ବି)ତେଲି,ସମ୍ରାଟ୍,ବିଷ୍ଣୁ, ପୌରାଣିକ ପର୍ବତବିଶେଷ, କୁମ୍ଭାର ।

ଚକ୍ରବାଳ—ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ର+ବାଳ+କ.ଅ) ଲୋକାଲୋକ ପର୍ବତ, ଚକ୍ରବାକ

ପକ୍ଷୀ,(କ୍ଲୀ.ବି.)ମଣ୍ଡଳାକାରରେ ଅବସ୍ଥିତ ସମୁଦ୍ର, ମଣ୍ଡଳାକାର ଦ୍ୱୀପସମୂହ, ଦୃଷ୍ଟି-ପରିଚ୍ଛେଦ ସୀମା ।

ଚକ୍ରବାଳଧି—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ଲୁଚ୍ଚର ।

ଚକ୍ରବିସ୍ତାସ——ବି. ଭ୍ରସ୍ତୀନାମକ କ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ରର ଜଣେ ଟୀକାକାର ।

ଚକ୍ରବୁଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଶୋଭଯାତ୍ରା ପୂର୍ବକ ଚକ୍ରବୁଲ୍ଲ ଏକାଦଶୀଦିନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସୁଦର୍ଶନଚକ୍ରକୁ ପୁଷ୍କର ସାତସାଇରେ ବୁଲାଇବାରୂପ ଉତ୍ସବ ।

ଚକ୍ରବୁଲ୍ଲଏକାଦଶୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରାବଣକୃଷ୍ଣ ଏକାଦଶୀ ।

ଚକ୍ରବୃଦ୍ଧି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସୁଧର ସୁଧ, ଗାଡ଼ି ପ୍ରସ୍ତୁତିର ଭଡ଼ା ।

ଚକ୍ରବ୍ୟୂହ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧ)ଚକ୍ରାକାର ସେନା ସନ୍ନିବେଶ । [ମଣ୍ଡ୍ୟ ।

ଚକ୍ରଶକୁଲ—ପୁଂ.ବି. ଶାଳମଣ୍ଡ୍ୟ,ଶାହ୍ଵାଳ

ଚକ୍ରଶଳ୍ଲ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଧଳାକାଇଁଅ, କାକରୁଣ୍ଡୀ ।

ଚକ୍ରଶାଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପରଗଣା ।

ଚକ୍ରଶାସ୍ତ୍ର—ବି. ଶିଳ୍ପଶାସ୍ତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଗୋଟିଏ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥ । [ଗଛ ।

ଚକ୍ରଶ୍ରେଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ବବ୍ରୀ) ମେଣ୍ଢାଶିଙ୍ଗା

ଚକ୍ରସଂଜ୍ଞ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) ଧାତୁ-ବିଶେଷ, ରାଙ୍ଗା,ବଙ୍ଗ,ଚକ୍ରବାକ ପକ୍ଷୀ ।

ଚକ୍ରସମ୍ବର—ପୁଂ.ବି. (ଚକ୍ର+ସମ୍+ବୃ+ଅ) ବୁଦ୍ଧବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରସକ୍ଥ—ବିଂ. ଚକ୍ରତୁଲ୍ୟ ସକ୍ଥିଯୁକ୍ତ ଯାହାର ଊରୁ ଚକ୍ରପରି ।

ଚକ୍ରସାହ୍ଵୟ—ପୁଂ. ବି.ଚକ୍ରବାକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚକ୍ରସାହ୍ଵୟା ।

ଚକ୍ରହିଦ୍ଵାବଲୋକନ—ଗ୍ରା. ବି. ଶବ୍ଦାଳ-ଙ୍କାରବିଶେଷ, ଚକ୍ରକାବ୍ୟବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରସ୍ତ୍ରି କନ୍ଦାବର୍ତ୍ତି—ପୁଂ.ବି. ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ନାମାନ୍ତର ।

ଚକ୍ରସ୍ୱାମୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚକ୍ର+ସ୍ୱାମୀ) ତତ୍ପୁରୁଷ; ଚକ୍ରର ଅଧିପତି, ଚକ୍ରରେ ଯାହାର ସ୍ୱତ୍ୱ ଅଛି ।

ଚକ୍ରହସ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) ଚକ୍ରପାଣି, ବିଷ୍ଣୁ , (ବିଂ) ଚକ୍ରଧାରୀ ।

ଚକ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚକ୍ର+ଆ)ନାଗରମୁଥା କଳଡ଼ାଶୃଙ୍ଗୀ ।

ଚକ୍ରାଂଶ—ପୁଂ.ବି. (ଚକ୍ର+ଅଂଶ)ରାଶି ଚକ୍ରର ୩୬୦ ଭାଗରୁ ଏକଭାଗ ।

ଚକ୍ରାକାର—ବି.(ବ.ବ୍ରୀ) ମଣ୍ଡଳାକାର, ଗୋଲ ।

ଚକ୍ରାଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚକ୍ର+ଅଙ୍ଗ+ଅ+ଈ) ହଂସୀ, ମାଈ ହଂସ ।

ଚକ୍ରାକୃତି—ବିଂ. (ଚକ୍ର+ଆକୃତି)ତତ୍ପୁରୁ ଯାହାର ଆକୃତି ଚକ୍ରପରି ।

ଚକ୍ରାଖ୍ୟରସ—ପୁଂ. ବି. ଅର୍ଶରୋଗର ପ୍ରଧାନ ଔଷଧ ।

ଚକ୍ରାଙ୍କ—ବି. (ତତ୍ପୁରୁ) ଚକ୍ରର ଚିହ୍ନ, ଚକ୍ରମୁଦ୍ରା, ଦେଖ ।

ଚକ୍ରାଙ୍କିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରାଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚକ୍ର+ଅଙ୍ଗ+ଈ) ହଂସୀ, ମାଈ ହଂସ ।

ଚକ୍ରାଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) କଟୁକୀ, ହରିଣମିଗ୍ରଶାଗ, ହଂସ, ରଥ, ଚକ୍ରବାକ, ବଗିଗ୍ର, ଛତା ।

ଚକ୍ରାଙ୍ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚକ୍ରାଙ୍ଗ+ଆ) ସୁଦର୍ଶନ ଲତା, କଳଡ଼ାଶୃଙ୍ଗୀ ।

ଚକ୍ରାଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚକ୍ରାଙ୍ଗ+ଈ)କଟୁକୀ, ହଂସୀ,ମାଈହଂସ,ହରିଣମିଗ୍ରଶାଗ,ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା, ବୃଷପର୍ଣ୍ଣୀ, କଳଡ଼ାଶୃଙ୍ଗୀ, ବଥୁଆଶାଗ ।

ଚକ୍ରାଟ—ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ର+ଅଟ+ଅ) ବିଷବୈଦ୍ୟ, ଧୂର୍ତ୍ତ,ଠକ,ସାପୁଆଖେଳା, ଐନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ, ସ୍ପର୍ଶମୁଦ୍ରା, ଦଳାର ।

ଚକ୍ରାତା—ଦେରାଦୁନ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଗିରିଦୁର୍ଗ ।

ଚକ୍ରାଥ—ପୁଂ. ବି. କୌରବ ଯୋଦ୍ଧା-ବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରାଧିବାସୀ—ପୁଂ.ବି. (ଚକ୍ର+ଅଧି+ବସ୍+ଇନ୍) ନାରଙ୍ଗଲେମ୍ବୁ ।

ଚକ୍ରାନ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) କୌଣସି ଲୋକର ଅନିଷ୍ଟ ସାଧନପାଇଁ ଅନେକ ଲୋକ ମିଳି ଯେଉଁ କୁମନ୍ତ୍ରଣା କରନ୍ତି, ମେଳ ।

ଚକ୍ରାନ୍ତକାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚକ୍ରାନ୍ତ+କୃ+ଇନ୍) ଯେ ଚକ୍ରାନ୍ତକରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚକ୍ରାନ୍ତକାରିଣୀ ।

ଚକ୍ରାୟୁଧ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) ବିଷ୍ଣୁ, (ବିଂ)ଯେ ଚକ୍ରଧାରଣକରେ,ଚକ୍ରଧାରୀ ।

ଚକ୍ରାବର୍ତ୍ତି—ପୁଂ. ବି. ମଣ୍ଡଳାକାରରେ ପରିଭ୍ରମଣ, ପରିକ୍ରମା, ଘୂର୍ଣ୍ଣନ ।

ଚକ୍ରାହ୍ଵ—ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ର+ଆହ୍ଵ ।) ବ.ଶ୍ରୀ;ଚକ୍ରମର୍ଦ୍ଦ,ଗୃହକୁଣ୍ଡା,ଚକ୍ରବାକପକ୍ଷୀ ।

ଚକ୍ରାସା—ଗ୍ରା. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରି—ପୁଂ. ବିଂ. କର୍ତ୍ତା, କରଣଶୀଳ ।

ଚକ୍ରିକ—ପୁଂ. ବିଂ.(ଚକ୍ର+ଇନ)ଚକ୍ର-ଧାରୀ, (ବି) କୂଟ, ଚକ୍ରଧାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଚକ୍ରିକା-ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଚକ୍ରିକ+ଆ)ଆଣ୍ଠୁର ଚକ୍ରାକାର ହାଡ଼, ଚକ, ଜାନୁ, ରାଶି, ଗଦା, ସେନାଦଳ, ଦଳ ।

ଚକ୍ରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି ଓ ବିଂ.ଚକ୍ରୀର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, (ଗ୍ରା.ବି) ରଥ ।

ଚକ୍ରିୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚକ୍ର+ଇୟ) ଭ୍ରମଣକାଳରେ ଚକ୍ରଯାନ ଚଢ଼ିଥିବା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚକ୍ରିୟା ।

ଚକ୍ରୀ—ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ର+ଇନ୍) ବିଷ୍ଣୁ, ଗ୍ରାମଜାଲିକ, (ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ) ଚକ୍ରବାକ-ପକ୍ଷୀ, ସର୍ପ, ଅଜା, ଛେଳି, କାକ, ଗର୍ଦ୍ଦଭ, କୁମ୍ଭକାର, କୁମ୍ଭାର, ଛେଳି, ଗୁପ୍ତଚର,ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ,ଚକ୍ରମର୍ଦ୍ଦ, ଗୃହକୁଣ୍ଡା, ଡିନଶବୃକ୍ଷ, ବାଘନଖୀ, ସଙ୍କର ଜାତି-ବିଶେଷ, ବେଶ୍ୟାଗର୍ଭରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠଶୂଦ୍ର ଔରସଜାତସନ୍ତାନ, (ବିଂ) ସୂଚକ, ଗୋଲାକାର, ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରକାରୀ, ଚକ୍ରଯୁକ୍ତ ଯାହାର ଚକ୍ରଅଛି, ଯେ ଚକ୍ରଯୁକ୍ତ, ରଥରେ ଆରୋହଣ କରେ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଚକ୍ରିଣୀ ।

ଚକ୍ରୀକରଣ—ବି. (ଚକ୍ର+ଚ୍ୱି+କୃ+ଅନ) ସିଧାହୋଇ ଥିବା କୌଣସିବସ୍ତୁ (ଧନୁଆଦି)କୁ ଗୋଲକରିବ ।

ଚକ୍ରୀବାନ୍—ପୁଂ.ବି (ଚକ୍ର+ବତୁ)ଗର୍ଦ୍ଦଭ, ଗଧ, ରାଜବିଶେଷ, (ବିଂ) ଚକ୍ରଯୁକ୍ତ, ଯାହାର ଚକ୍ରଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚକ୍ରୀବତୀ ।

ଚକ୍ରୁ—ବଂ.(କୃ+ଉ)କର୍ତ୍ତା,ଯେ କରେ ।
ଚକ୍ରେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ମଥୁରା-ସନ୍ନିହିତ ଚକ୍ରତୀର୍ଥରେ ଅବସ୍ଥିତ ମହାଦେବ, ଚାନ୍ଦ୍ରିକଚକ୍ରର ଅଧିପତି, ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ, ସମ୍ରାଟ୍, ବିଷ୍ଣୁ ।
ଚକ୍ରେଶ୍ୱରରସ—ବି. ଅର୍ଶରୋଗର ଔଷଧ ବିଶେଷ ।
ଚକ୍ରେଶ୍ୱରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(୬ତତ୍)ଜନମାନଙ୍କର ବିଦ୍ୟାଦେବୀ ବିଶେଷ, ରାଜ୍ୟର ଈଶ୍ୱରୀ ।
ଚକ୍ରୋପଜୀବୀ—ପୁଂ.ବି. (ଚକ୍ର+ଉପ+ଜୀବ୍+ଇନ୍) ତୈଳିକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚକ୍ରୋପଜୀବିନୀ ।
ଚକ୍ଷଣ—କ୍ଲୀ.ବି, (ଚକ୍ଷ+ଅନ) ଅନୁଗ୍ରହ, ମଦ୍ୟପାନରେ ଚକ ଭକ୍ଷ ଦ୍ରବ୍ୟ,ଚଟଣୀ, ଚୁଖଣ୍ଡା, ଚୁଖିକା, କଥନ, କୃପାଦୃଷ୍ଟି ।
ଚକ୍ଷଣି—ବଂ. (ଚକ୍ଷ+ଅନି) ପ୍ରକାଶକ ।
ଚକ୍ଷନ୍—କ୍ଲୀ. ବି. ଚକ୍ଷୁ ।
ଚକ୍ଷମ୍—ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ଷ+କ. ଅମ) ବୃହସ୍ପତି, ଉପାଧ୍ୟାୟ ।
ଚକ୍ଷୁଃ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଚକ୍ଷ+ଉ, ଉସ୍)ଦୃଷ୍ଟି, ଦୃଷ୍ଟି ଶକ୍ତି,ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା,ତେଜଃ, ଆଲୋକ, (ଚକ୍ଷ+ଣ,ଉସ୍) ନେତ୍ର,ଦର୍ଶନେନ୍ଦ୍ରିୟ, (ପୁଂ.ବି)ଆଳମୀଢ଼ବଂଶୀୟ ଜଣେ ରାଜା, ଦ୍ୱବଙ୍ଗପୁତ୍ର,ଅଉଧ୍ୟାନକମଣ୍ଡଳରେ ୨।୩।୪ ଅର୍ଥ ବୋଧକଶବ୍ଦ, ନଦୀବିଶେଷ, ଆକ୍ସସନଦୀ ।
ଚକ୍ଷୁପଥ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଦୃଷ୍ଟିପଥ, ଯେତେଦୂର ଦୃଷ୍ଟି ଚଳେ, ଦୃଗ୍‌ବଳୟ, ଚକ୍ରବାଳ ।
ଚକ୍ଷୁପୀଡ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(୬ତତ୍)ନେତ୍ରରୋଗ, ଆଖିଖୁଞ୍ଜିବା ।
ଚକ୍ଷୁଃପ୍ରୀତି—ବି. କୌଣସି ସୁନ୍ଦର ବସ୍ତୁ ଦେଖିବାଦ୍ୱାରା ଜନ୍ମିବା ଆନନ୍ଦ ।
ଚକ୍ଷୁଶୂଳ—ବି. (୬ବହୁ.ଲ.ଅର୍ଥ) ଯାହା ଦେଖିବା ବ୍ୟକ୍ତି ମନରେ କଷ୍ଟ ଦିଏ, ଚକ୍ଷୁପୀଡ଼ା, (ବଂ—ଲ. ଅର୍ଥ) ଯାହା ଦେଖିଲେ ବିରକ୍ତ ଜନ୍ମେ, ଯେ ନାନା ରୂପ କଷ୍ଟ ଦେଇଅଛି ।
ଚକ୍ଷୁଶ୍ରବାଃ—ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଚକ୍ଷୁ+ଶ୍ରୁ+ଅସ୍) ବ.ଶ୍ରୀ—ସର୍ପ, ସାପ ।
ଚକ୍ଷୁରୁନ୍ମିଳନ—କ୍ଲୀ.ବି. (୬ତତ୍)ଚକ୍ଷୁମେଲ । [ଡେଇଁବା ।
ଚକ୍ଷୁସ୍ପନ୍ଦନ—ବଂ. (୬ତତ୍) ଆଖିପତା-
ଚକ୍ଷୁକର୍ଣ୍ଣର ବିବାଦମେଣ୍ଟାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଶୁଣିଥିବା ବିଷୟକୁ ଦେଖିବାଦ୍ୱାରା ଶୁଣା କଥା ଓ ଦେଖା କଥା ଏକାଥିବା ଜାଣି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବା ।
ଚକ୍ଷୁକର୍ଣ୍ଣରବିବାଦମେଣ୍ଟିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଶୁଣିଥିବା ବିଷୟକୁ ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିବା ଦ୍ୱାରା ଶୁଣାକଥା ସଙ୍ଗେ ଦେଖାକଥାର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ପ୍ରତିପାଦିତ ହେବା ।
ଚକ୍ଷୁଖୋଲିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆଖି ମେଲ କରିବା, (ଗ୍ରା. ବି. ଲ. ଅର୍ଥ) ଚୈତନ୍ୟ ଉଦୟହେବା, ପ୍ରକୃତ ଅବସ୍ଥା ହୃଦୟଙ୍ଗମ ହେବା ।
ଚକ୍ଷୁର୍ଗୋଚର—ବଂ. (୬ତତ୍) ଚକ୍ଷୁର ବିଷୟ, ଯାହା ଚକ୍ଷୁଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, ଦୃଶ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଚକ୍ଷୁର୍ଗୋଚରା ।
ଚକ୍ଷୁର୍ଗ୍ରହଣ--କ୍ଲୀ.ବି.(୬ତତ୍)ଚକ୍ଷୁଃପ୍ରାପ୍ତି, ଆଖିଧରା ରୋଗ ।
ଚକ୍ଷୁର୍ଦ୍ଦା—ପୁଂ.ବଂ. (ଚକ୍ଷୁଃ+ଦା+କ୍ୱିପ) ଯେ ଚକ୍ଷୁଦାନ କରେ, ଚକ୍ଷୁପ୍ରଦାତା ।
ଚକ୍ଷୁର୍ଦାନ—କ୍ଲୀ. ବି.(୬ତତ୍)ନେତ୍ରାର୍ପଣ, ଜ୍ଞାନଦାନ, ଉପଦେଶ ଦେଇ ଚତୁର କରିବା, ଦେବ ପ୍ରତିମାର ଚକ୍ଷୁଅଙ୍କନ ବା ତାହାର ଦର୍ଶନ ଶକ୍ତି ବିଧାନ, ଦୃଷ୍ଟି ଶକ୍ତିଦାନ ।
ଚକ୍ଷୁର୍ଦ୍ଦ୍ରୁ—ପୁଂ.ବି (ଚକ୍ଷୁ+ତ୍ରୁ+କ୍ୱିପ୍) ଲୋଚନଯୁକ୍ତ, ନେତ୍ରରକ୍ଷକ ।
ଚକ୍ଷୁର୍ମୁଖ—ବଂ. (୬ତତ୍) ନେତ୍ରର ମୁଖ୍ୟକର ।
ଚକ୍ଷୁର୍ମୟ—ବଂ. (ଚକ୍ଷୁ+ମୟ) ଯାହାର ଅନେକ ଚକ୍ଷୁ ଅଛି । (ଲୋଚନେଷ୍ଟ ।
ଚକ୍ଷୁର୍ମଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (୬ତତ୍) ନେତ୍ରମଳ,
ଚକ୍ଷୁର୍ଲଜ୍ଜା—ବି. (କ.ଧା) ମୋହବଶ, ମୁହଁଉପ୍ରୋଧ, ଅଶିଷ୍ଟ ଆଚରଣହେତୁ ଲଜ୍ଜାବୋଧ ବା ଲଜ୍ଜାବୋଧ ।
ଚକ୍ଷୁର୍ଲୋକ—ବଂ. ଚକ୍ଷୁରେ ଦର୍ଶନ ।
ଚକ୍ଷୁର୍ବେଦନା—ବଂ.ଚକ୍ଷୁରୋଗରେ ପୀଡ଼ିତ ।
ଚକ୍ଷୁର୍ବନ୍ଧ—ବି. (୬ତତ୍) ଆଖିରେ ଅନ୍ଧପୋଟଳି ବାନ୍ଧିବା, ମନ୍ତ୍ରପ୍ରୟୋଗଦ୍ୱାରା ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତିର ଲୋପକରଣ ।
ଚକ୍ଷୁର୍ବର୍ଦ୍ଧନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶାକଦ୍ୱୀପସ୍ଥ ନଦୀ ବିଶେଷ ।
ଚକ୍ଷୁର୍ବହ୍ନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚକ୍ଷୁ+ବହ୍+ଅନ) ମେଣ୍ଢାଶିଙ୍ଗାଗଛ ।
ଚକ୍ଷୁର୍ବିଷୟ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଚକ୍ଷୁର ଗ୍ରାହ୍ୟ ରୂପାଦି, ନେତ୍ରସ୍ଥଳର ସ୍ଥାନ, ଯେତେଦୂରପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼େ, (ବଂ) ଦର୍ଶନୀୟ ।
ଚକ୍ଷୁର୍ହା -ପୁଂ.ବଂ.(ଚକ୍ଷୁଃ+ହନ+କ୍ୱିପ) ଯାହାର ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲେ ବିନାଶ ଘଟେ, ଦୃଷ୍ଟିନାଶକ, (ବି) ଏକପ୍ରକାର ସର୍ପ ।
ଚକ୍ଷୁଷ୍ଟିତ୍—ବଂ.ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି ସଞ୍ଚୟକାରୀ ।
ଚକ୍ଷୁଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ—ବି.ବହୁ. ଚକ୍ଷୁଃଶ୍ରବାଃ,ସର୍ପ ।
ଚକ୍ଷୁଷ୍କାମ—ବଂ. (ଚକ୍ଷୁସ+କାମ+ଅ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଚକ୍ଷୁ କାମନାକରେ ।
ଚକ୍ଷୁଷ୍ଟଷ୍—ବଂ.(ଚକ୍ଷୁସ୍+ତସ୍) ଚକ୍ଷୁରୁ, ଚକ୍ଷୁହେତୁକ ।
ଚକ୍ଷୁଷ୍ପତି—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଚକ୍ଷୁର ଅଧିପତି ସୂର୍ଯ୍ୟ ।
ଚକ୍ଷୁଷ୍ପା—ବଂ. (ଚକ୍ଷୁସ୍+ପା+କ୍ୱିପ୍) ଚକ୍ଷୁରକ୍ଷକ, ଯେ ଚକ୍ଷୁକୁ ରକ୍ଷାକରେ ।
ଚକ୍ଷୁଷ୍ପୀଡ଼ା—ବି. (୬ତତ୍) ଚକ୍ଷୁଃପୀଡ଼ା ଦେଖ ।
ଚକ୍ଷୁଷ୍ମତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ.ପ୍ରଖର ଦୃଷ୍ଟିସମ୍ପନ୍ନା ।
ଚକ୍ଷୁଷ୍ମତ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଚକ୍ଷୁଷ୍ମତ୍+ତ+ଆ) ପ୍ରଶସ୍ତଚକ୍ଷୁ, ପ୍ରଖର ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି, ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖିପାରିବା ।
ଚକ୍ଷୁଷ୍ମାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଚକ୍ଷୁସ୍+ମତ୍) ପ୍ରଶସ୍ତଲୋଚନଯୁକ୍ତ, ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତିଯୁକ୍ତ ।
ଚକ୍ଷୁଷ୍ୟ—ବଂ. (ଚକ୍ଷସ୍+ଯ) ଚକ୍ଷୁର ହିତକର,ପ୍ରିୟଦର୍ଶନ,ସୁନ୍ଦରନେତ୍ରଜାତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚକ୍ଷୁଷ୍ୟା, (ପୁଂ.ବି) କେତେକବୃକ୍ଷ, ପୁଣ୍ଡରୀକବୃକ୍ଷ, ସଜନାଗଛ, ରସାଞ୍ଜନ, (କ୍ଲୀ.ବି.)ସୌବୀରାଞ୍ଜନ, ଖର୍ପରୀ, ଭୁଇଆ, ପ୍ରପୌଣ୍ଡରୀକ ଗୁଳ୍ମ ।

ଚକ୍ଷୁଷ୍ୟା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚକ୍ଷୁଷ୍ୟ + ଆ)ଚକ୍ଷୁଷ୍ୟର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, (ବି) କୋଳଥ, ମେଣ୍ଢା ଶିଙ୍ଗା, ବନକୋଳଥ,ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ତ୍ରୀ, କଆ ଗଛ ।

ଚକ୍ଷୁସ୍-କ୍ଲୀ.ବି.(ଚକ୍ଷୁ + ଉସ୍)ଦର୍ଶନେନ୍ଦ୍ରିୟ, ଆଖି, ଶରୀରବସ୍ତୁବ ।

ଚକ୍ଷୁସ୍ଥ ର — ବିଂ.ବି.ଖ୍ର,ବିସ୍ମିତ,ଚମତ୍କୃତ, ସ୍ତମ୍ଭିତ, ହତବୁଦ୍ଧି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚକ୍ଷୁସ୍ଥିରା ।

ଚକ୍ଷୁରୁଗ — ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ଷୁ) ଚକ୍ଷୁର ରକ୍ତିମା, ଚକ୍ଷୁର ଆକର୍ଷକ ଅନୁରାଗ-ବିଶେଷ ।

ଚକ୍ଷୁରୋଗ--ପୁଂ.ବି.(ଚକ୍ଷୁ)ନେତ୍ରରୋଗ ।

ଚଖ — ପ୍ରା.ସଂହ, କ୍ରି.ଅସ୍ୱାଦ ପଜାଇବା ।

ଚଖା — ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚକ୍ଷଣ) ଜିହ୍ୱାଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାଦଗ୍ରହଣ, ଚୁଷିବା କର୍ମ, (ପୁଂ. ଗ୍ରା. ବିଂ) ଯେ ସବୁ ପଦାର୍ଥ ଚୁଖେ; କିନ୍ତୁ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଖାଏନାହିଁ, ଯେ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ କିଣିବା ବାହାନାରେ ସବୁ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟରୁ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଚୁଖେ, କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ ନ କିଣି ଚାଲିଯାଏ, (ଗାଳିରେ ବ୍ୟବହୃତ) ଯେ କୌଣସି ବିଷୟକୁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ନ ଧରି ଆଜି ଏ କାମ କାଲି ସେ କାମ କରେ ଓ ସବୁ କାମକୁ ଚୁଖିଲପରି ଚୁଖି ଛାଡ଼ିଦିଏ, ଚଖା ହୋଇଥିବା ବସ୍ତୁ ।

ଚଖାଇବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚୁଖିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଚୁଖିବାର ସୁଯୋଗ ବା ଅନୁମତି ଦେବା ।

ଚଖାଚଖି — ଗ୍ରା.ବି.ଅନେକ ବସ୍ତୁକୁ ଚୁଖିବା କର୍ମ, କୌଣସି ବସ୍ତୁର ସ୍ୱାଦ ପରସ୍ପରକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା,(ଲା.ଅର୍ଥ) ପରସ୍ପର ବଳ ବା ପରାକ୍ରମ ପରୀକ୍ଷା କରିବା, କସାକସି, ବିବାଦ, ବୈର, (ବିଂ) ପରସ୍ପର ବଳ କସ କସି ହେଉଥିବା ।

ଚଗ୍‌ତାଇ — ଗ୍ରା. ବି. ତୁର୍କୀଜାତିର ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀ ।

ଚଗଲ୍ — ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଚପଳ) ଅସ୍ଥିରତା, ଚପଳତା, ଅମନୋଯୋଗ, (ବିଂ) ଅସ୍ଥିର, ଅମନୋଯୋଗୀ ।

ଚଗଲ୍‌ବଗଲ୍—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଚଞ୍ଚଳମତି, ଚପଳ, ଅସ୍ଥିର,(ବିଂ)ଅସ୍ଥିରତା,ଅନବସ୍ଥିତତା ।

ଚଗଲପଣ—ଗ୍ରା.ବି.ଦୁଷ୍ଟାମି, ଅସ୍ଥିରତା, ଅମନୋଯୋଗିତା ।

ଚଗଲ୍ଲ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ.ଅସ୍ଥିରମନା,ଚପଳ, ଚଞ୍ଚଳମତି, ଅମନୋଯୋଗୀ, ଦୁଷ୍ଟ, ଅସ୍ଥିର, ଚିନ୍ତିତ ବା କୃତ ବିଷୟରୁ ଅନ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ଆକର୍ଷିତ ମନ ।

ଚଗଲିଆ — ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ.ଚଗଲ,ଅସ୍ଥିର ।

ଚଗଲେଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ମନକୁ)ଅସ୍ଥିର କରିବା ବା ଚଞ୍ଚଳକରିବା ।

ଚଘା—ଗ୍ରା.ବି. ଗୋରୁପ୍ରଭୃତି ପଶୁମାନଙ୍କର ରୋମନ୍ଥ, ପାକୁଳି ।

ଚଘିବା--ପ୍ରା.(ସମ୍ଭ)କ୍ରି.ଆରୋହଣକରିବା, ଚଢ଼ିବା, ଅବରୋହଣ କରିବା, ଓହ୍ଲାଇବା ।

ଚଙ୍କ — ବି.ଉତ୍ତର ଭାରତରେ ଧାନକଟା ସମୟରେ ଆଚରିତ ଉତ୍ସବବିଶେଷ ।

ଚଙ୍କାଇବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚଙ୍କିବାକ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, ଘୁଞ୍ଚାଇବା, ସ୍ଥାନଚ୍ୟୁତ କରିବା ।

ଚଙ୍କି — ଗ୍ରା.ବି. ପାଣିକଳାଜାତୀୟ ଜଳଜ ଲତାବିଶେଷ ।

ଚଙ୍କିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ସାମାନ୍ୟ ମାତ୍ର ହଲିବା ବା ସ୍ଥାନାନ୍ତର ହେବା ।

ଚଙ୍କ୍ରମଣ—ପୁଂ. ବି. ପୁନଃ ପୁନଃ ଗମନ-କରିବା, ରାଜା ଲଲିତାଦିତ୍ୟଙ୍କ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ।

ଚଙ୍କ୍ରର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚଂକ୍ରମ୍ + କ.ଉର) ଯାନ, (ପୁଂ.ବି) ରଥ, ଗାଡ଼ି, ଚକ-ବିଶିଷ୍ଟ ଯାନ ବୃକ୍ଷ, ଉଦ୍ଭିଦ ।

ଚଙ୍କ୍ରମଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ୍ରମ୍ + ଘ୍ର.ଅନ) ପୁନଃପୁନଃ ଭ୍ରମଣ, ବାରମ୍ବାର ଘୁରିବା, ଭ୍ରମଣ, ଧୀରଗତି, ଲୁଦା, ବକ୍ରଗମନ ।

ଚଙ୍କ୍ରମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପଥ, ବୁଲିବା ସ୍ଥାନ ।

ଚଙ୍କ୍ରାୟଣ — ପୁଂ. ବି. (ଚଙ୍କ + ଆୟଣ) ପ୍ରବରଭେଦ ।

ଚଙ୍ଗ—ବିଂ. (ଚମ୍ + ଗମ୍ + କ.ଅ)ସୁସ୍ଥ, ନିପୁଣ, ଦକ୍ଷ, ସୁନ୍ଦର, ଶୋଭାଯୁକ୍ତ, (ପୁଂ.ବି) ରାଜାଗୁଙ୍ଗଙ୍କର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ-ବିଶେଷ, ଛୋଟ ଦେଶରେ ଚଳିତ ଏକପ୍ରକାର ମଦ୍ୟ, ମଛ, ଯୋଦ୍ଧା, ସୈନ୍ୟ, (ଗ୍ରା.ବି)ନକାସି କାମ ନ ଥିବା ସୁନା ରୁପାବଳୟ, ଚମକ, ଗଞ୍ଜପାର ଆଠ ରଙ୍ଗରୁ ଏକରଙ୍ଗ, ସିତାର ଚଡ଼ା ହୋଇଥିବା ସୁର, (ଗ୍ରା. ବିଂ. ସଂ-ଜଙ୍ଗମ)ଅସ୍ଥିର, ଚଗଲ, ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତି-ଯୁକ୍ତ, (ପ୍ରା. ସିଂହ-ବି) ଅସ୍ଥିରହେବା, ଅସ୍ଥିର ଭାବରେ ଏଣେତେଣେ ଦୃଷ୍ଟି କରିବା ।

ଚଙ୍ଗଚଙ୍ଗିଆ — ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଅସ୍ଥିର, ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଚିତ୍ତ,ସୁନ୍ଦର,ଯେ ସର୍ବଦା ଚମକେ ।

ଚଙ୍ଗଭାସ — ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ବୌଦ୍ଧ ପଣ୍ଡିତ, ଚୁଙ୍ଗ ନାମରେ ଖ୍ୟାତ ।

ଚଙ୍ଗିମା — ବି.(ଚଙ୍ଗ + ଇମନ୍)ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ।

ଚଙ୍ଗୁ — ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ + ଚଙ୍ଗ)ଏକପ୍ରକାର ଆନନ୍ଦ ବାଦ୍ୟ, ଚୁଙ୍ଗୁ ।

ଚଙ୍ଗୁମାଡ଼ — ଗ୍ରା. ବି. ଚଙ୍ଗୁବାଦ୍ୟ ବଜାଇବା, ଚୁଙ୍ଗୁମାଡ଼ ।

ଚଙ୍ଗରା — ପ୍ରା. (ସମ୍ଭ)ବି.ଚଙ୍ଗ୍‌ରା,ଚୁଙ୍ଗଡ଼ା, ଚୁରକୋଣିଆ ଡାଲି ।

ଚଚ — ଗ୍ରା. ବି. ପଞ୍ଜାବର ରାବଲପିଣ୍ଡୀ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଜନପଦ ।

ଚଚଣ୍ଡୀ — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.କ୍ଷୁଦ୍ର ଜିହ୍ୱା, ଘଣ୍ଟିକା ।

ଚଚର — ବିଂ.(ଚଚ + ଅ,ଦ୍ୱିତ୍ୱ)ଗମନ-ଶୀଳ ।

ଚଚ୍ଚନ — ଗ୍ରା.ବି. କାଠିୟାବାଡ଼ର ଝାଲ-ବାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଞ୍ଚଳ ।

ଚଚେଣ୍ଡଲା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଚଚେଣ୍ଡା,ପଟୋଳ ଲତା ସଦୃଶ ଲତାବିଶେଷ ।

ଚଚେଣ୍ଡା — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ପଟୋଳ ଲତାସଦୃଶ ଲତାବିଶେଷ । [ବିଶେଷ ।

ଚଚ୍ଚପୁଟ—ବି.ଚୁଚପୁଟ, ସଙ୍ଗୀତର ତାଳ

ଚକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ସଂ-ଚାତ)କକେଇ,କଳିଷ୍ଟ ପିତୃବ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚକୀ ।
ଚକ୍ଷୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ସଂ-ଚକ୍ଷୁଃ)ଚକ୍ଷୁ, ଆଖି ।
ଚଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ଭର୍ଜଧାତୁ) ଚଦା, ଭର୍ଜନ, ଭସ୍ମପ୍ରଦର୍ଶନ ।
ଚଜାଚଜି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି ଓ ବିଂ.ଅନ୍ୟୋଽନ୍ୟରେ ଭସ୍ମ ଦେଖାଦେଖି, ଚଦାଚଦି ।
ଚଜିବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ଚଦିବା,ଧମକାଇବା, ଭର୍ଜନ କରିବା, ଭସ୍ମ ଦେଖାଇବା ।
ଚଜିମର୍ଜିହେବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ଭସ୍ମଦେଖାଇ ମାଙ୍କଡ଼ପରି ଗର୍ଜିବା ବା ଖେଙ୍କାର ହେବା ।
ଚଞ୍ଚ—ପୁଂ .ବି , (ଚଞ୍ଚ + ଅ) ପରିମାଣ ବିଶେଷ, ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଳ ପରିମାଣ, ଟୋକେଇ, ବାଉଁଶିଆ ।
ଚଞ୍ଚଳତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କପଟତା, ଚଞ୍ଚଳ ।
ଚଞ୍ଚଳ—ଫୁ . ବି . (ଚଞ୍ଚ + କ.ଅଳ) ଚଞ୍ଚଳ, ଅସ୍ଥିର, ଗତିଶୀଳ, ଦୋହଲୁଥିବା ।
ଚଞ୍ଚଳ—ବିଂ. (ଚଞ୍ଚଳ + କ) ଲମ୍ଫମାରୁଥିବା, କୁଦୁଥିବା, ଗତି କରୁଥିବା, ଅସ୍ଥିର ।
ଚଞ୍ଚଳକୁଠାରରସ—ଫୁ. ବି. ଅର୍ଶରୋଗର ଔଷଧବିଶେଷ । [ବିଶେଷ ।
ଚଞ୍ଚଳପୁଟ—ପୁଂ. ବି. ବାଦ୍ୟର ତାଳ-
ଚଞ୍ଚପୁଟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଆନନ୍ଦ-ବାଦ୍ୟ, ଚଞ୍ଚପୁଟ ଦେଖ
ଚଞ୍ଚରୀ—ପୁଂ.ବି(ଚଞ୍ଚର + କ.ଅ)ଭ୍ରମର ।
ଚଞ୍ଚରୀଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚଞ୍ଚର + ଇନ୍ + ଈ) ଭ୍ରମରୀ, ଗୃହେଶ୍ୱ, ହୋଲି ସମୟରେ ବୋଲାଯିବା ଗୀତ ।
ଚଞ୍ଚରୀ—ପୁଂ.ବି.(ଚଞ୍ଚର + ଇନ୍)ଭ୍ରମର, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଚଞ୍ଚର + ଈ)ଭ୍ରମରୀ, ହୋଲି-ସମୟରେ ବୋଲାଯିବା ଗୀତ ।
ଚଞ୍ଚରୀକ—ପୁଂ. ବି. ଭ୍ରମର, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ଚଞ୍ଚରୀକା ।
ଚଞ୍ଚରୀକାବଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ୧୩ ଅକ୍ଷର ପାଦ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, ଭ୍ରମରଶ୍ରେଣୀ ।
ଚଞ୍ଚଳ—ପୁଂ. ବି. (ଚଞ୍ଚ + ଅଳ)ପ୍ରେମିକ ବ୍ୟକ୍ତି, (ବିଂ) ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ, ଚପଳ, ଅସ୍ଥିର, ଥରୁଥିବା, କମ୍ପିତ, କାମୁକ, ଲମ୍ପଟ, ଲୋଲୁପ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚଞ୍ଚଳା ।
ଚଞ୍ଚଳଚିତ୍ତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ବ୍ରୀ) ଅସ୍ଥିର ହୃଦୟ, ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତଚିତ୍ତ, ଚଳଚ୍ଚିତ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚଞ୍ଚଳଚିତ୍ତା ।
ଚଞ୍ଚଳଚେତାଃ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) ଚଞ୍ଚଳଚିତ୍ତ ଦେଖ ।
ଚଞ୍ଚଳନୟନ—ବି. (କ.ଧା) ଇତସ୍ତତଃ ଗୁଳିତ ନେତ୍ର, ଅସ୍ଥିରଦୃଷ୍ଟି, (ବିଂ) ବ.ବ୍ରୀ;ଅସ୍ଥିରଦୃଷ୍ଟି, ଗୃହଆଡ଼କୁ ଆଖି ବୁଲାଉଥିବା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚଞ୍ଚଳନୟନା ।
ଚଞ୍ଚଳପ୍ରକୃତି—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ବ୍ରୀ) ଯେ ସ୍ୱଭାବତଃ ଅସ୍ଥିର ।
ଚଞ୍ଚଳପ୍ରକୃତିକ—ପୁଂ.ବିଂ. ଚଞ୍ଚଳପ୍ରକୃତି ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚଞ୍ଚଳପ୍ରକୃତିକା ।
ଚଞ୍ଚଳମନାଃ—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ବ୍ରୀ)ଚଞ୍ଚଳ-ଚିତ୍ତ ଦେଖ, ଚଞ୍ଚଳ ପ୍ରକୃତି ଦେଖ ।
ଚଞ୍ଚଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚଞ୍ଚଳ + ଆ)ବିଦ୍ୟୁତ୍, ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ପିପ୍‌ଲୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ) ଚଞ୍ଚଳର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, ଅସ୍ଥିର,(ସ୍ତ୍ରୀ) ନଷ୍ଟଚରିତ୍ରା ।
ଚଞ୍ଚଳାକ୍ଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ.(ଚଞ୍ଚଳ + ଅକ୍ଷ + ଈ)ବ.ବ୍ରୀ; ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ନୟନଯୁଗଳ ଅତିଶୟ ଚଞ୍ଚଳ ।
ଚଞ୍ଚଳାସ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ସୁଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।
ଚଞ୍ଚଳିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ.ପୁଂ.ବିଂ.ଯେ ସ୍ଥିରହୋଇ ରହି ନ ପାରେ, ଚଞ୍ଚଳସ୍ୱଭାବବିଶିଷ୍ଟ ।
ଚଞ୍ଚଳିତ—ବିଂ.(ଚଞ୍ଚଳ + କ.ତ) ବିଚ-ଳିତ,ଅସ୍ଥିରୀକୃତ,ଚାଞ୍ଚଲ୍ୟଯୁକ୍ତ, ଚଞ୍ଚଳ ।
ଚଞ୍ଚଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଖୁବ୍ ଚଞ୍ଚଳ ବା ଫୁର୍ତ୍ତିରେ କାମ କରେ ।
ଚଞ୍ଚଳେଇ—ସ୍ତ୍ରୀ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. ଚଞ୍ଚଳୀ ଦେଖ ।
ଚଞ୍ଚା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର + ଅ + ଆ) ବାଉଁଶ କାଠିରେ ନିର୍ମିତ ଆସ୍ତରଣ-ବିଶେଷ, ଚଞ୍ଚ,ଭଲେଇ,ମେଢ଼ା,ତୃଣ-ନିର୍ମିତ ପୁରୁଷାକୃତି ମୂର୍ତ୍ତି, ତୃଣନିର୍ମିତ ଆସନ, ମସିଣା, ମଦୁରା ।
ଚଞ୍ଚୁ—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର + ଉ)ଏଣ୍ଡ ବୃକ୍ଷ, ରଙ୍ଗଜଡ଼ା, ନାଲିଭେରଣ୍ଡା,ବର୍ଷା ଦିନେ କଣ୍ଟଲିବା ସବୁ ଶାକବିଶେଷ, ପକ୍ଷୀର ଚଞ୍ଚୁ ବା ଥଣ୍ଟ ।
ଚଞ୍ଚୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚଞ୍ଚୁ + କ + ଆ) ପକ୍ଷୀର ଥଣ୍ଟ ।
ଚଞ୍ଚୁତୈଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜଡ଼ାତେଲ ।
ଚଞ୍ଚୁପତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ବ.ବ୍ରୀ; ଚଞ୍ଚୁଶାକ ବିଶେଷ ।
ଚଞ୍ଚୁପୁଟ—ପୁ.ବି.(କ.ଧା.)ପକ୍ଷୀର ଦୁଇ-ଥଣ୍ଟ ବୁଜହୋଇଥିବା ଅବସ୍ଥା ।
ଚଞ୍ଚୁପ୍ରହାର—ବି. (ଚଞ୍ଚୁ) ଥଣ୍ଟରେ ଠକିବା ବା ହାଣିବା, ଥଣ୍ଟମାରିବା, ଖୋମ୍ପିବା ।
ଚଞ୍ଚୁଭୃତ୍—ପୁଂ.ବି. (ଚଞ୍ଚୁ + ଭୃ + କ, କ୍ତ) ପକ୍ଷୀ ।
ଚଞ୍ଚୁମାନ୍—ପୁଂ.ବି.(ଚଞ୍ଚୁ + ମତ୍)ପକ୍ଷୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚଞ୍ଚୁମତୀ ।
ଚଞ୍ଚୁର-ପୁଂ.ବି.(ଚଞ୍ଚୁ + ଉର) ପତ୍ରଶାକ ବିଶେଷ, (ବିଂ) ଦକ୍ଷ, ନିପୁଣ ।
ଚଞ୍ଚୁରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଚଞ୍ଚୁର + ଈ) ବାୟା-ଚଢ଼େଇ ।
ଚଞ୍ଚୁଳ—ପୁଂ. ବି. ଶ୍ୱେତମିଶ୍ର ମୃଦଙ୍ଗର ଗୋଟିଏ ପୁଷ୍ପର ନାମ ।
ଚଞ୍ଚୁଶାକ—କ୍ଲୀ. ବି. ପତ୍ରଶାକବିଶେଷ ।
ଚଞ୍ଚୁସୂଚ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) କାରଣ୍ଡ ପକ୍ଷୀ, ବାୟାଚଢ଼େଇ ।
ଚଞ୍ଚୁସୂଚକ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚଞ୍ଚ + ସୂଚ + କ) କାରଣ୍ଡପକ୍ଷୀ, ବାୟାଚଢ଼େଇ ।
ଚଞ୍ଚୂ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚଞ୍ଚ + ଉ)ଚଞ୍ଚୁଶାକ, ପକ୍ଷୀର ଥଣ୍ଟ ।
ଚଞ୍ଚୂକ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୁଣୋକବିଶେଷ ।
ଚଞ୍ଚା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚଞ୍ଚୁ, ଚଞ୍ଚୀ, ଆମ୍ବ ଆଦିରୁ ଚୋପାକାଢ଼ିବା, କାଠଆଦିକୁ ଚାଞ୍ଚି ସମାନକରିବା କର୍ମ,(ବିଂ) ଯାହା ଦେହରୁ ଚୋପାକୁ ଚାଞ୍ଚି ଆଆଣ୍ଡ, ଚଞ୍ଚୀ ।
ଚଟ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ଅବ୍ୟ. ଅତିଶୀଘ୍ର, ଝଟିତି, ଝଟ, ଚଞ୍ଚଳ । [ତୁରନ୍ତ ।
ଚଟ୍‌କରି—ସ୍ତ୍ରୀ.କ୍ରି.ବିଂ.ଅତିଶୀଘ୍ର,ସତ୍ୱର,
ଚଟ୍‌ପଟ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ଅବ୍ୟ. ଚଟ୍ ଦେଖ; (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣେ) ଭଣ୍ଡାର ଚମରେ ଖୁର ଘଷିବାର ଶବ୍ଦ, ସ୍ତୁତି ସହିତ ।

ଚଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଥଳି, ବୋରା, ଅଖା, ଚଟେଇ, ମସିଣା, (ପ୍ରା. ମେଦ) ବି. ଝୋଟ ।

ଚଟକ—ପୁଂ. ବି. (ଚଟ+କ. ଅକ) କଳବଙ୍କପକ୍ଷୀ, ଘରଚଟିଆ ।

ଚଟକଣା—ଗ୍ରା. ବି. ଗୃପୁଡ଼ା ।

ଚଟକଣି—ଗ୍ରା.ବି. ଛୋଟଗୃପୁଡ଼ା, ଗୃପୁଡ଼ି ।

ଚଟକଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁକଳରେ ଅଖା ବା ବସ୍ତ୍ର ତିଆରି ହୁଏ ।

ଚଟକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚଟକ+ଆ) ମାଈ ଘରଚଟିଆ,ମାଈ ଘରଚଟିଆ ଛୁଆ,ଶ୍ୟାମା ପକ୍ଷୀ, ପିପ୍‌ପଳାମୂଳ,(ଗ୍ରା.ବଂ)ଚେପଟା, ମାଳଗିରିର ଦୁଇକୋଣ ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ସମତଳ, ଜଣ୍ଟଣୀ ।

ଚଟକାମୁଖ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) ଅସ୍ତ୍ର-ବିଶେଷ ।

ଚଟକାମୁହାଁ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯାହାର ମୁହଁ ଚେପଟା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚଟକାମୁହାଁ ।

ଚଟକାର—ବଂ. ଚଟକା, ଚେପଟା ।

ଚଟକାଶିରଃ—ପୁଂ.ବି.(ତ୍ରିତତ୍ତ୍ୱ)ପିପ୍‌ପଳା ମୂଳ, ବଣପିପ୍‌ଳା ।

ଚଟକିକା--ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଚଟକ+ଇକ+ଆ) ଚଟିକା ।

ଚଟଚଟ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ସୁଦାହ୍ୟ ପଦାର୍ଥରେ ଚଞ୍ଚଳ ଅଗ୍ନି ଲାଗିବାର ଶବ୍ଦ, ବାହୁକ୍ତ ଭୂମିରେ ଆଘାତ କରିବା ଓ ଚପେଟାଘାତରୁ ଜାତ ଶବ୍ଦ, (ଗ୍ରା.ବଂ.) ଅଠାଳିଆ, ଅଠପରି ଲାଗିବା, (କ୍ରି.ବଂ) ଅବିଲମ୍ବେ, ଅତି ଚଞ୍ଚଳ ।

ଚଟଚଟା—ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)ଅଗ୍ନି ଲାଗିବାର ଚଡ଼ଚଡ଼ ଶବ୍ଦ ।

ଚଟଚଟାୟନ -ବି. ଚଡ଼ଚଡ଼ ଶବ୍ଦ ।

ଚଟଚଟିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଚଟଚଟ୍ ଦେଖ ।

ଚଟଚଟ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ, ବଂ ଓ କ୍ରି. ବଂ. ଚଟଚଟ୍ ଦେଖ ।

ଚଟଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଖଟାଫଳ ଲୁଣ ଲଙ୍କା ଓ ମିଠା ଏକତ୍ର ବଟାଯାଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରୁଚି-କର ଅମ୍ଳପ୍ରଧାନ ଲେହ୍ୟ, ଚଟ୍‌ଣି,(ଲ. ଅର୍ଥ) ପ୍ରୀତିପ୍ରଦ କଥା, ରସିକତାପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ୟ ।

ଚଟଣିକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଅମ୍ଳ ପଦାର୍ଥକୁ ବାଟି ଲେହ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଦଳିବା, ଧ୍ୱସ୍ତବିଧ୍ୱସ୍ତ କରିବା ।

ଚଟଣିପତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ଧନିଆଁ ପତ୍ର ।

ଚଟତ୍‌କାର—ବଂ. (ଚଟତ୍+କୃ ଅ) ଅସ୍ଫୁଟଶବ୍ଦକାରକ, (ବି. ଭା.ଅ)ଅସ୍ଫୁଟ ଶବ୍ଦକରଣ ।

ଚଟନ—ବି. (ଚଟ୍+ଭା.ଅନ) ଫଟା-ଇବା, ଫାଟେଇବା, ଟିକଟିକହୋଇ ଭାଙ୍ଗିଯିବା ।

ଚଟପଟ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଝଟିତି, ଅତିଶୀଘ୍ର ।

ଚଟପଟି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚର୍ମପଟ)ଯେଉଁ ଚମଡ଼ାରେ ଭଣ୍ଡାରି ଖୁରଦାଢ଼ିକୁ ମସୃଣ କରେ, ଦ୍ୱାରା ।

ଚଟପଟିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ଅତି ଚଞ୍ଚଳ, ଦ୍ରୁତ ।

ଚଟରପଟର—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଚଟ୍‌ପଟ୍ ଦେଖ । [ବିଶେଷ ।

ଚଟଲଫିରଙ୍ଗି—ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗଞ୍ଜା) ବି. ରୋଗ-

ଚଟା—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଚକ୍ଷଣ)ଗୃଷ୍ଟିକା କର୍ମ, କୁମ୍ଭାରମାନେ କଞ୍ଚାହାଣ୍ଡିକୁ ଯେଉଁ ଚଟକା ବା କାଠର କୋବ ଦ୍ୱାରା ଗୃପଡ଼ାନ୍ତି, (ଗ୍ରା.ବଂ.) ଯେ ଗୃଟେ, (ଗାଳି)ଅଇଣ୍ଡା ଝିଆ, କ୍ଷୁଦ୍ର,ସାନ (ଶିଶୁ), (ପ୍ରା.ମେଦ, ବ) ରାଗ, କ୍ରୋଧ, ରାଗିବା, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ. ବ) ଚଡ଼ୁ, (ବଂ) ଚେପଟା, ଚଟକା, ଶୁଖିଲା ।

ଚଟାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ତୃଣାସନ, ମସିଣା, ସ୍ତ୍ରୀ. (ସମ୍ବ) ବି. ଛଲେଇ, ବାଉଁଶ ପାତିଆର ପଟି ।

ଚଟାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗୃଷ୍ଟିକାର ଣିଜନ୍ତ-ରୂପ, ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଗୃଷ୍ଟିକାପାଇଁ ବାଧ୍ୟ କରାଇବା ।

ଚଟାକ୍—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ. ଝଟ୍, ତୁରନ୍ତ ।

ଚଟାଚଟ୍—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ. ଅତି ଶୀଘ୍ର, ବିଳମ୍ବ ନ କରି ।

ଚଟାଚଟି—ଗ୍ରା. ବି. (ପଶୁମାନଙ୍କର) ପରସ୍ପର ଦେହକୁ ଗୃଷ୍ଟିବା କର୍ମ, ରଗା-ରଗି—ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ରାଗିବା, (ଗ୍ରା.ବଂ) ପରସ୍ପର ଦେହକୁ ଗୃଷ୍ଟୁଥିବା, ପରସ୍ପର ପ୍ରତି କ୍ରୋଧ ।

ଚଟାଡାଙ୍—ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଚଟୁକାଠି ।

ଚଟାଣ—ଗ୍ରା. ବି. ସମତଳଭୂମି,ପଥୁରିଆ ସମତଳ, ଗୃହତଳ, କୋଠାଘରର ପକ୍‌କା ସମତଳ । [ଶୀଘ୍ର ।

ଚଟାତ୍ - ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ହଠାତ୍,ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍,

ଚଟାଫଳ—ପୁଂ. ବି. ନାଶକେଳ ।

ଚଟାଳ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ. ଶୀଘ୍ର ।

ଚଟାଳିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଚତ୍‌ତ୍‌ଚେପ୍‌ଟା ।

ଚଟି,ଚଟୀ—ଗ୍ରା. ବି. ପାନ୍ଥଶାଳା, ଦୁର୍ଗମ ରାସ୍ତାର ମଧ୍ୟସ୍ଥିତ ପାନ୍ଥଶାଳା, ପନ୍ଥ ନଥିବା ଯୋତା, (ପ୍ରା.ମେଦ-ବାଲେ. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ରବହ,(ବଂ)କ୍ଷୁଦ୍ର, ସାନ,ପତଳା ।

ଚଟିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଘରଚଟିଆ ଚଡ଼େଇ, ଏକପ୍ରକାର ଛୋଟମୁଷା, (ଗ୍ରା.ବଂ)କ୍ଷୁଦ୍ର, ସାନ ।

ଚଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚଟକ+ଆ) ମାଈ ଘରଚଟିଆ ପକ୍ଷୀ, ପିପ୍‌ପଳାମୂଳ ।

ଚଟିକାଶିରଃ—କ୍ଲୀ.ବି. (ବ.ବ୍ରୀ)ପିପ୍‌ଳା-ମୂଳ । [ରାଗିବା ।

ଚଟିବା—ସ୍ତ୍ରୀ.(ମେଦ) କ୍ରି. ଶ୍ରୁଦ୍ଧହେବା,

ଚଟ୍—ପୁଂ ବି.(ଚଟ+ଣ.ଡ)ପ୍ରିୟବାକ୍ୟ, ଗୃଟ୍ଟ, ଛଦନ, ଭ୍ରମମାନଙ୍କର ଆସନ ବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବ) ବ୍ୟଞ୍ଜନାଦି ଘାଣ୍ଟିବା-ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଚେପ୍‌ଟା ଦଣ୍ଡ, ଦର୍ବୀ, କରଚୁଲି ।

ଚଟୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ.କଟି)ଫଡ଼ିଆ, ପିଗ୍ଧ ଓ ଜଙ୍ଘମଧ୍ୟସ୍ଥ ଅଂଶ, ମୃଗାଦିର ଫଡ଼ିଆ, ଧାନକଆରେ ଜନ୍ମିବା ଏକପ୍ରକାର ଘାସ, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ. ବ) ସାନଚଟ୍ ।

ଚଟୁଚଲାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚଟ୍‌ଦ୍ୱାରା ପକହାଣ୍ଡିରେ ଥିବା ବସ୍ତୁକୁ ଘାଣ୍ଟିବା (ଲ.ଅର୍ଥ) ବହୁବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କମଧ୍ୟରେ ଆପଣାର

ଜାଣିବାପଣ ବା ବାହାଦୁରି ଦେଖାଇ ହେବା ବା ପ୍ରୌଢ଼ିକରିବା, କିଛି ନ ବୁଝି ନ ସୁଝି ଗୋଟିଏ ଅଖଡ଼ୁଆ ଆଦେଶ ଜାରିକରିବା ।

ଚଟ୍ଟୁହାସ—ଗ୍ରା. ବି. ଲୁହାର ଚଟ୍ଟୁକୁ ନିଆଁରେ ତତାଇ ସେଙ୍କିବା, (ବଂ) ଭସ୍ମ ବା ଲଙ୍କାରେ ବିବର୍ଣ୍ଣ ।

ଚଟ୍ଟୁଳ—ବିଂ. (ଚଟ + କ.ଉଳ) ଚଞ୍ଚଳ, ଚପଳ, ସୁନ୍ଦର, ଅସ୍ଥିର, ପ୍ରିୟଦର୍ଶୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚଟ୍ଟୁଳା ।

ଚଟ୍ଟୁଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଚଟ୍ଟୁଳ + ଆ)ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଗାୟତ୍ରୀରୂପା ଭଗବତୀ ।

ଚଟ୍ଟୁଳୋଳ—ବିଂ.(କ.ଧା) ଗୃଟ୍ଟୁକାରକ, ଚଞ୍ଚଳ, ସୁନ୍ଦର, ଅତିଶୟ ଚଞ୍ଚଳ, ଗୃଟ୍ଟୁକାରୀ । [ଦେଖ ।

ଚଟ୍ଟୁଳୋଳ—ବିଂ. (ଚଟ୍ଟ) ଚଟ୍ଟୁଳୋଳ

ଚଟ୍ଟଇ—ଗ୍ରା.ବି. ଚଟାଇ ଦେଖ, (ପ୍ରା. ଯାଜପୁର. ବି) ନଡ଼ିଆଛପା, ଗୃଞ୍ଜ ।

ଚଟ୍ଟ—ବି. ଛାଞ୍ଚ, ଗୃଟ, ଶିଷ୍ୟ, ଚେଲା ।

ଚଟ୍ଟୋପାଧ୍ୟାୟ—ବି. ବଙ୍ଗୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ଉପାଧିବିଶେଷ ।

ଚଠା—ଗ୍ରା. (ସମ୍ମ) ବଂ. ଉଦରମୃଗ୍ୟ, ପେଟ୍ଟ, ବିନା ନିମନ୍ତ୍ରଣରେ ଭୋଜନ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା (ବ୍ୟଙ୍ଗ), ଡାହାଣା, ଅଇଣ୍ଡା ଚଠା ।

ଚଡ଼୍‌ଚଡ଼୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଗୃପୁଡ଼ା ବାଜିବାର ଶବ୍ଦ, ଧାନ ଭାଜିବା ସମୟରେ ଖଇ ଫୁଟିବାର ଶବ୍ଦ, ଜଳନ୍ତା ନିଆଁରେ ଜଳୁଥିବା କାଠର ଶବ୍ଦ, ଶୁଖିଲା କାଠ ବା ବକଳ ଫାଟିଯିବାର ଶବ୍ଦ, (ଗ୍ରା. କ୍ରି.ବଂ) ଚଡ଼ଚଡ଼ ଶବ୍ଦକରି, ଅତି ଚଞ୍ଚଳ, ଗୃହୁଁ ଚାହୁଁ ।

ଚଡ଼୍‌ଚଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଚଡ଼ଚଡ଼ ଶବ୍ଦକାରୀ ।

ଚଡ଼୍‌ଗୁଡ଼—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଚଡ଼ଚଡ଼ ଦେଖ ।

ଚଡ଼—ବି. (ସଂ-ଚପେଟ) କରତଳ ଚାପଡ଼ା, ନଦୀ ଗର୍ଭରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ନୂତନ ଜମି ।

ଚଡ଼କ—ଗ୍ରା.ବି. ବଜ୍ରସୂଚ, ଚୈତ୍ରମାସ ସଂକ୍ରାନ୍ତିରେ ଅନୁଷ୍ଠେୟ ବ୍ରତବିଶେଷ ।

ଚଡ଼କପକାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ନାଶ କରିବା, ବିନଷ୍ଟ କରାଇବା ।

ଚଡ଼କ ପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ବଜ୍ରପାତ,(ଲ. ଅର୍ଥ) ସର୍ବନାଶ ଘଟିବା ।

ଚଡ଼କ ପୁଜା—ଗ୍ରା.(ମେଦିନୀ)ବି. ଓଡ଼ିଶାର ପାଟୁଆ ଉତ୍ସବ ।

ଚଡ଼କବାଜ—ଗ୍ରା.ବି.ଚଡ଼୍‌ଚଡ଼୍ ଶବ୍ଦକରି ଫୁଟିବା ଏକ ପ୍ରକାର ବାଣ ।

ଚଡ଼କସଂକ୍ରାନ୍ତି—ପ୍ରା.ବି.(ମେଦିନୀ.ବାଲେ) ପଣାସଂକ୍ରାନ୍ତି, ଚୈତ୍ରସଂକ୍ରାନ୍ତି ।

ଚଡ଼କା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚର୍ଚ୍ଚରୀ)ବାଦ୍ୟ ବିଶେଷ, ଚର୍ଚ୍ଚରୀବାଦ୍ୟ, କାଠ ବା ଧାତୁ ବା କାଚରେ ଖୁବ୍ ସରୁ ଫଟାଦାଗ ।

ଚଡ଼କାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଚଡ଼ଚଡ଼ାର ଶିଜନ୍ତରୂପ, ଫଟାଇବା, ଭସ୍ମରେ ସ୍ତମ୍ଭିତ ବା ଚମତ୍କୃତ କରିବା ।

ଚଡ଼କିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଚଡ଼ଚଡ଼ ଶବ୍ଦ କରିବା, ଲୁଣ ନିଆଁରେ ଚଡ଼ଚଡ଼ ହୋଇ ଫୁଟିବା, (ପଟାଆଦି) ଚଡ଼ଚଡ଼ ହୋଇ ଫାଟିଯିବା, (ବିଜୁଳି-ଆଦି)ଘନଘନ ଝଟକିବା,(ମନ)ଚକିତ ବା ସନ୍ତ୍ରସ୍ତହେବା, (କାଦୁଅମାଟି) ଶୁଖି ଫାଟିଯିବା । [କରିବା ।

ଚଡ଼ଚଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚଡ଼ଚଡ଼ ଶବ୍ଦ

ଚଡ଼ଚଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ବଜ୍ରପାତ, ଚଡ଼କ, ବଜ୍ରସୂଚ, ସନ୍ତୁଳା ଉଅଣ, ଅଳ୍ପ ରସାବଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ।

ଚଡ଼ଗୃପଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. ଗୃପୁଡ଼ା, ଗୃପୁଡ଼ାରୂପ ଦଣ୍ଡ ।

ଚଡ଼ତ—ପ୍ରା. ବି. (ମେଦିନୀ)ଆରୋହଣ, ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଗମନ,ବୃଦ୍ଧି, ବଢ଼ିବା,ସ୍ଥୂଳବୃଦ୍ଧି ।

ଚଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ନଦୀଗର୍ଭରେ ବନ୍ୟାବେଳେ ସ୍ରୋତ ଦ୍ୱାରା ଘଣୀକୃତ ବାଲି ବା ପଟ୍ଟୁ, ସମ୍ପ୍ରା

ଚଡ଼ାପଡ଼ିବା-ଗ୍ରା.ବି.ନଦୀଗର୍ଭରେ ସ୍ରୋତ ଦ୍ୱାରା ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଗୁଡ଼ିଏ ବାଲି ବା ମାଟି ଜମା ହୋଇଯିବା ।

ଚଡ଼୍ — ଗ୍ରା. ବି.ରୋଗ ନିବାରଣାର୍ଥ ତପ୍ତ ଲୌହଦ୍ୱାରା ଜୀବ ଶରୀର ଶିରରେ ଦିଆଯିବା ଦାଗ,ଚିଆଁ, ବାଣୀ ।

ଚଡ଼୍‌କାଠି—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଲୌହ ଶଳାକାର ଅଗ୍ରଭାଗ ତତାଇ ଦାଗନ୍ତି ।

ଚଡ଼୍‌ଘିନିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦଗାଇହେବା, ଆପଣା ଶରୀରରେ ଚଡ଼୍‌ଦାଗ ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ଚଡ଼୍‌ଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟ ଶରୀରରେ ଚଡ଼୍‌କାଠି ତତାଇ ଓ ଚେଙ୍କିବା ବା ଦାଗିବା ।

ଚଡ଼େଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଚଡ଼ାଇ, ଛୋଟପକ୍ଷୀ, ପକ୍ଷୀ ।

ଚଡ଼ାଉ—ଗ୍ରା. ବି. ଉଠାଣି, ଉଠିବାକର୍ମ, ଚଢ଼ାଉ, ଆକ୍ରମଣ ।

ଚଡ଼ାଉଯୋତା—ଗ୍ରା.ବି. ଯେଉଁ ଯୋତାର ପଛପାଖ ଚମଡ଼ା ଗୋଇଠି ଉପରକୁ ଉଠିଯାଏ ।

ଚଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି.ଆରୋହଣ,ଉଠିବା, (ବଂ) ମହର୍ଗ, ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ, ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରବିଶିଷ୍ଟ, କଠିନ, ଆରୋହୀ, ଉଦ୍ଧତ (ସ୍ୱଭାବ), ଉଠାଣିଆ (ରାସ୍ତା), ଉଚ୍ଚ, ଅଧିକ ।

ଚଡ଼ାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଛୋଟପକ୍ଷୀ, ପକ୍ଷୀ ।

ଚଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଚଢ଼ିବାର ଶିଜନ୍ତରୂପ, ଆରୋହଣ କରାଇବା, ଉପରକୁ ଉଠାଇବା, ଉତ୍ତୋଳିତ କରିବା, ରେଳ ଜାହାଜ ବା ଯାନରେ ଯାତ୍ରୀକୁ ଆରୋହଣ କରିବାର ସୁବିଧା କରିଦେବା, (ଔଷଧ) ନିଜେ ଖାଇବା ବା ପରକୁ ଖୁଆଇବା, (ମାଡ଼) ମାରିବା (ଯନ୍ତ୍ରର ତାର) କସିବା, ଭିଡ଼ିବା, (ପୋଷାକ) ନିଜେ ପିନ୍ଧିବା, (ଧନୁରେ) ଗୁଣଦେବା, (ନିଶା)ଖାଇବା, (ଦେବବିଗ୍ରହ ଆଦିରେ ଫୁଲଆଦି)ଲଗାଇକରିବା, ନିଜ କାନ୍ଧ ବା ପିଠି ଉପରେ ଅନ୍ୟକୁ ବସିବାକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ।

ଚଢ଼ାଇମାରୁ—ଗ୍ରା.ବି. ବ୍ୟାଧ, ଯେ ପକ୍ଷୀ ଧରି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରେ ।
ଚଢ଼ାଉ—ଗ୍ରା.ବି.ଆକ୍ରମଣ, ବହୁସଂଖ୍ୟାରେ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରବେଶ; ସୈନିକଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟାଦି ଆକ୍ରମଣ ।
ଚଢ଼ାଉଣ୍ଡାଇକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉଲୁ-ଜାଗାରେ ତଳୁ ଉପରକୁ ଓ ଉପରୁ ତଳକୁ ଆସିବା ଓ ଯିବା ।
ଚଢ଼ାଉଣ୍ଡାର—ଗ୍ରା.ବି. କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇବା ଓ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆଣିବା, ଉଠାଣି ଓ ଗଡ଼ାଣି, ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ଉତ୍ତରର ଉଦ୍ଧୃତ, ଉପରକୁ ଉଠିବା ଓ ତଳକୁ ଖସିବା, ଖୁବ୍ କଡ଼ା ସ୍ୱର ଓ ଖୁବ୍ ନରମ ସ୍ୱର ।
ଚଢ଼ାକଥା—ଗ୍ରା. ବି. ପରୁଷୋକ୍ତି, କ୍ରୁଦ୍ଧ-ଭାବେ କହିବା, କଥାରେ ତେଜସ୍ୱିତା ପ୍ରକାଶ ।
ଚଢ଼ାଚଢ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ପରସ୍ପର ଉପରେ ଚଢ଼ିବା,ବହୁବାର ଆରୋହଣ,(ଅଶ୍ଳୀଳ) ମୈଥୁନ କ୍ରିୟା ।
ଚଢ଼ାଦର—ଗ୍ରା.ବଂ.ମହାର୍ଘ, ଅଧିକମୂଲ୍ୟ ।
ଚଢ଼ାଳ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ି-ବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ, ଆରୋହଣକୋଷ, (ବୃଷାଦି) ଯେ ବେଶି ପରିମାଣରେ ଚଢ଼ିପାରେ ।
ଚଢ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆରୋହଣ କରିବା, ବୃଦ୍ଧିହେବା, ମହାର୍ଘହେବା, (ସ୍ୱର) ଉଚ୍ଚତର ବା କର୍କଶତର ହେବା,(ପ୍ରକୃତି) କଡ଼ା ହେବା,(ଅଶ୍ଳୀଳ)ସହବାସ କରିବା ।
ଚଢ଼େଇଗୋଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ପାଣିକୂଳରେ ଜନ୍ମିବା ଛଙ୍ଗଲ ବୁଦାଳିଆ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଏକପ୍ରକାର ଶାଗ ।
ଚଢ଼େଇମାଛୁମରାବେଳ-ଗ୍ରା. ବି. ସନ୍ଧ୍ୟାର ଠିକ୍ ପୂର୍ବକାଳ ।
ଚଣ—ପୁଂ.ବି. (ଚଣ+ଅ)ଶସ୍ୟବିଶେଷ, ଚଣା, ସୋଲା ।
ଚଣକ—ପୁଂ. ବି. (ଚଣ+ମ.ଅକ) ଚଣା, ବୁଟ, ସୋଲା, ମୁଣ୍ଡବିଶେଷ ।
ଚଣକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅତସୀ ।
ଚଣକାତ୍ମଜ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗୃଣକ୍ୟ, ଦସ୍ୟାସ୍ୱନମୁନି ।
ଚଣକାମ୍ଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚଣକ ଲବଣ, ବୁଟ ଶାକକୁ ସିଝାଇ ତହିଁରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଏକପ୍ରକାର ଲବଣ ।
ଚଣଦ୍ରୁମ—ପୁଂ. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋକ୍ଷୁର ।
ଚଣପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ବ୍ରୀ)ରୁଦନ୍ତୀବୃକ୍ଷ ।
ଚଣଶକ୍ତୁ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ବୁଟଛତୁଆ ।
ଚଣା—ଗ୍ରା. ବି. ବୁଟପରି ଏକପ୍ରକାର ଶସ୍ୟ, ଆମ୍ବବଉଳରୁ ବାହାରିବା ଚଣ-ପରି କ୍ଷୁଦ୍ର କଷି, ଖେସାରି ।
ଚଣାଚଟା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. (ଲୋକ) ବେହୁଆ, ନିଲୁଟା ।
ଚଣାଚୁର—ଗ୍ରା.ବି. ଲୁଣ ଗୁଡ଼ ଓ ମସଲା ଦିଆ ଚଣା ବା ବୁଟଭଜା ।
ଚଣାଧରିବା-ଗ୍ରା.ବି.ଆମ୍ବବଉଳରୁ ପ୍ରଥମେ ଚଣାପରି ଅତି ଛୋଟ କଷି ବାହାରିବା ।
ଚଣାଫଳି—ଗ୍ରା. ବି. ଶଗଡ଼ର ଉଭୟର ଆଗ ଓ ପଛରେ ଥିବା କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ ।
ଚଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୃଣବିଶେଷ, ଏହା ଗୋରୁପକ୍ଷେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହିତକାରୀ ।
ଚଣୀଦ୍ରୁମ—ପୁଂ. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋକ୍ଷୁର ।
ଚଣ୍ଡ—ବି. (ଚଣ୍ଡ+ଘ.ଅ) କ୍ରୋଧ, ଉନ୍ମୁଲଗଛ, (କ.ଆ) ଯମଦୂତ, ଶିବା-ନୁଚର ବିଶେଷ, ଚଣ୍ଡୀଙ୍କଦ୍ୱାରା ନିହତ ଦୁଷ୍ଟ ଦୈତ୍ୟବିଶେଷ, ନିର୍ମୁଭତା, ଉଷ୍ଣତା, ତୀକ୍ଷଣତା, ଉଗ୍ରତା, ତୀକ୍ଷ୍ଣତା, ତୀବ୍ରତା,ଜଳିବା ଅଗ୍ନିର ତାପ, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପାଇଷଦ ବିଶେଷ, କଂସାସୁରର ଭାଇ, (ବଂ) ଅତିଶୟକ୍ରୁଦ୍ଧ, ଉଷ୍ଣ, ଜଳୁଥିବା, ତୀକ୍ଷ୍ଣ, ତୀକ୍ଷଣ, ପ୍ରଚଣ୍ଡ,ଉଗ୍ର,କଠୋର, ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟ, ଦୁଷ୍ଟ, (ଗ୍ରା. ବି.) ଜଣେ ଉଗ୍ରତେଜା ରାଜସ୍ଥାନ ନିବାସୀ ରାଜପୁତ ରାଜକୁମାରଙ୍କ ନାମ ।
ଚଣ୍ଡକର—ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।
ଚଣ୍ଡକୌଶିକ—ପୁଂ. ବି. ଋଷିବିଶେଷ, ଜୈନପୁରାଣବର୍ଣ୍ଣିତ ବିଷଧର ସର୍ପ-ବିଶେଷ ।
ଚଣ୍ଡଗ୍ରୀବ—ବି. ଶିବଙ୍କର ତୀକ୍ଷଣ ଅନୁ-ଚର ଦ୍ୱୟ,(ଗ୍ରା.ବି)ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ଅନୁଚର ।
ଚଣ୍ଡତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚଣ୍ଡ+ତ+ଆ) ତୀକ୍ଷ୍ଣତା, ଉଗ୍ରତା, ତୀକ୍ଷଣତା ।
ଚଣ୍ଡତୁଣ୍ଡକ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ବ୍ରୀ)ଗରୁଡ଼ର ପୁତ୍ର, ପକ୍ଷୀବିଶେଷ ।
ଚଣ୍ଡତେଜାଃ—ପୁଂ. ବଂ.(ବ.ବ୍ରୀ) ଉଗ୍ର-ତେଜାଃ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ।
ଚଣ୍ଡତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚଣ୍ଡ+ତ୍ୱ) ଚଣ୍ଡତା, ଉଗ୍ରତା ।
ଚଣ୍ଡଦକ୍ଷିଣା—ଗ୍ରା. ବି. ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଅର୍ପିତ ଭୋଗରୁ ପଣ୍ଡାଙ୍କପାଇଁ କଢ଼ାହୋଇଥିବା ଅଂଶ, ଯାହାକି ପୂଜକକୁ ଦକ୍ଷିଣାରୂପେ ଦିଆଯାଏ ।
ଚଣ୍ଡଦୀଧିତି—ପୁଂ. ବି.(ବ.ବ୍ରୀ) ଚଣ୍ଡାଂଶୁ, ସୂର୍ଯ୍ୟ ।
ଚଣ୍ଡନାୟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ଦୁର୍ଗା, ଅଷ୍ଟନାୟିକାନ୍ତର୍ଗତ ଭଗବତୀଙ୍କ ଏକ ସଖୀ ।
ଚଣ୍ଡନୈବେଦ୍ୟ—ବି. (କ.ଧା)ଚଣ୍ଡବଳି ।
ଚଣ୍ଡପରଶୁ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବି. ଭୁବନେଶ୍ୱରୀ-ଭକ୍ତ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଗୋତ୍ରୀୟ ଜଣେ ରାଜା ।
ଚଣ୍ଡପାଳ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ-ବିଦ୍ ଯଶୋରାଜଙ୍କ ପୁତ୍ର ।
ଚଣ୍ଡବଳ—ପୁଂ. ବି. ବାନରବିଶେଷ ।
ଚଣ୍ଡଭଣ୍ଡ—ବି. ସୁନ୍ଦର ବନବାସୀ, ପୁର୍ବ-କାଳୀନ ଲବଣ ପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀ ଜାତି-ବିଶେଷ । [ଜଣେ ଋଷି ।
ଚଣ୍ଡଭାର୍ଗବ—ପୁଂ. ବି. ଚ୍ୟବନବଂଶୀୟ
ଚଣ୍ଡମୟୂଖ—ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।
ଚଣ୍ଡମହାସେନ—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ପ୍ରବଳ ପରାକ୍ରାନ୍ତ ରାଜା ।
ଚଣ୍ଡମାରୁତ ସ୍ୱାମୀ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଉଦ୍ଧବନନ୍ଦନ ନାମକ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରର ଜଣେ ଟୀକାକାର ।
ଚଣ୍ଡମୁଣ୍ଡ—ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଦୁର୍ଗାଙ୍କଦ୍ୱାରା ନିହତ ରାକ୍ଷସ ଭ୍ରାତୃଦ୍ୱୟ, (ଗ୍ରା. ବି.) ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ।
ଚଣ୍ଡମୁଣ୍ଡା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚଣ୍ଡ+ମୁଣ୍ଡ+ଆ) ଚାମୁଣ୍ଡା, ଚଣ୍ଡୀ ।

ଚଣ୍ଡମୁଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମହାସ୍ଥାନସ୍ଥିତ ଦେବୀବିଶେଷ ।

ଚଣ୍ଡରବ—ବିଂ. ଘୋରନାଦ ଯୁକ୍ତ, ଯେ ଭୀଷଣ ଚିତ୍କାର କରେ ।

ଚଣ୍ଡରଶ୍ମି—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଚଣ୍ଡରୁଦ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବିଦ୍ୟାବିଶେଷ ।

ଚଣ୍ଡବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚଣ୍ଡ+ବତ୍+ଈ) ଦୁର୍ଗା, ଅଷ୍ଟନାୟିକାନ୍ତର୍ଗତ ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ଜଣେ ସଖୀ ।

ଚଣ୍ଡବଳି—ବି. ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମହାଦେବଙ୍କ ଅନୁଚର ବିଶେଷ, ଶିବଙ୍କର ଚଣ୍ଡ-ଦେବତାଙ୍କୁ ନିବେଦିତ ଭୋଗାଂଶ ବା ବଳି ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱଚର ଦେବତାଙ୍କୁ ନିବେଦିତ ଭୋଗାଂଶ, ଭୋଗ ହେବାପରେ ନିବେ-ଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟରୁ ପୂଜକ ନିଜର ପାରିଶ୍ରମିକ ନିମନ୍ତେ କାଢ଼ି ରଖିବା ଏକଚତୁର୍ଥାଂଶ, ଏକଦଶମାଂଶ କିମ୍ବା ଏକଷୋଡ଼ଷାଂଶ ।

ଚଣ୍ଡବିକ୍ରମ—ବିଂ. ପ୍ରବଳପ୍ରତାପଶାଳୀ, (ପୁଂ, ବି. କ. ଧା) ପ୍ରଚଣ୍ଡପରାକ୍ରମ, ରାଜବିଶେଷ ।

ଚଣ୍ଡବୃଷ୍ଟିପ୍ରପାତ—ବି. ୨୧ ଅକ୍ଷର ପାଦ ବିଶିଷ୍ଟ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଚଣ୍ଡବେଗ—ବିଂ. (ବ. ଶ୍ରୀ) ଅତିଶୟ ବେଗଶାଳୀ ।

ଚଣ୍ଡଶକ୍ତି—ପୁଂ.ବି.(ବ.ବ୍ରୀ) ବଳରାଜାଙ୍କର ଜଣେ ସୈନିକ,(ବିଂ)ଚଣ୍ଡବିକ୍ରମ ଦେଖ ।

ଚଣ୍ଡା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଚଣ୍ଡ+ଆ) ଅଷ୍ଟନାୟିକା ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ, ଅତିଶୟ କୋପନା ସ୍ତ୍ରୀ, ଷୋଡ଼ଶ ଭୁଜା ଦୁର୍ଗା, ଗୈରିକ ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, ଶତପୁଷ୍ପୀ, ଶତ୍ରୁପ, ପାନମଦ୍ୟ, ଲଙ୍ଗିନୀ ଲତା, ବାଇଡ଼ଙ୍ଗ,ଶ୍ୱେତଦୁର୍ବା, ମୃଷାକାନ୍ତ, ନଦୀବିଶେଷ ।

ଚଣ୍ଡାଂଶୁ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, (କ,ଧା) ତୀକ୍ଷ୍ଣ, କିରଣ, ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ।

ଚଣ୍ଡାତ—ପୁଂ. ବି. (ଚଣ୍ଡ+ଅତ+ଅ) କରବୀର ।

ଚଣ୍ଡାତକ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. (ଚଣ୍ଡା+ଅତ୍ କ. ଅକ) ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର ଅର୍ଦ୍ଧୋରୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭଡ଼ାହୋଇ କଛମାରି ପିନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ବସ୍ତ୍ର, ଲହଙ୍ଗା ।

ଚଣ୍ଡାଧିକାର—ବି. (ତତ୍ତ) ଦେବତାଙ୍କୁ ଅର୍ପିତ ହେବା ଭୋଗରୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଂଶ, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{10}$ ବା $\frac{1}{16}$ ଚଣ୍ଡବଳିରୂପେ କଢ଼ା ହୋଇ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରଖାଯିବା ବସ୍ତୁ ।

ଚଣ୍ଡାଳ—ପୁଂ.ବି. (ଚଣ୍ଡ+ଲା+କ.ଅ) ଶୂଦ୍ର ଔରସରେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଗର୍ଭଜାତ ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତିବିଶେଷ, ହନୁମାନ-ଙ୍କର ମାତୃତମ ଜାତି, ପତିତ ଓ ପାପୀ ବ୍ୟକ୍ତି, (ପୁଂ. ବିଂ.) ଦୁରାତ୍ମା, କୁକର୍ମାନୁଷ୍ଠାନକାରୀ, (ପୁଂ.ବି) ବୃକ୍ଷ ବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବି.) ହାଡ଼ି, ମେହେନ୍ତର ଜାତି, (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜା. ବି). ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ପାଟକ ବିଶେଷ,(ପୁଂ.ବି.)ପକ୍ଷିବିଶେଷ, କୁଆ ।

ଚଣ୍ଡାଳକନ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. ମୂଳ ବିଶେଷ ।

ଚଣ୍ଡାଳତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚଣ୍ଡାଳର ଧର୍ମ, ଦୟାମାୟା ଶୂନ୍ୟ ନିଷ୍ଠୁର ଆଚରଣ ।

ଚଣ୍ଡାଳତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଚଣ୍ଡାଳତ୍ୱ, ଚଣ୍ଡାଳର ଧର୍ମକର୍ମ ।

ଚଣ୍ଡାଳପକ୍ଷୀ—ବି. କାକ, କୁଆ ।

ଚଣ୍ଡାଳବଲ୍ଲକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ) କଣ୍ଡୋଳଗୀଣା, କେନ୍ଦରୁ ।

ଚଣ୍ଡାଳାମି—କ୍ଲୀ. ବି.ଚଣ୍ଡାଳତ୍ୱ, ଚଣ୍ଡାଳ ପରି ବ୍ୟବହାର ।

ଚଣ୍ଡାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଉମା, ଚଣ୍ଡାଳଗୀଣା, କଣ୍ଡୋଳ,କେନ୍ଦରୁ,ଔଷଧିବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଚଣ୍ଡାଳିକାବନ୍ଧ—ପୁଂ. ବି. ବନ୍ଧବିଶେଷ ।

ଚଣ୍ଡାଳିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି(ଚଣ୍ଡାଳ+ଇନ୍—ଈ) ଦୁଷ୍କର୍ମକାରିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ନିଷ୍ଠୁରା ସ୍ତ୍ରୀ, ଦୁଷ୍ଟା ସ୍ତ୍ରୀ, ନଷ୍ଟା ସ୍ତ୍ରୀ,ଚଣ୍ଡାଳୁଣୀ, ଚଣ୍ଡାଳର ସ୍ତ୍ରୀ, ମେହେନ୍ତରାଣୀ । [ଦେଖ]

ଚଣ୍ଡାଳୁଣୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚଣ୍ଡାଳିନୀ

ଚଣ୍ଡାଳୀୟ—ବିଂ. (ଚଣ୍ଡାଳ+ଈୟ) ଚଣ୍ଡାଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଚଣ୍ଡାଳୟା—ବିଂ. ଚଣ୍ଡାଳ ସଦୃଶ ।

ଚଣ୍ଡାଶୋକ—ପୁଂ. ବି. ବୌଦ୍ଧପ୍ରତିପାଳକ ଜଣେ ରାଜା,ଅପର ନାମ କାମାଶୋକା ।

ଚଣ୍ଡି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚଣ୍ଡ+ଇ) ଚଣ୍ଡୀ, ଦୁର୍ଗା । [ବୁଲ ।

ଚଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବିଂ. ଦୁଷ୍ଟ, ଦୁରାତ୍ମା,

ଚଣ୍ଡିକଘଣ୍ଟ—ପୁଂ. ବି.(ଚଣ୍ଡିକ+ଘଣ୍ଟା) ବ.ଶ୍ରୀ; ଶିବ, ମହାଦେବ ।

ଚଣ୍ଡିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚଣ୍ଡି+କ+ଆ) ଦୁର୍ଗା, ଗାୟତ୍ରୀଦେବୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ,ବିଂ) କୋପନା, ଦୁଷ୍ଟା, କଳହପ୍ରିୟା ।

ଚଣ୍ଡିମା—ବି. (ଚଣ୍ଡ+ଷ୍ଣ. ଇମନ୍) ଚଣ୍ଡତା, ଉଗ୍ରତା, କ୍ରୋଧ, କୋପନ-ସ୍ୱଭାବ ।

ଚଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚଣ୍ଡି+ଈ) ଦୁର୍ଗା, ହଂସ୍ତ୍ରୀ, ଅତିକୋପନା ସ୍ତ୍ରୀ, ସତର ଅକ୍ଷର ପାଦ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, ମାର୍କଣ୍ଡେୟ ପୁରାଣାନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ତବବିଶେଷ, ସପ୍ତଶତୀ ।

ଚଣ୍ଡୀକୁସୁମ—ପୁଂ. ବି. (ଚଣ୍ଡୀ+କୁସୁମ) ବ.ଶ୍ରୀ; ରକ୍ତକରବୀର, ମନ୍ଦାର ।

ଚଣ୍ଡୀଗଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଗଡ଼ । ପଞ୍ଜାବ ଓ ହରିଆନା ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀ ।

ଚଣ୍ଡୀଗୁଣା—ଗ୍ରା. ବି. ଅନୁଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ଚଣ୍ଡୀପାଠ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଚଣ୍ଡୀଗୁଣିଲା ଭଳି କ୍ରୋଧରେ ଅନୁଚ୍ଚ ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡ ଶବ୍ଦ କରିବା, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଚଣ୍ଡୀ ପାଠ-କାରୀ ।

ଚଣ୍ଡୀଗୁଣିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନୁଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ଚଣ୍ଡୀ ପାଠକରିବା, (ବ୍ୟଙ୍ଗ; ଲ.ଅର୍ଥ) କ୍ରୋଧ ବା ଅଭିମାନରେ ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡ ଶବ୍ଦ କରିବା ।

ଚଣ୍ଡୀଟୀକା—ବି. ମାର୍କଣ୍ଡେୟପୁରାଣା-ନ୍ତର୍ଗତ ଦେବୀମହାତ୍ମ୍ୟର ଟୀକା ।

ଚଣ୍ଡୀଦତ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. ଅଯୋଧ୍ୟା ରାଜା ମାନସିଂହଙ୍କ ସଭାସ୍ଥ ଜଣେ କବି ।

ଚଣ୍ଡୀଦାସ—ଗ୍ରା. ବି. କବି ବିଦ୍ୟାପତିଙ୍କ ସମସାମୟିକ ବଙ୍ଗଳାର ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ କବି ।

ଚଣ୍ଡୀଦେବଶର୍ମା—ଗ୍ରା.ବି. ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାରର ପ୍ରାକୃତଦୀପିକାକାର ।

ଚଣ୍ଡୀପର୍ବ — ଗ୍ରା. ବି. ଦୁର୍ଗୋତ୍ସବ ।
ଚଣ୍ଡୀପାଠ — ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ) ଦେବୀ-ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥର ଆବୃତ୍ତି, ଯଥାନିୟମରେ ପ୍ରଥମରୁ ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚାରଣ ।
ଚଣ୍ଡୀପୁର — ଗ୍ରା.ବି. ଗଜମହଲସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରାମ ।
ଚଣ୍ଡୀପୁରାଣ — ବି. (ତତ୍ତ) ମାର୍କଣ୍ଡେୟ-ପୁରାଣାନ୍ତର୍ଗତ ଦେବୀମାହାତ୍ମ୍ୟ ।
ଚଣ୍ଡୀପୂଜା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ) ଚଣ୍ଡୀ ବା ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ଉପାସନା, ଦୁର୍ଗାପୂଜା, ଶାରଦୀୟ ଦୁର୍ଗୋତ୍ସବ ।
ଚଣ୍ଡୀମଣ୍ଡପ — ପୁଂ. ବି. (ଚଣ୍ଡୀ + ମଣ୍ଡପ) ତତ୍ତ; କାଳୀ, ଦୁର୍ଗା ପ୍ରଭୃତି ଦେବୀଙ୍କ ପୂଜା ନିମିତ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ଇଟା ବା ମାଟିର ନିର୍ମିତ ଦାଲାଣ, ଗ୍ରାମର ସାଧାରଣ ଠାକୁରାଣୀ ମଣ୍ଡପ । [ଶିବ ।
ଚଣ୍ଡୀଶ — ପୁଂ. ବି. ରୁଦ୍ରଙ୍କର ଗଣଭେଦ,
ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱର — ଗ୍ରା.ବି. ମାଧବ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କର ଜଣେ ଶିଷ୍ୟ ।
ଚଣ୍ଡୁ — ପୁଂ. ବି. (ଚଣ୍ଡ + ଉ) ମୂଷିକ, ଇନ୍ଦୁର, (ଗ୍ରା. ବି.) ଅଫିମରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଧୂମପାନପୂର୍ବକ ସେବିତ ଉଗ୍ରମାଦକ-ଦ୍ରବ୍ୟ ବିଶେଷ ।
ଚଣ୍ଡୁଖୋର୍ — ଗ୍ରା. ବି. ଯେ ଚଣ୍ଡୁନାମକ ମାଦକଦ୍ରବ୍ୟର ଧୂମପାନ କରେ, ଯେ ଚଣ୍ଡୁ ପିଏ ।
ଚଣ୍ଡୁଳ — ବି. ଏକପ୍ରକାର ସୁନ୍ଦର ଭରତିଆ ପକ୍ଷୀ ।
ଚଣ୍ଡୁପଣ୍ଡିତ — ଗ୍ରା. ବି. ଧୋଲକାନ୍‌ବାସୀ ସଂସ୍କୃତଜ୍ଞ ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ପଣ୍ଡିତ ।
ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର — ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଶିବଙ୍କର ଅନୁଚର ବିଶେଷ, ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଶରୀରଧାରୀ ଶିବମୂର୍ତ୍ତି ବିଶେଷ, ରୁଦ୍ରଗଣବିଶେଷ, ଜଣେ ସ୍ମାର୍ତ୍ତ ପଣ୍ଡିତ, ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ-ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଦ ।
ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱରକର୍ମୀ-ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି. ଅପରୋକ୍ଷାନୁ-ଭୂତିର ଅନୁଭବଦୀପିକା ନାମକ ଟୀକା-କାର ।
ଚଣ୍ଡୋଗ୍ରଶୂଳପାଣି — ପୁଂ. ବି. ଶିବମୂର୍ତ୍ତି ବିଶେଷ ।
ଚଣ୍ଡୋଗ୍ରା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନାୟିକାବିଶେଷ ।
ଚତ୍ — (ଧାତୁ) ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା, ଗମନ କରିବା, ଲୁଚିବା, ମାପିବା ।
ଚତଗ୍ର — ଗ୍ରା. ବି. ଗୋଲ ସମତଳ ଭୂମି, ଜଳାଶୟ ମଧ୍ୟରେ ଜଳଆଦିଦ୍ୱାରା ଆବୃତ ହୋଇ ନ ଥିବା ଜଳର ଉପରିଭାଗରେ ବିସ୍ତୃତ ଅଂଶ, ଜଳ ରହିବାର ଗୃହ-କୋଣିଆ ଗାତ, ଅଗଭୀର ବଡ଼ ଜଳା-ଶୟ, ଜୋଡ଼, (ବଂ) ବିସ୍ତୃତ, ବିସ୍ତୃତ ବହୁଶାଖ ଯୁକ୍ତ (ବୃକ୍ଷ) ଝାମ୍ପୁଲ ।
ଚତଗ୍ରଇବା — ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଅକର୍ମକ) ଅଧିକ ଜଳର ବିସ୍ତୃତକରିବା, ବହୁଶାଖାମେଲିବା, ଛତାପରି ବିସ୍ତୃତହେବା, (ସକର୍ମକ) ଖେଳାଇଦେବା ।
ଚତର — ପ୍ରା. (ଆଠମଲିକ) ବି. ଚତୁଷ୍ପଦୀ, ପନ୍ନଟୋଲ । [(ସ୍ତ୍ରୀ) ଚତନ୍ନୀ ।
ଚତ୍ତା — ପୁଂ.ବଂ. (ଚତ୍ + ଇନ୍) ବିନାଶକ,
ଚତୁରେ — ବି ଓ ବଂ. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ) ଚାରିସଂଖ୍ୟା, ୪ ସଂଖ୍ୟକ ।
ଚତୁଃଷ୍ଟୀ (ଚତୁଷ୍ଷଷ୍ଟୀ)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶ୍ରୀ ବିଦ୍ୟାଧର ମନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ ।
ଚତୁଃପଞ୍ଚ(ଚତୁଷ୍ପଞ୍ଚ)—ବଂ.ଚାରି ବା ପାଞ୍ଚ ଚାରି ସଂଖ୍ୟକ ବା ପାଞ୍ଚସଂଖ୍ୟକ ।
ଚତୁଃପଞ୍ଚାଶ (ଚତୁଷ୍ପଞ୍ଚାଶ) — ବଂ. ୫୪ର ପୂରକ, ୫୪ ସଂଖ୍ୟକ ।
ଚତୁଃପଞ୍ଚାଶତ୍ (ଚତୁଷ୍ପଞ୍ଚାଶତମ୍)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ୫୪ ସଂଖ୍ୟା, (ବଂ.) ୫୪ସଂଖ୍ୟକ ।
ଚତୁଃପଞ୍ଚାଶତ୍ତମ(ଚତୁଷ୍ପଞ୍ଚାଶତ୍ତମ) — ବଂ. ୫୪ର ପୂରକ ।
ଚତୁଃପଦା (ଚତୁଷ୍ପଦ) ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ଗ୍ର) କ୍ଷୁଦ୍ର ପକ୍ଷୀ ଭେଦୀ ।
ଚତୁଃପର୍ଣ୍ଣୀ (ଚତୁଷ୍ପର୍ଣ୍ଣୀ)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) କ୍ଷୁଦ୍ରାମ୍ଳିକା, ଆମ୍ବଡ଼ା ।
ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱ (ଚତୁଷ୍ପାର୍ଶ୍ୱ)—ବି. (କ.ଧା) ଚାରିଦିଗ, ଚାରିଆଡ଼, ଚାରିପାଖ, ବର୍ଗକ୍ଷେତ୍ରର ଚାରିଗୋଟି ବାହୁ ।
ଚତୁଃପୁଣ୍ଡ୍ର (ଚତୁଷ୍ପୁଣ୍ଡ୍ର)—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ଭିଣ୍ଡୀତକ ବୃକ୍ଷ ।
ଚତୁଃଫଳା (ଚତୁଷ୍ଫଳ —ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ବ.ତ୍ରୀ) ନାଗାବଳା ।
ଚତୁଃଶତ—ବି. (ଚତୁଃ + ଶତ) ଦ୍ୱିଗୁ; ଚାରିଶତ, ଚାରିଶହ, (ମଧ୍ୟ କ.ଧା) ଏକ ଶହ ଚାରି ।
ଚତୁଃଶତୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚାରିଶତ,୪୦୦ ।
ଚତୁଃଶଫ — ପୁଂ. ବଂ. (ବ ତ୍ରୀ) ଯେଉଁ ଜୀବର ଚାରିଟି ଖୁରଅଛି,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଚତୁଃଶଫା
ଚତୁଃଶାଖ — ବଂ. (ବ.ତ୍ରୀ) ଚାରିଶାଖା-ବିଶିଷ୍ଟ, ଚାରିଗୋଟି ଶାଖା ବା ଅଙ୍ଗ-ବିଶିଷ୍ଟ, (ବି) ଦେହ, ଶରୀର, ବେଦ ।
ଚତୁଃଶାଖା — ବଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଚାରିଶାଖା-ବିଶିଷ୍ଟ. ବି (କ.ଧା) ଚାରିଶାଖା ।
ଚତୁଃଶାଳ — କ୍ଲୀ. ବି (ବ.ଗ୍ର) ଚଞ୍ଚାମରା ଘର, ଚଉରି ।
ଚତୁଃଶାଳକ — କ୍ଲୀ.ବି.(ଚତୁଃଶାଳ + କ) ଚଞ୍ଚାମରା ଘର, ଚଉରି ।
ଚତୁଃଶୃଙ୍ଗ — ବି. (ବ.ଗ୍ର) ଯେଉଁ ଜୀବର ଚାରିଟି ଶୃଙ୍ଗଥାଏ, ଚାରିଶିଙ୍ଗା; ଯେଉଁ ପର୍ବତର ଚାରିଗୋଟି ଶୃଙ୍ଗଥାଏ ।
ଚତୁଃଷଷ୍ଟି — ବି. ଯାହାଦ୍ୱାରା ୬୪ ସଂଖ୍ୟା ପୂରଣ ହୁଏ ।
ଚତୁଃଷଷ୍ଟି — ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (କ.ଧା) ୬୪ ସଂଖ୍ୟା, (ବଂ) ୬୪ ସଂଖ୍ୟକ ।
ଚତୁଷଷ୍ଟିକଳା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କଳାନାମ୍ନୀ ଉପବିଦ୍ୟା ।
ଚତୁଃଷଷ୍ଟିତମ — ବଂ.(ଚତୁଃଷଷ୍ଟି + ତମ) ଯାହାଦ୍ୱାରା ୬୪ ସଂଖ୍ୟା ପୂରଣ ହୁଏ ।
ଚତୁଃସ୍ତୋମ-ବି. (ଚତୁଃ + ସ୍ତୋମ)ଚାରିଟି ଅଂଶଥିବା ବୈଦିକ ସ୍ତବବିଶେଷ ।
ଚତୁଃସଙ୍କରି—ବି (ହିନ୍ଦୁ ସ୍ମୃତି) ଯେଉଁ ମକଦ୍ଦମାରେ ୪ଟି ନାଲିଶର କାରଣ ଏକତ୍ର ମିଶିଅଛି (ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ) ।
ଚତୁଃସନ — ବି. (ଚତୁଃ + ସନ) ସନ, ଯଦି ଆଦ୍ୟରେ ଥିବା (ସନକ, ସନନ୍ଦ, ସନତ୍କୁମାର, ସନାତନ) ନାମଚତୁଷ୍ଟୟ ଯୁକ୍ତ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଚାରିପୁତ୍ର, (ବଂ)ଯାହାରେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଉପରୋକ୍ତ ଚାରିପୁତ୍ରଥାଆନ୍ତି ।
ଚତୁଃସପ୍ତତ— ବି. (ଚତୁଃସପ୍ତତି + ଅ) ଯାହାଦ୍ୱାରା ୭୪ ସଂଖ୍ୟା ପୂରଣହୁଏ ।
ଚତୁଃସପ୍ତତି— ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (କ.ଧା) ୭୪ ସଂଖ୍ୟା, (ବଂ) ୭୪ ବିଶିଷ୍ଟ ।
ଚତୁଃସପ୍ତତିତମ — ବଂ ଯାହାଦ୍ୱାରା ୭୪ ସଂଖ୍ୟା ପୂରଣ ହୁଏ ।

ଚତୁଃସମ—କ୍ଲୀ. ବି.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ମିଶ୍ରିତ ଲବଙ୍ଗ ଜାତି, ସ୍ତ୍ରୀଅଣି, ହରିଡ଼ା, ଚତୁସମ, ସମ-ଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ଚତୁଷ୍ଟୟ,ଯଥା—ଚନ୍ଦନ, ଅଗୁରୁ, କସ୍ତୁରୀ ଓ କୁଙ୍କୁମ ।

ଚତୁଃସମ୍ପ୍ରଦାୟ—ବି. ଗୃହଜଣ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଗୃହପ୍ରକାର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ, ଯଥା-୧-ଶ୍ରୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ, ୨—ମାଧ୍ୱ ବା ଚତୁର୍ମୁଖ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ,୩—ରୁଦ୍ରସମ୍ପ୍ରଦାୟ, ୪—ସନକସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।

ଚତୁଃସହସ୍ର—ବି. (ଦ୍ୱିଗୁ) ଗୃହହଜାର, (ମଧ୍ୟ. କ.ଧା) ଏକହଜାର ଗୃହସଂଖ୍ୟା ।

ଚତୁଃସୀମା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ସୀମା, ଗୃହସୀମା, ସରହଦ୍, ଗ୍ରେହଦ୍ଦ ।

ଚତୁଃସୀମାବଚ୍ଛିନ୍ନ—ବଂ.ଗୃହସୀମାବିଶିଷ୍ଟ, ଯାହାର ଗୃହଦିଗରେ ଗୃହ ସୀମାଅଛି ।

ଚତୁଃସ୍ତନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୃହଟି-ଚରଥିବା (ଗାଈ) ।

ଚତୁର୍—ବି. (ଚତ+କ,ଉର) ଚତୁ-ସଂଖ୍ୟା ଗୃଣ, (ବଂ) ଗୃହସଂଖ୍ୟାଯୁକ୍ତ ।

ଚତୁର—ପୁଂ. ବଂ. (ଚତ+କ.ଉର) ବଦଗ ମୀ, ଆଳସ୍ୟହୀନ, କୌଶଳୀ, କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷ,ଧୂର୍ତ୍ତ,ସୁନ୍ଦର,ନେତ୍ରଗୋଚର, (ବି) ୪ ସଂଖ୍ୟା, ଚତୁରଙ୍ଗସେନା, (ଚତ+ମଂ.ଉର) ଗୋଲ ଚକଆ, ଗ୍ରେହମାଛ, ହାତିଶାଳ, ନାୟକବିଶେଷ, (ବଂ) ୪ସଂଖ୍ୟାବିଶିଷ୍ଟ, ଉପଭୋଗକ୍ଷମ, ନେତ୍ରଗୋଚର ।

ଚତୁରଂଶ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଯାହାର ୪ଗୋଟି ଅଂଶଅଛି, ଗୃହଅଂଶିଆ, ୪ଗୋଟି ସମତଳବିଶିଷ୍ଟ, ଗୃହକୋଣିଆ, ଗୃହଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ।

ଚତୁରଂଶା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦଣ୍ଡିବୃତ୍ତ ବିଶେଷ ।

ଚତୁରଂଶିତ—ବଂ. ଗୃହଅଂଶଯୁକ୍ତ, ଗୃହ-ପୃଷ୍ଠାରେ ବିଭକ୍ତ, ଗୃହପେଜା ।

ଚତୁରକ—ପୁଂ.ବି ଓ ବଂ.(ଚତୁର+କ) ଚତୁର ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚତୁରିକା ।

ଚତୁରକ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦକ୍ଷିଣଭାରତର ବିଜାପୁର ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ କ୍ଷୁଦ୍ରଗ୍ରାମ ।

ଚତୁରକ୍ରମ—ପୁଂ. ବି. ରୁପକବିଶେଷ ।

ଚତୁରକ୍ଷେ—ବଂ. (ଚତୁର+ଅକ୍ଷି)ବ.ସ୍ତ୍ରୀ: ଯାହାର ଗୃହଟି ଆଖି ଅଛି, ସାମନା-ସାମନି ଭେଟହେବା (ଦୁଇବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଚତୁରକ୍ଷର—କ୍ଲୀ.ବି.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ଗୃହଗୋଟି ଅକ୍ଷରଯୁକ୍ତ ନାମସ୍ତ୍ରଣଙ୍କ ନାମ, ଅକ୍ଷର ଚତୁଷ୍ଟୟାତ୍ମକ ଛନ୍ଦଃପ୍ରଭୃତି, (ବଂ) ଗୃହଅକ୍ଷରଯୁକ୍ତ ।

ଚତୁରଗ—ପୁଂ. ବଂ.(ଚତୁର୍+ଗମ୍+କ.ଅ) ଦ୍ରୁତଗାମୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚତୁରଗା ।

ଚତୁରଙ୍ଗ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚତୁର+ଅଙ୍ଗ) ବ.ସ୍ତ୍ରୀ: ହସ୍ତୀ, ଘୋଡ଼ା, ରଥ ଓ ପଦାତି ଏହିଅଙ୍ଗ ଚତୁଷ୍ଟୟଯୁକ୍ତ ସୈନ୍ୟ, ଗୀତର ଜାତିବିଶେଷ,କ୍ରୀଡ଼ାବିଶେଷ,ଏକପ୍ରକାର କାକୁଡ଼ି, (ବଂ) ଯାହାର ଗୃହଟି ଅଙ୍ଗ ଅଛି,ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗକୁ ଘୋଟିଥିବା(ବାତ), ଚତୁରଙ୍ଗୀ ।

ଚତୁରଙ୍ଗବଳ—ବି. ହସ୍ତୀ ରଥ ଅଶ୍ୱ ପଦାତିଯୁକ୍ତ ପୁଣ୍ଡ୍ରୀକସ୍ତ୍ରବସେନା,ଗୃହଜଣ ଖେଳାଳି ଖେଳିବା ଖେଳ ।

ଚତୁରଙ୍ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚତୁର+ଅଙ୍ଗ +ଆ) ଘୋଟିକା ବୃକ୍ଷ ।

ଚତୁରଙ୍ଗିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚତୁରଙ୍ଗ+ଇନ୍ +ଈ)ଚତୁରଙ୍ଗଯୁକ୍ତ ସେନା,ଚତୁରଙ୍ଗ-ବଳ ଦେଖ ।

ଚତୁରଙ୍ଗୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଚତୁରଙ୍ଗ+ ଇନ୍) ହସ୍ତ୍ୟଶ୍ୱପ୍ରଭୃତି ସେନାଙ୍ଗ ଚତୁ-ଷ୍ଟୟଯୁକ୍ତ ।

ଚତୁରଙ୍ଗୁଳ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ଆଉଗବ୍ଧ, ସୁନାଲଗଛ, ବୁଢ଼ାଆଙ୍ଗୁଠିଛଡ଼ା ହାତର ଗୃହଆଙ୍ଗୁଠି, ଗୃହଆଙ୍ଗୁଳ ଅଧିକୃତ ଦୈର୍ଘ୍ୟ ବା ପ୍ରସ୍ଥ, (ବଂ) ଗୃହଆଙ୍ଗୁଳ ପରିମିତ ।

ଚତୁରଙ୍ଗୁଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଶୀତଳୀ,ଶିଳ୍ପଳ ।

ଚତୁରଚୂଡ଼ାମଣି—ବଂ. (ଚତୁର)ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୃଲକ ।

ଚତୁରତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚତୁର+ତ+ଆ) ଗୃତ୍ତ୍ୱ, ଦକ୍ଷତା, ଚଳକପଣିଆ, ନୈପୁଣ୍ୟ, ବୁଦ୍ଧିଜୀବିତା ।

ଚତୁରଧାମ୍ନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯାହାର ଗୃହ-ଅଧାମ୍ନ ଅଛି । [ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚତୁରନୀକ—ବଂ.ଚତୁରାନନ, ଗୃହମୁଖ-

ଚତୁରନ୍ତ—ବଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୃହପଦାର୍ଥ-ଦ୍ୱାରା ପରିବୃତ, ଗୃହସୀମାଦ୍ୱାରା ପରି-ବେଷ୍ଟିତ, (ବଂ) ଗୃହସୀମା ।

ଚତୁରନ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚତୁରନ୍ତ+ଆ) ପୃଥିବୀ ।

ଚତୁରପଣ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଚତୁରତା,ଧୂର୍ତ୍ତତା ।

ଚତୁରସ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି.ଗୃହପ୍ରକାର ଅସ୍ତ୍ରଦ୍ରବ୍ୟ, (ଅସ୍ତ୍ରବେତସ) ଝଟାପାଳଙ୍ଗ, ତିନ୍ତୁଳି, ଟଙ୍ଗ, ଲେମ୍ବୁ ଏହି ଗୃହ ଅମ୍ଳ ।

ଚତୁରବଣ୍ଣ—ବଂ.ଗୃହଅଂଶରେ ବିଭକ୍ତ ।

ଚତୁରବର୍ତ୍ତୀ—ପୁଂ. ବଂ. ଯେ ଗୃହ-ଅଂଶରେ ହବ ବିଭାଗ କରିଦିଏ ।

ଚତୁରବିହାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ହିନ୍ଦୁ କବି ।

ଚତୁରଶୀତି—ବଂ. ଯାହାଦ୍ୱାରା ୮୪ ସଂଖ୍ୟା ପୂରଣ ହୁଏ ।

ଚତୁରଶୀତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚୌରାଶୀସଂଖ୍ୟା, (ବଂ) ୮୪ ସଂଖ୍ୟାଯୁକ୍ତ । [ପୂରଣ ।

ଚତୁରଶୀତିତମ—ବଂ. ୮୪ ସଂଖ୍ୟାର

ଚତୁରଶ୍ୱ—ବଂ (ଚତୁଃ+ଅଶ୍ୱ) ଅଶ୍ୱ ଚତୁଷ୍ଟୟ, ଗୃହଗୋଟି ଘୋଡ଼ା, (ବଂ) ଅଶ୍ୱଚତୁଷ୍ଟୟଯୁକ୍ତ (ରଥ), ଗୃହଗୋଟି ଘୋଡ଼ା ଯୋଗୁହୋଇଥିବା (ରଥ ଗାଡ଼ିଆଦି) ।

ଚତୁରସିଂହ—ସ୍ତ୍ରୀ. ପୁଂ. ବି. ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ସପ୍ତଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଜଣେ ହିନ୍ଦୁ କବି ।

ଚତୁରସ୍ର—ବଂ. (ଚତୁଃ+ଅସ୍ର) ବ.ସ୍ତ୍ରୀ; ଚତୁଷ୍କୋଣଯୁକ୍ତ, ଯାହାର ୪ ଗୋଟି କୋଣଅଛି, ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ, ସବୁକାର୍ଯ୍ୟରେ ଦକ୍ଷ, ଉମଂ, ଅନ୍ୟୂନାତିରିକ୍ତ, (କ୍ଲୀ.ବି) ଚତୁଷ୍କୋଣକ୍ଷେତ୍ର, ଗୃହ ସରଳ ରେଖା-ଦ୍ୱାରା ବଦ୍ଧ ସ୍ଥାନ, ତ୍ରିଭୁଜଶରୀରାନ, ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ରରେ ୪ର୍ଥ ବା ୮ମ ରାଶି ।

ଚତୁରହ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗୃହଦିନ, (ପୁଂ.ବି) ଗୃହଦିନରେ ସାଧ୍ୟ ଯାଗ ।

ଚତୁର୍ଯ୍ୟ — ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଚତୁର୍ଯ୍ୟ, ଧୂର୍ତ୍ତ, ଶଠ, ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.; (ଚତୁର+ଆ) ବୁଦ୍ଧି-ଜୀବନୀ, ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା, ଧୂର୍ତ୍ତତା, ଶଠତାପୂର୍ଣ୍ଣା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଚତୁର୍ଯ୍ୟକ୍ଷ — ଗ୍ରା.ବଂ. ସାମନାସାମନି ଭେଟ ହେବା (ଦୁଇବ୍ୟକ୍ତି), ଦୁଇଜଣଙ୍କର ଭେଟହେବା(ସମସ୍ତ), ବ. ଦୁଇଜଣ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଭେଟାଭେଟି ।

ଚତୁର୍ଯ୍ୟସ୍ଥା — ପୁଂ. ବି. (ଚତୁର+ଅସ୍ଥାନ୍) ବ.ସ୍ତ୍ରୀ; ପରମେଶ୍ୱର, ବିଷ୍ଣୁ ।

ଚତୁର୍ଯ୍ୟନନ — ପୁଂ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଚତୁ-ର୍ମୁଖ, ବ୍ରହ୍ମା । [ନୃତ୍ୟ ।

ଚତୁର୍ଯ୍ୟନର୍ତ୍ତନ — କ୍ଲୀ. ବି. ଗୃହସ୍ଥାଗରେ

ଚତୁର୍ଯ୍ୟଶ୍ରମ — କ୍ଲୀ. ବ. (କ.ଧା)ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଭୃତି ଗୃହଆଶ୍ରମ, ଯଥା — ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ, ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ, ବାନପ୍ରସ୍ଥ ଓ ସନ୍ନ୍ୟାସ ।

ଚତୁର୍ଯ୍ୟଶ୍ରମୀ — ବ. (ଚତୁର୍ଯ୍ୟଶ୍ରମ+ଇନ୍) ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଚତୁର୍ଯ୍ୟକା — ବ. (ଚତୁର+ଇକ+ଆ) ଅତିଥିମାନଙ୍କ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ ଗୃହକୋଣିଆ ଅଗଣା ।

ଚତୁର୍ଯ୍ୟା — ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା,ଧୂର୍ତ୍ତତା, ବୁଦ୍ଧି ଜୀବନୀ, ଶଠତାପୂର୍ଣ୍ଣା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଚତୁର୍ଯ୍ୟଚର୍ଯ୍ୟା — ଗ୍ରା. ବ. ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କ-ପ୍ରତି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି ବିଶେଷ; କଡ଼ୁଆ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଚତୁରୁତ୍ତର — ବଂ. ଗୃହକ୍ରମେ ବୃଦ୍ଧି ।

ଚତୁରୁଷଣ — କ୍ଲୀ. ବ. ପିପ୍‌ପଲୀମୂଳଯୁକ୍ତ ହିଙ୍ଗୁ ।

ଚତୁର୍ଗତି — ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ପରମେଶ୍ୱର, (ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) କଚ୍ଛପ, (ବଂ) ଯାହାର ଗୃହପ୍ରକାର ଗତି ଅଛି ।

ଚତୁର୍ଗବ — କ୍ଲୀ. ବ. ଗୃହଗୋଟି ଗେରୁ, ଗୃହ ବଳଦରେ ଟଣାଯିବା ଗାଡ଼ି ।

ଚତୁର୍ଗୁଣ — ବଂ. ଗୃହଗୁଣ, ଅତୀକ୍ତ, ଗୃହସ୍ପଷ୍ଟଆ(ହାର), (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚତୁର୍ଗୁଣା ।

ଚତୁର୍ଗୁଣିତ୍ — ବଂ.ଗୃହଗୁଣ କରାହୋଇ ଥିବା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚତୁର୍ଗୁଣିତା ।

ଚତୁର୍ଗୃହୀତ — ବଂ. (ଶତତ୍) ଯାହା ଗୃହଜଣଦ୍ୱାରା ଗୃହୀତ ହୋଇଅଛି ।

ଚତୁର୍ଗ୍ରାମ — କ୍ଲୀ. ବ. ଗ୍ରାମଭେଦ ।

ଚତୁର୍ଜାତକ — କ୍ଲୀ. ବ. ଗୁଡ଼ତ୍ୱକ୍, ଅଲେଇଚ, ତେଜପତ୍ର, ନାଗେଶ୍ୱର ଏହି ଗୃହ ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଚତୁର୍ଣ୍ଣବତ — ବଂ. ଯାହାଦ୍ୱାରା ୧୪ ସଂଖ୍ୟା ପୂରଣ ହୁଏ, ୧୪ ସଂଖ୍ୟକ ।

ଚତୁର୍ଣ୍ଣବତି — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ୧୪ ସଂଖ୍ୟା,(ବଂ) ୧୪ ସଂଖ୍ୟାଯୁକ୍ତ ।

ଚତୁର୍ଥ — ବଂ. ୪ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ, (ଗ୍ରା.ବ) ମୁଖ୍ୟର ଚତୁର୍ଥଦିନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ-ଜ୍ଞାତମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ଜଳଯୋଗ, ମୁଖ୍ୟର ୪ର୍ଥ ଦିବସ, ବର୍ଗମାନଙ୍କର ୪ର୍ଥବର୍ଣ୍ଣ, ୪ର୍ଥ-ବର୍ଣ୍ଣ, ଶୂଦ୍ର, ଏକଚତୁର୍ଥାଂଶ, ଗୃହର ସମାହାର ।

ଚତୁର୍ଥଉପାସ୍ଥ — ବ. ଭେଦ, ପରସ୍ପର ବିବାଦ, କଳହ, (ଗ୍ରା. ବ ଓ ବଂ) ଗୃହ ।

ଚତୁର୍ଥକ — ପୁଂ. ବ. (ଚତୁର୍ଥ+କ)ରୋଗ ବିଶେଷ, ବିଷମଜ୍ୱର, ପାଳିଜ୍ୱର ।

ଚତୁର୍ଥକାଳ — ପୁଂ. ବ. ଭୋଜନକାଳ, ଜୀବନର ଶେଷଭାଗ ।

ଚତୁର୍ଥକାଳିକ — ପୁଂ. ବଂ. (ଚତୁର୍ଥକାଳ+ଇକ)ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତି ଗୃହଓଳିରେ ଥରେ ଖାଏ ।

ଚତୁର୍ଥଭକ୍ତ — କ୍ଲୀ. ବ. ଭୋଜନକାଳ, ଦ୍ୱି ପ୍ରହରଦିନ ।

ଚତୁର୍ଥଭାକ୍ — ପୁଂ. ବଂ. (ଚତୁର୍ଥ+ଭଜ୍+କ. କ୍ୱପ୍) ଯେ ପ୍ରଜା ନିକଟରୁ ଧାନ୍ୟ ପ୍ରଭୃତିର ଏକଚତୁର୍ଥାଂଶ ଗ୍ରହଣକରେ, (ବ) ରାଜା ।

ଚତୁର୍ଥସ୍ୱର — କ୍ଲୀ. ବ.(ବ.ତ୍ରୀ)ବୃଦ୍ଧବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱର, ସାମବିଶେଷ, (ବଂ) ସଙ୍ଗୀତର ସାତସ୍ୱର ମଧ୍ୟରୁ ୪ର୍ଥ ସ୍ୱରଯୁକ୍ତ ।

ଚତୁର୍ଥାଂଶ — ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା)ଗୃହଭାଗରୁ ଏକଭାଗ,(ବଂ)ଚତୁର୍ଥାଂଶର ଅଧିପତି ।

ଚତୁର୍ଥିକା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପରିମାଣବିଶେଷ, ଏକପଳ, ଗୃହକଷ୍ଟ ଓଜନ ।

ଚତୁର୍ଥୀକର୍ମ — କ୍ଲୀ. ବ. ବିବାହର ଚତୁର୍ଥ ଦିନ ଅନୁଷ୍ଠେୟ କର୍ମ ।

ଚତୁର୍ଥୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବିବାହର ଚତୁର୍ଥଦିବସ, ତିଥି, ବ୍ୟାକରଣ ପାରିଭାଷିକ ବିଭକ୍ତି-ବିଶେଷ, ସମ୍ପ୍ରଦାନକାରକର ବିଭକ୍ତି, ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ୪ର୍ଥ କଳା, ତିଥିବିଶେଷ ।

ଚତୁର୍ଦଂଷ୍ଟ୍ର — ବଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଯାହାର ୪ଗୋଟି ଦାନ୍ତଅଛି, (ପୁଂ. ବ) କାର୍ତ୍ତି-କେୟଙ୍କର ସୈନ୍ୟ, ଦାନବିଶେଷ, କଳିରସୈନ୍ୟ, ପରମେଶ୍ୱର ।

ଚତୁର୍ଦନ୍ତ — ପୁଂ. ବ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣ ହସ୍ତୀ, ସୁରଗଜ, (ବଂ) ଯାହାର ୪ ଗୋଟି ଦାନ୍ତଅଛି,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଚତୁର୍ଦନ୍ତା ।

ଚତୁର୍ଦଳ — ବ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଚତୁଷ୍ପତ୍ରୀ (ଦେଖ) । [(ବ) ୧୪ ସଂଖ୍ୟା ।

ଚତୁର୍ଦଶ—ବଂ. ୧୪ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ,

ଚତୁର୍ଦଶକ—ବଂ. (ଚତୁର୍ଦଶ+କ) ଚତୁର୍ଦଶ ପୂରକ ।

ଚତୁର୍ଦଶଧା—ଅବ୍ୟ, ଚତୁର୍ଦଶପ୍ରକାର ।

ଚତୁର୍ଦଶପୁରୁଷ—ପୁଂ.ବ. (କ.ଧା)ପିତା-ପିତାମହାଦିକ୍ରମେ ଗଣିତ ୧୪ ପୁରୁଷ, ଚତୁର୍ଦଶ ପୂରକ ପୁରୁଷ ।

ଚତୁର୍ଦଶବିଦ୍ୟା — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବେଦପ୍ରଭୃତି ୧୪ପ୍ରକାର ବିଦ୍ୟା, ଯଥା - ୪ ବେଦ, ୬ବେଦାଙ୍ଗ,ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର,ପୁରାଣ, ମୀମାଂସା ଓ ତର୍କ ।

ଚତୁର୍ଦଶଭୁବନ—କ୍ଲୀ. ଚତୁର୍ଦଭୁବନ, ସପ୍ତସ୍ୱର୍ଗ ଓ ସପ୍ତପାତାଳ ।

ଚତୁର୍ଦଶଲୋକ — ବ. ଚତୁର୍ଦଶ ଭୁବନ, ସପ୍ତସ୍ୱର୍ଗ ଓ ସପ୍ତପାତାଳ ।

ଚତୁର୍ଦଶାଙ୍ଗକାଥ--ପୁଂ.ବ.ପାଚନବିଶେଷ ।

ଚତୁର୍ଦଶୀ — ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚତୁର୍ଦଶ+ଈ) ତିଥିବିଶେଷ, ଅମାବାସ୍ୟା ଓ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ପୂର୍ବଦିବସ ।

ଚତୁର୍ଦ୍ଦିକ - ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୃହଦିଗ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ, ପୂର୍ବ ପଶ୍ଚିମ ଉତ୍ତର ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗଚତୁଷ୍ଟୟ, ଗୃହପାଖ, ସମସ୍ତ ବିଷୟ (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ) ଗୃହଆଡ଼େ, ସବୁଆଡ଼େ ।

ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଶ୍— ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପୂର୍ବ ପଶ୍ଚିମ ଉତ୍ତର ଦକ୍ଷିଣ — ଏପରି ଗୃହଦିଗ ।

ଚତୁର୍ଦ୍ଦୋଳ—ବି. (ଚତୁଃ + ଦୁଲ୍ + ଅ) ସ୍ୱକାମଖ୍ୟାତ ଯାନବିଶେଷ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦୋଳ, ବିମାନ ।

ଚତୁର୍ଦ୍ୱାର—କ୍ଲୀ.ବି. ଚାରିମୁଖଥିବା ଗୃହ, ଚାରିଦ୍ୱାର ।

ଚତୁର୍ଧର—ପୁଂ. ବି. ଗଣପତିଗୀତାର ଜଣେ ଟୀକାକାର ।

ଚତୁର୍ଧର ଶିବ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଶିବମହିମ୍ନସ୍ତବର ଜଣେ ଟୀକାକାର ।

ଚତୁର୍ଧା—ଅବ୍ୟ, ଚାରିପ୍ରକାର, ଚାରିଖଣ୍ଡ, ଚାରିଥର, ଚାରିବିଷୟରେ, ଚାରି-ଅଂଶରେ ।

ଚତୁର୍ଧାମ—କ୍ଲୀ.ବି.(କ.ଧା) ମଥୁରାମଣ୍ଡଳସ୍ଥ ଚାରିଧାମ—ରାମନାଥ, ବୈଦ୍ୟନାଥ, ଜଗନ୍ନାଥ, ଦ୍ୱାରକାନାଥ ।

ଚତୁର୍ଧାମୂରତି—ଗ୍ରା. ବି. ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଶଙ୍ଖ, ଚକ୍ର, ଗଦା, ପଦ୍ମ ଧରିଥିବା ମୂର୍ତ୍ତି, ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ଥିବା ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର, ସୁଭଦ୍ରା ଓ ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ର ଏହିପରି ଚାରିମୂର୍ତ୍ତି ।

ଚତୁର୍ବାହୁ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ବିଷ୍ଣୁ, ଶିବ, (ବିଂ) ଯାହାର ଚାରିଟି ବାହୁ ଅଛି, ଚାରି-ବାହୁବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚତୁର୍ଭଦ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଧର୍ମାର୍ଥକାମମୋକ୍ଷ, ନାଗରମୁଥା, (ବିଂ) ଧର୍ମାର୍ଥକାମମୋକ୍ଷ-ଯୁକ୍ତ ।

ଚତୁର୍ଭାଗ—ପୁଂ.ବି. ଏକଚତୁର୍ଥାଂଶ, ଚାରି-ପଣ, ସିଉଳି, ଚଉଠ ।

ଚତୁର୍ଭୁଜ—ପୁଂ. ବି. (ଚତୁର୍ + ଭୁଜ) ବ.ବ୍ରୀ. ବିଷ୍ଣୁ, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଅବତାର, ବାସୁ-ଦେବ, (କ୍ଲୀ.ବି) ଚତୁଷ୍କୋଣ କ୍ଷେତ୍ର, (ବିଂ) ଯାହାର ଚାରିଗୋଟି ହାତ ଅଛି, ଧର୍ମାର୍ଥକାମମୋକ୍ଷଭାଜନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଭୁଜା ।

ଚତୁର୍ଭୁଜା—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ବୈଷ୍ଣବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।

ଚତୁର୍ମହାରାଜକାୟିକ—ବୌଦ୍ଧଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ମହାଦୀପ୍ତିଶାଳୀ ଦେବତାବିଶେଷ ।

ଚତୁର୍ମୀଥ—ଗ୍ରା. ବି. ଚତୁର୍ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ।

ଚତୁର୍ମାସ—ବି. ବର୍ଷା ଚାରିମାସ, ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ୱାଦଶୀଠାରୁ କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳଦ୍ୱାଦଶୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୟ, ଦେବଶୟନ ଏକା-ଦଶୀଠାରୁ ଉତ୍ଥାନ ଏକାଦଶୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାରିମାସ ସମୟ ।

ଚତୁର୍ମାସିକ—ବିଂ. (ଚତୁର + ମାସ + ଇକ) ଚତୁର୍ମାସବ୍ୟାପୀ (ବ୍ରତ), ଚତୁ-ର୍ମାସରେ ଅନୁଷ୍ଠେୟ ।

ଚତୁର୍ମାସ୍ୟା—ଗ୍ରା. ବି. ଆଷାଢ଼, ଶ୍ରାବଣ, ଭାଦ୍ରବ ଓ ଆଶ୍ୱିନ ଏହି ଚାରିମାସ, ବର୍ଷା ସମୟ ।

ଚତୁର୍ମୁଖ—ପୁଂ. ବି. (ଚତୁର + ମୁଖ) ବ୍ରହ୍ମା, ଚତୁର୍ଦ୍ୱାରବିଶିଷ୍ଟ, ଚାରିଦିଗେ ମୁହଁ, (ପୁଂ.ବି)ଔଷଧବିଶେଷ (ବିଂ) ଚାରିମୁଖ-ଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚତୁର୍ମୁଖୀ ।

ଚତୁର୍ମୁଖସ୍ଥାନ—ଗ୍ରା. ବି. ବୃନ୍ଦାବନସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥକ୍ଷେତ୍ର, ଆଧୁନିକ ନାମ ଚୌମୁହାଁ ।

ଚତୁର୍ମୂର୍ତ୍ତି—ପୁଂ.ବି. ବିଷ୍ଣୁ, ଯେ ବିରାଟ, ସୂତ୍ରାତ୍ମା, ଅବ୍ୟାକୃତ ଓ ତୁରୀୟ ଏହି-ଚାରିମୂର୍ତ୍ତିରେ ଅଛନ୍ତି ।

ଚତୁର୍ଯୁଗ—କ୍ଲୀ. ବି. ସତ୍ୟ, ତ୍ରେତା, ଦ୍ୱାପର ଓ କଳି ଏହି ଚାରିଯୁଗ ।

ଚତୁର୍ଯୁଜ୍—ବିଂ.(ଚତୁର + ଯୁଜ୍ + କ୍ୱିପ୍) ଚାରି (ବଳଦ ବା ବୃଷ) ଦ୍ୱାରା ଯୁକ୍ତ ବା ଆକର୍ଷିତ ।

ଚତୁର୍ବକ୍ତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଚତୁର୍ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା, ଦାନବବିଶେଷ ।

ଚତୁର୍ବସୁ—ବିଂ.(ଚତୁର + ବସୁ)ବ.ଶ୍ରୀ; ଚତୁର୍ବ୍ୟୂହ ।

ଚତୁର୍ବର୍ଗ—ପୁଂ.ବି. ଧର୍ମ, ଅର୍ଥ, କାମ,ମୋକ୍ଷ ଏହି ଚାରିପୁରୁଷାର୍ଥ ଚତୁଷ୍ଟୟ ।

ଚତୁର୍ବର୍ଗକର୍ତ୍ତା ବା ଦାତା—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚତୁର୍ବର୍ଗଦାତା, ପରମେଶ୍ୱର, ଭଗବାନ୍ ।

ଚତୁର୍ବର୍ଗଚିନ୍ତାମଣି—ବି. ହେମାଦ୍ରିକୃତ ଏକ ବୃହତ୍ ସ୍ମୃତିନିବନ୍ଧ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଚତୁର୍ବର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବି. ବ୍ରାହ୍ମଣ, କ୍ଷତ୍ରିୟ, ବୈଶ୍ୟ, ଶୂଦ୍ର ଏହି ଚାରିବର୍ଣ୍ଣ । ଧଳା, କଳା, ନାଲି ଓ ନେଳୀ,(ବି)ଚତୁର୍ବର୍ଣ୍ଣ-ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚତୁର୍ବର୍ଷକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚାରିବର୍ଷ ବୟସ୍କା ଗାଈ ।

ଚତୁର୍ବାହ—ପୁଂ. ବି.(ଚତୁର୍ + ବହ + ଇନ୍) ଚାରିଘୋଡ଼ା ବା ବଳଦଙ୍କଦ୍ୱାରା ଟଣାହେବା ରଥ ।

ଚତୁର୍ବିଂଶ—ବିଂ. ୨୪ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ, (କ୍ଲୀ.ବି) ଏକାହଯାଗବିଶେଷ ।

ଚତୁର୍ବିଂଶତତ୍ତ୍ୱ—ଗ୍ରା ବି.୨୪ ଗୋଟି ତତ୍ତ୍ୱ, ୫ମହାଭୂତ, ୧୧ଇନ୍ଦ୍ରିୟ, ୫ ତନ୍ମାତ୍ର, ଅହଂକାର ଓ ମହତତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରକୃତି, ଏପରି ୨୪ ତତ୍ତ୍ୱ ।

ଚତୁର୍ବିଂଶତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(କ.ଧା) ୨୪ ସଂଖ୍ୟା, (ବିଂ) ଯାହାର ୧୪ ସଂଖ୍ୟା ଅଛି ।

ଚତୁର୍ବିଂଶତିକ—୨୪ ସଂଖ୍ୟାଯୁକ୍ତ, (ବି) ସାଙ୍ଖ୍ୟ ମତସିଦ୍ଧ ଚତୁର୍ବିଂଶତି ତତ୍ତ୍ୱ ।

ଚତୁର୍ବିଂଶତିତମ—ବିଂ. (ଚତୁର୍ବିଂଶତି + ତମ) ୨୪ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ ।

ଚତୁର୍ବିଂଶତିମୂର୍ତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ହସ୍ତ ଓ ଚକ୍ରାଦି ବିନ୍ୟାସ ଭେଦରେ ୨୪ଟି ମୂର୍ତ୍ତିଭେଦ ।

ଚତୁର୍ବିଦ୍ୟ—ପୁଂ. ବିଂ. ଚାରିବେଦଜ୍ଞ, ଚତୁର୍ବେଦ୍ୟ ।

ଚତୁର୍ବିଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚତସ୍ର + ବିଦ୍ୟା) କ.ଧା. ଋକ୍, ଯଜୁ, ଅଥର୍ବ, ସାମ ଏହି ଚାରି ବେଦ ବା ବିଦ୍ୟା ।

ଚତୁର୍ବିଧ—ବିଂ. ଚାରି ପ୍ରକାର ।

ଚତୁର୍ବିଧାନ୍ନ—ବି. (ଚତୁର୍ବିଧ + ଅନ୍ନ)ଚାରି ପ୍ରକାରର ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ,ଚର୍ବ୍ୟ, ଚୋଷ୍ୟ, ଲେହ୍ୟ ଓ ପେୟ ।

ଚତୁର୍ଭାଜ—କ୍ଲୀ. ବି. ମେଥୀ, ଚନ୍ଦ୍ରଶୂର, କଳାଜାରୁ ଓ ଯୁଆଣୀ ଏହିପରି ମିଳିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଚତୁର୍ଭୀର—ବି. ଚାରିଦିନ ସାଧ୍ୟ ସୋମ-ଯାଗବିଶେଷ, ଅଞ୍ଜନବିଶେଷ ।

ଚତୁର୍ବୃଷ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ଚାରି-ଗୋଟି ବୃଷ ବା ବଳଦ ଅଛନ୍ତି ।

ଚତୁର୍ବେଦ—ପୁଂ.ବି.ବ.ବ୍ରୀ; ପରମେଶ୍ୱର, ଚାରିବେଦ,(ବିଂ) ଚତୁର୍ବେଦାଭିଜ୍ଞ, ଯେ ଚାରିବେଦ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଅଛି ।

ଚତୁର୍ବେଦପୁର—ଗ୍ରା. ବି. ବାରାଣସୀ ଜିଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରାମ ।

ଚତୁର୍ବେଦବତ୍—ପୁଂ.ବି. (ଚତୁର୍ବେଦ+ବତ+କ୍ୱପ)ବିଷ୍ଣୁ, (ବିଂ) ଚତୁର୍ବେଦାଭିଜ୍ଞ ।

ଚତୁର୍ବେଦୀ—ପୁଂ. ବି. (ଚତୁର୍ବେଦ+ଇନ୍)ଯାହାର ଚାରିଟି ବେଦ ଅଛି ,ଯେ ଚାରିବେଦ ଜାଣେ, ଚାରିବେ ।

ଚତୁର୍ବ୍ୟୂହ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)ବିଷ୍ଣୁ, କୃଷ୍ଣ, ବଳରାମ, ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ, ଅନିରୁଦ୍ଧ ଏହି ଚତୁରାତ୍ମକ ବିଷ୍ଣୁ, (କ୍ଲୀ.ବି)ଚିକିତ୍ସାଶାସ୍ତ୍ର ।

ଚତୁର୍ହନୁ—ବିଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ଚାରିଟି ହନୁ ଅଛି,(ପୁଂ.ବି) ଦାନବବିଶେଷ ।

ଚତୁର୍ହାୟଣ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଚାରିବର୍ଷ-ବୟସ୍କ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଚତୁର୍ହାୟଣୀ ।

ଚତୁର୍ହୋତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଚାରିଜଣ ହୋତା, ବିଷ୍ଣୁ ।

ଚତୁର୍ହୋତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ବିଷ୍ଣୁ, ପରମେଶ୍ୱର ।

ଚତୁର୍ହୋତ୍ରକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯେଉଁ ବୈଦିକ କର୍ମରେ ଚାରି ହୋତା ଅଛନ୍ତି, ଯଜ୍ଞ ।

ଚତୁଲ—ବିଂ.(ଚତ+ଉଲ) ସ୍ଥାପୟିତା, ଯେ ସ୍ଥାପନ କରେ ।

ଚତୁଷ୍ଟୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ରୁଦ୍ରଯାମଳୋକ୍ତ ଗୋଟିଏ ଚକ୍ର ।

ଚତୁଷ୍ଟହାରିଂଶ—ବିଂ.୪୪ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ ।

ଚତୁଷ୍ଟହାରିଂଶତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ୪୪ ସଂଖ୍ୟା, (ବିଂ) ୪୪ ସଂଖ୍ୟାଯୁକ୍ତ ।

ଚତୁଷ୍ଟହାରିଂଶତ୍ତମ—ବିଂ. ୪୪ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।

ଚତୁଶ୍ଶାଳ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ଚାରିଗୋଟି ଶାଳା ଅଛି, ଚତୁରଶ ।

ଚତୁଶ୍ଶୃଙ୍ଗ—ବିଂ. ଯାହାର ଚାରି ସଂଖ୍ୟକ ଶୃଙ୍ଗ ଅଛି, (ପୁଂ. ବି.) କୁଶଦ୍ୱୀପସ୍ଥ ପର୍ବତବିଶେଷ ।

ଚତୁଶ୍ରୋତ୍ର—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ଚାରିଗୋଟି କର୍ଣ୍ଣ ଅଛି ।

ଚତୁଷ୍କ—ବିଂ. ଯାହାର ଚାରି ଗୋଟି ଅବୟବ ଅଛି, ଚାରି ଦ୍ୱାରା ଯୋଗ କରାଯିବା, ଚାରିଟି ବସ୍ତୁବିଶିଷ୍ଟ, (ବି) ଚତୁଷ୍ଟୟ, ଚାରିସରିଆ ଦ୍ୱାର, ଛକ, ଚୌରାସ୍ତା, ଚାରିଟି ବସ୍ତୁର ସମାହାର, ଗୃହବିଶେଷ, ଯଷ୍ଟିବିଶେଷ, ଚାରି-କୋଣିଆ ପ୍ରାଙ୍ଗଣ, ଚତ୍ୱର, ଚତ୍ରକ, (ପୁଂ. ବି.) ରାଜତରଙ୍ଗିଣୀ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଜଣେ ରାଜା ।

ଚତୁଷ୍କବେଣୁ—ବି. (କ.ଧା) ଚାରିଟି ଖଣ୍ଡ ଉପରେ ଯେଉଁ ମଣ୍ଡପର ଛାତ ଥାଏ ।

ଚତୁଷ୍କର—ପୁଂ. ବି. ଯେଉଁ ଜନ୍ତୁର ପଦର ଅଗ୍ରଭାଗ ଠିକ ହାତ ପରି, (ବିଂ) ହସ୍ତଚତୁଷ୍ଟୟଯୁକ୍ତ, ଚାରିହାତବିଶିଷ୍ଟ, (ପୁଂ. ବି. ବ.ଶ୍ରୀ) କୃଷ୍ଣ, ଚତୁର୍ବାହୁ, ନାରାୟଣ ।

ଚତୁଷ୍କଳା—ପୁଂ. ବିଂ. ଯେଉଁ ଜନ୍ତୁର ପଦ ଚତୁଷ୍ଟୟର ଅଗ୍ରଭାଗ ହସ୍ତରୂପେ ପରିଗଣିତ ।

ଚତୁଷ୍କର୍ଣ୍ଣ—ବିଂ. ଯାହା କେବଳ ଚାରି କାନରେ ଶୁଣାଯାଇଅଛି, ଯାହାର ଚାରି କର୍ଣ୍ଣ ଅଛି ।

ଚତୁଷ୍କର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କର ଅନୁଚରୀ ମାତୃବିଶେଷ ।

ଚତୁଷ୍କଳ—ପୁଂ. ବି. ଛନ୍ଦଶାସ୍ତ୍ରପ୍ରସିଦ୍ଧ ମାତ୍ରାଗଣ ବିଶେଷ ।

ଚତୁଷ୍କା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚତୁଷ୍କ+ଆ) ଚାରି କୋଣିଆ ଗ୍ରେଟ ପୋଖରୀ, ଚତ୍ରକା, ଚତ୍ରକ, ବେଦାସନ, ମସାର, ଚାନ୍ଦୁଆ, ଚାରିସରିଆ ଦ୍ୱାର ।

ଚତୁଷ୍କିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚାରିସଂଖ୍ୟା ।

ଚତୁଷ୍କୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚତୁଷ୍କ+ଇନ୍) ଯାହାର ଚାରି ଧାର ଅଛି; ଚତୁଷ୍ଟୟଯୁକ୍ତ ।

ଚତୁଷ୍କୋଣ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଚତୁରସ୍ର, ଚାରିକୋଣବିଶିଷ୍ଟ (କ୍ଷେତ୍ର), ଚତୁର୍ଭୁଜ (କ୍ଷେତ୍ର), ଚାରିକୋଣିଆ (କ୍ଷେତ୍ର) ।

ଚତୁଷ୍ଟୟ—ବିଂ. (ଚତୁର+ତୟ)ଚତୁର-ବୟବଯୁକ୍ତ, ଚାରିଅଂଶରେ ବିଭକ୍ତ, (ବି) ଚାରିପ୍ରକାର,ଚାରିସଂଖ୍ୟା, କେନ୍ଦ୍ରର ଲଗ୍ନ, ଚତୁର୍ଥ, ସପ୍ତମ ଦଶମ, ସ୍ଥାନ ।

ଚତୁଷ୍ଟୋମ—ପୁଂ.ବି.ଚତୁରୁତ୍ତର ସ୍ତୋମ, ବାୟୁ, ବିଂ, ଚାରିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ସ୍ତୋମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଚତୁଷ୍ଷଷ୍ଟାଂଶ—ବିଂ. ୫୪ର ପୂରକ ।

ଚତୁଷ୍ଷଷ୍ଠୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ସୁନିଷଣ୍ଣକ, ସୁନିସୁନିଆ ଶାଗ,ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପାଷାଣଭେଦୀ ।

ଚତୁଷ୍ପଥ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦ୍ୱିଗୁ) ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଏକତ୍ରମିଳିତ ଚାରିଟି ବାଟ, ଛକ, ଚତୁ-ମୁହାଣିଆ ସ୍ଥାନ,(ବିଂ.ବ.ଶ୍ରୀ) ଯହିଁରେ ଚାରି ଗୋଟି ବାଟ ଅଛି ।

ଚତୁଷ୍ପଥନିକେତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସ୍କନ୍ଦାନୁଚରୀ ମାତୃକାଭେଦ ।

ଚତୁଷ୍ପଦ—ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଚାରି ପାଦଆ ପ୍ରାଣୀ, ପଶୁ,(ବିଂ) ଚାରି-ପଦବିଶିଷ୍ଟ (ଆସନ, ଶ୍ଳୋକ, ପଦ, ଗୀତାଦି) ।

ଚତୁଷ୍ପଦବୈକୃତ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚତୁଷ୍ପଦ ଜନ୍ତୁ ପ୍ରସବାଦିରୂପ ଉତ୍ପାତବିଶେଷ ।

ଚତୁଷ୍ପଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଚାରିପଦୀ, ଚାରିପାଦ-ଯୁକ୍ତ ପଦ୍ୟ, ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଚତୁଷ୍ପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଚତୁଃ+ପର୍ଣ୍ଣ+ଈ) ସୁନିଷଣ୍ଣକ, ସୁନିସୁନିଆ ଶାଗ ।

ଚତୁଷ୍ପାଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚତୁଃ+ପାଟି+ଅ+ଈ) ନଦୀ ।

ଚତୁଷ୍ପାଠୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚତୁର୍+ପଠ+ଈ) ଚାରିଅଧ୍ୟୟନ ସ୍ଥାନ, ଚୌପାଡ଼ୀ, ଟୋଲ ।

ଚତୁଷ୍ପାଣି—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ)ବିଷ୍ଣୁ, (ବିଂ) ଚାରିହାତବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚତୁଷ୍ପାତ୍—ବିଂ. ଚାରିପାଦଯୁକ୍ତ (ଗୋ ମହିଷାଦି),ଚାରିଭାଗରେ ଯୁକ୍ତ ।

ଚତୁଷ୍ପାଦ—ବିଂ. ସଦାଦସ୍ତ୍ରଦସମ୍ପନ୍ନ, ଚାରି ଖଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ,(ବି) ଚାରିପଦ, ଚାରିଭାଗ ।

ଚତୁଷ୍ପାଦଯୋଗ—ବି.ଶୁଭଯୋଗବିଶେଷ ।

ଚତୁଷ୍ପାର୍ଶ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଚାରିପାଣ, ଚାରିଧାର ।

ଚତୁଷ୍ପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥ—ବିଂ.(ଚତୁଷ୍ପାର୍ଶ୍ୱ+ସ୍ଥା+କ.ଅ) ଚାରିଧାରରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଚତୁସ୍ତନ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚାରିସ୍ତନ ବା ଚିର-ଯୁକ୍ତ (ଗୌ) ।

ଚତୁସ୍ତଳ—ବିଂ. (ଚତୁଃ+ତଳ) ବ.ସ୍ତ୍ରୀ; ଚାରିମହଲା, ଚଉତାଲା, ଚାରିଗୋଟି ସମତଳ ବା ପାଖଥିବା (ବସ୍ତୁ) ।

ଚତୁସ୍ତାଳ—ବି.ସଙ୍ଗୀତର ତାଳବିଶେଷ ।

ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶ—ବିଂ.୩୪ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ ।

ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ୩୪ ସଂଖ୍ୟା,(ବିଂ) ୩୪ ସଂଖ୍ୟକ ।

ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶତ୍ତମ—ବିଂ. ୩୪ ସଂଖ୍ୟକ, ୩୪ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ ।

ଚତୁସ୍ସନ—ପୁଂ. ବି. ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ପୁତ୍ର-ଚତୁଷ୍ଟୟ, ଯଥା—ସନକ, ସନନ୍ଦ, ସନତ୍କୁମାର ଓ ସନାତନ,(ବି)ବିଷ୍ଣୁ ।

ଚତୁସ୍ସମ—କ୍ଲୀ.ବି.ଚନ୍ଦନ, ଅଗୁରୁ,କସ୍ତୂରୀ ଓ କୁଙ୍କୁମ ଏହିଚାରି ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଚତୁସ୍ସାହ୍ନ—ବି. କର୍ମନାଶା ନଦୀତୀରରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ଅତି ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରାମର ନାମ ।

ଚତୁଃସ୍ରକ୍ତି—ବିଂ. ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗବିଚ୍ଛିନ୍ନ ।

ଚତୁରଙ୍ଗ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚାରିଅଙ୍ଗ କ୍ରୀଡ଼ାର ରାଜା ସ୍ୱପଦସ୍ଥିତ ଅପର ରାଜାକୁ ମାରିଲେ ଚତୁରଙ୍ଗ ହୁଏ ।

ଚତୁରଶ୍ର—କ୍ଲୀ. ବିଂ. ଚାରିଚାତବ୍ୟାପୀ, (ବି) ଚାରିଚାତ, ଚାରିଚାତସାଧ୍ୟ ଯଜ୍ଞ-ବିଶେଷ, ଚାରିବିଶେଷ ।

ଚତ୍ୱର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚତ୍+ବର)ସ୍ଥଣ୍ଡିଲ, ହୋମନିମିତ୍ତ ସଂସ୍କୃତ ଭୂମି,ଚୌତାଲ, ଚତୁଷ୍ପଥ, ଚକ, ଅଗଣା, ପ୍ରାଙ୍ଗଣ, ମଠ । [ଭେଦ ।

ଚତ୍ୱରବସିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ସ୍କନ୍ଦାନୁଚର ମାତୃ

ଚତ୍ୱାର—ବି. (ଚତ୍+ଆର) ୪ସଂଖ୍ୟା, ଚତ୍ୱାଲ ଦେଖ ।

ଚତ୍ୱାରିଂଶ—ବିଂ. ୪୦ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ, ଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍ତମ ।

ଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ୪୦ ସଂଖ୍ୟା, (ବିଂ) ୪୦ ସଂଖ୍ୟକ ।

ଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍ତମ—ବିଂ.୪୦ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ, ୪୦ ସଂଖ୍ୟକ ।

ଚତ୍ୱାଳ—ପୁଂ.ବି. (ଚତ+ତ୍ୱାଳ)ହୋମ-କୁଣ୍ଡ, ଦର୍ଭ, କୁଶ, ଗର୍ତ୍ତ ।

ଚଦର—ଗ୍ରା. ବି. ଚାଦର ଦେଖ ।

ଚଦା—ଗ୍ରା. ବି. ଧମକା, ତର୍ଜନା ।

ଚଦାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଚଦିବାର ଣିଜନ୍ତ-ରୂପ ।

ଚଦାଚଦି—ଗ୍ରା. ବି. ଅନ୍ୟୋଽନ୍ୟରେ ତର୍ଜନ ବା ଧମକ ।

ଚଦାମର୍କଟା—ଗ୍ରା. ବି. ତର୍ଜନ ଗର୍ଜନ, ଧମକ ଓ ମୁଖଭଙ୍ଗୀ ।

ଚଦିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧମକାଇବା, ସାବ-ଧାନକରିବା, ତାଡ଼ିତ କରିବା ।

ଚଦିମର୍କଟିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚଦିମର୍କଟି ହେବା ଦେଖ ।

ଚଦ୍ଦର—ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ହସ୍ତୀ, ସର୍ପ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚଦ୍ଦରୀ, ଚନ୍ଦ୍ର, କର୍ପୂର ।

ଚନ୍‌ଚନ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଚନ୍‌ଚନ୍, ଗୁଇଁ-ଗୁଇଁ, ଶିର ସ୍ନାୟୁ ପ୍ରଭୃତିର ସଙ୍କୋଚ-ଜନିତ ଉପଯ୍ୟପରି କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ବ୍ୟଥା ବା ଶାରୀରିକ କ୍ଲେଶାନୁଭୂତି ।

ଚନ୍‌ଚନାଇବା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)କ୍ରି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଖୁବ୍ ଦୃଢ଼ତା ସହିତ ଲାଗି-ଥିବା, (ବଥ) ବନ୍ଧିବା, ବଥାଇବା ।

ଚନ—ଅବ୍ୟ. (ଚନ+ଅ) ପ୍ରତ୍ୟୟ-ବିଶେଷ, ଅସାକଲ୍ୟ, ନିଷେଧ ଓ ସମ୍ପ୍ରତ୍ୟୟ । [ରାଜା ।

ଚନକପାଳ—ଗ୍ରା.ବି.ପାଳବଂଶୀୟ ଜଣେ

ଚନସ୍—କ୍ଲୀ. ବି. ଅନ୍ନ ।

ଚନସିତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ବ୍ରାହ୍ମଣ-ମାନଙ୍କର ଗୁପ୍ତ ନାମ ।

ଚନାକ୍—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ—ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା) ପଞ୍ଜାବର ପଞ୍ଚଟି ନଦୀ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ ।

ଚନାର—ଗ୍ରା.ବି.ଉଃ ପଃ ପ୍ରଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ମିର୍ଜାପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ତହସିଲ ।

ଚନି—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋମୂତ୍ର ।

ଚନିଷ୍ଠ—ବିଂ. (ଚନ+ଇଷ୍ଠ) ଅନ୍ନଶାଳୀ-ଗଣ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଚନୋଧା—ବିଂ. ଅନ୍ନାଧିପତି, ଯେ ଅନ୍ନ ପୋଷଣ ବା ଧାରଣ କରେ ।

ଚନୋହୃତ—ବିଂ. (୬ତତ୍) ଅନ୍ନର ହୃତକର, ନିହୃତାନ୍ନ ।

ଚନ୍ଦ—ପୁଂ.ବି.(ଚନ୍ଦ+ଅ)ଚନ୍ଦ୍ର,କର୍ପୂର, (ବିଂ) ଆନନ୍ଦଜନକ ।

ଚନ୍ଦକ—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ+ଅକ) ମତ୍ସ୍ୟ-ବିଶେଷ, ଟଙ୍କାଗୃହମାଛ । [ପୁଷ୍ପ ।

ଚନ୍ଦକପୁଷ୍ପ—କ୍ଲୀ.ବି.ଚନ୍ଦନଫୁଲ, ଚନ୍ଦନ

ଚନ୍ଦନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚନ୍ଦ+ଅନ) ସ୍ୱନାମ-ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୁଗନ୍ଧ ବୃକ୍ଷ ଓ କାଠ, ଘୃଷ୍ଟ ଚନ୍ଦନ, ଘୋରା ଚନ୍ଦନ, ରକ୍ତଚନ୍ଦନ, ଭଦ୍ରକାଳୀ, (ପୁଂ.ବି) ରାମ ସୟୁଣବର୍ଣ୍ଣିତ ବାନରବିଶେଷ, ପ୍ରସାରଣୀଲତା, (ଗ୍ରା. ବି) ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା ଦେଖ ଭାଗଲପୁର, ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଚନ୍ଦନଅର୍ଗଳି—ଗ୍ରା. ବି. ଦେବତାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ନିମିତ୍ତ ଗାଣ୍ଠୀରା ବା ଦେଉଳ ମଧ୍ୟକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ବାଟରେ ଦୁଇ-ପାଖେ ପୋତା ହୋଇଥିବା ଖୁଣ୍ଟର ଛିଦ୍ରମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁ ଲମ୍ବ କାଠ ଗଳାଯାଇଥାଏ ଓ ଯାହା ଫିଟାଇ ଦେଲେ ବାଟ ମେଲା ହୁଏ ଓ ଯାହା ପକାଇ ଦେଲେ ବାଟ ବନ୍ଦ ହୁଏ, ବୋଧହୁଏ ଏହି ଅର୍ଗଳ କାଠ ଚନ୍ଦନ କାଠର ହୋଇଥିବ ବୋଲି "ଚନ୍ଦନ-ଅର୍ଗଳି" ନାମରେ ଖ୍ୟାତ ।

ଚନ୍ଦନକ—ପୁଂ.ବି.(ଚନ୍ଦନ+କ)ଚନ୍ଦନ, ମୃଚ୍ଛକଟିକବର୍ଣ୍ଣିତ ଜଣେ ରାଜଭୃତ୍ୟ ।

ଚନ୍ଦନକାରୀ—ବି. (ପଞ୍ଚକୂଟାନ୍ତର୍ଗତ) ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରାମ । [ଚଳ ।

ଚନ୍ଦନଗିରି—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ମଳୟା-

ଚନ୍ଦନଗୋପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚନ୍ଦନ+ଗୁପ+ଅ+ଈ) ଶାଳବା, ଶୁଆଁଳିଇ ।

ଚନ୍ଦନଘେନିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶରୀରରେ ଘୃଷ୍ଟ ଚନ୍ଦନ ଲେପନ କରିବା, ଚିତା କରିବା, ଚନ୍ଦନ ଲଗାଇବା ।

ଚନ୍ଦନଘୋଟିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଚନ୍ଦନକାଠକୁ ଚନ୍ଦନ ପେଡ଼ିରେ ପାଣି ଦେଇ ଘଷିବା ।

ଚନ୍ଦନଚର୍ଚ୍ଚିତ—ବିଂ. (୩ତତ୍) ଚନ୍ଦନ ବୋଳା ହୋଇଥିବା (ଶରୀର) ।

ଚନ୍ଦନଜାତ—ଗ୍ରା. ବି. ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା ଦେଖ ।

ଚନ୍ଦନତେଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଚନ୍ଦନ କାଠରୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ବାହାର କରାଯିବା ତେଲ ।

ଚନ୍ଦନଦାନ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଘୋରା ଚନ୍ଦନକୁ ରଖି ବ୍ୟବହାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ରୂପାର ପାତ୍ର ।

ଚନ୍ଦନଦାସ—ପୁଂ.ବି.କୁସୁମପୁର ନିବାସୀ ଜଣେ ଶ୍ରେଷ୍ଠୀ, ଶେଠ୍ (ମୁଦ୍ରାରାକ୍ଷସ ବର୍ଣ୍ଣିତ) ।

ଚନ୍ଦନଧେନୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ପତି-ପୁତ୍ରବତୀ ସ୍ତ୍ରୀର ମୃତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବୃଷୋତ୍ସର୍ଗ ପରବର୍ତ୍ତିରେ ପୁରୋହିତ-ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦାନ କରାଯିବା ଚନ୍ଦନ-ଚର୍ଚ୍ଚିତ ସଜ୍ଜିତ ଧେନୁ ।

ଚନ୍ଦନନଗର—ଗ୍ରା.ବି. ଫରାସୀ ଅଧିକୃତ କଲିକତା ନିକଟସ୍ଥ ନଗର ବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦନପଙ୍କ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଘୃଷ୍ଟ ଚନ୍ଦନ, ଘୋରା ଚନ୍ଦନ ।

ଚନ୍ଦନପାଟି—ଗ୍ରା. ବି. କପାଳର ଦୁଇ ପାଖରେ ଗାଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୋଳା ହୋଇଥିବା ଚନ୍ଦନପଟି ବା ଚିହ୍ନ ।

ଚନ୍ଦନପାଳି—ଗ୍ରା. ବି. ୨୧ ଦିନ ବ୍ୟାପୀ ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରାର ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଦିନର ଉତ୍ସବ ଓ ଉକ୍ତ ଉତ୍ସବର ବ୍ୟୟାଦି ଭାର ।

ଚନ୍ଦନପୁଷ୍ପ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ଲବଙ୍ଗ, (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦନ ଗଛର ଫୁଲ ।

ଚନ୍ଦନପେଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଚନ୍ଦନକାଠ ଘୋରିବାର ପଥର ଚକି ।

ଚନ୍ଦନବୋଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି.(କ.ଧା.ହଳଦିଆ ଦେହରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ତିନିଧାଡ଼ି କଳା ଗୋଲ ଚିହ୍ନ ଥିବା ଭୟାନକ ବିଷଧର ବୋଡ଼ା ସାପ, (ଏହା ଲମ୍ବରେ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ହାତ ବଢ଼େ) ।

ଚନ୍ଦନରାୟ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହିନ୍ଦୁ କବି ।

ଚନ୍ଦନବେଶ—ଗ୍ରା.ବି.(କ.ଧା.)ଶରୀରରେ ଚନ୍ଦନଲେପନ ଦ୍ୱାରା କରାଯିବା ବେଶ ।

ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା—ଗ୍ରା. ବି. ବୈଶାଖ ଶୁକ୍ଳ ତୃତୀୟା, (ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟା) ଠାରୁ ୨୧ ଦିନ ଅପରାହ୍ନ ଓ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ କଟକସ୍ଥ ଆଦି ବିଷ୍ଣୁ ମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କର କରାଯିବା ଜଳ-କ୍ରୀଡ଼ାରୂପ ଉତ୍ସବ । [ଶାରିବା ।

ଚନ୍ଦନଶାରିବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(କ.ଧା) ସୁଗନ୍ଧ-

ଚନ୍ଦନସାର—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ବଜ୍ରକ୍ଷାର, ଘୋରା ଚନ୍ଦନର ସାରାଂଶ ।

ଚନ୍ଦନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଚନ୍ଦନ+ଆ)ଶାରିବା-ବିଶେଷ, ଶୁକପକ୍ଷୀବିଶେଷ, ନଦୀ-ବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦନାଚଳ—ପୁଂ.ବି.(ଚନ୍ଦନ + ଅଚଳ) ମଳୟାଚଳ ।

ଚନ୍ଦନାଦି—ପୁଂ. ବି. ବୈଦ୍ୟକୋକ୍ତ ଗୋଟିଏ ଗଣ, ଚନ୍ଦନ ଇଣ୍ଡିଗାଦି ।

ଚନ୍ଦନାଦ୍ରି—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦନ+ଅଦ୍ରି) ମଳୟ ପର୍ବତ ।

ଚନ୍ଦନାଦ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. ଚନ୍ଦନାଦ୍ୟୋକ୍ତ ଔଷଧ-ତୈଳ ବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦନାବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନଦୀ ବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦନମାଟି—ଗ୍ରା. ବି, ଯେଉଁ ମାଟିରେ ବାଲି ଗୋଡ଼ି ଆଦି ନ ଥାଏ ।

ଚନ୍ଦନୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚନ୍ଦନ+ଇନ୍) ଯାହାର ଚନ୍ଦନ ଅଛି, ଚନ୍ଦନଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚନ୍ଦନିନୀ ।

ଚନ୍ଦନୀୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚନ୍ଦନ+ଇୟ+ଆ) ଗୋରୋଚନା ।

ଚନ୍ଦନୋଦକଦୁନ୍ଦୁଭ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଜନୈକ ଯାଦବ ବୀର ।

ଚନ୍ଦରସ୍—ଯା. ବି. ଧୂପ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ବୃକ୍ଷନିର୍ଯ୍ୟାସବିଶେଷ, ଧୂନା, ଏକପ୍ରକାର ଝୁଣା ।

ଚନ୍ଦା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଚନ୍ଦ୍ର) ଚନ୍ଦ୍ର,ଅନାବୃତ ସ୍ଥାନ, ଜମିର ସୀମାନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଚିହ୍ନ ବା ଶଙ୍କୁ, (ବିଂ) କେଶରହିତ(ମସ୍ତକ), ଟାଙ୍ଗରା ।

ଚନ୍ଦାଇ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି ଓ ବିଂ. କୁଟିନୀ, ବେଧୋଇ, ଛିଣ୍ଡାଳୀ, ନଷ୍ଟା ସ୍ତ୍ରୀ, ଯେ ଆପଣାର ପ୍ରଶଂସା ଆପ କରେ, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ହାବ ଭାବ ଦ୍ୱାରା ପୁରୁଷ ନିକଟରେ କାମେଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରେ ।

ଚନ୍ଦାଇପଣ—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀର ଆତ୍ମ ବଡ଼ିମା ପ୍ରକୃତି,ଭାବଭଙ୍ଗୀ ଦ୍ୱାରା ପୁରୁଷ ନିକଟ-ରେ କାମେଚ୍ଛା ପ୍ରକଟନ ।

ଚନ୍ଦାମୁଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଯାହାର ମୁଣ୍ଡରେ କେଶ ନାହିଁ ।

ଚନ୍ଦିଆ—ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବିଂ. ଚାନ୍ଦିଆ, ମୁଣ୍ଡରେ ଚାନ୍ଦି ବା ଧଳାଦାଗ ଥିବା (ପଟ୍ଟଆଦି) ।

ଚନ୍ଦିର—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଚନ୍ଦ+ଇର) ହସ୍ତୀ, ଚନ୍ଦ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚନ୍ଦ୍ରିକା ।

ଚନ୍ଦୁକ—ଗ୍ରା. ବି. (ବଣିଆଶବ୍ଦ) ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଛୁଞ୍ଚିଅଇ ତିଆରହୋଇଥିବା ଏକ ପ୍ରକାର ଠସା ।

ଚନ୍ଦେରି—ଗ୍ରା.ବି.ଗୋୟାଲିୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ।

ଚନ୍ଦେଲ—ଗ୍ରା. ବି. ବୁନ୍ଦେଲଖଣ୍ଡର ପ୍ରାଚୀନ ରାଜବଂଶ ।

ଚନ୍ଦେଲ—ଗ୍ର.ବି. କ୍ଷତ୍ରିୟ ବା ରାଜପୁତ-ମାନଙ୍କର ଏକଶାଖା ।

ଚନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ+ କ.ର) ହିମାଂଶୁ, ଚନ୍ଦ୍ରମା, ଚାନ୍ଦ, କର୍ପୂର, ସ୍ପର୍ଶ, ଜଳ, କାମିଲ୍ୟ, ଦ୍ୱୀପ ବିଶେଷ, ନାଦବିନ୍ଦୁ, ମେଚକ, ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ, ମୟୂରପୁଚ୍ଛ, ମୁକ୍ତା, ହାରକ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି, ମୃଗଶିରାନକ୍ଷତ୍ର, ଏକସଂଖ୍ୟା, ଚନ୍ଦ୍ରଗୁପ୍ତ, ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ, (ବିଂ) ଆହ୍ଲାଦ-ଜନକ,କମନୀୟ, (ଗ୍ର.ବି.) ବଦାଉନର ପାଳବଂଶୀୟ ରାଜଗଣର ଆଦିପୁରୁଷ, ନେପାଳସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଗିରି, ପ୍ରାକୃତ-ଭାଷାନ୍ତର ବିଧାନ ରଚୟିତା, ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ହୃଦୟର ଜଣେ ଟୀକାକାର, ପଞ୍ଜାବ ପ୍ରଦେଶସ୍ଥ ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ନଦୀର ଗୋଟିଏ ଉପନଦ, ଅଯୋଧ୍ୟା ପ୍ରଦେଶର ସୀତା-ରାମପୁରଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପରଗଣା ।

ଚନ୍ଦ୍ରଉଦଆ—ଗ୍ରା. ବି. ବାଣବିଶେଷ, ଯେଉଁ ବାଣକୁ ଜାଳିଲେ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦୟ ହେଲା ଭଳି ଧଳା ଅଲୋକ ଦେଖା-

ଯାଏ, ମହାତାପ, (ଗ୍ରା. ବଂ.) ଚନ୍ଦ୍ର ପରି ସୁନ୍ଦର ଓ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।

ଚନ୍ଦ୍ରକ—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର+କୈ+ଅ) ବର୍ହିନେତ୍ର, ମୟୂରପୁଚ୍ଛରି ଚନ୍ଦ୍ର, ନଖ, ଟଙ୍କାଚାନ୍ଦମଛି, ଚନ୍ଦ୍ର, ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳ, ସଜନା ମଞ୍ଜି, ଶ୍ୱେତ ମରିଚ, ଗୋଲ ମରିଚ.ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ସଂସ୍କୃତଜ୍ଞ କବି ।

ଚନ୍ଦ୍ରକର—ପୁଂ. ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ।

ଚନ୍ଦ୍ରକଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦ୍ରର ଷୋଡ଼ଷ ଭାଗର ଏକଭାଗ, ଚନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡଳରେ ଦେଖାଯିବା କଳଙ୍କ, ସ୍ୱର୍ଗ-ଦେଶ୍ୟାବିଶେଷ, ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଢୋଲ, ସଙ୍ଗୀତର ତାଳବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବି) କବିସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ରଚିତ ଓଡ଼ିଆ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାବ୍ୟବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରକବାନ୍—ପୁଂ.ବି.(ଚନ୍ଦ୍ରକ + ବତ୍) ମୟୂର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚନ୍ଦ୍ରକବତୀ, ମୟୂରୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରକବି—ଗ୍ରା. ବି. ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳବାସୀ ବିଖ୍ୟାତ ରାଜପୁତ କବି ।

ଚନ୍ଦ୍ରକାଟ୍ଟକ- ପୁଂ.ବି.ପ୍ରବର ଋଷି ଭେଦ ।

ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ— ପୁଂ. ବି. ମଣିବିଶେଷ, କୈରବ, କଇଁ, କାମରୂପର ଜଣେ ରାଜା, (କ୍ଲୀ.ବି) ଶ୍ରୀଖଣ୍ଡଚନ୍ଦନ, ଲକ୍ଷଣ-ସୂଚକ ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁଙ୍କ ରାଜଧାନୀ, (ବିଂ) ଚନ୍ଦ୍ରବତ୍ ସୁନ୍ଦର ।

ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି: (ତତ୍ତ୍ୱ) ତାରକା, ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା, ରାତି, ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ପତ୍ନୀ, ଔଷଧି, ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତି—କ୍ଲୀ. ବି. ରୌପ୍ୟ, ରୁପା, ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଦୀପ୍ତି, ଶୁକ୍ତି, ଶାମୁକା, (ଗ୍ରା.ବି) ମିଷ୍ଟାନ୍ନବିଶେଷ, ଅଳ୍ପ ଗୁଡ଼ ଲାଗିଥିବା ଉଖୁଡ଼ା ।

ଚନ୍ଦ୍ରକାମ—ବି.କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ କର୍ତ୍ତୃକ ବଶୀ-କରଣ ଔଷଧ ବା ମନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ବିମୋହିତ ପୁରୁଷର ମାନସିକ ପୀଡ଼ା ।

ଚନ୍ଦ୍ରକାମଶ୍ରିତ—ବିଂ. ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ମତେ ଚନ୍ଦ୍ରକାମରୋଗାଶ୍ରିତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଚନ୍ଦ୍ରକାଳାନଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ରବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରକିତ—ବିଂ. (ଚନ୍ଦ୍ରକ +ଇତ)ଜାତ-ଚନ୍ଦ୍ର, ଚନ୍ଦ୍ରପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଗୋଲ ଗୋଲ ଚନ୍ଦ୍ରବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚନ୍ଦ୍ରକୀ—ପୁଂ.ବି.(ଚନ୍ଦ୍ରକ+ଇନ୍)ମୟୂର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚନ୍ଦ୍ରକିନୀ, ମୟୂରୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରକୀର୍ତ୍ତି—ପୁଂ.ବି. ବୁଦ୍ଧପାଳିତ ମତାବଲମ୍ବୀ ଜନୈକ ବୌଦ୍ଧାଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଚନ୍ଦ୍ରକୀର୍ତ୍ତିସୂରି—ପୁଂ. ବି. ଜୈନାଚାର୍ଯ୍ୟ, ହର୍ଷକୀର୍ତ୍ତିଙ୍କ ଗୁରୁ ।

ଚନ୍ଦ୍ରକୁଣ୍ଡ—ବି. କାମରୂପସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପବିତ୍ର କୁଣ୍ଡ, (ପ୍ରବାଦ ଅଛି ଯେ ଚନ୍ଦ୍ର ରଶ୍ମିରୁ ଏହାର ଉଦ୍ଭବ ।)

ଚନ୍ଦ୍ରକୁଲ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କାଶ୍ମୀରରେ ପ୍ରବାହିତ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରକୂପ—ପୁଂ. ବି. କାଶ୍ମୀରସ୍ଥ ଚନ୍ଦ୍ରକୃତ ପବିତ୍ର କୂପଭେଦ ।

ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ—ପୁଂ. ବି. ରାମାନୁଜଲକ୍ଷଣଙ୍କ କନିଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ।

ଚନ୍ଦ୍ରକୋଣା—ଗ୍ରା.ବି.ବଙ୍ଗଳାର ମେଦିନୀ-ପୁର ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ସହର ।

ଚନ୍ଦ୍ରକ୍ଷୟ—ପୁଂ. ବି. ଅମାବାସ୍ୟା ।

ଚନ୍ଦ୍ରକ୍ଷେତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ତାପୀ ନଦୀତୀରସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନ । [ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଗର୍ଭ—ପୁଂ. ବି.ଜଣେ ବୌଦ୍ଧସୂରି-

ଚନ୍ଦ୍ରଗିରି—ଗ୍ରା. ବି. ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରଦେଶର ଗୋଟିଏ ତାଲୁକ ଓ କାନାଡ଼ାଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଗୁପ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ଭାରତବର୍ଷର ଜଣେ ପ୍ରବଳ ପରାକ୍ରାନ୍ତ ସମ୍ରାଟ୍, ଏ ମଗଧ-ଦେଶର ପ୍ରଥମ ମୌର୍ଯ୍ୟବଂଶୀ ରାଜା, ପାଟଳୀପୁତ୍ର ଏହାଙ୍କ ରାଜଧାନୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଗୃହ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର + ଗୃହ)ତତ୍ତ୍ୱ; କର୍କଟରାଶି ।

ଚନ୍ଦ୍ରଗୋଚରଫଳ—କ୍ଲୀ.ବି. ରାଶିବିଶେଷ-ରେ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅବସ୍ଥିତି ଅନୁସାରେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ଶୁଭାଶୁଭ ଘଟେ

ଚନ୍ଦ୍ରଗୋପାଳପାଳ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ନବଦ୍ୱୀପାଧିପତି କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସଭାସ୍ଥ ପ୍ରଧାନ ବିଦୂଷକ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଗୋମୀ—ଗ୍ରା. ପୁଂ.ବି. ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଚନ୍ଦ୍ର-ବ୍ୟାକରଣ ପ୍ରଣେତା । [ମଣ୍ଡଳ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଗୋଲ—ପୁଂ.ବି. ଗୋଲାକାର ଚନ୍ଦ୍ର-

ଚନ୍ଦ୍ରଗୋଲସ୍ଥ—ପୁଂ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳସ୍ଥିତ ସ୍ୱଧାଭୋଜୀ ପିତୃଲୋକ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଗୋଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚନ୍ଦ୍ରଗୋଲକ + ଆ) ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା, ଚନ୍ଦ୍ରିକା ।

ଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହଣ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ରାହୁକେତୁ ବା ପୃଥିବୀର ଛାୟା ଦ୍ୱାରା ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଆଚ୍ଛାଦନ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହସମାଗମ—ପୁଂ. ବି. ଅପର ଗ୍ରହ ବା ନକ୍ଷତ୍ର ସହିତ ମେଳନ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଚଞ୍ଚଳ—ପୁଂ. ବି. ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ, ଖୁରୁସାଣ ମାଛ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଚଞ୍ଚଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ରକ ମତ୍ସ୍ୟ, ଟଙ୍କାଗୁଣ୍ଡ ମାଛ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଚନ୍ଦନ—ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗହୃଦୟର ମଦାର୍ଥ-ଚନ୍ଦ୍ରିକାନାମକ ଟୀକାକାର ।

ଚନ୍ଦ୍ରଚଳନ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ; ଜ୍ୟୋତିଷ) ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଏକରାଶିରୁ ଅନ୍ୟରାଶିକୁ ଗମନ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଚାର—ପୁଂ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହ ରାଶି-ବିଶେଷରେ ଗତିକରିବା ।

ଚନ୍ଦ୍ରଚୁଳକ—ଗ୍ରା. ବି. (କାମଶାସ୍ତ୍ର); ଭିନ୍ନ-ଭିନ୍ନ ତିଥିରେ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଙ୍ଗରେ ଥିବା 'ଚନ୍ଦ୍ର' ଙ୍କ କାମ-ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ବିଧିରେ ଉତ୍ତେଜିତ କରି କାମୋପଭୋଗ କରିବା ।

ଚନ୍ଦ୍ରଚୁଳନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦ୍ର-ଚୁଳକ ଦେଖ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡ଼—ପୁଂ.ବି. (ବି.ଗ୍ରା) ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର, ଶିବ, ଗୋମାଞ୍ଚଳସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗାୟତ୍ରୀମୂର୍ତ୍ତି-ବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡ଼ାମଣି ହରିଚନ୍ଦନ ଜଗଦେବ—ଗ୍ରା. ବି. ଚଣ୍ଡାମ ପୁରଙ୍ଗୀରାଜ୍ୟର ପୂର୍ବୀୟ ରାଜା, ଏ ମାତୃପୂଜା, ସଙ୍ଗୀତସର୍ବସ୍ୱ ଓ ଦଶମହାବିଦ୍ୟାଆଦି ପୁସ୍ତକମାନ ଲେଖି-ଅଛନ୍ତି, ଏ ଇଉରୋପ ଭ୍ରମଣକରି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଭ୍ରମଣ ଓ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ କବିତା

ରଚନା କରିଥିଲେ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଚୋରବାହ୍ନୀପତି—ଗ୍ରା. ବି. ମୋଗଲ-ବାଦଶାହା ଆକବରଙ୍କ ରାଜତ୍ୱ ସମୟରେ ପୁରୀଜିଲ୍ଲା ରାହାଙ୍ଗପ୍ରଗନ୍ନାର ଗାର ନରସିଂହପୁର ଶାସନର ଜଣେ ଚାକ୍ଷିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଜ—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର+ଜନ+ଅ) ବୁଧ, ଚନ୍ଦ୍ରପୁତ୍ର, (ବିଂ) ଯାହା ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କଠାରୁ ଜାତହୁଏ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଟଲକା—ଗ୍ରା. ବି. ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଟୁମ୍ପା(ମ୍ପି)—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡର ଚାରିପାଖରେ ଲାଗିଥିବା ଚନ୍ଦ୍ରାକାର ଟୁମ୍ପା, ଉପରକାନରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକାର ଫାସିଆ ।

ଚନ୍ଦ୍ରତୀର୍ଥ—ସହ୍ୟାଦ୍ରିଖଣ୍ଡବର୍ଣ୍ଣିତ କୋମ-ଅଞ୍ଚଳର ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ।

ଚନ୍ଦ୍ରତାପନ—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର+ତାପ+ଣିଚ,ଅନ) ଦାନବବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଦକ୍ଷିଣା—ବି. ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଦକ୍ଷିଣା ।

ଚନ୍ଦ୍ରଦଶା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ରମହାଦଶା ଦେଖ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଦାର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ, ଅଶ୍ୱିନୀପ୍ରଭୃତି ସତାଇଶ ନକ୍ଷତ୍ର ।

ଚନ୍ଦ୍ରଦୀପ—ଗ୍ରା. ବି. ଅନ୍ଧାରରେ ବାଟ ଦେଖିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କିରଣଯୁକ୍ତ ପ୍ରଦୀପ ବା ଲଣ୍ଠନ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଦେବ—ଗ୍ରା.ବି. ପଞ୍ଚାଳଦେଶୀୟ ଜଣେ ବୀରପୁରୁଷ, ରାଜତରଙ୍ଗିଣୀବର୍ଣ୍ଣିତ ଜଣେ ତାପସ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଦ୍ୱୀପ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଏକାଦଶ ଦ୍ୱୀପମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁତି—ପୁଂ. ବି. (କ.ଶ୍ରୀ) ଚନ୍ଦନ, (ସ୍ତ୍ରୀ; ତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଧନୁ—ବି. ରାତିକାଳରେ ବୃଷ୍ଟି-ଉପରେ ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣପଡ଼ି ଧନୁପରି ଯେଉଁ ଆଲୋକ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱଜକେତୁ—ପୁଂ.ବି. ସମାଧିବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରନାଥ—ଗ୍ରା. ବି. ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମର ଉତ୍ତରରେ ସୀତାକୁଣ୍ଡଶୈଳମାଳାର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ ।

ଚନ୍ଦ୍ରନାଭ—ପୁଂ. ବି. ଭାରତ-ବର୍ଣ୍ଣିତ ଗୋଟିଏ ଦାନବ ।

ଚନ୍ଦ୍ରନାମ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) କର୍ପୂର ।

ଚନ୍ଦ୍ରନିଭିଭ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଚନ୍ଦ୍ରସଦୃଶ ରୂପବିଶିଷ୍ଟ, ଯାହାର ରୂପ ଆହ୍ଲାଦ ଜନକ ।

ଚନ୍ଦ୍ରନେତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ରାମାୟଣୋକ୍ତ ରାକ୍ଷସବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରପଞ୍ଚାଙ୍ଗ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କପକ ପଞ୍ଜିକାବିଶେଷ । [ଲତା

ଚନ୍ଦ୍ରପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ପ୍ରସାରଣୀ

ଚନ୍ଦ୍ରପାଣ୍ଡୁର—ବିଂ. (ଚନ୍ଦ୍ର+ପାଣ୍ଡୁର) ଚନ୍ଦ୍ରପରି ଶୁଭ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ।

ଚନ୍ଦ୍ରପାଦ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚନ୍ଦ୍ର+ପାଦ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ।

ଚନ୍ଦ୍ରପାଲ—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ବୌଦ୍ଧ ଦାର୍ଶନିକ ପଣ୍ଡିତ, ମିଥିଳାର ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ଜଣେ ରାଜା, ଗୋପାଚଳର ଜଣେ ଅଧିପତି ।

ଚନ୍ଦ୍ରପୁତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବୁଧ ।

ଚନ୍ଦ୍ରପୁର—ଗ୍ରା.ବି. ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ସମ୍ବଲପୁରଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଜମିଦାରୀ ରାଜ୍ୟ, ତନ୍ନାମବିଶିଷ୍ଟ ଗୋଟିଏ ପୀଠସ୍ଥାନ ।

ଚନ୍ଦ୍ରପୁଷ୍ପ—ଗ୍ରା.ବି. ନର୍ମଦାନଦୀତୀରବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ନଗରୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଫୁଲୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ସୁମିଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଚନ୍ଦ୍ରପୁଷ୍ପା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଶ୍ୱେତକଣ୍ଟକାରୀ, ବାକୁଚୀ, ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରକାଶ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଉଦୟ, ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ ।

ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରଭ—ପୁଂ. ବି. ଜୈନମତାବଲମ୍ବୀଙ୍କର ୮ମ ତୀର୍ଥଙ୍କର, ଭଦ୍ରଶୈଳ ବା ଉଷ୍ଣଶୈଳ ଅଧିବାସୀ ଜଣେ ବୋଧିସତ୍ତ୍ୱ, (ବିଂ. ବ.ଶ୍ରୀ;)ଚନ୍ଦ୍ରପରି ପ୍ରଭାସମ୍ପନ୍ନ, ସୌମ୍ୟଦର୍ଶନ, ସୁନ୍ଦର, କମନୀୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରଭା ।

ଚନ୍ଦ୍ରପୃଷ୍ଠ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ. ଯାହାର ଜାନୁ ଭୁଜ ଓ ହୃଦୟ ମୋଟ ଓ ପେଟ କୃଶ ଏବଂ ଯେ ଦିବସରେ ନିଦ୍ରାଯାଏ ଓ ରସଦ୍ରବ୍ୟ ଭକ୍ଷଣ କରେ ।

ଚନ୍ଦ୍ରବାଲା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନଡ଼ ଅଲେଇଚ, ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ,ଔଷଧିବିଶେଷ,ଚନ୍ଦ୍ରପତ୍ନୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରବାହୁ—ପୁଂ. ବି. ଅସୁରବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରବୁଧ୍ନ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ମୂଳ ଆହ୍ଲାଦଜନକ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଭ—ପୁଂ.ବି. (ବ-ଶ୍ରୀ) ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରଭା ।

ଚନ୍ଦ୍ରଭବନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର+ଭବନ) ଚନ୍ଦ୍ରଶାଳା ଦେଖ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଭସ୍ମ—କ୍ଲୀ. ବି. କର୍ପୂର ।

ଚନ୍ଦ୍ରଭା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶ୍ୱେତକଣ୍ଟକାରୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ପର୍ବତବିଶେଷ, ହିମାଳୟର ଶୃଙ୍ଗବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପଶ୍ଚିମରାମଙ୍କ ଶିଷ୍ୟା ଓ ସୁମନ୍ତୁଙ୍କ କନ୍ୟା, ସିନ୍ଧୁର ଉପନଦୀ ବିଶେଷ, ଉତ୍କଳର ପୁରୀଜିଲ୍ଲାର ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳସ୍ଥ କୋଣାର୍କ ନିକଟସ୍ଥ ଲୁପ୍ତ ନଦୀ, ଓଡ଼ିଆ କାବ୍ୟବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗାଳକା—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରସଦୃଶ ଲଲାଟବିଶିଷ୍ଟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ନଦୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଭାନୁ—ପୁଂ. ବି. କୃଷ୍ଣପ୍ରିୟା ଶ୍ରୀମତୀ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀଙ୍କ ପିତା, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦଶପୁତ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଭାସ—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର+ଭାସ+ଅ) ଖଡ୍ଗ, ଚକ୍‌ଚକିଆ ତରବାରି ।

ଚନ୍ଦ୍ରଭୂତି—କ୍ଲୀ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)ରଜତ, ରୁପା ।

ଚନ୍ଦ୍ରମଣି—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା)ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତମଣି ।

ଚନ୍ଦ୍ରମଣିଦାସ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି.ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ କବିବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳ—କ୍ଲୀ.ବି(ତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦ୍ରବିମ୍ବ, ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଗୋଲାକାର କଳେବର, ସମୟ ସମୟରେ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଚାରିପାଖେ କିଛିଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁ ମଣ୍ଡଳାକାର ପ୍ରଭା ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ବେଷ୍ଟନ କଲାପରି ଦେଖାଯାଏ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମଲ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଚନ୍ଦ୍ର+ମଲ୍ଲି+କ+ଆ) ସୋମଗୁଳ୍ମାଦିବର୍ଗର ପୁଷ୍ପ-ଶାକବିଶେଷ, ଏକଜାତୀୟ ହଳଦିଆ ବିଦେଶାଗତ ସୁବାସ ଫୁଲ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଚନ୍ଦ୍ରମଲ୍ଲିକା ଦେଖ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମହ—ପୁଂ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଚନ୍ଦ୍ରୋଦ୍ଭବ, କୁକୁର ।

ଚନ୍ଦ୍ରମହାଦଶା—ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ;ଜ୍ୟୋତିଷ), ମନୁଷ୍ୟର ଜାତକରେ ଗ୍ରହ ଅବସ୍ଥାନ ଅନୁସାରେ ଗଣନା କରାଯିବା ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନରେ ଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହ ଭୋଗ-କରିବା କାଳ, ବିଂଶୋତ୍ତରୀ ମତେ ୧୦ ବର୍ଷ ଓ ଅଷ୍ଟୋତ୍ତରୀ ମତେ ୧୫ ବର୍ଷ

ଚନ୍ଦ୍ରମହାରାଜା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବ. ଗଞ୍ଜାମ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡିର ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ୨ୟ ରାଜ-କୁମାର ପଦ୍ମନାଭ ନାରାୟଣଦେବଙ୍କର ସୁପରିଚିତ ନାମ ବା ଡାକନାମ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମା—ଗ୍ରା.ବ.ଚନ୍ଦ୍ର, ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଦିଆ-ଯିବା ନାମ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ—ପୁଂ.ବ. (ଚନ୍ଦ୍ର+ମା+କ. ଅସ୍)ଚନ୍ଦ୍ର, କର୍ପୂର, ଦେବ ବା ଦାନବ ରୂପେ କଳ୍ପିତ ଚନ୍ଦ୍ର, ନଦୀବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମାର୍ଗ—ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଯେଉଁ କଳ୍ପିତ ମଣ୍ଡଳାକାର ରେଖାରେ ଚନ୍ଦ୍ର ପୃଥିବୀର ଚାରିପାଖରେ ଘୁରେ,ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମାସ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଚାନ୍ଦ୍ରମାନ ମାସ, ଚନ୍ଦ୍ର ପୃଥିବୀର ଚାରିପାଖରେ ଘୁରି ଆସିବାର କାଳ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଚନ୍ଦ୍ରପରି ଅତିଶୟ ସୁନ୍ଦର ।

ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ମୁଖ ଚନ୍ଦ୍ରପରି ସୁନ୍ଦର, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବ) ଜନନେ-ନ୍ଦ୍ରିୟର ଶିରାବିଶେଷ, ସୁରାଙ୍ଗନାବିଶେଷ. ୧୦ ଅକ୍ଷରବିଶିଷ୍ଟ ଚାରିପାଦିଆ ଛନ୍ଦୋ-ବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ, ଚନ୍ଦ୍ରପରି ସୁନ୍ଦର ମୁଖବିଶିଷ୍ଟା (ସ୍ତ୍ରୀ), ସୁନ୍ଦରୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମୌଳି—ପୁଂ. ବ. (ଚନ୍ଦ୍ର+ମୌଳି) ତ.ଶ୍ରୀ; ମହାଦେବ, ଶିବ ।

ଚନ୍ଦ୍ରରତ୍ନ—ବ. ମୁକ୍ତା, ମୋତି ।

ଚନ୍ଦ୍ରରଥ—ବିଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ) ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୟ ରଥ, (ପୁଂ.ବ) ସୁବର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ମିତ ରଥ, ଚନ୍ଦ୍ର-ଦେବ ଯେଉଁ ରଥରେ ଆରୋହଣ କରନ୍ତି ।

ଚନ୍ଦ୍ରରଶ୍ମି—ପୁଂ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା, ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ।

ଚନ୍ଦ୍ରରସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଭାରତବର୍ଷୀୟ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରରାଜ—ପୁଂ.ବ.ରାଜତରଙ୍ଗିଣୀବର୍ଣ୍ଣିତ ଜଣେ ରାଜପୁରୁଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରରେଖ—ପୁଂ. ବ. ରାମାୟଣକର୍ଣ୍ଣିତ ରାକ୍ଷସବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରରେଖା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଜ୍ୟୋତିଃ-ଶାସ୍ତ୍ରପ୍ରସିଦ୍ଧ ଚନ୍ଦ୍ରର ମଣ୍ଡଳସୂଚକ ରେଖା, ଶୁକ୍ଳ ପ୍ରତିପଦା ବା ଦ୍ୱିତୀୟା ତିଥିର କ୍ଷୀଣଚନ୍ଦ୍ର, ବାଣରାଜ କନ୍ୟା ଉଷାର ସଖୀ, ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ, ଗୋଟିଏ ପରମାସୁନ୍ଦରୀ ଅପ୍ସରା, ବାଙ୍କୁଚୀଲତା,

ଚନ୍ଦ୍ରରେଖାଗଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. ମେଦିନୀପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଗଡ଼ ।

ଚନ୍ଦ୍ରରେଣୁ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) କାବ୍ୟ-ଗ୍ରେର, ଗ୍ରନ୍ଥଗ୍ରେର, (କ୍ଲୀ. ବ.) ରୂପା ।

ଚନ୍ଦ୍ରଲା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କର୍ଣ୍ଣାଟ ଦେଶପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗୋଟିଏ ଦେବୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଲେଖା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚନ୍ଦ୍ର+ଲିଖ+ଅ+ଆ) ବାଙ୍କୁଚୀ, ଚନ୍ଦ୍ରରେଖା, ଛନ୍ଦୋ-ବିଶେଷ, ନଦୀବିଶେଷ, ବାଣରାଜ କନ୍ୟା ଉଷାଦେବୀଙ୍କ ସଖୀ, ଅପ୍ସରା-ବିଶେଷ,ନାଗସୁଶ୍ରବାର ଜ୍ୟେଷ୍ଠା କନ୍ୟା. ଏହାର କନିଷ୍ଠା ଭଗିନୀର ନାମ ଇରାବତୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକ—ପୁଂ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳ, ସୌରଜଗତରେ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଚନ୍ଦ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ପରିଭ୍ରମଣ କରେ, ପୁରାଣୋକ୍ତ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକବିଶେଷ, ଯହିଁର ଅଧିଷ୍ଠାତା ଚନ୍ଦ୍ର, ଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହର ଅଭ୍ୟନ୍ତର ସ୍ଥାନ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଲୋଚନ—ପୁଂ.ବ. ଦାନବବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଲୋହନ—କ୍ଲୀ.ବ(ଚନ୍ଦ୍ର+ଲୋହନ) କ.ଧା; ରୂପା, ରୌପ୍ୟ ।

ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶ—ପୁଂ. ବ. (ଚନ୍ଦ୍ର+ବଂଶ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ପୁରୁଷ-ପରମ୍ପରା, ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ସନ୍ତାନ ସନ୍ତତି, ଜନକ, କୁରୁ, ଯଦୁ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ବଂଶ ।

ଚନ୍ଦ୍ରବକ୍ତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ନଗରୀ-ବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରବଜ୍ର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବଜ୍ରନାଭର ଭ୍ରାତା-ସୁନାଭର କନ୍ୟା ।

ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଚନ୍ଦ୍ରସଦୃଶ ମୁଖବିଶିଷ୍ଟ, ଯାହାର ମୁଖ ଅତିଶୟ ସୁନ୍ଦର,(କ୍ଲୀ.ବ.କ.ଧା) ଚନ୍ଦ୍ରପରି ସୁନ୍ଦର ମୁଖଥିବା ।

ଚନ୍ଦ୍ରବଦନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ମୁଖ ଅତିଶୟ ସୁନ୍ଦର ।

ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧନୀ—ଗ୍ରା.ବ.(ଗଣିତ)ଏକପ୍ରକାର ଗାଣିତିକ ସଙ୍କେତ ।

ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ଣ୍ଣ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ବର୍ଣ୍ଣ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସଦୃଶ, ଚନ୍ଦ୍ରପରି ଧବଳ ।

ଚନ୍ଦ୍ରକର୍ମ—କ୍ଲୀ.ବ. ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ମା—ଗ୍ରା. ବ. କାଳଞ୍ଜର ଦୁର୍ଗ ନିର୍ମାତା ଚନ୍ଦେଲ ରାଜବଂଶର ଆଦି-ପୁରୁଷ । [ବ୍ରହ୍ମୀଶାକ ।

ଚନ୍ଦ୍ରବଲ୍ଲଭ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ(ତତ୍ତ୍ୱ)ସୋମଲତା,

ଚନ୍ଦ୍ରବଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ସୋମଲତା, ମାଧବୀ ଲତା, ପ୍ରସାରଣୀଲତା । [ନଦୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରବସା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଭାରତବର୍ଷୀୟ ଗୋଟିଏ

ଚନ୍ଦ୍ରବାଟୀ—ଗ୍ରା.ବ.ବର୍ଦ୍ଧମାନର ଦକ୍ଷିଣାଂ-ଶରେ ଦାମୋଦରସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ନଗର ।

ଚନ୍ଦ୍ରବାହ୍ନ—ଗ୍ରା.ବ, ଭୟଙ୍କର ବିସୂଚିକା ରୋଗ ।

ଚନ୍ଦ୍ରବାଣ—ବ. ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ବାଣ-ବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରବାନ୍—ବିଂ. (ଚନ୍ଦ୍ର+ବତ୍ତ) ଚନ୍ଦ୍ର-କିରଣ ଦ୍ୱାରା ଆଲୋକିତ, (ବୈଦିକ) ଯହିଁରେ ପ୍ରଚୁର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚନ୍ଦ୍ରବତୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ—ପୁଂ.ବି. (ମଧ୍ୟ.କର୍ଧା) ବର୍ଣ୍ଣ-ବିଶେଷ,ବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଅକ୍ଷର
ଚନ୍ଦ୍ରବିମଳ—ପୁଂ. ବି. ସମାଧିବିଶେଷ ।
ଚନ୍ଦ୍ରବିମ୍ବ—ଗ୍ରା.ବି.ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳ ଦେଖ ।
ଚନ୍ଦ୍ରବିମ୍ବା—ଗ୍ରା. ବି. ଧବଳପୁଷ୍ପବିଶେଷ ।
ଚନ୍ଦ୍ରବିହଙ୍ଗମ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(କ.ଧା)ବକ-ପକ୍ଷୀ, ଶଙ୍ଖଚିଲ୍ଲ ।
ଚନ୍ଦ୍ରବେଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୋଟିଏ ପୁଣ୍ୟ-ତୋୟା ନଦୀ । [ଦେଖ ।
ଚନ୍ଦ୍ରବୋଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଚନ୍ଦ୍ରବୋଡ଼ା
ଚନ୍ଦ୍ରବ୍ରତ—କ୍ଲୀ.ବି.ଚନ୍ଦ୍ରାୟଣବ୍ରତ, ଚନ୍ଦ୍ର-ଲୋକପ୍ରାପ୍ତି ନିମିତ୍ତ କୃତ ବ୍ରତବିଶେଷ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଶାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର + ଶାଳ + କ. ଅ + ଆ)ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା,ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ, ରଥାଦି ସ୍ତ୍ରୀଦର ଉପରିସ୍ଥ ଗୃହ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଶାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଚନ୍ଦ୍ର+ଶାଳୀ+କ+ଆ) ବଡ଼ଖୀ, ଛାତ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର—ବି.(ବ.ଖ୍ରୀ)ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡ଼ ଦେଖ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଶିଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତମଣି, କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କ ଅନୁଚରୀ ମାତୃ ଭେଦ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଖ୍ରୀ)ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପର୍ବତ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ, ଓଡ଼ିଶା କଟକ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଢେଙ୍କାନାଳ ରାଜ୍ୟର ଜପିଲାସ ପର୍ବତରେ ଥିବା ବିଖ୍ୟାତ ଶିବମୂର୍ତ୍ତି, ମହାଦେବ, ଧୂଳକ ତାଳ-ବିଶେଷ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖରରସ—ବି. ଔଷଧବିଶେଷ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖରରାଜଗୁରୁ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଜନୈକ ଆଧୁନିକ ଉତ୍କଳୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପଣ୍ଡିତ; ଏ 'ମଧ୍ୟନିରୁଦ୍ଧ'ନାମକ ଖଣ୍ଡ ଏ ସଂସ୍କୃତ ରୂପକ ରଚନା କରିଥିଲେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖରବାଜପେୟୀ—ଗ୍ରା. ବି. ନବ-ଦ୍ୱୀପର ଜଣେ ମୁଣ୍ଡଣାସ୍ତ୍ରବେତ୍ତା ପଣ୍ଡିତ
ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖରବିଦ୍ୟାଳଙ୍କାର—ଗ୍ରା.ବି.ଫଣ୍ଟିପ୍ତ ସ ରର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଟୀକାକାର ।
ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖରସାମନ୍ତ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି. ଉତ୍କଳ ଗଡ଼ଜାତ ଖଣ୍ଡପଡ଼ାର ରାଜବଂଶୀୟ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସ୍ମୃତୀୟ ଜ୍ୟୋତିର୍ବିତ୍ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଶୈଳ—ବି. ନେପାଳସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପବିତ୍ର ଗିରି ।
ଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ରୀ—ପୁଂ. ବି. ଅନ୍ଧ୍ରଭୃତ୍ୟବଂଶୀୟ ଜଣେ ରାଜା ।
ଚନ୍ଦ୍ରସଙ୍ଜ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଖ୍ରୀ)କର୍ପୂର ।
ଚନ୍ଦ୍ରସଚିବ—ବି. ତତ୍ତ୍ୱ ବା ବ. ଖ୍ରୀ; କାମଦେବ, କର୍ପୂର ।
ଚନ୍ଦ୍ରସଦନ—ଗ୍ରା. ବି. ଚୂନଲିପା ଘର ।
ଚନ୍ଦ୍ରସମ୍ଭବ—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର+ସମ୍ଭବ) ବ.ଖ୍ରୀ; ବୁଧ, ଚନ୍ଦ୍ରପୁତ୍ର ।
ଚନ୍ଦ୍ରସମ୍ଭବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଳାଇଚ, ଗୁଳଞ୍ଚ ।
ଚନ୍ଦ୍ରସରଃ—କ୍ଲୀ. ବି. ବୃନ୍ଦାବନର ଅନ୍ତ-ର୍ଗତ ସଙ୍କର୍ଷଣ କୁଣ୍ଡର ନିକଟବର୍ତ୍ତି ଗୋଟିଏ ଜଳାଶୟ ।
ଚନ୍ଦ୍ରସୁତ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବୁଧ ।
ଚନ୍ଦ୍ରସୁଧା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳ-ସ୍ଥିତ ଅମୃତ, ଚନ୍ଦ୍ରିକା, ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ।
ଚନ୍ଦ୍ରସୁରସ—ପୁଂ. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।
ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟ—ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟ. ସ୍ତ୍ରୀ ମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡର ସୁନାର ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ ।
ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟାତ୍ମକରସ—ପୁଂ. ବି. ବୈଦ୍ୟ-କୋକ୍ତ ଏକପ୍ରକାର ଔଷଧ ।
ଚନ୍ଦ୍ରସୂରି—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଜୈନ ପଣ୍ଡିତ ।
ଚନ୍ଦ୍ରସେଣା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି.ଗୁଧିକାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ
ଚନ୍ଦ୍ରସେନ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଭାରତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଜଣେ ପ୍ରବଳ ନରପତି ।
ଚନ୍ଦ୍ରସେନଯାଦବ—ପୁଂ.ବି. ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ସେନାପତି ଧନଜ ଯାଦବଙ୍କ ପୁତ୍ର ।
ଚନ୍ଦ୍ରସେନା—ବି. ମହାଭାରତୋକ୍ତ ରାଜା ସମୁଦ୍ରସେନ ଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଦ୍ରୁପଦକୁମାର ବିଶେଷ ।
ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ୱର—ବି. (କ.ଧା) ସ୍ୱରସାଧକ ବାୟୁ ସାଧକ ମାନଙ୍କର ସାଧନାଶ୍ରିତର ଅନୁ-କୂଳ ଅବସ୍ଥାବିଶେଷ, ଯେଉଁ ସମୟରେ ନିଃଶ୍ୱାସ କାମପୁଡ଼ାରେ ବହୁଥାଏ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହନ୍ତା—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର + ହନ୍ + ତୃ) ଅସୁରବିଶେଷ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହ—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର + ହନ୍+କ୍ୱପ୍) ରାହୁ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାର—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋଠ ବା କଟି-ଭୂଷଣବିଶେଷ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ—ପୁଂ. ବି.(ଚନ୍ଦ୍ର + ହସ + ଅ) ବ.ଖ୍ରୀ; ଖଡ୍ଗ, ରାବଣର ଖଡ୍ଗ.ରୌପ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ରହାସ+ଆ) ଗୁଳ୍ଫୁଟୀ, ଗାମ୍ଭାରୀ, ବୃହତ୍ତ, ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମ-ତୀ ବିଶେଷ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର + ହସ୍ + ଇନ୍+ଈ) ଗାମ୍ଭାରୀଦେବୀ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହିରଣ୍ୟ—ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର + ହିରଣ୍ୟ) ରୌପ୍ୟ ।
ଚନ୍ଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର+ଆ) ଅଳେଇଚ, ଗୁନ୍ଦୁଆ, ଗୁଳୁଚୀଲତା, ଗୁଣ୍ଡୋଡ଼ ମେଲ୍ କନ୍ଦ ଛାତ ବଡ଼ହୋଇଥିବ ଘର,(ଗ୍ରା.-ବି.) ଚନ୍ଦ୍ରପୁରୁଷହେଲା ଓଡ଼ିଶାରେ ଉପନିବେଶିକରି ଆଗ୍ରହ ବ୍ୟବହାର ଓ ଚାଲିଚଳନରେ ଓଡ଼ିଆ ପାଲଟି ଯାଇ-ଥିବା ବଙ୍ଗାଳି ବଣିଆ ଙ୍କ ବଂଶେ ପାଧି ।
ଚନ୍ଦ୍ରାଂଶୁ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଖ୍ରୀ) ବିଷ୍ଣୁ, ପରମେଶ୍ୱର, (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ, ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା । [ପୁରୁଷ ।
ଚନ୍ଦ୍ରାକର—ପୁଂ. ବି. ଜନୈକ ଗୀର-ଚନ୍ଦ୍ରାନ୍ତ—ବି. ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଭୃତି,ସୁବର୍ଣ୍ଣଶୃଙ୍ଗ ।
ଚନ୍ଦ୍ରାତପ—ପୁଂ, ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର + ଆତ୍ + ପା ଅ) ବିତାନ, ଗୁନ୍ଦୁଆ, ଗୁଣ୍ଡୋଡ଼ ମେଲ୍ ଘର, (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ।
ଚନ୍ଦ୍ରାପେୟଦଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. ବୁନ୍ଦେଲଖଣ୍ଡ ପ୍ରଦେଶର ପ୍ରବଳ ପରାକ୍ରାନ୍ତ ରାଜପୁତ ବଂଶ । [ବୁଧ ।
ଚନ୍ଦ୍ରାତ୍ମଜ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦ୍ରପୁତ୍ର,
ଚନ୍ଦ୍ରାନନ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଖ୍ରୀ) କାର୍ତ୍ତିକେୟ, (ବ୍ରି. ବ.ଖ୍ରୀ) ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ ଦେଖ ।
ଚନ୍ଦ୍ରାନନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ରବଦନା, ଚନ୍ଦ୍ର-ପରି ମନୋହର ମୁଖବିଶିଷ୍ଟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।
ଚନ୍ଦ୍ରାପୀଡ଼—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଶିବ, କାଶ୍ମୀରାଧିପତି ପ୍ରତାପାଦିତ୍ୟଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ-

ପୁତ୍ର (କାଦମ୍ବରୀ କାବ୍ୟବର୍ଣ୍ଣିତ ନ ୟକ ତାରାପୀଡ଼ଙ୍କ ପୁତ୍ର, ରାଜା ଜନମେଜୟ-ଙ୍କର ଏକ ପୁତ୍ର ।

ଚନ୍ଦ୍ରାଭାସ—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର+ଆ+ଭାସ+ଅ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଠିକ୍ ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣପରି ଦେଖାଯିବା, ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପ୍ରତିରୂପ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାମୃତଲୌହ—କ୍ଲୀ.ବି.ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାର୍କଦୀପ—ପୁଂ. ବି. ବୃକ୍ଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାର୍ଦ୍ଧ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର, (ଲ.ଅର୍ଥ) କପାଳରେ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକାର ତିଳକ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାର୍ଦ୍ରକ—ପୁଂ. ବି. କର୍ପୂର ।

ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା, ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ, ଖଣ୍ଡିଏ ଅଳଙ୍କାର ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାବତ୍—ଗ୍ରା. ବି. ରାଜପୁତ ଜାତିର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ।

ଚନ୍ଦ୍ରାବତ—ଗ୍ରା. ବି. ଆରାବଲୀ ପର୍ବତର ପାଦଦେଶରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ନଗର ।

ଚନ୍ଦ୍ରାବେ—ଗ୍ରା. ଶ. ରାଜପୁତନାର ଝାରବାର ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀ ଝାଲରା ପାଟନାର ଦକ୍ଷିଣାଂଶରେ ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ନଦୀତୀରରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ନଗରୀ, ରାଜା ଧର୍ମସେନଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରଣୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାବର୍ତ୍ତ—ବି. ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରିୟ-ସଖୀ, ଚନ୍ଦ୍ରଭାନୁଙ୍କ କନ୍ୟା, ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ମଲ୍ଲଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ଯୋଗିନୀବିଶେଷ, (ପୁଂ.ବି) ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାବଲୋକ—ପୁଂ. ବି. କୁଶବଂଶୀୟ ରାମଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଚନ୍ଦ୍ରାଶ୍ୱ—ପୁଂ. ବି. ଧନୁକୁମାରଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଚନ୍ଦ୍ରାଶ୍ମା—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର+ଅଶ୍ମନ୍) ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତମଣି ।

ଚନ୍ଦ୍ରାସ୍ପଦା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ବ.ଶ୍ରୀ; ନକଡ଼ାଶଙ୍ଖୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାହ୍ୱୟ—ପୁଂ. ବି. (ନ.ଶ୍ରୀ) କର୍ପୂର ।

ଚନ୍ଦ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର+ଇକ+ଆ) ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା, ମୟୂରପୁଚ୍ଛର ଗୋଲାକାର ଚିହ୍ନିତ ଚକ୍ର, ବଡ଼ ଅଳେ-ଇଚ, ଟଙ୍କାଗୁଣ୍ଡ ମାଛ, ଅଭ୍ର, ଟାଙ୍କର, ଚନ୍ଦା, ସରୁପ, ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ନଦୀ, କର୍ଣ୍ଣ-ସ୍ପୋଟାଲତା, ମଲ୍ଲୀ, ଶ୍ୱେତକଣ୍ଟକାରୀ, ମେଥି, ଶ୍ରେଷ୍ଠଅଳେଇଚ, ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ୱର, ଚାନ୍ଦପୁରୀ, ପୀଠସ୍ଥାନର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବୀ, ୧୩ ଅକ୍ଷରବିଶିଷ୍ଟ ଛନ୍ଦୋ-ବିଶେଷ, ବାସପୁଷ୍ପ, (ବଂ) ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା-ପରି ଆହ୍ଲାଦଦାୟିନୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରକାଦ୍ରାବ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତମଣି ।

ଚନ୍ଦ୍ରକାପାୟୀ—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ରକା+ପା କ.ଇନ୍) ଚକୋରପକ୍ଷୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଚନ୍ଦ୍ରକା-ପାୟିନୀ, ମାଇଚକୋରୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରକାପୁରୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରାବନ୍ତୀ ନଗରୀର ନାମାନ୍ତର ।

ଚନ୍ଦ୍ରକାମ୍ବୁଜ—କ୍ଲୀ. ବି. ଶ୍ୱେତପଦ୍ମ ।

ଚନ୍ଦ୍ରତା—ଗ୍ରା. ବି. ରକ୍ତିମା ।

ଚନ୍ଦ୍ରମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର+ଇମସ୍) ଚନ୍ଦ୍ରିକା,ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ।

ଚନ୍ଦ୍ରିଲ—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର+ଇଲ) ଶିବ, ନାପିତ, ଭଣ୍ଡାର, ବାସ୍ତୁକ ଶାକ, ଥିଆ ଶାଗ ।

ଚନ୍ଦ୍ରୀ—ପୁଂ.ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର+ଇନ୍) ଯାହାର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି—ଚନ୍ଦ୍ର+ଇ) ବାକୁଚୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର+ଈଶ୍ୱର) ତତ୍ତ୍ୱ; କାଶୀସ୍ଥ ଶିବମୂର୍ତ୍ତିବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରେଷ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର+ଇଷ୍ଟ+ଆ) ଉତ୍ପଳିନୀ, ନାଲିଥିବା ଗଛ ।

ଚନ୍ଦ୍ରେସ୍ଥା—ଗ୍ରା. ବି. ବୁନ୍ଦେଲଖଣ୍ଡର ଶୋଣନଦୀ ତୀରବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ପଲ୍ଲୀଗ୍ରାମ ।

ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର+ଉଦୟ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ,ଚନ୍ଦ୍ରା-ତପ, ଗୁନ୍ଦୁଆ, ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ନେତ୍ର-ରୋଗର ଔଷଧବିଶେଷ, ବର୍ତ୍ତୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟାଭ୍ୟସାଧନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗଣିତାନୁସାରେ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଉଦୟ ଓ ଅସ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟକରଣ । [ଦେଖ ।

ଚନ୍ଦ୍ରୋପରାଗ—ଚ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହଣ

ଚନ୍ଦ୍ରୋପଳ—ପୁଂ.ବି. କ.ଧ; ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ-ମଣି । [ଜ୍ୟୋତିର୍ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଚନ୍ଦ୍ରୋନ୍ମୀଳନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଖଣ୍ଡିଏ ଫସ୍ତୁ

ଚନ୍ଦ୍ରୌରସ—ପୁଂ. ବି. (ଚନ୍ଦ୍ର + ଔରସ) ତତ୍ତ୍ୱ; ବୁଧ, ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଚନ୍ନଗିରି—ଗ୍ରା. ବି. ମହୀସୂରର ଶିବୋଗା ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ତାଲୁକ ।

ଚନ୍ନବସବେଶ୍ୱରସ୍ୱାମୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଚପ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. (କଣ୍ଠାଆଦି) ଗାଳିଯିବା ପ୍ରକାରେ । [କୁରୁତା ।

ଚପ୍‌କନ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଆଜାନୁଲମ୍ବିତ ଚୁସ୍ତ.

ଚପ୍ ଚପ୍—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଝପାଝପ୍, ଅତିଶୀଘ୍ର, ତୁରନ୍ତ ।

ଚପ୍ ଚପିଆ—ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ଚଂ.ଅଠାଳିଆ ।

ଚପ୍‌ଚ—ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି. ଜଳାଭୂମି, (ଗ୍ରା. ବଂ) କର୍ଦ୍ଦମାକ୍ତ (ଭୂମି). ସନ୍ତ୍ରସନ୍ତ୍ରିଆ ।

ଚପ୍‌ରାସ୍—ଯା. ବି. ପିଅନମାନଙ୍କର ପରିଚୟ ଚିହ୍ନ ସ୍ୱରୂପ ପୋଷାକ ଉପ-ରେ ଧାରଣ କରିବା ପିତ୍ତଳାଦି ନିର୍ମିତ ଫଳକ, କରତର ଦାନ୍ତ, କରତର ଦାନ୍ତ ବେହାରିବା ।

ଚପରାସୀ—ଯା. ବି. ପତ୍ରବାହକ, ଅର୍ଦ୍ଦଲି ପିଅନ, ଯାହାର ଚପ୍‌ରାସ୍ ଅଛି ।

ଚପଟ—ପୁଂ. ବି. (ଚପ+ଘ.ଅଟ) ଚାପୁଡ଼ା (ଗ୍ରା.ବି) ଆଘାତ,ବିପତ୍ତିପାତର ଆଶଙ୍କା, ଉତ୍ପୀଡ଼ନ, ଚାପ, ଦାୟିତ୍ୱ, ପୀଡ଼ା, ହାନି, କ୍ଷତି, ବହୁକାର୍ଯ୍ୟର ଜଞ୍ଜାଳ । [ମାରିବା ।

ଚପଟାଘାତ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚାପୁଡ଼ା-

ଚପରଚପର—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ବର୍ଷାର ଝପ ଝପ ଶବ୍ଦ, ଦୁଇତିନି ଆଙ୍ଗୁଳ ପଣି ନା କାଦୁଅ ଥିବା ସ୍ଥାନ-ରେ ଲୋକ ଚାଲିବାର ଶବ୍ଦ ।

ଚପଗ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଅଳ୍ପପ ଶିଖିବା (ସ୍ଥାନ), କର୍ଦ୍ଦମମୟ, ପଙ୍କିଆ ।

ଚପଳ—ଶି. ବିଂ. ଶୀଘ୍ର, ଚଞ୍ଚଳ, (ବି) ପାରଦ, ଗୈରେ, ଶିଳା ବିଶେଷ, ମତ୍ସ୍ୟ, ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ଏକପ୍ରକାର ମୃଷ, ଗୃହକ, କ୍ଷବ, ବାୟୁ, କଳାସୋରିଷ, ରୋଗୋତ୍ପାଦନକାରୀ ଗ୍ରହସବିଶେଷ, (ବିଂ—ଚପ୍+କ. ଅଳ) ବା (କମ୍ପ+କ. ଅଳ) କମ୍ପୁଥିବା, ଚଞ୍ଚଳ, ଚରଚରିଆ, ଚରଳ, ଅସ୍ଥିର, ଚରଳ, ଅନବସ୍ଥିତ, ଅସ୍ଥାୟୀ, ଦୁର୍ବିନୀତ, ଦୁଷ୍ଟ, ବଗୁଲିଆ, ଧୃଷ୍ଟ, ବିକଳ, ଅବିବେଚକ, ଭୁରୁଭୁରିଆ, କ୍ଷଣିକ, (ଗ୍ରା.ବି) ପ୍ରାଚୀନ ଜଳଯାନ ବିଶେଷ । [ଦେଖ ।

ଚପଳକ—ବିଂ. (ଚପଳ+କ) ଚପଳ

ଚପଳଗଣ—ବି. (ଓଡ଼ିଶା) ପଞ୍ଚାଏ ବଗୁଲିଆ ଟୋକା ।

ଚପଳଗ୍ରାମ—ଗ୍ରା.କ୍ର.ବିନ୍ଧ୍ୟାରଣ୍ୟ ନିକଟ-ବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ତ୍ତୀ ନଦୀତୀରସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ।

ଚପଳତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚଞ୍ଚଳତା, ଅସ୍ଥିରତା, ଧୃଷ୍ଟତା,ବ୍ୟଭିଚାରିତା ଗୁଣବିଶେଷ,ଦୁଷ୍ଟାମି, ଅଭଦ୍ରତା ।

ଚପଳସ୍ୱଭାବ—ବି.(କ. ଧା)ଅସ୍ଥିରପ୍ରକୃତି. ପୁଂ.ବିଂ. ବ.ଗ୍ରା; ଅସ୍ଥିରପ୍ରକୃତିକ(ବ୍ୟକ୍ତି). (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚପଳସ୍ୱଭାବା ।

ଚପଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚପଳ+ଆ) ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ବିଦ୍ୟୁତ୍, ବେଶ୍ୟା, ପିପ୍ପଳୀ, ଜିହ୍ୱା, ବିଜୟା, ମଦିରା, ମାତ୍ରାବୃତ୍ତବିଶେଷ, ଅସତୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ସଙ୍ଗୀତର ପଞ୍ଚମସ୍ୱର, (ବିଂ) ଚପଳାର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଚପଳାକ୍ଷ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ. ଗ୍ରା) ଯେ ଇତସ୍ତତଃ ଆଖି ବୁଲାଉ ଥାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚପଳାକ୍ଷୀ ।

ଚପଳାଙ୍ଗ—ବିଂ. (ବ. ଗ୍ରା) ଯାହାର ଶରୀର ଚଞ୍ଚଳ, (ପୁଂ. ବି) ଶିଶୁମାର, ଶୁଶୁକ ।

ଚପଳାମ୍ବଳା—ବି. (ଓଡ଼ିଶା) ମେଘରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଝଟକିବା,ବିଜୁଳି ଝଟକ, ବିଜୁଳି ଝଟକିପରି ଚଞ୍ଚଳ ଅଙ୍ଗସଞ୍ଚାଳନ ।

ଚପଳାବଳ୍ଲୀ—କ୍ଲୀ. ବି. ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଚପଳାଶୟ—ବି. ପେଟଫମ୍ପା, ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ ।

ଚପଳେ—ଗ୍ରା. ଶି. ବିଂ. ଶୀଘ୍ର, ଚଞ୍ଚଳ (ଲ. ଅର୍ଥ) ଚପଳତାସହକାରେ, ଆଗ ପଛ ବିଚାର ନକରି ।

ଚପା—ଗ୍ରା. ବି. ଚାପିବା, ଦାବିବା, ଚାପ ।

ଚପାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚପିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, କାଗଜରେ ଅଠାଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ପତଳା ବସ୍ତୁ ଦବାଇବା, ଦାବିବା, ଲୁଚାଇବା, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭୟରେ ନତ-ମସ୍ତକ ବା ଚୁପ୍ କରାଇବା, (କୋଟଫି ଆଦି) ଲଗାଇବା,ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଚାପିବା-କର୍ମ କରାଇବା, ଲେଖା କାଗଜରେ କାଳି ଶୋଷିବାକୁ ଚପା କାଗଜ ମଡ଼ାଇବା, ଧମକାଇବା ।

ଚପାକାଗଜ—ଗ୍ରା.ବି.ଯେଉଁ କାଗଜରେ ଲେଖିଲେ କାଳି କାଗଜ ଦ୍ୱାରା ଶୋଷି-ହୋଇଯାଏ, ମସିଶୋଷକ ପତ୍ର,ଛପା-କାଗଜ ।

ଚପାଚପି—ଗ୍ରା. ବି. ଚପା ଦେଖ ।

ଚପିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦବିବା, କାଳିଆଦି କାଗଜରେ ଶୋଷି ହୋଇଯିବା, ଅନ୍ୟର ପ୍ରତାପରେ ଭୟ ପାଇ ଚୁପ ହେବା, ଲଜ୍ଜିତ ହେବା ।

ଚପିଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚପିବା ଦେଖ ।

ଚପେଟ—ପୁଂ. ବି. (ଚପ+ଘଞ୍. ଏଟ) ଚଡ଼, ଚାପୁଡ଼ା, ପ୍ରତଳ, ପ୍ରହସ୍ତ, ଚାପୁଡ଼ାଇବା ।

ଚପେଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚପ+ଇଟ+ଆ) ଚାପୁଡ଼ା, ପ୍ରତଳ, ପ୍ରହସ୍ତ ।

ଚପେଟାଘାତ—ବି. ଚପଟାଘାତ ଦେଖ ।

ଚପେଟିକ(କା)—ବି.ଚପେଟ ଦେଖ ।

ଚପେଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଭଦ୍ରମାସର ଶୁକ୍ଳଷଷ୍ଠୀ ।

ଚପ୍ୟ—ବିଂ. (ଚପ+ଯ) ଭୋଜନୀୟ ।

ଚମ୍‌ଚମ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଚିନିରସରେ ପାକ ହୋଇଥିବା ଦୁଧଛେନାର ଏକ ପ୍ରକାର ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ।

ଚମ—ଗ୍ରା. ବି. ଜୀବ ଦେହର ଚର୍ମ, ଜୀବ ଦେହର ମାଂସ ଶିରା ଓ ହାଡ଼କୁ ଘୋଡ଼ାଇଥିବା ପତଳା ଆବରଣ,ଗ୍ରଲି, ଚମଡ଼ା, ଭଣ୍ଡାରିଙ୍କ ଚଟ୍‌ପଟ ।

ଚମଉକୁଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଦେହ ଚର୍ମ ଓ ଆଖିପତା ପ୍ରଭୃତି ସ୍ଥାନର କେଶରେ ଜାତ ଉକୁଣି ପରି ପୋକ ବିଶେଷ ।

ଚମଉକୁଣିଆ—ଗ୍ର. ବିଂ. (ଲ. ଅର୍ଥ) ଚମଉକୁଣି ଚମରେ ଲାଗିଲା ପରି ଯେ କୌଣସି ବିଷୟକୁ ଜଗିର କରି ଲାଗିରହେ ଓ ସହଜରେ ଛାଡ଼େନାହିଁ ।

ଚମକ—ଗ୍ରା. ବି. ହଠାତ୍ ଉପସ୍ଥିତ କ୍ଷଣିକ ଭୟ, ଚାଉଁଆଁ, ଚମକପଡ଼ିବା, ବିସ୍ମୟ,(ବିଦ୍ୟୁତାଦିର) ହଠାତ୍ ପ୍ରକାଶିତ କ୍ଷଣିକ ଆଲୋକ, ଝଟକ, ହଠାତ୍ ଭୟ ଜନିତ ଗ୍ରୀବାର କମ୍ପନ, ଚାକଚକ୍ୟ (ବିଂ) ଅସ୍ଥିର, ଚାଉଁଆଁ, ଯାହା ହଠାତ୍ ଭୟ ଜନ୍ମାଏ, ଚକମକ କରୁଥିବା ।

ଚମକଛଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚମକଭାଙ୍ଗିବା ଦେଖ ।

ଚମକଛଣ୍ଡାଳ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଗାଳି-ବିଶେଷ) ଯେ ଜାଣି ଶୁଣି ପର ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗେ ପାପ ପ୍ରଣୟ କରୁଥାଏ ଅଥଚ ମଝିରେ ମଝିରେ ଧରା ପଡ଼ିବା ଭୟର ବାହାନା କରି ଚମକ ପଡ଼ୁଥାଏ । ଯେଉଁ ଦୁଷ୍ଟଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀ ଖୁବ ଆଡ଼ମ୍ବରରେ ଥାଏ । ଗୁପ୍ତବ୍ୟଭିଚାରରତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଚମକଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋଡ଼ ଓ ଗୋଇଠି ତଳପାରୁ ମଳିଚମ ତାଞ୍ଚି ନେବାର ନଡ଼ିକୁଣୀ ।

ଚମକଦମକ—ଗ୍ରା. ବି. ଚାକଚକ୍ୟ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା, ଦୀପ୍ତି ।

ଚମକଦାର—ଗ୍ରା. ବି. ଚକଚକିଆ ।

ଚମକଧମକ—ଗ୍ରା. ବି. ଧମକାଧମକି, ଧମକଚମକ ।

ଚମକପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଶୁଣିବା ଲୋକ ମନରେ ଚାଉଁଆଁ ବା କମ୍ପ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ।

ଚମକପଶିବା—ଗ୍ରା. ବି. ମନରେ ହଠାତ୍ ଉପସ୍ଥିତ ଭୟର ଛାମ୍ବା ରହିଯିବା ।

ଚମକଭଙ୍ଗାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚମକ ଭାଙ୍ଗିବା ଦେଖ ।

ଚମକଭାଙ୍ଗିବା—ଗ୍ର . କ୍ରି. ଯୁଦ୍ଧ ସ୍ଥଳାଦିକୁ

ମନୁଷ୍ୟ ବା ଘୋଡ଼ା ଆଦିକୁ ନେଇ ସେମାନଙ୍କ ମନରୁ ହଠାତ୍ ଭୟ ଛାଡ଼ିଆଁ ହେବା ଶେଇ ଛଡ଼ାଇବା, ଅଭ୍ୟାସ ଦ୍ୱାରା ମନରୁ ହଠାତ୍ ଭୟ ଛଡ଼ାଇବା ।

ଚମକରେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଝଟକରେ, ଆଡ଼ମ୍ବରରେ ।

ଚମକସୂକ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବି. ବାଜସନେୟ ସଂହିତାର ୧୮ ଅଧ୍ୟାୟର '୧୦ ଠାରୁ '୨୭' ମନ୍ତ୍ରକୁ ଚମକସୂକ୍ତ କହନ୍ତି ।

ଚମକା—ଗ୍ରା. ବି. ମନରେ ହଠାତ୍ ଭୟ ବା ଛାଆଁ ପଶିବା, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଯେ ହଠାତ୍ ଚମକି ଉଠେ, ଛାଆଁ ।

ଚମକାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଭୟ ଦେଖାଇବା, ଡରାଇବା, ଅସ୍ତ୍ର ଆଦିର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳଫଳାକୁ ଇତସ୍ତତଃ ସଞ୍ଚାଳିତ କରିବା, ଝଟକାଇବା, ଚକଚକିଆ ପୋଷାକ ଦେଖାଇବା ।

ଚମକାଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଚମକାଇବା କର୍ମ, ଚମକ ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ଚମକଉଠିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି, ଚମକି ପଡ଼ିବା

ଚମକିତ—ଗ୍ରା.ପଦ୍ୟ.ବିଂ.ହଠାତ୍ ବିସ୍ମିତ ।

ଚମକିପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ହଠାତ୍ ଛାଆଁ ହେବା, ଭୟଗ୍ରସ୍ତ ହେବା, ଭ୍ରାନ୍ତ ଧଡ଼ପଡ଼ କରିବା,ଭୟଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ କମ୍ପିବା ।

ଚମକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ହଠାତ୍ ଦୂରକୁ ତୀରବେଗରେ ଗତିକରିବା, (ଶବ୍ଦାଦି) ଇତସ୍ତତଃ ସଞ୍ଚାଳିତ ହେବା,ଝଟକିବା, ଭୟ ଯୋଗୁ (ଭ୍ରାନ୍ତ)ଧଡ଼ପଡ଼ କରିବା, ଚମକି ଉଠିବା ।

ଚମଚ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୃମଚ, ଧାତୁ ନିର୍ମିତ କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଣକ ବା ଡଙ୍କି ।

ଚମଚମ—ଗ୍ରା. ବି. କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରର ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରଦେଶ ।

ଚମଚଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଚେମିଣି ଚଢ଼େଇ, ବାଦୁଡ଼ି, (ଲ. ଅର୍ଥ) ଚେମିଣି ଭଳିଆ ସଙ୍ଗରେ ଲାଗିବା, (ଗ୍ରା. ବିଂ.) ଯେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଜିଦ୍‌ଧରି ଲାଗି ରହି ଥାଏ, ନଛୋଡ଼ବନ୍ଦା, ଏକଜିଦିଆ, ଅକ୍ଳାନ୍ତ ।

ଚମଚ୍ଚୋର—ଗ୍ରା, ପୁଂ, ବିଂ. ଗୁପ୍ତ ପ୍ରଣୟୀ-କାରୀ, ପର ସ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗେ ଆସକ୍ତ, ଲମ୍ପଟ ।

ଚମଚ୍ଚୋରି—ଗ୍ରା. ବି. ଲମ୍ପଟ୍ୟ, ପରସ୍ତ୍ରୀ-ହରଣ, ଗୁପ୍ତପ୍ରୀତି ।

ଚମଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଚେମଡ଼ ଦେଖ ।

ଚମଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଶରୀର ଚର୍ମ, ଛାଲ, ମସଲା ଦ୍ୱାରା ବଉଗ ହୋଇ ରଙ୍ଗ ଓ ପଲିସ ହୋଇ ଥିବା ଚର୍ମ ।

ଚମଡ଼ାଉଖାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଜୀବ ଦେହରୁ ଚମଡ଼ାକୁ ବାହାର କରିବା, ଛାଲ ଉଖାଡ଼ିବା, (ଲ. ଅର୍ଥ) ବିଶେଷ ପ୍ରହାର କରିବା ।

ଚମଡ଼ାକଶିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚମଡ଼ାକୁ ମସଲା ପାଣି ଦ୍ୱାରା ନରମ କରିବା ।

ଚମଡ଼ାଛାଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଢୋଲ ଆଦିର ମୁହଁରେ ଚମଆବୃତ୍ତ କରିବା,(ଗ୍ରା. ବିଂ) ଉପରେ ଚମଡ଼ା ପଡ଼ିଥିବା, ଚର୍ମ ବୃତ୍ତ ।

ଚମତ୍ତ—ଅବ୍ୟ. (ଚମ+ଅତ୍ତ) ଚମକିବା

ଚମତ୍କରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚମତ୍+କୃ+ଣ୍ଣ,ଅନ)ହଠାତ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟକରିବା,ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ-ବୋଧ, ଛାଆଁ କରିବା, ଉଚ୍ଚ ଧରଣର ପଦ୍ୟରଚନା, (ବିଂ. କ.ଅନ) ଯେ ଚମତ୍କୃତ କରେ, ଯେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଜ୍ଞାନ-କରେ ।

ଚମତ୍କର୍ତ୍ତା—ପୁଂ.ବିଂ. ଯେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱିତ କରେ, ଯେ ଚମତ୍କୃତ କରେ ।

ଚମତ୍କାର—ପୁଂ. ବି. (ଚମତ୍+କୃ+ଣ୍ଣ,ଅ) ଉଦ୍ବେଗ, ଆନନ୍ଦ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ, ଆଡ଼ମ୍ବର, ମଜ୍ଜ, ମଜଲିସ୍, ବିସ୍ମୟ, ଚିତ୍ତବୃତ୍ତିବିଶେଷ,ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ବିଷୟ, ବିସ୍ମୟ, ଉଚ୍ଚଧରଣର ପଦ୍ୟରଚନା, ଅପାମାର୍ଗ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ, ଆନନ୍ଦଦାୟକ,ଉତ୍କୃଷ୍ଟ,ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱିତ ।

ଚମତ୍କାରକ—କ୍ରି. ବିଂ.(ଚମତ୍+କୃ+କ. ଅକ) ବିସ୍ମୟଜନକ, ଯେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ-ବୋଧ ଜନ୍ମାଏ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚମତ୍କାରିକା ।

ଚମତ୍କାରପୁର — ନାଗପୁରଖଣ୍ଡବର୍ତ୍ତି ଗୋଟିଏ ପୁଣ୍ୟସ୍ଥାନ ।

ଚମତ୍କାରିତ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଚମତ୍କାର+ଇତ) ବିସ୍ମିତ, ଯାହାର ଚମତ୍କାର ଜନ୍ମିଅଛି, ଚମତ୍କୃତ ।

ଚମତ୍କାରିତା—ବି.(ଚମତ୍କାରିନ୍+ତା) ବିସ୍ମୟକରତ୍ୱ, ମୁଗ୍ଧକାରିତା, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ-ଜନକ ଶକ୍ତି ।

ଚମତ୍କାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚମତ୍+କୃ+ଇନ୍) ଚମତ୍କାରକ (ଦେଖ; ସ୍ତ୍ରୀ) ଚମତ୍କାରିଣୀ ।

ଚମତ୍କୃତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚମତ୍+କୃ+ମ.ତ) ବିସ୍ମୟାନ୍ୱିତ, ବିମୁଗ୍ଧ, ବିସ୍ମିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚମତ୍କୃତା ।

ଚମତ୍କୃତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚମତ୍+କୃ+ତି) ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ, ବିସ୍ମୟ ।

ଚମଦଉଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଚର୍ମରଜ୍ଜୁ,ଚମଡ଼ାର ତନ୍ତୁରେ ବଳାଯାଇଥିବା ଦଉଡ଼ି ।

ଚମଦଳା—ଗ୍ରା. ବି. କୁଣ୍ଡିଆରୋଗବିଶେଷ ।

ଚମଦାଇଦ—ଗ୍ରା. ବି. ଚମଡ଼ା ଛାଆଣି ବାଦ୍ୟ, ଢୋଲ, ଆନକବାଦ୍ୟ ।

ଚମଭୁଆ (ଭଣ୍ଡାର)—ଗ୍ରା. ବି. ଉଚ୍ଚ-ଶ୍ରେଣୀର ଭଣ୍ଡାର ।

ଚମମୁଣା—ଗ୍ରା.ବି. ଚର୍ମନିର୍ମିତ ବଡ ଥଳି ।

ଚମର—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚମ+କ.ଅର) ମହିଷପରି ଏକପ୍ରକାର ପଶୁ, ଚମରୀ ମୃଗ, (କ୍ଲୀ.ବି) ଚାମର, ଜଅଁର,ଦୈତ୍ୟ-ବିଶେଷ ।

ଚମରପୁଚ୍ଛ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ବିଲେଶୟ ପଶୁବିଶେଷ, (କ୍ଲୀ.ବି) ଚାମର ମୃଗର ଲାଞ୍ଜ, ଚଅଁର ।

ଚମରମୃଗ—ବି. ଚାମରପରି ପୁଚ୍ଛଯୁକ୍ତ ଏକପ୍ରକାର ମୃଗ ।

ଚମରିକ—ପୁଂ. ବି. କେଦାର ବୃକ୍ଷ ।

ଚମରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚମର+ଈ) ଚମର ଜାତୀୟା ସ୍ତ୍ରୀ, ଚମରଗାଈ,କପିଳାଗାଈ, ମଞ୍ଜରୀ ।

ଚମରୀଗୋ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚମରୀ ଦେଖ ।

ଚମସ—ପୁଂ ଓ କ୍ଲୀ.ବି. (ଚମ+ଣ,ଅସ୍) ଯଜ୍ଞୀୟ ପାତ୍ରବିଶେଷ, ସୋମପାନ

ଯାନ, ଗୁମଚ, କରଚୁଲି ।

ଚମସାଧ୍ୱର୍ଯ୍ୟ—ପୁ. ବ. ଋତ୍ୱିକ୍‌ବିଶେଷ ।

ଚମସୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଚମସ + ଇନ୍) ଯାହାର ଚମସ ଅଛି, ଚମସଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ—ଚମସ + ଈ) ମୁଗ ବା ବିରି ଆଦି ଶସ୍ୟ ଚୂର୍ଣ୍ଣ-ନିର୍ମିତ ପିଷ୍ଟ, ପର୍ପଟ, ପାପଡ଼, କାଷ୍ଠନିର୍ମିତ ଯଜ୍ଞୀୟ ପାତ୍ରବିଶେଷ ।

ଚମସୋଦ୍ଭେଦ—ପୁଂ. ବ. ପ୍ରଭାସ ନିକଟ-ବର୍ତ୍ତୀ ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଚମସୋଦ୍ଭେଦକ—କ୍ଲୀ. ବ. ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଚମାର—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବ. ତାଳଗଛ ଝାଡ଼ିବା ଓ ତାଳପତ୍ରରେ ଡାଙ୍କି ବାଉଁଶିଆ ଓ ଟୋକେଇଆଦି ପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀ ଜାତି, ଅନ୍ତ୍ୟଜକର୍ମୀ ବା ହୀନବ୍ୟକ୍ତି, (ଗ୍ରା. ସମ୍ବ-ନ୍ଧି. ବ) ମୋଦି, (ପ୍ରା. ବାଲେ. ବ.) ଏକପ୍ରକାର ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଜାତି, (ପ୍ରା. ଗଡ଼) ଝଜୁରଗଛ କାଟି ତାଡ଼ି ବ୍ୟବସାୟକାରୀ ଜାତି, ଝଜୁରିଆ, ଏକପ୍ରକାର ଚଢ଼େଇ ।

ଚମାରପ୍ରେତ—ଗ୍ରା. ବ. ଚମାରଙ୍କ ପ୍ରେତ-କାର୍ଯ୍ୟରେ ପୌରହିତ୍ୟ କରିବା ନାହାକ ଜାତି । [ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଚମାରୁଣୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚମାରଜାତୀୟା

ଚମୀକର—ପୁଂ. ବ. କୃତସ୍ୱର ନାମକ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣର ଉତ୍ପତ୍ତି ସ୍ଥାନ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଖଣି ।

ଚମୁ—ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜା. ବ. ଏକଜାତୀୟ ପିତ୍ତଳର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ତାଳ ।

ଚମୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚମ + କ.ଉ) ସେନା-ବିଶେଷ, ସେନାର ସଂଖ୍ୟାବିଶେଷ, ୭୨୯ ହାତୀ, ୭୨୯ ରଥ, ୨୧୮୭ଅଶ୍ୱାରୋହୀ, ୩୬୯୫ ପଦାତି, ଏମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ସେନା, ଚମସ, ସ୍ୱର୍ଗ ଓ ପୃଥିବୀ ।

ଚମୂଚର—ପୁଂ. ବ. (ଚମୂ + ଚର + କ. ଅ) ସୈନିକ ପୁରୁଷ, ସୈନ୍ୟାଧ୍ୟକ୍ଷ, ଯୋଦ୍ଧା ।

ଚମୂନାଥ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀ) ସୈନ୍ୟା-ଧ୍ୟକ୍ଷ, ସେନାପତି । [ସେନାପତି ।

ଚମୂପତି—ବ. (ଷଷ୍ଠୀ) ସେନାଧ୍ୟକ୍ଷ,

ଚମୂପତିସଂହିତା—ଗ୍ରା. ବ. ଚମ୍ପତିସଂହିତା ଦେଖ ।

ଚମୂରୁ—ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ମୃଗବିଶେଷ ।

ଚମୂସଦ୍—ବଂ. (ଚମୂ + ସଦ + କ୍ୱିପ୍) ଯେଉଁମାନେ ଚମସପ୍ରଭୃତି ଯଜ୍ଞପାତ୍ରରେ ଅବସ୍ଥାନ କରନ୍ତି ।

ଚମୂହର—ପୁଂ. ବ. ମହାଦେବ ।

ଚମେଲ—ଗ୍ରା. ବ. ଚମ୍ପେଲ ଦେଖ ।

ଚମ୍ପ—ପୁଂ. ବ. (ଚମ୍ପ + ଅ) କୋବିଦାର ବୃକ୍ଷ, ଚମ୍ପକ ପୁଷ୍ପ, ଚମ୍ପକ ନଗର ସ୍ଥାପୟିତା ରାଜାବିଶେଷ । [ଆଗୁର ।

ଚମ୍ପଉତ—ଗ୍ରା. ବ. ଏକପ୍ରକାର ଆମ୍ବ-

ଚମ୍ପକ—ପୁଂ. ବ. (ଚମ୍ପ + କ. ଅକ) ନଗରବିଶେଷ, ରମ୍ୟକସିଦ୍ଧି, ଏକପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷ ଓ ତାହାର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ପୁଷ୍ପ ଚମ୍ପା, ଚମ୍ପାକଦଳୀ, ଦୀପକରାଗର ପୁତ୍ର ରାଗବିଶେଷ । [ଦେଖ ।

ଚମ୍ପକଗୋପ୍ତା—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ଚମ୍ପାଗୋପ୍ତା,

ଚମ୍ପକଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଜ୍ୟେଷ୍ଠମାସର ଶୁକ୍ଳ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ । [ମାଳା ।

ଚମ୍ପକଦାମ—ବ. (କ.ଧା) ଚମ୍ପାଫୁଲର

ଚମ୍ପକଦ୍ୱାଦଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଜ୍ୟେଷ୍ଠମାସର ଶୁକ୍ଳଦ୍ୱାଦଶୀ ।

ଚମ୍ପକମାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚମ୍ପାଫୁଲର ମାଳା, ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ, ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଚମ୍ପକରମ୍ଭା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚମ୍ପାକଦଳୀ ।

ଚମ୍ପକଲତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ରାଧିକାଙ୍କ ସଖୀ-ବିଶେଷ ।

ଚମ୍ପକାନନ୍ଦବାକୁଞ୍ଜ—ପୁଂ ବା କ୍ଲୀ. ବ. ବୃନ୍ଦାବନର ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ସନ୍ନିହିତ ଶ୍ୟାମ ଓ ରାଧାକୁଣ୍ଡର ନିକଟସ୍ଥ ଚମ୍ପକ-ଲତିକା କୁଞ୍ଜବିଶେଷ ।

ଚମ୍ପକାବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚମ୍ପାପୁଷ୍ପ ।

ଚମ୍ପକାରଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଚମ୍ପକାଳୁ—ପୁଂ. ବ. ପନସ, ପନସଫଳ, ରେଷ୍ଟିଫଳ ଗଛ ।

ଚମ୍ପକୁନ—ପୁଂ. ବ. ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ ।

ଚମ୍ପକୋଷ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ପଣସ ।

ଚମ୍ପଟ୍—ଗ୍ରା. ବ. କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ଗୋପ-ନରେ ପଳାୟନ, ହଠାତ୍ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।

ଚମ୍ପଟ୍‌କରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ହଠାତ୍ ଗୋପନରେ ପଳାଇବା ।

ଚମ୍ପତରାୟ—ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ବୁନ୍ଦେଲ ସର୍ଦ୍ଦାର ।

ଚମ୍ପତି—ଗ୍ରା. ବ. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରାଜା ବା ଜମି-ଦାର ବା ସେନାପତିଙ୍କର ରାଜଦତ୍ତ ଉପାଧିବିଶେଷ, ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତ ରାଜାମାନଙ୍କର ବିଶିଷ୍ଟ ଶୂଦ୍ର ଓ ଖଣ୍ଡାୟତ ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ଉପାଧିବିଶେଷ, ଖଣ୍ଡା-ଏତ ଓ କ୍ଷତ୍ରିୟମାନଙ୍କର ବଂଶୋପାଧି ବିଶେଷ ।

ଚମ୍ପତିସଂହିତା—ଗ୍ରା. ବ. କ୍ଷତ୍ରିୟମାନଙ୍କର ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।

ଚମ୍ପା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗଙ୍ଗାତୀରସ୍ଥିତ ଅଙ୍ଗ-ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀ, ଅଙ୍ଗରାଜ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ପତ୍ନୀ, ନଦୀବିଶେଷ, (ଆଧୁନିକ) ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ନିକଟସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ବିସ୍ତୃତପ୍ରଦେଶ, (ଗ୍ରା.ବ) ଚମ୍ପାଫୁଲ ଓ ବୃକ୍ଷ, ତିଳକାନର ଏକପ୍ରକାର ସୁନାର ଅଳଂକାର, ଘଣ୍ଟ-ବାଣ, ଯେଉଁ ବାଣରୁ ଚମ୍ପାଫୁଲପରି ଅଗ୍ନି ସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗ ଝଡ଼େ, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବ.) ଗୋବରଚଢ଼େଇ ।

ଚମ୍ପାଇ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଗ୍ରାମଦେବୀବିଶେଷ ।

ଚମ୍ପାକଡ଼ି—ଗ୍ରା.ବ.ଚମ୍ପାଫୁଲର କଳିକା, ଗଳାର ହାରବିଶେଷ ।

ଚମ୍ପାକଦଳୀ—ଗ୍ରା.ବ.ଏକପ୍ରକାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସୁଗନ୍ଧ ଗୋଲ କଦଳୀ ।

ଚମ୍ପାଗୋପ୍ତା—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ଶରୀର ବର୍ଣ୍ଣ ଚମ୍ପାଫୁଲପରି ହଳଦିଆ, ଗୌରବର୍ଣ୍ଣା । [ବିଶେଷ ।

ଚମ୍ପାଫୁଲକା—ଗ୍ରା.ବ.ସୁନାର ଅଳଂକାର

ଚମ୍ପାଧିପ—ପୁଂ.ବ.(ଷଷ୍ଠୀ)କର୍ଣ୍ଣ, ଚମ୍ପା-ନଗରର ରାଜା ।

ଚମ୍ପାନେର—ଭାଗଲପୁରସହରର ପଶ୍ଚିମ-ଭାଗସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ।

ଚମ୍ପାନେର—ଗ୍ରା. ବ. ଗୁଜରାଟର ଅନ୍ତ-ର୍ଗତ ପଞ୍ଚମହଲ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ଓ ଗିର ଦୁର୍ଗ ।

ଚମ୍ପାରଣ—ଗ୍ରା. ବ. ବିହାର ପ୍ରଦେଶର ବାୟୁକୋଣରେ ଅବସ୍ଥିତ ପାଟନା

ବିଭାଗ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ।
ଚମ୍ପାଳୁ—ପୁଂ. ବି. ପଣସ ।
ଚମ୍ପାବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଚମ୍ପାପୁରୀ, ଭାଗଲପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।
ଚମ୍ପାଷଷ୍ଠୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଦକ୍ଷିଣଭାରତରେ ପ୍ରଚଳିତ ପର୍ବବିଶେଷ ।
ଚମ୍ପୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚମ୍ପ+କ.ଉ) ଗଦ୍ୟ ଓ ପଦ୍ୟମୟ କାବ୍ୟବିଶେଷ ।
ଚମ୍ପେଇନେଉଳ(ଲୀ)—ଗ୍ରା.ବି. ଝିଟିପିଟି ଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ ଏକପ୍ରକାର ଚତୁଷ୍ପଦବିଶିଷ୍ଟ ସରୀସୃପ, ଏହାର ଲାଞ୍ଜ ନାଲି ଓ ଦେହ ଚିକଣ ପଣ୍ଡୁର ଓ ଧଳା ଲମ୍ବଗାର-ବିଶିଷ୍ଟ ।
ଚମ୍ପେଣ—ପୁଂ. ବି. କର୍ପୂରଚମ୍ପକ ।
ଚମ୍ପେ ପଲକ୍ଷିତ—ପୁଂ. ବି. ଅଙ୍ଗଦେଶ, ତଦ୍ଦେଶବାସୀ ।
ଚମ୍ପୋଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ମାଛ ।
ଚମ୍ବଲ—ମଧ୍ୟଭାରତର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ଓ ଯମୁନାର ପ୍ରଧାନ ଉପନଦୀ ।
ଚମ୍ରି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚମସସ୍ଥଭକ୍ଷ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ, ଚମସରେ ଅବସ୍ଥିତ ଅନ୍ନ ।
ଚମ୍ରୀଷ—ବିଂ.ଚମସରେ ଅବସ୍ଥିତ, ଯାହା ଚମସରେ ଥାଏ ।
ଚମ୍ବା—ଗ୍ରା. ବି. ପଞ୍ଜାବ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ ଅଧୀନ ପର୍ବତମୟ ଗୋଟିଏ ହିନ୍ଦୁରାଜ୍ୟ
ଚମ୍ବୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଗ୍ରେଟମୁହାଁ ଡାଲ ।
ଚମ୍ବେଇବା—ଗ୍ରା, କ୍ରି. ଏକ ପଦାର୍ଥକୁ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ନିକଟରେ ପହୁଞ୍ଚାଇବା ।
ଚମ୍ବେଲି—ଗ୍ରା.ବି.ପୁଷ୍ପବିଶେଷ, ଚମ୍ପେଲି ।
ଚମ୍ବା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଚକଚକିଆ, ସତେଜ, ଚତୁର ।
ଚୟ—ପୁଂ.ବି.(ଚି+ଅ) ସମୂହ, ବପ୍ର, ପ୍ରାକାର, ପରଖାରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ମୃତ୍ତିକା ସ୍ତୂପ, ସମାହାର, ପୀଠ, ପୀଡ଼ା, ଅଗ୍ନ୍ୟାଦିର ଚୟନ ରୂପ ସଂସ୍କାରବିଶେଷ, ବାତପିତ୍ତ ଓ କଫର ଅବସ୍ଥାନବିଶେଷ ।
ଚୟକ—ହିଂ. ବିଂ. (ଚି+ଅକ) ଚୟନ-କୁଶଳ, ସଂଗ୍ରାହକ ।
ଚୟନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚି+ଭାବ.ଅନ) ଆହୁ-ରଣ, ସଂଗ୍ରହ, ଫୁଲତୋଳା, ନିର୍ବାଚନ, ନିର୍ମାଣ, ଅଗ୍ନ୍ୟାଦିର ସଂସ୍କାରବିଶେଷ, ସଂସ୍କାରସାଧନ ସ୍ତୂପପ୍ରଭୃତି ।
ଚୟନିକା—ବି. (ଚୟନ+କ+ଆ) କ୍ଷୁଦ୍ର ସଂଗ୍ରହ ।
ଚୟନୀୟ—ବିଂ. (ଚି+ର୍ମ.ଅନୀୟ)ଯାହା ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇ, ତୋଳା ବା ସଂଗୃହୀତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ ।
ଚୟିତ—ବିଂ. ସଂଗୃହୀତ, ସଞ୍ଚିତ, ଅର୍ଜିତ ।
ଚର୍—ଗ୍ରା.ବି.ଚର୍‌ଚର୍ ଦେଖ;(ପ୍ରା.ସମ୍ବ. ବି.)ଚଡ଼୍ ।
ଚର୍‌ଚର୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଲୁଗା ବା କାଗଜ ଚିରିବାର ବା ଛୁରିରେ କାଟିବାର ଶବ୍ଦ, ସରୁମୁହଁ ବାଟେ ଜଳସ୍ରୋତ (ପ୍ରସ୍ରାବ) ବାହାରି ତଳକୁ ପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ, କାଗଜ ଉପରେ ପକ୍ଷୀ କଲମ ଦ୍ୱାରା ଚଞ୍ଚଳ ଲେଖିବାର ଶବ୍ଦ ।
ଚର୍‌ଚରା—ଗ୍ରା. ବି. ନଈବଢ଼ି ସମୟରେ କୂଳସ୍ଥ ସମତଳ.ଜାଲ ଉପରକୁ ଚଞ୍ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ ମାଡ଼ିଯିବା ଫେନଯୁକ୍ତ ପାଣି, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବିଂ.) ଅତିରିକ୍ତ ପରିମାଣରେ ବୋଳା ଯାଇଥିବା (ତୈଳାଦି) ।
ଚର୍‌ପା—ଗ୍ରା. ବି. ଖଜୁରିଗଛର ଫାଉଡ଼ା ବା ତଳ ଡାଳର ମୂଳଭାଗ । [ଦେଖ] ।
ଚର୍‌ର—ଅବ୍ୟ.(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)ଚର୍‌ଚର୍
ଚରଲ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ବୃଷବଳ୍ଳଭ ।
ଚର—ପୁଂ. ବି. (ଚର+କ.ଅ) ସ୍ୱପର-ରାଜ୍ୟର ଶୁଭାଶୁଭ ଖବର ଜଣାଇବାରେ ନିଯୁକ୍ତ ଦୂତ, ଗୁପ୍ତଦୂତ, ଗୁର, ନଦୀ ଗର୍ଭରେ ନଈବଢ଼ି ଦ୍ୱାରା ଆନୀତ ଓ ଜମପଡ଼ିଥିବା ଭୂଭାଗ, ପଟୁ, ବାଲିଚର କପର୍ଦ୍ଦକ, କଉଡ଼ି, ମେଷ, କର୍କଟ, ତୁଳା ଓ ମକରରାଶି, ସ୍ୱାତୀ, ପୁନର୍ବସୁ ଶ୍ରବଣା, ଧନିଷ୍ଠା ଓ ଶତଭିଷା ଏହି କେତୋଟି ନକ୍ଷତ୍ର,ମଙ୍ଗଳଗ୍ରହ, ମଙ୍ଗଳ-ବାର, ଜୀବ, ପ୍ରାଣୀ, ଅକ୍ଷକ୍ରୀଡ଼ାବିଶେଷ, (ବିଂ) ଚଳ, ଅସ୍ଥିର,ଅସ୍ଥାବର (ପ୍ରାଣୀ), (ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.) ଖଞ୍ଜନପକ୍ଷୀ, ଦେଶା-ନ୍ତର,ଏହା ଦୁଇପ୍ରକାର ପୂର୍ବାପର ଓ ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଉତ୍ତର ।
ଚରକ—ପୁଂ.ବି. (ଚର+କ.ଅକ)ଚର, ଦୂତ, ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରପ୍ରଣେତା ମୁନି-ବିଶେଷ, ଚରକମୁନିପ୍ରଣୀତ ଖଣ୍ଡିଏ ବୈଦ୍ୟକଗ୍ରନ୍ଥ, ଚଟକ, ଘରଚଟିଆ ଚଢ଼େଇ,ଷେତପାପଡ଼ା, ଘରପୋଡ଼ିଆ ଗୁଳ୍ମ, ଚକ୍ରକର, ଭିକ୍ଷୁକ, ବାଟୋଇ, ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ ବୈୟାକରଣ ।
ଚରକସଂହିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚରକ ମୁନି-ପ୍ରଣୀତ ବୈଦ୍ୟକ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।
ଚରକା—ଗ୍ରା. ବି. (ଚକ୍ରଶବ୍ଦଜ) ସୂତା-କାଟିବାର କଳବିଶେଷ, ଚକ୍ରାକାର ଅଗ୍ନିକ୍ରୀଡ଼ା ଦ୍ରବ୍ୟ, ଚଡ଼କଯନ୍ତ୍ର, ପଣା ସଂକ୍ରାନ୍ତିରେ ପାଟୁଆମାନେ ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଓହଳି ଘୂରନ୍ତି, ଅରଟି, ଡାକୁଡ଼ି, ନଟେଇ, ଡଙ୍ଗା ବା ବୋଟ ବା ଜାହାଜର ଦଉଡ଼ି ଗୁଡ଼ାଇବାର ଖୁଣ୍ଟି, କୂଅରୁ ପାଣି ଉଠାଇବା ଯନ୍ତ୍ର, କପି କଳଆଦିରେ ଲାଗିବା ଶଗଡ଼,(ବି.) ବତୀ, ପ୍ରଦୀପ ।
ଚରକାଳ—ପୁଂ.ବି. କାଳବିଶେଷ, ଦିନ-ମାନ ସ୍ଥିରକରିବାରେ ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଏ ।
ଚରକି—ଗ୍ରା.ବି. ଚରକା ଦେଖ;ଚକ୍ର, ଚକ୍ରପରି ଘୂରିବା ଅଙ୍ଗବିଶିଷ୍ଟ କୌଣସି ଯନ୍ତ୍ର, ଯାହା ସମାନ ଭାବରେ ଚତୁ-ର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଘୂରେ, ଏକପ୍ରକାର ବାଜି ।
ଚରକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚିରିକିବା ଦେଖ ।
ଚରଖା—ଗ୍ରା.ବି. ଚରକା ଦେଖ; କପା-ଖାଇ, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବି.) ଆଖୁଖାଇ ।
ଚରଖାକାଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚରଖା ଯନ୍ତ୍ର-ଦ୍ୱାରା ସୂତା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ।
ଚରଖିଦେବା—ପ୍ରା. (ଯାଜ) କ୍ରି. ପାରି ଘୂରିଘୂରି ଉଡ଼ିବା ।
ଚରଗ୍ରହ—କ୍ଲୀ.ବି.ମେଷ, କର୍କଟ, ତୁଳା ଓ ମକର ରାଶି ।
ଚରଗ୍—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚର୍ଯ୍ୟା) ସମାଗତ ଅତିଥି ବା ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ବା ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପୂର୍ବକ ଭୋଜନାଦି ଦେବା,

ଆତିଥେୟତା ।

ଚରଣ୍ଟକରିବା—କ୍ରି. ଅତିଥିମାନଙ୍କୁ ଭୋଜନାଦି ଦ୍ୱାରା ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପୂର୍ବକ ସେବା କରିବା ।

ଚରଣ୍ଟବେହେରା—ଗ୍ରା. ବି. ରାଜଦ୍ୱାରକୁ ଆଗତ ଅତିଥିମାନଙ୍କ ଖବର ବୁଝିବା ନିମନ୍ତେ ନିଯୁକ୍ତ ରାଜଭୃତ୍ୟବିଶେଷ ।

ଚରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚରଣ୍ଟ କରିବା ଦେଖ । [ଚରଟୀ ।

ଚରଟ—ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଖଞ୍ଜନପକ୍ଷୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ)

ଚରଡ଼—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଶରଣ୍ଡ) ଏକଜାତୀୟ କଳେଚର ପକ୍ଷୀ, ଏମାନେ ଜଳା ଭୂମିରେ ଚରି ଗେଣ୍ଡାଆଦି ଖାଆନ୍ତି, ବଡ଼ିଆ କାଙ୍କ ବା ଗେଣ୍ଡାଳିଆ ଜାତୀୟ. ଏମାନେ ବିଷଧର ସାପକୁ ମଧ୍ୟ ଖାଇ-ଯାଆନ୍ତି ।

ଚରଡ଼—ପ୍ରା. ବସ୍ତର. ବି. ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ବସ୍ତର ବିଶାଖାପାଟଣା ଓ ଜୟପୁର ଅଞ୍ଚଳର ପାହାଡ଼ର ଜଙ୍ଗଲି ଜାତି-ବିଶେଷ ।

ଚରଣ—କ୍ଲୀ. ପୁଂ. ବି. (ଚର + ଅନ) ଦେହାବୟବବିଶେଷ, ପାଦ, ବେଦର ଏକ ଶାଖା, କିରଣ, ଶ୍ଳୋକର ଚତୁର୍ଥ-ଭାଗ, ଏଇଦେଶ, ବେଦର କଠ, କୌଥୁମ, ବୃହଦାରଣ୍ୟ ଶାଖା ଉପନିଷଦ୍, ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଗମନ, ଭକ୍ଷଣ, ଆଗୁର, ଗୃହଣସ୍ଥାନ, ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଜଣେ ରାଜା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବସ୍ତୁର ନିମ୍ନଭାଗ, କୃତାଦିପାଳକ, ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି. (ନାମରେ ଲାଗେ) ଯଥା—କାଳୀଚରଣ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଚରଣକମଳ—ବି. (କ.ଧା) ପାଦପଦ୍ମ, ପୂଜାର୍ହ ପାଦଦ୍ୱୟ, ପୂଜ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଗୋଡ଼ତଳ, ଯେଉଁ ଗୁରୁସ୍ଥାନୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଦେବତାଙ୍କର ଚରଣକମଳ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ସେ ସ୍ୱୟଂ ।

ଚରଣଗତ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଗୋଡ଼-ତଳେ ପଡ଼ିଥିବା ।

ଚରଣଗୁପ୍ତ—ବି.(ବ.ଗ୍ର) ଚିତ୍ରକାବ୍ୟ ବା ଚିତ୍ରରଚନାବିଶେଷ ।

ଚରଣଗ୍ରନ୍ଥି—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଗୁଲ୍ଫ, ଗୋଇଠି, ବଳାଗଣ୍ଠି ।

ଚରଣଗ୍ରହଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ପାଦ-ଗ୍ରହଣ, ଗୋଡ଼ଘଷା, ପାଦସେବା ।

ଚରଣଚିହ୍ନ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଭୂମିଆଦିରେ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇ ରହିଯିବା ପାଦଚିହ୍ନ, ପଥରଆଦିରେ ଅଙ୍କିତ ବସ୍ତୁ ଓ ମହାତ୍ମା-ମାନଙ୍କର ପାଦଚିହ୍ନ (ଯାହାକୁ ଭକ୍ତ-ମାନେ ପୂଜାକରନ୍ତି) ।

ଚରଣଚିଟିଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ.ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସମୟ ପଡ଼ିଲେ ଗୋଡ଼ ଧରି ଖୋସା-ମଦ୍ କରେ ଓ ସମୟ ପଡ଼ିଲେ ପୁଣି ବୁଟି ଧରି ମାରେ ।

ଚରଣଟୀକା—ବି. ପଦଟୀକା, ଲିଖିତ ବିଷୟ ବୁଝାଇବା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠାର ତଳ-ଭାଗରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା ଟିପ୍ପଣୀ ।

ଚରଣତରୀ--ବି.(କ.ଧା)ପଦରୂପ ନୌକା ।

ଚରଣତଳ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଗୋଡ଼ପାଖ, ପାଦନିକଟ, ନିକଟ, ପାଦତଳ ଭୂମି, (ସମ୍ବୋଧିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ)ହୃଦୟ, ଆଶ୍ରୟ, ତଳିପା ।

ଚରଣତଳିଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବିଂ. ପାଦତଳେ ରହିବାର ଉପଯୁକ୍ତ, ଅତିନ୍ୟୁନ, ପାଦ-ତଳିଆ, ଚରଣାଶ୍ରିତ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଚରଣତଳେପଡ଼ିବା—କ୍ରି. କ୍ରି. ଗୋଡ଼-ତଳେ ପଡ଼ିବା, ଅନୁଗ୍ରହ, ଦୟା, କ୍ଷମା, ଆଶୀର୍ବାଦ ପାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଗୋଡ଼ତଳେ ପ୍ରଣି-ପାତ କରିବା ।

ଚରଣଦାସ—ପୁଂ.ବି. ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ, ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଚରଣ ସେବା କରିବା ଭୃତ୍ୟ, ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁଗତ ଭୃତ୍ୟ, କିଙ୍କର, ଅଙ୍କିକାରୀ ଶିଷ୍ୟ, ଚରଣଦାସୀ ନାମକ ବୈଷ୍ଣବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସ୍ଥାପନକର୍ତ୍ତା ।

ଚରଣଦାସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ,ନିକ ସ୍ତ୍ରୀ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁଗତା ଚାକରାଣୀ, (ଗ୍ରା.ବି) ଚରଣଦାସଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ବୈଷ୍ଣବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟବିଶେଷ ।

ଚରଣଦେଶ—ଗ୍ରା.ବି.ଚରଣତଳ, ପାଦ-ଦେଶ, ଗୋଡ଼ତଳ, ପୂଜ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଚରଣ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଚରଣଧୂଳି—ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ପ୍ରଭୁ ବା ଗୁରୁ-ଜନଙ୍କ ଚରଣରେ ଲାଗିଥିବା ଧୂଳି, ଗୁରୁଜନଙ୍କ ପାଦ ।

ଚରଣନ୍ୟାସ—ପୁଂ. ବି. ପାଦନ୍ୟାସ, ପାଦକ୍ଷେପ, ଚରଣଚିହ୍ନ । [ଦେଖ ।

ଚରଣପଦ୍ମ—ବି. (କ.ଧା) ଚରଣକମଳ

ଚରଣପଙ୍କ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଗୁଲ୍ଫ, ପାଦଗଣ୍ଠି, ଗୋଇଠି ।

ଚରଣପାଦୁକା—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) କଠର, ଖଡ଼ମ, ଜୋତା, ଚରଣଚିହ୍ନ ।

ଚରଣପାତ—ପୁଂ.ବି. ପାଦନ୍ୟାସ, ପାଦ ସ୍ଖଳନ ।

ଚରଣପାହାଡ଼ୀ—ଗ୍ରା. ବି. ବୃନ୍ଦାବନର ଅନ୍ତର୍ଗତ କାମ୍ୟବନର ସୀମାମଧ୍ୟରେ ଲୁକାଲୁକି କୁଣ୍ଡର ପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ ।

ଚରଣପୀଠ—(ବି. କ.ଧା) ଚରଣପାଦୁକା, ପାମ୍ଦାନ୍ ।

ଚରଣପୂଜା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ପାଦବନ୍ଦନା, ପାଦଦ୍ୱୟର ଆରାଧନା, ପାଦସେବା ।

ଚରଣପ୍ରସାରୁ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଗୋଡ଼ ଲମ୍ବାଇବା ।

ଚରଣପ୍ରାନ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ପାଦର ଶେଷଭାଗ, ପାଦତଳ । [ପୂଜା ।

ଚରଣବନ୍ଦନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ପାଦ-

ଚରଣଭୂଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ପଦା-ଭରଣ, ପାଦର ଗହଣା ।

ଚରଣଯୋଧ—ବି. (ଚର + ଯୁଦ୍ଧ + କ. ଇନ୍) କୁକୁଡ଼ା । [ଧୂଳି ।

ଚରଣ ରଜଃ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ପଦ-

ଚରଣରେଣୁ--ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଚରଣଧୂଳି ।

ଚରଣବ୍ୟୂହ—ପୁଂ. ବି. ବେଦର ଶାଖା-ଭେଦର ପରିଚାୟକ ଶ୍ରେଣୀ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଚରଣଶରଣ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ. ସ୍ତ୍ର) ଚରଣାଶ୍ରିତ ଦେଖ ।

ଚରଣଶୁଶ୍ରୂଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପଦସେବା ।

ଚରଣସ--ବିଂ.ଚରଣ ନିଜ ଗୁରୁ ଦେଖାଦ ।
ଚରଣସ୍ତ୍ରୋକ—ବି. (କ. ଧା) ଚରଣ-କମଳ ଦେଖ ।
ଚରଣସେବକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ସମ) ଯେ ଚରଣ ସେବା କରେ, ସ୍ତାବକ, ତୋଷାମଦକାରୀ, (ପୁଂ. ବି) କିଙ୍କର, ଭୃତ୍ୟ, ଚାକର, ଚାଟୁକାର, ଅନୁଗତ ଜନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚରଣସେବିକା ।
ଚରଣସେବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ସମ) ପାଦ-ସେବା, ଗୋଡ଼ ଘଷିବା, ଗୁରୁଜନଙ୍କ ପ୍ରତି ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଆନୁଗତ୍ୟ ।
ଚରଣା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଯୋନିରୋଗବିଶେଷ ।
ଚରଣାକ୍ଷ--ପୁଂ.ବି.ଅକ୍ଷପାଦ, ଗୌତମ ।
ଚରଣାଙ୍କିତ—ବିଂ. (ତତ୍ସମ) ପାଦଚିହ୍ନ, (ତତ୍ସମ) ପଦରେ ଚିହ୍ନିତ ।
ଚରଣାଦ୍ରି—ବି. ଚନାର ଓ କାଶୀ ଏବଂ ମିର୍ଜାପୁର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସ୍ଥାନ ।
ଚରଣାନୁଗ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ସମ) ଶରଣାଗତ, ପଶ୍ଚାଦ୍ଗାମୀ, ଚରଣାନୁଗତ ଦେଖ ।
ଚରଣାନୁଗତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚରଣ+ଅନୁ+ଗମ୍+କ.ତ) ଅନ୍ୟର ପଦାଙ୍କ ଅନୁସରଣକାରୀ ବା ପଶ୍ଚାଦ୍ଗାମୀ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିନୀତ ଓ ଆଜ୍ଞାପାଳକ, ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଚରଣ ସେବାକାରୀ,ଶରଣାଗତ ।
ଚରଣାଭରଣ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍ସମ) ପାଦର ଅଳଂକାରବିଶେଷ, ପାଦଭୂଷଣ ।
ଚରଣାମ୍ବୁଜ—ବି.(କ.ଧା) ଚରଣକମଳ ଦେଖ ।
ଚରଣାମୃତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ସମ) ପାଦୋ-ଦକ, ଗୁରୁଜନ ବା ଦେବ ବିପ୍ରଙ୍କର ପାଦଧୌତ ଜଳ ।
ଚରଣାୟୁଧ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କୁକ୍କୁଟ, କୁକୁଡ଼ା, (ସ୍ତ୍ରୀ)କୁକ୍କୁଟୀ,(ବିଂ) ଯାହାର ଗୋଡ଼ ଅସ୍ତ୍ର ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ।
ଚରଣାରବିନ୍ଦ—କ୍ଲୀ. ବି.(କ.ଧା) ଚରଣ-କମଳ ଦେଖ ।
ଚରଣାବରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ସମ) ପାଦାଚ୍ଛାଦନ,ଯାହା ଦ୍ୱାରା ପାଦ ଆଚ୍ଛା-ଦନ କରାଯାଏ, ମୋଜା ।
ଚରଣାର୍ଚ୍ଚିତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ସମ) ଗୁରୁ-ଜନ ଦେବତା ପ୍ରଭୁ ଧନୀ ବା ବଡ଼-ଲୋକଙ୍କ ଆଶ୍ରୟରେ ଚଳୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି), ଚରଣାନୁଗତ ।
ଚରଣାସ୍କନ୍ଦନ—ବି. (ତତ୍ସମ) ଗୋଡ଼ରେ ମଳିବା, ପାଦଦଳନ ।
ଚରଣି—ପୁଂ. ବି. (ଚର+କ. ଅନ) ମନୁଷ୍ୟ, (ଗ୍ରା. ବି) ଘାସ, ଗୋରୁ ଘୋଡ଼ାଙ୍କ ଖାଦ୍ୟ, ଗୋଚାରଣ, ଗୋରୁଚରାଇବା, ଗୋଚର ଭୂମି, ଗୋରୁଚରାବାର କର ।
ଚରଣିଲ—ବିଂ. ପାଦ ଦ୍ୱାରା ନିଜ ଗୁରୁ ।
ଚରଣୋଦକ—ବି.(ତତ୍ସମ) ଚରଣାମୃତ ଦେଖ ।
ଚରଣୋପଧାନ—ବି. (ତତ୍ସମ) ଯେଉଁ ମୋଣ୍ଡି ବା ଆସନ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ରଖା-ଯାଏ ।
ଚରଣୋପାନ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ଚରଣସମୀପ, ପାଦନିକଟ ।
ଚରଣ୍ଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଘୁରାସିନୀ ।
ଚରଣ୍ୟୁ—ବିଂ.ଚରଣଶୀଳ,ଗମନଶୀଳ ।
ଚରତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚର+ତା) ଚରର ଧର୍ମ, ଚରତ୍ୱ, (ଗ୍ରା.ବି.) ବୃଦ୍ଧି ।
ଚରତି—ବି. ଦୀର୍ଘଜୀବୀ ଶାକତରୁ-ବିଶେଷ ।
ଚରଥ—ବିଂ. (ଚର+ଅଥ) ଜଙ୍ଗମ, ଗମନ କରିବା ଯାହାର ସ୍ୱଭାବ,ଚରଣ-ଶୀଳ, (କ୍ଲୀ. ବି.) ବିଚରଣ, ଭ୍ରମଣ ।
ଚରଦେବ—ପୁଂ. ବି. ରାଜତରଙ୍ଗିଣୀ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଜଣେ ରାଜା ।
ଚରଫ—ଯା. ବି. ବାସ୍ତୁର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗସ୍ଥ ନିମ୍ନ ଭୂମି ।
ଚରବସ୍ତ—ଗ୍ରା.ବି. ନଈବଢ଼ି ଦ୍ୱାରା ନଦୀ-ଗର୍ଭରେ ପଟୁ ପଡ଼ି ଯେଉଁ କୃଷି ଉପ-ଯୋଗୀ ଜମି ଜାତ ହୋଇଥାଏ, ପଟୁ-ଜମି ।
ଚରଭ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚରଗ୍ରନ୍ଥି, ଚରଗ୍ରହ ।
ଚରଭବନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚରଗ୍ରହ ।
ଚରମ—ବିଂ. (ଚର+କ.ଅମ) ଅନ୍ତିମ, ଶେଷ,ପଛଆଡ଼ର, ଶେଷଜାତ, କ୍ଷୁଦ୍ର-ତମ, ସର୍ବୋଚ୍ଚ,ପରମ, ଚୂଡ଼ାନ୍ତ,ଅନ୍ତ୍ୟ, (ବି) ଶେଷଭାଗ, ପଶ୍ଚିମ, ପଛଆଡ଼, ପିଠି, ପୃଷ୍ଠ, (ଗ୍ରା. ବି. ପଦ୍ୟ)ଚର୍ମ ।
ଚରମକାଳ—ପୁଂ. ବି. (କ. ଧା) ଶେଷ-ସମୟ, ମଲାବେଳ, ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥା, ମୁମୂର୍ଷୁ ଅବସ୍ଥା ।
ଚରମକୋଟି—ବି.ପରାକାଷ୍ଠା, ଶେଷସୀମା ।
ଚରମକ୍ରିୟା—ବି. (କ.ଧା) ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ଶୁଦ୍ଧି କ୍ରିୟା ।
ଚରମଗ୍ଭାଭୃତ୍—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଅସ୍ତା-ଚଳ,ପଶ୍ଚିମାଚଳ ।
ଚରମଗିରି—ବି. (କ. ଧା) ଅସ୍ତାଚଳ ।
ଚରମଦଶା—ବି. (କ. ଧା) ଚରମକାଳ ଦେଖ,ମୃତ୍ୟୁ । [ଆଡ଼ ।
ଚରମଦେଶ—ଗ୍ରା. ବି. ପିଠିଆଡ଼, ପଛ
ଚରମପତ୍ର,ଚରମଲେଖ୍ୟ—ବି. (କ. ଧା) ଉଇଲ ପତ୍ର, ବିଷୟର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଜ୍ଞାପକ ଅନ୍ତିମଲେଖ୍ୟ ।
ଚରମପନ୍ଥା—ବି. ରାଜା ବା ଶାସକଙ୍କୁ ବିଦ୍ରୂପ କରି ସ୍ୱାୟତ୍ତଶାସନ ଲାଭ କରିବା ରୂପ ରାଜନୀତିକ ଉପାୟ ।
ଚରମପନ୍ଥୀ—ବି. (ଆଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ—ଚରମପନ୍ଥା+ଇନ୍) ରାଜନୀତିରେ ଯେଉଁମାନେ ଚରମପନ୍ଥା ଅବଲମ୍ବନ କରନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ମାରପିଟ ଆଦି କ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ସରକାରଙ୍କୁ ଧ୍ୱଂସ କରି ବା ତଡ଼ି ସ୍ୱାୟତ୍ତଶାସନ ଲାଭ କରିବାର ଉଦ୍ୟୋଗ କରନ୍ତି ।
ଚରମଫଳ—ବି. (ତତ୍ସମ) ଶେଷଫଳ ।
ଚରମ ବୟସ—ବିଂ. (ଚରମ+ବୟସ୍) ବ.ଗ୍ରା) ଅତି ବୁଢ଼ା, ଯେ ମରିବାକୁ ବସିଲାଣି ।
ଚରମଭାଗ—ବି. ଶେଷ ଅଂଶ, (ଗ୍ରା. ବି) ପିଠିପଟ, ପଛଆଡ଼ ।
ଚରମଶୈଷିକ—ବିଂ. ପଶ୍ଚିମଶୀର୍ଷ,ଯାହାର ମୁଣ୍ଡ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ ଥାଏ ।
ଚରମାଚଳ—ବି. (କ. ଧା) ଅସ୍ତାଚଳ,

ଅସ୍ତ୍ରଗିରି ।

ଚରମାଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଙ୍ଗ, ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଛେଳି ।

ଚରମାଦ୍ରି—ବି. (କ. ଧା) ଅସ୍ତ୍ରଗିରି ।

ଚରମାବସ୍ଥା—ବି. (କ.ଧ.) ଚରମକାଳ ଦେଖ ।

ଚରମୋତ୍କର୍ଷ—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା) ଉନ୍ନତିର ପରାକାଷ୍ଠା ଯେତେଦୂର ହୋଇପାରେ ତେତେ ଦୂର ଉନ୍ନତି ।

ଚରଖା—ଯା. ବିଂ. ଧାତୁ ବିଶେଷ, ଚୋ ।

ଚରଖାଦାର—ଯା. ବିଂ. ଯାହାର ଚରଖା ଅଛି ।

ଚରବ୍ୟ—ବିଂ. (ଚରୁ+ଯ) ଚରୁରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାର ଉପଯୁକ୍ତ (ତଣ୍ଡୁଳାଦି) ।

ଚରସ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଗଞ୍ଜେଇ ଗଛର ଓ ତାହାର ଫୁଲର ଅଠା, ମାଦକବିଶେଷ ।

ଚରସୀ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେ ଚରସ ଖାଏ, ଚରସ ଧୂମପାନରେ ଅଭ୍ୟାସକ୍ତ.ଚରସ୍-ଖୋର୍ ।

ଚରା—ଗ୍ରା. ବି. ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କର ପଡ଼ିଆଆଦିରେ ବୁଲି ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା, ଗୋରୁମାନଙ୍କର ଖାଇବା ଘାସଆଦି, ମାଛମାନେ ଦନ୍‌ଶୀ ପକାଇବା ସ୍ଥାନକୁ ଆକୃଷ୍ଟହୋଇ ଆସିବାନିମନ୍ତେ ଜଳାଶୟର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଂଶରେ ବୁଣାଯିବା ଖାଦ୍ୟ, ଚରାଭୂଇଁ, ଗୋଚାରଣସ୍ଥାନ, ନଦୀର ପଠା, ପଟ୍ଟ, ଗବାଦି ପଶୁଙ୍କର ଗିଳିତବସ୍ତୁର ଉଦ୍ଗୀରଣ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଚରୁଥିବା, ଗୋରୁ ଚରିବାର ଯୋଗ୍ୟ, ଯେ ଚରାଏ, ରଖୁଆଳ, (ପ୍ରା. ବି.ସମ୍ବ) ଖାଦ୍ୟ, ଛାସାଚ୍ଛାଦନ ।

ଚରାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୋରୁପ୍ରଭୃତି ପଶୁଙ୍କୁ ଚରିବାବେଳେ ଜଗିବା, ଗୋ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କର ଚରିବାର ସୁବିଧା ଆଦିଯତ କରାଇବା,ଚଳାଇବା,ଚରିବାର ଶିକ୍ଷାଦାନ ରୂପ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. କ୍ରି) ବଳଦଆଦିକୁ ବୋଝାକୁ ହାଣିବା ପୂର୍ବରୁ ଦେହରେ ଛୁଆଦ ଫୁଆଇବା ।

ଚରାଚର—ବିଂ. ସ୍ଥାବର, ଜଙ୍ଗମ, ଇଷ୍ଟ, ଚଳନ୍ତ ଓ ଅଚଳନ୍ତ (ବସ୍ତୁ), ଗ୍ରା.ବି. ମନୁଷ୍ୟସମାଜ, କଣ୍ଡ. ବାୟୁ, ସ୍ଥାବର ଓ ଜଙ୍ଗମାତ୍ମକ ନିଖିଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ,ଜଗତ୍, ବିଶ୍ୱ ।

ଚରାଚରଗୁରୁ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ସ) ପରମେଶ୍ୱର, ସ୍ଥାବର ଓ ଜଙ୍ଗମାତ୍ମକ ଜଗତ୍ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା, ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ, ଶିବ ।

ଚରାବାତ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ବାତ ବା ବାୟୁ ଶରୀରର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଚରି ବୁଲୁଥାଏ ଅର୍ଥାତ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ-ସ୍ଥାନରେ ବ୍ୟଥା ହୋଇ ପରକ୍ଷଣରେ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ମାରେ ।

ଚରାବୁଲା—ଗ୍ରା.ବି. ଲୋବୁଲା, ଗୁଲବୁଲ, ଚରିବା ଓ ବୁଲିବାଆଦି ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ଚରାଭୂଇଁ—ଗ୍ରା.ବି.ଚରିବାଭୂମି, ଯେଉଁ-ଠାକୁ କୌଣସି ପଶୁ ବା ପଶୁଦଳ ବା ମଣ୍ଡ ଚରିବାକୁ ଆସନ୍ତି, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସର୍ବଦା ଯାତାୟାତ କରିବା ସ୍ଥାନ ।

ଚରି—ପୁଂ. ବି. (ଚର+ଇ) ପଶୁ ।

ଚରିଆ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.କାଶଗୁଳ୍ମବିଶେଷ, ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବନ-ରୂପେ ଅର୍ପିତ ହୁଏ, ମେରିଆ ।

ଚରିତ—ବି.(ଚର+କ୍ତ.ତ) ପୁରାଣାଦିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ବିଷୟ ବା ବୃତ୍ତାନ୍ତ, ଐତିହାସିକ ଘଟଣା. ଚରିତ୍ର, ଆଚରଣ, ବିବରଣ, ଅନୁଷ୍ଠାନ, ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ପ୍ରଥା, ଭ୍ରମଣ, ସଞ୍ଚାର, ଗତି, କାର୍ଯ୍ୟ, ବ୍ୟବହାର, ଚେଷ୍ଟା, ଜୀବନଚରିତ, କାର୍ଯ୍ୟବିଧି, ଢଙ୍ଗ, ଗୁଲ୍‌ଚଳନ, (ବିଂ—ଚର+ମ.ତ)ଅନୁଷ୍ଠିତ, କୃତ, ସିଦ୍ଧ, ସମ୍ପନ୍ନ, ଭକ୍ଷିତ, ଆଶ୍ରିତ, ଅଭ୍ୟସ୍ତ, (ଗ୍ରା.ବି) କଳ ବିଦ୍ୟା ।

ଚରିତପୂର୍ବ—ବିଂ.ପୂର୍ବେ କରାଯାଇଥିବା ।

ଚରିତମୟ—ବିଂ. (ଚରିତ+ମୟ) ଚରିତାତ୍ମକ ।

ଚରିତବ୍ୟ—ବିଂ. (ଚର+ମ.ତବ୍ୟ) ଯାହା କରାଯିବା ଉଚିତ, ଅନୁଷ୍ଠେୟ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଚରିତ୍ରରୋଚିତ ।

ଚରିତବ୍ରତ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) କୃତବ୍ରତ, ଯେ ବ୍ରତାଚରଣ କରିଥାଏ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଚରିତ-ବ୍ରତା ।

ଚରିତାଖ୍ୟାନ—କ୍ଳୀ. ବି. (ତତ୍ସ)ଚରିତ କୀର୍ତ୍ତନ, ଚରିତବର୍ଣ୍ଣନ ।

ଚରିତାଖ୍ୟାୟକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ସ) ଲେଖକ, ଯେଉଁ ଲୋକ କାହାର ଜୀବନୀ ଲେଖିଅଛି ।

ଚରିତାର୍ଥ—ବିଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ) କୃତାର୍ଥ, କୃତ-କାର୍ଯ୍ୟ, ଚରିତାଧିତ, ଆପ୍ୟାୟିତ, ସନ୍ତୁଷ୍ଟ,ଯାହାର କାର୍ଯ୍ୟ ବା ପ୍ରୟୋଜନ ସିଦ୍ଧିହୋଇଅଛି ।

ଚରିତାର୍ଥତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚରିତାର୍ଥରଭାବ, କୃତକାର୍ଯ୍ୟତା ।

ଚରିତାର୍ଥତ୍ୱ—କ୍ଳୀ. ବି. କୃତାର୍ଥତା ।

ଚରିତାର୍ଥୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଚରିତାର୍ଥ+ଇନ୍) ଚରିତାର୍ଥ ବା ସଫଳକାମ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ।

ଚରିତାବଳୀ—ବି.(ତତ୍ସ)ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଜୀବନ ଚରିତର ସଂଗ୍ରହ ।

ଚରିତ୍ର—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚରିତ+ଇନ୍) ଦୁଶ୍ଚରିତନ୍ ।

ଚରିତ୍ର—କ୍ଳୀ. ବି.(ଚର+ଣ.ଇତ୍ର)ଆଚ-ରଣ, ସ୍ୱଭାବ, ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଚେଷ୍ଟା, ଗୁଲ୍-ଚଳନ, ବ୍ୟବହାର, ଆଗ୍ରହ, ସ୍ଥିତି, ନୈତିକ ଆଚରଣ, ଇତିହାସ ନାଟକ ପୁରାଣାଦିରେ ନାୟକଆଦିଙ୍କର ଚରିତ ସ୍ୱଭାବ, ପୌରାଣିକ ଉପାଖ୍ୟାନ ।

ଚରିତ୍ରଗୁଣ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ସ)ଆଚରଣର ଉତ୍କର୍ଷ ।

ଚରିତ୍ରଚିତ୍ରଣ—ବି. (ତତ୍ସ) କୌଣସି ଐତିହାସିକ ବା ପୌରାଣିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ କିପରି ଥିଲା ତହିଁର ବିଶଦ-ବର୍ଣ୍ଣନା,ମନୁଷ୍ୟ ଚରିତ୍ରର ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ।

ଚରିତ୍ରଜୀବୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚରିତ୍ର+ଜୀବ +କ.ଇନ୍) ଅତି ଚରିତ୍ରବାନ୍, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚରିତ୍ରଜୀବିନୀ ।

ଚରିତ୍ରଦୋଷ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ସ)ଦୂଷିତ-

ଚରିତ୍ର ହେବା, ଲକ୍ଷ୍ମିଟ୍ୟ, ସୁରସର୍ଜ୍ଜି ପ୍ରଭୃତି ।

ଚରିତ୍ରପୁର—ଗ୍ରା.ବ. ଉତ୍କଳର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ନଗର ।

ଚରିତ୍ରବାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଚରିତ୍ର+ବତ୍) ସୁଗୁଣସମ୍ପନ୍ନ, ଯେ ହୋମ ବା ବ୍ରତ କରି ସାରିଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚରିତ୍ରବତୀ ।

ଚରିତ୍ରହୀନ—ପୁଂ. ବଂ. (ଂତତ୍)ଅସତ୍-ଚରିତ୍ର, ନଷ୍ଟଚରିତ୍ର, କୁଚରିତ୍ରଶୀଳ, ଅନୈତିକ, ସଦ୍‌ଗୁଣଶୂନ୍ୟ ।

ଚରିତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚରିତ୍ର + ଆ)ତନ୍ତ୍ରିଡ଼ି ବୃକ୍ଷ,ତେନ୍ତୁଳି ଗଛ ।

ଚରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଚରଣ କରିବା, ଇତସ୍ତତଃ ବୁଲିବା, ସର୍ବତ୍ର ବ୍ୟାପ୍ତ-ହେବା, ସଞ୍ଚାରିତ ହେବା, ପଶୁଆଦି ଚରି ଭୂମିରେ ବୁଲି ଘାସ ଇତ୍ୟାଦି ଖାଇବା, ଖାଇବା, (ପୋକଆଦି) କୌଣସି ଗଛ ବା କାଠ ବା ବହି ଆଦିକୁ ଆକ୍ରମଣ କରି ନଷ୍ଟକରିବା, (ମେଘ)ଘୋଟିବା ।

ଚରିବୁଲିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚରିବା ଦେଖ ।

ଚରିଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (କୌଣସି ରୋଗ ଔଷଧ ବା ବିଷକ୍ରିୟା) ଦେହପାକ ବ୍ୟାପ୍ତହେବା, (ଗୋରୁଆଦି) କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରର ଫସଲକୁ ଖାଇ ବିଶେଷ-ଭାବରେ ନଷ୍ଟ କରିବା, (ଗୋରୁମାନେ) ଚରିବା ନିମନ୍ତେ ଘରୁ ବା ପଦାରୁ ଫିଟି ବାହାରକୁ ବାହାରିବା,(ଲ.ଅର୍ଥ)ଗୋରୁ ଘାସ ଚରିଯିବା ଭଳି ଅନ୍ନ ଧ୍ୱଂସକରିବା, (ପୋକଆଦି) କୌଣସି ବୃକ୍ଷ ବା କାଠ-ଆଦି ଖାଇ ନଷ୍ଟକରିବା ।

ଚରିଷ୍ଣୁ—ପୁଂ. ବଂ. (ଚର + ଇଷ୍ଣୁ) ଗତିଶୀଳ, ଜଙ୍ଗମ, ଚରଣଶୀଳ, (ବ) କୀର୍ତ୍ତିମାନ୍ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଚରିଷ୍ଣୁଧୂମ—ବଂ ଯାହାର ଧୂମ ଚାରିଆଡ଼େ ବିସ୍ତୃତ ହୋଇଅଛି, ଚରଣଶୀଳ ଧୂମବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚରୀ—ବ. (ଚର+କ.ଇନ୍) ପ୍ରାଣୀ ।

ଚରୁ—ପୁଂ. ବ. (ଚର+ମ,ଉ) ହୋମାଗ୍ନିରେ ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଘୃତ ଆହୁତି ଦେଲାବେଳେ ତହିଁସଙ୍ଗେ ଅଗ୍ନିରେ ଅର୍ପିତହେବା ପାୟସାନ୍ନ, ହବ୍ୟାନ୍ନ, ମେଧ, ଚରୁସାକପାକ, ପଶୁ-ଗ୍ରହଣ ଭୂମି, ଯଜ୍ଞ ।

ଚରୁସମିଧ—ବ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ହୋମାଗ୍ନିରେ ଘୃତସହିତ ଅର୍ପିତହେବା ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ଓ କାଠ ।

ଚରୁସ୍ଥାଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (୬ତତ୍) ଯେଉଁ ହାଣ୍ଡିରେ ଚରୁଅନ୍ନ ରଖାଯାଏ ।

ଚରୁହୋମ—ପୁଂ. ବ. ଯହିଁରେ ଚରୁ-ଦେଇ ଆହୁତି ଦେବାର ବିଧାନ ଅଛି, ମାଂସବଳି ।

ଚର୍ଚ୍ଚା—ଗ୍ରା. ବ. ଦକ୍ଷିଣ କାଠିୟାବାଡ଼ର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟ ।

ଚର୍ଚ୍ଚା—ବ. (ଚର୍ଚ୍ଚ + ଭାବ.ଅ) ବିଚାର, ବିବେଚନା ।

ଚର୍ଚ୍ଚକ— ପୁଂ. ବଂ.(ଚର୍ଚ୍ଚ+କ. ଅକ) ଯେ ଚର୍ଚ୍ଚାକରେ, ଆଲୋଚକ, ଲେପନ-କାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚର୍ଚ୍ଚିକା, (ବ) ବେଦପାଠ ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦର ପୁନରାବୃତ୍ତି, ବେଦଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଚର୍ଚ୍ଚନ—କ୍ଳୀ. ବ. (ଚର୍ଚ୍ଚ+ଭାବ. ଅନ) ଆଲୋଚନା, ଲେପନ ।

ଚର୍ଚ୍ଚର—ପୁଂ. ବଂ. (ଚର୍ଚ୍ଚ + ଅର) ଗମନଶୀଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚର୍ଚ୍ଚରୀ ।

ଚର୍ଚ୍ଚରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚର୍ଚ୍ଚରି+କ+ଆ) ଗତିବିଶେଷ,ଆନନ୍ଦ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ବାଦ୍ୟବାଦ୍ୟ ସମନ୍ୱିତ ଧ୍ୱନି, ହେଣ୍ଡି ବା ହେଣ୍ଡି, ପୁନଃପୁନଃ ଉଚ୍ଚାରିତ ଗାନ, ହୋରିଉତ୍ସବ, ବସନ୍ତଉତ୍ସବ ।

ଚର୍ଚ୍ଚରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚର୍ଚ୍ଚ+ଅରନ୍+ଈ) ଗାନବିଶେଷ, କରଧ୍ୱନି, ତାଳ ବଜା-ଇବା ଧ୍ୱନି, ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦ, ନାଟ, ତାମସା, କାର୍ପଟିକମାନଙ୍କର ଆଦର-ଯୁକ୍ତ ବାକ୍ୟ, ଚୌର୍ଯ୍ୟବିକ, ବସନ୍ତ ଉତ୍ସବ, ହର୍ଷ କ୍ରୀଡ଼ାର ବାକ୍ୟବିଶେଷ, ଫାଟୋପକ୍ରାକ୍ୟ, ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତର ଏକପ୍ରକାର ଆନନ୍ଦ ଯନ୍ତ୍ର, ବର୍ଣ୍ଣବୃତ୍ତି-ବିଶେଷ ।

ଚର୍ଚ୍ଚରୀକ—ପୁଂ.ବ. ମହାକାଳ ଭୈରବ, କେଶବିନ୍ୟାସ, ଶାକ, ଶାମ ।

ଚର୍ଚ୍ଚସ୍—ପୁଂ. ବ. (ଚର୍ଚ୍ଚ+ଅସ୍) କୁବେରଙ୍କର ନିଧିବିଶେଷ ।

ଚର୍ଚ୍ଚା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚର୍ଚ୍ଚ+ଭା, ଅ+ଆ) ବିଚାର, ବିବେଚନା, ଅନୁଶୀଳନ, ପୁନଃପୁନଃ ଆବୃତ୍ତି, ଭ୍ରମଣ, ପରୀକ୍ଷା, ଯତ୍ନ, ବର୍ଣ୍ଣନ, କଥୋପକଥନ, ଜପ, ଦୁର୍ଗା, ଚିନ୍ତା, ଆଲୋଚନା, ଲେପନ, ଗାୟତ୍ରୀରୂପା ମହାଦେବୀ, ଜୟନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଦୀ, ବେଦପାଠ ସମୟରେ 'ଇତି' ଶବ୍ଦପ୍ରୟୋଗ ପୂର୍ବକ କୌଣସି ଶବ୍ଦର ପୁନରୁଚ୍ଚାରଣ, କଳି-କରି ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ପଦାର୍ଥର ଆବୃତ୍ତି, ଚଦନ୍ତ, ଅନୁସନ୍ଧାନ, କର୍ମ-ବନ୍ଦନୀ, ଜନଶ୍ରୁତି, (ଗ୍ରା.ବ; ସଂ-ଚର୍ଯ୍ୟା) ସମ୍ଭାବନାସହିତ ଗୃହାଗତ ଅତିଥି ବା ବନ୍ଧୁଙ୍କର ସେବା ଓ ସତ୍କାର, ଆତି-ଥେୟତା ।

ଚର୍ଚ୍ଚାକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆଲୋଚନା କରିବା, ଅନୁଶୀଳନ କରିବା,ମର୍ଯ୍ୟାଦା-ପୂର୍ବକ ଅତିଥିଙ୍କୁ ଖାଦ୍ୟପାନାଦିଦ୍ୱାରା ସେବାକରିବା ।

ଚର୍ଚ୍ଚାବେହେରା—ଗ୍ରା. ବ. ରାଜଦ୍ୱାରକୁ ଆଗତ ଅତିଥିମାନଙ୍କ ଖବର ବୁଝିବା ନିମନ୍ତେ ନିଯୁକ୍ତ ରାଜଭୃତ୍ୟବିଶେଷ ।

ଚର୍ଚ୍ଚି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଚର୍ଚ୍ଚ+ଇ) ବିଚାରଣା ।

ଚର୍ଚ୍ଚିକା—ବଂ. ଯେ ବେଦାଦିର ବିଚାର ଜାଣେ ।

ଚର୍ଚ୍ଚିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚର୍ଚ୍ଚ+ଭା, ଅକ+ଆ) ଅଙ୍ଗରେ ଚନ୍ଦନାଦି ଲେପନ,ଏକ ପ୍ରକାର ଶିମ୍ବ, ଦୁର୍ଗା, ଚର୍ଚ୍ଚା, ରୋଗ-ବିଶେଷ, ଆଲୋଚନା, (ଗ୍ରା.ବ) କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ବାଙ୍କିରାଜ୍ୟର ପ୍ରଧାନ ଗ୍ରାମ ଓ ତହିଁରେ ପୂଜିତା ଦୁର୍ଗାମୂର୍ତ୍ତି, ଗୁଚକେଇ ।

ଚର୍ଚ୍ଚିତ—ବଂ. (ଚର୍ଚ୍ଚ+ମ.ତ). ପୂଜିତ, ସେବିତ, ଆଲୋଚିତ,ଅନୁଧ୍ୟାତ,ଚିନ୍ତିତ,

ଚନ୍ଦନାଦିଦ୍ୱାରା ଲେପିତ, ଆନ୍ଦୋଳିତ, (କ୍ଲୀ.ବି; ଭା.ତ) ଲେପନ ।

ଚର୍ଚ୍ଚିନ—ବିଂ. ଏକନିବନ୍ଧ, (କ୍ଲୀ.ବି) ଗୋଜ, ଜାଲକ, ଜାଲା ।

ଚର୍ତ୍ତବ୍ୟ—ବିଂ. (ଚର+ତବ୍ୟ) ଚରିତବ୍ୟ ଦେଖ ।

ଚର୍ତ୍ତ୍ୟ—ବିଂ. (ଚୃତ+ଯ) ହବଣୀୟ, ହ୍ରସିତବ୍ୟ ।

ଚର୍ଥାବଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଉ: ପ: ପ୍ରଦେଶର ମଜଃଫରପୁର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଚର୍ଦ୍ଦା—ଗ୍ରା. ବି.ଅଯୋଧ୍ୟା ବଡ଼ାଇଚ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପରଗଣା ।

ଚର୍ଦ୍ଦାର—ଗ୍ରା. ବି.ଆସାମର ଦରଙ୍ଗ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପରଗଣା ।

ଚର୍ପଟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚୃପ+କ. ଅଟ) ସ୍ଫାର, ବିପୁଳ, ଅଧିକ, (ବି) କରତଳର ପ୍ରସାର,ବିସ୍ତାର, ଚପେଟ, ଚଟକଣା, ଜାଗୁଡ଼ା, କରତଳ ଦ୍ୱାରା ଆଘାତ ।

ଚର୍ପଟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚର୍ପଟ + ଆ)ଭାଦ୍ରମାସର ଶୁକ୍ଳଷଷ୍ଠୀ, ଡାଳଶଦ୍ଦ, ଷଷ୍ଠୀଓଷା ।

ଚର୍ପଟିକା—ବି. (ଚର୍ପଟ+କ, ଆ) କରତଳଦ୍ୱାରା ମଡ଼ାହେଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ପିଷ୍ଟକ ବା କାକରପିଠା, ପାପଡ଼, ବିସ୍କୁଟ ।

ଚର୍ପଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚର୍ପଟ+ଇ) ପିଷ୍ଟକବିଶେଷ, ପୁଲୀ, ଚର୍ପଟିକା ଦେଖ ।

ଚର୍ଭକ—ପୁଂ. ବି. କାକୁଡ଼ି ।

ଚର୍ଭଟ—ପୁଂ. ବି. (ଚର+ଭଟ+ଅ) ଇବାରୁ, କାକୁଡ଼ି ।

ଚର୍ଭଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚେଷ୍ଟା, ହର୍ଷକ୍ରୀଡ଼ା, ସ୍ପଷ୍ଟୋପବାକ୍ୟ, ଚର୍ଚ୍ଚା ।

ଚର୍ମ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚର+ଣ+ମନ୍) ଚମଡ଼ା, ଚମ, ଗଛର ଛେଲି, ବକଳ, ଚର୍ମ, ଚର୍ମନିର୍ମିତ ଫଳକ, ଢାଲ,(ଗ୍ରା.ବି) ଚରମ ଦେଖ ।

ଚର୍ମକ—ବିଂ. ଚର୍ମକାର ଦେଖ; (ଗ୍ରା.ବି) ଚମଡ଼ାରେ ତିଆରି ବାଜଣା ।

ଚର୍ମକର—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ମା ସରେହୁଣୀ ଲତା, ସୁଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, ଗିଲ ।

ଚର୍ମକଶା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପଶ୍ଚିମଦେଶ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ସପ୍ତଳା ଲତା,ଗିଲ

ଚର୍ମକସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚର୍ମକଶା ଦେଖ ।

ଚର୍ମକାର—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚର୍ମ+କୃ+କ.ଅ) ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ଜାତିବିଶେଷ, ଚମାର, ମୋଚ,ଗୋବରସ୍ୱାମୀ ଓରସରେ ଚଣ୍ଡାଳୀ ସ୍ତ୍ରୀଗର୍ଭଜାତ ସନ୍ତାନ ।

ଚର୍ମକାରକ—ବିଂ. ଯେ ଚର୍ମପାଦୁକା ନିର୍ମାଣକରେ, ଚମାର, ମୋଚ ।

ଚର୍ମକାରଲୁକ—ପୁଂ.ବି. ବାରାହୀ କନ୍ଦ ।

ଚର୍ମକାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଔଷଧିବିଶେଷ,ଚର୍ମକାର ଜାତିସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଚର୍ମକାର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚମାର ଜୀବିକା, ମୋଚର କାମ, ଜୋତା ପ୍ରଭୃତି ତିଆରି କରିବା ।

ଚର୍ମକୀଳ—ପୁଂ. ବି. (ଚର୍ମ+ଇ)ଗୁହ୍ୟରୋଗବିଶେଷ,ଅର୍ଶରୋଗ,ଭାଦୁଡ଼ି,ବାଘୀ ରୋଗ ।

ଚର୍ମକୃତ୍—ପୁଂ. ବି. ଚର୍ମକାର, ମୋଚ ।

ଚର୍ମଖଣ୍ଡିକ—ପୁଂ.ବି. ତନ୍ନାମକଜନପଦବାସୀ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଚର୍ମଚିଟ୍ଟି—ପୁଂ. ବି. ଚମଡ଼ାର ଗଣ୍ଠି ।

ଚର୍ମଗ୍ରୀବ—ପୁଂ. ବି. ଶିବଙ୍କ ଅନୁଚର ବିଶେଷ ।

ଚର୍ମଘଟିକା—ବି.(ଚର୍ମ + ଘଟ + କ+ଆ) ଜୋକ ।

ଚର୍ମଚକ୍ଷୁ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜୀବର ସାଧାରଣ ଚକ୍ଷୁ, ସ୍ଥୂଳଚକ୍ଷୁ ।

ଚର୍ମଚଟକ—ପୁଂ. ବି. (ଚର୍ମ + ଚଟ୍+ ଅକ) ବାଦୁଡ଼ି ।

ଚର୍ମଚଟକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ପକ୍ଷିବିଶେଷ,ବାଦୁଡ଼ି ଚେମିଣିବାଦୁଡ଼ି ।

ଚର୍ମଚଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚର୍ମ+ଚଟ+ ଇକ + ଆ) ଚେମିଣି ବାଦୁଡ଼ି ।

ଚର୍ମଚଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚମଚକା, ଚେମିଣି ବାଦୁଡ଼ି ।

ଚର୍ମଚନ୍ଦନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଶ୍ୱେତକୁଷ୍ଠ, ଛତ୍ର, ଧବଳରୋଗ, ଚନ୍ଦ୍ରମୃଗ ।

ଚର୍ମଚେଲ—ପୁଂ ଓ କ୍ଲୀ. ବି. ଚର୍ମାଚ୍ଛାଦିତ ବସ୍ତ୍ର ।

ଚର୍ମଜ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚର୍ମ + ଜନ + କ.ଅ) ରୋମ, ଲୋମ, ରକ୍ତ, (ବିଂ) ଯାହା ଚମରୁ ଜାତହୁଏ, ଚର୍ମନିର୍ମିତ, (ଗ୍ରା.ବି) ମୃଦଙ୍ଗ, ଢମ୍ପଆଦି ଆନଦ୍ଧ ବାଦ୍ୟ ।

ଚର୍ମଣ୍ୟ—ବିଂ. ଚର୍ମଜ, ଯାହା ଚମରେ ତିଆରି ହୁଏ, ଚର୍ମନିର୍ମିତ । [ଅଛି ।

ଚର୍ମଣ୍ୱତ୍—ବିଂ. ଚର୍ମଯୁକ୍ତ, ଯାହାର ଚର୍ମ

ଚର୍ମଣ୍ୱତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚର୍ମନ୍ + ବତ୍ + ଈ) ନଦୀବିଶେଷ, ଏହାର ଆଧୁନିକ ନାମ ଚମ୍ବଲ, କଦଳୀ ଗଛ ।

ଚର୍ମତରଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବି. ଚର୍ମର ସଙ୍କୋଚ, ବଳିପଡ଼ିତ ଚର୍ମ,ଫାଳିତ ଚର୍ମର ବଳି ।

ଚର୍ମତଳ—ବିଂ. ଯାହାର ଶରୀରରେ ତଳ ଦେଖାଯାଏ ।

ଚର୍ମଦଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ପୁ) ଚର୍ମନିର୍ମିତ ଦଣ୍ଡ, କଶା, ଚାବୁକ ।

ଚର୍ମଦଳ—ବି. କ୍ଷୁଦ୍ର କୁଷ୍ଠବିଶେଷ, ଚର୍ମଦଳା ରୋଗ ।

ଚର୍ମଦୂଷିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କୋଟରୋଗ ଦଦ୍ରୁରୋଗ, ଦାଦୁ ।

ଚର୍ମଦ୍ରୁମ—ପୁଂ. ବି. ଭୂର୍ଜବୃକ୍ଷ ।

ଚର୍ମଧାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚର୍ମ+ଧୃ+କ. ଇନ୍) ଫଳକ ଧାରଣକାରୀ, ଯେ ଢାଲଧରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚର୍ମଧାରିଣୀ ।

ଚର୍ମନ୍—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚର + ମନ୍) ତ୍ୱକ୍, ଚମ, ଚମଡ଼ା, ଇନ୍ଦ୍ରିୟବିଶେଷ ।

ଚର୍ମନାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କଶା, ଚାବୁକ, ଚାବୁକ ।

ଚର୍ମନାସିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଚର୍ମବନ୍ଧ,ଚାବୁକ ।

ଚର୍ମପଟ—ବି. ଚର୍ମନିର୍ମିତ ପଟ ।

ଚର୍ମପଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚର୍ମନିର୍ମିତ ପଟ ।

ଚର୍ମପକ୍ଷ—ବି. (ଚର୍ମ + ପକ୍ଷ + ଆ) ବାଦୁଡ଼ି । [ବାଦୁଡ଼ି ।

ଚର୍ମପକ୍ଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚମଚକା,ଚେମିଣି,

ଚର୍ମପାଦୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(କ.ଧା) ଉପାନତ୍, ଜୋତା ।

ଚର୍ମପୀଡ଼କା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚର୍ମ + ପୀଡ଼ + ଇକ + ଆ) ଏକପ୍ରକାର ମସୂରିକା ବା

ବସନ୍ତରୋଗ, ମଲିମଲା,କୋଳଥିଆ ।
ଚର୍ମପୁଟ—ପୁଂ. ବି. ଚର୍ମନିର୍ମିତ ପାତ୍ର-ବିଶେଷ, କୁମ୍ଭୀ, ଚମଡ଼ାମୁଣି,ବ୍ୟାଗ ।
ଚର୍ମପୁଟକ—ପୁଂ. ବି. ଚମଡ଼ାର ଥଳି, ଚମଡ଼ାମୁଣି, ବ୍ୟାଗ ।
ଚର୍ମପ୍ରଭେଦିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚର୍ମ + ପ୍ର + ଭିଦ୍ + କ. ଅକ + ଆ) ମନୁଷ୍ୟର ଶରୀର ଫୋଡ଼ିବାର ଚକିସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।
ଚର୍ମପ୍ରସେବକ—ପୁଂ. ବି. (ଚର୍ମ + ପ୍ର + ସିବ + କ. ଅକ) ଭସ୍ତ୍ରା, ଜନ୍ତ୍ର, ଘାତ, ଭସ୍ତ୍ରି, ଚମଡ଼ାମୁଣି ।
ଚର୍ମପ୍ରସେବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଭସ୍ତ୍ରା, ଜନ୍ତ୍ର, ଘାତ,ଜିଆ ତାଇବାର ଚମଡ଼ାର ଯନ୍ତ୍ର ।
ଚର୍ମବନ୍ଧ—ପୁଂ. ବି. ଚର୍ମଦ୍ୱାରା ବନ୍ଧନ, ଗୃବୁକ ।
ଚର୍ମମଣ୍ଡଳ—ପୁଂ. ବି. ଦେଶବିଶେଷ ।
ଚର୍ମମୟ—ବିଂ. (ଚର୍ମ + ମୟ). ଚର୍ମନିର୍ମିତ (ପାଦାଦି), (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚର୍ମମୟୀ ।
ଚର୍ମମୁଣ୍ଡା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୃମୁଣ୍ଡା, ଦୁର୍ଗା ।
ଚର୍ମମୁଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତନ୍ତ୍ରଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ମୁଦ୍ରା ବିଶେଷ ।
ଚର୍ମମ୍ନ—ବିଂ. ଯେ ଚର୍ମମୟ କବଚ ଧାରଣ କରିବାର ଅଭ୍ୟାସ କରିଅଛି, ଯେ ଅଶ୍ୱାଦି ଆରୋହଣ କରିବାରେ ବିଶେଷ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ।
ଚର୍ମଯଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚର୍ମମୟ ଯଷ୍ଟି, ଅଶ୍ୱ-ତାଡ଼ନୀ, ଗୃବୁକ । [ବିଶେଷ ।
ଚର୍ମରଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (ବା.ଗ୍ର) ଦେଶ-
ଚର୍ମରଙ୍ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଆବର୍ତ୍ତକୀ ଲତା ।
ଚର୍ମସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସ୍ଥାବର ବିଷର ଅନ୍ତ-ର୍ଗତ ଏକପ୍ରକାର ଲତା, ଏହାର ଫଳରେ ବିଷ ଅଛି ।
ଚର୍ମରୁ—ପୁଂ. ବି. (ଚର୍ମ + ରୁ + କ.କ୍ୱିପ୍) ଚର୍ମକାର, ମୋଚି ।
ଚର୍ମରୋଗ—ବି. (କ.ଧା) ଚର୍ମକୁ ଆକ୍ର-ମଣ କରିବା ରୋଗ, କାଛୁକୁଣ୍ଡିଆ ଦାଦୁ ପ୍ରଭୃତି ।
ଚର୍ମବସନ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଗ୍ର)ମହାଦେବ ।
ଚର୍ମବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚର୍ମ + ବତ୍) ଚର୍ମଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚର୍ମବତୀ ।
ଚର୍ମବାସ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ବ୍ୟାଘ୍ର ଓ ମୃଗଚର୍ମ ପିନ୍ଧିଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।
ଚର୍ମବ୍ୟବସାୟୀ—ବି. (ତତ୍ପୁ) ଚମଡ଼ାର ଜୁତା ବିକ୍ରୟ ରୂପ କାର୍ଯ୍ୟ ।
ଚର୍ମବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ଭୁର୍ଜବୃକ୍ଷ ।
ଚର୍ମସମ୍ବୃତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ଗ୍ର) ଅଲେଇଚ ।
ଚର୍ମସାର—ପୁଂ. ବି. ରସ ।
ଚର୍ମସ୍ଥଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ପୁ) ଚମଡ଼ା ରଖିବାର ସ୍ଥାନ, (କ.ଧା) ଚମଡ଼ାର ମୁଣି, ବ୍ୟାଗ ।
ଚର୍ମହନ୍ତ୍ରୀ—ବି. (ଚର୍ମ + ହନ୍ + କ. ତୃ + ଈ) ହାଲମ ଦେଶ ।
ଚର୍ମାଖ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଚର୍ମ + ଆଖ୍ୟ) କ୍ଷୁଦ୍ର କୁଷ୍ଠରୋଗବିଶେଷ ।
ଚର୍ମାତ—ବି. ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ପ୍ରାଚୀନ-କାଳରେ ଅସ୍ତ୍ରଚିକିତ୍ସାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ ଯନ୍ତ୍ର-ବିଶେଷ ।
ଚର୍ମାନୁରଞ୍ଜକ—ବିଂ.(ଚର୍ମ + ଅନୁରଞ୍ଜକ) ତତ୍ପୁ: ଯେ ଚମଡ଼ାକୁ ରଙ୍ଗାଏ ବା କଷେ ।
ଚର୍ମାନୁରଞ୍ଜନ—ବି. (ଚର୍ମ + ଅନୁରଞ୍ଜନ) ତତ୍ପୁ; ଚମଡ଼ା କଷିବା ବା ରଙ୍ଗେ-ଇବା, (ବ.ଗ୍ର) ହିଙ୍ଗୁଳ । [ବିଶେଷ ।
ଚର୍ମାନ୍ତ—ପୁଂ.ବି. ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ଉପଯନ୍ତ୍ର-
ଚର୍ମାମୃତ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚର୍ମମଧ୍ୟସ୍ଥିତ ରସ ।
ଚର୍ମାର—ପୁଂ. ବି. (ଚର୍ମ + ରୁ + ଅ) ଚର୍ମକାର, ମୋଚି ।
ଚର୍ମାବକର୍ତ୍ତା—ପୁଂ. ବି. ଚର୍ମକାର,ମୋଚି,
ଚର୍ମାବକର୍ତ୍ତୀ—ପୁଂ.ବି.ଚର୍ମକାର,ମୋଚି ।
ଚର୍ମାସନ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ଚମଡ଼ାର ଆସନ, (ପୁଂ.ବି. ବ.ଗ୍ର); ଶିବ ।
ଚର୍ମି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚର୍ମଚଟକା, ବାଦୁଡ଼ି ।
ଚର୍ମିକ—ବିଂ. (ଚର୍ମ + ଇକ) ଯେ ଚର୍ମ-ମୟ ଫଳକ ବା ଢାଲ ଧରି ଯୁଦ୍ଧକରେ, ଢାଲଧାରୀ, ବି.(ଚର୍ମ + କ) ଭୁର୍ଜପତ୍ର ।
ଚର୍ମିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚର୍ମକ + ଆ) ଭୁର୍ଜପତ୍ର, ଚମଡ଼ାନିର୍ମିତ କାଗଜ ।
ଚର୍ମୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚର୍ମନ + ଇନ୍) ଚର୍ମ-ଯୁକ୍ତ, ଚର୍ମଧାରୀ, (ପୁଂ.ବି) ଭୁର୍ଜବୃକ୍ଷ, ଭୃଙ୍ଗରାଜ, ମୋଚି, ମହାଦେବ ।
ଚର୍ଯ୍ୟ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଚର + ମଂ.ଯ)କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଅନୁଷ୍ଠେୟ, କରଣୀୟ, ଆଚରଣୀୟ, (କ୍ଲୀ.ବି) ଅବଶ୍ୟକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।
ଚର୍ଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଚର + ଘ.ଯ + ଆ) ବୃତ୍ତି ବା ଧର୍ମ କାର୍ଯ୍ୟକରଣ, ଆଚରଣ, ସେବା, ଗମନ, ଭକ୍ଷଣ, ପାଳନ, ରକ୍ଷା, ଚରିତ୍ର, ଇର୍ଷାପଥସ୍ଥିତି,(ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ)ଆଚ-ରଣୀୟା, ବ୍ୟବହରଣୀୟା । [ବିଶେଷ ।
ଚର୍ଯ୍ୟାବତାର—ପୁଂ. ବି. ବୌଦ୍ଧଗ୍ରନ୍ଥ-
ଚର୍ବି—ଯା.ବି. ମେଦ, ବସା, ମୃତଜୀବର ବସା ତରଳା ଯାଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ଦ୍ରବ୍ୟ । [ମହାମନ୍ତ ।
ଚର୍ବିବତ—ଗ୍ରା.ବି.ଚର୍ବିରେ ଭରା ବତ,
ଚର୍ବିହେବା—ଗ୍ରା.ବି. ମେଦ ବୃଦ୍ଧି ହେବା, ମୋଟା ହେବା,(ଲ.ଅର୍ଥ)ଗର୍ବୀ ହେବା ।
ଚର୍ବଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚର୍ବ + ଘ.ଅନ) ଚେବାଇବା କର୍ମ, ଦନ୍ତଦ୍ୱାରା ପେଷଣ, ରସାସ୍ୱାଦନ ବ୍ୟାପାରବିଶେଷ, (ବିଂ) ଯେଉଁମାନେ ଚେବାନ୍ତି ।
ଚର୍ବଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚର୍ବଣ + ଆ) ରସ-ସ୍ୱାଦନ ବ୍ୟାପାର, ଚର୍ବଣ, ଚେବାଇବା
ଚର୍ବଣୀୟ—ବିଂ. (ଚର୍ବ + ମଂ.ଅନୀୟ) ଚେବାହେବାର ଯୋଗ୍ୟ ।
ଚର୍ବଟ—ପୁଂ.ବି.ତଳପ୍ରହାର, ଗୃପୁଡ଼ା ।
ଚର୍ବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଚର୍ବଣ,କରତଳପ୍ରହାର, (ପୁଂ.ବିଂ) କାମୁଡ଼ା(ଆଦି), ହିଂସ୍ର (ଜନ୍ତୁ), (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚର୍ବୀ ।
ଚର୍ଚ୍ଚିତ—ବିଂ. (ଚର୍ଚ୍ଚ + ମଂ.ତ) ଯାହାକୁ ଚର୍ବଣ କରାହୋଇଅଛି, ଭକ୍ଷିତ,ସ୍ୱାଦିତ, ଚେବାଇକରି ଖିଆଯିବା, (କ) ପାନ-ପିକ, ଚୁପ, ଗୋରୁଆଦିଙ୍କ ପାଗୁଳି, ଚର୍ବଣ ।
ଚର୍ଚ୍ଚିତଚର୍ବଣ—ବି. (ତତ୍ପୁ) ପାଗୁଳି, (ଲ.ଅର୍ଥ) କଥିତ ବସ୍ତୁର ପୁନଃକଥନ, କୃତକାର୍ଯ୍ୟର ପୁନଃକରଣ ।
ଚର୍ଚ୍ଚିତପାନ୍ନ(କ)—କ୍ଲୀ. ବି. ପାନବିଶେଷ, ପିକଦାନୀ ।

ଚର୍ବ୍ୟ—ବିଂ. (ଚର୍ବ + ର୍ମ.ଣ୍ୟ) ଚ୍ୱେଇବାଇ-ବାରଯୋଗ୍ୟ, ଚର୍ବଣୀୟ ।

ଚର୍ବ୍ୟଚୂଷ୍ୟଲେହ୍ୟପେୟ—ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ସବୁପ୍ରକାର ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ,ଯାହା ଚ୍ୱେଇବାଇ କରି, ଚ୍ୱେଷି କରି, ଚୁଟିକରି ଓ ପିଇକରି ଖିଆଯାଏ ।

ଚର୍ଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ରଥଚର୍ଷଣ ।

ଚର୍ଷଣି—ପୁଂ.ବି. (କୃଷ+ଅନ)ମନୁଷ୍ୟ, ଲୋକ, ବ୍ୟକ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଶୃଙ୍ଖଳୀ, କୁଳଟା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଚର୍ଷଣିପ୍ରା—ବିଂ.ଯେ ଧନ ଦେଇ ମନୁଷ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ ପ୍ରୀତଯୁକ୍ତ କରେ ।

ଚର୍ଷଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚର୍ଷଣି+ଈ)ମନୁଷ୍ୟ-ଜାତି, ମାନବଜାତି ।

ଚର୍ଷଣୀଧୃତ—ବିଂ. (ଚର୍ଷଣି+ଧୃ+କ. କ୍ତ) ଯେ ମନୁଷ୍ୟଜାତିକୁ ଧାରଣ ବା ରକ୍ଷାକରେ ।

ଚର୍ଷଣୀଧୃତ—ବିଂ. ପ୍ରଜାକର୍ତ୍ତିକ ଧୃତ, ପ୍ରଜାମାନେ ଯାହାକୁ ଧରିଅଛନ୍ତି ।

ଚର୍ଷଣୀସହ—ବିଂ.ଶତ୍ରୁଜାଣକ, ଯେ ଶତ୍ରୁ-ମାନଙ୍କୁ ଅଭିଭବ କରିପାରେ ।

ଚଳ—ବିଂ. (ଚଳ+ଅ) ଚଞ୍ଚଳ,ଅସ୍ଥିର, କମ୍ପଯୁକ୍ତ, ଜଙ୍ଗମ, ଜୀବିତ (ପ୍ରାଣୀ), ବ୍ୟବହୃତ,ଆଚରିତ, ହଲୁଅଥିବା, ପଳା-ୟିତ,(ବି) ଚାଞ୍ଚଲ୍ୟ, ଅସ୍ଥିରତା, କମ୍ପନ, ବାୟୁରୋଗ,ବିଷ୍ଣୁ, ଶିବ,ଛନ୍ଦୋଭେଦ, (ଅସ୍ଥିବିଜ୍ଞାନ) ଶରୀରର ଯେଉଁ ଅସ୍ଥି-ସ୍ଥିର ନୁହେ ଅର୍ଥାତ୍ ଇତସ୍ତତଃ ଚଳେ (ଯଥା—ଆଣ୍ଠୁ ଚକି),ପାରଦ,ଦୋଷ, ତ୍ରୁଟି, ଭୁଲ, ଭ୍ରାନ୍ତି, ଛଳ, କପଟ, ନୃତ୍ୟର ଚେଷ୍ଟାବିଶେଷ, ଯହିଁରେ ହାତଠାରି କାହାକୁ ପାଖକୁ ଆସିବାକୁ ଇସାରା ଦିଆଯାଏ,(ଗ୍ରା.ବିଂ)ସୁପରିଷ୍କୃତ, ସଚଳ, (ଗ୍ରା.ବି) ରାଗ, କ୍ରୋଧ, ବିରକ୍ତି, ଗୋଟିଏ ହାତରେ ପାଣିଆଦି ଯାହା ସମ୍ଭାଳିପାରେ,ଆସାରକ ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟତା ।

ଚଳକଣ୍ଠି—ପୁଂ.ବି.ପୃଥିବୀଠାରୁ ଗ୍ରହମାନ-ଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ଦୂରତ୍ୱ, ହାତୀ, (ଶ୍ରୀ)ଯେ ସର୍ବଦା କାନ ହଲାଉଥାଏ ।

ଚଳକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ହସ୍ତକୋଷ, ପାଣିକୁଡ଼ି ଗୋଟିଏ କରିତଳ ।

ଚଳକାଚଳ—ସ୍ତ୍ରୀ. ଅବ୍ୟ. ଏକଚଳ (ଜଳୀୟପ୍ରଦାର୍ଥ)ପରେ ଅନ୍ୟ ଏକଚଳ, ଅନେକ ପୋଷ, ପୋଷକୁ ପୋଷ ।

ଚଳକୁଡ଼ି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରଦେଶର କୋଚିନ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରବାହିତ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଚଳକୃତ—ବିଂ.ଯାହାର କାର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ଥିର ।

ଚଳକେତୁ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା)ଧୂମକେତୁ ବିଶେଷ ।

ଚଳଙ୍ଗସଙ୍ଗତପ୍ରିୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦେବୀ-ବିଶେଷ, କୁମାରୀ ।

ଚଳଚଞ୍ଚୁ—ପୁଂଓ ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଚକୋର ପକ୍ଷୀ ।

ଚଳଚିତ୍ତ—କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା) ଅସ୍ଥିରଚିତ୍ତ, (ପୁଂ.ବି.ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଅସ୍ଥିରଚିତ୍ତ, ଉଦ୍ୱିଗ୍ନ, ବ୍ୟାକୁଳ, ଚଞ୍ଚଳସ୍ୱଭାବ, ଯାହାର ମତର ସ୍ଥିର ନାହିଁ ।

ଚଳଚିତ୍ତତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଚିତ୍ତର ଅସ୍ଥିରତା ।

ଚଳଚିତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି.(କ.ଧା) ସିନେମା ବା ବାୟୋସ୍କୋପର ଛବି ।

ଚଳଚ୍ଛକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗତିଶକ୍ତି, ଚଳିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ, ଚାଲିବୁଲି ପାରିବାର କ୍ଷମତା ।

ଚଳଜାତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ପାଣିଛୁଆଁ ହିନ୍ଦୁଜାତି, ଯେଉଁ ଜାତୀୟ ଲୋକଙ୍କ ସ୍ପୃଷ୍ଟ ଜଳକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ଷତ୍ରିୟାଦି ଉଚ୍ଚ ଜାତୀୟ ହିନ୍ଦୁ-ମାନେ ପିଇପାରନ୍ତି ।

ଚଳଣ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ଚଳନ) ଚଳିବାର ରୀତି, ଆଚରଣ, ବ୍ୟବହାର, ସାମାଜିକ ଆଦାନପ୍ରଦାନ ବା ସମ୍ପର୍କ ।

ଚଳଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଏକପ୍ରକାର ନିକୃଷ୍ଟ ଲାଉଜାତୀୟ ଫଳ, ତରଭୁଜବିଶେଷ, ଏକପ୍ରକାର ଖଟାଫଳ, ଚଳତା, କାଛୁ, ଲେଙ୍ଗୁଟି ।

ଚଳଣି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ସଂ-ଚଳନ)ବ୍ୟବହାର, ଦେଶାଚାର, ଦେଶରେ ମୁଦ୍ରାରୂପେ ବ୍ୟବହାର, ଅଭ୍ୟାସ, ଆଚରଣ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ପ୍ରଚଳିତ ।

ଚଳତ୍ୱ—ବିଂ. (ଚଳ+କ.ଅତ୍ୱ) ଯେ ଚଳୁଅଛି, ଚଞ୍ଚଳ, ଅସ୍ଥିର, କମ୍ପମାନ, ଜଙ୍ଗମ, ପ୍ରଚଳିତ, ଚଳନ୍ତ, ଧାବମାନ, ସଚଳ, ବ୍ୟବହୃତ ।

ଚଳତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅସ୍ଥିରତା, (ଗ୍ରା.ବି) ଅମ୍ଳକଷାୟବିଶିଷ୍ଟ ଫଳ, ଓଉ ।

ଚଳପୃଷ୍ଠିମା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଚନ୍ଦ୍ରକମତ୍ସ୍ୟ, ଟଙ୍କା-ଗୁଣ୍ଡିମାଛ ।

ଚଳତି—ଗ୍ରା.ବିଂ. ପ୍ରଚଳିତ, ଚଳନ୍ତ, ବ୍ୟବହୃତ, ଗତିବିଶିଷ୍ଟ, (ବି) ସାମାଜିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ବିବାହ ଶବଦାହନ ଓ ଖାଦ୍ୟଭୋଜନାଦି ସମ୍ପର୍କ, ବ୍ୟବହାର, ପ୍ରଚଳନ ।

ଚଳଦଙ୍ଗ—ପୁଂଓ ସ୍ତ୍ରୀ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ମତ୍ସ୍ୟ-ବିଶେଷ, ଚେଙ୍ଗମାଛ ।

ଚଳଦଙ୍ଗକ—ପୁଂ ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ମତ୍ସ୍ୟ-ବିଶେଷ, ଚେଙ୍ଗମାଛ ।

ଚଳଦଳ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଅଶ୍ୱତ୍ଥବୃକ୍ଷ ।

ଚଳନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଚଳ+ଭା.ଅନ)କମ୍ପନ, ଗତି, ଭ୍ରମଣ, ଚାଲି, ଚାଲ୍, ଧାରଣ, ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଦୋହଲିବା. ହଲିବା,ଚାଲି-ବାର ରୀତି, ରୀତି,ଆଚାର, ବ୍ୟବହାର, ଆଭ୍ୟାସ, (ପୁଂ.ବି) ଚରଣ, ପଦ, ଗୋଡ଼, (ଗଣିତ ଜ୍ୟୋତିଷ) ଗ୍ରହାଦିର ସଞ୍ଚାର, ଏକରାଶିରୁ ଅନ୍ୟ ରାଶିକୁ ଗମନ, ଦେଶାଚାର, ହାତବନ୍ଧା ଦଉଡ଼ି, ଦିନ ଓ ରାତି ସମାନଥିବା ସମୟରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ-ପାତ ବା ବିଷୁବେତର ଗତି,(ଗ୍ରା. ବି) ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗେ ସାମାଜିକ ସମ୍ପର୍କ, ବିଂ. (କ.ଅନ) ଗତିଶୀଳ, କମ୍ପଯୁକ୍ତ, (ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ହରିଣ ।

ଚଳନକ—ପୁଂ.ବି.(ଚଳନ + କ)ଚଣ୍ଡାତକ ନର୍ତ୍ତକୀମାନେ ପିନ୍ଧିବା ଘଣ୍ଟେଇ, କାଞ୍ଚଳି ।

ଚଳନକଳନ—ବି.(ଭତତ୍ତ)ଜ୍ୟୋତିଷରେ ଯେଉଁ ଗଣନା ଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀର ଗତିର ତାରତମ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଦିନରାତି କଢ଼ିବା ଓ କମିବାର ହିସାବ କରାଯାଏ ।

ଚଳନକ୍ଷମ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଚଳନ+ କ୍ଷମ+

କ.ଅ) ଚାଲି ଚାଲିବାକୁ ସମର୍ଥ, ଚଳନ-ସକ୍ଷ ।

ଚଳନକ୍ଷମତା—ବି. (ଚଳତ୍) ଚାଲିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ, ଚଳଚ୍ଛକ୍ତି ।

ଚଳନଶୀଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୃନ୍ଦାବନାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଲୀଳାଭୂମି ।

ଚଳନଶୀଳ—ବିଂ.ଗତିବିଶିଷ୍ଟ, ଗତିଶୀଳ ।

ଚଳନସହ—ଗ୍ରା. ବିଂ. କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳିବାର ଉପଯୁକ୍ତ, ଯାହାଦ୍ୱାରା କାମ ଚଳି-ପାରେ, ସାଧାରଣରେ ପ୍ରଚଳିତ ।

ଚଳନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ (ଚଳନ+ଆ)ଚଳନର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, ଦୁଷ୍ଟା, ଅସଚ୍ଚରିତ୍ରା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଚଳନାର୍ହ—ବିଂ.ଯାହା ଚଳିବାରଯୋଗ୍ୟ, ଚଳନସହ ଦେଖ ।

ଚଳନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚଳନକ+ଆ) ରେଶମୀ ଝାଲର ।

ଚଳନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଚଳନ+ଈ) ପରିଧେୟ ବସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ଘାଗରା, ଗଳବନ୍ଧନୀ, ବାଣ୍ଡି ।

ଚଳନୀୟ—ବିଂ. (ଚଳନ+ମ.ଅନୀୟ) ଗମନୀୟ, ବ୍ୟବହାର ଯୋଗ୍ୟ, ପ୍ରଚ-ଳିତ, ଚଳିବାର ଯୋଗ୍ୟ, ଚଳୁଥିବା ।

ଚଳନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସ୍ମ-ଚଳନ୍ତ)ପ୍ରଚଳିତ, ଚଳୁଥିବା, ଗତିଶୀଳ, ଜଙ୍ଗମ, ଅଧୁନା ବ୍ୟବହୃତ, ଉପସ୍ଥିତ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଘଟୁ-ଥିବା, ଅଧୁନା ଲକ୍ଷିତ, ବ୍ୟବହାରରେ ଯାହାର ନେବା ଦେବା ହେଉଅଛି, ଅସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତି, (ଗ୍ରା.ବି) ଚଳନ୍ତମାଲ ଦେଖ ।

ଚଳନ୍ତପ୍ରତିମା—ଗ୍ରା. ବି. ବିଜେ ପ୍ରତିମା; ପ୍ରତିନିଧିରୂପେ ସ୍ଥାପିତ ଦେବମୂର୍ତ୍ତି ।

ଚଳନ୍ତମାଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଚଳନ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି, ଅସ୍ଥାବର ଧନ, ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଯାଇପାରେ ।

ଚଳନ୍ତମୁଦ୍ରା—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରଚଳିତ ମୁଦ୍ରା, ଯେଉଁ ମୁଦ୍ରା ଧନାଦିର ବିନିମୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ, ଘଷିଗ୍ରହୋଇ ନଥିବା ମୁଦ୍ରା ।

ଚଳପକ୍ଷ—ଗ୍ରା. ବି. ସଚଳଅବସ୍ଥା, ଉତ୍ତମ ସାଂସାରିକ ଅବସ୍ଥା, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଅଟକି ନ ଯାଇ ଚଳିଯିବା ଅବସ୍ଥା ।

ଚଳପଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଚଳପକ୍ଷ ଦେଖ ।

ଚଳପତ୍ର—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ)ଅଶ୍ୱତ୍ଥବୃକ୍ଷ ।

ଚଳପାଣି—ଯୁଗ୍ମଫଳଭଏରା ଲୁନଖୋର ଜଳରେ ପ୍ରବାହିତ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଚଳପ୍ରଚଳ—ଗ୍ରା.ବି. ଗମନାଗମନ, ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସଂଶ୍ରବ, ଗତିବିଧି, (ବିଂ) ଜଳ୍ପ ଶବ୍ଦ ମାତ୍ରାରୁ ସାମାନ୍ୟ ମାତ୍ରାରେ କମ୍‌ବେଶି, ଯାତାୟାତ, ପରସ୍ପରମଧ୍ୟରେ ସଂଶ୍ରବଯୁକ୍ତ ।

ଚଳବଳ—ଗ୍ରା.ବି. ଚଳପ୍ରଚଳ ଦେଖ

ଚଳମାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ବିରକ୍ତି ବୋଧ-ହେବା,କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦୁରାଗ୍ରହ ବା ଆଳସ ବା ବ୍ୟାପାର ହୀନତା ଯୋଗୁଁ ବିରକ୍ତି ବୋଧହେବା, ଚଟାଲଗିବା ।

ଚଳମୁକୁଟିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ମସ୍ତକଚାଳନ-ହେତୁରୁ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ମୁକୁଟ ଇତ-ସ୍ତତଃ ସଞ୍ଚାଳିତ ହେଉଥାଏ ।

ଚଳସଂଜ୍ଞାନ୍ତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗଣ୍ୟଂଶରେ ରବି ପ୍ରଭୃତି ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ପ୍ରଭାସଞ୍ଚାର ।

ଚଳସି—ଗ୍ରା. କ୍ରି; (ପ୍ରା-ପଦ୍ୟ) (ତୁମ୍ଭେ) ଯାଅ, ଚାଲ ।

ଚଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚଳ+ଆ) ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ବିଶେଷ, ବିଦ୍ୟୁତ୍, ଛନ୍ଦୋ-ବିଶେଷ, (ବିଂ) ଚଳର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ,ଚଞ୍ଚଳା, ଅସ୍ଥିର, (ଗ୍ରା. ବି) ବିଚଳିତହେବା, ଟପଣା, ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ହିସାବ,ପ୍ରେରିତ ଟଙ୍କା ବା ଜିନିସର ଚାଲାଣ, ଚାଲଣ, ଚଳ, ପୋଷ ।

ଚଳା—ଗ୍ରା. ବି. ଚାଲୁଣୀଦ୍ୱାରା ଚାଲିବା କର୍ମ, ଚାଲିବା, ଥଳ, ନଦୀର ପାଣି କମିଯିବାଯୋଗୁଁ ଲୋକେ ନଈରେ ପଶି ନଈ ପାରହେବା ଅବସ୍ଥା,ଚାଲୁଣୀ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଯେଉଁ ପଥରେ କେବଳ ପାଦରେ ଚାଲିଯିବାକୁ ହୁଏ, ନଦୀର ଯେଉଁ ଅଂଶରେ ମନୁଷ୍ୟ ପଶି ଚାଲିଯାଇ ପାରେ, (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜା. ବି) ଘୋଳଦହି, ଚହ୍ଲା ।

ଚଳାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚାଲିତ କରିବା, ଚାଲିବା, ଗତିକରାଇବା, ଅନ୍ୟଲୋକକୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଇବା, କାମଅଜାମ କରିବା, କାମ ଭୁଲାଇବା, ନେତାରୂପେ ପରି-ଚାଳନ କରିବା, ବିରକ୍ତ କରିବା,ଦକ୍-କରିବା, ଭଗାଇବା, କୌଣସି ନୂତନ ନିୟମ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିବା, କୌଣସି ଜଡ଼ତ୍ୟକ୍ତ ବା ନବାଗତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସମାଜଭୁକ୍ତ କରିବା, ଅପ୍ରଚଳିତ ବସ୍ତୁକୁ ଲୋକସାଧାରଣରେ ପ୍ରଚଳିତ କରାଇବା, ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ପଠାଯିବାର ଉପାୟ କରିବା, କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ ବା ଔଷଧା-ଦିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ନିଜକୁ ଅଭ୍ୟସ୍ତ କରିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଭାବଆଦି ପୂରଣ କରିବା ।

ଚଳାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚାଲିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପାଦ-ଚାରଣଦ୍ୱାରା ଗତିକରିବାର ଉପାୟ କରିବା, ଚାଲୁଣୀଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବସ୍ତୁରୁ ସୂକ୍ଷ୍ମାଂଶ ବାହାର କରିବା, ପ୍ରଚାରିତ କରିବା, ଜାରିକରିବା,ଅଙ୍ଗରେ ଅସ୍ତ୍ରାଦି ପ୍ରୟୋଗ କରିବା,ତନଖିବା,ଯୁପଶ୍ଚାଳିତ କରିବା, ଚାଲିଯିବା, ଗମନ କରିବା, କୌଣସି ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କରିବା, ମୃତ-ହେବା, ପରଲୋକ ଗମନ କରିବା ।

ଚଳାକ୍—ଯା. ବିଂ.(ସ-ଚାଳକ) ବୁଦ୍ଧିଶାଳୀ, ଚତୁର, ଧୂର୍ତ୍ତ, ଚାଲାକ୍ ।

ଚଳାକ୍‌ଚତୁର—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚତୁର, ଧୂର୍ତ୍ତ ଓ ଚତୁର ।

ଚଳାକି—ଗ୍ରା. ବି. ପାଦରେ ଚାଲିବା, ପଦବ୍ରଜ, ପାଦଚାରଣ, (ଯା.ବି) ତୀକ୍ଷ୍ଣ-ବୁଦ୍ଧି, ଚତୁରତା, ଫନ୍ଦ, ଧୂର୍ତ୍ତତା, (ଗ୍ରା.ବିଂ)ଯେଉଁବାଟରେ ଗାଡ଼ିଘୋଡ଼ାର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ନ ଥାରେ କେବଳ ଗୋଡ଼ରେ ଚାଲିବାକୁ ହୁଏ ।

ଚଳାକିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚଳାକ ଦେଖ ।

ଚଳାଚଳ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚଳ+ଚଳ) ଚାଲିତ, ଲୋଲ, ସର୍ବଦା ଗତିବିଶିଷ୍ଟ, ଇତସ୍ତତଃ ଗତିଶୀଳ, ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ,

(ଚଳ+ଅଚଳ) ପ୍ରଚଳିତ ଓ ଅଚଳିତ, ବ୍ୟବହୃତ ଓ ଅବ୍ୟବହୃତ, ଚଳନ୍ତ ଓ ଅଚଳନ୍ତ (ପଦାର୍ଥ) ଅସ୍ଥି-ବିଜ୍ଞାନ; ଆଂଶିକ ଚଳୁଥିବା ପୁଣି ଅଚଳ ହେବା (ଅସ୍ଥି ସନ୍ଧି), (ବି) କାକ, ବାକ୍ୟ, (ଗ୍ରା.ବି) ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସାମାଜିକ ଘନିଷ୍ଠତା ବା ସଂଶ୍ରବ, ଚଳାଚଳି, କାର୍ଯ୍ୟ-ଚଳନ୍ତି, ଗମନାଗମନ, ଚଳପ୍ରଚଳ, ସାଂସାରିକ ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟ,(ଗ୍ରା.ବିଂ)ଚଳପ୍ରଚଳ ଦେଖ ।

ଚଳାଚଳି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚଳନ) ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସଂଶ୍ରବ, କାର୍ଯ୍ୟଗୁଳନ, ଶ୍ୱସନ ସମ୍ପାଦନ, ସାମାଜିକ ସଂଶ୍ରବ, ଯାତାୟାତ ।

ଚଳାଚଳି—ଗ୍ରା. ବି. ପାଦଦ୍ୱାରା ଗମନ, ପାଦରେ ଯିବା, ଗୁଳୁଣୀରେ ଗୁଣିବା ।

ଚଳାଣ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଚାଳକ) ଯେ ରାଜାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାନ୍ତି, (ଗ୍ରା. ବି) ଚାଲଣ ଦେଖ ।

ଚଳଣ--ଗ୍ରା.ବି. ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟାଦିର ପ୍ରେରଣ, ରପ୍ତାନି, ଧନାଦିର ପ୍ରେରଣ, ପୋଲିସ-ଦ୍ୱାରା ଧୃତଅପରାଧୀଙ୍କୁ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ନିକଟକୁ ବିଚାରାର୍ଥପ୍ରେରଣ କରିବା, ପ୍ରେରିତ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟସଙ୍ଗେ ପଠାଯିବା ତାଲିକା, ରାଜକୋଷରେ ଟଙ୍କାଦାଖଲ କରିବାର ଚୁମ୍ବକ ବିବରଣ ପତ୍ର,ଚାଲା ।

ଚଳଣକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅପରାଧୀଙ୍କୁ ଗିରଫ୍‌ଦାର କରି ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ କରିବା, ଧନାଦି ପ୍ରେରଣ କରିବା, ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ରପ୍ତାନି କରିବା, କୁଲିମାନଙ୍କୁ ଦୂରଦେଶକୁ ପଠାଇବା ।

ଚଳଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଟଙ୍କା ବା ଜିନିସ ପଠାଇବା, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ପଠାଯାଉଥିବା (ଦ୍ରବ୍ୟ),ରପ୍ତାନିର ଉପଯୋଗୀ,ଚାଲାଣ ପ୍ରେରିତ (ଅପରାଧୀ) । [ଅଗ୍ରବାତ ।

ଚଳାତଙ୍କ—ପୁଂ.ବି. ବାତରୋଗବିଶେଷ,

ଚଳାପାଙ୍କ—ବି. (କ.ଧା) ଚଞ୍ଚଳ ଚକ୍ଷୁ-କୋଣ, ଇତସ୍ତତଃ ସଂଚାଳିତ ଚକ୍ଷୁର କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟି, (ବିଂ-ବ.ଗ୍ରା) ଚଞ୍ଚଳ, ଅପାଙ୍ଗଯୁକ୍ତ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଚଳାବଇ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. କ୍ରି. ଚଳାଏ ।

ଚଳାବୁଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଯିବାଆସିବା,ଗମନା-ଗମନ, ପାଦଚାରଣ, (ବିଂ) ଇତସ୍ତତଃ ଭ୍ରମଣ କରୁଥିବା ।

ଚଳି—ପୁଂ. ବିଂ. ରାଜମାଷ, ବରବଟି, ଉତ୍ତରୀୟ ବସ୍ତ୍ର ।

ଚଳିଉଠିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ହଠାତ୍ ରାଗିଯିବା, ରାଗାନ୍ୱିତହେବା । [ହେବା ।

ଚଳିଗୁଳିଯିବା—ଗ୍ରା.ବି.(କାର୍ଯ୍ୟ) ସମାଧା-

ଚଳିତ—ବିଂ. (ଚଳ+କ.ତ) କମ୍ପିତ, ଅସ୍ଥିର; ନିଯୁକ୍ତ, ଗତ, ପ୍ରାପ୍ତ, ଜ୍ଞାତ ।

ଚଳିତବ୍ୟ—ବିଂ. (ଚଳ+ତବ୍ୟ) ଗନ୍ତବ୍ୟ, ପ୍ରଚଳିତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଚଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ଯିବା, ଗମନକରିବା,ନିବାହିତହେବା,ଚଳିବା, ପ୍ରଚଳିତହେବା, ସମାଜରେ ଚଳନ-ଭୋଜନାଦି କରିବାକୁ ଅନୁମତି ପାଇବା, ସଙ୍ଗତହେବା, ବହିବା, ଜମାଗତ ଘଟିବା ବା ହେବା, ମରିବା,ମହାଯାତ୍ରା କରିବା, ଘଟିକା ଯନ୍ତ୍ରାଦି ଠିକ୍‌ମତେ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା, ସଂସାରରେ ସୁଖରେ ଜୀବନଯାପନ କରିବା ଶରୀରରେ ସହ୍ୟ-ହେବା, ଦେହରେ ଯିବା, ଚଢ଼ିବା, ରାଗିବା, ସମାଜରେ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବ-ହୃତହେବା, ପ୍ରଗୁଣିତହେବା,ଅଭିପ୍ରେତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତହେବା, କୌଣସି ଗ୍ରହ ଏକରାଶିର ସୀମାଟପି ଅନ୍ୟରାଶିକୁ ଯିବା, ଆରମ୍ଭହେବା,ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତହେବା,ପରଷା-ଯିବା, ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଖାଇବା ପାତ୍ରରେ ପରଷାଯିବା, ସମାଜରେ ଖାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା, ବାସ କରିବା ।

ଚଳିମରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତି ହେତୁରୁ ବିଷମ ମାନସିକ କଷ୍ଟ ବୋଧ-କରିବା ।

ଚଳିଷ୍ଣୁ—ବିଂ. (ଚଳ+ଇଷ୍ଣୁ) ଗମନଶୀଳ, ଗମନୋଦ୍ୟତ ।

ଚଳିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି-ପ୍ରତି ବିରକ୍ତହୋଇ ଗାଳିଦେବା ବା ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିବା ।

ଚଳୁ—ପୁଂ. ବି. (ଚଳ+ଉ) ଗଣ୍ଡୂଷ, ଗଣ୍ଡୂଷରେ ଧରିବା ଜଳ, ଭୋଜନା-ଦ୍ୟରେ ଓ ଭୋଜନାନ୍ତରେ ବ୍ରାହ୍ମଣା-ଦିଙ୍କର କରିବା ଆଚମନ, (ଗ୍ରା. ବି) (ଲ.ଅର୍ଥ) ଭୋଜନ ।

ଚଳୁଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ରୋଗାନ୍ୱିତ, କୋପନସ୍ୱଭାବ, ଚିଡ଼ିଲ ।

ଚଳୁକ—ପୁଂ. ବି. (ଚଳ+ଉକ) ପ୍ରସ୍ତୁତ, ମେଲ୍‌ହାତ ପାପୁଲି, ପୋଷ, କ୍ଷୁଦ୍ର-ଖଣ୍ଡ ।

ଚଳୁକରିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ଏକାଥରକେ ଭୋଜନ କରିଦେବା, ଖାଇଦେବା, ଆତ୍ମସାତ୍ କରିବା ।

ଚଳୁକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗଣ୍ଡୂଷ ପରିମିତ ଜଳ ପାନକରିବା; ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କର ଖାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଓ ପରେ ଚଳୁବିଧି ପାଳନ କରିବା,(ଲ.ଅର୍ଥ) ଭୋଜନ କରିବା, ଆତ୍ମସାତ୍ କରିବା,ଭୋଜନରେ ବସିବା ।

ଚଳୁଧରିବା—ଖ୍ରା. କ୍ରି. ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଭୋଜନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଚଳୁ କରିବାକୁ ଗଣ୍ଡୂଷ ପରିମିତ ଜଳ ହାତରେ ଧରିବା, (ପ୍ରା. ଲ.ଅର୍ଥ) ଭୋଜନ ଆରମ୍ଭ କରିବା ।

ଚଳୁଲାଗିବା—ଗ୍ରା. ବି. ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ପଂକ୍ତିଭୋଜନ ସମୟରେ ଭୋଜନ ପୂର୍ବରୁ ଆଚମନ ବା ଚଳୁବିଧି ପାଳନ କରିବା, ଆଚମନବିଧିର ପାଳନ ।

ଚଳେନ୍ଦ୍ରିୟ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା)ଚଞ୍ଚଳମନଃ, ଅସ୍ଥିରଚିତ୍ତ, ଅଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚଳେନ୍ଦ୍ରିୟା ।

ଚଳେଷୁ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ମନ୍ଦଧାନୁଷ, ଯାହାର ବାଣ ଲକ୍ଷ୍ୟଭେଦ ନ କରେ ।

ଚଳୋନ୍ନ—ଗ୍ରା.ବି.ଭାଗଲପୁରର ଗୋଟିଏ ନଦୀ । [ତରଙ୍ଗ ।

ଚଳୋର୍ମି—ବି. (କ.ଧା) ନର୍ତ୍ତନଶୀଳ

ଚହ୍ଲା—ଗ୍ରା. ବି. ଘୋଳଦହି । [ପୋକ ।

ଚହ୍ଲାପୋକ—ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଚହ୍ଲଡ଼ୁଣୀ

ଚବ୍‌ଚବ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅଳ୍ପପାଣିରେ ବା କାଦୁଅରେ ଚାଲି-

ବାର ବା ହାତପାପୁଲି ବାଡ଼େଇବାର ଶବ୍ଦ ।

ଚବକା—ଗ୍ରା. ବି. ଅତିକ୍ଷୁଦ୍ର ଅଗଭୀର ଜଳାଶୟ ।

ଚବର୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ୨ୟବର୍ଗ, 'ଚ, ଛ, ଜ, ଝ, ଞ' ଏହି ପଞ୍ଚ ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣ ।

ଚବର୍ଗୀୟ—ବିଂ. ଚବର୍ଗ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଚବଳ—ବି. ଗୁଇଁକାଠ ଦେଖ ।

ଚବଲି—ପୁଂ. ବି. ରାଜମାଷ ।

ଚବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. କାଇଁଶ ।

ଚବି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଚବ୍ୟ, ଚଇଁ, ଗୁଇଁକାଠ ।

ଚବିକ୍ଷ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚବକା, ଗୁଇଁକାଠ ।

ଚବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଗୁଇଁ-କାଠ । [ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଚବିଲ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଛଉଳି, ଚଗଲ, ଚପଳ

ଚବିଶାକୁଟା—ଗ୍ରା.ବି. ୨୪ ଗୌଣି ଧାନ କୁଟାଦେଲେ ଚହିଁରୁ ୧୦ ଗୌଣି ଗୁଡ଼ିଲ ପାଇବା ରୀତି ।

ଚବିଶି—ଗ୍ରା. ବି. ୨୦ରୁ ୪ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା, ଚବିଶସଂଖ୍ୟା, (ବିଂ) ୨୪ ସଂଖ୍ୟକ, ୨୪ର ପୂରକ । [ଗ୍ରହ ।

ଚବିଶିଘଣ୍ଟା—ଗ୍ରା.ବି. ଦିନରାତି, ଅହୋ-

ଚବିଶିଦିସ୍ତିଆମାଣ—ଗ୍ରା.ବି. ଉତ୍କଳଦେଶ ପ୍ରଚଳିତ ଭୂମି ପରିମାଣବିଶେଷ, ଏକ ଏକର ।

ଚବିଶିଦସ୍ତି ପଦକା—ଗ୍ରା. ବି. ଉତ୍କଳର ଭୂମି ମପିବାର ନଳବିଶେଷ, ଫୁଟ୍‌ରେ ୮ ଇଞ୍ଚ ୧ଘର ପରିମାଣ ଲମ୍ବା ।

ଚବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚବକା ଦେଖ ।

ଚବେଣା—ଗ୍ରା. ବି, ଗୁଡ଼ିଲ ମୁଗ କୁଟ ଓ ଚଣାଆଦି ଶସ୍ୟ ଭଜା ହୋଇ ଗ୍ରେବା-ଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଖାଦ୍ୟ ।

ଚବ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚବକା, ଗୁଇଁକାଠ, କଷାଗଛ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଗ୍ରେବାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଚବ୍ୟକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚବକା, ଗୁଇଁକାଠ ।

ଚବ୍ୟକାଷ୍ଠ—ବି. ଗୁଇଁ କାଠ ।

ଚବ୍ୟଜା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଗଜପିପ୍ପଳୀ,ଗଜପିପ୍ପଳା ।

ଚବ୍ୟଫଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗଜପିପ୍ପଳୀ ।

ଚବ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚବ୍ୟ+ଆ) ଚବକା, ଗୁଇଁକାଠ, ବଚ, କାପାସୀ ।

ଚବ୍ବା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବିଂ. ହଂସ, କାମୁଡ଼ା ।

ଚଶମ—ଯା. ବି. ଚକ୍ଷୁ, କୂପ, ଇସ୍ତ ।

ଚଶମଖୋର—ଯା.ବିଂ.ଯେ କିଛି ଦେଖି-ପାରେନାହିଁ,ଯାହାର ଚକ୍ଷୁରେ ଲଜ୍ଜା-ନାହିଁ, ବେମୋହମତିଆ ।

ଚଶମଖୋସ୍ତି—ଯା.ବି.କିଛି ନ ଦେଖିବା, ଅକୃତଜ୍ଞତା । [ଇସ୍ତ ।

ଚଶମା—ଯା. ବି. ପ୍ରଚକ୍ଷୁ, ନୟନାବରଣ,

ଚଷକ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି.(ଚଷ+ଣି.ଅକ) . ମଦ୍ୟପାନ ପାତ୍ର, (ମ.ଅ) ମଧୁ, ମଦ୍ୟ-ବିଶେଷ, ସୁରା ।

ଚଷଡ଼—ଗ୍ରା.ବି.ମୂର୍ଖ ଓ ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ ଚଷାଭୁଷା ଲୋକ ।

ଚଷତ—ପୁଂ. ବି. (ଚଷ+ଅତ) ଭକ୍ଷଣ, ବଧ, କ୍ଷୟ ।

ଚଷା- ଗ୍ରା. ବି. ଚଷିବା, କର୍ଷଣ, ଯେ ଗୃଷକରେ, କୃଷକ ଜାତିବିଶେଷ,(ବିଂ) କୃଷ୍ଟ, ଯାହା ଚଷା ହୋଇଅଛି, (ଲ. ଅର୍ଥ)ଇତର ଜନ,ଅସଭ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଚଷାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚଷିବାକ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ,ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଗୃଷ କରାଇବା ।

ଚଷାଚଷି—ଗ୍ରା.ବି.କୃଷିକର୍ମ, ଭୂମିକର୍ଷଣ ।

ଚଷାଟିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚଷାଣ୍ଡିଆ, ଚଷା-ପରି ନିର୍ବୋଧ, ଅଖଡ଼ାଆ, ଅଭଦ୍ର, ମଫସଲିଆ, ଓଲୁ ।

ଚଷାପକ୍ଷୀ—ଗ୍ରା.ବି. ଭରଦ୍ୱାଜ, ଭରତିଆ ପକ୍ଷୀ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଗୃହକ ପକ୍ଷୀ, ଚଷାପୁଅ ଚଡ଼େଇ ।

ଚଷାପୁଅ—ଗ୍ରା. ବି. ଚଷାପକ୍ଷୀ ଦେଖ, ଚଷାଘରର ସନ୍ତାନ, କୃଷକପୁତ୍ର ।

ଚଷାଭାଗ—ଗ୍ରା.ବି. ଜମିଦାରଠାରୁ ପ୍ରଜା ଭାଗରେ ନେଇ ଗୃଷ କରିଥିବା କ୍ଷେତ୍ରର ଉତ୍ପନ୍ନରୁ ଜମିଦାରଙ୍କ ପ୍ରାପ୍ୟ ଅଧକ ଗଲାପରେ ପ୍ରଜାର ପାରିଶ୍ରମିକ ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରାପ୍ୟ ଅପର ଅର୍ଦ୍ଧ ।

ଚଷାଳ—ପୁଂ. ବି. (ଚଷ+ମ.ଆଳ) ଯଜ୍ଞୀୟ ପଶୁବନ୍ଧନାର୍ଥ କାଷ୍ଠ, ଯୂପାଗ୍ର-ସ୍ଥିତ କାଷ୍ଠ ବା ଲୌହ ନିର୍ମିତ ବଳୟ, ମଧୁଚକ୍ର, ମହୁଫେଣା ।

ଚଷିତ—ବିଂ. ଭକ୍ଷିତ, ହତ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) କୃଷ୍ଟ, ଯାହା ଗୃଷ କରାହୋଇଅଛି ।

ଚଷିବ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭୂମିକର୍ଷଣକରିବା ।

ଚଷ୍ଟିପେକ—ଗ୍ରା.ବି.ଏକପ୍ରକାର ପୋକ, ଏହା ହାତରେ ନାଭିରେ ଓ ଲିଙ୍ଗରେ ହୁଅନ୍ତି । [ଗ୍ରେପା ।

ଚକ୍ଷୁ—ଗ୍ରା ବି. (ଚକ୍ଷ-ଉଷ)ଚକ୍ଷୁ, ଧାତର

ଚକ୍ଷୁଲୁଟା—ଗ୍ରା.ବି.(ଲ.ଅର୍ଥ)ଚକ୍ଷୁଲୁଟିବା-ପରି ନିଷ୍ଫଳ ବା ବୃଥା ପରିଶ୍ରମ, ପଣ୍ଡ-ପରିଶ୍ରମ,ନିଷ୍ଫଳ ଆଲୋଚନା,ବହାରମ୍ଭ ଲଗୁଡ଼ିଆ ।

ଚକ୍ଷୁଲୁଟିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଲ.ଅର୍ଥ) ବୃଥାପରି-ଶ୍ରମ କରିବା, ଅପ୍ରୟୋଜନୀୟ ବିଷୟର ଆଲୋଚନା କରିବା, ନିଷ୍ଫଳ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବା ।

ଚକ୍ଷୁନ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି.ଜଣେ କ୍ଷତ୍ରପତି ରାଜା ।

ଚସମା—ଯା. ବି. କାଚ ଆଦିରେ ନିର୍ମିତ ଚକ୍ଷୁର ଆବରଣ, ପ୍ରଚକ୍ଷୁ ।

ଚହଁଫଳା—ଗ୍ରା.ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.ଚଗଲିଆ, ଚଳଚିତ୍ତ, ଚଳପ୍ରକୃତିକ (ବ୍ୟକ୍ତି), (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚହଁଫଳୀ ।

ଚହଁଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଚମକ ଦେଖ ।

ଚହକଚକ୍ରଣ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚକ୍ରଚକ୍ୟଯୁକ୍ତ, ବେଶଭୂଷାରେ ସୁସଜ୍ଜିତ, ବିଳାସପ୍ରିୟ ।

ଚହକମହକ—ଗ୍ରା. ବି. ଚକ୍ରଚକ୍ୟ ।

ଚହକା—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ.ଚମକା ଦେଖ ।

ଚହଚହ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଲୋକଗହଳ ବା ଗୋଳମାଳର ଅବ୍ୟକ୍ତ ଶବ୍ଦ, ଗହଗହ, ଚକ୍ରଚକ୍ୟ, ଅତ୍ୟନ୍ତ, ଚହଚହ ।

ଚହଚହମହ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଆଡ଼ମ୍ବରପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଚହଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଚକ୍ରଚକ୍ୟ, ଶୋଭା, କାନ୍ତି, ଆଡ଼ମ୍ବର, ପ୍ରକାଶ, ପ୍ରଚୁର, ପ୍ରକଟନ, (ବିଂ) ପ୍ରକାଶିତ, ପ୍ରଚୁରିତ, ଚକଚକିଆ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।

ଚହଟଚମ୍ପା—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.ଫୁଟିଥିବା ଚମ୍ପା-

ଫୁଲପରି ସୁନ୍ଦରୀ ଓ ଗୋରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଚହଟଚିକଣ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସର୍ବଗୁଣରେ ସୁନ୍ଦର, ଶୋଭାମୟ, ବାହ୍ୟାଡ଼ମ୍ବରପୂର୍ଣ୍ଣ, (ଗ୍ରା.ବି) କୃତ୍ରିମ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରସାଧନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ଆଡ଼ମ୍ବର ।

ଚହଟନାଗର—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ସୁବେଶ ସଜ୍ଜିତ ରସିକ ନାଗର, ଛଇଲ ।

ଚହଟା—ଗ୍ରା.ବି.ବିସ୍ତୃତ ସମତଳ ଭୂଖଣ୍ଡ, ବିଷଆଦି ମନୁଷ୍ୟର ମଗଜରେ ବା ଶରୀର ଯାକ ବ୍ୟାପିଯିବା, ଗୃହପାଖେ ଜଙ୍ଗଲଥିବା ବିସ୍ତୃତ ଭୂଖଣ୍ଡ, (ବିଂ) ଚପଳ ସ୍ୱଭାବ, ଚପଳମତି ।

ଚହଟାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆମୋଦରେ ଦିଗଦିଗନ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣକରିବା, ପ୍ରକାଶିତ କରାଇବା, ପ୍ରଚାରିତ କରିବା, ଶୋଭିତ କରାଇବା । [ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚହଟିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଶୋଭାମୟ, ଜାନ୍ତ-

ଚହଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସୁଗନ୍ଧ) ପ୍ରକାଶିତ ହେବା, ମହକିବା, (ବିଷ) ମନୁଷ୍ୟ ଦେହରେ ବ୍ୟାପିବା, ବିଦ୍ୟୁତାଦି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ରୂପେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବା, (ଦିଗଦିଗନ୍ତ) ସୁବାସରେ ପୂର୍ଣ୍ଣହେବା,ପ୍ରକାଶିତହେବା, (ମାଛଆଦି) ଉପରକୁ ଉଠିବା ।

ଚହଟିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦଣ୍ଡେଇ ମାଛ-ପରି ଉପରକୁ ଉଠି ଫରଫର ହେବା, ପ୍ରକାଶିତହେବା ।

ଚହଟାଇବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)କ୍ରି. ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାଇବା ।

ଚହଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଆନ୍ଦୋଳନ, ଗୋଳ-ମାଳ, ବହୁଲୋକଙ୍କ ମୁଖରବ, ହୁଲର, ଗହଳି, ଭିଡ଼, ପ୍ରକାଶ ।

ଚହଲ୍ଲ—ଗ୍ରା.ବି.ସ୍ପନ୍ଦନ, କମ୍ପନ,କାଦୁଅ, ପଙ୍କ, (ବିଂ) କର୍ଦ୍ଦମମୟ, ପଙ୍କିଳ ।

ଚହଲା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚହଲିଆ ଦେଖ ।

ଚହଲ୍ଲି—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ—ଚିକଲ)ଛୋଟଲିଆ କୂପପରି ସ୍ଥାନ ଖାତ, ଚୁଆ, ମଲ୍ଲ, ମଲ୍ଲା,ପଙ୍କ,(ବିଂ)କର୍ଦ୍ଦମମୟ, ପଙ୍କୁଆ ।

ଚହଲାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚହଲିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିବା, ହଲାଇବା । [ପା.(କଣ୍ଟକ)ମୁଣ୍ଡ ।

ଚହଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଚହଲ, ଗୋଳମାଳ,

ଚହଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଚଲ) ଅସ୍ଥିର, ଚଞ୍ଚଳ, ଯେ ହଲ୍ଲା କରେ ।

ଚହଲିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଚଲ)ହଲିବା, ହଲଚଲହେବା, ଚଳିବା, ଗତିଯୁକ୍ତ ହେବା, ଅସ୍ଥିରହେବା, କମ୍ପିବା ।

ଚହାଁଚହିଁ—ଗ୍ରା.ବି. ଗୃହାଁଗୃହିଁ, ଦେଖା-ଦେଖି ।

ଚହ୍ଲା—ଗ୍ରା. ବି. ଘୋଳଦହି, ବନ୍ଦ ।

ଚୃ—(ସଂ-ଇଚ୍ଛା)ଚୃହା, ବାଞ୍ଛା, ଗୃହାଗଛ ଓ ପତ୍ର, ଗୃହାପତ୍ର ପଡ଼ି ତିଆରି ହୋଇ-ଥିବା ପ ମୟ ।

ଚୃଅଲତା—ଗ୍ରାବି.ମେଳେଣ୍ଡର,ମାଳେଣ୍ଡା, ଉସମାନ, ଏହା ଆଲକାତରାରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ ।

ଚୃଆଁଘ—ଗ୍ରା.ବି.ଏକପ୍ରକାର ଘାସ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ସତେଜ (ବୃକ୍ଷାଦି), ଦୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ।

ଚୃଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋଲମରିଚ ଦେଖ, ଚୃଇଁକାଠ !

ଚୃଇଁ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଚପଳ)ଚଞ୍ଚଳମତି, ଚପଳ, ଚୃଲକ, ଠକ, ଧୂର୍ତ୍ତ, ଚତୁର, କର୍ମଠ, ଚାଉଳ, ଉତପ୍ତ,(ଗ୍ରା.ବି)ଯେଉଁ ଲୋକ ଆଖି ଆଗରୁ ଜିନିସ ଚୋରିକରି ନିଏ,ଧପ୍ପାବାଜ ବା ଠକ ବ୍ୟକ୍ତି,ଠକାମି ।

ଚୃଇଁଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚୃଇଁ ଦେଖ ।

ଚୃଇଁକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଚାଉଳିବା, ଉତ୍ତପ୍ତ ହେବା, ଚୃଇଁ ଶବ୍ଦକରିବା ।

ଚୃଇଁକାଠ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଚବିକା)ଚଇ-କାଠ । [ଦେଖ ।

ଚୃଇଁକିନା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଚୃଇଁଚୃଇଁ

ଚୃଇଁଚୃଇଁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଚାଞ୍ଚଲ୍ୟସ୍ପର୍ଶ ଅନୁଭୂତ ସହିତ, ଚିଆଁ ବା ଜିଆଖଣ୍ଡା ଦେହରେ ମାଡ଼ିଦେଲେ ଯେଉଁ ଅନୁଭୂତ ହୁଏ ସେହିପରି, ଦେହରେ କୁଣ୍ଡି ଫୋଡ଼ି ହୋଇଗଲେ ଯେଉଁ କଷ୍ଟ ଅନୁଭୂତ ହୁଏ, ଶୀଘ୍ରଶୀଘ୍ର, ଘନ ଘନ ଦେହ ଘୋଳି ବନ୍ଧ ହେବାର ଅନୁଭୂତ ସହିତ, ଚେଁଚେଁ ଶବ୍ଦ ।

ଚୃଇଁପଖାଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଭାତ ଗରମ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ସେଥିରେ ପାଣି ଢାଳିଯାଇ କରାଯିବା ପଖାଳ, ସଜପଖାଳ ।

ଚୃଇଁମୁଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଝାଞ୍ଜିମୁଗ,ଖରାଦିନେ ହେବା ଏକପ୍ରକାର ନିକୃଷ୍ଟ ମୁଗ, ସୁନମୁଗ ।

ଚୃଉଁ—ପ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ହଠାତ୍ ଚାଉଳି, ଧାଉଁଖଣ୍ଡ ଦେହରେ ମାଡ଼ିବାର ଅନୁଭୂତ, ହଠାତ୍, ହଠାତ୍ ଭୟପାଇ ଚମକିବା, ଚୃଇଁଆଁ ।

ଚୃଉଁକିନା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଚୃଇଁ ଚୃଇଁ ଦେଖ ।

ଚୃଉଁଚୃଉଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଚୃଉଁଚୃଉଁଆ, ଦେଖ; ଚୃଇଁଚୃଇଁ ଦେଖ ।

ଚୃଉଁଚୃଉଁଆ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ନିଚ୍ଛଟିଆ ହେବା ଯୋଗୁଁ ଭିତର ତା ଭୟ, ଭୟ-ପ୍ରଦ (ସ୍ଥାନ),ନିଚ୍ଛଟିଆ,ନିର୍ଜନ,କୌଣସି ବସ୍ତୁ ହଠାତ୍ ଉପସ୍ଥିତ ହେବାଯୋଗୁଁ ଭୟ ।

ଚୃଉଳ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ତଣ୍ଡୁଳ, ତୁଷ ଦା ଚୋପା କଢ଼ାହୋଇଥିବା କେତେକ ଶସ୍ୟବୀଜ, ଏକରକମର ଅଷ୍ଟମାଂଶ (ଓଜନ) ।

ଚୃଉଳଧୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ବାଉଁଶ-ଆରେ ଚୃଉଳ ରଖି ଧୌତ କରାଯାଏ, ଗୁଲ୍ଲବିଶେଷ ।

ଚୃଉଳଧୁଆପାଣି—ଗ୍ରା.ବି. ତଣ୍ଡୁଳୋଦକ, ଯେଉଁ ପାଣିରେ ଚୃଉଳ ମକଚୃହୋଇ ଧୁଆହେବାରୁ ତାହାର ଅଂଶ ବିଦ୍ୟମାନ ଥାଏ ।

ଚୃଉଳପକାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ନପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସକାଶେ ଚୁଲିରେ ବସିଥିବା ପାଣିହାଣ୍ଡିରେ ଧୁଆଚୃଉଳକୁ ଛାଡ଼ିଦେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି କନ୍ୟା କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପୁରୁଷକୁ ବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିବାରସ୍ଥ ସନ୍ତାନକୁ ବିବାହକରିବ ବୋଲି ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଜାପତିଙ୍କଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ।

ଚୃଉଳଭଜା—ଗ୍ରା. ବି. ଭଜାହୋଇଥିବା ଚୃଉଳ,ଭୃଷ୍ଟ ତଣ୍ଡୁଳ, ମୁଢ଼ି ।

ଚାଉଳମୁଗୁରି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ବନ୍ୟତରୁବିଶେଷ ।
ଚାଉଳି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଚାଉଳରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମଦ୍ୟ ।
ଚାଉଳିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପିଜୁଳି, ଚିଲ୍ଲିକାରେ ମିଳିବା ଏକପ୍ରକାର ମତ୍ସ୍ୟ, ବଡ଼ବଡ଼ ଜାମୁକୋଳି, (ବଂ) ଚାଉଳ ବ୍ୟବସାୟୀ, ଚାଉଳପରି ଟାଣୁଆ (ବସ୍ତୁ), ପାଟିରେ ଚାଉଳ ଚେବାଉଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଉଚ୍ଚାରିତ ହେବ ଭଳି,ଚାଉଳସମ୍ବନ୍ଧୀୟ
ଚାଉଳିଆକଲୋ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଏକଜାତୀୟ କେଳା ।
ଚାଉଳିଆଗଣ୍ଡି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚାଉଳ ବେପାରର ଆଡ୍ଡା, କଟକ ରେଲଷ୍ଟେସନ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହାଟଆ ଗ୍ରାମବିଶେଷ ।
ଚାଉଳିଆଗୁଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୁଇଧାଡ଼ି ଲୁଆ ବସାଯାଇଥିବା ମଝିରେ ପଥର ଘଷା-ଥିବା ଏକପ୍ରକାର ଗୋଲ ଗୁଣା,ଯାତ୍ରିକ-ଗୁଣା ।
ଚାଉଳିଆପୋକ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ପୁରୁଣା ଚାଉଳ-ରେ ହେବା ଧଳା ଲମ୍ବ କୀଟବିଶେଷ ।
ଚାଉଳକୋକିଲି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଏକପ୍ରକାର କୋକିଲ ମାଛ ।
ଚାଉଳେଇ ବାଉଳେଇ କଥାକହିବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ଦ୍ୱିରୋକ୍ତି କଥାକହିବା, ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କଥା କହିବା,ପାଟିରେ ଚାଉଳ ଚୋବାଇ ଚୋବାଇ କଥା କହିଲେ କଥା ଯେପରି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୁଏ, ସେହିପରି କହିବା ।
ଚାକ୍—ପ୍ରା. (ମେଢ଼) ବି. ମଧୁଚକ୍ର, ମହୁ-ଫେଣା, (ପ୍ରା.ଫି.ହି.ବି) ଶଗଡ଼ର ଚକ, କୁମ୍ଭାର ଚକ ।
ଚାକଚକ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚକଚକ+ଯ) ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା, ଚକଚକି, ଦୀପ୍ତି, ପାଲିଶ ।
ଚାକଚକ୍ୟବନ୍ତ—ତ୍ରି. ବି. ଚକଚକିଆ, ଦୀପ୍ତିଶାଳୀ ।
ଚାକଚିକ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚକଚକ + ଯ) ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା, ଚାକଚିକ୍ୟ, ମାୟା ।
ଚାକଚିଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶ୍ୱେତକୁଷ୍ଠ ।
ଚାକଦହ—ହୁଗୁଳୀନଦୀ ତୀରସ୍ଥ ନଦୀୟା ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଚାକପ୍—ଯା. ବି. ଚାହା ପାନକରିବା ନିମନ୍ତେ ସାଧାରଣତଃ ବ୍ୟବହୃତ ଚିନା-ମାଟିର ଗିନା ବା ପିଆଲା ।
ଚାକର—ପୁଂ.ବି.ସେବକ, ଭୃତ୍ୟ,କର୍ମ-ଚାରୀ, ଯେ ଚା ତିଆରି କରେ ।
ଚାକରବାକର—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଭୃତ୍ୟାଦି ଅନୁ-ଚର ବର୍ଗ ।
ଚାକରାଣୀ- ସ୍ତ୍ରୀ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦାସୀ ।
ଚାକରାନ୍—ଯା. ବି. ଦାସହିତ ପାରି-ତୋଷିକ ସ୍ୱରୂପ ଯେଉଁ ଭୂମିଦାନ କରା-ଯାଏ, ଜାତିଗତ ଭୃତ୍ୟବର୍ଗ ।
ଚା-କରିବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ଗରମ ଜଳରେ ଚାହା ସିଦ୍ଧକରି ପାନୀୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ।
ଚାକରି—ଯା. ଦାସତ୍ୱ, ପର ନିକଟରେ କାର୍ଯ୍ୟକରି ବେତନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ।
ଚାକରି—ଯା.ବି. ଭୃତ୍ୟର କର୍ମ,ଦାସତ୍ୱ, ଭୃତ୍ୟପଣିଆ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବେତନପାଇଁ କରାଯିବା କର୍ମ । [ଚାକର ।
ଚାକରିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ପୁଂ. ବି. ଭୃତ୍ୟ, ଦାସ,
ଚାକରିଉଠାଇବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ଚାକରି ତୁଲାଇବା ଦେଓ, ଚାକରିରୁ ବରଖାସ୍ତ କରାଇବା ।
ଚାକରିକରିବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ପ୍ରଭୁର ସେବା କରିବା, ଦାସତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବା ।
ଚାକରିଛଡ଼ାଇବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ଭୃତ୍ୟକୁ ବରଖାସ୍ତ କରିବା ବା ଅନ୍ୟର କରିବା ।
ଚାକରିଛାଡ଼ିବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ଦାସତ୍ୱରୁ ନିଜେ ଅନ୍ୟର ହେବା । [ମିଳିବା ।
ଚାକରିଜୁଟିବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କର୍ମପ୍ରାପ୍ତି,ଚାକରି
ଚାକରିତୁଲାଇବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ଦାସତ୍ୱରୂପେ ଆପଣା ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତକାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ।
ଚାକରିଦେଖିବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ଆପଣାପାଇଁ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟନିମନ୍ତେ ଉପଯୁକ୍ତ ଚାକରି ବା କର୍ମର ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବା, ଖଣ୍ଡେ ଉପଯୁକ୍ତ ଚାକରି ଠିକଣା କରିବା, ଚାକରିର ସୁଖ ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କରିବା
ଚାକରିଦେବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ଚାକରରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ କରିବା, କୌଣସି ସେବାରେ ନିଯୁକ୍ତ ବା ମୁକରର କରିବା ।
ଚାକରିନେବା—ସ୍ତ୍ରୀ.କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତାହାର ଚାକିରିରୁ ଛଡ଼ାଇ ଆପେ ଉକ୍ତ ଚାକରିରେ ନିଯୁକ୍ତ ହେବା ।
ଚାକରିପାଇବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. କୌଣସି ଚାକିରିରେ ମୁକରର ହେବା ।
ଚାକରିବାକର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚାକରିଆଦି, ଚାକରି ବା ସେହିପରି ଆଉ କିଛି ଅବ-ଲମ୍ବନ ।
ଚାକରିରହିବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କୌଣସି ଚାକରି ସ୍ଥାୟୀହେବା, କିଛିକାଳପାଇଁ ଚାକରି ସ୍ଥିରହେବା,(ସ୍ତ୍ରୀ.କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି) ବେତନ ସକାଶେ ଅନ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ଚାକରି କରିବା ।
ଚାକୀ—ପଞ୍ଜାବର ଗୁରୁଦାସପୁର ଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବାହିତ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।
ଚାକୁ—ଯା. ବି. ଛୁରି, ଯେଉଁ ଛୁରିର ଦାଢ଼ି ବେଣ୍ଟ ଭିତରର ଘରାରେ ଭୁଜ ହୋଇଯାଏ ।
ଚାକୁଚାକୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ପାଣିଆ ଜିନିସକୁ ବିରାଡ଼ି କୁକୁରଆଦି ଜିଭରେ ଚାଟିଲେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦହୁଏ ।
ଚାକୁଣ୍ଡା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚକ୍ରମର୍ଦ୍ଦ, କାଶମର୍ଦ୍ଦ, ଏକପ୍ରକାର ଶାକ, ବିଲାତି ଚାକୁଣ୍ଡା, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ) ଦାସ, ସୁତ, ଧନଆଦି ସାସାରିକ ବିଷୟରେ ଏକାନ୍ତ ଆସକ୍ତ ।
ଚାକୁଣ୍ଡି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-କିଞ୍ଚୁଲକ)କାଚୁଣ୍ଟି, ମଳ ବା ବାନ୍ତିସଙ୍ଗେ ପଡ଼ିବା ବୃହତ୍ କୃମି ।
ଚାକୁଲିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କୃଷ୍ଣପଣ୍ଡୀ ଶିମ୍ବାଦି ବର୍ଗର ବନ୍ୟହ୍ରସ୍ୱାକାର କ୍ଷୁପବିଶେଷ ।
ଚାକୁଲେଇବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. କୌଣସି ଖାଦ୍ୟକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ପାଟିରେ ଚୋବାଇ ଜିଭ ସାହାଯ୍ୟରେ ଏକଲ ସେକଲ କରିବା, ପାକୁଲେଇବା ।
ଚାକ୍ର—ତ୍ରି. ବଂ. (ଚକ୍ର+ଅ) ଯାହା ଚକ୍ରଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଅଛି ।
ଚାକ୍ରବର୍ମଣ—ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ରବର୍ମନ୍+ ଅ) ଚକ୍ରବର୍ମାଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଜଣେ ବୈଦ୍ୟ-

କରଣ ।

ଚାନ୍ଦବାକେସ୍ୱ—ହି. ବଂ. ଚନ୍ଦ୍ରବାକର ନିକଟଦେଶାଦ୍ଭ । ବଂଶଧର ।

ଚାନ୍ଦାୟାଣ—ପୁଂ.ବ. ଚନ୍ଦ୍ରନାମକ ଋଷିଙ୍କ

ଚାନ୍ଦିକ—ହି.ବଂ. (ଚନ୍ଦ+ଇକ)ଘାଣ୍ଟିକ, ଯେଉଁମାନେ ଅନେକ ମିଳିତହୋଇ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ତୁତିପାଠ କରନ୍ତି, ଚୈଳକାର, ଶଗଡ଼ିଆ, ଚନ୍ଦ୍ରଶିଳ୍ପୀ, ସ୍ପହଚର, କୁମ୍ଭାର, ଚନ୍ଦ୍ରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ସମାଜସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ତରଙ୍ଗିଣୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚାନ୍ଦିକୀ ।

ଚାନ୍ଦିକା—ସ୍ତ୍ରୀ, ବ. ଏକପ୍ରକାର ପୁଷ୍ପ ।

ଚାନ୍ଦିଣ—ପୁଂ. ବ. (ଚନ୍ଦିନ୍+ଅ) ଚନ୍ଦ୍ରୀପୁତ୍ର । [ଦେଶାଦ୍ଭ ।

ଚାନ୍ଦେସ୍ୱ—ହି.ବଂ. ଚନ୍ଦ୍ରର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ

ଚାକ୍ଷୁଷ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଚକ୍ଷୁସ+ଅ) ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବିଶେଷ, ଦର୍ଶନେନ୍ଦ୍ରିୟଦ୍ୱାରା ଯେ ଜ୍ଞାନ ଜନ୍ମେ, ଚକ୍ଷୁର୍ଗ୍ରାହ୍ୟ ରୂପାଦ, (ବଂ) ଚକ୍ଷୁର୍ଗ୍ରାହ୍ୟ ରୂପାଦ୍ୟୁକ୍ତ,(ପୁଂ.ବ) ଷଷ୍ଠ-ମନୁ ସ୍ୱାୟମ୍ଭୁବ ମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ର,କଶ୍ୟପଙ୍କ ଏକପୁତ୍ର, ରବିଙ୍କପୁତ୍ର, ଶନିଦେବଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ମନ୍ୱନ୍ତରର ଗୋଟିଏ ଦେବ-ଗଣ, ଷଷ୍ଠ ମନ୍ୱନ୍ତରର ପିତୃଭେଦ ।

ଚାକ୍ଷୁଷତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଚକ୍ଷୁଷ+ତ୍ୱ) ଚାକ୍ଷୁଷର ଧର୍ମ ।

ଚାକ୍ଷୁଷପ୍ରମାଣ—ବ. (କ.ଧା) ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପ୍ରମାଣ, ଯେଉଁ ପ୍ରମାଣ ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖାଯାଏ । [କରେ ।

ଚାକ୍ଷୁ—ହି.ବଂ. ଦ୍ରଷ୍ଟା, ଯେ ଦର୍ଶନ

ଚାଖଣା—ଗ୍ରା. ବ. ସ୍ୱାଦଗ୍ରହଣ,ଚାଖିବା, କୌଣସି ବସ୍ତୁର ସ୍ୱାଦ ପରୀକ୍ଷା କରିବା, ଆଚାର ପ୍ରଭୃତି, ମୁଖରୋଚକ ଦ୍ରବ୍ୟ, ଚାଟ୍, ମଦ୍ୟପାନ କାଳରେ ଖିଆଯିବା ବା ଚଟାଯିବା ମୁଖରୋଚକ ଖାଦ୍ୟ ।

ଚାଖଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବ. ବିତସ୍ତ, ବିସ୍ତାରିତ କରତଳର କାଣୀଆଙ୍ଗୁଠି ଅଗଠାରୁ ବୁଢ଼ାଆଙ୍ଗୁଠିର ଅଗପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିମାଣ, ୧୨ ଆଙ୍ଗୁଳ । [ପରିମିତ ।

ଚାଖଣ୍ଡିକଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଏକଚାଖଣ୍ଡ

ଚାଖି—ଗ୍ରା. ବ. ଚାକ, ବାଲିଙ୍ଗି ବା ଚାଖାନ, ଆମ୍ବପ୍ରଶଂସା, ଦାମ୍ଭିକତା, କଥାର ଚାରିଫି, ଚାତର, ନମୁନା, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଆମ୍ବଶ୍ଳାଘା, ଯେ ବାଲିଙ୍ଗି ଦେଖାଏ, ଗର୍ବୀ ।

ଚାଖିଖଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା. ବ. ପୁରୀର ଜନୈକ ବଳଶାଳୀ ସ୍ୱାଧୀନଚେତା ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେବକ ।

ଚାଖିବା—ଗ୍ରା. ହି. (ସଂ-ଚକ୍ଷଣ) ସ୍ୱାଦ-ଗ୍ରହଣ କରିବା, ଆସ୍ୱାଦନ କରିବା, ସ୍ୱାଦପରୀକ୍ଷା କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ)ଇନ୍ଦ୍ରିୟ-ଦ୍ୱାରା ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ।

ଚାଖୁଣିଆ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଚକ୍ଷଣ) ଭକ-ଭୋଜ୍ୟ ଖାଦ୍ୟକୁ ଆସ୍ୱାଦନକରି ପରୀକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିଯୁକ୍ତ ଭୃତ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚାଖୁଣୀ ।

ଚାଙ୍ଗିବା—ପ୍ରା. (ଗଡ଼) ହି. ଅଳ୍ପଘୁଞ୍ଚାଇ ଦେବା, ସ୍ନାନଚ୍ୟୁତ କରିବା ।

ଚାଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ରା) ଚାଙ୍ଗେଣ୍ଟ, ଦନ୍ତପଟ୍ଟିକା ।

ଚାଙ୍ଗଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବ. ଡାଲି, ଚାଙ୍ଗୁଡ଼ି, କୌଣସି ବଡ଼ଗଛକୁ ମୂଳରୁ କାଟି-ଦେଲାପରେ ଗଛମୂଳଖୋଳି ଯେଉଁ ଗଡ଼ଖଣ୍ଡି ବାହାର କରାଯାଏ ।

ଚାଙ୍ଗଡ଼ାଘର—ଗ୍ରା. ବ. ଯେଉଁଘରେ ବାକ୍ସଅଲଙ୍କାରାଦି ରଖା ହୋଇଥାଏ, ଗନ୍ତ୍ରଘର ।

ଚାଙ୍ଗଡ଼ାଡୁମ୍ବ—ଗ୍ରା. ବ. ଗଛର ଚାଙ୍ଗ-ଡ଼ାର-ମଝିରେ ଠିଆଗାତକରି ତହିଁରେ ବାରୁଦଖୁଦ ଯେଉଁ ଡୁମ୍ବବାଣ କରା-ଯାଏ ।

ଚାଙ୍ଗଡ଼ାମେକାପ—ଗ୍ରା. ବ. ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ସେବକବିଶେଷ ।

ଚାଙ୍ଗା—(ଚଙ୍ଗଶବ୍ଦଜ) ନୀରୋଗ,ସବଳ ।

ଚାଙ୍ଗୁ—ପ୍ରା. (ଗଡ଼) ବ. ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼-ଜାତର କୁଆଙ୍ଗ ଆଦି ଅଧିବାସୀଙ୍କର ଚାଙ୍ଗୁବାଦ୍ୟସହ ନାଚ ।

ଚାଙ୍ଗୁଡ଼ା—ଯା. ବ. ଚାଙ୍ଗଡ଼ା ଦେଖ; ପୁଷ୍ପାଧାର ।

ଚାଙ୍ଗୁଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. ଗ୍ରେଟଡ଼ାଲି, ଚାଙ୍ଗୁଡ଼ି, ବାକ୍ସ ବା ପେଡ଼ିର ମୁହଁ, ଡାଙ୍କୁଣୀ ।

ଚାଙ୍ଗୁନାଟ—ପ୍ରା.(ଗଡ଼)ବ. ଚାଙ୍ଗୁବାଦ୍ୟ-ସହ ଅନାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କର ନୃତ୍ୟବିଶେଷ ।

ଚାଙ୍ଗୁନଡ଼ା—ପ୍ରା. (ଗଡ଼) ବ. ଆନଦ୍ଧ-ବାଦ୍ୟବିଶେଷ ।

ଚାଙ୍ଗୁବାଦ୍ୟ—ପ୍ରା. (ଗଡ଼) ବ. ଆନଦ୍ଧ-ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ମାଦ୍ରେଲ ଚାଙ୍ଗୁ ବା ସାନଚାଙ୍ଗୁ ।

ଚାଙ୍ଗେଣ୍ଟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଅମ୍ଳଲେଣିକା, ଆମ୍ଳିଖଣ୍ଡାଗ । [ଦେଖ ।

ଚାଚକ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଚାତକ) ଚାତକ

ଚାଚକପୁର—କୈନପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ।

ଚାଚକା—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ସଂ-ଚର୍ଚ୍ଚିକା) କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ବାଙ୍କି ବା ଚର୍ଚ୍ଚିକାଗ୍ରାମର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବୀ,ଗ୍ରାମଦେବତାବିଶେଷ ।

ଚାଚପୁଟ—ପୁଂ.ବ. ସଙ୍ଗୀତରେ ତାଳର ୬୦ ପ୍ରକାର ମୁଖ୍ୟ ଭେଦ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ ତାଳବିଶେଷ, (ଗ୍ରା. ବ) ଦୁଇଖଣ୍ଡ କାଠରେ ବଜାଯିବା ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, କରତାଳିକା ବାଦ୍ୟ ।

ଚାଚଲ—ହି. ବଂ. ଅତିଶୟ ଚଞ୍ଚଳ, ଦ୍ରୁତଗାମୀ । [କକେଇ ।

ଚାଚା—ଯା. ପିତାର ଭ୍ରାତା, ପିତୃବ୍ୟ,

ଚାଚାତ—ଯା. ପିତୃବ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଚାଚାତବାହିନ୍—ଯା. ପିତୃବ୍ୟ କନ୍ୟା, କକେଇ ଝିଅ ଭଉଣୀ ।

ଚାଚାତଭାଇ—ଯା. କକେଇପୁଅ ଭାଇ ।

ଚା-ଚାମଚା—ଯା ବ. ଚାହାପାନ କରି-ବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଉଙ୍କି ।

ଚା-ଚକା—ଗ୍ରା. ବ. ଭିକ୍ଷାପାତ୍ର ।

ଚାଚିଙ୍ଗଦେବ—ଗୁଜରାଟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ପାବକ ଗଡ଼ର ଜଣେ ରାଜା ।

ଚା-ଚୀ—ଯା. ଚାଚାର ସ୍ତ୍ରୀ, ଖୁଡ଼ୀ ।

ଚାଚ୍ଛା—ଗ୍ରା. ବ. ଅସ୍ଥାୟୀ, କୌଣସି ଲୋକଉପରେ ନିର୍ଭର ।

ଚାଚେରମୁଦ୍ରା—ଗ୍ରା. ବ. ମୁଦ୍ରାବିଶେଷ ।

ଚାଚେରୀ—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଚର୍ଚ୍ଚିକା) ଦୋଳ-

ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ପୂର୍ବଦିନ ଅବିର ପିଚକାରୀ-ଆଦି ମାରି କରନ୍ତି ଏ ଧ୍ୱନିକରି ଯେଉଁ ହୋରିଉତ୍ସବ କରାଯାଏ, ବସନ୍ତୋତ୍ସବ ବିଶେଷ, ଗ୍ରାମଦେବତାବିଶେଷ ।

ଚା-ଛେଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଚାହାଲୁ ଗୁଣିବା ସକାଶେ ବ୍ୟବହୃତ ରକ୍ତଯୁକ୍ତ ପାତ୍ର ବିଶେଷ ।

ଚାଞ୍ଚ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚଞ୍ଚା) ନଡ଼ିଆ, ବରଡ଼ା ତାଳପତ୍ର ବା ବାଉଁଶ ପାତ-ଆରେ ବୁଣାହୋଇଥିବା ଆସ୍ତରଣ ବିଶେଷ, ଚଟେଇ ।

ଚାଞ୍ଚଖାଇ—ପ୍ରା. (ଗଡ଼ଜାତ)ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ପିଲା-ଙ୍କର ରକ୍ତଶୋଷିନେବା ଡାହାଣୀ ।

ଚାଞ୍ଚଡ଼ାପଥର—ପ୍ରା(ଗଡ଼ଜାତ ଓ ଗଞ୍ଜାମ ବି.ସମତଳଭାବରେ ବିସ୍ତୃତ ପଥରଖଣ୍ଡ ।

ଚାଞ୍ଚଳ—ମାଳଦହର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ବୃହତ୍ ଜମିଦାରୀ ।

ଚାଞ୍ଚଲ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି(ଚଞ୍ଚଳ+ଯ)ଚଞ୍ଚଳତା, ଅସ୍ଥିରତା, ଚପଳତା, ବ୍ୟସ୍ତତା ।

ଚାଞ୍ଚି—ଗ୍ରା.ବି.ନଡ଼ିଆ ବାହୁଙ୍ଗାର ମୂଳରେ ନଡ଼ିଆ ଗଛର ଗଣ୍ଡିକୁ ବେଢ଼ିଥିବା ଜାଲି ଆକୃତିର ବଲ୍କଳ, ଚଞ୍ଚ, ପାକଳ ଆମ୍ବର ନୂତନ ଟାକୁଆର ଦୃଢ଼ ଆବରଣ, ଚାଞ୍ଚୁ ।

ଚାଞ୍ଚୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଚାଞ୍ଚି ଦେଖ ।

ଚାଞ୍ଚୁଆ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଚଷଧରୁ)କାଠ ବା ଫଳର ଚୋପା ଛଡ଼ାଇବା,ଚାଞ୍ଚିବା, ଛେଲିବା, ଭୂମିଉପରୁ ଘାସ ସହିତ ମାଟିର ପତଳା ସ୍ତର ଉଠାଇବା,ଉପରୁ ପତଳା ପ୍ରସ୍ତ ଉଠାଇବା ।

ଚାଟ୍—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚଷଣ) ମଦ୍ୟାଦି ମାଦକ ସେବନ ପରେ ଖାଇବା ମୁଖ-ରୋଚକ ଖାଦ୍ୟ,ଲାଳସା, ଝୁଙ୍କ ।

ଚାଟ୍‌ଧରିବା—ଗ୍ରା. ବି. (ଶ୍ରୀପ) ଅଭ୍ୟାସ ହେବା, କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟପ୍ରତି ଝୁଙ୍କ ଲାଗିବା ବା ଲାଳସା ଜନ୍ମିବା ।

ଚାଟ—ପୁଂ. ବି. (ଚଟ+ଅ) ଶ୍ୱାସ-ଘାତକ, ଠକ, ଚୋର, ମୁଖରୋଚକ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବି) ପାଠ-ଶାଳାରେ ପଢ଼ୁଥିବା ଛାତ୍ର, ଶିଷ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର, ପୁଅ, ବଡ଼ ଡାଲି, ଡାଟ, (ଗ୍ରା.ବି) ବିଦ୍ୱାନ୍, ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀ ।

ଚାଟକାୟନ—ପୁଂ.ବି. ଚଟକବଂଶଧର ।

ଚାଟକେର—ବି. (ଚଟକା + ଏର) ଛୁଆ ଘରଚଟିଆ ଚଡ଼େଇ ।

ଚାଟକୈର—ପୁଂ. ବି. (ଚଟକା+ଏର) ଚଟକାର ପୁଂଅପତ୍ୟ,ଚଡ଼େଇଛୁଆ ।

ଚାଟଗାଁ—(ଚଟଗ୍ରାମ) ବଙ୍ଗଳାର ଗ୍ରେଟ ଲୁଟଙ୍କ ଅଧୀନ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ।

ଚାଟନ—ଗ୍ରା. ବି. ଜିହ୍ୱାଦ୍ୱାରା ଆସ୍ୱାଦନ ।

ଚାଟପୁଟ—ପୁଂ. ବି. ତାଳବିଶେଷ ।

ଚାଟଶାଳା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଛାତ୍ରଶାଳା) ଗୁହାଳି, ପାଠଶାଳା, ଦେଶୀୟ ପ୍ରାଥ-ମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ।

ଚାଟଶାଳିଆ—-ଗ୍ରା. ବଂ. ପାଠଶାଳାରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବା (ପାଠ),ପାଠଶାଳାରେ ପଢ଼ୁଥିବା (ଛାତ୍ର), ପାଠଶାଳାରେ ବ୍ୟବହୃତ (ଦଣ୍ଡ), ଗୁହାଳିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଚାଟଶାଳୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଚାଟଶାଳା ଦେଖ ।

ଚାଟି—ଗ୍ରା. ବି. ବଡ଼ଟୋକେଇ, ବେଣ୍ଡା, ଲୁଣ ପୋକ୍ଲାନ ହେବାର ସ୍ଥାନ,(ପ୍ରା.) ବସ୍ତ୍ରର) ବଂ. ଜନ୍ଦା, ଗିମ୍ପୁଡ଼ି, (ପ୍ରା. ମେଦିନୀ) ଖଜୁର ପଟି ।

ଚାଟିଚୁଟି—-ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ. ପୋଛପାଛ, ନିଃଶେଷ କରି (ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥକୁ ଖାଇବା) ।

ଚାଟିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଜିହ୍ୱାଦ୍ୱାରା ରସାସ୍ୱାଦନ କରିବା, (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ବ୍ୟଗ୍ରତା ସହିତ ଖାଇବା, ଧ୍ୱଂସକରିବା ।

ଚାଟୁ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. (ଚଟ+ଉ) ପ୍ରିୟ-ବାକ୍ୟ, ମିଥ୍ୟାପ୍ରିୟ ବାକ୍ୟ, ଖୋସାମଦ୍, ବିନୟବଚନ, ପାକଲାପାକଲିକରିବା, କଥାଁଲେଇ ସଥାଁଲେଇ କରି କୁହା-ଯିବା କଥା ।

ଚାଟୁଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଚାଟୁକାରୀ, ଯେ ଖୋସାମଦ୍ କରେ, ଯେ ଚାଟୁକଥା ଶୁଣିବାକୁ ସୁଖପାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଚାଟୋଇ ।

ଚାଟୁଆଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଖୋସାମଦ୍‌କରିବା ପାକଲାପାକଲି କରିବା, ମନଘେନା କଥାକହିବା, ବିନୟପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା କହିବା ।

ଚାଟୁକ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ. ବି. (ଚାଟ+କ)ପ୍ରିୟ-ବାକ୍ୟ, ଖୋସାମୋଦ, ମିଥ୍ୟା ପ୍ରିୟ-ବାକ୍ୟ ।

ଚାଟୁକାର—ପୁଂ. ବି. (ଚାଟୁ+କୃ+ଅ) ଯେ ଚାଟୁବାକ୍ୟ କହେ, ଖୋସାମଦିଆ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚାଟୁକାରୀ, (ବି) ଖୋସାମଦିଆ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଚାଟୁପଟୁ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଭଣ୍ଡ, ଭଣ୍ଡ, ବିଦୂଷକ, (ବଂ) ଯେ ଖୁବ୍ ଖୋସାମଦ କରିପାରେ, ଖୋସାମଦିଆ ।

ଚାଟୁଲୋଲ—ହିଁ.ବଂ. ଚାଟୁକାର, ଖୋସା-ମଦିଆ ।

ଚାଟୁବଚନ—ବି. (କ.ଧା) ଖୋସାମଦିଆ କଥା, ଚାଟୁପୂର୍ଣ୍ଣବଚନ,ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରଶଂସା ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଚାଟୁବଟୁ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବିଦୂଷକ, କ୍ରୀଡ଼ାସହଚର ଭଣ୍ଡ । [ଦେଖ ।

ଚାଟୁବାକ୍ୟ—ବି. (କ. ଧା) ଚାଟୁବଚନ

ଚାଟୁବାଦ—ପୁଂ.ବି.ପ୍ରିୟବାକ୍ୟ, ଅନ୍ୟର ପ୍ରୀତିପ୍ରଦ କଥନ ।

ଚାଟୁବାଦୀ—ପୁଂ.ବଂ. (ଚାଟୁ+ବଦ+ ଇନ୍) ଚାଟୁକାର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚାଟୁବାଦିନୀ ।

ଚାଟୁଭାଷୀ—ବଂ. (ଚାଟୁ+ଭାଷ+ଇନ୍) ଚାଟୁକାର ଦେଖ ।

ଚାଟୁର୍ଯ୍ୟା—ଗ୍ରା.ବି. ଚାଟୁଯୀ, ଚଟୋପା-ଧ୍ୟାୟ, ବଙ୍ଗାଳି ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଉପାଧି-ବିଶେଷ ।

ଚାଟୁକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପ୍ରିୟବାକ୍ୟ, ସେବା, ଖୋସାମଦିଆ କଥା ।

ଚାଟେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. ଉତ୍କଳର କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ପଦ୍ମପୁର ପରଗଣାନ୍ତର୍ଗତ କିସନପୁର ଗ୍ରାମରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବିଖ୍ୟାତ ଶିବଲିଙ୍ଗ ଓ ତାହାଙ୍କ ମନ୍ଦିର ।

ଚାଟୋଲ—ଗ୍ରା. ବଂ. ରୋଗାଦି ଯୋଗୁ ବ୍ୟାକୁଳତା ଅନୁଭବ କରୁଥିବା,ଉତ୍କଳ-ବିକଳ ।

ଚାଡ଼—ଶ୍ରା. ବି. ଉତ୍କଟେଚ୍ଛା, ଏକାନ୍ତ

ଅଭିପ୍ରାୟ, କ୍ଷିପ୍ରତା, ପ୍ରୟୋଜନ ଏକ-ପାକରେ ଯେଉଁ ଖାଦ୍ୟ ରନ୍ଧାହୁଏ ।

ଚାଡ଼ଚଟ୍ଟ—ଗୁଜରାଟ ପାଲନପୁର ଏଜେନ୍ସୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଜମିଦାରୀ ।

ଚାଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ମୃତ୍ତିକା ନିର୍ମିତ ପାତ୍ରାଦିର ଉତ୍ତାଂଶ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଗଛ, ଉଚ୍ଚ, ଅବଲମ୍ବନ ବା ଠେସ ।

ଚାଣ—(ଚଣ୍ଡ୍ରଶବ୍ଦଜ) ଜଳ ମଧ୍ୟରେ ମତ୍ସ୍ୟର ଉଲ୍ଲାସ ।

ଚାଣକ—ପୁଂ. ବି. ଚାଣକ୍ୟଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଚାଣକ୍ୟନ—କ୍ଲୀ.ବି.ଚଣାର ଉତ୍ପାଦଯୋଗ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ।

ଚାଣକ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଚଣକ+ଯ)ଚନ୍ଦ୍ରଗୁପ୍ତଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରୀ ବିଷ୍ଣୁଗୁପ୍ତ, ଜଣେ ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ନୀତିଜ୍ଞ ମୁନି, (କ୍ଲୀ) ଚାଣକ୍ୟ-ରଚିତ ନୀତିଶାସ୍ତ୍ର, ଚଣକ, ଚଣା ।

ଚାଣକ୍ୟନୀତି—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚାଣକ୍ୟଙ୍କ ସଂକଳିତ ଅର୍ଥନୀତି ଓ ରାଜନୀତି ।

ଚାଣକ୍ୟମୂଳକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଏକଜାତୀୟ ମୂଳା, ଚଣକ ମୂଳୀ ।

ଚାଣକ୍ୟଶ୍ଳୋକ—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା)ଚାଣକ୍ୟ ପ୍ରଣୀତ ବା ସଂଗୃହୀତ ଅଷ୍ଟୋତ୍ତର ଶତ-ଶ୍ଳୋକ ।

ଚାଣୂର—ପୁଂ.ବି(ଚଣ+କ.ଉର)କଂସର ଅନୁଚର ମଲ୍ଲଯୁଦ୍ଧାଭିଜ୍ଞ ଜଣେ ଅସୁର ।

ଚାଣୂରମର୍ଦ୍ଦନ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଚାଣୂରସୂଦନ—ପୁଂ. ବି. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଚାଣ୍ଡି—ଗ୍ରା.ବି(ବଣିଆଶବ୍ଦ)ସୁନାରୁପାରେ ନିର୍ମିତ ଗୋଲାପ ଫୁଲ ପ୍ରଭୃତି ସୁନ୍ଦର ଦିଶିବା ପାଇଁ ତହିଁ ତଳେ ଝୁଲୁଥିବା ଚେପ୍ଟା ଚେପ୍ଟା ରୁଆ ।

ଚାଣ୍ଡି—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି. ପିମ୍ପୁଡ଼ି, ଚାଣ୍ଡିଶାଗ, ଆମ୍ଳିତପତ୍ର ।

ଚାଣ୍ଡ—ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚଣ୍ଡର ଅପତ୍ୟ, (କ୍ଲୀ.ବି) ଚଣ୍ଡତା, (ଗ୍ରା.ବି) ତୀବ୍ରତା ।

ଚାଣ୍ଡରସ—ଗ୍ରା. ବି. ଉମ୍ବ ବାଣଆଦିରେ ନଆଁ ଲଗାଇବା ପୂର୍ବରୁ ହଠାତ୍ ନଆଁ ଧରିବା ପାଇଁ ବାଣ ମୁହଁରେ ଯେଉଁ ବାରୁଦ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ, ରଞ୍ଜକ ।

ଚାଣ୍ଡାଳ—ପୁଂ.ବି. ଚଣ୍ଡାଳ ଦେଖ, (ବିଂ) ଚଣ୍ଡାଳସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ଗ୍ରା.ବି) ନୀଚବ୍ୟକ୍ତି, ଅସ୍ପୃଶ୍ୟଜାତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି, କ୍ରୂରକର୍ମା-ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଚାଣ୍ଡାଳକ—କ୍ଲୀ.ବି.ସଂଜ୍ଞାବିଶେଷ, (ବିଂ) ଚଣ୍ଡାଳକୃତ । [ଅପତ୍ୟ ।

ଚାଣ୍ଡାଳକ— ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚଣ୍ଡାଳର

ଚାଣ୍ଡାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୀଣାବିଶେଷ, ଚଣ୍ଡାଳବୀଣା । [ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ।

ଚାଣ୍ଡାଳିକାଶ୍ରମ—ବିଂ ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ

ଚାଣ୍ଡାଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଲଙ୍ଗିମାଲତା, ଚାଣ୍ଡାଳ ଜାତୀୟା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଚାଣ୍ଡେ—ଗ୍ରା. ହିଂ. ବିଂ. (ସଂ-ଚଣ୍ଡ)କ୍ଷଣ-ମାତ୍ରକେ, ଅତିଶୀଘ୍ର, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବରେ ।

ଚାତକ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚତ୍+କ.ଅକ) ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ପକ୍ଷୀବିଶେଷ, ଘରଚଟିଆଜାତୀୟ କ୍ଷୁଦ୍ର ପକ୍ଷୀବିଶେଷ ।

ଚାତକାନନ୍ଦନ—ପୁଂ.ବି.ବର୍ଷାକାଳ,ମେଘ

ଚାତନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଚାତ+ଅନ)ପୀଡ଼ନ, କ୍ଲେଶଦେବା, ଜଣେ ବୈଦିକ ଋଷି, (ହିଂ. ବିଂ) ଯାଚନା, ପ୍ରୟୋଜକ,ଯେ ମଗାଇଦିଏ ।

ଚାତର—ପ୍ରାଦେ. (ସଂ-ଚାତୁରୀ) ଚାତୁରୀ, କୌଶଳ, ଚାଟି, କଥାର ବଡ଼ାଇ, ବାଳିଙ୍ଗି, ଅହଂକାର, ଗର୍ବ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଗର୍ବୀ, ଗର୍ବାଷ୍ଟାଳିତ । [ଘାସ ।

ଚାତରଦୂର୍ବା —ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ଦୂବ-

ଚାତରା—ବଙ୍ଗଦେଶର ହୁଗଳିବାଗ୍ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ସହର ।

ଚାତରିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଆତ୍ମଗର୍ବୀ, ଯେ ମୁହଁବାଳିଙ୍ଗି କରେ ।

ଚାତା,ଚାତ୍ରା—ଉ: ପ: ପ୍ରଦେଶସ୍ଥ ମଥୁରା ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ତହସିଲ ।

ଚାତାଳ—(ଚତ୍ୱରଶବ୍ଦଜ)ଅଙ୍ଗନ, ପ୍ରାଙ୍ଗଣ

ଚାତୁର—ହିଂ. ବିଂ. (ଚତୁର+ଅ) ଯାହା ଚାରିଜଣ ବହନ କରନ୍ତି, ନେତ୍ର-ଗୋଚର,ନପୁଂସକ,ଚାଟୁକାର, ଚତୁର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚାତୁରୀ, (ପୁଂ.ବି) ଚନ୍ଦ୍ରଗଣ୍ଡୁ (କ୍ଲୀ) ଚତୁରତା ।

ଚାତୁରକ—ହିଂ.ବିଂ.(ଚାତୁର+କ)ଚାତୁର ଦେଖ ।

ଚାତୁରଙ୍ଗ—କ୍ଲୀ.ବି. ଯେଉଁ ଚାରିଗୋଟି ଗୋଟି ନେଇ ପଶା ଖେଳାହୁଏ, ଉପଧାନବିଶେଷ ।

ଚାତୁରଙ୍ଗକ—ଶୂର୍ପାରକ କ୍ଷେତ୍ରର ମଧ୍ୟ-ବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ଗିରି ।

ଚାତୁରର୍ଥିକ—ପୁଂ. ବି. ପାଣିନ୍ୟୁକ୍ତ କେତେଗୋଟି ପ୍ରତ୍ୟୟ ।

ଚାତୁରଶ୍ରମିକ—ପୁଂ.ବିଂ.ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟପ୍ରଭୃତି ଆଶ୍ରମବିହିତ ଧର୍ମ ।

ଚାତୁରଶ୍ରମୀ—ହିଂ. ବିଂ. ଚାରି ଆଶ୍ରମ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଆଶ୍ରମଭୁକ୍ତ ।

ଚାତୁରାଶ୍ରମ—କ୍ଲୀ.ବି. ଆଶ୍ରମଚତୁଷ୍ଟୟ ।

ଚାତୁରିକ—ପୁଂ. ବି. ସାରଥି ।

ଚାତୁରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚତୁରତା,ଚାତୁର୍ଯ୍ୟ

ଚାତୁରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚତୁରତା, ନିପୁଣତା, ପ୍ରବଞ୍ଚନା, ଶଠତା ।

ଚାତୁର୍ଜାତକ—ପୁଂ.ବି. ଗୁର୍ଜ୍ଜର ଦେଶୀୟ ଉଚ୍ଚ ରାଜପରିଷଦଙ୍କ ଉପାଧିବିଶେଷ, (କ୍ଲୀ.ବି)ଗନ୍ଧଚତୁଷ୍ଟୟ, ଗୁଡ଼ତ୍ୱକ୍, ଏଲା, ତେଜପତ୍ର, ନାଗେଶ୍ୱର ।

ଚାତୁର୍ଥକ—ପୁଂ. ବି. ପଞ୍ଚପ୍ରକାର ଜ୍ୱର ମଧ୍ୟରୁ ଏକପ୍ରକାର, ଯେଉଁ ଜ୍ୱର ଚତୁର୍ଥ ଦିନରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ବଡ଼ ପାଳିଜ୍ୱର ।

ଚାତୁର୍ଥକାରି—ପୁଂ. ବି. ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଚାତୁର୍ଥାହ୍ନିକ—ହିଂ. ବିଂ ଚତୁର୍ଥଦିନ ସମ୍ବ-ନ୍ଧୀୟ, ଦିନର ଚତୁର୍ଥ ଭାଗରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ମ ।

ଚାତୁର୍ଥିକ—ହିଂ. ବିଂ. ଯାହା ଚତୁର୍ଥ ଦିନରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ,ଚତୁର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ (ବି.) ଚାରିଦିନ ଛାଡ଼ା ହେବା ପାଳିଜ୍ୱର ।

ଚାତୁର୍ଦ୍ଦଶ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚାରିସ (ବିଂ.)ଯାହା ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।

ଚାତୁର୍ଦ୍ଦଶିକ—ହିଂ. ବିଂ.ଯେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରେ । [ପବିତ୍ର ।

ଚାତୁର୍ଦ୍ଦୈବ—ହିଂ. ବି. ଗୁରୁ ଦେବଙ୍କ

ଚାତୁର୍ଭଦ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି.ଚତୁର୍ଭଦ୍ର ଦେଖ ।

ଚାତୁର୍ଭୌତିକ—ହିଂ. ବିଂ. ଯାହା ଚାରି

ଗୋଟି ଭୂତରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ମୃତ୍ତିକା, ଜଳ, ଅଗ୍ନି ଓ ବାୟୁରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ।

ଚାତୁର୍ମହାରାଜକାୟିକ—ଚାତୁର୍ମହାରାଜକ ଦେଖ ।

ଚାତୁର୍ମହାରାଜକ—ପୁଂ. ବି. ପରମେଶ୍ୱର ବିଷ୍ଣୁ, ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ନାମଭେଦ ।

ଚାତୁର୍ମାସ—ବିଂ. (ଚତୁର୍ମାସ+ଅ) ଚାରି ମାସରେ ନିଷ୍ପାଦ୍ୟ ବ୍ରତ ।

ଚାତୁର୍ମାସକ—ବିଂ, ପୁଂ, ସ୍ତ୍ରୀ. ଯେ ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟ ବ୍ରତ ଆଚରଣ କରେ ।

ଚାତୁର୍ମାସିକ—ବିଂ, ଚତୁର୍ମାସ ବ୍ୟାପକ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ଯୁକ୍ତ,ବି. ଚାରିମାସ ବ୍ୟାପୀ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିବା ।

ଚାତୁର୍ମାସୀ—ପୁଂ, ବିଂ, ଯେ ଚତୁର୍ମାସ୍ୟ ବ୍ରତ ଆଚରଣ କରେ (ସ୍ତ୍ରୀ)ଚାତୁର୍ମାସିନୀ ।

ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି.. (ଚତୁର୍ମାସ+ଯ) ଚତୁର୍ମାସ ସାଧ୍ୟ ଯଜ୍ଞ ବିଶେଷ,ଚତୁର୍ମାସ-ସାଧ୍ୟ ବ୍ରତ ବିଶେଷ ।

ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟଦ୍ୱିତୀୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଆଷାଢ଼ ଫାଲ୍ଗୁନ, ଆଶ୍ୱିନ ଓ କାର୍ତ୍ତିକ ମାସର କୃଷ୍ଣ ପକ୍ଷର ଦ୍ୱିତୀୟା, ଫାଲ୍ଗୁନ ଚୈତ୍ର ବା ବୈଶାଖ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇ ଚାରିମାସ କାଳ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବା ଯଜ୍ଞ ବିଶେଷ, ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ୱାଦଶୀ ବା ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଠାରୁ କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ୱାଦଶୀ ବା ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାରି-ମାସ କାଳ ପାଳନ କରାଯିବା ବ୍ରତ ବିଶେଷ,ବିଂ.ଚାରିମାସରେ ସମ୍ପାଦନୀୟ ।

ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟ ଦ୍ୱିତୀୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଆଷାଢ଼ ଫାଲ୍ଗୁନ ଆଶ୍ୱିନ ଓ କାର୍ତ୍ତିକ ମାସର କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ଦ୍ୱିତୀୟା ।

ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚତୁର୍ମାସ+ଯ +ଆ) ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟ ଦେଖ; ଗ୍ରା. ବି. ବର୍ଷାଋତୁ, ବର୍ଷଋତୁର ଚାରିମାସ ।

ଚାତୁର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚତୁର+ଯ) ଚତୁରତା, ଦକ୍ଷତା, ଚାତୁରୀ,ନିପୁଣତା, ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରବଞ୍ଚନା, ଶଠତା ।

ଚାତୁର୍ବର୍ଣ୍ଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚାରିବର୍ଣ୍ଣ, ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ଷତ୍ରିୟ, ବୈଶ୍ୟ, ଶୂଦ୍ର, (ବର୍ଣ୍ଣ ଚତୁଷ୍ଟୟର ଅନୁଷ୍ଠେୟ ଧର୍ମ) ।

ଚାତୁର୍ବିଂଶିକ—ତ୍ରି. ବି. ଚତୁର୍ବିଂଶତି ଦିନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଚତୁର୍ବିଦ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚାରିବେଦ,ବିଦ୍ୟା ଚତୁଷ୍ଟୟ, ବିଂ. ଚତୁର୍ବେଦାଭିଜ୍ଞ ।

ଚାତୁର୍ବେଦ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଚାତୁର୍ବେଦ+ଯ) ଚାରିବେଦ, ବିଂ. ଯେ ଚାରିବିଦ୍ୟା ଅଧ୍ୟୟନ କରେ ।

ଚାତୁର୍ହୋତ୍ରକ—ପୁଂ. ବି. ଚତୁର୍ହୋତ୍ର ପ୍ରତିପାଦକ ଶ୍ରୁତିର ବ୍ୟାଖ୍ୟାନକର୍ତ୍ତା ।

ଚାତୁର୍ହୋତ୍ର—ତ୍ରି.ବିଂ.(ଚତୁର୍ହୋତ୍ର+ଅ) ଯାହା ଚାରିଜଣ ହୋତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁଷ୍ଠାନ କରାଯାଏ,ଚାରିଜଣ ହୋତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦ୍ୟ ଯଜ୍ଞ ।

ଚାତୁର୍ହୋତ୍ରିୟ—ତ୍ରି.ବିଂ.ଯେଉଁ ଯଜ୍ଞାଦିରେ ଚାରିଜଣ ହୋତା ନିଯୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ।

ଚାତୁଷ୍କାଣ୍ଡିକ—ତ୍ରି. ବିଂ. ଚାରି କାଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ ।

ଚାତୁଷ୍ଟୟ—ପୁଂ.ବିଂ. ଚତୁଷ୍ଟୟ ବୃତ୍ତିଭିଜ୍ଞ ଯେ ଚତୁଷ୍ଟୟ ବୃତ୍ତି ଅଧ୍ୟୟନ କରେ ।

ଚାତୁଷ୍ପ୍ରାଣ୍ୟ—ତ୍ରି. ବିଂ.ଚାରି ଚିହ୍ନିକଙ୍କର ଭୋଜନୋପଯୁକ୍ତ । [ରୋପନ୍ନ ।

ଚାତୁଃସାଗରିକ—ତ୍ରି. ବିଂ. ଚତୁଃସାଗ-

ଚାତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଅଗ୍ନି ମନ୍ଥନ ଯଜ୍ଞର ଅବୟବ ବିଶେଷ ।

ଚାତ୍ୱାରିଂଶ—କ୍ଲୀ. ବି. ବ୍ରାହ୍ମଣବିଶେଷ, ଯହିଁରେ ଚାଳିଶ ଗୋଟି ଅଧ୍ୟାୟ ଅଛି ।

ଚାତ୍ୱାରିଂଶେକ—ତ୍ରି. ବିଂ. ଚାଳିଶ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ।

ଚାତ୍ୱାଲ—ପୁଂ. ବି. ଯଜ୍ଞକୁଣ୍ଡ, ଦର୍ଭ, ଉତ୍ତାନ,ଉତ୍କଟ, ମୃତ୍ତିକା ସ୍ତୂପ, ଉତ୍ତର ବେଦିର ଅଙ୍ଗ, ଗର୍ତ୍ତ ।

ଚାତ୍ୱାଲବାନ୍—ପୁଂ.ବିଂ. (ଚତ୍ୱାଲ+ବତ୍) ଚାତ୍ୱାଲଯୁକ୍ତ, ଯାହାର ଚାତ୍ୱାଲ ଅଛି, ।

ଚାଦର—ଯା. ବି. ଉତ୍ତରୀୟ ବସ୍ତ୍ର, ଦୋସଡ଼ା, ଆଚ୍ଛାଦନ ବସ୍ତ୍ର, ବିଛଣାର ଆସ୍ତରଣ, ଧାତୁ ଆଦିର ପତଳା ଓ ଦୀର୍ଘ ଏବଂ ପ୍ରଶସ୍ତ ଖଣ୍ଡ ।

ଚାନ୍ଦନ—କାଲଞ୍ଜର. ଦ.ପ.ସ୍ଥିତ ଅଜୟ-ଗଡ଼ ନାମକ ସ୍ଥାନର ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାଜା ।

ଚାନ୍ସୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଦେଶୀ ଡାକ୍ତର ଅସ୍ତ୍ର ଚିକିତ୍ସା ନ କରି କେବଳ ତୈଳ ଓ ଲେପ ଆଦିରେ ବ୍ରଣ ଓ ନାଳୀ ଘାଆ ଇତ୍ୟାଦି ଆରୋଗ୍ୟ କରନ୍ତି ।

ଚାନ୍ଦ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଚନ୍ଦ୍ର) ଚନ୍ଦ୍ର, ବିବାହର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଶୁକ୍ଳ ତୃତୀୟା ଦିନ ବର-କନ୍ୟାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯିବା ଚନ୍ଦ୍ର ବନ୍ଦା-ପନା ବିଧି, ଚନ୍ଦ୍ର ବନ୍ଦାପନା, କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଭୋଗ ଦିଆଯିବା ନୈବେଦ୍ୟ,କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ନୈବେଦ୍ୟ ପରସ୍ପର ପାତ୍ରରେ ଦିଆ-ଦେଇ ହୋଇ ଦୁଇଜଣ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ବା ବାଳକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାପିତ ବନ୍ଧୁତା ଓ ପରସ୍ପରକୁ ଡାକିବା ସମ୍ବୋଧନ, ଗାଈ, ବଳଦ ଓ ଘୋଡ଼ାଙ୍କ ମୁହଁ ସମ୍ମୁଖରେ କପାଳ ତଳକୁ ଥିବା ଶୁକ୍ଳବର୍ଣ୍ଣ ଗୋଲ ବା ଲମ୍ବ ରୋମରେଖା, ଦ୍ୱିତୀୟା ଚନ୍ଦ୍ର, ଅର୍ଦ୍ଧ ଚନ୍ଦ୍ର ବା ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଚନ୍ଦ୍ର ଆକୃତିର ଧାତୁନିର୍ମିତ ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ,(ଲ.ଅର୍ଥ) ଚନ୍ଦ୍ର ପରି ପ୍ରୀତିଦାୟକ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ, ଧଳା ଓ ଗୋଲ ଦାଗମାନ ।

ଚାନ୍ଦକଳା—ଗ୍ରା. ବି. କୃଷ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣ ରଙ୍ଗ ବିଶେଷ ।

ଚାନ୍ଦନା—ଯା. ବି. ରଇତ ଘରବାଡ଼ ରୂପେ ଭୋଗ କରୁଥିବା ଭୂମି ବା ଯୋତ, ଘରବାଡ଼ି, ରଏତ,ଘରଡ଼ିହ ଜମି ।

ଚାନ୍ଦନାପ୍ରଜା—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ରଇତ ଆପଣାର ଯୋତରେ ଘର କରିଥାଏ ।

ଚାନ୍ଦନିକ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଚନ୍ଦନ+ଇକ) ଯାହା ଚନ୍ଦନ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ଚନ୍ଦନ ନିର୍ମିତ, ଚନ୍ଦନଚର୍ଚ୍ଚିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚାନ୍ଦନିକା ।

ଚାନ୍ଦନୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଜୋତ୍ସ୍ନାମୟୀ (ରାତ୍ରି), ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣ ଥିବା, ଚନ୍ଦ୍ରକା ଯୁକ୍ତ, ଚନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱାରା ଆଲୋକିତ,ଗ୍ରା. ବି. ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣ, ଚନ୍ଦ୍ରଶାଳା, ଖୋଲା ପକ୍କା ମଣ୍ଡପ ।

ଚାନ୍ଦବଦନ—ଗ୍ରା. ବ ଓ ବଂ. ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ ଦେଖ ।

ଚାନ୍ଦବନ୍ଦା—ଗ୍ରା.ବ.ଚାନ୍ଦବନ୍ଦାପନା ଦେଖ ।

ଚାନ୍ଦବନ୍ଦାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(କୁମାର କୁମାରୀମାନେ) କୁମାରପୂର୍ଣ୍ଣିମା ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ନବୋଦିତ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ବନ୍ଦାପନା କରିବା, ବିବାହର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଶୁକ୍ଳଚତୁର୍ଥୀଠାରୁ ଦିନ ବରକନ୍ୟା ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ବନ୍ଦାପନା କରିବା ।

ଚାନ୍ଦବନ୍ଦାପନା—ଗ୍ରା. ବ. ବିବାହର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଶୁକ୍ଳଚତୁର୍ଥୀଠାରୁ ଦିନ ବରକନ୍ୟା ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପୂଜା କରିବା ବିଧି, ଚାନ୍ଦବନ୍ଦାପନା, କୁମାରପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ କୁମାର କୁମାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପୂଜା ।

ଚାନ୍ଦବାଲି—ଗ୍ରା. ବ. ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲାର ଗ୍ରାମବିଶେଷ (ଓଡ଼ିଶାର ବାଣିଜ୍ୟପ୍ରଧାନ ବନ୍ଦର) ।

ଚାନ୍ଦମାରି—ଗ୍ରା. ବ. ବନ୍ଧୁକ ଦ୍ୱାରା ଲକ୍ଷ୍ୟ ଭେଦ ଶିକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୂରରେ ରଖାଯାଇଥିବା ଚନ୍ଦ୍ରାକାର ଚିହ୍ନ ବିଶେଷ । [ଦେଖ ।

ଚାନ୍ଦମୁଖ—ଗ୍ରା. ବ ଓ ବଂ. ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ

ଚାନ୍ଦମୁହଁ—ଗ୍ରା. ବଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ, ଚନ୍ଦ୍ରବଦନା ।

ଚାନ୍ଦରାୟଗୁରୁ—ଗ୍ରା. ବ. ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର ଜନୈକ ସଂସ୍କୃତଜ୍ଞ ପଣ୍ଡିତ ।

ଚାନ୍ଦପୁର—ଗ୍ରା. ବ. ଚନ୍ଦ୍ରଶୂର ଦେଖ ।

ଚାନ୍ଦା—ଗ୍ରା. ବ. ଭେଦା, ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ସଂଗୃହୀତ ଅର୍ଥ, ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପାଇଁ ଗ୍ରାହକ ଦେବା ମୂଲ୍ୟ, ଭୂମି ମାପବେଳେ ବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନର ନିଦର୍ଶନ ସ୍ୱରୂପ ଭୂମିରେ ପୋତା ଯିବା କାଳା ଆଦି ଚିହ୍ନ ।

ଚାନ୍ଦାଉଠା(ଉଠାଇବା)—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ଚାନ୍ଦା ଅସୂଲ କରିବା ।

ଚାନ୍ଦାଉଠିବା—ଗ୍ରା.ବ. ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ଚାନ୍ଦା ଆଦାୟ କରାଯିବା ।

ଚାନ୍ଦାସ୍ୱାକର କରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜିଜର ଦେୟ ଚାନ୍ଦାର ପରିମାଣ ଅଙ୍ଗୀକାର କରି ଦସ୍ତଖତ କରିବା ।

ଚାନ୍ଦି—ଗ୍ରା. ବଂ. ବିଶୁଦ୍ଧ ରୌପ୍ୟ, ମତ୍ସ୍ୟ-ବିଶେଷ, ଗୋଡ଼ର ଚଳପା, ପ୍ରା. ପୁରୀ. ବ. ଘୋଡ଼ା ଓ ଗୋରୁଙ୍କ ଖୁରରେ ମରାଯିବା ନାଲ ବା ଲୁହାର ପାତ୍ରଆ ।

ଚାନ୍ଦିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯେଉଁ ରଙ୍ଗିନ ଘୋଡ଼ା ଓ ଗୋରୁ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ କପାଳରେ ଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଧଳା ରେମରେଖା ଥାଏ, ଗ୍ରା. ବ. କପାଳରେ ଚାନ୍ଦଥିବା ପଶୁ ।

ଚାନ୍ଦିଫୁଟିବା—ଗ୍ରା. ବ. ଅନେକ ବାଟ ଚାଲିବାରୁ ଗୋଡ଼ର ଚଳପା ଫୁଟିଯିବା ବା କ୍ଷତଯୁକ୍ତ ହେବା ।

ଚାନ୍ଦୁଆ—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଚନ୍ଦ୍ରାତପ) ବିତାନ, ନାନା ବର୍ଣ୍ଣରେ ଚିତ୍ରିତ ସାମିୟାନା ।

ଚାନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବଂ. (ଚନ୍ଦ୍ର+ଅ) ଚନ୍ଦ୍ର-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଚାନ୍ଦ୍ର ବ୍ୟାକରଣ ଅଧ୍ୟୟନ-କାରୀ, ଚନ୍ଦ୍ରଘଟିତ, ସ୍ତ୍ରୀ-ଚାନ୍ଦ୍ରୀ (କ୍ଲୀ.ବ.) ଚାନ୍ଦ୍ରାୟଣ ବ୍ରତ, ଆର୍ଦ୍ରକ, ପରିମାଣ ବିଶେଷ, ପୁଂ. ବ. ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତମଣି, ମୃଗଶିରା ନକ୍ଷତ୍ର, ଚାନ୍ଦ୍ରମାସ,ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକ, ପ୍ଲକ୍ଷ ଦ୍ୱୀପସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ । [ଶୁଣୀ ।

ଚାନ୍ଦ୍ରକ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଚାନ୍ଦ୍ର+କୈ+ଅ)

ଚାନ୍ଦ୍ରପୁର—ପୁଂ. ବ. ଗୋଟିଏ ଜନପଦ ଓ ତଦ୍ଦେଶସ୍ଥ ଶିବମୂର୍ତ୍ତି । [ନଦୀ ।

ଚାନ୍ଦ୍ରଭାଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ଗ୍ର) ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା

ଚାନ୍ଦ୍ରଭାଗେୟ—ପୁଂ. ବ. ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗାନଦୀରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଚାନ୍ଦ୍ରମଳ—ବ.(କ.ଧା) ଅଧିକା ଚନ୍ଦ୍ରମାସ, ମଳମାସ ।

ଚାନ୍ଦ୍ରମସ—ଗ୍ରି. ବଂ. (ଚନ୍ଦ୍ର+ମସ+ଅ) ଚନ୍ଦ୍ରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ସ୍ତ୍ରୀ-ଚାନ୍ଦ୍ରମସୀ, କ୍ଲୀ. ବ. ମୃଗଶିରା ନକ୍ଷତ୍ର ।

ଚାନ୍ଦ୍ରମସାୟନ—ପୁଂ. ବ. ବୁଧ ।

ଚାନ୍ଦ୍ରମସାୟନ—ପୁଂ. ବ. ବୁଧଗ୍ରହ ।

ଚାନ୍ଦ୍ରମାଣ—କ୍ଲୀ. ବ. କାଳର ପରିମାଣ ବିଶେଷ ।

ଚାନ୍ଦ୍ରମାନବତ୍ସର—ବ. ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଗତିଦ୍ୱାରା ନିୟମିତ ଦ୍ୱାଦଶ ମାସବିଶିଷ୍ଟ ବର୍ଷ ।

ଚାନ୍ଦ୍ରମାନମାସ—ପୁଂ. ବ. ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଗତି ଦ୍ୱାରା ନିୟମିତ ମାସ ।

ଚାନ୍ଦ୍ରମାସ—ପୁଂ. ବ. (କ. ଧା) ଚନ୍ଦ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମାସ, ଗ୍ରି ଂଶତ୍ତ୍ୱ ତଥ୍ୟଗଠିତ ମାସ ।

ଚାନ୍ଦ୍ରବତ୍ସର—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା) ଦ୍ୱାଦଶ ଚାନ୍ଦ୍ରମାସ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଷ ।

ଚାନ୍ଦ୍ରବ୍ୟାକରଣ—ଚନ୍ଦ୍ର ବା ଚନ୍ଦ୍ର ଗୋମିନ୍ ନାମଧେୟ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ ବ୍ୟାକରଣ

ଚାନ୍ଦ୍ରବ୍ରତିକ—ପୁଂ. ବ. ରାଜା, ପ୍ରଜାବର୍ଗ ତାହାର ଦର୍ଶନରେ ଚନ୍ଦ୍ରଦର୍ଶନ ପରି ଆହ୍ଲାଦିତ ହୁଏ, ଯେ ଚାନ୍ଦ୍ରାୟଣ ବ୍ରତ କରେ । [ଅଦା ।

ଚାନ୍ଦ୍ରାଶ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ବ. ଗ୍ର) ଆର୍ଦ୍ରକ,

ଚାନ୍ଦ୍ରାୟଣ—କ୍ଲୀ.ବ.(ବ.ଗ୍ର) ବ୍ରତବିଶେଷ, ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ବିଶେଷ, ବଂ. ଚାନ୍ଦ୍ରାୟଣ-ସମ୍ବନ୍ଧୀ ।

ଚାନ୍ଦ୍ରାୟଣିକ—ପୁଂ. ବଂ. (ଚନ୍ଦ୍ରାୟଣ+ଇକ) ଚାନ୍ଦ୍ରାୟଣ ବ୍ରତକାରୀ,ଚାନ୍ଦ୍ରାୟଣ-ବ୍ରତବିଷୟକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚାନ୍ଦ୍ରାୟଣିକା ।

ଚାନ୍ଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚନ୍ଦ୍ର+ଅ+ଇ) ଚନ୍ଦ୍ରପତ୍ନୀ, ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା, ଶ୍ୱେତକଣ୍ଟକାରୀ, (ବଂ) ଚନ୍ଦ୍ରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଚାପ—ପୁଂ. ବ. (ଚପ୍+କ.ଅ) ଧନୁ, ବୃତ୍ତକ୍ଷେତ୍ରାର୍ଦ୍ଧ, ଧନୁରାଶି, (ଗ୍ରା. ବ) ଓଜନ, ଭାର, ପୀଡ଼ନ, ଦାବିଦା,ଚାପ-ସର, କଣ୍ଠର ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ, ଯାହା ଉପଲକ୍ଷେ ସଜ୍ଜିତ ନୌକା । [କରିବା ।

ଚାପଖେଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନୌକା ବିହାର

ଚାପଡ଼(ଡ଼ା)—ଗ୍ରା. ବ. ଚପେଟାଘାତ, ଥାପଡ଼, ଚାପୋଡ଼, ଯାବଡ଼ା ।

ଚାପଡ଼ାଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟର ଚପେଟାଘାତ ସହିବା ।

ଚାପଡ଼ଖିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଯେ ବହୁ-ବାର ଅନ୍ୟଠାରୁ ଚାପଡ଼ାମାଡ଼ ଖାଏ ।

ଚାପଡ଼ାମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚପେଟାଘାତ କରିବା, ଚାପଡ଼ା ଦେବା, ଥାପଡ଼ ମାରିବା ।

ଚାପଦଣ୍ଡ—ବ. ଯାହାଦ୍ୱାରା ଜଳାଦି ଭର୍ତ୍ତି

ଓ ଅଧୋଗତ ହୁଏ, ଯେପରି ପିଚୁଳାର ଦଣ୍ଡ ।

ଚାପଦାର—ଗ୍ରା. ବି. ଜାହାଜ ଭିତରେ ଯାତ୍ରୀମାନେ ରହିବା ଘର ।

ଚାପଦାସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନଦୀଭେଦ ।

ଚାପପଟ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଗ୍ର) ପିୟାଳବୃକ୍ଷ ।

ଚାପଲ୍ୟ—ଯା. ବି. ଭକ୍ତିର ପରିଚୟ ଜ୍ଞାପକ ଧାତୁପଟ ।

ଚାପଲ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚପଳ+ଅ) ଚପଳତା, ଅନବସ୍ଥିତି ।

ଚାପଲାୟନ—ପୁଂ.ବି. (ଚପଳ+ଆୟନ) ଚପଳଙ୍କ ଗୋତ୍ରଜ ପୁରୁଷ ।

ଚାପଲ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. କ.ଧା; (ଚପଳ+ଯ) ଚପଳତା, ଚାଞ୍ଚଲ୍ୟ, ଅସ୍ଥୈର୍ଯ୍ୟ,ଧୃଷ୍ଟତା, ପ୍ରଗଲ୍ଭତା, ଅବିମୃଷ୍ୟକାରିତା, ଔଦ୍ଧତ୍ୟ ।

ଚାପବଂଶ— କଠିୟାବାଡ଼ର ପଶ୍ଚିମ ସୀମାନ୍ତର୍ଗତ ବର୍ଦ୍ଧମାନ ନାମକ ସ୍ଥାନର ଗୋଟିଏ ରାଜବଂଶ ।

ଚାପସରି—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ—ଚିଲମୀଲିକା) ବେକରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ, ,ମୁଦିଆ ଲାଗିଥିବା ଏକପ୍ରକାର ଅଣ୍ଟା-ସୂତା ।

ଚାପା—ଗ୍ରା. ବି. ଉପରୁ ଦିଆଯିବା ଭାର, ପୀଡ଼ନ, ଅତିରିକ୍ତ ଭୋଜନ,ମଧ୍ୟଭାରତ ବର୍ଷର ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିଲାସପୁର ଜିଲା ଏବଂ ସିଓନାରାୟଣ ତହସୀଲଭୁକ୍ତ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ।

ଚାପାଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ବୌଦ୍ଧମାନଙ୍କର ଏକ ବିଖ୍ୟାତ ଚୈତ୍ୟ ।

ଚାପିଆଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ବାସନରେ ଚା ପାନ କରାହୁଏ ।

ଚାପିଚାପିକଥାକହିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ସତର୍କତା ସହିତ କଥାକହିବା ।

ଚାପିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭାରଦେଇ ତଳକୁ ଦାବିବା, ଚିପିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଘଷିବା, ଭିଡ଼ିବା ।

ଚାପୀ—ପୁଂ. ବି. (ଚାପ+ଇନ୍) ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରୀ, (ବି) ଶିବ, ଧନୁରାଶି ।

ଚାପୁଣୀ—ଗ୍ରା.ବି. ଘରର ଚାଳ ବା ନଡ଼ା ଦିଆହୋଇ ବେଡ଼ିରେ ହେବାପରେ ବତାଗୁଡ଼ିକୁ ଚାପିରଖିବାପାଇଁ ଚାଳଆରୁ ପଶିଥା ଆଡ଼କୁ ଯେଉଁ ବତା ଖୁବ୍ କସିକରି ବନ୍ଧି ଦିଆଯାଏ, ଜାଲଟୀ ବାଡ଼ରୁ ଜାଲ ଫିଟାଇବାକୁ ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ରର ଚାପା ଦିଆଯାଏ, ଫୁଇ ।

ଚାପୁଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଚାପଡ଼ା ଦେଖ ।

ଚାପୁଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚାପଡ଼ାଇବା, ସ୍ନେହରେ ଧୀରେ ଧୀରେ କରତଳଦ୍ୱାରା ଆଘାତ କରିବା ।

ଚାପୋଡ଼(ଡ଼ା)—ଗ୍ରା. ବି. ଚାପଡ଼ ଦେଖ ।

ଚାବ୍ରା—ଗ୍ରା. ବଂ. କାମୁଡ଼ା । [ପିମ୍ପୁଡ଼ି

ଚାବ୍ରାଚାଣ୍ଟି—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. କାମୁଡ଼ା

ଚା-ବଗିଚା—ଗ୍ରା. ବି. ଚାହାର କୃଷି କରାଯିବା କ୍ଷେତ୍ର ।

ଚାବିଦାର—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ର (ଯଥା—ଘଡ଼ି) ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଚାବିଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ ହୁଏ ।

ଚାବିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚାବିପକାଇବା, ଦେଖ; ଘଣ୍ଟାଭିତରର ସ୍ପ୍ରିଙ୍ଗ୍ ଖୋଲି-ଯାଇଥିଲେ ତାକୁ ଚାବିଦ୍ୱାରା ଗୁଡ଼ାଇବା ଘଣ୍ଟାରେ ଦମ୍ ଦେବା, କାମୁଡ଼ିବା ।

ଚାବିପକା(ଜେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୋଲ-ପକୁ ବନ୍ଦକରିବା, ଘର କବାଟରେ ତାଲାଦେବା ।

ଚାବିଫିଟା(ଟେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.କୋଲ-ପକୁ ମେଲା କରିବା, ଘର କବାଟରୁ କୋଲପ ଫିଟାଇବା ।

ଚାବିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କାମୁଡ଼ିବା ।

ଚାବୁକ—ଯା. ବି. ଅଶ୍ୱତାଡ଼ନ ଦଣ୍ଡ, କୋରଡ଼ା, ଚାବୁକଦ୍ୱାରା ପ୍ରହାର, ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା) ବି. ଗଛ ।

ଚାବୁକସବାର—ଯା. ବି. ଯେଉଁ ଅଶ୍ୱା-ରୋହୀ ଘୋଡ଼ାକୁ ମଣକରେ ।

ଚାବୁଚାବୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅଳ୍ପପାଣିରେ ଆଙ୍ଗୁଠି ବା . କ୍ଷୁଦ୍ର ବସ୍ତୁ ବାଡ଼େଇବା ଶବ୍ଦ, ଚବଚବ ଶବ୍ଦ ।

ଚାମଚ(ଚା)—ଯା. ବି. ହତା, ଦର୍ବୀ, ପଲା,ଧାତୁନିର୍ମିତ ଡଙ୍ଗି ବା ସାନ ଅଣକ ।

ଚାମଚିକା—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ସଂ-ଚର୍ମଚଟିକା) ଚର୍ମଚଟୀ, ଚେମଣୀ, ଚର୍ମପକ୍ଷୀ, ଚେମେଣି ବାଦୁଡ଼ି ।

ଚାମଠା—ପ୍ରା. (ସଂ ହ) ବି. ଶଗଡ଼ର ଯୁଆଳି ଓ ଦଣ୍ଡା ଆଗକୁ ଯୋଡ଼ି ରଖି-ବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ରଜ୍ଜୁ ।

ଚାମର—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. (ଚମର+ଅ) ଚମରୀମୃଗପୁଚ୍ଛ, ଲୋମନିର୍ମିତ ବ୍ୟଜନ, ଚଅଁର, ବାଳବ୍ୟଜନ, କେଶଗୁଚ୍ଛ, ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଚାମରଗ୍ରାହୀ—ହି. ବଂ. (ଚାମର+ଗ୍ରହ + ଅ)ଚାମରବ୍ୟଜନକାରୀ, ଯେ ଚାମର ପକାଏ ।

ଚାମରଚିକୁର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଘନ-କେଶୀ, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ମୁଣ୍ଡର ବାଳ ଚାମରପରି ଘନ ଓ ଲମ୍ବ ।

ଚାମରଢୁଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚଅଁର ପକାଇବା, ଚଅଁର ଚାଲିବା ।

ଚାମରଧାରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ. (ଚାମର + ଧର +ଇନ୍+ଈ) ଚାମରଚ୍ଛତ୍ରଧାରିକା, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଚାମର ପକାଏ ।

ଚାମରପୁଷ୍ପ—ପୁଂ.ବି. ନଡ଼ିଆ,ଗୁଆ,ମକା, କାଣ୍ଡେଭୂଣ, କେତକୀ ବୃକ୍ଷ, ଆମ୍ବଆଦି ବୃକ୍ଷମାନ ।

ଚାମରପୁଷ୍ପକ—ପୁଂ. ବି. କାଣ୍ଡେଭୂଣ ।

ଚାମରହସ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଚାମର ଗ୍ରାହିକା । [ଦେଖ ।

ଚାମରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ .ବି. (ଚାମର+ଆ) ଚାମର

ଚାମରାଜ—ମହିସୁରର ଯାଦବ ବଂଶୀୟ କେତେକଣ ରାଜାଙ୍କ ନାମ ।

ଚାମରିକ—ପୁଂ. ବି. (ଚାମର+ଇକ) ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତି ଚାମର ଧରେ ବା ପକାଏ ।

ଚାମରୀ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚମରୀଗୋ,ଚମରୀ ମୃଗ, ଘୋଟକୀ, ଘୋଟକ, ଚାମର, ପୁଂ. ବି; (ଚାମର+ଇନ୍) ଚାମର ବିଶିଷ୍ଟ, ଚଅଁର ଧରିଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି), (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚାମରିଣୀ । [ଚମଡ଼ା ।

ଚାମାଟୀ—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ର ଶାଣ ଦେବାର

ଚାମାର—ପୁଂ.ବି. ଚର୍ମପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀ,ମୋଚି ।

ଚାମାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଲତା ।

ଚାମୀକର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚମୀକର+ଅ) ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, ଧୁସ୍ତୁର ବୃକ୍ଷ, (ବିଂ) ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୟ ।
ଚାମୀକରଗୌର—ପୁଂ. ବିଂ. (ଉପମିତ୍ କ.ଧା) ଯାହାର ଦେହର ବର୍ଣ୍ଣ ସୁନା-ପରି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚାମୀକରଗୌରୀ ।
ଚାମୁଣ୍ଡରାଜ—ଗୁଜରାଟର ଚୌଲୁକ୍ୟ ବଂଶୀୟ ଦ୍ୱିତୀୟ ରାଜା ।
ଚାମୁଣ୍ଡା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚଣ୍ଡ+ମୁଣ୍ଡ+ଆ) ଚଣ୍ଡମୁଣ୍ଡ ବିନାଶକାରିଣୀ ଦୁର୍ଗା, ମାତୃକା-ବିଶେଷ ।
ଚାମୁଣ୍ଡୀବେର୍ଚ୍ଚା—ବି. ମହୀସୂର ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ।
ଚାମେଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଜାଇଫୁଲ ।
ଚାମ୍ପି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚାମର)ନଡ଼ିଆ ଓ ଗୁଆଗଛର ଚଅଁରର ରଜ୍ଜୁସଦୃଶ ତନ୍ତୁ, (ଯହିଁରେ ଫଳ ଓହ୍ଲି ଥାଏ) ।
ଚାମ୍ପିବା—ପ୍ରା. (ଯାଜ) କ୍ରି. (ନଡ଼ିଆଗଛ ନୁଆଚଅଁର କାଢ଼ିବା ।
ଚାମ୍ପେୟ—ବି: (ଚମ୍ପା+ଏୟ) ଚମ୍ପା-ଫୁଲ, ନାଗେଶ୍ୱର ଫୁଲ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, କିଞ୍ଜଲ୍କ, କେଶର ।
ଚାୟାଁ—ଗ୍ରା. ବି. ପଖୋଳର ଡାହାଣ ମୁଣ୍ଡରେ ଆବଦ୍ଧ ଚମଡ଼ା ଏବଂ ଉକ୍ତ ପାଖରୁ ଜାତହେବା ଧ୍ୱନି ।
ଚାୟ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଚୟ+ଅ)ଚୟମୟ ।
ଚାୟକ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଚି+ଅକ) ଭୟ ଚୟନ କରେ । [ପୂଜନୀୟ ।
ଚାୟନୀୟ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଚୟ+ଅନୀୟ)
ଚାୟମାନ—ପୁଂ. ବି. ଚୟମାଣ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର, (ବିଂ) ପୂଜ୍ୟ, ତୁଷ୍ଟ ।
ଚାୟୁ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଚୟ+ଉ) ପୂଜକ ।
ଚୁର୍‌ସମା—ଯା. ବି. ବୁଧବାର ।
ଚୁର—ପୁଂ. ବି. (ଚର+ଅ) ଗୁପ୍ତଚର, ଗୂଢ଼ପୁରୁଷ, ଚୁରକୋଳି, କ୍ଲୀ. ବି. (ଚର+କର୍ମ.ଅ)ଶୃଙ୍ଖଳ,(ଚର+କ.ଅ) କୃତ୍ରିମ ବିଷ, ମାଛ ଧରିବା ପାଇଁ ବନଶୀରେ ଗୁନ୍ଥା ହୋଇଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ, ସମ୍ବାଦ ବାହକ, (ଅଧି.ଅ) କାରାଗାର, (ଚର+ଭାବ.ଅ) ଗତି, ସଞ୍ଚାର, ବନ୍ଧନ, (ଗ୍ରା. ବି.) ଉଚ୍ଚ କୋଠା ଆଦିରେ କାମ କରିବା ରାଜମିସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସୁବିଧା ନିମନ୍ତେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ମଞ୍ଚା ବା ଭାଡ଼ି, ଭାଟି, ପାହାଡ଼ ନିଆ ସିଡ଼ି, ମାଛଙ୍କ ପାଇ ଜଳରେ ପକା ଗ୍ରିବା ଖାଦ୍ୟ ବା ଚାରା ।
ଚୁରଇସ୍ଲାମ—ଇସଲାମ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ଏକପ୍ରକାର ସୁନ୍ନି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।
ଚୁରକ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଚୁର+କ. ଅକ) ଗୋ ଅଶ୍ୱାଦିର ପାଳକ, ପଶୁପାଳକ, ସଞ୍ଚାରକ, (ପୁଂ. ବି) ବନ୍ଧ, ଗତି, ବନ୍ଧନାଳୟ, ପିୟାଳ ବୃକ୍ଷ, କାରାଗାର, ଗୁପ୍ତଚର, ଚୁଲକ,ସହଚର,ଅଶ୍ୱାରୋହୀ, ଭ୍ରମଣକାରୀ, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥି, ମନୁଷ୍ୟ, (କ୍ଲୀ. ବି) ଚରକନିର୍ମିତ ।
ଚୁରକୀଣ—କ୍ରି. ବିଂ. ଭ୍ରମଣକାରୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥିର ଉପଯୁକ୍ତ ।
ଚାରକୋଳି—ଗ୍ରା. ବି. ପିଆଳ, ଚାର ଗଛର ଫଳ ।
ଚାରଚକ୍ଷୁ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) ରାଜା ।
ଚାରଚଣ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଚାର+ଚଣ) ଯାହାର ଚମନ ସୁନ୍ଦର ।
ଚାରଚକ୍ଷୁ—କ୍ରି.ବିଂ. ବୁଲିଲାବେଳେ ଯେ ଭଲ ଦେଖାଯାଏ, ସୁନ୍ଦର ଗତିଯୁକ୍ତ ।
ଚାରଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚାର+ଣିଚ୍+ଅଟ+କ+ଆ)ନଳୀନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।
ଚାରଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚାର+ଣିଚ୍+ଅଟ+ଈ)ପଦ୍ମଚାରଣୀ ବୃକ୍ଷ,ଭୂମ୍ୟାମଳକୀ ।
ଚାରଣ—ପୁଂ. ବି. (ଚାର+କ. ଅନ) ନଟ, ଭାଟ, ସ୍ତୁତିପାଠକ, ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର-ପାଠକ, କୁଶୀଳବ, ଗନ୍ଧର୍ବବିଶେଷ, ଦେବଯୋନିବିଶେଷ , ଚାରପୁରୁଷ , ଭ୍ରମଣକାରୀ,ବାଗୀଶ୍ୱରୀ ଦେବୀଭକ୍ତ ଅଗ୍ନି-ଗୋତ୍ରୀୟ ଜଣେ ରାଜା, କୋଲାମ୍ବା-ଦେବୀଭକ୍ତ ପ୍ରିୟୁର୍ଜବଂଶୀୟ ଜଣେ ରାଜା, ଭାରତର ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଜାତି
ଚାରଣଦାରୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନଟୀ ପ୍ରଭୃତି ।
ଚାରଣ(ଣା)ବିଦ୍ୟ—ବୈଦ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଅଥର୍ବ ବେଦର ଅଂଶବିଶେଷ ।
ଚାରଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚାର+ଣିଚ,ଅନ+ଆ) ଚାଳନା ।
ଚୁରଦୃଷ୍ଟି—ବି.(କ.ଧା) ଚୁର ବା ଦୂତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେଶ ବିଦେଶର ସମ୍ବାଦଜାଣିବା ।
ଚୁରପଥ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା.) ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଦୁଇଟି ରାସ୍ତା ମିଳିତ ହୋଇ-ଅଛି, ରାଜପଥ ।
ଚୁରଭଟ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ପୁ)ଚୋର,ସାହସୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ମଲ୍ଲବିଶେଷ ।
ଚୁରମାଗଣ୍ଡ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ)ବି. ବାଟି-ଖେଳ ବା ଗୁଲି ଖେଳରେ ଖାତରେ ପଛାଇ ଖେଳିବା ବାଟିର ଚତୁର୍ଥ ଆଘାତ ।
ଚୁରମିକ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଚରମ+ଇକ) ଚରମ ଅଧ୍ୟୟନକାରୀ । [ବତ୍ତାସ ।
ଚୁରବାୟୁ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା)ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳର
ଚୁରସମ୍ପ୍ରଦାୟ—ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ଭାଟମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ ।
ଚୁରୀ—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ପକ୍ଷୀ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଛ, ଖାଦ୍ୟସାମଗ୍ରୀ; ବନ୍ଧଣୀର ଥୋପ, (ଯା.ବି) ଶକ୍ତି, କ୍ଷମତା,ଉପାୟ, ପ୍ରତି-ବିଧାନ,ସାହାଯ୍ୟ ।
ଚୁରୀନ୍ଦ୍ରବତ—ପୁଂ. ବି. ଗୁପ୍ତଚର ।
ଚୁର୍ଣ୍ଣସ୍ୱଣ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଚରର ଗୋଷ୍ଠୀ-ପତ୍ୟ,ସାଧାରଣାଧିକରଣ ନାମକ ଜଣେ କାମଶାସ୍ତ୍ରକାର ।
ଚୁର୍ଣ୍ଣସ୍ୱଣକ—କ୍ରି.ବିଂ.ଚୁର୍ଣ୍ଣସ୍ୱଣୀୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ।
ଚୁର୍ଣ୍ଣସ୍ୱଣୀୟ—ପୁଂ.ବି. ଚୁର୍ଣ୍ଣସ୍ୱଣଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥ, କମ୍ବଳ ।
ଚୁର—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଚତୁର୍)ଚତୁଃସଂଖ୍ୟା, (ଗ୍ରା.ବିଂ)ଚୁରସଂଖ୍ୟକ ।
ଚୁରଆଖି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଚତୁରକ୍ଷ)ଦୁଇ-ଜଣଙ୍କର ପରସ୍ପର ସାକ୍ଷାତ୍କାର ବା ଭେଟାଭେଟି, ବ୍ରହ୍ମା, ଆଗପଛ ଦୃଷ୍ଟି, ଦୂରଦୃଷ୍ଟି, ଅତିଶୟ ସାବଧାନତା ।
ଚୁରଆଖିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚୁରଗୋଟି ଆଖି-ବିଶିଷ୍ଟ, ଦୂରଦର୍ଶୀ, ପରସ୍ପରକୁ ଭେଟି-ଥିବା, (ଗ୍ରା.ବ) ଚୁରଆଖିଆ ମାଛ, ମହୁରଡ଼ ଜାତୀୟ ମାଛ, ବ୍ରହ୍ମା ।

ଚାରିଆଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ, ସବୁଦିଗ, ସବୁବିଷୟ ।
ଚାରିଉତ୍ତରଣହେଁ—ଗ୍ରା.ବି. ଏକଶତ ଚାରି ।
ଚାରିକଣ୍ଠା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଓଜନରେ ଠିକ୍ (କମ୍ ବା ବେଶି ନୁହେଁ) ।
ଚାରିକର—ଆଫଗାନ ସ୍ଥାନର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ ।
ଚାରିକଣ୍ଟକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସହଚରୀ, ଅପ୍ସରପା ପୋକ ।
ଚାରିକାନ୍ତ—ଗ୍ରା.ବି. ଦୁଇ ହାତ ଓ ଦୁଇ-ଗୋଡ଼ ।
ଚାରିକାନ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଶୁଣିଥିବା (ବିଷୟ), ପ୍ରକାଶ ହୋଇଥିବା (ଗୁପ୍ତକଥା) ।
ଚାରିକୋଣ—ଗ୍ରା.ବି.(କ୍ଷେତ୍ର ବା ଗୃହର) ଚାରିଗୋଟି କୋଣ । [ବିଶିଷ୍ଟ ।
ଚାରିକୋଣିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚାରିକୋଣ-
ଚାରିଖାନା—ଗ୍ରା. ବି. ଦେହଯାକ ଛକ ପଡ଼ି ବୁଣା ହୋଇଥିବା ବସ୍ତ୍ର ।
ଚାରିଖାଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଚତୁର୍ବିଧ ସୃଷ୍ଟ ଜୀବ, (ଜରାୟୁଜ, ଅଣ୍ଡଜ, ସ୍ୱେଦଜ ଓ ଉଦ୍ଭିଜ୍ଜ) ଚାରିଦିଗ, ଭାରତର ଚାରି-ଦିଗରେ ଥିବା ଚାରିଗୋଟି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ତୀର୍ଥ, ଚାରିଭାଷା, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଚତୁର୍ବିଧ ।
ଚାରିଖୁଣିମାଫ୍—ଗ୍ରା. ବି. ମୁସଲମାନ ରାଜତ୍ୱରେ ସମ୍ରାଟଙ୍କର ବିଶେଷ ଅନୁ-ଗୃହୀତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସମ୍ମାନରୂପେ ଦିଆ-ଯାଉଥିବା ବିଶିଷ୍ଟ ଅଧିକାର, ଏପରିକି ସେ ଚାରିଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନରହତ୍ୟା କଲେ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ରାଜଦଣ୍ଡ ଦିଆଯାଉ ନଥିଲା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି କ୍ଷମତାପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କର ଅନୁଗ୍ରହପାତ୍ରକୁ ଦେବା ବିଶିଷ୍ଟ ଅଧିକାର ।
ଚାରିଖଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. ପୃଥିବୀର ଚାରିଦିଗ ।
ଚାରିଗଣ୍ଡା—ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜାମ)ବି. ଏକପ୍ରକାର କଉଡ଼ି ଖେଳ, ଶୁକେଇ ଖେଳ, (ଗ୍ରା. ବି ଓଁ ବିଂ—ସଂଖ୍ୟାବାଚକ) ଷୋହଳ-ସଂଖ୍ୟା ।
ଚାରିଗୁଣ—ଗ୍ରା.ବି.ଚତୁର୍ଗୁଣ, ଚାରିଗୁଣ (ବିଂ) ଚତୁର୍ଗୁଣିତ, ଅତ୍ୟଧିକ ।
ଚାରିଗୁଣା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚତୁର୍ଗୁଣ ।
ଚାରିଗୋଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଚତୁଷ୍ପଦ, ଦୁଇ-ହାତ ଓ ଦୁଇଆଣ୍ଠୁ ଭୂମିରେ ଲଗାଇ ଗୁରୁଣ୍ଡିବା, (ଗ୍ରା. ବି) ଚତୁଷ୍ପଦ ଜନ୍ତୁ, ଚାରିମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଉଥିବା ଦଣ୍ଡ ।
ଚାରିଘଣ୍ଟିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଇଓଳି କାମ ନକରି ମୂଲିଆମାନଙ୍କର ବେଳ ୫ଟା ବା ୧୦ଟା ଠାରୁ ୪ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାମ କରିବା ରୀତି ।
ଚାରିଚାରିହେଁ—ଗ୍ରା. ସର୍ବ. ଚାରିଜଣ-ଯାକ ସମସ୍ତେ ।
ଚାରିଚଉକ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସମଚତୁଷ୍କୋଣ, (ଗ୍ରା.ବି) ପଣା ଓ କଉଡ଼ିରେ ପକାଯିବା ଚାରିସଂଖ୍ୟକ ଦାନ ।
ଚାରିଚଉକସ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ସଜ୍ଜିତ, ଖୁବ୍ ସାବଧାନ (ବ୍ୟକ୍ତି), ଖୁବ ଦୃଢ଼ରୂପେ ଭିଡ଼ା ହୋଇ ବନ୍ଧାହୋଇ-ଥିବା, ଖୁବ୍ ବଳିଷ୍ଠ (ବ୍ୟକ୍ତି),ଧୁରନ୍ଧର, ପାରଙ୍ଗମ, ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ-ରୂପେ ମେଳ ଖାଉଥିବା (ବସ୍ତୁଦ୍ୱୟ), ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ପ୍ରସ୍ତୁତ । [ଖେଳ ।
ଚାରିଚଉକା—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର କଉଡ଼ି
ଚାରିଚଉରସ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରର ଚାରିଆଡ଼ ସମତଳ,ବର୍ଗ କ୍ଷେତ୍ର ।
ଚାରିଚକ୍ଷୁ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ଚାରିଆଖି ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।
ଚାରିଜଣ—ଗ୍ରା.ବି. ଚାରିସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତି, ଏକକ ଉପବିଷ୍ଟ କେତେଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟକ ଅଳ୍ପ ବ୍ୟକ୍ତି ।
ଚାରିଜଣିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଚାରିଜଣବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପାଦ୍ୟ, ଚାରିବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବ୍ୟବ-ହାରାର୍ଥ ଅଭିପ୍ରେତ, ଚାରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବାହ୍ୟ (ଯାନାଦି) ।
ଚାରିଜାମା—ଯା. ବି. ଘୋଡ଼ା ପିଠିରେ ପଡ଼ିବା ଝୁଲାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବହନମିତ କେ ମଲ ଚତୁଷ୍କୋଣ ଅସ୍ତ୍ରଣବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଚାରିଚଉକସ ଦେଖ ।
ଚାରିଟା—ଗ୍ରା.ବି.(ଅନାଦରାର୍ଥ)ସଂଖ୍ୟାରେ ଚାରି ଅପରାହ୍ନ ଓ ଛୋଟ ଚାରିଘଣ୍ଟା ବେଳ,(ଗ୍ରା.ବି) ଚାରିସଂଖ୍ୟକ, ଅଳ୍ପ-ସଂଖ୍ୟକ, ସାମାନ୍ୟ ।
ଚାରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚର+ଣିଚ୍+ଇନ୍ +ଈ) କରୁଣୀବୃକ୍ଷ ।
ଚାରିତ—ହି.ବିଂ. (ଚର+ଣିଚ୍+ମଂ. ତ)ଚାଳିତ, ସଂଚାଳିତ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଚାରିତା ।
ଚାରିତାର୍ଥ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚରିତାର୍ଥତା, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସିଦ୍ଧି ।
ଚାରିତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି.(ଚରିତ୍ର+ଅ) ଚରିତ୍ର, ସ୍ୱଭାବ, କୁଳକ୍ରମାଗତ ଆଚାର, ଚାଲ-ଚଳନ, ଢଙ୍ଗ, ।ଜୈନମାନଙ୍କ ସନ୍ନ୍ୟାସ, (ପୁଂ.ବି) ମରୁତ୍‌ଗଣର ଅନ୍ୟତମ ।
ଚାରିତ୍ରକବଚ—ହି.ବିଂ. ସତ୍ପ୍ରଭାବ ରୂପ କବଚରେ ବା ଧର୍ମରେ ଆବୃତ ।
ଚାରିତ୍ରବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଏକପ୍ରକାର ସମାଧି
ଚାରିତ୍ରବର୍ଦ୍ଧନ—ବି. ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଜୈନଗ୍ରନ୍ଥକାର ।
ଚାରିତ୍ରବିନୟ—ବି. ଚରିତ୍ରଦ୍ୱାରା ବିନୀତ-ଭାବ ପ୍ରଦର୍ଶନ, ନମ୍ରତା, ଶିଷ୍ଟାଚାର, ସୌଜନ୍ୟ ।
ଚାରିତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚାରିତ୍ର+ଅ+ଆ) ତିନ୍ତୁଡ଼ୀବୃକ୍ଷ, ତେନ୍ତୁଳିଗଛ ।
ଚାରିତ୍ରିକ—ବିଂ. (ଚରିତ୍ର+ଇକ) ସ୍ୱଭାବ ବା ଚରିତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ଚାରିତ୍ର୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚରିତ୍ର+ଯ)ସ୍ୱଭାବ ।
ଚାରିଦରଉଡ଼ିକଟା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯାହାର ସଂସାରରେ କୌଣସି ମାୟା ବନ୍ଧନ ନାହିଁ, ଯାହାର ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନ ସମସ୍ତେ ମରିଅଛନ୍ତି ବା ଯେ ସଂସାର ଛାଡ଼ି ବୈରାଗୀ ହୋଇଅଛି ।
ଚାରିଦରଜା—ଯା.ଖୋଲା ଜାଗା ।
ଚାରିପଇସା—ଗ୍ରା. ବି.ଚାରିଗୋଟି ପଇସା ବା ତାମ୍ରମୁଦ୍ରା,(ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କିଛିଧନ, କିଛିଅର୍ଥ । [ସାରାଦିନ ।
ଚାରିପହର—ଗ୍ରା. ହି. ବିଂ. ଦିନତମାମ
ଚାରିପା—ଗ୍ରା. ବି. ଏକସେର ପରିମାଣ, (ବିଂ) ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଷୋଳଅଣା, ପୂରା ।

ଚାରପାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଚାରପାହୁଆ ଦେଖ ।

ଚାରପାଠ—ଗ୍ରା. ବି. ଓଡ଼ିଆ, ବଙ୍ଗଳା, ନାଗରୀ ଓ ଫାରସୀ ଏହି ଚାରିଭାଷା ଶିକ୍ଷା ।

ଚାରପାହାଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସମର୍ଥ ।

ଚାରପାହୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. କାଷ୍ଠନିର୍ମିତ କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଟ ବା ଖଟିଆ, ଚଉକି, ମେଜ, ଟୁଲ ।

ଚାରଫଳା—ଗ୍ରା. ବିଂ, ଯେଉଁ ଖିଲକାଠ ବା ଛୁଆରେ ଚାରୋଟି ଫଳକ ଥାଏ ।

ଚାରଫୁଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଧଡ଼ିରେ ଚାରି-ଧାଡ଼ି ଫୁଲଥିବା (ବସ୍ତ୍ର) ।

ଚାରିଭାଇଙ୍କ କାନ୍ଧରେ ଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ମୃତହେବା, ମଲାପରେ ଆପଣା ଶବ ଚାରିଜଣ ଜ୍ଞାତି ବା ମଡ଼ା-ସାଙ୍ଗିଆ ଭାଇଙ୍କ କାନ୍ଧରେ କୋକେ-ଇରେ ଶ୍ମଶାନକୁ ନିଆଯିବା ।

ଚାରିଭିତ୍ତ—ପ୍ରା. (ମେଦିନୀପୁର) ଅବ୍ୟ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ, ଚାରିଆଡ଼େ ।

ଚାରୁତା—ପୁଂ. ବି. (ଚାରୁ+ଇମନ୍) ଚାରୁତା, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ଲାଳିତ୍ୟ ।

ଚାରୁମାଥ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. ଚତୁର୍ମୁଖ, ବ୍ରହ୍ମା ।

ଚାରୁମୁଖ—ଗ୍ରା. ବି. ବ୍ରହ୍ମା ।

ଚାରୁହରିତ—ଗ୍ରା. ବି. ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ।

ଚାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚର+ଇନ୍) ସଞ୍ଚାର-କାରୀ, ବିଚରଣକାରୀ, ଗମନକାରକ, (ପୁଂ. ବି) ପଦାତିସୈନ୍ୟ, ସଞ୍ଚାରୀଭାବ, ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚାର+ଇ) ନୃତ୍ୟର ଅଙ୍ଗ ବିଶେଷ ।

ଚାରୁ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଚର+କ,ଉ) ସୁସ୍ୱାଦ, ସୁମିଷ୍ଟ, ମନୋଜ୍ଞ, ସୁନ୍ଦର, ସମ୍ୟକ୍, ଅସାଧାରଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚାରୀ, (ପୁଂ.ବି.) ବୃହସ୍ପତି, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପୁତ୍ର, (କ୍ଲୀ. ବି.) କୁଙ୍କୁମ, ଜାଫ୍ରାନ୍ ।

ଚାରୁକ—ପୁଂ. ବି. (ଚାରୁ+କ) କ୍ଷୁଦ୍ର ଧାନ୍ୟ ବିଶେଷ ।

ଚାରୁକାନ୍ତ—ବି. (କ.ଧା) ଲାବଣ୍ୟ, ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ସୁନ୍ଦର, ଲାବଣ୍ୟମୟ ।

ଚାରୁକେଶରୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନାଗର ମୁଥା, ତରୁଣୀ, ପୁଷ୍ପ, ସେବତୀଫୁଲ । [ପୁତ୍ର ।

ଚାରୁଗର୍ଭ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ

ଚାରୁଗୀତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଚାରୁଗୁପ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଚାରୁଚନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ଏକପୁତ୍ର

ଚାରୁତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚାରୁ+ତା) ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ରମଣୀୟତା, ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ।

ଚାରୁତାନ୍ଦାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ) ମନୋହରତ୍ୱର ଆଦିକାରଣ, ସୌନ୍ଦ-ର୍ଯ୍ୟର ମୂଳ ହେତୁ । [ନାୟକ ।

ଚାରୁଦତ୍ତ—ପୁଂ. ବି.ମୃଚ୍ଛକଟିକନାଟକର

ଚାରୁଦର୍ଶନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଦେଖି-ବାକୁ ସୁନ୍ଦର, (ସ୍ତ୍ରୀ,) ଚାରୁଦର୍ଶନା ।

ଚାରୁଧାମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚାରୁ+ଧାମନ୍) ଶଚୀ, ଇନ୍ଦ୍ରପତ୍ନୀ ।

ଚାରୁଧାରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚାରୁ+ଧାରା) ଇନ୍ଦ୍ରପତ୍ନୀ, ଶଚୀ, ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (କ.ଧା) ମନୋହରପ୍ରବାହଯୁକ୍ତ(ନଦୀ),ସୁମନୋ-ହର ପ୍ରବାହ ।

ଚାରୁଧିଷ୍ଣ—ପୁଂ. ବି. ଏକାଦଶ ମନ୍ୱନ୍ତର ସପ୍ତର୍ଷିମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ।

ଚାରୁନୟନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା)ଯାହାର ଆଖି ସୁନ୍ଦର, ଚାରୁଦେହ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚାରୁ-ନୟନା (ବି) ମୃଗ । [ରକ୍ତପଦ୍ମ ।

ଚାରୁନାଳକ—କ୍ଲୀ. ବି. କୋକନଦ

ଚାରୁନେତ୍ର—କ୍ରି. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ସୁନ୍ଦର ନୟନବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଚାରୁନେତ୍ରା (କ୍ରି.ବି) ହରିଣ, ଅପ୍ସରାବିଶେଷ ।

ଚାରୁନେତ୍ରା—ବିଂ (ବ.ଗ୍ରା) ସୁଲୋଚନା ମନୋହରନୟନବିଶିଷ୍ଟା,ମୃଗନୟନା, (ବି) ଅପ୍ସରାବିଶେଷ ।

ଚାରୁପଦ—ପୁଂ. ବି. ପୁରୁବଂଶୀୟ ରାଜା ମନ୍ୟୁଙ୍କ ଏକପୁତ୍ର ।

ଚାରୁସର୍ପ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ବ.ଗ୍ରା) ପ୍ରସାରଣୀ, ଗନ୍ଧଭଦୁଲା ।

ଚାରୁପାଣି—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଅଞ୍ଚଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ରୋଚକ ସୁପକ୍ୱ ଅମ୍ଳ ଓ ରାଗରସଯୁକ୍ତ ପାନୀୟବିଶେଷ ।

ଚାରୁସୁଷ୍ଟ—ପୁଂ. ବି. ସଙ୍ଗୀତର ତାଳ ବିଶେଷ । [ଯୁକ୍ତ ।

ଚାରୁସ୍ତବକ—କ୍ରି. ବିଂ. ସୁନ୍ଦର ଉପକ୍ରମ

ଚାରୁଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା)ଦ୍ରାକ୍ଷାଲତା, ଅଙ୍ଗୁରଗଛ ।

ଚାରୁବାହୁ—ପୁଂ.ବି. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ପୁତ୍ର ।

ଚାରୁଭଦ୍ର—ପୁଂ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ପୁତ୍ର ।

ଚାରୁମତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ବୌଦ୍ଧ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।

ଚାରୁମଣ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରୁକ୍ମିଣୀଙ୍କ ଗର୍ଭଜାତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଏକ କନ୍ୟା ।

ଚାରୁଯଶାଃ—ପୁଂ. ବି.ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଏକପୁତ୍ର

ଚାରୁରବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଚାରୁ+ରବ+ଆ) ଇନ୍ଦ୍ରପତ୍ନୀ, ଶଚୀଙ୍କ ନାମାନ୍ତର ।

ଚାରୁଲୋଚନ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା)ହରିଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ.)ଚାରୁଲୋଚନା,(କ୍ରି. ବିଂ) ସୁନ୍ଦର ନେତ୍ରଯୁକ୍ତ, (କ୍ଲୀ. କ.ଧା)ସୁନ୍ଦରବଦନ ।

ଚାରୁବକ୍ତ୍ର—କ୍ରି. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ସୁନ୍ଦର ମୁଖଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ.) ଚାରୁବକ୍ତ୍ରା (ପୁଂ. ବି) କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କର ଏକ ଅନୁଚର ।

ଚାରୁବର୍ଦ୍ଧନ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଚାରୁ+ବୃଧ+ଣିଚ୍.ଅନ) ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବର୍ଦ୍ଧକ ।

ଚାରୁବର୍ଦ୍ଧନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ବ.ଗ୍ରା(ଚାରୁବର୍ଦ୍ଧନ +ଆ) ରମଣୀ, ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ।

ଚାରୁବନ୍ଦ—ପୁଂ.ବି. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର ।

ଚାରୁବେଶ—କ୍ରି. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ସୁନ୍ଦର ବେଶଯୁକ୍ତ, (ପୁଂ. ବି) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର ।

ଚାରୁବ୍ରତ—କ୍ରି.ବିଂ. ସୁନ୍ଦର ବ୍ରତବିଶିଷ୍ଟ, ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ନିୟମଧାରକ, (ବି) ସୁନ୍ଦର ନିୟମ ।

ଚାରୁବ୍ରତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚାରୁବ୍ରତ+ଆ) ଏକମାସ ଉପବାସକାରିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଚାରୁଶିଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା)ସୁନ୍ଦରଶିଳା, ସୁଦୃଶ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତରଖଣ୍ଡ, ମଣି, ରତ୍ନ ।

ଚାରୁଶୀଳ—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା)ସତ୍ସ୍ୱଭାବ-ବିଶିଷ୍ଟ, ସଚ୍ଚରିତ୍ର, ସୁଶୀଳ, ନମ୍ରସ୍ୱଭାବ,

ମର୍ଯ୍ୟାଦାବନ୍ତ ।

ଚାରୁଶୀଳତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚାରୁଶୀଳ+ତା) ସୁଶୀଳତା ।

ଚାରୁଶୀର୍ଷ—ହି. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ସୁନ୍ଦର ମସ୍ତକବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚାରୁଶ୍ରବସ୍—ହି. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ସୁନ୍ଦର କର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ, (ପୁଂ. ବି) ରୁକ୍ମିଣୀଗର୍ଭଜାତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର ।

ଚାରୁହାସୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚାରୁ+ହସ+ଇନ୍) ଯେ ସୁନ୍ଦରହାସ୍ୟକରେ, ଯାହାର ମୁଖ ସର୍ବଦା ହାସ୍ୟଯୁକ୍ତ, ହର୍ଷମୁଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ହାସିନୀ ।

ଚାରୁହାସିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୈତାଳୀୟ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, ସୁନ୍ଦର ହାସ୍ୟକାରିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଚାର୍ଚ୍ଚିକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚର୍ଚ୍ଚ+କ.ଅକ) ବେଦ ପାରାୟଣରେ ନିପୁଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚାର୍ଚ୍ଚିକା ।

ଚାର୍ଚ୍ଚିକ—ପୁଂ. ବିଂ. ବିଚାର ମଳ୍ଲ ବା ଚର୍ଚ୍ଚାପରାୟଣ ଅଧ୍ୟୟନଶୀଳ ।

ଚାର୍ଚ୍ଚିକ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚର୍ଚ୍ଚିକା+ଯ) କୁଙ୍କୁମାଦିଦ୍ୱାରା ଗାତ୍ରଲେପନ ।

ଚାରୁଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ଅଙ୍ଗ ବା ଶରୀର ସୁନ୍ଦର ଓ କୋମଳ ।

ଚାର୍ମ—ହି. ବିଂ.(ଚର୍ମନ+ଅ) ଚର୍ମାଚ୍ଛାଦିତ, ଚର୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,(ପୁଂ. ବି)ଚର୍ମାଚ୍ଛାଦିତ ରଥ ।

ଚାର୍ମଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚର୍ମନ୍+ଅ) ଚର୍ମ ସମୂହ, (ବିଂ)ଚର୍ମାନଦ୍ଧ,ଚମଡ଼ାଛାଉଣି ।

ଚାର୍ମିକ—ହି. ବିଂ. (ଚର୍ମ+କ) ଚର୍ମ ନିର୍ମିତ, ଚର୍ମ ବ୍ୟବସାୟୀ ।

ଚାର୍ମିକାୟଣି—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚର୍ମୀର ଅପତ୍ୟ ।

ଚାର୍ମିକ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚାର୍ମିକ+ଯ)ଚାର୍ମିକରଭାବ ବା ଧର୍ମ ।

ଚାର୍ମିଣ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଚର୍ମଣ+ଅ)ଚର୍ମସମୂହ, ଢାଲସଜ୍ଜିତ ବହୁଲୋକ ।

ଚାର୍ମ୍ମୀୟ—ହି. ବିଂ. (ଚର୍ମ+ଇୟ)ଚର୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଚାର୍ଯ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତି ବିଶେଷ ।

ଚାର୍ଲସ୍‌ଇଲକିନ୍‌ସ—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ପଣ୍ଡିତ ।

ଚାର୍ବାକ୍—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତାର୍କିକବିଶେଷ,ଜନୈକ ନାସ୍ତିକ ମତାବଲମ୍ବୀ ଦାର୍ଶନିକ ପଣ୍ଡିତ, ଜଣେ ରାକ୍ଷସ ।

ଚାର୍ବାକଦର୍ଶନ—ବି. ଚାର୍ବାକ୍ ମୁନିଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ନାସ୍ତିକତା ପ୍ରତିପାଦକ ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଚାର୍ବାକ୍‌ବଧପର୍ବନ୍—କ୍ଲୀ. ବି. ମହାଭାରତାନ୍ତର୍ଗତ ଅବାନ୍ତର ପର୍ବବିଶେଷ ।

ଚାର୍ବାଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି.ଖଡ୍ଗବିଶେଷ ।

ଚାର୍ବାଦ—ପୁଂ. ବି. ଅନ୍ତୋଦାତ୍ତସ୍ୱର ପ୍ରକ୍ରିୟାର ସୂତ୍ରୋକ୍ତ ଶବ୍ଦଗଣ ।

ଚାର୍ବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚାରୁ+ଈ) ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା, ବୁଦ୍ଧି, କୁବେରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ଦୀପ୍ତି, ଦାରୁହଳଦୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବି) ସୁନ୍ଦରୀ, ମନୋହାରିଣୀ ।

ଚାଲ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଦେଶାଚାର, ରୀତି, ପ୍ରଥା, ଅଭ୍ୟାସ,ପ୍ରଣାଳୀ,କାର୍ଯ୍ୟର ଧାରା, ବ୍ୟବହାର, ଆଚରଣ, ସ୍ୱଭାବ, ଚରିତ୍ର, କୌଶଳ,ଫନ୍ଦ,ଫିକର,ଚଳନ, ଧରଣ, ଢଙ୍ଗ, ପଶା ଓ ସତରଞ୍ଜ ଆଦି ଖେଳରେ ଗୋଟୀର ଏକଘରୁ ଅନ୍ୟଘରକୁ ଚାଳନ, କପଟ, କୂଟ, ଚାଲାକି ।

ଚାଲ୍‌ଚଳନ—ଗ୍ରା. ବି. ଆଚରଣ, ବ୍ୟବହାର, ସ୍ୱଭାବ, ଚରିତ୍ର, ରୀତିନୀତି, ପରସ୍ପର ମିଶାମିଶି, ଯାତାୟାତ ସମ୍ପର୍କ, ସମାଜରେ ଚଳିବା ।

ଚାଲ୍‌ଚାଲିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଫନ୍ଦ ବା କୌଶଳରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ବିଶିଷ୍ଟ ଧରଣରେ ଚଳିବା ।

ଚାଲ—ପୁଂ. ବି. (ଚଳ+କ.ଅ) ଗୃହର ନମ ନିମ୍ନ ଛପର, ଗୃହପଟଳ, ଛାତ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଚୂଡ଼ପକ୍ଷୀ, ଖଞ୍ଜନପକ୍ଷୀ (ଭା. ଅ) ଚଳନଶୀଳତା ।

ଚାଳକ—ହି. ବିଂ. (ଚଳ+ଅକ) ପରିଚାଳକ,ଚାଳନକାରୀ,ଯେ ଚଳାଏ,(ବି) ନାଟକର ହସ୍ତଚାଳନକର୍ତ୍ତା, ଦୁର୍ଦ୍ଦମ-ହସ୍ତୀ ନେତା (ଗ୍ରା.ବି) କୌଶଳି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଉତ୍ତାଳନ ବା ବଶ କରିବା ସକାଶେ ତାହାପ୍ରତି ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ ।

ଚାଲକୁଣ୍ଡ—ବି. ଓଡ଼ିଶାର ପୁରୀଜିଲା ଓ ଗଞ୍ଜାମର ପୂର୍ବପ୍ରାନ୍ତସ୍ଥ ସାମୁଦ୍ରିକ ହ୍ରଦ, ଚିଲିକ ହ୍ରଦ ।

ଚାଳଧୂଆ—ଗ୍ରା. ବି. କଣ୍ଟାଳିଆ ଗ୍ରେଟ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଚାଉଳ ଧୋଇବା ଟୋକେଇ, ଗ୍ରେଟବେଢ଼ି ।

ଚାଳନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚଳ+ଣିଚ୍+ଣ. ଅନ) ଚାଳୁଣୀ, ବାୟୁର କ୍ରିୟାବିଶେଷ, ଚଳନ, ଗତି, ଗମନ,(ଚାଳ.+ଭା.ଅନ) ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା, ଚଳାଇବା କର୍ମ, ଅବୟବ ଆଦି ଇତସ୍ତତଃ ପୁରାଇବା, ପରିଚାଳନ, ଖେଳାଇବା, ସଂଚାଳନ, କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇବା,ପ୍ରୟୋଗ, ହୁଗୁଳାଇବା, ହଲାଇବା ।

ଚାଳନା—ବି. (ଚଳ+ଣିଚ୍+ଭା.ଅନ+ଆ)ଆନ୍ଦୋଳନ, ଅନୁଶୀଳନ, ଚର୍ଚ୍ଚା, ଗତି, ଗତିକରାଇବା, ନିୟୋଜିତ କରିବା, ସୂଚନା, ପ୍ରସ୍ତାବ ।

ଚାଳନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଚାଳନ+ଈ) ଚାଳୁଣୀ ।

ଚାଳନୀୟ—ବିଂ. (ଚଳ+ଣିଚ୍+ମଂ. ଅନୀୟ) ଚାଳିତ ହେବାଯୋଗ୍ୟ, ଚାଳୁଣୀରେ ଚଳାହେବା ଯୋଗ୍ୟ, ହୁଗୁଳାଇବା ଯୋଗ୍ୟ ।

ଚାଳବୁଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଚାଲିବୁଲି, ଯିବା ଆସିବା, ଗମନାଗମନ, ଭ୍ରମଣ ।

ଚାଲ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବି. ଚେଲା, ଶିଷ୍ୟ ।

ଚାଲ୍ଲକ—ଯା. ବିଂ. ଚଲ୍ଲକ ଦେଖ ।

ଚାଲ୍ଲକି—ଯା. ବି. ଚଲ୍ଲକି ଦେଖ ।

ଚାଲ୍ଲକିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚଲ୍ଲକିଆ ଦେଖ ।

ଚାଲ୍ଲଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଚଲ୍ଲଣ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଚାଲ୍ଲଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଂ.ଚଲ୍ଲଣି ଦେଖ ।

ଚାଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଗ୍ରେଟ ଚାଳ,ଏକପାଖକୁ ଢ଼ାଲୁ ଚାଲିଥିବା ଘର ।

ଚାଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଗମନ, ଭ୍ରମଣ, ପାଦଚାରଣ, ଗମନ କରିବାର ରୀତି, ଗତିର

ବେଗ, ଆଚରଣ ।

ଚାଲିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଚାଲ ବା ଛପରଯୁକ୍ତ, (ବ) ଚାଲି ଦେଖ ।

ଚାଲିକର—ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ଆଧିପତ୍ୟ କାଳରେ ଧାରବାରର ଖଜଣାଆଦାୟକାରୀ ଏକପ୍ରକାର କର୍ମଚାରୀ ।

ଚାଲିତ—ବଂ. (ଚଲ + ଣିଚ୍ + ମଂ.ତ) ସଞ୍ଚାଳିତ, ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ, ଆନ୍ଦୋଳିତ, ପ୍ରସ୍ତାବିତ, ଅନୁଶୀଳିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚାଲିତା ।

ଚାଲିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚାଳନ କରିବା, ଗତି କରାଇବା, ଉତ୍ତେଜିତ କରିବା, ଟେହିବା, ମତାଇବା, ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିବା, ହଟାଇବା, (ବିବାହାଦି କାର୍ଯ୍ୟ) ସମ୍ପନ୍ନ ହେବା ବିଷୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା, (ମୁଣ୍ଡ ହାତ-ସଷ୍ଟି) ହଲାଇବା, ଅଭାବ ବା ଗରଜ ପୂରଣ କରିବା, ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିବା, ଘୁଞ୍ଚାଇବା, (ସମ୍ବନ୍ଧ) ଏକ-ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନକୁ ପଠାଇବା, (ସାପକୁ) ଖେଳାଇବା ।

ଚାଲିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗତିକରିବା, ଭ୍ରମଣ କରିବା, ଘଟିବା, (କାର୍ଯ୍ୟ) ଚଳିବା, ବ୍ୟବହାରରେ ଲାଗୁଥିବା, ଗମନାଗମନ କରିବା, ଲମ୍ବଭାବରେ ପାତିତହେବା ।

ଚାଲିୟା—ମଲବାର ଉପକୂଳର ଗୋଟିଏ ପୁରାତନ ବନ୍ଦର ।

ଚାଲିଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପାଦରେ ଗତିକରି କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା, କୌଣସିସ୍ଥାନ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା, (ଶୁଭବାଦନ) ମରିଯିବା, ସଂସାରତ୍ୟାଗ କରିବା, ବୈରାଗ୍ୟ ବା ବାନପ୍ରସ୍ଥ ଅବଲମ୍ବନ କରିବା, (କାର୍ଯ୍ୟ) ଚଳିବା, ସମ୍ପାଦିତ ହେବା, ଲୋପପାଇବା, (ଏତେକାଳ-ପାଇଁ) ସ୍ଥାୟୀହେବା, (ସମୟ) ଅତି-ବାହିତ ହେବା ।

ଚାଲିଶ—ଗ୍ରା. ବି. ଚାଲିଶସଂଖ୍ୟା, ଚାଲିଶ ସଂଖ୍ୟକ,(ବଂ)ଚାଲିଶ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।

ଚାଲିଶଗାଁ—ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରେସିଡେନ୍ସୀର ଖାନ୍ଦେଶ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଉପବିଭାଗ ।

ଚାଲିଶା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଚାଲିଶସଂଖ୍ୟା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ଗ୍ରା.ବଂ) ପ୍ରାୟ ଚାଲିଶବର୍ଷ ବୟସପରେ ମନୁଷ୍ୟର ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତିର କ୍ଷୀଣତା, ଚାଲିଶ ନମ୍ବରିଆ କଲସୂତା, ଚାଲିଶ ବସ୍ତୁର ପୁଞ୍ଜ ବା ସମାହାର ।

ଚାଲିଶିଘରିଆ—ପ୍ରା. (ବାଲେ) ବି. ଏକ-ଶ୍ରେଣୀର ଲଉଡ଼,ଗୋପପୁରିଆ ଗଉଡ଼ ।

ଚାଲୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଯାନାଦିର ଗତି,ଚାଲି ।

ଚାଲୁଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଚାଲସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,ଯେଉଁ ମୂଷାମାନେ ଚାଲରେ ବସାକରି ରହନ୍ତି ।

ଚାଲୁକ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବି. ଦକ୍ଷିଣାପଥର ପ୍ରବଳ ପରାକ୍ରାନ୍ତ ଏକ ପ୍ରାଚୀନ ରାଜବଂଶ ।

ଚାଲୁଣିଆଁ—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁମୁଖ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ରଣ, ପଠାବ୍ରଣ, ଶୋଡ଼ ଟଳିପାରେ ହେବା ବହୁଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ ରୋଗବିଶେଷ ।

ଚାଲୁଣିପାଣି—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରଥମ ରଜସ୍ୱଳା ବାଳିକାର ପ୍ରଥମେ ଋତୋଦର୍ଶନହେବା ମାତ୍ରକେ ଡାକୁନେଇ ବାଡ଼ିଆଡ଼େ ଗଛ-ମୂଳେ ବସାଇ ତା ମୁଣ୍ଡଉପରେ ଗୋଟିଏ ଚାଲୁଣିଧରି ତହିଁରେ ସାତଜଣ ଅଦ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ହଳଦୀପାଣି ଢାଳିବାରୂପ ସ୍ତ୍ରୀ ଆଚାର ।

ଚାଲୁଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚାଲନୀ) ତଣ୍ଡୁଳାଦିର ସୂକ୍ଷ୍ମଅଂଶ ଚାଣିବା କିମ୍ବା ବ୍ୟବହୃତ ବହୁଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ ପାତ୍ରବିଶେଷ ।

ଚାଲ୍ୟ—ହିଂ.ବଂ. (ଚଲ+ଣିଚ୍+ମଂ.ଯ) ଚାଳନୀୟ,ଯାହାକୁ ଚଳାଇବାକୁ ହୁଏ ।

ଚାବଡ଼—ଗୁଜରାଟର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଓ ବିଖ୍ୟାତ ରାଜପୁତ ରାଜବଂଶ ।

ଚାବଣ୍ଡ—ପୁନାଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ

ଚାବୁଣ୍ଡ—ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ପ୍ରାଚୀନ ସିନ୍ଦ-ବଂଶର ରାଜା ।

ଚାଷ—ପୁଂ. ବି. (ଚଷ+କ.ଅ) ସ୍ପର୍ଶ-ଚାତକ, ନୀଳକଣ୍ଠ, ଚଷାପୁଅ ପକ୍ଷୀ, ଭଦଭଦଳିଆ ପକ୍ଷୀ,(ମଂ.ଅ) ଇକ୍ଷୁ,ଆଖୁ, (ଗ୍ରା.ଅ) କୃଷି, ଭୂମିକର୍ଷଣ, ଉତ୍ପାଦନ ।

ଚାଷକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୃଷି କରିବା, ହଳକୁଲାଇବା ।

ଚାଷବାସ—ଗ୍ରା. ବି. ବଳବାଡ଼ି, ବଳ ଓ ଘରବାଡ଼ି, କୃଷି କର୍ମମାନ,କୃଷିବୃତ୍ତି ।

ଚାଷମୁଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୃଷିର ଶେଷ ବା ଫସଲ ଆଦାୟ ସମୟ ।

ଚାଷୀ—ଗ୍ରା. ବି. କୃଷିକାରୀ,କୃଷକ,ଚଷା, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଜମିଚାଷ କରୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି), (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚାଷୁଣୀ ।

ଚାସ—ପୁଂ. ବି. ଚାଷ ଦେଖ ।

ଚାସମ୍ଖୋର—ଯା.ବଂ. ଚକ୍ଷୁଲଜ୍ଜାହୀନ ।

ଚାସାଧୋବା—ବଙ୍ଗଳାର କୃଷି ଓ ବାଣିଜ୍ୟୋପଜୀବୀ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଚାହଡ଼ଦେବ—ନଲପୁର ବା ନରବାର ରାଜ୍ୟର ଜଣେ ହିନ୍ଦୁରାଜା, ଦିଲ୍ଲୀର ଅଧିପତି ପୃଥ୍ୱୀରାଜଙ୍କ ସାନଭାଇ ।

ଚାହମାନ—ରାଜପୁତମାନଙ୍କର ଏକ ବିଖ୍ୟାତ ଶାଖା ।

ଚାହା—ଯା. ବି. ଚା ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଚାହିଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଦେଖିବା, ଅନାଇବା, ଚାହାଣି, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ—ବିସ୍ମୟସୂଚକ), ଯଥା—ତୁ ଦେଖ,ଗ୍ରା.ହିଂ. (ଦେଖିବା କ୍ରିୟାର ଅନୁଜ୍ଞା) ତୁ ଦେଖ ।[ନିକ୍ଷେପ ।

ଚାହିଁଚେହିଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି

ଚାହାଁଡ଼ା—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରାଣୀଙ୍କ ଦାସୀ ବିଶେଷ । [ଦେଖିବା ।

ଚାହାଣି—ଗ୍ରା.ବି. ଦୃଷ୍ଟିପାତ,ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ,

ଚାହାଣିଛଟକ—ଗ୍ରା.ବି.ଚାହିଁବାର ଢଙ୍ଗ, ଅପାଙ୍ଗଦୃଷ୍ଟି ।

ଚାହାଣିମଣ୍ଡପ—ଗ୍ରା. ବି. ରଥଯାତ୍ରାରୁ ଜଗନ୍ନାଥ ଓ ଲିଙ୍ଗରାଜ ମହାପ୍ରଭୁ ଫେରିବା ସମୟରେ ଦେଉଳରେ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ ବାଟରେ ଆସୁଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଉଳର ବେଢ଼ାମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଯେଉଁ ମଣ୍ଡପରେ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପ୍ରତିମାକୁ ନେଇ ବଜେ କରାଯାଏ ଓ ଯେଉଁଠାରୁ ଠାକୁରାଣୀ ବାହୁଡ଼ାବିଜେ କରୁଥିବା ଦିଅଙ୍କୁ ଚାହିଁବେ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରାଯାଏ ।

ଚାହାରମ୍—ଯା. ବଂ. ଚତୁର୍ଥ, ଚତୁର୍ଥ ବା ନିକୃଷ୍ଟ ଶ୍ରେଣୀର ।

ଚାହାରମଜମି—ଯା.ବି. ମୁସଲମାନରାଜାଙ୍କ ଅମଳରେ ଜମିର ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗବିଶେଷ, ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀର ନିକୃଷ୍ଟ ଜମି ।

ଚାହାରମ୍ଫାଡିଆ—ଯା.ବି. ମୁସଲମାନ-ମାନଙ୍କ ମୁଖପରେ ଚତୁର୍ଥ ଦିବସରେ ହେବା ଅନୁଷ୍ଠାନ ବା ଉତ୍ସବ ।

ଚାହାଳି—ଗ୍ରା. ବି. ଚାଟଶାଳୀ ଦେଖ ।

ଚାହାଳିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚାଟଶାଳିଆ ଦେଖ ।

ଚାହାଳିକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୁଡ଼ିଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ସଂଗ୍ରହକରି ଗୋଟିଏ ପାଠଶାଳା ଖୋଲିବା ।

ଚାହାଳିରେ ବସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ବାଳକ ବା ବାଳିକା) ପାଠଶାଳାରେ ପ୍ରବେଶ-କରି ପାଠଆରମ୍ଭ କରିବା ।

ଚାହାଲ୍ଲମ—ଯା. ବି. ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ସଫର ମାସର ବିଂଶଦିନ ।

ଚାହି—ଗ୍ରା. ବି. ଆବଶ୍ୟକ ଓ ଦରକାର, ଉଚିତ୍, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ଅପେକ୍ଷା, ଠାରୁ ।

ଚାହିଁ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚାଇଁ ଦେଖ, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.) ଅନୁରୂପେ, ଅନୁଯାୟୀ ।

ଚାହିଁଅନ୍ଧ—ଗ୍ରା. ପୁଂ, ବିଂ. ଚକ୍ଷୁ ବିଦ୍ୟମାନ ଥାଇସୁଦ୍ଧା ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଆଦୌ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ ।

ଚାହିଁଚାହିଁ—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ବିଂ. ଦୃଷ୍ଟିନିକ୍ଷେପ-କରି କରି ।

ଚାହିଁଜଳକା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଯେଉଁ ଲୋକର ଆଖି ବିଦ୍ୟମାନ ଥାଏ ଅଥଚ ସେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖିପାରେ ନାହିଁ, (ଗ୍ରା.ବି) ରୋଗବିଶେଷ ।

ଚାହିଁବସିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବହୁକ୍ଷଣ ଅପେକ୍ଷା କରିବା, ଉତ୍କଣ୍ଠା ଓ ଆଶାସହକାରେ କୌଣସି ବିଷୟକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବା, ଟାକରହିବା, ଚେଇଁକରି ବସିବା ।

ଚାହିଁବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନାଇବା, ଦୃଷ୍ଟି-ପକାଇବା,ଦେଖିବା, ଆଖିମେଲାକରିବା, ଅପେକ୍ଷା କରିବା, ଚେଇଁବା ।

ଚାହିଁରହିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚାହିଁବସିବା ଦେଖ ।

ଚାହିଁଲେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.(ଅମୁକକୁ ସମୁକ ସଙ୍ଗେ)ତୁଳନାକଲେ ଦେଖାଯିବ ଯେ ।

ଚାହିକି—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଚାହିକିଚକଣ ଦେଖ ।

ଚାହିକିଚକଣ—ଗ୍ରା. ବିଂ.ଚକଚକ କରୁ-ଥିବା, ବାହ୍ୟାଡ଼ମ୍ବରଯୁକ୍ତ ।

ଚାହିକିଚକା—ଗ୍ରା. ବି.ଚାକଚକ୍ୟ, (ଗ୍ରା. ବିଂ.) ଚାହିକିଚକ୍ଣ ଦେଖ ।

ଚାହିତା—ଗ୍ରା. ବି. ଯତ୍ନ,ଆଦର, ସ୍ନେହ, ଗେହ୍ଲା, (କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟର) ଆବଶ୍ୟ-କତା, ଅଭିଳାଷ ।

ଚାହିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଇଚ୍ଛାକରିବା, ମାଗିବା, ଲୋଡ଼ିବା, ସ୍ନେହ କରିବା, ଆଦର-କରିବା ।

ଚାହୁ—ପ୍ରା.(ଜାଶପୁର)ବିଂ.ଉଚିତ, (ଗ୍ରା. ବି.) ଚାହିତା ଦେଖ ।

ଚାହୁଚାହୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ହଠାତ୍, ତତ୍-କ୍ଷଣାତ୍, କେତେକ ସମୟ ଅନ୍ତେ ।

ଚାହୁକମ—ଗ୍ରା. ବି. ଯୁଦ୍ଧବିଦ୍ୟାବିଶେଷ ।

ଚି—(ଧାତୁ) ସଂଗ୍ରହକରିବା ।

ଚିଆଁଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଚେଇଁବା, ସଚେତ ହେବା, ଚେତା କରାଇବା, ନିଦରୁ ଉଠାଇବା, ନିର୍ଜୀବ ବା ମୃତ ଜୀବକୁ ପୁନରୁଜ୍ଜୀବିତ କରିବା, ଶସ୍ତ୍ରାଦି ଆସ୍ଫା-ଳନ କରିବା ।

ଚିଆଁଇବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ଭ)କ୍ରି.ବଥାଇବା ।

ଚିଆଁ—ଗ୍ରା.ବି.ତପ୍ତ ଲୌହଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟ ବା ପଶୁର ଦେହରେ ଦିଆଯିବା ଦାଗ, ବଡ଼ ତପ୍ତ ଲୌହରେ ଦାଗ ଦେଲେ ଯେପରି କଷ୍ଟ ହୁଏ ସେହିପରି ବେଦନା, ଚେଇଁବା, ଚେତା, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଚେଇଁ-ଥିବା, ଶୋଇ ନଥିବା, ଅତ୍ୟନ୍ତ ।

ଚିଆଇଉଠିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଚେଇଁଉଠିବା, ନିଦରୁ ଉଠିବା, ସଚେତ ହେବା, ସତେଜହେବା ।

ଚିଆଁଚଇତନ—ଗ୍ରା.ବି. ଜୀବାତ୍ମା ।

ଚିଆଁଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲୁହା ତତାଇ ଦାଗିବା ବା ଲାଛିବା ।

ଚିଆଁପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି-ଥିବା ଅଥଚ ନିଦ ହୋଇ ନଥିବା ଅବସ୍ଥା, ଗଢ଼ାଙ୍କ ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ ଅବସ୍ଥାରେ ବିଶ୍ରାମ ।

ଚିଆର—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଗାଣ୍ଡି,(ବି) ଶର, ବାଣ, (ପ୍ରା.ମେଦିନୀ) ଯା. ବି. ଚଉକ ।

ଚିଇଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଚଢ଼େଇ ଛୁଆଙ୍କର ଅସ୍ଫୁଟ ଶବ୍ଦ, ରୁଗ୍ଣ ଦୁର୍ବଳ ବ୍ୟକ୍ତିର କ୍ଷୀଣ କଣ୍ଠସ୍ୱର ।

ଚିଇଁଚିଇଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଚିଇଁ ଦେଖ ।

ଚିଇଁଚିଇଁଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଚିଇଁଚିଇଁ ଶବ୍ଦ-କାରୀ, (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)ଅତିକ୍ଷୀଣ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଚିଇଁବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଭୂମିରେ ଭେଦିଯିବା, (ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜାମ କ୍ରି.)ଶୋଷିବା, ଚୁଚୁମିବା ।

ଚିକ୍‌ଚିକ୍—ଗ୍ରା. ବିଂ. ବର୍ଣ୍ଣୋଜ୍ଜ୍ୱଳତା, ଜକଜକ, ଚାକଚକ୍ୟ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଜକ-ଜକ, ଚକଚକିଆ ।

ଚିକ—ଗ୍ରା.ବି. କଣ୍ଠାଭରଣବିଶେଷ, (ଯା. ବି) ଉଚ୍ଚ ବା ହେୟ ବ୍ୟକ୍ତି, ବାଉଁଶ ପାତିଆରେ ତିଆରି ଏକପ୍ରକାର ପାତ୍ରବା ।

ଚିକଟା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅଠାଳିଆ (ମାଟି), ତୈଳାକ୍ତ,ତେଲ କାଣ୍ଡି ଯୋଗୁଁ ମଇଳା, (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୃପଣ, ବ୍ୟୟକୁଣ୍ଠ ।

ଚିକଣ—ଗ୍ରା.ବି.ତେଲ, ତୈଳବତ୍ ସ୍ନିଗ୍ଧ ପଦାର୍ଥ, ସୁର୍ଣ୍ଣ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ମସୃଣ ଓ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଝସଡ଼ା, ସୁନ୍ଦର, ସ୍ନିଗ୍ଧ, ଉତ୍ତମ ରୂପେ ବଟା ହୋଇଥିବା,ତେଲ ଲଗାଇଲା ପରି ଜକଜକ ।

ଚିକଣକୁନ୍ଦା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧୁର କଥା କହେ ମାତ୍ର ଅଯୋଗ୍ୟ ବା ଅବିଶ୍ୱାସୀ ଅଟେ ।

ଚିକଣଚାକଣ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ସୁନ୍ଦର ଓ ମସୃଣ, ଫିଟ୍‌ଫାଟ, ଛଇଲା ।

ଚିକଣପଟୁ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ବ୍ୟଙ୍ଗ)ଦୁଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ, ବଳାସୀ ଓ ଆଳସ୍ୟ ପରାୟଣ(ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଚିକଣହାତ—ଗ୍ରା. ବି. ତେଲ ଘି ଆଦି ଚିକଣ ପଦାର୍ଥ ଲାଗିଥିବା ହାତ ।

ଚିକଣା(ଣେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତୈଳାକ୍ତ-କରିବା, ମସୃଣ କରିବା,ପାଲିଶକରିବା, ସୁନ୍ଦର କରିବା, ହଳଦି ଇତ୍ୟାଦି ଚିକଣକରି ବାଟିବା,ଖୋସାମତ୍ କରିବା, ଶ୍ରୋତାର ମନୋରଞ୍ଜନପୂର୍ବକ କଥା-କହିବା ।

ଚକଣାଚକଣି—ଗ୍ରା.ବଂ ସୁନ୍ଦର ଓ ମଣ୍ଡିତ (ଗ୍ରା. ବ) ହଳଦୀ ଆଦି ବାଟି ଚକଣ କରିବା କର୍ମ ।

ଚକଣାମାଟି—ଗ୍ରା.ବ. କୁମ୍ଭାର ହାଣ୍ଡି ଆଦି ଗଢ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ଚକଣ କରି ଚକଟି-ଥିବା ମାଟି ।

ଚକଣିଆଁ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଚିକ୍କଣ ଦେଖ ।

ଚକନ—ଯା. ବ. ଛୁଞ୍ଚିଦ୍ୱାରା ଲୁଗାରେ ଫୁଲ ଲତା ଆଦି ବୁଣାହୋଇଥିବା କାମ ଓ ଖୁବ୍ ସରୁ ଲୁଗା ।

ଚକବଲପୁର—ମହିସୁରରାଜ୍ୟର କୋଲାର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ତାଲୁକ ।

ଚକଲଦହ—ବେରାର ପ୍ରଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ଇଲ୍ଲଚପୁର ଜିଲ୍ଲାରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ ।

ଚକା—ପ୍ରା.(ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମର ଦକ୍ଷିଣାଞ୍ଚଳ)ଆଶା, ପ୍ରଲୋଭନ, ଲାଳସା ।

ଚକାକୋଳ—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡ଼େନ୍‌ସୀର ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ତାଲୁକ ।

ଚକାଗୋ—ଆମେରିକାର ଏକ ବିଖ୍ୟାତ ନଗର ।

ଚକାଡ—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡେନ୍ସୀର ଅନ୍ତ-ର୍ଗତ ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ।

ଚକାଣ୍ଡି—ଗ୍ରା.ବ ସିତାର ଯନ୍ତ୍ରରେ ପ୍ରଧାନ ପାଞ୍ଚଟି ତାର ଛଡ଼ା ଆଉ ଗ୍ରେଟ୍ ଥାବନ୍ଧଥିବା ତାରର ନାମ ।

ଚକି—ଗ୍ରା.ବ.ଚେକି ଚେକି ହୋଇ କଟା ହୋଇ ଦୁଧରେ ସିଝାଯାଇ ଶୁଖା ଯାଇ-ଥିବା ଏକପ୍ରକାର ଗୁଆ ।

ଚକଟା—ଗ୍ରା.ବ. ଚକଟା ଦେଖ ।

ଚକିତ—ହି. ବଂ. (ଚ+ମଂ.ତ)ଅତିଶୟ ଜ୍ଞାନବିଶିଷ୍ଟ, ଜ୍ଞାତ, ବିଷ୍ଣୁବିଶେଷ ।

ଚକିତାନ୍—ହି. ବଂ. (ଚକ୍+ଆନ)ଅଭିଜ୍ଞ, (ପୁଂ.ବ) ଋଷିବିଶେଷ ।

ଚକିତାସ୍ମିକ—ପୁଂ.ବ.ଚିକିତର ଗୋଷ୍ଠୀ-ପତ୍ୟ ।

ଚକିତ—ହି.ବଂ. ଜ୍ଞାତ, ପରିଚିତ ।

ଚିକିତ୍ସୁ—ହି. ବଂ. (କିତ+ଉ.ଦ୍ୱିତ୍ୱ) ଅଭିଜ୍ଞ । [ଜ୍ଞାନବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚିକିତ୍ୱନ୍—ହି. ବଂ. (କିତ+କ୍ୱନିପ୍)

ଚିକିତ୍ୱିତ୍—ହି.ବଂ.ଯେ ଜାଣେ, ଜାଣିଥିବା ।

ଚିକିତ୍ୱିନ୍ମନସ—ହି. ବଂ. ସର୍ବଜ୍ଞ ଅନ୍ତଃ-କରଣବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚିକିତ୍ସକ—ପୁଂ.ବଂ.ବ. (କିତ+ସନ୍-କ. ଅକ) ବୈଦ୍ୟ, ଯେ ରୋଗ ଆରମ୍ଭ କରେ, ଡାକ୍ତର, କବିରାଜ ।

ଚିକିତ୍ସନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଚିକିତ୍ସ+ଭା.ଅନ) ଆରୋଗ୍ୟକରଣ,ଚିକିତ୍ସା ।

ଚିକିତ୍ସା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(କିତ+ସନ୍-ଭା.ଅ+ଆ) ରୋଗର ପ୍ରତିକାରାର୍ଥ ବୈଦ୍ୟଙ୍କ କ୍ରିୟା-ସମୂହ, ରୋଗ ପ୍ରତିକାର କଲେ ଔଷ-ଧାଦି ପ୍ରଦାନ ।

ଚିକିତ୍ସାଳୟ—ବ(ଓଡ଼ିଆ) ଡାକ୍ତରଖାନା, ହାସପାତାଳ ।

ଚିକିତ୍ସାଶାସ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ. (କ.ଧା)-ରୋଗ-ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଓ ଉପଯୁକ୍ତ ଔଷଧ ବିଷୟକ ଶାସ୍ତ୍ର ।

ଚିକିତ୍ସିତ—କ୍ଲୀ.ବ(କିତ+ସନ୍—ଭା.ତ) ଚିକିତ୍ସା, (ପୁଂ.ବଂ.ମଂ.ତ) କୃତରୋଗ ପ୍ରତିକାର, ଚିକିତ୍ସା ଦ୍ୱାରା ଯାହାର ରୋଗ ଶାନ୍ତ ହୋଇଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିକି-ତ୍ସିତା, (ପୁଂ.ବ) ଋଷିବିଶେଷ ।

ଚିକିତ୍ସୁ—ପୁଂ. ବଂ. (ଚିକିତ୍ସ+ସନ୍.ଉ) ଯେ ଚିକିତ୍ସା କରେ ।

ଚିକିତ୍ସ୍ୟ—ହି. ବଂ.(କିତ+ସନ୍+ମଂ.ଯ) ପ୍ରତିକାର୍ଯ୍ୟ, ଚିକିତ୍ସାସାଧ୍ୟ, ଚିକିତ୍ସାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଚକିନ—ହି. ବଂ. ନତ ନାସିକାଯୁକ୍ତ ।

ଚକିଲ—ପୁଂ.ବ. (ଚକ+କ.ଇଲ)ପଙ୍କ, କାଦୁଅ ।

ଚୀକୀର୍ଷକ—ହି. ବଂ. (କୃ+ସନ୍+ଅକ) କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ।

ଚିକୀର୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (କୃ+ସନ୍.ସ୍ତ୍ରୀ.ଅ+ଆ) କରିବାର ଇଚ୍ଛା ।

ଚିକୀର୍ଷିତ—ହି. ବଂ.(କୃ+ସନ୍+ମଂ.ତ) ଅଭିପ୍ରେତ, ଅଭିଲଷିତ, ବାଞ୍ଛିତ, ଅଭି-ପ୍ରେତ, (ବ.ଭା.ତ) କରିବାର ଇଚ୍ଛା ।

ଚିକୀର୍ଷୁ—ହି. ବଂ. (ଚିକୀର୍ଷ+କ.ଉ) କରିବାର ଇଚ୍ଛାବିଶିଷ୍ଟ, କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ।

ଚିକୀର୍ଷ୍ୟ—ହି. ବଂ. (କୃ+ସନ୍+ମଂ.ଯ) କରିବା ଅଭିଲଷଣୀୟ ।

ଚିକୁର—ପୁଂ.ବ.(ଚ+କୁର+ଅ)କେଶ, ବୃକ୍ଷଭେଦ, ପର୍ବତ, ସମ୍ପସ୍ପ, ସର୍ପ-ବିଶେଷ, ପକ୍ଷୀବିଶେଷ, ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ର, ସୁସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପିତା,(ବଂ)ଚଞ୍ଚଳ, ଅପରାଧୀ ।

ଚିକୁରକଳାପ—ପୁଂ. ବ. (ଓଡ଼ିଆ) କେଶସମୂହ ।

ଚିକୁରଜାଲ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଓଡ଼ିଆ) କେଶ-ପାଶ, କେଶସମୂହ ।

ଚିକୁରପକ୍ଷ—ବ. (ଓଡ଼ିଆ) କେଶସମୂହ, କେଶଗୁଚ୍ଛ, ମୁଣ୍ଡର ଗୋଟିଏ ବାଳ ।

ଚିକୁର—ପୁଂ. ବ. କେଶ, ବାଳ ।

ଚିକୋଡ଼ି—ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ବେଲଗାଁ ଜିଲ୍ଲାମଧ୍ୟସ୍ଥ କେତେକ ଗ୍ରାମ-ସମଷ୍ଟି ।

ଚକ୍ର—ପୁଂ. ବ. (ଚକ+କ୍ରି+ଅ) ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ର ମୂଷା, ନାକ ଚେପ୍ଟା ହେବା ଅବସ୍ଥା,(ପୁଂ.ବଂ) ନତ ନାସିକାଯୁକ୍ତ, ଚେପ୍ଟାନାକା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚକ୍ରା ।

ଚକ୍ରଣ—ହି. ବଂ. (ଚକ୍+ମଂ.କଣ) ତେଲିଆ, ଖସଡ଼ା, ଚକ୍ରଣ, ସ୍ନିଗ୍ଧ,(ପୁଂ. ବ.) ଗୁଆଗଛ, (କ୍ଲୀ) ଗୁଆଫଳ, ହସ୍ତ-ଚକ୍ରୀ, ହରଡ଼ା, ନାଳନାଳୁଆ ବସ୍ତ୍ର, ଅଠା, (ପୁଂ.ବ) ଔଷଧପାକର ଅବସ୍ଥା ବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚକ୍ରଣ+ଆ)ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଗାଈ ବା ଗାଈ, ପୂଗଫଳ, ଗୁଆ ।

ଚକ୍ରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚକ୍ରଣ+ଇ) ଗୁଆ, ହରଡ଼ା ।

ଚକ୍ରଣକଣ—କ୍ଲୀ. ବ. ନଗରବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରଣଶଲ୍କୀ—ପୁଂ. ବ. ଚକଣିଆ କାନ୍ତ-ବିଶିଷ୍ଟ ମାଛ ।

ଚକ୍ରଦେବ—ପୁଂ. ବ. ମହିସୁର ରାଜ୍ୟର ଯାଦବବଂଶୀୟ ଜଣେ ରାଜା ।

ଚକ୍ରନଈ—ବୋମ୍ବାଇପ୍ରଦେଶସ୍ଥ ହୁଗୁଲୀ-ସ୍ଥାନ ଠାରୁ ପୂର୍ବ ଦକ୍ଷିଣରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗ୍ରାମ ।

ଚକ୍ରସ—ପୁଂ. ବି.(ଚକ୍ର + ଅସ)ଯବଚୂର୍ଣ୍ଣ, ଯଅ ଛତୁଆ ।

ଚକ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚକ୍ର+ଅ + ଆ)ଗୁବାକ-ଫଳ, ସୁପାରୀ, ଗୁଆ ।

ଚକ୍ରିର—ପୁଂ. ବି. (ଚକ୍ର + ଇର) ଏକ-ପ୍ରକାର ମୂଷା । [ଘଡ଼ଘଡ଼ ।

ଚକ୍ରୁର—ବି. (ଚକ+କ.କୁର)ବିଦ୍ୟୁତ୍,

ଚକ୍ରୁରବିନବର—କର୍ଣ୍ଣାଟବାସୀ ଜାତି-ବିଶେଷ ।

ଚଙ୍କ୍ରମା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (କ୍ରମ+ସନ୍.ଅ+ଆ) ଆକ୍ରମଣର ଅଭିଳାଷ, ଗମନର ଇଚ୍ଛା ।

ଚନ୍ଦ୍ରାଂଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଚକ୍ରବେଣ୍ଟକର—କର୍ଣ୍ଣାଟବାସୀ ଏକ-ଜାତି । [ଧର୍ମଯୁକ୍ତ ।

ଚକ୍ରିଦ—ହିଂ. ବିଂ.ଅତିଶୟ କ୍ଲେଦଯୁକ୍ତ,

ଚକ୍ରୀଡ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ୍ରୀଡ଼ା+ସନ୍+ଅ ଆ)କ୍ରୀଡ଼ା କରିବାର ଇଚ୍ଛା ।

ଚଖଲ—ବି. (ଚକ + କ.ଅଲ) କାଦୁଅ, ପଙ୍କ ।

ଚଖାଦିଷୁ—ହିଂ. ବିଂ. (ଖାଦ + ସନ୍.ଉ) ଖାଇବାର ଅଭିଳାଷୀ ।

ଚଖଲି—ଖାନ୍ଦେଶ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ଭୀଲ ରାଜ୍ୟ ।

ଚଙ୍ଗଟ—ପୁଂ.ବି.(ଚଙ୍ଗ + ଅଟ + କ.ଅ) ଏକପ୍ରକାର ମାଛ, ଚଙ୍ଗୁଡ଼ିମାଛ ।

ଚଙ୍ଗଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚଙ୍ଗଟ + ଈ)ଛୋଟ ଚଙ୍ଗୁଡ଼ିମାଛ ।

ଚଙ୍ଗଡ଼—ପୁଂ.ବି.(ଚଙ୍ଗ+ଅଡ଼+କ.ଅ) ଚଙ୍ଗୁଡ଼ିମାଛ ।

ଚଙ୍ଗଲପଟ୍ଟ—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡେନ୍‌ସୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ।

ଚଙ୍ଗୁଡ଼— ଗ୍ରା. ବି. ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ, ଏକ-ପ୍ରକାର ଲଘୁ ଧାନ ।

ଚଙ୍ଗୁଡ଼ିଆଦଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଚଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାଛର ନିଶପରି ଲମ୍ବଲମ୍ବ କେଶଯୁକ୍ତ ପାଣିରେ ଜନ୍ମିବା ଅପୁଷ୍ପକ ଜଳଜ ଉଦ୍ଭିଦ-ବିଶେଷ ।

ଚଗ୍‌ଚିଲ—ପଞ୍ଜାବର ବନ୍ନୁ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଗିରିମାଳା ।

ଚଚଙ୍ଗା—ପ୍ରା. (ମେଦିନୀପୁର)ବି. ଏକ-ପ୍ରକାର ଲତାଳିଆ ଗଛ, ଛଚନ୍ଦା ।

ଚଚଣ୍ଡ—ପୁଂ.ବି. ଫଳବିଶେଷ, ଚଚଙ୍ଗା, ଛଚନ୍ଦା ନାମକ ସର୍ପାକୃତି ଖାଦ୍ୟଲତା ଫଳ ।

ଚତ୍‌ଗଡ଼—ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶସ୍ଥ ଭାଣ୍ଡାରା ଜିଲ୍ଲା-ନ୍ତର୍ଗତ ଦକ୍ଷିଣପୂର୍ବ ପ୍ରାନ୍ତସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ବିସ୍ତୃତ ରାଜ୍ୟ ବା ଜମିଦାରୀ ।

ଚଚ୍ଚିକୁଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପକ୍ଷୀର ଚିତ୍କାର ।

ଚଚ୍ଚିଟିଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. କୀଟଭେଦ ।

ଚଚ୍ଛଦୈବଜ୍ଞ—ବି. ପ୍ରଶ୍ନସାର ନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଜ୍ୟୋତିଷ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଚଚ୍ଛକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଆ) ଚେତନା, ଚୈତନ୍ୟଶକ୍ତି, ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ, ବିବେଚନା ।

ଚଚ୍ଛାୟାପତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚେତ୍ତ, ପ୍ରତିବିମ୍ବ, ଚୈତନ୍ୟାଧ୍ୟାସ, ଚିଦାବେଶ ।

ଚଚ୍ଛିତ୍ସୁ—ହିଂ. ବିଂ. (ଛିଦ+ସନ୍.ଉ) ଛେଦନ କରିବାକୁ ଅଭିଳାଷୀ ।

ଚଚ୍ଛିଲ—ପୁଂ.ବି. ଦେଶଭେଦ, ତଦ୍ଦେଶ-ବାସୀ । [ଟୀକାକାର ।

ଚଚ୍ଛୁକ—ପୁଂ. ବି. ଭାଗବତର ଜଣେ

ଚଜ—ଯା. ବି. ବସ୍ତୁ, ପଦାର୍ଥ, ଦ୍ରବ୍ୟ, ଚଳନ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି, ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ପଦାର୍ଥ, ସମ୍ପତ୍ତି, ସ୍ତୁତିଣୀୟ ପ୍ରଦାର୍ଥ, ସୁଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ, ଗହଣା ।

ଚଜବସ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. ନାନାବିଧ ପଦାର୍ଥ, ଅସବାବ ପତ୍ର ।

ଚଞ୍ଚା—ସ୍ତ୍ରୀ ବି. (ଚମ୍+ଚର+କ.ଅ+ ଆ)ଉନ୍ନତ୍ତ ବୃକ୍ଷ,ଚେନ୍ନୁଲ(ଫଳ ଓ ଗଛ)

ଚିଞ୍ଚାଟକ—ପୁଂ. ବି. ତୃଣ ବିଶେଷ ।

ଚିଞ୍ଚାମ୍ଳ—କ୍ଲୀ.ବି.ତନ୍ତୁଳରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଘୃତାସ୍ୱାଦ-ନିକଦ୍ରବ୍ୟ ବିଶେଷ, ଅମ୍ଳଶାକ, ଆମ-ରୁଲ, ଖଟାପାଳଙ୍ଗ ଶାଗ ।

ଚିଞ୍ଚାସାର—ପୁଂ. ବି. ଅମ୍ଳଶାଗ, ଖଟା-ପାଳଙ୍ଗ ଶାଗ ।

ଚିଞ୍ଚିଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଚିଞ୍ଚିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନଗରୀ ବିଶେଷ, ଗଙ୍ଗା ଦ୍ୱାରର ଦକ୍ଷିଣଭାଗରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଚିଞ୍ଚୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଚିଞ୍ଚ+ଈ)ଗୁଞ୍ଜା,କାଇଞ୍ଚ ।

ଚିଞ୍ଚୋଟକ—ପୁଂ. ବି.(ବୈଦିକ) ଶାକ-ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ, ତୃଣବିଶେଷ ।

ଚିଟ—ଗ୍ରା. ବି, କାଚଜର ଟୁକୁରା, ଚିରକୁଟ୍ ।

ଚିଟ୍‌ଚିଟ୍—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅଠାଳିଆ ।

ଚିଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଅଠା,ବିରକ୍ତି, (ଗ୍ରା. ବି) ଅଠାଳିଆ, ବିରକ୍ତିକର ।

ଚିଟଉ—ଗ୍ରା. ବି. ଚିଟାଉ ଦେଖ ।

ଚିଟଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଚିତାବାଘ ।

ଚିଟଲ—ପ୍ରା. (ସିଂହଭୂମ) ବିଂ. ଠକ; ପ୍ରତାରକ ।

ଚିଟାଉ—ଗ୍ରା, ବି. ପତ୍ର, ଚିଠି, ପ୍ରେମପତ୍ର, ବନ୍ଧୁ ବା ଜ୍ଞାତିର ମୁଖସଂବାଦ ଜ୍ଞାପକ ପତ୍ର ।

ଚିଟା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତ, କାର୍ଯ୍ୟ ନ କରି ବହୁକାଳ ନିରିହହିବା ଯୋଗୁଁ ବିରକ୍ତ, ଅଠାଳିଆ,ଅତିକୃପଣ, ବିରକ୍ତିକର, ଧୃଷ୍ଟ,ତୈଳାକ୍ତ ଓ ମଳିଆ, (ବି)ତେଲଯୋଗୁଁ କେଶ ଓ ବସ୍ତ୍ରାଦିରେ ଜମିଥିବା କାଳି ବା ଅଠା ।

ଚିଟାକପୁର—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ନିକୃଷ୍ଟ ଓ କୃତ୍ରିମ କର୍ପୂର ।

ଚିଟାଗୁଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. କାଳିଆ ଅଠାଳିଆ-ଗୁଡ଼, କୋଡ଼ରାଗୁଡ଼, ପାଣିଆ ଗୁଡ଼ ।

ଚିଟ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବି. ପତ୍ର,କ୍ଷୁଦ୍ର ଆଦେଶ ପତ୍ର, ଭଗବାନଙ୍କ ବରାଦ ।

ଚିଟିଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. କୀଟଭେଦ ।

ଚିଟ୍ଟିଚପଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଚିଠିପତ୍ର, ପତ୍ରାଦି, ଆଦେଶଲିପି ଆଦି ।

ଚିଟ୍ଟିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନିକଟକୁ ପତ୍ର ଲେଖିପଠାଇବା ।

ଚିଟ୍ଟିପତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ଚିଟ୍ଟିଚପଟ ଦେଖ ।

ଚିଟ୍ଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚିଟ+ଅ+ଈ)ଚଣ୍ଡାଳ-ବେଶଧାରିଣୀ ଯୋଗିନୀ ।

ଚିଟ୍ଟୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅଠାଳିଆ; ଧୃଷ୍ଟୁଆ ।

ଚିଟ୍ଟୁକୁଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଚିଟକିଣି ଦେଖ ।

ଶାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତାବରେ ମୁଷ୍ଟିପ୍ରହାର ।

ଚିଠା—ଗ୍ରା.ବି. ଜମିର ପରିମାଣ ଯହିଁରେ ଲେଖାହୁଏ, ଭଉଁରିଆ, ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ବା ଟଙ୍କାଦେଣନେଣର ସ୍ମାରକ ଲିପି, ହାତ-ଚିଠା, କୌଣସି ଦଲିଲର ମୌଳିକ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ବା ଖସଡ଼ା, ବଣିକର ମୋଟାମୋଟି ଦୈନିକ ଆୟବ୍ୟୟ ଖାତା

ଚିଠାକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ପ୍ରସ୍ତୁତ-ବ୍ୟକ୍ତି ବିଷୟକୁ ପ୍ରଥମେ ମୋଟାମୋଟି ଲେଖିବା ।

ଚିଠାଖାତା—ଗ୍ରା. ବି. ବ୍ୟବସାୟୀର ଦୈନିକ ଆୟ ବ୍ୟୟର ହିସାବପୁସ୍ତକ ।

ଚିଠାସିହ୍ନା—ଗ୍ରା. ବି. ଚିଠା ଖାତା ଦେଖ ।

ଚିଠି—ଗ୍ରା. ବି. ଚିଟ୍ଠି ଦେଖ ।

ଚିଡ଼୍‌ଚିଡ଼୍—ଗ୍ରା. ବି. ବିରକ୍ତି, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ବିରକ୍ତ, ସ୍ୱଭାବତଃ କ୍ରୋଧୀ ।

ଚିଡ଼୍‌ଚିଡ଼୍‌ହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ବିରକ୍ତି ହେବା, ଗାଉଁ ଗାଉଁ ହେବା ।

ଚିଡ଼ଲ୍—ଗ୍ରା. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଉଗ୍ର-ସ୍ୱଭାବ, ଚିଡ଼୍‌ଚିଡ଼ା, ସାମାନ୍ୟକଥାରେ ଯେ ଚିଡ଼େ ।

ଚିଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ବିରକ୍ତି (ଗ୍ରା. ବିଂ) କ୍ରୋଧୀ, ରାଗୀ, ଉଗ୍ରସ୍ୱଭାବ ।

ଚିଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିରକ୍ତ କରାଇବା, କଥା ବା କାର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ମନରେ ରାଗ ଜନ୍ମାଇବା, ଚଳାଇବା ।

ଚିଡ଼ାଚିଡ଼ି—ଗ୍ରା. ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତି, ଅନ୍ୟୋଂନ୍ୟରେ ବିରକ୍ତି କରିବା ।

ଚିଡ଼ାମାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଚଳଲଗିବା, ବିରକ୍ତି ବୋଧହେବା ।

ଚିଡ଼ି—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ବଡ଼ଟୋକେଇ, (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ. ବି.) ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ିମାଛ, ଗ୍ରେଟ ଡାଲ୍ ।

ଚିଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ପକ୍ଷୀ, ଚଡ଼େଇ, ଚିଡ଼ି-ଚନ ଦେଖ ।

ଚିଡ଼ିଆଖାନା—ଗ୍ରା. ବି. ପକ୍ଷୀ ରଖିବାର ସ୍ଥାନ, ଯେଉଁଠାରେ ନାନାଜାତୀୟ ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ପାଳକରି ରଖାଯାଏ ।

ଚିଡ଼ିଆଘାସ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଘାସ ।

ଚିଡ଼ିଚନ—ଗ୍ରା. ବି. ତାସ ଖେଳରେ ଜିଗୋଲକ ଓ ପୃଚ୍ଛବିଶିଷ୍ଟ କଳାରଙ୍ଗ, ଚିଡ଼ିଆ ରଙ୍ଗ ।

ଚିଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କ୍ରୁଦ୍ଧ ହେବା, ରାଗ କରିବା, ବିରକ୍ତ ହେବା, ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିବା । [ହେବା ।

ଚିଡ଼ିଭଡ଼ିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚିଡ଼ ଚିଡ଼

ଚିଡ଼େଇ—ଗ୍ରା. ବି, ମାଛ ଧୋଇବା ଓ ରଖିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଗ୍ରେଟ ବାଉଁଶିଆ ।

ଚିଣି—ଗ୍ରା. ବିଂ. କ୍ଷୁଦ୍ର, ଗ୍ରେଟ ।

ଚିଣିଚିଣି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଚିଇଁ ଚିଇଁ ମାରିଦେବା, କ୍ରୁଦ୍ଧ ମାଇଲ ପର ହେବା, କଂସା ଆଦି ଧାତୁନିର୍ମିତ ବାଦ୍ୟାଦିର ଶବ୍ଦ ।

ଚିତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିତ+କ୍ତ. କ୍ତିନ୍) ଜ୍ଞାନ, ମନ, ଚୈତନ୍ୟ, ଚିତ୍ତବୃତ୍ତି, ନିର୍ବିକଳ୍ପକ, ପ୍ରତ୍ୟକ ଆତ୍ମ ସ୍ୱରୂପ ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁର ଅବଭାସକ ଜ୍ଞାନ, (ପୁଂ.ବି.) ଚୟନକର୍ତ୍ତା, ଅଗ୍ନି (ଅବ୍ୟ.) ଅସାକଲ୍ୟ, ବିଭକ୍ତିର ଅନ୍ତ କମ୍ ଶବ୍ଦର ଉତ୍ତର ପ୍ରତ୍ୟୟ ବିଶେଷ, (କଣ୍ଠିତ୍, କଣ୍ଠିତ) (ଗ୍ରା. ବି.) (ମୁଦ୍ରାଦିର) ଉପର ପାଖ, ମୁହଁପାଖ, ଉତ୍ତାନ ଶୟନ, ମୁହଁ ଉପରକୁ କରି ଶୋଇବା, ମଲ୍ଲ ଯୁଦ୍ଧରେ ବିପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ପରାଜିତ ହୋଇ ଉତ୍ତାନଶାୟୀ ହେବା, କଉଡ଼ି ଖେଳରେ କଉଡ଼ି ଥଲ୍ଲ ପାଖ ଉପରକୁ ହୋଇ ପଡ଼ିବା ଅବସ୍ଥା, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଉତ୍ତାନଶାୟୀ ।

ଚିତ୍‌କରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମଲ୍ଲ ଯୁଦ୍ଧରେ ଜେତା ବିଜେତାଙ୍କୁ ଭୂମିରେ ଉପର-ମୁହାଁକରି ପକାଇ ତା ଛାତି ଉପରେ ମଡ଼ି ବସିବା ।

ଚିତ୍‌ପଟ—ଗ୍ରା. ବି. ମୁହଁ ପାଖ ଓ ପିଠି ପାଖ, କୌଣସି ଦୋମୁହାଁ ପଦାର୍ଥର ଉପର ମୁହଁ ଓ ତଳମୁହଁ, (ଗ୍ରା. ବିଂ.) ଚିତ୍‌ପଟାଙ୍ଗ୍ ଦେଖ ।

ଚିତ୍‌ପଟାଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଉପରକୁ ମୁହଁ କରି ପତିତ, (ଗ୍ରା. ବି.) ଉପରକୁ ମୁହଁ କରି ପତନ ।

ଚିତ୍‌ପବନ—ଗ୍ରା. ବି. ମରହଟ୍ଟା ବ୍ରାହ୍ମଣ-ମାନଙ୍କ ଶାଖାବିଶେଷ ।

ଚିତ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଚି+ମ.ତ) ଛନ୍ନ, ସଂଗୃହୀତ, କୃତ ଚୟନ, ସଞ୍ଚିତ, ରଚିତ ସମ୍ପାଦିତ, ଗୁମ୍ଫିତ, ଆଚ୍ଛାଦିତ, ଗୋଟିଆ ଗୋଟି ହୋଇ ଗଦା କରି ଯାଇଥିବା, ବ୍ୟାପ୍ତ, (ଫଳଫୁଲ ଆଦି ଗଛରୁ) ତୋଳା ଯାଇଥିବା, କ୍ଲୀ. ବି. (ଚି+ଭାବ.ତ) ଚୟନ, ସଂଗ୍ରହକରଣ, ସଂକଳନ, ଫଳ ଫୁଲଆଦି ତୋଳିବା କର୍ମ, ଗଦା କରିବା, ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ (ଅ.) ହେଉ ଆପଣଙ୍କ ଇଚ୍ଛା, ଆପଣଙ୍କ ମରଜି ।

ଚିତଉ—ଗ୍ରା.ବି. ବାଷ୍ପସିଦ୍ଧ ପିଷ୍ଟକବିଶେଷ ।

ଚିତଉ ଅମାବାସ୍ୟା—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରାବଣ ମାସର ଅମାବାସ୍ୟା ।

ଚିତଉଖିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଗର୍ଭବତୀକୁ ସପ୍ତମ ମାସରେ ଦିଆଯିବା ସାଧ ।

ଚିତକୁ ଆଣିବା—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) କ୍ରି. ମନରେ ବିବେଚନା କରିବା ।

ଚିତଂ—ପଞ୍ଜାବାନ୍ତର୍ଗତ ଆମ୍ବାଲା ଓ କର୍ଣ୍ଣାଲ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଚିତରତଲା—ଓଡ଼ିଶାର କଟକ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତ-ର୍ଗତ ମହାନଦୀର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ।

ଚିତରା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚିତ୍ରିତ, ନାନାବର୍ଣ୍ଣ ରଞ୍ଜିତ ।

ଚିତଲ—ଗ୍ରା.ବି.ଫଲୀ ଜାତୀୟ ବୃହତାକାର ମତ୍ସ୍ୟ ବିଶେଷ ।

ଚିତଲଦୁର୍ଗ—ମହିସୁର ରାଜ୍ୟାନ୍ତର୍ଗତ ନଗର ବିଭାଗର ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଗ ।

ଚିତଲମାରି—ବଙ୍ଗଳାନ୍ତର୍ଗତ ଖୁଲନା-ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ । [ବିଶେଷ ।

ଚିତଲମାଛ—ଗ୍ର.ବି.ଫଲ ଜାତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟ-

ଚିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚି+ଅଧିକ+ଆ.) ଶବଦାହାଗ୍ନି, ରଇ, ଚାଉଳି, ଶବ-ଦାହାର୍ଥ ରଚିତ କାଷ୍ଠରାଶି, ମଶାଣି, ଶ୍ମଶାନ, ଗ୍ରା. ବି. କପାଳ ଓ ଶରୀରର

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଙ୍ଗରେ ଅଙ୍କିତ ତିଳକ ବା ଚନ୍ଦନର ନାନା ପ୍ରକାର ଚିହ୍ନ, ସ୍ତ୍ରୀ-ଲୋକମାନଙ୍କର କପାଳରେ ଦିଆଯିବା ଟିକଳି ବା ଟୋପି, ବଟା ଚନ୍ଦନ, ସ୍ତ୍ରୀ-ଲୋକମାନେ ଛୁଞ୍ଚି ଓ କାଳୀ ଦ୍ୱାରା ଦେହର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଯେଉଁ ସ୍ଥାୟୀ ଚିହ୍ନ ଲେଖନ୍ତି, ଝୁଣ୍ଟି, ମନୁଷ୍ୟର କପାଳ ବା ଭ୍ରୂମଧ୍ୟସ୍ଥଳ, ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ କଞ୍ଚୁକ ଘରର କାନ୍ଥ ଓ କବାଟରେ ପିଠଉ ବା ଚୂନ ଆଦିରେ ଲେଖାଯିବା ଚିହ୍ନ, ଚିତାମାରୁ ଗଛ, ଚିତା ବା 'ଇ' ମାତ୍ରା, ହ୍ରସ୍ୱ'ଇ'କାର ।

ଚିତାକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସ୍ନାନ ପରେ କପାଳାଦିରେ ଚନ୍ଦନ ଓ ତିଳକାଦି ଲଗାଇବା ।

ଚିତାକାଟିବା—ଗ୍ରା, କ୍ରି. କପାଳରେ ଲମ୍ବ ବା ଠିଆ ଦାଗରେ ତିଳକ ବା ଚନ୍ଦନର ଚିହ୍ନ ଅଙ୍କନ କରିବା, ଠକିବା ଧଗାମାରିବା ।

ଚିତାକୁଟା (ଟେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚିତା-କୁଟିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ ।

ଚିତାକୁଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହରେ ଛୁଞ୍ଚି ଓ କଳାଦ୍ୱାରା ନାନାବିଧ ସ୍ଥାୟୀ ଚିହ୍ନ ଅଙ୍କନ କରିବା ।

ଚିତାଗ୍ନି—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଶବଦାହାର୍ଥ ଅଗ୍ନି, ଜୁଇ ।

ଚିତାଚଇତନ—ଗ୍ରା. ବି. ହିନ୍ଦୁର ଚିତା କରିବା ଆଦି ନିତ୍ୟକ୍ରିୟା ।

ଚିତାଚ୍ଛାଦନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଚିତାର ଆଚ୍ଛାଦନ ବସ୍ତ୍ର ।

ଚିତାଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘରର କବାଟ ଓ କାନ୍ଥରେ ପିଠଉ ବା ଚୂନ ଦ୍ୱାରା ଚିହ୍ନ ଅଙ୍କନ କରିବା, ଧପା ମାରିବା, ଠକିବା ।

ଚିତାପାରୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ, ଧଳାଚିତା, ରକ୍ତଚିତା,କଳାଚିତା ।

ଚିତାପେଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଚନ୍ଦନ, ପେଡ଼ି, ତିଳକ ପେଡ଼ି, ଝୁଣ୍ଟି ।

ଚିତାବାଘ—ଗ୍ରା. ବି. ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳଜାତୀୟ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କ୍ଷୁଦ୍ର ବିଷ୍ଣୁବ ମାଂସାଶୀ ହିଂସ୍ର ଜନ୍ତୁ ।

ଚିତାଭସ୍ମ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ମଣାଶି ପାଉଁଶ, ଚିତାଗ୍ନିର ପାଉଁଶ ।

ଚିତାଭୂମି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଶ୍ମଶାନ ।

ଚିତାମଣିପୁର—ବିହାରର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଶାହା-ବାଦ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଚିତାରନ୍ଦା—ଗ୍ରା. ବି. କାଠକୁ ପାଲିସ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଶସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ଗ୍ରେଟ ରନ୍ଦା ।

ଚିତାରୂଢ଼—କ୍ରି. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଚିତାରେ ଯେ ଆରୋହଣ କରିଅଛି ।

ଚିତାରେବା—ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଚିତାରୋହଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ମୃତ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଶବ ସଙ୍ଗେ ପୋଡ଼ି ହୋଇ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରିବା ସକାଶେ ସତୀମାନ-ଙ୍କର ମୃତ ସ୍ୱାମୀର ଚିତାଗ୍ନି ଉପରେ ଚଢ଼ିବା ସହମରଣ ପ୍ରଥା ।

ଚିତାଲାଗି ଅମାବାସ୍ୟା—ଗ୍ରା. ବି. ଚିତଉ ଅମାବାସ୍ୟା,ଶ୍ରାବଣ ଅମାବସ୍ୟା ।

ଚିତାଲାଗି ହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦେହରେ ଚନ୍ଦନ ବୋଳି ହେବା ।

ଚିତାଲିୟା—ବଙ୍ଗଲାନ୍ତର୍ଗତ ସାଁଓତାଳ-ପରଗଣାର ଗୋଟିଏ ଜମିଦାରୀ ।

ଚିତାଶାୟୀ—ପୁଂ.ବି.(ଚିତା+ଶୀ+ଇନ୍) ଚିତାରେ ଯେ ଶୋଇଛି,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିତା-ଶାୟିନୀ ।

ଚିତାସାଧନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଚିତା-ଭସ୍ମ ଉପରେ ବସି ଇଷ୍ଟମନ୍ତ୍ର ଜପ-ପୂର୍ବକ ତାନ୍ତ୍ରିକ ସାଧନବିଶେଷ ।

ଚିତାହରିଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଚିତ୍ର ମୃଗ ।

ଚିତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚି+କ୍ତି.ତ) ଇଷ୍ଟକାଦିର ପୁଞ୍ଜ,ଚିତାଗ୍ନି, ସମୂହ, ରାଶି, (ଭା.ତ) ଚୟନ,ସଂଗ୍ରହ,ଅଗ୍ନିର ସଂସ୍କାରବିଶେଷ, (କ.ତ) ଦୁର୍ଗା, ଇଷ୍ଟକାଦିର ସଂସ୍କାର, ନିର୍ବିଷୟ ଜ୍ଞାନ,ରାଶି କରଣ,ଚୈତନ୍ୟ, (ଗ୍ରା.ବି.)ଅଧିକ ସମୟ ଓଦା ରହିବାରୁ ଲୁଗାରେ ପଡ଼ିଯିବା କଳା ଧଳା ଦାଗ-ମାନ, ଚିତିସାପ ।

ଚିତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିତ୍+କୈ+ଅ +ଆ) କଟି ଶୃଙ୍ଖଳା, ମେଖଳା, ଅଣ୍ଟା-ସୂତା, ଚିତ ଦେଖ ।

ଚିତିବ୍ୟବହାର—ବି. (କ.ଧା) ଇଟା ପଥରାଦିର ପରିମାଣର ହ୍ରାସ, ଇଷ୍ଟକରାଶି ବା ତୃଣସ୍ତୂପର ଘନଫଳ ବାହାର କରିବାର ନିୟମ, ଗୋଟିଏ ସ୍ତୂପର ଘନଫଳ ନିରୂପଣ ।

ଚିତିମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦରିମରି ବା ବଡ଼ଲି ଯାଇଥିବା ମାଛମାନେ ପେଟ ପାଖ ଉପରକୁ ଦେଖାଇ ଜଳରେ ଭାସିବା, ଗାମୁଛା ବା ଲୁଗା ଅତିରିକ୍ତ ସମୟ ଓଦା ରହିବାରୁ ତହିଁରେ ଧଳା କଳା ଦାଗହୋଇ ଯିବା, ମାକଡ଼ଚିତି-ମାରିବା । [ସାପ ।

ଚିତିସାପ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ବିଷାକ୍ତ-

ଚିତ୍ତୁ—ପ୍ରା. (ଚଣ୍ଡାମ) ସା. ବି. କଉଡ଼ି ଖେଳରେ ନଷ୍ଟ କଉଡ଼ିର ପେଟ ଉପରକୁ ହୋଇ ପଡ଼ିବା ଅବସ୍ଥା, ବିଂ. ରଦ୍ଦ (କାଗଜ ଆଦି) ।

ଚିତୋଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କୌଣସି ବିଷୟ ସ୍ମରଣ କରାଇବା, ମନେ ପକାଇବା, ଣିଜନ୍ତରୂପ,ସଚେତ କରାଇବା, ଜାଗ୍ରତ କରିବା, ନିଦରୁ ଉଠାଇବା, ଚେତାଇବା ।

ଚିତୋର—ଗ୍ରା. ବି. ରାଜପୁତନାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଉଦୟପୁରର ଗୋଟିଏ ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ପ୍ରାଚୀନ ନଗର ।

ଚିତ୍କଣ—କ୍ରି.ବିଂ. (ଚିତ୍+କଣ+ଅ) ଯେ ଚିତ୍କାର କରେ ।

ଚିତ୍କଣସ୍ତ—କ୍ଲୀ.ବିଂ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) କଳ୍ପାର ସଙ୍କାଭେଦ ।

ଚିତ୍କାର—ପୁଂ. ବି. (ଚତ୍+କୃ+ ଭା.ଅ) ଚିତ୍କାର, ଭୟାଦିଜନ୍ୟ ଉଚ୍ଚ-ଶବ୍ଦ, ହାହା ।

ଚିତ୍କାରବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚିତ୍କାର+ ବତ୍) ଚିତ୍କାରକାରୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଚିତ୍କାରବତୀ ।

ଚିତ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଚିତ+ଣ.ତ) ଅନ୍ତଃକରଣଭେଦ, ମନଃ, ଇଚ୍ଛା, ମରଜ, ସ୍ମରଣଶକ୍ତି, (ଶ୍ରୀ. ବ.) ଧୈର୍ଯ୍ୟ ।
ଚିତ୍ତକ୍ଷୋଭ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଚିତ୍ତଚାଞ୍ଚଲ୍ୟ, ମନଃକ୍ଷୋଭ, ମନୋଦୁଃଖ ।
ଚିତ୍ତଗର୍ଭ—ତ୍ରି. ବ. (ଚିତ୍ତ+ଗର୍ଭ+ଅ) ଚିତ୍ତଗ୍ରାହ୍ୟ, ମନୋହର, ସୁନ୍ଦର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିତ୍ତଗର୍ଭା ।
ଚିତ୍ତଗର୍ଭା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚିତ୍ତଗର୍ଭର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, (ବୈଦିକ) ଗର୍ଭଧାରଣ କରିଥିବାର ଦେଖାଯାଉଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ ।
ଚିତ୍ତଚମତ୍କାରୀ—ପୁଂ. ବଂ. ହୃଦୟର ବିସ୍ମୟଜନକ, ମନୋମୋହକର, ମନୋହର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିତ୍ତଚମତ୍କାରିଣୀ ।
ଚିତ୍ତଚାଞ୍ଚଲ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ମନର ଅସ୍ଥିରତା, ମାନସିକ ଉଦ୍ୱେଗ, ପାଗଳାମି, ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତଚିତ୍ତତା ।
ଚିତ୍ତଚାରୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଚିତ୍ତ+ଚର+ଇନ୍) ଯାହାକୁ ସର୍ବଦା ମନରେ ଭାବିବାକୁ ହୁଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିତ୍ତଚାରିଣୀ ।
ଚିତ୍ତଚୋର—ଶ୍ରୀ.ବ.ଚିତ୍ତଚୌର ଦେଖ ।
ଚିତ୍ତଚ୍ଛଳନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ମନୋବୃତ୍ତିର ଛଳନା ।
ଚିତ୍ତଚୌର—ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ପ୍ରଣୟୀ ।
ଚିତ୍ତଜ—ପୁଂ. ବ. (ଚିତ୍ତ+ଜନ+କ.ଅ) କନ୍ଦର୍ପ, କାମ, ଚିତ୍ତଜନ୍ମା ।
ଚିତ୍ତଜ୍ଞ—ପୁଂ.ବଂ.(ଚିତ୍ତ+ଜ୍ଞା+କ.ଅ) ଯେ ଚିତ୍ତ ବା ଆଶୟ ଜାଣିପାରେ, ଅଭିପ୍ରାୟବିତ୍, ଭାବଜ୍ଞ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିତ୍ତଜ୍ଞା ।
ଚିତ୍ତଜନ୍ମା—ପୁ. ବ. (ବ ଖ୍ରୀ) କାମ ମନସିକ, କନ୍ଦର୍ପ ।
ଚିତ୍ତଦମନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ମନକୁ ନିକୃଷ୍ଟ ବିଷୟରୁ ଫେରେଇବା, ମନଃ ସଂଯମ ।
ଚିତ୍ତଦୋଷ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଚିତ୍ତର ଦୋଷ,ବିଷୟାଦି ଗ୍ରହଣରେ ଅସମର୍ଥ୍ୟ
ଚିତ୍ତଦ୍ରାବକ—ବଂ. (ଚିତ+ଦ୍ର+କ. ଅକ) ଯେ ମନକୁ ତରଳାଇଦିଏ, ମର୍ମ ଛେଦୀ ।
ଚିତ୍ତନଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (କର୍ମଧା) ଚିତ୍ତବୃତ୍ତିରୂପ ନଦୀ ।
ଚିତ୍ତନାଶ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଚିତ୍ତବୃତ୍ତିର ନାଶ ।
ଚିତ୍ତନିରୋଧ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ମନକୁ ବହିର୍ବିଷୟରୁ ଫେରାଇ ଅନ୍ତର୍ମୁଖୀକରଣ ଯୋଗ । [ଶାନ୍ତି ।
ଚିତ୍ତନିବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ମନର
ଚିତ୍ତପରିକର୍ମ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ମୈତ୍ରୀଆଦି ଭାବନାରୂପ ଚିତ୍ତର ସଂସ୍କାର ।
ଚିତ୍ତପ୍ରମାଥୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଚିତ୍ତ+ପ୍ରମଥ+କ.ଇନ୍) ଯେ ଚିତ୍ତକୁ ବ୍ୟାକୁଳ କରେ, ଅନ୍ୟର ମନରେ ପ୍ରଣୟ ବା ଅନୁରାଗ ଉଦ୍ରେକକାରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଚିତ୍ତପ୍ରମାଥିନୀ ।
ଚିତ୍ତପ୍ରସନ୍ନତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ମନର ତୃପ୍ତି, ପ୍ରୀତି, ମନର ଶାନ୍ତି ।
ଚିତ୍ତପ୍ରସାଦ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ମନର ସନ୍ତୋଷ, ମନର ଶାନ୍ତି ।
ଚିତ୍ତପ୍ରସାଦନ—କ୍ଲୀ.ବ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ମୈତ୍ର୍ୟାଦି ଭାବନାଦ୍ୱାରା ଚିତ୍ତ ନିର୍ମଳ କରିବା ।
ଚିତ୍ତଭୂ—ପୁଂ.ବ. (ଚିତ୍ତ+ଭୂ+କ.କ୍ୱିପ୍) କନ୍ଦର୍ପ, କାମ । [ଅବସ୍ଥା ।
ଚିତ୍ତଭୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଚିତ୍ତର
ଚିତ୍ତଭୂମି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (କ.ଧା) ମନୋରୂପା ଭୂମି, ଯୋଗଦର୍ଶନମତେ ଚିତ୍ତଭୂମି ୫ ପ୍ରକାର,ଯଥା—କ୍ଷିପ୍ତ,ମୂଢ଼,ବିକ୍ଷିପ୍ତ, ଏକାଗ୍ର, ନିରୁଦ୍ଧ ।
ଚିତ୍ତଭେଦ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ମନର ବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ଅମେଳ ।
ଚିତ୍ତଭ୍ରଂଶ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ମନର ଅସ୍ଥିରତା,ଚିତ୍ତଚାଞ୍ଚଲ୍ୟ,ଚିତ୍ତବିଭ୍ରମ ।
ଚିତ୍ତମୋହ--ପୁଂ.ବ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍)ମନରମୋହ ।
ଚିତ୍ତଯୋନି—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଖ୍ରୀ) କନ୍ଦର୍ପ, ମନୋଭୂ ।
ଚିତ୍ତରଙ୍ଗିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଚିତ୍ତରଙ୍ଗ+ଇନ୍+ଈ) ମନୋରୂପ ରଙ୍ଗଭୂମିବିଶିଷ୍ଟ, ଯେଉଁ ରମଣୀର ଚିତ୍ତରେ ନାଟ୍ୟଶାଳାପରି ଆନନ୍ଦ ସ୍ରୋତଃ ବିଦ୍ୟମାନ, ଯେଉଁ ରମଣୀର ଚିତ୍ତରେ ପ୍ରତିକୂଳ ବିଷୟ ଦ୍ୱୟର ତୁମୁଳ ସଂଗ୍ରାମ ଚାଲିଅଛି ।
ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ମନୋରଞ୍ଜନ, ମନର ସନ୍ତୋଷ ସାଧନ,(ବଂ) ମନର ତୃପ୍ତିଦାୟକ, ଚିତ୍ତସନ୍ତୋଷକର ।
ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନଦାସ—ଶ୍ରୀ. ବ. ବଙ୍ଗର ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନର ନେତା ।
ଚିତ୍ତରଞ୍ଜିନୀବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କାନ୍ତବୃତ୍ତି, ଯେଉଁ ବୃତ୍ତିଯୋଗୁଁ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଲାଳିତ କଳାଦିର ଉପଭୋଗ କରାଯାଏ ।
ଚିତ୍ତରଞ୍ଜୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଚିତ୍ତ+ଣିଚ୍+ରନ୍ଜ୍+କ.ଇନ୍) ମନୋରଞ୍ଜନକାରୀ, ହୃଦୟର ଆହ୍ଲାଦଜନକ ।
ଚିତ୍ତରସ—ଶ୍ରୀ. ବ. ହୃଦୟର ପ୍ରଗାଢ଼ ଅନୁରାଗ । [ଅନୁରାଗ ।
ଚିତ୍ତରାଗ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ମନର
ଚିତ୍ତବାଦ—ପୁଂ.ବ. (କ.ଧା) ମନଖୋଲି କହିବା, ମନାନୁସାରେ କହିବା ।
ଚିତ୍ତବାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଚିତ୍ତ+ବତ୍) ଉଦାରଚେତା, ଉନ୍ନତମନା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିତ୍ତବତୀ ।
ଚିତ୍ତବିକାର—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ମନର ବିକାର, ମନର ଚାଞ୍ଚଲ୍ୟ, ହୃଦୟର ଅସ୍ଥିରତା ।
ଚିତ୍ତବିକ୍ଷେପ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ମନର ଚଞ୍ଚଳ ଅବସ୍ଥା,ଯୋଗାଭ୍ୟାସ ବ୍ୟାଘାତକାରୀ ।
ଚିତ୍ତବିଦ୍—ତ୍ରି. ବଂ. (ଚିତ୍ତ+ବିଦ୍+କ. କ୍ୱିପ୍) ଚିତ୍ତଜ୍ଞ, ଯେ ମନର ଭାବ ବୁଝିପାରେ,ଅଭିପ୍ରାୟବିତ୍, (ପୁଂ.ବ) ବୌଦ୍ଧଭେଦ ।
ଚିତ୍ତବିନାଶନ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଚିତ୍ତ+ବିନାଶ+ଅନ୍) ଚିତ୍ତବିନାଶକ, (କ୍ଲୀ. ବ) ଚିତ୍ତର ବିନାଶ ।
ଚିତ୍ତବିନୋଦନ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍)ମନର ଆନନ୍ଦ ସମ୍ପାଦନ,ମନକୁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲକରଣ ।
ଚିତ୍ତବିପ୍ଲବ—ପୁଂ.ବ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଉନ୍ମାଦରୋଗ,(ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଚିତ୍ତର ଅନବସ୍ଥିତ,

ବୁଦ୍ଧି ଭ୍ରଂଶ, ବାତୁଳତା ।

ଚିତ୍ତବିଭ୍ରମ—ପୁଂ. ବି. (ବି. ଷ୍ଠୀ) ଉନ୍ମାଦ-ରୋଗ, ବୁଦ୍ଧି ଭ୍ରଂଶ ।

ଚିତ୍ତବିଳାସ—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡ଼େନ୍ସୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିଶାଖାପତ୍ତନ କିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଚିତ୍ତବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚିତ୍ତର ଅବସ୍ଥା, ଚିତ୍ତର ବିଷୟାକାର ପରିଣାମ, ଚିନ୍ତାଶକ୍ତି, ମୈତ୍ରୀ, କରୁଣା, ମୁଦିତା ଉପେକ୍ଷା ଏହି ଚାରି ପ୍ରକାର ।

ଚିତ୍ତବୈକଳ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମନର ଅସ୍ଥିରତା, ଅନ୍ତଃକରଣର ନିସ୍ତେଜ ଭାବ, ବିକୃତଚିତ୍ତତା ।

ଚିତ୍ତଳ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଚିତ୍ତ+ଲା+ଅ) ମୃଗଭେଦ ।

ଚିତ୍ତଶୁଦ୍ଧି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମନର ପବିତ୍ରତା, ମନର ନିର୍ମଳତା ।

ଚିତ୍ତସଖ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଚିତ୍ତ+ସମ+ଖ୍ୟା+କ.ଅ) ଯେ ଅନ୍ୟର ମନୋଭାବ ଜାଣିପାରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିତ୍ତସଖ୍ୟା ।

ଚିତ୍ତସଂଯମ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମନକୁ ସଂଯମ କରିବା, ମନକୁ କୁତ୍ସିତ ବିଷୟରୁ ନିବୃତ୍ତି କରିବା ।

ଚିତ୍ତସମୁନ୍ନତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମନର ଉନ୍ନତି, ଗର୍ବ, ଅଭିମାନ, ଆତ୍ମ ସମାଦର ।

ଚିତ୍ତସ୍ଥିତ—ହି. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଯାହା ମନରେ ରଖାଯାଏ । [ସ୍ଥାନତା ।

ଚିତ୍ତସ୍ଥିରତା—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଉଦ୍ବେଗ-

ଚିତ୍ତସ୍ଥୈର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମନର ସ୍ଥିରତା, ହୃଦୟର ଅସ୍ଖଳ୍ୟ, ଚିତ୍ତ-ସଂଯମ ।

ଚିତ୍ତହାରକ—ପୁଂ. ବି. (ଚିତ୍ତ+ହୃ+କ.ଅକ) ଚିତ୍ତହାରୀ, ଯାହା ମନକୁ ଲୋଭାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିତ୍ତହାରିକା ।

ଚିତ୍ତହାରୀ—ପୁଂ. ବି. (ଚିତ୍ତ+ହୃ+ଇନ୍) ମନୋରଞ୍ଜକ, ମନୋହାରୀ, ସୁନ୍ଦର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିତ୍ତହାରିଣୀ ।

ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ହୃଦୟକୁ ଆକର୍ଷଣକାରୀ, ମନୋମୁଗ୍ଧକର, ମନୋ-ହର, ମୋହନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିତ୍ତାକର୍ଷିକା ।

ଚିତ୍ତାକର୍ଷଣ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ହୃଦୟକୁ ମୁଗ୍ଧ କରିବା ।

ଚିତ୍ତାନୁବର୍ତ୍ତୀ—ପୁଂ. ବି. (ଚିତ୍ତ+ଅନୁ-ବୃତ୍+ଇନ୍) ଯେ ମନୋଯୋଗ କରି ଚଳେ ।

ଚିତ୍ତାନ୍ତର—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଅନ୍ୟଚିତ୍ତ, ମନର ଭିତର ।

ଚିତ୍ତାପହରଣ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚିତ୍ତାକର୍ଷଣ ଦେଖ ।

ଚିତ୍ତାପହାରକ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚିତ୍ତକୁ ଯେ ହରଣ କରେ, ମନୋହାରୀ, ସୁନ୍ଦର, ଚିତ୍ତାପକର୍ଷକ ।

ଚିତ୍ତାପାହାଡ଼—ପଞ୍ଜାବର ରାଓଲପିଣ୍ଡି ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଗିରିମାଳା ।

ଚିତ୍ତାପାର୍ଣ୍ଣୀ—ପଞ୍ଜାବାନ୍ତର୍ଗତ ହୁସିୟାର-ପୁର ଜିଲ୍ଲାସ୍ଥ ଗିରିମାଳା ।

ଚିତ୍ତାଭୋଗ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଏକ ବିଷୟରେ ମନର ପ୍ରବୃତ୍ତି, ମନର ସ୍ଥିରତା, ମନୋବୃତ୍ତି ।

ଚିତ୍ତାବାଦଶି—ମାନ୍ଦ୍ରାଜର ଅନ୍ତର୍ଗତ ବେଲାରୀ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ସହର ।

ଚିତ୍ତାସଙ୍ଗ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପ୍ରଣୟ, ସ୍ନେହ, ଅନୁରାଗ ।

ଚିତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିତ୍ତ+ଷ୍ଟ.ତି) ବୁଦ୍ଧିବୃତ୍ତି, ଅଗ୍ନିଚିତ୍ତି ପରିଷ୍କାରାର୍ଥ ଚିତ୍ତା, କର୍ମଖ୍ୟାତିଜ୍ଞାପକ ବା ପ୍ରାପକ ।

ଚିତ୍ତିତ—ହି. ବି. (ଚିତ୍ତ+ଇତ) ଚିତ୍ତଯୁକ୍ତ ।

ଚିତ୍ତୀ—ପୁଂ. ବି. (ଚିତ୍ତ+ଇନ୍) ପ୍ରଶସ୍ତ ଚିତ୍ତଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିତ୍ତିନୀ ।

ଚିତ୍ତୀକୃତ—ହି. ବି. (ଚିତ୍ତ+ଚ୍ୱି+କୃ.ତ) ଚିତ୍ତର ସହିତ ପ୍ରାପ୍ତ, ଯାହାକୁ ଏକାଗ୍ରଚିତ୍ତରେ ଚିନ୍ତା କରାଯାଇଅଛି ।

ଚିତ୍ତୁର—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡ଼େନ୍ସୀର ଅନ୍ତ-ର୍ଗତ ଉତ୍ତର ଆର୍କଟ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ତାଲୁକ ।

ଚିତ୍ତେଆସିବା—ଗ୍ରା. ହି. ମନକୁ ଆସିବା, ବୋଧହେବା, ଜଣାଯିବା ।

ଚିତ୍ତେଆସିବା—ଗ୍ରା. ହି. ମଙ୍ଗିବା ।

ଚିତ୍ତେଇବା—ଗ୍ରା. ହି. ସ୍ମରଣ କରାଇବା, ମନେକରାଇଦେବା, ସାବଧାନ କରିବା ।

ଚିତ୍ତୋତ୍କର୍ଷ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମନର ଉନ୍ନତି ।

ଚିତ୍ତୋଦ୍ବେଗ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମାନସିକ ଅଶାନ୍ତି ବା ଚିନ୍ତା ।

ଚିତ୍ତୋନ୍ନତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମନର ଉନ୍ନତି, ଗର୍ବ, ଆତ୍ମଗର୍ବ ।

ଚିତ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଚି+ଯ) ଅଗ୍ନି, (ବିଂ) ଚିତାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, ଚୟନଶୀଳ, (କ୍ଲୀ. ବି) ଶବଦାହ କରିବାର ଚଉଣ୍ଡି ।

ଚିତ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିତ୍ୟ+ଆ) ଚିତା, (ଚି+ଭାବ.ଯ) ଚୟନ ।

ଚିତ୍ର—(ଧାତୁ) ଚିତ୍ରକରିବା ।

ଚିତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚିତ୍+ଷ୍ଟ୍ରେ+ଅ) ଚିହ୍ନ, ଦାଗ, ତିଳକ, ଆଲେଖ୍ୟ, ଅଦ୍ଭୁତ, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ, ବାକ୍ୟରଚନା-ବିଶେଷ, ଆକାଶ, କୁଷ୍ଠବିଶେଷ, ଛନ୍ଦୋ-ବିଶେଷ, କର୍ପୂରବର୍ଣ୍ଣ, ବିଚିତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ, (ପୁଂ. ବି) ଯମଭେଦ, ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତ, ଏରଣ୍ଡ ବୃକ୍ଷ, ଅଶୋକ ବୃକ୍ଷ, ଚିତ୍ରକ ବୃକ୍ଷ, (ବିଂ) ବିଚିତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ।

ଚିତ୍ରଂଦେବାନାଦେବ—ଗ୍ରା. ହି. ଠକିବା ।

ଚିତ୍ରକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚିତ୍ର+କ) ଆଲେଖ୍ୟ, ତିଳକ, ଛବି, (ପୁଂ. ବି) ଚିତାବାଘ, ଶୂର, ବଳବାନ୍, ଖାର, ନାଲିଚିତା, ଏରଣ୍ଡ ବୃକ୍ଷ, ଚିତା, ଔଷଧଭେଦ, ଚିରେ-ଇତା, ମୁଚକୁନ୍ଦଗଛ, ଧଳାଚିତା, (ବିଂ) ଚିତ୍ରକର ।

ଚିତ୍ରକଣ୍ଠ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଷ୍ଠୀ) କପୋତ, ପାରା, ତନକପୋତ, ଘୁଘୁ ।

ଚିତ୍ରକଗୁଡ଼ିକା—ବୈଦ୍ୟକୋକ୍ତ ଔଷଧ ବିଶେଷ । [ବିଶେଷ ।

ଚିତ୍ରକତୈଳ—ବୈଦ୍ୟକୋକ୍ତ ଔଷଧ-

ଚିତ୍ରକମୂଳ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ନାନାବର୍ଣ୍ଣ-ବିଶିଷ୍ଟ ଗାଲିଚା, ଖରଡ଼ ।

ଚିତ୍ରକର—ହି. ବି. (ଚିତ୍ର+କୃ+କ.ଅ) ଯେ ଚିତ୍ରକରେ, ଚିତ୍ରଶିଳ୍ପକର, ତିନିଶ ବୃକ୍ଷ, ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତିବିଶେଷ ।

ଚିତ୍ରକର୍ମ—କ୍ଲୀ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚିତ୍ରକାର୍ଯ୍ୟ ଶିଳ୍ପ, ଅଳଂକରଣ,ରଙ୍ଗାଇବା କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଚିତ୍ରକର୍ମା—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଚିତ୍ରକର, ବିସ୍ମୟକର, (ପୁଂ.ବ) ତନ୍ତ୍ରଣବୃକ୍ଷ, ବିଚିତ୍ରକର୍ମ କରିବା(ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଚିତ୍ରକଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଚିତ୍ରଅଙ୍କିବା ବିଦ୍ୟା ।

ଚିତ୍ରକହରିତକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଆୟୁର୍ବେଦୋକ୍ତ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଚିତ୍ରକାବ୍ୟ—ବି. ଶବ୍ଦାଲଙ୍କାରପୂର୍ଣ୍ଣ କାବ୍ୟ ବିଶେଷ, ପଦ୍ମବନ୍ଧାଦିଘଟିତ କାବ୍ୟ ।

ଚିତ୍ରକାୟ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯାହାର ଦେହ ଚିତ୍ରିତ, (ବି) ଚିତ୍ରାବାଘ ।

ଚିତ୍ରକାର—ପୁଂ. ବଂ. (ଚିତ୍ର+କୃ+ଅ) ଚିତ୍ରକର, (ବି) ସଙ୍କରଜାତିବିଶେଷ ।

ଚିତ୍ରକାରୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଚିତ୍ର+କୃ+ଇନ୍) ଚିତ୍ରକର, ଚିତ୍ରତିଆରି କରିବା ବ୍ୟବସାୟୀ ।

ଚିତ୍ରକୁଣ୍ଡଳ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ରଭେଦ ।

ଚିତ୍ରକୂଟ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ରାମଗିରି, ପର୍ବତବିଶେଷ, ଚିତୋର ନଗରର ଶିଳାଲିପି ବର୍ଣ୍ଣିତ ପ୍ରାଚୀନ ସଂସ୍କୃତ ନାମ, ହିମାଳୟ ପର୍ବତର ଗୋଟିଏ ଶୃଙ୍ଗ, ସୀତାନଦୀର ପୂର୍ବତଟରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ।

ଚିତ୍ରକୃତ୍—ତ୍ରି. ବଂ. (ଚିତ୍ର + କୃ + କ୍ୱିପ୍) ଚିତ୍ରକର, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟକର, (ବି) ସଙ୍କର ଜାତିଭେଦ, ତନ୍ତ୍ରଣ ବୃକ୍ଷ ।

ଚିତ୍ରକେତୁ—ପୁଂ.ବ.ଗରୁଡ଼ଙ୍କ ପୁତ୍ରଭେଦ, ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ଏକପୁତ୍ର,ରଙ୍ଗାର ଗର୍ଭଜାତ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଏକପୁତ୍ର, କଂସାର ଗର୍ଭଜ ଯଦୁବଂଶୀୟ ଦେବଭାଗର ଏକପୁତ୍ର, ଶୂରସେନ ଦେଶର ଏକ ରାଜା, (ବଂ) ଚନ୍ଦ୍ରପଣ୍ଡାକାଯୁକ୍ତ । [ଅଞ୍ଜନା ।

ଚିତ୍ରକୋଣ—ପୁଂ.ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଅଞ୍ଜନିକା,

ଚିତ୍ରକ୍ରିୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (କ.ଧା) ଚିତ୍ରକାର୍ଯ୍ୟ ।

ଚିତ୍ରକ୍ଷତ୍ର—ହି. ବଂ. ବିଚିତ୍ର କଳାବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚିତ୍ରଗ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଚିତ୍ର + ଗମ୍ + ଅ) ଚିତ୍ରାର୍ପିତ, ଚିତ୍ରଲିଖିତ ।

ଚିତ୍ରଗତ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଚିତ୍ର+ଗମ୍+କ.ତ) ଚିତ୍ରାର୍ପିତ, ଚିତ୍ରରୂପେ ଅଙ୍କିତ ।

ଚିତ୍ରଗନ୍ଧ—କ୍ଲୀ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ହରିତାଳ, ବ. (କ.ଧା) ସୁବାସ, ସଦ୍‌ଗନ୍ଧ, (ବଂ) ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ।

ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯମଭେଦ, ଜଣେ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରକାର, ଯମଙ୍କ ପାଞ୍ଜିଆ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଯମଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ ।

ଚିତ୍ରଗୃହ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଚିତ୍ରଶାଳା, ଚିତ୍ରଯୁକ୍ତ ବା ଚିତ୍ରକରିବାର ଘର ।

ଚିତ୍ରଗ୍ରୀବ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ବିଚିତ୍ର ଗ୍ରୀବାବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିତ୍ରଗ୍ରୀବା ।

ଚିତ୍ରଘଣ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ବ.ଗ୍ରୀ)କାଶୀସ୍ଥଦେବୀ ଭେଦ । [ବିଶେଷ ।

ଚିତ୍ରଘଣ୍ଟେଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କାଶୀସ୍ଥ ଦେବୀ-

ଚିତ୍ରଗ୍ରୀବ--ପୁଂ.ବ.ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ରଭେଦ ।

ଚିତ୍ରଜଲ୍ପ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା) ବାକ୍ୟ ବିଶେଷ ।

ଚିତ୍ରଣ—କ୍ଲୀ.ବ.(ଚିତ୍ର+ଣି,ଅନ)ଚିତ୍ରିତ କରଣ, ଆଲେଖ୍ୟ ଅଙ୍କନ ।

ଚିତ୍ରତଣ୍ଡୁଳ—କ୍ଲୀ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ବିଡ଼ଙ୍ଗ ।

ଚିତ୍ରତଣ୍ଡୁଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବିଡ଼ଙ୍ଗ ।

ଚିତ୍ରତୈଳ—କ୍ଲୀ. ବ. ଏରଣ୍ଡତୈଳ, ଜଡ଼ାତେଲ ।

ଚିତ୍ରତ୍ରକ୍—ପୁଂ. ବ.(ବ.ଗ୍ରୀ)ଭୁର୍ଜପତ୍ରବୃକ୍ଷ

ଚିତ୍ରଦଣ୍ଡକ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଶୂରଣ, ଓଲୁଅ ଗଛ ।

ଚିତ୍ରଦୀପ—ପୁଂ.ବ.ପଞ୍ଚଦେଶୀ,ପ୍ରକରଣର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦୀପଭେଦ ।

ଚିତ୍ରଦୃଶ୍ୟକ—ହି. ବଂ.ବିଚିତ୍ରଦର୍ଶନ ।

ଚିତ୍ରଦେବ—ପୁଂ. ବ. କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କର ଏକ ଅନୁଚର ।

ଚିତ୍ରଦେବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ମହେନ୍ଦ୍ରବାରୁଣୀ, ବଡ଼ ମହାକାଳ ଲତା,ଶକ୍ତି ବିଶେଷ ।

ଚିତ୍ରଧର୍ମ—ପୁଂ.ବ. ଦୈତ୍ୟନୃପତିଭେଦ ।

ଚିତ୍ରଧରଶର୍ମା—ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ନୈୟାୟିକ ।

ଚିତ୍ରଧା—ଅବ୍ୟ,(ଚିତ୍ର+ଧା)ଅନେକଧା, ଅନେକବିଧ ।

ଚିତ୍ରଧାମ—କ୍ଲୀ. ବ. (କ.ଧା) ଚିତ୍ରନିର୍ମିତ ପୂଜାର ମଣ୍ଡଳ,ସର୍ବତୋଭଦ୍ରମଣ୍ଡଳ ।

ଚିତ୍ରଧ୍ୱଜତ—ହି. ବ. ବିଚିତ୍ରଗତିବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚିତ୍ରଧ୍ୱଜ—ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ପାଣ୍ଡ୍ୟରାଜା ।

ଚିତ୍ରନେତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ସାରିକା, ସାରୀ,ମଦନପକ୍ଷୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ) ବିଚିତ୍ର-ନୟନା, ଅପରୂପଲୋଚନା ।

ଚିତ୍ରନୈପୁଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚିତ୍ର-କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦକ୍ଷତା, ଅଙ୍କନନିପୁଣତା ।

ଚିତ୍ରନ୍ୟସ୍ତ—ହି. ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଚିତ୍ରାର୍ପିତ, ଚିତ୍ରିତ ।

ଚିତ୍ରପକ୍ଷ—ପୁଂ. ବ.(ବ.ଗ୍ରୀ)ଉଡ଼ିଷା ପକ୍ଷୀ, ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ବିଚିତ୍ର ପକ୍ଷବିଶିଷ୍ଟ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିତ୍ରପକ୍ଷା ।

ଚିତ୍ରପଟ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା)ଚିତ୍ରିତ ବସ୍ତ୍ର, ଛବି, ଚିତ୍ରାଧାର, ପଟ ।

ଚିତ୍ରପଟ୍ଟ—ପୁଂ. ବ. ଚିତ୍ରି ତପଟ ।

ଚିତ୍ରପଟୁ—ପୁଂ.ବଂ(ତତ୍ତ୍ୱ)ଚିତ୍ରକାର୍ଯ୍ୟରେ କୁଶଳ ।

ଚିତ୍ରପତ୍ର—ପୁଂ.ବ. ସିଦ୍ଧାନ୍ତପୀୟୂଷନାମକ ସ୍ମୃତିଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଚିତ୍ରପତ୍ର—ହି. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ବିଚିତ୍ର ପକ୍ଷ ଯୁକ୍ତ, ସୁନ୍ଦର ଡେଣାବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚିତ୍ରପତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ)କପିତ୍ଥପର୍ଣ୍ଣୀ ବୃକ୍ଷ, ଦ୍ରୋଣପୁଷ୍ପୀ ।

ଚିତ୍ରପତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଜଳପିପ୍ପଳୀ ।

ଚିତ୍ରପଥା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପ୍ରଭାସତୀର୍ଥରେ ବ୍ରହ୍ମକୁଣ୍ଡର ସମୀପସ୍ଥ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ନଦୀ

ଚିତ୍ରପଦ—ହି. ବଂ.(ବ.ଗ୍ରୀ) ସୁନ୍ଦରପଦ-ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚିତ୍ରପଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୋଧାପଦୀ ଲତା, ହଂସପାଦୀ ଲତା । [ଭେଦ ।

ଚିତ୍ରପର୍ଣ୍ଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଚିତ୍ରପର୍ଣ୍ଣୀ-

ଚିତ୍ରପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ପୃଶ୍ନି-ପର୍ଣ୍ଣୀ, ଗୁଳୁଚିଲତା, କର୍ଣ୍ଣସ୍ଫୋଟକ ଲତା, କାନଫୁଟା, ଜଳପିପ୍ପଳୀ, ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା, ଦ୍ରୋଣପୁଷ୍ପୀ, ଗଭଣ । [ପକ୍ଷିଣୀ ।

ଚିତ୍ରପାଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଶାରିକା-

ଚିତ୍ରପିଚ୍ଛକ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ମୟୂର ।

ଚିତ୍ରପିତୁଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କଣ୍ଢେଇ ।
ଚିତ୍ରପୁଙ୍ଖ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ଶର,ବାଣ ।
ଚିତ୍ର ପୁତ୍ତଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (କ.ଧା)କଣ୍ଢେଇ, ଶାଳଭଞ୍ଜିକା, ଚିତ୍ରିତ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ।
ଚିତ୍ରପୁରୁଷ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (କ.ଧା) ପଟଲିଖିତ ପୁରୁଷର ଛବି ।
ଚିତ୍ରପୃଷ୍ଠ— ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) କଳବଙ୍କ ପକ୍ଷୀ, ଘରଚଟିଆ ।
ଚିତ୍ରପୃଷ୍ଠୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଅମ୍ବଷ୍ଠା, ଆମ୍ବଡ଼ା ଗଛ ।
ଚିତ୍ରପ୍ରତିକୃତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(କ.ଧା)ଚିତ୍ରରେ ଅଙ୍କିତ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ।
ଚିତ୍ରଫଳ—ପୁଂ. ବ. (ଚିତ୍ରଫଳ+ଅ) ଚିତଲମାଛ, ଜଳଭୁଜ ।
ଚିତ୍ରଫଳକ—ପୁଂ.ବ.ଚିତଲମାଛ,(କ୍ଲୀ.ବ) ଛବି, ଚିତ୍ରପଟ ।
ଚିତ୍ରଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଚିର୍ଭଟୀ, କାକୁଡ଼ି, ମୁଗେଣ୍ଟାରୁ, ଲିଙ୍ଗିନୀ ଲତା, ମହେନ୍ଦ୍ରବାରୁଣୀ, ବଡ଼ମହାକାଳ,ବାଇ-ଗଣ, କଣ୍ଟକାରୀ, ଫଳୀ ମାଛ ।
ଚିତ୍ରବର୍ହ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ମୟୂର, ଗରୁଡ଼ର ଏକପୁତ୍ର ।
ଚିତ୍ରବର୍ହୀ—ପୁଂ. ବଂ. ବିଚିତ୍ରପୁଚ୍ଛବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିତ୍ରବର୍ହିଣୀ ।
ଚିତ୍ରବର୍ହିଃ—ହି. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ବିଚିତ୍ର-କୁଶମୟ ବା କୁଶଯୁକ୍ତ । [ପୁତ୍ର ।
ଚିତ୍ରବାହୁ—ପୁଂ. ବ. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏକ
ଚିତ୍ରଭାନୁ—ହି. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ବିଚିତ୍ର-ଦୀପ୍ତିବିଶିଷ୍ଟ, (ପୁଂ. ବ) ଅଗ୍ନି, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଭୈରବ, ଶିବ, ଅର୍କଗୁଳ୍ମ,ଚିତ୍ରକ ବୃକ୍ଷ, ଚିତାଗଛ, ଅରଖଗଛ, ଭୈରବ, ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର ଦ୍ୱୟ, ପ୍ରଭବାଦି ଷଷ୍ଟି ସମ୍ବତ୍ସରର ଯେଉଁ ବାରଟି ଯୁଗହୁଏ ତାହାମଧ୍ୟରୁ ଚତୁର୍ଥ ଯୁଗର ପ୍ରଥମ ବତ୍ସର, ମଣିପୁରରାଜା, ଅର୍ଜୁନପତ୍ନୀ, ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦର ଜନକ ।
ଚିତ୍ରଭୂତ—ହି.ବଂ.(କ.ଧା)ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଭୂତ ।
ଚିତ୍ରଭେଷଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ)କାକୋ-ଦୁମ୍ବରିକା, କାଠଡ଼ୁମିର । [କଣ୍ଢେଇ ।
ଚିତ୍ରମଣିବା—ସ୍ତ୍ର. ହି. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବୋଧ
ଚିତ୍ରମଣ୍ଡଳ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ମଣ୍ଡଳ-ଜାତୀୟ ସର୍ପଭେଦ ।
ଚିତ୍ରମତ୍ସ୍ୟ—ବ. ଚିତଲ ମାଛ ।
ଚିତ୍ରମଦ—ପୁଂ,ବ.ନାଟକ ଉପନ୍ୟାସରେ କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ଆପଣାର ଅନୁପସ୍ଥିତ ପତି ବା ପ୍ରେମିକର ଚିତ୍ରଦେଖି ବିରହୋତ୍କଣ୍ଠା ପ୍ରକାଶ କରିବା ।
ଚିତ୍ରମୟ—ବଂ.(ଚିତ୍ର+ମୟ)ଆଲେଖ୍ୟା-ତ୍ମକ, ଆଲେଖ୍ୟରୂପେ ପ୍ରକଟିତ, ଚିତ୍ରା-କାରରେ ଅଙ୍କିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିତ୍ରମୟୀ ।
ଚିତ୍ରମହଃ—ହି. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ବିଚିତ୍ର ବା ଗୁରୁତ୍ୱମୟ ତେଜୋବିଶିଷ୍ଟ ।
ଚିତ୍ରମୃଗ—ପୁଂ. ବ. ଚିତ୍ରବର୍ତ୍ତିହରଣ, କଳାବାଘୁଟିଆ ।
ଚିତ୍ରମେଖଳ—ପୁଂ.ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ମୟୂର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିତ୍ରମେଖଳା ।
ଚିତ୍ରଯାମ—ହି. ବଂ. ନାନା ଗମନଯୁକ୍ତ ।
ଚିତ୍ରଯୋଗ—ବ. ୬୪କଳାମଧ୍ୟରୁ ଏକ, ଭୁଡ଼ାକୁ ଯୁବକ ବା ଯୁବକକୁ ବୃଦ୍ଧ ଓ ନପୁଂସକ କରିଦେବା ବିଦ୍ୟା ।
ଚିତ୍ରଯୋଧୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଚିତ୍ର + ଯୁଧ୍ କ.ଇନ୍) ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଯୁଦ୍ଧକାରୀ, (ପୁଂ.ବ) ଅର୍ଜୁନ, ଅର୍ଜୁନଗଛ ।
ଚିତ୍ରରଥ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ସୁରଲୋକବାସୀ ଏକ ଗନ୍ଧର୍ବ, ଜଣେ ରାଜା,ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ନାତି,ସୁପାର୍ଶ୍ୱଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଗୟଙ୍କର ଏକ ପୁତ୍ର, ମୃତ୍ତିକାବତୀର ରାଜା, ଜଣେ ସାରଥି, (ବଂ) ନାନାବର୍ଣ୍ଣ ରଥଯୁକ୍ତ ।
ଚିତ୍ରରଥା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ନଦୀଭେଦ ।
ଚିତ୍ରରଶ୍ମି—ହି. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ନାନାବର୍ଣ୍ଣ ରଶ୍ମି ବିଶିଷ୍ଟ, (ପୁଂ. ବ) ମରୁଭେଦ ।
ଚିତ୍ରରତ—ହି.ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ଯେ ନାନା-ବିଧ ଦାନକରେ ।
ଚିତ୍ରରାଧଃ—ହି. ବଂ. ବିଚିତ୍ର ବା ଗୁରୁ-ତ୍ୱମୟ ଧନଯୁକ୍ତ ।
ଚିତ୍ରରେଖା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (କ.ଧା) ଅଦ୍ଭୁତ-ରେଖା, ଅପ୍ସରୋବିଶେଷ ।
ଚିତ୍ରରେଫ—ପୁଂ. ବ. ଶାକଦ୍ୱୀପାଧିପତି ପ୍ରିୟବ୍ରତଙ୍କ ନାତି ଓ ମେଧାତିଥିଙ୍କ ପୁତ୍ର ।
ଚିତ୍ରଳ—ପୁଂ. ବ. (ଚିତ୍ର+ଲା+ଅ) ଚିତ୍ରବିଚିତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ,(ବଂ)ନାନାବିଧ ବର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ ।
ଚିତ୍ରଲତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା ।
ଚିତ୍ରଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚିତ୍ରଳ+ଆ) ଶୋରଷୀବୃକ୍ଷ ।
ଚିତ୍ରଲିଖନ—କ୍ଲୀ. ବ. ଚିତ୍ରକରିବା, ସୁନ୍ଦର ଲେଖା ।
ଚିତ୍ରଲିଖିତ—ହି. ବଂ. ବିଚିତ୍ର ଲିଖିତ, ସୁନ୍ଦର ଲିଖିତ ।
ଚିତ୍ରଲେଖ—ପୁଂ. ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଚିତ୍ର-କାର, ଯେ ସୁନ୍ଦର ଲେଖେ ।
ଚିତ୍ରଲେଖନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚିତ୍ର+ ଲେଖନୀ+ଇକ+ଆ)ତୁଳି, ତୁଳିକା ।
ଚିତ୍ରଲେଖନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚିତ୍ର+ଲିଖ +ଣ.ଅନ୍+ଈ) ଚିତ୍ରଲେଖିବାର ତୁଳିକା ।
ଚିତ୍ରଲେଖା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ବାଣାସୁର-ଦୁହିତା ଉଷାର ସଖୀ, ଅପ୍ସରୋବିଶେଷ, ସପ୍ତଦଶାକ୍ଷରପାଦ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, ବ୍ରଜାଙ୍ଗନାଭେଦ, ଚିତ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ରେଖା, ଚିତ୍ରଲେଖନୀ ।
ଚିତ୍ରଲୋଚନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ଶାରିକା, ମଦନପକ୍ଷୀ ।
ଚିତ୍ରବତ୍—ହି. ବ. (ଚିତ୍ର+ବତ୍) ଚିତ୍ରଯୁକ୍ତ, ଆଲେଖ୍ୟଶୋଭିତ ।
ଚିତ୍ରବଦଳ—ପୁଂ. ବ. ପାଠୀନ ମତ୍ସ୍ୟ, ବାଲିଆ ମାଛ ।
ଚିତ୍ରବନ—କ୍ଲୀ.ବ.ଗଣ୍ଡକୀର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ପୁରାଣଖ୍ୟାତ ଗୋଟିଏ ବନ ।
ଚିତ୍ରବର୍ମା—ପୁଂ.ବ.ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ଏକ ପୁତ୍ର, କୁଳୂତ ଦେଶର ଏକ ରାଜା ।
ଚିତ୍ରବର୍ଷୀ—ହି. ବଂ. (ଚିତ୍ର+ବୃଷ+ ଇନ୍) ଅଦ୍ଭୁତବର୍ଷଣକାରୀ ।
ଚିତ୍ରବଲ୍ଲିକ—ପୁଂ. ବ. (ଚିତ୍ରବଲ୍ଲି+କୈ +ଅ)ଚିତ୍ରବଦାଳ, ବାଲିଆ ମାଛ ।
ଚିତ୍ରବଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (କ.ଧା)ବିଚିତ୍ରଲତା,

ମହେନ୍ଦ୍ରବାରୁଣୀ, ମହାକାଳ ଲତା, ମୃଗେଙ୍ଗାରୁ ।

ଚିତ୍ରବହ୍ନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(ଚିତ୍ର+ବହ୍ନ+ଅ+ଆ) ନଦୀଭେଦ ।

ଚିତ୍ରବାଜ—ହି.ବ୍ୟ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ବିଚିତ୍ରପକ୍ଷଯୁକ୍ତ । [ପୁତ୍ର ।

ଚିତ୍ରବାଣ—ପୁଂ.ବ. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏକ-

ଚିତ୍ରବାହନ—ପୁଂ. ବ. ମଣିପୁରେଶ୍ୱର ଏକ ନାଗ, ବଭ୍ରୁବାହନଙ୍କ ମାତାମହ, ଅର୍ଜ୍ଜୁନପତ୍ନୀ, ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦାଙ୍କ ପିତା ।

ଚିତ୍ରବିଚିତ୍ର—ବ୍ୟ. (ଅବ୍ୟ) ବିବିଧବର୍ଣ୍ଣ ବା ଚିତ୍ରରେ ଚିତ୍ରିତ, ଛାପିଛାପିକିଆ, ନାନାବର୍ଣ୍ଣର ।

ଚିତ୍ରବିଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କଳାବିଶେଷ, ଚିତ୍ରାଙ୍କନ ବିଦ୍ୟା ।

ଚିତ୍ରଶାର୍ଦ୍ଦୁଳ—ପୁଂ.ବ.(ବ.ଗ୍ରୀ)ରକ୍ତଏରଣ୍ଡ, ନାଲିଜଡ଼ା,(ହି.ବ୍ୟ) ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟବଳଯୁକ୍ତ ।

ଚିତ୍ରବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (କ. ଧା) ଅଦ୍ଭୁତ ବ୍ୟାପାର ।

ଚିତ୍ରବେଗିକ—ପୁଂ. ବ. (ଚିତ୍ର+ବେଗ+ଇକ) ନାଗଭେଦ ।

ଚିତ୍ରବେଶ—ପୁଂ.ବ.(କ.ଧା)ବିଚିତ୍ର ବେଶ ।

ଚିତ୍ରବ୍ୟାଘ୍ର—ପୁଂ. ବ. ଚିତାବାଘ ।

ଚିତ୍ରଶାର୍ଦ୍ଦୁଳ—ବ. ଚିତାବାଘ ।

ଚିତ୍ରଶାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (କ.ଧା) ଚିତ୍ରକରିବା ନିମିତ୍ତ ନିର୍ମିତ ଘର, ଚିତ୍ରଗୃହ, ଯାଦୁଗୃହ, ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ନାନାବିଧ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଓ କୌତୁହଳଦାୟକ ପଦାର୍ଥ ସମୂହ ସଂଗ୍ରହ କରି ରଖାଯାଏ ।

ଚିତ୍ରଶିଖଣ୍ଡିଜ—ପୁଂ. ବ. (ଚିତ୍ରଶିଖଣ୍ଡିନ୍+ଜନ+ଅ) ବୃହସ୍ପତି, ଦେବଗୁରୁ ।

ଚିତ୍ରଶିଖଣ୍ଡିପ୍ରସୂତ—ପୁଂ. ବ. (ଅ ତତ୍) ବୃହସ୍ପତି ।

ଚିତ୍ରଶିଖଣ୍ଡୀ—ପୁଂ.ବ. ମରୀଚି, ଅଙ୍ଗିରା, ଅତ୍ରି, ପୁଲସ୍ତ୍ୟ, ପୁଲହ, କ୍ରତୁ, ନିଶ୍ଚିତ ଏହି ସାତ ଋଷି, ସପ୍ତର୍ଷିନକ୍ଷତ୍ରମଣ୍ଡଳ ।

ଚିତ୍ରଶିରଃ -ପୁଂ.ବ.(ବ.ଗ୍ରୀ)ଗନ୍ଧର୍ବଭେଦ ।

ଚିତ୍ରଶୀର୍ଷକ—ପୁଂ.ବ.(ବ.ଗ୍ରୀ)କୀଟଭେଦ ।

ଚିତ୍ରଶୋଚି—ହି.ବ୍ୟ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ବିଚିତ୍ରଯୁକ୍ତ, ବିଚିତ୍ର ଦୀପ୍ତିଯୁକ୍ତ ।

ଚିତ୍ରଶ୍ରବାଃ—ପୁଂ.ବ୍ୟ. ବିବିଧ କୀର୍ତ୍ତିଯୁକ୍ତ ।

ଚିତ୍ରସଂସ୍ଥ—ହି.ବ୍ୟ.(ଚିତ୍ର+ସଂ+ସ୍ଥା+ଅ) ଚିତ୍ରସ୍ଥିତ, ଚିତ୍ରଗତ ।

ଚିତ୍ରସଙ୍ଗ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ.ବ. ଚାରି ଚରଣ ଓ ଷୋଳ ଅକ୍ଷରଯୁକ୍ତ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଚିତ୍ରସର୍ପ—ପୁଂ. ବ. (କ. ଧା) ମାଳୁଧାନ ସର୍ପ, ଚିତ୍ର ସାପ ।

ଚିତ୍ରସେନ—ପୁଂ. ବ. ଗନ୍ଧର୍ବଭେଦ, ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ଏକପୁତ୍ର, ପୁରୁ ବଂଶୀୟ ରାଜା ପରୀକ୍ଷିତଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଶମ୍ବରପୁରର ପୁତ୍ର, ନରିଷ୍ୟନ୍ତ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର, (ବ୍ୟ. ବ.ଗ୍ରୀ) ନାନାସୈନ୍ୟବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚିତ୍ରସ୍ଥ—ହି. ବ୍ୟ. (ଚିତ୍ର+ସ୍ଥା+ଅ) ଚିତ୍ରାର୍ପିତ, ଚିତ୍ରଗତ ।

ଚିତ୍ରହସ୍ତ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯୁଦ୍ଧାଙ୍ଗ ହସ୍ତ କ୍ରିୟା ବିଶେଷ, ପ୍ରସାରିତ କରତଳ, ପୁଂ. ବ୍ୟ. ଯୁଦ୍ଧରେ କ୍ଷିପ୍ରହସ୍ତ ।

ଚିତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚିତ୍ର+ଅ+ଆ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସଖୀ, ବ୍ରଜାଙ୍ଗନାଭେଦ, ମୂଷିକପର୍ଣ୍ଣୀ,କାକୁଡ଼ି,ସୁଭଦ୍ରା,ଦନ୍ତୀଗଛ, ମାୟା, ଚିତ୍ରସାପ, ନଦୀବିଶେଷ, ଚନ୍ଦ୍ରର ଉତ୍ତରୀ ନଦୀ ହୋଇ ଚିତ୍ରପ୍ରଥାନାମରେ ଆଖ୍ୟାତ, ଅପ୍ସରାବିଶେଷ, ମୃଗେଙ୍ଗାରୁ ଗଣ୍ଡଦୁର୍ବା, ଗଣ୍ଡି ଦୁର୍ବାଘାସ, ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା, ବିଡ଼ଙ୍ଗ, ମୂଷାକାନ ଗଛ, ଜୁଆଣି, ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ନକ୍ଷତ୍ର,ଗାୟତ୍ରୀସ୍ୱରୂପା ମହାଦେବୀ, ବ୍ୟ. ଅଦ୍ଭୁତା,ବିବିଧବର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତା, ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବଙ୍ଗଳା ଜିଲ୍ଲାରେ ପ୍ରବାହିତ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଚିତ୍ରାଇବା—କ୍ରି. ବ. କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଉପରେ ଚିତ୍ରଅଙ୍କନ କରିବା, ଚିତ୍ରିତ କରିବା, ରଙ୍ଗାଇବା ।

ଚିତ୍ରାକ୍ଷ—ହି. ବ୍ୟ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ବିଚିତ୍ର ନେତ୍ରଯୁକ୍ତ,ପୁଂ. ବ. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ରର ନାମ

ଚିତ୍ରାକ୍ଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚିତ୍ରାକ୍ଷ+ଇ) ଶାରିକା ପକ୍ଷିଣୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବ୍ୟ. ବ.ଗ୍ରୀ) ବିଚିତ୍ରନୟନବିଶିଷ୍ଟା ।

ଚିତ୍ରାକ୍ଷୁପ—ପୁଂ.ବ.ଦ୍ରୋଣ ଧୂର୍ତ୍ତୀ, ଗଇଣ ଗଛ ।

ଚିତ୍ରାଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବ.ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ଏକପୁତ୍ର, ରକ୍ତଚିତା, ଚିତ୍ରସାପ, ଚିତଳ ମାଛ ଚିତ୍ରକ, (କ୍ଲୀ. ବ.) ହୁଙ୍ଗୁଳ,ହରିତାଳ, ହି. ବ୍ୟ. ବିଚିତ୍ର ଅଙ୍ଗଯୁକ୍ତ ।

ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦ—ପୁଂ.ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ସତ୍ୟବତୀ-ଗର୍ଭଜାତ ଶାନ୍ତନୁଙ୍କର ପୁତ୍ର, ଗନ୍ଧର୍ବ-ବିଶେଷ, ଦଶାର୍ଣ୍ଣ ଦେଶର ରାଜା ।

ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦସୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦ+ସୂ+କ୍ୱିପ୍) ଶାନ୍ତନୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସତ୍ୟବତୀ ।

ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.କଳିଙ୍ଗ ରାଜକନ୍ୟା, ଜଣେ ଅପ୍ସରା, ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ରାବଣର ସ୍ତ୍ରୀ, ଶାରବାହୁର ଜନନୀ, ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ପତ୍ନୀ ।

ଚିତ୍ରାଙ୍ଗିଦେବା—କ୍ରି.ହି. ଚିତାକାଟିବା, ଧପା ମାରିବା, ଲୁଚିକରି ପଳାଇବା ।

ଚିତ୍ରାଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚିତ୍ରାଙ୍ଗ+ଇ) ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା, କର୍ଣ୍ଣଜଲୌକା ।

ଚିତ୍ରାଟ୍ଟାର—ପୁଂ. ବ. (ଚିତ୍ରା+ଅଟ+ଇର) ଚନ୍ଦ୍ର,ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ରକ୍ତଦ୍ୱାରା ଅଙ୍କିତ, ଘଣ୍ଟାକର୍ଣ୍ଣର କପାଳ, ଶିବଙ୍କର ଅନୁଚର ବିଶେଷ ।

ଚିତ୍ରାଦିତ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. (ଚିତ୍ର) ପ୍ରଭାସ ତୀର୍ଥରେ ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତଙ୍କ କର୍ତ୍ତୃକ ସ୍ଥାପିତ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତିଭେଦ ।

ଚିତ୍ରାନ୍ନ—କ୍ଲୀ.ବ.(କ.ଧା) ଅନ୍ନ ବିଶେଷ ।

ଚିତ୍ରାପୁପ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା) ପିଷ୍ଟକ-ବିଶେଷ, ଚିତଉ ପିଠା ।

ଚିତ୍ରାଫଳ—ବ. ଗହମକାକୁଡ଼ି ।

ଚିତ୍ରାମଘ—ତ୍ରି. ବ. ବିଚିତ୍ର ଧନଯୁକ୍ତ ।

ଚିତ୍ରାମଘା--ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଚିତ୍ରମଘା + ଆ)ଉଷା

ଚିତ୍ରାୟସ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଚିତ୍ର+ଆୟଃ+ଅ) ଖାଣ୍ଟି ଲୌହ, ଇସ୍ପାତ ।

ଚିତ୍ରାୟୁଧ—ହି. ବ୍ୟ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଆୟୁଧଯୁକ୍ତ, ପୁଂ. ବ. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ଏକପୁତ୍ର, କ୍ଲୀ. ବ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଆୟୁଧ ।

ଚିତ୍ରାୟୁଃ—ହି.ବ୍ୟ.(ବ.ଗ୍ରୀ) ଚିତ୍ର ଗମନ ବା ଅଙ୍କଯୁକ୍ତ ।

ଚିତ୍ରାରମ୍ଭ—କ୍ରି.ବି. (ଚିତ୍ର+ଆ+ରଭ+ମ.ଅ) ଚିତ୍ରଅଙ୍କନରେ ପ୍ରଥମେ ରେଖା ଟାଣିବା, ପୁଂ. ବି. ଚିତ୍ରଲିଖିତ ପୁତ୍ତଳିକାଦି ।

ଚିତ୍ରାର୍ପିତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚିତ୍ରନ୍ୟସ୍ତ, ଚିତ୍ରିତ, ଚିତ୍ରପଟରେ ଅଙ୍କିତ ଛବି ପରି ନିଶ୍ଚଳ । [ଲେଖିତ ।

ଚିତ୍ରାର୍ପିତ । ମ୍ଭ—କ୍ରି.ବିଂ. (କ.ଶ୍ରୀ) ଚିତ୍ର

ଚିତ୍ରାଲ—କାଶ୍ମୀରଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ଚିତ୍ରାଲା ନାମକ ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀ ।

ଚିତ୍ରାବତୀ—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡେନ୍‌ସୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ କଦାପା ଜିଲ୍ଲାରେ ପ୍ରବାହିତ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଚିତ୍ରାବସୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବିବିଧ ନକ୍ଷତ୍ରାଦି ମଣ୍ଡିତ ରାତ୍ରି ।

ଚିତ୍ରାଶ୍ୱ—ପୁଂ. ବି. ସତ୍ୟବାନଙ୍କର ନାମାନ୍ତର, ସାବିତ୍ରୀଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ ।

ଚିତ୍ରିକ—ପୁଂ. ବି. (ଚିତ୍ର+ଇକ) ଚିତ୍ରା ନକ୍ଷତ୍ରଯୁକ୍ତ ଦୁଇମାର ମାସ, ଚୈତ୍ରମାସ ।

ଚିତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିତ୍ର+ଇକ+ଆ) ଚନ୍ଦ୍ରା ଦେଖ ।

ଚିତ୍ରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପଦ୍ମିନୀ ପ୍ରଭୃତି ଚତୁର୍ବିଧ ନାୟିକାନ୍ତର୍ଗତ ମାନଗର୍ବା ନାୟିକା ।

ଚିତ୍ରିତ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଚିତ୍ର+ମ.ତ) ଚିତ୍ରପଟରେ ଲିଖିତ, ଚିତ୍ରାର୍ପିତ, ରଞ୍ଜିତ, ଅଙ୍କିତ, ଚିହ୍ନଯୁକ୍ତ, ଛପିଛପିକିଆ ।

ଚିତ୍ରିଷ୍ଣୁ—ପୁଂ. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଅଶ୍ୱତ୍ଥର ନାମ ।

ଚିତ୍ରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚିତ୍ର+ଇନ୍)ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କାରକ, ଚିତ୍ରକର୍ମଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିତ୍ରିଣୀ ।

ଚିତ୍ରୀକରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟକରଣ ।

ଚିତ୍ରୀୟମାଣ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଚିତ୍ର+ଯ+ମ. ଆତ) ଯେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱିତ କରେ, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଜନକ ।

ଚିତ୍ରେଶ—ପୁଂ.ବି. ଚିତ୍ରାନକ୍ଷତ୍ରପତି ଚନ୍ଦ୍ର, ଚିତ୍ରେଶ୍ୱର ଶିବଲିଙ୍ଗ ।

ଚିତ୍ରେଶ୍ୱର—କ୍ଲୀ. ବି. ପ୍ରଭାସତୀର୍ଥସ୍ଥ ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତଙ୍କ ସ୍ଥାପିତ ଶିବଲିଙ୍ଗ ।

ଚିତ୍ରେଶ୍ୱରୀ—କଲିକତାର ଉତ୍ତର ପ୍ରାନ୍ତସ୍ଥିତ ଚିତ୍ରପୁରରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ଦେବୀମୂର୍ତ୍ତି ।

ଚିତ୍ରୋକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ଚିତ୍ରକଥନ, ଆକାଶବାଣୀ, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବାକ୍ୟ ।

ଚିତ୍ରୋଡ଼—ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରେସିଡେନ୍‌ସୀର କଣକୋଟର ତେରମଇଲ ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ।

ଚିତ୍ରୋତ୍ତ—କ୍ରି.ବିଂ. ନାନାବିଧ ତୃପ୍ତିଯୁକ୍ତ

ଚିତ୍ରୋତ୍ତର—ବି.ବାକ୍ୟାଳଂକାରବିଶେଷ, ଯହିଁରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ଉତ୍ତର ଏକସଙ୍ଗେ ଏକ ରଚନାରେ ଥାଏ ।

ଚିତ୍ରୋତ୍ପଳ—ବି. (କ.ଶ୍ରୀ) ନାନାବର୍ଣ୍ଣ ବିଶିଷ୍ଟ କଇଁଫୁଲ ।

ଚିତ୍ରୋତ୍ପଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଉତ୍କଳର ଗୋଟିଏ ବିଖ୍ୟାତ ନଦୀ, ମହାନଦୀର ଶାଖାନଦୀ ବିଶେଷ ।

ଚିତ୍ରୋପଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (କ.ଶ୍ରୀ)ନଦୀଭେଦ, ମହାଭାରତୋକ୍ତ ନଦୀବିଶେଷ ।

ଚିତ୍ରୌଦନ—କ୍ଲୀ. ବି. କେତୁ ପୂଜାରେ ଦେୟ ବିଚିତ୍ର ଅନ୍ନବିଶେଷ ।

ଚିତ୍ର୍ୟ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଚିତ୍ର+ମ.ଯ) ପୂଜ୍ୟ, ଗୃହ୍ୟମାସ୍ତ ।

ଚିଦ୍—ଅବ୍ୟ. ଅପ୍ୟର୍ଥ, ଏବ, ଚକାରାର୍ଥ, ପୂଜା, କୁତ୍ସା, ପାଦପୂରଣେ, କୁତ୍ସିତ, ଅସାକଲ୍ୟ, ଉପମା । [ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଚିଦମ୍ବର—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ସଂସ୍କୃତ-

ଚିଦମ୍ବରମ୍—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡେନ୍‌ସୀର ଦକ୍ଷିଣ ଆର୍କଟ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ତାଲୁକ ।

ଚିଦାକାଶ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. ଆକାଶବତ୍ ନିର୍ଲିପ୍ତ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ।

ଚିଦାତ୍ମା—ପୁଂ. ବି. ଚୈତନ୍ୟ ସ୍ୱରୂପ ପରଂବ୍ରହ୍ମ, ଜୀବାତ୍ମା, ଜ୍ଞାନର ପ୍ରକାଶ ।

ଚିଦାନନ୍ଦ—ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଚୈତନ୍ୟମୟ ଓ ଜ୍ଞାନମୟ ବ୍ରହ୍ମ, ପରମାତ୍ମା, ପରମଜ୍ଞାନୀ, ସଦାନନ୍ଦ, ଶିବ ।

ଚିଦାନନ୍ଦଯୋଗୀ—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ଦାର୍ଶନିକ ତୋଟକବାଖ୍ୟା ରଚୟିତା ।

ଚିଦାନନ୍ଦସରସ୍ୱତୀ— ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ ନାମକ ବେଦାନ୍ତକଗ୍ରନ୍ଥର ଜଣେ ବ୍ୟାଖ୍ୟାକାର ।

ଚିଦାଭାସ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବୁଦ୍ଧି ବା ମହତ୍ତତ୍ତ୍ୱରେ ଚୈତନ୍ୟର ପ୍ରତିବିମ୍ବ, ଜୀବାତ୍ମା, ଜ୍ଞାନ, ଜ୍ଞାନର ପ୍ରକାଶ ।

ଚିଦ୍ରୂପ—କ୍ରି. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ସ୍ଫୁରିଯୁକ୍ତ, ହୃଦୟାଳୁ, ପ୍ରଶସ୍ତଚେତା, ଜ୍ଞାନମୟ, (ପୁଂ.ବି) ଆତ୍ମା, (କ୍ଲୀ) ଚୈତନ୍ୟରୂପ ।

ଚିଦୁଲ୍ଲାସ—କ୍ରି.ବିଂ.(ଉତ୍+ଲସ+ଘ.ଅ) କ.ଧା ଚୈତ୍ୟନଙ୍କର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ,(ପୁଂ.ବି) ଚୈତ୍ୟନଙ୍କ ସ୍ଫୁରଣ ।

ଚିଦ୍ରୂପାଶ୍ରମ—ବି. ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ବ୍ୟାକରଣ ବିତ୍ ।

ଚିଦ୍ବିଳାସ—ପୁଂ. ବି. ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଜଣେ ଶିଷ୍ୟ ।

ଚିନ୍‌ଚିନ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଛୁଞ୍ଚି ମାଇଲପରି ସାମାନ୍ୟ ତୀବ୍ର ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଅନୁଭୂତି, ଟିମ୍‌ଟିମ୍ ଦେଖ ।

ଚିନକୁଲିଖାଁ—ନିଜାମ୍ ଉଲମୁଲକ ଆସଫଜା ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ଦିଲ୍ଲୀର ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଜଣେ ପ୍ରତିନିଧି ।

ଚିନମଦେଶ—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡେନ୍‌ସୀର କଡ଼ାପା ଜିଲ୍ଲାର ରାୟଗ୍ରୁତ ତାଲୁକର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ସହର ।

ଚିନା—ଗ୍ରା. ବି. ନିଦର୍ଶନ, ପରିଚୟ, ଗୃହ କାଇଞ୍ଚ ପରିମାଣ କ୍ଷୁଦ୍ର ଓଜନ, ସୁନା ରୂପା ଓଜନ କରିବାର ପରିମାଣବିଶେଷ, (ବିଂ) ଚିନ୍ ଦେଶୀୟ, ଚିନ୍ ଦେଶରୁ ଆନୀତ ।

ଚିନାଏ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକ ଚିନା ପରିମାଣ, (ବିଂ) ଏକଚିନା ପରିମିତ, (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଟିକିଏ ମାତ୍ର ।

ଚିନାଘୋଡ଼ା—ବି. ଯେଉଁ ଘୋଡ଼ାର ଗୃହଗୋଡ଼ ଧଳା ଓ ଦେହଯାକ ଲାଲ ଓ ଧଳାରଙ୍ଗ ମିଶା ଲୋମ ଥାଏ ।

ଚିନାପଟଣା—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ)ବି. ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ସହର ଓ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଉପକୂଳ ।

ଚିନାବାଦାମ—ଗ୍ରା.ବି.ଭୂଇଁଚଣା, ଚେରୁଚଣା, ମୁଗଫଳୀ ।

ଚିନାବାସନ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଧଳା ମାଟିରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ବାସନ ।
ଚିନାମାଟି—ଗ୍ରା. ବି. ବାସନ ଇତ୍ୟାଦି ତିଆରି କରିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଏକପ୍ରକାର ଧଳାମାଟି ।
ଚିନାମାଳି—ଗ୍ରା.ବି. ମେଣ୍ଢା ଓ ବୋଦାର-କୋଷ, କଣ୍ଠର ମାଳବିଶେଷ, ଏକ-ପ୍ରକାର ଧାନ ।
ଚିନି—ଗ୍ରା. ବି. ମଧୁର ଆସ୍ୱାଦବିଶିଷ୍ଟ ଗୁଣ୍ଡାକାରର ଗୁଡ଼, ଚିନାମାଟି ।
ଚିନିଆଳୁ—ଗ୍ରା.ବି.ଶଙ୍ଖଆଳୁ, ଏକପ୍ରକାର ମିଠାଆଳୁ, ଗୟାଆଳୁ ।
ଚିନିଚମ୍ପା—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ଉଗ୍ରଗନ୍ଧ ବିଶିଷ୍ଟ ଚମ୍ପକଜାତୀୟ ଫୁଲ ।
ଚିନିସିନ୍ଦୂର—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳବର୍ଣ୍ଣ ସିନ୍ଦୂର ।
ଚିନ୍ତକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚିନ୍ତ+କ.ଅକ) ଯେ ଚିନ୍ତାକରେ, ଚିନ୍ତୟିତା, ଚିନ୍ତା-କରିବା (ବ୍ୟକ୍ତି), (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିନ୍ତକା ।
ଚିନ୍ତନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଚିନ୍ତ+ଭା.ଅନ)ଅନୁ-ଧ୍ୟାନ, ଚିନ୍ତା, ବାରମ୍ବାର ସ୍ମରଣ ।
ଚିନ୍ତନୀୟ—ହି.ବିଂ. (ଚିନ୍ତ+ମଂ.ଅନୀୟ) ଅନୁଧ୍ୟେୟ, ଭାବନୀୟ, ବିବେଚ୍ୟ,ଭାବ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିନ୍ତନୀୟା ।
ଚିନ୍ତୟିତବ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଚିନ୍ତ+ମଂ. ତବ୍ୟ, ଚିନ୍ତନୀୟ, ଧ୍ୟେୟ ।
ଚିନ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି (ଚିନ୍ତ+ଅ+ଆ)ଆଧ୍ୟାନ, ଭାବନା, ନାଟକୋକ୍ତ ବ୍ୟଭିଚାରିର ଗୁଣ-ବିଶେଷ, ବିବେଚନା, ସ୍ମରଣ, ଶଙ୍କା ଭୟ, ମନରେ ଆନ୍ଦୋଳନ,ବିଚାର ।
ଚିନ୍ତାକର୍ମ-କ୍ଲୀ.ବି.କ.ଧା,ଚିନ୍ତାରୂପ କାର୍ଯ୍ୟ ।
ଚିନ୍ତାକାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚିନ୍ତା+କୃ+ ଇନ୍) ଯେ ଚିନ୍ତାକରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିନ୍ତା-କାରିଣୀ ।
ଚିନ୍ତାକୁଳ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଂତତ୍ପ) ଚିନ୍ତା-ଯୁକ୍ତ, ଉଦ୍ବିଗ୍ନ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିନ୍ତାକୁଳା ।
ଚିନ୍ତାକୁଳିତ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଂତତ୍ପ)ଚିନ୍ତା-କୁଳ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିନ୍ତାକୁଳିତା ।
ଚିନ୍ତାଖାଇବା—ଗ୍ରା. ବି. (ଲ.ଅର୍ଥ)ଅତି-ଶୟ ଭାବନା ଗ୍ରାସକରି ଶରୀର ଓ ମନକୁ କ୍ଷୀଣ ଓ ଦୁର୍ବଳ କରି ପକାଇବା ।
ଚିନ୍ତାଦେଶାକ୍ଷ—ଗ୍ରା. ବି. ରୋଗବିଶେଷ ।
ଚିନ୍ତାନ୍ୱିତ—ପୁଂ.ବିଂ.ଚିନ୍ତାକୁଳ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିନ୍ତାନ୍ୱିତା ।
ଚିନ୍ତାପଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଡେଙ୍କାନାଳଆଦି ଗଡ଼ଜାତରେ ଠାକୁର ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ମାଳି ସେବକ ।
ଚିନ୍ତାପର—ପୁଂ.ବିଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ)ଚିନ୍ତାସକ୍ତ, ଚିନ୍ତାନ୍ୱିତ ।
ଚିନ୍ତାପାଣ୍ଡୁ—ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜାମ)ବି.ଡେଙ୍ଗୁଳି ।
ଚିନ୍ତାବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ.(ଚିନ୍ତା+ବତ୍) ଚିନ୍ତାଯୁକ୍ତ, ଚିନ୍ତିତ ।
ଚିନ୍ତାବିକୃତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (କ.ଧା)ଭାବନା-ରୂପ ବିକାର, ଚିନ୍ତାଜନିତ ବିକାର ।
ଚିନ୍ତାବେଶ୍ମ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷତତ୍ପ)ମନ୍ତ୍ରଣା-ଗୃହ, ପରାମର୍ଶ କରିବାର ଘର ।
ଚିନ୍ତାଭର—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଚିନ୍ତାଗ୍ରସ୍ତ,ଚିନ୍ତିତ, ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ।
ଚିନ୍ତାମଗ୍ନ—ବିଂ(ତତ୍ପ)ଭାବନାସାଗରେ ବୁଡ଼ିଥିବା, ଚିନ୍ତାବିଷ୍ଟଚିତ୍ତ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାବନାଗ୍ରସ୍ତ, ଧ୍ୟାନବିଶିଷ୍ଟ ।
ଚିନ୍ତାମଣି—ପୁଂ.ବି. (ଚିନ୍ତା+ମନ୍+ ଇ)ବାଞ୍ଛାପ୍ରଦ ରତ୍ନବିଶେଷ, ପରଶୁ-ପଥର, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ବ୍ରହ୍ମା,ସର୍ବକାମଦ ପରମେଶ୍ୱର, ମନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ଯାନିକ ଯୋଗଭେଦ, ସ୍ପର୍ଶମଣି, ଗଣେଶଭେଦ, ଅଣ୍ଡବିଶେଷ, କୃଷ୍ଣକୀର୍ତ୍ତିପ୍ରବନ୍ଧ ନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥକାର, ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଚିନ୍ତାମଣିବିଦ୍,ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥକାର, ଶେଷ ନୃସିଂହଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଶିବପୁରବାସୀ ଗୋବିନ୍ଦ ଜ୍ୟୋତି-ର୍ବିଦଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଜ୍ଞାନାଧିରାଜକୃତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ-ସୁନ୍ଦରର ଜଣେ ଟୀକାକାର ।
ଚିନ୍ତାମଣିଚତୁର୍ମୁଖ—ବୈଦ୍ୟକ ଔଷଧ ବିଶେଷ ।
ଚିନ୍ତାମଣିଦୀକ୍ଷିତ—ଖ୍ରୀ.ବି. ୧୮୦୦ଶତା-ବ୍ଦୀର ସାରଣୀ ନାମକ ଜ୍ୟୋତିଷ ଗ୍ରନ୍ଥର ରଚୟିତା ।
ଚିନ୍ତାମଣିପେଟ—ମହିସୂର ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ କୋଲାର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଗର ।
ଚିନ୍ତାମଣିରସ—ବି. ଔଷଧବିଶେଷ ।
ଚିନ୍ତାମଣିବିନାୟକ—ପୁଂ.ବି.ଗଣପତିଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତିଭେଦ ।
ଚିନ୍ତାମୟ—ହି.ବିଂ. (ଚିନ୍ତା+ମୟଟ୍) ଚିନ୍ତାଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥିତ ।
ଚିନ୍ତାର୍ଥୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚିନ୍ତା+ଅର୍ଥ+ କ.ଇନ୍) ଚିନ୍ତିତ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିନ୍ତା-ର୍ଥିନୀ ।
ଚିନ୍ତାଶୀଳ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଭାବନା-ପରାୟଣ, ଚିନ୍ତାଦ୍ୱାରା ସମାଧାନକରିବା ବିଷୟରେ ପଟୁ ।
ଚିନ୍ତାସଖୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (କ.ଧା)ଚିନ୍ତାରୂପା ସହଚରୀ, ଭାବନାର ସଙ୍ଗିନୀ ।
ଚିନ୍ତାହରଣ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଷତତ୍ପ)ଚିନ୍ତା-ନାଶନ, ଭାବନାର ଅପଗମ, ନିଦ୍ରା, (ବିଂ)ଚିନ୍ତାନାଶକ, ଯେ ଭାବନା ଦୂର-କରେ, (ପୁଂ.ବି)ବିଷ୍ଣୁ, ପରମେଶ୍ୱର ।
ଚିନ୍ତ—ପୁଂ.ବି.ଦେଶବିଶେଷ, ତଦ୍ଦେଶ-ବାସୀ ଜାତିବିଶେଷ ।
ଚିନ୍ତଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଡେଙ୍ଗୁଳି ଗଛ ।
ଚିନ୍ତିତ—ହି. ବିଂ. (ଚିନ୍ତ+ମଂ.ତ) ଅନୁଧ୍ୟାତ, ଭାବିତ, ଆଲୋଚିତ, ସ୍ମୃତ, (କ.ତ) ଯେ ଚିନ୍ତାକରେ, (ଭା.ତ) ଚିନ୍ତାଭାବନା ।
ଚିନ୍ତିତପୂର୍ବ—ବିଂ. ଯାହା ପୂର୍ବରୁ ଚିନ୍ତା-କରାଯାଇଅଛି ।
ଚିନ୍ତିତବ୍ୟ—(ଚିନ୍ତ+ମଂ.ତବ୍ୟ)ଚିନ୍ତ-ନୀୟ ଦେଖ ।
ଚିନ୍ତିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚିନ୍ତିତା ନାମ୍ନୀ ସ୍ତ୍ରୀ, (ବିଂ) ଚିନ୍ତାଯୁକ୍ତା, ଭାବନାଯୁକ୍ତା ।
ଚିନ୍ତିତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିତ+ଭା.ତ+ଇ) ଚିନ୍ତା, ଭାବନା ।
ଚିନ୍ତିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଚିନ୍ତାକରିବା,ସ୍ମରଣ-କରିବା ।
ଚିନ୍ତୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚିନ୍ତା ।
ଚିନ୍ତୋକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଂତତ୍ପ)ଚିନ୍ତାପୂର୍ବକ ଯାହା ବୋଲାଯାଏ ।

ଚିନ୍ତ୍ୟ—ଶ୍ରୀ.ବିଂ. (ଚିନ୍ତ+ମ୍ମ-ଯ) ଚିନ୍ତନୀୟ, ଭାବନୀୟ, ଭାବ୍ୟ, ବିବେଚ୍ୟ ।

ଚିନ୍ତ୍ୟଦ୍ୟୋତ—ପୁଂ. ବି. (ଚିନ୍ତ୍ୟ+ଦ୍ୟୁତ+ଅ) ଦେବଭେଦ, ଚିନ୍ତାଦ୍ୱାରା ଯାହାର ମହିମା ଜ୍ୟୋତି ଅନୁଭବ କରାଯାଏ ।

ଚିନ୍ତ୍ୟମାନ—ବିଂ. (ଚିନ୍ତ+ମ.ଆନ) ଅନୁଧ୍ୟାୟମାନ, ଯାହା ଚିନ୍ତା କରା ହେଉଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିନ୍ତ୍ୟମାନା ।

ଚିନ୍ନ—ପୁଂ. ବି. (ଚି+ମ.ତ) ଶସ୍ୟ-ବିଶେଷ, ଚିନାଧାନ, ଚିନାଶସ୍ୟ ।

ଚିନ୍ନକମେଦ—ମାଦ୍ରାଜ ପ୍ରଦେଶର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗଞ୍ଜାମଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଜମିଦାରୀ

ଚିନ୍ନମଲପୁର—ମାଦ୍ରାଜ ପ୍ରଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ଗଞ୍ଜାମଜିଲ୍ଲାସ୍ଥିତ ପାହାଡ଼ର ଗୋଟିଏ ଚୂଡ଼ା ।

ଚିନ୍ମୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚିତ୍+ମୟ) ଜ୍ଞାନ-ମୟ, ଚୈତନ୍ୟମୟ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ, (ବିଂ) ପରମେଶ୍ୱର, ପରମାତ୍ମା ।

ଚିନ୍ମୁଲଗୁନ୍ଦ—ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରେସିଡେନ୍‌ସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଧାରବାରଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ ।

ଚିପ—ଗ୍ରା. ବି. କୁରାଢ଼ି ପ୍ରଭୃତି ଅସ୍ତ୍ରର ଫଳକ, ବେଣ୍ଟରେ ଦୃଢ଼ବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିବା ପାଇଁ ବେଣ୍ଟ ଓ କୁରାଢ଼ିର ଆଖି ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଫାଙ୍କରେ ଦିଆଯିବା କ୍ଷୁଦ୍ର କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ, ଚିପୁଆ, ପତଳା ଖିଲ, ପଚରା ଆଗୁଆ (ମୁଦ୍ରା) ।

ଚିପା—ଗ୍ରା.ବି ଉଭୟ ଦିଗରୁ ଚାପଦେବା, ଚିପ ଦେଇ; (ଲଙ୍ଗଲର) ପିଚକାଳା ଦେଇ; (ବିଂ) କୃପଣ, ଚାପଦ୍ୱାରା ସଙ୍କୁଚିତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କଂସା ବା ବେଲ୍ଲ ।

ଚିପାଇରୀ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚିପିବାକ୍ରିୟାର ଶୀଘ୍ରରୂପ ।

ଚିପାଚିପି—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁବାର ଚିପିବା କର୍ମ, ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଚିପିବା ।

ଚିପିଚାପିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ସଙ୍କୁଚିତହେବା ।

ଚିପିଟ—ପୁଂ. ବି. (ଚି+ପିଟ+ମ.ଅ) ଭକ୍ଷ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ଚୂଡ଼ା, (ବିଂ) ନତ-ନାସିକ, ଚେପ୍ଟାନାକା, ଚେପ୍ଟାକାର, ବିସ୍ତୃତ, (ପୁଂ.ବି) ଅଙ୍ଗୁଳ୍ୟାଦି ନିପୀଡ଼କ ଦ୍ୱାରା ନେତ୍ରର ଆକୁଳତା ଓ ଦୃଷ୍ଟିବସ୍ତୁ ଏକାଧିକପରି ଦେଖାଯିବା ।

ଚିପିଟକ—ପୁଂ.ବି. (ଚିପିଟ+କ) ଚିପିଟ, ଚୂଡ଼ା ।

ଚିପିଟଜମ୍ବୁପୀଡ଼—ପୁଂ. ବି. କାଶ୍ମୀରର ଜଣେ ରାଜା ।

ଚିପିଟନାସିକ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ଦେଶ-ବିଶେଷ, ତଦ୍ଦେଶବାସୀ ଓ ସେହି ଦେଶର ତାତାର ବା ମଙ୍ଗୋଲିଆ ଅଞ୍ଚଳ, (ବିଂ. ବ.ଗ୍ର) ଚେପ୍ଟାନାକା ।

ଚିପିଟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଗୁଣ୍ଡସିଜା ଚୂଣ, ହରିକଣ୍ଠ ନିଷ୍ପାଦ୍ୟ, ବନକୁଳତ୍ଥ, ଚେପ୍ଟାମୂର୍ତ୍ତି ।

ଚିପିଟିକାବତ୍—ଶ୍ରୀ. ବିଂ. ଚିପିଟର ପରି ଆକାରଯୁକ୍ତ ।

ଚିପିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୁରିଆଡ଼ ଚାପଦେବା, ସଙ୍କୋଚନ କରିବା, ମୁଠାଇ ଧରିବା, ହାତ ଆଙ୍ଗୁଠି ଦ୍ୱାରା ଚାପିବା, ମଳିବା, ଗୋଡ଼ ହାତକୁ ହାତଦ୍ୱାରା ଚାପିବା, (ଜୋତା, ଗୁଡ଼ୁ, କୁରୁତା) ଦେହକୁ କସିହେବା ।

ଚିପୀଟକ—ପୁଂ. ବି. ଚୂଡ଼ା ।

ଚିପୁଟ—ପୁଂ. ବି. ଚିପିଟକ, ଚୂଡ଼ା ।

ଚିପୁଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ହସ୍ତ ଦ୍ୱାରା ସଂପୀଡ଼ିତ କରି ତହିଁରୁ ରସ ବା ଜଳ ବାହାର କରିବା, (ବିଂ) ଚିପୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା ।

ଚିପୁଡ଼ାଚିପୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଚିପୁଡ଼ିବା ।

ଚିପୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ହାତରେ ଚିପି ତହିଁରୁ ରସ ବା ଜଳ ବାହାର କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବିଷୟ ସମ୍ୟକ୍ ଆଲୋଚନା କରିବା, ନିଃଶେଷିତ କରିବା, (ଗ୍ରା.ବି) ଚିପୁଡ଼ିବା କର୍ମ ।

ଚିପୁଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଚଟିଜୋତା, ଉପର ଅଂଶ ନଥିବା ଚଟିଜୋତା, ବରୁର-ଚାଲି, ବେଣ୍ଟି ।

ଚିପ୍ପ—ପୁଂ.ବି.ଚକ୍ଷୁରୋଗବିଶେଷ, କଣ-ଜିଣା ରୋଗ ।

ଚିପ୍ପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.ଗ୍ରନ୍ଥିଚର ଜନ୍ତୁଭେଦ ।

ଚିପ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. କୃମିଭେଦ ।

ଚିଫ୍—ଯା.ବି.ସ୍ୱାଧୀନ ରାଜା ବା ସମ୍ରାଟଙ୍କୁ କରଦାୟୀ ଦେଶୀୟ ରାଜା, (ବି) ପ୍ରଧାନ ।

ଚିବ—ବି. (ଚିବ+କ.ଇ) ଚିବୁକଦେଶ ।

ଚିବଟ—ବି. ଚିପିଟ ଦେଖ ।

ଚିବୁ—ବି. (ଚିବ+କ.ଉ) ଚିବୁକ ଦେଖ ।

ଚିବୁକ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଚିବୁ+କ) ଅଧରର ତଳଭାଗ, ଓଠ, ଥୋଡ଼, ଦାଢ଼ି ।

ଚିମ୍ଟା—ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଚିମୁଟା ।

ଚିମ୍‌ନାଜିଆପା—ମହାରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଥମ ପେଶୋବା, ବାଲାଜି ବିଶ୍ୱନାଥଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ।

ଚିମ୍‌ନାଜି ମାଧବରାଓ—ମହାରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ରାଜ୍ୟର ଅଷ୍ଟମ ପେଶୋବା ।

ଚିମ୍‌ନାଜିଯାଦବ—ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର ଜଣେ ବିଦ୍ରୋହୀ ।

ଚିମ—ପୁଂ.ବି. ଚକ୍ଷୁଚପଟ, ପାଟଶାକ, ପତ୍ରଶାକ ।

ଚିମଟା—ଗ୍ରା. ବି.ଅଗ୍ନି ଧରିବାର ଲୌହ-ନିର୍ମିତ ଯନ୍ତ୍ର, ସଣ୍ଡାସି । [ବିଭାଗ ।

ଚିମନଗୌଡ଼—ଗୌଡ଼ଜାତିର ଗୋଟିଏ

ଚିମି—ପୁଂ. ବି. ଶୁକପକ୍ଷୀ, ପଟ୍ଟକବୃକ୍ଷ, ପାଟଶାକ ।

ଚିମିକ—ପୁଂ .ବି. (ଚିମ+କ) ଶୁକପକ୍ଷୀ, ପିଟ୍ଟକବୃକ୍ଷ ।

ଚିମିଚିମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚିଣିଚିଣିକରିବା ।

ଚିମିଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଚମଚଟା, ଶ୍ରେଷ୍ଠ-ବାଦ୍ୟ ।

ଚିମିଣିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଚମଚଟା ଦେଖ, (ଗ୍ରା.ବିଂ—ଲ.ଅର୍ଥ) ଯେ ଚେମିଡ଼ି ଚଢ଼େଇ ପରି ଚେଁ ଚେଁ ଶବ୍ଦ କରୁଥାଏ, ଚେମିଡ଼ିଙ୍କ ପରି ଶୀର୍ଣ୍ଣ ।

ଚିମୁଟା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇଟିପ ଦ୍ୱାରା ଚିପି ଆଘାତ କରିବା, ବର୍ଣ୍ଣିଆ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଓ

କମାରମାନଙ୍କ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ଯେଉଁ ପରିମିତ ବସ୍ତୁ ସଙ୍କୁଚିତ କରତଲର ଗୃହ ବା ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଠିର ଚିପ ଦ୍ୱାରା ଧରିଯାଇପାରେ, (ବଂ) ଦୁଇଟିପରେ ସମ୍ଭାଇବା ପରିମିତ, ଯଥା—ଲୁଣ ଚିମୁଟାଏ ।

ଚିମୁଟାଚିମୁଟି—ଗ୍ରା. ବି. ଏକାଧିକଥର ଚିମୁଟିବା କର୍ମ, ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଚିମୁଟିବା ।

ଚିମୁଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନଖ ଦ୍ୱାରା ପୀଡ଼ନ, ଦୃଢ଼କରି ଚିପି ଧରିବା ।

ଚିମୁଲା—ଗ୍ରା. ବି. ମୁଚୁଲା ।

ଚିୟ—ପ୍ରା. (ସଂ ହିଭ୍ରମ)ବଂ. ସ୍ଥିର, ଧୀର ।

ଚିରକୁଟ—ଗ୍ରା. ବି. କାଗଜର କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡ, ଟିକିକାଗଜ, ଛିଣ୍ଡାଲୁଗା, ଲେଙ୍ଗୁଡ଼ି, ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ମିଳିବା ଜମିର ପାରଗ୍ୟ, (ବଂ) ଛିନ୍ନଭିନ୍ନ, ଟିକିଟିକି ହୋଇ ଛିନ୍ନ ।

ଚିରମୁଦ୍ରଣ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବି. ବିବାହପୂର୍ବେ ବର ପକ୍ଷରୁ କନ୍ୟା ପକ୍ଷଙ୍କୁ ବସ୍ତ୍ର ଆଭରଣାଦିର ପ୍ରେରଣ ପ୍ରଥା ।

ଚିର—ହି. ବଂ. (ଚି+କ.ର) ଦୀର୍ଘ, ଦୀର୍ଘକାଳବର୍ତ୍ତୀ, ବହୁକାଳସ୍ଥାୟୀ,ଅପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ,(କ୍ଲୀ.ବି) ବହୁକାଳ, ଦୀର୍ଘକାଳ, ଛନ୍ଦଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଗଣବିଶେଷ,(ହି. ବଂ) ବହୁକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ବହୁକାଳରୁ, ଅନନ୍ତ କାଳପାଇଁ, ବାରଂବାର, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଗୋରୁଆଦି ପଶୁଙ୍କ ସ୍ତନ ଗ୍ର ବା ଚୁଚୁକ, ଏକା ଥରକେ ଗୋଟିଏ ଚିର ବା ଗୋଟିଏ ଚୁଚୁକରୁ ଯେତେ ଦୁଧ ଦୁହାଁ ହୁଏ,(ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବି.)ନଦୀ କୂଳରେ ବନ୍ଧାହେବା ପଥରର ବନ୍ଧ ।

ଚିରକର୍ମା—ପୁଂ. ବି. (କ.ଶ୍ରୀ) ଚିରକ୍ରିୟ ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରୀ, ଯେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ବହୁକାଳରେ କରେ ।

ଚିରକଷ୍ଟୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଚିର+କଷ୍ଟ+ଇନ୍) ଆଜୀବନ ଦୁଃଖଭୋଗୀ, ଚିରଦୁଃଖୀ; (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିରକଷ୍ଟିନୀ ।

ଚିରକାଙ୍କ୍ଷିତ—ବଂ. (ଚିର+କାଙ୍କ୍ଷିତ) ବହୁକାଳରୁ ବାଞ୍ଛିତ ବହୁଦିନରୁ ଅଭିଳଷିତ ।

ଚିରକାର—ପୁଂ. ବଂ. (ଚିର+କୃ+ଅ) ଦୀର୍ଘସୂତ୍ର, ବିଳମ୍ବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ।

ଚିରକାରକ—ହି. ବଂ. (ଚିରକାର+କ) ଦୀର୍ଘସୂତ୍ର ।

ଚିରକାରିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିରକାରିନ୍+ତା) ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରତା, ବିଳମ୍ବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ।

ଚିରକାରୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଚିର+କୃ+ଇନ୍) ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରୀ, ବିଳମ୍ବେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିରକାରିଣୀ, (ବି) ଗୌତମଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଚିରକାଳ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଦୀର୍ଘକାଳ, ବହୁକାଳ, ବହୁବର ।

ଚିରକାଳାର୍ଜିତ—ବଂ. (୨ତତ୍ତ୍ୱ)ଦୀର୍ଘକାଳ ପରିଶ୍ରମରେ ବା ସାଧନ ରେ ଉପାର୍ଜିତ ବା ଲବ୍ଧ,ଆଜୀବନ ସଞ୍ଚିତ, ଆବାଲ୍ୟରୁ, ଅଭ୍ୟସ୍ତ ।

ଚିରକାଳିକ—ବଂ.(ଚିରକାଳ + ଇକ) ଚିରକାଳସ୍ଥାୟୀ, ଚିରନ୍ତନ ।

ଚିରକାଳୀନ—ବଂ. (ଚିରକାଳ+ଇନ) ଚିରନ୍ତନ, ଚିରକାଳବ୍ୟାପୀ ।

ଚିରକୀର୍ତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୨ତତ୍ତ୍ୱ)ଦୀର୍ଘକାଳବ୍ୟାପିନୀ ସୁଖ୍ୟାତି, (ବଂ. ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘକାଳବ୍ୟାପୀ ଯଶସ୍ୱୀ ।

ଚିରକୁମାର—ବି. (୨ତତ୍ତ୍ୱ) ଚିରକାଳ ଅବିବାହିତ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିରକୁମାରୀ ।

ଚିରକ୍ରିୟ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘସୂତ୍ର, ଚିରକର୍ମା, ବିଳମ୍ବେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିରକ୍ରିୟା ।

ଚିରକ୍ରିୟତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚିରକ୍ରିୟ+ତା. ତା) ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରତା, ବିଳମ୍ବେ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ।

ଚିରକୃତ—ହି.ବଂ.(ଚିର+କୃତ) ଯାହା ଦୀର୍ଘକାଳ ପାଇଁ କରା ହୋଇଅଛି, ବହୁକାଳ ନିମନ୍ତେ କରା ଯାଇଥିବା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିରକୃତା ।

ଚିରଖଡ଼ି ବା ଚିରଖଡ଼ି—ବୁନ୍ଦେଲ ଖଣ୍ଡ ପ୍ରଦେଶସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଦେଶୀୟ ଲୁକ୍ୟ ।

ଚିରଗଦ୍ୱାର—ଅସାମାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋୟାଲ୍ପଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାର କେତେକ ଅଂଶ ।

ଚିରଚିତ୍ର—ଗ୍ରା.ବଂ.ଯେଉଁ ଗ୍ରନ୍ଥ କୌଣସି ପାଠକୁ ବହୁକାଳ ଲାଗି ଆୟତ୍ତ କରେ, ଯେ ପାଠକୁ ବିଳମ୍ବରେ ଆୟତ୍ତ କରେ ଓ ବିଳମ୍ବରେ ପାଶୋରେ ।

ଚିରଜାତ—ହି.ବଂ (ଚିର+ଜାତ)ଦୀର୍ଘକାଳଜାତ ।

ଚିରଜୀବକ—ପୁଂ.ବି (ଚିର+ଜୀବ+ଅକ) କାକ, ବିଷ୍ଣୁ, ମାର୍କଣ୍ଡେୟ ଋଷି, ଶିମଳ-ଗଛ, ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା, ଜୀବକ ବୃକ୍ଷ, ବଳି, ବ୍ୟାସ, ପରଶୁରାମ, ହନୁମାନ୍, ବିଭୀଷଣ, କୃପ,(ବଂ) ଦୀର୍ଘାୟୁ, ଚିରଜୀବୀ,ଅମର ।

ଚିରଜୀବନ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା)ଆଜୀବନ-କାଳ, ମରଣକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ଚିରଜୀବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧ)ଦୀର୍ଘକାଳ-ବୃତ୍ତି, ଦୀର୍ଘକାଳବଞ୍ଚିବା ।

ଚିରଜୀବିତା—ବି. (ଚିରଜୀବନ୍+ଭା.ତା) ବହୁକାଳ ବଞ୍ଚିବା, ଅମରତ୍ୱ ।

ଚିରଜୀବୀ—ପୁଂ.ବଂ. (ଚିର+ଜୀବ+ଇ. ଇନ୍) ଦୀର୍ଘକାଳଜୀବୀ, ବହୁକାଳଜୀବୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିରଜୀବିନୀ,(ପୁଂ.ବି)ବିଷ୍ଣୁ, କାକ, ଜୀବକ ବୃକ୍ଷ,ଶ୍ୟାଳଲୀ ବୃକ୍ଷ,ମାର୍କଣ୍ଡେୟ, ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା, ବଳି, ବ୍ୟାସ, ହନୁମାନ୍, ବିଭୀଷଣ, କୃପ, ପରଶୁରାମ ଏହି ସାତଜଣ ଚିରଜୀବୀ ।

ଚିରଜୀବେଷୁ—ଏହି ବାକ୍ୟ ପତ୍ରାଦିରେ ବଡ଼ମାନେ ସାନମାନଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ କରି ଲେଖନ୍ତି ।

ଚିରଞ୍ଜି—ଗ୍ରା. ବି. ପିଆଳ ବୃକ୍ଷ ଓ ଫଳ, ଏକପ୍ରକାର ବାଦାମ ।

ଚିରଞ୍ଜୀବ—ବିଦ୍ୟୋଦତରଙ୍ଗିଣୀ ରଚୟିତା, ବହୁକାଳ ବଞ୍ଚି ରହିବା ଦୀର୍ଘଜୀବୀ ହୋ ।

ଚିରଞ୍ଜୀବୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଚିରଂ+ଜୀବ+ଇନ୍) ଚିରଜୀବୀ ଦେଖ ।

ଚିରଣ୍ଟୀ(ଣ୍ଟୀ)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚିରକାଳ ପିତୃଗୃହବାସିନୀ, ଉଢ଼ା ବା ଅନୂଢ଼ା, ପିତୃଗୃହସ୍ଥିତା ବୟସ୍ଥା କନ୍ୟା, ଯୁବତୀ ।

ଚିରତକ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଶ୍ରୀ) ଭୂନିମ୍ବ, ଚିରେଇତା, କିରାତତିକ୍ତ ।
ଚିରତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିର + ଭାବ.ତା)ଦୀର୍ଘ-ସ୍ଥାୟିତା, ଭୂନିମ୍ବ, ଚିରେଇତା ।
ଚିରତୁଷାର—ବି.ଯେଉଁ ବରଫ ଆଦୌ ତରଲେ ନାହିଁ ।
ଚିରତୁଷାରସୀମା—ବି. ଅତି ଉଚ୍ଚ ପର୍ବତରେ ଯେଉଁ ସୀମା ଉପରେ ତୁଷାର ଚିରକାଳ ଜମିଥାଏ କେତେବେଳେ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ତରଲେ ନାହିଁ ।
ଚିରତୃଷିତ—ବିଂ. ଦୀର୍ଘକାଳହେଲା ପାଣି ପିଇ ନ ଥିବାରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ତୃଷାତୁର (ବ୍ୟକ୍ତି) ।
ଚିରନୂ—ହି.ବିଂ. (ଚିର+ନୂ) ପୁରାତନ, ଚିରକାଲୋତ୍ପନ୍ନ, ଚିରନ୍ତନ ।
ଚିରଦରଦ୍ର—ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଆବହମାନ ନିଃସ୍ୱ ବା ଦୀନ, ଆଜୀବନ ନିର୍ଦ୍ଧନ ବା ଗରିବ ।
ଚିରଦାସ—ପୁଂ.ବି. ଚିରାନୁଗତ, ଯାବଜ୍ଜୀବନ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ ଅନୁଗତ, ଆଜୀବନ ଦାସ,ଆଜୀବନ ଭକ୍ତ ।
ଚିରଦିନ—ବି. ଚିରକାଳ ଦେଖ ।
ଚିରଦିନଆ—ଗ୍ର. ବିଂ. ଚିରକାଳିଆ, ଚିରକାଳସ୍ଥାୟୀ ।
ଚିରଦୁଃଖୀ—ପୁଂ.ବିଂ (ତତ୍ତ୍ୱ)ଚିରକାଳ ଅସୁଖୀ, ଆଜୀବନ ଦୁଃଖୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିର-ଦୁଃଖିନୀ ।
ଚିରନିଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଯେଉଁ ନିଦ କେବେହେଁ ଭାଙ୍ଗେନାହିଁ, ମୃତ୍ୟୁ ।
ଚିରନିଦ୍ରିତ—ବିଂ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ମହାନିଦ୍ରାଭି-ଭୂତ, ମୃତ ।
ଚିରନିବାସ—ବି.(କ.ଧ) ପୁରୁଷାନୁକ୍ରମେ ଏକସ୍ଥାନରେ ବାସକରିବା ।
ଚିରନିବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଚିରଦିନ ପାଇଁ ବିରତ, ଚିରଶାନ୍ତି ।
ଚିରନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ—ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚିରଦିନ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ, ଚିରକାଳ ପାଇଁ ସ୍ଥିରୀକୃତ ।
ଚିରନିର୍ଭର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚିର-କାଳର ଅବଲମ୍ବନ, ସର୍ବଦାର ଆଶ୍ରୟ, ଚିରସହାୟ ।
ଚିରନିର୍ମଳ—ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚିରଦିନ ମଳସ୍ପର୍ଶ ବା ପରିଷ୍କୃତ, ଚିରନିଷ୍ପାପ, (ଶ) ପରମେଶ୍ୱର ।
ଚିରନିର୍ବାସନ—ବି. (ଚିର + ନିର + ବସ + ଣିଚ୍.ଭାବ.ଅନ)ଅପରାଧୀକୁ ଯାବ-ଜ୍ଜୀବନ ଦେଶାନ୍ତରରେ ବାସକରିବା ରୂପ ଦଣ୍ଡ ।
ଚିରନିର୍ବାସିତ—ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚିରଦିନ ନିମିତ୍ତ ନିର୍ବାସିତ ବା ସ୍ୱଦେଶରୁ ବିତାଡ଼ିତ, ଚିରପ୍ରୋଷିତ, ଯାବଜ୍ଜୀବନ ଦ୍ୱୀପାନ୍ତରିତ ।
ଚିରନିଷ୍ପାପ—ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚିରଦିନ ପାତକଶୂନ୍ୟ, ଆବହମାନକାଳ ବା ଆଜୀବନ ପବିତ୍ର ।
ଚିରନୀହାର—ପୁଂ.ବି.ଚିରସ୍ଥାୟୀ ତୁଷାର, ଯେଉଁ ବରଫ ତରଲେ ନାହିଁ ।
ଚିରନୀହାରବାହୁ—ଚିରନୀହାର ସୀମାର ନିମ୍ନଭାଗରେ ଯେଉଁ ବରଫରାଶି ଜମାଟ ବାନ୍ଧି ରହିଥାଏ—କେବେହେଁ ତରଲେ ନାହିଁ ।
ଚିରନୀହାରସୀମା—ପର୍ବତର ଯେଉଁ ଭାଗ ନିୟତ ତୁଷାରମଣ୍ଡିତ ତାହାର ନିମ୍ନ-ରେଖା ।
ଚିରନ୍ତନ—ହି. ବିଂ. (ଚିର+ତନ) ଯାହା ଆବହମାନ କାଳରୁ ଚଳି ଆସୁ-ଅଛି, ପୁରାତନ (ବି) ମୁନିବିଶେଷ ।
ଚିରପରିଚିତ—ପୁଂ. ବିଂ. ବହୁକାଳର ଚିହ୍ନା ବା ଜଣାଶୁଣା, ଚିରାଭ୍ୟସ୍ତ ।
ଚିରପର୍ଣ୍ଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କପିତ୍ଥପର୍ଣ୍ଣୀ ବୃକ୍ଷ, କପିତ୍ଥାନୀ ।
ଚିରପାଳୀ—ପୁଂ ବି.(ଚିର+ପତ+କ. ଇକ୍) କଇଥ ଗଛ ଓ ଫଳ ।
ଚିରପାଳିତ— ପୁଂ. ବିଂ. ଚିରପୋଷିତ ଦେଖ ।
ଚିରପୁଷ୍ପ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ)ବକୁଳ ଗଛ, ବକୁଳ ବୃକ୍ଷ ।
ଚିରପୂଜ୍ୟ—ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚିରକାଳ ଆରାଧନାର ଯୋଗ୍ୟ ।
ଚିରପୋଷିତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ବହୁ-କାଳରୁ ପାଳିତ, ସର୍ବଦା ଅନ୍ତର୍ମଧ୍ୟେ ସମାବୃତ ବା ସଯତ୍ନେ ରକ୍ଷିତ, ଚିରାଭି-ଲଷିତ ।
ଚିରପ୍ରଚଳିତ— ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଆବହମାନ କାଳରୁ ଚଳୁଥିବା ।
ଚିରପ୍ରବାସ— ବି. (କ.ଧା) ବହୁକାଳ ବିଦେଶରେ ବାସ,ଆଜୀବନ ବିଦେ-ଶରେ ବାସ ।
ଚିରପ୍ରବାସୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚିର+ପ୍ର+ ବସ+ଇନ୍) ଯେ ଚିରକାଳ ବିଦେ-ଶରେ ବାସ କରେ, ଚିରବିଦେଶୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିରପ୍ରବାସିନୀ ।
ଚିରପ୍ରବାହ—ବି. (କ.ଧା) ଅନନ୍ତ ବା ଅବିରତ ସ୍ରୋତର ଧାରା ।
ଚିରପ୍ରବାହିତ— ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚିରକାଳ ସ୍ରୋତସ୍ୱାନ୍, ଚିରଦିନ ବହମାନ ।
ଚିରପ୍ରସିଦ୍ଧ—ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚିରକାଳ ବିଖ୍ୟାତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିରପ୍ରସିଦ୍ଧା ।
ଚିରପ୍ରାପ୍ତ—ହି. ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଅନେକ ଦିନପରେ ଯାହା ମିଳିଅଛି, ବହୁକାଳ ଲବ୍ଧ ।
ଚିରପ୍ରାର୍ଥିତ—ହି. ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚିରା-ଭିଳଷିତ, ବହୁଦିନର ଆକାଙ୍କ୍ଷିତ ।
ଚିରପ୍ରୋଷିତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଯେ ବହୁକାଳ ବିଦେଶରେ ବାସକରେ ।
ଚିରବନ୍ଧୁ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଅନେକ ଦିନର ପୁରୁଣା ବନ୍ଧୁ, ସ୍ଥାୟୀ ବନ୍ଧୁ ।
ଚିରବାଞ୍ଛିତ—ବିଂ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ବହୁଦିନାବଧି ଅଭିଳଷିତ ।
ଚିରବିଚ୍ଛିନ୍ନ—ପୁଂ.ବିଂ. ଯାହାଠାରୁ ବହୁ-ଦିନ ହେଲା ଅନ୍ତରିତ ହେବାକୁ ହୋଇ-ଅଛି, ଚିରକାଳ ପାଇଁ ଅନ୍ତରିତ ।
ଚିରବିଚ୍ଛେଦ—ବି. (କ.ଧା) ଚିରକାଳ ନିମିତ୍ତ ବିରହ,ଯାବଜ୍ଜୀବନ ପ୍ରେମ ଛିଡ଼ା-ଛିଡ଼ି ହେବା, ମୃତ୍ୟୁ, ଦୀର୍ଘକାଳସ୍ଥାୟୀ ମନୋମାଲିନ୍ୟ ।
ଚିରବିଦାୟ—ପୁଂ.ବି. ଚିରଦିନ ସକାଶେ

ପ୍ରସ୍ଥାନ, ମୃତ୍ୟୁ ।

ଚିରବିରହ—ବି. (ଚିର+ ବିରହ) ଚିର-ବିଚ୍ଛେଦ ଦେଖ ।

ଚିରବିଧବା—ପୁଂ. ବଂ. ଆଜୀବନ ସ୍ୱାମୀ ବା ସ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗରୁ ବଞ୍ଚିତ ।

ଚିରବିରୁଦ୍ଧ—ପୁଂ. ବି. ଯେ ଆଜୀବନ ପ୍ରତି-କୂଳ ବା ବିପକ୍ଷ, ବହୁକାଳ ହେଲା ଶତ୍ରୁ, ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟଦ୍ୱୟ ସେବନ କଲେ ଅନିଷ୍ଟ ଘଟେ (ଯଥା—କ୍ଷୀର ଓ କ୍ଷାର) ।

ଚିରବିଲ୍ୱ—ପୁଂ. ବି. କରଞ୍ଜବୃକ୍ଷ, କର-ମଗ୍ଧ, ସୁରୁବୁଲ ।

ଚିରବିଲ୍ୱକ—ପୁଂ. ବି. (ଚିରବିଲ୍ୱ+କ) କରଞ୍ଜ, କରମଗ୍ଧ ।

ଚିରବିସ୍ମୟ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ ଚିରଦିନ ବିସ୍ମୟ ଉତ୍ପା-ଦନ କରେ ।

ଚିରବିସ୍ମୃତ—ପୁଂ. ବଂ. ଯେ ବହୁଦିନ ହେଲା କୌଣସି କଥା ଭୁଲିଯାଇଅଛି, ଯାହାକୁ ବହୁଦିନ ହେଲା ଭୁଲି ଯାଇ-ଅଛି ।

ଚିରବୀର୍ଯ୍ୟ— ପୁଂ. ବି. ରକ୍ତ ଏରଣ୍ଡ ବୃକ୍ଷ, ନାଲିଗଛ ।

ଚିରବୃଷ୍ଟିମଣ୍ଡଳ—ପୁଂ. ବି. ଯେଉଁ ଦେଶରେ ସର୍ବଦା ବୃଷ୍ଟି ହୁଏ ।

ଚିରବେଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ଯେଉଁ ଛାତ୍ର କୌଣସି ପାଠକୁ ଆୟତ୍ତ କରିବାକୁ ବହୁ ସମୟ ନିଏ, କିନ୍ତୁ ଶୀଘ୍ର ପାଶୋରି ପକାଏ ।

ଚିରବୈର—ବି. (କ.ଧା) ବହୁକାଳ ବ୍ୟାପୀ ଶତ୍ରୁତା, (ବଂ. ବ.ଗ୍ରୀ) ଚିର-ବିରୁଦ୍ଧ ଦେଖ ।

ଚିରବୈରାଗୀ—ବଂ. ଯେ ବାଲକାଳରୁ ବଞ୍ଚିଥିବାପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂସାର ତ୍ୟାଗ କରି-ଅଛି ।

ଚିରବୈରୀ—ପୁଂ. ବଂ. (କ.ଧା) ଆଜୀବନ ବା ବହୁକାଳହେଲା ପ୍ରତିକୂଳ, ଜନ୍ମତଃ ବା ପ୍ରକୃତିତଃ ପରସ୍ପର ଶତ୍ରୁ, ଚିରଶତ୍ରୁ ।

ଚିରମ୍—ଅବ୍ୟ. ଦୀର୍ଘକାଳ, ଚିରକାଳ ।

ଚିରମ୍‌କୋଡ୍—ମାଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡେନ୍ସୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ ନୀଲଗିରି ନଗରର ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ ।

ଚିରମିଳନ—ଧୁଂ. ବଂ. (କ.ଧା) ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ ବା ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ମଳିନତା କଦାପି ଦୂର ହେବନାହିଁ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର କଳଙ୍କ ଦୂରପନେୟ ।

ଚିରମିତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଏତତ୍) ବହୁକାଳର ସୁହୃତ୍, ଅନେକ ଦିନର ବନ୍ଧୁ ।

ଚିରମେହ—ପୁଂ. ବଂ. (ଚିର+ମିହ+ କ. ଇଲ୍) ଯେଉଁ ଗଧ ଅନେକକ୍ଷଣ ଧରି ପ୍ରସ୍ରାବ କରେ, ଗସଭ ।

ଚିରମେହିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିରମେହିନ୍+ ଈ) ଗର୍ଦ୍ଦଭୀ ।

ଚିରମୋଚନ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଚିରମ୍ଳ—ପୁଂ. ବି. (ଚି + ରମ୍ଳ + କ.ଅ) ଚିଲ୍ଲି, ଚିଲ ।

ଚିରମ୍ଳଣ—ପୁଂ. ବି. (ଚିର+ମ୍ଳଣ+ କ.ଅ) ଚିଲ୍ଲିପକ୍ଷୀ, ଚିଲ ।

ଚିରଯଶଃ—ବି. (କ.ଧା) ଯେଉଁ ଯଶ ଚିରକାଳ ରହେ, ଅନନ୍ତକୀର୍ତ୍ତି ।

ଚିରଯୁବା—ବଂ. (ଚିର+ଯୁବନ୍) ଯାହାର ଯୌବନ କେବେହେଲେ ମୌଳେ ନାହିଁ (ଯଥା—ଦେବତା) ।

ଚିରରହସ୍ୟ—ବି. (କ.ଧା) ଯେଉଁ ରହସ୍ୟ କେବେହେଁ ସମାଧାନ ହୋଇ ପାରିବ-ନାହିଁ ।

ଚିରରାତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. ଚିରକାଳ, ଦୀର୍ଘକାଳ ।

ଚିରରାତ୍ରାୟ—ଅବ୍ୟ. (ଚିରରାତ୍ର+ଅସ୍ୟଃ +ଅ) ଦୀର୍ଘକାଳ, କୁଲୁକ ।

ଚିରରୁଗ୍ଣ—ପୁଂ.ବଂ. (ଏତତ୍) ଚିରକାଳ-ପୀଡ଼ିତ, ଆବାଲ୍ୟ ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିରରୁଗ୍ଣା ।

ଚିରରୁଦ୍ଧ—ବଂ. ଏତତ୍; ଚିରକାଳ ଆବଦ୍ଧ ।

ଚିରରୋଗ—ବଂ. ବହୁଦିନବ୍ୟାପୀ ଅସୁ-ସ୍ଥତା ।

ଚିରରୋଗୀ—ପୁଂ. ବି. (ଏତତ୍) ସର୍ବଦା ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ, ଚିରରୁଗ୍ଣ । [ଦେଖ ।

ଚିରଲୁବ୍ଧ—ପୁଂ. ବଂ. ଚିରବାଞ୍ଛିତ

ଚିରଲୋକ—ପୁଂ. ବି.(କ.ଧା) ପରଲୋକ-ଗତ, ପିତୃପୁରୁଷ, (ବଂ) ଚିରସ୍ଥାୟୀ ।

ଚିରଶତ୍ରୁ—ପୁଂ.ବଂ.(ଏତତ୍) ଚିରବୈରୀ ।

ଚିରଶୟନ—ବି. (ଚିର+ଶୟନ) ମୃତ୍ୟୁ ।

ଚିରଶାନ୍ତ—ପୁଂ. ବଂ. (ଚିର+ଶାନ୍ତ) ଯେ ଆଜୀବନ ସଂଯତ, ଆଜୀବନ ଧୀର, ଯେଉଁଠାରେ କେବେହେଲେ ଅଶାନ୍ତି ଘଟେ ନାହିଁ ।

ଚିରଶାନ୍ତି—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଦୀର୍ଘକାଳ-ବ୍ୟାପୀ ଶାନ୍ତି, ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଶାନ୍ତି, ମୃତ୍ୟୁ ।

ଚିରସଙ୍ଗୀ—ପୁଂ. ବଂ. ନିତ୍ୟସଙ୍ଗୀ, ଆଜନ୍ମ-ସଙ୍ଗୀ ବା ଅନୁଚର ।

ଚିରସହାୟ—ବଂ. (ଏତତ୍) ଚିରଦିନ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ, ସଦାଅନୁକୂଳ, ଚିରମିତ୍ର ।

ଚିରସୁଖ—ବି. (କ.ଧା) ଚିରସ୍ଥାୟୀ ଆନନ୍ଦ, ଅନନ୍ତକାଳପାଇଁ ସୁଖ ।

ଚିରସୁନ୍ଦର—ବଂ.ଯାହା ସବୁବେଳେ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଏ, (ବି) ପରମେଶ୍ୱର ।

ଚିରସୂତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କାକବନ୍ଧ୍ୟା, ଚିର-ପ୍ରସୂତା ଗାଈ ।

ଚିରସେବିତ—ବଂ. (ଏତତ୍) ଚିରକାଳ-ବ୍ୟାପୀ ସେବିତ, ଯାହା ବହୁକାଳରୁ ମାନ୍ୟ ଅସିଅଛି ।

ଚିରସ୍ଥ—ବଂ. (ଚିର+ସ୍ଥା + ଅ) ଚିର-କାଳସ୍ଥାୟୀ, (ପୁଂ.ବ) ନାୟକ ।

ଚିରସ୍ଥାୟିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିରସ୍ଥାୟିନ୍+ ତ୍ୱା,ତା) ଦୀର୍ଘକାଳସ୍ଥାୟିତା, ଅବିନଶ୍ୱରତ୍ୱ ।

ଚିରସ୍ଥାୟୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଏତତ୍) ଚିର-କାଳସ୍ଥାୟୀ, ଅବିନାଶୀ, ଇସ୍ତମରାର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିରସ୍ଥାୟିନୀ ।

ଚିରସ୍ଥାୟୀପଟ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯେଉଁ ପଟ୍ଟା-ଦ୍ୱାରା ଭୂମି ଚିରକାଳ ସକାଶେ ରଇ-ତକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜମାରେ ଚାଷ କରିବାକୁ ଦିଆଯାଏ, ଇସ୍ତମରାର ପଟ୍ଟା ।

ଚିରସ୍ଥାୟୀବନ୍ଦୋବସ୍ତ—ସ୍ତ୍ରୀ ବି. ଚିରଦିନ ସକାଶେ ଭୂମିର ସରକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ନିରୂପଣ, ଯେଉଁ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟେ ନାହିଁ ।

ଚିରସ୍ମରଣୀୟ—ବଂ. (ଚିର+ସ୍ମରଣୀୟ)

ଯାହା ଚିରକାଳ ସକାଶେ ଲୋକଙ୍କ ମନରେ ରହିବ, ଆବହମାନକାଳରୁ ଯାହାକୁ ଲୋକେ ମନେରଖି ଅଛନ୍ତି ।

ଚିରସ୍ୟ—ଅବ୍ୟ. (ଚିର + ଅସ + ମଂ.ଯ) ଦୀର୍ଘକାଳ, ବହୁକାଳ ।

ଚିରସ୍ରୋତ—ଗ୍ରା.ବି. ଚିରପ୍ରବାହ ଦେଖ, (ବିଂ) ଚିରପ୍ରବାହିତ ଦେଖ ।

ଚିରସ୍ରୋତାଃ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଚିରପ୍ରବାହିତ ଦେଖ ।

ଚିରହରିତ୍—ବିଂ.(ଯତତ୍) ସଦା ଶ୍ୟାମଳ, ସବୁ ଋତୁରେ ସବୁଜବର୍ଣ୍ଣ, ସବୁବେଳେ ସତେଜ ।

ଚିରି—ଗ୍ରା. ବି. ଫାଡ଼ିବା, ଚିରିବା, ଚିମ୍ପୁଡ଼ିବା, କଳା ଧୁଇଫାଳ କରିବା, ଅସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା କାଟିବା ବା କ୍ଷତ ବିକ୍ଷତ କରିବା, ପଟି, ଏକାଧିକ ଅଂଶୀଦାର ଗୋଟିଏ କିଆରିକୁ ବାଣ୍ଟିନେଲେ ପ୍ରତି ଭାଗରେ ପଡ଼ିବା ଲମ୍ବ ଓ ସରୁ ଅଂଶ ମାନ, ଫଟା, ଲମ୍ଫ, ଡିଆଁ, (ବିଂ) ଜୀର୍ଣ୍ଣ, ଛିଣ୍ଡା ଯାଇଥିବା(କନା), ଚିମ୍ପୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା, ଫାଳ ଫାଳ । [ଇବା ।

ଚିରାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଫାଡ଼ା-

ଚିରାକନା—ଗ୍ରା. ବି. ଛିନ୍ନ ବସ୍ତ୍ରାଂଶ ।

ଚିରାଗ—ହା. ବି. ପ୍ରଦୀପ, ଆଲୁଅ ।

ଚିରାଗଦାନ—ଯା. ବି. ପ୍ରଦୀପ ସ୍ତମ୍ଭ, ଦୀପଝୁଲା ।

ଚିରାଗତ—ହି. ବିଂ. (ଯତତ୍) ବହୁଦିନରୁ ଯାହା ଚଳି ଆସୁଅଛି, ଅନେକ ଦିନ-ପରେ ଆଗତ ।

ଚିରାଚରିତ—ବିଂ. (ଯତତ୍) ବହୁକାଳ ଯାବତ୍ ଅନୁଷ୍ଠିତ, ଚିରପ୍ରଚଳିତ, ଚିରାଗତ ଦେଖ ।

ଚିରାଚିରି—ଗ୍ରା. ବି. ଅନେକ ବସ୍ତ୍ର ବା କାଗଜକୁ ଚିରିବା କର୍ମ, (ବିଂ) ଛିଣ୍ଡା (କାଗଜ କନାଆଦି) ।

ଚିରାଚିରିକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନେକ କାଗଜ ବା ବସ୍ତ୍ରଆଦି ଚିରିବା ବା ଟିକି ଟିକି କରିବା ।

ଚିରାଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶ୍ୱେତ ପୁନର୍ନବା, କିରାତିକ, ଚିରେଇତା ।

ଚିରାତ୍—ଅବ୍ୟ. (ଚିର+ଅତ୍+କ୍ରିପ୍) ଚିରକାଳ, ଦୀର୍ଘକାଳ, (ପୁଂ. ବି.) ଚିରେଇତା । [ଇତା ।

ଚିରାତକ୍ତ—ପୁଂ.ବି. ଚିରାତକ୍ତ, ଚିରେ-

ଚିରାଦ୍—ପୁଂ. ବି. (ଚିର + ଅଦ୍+କ୍ରିପ୍) ଗରୁଡ଼ । [ବସ୍ତ୍ରାଂଶ ।

ଚିରାଦରିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଚିରିକନା, ଛିନ୍ନ-

ଚିରାନୁବର୍ତ୍ତିତ—ବିଂ. ବହୁକାଳହେଲା ଚଳି ଆସୁଥିବା ।

ଚିରାନ୍ତକ—ପୁଂ: ବି. ଗରୁଡ଼ଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଚିରାନ୍ଧ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଚିର+ଅନ୍ଧ) ଜନ୍ମାନ୍ଧ, ଆଜନ୍ମ ଦୃଷ୍ଟିହୀନ, ଯେ କେବେହେଁ ସତ୍ୟତତ୍ତ୍ୱ ଦେଖେ ନାହିଁ ।

ଚିରାଭ୍ୟସ୍ତ—ବିଂ (ଯତତ୍) ସଦାକାଳରେ ଅଭ୍ୟାସଗତ ।

ଚିରାମରା—ଗ୍ରା.ବିଂ. କଣ୍ଡ,(ବି)ଡିଆଁଡ଼େଇଁ ।

ଚିରାମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଲମ୍ଫ-ଦେବା, ଡେଇଁବା, ଡିଆଁମାରିବା ।

ଚିରାସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚିରିବା କ୍ରିୟାର କର୍ମବାଚ୍ୟ ରୂପ । [ଦୀର୍ଘକାଳ ।

ଚିରାୟୁ—ଅବ୍ୟ. (ଚିର + ଅୟୁ + କ.ଅ)

ଚିରାୟୁଃ—ହି. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘକାଳ-ଜୀବୀ, ଦୀର୍ଘାୟୁ, (ପୁଂ.ବି) ଦେବତା, (କ୍ଲୀ.ବି) ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ ।

ଚିରାୟୁଷ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୀର୍ଘଜୀବୀ ।

ଚିରାୟୁଷ୍ମତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ଯତତ୍) ଚିର-ଚିକିମୀ, ଚିରଦିନ ସଧବାଥାଇ ଜୀବନ-ଧାରଣୀ ।

ଚିରାୟୁଷ୍ମତ୍ତା—ବି. (ଚିରାୟୁଷ୍ମତ୍ + ତା) ଦୀର୍ଘଜୀବିତା, ଚିରଜୀବିତ୍ୱ ।

ଚିରାୟୁଷ୍ମାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଯତତ୍) ଚିର-ଜୀବୀ, ଦୀର୍ଘଜୀବୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିରାୟୁଷ୍ମତୀ ।

ଚିରାଲ—ଗ୍ରା. ବି. ପତାକା ।

ଚିରାଲା—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡ଼େନ୍ସୀର ଅନ୍ତ-ର୍ଗତ କୃଷ୍ଣାଜିଲ୍ଲାର ବା ପଡ଼ଲା ତାଲୁକର ଗୋଟିଏ ସହର ।

ଚିରାବା—ରାଜପୁତାନାର ଜୟପୁର ରାଜ୍ୟା-ନ୍ତର୍ଗତ ଶେଖାବତୀ ବିଭାଗର ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଚିରାଶ୍ରିତ—ବିଂ. (ଯତତ୍) ଚିରଦିନ ଶରଣାଗତ, ସଦା ଅନୁଗତ ।

ଚିରି—ଗ୍ରୁ. ବି. (ଚି+ରି+କ. ଇ) ଶ୍ୱେତପକ୍ଷୀ ।

ଚିରିକା—ଗ୍ରା.ବି.(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)ଛୋଟିଆ ଜଳୀୟ ବସ୍ତୁକୁ ସାମାନ୍ୟ ପରିମାଣରେ ଜୋରରେ ଛାଡ଼ିଦେବା, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଯେ ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ରାଗିଯାଏ,ଧୈର୍ଯ୍ୟ-ହୀନ, ଦୃଢ଼ଶୂନ୍ୟ(ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଚିରିକାଏ—ଗ୍ରା. ବି. ଅତ୍ୟଳ୍ପ ପରିମାଣ ।

ଚିରିକାଚିରିକି—ଗ୍ରା.ବି. ଚିରିକା ଦେଖ ।

ଚିରିକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅତି ଅଳ୍ପମାତ୍ରାରେ ଜଳୀୟ ମଳ ବିସର୍ଜନ କରିବା,ଟୋପା-ଟୋପାହୋଇ ସାମାନ୍ୟ ମାତ୍ରାରେ ପଡ଼ିବା ।

ଚିରିଗୁଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଲଇହେବା ଭଳି ଜଙ୍ଗଲି ଲତାବିଶେଷ ।

ଚିରିଗୁଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଅନ୍ଧାର ଓ ମେଘୁଆ ଋତୁରେ ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନ ଓ ଶ୍ମଶାନାଦିରେ ଯେଉଁ ଅସ୍ଥିର(କ୍ଷଣେ ଲିଭି କ୍ଷଣେ ଜଳି ଉଠିବା) ଆଲୋକ ଦେଖାଯାଏ ।

ଚିରିଚିରା—ଗ୍ରା. ବି. ହଠାତ୍ ଭୟଜନିତ ବିକଟ ଚିତ୍କାର ।

ଚିରିଣ୍ଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିରିଣ୍ଟୀ + କ + ଆ) ବିବାହିତ ବା ଅବିବାହିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଯେଉଁ କନ୍ୟା ପିତାଘରେ ଥାଏ ।

ଚିରିଣ୍ଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପିତୃଗୃହସ୍ଥିତ କନ୍ୟା, ଯୁବତୀ ।

ଚିରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଫାଡ଼ିବା(ବସ୍ତ୍ର କାଗଜ) ଛିଣ୍ଡାଇବା, ଟାଙ୍ଗିଆରେ କାଠକୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଓ ଲମ୍ବ ଲମ୍ବ କରି କାଟିବା, କର-ତରେ ଫାଳ କରିବା, ଚିମ୍ପୁଡ଼ିବା, କେଶକୁ କେରା କେରା କରି ବିଭିନ୍ନ କରିବା, ଧୁଇଫାଳ କରିବା, ଭୂମିରେ ହାତ ବା ଗୋଡ଼ ନଖଦ୍ୱାରା ଗାର କାଟିବା ।

ଚିରିବିଲ୍ୱ—ପୁଂ. ବି. କରଞ୍ଜ ବୃକ୍ଷ, କର-ମଗ୍ନ ଗଛ ।

ଚିରଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲୁଗାଆଦି ଜୀର୍ଣ୍ଣ ହେବାରୁ ବା କଣ୍ଟା ଲାଗିବାରୁ ଛିଣ୍ଡିଯିବା, ଫାଡ଼ି ହୋଇଯିବା ।

ଚିରହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଫାଡ଼ିହେବା, ଚିରାହେବାର ଉପଯୁକ୍ତ ହେବା ।

ଚିରୁ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚି + ରୁ) ବାହୁସନ୍ଧି, ସ୍କନ୍ଧ ଓ ବାହୁର ସନ୍ଧିସ୍ଥଳ ।

ଚିରୁଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଆମ୍ବଆଦି ଫଳର ଏକ-ଫାଳ ବା ଏକଚତୁର୍ଥାଂଶ ବା ଚଉଠ, କୋଳ୍ଲ ।

ଚିରୁଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. କଙ୍କତିକା, ପାନିଆ ।

ଚିରୁଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. ପାନିଆ, କଙ୍କତିକା ।

ଚିରୁଳି—ଗ୍ରା. ବି. କଞ୍ଚା ଆମ୍ବକୁ ଚୂର ଚିରୁଡ଼ା କରି ମସଲା ଆଦି ଦେଇ କରି ଯିବା ଆଚାର ।

ଚିରେ—ଅବ୍ୟ. ଦୀର୍ଘକାଳ ।

ଚିରେଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଚିରିବା କର୍ମ; କାଠ ଆଦି ଚିରିବା ମଜୁରି ।

ଚିରେଇତା—ଗ୍ରା. ବି. ହିମାଳୟଜାତ କ୍ଷୁଦ୍ର ଶାକବିଶେଷ, ଭୂନିମ୍ବ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ତିକ୍ତ ଔଷଧି ଗୁଳ୍ମ ବିଶେଷ । [କାଳ ।

ଚିରେଣ—ଅବ୍ୟ. (ଚିର + ଏନ) ଦୀର୍ଘ-

ଚିରୋଞ୍ଜି—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ପିଆଳ ଦେଖ ।

ଚିରୋପକୃତ—ପୁଂ. ବି. ଯାବଜ୍ଜୀବନ ଉପକାର ଦ୍ୱାରା ଶରୀରଶୋଧ ହୋଇ ନ ପାରିବା ଉପକାର ଦ୍ୱାରା ଉପକୃତ ।

ଚିର୍କଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପୂଗଫଳ, ସୁପାରି, ଗୁଆ ।

ଚିର୍ଭଟ—କ୍ଲୀ. ବି. କାକୁଡ଼ି, ଫୁଟି କାକୁଡ଼ି ।

ଚିର୍ଭଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କର୍କଟୀ, କାକୁଡ଼ି ।

ଚିର୍ଭଟ—ପୁଂ. ବି. କାକୁଡ଼ି ।

ଚିର୍ଭଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କର୍କଟୀ ଭେଦ, ଫୁଟି-କାକୁଡ଼ି ।

ଚିର୍ଭଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କର୍କଟୀ, କାକୁଡ଼ି ।

ଚିର୍ଭିଟୀ—କର୍କଟୀ, କାକୁଡ଼ି ।

ଚିଲ୍‌ଗ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି ଟଙ୍କା ଭଙ୍ଗାଇ ତତ୍ପରବର୍ତ୍ତିରେ ନେବା କ୍ଷୁଦ୍ର ମୁଦ୍ରା ଓ ଖୁଚୁରା ପଇସା ଆଦି, ରେଜ୍ଜ, ରେଜ୍ଜକ, ବଂ. ରେଜ୍ଜା, ଖୁଚୁରା, ସାମାନ୍ୟ, ହିସାବବେଳେ ବଳି ପଡ଼ିବା ଅର୍ଥ ।

ଚିଲ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଶଙ୍ଖଚିଲ, ମାଟିଆଚିଲ, ପିଲାମାନେ କାଗଜରେ ଚାରିକଣିଆ କରି ସୂତା ବାନ୍ଧି ଆକାଶରେ ଉଡ଼ାଇବା ଏକ ପ୍ରକାର କ୍ରୀଡ଼ନକ ।

ଚିଲନଦେବ—ନେପାଳାନ୍ତର୍ଗତ ପାଟନ ଓ କାଣ୍ଠିକପୁରର କେତେ ମନ୍ଦିର ।

ଚିଲବିଲ୍—ବି. ସୋଲ୍ଲ ।

ଚିଲମ୍‌ଚି—ଗ୍ରା. ବି. ମୁଖ ହାତ ଧୋଇବାର ପାତ୍ର ବିଶେଷ ଏକପ୍ରକାର କୁଣ୍ଡ, ହୁକାର ଯେଉଁ ନଳ ଉପରେ ଚିଲମ ବସା ଯାଏ ।

ଚିଲମ—ଗ୍ରା. ବି. ଛିଲମ, ହୁକା, ଗଞ୍ଜାଇ ଗୁଡ଼ାଖୁ ଆଦିର ଧୂମ ପାନର ଉପକରଣ ବିଶେଷ ।

ଚିଲମିଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିଲମିଲ + ଅକ + ଆ) କଣ୍ଠଭୂଷଣ, କଣ୍ଠମାଳା, ଝିଲିମିଲି ମାଳି, ଖଦ୍ୟୋତ, ଜଳୁଜୁଳିଆ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ।

ଚିଲସ୍—କାଶ୍ମୀରମହାରାଜଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ ଗୋଟିଏ କରଦରାଜ୍ୟ ।

ଚିଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଚିଲ୍ଲ ଆଦି ହଂସ୍ର ପକ୍ଷୀ-ମାନଙ୍କର ନଖ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଝାମ୍ପିବା, କୁଦା, ଖେପା, ବଂ. ଫଳା, ମାଟିଆ, ପାଣ୍ଡୁର ବର୍ଣ୍ଣ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୌର ।

ଚିଲ୍ଲଆଖି—ଗ୍ରା. ବି. ମାଟିଆ ବା ପାଣ୍ଡୁର ଡୋଳାଯୁକ୍ତ ଆଖି ।

ଚିଲ୍ଲଆଖିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଜଳାର ଆଖିପରି ଯାହାର ଆଖିର କଳାଡୋଳା ମାଟିଆ ବା ପାଣ୍ଡୁର ବା ଈଷତ୍ ସବୁଜ ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଚିଲ୍ଲଇବା—ଗ୍ରା. ବି. ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ ଡାକିବା, ରଡ଼ିଦେବା, ଚିତ୍କାର କରିବା

ଚିଲ୍ଲମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ହଂସ୍ରପକ୍ଷୀ) ଝାମ୍ପ ମାରିବା, (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ହଠାତ୍ ଆକ୍ରମଣ କରି ନେଇଯିବା, ଠକି ନେଇ-ଯିବା, କୁଦିବା, ନାଚିବା ।

ଚିଲ୍ଲିହି—ମଧ୍ୟ ଏସିୟାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ହିନ୍ଦୁ-କୁଶ ପର୍ବତବାସୀ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଚିଲ୍ଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଚିଲ୍ଲୀ (ଦେଖ) ଟଙ୍କି-ବଥୁଆ; ଟଙ୍କ ବଥୁଆ, ଭ୍ରୂଲତା; ଲଙ୍କା-ମରିଚ ।

ଚିଲ୍ଲିକା—ଗ୍ରା. ବି. ମତ୍ସ୍ୟ ବିଶେଷ; ଓଡ଼ିଶାର ଦକ୍ଷିଣପୂର୍ବସ୍ଥ ପୁରୀଜିଲ୍ଲା ଓ ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାରେ ସ୍ଥିତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଲବଣାକ୍ତ ହ୍ରଦ; ରାଧାନାଥଙ୍କ ପଦ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ଚିଲ୍ଲିମ—ପୁଂ. ବି. (ଚିଲ୍ଲ + ଚି + ମ) ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ, ଶଙ୍କାରଖାଇ ମାଛ ।

ଚିଲ୍ଲିମିଲି ପୋକ—ଗ୍ରା. ବି. ଜୁଳୁ ଜୁଳିଆ ପୋକ ।

ଚିଲ୍ଲିୟାନବାଲା—ପଞ୍ଜାବପ୍ରଦେଶରେ ଗୁଜ-ରାଟ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଫେଲିୟାନ୍ ତହ-ସିଲର ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ।

ଚିଲ୍ଲି—ହି. ବଂ. କ୍ଲିନ୍ନଚକ୍ଷୁ, ଯାହାର ଅଖି ଲେଖେରି ପୂର୍ଣ୍ଣ, ବି. ଚିଲପକ୍ଷୀ, ଲେଖେରି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଖି ।

ଚିଲ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିଲ୍ + ଲ୍ଲେ + ଅ + ଆ) ଝିଁଝିଁ ପୋକ, ଝିଙ୍କାର ପୋକ ।

ଚିଲ୍ଲିଭକ୍ଷ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍) ଦ୍ୱିଚ-ବଳାସମ୍ପନ୍ନ ନାମକ ଶାକଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଚିଲ୍ଲାଭ—ପୁଂ.ବି. (ଚିଲ୍ଲ + ଆ + ଭ + ଅ) ଗୌର ବିଶେଷ, ଠାରୁକା ଗୌର, ଗଣ୍ଡି-କଟ୍ଟା, (ପୁଂ. ବି) ଚୈତନ୍ୟଲାଭ ।

ଚିଲ୍ଲି—ପୁଂ. ବି. (ଚିଲ୍ଲ + ଇ) ଭ୍ରୂଦ୍ୱୟର ମଧ୍ୟ, ଚିଲପକ୍ଷୀ ।

ଚିଲ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିଲ୍ଲି + କ + ଆ) ଭ୍ରୂଲତା, ଚିଲ୍ଲ ଶାକ, ବଥୁଆ ଶାକ, ଦୁଇ ଭ୍ରୂର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ, ଝିଙ୍କାର ପୋକ ।

ଚିଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିଲ୍ଲ + ଅ + ଇ) ଲୋଧ୍ର ବୃକ୍ଷ, ଝିଁଝିଁ ପୋକ, ଭ୍ରୂଲତା; କ୍ଷୁଦ୍ର ବାସ୍ତୁକ ଶାକ, ଝିଙ୍କାର ।

ଚିଲ୍ଲୀକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଝିଁଝିଁ ପୋକ, ଝିଙ୍କାର ପୋକ ।

ଚିଲ୍ଲୁପାର—ହି: ପ: ପ୍ରଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋରକ୍ଷପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପରଗଣା

ଚିବ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିବ + ଇ) ଚିବୁକ ।

ଚିବଟ—ପୁଂ. ବି. ଚିପିଟ, ଚୂଡ଼ା ।

ଚିବଣ୍ଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁପ ବିଶେଷ ।
ଚିବୁ—ପୁଂ. ବି. (ଚେ + ଉ) ଓଷ୍ଠର ଅଧୋଭାଗ, ଚିବୁକ ।
ଚିବୁକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚିବୁ + କ) ଓଷ୍ଠର ଅଧୋଭାଗ, ପୁଂ. ମୁଚକୁନ୍ଦବୃକ୍ଷ । [ଶବ୍ଦ ।
ଚିଣ୍ଟା—ଅବ୍ୟ. ତୂଣୀରୁ ଶର ଉଠାଇବାର
ଚିହ୍ଣଣ—ହି. ବିଂ. ଚିକ୍କଣ ।
ଚିହ୍ଣଣକଣ୍ଟ—ହି. ବିଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଯାହାର ଚିକ୍କଣ କଣ୍ଠ ଅଛି ।
ଚିହ୍ଣଣାଦି—ପୁଂ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ପଣିନିୟ ଗୋଟିଏ ଗଣ ।
ଚିହ୍ଣାର—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷ ।
ଚିହ୍ଣାରୀ—ଯା. ବି. ମୂର୍ତ୍ତି, ଆକୃତି ।
ଚିହ୍ଣିକା—ଗ୍ରା. ବି. ହଠାତ୍ ଚମକ ଉଠିବା, ଚିଁଇକା ।
ଚିହ୍ଣିକାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ହଠାତ୍ ଭୟ ଦେଖାଇ ଚମକାଇବା ଭୟ ଚକିତ କରିବା ।
ଚିହ୍ଣିକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ହଠାତ୍ ଭୟରେ ଚମକିବା ।
ଚିହ୍ଣୁର—ପୁଂ ବି. ଚିକୁର, ମୁଣ୍ଡର ବାଳ ।
ଚିହ୍ନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚିହ୍ନ + ଘ. ଅ) ଗୁପ, କଳଙ୍କ, ଦାଗ, (ଣ.ଅ) ଲକ୍ଷଣ, ସଙ୍କେତ, କ୍ଷତ, ଚିହ୍ନ, ଅଙ୍କ, ମାଳାଗଣ ବିଶେଷ, ପତାକା, ଇସାରା, ପଦକ, ଚପରାସ୍, ସ୍ମାରକ ବସ୍ତୁ, ଜ୍ୟୋତିଷିକ ରାଶି ।
ଚିହ୍ନକ—ହି. ବିଂ. (ଚିହ୍ନ + ଅକ) ଯେ ଚିହ୍ନାଏ, ଯେ ଚିହ୍ନିତ କରେ, (ପୁଂ. ବି) ବୃକ୍ଷ ବିଶେଷ, ଦାଗ, ଏକଚିନା ବା ଗୃଣ୍ଡ କାଇଞ୍ଚ ଓଜନ ।
ଚିହ୍ନକାରୀ-ପୁଂ. ବି. (ଚିହ୍ନ + କୃ + କ. ଇନ୍) ଚିହ୍ନକାରକ, ଯେ ଦାଗ କରେ, ଘୋର ଦର୍ଶନ, ଭୟଙ୍କର, ବିଘାତୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) କାରଣୀ
ଚିହ୍ନଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ବିଶିଷ୍ଟ ଚିହ୍ନରୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ ଚିହ୍ନି ହୁଏ, ଯେ ଅନ୍ୟର ପରିଚୟ ଜଣାଇ ଦିଏ, ବିଂ. ଅନ୍ୟର ପରିଚୟଜ୍ଞାପକ, ସୁପରିଚିତ, ସ୍ମାରକ ।
ଚିହ୍ନଟକରିବା —ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଦଲିଲ ସମ୍ପାଦନ କରି ରେଜିଷ୍ଟରୀ କରିବାକୁ କଚେରିକୁ ଯିବା ବ୍ୟକ୍ତି, କିମ୍ବା ହାକିମଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ବ୍ୟକ୍ତି, ପ୍ରକୃତ ବ୍ୟକ୍ତି କି ନା ଏହା ହାକିମଙ୍କୁ ଚିହ୍ନାଇ ଦେବା, କୌଣସି ଜମି ବା ବସ୍ତୁକୁ ରାଜକୀୟ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଚିହ୍ନାଇ ଦେବା ।
ଚିହ୍ନଟପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ପକ୍ଷ ବସ୍ତୁ ବା ଜମିକୁ ରାଜକର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଆଗରେ ଚିହ୍ନାଇ ଦେଇ ତତ୍ସଂଗ୍ରାନ୍ତ ଦଲିଲରେ ଚିହ୍ନଟ ସାକ୍ଷୀ ରୂପେ ଦସ୍ତଖତ କରିବା ।
ଚିହ୍ନଧାରୀ—ପୁଂ. ବି. (ଚିହ୍ନ + ଧୃ + ଇନ୍) ଚିହ୍ନଯୁକ୍ତ, ଯେ ଚିହ୍ନଧାରଣ କରେ, ପତାକାଧାରୀ, ଯେ ରାଜକୀୟ ଛତ୍ର-ଚାମରାଦି ବହନ କରେ ।
ଚିହ୍ନଧାରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିହ୍ନଧାରନ୍ + ଈ) ଶ୍ୟାମାଲତା, ଶୁଆଁଲତା ।
ଚିହ୍ନନ—ବି. (ଚିହ୍ନ + ଣ. ଅନ) ଲକ୍ଷଣ ।
ଚିହ୍ନବର୍ତ୍ତି—ଗ୍ରା. ବି. ଅସ୍ତ୍ରିତ୍ର, ପତ୍ରୀ, ଚିହ୍ନ ମାତ୍ର, କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଅସ୍ତ୍ରିତ୍ରର କୌଣସି ନିଦର୍ଶନ ।
ଚିହ୍ନୟିତବ୍ୟ—ବିଂ. (ଚିହ୍ନ + ମଂ. ତବ୍ୟ) ଯହିଁରେ ଚିହ୍ନ ଦିଆଯିବ ।
ଚିହ୍ନାଣ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେ ଭଲ ମନ୍ଦ ଚିହ୍ନି ପାରେ, ସୁପରୀକ୍ଷକ, ଯେ ସୁନା ରୂପା ଆଦିର ଉତ୍କୃଷ୍ଟତା ବାଛି ପାରେ ।
ଚିହ୍ନା—ଗ୍ରା. ବି. ପରିଚୟ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁକୁ ପୂର୍ବରୁ ଜାଣିଥିବା, ଜଣାଶୁଣା, ବିଂ. ସୁପରିଚିତ ଚିହ୍ନିତ ।
ଚିହ୍ନାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନିକଟରେ ପରିଚିତ କରାଇବା, କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ଚିହ୍ନ ଦ୍ୱାରା ଚିହ୍ନିତ କରାଇବା ।
ଚିହ୍ନାଚିହ୍ନି—ଗ୍ରା. ବି. ଅନ୍ୟୋନ୍ୟପରିଚୟ, ବିଂ. ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ପରିଚିତ ।
ଚିହ୍ନାଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆପେ ଆପଣାର ପରିଚୟ ପ୍ରକାଶ କରିବା ।
ଚିହ୍ନାପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜଣାପଡ଼ିବା, ଚିହ୍ନିତ ହେବା, ପ୍ରକାଶ ପାଇବା, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଜର ଗୁପ୍ତ ସହାନୁଭୂତି ବା ସାହଚର୍ଯ୍ୟ ଥିବା ବିଷୟ ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବା, ଲକ୍ଷଣାଦି ଦ୍ୱାରା ସୁନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ସ୍ଥିରୀକୃତ ହେବା, ଉତ୍ତମରୂପେ ଜ୍ଞାତ ହେବା ।
ଚିହ୍ନା ପରିଚୟ—ଗ୍ରା. ବି. ସୁପରିଚୟ, ଘନିଷ୍ଠ ପରିଚୟ, ଜଣାଶୁଣା, ପରସ୍ପର ପରସ୍ପରକୁ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ଜାଣିବା ।
ଚିହ୍ନାର—ପ୍ରା. (ସମ.) ବିଂ. ସୁପରିଚିତ ।
ଚିହ୍ନାଳି—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେ ଚିହ୍ନିପାରେ, ଚିହ୍ନାରୀ ।
ଚିହ୍ନିତ—ହି. ବିଂ. (ଚିହ୍ନ + ମଂ. ତ) ଅଙ୍କିତ, ଲକ୍ଷିତ, ସୁପରିଚିତ, ଚିହ୍ନଯୁକ୍ତ, ଦାଗ ଦିଆ ଯାଇଥିବା, ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଲକ୍ଷଣ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିରୀକୃତ, ବିଶେଷ ନିଦର୍ଶନ-ପଦବାଚ୍ୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚିହ୍ନିତା ।
ଚିହ୍ନିତନିମା—ଗ୍ରା. ବି. ଜମି ଜମା ସମ୍ବନ୍ଧେ ରାଜା ବା ଭୂସ୍ୱାମୀ ପ୍ରଦତ୍ତ ସୀମାନିରୂପଣ ପତ୍ର ।
ଚିହ୍ନିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭଲମନ୍ଦ ବାଛି ଦେବା, ପରିଚୟ କରିବା, ପୂର୍ବ ପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଜାଣି ନେବା ।
ଚିହ୍ନିନେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି, ସୁପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବା ବାଞ୍ଛିତ ପଦାର୍ଥକୁ ଅନେକ ମଧ୍ୟରୁ ବାଛି ନେବା । [ଦେଖ ।
ଚିହ୍ନପକାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚିହ୍ନ ଦେବା
ଚିହ୍ନିବା—ଗ୍ରା, କ୍ରି. ପୂର୍ବ ପରିଚିତ ବା ଜ୍ଞାତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବା ବସ୍ତୁକୁ ଜାଣିବା, ଠଉରାଇବା, ପରିଚୟ କରିବା, ପରୀକ୍ଷା କରି ଭଲ ମନ୍ଦ ବସ୍ତୁକୁ ଜାଣିବା, ଲକ୍ଷଣ ଦେଖି ରୋଗନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା, ନିରେଖି ଦେଖିବା ।
ଚିହ୍ନୀକୃତ—ହି. ବିଂ. (ଚିହ୍ନ + ଚ୍ୱି, କୃ + ତ) ଚିହ୍ନିତ, ଯହିଁରେ ମାର୍କା ବା ଚିହ୍ନ ଦିଆ ହୋଇଅଛି ।
ଚୀଚୀକୁଟୀ—ଅବ୍ୟ. ଶାରିକା ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦର ଅନୁକରଣ, ଚଡ଼େଇମାନଙ୍କର ଚେଁ ଏଁ ଚୁଁ ଆଁ ଧ୍ୱନି ।

ଚୀଚୀରସ୍ଥା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଏକଜାତୀୟ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୁଳ୍ମ ।
ଚୀଜ—ଯା. ବି. ଦ୍ରବ୍ୟ, ଜିନିସ ।
ଚୀଡ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ବିଶେଷ, ଦାରୁଗନ୍ଧା ।
ଚୀଣ—ପୁଂ. ବି. ଚୀନ ଦେଖ ।
ଚୀଣକ—ପୁଂ. ବି. ଚୀନକ ଦେଖ ।
ଚୀତ୍କାର—ପୁଂ. ବି. (ଚୀତ୍ + କୃ + ଘ୍ଞ. ଅ) ଚିତ୍କାର, ଉଚ୍ଚଧ୍ୱନି, ହଲ୍ଲା, ଘୋଷା, ଗୋଳମାଳ ।
ଚୀତ୍କୃତ—ବି. (ଚୀତ୍ + କୃ + କ୍ତ) ଚୀତ୍କାର ଦେଖ ।
ଚୀତ୍କୃତି—ବି. (ଚୀତ୍ + କୃ + କ୍ତି.ଇ) ଗଡ଼ଗଡ଼ ଶବ୍ଦ ।
ଚୀତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚି + ତି) ଚୟନ ।
ଚୀତୁ—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ପିଣ୍ଡାରି ସର୍ଦ୍ଦାର ।
ଚୀନ—ପୁଂ.ବି.(ଚି + ମ.ନ)ଦେଶବିଶେଷ, ଚୀନଦେଶୀୟ ଲୋକ, ବ୍ରୀହିବିଶେଷ, ଚିନାଧାନ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, ସୂତା, ମୁଗବିଶେଷ, ଆଗୁରବିଶେଷ, କର୍ପୂରବିଶେଷ, (କ୍ଲୀ. ବି.) ଶିଳାକା, ଚୀନଦେଶୀୟ ବସ୍ତ୍ର, ସୀସକ, ସୀସା, (ବିଂ) ଯାହା ଚୀନ ଦେଶରେ ଉତ୍ପନ୍ନ, ଚୀନଦେଶୀୟ ।
ଚୀନକ—ପୁଂ. ବି. (ଚୀନ + କ) ଧାନ୍ୟ-ବିଶେଷ, ଚୀନଦେଶବାସୀ ଲୋକ, ଚୀନାକର୍ପୂର, ସଉପ । [ବିଶେଷ ।
ଚୀନକର୍ପୂର—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) କର୍ପୂର-
ଚୀନଜ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚୀନ + ଜନ + କ ଅ) ତାମ୍ରଲୌହ, ଇସ୍ପାତ୍, (ବିଂ) ଚୀନ-ଦେଶଜାତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚୀନଜା ।
ଚୀନତାତାର—ଚୀନସମ୍ରାଟଙ୍କର ଶାସ-ନାଧୀନ ତୁର୍କିସ୍ଥାନର ପୂର୍ବଭାଗ ।
ଚୀନପଟ୍ଟ—ପୁଂ. ବି. ଚୀନଦେଶରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ପଟ୍ଟବସ୍ତ୍ର ।
ଚୀନପତି—ପୁଂ.ବି. ଚୀନଦେଶର ରାଜା, ଜନପଦବିଶେଷ ।
ଚୀନପତ୍ତନ—ମାନ୍ଦ୍ରାଜର (ଆଉ ଗୋଟିଏ ନାମ) ନାମାନ୍ତର ।
ଚୀନପିଷ୍ଟ—କ୍ଲୀ.ବି.(କ.ଧା)ସିନ୍ଦୂରବିଶେଷ ସୀସକ, ସୀସା ।
ଚୀନରାଜଦ୍ରୁମ—ପୁଂ. ବି. ରାଜପୁତ୍ର, ନାସପାତିଗଛ ।
ଚୀନବଙ୍ଗ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ସୀସକ, ସୀସା, ଚୀନଜାତ ବଙ୍ଗ । [ବିଶେଷ ।
ଚୀନା—ବିଂ. ଚୀନଦେଶୀୟ,(ବି)ଧାନ୍ୟ-
ଚୀନାଂଶୁକ—ବି.(କ.ଧା)ପଟ୍ଟବସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।
ଚୀନାକ—ପୁଂ. ବି. (ଚୀନ + ଅକ + ଅ) କର୍ପୂରବିଶେଷ, ସଉପ, ଶତପୁଷ୍ପ ।
ଚୀନାକର୍କଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଚନ୍ଦ୍ରକୂଟ ପ୍ରଦେଶ-ପ୍ରସିଦ୍ଧ କର୍କଟୀବିଶେଷ, କାକୁଡ଼ି ।
ଚୀନାଚନ୍ଦନ—ବି. ଏକପ୍ରକାର ଭରତଆ ପକ୍ଷୀ ।
ଚୀନାମାଟି—ବି.ଚୀନଦେଶଜାତ ମୃତ୍ତିକା ।
ଚୀନାବାସନ— ବି. ଚୀନମାଟି ନିର୍ମିତ ସୁଦୃଢ଼ ଚିକ୍କଣ ବାସନ ।
ଚୀନାନାରଙ୍ଗୀ—ଗ୍ରା. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।
ଚୀନାସିନ୍ଦୂର—ଗ୍ରା.ବି.ଏକପ୍ରକାର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ସିନ୍ଦୂର ।
ଚୀନି—(ଚୀନ ଶବ୍ଦଜ) କଦଳୀବିଶେଷ, ଏହାର ଫଳ ଅତିମିଠା ।
ଚୀପୁରପଲ୍ଲୀ—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ବିଶାଖାପତ୍ତନ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଜମି-ଦାରୀ ।
ଚୀର୍ଭଟ—ବି. ଗୟା କଲରୀ ।
ଚୀର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚି + ମ.ର)କୌପୀନ, ଚୀରଉ, ଛିନ୍ନ ବସ୍ତ୍ରଖଣ୍ଡ, କାନ୍ଥ, ବଳ୍କଳ, ଗୋସ୍ତନ,ବସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ରେଖାବିଶେଷ, ଚୂଡ଼ା, ସୀସକ, ଲିଖନବିଶେଷ, ଗାବରା-ଗାବରି ।
ଚୀରକ—ପୁଂ. ବି. (ଚୀର + କ)ବହିପ୍ରା ଲେଖା, ବିକାର ଲେଖନ, କାଗଜର ଟିକିଖଣ୍ଡ, ଚିରକୁଟ ।
ଚୀରଧାରୀ—ପୁଂ.ବିଂ. ଚୀରଧାରଣକାରୀ, ଛିନ୍ନବସ୍ତ୍ରପରିଧାରୀ, ବଳ୍କଳବାସୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚୀରଧାରିଣୀ । [ଶାଗ ।
ଚୀରପତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଚଞ୍ଚୁଶାକ, ବଥୁଆ
ଚୀରପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ)ଶାଳବୃକ୍ଷ ।
ଚୀରଭକ୍ଷିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସ୍ଥୀର ଜ୍ୟେଷ୍ଠା ଭଗିନୀ, ଦେବଶାଶୁ ।
ଚୀରଭୃତ୍—ପୁଂ.ବିଂ. ବି. (ଚୀର + ଭୃତ୍ + କ.କ୍ୱିପ୍) ଚୀରୀ ଦେଖ ।
ଚୀରଲ୍ଲି—ପୁଂ. ବି. ପକ୍ଷୀବିଶେଷ ।
ଚୀରବାସାଃ—ତ୍ରି.ବିଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ)ଯେ ଜୀର୍ଣ୍ଣ-ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରେ ।
ଚୀରା—ବି.(ଚୀର + ଆ)କନା, ଚିରାକନା, ଲେଙ୍ଗୁଡ଼ି ।
ଚୀରି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚି + ରି) ନେତ୍ରାଂଶୁକ, ଆଖିକୁ ଘୋଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଓଢ଼ଣା, ଝିଲିକା, କଞ୍ଚୁଟିକା ।
ଚୀରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଝିଲ୍ଲିକା, ଝିଲ୍ଲି, ଝିଙ୍କାରପୋକ ।
ଚୀରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବଦରୀ କ୍ଷେତ୍ରର ନଦୀ-ବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ) ଚୀରଧାରିଣୀ ।
ଚୀରିତ—ତ୍ରି.ବିଂ.(ଚୀର + ଇତ)ଯାହାର ବଳ୍କଳ ଜନ୍ମିଅଛି ।
ଚୀରିତଚ୍ଛଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ)ପାଳଙ୍ଗ ଶାଗ ।
ଚୀରୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଚୀର + ଇନ୍) ଚୀର-ଧାରୀ, ତାପସ, ଯାହାର ଚୀର ଅଛି ।
ଚୀରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚିର + ଈ) କଞ୍ଚୁଟିକା, ଝିଲ୍ଲୀ ।
ଚୀରୀଲ୍ଲି—ପୁଂ. ବି. ପକ୍ଷୀବିଶେଷ ।
ଚୀରୀବାକ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)କୀଟବିଶେଷ, ମନୁଙ୍କ ମତରେ ଲୁଣ ସ୍ପର୍ଶ କଲେ ପର ଜନ୍ମରେ ଚୀରୀବାକ ଜନ୍ମପ୍ରାପ୍ତ-ହେବା । [ବିଶେଷ ।
ଚୀରୁକ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଚୀନ + ରୁ + କ)ଫଳ-
ଚୀର୍ଣ୍ଣ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଚୀର + ମ.ନ) କୃତ, ଶୀଳିତ, ବିଭକ୍ତ, ସମ୍ପାଦିତ, ବିଦାରିତ, ଚିରା ହୋଇଥିବା, ଅଭ୍ୟସ୍ତ, ଆଚରିତ (ବ୍ରତ) ।
ଚୀର୍ଣ୍ଣପର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ନିମ୍ବଗଛ, ଜୁରଗଛ । [ମାଟିଆଚିଲ ।
ଚୀଲ—ଗ୍ରା.ବି. ପକ୍ଷୀବିଶେଷ, ଶଙ୍ଖଚିଲ,
ଚୀଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚୀ + ଲ + କ + ଆ) ଝିଲ୍ଲିକା, ଝିଙ୍କାରପୋକ ।

ଚୀବର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚ+ମଂ.ବର) ଭିକ୍ଷାପାତ୍ର, ଭିକ୍ଷୁ ପ୍ରାବରଣ, ଲୁହାର ଗୁଣ୍ଡ, ଯୋଗୀ, ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନେ ଯେଉଁ ଛିଣ୍ଡା ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରନ୍ତି,ବୌଦ୍ଧ ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କର ପରିଚ୍ଛଦର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ।

ଚୀବରୀ—ପୁଂ. ବି. (ଚୀବର+ଇନ୍) ବୁଦ୍ଧଭିକ୍ଷୁକ, ଭିକ୍ଷୁକ,(ବିଂ)ଚୀବରଧାରୀ ।

ଚୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର କ୍ଷୁଦ୍ର ବୃକ୍ଷ, ଇନ୍ଦୁର, ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ଔଷଧ ଲତାବିଶେଷ, ଝର ଜଳ ନିମନ୍ତେ ଖୋଳା ଯାଇଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ଡଡ଼ାଗ ବା ଗର୍ତ୍ତ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ) ବି. କୂଅ, କୂପ ।

ଚୁଇଁ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅଡିଷ୍ଟ୍ରେଟ, ଅଡିଷ୍ଟ୍ରେଟ (ଶିଶୁ) ।

ଚୁଇଲ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ.) ବି. ଖୋସାମଦ୍, ଗ୍ରୁଟୁବାକ୍ୟ ।

ଚୁଁ—ଗ୍ରା. ବି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଚୁଁଚୁଁ ଦେଖ; ଚୁମ୍ବନଜନିତ ଶବ୍ଦ ।

ଚୁଁକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜିଭ ଓ ଦାନ୍ତମୂଳ ସାହାଯ୍ୟରେ ପାଟିଦ୍ୱାରା ଚୁଁ ଚୁଁ ଶବ୍ଦ କରିବା ।

ଚୁଁକୃତ—ବି.(ଚୁଁ+କୃତ)ଚୁମ୍ବନ ଦେଲାବେଳେ କରିବା ଚୁଁଚୁଁ ଶବ୍ଦ ।

ଚୁଁଚୁଁ—ଗ୍ରା. ବି. ସବଳ ବ୍ୟକ୍ତିର କୃତକର୍ମରେ ଦୁର୍ବଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ବିରୋଧ ବା ଅସମ୍ମତିସୂଚକ ଶବ୍ଦ ।

ଚୁଁଚୁଁ—ଗ୍ରା. ବି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)ବୋହୂଭାଆଣୀମାନେ ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ କଥା କହି ନ ଡାକି ଦାନ୍ତ ଓ ଜିଭ ସାହାଯ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା ଚୁଁଚୁଁ ମଧୁର ଶବ୍ଦ ।

ଚୁଁଝରା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବିଂ. ଚୁଗୁଲିଆ ।

ଚୁକ୍—ଗ୍ରା.ବି.ଭ୍ରାନ୍ତି, ଭ୍ରମ, ବିମୂଢ଼ତା,ଅଭାବ ।

ଚୁକ୍‌ଚୁକିଆ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବିଂ.ଆଗବୋଲା, ନିରର୍ଥକ କଥା ବା ପଚରା ନ ହେଉଥିବା କଥା କହିବା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଚୁକ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି.(ଅଶ୍ଳୀଳ)ଚୁକା ଦେଖ; (ଯା.ବି) ଟକ୍, ଆମ୍ବିଳ ।

ଚୁକା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ.(ଅଶ୍ଳୀଳ) ଯେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର କାମ ବୃତ୍ତିକୁ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା (ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଖ ଦ୍ୱାରା ଶାନ୍ତ କରାଏ), ଗ୍ରା.ବି. (ଅଶ୍ଳୀଳ) ମୁଖରତି, ହସ୍ତମୈଥୁନ ।

ଚୁକାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନିଷ୍ପତ୍ତିକରିବା,ଶେଷହିସାବ ନିକାଶ କରିବା,ଗ୍ରା.କ୍ରି(ଅଶ୍ଳୀଳ) ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁଖଦ୍ୱାରା ବା ହାତ ଦ୍ୱାରା ଆପଣାର କାମବୃତ୍ତି ଚରିତାର୍ଥ କରାଇବା ।

ଚୁକାଣିଆ—ଗ୍ରା.ବି.ଯେ କାର୍ଯ୍ୟର ପାରିଶ୍ରମିକ ପୂର୍ବରୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥିଏ ।

ଚୁକାଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ. ବେହୁଆ, ଭାଣ୍ଡ, ଚୁକା ଦେଖ ।

ଚୁକାମାରିବା—ପ୍ରା. (ଜୟପୁର)କ୍ରି. ଗାଣ୍ଡିମାରିବା ଦେଖ ।

ଚୁକିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ସ୍ତନ୍ୟ ପାନକରି ଭ୍ରମରେ ପଡ଼ିବା, (ଅଶ୍ଳୀଳ) ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର କାମ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତାହାର ଉପସ୍ଥକୁ ଚୁଚୁମ୍ବିବା ।

ଚୁକୁଚୁକୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଚୁକୁଚୁକୁ ଶବ୍ଦ, ଦୁଗ୍ଧାଦି ଜିଭ ଦ୍ୱାରା ପିଇବାର ଶବ୍ଦ, ବାଳକର ମା'ଦୁଧ ଚୁଚୁମି ଖାଇବାର ଶବ୍ଦ ।

ଚୁକୁଣୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.ଯେ ସ୍ତ୍ରୀ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଖ ଦ୍ୱାରା ପୁରୁଷର କାମପ୍ରବୃତ୍ତି ଶାନ୍ତ କରେ ।

ଚୁକୁରାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଅଶ୍ଳୀଳ) ଦୁଇଟି ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ପରସ୍ପରକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ପରସ୍ପର ଯୋନିମଣି ଘର୍ଷଣପୂର୍ବକ ଉଭୟଙ୍କର ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ବୃତ୍ତି ଚରିତାର୍ଥ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରିବା ।

ଚୁକୁଣ୍ଡି—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.(ଅଶ୍ଳୀଳ) ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଅନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ପୁନଃପୁନଃ ଆଲିଙ୍ଗନ ଓ ଚୁମ୍ବନାଦି ଦ୍ୱାରା ନିଜର ଇନ୍ଦ୍ରିୟବୃତ୍ତି ଚରିତାର୍ଥ କରେ ।

ଚୁକ୍ରୁରୁ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଚୁକା ଦେଖ ।

ଚୁକା—ପୁଂ. ବି. (ଚୁକ୍+ଆର୍+ଅ) ସିଂହନାଦ ।

ଚୁକ୍ତି—ଗ୍ରା.ବି. ନିୟମ, ସମାଧାନ, ଶେଷନିଷ୍ପତ୍ତି, ଅଙ୍ଗୀକାର, ଶେଷ, ଅନ୍ତ, କରାର ।

ଚୁକ୍ତିଆଇନ୍—ଚୁକ୍ତି ବିଷୟକ ଆଇନ୍ ।

ଚୁକ୍ତିନାମା ବା ପତ୍ର—ଗ୍ରା.ବି. ଅଙ୍ଗୀକାର ପତ୍ର ।

ଚୁକ୍ତିଭଙ୍ଗ—ଗ୍ରା.ବି.ଅଙ୍ଗୀକାରର ଲଙ୍ଘନ ।

ଚୁକ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. (ଚୁକ୍+ମଂ.ର) ଅମ୍ଳରସ, ଅମ୍ଳଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ଖଟାପାଳଙ୍ଗ ଶାକ, ପତ୍ରଶାକବିଶେଷ, ଶୁକ୍ରବିଶେଷ,କାଞ୍ଜିକବିଶେଷ, ରସାମ୍ଳ, ସନ୍ଧାନବିଶେଷ, ଅମ୍ଳବେତସ ଶାକ ।

ଚୁକ୍ରକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚୁକ୍ର + କ) ଶାକବିଶେଷ, ଖଟାପାଳଙ୍ଗ, ଅମ୍ଳବେତସ ଶାଗ, ଏକପ୍ରକାର କାଞ୍ଜିରସାମ୍ଳ ।

ଚୁକ୍ରଫଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ବୃକ୍ଷାମ୍ଳ, ତେନ୍ତୁଳି ।

ଚୁକ୍ରବାସ୍ତୁକ—କ୍ଲୀ.ବି.ଶାକବିଶେଷ, ଖଟାପାଳଙ୍ଗ ।

ଚୁକ୍ରବେଧକ—କ୍ଲୀ. ବି. କାଞ୍ଜିକବିଶେଷ ।

ଚୁକ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚୁକ୍ର + ଆ) ଗୁଙ୍ଗେରୀ, ଖଟାପାଳଙ୍ଗ, ତିନ୍ତିଡ଼ି । [ବିଶେଷ ।

ଚୁକ୍ରାମ୍ଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ବୃକ୍ଷାମ୍ଳ,ତିନ୍ତିଡ଼ି, ଶାକ-

ଚୁକ୍ରାମ୍ଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ଅମ୍ଳଲୋଣିକା, ଖଟାପାଳଙ୍ଗ ।

ଚୁକ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚୁକ୍ର + ଇକ+ଆ) ଅମ୍ଳଲୋଣିକା, ଖଟାପାଳଙ୍ଗ,ତିନ୍ତିଡ଼ି ।

ଚୁକ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚୁକ୍ର + ଈ)ଗୁଙ୍ଗେରୀ, ଖଟାପାଳଙ୍ଗ ।

ଚୁକ୍ରୀମା—ପୁଂ. ବି. (ଚୁକ୍ର + ଷ୍ଟ.ଇମନ୍) ଅମ୍ଳତ୍ୱ, ଚୁକ୍ରର ଭାବ ।

ଚୁକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ହିଂସା ।

ଚୁଗୁଲି—ସ.ବି. ଖର୍ଚ୍ଚ, ପଶ୍ଚାତ୍‌ରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ନିନ୍ଦା ।

ଚୁଗୁଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଖଚୁଆ, ଯେ ପରୋକ୍ଷରେ ଅନ୍ୟର ନିନ୍ଦାକରେ ।

ଚୁଗୁଲିକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପରୋକ୍ଷରେ ପରର କଦନାମ କରିବା ।

ଚୁଗୁଲଖୋର୍—ଯା. ବିଂ. ନିନ୍ଦାକାରୀ,

ଖଚଆ, ଯେ ଖଚ କହେ, ଯେ ଖଚ କଥା ଶୁଣେ ।

ଚୁଙ୍ଗ୍‌ଚୁଙ୍ଗ୍—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅସ୍ଥିର ।

ଚୁଙ୍ଗ୍‌ଚୁଙ୍ଗ୍‌ହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଅସ୍ଥିରହେବା ।

ଚୁଙ୍ଗ୍‌ଚୁଙ୍ଗିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଅସ୍ଥିର, ଚପଳ, ଚରଚରିଆ, ଯୁବା ଓ ସୁନ୍ଦର, ସୁସ୍ଥ ଓ ସବଳ ।

ଚୁଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବି. ନଳ, ନଳୀ, ବାଉଁଶ ନଳ, କାହାଳୀ ।

ଚୁଙ୍ଗି—ଗ୍ରା.ବି. ନଳୀ, ସାନ ନଳ, ସାନ ଚିଲମ, ସହର ଭିତରକୁ ବାହାରୁ ବିକଆଣିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ନିଆଯିବା ଶୁଳ୍କ, ଚଙ୍ଗା ଦେଖ, (ପ୍ରା.କାହ୍ନି.ବି) ଡିବରି ।

ଚୁଙ୍ଗିଭଡ଼କା—ଗ୍ରା.ବି.(ବ୍ୟଙ୍ଗାର୍ଥ)ଗୁଡ଼ାଖ ଖାଇବାର ହୁକା ।

ଚୁଙ୍ଗୁଡ଼ିବାଳୁଙ୍କୁଟୁମ୍ବ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ କୁଟୁମ୍ବରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଛୋଟ ପିଲା ଥାଆନ୍ତି ।

ଚୁଚି—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଧଭଣ୍ଡି, ସ୍ତ୍ରୀସ୍ତନାଗ୍ର, ସ୍ତନସ୍ତନ ।

ଚୁଚୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଚୁଚୁକାର ଦେଖ, କୁକୁରକୁ ପାଖକୁ ଡାକିବାର ଶବ୍ଦ,(ଗ୍ରା. ଅ) (କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହେଲେ ବା କେହି ମଲେ ବା ବିଷନ୍ନ ହେଲେ ତଜ୍ଜନିତ ଦୁଃଖରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି-ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚାରିତ ଶବ୍ଦ) ହାୟ ।

ଚୁଚୁକ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. (ଚୁଚୁ+କୈ+ଅ) କୁଚାଗ୍ରଭାଗ, ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତନର ଭଣ୍ଡି, ଦକ୍ଷିଣ ଦେଶବିଶେଷ, ତଦ୍ଦେଶବାସୀ ।

ଚୁଚୁକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପାଳିତ ପଶୁପକ୍ଷୀ-ଆଦିଙ୍କୁ ଗେଲ କରିବା, ପାଖକୁ ଡାକିବା-ପାଇଁ ଜିଭ ଓ ଦାନ୍ତଦ୍ୱାରା ଚୁଚୁ ଶବ୍ଦ କରିବା, ଅନୁତାପ ବା ଆକ୍ଷେପ ପ୍ରକା-ଶାର୍ଥ ଉକ୍ତ ଶବ୍ଦକରିବା ।

ଚୁଚୁକାର—ଗ୍ରା. ବି. ଜିଭ ଓ ଦାନ୍ତଦ୍ୱାରା ପବନକୁ ଈଷତ୍ ପାଟିଭିତରକୁ ଟାଣି-ନେବାଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପନ୍ନ ଚୁଚୁ ଶବ୍ଦ ।

ଚୁଚୁକୃତ—ବି. (ଚୁଚୁ+କୃ+କ୍ତ. ତ) ଚୁଚୁକାର ଶବ୍ଦ, ଚୁମ୍ବନ ଶବ୍ଦ, ସ୍ତ୍ରୀ କୁଚାଗ୍ର ।

ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ରା—ଗ୍ରା. ବି. ଗନ୍ଧମୂଷିକ ।

ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ଏକଜାତୀୟ ବାଣ, ଲିଙ୍ଗର ରୋଗବିଶେଷ ।

ଚୁଚୁମା—ଗ୍ରା. ବି. ଜିଭ ଓ ଓଠଦ୍ୱାରା ଶୋଷିବା କର୍ମ ।

ଚୁଚୁମାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଅନ୍ୟକୁ (ଯଥା—ଶିଶୁକୁ) କୌଣସି ବସ୍ତୁ (ଯଥା--ସ୍ତନାଗ୍ର) ଚୁଚୁମିବାକୁ ଦେବା

ଚୁଚୁମାଚୁଚୁମି—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁବାର ଚୁଚୁମିବା କର୍ମ ।

ଚୁଚୁମିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜିଭ ଓ ଓଠଦ୍ୱାରା ବାରମ୍ବାର ଶୋଷିବା ।

ଚୁଚୁ—ପୁଂ. ବି. ସୁନିଷଣ୍ଣ ଶାକ, ପୁନୁ-ପୁନିଆଁ ଶାଗ । [ଭଣ୍ଡି ।

ଚୁଚୁକ—ପୁଂ. ବି. ସ୍ତନାଗ୍ର, ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତନର

ଚୁଚୁ—ପୁଂ. ବି. ଶାକବିଶେଷ ।

ଚୁଚ୍ଚୁ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଓ କ୍ରି. ବିଂ. ଓ ବିଂ. ର ବିଂ. ଉଚ୍ଚୁ ଦେଖ ।

ଚୁଞ୍ଚୁ—ପୁଂ. ବି. ଛୁଛୁନ୍ଦରୀ, ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ରାମୂଷା, ସଙ୍କର ଜାତିବିଶେଷ, ହିଶଙ୍କ ବଂଶୀୟ ହରିତଙ୍କ ପୁତ୍ର, (ଅମୁକ କର୍ମପାଇଁ) ବିଖ୍ୟାତ,(ଅମୁକ ବିଷୟରେ) ପାରଙ୍ଗମ ।

ଚୁଞ୍ଚୁମାୟନ—କ୍ଲୀ. ବି. ବାତ ଓ ଶ୍ଳେଷ୍ମା-ଜନିତ ବ୍ରଣର ଅବସ୍ଥାବିଶେଷ ।

ଚୁଞ୍ଚୁଷ୍ଟ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚୁଞ୍ଚୁ+ଷ୍ଟ+ଅ+ଈ) ତେନ୍ତୁଳୀ ମଞ୍ଜିରେ ଖେଳାଯିବା ଖେଳ ।

ଚୁଞ୍ଚୁଳ—ପୁଂ. ବି. ଗୀତପ୍ରଥା ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମୁନିଙ୍କର ଜଣେ ପୁତ୍ର ।

ଚୁଞ୍ଚୁଳ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତେନ୍ତୁଳି ମଞ୍ଜିରେ ଯେଉଁ ଦ୍ୟୁତକ୍ରୀଡ଼ା କରାଯାଏ ।

ଚୁଞ୍ଚୁଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତେନ୍ତୁଳି ମଞ୍ଜିରେ ଖେଳାଯିବା ଖେଳ ।

ଚୁଟ୍‌କି—ଗ୍ରା.ବି. ଯାହା ବିଶେଷ ପ୍ରୟୋ-ଜନୀୟ ନୁହେଁ,ପଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠର ଅଳଙ୍କାର-ବିଶେଷ ।

ଚୁଟ୍‌କିଆଇନ୍ଦୁର—ବି. ଚୁଟିଆମୂଷା ।

ଚୁଟ୍‌କିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଛୋଟ, କ୍ଷୁଦ୍ର,ଖର୍ବା-କାର, ଅଳ୍ପ, ବାଜେ, ଅନାୟାସ ଗେୟ (ସୁର) ।

ଚୁଟ୍‌କିନ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଚଞ୍ଚଳ, ଅତି-ଶୀଘ୍ର, ହଠାତ୍ ।

ଚୁଟ୍‌ଚୁଟ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଜଳମିଶ୍ରିତ କୌଣସି କ୍ଷୁଦ୍ର ବସ୍ତୁକୁ ନିଆଁରେ ଭାଜିଲେ ତାହା ଯେପରି ଅନୁରୂପ ଶବ୍ଦକରେ, ମୁହୁର୍ମୁହୁ, ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ।

ଚୁଟ୍‌ଚୁଟି—ପ୍ରା. (ସମ୍ଭ) ବି. (ବାଇଗଣ) ଫଳର ଭରତା ।

ଚୁଟି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚୂଡ଼ା) ମସ୍ତକରେ ରଖାଯିବା ଲମ୍ବକେଶ ବା ଶିଖା,କେଶ-ଗୁଚ୍ଛ ।

ଚୁଟିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଯାହା ମୁଣ୍ଡରେ ଶିଖା-ଥାଏ, (ବି) ଏକପ୍ରକାର କ୍ଷୁଦ୍ର ମୂଷା ।

ଚୁଟିଆମୂଷା—ଗ୍ରା. ବି. ଡୁଙ୍ଗେଇ ମୂଷା, ଏକପ୍ରକାର କ୍ଷୁଦ୍ର ମୂଷା, (ପ୍ରା. ବସ୍ତ୍ରର) ଗୁଣ୍ଡୁଚି ମୂଷା ।

ଚୁଟିକଟା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଲଣ୍ଡା, ଲୁନଚିଖ, ଯାହାର ବାଳ କଉରି ହୋଇଥାଏ,(ବି) ମୁସଲମାନ ।

ଚୁଟିହିଙ୍କିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦଣ୍ଡଦେବା ନିମନ୍ତେ କେଶାକର୍ଷଣ କରିବା ।

ଚୁଟିପିଠି—ଗ୍ରା. ବି.(ଚୁଟି ଓ ପିଠି) ମନୁ-ଷ୍ୟକୁ ମାରିବାର ଦୁଇଟି ସ୍ଥାନ,ଯଥା—(୧) ଚୁଟିଧରିବା, (୨) ପିଠିରେ ବିଧାଦେବା ।

ଚୁଟିଶିଖିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ମୁଣ୍ଡରେ କେଶଗୁଚ୍ଛ ଛାଡ଼ିବା ।

ଚୁଟିହାତରେପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ଲମ୍ବକେଶଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଶିଖା ଅନ୍ୟର ମୁଠାରେ ଧୃତହେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ)ଅନ୍ୟର କରାୟତ୍ତ ହେବା ।

ଚୁଡ଼୍‌ଚୁଡ଼୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଚୁଙ୍ଗୁଡ଼ିଆଦି ଜଳୀୟାଂଶଯୁକ୍ତ ପଦାର୍ଥକୁ ନିଆଁରେ ପକାଇଲେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ହୁଏ ।

ଚୁଡ଼୍‌ମୁଡ଼୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଉଟକା ମୁଡ଼ି ଓ ଚୁଡ଼ାଭଜାଆଦି ଖେଇବାଇବାର ଶବ୍ଦ ।

ଚୁଡ଼ଙ୍ଗଗଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. କଟକ ସହରର ଗୁରମାଇଲ ଉତ୍ତର ବାରଙ୍ଗ ନିକଟରେ-ଥିବା ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଗଡ଼ ।

ଚୁଡ଼ଙ୍ଗଦହ—ଗ୍ରା. ବି. କଟକର ଉତ୍ତ-ରଦିଗର ଦୁଇକୋଶ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଚାରଙ୍ଗ-ଗଡ଼ ନିକଟରେ ଅବସ୍ଥିତ ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ପାଟବିଶେଷ । [ଦେଖ ।

ଚୁଡ଼ଙ୍ଗଦେବ—ଗ୍ରା.ବି. ଗ୍ଲେରଗଙ୍ଗଦେବ

ଚୁଡ଼ଙ୍ଗବନ୍ଧ—ଗ୍ରା.ବି. ଚୁଡ଼ଙ୍ଗ ଗଡ଼ଠାରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଜା ଗ୍ଲେରଗଙ୍ଗ-ଦେବଙ୍କଦ୍ୱାରା କୃତ ଉଚ୍ଚ ଓ ପ୍ରଶସ୍ତ ପଥ ।

ଚୁଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଚାଉଳ ଧାନକୁ ସାମା-ନ୍ୟରେ ଭାଜି କୁଟି ଉହାଁରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପତଳା ଖାଦ୍ୟ ।

ଚୁଡ଼ାକୁଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଧାନକୁ ଓଦାକରି ଓଦାଅବସ୍ଥାରେ ଓସାଇ କୁଟି ଉହାଁରୁ ଚୁଡ଼ା ବାହାର କରିବା ।

ଚୁଡ଼ାଗୁଡ଼ଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଜଳଖିଆପାଇଁ ଚୁଡ଼ା ଓ ରେଷାଇପାଇଁ ଗୁଡ଼ଳ, (ଯାହାକୁ ଲୋକେ ବିଦେଶ ଚାଲିବେଳେ ସଙ୍ଗେ ବାନ୍ଧି ନିଅନ୍ତି)ଚୁଡ଼ା ଓ ଗୁଡ଼ଳ ।

ଚୁଡ଼ାଦହି—ଗ୍ରା. ବି. ଖାଦ୍ୟାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ ଚୁଡ଼ା ମିଶ୍ରିତ ଦହି ।

ଚୁଡ଼ାଦହିଆ—ଗ୍ରା.ବି. (ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟାର୍ଥ)ଯେଉଁ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଅନ୍ୟର ଘରକୁ ଆମନ୍ତ୍ରିତ-ହୋଇ ଚୁଡ଼ା ଓ ଦହି ଖାଇବାକୁ ଯାଆନ୍ତି, ଚୁଡ଼ାଦହିପ୍ରିୟ ।

ଚୁଡ଼ାଭଜା—ଗ୍ରା.ବି.ଚୁଡ଼ାକୁଭାଜି ତିଆରି କରିବା ଖାଦ୍ୟ, ଚୁଡ଼ିମୁଡ଼ି ।

ଚୁଡ଼ି,ଚୁଡ଼ୀ—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କ ହାତରେ ପିନ୍ଧିବା ଚଟକା ଓ ପତଳା ଅଳଂକାରବିଶେଷ, କମିଜର ହସ୍ତ ପ୍ରାନ୍ତର ପଟି, କଫ୍, ୧ପଣ ବା ୭୨୦ ଗୋଟା ଗୁଆ, ଗ୍ରାମୋଫୋନ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଶବ୍ଦାଗିବା ରେକଡ଼ ।

ଚୁଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ମୁଣ୍ଡରେ ଚୁଲଥିବା ଏକପ୍ରକାର ଯୁଦ୍ଧପ୍ରିୟ ପକ୍ଷୀ, ଗୋବରଗ ଚଡ଼େଇ ଚୁଲିଆ, ଏକପ୍ରକାର ଓଡ଼ଣୀ, ଏକପ୍ରକାର ଲୁଗାଯୋଡ଼ ।

ଚୁଡ଼ିଚିଆ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.କେଉଁଟ ବା ଲିଆର ଜାତି ।

ଚୁଡ଼ିଶଙ୍ଖଲେଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଶୁଭ ବା-ଚନ) ହାତରୁ ଚୁଡ଼ି ଓହ୍ଲାଇବା, କାଢ଼ି-ଦେବା ।

ଚୁଡ଼ିଚୁଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ଜଳୀୟାଂଶ ଥିବା ପଦାର୍ଥ ଖରା ବା ନିଆଁରେ ପଡ଼ି ଖଡ଼ଖଡ଼ା ହୋଇ ଶୁଖି ଯିବା ।

ଚୁଡ଼େଚିଆଣୀ—ପ୍ରା (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. କେଉଁଟୁଣୀ ।

ଚୁଣୀ-ଯା.ବି.ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଫୁଦ୍ର ରହୁବିଶେଷ ।

ଚୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. ବୋତଲ ମୁହଁ ବା ଅନ୍ୟ ଛିଦ୍ର ମୁଦିବାପାଇଁ (ପାଲ ବା ଚିରକନାର ବଣ୍ଡା ।

ଚୁଣ୍ଡାଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବଣ୍ଡା ଦେଇ ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରି ଦେବା ।

ଚୁଣ୍ଡିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଖାଇବା, ଖାଦ୍ୟକୁ ଗିଳି ପକାଇବା,ଗେଣ୍ଡିଦେବା, ପୂରାଇ-ଦେବା ।

ଚୁତ—ପୁଂ. ବି. (ଚୁତ+ଅ) ମଳଦ୍ୱାର, ଯୋନି, ଗାଣ୍ଡି ।

ଚୁତଲ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ)ବି. ଗାଣ୍ଡି, ପିଗ୍ଲ, ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର ।

ଚୁତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚୁତ+ଇ) ମଳଦ୍ୱାର, ଯୋନି, ଗାଣ୍ଡି ।

ଚୁତିଆ—ଗ୍ରା. ବି. କମାରଙ୍କ ସଣ୍ଡୁଆସି, ଗ୍ରେଟ ହାତୁଡ଼ି, (ଗ୍ରା. ବଂ) ପାଜି, କୁଲାଙ୍ଗାର, ଧୀଟ, ମୂର୍ଖ ।

ଚୁଦ୍—(ଧାତୁ) ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା, ଉତ୍ତେଜିତ କରିବା, ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା, ଆଦେଶ କରିବା, ପଜାଇବା, ଅଡ଼ାଇବା, ଅନ୍ୱେ-ଷଣ କରିବା, ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ।

ଚୁନ୍‌ଚୁନ୍‌କରିବା-ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଚୁନାଇବା ଦେଖ ।

ଚୁନ୍‌ଚୁନିଆ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବଂ. ଚୁନାଚୁନା ଦେଖ ।

ଚୁନଚ୍—ଗ୍ରା. ବି. ବସ୍ତ୍ରାଦିର କୁଞ୍ଚାକୁଞ୍ଚି, କୁରୁଡ଼ା ଇତ୍ୟାଦିରେ ଯେଉଁ କୁଞ୍ଚା କନାରେ ସିଲାଇ କାମ କରାଯାଏ ।

ଚୁନନ—ଗ୍ରା. ବି. ବସ୍ତ୍ର, ନିର୍ବାଚନ ।

ଚୁନି—ଗ୍ରା. ବି. ମାଣିକ, ପଦ୍ମରାଗମଣି ।

ଚୁନିଦା—ଗ୍ରା. ବଂ. ବହୁ ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟରୁ ବଛା ହୋଇଥିବା, ଉତ୍କୃଷ୍ଟ, ପ୍ରଧାନ, ମୋକ୍ଷ ।

ଚୁନୀ—ଗ୍ରା. ବି. ରତ୍ନବିଶେଷ, ମାଣିକ ।

ଚୁନ୍ଦ—ପୁଂ.ବଂ,ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କର ଏକ ଶିଷ୍ୟ ।

ଚୁନ୍ଦି—ପ୍ରା. (ଲିରିଆ) ବି. କେଶ, ବାଳ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ) ଚୁଟି, ଶିଖା ।

ଚୁନ୍ଦିବା—ଗ୍ରା, କ୍ରି. ଲମ୍ବ କାଠକୁ ହାଣି ଗଡ଼ କରିବା ।

ଚୁର୍ଦ୍ଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚୁଦ୍+କ.ଅ+ଇ) କୁଟିଳା, କୁଟିଳା, ଦୁଖୀ ।

ଚୁପ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ପାଟି ବନ୍ଦକର,ଚୁପ୍‌ହୋ, ବି. ମୌନ, ବଂ. ନୀରବ ।

ଚୁପ୍‌କରି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ. ନୀରବରେ, ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା,ଅତର୍କିତଭାବରେ,ଗୁପ୍ତରେ ।

ଚୁପ୍‌କରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମୌନାବଲମ୍ବନ କରିବା, ନୀରବ ହେବା, କଥା ବନ୍ଦ କରିବା, ନିଶ୍ଚଳ ହେବା, (ସକର୍ମକ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କଥା କୁହାଇ ନ ଦେବା ।

ଚୁପ୍‌ଗୁପ୍—ଗ୍ରା.ବି. ମୌନ, ବଂ. ନୀରବ, ନିଃଶବ୍ଦ, ନିଶ୍ଚଳ, ଗୋପନୀୟ, ଗୁପ୍ତ, ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍, ଘୋଓ ଘାଆଣୁନ୍ୟ, (କ୍ରି. ବଂ) ନୀରବରେ, ଗୋପନରେ, ଅନୁଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ ।

ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଚୁପ ଦେଖ; (ବଂ ଓ କ୍ରି. ବଂ) ଚୁପ୍‌ଗୁପ୍ ଦେଖ ।

ଚୁପ୍‌ଚେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଚୁପ୍ ଦେଖ ।

ଚୁପ୍‌ମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମୌନାବଲମ୍ବନ କରିବା, ନୀରବ ହେବା, କଥା ବନ୍ଦ କରିବା, ନିଶ୍ଚଳ ହେବା ।

ଚୁପ୍‌ରହ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଚୁପ୍ ଦେଖ ।

ଚୁପ୍‌ସଇତାନ୍—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯେ ବାହାରେ ନମ୍ର ଦେଖାଯାଏ କିନ୍ତୁ ଭିତରେ ଦୁଷ୍ଟମି ଥାଏ ।

ଚୁପ୍‌ସେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ବଂ. ଚୁପ୍‌ଗୁପ୍ ଦେଖ ।

ଚୁପ୍‌ହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଚୁପକରିବା ଦେଖ ।

ଚୁପା—ଗ୍ରା. ବି. ଚୋପା ।

ଚୁପିଚୁପି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ, ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ ଭାବେ ।

ଚୁପୁଣୀକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଇଷ୍ଟକାବିଶେଷ ଯଜ୍ଞାଗ୍ନି ରଖିବାର କୁଣ୍ଡ ।

ଚୁପୁଲ—ଗ୍ରା. ବ. ଚପୁଲ ଦେଖ ।

ଚୁପୁସୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ.ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ବାହାରେ ପୁଣୀଲା ଦେଖାଯାଏ କିନ୍ତୁ ଭିତରେ ଦୁଷ୍ଟାମି ଥାଏ ।

ଚୁବାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚୋବାଇବା ।

ଚୁବୁକ—କ୍ଲୀ. ବ. ଚିବୁକ ଦେଖ ।

ଚବ୍ରୁ—କ୍ଲୀ. ବ. ମୁଖ, ମୁହଁ, ପାଟି ।

ଚୁଭୁରୁଚୁଭୁରି—ଗ୍ରା. ବଂ. ଘଣ୍ଟାଚଟକା ହୋଇଥିବା (ଖାଦ୍ୟଜଳାଦି) ।

ଚୁଭୁରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଡାଲ ଗିଲସ ପ୍ରଭୃତି ଜଳପାତ୍ରରେ ହାତକୁ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଇ ପାଣି ମାରି କରିଦେବା, ଖାଦ୍ୟାଦିକୁ ଘାଣ୍ଟିଘୁଣ୍ଟି କରି ରୁଚିହୀନ କରିବା ।

ଚୁମକି—ଗ୍ରା.ବ.ଧାତୁର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ପତଳା ଖଣ୍ଡ, ଚେପଟା ଓ ଚକଚକିଆ କ୍ଷୁଦ୍ର ଧାତୁ ଖଣ୍ଡ ।

ଚୁମ—ପ୍ରା. (ସିଂହଭୂମ) ଚୁମ୍ବନ ।

ଚୁମା—ଗ୍ରା. ବ. ଚୁମ୍ବନ ।

ଚୁମାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚୁମିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ ।

ଚୁମାଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚୁମ୍ବନଦେବା ।

ଚୁମାଚୁମିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପରସ୍ପର ପରସ୍ପରକୁ ଚୁମ୍ବନ କରିବା ।

ଚୁମିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଚୁମ୍ବିବା,ଚୁମ୍ବନକରିବା ।

ଚୁମୁ—ଗ୍ରା. ବ. ପାଣି ପିଇବାର ଗ୍ଲାସ୍ ସାମସେଇ ।

ଚୁମ୍ବକ—ଗ୍ରା.ପାଣୀୟଦ୍ରବ୍ୟ ଖାଇବାବେଳେ ପାଣି ପାତ୍ରରେ ଓଷ୍ଠ ସଂଯୋଗ ।

ଚୁମୁଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚିମୁଟିବା ଦେଖ ।

ଚୁମୁଚୁକାର—ବ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଚୁମ୍ବନଜନିତ ଚୁଁ ଚୁଁ ଶବ୍ଦ ।

ଚୁମୁଲା—ଗ୍ରା. ବ. ଚିମୁଲା, ମୁଚୁଲା ।

ଚୁମ୍ବର—ପୁଂ, ବ. ଋଗ୍ବେଦ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗୋଟିଏ ଅସୁର ।

ଚୁମ୍ବ—ପୁଂ. ବ. (ଚୁମ୍ବ୍ + ଭାବ.ଅ) ଚୁମ୍ବନ, ମୁଖରେ ମୁଖସ୍ପର୍ଶ, ଚୁମା ।

ଚୁମ୍ବକ—ପୁଂ. ବ. (ଚୁମ୍ବ+କ. ଅକ) ଲୌହାକର୍ଷକ ମଣି, ଅୟସ୍କାନ୍ତ ମଣି, ନକ୍ଷତ୍ରର ଉପରିଭାଗ, ଚୁମ୍ବକ ପଥର, ଗ୍ରହାନ୍ତରରୁ ସମଶ୍ରେଣୀର ବା ସମଭାବ ଗର୍ଭକ ଉଦ୍ଭୂତା ଶ, ଘଟର ଉପରିସ୍ଥିତ ଅବଲମ୍ବନ, ବସ୍ତୁତ ବହୁ ଗ୍ରନ୍ଥର ସାର-ସଂଗ୍ରହ, (ବଂ) ଯେ ଚୁମ୍ବନ କରେ, କାମୁକ,ଧୂର୍ତ୍ତ,ଧକ,ଗ୍ରନ୍ଥର ସାରସଂଗ୍ରାହକ ।

ଚୁମ୍ବକପଥର—ବ. ଲୌହାକର୍ଷକ ମଣି ।

ଚୁମ୍ବକଲୌହ—ଗ୍ରା. ବ. ଯେଉଁ ଲୁହାରେ ଚୁମ୍ବକ ପଥରର ଗୁଣ ନିହିତ କରା ଯାଇଥାଏ ।

ଚୁମ୍ବକଶଳାକା—ବ.ଲୌହାକର୍ଷକ ଚୁମ୍ବକ କଣ୍ଟା, ଚୁମ୍ବକ ଗୁଣ ବିଶିଷ୍ଟ ଲୁହା ଛଡ଼ ।

ଚୁମ୍ବନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଚୁମ୍ବ+ଭା.ଅନ) ମୁଖେ ମୁଖସଂଯୋଗବିଶେଷ, ଚୁମା ।

ଚୁମ୍ବନଦାନ—ବ. (୬ତତ୍) ଅନ୍ୟର ମୁଖ ଆଦିର ଚୁମ୍ବନ । [ଚୁମ୍ବନ ।

ଚୁମ୍ବନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚୁମ୍ବ+ଭା,ଅନ+ଆ)

ଚୁମ୍ବନୀୟ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଚୁମ୍ବ + ମ.ଅନୀୟ) ଯାହାକୁ ଚୁମ୍ବନକରିବା ଉଚିତ, ଚୁମ୍ବନଯୋଗ୍ୟ । [ଚୁମ୍ବନ ।

ଚୁମ୍ବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ, (ଚୁମ୍ବ+ଭା, ଅ+ଆ)

ଚୁମ୍ବିତ—ତ୍ରି.ବଂ.(ଚୁମ୍ବ + ମ.ତ) ଯାହାକୁ ଚୁମ୍ବନ କରା ହୋଇଅଛି, ପରସ୍ପର ସମ୍ମିଳିତ ।

ଚୁମ୍ବିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସ୍ନେହରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଗଣ୍ଡଦେଶ ଚିବୁକ ବା ମସ୍ତକରେ ଓଷ୍ଠ ଲଗାଇବା ବା ଚୁମ୍ବନ କରିବା, କୋମଳ ଭାବରେ ସ୍ପର୍ଶକରିବା,ଭେଟିବା, ହାବୁଡ଼ିବା, କଥା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅର୍ଥ ଗୋଡ଼ାଇବା, (ଲ. ଅର୍ଥ) ଅନୁଭୂତ ହେବା, ବୋଧହେବା,ଆଗମନ କରିବା, ପିଇବା,ଉପଭୋଗ କରିବା ଯୋଟିବା ।

ଚୁମ୍ବୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଚୁମ୍ବ+କ.ଇନ୍) ଯେ ଚୁମ୍ବନ କରେ, ସଂଯୁକ୍ତ, ଚୁମ୍ବନ କରୁଥିବା, ସ୍ପର୍ଶ କରୁଥିବା, ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଆକ୍ରାନ୍ତ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଚୁମ୍ବିନୀ ।

ଚୁୟାଲ—ଗ୍ରା. ବ. ଚିବୁକାସ୍ଥି, ହନୁ, କ୍ଷରଣଶୀଳ, ପାହାଡ଼ିଆ ଲୋକ ।

ଚୁର୍—ଗ୍ରା.ବଂ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଶାରେ ବିହ୍ୱଳ, ମଦକ ସେବନର ଫଳରେ ବାହ୍ୟ-ଜ୍ଞାନ ଶୂନ୍ୟ ।

ଚୁର୍କ—ଗ୍ରା. ବ. ମସ୍ତକର ମଧ୍ୟଭାଗସ୍ଥ ଲମ୍ବ ଓ କ୍ଷୁଦ୍ର କେଶଗୁଚ୍ଛ ।

ଚୁରମାର୍—ଯା. ବଂ. ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ମର୍ଦ୍ଦିତ, ଚୂର୍ଣ୍ଣନ, ଚୂର୍ଣ୍ଣ, ଚୂନା ହୋଇଯିବା ।

ଚୁର—ପୁଂ. ବଂ. (ଚୁର+ଅ) ଯେ ଚୋରି କରେ, ଚୋରି କରୁଥିବା, ଗ୍ରା. ବ. ଚୋର ।

ଚୁରଟ୍—ଯା. ବ. ଧୂଆଁ ମନ୍ତ୍ରରେ ତିଆରି ପିକା, ସିଗାରେଟ ।

ଚୁରଣ—ବ. (ଚୁର+ଭା. ଅନ) ଚୋରି ।

ଚୁରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚୁର+ଭା.ଅ+ଆ) ଚୌର୍ଯ୍ୟ,ଚୋରି, ପରଦ୍ରବ୍ୟ ଅପହରଣ ।

ଚୁରାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଚୁରାଇବା ଦେଖ ।

ଚୁରାଦି—ପୁଂ. ବ. ଚୁର ପ୍ରଭୃତି କେତେ-ଗୁଡ଼ିଏ ଧାତୁ ।

ଚୁରି—ପ୍ରା. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବ.ଚୌର୍ଯ୍ୟ, ଚୋରି, ପର ଦ୍ରବ୍ୟର ଅପହରଣ ।

ଚୁରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚୁର+ଈ) ଉପକୂପ, କୂପ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳାଶୟ ।

ଚୁରୁକି—ଗ୍ରା. ବ. ଚୁରକି ଦେଖ ।

ଚୁରୁଚୁରୁ—ତ୍ରି. ବଂ. (କ.ଧା) ଦୁର୍ଜ୍ଜନ ।

ଚୁଲ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବ.କେଶ, ଚୁଲ ।

ଚୁଲ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଚୁର + ଅ) ଚୋର ।

ଚୁଲକ—ବ. ଚୁଲ୍ଲୁକ ଦେଖ ।

ଚୁଲ୍ଲା—ଗ୍ରା. ବ. ଉମ୍ବେଇ, ଚୁଲ୍ଲୀ ।

ଚୁଲ୍ଲିୟା—ମାଲବାର ଓ ସିଂହଳର ଏକ ପ୍ରକାର ମୁସଲମାନ ।

ଚୁଲ୍ଲୀ—ଗ୍ରା. ବ. ରନ୍ଧନ ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ କୁଣ୍ଡ ବା ଗର୍ତ୍ତରେ ନିଆଁ ଜଳାଯାଏ ।

ଚୁଲ୍ଲୀଉଠାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ. ଅର୍ଥ) ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ବାସ ଭାଙ୍ଗି ଅନ୍ୟତ୍ର ଚାଲିଯିବା ।

ଚୁଲ୍ଲୀକା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ.) ବ.,କାଚୁଲ୍ଲୁକ ।

ଚୁଲ୍ଲୀକଯାଉ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ, (ଅନୁକରଣ) ଆଲୋଚନା କରିବାର ବର୍ତ୍ତମାନ ଲୋଡ଼ାନାହିଁ ।

ଚୁଲ୍ଲୀକଯିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(କୌଣସିବ୍ୟକ୍ତିର ଅନୁରୋଧ) ଆଗ୍ରହ୍ୟ ହେବା, (କୌଣସି ଉପଦେଶ ବା ବାକ୍ୟ) କାହା ଦ୍ୱାରା ମନୋଯୋଗ ପୂର୍ବକ ଶୁଣା ନ ଯିବା, (ଗାଳିରେ ବ୍ୟବହୃତ) ପୋଡ଼ି ହୋଇ ମରିବା ।

ଚୁଲ୍ଲୀଚଉକା—ଗ୍ରା. ବି. ରାନ୍ଧିବା ପୂର୍ବରୁ ଚୁଲୀ ଓ ତାହାର ଚାରିପାଖେ ଗୋବର ପାଣିରେ ପରିଷ୍କାର ହୋଇଥିବା ସୀମା ।

ଚୁଲ୍ଲୀଚଉକାଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ରାନ୍ଧିବା ପୂର୍ବରୁ ଚୁଲ୍ଲୀର ଚାରି ପାଖେ ଗୋବର ପାଣିରେ ଲିପି ପରିଷ୍କାର କରିବା ।

ଚୁଲିଗୁଳନାହିଁ ଅଘରବାସ—ଗ୍ରା. (ପ୍ରବଚନ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ରହିବା ପାଇଁ ଗୃହ ଓ ରନ୍ଧନ କରିବା ପାଇଁ ଚୁଲ୍ଲୀ ନାହିଁ ।

ଚୁଲ୍ଲୀଗୁଳରେ ବାସପାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନିରାଶ୍ରୟ ଅବସ୍ଥାରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଯେନକେନ ପ୍ରକାରେ ଆଶ୍ରୟ ପାଇବା ।

ଚୁଲ୍ଲୀଜଳିବା—ଗ୍ରା.ବି. ଚୁଲ୍ଲୀ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଜାଳ ଆଦି ଜଳିବା, ରୋଷେଇବାସ ହେବା ।

ଚୁଲ୍ଲୀଜାଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଚୁଲ୍ଲୀର ନିଆଁକୁ ସତେଜକରିବା ।

ଚୁଲ୍ଲୀଟିଙ୍କା—ଗ୍ରା.ବି. ଚୁଲ୍ଲୀ ଉପରେ ହାଣ୍ଡି ବସିବା ପାଇଁ ସ୍ଥାପିତ ତିନିଗୋଟି ମାଟିପିଣ୍ଡ, ବନ୍ୟବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଚୁଲ୍ଲୀଟଙ୍କା—ଗ୍ରା.ବି. ଚୁଲ୍ଲୀ ଉପରେ ହାଣ୍ଡି ବସିବା ସମୟରେ ଚୁଲ୍ଲୀର ଟିଙ୍କା ଓ ହାଣ୍ଡି ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟବଧାନ ଥାଏ ।

ଚୁଲ୍ଲୀପଣୀ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବିଂ. ପୋଡ଼ି ହୋଇ ମରିବାର ଉପଯୁକ୍ତ (ବ୍ୟକ୍ତି),(ସ୍ତ୍ରୀ)ଚୁଲ୍ଲୀପଣୀ ।

ଚୁଲ୍ଲୀପାଉଁଶ—ଗ୍ରା. ବି.ଚୁଲ୍ଲୀରେ ଜଳିବା କାଠର ପାଉଁଶ, (ବିରକ୍ତି ବା ଘୃଣା ବ୍ୟଞ୍ଜକ) ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ବସ୍ତୁ ବା ବିଷୟ ।

ଚୁଲ୍ଲୀପୂଜା—ପ୍ରା. (ଯାଜପୁର) ବି. ଭାଦ୍ରବ ଶୁକ୍ଳ ଏକାଦଶୀଦିନ ଉପରଓଳି ଚୁଲ୍ଲୀକୁ କରାଯିବା ପୂଜା ।

ଚୁଲ୍ଲୀଫୁଙ୍କା—ଗ୍ରା. ବି. ଚୁଲ୍ଲୀରେ ନିଆଁ ଜାଳିବା ପାଇଁ ମୁହଁ ବା ନଳ ଦ୍ୱାରା ଚୁଲ୍ଲୀରେ ଥିବା କାଠଆଦିକୁ ଫୁଙ୍କିବା ।

ଚୁଲ୍ଲୀଫୁଙ୍କିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚୁଲ୍ଲୀ ଜଳାଇବା ସକାଶେ ମୁହଁରେ ଫୁଙ୍କିବା, (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅନ୍ନାଦି ପାକ କରିବା ।

ଚୁଲ୍ଲୀମୁଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. ଚୁଲ୍ଲୀର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ, ଦୁଇଟି ଚୁଲ୍ଲୀର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ, (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)ଅନ୍ତଃପୁର, ପାକଶାଳା ।

ଚୁଲ୍ଲୀମୁଣ୍ଡକୁଆଶ୍ରାକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କେବଳ ଗଣ୍ଡାଏ ଖାଇବା ଲାଗି କୌଣସିଠାରେ ପଡ଼ି ରହିବା ।

ଚୁଲ୍ଲୀମୁହଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଚୁଲ୍ଲୀରେ ନିଆଁ ଓ ଜାଳଦେବା ଓ ଫୁଙ୍କିବା ନିମନ୍ତେ ଚୁଲ୍ଲୀର ସାମନା ପାଖରେ ଯେଉଁ ରନ୍ଧ୍ର ହୋଇଥାଏ ।

ଚୁଲ୍ଲୀମୁହଁପୂଜା—ଗ୍ରା.ବି.ବୈଶ୍ୱଦେବ କର୍ମ ।

ଚୁଲ୍ଲୀରେ ପଶିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚୁଲ୍ଲୀକଯିବା ଦେଖ ।

ଚଲ୍ଲୁକ—ପୁଂ. ବି. (ଚଲ+ଉକ) ପୋଷ, ପ୍ରସୂତ, ହସ୍ତକୋଷ, ଘନକର୍ଦ୍ଦମ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଭାଣ୍ଡବିଶେଷ, ମାଷମଙ୍ଗନେକ୍ତ ଜଳଚଳ୍ଲ, ଗୋଧ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଋଷିବିଶେଷ ।

ଚଲ୍ଲୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନଦୀବିଶେଷ ।

ଚୁଲ୍ଲୁକିତ—ବିଂ.(ଚୁଲ୍ଲୁକ+ଇତ) ଚଣ୍ଡୁଷ ଦ୍ୱାରା ଗୀତ, କର୍ଦ୍ଦମଯୁକ୍ତ, ପଙ୍କିଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚୁଲ୍ଲୁକିତା ।

ଚୁଲ୍ଲୁଙ୍କା—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚୁଲ୍ଲୁକ+ଇନ୍) ଚୁଲ୍ଲୁକଯୁକ୍ତ, (ବି) ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ ।

ଚୁଲ୍ଲୁମ୍ପି—ପୁଂ.ବି.(ଚୁଲ୍ଲୁମ୍ପ+ଅ)ଅତିଶୟ ଯତ୍ନସହକୃତ ବାଳକର ପ୍ରତିପାଳନ ।

ଚୁଲ୍ଲୁମ୍ପା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚୁଲ୍ଲୁମ୍ପ+ଆ)ଶ୍ରୁଗୀ ।

ଚୁଲ୍ଲୁମ୍ପୀ—ପୁଂ. ବି. (ଚୁଲ୍ଲୁମ୍ପ+ଇନ୍) ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ, ଏହାର ଆକୃତି ଶିଶୁମାରପରି ।

ଚୁଲ୍ଲି—କ୍ଲୀ. ବି. ଚକ୍ଷୁଷୀ, କ୍ଲିନ୍ନନେତ୍ର, କ୍ଲେଦଯୁକ୍ତ ଚକ୍ଷୁ, (ବିଂ) କ୍ଲିନ୍ନଚକ୍ଷୁବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚୁଲ୍ଲିକ—ପୁଂ. ବି. ଚୁଲ୍ଲୁକ ଦେଖ ।

ଚୁଲ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଚୁଲ୍ଲି+କ.ଅକ+ଇ) ଶିଶୁମାର, ଶୁଣ୍ଡୁକ,ନଦୀର ଅପର ପାର, ଏକପ୍ରକାର ସ୍ଥାଳ, ରେକାବି ।

ଚୁଲ୍ଲୀ—ବି. (ଚୁଲ୍ଲି+କ.ଅ+ଆ) ନିଆଁ-ଜାଳିବା ସ୍ଥାନ, ଚିତା, ଜୁଇ ।

ଚୁଲ୍ଲି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚୁଲ୍ଲ+କ.ଇ)ପାକନିମିତ୍ତ ଅଗ୍ନି ରଖିବାର ସ୍ଥାନ, ଚିତା, ଜୁଇ ।

ଚୁଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚୁଲ୍ଲି+ଇ)ଜୁଇ, ଚିତା, ଉମ୍ବେଇ, ଚୁଲ୍ଲୀ ।

ଚୁଷ୍ଟ୍ୟଷା—(ଚ୍ୟୁତ+ସନ୍) ଭଲ କରି ଚୋପିବା ।

ଚୁସ୍ତ—ଯା. ବିଂ. ଟାଣୁଆ, କ୍ରେ, ଦୃଢ଼, ଅଶିଥିଳ, ଚୌରସ, କର୍ମଠ, ଚଲ୍ଲଟ, ଯାହା ଶିଥିଳ ବା ଢୁଗୁଳା ନୁହେ ।

ଚୁସ୍ତ—କ୍ଲୀ.ବି.ମାଂସପିଣ୍ଡବିଶେଷ,ସ୍ଥାଳୀରେ ଭଜା ହୋଇଥିବା ମାଂସ, ପଣସ ପ୍ରଭୃତି ଫଳର ଅସାର ଭାଗ ।

ଚୁହାଁ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୃହିଁବା, ଅବଲୋକନ, (ବି) ଚୋଷିବା କର୍ମ, ଚୁଚୁମ୍ବା ।

ଚୁହାଁଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗୃହିଁବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, ଚୁହାଁବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ ।

ଚୁହାଁଚୁହାଁ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଦେଖାଦେଖି, ଚହାଁଚହାଁ, (ବି) ବନ୍ଧୁବାର ଚୋଷିବା ବା ଚୁଚୁମ୍ବିବା କର୍ମ ।

ଚୁହାଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. ଅସଭ୍ୟ, ଜଙ୍ଗଲିଜାତି, ହାଡ଼ି, ମେହେନ୍ତର, (ବିଂ) ଅସଭ୍ୟ, ଅଭଦ୍ର, ନୀଚ ।

ଚୁହାଣ—ଗ୍ରା.ବି. ଚୋହାଣ, ଚୌହାନବଂଶ, କ୍ଷତ୍ରିୟଙ୍କ ଶାଖାବିଶେଷ, ନୀଚ ଜାତିର ଗୃହ୍ୟଦାହକ ରାଜସେବକବିଶେଷ ।

ଚୁହାନ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଚୋହାଣ, ଚୌହାନବଂଶ, କ୍ଷତ୍ରିୟଙ୍କ ଶାଖାବିଶେଷ ।

ଚୁହିଁବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶୋଷିବା ।

ଚୂଚୁକ—କ୍ଲୀ. ବ.କୁଚାଗ୍ର, (ବଂ) ଚୁଷଣ-ଶକ୍ତିସ୍ଥାନ ।

ଚୂଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. (ଚୁଡ଼+ମଂ.ଅ) ହସ୍ତାଭରଣ, ବୃଷଭାଦି ପଶୁଙ୍କ ପିଠିରେ ବାନ୍ଧା ରହିଥିବା ମାଂସପିଣ୍ଡ, ଚୂଳ, ଚୂଡ଼ୀ, ଶଙ୍ଖଚୂଡ଼ ନାମକ ଦୈତ୍ୟ, ଖୁମ୍ବ, ଘର ଓ ପାହାଡ଼ଆଦିର ଶିଖା, ଶ୍ରେଷ୍ଠ କୃଥ ।

ଚୂଡ଼କ—ପୁଂ. ବ (ଚୂଡ଼+ମଂ.ଅକ) ଚୂଡ଼ ଦେଖ ।

ଚୂଡ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ, ବ.(ଚୂଡ଼+ମଂ.ଅ+ଆ) ମୟୂରଶିଖା, ଶିଖା, ବଡ଼ଖି, ତୃଣାଦି ନିମିତ୍ତ ଗୃହର ଛତ, ବାହୁର ଅଳଂକାର, ଅଗ୍ରଭାଗ, କୂପ, ଗୁଞ୍ଜା, କାଇଞ୍ଚ, ଚୂଡ଼ି, ଶୃଙ୍ଗ, ଟୁଣ୍ଟି, କେଶ, ଜଟ, ମସ୍ତକ, ମୁକୁଟ, ଶ୍ୱେତଗୁଞ୍ଜା, ମସ୍ତକ-ଭୂଷଣ, (ଚୂଦ+ଭା.ଅ+ଆ)ପ୍ରଧାନ-ନାୟକ, ଦଶବିଧ ସଂସ୍କାର ମଧ୍ୟରେ ଏକପ୍ରକାର,ଚୂଡ଼ାକରଣ, ପ୍ରେରଣ ।

ଚୂଡ଼ାକରଣ—କ୍ଲୀ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ବ୍ରାହ୍ମଣାଦି ଦ୍ୱିଜାତି ବାଳକର ପ୍ରଥମ କ୍ଷୌର ବା କେଶମୁଣ୍ଡନ ରୂପ ସଂସ୍କାର, ବାଳପକ୍ଷ ।

ଚୂଡ଼ାକର୍ମ—କ୍ଲୀ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଚୂଡ଼ାକରଣ ଦେଖ । [ପର୍ବତ ।

ଚୂଡ଼ାନାଗ—ସିଂହଳଦ୍ୱୀପସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ

ଚୂଡ଼ାନ୍ତ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚୂଡ଼ାର ଶେଷଭାଗ, ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ଶେଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି, ଚରମ ବା ଶେଷସୀମା, ପରାକାଷ୍ଠା ।

ଚୂଡ଼ାନ୍ତନିଷ୍ପତ୍ତି—ଗ୍ରା.ବ. ଶେଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି ।

ଚୂଡ଼ାପ୍ରତିଗ୍ରହ—ପୁଂ.ବ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ବୌଦ୍ଧ ମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ।

ଚୂଡ଼ାଭୟ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବ. ସିଂହଳଦ୍ୱୀପର ଜଣେ ରାଜା ।

ଚୂଡ଼ାମଣି—ପୁଂ.ବ(କ.ଧା)ଶିରସ୍ଥିତ ମଣି, କାକମାଣିକ୍ୟ, ଯୋଗବିଶେଷ, ଶୁଭାଶୁଭ ଗଣନାବିଶେଷ, ବଙ୍ଗଦେଶୀୟ ଶାସ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସାୟୀ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କର ଉପାଧିବିଶେଷ, ଶଙ୍ଖଚୂଡ଼ର ମସ୍ତକସ୍ଥିତ ମଣି, ଜଣେ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରକାର, ଜଣେ ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ରକାର ।

ଚୂଡ଼ାମଣିରସ—ପୁଂ. ବ. କ୍ଷୟରୋଗର ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଚୂଡ଼ାମନ୍—ଗ୍ରା.ବ. ଓଡ଼ିଶା କାଲେଶ୍ୱର ଉପକୂଳର ପ୍ରାଚୀନ ବନ୍ଦରବିଶେଷ ।

ଚୂଡ଼ାମ୍ଳ—କ୍ଲୀ.ବ.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ବୃକ୍ଷାମ୍ଳ,ତିନ୍ତୁଳ ।

ଚୂଡ଼ାର—ଅ. ବଂ. (ଚୂଡ଼ା+ର+ଅ) ଚୂଡ଼ାଗତ,ଚୂଡ଼ାରେ ଅବସ୍ଥିତ, ଶିଖା-ଯୁକ୍ତ, (ବ) ମସ୍ତକ ।

ଚୂଡ଼ାରକ—ଅ.ବଂ.ଚୂଡ଼ାଯୁକ୍ତ,(ପୁଂ.ବ) ଋଷିବିଶେଷ, ଚୂଡ଼ାରକ ମୁନିଙ୍କ ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ ।

ଚୂଡ଼ାରତ୍ନ—କ୍ଲୀ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଚୂଡ଼ାମଣି ।

ଚୂଡ଼ାଳ— ଅ.ବଂ. (ଚୂଡ଼ା+ଲ)ଚୂଡ଼ା-ଯୁକ୍ତ, ଶିଖାଯୁକ୍ତ (ପ୍ରାଣୀ), (କ୍ଲୀ. ବ) ମସ୍ତକ ।

ଚୂଡ଼ାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ(ଚୂଡ଼ାଳ+ଆ)ଉଚ୍ଚଟା-ତୃଣ, ନିର୍ବିଷୀ ଘାସ, ନାଗର ମୁଥା, ଶ୍ୱେତଗୁଞ୍ଜା, ଧଳାକାଇଁଚ ।

ଚୂଡ଼ାବନ—କ୍ଲୀ.ବ. ଲାହୋଡ଼ର ନିକଟ-ବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ଗିରି ।

ଚୂଡ଼ାବାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଚୂଡ଼ା+ବାନ୍) ଚୂଡ଼ାବିଶିଷ୍ଟ, ଯାହାର ଚୂଡ଼ାଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚୂଡ଼ାବତୀ । [ଯୁକ୍ତ ।

ଚୂଡ଼ିକ—ଅ. ବଂ. (ଚୂଡ଼+ଇକ)ଚୂଡ଼ା-

ଚୂଡ଼ିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚୂଳିକା ।

ଚୂଡ଼ୀ—ପୁଂ. ବ. (ଚୂଡ଼ା+ଇନ୍) ଚୂଡ଼ାଯୁକ୍ତ, ଯାହାର ଚୂଡ଼ା ଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚୂଡ଼ିକା ।

ଚୂତ—ପୁଂ. ବ. (ଚୁଷ+ମଂ.ତ) ଆମ୍ବ (ବୃକ୍ଷ ଓ ଫଳ), (ଚ୍ୟୁତ+ଅ)କ୍ଲୀ. ବ. ମଳଦ୍ୱାର, ଭଗ, ପ୍ରସବଦ୍ୱାର, ଯୋନି ।

ଚୂତକ—ପୁଂ. ବ. (ଚୂତ+କ) ଚୂତ ଦେଖ ।

ଚୂତମୁକୁଳ—ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଆମ୍ବବଉଳ ।

ଚୂତଲତା—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଲତାଣିଆଁ ଆମ୍ବଗଛ ।

ଚୂନ—ଗ୍ରା. ବ, (ସଂ-ଚୂର୍ଣ୍ଣ) ପଥର ଶିପ ପ୍ରଭୃତିକୁ ପୋଡ଼ିବା ଦ୍ୱାରା ଜାତ ଚୂନ ।

ଚୂନକଳା—ଗ୍ରା. ବ. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ କରିବା ବା ଦଣ୍ଡ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ତାହାର ଏକ ଗାଲରେ ବୋଳାଯିବା ଚୂନ ଓ ଅନ୍ୟ ଗାଲରେ ବୋଳାଯିବା କଳା ।

ଚୂନକଳାଦେବା (ମୁହଁରେ)—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲଜ୍ଜିତ କରିବା ପାଇଁ ଅପରାଧୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ଏକ ଗାଲରେ ଚୂନ ଓ ଏକ ଗାଲରେ କାଳି ବୋଳିବା ।

ଚୂନକାମ—ବ. (ଚୂନ+କର୍ମ) ଚୂନରେ କରାଯିବା ପଲସ୍ତରା ଓ ଗାଚ୍ଛିନି ।

ଚୂନକୋଳି—ଗ୍ରା.ବ.ଏକପ୍ରକାର ସୁଖାଦ୍ୟ କୋଳି ।

ଚୂନଖାଇ—ଗ୍ରା.ବ. ଚୂନଦାନି, ପାନରେ ଲଗାଇବା ପାଇଁ ଅଭିପ୍ରେତ ଚୂନ ଯେଉଁ ଧାତୁପାତ୍ର ବା ଡବାରେ ରଖା-ଯାଏ । [ଦେଖ ।

ଚୂନଚଉଁଷ—ଗ୍ରା. ବ. ଚୂର୍ଣ୍ଣଚଉଁଷ

ଚୂନପତ୍ର—ଗ୍ରା. ବ. ପାନ ସଙ୍ଗେ କମ୍ବା ଖାଲି ପାଟିରେ ପକାଇବା ନିମନ୍ତେ ଚୂନ ସଙ୍ଗେ ଏକତ୍ର ଦଳା ହୋଇଥିବା ଧୁଆଁପତ୍ର ।

ଚୂନଫେରା—ଗ୍ରା.ବ.ଏକ ଲମ୍ବା ଚଉଡ଼ା ଓ ଗଭୀର ଚୂନ ମପିବାର ପାତ୍ର ।

ଚୂନଭଟି—ଗ୍ରା. ବ. ଯେଉଁ ଚୁଲିରେ ଗେଙ୍ଗୁଟି ବା ଶିପ ପୋଡ଼ାଯାଇ ଚୂନ ତିଆରି ହୁଏ ।

ଚୂନରା—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଚୂର୍ଣ୍ଣକାର)ଯେଉଁ ଜାତି ଶିପ ଓ ଗେଙ୍ଗୁଟି ପୋଡ଼ି ଚୂନ ତିଆରି କରନ୍ତି ।

ଚୂନସଫେଦକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚୂନ ଗୋଳିଆ ପାଣିରେ ଘର ଧଉଳାଇବା ।

ଚୂନସୁରକି—ଗ୍ରା.ବ.ପକ୍କା ଗାଚ୍ଛିନି କରା-ଯିବା ପାଇଁ ଚୂନ ସଙ୍ଗେ ଇଟାଗୁଣ୍ଡା ମିଶାଯାଇ ତିଆରି କରାଯିବା ମସଲା ।

ଚୂନହଳଦୀ—ଗ୍ରା.ବ.ଏକତ୍ର ମିଶ୍ରିତ କଳି-ଚୂନ ଓ ବଟା ହଳଦୀ ।

ଚୂନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ଚୂର୍ଣ୍ଣ, (ବଂ) ଚୂର୍ଣ୍ଣୀକୃତ, ଅତିକ୍ଷୁଦ୍ର ।

ଚୂନାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର

ଖଣ୍ଡରେ କାଟିବା, ଚୂରିବା, ଚୂର୍ଣ୍ଣ-କରିବା ।

ଚୂନାକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କ୍ଷୟ ବା ବିନାଶ କରିବା ।

ଚୂନାକୁ ଗୃହିଁ ପିଠା କରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ଉପାଦାନକୁ ଗୃହିଁ ବରାଦ କରିବା ।

ଚୂନାକୁଟିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗୁଡ଼ିଲ ଇତ୍ୟାଦିକୁ କୁଟି ଚୂନା କରିବା ।

ଚୂନାଚୂନା—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଚୂର୍ଣ୍ଣିତ, ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡମାନଙ୍କରେ ବିଭକ୍ତ, (ବିଂ) ବିଚ୍ଛିପରିମିତ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଚୂନାଧାନ—ଗ୍ରା. ବି. ବିଡ଼ା ମଲାହୋଇ ଏକତ୍ର ଜମା କରାଯାଇଥିବା ଧାନ ।

ଚୂନାମାଛ—ଗ୍ରା. ବି. ଅତି ଛୋଟ ଛୋଟ ମାଛ ।

ଚୂନାହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଚୂର୍ଣ୍ଣହେବା, ନଷ୍ଟ ହେବା, ଭାଙ୍ଗିଯାଇ ଟିକିଟିକି ହେବା ।

ଚୂନି—ଗ୍ରା.ବି. ଚୂନା ହୋଇ ଚୂଲ୍ଲୀରେ ଚଳାହେବା ପରେ ବାକି ରହିଯିବା କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଂଶ, ପୋକଡ଼ କଣି ।

ଚୂନିଗବ—ଗ୍ରା ବି.ଏକପ୍ରକାର କ୍ଷୁଦ୍ର ଗବ ବା ଏରଣ୍ଡ । (ଦେଖ ।

ଚୂନିଚୂନି—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ଚୂନାଚୂନା

ଚୂରି—ଗ୍ରା.ବି.ଚୂର୍ଣ୍ଣକରିବା, ଖଣ୍ଡକରିବା, ଚୂର୍ଣ୍ଣ, ପାଉଡ଼ର ।

ଚୂରା—ଗ୍ରା. ବି. ଚୂର୍ଣ୍ଣକରିବା, ଚୂରିବା, ଚୂନା (ବିଂ) ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯାଇଥିବା ।

ଚୂରାଳି—ଗ୍ରା.ବି.ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଚୂରେ ବା ପେଷେ ।

ଚୂରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚୂନା କରିବା,ଖଣ୍ଡା କରିବା ।

ଚୂଷି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ର କୂପ । [ବିଶେଷ ।

ଚୂଳୁ—ପୁଂ. ବି. (ଚୂରି+ଉ) କୃତି-

ଚୂର୍ଣ୍ଣ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଚୂର୍ଣ୍ଣ+ମ.ଅ) ଖଣ୍ଡା, ଚୂନା ସମ୍ବନ୍ଧ ଯୁକ୍ତ ଧୂଳି, ଅବିର, ଅଟା, ମଇଦା, ଛତୁଆ, ତାମ୍ବୁଲୋପକରଣ-ବିଶେଷ । (ଚୂର୍ଣ୍ଣ+ଘ.ଅ) ପେଷଣ, ଗୁଣ୍ଡ, ଚୂନ, କପର୍ଦ୍ଦକ, କଉଡ଼ି, (ବିଂ.) ଯାହା ଗୁଣ୍ଡ ହୋଇଅଛି, ଯାହା ନଷ୍ଟ ହୋଇଅଛି, ପିଷ୍ଟ, କୁଣ୍ଠିତ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଚୂର୍ଣ୍ଣା ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚୂର୍ଣ୍ଣ+କ) ଗଦ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ବିଶେଷ, ଶ୍ରୁତିକଟୁ ଦୋଷ ଶୂନ୍ୟ ଅଳ୍ପସମାସ ଯୁକ୍ତ ଧାତୁବିଶେଷ, ଚୂନା, ଗୁଣ୍ଡା,ମାନେବନ୍ଧ, କଠୋର ବର୍ଣ୍ଣ ଓ ଦୀର୍ଘ ସମାସ ବିରହିତ ଏବଂ ବୈଦର୍ଭୀ ରୀତିରେ ଲିଖିତ ରଚନା,ଅଟା, ଔଷଧ ଚୂର୍ଣ୍ଣ, ଶାଳିଧାନ୍ୟବିଶେଷ, ପ୍ରଦର୍ଶନ, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଯଷ୍ଟିକ ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗୁଣ୍ଡାକରିବା, ପେଷି ଚୂନା କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ବିନାଶ କରିବା ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣକାର—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚୂର୍ଣ୍ଣ+କୃ +ଅ) ନଟଜାତୀୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୁଣ୍ଡ୍ରକ ଜାତୀୟ ପୁରୁଷ ଔରସରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତିବିଶେଷ, ଚୂନରା, ଯେ ଚୂନ ପୋଡ଼େ, ଅଟାପେଷାଳ ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁନ୍ତଳ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଅଲକ, ଝାପ୍‌ଟା, ଯେଉଁ କେଶ କୁଞ୍ଚକୁଞ୍ଚିଆ ହୋଇ କପାଳ ଓ ଗାଲ ଉପରକୁ ଝୁଲି ପଡ଼ିଥାଏ, ଝାମ୍ପଡ଼ା ବାଳ । [ଗେଙ୍ଗୁଟି ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣଖଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷତତ୍ତ) କର୍କର,

ଚୂର୍ଣ୍ଣତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚୂର୍ଣ୍ଣ+ତା) ଚୂର୍ଣ୍ଣର ଭାବ, ଚୂର୍ଣ୍ଣହ,ଚୂନାହେବାର ଅବସ୍ଥା ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚୂର୍ଣ୍ଣ+ଘ. ଅନ) ଗୁଣ୍ଡନ, ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା, ଚୂନାକରିବା ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣନୀୟ—ବିଂ. (ଚୂର୍ଣ୍ଣ+ମ. ଅନୀୟ) ଚୂନା କରାଯିବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣପଦ—କ୍ଲୀ.ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ଗତିବିଶେଷ, ଏକପ୍ରକାର ବିଶେଷ ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀଘଟିତ ନୃତ୍ୟ ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣପାରଦ—ପୁଂ. ବି. ହିଙ୍ଗୁଳ ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣଯୋଗ—ପୁଂ.ବି. (ଷତତ୍ତ) ନାନାବିଧ ସୁଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟର ମିଶ୍ରଣ ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣଶଃ—ଅବ୍ୟ. (ଚୂର୍ଣ୍ଣ+ଶସ୍) ଚୂର୍ଣ୍ଣ-ବତ୍ ଚୂର୍ଣ୍ଣ, ଅତିଶୟ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣଶାକାଙ୍କ—ପୁଂ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ରକୁଟ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଏକପ୍ରକାର ଶାକ ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣହାର—ବି.ଏକପ୍ରକାର ଜଙ୍ଗଲ ଗଛ ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣୀ—ବି.ଆର୍ଯ୍ୟାଛନ୍ଦର ପ୍ରକାରବିଶେଷ ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣାଦି—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ପାଣିନୀୟ ଗୋଟିଏ ଗଣ ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚୂର୍ଣ୍ଣ+ଇ) ପତଞ୍ଜଳି-କୃତ ପାଣିନି ବ୍ୟାକରଣର ଭାଷ୍ୟ, ଶତ-ସଂଖ୍ୟା କପର୍ଦ୍ଦକ,କାର୍ଷାପଣ, ଏକକାହାଣ, ଚୂର୍ଣ୍ଣନ, ଗୁଣ୍ଡନ ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚୂର୍ଣ୍ଣ+ଇକ+ଆ) ସକ୍ତୁ, ଛତୁଆ, ଚୂନା ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣିକୃତ—ପୁଂ. ବି. (ଚୂର୍ଣ୍ଣ+କୃ+କ୍ତ) ମହାଭାଷ୍ୟକାରକ ପତଞ୍ଜଳି ମୁନି ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣିତ—ବିଂ. ବିଂ. (ଚୂର୍ଣ୍ଣ+ମ. ତ) ଯାହାକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରାହୋଇଅଛି, ଧ୍ୱଂସ-ପ୍ରାପ୍ତ, ଟିକିଟିକି କରାଯାଇଥିବା ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣିଦାସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଯେଉଁ ଗୃହକାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଏ ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚୂର୍ଣ୍ଣ+ଇନ୍)ଚୂର୍ଣ୍ଣ-ନିର୍ମିତ, ଯାହା ଚୂନରେ ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇ-ଅଛି ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚୂର୍ଣ୍ଣ+ଈ) କାର୍ଷାପଣ, କାହାଣ ପରିମିତ କଉଡ଼ି,ନଦୀବିଶେଷ ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣୀକୃତ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଚୂର୍ଣ୍ଣ+ଚ୍ୱି+ କୃ+କ୍ତ) ଯାହା ପୂର୍ବେ ଚୂର୍ଣ୍ଣହୋଇ ନ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରା-ଯାଇଅଛି ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣୀଭୂତ—ବିଂ. (ଚୂର୍ଣ୍ଣ+ଚ୍ୱି+ଭୂ+ କ୍ତ) ଯାହା ପୂର୍ବେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନ ଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ଚୂର୍ଣ୍ଣକରାହୋଇଅଛି,ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ-ରୂପେ ଧ୍ୱଂସପ୍ରାପ୍ତ ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚର+ଘ.ଣ)ଚର୍ବଣ ।

ଚୂଳ—ପୁଂ. ବି. (ଚୂର+ଅ) କେଶ, ଚୂଳ, ବାଳ, ଶିଖା, ଜଟ, ଷଣ୍ଢଆଦିଙ୍କ ପିଠିରେ ବାହାରିଥିବା ମାଂସପିଣ୍ଡ,କକୁଦ, କୁକୁଡ଼ା ମୟୂର ପ୍ରଭୃତି ପକ୍ଷୀଙ୍କର ମୁଣ୍ଡଉପରେ ବାହାରିଥିବା ପକ୍ଷଗୁଚ୍ଛ ।

ଚୂଳକ—ବି. (ଚୂଳ+କ) ଚୂଳ ଦେଖ, ଏକପ୍ରକାର ପାର୍ବତୀୟ ସିଂହ ।

ଚୂଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୃହର ଉପରସ୍ଥ ଗୃହ, ଚୂଡ଼ା, ଚନ୍ଦ୍ରଶାଳା ।

ଚୂଳି—ଗ୍ର. ବି. କଠରର ଆଗପାଖରେ ଛିଦ୍ରହୋଇ ତହିଁରେ ଠିଆବାଗରେ ମାରିଥିବା ଛନ୍ଦାଗ୍ର କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ, ପାହାଡ଼ର ଗୋଜଆ ଶିଖର ।

ଚୂଳିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଯାହାର ଚୂଳି ଥାଏ, ଚୂଳିଧାରୀ,ଯେଉଁ ଅଳଙ୍କାରଆଦି ଉପରେ ଚୂଳି ବା ଗୁବଥାଏ, ଗୋଜଆ, (ବି) ବାମଣ୍ଡା ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଉଚ୍ଚ ପର୍ବତ ।

ଚୂଳିକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚୂଳି+କ. ଇକ) ଘୃତପକ୍ୱ ଗହମପିଠା, ଲୁଚି, ପୁରି, କାକରା ।

ଚୂଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚୂଳିକ+ଆ)ଚୂଳିକ ଦେଖ, ହସ୍ତୀର କର୍ଣ୍ଣମୂଳ, ହାତୀର କାନମୁଣ୍ଡା, ନାଟକର ଅଙ୍ଗବିଶେଷ ।

ଚୂଳିକା(ବଟୀ)—ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଚୂଳିକୋପନିଷଦ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅଥର୍ବ-ବେଦୀୟ ଖଣ୍ଡିଏ ଉପନିଷଦ୍ ।

ଚୂଳୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚୂଡ଼ା+ଇନ୍) ଚୂଡ଼ା-ଯୁକ୍ତ, ଯାହାର ଚୂଡ଼ାଅଛି, (ବି) ଏକ-ଋଷି ।

ଚୂଷଣ—ବି. (ଚୂଷ+ଣ୍ଣ, ଅନ) ଜିଭ ଓ ଓଠଦ୍ୱାରା ଶୋଷିବା, ଚୁଚୁମ୍ବିବା ।

ଚୂଷଣୀୟ—ହି.ବିଂ. (ଚୂଷ+ମଂ.ଅନୀୟ) ଆସ୍ୱାଦନୀୟ, ଯାହା ଚୋଷା ହୋଇ-ପାରେ, ଯାହା ଚୁଚୁମ୍ବା ଯାଇପାରେ ।

ଚୂଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚୂଷ+ଣ୍ଣ. ଅ+ଆ) ଚୂଷଣ, ଚୋଷିବା, ଶୋଷିବା, (କ.ଅ+ଆ) ହାତୀର କକ୍ଷରଜ୍ଜୁ, ହାତୀର ଅଣ୍ଟା ଚାରିପାଖେ ବନ୍ଧାଯିବା ଗେଟି ବା ରଜ୍ଜୁ ।

ଚୂଷିତ—ହି. ବିଂ. (ଚୂଷ+ମଂ.ତ) ଆସ୍ୱା-ଦିତ, ଯାହା ଚୂଷଣ କରାହୋଇଅଛି, (କ୍ଲୀ. ବି) (ଚୂଷ+ଣ୍ଣ.ତ) ଚୂଷଣ, ଆସ୍ୱାଦନ ।

ଚୂଷିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶୋଷିବା, ଚୁଚୁମ୍ବିବା, ଜିଭ ସାହାଯ୍ୟରେ କୌଣସିଦ୍ରବ୍ୟରୁ ରସ ଶୋଷି ନେବା । [ଖେଳନା ।

ଚୂଷୀ—ଗ୍ରା.ବି. ପିଲାମାନଙ୍କର ଏକପ୍ରକାର

ଚୂଷ୍ୟ—ହି. ବିଂ.(ଚୂଷ+ମଂ.ଯ) ପେୟ-ବିଶେଷ, ଚୋଷଣୀୟ, ଶୋଷିବାର ଯୋଗ୍ୟ । [ଚୂଡ଼ା ।

ଚୂଷ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବି. ଫଳାଦିର ଅସାର ଅଂଶ.

ଚେଇଚେଇ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ହାତୀକୁ ଆଗକୁ ଚାଲିତ କରିବାପାଇଁ ବା ପାଖଆଡ଼କୁ ଚାଲାଇବାପାଇଁ ବା ଫେରାଇବାପାଇଁ ମାହୁନ୍ତଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ଆଦେଶ ।

ଚେଇଁଉଠିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପୁନର୍ବାର ସତେଜହେବା, ପୁଣି ନିଜର କରାମତ ଦେଖାଇ ଲୋକଙ୍କୁ ଉତ୍ପୀଡ଼ନ କରିବା, ନିଦରୁ ଉଠିବା ।

ଚେଇଁବସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜାଗରହୋଇ ଅର୍ଥାତ୍ ନ ଶୋଇ ବସିରହିବା ।

ଚେଇଁବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନିଦରୁ ଉଠିବା, ଜାଗ୍ରତରହିବା, ଆଳସ୍ୟଛାଡ଼ି ସତେଜ ହେବା, ପୁନରୁଜ୍ଜୀବିତହେବା, ଚିଆଁ-ଇବା, ନିଦ୍ରାରୁ ଜାଗରିତ କରିବା ।

ଚେଇଁଶୋଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନିଦ୍ରାର ବାହାନାକରି ବିଛଣାରେ ପଡ଼ିରହିବା ।

ଚେଉଁର—ଗ୍ରା. ବି. ସତ୍ୟଆମ୍ବା ଫଳ ।

ଚୈଁଚୈଁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଚାଲୁଣିପିଠା ବା ଭଜାଭଜିବାର ଶବ୍ଦ, ଦେହରେ ତାତିଲାଲୁହା ମାଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ, ଚେମଣି ବାଦୁଡ଼ି ଓ ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ରା ମୂଷ ଆଦିଙ୍କର ଶବ୍ଦ ।

ଚୈଁଖ—ଗ୍ରା. ବି. ତାତିଲା ଲୁହା ଦ୍ୱାରା ଦେହରେ ଚିଆଁ ଦେବା, ଚିଆଁ, ଦୁଃଖ, ପ୍ରତାରଣା,ଦୁଃଖର ଅନୁଭୂତିରୁ ମନୁଷ୍ୟ ଲଭିବା ଶିକ୍ଷା ।

ଚୈଁଖଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଦେହରେ ଗରମ ଲୁହାର ଦାଗ ବସାଇବା, ଯାତନା ଦେବା, ପ୍ରତାରଣା କରିବା ।

ଚୈଁଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପ୍ରତାରଣାରେ ପକାଇବା,ଠକାଇବା,ଚେତାଇଦେବା ।

ଚୈଁଖିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଅକର୍ମକ)ପ୍ରତାରିତ ହେବା,(ସକର୍ମକ) ଚିଆଁ ଦେବା, ଦୁଃଖ-ମୟ ଅନୁଭବ ଦ୍ୱାରା ଶିକ୍ଷାଲାଭକରିବା ।

ଚୈଁଖେଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟ ଦେବା, ଜବତ୍ କରିବା, ଠକାଇବା ।

ଚୈଁଗୁଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଚୈଁ ଗୁଁ ଶବ୍ଦ ।

ଚୈଁଚୈଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅତି ରୁଗ୍ଣ ଓ ଦୁର୍ବଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ଖନ-ଖନ କଥା, ଉତପ୍ତ ଲୌହାଦିରେ ଜଳାଦି ଶୀତଳ ଦ୍ରବ୍ୟ ଢାଳିବା ଶବ୍ଦ ।

ଚୈଁଚୈଁଆଁ—ଗ୍ର. ବିଂ. ଅତି ଦୁର୍ବଳ ଓ କ୍ଷୀଣ, ଚୈଁଚୈଁ ଶବ୍ଦ କରୁଥିବା ।

ଚୈଁଚୈଁହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ପକ୍ଷୀ)କେଁ କେଁ ଶବ୍ଦ କରିବା, (ଚଲୁଣିଆଦି ପିଠା) କଡ଼େଇରେ ତାତିଲାବେଳେ ଶବ୍ଦ କରିବା, (ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ରାଆଦି) ଚୈଁଚୈଁ ଶବ୍ଦ କରିବା ।

ଚେକ—ଯା. ବି. ହିସାବପତ୍ର ବା ଟିକଟ-ଆଦିର ମୁକାବିଲା, ଖଜଣାଖାନାରୁ ବା ବ୍ୟାଙ୍କରୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଟଙ୍କା ଦିଆ-ଯିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଯେଉଁ ବରାଦ ଚିଠି ବା ରୋକା ଦିଆଯାଏ, ଚେକ୍ ପାଉତ ଦେଖ ।

ଚେକ୍‌କରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ହିସାବପତ୍ର ମୁକା-ବିଲା କରିବା, ରେଳ ବା ଭଡ଼ା ମଟର ବା ଷ୍ଟିମରଗାଡ଼ିର ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କଠାରୁ ଟିକଟକୁ ଦେଖି ମୁକାବିଲା କରିବା ।

ଚେକ୍‌କାଟିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମିତ ଧନ ଦେବାପାଇଁ କୌଣସି ବ୍ୟାଙ୍କ ବା ଖଜଣାଖାନାର ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାମରେ ଚେକ୍ (ରୋକା ବା ବରାଦପତ୍ର) ଲେଖି ସେ ଚେକ୍ ଖଣ୍ଡି ଚେକ୍ ବହିରୁ ଚିରି ଟଙ୍କା ନେବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦେବା ବା ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ପଠାଇଦେବା ।

ଚେକ୍‌ଦାଖିଲ—ଯା. ବି. ଚେକ୍ ପାଉତ ଦେଖ ।

ଚେକ୍‌ପାଉତ—ଯା. ବି. ପ୍ରଜା ଖଜଣା ଦାଖଲ କଲେ ଜମିଦାର ବା ସରକାର ପ୍ରଜାଙ୍କ ଯେଉଁ ପାଇବାର ନିଦ-ର୍ଶନ ପତ୍ର ଦିଅନ୍ତି ।

ଚେକବହି—ଯା. ବି. ଯେଉଁ ବହିରେ

ଗୁଡ଼ିଏ ସାଧା କରାଦପଡ଼ି ଥାଏ ।

ଚେକ୍‌ମୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. ମୁଣ୍ଡାଚେକ, ମୁଣ୍ଡି-ଚେକ, ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ବା ଟଙ୍କା ଦାଖଲ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦିଆଯିବା ଛାପା ରସି-ଦର ମୂଳ ଫାଳ (ଯାହା ଟଙ୍କା ଗ୍ରହଣ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜ ପାଖରେ ରଖେ) ।

ଚେକ୍‌ରସିଦ—ଯା. ବି. ଚେକ ପାଉଁ ଦେଖ, ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଧନ-ପ୍ରାପ୍ତିର ଛାପା ହୋଇଥିବା ସ୍ୱୀକାର ପତ୍ର

ଚେକା—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଚକା, ଗୋଲ, ଚକ୍ରା-କାର, (ବି)ପଦ୍ମାସନ,ଚକା,କୋଡ଼ି ବା ଚରାଡ଼ି ଦ୍ୱାରା ଉଠାଯିବା ବଡ଼ ଘାସ-ଲଗା ମାଟିଖଣ୍ଡ, ଗୋଲାକାର ସୀମା-ବିଶିଷ୍ଟ ଭୂମି,ସାପ,ଓ ଗମିପୋକଆଦିଙ୍କର କୁଣ୍ଡଳୀକୃତ ଅବସ୍ଥାନ । [ଦେଖ ।

ଚେକାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚେକିଆଇବା

ଚେକାଉଠ ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଚେକାକାଟିବା ଦେଖ ।

ଚେକାକାଟିବା—ବନ୍ଧ ବା ସଡ଼କର ନୂଆ ମାଟି ଉପରେ ବସାଇବା ପାଇଁ ତୃଣା-ବୃତ ମାଟିର ଛେଲାମାନଙ୍କୁ କୋଡ଼ିରେ ହାଣିବା ।

ଚେକାକୋଶଳୀ—ଗ୍ରା.ବି.ଯେଉଁ କୋଣଳ ଶାଗର ଗଛ ଡେଙ୍ଗା ହୋଇ ନ ବଢ଼ି ଭୂମିରେ ଚକା ହୋଇ ମାଡ଼େ, ଖୁଣ୍ଟା କୁଶଳା ।

ଚେକାଚେକା—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଗୋଲ ବହୁଖଣ୍ଡ ବିଶିଷ୍ଟ, ଚକାଚକା, ଗୋଲ ଗୋଲ (ବହୁତ ବସ୍ତୁ) ।

ଚେକାଛାଉଣି—ଗ୍ରା.ବି. କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଘାସଯୁକ୍ତ ଚକ୍ରାକାର ମୃତ୍ତିକା ଖଣ୍ଡ ଦ୍ୱାରା ଆବୃତ କରିବା ।

ଚେକି—ଗ୍ରା.ବି.କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋଲାକାର ଖଣ୍ଡ, ଚକତି, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ରୌପ୍ୟାଦିର ମୁଦ୍ରା ।

ଚେକିଆ—ଗ୍ରା.ବି.ଚେକିଆସୁନା ଦେଖ ।

ଚେକିଆଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଚେକା ବା ଗୋଲ କରି କାଟିବା, [illegible] ଜିଣ୍ଡିକୁ ମୂଳରୁ ପୋଛିକରି କାଟି [illegible] । [ମୁଦ୍ରା ।

ଚେକିଆସୁନା—ଗ୍ରା.[illegible] ମଉଡ଼, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ

ଚେକିକନ୍ଦା—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା) ବି.(ବୈଦ୍ୟକ) ଏକପ୍ରକାର ଗଛ ।

ଚେକିଚେକି—ଗ୍ରା. ବିଂ. କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡ-ଯୁକ୍ତ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ଗୋଲାକାର (ବହୁ-ବସ୍ତୁ ।

ଚେକିତ—କ୍ରି.ବିଂ. (କିତ+ଅ)ଅତିଶୟ ବାସନା ଓ ଜ୍ଞାନଯୁକ୍ତ, ସବଜ୍ଞ, (ପୁଂ. ବି) ଋଷିବିଶେଷ ।

ଚେକିତାନ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଚିତ୍+କ.ଅନ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜ୍ଞାନିଯୁକ୍ତ, ସବଜ୍ଞ, (ପୁଂ.ବି) ମହାଦେବ, ଦ୍ୱାପର ଯୁଗର ଜଣେ କ୍ଷତ୍ରିୟ ରାଜା ।

ଚେକ୍‌ନାଇ—ବଙ୍ଗ ପ୍ରଦେଶର ଅନ୍ତର୍ଗତ ପାବନା ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଚେକ୍ରିୟ—କ୍ରି. ବିଂ. ପରିଶ୍ରମୀ, କାର୍ଯ୍ୟ-କୁଶଳ । [ମାଚକାତ ।

ଚେଗୋ—ମାଲ୍‌ବାରଦାସୀ ଏକପ୍ରକାର

ଚେଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଛୋଟ ଗଡ଼ିଶା ମାଛ, କାଉଥିବା ଓ ପଙ୍କରେ ରହିବା ଏକ-ପ୍ରକାର ଛୋଟ ମାଛ ।

ଚେଙ୍କା—ପ୍ରା. (ଶ୍ରୀହଟ୍ଟଭୂମ) ବିଂ. ଖଟା, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଯାହାକୁ ଅଗ୍ନିତପ୍ତ ଶଳା-କାରେ ଲାଛିବା ଉଚିତ,(ଗ୍ରା.ବି) ଚିଆଁ, ଦାଗ, ଲାଛ, ବାଣୀ ।

ଚେଙ୍କିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଜୀବର ଦେହକୁ ତାତିଲା ଲୁହାରେ ଲାଛିବା, ଦାଗିବା ।

ଚେଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଛୋଟ ଗଡ଼ିଶାମାଛ, ଲମ୍ବ କୁବ୍ଜପୃଷ୍ଠ କାଗଜର ଗୁଡ଼ି, ଏକ-ପ୍ରକାର ବାଣ, ଚେଙ୍ଗ ହାବିଲ, ଗଞ୍ଜପା ସାର ପାଇଁ ହରିତାଳ ଓ ନୀଳ ବାଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବା ରଙ୍ଗ ।

ଚେଙ୍ଗଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅପରିଣତ ବୁଦ୍ଧି, ଅପ୍ରବୀଣ, ଅର୍ବାଚୀନ, (ବି) ବାଉଁଶ ପାତଆରେ ତିଆରି ଡଲା । [କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଚେଙ୍ଗଡ଼ାମି—ଗ୍ରା.ବି. ଅପରିଣତ ବୁଦ୍ଧିର

ଚେଙ୍ଗମ—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡ଼େନ୍‌ସୀର ଗୋଟିଏ ଗିରି ବର୍ତ୍ମ ।

ଚେଙ୍ଗରାଣି ବେଙ୍ଗରାଣି—ଗ୍ରା.(ପ୍ରବଚନ) ବି.ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେବେହେଲେ ମନ ନ ମିଳିବାର ଅବସ୍ଥା, ଦୁଇଜଣ-ଙ୍କର ଖୁବ୍ ମନ ନ ମିଳିବା ଅବସ୍ଥା ।

ଚେଙ୍ଗହାବିଲ—ଗ୍ର.ବି.ଏକପ୍ରକାର ବାଣ, ଛୋଟ ହାବିଲ ।

ଚେଙ୍ଗା—ଗ୍ର.ବି. ହାତର ବୁଢ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠି ଓ ବିଷି ଆଙ୍ଗୁଠି ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟର ଜଙ୍ଘକୁ ଚମୁଟିବା, ପୁଟିଆ, ଚେଙ୍ଗହାବିଲବାଣ, ଗଡ଼ିଶାମାଛ, (ବିଂ) ସତେଜ, ତାଜା, ନୀରୋଗ, ସୁସ୍ଥ, ଆଳସ୍ୟ ବା ନିଦ୍ରାମୁକ୍ତ, ଟାଣୁଆ (ଭାତଆଦି) ।

ଚେଙ୍ଗାରି—ଗ୍ରା.ବି. ବଂଶ ଶଳାକାନିର୍ମିତ ପାତ୍ରବିଶେଷ, ଚୁଙ୍ଗଡ଼ା ।

ଚେଙ୍ଗୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ମାଛ, ଗଡ଼ିଶାମାଛ ।

ଚେଞ୍ଚରୁଲ—ପ୍ରା. (ମେଦିନୀପୁର) ବି. ଚମ୍ପେଇନେଉଳ । [ପଦ ।

ଚେଞ୍ଚୁ—ଗ୍ରା.ବି.ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଜନ-

ଚେଞ୍ଜ—ଯା. ବି. ପରିବର୍ତ୍ତନ, ବଦଳ ।

ଚେଟ—ପୁଂ. ବି. (ଚିଟ+ମ.ଅ) ଦାସ, ଭୃତ୍ୟ,ପତି, ଭାଣ୍ଡ,ଉପନାୟକବିଶେଷ, ଜାରଜ ପୁରୁଷର ଉପପତ୍ନି, ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତ, ସିଂହଳର ରାଜା, ବାସବର ପ୍ରଧାନା ମହିଷୀ, ସନ୍ଧାନଦକ୍ଷ ନାୟକ ।

ଚେଟକ—ପୁଂ. ବି. (ଚିଟ+ମ.ଅକ) ଚେଟ(ଦେଖ),ଦୂତ, ଆଡ଼ମ୍ବର, ଜାକ-ଜମକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚେଟିକା ।

ଚେଟକୀ—ପୁଂ. ବି. ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ, ବାଜିଂ-ଗର, ଯାଦୁକର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚେଟିକୀ ।

ଚେଟା—ଗ୍ରା. ବି. ଖର୍ଜୁର ବା ତାଳପତ୍ର ନିର୍ମିତ ଆସନ, ଚଟେଇ, ପଟିଆ, ମସିଣା । [ଓସାର ।

ଚେଟାଳ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ବିସ୍ତୃତ, ଚଉଡ଼ା,

ଚେଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଚେଟକ+ଆ)ଦାସୀ, ଉପନାୟିକାବିଶେଷ, ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଚେଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚେଟ+ଇ) ଦାସୀ, ଉପନାୟିକା, ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଚେଟୁ—ପ୍ରା. (ବସ୍ତର)ବି. ଅଣକ, ଉଙ୍କା ।

ଚେଡ଼—ପୁଂ. ବି. (ଚିଡ୍+ମ.ଅ) ଦାସ,

ଭୃତ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚେଡ଼ୀ, (ପ୍ରା. ପୁର୍ଣ୍ଣ. ବ.) ପଣସ କଠା, ପଣସ ଫଳର କଷି ।

ଚେଡ଼ିକ—ପୁଂ. ବ. (ଚିଟ୍+ମ.ଅକ) ଦାସ, ଭୃତ୍ୟ ।

ଚେଡ଼ିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଚେଡ଼ିକ+ଆ)ଦାସୀ, ଉପନାୟିକା, ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଚେଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚେଡ଼+ଈ) ଦାସୀ, ଉପନାୟିକା, ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଚେଡ଼ୀପୁଅ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବ. ଦାସୀପୁତ୍ର, ନୀଚକୁଳଜାତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଚେଣ୍ଟା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବଂ. ଯେ ଏକ କଥାକୁ କହି ବାରଂବାର ବିରକ୍ତ କରେ, ଅତି କୃପଣ ।

ଚେଣ୍ଟାଳ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ.ବ ଓ ବଂ.ନଷ୍ଟା ସ୍ତ୍ରୀ, ଚଣ୍ଡାଳୀ ।

ଚେଣ୍ଟେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧିକ୍କମାକହେବା, ଗୋଟାଏ କଥାକୁ ବହୁବାର କହି ବିରକ୍ତ କରିବା, କୃପଣତା ପ୍ରକାଶ ପୂର୍ବକ ଦର ଦାମରେ ଧିକ୍କମାକ୍ଷକରିବା

ଚେଣ୍ଟେଇ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ସାମାନ୍ୟ ବାଳିକା, (ବଂ) ଚେଣ୍ଟାର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଚେଣ୍ଡ୍ରିହାତ—ପ୍ରା. (କାନ୍ଥି, ମେଦନୀପୁର, ଯାଜପୁର)ବ. ବାଆ ହାତ, ବାମହସ୍ତ ।

ଚେଣ୍ଡୋ—ଗ୍ରା. ବ. ଅଣ୍ଡିରା ମଇଁଷି, (ବଂ) ଯୁବା, ବଳିଷ୍ଠ ।

ଚେଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ନବଯୁବା ।

ଚେତ୍—ଅବ୍ୟ. (ଚିତ୍+କ.କ୍ଲପ୍)କାଦାଚିତ୍, ଯଦି, ପକ୍ଷାନ୍ତର, ଯେ ସ୍ଥଳରେ ସନ୍ଦେହ ନ ହୁଁ, (ଗ୍ରା.ବ) ସଂଜ୍ଞା,ଜ୍ଞାନ, ବିବେଚନା ।

ଚେତ୍ସିଂହ—ପୁଂ. ବ. କାଶ୍ମୀରର ଜଣେ ରାଜା ।

ଚେତ—ଗ୍ରା. ବ. ହେଜ, ଜ୍ଞାନ, ଜାଗରଣ ଇଚ୍ଛା, ସ୍ମରଣ ।

ଚେତକ—ବଂ. (ଚିତ+କ.ଅକ) ଯେ ସ୍ମରଣ କରାଏ, ଚେତାଏ କର୍ତ୍ତବ୍ୟାକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ଜନ୍ମାଏ

ଚେତକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚେତକ+ଇ) ହରିତକୀ, ହରିଡ଼ା,ସ୍ତ ତପ୍ରକାର ହରିଡ଼ା ମଧ୍ୟରେ ହିମାଳୟରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ତନ-ଗୋଟି ଶିରାଯୁକ୍ତ ହରିଡ଼ା, ଜାତିପୁଷ୍ପ, ଜାଇଫୁଲ, ଶ୍ରୀସାଗର ସ୍ତ୍ରୀ, ସ୍ତ୍ରୀଗିଣୀ-ବିଶେଷ ।

ଚେତନ—ପୁଂ. ବ. (ଚିତ+କ.ଅନ) ଆତ୍ମା, ଜୀବ, ପରମେଶ୍ୱର, ପ୍ରାଣୀ, (ଭାବ.ଅନ) ଚେତନା, ଜ୍ଞାନ, (ବଂ) ପ୍ରାଣଯୁକ୍ତ, ଚେତନାବିଶିଷ୍ଟ, ସଜୀବ ।

ଚେତନକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚେତନ+କ+ଇ) ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ, ହରିତକୀ, ହରିଡ଼ା ।

ଚେତନତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚେତନ+ତା) ଚୈତନ୍ୟ, ଚେତନର ଧର୍ମ ।

ଚେତନତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଚେତନ+ତ୍ୱ) ଚେତନତା, ଚୈତନ୍ୟ ।

ଚେତନପଦାର୍ଥ—ବ.ଜୀବ,ଯାହାର ଜୀବନର ଅନୁଭୂତି ଅଛି ।

ଚେତନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଚିତ+ଅନ+ଆ) ବୁଦ୍ଧି, ମନର ବୃତ୍ତିବିଶେଷ, ଜ୍ଞାନ, ଚୈତନ୍ୟ, ଅନୁଭୂତି, ଜୀବନ, ସ୍ମୃତି, ମନ, ଜାଗରଣ ।

ଚେତନାବାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଚେତନା+ବତ୍) ଚେତନଯୁକ୍ତ,ଯାହାର ଚେତନା ଅଛି ।

ଚେତନାବିଧାନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ।

ଚେତନାବିହୀନ—ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଚୈତନ୍ୟ ରହିତ, ସଜ୍ଞାହୀନ, ଅଚେତନ ।

ଚେତନୀୟ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଚିତ+ମ.ଅନୀୟ) ଜ୍ଞେୟ, ଜାଣିବାଯୋଗ୍ୟ । [ବିଶେଷ ।

ଚେତନୀୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.ବୃଦ୍ଧିନାମକ ଔଷଧ-

ଚେତପଣିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ସାବଧାନହେବା, ହେଜହେବା, ଚେତାପଣିବା ।

ଚେତୟୁ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଚିତ+ଣିଚ୍+ଅ) ଚେତନାଯୁକ୍ତ ।

ଚେତୟିତବ୍ୟ—ତ୍ରି.ବଂ. ଯାହା ଚେତନା ଯୁକ୍ତ କରାହେବ, ଚେତନୀୟ ।

ଚେତୟିତା—ପୁଂ. ବଂ. (ଚିତ+ଣିଚ୍.ତୃ) ଚେତନାଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚେତୟିତ୍ରୀ ।

ଚେତବ୍ୟ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଚି+ମ,ତବ୍ୟ) ଚୟନୀୟ,ଯାହା ସଂଗ୍ରହକରିବା ଉଚିତ ।

ଚେତସ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଚିତ୍+କ.ଅସ୍) ଚିତ୍ତ, ମନ, ବୁଦ୍ଧିତତ୍ତ୍ୱ, ଚିତ୍ତବୃତ୍ତି, ଚୈତନ୍ୟ, ଜ୍ଞାନ, ପ୍ରଜ୍ଞା, ଆତ୍ମା ।

ଚେତ୍ତସକ—ପୁଂ. ବ. ଗୋଟିଏ ଜନପଦ

ଚେତା—ଗ୍ରା. ବ. ଚେତନା, ଚୈତନ୍ୟ, ଜ୍ଞାନ, ଜାଗରଣ, ସ୍ମରଣ, (ବଂ)ଜାଗ୍ରତ, ଗତନିଦ୍ର, ମୋହରୁ ବିମୁକ୍ତ ।

ଚେତା—ପୁଂ. ବ. (ଚି+ତୃ) ଚେତନା ଯୁକ୍ତ, ହିଂସକ, ଯେ ହିଂସାକରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚେତ୍ରୀ ।

ଚେତାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟକୁ ସ୍ମରଣ କରାଇବା, ସତର୍କ କରିବା, ନିଦ୍ରାରୁ ଉଠାଇବା, ଜ୍ଞାନ ଉଦୟ କରିବା, ପୁନରୁଜ୍ଜୀବିତ କରିବା, ଆଳସ୍ୟ ଛଡ଼ାଇବା ।

ଚେତାକରାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅଚେତନ ଲୋକର ଚେତନା ଆଣିବା ।

ଚେତାଚଇତନ—ଗ୍ରା. ବ. ଚେତନା ।

ଚେତାନ—ବଂ. ଚୈତନ୍ୟଯୁକ୍ତ, ଜ୍ଞାନ-ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚେତାନି—ଗ୍ରା. ବ. ଉତ୍ତେଜନା, ସତର୍କ କରିବା, ନିଦରୁ ଉଠାଇବା, ସ୍ମରଣ କରାଇବା ।

ଚେତାପଣିବା—ଗ୍ରା. ବ.ହଠାତ୍ କୌଣସି ବିଷୟରେ ସତର୍କତା ବା ଜ୍ଞାନର ଉଦୟ ହେବା, ସଜ୍ଞାଲାଭକରିବା ।

ଚେତାବୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବ. (ରୋଗାଦି-ହେତୁରୁ) ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନର ଲୋପ ହେବା ।

ଚେତାଳ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ ଜାଗ୍ରତ, ଯେ ଆଗପଛ ବିଚାରି କାର୍ଯ୍ୟକରେ, ବ୍ୟୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସାବଧାନ ।

ଚେତାଂଶୁ—ପୁଂ. ବ. (ବେଦାନ୍ତ) ଜୀବ ।

ଚେତାହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସଚୈତନ୍ୟ ହେବା, ଚେତନାବସ୍ଥାକୁ ଆସିବା ।

ଚେତିତ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଚିତ+ଣିଚ୍+ମ.ତ) ଜ୍ଞାପିତ, ଜାଗ୍ରତ, ଯାହା ଜଣା ହୋଇଅଛି ।

ଚେତିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନିଦରୁ ଉଠିବା,

ହେଜିବା, ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଦିଦ୍ୱାରା ଜାଣିବା, , ସତର୍କହେବା, ମନେରଖିବା ।

ଚେତଷ୍ଟ—ହି. ବିଂ. (ଚେତ+ଇଷ୍ଟ) ଅତିଶୟ ଚୈତନ୍ୟଯୁକ୍ତ ।

ଚେତୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜାଗରୁକ, ସତର୍କ, ଯେ ଅନୁଭବଦ୍ୱାରା ଜ୍ଞାନଲାଭ କରେ ।

ଚେତୋଇବା—ଗ୍ରା. ହି. ଚେତାଇବା (ଦେଖ),ସ୍ମରଣକରାଇବା, ହେଜାଇବା ।

ଚେତୋଜନ୍ମା—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଖ୍ରୀ)କାମଦେବ, କନ୍ଦର୍ପ, (ବିଂ) ଯାହା ମନରେ ଜନ୍ମେ ।

ଚେତୋମାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ.(ଚେତ୍+ମତ୍) ପ୍ରଶସ୍ତଚିତ୍ତଯୁକ୍ତ, ମନସ୍ୱୀ,ଚୈତନ୍ୟଯୁକ୍ତ, ଯାହାର ଚେତନା ଅଛି ।

ଚେତୋମୁଖ—ପୁଂ. ବି.(ବ.ଖ୍ରୀ)ବେଦାନ୍ତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପ୍ରାଜ୍ଞ ।

ଚେତୋବିକାର—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀ) ଚିତ୍ତର ବିକୃତି, କ୍ରୋଧ ।

ଚେତ୍ତା—ପୁଂ. ବିଂ.(ଚିତ+ତୃ) ଜ୍ଞାପୟିତା ଯେ ଜଣାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚେତ୍ରୀ ।

ଚେତ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଚିତ+ମ୍ୟ)ଜ୍ଞେୟ, ଜ୍ଞାତବ୍ୟ, ସ୍ତୁତ୍ୟ, ଯାହାକୁ ସ୍ତବକରିବା ଉଚିତ ।

ଚେତ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଚେତ୍ୟ+ଆ)କ୍ଷେପଣୀୟ, ଯାହା କ୍ଷେପଣ କରିବାଉଚିତ ।

ଚେଦ୍—ଅବ୍ୟ.ଯଦି,ପକ୍ଷାନ୍ତର, ସନ୍ଦେହ ସୂଚନା (ଚେତ୍ତଶବ୍ଦଜ) ।

ଚେଦି—ପୁଂ. ବି. ଦେଶ ବିଶେଷ, ଶିଶୁପାଳ ଏହି ଦେଶର ରାଜାଥିଲେ, ତଦ୍ଦେଶବାସୀ, କୌଶିକଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଚେଦିକ—ପୁଂ. ବି.(ବ.ଖ୍ରୀ)ଚେଦିଦେଶ ।

ଚେଦିପତି—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀ) ଉପରିଚର ନାମକ ବସୁ,ଚେଦିଦେଶର ଅଧିପତି, ଦମଘୋଷଙ୍କ ପୁତ୍ର ଶିଶୁପାଳ, ନାନ୍ଦୀମୁଖଶ୍ରାଦ୍ଧରେ ପୂଜ୍ୟ ବସୁବିଶେଷ ।

ଚେଦିରାଜ—ପୁଂ. ବି. (ଚେଦି+ରାଜା +ଅ) ଶିଶୁପାଳ,ଉପରିଚର ବସୁ ।

ଚେଦିରାଜବଂଶ—ଏକବିଖ୍ୟାତ ରାଜବଂଶ ।

ଚେଦିସମ୍ଭୂତ—ଅପରନାମ କଳଚୁରି-ସମ୍ଭୂତ ।

ଚେଦୁୟା—ବ୍ରହ୍ମଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ଆରାକାନର ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱୀପ ।

ଚେନ୍—ଯା. ବି. ଜଞ୍ଜିର, ଶିକୁଳି, କୁରୁଡାରେ ପକେଟଘଡ଼ି ଝୁଲାଇବା ଶିକୁଳି, ଭୂମି ମାପିବା ଶିକୁଳି,ଜରିବ ।

ଚେନମ୍ୟାନ୍—ଯା. ବି. ଭୂମି ମାପବେଳେ ଜଞ୍ଜିର ଟାଣିବା ଲୋକ, ଓଡ଼ିଶାରେ ଅମିନ୍‌ମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ନିଯୁକ୍ତ ଅଧସ୍ତନ କର୍ମଚାରୀ ।

ଚେନଲାଇନ୍—ଯା.ବି. ମାପ କରିବାପାଇଁ ଭୂମିରେ ଯେଉଁବାଟେ ଚେନ୍ ଓଟରି ଯାଏ ।

ଚେନ୍‌ସର୍ଭେ—ଯା.ବି.ଲୁହାଶିକୁଳି ସାହାଯ୍ୟରେ ଆଧୁନିକ ପ୍ରଣାଳୀଦ୍ୱାରା ଜମି ମାପିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ଚେନ୍‌ସକଷ୍ଟର—କୋବଡୁଷ୍ଟର ସନ୍ନିହିତ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପ୍ରଦେଶର ଏକ ଜାଜାବର ଜାତି ।

ଚେନ୍‌ସୁୟାର୍—ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ପୂର୍ବଘାଟ ନିବାସୀ ଏକ ଅସଭ୍ୟ ଜାତି ।

ଚେନା—ଗ୍ରା.ବି.କ୍ଷୁଦ୍ର ଲମ୍ବଖଣ୍ଡ,(ଯଥା-ଜମିର ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡ,(ଗ୍ରା.ବିଂ) ଅତି-କ୍ଷୁଦ୍ର ।

ଚେନାପଟ୍ଟମ୍—ଗ୍ରା. ବି. ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ।

ଚେନ୍ଦବାଡ଼ି—ବଙ୍ଗଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ହଜାରିବାଗ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ ।

ଚେନ୍ଦ୍ର—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. କନା,କନ୍ଥା ।

ଚେନ୍ନଗିରି—ମହିସୁର ରାଜ୍ୟାନ୍ତର୍ଗତ ଶିମୋଗା ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ତାଲୁକ ।

ଚେପା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚେପ୍ଟା ଦେଖ; ଯେଉଁ ପାତ୍ରାଦିର ଉପର ପାଖ ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇଥାଏ, (ପ୍ରା. କଳାହାଣ୍ଡି ବି.) ବାଡ଼ୁଙ୍କିର ପେଟରେ ବନ୍ଧାଯିବା ପତଳା କାଠ ବା ବାଉଁଶ ।

ଚେପାଙ୍ଗ—ମଧ୍ୟ ନେପାଳର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଜଙ୍ଗଲ ନିବାସୀ ଗୋଟିଏ ଜାତି ।

ଚେପ୍ଟା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚଉଡ଼ା, ପ୍ରଶସ୍ତ, ଚେପା,ଯାହା ଭିତର ଆଡ଼କୁ ଦବିଯାଏ, ଚଉଡ଼ାପରି ଆକୃତି ବିଶିଷ୍ଟ, ପତଳା, ଚକଟା ।

ଚେପ୍ଟାଢୋଲ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଆଶ୍ୱିନ-ପର୍ବ ସମୟରେ ସମଲେଶ୍ୱରଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ଉତ୍ସବ କରିବା ଉପଲକ୍ଷରେ ବଜାଯିବା ଏକପ୍ରକାର ଢୋଲ ।

ଚେପ୍ଟାନାକା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଯାହାର ନାକ ଚେପ୍ଟା ବା ବସିଯାଇଥାଏ ।

ଚେପ୍ଟାମୁହାଁ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁହଁ ଚଟକା ।

ଚେପ୍ଟୀ—ଗ୍ରା.ବି. (ଅଶ୍ଳୀଳ) ଭଗ,ଯୋନି ।

ଚେପ୍ଟୀଲଢ଼ାଇବା—ଗ୍ରା. ହି. (ଅଶ୍ଳୀଳ) କାମାତୁରା ଦୁଇଜଣ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ସଂସର୍ଗ ଅଭାବରେ ପରସ୍ପରକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ ପୂର୍ବକ ଯୋନି ଲିଙ୍ଗ ଘଷାଘଷି ହେବା ।

ଚେଭଡ଼ା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଚଟା, ଯେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଅତିଶୟ ବିରକ୍ତ କରେ ।

ଚେଭଡ଼ାଇବା—ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତ କରିବା ।

ଚେଭରା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦାଣ୍ଡାଣ୍ଡିବାରୁ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବାରମ୍ବାର ମାଗେ ।

ଚେମଟା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅତି କ୍ଷୀଣ ବା ପତଳା, ଶୀର୍ଣ୍ଣ ।

ଚେମଡ଼—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯାତିସହ,କଚାଳିଆ, ଚମପରି ଟାଆଁସା, ଯାହା ସହଜରେ ଛିଣ୍ଡେ ନାହିଁ,ଯାହା ଲଇଁଯାଏ ଭାଙ୍ଗେ-ନାହିଁ ।

ଚେମଡ଼ଚଟି—ଗ୍ରା. ବି. ଚମଚଟା,ଚେମିଣି, ବାଦୁଡ଼ି,(ବିଂ) ଯେ କୌଣସି ବିଷୟରେ ଅତି ଜିଦ୍ ବା ଅଳି କରେ । [ମାରୁ ।

ଚେମଡ଼ାଲଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଶାରିବା, ଚେର-

ଚେମଣାବାବୁ—ଗ୍ରା. ବି. ନାଗପୁର ମରହଟ୍ଟା ରାଜା ମାଧୋଜି ଭୋନ୍‌ସଲାଙ୍କ ସାନଭାଇ ।

ଚେମଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଚେମଣି ଚଢ଼େଇ, ବାଦୁଡ଼ି ।

ଚେମର—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବିଂ. ଚେମଡ଼, ଅକ୍ଳାନ୍ତ ।

ଚେମା—ଗ୍ରା.ବି.ଏକପ୍ରକାର କଉ ଡ଼ିମ୍ବେଲ

ଚେମ୍ବର—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବି. ଚେମଡ଼ଦେଖ,

(ସା. ବି.) କଠୋର, ଦ୍ରାକ୍ଷମମାନଙ୍କ ଖାସ୍‌କାମରା, ଓକିଲମାନଙ୍କ ଖାସ୍ ବୈଠକ ଖାନା ବା ଅଫିସ୍ ।

ଚେସ୍ଟ୍ –ହି. ବିଂ. (ଚ+ମଂ.ଯ) ଚୟନୀୟ, ଯାହା ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଉଚିତ, ଯଥା-ବିଧିରେ ସଂସ୍କୃତ (ଅଗ୍ନି) ।

ଚେସ୍ଟ୍ରୁ—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡେନ୍‌ସୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ କପାଡ଼କଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଚେସ୍ଟାଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଶର, ଅସ୍ତ୍ରରୂପେ ନ୍ୟବହୃତ ବାଉଁଶ ପାତଆ ।

ଚେର—ଗ୍ରା. ବି. ବୃକ୍ଷମୂଳରୁ ଭୂମି ଭିତ-ରକୁ ଭେଦ କରିଥିବା ଲମ୍ବ ସୂକ୍ଷ୍ମ ରଜ୍ଜୁ ବହୁଅଂଶ, ପାଚଲି ଆମ୍ବତାଳାଦି ମଧ୍ୟରେ-ଥିବା ସୂକ୍ଷ୍ମ ତନ୍ତୁ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ବଂଶଧର, ସନ୍ତାନସନ୍ତତି, ସମ୍ପର୍କ, ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଏକ ପ୍ରାଚୀନ ଜନପଦ ।

ଚେରଉପାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ଗଛକୁ ଭୂମିରୁ ଟାଣି ତହିଁର ମୂଳକୁ ଭୂମିମଧ୍ୟରୁ ଟାଙ୍କି ଆଣିବା, ମୂଳୋତ୍ପାଟନ କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ)କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବା ବସ୍ତୁର ଉଚ୍ଛେଦ ସାଧନ କରିବା ।

ଚେରକାଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବୃକ୍ଷର ମୂଳକୁ କାଟିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଅନିଷ୍ଟ ବା ଉଚ୍ଛେଦ ସାଧନ କରିବା ।

ଚେରଚଣା—ଗ୍ରା. ବି. ଭୁଇଁଚଣା, ମୁଗ-ଫଳି, ଚିନାବାଦାମ୍ ।

ଚେରଚେଣ୍ଡା—ପ୍ରା.(ବସ୍ତ୍ର) ବି.ପୋଟଳା ।

ଚେରଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭୂମିର ଗଭୀର ପ୍ରଦେଶକୁ ଚେର ବିସ୍ତାର କରିବା, (ଲ.-ଅର୍ଥ) କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାୟୀଭାବରେ ଅବସ୍ଥାନ କରିବା, କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ନିଜର ଅଧିକାର ବା ସମ୍ପତ୍ତି ବା ସମ୍ପର୍କ ବା ଆଧିପତ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରିବା, ନିଜର ବଂଶବୃଦ୍ଧି ଦ୍ୱାରା ବହୁସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ବଳିତ ପରିବାରର କର୍ତ୍ତା ହେବା,(ସ୍ତ୍ରୀ ପକ୍ଷରେ) ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ କରିବା, ମୂଳ-ଦେଶରୁ ଚେର କାଟିବା ।

ଚେରପାରୁ—ଗ୍ରା. ବି. ପାଚଲି ଆମ୍ବ, ନଡ଼ିଆକତ ପାଚଲି ତାଳ ଓ ତେନ୍ତୁ-ଳିରେ ଥିବା ବଡ଼ ବଡ଼ ଅଂଶୁ,(ଚେର) ଓ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଂଶୁ । [ବୃକ୍ଷ ।

ଚେରମହାମେଦ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର

ଚେରମ ଭିଜା—ଗ୍ରା. ବି. ଭୂମିମଧ୍ୟରୁ ଚେରର ଉମଶ ବିସ୍ତାର ।

ଚେରମାରୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଅନନ୍ତ ମୂଳ, ଚେମଡ଼ି ଲତା ।

ଚେରମୂଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଔଷଧରେ ବ୍ୟବ-ହୃତ, ମୂଳମୂଳକା, ଜଡ଼ିବୁଟି,ଟଣିଗୁଣି, ଉଟକା ଔଷଧ ।

ଚେରମେଦ—ଏକଜାତୀୟ ବୃକ୍ଷ ।

ଚେରା—ଆସାମର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଖାସିପର୍ବତସ୍ଥ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ସ୍ୱାମନ୍ତ ରାଜ୍ୟ ।

ଚେରାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିସ୍ତାର କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଚେହେରା ଉମେ ଉମେ ସଚେତନ ଦେଖାଯିବା ।

ଚେରାଉ—ପଞ୍ଜାବ ପ୍ରଦେଶର ପେଶବାର ଜିଲ୍ଲାର ନଓସରା ତହସୀଲର ଗୋଟିଏ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟନିବାସ ।

ଚେରାନ—ସାରଣଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗଙ୍ଗାତୀର ବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ସ୍ଥାନ ।

ଚେରାପୁଞ୍ଜୀ—ଆସାମର ଖାସିପର୍ବତସ୍ଥିତ ଚେରା ନାମକ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟାନ୍ତ-ର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ।

ଚେରାଙ୍ଗି—ଗ୍ରା.ବି.ପିତ୍ତ(ଲ.ଅର୍ଥ)ବାଲଙ୍ଗି ।

ଚେରାଙ୍ଗୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଡେଙ୍ଗେଇ, କ୍ଷୀଣାଙ୍ଗୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଚେରୁ—ହି. ବିଂ. (ଚ+ରୁ)ଚୟନଶୀଳ, ଚୟନ କରିବା ଯାହାର ସ୍ୱଭାବ, ଭାର-ତର ପ୍ରାଚୀନ ଜାତି । [ଆମ୍ବ) ।

ଚେରୁଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଚେରପୃଷ୍ଠ (ପାଚଲି

ଚେରୁଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଚରୁଡ଼ାଦେଖ ।

ଚେଲ—କ୍ଲୀ.ବି(ଚଳ + ମଂ.ଅ) ପୋଷାକ, ପଟବସ୍ତ୍ର, (ବିଂ.କ.ଅ) ଅଧମ, କୁତ୍ସିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚେଲୀ ।

ଚେଲକ—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ମୁନି ।

ଚେଲଗଙ୍ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗୋକର୍ଣ୍ଣର ନିକଟ-ବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଚେଲ—ଗ୍ରା. ବି. ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କର ଶିଷ୍ୟ, କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ, ଏକପ୍ରକାର ମତ୍ସ୍ୟ ।

ଚେଲନ—ପୁଂ. ବି. (ଚେଲ+ଆନ) ଲତାବିଶେଷ, ତରଭୁଜ ।

ଚେଲପିପଲ—ଗ୍ରା.ବି.ଏକଜାତୀୟ ବୃକ୍ଷ ।

ଚେଲାଲ—ପୁଂ. ବି. (ଚେଲ+ଅଳ,ଅ) ଲତାପଣସ ।

ଚେଲାଣକ—ପୁଂ.ବି. (ଚେଲ + ଅଣ+ ଅକ) ପ୍ରେତବିଶେଷ ।

ଚେଲି—ବି. ତୁଚ୍ଛ ବା ନୀଚବ୍ୟକ୍ତି ।

ଚେଲି—ଗ୍ରା.ବି. ପଟବସ୍ତ୍ରବିଶେଷ,ରେଶମୀ କପଡ଼ା ।

ଚେଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚେଲ+କ.ଆ) ପଟବସ୍ତ୍ର, ପରିଚ୍ଛଦ, ପୋଷାକ, ପାଟ-ଶାଢ଼ୀ ।

ଚେଲିମ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁଡ଼ିଲଧୁଆ ପାଣି ।

ଚେଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚେଲ+ଇ)ପଟବସ୍ତ୍ର, ଚେଲୀକା ଦେଖ ।

ଚେଲୀମ—ଗ୍ରା.ବି. କ୍ଷୁଦ୍ର ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ ।

ଚେଲ୍ଲା—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶିଷ୍ୟା, ସନ୍ନ୍ୟାସୀ-ଆଦିଙ୍କଠାରୁ ଦୀକ୍ଷାଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଚେଲ୍ଲକ—ପୁଂ. ବି. (ଚେଲ+ଉକ) ବୌଦ୍ଧଭିକ୍ଷୁକବିଶେଷ ।

ଚେଲ୍ଲା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରାଗିଣୀବିଶେଷ ।

ଚେଷ୍ଟକ—ପୁଂ. ବିଂ.(ଚେଷ୍ଟ + କ.ଅକ) ଯେ ଚେଷ୍ଟା କରେ, ଚେଷ୍ଟାଯୁକ୍ତ, (ବି) ରତବନ୍ଧବିଶେଷ ।

ଚେଷ୍ଟନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚେଷ୍ଟା+ଭା.ଅନ) ଚେଷ୍ଟା, ଯତ୍ନକରିବା, (ବିଂ) ଚେଷ୍ଟକ ଦେଖ ।

ଚେଷ୍ଟମାନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚେଷ୍ଟ+କ. ଶାନଚ୍)ଯେ ଚେଷ୍ଟାକରୁଅଛି,ଉଦ୍ୟୋଗୀ, ଚଳନ୍ତ, ଗୁଳୁଥିବା, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଚେଷ୍ଟମାନା ।

ଚେଷ୍ଟୟିତା—ପୁଂ. ବିଂ. (ଚେଷ୍ଟ + ଣିଚ୍. ତୃ) ଯେ ଚେଷ୍ଟା କରାଏ ।

ଚେଷ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚେଷ୍ଟ+ଭା.ଅ + ଆ) କାୟିକ ବ୍ୟାପାରବିଶେଷ, ଉଦ୍ୟୋଗ, ଯତ୍ନ,ସାହାସ, ଇଚ୍ଛା, କାମନା,ବ୍ୟାପାର,

ଅଶ୍ରିଷ୍ଟ ସାଧାନାର୍ଥ କ୍ରିୟା, ଚଉ, କାର୍ଯ୍ୟ, କର୍ମ ।

ଚେଷ୍ଟାନାଶ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ)ପ୍ରଳୟ ।

ଚେଷ୍ଟାନ୍ୱିତ—ବିଂ. (ଶ୍ରୀତତ୍ତ) ଚେଷ୍ଟିତ, ଚେଷ୍ଟାଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଚେଷ୍ଟାନ୍ୱିତା ।

ଚେଷ୍ଟାବଳ—କ୍ଲୀ. ବ.ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ରପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ବଳବିଶେଷ ।

ଚେଷ୍ଟାବାନ୍—ପୁଂ.ବିଂ. (ଚେଷ୍ଟା+ବତ୍) ଚେଷ୍ଟାଯୁକ୍ତ, ଯାହାର ଚେଷ୍ଟା ଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚେଷ୍ଟାବତ୍ୀ ।

ଚେଷ୍ଟାଶୂନ୍ୟ—ବିଂ. (ଶ୍ରୀତତ୍ତ) ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ, ଉଦ୍ୟମହୀନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚେଷ୍ଟାଶୂନ୍ୟା ।

ଚେଷ୍ଟାସାଧ—ବିଂ.(ଶ୍ରୀତତ୍ତ)ଯାହା ଚେଷ୍ଟା ଦ୍ୱାରା ସାଧନ କରାଯାଇପାରେ ।

ଚେଷ୍ଟାର୍ହ—ହି.ବିଂ.(ଚେଷ୍ଟା+ଅର୍ହ+ଅ) ଯାହାର ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଉଚିତ ।

ଚେଷ୍ଟିତ—ହି.ବିଂ(ଚେଷ୍ଟ+କ.ତ)ଚେଷ୍ଟା-ଯୁକ୍ତ, ଯେ ଚେଷ୍ଟା କରେ, ସଚେଷ୍ଟ, (ମଂ.ତ) ଯେଉଁ ବିଷୟ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଅଛି, ବି. (ଭା.ତ) ଚଉ, କର୍ମ, ଉଦ୍ୟମ, ଚେଷ୍ଟା ।

ଚେଷ୍ଟିତବ୍ୟ—ବିଂ.(ଚେଷ୍ଟ+ମଂ.ତବ୍ୟ) ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଯୋଗ୍ୟ ।

ଚେହେଁକା—ଗ୍ରା. ବ. ଚମକ, ଭୟରେ ଚମକିବା ।

ଚେହେଁକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭୟରେ ଚମ-କିବା, ଚମ୍ପିଆହେବା ।

ଚେହେରା—ଯା. ବ. ମୁଖମଣ୍ଡଳର ଛବି, ମୁଖଛବି, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ।

ଚେହେରାବନ୍ତ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ସୁନ୍ଦର ମୁଖଯୁକ୍ତ

ଚେହେଲମ୍—ଯା.ବ. ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ସଫର ମାସର ୨୦ ତାରିଖରେ ପଡ଼ିବା ପର୍ବ, ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର ୪୦ ଦିନ ।

ଚେହେଲମ୍‌ଫାଟଆ—ଯା.ବ.ମୁସଲମାନ-ମାନଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ୪୦ ଦିନରେ ହେବା ଦେବାଗ୍ରଧନାଦି । [କର ।

ଚୈ—ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ପ୍ରଦେଶର ବାଙ୍ଗା-

ଚୈ—(ଚବ୍ୟ ଶବ୍ଦଜ)ଚେବିକା, କଟୁରସ-ଯୁକ୍ତ ଉସବିଶେଷ । [ଜଣେ ଋଷି

ଚୈକିତ—ପୁଂ. ବ. ଗୋତ୍ର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ

ଚୈକିତ୍ୟ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଚେକିତ ମୁନିଙ୍କର ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ ।

ଚୈକିତାନ—ପୁଂ.ବ. ଉପନିଷଦ୍ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଜଣେ ପୁରୁଷ ।

ଚୈକିତାୟନ—ପୁଂ. ବ. ଚୈକିତାୟନ ଋଷିଙ୍କର ପୁତ୍ର । [ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଚୈକିତ୍ତ—ହି.ବିଂ.ଚୈକିତ୍ତ ମୁନିଙ୍କ

ଚୈକିତ୍ତ୍ୟ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚୈକିତ୍ତ ଋଷିଙ୍କ ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ, ତଦ୍ବଂଶୋତ୍ପନ୍ନ ।

ଚୈକୀର୍ଷିତ—ହି. ବିଂ. ଯାହାର ଚିକୀର୍ଷା ଅଛି, ଯେ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ ।

ଚୈତ୍ୟୁତ—ହି.ବିଂ.ଭୃତ୍ୟପରି ଯତ୍ନଶୀଳ

ଚୈତ୍ୟୁତାତ୍ମଜ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚୈତ୍ୟୁତଙ୍କ ଅପତ୍ୟ ।

ଚୈତନ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଚେତନ+ଯ)ଚିତ୍ସ୍ୱରୂପ,ଆତ୍ମା, ଆତ୍ମଧର୍ମ, ଜ୍ଞାନ,ଚେତନା, ଅନୁଭୂତି, ବୋଧ, ପରମେଶ୍ୱର,ପ୍ରକୃତି, ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବୈଷ୍ଣବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।

ଚୈତନ୍ୟଚନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବ. ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ଧର୍ମ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ, ଚୈତନ୍ୟ ଧର୍ମ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ।

ଚୈତନ୍ୟଚନ୍ଦ୍ରାମୃତ—ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ଲିଖିତ ବୈଷ୍ଣବ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ଚୈତନ୍ୟଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ—ମହାତ୍ମା ଚୈତନ୍ୟ-ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଚରିତ୍ର ବିଷୟକ ଖଣ୍ଡିଏ ସଂସ୍କୃତ ନାଟକ ।

ଚୈତନ୍ୟଚରିତାମୃତ—ଗ୍ରା. ବ. ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାରେ ରଚିତ ବୈଷ୍ଣବ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ଚୈତନ୍ୟଭାଗବତ—ଏହାର ଅପର ନାମ ଚୈତନ୍ୟ ମଙ୍ଗଳ ।

ଚୈତନ୍ୟଭୈରବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ତନ୍ତ୍ରସାରୋକ୍ତ ଭୈରବୀବିଶେଷ ।

ଚୈତନ୍ୟମଙ୍ଗଳ—ବ. ଚୈତନ୍ୟ ଭାଗ-ବତର ଅପର ନାମ, ଲୋଚନଦାସ ପ୍ରଣୀତ ଖଣ୍ଡିଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଚୈତନ୍ୟମୟ—ପୁଂ.ବିଂ.ଚିନ୍ମୟ,ଚେତନା-ଯୁକ୍ତ ।

ଚୈତନ୍ୟରୂପୀ—ପୁଂ. ବିଂ. ଜ୍ଞାନସ୍ୱରୂପ, ଜ୍ଞାନମୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚୈତନ୍ୟରୂପିଣୀ ।

ଚୈତନ୍ୟସମ୍ପ୍ରଦାୟ—ଭାରତବର୍ଷର ଆଧୁ-ନିକ ବୈଷ୍ଣବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟବିଶେଷ ।

ଚୈତନ୍ୟୋଦୟ—ବ. (ଚେତତ୍) ଚେତ-ନାର ଉଦୟ, ଜ୍ଞାନୋଦୟ ।

ଚୈତସଘୃତସ୍ୱଲ୍ପ—ବ. ବୈଦ୍ୟକୋକ୍ତ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଚୈତ୍ତ—ହି.ବିଂ.(ଚିତ୍+ଅ) ଚିତ୍ତସମ୍ବନ୍ଧୀ, ସ୍ମରଣାଦି, ବୌଦ୍ଧ ମତରେ ବିଜ୍ଞାନ ସ୍କନ୍ଧର ଅତିରିକ୍ତ ଅନ୍ୟ ସ୍କନ୍ଧ ମାତ୍ର ।

ଚୈତ୍ତକ—ହି. ବିଂ. (ଚୈତ୍ତ + କ)ଚିତ୍ତ-ସମ୍ବନ୍ଧୀ ।

ଚୈତ୍ତିକ—ବିଂ. (ଚିତ୍ତ+ଇକ) ଚୈତ୍ତ ଦେଖ ।

ଚୈତ୍ୟ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବ. (ଚିତ୍ୟ+ଅ)ଆୟ-ତନ, ଗୃହ, ଯଜ୍ଞାୟତନ,ଦେବାୟତନ, ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ମୃତି ମନ୍ଦିର, ଦେବକୁଳ, ଦେଉଳ, ଚିତା, ଚୈତ୍ୟସ୍ଥ ଦେବ-ଭେଦ, ବୁଦ୍ଧଦେବ, ବହ୍ନି, ବେଲଗଛ, ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୃକ୍ଷ, ଶ୍ମଶାନତରୁ, ଜନତରୁ, ଚିତାଗ୍ନି,ଗ୍ରାମାଦି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମହାବୃକ୍ଷ, ଅଶ୍ୱତ୍ଥବୃକ୍ଷ, ବିହାର ବୌଦ୍ଧମଠ, ବୁଦ୍ଧବିମ୍ବ, (ବିଂ) ବୁଦ୍ଧ-ବେଦ୍ୟ, ଚିତାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଚୈତ୍ୟା ।

ଚୈତ୍ୟକ—ପୁଂ.ବ.(ଚୈତ୍ୟ+କୈ+ଅ) ଅଶ୍ୱତ୍ଥବୃକ୍ଷ, ଗିରି, ବ୍ରଜପୁର ବେଷ୍ଟକ ପଞ୍ଚଗିରି ଅନ୍ତର୍ଗତ ପର୍ବତଭେଦ, ବର୍ତ୍ତ-ମାନ ନାମ ସୋଣାର ।

ଚୈତ୍ୟଗୃହ—କ୍ଲୀ. ବ- ଚୈତ୍ୟର ସନ୍ନି-ହିତ ଗୃହ ।

ଚୈତ୍ୟତରୁ—ପୁଂ.ବ. (କ.ଧା)ଗ୍ରାମାଦିର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବୃକ୍ଷ, ଅଶ୍ୱତ୍ଥବୃକ୍ଷ ।

ଚୈତ୍ୟଦ୍ରୁ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା) ଅଶ୍ୱତ୍ଥ-ବୃକ୍ଷ ।

ଚୈତ୍ୟଦ୍ରୁମ—ପୁଂ.ବ.(କ.ଧା) ଅଶ୍ୱତ୍ଥବୃକ୍ଷ, ଅଶୋକଗଛ, ଜନତରୁ ।

ଚୈତ୍ୟପାଳ—ପୁଂ. ବି. (ଚୈତ୍ୟ + ପାଳ + ଅ) ଚୈତ୍ୟରକ୍ଷକ ।

ଚୈତ୍ୟପୁଗ—ପୁଂ. ବି. କମଣ୍ଡଳୁ ।

ଚୈତ୍ୟଯଜ୍ଞ—ପୁଂ.ବି.ଅଶ୍ୱଲାୟନ ଶ୍ରୌତ୍ର-ସୂତ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଯଜ୍ଞବିଶେଷ ।

ଚୈତ୍ୟବନ୍ଦନ—ବି. ଜୈନ ବା ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି, ଜୈନ ବା ବୌଦ୍ଧ ମନ୍ଦିର, ଦେବାଳୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଧନର ରକ୍ଷା ।

ଚୈତ୍ୟବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ବୃକ୍ଷ ।

ଚୈତ୍ୟବିହାର—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ)ଜିନ-ଗୃହ, ବୌଦ୍ଧମଠ ।

ଚୈତ୍ୟଶୈଳ—ପୁଂ.ବି. ଚୈତ୍ୟପର୍ବତ ।

ଚୈତ୍ୟସ୍ଥାନ—କ୍ଳୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ସ୍ଥାପିତ ଅଛି, ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନ ।

ଚୈତ୍ର—କ୍ଳୀ. ବି.(ଚୈତ୍ରୀ + ଅ)ଯଜ୍ଞଭୂମି, ଦେବକୁଳ, ଦେଉଳ, ମୃତ, (ପୁଂ) ବୁଦ୍ଧ ଭିକ୍ଷୁକ, ବର୍ଷପର୍ବତ, ଚିତ୍ରାଗର୍ଭ ସଂଭୂତ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ପୁତ୍ର, ମଧୁମାସ, ଚୈତ୍ର ମାସ, ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟ ବର୍ଷଭେଦ, ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟ ଅର୍ଦ୍ଧମାସ, (ବଂ) ଚିତ୍ରାନକ୍ଷତ୍ରଜାତ ।

ଚୈତ୍ରକ—ପୁଂ.ବି. (ଚୈତ୍ର + କ) ଚୈତ୍ର-ମାସ ।

ଚୈତ୍ରମଞ୍ଜ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚୈତ୍ର-ମାସୀୟ ମଦନ ତ୍ରୟୋଦଶୀ ପ୍ରଭୃତି ଉତ୍ସବ ।

ଚୈତ୍ରରଥ—କ୍ଳୀ. ବି. (ଚିତ୍ରରଥ + ଅ) କୁବେରଙ୍କ ଉପବନ, ମୁନିବିଶେଷ, ମହାଭାରତର ଆଦିପର୍ବାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପର୍ବାଧ୍ୟାୟ ।

ଚୈତ୍ରରଥ—ପୁଂ. ବି. (ଚିତ୍ରରଥ + ଇ) ଶଶବିନ୍ଦୁ ନୃପତି ।

ଚୈତ୍ରରଥୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚିତ୍ରରଥ + ଅ + ଈ) ଶଶବିନ୍ଦୁ ରାଜାଙ୍କ କନ୍ୟା ।

ଚୈତ୍ରରଥ୍ୟ—କ୍ଳୀ.ବି. (ଚୈତ୍ରରଥ + ଯ) କୁବେରଙ୍କ ଉଦ୍ୟାନ, ଚୈତ୍ରରଥ ।

ଚୈତ୍ରରାଜ—ପୁଂ. ବି. ଚମ୍ପାବତୀ ଦେଶ-ଭକ୍ତ ଗୋପବଂଶି କୁଳଜା ପ୍ରଥମ ରାଜା ।

ଚୈତ୍ରବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନିର୍ଗୁଣ୍ଡିବିଶେଷ ।

ଚିତ୍ରବାହନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚିତ୍ରବାହନ + ଅ + ଇ) ଚିତ୍ରବାହନଙ୍କ କନ୍ୟା, ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପତ୍ନୀ, ବଭ୍ରୁବାହନଙ୍କ ମାତା, ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ।

ଚୈତ୍ରାୟନ—ପୁଂ.ବି. ଚନ୍ଦ୍ରର ଗୋତ୍ରଜ, (ବଂ) ଚନ୍ଦ୍ରବୃତ୍ତି ।

ଚୈତ୍ରାବଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.ଚୈତ୍ରୀ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ମଦନ ତ୍ରୟୋଦଶୀ ।

ଚୈତ୍ରି—ପୁଂ.ବି. ଚୈତ୍ରଗତ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଯୁକ୍ତ ଚୈତ୍ରମାସ ।

ଚୈତ୍ରିକ—ପୁଂ. ବି. (ଚୈତ୍ର + ଇକ) ଚୈତ୍ରମାସ । [ମାସ ।

ଚୈତ୍ରୀ—ପୁଂ.ବି. (ଚୈତ୍ରୀ + ଇନ୍)ଚୈତ୍ର-

ଚୈତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଚିତ୍ରା + ଅ + ଈ)ଚିତ୍ରା-ନକ୍ଷତ୍ରଯୁକ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ଚୈତ୍ରପୂର୍ଣ୍ଣିମା ।

ଚୈଦ୍ୟକ—ତ୍ରି.ବଂ.(ଚେଦ୍ୟ + ଇକ)ଚେଦ୍ୟ ଦେଶଜ, ଚେଦ୍ୟ ଦେଶସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,(ବ) ଚେଦ୍ୟ ଦେଶର ରାଜା, ତଦ୍ଦେଶବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଚୈଦ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଚେଦ୍ୟ + ଯ) ଚେଦ୍ୟ ଦେଶର ରାଜା, ଶିଶୁପାଳ, ତ୍ରିପୁର-ଦେଶ, ତଦ୍ଦେଶବାସୀ, ଚେଦ୍ୟ ରାଜ-ବଂଶୋତ୍ପନ୍ନ, (ବଂ) ଚେଦ୍ୟ-ଦେଶଜ ।

ଚୈନ—ବଂ.(ଚୀନ + ଅ)ଚୀନଦେଶୀୟ, ଚୀନଦେଶଜାତ ।

ଚୈନେୟ—ବଂ. (ଚୀନ + ଏୟ) ଚୈନ ଦେଖ ।

ଚୈନ୍ତ୍ରତ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚନ୍ତ୍ରତା ନାମ୍ନୀ ସ୍ତ୍ରୀର ଗର୍ଭଜାତ ପୁତ୍ର ବା କନ୍ୟା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚୈନ୍ତ୍ରତୀ । [ଅପତ୍ୟ ।

ଚୈନ୍ତ୍ରତେୟ—ପୁଂ. ବି. ଚନ୍ତ୍ରାୟୁକ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀର

ଚୈଲ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଚେଲ + ଅ) ବସ୍ତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (କ୍ଳୀ. ବ) ବସ୍ତ୍ର,ପୋଷାକ ।

ଚୈଲକ—ପୁଂ.ବି.ଶୂଦ୍ର ପିତା ଓ କ୍ଷତ୍ରିୟ, ମାତା ଗର୍ଭଜାତ ପ୍ରାଚୀନ ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତିବିଶେଷ ।

ଚୈଲକ—ପୁଂ. ବି. (ଚେଲକ + ଇ) ଚେଲକ ଋଷିଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଚୈଲଧାବ—ପୁଂ.ବି.(ଚୈଲଧାବ + କ.ଅ) ରଜକ, ଧୋବା ।

ଚୈଲାଶକ—ପୁଂ. ବି. (ଚୈଲ + ଅଶ୍ + ଅକ) କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରାଣୀବିଶେଷ, ଏହି ପ୍ରାଣୀ ବସ୍ତ୍ରଖଣ୍ଡ ଭକ୍ଷଣକରି ଜୀବନ ଧାରଣ କରେ, (ବଂ) ଯେ ବସ୍ତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଖଣ୍ଡ ଭକ୍ଷଣ କରେ ।

ଚୈଲିକ—ପୁଂ. ବି. ବସ୍ତ୍ରଖଣ୍ଡ ।

ଚ୍ଛେ—ଯା. ବି. ଗର୍ତ୍ତ, କୂପ ।

ଚ୍ଛେ(କ)—କ୍ଳୀ. ବି. କଟୁପର୍ଣ୍ଣୀ ମୂଳ ।

ଚ୍ଛେକ—ଗ୍ରା.ବି. ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରେସିଡେନ୍ସୀର କାଠିୟାବାଡ଼ ରାଜ୍ୟର ଉଦସର୍ବୀୟ ନାମକ ସ୍ଥାନର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟ ।

ଚ୍ଛେକଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. ଗହମର ଚ୍ଛେପା,ଭୂଷି ।

ଚ୍ଛେକୁଟି—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରବରବିଶେଷ ।

ଚ୍ଛେକ୍ଷଣ—ପୁଂ. ବି. ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟବାସୀ ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ କବି ।

ଚ୍ଛେକ୍ଷନାଥ—ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଚ୍ଛେଷ୍ଟ—ପୁଂ. ବି. (ଚିଷ୍ + କ.ଅ) ପବିତ୍ର ବନ ପ୍ରଦେଶ, ସ୍ୱାଭାବିକ ଶୁଚି ପ୍ରଦେଶ, (ବଂ) ଶୀତ, ପ୍ରଶଂସିତ, ଶୁଚି, ପବିତ୍ର, ଦକ୍ଷ, ତୀକ୍ଷ୍ଣ, ମନୋଜ୍ଞ, ନିର୍ମଳ ।

ଚ୍ଛେଷ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ମ) ବଂ. ଚିଷ୍ଟ ।

ଚ୍ଛେଖ—ଗ୍ରା. ବି. ରାଗ, କ୍ରୋଧ, ମନୋ-ଜ୍ଞତା, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ସଂଯୋଗ, ଫୁର୍ତ୍ତି, ତେଜ, ବେଗ, (ବଂ) ସଂଯୁକ୍ତ,ସୁନ୍ଦର, ତୀବ୍ର, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ବିଶୁଦ୍ଧ, ବେଗଗାମୀ, ତେଜ, ଫୁର୍ତ୍ତିବାଜ ।

ଚ୍ଛେଖା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଚ୍ଛେଖ ଦେଖ ।

ଚ୍ଛେଖର—ଗ୍ରା. ବଂ. ଚ୍ଛେଖ ଦେଖ,(ଗ୍ରା. ବ) ବେଗଗାମୀ ଗୁର ।

ଚ୍ଛେଖି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚୁକ) ଖଟାପାଳଙ୍ଗ ଶାକ, ସଙ୍ଗୀତର ରାଗବିଶେଷ,ଉତ୍କର୍ଷ, ବାଲିଙ୍ଗି ।

ଚ୍ଛେଷ୍ଠୀମାଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଅତି ଉତ୍ତମ ବା ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ପଦାର୍ଥ ।

ଚ୍ଛେଗା—ଯା. ବି. ଢିଲା, ଅଙ୍ଗରଖା, । ବେକଠାରୁ ପାଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବିଥିବା ଜାମା । [ବଂଶଖଣ୍ଡ ।

ଚ୍ଛେଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବି. ନଳ, ନଳୀ, ଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ

ଚ୍ଛେଚ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚ୍ଛେଚ+ଅ) ବଲ୍କଳ, ଚର୍ମ, ଗୁଡ଼ତ୍ୱକ୍, ଦାରୁଚିନି,ତେଜପତ୍ର, ତାଳଫଳ,ଉପଭୁକ୍ତ ଫଳର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ କଦଳୀ ଫଳ, ନାରକେଳ ।[ଦେଖ ।

ଚ୍ଛେଚକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚ୍ଛେଚ+କ) ଚ୍ଛେଚ

ଚ୍ଛେଚକପୁର—ସ୍ୱର୍ଗ ଭୂମିର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ନଗର ।

ଚ୍ଛେଚମା—ଗ୍ରା. ବି. ଚୁଚୁମା ଦେଖ ।

ଚ୍ଛେଟ—ଗ୍ରା.ବି. ଶସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଆଘାତ,ମାଡ଼, ପ୍ରହାର, ଲଗମ, ଘାଆ, ଆଘାତଜନିତ ଶାରୀରିକ ବ୍ୟଥା, ଜୋର, ବଳ, ଶକ୍ତି, ତୀବ୍ରତା, ପ୍ରଖରତା ବନ୍ଦୁକରେ ଥରେ ଗୁଳି ଦାରୁଦ ଖୁନ୍ଦାହେବା ଓ ଫଏର ହେବା, ଶସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଥରେ ଆଘାତ,(ଲ. ଅର୍ଥ) ମନରେ ଜନ୍ମିବା ଆଘାତ ବା ଦୁଃଖ, ମନୋବେଦନା, (ଆନ୍ତମଣର) ବାର, ଥର, ସର୍ପଦଂଶର ଦଂଶନ,ସର୍ପ-ଦଂଶନ ବା ଶସ୍ତ୍ରାଘାତର ଚିହ୍ନ, ଗୁଳି-ଦାଗିହ୍ନ ବା ଜବାବଦେହ,ହପ୍ତା,ତୋଡ଼, ଜାଗର, ହାଣ ।

ଚ୍ଛେଟକାଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅସ୍ତ୍ରର ଆଘାତ ସଫଳହେବା, ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରାଦିର ଆଘାତ-ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟଥା ଜନ୍ମିବା ।

ଚ୍ଛେଟଚପଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଆଘାତମାନ ।

ଚ୍ଛେଟପକେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବନ୍ଦୁକରେ ଦାରୁଦ ଭରିବା, (ସର୍ପ)ଦଂଶନକରିବା ।

ଚ୍ଛେଟବାଜିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଚ୍ଛେଟ କାଟିବା ଦେଖ ।

ଚ୍ଛେଟମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଆଘାତ କରିବା ।

ଚ୍ଛେଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚ୍ଛେଟ+ଅ+ଈ)ଶାଢ଼ୀ ।

ଚ୍ଛେଟେ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋଟିଏମାତ୍ର ଚ୍ଛେଟ ବା ଆଘାତ, ଥରେମାତ୍ର ।

ଚ୍ଛେଠା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଚ୍ଛେଠା ଦେଖ ।

ଚ୍ଛେଠା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଚ୍ଛେର, ଖେଚଡ଼ା, ଯାଜ, ନୀଚପ୍ରକୃତିକ, କୃପଣ, ଯେଉଁ ଭୃତ୍ୟ ପ୍ରଭୁକୁ ମାନେ ନାହିଁ ।

ଚ୍ଛେଡ଼—ପୁଂ. ବି.(ଚ୍ଛଡ଼+ଅ) ପ୍ରାବରଣ, କାଞ୍ଚଳ, ଉତ୍ତରୀୟ ବସ୍ତ୍ର, ଦେଶବିଶେଷ. ଚ୍ଛେଲ୍‌ଦେଶ ।

ଚ୍ଛେଡ଼କ—ପୁଂ. ବି. (ଚ୍ଛେଡ଼+କ) ଏକ-ପ୍ରକାର ଜାମା, ଏପ୍ରକାର ପରିଧେୟ ବସ୍ତ୍ର ।

ଚ୍ଛେଡ଼ଗଙ୍ଗ—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ତ୍ରିକଳିଙ୍ଗା-ଧିପତି ଏବଂ ଛତ୍ରଳିର ଗଙ୍ଗବଂଶୀୟ ରାଜଗଣର ପ୍ରଥମ ।

ଚ୍ଛେଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚ୍ଛଡ଼+କ.ଅ+ଆ) ମହା ଶ୍ରାବଣିକା, ବଡ଼ ଖୁଲ୍‌ଖୁଡ଼ୀ, ବଡ଼ ଗୋରଖମୁଣ୍ଡୀ ।

ଚ୍ଛେଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚ୍ଛେଡ଼+କ.ଅ+ଈ ଶାଢ଼ୀ ।

ଚ୍ଛେଣା—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋମୂତ୍ର ।

ଚ୍ଛେତକ—କ୍ଲୀ. ବି. ବଲ୍କଳ, ଗୁଡ଼ତ୍ୱକ୍, ଦାରୁଚିନି ।

ଚ୍ଛେଦ୍—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ, ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦସହ ଲାଗେ, ବାହାନ୍‌ଚ୍ଛେଦ୍, ମାଦରଚ୍ଛେଦ୍, ଯେ (ଅମୁକ ସ୍ତ୍ରୀକୁ)ମୈଥୁନକରେ ।

ଚ୍ଛେଦ—ପୁଂ.ବି. (ଚ୍ଛଦ+ଅ) କେରଡ଼ା, ଚ୍ଛୁରକ, ଅଣ୍ଡଭାଡ଼ମୀ, କଣା,ଅଗ୍ରଭାଗରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଲୌହଶଳାକାଯୁକ୍ତ କାଷ୍ଠ-ବିଶେଷ, (ବଂ)ପ୍ରେରକ, ଯେ ପ୍ରେରଣ କରେ ।

ଚ୍ଛେଦକ—କ୍ରି. ବଂ. (ଚ୍ଛଦ+କ.ଅକ) ଯେ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଏ, ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ, ପ୍ରେରକ,ଯେ ପଠାଏ, (ବି) ପ୍ରବୃତ୍ତିଜନକ ବିଧିବାକ୍ୟ ।

ଚ୍ଛେଦନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚ୍ଛଦ+ଣି, ଅନ) ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ, ପ୍ରେରଣ,ନିୟୋଜନ,ସଂଯୋ-ଗାଦି ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନପାଇଁ ପ୍ରଯତ୍ନ କର୍ମ, (ବଂ) ଯେ ପ୍ରେରଣ କରେ, (ଗ୍ରା. ବି. ଅଶ୍ଳୀଳ) ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷଙ୍କ ରତି ପ୍ରସଙ୍ଗ, ରମଣ ।

ଚ୍ଛେଦନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଚ୍ଛଦ+ଣିଚ୍, ଅନ+ଆ) କ୍ରିୟାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ବାକ୍ୟ, ବିଧିବାକ୍ୟ,ପ୍ରେରଣ,ପ୍ରବର୍ତ୍ତନା,ପ୍ରବୃତ୍ତିର କାରଣ, ଶୋଧନ, ତିରସ୍କରଣ, ଅଜ୍ଞାତ ପଦାର୍ଥର ଜ୍ଞାପକ ଶବ୍ଦ, ସ୍ୱାଗାଦି ବିଷୟକ ପ୍ରଯତ୍ନ ।

ଚ୍ଛେଦନାଗୁଡ଼—ପୁଂ. ବି. (ଚ୍ଛେଦନା+ ଗୁଡ଼+ଅ) କନ୍ଦୁକ ।

ଚ୍ଛେଦନୀ—ବି. ଚ୍ଛେଦନୀ ନାମକ ଗୁଳ୍ମ ।

ଚ୍ଛେଦପ୍ରବୃତ୍ତ—କ୍ରି.ବଂ. ପ୍ରତିଦ୍ୱାରା ଯାହାକୁ ବର୍ଦ୍ଧିତ କରାଯାଏ ।

ଚ୍ଛେଦନ୍ତ—କ୍ରି. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ପ୍ରେରଣ କରିବାର ମତ ଯାହାର ଅଛି ।

ଚ୍ଛେଦୟିତା—ପୁଂ. ବଂ. (ଚ୍ଛଦ+ଣିଚ୍, କ.ତୃ) ଯେ ପ୍ରେରଣ କରେ, ଚ୍ଛେଦକ, ଦେଖ, ପ୍ରେରୟିତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚ୍ଛେଦୟିତ୍ରୀ ।

ଚ୍ଛେଦା—ଗ୍ରା. ବି. (ଅଶ୍ଳୀଳ) ମୈଥୁନ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗମ,(ପୁଂ.ବଂ—ଅଶ୍ଳୀଳ) ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଅତିରକ୍ତରୂପେ ରତ, କାମାତୁର ।

ଚ୍ଛେଦାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଅଶ୍ଳୀଳ), ସ୍ତ୍ରୀ ଆପଣାକୁ ପୁରୁଷଦ୍ୱାରା ରମିତ କରାଇବା, (କୌଣସି ପୁରୁଷ) ଆପଣାର ସ୍ତ୍ରୀ ବା ସମ୍ପର୍କୀୟା ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଜାର ପୁରୁଷ ସହବାସ କରିବାକୁ ଦେବା ।

ଚ୍ଛେଦିତ—କ୍ରି. ବଂ. (ଚ୍ଛଦ+ମଂ. ତ) ପ୍ରେରିତ, ଆଦିଷ୍ଟ, ଉତ୍ତେଜିତ, ଯେଉଁ ପଶୁଆଦିକୁ ଅଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଉଥାଏ, ଯାହାକୁ ଅବଗତ କରାଯାଏ ।

ଚ୍ଛେଦିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉତ୍ତେଜନା ଜାତ କରିବା, (ଗ୍ରା. ବି.ଅଶ୍ଳୀଳ) ସ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗମ କରିବା, ତିରସ୍କାର କରିବା, ବକିବା ।

ଚ୍ଛେଦିଷ୍ଠ—କ୍ରି. ବଂ. (ଚ୍ଛଦ+ଇଷ୍ଠ) ପ୍ରେରକ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଚ୍ଛେଦେଇ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଅଶ୍ଳୀଳ ଗାଳି) ଅତ୍ୟନ୍ତ ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗମାସକ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ), କାମାତୁରା, କୁଟ୍ଟିଳା, ଛିଣ୍ଡାଳୀ ।

ଚ୍ଛେଦ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚ୍ଛଦ+ଯ) ପ୍ରଶ୍ନ, ପୂର୍ବପକ୍ଷ,(ପୁଂ.ବଂ) ଚ୍ଛେଦନାର୍ଥ,ପ୍ରେରଣ ଯୋଗ୍ୟ, ଆକ୍ଷେପ୍ୟ,ଯାହା ପାଇଁ ଶୋକ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଏ ।

ଚ୍ଛେପ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଚୁପ୍ ଦେଖ, (ପ୍ରା.

ସମ୍ବ. ବ.) ଗଛର ଅଠା ବା କ୍ଷୀର ।

ଚ୍ରେପ୍‌କାଣ୍ଡିଆ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବ. ଅଠାଳିଆ, ଅଠାକାଣ୍ଡିଆ । [ଦେଖ ।

ଚ୍ରେପ୍‌ଚ୍ରେପ୍—ଗ୍ରା. ବ ଓ ବଂ. ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍

ଚ୍ରେପଦାର୍—ଯା. ବ. ଭୃତ୍ୟବିଶେଷ, ରାଜଦଣ୍ଡ ବାହକ, ଅଗ୍ରଗାମୀ ସିପାହୀ, ଆଣାବରଦାର୍ ।

ଚ୍ରେପ—ଗ୍ରା. ବ. ରାଗ, କ୍ରୋଧ, ବାଣ, ଶର, ଦାନପତ୍ର, ଅଧିକାର ପତ୍ର,(ସଂ.ବ) ଉମ୍ବୁକୁ ସିଧାକରି ଠିଆକରିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଖୁଣ୍ଟ, ଢୋଲ, ନାଗରା ।

ଚ୍ରେପକ—ଗ୍ରା. ବ. ବାଣ, କାଣ୍ଡ ।

ଚ୍ରେପକାଠି—ଗ୍ରା. ବ. ଢୋଲକାଠି, ଯେଉଁ କାଠିଦ୍ୱାରା ଢୋଲ ନାଗରାଆଦି ବାଡ଼ିଆ ହୁଏ ।

ଚ୍ରେପଖଣ୍ଡୁଆଡ—ଗ୍ରା. ବ. ଅଧିକାର ପତ୍ର ।

ଚ୍ରେପନ—ହି. ବଂ. (ଚୁପ+କ. ଅନ) ମନ୍ଦଗାମୀ, ମୌନୀ, ବ (ଚୁପ+ଭା.ଅନ) ମନ୍ଦଗମନ, ମୌନଭାବ ।

ଚ୍ରେପପତ୍ର—ଗ୍ରା. ବ. ସନନ୍ଦ ।

ଚ୍ରେପରା—ବୋମ୍ବାଇପ୍ରଦେଶର ଖାନ୍ଦେଶ-ଜିଲ୍ଲାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଚ୍ରେପ୍ରା ଉପବିଭାଗର ପ୍ରଧାନ ନଗର, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ.) ଅଳିଆ, ଝାଟୁଆ ।

ଚ୍ରେପରାଖାତ—ପ୍ରା. (ବାଲେ) ବ. ଯେଉଁ ଖାତରେ ଅଳିଆ ବା ଝାଟୁଆ ପକାଯାଏ ।

ଚ୍ରେପା—ଗ୍ରା. ବ. ବୃକ୍ଷର ଛେଲି ବା ବଲ୍କଳ, ଫଳର ଉପରିସ୍ଥ ଆବରଣ, ଶସ୍ୟାଦିର ଭୁଷ, ଚୁଲ, ବାହାରର ଚମଡ଼ା, ଘା ର ବକଳା, (ଗ୍ରା. ବଂ) ସାରହୀନ, ବଲ୍କଳମାତ୍ରାବଶିଷ୍ଟ ।

ଚ୍ରେପାଚୋପି—ଗ୍ରା. ବ. କଟାହୋଇଥିବା ନାନା ଫଳର ଚୋପା ।

ଚ୍ରେପାଛଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବ. (ଅବଜ୍ଞାସୂଚକ) ଯେ ସବୁ କଥାରୁ ନିଠେଇକରି ଦୋଷ-ଗୁଣ ବାଛେ ।

ଚ୍ରେପାଛଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା. ହି. ଉପରୁ ଚୁଲ ଛଡ଼ାଇବା, ଚୁଲ ଛାଣିବା ।

ଚ୍ରେପାମୁହାଁ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଯାହା ମୁହଁ ଫଳର ଚୋପାଭରି ଭିତରକୁ ପଶି ଯାଇ-ଥାଏ, ଠାକରା ଗାଲ ।

ଚ୍ରେବଣା—ଗ୍ରା. ବ. ଚବଣା, ଚୋବା-ଇବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଚାଉଳ କୁଟାଆଦି ନାନା ଶସ୍ୟ ଭଜା ।

ଚ୍ରେବା—ଗ୍ରା. ବ. ଦନ୍ତଦ୍ୱାରା ପେଷଣ, ଭୋଜନବେଳେ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଦନ୍ତ-ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତମରୂପେ ରଗଡ଼ିବା ।

ଚ୍ରେବାଇଚୋବାଇକଥାକହିବା—ଗ୍ରା.ହି. ପାଟିରେ ଚାଉଳଭଜା ଆଦି ଚୋବାଉ ଚୋବାଉ କଥାକହିଲେ ମନୁଷ୍ୟ ଯେପରି ଅସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ କଥାକହେ, ସେହିପରି କଥାକହିବା, ବାରଚାଉଳିଆକରି କଥା କହିବା ।

ଚ୍ରେବାଇବା--ଗ୍ରା.ହି.ଦାନ୍ତଦ୍ୱାରା ଖାଦ୍ୟାଦି ପେଷିବା, ଦୁଇପାଟିର ଦାନ୍ତକୁ ପରସ୍ପର ସହିତ ରଗଡ଼ିବା, (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ. ହି.) ଦଂଶନ କରିବା, କାମୁଡ଼ିବା ।

ଚ୍ରେବାଚୋବି—ଗ୍ରା. ହି. କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଚୋବାଇବା,(ଗ୍ରା.ବଂ) ପରସ୍ପର କାମୁଡ଼ା କାମୁଡ଼ି ।

ଚ୍ରେବାରି—ବୋମ୍ବାଇ ବିଭାଗର ଉତ୍ତର କାଠିୟାବାଡ଼ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର-ରାଜ୍ୟ ।

ଚ୍ରେବୁତରା—ଯା. ବ. ଉଚ୍ଚାସନ, ବିଚାର ସନ, ବଧ୍ୟଭୂମି ।

ଚ୍ରେବେ—ଗ୍ରା. ବ. ଚତୁର୍ବେଦୀ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।

ଚ୍ରେର୍—ପ୍ରା. (ମେଦ) ବ. ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ମାନଙ୍କର ହାତରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ରୂପା ଖଡ଼ୁ ।

ଚ୍ରେର—ପୁଂ. ବ. (ଚୁର+ଣିଚ୍+ଅ) ଯେ ପରଦ୍ରବ୍ୟ ଅପହରଣ କରେ,ଚମ୍ପକ-ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ,ଗଣ୍ଡିଅନା, କୁଷ୍ଠଶାଳୀ ଲତା, ଭାରତବର୍ଷୀୟ ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ କବି, (ଗ୍ରା.ବ) ରକ୍ଷା, ଦେହର ଅଟକି-ଯିବା ବାୟୁ, ଗ୍ରା. ବ. (ଲ.ଅର୍ଥ) ଚ୍ରେର କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିପରି ଲକ୍ଷିତ ।

ଚ୍ରେରକ—ପୁଂ. ବ. ଶାକବିଶେଷ,ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ଗଣ୍ଡିଅନା, ଚୋରି, ଗୁଗୁଚିଆ ତୃଣ ।

ଚ୍ରେରକଣ୍ଟକ—ପୁଂ. ବି. ଚୋରକନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, ଗୁଗୁଚିଆ ତୃଣ । [କବି ।

ଚ୍ରେରକବି—ଭାରତବର୍ଷୀୟ ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ

ଚୋରକଳା—ଗ୍ରା.ବ. (ଜ୍ୟୋତି) ଚୋରର ଲକ୍ଷଣ, ଯାହା ଦେଖିଲେ କୌଣସି ଲୋକକୁ ଚୋରବୋଲି ଠିକ୍‌ରାଖି ହୁଏ ।

ଚୋରଖେଳ—ଗ୍ରା. ବ. ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଏକପ୍ରକାର କ୍ରୀଡ଼ା ।

ଚୋରଗଙ୍ଗଦେବ—ଗ୍ରା. ବ. ଗଙ୍ଗବଂଶର ପ୍ରଥମ ରାଜା ।

ଚୋରଗଣେଶ—ପୁଂ.ବ.(କ.ଧା) ଗଣେଶ-ବିଶେଷ, କର ଛିଦ୍ରକରି ଜପକଲେ ଏ ତାହାର ଫଳ ହରଣ କରନ୍ତି (ତନ୍ତ୍ର) ।

ଚୋରଚୋଟା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଚୋର ଓ ପଙ୍ଗା । [ହିଙ୍ଗାଗାତ ।

ଚୋରଛିଦ୍ର—କ୍ଲୀ.ବ.(କ.ଧା) ସନ୍ଧି, ସିନ୍ଧ,

ଚୋରଛୁଇଁବା—ଗ୍ରା. ବ. ମନରେ ଅନିଷ୍ଟ ବା ଅମଙ୍ଗଳ ଆଶଙ୍କା ଜାତ ହେବା ।

ଚୋରଡ଼ଗଡ଼ଆଫଟ—ଗ୍ରା. ବ. ଭିତ ବା ମେଜିଆରେ ଚୁନ ମାଟିଶି ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଖରାଯେଗୁଁ ଯେଉଁ ସରୁ ଫଟା ଦାଗ ଦେଖାଯାଏ ।

ଚୋରଣୀ—ଗ୍ରା. ବ. ସ୍ତ୍ରୀ. ଚୌର୍ଯ୍ୟବୃତ୍ତି କରିବା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଚୋରପଣ—ଗ୍ରା. ବ. ଚୌର୍ଯ୍ୟ,ଗୋପନ କରାଯିବା ଅପରାଧ ।

ଚୋରପୁଷ୍ପ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଗର୍ଦ୍ଦଭ ।

ଚୋରପୁଷ୍ପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଚୋରପୁଷ୍ପ+କ +ଆ) ଚୋରପୁଷ୍ପୀ, ଗୁଗୁଚିଆ ଘାସ ।

ଚୋରପୁଷ୍ପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ପୁଷ୍ପ ବିଶେଷ, ଶଙ୍ଖିନୀ, ଗୁଗୁଚିଆ ଘାସ ।

ଚୋରବନିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଅପ୍ରତିଭହେବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସମକ୍ଷରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବାପାଇଁ କୁଣ୍ଠିତ ବା ଭୀତହେବା ।

ଚୋରମୁହାଁ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଅତିରିକ୍ତ ଲଜ୍ଜାଶୀଳ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଚୋରସ୍ନାୟୁ—ପୁଂ. ବ. କାକନାସିକା ।

ଚୋର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚୋର+ଅ+ଆ) ଚୋରପୁଷ୍ପୀ, ଗୁଗୁଣ୍ଡିଆ ତୃଣ, ଅସୁର-ବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବି) ଚୋରି କରିବା;(ଗ୍ରା. ବିଂ) ଅପହାରକ, ଅପହୃତ, ଲୁକ୍କାୟିତ, ସରକାରଙ୍କର ଅବକାରୀ ବିଭାଗର ନିୟମକୁ ଲଙ୍ଘନ ପୂର୍ବକ ନିଆ ଅଣା କରାଯାଉଥିବା,(ଯଥା—ଚୋର ଅଫିମାଦି)

ଚୋରାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚୋରି କରିବା, (ଲି.ଅର୍ଥ) ଅନୁକରଣ କରିବା ।

ଚୋରାଗାଡ—ଗ୍ରା. ବି. ଅଦୃଶ୍ୟ ଗଣ୍ଡି ।

ଚୋରାଚାହାଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଆଡ଼ିଚାହାଣି ।

ଚୋରାଚୋରି—ଗ୍ରା. ବି. ଏକାଧିକ ଥର ଚୋରିକରିବା କର୍ମ ।

ଚୋରାପଥ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁପ୍ତପଥ, ଅପ୍ରଶସ୍ତ ପଥ, ଯେଉଁ ମାର୍ଗରେ ଗୋପନରେ ଯିବା ଆସିବା ହୁଏ ।

ଚୋରାପାହାଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. ଜଳଭିତରେ ଅଦୃଶ୍ୟହୋଇ ରହିଥିବା ପାହାଡ଼ ।

ଚୋରାପ୍ରୀତି—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁପ୍ତପ୍ରଣୟ ।

ଚୋରାବସନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. ବସନ୍ତ ଋତୁ ଆରମ୍ଭ ନହେଉଣୁ ଯେଉଁ ପ୍ରୀତିକର ମଳୟ (ଦକ୍ଷିଣା) ପବନ ବହେ ।

ଚୋରାବାଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଜଳଭିତରେ ଅଦୃଶ୍ୟ କୋମଳ ବାଲୁକା, ଯହିଁରେ ଗୋଡ଼ ଗଳିପଡ଼େ ।

ଚୋରାମଦ—ଗ୍ରା. ବି. ସରକାରଙ୍କୁ ଟିକସ ନଦେଇ ଚୋରାଇ ବିକି କରାଯାଉଥିବା ମଦ ।

ଚୋରାମାଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଚୋରି ହୋଇଥିବା ପଦାର୍ଥ,ଅବକାରୀ ବିଭାଗର ନିୟମ ଲଙ୍ଘନକରି ବିଦେଶରୁ ଅଣାଯିବା ପଣ୍ୟ ।

ଚୋରାରତି—ଗ୍ରା. ବି. ପରସ୍ତ୍ରୀ ହରଣ, ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ୱାମୀ ବା ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କ ଅଜ୍ଞାତରେ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ରମଣ କରିବା ।

ଚୋରି—ଗ୍ରା. ବି. ଅପହରଣ, ଚୌର୍ଯ୍ୟ-ବୃତ୍ତି, ତସ୍କରତା,ଗୁପ୍ତକର୍ମ,ଚୋରାଧନ, (ଶ୍ରା.ବିଂ) ଅପହୃତ, ଗୁପ୍ତ ।

ଚୋରିକବାଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁପ୍ତଦ୍ୱାର, ସବୁବେଳେ ବଡ଼ ଦରଜା ନ ଫିଟାଇ ଯିବା ଆସିବା ସକାଶେ ବଡ଼ଦରଜା ମଧ୍ୟରେ ଲାଗିଥିବା ଛୋଟ କବାଟ ।

ଚୋରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚୋର+ଇକ+ଆ) ଚୋରର ଭାବ,ତସ୍କରତା,ଚୌର୍ଯ୍ୟ-ବୃତ୍ତି ।

ଚୋରିତ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଚୁର+ଣିଚ୍+ମ.ତ) ଅପହୃତ, ଯାହା ଚୋରି ହୋଇଅଛି, (କ୍ଲୀ.ବି) ଚୋରି କରିବା ।

ଚୋରିତକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚୋରିତ+କ) ପରଦ୍ରବ୍ୟର ଅପହରଣ ।

ଚୋରିଧନ—ଗ୍ରା. ବି.ଚୋରାମାଲ ଦେଖ ।

ଚୋରିନାରୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଚୌର୍ଯ୍ୟ ଓ ବେଶ୍ୟାବୃତ୍ତି ବା ଅପର ସ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗ ।

ଚୋରିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁଣ୍ଡାକରିବା, ଚୂନା କରିବା ।

ଚୋରିଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଅପହୃତ ହେବା ।

ଚୋରି—ବି. (ଚୁର+ଣି. ଅ+ଇ) ଚୌର୍ଯ୍ୟ, ଅପହରଣ ।

ଚୋଲ—ପୁଂ. ବି. (ଚୁଲ+ମ.ଅ) କଞ୍ଚୁଲିକା, କାଞ୍ଚଲି, ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ପରିଧେୟ ବସ୍ତ୍ର, ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା, ଚୁଲି, ବଲ୍କଳ, କବଚ, ସାଞ୍ଜୁ, ପୁରୁଷର ବସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ଦେଶବିଶେଷ, ଚୋଲଦେଶର ରାଜା, ତଦ୍ଦେଶବାସୀ, ଚୀନଦେଶସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହ୍ରଦ ।

ଚୌଳିକ —ପୁଂ.ବି. (ଚୌଳ+କୈ+ଅ) ବର୍ମ, ସାଞ୍ଜୁ, ଦେଶ ବିଶେଷ, ଚୌଳ, ବକଲ, ଚୁଲି ।

ଚୌଳକ—ପୁଂ.ବି. (ଚୌଳକ+ଇନ୍) କସ୍ତୁରୀ,ବାଉଁଶଗଜା, ନାଗରଙ୍ଗ, ନଳ, ଖଡ଼, ନାରଙ୍ଗଗଛ । [ପଗଡ଼ ।

ଚୋଳଣ୍ଡକ—ପୁଂ. ବି. ଶିରୋବେଷ୍ଟ,

ଚୌଳନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚୌଳ+କ୍ୱପ୍+କ, ଅକ) ନାଗରଙ୍ଗ, କସ୍ତୁରୀ,ବାଉଁଶଗଜା, ନଳ, ଖଡ଼ ।

ଚୌଳ୍ଲ—ଗ୍ରା.ବି. ସାଧୁ ଓ ଫକୀରମାନେ ପିନ୍ଧିବା ଏକପ୍ରକାର ଲମ୍ବ କୁରୁତା ।

ଚୌଳିକା—ବି. (ଚୌଳ+କ+ଆ) ଚୌଳ ଦେଖ ।

ଚୌଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚୁଲ+ଅ+ଇ) ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କ ବସ୍ତ୍ର ବିଶେଷ,ଘାଗରା, କାଞ୍ଚଲି, ପାନ ଆଦି ରଖିବାର ଡାଲି, ଚୌଳା, ପୁରୁଷର ବସ୍ତ୍ର ବିଶେଷ ।

ଚୌଳମାର୍ଗ—ବି. ତନ୍ତ୍ରିକମାନଙ୍କର ବାମମାର୍ଗବିଶେଷ, ଘଟକଞ୍ଚୁକୀ ।

ଚୌଳୋଣ୍ଡୁକ—ପୁଂ.ବି.ପଗଡ଼ୀ,ଉଷ୍ଣୀଷ ।

ଚୌଷ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ପାର୍ଶ୍ୱ ଜ୍ୱାଳା ବିଶେଷ, ।

ଚୌଷକ—ପୁଂ.ବି. (ଚୁଷ୍+କ.ଅକ)ଯେ ଚୌଷଣ କରେ,ଯେ ଶୋଷିନିଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚୌଷିକା ।

ଚୌଷଣ—ବି. (ଚୁଷ+ଅନ) ଶୋଷିବା ।

ଚୌଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଚୌଷଣକରିବା, ବିଂ. ଯେ ନିଃଶେଷ କରି ଶୋଷିନିଏ,ଅତିଲୋଭୀ ।

ଚୌଷୀ—ଗ୍ରା. ବି. ପିଲାମାନଙ୍କ ଚୌଷିବା କ୍ରୀଡ଼ନକ ।

ଚୌଷିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଶୋଷିବା,ଚୌଷିବା ।

ଚୌଷ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଚୁଷ+ଯ)ଚୁଷ୍ୟ, ଯାହା ଚୁଷିଦିଆଯିବାକୁ ହୁଏ,ଯାହା ଶୋଷା ଯାଇପାରେ ।

ଚୌସ୍କ—ପୁଂ.ବି. ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଘୋଟକ,ସିନ୍ଧୁ-ବାର ଶବ୍ଦ ।

ଚୌସ୍ତ—ଯା.ବିଂ. ଚୁସ୍ତ ଦେଖ ।

ଚୌହଲା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଉଦ୍ଧତ, ଅସଭ୍ୟ, ଉନ୍ମତ୍ତ ।

ଚୌହାଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. ଅସଭ୍ୟ ଜାତିବିଶେଷ; ହାଡ଼ି, (ଗ୍ରା.ବିଂ.) ଅସଭ୍ୟ, ଜିଦଖୋର ମୂର୍ଖ ।

ଚୌହାନ୍—ଗ୍ରା. ବିଂ. ରାଜପୁତ୍ରମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀ । [ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଚୌ—(ଚତୁର ଶବ୍ଦଜ) ଚାରି ସଂଖ୍ୟା-

ଚୌକ—ବି. ଅଯୋଧ୍ୟା ପ୍ରଦେଶର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଚୌକସ—ଗ୍ରା.ବି. ସତର୍କ, କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷ, ମନୋଯୋଗୀ ।

ଚୌକା—(ଚତୁଷ୍କୋଣଶବ୍ଦଜ)ଚାରିକୋଣ-ବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ, ପାକସ୍ଥାନ ।

ଚୌକାଠ—ଗ୍ରା.ବି. ଚାରିଖଣ୍ଡ କାଠରେ

ତଆର ଦ୍ୱାରବନ୍ଧ । [ପହରା ।
ଚୌକି—ଗ୍ରା.ବ. ଆସନବିଶେଷ, କୁରୁଚ,
ଚୌକିଘର—ଗ୍ରା.ବ. ରକ୍ଷାଗୃହ ।
ଚୌକିଦାର—ଯା. ଯେ ପହରା କରେ, ପ୍ରହରୀ ।
ଚୌକିଦାରୀ—ଯା.ଚୌକିଦାରର କାର୍ଯ୍ୟ, ଚୌକିଦାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ଚୌକିୟା—ଗ୍ରା.ବ. ଯେ ଚୌକିଦାର, ଚୌକିଦାର । [ରକ୍ଷା ।
ଚୌକୀ—ଗ୍ରା.ବ. ଚୌକି, ପହରା,ପହରା-
ଚୌକୋଣ—(ଚତୁଷ୍କୋଣ ଶବ୍ଦଜ) ଯାହାର ଚାରିଗୋଟି କୋଣ ଅଛି ।
ଚୌକ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବ.(ଚୁକ୍ର+ଯ) ଚୁକ୍ରର ଭାବ, ଚୁକ୍ରତା ।
ଚୌକ୍ଷ—ହି. ବ୍ୟ. (ଚକ୍ଷା + ଅ) ଚକ୍ଷୁଷ୍ମାନ, ଚକ୍ଷୁସାକରିବା ଯାହାର ସ୍ୱଭାବ,ମନୋଜ୍ଞ ।
ଚୌଗଞ୍ଜ—ରାଜସାହି ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ସହର ।
ଚୌଗାନ—ଯା. ଏକପ୍ରକାର ଖେଳା ।
ଚୌଗାଛ—ସଂଗ୍ରାହରଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ । [ସହର ।
ଚୌଗାଲ—କାଶ୍ମୀର ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ
ଚୌଘାଟ—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡେନ୍‌ସୀର ମାଲବାରଜିଲ୍ଲାର ପତ୍ତାନ୍ନ ତାଲୁକର ଗୋଟିଏ ସହର ।
ଚୌଘାନବାଜି—କାଶ୍ମୀରର ଉତ୍ତରବର୍ତ୍ତୀ ଲଦାକ ଓ ତିବ୍ବତରେ ପ୍ରଚଳିତ କ୍ରୀଡ଼ାବିଶେଷ ।
ଚୌଚୁପଟ—ଗ୍ରା.ବ୍ୟ. ଯାହାର ଚାରିପାଖ ସମାନ, ଚତୁର, ଚଳାକ ।
ଚୌଚାଲି—(ଚତୁଃଶାଳାଶବ୍ଦଜ)ଚାରିଚାଳ-ଯୁକ୍ତ ଗୃହ ।
ଚୌଟ—(ଚତୁଷ୍ଟୟ ଶବ୍ଦଜ)ଚାରି ।
ଚୌଟୀ—(ଚତୁର୍ଥୀଶବ୍ଦଜ)ଚତୁର୍ଥୀ,ଚାରିଭାଗର ଏକଭାଗ, ଏକଚତୁର୍ଥାଂଶ ।
ଚୌଠା—(ଚତୁର୍ଥଶବ୍ଦଜ) ଚାରି ଭାଗର ଏକଭାଗ ।
ଚୌଡ଼—କ୍ଲୀ. ବ. (ଚୂଡ଼ା + ଭାବ.ଅ) ଚୂଡ଼ାକରଣ, ଦ୍ୱିଜାତିଙ୍କର ସଂସ୍କାରବିଶେଷ, (ବଂ) ଚୂଡ଼ାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ଚୌଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବ.ପ୍ରସ୍ଥପରିମାଣ, ପରିସର ।
ଚୌଡ଼ାଯ୍ୟ—ହି.ବ୍ୟ.ଚୂଡ଼ାସ୍ଥିତ ପଦାର୍ଥର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ।
ଚୌଡ଼ି—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଚୂଡ଼ା+ଇ)ଚୂଡ଼ାନାମକ ସ୍ତ୍ରୀର ଅପତ୍ୟ ।
ଚୌଣ୍ଡୀ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଚୁଣ୍ଡ+ଯ) ଚୁଣ୍ଡ, ଜଳାୟୁର ଜଳ ।
ଚୌତାଲ—ରାଜପୁତାନାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଯୋଧପୁରର ଗୋଟିଏ ସହର ।
ଚୌତାରା—(ଚତୁସ୍ତନ୍ତ୍ରୀଶବ୍ଦଜ) ଭାରତବର୍ଷୀୟ ଗୋଟିଏ ତନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର ।
ଚୌତାଲ—(ଚତୁସ୍ତାଳଶବ୍ଦଜ)ତାଳବିଶେଷ,ଏଥିରେ ଛଅଗୋଟି ପଦ ଥାଏ ।
ଚୌତିଶ—(ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶତ୍ ଶବ୍ଦଜ)ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶ ସଂଖ୍ୟା ।
ଚୌତିଶଗଡ଼—ଛତିଶଗଡ଼ର ନାମାନ୍ତର ।
ଚୌଥ—ରାଜସ୍ୱର ଏକଚତୁର୍ଥାଂଶ ।
ଚୌଦାପୁନ—ପୁଂ. ବ. ଗୋତ୍ର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଋଷିବିଶେଷ ।
ଚୌଦିଗ୍—(ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଶବ୍ଦଜ) ଚାରିଦିଗ, ଚତୁଷ୍ପାର୍ଶ୍ୱ ।
ଚୌଦୁଲୀ—ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ସାଲେମଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।
ଚୌଦ—(ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଶବ୍ଦଜ) ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ-ସଂଖ୍ୟାବିଶେଷ ।
ଚୌଦାର—ଓଡ଼ିଶାନ୍ତର୍ଗତ ମହାନଦୀର ଉତ୍ତରବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ନଗର ।
ଚୌଧୁରୀ—ଉପାଧିବିଶେଷ, ପରିଦର୍ଶକ, ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟର କର୍ମଚାରୀ ।
ଚୌପଣ୍ଡି—ଗ୍ରା.ବ.ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦଙ୍କ ଗାଦି, ନେପାଳ ମଠର ମାଲିକଙ୍କୁ ଉତ୍କଳର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୌଡ଼ ପରିବାରର ଦେଉଥିବା ବାର୍ଷିକ ମାମୁଲି ବା ଭେଟି ।
ଚୌପୟତ—ପୁଂ. ବ. ଋଷିବିଶେଷ ।
ଚୌପୟତବଧ—କ୍ଲୀ. ବ. ଚୌପୟତ ଋଷିଙ୍କ ଦେଶ ।
ଚୌପୟତାୟନ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚୌପୟତ ନାମକ ଋଷିଙ୍କ ଅପତ୍ୟ ।
ଚୌପୟତ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚୌପୟତ ଋଷିଙ୍କ କନ୍ୟା ।
ଚୌପଲ—(ଚତୁଷ୍ପଦଶବ୍ଦଜ)ଚାରିକୋଣ-ଶିରବିଶିଷ୍ଟ ।
ଚୌପାଡ଼ି—(ଚତୁଷ୍ପାଠୀ ଶବ୍ଦଜ) ଚାରିବେଦ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାର ସ୍ଥାନ,ଟୋଲ ।
ଚୌପାଡ଼ିଖେଳା—ଗ୍ରା. ବ. ଏକପ୍ରକାର ଦେଶୀୟ ଖେଳା ।
ଚୌପାୟା—(ଚତୁଷ୍ପଦ ଶବ୍ଦଜ) ଯାହାର ଚାରିଟି ମାତ୍ର ଅବୟବ ଅଛି, ଚତୁଷ୍ପଦ-ବିଶିଷ୍ଟ ଜନ୍ତୁ ।
ଚୌପାଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ବ. ପାଲ୍ଲୀ ।
ଚୌପିଠା—ଗ୍ରା.ବ.ଚାରିଦିଗରେ ଯାହାର ଦୃଷ୍ଟି ଅଛି, ଚତୁର, ଚଳାକ ।
ଚୌମ୍ବକ—ହି.ବ୍ୟ. (ଚୁମ୍ବକ + ଅ)ଆକର୍ଷକ,ଚୁମ୍ବକ ସଂକ୍ରାନ୍ତ,ଚୁମ୍ବକସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ଚୌଚାଳିଶ—ଗ୍ରା.ବ.ଚତୁଚାଳିଶସଂଖ୍ୟା, ଚତୁଶ୍ଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍ ।
ଚୌର—ପୁଂ.ବ. ଚୋର,ଚୋରି କରିବା ସ୍ୱଭାବ, (କ୍ଲୀ.ବ) ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ଚୋରପୁଷ୍ପୀ ।
ଚୌର—ବି. ପଞ୍ଜାବର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସିର୍ମୁର ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ।
ଚୌରକର୍ମ—କ୍ଲୀ.ବ.ଚୋରି,ପର ଦ୍ରବ୍ୟର ଅପହରଣ ।
ଚୌରଙ୍ଗୀ—ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ହଠଯୋଗୀ, ବାତରୋଗବିଶେଷ ।
ଚୌରପଞ୍ଚାଶିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚୋରକବି ପ୍ରଣୀତ ପଞ୍ଚାଶତ୍ ଶ୍ଳୋକ ।
ଚୌରପୁଷ୍ପୌଷଧି—ପୁଂ. ବ. ଚୋରପୁଷ୍ପିକା ।
ଚୌରପୂର୍ବ—ହି.ବ୍ୟ.ଯେ ପୂର୍ବେ ଚୋର ବୃତ୍ତି କରିଅଛି ।
ଚୌରସ—ଯା. ଅଯୋଧ୍ୟାର ପ୍ରତାପଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ସହର ।
ଚୌରାଗଡ଼—ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ନରସିଂହ-ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଭଗ୍ନ ଗିରିଦୁର୍ଗ ।
ଚୌରାଦାର—ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ମଣ୍ଡଳା-ଜିଲ୍ଲାର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ମାଳଭୂମି ।

ଚୌରାନବଇ—ଗ୍ରା. ବି. ସଂଖ୍ୟାବିଶେଷ, ଚୌରାନବେ ।

ଚୌରାଶି—ବି. ସଂଖ୍ୟାବିଶେଷ, ୮୪, ମଧ୍ୟ ବଙ୍ଗଳାର କୁମ୍ଭାରମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀବିଶେଷ, ମାଳଭୂମିଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପରଗଣା ।

ଚୌର—ବି.(ଚୋର+ଇ)ଚୌର୍ଯ୍ୟ ଦେଖ ।

ଚୌରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚୋର+ଇକ+ଆ)ଚୋରର ଧର୍ମ,ତସ୍କରତା,ଚୌର୍ଯ୍ୟ, ଚୋରି ।

ଚୌରିକାକ—ପୁଂ.ବି.ଏକରକମର କାକ ।

ଚୌରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଚୋର + ଈ)ଚୋରି, ଚୌର୍ଯ୍ୟ, ଗାୟତ୍ରୀଙ୍କ ନାମାନ୍ତର ।

ଚୌର୍ଣ୍ଣସ୍ତର—ପୁଂ.ବି.ଖଡ଼ୀ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ସ୍ତର ।

ଚୌର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚୋର+ଷ୍ଟ.ଯ) ଚୋରର ଧର୍ମ,ଚୋରି, ତସ୍କରବୃତ୍ତି ।

ଚୌର୍ଯ୍ୟଗଣନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ରାନୁସାରେ ଅପହୃତ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରମାଣ କରିବାର ଅବସ୍ଥା । [ଚୋର ।

ଚୌର୍ଯ୍ୟବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଚୋରର କାର୍ଯ୍ୟ,

ଚୌର୍ଯ୍ୟାପରାଧ—ବି. ଚୋରରୂପ ରାଜକୀୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୋଷ ।

ଚୌଲ—ବଂଓ ବି. (ଚୂଡ଼ା + ଅ) ଚୋଲ ଦେଖ, (ବି) ଚୌଡ଼ ଦେଖ ।

ଚୌଲ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରବରଋଷିବିଶେଷ ;

ଚୌଲୁକ—ହି.ବଂ. ଚୌଲୁକ୍ୟଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଚୌଲୁକ୍ୟ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ଚୁଲୁକ ନାମକ ଋଷିଙ୍କ ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ ।

ଚୌବାଚ୍ଚା—ପ୍ରାଚୀନ ରୀତିଅନୁସାରେ ଦିଲ୍ଲୀ ପ୍ରଦେଶରେ ପାଗ, ଟାଗ, କଡ଼, ପାଛ ଏହି ଚାରି ବସ୍ତୁର ଉପରକର, ଇଷ୍ଟକାଦି ନିର୍ମିତ ଚତୁଷ୍କୋଣ ଜଳାଧାର ।

ଚୌବାଡ଼ୀ—ଆଲାହାବାଦଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ, ଚତୁଷ୍ପଥ, ଚୌକ ।

ଚୌବିଷ୍ଟନ୍ଦ—ପୁରାର ପଶ୍ଚିମସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପରଗଣା ।

ଚୌବେ—କନୌଜ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀବିଶେଷ । [ସଂଖ୍ୟା ।

ଚୌଷଠି—(ତତ୍ତ୍ୱଃପଷ୍ଠି ଶବ୍ଦଜ)ଚତୁଷଷ୍ଠି

ଚୌସା—ବିହାରର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଶାହାବାଦ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଥାନା ଓ ରେଲଷ୍ଟେସନ ।

ଚୌସା—ଶାହାବାଦ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଖାଲ ଓ ଶୋଣନଦୀର ପସ୍ଚିମପ୍ରଣାଳୀ ଗୁଡ଼ିକର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ।

ଚୌହାଉଆ—ଗୁଜୁରାଟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ମୁସ୍ତାକାନ୍ତା ନିବାସୀ ମିସ୍ତ୍ରାନା ବା ମାଲ୍ଲିସ୍ତ୍ରାଜାତିର ସମାଜପତି ।

ଚୌହାନ—ରାଜପୁତ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଚ୍ୟବନ—ହି. ବଂ. (ଚ୍ୟୁ+ଅନ)ନଶ୍ୱର, ଅଚିରସ୍ଥାୟୀ,(ବି)ମୁନିବିଶେଷ, ପୁଲୋମାଙ୍କ ଗର୍ଭଜାତ ଭୃଗୁଋଷିଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଝରିବା, କ୍ଷରଣ ।

ଚ୍ୟବନପ୍ରାଶ—ପୁଂ. ବି. ବୈଦ୍ୟକୋକ୍ତ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଚ୍ୟବାନ—ପୁଂ.ବି. ଚ୍ୟବନ ଋଷି ।

ଚ୍ୟାଃ—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ମାଛ ।

ଚ୍ୟାବନ—ହିଂ.ବଂ.(ଚ୍ୟୁ+ଣିଚ୍+ଅନ) ଚ୍ୟୁତକାରକ, (କ୍ଲୀ.ବି) (ଚ୍ୟୁ+ଭାବ.ଅନ) କ୍ଷରଣ, ସାମବିଶେଷ, (ପୁଂ.ବି ଚ୍ୟବନ ଋଷି ।

ଚ୍ୟାବୟିତା—ପୁଂ. ବଂ. (ଚ୍ୟୁ+ଣିଚ୍+ତୃ) ଚ୍ୟୁତକାରକ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଚ୍ୟାବୟିତ୍ରୀ ।

ଚ୍ୟାହ—ଗ୍ରା.ବି.ଯତ୍ନ,ହେପାଦସ୍ତ,ଆଦର, ସତେଜପଣ, (ବଂ)ସତେଜ,ସ୍ତ୍ରୁତ୍ରିବାଜ୍,

ଚ୍ୟୁତ୍—ହି. ବଂ. (ଚ୍ୟୁ+କ୍ୱିପ୍) ଚ୍ୟୁତକାରକ ।

ଚ୍ୟୁତ—ହି. ବଂ. (ଚ୍ୟୁ+କ.ତ) ଭ୍ରଷ୍ଟ, ପତିତ, ପରାଙ୍ମୁଖ, କ୍ଷରିତ, ଝରିଥିବା, ନଷ୍ଟ । [ନାମାନ୍ତର ।

ଚ୍ୟୁତପଥକ—ପୁଂ. ବି. ଶାକ୍ୟମୁନିଙ୍କ

ଚ୍ୟୁତସଂସ୍କାରତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କାବ୍ୟଦୋଷ ବିଶେଷ । [ବିଶେଷ ।

ଚ୍ୟୁତସଂସ୍କୃତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କାବ୍ୟଦୋଷ-

ଚ୍ୟୁତାକ୍ଷର—ବି.କବିତା ରଚନାର ଏକପ୍ରକାର ପରିପାଟି ।

ଚ୍ୟୁତାଧିକାର—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ର)ଅଧିକାର ଭ୍ରଷ୍ଟ, ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ ।

ଚ୍ୟୁତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଚ୍ୟୁ + ଭାବ.ତି)ଅଧୋଗତି, ପତନ, ସ୍ଖଳନ, କ୍ଷରଣ, ଅଭାବ, ଭ୍ରଂଶ, ନାଶ, ହାନି, ମୁକ୍ତି, ତ୍ରୁଟି, କର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୁଖତା,ଗୁଦଦ୍ୱାର, ମଳଦ୍ୱାର, ଭଗ, ଯୋନି, ଗତି ।

ଚ୍ୟୁପ—ପୁଂ. ବି. (ଚ୍ୟୁ+ପ) ମୁଖ ।

ଚ୍ୟୁତ—ପୁଂ.ବି. ଆମ୍ରବୃକ୍ଷ ଓ ଫଳ, (କ୍ଲୀ) ଆମ୍ରଫଳ, ଆମ୍ବ । [କ୍ଷରଣ ।

ଚ୍ୟୋତ—କ୍ଲୀ.ବି. ଚ୍ୟୁତ ଦେଖ, ଘୃତାଦି-

ଚ୍ୟୋତନ—ବି. (ଚ୍ୟୁତ+ଭାବ.ଅନ)ଚ୍ୟୁତ ଦେଖ ।

ଚ୍ୟୋତ୍ନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଚ୍ୟ+ଣ.ଅତ୍ନ)ବଳ, ହି.ବଂ.(ଚ୍ୟ+କ.ତ୍ନ)ଦୃଢ଼,ଗମନକର୍ତ୍ତା, ଅଣ୍ଡଜ, କ୍ଷୀଣପୁଣ୍ୟ ।

ଛ

ଛ—ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ସପ୍ତମ ବର୍ଣ୍ଣ ଓ ଚବର୍ଗର ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ,ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ତାଳୁ ।

ଛ—ପୁଂ.ବି. ଛବର୍ଣ୍ଣ (ଛ୍ଲେ + ଭାବ.ଅ)ଖଣ୍ଡ, ଭାଗ, ଛେଦନ,(କ୍ଲୀ.ବି.କ.ଅ)ମାହାତ୍ମ୍ୟ, ଗୃହ, ଆଚ୍ଛାଦନ, (ହି.ବଂ.) ନିର୍ମଳ, ତରଳ, ଛେଦକ, କର୍ମିତ, (ଗ୍ରା. ବି) ଛଅସଂଖ୍ୟା, (ବଂ) ୬ସଂଖ୍ୟକ ।

ଛଅ—ଗ୍ରା.ବି.୬ସଂଖ୍ୟା, (ବଂ)୬ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ ।

ଛଅଁଗ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଶୌଚ) ମଳଯୁକ୍ତ ଅଙ୍ଗର ଶୌଚକ୍ରିୟା ।

ଛଅଁଚାଇବା—ଗ୍ରା. ହି. ଶିଶୁ ବା ଅସମର୍ଥ ଲୋକର ମଳଯୁକ୍ତ ଗୁହ୍ୟଦେଶକୁ ଶୌଚକରିବା ।

ଛଅଁଚାଛଅଁଚ—ଗ୍ରା.ବି.ମଳତ୍ୟାଗ ପରେ ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର ହସ୍ତ ପଦ ମୁଖ ଆଦିର

ଶୌଚକର୍ମ ।

ଛଅଁଚିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମଳତ୍ୟାଗ ପରେ ମଳଦ୍ୱାର ଧୋଇବା,ପାଣି ଦିନବା ।

ଛଅକ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁ ପଣିକିଆ ବା କଡ଼ାଗଣ୍ଡା ବା ପାନ୍ଦପଣିକିଆରେ ୬ ସଂଖ୍ୟାର ଦ୍ରସାବମାନ ଥାଏ ।

ଛଅକାନ ହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିରୁ ଅଧିକ ତିନ ବ୍ୟକ୍ତିର କାନରେ ପଡ଼ିବା ।

ଛଅକେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ୬×୧, ଛଅ ଗୁଣିତକ ଏକ ।

ଛଅକୋଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ୧୨୦ ସଂଖ୍ୟା, ୬×୨୦, (ବିଂ) ୧୨୦ ସଂଖ୍ୟକ ।

ଛଅଚିତ—ଗ୍ରା. ବି. କଉଡ଼ି ଖେଳରେ ୬ଟିଗୋଟିଯାକ କଉଡ଼ି ଚିତ ହୋଇ ପଡ଼ିବା ଅବସ୍ଥା ।

ଛଅଟା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଛଅସଂଖ୍ୟକ, (ଗ୍ରା.ବି) ସଂଖ୍ୟାରେ ଛଅ, ୬ଘଣ୍ଟା ସମୟ ।

ଛଅପୋଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଛଅଚରଣଯୁକ୍ତ ପକ୍ଷ୍ୟାଦିବିଶେଷ ।

ଛଅର—ଗ୍ରା. ବି. କେଶମୁଣ୍ଡନ ।

ଛଅରବାଆର—ଗ୍ରା. ବି. ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା ଉପଲକ୍ଷରେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱଜନ କୁଟୁମ୍ବମାନେ ନଖ କାଟିବା ଓ କ୍ଷୌର ହେବା ।

ଛଅଷଠି—ଗ୍ରା. ବି. ୬୬ସଂଖ୍ୟା, ୬୦ରୁ ୬ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା,(ଗ୍ରା.ବିଂ)୬୬ସଂଖ୍ୟକ

ଛଅସ୍ତରଶହେ—ଗ୍ରା. ବି. ୧୬୬,ଏକଶହ ଛଅସ୍ତରି ।

ଛଅସ୍ତରି—ଗ୍ରା. ବି. ଓ. ବିଂ. ୬୬ ସଂଖ୍ୟା, ୬୬ସଂଖ୍ୟକ।

ଛଅଆଙ୍ଗୁଠିଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଯାହାର ହାତ କିମ୍ବା ଗୋଡ଼ରେ ବା ହାତଗୋଡ଼ ଉଭୟରେ ୬ଟି ଲେଖାଏଁ ଆଙ୍ଗୁଠିଥାଏ । (ରାଜ୍ୟ) ।

ଛଅଆଲ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଷଷ୍ଠ, ବହୁଦୂରସ୍ଥ

ଛଇ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଛବି) ଢଙ୍ଗଢ଼ାଙ୍ଗ, ଚାଲିଚଳଣ, ବ୍ୟବହାର, ଆଚରଣ, ଛଟକ, ବିଳାସ, ବୃଥାଗର୍ବ, ଚେଷ୍ଟା, ମନୋହରଗତି, ଶୋଭା, ନୌକା ବା ଗାଡ଼ିର ଛତ, ଭଙ୍ଗୀ, ରସିକତା,ଥଟ୍ଟା, ବାଲିଙ୍ଗି, ଚାତର, ଗର୍ବ, ଚତୁରତା, ଲୋକ ଦେଖିବା ପାଇଁ କରାଯିବା ଆଡ଼ମ୍ବର,ସୁସଜ୍ଜିତ, ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ, ଘନ ସନ୍ନିବିଷ୍ଟ ଗତି, ବାକ୍ୟରେ ରସିକତା, ରସବାକ୍ୟ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ, ବିସ୍ତୃତ ।

ଛଇଆ—ଗ୍ରା, ବିଂ. ବିଳାସଭଙ୍ଗୀଯୁକ୍ତ, ଛଟକକଯୁକ୍ତ ।

ଛଇକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛଟକ ବା ଭଙ୍ଗୀ ପ୍ରକାଶ କରିବା, ରସିକତା କରିବା ।

ଛଇଚମଇଚ—ପ୍ରା. (ପୁରା)ବିଂ. ହର୍ଷୋନ୍ମତ୍ତ, ଆନନ୍ଦିତ,ମୁକ୍ତହସ୍ତ ।

ଛଇଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗଦା ଗଦା କରି ସୁସଜ୍ଜିତ କରିବା, ଗାଦିମାରିବା, ଗୃହି-ଆଡ଼େ ଘୋଡ଼ାଇ ପକାଇବା, ଛଇବା ।

ଛଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୃହିଆଡ଼େ ବିସ୍ତୃତ ହେବା ବା ବିସ୍ତାରକରିବା ।

ଛଇଳ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଗୃହିଆଡ଼େ ଜଳ ପୂରିଥିବା ବା ମାଡ଼ିଥିବା, ଜଳପ୍ଲାବିତ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ, (ବିଂ) ନଈ-ବଢ଼ି ଗୃହିଆଡ଼େ ବ୍ୟାପିଯିବା ।

ଛଇଳି—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଯେ ଛଟକ ଦେଖାଏ, ବିଳାସଭଙ୍ଗିଯୁକ୍ତ, ରଙ୍ଗିଆ, ଚତୁର, ମନୋହର,ବାକ୍‌ଚତୁର, ବେଶଭୂଷାରେ ପରିପାଟିରୂପେ ସଜ୍ଜିତ, (ଗ୍ରା.ବି)ନାଗର ଲୋକ, ରସିକ, ଚକ୍‌ଚକିଆ ପୋଷାକ ବା ବେଶପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଛଇଳା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. ବିଳାସଭଙ୍ଗୀଯୁକ୍ତ, ଯେ ଛଟକ ଦେଖାଏ, ରସିକ, ଚତୁର, ସୁନ୍ଦର, ସୁନ୍ଦରସାଜସଜ୍ଜାପ୍ରିୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ ବି.) ରସିକା ନାଗରୀ ।

ଛଇଳିଗୁଡ଼ିଲି— ଗ୍ରା. ବି. ଛଳତାପୂର୍ଣ୍ଣ, କୌଶଳ, ଛଇ ଦେଖ ।

ଛଉ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଶ୍ୱିତ୍ର)ଦେହରରୋଗ-ବିଶେଷ, ଦେହର ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଯେଉଁ ଧଳା ଧଳା ଦାଗ ଚମ ଉପରେ ମାଡ଼ିଥାଏ, ଶ୍ୱିତ୍ରରୋଗ, କଳା ବା ନାଲି-ବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ ପଶୁଆଦିଙ୍କ ଶରୀରରେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଧଳା ରୋମର ମନ୍ଦା, ଚଉନାଟ, (ଗ୍ରା.ବି) ଗଡ଼ଜାତରେ ଜଙ୍ଗଲି ଜାତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଚଳିତ ଏକପ୍ରକାର ନାଟ, ଛେଲି, ଗର୍ବ, ଚତୁରତା, ଶିକାର, ଝମ୍ପିବା ପାଇଁ ଜଗି ରହିବା, ଛପଟିଆ ।

ଛଉଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. ଛପଛପିକିଆ, ଛଉ ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ।

ଛଉକା—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବିଂ. ଶିକାରୀ, ଚତୁର, ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଛପିକରି ଖାଇବା ବିଷୟରେ ପାରଙ୍ଗମ ।

ଛଉଚ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଶୌଚ) ଦେହରୁ ମଳଆଦିର ମାର୍ଜନା, ମୃତାତ୍ମାରେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର କୁଟୁମ୍ବାଦିଙ୍କର କ୍ଷୌର, ସ୍ନାନ-ଆଦି ଦ୍ୱାରା ଶୁଦ୍ଧହେବା, ଝାଡ଼ାଫେରିବା ପରେ ଛଅଁଚିବା, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ମାର୍ଜିତ, ଶୁଦ୍ଧ ।

ଛଉନାଟ—ଗ୍ରା. ବି.ଗଡ଼ଜାତର ଜଙ୍ଗଲି-ଜାତି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଚଳିତ ଏକପ୍ରକାର ନାଟ ।

ଛଉରି—ଗ୍ର .ବି.ସାଞ୍ଜୁ,କବଚ, ବର୍ମ,ଆଚ୍ଛାଦନ, ଆସ୍ତରଣ, ବିଲେପନ ।

ଛଉରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଘୋଡ଼ାଇବା, ଆଚ୍ଛାଦନକରିବା, ଲେପିବା, ଖିଅରକରିବା ।

ଛଏରା—ପ୍ରା. (ସମ)ବି. ଛୁସ୍ତ୍ରୀ, ଛୁଇ ।

ଛଁଚ—ପ୍ରା. (ମେଦିନୀ)ବି. ଘରଲିପିବା ।

ଛଁଚୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଓଳିଆ ବାନ୍ଧିବା ପାଇଁ ତଳରେ ପକାଯିବା ପ୍ରଥମ ପ୍ରସ୍ତ ଦଉଡ଼ି ।

ଛକ—ଗ୍ରା.ବି. ଚତୁଷ୍ପଥ, ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଗୃହିଆଡ଼ୁ ଗୃହିଗୋଟି ରାସ୍ତା ମିଳିଥାଏ, ଦୁଇରେଖା ପରସ୍ପରକୁ କାଟିଥିବା ଅବସ୍ଥା, ଯୁକ୍ତ ବା ଗୁଣନ ଚିହ୍ନ,ମଝିରେ ପରସ୍ପର କର୍ତ୍ତନକାରୀ ରେଖାଦ୍ୱୟ,କଟା ହୋଇଥିବା ପଶାପାଲିର ଘର, ଶିଆଁ ଦ୍ୱାରା ଦାଗ, ବେତ ବା ଚାବୁକ ପ୍ରହାରରେ ଦେହରେ ବସିଥିବା ଦାଗ, ନୋଳା, ସୁବିଧାଜନକ ସ୍ଥାନ ।

ଛକକାଟିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଯୁକ୍ତ ବା ଗୁଣନଚିହ୍ନ

ଅଙ୍କନ କରିବା ।

ଛକଗ୍ରୁକ—ଗ୍ରା. ବି. ସୂତ୍ର, ସୁବିଧା, ଖଞ୍ଜ, ଆବଶ୍ୟକବେଳେ ସତର୍କତା ।

ଛକଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଭଡ଼ାଗାଡ଼ି, ଶଗଡ଼, ଗୋରୁଗାଡ଼ି ।

ଛକଡ଼ନକଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଉଚ୍ଛତାଚ୍ଛିଲ୍ୟ, ଅପମାନ, ମନ୍ଦ ବ୍ୟବହାର ।

ଛକଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଉତ୍କଳରେ ଅପଶ୍ରୀ-ଶ୍ରୀଶିଙ୍କୁ ଦଆଯିବା ନାମ, ପଣାକାଠିରେ ପଡ଼ିବା ଛଅସଂଖ୍ୟକ ଦାନ, ଛଅଖଣ୍ଡ ଦାଣ୍ଡିଆରେ ତିଆରି ଶଗଡ଼ଚକ,କଣ୍ଟକ ଶଗଡ଼ ।

ଛକପକ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଶଙ୍କିତ) ଶଙ୍କିତ, ଭବିଷ୍ୟତରେ ଅଶୁଭ ଘଟିବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଶଙ୍କିତ, ଅସ୍ଥିର, (ମନ)ଲାଳାୟିତ ।

ଛକପାଗଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଶକଟା ଖେଳର ଦାନବିଶେଷ, ଛଅଏକ ।

ଛକଲିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକକାଡ଼ିଆ ଜାମା, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଯହିଁରେ ଛଅଗୋଟି କଲି-ଥାଏ ।

ଛକା—ଗ୍ରା.ବି.ଜଗିବା, ଲୁଚିବା, ଗଞ୍ଜପା ବା ତାସ ଖେଳରେ ଛଅଟିପଯୁକ୍ତ ସାର, ତାସ ଖେଳରେ ଅପର ପକ୍ଷକୁ ପିଠିଏ ମାତ୍ର ତାସ ନେବାର ସୁଯୋଗ ନ ଦେଇ ଏକପକ୍ଷ ସବୁ ପିଠିର ତାସଯାକ ଜିତିବା, କଉଡ଼ି ଖେଳରେ ଛଅଟିଯାକ କଉଡ଼ି ମୁହଁମାଡ଼ି ପଡ଼ିବା ଦାନ, ସ୍ତ୍ରୀ-ଲୋକମାନେ ଭୂମିରେ ଗାର କାଟି ଖେଳିବା କଉଡ଼ି ଖେଳ, ଯୁକ୍ତଚିହ୍ନ ଅଙ୍କିତ କରିବା କର୍ମ ।

ଛକାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛକିବା ଦେଖ, ଛକିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ,(ମନ)ଶଙ୍କାଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଅସ୍ଥିର ହେବା,ଛକପକହେବା ।

ଛକାଖେଳ—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର କଉଡ଼ି ଖେଳ ।

ଛକାଛକ—ଗ୍ରା.ବିଂ.(ସଂ-ସତର୍କ)ଆକ୍ରମଣ ବା ଅନିଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ପରସ୍ପର ପରସ୍ପରକୁ ଜଗାଜଗି,ସତର୍କ,ସାବଧାନ, କୌଣସି ଦୁର୍ଘଟଣା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ, (ଗ୍ରା.ବି)ସତର୍କତା ।

ଛକାଛକି—ଗ୍ରା, ବି. ଓ ବିଂ ଛକାଛକ ଦେଖ, (ବି) ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଛକ ଆଙ୍କିବା କର୍ମ ।

ଛକାଠି—ଗ୍ରା. ବି. ପଞ୍ଚଗ୍ରହାଡ଼ ।

ଛକାଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତାସ ଖେଳରେ ସବୁ ପିଠିର ତାସଯାକ(ଏକପକ୍ଷ)ନେବା ଓ ଅପର ପକ୍ଷକୁ ପିଠିଏମାତ୍ର ତାସ-ନେବାର ସୁଯୋଗ ନ ଦେବା ।

ଛକାପଞ୍ଜା—ଗ୍ରା. ବି. ଗ୍ରୁଉର୍ଯ୍ୟ, ଡାକ-ତରକ, ସତର୍କତା, ଗଞ୍ଜପା ଖେଳରେ ୬ ବା ୫ ଟିପଥିବା ସାର, ଏକପ୍ରକାର କଉଡ଼ି ଖେଳ, କସିପାଞ୍ଜି ଖେଳ, ଏକ-ପ୍ରକାର ନୃତ୍ୟ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଖୁବ୍ ସତର୍କ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଛକ—ଗ୍ରା. ବି. ଚତୁଷ୍ପଥ, ଦୁଇରେଖା ପରସ୍ପରକୁ କାଟିବାର ଚିହ୍ନ, ଯୁକ୍ତଚିହ୍ନ, ପ୍ରହାରଚିହ୍ନ, ଆକ୍ରମଣ କରିବା ପାଇଁ ଶିକାରକୁ ଜଗିବା ।

ଛକଗ୍ରୁକ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. ଅତି ସତର୍କତା-ସହିତ, ଲୁକ୍କାୟିତ ଭାବରେ, କୌଶଳ କ୍ରମେ ।

ଛକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛକରେ ଜଗିବା, ଯୁକ୍ତ ବା ଗଣିତ ଚିହ୍ନର ଦାଗ, ଅଙ୍କିତ କରିବା, କୌଣସି ଲେଖା ଉପରେ ଛକ ଦେଇ କାଟିଦେବା, ଶତ୍ରୁ ବା ଶିକାରକୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଲୁଚିକରି ଜଗିବସିବା ।

ଛକୁର—ଯା. ବି. ଅଯୋଧ୍ୟା ପ୍ରଦେଶରେ ଜମିଦାରର ପ୍ରାପ୍ୟ ଉତ୍ପନ୍ନ ଶସ୍ୟର ଷଷ୍ଠାଂଶ ।

ଛକୋଣି—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଛଅକୋଣବିଶିଷ୍ଟ (କ୍ଷେତ୍ର)(ବି.)ଛଅକୋଣବିଶିଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ର ।

ଛଖଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଛଅଖଣ୍ଡ କାଠରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ,ଛଅସଂଖ୍ୟକ,(ଗ୍ରା.ବି)କୋକେଇ, ଶ୍ମଶାନକୁ ଶବ ବହନାର୍ଥ ମଞ୍ଚା, ଛଅ-ସଂଖ୍ୟକ ଖଣ୍ଡ ।

ଛଖଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ଛଖଣ୍ଡ ଦେଖ, ଛଅଖଣ୍ଡି ବା ୧/୨୦ମାଣ ପରିମିତ ।

ଛଗ—ପୁଂ. ବି. (ଛ + ଗମ + ଅ)ଗ୍ରୁଗଲ, ଛେଳି ।

ଛଗଣ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି. (ଛ+ଗଣ+ଣ.ଅ) କଷାଷ, ଶୁଷ୍କଗୋମୟ, ଘସି ।

ଛଗଳ—କ୍ଲୀ.ବି (ଛ + ମଂ.କଲ)ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତ୍ର, (ପୁଂ.ବି) ଗ୍ରୁଗଲ, ବୃଦ୍ଧଦାରକ ବୃକ୍ଷ, ଅଗ୍ନିମୁନି, ଗ୍ରୁଗଲପ୍ରଧାନ ଦେଶ ।

ଛଗଳକ—ପୁଂ.ବି. (ଛଗଳ+କ)ଛଗଳ ଦେଖ ।

ଛଗଳଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. ଦକ୍ଷିଣ ଦେଶରେ ସମୁଦ୍ରର ନିକଟ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଦେବୀଙ୍କ ପୀଠ-ସ୍ଥାନ ।

ଛଗଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ବୃଦ୍ଧଦାରକ ବୃକ୍ଷ, ବଡ଼ା-ରକଗଛ, ଗ୍ରୁଗୀ, ମୁନିପତ୍ନୀଭେଦ ।

ଛଗଳାଘ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ବୃଦ୍ଧଦାରକ ଔଷଧ ।

ଛଗଳାଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୃଦ୍ଧଦାରକ ବୃକ୍ଷ ।

ଛଗଳାଣ୍ଡିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛଗଳାଣ୍ଡୀ+କ +ଆ) ଛଗଳାଣ୍ଡୀ, ବୃଦ୍ଧଦାରକ ଗଛ, ନୀଳବୃକ୍ଷ, ବୃକ, ନେକଡ଼ା ବାଘ ।

ଛଗଳାଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ବୃଦ୍ଧଦାରକ, ବୃକ, ନୀଳବୃକ୍ଷ ।

ଛଗଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛଗଳ + ଣ) ଗ୍ରୁଗୀ, ବୃଦ୍ଧଦାରକ ବୃକ୍ଷ, (ପୁଂ) ଋଷିଭେଦ ।

ଛଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛଗ+ଇ) ଗ୍ରୁଗୀ, ସ୍ତ୍ରୀ ଗ୍ରୁଗଲ ।

ଛଙ୍କା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଗ୍ରଳନ) ଗ୍ରଙ୍କିବା, ଗ୍ରଣିବା, ଘିଅରେ ପୁରାଆଦ ଗ୍ରଣିବା, ବଘରା, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଛଣା ହୋଇଥିବା, ନିର୍ମଳ, ବିଶୁଦ୍ଧ, ବସ୍ତ୍ରହୋଇଥିବା,ବଘରା ହୋଇଥିବା ।

ଛଙ୍କାଛଙ୍କା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ବସ୍ତ୍ର ବସ୍ତ୍ର ବହୁ-ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗୁଣଯୋଗୁଁ ବସ୍ତ୍ର ହୋଇଥିବା, ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ।

ଛଙ୍କାଛଙ୍କି—ଗ୍ରା. ବି. ଉତ୍ତମରୂପେ ଛଣା-ହେବା, ଉତ୍ତମରୂପେ ତଦାରଖ ।

ଛଙ୍କାତରକାସ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଚୁର ଘିଅ ବା ତେଲରେ ନାନାଜାତୀୟ ପରିବା ଛଙ୍କାହେବାପରେ ତହିଁରେ ମସଲାପାଣି ମିଶାଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା

ପରିବା ତରକାରୀ ।

ଛଙ୍କାମଣ୍ଡା—ପ୍ରା.(ସଂ ହ) ବି. ନାନମାନ ।

ଛଙ୍କାମଲ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଘିଅରେ ଛଣ ହୋଇଥିବା ଚଟକା ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ।

ଛଚନା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ସପ୍ତପର୍ଣ୍ଣ) ଛତଆନ ଗଛ, ସଚନା ଗଛ, ଛଅଚନା ପରିମିତ ଓଜନ ।

ଛଚନ୍ଦା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଚଚଣ୍ଡ) ଏକପ୍ରକାର ସର୍ପାକୃତି ଖାଦ୍ୟଲତାଫଳ ।

ଛଚନ୍ଦ—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଚଚଣ୍ଡ) କୃଷ୍ଣଣ୍ଡାଦି ବର୍ଗର ଉଦ୍ୟାନଜାତ ଲତାଜାତ ସର୍ପାକୃତି ଖାଦ୍ୟଫଳ ।

ଛଚନ୍ଦ୍ର—ଗ୍ରା. ବିଂ. ବିଦ୍ୟା ପଢ଼ିବା ବିଷୟରେ ମନଯୋଗୀ, ବାହାଦୁର ।

ଛଚ୍ଛିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସାରହୀନ ତକ୍ର, ଘୋଳଦହି ।

ଛଞ୍ଚା—ଗ୍ରା. ବି. ମଳଶୌଚ କରିବା,ଛଅଁଚିବା, ଛୁଞ୍ଚ,ସଞ୍ଚୟ, କୃପଣତା,ଆଗନ୍ତୁକ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ରନ୍ଧାହୋଇ ନ ଥିବା ଖାଦ୍ୟୋପକରଣ,ସଞ୍ଚା,ସିଧା, ଓଲିଆ ବା ପୁଡ଼ିଗ ବାନ୍ଧିବା ଦଉଡ଼ି, (ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ.) କୃପଣ, ସଞ୍ଚୟକାରୀ ।

ଛଞ୍ଚାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଛଅଁଚିବାର ଣିଜନ୍ତ-ରୂପ ।

ଛଞ୍ଚାଣ—ଗ୍ରା. ବି. ବାଜପକ୍ଷୀ, ସଞ୍ଚାଣ ।

ଛଞ୍ଚି—ଗ୍ରା. ବି. ଚୁଲର ନିମ୍ନପ୍ରାନ୍ତ, ଚୁଲ, ଓଲି ।

ଛଞ୍ଚିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସଂଚୟ କରିବା,ଧନାଦି ଜମାଇବା, ଛଅଁଚିବା ଦେଖ ।

ଛଟ୍—ଗ୍ରା.ବି. କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳଷଷ୍ଠୀ ତିଥିରେ ଅନୁଷ୍ଠିତହେବା ବିହାରମାନଙ୍କ ପର୍ବ ।

ଛଟ୍କନା—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଛଟାଉକନା ଦେଖ

ଛଟ୍କିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଖସିଯିବା, ଛଟ୍‌ପଦ୍ କରିବା ।

ଛଟକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଛଟା) ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ଶୋଭା, ଢଙ୍ଗ, ଭଙ୍ଗୀ, ଆଖିପିଛଡ଼ା, ନେତ୍ରଭଙ୍ଗୀ ବା ପଲକ, ଛଳ, ଚାତୁର୍ଯ୍ୟ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଶୋଭାଯୁକ୍ତ,ଭଙ୍ଗୀବିଶିଷ୍ଟ ।

ଛଟକଚାହାଣି—ଗ୍ରା. ବି. ନେତ୍ରଭଙ୍ଗୀ, ଭ୍ରୂଭଙ୍ଗୀ, ବାଙ୍କଚାହାଣି,ବିଳାସ ନେତ୍ର-ଭଙ୍ଗୀ ।

ଛଟକମାନ୍ଦକେ—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବିଂ. ଅତି ଅଳ୍ପ ସମୟରେ, ମୁହୂର୍ତ୍ତକେ,ଏକପିଛଡ଼ାକେ

ଛଟକରେ—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବିଂ. ଛଟକମାନ୍ଦକେ ଦେଖ ।

ଛଟକିନୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ଛଟା) ଛଟକ ଦେଖାଉଥିବା ଚତୁରା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଛଟକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଆଖି,ମୁଣ୍ଡ) ବିନ୍ଧିବା, ଛୁଟିକିବା, ଛଟକଯିବା ଦେଖ ।

ଛଟକଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ହଠାତ୍ ଦ୍ରୁତ-ଗତିରେ ବାହାରିଯିବା, ଛୁଡ଼ିକଯିବା ।

ଛଟଛଟ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶାରୀରିକ କଷ୍ଟ ବା ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଅଙ୍ଗ ବିକ୍ଷେପ କରିବା, କଲବଲ ।

ଛଟଛଟକା—ପ୍ରା. (ଯାଜପୁର) ବି. ଉତ୍ସବ ସମୟରେ କାନ୍ଥରେ ଦିଆଯିବା ଚୂନ ବା ପିଠିରେ ଫଟକା ଚିହ୍ନ ।

ଛଟପଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଅସ୍ଥିରତା, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଅସ୍ଥିର, ଚଞ୍ଚଳ, ଉନ୍ନିଦ୍ର, କଲବଲ, ଜଞ୍ଜାଳ ।

ଛଟପଟିଆ—ଗ୍ରା.ବି. କଲବଲ,କାଲୁବାଲୁ ଅସ୍ଥିରତା, ଅବକାଶହୀନତା, (ଗ୍ରା. ବିଂ). କଲବଲ, ଅସ୍ଥିର, ଅବକାଶହୀନ ।

ଛଟପଟେଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଛଟପଟହେବା ।

ଛଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛୁ + କ. ଅଟ + ଆ) ପ୍ରଭା, ଦୀପ୍ତି, ଆଲୋକ, ଭଙ୍ଗୀ, ଶୋଭା, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, କାନ୍ତି, ସମୂହ, ଆଲୋକ-ରେଖା, ପରମ୍ପରା, ଢଙ୍ଗ, ରୂପ, (ଗ୍ରା.ବି) ଅଦ୍ଭୁତାକାର୍ଯ୍ୟ, ଗୋଲମାଲ, ଧନ୍ଦା,ଛଳ. ବାହାନା, ଚାତୁର୍ଯ୍ୟ, କରଣୀ ବା କୁଟିଳ-ଲିପି, ଛୁଟିବା, ଧାନପ୍ରଭୃତି ଶସ୍ୟ କାଦୁଅ ଜମିରେ ବୁଣିବା,ବାଳ କଟାଇବା, ଛଅ-ଗୋଟା, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଛଟାହୋଇଥିବା, କାନ୍ଥରେ ଦିଆଯାଇଥିବା (ମାଟି),ଲୁଟିଳ ଭାବରେ ଲେଖାହୋଇଥିବା (ଅକ୍ଷର), ଛଅସଂଖ୍ୟକ ।

ଛଟାଅକ୍ଷର—ଗ୍ରା. ବି. କରଣି ଅକ୍ଷର ।

ଛଟାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛୁଟିବାର ଣିଜନ୍ତ-ରୂପ, ଛୁଟ ବା ସରୁ ଯଷ୍ଟି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରହାର କରିବା ।

ଛଟାଗଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଛଟାଗାଳିବା, ବେଲ୍ଲ କରିବା, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଯେ ବେଲ୍ଲକରେ ବା ବାହାନା ଦେଖାଏ ।

ଛଟାଗାଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛଳନାକରିବା, ରୋଗ ବା ଅକ୍ଷମତାର ବାହାନା କରିବା ।

ଛଟାଙ୍କି—ଗ୍ରା. ବି. ଘନ ଓ ତରଳ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରାୟ ଛଅଟଙ୍କା ଓଜନ,ଏକସେରର ଏକଷୋଡ଼ଶାଂଶ ପରିମାଣ ଓଜନ,ଏକ-ଛଟାଙ୍କି ପରିମିତ ବଟକରା,ଛଟାଙ୍କିମାପର ପାତ୍ର ।

ଛଟାଛଟି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-କ୍ଷିପ୍ତ) ବାଡ଼ରେ ବା କାନ୍ଥରେ ମାଟି ଛୁଟିବା ବା ଲେପିବା-କର୍ମ, ଗଛର ଅଗମାନଙ୍କୁ ଛୁଟିବା କର୍ମ ।

ଛଟାଣ—ଗ୍ରା.ବି. ଛୁଟିବାକର୍ମ,ଛଟା ଦେଖ ।

ଛଟାଉକନା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବିଂ. (ସଂ-ହଠାତ୍) ହଠାତ୍ । [ତାଳଗଛ ।

ଛଟାଫଳ—ପୁଂ. ବି. (ବି.ଗ୍ରା) ଗୁଆଗଛ,

ଛଟାଭା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛଟା + ଭା + କ୍ୱିପ୍) ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଚେହେରାର କାନ୍ତି ବା ଶୋଭା ।

ଛଟାଳ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେ କାନ୍ଥରେ ମାଟି ଛୁଟେ ।

ଛଟାଲେଖା—ଗ୍ରା. ବି. କରଣୀ ଲେଖା, ଯେଉଁ ଲେଖାରେ ଅକ୍ଷରର ଲାଞ୍ଜ ଓ ଶିରମାନ ବଙ୍କାହୋଇ ଲେଖା ହୋଇ-ଥାଏ ।

ଛଟିଆ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବିଂ.ଡିପ (ଜମି) ।

ଛଟେଇହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ କରିବା, ଭଣ୍ଡାରଦ୍ୱାରା ମୁଣ୍ଡର ବାଳ କଟାଇବା ।

ଛଡ଼ଦଆଲ୍—ଯା. ବି. ପ୍ରାଚୀର, ପାଚେରି, କୌଣସି ସ୍ଥାନର ଚାରିପାଖେ ନିର୍ମିତ ଅଳ୍ପ ଉଚ୍ଚ କାନ୍ଥ ।

ଛଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସରଳ) ଧାତୁ ବା କାଠଆଦିର ଛଡ଼, ଯଷ୍ଟି, ସଳଖ ଯଷ୍ଟି-ବତ୍ ବସ୍ତୁ, ବେହେଲ୍ଲ ବଜାଇବାର କାଠି, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଅସଂଖ୍ୟକ, (ପ୍ରା.ମେଦ-ବି.) ଛୁଲ ।

ଛଡ଼କାନ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇଜଣ ଜାଣିଥିବା କୌଣସି ଗୁପ୍ତବିଷୟ ତୃତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିର କର୍ଣ୍ଣଗୋଚରହେବା ଅବସ୍ଥା, ଗୁପ୍ତ ବିଷୟର ପ୍ରକାଶ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ତୃତୀୟବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟରେ ପ୍ରକାଶିତ ବା ତୃତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି-ଦ୍ୱାରା ଜ୍ଞାତ (ଗୁପ୍ତବିଷୟ) ।

ଛଡ଼କାନହେବା--ଗ୍ରା.ବି.ଛଅକାନହେବା ।

ଛଡ଼ବନ୍ଦ—ଗ୍ରା. ବି. ଷଡ଼ବନ୍ଦ ।

ଛଡ଼ରସ—ଗ୍ରା. ବି. କଟୁ, ତିକ୍ତ, ଲବଣ, କଷାୟ, ଅମ୍ଳ ଓ ମିଷ୍ଟ—ଜିହ୍ୱାଦ୍ୱାରା ବାରହେବା ଏହି ଛଅପ୍ରକାର ରସ ବା ଆସ୍ୱାଦ, ସବୁପ୍ରକାର ମାନସିକ ରୁଚି ବା ଭାବ,ନାନାପ୍ରକାର ବିକାର ବା ଦୁଃଖେଷ୍ଟା, (ବିଂ)କଟୁତିକ୍ତକଷାୟାଦି ଛଅଟି ଆସ୍ୱାଦ-ଯୁକ୍ତ । [ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଦେଖ ।

ଛଡ଼ରସବ୍ୟଞ୍ଜନ—ଗ୍ରା. ବି. ଷଡ଼ରସ

ଛଡ଼ରିପୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଷଡ଼ରିପୁ ଦେଖ ।

ଛଡ଼ବ—ମାନଭୂମ୍ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପରଗଣା ।

ଛଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି.ଅପ୍ରସୂତା ଗୋ,ଯେଉଁ ଗାଈ ଜନ୍ମ କରି ନ ଥାଏ, କଦଳୀ, ପଣସ, ଆମ୍ବ ପ୍ରଭୃତିରୁ ଚୋପା ଛଡ଼ାଇବା, ଅନ୍ତର,ଦୂରହ, ଛାଡ଼ିବା, ତ୍ୟାଗକରିବା, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଦୂରସ୍ଥ, ଅନ୍ତରରେ ବା କିଛି-ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ,ବ୍ୟବହୃତ,ବ୍ୟବହାର ହେବାପରେ ପରିତ୍ୟକ୍ତ (ଫୁଲଆଦି), (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ବିନା, ବ୍ୟତୀତ,ଅନ୍ତରରେ, ଦୂରରେ । [ଦେଖ ।

ଛଡ଼ାଇଆଣିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛଡ଼ାଇନେବା

ଛଡ଼ାଇଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ରୋଗମୁକ୍ତ କରିବା, ତ୍ୟାଗ କରାଇବା, ଫଳରୁ ଚୋପା ବା ଗଛରୁ ବକଳ ଛଡ଼ାଇବା, ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ବା ପୃଥକ୍ କରାଇ-ଦେବା, ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା, ବିକରି କରିବା, ଭୃତ୍ୟକୁ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ କରିବା, ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତକରିବା, ମନରୁ ଦୂର କରିବା,ପାଣି ପକାଇ ନୈବେଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବା, ଦେହରେ ବୋଳାହୋଇଥିବା ଚନ୍ଦନାଦି ପୋଛିବା, ସାଫ୍‌କରିବା, ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଭାବରେ ରୁଣି-ଦେବା ବା ଶିଖିଦେବା ।

ଛଡ଼ାଇନେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଳପୂର୍ବକ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଅନ୍ତର କରିବା ବା ନେଇଯିବା, କାଢ଼ି-ନେବା, ବନ୍ଧକରୁ କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ମୁକୁଳାଇବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବନ୍ଧନ ବା ଗୃହକାରାରୁ ମୁକ୍ତକରାଇ ସଙ୍ଗରେ ଆଣିବା ।

ଛଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତ୍ୟାଗକରିବା, ବାଧକରିବା, ତ୍ୟାଗ କରାଇବା,ନିକଟରୁ ଅନ୍ତର କରିବା,ବଳପୂର୍ବକ କାଢ଼ିନେବା ବଳପୂର୍ବକ ହରଣ କରିବା, ଫଳରୁ ଚୋପା କାଢ଼ିନେବା,ମୁକ୍ତକରିବା,ପୃଥକ୍ କରିବା, ଭୋଗ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହାତରେ ଟିକିଏ ପାଣିଧରି ଭୋଗ ଦ୍ରବ୍ୟର ଚାରିପାଖେ ବୁଲାଇ ନୈବେଦ୍ୟ କରିବା, ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା, ବନ୍ଧକରୁ ମୁକୁଳାଇବା,ବଳିଯିବା,ଚମଡ଼ା ଉତ୍ପାଟିବା, ଦେହର ମଳ ବା କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ରଙ୍ଗ ବା ପୁଟକୁ କାଢ଼ି ପରିଷ୍କାର କରିବା,ନାଶକରିବା,ମନରୁ ସନ୍ଦେହ ଆଦି ଦୂରହେବାକୁ ଉପାୟ କରିବା,କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତକରିବା,ଜଳାଶୟ ଆଦିରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ମାଛଜାଆଁଳଆଦି ଛାଡ଼ିବାର ଉପାୟ କରିବା, ଡଙ୍ଗା ବା ଜାହାଜଆଦିକୁ କୂଳରୁ ପାଣିଭିତରକୁ ଚଳାଇବା, (ଲ. ଅର୍ଥ) ସମ୍ପର୍କଆଦି ରୁଟାଇବା, (ନିଜଉପରୁ ଦାୟିତ୍ୱଆଦି) ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରିବା, ଆରୋପିତ କଳଙ୍କ ବା ନିନ୍ଦା ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଅପନୋଦନ କରିବା ।

ଛଡ଼ାଇହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ପୃଥକ୍‌ହେବା, ଲେପନ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ନିଜ ଶରୀରରୁ ଛଡ଼ାଇବା, ଚୋପାଆଦି ଫଳା-ଦିରୁ ପୃଥକ୍‌କୃତ ହେବା ।

ଛଡ଼ାଙ୍ଗିଆ—ପ୍ରା. (ମେଦି) ବି. କୋକେଇ. ଶବରଥ ।

ଛଡ଼ଛଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ପରସ୍ପରଠାରୁ ଦୂରଛାଡ଼ିଆହୋଇ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଛଡ଼ଛଡ଼—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ, ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍, ବିଚ୍ଛିନ୍ନ, ପରସ୍ପରଠାରୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଉଥିବା (ଦୁଇବ୍ୟକ୍ତି) ଟଣାଟଣି, ଝିଙ୍କାଝିଙ୍କି, ପରସ୍ପରଠାରୁ ଅଲଗା କରା-ଯିବା, (ବି) କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଜବରଦସ୍ତି ଘିଞ୍ଚି ଛଡ଼ାଇନେବା, ଭିନ୍ନଭିନ୍ନହେବା, ପୃଥକ୍‌ହେବା, ବିଚ୍ଛେଦ, ପରସ୍ପରଠାରୁ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଛଡ଼ାଇ ନେବାପାଇଁ ଦୁଇବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଚେଷ୍ଟା, ଟଣାଟଣି, ଝିଙ୍କାଝିଙ୍କି, କଳି ବା ମାଡ଼ହେଉଥିବା ଦୁଇବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପୃଥକ୍ କରିବା ।

ଛଡ଼ାଛଡ଼ିକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଝିଙ୍କିଟଣି ବଳପୂର୍ବକ ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା, କଳିକରୁଥିବା ଦୁଇ ବା ତତୋଽଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପୃଥକ କରିବା ।

ଛଡ଼ାଛଡ଼ିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପରସ୍ପରରେ କୌଣସି ଜିନିଷକୁ କାଢ଼ିନେବା,ପର-ସ୍ପରଠାରୁ ପୃଥକ୍‌ହେବା, (ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥ) ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଭାବରେ ବଣ୍ଟା ଯାଉଥିବା ।

ଛଡ଼ାଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ଫୋରଣ) ଛାଡ଼ିବା, ତ୍ୟାଗ କରିବା, ଅନ୍ତର, ବ୍ୟବଧାନ, ବିଚ୍ଛେଦ, ଅବକାଶ, ମୁକ୍ତି ।

ଛଡ଼ାଫୁଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଦେବତା ବା ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ପରେ ଯେଉଁ ଫୁଲ ଶରୀରରୁ କଢ଼ା ଯାଇଥାଏ ।

ଛଡ଼ାହାଣ୍ଡି—ପ୍ରା. (ମେଦି) ବି. ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳେ ଅଗଣାରେ ଛିଞ୍ଚିବାପାଇଁ ମାଟି ଗୋବରମିଶାପାଣି ଯେଉଁ ହାଣ୍ଡିରେ ଥାଏ ।

ଛଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଶର) ସରୁ ଲମ୍ବଯଷ୍ଟି, ବେହେଲା ବଜାଇବାର କାଠି,ଆଶାବାଡ଼ି ଝରକାଆଦିରେ ଲାଗିବା ଧାତୁର ଯଷ୍ଟି, ମୁସଲମାନମାନେ ପୀରଙ୍କ ଆସ୍ଥାନରେ ଚଢ଼ାଇବା ପତାକା, ଝଣ୍ଡୀ, ଆଡ଼ମ୍ବର, ଛଡ଼ି, ବାଡ଼ି ।

ଛଡ଼ଦାର—ଗ୍ରା. ବି. ରାଜା ଓ ମହନ୍ତ-ଆଦିଙ୍କ ଗହଣରେ ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ଯିବା ବେତବାହକ ସିପାହି ବା ପାଇକ,

ଦ୍ୱାରପାଳ, ଦରୁଆନ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଯେ ଆଡ଼ମ୍ବର କରେ, ଯହିଁରେ ଛଡ଼ ଲାଗି-ଥାଏ ।

ଛଡ଼ନ୍ଦା—ଗ୍ରା. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ଶଡ଼କା ଦେଶ, ଛଇଗ୍ରୁଡ଼ିଆ, ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ, ଡେଙ୍ଗା ଓ ବଳିଷ୍ଠ ।

ଛଡ଼ବରଦାର୍—ଗ୍ରା.ବ. ରାଜା ଓ ମହନ୍ତ-ଆଦିଙ୍କ ଗହଣରେ ଶୋଭାଯାତ୍ରାଦିରେ ଯିବା ବେତବାହକ ସିପାହି ।

ଛଣ—ଗ୍ରା. ବ. ଧାନଗଛର ଶୁଷ୍କକାଣ୍ଡ, ନଡ଼ା, ବେଣା, କାଉଁଶି, ଛଣପଟ ।

ଛଣପଟ—ଗ୍ରା. ବ. ତନ୍ତୁମୟ ଗୁଳ୍ମଜାତୀୟ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଛଣା—ଗ୍ରା. ବ. ଛାଣିବା, ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ର ବା କନାଦ୍ୱାରା ଗୃହାଦି ଛଣାଯାଏ, ଜାଲର କ୍ଷେପ, (ବଂ) ଛଣାହୋଇଥିବା ।

ଛଣାପିତଳ—ଗ୍ରା.ବ. ବିଶୁଦ୍ଧ ଓ ଦୀପ୍ତିମୟ ପିତଳ ଧାତୁ ।

ଛଣାସୁଧା—ଗ୍ରା. ବ. ଖାଣ୍ଟିଅମୃତ ।

ଛଣି—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଶଣ) ଛଣପଟରେ ନିର୍ମିତ, (ଗ୍ରା.ବ) ଯହିଁରେ ଗୃହା ଛଣା-ଯାଏ, ଛଣପଟର ଦଉଡ଼ି, ଛଣପଟ ।

ଛଣିବା—ପ୍ରା. (କଟକ) ବଂ. ନିର୍ଭୟ ଓ ଆଡ଼ମ୍ବରଯୁକ୍ତ । [ନେବା ।

ଛଣିନେବା—ପ୍ରା. (ସଂ ହି) କ୍ରି. ଛଡ଼ାଇ-

ଛଣିବା—ପ୍ରା.(ସଂ ହି)କ୍ରି.ଛଡ଼ାଇନେବା ।

ଛଣ୍ଟା—ଗ୍ରା. ବ. ଛେଦନ ।

ଛଣ୍ଟାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛାଣ୍ଟିବାର ଣିଜନ୍ତ-ରୂପ ।

ଛଣ୍ଟାଛଣ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବ. ମୁଣ୍ଡର ବାଳକୁ କଚୁରିବା କର୍ମ, ଗଛର ଆଗଡାଳକୁ କାଟିବା କର୍ମ । [ଗ୍ରକରା ।

ଛଣ୍ଡା—ପ୍ରା. (ସଂ ହି) ବ. ଟୋକା, ଦାସ,

ଛଣ୍ଡୀ—ପ୍ରା. (ସଂ ହି) ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବଡ଼କନ୍ୟା, ପ୍ରାପ୍ତବୟସ୍କା ବାଳିକା ।

ଛତୁ—ପ୍ରା. (ହିନ୍ଦୀ) ବ. ବିହାର ପ୍ରଦେଶର ପର୍ବବିଶେଷ, ଛଟ୍ ଦେଖ ।

ଛତଉରି—ଗ୍ରା. ବ. ଛତୋବଣ୍ଟି ଦେଖ ।

ଛତର—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ସତ୍ର) ଅନ୍ନସତ୍ର, ଯେଉଁଠାରେ ରନ୍ଧାଭାତପ୍ରଭୃତି ଖାଦ୍ୟ କଙ୍ଗାଲମାନଙ୍କୁ ବଣ୍ଟାଯାଏ, ସଦାବ୍ରତ, ଜଳସତ୍ର ।

ଛତରଖାଇ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ନୀଚଲୋକ ସଙ୍ଗମକାରିଣୀ, ବେଶ୍ୟା, ଖାନକୀ, ମାଗିଖାଇ ।

ଛତରଖିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଯେ ଅନ୍ନ-ସତ୍ରରେ ରନ୍ଧାଭାତ ଖାଏ, ଯାହାର ଜାତି ବାରଣ ନାହିଁ, (ବ) ଓଡ଼ିଶାରେ ନଅଙ୍କ (୧୮୬୬) ସାଲ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷରେ ସରକାର ଖୋଲିଥିବା ଅନ୍ନସତ୍ରରେ ଭାତଖାଇ ଯେଉଁ ହନୁମାନେ ସମାଜଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇ-ଥିଲେ, ବାରବୁଲା, ମାଗିଖିଆ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଛତରଗୁଡ଼ିଲ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-କ୍ଷିପ୍ତ) ସମୂଳେ ବିନାଶ, ଛତଭଙ୍ଗ, (ବଂ) ଛିନ୍ନ-ବିଚ୍ଛିନ୍ନ, ଇତସ୍ତତଃ ବିକ୍ଷିପ୍ତ, ବିଧ୍ୱସ୍ତ, ଚୁରଖାର ।

ଛତରଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୁର୍ଭିକ୍ଷବେଳେ ଭାତରନ୍ଧାଇ ଗରିବଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦେବାନିମନ୍ତେ ଅନ୍ନସତ୍ର ସ୍ଥାପନ କରିବା ।

ଛତରରେପଣିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉଦର-ଜ୍ୱାଳାରେ ଜାତି ବା ସମାଜ ବନ୍ଧନ ନମାନି ଅନ୍ନସତ୍ରରେ ଭାତଖାଇବା, ଜାତି ହରାଇବା, କୁଳରୁ ବାହାରିଯାଇ ନୀଚ ବେଶ୍ୟାବୃତ୍ତି କରିବା, ବଡ଼ଦାଣ୍ଡକୁ ଯିବା ।

ଛତରୁ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଛତରଖିଆ, ଯେ ଏଣେତେଣେ ବୁଲୁଥାଏ, ବାରବୁଲା, ଚୁରଆଡ଼େ ବିସ୍ତୃତ ହୋଇଥିବା ।

ଛତରୁଙ୍ଗି—ଗ୍ରା.ବ. ଛତରୁପଣିଆ, ଉଣ୍ଡାମି, ଖେଚେଡ଼ାମି ।

ଛତରିଆ—ଗ୍ରା. ବ. ଭଦଭଦଳିଆପରି ଏକପ୍ରକାର ମଧୁର ସ୍ୱରବିଶିଷ୍ଟ ପକ୍ଷୀ ।

ଛତରେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଅକର୍ମକ) ଛତ୍ରାକାରରେ ବିସ୍ତୃତ ହେବା, ବଡ଼ାକାର ଅଧିକ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିବା ବା ବ୍ୟାପିବା, (ସକର୍ମକ) ଖେଳାଇଦେବା, ବିସ୍ତୃତ କରିବା ।

ଛତା—ଖ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଛତ୍ର) ତାଳପତ୍ରରେ ବା କନାରେ ନିର୍ମିତ କେନ୍ଦ୍ରରେ ତଳ-ଆଡ଼କୁ ଗୋଟିଏ ଦଣ୍ଡ ବା ବେଣୁଥିବା ଗୋଲାକାର ଶସ୍ତ୍ରାବରଣ ବସ୍ତୁ, ଛତ୍ରାକାର ଆବରଣ, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଛତାପରି ବିସ୍ତୃତ, ଝାମ୍ପୁଲା, ମୂଳ ସହ ଓ ଅଗ ମେଲିଯାଇଥିବା (ଗଛ) ।

ଛତାକାଠି—ଗ୍ରା. ବ. କନାଛତାକୁ ଟାଣି ମେଲାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଲୌହଶଳାକା ।

ଛତାଖୋଲିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବନ୍ଦହୋଇ-ଥିବା ଛତାକୁ ବ୍ୟବହାରାର୍ଥ ମେଲା କରିବା ।

ଛତାଜୋତା—ଗ୍ରା. ବ. ମନୁଷ୍ୟ ଘରୁ ବାହାରକୁ ଯିବାବେଳେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଦୁଇଟି ପଦାର୍ଥ, ଛତ୍ର ଓ ପାଦୁକା ।

ଛତାଟେକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆପଣାର ବା ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଛତାକୁ ମେଲାକରି ଧରିବା ।

ଛତାନପୁରୁଷ—ଗ୍ରା.ବ.(ସଂ-ସପ୍ତ+ପୁରୁଷ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବଂଶର ଏକାଦିକ୍ରମେ ଚାରିପୁରୁଷ ବା ବଂଶଧର ।

ଛତାବେଣ୍ଟ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଛତ୍ର+ବୃନ୍ତ) ଛତାକୁ ଟେକିକରି ଧରିବାପାଇଁ ବ୍ୟବ-ହୃତ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଦଣ୍ଡ ।

ଛତାଳିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଛତ୍ରାକାର) ଛତାପରି ବିସ୍ତୃତ, ଝାମ୍ପୁଲା ।

ଛତ୍ର—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଛତ୍ର) ଆତପତ୍ର, ମହନ୍ତ, ଦେବତା, ରାଜାଆଦିଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଧରାଯିବା ବଡ଼ ଛତ୍ର, ଛତ୍ରାକାର ଅଗ୍ରଭାଗ ବା ମୁଣ୍ଡି, ଲିଙ୍ଗର ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର ଅଗ୍ରଭାଗ ।

ଛତ୍ରଅନା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ସପ୍ତପର୍ଣ୍ଣୀ) ସପ୍ତନା, ସପ୍ତଛଦ, ସପ୍ତନା ଗଛ ।

ଛତ୍ରିଆ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଛତ୍ରାକ)ବହୁକାଳ ଆବଦ୍ଧ ରହିଥିବା ପଦାର୍ଥ (ଶସ୍ୟାଦି) ଉପରେ ମାରିଯିବା ଧଳାଫିମ୍ପି, ଜିହ୍ୱ ମଳ, କ୍ଲେଦ, ଦନ୍ତମଳ, କଟକ ଜିଲ୍ଲାର କପି-ଲାସ ରୋଡ଼ ଷ୍ଟେସନ ନିକଟରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ, (ବଂ) କ୍ଲିନ୍ନ, ମଳଯୁକ୍ତ, କାଳିକି ଲାଗିଥିବା, ଗମୁଆ, ଗମଚ୍ଛ,

ଫିମ୍ପି ମାରି ଯାଇଥିବା ।

ଛତିଆଛଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଜଳର ମଳକୁ ପରିଷ୍କାର କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ନ ଖାଇ-ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସୁଖାଦ୍ୟ ଖାଇବାକୁ ଦେବା ।

ଛତିଆଛଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ମଳ ବା ଫିମ୍ପି ପରିଷ୍କୃତ ହେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ସୁଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା ଦ୍ୱାରା ମୁହଁର ଜଳର ଅରୁଚି ଛାଡ଼ିଯିବା ।

ଛତିଆଧରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଫିମ୍ପିଯୁକ୍ତ ହେବା, ମଳଯୁକ୍ତ ହେବା ।

ଛତିକଣ୍ଟା—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଲୁହାକଣ୍ଟାର ମୁଣ୍ଡି ଛତାକୃତି ହୋଇଥାଏ ।

ଛତିକାହାଳି—ଗ୍ରା.ବି. ରାଜାଙ୍କ ଶିହଣରେ ଥିବା ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ଜ୍ଞାପକ ଦୁଇଟି ବସ୍ତୁ--ଛତା ଓ ଚାମର ।

ଛତିଟେକାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନିଜଉପରେ ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ଛତି ଧରିବାର ଉପାୟ କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଶ୍ରେଷ୍ଠବୋଲି ପରି-ଗଣିତ ହେବା ।

ଛତିଟେକିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ରାଜା ଦେବତା ବା ବଡ଼ଲୋକଙ୍କ ମୁଣ୍ଡଉପରେ ସ୍ଥିର ହେବାଭଳି ଛତିଧରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ନିଜକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠବୋଲି ପରିଚିତକରାଇବା ।

ଛତିର—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ବେଣ୍ଟ ନଥିବା ଅତି ଛୋଟ ଛତା, ଝାମ୍ପି ।

ଛତିରବିଛିର—ଗ୍ରା.ବି. ଛିନ୍ନଭିନ୍ନ,ବିନଷ୍ଟ, ଇତସ୍ତତଃ ବିକ୍ଷିପ୍ତ, ଖେଳାଇ ହୋଇ-ଥିବା ।

ଛତିଶ—ଗ୍ରା. ବି. ତିରିଶରୁ ଅଧିକ ଛଅ-ସଂଖ୍ୟା, ୩୬ ସଂଖ୍ୟା, (ବି) ୩୬ ସଂଖ୍ୟକ ।

ଛତିଶଗଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ଗଡ଼ଜାତ ସମୂହ ଓ ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ ।

ଛତିଶଗଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଛତିଶ ଗଡ଼ରେ କଥିତ,ହିନ୍ଦିଭାଷାର ଏକଭାଷା ବା ପ୍ରାଦେ-ଶିକ କଥିତ ରୂପ,(ବି)ଛତିଶଗଡ଼ ସମ୍ବ-ନ୍ଧୀୟ, ଛତିଶ ଗଡ଼ରେ ଉତ୍ପନ୍ନ, ଛତିଶ ଗଡ଼ରେ କଥିତ ।

ଛତିଶା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଛହ୍ରର—ଧୂର୍ତ୍ତ) ଜାରଜ,ଅଜ୍ଞାତପିତୃକ, ଦୁଷ୍ଟ,ଖେଚେଡ଼ା, ଚତୁର, ଧୂର୍ତ୍ତ, ଛତିଶ ସଂଖ୍ୟାଦ୍ୱାରା ପରିମିତ ।

ଛତିଶାନିଯୋଗ—ଗ୍ରା. ବି. ପୁରୀର ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଓ ଅନ୍ୟ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଦେବତାଙ୍କର ସବୁଶ୍ରେଣୀର ଶୂଦ୍ର ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେବକ ।

ଛତିଶାପବନ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ପବନ ସବୁଆଡ଼ୁ ବହୁଥାଏ, ଚଇତଆଳି ପବନ

ଛତିଶି—ଗ୍ରା. ବି. ଛତିଶ ଦେଖ ।

ଛତ୍ରୁ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଛତ୍ର) ଶିଳୀନ୍ଧ୍ରକାଠରୁ ଭୂମିରୁ ବା ହୁଙ୍କାରୁ ବାହାରିବା ଛତାକାର କ୍ଷୁଦ୍ର ଅପୁଷ୍ପକ ଉଦ୍ଭିଦ, ଛତ୍ରୁଆ, ଚୂର୍ଣ୍ଣ, ଚୂନା, (ବଂ) ଚୂର୍ଣ୍ଣବିଚୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଛତ୍ରୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଶକ୍ତ୍ରୁ) ବୁଟ ସବ ଗହମଆଟା ଭଜାହୋଇ କରାଯାଇଥିବା ଚୂର୍ଣ୍ଣ, ପୁରୀଜିଲ୍ଲାର ସତ୍ୟବାଦୀରେ ପ୍ରତି-ଷ୍ଠିତ ସାକ୍ଷୀଗୋପାଳଙ୍କ ଭୋଗ ଦିଆ-ଯିବା ଦୋଭଜା ଖଇଚୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଛତ୍ରୁଆଶ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଶତାବରୀ) ଶତାବରୀ ଦେଖ ।

ଛତ୍ରୁଆସଂକ୍ରାନ୍ତି—ଗ୍ରା. ବି. ପଣାସଂକ୍ରାନ୍ତି ।

ଛତ୍ରୁଉଠାଇଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସର୍ବନାଶ କରିବା ।

ଛତ୍ରୁକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଚୂର୍ଣ୍ଣବିଚୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା, ଧ୍ୱଂସ କରିବା ।

ଛତ୍ରୁଫୁଟିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଛତ୍ରୁ ଭୂମିରୁ ବାହାରକୁ ଗଜା ମାରିବା ।

ଛତ୍ରୁମାରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଶସ୍ୟାଦି)ଉପରେ ଫକୁ ବା ଫିମ୍ପି ମାରିବା,ଛତିଆ ଧରିବା ।

ଛତ୍ରୁର—ଗ୍ରା. ବି. କର୍ଣ୍ଣାଟ ପ୍ରଦେଶର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଛଦ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଛଦ୍+ଣିଚ୍+ଅ) ଛତ, ଆତପତ୍ର, ଛତା, ରାଜଛତ୍ର, ଅନ୍ନପତ୍ର, ଜଳପତ୍ର, ମେଲ , ପଂକ୍ତି, ଖଣ୍ଡରାତ୍ର, (ପୁଂ.ବି) ଭୂତୃଣ, ଧନନ୍ତୀ, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଛତ୍ର, ଆବରଣ, ଆଚ୍ଛାଦନ, (ପ୍ରା. ଗଣ୍ଡ) ଧର୍ମଶାଳା ।

ଛଦକ—ପୁଂ. ବି. (ଛଦ+କୈ+ଅ) ମାଛରଙ୍କା ଚଢ଼େଇ, ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ କୋକ-ଲାକ୍ଷ ବୃକ୍ଷ, କୋଇଲେଖା ଗଛ, ଛତା ଆକାରର ମହୁଫେଣା,କାଳି କୁଇଲେଖା ଗଛ, ଈଶ୍ୱର ଗୃହବିଶେଷ, ଛତ୍ର,(କ୍ଲୀ. ବି) ଛଦ, ଛତା, ଛଦପରି ଗୁଡ଼ଥିବା ଗମ୍ବୁଜଯୁକ୍ତ ଶିବ ମନ୍ଦିରବିଶେଷ ।

ଛଦକଦେହ—ପୁଂ. ବି. ଯାହାର ଦେହ ଛତାପରି, (ବି) ଏକପ୍ରକାର ଛତାକୃତି ସାମୁଦ୍ରିକ ଜୀବ ।

ଛଦଗଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଆଗରା ଜିଲ୍ଲାର ଚର୍ମ-ଣ୍ୱତୀ ନଦୀର ଦକ୍ଷିଣ ତୀରବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଛଦଗୁଚ୍ଛ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଗୁଣ୍ଡତୃଣ ।

ଛଦଚକ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା) ଶୁଭାଶୁଭଫଳ ଜାଣିବାପାଇଁ ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷର ଚକ୍ରବିଶେଷ ।

ଛଦଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. ଶିବଙ୍କର ନାମଭେଦ ।

ଛଦଦଣ୍ଡ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ରାଜଛତ୍ର ଓ ରାଜଦଣ୍ଡ, ଛତ୍ର ଓ ଦଣ୍ଡ, (ତତ୍ତ୍ୱ) ଛତାର ବେଣ୍ଟ ।

ଛଦଧର—ପୁଂ. ବି. (ଛଦ+ଧୃ+କ.ଅ) ଛତ୍ରଧାରୀ, ଯେ ରାଜାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଛତା ଧରେ,ଛତ୍ରାକାର, (ବି) ରାଜା, ସମ୍ରାଟ୍, ଛତାଟେକା ଭୃତ୍ୟ ।

ଛଦଧାର—ପୁଂ. ବି. (ଛଦ+ଧୃ+ଅ) ଛତ୍ରଧାରୀ, ଛତା ଧରିଥିବା ଲୋକ ।

ଛଦଧାରଣ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଛତାଧରା ।

ଛଦଧାରୀ—ପୁଂ. ବି. (ଛଦ+ଧୃ+କ. ଇନ୍) ଯେ ଛତା ଧରେ, ଛତ୍ରଧାରକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛତ୍ରଧାରିଣୀ ।

ଛଦପତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ରାଜୋପ ଧ୍ୱଜବିଶେଷ, ସମ୍ରାଟ୍, ରାଜା, (ଗ୍ରା.ବି) ମରହଟ୍ଟା ରାଜା ଶିବାଜିଙ୍କ ଉପାଧି ।

ଛଦପତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ସ୍ଥଳପଦ୍ମ, (ପୁଂ.ବି) ଭୂର୍ଜ ବୃକ୍ଷ, ମାଣସାରୁ,ସପ୍ତପତ୍ର ବୃକ୍ଷ, ସଚନା ଗଛ, ଛତନା ।

ଛତ୍ରପୁର—ବୁନ୍ଦେଲଖଣ୍ଡାନ୍ତର୍ଗତ ମଧ୍ୟ-

ଭାରତ ଏକେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଶାସନାଧୀନ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ।

ଛତ୍ରପୁଷ୍ପ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ତିଳକପୁଷ୍ପ ବୃକ୍ଷ, ତିଲେଇ ଫୁଲ ଗଛ ।

ଛତ୍ରପୁଷ୍ପକ—ପୁଂ. ବି. ଲାଲକବି ପ୍ରଣୀତ ଗଣ୍ଡିଏ ହିନ୍ଦୀଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଛତ୍ରଭଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ରାଜାଙ୍କର ରାଜ୍ୟଚ୍ୟୁତି, ରାଜାର ବିନାଶ, ବୈଧବ୍ୟ, ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ, ଅରାଜକତା, ଗୋଳମାଳ, ରଣଭଙ୍ଗ ।

ଛତ୍ରଭୋଗ—ପୁଂ.ବି. ଉଇମଣ୍ଡ ହାଇବାରର ଇଲ୍ଲାକାଧୀନ ଭାଗୀରଥୀ ତୀରସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ।

ଛତ୍ରମହାରାଜ—ବି. ବୌଦ୍ଧମାନଙ୍କ ମତରେ ଆକାଶ ମଣ୍ଡଳସ୍ଥ ଦିଗ୍ପାଳ ଚତୁଷ୍ଟୟ ।

ଛତ୍ରବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପ୍ରାଚୀନ ପଞ୍ଚାଳ ରାଜ୍ୟର ଉତ୍ତରବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ।

ଛତ୍ରବନ୍ଧୁ—ବି. ମୀନବଂଶୀୟ କ୍ଷତ୍ରିୟ, କ୍ଷତ୍ରିୟାଧମ ।

ଛତ୍ରବସ୍ତୁ—ବୌଦ୍ଧମାନଙ୍କର ମହାବସ୍ତୁବଦାନ ନାମକ ଗ୍ରନ୍ଥର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ।

ଛତ୍ରବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଛତ୍ର + ବତ୍) ଛତ୍ରବିଶିଷ୍ଟ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଛତ୍ରଯୁକ୍ତ ।

ଛତ୍ରବିଛତ୍ର—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚାରିଆଡ଼େ ଭାଙ୍ଗି ପଳାଇବା, ଛିନ୍ନଭିନ୍ନ ।

ଛତ୍ରବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ମୁଚୁକୁନ୍ଦ ଗଛ ।

ଛତ୍ରଶାଳ—ଚୌହାନ କୁଳୋଦ୍ଭବ ହରିବଂଶୀୟ ବୁନ୍ଦୀର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ରାଜପୁତ ରାଜା ।

ଛତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛତ୍ର+ଆ) ମଧୁରିକା, ଝାମ୍ପୁଲ ଗଛ, ମହୁଷ୍ଠା, ସତ୍ରପ, ଶୁଳ୍ଫା, ଧନିଆଁ, ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା, ଶିଳୀନ୍ଧ୍ର, ଛତ୍ରୁ, ଧାତ୍ରୀ, ଅଣଳା, କାଶ୍ମୀର ଦେଶଜାତ ଧନିଆଁ-ପରି ଗଛ, ରସାୟନ ଔଷଧଭେଦ ।

ଛତ୍ରାକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଛତ୍ରା+କୈ+ଅ) କବକ, କୋବି, ଶିଳୀନ୍ଧ୍ର, ଛତ୍ରୁ, ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ ।

ଛତ୍ରାକାର—ବିଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଛତାପରି ଝାମ୍ପୁଲ ।

ଛତ୍ରାକ୍ଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛତ୍ରାକ+ଈ) ଗ୍ରସ୍ମା, ସର୍ପାକ୍ଷୀ ।

ଛତ୍ରାଙ୍ଗ—କ୍ଲୀ.ବି. ଗୋଦନ୍ତୀ, ହରିତାଳ ।

ଛତ୍ରାତିଛତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଛତ୍ରାକାର ଜଳଜାତ ସୁଗନ୍ଧ ତୃଣବିଶେଷ ।

ଛତ୍ରାଦ—ପୁଂ.ବି. (ଛତ୍ର+ଆଦ)ପ ଶିନ୍ଦ୍ୟୁକ୍ତ ଗଣଭେଦ । [ଧନ୍ୟାକ ।

ଛତ୍ରାଧାନ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ଧନିଆଁ,

ଛତ୍ରିଛତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ୍ଷତ୍ରିୟ ଶବ୍ଦରୁ ଅପଭ୍ରଂଶ) ରାଜପୁତମାନଙ୍କର ସଂଜ୍ଞା, କ୍ଷତ୍ରିୟ, ରାଜପୁତ ଜାତି ।

ଛତ୍ରିକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଛତ୍ର + ଇକ) ଛତ୍ରବିଶିଷ୍ଟ, ଛତ୍ରଧାରୀ ।

ଛତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛତ୍ର+କ+ଆ)ଛତ୍ରୁ, ଶିଳୀନ୍ଧ୍ର, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଛତ, ମିଶ୍ରି ।

ଛତ୍ରିଶ—ଗ୍ରା. ବି. ଛତିଶ ଦେଖ ।

ଛତ୍ରିଶଗଡ଼—ବି. ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ ।

ଛତ୍ରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଛତ୍ର + ଇନ୍) ଛତ୍ରଯୁକ୍ତ, ଯାହା ମୁଣ୍ଡଉପରେ ଛତାଧରା ହୋଇଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛତ୍ରିଣୀ, (ପୁଂ.ବି) ନାପିତ, ରାଜା, ଭଣ୍ଡାରୀ ।

ଛତ୍ରର—ପୁଂ. ବି. (ଛଦ + ବର) ଗୃହ; କୁଞ୍ଜ, ଆଶ୍ରମ, ଲତାକୁଞ୍ଜ ।

ଛଦ—ପୁଂ. ବି. (ଛଦ + ଅ) ଡୋଣା, ପକ୍ଷୀ, ଗ୍ରନ୍ଥିପର୍ଣ୍ଣୀ ବୃକ୍ଷ, ଆବରଣ, ତାଙ୍କୁଣି, ଗଣ୍ଡିଅନା, ତମାଳ ଗଛ, ଆଚ୍ଛାଦନ ବସ୍ତ୍ର, ଗୃହର, ଛାଲ, ଆଚ୍ଛାଦନ କରିବା, (କ୍ଲୀ) ପତ୍ର, ତେଜପତ୍ର ।

ଛଦନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଛଦ + ଅନ) ପତ୍ର, ପକ୍ଷ, ତମାଳ ପତ୍ର, ତେଜପତ୍ର, ପିଧାନ, ଆଚ୍ଛାଦନ ।

ଛଦପତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଭୂର୍ଜପତ୍ର ।

ଛଦା—ଗ୍ରା.ବି. କୋଠା ଛାତର ପ୍ରାନ୍ତରେ କାନ୍ଥର ଅଗ୍ରରେ ପଦାଳୁ ଝପି ବସାଯିବା ଇଟାକାନ୍ଥି, ଚାକଣି ପତ୍ର ।

ଛଦାମ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପଇସାର ଚାରିଭାଗର ଏକଭାଗ ।

ଛଦି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛଦ+ଇ) ଛଦ, ଛାଲ, ଛାତ, ଆଚ୍ଛାଦନ ।

ଛଦିଃ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଛଦ+ଇସ୍) ଛଦ, ଛାଲ, ଆଚ୍ଛାଦନ ।

ଛଦ୍ମ—ବି. (ଛଦ୍+ଣ.ମନ୍) ଛଦ୍ମ, କପଟ, ବ୍ୟାଜ, ଗୋପନ ।

ଛଦ୍ମତପସ୍ୱୀ-ତାପସ—ପୁଂ.ବି. ଛଳତାପସ, କପଟ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ.କପଟାଚାରୀ ବୈରାଗୀ ।

ଛଦ୍ମବେଶ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) କପଟ ବେଶ, ପରକୁ ପ୍ରତାରଣା କରିବାପାଇଁ ଧାରଣ କରାଯିବା ଅନ୍ୟ ବେଶ,(ଲ.ଅର୍ଥ) ନିଜେ ପ୍ରକୃତରେ ଯେପରି ତାହା ଗୋପନକରି ଲୋକଙ୍କ ନିକଟରେ ଅନ୍ୟଭାବରେ ପରିଚିତ ହେବା ନିମିତ୍ତ ଯେଉଁ ଆଚରଣ ବା ଅନୁଷ୍ଠାନ କରାଯାଏ

ଛଦ୍ମବେଶୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଛଦ୍ମବେଶ+ଇନ୍) କପଟ ବେଶଧାରୀ, କାପଟିକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛଦ୍ମବେଶିନୀ ।

ଛଦ୍ମିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛଦ୍ମକ+ଆ) ଗୁଳ୍ଫିନୀ

ଛଦ୍ମୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଛଦ୍ମନ୍+ଇନ୍) ଛଦ୍ମବେଶଧାରୀ, କପଟୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛଦ୍ମିନୀ ।

ଛନ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଝୋଟ ।

ଛନ୍‌ଛନ୍—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅତିବେଗ, ଚଞ୍ଚଳ, ଭୀତ, ଚମତ୍କୃତ ।

ଛନ—ଗ୍ରା. ବି. ଭୟ, ଭୀତି, ଉତ୍ତାଶ ।

ଛନକ—ଗ୍ରା.ବି.ଭୟ,ହଠାତ୍ ଜାତ ଭୟ, ଭଡ଼କ ।

ଛନକା—ଗ୍ରା. ବି.ଛନକ ଦେଖ,(ପୁଂ.ବିଂ) ହଠାତ୍ ଭୟଗ୍ରସ୍ତ, ଚେହେକିବା ।

ଛନକିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଉତ୍ତରିବା, ଚମକିବା ।

ଛନକୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଅତି ଅସ୍ଥିର, ଚଞ୍ଚଳ (ସ୍ତ୍ରୀ ବା ଗାଈ) ।

ଛନଛନ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ, ଛିନ୍ନବିଚ୍ଛିନ୍ନ, ଛନ୍ଦଭଙ୍ଗଦେଇ ପଳାୟିତ, ଉତ୍ସନ୍ନ, ବିଧ୍ୱସ୍ତ ।

ଛନ୍ତି—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ତିୟାର ତୃତୀୟପୁରୁଷ ମାନ୍ୟାର୍ଥ ଏକବଚନ ଓ ବହୁବଚନ, ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳ ବ୍ୟବହୃତ ଯଥା—ସେ ଓ ସେମାନେ ଅଛନ୍ତି ।

ଛନ୍ନ—ଭି. ବିଂ. (ଛଦ+ର୍ମ.ଅ) ଗୋପ-

ମୀୟ, ଉପଛନ୍ଦମୀୟ, ଉପସମୀୟ,(ପୁଂ-ବ. ଷ,ଅ) ବିଷ, ଅଭିଳାଷ, ପ୍ରବୃତ୍ତି, ଆକାର, ଚେଷ୍ଟା, ରଙ୍ଗ,ଢଙ୍ଗ,ଏକାନ୍ତ, ନିର୍ଜନତା, ସନ୍ଦେହସ୍ଥଳ, ଆବରଣ, ଅଭିପ୍ରାୟ, ବଣିତା, କପଟ, ଛଳ,(ଗ୍ରା.-ବ) ରାଗିଣୀ, ଛାନ୍ଦ, ଛନ୍ଦଃ, ଦୁଧ ଦୁହିଲା-ବେଳେ ଗାଈକୁ ଛନ୍ଦିବା ଦଉଡ଼ି ।

ଛନ୍ଦଃ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଛନ୍ଦ+ଷ.ଅସ୍) ଇଚ୍ଛା, ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାର,ପଦ୍ୟବନ୍ଧ, (ମଂ.ଅସ୍)ବେଦ ।

ଛନ୍ଦଃପାତ(ପତନ)—ବ. ଛନ୍ଦୋଭ୍ରଂଶ, କବିତାର ଛନ୍ଦର ନିୟମ ଲଙ୍ଘନ ।

ଛନ୍ଦକ—ତ୍ରି. ବ୍ରଂ. (ଛନ୍ଦ+କ. ଅକ) ରକ୍ଷକ, ଛଳୀ, କପଟୀ, (ପୁଂ. ବ) ବାସୁଦେବ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ସାରଥି ।

ଛନ୍ଦକପାତନ—ପୁଂ. ବ. (ଛନ୍ଦକପତ+ଅନ) ଛଦ୍ମତାପସ, ଭଣ୍ଡ ତପସ୍ୱୀ ।

ଛନ୍ଦଜ—ପୁଂ. ବ. (ଛନ୍ଦ+ଜନ+କ.ଅ) ବସୁପ୍ରଭୃତି ଦେବଗଣ ।

ଛନ୍ଦଣି—ଗ୍ରା.ବ. ଗାଈ ବାଛୁରୀକୁ ବାନ୍ଧିବା ଦଉଡ଼ି, ବନ୍ଧନ, ବନ୍ଧାହେବା ।

ଛନ୍ଦଣିମନ୍ଦଣି—ଗ୍ରା. ବ. ଚଇଣ୍ଡାଗଇଣ୍ଡି, ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ସୂତାରେ ଗଣ୍ଠି ପଡ଼ି-ଯିବା, ଅଡ଼ୁଆହେବା, (ବ୍ରଂ) ବିଶେଷ ଅଡ଼ୁଆ ହୋଇଥିବା, ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗେ ଛନ୍ଦା ହୋଇଥିବା ।

ଛନ୍ଦମନ୍ଦ—ଗ୍ରା.ବ. ଛଳ, କପଟ,ଗୁରୁତ୍ୱ ।

ଛନ୍ଦଶ୍ଚିତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଛନ୍ଦସମୂହ, ଛନ୍ଦର ଭେଦ ଓ ଗୁରୁ ଲଘୁ ଜ୍ଞାନାର୍ଥ ପ୍ରସ୍ତାବ ।

ଛନ୍ଦସ୍—ବ. (ଛନ୍ଦ+ଷ.ଅସ୍) ପଦ୍ୟବନ୍ଧ, ପଦ୍ୟ ବା ଗଦ୍ୟରଚନାର ରୀତି,ପଦ୍ୟର ରାଗ ବା ରାଗିଣୀ, ଇଚ୍ଛା, ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାର, ବେଦ, ଛନ୍ଦ ମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷଣାଦି ବିକୃତ ହୋଇଥିବା ବେଦାଙ୍ଗ । [ଯୁକ୍ତ ।

ଛନ୍ଦସ୍ତୁତ—ତ୍ରି.ବ୍ରଂ. ଗାୟତ୍ର୍ୟାଦି ଛନ୍ଦୋ-

ଛନ୍ଦସ୍ୟ—ତ୍ରି. ବ୍ରଂ. (ଛନ୍ଦସ୍+ଯ) ଛନ୍ଦୋ-ଯୁକ୍ତ, ଛନ୍ଦରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, ଅଭିଳାଷଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ ।

ଛନ୍ଦସ୍ୱତ୍—ତ୍ରି. ବ୍ରଂ. (ଛନ୍ଦସ୍+ବତ୍) ପ୍ରଶସ୍ତ ଛନ୍ଦୋଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛନ୍ଦସ୍ୱତୀ ।

ଛନ୍ଦଃସ୍ତୁତ୍—ତ୍ରି.ବ୍ରଂ. (ଛନ୍ଦ+ସ୍ତୁ+କ୍ୱିପ୍) ଯେ ଛନ୍ଦଦ୍ୱାରା ସ୍ତବ କରେ ।

ଛନ୍ଦଃସ୍ତୁତ—ତ୍ରି. ବ୍ରଂ. (ଛନ୍ଦ+ସ୍ତୁତ+କ. କ୍ୱିପ୍)ଯେ,ଛନ୍ଦଦ୍ୱାରା ସ୍ତୁତକରେ,ଯାହାକୁ ଛନ୍ଦଦ୍ୱାରା ସ୍ତୁତ କରାଯାଏ ।

ଛନ୍ଦା-ଗ୍ରା.ବ.ବନ୍ଧକ,ଚତୁଷ୍ପଥ ଦୁଇନଦୀର ସଙ୍ଗମ ସ୍ଥଳ, ଗ୍ରନ୍ଥି, (ବ୍ରଂ) ଯାହା କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଛନ୍ଦେ ବା ବାନ୍ଧେ, ରଚିତ (କବିତା) ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ।

ଛନ୍ଦାଚରଣ—ଗ୍ରା.ବ୍ରଂ. (ବ.ଷ୍ଠ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବିଶେଷଣ ।

ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦି—ଗ୍ରା.ବ. ଅନ୍ୟୋଽନ୍ୟ ବନ୍ଧନ ଓ ସମ୍ବନ୍ଧ, ବହୁ ପଦ୍ୟରଚନା, ଗୁଡ଼େଇ ଉଡ଼େଇ ବାନ୍ଧିବା,(ବ୍ରଂ)ଅନ୍ୟୋଽନ୍ୟରେ ବନ୍ଧାବନ୍ଧି, ବିବାହ ବନ୍ଧନରେ ଆବଦ୍ଧ ।

ଛନ୍ଦାନୁଗମନ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନିଜ ଇଚ୍ଛା-ନୁସାରେ ଚଳିବା ।

ଛନ୍ଦାନୁଗାମୀ—ପୁଂ. ବ୍ରଂ. ନିଜ ଇଚ୍ଛାନୁ-ସାରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ, ମନମୁଖୀ ।

ଛନ୍ଦାନୁବର୍ତ୍ତନ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପରର ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଚଳିବା, ପରର ଅନୁ-ସରଣ ।

ଛନ୍ଦାନୁବର୍ତ୍ତୀ—ପୁଂ. ବ୍ରଂ. ଯେ ପରର ମନ ଜଗି ଚଳେ ।

ଛନ୍ଦାନୁବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଅନ୍ୟର ଅଭିପ୍ରାୟ ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟକରଣ ।

ଛନ୍ଦାନୁସାରୀ—ପୁଂ. ବ୍ରଂ. ଛନ୍ଦାନୁଗାମୀ ଦେଖ ।

ଛନ୍ଦାବନ୍ଧା—ଗ୍ରା. ବ. ନନ୍ଦାଛନ୍ଦା, ସମ୍ପତ୍ତି ବନ୍ଧକଦେବା, (ବ୍ରଂ) ବନ୍ଧକ ଦିଆଯାଇ-ଥିବା ।

ଛନ୍ଦିବା—ଗ୍ରା.ତ୍ରି. ଦୁଇଟି ପଦାର୍ଥକୁ ସଂଯୁକ୍ତ କରିବା,ଅନ୍ୟୋଽନ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧ ଘଟାଇବା, ଗଣ୍ଠି ପକାଇବା, ପଦ୍ୟାଦି ରଚନା କରିବା, ଦୁଧ ଦୁହିଁବାବେଳେ ଗାଈର ଗୋଡ଼କୁ ବାନ୍ଧିବା ।

ଛନ୍ଦିହେବା—ଗ୍ରା.ତ୍ରି. ଗୁଡ଼େଇଉଡ଼େଇ ହେବା,ସନ୍ଦେହାନ୍ୱିତ ହେବା,(ଲ.ଅର୍ଥ) ବିବାହିତ ହେବା, ସଂଯୁକ୍ତ ହେବା, (ଦୁର୍ବଳତା ଓ ପ୍ରତିକନ୍ଧକଯୋଗୁଁ ଦୁଇ-ଗୋଡ଼) ଚାଲିବାବେଳେ ପରସ୍ପର ବାଜିବା ।

ଛନ୍ଦୁ—ତ୍ରି. ବ୍ରଂ. ଯେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଲଗାଏ, ଉପଛନ୍ଦୟିତା ।

ଛନ୍ଦୁକୀ—ଗ୍ରା. ବ. ମୁଲତାନ ପ୍ରଦେଶର ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ।

ଛନ୍ଦେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଅଭିପ୍ରାୟ ଅନୁସାରେ ।

ଛନ୍ଦୋଗ—ପୁଂ. ବ. (ଛନ୍ଦଃ+ଗୈ+କ. ଅ) ସାମଗ, ସାମବେଦ ଗାନକର୍ତ୍ତା, ସାମବେଦଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଛନ୍ଦୋଗପରିଶିଷ୍ଟ—କ୍ଲୀ. ବ. କାତ୍ୟାୟନ-କୃତ ସାମବେଦୋକ୍ତ କର୍ମବୋଧକ ଗୋଭିଲ ସୂତ୍ରର ପରିଶିଷ୍ଟ ।

ଛନ୍ଦୋଗମାହ୍ନିକ—ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ବୈଦିକ ଆଗ୍ନିର୍ଯ୍ୟ ।

ଛନ୍ଦୋଦେବ—ପୁଂ. ବ. ମଙ୍ଗେ ନାମକ ଚଣ୍ଡାଳ, ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଗର୍ଭରେ ନାପିତ ଔରସରେ ଏହାର ଉତ୍ପତ୍ତି ।

ଛନ୍ଦୋନାମ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଛନ୍ଦର ଭାଷଣ, ଛନ୍ଦର କଥନ, ଉପାଙ୍ଗ ଶାସ୍ତ୍ର-ଭେଦ ।

ଛନ୍ଦୋବନ୍ଧ—ପୁଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପଦ୍ୟ ବା ଛାନ୍ଦର ରଚିତ ।

ଛନ୍ଦୋବନ୍ଧ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଛନ୍ଦଦ୍ୱାରା ଗ୍ରନ୍ଥନ, ପଦ୍ୟରେ ଲେଖା ।

ଛନ୍ଦୋଭଙ୍ଗ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଯତିଭଙ୍ଗ ଦୋଷ, ମାତ୍ରା ବା ଅକ୍ଷରର ନ୍ୟୂନତା ବା ଆଧିକ୍ୟ ଦୋଷରୁ ଗୀତର ଅଶୁଦ୍ଧି ।

ଛନ୍ଦୋମ—ପୁଂ. ବ. ତ୍ରିସୁତ୍ୟ ବା ତ୍ରିନିଦନ ସାଧ୍ୟ ଅହୀନ ଯାଗଭେଦ ।

ଛନ୍ଦୋମଦଶାହ—ପୁଂ. ବ. ଦଶଦିନସାଧ୍ୟ ଯାଗଭେଦ ।

ଛନ୍ଦୋମୟ—ତ୍ରି. ବ୍ରଂ. (ଛନ୍ଦସ୍+ମୟ) ଗାୟତ୍ର୍ୟାଦି ଛନ୍ଦୋମୟ,ବେଦମୟ ।

ଛନ୍ଦୋମାନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଛନ୍ଦର-ମାନ ।

ଛନ୍ଦୋମାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଛନ୍ଦଃ-ସମୂହ ।

ଛନ୍ଦୋରୁଚ୍‌ସ୍ତୋମ—କ୍ଲୀ.ବି.ଛନ୍ଦୋଭେଦ ।

ଛନ୍ଦୋବଚିତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଛନ୍ଦ-ସମୂହ, ତନ୍ନାମକ ଛନ୍ଦୋଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଛନ୍ଦୋବୃତ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବି. ଅକ୍ଷର ସଂଖ୍ୟାତ ଛନ୍ଦଃ ।

ଛନ୍ନ—ହି. ବିଂ. (ଛଦ+ଣିଚ୍+ମଂ.ତ) ଆଚ୍ଛାଦିତ, ଗୁପ୍ତ, ଲୁପ୍ତ, ନିର୍ଜନ, (କ୍ଲୀ.ବି.) ରହସ୍ୟ, ଏକାନ୍ତ ସ୍ଥାନ, ନିଭୃତ ସ୍ଥାନ ।

ଛନ୍ନଛନ୍ନ—ଶ୍ରୀ. ବିଂ. ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ।

ଛନ୍ନଚ୍ଛଦ୍ର—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଅସୁନ୍ଦର,ଶୋଭାହୀନ ।

ଛନ୍ନମତି—ହି. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ନଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି, କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼, ଜଡ଼, ମୂର୍ଖ,ଯାହାର ବୁଦ୍ଧି ଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇଅଛି ।

ଛନ୍ନବେଶୀ—ସ୍ତ୍ରଂ. ବିଂ. (ଛନ୍ନବେଶ+ଇନ୍) ଛନ୍ନବେଶଧାରୀ, ମାୟାବୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛନ୍ନବେଶିନୀ ।

ଛପଟିଆମାରିବା—ଗ୍ରା.ହି. ଝାମ୍ପିମାରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଠକିବା,ପ୍ରତାରଣା କରିବା ।

ଛପନ—ଗ୍ରା. ବି. ପଚାଶ ଅପେକ୍ଷା ଛଅ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା, (ବିଂ) ୫୬ ସଂଖ୍ୟକ ।

ଛପନକୋଟିଜୀବ—ଗ୍ରା.ବି.୫୬୦୦୦୦୦୦୦ ସଂଖ୍ୟକ ଜନ୍ତୁ,ପୃଥିବୀରୁ ତାବତୀୟ ଜନ୍ତୁ ।

ଛପନଭୋଗ—ଗ୍ରା. ବି: ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନିକଟରେ ଭୋଗହେବା ନାନାପ୍ରକାର ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ।

ଛପର—ଗ୍ରା. ବି. ଘରର ଚାଳ, ତୃଣର ଆଚ୍ଛାଦନ, (ବିଂ) ଛପର ହୋଇଥିବା ।

ଛପରକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘର ଛୁଆଣି କରିବା ।

ଛପରଫାଡ଼କରିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ.-ଅର୍ଥ) ଅନାୟାସରେ ବା ପରିଶ୍ରମ କରି ନଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବହୁପରିମାଣରେ ବାଞ୍ଛିତ ବସ୍ତୁ ଦେବା ।

ଛପରବନ୍ଧ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହର ଛାତକୁ ତୃଣାଦିଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦନ, (ବିଂ) ଛୁଆଣି ହୋଇଥିବା (ଗୃହ) ।

ଛପରବେଠି—ଗ୍ରା. ବି. ବିନାମଜୁରିରେ (ଅର୍ଥାତ୍ ବେଠିରେ) ରାଜାଙ୍କ ଘରଆଦିର ପ୍ରତିବର୍ଷ ବେଠିଆପ୍ରଜାଙ୍କଦ୍ୱାରା ଛୁଆଣି ।

ଛପରୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଘରର ଚାଳ, ଶଗଡ଼ ଉପରେ ଆଚ୍ଛାଦିତ ଛାଟି, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ପେଜୁଆ (ଛାତ) ।

ଛପା—ଗ୍ରା. ବି. ନଡ଼ିଆପତ୍ର ବା ବାଉଁଶ ପାତିଆର ଲମ୍ବା ଆସନ, ଗେପନ, ଲୁଚିବା, ମୋହର, ମୁଦ୍ରା, ମୁଦ୍ରାକାର, ମୁଦ୍ରିତ ଧାତୁଖଣ୍ଡ, କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଉପରେ ମୁଦ୍ରିତ ଚିହ୍ନ, ମୁଦ୍ରିତ ଚିହ୍ନଯୁକ୍ତ କାଗଜ, ଟିକଟ, ମୁଦ୍ରିତ ଛବି,ଫଟୋ, ଛାପା ଛନ୍ଦ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ମୁଦ୍ରିତ, ଗୁପ୍ତ, ଲୁକାୟିତ, ଅଜ୍ଞାତ, ସାଧାରଣରେ ଅପ୍ରକାଶିତ ।

ଛପାଇ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଗ୍ରପ) ମୁଦ୍ରଣ, ମୁଦ୍ରଣର ପ୍ରକାର, ମୁଦ୍ରଣ ବ୍ୟୟ ।

ଛପାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଚପନ) ମୋହର ମାରିବା, ଛାପିବା, ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ପୁସ୍ତକାଦି ଛାପିବା, ଚପାଇଦେବା, କୌଣସି ବସ୍ତୁ-ଉପରେ ଟିକଟ ବା କାଗଜ ମାରିଦେବା, ଲୁଚାଇବା, ଗୋଡାଇଦେବା ।

ଛପାକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛାପିବା,ପୁସ୍ତକାଦି ମୁଦ୍ରଣ କରିବା ।

ଛପାକାଗଜ—ଗ୍ରା. ବି. ଚପାକାଗଜ, କ୍ରିଟିଂ,ଲେଖା କାଗଜରୁ କାଳି ଶୋଷିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ କାଗଜ, ଶୋଷକ ପତ୍ର, ମୁଦ୍ରିତ କାଗଜ, ସମ୍ବାଦପତ୍ର ।

ଛପାଖାନା—ଗ୍ରା. ବି. ମୁଦ୍ରାଯନ୍ତ୍ର, ପ୍ରେସ, ଛାପାଖାନା ।

ଛପାଗୋଟ—ଗ୍ରା.ବି.ଗୁପ୍ତକର୍ମ, ଗୋପନ, (ଗ୍ରା.ବିଂ)ଗୁପ୍ତ, ଲୁକାୟିତ ।

ଛପାଛପି—ଗ୍ରା. ବି. ମୁଦ୍ରଣ, ଲୁଚାଇବା, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ମୁଦ୍ରିତ, ଲୁକାୟିତ, (ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବିଂ) ଗୁପ୍ତଭାବରେ,ଲୁଚାଇକରି ।

ଛପାମୁଦ୍ରା—ଗ୍ରା. ବି. ନାମାଙ୍କିତ ମୁଦ୍ରିକା ।

ଛପାରହିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଲୁଚିକରି ଅବସ୍ଥାନ କରିବା, ଗୁପ୍ତ ହୋଇ ରହିବା, ଲୋକ-ମାନଙ୍କର ଅଜ୍ଞାତ ହୋଇ ରହିବା ।

ଛପାଳି—ଗ୍ରା.ବି.ମୁଦ୍ରାକର, ଛାପ ଖାନାର ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପୁସ୍ତକାଦିର ମୁଦ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ।

ଛପାହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଛାପାହେବା,ମୁଦ୍ରିତ ହେବା, ଲୁଚାହେବା, ଗୋପିତହେବା ।

ଛପିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲୁଚି ରହିବା, ଲୁଚିବା, ସାଧାରଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ନ ଆସିବା, ଦେଖା ନ ପଡ଼ିବା, ଲିଭ-ଯିବା, ନିବାପିତ, ଉଚ୍ଚତର ଶବ୍ଦରେ କ୍ଷୀଣହେବା, ବୁଡ଼ିଯିବା, ଲୋପପାଇବା, ଆବୃତ୍ତହେବା ।

ଛପୋଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଛଅପୋଇ ଦେଖ ।

ଛଫୁଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଧଡ଼ିରେ ଛ ଧାଡ଼ି-ଫୁଲ ବୁଣା ହୋଇଥିବା (ଶାଢ଼ୀ ବା ଲୁଗା) ।

ଛମଚ୍ଛମିତ—କ୍ଲୀ. ବି. ଶବ୍ଦଭେଦ ।

ଛମଣ୍ଡ—ପୁଂ.ବିଂ (ଛମ୍+ଅଣ୍ଡ)ମାତୃପିତୃ-ହୀନ(ବାଳକ),ଛେମୁଣ୍ଡ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଛମୁଣ୍ଡୀ ।

ଛମାଖ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ଛକା, କଉଡ଼ି-ଖେଳରେ ଛଅ କଡ଼ାଯାକ କଉଡ଼ି ମୁହଁ ମାଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ।

ଛମାସିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯାହାର ବୟସ ଛଅମାସ, ଷଣ୍ମାସବୟସ୍କ, ଛମାସସମ୍ବ-ନ୍ଧୀୟ, ଷାଣ୍ମାସିକ, ଛଅମାସ ଅନ୍ତରରେ ଘଟିବା ।

ଛମ୍ବଟ—ଅବ୍ୟ. ଅନ୍ତର,ବ୍ୟବଧାନ ।

ଛୟାଅଶି—ଗ୍ରା. ବି. ଅଶି ଅପେକ୍ଷା ଛଅ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା, (ବିଂ) ୮୬ସଂଖ୍ୟକ ।

ଛୟାନବେ—ଗ୍ରା. ବି. ନବେ ଅପେକ୍ଷା ଛଅ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା,(ବିଂ)୯୬ସଂଖ୍ୟକ ।

ଛୟାଳିଶ—ଗ୍ରା. ବି. ଚାଳିଶ ଅପେକ୍ଷା ଛଅ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା,(ବିଂ)୪୬ସଂଖ୍ୟକ ।

ଛରରା—ଗ୍ରା.ବି. ବନ୍ଧୁକରେ ଭରି କରା-ଯିବା ଗୋଡ଼ିପର ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋଲି ।

ଛରା—ଗ୍ରା. ବି. ଘୃଷ୍ଟ ଚନ୍ଦନାଦିର ଛଟା, ଛଟା ଛଟା ଜଳ ସିଞ୍ଚିବା, ଛେରା, ଛଡ଼ା, (ଗ୍ରା. ସମ୍ବ.ବି.) ଖଟଖୁରା, କ୍ଷୁର ।

ଛରାଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ସକାଳେ ଗୋବର ପାଣି ସିଞ୍ଚିବା ।

ଛରାପଅଁରି—ଗ୍ରା.ବି.ଛେରାପହଁରି ଦେଖ ।

ଛରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନିଃସୃତହେବା,ଝରିବା ।
ଛର୍ଦ୍ଦ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଛର୍ଦ୍ଦ+ଭାବ.ଅ) ବମନ, ଛର୍ଦ୍ଦି, ଏକପ୍ରକାର ବମନରୋଗ ।
ଛର୍ଦ୍ଦନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଛର୍ଦ୍ଦ+ଭାବ.ଅନ)ବାନ୍ତି, ବମି, ଛର୍ଦ୍ଦି,ଉଦ୍ଗାର, (ପୁଂ.ବି) ଅଳଂକୃଷ ରାକ୍ଷସ, ଅଳମ୍ବୁଷ, ପିତାଲୁଉ, ନିମ୍ବବୃକ୍ଷ, ମଦନବୃକ୍ଷ, (କ୍ରି.ବିଂ) ବମନକାରୀ ।
ଛର୍ଦ୍ଦପନ୍ନକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛର୍ଦ୍ଦ+ଆପ+ଅନ+କ+ଆ) କର୍କଟୀ, କାକୁଡ଼ି ।
ଛର୍ଦ୍ଦି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଛଦ+ଣିଚ୍+ଇ)ବମନ ରୋଗ ।
ଛର୍ଦ୍ଦିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛର୍ଦ୍ଦି+କ+ଆ)ବିଷ୍ଣୁ-କ୍ରାନ୍ତା, ଏକପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷ, ଅପରାଜିତା ଲତା, ଜଳକାସିକା, ବମନ ।
ଛର୍ଦ୍ଦିକାରପୁ—ପୁଂ.ବି (ଛର୍ଦ୍ଦ)କ୍ଷୁଦ୍ରେଳା, ଗୁଳୁଚ ।
ଛର୍ଦ୍ଦିଘ୍ନ—ପୁଂ.ବି. (ଛର୍ଦ୍ଦି+ହନ୍+ଅ)ନିମ୍ବ-ବୃକ୍ଷ, ମହାନିମ୍ବ, (ବିଂ) ଯେଉଁ ଔଷଧ ବମନ ବନ୍ଦ କରାଏ ।
ଛର୍ଦ୍ଦିଘ୍ନ—କ୍ରି. ବିଂ. ଗୃହପାଳକ ।
ଛର୍ଦ୍ଦିସ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛର୍ଦ୍ଦ+ଇସ୍) ବମି, ବମନରୋଗ, ଉଦ୍ଗାର, ଗୃହ, ତେଜ ।
ଛର୍ଦ୍ଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଛର୍ଦ୍ଦିରୋଗ,ଛର୍ଦ୍ଦନ ଦେଖ ।
ଛର୍ଦ୍ଦ୍ୟାପନକ—ପୁଂ.ବି.କର୍କଟୀ, କାକୁଡ଼ି ।
ଛଲ୍‌କିବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି.ଛଡ଼ିକିବା, ଉଛଳିବା, ଚହଲିବା, ଗୋଡ଼ଆଦି ଭୁଇଁରେ ଖସିପିଟିବା ।
ଛଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଛ୍ରେ+ଭାବ.ଅଳ)ସ୍ୱରୂପା-ଚ୍ଛାଦନ, ଶାଠ୍ୟ, କାପଟ୍ୟ, ପ୍ରତାରଣା, ସ୍ଖଳନ, ବ୍ୟାଜ, ତ୍ରୁଟି,ନ୍ୟାୟ ମତସିଦ୍ଧ ଦୋଷଭେଦ, ମନକୁ ବାଧିଲାଭଳି କହିବା,ଅଭିପ୍ରାୟ, ଗୁରୁତ୍ୱ, ନାଟକୋକ୍ତ ନାୟକର ଅଙ୍ଗଭେଦ, କୌଶଳ, ପ୍ରସକ୍ତ ବାକ୍ୟରେ ଅର୍ଥାନ୍ତର କଳ୍ପନା,ବିପରୀତ-ଭାବବୋଧ,ବ୍ୟଙ୍ଗଭାବ, ଶ୍ଳେଷ ବଚନ, ବାହାନା,ମାନ, ଅପମାନ, ପ୍ରତିହିଂସା, ପରଦୁଃଖରେ ବେଦନାନୁଭବ,(ନ୍ୟାୟ-ଶାସ୍ତ୍ର) ବକ୍ତାର ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅର୍ଥକୁ ଗ୍ରହଣ ନକରି ବକ୍ତାର କଥିତ ବାକ୍ୟର ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥ କଳ୍ପନାପୂର୍ବକ ବକ୍ତାର କଥନର ଖଣ୍ଡନ ।
ଛଳକ—ବିଂ.(ଛଳ+ଅକ)ଛଳକାରକ, ମାୟାବୀ, କ୍ଲୀ.ବି. (ଛଳ+କ) ଛଳ, ବ୍ୟାଜ ।
ଛଳକାରକ—ବି.ବିଂ.(ଛଳ+କୃ+ଅକ) ଛଳକାରୀ, ମାୟାବୀ, ଶଠ ।
ଛଳଗ୍ରାହକ—ବି.ବିଂ. (ଛଳ+ଗ୍ରହ+ଅକ)ପ୍ରତାରକ, ପ୍ରବଞ୍ଚକ, ଠକ, ଶଠ ।
ଛଳଗ୍ରାହୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଛଳ+ଗ୍ରହ+କ.ଇନ୍) ଛିଦ୍ରାନ୍ୱେଷୀ, ବାକ୍ୟର ଦୋଷ-ଦର୍ଶୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛଳଗ୍ରାହିଣୀ ।
ଛଳଛଳ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଉଚ୍ଛଳନ)ଲୋତକ ଜଳରେ ଭାସିବା, ଆଖିରୁ ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ଲୁହବୋହିବା, (ବିଂ) ଲୋତକ ଜଳରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ଛଳଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କଥାର ଦୋଷ ଧରିବା; ଛଳବନ୍ଧିବା ଦେଖ ।
ଛଳ—ବି.(କ.ଧା)କପଟଧର୍ମ,ଧର୍ମଧ୍ୱଜତା ।
ଛଳନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଛଳ+ଣିଚ୍+ଭାବ. ଅନ)ପ୍ରତାରଣା, ଠକାମି, କପଟକରଣ, ବନ୍ଧନ ।
ଛଳନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଛଳନ+ଆ)ପ୍ରତାରଣା, ବଞ୍ଚନା, ଠକାମି ।
ଛଳପଶିବା—ଗ୍ରା,ବି.ଛଳବାକ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ମନରେ ଦୁଃଖପ୍ରଦ ହେବା ।
ଛଳବଚନ—ଗ୍ରା. ବି, ଛଗୁଲା କଥା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତି ବ୍ୟବହୃତ ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି ।
ଛଳବଳକୌଶଳ—ଗ୍ରା. ବି. କାର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଅନ୍ୟପ୍ରତି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ସକଳ-ପ୍ରକାର ଉପାୟ, କପଟତା, ଶାଠ୍ୟରେକ ବଳ ଓ ଫନ୍ଦ ।
ଛଳବନ୍ଧନା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ବ୍ୟଙ୍ଗୋ-କ୍ତିକୁ ଆପଣା ଦେହକୁ ଘିଞ୍ଚିବା, ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ମର୍ମାହତ ହେବା ।
ଛଳବାହ୍ନିମଣି—ବିଂ. ଛଳସାଗର, କପ-ଟରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ଛଳାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଥଟ୍ଟାକରିବା, ଉପ-ହାସ କରିବା, ମନକୁ ବାଧିଲା ଭଳି କଥା କହିବା, ଶ୍ଳେଷରେ କହିବା, ପ୍ରତାରିତ କରିବା ।
ଛଳି—(ଛ୍ରେ+ଣିଚ୍) ଆଚ୍ଛାଦନକରିବା ।
ଛଳିକ—କ୍ଲୀ. ବି. ନାଟକଭେଦ ।
ଛଳିତ—କ୍ରି.ବିଂ. (ଛଳ+ଣିଚ୍+ମ.ତ) ବିଡ଼ମ୍ବିତ, ପ୍ରତାରିତ, ବଞ୍ଚିତ, (କ୍ଲୀ ବି) (ଛଳ+ଭାବ.ତ)ବଞ୍ଚନା, ଛଳନା, ପ୍ରତା-ରଣା ।
ଛଳିତକ—କ୍ଲୀ.ବି.ଛଳିକ, ନାଟକଭେଦ ।
ଛଳିତରାମ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ)ତନ୍ନାମକ ନାଟକଭେଦ ।
ଛଳିତସ୍ୱାମୀ—ପୁଂ. ବି. କାଶ୍ମୀର ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରାପୀଡ଼ଙ୍କ ରାଜତ୍ୱ କାଳରେ ତାହାଙ୍କ ନଗରରକ୍ଷକ ଛଳିତକ କର୍ତ୍ତୃକ ପ୍ରତି-ଷ୍ଠିତ ଦେବମୂର୍ତ୍ତି ।
ଛଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଛଳ) ପ୍ରତାରଣା, କରିବା, ଭଣ୍ଡାଇବା,ଶ୍ଳେଷରେ କହିବା, ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରିବା, ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରିବା ।
ଛଳୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଛଳ+ଇନ୍)ପ୍ରତାରକ, ଛଳକାରୀ, କପଟୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଛଳିନୀ ।
ଛଳୁଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ. (ସଂ-ଛଳୀ) ଅଭି-ମାନୀ, କପଟୀ, ପ୍ରତାରକ ।
ଛଳେ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ପ୍ରତିହିଂସା ନେବାପାଇଁ
ଛଳେଇକରି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ପ୍ରକାଶ ନକରି (କୌଣସି ବିଷୟକୁ) କେବଳ ଇଙ୍ଗିତ ଦ୍ୱାରା କହିବା ।
ଛଲ୍ଲି—କ୍ଲୀ. ବି. ବଲ୍କଳ, ଛେଲି ।
ଛଲ୍ଲି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି (ଛଦ୍+ଲ+କ.ଇ)ବଲ୍କଳ, ଛାଲି, ଛାଲ, ଲତା, ସନ୍ତାନ, ବନ୍ୟ-ପୁଷ୍ପବିଶେଷ ।
ଛଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଛଲ୍ଲି+ଇ) ଛଲ୍ଲିଦେଖ ।
ଛବି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛ+ଣ+ଇ)ଆଲୋକ, ଶୋଭା, ଦୀପ୍ତି, କାନ୍ତି, ଚମଡ଼ା, ଚମର କର୍ଣ୍ଣ,ରଙ୍ଗ, (ଗ୍ରା.ବି) ଚିତ୍ର, ପ୍ରତିକୃତି, ଫଟୋ, ଛାଇ, ଚେହେରା, ରୂପ, ପ୍ରତି-ବିମ୍ବ ।
ଛବିଆଙ୍କିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଚିତ୍ର ଅଙ୍କିତ କରିବା ବା ଲେଖିବା ।

ଛବିଉଠାଇବା—କ୍ରା. କ୍ରି. ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିରୂପ ଉଠାଇବା, ଚିତ୍ର ଦେଖି ସେହିପରି ଚିତ୍ର ଅଙ୍କିତ କରିବା ।

ଛବିଉଠିବା—କ୍ରା. ବି. ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଛାୟା ଚିତ୍ର ଅଙ୍କିତ ହେବା, ଚିତ୍ରାଙ୍କନ ।

ଛବିଲ—ବି. ବିଂ. (ସଂ-ଛବି) ଚିତ୍ରିତ, ଦୀପ୍ତିମୟ, ମନୋହର, ସୁନ୍ଦର, ଶୋଭାମୟ, ଛଇଲ ଦେଖ ।

ଛବିଲ୍ଲ—କ୍ରା. ବିଂ. ଚିତ୍ରିତ, ଛଉକା ।

ଛବିଲ୍ଲାକର—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ କବି ।

ଛବିଶ—ବି. ବି ଓ ବିଂ. ୨୬ସଂଖ୍ୟା, ୨୦ ଅପେକ୍ଷା ଛଅ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା, ଛବିଶି ସଂଖ୍ୟକ ।

ଛବିଶାଶହେ—ବି. ବି ଓ ବିଂ. ୧୨୬ ଏକଶତ ଛବିଶ ସଂଖ୍ୟା, ଏକଶତ ଛବିଶ ସଂଖ୍ୟକ ।

ଛବି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛବି + ଇ) ଶୋଭା, କାନ୍ତି ।

ଛଣ୍ଟି—ବି. ବି. ବେଶବିନ୍ୟାସ ।

ଛଷଠାଶହେ—ବି. ବି ଓ ବିଂ. ଏକଶହ ଛଅଷଠି, ୧୬୬ ସଂଖ୍ୟକ ।

ଛଷଠି—ବି. ବି. ଛଅଷଠୀ, ୬୬ସଂଖ୍ୟା ।

ଛୁ—ପୁଂ. ବି. (ଛୁ+କ୍ୱିପ୍) ଶାବକ, ଶିଶୁ, ଆଚ୍ଛାଦନ, ପାରଦ, (ବିଂ) ଛେଦନକର୍ତ୍ତା ।

ଛୁଆଣ—ବି. ବି. ଛୁଆଣି ଦେଖ ।

ଛୁଆଣି—ବି. ବି. ଆଚ୍ଛାଦନ, ଘରର ଛପରବନ୍ଧ, କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଅନ୍ୟ ଧାତୁର ପତଳା ସ୍ତରର ଲେପନ, ଛୁଙ୍କିବା, ଛୁଣିବା ।

ଛୁଆଣିଆଁ—ବି. ବି. ଯେଉଁମାନେ ଘର ଛପର କରନ୍ତି, ଛଉଣିଆଁ ।

ଛୁଆଣିକରିବା—କ୍ରା. କ୍ରି. ଛୁଇଁବା ଦେଖ

ଛୁଇ—ବି. ବି. (ସଂ-ଛାୟା) ଭୂତ, ପ୍ରତିବିମ୍ବ, ଅନାତପ, ଶରୀର ଅଭାବ, ଚନ୍ଦ୍ର ବା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ବିପରୀତ ଦିଗରେ ପଡ଼ିବା କୌଣସି ବସ୍ତୁର ପ୍ରତିରୂପ, ଭାଗଲପୁର ଜିଲାର ଗୋଟିଏ ପରଗଣା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଆଶ୍ରୟ, ବାହୁଛାୟା, ଶରଣ ।

ଛୁଇଁବା—କ୍ରା. କ୍ରି. ଛୁଆଣି କରିବା, ଆଚ୍ଛାଦନ କରିବା, ବିସ୍ତୃତ କରିବା, ଘେରିବା, ବ୍ୟାପିବା ।

ଛୁଇକଇଅଘାମାରିବା—କ୍ରା. କ୍ରି. ଅବାସ୍ତବ କଥାରେ ବୃଥା ଉତ୍ତେଜିତ ହେବା, ପ୍ରକୃତ କାରଣ ବା ଉତ୍ତେଜନା ନଥାଇ କଳି କରିବା ।

ଛୁଇଗଡ଼ିବା—କ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ଛୁଇ-ନେଉଟା ଦେଖ ।

ଛୁଇଘୋଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇବା—କ୍ରା. ବି. ମେଘାବୃତ ଅବସ୍ଥା ।

ଛୁଇଛୁଇ—କ୍ରା. ବି. ଛାୟାବାହୁଲ୍ୟ, ବହୁ ଛାୟାର ଚିହ୍ନ, (ବିଂ) ଛାୟାମୟ, ଛାୟାବହୁଳ ।

ଛୁଇଛୁଇହେବା—କ୍ରା. କ୍ରି. ଛିତର ଛିତ୍ରଳ ହେବା, ଛୁରଖାର ହେବା, ଘୁରିବା, ଚକାକାରରେ ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ ହେବା ।

ଛୁଇତଳିଆ—କ୍ରା. ବିଂ. ଯେ ସର୍ବଦା ଛୁଇ-ତଳେ ଥାଏ ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହାଠାରେ ଖରା ଲାଗେନାହିଁ, ଛାୟାଯୁକ୍ତ ।

ଛୁଇଦେବା—କ୍ରା. କ୍ରି. ବିସ୍ତାର କରିବା, ଚାରିଆଡ଼େ ଘେରିବା ବା ବେଢ଼ିବା ।

ଛୁଇନପଡ଼ିବା—କ୍ରା. ବି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ସାମାନ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ ମଧ୍ୟ ନ ରହିବା ।

ଛୁଇନମାଡ଼ିବା—କ୍ରା. ବି (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସଙ୍ଗେ ଲେଶମାତ୍ର ସମ୍ପର୍କ ନ ରଖିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହ ସ୍ପର୍ଶ ତ ଦୂରର କଥା ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହ ଛାୟାକୁ ସୁଦ୍ଧା ସ୍ପର୍ଶ ନ କରିବା ।

ଛୁଇନିଦ—କ୍ରା. ବି. ସଚେତ ନିଦ୍ରା, ସାମାନ୍ୟ ନିଦ୍ରା, ତନ୍ଦ୍ରା, ନିଦ୍ରାର ପ୍ରଥମ ଆକର୍ଷଣରେ ଚେତନା ।

ଛୁଇନେଉଟା—କ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁ ସମୟରେ ଅପରାହ୍ନ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ, ଦ୍ୱିପ୍ରହରର ପରବର୍ତ୍ତୀ (ସମୟ), (କ୍ରା. ବି) ଦ୍ୱିପ୍ରହର ଟପିଯିବା ଅବସ୍ଥା ବା ସମୟ ।

ଛୁଇପଡ଼ିବା—କ୍ରା. ବି. ଛାୟାର ପତନ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ବା ପଦାର୍ଥର ଛାୟା ପତିତହେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ସମ୍ପର୍କଶୀଳ ହେବା, ଅନ୍ୟର ସଙ୍ଗେ ସାମାନ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ ରହିବା ।

ଛୁଇବା—କ୍ରା. କ୍ରି. ଛୁଇଁବା ଦେଖ ।

ଛୁଇବାଇ ଲେଦଗ—କ୍ରା. ବି. ଏକବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହରୁ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହକୁ ଖଣ୍ଡିଏ କାଠି ବା କୁଟା ଲାଗିଥିବା ଅବସ୍ଥା, ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟର ଅଡ଼ୁଆ ବା ସମ୍ପର୍କ । [ଦେଖ ।

ଛୁଇବାଳିବା—କ୍ରା. ବି. ଛୁଇ ପଡ଼ିବା

ଛୁଇମଟାଳିବା—କ୍ରା. କ୍ରି. ଛୁଇ ନେଉଟା-ଦେଖ ।

ଛୁଇଯିବା—କ୍ରା. କ୍ରି. (ଅକର୍ମକ) ବ୍ୟାପିବା, ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ହେବା ।

ଛୁଇରହିବା—କ୍ରା. କ୍ରି. କେତେ ସମୟ-ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରିବା ।

ଛୁଇହେବା—କ୍ରା. କ୍ରି. ଆଚ୍ଛାଦିତ ହେବା । ଛୁଇଯିବା ଦେଖ ।

ଛୁଉଣି—କ୍ରା. ବି. ସେନା ନିବେଶ, ତମ୍ବୁ, ଶିବିର, ଡେରା, ଆଚ୍ଛାଦନ, ଘର ଛପର-ବନ୍ଧ, ଆନନ୍ଦବାଦ୍ୟ, ଧାତୁର ପତଳା ପାତିଆ ବା ସ୍ତର ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦନ, ବିଂ. ଆଚ୍ଛାଦିତ, ଛପରବନ୍ଧ ହୋଇଥିବା, ଉପରେ ପତଳାହୋଇ ମଡ଼ା ଯାଇଥିବା, ଚମଡ଼ା ଆଦି ଦ୍ୱାରା ଆନଦ୍ଧ (ଢୋଲ ମୃଦଙ୍ଗାଦି) ।

ଛୁଉଣିଆଁ—କ୍ରା. ବି. ଯେ ଘର ଛପରବନ୍ଧ କରେ ।

ଛୁଉଲି—କ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଛଳ) କପଟ ବ୍ୟବହାର, ପରିହାସ, ଛଇ ଉସିକତା ।

ଛୁଏଁ—କ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ. ସ୍ୱୟଂ) ନିଜେ, ସ୍ୱତଃ, ମନକୁ, ସ୍ୱେଚ୍ଛାକ୍ରମେ, କାର୍ଯ୍ୟତଃ, ଫଳତଃ ।

ଛୁଗ—ପୁଂ. ବିଂ (ଛଗ + ମଂ.ଅ) ସ୍ୱନାମ-ଖ୍ୟାତ ପଶୁବିଶେଷ, ଛେଳି, ଅଜ, ବିଂ. ଅଗମ୍ୟାଗମନକାରୀ ।

ଛୁଗଗୋହିକ—ବିଂ. ଅଗମ୍ୟଗମନ ବିଚାରହୀନ, ଛେଳିଗୋହିଆ ।

ଛାଗଣ—ପୁଂ.ବି.(ଛଗଣ+ଅ)କଷାଷାଗ୍ନି, ଚଷିଛିଆଁ ।

ଛାଗପାଳକ—ବଂ. ଛେଳିରଖୁଆଳ,ଛେଳି ପୋଷିବା ଯାହାର ଜୀବିକା ।

ଛାଗଭୋଜୀ—ପୁଂ. ବି. (ଛାଗ+ଭୁଜ+ ଇନ୍)ବୃକ,ନେକଡ଼ାବାଘ, (ବଂ.)ଛାଗ-ଭକ୍ଷକ । [ମୁଖ ।

ଛାଗମୟ—କ୍ଲୀ.ବି. କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କ ଷଷ୍ଠ

ଛାଗମାଂସ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଛେଳିର ମାଂସ ।

ଛାଗମିନ୍ଦ—ପୁଂ.ବି. ଦେଶଭେଦ ।

ଛାଗମିନ୍ଦକ—ଜି.ବଂ (ଛାଗମିନ୍ଦ+ଇକ) ଛାଗମିନ୍ଦ ଦେଶଜାତ ।

ଛାଗମୁଖ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)କୁମାରାନୁଚର-ଭେଦ, କାର୍ତ୍ତିକେୟ,କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କର ଷଷ୍ଠମୁଖ, ଦକ୍ଷ ପ୍ରଜାପତି, ବଂ. ଛାଗ ମୁହଁପରି ମୁହଁ ଯାହାର ।

ଛାଗମୂତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. ଛାଗ ପ୍ରସ୍ରାବ, ଛେଳି ମୂତ୍ର ।

ଛାଗରଥ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ଛାଗ ବାହନ, ଅଗ୍ନିଦେବ ।

ଛାଗଲ—ପୁଂ.ବି.(ଛଗଲ+ଅ) ଆନ୍ଧ୍ରେୟ ଋଷିଭେଦ, ଅଜ, ଛାଗ, କୁଆମଇତା, ଛେଳି ଚମଡ଼ାରେ ନିର୍ମିତ ତନ୍ତୁ ।

ଛାଗଲକ—ପୁଂ.ବି.(ଛାଗଲ+କ) ମତ୍ସ୍ୟ-ବିଶେଷ, ଭେକଟାମାଛ, ଛାଗଲଦେଖା ।

ଛାଗଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଛାଗୀ ।

ଛାଗଳାଖୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଛାଗଳାଲ୍ଲୀ, ବୃଦ୍ଧ-ଦାରକ ବୃକ୍ଷ । [ଦେଖ ।

ଛାଗଳାଗୁଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବଂ ଛାଗଗୋଣିକ

ଛାଗଳାଦ—ପୁଂ.ବି.(ଛାଗଳ+ଅଦ+ଅ) ବୃକ୍ଷଭେଦ, ବୃକ, ନେକଡ଼ା ବାଘ, ଛାଗଳାଦ୍ୟ ଘୃତ ।

ଛାଗଳାଦ୍ୟଘୃତ—ବି. ବୈଦ୍ୟକୋକ୍ତ ଘୃତୌଷଧବିଶେଷ । [ଭେଦ ।

ଛାଗଳାଦ୍ୟତୈଳ—ଆୟୁର୍ବେଦୋକ୍ତତୈଳ

ଛାଗଳାଲ୍ଲୀକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛାଗଳ+ଅଲ୍ଲ +ଇକ+ଆ) ବୃଦ୍ଧଦାରକ ବୃକ୍ଷ,ବୃଳ୍ଲୀ, କ.ପୁଣ୍ଡ ।

ଛାଗଳାଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ବୃଦ୍ଧଦାରକ ବୃକ୍ଷ.ବୃକ. ନେକଡ଼ା ବାଘ ।

ଛାଗଳାସ୍ଥି—ବି. (ଛାଗଳ+ଅସ୍ଥି+ଇନ୍ ହେଟ୍ଟା, ଗଧିଆ ବାଘ ।

ଛାଗଳି—ପୁଂ.ବଂ.ଛଗଳ ନାମକ ଋଷିଙ୍କ ଗୋତ୍ର ସମ୍ଭୂତ, ଛାଗଳଦେଶୀୟ ।

ଛାଗଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଛାଗଳ+ଈ) ଛାଗୀ, ଜଣେ ମୁନିପତ୍ନୀ ।

ଛାଗଳେୟ—ପୁଂ.ବି. (ଛାଗଳ+ଏୟ) ଜଣେ ସ୍ମୃତିକର୍ତ୍ତା ଋଷି ।

ଛାଗଳେୟୀ—ପୁଂ.ବ.ଛଗଳୀଋଷି,କଳା-ପୀଙ୍କ ଛାତ୍ର ।

ଛାଗବାହନ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଅଗ୍ନି, ଅଗ୍ନିଦେବ ।

ଛାଗକ୍ଷୀର—କ୍ଲୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଛାଗଳଦୁଗ୍ଧ, ଛେଳିଦୁଗ୍ଧ । [ଛେଳି ।

ଛାଗିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଛାଗୀ+କ+ଆ) ମାଈ-

ଛାଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛାଗ+ଈ) ଛାଗମାତା, ଛେଳି, ମାଈଛେଳି ।

ଛାଗୀଦୁଗ୍ଧ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଛେଳିଦୁଧ

ଛାଗୀପୟଃ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଛେଳିଦୁଧ ।

ଛାଗୀପାଳକ—ପୁଂ.ବଂ.ଯେ ଛେଳିପୋଷେ ଛେଳି ପୋଷିବା ଯାହାର ଜୀବିକା ।

ଛାଗ୍ୟାୟନି—ପୁଂ. ବି. ଛାଗର ଅପତ୍ୟ, ଛାଗଳର ସନ୍ତାନ ।

ଛାଙ୍କ—ଗ୍ରା.ବି. ପ୍ରଚୁର ଘିଅ ବା ତେଲରେ ସନ୍ତଳା, ଭଜିବା, ପୁଆଇବା, ପିଠାଆଦି ଛାଣିବା ।

ଛାଙ୍କିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ପରିବା ଆଦିକୁ ପ୍ରଚୁର ଘିଅରେ ଭଜିବା, ବସ୍ତ୍ରାଦିର ଛିଦ୍ରଚୟ ଦ୍ୱାରା ତରଳ ପଦାର୍ଥକୁ ଛାଣିବା, ଚାଲୁ-ଣିରେ ଲୋଇବା ।

ଛାଚ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ—ଶ୍ୱେତ ସର୍କରା)ସାଚ, ନବାତ, କନ୍ଦ, ଘରଗୃହର ଓଳି, (ଗ୍ରା. ବଂ.) ଧଳା, ଶ୍ୱେତ ।

ଛାଚକୋରା—ଗ୍ରା.ବି. କୋରା ନଡ଼ିଆ ଓ ନବାତରେ ତିଆରି ମିଷ୍ଟାନ୍ନ, ସାଚ-କୋରା ।

ଛାଚପାନ—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ସୁଗନ୍ଧ ପାନ, ସାଚପାନ ।

ଛାଚୁଣି—ଗ୍ରା.ବି. ଛାଞ୍ଚୁଣି, ଝାଡ଼ୁ ।

ଛାଞ୍ଚ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ସଞ୍ଚ) ପ୍ରତିମା ଆଦି ତିଆରି କରିବାନିମନ୍ତେ ଆଉଟା ଧାତୁକୁ ଢାଳିବାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆକାରର ପାତ୍ର, କାଠ, ମାଟି ଓ ମହଣ ଆଦିରେ ନିର୍ମିତ ଆଦର୍ଶ, ପୋଥି ଲେଖାହେବା ପାଇଁ କଟାହୋଇ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇଥିବା ତାଳପତ୍ର ଚୟ, ଅଲେଖା ତାଳପତ୍ର ପୋଥି, ଇଟା ତିଆରି କରିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ବାକ୍ସ ବା ଫର୍ମା ।

ଛାଞ୍ଚକଣ୍ଟାରୁ—ଗ୍ରା. (ସିଂହ) ବି. ପାଣି-କଣ୍ଟାରୁ । [ଝାଡ଼ୁ ।

ଛାଞ୍ଚୁଣି—ଗ୍ରା.ବି. କୋମଳ ସମାର୍ଜ୍ଜନୀ ବା

ଛାଟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଛିପ୍ର) ଛଡ଼, କ୍ଷୁଦ୍ର-ଯଷ୍ଟି, ଛଟା, ବାୟୁତାଡ଼ିତ ବୃଷ୍ଟିଧାରା, ଚାବୁକ, ଚାବୁକ ବା ଛାଟଦ୍ୱାରା ପ୍ରହାର, ପଶୁତାଡ଼ନ ଯଷ୍ଟି ।

ଛାଟଛୁଟାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛାଟଦ୍ୱାରା ପ୍ରହାର କରିବା,(ଲ.ଅର୍ଥ) ବାଧାଦେବା, ବନ୍ଦକରିବା ।

ଛାଟଣା—ଗ୍ରା. ବି. ହଠାତ୍ ଝିଙ୍କିହେବାର ଆଘାତ,ଗୋରୁଙ୍କର ଚଟୁଆ ଫୁଲାରୋଗ, ଛାଟଣି ।

ଛାଟଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଛାଟ ଦେଖ; ଏ ଓ ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କ ମାତ୍ରାଜ୍ଞାପକ ଓ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ମୁଣ୍ଡଉପରେ ଥିବା ଅଂଶ,ଏକାର ଐକାର ଏହ ଚିହ୍ନ, ଚାବୁକ ।

ଛାଟଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସରୁ ଯଷ୍ଟିଦ୍ୱାରା ପ୍ରହାର କରିବା ।

ଛାଟି—ଗ୍ରା. ବି. ଦଉଡ଼ି, ଗୋରୁ ପୋଡ଼ୁଥିବାର ମୁଣ୍ଡରେ ଫାଶଥିବା ଦଉଡ଼ି ।

ଛାଟିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଚଉକିଆ, ପାଇକ, ଅତିଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯଷ୍ଟି, (ବଂ) ଯେ ଛାଟ ଧରିଥାଏ ।

ଛାଟିପିଟି—ଗ୍ରା.ବଂ.ଛିନ୍ନଛନ୍ନ, ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ, ଛିନ୍ନଭିନ୍ନ, (କ୍ରି.ବଂ) ଇତସ୍ତତଃ ।

ଛାଟିପିଟିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କଷ୍ଟର ଆଧିକ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ଭୂମିରେ ହାତଗୋଡ଼

ଇତସ୍ତତଃ କରୁଡ଼ିବା, ଛିନ୍ନଛନ୍ନହେବା, ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତହେବା ।

ଛୁଟିପିଟିହୋଇ ପଳାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭୟରେ ଛିନ୍ନଛନ୍ନ ହୋଇ ବାହାରିବା, ଅତିଶୀଘ୍ର କୌଣସି ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କରିବା ।

ଛୁଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-କ୍ଷିପ୍ତ) ଅଙ୍ଗାଦି ବିଷେପକରିବା, ଛିଞ୍ଚି ଦେବା, କାନ୍ଥରେ (ମାଟି) ଲେପିବା, (ଗଛର ଡାଳକୁ) ଅଗଆଡ଼ୁ ସମାନକରି କାଟିବା, ମୁଣ୍ଡର ବାଳକଢୁରିବା, ଛୁଣ୍ଟିବା ।

ଛୁଟିହୋଇପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୋରସହିତ ବୁଲାଇହୋଇ କରୁଡ଼ିହୋଇ ପଡ଼ିବା ।

ଛୁଟେ—ଗ୍ରା. ବି. ଶିଶୁଏ ଛୁଟ ବା କେଶ, ଛୁଟରେ ଏକଥରମାତ୍ର ପ୍ରହାର ।

ଛୁଟେଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଓଡ଼ିଶାର ଚଷା(ଶୂଦ୍ର) ମାନଙ୍କର ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।

ଛୁଟେଣି—ଗ୍ରା. ବି. ହାତମୋଜା, ଦସ୍ତାନା, ହସ୍ତାବରଣ, ଛୋଟ ଛୁଟ ବା ଗୁଚ୍ଛକ, ଛୁଟିକେଣି, ଗୁଞ୍ଜୁଣି, ଏକପ୍ରକାର ସରୁ ଲମ୍ବ କଳାବର୍ଣ୍ଣର ସାପ, ପାଣିଛଟା ସାପ ।

ଛୁଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ବିଚ୍ଛେଦ, ତ୍ୟାଗ, ଦୂରୀକରଣ, ମୁକ୍ତି, ଦେୟଆଦି ଦେବା ଦାୟିତ୍ୱରୁ ମୁକ୍ତି, ମାଫ୍, ମୁକ୍ତିଦେବାର ପତ୍ର, ଛୁଡ଼ଚିଠି, ଅନୁମତି ପତ୍ର, ଭଟ୍ଟା, ପଡ଼ିଆଜୁଆର, ବିରତି, ବିଶ୍ରାମ, ବ୍ୟବଧାନ, କାର୍ଯ୍ୟବନ୍ଦ, ତାଲିକା ଆଦିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନ ହେବା ।

ଛୁଡ଼ଖାଇ—ଗ୍ରା. ବି. କାର୍ତ୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ପରଦିବସ ।

ଛୁଡ଼ଜଙ୍ଗଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ସରକାରୀ ବା ରାଜକୀୟ ଜଙ୍ଗଲରୁ କାଠଆଦି ଆଣିବାକୁ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ଅନୁମତି ଆଣବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ ।

ଛୁଡ଼ଚକ—ଯା. ବି. ଘୋଡ଼ାର ଏକାବେଳକେ ଗୁରୁଗୋଡ଼ରେ ଦୌଡ଼ିବା

ଛୁଡ଼ପତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ପରିତ୍ୟାଗକରି ବିବାହ ବନ୍ଧନକୁ ଛେଦନ କରିବାର ସମ୍ମତିସୂଚକ ପତ୍ର, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁକୁ ବାଟରେ ପ୍ରହରୀ ଅଟକାଇ ନ ରଖି ଛୁଡ଼ିଦେବାର ରାଜକୀୟ ଆଦେଶ ପତ୍ର, କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ଦାବୀ ଓ ସ୍ୱତ୍ୱ ପରିତ୍ୟାଗ ସୂଚକ ଦଲିଲ, ସମସ୍ତ ଦେୟ ପରିଶୋଧ ହୋଇଥିବାର ନିଦର୍ଶନପତ୍ର ବା ରସିଦ ।

ଛୁଡ଼ବଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଖଜଣାଆଦିର ମାଫ୍, ବିସର୍ଜନ ।

ଛୁଡ଼ବାଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଛଡ଼ାଛଡ଼ି, ପରସ୍ପରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଚ୍ଛେଦ, ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ରାହିତ୍ୟ. (ଗ୍ରା.ବଂ) ପରସ୍ପରଠାରୁ ପୃଥକ୍ ବା ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ।

ଛୁଡ଼ —ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଛଡ଼ା, ବ୍ୟତୀତ ।

ଛୁଡ଼ାଆସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଭୁଲକ୍ରମେ ପକାଇଦେଇ ଚାଲିଆସିବା, ଚାକରି ବା ସ୍ଥାନାଦିକୁ ପରିତ୍ୟାଗକରି ଆସିବା, କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଆସିଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସଙ୍ଗେ ସହଚରରୂପେ ଆସିବା, (ଯଥା—ଭାଇ ଭଉଣୀକୁ ଶ୍ୱଶୁର ଘରକୁ ଛୁଡ଼ିଆସିଥିଲା, ବାଟରେ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ସ୍ଥାନକୁ ଅତକ୍ରମକରି ଚାଲିଆସିବା) ।

ଛୁଡ଼ିକରି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଅନର୍ଗଳଭାବରେ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣରେ, କୋଷ୍ଠବଦ୍ଧ ନହୋଇ ତରଳଭାବରେ(ଝାଡ଼ାହେବା), ଛୁଡ଼ି ଦେଖ ।

ଛୁଡ଼ିଛୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ମଝିରେ କିଛିକିଛି ସମୟ ବ୍ୟବଧାନ ଥାଇ ।

ଛୁଡ଼ିଛୁଡ଼ିଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କ୍ରମଶଃ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା, କୌଣସି ପଦାର୍ଥରୁ ରଙ୍ଗ ବା ଆଚ୍ଛାଦନ ବା ଚୁଲ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଉଠିଯିବା ।

ଛୁଡ଼ିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅବ୍ୟାହତି ଦେବା, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ତ୍ୟାଗକରିବା ।

ଛୁଡ଼ିଣ—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ)ଅବ୍ୟ.ଛଡ଼ା,ବ୍ୟତୀତ ।

ଛୁଡ଼ିଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସକର୍ମକ)ତ୍ୟାଗକରିବା, ସମ୍ବନ୍ଧ ତୁଟାଇବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନେଇ କାହା ନିକଟରେ ବା କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ରଖିଦେଇ ଚାଲିଆସିବା, ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ଗମନାଦ୍ୟତ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବାଟ ଦେଖାଇଦେବା ।

ଛୁଡ଼ିପଳାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ତ୍ୟାଗକରି ଚାଲିଯିବା, ସଙ୍ଗ ତ୍ୟାଗକରି ଅନ୍ୟତ୍ର ଚାଲିଯିବା ।

ଛୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସକର୍ମକ)ତ୍ୟାଗକରିବା, ସମ୍ବନ୍ଧ ତୁଟାଇବା, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରୁ ବିରତ ହେବା, ପାଣରୁ ଅନ୍ତର ହେବା, (ଅକର୍ମକ) ଫଳତଃ (ଅମୁକ ଠାରୁ) ଭିନ୍ନ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ିବା, କୌଣସିଠାରେ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ଶିଶୁକୁ ରଖିଦେଇ ସେ ସ୍ଥାନ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା, କୌଣସି ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗକରି କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା, ଦେହରୁ (ଜ୍ୱରଆଦି ରୋଗ) ଉହାଇବା, ନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ସଂହତିଶିଥିଳ ହେବା, କୌଣସି ଖାଦ୍ୟ ନ ଖାଇବା, ଯିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବା, ମୁକ୍ତି ଦେବା, କୌଣସି ବ୍ରତଧାରଣପୂର୍ବକ ବା ଅପଥ୍ୟ ଯୋଗୁଁ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟବସ୍ତୁ ବର୍ଜନ କରିବା,(ପଥ) ଉନ୍ମୁକ୍ତକରିବା, ହାତରେ ବା କୋଡ଼ରେ ନ ଧରିବା, ଖେଳାଇବା, ଭ୍ରମକ୍ରମେ ବାଦ୍‌ଦେବା ବା ତାଲିକାଭୁକ୍ତ ନ କରିବା, (ଉପଦେଶଆଦି) ଗ୍ରହଣ ନ କରିବା, ଭୁଲିଯିବା, ତଳକୁ ଲମ୍ବାଇଦେବା, ନିଷ୍ପନ୍ଦ ହେବା, (ଘୋଡ଼ାଆଦିକୁ)ଦଉଡ଼ାଇବା, ଲଭିଯିବା, ନିକ୍ଷେପ କରିବା, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୂରତ୍ୱର ବ୍ୟବଧାନ ରଖିବା, ବାନ୍ତି କରିବା, ନିଜ ମନରୁ ସନ୍ଦେହଆଦି ଦୂରକରିବା, କାହାର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ରଖିବା, ମଝିରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ଅତିବାହିତ କରିବା, ଉପଦ୍ରବ ପାଲଟିବା, ଗଣନା ନକରିବା, ସ୍ଖଳିତ ହେବା ।

ଛାଡ଼ିଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସକର୍ମକ) କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ତ୍ୟାଗ-କରି ଚାଲିଯିବା, (ଅକର୍ମକ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁର ଦେହରେ ବୋଳା-ହୋଇଥିବା ବା ସଂଲଗ୍ନ ଥିବା କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଚ୍ୟୁତହେବା, (ଅଭ୍ୟାସାଦି) ପରିତ୍ୟକ୍ତହେବା, ଲୋପ ପାଇବା ।

ଛାଡ଼ିହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(କୌଣସି ଅଭ୍ୟାସ) ସାଧ୍ୟମତେ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ହେବା ।

ଛାଣି—ଗ୍ରା.ବି. ଛାଣା ହେବାର ବ୍ୟବହୃତ ଯନ୍ତ୍ର ।

ଛାଣିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ତରଳ ପଦାର୍ଥ ବା ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁ ଛାଙ୍କିବା, ଛାଙ୍କିବା, ନିଃଶେଷକରିବା,ସାରାଂଶ ବାଛିନେବା, (ମାଛଆଦିକୁ) ଜାଲ୍ ବା ଲୁଗା ଦ୍ୱାରା ଛାଣିନେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଧନଆଦି ବହୁ-ପରିମାଣରେ ଅର୍ଜନ କରିବା ।

ଛାଣ—ଗ୍ରା.ବି. ଛପ, ଛଇ, ଛଙ୍କ କୁଣ୍ଡା ନମନ୍ତେ (ଲୁଗା) ଛେଦନକରିବା ।

ଛାଣ୍ଟକାଟ—ଗ୍ରା.ବି.ପୋଷାକଆଦିର ଛଙ୍ଗ ।

ଛାଣ୍ଟିଛୁଣ୍ଟି—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ବି.ବାରମ୍ବାର କଟା-କଟି କରି, ନାନାପ୍ରକାରେ ବ୍ୟୟ-ସଙ୍କୋଚ ପୂର୍ବକ ।

ଛାଣ୍ଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କିଛିଖରେ କାଟିବା, ଅଗକାଟିବା, ବ୍ୟୟ ସଙ୍କୋଚ କରିବା, କାଣ୍ଡିବା, ପାଛୁଡ଼ିବା, ବାଛିବା ।

ଛାତ—କ୍ରି. ବି. (ଛେ+ର୍ମ.ତ) ଛିନ୍ନ, ଦୁର୍ବଳ, କୃଶ, ସୂକ୍ଷ୍ମ(ସ୍ତ୍ରୀ)ଛାତା, (ଗ୍ରା.ବି) ଚାଳ, ଘର ଉପରିସ୍ଥ ଆଚ୍ଛାଦନ ।

ଛାତକ—ଗ୍ରା.ବି.ଶ୍ରୀହଟ୍ଟଜିଲ୍ଲା ସର୍ମାନଦୀ-ତୀରରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଛାତନା—ଗ୍ରା. ବି. ବାଙ୍କୁଡ଼ା ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ସାମନ୍ତ ରାଜ୍ୟ ।

ଛାତା—ଗ୍ରା. ବି. ମଥୁରାଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ତହସିଲ ।

ଛାତି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ବ୍ରଦ) କଣ୍ଠଦେଶ ଓ ପେଟ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଶରୀରର ସାମନା ପାଖ, ବକ୍ଷସ୍ଥଳ, ବୁକୁ, ମନଃ, ଅନ୍ତଃକରଣ, ହୃଦୟ, ସାହସ, ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କର ସ୍ତନ ଧୈର୍ଯ୍ୟ, କଷ୍ଟସହିଷ୍ଣୁତା ।

ଛାତିଉପରେବସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ବେଜାଏ ଅଧିକାର ପରିଚାଳନ କରିବା ।

ଛାତିଏ—ଗ୍ରା. ବି. ଛାତି ଯେତିକି ଉଚ୍ଚ ସେତିକି ଉଚ୍ଚ ପରିମିତ ବା ଗଭୀର ।

ଛାତିକିଛାତିଦେଇ—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବି. ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାୟତା ବା ସହଯୋଗ ପୂର୍ବକ (କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା) ।

ଛାତିକିପଥରକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସହିବା, ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରିବା, ଦୁଃଖଆଦି ସହିବା ପାଇଁ ହୃଦୟକୁ ଦୃଢ଼ କରିବା, ନିଷ୍ଠୁର କର୍ମ କରିବା ପାଇଁ ବା ଦେଖିବା ପାଇଁ ହୃଦୟକୁ କଠୋର ବା ନିଷ୍ଠୁର କରିବା

ଛାତିକମାରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଛାତିରେ ମାରି-ଦେବା, ଦେଖ,(ବି)ଛାତିରେ ବେଦନା ହେବା ।

ଛାତିକୁକୁଣ୍ଡିନପାଇବା—ଗ୍ରା.ବି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ମନମୋଟ ହେବା, ଗର୍ବିତ ହେବା ।

ଛାତିକୁଣ୍ଡେମୋଟହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି (ଲ.ଅର୍ଥ) ଆନନ୍ଦ ବା ସାହସ ବା ଗର୍ବରେ ଛାତି ଫୁଲି ଉଠିବା ।

ଛାତିଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉଚ୍ଚରେ ଏକ, (ଅନ୍ୟର) ଛାତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେବା ।

ଛାତିଠୁଙ୍କିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଛାତିରେ କରତଳ ଆଘାତପୂର୍ବକ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିବା, କୌଣସି କଠିନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିବା ବା ହେମନ୍ତ ବାନ୍ଧିବା, ଛାତିରେ ମାରିଦେବା ଦେଖ ।

ଛାତିଜଳିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଅଜ୍ଞାତ ଯୋଗୁଁ ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ଦାହର ଅନୁଭୂତି, ଈର୍ଷା ବା କ୍ରୋଧରେ ସନ୍ତପ୍ତହେବା ।

ଛାତିଜଳେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଈର୍ଷା କ୍ରୋଧ ବା ଶୋକରେ ସନ୍ତପ୍ତ ହେବାର କାରଣ ହେବା ।

ଛାତିଠଣ୍ଡାହେବା—ଗ୍ରା. ବି. ଉଦ୍ବେଗ ବା ଭୟର ଆଶଙ୍କା ଦୂର ହେବାରୁ ମନରେ ଶାନ୍ତିହେବା ।

ଛାତିଥରା—ଗ୍ରା. ବି. ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡର ସ୍ପନ୍ଦନ, ଭୟ ବା ରୋଗାଦି ହେତୁରୁ ଛାତିରେ ଅନୁଭୂତ ହେବା କମ୍ପନ । [ଭୟ ।

ଛାତିଦକ—ଗ୍ରା. ବି. ହୃଦୟରେ ଜନ୍ମିବା

ଛାତିଦକଦକହେବା—ଗ୍ରା. ବି. ହୃଦୟ ଯନ୍ତ୍ରର ପ୍ରତିକ୍ଷଣରେ ସ୍ପନ୍ଦନ, ଭୟରେ ବା ସନ୍ଦେହରେ ମନ ଉଦ୍ବିଗ୍ନ କରିବା, ହୃତ୍‌କମ୍ପ ।

ଛାତିଦମଦମହେବା—ଗ୍ରା. ବି. ହଠାତ୍ ଉପସ୍ଥିତ ଭୟ ବା ଚିନ୍ତା ବା ଖୁବ୍ ଦୌଡ଼ିଯିବା ଯୋଗୁଁ ଛାତିର ଦୁକୁଦୁକୁ ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ନାଚିବା ।

ଛାତିଦମ୍ଭ—ଗ୍ରା. ବି. ସାହସୀ, ନିର୍ଭୀକ, ଧୈର୍ଯ୍ୟଶୀଳ, ସହନଶୀଳ,(ବି) ସାହସ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ, କଷ୍ଟ ସହନଶୀଳତା ।

ଛାତିଦରଜ—ଗ୍ରା.ବି. ନିମୋନିଆ, କାଶ, ଯକ୍ଷ୍ମାଆଦି ଯୋଗୁଁ ବକ୍ଷସ୍ଥଳର ଭିତରେ ଅନୁଭୂତ ବେଦନା,ଆଘାତଆଦିଯୋଗୁଁ ବକ୍ଷସ୍ଥଳର ବାହାରେ ଅନୁଭୂତ ବେଦନା, ଆଘାତଆଦି ଯୋଗୁଁ ବକ୍ଷ-ସ୍ଥଳର ଜଣାଯିବା ଦରଜ ବା ବ୍ୟଥା ।

ଛାତିଧରା—ଗ୍ରା. ବି. ଶରଦ ବା ରୋଗ ଯୋଗୁଁ ଛାତିରେ ଦରଜ ବା ବେଦନା ଅନୁଭବ ।

ଛାତିଧରିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଛାତିଧରା ଦେଖ, (ଗ୍ରା.କ୍ରି) ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରିବା ।

ଛାତିପଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପ୍ରହାର ବା ଗୁଳିଆଦି ବାଜିବା ପାଇଁ ନିଜର ବକ୍ଷ-ସ୍ଥଳକୁ ଦେଖାଇଦେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବିପଦ ସମ୍ଭାଳିବା ପାଇଁ ନିଜେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିବା, (ଗ୍ରା.ବି)କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସାହସୀ ହେବା ।

ଛାତିପଥରକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଛାତିକି ପଥର କରିବା ଦେଖ ।

ଛାତିପଥରପରିହେବା—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁତ କଷ୍ଟ ସହି ସହି ସହନଶୀଳ ହେବା ।

ଛାତିଫଟା—ଗ୍ରା. ବି. ହୃଦୟ ବିଦାରକ, ମର୍ମଭେଦୀ(ଦୁଃଖ),ଦୁର୍ବହ (ବୋଝ) ।

ଛାତିଫାଟିଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧୈର୍ଯ୍ୟଚ୍ୟୁତ ହେବା, ବୁକୁ ବା କଲିଜା ଫାଟି ପ୍ରାଣ-

ତ୍ୟାଗ କରିବା, ଅତିତୃଷ୍ଣାରେ ହୃଦୟରେ ବେଦନା ଅନୁଭୂତ ହେବା ।

ଛାତଫୁଲାଇଗୁଲିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗର୍ବରେ ଗୁଲିବା ।

ଛାତଫୁଲାଇବା— ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆନନ୍ଦ ବା ଗର୍ବରେ ସ୍ଫୀତ ହେବା ।

ଛାତରେ ଦକପଶିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ହୃଦୟରେ ଭୟ ବା ଆଶଙ୍କା ଜାତ ହେବା ।

ଛାତରେ ପକାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଶିଶୁକୁ ଛାତି ଉପରେ ଧରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଶିଶୁକୁ ଅତି ସ୍ନେହ ବା ଆଦରରେ ପାଳନ କରିବା ।

ଛାତିରେ ପଥର ପକା (କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ଦୁଃଖ ସହିବା, ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଚିନ୍ତାନ୍ୱିତ ହେବାର କାରଣ ହେବା ।

ଛାତିରେପଥରଲଦିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆସନ୍ନ ଦୁଃଖ ବା ବିପଦ ଯୋଗୁଁ ଅତି ଚିନ୍ତାନ୍ୱିତ ହେବା, ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବିଶେଷ ଚିନ୍ତାନ୍ୱିତ କରିବା ।

ଛାତିରେ ବାଲଉଠିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛାତି ଉପରେ ରୋମ ଉଠିବା, ଯୁବାବସ୍ଥାରେ ପଦାର୍ପଣ କରିବା, ବିଶ୍ୱାସୀପଣ ପ୍ରକାଶ କରିବା ।

ଛାତିରେମୁଣ୍ଡରେହେବା—ଗ୍ରା.ବି. କନ୍ୟା ରଜସ୍ୱଳା ହେବାରୁ ତାର ସ୍ତନଦ୍ୱୟ ସ୍ଫୀତ ଓ ସ୍ଥୂଳ ହେବା ।

ଛାତିରେ ମାରିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜୀବ୍ରର ଶୋକାବେଗରେ ବକ୍ଷସ୍ଥଳରେ କରତାଡ଼ନା କରିବା ।

ଛାତିଲଗାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବା,ଛାତିଦ୍ୱାରା ବଳପ୍ରୟୋଗକରିବା ବା ପେଲିବା, ପରସ୍ପର ଛାତି ଲଗାଇ ପରସ୍ପରକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ।

ଛାତିରେ ହାତଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶପଥ କରିବାବେଳେ ବକ୍ଷସ୍ଥଳରେ କରତଳ ଲଗାଇବା, ସ୍ତ୍ରୀଲୋକର ସ୍ତନକୁ କରଦ୍ୱାରା ଧରିବା ।

ଛାତିସମ୍ଭାଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ବିପଦ ବା ଦୁଃଖକୁ ସମ୍ଭାଳି ବସି ରହିବା ।

ଛାତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ଛାତ୍ର + ଅ) ଶିଷ୍ୟ, ଅନ୍ତେବାସୀ, ପଢ଼ୁଆ, ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ, (କ୍ଲୀ. ବି) ମଧୁବିଶେଷ, ମଦ୍ୟବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛାତ୍ରା ।

ଛାତ୍ରକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଛାତ୍ର + କ) ଛାତ୍ରର ଭାବ ବା ଧର୍ମ, ମଧୁ, ମଦ୍ୟ ।

ଛାତ୍ରଗଣ୍ଡ—ପୁଂ.ବି.(ଛାତ୍ର+ଗଣ୍ଡ)ଅଳଙ୍କାରବିଶିଷ୍ଟ ଛାତ୍ର,ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ ଓ ଅମନୋଯୋଗୀ ପଢ଼ୁଆ ପିଲା ।

ଛାତ୍ରଜୀବନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଷତତ୍)ପାଠାବସ୍ଥା ।

ଛାତ୍ରଦର୍ଶନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଛାତ୍ର + ଦୃଶ୍+ମ. ଅନ) ମଧୁଭୁଲ୍ୟ, ସଦ୍ୟୋଜାତ ଘୃତ, ହସ୍ତିଙ୍ଗଧାନ, (ଷତତ୍) ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ଦର୍ଶନ ।

ଛାତ୍ରନିବାସ,ଛାତ୍ରାବାସ—ପୁଂ.ବି(ଷତତ୍) ଯେଉଁଠାରେ ଛାତ୍ରମାନେ ରହି ପାଠ ପଢ଼ନ୍ତି, ମଠ, ବୋର୍ଡ଼ିଂ ।

ଛାତ୍ରବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷତତ୍)ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ଉତ୍ସାହ ବର୍ଦ୍ଧନାର୍ଥ ଦେୟ ପାରିତୋଷିକ, ଛାତ୍ରର ଜୀବିକା ।

ଛାତ୍ରବ୍ୟଂସକ—ପୁଂ. ବି. ଧୂର୍ତ୍ତ ଛାତ୍ର ।

ଛାତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଛାତ୍ର+ଈ) ଶିଷ୍ୟା,ବିଦ୍ୟାଶିକ୍ଷାର୍ଥିନୀ, ଅଧ୍ୟୟନକାରିଣୀ ।

ଛାତ୍ରିକ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଛାତ୍ରିକ+ଯ) ଛାତ୍ରସମ୍ବନ୍ଧୀ କାର୍ଯ୍ୟର ଭାବ ।

ଛାଦ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଛାଦ+ଣ.ଅ) ଘରର ଛାତ, ବୃକ୍ଷର ପତ୍ର, ଛାଲ, ଚମଡ଼ା, ପଟଳ, ଗୁଳ, ବସ୍ତ୍ର, କପଡ଼ା ।

ଛାଦକ—ପୁଂ. ବି. (ଛାଦ+କ.ଅକ) ଆଚ୍ଛାଦନକାରୀ, (ପୁଂ.ବି) ଯେ ଘର ଛାଏ, ଯେ ଲୁଗା ପାରିଦିଏ ।

ଛାଦନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଛାଦ+ଣ.ଅନ) ଛଦନ,ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ, ଛାତ, ଛାଲ,ଚମଡ଼ା, ଦେହ ବରଣସ୍ତ୍ର, ଓଢ଼ଣା, ଘୋଡ଼ଣି, (ଭା.ଅନ)ଆଚ୍ଛାଦନ,ଆବରଣ, ଘୋଡ଼ାଇବା, ଘରଛାଇବା, ପତ୍ର, (ପୁଂ.ବି) ମାଲାମ୍ଳାନ ବୃକ୍ଷ, (ବିଂ) ଆଚ୍ଛାଦନକର୍ତ୍ତା ।

ଛାଦିତ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଛାଦ+ମ.ତ)ଆଚ୍ଛାଦିତ, ଛନ୍ନ, ଆବୃତ, ଲୁଚାଯାଇଥିବା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛାଦିତା ।

ଛାଦୀ—ପୁଂ.ବି.(ଛାଦ+ଇନ୍)ଆଚ୍ଛାଦନକର୍ତ୍ତା, ଯେ ଘୋଡ଼ାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ଚର୍ମ, ଚମଡ଼ା ।

ଛାଦ୍ମିକ—କ୍ରି. ବିଂ. ବାହାରେ ଧାର୍ମିକ ଅନ୍ତରେ ଘୋର କପଟୀ, ଅନ୍ତକପଟିଆ ।

ଛାନି—ଗ୍ରା.ବି. ଚକ୍ଷୁର ତୋଳା ଉପରେ ମାଡ଼ିଯିବା ପତଳା ଚମଡ଼ା, ମେଚିଆ-ବିନ୍ଦୁ ।

ଛାନିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଛନ୍ନ) ଛନକା, ହଠାତ୍ ଉପସ୍ଥିତ ଭୟ, ଶଙ୍କା, ହଠାତ୍ ଉପସ୍ଥିତ ଭୟ ଯୋଗୁଁ ହୃଦୟରେ ହେବା ଆବେଗ, ଚମକ, (ବିଂ) ଭୀତ, ତ୍ରସ୍ତ, ଭୀରୁ, ଭୟାକୁଳ ।

ଛାନ୍ଦ—ଗ୍ରା.ବି(ସଂ-ଛନ୍ଦଃ)ପଦ୍ୟର ରାଗିଣୀ, ଗୀତର ରାଗ, ଏକରାଗିଣୀରେ ବନ୍ଧାଯାଇଥିବା ପଦ୍ୟ ।

ଛାନ୍ଦତ—ପୁଂ. ବି. ଋଷିଭେଦ ।

ଛାନ୍ଦବନ୍ଧ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଛନ୍ଦୋବନ୍ଧ) ରାଗିଣୀରେ ରଚିତ ।

ଛାନ୍ଦମାଳା—ଗ୍ରା.ବି. ଓଡ଼ିଶାର ଭକ୍ତ କବି ମଧୁସୂଦନଙ୍କ ରଚିତ ପଦ୍ୟପୁସ୍ତକ ।

ଛାନ୍ଦସ—ପୁଂ.ବି.(ଛନ୍ଦସ୍+ଅ)ବେଦାଧ୍ୟାପକ, ବେଦାଧ୍ୟେତା, ଶ୍ରୋତ୍ରିୟ, (ବିଂ) ବେଦଜାତ, ବୈଦିକ, ମୂର୍ଖ, ବେଦସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛାନ୍ଦସୀ ।

ଛାନ୍ଦସକ—କ୍ଲୀ.ବି.ଛାନ୍ଦସର କର୍ମ ଅଥବା ଭାବ ।

ଛାନ୍ଦସଜ୍ୟୋତିଃ—ପୁଂ. ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଛାନ୍ଦସତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି (ଛନ୍ଦସ୍+ଭା.ତ୍ୱ)ବେଦସମ୍ବନ୍ଧୀୟତ୍ୱ, ଛନ୍ଦଃସମ୍ବନ୍ଧୀୟତ୍ୱ ।

ଛାନ୍ଦସୀୟ—କ୍ରି. ବିଂ. ଛାନ୍ଦସସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଛାନ୍ଦସ୍ + ଗମ୍+ ଯ) ସାମବେଦୀୟ ଛଣ୍ଡିଏ ଉପନିଷତ୍ ଛନ୍ଦୋଗମାନଙ୍କର ସମୂହ, ଛନ୍ଦୋଗର ଧର୍ମ ।

ଛନ୍ଦୋଭାଷ—କ୍ରି.ବିଂ.ଛନ୍ଦୋଭାଷସମ୍ବନ୍ଧୀୟ

ଛନ୍ଦୋମାନ—କ୍ରି. ବିଂ. ଛନ୍ଦର ପରିମାଣ

ବା ସଂଖ୍ୟା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଛନ୍ଦୋମିକ—ହି. ବଂ. ଛନ୍ଦୋମ ଯଜ୍ଞ-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଛନ୍ଦୋବଚିତ୍—ହି. ବଂ. ଛନ୍ଦସମୂହସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଛନ୍ଦୋବସ୍ତାରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଛପ୍—ଗ୍ରା. ବି. (ମୁସଲମାନ ବ୍ୟବହୃତ) ବିବାହ ଉପଲକ୍ଷରେ କନ୍ୟା ପକ୍ଷରୁ ବରକୁ ଉପହାର ଦିଆଯିବା ରୁମାଲ ଚାରିକୋଣରେ ଗଣ୍ଠିପଡ଼ି ବନ୍ଧା ଯାଇଥିବା ସୁନା ବା ରୂପାରେ ୫ଗୋଟି ମୁଦିଆ ।

ଛପ୍ନିକା—ଗ୍ରା. ହି. ହାତରେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଚିପିକରି ଧରିବା ।

ଛପ୍ବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ହି. ବୋଳିବା, ଲେପିବା ।

ଛପ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚପ୍‌ଧାତୁ) ମୁଦ୍ରା, ଚିହ୍ନ, ଛପା, ଆବରଣ, ଲୁଚାଇବା, ହରନାମ ମୁଦ୍ରା, ମୁଦ୍ରଣ, ମୋହର, ଛେପ, ଠୁକ, ଅକ୍ଷର ଲେଖା ହୋଇଥିବା ଧାତୁଫଳକ ।

ଛପଚିକ୍କଣ—ଗ୍ରା.ବଂ. (ସଂ-ଛବି ଓ ଚିକ୍କଣ) ନାନାବର୍ଣ୍ଣରେ ଚିତ୍ରିତ, ଚିତ୍ରବିଚିତ୍ର, ଶବଳ, ମନୋହର, ଛବିଲ, ଧୋବଧାଉଳିଆ ।

ଛପଛପକା—ଗ୍ରା. ବଂ. ବହୁବର୍ଣ୍ଣ ଚିତ୍ରିତ ।

ଛପଦେବା—ଗ୍ରା.ହି.ଛପମାରିବା ଦେଖ ।

ଛପର—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ମଇଁଷି ଗାଧୁଆ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କଲାଣସ୍ଥ ।

ଛପା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଛବ) ମାର୍କା, ମୁଦ୍ରିତ ଚିହ୍ନ, ମୁଦ୍ରଣ, ମୋହର, ମୁଦ୍ରା, ନାମାଙ୍କିତ ମୁଦ୍ରା ବା ଫଳକ, ହରନାମାଙ୍କିତ ତିଳକ, (ଗ୍ରା.ବଂ) ମୁଦ୍ରିତ, ଚିହ୍ନିତ ।

ଛପାକରିବା—ଗ୍ରା: ହି. ମୁଦ୍ରିତ କରିବା ।

ଛପାକଳ—ଗ୍ରା. ବି. ମୁଦ୍ରାଯନ୍ତ୍ର ।

ଛପାଖାନା—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରେସ୍,ମୁଦ୍ରାଳୟ ।

ଛପାମାରିବା—ଗ୍ରା. ହି. ମୋହରଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରିତ କରିବା,,ଛାପିବା, ଦାଗଦେବା, (ଲ.ଅ ।)ଦୋଷାରୋପ କରିବା,କଳଙ୍କଯୁକ୍ତ କରିବା ।

ଛାପି—ଗ୍ରା. ବି. ଦେହରୁ ଝାଳଆଦି ପୋଛିବା ଛୋଟ ଗାମୁଛା ।

ଛାପିଛାପିଦେବା—ଗ୍ରା. ହି. କଳା ବା ଛାପାକାଗଜରେ ବାରମ୍ବାର ଛାପିବା ।

ଛାପିବା—ଗ୍ରା. ହି. ମୁଦ୍ରାଙ୍କନ କରିବା, ମୋହର ମାରିବା, ଇଡ଼ିଯାଇଥିବା ତୈଳ କାଳିଆଦିକୁ କନାଦ୍ୱାରା ଶୋଷାଇବା, ଛାପିବା, ଲୁଚିବା, ମାର୍କାଦେବା ।

ଛାବଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ ।

ଛାମୁଁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସମ୍ମୁଖ) ସମ୍ମୁଖ, ନୈକଟ୍ୟ, (ମଧ୍ୟ ପୁରୁଷ) ରାଜା ବା ସମ୍ମାନାର୍ହ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମୀପ, ସାନ୍ନିଧ୍ୟ, ହଜୁର,ଦେବତାଙ୍କ ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ବା ସାମ୍ମୁଖ୍ୟ, (ବଂ) ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା,(ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.) ଶ୍ରୀ ମହାରାଜ, ମଣିମା, ଭୋଦେବ, ଶ୍ରୀହଜୁର, ଆଜ୍ଞା, ଅବଧାନ, ହଁ ।

ଛାମୁଁଆଁ—ଗ୍ରା. ବଂ. ସମ୍ମୁଖସ୍ଥ, ସମ୍ମୁଖ ବା ସନ୍ନିଧିରେ ଥିବା,(ଗ୍ରା.ବି) ରାଜାଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱଚର ଭୃତ୍ୟ, ଆଜ୍ଞାବହ ।

ଛାମୁକରଣ—ଗ୍ରା. ବି. ରାଜା ବା ବଡ଼ଲୋକଙ୍କ ନିକଟରେ ସର୍ବଦା ଉପସ୍ଥିତଥିବା ଘରେଇ . ହିସାବପତ୍ର ରଖିବା କର୍ମଚାରୀ, ପେଷ୍କାର ।

ଛାମୁଖଣ୍ଡିଆସେବକ—ଗ୍ରା.ବି. ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ସେବକବିଶେଷ ।

ଛାମୁଗ୍ରହଣ—ଗ୍ରା. ବି. ରାଜାଙ୍କ ସମ୍ଭାଷ୍ୟ ବ୍ୟାହାର ।

ଛାମୁଚଟାଉ—ଗ୍ରା.ବି. ରାଜାଙ୍କ ଆଦେଶ-ପତ୍ର, ସନନ୍ଦ ।

ଛାମୁଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଛାୟାମଣ୍ଡପ) ବିବାହାଦି ଉତ୍ସବ ନିମନ୍ତେ କରାଯାଇଥିବା ଡାଳପତ୍ରାଦି ରଚିତ ଛାୟାଯୁକ୍ତ ଅସ୍ଥାୟୀ ମଣ୍ଡପ ।

ଛାମୁଦାନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. ପାଟିର ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ଦାନ୍ତ, ଆଗଦାନ୍ତ ।

ଛାମୁଦହଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ରାଜା ବା ଦେବତାଙ୍କ ଆଗରେ ଧରାଯିବା ମସାଲ ।

ଛାମୁଦୁଆର—ଗ୍ରା. ବି. ସଦରଦରୋଜା ।

ଛାମୁରୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରୀ ହଜୁରରୁ,ଆପଣଙ୍କ ଠାରୁ ।

ଛାମୁରେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଶ୍ରୀ ହଜୁରରେ, ହଜୁରଙ୍କ ନିକଟରେ, ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରେ. ସମ୍ମୁଖରେ ।

ଛାମୁଲଗି—ଗ୍ରା. ବଂ. ରାଜାଙ୍କ ନିକଟ ବ୍ୟବହୃତ ।

ଛାମୁହେବା—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା) ହି. ନମସ୍କାର କରିବା ।

ଛାୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଅନାତପ, ଛାଇ ।

ଛାୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛୋ+କ.ଯ+ଆ) ଅନାତପ, ପ୍ରତିବିମ୍ବ, କାନ୍ତି, ଶୋଭା, ଦୀପ୍ତି, ଛାଇ, ଶରୀର ଅଭାବ, ଆଲୋକର ବିପରୀତ ଦିଗ, ଆଭାସ ଶବ୍ଦ, ଦୁର୍ଗା, କାତ୍ୟାୟନୀ, ମାୟା,ବିଷାଦ,ଅନୁକରଣ, ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଏକପତ୍ନୀ, ତମଃ,ଅନ୍ଧକାର, ସାଦୃଶ୍ୟ,ଛନ୍ଦୋଭେଦ, ବୃତ୍ତିଶୀଳବିଶେଷ, ପରିଣାମଭେଦ,ଭୂତପ୍ରେତାଦିଙ୍କ ପ୍ରଭାବ, ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ବା ଆଲୋକ କୌଣସି ବସ୍ତୁଉପରେ ପଡ଼ିଲେ ଆଲୋକର ବିପରୀତ ଦିଗରେ ଯେଉଁ ଅନ୍ଧକାରମୟ ପ୍ରତିବିମ୍ବ ଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ।

ଛାୟାକ—ହି.ବଂ. ଛାୟାଯୁକ୍ତ ।

ଛାୟାକର—ହି. ବଂ. (ଛାୟା + କୃ + କ.ଅ) ଛତ୍ରଧାରୀ, ଅନାତପଜନକ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଛାୟାକରୀ ।

ଛାୟାକ୍ରୀଡ଼ା—ବି. କୁହୁକ, ବସ୍ତ୍ରଉପରେ ଛାୟା ପକାଇ ଦେଖାଇବା ନାନାପ୍ରକାର ଅଦ୍ଭୁତ ଚିତ୍ର, ବାୟୋସ୍କୋପ୍ ।

ଛାୟାଗଣିତ—ବି.(କ.ଧା) ଗୋଟିଏ ଶଙ୍କୁ ଯୋଡ଼ି ତହିଁର ଛାୟାଦ୍ୱାରା ବିଷୁବ ମଣ୍ଡଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ନକ୍ଷତ୍ରାଦିପୂର୍ବକ ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଉଦୟାଦି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପ୍ରକ୍ରିୟାବିଶେଷ ।

ଛାୟାଗ୍ରହ—ପୁଂ. ବି. (ଛାୟା + ଗ୍ରହ + କ.ଅ) ଦର୍ପଣ ।

ଛାୟାଗ୍ରାହଣୀ—ବି. ହନୁମାନ ସୀତାଙ୍କୁ ଠାବକରିବାକୁ ଯିବାବେଳେ ସମୁଦ୍ରରେ ପଡ଼ିବା ହନୁମାନର ଛାୟାକୁ ଧରି

ହନୁମାନଙ୍କୁ ତଳକୁ ଝିଙ୍କିଆଣିଥିବା ରାକ୍ଷସୀ ।

ଛାୟାଙ୍କ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଛାୟାଚିତ୍ର—ବି. ଆଲୋକଜନିତ ଛାୟା ଉଠାଇବା, ଫଟୋଗ୍ରାଫିକ୍ ।

ଛାୟାଚ୍ଛନ୍ନ—ବିଂ. (ଂତତ୍ତ) ଅନ୍ଧକାରଚ୍ଛନ୍ନ, ବିଷାଦଗ୍ରସ୍ତ ।

ଛାୟାତନୟ—ପୁଂ. ବି. (ଷତତ୍ତ) ଛାୟା-ପୁତ୍ର, ଶନିଗ୍ରହ ।

ଛାୟାତରୁ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଛାୟାପ୍ରଧାନ ବୃକ୍ଷ, ସୁରପୁନ୍ନାଗ, ନମେରୁ ବୃକ୍ଷ, ଛତି-ଆନା ଗଛ, ବଟ ଗଛ ।

ଛାୟାତୋଡ଼ୀ—ଗ୍ରା. ବି. ତୋଡ଼ୀ ଓ ଛାୟାଯୋଗେ ଉତ୍ପନ୍ନ ରାଗବିଶେଷ ।

ଛାୟାତ୍ମଜ—ପୁଂ.ବି. (ଷତତ୍ତ) ଶନିଗ୍ରହ ।

ଛାୟାଦାନ—ବି.(ଷତତ୍ତ) ଗ୍ରହାଣିଷ୍ଟ ଶାନ୍ତି ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପାତ୍ରରେ ଘିଅ ବା ତେଲ ପୂର୍ଣ୍ଣକରି ତହିଁରେ ଦାତାର ପ୍ରତିବିମ୍ବ ପ୍ରତିଫଳିତ କରାଇବା ପରେ ଦକ୍ଷିଣା ସହିତ ଉକ୍ତ ଘୃତ ବା ତୈଳପୂର୍ଣ୍ଣ ପାତ୍ରର ଦାନ, ବୃକ୍ଷ ପଥିକମାନଙ୍କୁ ଛାଇଦେବା ।

ଛାୟାଦେବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗାୟତ୍ରୀଦେବୀ ।

ଛାୟାଦେହ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା)ଭୂତାଦିର ଛାୟାମୟ ଅବାସ୍ତବ ଶରୀର । [ବୃକ୍ଷ ।

ଛାୟାଦ୍ରୁମ—ପୁଂ. ବି. ଛାୟାତରୁ, ନମେରୁ

ଛାୟାନଟ—ପୁଂ. ବି. ରାଗିଣୀବିଶେଷ ।

ଛାୟାନଟ—ପୁଂ. ବି. ଛାୟାନଟ ରାଗ ବିଶେଷ ।

ଛାୟାପଟ—ବି. ଆଖିର କଳାଡ଼ୋଳା ପଛରେ ଥିବା ଯେଉଁ ପଟ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟ-ବସ୍ତୁର ଚିତ୍ର ପ୍ରତିଫଳିତ ହୁଏ ।

ଛାୟାପଥ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଦେବପଥ, ଆକାଶ, ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଚକ୍ର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଅର୍ଦ୍ଧମଣ୍ଡଳାକୃତି ପ୍ରଦେଶ ବିଶେଷ, ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଚକ୍ର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ମଣ୍ଡଳାକାର ନକ୍ଷତ୍ର ଶ୍ରେଣୀ, ସ୍ୱର୍ଗଗଙ୍ଗା ।

ଛାୟାପଦ—କ୍ରି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଖରାପଡ଼ୁଥିବା ସ୍ଥାନରେ ବାରଆଙ୍ଗୁଳ ଉଚ୍ଚ ଏକ ଶଙ୍କୁ ପୋତି ତହିଁର ଛାୟାଦ୍ୱାରା ଦିନର ସମୟ ନିରୂପଣ କରାଯିବା ପ୍ରାଚୀନ କାଳର ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଛାୟାପାଦ—ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଛାୟାଦ୍ୱାରା ଦିବସର ସମୟ ନିରୂପଣ ।

ଛାୟାପୁରୁଷ—ପୁଂ. ବି. ଆକାଶରେ ଦୃଷ୍ଟ ନିଜ ଛାୟାରୂପ ପୁରୁଷ, ଅଶରୀରୀ ମୂର୍ତ୍ତି ।

ଛାୟାବାଜି—ଗ୍ରା. ବି. କୁହୁକ, ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ, ବାୟୋସ୍କୋପ୍ ।

ଛାୟାଭୂତ— ପୁଂ. ବି. (ଛାୟା+ଭୂ+କ୍ୱିପ୍) ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଛାୟାମଣ୍ଡପ—ବି. ଛାମୁଣ୍ଡିଆ ଦେଖ ।

ଛାୟାମୟ—ବି. ବିଂ. (ଛାୟା+ମୟ) ଅଜ୍ଞାନମୟ ।

ଛାୟାମାନ—ପୁଂ. ବି. (ଛାୟା+ମା+ଅନ) ଚନ୍ଦ୍ର, କ୍ଲୀ. (ଷତତ୍ତ)ଛାୟାର ମାନ ବା ପରିମାଣ ।

ଛାୟାମିନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତତ)ଆତପହୀନ, ଛାଇ ।

ଛାୟାମୂର୍ତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ବାୟବୀୟ-ଦେହ, ପ୍ରେତମୂର୍ତ୍ତି, ସ୍ଥୂଳଦେହହୀନ ମୂର୍ତ୍ତି ।

ଛାୟାମୃଗ—ବି. (କ.ଧା) ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କଠାରେ ଦେଖାଯିବା ମୃଗରୂପୀ ଛାୟା,ମାୟାମୃଗ

ଛାୟାମୃଗଧର—ପୁଂ. ବି. (ଛାୟା+ମୃ+ଧୃ+କ.ଅ) ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଛାୟାଯନ୍ତ୍ର—ବି. ଖରାର ଛାଇଦ୍ୱାରା ସମୟ ନିରୂପଣ କରାଯିବା ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତରେ ବ୍ୟବହୃତ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ସୂର୍ଯ୍ୟଘଣ୍ଟା ।

ଛାୟାରମଣ—ବି. (ଷତତ୍ତ) ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବ ।

ଛାୟାରୂପ—ବି. ଛାୟାପୁରୁଷ ଦେଖ ।

ଛାୟାବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ.(ଛାୟା+ବତ୍) ଛାୟାବିଶିଷ୍ଟ,କାନ୍ତିଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛାୟାବତୀ ।

ଛାୟାଚିତ୍ରପତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଷତତ୍ତ)ମରଣ-ସୂଚକ-ଦେହକାନ୍ତ୍ୟାଦିର ଅନ୍ୟଆଭାବ ।

ଛାୟାବେଦୀ—ବି. ଛାମୁଣ୍ଡିଆ,ଛାୟାମଣ୍ଡପ ।

ଛାୟାବ୍ୟବହାର—ଯେକୌଣସି ପଦାର୍ଥର ଛାୟାଦ୍ୱାରା ତାହାର ପରିମାଣ ସ୍ଥିରକରା ଯିବା ।

ଛାୟାସାଇଁ—ଗ୍ରା. ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଛାୟାସୁତ—ପୁଂ. ବି. (ଷତତ୍ତ) ଶନିଗ୍ରହ, ଯମ ।

ଛାର—ଗ୍ରା. ବିଂ. କ୍ଷାର, ଭସ୍ମ, ଅଧମ, ହେୟ, ଅଯୋଗ୍ୟ,ହୀନ,ମନ୍ଦ,ଜ୍ଞାନହୀନ ।

ଛାର୍ଷ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ପରିତ୍ୟାଗ, ବିବାହ ବନ୍ଧନର ଛେଦନ ଲୋକ, ଅନଭ୍ୟାସ, (ବିଂ) ଅଭ୍ୟାସ ନକରିବା ଯୋଗୁଁ ପରିତ୍ୟକ୍ତ(କର୍ମ), ଅନଭ୍ୟସ୍ତ ।

ଛାରକପାଳି—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁରଦୃଷ୍ଟ, ମନ୍ଦ-ଭାଗ୍ୟ, ବିଂ, (ବ.ଶ୍ରୀ) ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟବିଶିଷ୍ଟ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଛାରକପାଳିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ,ମନ୍ଦ-କପାଳଯୁକ୍ତ ।

ଛାରଖାର—ଗ୍ରା. ବି. ଭସ୍ମସାତ୍, ଧ୍ୱଂସ, ସର୍ବନାଶ, (ବିଂ)ଉଚ୍ଛିନ୍ନ, ବିନଷ୍ଟ, ଧ୍ୱସ୍ତ, ଭସ୍ମସାତ୍, ନାରଖାର ।

ଛାରପୋକ—ଗ୍ରା. ବି. ରକ୍ତପାୟୀ କ୍ଷୁଦ୍ର କୀଟବିଶେଷ, ମତ୍କୁଣ,ତଲକୀଟ,ଓଡ଼ିଶ ।

ଛାଲିକଛିକ—ଗ୍ର.ଅବ୍ୟ.ଡ଼ାଣ୍ଡୁ ଖେଳରେ ଆକ୍ରମଣକାରୀ ବାଳକ ଅନ୍ୟପକ୍ଷର ସୀମାମଧ୍ୟକୁ ଯାଇ ଅପରପକ୍ଷର କୌଣସି ବାଳକ ଦେହକୁ ଗୋଡ଼ଦ୍ୱାରା ଆଘାତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏକାନିଶ୍ୱାସରେ ବାର-ମ୍ବାର ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା ଶବ୍ଦ ।

ଛାଲ—ପୁଂ.ବି. କ୍ଲୀ. (ଛେ+ଅଲ) ବଲ୍କଲ, ତ୍ୱକ୍, ଚର୍ମ, ଚମଡ଼ା ।

ଛାଲଉଠିବା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଉପରୁ ଛେପା ବା ବକଳ ଛାଡ଼ିଯିବା ।

ଛାଲଉତାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜୀବର ଦେହରୁ ଚମଡ଼ା କାଢ଼ିବା, ଗଛରୁ ବକଳ ଛଡ଼ା-ଇବା, ଛେପା ଛଡ଼ାଇବା,ବହୁତ ପ୍ରହାର କରିବା ।

ଛାଲନ— ଯା. ବି. ବ୍ୟଞ୍ଜନ,ତରକାରୀ ।

ଛାଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଛେଲି, ବଲ୍କଲ ।

ଛାଲିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଛଲ୍ଲିରୁ) ପନସହିତ ଝଜୁରିଡ଼ାଳ ଗୁଡ଼ିଏ ଏକତ୍ର ବନ୍ଧାଯାଇ କରାଯାଇଥିବା ପିଞ୍ଜୁ ବା ଛାଞ୍ଚୁଣି ।

ଛଲିକ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଛଲିକ+ଯ) ଗାନ-

ଭେଦ, ଏ ଗାନ କେବଳ ଦେବଲୋକ ମାନଙ୍କର ।

ଛାଲିୟାର୍—ଗୁଜରାଟର ରେବାକାନ୍ଥା ବିଭାଗର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟ ।

ଛାଲି—ଗୁଜରାଟର ଛାଲିକାର ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟ ।

ଛାଲା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସୁରପୁନ୍ନାଗ ବୃକ୍ଷ, ଛତ-ଆନା ଗଛ ।

ଛି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଧିକ୍) ତିରସ୍କାର, ଅବଜ୍ଞାସୂଚକ ଅବ୍ୟୟ, ଧିକ୍ ।

ଛି କରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଘୃଣାରେ ତ୍ୟାଗ କରିବା, ଉପେକ୍ଷା କରିବା ।

ଛିକ୍କଶ—କ୍ଲୀ.ବି. ଛିଙ୍କ ।

ଛିକ୍କଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସୋମରାଜ୍ୟାଦି ବର୍ଗର ବର୍ଷାୟୁ ଶାକବିଶେଷ,ବିଲରେ ଜନ୍ମିବା ଏକପ୍ରକାର ଲଟାଲିଆ ଗୁଳ୍ମ, ବିଲନାଶ

ଛିକ୍କର—ପୁଂ.ବି.(ଛିକ + କୃ + ଅ)ମୃଗ ଭେଦ, ଏକପ୍ରକାର ମୃଗ ।

ଛିକ୍କା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଛିକ + କୈ + ଭା.ଅ + ଆ) କ୍ଷୁତ୍ତ, ଛିଙ୍କ, ସିକ୍ୟ, ସିକା ।

ଛିକ୍କାର—ପୁଂ.ବି. (ଛିକ + କୃ + ଅ) ମୃଗଭେଦ ।

ଛିକ୍କିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଛିକା + ଇକ + ଆ) ଛିକ୍କଣୀ ଦେଖ ।

ଛିକ୍କିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଛିକ୍କଣୀ ଦେଖ ।

ଛିଗୁଲ—ଗ୍ରା.ବି. ଶ୍ଳେଷ ବା ବ୍ୟଙ୍ଗଯୁକ୍ତ ତିରସ୍କାର, ଘୃଣାବ୍ୟଞ୍ଜକ ଦୁର୍ନାମ, ଗ୍ରା.ବିଂ.ଶ୍ଳେଷ ବା ବ୍ୟଙ୍ଗଯୁକ୍ତ (ବଚନ), ଘୃଣାବ୍ୟଞ୍ଜକ ।

ଛିଗୁଲାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଉପହାସ ବା ବ୍ୟଙ୍ଗ-କରି ତିରସ୍କାର କରିବା, ଛି ଛି କରି କହିବା ।

ଛିଙ୍କ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ, ଛିକ୍କା) କ୍ଷୁତ୍ତ, ନାସି-କାରୁ ହଠାତ୍ ଜୋର ସହିତ ବାହାରି ଶବ୍ଦ ।

ଛିଙ୍କପଡ଼ିଲା—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଛିଙ୍କିବା ଲୋକର ମଙ୍ଗଳ ହେଉ ।

ଛିଙ୍କିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ସଂ.ଛିକା) ନାସିକା ମଧ୍ୟରୁ ଫେଣ ଓ ଶବ୍ଦ ସହିତ ହଠାତ୍ ପ୍ରବଳ ବାହାର କରିବା ।

ଛିଚକୁଟ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. ଗାଳି-ମନ୍ଦ ଫିଜତ୍ ।

ଛିଚକୁନ୍ଦା—ପ୍ର. (ଗଞ୍ଜାମ)ବି. ପରର ଦୋଷ ଦେଖି ଇ ସୁଖୀ ହେବା ।

ଛି ଛି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ.ଧିକ୍କାର) ଧିକ୍କାର, ଘୃଣାବଚନ, ଗ୍ରା.ବିଂ. ଘୃଣ୍ୟ,ଧିକ୍କାରଯୁକ୍ତ (ବାକ୍ୟ) ।

ଛି ଛିକର—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବିଂ. ଛି,ଛି ଦେଖ ।

ଛି ଛି—ଗ୍ର.ଅବ୍ୟ. ଛି ଦେଖ ।

ଛି ଛିକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଧିକ୍କାର କରିବା (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ତୁଳନାରେ ବଳି ପଡ଼ିବା ।

ଛି ଛିରିବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ) କ୍ରି. ଛିଡ଼-କିବା, ଦୂରକୁ ନିକ୍ଷିପ୍ତହେବା,ଛିଟିକିବା ।

ଛିଜ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ) ବି.ଛୁଞ୍ଚି ।

ଛିଞ୍ଚ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ,ସେଚନ) ଜଳ ଆଦି ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଛିଟିବା,ଜଳସେଚନ ।

ଛିଞ୍ଚଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି. (ବର୍ଷାଜଳ) ଛିଟିବା, ଛିଟ, ବର୍ଷା ବିନ୍ଦୁର ତିର୍ଯ୍ୟକ୍ ପତନ,ଛିଞ୍ଚ-ଡ଼ିବା, ବିଂ.ସିକ୍ତ, ଇତସ୍ତତଃ ବିକ୍ଷିପ୍ତ ।

ଛିଞ୍ଚା—ଗ୍ରା.ବି. ଜଳସେଚନ, କୌଣସି କ୍ଷୁଦ୍ରବସ୍ତୁକୁ, ପତଳାକରି ବିଞ୍ଚାଇବା, ଗ୍ରା.ବିଂ. ସିକ୍ତ, ବୁଣା ନହୋଇଥିବା (ବନାତ) । [କର୍ମ ।

ଛିଞ୍ଚା ଛିଞ୍ଚି—ଗ୍ରା.ବି. ବହୁବାର ପାଣି ସିଞ୍ଚିବା

ଛିଞ୍ଚାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ,ସଞ୍ଚାଳନ) ଇତସ୍ତତଃ ସଂଚାଳନକରିବା,ଜୋରରେ ହଲାଇବା ବଳପୂର୍ବକ ଛାଟିବା (ଯଥା-ହାତଗୋଡ଼) ଫିଙ୍ଗିବା ।

ଛିଞ୍ଚା ଛିଞ୍ଚି—ଗ୍ରା.ବି. ମୁମୂର୍ଷୁ ବା ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସଚେତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତାହା ଉପରେ ପାଣି ଛିଞ୍ଚିବା ଓ ବିଞ୍ଚ-ଣାରେ ବିଞ୍ଚିବା ।

ଛିଞ୍ଚିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଜଳାଦି ସେଚନ କରିବା, ଅଳ୍ପ ପରିମାଣରେ ବର୍ଷାହେବା,କୌଣସି କ୍ଷୁଦ୍ର ବସ୍ତୁକୁ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପକରି ସ୍ତରକୁ ସ୍ତର ବିଛାଇବା ।

ଛିଟ୍କା—ଗ୍ରା.ବି. ଛିଞ୍ଚାଡ଼ିବା, ଇତସ୍ତତଃ ସଂଚାଳନ, ଛଟା,ଛିଞ୍ଚା, ଛିଡ଼କା,ବଥା, ବନ୍ଧା, ଆଖିର ଛଟକ, ଗ୍ରା.ବିଂ. କ୍ଷୁଦ୍ର ।

ଛିଟ୍କଣିଆ—ଗ୍ରା.ବି. ଖୁଚୁରା, ବଳିପଡ଼ି-ଥିବା ସାମାନ୍ୟ ଅଂଶ ।

ଛିଟ୍କିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଅଗ୍ନିକଣା ବା ଦ୍ରବ-ପଦାର୍ଥ)କ୍ଷୁଦ୍ର କଣାରେ ବିକ୍ଷିପ୍ତ ହେବା, ମଣ୍ଡଆଦି ବିନ୍ଧିବା,ବଥାଇବା ।

ଛିଟ୍ନା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବି. ବାଉଁଶର ସରୁ କାଠରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଛୋଟ ଟୋକେଇ ।

ଛିଟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ—ଚିତ) ଏକ ବା ତତୋଽଧିକ ପକ୍ଷାରଙ୍କର ଚିତଯୁକ୍ତ କାର୍ପାସବସ୍ତ୍ର,ଗ୍ରା.ବିଂ.ଚିତିତ,ଶବଲିତ ।

ଛିଟା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ—କ୍ଷିପ୍ର)କ୍ଷୁଦ୍ରବିନ୍ଦୁକଣା, ଶୀକର,ଛୋଟ ଦାଗ, ପରିମାଣବିଶେଷ, ଗ୍ରୋଟଗୁଳି, ବଟିକା, ମଦତ୍, ଗୁଳିର-ଗ୍ରୋଟ ବଟିକା, ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବି. ଦୋଷ-ନିନ୍ଦା, ବିଂ. ମଳିନ ।

ଛିଟାଦେବା—ଗ୍ର.କ୍ରି. ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ପ୍ରକ୍ଷେପ କରିବା, ଛିଟିକିବ ଛିଞ୍ଚିବା, ଝୋଟି-ଦେବା, ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) କ୍ରି. ଦୋଷଦେବା, ନିନ୍ଦା କରିବା ।

ଛିଟିକଣି—ଗ୍ରା.ବି. ମୂଷାଯନ୍ତ୍ର, ମୂଷା-ମାରିବା ବା ଧରିବା କଳ, ଦୁର୍ଗପ୍ରାଚୀର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ତିର୍ଯ୍ୟକ୍ ଗଡ଼, କାନ୍ଥିରେ ଡେରସ୍ତ ହୋଇ ପୋତା ହୋଇଥିବା ବଣା, ଗୁମ୍ବ ବାଣର ମୁହଁ ବା ପେଣ୍ଡ-ଭିତରେ ଆଗରୁ ରଖାଯାଇଥିବା ବଳା କଣ୍ଟା, ଟେକା ଫୋପାଡ଼ିବା ଦଉଡ଼, ଗୁଖୁଣି, ଛନ୍ଦ, ଡେଙ୍କିଆ, କବାଟକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଦିଆଯାଇଥିବା ହୁକ ।

ଛିଟିକପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛିଡ଼କିବା, ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଦୂରକୁ ନିକ୍ଷିପ୍ତହେବା ।

ଛିଟିକିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଛିଟ୍କିବା ଦେଖ ।

ଛିଟିରପିଟିର—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଅତି ଗ୍ରୋଟ ଓ ସାମାନ୍ୟ (ବହୁ) । [ବିନ୍ଦୁ ।

ଛିଡ଼କା—ଗ୍ରା.ବି. ଛଟା,ଛିଟାହୋଇଥିବା

ଛିଡ଼କିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବହୁଦୂରକୁ ବେଗ

ସହିତ ଚମକିବା, ଚାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ହୋଇ କ୍ଷିପ୍ତହେବା ।

ଛଡ଼ପୁଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ—ଛଦ୍ର) ନାନା ଛଦ୍ର କଥା ବା ଗୁପ୍ତଦୋଷ ।

ଛଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହେବା, ସିଧ ଭାବରେ ଠିଆହେବା, ଦଣ୍ଡାୟମାନ ଅବସ୍ଥା, ଛିଣ୍ଡିବା, ଛିନ୍ନହେବା, ଛିଣ୍ଡକନା, ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦଣ୍ଡାୟମାନ, ଠିଆ, ଲମ୍ବଭାବରେ ତଳୁ ଉଠିଥିବା, ଛିଣ୍ଡା, ଛିନ୍ନ, ଭଗ୍ନ, ଖାଦ୍ୟାଭାବରୁ ଦୁର୍ବଳ ଓ ଅକର୍ମଣ୍ୟ (ଗୋରୁ ବଳଦ ଆଦି) ।

ଛଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଛଡ଼ିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ, ଛିନ୍ନକରିବା,ଛିଣ୍ଡାଇବା,(ବିବାଦ ରୁଟାଇବା, ଚରିବା, ଖଟାଦେଇ ଦୁଧକୁ ପାଣି ଫଟାଇବା, ଭାଙ୍ଗିଦେବା,ଗଣିତ ସମସ୍ୟାକୁ ସମାଧାନ କରିବା, ବୃକ୍ଷରୁ ପତ୍ର ଫୁଲ ଆଦି ତୋଳିବା ।

ଛଡ଼ାକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହେବାକରିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଠିଆ-ହୋଇ ରହିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା, (ଗୃହଆଦି) ନିର୍ମାଣ କରି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା,(ବିବାଦ)ଘଟାଇବା,ଡେରିବା ।

ଛଡ଼ା ଛଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବିଂ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଠିଆହୋଇଥିବା, କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛୁକ ।

ଛଡ଼ାଛଡ଼ି—ଗ୍ରା.ବି. ଛିଣ୍ଡାଛିଣ୍ଡି,ଚହଟିବାର ଛଡ଼ିବା କର୍ମ ।

ଛଡ଼ାହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦଣ୍ଡାୟମାନ-ହେବା, ଲମ୍ବଭାବରେ ତଳୁ ଉଠିବା, ଅବସ୍ଥାନ କରିବା ଘଟିବା, ନିମନ୍ତ-ହେବା, (ଲିଙ୍ଗ) ଟିଙ୍ଗାଇବା, ଉଦ୍ରିକ୍ତ-ହେବା ।

ଛଡ଼କିତ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଦୂରକୁ ନିକ୍ଷିପ୍ତ ।

ଛଡ଼ଛଡ଼—ପ୍ରା.(ସମ୍ଭ)ବି. ଓ.ବିଂ.ଚଣ୍ଡାଳୀ

ଛଡ଼ପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ସ୍ଥାନଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇ ଉପରୁ ତଳକୁ ଖସିବା, ସ୍ଫୁରିତହେବା

ଛଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଛିନ୍ନହେବା,ଚିରିଯିବା, ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ବା ପୃଥକ୍‌ହେବା, ସ୍ଥାନଭ୍ରଷ୍ଟ-ହେବା, ମୀମାଂସାହେବା, ତଳକୁ ଖସି-ପଡ଼ିବା, ଦୁଧ ଫାଟିଯାଇ ଜଳୀୟା ଶ ଓ ଛେନା ପୃଥକ୍ ହେବା, କମିଯିବା, ଉଠିଯିବା, ଭାଙ୍ଗିଯିବା, ଲୁପ୍ତହେବା, (ଗଣିତ) କୌଣସି ରାଶିକୁ କୌଣସି ରାଶିରେ ହରଲେ ଭାଗଶେଷ ନରହିବା, ନଖଦ୍ୱାରା ରମ୍ପୁଡ଼ାହୋଇ ବା ପଥର ଆଦି ଉପରେ ଘୋଷାଣ ହୋଇ ଶରୀର କ୍ଷତ ବିକ୍ଷତ ହେବା, ସ୍ଫୁରିତ ହେବା, ମରିବା, ଶେଷହେବା, ଚୟୁତହେବା, ସ୍ଥାନୀକୃତହେବା,ବିବାଦୀ ହେବା,ନଦୀ-ବଢ଼ି କମିଯିବା ।

ଛଣ୍ଡା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ—କ୍ଷିପ୍ର)ଛଟା ଦେଖ ।

ଛଣ୍ଡ—ଗ୍ରା.ବି. ଛଡ଼ିବା, ଛିଣ୍ଡାଇବା, ବିଂ. ଛିନ୍ନ, ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ, ଫଟା, କ୍ଷୀଣ, ଶୀର୍ଣ୍ଣ ।

ଛଣ୍ଡାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛଡ଼ାଇବା ଦେଖ (ବିଚାର) ମୀମାଂସା କରିବା, ସ୍ଥିର-କରିବା, ସମ୍ପନ୍ନ କରିବା, ଜବରଦସ୍ତି ଛଡ଼ାଇନେବା, (ଗଣିତ) ବଡ଼ ରାଶିକୁ ସାନରାଶି ଦ୍ୱାରା ହରଣ କରି କୌଣସି ଭାଗଶେଷ ନରଖିବା ।

ଛଣ୍ଡାକନା—ଗ୍ରା.ବି. ଛିନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର, କନ୍ଥା ।

ଛଣ୍ଡାଗଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରହେଳିକା,ବ୍ୟାସ-କୂଟ, ମର୍ମଭେଦୀ ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି,ଏକପ୍ରକାର ଶ୍ଳେଷାର୍ଥକ ପ୍ରହେଳିକା, (ଯେଉଁ ପ୍ରହେ-ଳିକାକୁ ଶୁଣିବାମାତ୍ରେ ଅଶ୍ଳୀଳପରି ବୋଧହୁଏ, କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅଶ୍ଳୀଳ ନୁହେ) ଯଥା —ପାର ମଣ୍ଡୁଣି ଫିଟା କଣ୍ଡୁ, ଯେଉଁ ପୁରୁଷର ଯେତେ ଇଚ୍ଛା) ଅର୍ଥାତ୍ ଆସନ ପକାଅ ଓ ପୋଥିର ଡୋର ଫିଟାଇ ମନଇଚ୍ଛା ମୁଡ଼ାବକ ପୋଥିକୁ ପଢ଼ ।

ଛଣ୍ଡାଛଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ଅନ୍ୟୋଅ-ନ୍ୟରେ ରମ୍ପୁଡ଼ା ରମ୍ପୁଡ଼ି ।

ଛଣ୍ଡାଣ—ଗ୍ରା.ବି. ଛେଦକରଣ,ଛେଦନ, ମୃଦଙ୍ଗ ଘୁମୁରା ବା ପଖାଉଜ ଆଦି ବାଜାଇବା ବେଳେ ଉଲୁଟକୁ ଛିଣ୍ଡା-ଇବାର ସଙ୍ଗଶେଷରେ ଉଚ୍ଚ ଶବ୍ଦ ବା ପଦ୍ୟ,(ଗଣିତ) ବଡ଼ ରାଶିକୁ ଛୋଟ ରାଶିରେ ଏପରି ହରଣ କରିବା ଯେଉଁ-ପରି କିଛି ଭାଗଶେଷ ନ ରହିବ,ଗ୍ରା.ବି. ସମ୍ଭବଜନକ ସଂଖ୍ୟା ।

ଛଣ୍ଡାଳ—ଗ୍ରା.ବି.ସ୍ତ୍ରୀ. ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ. ନଷ୍ଟଚରିତ୍ରା ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. ପରପୁରୁଷଗାମିନୀ, ନଷ୍ଟା ।

ଛଣ୍ଡାଳୀ—ଗ୍ର. ବି. ବେଶ୍ୟାବୃତ୍ତି, ସ୍ତ୍ରୀର ନଷ୍ଟଚରିତ୍ରତା, ପରପୁରୁଷ ପ୍ରତି ହାବ-ଭାବ ଦ୍ୱାରା କାମେଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ ।

ଛଣ୍ଡିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଛଡ଼ିବା ଦେଖ ।

ଛତ—ହି.ବିଂ.(ଛିଦ୍+କ୍ତ) ଛେଦନ-କର୍ତ୍ତା,ବି. ଛେଦନ, ଅପହରଣ ।

ଛତ—ହି.ବିଂ.(ଗ୍ରେ+ମ.ତ)ଛିନ୍ନ,ଛିଣ୍ଡା

ଛତ୍ତ—ବିଂ.(ଛିଦ୍+ମ.ତ)ଛିନ୍ନ,ଛିଣ୍ଡ ।

ଛତ୍ରସାଳଦେବ—ଗ୍ର. ବି. କୋଣାର-ଦେଶୀୟ ଚିଲାହାର ବଂଶୀୟ ଜଣେ ନୃପତି ।

ଛତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛିଦ୍+ଭା.ତି) ଛେଦ, ଛେଦନ, ପୁଂ.ବି. (କ.ତି) କରଞ୍ଜବୃକ୍ଷ, କରମଗଛ ।

ଛତ୍ତର—ହି.ବିଂ(ଛିଦ୍+କ.ବର)ଛେଦକ, ଧୂର୍ତ୍ତ, ବୈଶ୍ୟ, ଚତୁର, ବିପକ୍ଷ, (ଶ୍ରୀ) ଶତ୍ରୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛତ୍ରସ୍ତ୍ରୀ ।

ଛଦ୍‌କେଲ—ପ୍ରା. (ସମ୍ଭ)ବି.କଳାବିଦ୍ୟୁକ୍ତ ଈଷତ୍ ନାଲି କପୋତବିଶେଷ ।

ଛଦକ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଛିଦ୍ର+କ.ଅକ)ବଜ୍ର ।

ଛଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛିଦ୍+ଭା.ଅ+ଆ) ଛେଦନ, ଅପହରଣ ।

ଛଦି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛିଦ୍+ଇ) କୁରାଢ଼ି କୁଠାର, ବଜ୍ର, (ବିଂ) ଛେଦନକର୍ତ୍ତା, ଛେଦକ ।

ଛଦିର—ପୁଂ.ବି.(ଛିଦ୍+କ.ଇର) ଅଗ୍ନି, କୁଠାର, ତରବାରି, ଖଡ୍‌ଗ, ରଜ୍ଜୁ, ଦଉଡ଼ି ।

ଛଦୁର—ପୁଂ.ବିଂ.(ଛିଦ୍+ଉର)ଛେଦକ, ଛେଦନକର୍ତ୍ତା, ବୈଶ୍ୟ, ଧୂର୍ତ୍ତ, (ବିଂ) ସ୍ୱୟଂ ଛିନ୍ନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛଦୁରା ।

ଛଦ୍ୱର—ବି ଓ ବି . (ଛିଦ୍+କ.ବର) ଛତ୍ତର ଦେଖ ।

ଛିଦ୍ୟମାନ—ହି. ବିଂ. (ଛିଦ୍+ମ.ଆନ)

ଯାହାକୁ ଛେଦନ କରାହୋଇଅଛି ।

ଛିଦ୍ର--ବି.(ଛିଦ୍ର + ମଂ.ର)କଣା,ଗାତ,ଗହ୍ୱର ଅପକର୍ଷ, ଭେଦ, ଅବକାଶ, ଦୂଷଣ, ଦୋଷ, (ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ) ଲଗ୍ନଠାରୁ ଅଷ୍ଟମସ୍ଥାନ, (ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ)ନବସଂଖ୍ୟା, (ଶ୍ରା.ବି) ପରନିନ୍ଦା, ଗୃହଛିଦ୍ର, ଅତି ସାମାନ୍ୟ ଦୋଷ, ପରଭଙ୍ଗାକଥା,(ବଂ) ଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ, କ୍ଷୁଦ୍ର, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଛିଦ୍ରକର୍ଣ୍ଣ—ହି. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ କର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ, ଯାହାର କାନରେ ଫୋଡ଼ ଅଛି ।

ଛିଦ୍ରକହିବା—ଶ୍ରା.ହି. ପରର ଗୁପ୍ତଦୋଷ ପ୍ରକାଶ କରିବା ।

ଛିଦ୍ରଖୋଜିବା—ଶ୍ରା. ହି. ପରର ଦୋଷ ବା ତ୍ରୁଟି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ।

ଛିଦ୍ରତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛିଦ୍ର+ତା.ତା) ଛିଦ୍ର-ଯୁକ୍ତତା, ଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତର ଭାବ ।

ଛିଦ୍ରଦର୍ଶନ—ହି.ବଂ. (ଛିଦ୍ର+ଦୃଶ୍+କ. ଅନ)ଯେ ଛିଦ୍ର ଦର୍ଶନ କରେ, ଦୋଷ-ଦର୍ଶୀ ।

ଛିଦ୍ରଦର୍ଶୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଛିଦ୍ର + ଦୃଶ୍ + କ.ଇନ୍) ସୁଯୋଗାପେକ୍ଷୀ, ଦୋଷ-ଦର୍ଶକ, ଛିଦ୍ରାନ୍ୱେଷୀ, ଶତ୍ରୁ, (ପୁଂ.ବ) ଯୋଗଭ୍ରଷ୍ଟ, ବ୍ରାହ୍ମଣଭେଦ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଛିଦ୍ର-ଦର୍ଶିନୀ ।

ଛିଦ୍ରବୈଦେହୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗଜପିପ୍ପଳୀ ।

ଛିଦ୍ରଭେଦ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦୋଷର କୈଲକ୍ଷଣ୍ୟ ।

ଛିଦ୍ରଶ୍ୱାସୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଛିଦ୍ର+ଶ୍ୱସ+ ଇନ୍) ଯେଉଁମାନେ କେତେଗୋଟି ଦେହ ପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥିତ ଛିଦ୍ର ଦ୍ୱାରା ଶ୍ୱାସତ୍ୟାଗ କରନ୍ତି । [କୁଟିଳ ।

ଛିଦ୍ରାତ୍ମା—ପୁଂ.ବଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଖଳସ୍ୱଭାବ,

ଛିଦ୍ରାନୁସନ୍ଧାନ,ଛିଦ୍ରାନ୍ୱେଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ପରର ଦୋଷ ବା ତ୍ରୁଟି ଅନୁ-ସନ୍ଧାନ କରିବା ।

ଛିଦ୍ରାନୁସନ୍ଧାନୀ—ପୁଂ. ବଂ. ଯେ ଛିଦ୍ର ଅନ୍ୱେଷଣ କରେ, ଶତ୍ରୁ ।

ଛିଦ୍ରାନୁସରଣ—ହି.ବଂ.ଯେ ଛିଦ୍ର ଅନ୍ୱେ-ଷଣ କରେ, ଶତ୍ରୁ ।

ଛିଦ୍ରାନ୍ୱେଷୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଛିଦ୍ର+ ଅନୁ ! ଇଷ+କ.ଇନ୍) ଯେ ଛିଦ୍ର ବା ଦୋଷ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରେ, ଶତ୍ରୁଭେଦ ।

ଛିଦ୍ରାଫଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଛିଦ୍ର+ ଆ + ଫଳ + ଅ) ମାତୁଳୁଙ୍ଗ ।

ଛିଦ୍ରାଳଦେହୀ—ପୁଂ.ବ.ଅସଂଖ୍ୟ ଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ ଜଳଶୋଷକ ଜୀବ, ସ୍ପଞ୍ଜ୍ ।

ଛିଦ୍ରିତ—ହି. ବଂ. (ଛିଦ୍ର+ମଂ.ତ) ବିଦ୍ଧ, ବିଭିନ୍ନ, କୃତବେଧ, ଜାତଛିଦ୍ର, ଛିଦ୍ର-ଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛିଦ୍ରିତା ।

ଛିଦ୍ରୀ—ପୁଂ.ବଂ.(ଛିଦ୍ର+ଇନ୍)ଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ ।

ଛିଦ୍ରୋଦର—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି.(ବ.ଗ୍ରା)ଷଡ଼ୋ-ଦରରୋଗ ।

ଛିନ୍କାନିଆ—ଶ୍ରା. ବଂ. ଅସ୍ତ୍ରବ୍ୟସ୍ତ ।

ଛିନ୍ଛତର—ଶ୍ରା.ବଂ. ଇତସ୍ତତଃ ବିକ୍ଷିପ୍ତ. ଛତଭଙ୍ଗ ଦେଇଥିବା ।

ଛିନ୍ଛୋଟ—ଶ୍ରା. ବଂ. (ଆକାରରେ ବା ପରିମାଣରେ) କ୍ଷୁଦ୍ର, ନଅଣ୍ଟିଆ, ହୀନ, ନଗଣ୍ୟ, (ବି) କ୍ଷୁଦ୍ରତା, ନଅଣ୍ଟ, ଅତି-ଅଳ୍ପ ପରିମାଣ ।

ଛିନ୍ଭିନ୍—ଶ୍ରା. ବଂ. ଛିନ୍ନଭିନ୍ନ ଦେଖ. ଚିନ୍ଛତର, ଖିନ୍ଭିନ୍, ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଇଥିବା, ଚିନ୍ନଚିନ୍ନ କରି ବୁଝାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା ।

ଛିନା—ଶ୍ରା. ବଂ. ନିର୍ଜନ ।

ଛିନାଳ—ଶ୍ରା.ବଂ. ଭ୍ରଷ୍ଟା, କୁଳଟା, (ବି) ଭ୍ରଷ୍ଟାର ଚତୁରତା, ଛିଣ୍ଡାଳପଣ ।

ଛିନାଳପଣ—ଶ୍ରା.ବି.ଭ୍ରଷ୍ଟା ସ୍ତ୍ରୀର ଚାତୁରୀ ।

ଛିନାଳୀ—ଶ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. କୁଳଟା, (ବି ଛିଣ୍ଡାଳପଣ, ଭ୍ରଷ୍ଟାର ଚତୁରତା ।

ଛିନ୍ଦ—ପ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ରର) ବି. ଝଲୁରକୋଳି ଓ ଗଛ ।

ଛିନ୍ଦବାଡ଼ା—ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର କମିଶନର୍ ଶାସନାଧୀନ ନର୍ମଦାବିଭାଗର ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ।

ଛିନ୍ଦପଡ଼ା (ଛେଣ୍ଡିପଦା)—କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ଅନୁଗୋଳ ରାଜ୍ୟାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଗ୍ରାମ ।

ଛିନ୍ଦୁ—ବି.(ସ୍ୱ-ଚନ୍ଦ୍ରେଲ ବା ଚନ୍ଦ୍ରାହେୟ) ଜାତିବିଶେଷ ।

ଛିନ୍ନ—ହି. ବଂ. (ଛିଦ୍+ମଂ.ତ) କୃତ-ଛେଦନ, ଖଣ୍ଡିତ, କର୍ତ୍ତିତ, ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ, ପୃଥକ୍କୃତ, ଯାହା ଛିଣ୍ଡିଯାଇଅଛି, ଉତ୍ପା-ଟିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛିନ୍ନା ।

ଛିନ୍ନକ—ହି.ବଂ.(ଛିନ୍ନ+କ)ଈଷତ୍ଛିନ୍ନ ।

ଛିନ୍ନକର୍ଣ୍ଣ--ହି.ବଂ.ଛିନ୍ନକର୍ଣ୍ଣରୂପ ଦୁର୍ଲକ୍ଷଣ-ଯୁକ୍ତ, ଛିଣ୍ଡାକାନ । [ବିଶେଷ ।

ଛିନ୍ନଗୋମୂତ୍ରଛନ୍ଦ—ଶ୍ରା.ବି. କାବ୍ୟାଲଙ୍କାର

ଛିନ୍ନଗ୍ରନ୍ଥିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ହିପଣ୍ଡିକାଲତା ।

ଛିନ୍ନଛତ—ଶ୍ରା.ବଂ. ଛିନ୍ଛତର ଦେଖ ।

ଛିନ୍ନତରକ—ହି. ବଂ. (ଛିନ୍ନ+ତର+ କ) ଅତିଶୟ ଛିନ୍ନ ।

ଛିନ୍ନଦ୍ୱୈଧ—ପୁଂ. ବଂ.(ବ.ଗ୍ରା) ନିବୃତ୍ତ-ସଂଶୟ, ନିଃସଂଶୟ ।

ଛିନ୍ନନାସ—ପୁଂ.ବ.(ବ.ଗ୍ରା)ଯାହାର ନାକ ଛିଣ୍ଡି ପଡ଼ିଅଛି, ଛିଣ୍ଡାନାକା ।

ଛିନ୍ନପକ୍ଷ—ହି. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଛିନ୍ନପକ୍ଷୀ, ଯାହାର ଡେଣା ବା ପକ୍ଷ ଛେଦନ କରାହୋଇଅଛି ।

ଛିନ୍ନପତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ଅମ୍ବଷ୍ଠା, ଅକ ନବନ୍ଧ ଲତା ।

ଛିନ୍ନପଦ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଯାହାର ଗୋଡ଼ କଟିଯାଇଅଛି । [ବୃକ୍ଷ ।

ଛିନ୍ନପୁଷ୍ପ—ପୁଂ.ବ. ତିଳପୁଷ୍ପ ବୃକ୍ଷ,ତିଳକ

ଛିନ୍ନବିଛିନ୍ନ--ବଂ.(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)ଛିନ୍ନଭିନ୍ନ ଦେଖ ।

ଛିନ୍ନଭିନ୍ନ—ହି.ବଂ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଇତସ୍ତତଃ, ବିକ୍ଷିପ୍ତ, ଉଚ୍ଛିନ୍ନ, ଲଣ୍ଡଭଣ୍ଡ, ବିନଷ୍ଟ ।

ଛିନ୍ନମସ୍ତକ—ପୁଂ.ବଂ(ବ.ଗ୍ରା)ମସ୍ତକହୀନ, ନିର୍ମୁଣ୍ଡ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛିନ୍ନମସ୍ତକା, (ବି.କ.ଧା) କଟା ହୋଇ ଗଣ୍ଡିରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇ-ଥିବା ମୁଣ୍ଡ ।

ଛିନ୍ନମସ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ଦଶମହା-ବିଦ୍ୟା ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମହାବିଦ୍ୟା, ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ରୁଦ୍ରଚଣ୍ଡିକା ବା ମସ୍ତକହୀନା ମୂର୍ତ୍ତି,(ସ୍ତ୍ରୀ.ବି-ବ.ଗ୍ରା) ମସ୍ତକହୀନା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଛିନ୍ନମସ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଛିନ୍ନମସ୍ତା ଦେଖ ।

ଛିନ୍ନରୁହ—ପୁଂ. ବି. (ଛିନ୍ନ+ରୁହ+ଅ)

ତିଳକବୃକ୍ଷ, ପୁନ୍ନାଗ ।

ଛିନ୍ନରୁହା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛିନ୍ନରୁହ + ଆ) ଗୁଡ଼ୁଚୀ, ଗୁଳୁଚଲତା ।

ଛିନ୍ନବେଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଅକାନବନ୍ଧ ଲତା ।

ଛିନ୍ନବ୍ରଣ—ବି. କଟାଘାଅ, ଶ୍ରେଷ୍ଠାଙ୍ଗ ଉପରେ ହେବା ବ୍ରଣ ।

ଛିନ୍ନଶ୍ୱାସ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ଶ୍ୱାସରୋଗବିଶେଷ, ଧଇଁ ରୋଗ ।

ଛିନ୍ନହସ୍ତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯାହାର ହାତ କଟିଯାଇଅଛି, ଶଣ୍ଢଆହାତିଆ, (ବି) ଦେହରୁ କଟାଯାଇଥିବା ହାତ ।

ଛିନ୍ନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛିନ୍ନ + ଆ)ଗୁଡ଼ୁଚୀ, ଗୁଳୁଚଲତା, ବେଶ୍ୟା, ଛିଣ୍ଡାଳ ।

ଛିନ୍ନୋଦ୍ଭବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୁଡ଼ୁଚୀ, ଗୁଳୁଚଲତା ।

ଛିପ୍‌ଲି—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଚଟି ଜୋତା ।

ଛିପ୍‌ଲିଆ—(ହିନ୍ଦି) ବି. ବାଳକ ।

ଛିପ—ଗ୍ରା. ବି.ମତ୍ସ୍ୟଧାରଣଯନ୍ତ୍ର, ନୌକା ବିଶେଷ, ଝଙ୍କାର, ଛେପ । [କ

ଛିପି—ଗ୍ରା.ବି.ଠିପି, ବୋତଲର ମୁଣ୍ଡବନ୍ଧ:

ଛିପିଆ—ଅଯୋଧ୍ୟାପ୍ରଦେଶରେ ଗୋଣ୍ଡ ଜଙ୍ଗଲର ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗ୍ରାମ ।

ଛିପୀ—ଗ୍ରା. ବି.ଛିଦ୍ରରୋଧକ କାଷ୍ଠ,ଠିପି ।

ଛିବଲ୍ଲା—(ହିନ୍ଦି) ବି.ଛେପଲା ବାଳକ ।

ଛିଟକା—ଗ୍ରା. ବି.ସାଦୃଶ୍ୟ, ଜୋରପୂର୍ବକ ଅଳ୍ପ ପରିମାଣରେ କୌଣସି ଦ୍ରବ ପଦାର୍ଥ ଛୋଟ ଛିଦ୍ର ଦ୍ୱାରା ନିକ୍ଷେପ କରିବା ।

ଛିଲ୍‌କା—ଗ୍ରା. ବି. ପତଳାଗ୍ରେପା, ଛେଣ୍ଡି ହୋଇଥିବା ଅଂଶ, ବଲ୍କଳ, ବେତ ବାଉଁଶର ପତଳା ଗ୍ରେପା ।

ଛିଲ୍ଲା—ଗ୍ରା. ବି. ଧନୁର୍ଗୁଣ, ମୌର୍ବୀ ।

ଛିଲ୍‌କିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛିଡ଼ିକିବା ଦେଖ ।

ଛିଲ୍‌ମିଲି—ଗ୍ରା.ବି. ମୁସଲମାନ ଫକୀରଙ୍କ ଗଳାର ମାଳାବିଶେଷ ।

ଛିଲହିଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. (ଛିଲ+ହିଣ୍ଡ + ଅ) ପ୍ରତାଳଗରୁଡ଼ ଗଛ ।

ଛୁ—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-କ୍ଷିପ୍ର) ପଳାୟନ,ଚମ୍ପଟ ।

ଛୁଆ—ଗ୍ରା.ବି. ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କ ପିଲା,ମାନବ-ଶିଶୁ, (ବିଂ) ଅଳ୍ପବୟସ୍କ, କ୍ଷୁଦ୍ର ।

ଛୁଆଁ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ପାଳସ୍ପୃଶ୍ୟା, ଆଣ୍ଠିବ-ଯୁକ୍ତା, ଋତୁମତୀ ହୋଇଥିବା (ସ୍ତ୍ରୀ) ସ୍ପର୍ଶ କରିଥିବା, ଦୂଷିତ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ପଦାର୍ଥକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିଥିବା ଯୋଗୁଁ ଅଶୁଚି ବା ଦୂଷିତ, ଛୁପରବନ୍ଦ ହୋଇଥିବା, (ବି) ଋତୁମତୀ ହେବା, ଛୁପରବନ୍ଦ, ସ୍ପର୍ଶ-କରିବା ।

ଛୁଆଁଅଛୁଆଁ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ସ୍ପୃଶ୍ୟ ଓ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ, ଯାହାକୁ ଛୁଇଁଲେ ମନୁଷ୍ୟ ଛୁଆଁହେବ ଓ ଯାହାକୁ ଛୁଇଁଲେ ମନୁଷ୍ୟ ଛୁଆଁ ହେବନାହିଁ ।

ଛୁଆଁଚି—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଦୂଷିତ,ଅଶୁଚି,ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ, (ବି) ସ୍ତ୍ରୀ ରଜସ୍ୱଳାହେବା ଅବସ୍ଥା ।

ଛୁଆଁଛୁଇଁ—ଗ୍ରା.ବି. ଅନ୍ୟୋଂନ୍ୟ ଗାତ୍ର ସ୍ପର୍ଶ କରିବା, ସ୍ପର୍ଶକରିବା, ସ୍ପୃଶ୍ୟାସ୍ପୃଶ୍ୟ ବସ୍ତୁର ପ୍ରଭେଦ, (ଗ୍ରା.ବିଂ)ଅନ୍ୟୋଂନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ସ୍ପୃଷ୍ଟ ।

ଛୁଆଁଛୁଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁର ସ୍ପର୍ଶନ, ସ୍ପୃଶ୍ୟାସ୍ପୃଶ୍ୟ ବସ୍ତୁର ବା ପ୍ରଭେଦ,(ଗ୍ରା.ବିଂ)ଅସ୍ପୃଶ୍ୟସ୍ପର୍ଶନଜନିତ, ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଓ ସ୍ପୃଶ୍ୟ ।

ଛୁଆଁରୀ,ଛୁଆରୀ—ଗ୍ରା.ବି.ଆରବଦେଶୀୟ ଶୁଖିଲା ଖଜୁର କୋଳି, ଖୁର୍ମା, ପିଣ୍ଡି-ଖଜୁର ।

ଛୁଆଁରୋଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ରୋଗ କେବଳ ସ୍ପର୍ଶ ଦ୍ୱାରା ସଂକ୍ରାମିତ ହୁଏ ।

ଛୁଆଁହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ସ୍ତ୍ରୀଋତୁମତୀ ହେବା, ରଜସ୍ୱଳାହେବା ।

ଛୁଆଁଖି—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. ପ୍ରସୂତି. ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଅଳ୍ପଦିନ ହେଲା ପିଲା ଜନ୍ମ.କରିଅଛି, ପୋଟଖି ।

ଛୁଆଲହିହ—ଗ୍ରା.ବି.ଉତ୍କଳର ରାଜପ୍ରଦତ୍ତ ଉପାଧିବିଶେଷ ।

ଛୁଆଲୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. ଛୁଆଖି ଦେଖ ।

ଛୁଇ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.ବୃକ୍ଷପତ୍ର ଏକପ୍ରକାର ଧଳାମାଟି, ଖାରିମାଟି, ପ୍ର. (ବସ୍ତ୍ର)ବି. ଦୁଧଖଡ଼ି, ଚକ୍‌ଖଡ଼ି ।

ଛୁଇଁ—ଗ୍ରା.ବି.ଶଜନାଦିର ଫଳବିଶେଷ, ଲମ୍ବ ଓ ସରୁ ଖାଜକେଷ ।

ଛୁଇଁବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. ସ୍ପର୍ଶକରିବା ।

ଛୁଇଲ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଛୁଲ, ଛକ୍ ।

ଛୁକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗୋପନରେ ପଳା-ଇବା । [ବଘରା ।

ଛୁଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. ତିଅଣ ଆଉ ବଘାରିବା,

ଛୁଙ୍କିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଅଳ୍ପଘିଅ ବା ତେଲରେ ଫୁଟଣା ମସଲା ଦେଇ ସିଝି ତିଅଣକୁ ବଘାରିବା ।

ଛୁଚ୍ଛ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବିଂ. (ସଂ-ତୁଚ୍ଛ) ତୁଚ୍ଛା, ଖାଲି, ରିକ୍ତ ।

ଛୁଚ୍ଛକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗୋପନରେ ପଳା-ୟନ କରିବା ।

ଛୁଛୁ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଚୁଚୁନ୍ଦରୀ ।

ଛୁଛୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛୁଛୁ+କୋ + ଆ) ଛୁଛୁନ୍ଦରୀ, ଚୁଚୁନ୍ଦରୀ ମୂଷା ।

ଛୁଛୁନ୍ଦର—ପୁଂ. ବି. (ଛୁଛୁମ୍+ଦ୍ର + ଅ) ମୂଷିକଭେଦ, ଗନ୍ଧମୂଷିକ ।

ଛୁଛୁନ୍ଦରୀ—ପୁଂ.ବି. (ଛୁଛୁମ୍ + ଦ୍ର + ଇନ୍) ମୂଷିକଭେଦ, ଚୁଚୁନ୍ଦୁରୀ ମୂଷା, ଗନ୍ଧ-ମୂଷିକ ।

ଛୁଛୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଛୁଛୁକା, ଗନ୍ଧମୂଷିକା ।

ଛୁଞ୍ଚପନ୍ଥ—ଗ୍ରା.ବି.କରେଇରେ ପିଠଉଲୁ କେରାଏ ଦୁଇଘାସ ଦ୍ୱାରା ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଛୁଞ୍ଚ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପତଳା ଚକୁଳି, ଛୁଞ୍ଚପନ୍ଥ ।

ଛୁଞ୍ଚି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସୂଚି)ଲୁଗା ସିଇଁବାର ସରୁ ମୁନିଆ କଣ୍ଟା ।

ଛୁଞ୍ଚିଆ—ଗ୍ରା. ବି ଛୁଞ୍ଚିପରି ମୁନିଆ ।

ଛୁଞ୍ଚିମାଛପରଖ—ଗ୍ରା.ବି.ଅତିସୂକ୍ଷ୍ମ ପରୀକ୍ଷା, ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ପରିଦର୍ଶନ ।

ଛୁଞ୍ଚିମାରିବା—ଗ୍ରା.ବି.ଦେହର ସୂଚିବେଧ ପରି ବେଦନା ଅନୁଭୂତ ।

ଛୁଞ୍ଚିମୁନିଆ(ପକ୍ଷୀ)—ଗ୍ରା. ବି. ଶାଖାଶ୍ରୟୀ କ୍ଷୁଦ୍ର ପକ୍ଷୀବିଶେଷ ।

ଛୁଞ୍ଚିମୁହାଁ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁହଁ ବା ଓଠ ଗୋଜିଆହୋଇ ବାହାରି ଥାଏ ।

ଛୁଟକୁଣିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ସାମାନ୍ୟ ଛୋଟ ।

ଛୁଟ୍‌ଛୁଟ୍—ଗ୍ରା.ଦି.ବଂ.ମୁହୁର୍ମୁହୁ, ଅଲକ୍ଷଣ
ଛୁଟଣ—ଗ୍ରା. ବି. ବିରାମ, ବିରତି, ମୁକ୍ତି, ଅବସର, ବିଶ୍ରାମ ।
ଛୁଟା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବଂ. ଲେଙ୍ଗଡ଼ା, ଖ୍ରେଟା, ଖଞ୍ଜ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛୁଟୀ ।
ଛୁଟାଇବା—ଗ୍ରା.ଦି. ମୁକ୍ତକରିବା, ମୁକୁଳାଇବା, ହଗୁଲାଇବା, ପ୍ରହାରକରିବା; ଦଉଡ଼ାଇବା, କମେଇବା ।
ଛୁଟାଛୁଟି—ଗ୍ରା. ବି. ଦୌଡ଼ାଦୌଡ଼ି, ହଗ୍. ଲଣ୍ଡଭଣ୍ଡ, ଏକର ପଶ୍ଚାତ୍ ଅନ୍ୟର ଧାବନ ।
ଛୁଟି— ଗ୍ରା. ବି. କାର୍ଯ୍ୟର ଫୁରୁସେତ୍ ବା ଅବକାଶ ମିଳିବା ସମୟ, ମୁକ୍ତି,କାର୍ଯ୍ୟରୁ ନିବୃତ୍ତି, ସ୍କୁଲ, କଚେରୀ, କାରଖାନା-ଆଦିର ସାମୟିକ କାର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଦ ।
ଛୁଟିଦିନ—ଗ୍ରା. ବି. ଅବସର ଦିବସ, ଯେଉଁଦିନ ସ୍କୁଲ, କଚେରୀ ବା କାରଖାନାଆଦିର କାମ କୌଣସି ବିଶେଷ ଉପଲକ୍ଷରେ ବନ୍ଦଥାଏ ।
ଛୁଟିବା—ଗ୍ରା. ଦି. ଜୋରରେ ଚାଲିବା, ଦଉଡ଼ିବା, ପଳାଇଯିବା, (ଜଳୀୟ ପଦାର୍ଥ) କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ବାହାରି ବେଗରେ ବହିବା, (ସମୟ) ଅତିବାହିତ ହେବା, ଫିଟିଯିବା,(ଗୁଳି,ତୀର, ଉଲ୍କା) ଖୁବ୍ ଜୋର୍‌ରେ ଗତିକରିବା ।
ଛୁଟିମିଳିବା—ଗ୍ରା.ବି. କାର୍ଯ୍ୟରୁ ସାମୟିକ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତି, ଦାୟିତ୍ୱରୁ ମୁକ୍ତିଲାଭ ।
ଛୁଟିଦେବା—ଗ୍ରା. ଦି. (କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି) କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଅବସର ଲାଭ କରିବା ।
ଛୁଟୀ—ଗ୍ରା. ବିଦାୟ, ଅବସର ।
ଛୁଟୁକା—ଗ୍ରା.ବଂ(ସଂ-କ୍ଷୁଦ୍ର)କ୍ଷୁଦ୍ର,ଖୁଚୁରା, ଟିକଟିକି, ଅତି ଖ୍ରେଟ, ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ,ତୁଚ୍ଛ ।
ଛୁଟୁପୁଟୁ—ଗ୍ରା.ଦି.ବଂ. ଛଟପଟ ଦେଖ ।
ଛୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ଦି. ଖ୍ରେଡ଼ିବା ଦେଖ ।
ଛୁତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ୟନ୍ଦିତ)ପ୍ରସ୍ରାବ ।
ଛୁତକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସୂତକ) ଛୁତକଆ ଦେଖ ।
ଛୁତଦେବା—ଗ୍ରା. (ଯାଜ) ଦି. ଗାଈ ବା ବଳଦ ବିକ୍ରି କରିବାବେଳେ ବିକ୍ରେତା କ୍ରେତାକୁ ଟିକିଏ ମାଟି ଗୋବର ଓ କେରାଏ ଦୁବଘାସ ଦେବା ।
ଛୁତପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରସ୍ରାବ ସଙ୍ଗେ ମୂତ୍ରପଥ ଶିଥିଳଘଟିତ ଲାଲ ପଡ଼ିବା, ପ୍ରମେହରୋଗ, ଛୁତପୋଡ଼ା ଦେଖ ।
ଛୁତପୋଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରସ୍ରାବ ପୋଡ଼ା, ପ୍ରସ୍ରାବ ଦ୍ୱାରରେ ଯନ୍ତ୍ରଣାବୋଧ ।
ଛୁତା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ସୂତ)ଛଳ, ବାହାନା ।
ଛୁତାର—(ସୂତ୍ରଧାର ଶବ୍ଦଜ) ସୂତ୍ରଧାର, (ପ୍ରା. ମେଦିନୀ)ବଢ଼େଇ ।
ଛୁତ—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ସ୍ପୃଶ୍‌ଧାତୁ)ସ୍ପର୍ଶଜନିତ ଅପବିତ୍ରତା, କଳଙ୍କ, ଅଳିଆ, ଦାୟିତ୍ୱ, ସମ୍ପର୍କ, ଛୁଇଁବା ଯୋଗୁଁ ରୋଗ ବୀଜର ସଂକ୍ରମଣ ।
ଛୁତଆ—ପ୍ରା. (ବସ୍ତର) ବି. ଛୁଆଁ, ସ୍ପର୍ଶଜନିତ ଅଶୁଦ୍ଧି, (ବଂ) ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ।
ଛୁତକଆ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ସୂତକ)ସନ୍ତାନଜନ୍ମ ଯୋଗୁଁ ଜ୍ଞାତିମାନଙ୍କୁ ଲାଗିବା ଅଶୌଚ, ପରିବାରରେ ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ ।
ଛୁତୁକ—ଗ୍ରା. ବି.ଛୁତକଆ ଦେଖ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଶିଶୁଜନ୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ଛୁଦ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି.(ଛଦ+ର) ପ୍ରତାରକ, ରଣ୍ଡି ।
ଛୁନା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଦୁଃଖିତ, ଚିନ୍ତିତ ।
ଛୁପ—ପୁଂ. ବି. (ଛୁପ୍+ଘ୍ଞ.ଅ) କ୍ଷୁପ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଶାଖାଯୁକ୍ତ ବୃକ୍ଷ, ସ୍ପର୍ଶ, ଚପଳତା, ଯୁଦ୍ଧ, (ହି.ବଂ) ଚପଳ ।
ଛୁବୁକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚିବୁକ ।
ଛୁରକ—ଗ୍ରା.ବି. ନୀଚଜାତୀୟା ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ କଟକଟା ଦାଗଥିବା ପିତଳର ଚୁଡ଼ି ।
ଛୁରଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. ପକ୍ଷୀ ।
ଛୁରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛୁର+ଣ.ଅ+ଆ) ବଡ଼ଛୁରା,(ଛୁର+ଅ) ସୁଧା, କଲିଚୂନ, ଚୂର୍ଣ୍ଣ, ଗୁଣ୍ଡା, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ)ଖୁର, ଖୁର ।
ଛୁରୀ(ଷ)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛୁର+ଣ+ଇ-ଈ) କାଟିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ଅସ୍ତ୍ର, ଛୁରିକା, ଛୁରୀ, ଅସିଧେନୁ, (ମଂ.ଇ) ବନ୍ଧ୍ୟାଗୋରୁ, (ଗ୍ରା. ବି.—ଲ. ଅର୍ଥ) ଦାଢ଼ୁଆ ଛୁରିପରି ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ ।
ଛୁରିଅନା—ଗ୍ରା. ବି. ପୁଷ୍ପବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।
ଛୁରିଆ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଓଡ଼ିଶା ଜାତିଙ୍କ ପରି ପିତଳର କାମ କରିବା ଜାତିବିଶେଷ ।
ଛୁରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଛୁର+ଣ.ଅକ+ଆ) ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ଛୁରୀ, ଅସିଧେନୁ ।
ଛୁରିକାପତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)ଶ୍ୱେତାବୃକ୍ଷ; ବିଛୁଆତ ଲତା ।
ଛୁରିଚଳା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା.ଦି. ଛୁରିରେ କାଟିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ)ଅନିଷ୍ଟକରିବା ।
ଛୁରିତ—ହି.ବଂ. (ଛୁର + ମ.ତ)ଖଚିତ, ରଞ୍ଜିତ,ଲିପ୍ତ,ଜଡ଼ିତ, ବ୍ୟାପ୍ତ,ଶୋଭିତ, ଖୋଦାଇ କରାଯାଇଥିବା, (ବ)ଲାସ୍ୟନାମକ ନୃତ୍ୟର ଏକଭେଦ, ବିଜୁଳିର ଚମକ ।
ଛୁରିତକି—ଗ୍ରା.ବି. ଛୁରିଅନାଗଛ, ଉଚ୍ଚହାସ୍ୟ ।
ଛୁରିପତ୍ରିକ—କ୍ଲୀ. ବି. ବିଛୁଆତଲତା ।
ଛୁରିପତ୍ରିକ(ପାତ୍ରୀ)—ବି.ବିଛୁଆତଲତା ।
ଛୁରମାର—ପଞ୍ଜାବ ପ୍ରଦେଶର ଏକଶ୍ରେଣୀୟ ଫକୀର ।
ଛୁଲିକ—ବି. ଛୁରିଅନାଫୁଲ ଓ ଗଛ ।
ଛୁଲିବା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ଦି. ଛାଲ ଛଡ଼ାଇବା, ଚାମ୍ପିବା ।
ଛୁଲ୍ଲ—ପ୍ରା. (ମେଦିନୀ) ବି. ଚର୍ମରୋଗ ବିଶେଷ, ଛଉ ।
ଛୁହାରା—ଯା. ବି.ଅର୍ଦ୍ଧପକ୍ୱ ପିଣ୍ଡଖଜୁର, ଆରବଦେଶୀୟ ଶିଖିଲ ପିଣ୍ଡଖଜୁରି ।
ଛୂରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.,ଛୁରୀ ଦେଖ ।
ଛୂରିକାପତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୃଶ୍ଚିକାଲିଲତା, ବିଛୁଆତଲତା ।
ଛୂରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଛୁରିକା, ଛୁରୀ ।
ଛେ—ଗ୍ରା. (ଅବ୍ୟ) ଛି ଦେଖ ।
ଛେଉଣ୍ଡ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ.(ସଂ-ଛେମଣ୍ଡ) କୁଟୁମ୍ବବିହୀନ ଏକାକୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ପିତୃହୀନ ବା ମାତୃହୀନ ବା ଉଭୟହୀନ(ବାଳକ), (ସ୍ତ୍ରୀ) ଛେଉଣ୍ଡୀ ।
ଛେକ—ପୁଂ. ବି. (ଛେ+ମ.ଲକ)

ପାଳିତ ପଶୁପକ୍ଷୀ, ଗୃହାସକ୍ତ ମୃଗପକ୍ଷୀ-ଆଦି, ମନ୍ଥମଂଚ୍ଛ, ଅନୁପ୍ରାସ ବିଶେଷ, (ବଂ) ନାଗର,ପଣ୍ଡିତ, ବିଦଗ୍ଧ, ଚତୁର, ବିରାମ, ବେଦନାଦିରେ ଉଚ୍ଚାପଦେବା, (ଗ୍ରା.ବି) ଛକି, ଦାଗ, ସୁକ୍ତିଚିହ୍ନ, ଥର, (ପ୍ରା. ପୁଙ୍ଗ) ଖାଦ୍ୟାଦି ରନ୍ଧନର ଏକ-ଥର ବା ପାଗ ।

ଛେକକୁଛେକ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଥରକୁଥର, ବହୁବାର, ବାରମ୍ବାର ।

ଛେକାନୁପ୍ରାସ—ବି. ଅନୁପ୍ରାସ ବା ଶବ୍ଦା-ଳଂକାରବିଶେଷ ।

ଛେକାପହ୍ନୁତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବାକ୍ୟର ଅର୍ଥା-ଳଂକାରବିଶେଷ ।

ଛେକାଳ—ଫି. ବଂ. ନାଗର ।

ଛେକିବା—ଗ୍ରା.ଫି.ଦଉଡ଼ି ବା ପଣାଖେଳା-ଳର ହାତ ମୁଠାରେ ଥିବା କଉଡ଼ି ବା ପଣା କାଠିକୁ ତଳେ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ସଙ୍କଳ୍ପିତ ଦାନ ପଡ଼ିବ ଏହି ଉଦ୍ଦେ-ଶ୍ୟରେ ମୁଠା ମଧ୍ୟରେ ପଣା କାଠି ବା କଉଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକୁ ସଙ୍କିତ କରିବା, ଶତ୍ରୁକୁ ଆହ୍ୱାନ କରିବାକୁ ଗୋପନ ଭାବରେ ଜଗିରହିବା, ଉଗାଳିବା, ବିପକ୍ଷ ପକ୍ଷର ସାକ୍ଷୀକୁ କୂଟ ଭଗ୍ନ କରିବା, ଜେରା-କରିବା ।

ଛେକିଳ—ଫି. ବଂ. ଛେକ ଦେଖ ।

ଛେକେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଥରେ,(ବଂ)ସାରେ, ଏକସାର ।

ଛେକୋକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଅଭିଧା)ବକୋକ୍ତି, ଛଳବଚନ ।

ଛେଙ୍ଗା—ପ୍ରା. (ସମ୍ମ)ବି. ସାନଗାତ ।

ଛେଚଡ଼—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ନଷ୍ଟଚରିତ୍ର, ଲମ୍ପଟ, ଖେଚଡ଼ା, ଦୁଷ୍ଟ, ପ୍ରତାରକ, ଠକ, ମୀଚ ପ୍ରକୃତିକ ।

ଛେଚଡ଼ା—ଗ୍ରା.ଅସତ୍ତ, ଅଭଦ୍ର, ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବିଶେଷ ।

ଛେଚଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଛେଚଡ଼ ଦେଖ, ମାଡ଼ ଖାଇ ଖାଇ ଗଇଁଆ, ଛେଚ୍ଚ ବା କୁଟା ଖାଇବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ, ବାରମ୍ବାର ଛେଚ୍ଚ ହେବା ଯୋଗୁଁ ଯାହାର ଅଙ୍ଗ-ଭଗ ଛିନ୍ନଭିନ୍ନ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ ।

ଛେଚଡ଼ାଙ୍ଗି—ଗ୍ରା.ବି. ଖଳତା, ବଗୁଲିଆ ପଣ, ନଷ୍ଟଚରିତ୍ରତା,ଦଳ୍ପତ୍ତ (ଶବ୍ଦାଦି) ।

ଛେଚ୍ଚ—ଗ୍ରା. ବି. ଛେଚିବା, ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଆଘାତପୂର୍ବକ ପେଷଣ ବା କୁଟନ, ପୋଷା ହୋଇଥିବା ପଦାର୍ଥ, ମାଡ଼ ବିଶେଷ, ପ୍ରହାର,(ବଂ)କୁଟାଯାଇଥିବା, ପିଷ୍ଟ ।

ଛେଚ୍ଚକୁଟା—ଗ୍ରା.ବି.ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଛେଚିବା କର୍ମ ।

ଛେଚ୍ଚଛେଚି—ଗ୍ରା.ବି.ପରସ୍ପର ପରସ୍ପରକୁ ଛେଚିବା ବା ପ୍ରହାର କରିବା, ବହୁ-ପଦାର୍ଥକୁ ଶିଳାଆଦିରେ ଛେଚିବା କର୍ମ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ପରସ୍ପର ପରସ୍ପର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରହାରିତ ।

ଛେଚିକୁଟିହେବା—ଗ୍ରା. ବି. ଶରୀରର ଅଙ୍ଗମାନବିଶେଷ ବଥାଇବା, (ଗ୍ରା.ଫି) ବିଶେଷ ଆୟାସସହକାରେ ପରିଶ୍ରମ କରିବା ।

ଛେଚିକୋଡ଼ିହେବା—ଗ୍ରା. ଫି. ଦୁଃଖରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ଓ ଛଟପଟ ହେବା ।

ଛେଚିବା—ଗ୍ରା.ଫି(ସଂ-କୁଟ୍ଟଧାତୁ)କୁଟିବା, ମାଡ଼କରି ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଆଘାତକରିବା, ଦଳିବା, ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ବିଶେଷ ପ୍ରହାର କରିବା, ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ବୃଷ୍ଟି କରିବା, ଭୂମିରେ ବାଡ଼େଇବା, ଚୂନ କରିବା, ଟିକିଟିକି କରିବା ।

ଛେଡ଼ିହେବା—ଗ୍ରା.ଫି. ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରୁ ଛାଡ଼ିଯାଇ ତଳେ ଶରୀର କଚ ହୋଇଯିବା, ଛେଚିକୁଟିହେବା ।

ଛେଛର—ପ୍ରା. (ସମ୍ମ)ବଂ. ଚିତ୍ର, ଫଟା ।

ଛେଛେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଛି ଦେଖ, ମାପ-ପାଇ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ନ ପୂରାଇ ଦର-ଖଣ୍ଡିଆ ମାପ ।

ଛେଣା—ଗ୍ରା. ବି. ବାରସୀ ଦ୍ୱାରା ପଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଗ୍ରନ୍ଥିବା, ଖଣ୍ଡିତ ପର ଅସ୍ତ୍ର-ବିଶେଷ ।

ଛେଣି—ଗ୍ରା.ବି.ପଥର ବା ଲୁହା କାଟିବା ଉପଯୋଗୀ ନିହଣ,ଷ୍ଟାମ୍ପ ବା କୋଟଫିସ-ଆଦିରେ ଛିଦ୍ର କରିବା ଅସ୍ତ୍ର ।

ଛେଣିକରିବା—ଗ୍ରା. ଫି.ଷ୍ଟାମ୍ପ ଆଦିକୁ ଯନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଛିଦ୍ର କରିବା, ପଞ୍ଚ୍ଚ କରିବା, ଛେଣିରେ କାଟିବା ।

ଛେଣିବା—ପ୍ରା. (ସଂ ହିଭୁମ)ଫି. ହାତ ପତାଇ ଉପରୁ ପଡ଼ିବା ଜିନିସକୁ ଧରି-ପକାଇବା ।

ଛେଡ଼—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଛି ଦେଖ ।

ଛେଡ଼ଖାନା—ଯା. ବି. ପାଇଖାନା ।

ଛେଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବି (ସଂ-ଛିଦ୍ରକ)ଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ, ଝାମ୍ପୁଡ଼ା ।

ଛେଡ଼ବ୍ୟ—ଫି. ବଂ, ଛେଦନୀୟ ।

ଛେତ୍ତା—ପୁଂ. ବଂ. (ଛିଦ୍+ତୃ)ଛେଦନ-କର୍ତ୍ତା, ଛେଦକ ।

ଛେଦ—ପ୍ରା. (ସମ୍ମ)ବି. ଅବସାନ ।

ଛେଦକା—ପ୍ରା.(ସମ୍ମ)ବି. ଚଟକା, ଅଟ-ଖାର ।

ଛେଦ୍‌ଲିପିଲ୍ଲ—ପ୍ରା.(ସମ୍ମ)ବି. ମାଆ ବାପ-ଙ୍କର କୋଡ଼ପୋଛା ପିଲା ।

ଛେଦ—ଫି.ବଂ. (ଛିଦ୍+କ.ଅ)ଛେଦନ-କାରୀ,ଭଞ୍ଜକ,(ପୁଂ.ବି)ଛେଦନ,କାଟିବା, ଫାଟ, ନାଶ, ଅପଗତ, ଶ୍ୱେତାମ୍ବର ଜୈନମାନଙ୍କର ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ସକଳର ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ, ଖଣ୍ଡନ, କଟାଚିହ୍ନ, ପରିଚ୍ଛେଦ, ଅଧ୍ୟାୟ, ବିରତି, ଛିଦ୍ର, ଦୋଷ, ଖଣ୍ଡ, ଭାଗ, ପଥର କାଟିବା, ପୂର୍ଣ୍ଣଛେଦ, (ଗ୍ରା.ବି) ଦେବତାଙ୍କ ନିକ-ଟରେ ନିଜ ବିଆଯିବା ପଶୁ ।

ଛେଦକ—ପୁଂ. ବଂ. (ଛିଦ୍+କ.ଅକ) ଯେ ଛେଦନ କରେ, ଛେଦନକାରକ, ବିନାଶକାରୀ, କର୍ତ୍ତନକାରୀ, ଭଞ୍ଜକ ।

ଛେଦକାର—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି (ଧୋବାଆଦି) ଖଡ଼ୁଆଦିରେ ଦେବ-ତାଙ୍କ ଆଗରେ ବୋଦା ହାଣେ, ପଥର କଟା କାରିଗର ।

ଛେଦନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଛିଦ୍+ଭା. ଅନ୍) ଛେଦନ, ଅସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱିଧାକରଣ, ନାଶ, ଅପନୋଦନ, କାଟିବା ଅସ୍ତ୍ର, ଉଚ୍ଛେଦ, ଯେଉଁ ଔଷଧ କଫଆଦିକୁ ଗଳାଇ

ବାହାର କରିବା, (ଶି.ବଂ) ଛେଦକ ।

ଛେଦନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଛିଦ୍+ଣ.ଅନ+ଈ) କର୍ତ୍ତରୀ, କଟାରୀ, କର୍ତ୍ତନାସ୍ତ୍ର, କଟୁରୀ ।

ଛେଦନୀୟ—ଶି.ବଂ. (ଛିଦ୍+ମଂ.ଅନୀୟ) ଛେଦ୍ୟ, ଛେଦନର ଉପଯୁକ୍ତ, (ବି)ମର୍ମର ଫଳର ଗଛ, କର୍ତ୍ତକ ବୃକ୍ଷ ।

ଛେଦପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. ଶି. ଦେବତାଙ୍କ ଆଗରେ ପଶୁ ବଳିଦେବା ।

ଛେଦପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ଶି. ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ (କୌଣସି ପଶୁ) ବଳିରୂପେ ହଣା ଯିବା ।

ଛେଦଭେଦ—ଗ୍ରା. ବ. କପଟ ବା ଛଳ ବ୍ୟବହାର, କୂଟନୀତି, ପରଛିଦ୍ର, ଗୁପ୍ତ-ଦୋଷ ।

ଛେଦର—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଛିଦର) ଏକ-ପ୍ରକାର ସୂତା, ଦର୍ଶୀସୂତା, ଇତସ୍ତତଃ ହେବା, (ବଂ) କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡ ମିଶ୍ରିତ, ଗ୍ରନ୍ଥିଯୁକ୍ତ ଯେ ପରବାର ମଧ୍ୟରେ କଳହ ଜାତ କରାଏ, କୃପଣ, ହିଂସ୍ର ।

ଛେଦା—ଗ୍ରା.ବ.ଧଡ଼ କଥିବା ପିଣ୍ଡାଲୁଗା, ଗୁଡ଼ରେ ରହିଯିବା ସାନ ସାନ ଆଖୁ ଗ୍ରେପା, ଏକପ୍ରକାର ବସାଦହ, ହାଣିବା, କାଟିବା, (ଗ୍ରା. ବଂ) କର୍ତ୍ତିତ, କଟା ହୋଇଥିବା ।

ଛେଦାଇବା—ଗ୍ରା.ଶି. ଛେଦବାର ଣିଜନ୍ତ-ରୂପ, (ନବା ଆଣିବାର ସୁବିଧାପାଇଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଖତହାଣ୍ଡିଆଦିରୁ କେତେକ ଅଂଶ ଚଟ୍ଟ ଆଦିଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟପାତ୍ରରେ ରଖିବା) (ଲ.ଅର୍ଥ) ଥିବା ବେତନ ବା ମୂଲ୍ୟରୁ ଏକାବେଳେ ନ ନେଇ କାମ କରୁଥିବା ଲୋକ ପ୍ରତିଦିନ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୂଲ୍ୟରୁ କିଛି କିଛି ନେବା ।

ଛେଦାଦ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୁ.)ପ୍ରତ୍ୟୟ-ନିମିତ୍ତ ଶବ୍ଦଗଣ ।

ଛେଦି—ଶି. ବଂ. (ଛିଦ୍+ଇନ୍) ଛେଦନ-କର୍ତ୍ତା, ବକ୍ର, ବଙ୍କିତ ।

ଛେଦିତ—ଶି.ବଂ.(ଛିଦ୍+ଣିଚ୍+ମଂ.ତ) ଦ୍ୱିଧ କୃତ, ଖଣ୍ଡିତ, କର୍ତ୍ତିତ, ଯାହା ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଛେଦନ କରାଯାଇଅଛି ।

ଛେଦିବା—କ୍ରି.ଶି. (ସଂ-ଛିଦ୍‌ଧାତୁ)ଛେଦନ କରିବା, ହାଣିବା, କାଟିବା, କୁଲାରେ ପାଛୁଡ଼ି ଶସ୍ୟାଦିରୁ ଖଦ ବା କଣିଗୁଡ଼ିକ ଅଲଗା କରିବା, ଦୂର କରିବା, ନାଶ କରିବା ।

ଛେଦୀ—ଶି. ବଂ. (ଛେଦ+ଇନ୍) ଛେଦଯୁକ୍ତ, ଛେଦକର୍ତ୍ତା ।

ଛେଦ୍ୟ—ଶି. ବଂ. (ଛିଦ୍+ମଂ. ଯ) ଛେଦନୀୟ, ଛେଦନର ଉପଯୁକ୍ତ,ଯାହା ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରାଯାଇ ପାରେ, (ପୁଂ. ବ) କପୋତ ପକ୍ଷୀ, ଚକ୍ଷୁରୋଗର ପ୍ରତି-ଷେଧର ଗୋଟିଏ ଉପାୟ ।

ଛେଦ୍ୟକଣ୍ଠ—ପୁଂ. ବ. ପାରାବତ;ପାରା ।

ଛେନା—ଗ୍ରା. ବ. ଅମିକ୍ଷା, ପନୀର, ଦୁଗ୍ଧ-ବିକାରବିଶେଷ, ଦଧି ଓ ଦୁଗ୍ଧରୁ ଅମ୍ଳ ସଂଯୋଗରେ ବା ଅମ୍ଳରସ ଯୋଗେ ଯେଉଁ ଖାଦ୍ୟପିଣ୍ଡ ବାହାରେ, (ବିର-କ୍ତିରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ) କିଛି ନାହିଁ, ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ଦଷିପାଉଁଶ ।

ଛେନାଗୁଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. ମିଷ୍ଟାନ୍ନରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ଛେନା ଓ ଗୁଡ଼, ପିଲାଙ୍କୁ ଭଣ୍ଡାଇଲାପରି ଅଳ୍ପମୂଲ୍ୟର ଲୋଭନୀୟ ବସ୍ତୁ ।

ଛେନାଛଣ୍ଡାଇବା—ଗ୍ରା. ଶି. ଦୁଧରେ ଖଟା ବା ଫିଟିକିରି ମିଶାଇ କମ୍ବା ଦହିକୁ ନିଆଁରେ ବସାଇ ସେଥିରୁ ଛେନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ।

ଛେନାପଣା—ଗ୍ରା.ବ. ଛେନା ଓ ନବାତ-ଯୁକ୍ତ ପାନୀୟ ।

ଛେନାପାଣି—ଗ୍ରା.ବ. ଛେନା ଛଣ୍ଡିଯିବା-ପରେ ଦୁଧ ବା ଦହିରେ ରହିଯିବା ଜଳୀୟାଂଶ ।

ଛେନାରୁ ଗ୍ରେପ ଛଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇବା—ଗ୍ରା.ଶି. (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ବୃଥା ବା ନିଷ୍ଫଳ କଥାରେ ମାତିବା, ଅତିରିକ୍ତରୂପେ ତନ୍ନ ତନ୍ନକରି ଆଲୋଚନା ବା ତର୍କ କରିବା ।

ଛେପ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଷ୍ଠୀବ) ନିଷ୍ଠୀବନ, ଥୁଥୁ,ଥୁକ, ପାଟିରୁ ବାହାରିବା ଲାଳମୟ ବସ୍ତୁ ।

ଛେପଙ୍କାର—ଗ୍ରା.ବ. (ଛେପ) ମୁଖରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନିଷ୍ଠୀବନ ଓ ଖଙ୍କାର, ଗଳାରୁ ନିଃସୃତ ଶ୍ଳେଷ୍ମା ।

ଛେପଢ଼ୋକିବା—ଗ୍ରା. ଶି. ମୁଖନିସୃତ ଛେପକୁ ଗଳାଧଃକରଣ କରିବା, (ଲ.-ଅର୍ଥ) କହିଥିବା ସତ୍ୟପାଳନ ନକରିବା

ଛେପପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. ଶି. ମୁହଁରୁ ଥୁକ ବାହାରକୁ ଫିଙ୍ଗିବା । [ଇବା ।

ଛେପିବା—ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜା) ଶି. ଛେପ ପକା-

ଛେବଲ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଚପଳ)ଚପଳ-ସ୍ୱଭାବ, ବାଳସ୍ୱଭାବ, ଚଞ୍ଚଳ ।

ଛେମ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-କ୍ଷମ) ଅଧିକାର, କ୍ଷମତା, ଯୋଗ୍ୟତା ।

ଛେମଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବ. ମାତୃପିତୃହୀନ (ବାଳକ), ଅନାଥ ।

ଛେରଗ୍ରୁରମଗା—ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବ. ପୌଷ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ଗଣ୍ଡ ପାଣ ଭୁଇଁଆ ଆଦି ମାଳ ଜାତୀୟ ଲୋକ ବଡ଼ ଘରମାନଙ୍କୁ ନିଜ ପରବ ଖରଚପାଇଁ ଧାନ ମାଗିଯିବା ।

ଛେରକୁଗ୍ର—ଗ୍ରା.ବଂ.ପୁଂ.ଛେରୁଆ ଦେଖ ।

ଛେଗ୍ର—ଗ୍ରା. ବ. ତରଳ ମଳ, ଭୂମିରେ ଯେଉଁ ସୁଗନ୍ଧ ଜଳ ସିଞ୍ଚାଯାଏ, ଛେଗ୍ର ରୋଗ, ଗୋ ବସନ୍ତ, ଠାକୁରାଣୀ ରୋଗ, ଭୂମିରେ ସିଞ୍ଚାଯିବା ଗୋବର ପାଣି, (ବଂ) ତରଳ ପୁରୀଷ ତ୍ୟାଗକାରୀ, ଛେରୁଆ ।

ଛେଗ୍ରଛେଗ୍ର—ଗ୍ରା. ବ. ବହୁପରିମାଣରେ ଛେରିବା ।

ଛେଗ୍ରଦେବା—ଗ୍ରା.ଶି. ଭୂମିରେ ଗୋବର ପାଣି ସିଞ୍ଚିବା ।

ଛେଗ୍ରପହଁଗ୍ର—ଗ୍ରା.ବ. ପଥ ବା ଭୂମିରେ ଜଳସେଚନକରି ଓଳାଇବା ।

ଛେଗ୍ରବା—ଗ୍ରା. ଶି. ତରଳ ମଳ ତ୍ୟାଗ କରିବା,(ଲ.ଅର୍ଥ) ରୋଗ ବା ଭୟହେତୁ ତରଳ ପୁରୀଷ ତ୍ୟାଗ କରିବା ।

ଛେରୁ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଛେରୁଆ ଦେଖ ।

ଛେରୁଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୀତ, ଛେଗ୍ରରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ।

ଛେଲ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବ. ଛେଳ, ଅଳ ।

ଛେଲ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଶଲ୍ୟ) ଶର,ବାଣ, ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ବର୍ଚ୍ଛା, ବାଉଁଶ ଇତ୍ୟାଦିର ପତଳା ଛୋଟ ପାତଆ । [ଛାଗଲ ।

ଛେଲକ—ପୁଂ. ବି. (ଛେ+ଏଳକ)ଛାଗ,

ଛେଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଶଲ୍ୟ) ଛେଲ ଦେଖ; ଭାଙ୍ଗିବା, ଗୁଡ଼ର ପରିମାଣ ବିଶେଷ, ୧୦ ବିଷା, କପାର ପରିମାଣ ବିଶେଷ, ୪୦ବିଣା, ଧାନର ପରିମାଣ ବିଶେଷ, ୪୦ ଗୌଣୀ, (ପ୍ରା. ପୁରୀ) ବି. ନଡ଼ିଆର ଗଣତିର ସଂଖ୍ୟାବିଶେଷ, ୧ ପଣ ବା ୭୨୦ କଡ଼ା ନଡ଼ିଆ, (ପ୍ରା.-କାଲେ) ବି. ବାଲେଶ୍ୱରୀ ଛଅସେଅଆ ଗୌଣୀରେ (ଧାନ) ୨୪୦ ବାଲେଶ୍ୱରୀ ସେର=୭ ମହଣ= କଟକ ସାଢ଼େ ୪ ମହଣ ।

ଥୋଡ଼ି ବଳଦଙ୍କ ଉପରେ ବୋହାଯିବା ପଲ୍ଲଣ, ବଳରୁ କଟାହୋଇ ଖଳାକୁ ଅଣାଯିବା କଳେଇର ଗୋଛା ।

ଛେଲାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛେଲିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ ।

ଛେଲ୍ଲକେରଣ୍ଡି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ମହାସଫର) ବଡ଼ ବଡ଼ କେରଣ୍ଡି ମାଛ ।

ଛେଲ୍ଲଛେଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଛେଲିବା ବା ଭାଙ୍ଗିବା କର୍ମ ।

ଛେଳ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଛାଗଳ) ଛାଗ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଭୟାଳୁ ଲୋକ ।

ଛେଲ—ଗ୍ରା.ବି. ବୃକ୍ଷାଦିର ବକଳ,କାଠରୁ ଚଞ୍ଚା ହୋଇଥିବା ପତଳା ଅଂଶ ।

ଛେଳଗୋଳିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଛେଳମାନଙ୍କ ପରି ଗମ୍ୟାଗମ୍ୟ ବିଚାରହୀନ ।

ଛେଳପାଗୁଳିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର କ୍ଷୁଦ୍ର ଔଷଧି ଗୁଳ୍ମ ।

ଛେଲିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚାଞ୍ଚିବା, ଉପରର ପତଳାସ୍ତର ବା ବଲ୍କଳ ଶସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଉଠାଇବା ।

ଛେଲ୍ଲ—ପୁଂ. ବି. ସୋମବାଜା ଗଛ ।

ଛେଲୁଆ—ଗ୍ରା.ବି. ପାଣିରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ମଟିହାଣ୍ଡିର ବଡ଼ ଭଙ୍ଗାଖଣ୍ଡ, ବଡ଼ ଝମରା ।

ଛୈ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଛବି) ଛାଇ,ନୌକା-ପ୍ରଭୃତିର ଉପରର ଆବରଣ,ଚାରିଆଡ଼େ ଖେଳେଇ ହୋଇଯିବା, ଛବି, ଛଟକ, ଥଟ୍ଟା, ରସିକତା, ଇଟାଆଦିର ଶ୍ରେଣୀ-ବଦ୍ଧ ଗଦା ।

ଛୈଗୁଡ଼୍—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବୃକ୍ଷାଦି ଦୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ, ସୁନ୍ଦର, ସତେଜ ଓ ଡେଙ୍ଗାହୋଇ ବଢ଼େ ।

ଛୈଁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଶିମ୍ବୀ) ଶିମ୍ବ, ମୁଗ, ହରଡ଼, ଶଜନା, ବରଗଡ଼ା ଆଦି ବୃକ୍ଷର ଲମ୍ବା ଖୋଷାଯୁକ୍ତ ଫଳ, ଛୁଇଁ ।

ଛୋକରା—ସା. ବି. ବାଳକ, ଛୋକା, ଅପରିଣତ ବୟସ୍କ ଯୁବା, ଛୁକର-ଛୋକା ।

ଛୋକରୀ—ସା. ବି. ବାଳିକା, ଛୁକରୀ ।

ଛୋକାର—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ବେଶ୍ୟାପୁତ୍ର, ଭଡ଼ୁଆ ଜାତି, ପରପୁରୁଷ ନିକଟରେ ପରସ୍ତ୍ରୀ ଯୋଗାଇବା ଲୋକ, (ବଂ) ବେହୁଆ, ଲମ୍ପଟ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟପରାୟଣ, ଅଶ୍ଳୀଳତା ପ୍ରିୟ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଛୋକାରକଥା—ଗ୍ରା. ବି. ଅଶ୍ଳୀଳକଥା ।

ଛୋକାରିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଛୋକାର ଦେଖ ।

ଛୋଟ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-କ୍ଷୁଦ୍ର) କ୍ଷୁଦ୍ର, କନିଷ୍ଠ, ବାଙ୍ଗର, ଆକାରରେ କ୍ଷୁଦ୍ର, ସାନ, ଟିକି, ଅଧମ, ହୀନପ୍ରକୃତିକ, ନୀଚଜାତୀୟ, ନୀଚ, ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଳ୍ପ ବୟସ୍କ ।

ଛୋଟଅଦାଲତ—ଗ୍ରା. ବି. ବିଚାରାଲୟ-ଭେଦ, ଅଳ୍ପଦାବିଥିବା ସହଜ ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ମକଦମାମାନ ସଂକ୍ଷେପରେ ବିଚାର କରିବାପାଇଁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବିଚାରାଲୟ ।

ଛୋଟଅଲାଇଚ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁଜରାତ ।

ଛୋଟଉଦୟପୁର—ଗୁଜରାଟ ପ୍ରଦେଶରେ ରେବାକାନ୍ଥା ଏଜେନ୍‌ସୀର ଅଧୀନସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ।

ଛୋଟକଥା—ଗ୍ରା. ବି. ତୁଚ୍ଛକଥା, ଅତି-ନଗଣ୍ୟ ବା ସାମାନ୍ୟ ବିଷୟ ।

ଛୋଟକଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ବି. ବୃକ୍ଷଭେଦ ।

ଛୋଟଘର—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ର ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ ଗୃହ, ନିକୃଷ୍ଟ ବଂଶ, ନୀଚକୁଳ । [ଧାନ ।

ଛୋଟଚମ୍ପା—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଲଘୁ-

ଛୋଟଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଛୁଟଣ, ବିଶ୍ରାମ, ଅବସର, ବିରାମ, ବିରତି ।

ଛୋଟଦିନ—ଗ୍ରା.ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଦକ୍ଷିଣା-ୟନ ଗତିଯୋଗୁଁ ଯେଉଁ ସମୟରେ ଦିନମାନର ପରିମାଣ ଅଳ୍ପହ୍ରସ, ଶୀତ-କାଳର ଦିବସ, ଅପ୍ରେଲ ମାସର ଗୁଡ୍-ଫ୍ରାଇଡ଼େ ଓ ଇଷ୍ଟର୍‌ଡ଼େ, ଯାହାକି ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟାନ୍ ମାନଙ୍କର ପର୍ବଦିନ ।

ଛୋଟନଜର—ଗ୍ରା. ବି. ହୀନଦୃଷ୍ଟି, ଉଦା-ରତାହୀନ ଦୃଷ୍ଟି, କୃପଣତାମିଶ୍ରିତ ଦୃଷ୍ଟି, (ଗ୍ରା.ବଂ)ହୀନଚେତାଃ(ବ୍ୟକ୍ତି),କୃପଣ ।

ଛୋଟନାଗପୁର—ଗ୍ରା. ବି. ବଙ୍ଗଳାର ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ ।

ଛୋଟନୌକା—ଗ୍ରା. ବି. ଜଳଜ ବୃକ୍ଷ-ଭେଦ, କ୍ଷୁଦ୍ର ନୌକା, ଦୁଇଡଙ୍ଗା ।

ଛୋଟପକ୍ଷାଙ୍ଗୀ—ଗ୍ରା. ବି. ପକ୍ଷୀଭେଦ ।

ଛୋଟପିଉ—ଗ୍ରା. ବି. କୋକିଳ ଜାତୀୟ ପକ୍ଷୀଭେଦ ।

ଛୋଟବଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ସାନ ଓ ବଡ଼, ଉଚ୍ଚ ଓ ନୀଚ, କିମ୍ବା ବଡ଼ କିମ୍ବା ସାନ, (ଗ୍ରା.ବି) ସମସ୍ତେ, ସବୁ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଛୋଟଭାଇ—ଗ୍ରା. ବି. କନିଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା ।

ଛୋଟମୁଖ—ଗ୍ରା. ବି. ଛୋଟଲୋକ ବା ନୀଚଲୋକର ମୁହଁ ।

ଛୋଟମୋଟ—ଗ୍ରା.ବି. ଛୋଟବଡ଼ ଦେଖ, ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର, ଚଳନୀୟ, ଚଳନ୍ତ ।

ଛୋଟଲଙ୍କାକାଲ୍—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. ବିଳମ୍ବିତ ବାଇଗବା ।

ଛୋଟଲାଟ—ଗ୍ରା.ବି. ଇଂରେଜ ଅଧିକୃତ ଭାରତର ପ୍ରାଦେଶିକ ଶାସନକର୍ତ୍ତା ।

ଛୋଟଲୋକ—ଗ୍ରା. ବି. ନୀଚପ୍ରକୃତି ଲୋକ, ଇତର ଲୋକ, କୃପଣ ।

ଛୋଟହାଜରୀ—ଗ୍ରା.ବି.ଭାରତରେ ରହିବା ସାହେବ ଓ ସାହେବଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁ-କରଣକାରୀ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କର ପ୍ରାତ-ର୍ଭୋଜନ ।

ଛୋଟ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବିଂ. ଲେଙ୍ଗଡ଼ା, ଖଞ୍ଜ, ପାଦ ବିକଳ ହୋଇଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି), (ଗ୍ରା.ବି) ଲେଙ୍ଗଡ଼ା ଲୋକ ।

ଛୋଟ(ଟେ)ଇବ—ଗ୍ର. କ୍ରି. (ଅକର୍ମକ) ଲେଙ୍ଗଡ଼ା ହୋଇ ଚାଲିବା, (ସକର୍ମକ) କ୍ଷୁଦ୍ର କରିଦେବା, କମେଇଦେବା ।

ଛୋଟିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଛୋଟ, ସାନ, କ୍ଷୁଦ୍ର, ଅଳ୍ପକାଳସ୍ଥାୟୀ ।

ଛୋଟିକା—ବି. (ଛୁଟ + କ.ଅକ + ଆ) ହାତର ଆଙ୍ଗୁଳି ଦ୍ୱାରା କରାଯିବା ଧ୍ୱନି, ଆଙ୍ଗୁଠି ଦ୍ୱାରା ଫୁଟକା ।

ଛୋଟୀ—ପୁଂ.ବିଂ(ଛୋଟ+ଉଟୀ) ଧୀବର, କେଉଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ଲେଙ୍ଗଡ଼ୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଛୋଡ଼କଣି—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସୁନ୍ନତକରାଯାଇଥିବା(ବ୍ୟକ୍ତି), ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଜନ୍ମତଃ କିମ୍ବା ଅସ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଲିଙ୍ଗର ଅଗ୍ରକୁ ଚର୍ମ ଆଚ୍ଛାଦନ କରି ନ ଥାଏ ।

ଛୋଡ଼ଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. କିଛିମାତ୍ର ଉପକାର ବା ଅନିଷ୍ଟ ବା ଦାନ ବା ଇଷ୍ଟ (ଅଶ୍ଳୀଳତା ବ୍ୟଞ୍ଜକ) ।

ଛୋଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି. (ଅଶ୍ଳୀଳ)ହାତୀ ଘୋଡ଼ା ଭଳି ଅଣ୍ଡିରା ଜୀବର ଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟ, ଉପସ୍ଥ, ଯେଉଁ ଲିଙ୍ଗର ଗୁଆ ଉପରେ ଚମଡ଼ା ନଥାଏ ।

ଛୋଡ଼ାମୁହାଁ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ନିର୍ଲଜ, ଭଣ୍ଡ, ଯେ ସବୁବେଳେ ଦାନ୍ତଦେଖାଇ ହସୁଥାଏ, ଲେଫେଡ଼ାମୁହାଁ ।

ଛୋଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ ପଦାର୍ଥର ଉପରସ୍ଥ ଆବରଣକୁ ଖୋଲିଦେବା, ନିକୁଟିବା, ଲେଫେଡ଼ିବା, ଉପସ୍ଥର ଗୁଆର ଆଚ୍ଛାଦକ ଚମକୁ ଲିଙ୍ଗର ମୂଳଆଡ଼କୁ ଟାଣିନେବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସାମାନ୍ୟ ବା ବିଶେଷ, କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅନିଷ୍ଟକର ନ ପାରିବା ।

ଛୋଷରା—ଗ୍ରା. ବି. ବେଲି, କୌତୁକ, ନାହାନା କରିବା, ପରିହାସ, (ପୁଂ.ବିଂ) ବେଲିଆ, ଯେ ବାହାନା କରେ ।

ଛୋବ—ଗ୍ରା. ବି. ମୂର୍ଚ୍ଛା ।

ଛୋରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଛୁର + ଣ୍ୟ.ଅନ) ପରିତ୍ୟାଗ ।

ଛୋରା—ଗ୍ରା. ବି. ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ବଡ଼ଛୁରି, ଗୋରୁଙ୍କର ଏକପ୍ରକାର ରୋଗ ।

ଛୋଲ୍‌ଦାର—ଯା.ବି.ଗୁଳିର କିମ୍ବା ମନୁଷ୍ୟର ବ୍ୟବହାରୋପଯୋଗୀ ବାଡ଼ ନ ଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ତ୍ରିକୋଣ ତମ୍ବୁ ବା ଛତ୍ରୀ

ଛୋଲଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. ମାଚୁଲୁଙ୍ଗ, ଟଙ୍ଗ, ଲେମ୍ବୁ, ବାତାପି ଲେମ୍ବୁ ।

ଛୋଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଛୁଟ, ଚଣା, (ବିଂ)ଛୁଲ ବା ଘୋପା କଢ଼ା ଯାଇଥିବା ।

ଛୋହାର—ଯା. ବି. ଦ୍ୱୀପାନ୍ତରସ୍ଥ ଖଜୁରିକା, ଆରବଦେଶୀୟ ଶୁଷ୍କ ଖଜୁରି, ଖୁର୍ମା । [ଛୁଛୁ ।

ଛ୍ୟା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଲଜ୍ଜାସୂଚକ) ଧିକ୍,

ଛୁଇଁ—ବିଂ.ଅସ୍ପର୍ଶ୍ୟ ଲୋକ ଛୁଇଁବା ଦ୍ୱାରା ଅପବିତ୍ରୀକୃତ ।

ଛୁଇଁ—ବି.ଅସ୍ପର୍ଶ୍ୟଲୋକେ ଛୁଇଁ ଦେବାରୁ ତଜ୍ଜନିତ ଅପବିତ୍ରତା ।

ଜ

ଜ—ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ଅଷ୍ଟମ ଅକ୍ଷର, ଚ ବର୍ଗର ତୃତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ, ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ତାଳୁ, ଛନ୍ଦଶାସ୍ତ୍ରପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗୋଟିଏ ଗଣ, ଏହି 'ଜ' ଗଣର ମଧ୍ୟ ସ୍ୱରଟି ଗୁରୁ ଓ ଅପର ଦୁଇଗୋଟି ଲଘୁ ଯଥାକ୍ରମେଣ, ତିନିଗୋଟି ଅକ୍ଷରରେ ଏହି ଗଣ ହୁଏ ।

ଜ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ + କ.ଅ) ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ, ଶିବ, ଜନ୍ମ, ପିତା ଓ ମାତା, ଭୋଗ, ଭୋଜନ, ଜନାର୍ଦ୍ଦନ, ବିଷ୍ଣୁ,ମୁକ୍ତି,ତେଜଃ, ପିଶାଚ, ବେଗ, କ୍ରି.ବିଂ.(ଜନ+କ.ଅ) ଜାତ, ବେଗିତ, ଜେତା, ଜୟଯୁକ୍ତ, (ସଂ-ପ୍ରତ୍ୟୟ) (ଜନ+କ.ଅ) ଏହା ଅନ୍ୟବିଶେଷ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ, ଯଥା—ଜଳଜ,କର୍ମଜ, ଅମୁକରୁ ଜାତ ।

ଜଅ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଯବ) ଯବଧାନ ।

ଜଇଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଜଇଁ, ଜାମାତା ।

ଜଇବାଡ଼ୁକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜୈବାତୃକ) ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଜଉ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜତୁ) ଲାଖ, ଲାକ୍ଷା, ଶିମ୍ବ ଲତା ଉପରେ ମାଡ଼ିବା ଏକପ୍ରକାର କଳାପୋକ ।

ଜଉଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଧାନଗଛର ଡେଙ୍ଗରେ ଜଉ ଭଳି ସ୍ତର ବସିଯିବା ରୋଗବିଶେଷ ।

ଜଉକଣ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବି, କଣ୍ଠରେ ମାଳାରୂପେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଜଉରେ ତିଆରି ଏକପ୍ରକାର କଣ୍ଠି ।

ଜଉଗଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଦୁର୍ଗ ।

ଜଉଘର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜତୁଗୃହ) ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କୁ ପୋଡ଼ି ପକାଇବାକୁ କଳ୍ପନା କରି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ନିର୍ମାଣ କରାଇଥିବା ଜତୁଗୃହ ।

ଜଉମୁଦ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜତୁ ଓ ମୁଦ୍ରା) ପତ୍ରାଦି ବନ୍ଧକର ତାହା ଉପରେ ଲାଖ ଦିଆଯାଇ ତହିଁ ଉପରେ ବସାଯିବା ମୋହର ।

ଜଉଶାଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଜଉଘର ଦେଖ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଯେଉଁ ଘରେ ବିଶେଷ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଅନୁଭୂତ ହୁଏ, ଚାଳ ଉପରେ ଜଉର ପତଳା ସ୍ତର ବୋଳି ବୋଳି ତହିଁ ଉପରେ ଉଷ୍ଣ ଚଟୁର ଆସ ଦେଖାଇ ତରଳ ଜଉ ସବୁଆଡ଼େ ବ୍ୟାପିଲା ପରେ ଜଉକୁ ପୋଛି ଚାଳର ଛିଦ୍ର ବାହାର କରିବା ।

ଜଏ—ଗ୍ରା. ବି. ଜୟ ଦେଖ ।

ଜଏସନ—ଯା.ବି.(ମୁସଲମାନ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ) ବାଜୁବନ୍ଦ ।

ଜକ୍‌ଣିବ—ଗ୍ରା. (ସମ୍ଭ)କ୍ରି. ଟାକରହିବା, ଜିଗର କରିବା, ଲାଗିପଡ଼ି ଋଣ ବା ଆପଣା ପ୍ରାପ୍ୟ ଅନ୍ୟଠାରୁ ଅସୂଲ କରିବା ।

ଜକ୍‌ଜକ୍—ଗ୍ରା.ବିଂ ଓ କ୍ରି.ବିଂ. (ସଂ-ଚକଚକ) ଚକଚକିଆ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଚିକ୍କଣ, ତୈଳାକ୍ତ ।

ଜକ—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ପଦାର୍ଥରେ ବା ଭୂମିର ଆର୍ଦ୍ରଭାବ, ସନ୍ତସନ୍ତିଆ ଅବସ୍ଥା, ଦୀପ୍ତି, ତେଜ, ଆଭା, ଗୁପ୍ତସୂନା (ଗ୍ରା.

ବଂ) କୃପଣ, କୃଦେରଙ୍କ ଘର ଧନୀ ।

ଜକଜକିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଚକ୍ଚକ୍ଣ, ଚେଲାଲ୍ଲ ।

ଜକର୍—ଗ୍ରା. ବି. ଝର ।

ଜକଲ୍‌ମାତିବା—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ. ଆର୍ଦ୍ର କରିବା, ଓଦାହେବା ।

ଜକଲ୍ଲିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ.ସନ୍ତ୍ରସନ୍ତ୍ରିଆ (ଭୂମି)

ଜକା—ଗ୍ରା.ବି.ଜାକିବା, କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ଘୋଡ଼ାଇ କରି ରଖିବା, (ବଂ) ଯେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଜାକିକରି ରଖେ,ଗୋପନରେ ସଞ୍ଚିତ (ଧନ) ।

ଜକାଇବା—ଗ୍ରା. ହି. ଜାକିବା ହିଁ ଯାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ, (ଭୂମି) ଜଳାର୍ଦ୍ର ହେବା, ସନ୍ତାଇବା ।

ଜକାଜକି—ଗ୍ରା. ବି. ଅଲଗାସ୍ଥାନରେ ବହୁ ଲୋକ ବା ଦ୍ରବ୍ୟ ଭିଡ଼ାଭିଡ଼ି ହୋଇ ରହିବା, ପରସ୍ପର ଗାଢ଼ାଲଗାଂକ, (ବଂ) ଠେଲାଠେଲି, ପେଲାପେଲି, ଖୁବ୍ ଭିଡ଼ ବା ଗହଳି ହୋଇଥିବା, ଘନ ।

ଜକାତ୍—ଯା. ବି. ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ବାର୍ଷିକ ଆୟରୁ ହଜାରକେ ୨୫ଙ୍କ ହିସାବରେ ଈଶ୍ୱରୋପାସନା ଓ ଦାନ ପାଇଁ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ଧନ, ଖଇରାତ ଦାନ ।

ଜକି—ଯା. ବି. ଘୋଡ଼ା ମଣ୍ଡ କରିବ, ସବାର, ଗୁରୁକସବାର ।

ଜକୁଟ—ପୁଂ. ବି. (ଜ + କୁଟ + ଅ) ମଳୟାଚଳ, କୁକୁର,(କ୍ଲୀ.ବି) ବାଇଗଣ ଫୁଲ ।

ଜକୋ—ଗ୍ରା.ବି. ହିମଲାଜଲର ଗୋଟିଏ ଗିରିଶୃଙ୍ଗ ।

ଜକ୍‌ତାଲ—ଗ୍ରା.ବି.ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡ଼େନ୍‌ସୀର ନୀଲଗିରି ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଗିରି ।

ଜକ୍ଷାନି—ଗ୍ରା. ବି. ବଲୁଚ ଜାତିର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ।

ଜକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ଯକ୍ଷ । [ଭୋଜନ ।

ଜକ୍ଷଣ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଜକ୍ଷ + ଭାବ.ଅନ)ଭକ୍ଷଣ,

ଜକ୍ଷାଦ—ପୁଂ. ବି. ପାଣିନିମୁନିର ଗୋଟିଏ ଗଣ । [ଜକ୍ଷ୍ମା ।

ଜକ୍ଷ୍ମ—ପୁଂ.ବି. (ଜକ୍ଷ୍ + କ.ମ)ଭକ୍ଷ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ,

ଜକ୍ଷ୍ମା—ବି. (ଜକ୍ଷ୍ + କ.ମନ୍) କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତ, ଜକ୍ଷ୍ମା ।

ଜଖନାଗୁର୍ଯ୍ୟ—ପୁଂ.ବି.ମନ୍ଦସୁରର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଶିଳ୍ପୀ ଓ ନୃପତି ।

ଜଖମ—ଯା. ବି. ଗ୍ରେଟ, ଆଘାତ, କ୍ଷତ, ଘାଆ, ଶରୀରର ବେଦନା, ଦ୍ରବ୍ୟରେ ଥିବା ଦୋଷ, (ବଂ) ଆଘାତପ୍ରାପ୍ତ, ଆହତ, ଭଗ୍ନଦୋଷଯୁକ୍ତ ।

ଜଖା—ପ୍ରା.(ସମ୍ଭ)ବଂ. ଆଡ଼ାଆ,କୃପଣ ।

ଜଖଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. କଚ୍ଛ ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ବନ୍ଦର ।

ଜଗ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ଭ) ବ. ପୃଥିବୀ, ଜଗତ୍, (ଯା.ବ) ଡାଳ, ଜଳପାତ୍ର ।

ଜଗ୍‌ଜଗା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଗୃକଚକ୍ୟ) ପିତ୍ତଳଆଦିର ଅତି ସରୁ ଓ ସାନ-ପାତଆ, ପନ୍ନ ।

ଜଗ—ଗ୍ରା.ବି. ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ, ସଂସାର, ବିଶ୍ୱ ।

ଜଗଚ୍ଚକ୍ଷୁଃ—ପୁଂ.ବି(ତତ୍ତ୍ୱ)ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଈଶ୍ୱର

ଜଗଚ୍ଛନ୍ଦଃ—ହି. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଜଗତ୍‌ଛନ୍ଦଦ୍ୱାରା ଯାହାର ସ୍ତବ କରାଯାଏ ।

ଜଗଜିତ୍ତା—ଗ୍ରା.ବଂ. ଯେ ଜଗତକୁ ଜୟ କରିପାରେ ।

ଜଗଜୀବନଦାସ—ଗ୍ରା. ବି. ସତ୍‌ନାମୀ-ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଜଣେ ମହାତ୍ମା ।

ଜଗଜୀବନମିଶ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ମହାପ୍ରଭୁ ଚୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କ ଶିଷ୍ୟବଂଶୀୟ ଜଣେ ବୈଷ୍ଣବ କବି । [ଲୋକମାନେ ।

ଜଗଜ୍ଜନ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଗତର

ଜଗଜ୍ଜୟମଲ୍ଲ—ନେପାଳର ଜଣେ ରାଜା ।

ଜଗଜ୍ଜୟୀ—ପୁଂ. ବଂ (ଜଗତ୍ + ଜୟୀ) ତ୍ରିଭୁବନଜୟକାରୀ, ବିଶ୍ୱବିଜୟୀ ।

ଜଗଜ୍ଜୀବନ—ବି. (ଜଗତ୍ + ଜୀବନ) ଈଶ୍ୱର ।

ଜଗଜ୍ଜେଠି—ଗ୍ରା.ବି.ଜଗତର ସର୍ବପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି, ଧୀର ।

ଜଗଜ୍ଜେତା—ପୁଂ.ବି. (ଜଗତ୍ + ଜେତା) ଜଗଜିତା ଦେଖ ।

ଜଗଜ୍ଜ୍ୟେଷ୍ଠ—ବଂ. (ଜଗତ୍ + ଜ୍ୟେଷ୍ଠ) ଜଗତର ସର୍ବପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି, ଧୀର ।

ଜଗଝମ୍ପ—ଗ୍ରା.ବି. ଭାରତବର୍ଷୀୟ ବାଦ୍ୟ-ଦ୍ୱାରକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟବିଶେଷ, ଏକମୁହାଁ ଆନକ ବାଦ୍ୟ, ନିଷଣ ।

ଜଗଡ଼ମ୍ବୁର୍—ପ୍ରା.(ମେଦିନୀ)ବି. ଉଡ଼ୁମ୍ବର, ଯଜ୍ଞୋଦୁମ୍ବର ।

ଜଗଡ଼ା—ପ୍ରା.(ସମ୍ଭ)ବ.ମଇଲା,ଆବର୍ଜନ

ଜଗଣ—ବି.ପିଙ୍ଗଳ (ସଙ୍ଗୀତ) ଶାସ୍ତ୍ରାନୁସାରେ ୩ ଅକ୍ଷରବିଶିଷ୍ଟ ଗଣବିଶେଷ ।

ଜଗତ୍—ପୁଂ.ବି.(ଗମ୍ + କ.କ୍ୱପ୍) ବାୟୁ, ଗୋପୀଚନ୍ଦନ, ମହାଦେବ, (କ୍ଲୀ)ବିଶ୍ୱ-ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ, ସୃଷ୍ଟି,(ବଂ) ଜଙ୍ଗମ, ଅସ୍ଥାୟୀ, ପ୍ରା. (କୁଜଙ୍ଗ) ବି. କେଉଟଙ୍କର ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।

ଜଗତ୍‌କର୍ତ୍ତା—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଈଶ୍ୱର, ବ୍ରହ୍ମା, ଜଗତର ପ୍ରଭୁ ।

ଜଗତ୍‌କାରଣ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ସୃଷ୍ଟି-କର୍ତ୍ତା, ପରମେଶ୍ୱର ।

ଜଗତ୍‌କୁଣ୍ଡ—ଗ୍ରା.ବି.କାଶୀ ବାଡ଼ର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦ୍ୱାରକାର କିଛିଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ତରୀପ ।

ଜଗତ୍‌ଜଙ୍ଗ—ରାଷ୍ଟ୍ରକୂଟରାଜ ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କ ନାମାନ୍ତର ।

ଜଗନ୍ନାରାୟଣ—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ହିନ୍ଦୁ-ସ୍ଥାନୀ କବି ।

ଜଗତ୍‌ପତି—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଗତ୍-କର୍ତ୍ତା, ପରମେଶ୍ୱର, ହରି, ହର, ରାଜା, ବ୍ରହ୍ମା । [ରାଜା ।

ଜଗତ୍‌ପାଣ୍ଡ୍ୟ—ସିଂହଳର ଜଣେ ପାଣ୍ଡ୍ୟ-

ଜଗତ୍‌ପାତା—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ପରମେଶ୍ୱର ।

ଜଗତ୍‌ପାଳ—ଗ୍ରା. ବି. ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ରାଜମାଳବଂଶୀୟ ଜଣେ ପରାକ୍ରାନ୍ତ ରାଜା

ଜଗତ୍‌ପିତା—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ପରମେଶ୍ୱର ।

ଜଗତ୍‌ପ୍ରାଣ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବାୟୁ, ପରମେଶ୍ୱର ।

ଜଗତ୍‌ଶେଠ—ବି. ମୁର୍ଶିଦାବାଦ ନିବାସୀ ଇତିହାସ ବିଖ୍ୟାତ ଦିଶିକ୍ ବଂଶ ।

ଜଗତ୍‌ସଂସାର—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ବିଶ୍ୱ-ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ.ନିଖିଳଭୁବନ,ସମୁଦାୟ ଜଗତ ।

ଜଗତ୍‌ସିଂହ—ପୁଂ. ବି. ମିବାରର ଜଣେ ରାଣା, ମଉରାଜ୍ୟର ଜଣେ ପ୍ରବଳରାଜା, ହରିବଂଶୀୟ ମୁକୁନ୍ଦସିଂହଙ୍କ ପୁତ୍ର,ବୁନ୍ଦେଲ୍‌ଖଣ୍ଡର ରାଜା, ଇତିହାସରେ ଏ ଜଗତ୍‌ରାଜ ନାମରେ ବିଖ୍ୟାତ ।

ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁର—ଓଡ଼ିଶାର କଟକ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଗ୍ରାମ, ଏହି ଗ୍ରାମରେ ସବ୍‌ଡ଼ିଭିଜନ୍‌ଅଫିସ ଓ ଡ଼ାକ୍ତରଖାନା ଇତ୍ୟାଦି ଅଛି ।

ଜଗତ୍‌ସାକ୍ଷୀ—ପୁଂ, ବି. (ତତ୍ପୁ) ଈଶ୍ୱର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, (ବିଂ) ସର୍ବଦ୍ରଷ୍ଟା । [ଶ୍ୱର

ଜଗତ୍‌ସେତୁ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ପୁ)ପରମେ-

ଜଗତ୍‌ସ୍ରଷ୍ଟା—ବି, (ତତ୍ପୁ) ପୃଥିବୀର ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ।

ଜଗତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜଗତ୍) ଜଗତ୍ ଦେଶ, ଜଗତ୍‌ବାସୀ ଲୋକ ।

ଜଗତପାର—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସଂସାର ବହୁ-ଭୁଂତ, ଅସାଧାରଣ ।

ଜଗତବେଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ବିଷହାଡ଼ିମାନଙ୍କୁ ଖେଦାଘରରେ ଧରିବାପାଇଁ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ସୀମା ଜଡ଼ିଥିବା ଜଙ୍ଗଲର ଚାରିଆଡ଼େ ଜଗୁଆଳିଙ୍କୁ ବେଢ଼ାଇ ଜଗୁଆଳିମାନେ କ୍ରମଶଃ ଖେଦାଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେବାର ରୀତି ।

ଜଗତସେଠ—ଗ୍ରା. ବି. ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଧନୀ ମହାଜନ, ଧନାସେଠ,ମୁର୍ଶିଦାବାଦବାସୀ ବିଖ୍ୟାତ ଧନୀ ମହାଜନ ବଂଶର ରାଜଦତ୍ତ ବଂଶୋପାଧି ।

ଜଗତି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜଗତୀ) ଜଗତ ଦେଶ, ପୋଖରୀ ମଝିରେ ଥିବା କ୍ରୀଡ଼ା ମନ୍ଦିର, ଉଚ୍ଚପୀଠ, ପାଟରାଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।

ଜଗତିମେଡ଼- ଗ୍ରା. ବି. ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରେ ଗୋରୁଙ୍କୁ ଜିରାପଦରେ ରାତିରେ ରଖିବାପାଇଁ ବଡ଼ ଖୁଣ୍ଟମାନ ବେଢ଼ାହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନ, ଯହିଁମଧ୍ୟରେ ଖଣ୍ଡିଏ ମେଲଘର ମଧ୍ୟ ଥାଏ ।

ଜଗତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଗମ୍+ଅତ+ଈ)ଭୁବନ, ପରଉଳ ଜମି, ଗୋ, ଗାଈ, ପୃଥିବୀ, ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପ, ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବି) ବେଦୀଜଳ, ବଡ଼ ଅଟ୍ଟାଳିକା ।

ଜଗତୀତଳ—ବି.(ତତ୍ପୁ)ଭୂତଳ,ଭୂପୃଷ୍ଠ, ଭୂମି, ପୃଥିବୀ ।

ଜଗତୀଧର—ପୁଂ.ବି. ପୃଥିବୀ ଧାରଣକର୍ତ୍ତା, ବୋଧିସତ୍ତ୍ୱ ।

ଜଗତୀପାଳ—ପୁଂ. ବି. (ଜଗତୀ+ପାଳ +ଅ) ଭୂପାଳ, ରାଜା ।

ଜଗତୀଭର୍ତ୍ତା—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ପୁ)ପୃଥିବୀପତି

ଜଗତୀଭୁଜ—ପୁଂ. ବି. (ଜଗତୀ+ଭୁଜ୍+କ୍ୱିପ୍) ପୃଥିବୀ ଭୋଗକାରୀ ରାଜା ।

ଜଗତୀରୁହ—ପୁଂ. ବି. (ଜଗତୀ+ରୁହ +ଅ) ମହୀରୁହ, ବୃକ୍ଷ ।

ଜଗଦ—ପୁଂ. ବି. ରକ୍ଷକ, ପାଳକ, ଅଭିଶ୍ରାବକ ।

ଜଗଦନ୍ତକ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ପୁ) ଜଗତ୍ ବିନାଶକ, ମୃତ୍ୟୁ ।

ଜଗଦମ୍ବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ପୁ) ଦୁର୍ଗା, ଆଦ୍ୟଶକ୍ତି ।

ଜଗଦମ୍ବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜଗଦମ୍ବା+କ +ଆ) ଦୁର୍ଗା ।

ଜଗଦଳ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜଗଦ୍ଦଳନ ଅତିଶୟ ଭାରୀ ପଥର,କାନ୍ଥର ଅଙ୍କ ବିଶେଷ ।

ଜଗଦାତ୍ମା—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ପୁ) କାଳ. ବାୟୁ, ଈଶ୍ୱର ।

ଜଗଦାଦି—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ପୁ) ପରମେଶ୍ୱର, ବ୍ରହ୍ମାଦି ।

ଜଗଦାଦିଜ—ପୁଂ. ବି. ପରମେଶ୍ୱର ।

ଜଗଦାଧାର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ପୁ) ବାୟୁ, ପରମେଶ୍ୱର, କାଳ ।

ଜଗଦାନନ୍ଦ—ପୁଂ.ବି. (ଜଗତ୍+ଆନନ୍ଦ) ପରମେଶ୍ୱର, କେତେଜଣ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଜଗଦାନନ୍ଦକ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯେ ଜଗତର ସମସ୍ତଜୀବଙ୍କୁ ଆନନ୍ଦିତ କରେ ।

ଜଗଦାୟୁ—ପୁଂ. ବି. ଜଗତ୍‌ପ୍ରାଣ,ସଂସାରର ଜୀବନ ।

ଜଗଦାୟୁଃ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ପୁ) ଜଗତ୍ ପ୍ରାଣ, ଜଗତର ଜୀବନ ।

ଜଗଦାଶ୍ରୟ—ବି. (ତତ୍ପୁ) ପରମେଶ୍ୱର ।

ଜଗଦୀଶ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ପୁ) ବିଷ୍ଣୁ, ବିଧାତା, ଶୂଳପାଣିଙ୍କ ଶ୍ରାଦ୍ଧବିବେକର ଭାବାର୍ଥ ଦୀପିକା ନାମରେ ଟୀକାକାର, ଜଣେ ବୃଦ୍ଧକବି ।

ଜଗଦୀଶତର୍କାଳଙ୍କାର--ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ନୈୟାୟିକ ଦୀଧିତ ଗ୍ରନ୍ଥର ଅନ୍ୟତମ ଟୀକାକାର ।

ଜଗଦୀଶପଣ୍ଡିତ—ପୁଂ. ବି. ମହାପ୍ରଭୁ ଚୈତନ୍ୟ ଦେବଙ୍କ ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ପରିକର ।

ଜଗଦୀଶପୁର—ଅଯୋଧ୍ୟାର ସୁଲତାନ୍‌ପୁର ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପରଗଣା,ବିହାରର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଶାହାବାଦ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଜଗଦୀଶପୁର ନିହାଲଗଡ଼—ଅଯୋଧ୍ୟା ପ୍ରଦେଶର ସୁଲତାନ୍‌ପୁର ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଜଗଦୀଶପୁର ପରଗଣାର ପ୍ରଧାନନଗର ।

ଜଗଦୀଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ପୁ) ବିଷ୍ଣୁ, ବିଧାତା ।

ଜଗଦୀଶ୍ୱରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜଗଦୀଶ୍ୱର+ଈ) ଭଗବତୀ, ପାର୍ବତୀ ।

ଜଗଦ୍ଦେବନାଥ—ଏହାର ଅପରନାମ ଜଗଦ୍ଦେବ ଓ ଜିତ୍ରୁଦନମଲ୍ଲ ।

ଜଗଦ୍ଦେବ—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ଷତ୍ରିୟ ଓ ରାଜାମାନଙ୍କର ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।

ଜଗଦ୍ଦେବପ୍ରମାର—ଭକ୍ତମାଳ ଗ୍ରନ୍ଥବର୍ଣ୍ଣିତ ଜଣେ ଭକ୍ତ ବୈଷ୍ଣବ । [ରାଜା ।

ଜଗଦ୍ଦେବରାୟ—ମହିସୁର ଓ ସାଲେମର

ଜଗଦ୍ଗୁରୁ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ପୁ) ପରମେଶ୍ୱର, ଶିବ, ପରମାତ୍ମା, ନାରଦଋଷି, ସମସ୍ତଙ୍କଦ୍ୱାରା ପୂଜିତ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବ୍ୟକ୍ତି, ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଭାରତର ଚାରିଗୋଟି କେନ୍ଦ୍ରରେ ଥିବା ୪ ଗୋଟି ମଠର ମହନ୍ତ ମାନଙ୍କର ଉପାଧି ।

ଜଗଦ୍ଧାତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦୁର୍ଗା,ମନସାଦେବୀ ।

ଜଗଦ୍ଦଳ—ପୁଂ. ବି. (ଜଗତ୍+ଦଳ+

କ.ଅ) ଜଗତର ଦଳନ କର୍ତ୍ତା, ବିଶ୍ୱ-ଦଳନ କ୍ଷମ । [ନଦୀ ।

ଜଗଦ୍ଦଳକ—ଆଙ୍ଗଗାନ ସ୍ଥାନର ଗୋଟିଏ

ଜଗଦ୍ଦଳନ—ବି. (ଜଗତ୍+ଦଳନ) ଯେ ଜଗତକୁ ଦଳନ ବା ଶାସନ କରେ ।

ଜଗଦ୍ଦଳପୁର--ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ବସ୍ତର ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଧାନ ନଗର ।

ଜଗଦ୍ଦୀପ—ପୁଂ. ବି. ଈଶ୍ୱର, ଶିବ ।

ଜଗଦ୍ଦେବ—ବି. ଦୁର୍ଲଭ ରାଜାର ପୁତ୍ର, ସ୍ୱପ୍ନଚିନ୍ତାମଣି ରଚୟିତା ।

ଜଗଦ୍ଧର—ଯଜୁର୍ବେଦର ଟୀକାକାର, କାଶ୍ମୀର ଦେଶୀୟ ପଣ୍ଡିତ ଗୌରଧରଙ୍କ ପୌତ୍ର, ମଥୁରାବାସୀ ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ କବି । [ବିଷ୍ଣୁ, ଶିବ ।

ଜଗଦ୍ଧାତା—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବ୍ରହ୍ମା,

ଜଗଦ୍ଧାତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦୁର୍ଗା ମୂର୍ତ୍ତି ବିଶେଷ, ସରସ୍ୱତୀ ।

ଜଗଦ୍ବନ୍ଧୁ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପୁରୀର ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁ, ପରମେଶ୍ୱର, (ବଂ) ଜଗତର ବନ୍ଧୁକାରୀ ।

ଜଗଦ୍ବନ୍ଦ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଗତ୍ ପୂଜ୍ୟ, କୃଷ୍ଣ ।

ଜଗଦ୍ବଳ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ବାୟୁ ।

ଜଗଦ୍ବହା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜଗଦ୍ବହ+ଅ+ଆ) ପୃଥିବୀ ।

ଜଗଦ୍ବାସୀ—ପୁଂ. ବି. (ଜଗତ୍+ବାସୀ) ପୃଥିବୀରେ ବାସ କରୁଥିବା ।

ଜଗଦ୍ବିଖ୍ୟାତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ବିଶ୍ୱ ବିଶ୍ରୁତ, ଯାହାର ଯଶ ଜଗତରେ ବିସ୍ତୃତ ହୋଇଅଛି ।

ଜଗଦ୍ବିନାଶ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯୁଗାନ୍ତ, ପ୍ରଳୟକାଳ ।

ଜଗଦ୍ବ୍ୟାପକ--ପୁଂ.ବିଂ.(ଜଗତ୍+ବ୍ୟାପକ) ଯାହା ପୃଥିବୀଯାକ ଘେରିଅଛି ।

ଜଗଦ୍ବ୍ୟାପୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜଗତ୍+ବ୍ୟାପୀ) ଜଗଦ୍ବ୍ୟାପକ ଦେଖ ।

ଜଗନନକବି—କାଳିଦାସ ଦ୍ୱିବେଦୀକୃତ 'ହାଜାରୀ' ନାମକ କବିତା ସଂଗ୍ରହଧୃତ ଜଣେ କବି ।

ଜଗନନ୍ଦକବି—ବୃନ୍ଦାବନ ନିବାସୀ ଜଣେ ହିନ୍ଦି କବି ।

ଜଗନିକ--ଏହାର ଅପରନାମ ଜଗନାୟକ ।

ଜଗନେଶକବି--ବାଙ୍କିପୁରର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀ କବି ।

ଜଗନ୍ନାଥ—ପୁଂ. ବି. (ଜଗତ୍+ନାଥ) ତତ୍ତ୍ୱ; ପରମେଶ୍ୱର,ବିଷ୍ଣୁ, ନାରାୟଣ, ଭଗବାନ, ଭାରତର ଏକତମ କ୍ଷେତ୍ର, ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମରେ ବିରାଜିତ ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରତିମା ।

ଜଗନ୍ନାଥଦାସ—ଗ୍ରା.ବି. ଏ ଓଡ଼ିଆ ଭାଗବତର ରଚୟିତା ଓ ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତ, ପୁରୀ ପାପୁଡ଼ିଆ ମଠର ଭୂତପୂର୍ବ ମହନ୍ତ ।

ଜଗନ୍ନାଥଦେବ—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡେନ୍ସୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ କୃଷ୍ଣ ଜିଲ୍ଲାର ଅଧିପତି ।

ଜଗନ୍ନାଥପଣ୍ଡିତରାଜ—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ତୈଲଙ୍ଗ ପଣ୍ଡିତ ।

ଜଗନ୍ନାଥପାଠକ—ଦେବନାଭଙ୍କ ପୁତ୍ର, ବିଷ୍ଣୁ ପୁରାଣର ସ୍ୱାର୍ଥବାର୍ଥଦୀପିକା ନାମକ ଟୀକାକାର ।

ଜଗନ୍ନାଥପାଣ୍ଡ୍ୟ—ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଜଣେ ପାଣ୍ଡ୍ୟରାଜ ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶୀୟ ୬୩ଶ ରାଜ ।

ଜଗନ୍ନାଥବଲ୍ଲଭ—ଗ୍ରା. ବି. ପୁରୀର ଜଗନ୍ନାଥମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିକଟରେ ଭୋଗ ଲାଗୁଥିବା ଏକପ୍ରକାର ମିଷ୍ଟାନ୍ନ, ପୁରୀର ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମଠ ।

ଜଗନ୍ନାଥଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ—ମଲ୍ଲକୋଷ ନାମକ ତାନ୍ତ୍ରିକ ଗ୍ରନ୍ଥପ୍ରଣେତା ।

ଜଗନ୍ନାଥମହାମହୋପାଧ୍ୟାୟ—ସିଦ୍ଧାନ୍ତ-ତତ୍ତ୍ୱନାମକ ସଂସ୍କୃତ ବ୍ୟାକରଣପ୍ରଣେତା ।

ଜଗନ୍ନାଥମିଶ୍ର—ଜଣେ ମୈଥିଳୀ ପଣ୍ଡିତ ।

ଜଗନ୍ନାଥଯତି—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ବୈଦାନ୍ତିକ,ବ୍ରହ୍ମ ସୂତ୍ରଭାଷ୍ୟ ଦୀପିକା ରଚୟିତା ।

ଜଗନ୍ନାଥରାୟ—ସାରସ୍ୱତ ବ୍ୟାକରଣର ଟୀକାକାର ।

ଜଗନ୍ନାଥଶାସ୍ତ୍ରୀ--ବ୍ରଜେଶ୍ୱର କାବ୍ୟପ୍ରଣେତା ।

ଜଗନ୍ନାଥସମ୍ରାଟ୍—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଅଙ୍କ-ଶାସ୍ତ୍ରବିତ୍ ।

ଜଗନ୍ନାଥସରସ୍ୱତୀ—ହରିହର ସରସ୍ୱତୀଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ, ଅଦ୍ୱୈତାମୃତ ଓ ତତ୍ତ୍ୱଦୀପନ ନାମକ ଦୁଇଖଣ୍ଡି ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରଣୟନକର୍ତ୍ତା ।

ଜଗନ୍ନାଥସୂରି—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ସ୍ମୃତି-ବିତ୍, ଧର୍ମକର୍ମ ବିଷୟରେ ସମୁଦାୟ ପ୍ରକରଣ ନାମକ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚୟିତା ।

ଜଗନ୍ନାଥସେନ—ଜଣେକବି, ପଦ୍ୟାବଳି ପ୍ରଣେତା ।

ଜଗନ୍ନାଥସେନ କବିରାଜ— ଗଙ୍ଗାଦାସ-କୃତ ଛନ୍ଦୋମଞ୍ଜରୀର ଟୀକାକାର ।

ଜଗନ୍ନାଥା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜଗନ୍ନାଥ + ଆ) ଦୁର୍ଗା ।

ଜଗନ୍ନାରାୟଣ—ଭୁବନନାରାୟଣଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଦେବୀରକ୍ତ ରସୋଲ୍ଲାସନାମକ ସଂସ୍କୃତି ଗ୍ରନ୍ଥପ୍ରଣେତା ।

ଜଗନ୍ନିବାସ—ପୁଂ. ବି. (ଜଗତ୍+ନି+ବସ+ଅ) ନିବାସ,ଆଶ୍ରୟ, (ତତ୍ତ୍ୱ) ପରମେଶ୍ୱର, ବିଷ୍ଣୁ ।

ଜଗନ୍ନିବାସୀ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଗଜ୍ଜନ ।

ଜଗନ୍ନୁ—ପୁଂ.ବି. (ଜଗତ୍+ନମ+ଉ) ଜନ୍ତୁ, ଅଗ୍ନି ।

ଜଗନ୍ମଙ୍ଗଳ—କ୍ଲୀ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ)କାଳୀଙ୍କର କବଚବିଶେଷ ।

ଜଗନ୍ମୟ—ପୁଂ.ବି. ଜଗତ୍ସ୍ୱରୂପ, ବିଷ୍ଣୁ ।

ଜଗନ୍ମୟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜଗନ୍ମୟ+ଈ)ବିଶ୍ୱ-ବ୍ୟାପିନୀ ଶକ୍ତି, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

ଜଗନ୍ମଦନ—ଗ୍ରା. ବି. ବୃକ୍ଷଭେଦ ।

ଜଗନ୍ମାତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦୁର୍ଗା, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

ଜଗନ୍ମୋହନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜଗତ୍+ମୋହନ) ଯେ ଜଗତକୁ ମୋହିତ କରେ, (ବି) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଜଗନ୍ମୋହିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜଗତ୍+ମୁହ+ଣିଚ୍-ଇନ୍+ଈ) ମହାମାୟା, ଦୁର୍ଗା ।

ଜଗନ୍ମୋହନସମ୍ପ୍ରଦାୟ—ବଙ୍ଗଳା ପ୍ରଦେଶର ପୂର୍ବ ଖଣ୍ଡରେ ଏହି ନାମରେ ଏକଶ୍ରେଣୀର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅଛି ।

ଜଗନ୍ବଂଶୀ—ଅଯୋଧ୍ୟାନ୍ତର୍ଗତ ଙ୍ଗତେ-

ପୁର ଜିଲ୍ଲାର କୋଉ ପରଗଣା ମଧ୍ୟରେ ଏକଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଜଗର—ପୁଂ. ବି. (ଜଗ୍+ଅ) କବଚ, ମଦ୍ଦରାବିଶେଷ, ଗୋମୟ, ମଦ୍ଦର କଲ୍କ, ମଦନବୃକ୍ଷ, (ପୁଂ.ବିଂ) ଧୂର୍ତ୍ତ, ଚଲାଖ ।

ଜଗଲ—ପୁଂ. ବି. ଜଗର ଦେଖ; ମଦ୍ୟକର, ମଦନବୃକ୍ଷ, ମଦ୍ଦରାବିଶେଷ, ପିଷ୍ଟମଦ୍ୟ, (କ୍ଲୀ.ବି) କବଚ, ଗୋମୟ,(ବିଂ) ଧୂର୍ତ୍ତ ।

ଜଗହ୍ନ—ଯା. ବି. ଯାଗା, ସ୍ଥାନ ।

ଜଗା—କାଶୀର ଭେଟ ଉପାଧିଧାରୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ଏକଶାଖ ।

ଜଗା—ଗ୍ରା.ବି.ଜଗିବା ଦେଖ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଜଗିଆ, ଯେ ଜଗେ । [ଦ୍ୱେଷୀ ।

ଜଗାଇ—ବି. ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ବୈଷ୍ଣବ-

ଜଗାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଜଗିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ ।

ଜଗାଇମାଧାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଚୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କ ସମସାମୟିକ ନବଦ୍ୱୀପବାସୀ ମହାପାପୀ ଓ ଦୁଷ୍ଟ ଦୁଇଭାଇ, ଯେଉଁମାନେ ପରେ ଚୈତନ୍ୟଙ୍କ ଦୟାରୁ ମହାପ୍ରେମିକ ଭକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ।

ଜଗାଜଗି—ଗ୍ରା.ବି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରତି ବିଶେଷ ସାବଧାନତା ବା ହୁସିଆରି, (ଗ୍ରା.ବିଂ) କୌଣସି ବିଷୟକୁ ବିଶେଷ ସତର୍କ ହୋଇ ଜଗିଥିବା ଓ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିଥିବା, ଛକାଛକି,ପରସ୍ପର ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ସତର୍କ ରହିଥିବା ।

ଜଗାଡ୍—ଯା. ବି.ଭିକ୍ଷା, କୋଉଶନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭିକ୍ଷୁକସେବାର୍ଥ ଦତ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି, ଶୁଳ୍କ, କର ।

ଜଗାତ୍ତ—ଯା. ବିଂ. ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟକାରୀ ।

ଜଗାଦ୍ରି—ପଞ୍ଜାବ ପ୍ରଦେଶର ଅମ୍ବାଲା-ଜିଲ୍ଲାର ଉତ୍ତର ପୂର୍ବ ତହସୀଲ ।

ଜଗାରଣା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସତର୍କତାସହିତ କୌଣସି ବସ୍ତୁର ରକ୍ଷଣ ବା ତତ୍ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟିଦେବା, ସମ୍ପତ୍ତିର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ।

ଜଗିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଯେ ଧନଆଦିକୁ କେବଳ ଜଗିରଖେ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ଜଗିବା, ପହରାବାଲି ।

ଜଗିବସିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଅତି ସାବଧାନତା ପୂର୍ବକ ଜଗିବା, ଅହରହ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିବା ।

ଜଗିବା—ଗ୍ରା. ବି. ପହରାଦେବା, ଗୋମେଷାଦି ଚରିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବା, ଅପେକ୍ଷାକରି ରହିବା, କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ସାବଧାନତାସହିତ ରକ୍ଷା କରିବା, ସମ୍ଭାଳିବା, ସତର୍କ-ହେବା, ଘୁଣ୍ଟ ଅନିଦ୍ରା ହୋଇ ବସିବା ବା ଚେଇଁବା ।

ଜଗିରଖି—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. ଖୁବ୍ ସାବଧାନତା ଓ ସଂଯମ ଅବଲମ୍ବନପୂର୍ବକ ।

ଜଗିରହିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଜଗିବସିବା ଦେଖ ।

ଜଗୀ—ଗ୍ରା.ବି. ମୟୂର ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ଏକ-ପ୍ରକାର ପକ୍ଷୀ ।

ଜଗୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେ ଜଗେ ।

ଜଗୁଆ(ଳ)ଳି—ଗ୍ରା. ବି. ପହରାବାଲି, ଗୋରୁ ରଖୁଆଲି, (ପ୍ରା—ଗଞ୍ଜାମ)ବି. ଗଞ୍ଜାମର ଶୂଦ୍ର ଜାତିବିଶେଷ ।

ଜଗୁଜୀବନ—ଗ୍ରା. ବି. ପରମେଶ୍ୱର ।

ଜଗୁର—କ୍ରି. ବିଂ. ଉଦ୍‌ପୁଣ୍ଡ, ଜଙ୍ଗମ ।

ଜଗୁଲିପେଟ—ମାନ୍ଦ୍ରାଜର କୃଷ୍ଣାଜିଲ୍ଲାରେ ନଦୀଗ୍ରାମ ତାଲୁକର ଗୋଟିଏ ସହର ।

ଜଗୁଲୀ—ବି. ସାମୁଦ୍ରିକ କ୍ଷୁଦ୍ର ମତ୍ସ୍ୟ ।

ଜଗ୍ଗିକ—ପୁଂ. ବି. ରାଜତରଙ୍ଗିଣୀ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଜଣେ ବୀରପୁରୁଷ, ଏହାଙ୍କ ଉପାଧି ଠାକୁର ।

ଜଗ୍ଧ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଅଦ୍+ମଂ.ତ) ଭୁକ୍ତ, ଭକ୍ଷିତ, କ୍ଲୀ.ବି.(ଅଦ୍+ଭା.ତ)ଭୋଜନ, ଭକ୍ଷଣ ।

ଜଗ୍ଧି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଅଦ୍+ଭା.ତ) ଭକ୍ଷଣ, ଭୋଜନ, ସହଭୋଜନ ।

ଜଗ୍ମି—ପୁଂ.ବି. (ଗମ+କ୍ତ)ବାୟୁ, (କ୍ରି. ବିଂ) ଗମନଶୀଳ, ଗନ୍ତା, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଜଗ୍ମୀ ।

ଜଘନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ହନ+ମଂ.ଅ)ସେନାର ପଶ୍ଚାଦ୍ଭାଗ, ତଳପେଟ, ଭଗପ୍ରଦେଶ, ପଡ଼ିଆ, ଅଣ୍ଡ, ଉପରୁ କଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଡ଼ର ପଛଭାଗ, ପିଠି, ନିତମ୍ବ, ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର କଟିଦେଶର ପୂର୍ବଭାଗ, କଟିଦେଶ, ଶ୍ରୋଣି ।

ଜଘନକୂପ—ପୁଂ. ବି. (ଜଘନକୂପ+କୈ+ଅ) ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର କଟିଦେଶର ପଶ୍ଚାଦ୍ଭାଗରେ ଥିବା ଆବର୍ତ୍ତ, ଭଉଁରୀ-ଦ୍ୱୟ, କୁକୁନ୍ଦର ।

ଜଘନଚପଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ବ.ବ୍ରୀ)ଅସତୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ନଷ୍ଟଚରିତ୍ରା ସ୍ତ୍ରୀ, କୁଳଟା, କାମୁକୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ମାତ୍ରାବୃତ୍ତ ବିଶେଷ ।

ଜଘନଫଳା—ବି. ଡ଼ିମିରି ଦେଖ; କାକ-ମାଚି ଦେଖ ।

ଜଘନାର୍ଦ୍ଧ—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ପୂର୍ବାର୍ଦ୍ଧ, ପୂର୍ବଭାଗ ।

ଜଘନୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଜଘନ+ଇନ୍)ପ୍ରଶସ୍ତ-ଜଘନଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜଘନିନୀ ।

ଜଘନେଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.କାକୋଦୁମ୍ବରିକା

ଜଘନ୍ୟ—କ୍ରି.ବିଂ(ଜଘନ+ଭା.ଯ)ଚରମ, ଗର୍ହିତ, ଅନୁଚିତ, ଘୃଣ୍ୟ, ନିକୃଷ୍ଟ, (ବି) ମେଢ୍ର, ମେହନ, ମେଷ, ମେଷ୍ଟ, ଶୂଦ୍ର, ସ୍ତ୍ରୀଜାତି, ପୃଷ୍ଠଭାଗ, ରାଜାମାନଙ୍କର ପାଞ୍ଚପ୍ରକାର ସଙ୍ଗୀଣ୍ଡ ଅନୁଚରର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକପ୍ରକାର ଅନୁଚର ।

ଜଘନ୍ୟଜ—ପୁଂ.ବି. (ଜଘନ୍ୟ+ଜନ+କ.ଅ)ଅନ୍ତ୍ୟଜ, ଶୂଦ୍ର,(ପୁଂ.ବିଂ)କନିଷ୍ଠ ।

ଜଘନ୍ୟତର—କ୍ରି. ବିଂ. ନିକୃଷ୍ଟତର ।

ଜଘନ୍ୟଭ—କ୍ଲୀ. ବି. ଆର୍ଦ୍ରା, ଅଶ୍ଳେଷା, ସ୍ୱାତୀ, ଜ୍ୟେଷ୍ଠା, ଭରଣୀ ଓ ଶତଭିଷା ଏହି ଛଅ ନକ୍ଷତ୍ର ।

ଜଘନ୍ୟଶାୟୀ—ପୁଂ. ବି. (ଜଘନ୍ୟ+ଶୀ+ଇନ୍)ସମସ୍ତଙ୍କ ପଛରେ ଯେ ଶୁଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜଘନ୍ୟଶାୟିନୀ ।

ଜଘ୍ନି—ପୁଂ. ବି. (ହନ+ଇ) ଯେଉଁ ଅସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ବଧ କରାଯାଏ, ହନ୍ତା, ଘାତକ ।

ଜଘ୍ନୁ—କ୍ରି.ବିଂ.(ହନ+କ.ଉ) ଘାତକ, ହନ୍ତା, ବଧକାରୀ ।

ଜଘ୍ରି—କ୍ରି. ବିଂ. (ଘ୍ରା+ଇ) ଯେ ଗନ୍ଧ ଗ୍ରହଣ କରେ, ଘ୍ରାଣକାରୀ ।

ଜଙ୍କ—ଯା. ବି. କଲଙ୍କି, ଜଙ୍ଗ ।

ଜଙ୍କ୍ସନ୍—ଯା. ବି. ରେଲର ଏକାଧିକ

ଲାଇନ୍ ଯେଉଁ ଷ୍ଟେସନରେ ଯୋଗ ହୋଇ ଥାଏ ।

ଜଙ୍କି—ଗ୍ରା. ବି. ଏକଜାତୀୟ କ୍ଷୁଦ୍ର ବୃକ୍ଷ ।

ଜଙ୍ଗ୍—ସା. ବି. ଯୁଦ୍ଧ, କଳଙ୍କି ।

ଜଙ୍ଗପୂଗ—ପୁଂ.ବି. ନିଷ୍ଠୁରତା, ଅତ୍ୟାଚାର, ପାପକର୍ମ ।

ଜଙ୍ଗବାହାଦୁର—ପ୍ରା. (ନେପାଳୀ) ବି. ନେପାଳର ଜଣେ ବୀରପୁରୁଷ, ନେପାଳର ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉପାଧି ।

ଜଙ୍ଗମ—ହି.ବିଂ. (ଗମ+ଯ.ଅ) ଚଳନ୍ତ, ଅସ୍ଥାବର, ଅସ୍ଥାୟୀ, ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ, ଯାହାର ଗତିଅଛି, (ବି) ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟବାସୀ ଲିଙ୍ଗାୟତ ନାମକ ଶୈବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଗୁରୁ ।

ଜଙ୍ଗମକୁଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜଙ୍ଗମ+କୁଟୀ) ଛତ୍ର, ଛତ୍ରି, ଛତା ।

ଜଙ୍ଗମଗୁଲ୍ମ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ପଦାତିସୈନ୍ୟ ।

ଜଙ୍ଗମତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଜଙ୍ଗମ+ତ୍ୱ) ଜଙ୍ଗମର ଧର୍ମ, ଜଙ୍ଗମର ଭାବ ।

ଜଙ୍ଗମବିଷ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ଦନ୍ତାଦି ଆଘାତ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପନ୍ନ ବିଷ, ଜଙ୍ଗମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଷ ।

ଜଙ୍ଗମଭୂତ—ବି. ଜୈବ ପଦାର୍ଥ ।

ଜଙ୍ଗଳ—ହି. ବିଂ. (ଗଳ+ଯ.ଅ)ଜଳଶୂନ୍ୟ, ନିର୍ଜଳ, ନିର୍ଜନ, ଶୁଷ୍କ, ଅନୁଙ୍କର, (ବି) ମାଂସ ।

ଜଙ୍ଗଲ—ଗ୍ରା.ବି.ନିବିଡ଼ଅରଣ୍ୟ, ଅରମ୍ୟ, ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଲତା ଗୁଳ୍ମାଦି ବଢ଼ିଥାଏ ।

ଜଙ୍ଗଲବାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଜଙ୍ଗଲ ସଫାକରି ଚାଷ କରାଯିବା ନଯୁତାବାଦ ଜମି ।

ଜଙ୍ଗଲୁଟ୍—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଅରଣ୍ୟମୟ, କୃଷିର ଅନୁପଯୁକ୍ତ (ଭୂମି) ।

ଜଙ୍ଗଲି—ଗ୍ରା. ବିଂ. ବନବାସୀ, ବନ୍ୟ, ଅସଭ୍ୟ, ନିର୍ବୋଧ, ଜଙ୍ଗଲରେ ଜାତ ବା ପ୍ରାପ୍ତ ।

ଜଙ୍ଗଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜଙ୍ଗଲି ଦେଶ ।

ଜଙ୍ଗାଲ—ଗ୍ରା. ବି. କବଚଆଦି ରଙ୍ଗ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତୈଳମିଶ୍ରିତ ରଙ୍ଗ, ତାମ୍ରଘଟିତ ଘାସବର୍ଣ୍ଣ ରଙ୍ଗ, ଉତିଆ ।

ଜଙ୍ଗି—ସା. ବିଂ. ଯୁଦ୍ଧସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ସମର ବିଷୟୀୟ, ପରାକ୍ରମୀ, ମହାବଳ, ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବିଂ. ସୁଦୀର୍ଘ, ବୃହତ୍ ।

ଜଙ୍ଗିଡ଼—ପୁଂ. ବି. ମଣିବିଶେଷ ।

ଜଙ୍ଗିପଲଟନ୍—ଗ୍ରା.ବି.ଭାରତୀୟ ଇଂରାଜ ସେନା ।

ଜଙ୍ଗୀପୁର—ମୁର୍ଶିଦାବାଦଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଉପବିଭାଗ ।

ଜଙ୍ଗୀରା—ରାଜମହଲ ଓ ମୁଙ୍ଗେରର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ ।

ଜଙ୍ଘୁଲ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗମ+ଘ.ଲ)ଚକ୍ଷ ।

ଜଙ୍ଘ—ପୁଂ. ବି. ଜଙ୍ଘା ଦେଶ; ରାମାୟଣ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାକ୍ଷସବିଶେଷ ।

ଜଙ୍ଘା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜନ+ଅ+ଆ) ଗୁଲ୍ଫର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଓ ଜାନୁର ଅଧୋଭାଗ, ଆଣ୍ଠୁ-ଉପରଠାରୁ ଅଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଡ଼ର ସମ୍ମୁଖ ଅଂଶ,(ଗ୍ରା.ବି)ଜଙ୍ଘରେ ଉଠିବା ଦୁଷ୍ଟ ବ୍ରଣ ।

ଜଙ୍ଘାକର—ହି ବିଂ. (ଜଙ୍ଘା+କୃ+ଅ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅତିଶୟ ଦ୍ରୁତ ବେଗରେ ଗମନ କରେ, ଧାବକ ।

ଜଙ୍ଘାକରଜ—ହି. ବିଂ. ଜଙ୍ଘାଗୁଳନା କରି ଯେ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରେ, ଧାବକ, ଧାଉଡ଼ିଆ ପାଇକ, (ବି)ମୃଗବିଶେଷ ।

ଜଙ୍ଘାବରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଙ୍ଘାର ଆବରଣ, ପେଣ୍ଟଲୁନ୍ ଜଙ୍ଘ ସମ୍ବାହ, ଜଙ୍ଘିଆ ।

ଜଙ୍ଘାପ୍ରହୃତ—ହି. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ଜଙ୍ଘାଦେଶରେ ପ୍ରହାର କରାହୋଇଅଛି ।

ଜଙ୍ଘାବନ୍ଧୁ—ପୁଂ. ବି. ଚକ୍ଷିବିଶେଷ ।

ଜଙ୍ଘାବଳ—ବି. ବେଗଗାମୀ ଦୂତ ।

ଜଙ୍ଘାବୃତ୍ତି—ବି. ଚାଲିକରି ଯିବା ଆସିବାର ବ୍ୟବସାୟ, ଦୌଡ଼ିକରି ଏକସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବାର ଚାକରି ।

ଜଙ୍ଘାରଥ—ପୁଂ.ବି (ବ.ଶ୍ରୀ)ଋଷିବିଶେଷ, ଜଙ୍ଘାରଥ ନାମକ ଋଷିଙ୍କ ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ

ଜଙ୍ଘାରି—ପୁଂ. ବି. ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର ।

ଜଙ୍ଘାଳ—ହି.ବିଂ(ଜଙ୍ଘା+ଲ)ଦ୍ରୁତଗାମୀ, ଧାବକ, (ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ପଶୁବିଶେଷ, ହରିଣ ।

ଜଙ୍ଘାଳା—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଭାରତବାସୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ଅଣ୍ଡିବପୋତବିଶେଷ ।

ଜଙ୍ଘାଶୂଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶୂଳରୋଗ ବିଶେଷ; ଏହି ରୋଗରେ ଜଙ୍ଘାରେ ବ୍ୟଥା ହୁଏ ।

ଜଙ୍ଘି—ଗ୍ରା. ବି. ପାଜାମା, ଜଙ୍ଘ, (ବିଂ) ଦ୍ରୁତଗାମୀ ।

ଜଙ୍ଘିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଜଙ୍ଘଯାଏ ପିନ୍ଧି ଯିବା ପାଇଜାମା ।

ଜଙ୍ଘିଲ—ହି. ବିଂ. (ଜଙ୍ଘା+ଇଲ) ଅତିଶୟ, ଦ୍ରୁତଗାମୀ, ଧାବକ ।

ଜଚ୍ଚ—ଗ୍ରା. ବି. ଯାଚିବାକର୍ମ, (ବିଂ)ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥକୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦେବାକୁ ଯାଚିଥାଏ ।

ଜଚ୍ଚକରି—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଅନେକବାର ଯାଚିବା କର୍ମ, ପରସ୍ପରକୁ ଯାଚିବା ।

ଜଜ୍—ସା. ବି. ବିଚାରକ, ଉଚ୍ଚ ଅଦାଲତର ବିଚାରକର୍ତ୍ତା, ହାଇକୋର୍ଟର ବିଚାରପତି ।

ଜଜକୋର୍ଟ—ସା. ବି. ଜିଲ୍ଲା ବା ବିଭାଗର ପ୍ରଧାନ ବିଚାରାଳୟ ।

ଜଜ—ପୁଂ. ବି. (ଜଜ୍+ଅ) ଯୋଦ୍ଧା ।

ଜଜବଜ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯଥେଷ୍ଟ, ପ୍ରଚୁର, (ବି) ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ।

ଜଜହାରସିଂହବୁନ୍ଦେଲା—ରାଜା ନରସିଂହଦେବ ବୁନ୍ଦେଲାଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଜଜହୋତି—କନୌଜ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀ, ବୁନ୍ଦେଲ ଖଣ୍ଡର ପ୍ରାଚୀନ ନାମ ।

ଜଜାଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଜିଙ୍ଗିନି, ଏକଜାତୀୟ ବନ୍ୟଗଛ ।

ଜଜାଙ୍ଗି—ଗ୍ରା. ବି. ଜଜାଙ୍ଗ ଦେଖ ।

ଜଜାଳ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. କଳହପ୍ରିୟ, ବଳୁଆ, ମହାକାୟ, ବୃହତ୍, (ବି) ବନ୍ଧୁକବିଶେଷ, ଏକପ୍ରକାର ତୋପ ।

ଜଜ୍ଜ—ରାଜତରଙ୍ଗିଣୀ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଏକବ୍ୟକ୍ତି, ମଥୁରାର ରାଜା ବିଜୟପାଳଙ୍କ ଅଧୀନ ଏକ କ୍ଷତ୍ରିୟ ସାମନ୍ତରାଜା ।

ଜଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜଙ୍ଗ+ଅ) ଘୋଡ଼ା, (ବି) ଯୁଦ୍ଧ ।

ଜଙ୍ଗଳା—ଗ୍ରା. ବି. କନ୍ୟବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଜଙ୍ଗଣାଭବନ୍ତ—ହି.ବିଂ. (ଜଙ୍ଗଣା+ଭୁ+ଅନ୍ତ) ଯାହା ଜଳୁଅଛି ।

ଜଙ୍ଗନ—ହି. ବିଂ. ଯାହା ବାରବାର ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।

ଜଙ୍ଗପକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜପ+କ.ଉକ) ଯେ ସର୍ବଦା ଜପ କରେ, ଗର୍ହିତ-ଜପକାରୀ, (ବ) ତପସ୍ୱୀ ।

ଜଙ୍ଗାଳ—ବି. (ଜନ+କ.ଅ+ଆଲ) ଆବର୍ଜ୍ଜନା, ଅଳିଆ, ଉତ୍ପାତ, ଗୋଳ-ମାଳ, ଝଂଝଟ, କଳକଜିଆ, ସଂକଟ, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ, ସଂସାରର ମାୟା, ଅଳି, ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଜଗର କରି ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଜଙ୍ଗାଳକରିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଜଗରକରି ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା, ଅଳି କରିବା, ଧିକମିକି କରିବା, ବିରକ୍ତ କରିବା ।

ଜଙ୍ଗାଳିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ., ଆବର୍ଜ୍ଜନା-କାରୀ, ଉତ୍ପାତକାରୀ, ଝଞ୍ଝଟିଆ, ସାଂସାରିକ ବିଷୟରେ ଜଡ଼ିତ, ଯେ ଗୋଳମାଳ ଲଗାଏ ।

ଜଙ୍ଗାଳୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ବିଶେଷ ଅଳିକରେ, କଳହୁଡ଼ୀ ।

ଜଞ୍ଜିର—ଗ୍ରା. ବି. ଜଞ୍ଜିର, ଶୃଙ୍ଖଳ, ବେଡ଼ୀ, ଶିକୁଳି, ଆଧୁନିକ ଜମି ମପି-ବାର ଚେନ୍, ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ ।

ଜଞ୍ଜିରମାପ—ଗ୍ରା. ବି. ଚେନଦ୍ୱାରା ଭୂମି ମାପ ।

ଜଞ୍ଜିରା—ଗ୍ରା.ବି. ଜଞ୍ଜିର ଦେଖ, ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରେସିଡ଼େନ୍ସୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ କେସ୍ମଣ ଅଞ୍ଚ-ଳରେ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ । [ବିଶେଷ ।

ଜଞ୍ଜୁରିୟ—ଗ୍ରା. ବି. ଆଫଗାନ ଜାତି

ଜଟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜଟା) ସଂହତକେଶ, ଜଟା, କୁକୁଡ଼ା ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବା କୋମଳ ଲୋମାବୃତ ପତଳା ମାଂସ, ବନ୍ୟସ୍ତ୍ରୀ କେଶର ଗଣ୍ଠି, ଜଡ଼ା, ସଂହତ ପୁଷ୍ପ ବା କଡ଼, ବାବାଜୀମାନଙ୍କର ସଂହତକେଶ ।

ଜଟଜଟିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ତୃଣ, ଯାହାର ଜଟାପରି ହୋଇଥିବା ମଞ୍ଜିରୀ ଗୁଡ଼ିକ ଏକତ୍ର କଲେ ତାହା ଲାଗିଯାଏ ।

ଜଟପକାଇବା—ଗ୍ରା. ହି. ମୁଣ୍ଡର କେଶ-ଯାକ ଏକତ୍ର କରି ଜଡ଼ା ବାନ୍ଧିବା ।

ଜଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜଟ+କ.ଅ+ଆ) ପରସ୍ପର ସଂହତକେଶ, ଜଟ, ବ୍ରହ୍ମାର ଶିଖା, ଶଟା, କେଶର, ମୂଳ, ଶାଖା, କପିକଚ୍ଛୁ, ବାଇଚଙ୍କ, ରୁଦ୍ରଜଟା, ଜଟାମାଂସୀ, ଶତାବରୀ, ବେଦପାଠ ବିଶେଷ, ଜଟପରି ହୋଇଥିବା ଫୁଲ ଓ କଡ଼, ଅଣ୍ଡିରା ତାଳଗଛରୁ ବାହାରିବା ଜଟାର ଫୁଲ, ବରଗଛର ଓହ୍ଲ ।

ଜଟାଇବା—ଗ୍ରା.ହି.ଭଣ୍ଡିବା, ଅସଲ ବା ପ୍ରାପ୍ତି ବସ୍ତୁ ନ ଦେଇ ଅନ୍ୟବସ୍ତୁ ଦେଇ ଭୁଲାଇବା, ପ୍ରତାରଣା କରିବା, ଠକାଇବା ।

ଜଟାକର—ହି, ବିଂ. (ଜଟା+କୃ+ଅ) ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ଜଟାହୁଏ, ଜଟା ଜନ୍ମିବାର କାରଣ ।

ଜଟାଚୀର—ପୁଂ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଶିବ, (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଜଟବନ୍ଧ ଚୁଳ ଓ ଛିନ୍ନବସ୍ତ୍ର ।

ଜଟାଜଟି—ଗ୍ରା. ବି. ଭଣ୍ଡାଇବା କର୍ମ, ପ୍ରତାରଣା ।

ଜଟାଜାଲ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଟାସମୂହ ।

ଜଟାଜୂଟ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଟାସମୂହ ।

ଜଟାଜ୍ୱାଳ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ପ୍ରଦୀପ, ମସାଲ ।

ଜଟାଟଙ୍କ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) (ଜଟା+ଟନ୍କ+ଅ) ଶିବ ।

ଜଟାଟୀର—ପୁଂ. ବି. (ଜଟା+ଅଟ+ଇର) ଶିବ ।

ଜଟାଧର—ପୁଂ. ବି. (ଜଟା+ଧୃ+ଅ) ଶିବ, ବୃଦ୍ଧବିଶେଷ, ଅଭିଧାନ ତନ୍ତ୍ର-ନାମକ କୋଷକାର, ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଦେଶ,(ବିଂ) ଜଟା-ଧାରୀ, ଯେ ଜଟା ଧାରଣ କରିଅଛି ।

ଜଟାଧାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜଟା+ଧୃ+କ. ଇନ୍) ଯେ ଜଟା ଧାରଣ କରେ,ଯାହା ମୁଣ୍ଡରେ ଜଟାଅଛି ।

ଜଟାପଟଳ—ଋକ୍‌ବେଦି ବିହିତ କ୍ରମ-ପାଠର ଜଟିଳ ପ୍ରକାରଭେଦ ।

ଜଟାଭାର—ବି.(ଜଟା+ଭାର)ଜଟାସମୂହ ।

ଜଟାମାଂସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସ୍ୱନାମପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ ।

ଜଟାମାଳୀ—ପୁଂ. ବି. ଶିବ ।

ଜଟାୟୁ—ପୁଂ. ବି. (ଜଟା+ଯା+ଉ) ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ପକ୍ଷୀ, ଗରୁଡ଼ ବଂଶୀୟ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପୌରାଣିକ ଗୃଧ୍ରପକ୍ଷୀ,ଗୁଗ୍ଗୁଳ ।

ଜଟାରୁଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରୁଦ୍ରଜଟା ଲତା, ଈଶ୍ୱରଜଟା ।

ଜଟାଳ—ପୁଂ. ବି. (ଜଟା + ଳ) ବଟ-ବୃକ୍ଷ, କର୍ଚ୍ଚୁର, ମୁଷ୍କକ, ଗୁଗ୍ଗୁଳ, ବ୍ରହ୍ମଗ୍ରନ୍ଥି, ଶଟୀ, ସିଂହ, (ବିଂ) ଜଟା-ଧାରୀ, ଜଟାଯୁକ୍ତ । [ମାଂସୀ ।

ଜଟାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜଟାଳ + ଆ) ଜଟା-

ଜଟାବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜଟା+ବତୁ) ଜଟାଯୁକ୍ତ, ଯାହାର ଜଟା ଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜଟାବତୀ ।

ଜଟାବଣ୍ଡ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଜଟା+ବନ୍ତ+ଇ) ଜଟାମାଂସୀ ।

ଜଟାବଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରୁଦ୍ରଜଟା ଲତା, ଗନ୍ଧମାଂସୀ ।

ଜଟାଶାଳପାଣି—ପୁଂ. ବି. ଜଟାଯୁକ୍ତ ଶାଳପର୍ଣ୍ଣୀ, ଏକଜାତୀୟ ବୃକ୍ଷ ।

ଜଟାସୁର—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଭାରତ-ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଏକ ଅସୁର, ଦେଶବିଶେଷ ।

ଜଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜଟ + ଇ) ବଟବୃକ୍ଷ, ଜଟାସମୂହ, ଜଟାମାଂସୀ, ଚୁଟି,ଶିଖା ।

ଜଟିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. (ସଂ-ଜଟିଳ) ଜଟାଧାରୀ, ଗୋଳମାଳିଆ, (ବି)

ମହାଦେବ ।

ଜଟିବା—ଗ୍ରା. ଜି. ଭର୍ତ୍ତିବା, ଠକିବା ।

ଜଟିଳ—ବି. (ଜଟା+ଇଳ) ସିଂହ, ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ବୃକ୍ଷ, ଜଟାମାଂସୀ, ବ୍ରହ୍ମଗ୍ରନ୍ଥି, ଏକ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତ ବାଳକ, ଶିବ, (ବିଂ) ଜଟାଧାରୀ, ଜଟାଯୁକ୍ତ, ଯହିଁରେ ଅନେକ ଗୋଳଅଛି, ଦୁର୍ବୋଧ, ଦୟାହୀନ, ଗଣ୍ଠିଗଣ୍ଠିଆ ।

ଜଟିଳକ—ପୁଂ. ବି. (ଜଟିଳ+କ) ଜଣେ ଋଷି,ଜଟିଳକ ଋଷିଙ୍କ ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ ।

ଜଟିଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜଟିଳ+ଆ) ଜଟାଯୁକ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀ, ଜଟାମାଂସୀ, ପିପ୍ପଳୀ, ବଚ, ଉଜଟା, ଦମନକ ବୃକ୍ଷ, ଦଅଣାଗୁଳ୍ମ, ରାଧିକାଙ୍କ ଶାଶୁ, ଗୌତମବଂଶ ସମ୍ଭୂତା ଏକ ଋଷିକନ୍ୟା ।

ଜଟିଳୀଭବ—ପୁଂ. ବି. (ଜଟିଳ+ଚ୍ୱି+ଭୂ+ଅ) ସଂହତ,ଜଟାକାରରେ ପରିଣତ ।

ଜଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜଟି+ଈ) ଜଟାମାଂସୀ, (ପୁଂ.ବି) ଜଟାଧାରୀ ପୁରୁଷ, ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ବୃକ୍ଷ,ବ୍ରହ୍ମଗ୍ରନ୍ଥି,ସିଂହ, (ବିଂ) ଜଟାଧାରୀ ।

ଜଟୁଳ—ପୁଂ. ବି. (ଜଟ+କ. ଉଳ) ଶଙ୍ଖରସ୍ଥ ଚକ୍ରବିଶେଷ, ଜତୁକ,କଳାଯାଇମନ୍ଦା ।

ଜଟେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. ନର୍ମଦା ନଦୀତୀରବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ତୀର୍ଥ ।

ଜଟୋଦା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କାମରୂପସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନଦୀ ।

ଜଠ—ଗ୍ରା. ବି. ଉଦର, ଜଠର, ଗର୍ଭ ।

ଜଠର—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. (ଯମ୍+ଣ. ଅର୍) ପେଟ, ଉଦର, ଜରାୟୁ, ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳ, କୁକ୍ଷି, ଗର୍ତ୍ତ, ପର୍ବତବିଶେଷ, ଦେଶବିଶେଷ, ଉଦର ରୋଗବିଶେଷ, ଶରୀର, ମରକତମଣିର ଦୋଷବିଶେଷ,ଉତ୍ସଙ୍ଗ, କୋଡ଼,(ବିଂ) ବଦ୍ଧ, କଠିନ, କର୍କଶ ।

ଜଠରଗଦ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଉଦର ରୋଗ, ଜଠରରୋଗ ।

ଜଠରଜ୍ୱାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଉଦର-ଯନ୍ତ୍ରଣା, ପେଟ ପୋଡ଼ିବା, କ୍ଷୁଧାଜନିତ ଯନ୍ତ୍ରଣା ।

ଜଠରନୁତ୍—ପୁଂ. ବି. (ଜଠର+ନୁଦ୍+କ୍ୱିପ୍) ଆରଗ୍ୱଧ, ସୁନାରି ।

ଜଠରଯନ୍ତ୍ରଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଜଠର ଜ୍ୱାଳା, କ୍ଷୁଧା, ମାତାଙ୍କର ଗର୍ଭଧାରଣକ୍ଲେଶ, ଭ୍ରୂଣ, ଜନନୀ ଗର୍ଭରେ ଥିବାବେଳେ ସ୍ୱୟଂ ଯେଉଁ କଷ୍ଟଭୋଗ କରୁଥିବାର କଳ୍ପନା କରାଯାଏ ।

ଜଠରରୋଗ—ପୁଂ. ବି. ଉଦର ରୋଗ ।

ଜଠରବ୍ୟଥା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଉଦର ଯନ୍ତ୍ରଣା, ଜଠର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦେଖ ।

ଜଠରାଗ୍ନି—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) କୁକ୍ଷିଗତ ଭୁକ୍ତଦ୍ରବ୍ୟର ପରିପାକକାରୀ ଅଗ୍ନି, କ୍ଷୁଧା । [ଦେଖ ।

ଜଠରାନଳ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଜଠରାଗ୍ନି

ଜଠରାମୟ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଜଳୋଦର ରୋଗ, ଅତିସାର ରୋଗ ।

ଜଠରୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଜଠର+ଇନ୍)ଉଦରୀ ।

ଜଠରୀକୃତ—ଜି.ବିଂ.ଉଦରୀକୃତ,ଯାହାକୁ ଉଦରସ୍ଥ କରି ହୋଇଅଛି ।

ଜଠଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜଠର+ଅ) ଜଳପାତ୍ରବିଶେଷ, ଏହାର ଆକାର ଜଠରପରି ଅଟେ ।

ଜଡ଼—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ମୂଳ,ମୂଳକାରଣ ।

ଜଡ଼—ଜି. ବିଂ. (ଜଳ+କ.ଅ) ଜମାଟ, ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧି, ମୂର୍ଖ, ବେଦଗ୍ରହଣାସମର୍ଥ, ଭ୍ରମଗ୍ରସ୍ତ, ଶୀତଳ, ମୂକ, ଯାହାର ଚେତନା ନାହିଁ, ଅଳସୁଆ, ଆଚ୍ଛନ୍ନ, ସ୍ତବ୍ଧ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଅସଳ,ବଧିର,ଅପ୍ରାଜ୍ଞ, ଅନଭିଜ୍ଞ, ନିଷ୍ପନ୍ଦ, ମୋହିତ, (ଗ୍ରା. ବି) ଶୀତ, ଅସଲ ବସ୍ତୁ, ଚେରମୂଳ, ନିଅଁ, ପ୍ରଧାନ କାରଣ, (କ୍ଲୀ.ବି) ଜଳ,ସୀସକ, ସୀମା, ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ ବା ପାଗଳ ଲୋକ, ନିର୍ଜୀବ ପଦାର୍ଥ ।

ଜଡ଼ଉତ୍—ଗ୍ରା. ବିଂ. ରହାଦ ଏତେ, (ଗ୍ରା.ବି) କ୍ରନ୍ଦନ କାମ ।

ଜଡ଼କର —ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଜଡ଼କ୍ରୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘସ୍ଥାୟୀ,ଅଳସୁଆ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜଡ଼କ୍ରୟା ।

ଜଡ଼ଚେତନା—ବି. ଭୂତ,ପ୍ରେତ,ପିଶାଚ ।

ଜଡ଼ଚୈତନ୍ୟବାଦ—ବି. ତନ୍ତ୍ରମନ୍ତ୍ରରେ ବିଶ୍ୱାସ, ଭୂତପ୍ରେତ ପୂଜା,ଚୈତ୍ୟପୂଜା ।

ଜଡ଼ଜଗତ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ସ୍ଥାବରକୃତକ ଜଗତ୍,ଚୈତନ୍ୟହୀନ ସ୍ଥାବର ଜଗତ୍ ।

ଜଡ଼ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜଡ଼+ତ+ଆ)ଶୀତଳତ୍ୱ,ଦେହ କାଲ ମାରିଯିବା,ଅପଟୁତା, ବ୍ୟଭିଚାରୀ ଭାବବିଶେଷ, ଅସ୍ପଷ୍ଟତା, ଆଳସ୍ୟ,ମୂର୍ଖତା, ଅଚେତନତା,ସ୍ତବ୍ଧତା, ଅଚଳତା । [ଦେଖ ।

ଜଡ଼ତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜଡ଼+ତ୍ୱ) ଜଡ଼ତା

ଜଡ଼ପଦାର୍ଥ—ବି. (କ.ଧା) ଅଚେତନ ବା ନିର୍ଜୀବ ବସ୍ତୁ ।

ଜଡ଼ପିଣ୍ଡ—ବି. (କ.ଧା) ସ୍ଥୂଳ ବଡ଼ବସ୍ତୁ ।

ଜଡ଼ପ୍ରକୃତି—ବି. ଜଡ଼ ଜଗତ୍, ନିର୍ଜୀବ ଜଗତ୍, ଅଳସପ୍ରକୃତି ।

ଜଡ଼ପ୍ରାୟ—ବିଂ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଜଡ଼ ସଦୃଶ, ଜଡ଼ପରି ।

ଜଡ଼ବର—ଗ୍ରା. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଜଡ଼ବାଦ—ବି.ଆତ୍ମାର ଚୈତନ୍ୟ ମସ୍ତକରେ ଅବିଶ୍ୱାସ ।

ଜଡ଼ବାଦୀ—ପୁଂ.ବିଂ. ଯେ ଜଡ଼ବାଦମତ ପୋଷଣ କରେ ।

ଜଡ଼ଭରତ—ପୁଂ. ବି. ଆଙ୍ଗିରସ ପ୍ରବର ଜଣେ ଯୋଗୀ ଲୋକ, ନିର୍ବାକ୍ ବ୍ୟକ୍ତି, (ଗ୍ରା.ବି) ଅନଭିଜ୍ଞ ବା ମୂର୍ଖ ।

ଜଡ଼ମାରିବା—ଗ୍ରା.ଜି. କୌଣସି ବିଷୟର ମୂଳୋତ୍ପାଟନ କରିବା, ସମୂଳେ ବିନାଶ କରିବା ।

ଜଡ଼ରୁ—ଗ୍ରା. ଜି. ବିଂ. ଆରମ୍ଭରୁ,ଆଦ୍ୟରୁ ଜମାରୁ, ମୂଳରୁ, ଚେରରୁ ।

ଜଡ଼ସଡ଼—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସଙ୍କୁଚିତ, ଲଜ୍ଜା ବା ଭୟରେ ମ୍ରିୟମାଣ,କିଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ ।

ଜଡ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜଡ଼+ଆ) ଶୁକଶିମ୍ବୀ, ବାଇଢ଼ଙ୍ଗ, ଭୁଇଁଅଁଳା, (ଗ୍ରା.ବି) ଏରଣ୍ଡ, ଗବ, ସଂଲଗ୍ନ ହେବା, ଆସକ୍ତ ହେବା, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ମୂକ, ରହାଦରେ ଜଡ଼ିତ ।

ଜଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜଡ଼ିବାର ଶିଜନ୍ତ-ରୂପ, ସଂଲଗ୍ନ କରାଇବା, ଖଚିତକରିବା, ଉତ୍ତମରୂପେ ବେଷ୍ଟନ କରିବା, କୌଣସି ଦୋଷରେ ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଜଡ଼ିତ ବା ଲିପ୍ତକରିବା ।

ଜଡ଼ାଉ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜଡ଼ିତ ଦେଖ ।

ଜଡ଼ାଜଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ପରସ୍ପର ସହିତ ସଂଯୋଗ, ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଆଲିଙ୍ଗନ, (ବିଂ) ସଂଯୁକ୍ତ ।

ଜଡ଼ାତେଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଏରଣ୍ଡ ତୈଳ, ଗବମଞ୍ଜିରୁ ବାହାର କରାଯିବା ତେଲ ।

ଜଡ଼ାତେଲ ମେଣ୍ଟାବାଲ—ଗ୍ରା.(ପ୍ରବବନ.) ଅଭେଦ୍ୟ ବା ଘନିଷ୍ଠ ପ୍ରଣୟରେ ଆବଦ୍ଧ ।

ଜଡ଼ାମୂର୍ଖ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଘୋର ମୂର୍ଖ, ଗଜମୂର୍ଖ, ନିରକ୍ଷର, ନିଦାମୂର୍ଖ ।

ଜଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜଟା) ଔଷଧରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ଚୋରମୂଳ, ବଟ ବୃକ୍ଷ ।

ଜଡ଼ିତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ବେଷ୍ଟିତ, ଖଚିତ, ଆସକ୍ତ, ମିଶ୍ରିତ, ଲିପ୍ତ ।

ଜଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ମିଶିବା,ସଂଲଗ୍ନହେବା, ଲାଗିରହିବା, ଲିପ୍ତହେବା, ଖଚିତ କରିବା, ଏକତ୍ରିତହେବା, ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବା, ସଂହତ ହେବା,ଗୋଟାହେବା, ଝଟ ଲାଗିହେବା ।

ଜଡ଼ିବୁଟୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଔଷଧବିଶେଷ, ଛୁଟୁକା ମୂଳମୂଳିକା, ଚୋର ମୂଳିକଆ ଔଷଧ ।

ଜଡ଼ିମା—ପୁଂ. ବି. (ଜଡ଼+ଇମନ୍) ଜଡ଼ତା ଦେଖ; କାର୍ଯ୍ୟକାରଣ ବ୍ୟତୀତ ବାକ୍ୟର ଅନ୍ୟଥାଭାବ ।

ଜଡ଼ୀକୃତ—ହି.ବିଂ. (ଜଡ଼+ଚ୍ବି+କୃତ) ଶ୍ରୁତିହୀନ, ସ୍ପନ୍ଦହୀନ, ଯାହାର ବୁଦ୍ଧି ଲୋପ ହୋଇଅଛି, ପୁଞ୍ଜୀକୃତ,ଯାହାକୁ ଘନ କରାଯାଇଅଛି ।

ଜଡ଼ୀଭବ—ପୁଂ.ବି.(ଜଡ଼+ଚ୍ବି+ଭୂ ଅ) ଜଡ଼ତା ଦେଖ ।

ଜଡ଼ୀଭୂତ—ହି. ବିଂ. (ଜଡ଼+ଚ୍ବି+ଭୂ +ତ) ଶ୍ରୁତିହୀନ, ଯାହାର ବୁଦ୍ଧି ଲୋପ ହୋଇଅଛି, ମଗ୍ନ, ଅଭିଭୂତ, ବେଷ୍ଟିତ, ସମାଚ୍ଛନ୍ନ, ଘନୀଭୂତ, ଭୟ ବିସ୍ମୟାଦି କାରଣରୁ ସ୍ପନ୍ଦ ରହିତ, ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ ।

ଜଡ଼ୁର— (ଜଡ଼ୁଲ ଶବ୍ଦଜ) ଶରୀରର ଚର୍ମର ବିକାର,ଦେହସ୍ଥ ତିଳକ,ଜଟୁଲ

ଜଡ଼ୁଲ—ପୁଂ.ବି.ଦେହସ୍ଥ ତିଳକ,ଜଟୁଲ, ଚର୍ମବିକାର ।

ଜଡ଼ୋପାସକ—ପୁଂ. ବି. ଜଡ଼ ପ୍ରକୃତିକୁ ଯେ ପୂଜାକରେ । [ପୂଜା ।

ଜଡ଼ୋପାସନା—ବି.(୬ତତ୍) ପ୍ରକୃତି-

ଜଣ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଜନ) ଜନ,ମନୁଷ୍ୟ

ଜଣକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ—ଜନୈକ) ଜଣେମାତ୍ର ।

ଜଣକଆ—ଗ୍ର.ବିଂ. ଏକ ଜଣର ଯୋଗ ଏକ ଜଣର ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ।

ଜଣକେ—ଗ୍ରା.ଅ.ଜଣେ ଜଣେ,ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଜଣପିଛୁ, ଜଣପ୍ରତି ।

ଜଣକେତେ—ଗ୍ରା.ସର୍ବ.କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି, ଅଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଜଣଜଣ—ଗ୍ରା.ସର୍ବ. ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି, ଜଣକ ପରେ ଜଣେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ପୃଥକ୍‌ଭାବରେ, ଥରକେ ଜଣେ ।

ଜଣଜଣକେ—ଗ୍ରା.ସର୍ବ. ପ୍ରତ୍ୟେକ, ଜଣ-ଜଣ ଦେଖ; ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଜଣଜଣ କରି, ଥରକେ ଜଣେହୋଇ,ଜଣପିଛୁ,ଅନ୍ୟୋ-ନ୍ୟରେ ।

ଜଣପଣ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଜନ) ଯୋଗ୍ୟତା, ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ।

ଜଣପିଛୁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅଂଶରେ ।

ଜଣା—ଗ୍ରା.ବିଂ. ବିଦିତ, ଜ୍ଞାତ, ପରିଚିତ, ବି. ଜ୍ଞାନ,ଇନ୍ଦ୍ରିୟଦ୍ୱାରା ବୋଧ,ପରିଚୟ, ବିଜ୍ଞାପନ, ଏତଲା ।

ଜଣାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜ୍ଞାପନକରିବା, ନିବେଦନ କରିବା,ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ।

ଜଣାଜଣି—ଗ୍ରା.ବିଂ. ସାଧାରଣରେ ଜ୍ଞାତ. ପରସ୍ପର ଚିହ୍ନାଚିହ୍ନି ଗ୍ରା.ବି. ପରସ୍ପର ଚିହ୍ନାଚିହ୍ନି ହେବା, ଜ୍ଞାପନ ।

ଜଣାଣ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଜ୍ଞାପନ)ଦେବତା ବା ରାଜା ଆଦିଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରତ, ପ୍ରାର୍ଥନା, ନିବେଦନ ।

ଜଣାଣ କରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦେବତା ବା ରାଜା ଆଦିଙ୍କୁ କୌଣସି ବିଷୟ ଜଣା-ଇବା ।

ଜଣାଶୁଣା—ଗ୍ରା.ବି. ଘନିଷ୍ଠତା, ଘନିଷ୍ଠ ପରିଚୟ,ବିଂ. ସୁପରିଚିତ, ପରିଜ୍ଞାତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

ଜଣିଆଁ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବ୍ୟବହାରୋପଯୋଗୀ ବା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଅଭିପ୍ରେତ(ଯଥା—ତିନିଜଣିଆ-ଖଟ ।

ଜଣେ—ଗ୍ରା. ସର୍ବ. (ସଂ—ଜନୈକ) ଜନୈକ,ଜଣେ ମାତ୍ର, ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି

ଜଣେଜଣେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ,ଜଣଜଣକରି,ଜଣକ ପରେ ଜଣେ ।

ଜତ୍‌କତ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ) କ୍ରି. ବିଂ. ଏଣେତେଣେ,ଯହିଁତହିଁ, ଯାହାଁତାହାଁ ।

ଜତୁ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜନ+କ.ଉ) ବୃକ୍ଷ-ନିର୍ଯ୍ୟାସବିଶେଷ,ଜତୁ, ଆଲକ୍ତ,ଅଳତା, ଯାବକ, ସ୍ଥାନବିଶେଷରେ ଲାଖ କହନ୍ତି

ଜତୁକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜତୁ+କୈ+ଅ) ହିଙ୍ଗୁ, (ଜତୁ+କ) ଲାକ୍ଷା, ଦେହରେ ଦେଖାଯିବା କଳା ଜାଇମନ୍ଦା ।

ଜତୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜତୁକ+ଆ) ଜମ୍ମ-ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ,ପର୍ପଟୀଲତାବିଶେଷ, ପାପଡ଼ା, ଚର୍ମଚଟିକା, ଚେମିଣିବାଦୁଡ଼ି ।

ଜତୁକାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜତୁକା ଲତା ।

ଜତୁକୃତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜତୁ+କୃ+କ୍ୱିପ୍) ଜତୁକା ଲତା,ପର୍ପଟି, ପାମ୍ପଡ଼ା ।

ଜତୁକୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଜତୁକାଲତା, ପର୍ପଟୀ ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଜତୁଗୃହ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜତୁପ୍ରଭୃତି ଦାହ୍ୟ-ପଦାର୍ଥ ନିର୍ମିତ ଗୃହ, ରାଜା ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ବାରୁଣାବନ୍ତରେ ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କର ବିନାଶାର୍ଥ ଜତୁଘର ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ ।

ଜତୁମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜତୁ+ମ+କ୍ୱିପ୍) ଚର୍ମଚଟିକା, ଚେମିଣି ବାଦୁଡ଼ି ।

ଜତୁପାଲଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକଜାତୀୟ

କ୍ଷୁଦ୍ର ବୃକ୍ଷ ।

ଜତୁପୁଷ୍ପକ—ପୁଂ. ବି. (ଜତୁପୁଷ୍ପ + କୈ + ଅ)ପାଶକ, ଗୁଟିକା, ଗୁଟୀ, ପଶାର ଗୁଟୀ ।

ଜତୁମଣି-ପୁଂ. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ର ରୋଗ ବିଶେଷ, ଦେହରେ ଦେଖାଯିବା ନାଲି ବା କଳା ଜାଇମଦା ।

ଜତୁମୁଖ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)ବ୍ରୀହିବିଶେଷ ।

ଜତୁରସ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ) ଅଲକ୍ତକ, ଅଲତା ।

ଜତୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଜତୁ+ଉ)ପକ୍ଷୀବିଶେଷ ।

ଜତୁକର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବି. ଋଷିବିଶେଷ ।

ଜତୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚର୍ମଚଟିକା, ବାଦୁଡ଼ି, ଜମାନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଜତ୍ରୁ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜନ + କ.ରୁ)ସ୍କନ୍ଧସନ୍ଧି, ସ୍କନ୍ଧର ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥ ଅସ୍ଥିଦ୍ୱୟ ।

ଜତ୍ରୁକ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଜତ୍ରୁ+କ)ଜତ୍ରୁଦେଶ ।

ଜତ୍ରୁଶ୍ଳକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜତୁ+ଅଶ୍ମ + କ) ଶିଳାଜତୁ ।

ଜଥା—ଯା. ବି. ପିନ୍ଧବାଲୁଗା, ପିନ୍ଧା ଓ ଚଦର ଏକତ୍ର ଲାଗି ବୁଣା ହୋଇଥିବା ଲୁଗା, ଜୋଡ଼ । [କରିବା ।

ଜଦା—ଗ୍ରା. ବି. ଜଦ୍ଦବା କର୍ମ, ତୁଳନା

ଜଦାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜଦ୍ଦବା କ୍ରିୟାର ପ୍ରୟୋଜକ ରୂପ ।

ଜଦାଜଦି—ଗ୍ରା. ବି. ପରସ୍ପରତୁଳନା କରିବା କର୍ମ, (ବି°) ପରସ୍ପର ତୁଳନା କରୁଥିବା ।

ଜଦ୍ଦବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ତୁଳନାକରିବା, ଦୁଇଟି ବସ୍ତୁକୁ କଷିବା ।

ଜନ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ + ଅ) ଲୋକ, ମାନବଜାତି, ଭୁବନ, ଅପୁତ୍ରବିଶେଷ, ଭୂ, ଭୁବ, ସ୍ୱ ଆଦି ସପ୍ତଲୋକାନ୍ତର୍ଗତ ପଞ୍ଚମଲୋକ ଯେ ଶାରୀରିକ ପରିଶ୍ରମ ଲବ୍ଧ ଦୈନିକ ବେତନ ଦ୍ୱାରା ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରେ, ପାମର, ପ୍ରଜା, ଶର୍କରାଖଣ୍ଡଙ୍କ ପୁତ୍ର, (ଶି.ବି°) ଜାତ । [ବିଜେତା ।

ଜନଂମୁହ—ହି. ବି°. ବଳବାନ୍ ଲୋକର

ଜନକ—ପୁଂ.ବି. (ଜନ + ଣିଚ୍-କ.ଅକ) ପିତା, ଜନ୍ମଦାତା,ଶମ୍ବରାସୁରର ଚତୁର୍ଥ ପୁତ୍ର, ଉପମ୍ଭୃତକାରକ ଋଷିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ଋଷି, ଇକ୍ଷ୍ୱାକୁ ବଂଶ-ଜାତ ନିମିରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର,ମିଥିଳାର ଜଣେ ରାଜା, କାଶ୍ମୀର ରାଜା ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ପୁତ୍ର, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଜନକ—ପୁଂ. ବି°. ଉତ୍ପାଦନ, ଜନ୍ମକାରୀ. ଯାହା ଘଟାଏ ।

ଜନକ-କୂପ—ପୁଂ.ବି.ତତ୍ତ ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଜନକଜନନୀ—ବି. ପିତାମାତା ।

ଜନକଜସିଦ୍ଧସ୍ୱା—ସିଦ୍ଧସ୍ୱା ବଂଶୀୟ ଜଣେ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ସାରପୁରୁଷ ।

ଜନକଜୀ—ସିଦ୍ଧସ୍ୱା ରାଜ୍ୟର ଜଣେ ରାଜା ।

ଜନକକନ୍ୟା(ତନୟା)—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍ତ) ବୈଦେହୀ, ସୀତା ।

ଜନକତା(ତ୍ୱ)—ବି.ଉତ୍ପାଦକତା, କାରଣତା, ପିତୃତ୍ୱ, ସନ୍ତାନର ମାତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀତ୍ୱ, ଉତ୍ପାଦନ ଶକ୍ତି ।

ଜନକପୁର—ବି. ମିଥିଳାଧିପତି ଜନକ ନୃପତିଙ୍କ କର୍ତ୍ତୃକ ସ୍ଥାପିତ ନଗର,ଚମ୍ପ-ଶାର ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀ ।

ଜନକବଂଶ—ପୁଂ. ବି. (ଜନକ+ବଂଶ) ଇକ୍ଷ୍ୱାକୁବଂଶୀୟ ଗୋଟିଏ ଶାଖା, ଏହି ବଂଶର ସମସ୍ତେ ଜନକ ଉପାଧିଧାରୀ ।

ଜନକସପ୍ତରାତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଜନକଦୃଷ୍ଟ ସପ୍ତରାତ୍ରିସାଧ୍ୟ ଯଜ୍ଞବିଶେଷ ।

ଜନକଲକ୍ଷ—ହି. ବି°. (ଜନ+ଲକ୍ଷ) ମନୁଷ୍ୟ ଜାତିସଦୃଶ, ଅଥର୍ବବେଦୋକ୍ତ ଧର୍ମାନୁଷ୍ଠାନ ବିଷୟକ ମନ୍ତ୍ର ।

ଜନକାଶ୍ମ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ+କୃ+ମ. ଇନ୍) ଅଲକ୍ତକ, ଅଲତା ।

ଜନକାତ୍ମଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ) ଜନକ-ତନୟା ଦେଖ ।

ଜନକୀୟ—ହି. ବି°. ଜନକସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଜନକେଶ୍ୱରତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ.ବି. ନର୍ମଦାତୀରସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥ ।

ଜନକ୍ଷୟ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ)ଲୋକନାଶ, ମାରି, ମଡ଼କ ।

ଜନଖୋର—ଆଫ୍ରିଦି ପର୍ବତ ଶ୍ରେଣୀର ମଧ୍ୟସ୍ଥିତ ଜନକ ବାଡ଼ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଉପ-ତ୍ୟକାନିବାସୀ ପାଙ୍ଗଷ୍ଟୀୟ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଜନଗଣନା—ବି.ରାଜ୍ୟର ଲୋକଗଣତି ।

ଜନଙ୍ଗମ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ+ଗମ+କ. ଅ) ଚଣ୍ଡାଳ,(ସ୍ତ୍ରୀ,) ଜନଙ୍ଗମୀ ।

ଜନଚକ୍ଷୁ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ) ଚକ୍ଷୁଚକ୍ଷୁ ପ୍ରକାଶକ, ସୂର୍ଯ୍ୟ । [ଦେଖ ।

ଜନଚର୍ଚ୍ଚା—ବି. (କ.ଧା) ଜନପ୍ରବାଦ

ଜନଜନ୍ମାଦି—ପୁଂ. ବି. ଯେ ଜନ୍ମ ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ଅଛନ୍ତି, ପରମେଶ୍ୱର ।

ଜନତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ଜନ + ତ୍ର.ଅତ)ଧର୍ମ-କ୍ରିୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମୟରେ ଉଚ୍ଚାରିତ ଓଁ-କାରାଦିତୁଲ୍ୟ ପାବନ ଶବ୍ଦବିଶେଷ, ଜନନ ।

ଜନତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଜନ + ତ୍ର,ତା) ଜନ-ସମୂହ,ଭିଡ଼,ଜନତ୍ୱ, ମନୁଷ୍ୟତ୍ୱ,ଉତ୍ପାଦନ, ପୃଥିବୀର ମାନବସକଳ ।

ଜନଦା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜନ+ଡୈ+କ,ଅ) ଖରା ବର୍ଷାରୁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଯେ ତ୍ରାଣ କରେ, ଛତି, ଛତା ।

ଜନଦେବ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ + ଦେବ) ନରଦେବ, ରାଜା, ଭୂପତି, ମିଥିଳାର ଜଣେ ରାଜା ।

ଜନଦ୍ୱତ୍—ପୁଂ. ବି. (ଜନତ୍+ବତ୍) ଜନନଗୁଣଯୁକ୍ତ, ଅଗ୍ନି ।

ଜନଧା—ପୁଂ.ବି.(ଜନ + ଧା + କ.କ୍ୱପ୍) ଜନପୋଷକ ବହ୍ନି, ଜଠରାଗ୍ନି, ନିଆଁ ।

ଜନନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଜନ+ଅନ୍) ଉଦ୍ଭବ, ଉତ୍ପତ୍ତି, ଜନ୍ମ, ଆବିର୍ଭାବ, ଯଜ୍ଞାଦିରେ ଦୀକ୍ଷିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ସଂସ୍କାର ବିଶେଷ, ଜାତକର୍ମ, ବଂଶ, ଉତ୍ପାଦନ, ପୁଂ.ବି. ପିତା, ପରମେଶ୍ୱର,ବିଷ୍ଣୁ, ବି°. ଉତ୍ପା-ଦକ ।

ଜନନବିପର୍ଯ୍ୟୟ—ବି: ପୁରୁଷ ପରମ୍ପରା ଉତ୍ପତ୍ତି କର୍ମର ବୈପରୀତ୍ୟ ।

ଜନନାଶୌଚ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜନନ ନିମିତ୍ତ ଅଶୌଚ, ସୂତକାଶୌଚ, ଛୁତକଆ ।

ଜନନି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଜନ+ତ୍ର,ଅନି)ଉତ୍ପତ୍ତି, ଜନ୍ମ, ବଂଶ,(ଜନ+କ,ଅନି)ଜନନାମକ

ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ମାଳବଦେଶଜାତ ଜନ୍ମ ନାମକ ଲତା ।

ଜନନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜନ + ଅନ + ଈ) ମାତା, ଉତ୍ପାଦିକା, ଦଧ୍ୟା, ଅନୁକମ୍ପା, ଜନ୍ମ ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ଚର୍ମ-ଚଟିକା, ବାଦୁଡ଼ି, ଯୁଇଫୁଲ, ପପଟୀ, କଟୁକୀ, ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା, ଅଲକ୍ତକ, ଅଳତା, ଜଟାମାଂସୀ, ଉତ୍ପାଦକ ସ୍ତ୍ରୀମାତ୍ର ।

ଜନନୀୟ—ତ୍ରି. ବିଂ(ଜନ+ମିଂ.ଅନୀୟ) ଉତ୍ପାଦନଯୋଗ୍ୟ, ଜନ୍ମ କରିବାର-ଯୋଗ୍ୟ ।

ଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଉପସ୍ଥ, ଶିଶ୍ନ, ଯୋନି ।

ଜନପଦ—ପୁଂ.ବି. (ଜନ+ପଦ) ଦେଶ, ଯେଉଁଠାରେ ବହୁଲୋକ ବାସ କରନ୍ତି, ଲୋକ, ଲୋକସମାଜ ।

ଜନପଦାଧିପ—ପୁଂ. ବି. (ଜନପଦ+ ଅଧିପ) ଜନପଦର ଅଧିପତି, ରାଜା ।

ଜନପଦୀ—ପୁଂ.ବି. (ଜନପଦ+ଇନ୍) ଜନପଦ ସ୍ୱାମୀ ।

ଜନପଦେଶ୍ୱର—ପୁଂ.ବି. ଦେଶର ଅଧି-ଶ୍ୱର, ରାଜା ।

ଜନପାଦ—ବି. (ଜନପାଦ + ଅ) ଜନ-ପଦ ଦେଶ ।

ଜନପ୍ରବାଦ—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା)ଲୋକା-ପବାଦ, ନିନ୍ଦା, ଜନରବ, କିମ୍ବଦନ୍ତୀ, ଜନଶ୍ରୁତି ।

ଜନପ୍ରବାହ—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ବହୁ ଲୋକ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିବା ଯୋଗୁଁ ଭିଡ଼ ।

ଜନପ୍ରାଣୀ—ଗ୍ରା.ବି. ମନୁଷ୍ୟ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଜୀବ ।

ଜନପ୍ରିୟ—ପୁଂ.ବି.(ଷଷ୍ଠତତ୍) ଶୋଭାଞ୍ଜନ ବୃକ୍ଷ, ସଜନାଗଛ,ମହାଦେବ,ଧନ୍ୟାକ, ଧନିଆଁଗଛ, (ବିଂ.ବହୁ) ଲୋକପ୍ରିୟ, ଯାହାକୁ ଲୋକମାନେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ।

ଜନପ୍ରିୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି, ହିଲମୋଚିକା ଶାକ, ହିଡ଼ିମିଚି ଶାଗ ।

ଜନବଲ୍ଲଭ—ପୁଂ.ବି.ଶ୍ୱେତରୋହିତ ବୃକ୍ଷ, (ବିଂ. ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ଲୋକପ୍ରିୟ,ଜନପ୍ରିୟ ।

ଜନଭକ୍ଷ—ପୁଂ.ବି. (ଜନ + ଭଜ + ଘ) କାମନାପୂରଣ ହେତୁ ଯଜମାନ ଯାହାକୁ ଭଜେ ବା ଭଲ ପାଏ, (ଷଷ୍ଠତତ୍) ମନୁ-ଷ୍ୟର ଭକ୍ଷଣ ।

ଜନଭା—ପ୍ରା. (ଚଞ୍ଚାମ) ବି. ଦେଶର ଲୋକ ଗଣନା ।

ଜନଭୂୟିଷ୍ଠ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଅନେକ ଲୋକର ବାସ,ଜନ ବହୁଳ, ବହୁ ଜନାକୀର୍ଣ୍ଣ ।

ଜନଭୃତ୍—ପୁଂ. ବି. (ଜନ+ଭୃ + କ୍ୱିପ୍) ଲୋକଭରଣକର୍ତ୍ତା, ଯେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ପୋଷଣ କରେ ।

ଜନମଦୁଧ—ଗ୍ରା, ବି. ନବଜାତ ଶିଶୁର ସ୍ତନରୁ ବାହାରିବା ଲସା ।

ଜନମନୁଷ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ଲୋକ, ଜଣେ ସୁଦ୍ଧାଲୋକ,ସମଗ୍ର ମନୁଷ୍ୟଜାତି ।

ଜନମନୋହର—ବିଂ. ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ ।

ଜନମପାଣି—ଗ୍ରା. ବି. ନବଜାତ ଶିଶୁର ଜନମ ସ୍ନାନ ।

ଜନମବାଉଳା—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଜନ୍ମରୁ ନିର୍ବୋଧ, ଯେଉଁ ଲୋକର ବିଚାରଶକ୍ତି ନ ଥାଏ ।

ଜନମଭରି—ଗ୍ରା. ଅ. ଆଜନ୍ମ ଜୀବିତକାଳ, ମଧ୍ୟରେ, ଜୀବିତାବଧି ।

ଜନମଭୂଇଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଜନ୍ମଭୂମି ଦେଶ ।

ଜନମରକ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ+ମୃ+ ଅକ) ମନୁଷ୍ୟ ନାଶକାରୀ ଦେଶବ୍ୟାପୀ ରୋଗ, ମହାମାରୀ ।

ଜନମର୍ଯ୍ୟାଦା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଷଷ୍ଠତତ୍)ଲୌକିକ ରୀତି, ଲୋକାଚାର ।

ଜନମିବା—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ) କ୍ରି. ଜାତହେବା ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିବା, ଜନ୍ମ ହେବା, ଦେଖାଯିବା, ଘଟିବା,ଆରବ୍ଧହେବା ।

ଜନମେଜୟ—ପୁଂ.ବି.(ଜନମ୍+ ଏଜ+ କ.ଅ)ବିଷ୍ଣୁ, ଜନାର୍ଦ୍ଦନ, କୁରୁରାଜାଙ୍କ ପଞ୍ଚମପୁତ୍ର, ପୁରୁରାଜାଙ୍କ ଏକପୁତ୍ର, ପୁରଞ୍ଜୟଙ୍କ ଏକପୁତ୍ର, ସୋମଦତ୍ତଙ୍କ ଏକପୁତ୍ର, ସୁମତିଙ୍କ ପୁତ୍ର, ମୃଗୁଞ୍ଜୟଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନାଟ, ଉତ୍କଳର ସୋମବଂଶୀୟ ଏକ ରାଜା ।

ଜନମୋହ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ମନୁଷ୍ୟ-ମାନଙ୍କର ମୋହ, ଅଚୈତନ୍ୟ ।

ଜନୟିତ୍ର—ତ୍ରି.ବିଂ(ଜନ+ଣିଚ୍+ଅତ୍ର) ଉତ୍ପାଦକ ।

ଜନୟିତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜନ + ଣିଚ୍+ଷ୍ଣ, ଅତ) ଉତ୍ପାଦିକା ।

ଜନୟନ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଉତ୍ପାଦକ,ଜନୟିତ୍ର ।

ଜନୟିତା—ପୁଂ.ବି. (ଜନ+ଣିଚ୍+ତୃ) ପିତା, ଜନ୍ମର କାରଣ,(ବି.) ଉତ୍ପାଦକ, ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ।

ଜନୟିତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଜନୟିତୃ+ ଈ)ମାତା

ଜନୟିଷ୍ଣୁ—ତ୍ରି.ବିଂ(ଜନ+ଣିଚ୍+ଇଷ୍ଣୁ) ଜନନଶୀଳ,ଉତ୍ପାଦନଶୀଳ,ଉତ୍ପାଦକ ।

ଜନୟୋପନ—ତ୍ରି.ବିଂ.ଜନାହ୍ଲାଦକର ।

ଜନରଞ୍ଜନ—ତ୍ରି. ବିଂ(ଜନ+ରଞ୍ଜ+ଅନ) ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଚିତ୍ତାକର୍ଷଣକାରୀ ।

ଜନରବ—ପୁଂ.ବି.(ଷଷ୍ଠତତ୍)ନିନ୍ଦା,ଲୋକା-ପବାଦ, ବହୁ ଲୋକର କୋଳାହଳ, ଘୋଷା, କିମ୍ବଦନ୍ତୀ, ଜନଶ୍ରୁତି ।

ଜନରାଜ—ପୁଂ.ବି. (ଜନ+ରାଜ+କ୍ୱିପ୍) ଜନାଧିପ ।

ଜନରାଜନ—ପୁଂ.ବି. ଜନାଧିପ, ରାଜା ।

ଜନଲୋକ—ପୁଂ.ବି. ଭୂ, ଭୁବ, ସ୍ୱ ଆଦି ସପ୍ତଲୋକାନ୍ତର୍ଗତ ପଞ୍ଚମ ଲୋକ ।

ଜନବହୁଳ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଜନାକୀର୍ଣ୍ଣ, ବହୁଲୋକପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଜନବାଦ—ପୁଂ.ବି.(ଷଷ୍ଠତତ୍) ଜନପ୍ରବାଦ, ନିନ୍ଦା, ଗୁଜବ ।

ଜନବାଦୀ—ପୁଂ.ବିଂ. ଜନବାଦକାରୀ ।

ଜନବାର—ରାଜପୁତ୍ରମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀ ।

ଜନବାସ—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଲୋକବସତି, ସଭା, ସମାଜ ।

ଜନବିଦ୍—ପୁଂ.ବି. (ଜନ+ବିଦ+କ୍ୱିପ୍) ବହୁଜନର ଅଧିକାରୀ ।

ଜନବ୍ୟବହାର—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ପ୍ରଚଳିତ ରୀତି, ଲୋକାଚାର ।

ଜନଶୂନ୍ୟ—ବିଂ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ନିର୍ଜନ ।

ଜନଶ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଯେ ଜନ ସମୀପକୁ ଗମନ କରେ,ପୁଷ୍ପାର ଗୋଟିଏ ନାମ ।
ଜନଶ୍ରୁତ—ହିଂ. ବ୍ଂ. (ତତ୍ପୁ) ପ୍ରସିଦ୍ଧ, ଲୋକବିଖ୍ୟାତ,(ବ.)ଜଣେ ରାଜାର ନାମ
ଜନଶ୍ରୁତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ତତ୍ପୁ)ଲୋକପ୍ରବାଦ ।
ଜନଃ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜନ + ଣିଚ୍ + ଅଚ୍) ସର୍ବଭୂତ ଜନୟିତ୍ରୀ, ଦ୍ୟାବା ପୃଥିବୀ, ଜନଲୋକ ।
ଜନସଙ୍ଘ—ପୁଂ.ବ. (ତତ୍ପୁ) ଜନସମୂହ, ଜନତା, ମାନବବୃନ୍ଦ, ବହୁଲୋକ ।
ଜନସମାଜ—ପୁଂ. ବ୍ଂ. (ତତ୍ପୁ) ଏକତ୍ର ଦଳବଦ୍ଧ ବହୁଲୋକ । [ସମଷ୍ଟି ।
ଜନସମୂହ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ପୁ) ଲୋକର
ଜନସଂକ୍ଷୟ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ପୁ) ଜନ ସମୂହର କ୍ଷୟ, ବିନାଶ ।
ଜନସଂବାଧ—ପୁଂ. ବ. ଜନାକୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ, ଯେଉଁଠାରେ ବହୁଲୋକର ଏକତ୍ର ସମାବେଶ ହୁଏ ।
ଜନସଂସଦ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତତ୍ପୁ) ବହୁଲୋକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସଭା, ସମାଜ ।
ଜନସାଧାରଣ—ବ. (ତତ୍ପୁ) ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତି, ଆବାଲବୃଦ୍ଧବନିତା ସମସ୍ତେ ।
ଜନସୁମାର—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଲୋକସୁମାରି,ଲୋକ ଗଣନା । [ସ୍ଥିତ ।
ଜନସ୍ଥ—ହିଂ. ବ୍ଂ. ଜନସମୀପରେ ଅବ-
ଜନସ୍ଥାନ—କ୍ଲୀ.ବ.(ତତ୍ପୁ) ଲୋକ ବସତି. ଲୋକାଳୟ, ଦଣ୍ଡକାରଣ୍ୟ, ଦଣ୍ଡକାରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନବିଶେଷ,ଦଣ୍ଡକାରଣ୍ୟରେ ରାବଣ ବଳ ନିବେଶ ସ୍ଥାନ ।
ଜନସ୍ଥାନରୁହ—ପୁଂ. ବ. (ଜନସ୍ଥାନ + ରୁହ + ଅ) ଜନସ୍ଥାନରେ ଯାହା ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ସେଠିକାର ବୃକ୍ଷାଦି । [ଦେଖ ।
ଜନସ୍ରୋତ—ବ. (ତତ୍ପୁ) ଜନପ୍ରବାହ
ଜନହୀନ—ବ୍ଂ. (ତତ୍ପୁ) ଲୋକଶୂନ୍ୟ, ମନୁଷ୍ୟରହିତ,ବିଜନ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଜନହୀନା ।
ଜନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜନ + ଅ + ଆ) ଜନ୍ମ, ଉତ୍ପତ୍ତି, ମାହିଷ୍ମତୀ, ରାଜା ନୀଳଧ୍ୱଜଙ୍କ ପତ୍ନୀ, (ଯା.ବ) ସ୍ଥିର ଇଚ୍ଛାବିରୋଧରେ ବଳପୂର୍ବକ ପୁରୁଷର ଗମଣ, ପରସ୍ତ୍ରୀ ଗମଣ ।
ଜନାକାର—ଯା.ବ୍ଂ.ପରସ୍ତ୍ରୀ ଗମନକାରୀ ।
ଜନାକାରୀ—ଯା. ବ. ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ, ପରସ୍ତ୍ରୀ ଗମନ, ଅବୈଧ ସ୍ତ୍ରୀ ସଂଭୋଗ ।
ଜନାକୀର୍ଣ୍ଣ—ହି.ବ୍ଂ. (ଜନ + ଆ + କୃ + ତ) ବହୁଲୋକ ପରିବୃତ, ଜନବହୁଳ ।
ଜନାଗ୍ରର—ପୁଂ. ବ. (ଜନ + ଆଗ୍ରର) ଲୋକାଗ୍ରର, ପ୍ରଚଳିତ ପଦ୍ଧତି, ରୀତି ।
ଜନାଜା—ଯା. ବ. କେକେଇ, ଯେଉଁ ଖଟ ବା ସିନ୍ଧୁକରେ ଶବକୁ ପୋତିବା ବା ପୋଡ଼ିବାକୁ ବୋହି ନିଅନ୍ତି ।
ଜନାଜାତ—ଗ୍ରା. ହି. ବ୍ଂ. ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକକୁ ବିଶେଷକରି, ପ୍ରତ୍ୟେକକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କରି,(ବ୍ଂ) ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବିଷୟକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କରି ଚର୍ଚ୍ଚା କରୁଥିବା । [ଜାତ ଦେଖ ।
ଜନାଜାତ—ଗ୍ରା. ହି. ବ ଓ ବ୍ଂ. ଜନା-
ଜନାଜାତଭଉଁରିଆ—ଗ୍ରା. ବ. ଯେଉଁ ଭଉଁରିଆରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କିତା ଜମିର ମାପ ଲେଖା ଯାଏ ।
ଜନାତିଗ—ହି.ବ୍ଂ. (ଜନ + ଅତି + ଗମ୍ + ଅ) ଯେ ଜନକୁ ଅତିକ୍ରମ କରେ, ଲୋକାତୀତ, ଅଲୌକିକ ।
ଜନାଧିନାଥ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ପୁ) ଜନ-ସମୂହର ଅଧିନାଥ, ପ୍ରଭୁ, ରାଜା,ବିଷ୍ଣୁ ।
ଜନାଧିପ—ପୁଂ. ବ. (ଜନ + ଅଧି + ପା + ଅ) ରାଜା, ନରପତି ।
ଜନାନା—ଯା. ବ. ସ୍ତ୍ରୀସମୂହ, ଅନ୍ତଃପୁର, ନାମର୍ଦ୍ଦ, ନପୁଂସକ, (ବ୍ଂ) ସ୍ତ୍ରୀସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଓରୁଆ, ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ।
ଜନାନାମହଲ—ଯା. ବ. ଅନ୍ତଃପୁର, ଗୃହର ଯେଉଁ ଅଂଶରେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ଚଳପ୍ରଚଳ ହୁଅନ୍ତି ।
ଜନାନ୍ତ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ପୁ) ଦେଶ, ସୀମାବଦ୍ଧ ପ୍ରଦେଶ, ଜଳ, ଜନସମୀପ, ନିର୍ଜନପ୍ରଦେଶ, ଜନମର୍ଯ୍ୟାଦାନାମ,(ବ୍ଂ) ମନୁଷ୍ୟନାଶକ, ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ମନୁ-ଷ୍ୟର ବାସ ନାହିଁ ।
ଜନାନ୍ତିକ—କ୍ଲୀ.ବ. (ତତ୍ପୁ) ଜନସମୀପ ଅପ୍ରକାଶ୍ୟଭାବେ କଥୋପକଥନ ।
ଜନାନ୍ତରେ—ହି.ବ୍ଂ. ଅନ୍ୟ ଅଭିନେତୃ-ଗଣଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଅଥଚ ସେମାନେ ଯେପରି ଶୁଣି ନ ପାରିବେ ସେହିପରି ।
ଜନାପବାଦ—ବ. (କ.ଧା) ଲୋକନିନ୍ଦା, କଳଙ୍କ, ଲୋକକଳଙ୍କ ।
ଜନାବ୍—ପୁଂ. ବ. (ଜନ + ଅବ୍ + କ. କ୍ୱିପ୍) ଲୋକପାଳକ, ଆଶ୍ରୟଦାତା, ମହାଶୟ, (ବ୍ଂ) ମହାଶୟ, ମାନନୀୟ, (ଯା) ହଜୁର, ସମ୍ମାନସୂଚକ ଉପାଧି, ଲୋକପାଳକ ।
ଜନାବାଈ— ବିଠୋବାର ଉପାସିକା ଜନୈକ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ମହିଳା ।
ଜନାର—ଗ୍ରା. ବ. ଶସ୍ୟବିଶେଷ, ମକା, ଜନରା,(ପ୍ରା.ସମ.ବ.)ଆହାର,ଭୋଜନ ।
ଜନାର୍ଣ୍ଣବ—ପୁଂ. ବ. ବହୁଲୋକର ସମା-ବେଶ, ଲୋକସମୂହ ।
ଜନାର୍ଥଶବ୍ଦ—ପୁଂ.ବ.ପାରିବାରିକ ଉପାଧି ।
ଜନାର୍ଦ୍ଦନ—ପୁଂ. ବ. (ଜନ + ଅର୍ଦ୍ଦ + ଣିଚ୍ + କ.ଅନ)ବିଷ୍ଣୁ,ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା-ବିଶେଷ, ଗୟାତୀର୍ଥରେ ବିଷ୍ଣୁମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ନାମ,(ବ୍ଂ) ଜନପୀଡ଼କ, ଲୋକପୀଡ଼ନ-କାରୀ ।
ଜନାର୍ଦ୍ଦନଦାସ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବ. ଜନୈକ ଉତ୍କଳୀୟ ପ୍ରାଚୀନ କବି,ଏ ଗୋପୀଭାଷା ପ୍ରଭୃତି ରଚନା କରିଥିଲେ ।
ଜନାଶନ—ପୁଂ. ବ. (ଜନ + ଅଶ୍ + ଅନ) ମେଣ୍ଢା, ବୃକ, ନେକେଡ଼ା ବାଘ, (ବ୍ଂ) ଲୋକଭୋଜୀ, ମନୁଷ୍ୟଭକ୍ଷକ, (କ୍ଲୀ. ବ) ଲୋକଭକ୍ଷଣ ।
ଜନାଶ୍ରୟ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ପୁ) ମଣ୍ଡପ, ବିଷ୍ଣୁ, ଗୃହ, ଘର, ଲୋକାଳୟ, ପାନ୍ଥ-ଶାଳା, ଧର୍ମଶାଳା ।
ଜନାଷାହ—ପୁଂ. ବ୍ଂ. (ଜନ + ସହ + କ୍ୱିପ୍) ଲୋକସହିଷ୍ଣୁ ।
ଜନି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜନ + ଇ) ଉତ୍ପତ୍ତି, ନାରୀ, ମାତା, ପୁତ୍ରୀ, ପୁତ୍ରବଧୂ,ଜାୟା, ଭାର୍ଯ୍ୟା, ଔଷଧିବିଶେଷ, ଜଉ, ଜନୀ-ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, ଜନ୍ମଭୂମି, (ବୈଦିକ

ଅର୍ଥେ) ଅଙ୍ଗୁଳି ।

ଜନକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜନ+କ+ଆ) ଜନ୍ମ ଦେଉ, ମାତା, ସ୍ତ୍ରୁଷା, ପୁତ୍ରବଧୂ, (ବି) (ଜନ + ଣିଚ୍+ଅକ + ଆ)ଜନକକର୍ତ୍ତ୍ରୀ, ଉତ୍ପାଦିକା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଜନକାମ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ+କମ+ଅ) ସ୍ତ୍ରୀଲାଭେଚ୍ଛୁ ।

ଜନତଁ—ହି. ବିଂ. (ଜନ+ଣିଚ୍+ତ) ଉତ୍ପାଦିତ, (ଜନ + ତ) ଉତ୍ପନ୍ନ, ଜାତ, ଉତ୍ପାଦନକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜନତା ।

ଜନତବ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଜନ+ତବ୍ୟ) ଜନ୍ମିବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଜନତା—ପୁଂ. ବି. (ଜନ+ଣିଚ୍+ତୃ) ପିତା, ଜନକ, ବିଂ. (ଜନ+ତୃ) ଯେ ଜନ୍ମ ଥାଏ । [ଜନମା ।

ଜନନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜନ+ତୃ+ଇ) ମାତା,

ଜନହ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜନ+ଣିଚ୍+ହ) ପିତା, ମାତା,ଯାହା ଜନ୍ମହେବ, (କ୍ଲୀ ବି) ଭାର୍ଯ୍ୟାହ ।

ଜନହନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜନ୍+ଭା.ଇହ) ଜନନ, ଜନ୍ମ, ଭାର୍ଯ୍ୟାହ । [ମାତା ।

ଜନହା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜନ+ଇହ+ଆ)

ଜନଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜନ+ଦା+ଅ+ଆ) ଯେ ଭାର୍ଯ୍ୟା ପ୍ରଦାନ କରେ ।

ଜନନୀଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମହାନୀଳୀ ବୃକ୍ଷ ।

ଜନବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜନ+ବତ୍) ଜନ୍ମଯୁକ୍ତ ।

ଜନିମା—ପୁଂ. ବି. (ଜନ୍+ଭା.ଇମନ୍) ଜନ୍ମ,ଉତ୍ପାଦନ, (କ.ଇମନ୍) ସନ୍ତାନ, ବଂଶଧର, ସୃଷ୍ଟଜୀବ, ଲିଙ୍ଗ, ସ୍ତ୍ରୀପୁରୁଷର ପ୍ରଭେଦ ଜ୍ଞାପକ ଚିହ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ।

ଜନିମାନ୍—ପୁଂ.ବିଂ.(ଜନ+ମତ୍)ଜନ୍ମଯୁକ୍ତ । [ଜନ୍ମ ହେବ ।

ଜନିଷ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଜନ+ସ୍ୟ) ଯାହା

ଜନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଜନ+ଇ+ଈ)ପୁତ୍ରବଧୂ, ବଧ, ମାତା, ନାରୀ, ଭାର୍ଯ୍ୟା, ଉତ୍ପତ୍ତି, ଜତ୍ର, ଜନନାତ୍ମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, ଔଷଧ-ବିଶେଷ ।

ଜନୀନ—ହି. ବିଂ. (ଜନ+ଇନ) ଜନର ହିତକାରୀ, ଯଥା ପ୍ରୟୋଜନ, ଯାହା ତ ଯେପରି ପ୍ରୟୋଜନ ତଦୁପଯୋଗୀ ।

ଜନୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜନ+ଭା.ଉ) ଜନ୍ମ, ଉତ୍ପତ୍ତି, ସୃଷ୍ଟି.ଜୀବନ, ଜନ୍ମସ୍ଥାନ, ସୃଷ୍ଟ-ଜୀବ, ଶ୍ରେଣୀ, ଜାତି । [ଉତ୍ପତ୍ତି ।

ଜନୁଃ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜନ+ଉସ୍) ଜନ୍ମ,

ଜନୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଜନୁ+ଉ)ଜନ୍ମ,ଉତ୍ପତ୍ତି ।

ଜନେ—ଗ୍ରା. ବି. ଲୋକମାନେ, ଜନ-ମାନେ । [ରାଜା ।

ଜନେନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ.ବି.(ଜନ+ଇନ୍ଦ୍ର)ନୃପତି,

ଜନେବାଦ—ପୁଂ.ବି. ଜନବାଦ, ଜନ-ଶ୍ରୁତି, କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ।

ଜନେ(ଣ)ଶ୍ୱର—ପୁଂ.ବି.ନୃପତି, ରାଜା ।

ଜନେସ୍ଥ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍) ମୃଦ୍ଦର, ପୁଷ୍ପବୃକ୍ଷ, ଗନ୍ଧରାଜଗଛ, (ବିଂ) ଜନା-ଭିମତ, ଲୋକର ବାଞ୍ଛିତ ।

ଜନେସ୍ଥା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍) ଜତୁକା, ବୃଦ୍ଧି ନାମକ ଔଷଧିବିଶେଷ, ହରିଦ୍ରା, ଜାତିପୁଷ୍ପ ।

ଜନୋଦାହରଣ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଜନ+ଉତ୍ । ଆ+ହ+ର୍ମ.ଅନ) ଯଶଃ, ସୁଖ୍ୟାତି ।

ଜନୌ—ହି.ବିଂ. (ଜନ+ଅବ+କ୍ୱିପ୍) ଜନାବ୍, ଜନରକ୍ଷକ ।

ଜନୌଘ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ+ଓଘ)ଜନ-ସମୂହ, ଭିଡ଼ ।

ଜନ୍ତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ଷେତକୁ ଜଳ ଯୋଗା-ଇବା ପାଇଁ ପାଣି ଉଠାଇବାର ଯନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ, ଜନ୍ତ୍ରା ଦେଖ ।

ଜନ୍ତ୍ରର—ପ୍ରା (ସମ୍ବ) ବି. ଦେବପୂଜାର୍ଥ କଟାଯିବା ମଣ୍ଡଳ ।

ଜନ୍ତ୍ରା—ଗ୍ରା. ବି.କମାରର ଭାତି, ନିଆଁକୁ ପବନ ଯୋଗାଇବାର ଚମଡ଼ାର ମୁଣା, ସୁନା ରୂପାର ସରୁ ତାର କାଢିବାର ବଣିଆଙ୍କ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ,ବାଘ ଓ ମୃଷା-ଆଦିଙ୍କୁ ଧରିବା ପାଇଁ କାଠର ପେଡ଼ା ବା ଯନ୍ତ୍ର, କାଠ କରତିବାର ହିଭୁଜା-କାର କାଷ୍ଠ, ଜନ୍ତ୍ରିବା, ଖଳିଆଦିର ଦଳା । [ରୁପ ।

ଜନ୍ତ୍ରାଇବା—ଗ୍ରା.ହି. ଜନ୍ତ୍ରବାର ଣିଜନ୍ତ-

ଜନ୍ତ୍ରାଜନ୍ତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁଲୋକଙ୍କ ଘନ ସମାବେଶ, ଭିଡ଼,(ଗ୍ରା.ବିଂ)ଘନଭାବରେ ଏକସ୍ଥାନରେ ସନ୍ନିବିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ବହୁ ବସ୍ତୁ ବା ମନୁଷ୍ୟ ।

ଜନ୍ତ୍ରାଜନ୍ତ୍ର—ଗ୍ରା.ବି. ବହୁଲୋକଙ୍କ ଦେହ ପରସ୍ପର ଲଗାଲଗି, ଠେଲାଠେଲି, ଦଳାଦଳି, ଭିଡ଼, ଚକଟାଚକଟି, (ବିଂ) ଲୋକ ଭିଡ଼ ଦ୍ୱାରା ପେଷି ହୋଇଥିବା, ପରସ୍ପର ନିବିଡ଼ ସଂଲଗ୍ନ ।

ଜନ୍ତ୍ରାଳ—ଗ୍ରା.ବି. ଗ୍ରାମର ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଧନ ଓ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଭେଦା କରି ଗ୍ରାମଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଅନ୍ନ-ବ୍ୟଞ୍ଜନାଦି ଗନ୍ଧ ଯେଉଁ ଭୋଜ କରା-ଯାଏ, ଦେବତାଙ୍କ ପୂଜାବେଳେ ବାଜିବା ବାଜା, ଢୋଲଦାଦ୍ୟ ।

ଜନ୍ତ୍ରିବା—ଗ୍ରା. ହି. କାକରାପିଠା କରିବା ପାଇଁ ଖଳିକୁ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ଦଳି କୋମଳ କରିବା ଓ ହାଣ୍ଡିରେ ଚାଲ ସିଦ୍ଧ ହେଲେ ତାକୁ ଘାଣ୍ଟିବ ,ପେଷିବା, ଦଳିବା, ଅଳ୍ପ ସ୍ଥାନରେ ଘନ ଭାବରେ ଲଗାଲଗି କରି ଗୋଟିକ ଉପରେ ଗୋଟିଏ କରି ବହୁ ବସ୍ତୁକୁ ରଖିବା ।

ଜନ୍ତ୍ରିହେବା—ଗ୍ରା.ହି.ଚୂର୍ଣ୍ଣହେବା, ବିନଷ୍ଟ ହେବା, ଖୁନ୍ଦାଖାନ୍ଦିହେବା, ଦହଗଞ୍ଜ ହେବା, ପଲିତହେବା, ଚକଟାହେବା, ଅତ୍ୟାଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବା ।

ଜନ୍ତୁ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ୍+କ.ଉ) କୃମି, ପ୍ରାଣୀ, ଜନ୍ମଶୀଳ ଜୀବ, ମାୟାମୋହ-ବଶତଃ ଦେହାତ୍ମାଭିମାନୀ ଜୀବ, ମନୁଷ୍ୟ, ସୋମକରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର, (ଗ୍ରା.ବି)ଜାନୋ-ଆର, ପଶୁ, (ଶୁଭବାଚନ) ଖରଜନ୍ତୁ, ଲମ୍ବଜନ୍ତୁ, ସର୍ପ, ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ, ମନୁଷ୍ୟ, ବ୍ୟକ୍ତି, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅତି ବୃହଦାକାର ପଦାର୍ଥ । [ଦେଖ ।

ଜନ୍ତୁକ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ୍ତୁ+କ) ଜନ୍ତୁ

ଜନ୍ତୁକମ୍ବୁ—ପୁଂ.ବି. କୃମିଶଙ୍ଖ, ଜୀବନ୍ତ ଶଙ୍ଖ ।

ଜନ୍ତୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜନ୍ତୁ+କୈ+ଅ+ଆ) ଲାକ୍ଷା, ନାଡ଼ୀହିଙ୍ଗୁ ।

ଜନ୍ତୁଘ୍ନ—ପୁଂ.ବି. (ଜନ୍ତୁ+ହନ+କ.ଅ) ଜୀଜପୁର ବୃକ୍ଷ, ଟଙ୍ଗ, ଲେମ୍ବୁ, (କ୍ଲୀ.ବି) ବିଡ଼ଙ୍ଗ, ହିଙ୍ଗୁ, (ତ୍ରି.ବିଂ) ପ୍ରାଣିଘାତକ, ଜୀବନାଶକ ।

ଜନ୍ତୁଘ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଜନ୍ତୁଘ୍ନ+ଈ)ବିଡ଼ଙ୍ଗ ।

ଜନ୍ତୁଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଖଳି ଦେଖ ।

ଜନ୍ତୁନାଥ—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ) ଯମ ।

ଜନ୍ତୁନାଶକ—ବି.ଜନ୍ତୁଘ୍ନ, ପ୍ରାଣୀଘାତକ, (ବି) ହେଙ୍ଗୁ ।

ଜନ୍ତୁନାଶନ—କ୍ଲୀ ବି. (ଜନ୍ତୁ+ନଶ+ଣିଚ୍+ଅନ) ହେଙ୍ଗୁ, ବିଡ଼ଙ୍ଗ ।

ଜନ୍ତୁପତି—ବି. ଯମ, ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତ, ଯମଙ୍କ ପାଞ୍ଜିଆ । [କେଓଡ଼ା ।

ଜନ୍ତୁପାଦପ—ପୁଂ. ବି. କୋଷାମ୍ର ବୃକ୍ଷ,

ଜନ୍ତୁଫଳ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଉଦୁମ୍ବର ବୃକ୍ଷ, ଡ଼ିମିରି ଗଛ ଓ ଫଳ ।

ଜନ୍ତୁମାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜନ୍ତୁ+ମତ୍) ଯହିଁରେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଜନ୍ତୁ ଥାଆନ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜନ୍ତୁମତ୍ତୀ ।

ଜନ୍ତୁମାତ୍ରୀ—ପୁଂ. ବିଂ.(ଜନ୍ତୁ+ମ+ଣିଚ୍+ଇନ୍) ଜୀବଘାତୀ ।

ଜନ୍ତୁମାତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜନ୍ତୁ+ମ+ଣିଚ୍+ଇ) ନିମ୍ବୁକବୃକ୍ଷ, ପାତଲେମ୍ବୁ, କାଗଜିଲେମ୍ବୁ ।

ଜନ୍ତୁରାଜ—ବି.(ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ)ଜନ୍ତୁରାଣ ଦେଖ ।

ଜନ୍ତୁରାଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ) ଯମ ।

ଜନ୍ତୁରାୟ—ଗ୍ରା. ବି. ଯମ ।

ଜନ୍ତୁଲା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜନ୍ତୁ+ଲା+ଅ+ଆ) କାଶତୃଣ, କାଉଁଶି ।

ଜନ୍ତୁସାଇଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଯମ ।

ଜନ୍ତୁହନ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜନ୍ତୁ+ହନ୍+ତୃ+ଈ) ବିଡ଼ଙ୍ଗ, (ବି) ଜନ୍ତୁଘାତକ ।

ଜନ୍ତୁ—ତ୍ରି. ଶଂ. (ଜନ+ତୁ,ଜନିତବ୍ୟ, ଜନ୍ମକ । [ପୋକ ।

ଜନ୍ଦା—ଗ୍ରା.ବି. ପିମ୍ପୁଡ଼ିଜାତିର ବଡ଼ କଳା

ଜନ୍ଦାଖାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଏରେଣ୍ଡାଦିବର୍ଗର ଏକପ୍ରକାର ବନ୍ୟ ତରୁ ।

ଜନ୍ଦାପିମ୍ପୁଡ଼ି—ଗ୍ରା.ବି. ଜନ୍ଦା ଓ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ।

ଜନ୍ମ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜନ୍+ମନ୍) ଉତ୍ପତ୍ତି, ଉଦ୍ଭବ, ଆବିର୍ଭାବ ସମ୍ଭବ, ଅପୂର୍ବ ଦେହ ଗ୍ରହଣ, ଆବିର୍ଭାବ, ଜୀବନ, ସଂସାର, ଜୀବଲୋକ ।

ଜନ୍ମକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗର୍ଭରୁ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା, ପ୍ରସବ କରିବା ।

ଜନ୍ମକର୍ମ—ବି. (କ.ଧା) ଜାତକର୍ମ, ପୁତ୍ରେଷ୍ଟି ଯାଗ ।

ଜନ୍ମକାଳ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ)ଜନ୍ମସମୟ, ଯେଉଁ ସମୟରେ ଜନ୍ମଲାଭ ହୁଏ ।

ଜନ୍ମଜୀଲ—ପୁଂ.ବି. ବିଷ୍ଣୁ, କାରଣ ବିଷ୍ଣୁ ସେଦାରେ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଜନ୍ମକୃତ୍—ପୁଂ.ବି. (ଜନ୍ମ+କୃ+କ୍ୱିପ୍) ପିତା, ଜନ୍ମଦାତା । [ଜାତକ ।

ଜନ୍ମକୋଷ୍ଠୀ—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ) ଜନ୍ମପତ୍ରିକା,

ଜନ୍ମକ୍ଷେତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜନ୍ମ+କ୍ଷେତ୍ର) ଜନ୍ମଭୂମି, ଜନ୍ମସ୍ଥାନ, ମାତୃଭୂମି ।

ଜନ୍ମଗତ—ବିଂ. (୨ତତ୍ତ୍ୱ) ଯାହା ଜନ୍ମ ସମୟରୁ କୌଣସି ଜୀବ ବା ବ୍ୟକ୍ତି-ଠାରେ ଥାଏ, ବଂଶାନୁଗତ ।

ଜନ୍ମଗତଅଧିକାର—ବି.ଯେଉଁ ଅଧିକାର ମନୁଷ୍ୟ ଜନ୍ମିବା ମାତ୍ରେ ଲାଭକରେ ।

ଜନ୍ମଗ୍ରହ—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ) ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ ଦେଖ ।

ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ) ଅଭ୍ୟୁଦୟ, ଆବିର୍ଭାବ, ଉତ୍ପତ୍ତି ।

ଜନ୍ମଘଟିତ—ବିଂ.(୨ତତ୍ତ୍ୱ)ଜନ୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଜନ୍ମଜନ୍ମ—ବି. ଜନ୍ମଜନ୍ମାନ୍ତର ଦେଖ ।

ଜନ୍ମଜନ୍ମାନ୍ତର—ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) କୌଣସି ଜୀବର ଏକଜନ୍ମ ଓ ତାହାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନ୍ୟ ଜନ୍ମମାନ, ପ୍ରତି ଜନ୍ମ, ଅନନ୍ତ-କାଳ । [ଘଟୁଥିବା ।

ଜନ୍ମଜନ୍ମାନ୍ତରୀଣ—ବିଂ. ପ୍ରତି ଜନ୍ମରେ

ଜନ୍ମଜରାମରଣ—ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଉତ୍ପତ୍ତି ଦାର୍ଢ୍ୟ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ।

ଜନ୍ମଜ୍ୟେଷ୍ଠ—ତ୍ରି. ବିଂ. ପ୍ରଥମଜାତ ।

ଜନ୍ମତାରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଜନ୍ମ ସମ୍ପତ୍ତି ପ୍ରଭୃତି ନବତାରାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରଥମ ତାରା ।

ଜନ୍ମତିଥି—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ) ଜନ୍ମ ସମୟରେ ଯେଉଁ ତିଥି ଥାଏ ତାହାର ସଜାତୀୟ ତିଥି ।

ଜନ୍ମତଃ— ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଜନ୍ମ ସମୟରୁ, ଆଜନ୍ମ, ଜନ୍ମଦ୍ୱାରା, ଜାତିରେ ।

ଜନ୍ମଦ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ୍ମ+ଦା+ଅ) ପିତା, (ବିଂ) ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ।

ଜନ୍ମଦାତା—ପୁଂ. ବି. ଜନ୍ମଦ ଦେଖ ।

ଜନ୍ମଦିନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ) ଜନ୍ମଦିବସ, ଯେଉଁ ଦିନରେ ଜୀବ ଜନ୍ମହୁଏ, ସ୍ୱନକ୍ଷତ୍ର, ବାର୍ଷିକ ।

ଜନ୍ମଦୁଃଖୀ—ପୁଂ. ବିଂ. ଜନ୍ମ କାଳରୁ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଅନୁଭବ କରୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଜନ୍ମଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜନ୍ମ କରିବା ଦେଖ ।

ଜନ୍ମନକ୍ଷତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି.ଜନ୍ମସମୟର ନକ୍ଷତ୍ର, ଯେଉଁ ନକ୍ଷତ୍ରରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ।

ଜନ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣ—ବି. କୃତ୍ରିମ ଉପାୟରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭବତୀ ନ ହେବାର ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ ।

ଜନ୍ମପ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ+ପ+କ)ଜନ୍ମ ଲଗ୍ନପତି, ଜନ୍ମରାଶିର ଅଧିପତି ।

ଜନ୍ମପତି—ପୁଂ.ବି. ଜନ୍ମ ଲଗ୍ନପତି, ଜନ୍ମ ରାଶିର ଅଧିପତି ।

ଜନ୍ମପତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. ଜୀବନ ଚରିତ, ଜନ୍ମ ବିବରଣ, କୋଷ୍ଠୀ, ଜାତକ ।

ଜନ୍ମପତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ) କୋଷ୍ଠୀ, ଜାତକ । [ଦେଖ ।

ଜନ୍ମପରିଗ୍ରହ—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ) ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ

ଜନ୍ମପାଦପ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ୍ମ+ପାଦପ) ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷତଳରେ ଜୀବର ଜନ୍ମହୁଏ, ପାରିବାରିକ ବୃକ୍ଷ । [ମାତା ।

ଜନ୍ମପ୍ରତିଷ୍ଠା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ)ଜନ୍ମସ୍ଥାନ,

ଜନ୍ମଫଳ—ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଡିମିରିଗଛ ଓ ତାହାର ଫଳ ।

ଜନ୍ମଫେର—ଗ୍ରା. ବି.ଦେହାନ୍ତରଧାରଣ, ରୂପାନ୍ତର ।

ଜନ୍ମକର୍ତ୍ତା—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ) ଯୋନି ।

ଜନ୍ମମସୁଧା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଜନ୍ମସ୍ଥାନ,ଜନ୍ମଭୂମି ।

ଜନ୍ମବାଦ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ) ଜୀବର

ଉତ୍ପତ୍ତି ବିଷୟକ ମତବାଦ ।

ଜନ୍ମବାର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍) ଯେଉଁ ବାରରେ ଜନ୍ମ ହୁଏ, ଜନ୍ମଦିନ ।

ଜନ୍ମବିଧବା—ବି. ବାଲ ବିଧବା, ଅକ୍ଷତ-ଯୋନି ବିଧବା ।

ଜନ୍ମବୃତ୍ତାନ୍ତ—ବି. (ତତ୍) ଉତ୍ପତ୍ତିର ବିବରଣ ।

ଜନ୍ମବୈଲକ୍ଷଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. ପୈତୃକ ପଦ୍ଧତିର ବିପରୀତାଚରଣ ।

ଜନ୍ମଭ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜନ୍ମ+ଭା-କ.ଅ) ଜନ୍ମନକ୍ଷତ୍ର, ଜନ୍ମଲଗ୍ନ, ଜନ୍ମରାଶି, ଜନ୍ମ ନକ୍ଷତ୍ରର ସଜାତୀୟ ନକ୍ଷତ୍ରାଦି ।

ଜନ୍ମଭରି-ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.ଜନ୍ମକାଳ ମଧ୍ୟରେ ।

ଜନ୍ମଭୁକ୍—ପୁଂ.ବି.(ଜନ୍ମ+ଭଜ+କ୍ୱିପ୍) ଜୀବ, ପ୍ରାଣୀ ।

ଜନ୍ମଭାଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ମାତୃଭାଷା, ସ୍ୱଦେଶର ଭାଷା ।

ଜନ୍ମଭୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜନ୍ମଭୂମି, ମାତୃଭୂମି ।

ଜନ୍ମଭୂମି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍) ଜନ୍ମସ୍ଥାନ, ମାତୃଭୂମି, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଯେଉଁଠାରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ।

ଜନ୍ମଭୃତ୍—କ୍ରି. ବିଂ. (ଜନ୍ମ+ଭୃ+କ୍ୱିପ୍) ପ୍ରାଣୀ । [ଜନ୍ମହୁଏ ।

ଜନ୍ମମାସ—ପୁଂ. ବି. ଯେଉଁ ମାସରେ

ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଉତ୍ପତ୍ତି ଓ ମରଣ ।

ଜନ୍ମଯୋଗ—ପୁଂ.ବି.କୋଷ୍ଠୀ, ଜନ୍ମପତ୍ରୀ ।

ଜନ୍ମରାଶି—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍) ଯେଉଁ ରାଶିରେ ଜନ୍ମହୁଏ ।

ଜନ୍ମରୋଗୀ—ପୁଂ.ବି. ଯେ ଆଜନ୍ମ ରୋଗ ଭୋଗକରି ଆସିଅଛି ।

ଜନ୍ମର୍କ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ୍ମ+ଋକ୍ଷ) ଯେଉଁ ନକ୍ଷତ୍ରରେ ଲୋକର ଜନ୍ମହୁଏ, ପ୍ରଥମ ନକ୍ଷତ୍ରର ନାମ ।

ଜନ୍ମଲଗ୍ନ—କ୍ଲୀ.ବି. ଯେଉଁ ଲଗ୍ନରେ ଜନ୍ମହୁଏ, ମନୁଷ୍ୟଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସମୟରେ ଯେଉଁ ରାଶିର ଉଦୟ ହୋଇଥାଏ ।

ଜନ୍ମଲଭ—ବି.(ତତ୍)ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ ଦେଖା ।

ଜନ୍ମଶଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଜନ୍ମନିମିତ୍ତ ଶଯ୍ୟା, ପ୍ରସବାର୍ଥ ଶଯ୍ୟା ।

ଜନ୍ମସାଫଲ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି.(ତତ୍)ଜନ୍ମୋଦ୍ଦେଶ୍ୟର ସଫଳତା ।

ଜନ୍ମସ୍ଥାନ—କ୍ଲୀ.ବି. ଜନ୍ମଭୂମି, ମାତୃଗର୍ଭ କୁଣ୍ଡଳୀର ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ମନୁଷ୍ୟର ଜନ୍ମ ସମୟର ଗ୍ରହଅବସ୍ଥାନ କରେ ।

ଜନ୍ମାଧିପ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍) ଶିବଙ୍କର ଗୋଟିଏ ନାମ, ଜନ୍ମରାଶିପତି, ଜନ୍ମଲଗ୍ନପତି ।

ଜନ୍ମାନ୍ତର—କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା) ଅନ୍ୟଜନ୍ମ, ପୂର୍ବଜନ୍ମ, ଲୋକାନ୍ତର, ପରଲୋକ ।

ଜନ୍ମାନ୍ତରକୃତ—କ୍ଲୀ.ବି. ଅନ୍ୟଜନ୍ମରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ କର୍ମ ।

ଜନ୍ମାନ୍ତରବାଦ--ବି. ମୃତ୍ୟୁପରେ ଜୀବର ଏ ସଂସାରରେ ପୁନର୍ବାର ଜନ୍ମହେବା ବିଷୟକ ବିଶ୍ୱାସ ।

ଜନ୍ମାନ୍ତରୀଣ—ହି. ବିଂ. (ଜନ୍ମାନ୍ତର+ଇନ) ଯାହା ଜନ୍ମାନ୍ତରରେ ଘଟିଅଛି ବା ଘଟିବ ।

ଜନ୍ମାନ୍ତରୀୟ—ହି. ବିଂ. ଜନ୍ମାନ୍ତର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଯାହା ଜନ୍ମାନ୍ତରରେ ଘଟିଅଛି ବା ଘଟିବ ।

ଜନ୍ମାନ୍ଧ—ହି.ବିଂ.ତତ୍, ଆଜନ୍ମଦୃଷ୍ଟିହୀନ. ଯେ ଅନ୍ଧ ହୋଇ ଜନ୍ମିଅଛି ।

ଜନ୍ମାବଚ୍ଛିନ୍ନ—ହି. ବିଂ. (ତତ୍) ଯାବଜ୍ଜୀବନ, ଜୀବନାବଧି, ଜନ୍ମହେବାଠାରୁ ବରାବର ଘଟୁଥିବା ।

ଜନ୍ମାବଧି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଜଣକର ଜନ୍ମହେବା ଦିନରୁ, ଆଜନ୍ମ ।

ଜନ୍ମାଷ୍ଟମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଜନ୍ମତିଥି ଅଷ୍ଟମୀ,ଭାଦ୍ରମାସର କୃଷ୍ଣାଷ୍ଟମୀ ।

ଜନ୍ମାସ୍ପଦ—କ୍ଲୀ.ବି. ଜନ୍ମସ୍ଥାନ, ଜନ୍ମଭୂମି, ମାତୃଭୂମି ।

ଜନ୍ମିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭୂମିଷ୍ଠହେବା, ଜାତହେବା,ଉଠିବା,ଉଦୟହେବା,ଦେଖାଯିବା ।

ଜନ୍ମୀ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ୍ମ+ଇନ୍) ପ୍ରାଣୀ, ଜୀବ, ଜନ୍ତୁ ।

ଜନ୍ମେଜୟ—ବି. ଜନମେଜୟ ଦେଖ; ବିଷ୍ଣୁ, ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନାଗବିଶେଷ ।

ଜନ୍ମେଶ—ପୁଂ. ବି. ଜନ୍ମରାଶିର ଅଧିପତି ।

ଜନ୍ମୋତ୍ସବ—ବି. (କ.ଧା) କୌଣସି ସନ୍ତାନର ଜନ୍ମହେବା ଉପଲକ୍ଷ୍ୟେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଉତ୍ସବ. ଜନ୍ମାଷ୍ଟମୀ ଉତ୍ସବ ।

ଜନ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଜନ+ଯ) ହଟ୍ଟ,ହାଟ, ଜାତି, ଇତରଲୋକ, ବଜାର,ପରିବାଦ, ନିନ୍ଦା, ସଂଗ୍ରାମ, ଯୁଦ୍ଧ, (ପୁଂ.ବି) ଜନକ, ଉତ୍ପାଦକ, ପିତା, ମହାଦେବ, ଦେହ, ଶରୀର, ଜନ୍ମଜନ୍ମ, କାମ୍ବଦନ୍ତୀ, ନବୋଢ଼ାର ଭୃତ୍ୟ, ନବୋଢ଼ାର ପ୍ରିୟଜନ, ନବୋଢ଼ାର ଜ୍ଞାତି, ନବୋଢ଼ାର ମିତ୍ର, ବରଯାତ୍ର, ବରର ବୟସ୍ୟ, (ବିଂ) ଯେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରେ, ଉତ୍ପାଦିତ,ଉତ୍ପାଦକ, ଜନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଜାୟମାନ, ଜନନ, ଜନ୍ମ, ଜନହିତ, ମନୁଷ୍ୟର ହିତକର,ଜାତୀୟ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଜନ୍ୟା ।

ଜନ୍ୟତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜନ୍ୟ+ତା) ଉତ୍ପାଦ୍ୟତା ।

ଜନ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜନ୍ୟ+ଆ) ବଧୂର ସହଚରୀ, ବଧୂ, ମାତାର ସଖୀ, ପ୍ରୀତି, ସ୍ନେହ, ବରଯାତ୍ରୀ ସମୂହ, ମାତା, ଆନନ୍ଦ ।

ଜନ୍ୟୁ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ+କ.ଯୁ) ଅଗ୍ନି, ବ୍ରହ୍ମା, ବିଧାତା, ପ୍ରାଣୀ, ଜନ୍ତୁ, (ଭା.ଯୁ) ଜନନ, ଉତ୍ପତ୍ତି, ଜନ୍ମ, ଚତୁର୍ଥ ମନ୍ୱନ୍ତରରେ ସପ୍ତର୍ଷିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ (ହରିବଂଶ) ।

ଜପ—ହି. ବିଂ. (ଜପ+କ.ଅ) ଜପକାରକ, ପୁଂ. ବି. (ଭା,ଅ) ପାଠ, ଅଧ୍ୟୟନ, ମନ୍ତ୍ରାଦିର ଆବୃତ୍ତି,ମନେମନେ ପୁନଃପୁନଃ ପାଠ ।

ଜପକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମନେମନେ ମନ୍ତ୍ରାଦି ପୁନଃପୁନଃ ଆବୃତ୍ତି କରିବା, ଜପମାଳା ସାହାଯ୍ୟରେ ସଂଖ୍ୟା ଗଣନା କରି ମନ୍ତ୍ରାଦି ପୁନଃ ପୁନଃ ଜପିବା, ମାଳିଗଡ଼ାଇବା, କୌଣସି କଥାକୁ ମନେ ମନେ ଘୋଷି ହେବା ।

ଜପଜ୍ଞ—ଗ୍ରା. ବି. ଶିଖମାନଙ୍କର ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ବିଶେଷ ।

ଜପତପ—ଗ୍ରା.ବି. ମନ୍ତ୍ର ଜପ ଓ ତପସ୍ୟା

ଜପତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜପ + ଭା.ତା) ଜପ କାରକର ଧର୍ମ ।

ଜପନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜପ + ଭା. ଅନ) ଜପିବା, (କ. ଅନ) ଉପକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଜପନୀୟ—ହି. ବିଂ. (ଜପ + ଅନୀୟ) ଯାହା ଜପ କରିବାକୁ ହୁଏ, ଜପକରିବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଜପପରାୟଣ—ହି. ବିଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଜପାସକ୍ତ, ଜପନଶୀଳ ।

ଜପମାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (କ.ଧା) ଯେଉଁ ମାଳା ଅବଲମ୍ବନକରି ଜପ କରିବାକୁ ହୁଏ, ମୁକ୍ତା, ସ୍ଫଟିକ,ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ପ୍ରଭୃତି ମାଳା ।

ଜପଯଜ୍ଞ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଜପରୂପ ଯଜ୍ଞ, (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଜପ ଓ ଯଜ୍ଞ ।

ଜପସ୍ଥାନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜପସାଧନା ସ୍ଥାନ, ଜପର ସ୍ଥାନ ।

ଜପହୋମ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଜପଯଜ୍ଞ ।

ଜପା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜପ+ଣ, ଅ + ଆ) ଜବାପୁଷ୍ପ ବୃକ୍ଷ, ଜବାପୁଷ୍ପ,ମନ୍ଦାର ଗଛ ଓ ଫୁଲ । [ଜପ ।

ଜପାଜପି—ଗ୍ରା.ବି. ନାନାପ୍ରକାର ମନ୍ତ୍ର ଓ

ଜପିତ—ବିଂ. (ଜପ+ମ.ତ) ଯାହା ଜପ କରାଯାଇଅଛି ।

ଜପୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜପ+ଇନ୍) ଜପକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜପିନୀ ।

ଜପ୍ତ—ଯା. ବିଂ. ଅଟକ ରଖାଯିବା, ଜୋକକରାଯାଇଥିବା କୌଣସି(ପଦାର୍ଥ) ରାଜା ବା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକୃତ, ବାଜ୍ୟାପ୍ତ, ଡାକିତ କରାଯାଇଥିବା,(ଶ) ଜୋକ୍, ରାଜା ବା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅପରାଧୀର ସମ୍ପତ୍ତି ଅଟକ ।

ଜପ୍ତ—ହି. ବିଂ. (ଜପ୍+ତ) ଯାହା ଜପ କରାହୋଇଅଛି ।

ଜପ୍ତବ୍ୟ—ହି.ବିଂ. (ଜପ୍+ତବ୍ୟ) ଯାହା ଜପ କରାହେବ, ଜପନୀୟ ।

ଜପ୍ୟ—ହି.ବିଂ. (ଜପ+ଯ)ଜପଯୋଗ୍ୟ, ଜପନୀୟ, ଧ୍ୟେୟ, (ବି) ଜପ କରାଯାଇଥିବା ମନ୍ତ୍ର । [ପୀଠ ।

ଜପ୍ୟେଶ୍ୱର—କ୍ଲୀ. ବି. ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ

ଜବ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ଅବ୍ୟ. ଯେତେ,ଯେଉଁ ସମୟରେ, ଯଦି, (ଗ୍ରା.ବି) ଲୁଣରନ୍ଧା, ଘାସକାଟିବା ଅସ୍ତ୍ର ।

ଜବ୍‌ତକ୍—ଗ୍ରା.ଅ. ଯେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ଜବ—ପୁଂ. ବି. (ଜୁ+ଭା.ଅ) ବେଗ, (ଜୁ+କ.ଅ) ବିଂ. ବେଗବାନ୍, ଦ୍ରୁତଗାମୀ ।

ଜବଖାର—ଗ୍ରା. ବି. ଜବକ୍ଷାର ଦେଖ ।

ଜବତ୍—ଯ. ବିଂ. ସ୍ୱାଧିକୃତ, ସ୍ୱାଧିକାରରେ ଆନୀତ, କରାୟତ୍ତ, ଜବତ ଦେଖ ।

ଜବତ୍‌କରିବା—ଗ୍ରା. ହି. କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଜୋକ୍ କରିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦଣ୍ଡଦେଇ ସାଧ କରିବା ।

ଜବତ୍ତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜବତ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଜବତ୍ତ କରାଯାଇଥିବା, ଅଧିକୃତ ।

ଜବନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜୁ + ଭା.ଅନ) ଗତି, ବେଗ, (ଜୁ+କ.ଅନ) ବେଗବାନ୍, ଦ୍ରୁତଗାମୀ, (ବି) ବେଗବାନ୍ ଅଶ୍ୱ, ଆରବ ଦେଶବିଶେଷ, ମ୍ଲେଚ୍ଛ ଜାତିବିଶେଷ,ମୁସଲମାନ ଜାତି,ଶିକାରୀ ମୃଗ, ଘୋଟକ, ଜବଦ୍ୱୀପର ଅଧିବାସୀ, ଗ୍ରୀକେୟଙ୍କର ଜଣେ ସୈନିକ ।

ଜବନାଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଫଳୌଷଧି ଶସ୍ୟ ବିଶେଷ, ଜନାର, ମକ୍କା ।

ଜବନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜୁ+ଣ.ଅନ+କ +ଆ)ଜବନ ଜାତୀୟ ସ୍ତ୍ରୀ, ବ୍ୟବଧାୟକ ବସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ତରସ୍କରଣୀ, ପର୍ଦ୍ଦା, ଜନାଟବାଡ଼ ।

ଜବନିକାପତନ—ବି. ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ଅଭିନୟ ଶେଷରେ ପରଦା ପଡ଼ିବା, ଅଭିନୟାଦିର ସମାପ୍ତି ।

ଜବନିମା—ପୁଂ. ବି. (ଜବନ+ଇମନ୍ +ଅ) ଜବ, ବେଗ ।

ଜବନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଜବନିକା ଔଷଧବିଶେଷ, ଯବନସ୍ତ୍ରୀ ।

ଜବବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜବ + ବତ୍) ବେଗବାନ୍,ଜବଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜବବତୀ ।

ଜବଯୁକ୍ତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଂତତ୍) ବେଗବାନ୍, ବେଗଶାଳୀ ।

ଜବର—ଯା. ବିଂ. କ୍ଷମତାଶାଳୀ, ପ୍ରକାଣ୍ଡ, ଅଧିକ, ଖୁବ୍.ଭାରି,ଉତ୍କୃଷ୍ଟ,ଚକଚକିଆ ।

ଜବରଗୁଜବ—ଯା. ବି. ଭାଣ ଟାଣୁଆ ଜନରବ ।

ଜବରଦସ୍ତ—ଯା.ବିଂ. ବଳବାନ୍,ଟାଣୁଆ, ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟ, ଅଟଳ, ଦୃଢ଼, ଜୁଲମ୍‌ବାଜ୍, ବଳପ୍ରୟୋଗକାରୀ ।

ଜବରଦସ୍ତି—ଯା. ବି. ଅତ୍ୟାଚାର,ଜୁଲମ, ପୀଡ଼ନ, ବାଧ୍ୟ କରିବା, ଅନ୍ୟାୟ ।

ଜବରଦାର—ଯା.ବିଂ. ଜବରଦସ୍ତ ଦେଖ ।

ଜବରାନ୍—ଯା. ହି. ବିଂ. ବଳପଙ୍କ, (ବିଂ)ଅତ୍ୟାଚାରୀ,ଅବୈଧ ବଳପ୍ରୟୋଗକାରୀ ।

ଜବରାନ୍‌କରିବା—ଗ୍ରା. ହି. ବଳପ୍ରୟୋଗ କରିବା, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବା, ଅତ୍ୟାଚାର କରିବା ।

ଜବରାନ—ଯ.ହି.ବିଂ. ଜବରାନ୍ ଦେଖ, (ବି) ଜବରଦସ୍ତି ଦେଖ ।

ଜବଲା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କଷାୟ ଫଳଯୁକ୍ତ ଏକପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷ ।

ଜବସ୍—ପୁଂ. ବି. ବେଗ, ଜବ ।

ଜବସ—ପୁଂ. ବି. (ଜୁ+କ.ଅସ) ଘାସ, ତୃଣ ।

ଜବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଜବ+ଆ) ବେଗବତୀ, ଦ୍ରୁତଗାମିନୀ, (ବି) ସୁନାମଖ୍ୟାତ ପୁଷ୍ପ ବା ବୃକ୍ଷ, ମନ୍ଦାର ଫୁଲ ଓ ଗଛ, (ଯା. ବି) ମୁସଲମାନମାନେ ଜନ୍ତୁର କଣ୍ଠ କାଟିବା ସମୟରେ ପଢ଼ିବା ମନ୍ତ୍ର ।

ଜବାଇ—ଯା.ବି. ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୋରାନର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମନ୍ତ୍ରପାଠପୂର୍ବକ ପଶୁଆଦିଙ୍କର କଣ୍ଠଛେଦନ, ପଶୁହତ୍ୟା, ହଲାଲ ।

ଜବାକୁସୁମ—କ୍ଲୀ. ବି. ମନ୍ଦାର ଫୁଲ, ଜବାଫୁଲ ।

ଜବାବ୍ଦ—କ୍ଲୀ. ବି. ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟଭେଦ ।

ଜବାଧିକ—ହି. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଅତିଶୟ ବେଗବାନ୍, ପୁଂ. ବି. (ଂଉତ୍ତ) ଅଧିକ-ବେଗବିଶିଷ୍ଟ ଘୋଟକ ।

ଜବାନ୍—ଯା. ବି. ଜିହ୍ୱା, ଭାଷା, ବାକ୍ୟ, ପ୍ରତିଜ୍ଞା, ମନୁଷ୍ୟ, ବୀରପୁରୁଷ, (ଯା.ବିଂ) ଜୋୟାନ, ବଳବାନ୍, କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷ, ଯୁବକ, ବୀର ।

ଜବାନ୍‌ଦରାଜ୍—ଯା. ବିଂ. ଯେ ଧୃଷ୍ଟତା ପୂର୍ବକ ଅନୁଚିତ କଥା କହେ, ମୁହଁ ବାଲିଙ୍ଗିକରିବା ଲୋକ ।

ଜବାନ୍‌ଦେବା—ଗ୍ରା. ହି. ନିଶ୍ଚିତ କଥା କହିବା, ସ୍ଥିର ଜବାବ ଦେବା ।

ଜବାନ୍‌ବନ୍ଦ—ଯା.ବି. କୌଣସି ଅଦାଲତ ବା ହାକିମଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିପିବଦ୍ଧ ପକ୍ଷର ବା ସାକ୍ଷୀର ଇଜହାର,ସାକ୍ଷୀ ବା ପକ୍ଷର କଥିତ ପ୍ରମାଣ ।

ଜବାନ୍‌ବନ୍ଦକରିବା-ଗ୍ରା.ହି.ସାକ୍ଷଦେବା ।

ଜବାନି—ଯା. ବି. ଉକ୍ତି, କଥା, କଥିତ-ଭାଷା, ମୌଖିକ ପକ୍ଷ, ଯୁବାକାଳ, (ବିଂ) ମୌଖିକ, କଥିତ ।

ଜବାନିଳ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବାୟୁ ।

ଜବାନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଘାସବିଶେଷ,ଔଷଧ-ବିଶେଷ, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଜବାବ୍—ଯା. ବି. ଉତ୍ତର, ଅଙ୍ଗୀକାର, ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର,କର୍ମଚ୍ୟୁତି. ଚାକରିରୁ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଛଡ଼ାଇଦେବା, କୈଫିୟତ୍ ।

ଜବାବ୍‌କରିବା—ଗ୍ରା. ହି. ପ୍ରତିବଚନ କରିବା, ଚୁକ୍ତି କରିବା, ଅଙ୍ଗୀକାର କରିବା ସମୟରେ ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା । [ଦାୟିତ୍ୱ ।

ଜବାବ୍‌ଦାର୍—ଯା. ବିଂ. ଦାୟୀ, (ବି)

ଜବାବ୍‌ଦେଇ--ଯା.ବି.ଜବାବଦେହ ଦେଖ

ଜବାବଦେବା—ଗ୍ରା. ହି. ଶବ୍ଦ କରିବା, ଉତ୍ତର ଦେବା, ଭୃତ୍ୟକୁ ବରଖାସ୍ତ କରିବା, ପ୍ରଭୁ ବା ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କୁ ଅବିନୟ ସୂଚକ ଉତ୍ତର ଦେବା, ଚାକିରିରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେବା, ମକଦ୍ଦମାରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ବା ମୁଦ୍ଦାଲା ନିଜର ବକ୍ତବ୍ୟ ବା ଉତ୍ତର ଦାଖଲ କରିବା ।

ଜବାବଦେହ—ଯା.ବି. ଦାୟିତ୍ୱ, କୈଫିୟତ୍, (ବିଂ) ଗୁରୁତର ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କୈଫିୟତ୍ ଦେବାର ଉପଯୁକ୍ତ, ଯାହା-ଉପରେ ଦାୟିତ୍ୱ ଥାଏ ।

ଜବାବଭ୍ରଷ୍ଟ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେ ଆପଣାର ଜବାବ ବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ରକ୍ଷା ନ କରେ ।

ଜବାବସୁଆଲ—ଯା. ବି. ସୁଆଲ ଜବାବ, ଉତ୍ତର ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର, ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର, ବାଦ-ବିବାଦ ।

ଜବାବୀ—ଯା. ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଦେବା, ଯଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଦିଆଯାଏ ।

ଜବାର୍—ଯା.ବି. ସିତାର ଯନ୍ତ୍ରର ଲେଭର ପେଟପାଖ ଉପରେଥିବା ପୀଢ଼ା ବା ଚୌକିର ପରେ ତାରକୁ କୌଶଳରେ କସାଇବା ।

ଜବାଲ—ପୁଂ. ବି. ଯବାଳ ଦେଖ ।

ଜବାଲା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସତ୍ୟକାମ ଋଷିଙ୍କ ମାତା ।

ଜବାହାର—ଯା. ବି. ଜହରତ୍ ଦେଖ ।

ଜବାହିର—ଯା. ବି. ଜହରତ୍ ଦେଖ ।

ଜବୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜବ+ଇନ୍) ବେଗ-ବାନ୍, ଦ୍ରୁତଗାମୀ, (ବି)·ଘୋଡ଼ା,ଓଟ ।

ଜବେ—ଗ୍ରା. ହି. ବିଂ. ବେଗରେ,ଶୀଘ୍ର, (ବି) ଜବାଇ ଦେଖ ।

ଜଭନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଜଭ୍+ଅନ) ମୈଥୁନ, ମୈଥୁନଦ୍ୱାରା ଧର୍ଷଣା ।

ଜଭ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଜଭ+ଯ) ଶସ୍ୟର ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ଏକପ୍ରକାର କୀଟ ।

ଜମ୍—ଅବ୍ୟ. ପତ୍ନୀ, ଜାୟା ।

ଜମ୍‌କିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଉଷ୍ଣିବା, ଜମିବା, ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ଧନୀ ବା ବିଭବଶାଳୀ ହେବା ।

ଜମ୍‌ଧରିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଜଙ୍ଗ ବା କଲଙ୍କି-ଲାଗି ଦୁଇଟି ପଦାର୍ଥ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ପର-ସ୍ପର ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ ହୋଇଯିବା ।

ଜମ୍‌ରୁଖ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ମୁ) ବି. ପିଜୁଳି ।

ଜମଉତ—ଗ୍ରା. ବି. ଜମାଉତ ଦେଖ ।

ଜମକ—ଗ୍ରା. ବି. ଜାକଜମକ, ଆଡ଼ମ୍ବର, ଘନଘଟା, ଔଜ୍ଜ୍ୱଲ୍ୟ, ଶ୍ରୀବୃଦ୍ଧି, ଯାତ୍ରା-ଦ୍ୱାରେ ବହୁଦର୍ଶକ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ସମବେତ ହେବା ବା ରୁଣ୍ଡହେବା, ଦଳ, ଏକତା, (ବିଂ) ଉତ୍ସଳିଆ, ଆଡ଼-ମ୍ବର ପୂର୍ଣ୍ଣ, ବହୁଲୋକଙ୍କୁ ଏକସ୍ଥାନକୁ ଆକର୍ଷଣ କରିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ।

ଜମାକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. ହି. ଆଡ଼ମ୍ବର ଦେଖାଇବା ।

ଜମଜମାଇବା—ଗ୍ରା. ହି. ଆଡ଼ମ୍ବର ବା କୋଳାହଳ ପୂର୍ଣ୍ଣହେବା ।

ଜମଜ—ହି. ବିଂ. ଯମଜାତ, ଯମଜ, ଯମଜ ।

ଜମଝାଳ—ଗ୍ରା. ବି. ବିଶେଷ ପରିଶ୍ରମ ବା ହଠାତ୍ ଉପସ୍ଥିତ ଭୟଯୋଗୁଁ ସମସ୍ତ ଶରୀରରୁ ବହିବା ଝାଳ, ଆପାଦ ମସ୍ତକ ବୋହିଯିବା ଝାଳ ।

ଜମଜ୍—ହି. ବିଂ. ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଦୀପ୍ତିକର ।

ଜମଦଗ୍ନି—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ବୈଦିକ ଋଷି, ପରଶୁରାମଙ୍କ ପିତା ।

ଜମନ—ବି. (ଜମ+ଭାଅନ) ଭକ୍ଷଣ, ମୈଥୁନ, ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ, (ଗ୍ରା) ଜମାଟ ବାନ୍ଧିବା ।

ଜମଶେଦ୍—ପାରସ୍ୟ ଦେଶର ପ୍ରଧାନ ପିଶଦାଦ ବଂଶୀୟ ୪ଥ ନରପତି ।

ଜମଶେଦୀ—ଭାରତବର୍ଷର ପଶ୍ଚିମ ପ୍ରାନ୍ତରେ ମୁର୍ଘାବ ନଦୀତଟବାସୀ ପାର-ସିକ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଜମା—ଯା.ବି.ସ୍ତୂପୀକୃତ, ନ୍ୟସ୍ତ, ସଂଚିତ, ସଂଗୃହୀତ, ମୋଟସଂଖ୍ୟା, ଆୟ,ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ-କର, ପ୍ରଜାର ଦେୟ, ମୋଟ ଖଜଣା, ଜମିବା, ଏକତ୍ର ଠୁଳହେବା, ତରଳ ପଦାର୍ଥ ବସିଯିବା, ଘନୀଭବ, ପାଣ୍ଠି, ମୋଟପ୍ରାପ୍ତି, ଅନ୍ୟ ଲୋକ ନିକଟରେ ଧନାଦିର ନ୍ୟାସ ବା ଡିପାଜିଟ୍, (ଅବ୍ୟ) ଆଦୌ, ଟିକିଏ ହେଲେ, ଅତି ଅଳ୍ପ ମଧ୍ୟ ।

ଜମାଇବା—ଗ୍ରା.ହି. ଜମାକରିବା, ଏକତ୍ର କରିବା, ସଞ୍ଚୟକରିବା, ତରଳ ପଦା-ର୍ଥକୁ ଘନ ବା ଗାଢ଼ କରିବା, ଦୃଢ଼ ସଂଲଗ୍ନ କରିବା, ଗାଢ଼ାଲିଙ୍ଗନ କରିବା,

କାଠ ପଟାଆଦିର ସନ୍ଧିବିଯୁକ୍ତରେ ଭରି ଚୂପି ତାକୁ ସମତୁଲ କରିବା, ବହୁ-ଲୋକଙ୍କୁ ଏକତ୍ର ଠୁଳ କରିବା, ଶ୍ରା. (ସମ୍ବ)କ୍ରି. ଦଳ ବସାଇବା ।

ଜମାଉଡ଼ା—ଯା.ବି. ବହୁଲୋକଙ୍କ ମିଳନ, ତୀର୍ଥ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ହିନ୍ଦୁ ବୈରାଗୀବିଶେଷ ।

ଜମାଉଡ଼ିବସ୍ତ—ଯା.ବି.ଅବୈଧ ଜନତା, ବେଆଇନ ଜନତା, (ବିଂ) ଅବୈଧ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକତ୍ର ସମବେତ ।

ଜମାଏ—ପ୍ରା. (ବସ୍ତର) ସର୍ବ, ସକଳ, ସମସ୍ତେ ।

ଜମାକରିବା—ଶ୍ରା. କ୍ରି. ଏକତ୍ର କରିବା, ସଞ୍ଚୟ କରିବା, ଗଚ୍ଛିତ ରଖିବା, ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)କ୍ରି. ଦଳ ମୋହଁବା ।

ଜମାଖରଚ—ଯା. ବି. ଆୟ ଏବଂ ବ୍ୟୟ, ଚଳିତ ହିସାବ, ଆୟବ୍ୟୟର ହିସାବ, ରୋକଡ଼, (ଗଣିତ) ବ୍ୟବକଳନ, ବିୟୋଗ ।

ଜମାଗୁଜସ୍ତା—ଯା.ବି. ଗତବର୍ଷର ଜମା ଅର୍ଥାତ୍ ଗତବର୍ଷର କାଗଜରେ ପ୍ରଜାର ନାମରେ ଯେ ଜମା ଲେଖାଯାଏ ।

ଜମାଜମି—ଶ୍ରା. ବି. ଠୁଳକରିବା କର୍ମ, ଜମିର ଖଜଣା ଓ ଜମି ।

ଜମାଟ—ଯା. ବିଂ. ଏକତ୍ର ସମ୍ମିଳିତ, ସ୍ତୂପୀକୃତ, ଶୀତଯୋଗୁଁ ବସିଯାଇ-ଥିବା (ତରଳବସ୍ତୁ), ବ୍ୟାପ୍ତ, ଆଡ଼ମ୍ବ-ପୂର୍ଣ୍ଣ, ଅନାହୂତ, (ବି) ଭିଡ଼, ପୁଲଟିସ୍, ଘନୀଭାବ ।

ଜମାଟବାନ୍ଧିବା—ଶ୍ରା. କ୍ରି. ଜଳାଦି ଦ୍ରବ-ଦ୍ରବ୍ୟ ବରଫ ରୂପେ ଘନ ହୋଇ ବସିଯିବା ।

ଜମାଦାର—ଯା. ବି. ବିହାରଅଞ୍ଚଳରେ ନୁନିୟା ଜାତିର ଚୌକିଦାର ବିଭାଗର ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀ, ଦେଶୀୟ ସେନା ବିଭାଗର କର୍ମଚାରୀବିଶେଷ, ଜଣେ ଭାରତୀୟ ସିପାହୀଙ୍କ ଉପରସ୍ଥ ସିପାହି, ସୁବେଦାରଙ୍କ ନିମ୍ନସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀ, ହେଡ୍ କନ୍‌ଷ୍ଟେବଲ୍, ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗର କର୍ମଚାରୀବିଶେଷ, କେତେଲୋକ-ଙ୍କର ଅଧିନାୟକ ।

ଜମାଦାରି—ଯା.ବି.ଜମାଦାରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ, ଜମାଦାରର ଚାକିରି ।

ଜମାଧର୍ମ୍ୟଯୋଗ୍ୟ—ଶ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁ ଜମିପାଇଁ ପ୍ରଜା ଜମିଦାରଙ୍କୁ କିଛି ଖଜଣା ଦେଉ ନଥାଏ ଅଥଚ ଯାହା ଖଜଣାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଜମାନ୍‌ଗୁଡ଼ୁ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.ପଣିଆ ଗୁଡ଼ ।

ଜମାନତ—ଯା. ବି. ଜାମିନ୍ ଦେଓ ।

ଜମାନତ୍‌ନାମା—ଯା.ବି. ଜାମିନ୍‌ନାମା ।

ଜମାନବିଶ—ଯା.ବି ଜମିଦାର ଶିରସ୍ତାରେ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ଜମି ଜମାର ହିସାବ ଲେଖା କର୍ମଚାରୀ ।

ଜମାନ—ଯା.ବି. ସମୟ, କାଳ, ଅମଳ, ରାଜତ୍ୱ ବା ପ୍ରଭୁତ୍ୱ କାଳ ।

ଜମାନହିଁ—ଶ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଜମାରୁନାହିଁ ଦେଖ ।

ଜମାନ୍ଦ—ଯା.ବିଂ. ସଂଗୃହୀତ, କଠିନତା-ପନ୍ନ ।

ଜମାବନ୍ଦ—ଯା.ବି. ପ୍ରଜାର ଜମି ଜମାର ହିସାବ, ଜମି ଉପରେ ଖଜଣା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯିବା ।

ଜମାବୃଦ୍ଧି—ଶ୍ରା.ବି.କୌଣସି ଜମି ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଜା ଦେଉଥିବା ଖଜଣାର ବୃଦ୍ଧି ।

ଜମାମସ୍‌ଜିଦ୍—ଦିଲ୍ଲୀସହରସ୍ଥ ମୁସଲମାନ ମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବିଖ୍ୟାତ ଉପାସନା ଗୃହ, ବିଜୟପୁର ନଗରସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ମସ୍‌ଜିଦ୍, ପୁନାନଗରସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ବିଖ୍ୟାତ ମସଜିଦ୍ ।

ଜମାରୁ—ଶ୍ରା.ଅ.ଆଦୌ,ମୂଳରୁ, ମୁଣ୍ଡରୁ, ଅତି ଅଳ୍ପ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ।

ଜମାରୁନାହିଁ—ଶ୍ରା. ଅ. ଆଦୌ ନାହିଁ, କେବେ ନୁହେ, କଦାପି ନୁହେ ।

ଜମାଲି—ସେଖ ଜମାଲି ମୌଲାନା ଦିଲ୍ଲୀ ନିବାସୀ ଜଣେ ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ କବି ।

ଜମାହେବା—ଶ୍ରା. କ୍ରି. ଏକତ୍ରହେବା ।

ଜମି(ଜମିନ୍)—ଯା. ବି. ଭୂମି, ଭୂଖଣ୍ଡ, ପ୍ରଜା ବା ରୟତର ଅଧିକୃତ ଯୋତ, ପୃଥିବୀ, ସ୍ଥାନ, ମାଟି ।

ଜମିଆସିବା—ଶ୍ରା.କ୍ରି. ଜମିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା, ଘନୀଭୂତ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ।

ଜମିଏତଉଲେମ—ଯା.ବି.ସଭା,ସମ୍ମିଳନୀ ।

ଜମିଜମା—ଯା.ବି. ରୟତ ଅଧିକୃତ ଜମି ଓ ତହିଁ ପାଇଁ ଜମିଦାରଙ୍କୁ ଦେୟ ଖଜଣା, ରୟତ ବୃତ୍ତି ।

ଜମିଦାର—ଯା. ଭୂମ୍ୟଧିକାରୀ, ଭୂସମ୍ପତ୍ତି-ଧିକାରୀ ।

ଜମିଦାରପୁଅ—ଶ୍ରା. ବି. ଜମିଦାର ବଂଶ-ଜାତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଜମିଦାରୀ—ଯା.ବି. ଜମିଦାରଙ୍କ ଅଧିକୃତ ସମ୍ପତ୍ତି, ଜମିଦାରଙ୍କ ସତ୍ତ୍ୱ ବା ଅବସ୍ଥା, (ବିଂ) ଜମିଦାରୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଜମିନ୍‌ଅସ୍ମାନ୍—ଯା. ବି. ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଓ ସ୍ୱର୍ଗ, ପୃଥିବୀ ଓ ଆକାଶ ।

ଜମିନ୍ ଅସ୍ମାନ୍ ଫରକ—ଯା. ବି. ଦୁଇଟି ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟର ପ୍ରଭେଦ ।

ଜମିବା—ଶ୍ରା. କ୍ରି. ଠୁଳହେବା, ଏକତ୍ର ହେବା, (ଧନ) ଗଚ୍ଛିତ ହେବା, ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା, ଘନୀଭୂତ ହେବା, ସ୍ତର-ବାନ୍ଧିବା, ସ୍ଥିର ବା ନିଶ୍ଚଳ ହେବା, ମଜ୍ଜି-ଯିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ)ଜମାଟ ଧରିବା, ଘନା-ଯୋଟ ହେବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବୈଷୟିକ ଅବସ୍ଥା,ବିଭବଶାଳୀହେବା ।

ଜମିବାଡ଼ି—ଶ୍ରା. ବି. ଭୂସମ୍ପତ୍ତି, ସବୁ ଶ୍ରେଣୀର ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ।

ଜମିରହିବା—ଶ୍ରା. କ୍ରି. ଲାଖିରହିବା,ଦୃଢ଼-ରୂପେ ଆସକ୍ତ ହେବା ।

ଜମିଲ—ଶ୍ରା.ବି.ବଡ଼ ଟାଣୁଆ ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ

ଜମ୍ପତି—ପୁଂ.ବି. (ଜାୟା+ପତି)ଦମ୍ପତି, ଜାୟାପତି, ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୁରୁଷ, ପତିପତ୍ନୀ ।

ଜମ୍ବ—ବି. (ଜମ୍+କ.ବି)ପଙ୍କ, କାଦୁଅ, ଶୈବାଳ, କେତକୀ ବୃକ୍ଷ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଜଞ୍ଜାଳ ।

ଜମ୍ବାଦ୍ୟତୈଳ—ବି. ବୈଦ୍ୟକୋକ୍ତ କର୍ପୂର ତୈଳବିଶେଷ ।

ଜମ୍ବାଳ—ପୁଂ.ବି. ପଙ୍କ, କର୍ଦ୍ଦମ, କାଦୁଅ, ଶୈବାଳ, ଶିଉଳି, କେତକୀଫଳଗଛ ।

ଜମ୍ବାଳିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜମ୍ବାଳ+ଇନ୍+ଈ). ନଦୀ, ଶୈବଳିନୀ, ପଦ୍ମିନୀ ।

ଜମ୍ବୀର(ଳ)—ପୁଂ. ବି. ଜମ୍ବୀର, ଏକ-ପ୍ରକାର ଲେମ୍ବୁ, ଟଙ୍ଗା ।

ଜମ୍ବୀର—ପୁଂ. ବି. (ଜମ୍+ମ.ଈର) ମରୁବକବୃକ୍ଷ, କ୍ଷୁଦ୍ର ତୁଳସୀଗଛ, ଶ୍ୱେତ ତୁଳସୀଗଛ, ପୁଦିନା, ମରୁଆ, ଲେମ୍ବୁ-ଗଛ, ଜମ୍ବୀର ଗଛ ।

ଜମ୍ବୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜମ୍+କ.ଉ)ବୃକ୍ଷଭେଦ, ଜାମୁଗଛ ଓ କୋଳି, ସୁମେରୁ ପର୍ବତର ନଦୀବିଶେଷ, ଜମ୍ବୁନଦୀ, ସପ୍ତଦ୍ୱୀପରୁ ଏକତମ, ବରୁଣ, ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପ, କର୍ଣ୍ଣାଟ ପ୍ରଦେଶବାସୀ ଏକ ନୀଚ ଜାତି, ଓଡ଼ିଶାର କଟକଜିଲ୍ଲାରେ ପ୍ରବାହିତ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଜମ୍ବୁକ—ପୁଂ.ବି.ଜାମ୍ବୁ ବୃକ୍ଷଭେଦ, ଫଣ-ଫଣା ଗଛ, ଶ୍ୟୋନାକ ବୃକ୍ଷ, କେତକ ବୃକ୍ଷ, ସୁବର୍ଣ୍ଣ କେତକୀ, ଶୃଗାଳ, ବରୁଣ ବୃକ୍ଷ, ଧୂର୍ତ୍ତବ୍ୟକ୍ତି, ବରୁଣ, କାର୍ତ୍ତିକେୟ-ଙ୍କର ଅନୁଚରବିଶେଷ, (ବଂ) ନୀଚ ।

ଜମ୍ବୁକତୃଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଭୂତୃଣ, ଗନ୍ଧଖଡ଼, ଧନନ୍ତୀ ।

ଜମ୍ବୁକେଶ୍ୱର—କ୍ଲୀ. ବି. ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଶୈବତୀର୍ଥ ।

ଜମ୍ବୁକୋଳ—ସିଂହଳର ମହାବଂଶବର୍ଣ୍ଣିତ ନାଗଦ୍ୱୀପର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ନଗର ।

ଜମ୍ବୁଖଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପ ।

ଜମ୍ବୁଜମ୍ବାଳ—ବି. (ଜମ୍ବୁ+ଜମ୍ବାଳ) ସୁନା ।

ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପ—ପୁଂ.ବି.ପୃଥିବୀର ସପ୍ତଦ୍ୱୀପା-ନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱୀପ । [ନାଗ ।

ଜମ୍ବୁଧ୍ୱଜ—ପୁଂ. ବି. ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପ, ଜଣେ

ଜମ୍ବୁନଦ—ବି.ପୁରାଣମତେ ସ୍ୱର୍ଗର ସାତ-ଗୋଟି ନଦୀ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ (ଗ୍ରା.ବି) ସୁବର୍ଣ୍ଣ, ସୁନା ।

ଜମ୍ବୁନଦସାର—ବି.(ତତ୍ତ) ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ,ସୁନା ।

ଜମ୍ବୁନଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜମ୍ବୁନଦୀ ଦେଖ ।

ଜମ୍ବୁପର୍ବତ—ପୁଂ. ବି. ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପ ।

ଜମ୍ବୁପ୍ରସ୍ଥ—ପୁଂ. ବି. କାଶ୍ମୀର ରାଜ୍ୟାନ୍ତ-ର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗରର ନାମ ।

ଜମ୍ବୁବନଜ—କ୍ଲୀ. ବି. ଶ୍ୱେତ ଜବାପୁଷ୍ପ, ଧଳା ମନ୍ଦାରଫୁଲ ।

ଜମ୍ବୁମାନ୍—ପୁଂ. ବି. (ଜମ୍ବୁ+ମତ୍) ଗୋଟିଏ ପର୍ବତର ନାମ, ବାନର ବିଶେଷ ।

ଜମ୍ବୁମାର୍ଗ—କ୍ଲୀ. ବି. ପୁଷ୍କରସ୍ଥ ଏକତୀର୍ଥ ।

ଜମ୍ବୁମାଳୀ—ପୁଂ.ବି.ଏକ ରାକ୍ଷସର ନାମ ।

ଜମ୍ବୁର—ସ.ବି.ଘୋଡ଼ା ଓ ଓଟ ଉପରେ ବାହିତ ଛୋଟ ତୋପ ।

ଜମ୍ବୁରୁଦ୍ର—ପୁଂ. ବି. ପାତାଳବାସୀ ଏକ ନାଗରାଜ ।

ଜମ୍ବୁଳ—ପୁଂ. ବି. (ଜମ୍ବୁ + ଲା+କ.ଅ) ବରକନ୍ୟା ପକ୍ଷରେ ପରିହାସ ବାକ୍ୟ, ଜମ୍ବୁବୃକ୍ଷ, କେତକୀପୁଷ୍ପ ବୃକ୍ଷ, କର୍ଣ୍ଣ-ପାଳିର ରୋଗବିଶେଷ ।

ଜମ୍ବୁସର—ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରେସିଡ଼େନ୍‌ସୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଭରୁଚ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ବିଭାଗ ।

ଜମ୍ବୁସ୍ୱାମୀ—ଜଣେ ଜୈନ ସ୍ଥବିର ।

ଜମ୍ବୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ନାଗଦେବମନ୍ତ୍ର ବୃକ୍ଷ, ଜାମୁ-ଗଛ, ଜାମ୍ବୁଫଳ, ସ୍ୱନାମ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନଦୀ, ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପ । [ଦେଖ ।

ଜମ୍ବୂକ—ପୁଂ. ବି. (ଜମ୍+ଉକ) ଜମ୍ବୁକ

ଜମ୍ବୂକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କାକଳୀ ଦ୍ରାକ୍ଷା ।

ଜମ୍ବୂକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶୃଗାଳୀ ।

ଜମ୍ବୂଖଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. ଜମ୍ବୁଖଣ୍ଡ ଦେଖ ।

ଜମ୍ବୂନଦପ୍ରଭ—ପୁଂ.ବି.ଖିବ ବୃଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ନାମ ।

ଜମ୍ବୂନଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପସ୍ଥ ବିଶାଳ ଜମ୍ବୁ ବୃକ୍ଷରୁ ପତିତ, ଜମ୍ବୁଫଳର ସଜାତ ନଦୀ, ବ୍ରହ୍ମଲୋକରୁ ପ୍ରବାହିତ ସପ୍ତନଦୀ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଜମ୍ବୂବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ଜାମୁଗଛ ।

ଜମ୍ବୂମାର୍ଗ—ପୁଂ.ବି.ପୁଷ୍କରସ୍ଥ ତୀର୍ଥଭେଦ ।

ଜମ୍ବୂରାଜ—ପୁଂ. ବି. ରାଜଜମ୍ବୁ, ଜାମ-ରୁଲ ।

ଜମ୍ବୂଳ—ପୁଂ. ବି. ଜାମୁଗଛ, କେତକ ବୃକ୍ଷ.(କ୍ଲୀ.ବି) ବରପକ୍ଷୀୟ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ପରିହାସ ବଚନ, ବର କନ୍ୟା ପକ୍ଷର ପରସ୍ପର ହାସ୍ୟ ପରିହାସ ।

ଜମ୍ବୂଳମାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜମ୍ବୁଳ ପୁଷ୍ପ-ମାଳା, ବର କନ୍ୟା ପକ୍ଷର ପରିହାସ ବଚନ ସମୂହ, କନ୍ୟା ଏବଂ ବରର ମୁଖଚନ୍ଦ୍ରିକା ।

ଜମ୍ବୋଷ୍ଠ—କ୍ଲୀ. ବି.ବୈଦ୍ୟମାନଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ର ଚିକିତ୍ସାର୍ଥ ଶଲାକାବିଶେଷ ।

ଜମ୍ଭ—ପୁଂ. ବି. (ଜମ୍ଭ+ଅ) ଜଣେ ଦୈତ୍ୟ, ମହିଷାସୁରର ପିତା, ପ୍ରହ୍ଲାଦର ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ର. ପ୍ରହ୍ଲାଦର ଏକ-ଷ୍ଟିଇ, ହିରଣ୍ୟକଶିପୁର ଶ୍ୱଶୁର ଓ କକୟାଧୁର ପିତା, ଦନ୍ତ, ଜମ୍ବୀର, ଲେମ୍ବୁ, ଭକ୍ଷଣ, ଅଂଶ, ହନୁ, ତୂଣ, ବଳିର ସଖା ଏକ ଦୈତ୍ୟ, ସୁନ୍ଦର ପିତାର ନାମ, ଦାନ୍ତପାଟି, ଦମ୍ଭ,ଟୀକା, ବ୍ୟାଖ୍ୟା, ଦନ୍ତସ୍ଥାନୀୟ ଜ୍ୱାଳା, ରମ୍ଭା ନାମରେ ଏକ ଅପ୍ସର, ଜୃମ୍ଭା, ହାଇ ।

ଜମ୍ଭକ—ପୁଂ. ବି. (ଜମ୍ଭ+କ) ଜମ୍ବୀର, ଲେମ୍ବୁ, ଶସ୍ତ୍ର, ଦେବତା, ଶିବ, ସ୍ୱନାମ-ଖ୍ୟାତ ନୃପତିବିଶେଷ, (ହି.ବଂ)ରମଣ-କାରୀ, ହିଂସକ, ଭକ୍ଷକ, ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ହୋଇଥିବା, ଯେ ହାଇମାରେ ।

ଜମ୍ଭକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜମ୍ଭ+ଅକ+ଆ) ଜୃମ୍ଭା, ହାଇ ।

ଜମ୍ଭକୁଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ.ବି. ବିରଜାକ୍ଷେତ୍ରାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥ ।

ଜମ୍ଭଗ—ପୁଂ. ବି. (ଜମ୍ଭ+ଗମ୍+ଅ) ଅତିଶୟ ଭୋଜନଲୋଲୁପ ଏକ ରାକ୍ଷସ ।

ଜମ୍ଭଦ୍ୱିଷ୍—ପୁଂ.ବି.(ଜମ୍ଭ+ଦ୍ୱିଷ୍+କ୍ୱିପ୍) ଇନ୍ଦ୍ର, ବିଷ୍ଣୁ ।

ଜମ୍ଭନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଜମ୍ଭ + ଭା,ଅନ)ରତି, ରମଣ,ଭକ୍ଷଣ,ଜୃମ୍ଭା,ହାଇ ।

ଜମ୍ଭଭେଦନ—ବି. (ଜମ୍ଭ+ଭିଦ୍+କ. ଅନ) ଜମ୍ଭଭେଦୀ ଦେଖ ।

ଜମ୍ଭଭେଦୀ—ପୁଂ.ବି.(ଜମ୍ଭ+ଭିଦ୍+କ. ଇନ୍) ଇନ୍ଦ୍ର, ବଜ୍ର ।

ଜମ୍ଭର—ପୁଂ. ବି. (ଜମ୍ଭ+ରା+ଅ)

ଜମ୍ଭୀର ।

ଜମ୍ଭରିପୁ—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଇନ୍ଦ୍ର, ବଜ୍ର ।

ଜମ୍ବଳ—ପୁଂ.ବି. (ଜମ୍ବ+ଳ) ଲେମ୍ବୁ, ଜମ୍ଭୀର, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଜମ୍ବୁଲଦତ୍ତ—ପୁଂ.ବି. ବେତାଳ ପଞ୍ଚବିଂଶତି ନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଜମ୍ବୁଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜମ୍ବ+ଳା+ଆ) ବୃକ୍ଷସୀଜବିଶେଷ ।

ଜମ୍ବୁଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସଙ୍ଗୀତ ବିଶେଷ ।

ଜମ୍ବୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜଭ+ଣିଚ୍. ଅ+ଆ) ଜୃମ୍ଭା, ହାଇ ।

ଜମ୍ଭାରାତି(ରି)—ପୁଂ.ବି.(ଷଷ୍ଠତତ୍) ଇନ୍ଦ୍ର, ଅଗ୍ନି, ବଜ୍ର, ବିଷ୍ଣୁ ।

ଜମ୍ଭାସୁର—ବି. ମହାପରାକ୍ରମୀ ଦୈତ୍ୟବିଶେଷ ।

ଜମ୍ଭୀ—କ୍ଲୀ.ପୁଂ.ବି. (ଜଭ+ଣିଚ୍. ଇନ୍) ଲେମ୍ବୁ, ଜମ୍ଭୀର, ହି.ବଂ. ଜୃମ୍ଭାଯୁକ୍ତ ।

ଜମ୍ଭୀର—ପୁଂ.ବି.(ଜଭ+ଈର) ଜମ୍ଭୀର, ମରକତ ।

ଜମ୍ଭୁରା—ଯା. ବି. ଦୁଡ଼ ସଣ୍ଡୁଆସି ବା ଶମୁଟା, ପ୍ରତିମା ଉପରେ ମଡ଼ାଯିବା ଏକପିଠି ଡମ୍ବାଳିଆ ଓ ଅନ୍ୟପିଠି ଧଳା ପିତଳର ପତଳା ପାତିଆ, ଏକପ୍ରକାରବନ୍ଧୁକ ।

ଜମ୍ୟ—ପୁଂ.ବି. (ଜମ୍ବ+ଯ) ଦନ୍ତ ।

ଜୟ—ପୁଂ.ବି. (ଜି+ଅ) କୃତ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟତା, ବିରାଟ ଭବନସ୍ଥ ଛଦ୍ମବେଶୀ ଯୁଧିଷ୍ଠିର, ଜୟନ୍ତ, ଯୁଦ୍ଧାଦି ସ୍ଥଳେ ଶତ୍ରୁ ପରାଜୟ, ଶତ୍ରୁଦମନ, ଉତ୍କର୍ଷ ଲାଭ, ଅୟନ, ବଶୀକରଣ, ଯେ ଜୟୀ ହୁଏ, ଇକ୍ଷ୍ୱାକୁ ବଂଶୀୟ ଏକାଦଶ ରାଜଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ, ନାଗାସ୍ତ୍ରଣଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱଚର, ନାଗବିଶେଷ, ଜଣେ ଦାନବରାଜ, ଦଶମ ମନ୍ୱନ୍ତରୀୟ ଜଣେ ଋଷି, ଧ୍ରୁବ ବଂଶୀୟ ବତ୍ସର ନୃପତିଙ୍କ ପୁତ୍ର, ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଋଷିଙ୍କ ଏକପୁତ୍ର, ଋଚିବଂଶୀଗର୍ଭ ଜାତ ପୁରୁବସୁଙ୍କ ଏକ ପୁତ୍ର, ଜଣେ ରାଜର୍ଷି, ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର, ସଞ୍ଜୟ ରାଜଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର, ଯୁଯୁଧାନ ନୃପତିଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଭାରତାଦିଶାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ଦକ୍ଷିଣଦ୍ୱାରଗୃହ, ବ ହର୍ଷଶତ୍ୟ ସମ୍ବତ୍ସର, ପ୍ରୋଷ୍ଠପଦ ନାମକ ଷଷ୍ଠ ଯୁଗର ଉତ୍ତରସ୍ଥ ବତ୍ସର, ଅଗ୍ନିମନ୍ଥ ବୃକ୍ଷ, ପୀତମୁଦ୍ଗ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଇନ୍ଦ୍ର, ଦେବଭେଦ, ଇନ୍ଦ୍ରପୁତ୍ର, ଜୟନ୍ତ, ବିଦେହ ରାଜବଂଶୀୟ ସୁଶ୍ରୁତଙ୍କ ପୁତ୍ର, ସଂସ୍କୃତର ଏକ ପୁତ୍ର, ମଙ୍କୁଙ୍କ ପୁତ୍ରଭେଦ, କଶ୍ୟପର ପୁତ୍ର, ଅଶୋକ, ଶ୍ରୁତଙ୍କ ଏକପୁତ୍ର ।

ଜୟକ—ହି.ବଂ. (ଜୟ+କ) ଜୟଯୁକ୍ତ

ଜୟକଣ୍ଠ—ସୂକ୍ତି କଣ୍ଠାମୃତ କୃତ ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ କବି । [ଦେଖ ।

ଜୟକରଣ—ଜୟରମ ନାରାୟଣପଞ୍ଚାନନ

ଜୟକାଣ୍ଡ—ଗ୍ରା.ବି. ହାତର ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ବାହାରିବା ଦୁଷ୍ଟ ବ୍ରଣ, ନଗୁଣ୍ଠି ।

ଜୟକୃଷ୍ଣ—ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥକାର, ରୂପଦୀପକ ପଙ୍ଗଳ ରଚୟିତା, ଜଣେ ବୃଦ୍ଧ କବି ।

ଜୟକୃଷ୍ଣ ତର୍କବାଗୀଶ— ଜଣେ ସ୍ମାର୍ତ୍ତ ପଣ୍ଡିତ, ଏ ଶ୍ରାଦ୍ଧଦର୍ପଣ ନାମକ ଗ୍ରନ୍ଥର ଟୀକାକାର ।

ଜୟକେଶରୀ—ଦୁର୍ଗ ଶ୍ଳୋକାର୍ଥ ନାମକ ଦୁର୍ଗାମାହାତ୍ମ୍ୟର ଟୀକାକାର ।

ଜୟକୋଲାହଳ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଷ) କଳକଳ ଧ୍ୱନି, ଜୟଧ୍ୱନି, ଜୟସୂଚକ ଶବ୍ଦବିଶେଷ, ଜୟପୁତ୍ରକ, ପାଶକଭେଦ ।

ଜୟକ୍ଷେତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. ପୁଣ୍ୟସ୍ଥାନବିଶେଷ ।

ଜୟଗଡ଼—ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରେସିଡେନ୍ସୀର ରତ୍ନଗିରି ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ବନ୍ଦର ।

ଜୟଗୋପାଳ--ସେବାଫଳବିବରଣ ଟୀକା ପ୍ରଣେତା ।

ଜୟଗୋପାଳଦାସ——ଭକ୍ତିଭାବପ୍ରଦୀପ ନାମକ ଭକ୍ତିଗ୍ରନ୍ଥର ରଚୟିତା ।

ଜୟଘୋଷଣ--କ୍ଲୀ.ବି.ଜୟଶବ୍ଦୋଚ୍ଚାରଣ, ଉଚ୍ଚୈସ୍ୱରରେ ଜୟ ଘୋଷଣା ।

ଜୟଚନ୍ଦ—କନୋଜର ରାଠୋର ବଂଶୀୟ ଶେଷରାଜା, ଜୟପୁର ନିବାସୀ ଜଣେ ଗ୍ରନ୍ଥକାର, ନାଗରକୋଟ ବା କାଙ୍ଗଡ଼ାର ରାଜା ।

ଜୟଜୟ—ଗ୍ରା. ବି. ଅମୁକଙ୍କର ଜୟହେଉ ଇତ୍ୟାକାର ଘୋଷଣା, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ଅମୁକଙ୍କର ଜୟହେଉ ।

ଜୟଜୟନ୍ତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସଙ୍ଗୀତର ରାଗିଣୀ ବିଶେଷ ।

ଜୟଡ଼ଣ୍ଡିମ—ବି. (କ.ଧା) ଯେଉଁ ବାଦ୍ୟ ବା ଢୋଲବଜାଇ ଜୟଘୋଷଣା କରାଯାଏ, ବଡ଼କାଠ, ବିଜଘୋଷ ।

ଜୟଡ଼ଙ୍କା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ଜୟଡ଼ଣ୍ଡିମ ଦେଖ ।

ଜୟତ୍ସେନ—ବି. ବିରାଟ ଭବନରେ ନକୁଳଙ୍କର ଛଦ୍ମବେଶ ।

ଜୟତାଳ—ବି. ସଙ୍ଗୀତର ତାଳର ୬୦ ମୋକ୍ଷ ଭେଦରୁ ଏକ ।

ଜୟତଶ୍ରୀ—ବି. ଦୀପକରାଗର ଭାର୍ଯ୍ୟା, ରାଗିଣୀବିଶେଷ ।

ଜୟତା—ବି ଶ୍ରୀରାଗର ଏକ ରାଗିଣୀ ।

ଜୟତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୀର୍ଥବିଶେଷ, ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଦାର୍ଶନିକ ।

ଜୟତୁଙ୍ଗନାଡ଼—ହିବାଙ୍କୁଡ଼ ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ବିଭାଗ ।

ଜୟତୋଡ଼ା—ମାନଭୂମି ଜିଲ୍ଲାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପରଗଣା ।

ଜୟଦ—ହି. ବଂ. (ଜୟ+ଦା+କ୍ୱପ୍) ଜୟଦ ତା ଦେଖ ।

ଜୟଦତ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ଇନ୍ଦ୍ର ପୁତ୍ର, ଜଣେ ରାଜା, ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଆୟୁର୍ବେଦବିତ୍

ଜୟଦାତା—ପୁଂ. ବଂ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ବିଜୟ ଦାୟକ, ଯାହାର ଅନୁଗ୍ରହରେ ଜୟଲାଭ ହୁଏ ।

ଜୟଦୁନ୍ଦୁଭି—ବି. ଜୟଡ଼ଣ୍ଡିମ ଦେଖ ।

ଜୟଦୁର୍ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୁର୍ଗାମୂର୍ତ୍ତିବିଶେଷ ।

ଜୟଦେବ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗୀତିକାବ୍ୟ ରଚୟିତା ।

ଜୟଦ୍ରଥ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ବିରାଟ ଭବନରେ ସହଦେବଙ୍କ ଛଦ୍ମବେଶ ।

ଜୟଦ୍ରଥ—ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ମହାଭାରତ-ବର୍ଣ୍ଣିତ ହିନ୍ଦୁ ବା ସୌରାଷ୍ଟ୍ର ଦେଶର ରାଜା ଓ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ଭଣୋଇ ଦୁଃଶୀଳାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ ।

ଜୟଧର୍ମ୍ମା—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ କୁରୁ ସେନାପତି ।

ଜୟଧ୍ୱଜ—ପୁଂ. ବି. କାର୍ତ୍ତବୀର୍ଯ୍ୟାର୍ଜୁନଙ୍କ ପୁତ୍ର ଅବନ୍ତୀର ଏକ ରାଜା,ଜୟପତାକା ଦେଖ ।

ଜୟଧ୍ୱନି—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜୟ ଜୟ ଶବ୍ଦ, ଜୈଜୈକାର, ବିଜୟୋଲ୍ଲାସ, ସୂଚକ ରବ ।

ଜୟନ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଜି+ଣ.ଅନ) ହୈନିକ-ସଜ୍ଜା, ଅଶ୍ୱାଦିର ସଜ୍ଜା, (ଭା.ଅନ) ଜୟ ।

ଜୟନଗର- ବି.ମାନଭୂମ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପରଗଣା,ମଗଧପତି ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କ ଦୁର୍ଗ, ବଙ୍ଗଦେଶରେ ଦ୍ୱାରଭଙ୍ଗା ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ନଗର,ଚବିଶ ପରଗଣା-ନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଜୟନନ୍ଦୀ—ସୂକ୍ତିକର୍ଣ୍ଣାମୃତଧୃତ ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ କବି ।

ଜୟନରେନ୍ଦ୍ରସିଂହ—ପାଟିୟାଲାର ଜଣେ ମହାରାଜା ।

ଜୟନାଥ—ତମସା ନଦୀ ପ୍ରବାହିତ ପ୍ରଦେଶର ଜଣେ ମହାରାଜା ।

ଜୟନାଦ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଜୟଧ୍ୱନି, ଜୟ ଜୟ ଶବ୍ଦ, ସିଂହନାଦ ।

ଜୟନାରାୟଣ—ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥ-କାର, ସପ୍ତଶତୀ ଚଣ୍ଡୀର ଜଣେ ଟୀକା-କାର ।

ଜୟନାରାୟଣ ତର୍କପଞ୍ଚାନନ—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଆଲଙ୍କାରିକ ଓ ନୈୟାୟିକ ପଣ୍ଡିତ ।

ଜୟନାରାୟଣଦୀକ୍ଷିତ—ତର୍କମଞ୍ଜରୀ ନାମକ ନ୍ୟାୟଗ୍ରନ୍ଥ ରଚୟିତା । [କନ୍ୟା ।

ଜୟନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜୟନ + ଈ) ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ

ଜୟନ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (ଜି+ଅନ୍ତ) ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ପୁତ୍ର, ପାକଶାସନ, ବିଷ୍ଣୁ, ଶିବ, ଚନ୍ଦ୍ର, ବିରାଟ ଗୃହରେ ଛଦ୍ମବେଶୀ ଭୀମଙ୍କ ନାମ, ମରୁତ୍ତା ଗର୍ଭଜାତ ଧର୍ମଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର, ଦଶରଥଙ୍କର ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ, ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ଯାତ୍ରିକ ଯୋଗବିଶେଷ, ତାଳବିଶେଷ ।

ଜୟନ୍ତ—ଜୟନ୍ତୀ ବା ଦୀପିକା ନାମରେ କାବ୍ୟପ୍ରକାଶର ଜଣେ ଟୀକାକାର, ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନୈୟାୟିକ, ସାରସ୍ୱତ ବ୍ୟାକରଣର "ବାଦ୍ଧଘଟ ମୃଦୁର୍" ନାମକ ଟୀକାକାର, ପ୍ରକାଶ ପୁରୀର ମଧୁସୂଦନର ପୁତ୍ର, ପଦ୍ୟାବଳୀଧୃତ ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ କବି ଜୟନ୍ତ ସ୍ୱାମୀ ନାମରେ ଖ୍ୟାତ ।

ଜୟନ୍ତପୁର—ନିଜରାଜ ସ୍ଥାପିତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଜୟନ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜୟନ୍ତ+କୈ+ଅ+ଆ) ଦ୍ରୌପଦୀ, ଏକ ପ୍ରାଚୀନ ରାଷ୍ଟ୍ର, ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ଏକ ସଖୀ ।

ଜୟନ୍ତିୟା(ଜୟନ୍ତୀ)—ବର୍ତ୍ତମାନ ଆସାମ ପ୍ରଦେଶର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ।

ଜୟନ୍ତିୟାପାହାଡ଼—ଆସାମ ପ୍ରଦେଶର ଏକ ଉପବିଭାଗ ।

ଜୟନ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜୟନ୍ତ + ଈ) ଦୁର୍ଗା, ପତାକା, ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଅଷ୍ଟମୀ ତିଥିଘଟିତ ଯୋଗବିଶେଷ, ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ କନ୍ୟା, ହନୁମାନଙ୍କର ବର୍ଷିକ ମଧ୍ୟରେ ୭ ଦିନ କରାଯିବା ବ୍ରତ,କଦମ୍ବ ରାଜଗଣର ରାଜଧାନୀ, ବନବାସୀର ଅପର ନାମ, (ବିଂ)ଜୟକାରିଣୀ, ଜୟ-କରିଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଜୟନ୍ତୀକ୍ଷେତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ଆଧୁନିକ ମୁଖ-ଲିଙ୍ଗର ପୁରାତନ ନାମ । [ବିଶେଷ ।

ଜୟନ୍ତୀତୀର୍ଥ—ବି. ହନୁମାନଙ୍କର ତୀର୍ଥ-

ଜୟନ୍ତୀପୁର—ଶ୍ରୀହଟ୍ଟଜିଲ୍ଲାର ଉତ୍ତର ପୂର୍ବାଂଶେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ଓ ଥାନା ।

ଜୟନ୍ତୀବ୍ରତ—ବି. ହନୁମାନଙ୍କର ବର୍ଷିକ ମଧ୍ୟରେ ୭ ଦିନ କରାଯିବା ବ୍ରତ ।

ଜୟପତାକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଜୟସୂଚକ ପତାକା, ଜୟସୂଚକ ନିଶାଣ, ଜୟଲାଭ ପରେ ଯେଉଁ ପତାକା ଉଡ଼ାଇବାକୁ ହୁଏ ।

ଜୟପତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞୀୟ ଅଶ୍ୱର କପାଳରେ ବନ୍ଧଲିପିବିଶେଷ, କୌଣସି ବିବାଦର ବିଚାର ପରେ ଯାହାରେ ରାଜକୀୟ ମନ୍ତବ୍ୟ ଲେଖାହୁଏ, ମକଦ୍ଦମାର ରାୟ, ଫୈସଲା ।

ଜୟପତ୍ରୀ—ବି. ଜାଇତ୍ରୀ ।

ଜୟପରାୟଣ—ପୁଂ.ବି. ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ;ହାରଜିତ ।

ଜୟପାଳ—ପୁଂ. ବି. (ଜୟ+ପାଳ+ଅ) ବିଷ୍ଣୁ,ବିଷ୍ଣୁ, ଭୂପାଳ, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, କନକା ।

ଜୟପୁରକ—ପୁଂ. ବି. ପାଶକଭେଦ, ଜତୁପୁରକ ।

ଜୟପୁର—ଗ୍ରା. ବି. ରାଜପୁତାନାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ବିଖ୍ୟାତ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟ, ବିଶାଖାପତ୍ତନ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଜମିଦାରୀ ରାଜ୍ୟବିଶେଷ ।

ଜୟପୁରଦୁର୍ଗ—ଅଜୟଗଡ଼ର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ନାମ ।

ଜୟପ୍ରିୟ—ପୁଂ.ବି.ବିରାଟନୃପତିଙ୍କ ଭ୍ରାତା ।

ଜୟବନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜୟଶୀଳ ଦେଖ ।

ଜୟବିଜୟ—ବି.ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରରକ୍ଷକ ଦ୍ୱୟ ।

ଜୟବିଜୟଦ୍ୱାର—ଗ୍ରା. ବି. ବିଷ୍ଣୁ ମନ୍ଦିର ଓ ବିଶେଷତଃ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିରର ପ୍ରମୁଖଦୁଆର ।

ଜୟଭଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜୟର ଭ୍ରଂଶ ବା ନାଶ, ପରାଭବ ।

ଜୟମଙ୍ଗଳ—ପୁଂ. ବି. ରାଜବାହନ ଯୋଗ୍ୟ ହସ୍ତୀ, ଧ୍ରୁବକ ଜାତୀୟ ତାଳ ବିଶେଷ, ରାଜାଙ୍କର ପାଟହାତୀ, ଅଭ୍ୟ-ଦୟ, ଔଷଧବିଶେଷ,ଜୟସିଂହ ରାଜ୍ୟର ସଭାପଣ୍ଡିତ,ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଟୀକାକାର

ଜୟମଙ୍ଗଳୀ—ମହୁସୁର ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରବା-ହିତ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଜୟମଲ୍ଲ--ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ରାଜପୁତ ବୀର ଓ ବେଦନୋରର ଅଧିପତି, ଜଣେ ଧର୍ମଶୀଳ ରାଜା । [କବି ।

ଜୟମାଧବ—ସୂକ୍ତିକର୍ଣ୍ଣାମୃତ ଧୃତ ଜଣେ

ଜୟମାଳା—ବି. (କ.ଧା) ବିଜୟ ଚିହ୍ନ ସ୍ୱରୂପ ବିଜୟୀଙ୍କର ପିନ୍ଧିବା ମାଳା, ବରଣମାଳା ।

ଜୟଯଜ୍ଞ—ପୁଂ. ବି. ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ।

ଜୟରଥ—ସୁବିଖ୍ୟାତ କାଶ୍ମୀର କବି, ଜୟଦ୍ରଥଙ୍କ ଭ୍ରାତା,ଏ ତନ୍ତ୍ରାଲୋକ ଗ୍ରନ୍ଥର ଟୀକାକାର ।

ଜୟରାଜ—ପୁଂ. ବି. ଶରଭପୁରର ଜଣେ

ବିଖ୍ୟାତ ରାଜା ।

ଜୟରାତ—ପୁଂ. ବି. କଳିଙ୍ଗ ରାଜପୁତ୍ର, କୌରବ ପକ୍ଷୀୟ ଜଣେ ଯୋଦ୍ଧା ।

ଜୟରାମ—ଏହି ନାମରେ ଅନେକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥକାରଙ୍କ ନାମ ମିଳେ ।

ଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (୬ତତ୍)ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଜୟର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବୀ ।

ଜୟଲେଖ—ପୁଂ. ବି. ଜୟପତ୍ର,ଯହିଁରେ ଜୟବିଷୟକ ଘଟନା ଲିଖିତ ଥାଏ ।

ଜୟବିଗ୍ରହତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ. ବି. ନର୍ମଦାତୀରସ୍ଥ ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଜୟବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜୟ + ବତ୍) ଜୟୀ, ବିଜୟୀ, ଜୟଶୀଳ ।

ଜୟବାହିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜୟ + ବହ + ଇନ୍ + ଈ) ଶଚୀ, ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ, ଜୟଯୁକ୍ତ ସୈନ୍ୟ ।

ଜୟଶଙ୍ଖ—ବି. (କ.ଧା) ଯେଉଁ ଶଙ୍ଖ ବଜାଇ ଜେତାଙ୍କ ବିଜୟ ଘୋଷଣା କରାଯାଏ ।

ଜୟଶବ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. ଜୟଧ୍ୱନି ।

ଜୟଶାଳ—ଜୟଶାଳମେର ଦୁର୍ଗ ଓ ନଗର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ।

ଜୟଶାଳମେର—ରାଜପୁତାନାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟ ।

ଜୟଶୀଳ—ବିଂ. (ଜୟ+ଶୀଳ) ଜୟଯୁକ୍ତ, ଯେ ସର୍ବଦା ଜୟଲାଭ କରେ ।

ଜୟଶୃଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା) ରଣବାଦ୍ୟ, ଶିଙ୍ଗା, ଯେଉଁ ଶିଙ୍ଗା ବଜାଇ ଜେତାଙ୍କର ଜୟଲାଭ ବିଷୟ ଘୋଷଣା କରାଯାଏ ।

ଜୟଶ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେବୀ, ସଙ୍ଗୀତର ତାଳବିଶେଷ,ସନ୍ଧ୍ୟା କାଳରେ ଗେୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜାତିର ରାଗ-ବିଶେଷ ।

ଜୟସିଂହ—ଗ୍ରା. ବି. ମିବାରର ବିଖ୍ୟାତ ରାଣା ରାଜସିଂହଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଜୟସିଂହ(ସବାଇ)—ଜୟପୁରର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ରାଜା ଓ ଭାରତବର୍ଷର ଜଣେ ଅଦ୍ୱିତୀୟ ଜ୍ୟୋତିର୍ବିତ୍ ।

ଜୟସିଂହଦେବ-ଜୟମାଧବମାନସୋଲ୍ଲାସ ନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଜୟସିଂହମିଶ୍ର—ଚଣ୍ଡୀସ୍ରୋତର ଜଣେ ଟୀକାକାର ।

ଜୟସିଂହସୂରି—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ନୈୟାୟିକ ନ୍ୟାୟସାରଦୀପିକା ରଚୟିତା ।

ଜୟସେନ—ପୁଂ. ବି. ମଗଧର ଜଣେ ରାଜା, ଆୟୁନୃପବଂଶୀୟ ଅଜାତ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର, ସାର୍ବଭୌମ ନୃପତିଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଜୟସ୍କନ୍ଧାବାର—କ୍ଲୀ.ବି. ବିଜୟୀ ରାଜାର ସେନାନିବେଶ ।

ଜୟସ୍ତମ୍ଭ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଜୟସୂଚକ ସ୍ତମ୍ଭ, କୌଣସି ବିଷୟ ଲାଭର ସ୍ମାରକ ରୂପେ ନିର୍ମାଣ କରାଯିବା ସ୍ତମ୍ଭ ।

ଜୟସ୍ୱାମୀ—ପୁଂ.ବି. କାତ୍ୟାୟନ କଳ୍ପ-ସୂତ୍ରର ଟୀକାକାର ।

ଜୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜି+କ.ଅ+ଆ)ଦୁର୍ଗା, ଜୟନ୍ତୀ ବୃକ୍ଷ, ତିଥିବିଶେଷ, ପୁଣ୍ୟ-ଦାୟିନୀ ଦ୍ୱାଦଶୀ ତିଥିବିଶେଷ,ହରିତକୀ. ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ସଖୀ, ଶମୀବୃକ୍ଷ, ଗଞ୍ଜାଇ. ନାଳଦୁବା, ଅଗବଥ ଗଛ, ପତାକା-ବିଶେଷ, ଜ୍ୱରଘ୍ନ ଔଷଧବିଶେଷ, ତନ୍ତ୍ରୀ-ଯୁକ୍ତ ପ୍ରାଚୀନ ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ମାଘ-ଶୁକ୍ଳ ଏକାଦଶୀ, ମନ୍ଦାରଫୁଲ ।

ଜୟାଦିତ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. କାଶ୍ମୀରର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତରାଜା ଓ କାଶିକାବୃତ୍ତିପ୍ରଣେତା ।

ଜୟାନୀକ—ପୁଂ. ବି. ଦ୍ରୁପଦ ରାଜାଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର, ବିରାଟ ରାଜାଙ୍କର ଏକ ଭ୍ରାତା ।

ଜୟାପୀଡ଼—ପୁଂ.ବି.ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ୮ମ ଶତାବ୍ଦୀର କାଶ୍ମୀରର ଜଣେ ରାଜା ।

ଜୟାଞ୍ଜନ—କ୍ଲୀ.ବି.ସ୍ରୋତୋଞ୍ଜନଭେଦ ।

ଜୟାଦ୍ୱୟ—କ୍ଲୀ.ବି. ଜୟନ୍ତୀ ଓ ହରିତକୀ-ଦ୍ୱୟ ।

ଜୟାବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜୟା + ବତ୍+ଈ) କୁମାରାନୁଚର ମାତୃଭେଦ, ରାଗିଣୀ-ବିଶେଷ, ଧବଳଶ୍ରୀ ଓ ବେଳାବଳୀ ଯୋଗେ ଉତ୍ପନ୍ନ ।

ଜୟାବହା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜୟ + ଆ+ବହ + ଆ) ଭଦ୍ରାଦନ୍ତୀ ବୃକ୍ଷ ।

ଜୟାଶିଃ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜୟାଶୀର୍ବାଦ ।

ଜୟାଶ୍ରୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜୟ + ଆ + ଶ୍ରୀ+ ଅ + ଆ) ଜଡ଼ଶ୍ରୀ ତୃଣ । [ଭ୍ରାତା ।

ଜୟାଶ୍ୱ—ପୁଂ.ବି. ବିରାଟରାଜାଙ୍କର ଏକ

ଜୟାହ୍ୱା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଭଦ୍ରଦନ୍ତୀ ବୃକ୍ଷ । [ଶୀଳ ।

ଜୟିଷ୍ଣୁ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜି + ଇଷ୍ଣୁ) ଜୟ-

ଜୟୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଜି+ଇନ୍)ଜୟଶୀଳ, ବିଜୟୀ, ବିଜେତା ।

ଜୟୁଃ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଜି+ଉସ୍)ଜୟଶୀଳ ।

ଜୟେତ୍ରୀ—ପୁଂ. ବି. ପୁରୁଷ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରାଣ ଯୋଗେ ଉତ୍ପନ୍ନ ରାଗିଣୀବିଶେଷ ।

ଜୟେତ୍ରୀଗୌରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜୟେତ୍ରୀ ଓ ଗୌରୀ ଯୋଗେ ଉତ୍ପନ୍ନ ରାଗିଣୀବିଶେଷ

ଜୟେତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରାଗିଣୀବିଶେଷ, ଗୌରୀ ଓ ଶ୍ରୀଯୋଗେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।

ଜୟେନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ.ବି.କାଶ୍ମୀରରାଜ ବିଜୟଙ୍କ ପୁତ୍ର । [ଲିଙ୍ଗ ।

ଜୟେଶ୍ୱର—ପୁଂ.ବି.ଏକ ପ୍ରାଚୀନ ଶିବ-

ଜୟୋନ୍ମତ୍ତ—ହି. ବିଂ. (୫ତତ୍) ବିଜୟ ଲାଭେ ଉନ୍ମାଦଗ୍ରସ୍ତ ବା ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ।

ଜୟୋଲ୍ଲାସ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ବିଜୟ-ଜନିତ ଆନନ୍ଦ । [ଯୋଗ୍ୟ ।

ଜୟ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଜି+ଯ) ଜୟକରଣ

ଜର୍‌କସି—ଯା.ବି. ଜରକାମ, ଜରି ବୁଣା ହୋଇଥିବା କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ, (ବିଂ) ଯେଉଁ ଲୁଗାଆଦି ଉପରେ ଜରର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଜର୍‌କା—ପ୍ରା.(ସମ୍ଭ)ବିଂ.ଜଳକା, ଯାହାର ଆଖିଥାଏ ମାତ୍ର ସ୍ପଷ୍ଟ ରୂପେ ଦେଖି ନ ପାରେ ।

ଜର୍‌ଡ଼ିଗ୍ରୀ—ଯା.ବି.ଦାବ ଓ ଖର୍ଚ୍ଚା ସହିତ ଡ଼ିଗ୍ରୀ ହୋଇଥିବା ଟଙ୍କା ।

ଜର୍‌ଦା—ଯା. ବି. (ମୁସଲମାନଙ୍କର ଖାଦ୍ୟ)ସୁବାସିତ ହଳଦିଆ ଭାତ, ପାନ ସଙ୍ଗେ ଖାଇବାପାଇଁ ସୁନ୍ଧେ ତମାଖୁ ଗୁଣ୍ଡା, ସୁରତି, ହଳଦିଆ ଘୋଡ଼ା, ଏକ-ପ୍ରକାର ହଳଦିଆ ଛିଟ ।

ଜର୍‌ଦ୍ଦାଗୀ—ଯା. ବି. ମକଦମାରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ଉପରେ ବାଦୀ ଦାବି କରିଥିବା ଧନର ପରିମାଣ ।

ଜରଦୀ—ଯା. ବି. ହଳଦିଆବର୍ଣ୍ଣ, ଅଣ୍ଡା ମଧ୍ୟସ୍ଥ ହଳଦିଆ ଅଂଶ,(ବି)ହଳଦିଆ

ଜରସମନ—ଯା. ବି. ବିକ୍ରୀତ ସମ୍ପତ୍ତିର ମୂଲ୍ୟ ।

ଜର—ପୁଂ. ବି. (ଜୃ+ଭା.ଅ) ଜରା, ବୟୋହାନି, ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥା, ଜୀର୍ଣ୍ଣହେବା, ବିକାଶ, ବିଂ.(କ.ଅ) ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ, ବୃଦ୍ଧ, (ଗ୍ରା.ବି) ଜ୍ୱର ।

ଜରଭ—ଗ୍ରା. ବି. ଗଞ୍ଜାମର ଚଡ଼ଗଡ଼ ରାଜ୍ୟର ନଦୀ ।

ଜରଜର—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଂ. ଅଭିଭୂତ, ଆକ୍ରାନ୍ତ, ଜର୍ଜରିତ, ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ, କ୍ଲିଷ୍ଟ, ଶିରସର, ଜରାଗ୍ରସ୍ତ, (ବି) ଜର ହେଲା ପରି ବୋଧହେବା ।

ଜରଠ—ହି.ବିଂ. (ଜୃ+କ.ଅଠ)କର୍କଶ, ପାଷାଣ, କଠିନ, ବୃଦ୍ଧ, ଜୀର୍ଣ୍ଣ, ସୁପରିପକ୍ୱ, ନିଷ୍ଠୁର, ପାରିଲା, (ପୁଂ.ବି)ଜରା, ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥା, ପାଣ୍ଡୁରୋଗ ।

ଜରଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜୃ+ଅଡ଼+ଇ) ତୃଣବିଶେଷ ।

ଜରଣ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଜୃ+ଣିଚ୍+ଅନ)ପ୍ରଶଂସା, ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ, ହିଙ୍ଗୁ, କୁଷ୍ଠୌଷଧ, ଧଳାଜୀରା (ବି) ଜାରକ, କୃଷ୍ଣଜୀରକ, ସୌବର୍ଚ୍ଚଳ ଲବଣ, କାଶମର୍ଦ୍ଦ, ଦଶପ୍ରକାର ଗ୍ରହଣ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ—ଯହିଁରେ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରୁ ମୋକ୍ଷହୁଏ, ବିଂ.(ଜୃ+କ.ଅନ)ଜୀର୍ଣ୍ଣ, ବୃଦ୍ଧ, ଜୀର୍ଣ୍ଣଶକ୍ତିବର୍ଦ୍ଧକ ।

ଜରଣଦ୍ରୁମ—ପୁଂ. ବି. ଅଶ୍ୱକର୍ଣ୍ଣବୃକ୍ଷ, ଶାହାଡ଼ାଗଛ, ସାଗୁଆନଗଛ ।

ଜରଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜରଣ+ଆ) କୃଷ୍ଣଜୀରକ, ଜୀର୍ଣ୍ଣ, ବୃଦ୍ଧତ୍ୱ, ଜରା ମୋକ୍ଷ, ସ୍ତୁତି, ମୁକ୍ତି, ପ୍ରଶଂସା । [କାରକ ।

ଜରଣି— ହି. ବିଂ. (ଜୃ+ଅନ) ସ୍ତୁତି-

ଜରଣିପ୍ରା—ହି. ବିଂ.ସ୍ତୁତିକାରକ ।

ଜରଣ୍ଡ—ହି. ବିଂ. ଜୀର୍ଣ୍ଣ ।

ଜରଣ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଜରା ।

ଜରଣ୍ୟୁ—ହି.ବିଂ.ଆପଣାର ସ୍ତୁତି ଅଭିଲାଷୀ ।

ଜରତ୍—ହି.ବିଂ.(ଜୃ+ଅତ୍)ପକ୍ୱ,ବୃଦ୍ଧ, ପୁରାତନ, (ପୁଂ.ବି) ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥା ।

ଜରତ୍କର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ.ବି. ଜଣେ ଋଷି ।

ଜରତ୍କାରୁ—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ଋଷି, ଯାଯାବର, ସ୍ତ୍ରୀ. ଜରତ୍କାରୁଙ୍କପତ୍ନୀ, ମନସାଦେବୀ, ବାସୁକିଙ୍କ ଭଗିନୀ ।

ଜରତ୍କାରୁ ପତ୍ନୀ(ପ୍ରିୟା)-ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ମନସାଦେବୀ ।

ଜରତା—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଓଡ଼ିଆ ଉକ୍ତିଗ୍ରନ୍ଥ-ବର୍ଣ୍ଣିତ ଗୋଟିଏ ବୃଦ୍ଧାବେଶ୍ୟାର ନାମ ।

ଜରତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.(ଜରତ୍+ଇ) ବୃଦ୍ଧା, ବୁଢ଼ୀ, ଜରାଗ୍ରସ୍ତା ।

ଜରଥୁସ୍ତ—ପ୍ରାଚୀନ ପାରସିକ ଧର୍ମ୍ମ-ପ୍ରବୃତ୍ତକ ।

ଜରଦଷ୍ଟି—ହି. ବିଂ. ଅତିବୃଦ୍ଧ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ଦୀର୍ଘଜୀବନ ।

ଜରଦ୍‌ଗବ—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା) ଜୀର୍ଣ୍ଣବୃଷ, ବୁଢ଼ାଷଣ୍ଢ,(ବି.ଗ୍ର-ନାମ)ହିତୋପଦେଶ ବର୍ଣ୍ଣିତ ବୃଦ୍ଧଗୃଧ୍ର,(ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)ଅତି ବୁଢ଼ା ଓ ନିକମା ମନୁଷ୍ୟ ।

ଜରଦ୍‌ଗବଗ୍ରୀବ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କଗ୍ରୀବଭେଦ, ବିଶାଖା, ଅନୁରାଧା ଓ ଜ୍ୟେଷ୍ଠା ନକ୍ଷତ୍ର-ଯୁକ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରମାଙ୍କ ଗ୍ରୀବା ।

ଜରଦ୍‌ଗବୀ-ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ବୃଦ୍ଧାଗବୀ,ବୁଢ଼ୀଗାଈ ।

ଜରଦା—ଯା.ବିଂ. ପୀତ, ହଳଦିଆ, ବି. ପାନସଙ୍ଗେ ଖିଆଯିବା ସୁଗନ୍ଧ ମସଲା-ଯୁକ୍ତ ତମାଖୁପତ୍ରର ଚୂର୍ଣ୍ଣ,ହଳଦିଆ ମଠା ।

ଜରଦ୍ୱିଷ—ପୁ .ବିଂ. (ଜରତ୍+ଦ୍ୱିଷ+କ୍ୱିପ୍) ଉଦକଜୀର୍ଣ୍ଣକାଷ୍ଠ ।

ଜରନ୍—ପୁଂ.ବିଂ. (ଜୃ+କ.ଅତ୍)ଜୀର୍ଣ୍ଣ, ବୃଦ୍ଧ, ପୁରାତନ, ସ୍ତ୍ରୀ. ଜରତୀ ।

ଜରନ୍ତ—ପୁଂ.କ.ମହିଷ,ବୃଦ୍ଧ,ସ୍ତ୍ରୀ.ଜରନ୍ତୀ ।

ଜରମାନ—ପୁଂ.ବି. ଜଣେ ଋଷି ।

ଜରୟିତା—ପୁଂ. ବି. ଜରତକାରୁ, ସ୍ତ୍ରୀ. ଜରୟିତ୍ରୀ ।

ଜରୟୁ—ହି.ବିଂ. ବୃଦ୍ଧହୋଇଥିବା ।

ଜରସ—କ୍ଲୀ.ବି.ଜରା-ପୁଂ.ବି. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର, ଏକ ପୁତ୍ର ।

ଜରସାନ—ପୁଂ. ବି. (ଜୃ+ଅସ+ଆନ) ପରୁଷ ।

ଜରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଜୃ+ଭା.ଅ+ଆ)ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥା, ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଏକ କାମରୂପା ରାକ୍ଷସୀ, ଷଷ୍ଠୀଦେବୀ, ବିଖସା, ଜଣେ ବ୍ୟାଧ, କ୍ଷୀରକୋଳି ବୃକ୍ଷ, ସ୍ତୁତି, ଅପ୍ରିୟବାଦିନୀ ସ୍ତ୍ରୀ, (ଗ୍ରା.ବି) ଜରିବା, ଜୀର୍ଣ୍ଣହେବା, ତୈଳାଦିରୁ ମିଶ୍ରିତ ଜଳୀୟାଂଶ ଅଗ୍ନି ଉତ୍ତାପରେ ଦୂରହେବା ।

ଜରାଗ୍ରସ୍ତ—ହି. ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଜରାଭିଭୂତ, ଯାହାକୁ ଜରା ଗ୍ରାସ କରିଅଛି,ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ-ପ୍ରପୀଡ଼ିତ ।

ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଅତି-ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ହେତୁ ଜୀର୍ଣ୍ଣଶୀର୍ଣ୍ଣ ।

ଜରାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ମାଛ ।

ଜରାତୁର—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜୀର୍ଣ୍ଣ, ଜରାରୋଗଗ୍ରସ୍ତ, ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥା ଯେଉଁ ଅତି ଦୁର୍ବଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜରାତୁରା ।

ଜଦବା—ବି. ଝିଣ୍ଟିକା । [ସମ୍ପ ।

ଜରାପୁଷ୍ପ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ରାଜା ଜରା-

ଜରାବସ୍ଥା—ବି. (ଜରା+ଅବସ୍ଥା)ଅତି-ବୃଦ୍ଧ ଅବସ୍ଥା ।

ଜରାବୋଧ—ପୁଂ.ବି. (ଜରା+ବୁଧ+ଅ) ସ୍ତୁତି ଦ୍ୱାରା ବୋଧମାନ ଅଗ୍ନି ।

ଜରାବୋଧୀୟ—ପୁଂ. ବି. ସାମଭେଦ ।

ଜରାଶିରୁ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)କାମଦେବ, (ବିଂ) ଜରାଠାରୁ ଭୟଶୀଳ, ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ-ଭୀତ । [ମରଣ ।

ଜରାମୃତ୍ୟୁ—ପୁଂ.ବି.(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଓ

ଜରାସନ୍ଧି—ପୁଂ. ବି. ରାଜା ଜରାସନ୍ଧ ।

ଜରାୟୁ—ପୁଂ. ବି. (ଜରା+ଇ+କ.ଉ) ଭ୍ରୂଣସ୍ଥ ଶିଶୁ, ଯୋନି, ଗର୍ଭବେଷ୍ଟନ ଚର୍ମ ସ୍ଥଳୀ, ଅଗ୍ନିକାର ବୃକ୍ଷ, ଜଟାୟୁ-ପକ୍ଷୀ, କୁମାରାନୁଚର ମାତୃଭେଦ ।

ଜରାୟୁଜ—ହି.ବିଂ. (ଜରାୟୁ+ଜନ+କ. ଅ) ଗର୍ଭାଶୟଜାତ, ଯେ ଗର୍ଭାଶୟରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ।

ଜରାସନ୍ଧ—ପୁଂ.ବି.ମଗଧର ଏକ ବିଖ୍ୟାତ

ରାଜା, ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶୀୟ ରାଜା, ବୃହଦ୍ରଥଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଜରି—ଯା. ବ. ସୁନାଲି ଓ ରୁପାଲି ସୂତା, ବସ୍ତ୍ରାଦିରେ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସୁନା ଓ ରୁପାର ବା ପିତଳର ଅତି ସୂକ୍ଷ୍ମତନ୍ତୁ,(ଗ୍ରା.ବି) ଜରିଗଛ, ଗିରି ଗହ୍ୱର, ଗୁମ୍ଫା ।

ଜରିଆ—ଯା. ବ. ଦ୍ୱାର, ବାଟେ ।

ଜରିଆରେ—ଯା. ଅବ୍ୟ.ଦ୍ୱାରା,ବାଟେ ।

ଜରିଗଛ—ଗ୍ରା. ବି. ବରଜାତୀୟ ଏକ-ପ୍ରକାର ବନ୍ୟ ଗଛ ।

ଜରିଗୁଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ବି. ସାନ ଜରିଗଛ ।

ଜରିତ—ହି.ବିଂ.(ଜରା+ଇତ)ଜରାଯୁକ୍ତ, ଜର୍ଜରିତ ।

ଜରିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ମନ୍ଦପାଳ ଋଷିଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ପକ୍ଷିଣୀବିଶେଷ ।

ଜରିତାରି—ପୁଂ.ବ.ଜରିତାଙ୍କ ଗର୍ଭଜାତ ମନ୍ଦପାଳ ଋଷିଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ।

ଜରିତା—ପୁଂ.ବ.(ଜୃ+ତୃ)ସ୍ତୁତିକାରକ, (ବ. ସ୍ତ୍ରୀ) ଜୀର୍ଣ୍ଣା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଜରିଦାର୍—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଜରିଯୁକ୍ତ (ବସ୍ତ୍ରାଦି) ।

ଜରିପଞ୍ଜିର—ଗ୍ରା. ବି. ସୁନାଲି ବା ରୁପାଲି କାମହୋଇଥିବା ସ୍ୱଚ୍ଛକାରର ପ୍ରଦୀପ ବା ଦୀପାଧାର ।

ଜରିବ୍—ଯା.ବି. ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣବିଶିଷ୍ଟ, ଦଣ୍ଡ ବା ଶିକୁଳି ଦ୍ୱାରା ଜମିର ମାପ, ୧୦୦ ଲିଙ୍କ୍ ବା ୬୬ ଫୁଟ ଭୂମି ମପି-ବାର ଚେନ୍,୧ଚେନ ପରିମିତ ଦୈର୍ଘ୍ୟ ।

ଜରିବ୍‌କସ୍—ଯା. ବ. ଜମି ମାପବେଳେ ଯେଉଁ ଲୋକ ଶିକୁଳାଦି ଟାଣେ,ଚେନ୍-ମାନ୍ ।

ଜରିବ୍‌ବନ୍ଦୋବସ୍ତ—ଯା.ବି. ଭୂମିକୁ ମାପ-କରି ଭୂମିଉପରେ ରାଜସ୍ୱ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ବା ସ୍ଥିର କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ଜରିବ୍‌ଭଉଁରିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଚେନଦ୍ୱାରା ମାପ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରର ବିବରଣ ।

ଜରିବସ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. ମୁହଁରେ ଓ ଧଡ଼ିରେ ଜରି ଲାଗିଥିବା ଲୁଗା ।

ଜରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉତ୍ତମରୂପେ ଭେଦ-ହେବା, ଜଡ଼ିତହେବା, ମିଳିମିଶି ଯିବା, ଅଗ୍ନିଉତ୍ତାପରେ (ଘୃତ,ତୈଳାଦି) ନିର୍ଜଳ ହେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଜୀର୍ଣ୍ଣଶୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା, (ଖାଦ୍ୟ) ଜୀର୍ଣ୍ଣହେବା. ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି. ଗୋମେଷାଦି ଚରିବା ।

ଜରିବୁଟୀ—ଯା. ବି. ଲୁଗାଆଦିରେ ଜରି-ଦ୍ୱାରା ବୁଣାଯାଇଥିବା ନକ୍ଷତ୍ରାକାର ବିନ୍ଦୁ ଓ ବର୍ତ୍ତୁଳ ଚିହ୍ନମାନ ।

ଜରିବୁଟୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଜଡ଼ିବୁଟି ଦେଖ ।

ଜରିମା—ବି.(ଜରା+ଇମନ୍) ବୃଦ୍ଧ ବୟସ ।

ଜରିମାନ୍—ଯା. ବ. ହଲପ ।

ଜରିମାନା—ଯା.ବି. ଗୁଣାଗାରି,ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ, ଦଣ୍ଡ ।

ଜରିମୁହଁ—ଗ୍ରା.ବି. ଜରିବୁଣା ହୋଇଥିବା ଲୁଗାର ମୁହଁ ବା ପ୍ରାନ୍ତ ।

ଜରୀ—ପୁଂ. ବିଂ.(ଜୃ + ଇନ୍) ବୃଦ୍ଧ, ଜରାଯୁକ୍ତ, ଜୀର୍ଣ୍ଣ, (ଯା.ବି) ସୁନାରୁପାର ସରୁ ସୂତା ।

ଜରୁ—ଯା. ବ. ପତ୍ନୀ, ଭାର୍ଯ୍ୟା, ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଜରୁଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ. ଜ୍ୱର,ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ, ଯେ ବହୁକାଳ ଜ୍ୱର ଭୋଗୁଥାଏ ।

ଜରୁରି—ଯା. ଅବ୍ୟ. ଅତିଚଞ୍ଚଳ, ଶୀଘ୍ର, ଅନତିବିଳମ୍ବେ, ନିଶ୍ଚୟ, (ବିଂ) ଜରୁରୀ ।

ଜରୁରତ୍—ଯା. ବ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ହେବା, ଆଶୁପ୍ରୟୋଜନ ।

ଜରୁରୀ—ଯା.ବିଂ.ଅନତିବିଳମ୍ବେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଯାହା ନ ହେଲେ ନ ଚଳେ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ, ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ।

ଜରୁଥ—ପୁଂ. ବ. (ଜୃ + କ.ଉଥ) ଶ୍ଳଥ-ମାଂସ,ମାଂସ, (ବିଂ) ଜରଣଶୀଳ,ପରୁଷ-ଭାଷୀ, କଟୁଭାଷୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜରୁଆ ।

ଜର୍ଜ—ଯା. ବ. ଇଂରାଜ ପୁରୁଷ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାମବିଶେଷ ।

ଜର୍ଜର—ପୁଂ.ବ. (ଜର୍ଜ+କ.ଅ) ଶୈଳଜ, ଶିଳାଜତୁ, ଗୈରିକ, ଗେରୁ, ଶକ୍ରଧ୍ୱଜ, ଇନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱଜ, ଜରାତୁର, (ବିଂ) ଜୀର୍ଣ୍ଣ, ଅଭିଭୂତ, ଚୂର୍ଣ୍ଣିତ, କ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ, ଶ୍ଳଥ, ବୁଢ଼ା, ଆକ୍ରାନ୍ତ, ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ, ଜରଜର, ଖଣ୍ଡିତ ।

ଜର୍ଜରାନନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କୁମାରାନୁଚର ମାତୃଭେଦ ।

ଜର୍ଜରିତ—ହି. ବିଂ. (ଜର୍ଜ+ଣିଚ୍+ମ.ତ) ଜୀର୍ଣ୍ଣୀକୃତ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଶୀର୍ଣ୍ଣ,ଖଣ୍ଡିତ,ଯାହାକୁ ଜର୍ଜର କରାହୋଇଅଛି ।

ଜର୍ଜରୀକ—ହି. ବିଂ. (ଜର୍ଜ+ଇକ) ଜୀର୍ଣ୍ଣ-ଶୀର୍ଣ୍ଣ, ପୁରାତନ ଓ ବହୁ ଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ, ବହୁଛିଦ୍ର ବିଶିଷ୍ଟ (ଦ୍ରବ୍ୟ), ଜରାତୁର ।

ଜର୍ଜରୀଭୂତ—ବିଂ. (ଜର୍ଜର+ଚ୍ୱି+ଭୂ +ତ) ପୂର୍ବେ ଯାହା ଜର୍ଜର ନ ଥିଲା ବର୍ତ୍ତମାନ ଜର୍ଜର ହୋଇଅଛି, ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଶୀର୍ଣ୍ଣ । [ବିଖ୍ୟାତ ନଦୀ ।

ଜର୍ଡନ—ବି.ରୁରସ୍ଥରେ ପ୍ରବାହିତ ଗୋଟିଏ

ଜର୍ତ୍ତୁ—ପୁଂ. ବ.(ଜୃ+ନନ୍) ଚନ୍ଦ୍ର,ବୃକ୍ଷ, (ବିଂ) ଜୀର୍ଣ୍ଣ ।

ଜର୍ଦ୍ଦଲ—ଯା. ବ. ସୈନାଧ୍ୟକ୍ଷ, ସାମରିକ ସମ୍ବନ୍ଧ ପତ୍ର ।

ଜର୍ଦ୍ଦଲ୍‌ଜର୍ଦ୍ଦଲ୍—ଯା. ବ. ପଲ୍‌ଟନ୍‌ଙ୍କ ଉପରସ୍ଥ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ।

ଜର୍ତ୍ତି—ପୁଂ. ବ. ଯୋନି, ହସ୍ତୀ ।

ଜର୍ତ୍ତିକ—ପୁଂ. ବ.(ଜୃ+ତିକ) ବାହ୍ଲିକ-ଦେଶ, ବାହ୍ଲିକଦେଶବାସୀ ଲୋକ ।

ଜର୍ତ୍ତିଲ—ପୁଂ. ବ. ବନଜାତ ତିଳ ।

ଜର୍ତ୍ତୁ—ପୁଂ. ବ. (ଜନ+ତୁ) ଏଠାରେ ରେଫର ଆଦେଶ ହେଲା) ଯୋନି, ହସ୍ତୀ । [ଦେଖ ।

ଜର୍ଦ୍ଦା—ଯା.ବ.ପୀତବର୍ଣ୍ଣ,ହରିଦ୍ର,ଜରଦା

ଜର୍ଦ୍ଦାଲୁ—ଯା. ବ. ଏକପ୍ରକାର କାବୁଲୀ ମିଷ୍ଟ ଓ ଶୁଷ୍କ ଫଳ ।

ଜର୍ଭରି—ହି. ବିଂ. (ଜୃଭ+ଅରି) ଗାଳି-ବକାମ କର୍ତ୍ତା, ଜୃମ୍ଭନକାରୀ,ସ୍ତୁତିକାରକ ।

ଜର୍ମ—ଯା. ବ. ରୋଗବୀଜ, କୀଟାଣୁ ।

ଜର୍ମାନ୍—ଯା. ବିଂ. ଜର୍ମାନ୍ ଦେଶୀୟ ବା ଜାତୀୟ । [ବିଶେଷ ।

ଜର୍ମାନୀ—ଯା. ବ. ଇଉରୋପୀୟ ରାଜ୍ୟ

ଜର୍ଜର—ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ନାଗ ପୁରୋ-ହିତ, ଏ ଯଜ୍ଞକରି ସାପମାନଙ୍କୁ ମୃତ୍ୟୁରୁ ରକ୍ଷା କରିଥିଲେ ।

ଜହ୍ନିଲ—ପୁଂ. ବି. ଅରଣ୍ୟ ଚଳ ।
ଜଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜିଲ+କ.ଅ) ପାନୀୟ, ପାଣି, ବାରି, ଉଦକ,ଉଶୀର, ବେଣା-ଚେର, ପୂର୍ବଷାଢ଼ା ନକ୍ଷତ୍ର, ଜନ୍ମ କୁଣ୍ଡଳୀର ଚତୁର୍ଥ ସ୍ଥାନ, ସୁଗନ୍ଧବାଳା, (ବଂ) ଜଡ଼, ଶୀତଳ ।
ଜଳକ—କ୍ଲୀ.ବି. ଶଙ୍ଖ,ଶମ୍ବୁକ,ଶାମୁକା ।
ଜଳକଣା—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ); ପାଣିର ଅତି ଛୋଟ ଛୋଟ ବିନ୍ଦୁ ।
ଜଳକଣ୍ଟକ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ+କଣ୍ଟକ) ଶୃଙ୍ଗାଟକ, ସିଙ୍ଗଡ଼ା, କୁମ୍ଭୀ, କୁମ୍ଭୀର ।
ଜଳକନ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. କଦଳୀ ।
ଜଳକପି—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶିଶୁମାର, ଶୁଶୁକ ।
ଜଳକପୋତ—ପୁଂ.ବି. ଜଳପାରାବତ ।
ଜଳକର—ବି. (କ.ଧା) କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଳ ମଡ଼ାଇବାପାଇଁ ଜଳସ୍ୱାମୀକୁ କ୍ଷେତ୍ରସ୍ୱାମୀ ଯେଉଁ ଓଜଣା ଦିଏ,ବଂ (ଜଳ+କୃ +କ.ଅ) ଯହିଁରୁ ଜଳ ବାହାରେ ।
ଜଳକରଙ୍କ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନାରି-କେଳ, ପଦ୍ମ, ଶଙ୍ଖ, ଜଳଲତା,ମେଘ ।
ଜଳକଳ୍କ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ); ଜମ୍ବାଳ, କର୍ଦ୍ଦମ, ପଙ୍କ ।
ଜଳକଲ୍ଲୋଳ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ);ଜଳର ମହାତରଙ୍ଗ, ଜଳର କଳ କଳ ଶବ୍ଦ ।
ଜଳକଷ୍ଟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଳାଭାବ ଜନିତ କ୍ଲେଶ, ଜଳାଭାବ ।
ଜଳକା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି କମିଯିବା ରୋଗ,(ପୁଂ.ବଂ)ଯେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖିପାରେ ନାହିଁ ।
ଜଳକାକ—ପୁଂ. ବି. ଜଳଚର ପକ୍ଷୀ-ବିଶେଷ,ପାଣିକୁଆ, ଦାତ୍ୟୁହ,ଡାହୁକ ।
ଜଳକାକରବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ଆଖି-ଆଗରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଠକାଇବା ।
ଜଳକାଙ୍କ୍ଷୀ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜଳ+କାଙ୍କ୍ଷ +ଅ) ହସ୍ତୀ, (ବଂ) ଜଳାଭିଳାଷୀ ।
ଜଳକାଙ୍କ୍ଷୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଜଳ+କାଙ୍କ୍ଷ +ଇନ୍) ଜଳାଭିଳାଷୀ, (ପୁଂ. ବ) ହସ୍ତୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜଳକାଙ୍କ୍ଷିଣୀ ।
ଜଳଜାନ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ);ଜଳାଧି-ଷ୍ଠାତା, ବରୁଣ, ସମୁଦ୍ର ।
ଜଳକାନ୍ତାର—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଗ୍ର);ବରୁଣ ।
ଜଳକାମ୍ବକ—ପୁଂ. ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ); କୁଟ-ମ୍ବିନୀ ବୃକ୍ଷ, (ବଂ) ଜଳାଭିଳାଷୀ ।
ଜଳକୀରଟ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ+କର+ ଅଟ+ଅ)ଗ୍ରାହ,ଜଳଜନ୍ତୁଭେଦ,ହାଙ୍ଗର, କୁମ୍ଭୀର ।
ଜଳକୁକ୍କୁଟ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ+କୁକ୍କୁଟ) ପକ୍ଷୀଭେଦ, ଗାଙ୍ଗଚିଲ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜଳ-କୁକ୍କୁଟୀ, ଗାଙ୍ଗଚିଲ୍ଲୀ । [ବିଶେଷ ।
ଜଳକୁକ୍କୁଭ—ପୁଂ. ବି. ଜଳଚର ପକ୍ଷୀ
ଜଳକୁନ୍ତଳ—ପୁଂ. ବି. ଶୈବାଳ, ଜଳ-କେଶ, ଚିତ୍ରଳ ।
ଜଳକୁକ୍କୁକ—ପୁଂ.ବି.ଜଳଜାତ ବୃକ୍ଷଭେଦ ।
ଜଳକୂର୍ପା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜଳ+କୂର୍ପା) କୂପଚିତ୍ତି, ପୁଷ୍କରଣୀ ।
ଜଳକୂର୍ମ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ+କୂର୍ମ) ଶିଶୁମାର, ଶୁଶୁକ ।
ଜଳକୃତ୍—ତ୍ରି. ବଂ. ଜଳକାର, ଜଳ-ଉତ୍ପାଦକ ।
ଜଳକେତୁ—ପୁଂ. ବି. ପତାକାବିଶେଷ ।
ଜଳକେଳି—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ);ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା ।
ଜଳକେଶ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଶୈବାଳ, ଚିତ୍ରଳ ।
ଜଳକୋଷ—ବି. (କ.ଧା) ଅଣ୍ଡକୋଷର ଜଳବୃଦ୍ଧି ରୋଗ, କୁରୁଣ୍ଡ ।
ଜଳକ୍ରିୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ଜଳ-ତର୍ପଣ,ପିତୃଗଣଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଳ-ସ ଧ ତର୍ପଣରୂପ କାର୍ଯ୍ୟ ।
ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ); ଜଳରେ ସନ୍ତରଣରୂପ କ୍ରୀଡ଼ା, ଜଳଖେଳ ।
ଜଳଖଗ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ); ଜଳଚର ପକ୍ଷୀବିଶେଷ ।
ଜଳଖିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଶୁଷ୍କ ଲଘୁ ଖାଦ୍ୟ ବା ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ।
ଜଳଗ—ପୁଂ.ବଂ. (ଜଳ+ଗମ+କ.ଅ) ଜଳଗତ, ଜଳମଗ୍ନ ।
ଜଳଗଣ୍ଡୂଷ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ);ଗଣ୍ଡୂଷ ବା ପୋଷ୍ଟପୂର୍ଣ୍ଣ ଜଳ ।
ଜଳଗନ୍ଧେଭ—ପୁଂ. ବି. ଜଳହସ୍ତୀ ।
ଜଳଗର୍ଭ—ପୁଂ. ବି. ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଶିଷ୍ୟ ଆନନ୍ଦଙ୍କର ପୂର୍ବଜନ୍ମର ନାମ, (ବଂ. ବ.ଗ୍ର)ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜଳଗର୍ଭା ।
ଜଳଗୁଲ୍ମ—ପୁଂ.ବି. ଜଳାବର୍ତ୍ତ, ଜଳର-ଘୂର୍ଣ୍ଣୀ, କଚ୍ଛପ, ଜଳଚତ୍ୱର ।
ଜଳଗୃହ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ସରୋବର ପ୍ରଭୃତିର ମଧ୍ୟସ୍ଥିତ ଗୃହ ।
ଜଳଘଟ—ବି.(କ.ଧା) ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ମାଠିଆ, ଯେଉଁ ମାଠିଆରେ ପାଣି ଅଣାଯାଏ ।
ଜଳଘଟିକା—ବି. (କ.ଧା) ଜଳଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ସମୟଜ୍ଞାପକ ଯନ୍ତ୍ର ।
ଜଳଘାଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଜଳାଶୟାଦିର ଯେଉଁଠାକୁ ଲୋକେ ଗାଧୋଇବାକୁ ବା ପାଣି ଆଣିବାକୁ ଯାଆନ୍ତି ।
ଜଳଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ+ଗମ+ଅ) ମହାକାଳ ଲତା ।
ଜଳଙ୍ଗମ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ+ଗମ୍+କ.ଅ) ଗୃଣ୍ଡାଳ, ଚଣ୍ଡାଳ ।
ଜଳଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ନଦୀୟା ଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରଧାନ ତିନିଗୋଟି ନଦୀ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ।
ଜଳଚତ୍ୱର—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ଅଳ୍ପ-ଜଳଯୁକ୍ତ ଦେଶ ।
ଜଳଚର—ତ୍ରି.ବଂ. (ଜଳ+ଚର+ଅ) ଜଳଚାରୀ ଜଳବିହାରୀ, (ବି) ଗ୍ରାହାଦି ଜଳଜନ୍ତୁ ।
ଜଳଚରଜୀବ—ପୁଂ. ବଂ. ମତ୍ସ୍ୟଜୀବୀ ।
ଜଳଚରୀ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ+ଚର+ କ.ଇନ୍) ମତ୍ସ୍ୟ, ସାରସାଦି, (ବଂ) ଯେଉଁପ୍ରାଣୀ ଜଳରେ ବିଚରଣ କରେ ।
ଜଳଚିକିତ୍ସା—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ରୋଗୀକୁ ଜଳର ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା ନିରୋଗ କରିବାର ପ୍ରଣାଳୀ ।
ଜଳଛତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ତୃଷାର୍ତ୍ତ ପଥିକମାନଙ୍କୁ ଜଳ ବା ଅନ୍ୟ ପାନୀୟ ଯୋଗାଇବା ନିମନ୍ତେ ସ୍ଥାପିତ ଜଳସତ୍ର ।
ଜଳଛବି—ଗ୍ରା. ବି. ଜଳ ସାହାଯ୍ୟରେ

ଯେଉଁ ଚିତ୍ରକୁ ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜରୁ ଅନ୍ୟ ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜକୁ ଉଠାଇ ନିଆଯାଏ ।

ଜଳଜ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜଳ + ଜନ + କ.ଅ) ପଦ୍ମ, ଶଙ୍ଖ, ଲୋଣାର ନାମକ କ୍ଷାର, (ପୁଂ. ବି.) ମତ୍ସ୍ୟ, ହ୍ରଦଜଳବୃକ୍ଷ, ଶୈବାଳ, ମୋତି ବା ମୀରବେତ, ଜଳବେତ, କୋଣିଲାଗଛ, କର୍କଟ, ମୀନ, କୁମ୍ଭ ରାଶିର ଅର୍ଦ୍ଧେକ, (ବିଂ) ଜଳଜାତ ।

ଜଳଜକୁସୁମ—କ୍ଲୀ.ବି. ଜଳଜାତକୁସୁମ ।

ଜଳଜଦ୍ରବ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ମୁକ୍ତାଶଙ୍ଖପ୍ରଭୃତି ସମୁଦ୍ରଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଜଳଜନ୍ତୁ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଜଳଜପ୍ରାଣୀ ଯାଦଃ,ମାଛପ୍ରଭୃତି । [ଜୋକ ।

ଜଳଜନ୍ତୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଜଲୌକା,

ଜଳଜନ୍ମ—କ୍ଲୀ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ)ପଦ୍ମ,ଶାକର-କନ୍ଦକ ।

ଜଳଜମି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଯେଉଁ ଜମିରେ ବର୍ଷା ଦିନରେ ଜଳ ଜମି ରହିବାରୁ ଭଲ ଧାନ ଫସଲ ହୁଏ, (ପ୍ରା. ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. ଅତି ନିକୃଷ୍ଟ ଧାନଜମି ।

ଜଳଜମ୍ବୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜଳ + ଜମ୍ବୁକା) କ୍ଷୁଦ୍ର ଜମ୍ବୁ,ଗିଲିର ଜାମ୍ବୁ ।

ଜଳଜଳ—ବିଂ. ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ, ପାଣି ସର-ସର,ଉପରେ ଜଳ ବୋଲାହେଲା ପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖାଯିବା,ଚକ ଚକିଆ,ନିନି ମେଷ(ଦୃଷ୍ଟି),ତେଲିଆ, ବହୁ ଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ, ହି.ବିଂ. ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ, ନିନି ମେଷ ନୟନରେ, ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଉରକାଣ୍ଡର ବହୁ ଜଳୀୟାଂଶ ।

ଜଳଜଳଗୃହିବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ହି. ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଗୃହିଁ ରହିବା,ଭକ ଭକ ହୋଇ ଗୃହିଁ ରହିବା ।

ଜଳଜଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.ବହୁ ଜଳା ବା ଛିଦ୍ର-ଯୁକ୍ତ (ହାଣ୍ଡି), ପୁଂ.ବିଂ. ଅଳ୍ପଜୁକ, ବେହୁଆ । [ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ।

ଜଳଜଳାମୁହିଁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ପୁଂ. ଅତି-

ଜଳଜଳିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.ପୁଂ.ଜଳକା ଦେଇ; ଯେଉଁ ହାଣ୍ଡିରେ ଛିଦ୍ର ଥାଏ, ଜ୍ୱରଆଦି ଯୋଗୁଁ ଫୁଲୁକା ଦିଶୁଥିବା (ମୁହଁ-ଗାଲ୍ଲଦ) ।

ଜଳଜଜୀବ—ପୁଂ.ବି. (ଜଳଜ+ଆଜୀବ-+ଅ) ଜଳଚରଘାତକ, ଧୀବର ।

ଜଳଜାନ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ହାଇଡ୍ରୋଜେନ ।

ଜଳଜାସନ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ବ୍ରୀ) ପଦ୍ମାସନ, ବ୍ରହ୍ମା ।

ଜଳଜିହ୍ୱ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ବ୍ରୀ)ନକ୍ର,କୁମ୍ଭୀର ।

ଜଳଜୀବୀ—ପୁଂ.ବି. (ଜଳ + ଜୀବ + ଇନ୍) ମତ୍ସ୍ୟୋପଜୀବୀ ।

ଜଳଡମ୍ବ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଶମ୍ବୁକ, ଶାମୁକା, ଗେଣ୍ଡା ।

ଜଳତଣ୍ଡୁଳୀୟ—ପୁଂ. ବି. କଣ୍ଟକଶାକ ।

ଜଳତରଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଜଳର-ତରଙ୍ଗ,ଢେଉ, ପାଣିର ଲହରୀ,ବାଦ୍ୟ-ଯନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ ।

ଜଳତର୍ପଣ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ପିତୃଲୋକଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅଞ୍ଜଳି ଦ୍ୱାରା ମନ୍ତ୍ରୋ-ଚ୍ଚାରଣ ପୂର୍ବକ ଜଳଦାନ ।

ଜଳତାପିକ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳତାପି+କ) ଇଲିଶମତ୍ସ୍ୟ,କାକଚୀମତ୍ସ୍ୟ,ଜଳତାଳ ।

ଜଳତାପୀ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳତା+ଆ+ ଇନ୍) ଇଲିଶମତ୍ସ୍ୟ ।

ଜଳତାଳ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳତା+ଅଳ +ଅ) ଇଲିଶମତ୍ସ୍ୟ ।

ଜଳତିକ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶଙ୍ଖୀବୃକ୍ଷ, ଶାଳୁଇ ଗଛ ।

ଜଳତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଜଳ+ତ୍ରୈ+ଅ+ ଆ) ଛତି, ଛତା, ଜଙ୍ଗମଛତ୍ରୀ ।

ଜଳତ୍ରାସ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଜଳକୁ ଭୟ, ଜଳଦେଖି ଭୟପାଇବା, ଜଳା-ତଙ୍କ ରୋଗ ।

ଜଳଦ—ପୁଂ. ବି.(ଜଳ+ଦା+କ.ଅ) ମେଘ, ମୁଥା, କର୍ପୂର,ଶାକଦ୍ୱୀପାନ୍ତର୍ଗତ ବର୍ଷବିଶେଷ, (ହି. ବିଂ) ଜଳଦାତା, ଜଳଦାନକାରୀ ।

ଜଳଦକାଳ—ପୁଂ.ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ବର୍ଷାକାଳ

ଜଳଦକ୍ଷୟ—ପୁଂ.ବି.(କ.ଶ୍ରୀ) ଶରତ୍‌କାଳ

ଜଳଦଗମ୍ଭୀର—ବି. (କ.ଧା)ମେଘଗର୍ଜନ-ପରି ଗମ୍ଭୀର ।

ଜଳଦତ୍ରିତାଳ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦ୍ରୁତତ୍ରିତାଳୀ ରାଗିଣୀ ବିଶେଷ ।

ଜଳଦର୍ଦ୍ଦୁର—ପୁଂ.ବି.ଜଳରୂପ ଦର୍ଦ୍ଦୁର ବାଦ୍ୟଭେଦ, ଢାଲିଦେଇ ଜଳବାଦନ ।

ଜଳଦସ୍ୟୁ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା)ଯେଉଁମାନେ ଜଳପଥଦେଇ ଡକାୟତି ବୃତ୍ତି କରନ୍ତି ।

ଜଳଦାଗମ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ବର୍ଷା-କାଳ, ବର୍ଷାଋତୁର ଆରମ୍ଭ ।

ଜଳଦାନ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପିଇବାକୁ ଜଳଦେବା, ଜଳତର୍ପଣ, କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ ଦାନକରିବା ପୂର୍ବରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣହସ୍ତକୁ ଟିକିଏ ଜଳଦେବା ।

ଜଳଦାଶନ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳଦ+ଅଶ +ମଂ.ଅନ) ଶାଳବୃକ୍ଷ ।

ଜଳଦ୍ୱ—ଯା. ହି. ବିଂ. ଅତିଶୀଘ୍ର ।

ଜଳଦୀକ୍ଷା—ବି. ଖ୍ରୀଷ୍ଟାନ୍‌ଧର୍ମରେ ଦୀକ୍ଷିତ-ହେବା ବ୍ୟକ୍ତିର ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିବାରୂପ କର୍ମ ।

ଜଳଦୁର୍ଗ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ଦୁର୍ଗଭେଦ, ପରିଖା ଦ୍ୱାରା ଆବୃତ ଦୁର୍ଗ, ଗଡ଼ ।

ଜଳଦେବ—ପୁଂ. ବି.(କ.ଧା) ପୂର୍ବାଷାଢ଼ା ନକ୍ଷତ୍ର, କେତୁଗ୍ରହଯୁକ୍ତ ନକ୍ଷତ୍ରଭେଦ, ଜଳସ୍ଥିତ ଦେବତା, ଜଳାଧିଷ୍ଠାତା ଦେବତା ବରୁଣ ।

ଜଳଦେବତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଜଳ-ସ୍ଥିତ ଦେବତା, ବରୁଣ ।

ଜଳଦୋଷ-ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଶଙ୍ଖାଦ୍ୟନ୍ତରସ୍ଥ ଦୂଷିତଜଳର ବୃଦ୍ଧି,ଜଳୋଦରରୋଗ, ଅଣ୍ଡକୋଷରେ ଦୂଷିତ ଜଳର ବୃଦ୍ଧି, କୁରୁଣ୍ଡ ।

ଜଳଦ୍ରବ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ମୁକ୍ତା, ଶଙ୍ଖପ୍ରଭୃତି ସମୁଦ୍ରଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଜଳଦ୍ରାକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶାଳଞ୍ଜୀଶାକ ।

ଜଳଦ୍ରୋଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜଳସେଚନ, ସେଣା, ସୋଡ଼ିଆ ।

ଜଳଦ୍ୱୀପ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ + ଦ୍ୱୀପ) ଦ୍ୱୀପଭେଦ ।

ଜଳଧର—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ + ଧୃ+ଅ) ମେଘ, ମୁଥା, ସମୁଦ୍ର,ତିନିଶ ବୃକ୍ଷ,(ବିଂ)

ଜଳଧାରକ ।

ଜଳଧରମାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ)ମେଘ-ଶ୍ରେଣୀ, ମେଘସମୂହ, ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଜଳଧରକେଦାର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ମେଘ ଓ କେଦାରଯୋଗେ ଉତ୍ପନ୍ନ ରାଗିଣୀ-ବିଶେଷ ।

ଜଳଧାର—ପୁଂ. ବ. (ଜଳ + ଧାରି + ଅ) ଶାକଦ୍ୱୀପସ୍ଥିତ ପର୍ବତ ।

ଜଳଧାରତପସ୍ୱୀ—ଏକପ୍ରକାର ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ।

ଜଳଧାରା—ବ.ପଥର ବା ଧାତୁର ପାତ୍ରୀ ଯହିଁ ମଧ୍ୟରେ ଶିବଲିଙ୍ଗ ସ୍ଥାପିତ କରା-ଯାଏ ।

ଜଳଧାମା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଜଳଜାତ ।

ଜଳଧି—ପୁଂ. ବ. (ଜଳ+ଧା+ଇ) ସମୁଦ୍ର, ଅବ୍ଧି, ଦଶେଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା, ଏକଶତ ଲକ୍ଷ କୋଟିରେ ଏକ ଜଳଧି ହୁଏ ।

ଜଳଧିଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜଳଧି + ଗମ+କ. ଅ + ଆ) ନଦୀ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

ଜଳଧିଜ—ପୁଂ.ବ. (ଜଳଧି + ଜନ + କ. ଅ) ଚନ୍ଦ୍ର, (ବଂ) ସମୁଦ୍ରଜାତଦ୍ରବ୍ୟ, ସମୁଦ୍ରୋଦ୍ଭବ ।

ଜଳଧିଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ)ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

ଜଳଧେନୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ବରାହପୁରାଣବିଧାନା-ନୁସାରେ ଦାନନିମିତ୍ତ କଳ୍ପିତ ଧେନୁ ।

ଜଳନକୁଳ—ପୁଂ. ବ. ଜଳଜନ୍ତୁବିଶେଷ ଔଧ ।

ଜଳନାଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ)ପାଣିନାଳ, କୁଲ୍ୟା, ପ୍ରଣାଳୀ, ନର୍ଦ୍ଦମା, ପାଣିମାହାରା

ଜଳନିକାଶ—ବ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ) ଜଳର ନିର୍ଗ-ମନ ।

ଜଳନିର୍ଗମ—ପୁଂ.ବ.(ବ.ଶ୍ରୀ)ପୟଃପ୍ରଣାଳୀ, ଡ୍ରେନ୍, ଜଳନିର୍ଗମ ମାର୍ଗ, (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ) କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ଜଳ ବୋହିଯିବା ।

ଜଳନିର୍ଗମନ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ) ଜଳ-ନିର୍ଗମ ମାର୍ଗ, ନର୍ଦ୍ଦମା, ପୟଃପ୍ରଣାଳୀ, ପାଣି ମାହାରା ।

ଜଳନୀଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜଳନୀଳୀ+କ+ ଆ) ଶୈବାଳ, ଶିଉଳି ।

ଜଳନୀଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜଳ+ନୀଳ+ଅ + ଈ) ଶୈବାଳ, ଶିଉଳି ।

ଜଳନ୍ତର—ଗ୍ରା. ବ. ଗଞ୍ଜାମର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ରାଜ୍ୟ ।

ଜଳନ୍ତ୍ରା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଜଳୁଥିବା, ଯହିଁରେ ଜଳିଲା ନଆଁ ଥାଏ ।

ଜଳନ୍ତ୍ରାନଆଁରେ କୁଟାପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. ହିଁ. (ଲ.ଅର୍ଥ) କ୍ରୋଧ, ବିପତ୍ତି ବା ବିରକ୍ତି ବେଳେ ଉତ୍ତେଜିତ କରିବ ବା ସେସବୁ ବଢ଼ାଇବାଭଳି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକରିବା (ଯଥା—କଟାଘାଆରେ ଚୂନ ମାଡ଼ିବା) ।

ଜଳନ୍ଧମ—ପୁଂ. ବ. ଦାନବଭେଦ ।

ଜଳନ୍ଧର—ପୁଂ. ବ. (ଜଳଂ + ଧୃ + କ. ଅ)ଅସୁରବିଶେଷ,ଜଣେ ଋଷି,ଯୋଗାଙ୍ଗ ଭେଦ, ତୀର୍ଥବିଶେଷ, ପର୍ବତବିଶେଷ, ପଞ୍ଜାବପ୍ରଦେଶସ୍ଥ ନଗରବିଶେଷ ।

ଜଳପକ୍ଷୀ—ପୁଂ. ବ.ଜଳଚର ପକ୍ଷୀ ।

ଜଳପଙ୍ଖଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. ଝରକା, ଜଳା-ଜବାଟ ।

ଜଳପତ୍ତ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ) ବରୁଣ, ସମୁଦ୍ର, ପୂର୍ବାଷାଢ଼ା ନକ୍ଷତ୍ର ।

ଜଳପଥ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ) ଜଳମାର୍ଗ, ପ୍ରଣାଳୀ, ଜଳନିର୍ଗମ ମାର୍ଗ, (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ) ନଦୀ ଓ ସମୁଦ୍ରଆଦି,ଯେଉଁ ବାଟରେ ଲୋକେ ନୌକାଦି ଦ୍ୱାରା ଯିବାଆସିବା କରନ୍ତି ।

ଜଳପାଇ—ଗ୍ରା. ବ. ବରିପୋଲ ନାମକ ଗଛ ଓ ତହିଁର ଫଳ, ଜୁଆର ପାଣି ପଶୁଥିବା ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳସ୍ଥ ନିମ୍ନଭୂମି ।

ଜଳପାତ୍ର—ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ) ପାଣିରଖିବା ପାତ୍ର ।

ଜଳପାନ—ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ)ପାଣିପିଇବା ।

ଜଳପାଲି—ପ୍ରା.(ବାଲେଶ୍ୱର)ବ. ଗ୍ରୁହକୁ ମିଳୁଥିବା ମାସିକ ଅର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ ।

ଜଳପାରାବତ—ପୁଂ. ବ. ପକ୍ଷୀବିଶେଷ, କୌପୀ, ଜଳକପୋତ, ପାଣିକୁଆ ।

ଜଳପିଚକା—ଗ୍ରା. ବ. ସୁଗନ୍ଧ ଜଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଉତ୍ସବାଦିକୁ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ଲୋକଙ୍କ ଉପରକୁ ମାରିବା ପିଚକାରୀ ।

ଜଳପିଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ. ବ. ଅଗ୍ନି ।

ଜଳପିପ୍ପଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପିପ୍ପଳୀବିଶେଷ, କଚରଙ୍ଗା ।

ଜଳପିପ୍ପଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଜଳପିପ୍ପଳୀ ।

ଜଳପିପ୍ପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ମତ୍ସ୍ୟ ।

ଜଳପୁର—ପୁଂ.ବ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ)ଜଳସମୂହ ।

ଜଳପୁଷ୍ପ—କ୍ଲୀ. ବ. ପଦ୍ମ ପ୍ରଭୃତି ଜଳଜ ପୁଷ୍ପ ।

ଜଳପୂର—ପୁଂ. ବ. ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ନଦୀ ।

ଜଳପୃଷ୍ଠଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜଳପୃଷ୍ଠ + ଜନ + ଅ + ଆ) ଶୈବାଳ, ଶିଉଳି ।

ଜଳପ୍ରଣାଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (କ.ଧା)ନର୍ଦ୍ଦମା ।

ଜଳପ୍ରଦାନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ) ପ୍ରେତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଳଦାନ,ତର୍ପଣ ପ୍ରଭୃତି ।

ଜଳପ୍ରଦାନିକ—କ୍ଲୀ.ବ. ସ୍ମୀପଙ୍କର ଅନ୍ତ-ର୍ଗତ ଜଳପ୍ରଦାନିକ ପର୍ବାଧ୍ୟାୟ ।

ଜଳପ୍ରପା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ) ଦାଳଦାନ ଗୃହ, ଜଳସୂତ୍ର ପାମ୍ପୟ ଶାଳା ।

ଜଳପ୍ରପାତ—ପୁଂ.ବ(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ)ଜଳପତନ, ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନରୁ ଜଳପତନ ।

ଜଳପ୍ରବାହ—ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ) ଜଳର ସ୍ରୋତ ।

ଜଳପ୍ରାନ୍ତ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ) ଜଳର ସମୀପ ସ୍ଥାନ ।

ଜଳପ୍ରାୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ)ଜଳବହୁଳ ସ୍ଥାନ, ଅନୂପଦେଶ, (ବଂ) ଜଳବହୁଳ, ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଜଳପ୍ରିୟ—ପୁଂ.ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ)ଗୃତକପକ୍ଷୀ, ମତ୍ସ୍ୟ, (ବଂ. ବ.ଶ୍ରୀ) ଯେ ଜଳକୁ ଭଲପାଏ ।

ଜଳପ୍ରେତ—ପୁଂ.ବ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ)ଜଳର ଭୂତ ।

ଜଳପ୍ଲବ—ପୁଂ.ବ.(ଜଳ + ପ୍ଲୁ + କ.ଅ) ଜଳନକୁଳ, ଔଧ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜଳପ୍ଲବା ।

ଜଳପ୍ଲାବନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ) ବନ୍ୟା, ଜଳରେ ଦେଶ ବୁଡ଼ିଯିବା, ପ୍ରଳୟ ବିଶେଷ ।

ଜଳପ୍ଲାବିତ—ହିଁ. ବଂ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁରୁଷ)ଜଳରେ ମଗ୍ନ, ଜଳରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ (ଦେଶ) ।

ଜଳଫଳ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଜଳ + ଫଳ)ଶୃଙ୍ଗା-

ଟକ, ଶିଙ୍ଗଡ଼ା, ପାନିଫଳ ।

ଜଳଫିମ୍ପି—ଗ୍ରା. ବି. ଜଳଫିମ୍ପି, ଡାହୁକ-ଜାତୀୟ କୂଳେଚରବର୍ଗର ପକ୍ଷୀବିଶେଷ, ଜଳକୁକ୍କୁଟ । [ମତ୍ସ୍ୟ ।

ଜଳବନ୍ଧ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ+ବନ୍ଧ+ଅ)

ଜଳବନ୍ଧକ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ+ବନ୍ଧ+ଅକ)ଜଳସ୍ରୋତର ପ୍ରତିରୋଧକ ସେତୁ

ଜଳବନ୍ଧୁ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ମତ୍ସ୍ୟ ।

ଜଳବାଳକ—ପୁଂ. ବି. ବନ୍ଧ୍ୟପଙ୍କ୍ତି ।

ଜଳବାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ବିଦ୍ୟୁତ୍, ବିଜୁଳୀ ।

ଜଳଭାଜନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଜଳପାତ୍ର

ଜଳଭୀତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଳାତଙ୍କ ରୋଗ । [ରୋଗ ।

ଜଳଭୀତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଳାତଙ୍କ

ଜଳଭୁ—ପୁଂ.ବି. (ଜଳ+ଭୁ+କ୍ୱିପ୍) ମେଘ,ଏକପ୍ରକାର କର୍ପୂର,(ସ୍ତ୍ରୀ.)ଜଳର ଆଧାର ଭୂମି ।

ଜଳଭୂତ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଳର ପ୍ରେତ ବା ପିଶାଚ ।

ଜଳଭୂମି—ବି.(କ.ଧା)ଜଳପ୍ରବାହ ଭୂମି, ଜଳାଭୂମି ।

ଜଳଭୂଷଣ—କ୍ଲୀ.ବି. ବାୟୁ ।

ଜଳଭୃତ୍—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ+ଭୃ+କ. କ୍ୱିପ୍)ମେଘ, ଏକପ୍ରକାର କର୍ପୂର, ଜଳ-ରଖିବାର ପାତ୍ର,(ବିଂ)ଯେ ଜଳକୁ ଧାରଣ କରେ ।

ଜଳମକ୍ଷିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଜଳର କୃମି, ଜଳର ପୋକ ।

ଜଳମଗ୍ନ—ବିଂ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି-ଯାଇଥିବା, ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି ରହିଥିବା ।

ଜଳମଜ୍ଜନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଳରେ ବୁଡ଼ିବା ।

ଜଳମଣ୍ଡୂକ—କ୍ଲୀ.ବି. ମଣ୍ଡୂକରବ ସଦୃଶ ବାଦ୍ୟ କାରକ ।

ଜଳମଦ୍‌ଗୁ—ପୁଂ.ବି.ମାଛରଙ୍କାଚଢ଼େଇ ।

ଜଳମଧୁକ—ପୁଂ. ବି. ଜଳାଶୟ ନିକ-ଟରେ ଜନ୍ମିବା ଏକପ୍ରକାର ମହୁଆ ଗଛ, ମହାଦେବଙ୍କର ଗୋଟିଏ ମୂର୍ତ୍ତି, ଜଳ-ମୟ ଚନ୍ଦ୍ରାଦି ।

ଜଳମନ୍ଦିର (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳରେ ଶାନ୍ତି ଓ ଶୀତଳତା ଲାଭ ନିମନ୍ତେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିବା ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଜଳ-ବେଷ୍ଟିତ ଗୃହ ।

ଜଳମୟ—ତ୍ରି.ବିଂ.(ଜଳ+ମୟ) ଜଳ-ବହୁଳ, ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ.) ଜଳମୟୀ ।

ଜଳମଳ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଫେଣ,ଫେମ୍ପିଲ ।

ଜଳମସି—ପୁଂ. ବି (ଜଳ+ମସ+ଇ) ମେଘ, କର୍ପୂରବିଶେଷ ।

ଜଳମାର୍ଗ—ପୁଂ.ବି.ପ୍ରଣାଳୀ,ଜଳନିର୍ଗମ-ମାର୍ଗ, ଡ୍ରେନ୍ , ଜଳପଥ ।

ଜଳମାର୍ଜାର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଳ-ନକୁଳ, ଔଧ, ଉଦ୍‌ବିଡ଼ାଳ ।

ଜଳମାତୃକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(କ.ଧା) ଜଳରେ ବାସ କରୁଥିବା ସାତଗୋଟି ଦେବୀ, ଜଳସ୍ଥିତା ମାତୃଭେଦ ।

ଜଳମାନଯନ୍ତ୍ର—ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା କେତୁ-ଠାରେ କେତେ ଜଳ ଅଛି ପରିମାଣ ଜଳର ଆପେକ୍ଷିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଜଣାଯାଏ ।

ଜଳମାନୁଷ—ବି. (କ.ଧା) ଏକ କଳ୍ପିତ ଜଳଜନ୍ତୁ, ଯାହା ଦେହର ନାଭିଠାରୁ ଉପରଭାଗ ମନୁଷ୍ୟପରି ଓ ତଳଅଂଶ ମାଛପରି ।

ଜଳମୁକ୍—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ+ମୁଚ୍+କ. କ୍ୱିପ୍) ମେଘ, କର୍ପୂରଭେଦ, ତ୍ରି.ବିଂ. ଜଳମୋଚନ କର୍ତ୍ତା ।

ଜଳମୂର୍ତ୍ତି—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ଶିବ, ମହାଦେବ । [ପଥର ।

ଜଳମୂର୍ତ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କରକା, କୁଆ-

ଜଳମୋଦ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ+ମୁଦ+ଶିଚ୍+ଅ) ଉଶୀର, ଖସ୍‌ଖସ୍, ବେଣା-ଚେର ।

ଜଳମ୍ବଳ—କ୍ଲୀ.ବି. ନଦୀ. ଅଞ୍ଜନ ।

ଜଳଜନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧାରାଯନ୍ତ୍ର, କୂପାଦିରୁ ପାଣି କାଢ଼ିବାର ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, କପିଯନ୍ତ୍ର, କାଳଜ୍ଞାପକ ଘଟିଯନ୍ତ୍ରଭେଦ, ଜଳଘଡ଼ି, ଜଳ ଛାଣିବାର ଯନ୍ତ୍ର, ପିଚ-କାରି ।

ଜଳଯନ୍ତ୍ରଗୃହ—କ୍ଲୀ.ବି.ଜଳ ମଧ୍ୟସ୍ଥିତ-ଗୃହ, ଜଳଟୁଙ୍ଗି, ଗୃହପାଖେ ଜଳ-ବେଢ଼ିଥିବା ଆରାମଗୃହ ।

ଜଳଜନ୍ତ୍ରନିକେତନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜଳଯନ୍ତ୍ର-ଗୃହ ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ଜଳଯନ୍ତ୍ରମନ୍ଦିର—କ୍ଲୀ. ବି. ଜଳଯନ୍ତ୍ର ଗୃହ

ଜଳଯାତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଅଭିଷେକାଦି ଶୁଭକର୍ମ ନିମିତ୍ତ ଜଳ ଆଣିବା ପାଇଁ ଯାତ୍ରା, ରାଜପୁତମାନଙ୍କର ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏକ ବ୍ରତ, ବୈଷ୍ଣବମାନଙ୍କର ଜ୍ୟେଷ୍ଠ-ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଦିନ ଅନୁଷ୍ଠିତ, ଉତ୍ସବ, ଜଳ ଆଣିବାପାଇଁ ଯିବା ।

ଜଳଯାତ୍ରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. ଜଳପଥରେ ଗମନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଜଳଯାନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଳଗମନ-ସାଧନ ନୌକା,ପୋତ, ଜାହାଜାଦି ।

ଜଳଯୋଗ—ବି. ଜଳଖିଆ ।

ଜଳରଙ୍କ—ପୁଂ.ବି.ବକପକ୍ଷୀ,କାଙ୍କପକ୍ଷୀ।

ଜଳରଙ୍କୁ—ପୁଂ. ବି. ଦାତ୍ୟୂହ ପକ୍ଷୀ, ଡାହୁକ ପକ୍ଷୀ ।

ଜଳରଞ୍ଜ—ପୁଂ.ବି. (ଜଳ + ରଞ୍ଜ+କ. ଅ) ବକପକ୍ଷୀ, କଙ୍କପକ୍ଷୀ । [ସର୍ପ ।

ଜଳରଣ୍ଡ—ପୁଂ.ବି.ଜଳାବର୍ତ୍ତ,ଜଳକଣା,

ଜଳରଥ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନୌକା ।

ଜଳରସ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ଲବଣ ।

ଜଳରାକ୍ଷସ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଲବଣସମୁଦ୍ର ସ୍ଥିତ ସିଂହଳାନାମକ ରାକ୍ଷସୀ ।

ଜଳରାଶି—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଳସମୂହ, (ବ.ଗ୍ରା) ସମୁଦ୍ର ।

ଜଳରୁଣ୍ଡ—ପୁଂ.ବି.ଜଳରଣ୍ଡ, ଜଳାବର୍ତ୍ତ, ଜଳକଣିକା, ସର୍ପ ।

ଜଳରୁହ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଜଳ+ରୁହ+କ.ଅ) ଜଳଜ, ପଦ୍ମ, (ବିଂ) ଜଳରୋହ ପ୍ରାଣୀ-ମାତ୍ର, ଜଳଜାତ ।

ଜଳରୂପ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ମକରରାଶି, (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଳର ଆକାର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜଳ-ରୂପୀ ।

ଜଳଲତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତରଙ୍ଗ, ଢେଉ ।

ଜଳଲ୍ଲଗୀ—ଗ୍ରା.ବି.ଦେବବିଗ୍ରହଙ୍କ ଉପରେ ପାଣି ଢାଳିବା, (ବିଂ) ଯେଉଁ ଦେବ

ବିଗ୍ରହ ଉପରେ ପାଣି ଢଳାଯାଉଥାଏ ।

ଜଳଲୋହିତ—ପୁଂ. ବି. ରାକ୍ଷସବିଶେଷ ।

ଜଳବରଣ—ପୁଂ. ବି. ଜଳବସନ୍ତ, ମସୂରକା, ହାଡ଼ଫୁଟି ।

ଜଳବଲ୍ଲଳ—ପୁଂ. ବି. କୁମ୍ଭିକା, ଦଳ, ବୋରଝାଞ୍ଜ ।

ଜଳବଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶୃଙ୍ଗାଟକ, ଶିଙ୍ଗଡ଼ା

ଜଳବସ୍ତି—ବି. ନାଭି ବୁଡ଼ିବା ଭଳି ପାଣିରେ ବସି ଗୋଡ଼ର ଦୁଇ ବୁଢ଼ାଆଙ୍ଗୁଠି ଭୂଇଁରେ ଲଗାଇ ଶୂନ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ, ଦୁଇଗୁଲ୍‌ଫ ଉପରେ ଗୁହ୍ୟକୁ ଆକୁଞ୍ଚନ ପ୍ରସାରଣ କରିବା, (ଏହାକୁ ଉତ୍କଟ ଆସନ ବୋଲାଯାଏ ।

ଜଳବାଦିତ—କ୍ଳୀ.ବି. ଜଳବାଦ୍ୟ ।

ଜଳବାଦ୍ୟ—କ୍ଳୀ. ବି.ହାତତାଳି ଦ୍ୱାରା ଜଳବାଦନ ।

ଜଳବାମର—ପୁଂ. ବି. ଜଳବେତସ ।

ଜଳବାୟସ—ପୁଂ.ବି.(ଷଷ୍ଠତତ୍) ମଦ୍‌ଗୁପକ୍ଷୀ ପାଣିକୁଆ ପକ୍ଷୀ ।

ଜଳବାୟୁ—ବି. କୌଣସି ସ୍ଥାନର ଜଳ ଓ ବାୟୁର ବିଶେଷତ୍ୱ ।

ଜଳବାୟୁପରିବର୍ତ୍ତନ—ବି. ଏକସ୍ଥାନର ଜଳବାୟୁ ଦ୍ୱାରା ଶରୀର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହେଲେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନକୁ ବାସ ପରିବର୍ତ୍ତନ

ଜଳବାଳକ—ପୁଂ. ବି. ବିନ୍ଧ୍ୟପର୍ବତ ।

ଜଳବାସ—କ୍ଳୀ. ବି. ଉଶୀର, (ପୁଂ. ବି) (ଜଳ + ବସ + ଣିଚ୍+ଅ) ବିଷ୍ଣୁକନ୍ଦ, ସଲିଲନିବାସ, ଜଳରେ ଅବସ୍ଥାନ ।

ଜଳବାହ—ପୁଂ.ବି. (ଜଳ+ବହ+ଅ) ମେଘ, (ବିଂ)ଜଳବାହକ, ପାଣିବୁହାଳି ।

ଜଳବାହକ—ପୁଂ.ବିଂ. ଜଳବହନକାରୀ, ଭାରିଆ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜଳବାହିକା ।

ଜଳବାହନ—ପୁଂ. ବିଂ. ଜଳ ଯେ ବହନ କରେ ।

ଜଳବି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କୁଣ୍ଡଳାକୃତି ଘୃତପକ୍ୱ ମିଷ୍ଟାନ୍ନବିଶେଷ ।

ଜଳବିଜ୍ଞାନ—ବି. ଜଳସମ୍ବନ୍ଧେ ବିଶିଷ୍ଟ ଜ୍ଞାନ ବା ବିଦ୍ୟା, ବାରିବିଜ୍ଞାନ ।

ଜଳବିନ୍ଦୁ—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ପାଣିର ଟୋପା, ପାଣିର ଶୀକର ।

ଜଳବିନ୍ଦୁଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜଳ+ବିନ୍ଦୁ+ଜନ+ଅ+ଆ) ଯାବନାମୀ ଶର୍କରା, ମେନା, ତୀର୍ଥଭେଦ, (ବିଂ) ଜଳବିନ୍ଦୁଜାତ ।

ଜଳବିପୁଷ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜଳବିନ୍ଦୁ ।

ଜଳବିମ୍ବ—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ପାଣିଫୋଟକା ।

ଜଳବିଲ୍ୱ—ପୁଂ. ବି. କର୍କଟ, କଙ୍କଡ଼ା, ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ, କଚ୍ଛପ, ଜଳଚତ୍ୱର ।

ଜଳବିଷୁବ—କ୍ଳୀ. ବି. ତୁଳାସଂକ୍ରାନ୍ତି, କାର୍ତ୍ତିକ ମାସର ସଂକ୍ରାନ୍ତି ।

ଜଳବିହାର—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଜଳକେଳି, ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା । [ପୁନ୍ନ ।

ଜଳବୀପ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଭରତଙ୍କର ଏକ

ଜଳବୁଦ୍‌ବୁଦ—ବି.(ଷଷ୍ଠତତ୍)ପାଣିଫୋଟକା ।

ଜଳବୃଦ୍ଧି—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଶରୀରଭ୍ୟନ୍ତରସ୍ଥ ଦୂଷିତ ଜଳର ବୃଦ୍ଧି,ଜଳୋଦର ରୋଗ, ଅଣ୍ଡକୋଷରେ ଦୂଷିତ ଜଳବୃଦ୍ଧି, କୁରୁଣ୍ଡ ।

ଜଳବୃଶ୍ଚିକ—ପୁଂ.ବି. ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାଛ,ବିଛୁମାଳିଆ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ।

ଜଳବେଣୀ—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଜଳର ଧାର, ଜଳସ୍ରୋତ ।

ଜଳବେତସ—ପୁଂ. ବି. ବାମାର ବୃକ୍ଷ, ପାଣିବେଶୁନିଆ ଗଛ ।

ଜଳବୈକୃତ—କ୍ଳୀ. ବି. ଅମଙ୍ଗଳ ସୂଚକ ନଦୀପ୍ରଭୃତିର ଜଳବିକାରଭେଦ ।

ଜଳବ୍ୟଥ—ପୁଂ. ବି. ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ, କଉମାଛ ।

ଜଳବ୍ୟାଧ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ+ବ୍ୟଧ+ଅ) କଙ୍କଟୋଟ ମତ୍ସ୍ୟ, କଙ୍କାଳମାଛ ।

ଜଳବ୍ୟାଳ—ପୁଂ. ବି. ପାଣିଧଣ୍ଡ ସାପ, ଜଳକର୍କମ୍ବା ଜଳଜନ୍ତୁ ।

ଜଳବ୍ରାହ୍ମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ହଡ଼ମିଗୁ ଶାଗ, ହଲମୋଚିକା ।

ଜଳଶୟ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ+ଶୀ+ଅ) ବିଷ୍ଣୁ । [ବିଷ୍ଣୁ ।

ଜଳଶୟନ—ପୁଂ.ବି. (ଜଳ+ଶୀ+ଅନ)

ଜଳଶାୟୀ—ପୁଂ.ବି. (ଜଳ + ଶୀ + ଇନ୍) ଏକ ରକମ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ, ଏମାନେ ଉଦ୍‌ଯାସ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଳରେ ଦେହ ରଖି ତପସ୍ୟା କରନ୍ତି, ପ୍ରଳୟ ଜଳ ଉପରେ ଶୟିତ ବିଷ୍ଣୁ, (ବିଂ)ଜଳ ଉପରେ ଶୟନ କରିଥିବା,(ଗ୍ରା.ବି) ଶିବଲିଙ୍ଗକୁ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ାଇ ରଖିବା, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ପାଣିରେ ବୁଡ଼ାଇ ରଖାଯାଇଥିବା (ଦେବବିଗ୍ରହ) ।

ଜଳଶୀକର—ବି.(ଷଷ୍ଠତତ୍) ପାଣିର କ୍ଷୁଦ୍ର କଣା ।

ଜଳଶୁକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଶମ୍ବୁକ, ଶାମୁକା ।

ଜଳଶୂକ—କ୍ଳୀ. ବି. ଶୈବାଳ,ଶିଉଳି ।

ଜଳଶୂକର—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) କୁମ୍ଭୀର

ଜଳଶୌଚ—କ୍ଳୀ. ବି. (କ.ଧା) ମଳ ତ୍ୟାଗାନ୍ତେ ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାରାଦି ଜଳଦ୍ୱାରା ଧୌତକରଣ ।

ଜଳସତ୍ର—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ପାଣିଛତ୍ର,ଯେଉଁଠାରେ ତୃଷାର୍ତ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଜଳଦାନ କରାଯାଏ । [ପୁନ୍ନ ।

ଜଳସନ୍ଧ—ପୁଂ. ବି. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏକ ।

ଜଳସମୁଦ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଲବଣାଦି ସାତ ସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଶେଷ ସମୁଦ୍ର ।

ଜଳସରସ୍—କ୍ଳୀ.ବି. ସରୋବରବିଶେଷ ।

ଜଳସର୍ପିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜଳ + ସୃପ + ଇନ୍+ଈ) ଜଳୌକା, ଜୋକ ।

ଜଳସା—ଯା. ବି. ମହୋତ୍ସବ, ମଉଜ, ସମ୍ମିଳନୀ, ମଜଲିସ୍ ।

ଜଳସାତ୍—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜଳରେ ନିକ୍ଷିପ୍ତ, ଜଳରେ ପରିଣତ । [ବିଶେଷ ।

ଜଳସିଂହ—ପୁଂ. ବି. ତିମିଜାତୀୟ ଜଳଜୀବ

ଜଳସିକ୍ତ—ବିଂ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ପାଣି ଛିଞ୍ଚା ହୋଇଥିବା, ଯାହାଉପରେ ପାଣି ଛିଞ୍ଚା ହୋଇଅଛି, ଆର୍ଦ୍ର ।

ଜଳସୂଚ—ପୁଂ. ବି. କଙ୍କଟୋଟ ମତ୍ସ୍ୟ, କାଙ୍କାଳିଆ ମାଛ, ଶୃଙ୍ଗାଟକ, ଶିଙ୍ଗଡ଼ା, ଶୁଶୁକ,ଶିଶୁମାର,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଜଳୌକା,କାକ ।

ଜଳସେକ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଜଳସେଚନ ।

ଜଳସେଚନ—କ୍ଳୀ.ବି. (ଣିଚ୍)ଜଳଦ୍ୱାରା ଛିଞ୍ଚିବା, ଜଳଦ୍ୱାରା ଓଦାକରିବା ।

ଜଳସ୍ତମ୍ଭ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ନଦୀ ଓ ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଭରୁ ଉତ୍ଥିତ କିମ୍ବା ଉଦ୍ଧରେ ମେଘରୁ ପତିତ ପ୍ରକାଣ୍ଡ ସ୍ତମ୍ଭାକାର ଜଳରାଶି ।

ଜଳସ୍ତମ୍ଭନ—କ୍ଳୀ.ବି. (ଜଳ + ସ୍ତମ୍ଭ + ଅନ) ମନ୍ତ୍ରାଦି ଦ୍ୱାରା ଜଳଗତି ପ୍ରଭୃତିର ନିବାରଣ ।

ଜଳସ୍ଥଳ—କ୍ଳୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଜଳକୁମ୍ଭ, ଜଳାଶୟ, ଜଳାଧାର, (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ସଲିଳ ଓ ଭୂମି ।

ଜଳସ୍ଥା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜଳ + ସ୍ଥା + ଅ + ଆ) ଗଣ୍ଡଦୂର୍ବା, (ବିଂ) ଜଳସ୍ଥିତ ।

ଜଳସ୍ଥାନ—କ୍ଳୀ. ବି. ଜଳାଶୟ ।

ଜଳସ୍ଥାୟୀ—ପୁଂ.ବି.ଜଳସ୍ଥାନ, ସରୋବର

ଜଳସ୍ପର୍ଶ—ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ପାଣିକୁ ଛୁଇଁବା, ପାଣି ପିଇବା । [ଦେଖ ।

ଜଳସ୍ରୋତ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଜଳପ୍ରବାହ

ଜଳହ—କ୍ଳୀ. ବି. (ଜଳ + ହନ + ଅ) କ୍ଷୁଦ୍ରବଳ ଯନ୍ତ୍ରଗୃହ ।

ଜଳହରଣ—କ୍ଳୀ. ବି. ଷଷ୍ଠୀତତ୍; (ଜଳ + ହରଣ) ଜଳର ସ୍ଥାନାନ୍ତରନୟନ, ଛନ୍ଦୋଭେଦ ।

ଜଳହସ୍ତୀ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍)ଜଳହାତୀ, ଜଳସ୍ଥିତ ହସ୍ତୀବିଶେଷ, ବୃହଦାକାର ଏକପ୍ରକାର ସାମୁଦ୍ରିକ ଜୀବ ।

ଜଳହାର—ହି. ବିଂ. (ଜଳ + ହୃ + ଅ) ଜଳହରଣକାରୀ, ଜଳବାହକ, ଖରିଆ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜଳହାରୀ ।

ଜଳହାରକ—ହି. ବିଂ. (ଜଳ + ହୃ + ଅକ) ଜଳବାହକ, ଯେ ପାଣି ବୁହେ ।

ଜଳହାରୀ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ + ହୃ + ଇନ୍) ଯେ ଜଳ ବହନ କରେ, ଜଳବାହକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜଳହାରିଣୀ ।

ଜଳହାସ—ପୁଂ.ବି.(ଜଳ + ହାସ)ସମୁଦ୍ର-ଫେଣା, ଫେଣ ।

ଜଳହୋମ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍)ବୈଶ୍ୱ-ଦେବାଦିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଳରେ ଆହୁତି ପ୍ରଦାନ ।

ଜଳହ୍ରଦ—ପୁଂ. ବି. ଜଳବହୁଳ ହ୍ରଦ, ଜଳାଶୟ ।

ଜଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜଳପ୍ଲାବିତ ସ୍ଥାନ,ଛିଦ୍ର, ରନ୍ଧ୍ର, ଜଳକବାଟି ।

ଜଳାଇବା—ଣି. ହି. ପ୍ରଦୀପ୍ତ କରିବା, ନିଆଁ ଲଗାଇବା, ଅଗ୍ନିକୁ ତେଜିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ)ଜ୍ୱାଳାଦେବା, ବିରକ୍ତକରିବା, ପୋଡ଼ିଦେବା ।

ଜଳାକବାଟ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଝରକା, ଗବାକ୍ଷ ।

ଜଳାକର—ପୁଂ. ବି. ଷଷ୍ଠୀତତ୍; (ଜଳ + ଆକର) ସମୁଦ୍ର, ନଦୀ ପ୍ରସ୍ରବଣ ।

ଜଳାକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଜଳ + ଆ + କୈ + ଅ + ଆ) ଜଳୌକା, ଜୋକ ।

ଜଳାକାଶ—ପୁଂ.ବି. ଜଳ ପ୍ରତିବିମ୍ବଯୁକ୍ତ, ଜଳବିଶିଷ୍ଟ ଆକାଶ ମେଘ ଓ ନକ୍ଷତ୍ର-ଯୁକ୍ତ ଆକାଶ ।

ଜଳାକ୍ଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜଳ + ଅକ୍ଷ + ଇ) ଜଳପିପ୍ପଳୀ ।

ଜଳାଖୁ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଜଳନକୁଳ, ଉଦ୍ବିଡ଼ାଳ, ଜଳମାର୍ଜାର, ଔଧ ।

ଜଳାଙ୍କ—ବି.ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳରୁ ବର୍ଷାପାଣି ଗଡ଼ିଆସି କୌଣସି ନଦୀରେ ପଡ଼େ ।

ଜଳାଚରଣୀୟ—ବିଂ. ଯେଉଁ ଜାତିର ସ୍ପୃଷ୍ଟ ଜଳ ବ୍ରାହ୍ମଣାଦିର ବ୍ୟବହାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଜଳାଞ୍ଜଳି—ପୁଂ.ବି.(ଜଳ + ଅଞ୍ଜ + ଅଲି) ଶୈବାଳ, ସ୍ୱଭାବତଃ ଜଳନିର୍ଗମ ।

ଜଳାଞ୍ଜଳି—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଜଳର ଅଞ୍ଜଳି, ଆଞ୍ଜଳି ପ୍ରମାଣ ଜଳ, ତର୍ପଣ, ଦାହପରେ ପ୍ରେତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଳ-ଦାନ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଯେଉଁ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦିଆଯାଏ ତାହାସଙ୍ଗେ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦାତା ସମ୍ବନ୍ଧ ତ୍ୟାଗକରି କରିଥିବାଦୃଷ୍ଟିରେ,କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟିରେ କୌଣସି ବିଷୟ ସଙ୍ଗେ ସମ୍ବନ୍ଧ ତ୍ୟାଗ ।

ଜଳାଟନ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ + ଅଟ + ଅନ) କଙ୍କପକ୍ଷୀ, ବଦପକ୍ଷୀ ।

ଜଳାଟମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜଳ + ଅଟ + ଅନ ଈ) ଜଳୌକା, ଜୋକ ।

ଜଳାଣୁକ—କ୍ଳୀ.ବି. (ଜଳ + ଅଣୁ + କୈ + ଅ)ପୋତାଧାନ, ମାଛବିହନ ।

ଜଳାଣ୍ଡକ—ପୁଂ.ବି(ଜଳ + ଅଣ୍ଡ + ଅକ) ନକ୍ରଗ୍ରାହ, ଗ୍ରାହ, କୁମ୍ଭୀର ।

ଜଳାଣ୍ଡକ—କ୍ଳୀ.ବି. (ଜଳ + ଅଣ୍ଡ + କୈ + ଅ) ପୋତାଧାନ, ମାଛବିହନ ।

ଜଳାତଙ୍କ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ରୋଗ-ବିଶେଷ ।

ଜଳାତ୍ମକ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଜଳମୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଜଳାତ୍ମିକା ।

ଜଳାତ୍ମିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ)ଜଳୌକା, ଜୋକ, କୂପ ।

ଜଳାପୟ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ)ଶରତ୍‌କାଳ ଜଳର ଅପଗମ ।

ଜଳାଧାର—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ସମୁଦ୍ର, ଜଳାଶୟ, ଜଳପାତ୍ର, (ବିଂ. ବ.ଗ୍ରୀ) ଜଳସ୍ଥିତ ।

ଜଳାଧିଦେବତା—ପୁଂ. କ୍ଳୀ. ବି. ଜଳର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବତା ବରୁଣ, ପୂର୍ବାଷାଢ଼ା ନକ୍ଷତ୍ର ।

ଜଳାଧିପ—ପୁଂ. ବି. (ଜଳ + ଅଧିପ) ଷଷ୍ଠୀତତ୍; ଜଳର ଅଧିପତି ବରୁଣ, ସମ୍ବ-ତ୍ସର ବିଶେଷରେ ରବି ପ୍ରଭୃତି ଗ୍ରହ-ମାନେ ଜଳପତି ହୁଅନ୍ତି ।

ଜଳାନ୍ତିକ—ପୁଂ.ବି. (ଜଳ + ଅନ୍ତ + କ) ସପ୍ତସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ସମୁଦ୍ର, ସତ୍ୟଭାମାଙ୍କ ଗର୍ଭଜାତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର ।

ଜଳାପାତ—ପୁଂ.ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନରୁ ପ୍ରବଳ ବେଗରେ ଜଳପତନ ।

ଜଳାପୋଡ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଶରୀରର ପ୍ରଦାହ ।

ଜଳାମ୍ବର—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ବୋଧିସତ୍ତ୍ୱ-ପୂର୍ବଜନ୍ମର ନାମ ରାହୁଲଭଦ୍ର ।

ଜଳାମ୍ବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜଳ + ଅମ୍ବିକା) କୂପ ।

ଜଳାମ୍ବୁଗର୍ଭା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୋପାର ପର-ଜନ୍ମର ନାମ ।

ଜଳାୟୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜଳୌକା,ଜୋକ ।

ଜଳାର୍କ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା) ଜଳରେ ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଜଳାର୍ଣ୍ଣବ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଜଳସମୁଦ୍ର, ବର୍ଷାକାଳ, (ଗ୍ରା. ବ) ସବୁଆଡ଼େ ପାଣି ଘୋଟିଯିବା ଅବସ୍ଥା ।

ଜଳାର୍ଥୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଜଳ+ଅର୍ଥ+ ଇନ୍) ଜଳାଭିଳାଷୀ, ତୃଷାର୍ତ୍ତ, ପିପାସା-କୁଳ ।

ଜଳାର୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଓଦାଲୁଗା, (ବଂ) ଜଳସିକ୍ତ, ଓଦା, ଭିଜା ।

ଜଳାର୍ଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. କ୍ଲିନ୍ନବସ୍ତ୍ର, ଜଳଦ୍ୱାରା ଆର୍ଦ୍ର, ବ୍ୟଜନ, ଭିଜା ପଙ୍ଖା, (ବଂ) ଜଳସିକ୍ତା, ଜଳଦ୍ୱାରା ଆର୍ଦ୍ରା । [ଘ ।

ଜଲାଲ୍‌ଉଦ୍ଦୀନ୍‌ପୁରୀ—ବଙ୍ଗଦେଶର ଜଣେ

ଜଲାଲ୍‌ବୁଖାରୀ ସୈୟଦ୍—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ମୁସଲ୍‌ମାନ ପଣ୍ଡିତ ।

ଜଳାଲୁ—ପୁଂ. ବ.ପାଣିସ୍ଥାଳୁ, ପାଣିଆଳୁ

ଜଳାଲୁକ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଜଳାଲୁ+କୈ+ ଅ)ପଦ୍ମମୂଳ,ମୃଣାଳମଳ,ପଦ୍ମନାଡ଼ଗଣ୍ଠି ।

ଜଳାଲୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(ଜଳ+ଉଳ+ଅକ +ଆ) ଜଳୌକା, ଜୋକ, ଶାମୁକ, ଗେଣ୍ଡା ପ୍ରଭୃତି ।

ଜଳାଲ୍ଲୋକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜଳ+ଆ+ ଲୋକ+ମ.ଅ) ଜଳୌକା, ଜୋକ ।

ଜଳାବର୍ତ୍ତି—ପୁଂ. ବ. (ଜଳ+ଆବର୍ତ୍ତି) ତତ୍ତ୍ୱ;ଜଳଗୁଳୁ, ଜଳଭ୍ରମ, ଜଳଭଉଁରୀ

ଜଳାଶୟ—ପୁଂ. ବ. (ଜଳ+ଆଶୟ) ତତ୍ତ୍ୱ;ଜଳାଧାର, ସମୁଦ୍ର, ନଦ,ନଦୀ, ପୁଷ୍କରିଣୀ ପ୍ରଭୃତି, ଜଡ଼ାମ୍ବା, (କ୍ଲୀ. ବ) (ଜଳ+ଶୀ+ଅ) ଉଶୀର, ଲମଜ୍ଜକ-ତୃଣ,ଶୃଙ୍ଗାଟକ,ଶିଙ୍ଗଡ଼ା,(ବଂ)ଜଳଶାୟୀ

ଜଳାଶୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୁଣ୍ଡାଳା ବୃକ୍ଷ ।

ଜଳାଶୟ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ)ଦୃଢ଼ଗୁଣ୍ଡ-ତୃଣ ।

ଜଳାଶ୍ରୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଶୃଲୀତୃଣ,ବଳକା ।

ଜଳାଷ—କ୍ଲୀ. ବ. ସୁଖ, ସମସ୍ତଙ୍କର ସୁଖକର, ଜଳ ।

ଜଳାଷାହ—ହି. ବଂ. ଜଳସହନକାରୀ ।

ଜଳାଷ୍ଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପୁଷ୍କରିଣୀ ।

ଜଳାସୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜଳ+ଅସ+କ +ଆ) ଜଳୌକା, ଜୋକ ।

ଜଳାହ୍ୱୟ—କ୍ଲୀ. ବ. ଉତ୍ପଳ, କଇଁ ।

ଜଳିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ, ପାଣିଆଁ, ଜଳପରି ପତଳା ।

ଜଳିଉଠିବା—ଗ୍ରା.ବ. (ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ଅଗ୍ନିର) ଶିଖା ଉପକୁ ଉଠିବା,(ଗ୍ରା.କ୍ରି)ଅଗ୍ନିମୟ-ହେବା ।

ଜଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଜଳୌକା, ଜୋକ ।

ଜଳିକାଟ—ମଦୁରା ରାଜ୍ୟରେ ଏକପ୍ରକାର ଅନୁଷ୍ଠିତ କ୍ରୀଡ଼ା ।

ଜଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପ୍ରଦୀପ୍ତହେବା, ଅଗ୍ନି ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ହେବା, ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ ହେବ ,ଜଳ ।ପୋଡ଼ା କରିବା,(ଶରୀର)ପ୍ରଦାହକରିବା, ତିକ୍ତାଯୁକ୍ତହେବା, ପ୍ରଚଣ୍ଡହେବା,(ଲକ୍ଷ-ଣାର୍ଥ) ଈର୍ଷାରେ ଦଗ୍ଧହେବା ବା କ୍ଲିଷ୍ଟହେବା ।

ଜଳିଯିବା—ଗ୍ର. କ୍ରି.ପୋଡ଼ିଯିବା,ଜଳିକରି ଭସ୍ମହୋଇଯିବା; (ଲ. ର୍ଥ) କ୍ଲିଷ୍ଟ-ହେବା ।

ଜଳିଲା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଜ୍ୱଳନ୍ତ, ଜଳୁଥିବା, ପୋଡ଼ିଯାଇଥିବା ।

ଜଳୀ—ଗ୍ରା.ବ.ପରିଖା,ଗଡ଼ଖାଇ,ଜଳପାଟ

ଜଳୁଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ପାଣିରଆ, ପାଣିପରି ଜଳାର୍ଦ୍ର ।

ଜଳୁକ—ବ. (ଜସ୍+ଉକ) ଜୋକ ।

ଜଳୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜସ୍+ଉକ+ଆ) ଜଳୌକା, ଜୋକ ।

ଜଳୁଖୋଗା—ଗ୍ରା. ବ. ହିମାଳୟର ଗୋଟିଏ ଖିର ସଙ୍କଟ ।

ଜଳୂକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜସ୍+ଉକ+ଆ) ଜଳୌକା, ଜୋକ ।

ଜଳେଚର—ପୁଂ. ବ. (ଜଳେ+ଚର+ କ.ଅ)ଜଳଚରପକ୍ଷୀ,ହଂସ, ବକପ୍ରଭୃତି, (ବଂ) ଜଳଗୁଣ୍ଡ ।

ଜଳେଚ୍ଛୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ହସ୍ତିଶୁଣ୍ଡା ବୃକ୍ଷ, ହାତିଶୁଣ୍ଡା ଗଛ ।

ଜଳେଜ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଜଳେ+ଜନ+ଅ) ପଦ୍ମ, (ହି. ବଂ) ଜଳଜାତ ।

ଜଳେଜାତ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଜଳେ+ଜାତ) ପଦ୍ମ, (ହି. ବଂ) ଜଳଜାତ ।

ଜଳେନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବ. (ଜଳ+ଇନ୍ଦ୍ର) ତତ୍ତ୍ୱ;ବରୁଣ, ମହାସମୁଦ୍ର, ଜମ୍ବୁଲାକ୍ଷ, ମହାଦେବ, ପୂର୍ବପକ୍ଷ ।

ଜଳେଷ୍ଟନ—ପୁଂ.ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ)ବାଡ଼ବାଗ୍ନି, ସୌରବିଦ୍ୟୁତ୍ ଆଦିର ତେଜ ।

ଜଳେଭ—ପୁଂ.ବ.(ଜଳ+ଇଭ)ଜଳହସ୍ତୀ

ଜଳେୟୁ—ପୁଂ.ବ.ପୁରୁବଂଶୀୟ ରୌଦ୍ରାଶ୍ୱ ନୃପତିଙ୍କ ଏକପୁତ୍ର ।

ଜଳେରୁହା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜଳେ+ରୁହ+ ଅ) କୁଟୁମ୍ବିନୀ ବୃକ୍ଷ । [ଭେଦ ।

ଜଳେଲା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. କୁମାରାନୁଚର ମାତୃ-

ଜଳେବାହ—ପୁଂ. ବ. ଯେ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି ପାଣିଥିବାପଦାର୍ଥ ଖୋଜି ବାହାର କରେ ।

ଜଳେଶ—ପୁଂ. ବ.(ଜଳ+ଈଶ) ତତ୍ତ୍ୱ, ବରୁଣ,ସମୁଦ୍ର,ଜଳାଧିପତି,ବର୍ଷଭେଦ ।

ଜଳେଶୟ—ପୁଂ. ବ. (ଜଳେ+ଶୀ+ କ.ଅ) ସମୁଦ୍ର,ମତ୍ସ୍ୟ, ବସ୍ତୁ, (ବଂ) ଜଳରେ ଅବସ୍ଥାନକାରୀ ।

ଜଳେଶ୍ୱର- ପୁଂ. ବ (ଜଳ+ଈଶ୍ୱର) ତତ୍ତ୍ୱ; ବରୁଣ,ସମୁଦ୍ର, ହିମାଳୟସ୍ଥିତ ତୀର୍ଥଭେଦ, ଜଳାଧିପତି ।

ଜଳେଶ୍ୱର—ଉ.ପ.ଅଞ୍ଚଳରେ ଏଟାଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ତହସିଲ ।

ଜଳୋଦର—କ୍ଲୀ.ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ)ଜଠରମସ୍ଥ, ଉଦରରୋଗ ବିଶେଷ, ଉଦରୀରୋଗ ।

ଜଳୋଦ୍ଭବଗତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, (ହି. ବଂ.)ଜଳଦ୍ୱାରା ଉଦ୍ଭବଗତିଯୁକ୍ତ ।

ଜଳୋଦ୍ଭବ—ହି.ବଂ.ଜଳଜାତ ବସ୍ତୁମାତ୍ର ।

ଜଳୋଦ୍ଭବା-ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଗୁଣ୍ଡାଲାକ୍ଷୁପ,କାଳାନୁ-ଶାରିବା, ଶିଉଳି, ଲସୁଡ଼ାଙ୍ଗୀ, ହିମାଳୟ ସ୍ଥିତ ସ୍ଥାନବିଶେଷ, (ବଂ) ଜଳଜାତ ।

ଜଳୋଦ୍ଭୂତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଜଳ+ଉଦ୍ଭୂତା) ଗୁଣ୍ଡାଲାକ୍ଷୁପ ।

ଜଳୋରଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜଳ+ଉରଗୀ) ଜଳୌକା, ଜୋକ ।

ଜଳୌକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଜଳୋକା, ଜୋକ ।

ଜଲୌକିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଜଲୌକା,ଜୋକ ।

ଜଲୋଚ୍ଛ୍ୱାସ—ପୁଂ. ବି. (ଭୂତତ୍ତ୍ୱ) ଜଳର ସ୍ଫୀତି, ଢେଉ, ଜୁଆର, ଅଧିକ ଜଳ ଉପାୟଦ୍ୱାରା ବହିନିଷ୍କାସନ, ସେତୁ-ଭଙ୍ଗାଦିର ଭୟରେ ଅଧିକଜଳ ବହି ନିଃସାରଣ,ପୁଷ୍କରଣୀ ପ୍ରଭୃତିରେ ଜଳ ପ୍ରବେଶ ନିମିତ୍ତ ଉପାୟ ।

ଜଲୌକ—ପୁଂ. ବି.କାର୍ଣ୍ଣାଟର ରାଜ ପ୍ରତାପାଦିତ୍ୟଙ୍କ ପୁତ୍ର । [ଜୋକ ।

ଜଲୌକସ୍—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୁ) ଜଲୌକା

ଜଲୌକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୁ) ଜୋକ ।

ଜଲୌକାଃ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୁ) ଜୋକ ।

ଜଲୌକ—ଉ. ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗ୍ରେଟ୍‌ଲାଟଙ୍କର ଶାସନାଧୀନ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ।

ଜଲୌଷଧି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ଜଳରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଔଷଧିବିଶେଷ, ବ୍ରାହ୍ମୀଶାକ ପ୍ରଭୃତି ।

ଜଲ୍ପ—ପୁଂ. ବି. (ଜଲ୍ପ + ଭାଅ) କଥନ, ଗପିବା, ପରମତ ଖଣ୍ଡନ ପୂର୍ବକ ସ୍ୱମତ ସ୍ଥାପନ, ବହୁଭାଷଣ, ବାଚାଳତା, ପ୍ରଗଲ୍ଭତା, ଉକ୍ତି ।

ଜଲ୍ପକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜଲ୍ପ+କ) ଯେ ଅନେକ ବକେ.ଯେ ବୃଥାରେ ଅନେକ କଥାକହେ ବାଚାଳ, ବହୁଭାଷୀ ।

ଜଲ୍ପନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜଲ୍ପ + ଭାଅନ) ଜଲ୍ପ ଦେଖ ।

ଜଲ୍ପନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜଲ୍ପ ଦେଖ ।

ଜଲ୍ପାଇଗୁଡ଼ି—ରାଜସାହି କୋଚବିହାର ବିଭାଗର ଉ: ପୂ: ଭାଗରେ ଅବସ୍ଥିତ ବଙ୍ଗଳାର ଗ୍ରେଟ୍‌ଲାଟଙ୍କ ଶାସନାଧୀନ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ।

ଜଲ୍ପାକ—ଶ୍ରି. ବିଂ. (ଜଲ୍ପ+ଆକ) ବହୁ କୁତ୍ସିତଭାଷୀ, ଜଲ୍ପକ ଦେଖ ।

ଜଲ୍ପିତ—ଶ୍ରି. ବିଂ. (ଜଲ୍ପ+ମଂ.ତ) ଉକ୍ତ, କଥିତ, ଗପ କରାଯାଇଥିବା (ବିଷୟ), ପ୍ରସ୍ତାବିତ, (ବି. ଭାଅ.ତ) ଜଲ୍ପ ଦେଖ ।

ଜଲ୍ପିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବୃଥା ଜଲ୍ପକରିବା ।

ଜଲ୍ପେଶ—କାଳିକାପୁରାଣ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଏକ ବିଖ୍ୟାତ ଶିବଲିଙ୍ଗ ।

ଜଲ୍ପେଶ—ଜଲ୍ପାଇଗୁଡ଼ି ଜିଲ୍ଲାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ପଶ୍ଚିମ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଜଲ୍ଲାଦ—ଯା. ବି. ଯେଉଁ ରାଜଭୃତ୍ୟ ରାଜାଦେଶରେ ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ ଅପରାଧୀର ମୁଣ୍ଡ କାଟେ ।

ଜଲଦ୍ଧୁ—ପୁଂ. ବି. ଅଗ୍ନି ।

ଜଷମ—ଯା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ବାହୁରେ ପଦ୍ଧତି ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ,ଅନନ୍ତକଡ଼ା ।

ଜସାନିକାଠି—ଗ୍ରା. ବି. ମାଳବ ପ୍ରଦେଶର ଜାତିବିଶେଷ ।

ଜସାବର—ମଥୁରା ନିକଟସ୍ଥ ଅରଙ୍ଗବାସୀ ରାଜପୁତ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଜସୁରି—ପୁଂ. ବି. (ଜସ+କ. ଉର) ବଜ୍ର, ଚଡ଼ଚଡ଼, (ବିଂ) ଉପଷୟୁକ୍ତ ।

ଜସ୍ୱସ୍ୱାମୀ—ପୁଂ.ବି.ଜଣେ ଭକ୍ତ ବୈଷ୍ଣବ ।

ଜସ୍ତା—ଗ୍ରା. ବି. ଦସ୍ତା, ରୂପ ପରି ଧଳା-ଧାତୁବିଶେଷ ।

ଜସ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. କ୍ଲାନ୍ତି, ଶ୍ରମବୋଧ ।

ଜସ୍ୱନ—ଶ୍ରି. ବିଂ. (ଜସ+ବନ) ଉପଷୟ କର୍ମ୍ମୀ ।

ଜହ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ପ୍ରଚୁର, ଯଥେଷ୍ଟ ।

ଜହର—ଯା. ବି. ବିଷ, ଗରଳ, ପ୍ରାଣ-ନାଶକ ବିଷ, ରହୁ, ମଣି, (ଗ୍ରା. ବି) ରାଜପୁତାନାର ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ନିଜନିଜର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରେ ଯେଉଁ ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡରେ ପଶି ନିଜର ସତୀତ୍ୱ ରକ୍ଷା କରୁଥିଲେ, (ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜାମ.ବି.) ଯଥେଷ୍ଟ, ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ।

ଜହର ଖାଇଲାପରି ହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳିତ ହେବା ।

ଜହରତ—ଯା. ବି. ମଣିମୁକ୍ତାଦି ନାନା-ଜାତୀୟ ବହୁମୂଲ୍ୟର ପ୍ରସ୍ତର, (ବିଂ) ମଣିମୁକ୍ତାଦି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଜହରାତ୍—ଯା. ବି. ଉତ୍ତମ ବହୁମୂଲ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତର, ବହୁମୂଲ୍ୟ ମଣିମୁକ୍ତାଦି,ମଣିମୁକ୍ତା ଖଚିତ ଅଳଙ୍କାର ।

ଜହରୀ—ଯା. ବିଂ. ଜହରପରି କଟୁ ବା ଅତି ଉଗ୍ର, ବିଷ ବ୍ୟବସାୟୀ, ଜବର-ଦସ୍ତିଆ ।

ଜହ୍ଲ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ପୁଲିସଦ୍ୱାରା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ନିକଟକୁ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଆସାମୀର ଚାଲାଣ ।

ଜହ୍ଲଲକ୍ଷଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଲକ୍ଷଣାଭେଦ, ଜହତ୍‌ସ୍ୱାର୍ଥା ।

ଜହ୍ନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମୁଣ୍ଡିତକା, ମୁଣ୍ଡିଆ ।

ଜହ୍ନାନକ—ପୁଂ.ବି. (ଜହ+ଅନ+କ) ପ୍ରଳୟ, ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ନାଶ ।

ଜହ୍ନୁସ୍ତମ୍ଭ—ଶ୍ରି. ବିଂ. ଯେ ସର୍ବଦା ସ୍ତମ୍ଭରେ ଆଘାତ କରେ ।

ଜହ୍ନୁ—ପୁଂ.ବି. (ଜ+ହା+ଉ) ଅଯତ୍ନ, କୁରୁବଂଶୀୟ ଜଣେ ରାଜା ।

ଜହ୍ନୁରି—ଯା. ବି. ଯେ ବହୁମୂଲ୍ୟ ମଣି-ରତ୍ନାଦିର ବ୍ୟବସାୟ କରେ ।

ଜହ୍ନ—ଗ୍ରା. ବି. ଚନ୍ଦ୍ରମା, ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଜହ୍ନଆଲୁଅ--ଗ୍ରା.ବି.ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ,ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା

ଜହ୍ନମାମୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ଶିଶୁରଞ୍ଜନ ଭାଷା) ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଜହ୍ନସତ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହିଣୀ ରାତି, ଯେଉଁ ରାତିରେ ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଜହ୍ନା—ଗ୍ରା. ବି. ଶସ୍ୟବିଶେଷ, ଭୁଟା, ଜହ୍ନରା, ଫୁଟିଫୁଟିକା ବା ଅମରପୋଇ ଫୁଲ ।

ଜାହ୍ନବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.ଜହ୍ନୁସମ୍ବନ୍ଧିନୀ ପ୍ରଜା, ଜାହ୍ନବୀ, ଜହ୍ନୁକୁଳଜା ।

ଜହ୍ନି—ଗ୍ରା.ବି. ତରକାରୀରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ଏକପ୍ରକାର ତରଡ଼ି ଜାତୀୟ ଲତାଫଳ ।

ଜହ୍ନିଓଷା—ଗ୍ରା.ବି. ଅବିବାହିତା ବାଳିକା-ମାନେ ଆଶ୍ୱିନମାସରେ କରୁଥିବା ଏକପ୍ରକାର ଉପବାସ ।

ଜହ୍ନିଫଳପରି ଆୟୁଷପାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି) ଅଳ୍ପାୟୁ ହେବା ।

ଜହ୍ନିମଞ୍ଜିପରଗୋଟା-ଗ୍ରା.ବିଂ.(ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି) ଜହ୍ନିଫଳର ମଞ୍ଜିପରି ଯେ ର କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଚର୍ମବିଶିଷ୍ଟ ।

ଜହ୍ନୁ—ପୁଂ. ବି. (ହା+କ.ନୁ) ବିଷ୍ଣୁ, ଭରତ ବଂଶୀୟ ଆଜମୀର ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର, କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରପତି କୁରୁଙ୍କର ପୁତ୍ର, ରାଜା ସୁହୋତ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଜହ୍ନୁଆଶ୍ରମ—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରୟାଗତୀର୍ଥ,ଗଙ୍ଗା ଯମୁନାର ସଙ୍ଗମ ସ୍ଥଳ ।

ଜହ୍ନୁକନ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଗଙ୍ଗାନଦୀ

ଜହ୍ନୁସପ୍ତମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବୈଶାଖ ମାସର ଶୁକ୍ଳ ସପ୍ତମୀ ।

ଜହ୍ନୁସୁତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜାହ୍ନବୀ, ଗଙ୍ଗା ।

ଜହ୍ନା—ଗ୍ରା.ବି. ରୂପାପାତିଆ ମାଛ,ଖଙ୍କାର-ଖାଇ ମାଛ,ଜରାଡ଼ି ମାଛ ।

ଜକ୍ଷନ୍—କ୍ଲୀ. ବି. (ହା + ମନ୍) ଉଦକ, ଏହାର ପାଠାନ୍ତର ଜନ୍ମ ।

ଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜନ+ଆ) ମାତା, ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସାନଭାଇର ପତ୍ନୀ, ଦେବର-ପତ୍ନୀ, ଜାୟମାନ ।

ଜାଇ—ଅହମ୍ମଦନଗରଜିଲ୍ଲାନିବାସୀ ଏକ-ଜାତୀୟ ମୀଚ ବ୍ରହ୍ମଣ, (ଗ୍ରା.ବି) ମୁଗ, ହରଡ଼ ପ୍ରଭୃତିର ଫାଳ ବା ଡାଲି,ଧଳା ବାସନାଯୁକ୍ତ ଏକପାଖୁଡ଼ିଆ ଫୁଲ,ଜାଇ-ଫୁଲ,ମୁଗ ପ୍ରଭୃତିର ଗ୍ରେପା ଛଡ଼ାଯାଇ-ଥିବା ଡାଲି, ଦେହରେ ଦେଖାଯିବା କଳା ଦାଗ, ଜାଇକାଠି ଦେଖ ।

ଜାଇକାଠି—ଗ୍ରା. ବି,ଗଞ୍ଜାମରେ ମିଳୁଥିବା ଏକପ୍ରକାର ତୃଣ ।

ଜାଇପତ୍ରୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ ଜାତିପତ୍ରୀ) ଜାତିଫଳ ବା ଜାଇଫଳର ଗ୍ରେପା ଉପରେ ଜାଲପରି ମଡ଼ିଥିବା ଏକପ୍ରକାର ପତଳା ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ମସଲା ।

ଜାଇଫଳ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ, ଜାତିଫଳ) ମଲକ୍କା ଦ୍ୱୀପ ଓ ଦକ୍ଷିଣଭାରତର ମସଲା-ଫଳବିଶେଷ ।

ଜାଇଫୁଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଧଳା ବାସନାଯୁକ୍ତ ଏକପାଖୁଡ଼ିଆ ଫୁଲବିଶେଷ ।

ଜାଇମନ୍ଦା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଦେହରେ ଜନ୍ମକାଳରୁ ଦେଖାଯିବା ବିସ୍ତୃତ ତଳଚିହ୍ନ ।

ଜାଇରଗଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ବ୍ରତ ଓ ବିବାହାଦି ପୂର୍ବରୁ ଗୋଟିଏ ଶୁଭଦିନ ଦେଖି ଉକ୍ତ ଉତ୍ସବ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଜାଇ-ପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ମୁଗକୁ ଚଳା ପ୍ରଭୃତିରେ ରଗଡ଼ିବା କର୍ମ ।

ଜାଉ—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଜବାଗୁ) ମଣ୍ଡିଆ, ଯବ,ଗୁଦ ଓ ଗୁଡ଼ଲ ଆଦିରେ ପାଣି ବା ଦୁଗ୍ଧ ଦେଇ ସିଝଜଣ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଣିପାଣିଆଁ ଓ ବହଳିଆ ଖାଦ୍ୟ,ଅନ୍ନ-ମଣ୍ଡ, ଛଅଗୁଣ ଜଳରେ ଉତ୍ତମରୂପେ ସିଦ୍ଧ କରାଯିବା ଗୁଡ଼ଲ ।

ଜାଉଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜାଉପରି ତରଳ ଓ କଅଁଳ, ଲଜେଇ ।

ଜାଉପାଣି—ଗ୍ରା. ବି.ଅତିପାଣିଆ ଜାଉ ।

ଜାଏଦାଦ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.ଭୂସମ୍ପତ୍ତି, ଜମିବାଡ଼ି, ସ୍ଥାବର ଓ ଅସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତି ।

ଜାଙ୍ଘିକ—ବିଂ. (ଜଙ୍ଘା+ଇକ) ଜଙ୍ଘା-ଜାତ, ଦ୍ରୁତଗାମୀ, (ବି)ଉଷ୍ଟ୍ର, ଓଟ ।

ଜାକ୍—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା,ମୁହଁବାଲିଙ୍ଗି,ଗର୍ବ ।

ଜାକ—ଗ୍ରା. ବିଂ.(ସଂ-ଯନ୍ତ୍ରକ) ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ, ଗ୍ରେପ୍ତ, ଭିଡ଼, ଘନସମାବିଷ୍ଟ, ସଙ୍କୁଚିତ, (ବି.) ଭିଡ଼, ଗହଳି ।

ଜାକଜମକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚକଚକ୍ୟ) ଚକଚକ୍ୟ, ଆଡ଼ମ୍ବର,ସମାରୋହ,(ବିଂ) ଚକଚକିଆ, ଆଡ଼ମ୍ବରପୂର୍ଣ୍ଣ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।

ଜାକଡ଼୍—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ରେତା ବିକ୍ରେତାଠାରୁ ପରୀକ୍ଷାର୍ଥ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପଣ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ବିକ୍ରେତା ନିକଟରେ ଜମାରଖିବା ଓ ପସନ୍ଦ ନ ହେଲେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଫେରାଇ ଦେଇ ମୂଲ୍ୟ ଫେରି ପାଇବାର ଅଙ୍ଗୀ-କାର ବା ଚୁକ୍ତି, ପରୀକ୍ଷାର୍ଥ ବା ଦେଖିବା ପାଇଁ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ (ବସ୍ତ୍ର ଅଳଙ୍କାରାଦି) ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟଦିନ ସକାଶେ ନେବାର ରୀତି ।

ଜାକଜାକହେବା--ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠିତ ହେବା ।

ଜାକଜୁକହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି, ଦେହକୁ ସଙ୍କୁ-ଚିତ କରିବା, ବ୍ୟସ୍ତ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠିତ ହେବା ।

ଜାକଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୃଢ଼ ଭାବରେ କୁଣ୍ଢାଇ ଧରିବା ।

ଜାକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଯନ୍ତ୍ର)କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଲୁଚାଇ କରି ରଖିବା, କଳ ପାଟିରେ ଗୁଆ ଆଦି ପୂରାଇବା, ଗ୍ରେପ୍ତ କରିବା,ଧରିରଖିବା,ଦୁଇଆଙ୍ଗୁ ଚାପିବା, ଭିଡ଼ି ଧରିବା, ବ୍ୟସ୍ତ କୁଣ୍ଠ ହେବା,ଦୃଢ଼ ରୂପେ ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବା, ସଙ୍କୁଚିତ କରିବା, କାଖରେ ଭିଡ଼ିଧରି ବହିବା ।

ଜାକହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (କୁର୍ତ୍ତାଆଦି) ଦେହକୁ କସାକସି ହେବା,କସ୍ ହେବା' ବହୁଲୋକ ଏକସ୍ଥାନରେ ଠେସା ଠେସି ହୋଇ ରହିବା ।

ଜାକୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜାକସାର, ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ,କସାକସ, (ପୁଂ)ଯେ ଜାକେ, କୃପଣ ।

ଜାଗତ—ବିଂ. (ଜଗତୀ+ଅ) ଜଗତୀ ଛନ୍ଦଯୁକ୍ତ ମନ୍ତ୍ରାଦି ।

ଜାଗତିଆର—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଜାଗରିତ) ସାବଧାନ ବା ସତର୍କ, ଚେତାଳ, ଉନ୍ନିଦ୍ର ।

ଜାଗତ୍ୟ—ବିଂ. ପାର୍ଥିବ ବସ୍ତୁ ।

ଜାଗଭାଟ—ପୁଂ. ବି. ରାଜପୁତାନାବାସୀ ଭାଟବିଶେଷ ।

ଜାଗର—ପୁଂ.ବି. (ଜାଗୃ+ଘ.ଅ)ଜାଗ-ରଣ, ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ,ସତର୍କତା. ଚେଇଁବା, ପାଣ୍ଡୁକି, କବର, ଚେତା, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଉନ୍ନିଦ୍ର, (ଗ୍ରା.ବି) ଶିବରାତ୍ରି ଉତ୍ସବ, ଫାଲ୍ଗୁନ କୃଷ୍ଣଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ, ଯେଉଁ ପ୍ରଦୀପ ଦେବତାଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ଦିବାନିଶି ଜଳୁଥାଏ, ଯେଉଁ ଧାତୁମୟ ପାତ୍ରରେ ଦୀପ ଜଳାଯାଏ ।

ଜାଗରକ—ବିଂ. (ଜାଗୃ+କ.ଅକ) ନିଦ୍ରାରହିତ, ଜାଗରୁକ ।

ଜାଗରଜାଳିବା— ଗ୍ରା. କ୍ରି. ରାତିଯାକ ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ କିମ୍ବା ଶିବରାତ୍ରିର ରାତିରେ ମହାଦେବଙ୍କ ନିକଟରେ ଦୀପ ଜାଳି ନିଜେ ଉଜାଗର ହୋଇ ବସି ରହିବା ।

ଜାଗରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜାଗୃ+ଘ.ଅନ) ଚେତନ, ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ, ଚେଇଁବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅଭ୍ୟୁଦୟାକାଙ୍କ୍ଷା, ନିଜର ଉନ୍ନତିର ଚେଷ୍ଟା ।

ଜାଗରଦୀପ—ଗ୍ରା.ବି. ଦେବତାଙ୍କ ନିକ-

ଟରେ ଘୃତଯାକ ଜଳାଯିବା ଦୀପ ।

ଜାଗରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜାଗୃ+ଭାବ.ଅ+ଆ) ନିଦ୍ରାରାହିତ୍ୟ, ଜାଗରଣ, ସାବଧାନତା, ଅପ୍ରମାଦ ।

ଜାଗରଣ—ପୁଂ. ବଂ. (ଜାଗୃ+ଇନ) ଜାଗରିତ ଦେଖ ।

ଜାଗରିତ—କ୍ଲୀ. (ଜାଗୃ+ଭାବ.ତ) ଜାଗରଣ, ନିଦ୍ରାହୀନ, ସାଙ୍ଖ୍ୟ ଓ ବେଦାନ୍ତ ମତରେ ମନର ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଦ୍ୱାରା ସବୁପ୍ରକାର ବ୍ୟବହାର ଓ କାର୍ଯ୍ୟର ଅନୁଭବ ହୁଏ, (ବଂ.କ.ତ) ବିନିଦ୍ରା, ଯେ ଶୋଇନାହିଁ,ଯାହାର ନିଦ୍ରା ଭଙ୍ଗ ହୋଇଅଛି, ସାବଧାନ ।

ଜାଗରିତା—ପୁଂ.ବଂ. (ଜାଗୃ+ତୃ) ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନିଦ୍ରାରୁ ଉଠାଏ, ଜାଗରଣଶୀଳ, ବିନିଦ୍ର ।

ଜାଗରିତସ୍ଥାନ—ପୁଂ. ବ. ବେଦାନ୍ତମତ୍ରପ୍ରସିଦ୍ଧ ବୈଶ୍ୱାନର ଆତ୍ମା ।

ଜାଗରିତାନ୍ତ—ପୁଂ.ବ. ଜାଗରିତ ମଧ୍ୟ, ଜାଗରିତ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମାର ବିଷୟ ଗ୍ରହଣରୂପ ଅବସ୍ଥାବିଶେଷ ।

ଜାଗରିଷ୍ଣୁ—ପୁଂ. ବଂ. (ଜାଗୃ+ଇଷ୍ଣୁ) ଜାଗରଣଶୀଳ, ନିଦ୍ରାରହିତ ।

ଜାଗରୀ—ପୁଂ.ବ.(ଜାଗର+ଇନ୍)ଜାଗରଣଶୀଳ, ଜାଗରୂକ, ନିଦ୍ରାରହିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜାଗରଣୀ ।

ଜାଗରୂକ—ପୁଂ.ବଂ. (ଜାଗୃ+କ.ଊକ) ଜାଗରଣଶୀଳ, ସତର୍କ, ସାବଧାନ, ହୁସିଆର, (ବ) ଚୈତନ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜାଗରୂକା ।

ଜାଗର୍ତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଜାଗୃ+ଭାବ,ତି) ଜାଗରଣ, ଅପ୍ରମାଦ ।

ଜାଗର୍ଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜାଗୃ+ଯ+ଆ) ଜାଗରଣ, ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ, ସାବଧାନତା ।

ଜାଗା—ଯା. ବ. ସ୍ଥାନ, ବସ୍ତୁ ରଖିବାର ପାତ୍ର, ଜାଗାଘର ଦେଖ ।

ଜାଗାଘର—ପ୍ରା. (ପୁଷ୍ପ)ବ. ଅଖଡ଼ାଘର, ସଙ୍ଗୀତ ବା ମଲ୍ଲବିଦ୍ୟା ଅଭ୍ୟାସ କରିବାର ସ୍ଥାନ ।

ଜାଗାଜାଗା—ଯା.ଦ୍ୱି.ବଂ.ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ, ଜାଗେ ଜାଗେ ଦେଖ ।

ଜାଗାବର୍‌ଜାଗା—ଯା.ଦ୍ୱି. ବଂ. ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥାନରେ, ସବୁଠାରେ,ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ।

ଜାଗିବା—ଗ୍ରା.ଦ୍ୱି.ଚେଇଁବା, ନିଦ୍ରାରହିତ ହେବା, ସତର୍କରହିବା, ନିଜର ଉନ୍ନତି କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା, (ଲ.ଅଥ) ଆଳସ୍ୟ ବା ଜଡ଼ତା ବା ନିରୁତ୍ସାହ ପରିତ୍ୟାଗପୂର୍ବକ ଉଦ୍ୟମ କରିବା, (ଅଗ୍ନି) ଜ୍ୱଳି ଉଠିବା, (ସକର୍ମକ) ନିଆଁ ଯେପରି ଲିଭି ନଯାଏ ସେପରି କରି ନିଆଁକୁ ଜଳାଇରଖିବା, ସତେଜ ହେବା, ସମୃଦ୍ଧହେବା ।

ଜାଗିରି—ଯା. ବ. ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଭୂମ୍ୟଧିକାରୀ ବା ଭୂପତିଙ୍କଠାରୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଥିବା ନିଷ୍କର ଭୂମି ବା ଗ୍ରାମ, ବେତନ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଭୃତ୍ୟକୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ଭୂମି ।

ଜାଗିରଦାର୍—ଯା. ବ. ଜାଗିର ଭୋଗ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଜାଗୁଡ଼—ପୁଂ.ବ.ଦେଶବିଶେଷ, କୁଙ୍କୁମ, ଜାଗୁଡ଼ ଦେଶବାସୀ ।

ଜାଗୁଲାଇ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗ୍ରାମଦେବୀ ବା ଯୋଗିନୀବିଶେଷ, ଶ୍ରାବଣ କୃଷ୍ଣପଞ୍ଚମୀ ରାତିରେ ଗ୍ରାମର ପ୍ରତିଦ୍ୱାରେ ପିଠା ଭୋଗ ପାଇବା ଦେବୀବିଶେଷ ।

ଜାଗୁଲାଇପଞ୍ଚମୀ—ଗ୍ରା. ବ. ଶ୍ରାବଣମାସ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ପଞ୍ଚମୀ ।

ଜାଗୁଲି—ଗ୍ରା. ବ. ବସାଦହ ବସାଇବା ନିମିତ୍ତ ନିର୍ମିତ ଚଉଡ଼ାମୁହାଁ କ୍ଷୁଦ୍ର ମାଟିପାତ୍ର, ପଚୁଲି ।

ଜାଗୃବ—ପୁଂ. ବ. ଅଗ୍ନି, ନୃପ, (ବଂ) ଜାଗରଣଶୀଳ, ସଦା ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅପ୍ରମତ୍ତ ।

ଜାଗେଜାଗେ—ଯା. ଦ୍ୱି. ବଂ. ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ,ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ।

ଜାଗ୍ରତ୍—ବଂ. (ଜାଗୃ+କ.ଅତ୍) ଜାଗରଣଶୀଳ, ନିଦ୍ରାହୀନ, (ବ) ଜାଗରଣ ଅବସ୍ଥା ।

ଜାଗ୍ରତ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଜାଗରଣଶୀଳ, ସାବଧାନ, ସତର୍କ, ଯେ ଚେଇଁଛି, ଜାଗରୂକ,ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ ଜୀବ ସବୁ ଜାଣିପାରେ, (ବ) ଚେଇଁବା, ନିଦ୍ରାହୀନତା ।

ଜାଗ୍ରତ୍‌ସ୍ୱପ୍ନ—ପୁଂ.ବ.ଜାଗ୍ରତ ଅବସ୍ଥାରେ ଯେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖାଯାଏ, ଅସମ୍ଭବ କଳ୍ପନା, ଆକାଶକୁସୁମ ।

ଜାଗ୍ରତି—ବ.(ଜାଗୃ+ଭାବ.ତି)ଜାଗରଣ ।

ଜାଗ୍ରିସ୍ୱା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଜାଗରଣ ।

ଜାଘନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଜଘନ+ଅ+ଇ) ଉରୁ, ପୁଚ୍ଛକାଣ୍ଡ, ବାଳଦଣ୍ଡ, ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ ।

ଜାଘୁର—ଆଫଗାନୀ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଜାଙ୍ଗଲ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଜଙ୍ଗଲ+ଅ)ମାଂସ, କପିଞ୍ଜଳପକ୍ଷୀ,ବାଣହୀନ ଦେଶ, ଲହଲହଙ୍ଗଳିଆ,ହରିଣାଦି ବନ୍ୟପଶୁ, ତିତ୍ତିରି ପକ୍ଷୀ, (ବଂ) ବନ୍ୟ, ବନ୍ୟଚର, ବନଜାତ, ଅସଭ୍ୟ, ଅରଣ୍ୟମୟ, ଜଙ୍ଗଲ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଜାଙ୍ଗଲପଥିକ--ପୁଂ.ବ.ଜଙ୍ଗଲବାଟୋଇ, ଜଙ୍ଗଲର ପଥ ଦ୍ୱାରା ଆହୃତ ।

ଜାଙ୍ଗଲି—ବ ଓ ବଂ.ଜାଙ୍ଗଲିକ ଦେଖ ।

ଜାଙ୍ଗଲିକ—ପୁଂ. ବ. (ଜାଙ୍ଗଲ+ଇକ) ବିଷବୈଦ୍ୟ, ସାପୁଆଖେଳା, (ବଂ) ଜଙ୍ଗଲବାସୀ ।

ଜାଙ୍ଗଲୀ—ବ. (ଜାଙ୍ଗଲ+ଈ) ବାଇଡ଼ଙ୍ଗ, କପିକଚ୍ଛୁ,ବିଷବିଷୟକ ବିଦ୍ୟା ।

ଜାଙ୍ଗୀରପତନ—ଗ୍ରା. ବ.ଢାକାନଗରର ପୁରାତନ ନାମ ।

ଜାଙ୍ଗୁଲ—ବ.(ଜଙ୍ଗୁଲ+ଅ)ବିଷ, ଉରଡ଼ା

ଜାଙ୍ଗୁଲି—ପୁଂ. ବ. ସାପୁଆଖେଳା, ବିଷବୈଦ୍ୟ ।

ଜାଙ୍ଗୁଲିକ—ପୁଂ.ବ.ବିଷବୈଦ୍ୟ,ସାପୁଆ, ବିଷ ବ୍ୟବସାୟୀ । [ଗାରଡ଼ି ।

ଜାଙ୍ଗୁଲୀ—ବ.ସାପ ବିଷ ଝାଡ଼ିବା ବିଦ୍ୟା,

ଜାଙ୍ଘା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଜଙ୍ଘା ।

ଜାଙ୍ଘପ୍ରହୃତକ—ବଂ. ଜଙ୍ଘାଦ୍ୱାରା ଆଘାତଜନକ ।

ଜାଙ୍ଘଲାୟନ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରବରଋଷି-ଭେଦ ।

ଜାଙ୍ଘି—ବିଂ.(ଜଙ୍ଘା+ଇ)ଜଙ୍ଘାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଜଙ୍ଘାଭୂତ ।

ଜାଙ୍ଘିକ—ବିଂ. (ଜଙ୍ଘା+ଇକ)ଜଙ୍ଘାଜ, ଦ୍ରୁତଗାମୀ, ଜଙ୍ଘୋପଜୀବୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଜାଙ୍ଘିକା, (ବି) ଉଷ୍ଟ୍ର, ଶ୍ରୀକାଷ୍ଠବୃକ୍ଷ ।

ଜାଙ୍ଘିକାହ୍ୱୟ—ପୁଂ. ବି. ଶ୍ରୀକାଷ୍ଠମୃଗ ।

ଜାଚଇ—ଯା. ବି. (ସଂ-ଯାଚନ)କୌଣସି ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ତାହାର ପ୍ରକୃତ ମୂଲ୍ୟ ଓ ଯୋଗ୍ୟତା ସ୍ଥିରୀକରଣ କରିବା, ପରଖ ।

ଜାଜପୁର—କ୍ଲୀ. ବି. ବୈତରଣୀ ନଦୀ-କୂଳସ୍ଥ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଚୀନ ନଗର ।

ଜାଜଲି—ପୁଂ. ବି. ଅଥର୍ବବେଦର ଏକଶାଖା ।

ଜାଜଲି—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଋଷି ।

ଜାଜଲଦେବ—ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟବାସୀ ଜନୈକ ରାଜା ।

ଜାଜିମ—ଯା. ବି. ମେଜଉପରେ ପକାଇବାର ଚିତ୍ରିତ ବସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଜାଜନ—ବିଂ. ଯୋଧଶୀଳ,ଯୁଦ୍ଧସ୍ପୃହାବାନ ।

ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ—ବିଂ. (ଯଙ୍ଗନ୍ତଜ୍ୱଲ+କ. ଆନ) ଦେଦୀପ୍ୟମାନ, ବିଶେଷ ଭାବରେ ଦୀପ୍ତି ପାଉଥିବା, ଅତିଜ୍ୱଳନ୍ତ ।

ଜାଟାଳ—ପୁଂ. ବି. ବୃକ୍ଷଭେଦ ।

ଜାଣ—ଯା.ବି. ଭୂମିମାପକାର୍ଯ୍ୟ ଠିକ୍‌ରୂପେ ହୋଇଛି କି ନା ଏହା ପରୀକ୍ଷା କରିବା, ପ୍ରତାଳ, ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ଦୋଷଗୁଣ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ।

ଜାଞ୍ଜିବାର୍— ଗ୍ରା. ବି. ଇଂରାଜ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଅଧୀନ ଜଣେ ଆରବୀ ରାଜାଙ୍କ ଶାସିତ ପୂର୍ବ ଆଫ୍ରିକାର ରାଜ୍ୟବିଶେଷ ।

ଜାଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଭାରତବର୍ଷୀୟ ଗୋଟିଏ ବିସ୍ତୃତ ଜାତି ।

ଜାଟାଳି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କଂଶୁକ ବୃକ୍ଷ ସଦୃଶ ବୃକ୍ଷଭେଦ, ମୋଶା ।

ଜାଟାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କୁମାରାନୁଚର ମାତୃଭେଦ ।

ଜାଟାସୁର—ପୁଂ. ବି. ଜାଟାସୁର ପୁତ୍ର ।

ଜାଠର—ପୁଂ. ବି. (ଜଠର+ଅ) ଜାଠରାଗ୍ନି, ପାଚକାଗ୍ନି, (ବିଂ) ଉଦର-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜାଠରୀ ।

ଜାଠରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କୁମାରାନୁଚର ମାତୃ-ଭେଦ । [ରୋଗ ।

ଜାଠାର୍ଯ୍ୟ—ବି. (ଜଠର+ଯ) ଉଦର

ଜାଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜାଡ୍ୟ) ଥଣ୍ଡା, ଶୀତ,ହିମ,ଶୀତକାଳ,(ବିଂ)ଜଡ଼, ମୂକ ।

ଜାଡ଼କରିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଶୀତକରିବା ।

ଜାଡ଼ଦିନ—ଗ୍ରା. ବି. ଶୀତଋତୁ ।

ଜାଡ଼ମୋନାଲ—ଯା. ବି. ତିତ୍ତିର ଜାତୀୟ ପକ୍ଷୀବିଶେଷ । [ପୁତ୍ର ।

ଜାଡ଼ର—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଜଡ଼+ଅର) ଜଡ଼ର

ଜାଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି. କଚ୍ଛପ୍ରଦେଶୀୟ ଜାଡ଼େଜା ରାଜବଂଶୀୟ ଜନୈକ ରାଜା ।

ଜାଡ଼ା—ପୁଂ.ବିଂ.ଜଡ଼,ମୂକ,(ପ୍ରା.ବନ୍ଧ୍ରି.(ବି.)ଜଡ଼ା, ଗବ ।

ଜାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଶୀତପ୍ରକାର, ଥଣ୍ଡା ।

ଜାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଜଡ଼, ଜାଡ୍ୟ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୀତହେତୁ ଶରୀର ଅବଶ ହୋଇଯିବା, କୋଲମାରିବା,ଜମିଯିବା, ଜମାଟ ବାନ୍ଧିବା, ଜଡ଼ପ୍ରାୟ ହେବା, ଅତିଶୟ ଶୀତଳ ହେବା ।

ଜାଡ଼ିବେଙ୍ଗ—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ବେଙ୍ଗ, କୁଜବେଙ୍ଗ ।

ଜାଡ଼ୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ(ସଂ-ଜଡ଼)ମୂକା ସ୍ତ୍ରୀ, (ବିଂ) ଜଡ଼ତା ।

ଜାଡ଼ୁଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ.ସ୍ପଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚାରଣ-ଶକ୍ତିରହିତ, ଜଡ଼ମକ, ଜାଡ଼ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଜାଡ଼ଦିନରେ ଜାତ, ଶୀତକାଳୀନ ।

ଜାଡ଼େଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜାଡ଼ିବା ଦେଖ ।

ଜାଡ଼େଜା—କଚ୍ଛପ୍ରଦେଶୀୟ ରାଜପୁତ ବଂଶ ।

ଜାଡ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଜଡ଼+ଷ୍ଣ,ଯ) ଜଡ଼ତା, ସ୍ତମ୍ଭ, ମୂର୍ଚ୍ଛତା,ଥଣ୍ଡା, ଶୀତ, ଶୀତବୋଧ, ଶୈଥିଲ୍ୟ, ଆଳସ୍ୟ, ନିର୍ଜୀବଭାବ ।

ଜାଡ୍ୟାପହ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜାଡ୍ୟ+ଅପ +ହନ୍+କ.ଅ) ଯେ ବା ଯାହା ଜଡ଼ତା ନାଶକରେ ।

ଜାଡ୍ୟାରି—ପୁଂ. ବି. ଜମ୍ବୀର ।

ଜାଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜାଲ) ଚଲିକା ବା ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳରେ ମାଛ ଧରିବାପାଇଁ ନିରୂପିତ ସ୍ଥାନ ।

ଜାଣକାର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜ୍ଞାନୀ) ବିଜ୍ଞ, ଚତୁର, ବହୁଦର୍ଶୀ ।

ଜାଣତ——ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଜାନତ୍) ଜ୍ଞାନର ବିଷୟୀଭୂତ, ଯେ ଜାଣିଥାଏ ବା ଅନୁଭବ କରିଥାଏ,ବିଜ୍ଞ,(ବି)ଜ୍ଞାନ ।

ଜାଣତରେ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. ଜ୍ଞାତସାରରେ, ଜାଣୁ ଜାଣୁ, ଜ୍ଞାନତଃ ।

ଜାଣନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜାଣତ ଦେଖ ।

ଜାଣନ୍ତା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜ୍ଞାତ, ଯେ ଜାଣେ ।

ଜାଣନ୍ତପ୍ରମାଣେ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.ଜାଣତରେ ।

ଜାଣବାହାଣ—-ଜାଣମାନଙ୍କରେ ମାଛ ଧରିବାପାଇଁ ଜାଲ ପକାଇବା ।

ଜାଣି—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ଅବ୍ୟ. ତୁଲ୍ୟ, ପରି, ଫଳତଃ, ଫଳରେ ।

ଜାଣିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଜ୍ଞା ଧାତୁ)ଚିହ୍ନିବା, ଜ୍ଞାତହେବା, ଅବଗତହେବା, ଅନୁଭବ କରିବା, ବୁଝିବା, ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା, ବାରିବା, ବସ୍ତୁର ପ୍ରଭେଦ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଯେ ସବୁବିଷୟ ଜାଣିଥାଏ, ଅଭିଜ୍ଞ, ଚତୁର, ବୁଦ୍ଧିମାନ୍, ବିଜ୍ଞ, ଜ୍ଞାନୀ ।

ଜାଣିବାପଣ—ଗ୍ରା. ବି. ବୁଝିବାଶକ୍ତି, ଅଭିଜ୍ଞତା, ଜ୍ଞାନୀପଣ, ବିଜ୍ଞତା ।

ଜାଣିବାର—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜାଣିବା ଦେଖ ।

ଜାଣିବାଶୁଣିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉତ୍ତମରୂପେ ବୁଝି ଜାଣିବା, ଉତ୍ତମରୂପେ ପରିଚିତ ହେବା ।

ଜାଣିବାଶୁଣିବାଲୋକ—ଗ୍ରା.ବି. ବିଜ୍ଞବ୍ୟକ୍ତି, ବିଦ୍ୱାନ୍, ଅନୁଭବୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଜାଣିଶୁଣି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଉତ୍ତମରୂପେ ଅବଗତହୋଇ, ବୁଝିସୁଝି ।

ଜାଣୁଜାଣୁ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଜାଣିଶୁଣି ଦେଖ ।

ଜାତ—ବିଂ. (ଜନ+କ.ତ) ଉତ୍ପନ୍ନ,

ଯାହା ଜନ୍ମିଅଛି, ପ୍ରସୂତ, ସ୍ପୁଟ, ବ୍ୟକ୍ତ, ପ୍ରଶସ୍ତ, କାରଣଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟରୂପେ ଘଟିଥିବା, ଘଟିଥିବା, ନ୍ୟସ୍ତ, ଭୁକ୍ତ, ନବଜାତ (ଶିଶୁ), (ଭ.ତ-ବ) ଶ୍ରେଣୀ, ଜାତି, ସମୂହ, ବ୍ୟକ୍ତି, ପ୍ରକଟନ, ଜନ୍ମ, ଉତ୍ପତ୍ତି, ପ୍ରକାର, ମେଳା, ଉତ୍ସବ ।

ଜାତକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜାତ+କ) ଜନ୍ମ-ପତ୍ରିକା, ବୌଦ୍ଧଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ,ଜାତକର୍ମ, ନବଜାତ ସନ୍ତାନ, ଜନ୍ମକୋଷ୍ଠୀ, ଜାତ ଶିଶୁର ଶୁଭାଶୁଭ ନିର୍ଣ୍ଣୟକ ଗ୍ରନ୍ଥ, ଉକ୍ଷୁ (ବିଂ) ଉତ୍ପନ୍ନ, ଜାତ ।

ଜାତକମେଳହେବା—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ବର କନ୍ୟାଙ୍କର ଜାତକରେ ଥିବା ଗ୍ରହ ଲଗ୍ନାଦି ପରସ୍ପରଙ୍କ ମିଳନପ୍ରତି ଅନୁକୂଳ ଥିବା ଦେଖାଯିବା ।

ଜାତକରେ ନାହିଁ—ଗ୍ରା.ବାକ୍ୟ. (ଅମୁକ ବିଷୟ—ଅମୁକର)ପ୍ରକୃତିବିରୁଦ୍ଧ ଅଟେ ।

ଜାତକର୍ମ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀ) ହନୁମାନ-ଙ୍କର ଦଶସଂସ୍କାରମଧ୍ୟରୁ ଚତୁର୍ଥ ସଂସ୍କାର ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମସମୟରେ ହନୁପିତାଙ୍କର ଅନୁଷ୍ଠେୟ ସଂସ୍କାରବିଶେଷ ।

ଜାତକାମ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଜାତ-କାମନା, ଯାହାର କାମନା ଜନ୍ମିଅଛି ।

ଜାତକୋପ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଜାତକ୍ରୋଧ ଦେଖ ।

ଜାତକ୍ରିୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜାତକର୍ମ ଦେଖ ।

ଜାତକ୍ରୋଧ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ମହା-କୁପିତ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ରୁଷ୍ଟ, ରୋଷାନ୍ଧ ।

ଜାତକ୍ଲମ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଯାହାର କ୍ଲାନ୍ତି ଜନ୍ମିଅଛି,ପରିଶ୍ରାନ୍ତ,ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଲାନ୍ତ ।

ଜାତଚକ୍ଷୁ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଯାହାର ଆଖି ଫିଟିଅଛି, (ଯଥା—କୁକୁଡ଼ିଛୁଆ, ବିରାଡ଼ିଛୁଆ) ।

ଜାତଦନ୍ତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଯାହାର ଦନ୍ତ ଉଠିଅଛି (ଶିଶୁ) ।

ଜାତପକ୍ଷ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ପକ୍ଷୀ-ଶାବକ, ଯାହାର ପକ୍ଷ ଗଜୁରିଅଛି ।

ଜାତପକ୍ଷ—ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଯାହାର ପକ୍ଷ ଅଙ୍କୁରିତ ହୋଇଅଛି, ଉଦ୍ଭୂତପକ୍ଷ ।

ଜାତପୁତ୍ର—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଯାହାର ପୁତ୍ର ହୋଇଅଛି, ପୁତ୍ରବାନ୍, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜାତପୁତ୍ରା ।

ଜାତପ୍ରତ୍ୟୟ—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଯାହାର ବିଶ୍ୱାସ ଜନ୍ମିଅଛି ।

ଜାତମାତ୍ର—କ୍ରି. ବିଂ. ଜନ୍ମିବାମାତ୍ରେ,(ବିଂ) ଯେ ଏହିକ୍ଷଣି ଜନ୍ମ ହୋଇଅଛି ।

ଜାତରୂପ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ଖ୍ରୀ) ସୁବର୍ଣ୍ଣ, ସୁନା, (ପୁଂ) ଧୁତୁରାଗଛ, (ବିଂ) ଗୃହୀତ ରୂପ,ଯେ ମୂର୍ତ୍ତି ଧାରଣ କରିଅଛି,ସୁନ୍ଦର ।

ଜାତରୂପମୟ—ବିଂ. ସୁବର୍ଣ୍ଣମୟ ।

ଜାତରୂପଶୀଳ—ପୁଂ.ବି. ଗୋଟିଏ ସୁବର୍ଣ୍ଣ-ମୟ ଦେଶ ।

ଜାତବାସଗୃହ—କ୍ଲୀ. ବି. ଅନୁଡ଼ିଘର, ଏନୁଡ଼ିଶାଳ ।

ଜାତବିଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ହୋମପରେ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତବୋଧ ବାକ୍ୟବିଶେଷ ।

ଜାତବେଦସ—ବି. (ଜାତବେଦସ୍+ଅ) ଅଗ୍ନିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଜାତବେଦାଃ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଅଗ୍ନି, ଅନଳ ।

ଜାତବେଦସୀୟ—ବିଂ. ଅଗ୍ନିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଜାତବେଶ୍ମ—କ୍ଲୀ.ବି. ଅନୁଡ଼ିଘର,ଏନୁଡ଼ି-ଶାଳ ।

ଜାତବ୍ୟବହାର—ପୁଂ. ବିଂ ବ.ଖ୍ରୀ; (ହିନ୍ଦୁସ୍ମୃତି) ବୟଃପ୍ରାପ୍ତ, ସାବାଳକ, ପ୍ରାପ୍ତବୟସ୍କ ।

ଜାତଶତ୍ରୁ—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଶତ୍ରୁମାନ୍ ।

ଜାତଶ୍ରମ—ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ପରିଶ୍ରାନ୍ତ, ଜାତକ୍ଲମ ।

ଜାତସ୍ନେହ—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଯାହାର ସ୍ନେହ ଜନ୍ମିଅଛି ।

ଜାତସ୍ପୃହ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଯାହାର ସ୍ପୃହା ଜନ୍ମିଅଛି ।

ଜାତାଙ୍କୁର—ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଯାହାର ଗଜା ବାହାରି ଅଛି, ଅଙ୍କୁରିତ ।

ଜାତାବ୍ଦ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଜନ୍ମବ୍ଦ ।

ଜାତାପତ୍ୟ—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଯାହାର ପୁତ୍ର ଜନ୍ମହୋଇଅଛି,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଜାତାପତ୍ୟା ।

ଜାତାପତ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମିଅଛି, ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବିନୀ, ପୁତ୍ରବତୀ । [ଅପତ୍ୟ ।

ଜାତାୟନ—ପୁଂ. ବି. ଜାତଗୋତ୍ରର

ଜାତାଶୌଚ—ବି. (କ.ଧା) ଶିଶୁ ଜନ୍ମ-ହେଲେ କୁଟୁମ୍ବମାନଙ୍କୁ ଲାଗିବା ଅଶୌଚ, ଛୁତକଆ, ସୂତକାଶୌଚ ।

ଜାତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜନ+ତି) ଜନ୍ମ,ବଂଶ, ଗୋତ୍ର, ଅଣ୍ଟଣ୍ଟିକା, ଆମଳକୀ, ଜାତି-ଫୁଲ, ମାଳତୀ, ବେଦଶାଖା ଭେଦ, ଛନ୍ଦୋଭେଦ, ଷଡ୍ଜାଦି ସପ୍ତସ୍ୱର, ଅଳ୍ପ-ଙ୍କାରଭେଦ, ଚୁଲ୍ଲି, କାମ୍ପିଲ୍ଲ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, କ୍ଷତ୍ରିୟ, ବୈଶ୍ୟ ଶୂଦ୍ରାଦି ବର୍ଣ୍ଣଭେଦ, ନୟାୟିକ ପଦାର୍ଥବିଶେଷ, ଗୁଣ ଧର୍ମ ଆକୃତି ଆଦିର ସମତାଯୋଗୁଁ କରା-ଯିବା ବିଭାଗ, କୋଟି, ପ୍ରକାରଭେଦ, ଶାଖା,ଶ୍ରେଣୀ,ପାଟକ, ଏକଦେଶବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ, କୁଳ, ମନୁଷ୍ୟ ଯେଉଁ କୁଳରେ ଜନ୍ମିଥାଏ, ନାରୀଧର୍ମ, ସତ୍ତାତ୍ମ, ଜାଇଫଳ, ଜାଇତ୍ରୀ, (ଗ୍ରା.ବି) ପ୍ରକାର, (ବିଂ) ଜାତିଆ, ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ।

ଜାତିଅଟକହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନିୟା-ଆଦି କରିବାହେତୁ ସମାଜଚ୍ୟୁତ ହେବା ।

ଜାତିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଜାତୀୟ) କୁଳୀନ, ଉଚ୍ଚବଂଶୀୟ, ଉତ୍ତମ ଜାତୀୟ, ଯେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଜାତିର ଲୋକକୁ ଛୁଇଁ ନ ଥିବାରୁ ପବିତ୍ର ଅଛି ।

ଜାତିଆଣ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜାତି ବା ସମାଜ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଜାତୀୟ, ଜାତିଆନ୍ ।

ଜାତିକର୍ମ—ଗ୍ରା. ବି. ଜାତିଗତ ବ୍ୟବ-ସାୟ, ଜାତି ବା ପାଟକ ବିଶେଷର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ମ ।

ଜାତିକା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜାତୀୟ, ଶ୍ରେଣୀୟ, ପ୍ରକାରର ।

ଜାତିକାମ—ଗ୍ରା. ବି. ହାଟୁଆମାନଙ୍କର ଆପଣା ଆପଣା ପାଟକର ସାମାଜିକ ବୈଠକ ବା ଭୋଜ ।

ଜାତିକଜାତି—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଭିନ୍ନଜାତିର ବା ପ୍ରକାରର, ନାନାଜାତୀୟ, (ବି) ଭିନ୍ନ-

ଭିନ୍ନ ଜାତିମାନେ, ଅନେକ ପ୍ରକାର ।
ଜାତିକୁଳ—ଗ୍ରା. ବି. ବଂଶ, ବଂଶମର୍ଯ୍ୟାଦା, ବଂଶଗୌରବ ।
ଜାତିକୋଶ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜାତିଫଳ, ଜାଇଫଳ । [ଫଳ ।
ଜାତିକୋଷ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜାଇଫଳ, ଜାତି-
ଜାତିକୋଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜାତିପତ୍ରୀ, ଜାୟୁତ୍ରୀ, ଜାଇତ୍ରୀ ।
ଜାତିଚ୍ୟୁତ—ବିଂ. (ଷତତ୍) ଜାତିଭ୍ରଷ୍ଟ, ଜାତିହରାଇଥିବା, ସମାଜରୁ ବହିଷ୍କୃତ, ଅକ୍ରିୟାଆଦି ଦ୍ୱାରା ସମାଜରୁ ପତିତ ।
ଜାତିଚ୍ୟୁତି—ବି. (ଷତତ୍) ଜାତିନାଶ, ଅକାର୍ଯ୍ୟଆଦିଦ୍ୱାରା ନିଜର ଜାତି ହରାଇବା, ଜାତିଧ୍ୱଂସ ।
ଜାତିଜାତି—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଜାତିର ବା ପ୍ରକାରର, ନାନାଜାତୀୟ ।
ଜାତିଜ୍ଞାପକ—ବିଂ. (ଜାତି+ଜ୍ଞାପକ) ଜାତିବାଚକ ଦେଖ ।
ଜାତିତତ୍ତ୍ୱ—ବି. (ଷତତ୍) ମାନବଜାତିର ମୂଳବିଭାଗ ଓ ପରସ୍ପର ସମ୍ବନ୍ଧ ବିଷୟକ ବିଜ୍ଞାନ ।
ଜାତିଧର୍ମ—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା) ବ୍ରାହ୍ମଣାଦିର ଧର୍ମ, ଜାତିଗତ ପେଷା, ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଜାତିର ଆଚରଣୀୟ ବ୍ୟବସାୟ, ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଜୀବର କ୍ରିୟା ବା ଗୁଣ,(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଜାତି ଓ ଧର୍ମ ।
ଜାତିଧର୍ମନିର୍ବିଶେଷରେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ବିଂ. ଜାତି ଧର୍ମ ବିଷୟରେ ପ୍ରଭେଦ ବିଚାର ନ କରି ।
ଜାତିଧ୍ୱଂସ -ବି.(ଷତତ୍)ଜାତିଚ୍ୟୁତି ଦେଖ ।
ଜାତିନାଶ—ବି. (ଷତତ୍) ଜାତିଚ୍ୟୁତି ଦେଖ ।
ଜାତିନେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ଲୋକର ସାମାଜିକ ବିଶିଷ୍ଟତା ନଷ୍ଟକରାଇବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅପବିତ୍ର କରାଇବା ବା ଅଖାଦ୍ୟ ଖୁଆଇ ତାହାକୁ ଜାତିଭ୍ରଷ୍ଟ କରାଇବା, କୁଳସ୍ତ୍ରୀର ସତୀତ୍ୱ ନାଶ କରିବା ।
ଜାତିପତି—ଗ୍ରା. ବି. ଜାତିକୁଳ ଦେଖ, ଜାତି ଓ ସମାଜ ।
ଜାତିପତ୍ରୀ—ବି. ଜାଇତ୍ରୀ ।
ଜାତିପତ୍ରୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଜାତିପତି ଦେଖ ।
ଜାତିପାଟକ—ଗ୍ରା. ବି. ହାଟୁଆଜାତିର ସମସ୍ତଲୋକ, ଶୂଦ୍ରଜାତିର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଶାଖା ।
ଜାତିପାତ—ବି.(ଷତତ୍ ଅକାର୍ଯ୍ୟ ଆଦି ଦ୍ୱାରା ନିଜର ଜାତି ହରାଇବା ।
ଜାତିପୁଅ—ଗ୍ରା. ବି. ଜାତିଭାଇ ।
ଜାତି (ଷ୍ଠା)ପତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ-ବିଶେଷ, ଜାୟୁତ୍ରୀ, ଜାଇଫଳତ୍ୱକ୍ ।
ଜାତିଫଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜାଇଫଳ ।
ଜାତିଫଳାଦିଚୂର୍ଣ୍ଣ—ବୈଦ୍ୟକ ଔଷଧ-ବିଶେଷ ।
ଜାତିବର୍ତ୍ତି—ପୁଂ.ବି.(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଆର୍ଯ୍ୟମ୍ଲେଚ୍ଛାଦି ଜାତି ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣାଦିବର୍ତ୍ତି, ହିନ୍ଦୁ ମୁସଲ-ମାନ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାନ ପ୍ରଭୃତି ଜାତି ଏବଂ ଶରୀରର ରଙ୍ଗ ।
ଜାତିବାଚକ—ବିଂ. (ଜାତି+ବାଚକ) ଯାହାଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ପଦାର୍ଥର ଶ୍ରେଣୀ ବା ଜାତି ବୁଝାଯାଏ, ଜାତି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ଜାତିବାସନ୍ନହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜାତିରୁ ଅଟକ ହେବା ।
ଜାତିବିଟାଳ—ଗ୍ରା.ବି. ଜାତିଚ୍ୟୁତ, ଜାତି ଭ୍ରଷ୍ଟହେବା,(ବିଂ)ଜାତିଭ୍ରଷ୍ଟ,ଜାତିଚ୍ୟୁତ
ଜାତିବିଦ୍ୱେଷ—ପୁଂ. ବି. ଏକଜାତିର ଅପର ଜାତିପ୍ରତି ହିଂସା ବା ଘୃଣା ।
ଜାତିବୈର—କ୍ଲୀ. ବି.ସ୍ୱାଭାବିକ ଶତ୍ରୁତା ।
ଜାତିବୋଧକ—ବି. (ଜାତି+ବୋଧକ) ଜାତିବାଚକ ଦେଖ ।
ଜାତିବ୍ୟବହାରବିଧାନ—କ୍ଲୀ.ବି.ବିଭିନ୍ନଜାତିର ଲୋକମାନଙ୍କର ପରସ୍ପର ବ୍ୟବହାର ବିଷୟକ ନିୟମ ।
ଜାତିବ୍ରାହ୍ମଣ—ପୁଂ. ବି. ବ୍ରହ୍ମକର୍ମରହିତ ବ୍ରାହ୍ମଣବଂଶଜ ବ୍ୟକ୍ତି ।
ଜାତିଭାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକଜାତୀୟ ଲୋକ, ସ୍ୱଜାତିଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ।
ଜାତିଭାତ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକଜାତି ସମାଜ ବା ଗୋଷ୍ଠୀର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଏକତ୍ର ଭୋଜନ ବା ଭୋଜ ।
ଜାତିଭ୍ରଷ୍ଟହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ନବାଗତ ବା ପତିତବ୍ୟକ୍ତି) ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମାଜରେ ଗୃହୀତହେବା ।
ଜାତିଭେଦ—ପୁ. ବି. (ଷତତ୍) ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ଷତ୍ରିୟାଦି ଜାତିର ପୃଥକ୍ ଜ୍ଞାନ ।
ଜାତିଭ୍ରଂଶ—ପୁଂ.ବି.ଜାତିଧ୍ୱଂସ,ଜାତିନାଶ ।
ଜାତିଭ୍ରଂଶକର—କ୍ଲୀ. ବି. ଯାହା କରିଲେ ଜାତିନଷ୍ଟ ହୁଏ,ପାପବିଶେଷ,(ବିଂ)ଯାହା ଲୋକକୁ ଜାତିଭ୍ରଷ୍ଟ କରେ ।
ଜାତିମହ—ପୁଂ. ବି. ଜନ୍ମୋତ୍ସବ ।
ଜାତିମହତ୍ତ୍ୱ—ବି. ଜାତିଗୌରବ (ଗ୍ରା.ବି.) ଜାତି ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ।
ଜାତିମାତି—କ୍ଲୀ. ବି. କେବଳଜାତି, ଜାତିରେବ ।
ଜାତିମାନ୍—ପୁଂ.ବିଂ. ଉଚ୍ଚପଦାଭିଷିକ୍ତ ।
ଜାତିମାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜାତିସମୂହର ବିଶେଷ ବିବରଣ ଜ୍ଞାପକ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।
ଜାତିଯିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଅକ୍ରିୟା ବା ଅଖାଦ୍ୟ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଜାତି ଧ୍ୱଂସ ହେବା ।
ଜାତିରୁଯିବା--ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଜାତିଚ୍ୟୁତ ହେବା ।
ଜାତିରେଚଳିବା—ଗ୍ରା.ଜାତିରେ ମିଶିବା (ନବାଗତ ବା ପତିତବ୍ୟକ୍ତି) ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମାଜରେ ଗୃହୀତହେବା ।
ଜାତିଶକ୍ତିବାଦ—ପୁଂ. ବି. ଶବ୍ଦର ଜାତି ଶକ୍ତି ସମର୍ଥକ କଥାବିଶେଷ ।
ଜାତିଶବ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରକାରବିଷୟକ, ଜାତିବିଶେଷ । [ଫଳ ।
ଜାତିଶସ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜାଇଫଳ, ଜାତି-
ଜାତିଶଙ୍କର—ପୁଂ. ବି. ବର୍ଣ୍ଣଶଙ୍କର, ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଜାତି ପିତା ଓ ମାତାଙ୍କ ଔରସଜାତ ।
ଜାତିସଙ୍ଘ—ପୁଂ. ବି. (ଷତତ୍)ବହୁଜାତିର ଏକତ୍ର ମିଳନ ବା ମିଳିତ ଦଳ ।
ଜାତିସମ୍ପନ୍ନ—ବିଂ. ସଦ୍‌ବଂଶଜ, ଉଚ୍ଚ-ବଂଶୀୟ ।
ଜାତିସାର—ବି. ଜାଇଫଳ ।

ଜାତିସ୍ମର—ପୁଂ. ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ତୀର୍ଥଭେଦ, (ବିଂ)ଯାହାର ପୂର୍ବଜନ୍ମ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ସ୍ମରଣ ଥାଏ ।

ଜାତିସ୍ମରତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଜାତିସ୍ମର+ତା) ପୂର୍ବଜନ୍ମର ସ୍ମରଣ ।

ଜାତିସ୍ମରତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜାତିସ୍ମର+ତ୍ୱ) ପୂର୍ବଜନ୍ମବୃତ୍ତାନ୍ତ ସ୍ମରଣ ।

ଜାତିସ୍ମରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ପୂର୍ବଜନ୍ମସ୍ମରଣ ।

ଜାତିସ୍ୱଭାବ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜାତିଧର୍ମ, ଏକଜାତୀୟ ଜୀବମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତିର ବିଶିଷ୍ଟତା, ଆକୃତି ଓ ଗୁଣ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ ।

ଜାତିହରାଇବା,ଜାତିହରେଇବା--ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅକ୍ରିୟା ଆଦିଦ୍ୱାରା ଆପଣାର ଜାତି ନଷ୍ଟକରିବା, ଜାତ୍ୟନ୍ତରଗ୍ରହଣ କରିବା, ଆପଣାଜାତିରୁ ଯାଇ ଅନ୍ୟଜାତିରେ ବା ଧର୍ମରେ ପଶିବା ।

ଜାତିହୀନ—ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜାତିଚ୍ୟୁତ, ସମାଜଭ୍ରଷ୍ଟ, ଶ୍ଳେଚ୍ଛଜାତିର ।

ଜାତିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ବା ଦଣ୍ଡଭୋଗ ପରେ(ପତିତବ୍ୟକ୍ତି) ପୁନର୍ବାର ଆପଣା ସମାଜରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ।

ଜାତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଜନ୍+ତି+ଇ)ଜାଇଫୁଲ ଗଛ,ଜାତିପୁଷ୍ପ, ଆମଳକୀ,ଅଁଳା, ମାଳତୀଫୁଲ ।

ଜାତିପତ୍ର—ବି. ଜାୟତ୍ରୀ । [ଫଳ ।

ଜାତିଫଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜାଇଫଳ, ଜାତି

ଜାତିଫଳତୈଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜାତିଫଳ-ସ୍ନେହ, ଜାଇଫଳର ତେଲ ।

ଜାତୀୟ—ବିଂ.(ଜାତି+ଈୟ) ଜାତିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ତଦ୍ଧିତପ୍ରତ୍ୟୟ ବିଶେଷ, ଶ୍ରେଣୀର, ପ୍ରକାରର, ବର୍ଣ୍ଣସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ଜାତିର ସାଧାରଣ ।

ଜାତୀୟଅନୁଷ୍ଠାନ--ବି.ଏକଜାତୀୟ ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ମଙ୍ଗଳକର ସାଧାରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଜାତୀୟକ—ବିଂ.(ଜାତୀୟ+କ)ଜାତୀୟ ।

ଜାତୀୟପାଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଜାତିବିଶେଷର ସାଧାରଣ ହିତକର କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟୟିତ ହେବା ନିମନ୍ତେ ସେହି ଜାତିର ବ୍ୟକ୍ତି-ମାନଙ୍କ ସମବେତ ଉଦ୍ୟମରେ ସଂଗୃହୀତ ଧନରାଶି ।

ଜାତୀୟବିଧାନ—ବି.ଜାତୀୟବିଧି(ଦେଖ) ।

ଜାତୀୟବିଧି—ବି. ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ନିୟମ, ଜାତିବିଶେଷର ବିଶେଷ ବିଧି ।

ଜାତୀୟସ୍ୱଭାବ—ବି.ଏକଜାତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଜୀବଙ୍କର ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରକୃତି ।

ଜାତିରସ—କ୍ଲୀ. ବି. ବୋଲନାମକ ଗନ୍ଧ-ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ ।

ଜାତିଲତା—ବି. (ଜାତି+ଲତା) ଜାଇ-ଫଳ ଗଛ ।

ଜାତିଶ୍ୱର—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଜାତିଶ୍ରେଷ୍ଠବ୍ୟକ୍ତି, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଜାତିର ପ୍ରଭୁ ବା ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଜାତୁ—ଅବ୍ୟ(ଜୈ+କ.ତୁ) କଦାଚିତ୍, ସମ୍ଭାବନାର୍ଥ, (ନିନ୍ଦାର୍ଥେ,ଚ) ନିଷେଧାର୍ଥକ) ନା ।

ଜାତୁକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜାତୁ+କ) ହିଙ୍ଗୁ ।

ଜାତୁକପର୍ଣ୍ଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶାକଜାତୀୟ ବୃକ୍ଷଭେଦ ।

ଜାତୁକପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଜାତୁଜ—ପୁଂ. ବି. (ଜାତୁ+ଜନ୍+ଅ) ଚର୍ବିଣୀର ଅଭିଳାଷ, ସାଧ, ଦୋହଦ ।

ଜାତୁଧାନ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ରାକ୍ଷସ, ଅସୁର ।

ଜାତୁଷ—ବିଂ.ଜତୁବିକାର, ଜତୁନିର୍ମିତ ।

ଜାତୂ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜାନ୍+କ୍ରୁପ୍) ବଜ୍ର ।

ଜାତୂକର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ ବି. ଋଷିଭେଦ ।

ଜାତୂକର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବିଖ୍ୟାତ ପଣ୍ଡିତ ଓ କବି ଭବଭୂତିଙ୍କ ଜନନୀ ।

ଜାତୂକର୍ଣ୍ଣୀ—ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ଜାତୂକର୍ଣ୍ଣଙ୍କର ଅପତ୍ୟ ।

ଜାତୁଷ୍ଠିର—ବିଂ.ଦେବଦାରୁଠିର, ଚଞ୍ଚଳ ।

ଜାତେଷ୍ଟି— ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପୁତ୍ର ଜନ୍ମ ହେଲେ ଯେଉଁ ଯାଗ କରାଯାଏ, ଜାତ-କର୍ମ ।

ଜାତେଷ୍ଟିନ୍ୟାୟ—ପୁଂ. ବି. ଜୈମିନି ପ୍ରଦର୍ଶିତ ନ୍ୟାୟଭେଦ ।

ଜାତୋକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ଯୁବାବୃଷ, ବଳଦ, ଉତ୍ପନ୍ନ ଉକ୍ଷା ।

ଜାତ୍ୟ—ବିଂ. (ଜାତି+ଯ) କୁଳୀନ, ସୁଜାତି, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ସୁନ୍ଦର, କାନ୍ତ, ସମ-କୋଣୀ (କ୍ଷେତ୍ର),(ସ୍ତ୍ରୀ) ଜାତ୍ୟା ।

ଜାତ୍ୟଂଶ—ଗ୍ରା. ବି. ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷରେ କୁଳ ବା ଜାତି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅବସ୍ଥିତି, ବଂଶ, କୁଳ, ଗୋତ୍ର, ଉପଜାତି, ଜାତି-ମଧ୍ୟସ୍ଥ ବିଭାଗ ।

ଜାତ୍ୟଚତୁର୍ଭୁଜ—ବି. ଯେଉଁ ଚତୁର୍ଭୁଜର କୋଣମାନ ସମକୋଣ ।

ଜାତ୍ୟତ୍ରିଭୁଜ—-ପୁଂ. ବି. ସମକୋଣୀ ତ୍ରିଭୁଜ ।

ଜାତ୍ୟନ୍ତର—ବି. (କ.ଧା)ଅନ୍ୟ ଜାତି ।

ଜାତ୍ୟନ୍ତରଗ୍ରହଣ—ବି. ନିଜର ଜାତି ସମାଜ ବା ଧର୍ମ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟଜାତି ବା ଧର୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ଜାତ୍ୟନ୍ଧ—ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜନ୍ମାନ୍ଧ, ଆଜନ୍ମ ଦୃଷ୍ଟିହୀନ ।

ଜାତ୍ୟଭିମାନ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଉଚ୍ଚଜାତିରେ ଜନ୍ମହେତୁ ଅହଂକାର,କୌଳୀନ୍ୟଗର୍ବ ।

ଜାତ୍ୟାସନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଯୋଗାଙ୍ଗ ଆସନ ବିଶେଷ ।

ଜାଦୁଉତ୍ତର—-କ୍ଲୀ. ବି. ନ୍ୟାୟ କଥିତ ଅସଦୁତ୍ତର ବିଶେଷ ।

ଜାଦର—ଗ୍ରା.ବି.ବୋମ୍ବାଇପ୍ରେସିଡେନ୍ସିର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗେଲେଗାଁ ଜିଲାର ଗୋଟିଏ ଜାତି ।

ଜାଦା—ଯା. ବି. ପୁତ୍ର, କୁମାର ।

ଜାଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପୁତ୍ରୀ, କୁମାରୀ ।

ଜାଦୁ—ଯା. ବି. କୁହୁକ, ମୋହ, ମାୟା, ଭେଲ୍କି, ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ, ଭୌତିକବିଦ୍ୟା, ବଶୀକରଣ ବା ତାନ୍ତ୍ରିକ ବିଦ୍ୟା,(ଗ୍ରା.ବି.) ଚର୍ମରୋଗବିଶେଷ, ଦାଦୁ, ଦଦ୍ରୁ ।

ଜାଦୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦାଦୁରୋଗ ବିଶିଷ୍ଟ, ଦାଦୁଆ ।

ଜାଦୁକର—ଯା.ବି.ଐନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ, କୁହୁକୀ ।

ଜାଦୁକରୀ—ଯା. ବି. ଭୋଜବାଜୀ, କୁହୁକ ।

ଜାଦୁଗର—ଯା. ବି. ମୋହକ, କୁହୁକୀ,

ଭେଲ୍‌କୀକର୍ତ୍ତା, ଐନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ ।

ଜାଦୁଗର୍ତ୍ତ—ଯା.ବି. ଗୁଣ, କୁହୁକ, ମାୟା, ଭୋଜବାଜି ।

ଜାଦୁଘର—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରାକୃତିକ ଓ ଶିଳ୍ପ ବିଜ୍ଞାନଜାତ ପଦାର୍ଥସମୂହ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇ ରଖାଯାଇଥିବା ସ୍ଥାନ, କୌତୁକାଗାର ।

ଜାଦୁବିଦ୍ୟା—ଗ୍ରା.ବି.ଭୋଜବାଜି, ବଶୀକରଣ ବିଦ୍ୟା ।

ଜାନ୍—ଯା.ବି. ଜୀବନ, ପ୍ରାଣବାୟୁ, ଦମ୍, ଆତ୍ମା, କୌଣସି ରାଗର ପ୍ରଧାନ ସ୍ୱର, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ ବି.) ଦହି କରିବା ପାଇଁ ଦୁଧରେ ପକାଇବା ମହି ।

ଜାନ୍‌ଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅତି ବିରକ୍ତ ବା ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ କରିବା, ବାରମ୍ବାର ଜିଦ୍ କରିବା ।

ଜାନ୍‌ଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଜୀବନ ସମର୍ପଣ କରିବା, ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରିବା ।

ଜାନ୍‌ନେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ପ୍ରାଣରେ ମାରିବା, ଜାନଖାଇବା ଦେଖ ।

ଜାନ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ୍+ଘ.ଅ)ଉତ୍ପତ୍ତି, (ଜନ୍+ଣ+ଅ)ପ୍ରାଣ, ସାରାଂଶ, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ) ଜନସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଜ୍ଞାତା ।

ଜାନକ—ବିଂ.(ଜନକ+ଅ)ପିତୃସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଜାନକି—ପୁଂ. ବି. (ଜନକ୍+ଇ)ଭାରତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନୃପଭେଦ ।

ଜାନକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜନକ+ଇ) ସୀତା, ରାମପତ୍ନୀ, ବୈଦେହୀ ।

ଜାନକୀକୋଟ—ସାରଣପୁର ଜିଲାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଗଡ ।

ଜାନକୀତୀର୍ଥ— ଅଯୋଧ୍ୟା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ସରଯୂ ନଦୀର ଗୋଟିଏ ଘାଟ ।

ଜାନକୀନନ୍ଦନକବୀନ୍ଦ୍ର--ବୃତ୍ତଦର୍ପଣଛନ୍ଦୋଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରଣେତା । [ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଜାନକୀନାଥ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଶ୍ରୀରାମ

ଜାନତ୍—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜ୍ଞାତ, ସୁପରିଚିତ ।

ଜାନନ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ଋକ୍‌ବେଦୀୟ ତର୍ପଣ୍ୟ ଋଷିବିଶେଷ ।

ଜାନପଦ—ବିଂ. (ଜନପଦ+ଅ) ଜନପଦଜାତ, ଗ୍ରାମ୍ୟ, ନଗରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଦେଶସ୍ଥ, ଦେଶାନ୍ତରଗତ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଜାନପଦୀ, (ବି) ଜନପଦ, ଗ୍ରାମ, ଦେଶ, ନାଗରିକ, ଦେଶଆଲୋକ, ମଫସଲ ବାସିନ୍ଦା, କର, ମାଲଗୁଜାରି, (ହିନ୍ଦୁ-ସ୍ମୃତି) ପ୍ରଜାବର୍ଗଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପର ବ୍ୟବହାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲେଖାଯିବା ଦଲିଲର ଏକ ଶ୍ରେଣୀ ।

ଜାନପଦିକ—ବିଂ. (ଜନପଦ + ଇକ) ଜନପଦସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଜାନପଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜନପଦ+ଇ) ବୃତ୍ତି, ଅପ୍‌ସରାବିଶେଷ ।

ଜାନବର—ଯା. ବି. ଜନ୍ତୁ, ପ୍ରାଣୀ ।

ଜାନବାଜ—ଯା.ବିଂ. ସତେଜ, ସାହସୀ, ଗୁଲ୍ମକ ।

ଜାନବାଦିକ—ବିଂ. (ଜନବାଦ+ଇକ) ଜନବାଦସମ୍ବନ୍ଧୀୟ (କଥାଦି) ।

ଜାନବିତ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଜଣାଶୁଣା,ପରିଚିତ ।

ଜାନଶ୍ରୁତି—ପୁଂ. ବି. ଜନଶ୍ରୁତି ଋଷିଙ୍କ ଅପତ୍ୟ ।

ଜାନଶ୍ରୁତେୟ—ପୁଂ.ବି ଜନଶ୍ରୁତିର ପୁତ୍ର, ଔପବରାଜର୍ଷି ।

ଜାନସାହେବ—ହିନ୍ଦୀଭାଷାର ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ-ପଦ୍ୟ ରଚୟିତା ମି. ଜନ ।

ଜାନା—ପ୍ରା. (ମେଦ) ବି. ଶୂଦ୍ର ମାନଙ୍କର ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।

ଜାନାନା—ଯା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀଜାତି ।

ଜାନାଲା—ଯା. ବି. ବାତାୟନ, ଗବାକ୍ଷ, ଝରକା ।

ଜାନି—ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ସ୍ତ୍ରୀ, ଭାର୍ଯ୍ୟା ।

ଜାନିବ୍—ଯା. ବି. ଅଂଶ ।

ଜାନିବଦାର୍—ଯା. ବିଂ. ପ୍ରତିପାଳକ, ସାହାଯ୍ୟକାରୀ । [ପାଳନ ।

ଜାନିବଦାରୀ—ଯା. ବି. ସାହାଯ୍ୟ, ପ୍ରତି-

ଜାନୀ—ଯା.ବିଂ. ବେଶ୍ୟାସକ୍ତ, (ବି)ଚକ୍ଷୁପତ୍ତା । [ଆଣ୍ଠୁ ।

ଜାନୁ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜନ୍+ଉ) ଉରୁସନ୍ଧି,

ଜାନୁଆର୍—ଯା. ବି. ଜୀବ, ଜନ୍ତୁ, ପ୍ରାଣୀ, ପଶୁ,ପଶୁବତ୍ ମୂର୍ଖ ଓ ବିଚାରହୀନ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଜାନୁଆରି—ଯା. ବି. ଇଂରାଜି ବର୍ଷର ପ୍ରଥମ ମାସର ନାମ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟବର୍ଷର ପ୍ରଥମ ମାସର ନାମ ।

ଜାନୁକ—ବି. (ଜାନୁ+କ) ଜାନୁ ।

ଜାନୁକାରକ—ପୁଂ. ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱଗାମିବିଶେଷ ।

ଜାନୁଗତ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଆଣ୍ଠୋଇବା, ଆଣ୍ଠୁରେ ଭାରଦେଇ ଚାଲିବା,ଗୁଡୁଣ୍ଡିବା ।

ଜାନୁଘଣ୍ଟା—ଗ୍ରା. ବି. ସତ୍ୟଯୁଗର ରାଜ-ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀବିଶେଷ,ଜାନୁରେ ଘଣ୍ଟା ବାନ୍ଧି ଭିକ୍ଷା ମାଗିବା ଭିକ୍ଷୁକବିଶେଷ ।

ଜାନୁଜଙ୍ଘ—ପୁଂ. ବି. ନୃପଭେଦ,(ଗ୍ରା.ବି) ଗୋଡର ଆଣ୍ଠୁଠାରୁ ପିଣ୍ଡି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଂଶ ।

ଜାନୁପାଣି—ବି. ଆଣ୍ଠୋଇ ଚାଲିବା ।

ଜାନୁପ୍ରହୃତିକ—କ୍ଲୀ.ବି.ମଲ୍ଲଯୁଦ୍ଧବିଶେଷ ।

ଜାନୁମାନୁ—ଗ୍ରା.ବି.ଜାନୁ ଓ ମାନୁ, ଚମ୍ପା ନିବାସୀ ଦୁଇଜଣ ମନସା ଭକ୍ତ ।

ଜାନୁଯୌବନ—ଗ୍ରା. ବି. (ଯୁବତିର) ଜାନୁ ଓ ଅନ୍ୟ ଅବୟବମାନଙ୍କରେ ଯୌବନ ଯୋଗୁଁ ବିକଶିତ ଲକ୍ଷଣାଦି ।

ଜାନୁବିଜାନୁ—କ୍ଲୀ. ବି. ଷଡ୍‌ଗଯୁଦ୍ଧର ପ୍ରକାରଭେଦ ।

ଜାନୁହତ—ବିଂ. ଜନପରିକଳ୍ପିତ ।

ଜାନେକ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର କ୍ଷୁଦ୍ର-ଜାତି ବୃକ୍ଷ ।

ଜାନ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଋଷିବିଶେଷ ।

ଜାପ—ପୁଂ. ବି. (ଜପ+ଅ) ମନ୍ତ୍ରଜପାଦି, ଜପକର୍ତ୍ତା, ଜାପାନବାସୀ ।

ଜାପକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜପ+କ.ଅକ) ଜପକର୍ତ୍ତା, ଯେ ଜପକରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜାପିକା ।

ଜାପଟ—ପ୍ରା. (କଟକ)ବି. ଗଦା ହୋଇଥିବା ଧାନ ଉପରେ ଦିଆଯିବା ମୁଦ୍ରା ବା ମୁଦ ।

ଜାପନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଜପ+ଣି+ଭା.ଅନ) ନିରସନ, ମନାକରିବା, ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ, ଜପନିଷ୍ପାଦନ, ନିବର୍ତ୍ତନ ।

ଜାପାନ—ଏସିୟା ମହାଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ବିସ୍ତୃତ ଦେଶ ।
ଜପାନୀ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜାପାନଦେଶୀୟ, ଜାପାନରେ ବାସ କରୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।
ଜାପିନ—ବିଂ. ଜପକାରକ ।
ଜାପିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଚୃପିବା, ଚପିବା ।
ଜାପ୍ୟ—ବିଂ. (ଜପ+ଯ)ଜପଯୋଗ୍ୟ ।
ଜାଫରାନ୍—ଯା. ବି. ଅଫଗାନ୍ତ ଜାତି-ବିଶେଷ, ସୁଗନ୍ଧଫୁଲ, କୁଙ୍କୁମ, ପାରସ୍ୟ ଓ କାଶ୍ମୀରଦେଶୀୟ ଶାକବିଶେଷରେ ପୁଷ୍ପମଧ୍ୟସ୍ଥ ଗର୍ଭକେଶର ।
ଜାପଫୁ—ନେପାଳର ନେବା ଜାତିର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ।
ଜାବ—ଗ୍ରା.ବି.ଗବାଦିର ଖାଦ୍ୟ, ଆର୍ଦ୍ର ।
ଜାବଟ—ଗ୍ରା. ବି. ବୃନ୍ଦାବନ ନିକଟସ୍ଥ ଗ୍ରାମବିଶେଷ ।
ଜାବଡ଼—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦ୍ରୁତ, ଦ୍ରୁତ, (ଗ୍ରା.ବି) ଦ୍ରୁତବେଗ । ଧରିବା ।
ଜାବଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି. ଚୃପ୍ତ୍ରା, ଦ୍ରୁତ ଭାବରେ
ଜାବଡ଼ଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଖୁବ୍ ଚୃପିକରି ଧରିବା ।
ଜାବତା—ଯା. ବି. ରାଜବିଧି, ନିୟମ, ଆଇନ୍, କାଇଦା, ଆୟ ଓ ଅଧିକାର, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଆଇନ୍ସଙ୍ଗତ, ଆଇନର ଇତି ଅନୁଯାୟୀ, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରମତ, (ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜାମ ବି) ତାଲିକା ।
ଜାବତାକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କାଇଦାକରିବା, ଶାସନକରିବା, ଗାଳିଦେବା ।
ଜାବଦା—ପ୍ରା.(ସିଂହ)ବି. (ପାଣି) ଯାହା ପିଇଲେ ଖାଦ୍ୟ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ନାହିଁ,ଯାହା ଖାଦ୍ୟ ଜୀର୍ଣ୍ଣ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ନାହିଁ ।
ଜାବପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.ବି.ରୋଧ ବା ବାତାଦି ରୋଗଯୋଗୁଁ ମୁଠାଇ ଧରିଥିବା ବସ୍ତୁରୁ ଧରିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁଠା ନ ଫିଟିବା ଅବସ୍ଥା ।
ଜାବାଳ—ପୁଂ. ବି. (ଜବାଳ+ଅ) ମୁନି-ବିଶେଷ,ସତ୍ୟକାମ, ମହାଶଳର ଉପାଧି, ବୈଦ୍ୟକଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ, ଅଜଜୀବ,ଛେଳି ରଖୁଆଳ, ଉପନିଷଦବିଶେଷ, ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ । [ଆଗ୍ରହ ।
ଜବାଳାତ୍ମନ—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ବୈଦିକ
ଜାବାଳି—ପୁଂ. ବି. (ଜାବାଳା+ଇ) କଣ୍ୟପବଂଶୀ ଜଣେ ମୁନି, ଗ୍ରୁଗୋପ-ଜୀବୀ, ଛେଳି ରଖୁଆଳ, ଜାବାଳ ।
ଜାବାଳିନ୍—ପୁଂ. ବି. ବେଦର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ।
ଜାମ୍—ଯା. ବି. (କାଠିୟାବାଡ଼) ପଶ୍ଚିମ ଭାରତ ଓ କାଠିୟାବାଡ଼ ଅଞ୍ଚଳର ରାଜାମାନଙ୍କ ଉପାଧିବିଶେଷ, ଜାମ-ସାହେବ, (କଳଙ୍କିଖାଇ) ଦୁଇଟି ଚମ୍ପ ପରସ୍ପର ସହିତ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଲାଗି-ଯିବା, ଗୁଡ଼ ମିଶ୍ରିତ ଚଟଣୀ, ମୁରବ୍ବା ।
ଜାମ୍ଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୁଇଟି ପଦାର୍ଥ ପରସ୍ପର ସହିତ ଦୃଢ ଭାବରେ ଲାଗି-ଯିବା ।
ଜାମ୍ଦାନୀ—ଯ.ବି. ବୁଣା ହେଲା ବେଳୁଁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ସୂକ୍ଷ୍ମ ରନ୍ଧ୍ର ଓ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟଥିବା ସୂତା ଲୁଗା, ଚିତ୍ରରେ ବୁଣା ହେବା-ବେଳେ ଫୁଲ ପଡ଼ିଥିବା ଲୁଗା ।
ଜାମ୍ମେଦ୍ଲିଙ୍ଗାଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଚମ୍ପେଇ ଅଞ୍ଚଳର ଜଗତ୍ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପାର୍ଣ୍ଣ ବଣିକ୍ ।
ଜାମ—ପ୍ରା.(ସିଂହ)ବି. ଜମ୍ବୁ, ଜାମୁକୋଳି, (ପ୍ରା. ଦୁମ୍ବୁହର) ପିଜୁଳିଛେଳ ଓ ଫଳ ।
ଜାମଦଗ୍ନ—ପୁଂ.ବି.ଚତୁରହଯାଗଭେଦ ।
ଜାମଦଗ୍ନେୟ—ପୁଂ.ବି.(ଜମଦଗ୍ନି+ଏୟ) ପରଶୁରାମ, ଭାର୍ଗବ ।
ଜାମଦଗ୍ନ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଜମଦଗ୍ନ+ଯ) ପରଶୁରାମ, ଭାର୍ଗବ ।
ଜାମନ୍—ମଧ୍ୟଭାରତ ବୁନ୍ଦେଲଖଣ୍ଡ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।
ଜାମରୁଲ—ଗ୍ରା.ବି. ଫଳବିଶେଷ, ଜମ୍ବୁ-କାଦିବର୍ଗର ଉଦ୍ୟାନଜାତ ଫଳ ତରୁ-ବିଶେଷ । [କାଶ୍ମ ।
ଜାମର୍ଯ୍ୟ—ବିଂ. ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ଅମର-
ଜାମଲ—କ୍ଲୀ. ବି. ତନ୍ତ୍ରଶାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।
ଜାମଲି—ଝାଡ଼ୁଆ ଉଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ସହର ।
ଜାମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଜମ୍+ଅ+ଆ)କନ୍ୟା, ଦୁହିତା, ଝିଅ, ପୁତ୍ରବଧୂ, ବହୁ ।
ଜାମାଇଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଜ୍ୱାଇଁ, ଜାମାତା ।
ଜାମାତା—ପୁଂ. ବି. (ଜାୟା+ମା+କ, ତୃ) ଜାମାତା, କନ୍ୟାର ସ୍ୱାମୀ, ସୂର୍ଯ୍ୟା-ବର୍ତ୍ତି, ଧବ, ବଲ୍ଲଭ, ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀଫୁଲ, ପ୍ରଭୁ, ଖାମିନ୍ଦ ।
ଜାମାତୃକ—ବିଂ. ଜାମାତାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ବି) ଜାମାତା ଦେଖ ।
ଜାମାତୃତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜାମାତାର କାର୍ଯ୍ୟ ।
ଜାମାନିମା—ଗ୍ରା.ବି.କୁଣ୍ଡା ଓ ପାଇଜାମା, କୋଟ, ପାଣ୍ଟ୍ ।
ଜାମାଜୋଡ଼— ଗ୍ରା.ବି.କୁଣ୍ଡା ଓ ଜୋଡ଼ା, ମନୁଷ୍ୟ ପିନ୍ଧିବା କୁଣ୍ଡା (କୁରୁତା), (ଜାମା) ଓ ଲୁଗା, ଗୃଦର, ଯୋଡ଼, ପେଷାକ, ପୋଷାକ ଦ୍ୱାରା ସଜ୍ଜା ।
ଜମାରୁ—ଯା.ବି. ସାଧା କମ୍ବା ସରୁଧଡ଼ିଆ ପିନ୍ଧା ଲୁଗା ।
ଜାମାଲପୁର--ମୟମନସିଂଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ମହକୁମା ।
ଜାମି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜମ+ଇ)ଭଗିନୀ, କୁଳ ସ୍ତ୍ରୀ, ଦୁହିତା, ପୁତ୍ରବଧୂ, ସପିଣ୍ଡି ସ୍ତ୍ରୀ, ବନ୍ଧୁ, ଉଦକ, ଅଙ୍ଗଳ ।
ଜାମିକୃତ୍—ପୁଂ.ବିଂ.(ଜାମି+କୃ+କ୍ୱିପ୍) ସମ୍ବନ୍ଧକାରୀ ।
ଜାମିତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି.(ଜାମି+ତ୍ରୈ+କ.ଅ) ଲଗ୍ନର ସପ୍ତମ ସ୍ଥାନ ।
ଜାମିତ୍ରବେଧ—ବି. (ଜ୍ୟୋତିଷ) ପାପ-ଗ୍ରହର ସପ୍ତମ ସ୍ଥାନରେ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅବ-ସ୍ଥିତିରୂପ ଅଶୁଭଯୋଗ ।
ଜାମିତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି.(ଜାମି+ତ୍ର)ସମ୍ବନ୍ଧ ।
ଜାମିନ୍—ଯା.ବି. "ପ୍ରତିଭୂ", ପରପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣକରିବା ବ୍ୟକ୍ତି "ମୁଚ୍ଛ-ଲିକା" ପରର କର୍ମପାଇଁ ଦାୟୀ-ରହିବାନିମନ୍ତେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଆବଦ୍ଧ ରଖେ ବା ଯେଉଁ ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ ଦେବାକୁ ଅଙ୍ଗୀକାର କରେ, "ଦୁଇଶହ ଅଟାଣୁଆ ବା

ପୃଥକ୍ ବସ୍ତୁ ଟାଣ କରିବାପାଇଁ ତହିଁ ତଳେ ଯୋଡ଼ାଯିବା କାଠ ବା ଧାତୁର ଖଣ୍ଡ" 'ଆଶ୍ରୟ' ଟିଆ, ଗଚ୍ଛିତ ଟଙ୍କା, (ଯାହା ଅଙ୍ଗୀକାର ପାଳନ ନ କଲେ ବାଜେୟାପ୍ତ ହୁଏ)।

ଜାମିନ୍‌ଜବତ୍—ଯା.ବି.କାର୍ଯ୍ୟସାଧିତ ନ ହେଲେ ଜାମିନ୍ ଦିଆଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିର କୋରଖ।

ଜାମିନ୍‌ଦାର୍—ଯା.ବି. ଯେ ଜାମିନ୍ ଦିଏ,ଯେ ଅନ୍ୟର ଋଣ ଆଦିର ଦାୟିତ୍ୱ ସକାଶେ ନିଜେ ଦାୟୀ ରହେ।

ଜାମିନ୍‌ଦାରି—ଯା.ବି. ପ୍ରତିଭୂତ୍ୱ।

ଜାମିନ୍‌ଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆପଣାର କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ଦାୟୀ ହୋଇ ଜାମିନ୍‌ନାମା (ଅଙ୍ଗୀକାର ପତ୍ର) ଲେଖିଦେବା ନିମନ୍ତେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଉପସ୍ଥିତ କରାଇବା।

ଜାମିନ୍‌ନାମା—ଯା.ବି. ମୁଚ୍ଛଲିକା, ପ୍ରତିଭୂର ସମ୍ମତିପତ୍ର ଅଙ୍ଗୀକାରପତ୍ର।

ଜାମିନ୍‌ନେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଉପସ୍ଥିତ ଆସାମୀର ଭବିଷ୍ୟତ୍ କାର୍ଯ୍ୟ ବା ଦାୟିତ୍ୱ ନିମନ୍ତେ ଉପଯୁକ୍ତ ଓ ଯଥେଷ୍ଟ ଜାମିନ ଗ୍ରହଣ କରିବା।

ଜାମିନ୍‌ଭତା—ଗ୍ରା. ବି. ଜାମିନ୍‌ଦାର ପରପାଇଁ ଆପଣା ଉପରେ ଯେଉଁ ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ସେଥିନିମନ୍ତେ ପରଠାରୁ ପାଇବା ପୁରସ୍କାର।

ଜାମିନ୍ ହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଅନ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବାର ଅଙ୍ଗୀକାର କରିବା।

ଜାମିଶଂସ—ପୁଂ.ବି.ଭଉଣୀଭାଇ ଦ୍ୱାରା ଯେ ଅଭିଶାପ ଦିଆଯାଏ।

ଜାମୀ--ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଜମି+ଇ)ଜମି ଦେଖ।

ଜାମୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜମ୍ବୁ) ଫଳବୃକ୍ଷବିଶେଷ,ଜାମୁଗଛ ଓ ତାହାର ଫଳ।

ଜାମୁକ—ଗ୍ରା.ବି.ବାଣୁଆ ମାନେ ବନ୍ଧୁକର ପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥ ରନ୍ଧ୍ରରେ ନିଆଁ ଲଗାଇବାପାଇଁ ଯେଉଁ ଦଉଡ଼ିରେ ନିଆଁ ରଖିଥାଆନ୍ତି, ସଳିତା, ପଲିତା।

ଜାମୁଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ବ୍ରଣକଣ, ବିଣ୍ଡି, କଇଞ୍ଚା, ଜାମୁଳା।

ଜାମୁଡ଼ାଳ(ନାଚ)—ଗ୍ରା.ବି. ଆଦିମ ଅଧିବାସୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଚଳିତ ନୃତ୍ୟବିଶେଷ। [ବିଶେଷ।

ଜାମୁର୍‌ଧ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବି. କ୍ଷୁଦ୍ରବୃକ୍ଷ-

ଜାମେୟ—ପୁଂ. ବି. (ଜାମୀ + ଏୟ) ଭଣଜା, ଭଗ୍ନୀଜା।

ଜାମେଷ୍ଟାର—ଯା.ବି. ସଙ୍ଗାଙ୍ଗରେ ଫୁଲକାମ ବୁଣାହୋଇଥିବା ଏକପ୍ରକାର ସାଲ।

ଜାମ୍ବୁଲ—ତ୍ରିପୁରାର ପର୍ବତବିଶେଷ।

ଜାମ୍ବବ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଜମ୍ବୁ + ଅ) ଜାମ୍ବୁଫଳ, ସୁବର୍ଣ୍ଣ, ଜାମୁକୋଳିରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମଦ, (ପୁଂ) ରାମାୟଣ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଭାଲୁମାନଙ୍କର ରାଜା, ଜାମ୍ବବାନ୍।

ଜାମ୍ବବକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜମ୍ବୁଫଳ।

ଜାମ୍ବବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜାମ୍ବବତ୍ + ଈ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କପତ୍ନୀ, ନାଗଦମନୀ, ଜାମ୍ବବାନଙ୍କ କନ୍ୟା।

ଜାମ୍ବବାନ୍—ପୁଂ. ବି. (ଜାମ୍ବ+ବତ୍) ଋକ୍ଷରାଜ, ସୁଗ୍ରୀବଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କଶ୍ୱଶୁର, ଜାମ୍ବବତୀଙ୍କ ପିତା।

ଜାମ୍ବବ—ପୁଂ. ବି. (ଜାମ୍ବବ + ଇ)ବକ୍ର।

ଜାମ୍ବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଜାମ୍ବବ+ଈ) ନାଗଦମନୀବୃକ୍ଷ।

ଜାମ୍ବୋଷ୍ଠ—କ୍ଲୀ.ବି. ଜମ୍ବୋଷ୍ଠ, ବ୍ରଣଦର୍‌ଧକାରୀ ସୂକ୍ଷ୍ମାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ। [ଫଳ।

ଜାମ୍ବୀର—କ୍ଲୀବି.(ଜମ୍ବୀର+ଅ)ଜମ୍ବୀର-

ଜାମ୍ବୀଲ- କ୍ଲୀ.ବି.(ଜମ୍ବୀଲ+ଅ) ଜମ୍ବୀଲ ଫଳାକାର ଜାନୁମଧ୍ୟଭାଗ, ଆଣ୍ଠୁଗଣ୍ଠିର ଚକିହାଡ଼।

ଜାମ୍ବୁଦ୍ୱୀପ—ବି. ବମ୍ବାଇ ମରୁକୋଟ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଧାନ ସହର।

ଜାମ୍ବୁନଦ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଜମ୍ବୁନଦ+ଅ)ସୁବର୍ଣ୍ଣ, ଧୁସ୍ତୂର, ଜମ୍ବୁନଦୀ, (ବିଂ) ଜମ୍ବୁନଦୀରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ।

ଜାମ୍ବୁନଦେଶ୍ୱରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜାମ୍ବୁନଦର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବୀ।

ଜାମ୍ବୁବାନ୍—ପୁଂ.ବି. ଋକ୍ଷରାଜ, ଜାମ୍ବବାନ୍।

ଜାମ୍ବୁମାଳୀ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରହସ୍ତ ନାମକ ଅସୁରର ପୁତ୍ର, ରାବଣର ସେନାପତି।

ଜାମ୍ବୋଳି—ପୁଂ.ବି. ବେଲଗ୍ରାମ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ବା ପାହାଡ଼।

ଜାମ୍ବୌଷ୍ଠ--କ୍ଲୀ.ବି. ବ୍ରଣଦର୍‌ଧକାରୀ ସୂକ୍ଷ୍ମାସ୍ତ୍ର ଭେଦ।

ଜାୟ—ଯା.ବି.ଲେଖା,ବିବରଣ,ହିସାବ, ତପସିଲ, ହିସାବକରାଯିବା କୌଣସି ବିଷୟରେ ସ୍ମାରକଚିହ୍ନ,ଲେଖିତ ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣ, (ବିଂ)ଉତ୍ତମ, ନ୍ୟାୟାନୁଗତ, ଉଚିତ।

ଜାୟକ—କ୍ଲୀ. ବି. କାଳୀୟକ, ପୀତବର୍ଣ୍ଣ ସୁଗନ୍ଧି କାଷ୍ଠବିଶେଷ,ପୀତଚନ୍ଦନ।

ଜାୟଗା—ଯା.ବି.ସ୍ଥାନ,ଭୂମି,ଜମି ପରିସର,ଫାଙ୍କ, ସୁଯୋଗ, ସୁବିଧା, ପାନ୍ଥ, ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଳ, ଆବାସସ୍ଥଳ, ବସା।

ଜାୟଗୀର—ଯା.ବି. ରାଜଦତ୍ତ ନିଷ୍କର ଭୂସମ୍ପତ୍ତି, ବୃତ୍ତି।

ଜାୟଗୀରଦାର୍—ଯା. ବିଂ. ଯାହାର ଜାୟଗୀର ଅଛି, ଯାହାର ବୃତ୍ତି ଅଛି।

ଜାୟଜାତ—ଯା.ବି.ସମ୍ପତ୍ତି, ଭୂସମ୍ପତ୍ତି।

ଜାୟଦାଦ୍—ଯା.ବି. ସମ୍ପତ୍ତି, ଭୂସମ୍ପତ୍ତି।

ଜାୟବେଜାୟ—ଯା. ବିଂ. ନ୍ୟାୟ ଓ ଅନ୍ୟାୟ,ଉତ୍ତମ ଓ ମଧ୍ୟମ, ବକ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ଅବକ୍ତବ୍ୟ, ଉଚିତ ଓ ଅନୁଚିତ, (ବିଂ) ଉଚିତ ଓ ଅନୁଚିତ କର୍ମ।

ଜାୟମାନ—ପୁଂ. ବି. (ଜନ+କ.ଆନ) ଉତ୍ପଦ୍ୟମାନ,ଯାହା ଜାତ ହେଉଅଛି।

ଜାୟା--ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଜନ+ଯ+ଆ) ପତ୍ନୀ, ଭାର୍ଯ୍ୟା, (ସ୍ତ୍ରୀ.) ଲଗ୍ନର ସପ୍ତମ ସ୍ଥାନ।

ଜାୟାଘ୍ନ—ପୁଂ. ବି. (ଜାୟା+ହନ+ଅ) ପତ୍ନୀନାଶକ ଯୋଗଯୁକ୍ତ ପୁରୁଷ, ତିଳକାଳକ,ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ଯୋଗବିଶେଷ, (ବିଂ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଉପରୋକ୍ତ ଯୋଗ ଥାଏ।

ଜାୟାଜୀବ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) (ଜାୟା +ଆ+ଜୀବ+ଅ) ନଟ, ଭଡ଼ୁଆ,

ବେଶ୍ୟାପତି, ବକପକ୍ଷୀ ।

ଜାୟାହ୍ନ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଜାୟା+ହ୍ନ) ପତ୍ନୀହ୍ନ, ଭାର୍ଯ୍ୟାହ୍ନ ।

ଜାୟାନୁଜୀବୀ—ପୁଂ.ବି. (ଜାୟା+ଅନୁ+ଜୀବ+ଇନ୍)ନଟ,ଜୁଲଟାପତି,ଜାଙ୍ଗାଳ, ଦରିଦ୍ର, ବକପକ୍ଷୀ ।

ଜାୟାପତ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ, ଦମ୍ପତି, ଜମ୍ପତି ।

ଜାୟୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଜି+ଇନ୍) ଜୟୀ, ଜୟଯୁକ୍ତ,(ପୁଂ.ବି)ସଙ୍ଗୀତରେ ଘୋଷା, ଧ୍ରୁବକଜାତୀୟ ତାଳ ।

ଜାୟୁ—ପୁଂ. ବି. (ଜି+କ,ଉ) ଔଷଧ, ବୈଦ୍ୟ, (ବଂ) ଜାୟମାନ, ଜେତା, ଜୟଶୀଳ । [ଜୟଶୀଳ ।

ଜାୟେନ୍ୟ--ପୁଂ.ବି.(ଜି+ନ୍ୟଣ୍)ଜାୟନ୍ୟ,

ଜାର୍—ପୁଂ. ବି. ରୁଷିଆସାମ୍ରାଜ୍ୟ ରାଜ-ଚ୍ଛାଧୀନଥିବା ସମୟରେ ତହିଁର ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଉପାଧି ।

ଜାର୍—ପୁଂ. ବି. (ଜୃ+ଅ) ଗୁପ୍ତପତି, ଉପପତି, ପରପୁରୁଷ, (ବଂ)ଜରସ୍ତ୍ରୀ, ପାରଦାରିକ ।

ଜାରକ—ବଂ.(ଜୃ+କ.ଅକ)ଜୀର୍ଣ୍ଣକାରକ ପାଚକାରୀ, ହଜମୀ ।

ଜାରକକାଗଜ—ଗ୍ରା. ବି. ଜୁଆଣୀମିଶାଇ ଲେମ୍ବୁରସଦ୍ୱାରା ଜାରଣକରି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିବା ଲେମ୍ବୁର ଆଗୁର ।

ଜାରକର୍ମ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବ୍ୟଭିଚାର, ପରସ୍ତ୍ରୀଗମନ ।

ଜାରଜ—ପୁଂ. ବି. (ଜାର+ଜନ+ଅ) ଉପପତି ଜାତ ପୁତ୍ର,ବେଜନ୍ମା, ବେଧ-ଫଳ, (ପୁଂ.ବଂ) କ୍ଷେତ୍ରଜ (ସନ୍ତାନ) ।

ଜାରଜଯୋଗ— ପୁଂ. ବି. ଜ୍ୟୋତିଷ ଯୋଗବିଶେଷ ।

ଜାରଜାତ—ପୁଂ. ବି. (ଜାର+ଜନ+ତ) ଉପପତିଜାତ ପୁତ୍ର, ବେଧଫଳ, (ବଂ) ଜାରଜ । [ଦେଖ ।

ଜାରଜାତକ—ବି ଓ ବଂ.ପୁଂ. ଜାରଜାତ

ଜାରଜାତକା—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବଂ. ଜାରଜ ଦେଖ ।

ଜାରଣ—ପୁଂ. ବି. (ଜୃ+ଣି+ଭା.ଅନ) କ୍ଷୟକରଣ, ଘନପଦାର୍ଥ ତରଳପଦା-ର୍ଥରେ ମିଳାଇଯିବା, ପରିପାକ କରଣ, ପାଣିରେ ମିଳାଇଦେବା, ଜୀର୍ଣ୍ଣକରଣ, ଧାତୁଦ୍ରବ୍ୟାଦିରମାରଣ ବା ଶୋଧନ, ଔଷଧାର୍ଥ ପାରଧାତୁର ଏକାଦଶସଂସ୍କାର, ଭସ୍ମକରଣ (ବଂ. କ, ଅନ)ଜୀର୍ଣ୍ଣକାରକ ଔଷଧ ବିଶେଷ,ଲୌହ ଅଭ୍ର ପ୍ରଭୃତି ।

ଜାରଣମାରଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଧାତୁଦ୍ରବ୍ୟାଦିର ଶୋଧନ, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସିବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଆୟତ୍ତକରିବା ସକାଶେ ନରମ ଗରମ ସତ୍ତ୍ୱ ଅସତ୍ତ୍ୱ ସବୁପ୍ରକାର ଉପାୟ ।

ଜାରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜାରଣ+ଇ)ସ୍ଥୂଳ-ଜୀରକ, ମେଟାଜୀରା । [ପତିହ୍ନ

ଜାରତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜାର+ତା) ଉପ-

ଜାରଭର—ପୁଂ. ବି. (ଜାର+ଭୃ+ଅ) ଜାରପୋଷକ ।

ଜାରମଡ଼ୁରା—ଗ୍ରା. ବି. ଜାଲମଡ଼ୁରା. ସର୍ପ-ଖାଦକ ଚରଡ଼ଜାତୀୟ ପକ୍ଷୀଙ୍କ ପେଟରୁ କାଢ଼ାଯିବା କୋଚିଲାମଞ୍ଜି ପରି ଦେଖା ଯାଉଥିବା ଏକପ୍ରକାର କଳା ଓ ହଳ-ଦିଆ ବର୍ଣ୍ଣର ପଥୁରିଆ ଜିନିଷ ।

ଜାରା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଜାର, ଉପପତି, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ଉପପତ୍ନୀ, ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଜାରାଶଙ୍କା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଉପପତିର ଭୟ ।

ଜାରାଶରର—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଶରର ବାଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଦରେ ବାଜିବାରୁ ତାହାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥିଲା ।

ଜାରି—ଯା. ବି. ଆରମ୍ଭ, ସୂତ୍ରପାତ, ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ, ପ୍ରଚାର,ଅଧିକାର, ପ୍ରୟୋଗ, ଶାସନ, ବ୍ୟବହାର, ପ୍ରଚଳନ,ପ୍ରଭାବ, କାର୍ଯ୍ୟ,ବଳାତ୍କାର,ଜାବୁର,ଆତ୍ମପ୍ରଶଂସା, ତେଜ, କଡ଼ାକଡ଼ିନିୟମର ପ୍ରଚାର, ପ୍ରବାହ, (ବଂ) ପ୍ରଚଳିତ, ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ, ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ,ପ୍ରଚାରିତ,ପ୍ରବାହିତ,ଶାସିତ ।

ଜାରିକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରି-ଣତ କରିବା, ପ୍ରଚାରକରିବା, ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିବା,ନିୟମ ପ୍ରଚାର କରିବା,ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ-କରିବା, ଜାବୁରକରିବା, ଦଣ୍ଡ ଆଦି ଦେଇ ଆୟତ୍ତ କରିବା ।

ଜାରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜାର+ଇନ୍+ଈ) କାମୁକୀ, ସ୍ୱୈରିଣୀ,କୁଳଟା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଜାରିତ—ବଂ.(ଜୃ+ଣି+ର୍ମ,ତ)ଶୋଧିତ, ମାରିତ, ଭସ୍ମୀକୃତ (ଧାତୁ ଆଦି) ।

ଜାରିବା—କ୍ରି. କ୍ରି. ଜାରଣ କରିବା, ଧାତୁଦ୍ରବ୍ୟାଦି ଶୋଧନ କରିବା, ଧାତୁ ଆଦି ଭସ୍ମକରିବା, ତୈଳାଦିକୁ ଉତ୍ତ-ପରେ ଜଳସ୍ନାନ କରିବା, ଜୀର୍ଣ୍ଣକରିବା, ଘନପଦାର୍ଥକୁ ପାଣିରେ ମିଳାଇବା, ନିସ୍ତେଜକରିବା ।

ଜାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜୃ+ଣିର୍+ଅ+ଈ) ଔଷଧଭେଦ, ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଶୋଧନ ।

ଜାରୁ—ପୁଂ. ବି. (ଜୃ+ଉ)ଜରାୟୁ,(ବଂ) ଜାରକ ।

ଜାରୁଜ—ବଂ. (ଜାରୁ+ଜନ+ଅ) ଜରାୟୁଜାତ ମନୁଷ୍ୟାଦି ପ୍ରାଣୀ ।

ଜାରୁଧି—ପୁଂ. ବି. ସୁମେରୁର କର୍ଣ୍ଣିକା କେଶରଭୂତ ପର୍ବତବିଶେଷ ।

ଜାରୁଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଆସାମ ଓ ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମ ଏବଂ ବ୍ରହ୍ମଦେଶରେ ଜାତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ କାଠଗଛ ।

ଜାରୁଥି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନଗରୀ ବିଶେଷ ।

ଜାରୁଥ୍ୟ—ବଂ.ମାଂସଦାନପୁଷ୍ଟ,ସ୍ତ୍ରୀହାର୍ହ, ତ୍ରିଗୁଣ ଦକ୍ଷିଣାଯୁକ୍ତ ଯଜ୍ଞ ।

ଜାର୍ତ୍ତିକ—ବଂ.ଜାର୍ତ୍ତିକଦେଶ ବା ତନ୍ନା-ମକ ଜାତିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଜାର୍ଯ୍ୟ—ବଂ. (ଜୃ+ଯ) ସ୍ତୁତ୍ୟ ।

ଜାର୍ଯ୍ୟକ—ପୁଂ. ବି. ମୃଗଭେଦ ।

ଜାଲ୍—ଯା. ବି. କପଟଲେଖନ, କୃତ୍ରିମ ଲେଖା ।

ଜାଲ୍‌କାରିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ.ଯେ କପଟଲେଖା ଲେଖେ, ଜାଲିଆ ।

ଜାଲ୍‌ଜାଲିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଜାଲପରି ଦିଶୁ-ଥିବା, ଝଲରା, ଜାଲୁଜାଲୁଆ, ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖାଯିବା, ଜାଲମୟ, ଛନ୍ଦଣିମନ୍ଦଣି, ଉପରେ ଜାଲପରି ସବୁ ଆବରଣଥିବା ।

ଜାଲ୍‌ଟଙ୍କା—ଗ୍ରା. ବି. ମେଙ୍କାଟଙ୍କା,ନିକୃଷ୍ଟ ଧାତୁରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମୁଦ୍ରା ।

ଜାଲ୍‌ଦଲିଲ୍—ଯା. ବି. ଅସଲ କାଚଜର ବିକୃତ ପ୍ରତିଲିପି ।

ଜାଲ୍‌ଦସ୍ତଖତ—ଯା. ବି. କୃତ୍ରିମ ସ୍ୱାକ୍ଷର, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା କପଟଭାବରେ ଲିଖିତ ବା ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ଅନ୍ୟର ନାମ ।

ଜାଲ୍‌ଦସ୍ତାବିଜ୍—ଯା. ବି.ଜାଲ ଦଲିଲ୍ ।

ଜାଲଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦଲିଲ ଆଦିର କୃତ୍ରିମତା ଅବଧାରଣା କରିବା ।

ଜାଲ୍‌ନୋଟ--ଯା.ବି.କୃତ୍ରିମ କାଗଜମୁଦ୍ରା ।

ଜାଲ୍‌ଫିସାଦ୍—ଯା.ବି. କପଟ ଲେଖା ଓ ପ୍ରତାରଣା ।

ଜାଲ୍‌ଫିସାଦୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଜାଲଫିସାଦ ଦେଖ; (ଯା.ବିଂ) ଯେ କୃତ୍ରିମ ଲେଖା ଲେଖେ ଓ ପ୍ରତାରଣା କରେ ।

ଜାଲ୍‌ସାଜ୍—ଯା.ବିଂ. ଜାଲୁଆ,ପ୍ରତାରକ ।

ଜାଲ୍‌ସାଜି—ଯା. ବି. ଠକାମି,ପ୍ରତାରଣା ।

ଜାଲ--ବି.(ଜଲ+କ.ଅ)ଜୀବ ଜନ୍ତୁ ମତ୍ସ୍ୟ ପକ୍ଷିଆଦି ବନ୍ଧନନିମିତ୍ତ ସୂତାଦିନିର୍ମିତ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ,ଫାନ୍ଦ,ଜାଲ, ଅଖିର ତାରା-ଉପରେ ପରଲ ମଡ଼ିବା ରୋଗ,ଲୂତା-ତନ୍ତୁ, ବୁଢ଼ିଆଣି ସୂତାର ଗୋଲାକାର ଫାନ୍ଦ, ରଥାଦିର ଆବରଣ, ଘଟାଟପ, ଗବାକ୍ଷ, ଝରକା, କଳିକା, କୋରକ, କଢ଼ି, ସରୁ ଜାଲି କାମ ସମୂହ, ଭୋଜ-ବାଜି, ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ, ଭେଲକି, ମିଥ୍ୟା, ପ୍ରତାରଣା, ଛଳ, କପଟ, ଦମ୍ଭ, ଗର୍ବ, ଅଭିମାନ, ଖାର, କଦମ୍ବ ଗଛ, ଏକ-ପ୍ରକାର ଡୋପ, (ଗ୍ରା.ବି) ଜାଳଣିକାଠ ଇନ୍ଧନ, ଅଗ୍ନିର ତାପ, ପୋଡ଼ା, ପୋଡ଼ିବା କ୍ରିୟା, ତାପ ।

ଜାଲ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜ୍ୱାଳ) ଜୀବଜନ୍ତୁ-ଆଦି ଧରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସୂତାଦି ନିର୍ମିତ ଯନ୍ତ୍ର, ଫାନ୍ଦ, ଫାସ, ବୁଢ଼ିଆଣି-ସୂତା, ମାଛଧରିବାର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଛିଦ୍ର-ଯୁକ୍ତ ଯନ୍ତ୍ର ।

ଜାଲକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜ୍ୱାଳ+କ) ଫୁଲ-କଢ଼ି, କ୍ଷୁଦ୍ରଜାଲ, ଅସ୍ଫୁଟ କଳିକା, କୁଷ୍ମାଣ୍ଡାଦି କ୍ଷୁଦ୍ର ଫଳ,କଣ୍ଟି, କୋରକ, ଦମ୍ଭ, କୁଳାୟ, ଆନାୟ, ସମୂହ, ଜଳ-କୃତ ଦ୍ରବ୍ୟ, ଭୂଷଣବିଶେଷ, ମୋଚକ ଫଳ, ଗବାକ୍ଷ, ପକ୍ଷୀବସା, କଦଳୀ, କ୍ଷୁଦ୍ର ପଦାର୍ଥର ସମଷ୍ଟି ।

ଜାଲକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜାଳଣିକାଠ ସଂଗ୍ରହ କରିବା, ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବହାରପାଇଁ ଅଭିପ୍ରେତ କାଠକୁ ଜାଳିବା କାଠରେ ପରିଣତ କରିବା, ଅଗ୍ନି ଉଦ୍ଦୀପନ କରିବା, ଜାଳିବା ।

ଜାଲକାରକ—ପୁଂ. ବି. (ଜାଲ+କୃ+କ.ଅକ) ମର୍କଟକ, ବୁଢ଼ିଆଣୀ,କୈବର୍ତ୍ତ, ମାକଡ଼ସା, (ବିଂ) ଜାଲକାରୀ ।

ଜାଲକିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ମେଷୀ,ମାଈ ମେଣ୍ଢା, ଭେଡ଼ୀ, ମେଣ୍ଢୀ ।

ଜାଲକୀ—ପୁଂ. ବି. ଆୟୁଧଜୀବିଭେଦ, ଶସ୍ତ୍ରବ୍ୟବସାୟୀ ।

ଜାଲକୀଟ—ପୁଂ. ବି. ମର୍କଟକ, ବୁଢ଼ିଆଣୀ, ଲୂତା, ମାଙ୍କଡ଼ସା ଜାଲସ୍ଥ ମଶକାଦି କୀଟ । [ବ୍ୟବସାୟୀ ।

ଜାଲକୀୟ—ପୁଂ. ବିଂ. ଜାଲକୀ, ଶସ୍ତ୍ର-

ଜଳକ୍ଷୀର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.କ୍ଷୀରବିଷ ବୃକ୍ଷଭେଦ ।

ଜାଲଚଣ୍ଡି—ଗ୍ରା.ବି. ବର୍ଷାୟୁ ତୃଣବିଶେଷ, ଜାଲର ଘରମାନଙ୍କ ଶେଷରେ ପଡ଼ିଥିବା ଗଣ୍ଠି ।

ଜାଲଗର୍ଦ୍ଦଭ—ପୁଂ. ବି. ରୋଗବିଶେଷ, କ୍ଷତ ଘା ପ୍ରଭୃତି ।

ଜାଲଗୋଣିକା—ଗ୍ରା. ବି. ଦଧିମନ୍ଥନ ଭାଣ୍ଡବିଶେଷ ।

ଜାଲଜୀବୀ—ବି.ଧୀବର,ଜାଲୁଆ,କୈବର୍ତ୍ତ ।

ଜାଳଣିକାଠ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜ୍ୱଳନ) ଇନ୍ଧନ, ଜାଳିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ କାଷ୍ଠ ।

ଜାଳତି—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠଜାଲ, ଆମ୍ବ-ତୋଳା ଖୁଣ୍ଟଶୀ, ତୁଣ୍ଡୀ, ପଶୁମାନଙ୍କ ମୁହଁ ଓ ନାକ ଢାଙ୍କିବା ଜାଲ ।

ଜାଲଧିକା--ଉତ୍ତରବଙ୍ଗସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ନଦୀ

ଜାଲନ୍ଧର—ଶତଦ୍ରୁ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ନଦୀର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ, ଦିଗନ୍ତ, ଜାଲନ୍ଧର ଜଳ ଓ ସହରର ନାମ, ଜାଲନ୍ଧର ଦେଶ-ବାସୀ ଦୈତ୍ୟବିଶେଷ, ଋଷିବିଶେଷ, ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଆସନ ଓ ମୁଦ୍ରା-ବିଶେଷ ।

ଜାଲନ୍ଧରାୟନ—ପୁଂ. ବି. ଜଳନ୍ଧରର ଅପତ୍ୟ ।

ଜାଲପକାଇବା,ଜାଲପକେଇବା--ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମାଛ ଧରିବାପାଇଁ ପୋଖରୀଆଦି ଜଳା-ଶୟରେ ଜାଲ ବିସ୍ତାର କରିବା, (ଲ. ଅର୍ଥ) ଅନିଶ୍ଚିତ ବସ୍ତୁ ମିଳିବା ଉଦ୍ଦେ-ଶ୍ୟରେ ଉଦ୍ୟମ କରିବା ।

ଜାଲପାଦ୍—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ହଂସ, (ବିଂ) ଯାହାର ପାଦର ଆଙ୍ଗୁଠିଯାକ ପରସ୍ପରସହିତ ଲାଗି ରହିଥାଏ ।

ଜାଲପାଦ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ହଂସ, ଶରାଳପକ୍ଷୀ, ହଂସପାଦର ଅଙ୍ଗୁଳିପରି ଯୁକ୍ତାଙ୍ଗୁଳି ଜୀବ,ଲିପ୍ତପଦ ଜୀବ,ଜାବାଳ ଋଷିଙ୍କର ଜଣେ ଶିଷ୍ୟ ।

ଜାଲପ୍ରାୟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଲୌହମୟ ଅଙ୍ଗ-ରକ୍ଷା, ବର୍ମ, ସାଞ୍ଜୁ, କବଚ ।

ଜାଲଫାନ୍ଦ—ଗ୍ରା. ବି. ଜାଲର ଘର ।

ଜାଲଫାଶ—ଗ୍ରା. ବି.ଜାଲର ଘର,ଯେଉଁ ଜାଲରେ ଫାଶ ଲାଗିଥାଏ ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହାର ଦଉଡ଼ିକୁ ଘିଞ୍ଚିଦେଲେ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇଯାଏ ।

ଜାଲବ—ପୁଂ. ବି. ବଳବଳ ଦୈତ୍ୟର-ପୁତ୍ର, ଦୈତ୍ୟବିଶେଷ ।

ଜାଲବଣ୍ଟୁରକ—ପୁଂ.ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠଶାଖାଯୁକ୍ତ ଏକପ୍ରକାର ବବୁର ଗଛ ।

ଜାଲବସାଇବା, ଜାଲବସେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ଧରିବାପାଇଁ ଫାନ୍ଦ ପକାଇବା ।

ଜାଲବତ୍—ବିଂ. ଜାଲଧରି, କପଟ, ବର୍ମାବୃତ, ତନ୍ତୁବତ୍ ।

ଜାଲବାଡ଼— ଗ୍ରା. ବି. ମାଛଡ଼େଇ ପଳାଇ ଯିବେ ନାହିଁବୋଲି ଦିଆଯିବା ଜାଲର ବାଡ଼ ।

ଜାଲବାଳ—ପୁଂ.ବି.ମତ୍ସ୍ୟଭେଦ,ବାଳିଆ ।

ଜାଲବାହାଣ—ଗ୍ରା.ବି. ମାଛଧରିବାପାଇଁ ଜାଲକୁ ମେଲି ମେଲି ଅଗ୍ରସର ହେବା ।

ଜାଲବୁଣିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ସୂତାଦିଦ୍ୱାରା ଜାଲ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ।

ଜାଲଭୁଜ୍—ବିଂ. ଯାହାର ଅଙ୍ଗୁଳି ଜାଲ-ବତ୍ତ ଚର୍ମାବଦ୍ଧ ।

ଜାଲମାମା—ପୁଂ. ବି. ଶବ୍ଦବ୍ୟଳସାସ୍ଥୀ ବିଶେଷ, ଜିଗଣ୍ଡିର ଅଧିବାସୀ ଭେଦ ।

ଜାଲହ୍ରଦ—ବିଂ.ଜଳବହୁଳ ହ୍ରଦୋତ୍ପନ୍ନ, ଜଳପ୍ରଚୁର ହ୍ରଦସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଜାଲା—ଗ୍ରା. ବି. ନିର୍ଯ୍ୟାତନ, ତାପ, ଜଳାପୋଡ଼ା, ଦାହ, ବାଧା ।

ଜାଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ବି. ବଡ଼ ଗଡ଼ ବା ମାଟିଆ, ପାଣି ରଖିବାର ବଡ଼ କଳସୀ,ଦୀର୍ଘାକାର ସ୍ଥୂଳୋଦର ମୃତ୍ତପାତ୍ର, କୁଣ୍ଡ, ବଡ଼-ନନ୍ଦିଆ, ଅଗ୍ନି । [ଝରକା ।

ଜାଲାକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଗବାକ୍ଷ,

ଜାଲାଲଖେଡ଼ା--ନାଗପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ନଗର ।

ଜାଲାଲପୁର—ସୁରାଟ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଉପବିଭାଗ ।

ଜାଲାଲପୁରଦେଶ—ଅଯୋଧ୍ୟା ପ୍ରଦେଶର ଗୋଟିଏ ସହର ।

ଜାଲାଲପୁରନହର--ଫରୁଖାବାଦ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଜାଲାଲବାଦ—କାବୁଲ ବିଭାଗର ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଜାଲାଲି—ଆଲିଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାର କୋଇଲ ତହସିଲର ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଜାଲିଷ—କ୍ଲୀ. ବି. ଶାନ୍ତିକର ଔଷଧ ବିଶେଷ ।

ଜାଲି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜାଲ) ଜାଲପରି ପତଳା ଆବରଣ,ଜାଲପରି ଛିଦ୍ରବିଶିଷ୍ଟ ପଦାର୍ଥ ବା ଭୂଷଣ, ବହୁ କ୍ଷୁଦ୍ର ଛିଦ୍ର-ବିଶିଷ୍ଟ ଜାଲ, ସୁନା ରୂପାଆଦି ଧାତୁର ତାରକସି କାମ,ଦୋଷ,ଦୁଃଖ, ଝରକା, ଘରର ଛପର, ଇଣ୍ଡରହିବାପାଇଁ ରୁଆ ଉପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ତାଟ ।

ଜାଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜାଲକାରୀ, କୃତ୍ରିମ-କାରୀ, ଶଠ, ଠକ, କପଟୀ, (ବି) ପାଚିଆ, କେଉଟ, ଜାଲୁଆ ।

ଜାଲିଆତି—ଗ୍ରା. ବି. ଜାଲକର୍ମ, ଠକାମି, ଶଠତା, ପ୍ରବଞ୍ଚନା, କପଟତା ।

ଜାଲିକ—ପୁଂ. ବି. (ଜାଲ + ଇକ) ଧୀବର, କେଉଟ, ଜାଲଜୀବୀ, ଜୋକ, ମାକଡ଼ସା, ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ, ଝରକା, କଦଳୀ, ବ୍ୟାଧ, (ବିଂ) ପ୍ରତାରକ ।

ଜାଲିକଦାଟ—ଗ୍ରା.ବି. ଜାଲିକାମ ହୋଇ-ଥିବା କବାଟ ।

ଜାଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜାଲ+ଇକ+ଆ) ସ୍ତ୍ରୀ ମୁଖାବରଣ ବସ୍ତ୍ରବିଶେଷ,ଗିରସାର, ଜଳୌକା,ଓଡ଼ଶୀ,ମାକଡ଼ସା,ବୁଢ଼ିଆଣୀ, ଲୁହା, ଫାଶ, ବଧବା, ଅଙ୍ଗରକ୍ଷିଣୀ, କ୍ଷାରକ ।

ଜାଲିଚଟ୍ଟୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ କରଚୁଲି, ଘୃତପ୍ରଭୃତି ଛାଣିବାର ଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ ଚଟ୍ଟୁ ।

ଜାଲିଜାଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜାଲଜାଲିଆ, ଦେଖ ।

ଜାଲିଣି—ଗ୍ରା. ବି. ନିଆଁ ଜାଳିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କାଠ, ଚୁଲିରେ ଜଳାହେବା କାଠ, ଯେଉଁ କାଠରେ ସହଜରେ ନିଆଁ ଲାଗେ ଓ ଯାହା ଚୁଲିରେ ପ୍ରଥମେ ନିଆଁ ଧରାଇବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ, ଲାଗୁଆଣୀ ।

ଜାଳିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ରଶାଳା,କୋଷାତକୀ-ପଟୋଳଲତା,ଜଳ୍ପୀ, ପ୍ରମେହ ପୀଡ଼କା ଭେଦ, ତରଡ଼ା, ଜାଳକାଷ୍ଠ ।

ଜାଳିବା —ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜଳାଇବା, ଅଗ୍ନି-ଲଗାଇବା, ଦହନ କରିବା, ଉତ୍ତପ୍ତ କରିବା ।

ଜାଳିବାଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଜାଲପରି ଛନ୍ଦା-ହୋଇ ଘେରି ହୋଇଥିବା ବାଡ଼ ।

ଜାଳିବୋଟ—ଯା. ବି. ଗ୍ରେଟ ସୌଖୀନ୍ ଡଙ୍ଗା ।

ଜାଲିମ—ଯା. ବିଂ. କ୍ରୂର, ପ୍ରବଳ ପରା-କ୍ରମଶାଳୀ, ଅତ୍ୟାଚାରୀ, ଜୁଲମବାଜ୍, (ବି) ରାଗ, କୋପ, ଜୁଲମ, ଅତ୍ୟାଚାର, ଗର୍ବ, ଦମ୍ଭ, ଡଙ୍ଗ, ପରାକ୍ରମ ।

ଜାଲିମ୍‌କାଢ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ହାକିମି ଦେଖାଇବା, ଗର୍ବଦେଖାଇବା ।

ଜାଲିମ୍‌ବାଜ୍—ଯା. ବିଂ. ଅତ୍ୟାଚାରୀ, ଜୁଲୁମବାଜ୍, ଭାରି ଡଡ଼ାମଞ୍ଜ ସିଆ (ବ୍ୟକ୍ତି),ଗର୍ବୀ,ପ୍ରଭୁତ୍ୱପ୍ରିୟ,କୁଲୁମତିଆ ।

ଜାଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜାଲ+ଈ) ଜଳ୍ପୀ, ପଟୋଳ ।

ଜାଲୁଜାଲୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜଲଜଲୁଆ ଦେଖ ।

ଜାଲେଭୁହ—ପୁଂ. ବି. ଓଡ଼ିଶାର ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ ରାଜା ।

ଜାଲ୍ମ—ବି. (ଜଲ+କ.ମ) ଖଳବ୍ୟକ୍ତି, ନୀଚବ୍ୟକ୍ତି,ପତିତ ବ୍ୟକ୍ତି,ଇତରଲୋକ, (ପୁଂ. ବିଂ) ଅବିବେଚକ, ହିଂସ୍ର, ମୂର୍ଖ, କଠୋର, ଜଡ଼, ନିଷ୍ଠୁର,କ୍ରୂର, ପାମର, ନୀଚ, ଦୁରାତ୍ମା, ଘୃଣିତ, ନୀଚଜାତି, ପତିତ (ବ୍ୟକ୍ତି), ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଉତ୍ତମ-ରୂପେ ପଢ଼ିବା ବୋଲି ନ ପାରେ ।

ଜାଲ୍ମକ—ବିଂ. (ଜଲ୍ମ+କ) ଜାଲ୍ମଦେଖ, (ବି) ମିତ୍ର, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଗୁରୁଦ୍ୱେଷୀ ।

ଜାଲ୍ମ—ପୁଂ. ବି. (ଜଲ + ଯ) ଶିବ, ମହାଦେବ, (ବିଂ) ଜଳରେ ଧାରଣ ଯୋଗ୍ୟ ।

ଜାବଙ୍ଗା—ପୁଂ. ବି. ଆହ୍ମଦନଗର ଜିଲ୍ଲାର ଜଣେ କୋଲି ସର୍ଦ୍ଦାର ।

ଜାବଡ଼— ଗୋୟାଲିୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ସହର ।

ଜାବନ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ବେଗ, ଦ୍ରୁତଗତି ।

ଜାବାଡ଼ି— ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ତିରବଣ୍ଣୁର ତାଲୁ-କାର ଗିରିମାଳା ।

ଜାଷକ—କ୍ଲୀ. ବି. କାଳୀୟକ, କାଳିଆ ସୁଗନ୍ଧିକାଷ୍ଠ ।

ଜାଷ୍ଟମଦ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପକ୍ଷୀବିଶେଷ ।

ଜାସ୍ମିନ—ପ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ରର) ବି. ମନ୍ଦାର ।

ଜାସୁସ୍—ଯା. ବି. ଗୁପ୍ତ ଭାବରେ ଅପରା-ଧୀର ପତ୍ତା ଲଗାଇବା ବ୍ୟକ୍ତି, ଗୁପ୍ତ-ଚର, ଭେଦୁଆ ।

ଜାସୂ—ଯା. ବିଂ. ଅତି ଦକ୍ଷ, ନିପୁଣ, ଚତୁର, ପ୍ରବଞ୍ଚକ, ଧୂର୍ତ୍ତ, ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ, ସର୍ଦ୍ଦାର, ଗୁପ୍ତଚର ।

ଜାସ୍ତ—ଯା. ବି. ହେପାଜତ୍, ଯତ୍ନ ।

ଜାସ୍ତି—ଯା. ବି. ଆଧିକ୍ୟ, (ବିଂ.) ଅତ୍ୟ-ଧିକ, ଅଧିକତର ।

ଜାମ୍ପତି—ପୁ.ବ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) (ଜାୟା+ପତି) ଜାମାତା, ଜୁଆଇଁ ।

ଜାମ୍ପତ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. ଜାୟା ପତି କାର୍ଯ୍ୟ, ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଜାହ— ଉଦ୍ଭିତ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟ ବିଶେଷ ।

ଜାହକ—ପୁଂ. ବ. (ହା+କ.ଅକ) ଔଷଧ, ଜୋକ, ଖଟ, ଶଯ୍ୟା, ବିରାଡ଼ି, ବିଲେଶୟ ଜୀବ, ଏଣ୍ଡୁଅ, ଗେଣ୍ଡା ।

ଜାହାଁଜାହାଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ (ସଂ.ଯତ୍ର)ଯେଉଁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କୁ,ଯେଉଁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ, ସବୁସ୍ଥାନରେ ।

ଜାହିଁତାହିଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ ଯେଉଁଠାରେ ଇଚ୍ଛା ସେଠାରେ,ସବୁଠାରେ,ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥାନରେ ।

ଜାହାଁପନା—ଯା.ବ.ପୃଥିବୀପତି,ଜଗଦାଶ୍ରୟ, ପ୍ରଭୁ (ଅବ୍ୟ) ଗ୍ରୁମ୍ପ, ହଜୁର ।

ଜାହାଁବାଜ୍—ଯା. ବଂ. ବହୁଦର୍ଶୀ, ଅନୁଭବୀ, ତୀକ୍ଷ୍ଣବୁଦ୍ଧି,କଟବୁଦ୍ଧି, ଝେଚେଡ଼ା ।

ଜାହାଙ୍ଗୀର—ଯା. ବ. ସମ୍ରାଟଆକବରଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର ।

ଜାହାଙ୍ଗୀରକୁଲିଖାଁକାକୁଲି—ଯା. ବ. ଜାହାଙ୍ଗୀରଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ ଜଣେ ଅମୀର ।

ଜାହାଙ୍ଗୀରକୁଲିଖାଁ—ଯା. ବ. ସମ୍ରାଟ ଆକବରଙ୍କ ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ କର୍ମଚାରୀ ।

ଜାହାଙ୍ଗୀରମିର୍ଜ୍ଜା—ଯା.ବ.ଦ୍ୱିତୀୟ ଆକବରଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର ।

ଜାହାଙ୍ଗୀରାବାଦ—ଲୁଲନ୍ଦସହର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ସହର ।

ଜାହାଙ୍ଗୀରାବାଦ—ଅଯୋଧ୍ୟାସୀତା ପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ସହର ।

ଜାହାଜ—ଯା. ବ. ପୋତ, ଅର୍ଣ୍ଣବଯାନ, ବୋଇତ ।

ଜାହାଜଗଡ଼—ପଞ୍ଜାବରେହ୍ରତକ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଗ ।

ଜାହାଜପୁର—ରାଜପୁତାନା ଉଦୟପୁର ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ସହର ।

ଜାହାଜିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ପୋତାଧ୍ୟକ୍ଷ, କାପ୍ତାନ୍, ନାବିକ, (ବଂ) ଜାହାଜ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଜାହାଜୀ—ଯା. ବ. ନାବିକ, ଖଲାସୀ ।

ଜାହାଜୀଗୁଆ—ଗ୍ରା. ବ. ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ ଗୁଆ ।

ଜାହାନ୍‌ଆରାବେଗମ୍--ସମ୍ରାଟ ଶାହାଜାହାନଙ୍କ କନ୍ୟା ।

ଜାହାନ୍‌ବାନୋବେଗମ୍—ସମ୍ରାଟ ଆକବରଙ୍କ ପୁତ୍ର ମୁରାଦଙ୍କ କନ୍ୟା ।

ଜାହାନମ୍—ଯା. ବ. ନରକ ।

ଜାହାନ୍‌ଶାଉର୍କୀ—ଯା. ବ. ସିକନ୍ଦର ଉର୍କୀଙ୍କ ପୁତ୍ର,ଫରାଇସୁଫ୍‌ଉର୍କୀଙ୍କ ପୁତ୍ର

ଜାହାନ୍‌ସଜ୍—ସୁଲତାନ୍ ଆଲ୍ଲାଉଦ୍ଦୀନଙ୍କ ଉପାଧି ।

ଜାହାନାବାଦ—ବଙ୍ଗଳା ହୁଗୁଲିଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଉପବିଭାଗ ।

ଜାହାନଆଁ—ଯା.ବ.ଜନୈକ ମୁସଲମାନ ପରିବ୍ରାଜକ ମହାପୁରୁଷ ।

ଜାହାନ୍ଦାରଶାହ—ଯା. ବ. ସମ୍ରାଟ ବାହାଦୁରଶାହଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ।

ଜାହାନ୍ଦାରଶାହ—ଯା. ବ. ବାଦଶାହ ଶାହଆଲମଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ।

ଜାହିର—ଯା. ବ. ଗୁପ୍ତବିଷୟ ପ୍ରକାଶ, ପ୍ରଚାର, (ବଂ) ବାହ୍ୟ, ବ୍ୟକ୍ତ, ପ୍ରକାଶିତ, ପ୍ରକଟିତ, ଉନ୍ମୁକ୍ତ, ସ୍ପଷ୍ଟ ।

ଜାହିରକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା,ଦେଖାଇବା,ଦଣ୍ଡଆଦି ଦେଇ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଜନ୍ତୁକୁ କରାୟତ୍ତକରିବା ।

ଜାହିରା—ଯା.ବ ଓ ବଂ.ଜାହିର ଦେଖ ।

ଜାହିରାତ୍—ଯା. ବ. ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଦିଆଯିବା ବିଜ୍ଞାପନ,ଜାହିରାତ୍ ନାମା ।

ଜାହୁଷ—ପୁଂ. ବ. ରାଳଭେଦ ।

ଜାହ୍ନବ—ପୁଂ. ବ. ଜନପଦବିଶେଷ ।

ଜାହ୍ନବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଜହ୍ନୁ+ଅ+ଈ)ଗଙ୍ଗା, ଭାଗୀରଥୀ, ଗଡ଼ବାଲରାଜ୍ୟସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ନଦୀ,ଗଙ୍ଗାର ଶାଖା ।

ଜି—ପୁଂ. ବଂ. (ଜି+କ.କ୍ୱିପ୍) ଜେତା, ଜୟୀକାରୀ, ବିଜୟୀ, (ବି)ପିଶାଚ ।

ଜିଅରବାର—ଯା. ଗ୍ରା. ବ. (ଧନର) ଅପବ୍ୟୟ, କ୍ଷତି, (ବଂ) ଅପବ୍ୟୟିତ, କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ।

ଜିଅଲ—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଜିଙ୍ଗିନୀ) କାଶିମୂଳାଗଛ, ମାଗୁରଆଦି ମାଛ ।

ଜିଆ—ଗ୍ରା.ବ.କେଞ୍ଚୁଆ,ମସ୍ତୁଲତା ନାମକ କୀଟ, ମନୁଷ୍ୟପେଟରୁ ସମୟେ ସମୟେ ମଳସଙ୍ଗେ ବହାରିବା ବଡ଼ କୃମି,ଗଡ଼ଶାମାଛପରି ଏକପ୍ରକାର ମାଛ ।

ଜିଆଁ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବ. ସନ୍ତାନ, ପିଲା, ବାଳକ ।

ଜିଆଁଣିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଜଳର କ୍ରମ ବୃଦ୍ଧି ଦେଖି ଯେଉଁ ନଦୀରେ ବନ୍ୟା ଆସିବାର ସମ୍ଭାବନା କରାଯାଏ ।

ଜିଆଦ—ଗ୍ରା. ବ. କ୍ଷୁଦ୍ର ମୃଗବିଶେଷ ।

ଜିଆଦା—ଯା.ବଂ. ଅଧିକତର, ପ୍ରଚୁର, ଉଦ୍ଧୃତ, ବହୁତ, (ବି) ଆଧିକ୍ୟ, ବଳିପଡ଼ିବା ଅଂଶ ବା ପଦାର୍ଥ ।

ଜିଆନାଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. ଜିଆ (ଦେଖ) ।

ଜିଆପୁତା—ପ୍ରା. (ମେଦ) ବ. ପୁତ୍ରଜୀବ (ଦେଖ) ।

ଜିଉ—ପ୍ରା. (ମେଦ)ବ.(ସଂ-ଦ୍ୟୁତ)ବିବାହ ସମୟରେ ବରକନ୍ୟାଙ୍କର କରାଉ ଖେଳ,ଜୁଆଖେଳ,(ଯା.ବ)ଜିଉଦ ଦେଖ, (ଗ୍ରା. ବ) ଜି ଦେଖ ।

ଜିଉନା—ପ୍ରା.(ଜାସପୁର)ବ.ଧନ, ଅର୍ଥ ।

ଜିଉନ୍ତିଆ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବ. ଜିତାଷ୍ଟମୀ, ଆଶ୍ୱିନକୃଷ୍ଣାଷ୍ଟମୀ ବ୍ରତ, ଦୁତିବାହନ ଓଷା ।

ଜିକ୍‌ଜିକ୍—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଗୃକଚକ୍ୟ) ଗୃକଚକ୍ୟ,(ଗ୍ରା.ବଂ)ଜକ୍‌ଜକ୍,ଚକ୍‌ଚକ୍, (ଗ୍ରା. ହି. ବଂ) ଚକଚକହୋଇ ।

ଜିକ—ଗ୍ରା. ବ. ଜବ, ଗୃକଚକ୍ୟ ।

ଜିକନ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ ସ୍ତୁତିକାରକ ।

ଜିକର—ଯା. ବ. କଥାବାର୍ତ୍ତା, ସୂଚନା, ପ୍ରସଙ୍ଗ ।

ଜିକରମଜଗୁର୍— ଯା. ବ. ଖୁସି ଗଳ୍ପ, କଥାବାର୍ତ୍ତା ।

ଜିଗନ୍ଦୁ—ପୁଂ. ବ. ପ୍ରାଣ, ଗମନଶୀଳ ।

ଜିଗମିଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଗମ୍+ସନ+ଭା.ଅ+ଆ) ଗମନକରିବାର ଇଚ୍ଛା ।

ଜିଗମିଷିତ—ବଂ. (ଜିଗମିଷା+ଇତ) ଜିଗମିଷୁ (ଦେଖ) ।

ଜିଗମିଷୁ—ବଂ. (ଗମ୍+ସନ+ଉ) ଗମନେଚ୍ଛୁ ।

ଜିଗର—ଯା. ବ.ପରମାର୍ଥ ବିଷୟକ ଗାନ, ନିର୍ବନ୍ଧାତିଶୟ,ଜିଦ, ବାରମ୍ବାର ଅନୁରୋଧ ।

ଜିଗରଦାର୍—ଯା. ବଂ. ଜିଦଖୋର, ଏକଜିଦିଆ, ବିରକ୍ତିକାରୀ ।

ଜିଗା—ଯା. ବ. ମୁକୁଟ, ରାଜାଙ୍କର ମସ୍ତକାଭରଣ ।

ଜିଗିର—ଯା. ବ. ଚିତ୍କାର, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ, ସ୍ପଷ୍ଟପ୍ରକାଶ ।

ଜିଗୀର୍ଷୁ—ପୁଂ.ବ.(ଗୃ+ଉ)ଆଚ୍ଛାଦକ ।

ଜିଗୀଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଜି+ସନ୍+ଭା.ଅ+ଆ) ଜୟେଚ୍ଛା, ପ୍ରକର୍ଷ, ଉଦ୍ୟମ, ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ, ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା, ଜୟକରିବାର ଇଚ୍ଛା ।

ଜିଗୀଷିତ—ବଂ. (ଜିଗୀଷା+ଇତ) ଜିଗୀଷୁ ଦେଖ ।

ଜିଗୀଷୁ—ବଂ. (ଜି+ସନ+କ.ଉ) ଜୟେଚ୍ଛୁ, ଉତ୍କର୍ଷଲାଭେଚ୍ଛୁ,ଉଦ୍ୟମଶୀଳ, ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷୀ ।

ଜିଗ୍ୟୁ—ପୁଂ. ବଂ. ଜୟଶୀଳ, ବିଜୟୀ ।

ଜିଘଂସୁ—ପୁଂ.ବ. ଜିଘାଂସା, ହନନେଚ୍ଛା, ବଧକରିବାର ଇଚ୍ଛା ।

ଜିଘତ୍ସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଅଦ୍+ସନ୍+ଭା.ଅ+ଆ) କ୍ଷୁଧା, ଚେଷ୍ଟା, ଭୋଜନେଚ୍ଛା, ବୁଭୁକ୍ଷା ।

ଜିଘତ୍ସିତ—ବଂ.(ଜିଘତ୍ସା+ଇତ) ବୁଭୁକ୍ଷୁ, କ୍ଷୁଧିତ, ଭୋଜନେଚ୍ଛୁ ।

ଜିଘତ୍ସୁ—ବଂ. (ଅଦ୍+ସନ୍+କ.ଉ) ଭୋଜନେଚ୍ଛୁ, ବୁଭୁକ୍ଷୁ, କ୍ଷୁଧିତ ।

ଜିଘାଂସକ—ବଂ. ପ୍ରତିହିଂସକ, ହନନେଚ୍ଛୁ,ଅନିଷ୍ଟସାଧନର ପ୍ରବୃତ୍ତିବିଶିଷ୍ଟ ।

ଜିଘାଂସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ହନ୍+ସନ୍+ଅ+ଆ)ହନନକରିବାଇଚ୍ଛା,ପ୍ରତିହିଂସା, ବଧକରିବା ଇଚ୍ଛା ।

ଜିଘାଂସାବୃତ୍ତି—ବ. (ଜିଘାଂସା+ବୃତ୍ତି) ଜୀବହତ୍ୟାକାର୍ଯ୍ୟ, ଜୀବହିଂସା ।

ଜିଘାଂସିତ—ବଂ. (ଜିଘାଂସା+ଇତ) ଜିଘାଂସୁ (ଦେଖ), (ମଂ.ତ) ଯାହାକୁ ମାରିପକାଇବାକୁ ଅନ୍ୟଲୋକ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ ।

ଜିଘାଂସିନ୍—ପୁଂ. ବଂ. ଜିଘାଂସାକାରୀ ।

ଜିଘାଂସୁ—ବଂ. (ହନ୍+ସନ୍+କ.ଉ) ହନନେଚ୍ଛୁ, ହିଂସ୍ର ପ୍ରକୃତି ।

ଜିଘୃକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଗ୍ରହ+ସନ୍+ଭା.ଅ+ଆ) ଗ୍ରହଣକରିବାର ଇଚ୍ଛା,ଗ୍ରହଣେଚ୍ଛା, ଲୋଭ ।

ଜିଘୃକ୍ଷିତ—ବଂ. (ଗ୍ରହ+ସନ୍+କ.ତ) ଗ୍ରହଣେଚ୍ଛୁ ।

ଜିଘୃକ୍ଷୁ—ବଂ. (ଗ୍ରହ+ସନ୍+କ.ଉ) ଗ୍ରହଣେଚ୍ଛୁ ।

ଜିଘ୍ର—ପୁଂ. ବଂ. (ଘ୍ରା+କ.ଅ) ଘ୍ରାଣକର୍ତ୍ତା, ଅନୁମାନକାରୀ, ସନ୍ଦେହକାରୀ ।

ଜିଘ୍ରନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଘ୍ରା+କ,ଅନ୍)ଯେ ଶୁଙ୍ଘିଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜିଘ୍ରନ୍ତୀ ।

ଜିଙ୍ଗି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା ।

ଜିଙ୍ଗିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଶଲ୍ଲକୀଜାତୀୟ ବୃକ୍ଷ ଭେଦ, କୃଷ୍ଣଶିମିଳୀ, କାକଶିମିଳୀ ।

ଜିଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ (ଜିଙ୍ଗ+କ.ଇ)ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା ।

ଜିଜା—(ହିନ୍ଦି) ବ. ଭଗିନୀପତି ।

ଜିଜିଆ—ଯା. ବ. ମୁସଲମାନ୍ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଅମଲରେ ଭାରତବର୍ଷର ମୁସଲମାନ୍ ଧର୍ମ ଗ୍ରହଣ କରି ନ ଥିବା ପ୍ରଜାଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ କରାଯିବା କର ।

ଜିଜିବାଇ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ମହାରାଷ୍ଟ୍ରବୀର ଶିବାଜୀଙ୍କ ମାତା ।

ଜିଜିବେଗମ୍—ଆକବରଙ୍କ ଧାତ୍ରୀ, ମିର୍ଜା-ଆଜିଜ୍‌କୋକାର ଗର୍ଭଧାରିଣୀ ।

ଜିଜୀବିଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜୀବ+ସନ୍+ +ଭା.ଅ+ଆ)ଜୀବନେଚ୍ଛା, ବଞ୍ଚିବାର ଇଚ୍ଛା, ଜୀବନପ୍ରତି ମାୟା ।

ଜିଜୀବିଷୁ—ବଂ. (ଜୀବ+ସନ୍+କ.ଉ) ଜୀବନେଚ୍ଛୁ, ବଞ୍ଚିବା ଇଚ୍ଛୁକ, ଜୀବନାଭିଳାଷୀ ।

ଜିଜହୋତି—ବୁନ୍ଦେଲଖଣ୍ଡର ପ୍ରାଚୀନ ନାମ ।

ଜିଝୋତିଆ—କନୌଜ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଶାଖା, ବୁନ୍ଦେଲଖଣ୍ଡ ବଣିକଙ୍କ ଶାଖା ।

ଜିଜ୍ଞାପୟିଷୁ—ବଂ.(ଜ୍ଞା+ଣିଚ୍+ସନ୍+ଉ) ଜଣାଇବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛୁକ ।

ଜିଜ୍ଞାସକ—ପୁଂ. ବଂ. (ଜ୍ଞା+ସନ୍+କ.ଅକ) ଯେ କୌଣସି ବିଷୟ ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ହୋଇ ପ୍ରଶ୍ନ କରେ,ପ୍ରଶ୍ନକାରୀ ।

ଜିଜ୍ଞାସନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଜ୍ଞା+ସନ୍+ଭା.ଅନ) କଥନ, ପ୍ରଶ୍ନକରଣ, ଅନୁସନ୍ଧାନ ।

ଜିଜ୍ଞାସନୀୟ—ବଂ. (ଜିଜ୍ଞାସ+ମଂ.ଅନୀୟ) ଜିଜ୍ଞାସ୍ୟ ଦେଖ ।

ଜିଜ୍ଞାସମାନ—ପୁଂ.ବଂ.(ଜ୍ଞା+ସନ୍+କ.ଆନ) ଜିଜ୍ଞାସୁ, ଅନୁସନ୍ଧିତ୍ସୁ, ଯେ ପ୍ରଶ୍ନ କରୁଅଛି ।

ଜିଜ୍ଞାସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(ଜ୍ଞା+ସନ୍+ଭା.ଅ+ଆ) ଜାଣିବା ଇଚ୍ଛା, ଅନୁସନ୍ଧାନ ଇଚ୍ଛା, ପ୍ରଶ୍ନ ପରୀକ୍ଷା, କୌତୂହଳ ।

ଜିଜ୍ଞାସାବାଦ—ବ. (ଜିଜ୍ଞାସା+ବଦ+ଭା.ଅ) ଜିଜ୍ଞାସା ଓ ବାଉଁଶା, ସମ୍ବାଦ ଦାନ ଓ ଗ୍ରହଣ, ଆଳାପ ।

ଜିଜ୍ଞାସାର୍ହ—ବଂ. (ଜିଜ୍ଞାସା+ଅର୍ହ)ଜିଜ୍ଞାସାର ଯୋଗ୍ୟ (ବିଷୟ),ପ୍ରଶ୍ନ କରିବାର ଉପଯୁକ୍ତ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଜିଜ୍ଞାସିତ—ବଂ. (ଜ୍ଞା+ସନ+ମଂ.ତ) ଯାହାକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରାଯାଏ, ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ କରାଯାଏ ।

ଜିଜ୍ଞାସୁ—ପୁଂ. ବଂ. (ଜ୍ଞା+ସନ୍+କ.ଉ) ଜିଜ୍ଞାସାକାରୀ, ପ୍ରଶ୍ନକାରୀ, ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ, ମୁମୁକ୍ଷୁ ।

ଜିଜ୍ଞାସ୍ୟ—ବଂ. (ଜ୍ଞା+ସନ୍+ମଂ.ଯ) ଜିଜ୍ଞାସିତବ୍ୟ, ଜିଜ୍ଞାସମାନୀୟ, ଜିଜ୍ଞାସାର ବିଷୟୀଭୂତ, ପ୍ରଶ୍ନର ଯୋଗ୍ୟ, ପ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପଚାରିବା ଉଚିତ, ଅନୁସନ୍ଧେୟ ।

ଜିଜ୍ଞାସ୍ୟମାନ—ପୁଂ. ବଂ. (ଜ୍ଞା+ସନ୍+

ମଂ:ଆଜ)ଯେଉଁ ବିଷୟ ଜଙ୍ଗମା କରା-ଯାଇଅଛି, ଯାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଶ୍ନ ବା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଉଅଛି ।

ଜଙ୍ଗୁ—ପୁଂ. ବିଂ. ଜଙ୍ଗାଯୁ ଦେଖ ।

ଜଞ୍ଜିର—ଯା. ବି. ଶୃଙ୍ଖଳ, ଶିଙ୍ଖୁଳ ।

ଜଞ୍ଜୀରା—ବୋମ୍ବାଇପ୍ରଦେଶର ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ହାବ୍‌ସିରାଜ୍ୟ ।

ଜଟୁୟା—ଚବିଶପରଗଣାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗ୍ରାମ ଓ ବଜାର ।

ଜଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଜଟୀ)ପ୍ଲକ୍ଷବୃକ୍ଷ, ବଟ-ଜାତୀୟ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଜଡ଼ା—ପ୍ରା.(କନିକା)ଛଡ଼ା,ଦଣ୍ଡାୟମାନ ।

ଜଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଜୟଲାଭ ।

ଜଣନ୍ତା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. (ସଂ-ଜେତା) ଜେତା, ଯେ ଜୟଲାଭ କରିଅଛି, ଯେ ଜୟଲାଭ କରେ ।

ଜଣା—ଗ୍ରା.ବି.ଯୁଦ୍ଧରେ ଜୟ, ଖେଳରେ ଜୟଲାଭ, ଜୟଲାଭ ଫଳରେ କୌଣସି ବସ୍ତୁର ପ୍ରାପ୍ତି, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଜୟକାରୀ, ଜୟୀ, ଜୟଲବ୍ଧ, ଜିତ, ପରାଜିତ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଜଣାପଟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜୟ ଓ ପକ୍ଷ) ଯୁଦ୍ଧ କରୁଥିବା ବା ଖେଳୁଥିବା ଦୁଇ ବିପକ୍ଷ ଦଳ ମଧ୍ୟରୁ ଜେତା ପକ୍ଷର ଜୟ କରିବାର ସୁଯୋଗ,ଜିତାପଟ, ଯୁଦ୍ଧ ବା ଖେଳରେ ଜୟଲାଭ କରିବା ପକ୍ଷ ।

ଜଣିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଶତ୍ରୁକୁ) ଜୟକରିବା, ପରାସ୍ତ କରିବା, ଜିତିବା, ପାରିହେବା, ଅତିକ୍ରମ କରିବା, ବଳିବା, ଅପେକ୍ଷ-କୃତ ଅଧିକହେବା ।

ଜିତ୍—ପୁଂ.ବିଂ. (ଜି+କ.କ୍ୱିପ୍) ଜେତା, ଯେ ଜୟ କରିଥାଏ ।

ଜିତ—ବିଂ.(ଜି+ମଂ.ତ)ପରାଜିତ, ପରାଭୂତ, ବଶୀଭୂତ,(କ୍ଲୀ.ବି) ଜୟ, ଆର୍ହ-ଦୁପାସକ ଭେଦ ।

ଜିତକର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବି. ଚୌହାନବଂଶୀୟ ଜଣେ ରାଜା ।

ଜିତକାଶି—ପୁଂ. ବି. ଦୃଢ଼ ମୁଷ୍ଟିଯୋଦ୍ଧା-ଭେଦ, ମୁଠାକରାଯାଇଥିବା କରତଳ ।

ଜିତକାଶୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜିତ + କାଶ+ ଇନ୍)ଜୟଯୁକ୍ତ, ଜୟଗର୍ବିତ,ଜୟଶୀଳ ।

ଜିତକ୍ରୋଧ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା)କ୍ରୋଧ-ଶୂନ୍ୟ, ଶାନ୍ତପ୍ରକୃତିକ, କ୍ଷମାଶୀଳ, (ବି) ଜିଷ୍ଣୁ ।

ଜିତନେମି—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ଅଶ୍ୱତ୍ଥ-ନିର୍ମିତ ଦଣ୍ଡ, ବିଷ୍ଣୁ, (ବିଂ)କ୍ରୋଧଶୂନ୍ୟ ।

ଜିତମନ୍ୟୁ—ପୁଂ.ବିଂ.(ବ.ଗ୍ରା)ଜିତକ୍ରୋଧ ଦେଖ ।

ଜିତଲ—ଯା. ବି. ମୁସଲମାନୀ ମୁଦ୍ରା-ବିଶେଷ ।

ଜିତଲୋକ—ପୁଂ.ବିଂ.(ବ.ଗ୍ରା)ଯେ ପୁଣ୍ୟ କର୍ମ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱର୍ଗାଦିକୁ ଜୟ କରେ, ଅଭିଭୂତ ଲୋକ ।

ଜିତବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରାଜାଉଣୀନରଙ୍କ ଦୁହିତା,ନରଦେବାସ୍ତ ଜାର ପ୍ରିୟସଖୀ, (ବିଂ) ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଜୟ କରିଅଛି ।

ଜିତବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜିତ+ବତୁ) କୃତଜୟ, ଯେ ଜୟ କରିଅଛି ।

ଜିତବ୍ରତ—ପୁଂ. ବିଂ. ଆୟତ୍ତୀକୃତ ବ୍ରତ, (ବି) ପୃଥୁବଂଶୀୟ ହବର୍ଦ୍ଧାନ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଜିତଶତ୍ରୁ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ବିଜୟୀ, ଯେ ଶତ୍ରୁକୁ ପରାଜୟ କରିଅଛି ।

ଜିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଜି+ମଂ.ତ+ଆ)ପରା-ଜିତା, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ପରାଜୟ କରା-ଯାଇଅଛି ।

ଜିତାକ୍ଷର—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଉତ୍ତମ ପାଠକ,ଯେ ଅକ୍ଷର ଦେଖିବା ମାତ୍ରକେ ପଢ଼ିପାରେ ।

ଜିତାତ୍ମତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜିତାତ୍ମନ୍+ଭା.ତ୍ୱ) ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟତା ।

ଜିତାତ୍ମା—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା)ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ, ଯେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଜୟ କରିଅଛି, (ବି) ଶ୍ରାଦ୍ଧଭୋଗାର୍ହ ଦେବଭେଦ ।

ଜିତାପଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଜଣାପଟ ଦେଖ ।

ଜିତାପଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଜୟଶୀଳତା ।

ଜିତାମିତ୍ର—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଶତ୍ରୁ ପରାଜୟକର୍ତ୍ତା, ଯେ ଶତ୍ରୁକୁ ଜୟ କରିଅଛି,କାମାଦିରପୁଜେତା,(ବି)ବିଷ୍ଣୁ ।

ଜିତାମିତ୍ରମଲ୍ଲ—ପୁଂ. ବି. ନେପାଳର ଠାକୁର ବଂଶୀୟ ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାଜା ।

ଜିତାରି—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଶତ୍ରୁଜୟୀ, ଜିତଶତ୍ରୁ, (ପୁଂ.ବି)ବୁଦ୍ଧ ।

ଜିତାଷ୍ଟମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୌଣଶ୍ରୀନ କୃଷ୍ଣା-ଷ୍ଟମୀ, ଜିମୂତାଷ୍ଟମୀ,ଦୁତିବାହନ ଓଷା ।

ଜିତ ହନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ବିଜୟୀ, ଜିତକାଶୀ, ଯୁଦ୍ଧରେ ଜୟୀ ।

ଜିତାହାର—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଯେ କ୍ଷୁଧାକୁ ଜୟ କରିଅଛି, ଆହାରଜେତା, ସଂଯତାହାରୀ । [ବିଜୟ ।

ଜିତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜି + ଭା.ତି)ଜୟ, ଲାଭ,

ଜିତିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜିଣିବା, ଜୟଲାଭ କରିବା, ପରାସ୍ତ କରିବା, ଅତିକ୍ରମ କରିବା । [ମୃଗ ।

ଜିତିହରିଣ—ଗ୍ରା.ବି.ହରିଣବିଶେଷ, କସ୍ତୁରୀ

ଜିତୁମ—ପୁଂ.ବି.ମିଥୁନରାଶି (ଜ୍ୟୋତିଷ) ।

ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ—ପୁଂ.ବିଂ. ଇନ୍ଦ୍ରିୟଜୟକାରୀ, ଶାନ୍ତ, (ବି) କାମବୃଦ୍ଧି ବୃକ୍ଷ, ବ୍ରହ୍ମଗୁଞ୍ଜ, ତପସ୍ୱୀ ।

ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ+ ତ+ଆ) ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୟକାରୀ ଭାବ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟଦମନ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ସଂଯମ ।

ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ+ତ୍ୱ) ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୟକାରୀ ଭାବ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟଦମନ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ସଂଯମ ।

ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟାହ୍ୱ—ପୁଂ.ବି.କାମବୃଦ୍ଧି ବୃକ୍ଷ ।

ଜିତ୍ମ—ପୁଂ. ବି. ଜିତୁମ, ମିଥୁନରାଶି, (ପୁ .ବିଂ) ଜୟଶୀଳଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଜିତ୍ରପାଳ—ପୁଂ. ବି. ତୋମର ବଂଶର ସ୍ଥାପୟିତା ମାଳବର ରାଜା ।

ଜିତ୍ୱା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଜି+ଯ+ଆ) ବୃହ-ଦ୍ୱଳ, ବଡ଼ ଲଙ୍ଗଳ, ହେଙ୍ଗ, ଲଙ୍ଗଳର ଲୁହା । [ଦେଶାଦ ।

ଜିଦ୍ନ—ପୁଂ. ବିଂ. ଜୟଶୀଳ, ଅଦ୍ରୁ-

ଜିଦ୍ୱର—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜି + ବର) ଜେତା, ଜୟଶୀଳ, ବିଜୟୀ ।

ଜିଦ୍ୱରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କାଶୀ, ବାରାଣସୀ, (ବିଂ)

ଜହ୍ନରର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଜିଦ୍—ଯା. ବି. ବିରୋଧ, ବିରୁଦ୍ଧମତ, ଜିଗର, ହଟ, ଝୋଙ୍କ, ନିବନ୍ଧ, ଆଗ୍ରହାତିଶୟ ।

ଜିଦ୍‌କରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ବିଷୟ-ପାଇଁ ଜିଗର କରିବା, ହଟକରିବା ।

ଜିଦ୍‌ଖୋର୍—ଯା. ବି. ଜିଗରିଆ, ଏକ-ଜିଦିଆ, ଯେ ନିଜକଥା ବଜାଏ ରଖିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟର ଉପଦେଶ ବା ଯୁକ୍ତିକୁ ମାନେ ନାହିଁ ।

ଜିନ୍—ଯା.ବି. ଘୋଡ଼ା ପିଠିରେ ବସିବା ପାଇଁ ପକାଇବା ଚର୍ମାସନ, ଅଶ୍ୱପୃଷ୍ଠର ଚର୍ମାସନ, ଭୂତ, ପ୍ରେତ, ଦୈତ୍ୟ ।

ଜିନ୍‌ଉଦ୍ଧାରଣ—ଗ୍ରା. ବି. ମୁସଲମାନ ରାଜାଙ୍କ ଅମଳରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଲାଖରାଜ ବୃତ୍ତିବିଶେଷ ।

ଜିନ୍‌ଗର୍—ଯା.ବି.ଘୋଡ଼ାର ଜିନ୍ ତିଆରି-କରିବା ଜାତିବିଶେଷ ।

ଜିନ୍‌ପୋଷ—ଯା. ବି. ଘୋଡ଼ାର ଜିନ୍ ଉପରେ ପକାଯିବା ଆସ୍ତରଣ ।

ଜିନ—ପୁଂ.ବି.(ଜି+କ.ନ)ବୁଦ୍ଧ, ଅର୍ହତ୍, ବିଷ୍ଣୁ, (ବି) ବିଜୟଶୀଳ, ଅତିବୃଦ୍ଧ, ଜହ୍ନର ।

ଜିନ—ଯା. ବି. ବସ୍ତୁବିଶେଷ, ଜିନ୍‌କିନା, (ପ୍ରା.ବି) ବନ୍ୟମୃଗବିଶେଷ ।

ଜିନତ—ଯା. ବି. ଶୋଭା, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ।

ଜିନଯୋନି—ପୁଂ. ବି. ମୃଗ, ହରିଣ ।

ଜିନା - ପ୍ରା. (ସିଂହ) ଅବ୍ୟ. ଜାଇଁ ଥାଉଁ-ଥାଉଁ, ଜୀବିତକାଳ ମଧ୍ୟରେ ।

ଜିନାକାଶ—ଯା. ବି. ପରସ୍ତ୍ରୀ ଗମନ, ବ୍ୟଭିଚାର ।

ଜିନପୋକ—ପ୍ରା. (ମେଦ)ବି. ଶବ୍ଦୋତ୍ତ, ଜଳୁଜୁଳିଆ ପୋକ । [ଚିଜ ।

ଜିନିସ—ଯା. ବି. ବସ୍ତୁ, ପଦାର୍ଥ, ଦ୍ରବ୍ୟ,

ଜିନିସପତ୍ର—ଗ୍ରା.ବି. ଦ୍ରବ୍ୟନିଚୟ, ପଣ୍ୟ-ଦ୍ରବ୍ୟ ସମୂହ,ଘରର ଉପକରଣସମୂହ ।

ଜିନିସପାତି—ଗ୍ରା.ବି. ଜିନିସପତ୍ର ଦେଖ ।

ଜିନ ସାଉ—ଯା. ବି. ଜିନିସପତ୍ର ଦେଖ ।

ଜିନ୍ଦର୍—ଯା. ବି. ଜୀବନ, ଜୀବିତକାଳ ।

ଜିବାଜିବ—ପୁଂ. ବି. ଚକୋରପକ୍ଷୀ, ଚକୁଆ ।

ଜିବିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଜିହ୍ୱା ଆକୃତିର ଗଜା ବା ମିଷ୍ଟାନ୍ନବିଶେଷ ।

ଜିବ୍ରା—ଯା. ବି. ଘୋଟକ ଓ ଗର୍ଦ୍ଦଭର ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁବିଶେଷ ।

ଜିଭ—ଗ୍ରା.ବି.ଜିହ୍ୱା,କଲମ ଓ ନିବ୍‌ଆଦିର ଜିହ୍ୱା ଆକାରର ଅଗ୍ରଭାଗ ।

ଜିଭଆଗରେଥିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (କୌଣସି ବିଷୟ ବା ଗ୍ରନ୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଉତ୍ତମ ରୂପେ କଣ୍ଠସ୍ଥ ହୋଇଥିବା, କୌଣସି ବିଷୟ ବା ନାମ ଖୁବ୍ ଜଣା-ଥାଇ ସୁଦ୍ଧା କଥା ପଡ଼ିଲାବେଳେ ସ୍ମୃତି ପଥରେ ନ ପଡ଼ିବା ।

ଜିଭକାମୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅଜାଣତରେ ଜିଭର ଅଗ୍ରକୁ ଦନ୍ତରେ କ୍ଷତ କରିବା, ଲଜ୍ଜା ବା ବିସ୍ମୟରେ କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟ-ବିମୂଢ଼ ବା ମିୟମାଣ ହେବା ।

ଜିଭଚିରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଦନ୍ତକାଠିର ଫାଳ ଦ୍ୱାରା ଜିଭରୁ ମଇଳା ସଫା କରିବା ।

ଜିଭଚେପା—ଗ୍ରା.ବି.ତୁଣ୍ଡ ଘା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କଥା କହି ନ ପାରିବା ।

ଜିଭରେହାଡ଼ହେବା—ଗ୍ରା. ବି. ମିଥ୍ୟା କଥା କହିବା ପାଇଁ ସାହସ ହେବା ।

ଜିଭଲଡ଼ବଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ପେଟୁପଣ ।

ଜିଭଲେଉଟିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଶବ୍ଦ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ପାରିବା, କହିପାରିବା ।

ଜିଭହୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅକଥ୍ୟ କଥା-କହିବା ।

ଜିଭା—ପ୍ରା. (ସିଂହ)ବି. ଶତଡ଼ ଦଣ୍ଡାରେ ଲାଗିଥିବା ଆଗସାରୁ (ଫଳ) ।

ଜିମିଖାନା—ଯା. ବି. ସାଧାରଣଙ୍କ କୁସ୍ତି କସରତ୍ ଓ ଖେଳ କରିବାର ସୁବିଧା-ଜନକ ସ୍ଥାନ, ଜିମାଘର ।

ଜିମନାଷ୍ଟିକ୍—ଯା. ବି. ବିଶିଷ୍ଟ ଆକୃତି-ବିଶିଷ୍ଟ କାଷ୍ଠାଦିନିର୍ମିତ ଯନ୍ତ୍ରାଦି ସାହା-ଯ୍ୟରେ କରାଯିବା ବ୍ୟାୟାମ, କୌଶଳ-ପୂର୍ଣ୍ଣ ମଲ୍ଲବିଦ୍ୟା ।

ଜିମା—ଯା.ବି. ନ୍ୟାସ, ସଂରକ୍ଷା, ଆସ୍ତ୍ରି, ଅଧିକାର, ଦାୟିତ୍ୱ, ଜବାବଦେହି, କାର୍ଯ୍ୟର ଭାର, (ଅବ୍ୟ) ମାରଫତ୍ ।

ଜିମାକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟରେ ନ୍ୟସ୍ତ-କରିବା ।

ଜିମାଦାର—ଯା. ବି. ଓ ବି. ସଂରକ୍ଷଣ-କର୍ତ୍ତା, ଯାହା ନିକଟରେ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଗଚ୍ଛିତ ଥାଏ, କୌଣସି ବିଷୟ-ପାଇଁ ଦାୟୀ ।

ଜିମାନାମା—ଯା. ବି. କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟରେ ଗଚ୍ଛିତ ରଖିବାର ନିଦର୍ଶନ ଲିପି ।

ଜିମାନେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଆଣି ଅଧିକାର ବା ଦାୟିତ୍ୱରେ ରଖିବାକୁ ନେବା ।

ଜିମାୟ ଉଦ୍ଦୀନ୍‌ବରଣୀ--ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି.ଜଣେ ମୁସଲମାନ ଇତିହାସ ଲେଖକ ।

ଜିୟାଗଞ୍ଜ—ବି. ବଙ୍ଗଳା ମୁର୍ଶିଦାବାଦ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ସହର ।

ଜିୟାଧନେଶ୍ୱରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଆସାମର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ଓ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରର ଉପନଦୀ ।

ଜିର୍‌ଗା—ଯା. ବି. ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ଜାତୀୟ ବା ରାଜନୈତିକ ସମ୍ମିଳନୀ ।

ଜିର୍‌ଦାଜ—ଯା. ବି. ହୁକାବିକ୍ରେତା ବୈଠକର ମୁହଁରେ ଯେଉଁ ଚିତ୍ରିତ ବସ୍ତ୍ରଖଣ୍ଡ ଘୋଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଏ ।

ଜିରଙ୍ଗ—ଆସାମର ଖାସି ପର୍ବତର ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ରରାଜ୍ୟ । [ନାମ ।

ଜିରଙ୍ଗଗଡ଼—ଜୁନାଗଡ଼ର ପ୍ରାଚୀନ

ଜିରଣ—ଗ୍ରା.ବି. ବିଶ୍ରାମ କରିବା ।

ଜିରାଇତ—ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜା)ବି.କିଛିସମୟପାଇଁ ଚାଷକରିବା ନିମନ୍ତେ ରାଇତକୁ ଦିଆ-ଯାଇଥିବା ଜମିଦାରଙ୍କ ନିଜ ଚାଷଜମି ।

ଜିରଫ—ଯା. ବି. ଦୀର୍ଘକାର ଚତୁଷ୍ପଦ ପଶୁବିଶେଷ ।

ଜିଲ୍—ଗ୍ରା. ବି. ବେହେଲାରୁ ନିଃସୃତ ଚାରିଗୋଟି ସ୍ୱର ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ, କୈ କୈଁଇଆ ସ୍ୱର, ବେହେଲାରଖଡ୍ଗ ସ୍ୱର-ବିଶିଷ୍ଟ ତାର ବା ତନ୍ତ୍ରୀ, ତବଲା ବା

ପଟୋଜର ବାମପାଟରୁ ଉଠିବା ସ୍ୱର, (ଯା. ବଂ.) ଔଜ୍ଜ୍ୱଲ୍ୟ ।

ଜିଲ୍‌କଜ—ଯା. ବ. ମୁସଲମାନ ମାସ-ବିଶେଷ ।

ଜିଲ୍‌ପାଠ—ଯା. ବ. ରୁଗିଣୀବିଶେଷ ।

ଜିଲ୍‌ହେଜ୍—ଯା. ବ. ମୁସଲମାନ ମାସ-ବିଶେଷ, ମହରମ୍‌ର ପୂର୍ବ ମାସ ।

ଜିଲତ୍—ଯା. ବ. ଲଜ୍ଜା,ଅପମାନ,ବେଇ-ଜତ, ଅନାଦର, ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା, ଦୁର୍ଗତି ।

ଜିଲଦ୍—ଯା. ବ.ବହିର ମଲାଟ ଉପରେ ବନ୍ଧାହେବା ଚମଡ଼ା, ପୁସ୍ତକର ଖଣ୍ଡ, ଚମଡ଼ା ।

ଜଲ୍ଲ—ଯା. ବ. ପ୍ରଦେଶର ଶାସନବିଭାଗ, ଆଭା, ଔଜ୍ଜ୍ୱଲ୍ୟ, ଚିକ୍କଣତା, (ବଂ) ପଲିସ କରାଯାଇଥିବା, ଚକଚକିଆ ।

ଜିଲ୍‌ଲଆର୍—ଯା. ବଂ. କେନାଲ ରେଭେନ୍ୟୁ ବା ସରକାରୀ ଜଳକର ଅସୁଲ କର୍ମଚାରୀ,ତହସିଲଦାର ରଙ୍କ ଉପ-ସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀ, ସରକାର (ବଂ) ଦୀପ୍ତିମାନ୍, ମସୃଣ ।

ଜିଲ୍ଲଦାରୀ—ଯା. ବଂ. ଆୟ ବ୍ୟୟ ସମ୍ବ-ନ୍ଧୀୟ ହିସାବ ।

ଜିଲ୍‌ଙ୍ଗା—ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନାଗପୁର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ ।

ଜିଲ୍ଲା—ଯା. ବ. ଜିଲ୍ଲ (ଦେଶ) ।

ଜିଲ୍ଲେ—ଶ୍ର. ବଂ. ଅମୁକ ଜିଲ୍ଲ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ।

ଜିଷ୍ଣୁ—ପୁଂ. ବ. (ଜି+କ.ଷ୍ଣୁ) ବିଷ୍ଣୁ, ଅର୍ଜ୍ଜୁନ, ଇନ୍ଦ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ବସୁ, ବସ୍ତୁ, (ବଂ) ଜୟଶୀଳ, ଜେତା, (ପୁଂ. ବ) ଭୌତ୍ୟମନୁର ଜଣେ ପୁତ୍ର ।

ଜିଷ୍ଣୁଗୁପ୍ତ—ପୁଂ. ବ. ନେପାଳର ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାଜା ।

ଜିହାଦ୍—ଯା. ବ. ଧର୍ମରକ୍ଷା ବା ଧର୍ମ-ପ୍ରଚାର ନିମନ୍ତେ ଭିନ୍ନ ଧର୍ମ ବଲମ୍ବୀଙ୍କ ସହିତ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧ, ନିଜର ଧର୍ମରକ୍ଷାର୍ଥ ଯୁଦ୍ଧ ।

ଜିହାନ—ବଂ. (ହା+କ.ଅନ) ଯାଉ-ଥିବା, ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଥିବା,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଜିହାନୀ ।

ଜିହାନକ—ବି. (ଜିହାନ+କ) ସ୍ଥିର ବିନାଶ, ପ୍ରଳୟ ।

ଜିହାସା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ହା+ସନ୍+ଭା.ଅ+ଆ) ତ୍ୟାଗ କରିବାର ଇଚ୍ଛା, ଘୃଣା ।

ଜିହାସୁ—ପୁଂ.ବଂ. (ହା+ସନ+କ.ଉ) ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ।

ଜିହିର୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ହୃ+ସନ୍+ଭା.ଅ+ଆ)ହରଣ ବା ଚୋରି କରିବାର ଇଚ୍ଛା, ହରଣେଚ୍ଛା ।

ଜିହୀର୍ଷୁ—ପୁଂ.ବଂ.(ହୃ+ସନ୍+କ,ଉ) ହରଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ, ହରଣା-ଭିଳାଷୀ ।

ଜିହ୍ମ—ବଂ.(ହା+କ,ମ) ଚାଲୁ, ବଙ୍କା, ବକ୍ର, କୁଟିଳ, ଖଳ, କପଟୀ, ଜଡ଼, ମିଥ୍ୟାବାଦୀ, କୁଣ୍ଠିତ, ଅପ୍ରସନ୍ନ, ଅଧା ମିକ, ଦୀନ,(ବ)ମିଥ୍ୟା, ମିଛ,ଖଳତା, ଅସରଳପଣ, ଚତୁରଗତି ।

ଜିହ୍ମଗ—ପୁଂ.ବଂ.(ଜିହ୍ମ+ଗମ୍+କ.ଅ) ଯେ ବକ୍ରଗତି କରେ, ବକ୍ରଗାମୀ, (ବ) ସର୍ପ, ଶର ।

ଜିହ୍ମଗତି—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ ଓ ବଂ. ଜିହ୍ମଗ ଦେଖ ।

ଜିହ୍ମଗାମୀ—ବ ଓ ବଂ.(ଜିହ୍ମ+ଗମ+କ ଇନ) ଜିହ୍ମଗ ଦେଖ ।

ଜିହ୍ମତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କୁଟିଳତା, ବକ୍ରତା, ସର୍ପ ।

ଜିହ୍ମଦ୍ୱାର—ବଂ. ନିମ୍ନଦେଶରେ ଥିବା, ପିହିତଦ୍ୱାର, ଆଚ୍ଛାଦିତ ଦ୍ୱାର ।

ଜିହ୍ମମେହନ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜିହ୍ମ+ମିହ+ଅନ) ଭେକ ।

ଜିହ୍ମମୋହନ—ପୁଂ. ବ. (ଜିହ୍ମ+ମୁହ+ଅନ) ଭେକ ।

ଜିହ୍ମଶଲ୍ୟ—ପୁଂ.ବ.(ବ.ଶ୍ରୀ) ଖଦିରବୃକ୍ଷ ।

ଜିହ୍ମଶୀ—ବଂ. (ଜିହ୍ମ+ଶୀ+କ୍ୱିପ୍) ବକ୍ରଭାବେ ଶୟିତ, କୁଟିଳଶୟିତ ।

ଜିହ୍ମାଶୀ—ପୁଂ.ବଂ. (ଜିହ୍ମ+ଅଶ+ଇନ୍) ମନ୍ଦଭୋଜୀ,ଯେ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଭୋଜନ କରେ ।

ଜିହ୍ମିତ—ବଂ. (ଜିହ୍ମ+ମ.ତ) ବଙ୍କୀକୃତ, ନମିତ, କୁଟିଳ, ଦୂଷିତ ।

ଜିହ୍ମୀକର—ପୁଂ. ବଂ. ବକ୍ରକର ।

ଜିହ୍ୱ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଲିହ+ଣ.ବ) ଜିହ୍ୱା, ଜିଭ, ରସନା, ରସନେନ୍ଦ୍ରିୟ, ଅଗ୍ନିଶିଖା, ବାକ୍ୟ, ଚକ୍ରମୂଳ ।

ଜିହ୍ୱକ—ବ. (ଜିହ୍ୱ+କ) ଏକପ୍ରକାର ସନ୍ନିପାତ ରୋଗ ।

ଜିହ୍ୱଳ—ପୁଂ.ବଂ.(ଜିହ୍ୱ+ଲା+କ.ଅ) ଲୁବ୍ଧ, ଭୋଜନଲୋଲୁପ, ପେଟୁ ।

ଜିହ୍ୱା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଜିହ୍ୱ+ଆ) ରସଜ୍ଞାନେ-ନ୍ଦ୍ରିୟ, ଜିହ୍ୱ ଦେଖ ।

ଜିହ୍ୱାଗ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ. (୬ତତ୍) ଜିହ୍ୱାର ଅଗ୍ରଭାଗ, ଜିଭର ଅଗ ।

ଜିହ୍ୱାଗ୍ରବର୍ତ୍ତୀ—ବଂ. (୬ତତ୍) ଯାହା (କଥାପ୍ରଭୃତି) ମନୁଷ୍ୟର ଜିଭଅଗରେ ଥାଏ, ଯେଉଁ କଥାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ବିଚୁ-ରିବାମାତ୍ରେ କହିପାରେ ।

ଜିହ୍ୱାଜପ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ପୁରୁଷ) ତତ୍ପୁରୁଷରେକ୍ତ ଜପଭେଦ ।

ଜିହ୍ୱାତଳ—କ୍ଲୀ. ବ. ଜିହ୍ୱାର ପୃଷ୍ଠଭାଗ ।

ଜିହ୍ୱାନିର୍ଲୋଚନ—କ୍ଲୀ. ବ. (୬ତତ୍) ଜିହ୍ୱାମର୍ଜନ, ଜିଭଛେଲାଇବା ।

ଜିହ୍ୱାପ—ପୁଂ.ବଂ. (ଜିହ୍ୱା+ପା+କ.ଅ) ଯେ ଜିହ୍ୱାଦ୍ୱାରା ପାଣିପିଏ, (ବ)କୁକୁର, ବ୍ୟାଘ୍ର, ବିଡ଼ାଳ, ଖାଲୁ, ଚିତାବାଘ ।

ଜିହ୍ୱାମଳ—କ୍ଲୀ. ବ. ଜିହ୍ୱସ୍ଥିତ ମଳ, ଜିଭର ଛଉଆ ।

ଜିହ୍ୱାମୂଳ—କ୍ଲୀ. ବ. (୬ତତ୍). କଣ୍ଠର ଯେଉଁ ଅଂଶରୁ ଜିହ୍ୱା ବାହାରିଥାଏ ।

ଜିହ୍ୱାମୂଳୀୟ—ବଂ. (ଜିହ୍ୱାମୂଳ+ଈୟ) ଜିହ୍ୱାମୂଳରୁ ଉଚ୍ଚାରିତ,(ବ) ଜିହ୍ୱାମୂଳରୁ ଉଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଜିହ୍ୱାରଦ—ପୁଂ. ବ. ପକ୍ଷୀ ।

ଜିହ୍ୱାରୋଗ—ପୁଂ. ବ. ମୁଖରୋଗାନ୍ତର୍ଗତ ରସନାଜାତ ବ୍ୟାଧି ।

ଜିହ୍ୱାଳ—ବଂ. ଜିଭଥିବା, ଜିହ୍ୱାଯୁକ୍ତ ।

ଜିହ୍ୱାଲାଳସ—ବ. (୬ତତ୍) ରୁଚିକର ଖାଦ୍ୟପ୍ରତି ଅତିରିକ୍ତ ବାସନା, ଜିଭ-ନାଳସ୍ତ ।

ଜିହ୍ୱାଲହ—ପୁଂ. ବ. (ଜିହ୍ୱା+ଲହ+

କ. କ୍ରପ୍) ଗୁଳୁର, ବରାଡ଼ । [କରା ।
ଜିହ୍ୱାଲୌଲ୍ୟ—ବ.ପେଟୁକତା, ଔଦାର୍-
ଜିହ୍ୱାବାନ୍—ପୁଂ. ବ. ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ବଂଶାନ୍ତର୍ଗତ ଋଷିବିଶେଷ,(ବଂ) ଜିହ୍ୱା-ଯୁକ୍ତ ।
ଜିହ୍ୱାଶଲ୍ୟ—ପୁଂ.ବ.ଶଦ୍ଦରବୃକ୍ଷ,ଶଦ୍ଦର ।
ଜିହ୍ୱାସୁଖ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଷ୍ଠତତ୍) ରୁଚିକର ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବାଯୋଗୁଁ ଜାତ ସୁଖ ।
ଜିହ୍ୱାସ୍ତମ୍ଭ—ବ. (ଷ୍ଠତତ୍) ଜିହ୍ୱାର (ଜିଭର) ପକ୍ଷାଘାତ ରୋଗ ।
ଜିହ୍ୱାସ୍ୱାଦ—ପୁଂ. ବ. ଲେହନ,ଚୁଷିବା ।
ଜିହ୍ୱିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜିହ୍ୱା+ଇକ+ଆ) ଜିହ୍ୱାରୁ ମଇଳାକାଢ଼ିବା କର୍ମ ।
ଜିହ୍ୱୋଲ୍ଲେଖନ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଷ୍ଠତତ୍) ଜିହ୍ୱା-ନିର୍ଲେଖନ ଦେଖ ।
ଜିହ୍ୱୋଲ୍ଲେଖନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଜିଭଛେଲା ।
ଜୀ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଜୀବ) ଜୀବନ, ପ୍ରାଣ, ମନ, ହୃଦୟ, ଆକାଙ୍କ୍ଷା, (ସ୍ନେହଭକ୍ତି ଓ ବାତ୍ସଲ୍ୟସୂଚକ ଅବ୍ୟୟ) ଭକ୍ତି, ସ୍ନେହ ବା ବାତ୍ସଲ୍ୟର ପାତ୍ର, ଶ୍ରୀମାନ୍, ମହାଶୟ, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ) ସମ୍ବୋଧନାର୍ଥ ଭୃତ୍ୟ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦାନ କରିବାର ବ୍ୟବହୃତ ଓ ଭକ୍ତିସୂଚକ ସମ୍ବୋଧନ, ହଁ ମହାଶୟ ।
ଜୀଅନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଜୀଇଁଥିବା ।
ଜୀଅନ୍ତା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଜୀଇଁଥିବା ।
ଜୀଆଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବଞ୍ଚାଇବା, ଜୀବିତ କରିବା, ନିର୍ଜୀବ ବସ୍ତୁକୁ ଜୀବଦାନ କରିବା, ରକ୍ଷାକରିବା, କୌଣସି ଜୀବକୁ ପୋଷିବା, ରଖିବା, ପାଳିବା, ଜୀବିତ ରଖିବା ।
ଜୀଆଁ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଜୀବିତ) ସଜୀବ, ଜୀବିତ, (ଗ୍ରା.ବି) ଜୀଇଁବା, ବଞ୍ଚିବା ।
ଜୀଆଁଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଜୀଆଇବା ଦେଖ ।
ଜୀଆଁଇରଖିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ମାଛଆଦି ପାଳି ଜୀଅନ୍ତା ରଖିବା ।
ଜୀଇଁଉଠିବା—ଗ୍ରା.ବ.(ମୃତବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି ସଜୀବହେବା । [ଥିବା ।
ଜୀଇଁରହିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବଞ୍ଚିରହିବା, ଜୀବିତ
ଜୀଇଁବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଞ୍ଚିରହିତା, ନ ମରିବା, ସଜୀବ ରହିବା ।
ଜୀଉ—ଗ୍ରା. ବ. ଜିହ୍ୱା, ଜିଭ, ଜୀ ଦେଖ ।
ଜୀଉଣିପନ୍ଥା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଜୀବନ+ପନ୍ଥା) ଜୀବିକା, ଜୀବନୋପାୟ ।
ଜୀତ—ବଂ. ଜୀନ ଦେଖ ।
ଜୀତକାମୀ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଜୟାଭିଳାଷୀ ।
ଜୀତଗଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବ. ବାଦାମଗଛ ।
ଜୀନଲ—ଗ୍ରା. ବ. ଏକପ୍ରକାର ପ୍ରାଚୀନ ତାମ୍ରମୁଦ୍ରା ।
ଜୀତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଜୟ, ହାନି ।
ଜୀନ୍—ଯା. ବ. ଜିନ୍ ।
ଜୀନ—ବଂ.(ଜ୍ୟା+କ.ତ)ଜୀର୍ଣ୍ଣ, ପ୍ରାଚୀନ, ବୃଦ୍ଧ, ସ୍ଥବିର ।
ଜୀମୂତ—ପୁଂ. ବ. (ଜୀ+ମୂ+କ.ତ) ପର୍ବତ, ମେଘ, ମୁଥା, ଦେବତାଡ଼-ବୃକ୍ଷ, ଇନ୍ଦ୍ର, ଭୃତକର, ଜହ୍ନିଲତା, ଋଷିବିଶେଷ, ମଲ୍ଲବିଶେଷ, ଛନ୍ଦୋ-ବିଶେଷ, ଦଶାର୍ହଙ୍କ ପୌତ୍ର, ବସୁଷ୍ଟତଙ୍କ ପୁତ୍ର । [ଦେଖ ।
ଜୀମୂତକ—ପୁଂ. ବ. (ଜୀମୂତ + କ)ଜୀମୂତ
ଜୀମୂତକୂଟ—ପୁଂ.ବ.(ଷ୍ଠତତ୍)କ୍ଷୁଦ୍ର ଶୈଳ, ପାହାଡ଼ ।
ଜୀମୂତକେତୁ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଜୀମୂତ-ବାହନଙ୍କର ପିତା,ହିମାଳୟସ୍ଥ ବିଦ୍ୟା-ଧରମାନଙ୍କର ରାଜା ।
ଜୀମୂତମୂଳ—କ୍ଲୀ. ବ. ଶଙ୍ଖ, ଶୁଣ୍ଠି ।
ଜୀମୂତବାହନ—ପୁଂ.ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ)ମେଘ-ବାହନ ଇନ୍ଦ୍ର, ଜୀମୂତକେତୁଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଶାଳିବାହନଙ୍କ ପୁତ୍ର ।
ଜୀମୂତବାହୀ—ପୁଂ. ବ. (ଜୀମୂତ+ବହ+ଇନ୍) ଧୂମ, ଇନ୍ଦ୍ର ।
ଜୀମୂତାଷ୍ଟମୀ-.ବ.ଆଶ୍ୱିନମାସର କୃଷ୍ଣାଷ୍ଟମୀ ।
ଜୀର—ପୁଂ. ବ. (ଜୃ+କ,ଅ) ଜୀରକ, ଜିରା, ଅଣୁ, (ବଂ) ଜବଶୀଳ, କ୍ଷିପ୍ର, ଶନ୍ଦୁର ବସ୍ତ୍ରୋତ୍ତାନକର ।
ଜୀରକ—ପୁଂ. ବ. ସ୍ୱନାମପ୍ରସିଦ୍ଧ ମସଲା ବିଶେଷ, ଜୀରା ।
ଜୀରକାଦ୍ୟମୋଦକ—ବ. ବୈଦ୍ୟକୋକ୍ତ ମୋଦକ ଔଷଧବିଶେଷ ।
ଜୀରକାଦ୍ୟଚୂର୍ଣ୍ଣ—ବ. ଆୟୁର୍ବେଦୋକ୍ତ ଔଷଧବିଶେଷ ।
ଜୀରଣ—ପୁଂ. ବ. ଜୀରକ, ଜୀରା ।
ଜୀରଦାନୁ—ପୁଂ. ବଂ. (ଜୀର+ଦା+ନୁ) ଶୀଘ୍ରଦାନ, କ୍ଷିପ୍ରଦାତା ।
ଜୀରା—ଗ୍ରା. ବ. ଆସାମର ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ, ଗୁଜରାଟର ଗୋଟିଏ ସହର, ଜୀରକ, ମସଲାବିଶେଷ । [ବିଶେଷ ।
ଜୀରାଗୁଡ଼—କ୍ଲୀ.ବ. ବୈଦ୍ୟକୋକ୍ତ ଔଷଧ
ଜୀରାଧ୍ୱର—ବଂ. ବିଘ୍ନ ବା ବିପଦରହିତ ।
ଜୀରାମରିଚ—ଗ୍ରା. ବ. (ସହଚର) ଏକତ୍ର ବଟା ହୋଇ ବା ଗୁଣ୍ଡ ହୋଇ ତିଅଣକୁ ସୁଗନ୍ଧ ଓ ସୁସ୍ୱାଦୁବିଶିଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଜୀରା ଓ ମରିଚ ।
ଜୀରାରୁ ଶିରାକାଢ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି କଥାରୁ ଅତି ସାମାନ୍ୟ କଥା ବାହାର କରି ତାକୁ ବଡ଼ ବୋଲି ଗଣନା କରିବା ।
ଜୀର—ପୁଂ. ବ. (ଜୃ+ଇ)ମନୁଷ୍ୟ,(ବଂ) ଜାରକ, ଅଭିଭାବକ ।
ଜୀରକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ବଂଶପତ୍ରୀତୃଣ, ବାଛଁଶ-ପତ୍ରର ଘାସ ।
ଜୀର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବଂ. (ଜୃ+କ.ତ) ବୃଦ୍ଧ, ପ୍ରାଚୀନ, ପୁରାତନ, ଜର୍ଜରିତ, କ୍ଷୟ-ପ୍ରାପ୍ତ, ଶୀର୍ଣ୍ଣ, କ୍ଷୀଣ, ଜାରିତ, ଯାହା ପରିପାକ ହୋଇଅଛି,ଅକାର୍ପଣ୍ୟ(ମ.ତ) ପରିପକ୍ୱ, (ଶ) ଜୀରା, ଜୀରକ ।
ଜୀର୍ଣ୍ଣକ—ବଂ. ଜୀର୍ଣ୍ଣପ୍ରକାର ।
ଜୀର୍ଣ୍ଣକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ହଜମକରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଖରଚକରିବା, ଆତ୍ମସାତ୍ କରିବା ।
ଜୀର୍ଣ୍ଣଜ୍ୱର—ବ. ପୁରାତନ ଜ୍ୱର,ଦିନ ୨ ନରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥିବା ଜ୍ୱର ।
ଜୀର୍ଣ୍ଣଜ୍ୱରାଙ୍କୁଶରସ—ପୁଂ. ବ. ବୈଦ୍ୟ-କୋକ୍ତ ଔଷଧବିଶେଷ ।
ଜୀର୍ଣ୍ଣତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜୀର୍ଣ୍ଣ+ତା.ତା) ପରିପାକ, ଜରା, ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ, ପୁରୁଣା ଯୋଗୁଁ ବସ୍ତୁର କ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ ଅବସ୍ଥା ।
ଜୀର୍ଣ୍ଣଦାରୁ—ପୁଂ. ବ. ବୃଦ୍ଧଦାରୁବୃକ୍ଷ,

ବିଧାର୍ଥ ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣଦେହ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ବୃଦ୍ଧ ଶରୀର, ଅତି ବୃଦ୍ଧ, (କ.ଧା,ବ) ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଶରୀର, ବୃଦ୍ଧବ୍ୟକ୍ତି ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣପତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ପୁରୁଣା ବା ପାଚିଲା ପତ୍ର, (ବିଂ. ବ.ଗ୍ରୀ) ପୁରାତନ ପତ୍ରବିଶିଷ୍ଟ, (ପୁଂ.ବି) କଦମ୍ବ, ପଟ୍ଟିକା-ଲୋଧ୍ର । [ତୃଣ ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣପତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ)ବଂଶପତ୍ରୀ-

ଜୀର୍ଣ୍ଣପର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) କଦମ୍ବ, (କ୍ଲୀ.ବି) ପୁରାତନ ପତ୍ର, ପାଚିଲା ପତ୍ର, (ବିଂ) ଜୀର୍ଣ୍ଣପତ୍ରବିଶିଷ୍ଟ ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣପଂକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ବୃଦ୍ଧଦାରକ ବୃକ୍ଷ ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣବଜ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ବୈଦ୍ୟାନ୍ତମଣି ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣବଟିକା—ବି.ଖାଦ୍ୟର ଜୀର୍ଣ୍ଣକାରକ ବଡ଼ ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣବସ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି.(କ.ଧା)ପୁରୁଣା ଚିରୁ-ଲୁଗା, ଦରବା, (ବିଂ.ବ.ଗ୍ରୀ) ଯାହାର ଲୁଗା ଚିରା ଓ ପୁରୁଣା ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣବାଟିକା—ବି.(କ.ଧା)ପୁରୁଣାଭଙ୍ଗା-ଘର, ପୁରୁଣା ଓ ଖଣ୍ଡିଆ ଘର ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣବୃଧ୍ନ—ପୁଂ. ବି. ପଟ୍ଟିକାଲୋଧ୍ର ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣବୃଧ୍ନକ—କ୍ଲୀ. ବି. ପଟ୍ଟିକାଲୋଧ୍ର, ନାଗରମୁଆ ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣଶୀର୍ଣ୍ଣ—ବିଂ. ପୁରୁଣା, ପୁରୁଣା ଓ କ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣଶୂଳ—ବି. ଖାଦ୍ୟ ଜୀର୍ଣ୍ଣହେବା ସମ-ୟରେ ପେଟମାରିବା ରୋଗ, ପରିଣାମ ଶୂଳ ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପୁନ-ର୍ନବୀକରଣ, ପୁରୁଣା ଓ ଭଙ୍ଗାବସ୍ତୁର ମରାମତି । [ଥିଲା ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କୃତ--ବିଂ.ଯାହା ମରାମତି ହୋଇ-

ଜୀର୍ଣ୍ଣା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.(ଜୀର୍ଣ୍ଣ + ଆ) ପ୍ରାଚୀନା, ବୃଦ୍ଧା, ପୁରାତନୀ, (ବି) ମୋଟାଜୀରା ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣାତ୍ମିମୃତ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଯେଉଁ ମାଟିରେ ହାଡ଼ଗୁଣ୍ଡା ମିଶି ସଢ଼ିଥିଲା, କୃତ୍ରିମ ମୃତ୍ତିକାବିଶେଷ ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଜୃ+ତି) ଜୀର୍ଣ୍ଣତା, ଜରା, ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ, କ୍ଷୀଣତା, ପରିପାକ ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣୋଦ୍ଧାର—ବି. (ଜୀର୍ଣ୍ଣ+ଉଦ୍ଧାର) ତତ୍ତ୍ୱ; ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର, ପୁରୁଣା ଜିନିଷର ମରାମତି ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣୋଦ୍ଧୃତ--ବିଂ.ମରାମତିକରାଯାଇଥିବା

ଜୀବ—ବି. (ଜୀବ୍+କ.ଅ)ଜନ୍ତୁ, ପ୍ରାଣୀ, ପ୍ରାଣବାୟୁ, (ଭା.ଅ) ଜୀବନ, ପ୍ରାଣ, ବୈଦିକମରୁତ୍ ଦେବତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ, ଜୀବାତ୍ମା, ଚୈତନ୍ୟ, ପ୍ରବୃତ୍ତି, ଇଚ୍ଛା, ପେଷା,ପୁଷ୍ୟାନକ୍ଷତ୍ର,ଜୀବଦଶା, ଆୟୁ, ବିଷ୍ଣୁ, ବୃହସ୍ପତି, କାର୍ଯ୍ୟକାରଣ ସମ୍ବନ୍ଧ, (ବିଂ) ଜୀବିତ ।

ଜୀବଂଜୀବ—ବି. ଯେ ଦୀର୍ଘକାଳ ବଞ୍ଚେ, ଚକୋରପକ୍ଷୀ ।

ଜୀବକ—ପୁଂ. ବି. (ଜୀବ+କ. ଅକ) ଆଶୀର୍ବାଦକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ଚିକିତ୍ସକ ଓ ଆତ୍ରେୟ ମୁନିଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ, ଜୀବକ ଅଷ୍ଟବର୍ଗାନ୍ତର୍ଗତ ଔଷଧବିଶେଷ, ଦୀର୍ଘଜୀବୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ଆହୁଣ୍ଡିକ, ସାପୁଆ, ପୀଡ଼ିଶାଳ ବୃକ୍ଷ, କ୍ଷପଣକ, (ବିଂ) ପ୍ରାଣଧାରକ, ସେବକ, ଭୃତ୍ୟ, ବୃଦ୍ଧି-ଜୀବୀ, ସୁଧଖୋର ।

ଜୀବକଣା—ବି. ରକ୍ତରେ ଥିବା କୀଟାଣୁ ।

ଜୀବକୁଳ—ବି. ଜୀବଲୋକ ଦେଖ ।

ଜୀବଗୋସ୍ୱାମୀ—ପୁଂ. ବି. ଗୌଡ଼ୀୟ ବୈଷ୍ଣବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଷଡ଼ ଗୋସ୍ୱାମୀ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ ।

ଜୀବଗ୍ରହ—(ବୈଦିକ) ଜୀବନ୍ତେ ଗ୍ରହଣ ।

ଜୀବଗ୍ରହ—(ତତ୍ତ୍ୱ) ଦେହ, ଶରୀର ।

ଜୀବଗ୍ରାହ—ପୁଂ. ବିଂ. ବନ୍ଦୀ ।

ଜୀବଘନ—ପୁଂ. ବି. ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ,ବ୍ରହ୍ମା ।

ଜୀବଘୋଷସ୍ୱାମୀ—ପୁଂ.ବି. ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ ବୈୟାକରଣ ।

ଜୀବଚ୍ଛାଡ଼ିବା—କ୍ରି. କ୍ରି. ମରିବା, ଜୀବନ-ଶକ୍ତିଲୋପହେବା ।

ଜୀବଜ—ବିଂ. (ଜୀବ + ଜନ + କ.ଅ) ଜୀବଜାତ, ଜୀଅନ୍ତା, ଜୀଅନ୍ତା ଜନ୍ମି-ଥିବା (ଶିଶୁ) । [ଦେଖ ।

ଜୀବଜଗତ୍—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜୀବଲୋକ

ଜୀବଜନ୍ତୁ—ଗ୍ରା. ବି. ବିବିଧଜୀବ, ପ୍ରାଣୀ-ସମୂହ, ସାଧାରଣ ପ୍ରାଣୀ ।

ଜୀବଜୀବ—ପୁଂ. ବି. ଜୀବଞ୍ଜୀବ, ଚକୋର ପକ୍ଷୀ ।

ଜୀବଜୀବକ—ପୁଂ. ବି. ଚକୋର ପକ୍ଷୀ ।

ଜୀବତ୍ତ୍ୱ -ବିଂ. (ଜୀବ+କ. ଅତ୍ତ୍ୱ) କଣ୍ଠିଥିବା, ଜୀଅନ୍ତା ।

ଜୀବତ୍ପତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ସଧବା, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ପତି ଜୀବିତ ଅଛି, ଅହ୍ୟ ।

ଜୀବତ୍ପତ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଜୀବତ୍ + ପତି ସ୍ତ୍ରୀ.ଈ) ଜୀବତ୍ପତି ଦେଖ ।

ଜୀବତ୍ପତ୍ନୀକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯାହାର ସ୍ତ୍ରୀ ଜୀବିତା ।

ଜୀବତ୍ପିତର—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯାହାର ପିତା ଜୀବିତ ।

ଜୀବତ୍ପିତୃକ—ପୁଂ.ବିଂ. ଯାହାର ପିତା ଜୀବିତ ଅଛନ୍ତି ।

ଜୀବତ୍ପୁତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.(ବ.ଗ୍ରୀ) ଯାହାର ପୁତ୍ର ଜୀବିତ ଅଛି ।

ଜୀବତ୍ପ୍ରାନ୍--ଗ୍ରା.ବିଂ. ଜୀବିତ,ବିଦ୍ୟମାନ ।

ଜୀବତତ୍ତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପ୍ରାଣୀ-ବିଜ୍ଞାନ,ଯହିଁରେ ଜୀବମାନଙ୍କର ଜାତି-ସ୍ୱଭାବଦିଶ୍ୟାପ୍ରଭୃତି ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛି ।

ଜୀବତୋକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ଜୀବିତ+ତୋକ + ଆ) ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ସନ୍ତାନମାନେ ଜୀବିତ ଅଛନ୍ତି । [ଦେଖ ।

ଜୀବତ୍ତୋକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଜୀବତୋକା

ଜୀବତ୍ୟାଗ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମୃତ୍ୟୁ ।

ଜୀବତ୍ତ—କ୍ଲୀ.ବି. ଜୀବର ଭାବ ବା ଧର୍ମ ।

ଜୀବଥ—ପୁଂ. ବି. (ଜୀବ+କ,ଅଥ) ଜୀବନ, କଚ୍ଛପ, କଇଁଛ, ମୟୂର, ମେଘ, ଧର୍ମ, ପୁଣ୍ୟ, (ବିଂ.) ଧାର୍ମିକ, ଦୀର୍ଘଜୀବୀ, ଦୀର୍ଘାୟୁଃ ।

ଜୀବଦ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. (ଜୀବ+ଦା + କ,ଅ) ବୈଦ୍ୟ, ଜୀବକବୃକ୍ଷ, ଜୀବନ୍ତୀବୃକ୍ଷ, (ଜୀବ + ଦୋ+କ.ଅ) ଶମ୍ଭୁ, (ବିଂ) ଯେ ଜୀବଦାନ କରେ, ଯେ ବଞ୍ଚାଏ, ଜୀବନଦାତା ।

ଜୀବଦ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜୀବନ୍ତୀବୃକ୍ଷ ।

ଜୀବଦାତା—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜୀବ+ଦା-+କ.ତୃ)ଜୀବଦାୟୀ,ଜୀବକ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜୀବଦାତ୍ରୀ ।

ଜୀବଦାତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଋଦ୍ଧିନାମକ ଔଷଧ, ଜୀବନ୍ତୀବୃକ୍ଷ ।

ଜୀବଦାନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ପ୍ରାଣଦାନ, ଜୀବନ୍ୟାସ, ଜୀବକୁ ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରୁ ରକ୍ଷାକରିବା ।

ଜୀବଦାନୁ—ବିଂ. ଜୀବକୁ ଯେ ଧାରଣ କରେ ।

ଜୀବଦୃଷ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜୀବନ୍ତୀବୃକ୍ଷ ।

ଜୀବଦ୍ଦଶା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜୀବନକାଳ, ଅମଳ, ପ୍ରାଣଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ;

ଜୀବଧନ—କ୍ଲୀ.ବି. ଜୀବରୂପ ଧନ, ଧନ ବା ସମ୍ପତ୍ତିରୂପେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଥିବା ଗୋମେଷାଦି ପ୍ରାଣୀ, ପ୍ରାଣଧନ, ଆପଣା ପ୍ରାଣର ସଙ୍ଗାଳି,ପ୍ରିୟତମ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଜୀବଧବ—ବି. (ଜୀବ+ଧବ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଜନ୍ତୁଗଣ, ଯମ ।

ଜୀବଧବପୁର—ବି. ତତ୍ତ୍ୱ; ଯମପୁର ।

ଜୀବଧାତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜୀବ+ଧା+-ଅନ+ଇ) ସର୍ବଜୀବର ଆଧାର ରୂପା ପୃଥିବୀ ।

ଜୀବଧୃତ—ବି. (ଜୀବ+ଧୃ+କ.ଇନ୍) ପ୍ରାଣୀ ।

ଜୀବନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଜୀବ+ଣ୍ଚ.ମନ)ପ୍ରାଣ, ଜୀବିତାବସ୍ଥା, ପେଶା, ବୃତ୍ତି, ପ୍ରାଣୀ, (ଣ.ଅନ) ଜୀବାତ୍ମା, ବାୟୁ, ପ୍ରାଣବାୟୁ, ମଜ୍ଜା, ଜଳ, ପ୍ରାଣର ସଙ୍ଗାଳି, ହସ୍ତଙ୍ଗ-ଗାନ, ସଦ୍ୟଜାତ ଘୃତ, (କ.ଅନ) ପୁତ୍ର, ପରମେଶ୍ୱର,ଜୀବକ, ଗଙ୍ଗାନଦୀ, (ବିଂ) ପୋଷଣକର୍ତ୍ତା, ଜୀବଦାତା, ଜୀବାଧିଷ୍ଠାତା ।

ଜୀବନ ଉତ୍ସର୍ଗକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ବା ବ୍ୟକ୍ତି ନିମନ୍ତେ ଆପଣାର ପ୍ରାଣକୁ ପାଣି ଛଡ଼ାଇବା ।

ଜୀବନ ଉପରେ ପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରାଣାନ୍ତକ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ହେବା ଅବସ୍ଥା ।

ଜୀବନକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜୀବନ+କ)ଅନ୍ନ, ହଳେଲୀ, ହଳଡ଼ା ।

ଜୀବନଚରିତ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବିତ କାଳରେ ଘଟିବା ବିଷୟମାନଙ୍କ ବିବରଣ ବା ବର୍ଣ୍ଣନା ।

ଜୀବନ ଛାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଓ ବିଂ. ଜୀବ-ଛାଡ଼ିବା, ମରିବା, ଜୀବନଶକ୍ତି ଲୋପ ହେବା ।

ଜୀବନଜ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) (ଜୀବନ+ଜନ+କ.ଅ) ପଦ୍ମ, ଜଳଜ ।

ଜୀବନତରଙ୍ଗ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଜଳତରଙ୍ଗ, (ରୂପକ.କ.ଧା)ତରଙ୍ଗପରି ଦୋଳାୟମାନ ପ୍ରାଣ ।

ଜୀବନଦ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜୀବନ+ଦା-+କ.ଅ) ଜୀବନଦାତା, ଯେ ପ୍ରାଣ-ଦିଏ, ଜଳଦାତା, ବର୍ଷା କରୁଥିବା, ବର୍ଷୁଥିବା ।

ଜୀବନଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମରିବା, ଅନ୍ୟ-ପାଇଁ ପ୍ରାଣହାରିବା ।

ଜୀବନଧନ—ବି. (ରୂପକ କ.ଧା) ଜୀବ-ଧନ ଦେଖ ।

ଜୀବନଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଞ୍ଚିବା ।

ଜୀବନଧର୍ମ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜୀଅନ୍ତା ପ୍ରାଣୀର ସ୍ୱାଭାବିକ କର୍ମ ।

ଜୀବନଧାରଣ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ପ୍ରାଣଧାରଣ, ବଞ୍ଚିରହିବା ।

ଜୀବନପଶିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଦେହରେ ପ୍ରାଣବାୟୁ ସଞ୍ଚରିବା ।

ଜୀବନବାହାରିଯିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଜୀବନ-ଯିବା ଦେଖ ।

ଜୀବନବିକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନିଜର ପ୍ରାଣକୁ (ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ଠାରେ) ସମର୍ପଣ କରିବା, ଦାସତ୍ୱ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ।

ଜୀବନବୃତ୍ତ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଜୀବନଚରିତ, ଜୀବନୀ । [ପେଷା ।

ଜୀବନବୃତ୍ତି—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜୀବିକା,

ଜୀବନମରଣ—ବି. ଜୀଇଁବା ଓ ମରିବା ।

ଜୀବନମରଣସମାସ୍ୟା—ବି. ଜୀବନ ଚନ୍ଦ୍ରବ କି ଯିବ ଏହିପରି ସଙ୍କଟ ।

ଜୀବନମୁକ୍ତ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଂ. ଜୀବ-ନ୍ମୁକ୍ତ ଦେଖ ।

ଜୀବନମୂର୍ଚ୍ଛା—ଗ୍ରା. ବି. ଜୀବନତ୍ୟାଗ, ପ୍ରାଣଛାଡ଼ିବା, (ବିଂ) ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଜୀବନ ସଙ୍କଟ ଥାଏ, ଯହିଁରେ ପ୍ରାଣ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ହୁଏ ।

ଜୀବନଯିବା—ଗ୍ରା. ବି. ମରିବା, ପ୍ରାଣା-ନ୍ତକ କଲବଲ ହେବା, ମୁମୂର୍ଷୁ ଅବସ୍ଥା ।

ଜୀବନଯୋନି—ବି. ଦେହରେ ପ୍ରାଣ ସଞ୍ଚାରଣ କାରଣ, ସଜୀବନ ମନ୍ତ୍ର ।

ଜୀବନଶଙ୍ଗାଳି—ଗ୍ରା. ବି. ଜୀବଧନ, ପ୍ରିୟତମ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଜୀବନଷ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବି. ମୃତ୍ୟୁ, ପ୍ରାଣକ୍ଷୟ ।

ଜୀବନସଙ୍ଗିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସମସ୍ତ ଜୀବିତକାଳର ସହଚରୀ, ସହଧର୍ମିଣୀ ।

ଜୀବସଙ୍ଗୀ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସ୍ୱାମୀ, ପ୍ରିୟତମବ୍ୟକ୍ତି ।

ଜୀବନସାଧନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜୀବ-ନର ହେତୁ, ଶସ୍ୟ, ଜୀବନଧାରଣର ଉପାୟ ।

ଜୀବନସ୍ପୃହା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜୀବନର ଇଚ୍ଛା, ବଞ୍ଚିବାର ଇଚ୍ଛା ।

ଜୀବନହାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମରିବା, ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜନ କରିବା ।

ଜୀବନହେତୁ—ପୁଂ. ବି. ଜୀବନରକ୍ଷାର ଉପାୟ, ଜୀବନସାଧନ, ବିଦ୍ୟା, ଶିଳ୍ପ-ଭୃତି ସେବା, ଗୋରକ୍ଷା, ବଣିଜ, କୃଷି, ବୃତ୍ତି, ଭିକ୍ଷା, କୁଣ୍ଡିଦ, ଏହି ଦଶବିଧ ଜୀବନୋପାୟ ।

ଜୀବନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜୀବନ+ଆ) ମହୌଷଧି, ଜୀବନ୍ତୀ ବୃକ୍ଷ ।

ଜୀବନାଘାତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବିଷ ।

ଜୀବନାଥ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଅଳଂକାର ଶେଖର ପ୍ରଣେତା, କେତେଖଣ୍ଡ ଚିକିତ୍ସା ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚୟିତା, ତତ୍ତ୍ୱୋଦୟପ୍ରଣେତା ।

ଜୀବନାନ୍ତ—ବି. (ଜୀବନ+ଅନ୍ତ) ତତ୍ତ୍ୱ; ମୃତ୍ୟୁ, ଜୀବିତକାଳର ଶେଷ ।

ଜୀବନାବଧି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଜନ୍ମସମ-ୟରୁ, ଜନ୍ମାବଧି, ମରଣପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ଜୀବନାବାସ—ପୁଂ. ବି. (ବି.ଗ୍ର)ବରୁଣ,

(ତତ୍ତ୍ୱ) ଜୀବନାୟତନ, ଦେହ(ବଂ) ଜଳବାସୀ ।

ଜୀବନାଶ—ପୁଂ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ପ୍ରାଣସଂହାର, ପ୍ରାଣିଧ୍ୱଂସ, ମୃତ୍ୟୁ, (ବଂ) (ଜୀବନ+ଅଶ+କ.ଅ) ସଂଘାତକ, ପ୍ରାଣନାଶକ, (ଜୀବନ+ଆଶ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଯାହାର ବଞ୍ଚିବାରେ ଆଶା ଅଛି,ଜୀବନାଶାସମ୍ପନ୍ନ ।

ଜୀବନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ହରିତକୀ,ହରଡ଼ା ।

ଜୀବନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଜୀବ+ଣ.ଅନ+ଈ) ଆୟୁବୃଦ୍ଧିକାରକ, ପ୍ରାଣଦା, ଯାହା ଜୀବନଦାନକରେ, (ବ) ଜୀବନ୍ତୀବୃକ୍ଷ, ମହାମେଦା, ମେଦା, କାକୁଲ୍ଲ, (ଶ୍ରା.ବ) ଜୀବନଚରିତ, ଜୀବିକା ।

ଜୀବନୀୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଜୀବନ+ଇୟ) ଜଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜୟନ୍ତୀବୃକ୍ଷ, ଉପଜୀବ୍ୟ, ଜୀବନଧାରଣର ଉପାୟ, (ବଂ) ଯାହା ପ୍ରାଣଧାରଣନିମନ୍ତେ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ,ଆୟୁ ବୃଦ୍ଧିକର ।

ଜୀବନୀୟଗଣ—ପୁଂ. ବ. ମେଦା, ମହା-ମେଦାପ୍ରଭୃତି ଜୀବନ୍ତୀଅଷ୍ଟବର୍ଗ ଔଷଧ ବିଶେଷ ।

ଜୀବନୀୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଜୀବନ୍ତୀବୃକ୍ଷ ।

ଜୀବନୀଶକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଯେଉଁଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଜୀବମାନେ ବଞ୍ଚିରହନ୍ତି, ପ୍ରାଣ ।

ଜୀବନେଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ସୈହଳୀବୃକ୍ଷ, ଏକପ୍ରକାର ପିପ୍ପଳୀଗଛ ।

ଜୀବନୋପାୟ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜୀବନ ରକ୍ଷାର ଉପାୟ, ଜୀବିକା, ଜୀବନୌଷଧ ।

ଜୀବନୌଷଧ—କ୍ଲୀ. ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଔଷଧ-ବିଶେଷ, ଯେଉଁ ଔଷଧଦ୍ୱାରା ମୃତପ୍ରାଣୀ ଜୀଏ ।

ଜୀବନ୍ତ—ପୁଂ.ବ.ଔଷଧ,ପ୍ରାଣ,ଜୀବଶାକ, (ବଂ) ବଞ୍ଚିଥିବା, ସଜୀବ (ଜି. ବଂ) ସଜୀବଅବସ୍ଥାରେ ।

ଜୀବନ୍ତା—ଶ୍ରା. ବଂ. ଜୀବନ୍ତ(ଦେଖ) ।

ଜୀବନ୍ତି—କ୍ରି. (ପ୍ରା-ପଦ୍ୟ) ସଂ-ଜୀବଧାତୁ ଜନ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନକାଳ ପ୍ରଥମପୁରୁଷ ବହୁବଚନର କ୍ରିୟା, ଯଥା(ସେମାନେ) ଜୀବନଧାରଣ କରନ୍ତି ବା ଜୀଅନ୍ତି ।

ଜୀବନ୍ତିକ—ପୁଂ. ବ. ଜୀବାନ୍ତକ ।

ଜୀବନ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜୀବନ୍ତୀ+କ+ଆ) ବୃକ୍ଷୋପରିଜାତ ବୃକ୍ଷ, ମଲ୍ଲଙ୍ଗ, ନିର୍ମୂଳୀ, ଗୁଡ଼ୁଚ,ଜୀବଶାକ,ସୁନୁସୁନିଆ ଶାଗ, ହରିତକୀ, ହରିଡ଼ା, ଶମୀ ।

ଜୀବନ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଶାକଲତାବିଶେଷ, ସୁରାଷ୍ଟ୍ରଦେଶଜ ହଳଦିଆ ହରିଡ଼ା,ଶମୀ, ଗୁଡ଼ୁଚୀ, ମଲ୍ଲଙ୍ଗ, ନିର୍ମୂଳୀ, ଶର୍କରାପରି ମଧୁର ପୁଷ୍ପଲତା ।

ଜୀବନ୍ତ୍ୟାଦ୍ୟଘୃତ—କ୍ଲୀ.ବ.ଚକ୍ରଦତ୍ତୋକ୍ତ ପକ୍ୱଘୃତଭେଦ ।

ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ—ବଂ. (ଜୀବତ+ମୁକ୍ତ) ଜୀବଦଶାରେ ମୋକ୍ଷପ୍ରାପ୍ତ, ସଂସାରରେ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ନିର୍ବିକାର ଓ ନିର୍ଲିପ୍ତ, ଆତ୍ମତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞ, ଜ୍ଞାନୀ ।

ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ହେତୁରୁ ଜୀବଦଶାରେ ସଂସାର ମାୟା-ବନ୍ଧନରୁ ପରିତ୍ରାଣ ଲାଭ, ସଂସାରେ ଥାଇ ନିର୍ବିକାର ଓ ନିର୍ଲିପ୍ତ ଭାବ, ତପସ୍ୟାଦି ଦ୍ୱାରା ମୃତ୍ୟୁପରେ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ନ ଲଭିବା ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତତା ।

ଜୀବନ୍ମୃତ—ପୁଂ. ବଂ.(ଜୀବତ+ମୃତ) ଜୀବିତାବସ୍ଥାରେ ମୃତକଳ୍ପ, ଜୀଇଁ ଥାଉଁଥାଉଁ ମଲାପରି, ମୃତପ୍ରାୟ ।

ଜୀବନ୍ମୃତ୍ୟୁ—ବି.ଜୀବଦଶାରେ ମୃତ୍ୟୁତୁଲ୍ୟ ଅବସ୍ଥା,ଅତିଯନ୍ତ୍ରଣାମୟ ଜୀବନ ।

ଜୀବନ୍ୟାସ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପ୍ରାଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ମନ୍ତ୍ର,ଯଦ୍ୱାରାଦେହରୂପ ଗୃହରେ ପ୍ରାଣର ଅଧିଷ୍ଠାନ ହୁଏ ।

ଜୀବପତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ ଓ ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ସଧବା, ଅହ୍ୟ, ଯେଉଁସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ୱାମୀ ବଞ୍ଚି ଅଛି,(ପୁଂ. ବ. ତତ୍ତ୍ୱ) ଯମ ।

ଜୀବପତ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ଜୀବତ୍ପତିକା, ସଧବା, ଅହ୍ୟ ।

ଜୀବପତ୍ରିପ୍ରସୂୟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ ଉତ୍ତରର ଜୀଡ଼ାବିଶେଷ ।

ଜୀବପତ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଜୀବନ୍ତ ।

ଜୀବପୁତ୍ରକ—ପୁଂ. ବ. ଇଙ୍ଗୁଦିବୃକ୍ଷ, ପୋଇଗୁଦିଆ ଗଛ ।

ଜୀବପୁତ୍ରକ—ପୁଂ. ବ. ଇଙ୍ଗୁଦିବୃକ୍ଷ, ପୋଇଗୁଦିଆଗଛ ।

ଜୀବପୁତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ.ଯେଉଁମାଈର ପୁତ୍ର ଜୀବିତ ଅଛି ।

ଜୀବପୁଷ୍ପ—କ୍ଲୀ. ବ.ଜନ୍ତୁରୂପ ପୁଷ୍ପ ।

ଜୀବପୁଷ୍ପା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବୃହତ୍କଳିକାବନ୍ତୀ ।

ଜୀବପ୍ରାଣ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ପ୍ରାଣସ୍ୱରୂପ ବାୟୁ ।

ଜୀବପ୍ରିୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ହରିତକୀ, ହରିଡ଼ା, (ବଂ) ଜୀବବଲ୍ଲଭା ।

ଜୀବଭଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଜୀବନ୍ତୀଲତା, (କ୍ଲୀ. ବ) ଜୀବର କୁଶଳ ।

ଜୀବମନ୍ଦିର—କ୍ଲୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶରୀର, ଦେହ, ଅତ୍ମାରଆଧାର ।

ଜୀବମାତୃକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଜୀବର ମଙ୍ଗଳ ସାଧିକା ସପ୍ତମାତୃକାବିଶେଷ, ନାମ ଯଥା—କୁମାରୀ, ଧନଦା, ନନ୍ଦା, ବିମଳା, ମଙ୍ଗଳା,ବଳା,ପଦ୍ମା ।

ଜୀବଯାଜ—ପୁଂ. ବ. ପଶୁଦ୍ୱାରା ଯଜନ ।

ଜୀବୟିକା—ଶ୍ରା.ବ. ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ, ମୁମୂର୍ଷୁ ଅବସ୍ଥା, ପ୍ରାଣବାୟୁ ବହିର୍ଗତ ହେବା ଅବସ୍ଥା ।

ଜୀବଯୋନି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.ସଜୀବ ବସ୍ତୁ ।

ଜୀବରକାରଣ—ଶ୍ରା.ବ.ଜୀବ ବା ପ୍ରାଣର ମୋକ୍ଷ ବା ମୁକ୍ତି, ଜୀବର ମୋକ୍ଷଦାତା ।

ଜୀବରକ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବ. ଗର୍ଭଧାରଣର ଉପ-ଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗଳ୍ଲଃ ।

ଜୀବରତ୍ନ—କ୍ଲୀ. ବ. ପୁଷ୍ପରାଗ ।

ଜୀବରହସ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପ୍ରାଣି-ସଂଜ୍ଞାନ୍ତ ଗୋପନୀୟ ତତ୍ତ୍ୱ ।

ଜୀବରାଜଦୀକ୍ଷିତ—ଶ୍ରା.ପୁଂ.ବଂ. ଜନୈକ ସଙ୍ଗୀତ ଶାସ୍ତ୍ରକାର, ଲଘୁଚନ୍ଦ୍ରାଳଙ୍କାର ପ୍ରଣେତା ।

ଜୀବରାମ—ଶ୍ରା. ପୁଂ. ବ. ସମ୍ପ୍ରଦାୟ-ପ୍ରଣେତା,ସ୍ମୃତି ବାଚନପଦ୍ଧତି ପ୍ରଣେତା ।

ଜୀବଲା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ସିଂହଳୀ, ସିଂହ-ପିପଳୀ ।

ଜୀବଲୋକ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସଂସାର,

ପୃଥିବୀର ସୃଷ୍ଟପ୍ରାଣୀ ସମୂହ,ମର୍ତ୍ତ୍ୟଲୋକ, ସମୁଦାୟ ମନୁଷ୍ୟଜାତି, ଜୀବଯୋନି, ସ ସାରରେ ଜୀବରୂପେ ଜନ୍ମ ।

ଜୀବବଧ—ବି. (ତତ୍) ପ୍ରାଣିହତ୍ୟା, ପ୍ରାଣିହତ୍ୟାଜନିତ ପାପ ବା ଅପରାଧ ।

ଜୀବବନ୍ଧୁ—ବି.(ତତ୍)ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ,ଜୀବନ-ସଙ୍ଗୀ, ବନ୍ଧୁକ ପୁଷ୍ପ, ବଧୂକଫୁଲ ।

ଜୀବବର୍ଗ—ପୁଂ. ବି. ଜୀବସମୂହ ।

ଜୀବବଲି—ବି. (ତତ୍) ଯଜ୍ଞାର୍ଥ ବା ଦେବତାଆଦିଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗୋ-ମେଷାଦି ଜୀବଙ୍କର ହତ୍ୟା ।

ଜୀବବଳ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କ୍ଷୀରକାକୋଲୀ ।

ଜୀବବସ୍ତୁ—ବି. (ତତ୍) ଜୀବର ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅବସ୍ଥାର ରୂପ ।

ଜୀବବାଣୀବିଦ୍—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯେ ସକଳ ପ୍ରକାର ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ଭାଷା ଜାଣନ୍ତି ।

ଜୀବବାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଜୀବ+ବତ୍) ସଜୀବ । [ପ୍ରଣେତା ।

ଜୀବବିବୁଧ—ପୁଂ. ବି. କାଳାନନ୍ଦ ନାଟକ

ଜୀବବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍)ପଶୁପାଳନ ବ୍ୟବସାୟ,ଜୀବ ଦେହରେ ଥିବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ-ବିକ ଗୁଣମାନ ।

ଜୀବସଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. କୃମିରୋଗ ।

ଜୀବଶଂସ—ପୁଂ.ବି.ଜୀବକଠିକ କାମନା ।

ଜୀବଶର୍ମା—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଦ୍ ।

ଜୀବଶାକ—ପୁଂ. ବି. ସୁନ୍ଦରସୁନ୍ଦରୀ ଶାଗ, ମାଳବଦେଶପ୍ରସିଦ୍ଧ ଶାକବିଶେଷ ।

ଜୀବଶୁକ୍ଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜୀବହ୍ରତକରୁ ଶୁକ୍ଳବର୍ଣ୍ଣ ଲତା,କ୍ଷୀରକାକୋଲୀ ।

ଜୀବଶୂନ୍ୟ—ବଂ. (ତତ୍) ପ୍ରାଣହୀନ, ମୃତ, ଜଡ଼, ନିର୍ଜୀବ, ଜୀବନୁଶୂନ୍ୟ, ପ୍ରାଣିହୀନ ।

ଜୀବଶେଷ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ମୁମୂର୍ଷୁ, ଯାହାର ଜୀବନମାତ୍ର ଅବଶିଷ୍ଟ ଅଛି ।

ଜୀବଶୋଣିତ—କ୍ଲୀ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଆର୍ତ୍ତବ ଶୋଣିତ ।

ଜୀବଶ୍ରେଷ୍ଠା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ବୃଦ୍ଧି ନାମକ ଔଷଧ

ଜୀବସଂକ୍ରମଣ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍)ଦେହା-ନ୍ତରପ୍ରାପ୍ତି, ଜନ୍ମାନ୍ତର ପରିଗ୍ରହ ।

ଜୀବସଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) କାମ-ବୃଦ୍ଧିକର ଔଷଧ, କାମବୃଦ୍ଧି ବୃକ୍ଷ ।

ଜୀବସାଧନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍) ଧାନ୍ୟ, ଧାନ ।

ଜୀବସୁତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯାହାର ପୁତ୍ର ଜୀବିତ ଅଛି,ଜୀବପୁତ୍ରା ।

ଜୀବସୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯେଉଁ ନାରୀ ଜୀବନ୍ତ ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ କରେ, ଜୀବଜ୍ଜୋକା ।

ଜୀବସ୍ଥାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍) ମର୍ମସ୍ଥାନ, ହୃଦୟ, ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ବସତି ସ୍ଥଳ, ପୃଥିବୀ । [ଦେଶ ।

ଜୀବହତ୍ୟା—ବି. (ତତ୍) ଜୀବବଧ

ଜୀବହିଂସା—ବି. (ତତ୍) ଜୀବବଧ, ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ନିଷ୍ଠୁର ବ୍ୟବହାର ।

ଜୀବହୀନ—ବଂ. (ତତ୍) ପ୍ରାଣହୀନ, ମୃତ, ପ୍ରାଣିହୀନ, (ବ) ଷଡ଼କ୍ଷର ମନ୍ତ୍ର-ବିଶେଷ ।

ଜୀବା—ବି. ଧନୁର ଜ୍ୟା, (ଜ୍ୟାମିତି) ଗୃପର ଦୁଇମୁଣ୍ଡକୁ ଯୋଗ କରୁଥିବା ରେଖା, ଜୀବନ୍ତୀ, ବର୍ଗ, ଜୀବନ,ଭୂମି, ଜୀବନୋପାୟ ।

ଜୀବାଣୁ—ବି. (ଜୀବ+ଅଣୁ) ରୋଗଜୀବାଣୁ, କ୍ଷୁଦ୍ରତମ ଜୀବର ସାରାଂଶ ।

ଜୀବାତୁ—ପୁଂ ଓ କ୍ଲୀ. ବି. (ଜୀବ+ଣ. ଆତୁ) ଭକ୍ତ, ଅନ୍ନ, ଜୀବନୌଷଧ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ଆତୁ) ଜୀବନ, ଜୀବିକା ।

ଜୀବାତୁମାନ୍—ପୁଂ. ବି. ଯଜ୍ଞକରି ଯେଉଁ ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଆୟୁଷ୍କାମନା କରାହୁଏ, ଆୟୁଷ୍କାମ ଯଜ୍ଞର ଦେବତା-ବିଶେଷ ।

ଜୀବାତ୍ମା—ପୁଂ. ବି. ଦେହୀ, ଦେହସ୍ଥ ଆତ୍ମା, ଜୀବପୁରୁଷ, ପ୍ରାଣ, ସୁଖ ଦୁଃଖ-ଭୋକ୍ତା ।

ଜୀବାଧାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍) ଶରୀର, ଦେହ, ପ୍ରାଣରକ୍ଷା, ପ୍ରାଣଧାରଣ ।

ଜୀବାଧାର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍) ହୃଦୟ, ଶରୀର, ଜଗତ୍, ବିଶ୍ୱବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ, ଜୀବ-ଜଗତ୍ ।

ଜୀବାନ୍ତକ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍) ପ୍ରାଣଘାତୀ ଅସ୍ତ୍ର, ବ୍ୟାଧ, (ବଂ) ପ୍ରାଣଘାତକ, ପ୍ରାଣ-ନାଶକର, ଜୀବନାଶକ ।

ଜୀବାର୍କପିଣ୍ଡକ—ପୁଂ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ଥିତ ରଶ୍ମିକଳାର ୧୮୦୦ ଭାଗରୁ ଅଷ୍ଟମଭାଗ ।

ଜୀବାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ହେହୁଲୀ, ପିପ୍ପଳୀ ।

ଜୀବାବଶେଷ—ବି. (ତତ୍) ଭୂଗର୍ଭରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ବହୁକାଳପୂର୍ବେ ମୃତପ୍ରାଣୀର ଦେହାବଶେଷ, ପ୍ରସ୍ତରୀଭୂତ ବହୁକାଳ ପୂର୍ବର ଜୀବଦେହ, ଜୀବନମାତ୍ର ଅବଶିଷ୍ଟ ରହିବା ଅବସ୍ଥା, ପ୍ରାଣୀର ଆସନ୍ନ ମୃତ୍ୟୁ ଓ ଶେଷ ଅବସ୍ଥା ।

ଜୀବାସ୍ତିକାୟ—ପୁଂ.ବି. ଅର୍ହନ୍ମତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଜୀବଭେଦ ।

ଜୀବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜୀବ+ଣ. ଅକ+ଆ) ଜୀବନୋପାୟ, ବୃତ୍ତି, ପେଟ, ଜୀବନ, ଜୀବ, ଜୀବନ୍ତୀ ।

ଜୀବିକାନିର୍ବାହ—ବି. (ତତ୍) କୌଣସି ଉପାୟଦ୍ୱାରା ପେଟ ପୋଷିବା ।

ଜୀବିତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜୀବ+ଣ.ତ)ଆୟୁ, ଜୀବଦ୍ଦଶା,ଜୀବନ, (ବଂ) ଯେ ବଞ୍ଚିଅଛି, ଜୀବନ୍ତ, ସଜୀବ, ଜୀଅନ୍ତା ।

ଜୀବିତକାଳ—ବି. (ତତ୍) ଜୀବଦ୍ଦଶା, ବଞ୍ଚିଥିବାସମୟ, ଅମଳ ।

ଜୀବିତଘ୍ନ—ବଂ. (ଜୀବିତ+ହନ୍+ଅ) ପ୍ରାଣନାଶକ, ଯେ ଜୀବନ ନଷ୍ଟକରେ ।

ଜୀବିତଞ୍ଜି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ନାଡ଼ୀ,ଏହା ଦେଖିଲେ ଜୀବ ଥିବା ନ ଥିବା ଜଣାପଡ଼େ ।

ଜୀବିତନାଥ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍) ଜୀବ-ତେଣ, ପ୍ରାଣନାଥ, ଦୟିତ, ସ୍ୱାମୀ ।

ଜୀବିତପ୍ରୟୋଜନ—ବି.(ତତ୍)ଜୀବିକା, ଜୀବବଞ୍ଚିବାର ଅତି ଆବଶ୍ୟକ ବସ୍ତୁ-ସମୂହ ।

ଜୀବିତବାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଜୀବିତ+ବତ୍) ବଞ୍ଚିଥିବା ।

ଜୀବିତହାରୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ତତ୍) ପ୍ରାଣ-ନାଶକ,ମାରାତ୍ମକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜୀବିତହାରିଣୀ ।

ଜୀବିତାନ୍ତକ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍) ଜୀବ-ନାନ୍ତକ, ଯମ, (ବଂ) ପ୍ରାଣିହିଂସାକାରୀ ।

ଜୀବତାବସ୍ଥା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(ଭ୍ରତତ୍ତ୍ୱ)ଜୀବଦ୍ଦଶା, ଜୀଇଥିବାସମୟ ।

ଜୀବତେଶ—ପୁଂ. (ଭ୍ରତତ୍ତ୍ୱ) ପ୍ରାଣନାଥ, ଯମ, ଚନ୍ଦ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଜଗଦୀଶ୍ୱର, ସ୍ୱାମୀ, (ବଂ) ଜୀବତେଶ୍ୱର ।

ଜୀବତେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବ. (ଭ୍ରତତ୍ତ୍ୱ) ଜୀବ-ତେଶ ଦେଖ ।

ଜୀବୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଜୀବ + ଇନ୍) ପ୍ରାଣ-ଧାରକ,ଯେ ଜୀଏ, ପ୍ରାଣୀ,ଜୀବନୋପାୟ ଯୁକ୍ତ ।

ଜୀବେଷ୍ଟନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ରୂପକ- କ.ଧା) ଜୀବରୂପ କାଷ୍ଠ ।

ଜୀବେଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ .ବ. ବୃହସ୍ପତିସବ, ଯେଉଁ ଯଜ୍ଞ ବୃହସ୍ପତିଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରା-ଯାଏ ।

ଜୀବୋତ୍ପତ୍ତିବାଦ—ପୁଂ.ବ.(ଭ୍ରତତ୍ତ୍ୱ)ଜୀବର ଉତ୍ପତ୍ତି ବିଷୟକ ପ୍ରତିବାଦ ।

ଜୀବୋପାଧି—ପୁଂ. ବ. (ଭ୍ରତତ୍ତ୍ୱ) ସ୍ୱପ୍ନ, ସୁଷୁପ୍ତି, ଜାଗରଣରୂପ ଅବସ୍ଥାତ୍ରୟ ।

ଜୀବୋଷ୍ମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଭ୍ରତତ୍ତ୍ୱ) ଜୀବନ୍ତ ମେଷାଦିର ରୋମ ।

ଜୀବ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ହରିତକୀ, ଜୀବନ୍ତୀ, ଗୋକ୍ଷୁରଦୁଗ୍ଧ, ଜୀବନୋପାୟ ।

ଜୁଆ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦ୍ୟୂତ)ଦ୍ୟୂତକ୍ରୀଡ଼ା, ପଣରଖି ଖେଳିବା,ନବବିବାହିତ ବର କନ୍ୟାଙ୍କର ସାତମଙ୍ଗଳା ମଧ୍ୟରେ ଖେଳିବା କଉଡ଼ିଖେଳ ।

ଜୁଆ--ଗ୍ରା.ବ.ଆମ୍ବ ଆଦି କଞ୍ଚା ଖଟା ଫଳକୁ ଲୁଣ ମସଲା ଓ ତେଲଦେଇ ଆଚାର କରିବା,(ସଂ-ଦ୍ୟୂତ)ଜୁଆ ଦେଖ,(ଗ୍ରା.ବଂ.) ଲୁଣମସଲାତେଲଆଦି ଦ୍ୱାରା ପାଗ କରା-ଯାଇଥିବା (ଆମ୍ବଆଦି) (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ସିନ୍ଧି ବ.) ଶଗଡ଼ର ଯୁଆଳି,(ପ୍ରା. ଯାଜ. ବ.) ଦୁଧକୁ ବସାଦିହ କରିବାପାଇଁ ତହିଁରେ ମିଶାଯିବା ଖଟାବସ୍ତୁ ବା ମହ ।

ଜଆଇଁ—ଗ୍ରା. ବ.(ସଂ-ଜାମାତା)କନ୍ୟାର ସ୍ୱାମୀ, ନବବିବାହିତ ବର ।

ଜୁଆଇଁକୁଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା.ବ.(ଲ.ଅର୍ଥ)ଶ୍ୱଶୁର ଘରେ ଜୁଆଇଁ ପାଇବା ଆଦର ପରି ଆଦର ପାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଜୁଆଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ—ଗ୍ରା. ବ. ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ଗୃହକୁ ଉତ୍ସବାଦି ଉପଲକ୍ଷରେ ଜାମା-ତାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯିବା, ବିବାହ-ପୂର୍ବରୁ ଶ୍ୱଶୁର ନିଜଘରଠାରୁ ବର ବରଯାତ୍ରି ସମେତ ବିବାହ ଦିବସ ଆସିବା ପାଇଁ ବରଙ୍କ ନିକଟକୁ ବସ୍ତ୍ର, ମହାପ୍ରସାଦ, ନାରିକେଳ, ଓ ସବିଧ ଲେଖାସହ ପଠାଯିବା ନିମନ୍ତ୍ରଣ ବିଧି ।

ଜୁଆଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ତେଲ ବା ଘିଆଦି ରଖିବା ଦ୍ୱାରା ହାଣ୍ଡି ଘଡ଼ିଆଦି ମୃତ୍ତି-ପାତ୍ରକୁ ସଡ଼ କରିବା,ଆମ୍ବୁଲ ଓ ଆଚାର ତେନ୍ତୁଳି ଆଦିରେ ମସଲା ଲୁଣ ଓ ତେଲ-ଆଦି ଦେଇ ମୁଖଦ୍ରୋତକ କରିବା ।

ଜୁଆଁଣିଆଘାସ—ଗ୍ରା. ବ. ଏକପ୍ରକାର ମୋଟା କରଡ଼ା ଘାସ ।

ଜୁଆଁଲି—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବ.ଜାଆଁଳା,ଯମଜ ।

ଜୁଆଁଲିକିଆ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବ. ଯମଜ ସନ୍ତାନ, ଜାଆଁଳାପିଲା ।

ଜୁଆଙ୍ଗ—ପ୍ରା. ବ. ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତର ପର୍ବତୀୟ ଜାତିବିଶେଷ, ଓଡ଼ିଶାର ଆଦିମ ଅଧିବାସୀ ।

ଜୁଆଚୋର—ଗ୍ରା.ବଂ.ଧୂର୍ତ୍ତ, ବଞ୍ଚକ, ଶଠ, ପ୍ରତାରକ ।

ଜୁଆଚୋରି—ଗ୍ରା.ବ.ପ୍ରତାରଣା, ବଞ୍ଚନା, ଶଠତା, ଠକାମି ।

ଜୁଆଣ—ଗ୍ରା.ବ. ଦହିଆଦି କରିବା ପାଇଁ ଦୁଧ ଆଦିରେ ଦିଆଯିବା ମହ ପ୍ରଭୃତି ।

ଜୁଆଣପାଣି— ଗ୍ରା. ବ. ମହପୂତଜଳ, ଫଳପାଣି ।

ଜୁଆଣୀ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଯବାନୀ) ସୁଗନ୍ଧ ମସଲାବିଶେଷ, ଧାନ୍ୟାଦିବର୍ଗର କୃଷି-ଜାତ ଶାକବିଶେଷର ଫଳ ।

ଜୁଆଣୀଅରକ—ଗ୍ରା.ବ.ଜୁଆଣୀରୁ ବୈଜ୍ଞା-ନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନିର୍ଯ୍ୟାସ ।

ଜୁଆନ୍—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଯୁବନ୍) ଯୁବା, ଯୁବକ, ପରିଣତ ବୟସ୍କ ।

ଜୁଆନ୍‌ବୟସ—ଗ୍ରା. ବ. ଯୌବନ ।

ଜୁଆର—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଜଳବାର)ସମୁଦ୍ରର ଜଳସ୍ଫୀତି, ସମୁଦ୍ରର ଜଳୋଚ୍ଛ୍ୱାସ, (ବିପ-ଭାଟ) ନୂଆ ପାଣିରେ ହଳଧରା ଜମିରେ ଉଠିବା କନଡ଼ା ପ୍ରଭୃତି ଘାସ ।

ଜୁଆରି—ଗ୍ରା. ବ. ବାଜରାଶସ୍ୟ, ଭୁଟ୍ଟା, (ପ୍ରା. ସିନ୍ଧି ବ.) ମକ୍କା, ମକା ।

ଜୁଆରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ମାଛସାହାଣ)ମନ୍ଦା ଧରି ନଈ ମୁହାଣ ବା ଘାଇ ମୁହଁକୁ ଆସିବା ।

ଜୁଆରି—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦ୍ୟୂତରତ)ଜୁଆ-ଖେଳାଳି, ଦ୍ୟୂତକାର, (ବଂ) ଦ୍ୟୂତ-କ୍ରୀଡ଼ାରତ ।

ଜୁଆଳକଣ୍ଟିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଯେଉଁ ବଳଦ ଜୁଆଳରୁ ଫିଟିଲେ ଆଉ ଧରା ଦିଏ-ନାହିଁ ।

ଜୁଆଳି—ଗ୍ରା. ବ.ବଳଦ ପୋଡ଼ୁଥିବା କମ୍ବା ଘୋଡ଼ାଆଦି ଯୋଡ଼ିବାର ବାଉଁଶ ବା କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ, ଯେଉଁ କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ ବଳ-ଦାଦିଙ୍କ କାନ୍ଧରେ ରହେ ।

ଜୁଆଳିପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.ବ. (ଲ.ଅର୍ଥ)ମନୁଷ୍ୟ କୌଣସି ବନ୍ଧନରେ ବା ଗୁରୁତର କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ହେବା, ବିବାହ ବନ୍ଧନରେ ଆବଦ୍ଧ ହେବା ।

ଜୁଆଣକଟା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜୁଆଖେଳ ଓ ଶକଟା ବା ଗଞ୍ଜପା ଖେଳ ।

ଜୁଇ—ଗ୍ର . ବ. (ସଂ ଯୁଥି) ଯୁଇଫୁଲ ଓ ଗଛ, (ସଂ-ଜ୍ୟୋତି) ନିଆଁ, ଚିତାଗ୍ନି, ଏକପ୍ରକାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପକ୍ଷୀ, (ସଂ-ଜୀବକ) ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଔଷଧ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଜୁଇଁ—ପ୍ରା. (ବାଲେ)ବ. (ସଂ-ଜାମାତା) ଜୋଇଁ, ଜୁଆଇଁ, କାମାତା ।

ଜୁଉଳି—ଗ୍ରା.ବ.ଜୋଅଳ,ଜଅଳ,ଲଙ୍ଗଳ ମୁଣ୍ଡାରେ ଲଙ୍ଗଳ ଲୁହା ରହିବା ପାଇଁ ଖୋଳା ହୋଇଥିବା ଘର ଉପରେ ମରାଯାଇଥିବା — ଏହି ଆକାରର ଲୁହାର ଜୋକିଆ କଣ୍ଟା ।

ଜୁକ୍‌ଜୁକ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟଆଲୋକ ସହିତ ଜକ୍‌ଜକ୍ ଦେଖାଯିବା, ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ହୋଇ ଅଗ୍ନି ଜଳିବା ।

ଜୁକୁଜୁକୁଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଅଳ୍ପ ସାମାନ୍ୟ

ପାଣିଥିବା ମାଟି ବା ତଥଣ ବା ଭାତ ।

ଜୁଖ— ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଯୁଜ୍‌ଧାତୁ)ପରିମାଣ, ତଉଲ, ଓଜନ, ତୁଳନା ।

ଜୁଖା—ଗ୍ରା. ବି. ଜାଉ ।

ଜୁଖିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତଉଲିବା, ତୁଳିବା, ଯୁକ୍ତକରିବା, କଣ୍ଟିବା ।

ଜୁଗୁଆ—ଗ୍ରା. ସମ୍ବ.ବି.ଜଗୁଆଳ,ଜଗିଆ ।

ଜୁଗୁପିଷୁ—ବିଂ. (ଗୁପ+ସନ୍+ଉ) ନିନ୍ଦୁକ ।

ଜୁଗୁପ୍ସକ—ବିଂ. (ଗୁପ+ସନ୍+ଅକ) ନିନ୍ଦାକାରୀ,ଘୃଣାକାରୀ,ଯେ ଅକାରଣରେ ନିନ୍ଦା କରେ ।

ଜୁଗୁପ୍ସନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଗୁପ+ସନ୍+ଭା. ଅନ) କୁତ୍ସା, ନିନ୍ଦା, ଘୃଣା, ଅପବାଦ, (ବିଂ. କ.ଅନ) ନିନ୍ଦକ, ନିନ୍ଦାଶୀଳ ।

ଜୁଗୁପ୍ସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୁପ+ସନ୍+ଭା.ଅ +ଆ) ଜୁଗୁପ୍ସନ (ଦେଖ) ।

ଜୁଗୁପ୍ସିତ—ବିଂ. (ଗୁପ+ସନ୍+ମଂ.ତ) ନିନ୍ଦିତ, ଘୃଣିତ, ଯାହାକୁ ଅପବାଦ ଦିଆଯାଉଥାଏ ।

ଜୁଗୁପ୍ସୁ—ବିଂ. ନିନ୍ଦୁକ ।

ଜୁଗୁବଂଶି—ବିଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ସ୍ତବଭକ୍ତ, ସ୍ତବକାରୀମାନଙ୍କୁ ଯେ ବିଭାଗ କରେ ।

ଜୁଗୋପିଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଗୁପ+ସନ୍+ ଭା.ଅ+ଆ) ଗୋପନେଚ୍ଛା, ଗୋପନ କରିବାର ଇଚ୍ଛା ।

ଜୁଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବି.(ଜୁଙ୍ଗ+ଅ)ବୃଦ୍ଧଦାରକ, ବିଧାରକ ଗଛ, ଜୁଙ୍ଗାକ ।

ଜୁଙ୍ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୃଦ୍ଧଦାରକ ।

ଜୁଙ୍ଗିତ—ବିଂ. (ଜୁଙ୍ଗ+ତ) ପରିତ୍ୟକ୍ତ, କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ।

ଜୁଙ୍ଗୀ—ବି. ନିକୃଷ୍ଟଜାତି ବିଶେଷ ।

ଜୁଜ୍—ଯା. ବି.(ଛାପାଖାନାରେବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ) ଫରମା ୪,୮, ୧୨,୧୬,ପୃଷ୍ଠାରେ ଭଙ୍ଗାହୋଇଥିବା କାଗଜର ଫର୍ଦ୍ଦ ।

ଜୁଜ୍‌ବନ୍ଧ—ଯା.ବି. ଏକଫର୍ଦ୍ଦକାଗଜ, ୪, ୮, ୧୨, ୧୬ ପୃଷ୍ଠାରେ ଭଙ୍ଗାହୋଇ ଏହିପରି ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଫରମାର ଏକତ୍ର ସିଲାଇ ।

ଜଜୁ—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଜୁଷ+ପେଶାଚ୍) କଳ୍ପିତ ଭସ୍ମ ସଞ୍ଚାରକ ମୂର୍ତ୍ତି, କୋକମିନା ଭୂତ ପ୍ରେତାଦି, ଭୀତିସଞ୍ଚାରକ ରୂପ ।

ଜଜୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଯୁଦ୍ଧ) ଯୁଦ୍ଧ ।

ଜଜୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଯୁଦ୍ଧ) ଯୁଦ୍ଧ ।

ଜଜୁ(ଜ୍ଜେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଯୁଦ୍ଧ) ଅନ୍ୟକୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା ।

ଜଜ୍ଜିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଯୁଦ୍ଧକରିବା ।

ଜୁଟ୍—(ଧାତୁ)ଏକତ୍ରହେବା, ମିଳିତହେବା, ଯୁକ୍ତହେବା ।

ଜୁଟ୍—ବି.(ସଂ-ଯୁକ୍ତ)ଏକତ୍ରହେବାଅବସ୍ଥା, ସଂହତି, ସମ୍ମିଳନ, ସଙ୍ଗମ, ଜୋଡ଼ା, ଯୁଗ, ଦଳ, ମଣ୍ଡଳୀ, (ବିଂ) ସମ୍ମିଳିତ, ଦଳବଦ୍ଧ ।

ଜୁଟ୍‌ଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପରସ୍ପର ମିଳିତ ହେବା, ପରସ୍ପରସଙ୍ଗମ କରିବା,ଜୋଡ଼ ପଡ଼ିବା, ପରସ୍ପର ସଂଚୋଷ୍ଟବରେ ମେଳ ହେବା ।

ଜୁଟ୍‌ବାନ୍ଧିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମେଳହେବା, (ବହୁବ୍ୟକ୍ତି) କୌଣସିଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦଳ ବାନ୍ଧିବା, ଜମାଟବାନ୍ଧିବା ।

ଜୁଟ୍‌ଲାଗିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜୁଟ୍‌ଖାଇବା (ଦେଖ) ।

ଜୁଟ୍‌ହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଯୁକ୍ତ) ଏକତ୍ର ହେବା,ଦଳବଦ୍ଧହେବା,ସମ୍ମିଳିତହେବା ।

ଜୁଟକ—ପୁଂ. ବି. (ଜୁଟ୍+କ.ଅକ) ମସ୍ତକର କେଶର ଶିଖା, ଚଟି, ଜଟା, ଜଟ, ଗୋଗ୍ଗ, ଏକପ୍ରକାର କର୍ପୂର, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଯେ ଜାରପୁରୁଷ ନିକଟରେ ଉପପତ୍ନୀ ଆଣି ପହଞ୍ଚାଏ, ଭାଡ଼ୁଆ ।

ଜୁଟା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜୁଟ୍) ଜୁଟାଇବା କାର୍ଯ୍ୟ, ଭାଡ଼ୁଆକାମ, ଜାରପୁରୁଷପାଖେ ପରସ୍ତ୍ରୀ ଭେଟାଇବା କାମ, (ବିଂ) ଯେ ଜାରପୁରୁଷ ପାଖରେ ବଟପୀ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଭେଟାଏ, ଯେ ବରକନ୍ୟାକୁ ଜୁଟାଏ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି) ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ, ଅଇଣ୍ଡା, (ବିଂ) ଅଇଣ୍ଡା ହୋଇଥିବା ।

ଜୁଟା(ଟେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଏକତ୍ରକରିବା ସଂଗ୍ରହକରିବା,ଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଏକ-ସ୍ଥାନରେ ଏକତ୍ର କରାଇବା, ପ୍ରଣୟାର୍ଥୀ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମିଳନ ଘଟା-ଇବା, କୌଶଳ ବା ଯୋଗାଡ଼ ଯନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଅଭିପ୍ରେତ ସ୍ଥାନରେ କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ପହଞ୍ଚାଇବା, ବିବାହସମ୍ପର୍କରେ ବରକନ୍ୟାଯୋଗାଡ଼ଦେବା,ସ୍ତ୍ରୀପୁରୁଷଙ୍କୁ ସଙ୍ଗମ କରାଇବା ।

ଜୁଟାଜୁଟି—ଗ୍ରା. ବି.(ସହଚର)ଜୁଟାଇବା ଦେଖ ।

ଜୁଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଜୁଟ୍+ମଂ.ଅକ+ଆ) ଗୋଗ୍ଗ, ଶିଖା, ଚୁଟି, ଗୁଚ୍ଛ, କର୍ପୂର ବିଶେଷ ।

ଜୁଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଜୁଟ୍‌ଧାତୁ) ମିଳିତ ହେବା, ଏକତ୍ରହେବା, ପ୍ରାପ୍ତହେବା, ମିଳିବା, ହାତକୁ ଆସିବା, କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ବା ନିକଟରେ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହେବା, ଭେଟିବା ।

ଜୁଠା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି ଓ ବିଂ. (ସଂ-ଜୁଷ୍ଟ) ଜୁଟା ଦେଖ ।

ଜୁଡ୍—(ଧାତୁ) ବନ୍ଧନକରିବା ।

ଜୁଡ଼ଗର—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଶରଦ ଓ ଗରମି ରୋଗ, (ବିଂ) ଶରଦ ଓ ଗରମ, ନରମ ଓ ଶକ୍ତ ।

ଜୁଡ଼୍‌ବୁଡ଼୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ତୈଳ ବା ପାଣି ଦ୍ୱାରା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆର୍ଦ୍ର,(ତେଲ ବା ପାଣି) ସରସର, ଜରବୁଡ଼ ।

ଜୁଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି.ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର ଏକତ୍ର ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ମୁଣ୍ଡର କେଶ, ଖୋପା, ଖୋପା ।

ଜୁଡ଼ାପକାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମୁଣ୍ଡ କେଶକୁ ସଙ୍କିତ କରି ଗଣ୍ଠିବାନ୍ଧିବା, ଜୁଡ଼ାପାଡ଼ିବା ବା ବାନ୍ଧିବା ।

ଜୁଡ଼ି—ପ୍ରା.(ବାଲେ-ମେଦ)ବି.(ସଂ-ଯୁଗ୍ମ) ସମଧର୍ମୀ, ସହଚର, ଏକ ସଙ୍ଗେ ବଗିରେ ଲାଗିଥିବା ଦୁଇଟି ଘୋଡ଼ା, ଯୁଗ, ଦୁଇଟି ଘୋଡ଼ା ଟାଣିବା ଗାଡ଼ି, ଯୁଗ୍ମ ବସ୍ତୁ ବା ଜୀବ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ ।

ଜୁଡ଼ିଦାର—ପ୍ରା. (ବାଲେ)ବି. ଗାଡ଼ିରେ ଏକସଙ୍ଗେ ଲାଗିବା ଯୋଡ଼ାଏ ଘୋଡ଼ାରୁ

ଗୋଟିଏ,(ବଂ)ଯେଉଁ ଗାଡ଼ିରେ ଦୁଇଟି ଘୋଡ଼ା ଲାଗି ଥାଆନ୍ତି ।

ଜୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜୋଡ଼ିବା ଦେଖ ।

ଜୁଡ଼ିସିଅଲ୍—ଯା.ବଂ. ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ, ନ୍ୟାୟ ବିଚାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଜୁଡ଼େନ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବଂ. ପରସ୍ପରସହିତ ଯୁକ୍ତହୋଇଥିବା ବା ଝଞ୍ଜାହୋଇଥିବା (ଦୁଇବସ୍ତୁ) ।

ଜୁଣ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଯୋଜନ) ଗୃହକୋଣ, ଯୋଜନ,(ଅନ୍ୟ, ସଂ-ଉଲ୍‌କ,ଉଲପ, ଜୁଣ୍ଡି) ଘରଛୁଆଣି କରିବା ଓ ମୁଦ୍ରା ବୁଣିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ତୃଣ-ବିଶେଷ ।

ଜୁତ୍—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଯୁତ) ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଧାତୁ ସହିତ ନିକୃଷ୍ଟ ଧାତୁର ମିଳନ ବା ମିଶ୍ରଣ, (ସଂ-ଦ୍ୟୁତ) ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଶରୀର, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ଶୋଭା, ଘଟଣ, (ସଂ-ଜ୍ୟୋତିଃ) ତେଜ ।

ଜୁତ୍‌ବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି. ଚଷିବା ।

ଜୁତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ୟୁତ) ଜୁଆଖେଳ, (ସଂ-ଯୁକ୍ତ ବା ଯୋଗ) ଯୁଗବନ୍ଧନ ରଜ୍ଜୁ, ଜୁଆଳିରେ ବଳଦାଦିଙ୍କର ବେକ ବନ୍ଧା ହେବା ରଜ୍ଜୁ, ଦଉଡ଼ି ।

ଜୁତା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଯୁକ୍ତ) ଚର୍ମପାଦୁକା, ଜୋତା, ଜୁତାଦ୍ୱାରା ମାଡ଼ ।

ଜୁତାକସିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଜୁତାରେ ପ୍ରହାର କରିବା । [ଖାଇବା ।

ଜୁତାଖାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଜୁତାରେ ପ୍ରହାର

ଜୁତାଖିଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବଂ. (ଗାଳି) ନିର୍ଲଜ୍ଜ, ଜୋତା ମାଡ଼ଖାଇକରି ଉପଯୁକ୍ତ ।

ଜୁତାଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜୁତାରେ ପ୍ରହାର କରିବା ।

ଜୁତାଫିତା—ଗ୍ରା. ବି. ଜୁତାରେ ବନ୍ଧା-ହେବା ଫିତା ।

ଜୁତାବୁହା—ଗ୍ରା. ବଂ. ପାଦୁକା ବହକ, ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଜୁତାକୁ ବହନକରିବା(ଭୃତ୍ୟ) ।

ଜୁତି—ବି. ବେଗ, (ଗ୍ରା.ବି ସଂ-ଜ୍ୟୋତିଃ) ଜ୍ୟୋତିଃ, ଦୀପ୍ତି, ତେଜଃ ।

ଜୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱିତୀୟ) ଦୁଆ, ଶୂଦ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଧବା ବିବାହ ପ୍ରଥା ।

ଜୁଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଦ୍ୟୁତ) ସୁନ୍ଦର, ରୁଚିକର, ସୁବିଧାଜନକ, (ଗ୍ରା. ବି) ଜୋଡ଼ି ଦେଖ ।

ଜୁଦା—ଯା. ବଂ. ପୃଥକ୍, ଭିନ୍ନ, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର, ପୃଥକାନ୍ନବାସ ।

ଜୁନ୍—ଯା.ବି. ଇଂରାଜୀ ଗଣନାର ମାସ ।

ଜୁନା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ ଓ କଳାହାଣ୍ଡି) ବଂ. ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଓ ପୁରୁଣା, ଅତିପୁରୁଣା, (ବି) ରାଜପୁତରାଜାମାନଙ୍କର ଭୁକ୍ତାବଶେଷ ।

ଜୁନାଗଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ବୋମ୍ବାଇର ଗୋଟିଏ କରଦ ରାଜ୍ୟ ।

ଜୁନାମାନ୍—ପ୍ରା. (ହିନ୍ଦି) ବି. ଚୁନାମାଛ ।

ଜୁନାର—ଗ୍ରା. ବି. ବୋମ୍ବାଇ ବିଭାଗର ଗୋଟିଏ ଉପବିଭାଗ ।

ଜୁନିଅର—ଯା. ବଂ. ବୟସ ବା କାର୍ଯ୍ୟ-କାଳ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଛୋଟ,(ବିପ) ସିନିଅର ।

ଜୁନ୍ନଦଖାଁ—ସମ୍ରାଟ ଆକ୍‌ବରଙ୍କ ସମୟର ଜଣେ ପଠାଣ ।

ଜୁବନ୍ଧ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା) ବି. ବଲର ପରି-ମାଣ ବା କ୍ଷେତ୍ରଫଳ ।

ଜୁବିଲି—ଯା.ବି. (ହେବ୍ରୁ ଭାଷାରୁ ଆମତ) ରାଜାଆଦିଙ୍କ ରାଜତ୍ୱ କରିବାର ବର୍ଷ ବା ବର୍ଷପୂର୍ତ୍ତି ହେଲେ ଯେଉଁ ଉତ୍ସବ କରାଯାଏ ।

ଜୁବ୍ବା—ଯା. ବି. କାନ୍ଧରୁ ଆଣ୍ଠୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବିବା ଛାତିମେଲା କୁର୍ତ୍ତା ।

ଜୁମ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଯାତ୍ରାଆଦିରେ ବହୁଲୋକ ସମାଗମ, ନିଶାର ଗାଢ଼ତା, ଆହ୍ଲାଦ, ଆନନ୍ଦ, ମଜ୍ଜ ।

ଜୁମ—ଗ୍ରା.ବି. ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମ ପାର୍ବତ୍ୟ ପ୍ରଦେ-ଶର ଏକପ୍ରକାର କୃଷିକାର୍ଯ୍ୟ ।

ଜୁମର—ଗ୍ରା. ବି. ସଂସ୍କୃତ ବ୍ୟାକରଣ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ଜୁମଲ୍—ଯା. ବି. ମୋଟ, ସମଗ୍ର,ସମଷ୍ଟି ।

ଜୁମା—ଯା. ବି. (ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ) ଶୁକ୍ରବାର ।

ଜୁମାନମାଜ୍—ଯା. ବି. ଶୁକ୍ରବାରଦିନ ମୁସଲମାନଙ୍କର ପାଠକରିବା ସ୍ତବ ।

ଜୁମାମସଜିଦ୍—ଯା. ବି. ଯେଉଁ ଭଜନା-ଳୟରେ ମୁସଲମାନମାନେ ଶୁକ୍ରବାର-ଦିନ ସମବେତହୋଇ ନମାଜ ପଢ଼ନ୍ତି ବା ଭଜନ କରନ୍ତି ।

ଜୁମିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ଘଟନାକ୍ରମେ ବହୁଲୋକ ଏକତ୍ର ହେବା, (ନିଶା) ଜମକହେବା, ଗାଢ଼ହେବା ।

ଜୁମିଆମଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମ ପର୍ବତ-ବାସୀ ମଗଜାତି ।

ଜୁମିଲ୍ଲ—ଯା. ଅବ୍ୟ. ବାବତ୍‌କୁ ।

ଜୁମେରାତ୍—ଯା.ବି. (ମୁସଲମାନ୍‌ମାନଙ୍କ) ଗୁରୁବାର ।

ଜୁର୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଜୋଡ଼, ଜଳମଗ୍ନ ସ୍ଥାନ ।

ଜୁର—ଗ୍ରା. ବି. ବଳାତ୍କାର ହରଣ, ଲୁଟି, ଅପବ୍ୟୟ, ବିନାଶ, ଓଲଟ ପାଲଟ କରିବା, (ବଂ) ବଳାତ୍କାର ଅପହୃତ, ଲୁଣ୍ଠିତ, ଅପବ୍ୟୟିତ,ବିନଷ୍ଟ, ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ, ଖିନ୍‌ଖରାପ, ଓଲଟପାଲଟ ।

ଜୁରକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବଳାତ୍କାର ହରଣ କରିବା, ବିନାଶ କରିବା, ଲୁଟିକରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଜିଣିବା, ବଳିପଡ଼ିବା ।

ଜୁରମାର—ଗ୍ରା. ବି. ଛାରଖାର, ଇତ-ସ୍ତତଃ ବିକ୍ଷେପ, ଲୁଟପାଟ, ବିନାଶ, (ବଂ) ବିନଷ୍ଟ, ଲୁଣ୍ଠିତ ।

ଜୁରି—ଯା. ବି. ଅଦାଲତରେ ଜଜ୍‌ଙ୍କ ସହିତ ଦଉରା ମକଦ୍ଦମା ବିଚାରକରିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ସହାୟତା କରିବା ନିମନ୍ତେ ବସିବା ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ ।

ଜୁରୁ—ପ୍ରା. (ବସ୍ତ) ବି. ଜୋକ ।

ଜୁର୍ମ—ଯା. ବି. ଅପରାଧ ।

ଜୁର୍ମାନା—ଯା.ବି. ଜୋରମାନା,ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ ।

ଜୁଲ୍ —ପ୍ରା. (ବସ୍ତ)ବି. ଅସର୍ପା,ଅସରପା ।

ଜୁଲ୍‌ଜୁଲ୍—ଗ୍ରା. ଅ. ମିଟିମିଟିକରି, ସ୍ନିଗ୍ଧ-ଭାବରେ ଆଖିପିଟିପିଟି (ଦୃଷ୍ଟିକରିବା), ସ୍ନିଗ୍ଧଭାବରେ (ଆଲୋକ ଦେବା), ଜୁକ୍‌ଜୁକ୍ ।

ଜୁଲ୍‌ଜୁଲାପୋକ—ଗ୍ରା. ବି. ଜୁଲଜୁଲା

ପୋକ ଦେଖ ।

ଜୁଲ୍‌ପି—ଗ୍ରା. ବି. (ଯା-ଜୁଲ୍‌ଫି,ସଂ-କାଳ-ପକ୍ଷ) କପାଳ ପାଖରୁ ଇତସ୍ତତଃ କର୍ଣ୍ଣ-ମୂଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବିଥିବା କୁଞ୍ଚିତ ବା ବକ୍ରାଗ୍ର କେଶଗୁଚ୍ଛ, କଳ୍ଲୀ, ଗାଲମୁଚ୍ଛ, ବାବୁରିବାଳ ।

ଜୁଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଜୁଲୁକ ଦେଖ ।

ଜୁଲକି—ଗ୍ରା. ବି. ଜୁଲୁକ ଦେଖ ।

ଜୁଲମ୍—ଯା. ବି. ଉତ୍ପୀଡ଼ନ,ଅତ୍ୟାଚାର, ବଳାତ୍କାର, ଉତ୍ପୀଡ଼ନ ଜନିତ କଷ୍ଟ, ନିଷ୍ଠୁରତା, ଅନ୍ୟାୟ । [କରିବା ।

ଜୁଲମ୍‌କରିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଅତ୍ୟାଚାର

ଜୁଲମ୍‌ଦାର୍—ଯା. ବଂ. ଉତ୍ପୀଡ଼କ, ଅତ୍ୟାଚାରୀ ।

ଜୁଲ୍ଲା—ଯା. ବି. ମୁସଲ୍‌ମାନ୍ ତନ୍ତ୍ରୀ ।

ଜୁଲାଇ—ଯା. ବି. ଇଂରାଜୀ ବର୍ଷର ସପ୍ତମ ମାସ ।

ଜୁଲାପ୍—ଯା. ବି. ଜୋଲାପ, ରେଚକ ଔଷଧ, ଭେଦୀ, ମଳଭେଦକ ଔଷଧ, କଳମ୍ବୀଆଦି ବର୍ଗର ଲତାବିଶେଷ ।

ଜୁଲି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚୁଲ୍ଲୀ) ପାଣିପିବାର ସରୁ ମାହାରି ବା ନାଳ ।

ଜୁଲୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଦକ୍ଷିଣଆଫ୍ରିକାର କାଫ୍ରି-ଜାତିର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ।

ଜୁଲୁଦେଶ—ଗ୍ରା. ବି. ଦକ୍ଷିଣଆଫ୍ରିକାର ନେଟାଲ ଉପନିବେଶର ଉତ୍ତର ପୂର୍ବ-ସ୍ଥିତ ପ୍ରଦେଶ ।

ଜୁଲୁକି—ଗ୍ରା. ବି. କବାଟରେ କଳଣୀକୁ ଅଟକାଇବାର ଲୁହା ବା କାଠର ଆଙ୍କୁଡ଼ି, ଛିଟିକଣି, ଡିଙ୍କିଆ, ଝୁଡ଼ୁକା, ଝରକା ।

ଜୁଲୁଜଳାପୋକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ + ଜ୍ୟୋତିରଙ୍ଗ) ଯେଉଁପୋକ ରାତିରେ ଉଡ଼ି ଗତିକଲାବେଳେ ମିଟିମିଟି ଆଲୁଅ ଦିଶେ, ଖଦ୍ୟୋତ,ଜୁଲୁଜୁଲିଆ ପୋକ ।

ଜୁବିଷ୍କ—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଶକ ରାଜା ।

ଜୁଷ୍—ବଂ. (ଜୁଷ+କ.କ୍ୱିପ୍) ସେବକ, ସହାୟ, ପ୍ରଣୟୀ, ପୂଜକ (ଗ୍ରା. ବି.) ଝୋଲ, ସୁରୁଆ, ଜୁଷ, ।

ଜୁଷାଣ—ପୁଂ. ବି. ଯଜ୍ଞୀୟ ମନ୍ତ୍ରଭେଦ ।

ଜୁଷ୍ମ—ପୁଂ.ବି. କାଶ୍ମୀରର ଜଣେ ରାଜା ।

ଜୁଷ୍ମକ—ପୁଂ. ବି. ଜୁଷ୍ ଦେଖ ।

ଜୁଷ୍ଟ—ବି.(ଜୁଷ୍+ମଂ.ତ) ପୂଜିତ,ସେବିତ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ, ସନ୍ତୁଷ୍ଟ, ଉପକୃତ, ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ।

ଜୁଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜୁଷ୍+ତି) ପ୍ରୀତି ।

ଜୁଷ୍ୟ—ହି. ବଂ. (ଜୁଷ୍+ମଂ.ଯ) ପୂଜ୍ୟ, ଉପଜୀବ୍ୟ, ସେବ୍ୟ (କ୍ଲୀ. ବି.) ଅବଶ୍ୟ-ସେବନ ।

ଜୁହା—ପ୍ରା. ସଂ ହି. ବି. ଜୁଆ ଦେଖ ।

ଜୁହାଁ—ପ୍ରା.(ଲରିଆ)ବି. ଉକୁଣି, (ଗ୍ରା.ବି) ଲୁଚିବା, ଗୋପନରେ ରହିବା, ଲୁଗୁ ।

ଜୁହାଡ଼ି—ପ୍ରା.(ସିଂହ)ବି. ଜୁଆରି, ଦ୍ୟୂତା-ସକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଜୁହାର—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଅବହାର)ଦଣ୍ଡବତ୍, ନମସ୍କାର, ଅଭିବାଦନ ।

ଜୁହାରକରିବା—ଗ୍ରା. ହି. ନମସ୍କାର କରିବା, ଦଣ୍ଡବତ୍‌ହେବା, ହାତଯୋଡ଼ି ମିନତି କରିବା, ହାରମାନିବା, ଶଙ୍କି-ରହିବା । [ଦେଖ ।

ଜୁହାରିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଜୁହାର କରିବା

ଜୁହାଳ—ପ୍ରା. (କଲାହାଣ୍ଡି)ବି. ଶଗଡ଼ର ଜୁଆଳି ।

ଜୁହୁବା—ଗ୍ରା. ହି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଧରିବା ନିମିତ୍ତ ଛକି ରହିବା, ଲୁଚିକରି ରହିବା, କୌଣସି ମନ୍ତ୍ରଣା ବା କଥା ଶୁଣିବାକୁ ଗୋପନରେ ରହିବା ।

ଜୁହୁ—ବି.(ହୁ+ଣ.କ୍ୱିପ୍) ଯଜ୍ଞୀୟ କାଷ୍ଠ-ବିଶେଷ ।

ଜୁହ୍ନା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବଂ. ଜୁନା ଦେଖ ।

ଜୁହ୍ନାରଣ—ପୁଂ.ବି.ଚନ୍ଦ୍ର, (ବଂ)କୌଟିଲ୍ୟ-କାରୀ, ଯେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କୁଟିଳ ବ୍ୟବହାର କରେ । [ହୃଦୟ ।

ଜୁହ୍ନବାନ—ପୁଂ.ବି. ଅଗ୍ନି, ବୃକ୍ଷ, କଠିନ

ଜୁହୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପଲାଶକାଷ୍ଠନିର୍ମିତ ଅର୍ଦ୍ଧ-ଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଯଜ୍ଞପାତ୍ର ।

ଜୁହୁରଣ—ପୁଂ.ବି.ଅଗ୍ନି,ଚନ୍ଦ୍ର,ଅଧ୍ୱର୍ଯ୍ୟୁ ।

ଜୁହୁବାନ୍—ପୁଂ. ବି. ଅଗ୍ନି ।

ଜୁହୋତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ହୋମବିଶେଷ ।

ଜୁହ୍ୱାସ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଜୁହୁରୂପ ମୁଖଯୁକ୍ତ ହୋମୀୟ ବହ୍ନି ।

ଜୂ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଆକାଶ, ସରସ୍ୱତୀ, ପିଶାଚୀ, ଜବନ, ଦ୍ରୁତଗମନ, ଗମନ, (ବଂ) ଜବଯୁକ୍ତ ।

ଜୂକ—ସ୍ତ୍ରୀ. ଗ୍ରୀକ୍. ବି. ଉଲାରାଶି ।

ଜୂଟ—ପୁଂ. ବି. (ଜୂଟ+କ.ଅ) ଶିବଙ୍କ ଜଟା ସମୂହ, ରାଶି, ଗଦା, ସ୍ତୂପ, ବନ୍ଧନ ।

ଜୂଟକ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଜୂଟ+କ.ଅକ)କେଶ-ବନ୍ଧ, ଜଟା, ଜୁଡ଼ା, ଚୁଟି, ରାଶି, ଗଦା, ସ୍ତୂପ, ସମୂହ ।

ଜୂତ—ବଂ. ଗତ, ଆକୃଷ୍ଟ ।

ଜ୍ୟୁତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜୂତ+ଭାବ.ତି) ବେଗ, ଚିତ୍ତର ଦୁଃଖିତାଭାବ, ଗତି ।

ଜୂତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କର୍ପୂରବିଶେଷ ।

ଜୂଦା—ଯା. ବଂ. ପୃଥକ୍, ଅଲାହିଦା ।

ଜୂନ—ଯା. ବି. ସିନ୍ଧୁ ଓ ଶତଦ୍ରୁ ନଦୀର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ମରୁବାସୀ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଜୂଭୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଛଳ, ଓଜର ।

ଜୂର—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବଂ. ଜୁର ଦେଖ ।

ଜୂର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ.ବି.ତୃଣଭେଦ, ଜୁଣ ଦେଖ ।

ଜୂର୍ଣ୍ଣାଖ୍ୟ--ବି.ତୃଣବିଶେଷ, ଜୁଣ ଦେଖ ।

ଜୂର୍ଣ୍ଣାହ୍ୱୟ—-ପୁଂ. ବି ଦେବଧାନ୍ୟ, ଦେଧାନ ।

ଜୂର୍ତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ବେଗ, ସ୍ତ୍ରୀରୋଗ, ଆଦିତ୍ୟ, ଦେହ, ବ୍ରହ୍ମା, କ୍ରୋଧ, (ବଂ) କୋଟ-ଯୁକ୍ତ, ଦ୍ରବଯୁକ୍ତ ।

ଜୂର୍ତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଜ୍ୱର + ଭାବ.ତି)ଉଚ୍ଚ ଜ୍ୱର

ଜୂର୍ଯ୍ୟ—ବଂ. ଜୀର୍ଣ୍ଣ, ବୃଦ୍ଧ ।

ଜୂଷ—କ୍ଲୀ.ବି. ଜୁଷ ଦେଖ, କ୍ୱାଥ, ଅଣ, ଡାଲିଆଦିର ଅଣ, ସୁରୁଆ । [ପୁଷ୍ପ ।

ଜୂଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଧାତକୀ-

ଜୃମ୍ଭ—ବି.(ଜୃଭ+ଭାବ.ଅ)ମୁଖବ୍ୟାଦାନ, ଆଁକରିବା, ହାଇ, ସ୍ଫୁରଣ, ପ୍ରକାଶ୍ୟ, ଆଳସ୍ୟ, ଆଳସ୍ୟରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଜଡ଼ତା ।

ଜୃମ୍ଭକ—ବି.ଜୃମ୍ଭାକାରକ, ଯେ ସର୍ବଦା ହାଇମାରେ, ନିଦ୍ରାକାରକ, ଆଳସ୍ୟ-

କର, (ବି) ରୁଦ୍ରଗଣ, ଦକ୍ଷପ୍ରଜାପତିଙ୍କ କନ୍ୟାଦ୍ୱୟଙ୍କ ଗର୍ଭରେ କୃଶାଶ୍ୱ ମହର୍ଷିଙ୍କ ଔରସଜାତ ଶତପୁତ୍ର, ଅସୁରବିଶେଷ ।

ଜୃମ୍ଭକାସ୍ତ୍ର—ବି. (ଜୃମ୍ଭକ + ଅସ୍ତ୍ର)କୃଶାଶ୍ୱମୁନିଙ୍କ ଶତପୁତ୍ର ଅଧିଷ୍ଠିତ ଅସ୍ତ୍ର, ଯେଉଁ ଅସ୍ତ୍ର କ୍ଷେପଣ କରାଯାଏ, ଯେଉଁ ଅସ୍ତ୍ରରେ ଆହତ ଯୋଦ୍ଧୃଗଣ ନିଦ୍ରାରେ ଅବସନ୍ନ ହୋଇ ମରନ୍ତି ।

ଜୃମ୍ଭଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜୃମ୍ଭ + ଭାବ.ଅନ) ମୁଖବ୍ୟାଦାନ, ହାଇ, ଆଁ, ଜଡ଼ତା ।

ଜୃମ୍ଭତ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜୃମ୍ଭ+କ.ଅତ୍) ବିକାଶପ୍ରାପ୍ତ, ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ, ପ୍ରକାଶ୍ୟମାନ, ହାଇ ମାରୁଥିବା ।

ଜୃମ୍ଭମାଣ—ବିଂ. (ଜୃମ୍ଭ + କ.ଆନ) ଯେ ହାଇ ମାରୁଅଛି, ଆଁକରିଥିବା, ପ୍ରକାଶମାନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜୃମ୍ଭମାଣା ।

ଜୃମ୍ଭା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜୃମ୍ଭ+ଭାବ.ଆ) ଜୃମ୍ଭ ଦେଖ ।

ଜୃମ୍ଭିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜୃମ୍ଭ + କ+ଆ)ହାଇ, ଆଳସ୍ୟ ରୋଗବିଶେଷ ।

ଜୃମ୍ଭିତ—ବିଂ.(ଜୃମ୍ଭ+କ.ତ) ବିସ୍ଫାରିତ, ହାଇ ମାରୁଥିବା, ମୁହଁ ଆଁକରିବା, ଚେଷ୍ଟିତ, (ବି.ଚ.ତ) ରମ୍ଭା, ସ୍ପୋଟକ, ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ବା ଇଚ୍ଛା ।

ଜୃମ୍ଭିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜୃମ୍ଭ+ଇନ୍+ଈ) ଏଳାପର୍ଣ୍ଣୀ ।

ଜେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଜୟ) ନମସ୍କାର, ମହାଶୟ, ଆପଣଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ, ଆପଣଙ୍କର ବା ଅମୁକଙ୍କର ଜୟହେଉ ।

ଜେଇଁ ଜାଇଁ ରଖିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ସଂ-ଜୀବନ) ନାନା ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନପୂର୍ବକ କୌଣସି ପ୍ରାଣୀ ବା ବୃକ୍ଷଆଦିଙ୍କୁ ସଜୀବ ରଖିବା ।

ଜେଇଁବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଜୀଇଁବା,ଜୀଆଁଇବା ।

ଜେଉଠ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଉହ ଉହ) ଅଳ୍ପ-ଅମ୍ଳ ସ୍ୱାଦଯୁକ୍ତ ଫଳ ଓ ତାହାର ବୃକ୍ଷ ।

ଜେଜ—ଗ୍ରା. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପିତାମହ, ପିତାମହୀ ।

ଜେଜବାପା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ପିତାମହ, ଗୋସାଇଁ ବାପା । [ବୁଢ଼ିମା ।

ଜେଜିମା—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ପିତାମହୀ,ଗୋସାଇଁମା

ଜେଜୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପିତାମହୀ, ବୁଢ଼ିମା ।

ଜେଜୁରି—ବି. ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରଦେଶର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗର ଓ ରେଲ ଷ୍ଟେସନ ।

ଜେଜେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଜେ ଦେଖ, (ଗ୍ରା.ବି) ପିତାମହ,ମାନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି, ଦେବତା, (ବିଂ) ମାନ୍ୟାର୍ହ, ପୂଜ୍ୟାର୍ହ ।

ଜେଜେକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନମସ୍କାର ବା ପ୍ରଣାମ କରିବା ।

ଜେଜେକାର—ଗ୍ରା. ବି. ଧନ୍ୟବାଦାର୍ଥକ ସ୍ତୁତିଗାନ, ଜୟଜୟ ଧ୍ୱନି ।

ଜେଜେନାମ୍ନୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଜ୍ୟେଷ୍ଠାଭଗିନୀ, ପିଉସୀ, ଜେଜେବାପାଙ୍କ ଭଉଣୀ ।

ଜେଜେବାପା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି. ପିତାମହ ।

ଜେଜେମାଆ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପିତାମହୀ ।

ଜେଠବା—ବି. ଏକ ରାଜପୁତ ବଂଶ ।

ଜେଠା—ଗ୍ରା. ବି. ପିତାଙ୍କ ବଡ଼ ଭାଇ, ଦଦେଇ, (ବିଂ) ଫାଜିଲ, ପ୍ରଗଲ୍‌ଭ ।

ଜେଠାଇ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜ୍ୟେଷ୍ଠପିତୃବ୍ୟଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ଦଦେଇଙ୍କ ଭାର୍ଯ୍ୟା ।

ଜେଠୀ—ଗ୍ରା.ବି. ବଣିଆଁ ମାନଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ, ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବଡ଼ ଭଉଣୀ, ଦେଡ଼ଶାଶୁ ।

ଜେଡ଼ଶାଶୁ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବଡ଼ଭଉଣୀ

ଜେଡ଼ଶ୍ୱର—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବି. ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ବଡ଼-ଭାଇ ।

ଜେଡ଼ତା—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବି. ଜେଠା ଦେଖ ।

ଜେଡ଼ଶ୍ୱର—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ବଡ଼ଭାଇ ।

ଜେଣ୍ଡ ଆଭେସ୍ତା—ଯା.ବି.ପାରସ୍ୟମାନଙ୍କ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ । [ପୁନ ।

ଜେତସଲ୍ଲ—ପୁଂ. ବି. ରାଜା ଜୟମଲ୍ଲଙ୍କ

ଜେତବନ—କ୍ଲୀ.ବି.ପ୍ରାଚୀନ ଅଯୋଧ୍ୟାର ଗୋଟିଏ ଉପବନ ।

ଜେତବ୍ୟ—ବିଂ. (ଜି + ମଂ.ତବ୍ୟ)ଜେୟ, ଜୟଯୋଗ୍ୟ ।

ଜେତା—ପୁଂ.ବିଂ.(ଜି+କ.ତୃ)ଜୟକର୍ତ୍ତା, ଜୟୀ, (ବି) ବିଷ୍ଣୁ, ଜୟଲାଭକରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଜେତୁ—ବିଂ. ଜେତବ୍ୟ, ଜେୟ ।

ଜେନା—ଗ୍ରା. ବି. ରାଜପୁତ, କ୍ଷତ୍ରିୟ ମାନଙ୍କର ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀର ଗର୍ଭଜାତ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କ ଉପାଧି, ଶୂଦ୍ର ଓ ଖଣ୍ଡାୟତମାନଙ୍କ ଉପାଧି, ପାଣମାନଙ୍କର ବଂଶୋପାଧି ।

ଜେନାବଲ—ଗ୍ରା.ବି.ଗ୍ରାମଦେବୀବିଶେଷ ।

ଜେନାମଣି—ଗ୍ରା.ବି. ରାଜପୁତ, ଯୁବରାଜ ।

ଜେନ୍ତାକ—ପୁଂ. ବି. ସ୍ୱେଦବିଶେଷ ।

ଜେନ୍ୟ—ବିଂ. ଜୟଶୀଳ, ଉତ୍ପାଦ୍ୟ, ଜେତବ୍ୟ ।

ଜେନ୍ୟାବସୁ—ବିଂ.ଯାହାର ପ୍ରକୃତ ଧନ ଅଛି, (ପୁଂ. ବି.) ଇନ୍ଦ୍ର ।

ଜେବ—ଯା.ବି. ଜାମାର ପକେଟ, କୁରୁତାର ପକେଟ ।

ଜେବ୍ରା—ଯା. ବି. ଜିବ୍ରା ଦେଖ ।

ଜେମନ୍—ବିଂ. ଜୟଶୀଳ (ପୁଂ. ବି) ଜୟ, ଜୟସାମର୍ଥ୍ୟ ।

ଜେମନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଜିମ+ଭାବ.ଅନ)ଭକ୍ଷଣ, ଭୋଜନ, ଖାଇବା ।

ଜେମନାଳୟ—ବି.(ତତ୍ତ୍ଵ)ଖାଦ୍ୟାଗାର, ହୋଟେଲ ।

ଜେମା—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରାଜକନ୍ୟା ।

ଜେମାଦେଇ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜେମା, ରାଜକନ୍ୟା ।

ଜେମାମଣି—ପ୍ରା. ବି. ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ସମ୍ବୋଧନ ।

ଜେୟ—ବିଂ. (ଜି+ମଂ.ଯ) ଜେତବ୍ୟ, ଜୟକରିବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଜେର୍—ଯା. ବି. ହିସାବରେ ପରପୃଷ୍ଠାର ପୂର୍ବପନ୍ନର ନିମ୍ନରେ ଲେଖାଥିବା ଜମା ଖର୍ଚ୍ଚର ମୋଟହିସାବ ।

ଜେର୍‌କଡ଼ି—ଯା. ବି. ଘୋଡ଼ା ଲଗାମର ଓଠତଳ ଅଂଶରୁ ପେଟିତଳକୁ ଆସିଥିବା ଚର୍ମରଜ୍ଜୁରେ ସଂଲଗ୍ନ ମୁଦିଆ ।

ଜେରଗଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ହିସାବ

ଶାଢ଼ୀର ପୃଷ୍ଠପୃଷ୍ଠାର ସଙ୍ଗ ନିମ୍ନରେ ମୋଟହୋଇଥିବା ସଂଖ୍ୟାକୁ ଅପର ପୃଷ୍ଠାର ଅଗ୍ରକୁ ଆଣି ଲେଖିବା ।

ଜେର୍‌ବନ୍ଧ—ଯା. ବି. ଘୋଟକର ମୁଖ ବା କୋମର ବନ୍ଧନୀ ।

ଜେର୍‌ବାର୍—ଯା. ବିଂ. ଆହତ, ବିପନ୍ନ, ହଇରାଣ, କ୍ଷତଗ୍ରସ୍ତ, ବିପଦଗ୍ରସ୍ତ, ଋଣ-ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ, ଜର୍ଜରିତ, ନିଃଶେଷିତ, ଭାରଗ୍ରସ୍ତ,(ବି) ଅପବ୍ୟୟ, କ୍ଷତି ।

ଜେର୍‌ବାରକରା(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅପବ୍ୟୟରେ ପକାଇବା

ଜେର୍‌ବାରକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅପବ୍ୟୟରେ ପକାଇବା ।

ଜେର୍‌ବାର୍‌ହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବାଧ୍ୟହୋଇ ଅପବ୍ୟୟଗ୍ରସ୍ତ ହେବା ।

ଜେରବାର—ଯା. ବିଂ.ଯେ ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅପବ୍ୟୟଗ୍ରସ୍ତ କରାଏ,(ବି) ବାଧ୍ୟହୋଇ ଅପବ୍ୟୟ କରିବା ଅବସ୍ଥା ।

ଜେରା—ଗ୍ରା. ବି. ଯଥାର୍ଥକଥା ଜାଣିବା-ପାଇଁ ଅପରପକ୍ଷ କର୍ତ୍ତୃକ ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରତି କୂଟ ପ୍ରଶ୍ନ ।

ଜେରାକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅପରପକ୍ଷରେ ସାକ୍ଷୀକୁ କୂଟପ୍ରଶ୍ନ କରିବା ।

ଜେରାଦଣ୍ଡାନା—ଗ୍ରା. ବି. ସୁନ୍ଦରବନର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ।

ଜେରାରେପଡ଼ିଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିପକ୍ଷ ପକ୍ଷର କୂଟପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଯାଇ ଘାବରେଇ ଯିବା ।

ଜେରୁଜାଲମ୍—ଯା. ବି. ଯିଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଯେଉଁ ନଗରରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ, ଆସିଆ ମହାଦେଶସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ନଗର, ଯିଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କ ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ।

ଜେଲ୍—ଯା. ବି. କାରାଗାର,କଏଦଦଣ୍ଡର ଆଜ୍ଞା ।

ଜେଲ୍ ଉଆଡ଼ର୍—ଯା. ବି. ଜେଲ୍-ଖାନାରେ କଏଦିଙ୍କୁ ଜଗିବା ସିପାହୀ ।

ଜେଲ୍‌ଖଟିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କାରାଦଣ୍ଡ ଭୋଗ କରିବା ।

ଜେଲ୍‌ଖଲାସ୍—ଯା.ବିଂ. କାରାମୁକ୍ତ, (ବି) କାରାମୁକ୍ତି ।

ଜେଲଖାନା—ଯା. ବି. ଜେଲ୍(ଦେଖ) ।

ଜେଲଦଣ୍ଡ —ଗ୍ରା. ବି. କାରାଦଣ୍ଡ, କଏଦ-ଦଣ୍ଡ, କାରାବାସ ଦଣ୍ଡ ।

ଜେଲଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆସାମୀକୁ କାରାଦଣ୍ଡ ଭୋଗକରିବାକୁ ପଠାଇବା, କାରାଦଣ୍ଡ ଆଦେଶ ଦେବା ।

ଜେଲ୍‌ପାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କାରାଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ ହେବା,କାରାଦଣ୍ଡଭୋଗ କରିବା

ଜେଲର—ଯା. ବି.ଜେଲ୍‌ଖାନାର ପ୍ରଧାନ କର୍ମଚାରୀ ବା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ।

ଜେଲ୍ଲା—ଯା. ବି. ଦେଶ ବା ରାଜ୍ୟର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ବିଭାଗ ।

ଜେଲ୍‌ଟିନ୍—ଯା.ବି.ଜୀବଜନ୍ତୁ ଓ ବିଶେଷତଃ ମାଛଙ୍କ ହାଡ଼ କାତି ଓ ଚମଡ଼ାକୁ ସିଝାଇ ପ୍ରସ୍ତୁତକରିବା ଏକପ୍ରକାର ସ୍ୱଚ୍ଛ ଓ ଚକଚକିଆ ଅଠା ।

ଜେଶର(ଲ)ପୀର—ଗ୍ରା.ବି.କଚ୍ଛପ୍ରଦେଶର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଦସ୍ୟୁ ।

ଜେସର—ଗ୍ରା. ବି. କଚ୍ଛପ୍ରଦେଶର ଧଙ୍ଗ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଜେହୁଲ୍—ଗ୍ରା.ବି. ବେରାର ପ୍ରଦେଶରେ ଚମ୍ପାରଣ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ସହର ।

ଜେହଲ—ବି. କାରାଗାର, ଜେଲ୍ ।

ଜୈଗୀଷବ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ମହାଭାରତୋକ୍ତ ଅଦ୍ଭୁତ କର୍ମ,ଯୋଗବଦ୍ ମୁନିବିଶେଷ ।

ଜୈତାପୁର—ଗ୍ରା.ବି. ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରଦେ-ଶର ଗୋଟିଏ ବନ୍ଦର ଓ ଦୁର୍ଗ ।

ଜୈତ୍ର—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜି + ତ୍ର) ଜେତା, ଜୟଶୀଳ, ଜୟକାରକ, (ବି) ଔଷଧ ବିଶେଷ, ପାରଦ, ରଥବିଶେଷ ।

ଜୈତ୍ରପାଳ—ପୁଂ.ବି.ଦେବଗିରିର ରାଜା, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରାଜର ପିତା ।

ଜୈତ୍ରମଣି—ବି. (କ.ଧା) ଜୟକ୍ଷମ ମଣି, ଜୟକାରକ ମଣି, ଯେଉଁ ମଣିକୁ ପିନ୍ଧି-ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ନିଶ୍ଚେ ଶତ୍ରୁକୁ ଜୟକରେ ।

ଜୈତ୍ରରଥ—ବିଂ. (ଜୈତ୍ର+ରଥ) ଜୟଶୀଳ ।

ଜୈତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜୟନ୍ତୀବୃକ୍ଷ, ଜାତି-କୋଷ,(ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ)ଜୟଯୁକ୍ତ, ଜୟଶୀଳା ।

ଜୈନ—ପୁଂ. ବି. (ଜିନ+ଆ) ଜିନୋ-ପାସକ, ଜିନଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଧର୍ମ, (ବିଂ) ଜିନମୁନି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଜୈନଧର୍ମ—ବି.ଜିନ ବା ଋଷଭଙ୍କ କର୍ତ୍ତୃକ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଧର୍ମ ।

ଜୈନୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଜିନମତାବଲମ୍ବୀ ।

ଜୈନେନ୍ଦ୍ର—ବିଂ. ବ୍ୟାକରଣ ରଚୟିତା ଏବଂ ଅଷ୍ଟାଦଶଆଦ୍ୟ ଶବ୍ଦିକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ ।

ଜୈନେନ୍ଦ୍ର ବ୍ୟାକରଣ—ବି. ଖଣ୍ଡିଏ ପ୍ରାଚୀନ ସଂସ୍କୃତ ବ୍ୟାକରଣ ।

ଜୈନ୍ୟ—ବିଂ.(ଜୈନ+ଯ)ଜୈନ ସମ୍ବ-ନ୍ଧୀୟ ।

ଜୈପାଳ—ପୁଂ. ବି. ଜୈପାଳବୃକ୍ଷ, କନକାଚାଛ (କ୍ଲୀ.ବି.)ଜୟପାଳର ବୀଜ, କନକାମଞ୍ଜି ।

ଜୈମିନି—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ମୁନି ।

ଜୈମିନିଦର୍ଶନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜୈମିନିଋଷିଙ୍କ କୃତ ବେଦର ପୂର୍ବ ମୀମାଂସାନାମକ ଦର୍ଶନ ।

ଜୈମିନିଭାରତ—କ୍ଲୀ. ବି. (୬ତତ୍) ମହର୍ଷିଜୈମିନି ପ୍ରଣୀତ ଭାରତସଂହିତା ।

ଜୈମିନୀୟ—ବିଂ. ଜୈମିନି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ପୁଂ. ବି.) ସାମବେଦର ଏକ ଶାଖା ।

ଜୈମୂତ—ବିଂ. (ଜୀମୂତ+ଅ) ଜୀମୂତ ମୁନି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ । [କାର ।

ଜୈୟ—ପୁଂ.ବି.ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମହାଭାଷ୍ୟ ଟୀକା-

ଜୈବ—ବିଂ.(ଜୀବ+ଅ) ଜୀବସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ପ୍ରାଣିଜ, ଜନ୍ମନ, ବୃହସ୍ପତିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ବୃହସ୍ପତିଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ର ମୀନ ଓ ଧନୁରାଶି, ପୁଷ୍ୟ ।ନକ୍ଷତ୍ର, ପୁଷ୍ୟା ନକ୍ଷତ୍ରପାତ ।

ଜୈବନ୍ତାୟନକ—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ଯଦୁ-ବଂଶ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ । [ଦେଶାଦ ।

ଜୈବନ୍ତାୟନି—ବିଂ ଜୀବନ୍ତର ଅପତ୍ୟ

ଜୈବନ୍ତି—ପୁଂ.ବି.(ଜୀବନ୍ତ+ଇ) ଜୀବ-ନ୍ତଙ୍କ ଅପତ୍ୟ ।

ଜୈବାତୃକ—ପୁଂ. ବି. (ଜୀବ+କ. ଅନ୍ଧୁକ) ଚନ୍ଦ୍ର, କର୍ପୂର, ପୁନ, ଔଷଧ,

(ବଂ) (କ. ଅଡ଼ୁକ) ଦୀର୍ଘଜୀବୀ, କୃଶ ।
ଜୈବ—ବଂ.(ଜୀବ+ଇ) ଜୀବର ଅଦୂର ଦେଶାଦି ।
ଜୈବେୟ—ପୁଂ. ବ. (ଜୀବ+ଏୟ) ବୃହସ୍ପତିଙ୍କର ପୁତ୍ର,(ବଂ.) ଜ୍ୟା ସମ୍ବନ୍ଧୀ
ଜୈଷ୍ଣବ—ବଂ.(ଜିଷ୍ଣୁ+ଅ)ଜିଷ୍ଣୁ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଅର୍ଜୁନସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ଜୈହ୍ମ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଜିହ୍ମ+ଯ) ଜିହ୍ମତା, କୁଟିଳତା ।
ଜୈହ୍ୟ—ବଂ.(ଜିହ୍ମ+ଯ)ଜିହ୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ
ଜୋ—ଗ୍ରା. ବ ସୁବିଧା, ଜୀବନଯାତ୍ରାର ପ୍ରକୃତ ସମୟ,ଜୋ ଓ କାଠି,ତନ୍ତୁବାୟ କର୍ତ୍ତୃକ ବ୍ୟବହୃତ ଯଷ୍ଟି ଦଣ୍ଡ ବିଶେଷ, ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ଟାଣୀ ଓ ଭରଣୀ ସୂତାକୁ ଟାଣି ରଖାଯାଏ ।
ଜୋଇ—ପ୍ରା. (ଯାଜ) ବ. ଜୁଇଗାଡ଼, ଚଡ଼ାଗଣ୍ଡି,(ପ୍ରା. ସମ୍ବ.ବ.)ଜୋଏ ଦେଖ
ଜୋଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜୁଆଇବା ଦେଖ ।
ଜୋଏ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବ. ଅଗ୍ନି, ନିଆଁ, ଆଲୋକ ।
ଜୋକ—ଖ୍ରା.ବ. ଜଳୌକା,ରକ୍ତଶୋଷକ ଜଳଚର ପଦସ୍ଥାନ ଲୀଟବିଶେଷ ।
ଜୋକା—ଗ୍ରା. ବ. ଶର୍ଦ୍ଦିହେତୁ ଦାନ୍ତ-ମୂଳରେ ହେବା ଫୁଲା, ଜୋକିଆ, ଦୁଇଆଡ଼େ ଚକ୍ରାଗ୍ର ଏକପ୍ରକାର ଲୁହାକଣ୍ଟା
ଜୋକିଆ—ଗ୍ରା.ବ. ଜୋକାଦେଖ,ଓଲୁଆ
ଜୋଖ—ଗ୍ରା.ବ. ତୁଳନା,ଉପମା,ଓଜନ, ତୌଲ,ସନ୍ଧିସ୍ଥଳ, (ବଂ) ତୁଲ୍ୟ, ସଦୃଶ ।
ଜୋଖମ୍—ଯା. ବ. ବିପଦ, ଆପଦ, ଦୁଃଖ, ଦାୟିତ୍ୱ, କଷ୍ଟ ।
ଜୋଖମ୍‌ଦାର୍—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯାହା ଉପରେ କୌଣସି ଦାୟିତ୍ୱ ଥାଏ,ଦାୟୀ(ବ୍ୟକ୍ତି), ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ (କାର୍ଯ୍ୟ), ଯେ ବହୁକଷ୍ଟ ସହେ ।
ଜୋଖା—ଗ୍ରା. ବ. ମୋଟାମୋଟି ପରି-ମାଣ, ମୋଟାମୋଟି ମାପ, ହିସାବ ମିଳାଇବା,ଏକପଦାର୍ଥରେ ଅନ୍ୟପଦାର୍ଥ ଯୋଗ କରିବା,ତୁଳନାକରଣ,ଜୋଟ, ମେଳ, ଜୋକା ଦେଖ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ତୁଲ୍ୟ, ସଂଯୁକ୍ତ, ସଦୃଶ ।
ଜୋଖାଜୋଖି— ଗ୍ରା. ବ. ଜୋଡ଼ିବା କାର୍ଯ୍ୟାଦି ।
ଜୋଖିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗଣନା କରିବା, ହିସାବ ମିଳାଇବା, ମୋଟାମୋଟି ପରି-ମାଣ କରିବା,ଉପମାଦେବା,ଜୋଡ଼ିବା, ତୁଳନା କରିବା ।
ଜୋଗଣ—ଗ୍ରା. ବ. ରାଜାଙ୍କର ଭୋଜନ, ମଣୋହ, (ବଂ) ରାଜାଙ୍କ ଭୋଜନର ସାମଗ୍ରୀରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ।
ଜୋଗଣିଆ—ଗ୍ରା. ବ. ରାଜାଙ୍କ ପାଚକ, ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ସେବକ ବିଶେଷ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସୁଆର ବା ପାଚକ ମାନଙ୍କୁ କଟାପରିବା ବଟାମସଲା-ଆଦି ଯୋଗାଏ ।
ଜୋଗସାଜସ—ଗ୍ରା. ବ. ଏକମେଳ. ସହ୍ୟ,(ବଂ)ମେଳବାନ୍ଧି କରାଯିବା କର୍ମ ।
ଜୋଗା—ଗ୍ରା. ବଂ. ପାରଙ୍ଗମ, ଯୋଗ୍ୟ, ଉପଯୁକ୍ତ (ବ୍ୟକ୍ତି), ଗୁଣବାନ୍,ବିଦ୍ୱାନ୍ ।
ଜୋଗାଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. କୌଣସି ବିଷୟର ଆୟୋଜନ; ଉପାଦାନ ସଂଗ୍ରହ, କନ୍ୟା ବାପଘରୁ ଶାଶୁ ଘରକୁ ଯିବାସମୟରେ ତା ସଙ୍ଗେ ପଠାଯିବା ସାମଗ୍ରୀଚୟ, ଉଚିତ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ, ଚେଷ୍ଟା, ଦେବତା ଓ ରାଜାଆଦିଙ୍କ ଖାଦ୍ୟନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ବିବିଧ ଉପକରଣ ବା ସଜ୍ଜା, ଉପାୟ ।
ଜୋଗାଡ଼କରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉପକରଣ ସଂଗ୍ରହ କରିବା, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ-ସାଧନର ଉପାୟମାନ କରିବା, ଉଦ୍ୟମ କରିବା ।
ଜୋଗାଡ଼ଯନ୍ତ୍ର—ଗ୍ରା. ବ. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ସମସ୍ତ ଉପସ୍ଥ ଓ ଉପକରଣ, ବନ୍ଦୋବସ୍ତ, ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଉଦ୍ୟମ, ଚେଷ୍ଟା ।
ଜୋଗାଡ଼ିବା— ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ସମସ୍ତ ଉପକରଣ ପ୍ରସ୍ତୁତ-କରି ରଖିବା,ଯୋଗାଡ଼ କରିବା,ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା, ରନ୍ଧନ ପୂର୍ବରୁ ରନ୍ଧନ ସାମଗ୍ରୀ ସମସ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତକରି ରଖିବା ।
ଜୋଗାଜୋଗ—ଗ୍ରା. ବ. ଏକଯୋଗ, ଏକମେଳ, ଜୋଗସାଜସ, ସୁଯୋଗ, ସୁବିଧା ।
ଜୋଙ୍ଗ—କ୍ଲୀ.ବ. କାଳୀୟକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ-ଭେଦ, କୃଷ୍ଣାଗୁରୁ । [ଚନ୍ଦନ ।
ଜୋଙ୍ଗକ—କ୍ଲୀ. ବ. କୃଷ୍ଣାଗୁରୁ, ଅଗୁରୁ
ଜୋଙ୍ଗଟ—ପୁଂ.ବ. ଗର୍ଦ୍ଦିଭୀର ଅଭିଳାଷ ।
ଜୋଟ୍—ଗ୍ରା. ବ. କୁଟ୍ ଦେଖ ।
ଜୋଟ୍‌ଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦ୍ରବ୍ୟପଦାର୍ଥ ଏକତ୍ର ଘନଭାବରେ ମିଳିଯିବା, ଅଭିନ୍ନ-ଭାବରେ ମିଳିତ ହେବା, ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗମଦ୍ୱାରା ସମ୍ମିଳିତ ହେବା,ବିପରୀତ ଦିଗରୁ ପରସ୍ପର ଆସି ହାବୁଡ଼ିବା, (ଦୁଇଜଣଙ୍କମତ) ଏକହେବା ।
ଜୋଟ—ବ. (ଜୁଟ+ଅ) ଏକତ୍ରସଂଯୋଗ, ସମ୍ମିଳନ, ସଂହତି, ସଙ୍ଗମ, ଦଳ ।
ଜୋଟକରା(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗବାଦି ପଶୁଏଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ର କରାଇ ସଙ୍ଗମ କରାଇବା, ଦୁଇବସ୍ତୁକୁ ମିଳେଇବା ।
ଜୋଟଜାଟ—ଗ୍ରା. ବ. ଯୋଗାଡ଼ଯନ୍ତ୍ର, ମିଳାମିଶା, ପରସ୍ପର ମିଳନ,ବହୁ ପଦା-ର୍ଥକୁ ଏକତ୍ର ସଂଗ୍ରହକରଣ, ଜୁଟାଜୁଟି, ପ୍ରେମିକ ପ୍ରେମିକାଙ୍କ ମିଳନ ଘଟାଇବା, ଜାରନିକଟରେ ପରସ୍ତ୍ରୀ ଜୁଟାଇବା ।
ଜୋଟଣ—ଗ୍ରା. ବ. ମିଳନ, ଜୁଟିବା, ଯୋଡ଼ିବା,ସଂଯୋଜିବା,ଜୁଟାଇବା କର୍ମ ।
ଜୋଟବାନ୍ଧିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ବହୁ ପଦାର୍ଥ ବା ଜୀବ) ଏକତ୍ର ହେବା, (ଦୁଇଜୀବ) ।ସଙ୍ଗମାର୍ଥ ଏକତ୍ର ହେବା,ଘନୀଭୂତହେବ
ଜୋଟା—ଗ୍ରା. ବ. ମିଳନ, ସଂଯୋଗ, ଜୁଟିବା,(ବଂ) ସଂଯୁକ୍ତ,ମିଳିତ,ସଂଘଟିତ ।
ଜୋଟା(ଟେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜୁଟାଇବା ଦେଖ ।
ଜୋଠାଣି—ପ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ର)ବ. ବଡ଼ଯାଆ ।
ଜୋଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. ମିଳନ, ଯୋଡ଼ା,ଯୁଗ୍ମ, ଯୁଗଳ, ଏକତ୍ରାବସ୍ଥିତ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ, ଦମ୍ପତି,ଇତର ଜନ୍ତୁ ମିଥୁନଙ୍କ ସଙ୍ଗମ, ଧୋତିଗୁଦର, (ଗଣିତ) ଯୋଗ, ବହୁ-ସଂଖ୍ୟାର ମିଶ୍ରଣ,ଦୁଇଟି ପୃଥକ୍ ପଦାର୍ଥ

ବା ଅଂଶକୁ ଏକତ୍ର ଯୋଗ କରିବା, ଦୁଇଟି ପଦାର୍ଥ ବା ଅଂଶ ଯୁକ୍ତହେବା ସ୍ଥାନ, ବହୁଦୂର ବିସ୍ତୃତ ଜଳାଶୟ, ଶାଖାନଦୀ, ଉପନଦୀ, (ପ୍ରା. ପୁଷ୍ପ) ପାଣି ନଡ଼ିଆ ଓ ଖୁରୁଡ଼ ନଡ଼ିଆର ପରିମାଣ ବିଶେଷ, (ବିଂ) ସମସଂଖ୍ୟକ(ସଂଖ୍ୟା)।

ଜୋଡ଼ିଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଦୁଇବସ୍ତୁ), ଏକତ୍ର ସଂଯୁକ୍ତ ବା ସମ୍ମିଳିତ ହେବା, (ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ) ସଙ୍ଗମ କରିବା, (ଇତର ପ୍ରାଣୀ ମୈଥୁନ) ହଳୁଆପଡ଼ିବା।

ଜୋଡ଼ଛଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦୁଇଟି ସଂଯୁକ୍ତ ବସ୍ତୁ ବା ଜୀବଙ୍କୁ ପୃଥକ୍ କରାଇବା।

ଜୋଡ଼ତୋଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. କୌଶଳ,ଛଳ-କପଟ, ଆୟୋଜନ, ଯୋଡ଼ିବା ଓ ଭାଙ୍ଗିବାକ୍ରିୟା। [ଦେଖ।

ଜୋଡ଼ପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜୋଡ଼ିଖାଇବା

ଜୋଡ଼ଫିଟିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇଟି ବସ୍ତୁ ବା ଜୀବ ଛଡ଼ାଛଡ଼ି ହୋଇଯିବା।

ଜୋଡ଼ବାନ୍ଧିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଜୀବ ବା ବସ୍ତୁକୁ ଜୋଡ଼ା ଜୋଡ଼ା କରିବା, (ଦୁଇଜଣ) ଏକତ୍ର ସମ୍ମିଳିତ ହେବା।

ଜୋଡ଼ିବିଜୋଡ଼—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜୋଡ଼ା ଜୋଡ଼ା ହୋଇ ନ ଥିବା,ଏକଜୋଡ଼ାର ଗୋଟିଏ ବସ୍ତୁ ଅନ୍ୟଜୋଡ଼ାର ବସ୍ତୁସଙ୍ଗେ ରଖାଯାଇଥିବା, ସମ ଓ ଅସମ (ବସ୍ତୁ), ଅସମ।

ଜୋଡ଼ମୁହଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଜୋଡ଼ା ହୋଇ-ଥିବା ଦୁଇଟି ବସ୍ତୁର ସମ୍ମିଳନ ସ୍ଥାନ।

ଜୋଡ଼ହସ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ଉପଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଦୁଇହାତର ଅଞ୍ଜଳି ବନ୍ଧନ, ହାତଯୋଡ଼ିବା।

ଜୋଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଯୁଗ୍ମ, ଯୁଗଳ, ଦୁଇଟି ସମଭାବାପନ୍ନ ବସ୍ତୁ ବା ଜୀବ, ଦମ୍ପତି, ଜୋଡ଼ିବା, ଦୁଇଟି ବସ୍ତୁକୁ ସଂଯୁକ୍ତ କରିବା, ଏକହଳ ପଶୁ, ଡାହାଣ ଓ ବାମ ଅଙ୍ଗରେ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ବସ୍ତୁଦ୍ୱୟ, ଜୋତା ଓ ଅଳଙ୍କାର ପ୍ରଭୃତି,ଅଧୋବାସ ଉତ୍ତରୀୟ ବସ୍ତ୍ର, ଧୋତି ଚାଦର, ଯମଜ, (ବିଂ) ଏକତ୍ର ଯୁକ୍ତହୋଇଥିବା,ଜାଉଁଳି, ଯମଜ, ଝଲାହୋଇ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ-ଥିବା, ଦୁଇସଂଖ୍ୟକ।

ଜୋଡ଼ାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଗାନ୍ଥିନି, ମାଟି ବା ଚୂନଦ୍ୱାରା ଇଟା ବା ପଥର ବସାଇବା, (ବିଂ) ଗାନ୍ଥିନି କରାଯାଇଥିବା।

ଜୋଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଯୋଡ଼ିବାକ୍ରିୟା କରାଇବା,ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଏକତ୍ର ସଙ୍ଗମ କରାଇବା, ଜୋଡ଼ା ଜୋଡ଼ାକରି ସଜ୍ଜିତ କରିବା,ଜୋଡ଼ିବା

ଜୋଡ଼ାଏ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ଦୁଇଟା, ଦୁଇଟାମାତ୍ର।

ଜୋଡ଼ାକ—ଗ୍ରା.ବି.ବିଂ. ଜୋଡ଼ାଏ ଦେଖ।

ଜୋଡ଼ାକୁଜୋଡ଼ା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଜୋଡ଼ା ଜୋଡ଼ା ଦେଖ।

ଜୋଡ଼ାଜୋଡ଼ା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଦୁଇଟି ଲେଖାଏଁ ହୋଇ ସଙ୍ଗ ହୋଇଥିବା।

ଜୋଡ଼ାଜୋଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇଟି ଭଗ୍ନ-ଅଂଶ ବା ପଦାର୍ଥକୁ ଏକତ୍ର କରିବା, ପୃଥକ ପୃଥକ ଦୁଇବସ୍ତୁ ବା ଉପକରଣର ଏକତ୍ରୀକରଣ, ଭଗ୍ନ ବା ଛିନ୍ନ ପଦାର୍ଥକୁ ସମ୍ମତ କରିବା, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ସମ୍ମତ ହୋଇଥିବା,ନାନା ଖଣ୍ଡ ଏକତ୍ର କରାଯାଇଥିବା।

ଜୋଡ଼ାଭାଉଜା—ଗ୍ରା. ବି. ଏକ ପୁରୁଷର-ଥିବା ଦୁଇଟି ସ୍ତ୍ରୀ।

ଜୋଡ଼ାମସାଲ—ଗ୍ରା. ବି. ବିଳାଆଦିଙ୍କ ଗହଣରେ ବାମ ଦକ୍ଷିଣ ପାଖରେ ଜଳା ଯାଉଥିବା ମସାଲ ବା ଦହୁଡ଼।

ଜୋଡ଼ାମୁହଁ—ଗ୍ରା.ବି. ଜୋଡ଼ମୁହଁ ଦେଖ।

ଜୋଡ଼ାଶଙ୍ଖ—ଗ୍ରା. ବି. ଜଣକ ଦ୍ୱାରା ଏକତ୍ର ନିନାଦିତ ଶଙ୍ଖଯୁଗ୍ମ।

ଜୋଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଯୁଗ୍ମ, ଦ୍ୱୟ, ଦୁଇଟି ପଦାର୍ଥ, ବରିଗଡ଼ିରେ ଲଗିବା ଦୁଇଟି ଘୋଡ଼ା, ଘୋଡ଼ାଆଦି ଏକସମୟରେ ଦୁଇ ପଛଗୋଡ଼ରେ ମାରିବା ନାତ, ଲମ୍ବ ଅଥଚ କମ୍ ଚୌଡ଼ା ଜଳାଶୟ, ଜାଉଁଳି।

ଜୋଡ଼ିଏ—ଗ୍ରା.ବି.ବିଂ. ଜୋଡ଼ାଏ ଦେଖ।

ଜୋଡ଼ିକବାଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇଟି ଫାଳ-ଥିବା କବାଟ।

ଜୋଡ଼ିକ(କୁ)ଜୋଡ଼ି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଯୁଗ୍ମ ଯୁଗ୍ମ ହୋଇ, ଏକଜୋଡ଼ା ପରେ ଅନ୍ୟ ଯୋଡ଼ା।

ଜୋଡ଼ିଘୋଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି. ଜୋଡ଼ିଗାଡ଼ିରେ ଲଗିବା ଅଶ୍ୱଯୁଗଳ।

ଜୋଡ଼ିଜାଡ଼ିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭାଙ୍ଗି-ଯାଇଥିବା ଅନେକ ସ୍ଥାନ ବା ପଦାର୍ଥକୁ ଜୋଡ଼ିବା।

ଜୋଡ଼ିଜୋଡ଼—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବିଂ. ଜୋଡ଼ିକ ଜୋଡ଼ ଦେଖ।

ଜୋଡ଼ିନାଗରା—ଗ୍ରା. ବି. ଏକସମୟରେ ଜଣେ ବାଦକର ଦୁଇହାତ ଦ୍ୱାରା ବାଦିତ ହାଣ୍ଡି ଆକୃତି ଆନଦ ବାଦ୍ୟଦ୍ୱୟ।

ଜୋଡ଼ିପୋଇଲି—ଗ୍ରା.ବି.ପ୍ରଭୁ ବା ସାଆ-ନ୍ତାଣୀଙ୍କ ସେବାରେ ଖଟିବା ଦାସୀ-ଦ୍ୱୟ।

ଜୋଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୁଇଟି ପଦାର୍ଥ ବା ଅଂଶକୁ ଏକତ୍ର ସଂଯୁକ୍ତ କରିବା, ଏକା-ଧିକ ସଂଖ୍ୟାକୁ ମିଶାଇବା, ହିସାବ ମିଳାଇବା, ଗୀତ ବା ପଦ୍ୟାଦି ରଚନା କରିବା, ପୃଥଗବସ୍ଥିତ ଉପାଦାନ-ମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରିବା, ଭାଙ୍ଗି-ଯାଇଥିବା ପଦାର୍ଥର ଅଂଶକୁ ଅଠାଆଦି ଦ୍ୱାରା ସଂଯୋଜିତ କରିବା ବା ଝଳିବା।

ଜୋଡ଼ିବେତ—ଗ୍ରା. ବି. ଜାଉଁଳିବେତ, ଦଣ୍ଡିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପ୍ରହାରକରିବା ନିମନ୍ତେ ଏକତ୍ର ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଦୁଇଟି ବେତ।

ଜୋଡ଼ିମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଘୋଡ଼ାଆଦି ପଶୁ) ଦୁଇପଛଗୋଡ଼ରେ ଏକ ସମ-ୟରେ ନାତ ମାରିବା।

ଜୋଡ଼ିସାଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକତ୍ର ବ୍ୟବହୃତ ଦୁଇଟି ସାଲ, ଦୋସାଲ।

ଜୋତ—ଗ୍ରା. ବି. ଯୁଗବନ୍ଧନ ରଜ୍ଜୁ,ହଳ ବା ଶଗଡ଼ର ଜୁଆଳିକୁ ଯଥାକ୍ରମେ ଇଣ ବା ଦଣ୍ଡା ସଙ୍ଗେ ବାନ୍ଧିବା ଦଉଡ଼ି,ଧାନ-କଲେଇଆଦି ବାନ୍ଧି ବଲରୁ ବୋହି

ଆଣିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଦଉଡ଼ା, (ଯା. ବ) କର୍ଷଣଯୋଗ୍ୟ ଭୂମି, ରଇତ ଜମି ।

ଜୋତଆବାଦକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭୂମି ଚାଷକରିବା, ରଇତ ବୃତ୍ତିକୁ (ପ୍ରଜା) କର୍ଷଣକରିବା ।

ଜୋତଦାର୍—ଯା. ବି. ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱଯୁକ୍ତ-ଜମିର ଅଧିକାରୀ ।

ଜୋତ—ଯା.ବି. ରୟତବୃତ୍ତି, ଭୂସମ୍ପତ୍ତି, ସମ୍ପତ୍ତି, ସଙ୍ଗତି, ବ୍ୟବସାୟର ପୁଞ୍ଜି, ପାଣ୍ଠି, ଉପାୟ, ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ।

ଜୋତସମ୍ପନ୍ନ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସଙ୍ଗତିସମ୍ପନ୍ନ, ସମ୍ପତ୍ତିଶାଳୀ ।

ଜୋତବିହୀନ— ଗ୍ରା. ବିଂ. ସମ୍ପତ୍ତିହୀନ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗରିବ, ସଙ୍ଗତିହୀନ, ଦେବାଳିଆ ।

ଜୋବରା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ମଇଳା, ମଳଯୁକ୍ତ, ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନ, ଅଳିଆଯୁକ୍ତ, ଅପରିଷ୍କୃତ, ବିବର୍ଣ୍ଣ, (ଗ୍ରା.ବି) ମହାନଦୀ କୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ କଟକର ଉପକଣ୍ଠସ୍ଥ ଗ୍ରାମ ବା ନଗରାଂଶ ।

ଜୋଯଖ୍—ଯା.ବି.(ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର) ନରକ ।

ଜୋର୍—ଯା. ବି. ବଳ, ବେଗ, ଜବ୍ରଦସ୍ତି, ପରାକ୍ରମ, ଶକ୍ତି, ଅଧିକାର, ଜିଗର, କଥା ଉପରେ ଦେବା ଗୁରୁତ୍ୱ, ଉଚ୍ଚାରଣର ଗୁରୁତ୍ୱ ।

ଜୋରଜବରଦସ୍ତି— ଯା. ବି. ଜୋର-ଜୁଲମ୍ ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ଜୋର୍ଜାଣ—ଯା. ବି. ଜୋରଜୁଲମ୍

ଜୋର୍ଜୁଲମ୍—ଯା.ବି.ବଳଜୋର, ବଳ-ପ୍ରକାଶ, ଜିଗର, ବଳପ୍ରୟୋଗ, ଉତ୍ପୀଡ଼ନ, ଅତ୍ୟାଚାର ।

ଜୋର୍ଦାର୍—ଯା.ବିଂ. ଶକ୍ତିଶାଳୀ, ସମର୍ଥ, ପରାକ୍ରମଶାଳୀ, ବଳବାନ୍ ।

ଜୋର୍ଦାରୁ—ଯା. ବି. ବଜ୍ରଆପଣିଆ ।

ଜୋର୍ଦାରୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଜୋରଦାର ଦେଖ । [ଭାବରେ ।

ଜୋରସୋର୍—ଯା.କ୍ରି. ବିଂ. ଅତିକ୍ଷିପ୍ର-

ଜୋରକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଳପ୍ରୟୋଗ କରିବା, ବଳପୂର୍ବକ ବାଧ୍ୟ କରିବା, ବଳପ୍ରୟୋଗ ଲେଉଡ଼ିବା ।

ଜୋରଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଅଙ୍ଗ ବା ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ଆପଣାର ଭାରକୁ ନ୍ୟସ୍ତ କରିବା, (କହିଲାବେଳେ କଥା ବା ବିଷୟ ଉପରେ) ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ।

ଜୋରପାଇବା—ଗ୍ରା. ବି. ସମଧିକ ବଳ ଲାଭକରିବା, ନିଜର କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନୋପଯୋଗୀ ବଳ ବା ଦାବିଥିବାର ଅନୁମାନହେବା । [ଦେଖ ।

ଜୋରାବର—ଯା. ବିଂ. ଜୋର୍ଦାର୍

ଜୋରାବରସିଂହ—ଗ୍ରା. ବି.କାଶ୍ମୀରରାଜା ଗୋପାଳସିଂହଙ୍କର ଜଣେ ସେନାପତି

ଜୋରାବାର—ଯା. ବି. ଶକ୍ତିମନ୍ତ, ବୀର୍ଯ୍ୟ-ବନ୍ତ, ବଜ୍ରଆପଣିଆଁ ।

ଜୋରିଆ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି. ଅନାର୍ଯ୍ୟ ଶବର ଜାତିର ଗୋଷ୍ଠିଏ ଶାଖା ।

ଜୋରିମାନା—ଯା. ବି. ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ ।

ଜୋରୁ—ଯା. ବି. ଜାୟା, ସ୍ତ୍ରୀ, ଭାର୍ଯ୍ୟା ।

ଜୋଲ୍—ଗ୍ରା.ବି. ବଙ୍ଗବିହାର ଓ ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ପ୍ରଦେଶର ଇସ୍ଲାମ ଧର୍ମୀ ତନ୍ତୁ-ବାୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ, (ବି) ନିର୍ବୋଧ, ମୂର୍ଖ ।

ଜୋଲାବ୍—ଯା.ବି.ଜୋଲାପ, ବିରେଚକ-ଔଷଧ, ଭେଦାଔଷଧ ।

ଜୋବାଟ—ଗ୍ରା.ବି.ମଧ୍ୟଭାରତର ଗୋଷ୍ଠିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟ ଓ ତାହାର ପ୍ରଧାନ ସହର ।

ଜୋଶ୍—ଯା. ବି. କ୍ରୋଧ, ରାଗ ।

ଜୋଷ—ପୁଂ. ବି. (ଜୁଷ+ଅ) ପ୍ରୀତି, ସେବନ, (କ୍ଲୀ.ବି) ମୌନ, ଉପବାସ, ସୁଖ, ସନ୍ତୋଷ, ସ୍ତୁତି, ପ୍ରଶଂସା ।

ଜୋଷକ—ପୁଂ.ବି.(ଜୁଷ+ଅକ)ସେବକ

ଜୋଷଣ,ଜୋଷନ—କ୍ଲୀ. ବି. ପ୍ରୀତି, ସେବା, ଜୋଷ ଦେଖ ।

ଜୋଷମ୍—ଅବ୍ୟ. (ଜୁଷ+ଣ.ଅମ୍)ନୀର-ବରେ, ଚୁପ୍, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ,ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ, ସମ୍ୟକ୍‌ରୂପେ ।

ଜୋଷୟିତା—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜୁଷ+ଣିଚ୍+ତୃ) ସେବକ ।

ଜୋଷୟିତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଜୁଷ+ଣିଚ୍+ତୃ+ଈ) ସେବାକାରିଣୀ ।

ଜୋଷବାକ୍—ପୁଂ. ବି. ମିଥ୍ୟାବାକ୍ୟ ।

ଜୋଷସ୍—ଅବ୍ୟ. (ଜୁଷ+ଅସ୍) ତୁଷ୍ଣୀ, ନୀରବରେ, ସୁଖସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ।

ଜୋଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜୁଷ+କ.ଅ+ଆ) ନାରୀ, ସ୍ତ୍ରୀ । [ବାଳିକା ।

ଜୋଷିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜୁଷ+ଅକ+ଆ)

ଜୋଷିତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜୁଷ+କ.ଇତ୍)

ସ୍ତ୍ରୀମାତ୍ର, ନାରୀ, ଜୋଷା ।

ଜୋଷିତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜୁଷ+କ.ଇତ୍+ଆ) ସ୍ତ୍ରୀମାତ୍ର, ଯୋଷା ।

ଜୋଷୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଦକ୍ଷିଣପଶ୍ଚିମ ଭାରତ-ବାସୀମାନଙ୍କ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଜୋଷ୍ଟା—ବିଂ. (ଜୁଷ+ତୃ) ସେବକ ।

ଜୋଷ୍ୟ—ବିଂ. ସେବ୍ୟ,ଉପାସ୍ୟ,(କ୍ଲୀ.ବି) ଅବଶ୍ୟ ସେବନ ।

ଜୋହର—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରବଳଶତ୍ରୁକର୍ତ୍ତୃକ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ପରାଜୟର ସମ୍ଭାବନା ଦର୍ଶନରେ ରାଜପୁତ ପ୍ରମୁଖ ଜାତିର ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ ।

ଜୋହୁକୁମ୍—ଯା. ଅବ୍ୟ. ଆପଣ ଯାହା କହିଲେ ତାହା ମୋର ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ, ଆଜ୍ଞା, ହଁ, (ଯା. ବିଂ) ଯେ ଉପରସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମନରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଓ କଥାରେ ହାଁଜି, ହାଁଜି କରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟାୟ କଥାକୁ ମଧ୍ୟ ସମର୍ଥନ କରେ ।

ଜୋହୃତ—ବିଂ.(ବୈଦିକ)ଉଚ୍ଚଧ୍ୱନିଯୁକ୍ତ ।

ଜୋହୋରପୀର—ପୁନାଜିଲ୍ଲାରଅଧିବାସୀ ମାନଙ୍କର ଉପାସ୍ୟ କଣେପୀର ।

ଜୌ—ଗ୍ରା. ବି. ଜଉ, ଜବୁ, ଲଖ ।

ଜୌଗୃହ—ଗ୍ରା. ବି. ଜଉଗୃହ ।

ଜୌଉସ୍—ଯା. ବି. (ଯାପାନୀ)ଜ୍ୟୁଉସ୍ ଦେଖ ।

ଜୌମର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜୁମର+ଅ) ଜୁମରନନ୍ଦକୃତସଂକ୍ଷିପ୍ତସାରବ୍ୟାକରଣ ।

ଜୌହର—ଯା.ବି. ରତ୍ନ, ମଣି,ଜୋହର ଦେଖ ।

ଜୌହରୀ—ଯା. ବଂ.ଜହରତ୍ୱବିକ୍ରେତା, ରତ୍ନବ୍ୟବସାୟୀ ।

ଜ୍ଞ—ପୁଂ. ବି. (ଜ୍ଞା+କ.ଅ) ବ୍ରହ୍ମା, ବୁଧ, ପଣ୍ଡିତ, ଚନ୍ଦ୍ର,ଜ୍ଞାନୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ମଙ୍ଗଳ ଗ୍ରହ, ବୁଧ ଗ୍ରହ,ଜ୍ଞାନ, (ବଂ) ଜ୍ଞାନୀ ମନୀଷୀ, ଦେଶକାଳଜ୍ଞ,ପଣ୍ଡିତ,ଅଭିଜ୍ଞ,ଅନୁଭବୀ ।

ଜ୍ଞକ—ବଂ. (ଜ୍ଞ + କ) ଜ୍ଞାତା ।

ଜ୍ଞତା—ବଂ.(ଜ୍ଞ+ତ+ଆ)ଜ୍ଞାତା ।

ଜ୍ଞପିତ—ବଂ. (ଜ୍ଞା+ଣିଚ୍+ମଂ.ତ) ଜଣାଇ ଦିଆ ଯାଇଥିବା (ବିଷୟ), ପ୍ରକାଶିତ, ଜ୍ଞପିତ, ମାରିତ, ତୋଷିତ ଶାଶିତ, ନିଶମିତ, ଆଲୋକିତ, ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଥିବା, ଯାହା ଜଣାଇ ଦିଆ-ଯାଇଥାଏ ।

ଜ୍ଞପ୍ତ—ବଂ. (ଜ୍ଞା+ଣିଚ୍+ମଂ.ତ)ଜ୍ଞପିତ ଦେଖ ।

ଜ୍ଞପ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜ୍ଞପ+ତି)ବୁଦ୍ଧି, ଜ୍ଞାନ, ଜାଣିବା,ମାରଣ,ତୋଷଣ,ତୀକ୍ଷ୍ଣୀକରଣ, ସ୍ତୁତି, ବିଜ୍ଞାପନ ।

ଜ୍ଞଂମନ୍ୟ—ବଂ. ଯେ ନିଜକୁ ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ବୋଲି ମନେକରେ ।

ଜ୍ଞା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଜ୍ଞା+ଆ) ଅଭିଜ୍ଞା, (ବି) କବିତାର ଆଜ୍ଞା, ଜ୍ଞାନ ।

ଜ୍ଞାତ—ବଂ. (ଜ୍ଞା+ତ) ବିଦିତ,ପରିଚିତ, ଅବଗତ, ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା, କୃତଜ୍ଞାନ ।

ଜ୍ଞାତକ—ବଂ. (ଜ୍ଞାତ + କ) ବିଦିତ, ଯେ ଜଣାଏ ।

ଜ୍ଞାତନନ୍ଦନ – ପୁଂ. ବି. ଅର୍ହଦ୍ଭେଦ, ମହାବୀରଙ୍କ ନାମନ୍ତର ।

ଜ୍ଞାତଯୌବନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ହିନ୍ଦୁ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ନାୟିକାଭେଦ, ଆପ-ଣାର ଯୌବନ ବିଷୟ ଜାଣିଥିବା ବାଳିକା, ଏହିନାୟିକା ନବୋଢ଼ା, ବିଶ୍ରବ୍ଧନବୋଢ଼ା ଭେଦରେ ଦୁଇ-ପ୍ରକାର ।

ଜ୍ଞାତଲ—ବଂ.(ଜ୍ଞାତ + ଲ + ଅ)ଜ୍ଞାନଯୁକ୍ତ

ଜ୍ଞାତବ୍ୟ—ବଂ. (ଜ୍ଞା+ମଂ.ତବ୍ୟ) ଜ୍ଞେୟ, ବେଦ୍ୟ, ଜଣାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ, ଅବ-ଗନ୍ତବ୍ୟ, ବୋଧ୍ୟ ।

ଜ୍ଞାତସାର—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯେ ସାରକୁ ଜାଣିଅଛି, ସାରଜ୍ଞ, ଜ୍ଞାନ-ଗୋଚର, (ବି) ଜ୍ଞାନର ସୀମା ।

ଜ୍ଞାତସାରରେ—ଗ୍ର.କ୍ରି. ବଂ. ଜାଣିକରି, ଜାଣିଶୁଣି, ଜ୍ଞାନଗୋଚରରେ ।

ଜ୍ଞାତସିଦ୍ଧାନ୍ତ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଶାସ୍ତ୍ର-ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞ, ବିଜ୍ଞାନବେତ୍ତା, ଯେ ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ଜାଣେ, ତାନ୍ତ୍ରିକ ।

ଜ୍ଞାତା—ପୁଂ. ବଂ. (ଜ୍ଞା+କ.ତୃ) ଜ୍ଞାନ-ବାନ୍, ଯେ କୌଣସି ବିଷୟ ଜାଣିଥାଏ, ଜ୍ଞାନୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜ୍ଞାତ୍ରୀ ।

ଜ୍ଞାତାର୍ଥ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯେ କୌଣସି ବିଷୟର ଅର୍ଥ ବା ମର୍ମ ବୁଝିଅଛି, ଯାହାର ଅର୍ଥ ଜଣାଯାଇଅଛି ।

ଜ୍ଞାତି—ପୁଂ. ବି. (ଜ୍ଞା+ତି) ଦାୟାଦ, ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ,ସପିଣ୍ଡ,ସଗୋତ୍ର, ବାନ୍ଧବ, ସ୍ୱଜନ, ସମାନୋଦକ, ଗନ୍ଧ, ପିତା ।

ଜ୍ଞାତିକାର୍ଯ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଜ୍ଞାତିମାନଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ମ ।

ଜ୍ଞାତିତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜ୍ଞାତି + ତ୍ୱ) ଜ୍ଞାତିର ଧର୍ମ କର୍ମ ବା ବ୍ୟବହାର,ଜ୍ଞାତିର ଅନିଷ୍ଟ-ଚେଷ୍ଟା, ଜ୍ଞାତିପ୍ରତି ଅନିଷ୍ଟପ୍ରଦର୍ଶନ ।

ଜ୍ଞାତିପୁତ୍ର—ପୁଂ.ବି. ଜ୍ଞାତିର ପୁତ୍ର, ଶେଷ ତୀର୍ଥଙ୍କର ମହାବୀର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ନାମନ୍ତର

ଜ୍ଞାତିବନ୍ଧୁ—ବି. ରକ୍ତସମ୍ପର୍କୀୟ ଭଉଣୀ ଓ ବିବାହ ସମ୍ପର୍କୀୟ ବାନ୍ଧବ, ସଗୋତ୍ର ଓ ଅସଗୋତ୍ର ଆତ୍ମୀୟ, ସଗୋତ୍ର ଓ ଅସ-ଗୋତ୍ର ସପିଣ୍ଡ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ ।

ଜ୍ଞାତିବିରୋଧ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ତ୍ୱ) ଭାଇଆକଲି, ଜ୍ଞାତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଘଟିବା ବିବାଦ ।

ଜ୍ଞାତିଭାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଜ୍ଞାତିକୁଟୁମ୍ବ, ବନ୍ଧୁ ପୁରୁଷ ଛଡ଼ା ଭାଇଲେଖା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଜ୍ଞାତିଭେଦ—ପୁଂ. ବି. ଜ୍ଞାତିବିଚ୍ଛେଦ, ଜ୍ଞାତିବିରୋଧ ଦେଖ । [ପ୍ରଧାନ ।

ଜ୍ଞାତିମୁଖ—ବଂ. ଜ୍ଞାତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ

ଜ୍ଞାତିଶତ୍ରୁ—ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଯେଉଁ ଲୋକ ଆପଣାର ଜ୍ଞାତି ଅଥଚ ଶତ୍ରୁ, ଭଗାରି ।

ଜ୍ଞାତେୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜ୍ଞାତି + ଏୟ) । ଜ୍ଞାତିତ୍ୱ ଦେଖ ।

ଜ୍ଞାତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜ୍ଞାତୃ+ଅ) ଜ୍ଞାତୃତ୍ୱ, ଜାଣିବାର କ୍ଷମତା ।

ଜ୍ଞାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜ୍ଞା+ଭା.ଅନ) ବୋଧ, ପ୍ରତୀତି, ଜାଣିବା, ବୁଦ୍ଧି, ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଦ୍ୱାରା ଅନୁଭୂତି, ପରମାର୍ଥ ଜ୍ଞାନ, ଭଲମନ୍ଦ ବାଛିବାର ଶକ୍ତି, ହିତାହିତ ବିଚାରବୁଦ୍ଧି ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ, ପରଂବ୍ରହ୍ମ,ଚୈତନ୍ୟ, ସଂଜ୍ଞା, (ଗ୍ରା.ବି) ବାଲିକାର ଯୌବନପ୍ରାପ୍ତି ।

ଜ୍ଞାନକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଚାର କରିବା, ଖାତିର କରିବା, ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ କରିବା, ଚେତିବା ।

ଜ୍ଞାନକଲ୍ପ—ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଜଣେ ଶିଷ୍ୟ

ଜ୍ଞାନକାଣ୍ଡ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ତ୍ୱ) ବେଦର ଅଂଶବିଶେଷ ।

ଜ୍ଞାନକୀର୍ତ୍ତି—ଜଣେ ବୌଦ୍ଧାଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଜ୍ଞାନକୃତ—ବଂ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ତ୍ୱ) ଜାଣିଶୁଣି କରାଯାଇଥିବା ।

ଜ୍ଞାନକୃତପାପ—ବି. (କ.ଧା) ଯେଉଁ ପାପକୁ ପୂର୍ବରୁ ପାପ ବୋଲି ଜାଣିଶୁଣି ମନୁଷ୍ୟ ଆଚରଣ କରିଥାଏ ।

ଜ୍ଞାନକେତୁ—ପୁଂ. ବି. ଜ୍ଞାନର ଚିହ୍ନ ।

ଜ୍ଞାନକେତୁଧ୍ୱଜ—ପୁଂ.ବି.ଦେବର୍ଷି ଭେଦ

ଜ୍ଞାନଗମ୍ୟ—ବଂ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ତ୍ୱ)ଜ୍ଞେୟ,ବୋଧ-ଗମ୍ୟ, ଜ୍ଞାନଦ୍ୱାରା ଯାହା ଜଣାଯାଏ,(ବି) ଈଶ୍ୱର ।

ଜ୍ଞାନଗର୍ଭ—ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଜ୍ଞାନଯୁକ୍ତ, ଉପଦେଶପୂର୍ଣ୍ଣ, ଜ୍ଞାନମୟ । [ନ୍ତର ।

ଜ୍ଞାନଗିରି—ବଂ. ଆନନ୍ଦଗିରିର ନାମା-

ଜ୍ଞାନଗୋଚର—ବଂ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ତ୍ୱ) ଜ୍ଞାନ-ଗମ୍ୟ ଦେଖ ।

ଜ୍ଞାନଘନଆଚାର୍ଯ୍ୟ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି.ବେଦାନ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱପରିଶୁଦ୍ଧି ପ୍ରଣେତା ।

ଜ୍ଞାନଚକ୍ଷୁ—ବଂ.(କ.ଧା)ବେଦାଦି ଶାସ୍ତ୍ର-ଜ୍ଞାନରୂପ ନୟନ, ପଣ୍ଡିତ, ବୋଧକ୍ରିଣ (ପୁଂ.ବ.)ବେଦଜ୍ଞାନ ରୂପ ନେତ୍ରବିଶିଷ୍ଟ ।

ଜ୍ଞାନତଃ— ଅବ୍ୟ.(ଜ୍ଞାନ+ତସ୍) ଜ୍ଞାନ-ପୂର୍ବକ, ଜାଣିଶୁଣି ।

ଜ୍ଞାନତତ୍ତ୍ୱ—ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ତ୍ୱ)ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜ୍ଞାନ ।

ଜ୍ଞାନତିଲକଗଣି—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ଜୈନଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରଣେତା ।

ଜ୍ଞାନତୃଷା—ବି. ଜ୍ଞାନପିପାସା ଦେଖ ।

ଜ୍ଞାନଦ—ବିଂ. (ଜ୍ଞାନ+ଦା+କ.ଅ) ଜ୍ଞାନଦାୟକ, ଯାହା ମନୁଷ୍ୟକୁ ବୋଧଶକ୍ତି ଦିଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜ୍ଞାନଦା ।

ଜ୍ଞାନଦଗ୍ଧଦେହ—ପୁଂ. ବି. (ଷତତ୍) ଚତୁର୍ଥାଶ୍ରମୀ, ଭିକ୍ଷୁ, ଯେ ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ଦେହତ୍ୟାଗ କରିପାରେ ।

ଜ୍ଞାନଦର୍ପଣ—ବି. (କ.ଧା) ଜ୍ଞାନରୂପ ଆରସୀ,(ପୁଂ. ବି.)ପୂର୍ବଜନ,ମଞ୍ଜୁଘୋଷ

ଜ୍ଞାନଦାତା—ପୁଂ. ବି. (ଷତତ୍) ଶିକ୍ଷକ, ଗୁରୁ, ଯେ ଜ୍ଞାନ ଦାନ କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜ୍ଞାନଦାତ୍ରୀ ।

ଜ୍ଞାନଦାସ—ଗ୍ରା.ବି. ଜଣେ ବୈଷ୍ଣବ କବି, (ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି) ବେହାଦ ।

ଜ୍ଞାନଦୂଷଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ।

ଜ୍ଞାନଦେବ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଗୀତାର୍ଥ ଅର୍ଥ-ରହସ୍ୟପ୍ରଣେତା ।

ଜ୍ଞାନଧନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ରୂପକ-କ.ଧା) ଜ୍ଞାନରୂପ ଧନ, (ବିଂ. ବ. ଗ୍ରା;) ଜ୍ଞାନୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜ୍ଞାନଧନା ।

ଜ୍ଞାନନିଷ୍ଠ—ବିଂ.(ଷତତ୍) ଜ୍ଞାନସାଧନ-ଯୁକ୍ତ, ପରମାର୍ଥ ଚିନ୍ତାରେ ମଗ୍ନ,ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞ ।

ଜ୍ଞାନପତି—ପୁଂ.ବି. (ଷତତ୍) ଜ୍ଞାନୋପଦେଶକ, ଗୁରୁ, ପରମେଶ୍ୱର ।

ଜ୍ଞାନ ପାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ବାଳକା) ପ୍ରଥମେ ଋତୁମତୀ ହେବା,ଅନୁଭବଦ୍ୱାରା ଅଭିଜ୍ଞତା ଲାଭ କରିବା, (ବାଳକ-ବାଳିକା) ବୟଃପ୍ରାପ୍ତ ବା ସାବାଳକ ହେବା, ଶିକ୍ଷାକରିବା ।

ଜ୍ଞାନପିପାସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷତତ୍) ଜ୍ଞାନ-ତୃଷ୍ଣା, ଜ୍ଞାନଲାଭର ପ୍ରବଳ ଆକାଙ୍କ୍ଷା ।

ଜ୍ଞାନପିପାସୁ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଷତତ୍) ଜ୍ଞାନାର୍ଥୀ, ଜ୍ଞାନଲାଭର ଆକାଙ୍କ୍ଷୀ ।

ଜ୍ଞାନପ୍ରକାଶ—ପୁଂ. ବି. ଜ୍ଞାନରୂପସୂର୍ଯ୍ୟ, ଜ୍ୟୋତିଷ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ, ଷଡ୍ବର୍ଗ ଫଳ-ପ୍ରଣେତା ।

ଜ୍ଞାନପ୍ରଦୀପ—ବି. (ଷତତ୍) ଜ୍ଞାନଲୋପ ।

ଜ୍ଞାନଭ୍ରଷ୍ଟ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଯାହାର ଜ୍ଞାନଭ୍ରଂଶ ଘଟିଅଛି, ପାଗଳ, ହୃତାହତ ବିବେଚନାଶୂନ୍ୟ ।

ଜ୍ଞାନମଞ୍ଜି—ଗ୍ରା. ବି. ଘୃତ, ଅନ୍ନ, ଗୁଡ଼ଲ, ଶାଦ୍ୟଇତ୍ୟାଦି, ଶାଦ୍ୟଶସ୍ୟ ।

ଜ୍ଞାନମୟ—ପୁଂ.ବି.ପରମେଶ୍ୱର, ପରଂ-ବ୍ରହ୍ମ । [ଭେଦ ।

ଜ୍ଞାନମୁଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରାମ ପୂଜାଙ୍ଗ ମୁଦ୍ରା-

ଜ୍ଞାନଯଜ୍ଞ—ପୁଂ. ବି. ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞ, ଆତ୍ମାକୁ ବ୍ରହ୍ମାଗ୍ନିରେ ହୋମ କରିବା ।

ଜ୍ଞାନଯୋଗ—ବି.(କ.ଧା) ଆତ୍ମତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ଲାଭ କରିବାର ଶାସ୍ତ୍ରନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରଣାଳୀ, (ଷତତ୍) ଜ୍ଞାନସଙ୍ଗେ ସମ୍ବନ୍ଧ ।

ଜ୍ଞାନରାଜ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ସିଦ୍ଧାନ୍ତସୁନ୍ଦର ନାମକ ଜ୍ୟୋତିର୍ଗ୍ରନ୍ଥପ୍ରଣେତା ।

ଜ୍ଞାନଲକ୍ଷଣା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଅଲୌକିକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସାଧନ ସନ୍ନିକର୍ଷଭେଦ । [ଇଚ୍ଛା ।

ଜ୍ଞାନଲିପ୍ସା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଷତତ୍) ଜ୍ଞାନଲାଭର

ଜ୍ଞାନଲିପ୍ସୁ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଷତତ୍) ଜ୍ଞାନ-ଲାଭର ଅଭିଳାଷୀ ।

ଜ୍ଞାନବାଦ—ପୁଂ. ବି. ଭକ୍ତି ଓ କର୍ମକୁ ପ୍ରଧାନ ନ ବୋଲି ଜ୍ଞାନକୁ ପ୍ରଧାନ ବୋଲି କହିବା, ଜ୍ଞାନର କଥନ ।

ଜ୍ଞାନବାଦୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଜ୍ଞାନବାଦ+ଇନ୍ ପରମାର୍ଥ ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ କେବଳ ପ୍ରଧାନ (ଭକ୍ତି ବା କର୍ମ ନୁହେ) ଏହି ରୂପ ମତାବଲମ୍ବୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଜ୍ଞାନବାଦିନୀ ।

ଜ୍ଞାନବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜ୍ଞାନ + ବନ୍) ଯାହାର ଜ୍ଞାନଅଛି, ଜ୍ଞାନଯୁକ୍ତ, ଜ୍ଞାନୀ, ବୋଧଶକ୍ତିବିଶିଷ୍ଟ,ଭକ୍ତିଜ୍ଞ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଜ୍ଞାନବତୀ

ଜ୍ଞାନବାପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) କାଶୀସ୍ଥ ବାପୀରୂପ ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଜ୍ଞାନବିପର୍ଯ୍ୟୟ—ବି.(ଷତତ୍)ବୁଦ୍ଧିଭ୍ରଂଶ ।

ଜ୍ଞାନବିରୁଦ୍ଧ—ବିଂ. (ଷତତ୍) ନିଜର ବିଶ୍ୱାସ ବା ଜାଣିବା କଥାର ବିପରୀତ ।

ଜ୍ଞାନସଞ୍ଜ—ବି. (କ.ଧା) ଜ୍ଞାନରୂପ ମଞ୍ଜି, ଶିଷ୍ୟ ଜ୍ଞାନଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଗୁରୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯିବା ପ୍ରଥମ ଶିକ୍ଷା ।

ଜ୍ଞାନଶାଳୀ—ପୁଂ.ବି . (ଜ୍ଞାନ+ଶାଳିନ୍) ଜ୍ଞାନୀ, ଜ୍ଞାନବାନ୍, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଜ୍ଞାନଶାଳିନୀ ।

ଜ୍ଞାନଶାସ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ମୁକ୍ତିଶାସ୍ତ୍ର ।

ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ—ବିଂ. (ଷତତ୍) ଅଜ୍ଞାନ, ଅବୋଧ,ମୂଢ଼,ସଂଜ୍ଞାରହିତ,ଅଚେତନ ।

ଜ୍ଞାନସାଗର—ପୁଂ. ବି. ତପାଗଚ୍ଛ ଜୈନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟଭୁକ୍ତ ଦେବସୁନ୍ଦରର ପଞ୍ଚ-ଶିଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ,ରତ୍ନସିଂହଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ, ଲକ୍ଷ୍ମୀସାଗର ଗୁରୁ, ପରମହଂସପଦ୍ଧତି ପ୍ରଣେତା ।

ଜ୍ଞାନସାଧନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଷତତ୍) ଇନ୍ଦ୍ରିୟ, ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନଲାଭର ଚେଷ୍ଟା, (ବିଂ)ଜ୍ଞାନ-ଲାଭ କରିବାରେ ସହାୟକ ।

ଜ୍ଞାନସିନ୍ଧୁଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବି. ବିଷ୍ଣୁ-ସହସ୍ରନାମ ଭାଷାଟୀକାପ୍ରଣେତା ।

ଜ୍ଞାନାହତ—ବିଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଅଜ୍ଞାନ ।

ଜ୍ଞାନାକର—ପୁଂ. ବି. (ଷତତ୍) ଜ୍ଞାନର ଆକର, ବୁଦ୍ଧଦେବ ।

ଜ୍ଞାନାଙ୍କୁର—ପୁଂ.ବି. (ଷତତ୍) ସାମାନ୍ୟ ଜ୍ଞାନ, ପ୍ରଥମଜ୍ଞାନ ।

ଜ୍ଞାନାଙ୍କୁଶ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଜ୍ଞାନରୂପ-ଅଙ୍କୁଶ, ଅଙ୍କୁଶ ଦ୍ୱାରା ଯେପରି ହସ୍ତୀ ପ୍ରଭୃତିକୁ ବଶୀଭୂତ କରାଯାଏ--ତଦ୍ରୂପ ଜ୍ଞାନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମତ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନଙ୍କୁ ବଶୀଭୂତ କରାଯାଏ ।

ଜ୍ଞାନାଞ୍ଜନ—କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା) ଅଞ୍ଜନପରି ଦିବ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଞ୍ଜନପରି ଜ୍ଞାନ ।

ଜ୍ଞାନାଞ୍ଜନଶଳାକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷତତ୍) ଶିଷ୍ୟକୁ ଗୁରୁ ଦେଇଥିବା ଶିକ୍ଷା ।

ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ—ପୁଂ.ବି. ଜ୍ଞାନରୂପ ଆନନ୍ଦ, ଜ୍ଞାନ, ଶିବଗୀତାପ୍ରଣେତା, ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ମୁକ୍ତାବଳୀର ପ୍ରଣେତା ।

ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦକଳାଧରସେନ—ଗ୍ରା. ପୁଂ.ବି. ଅମରୁଶତକ ଟୀକା ପ୍ରଣେତା ।

ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦନାଥ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ରାଜ-ମାତଙ୍ଗୀପ୍ରକରଣପ୍ରଣେତା ।

ଜ୍ଞାନାପନ୍ନ—ବିଂ. (ଷତତ୍) ଜ୍ଞାନପ୍ରାପ୍ତ, ଜ୍ଞାନୀ, ଯେ ଜାଣେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜ୍ଞାନାପନ୍ନା ।

ଜ୍ଞାନାପୋହ—ପୁଂ. ବି. ଜ୍ଞାନଲୋପ, ବିସ୍ମରଣ ।

ଜ୍ଞାନାଭ୍ୟାସ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଜ୍ଞାନର ଆଲୋଚନା, ବିଦ୍ୟାଚର୍ଚ୍ଚା ।

ଜ୍ଞାନାମୃତ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜ୍ଞାନରୂପ ସୁଧା ।

ଜ୍ଞାନାମୃତଯତି—ଉପନିଷତ୍ ଓ ସାଂଖ୍ୟ-ସୂତ୍ରର ଟୀକାକାର ।

ଜ୍ଞାନାର୍ଣ୍ଣବ—ପୁଂ. ବି. ଜ୍ଞାନରୂପ ସମୁଦ୍ର ।

ଜ୍ଞାନାବରଣୀୟ—ବିଂ. ଯାହାଦ୍ୱାରା ଜ୍ଞାନ ଅବରୁଦ୍ଧ ହୁଏ । [ବିଶେଷ ।

ଜ୍ଞାନାସନ—ବି. ରୁଦ୍ରଯାମଳୋକ୍ତ ଆସନ

ଜ୍ଞାନୀ—ପୁଂ. ବିଂ.(ଜ୍ଞାନ+ଇନ୍)ଜ୍ଞାନଯୁକ୍ତ, ବ୍ରହ୍ମସାକ୍ଷାତ୍କାରଯୁକ୍ତ, ବିଜ୍ଞ, ପଣ୍ଡିତ, ବିଚକ୍ଷଣ, ବୋଧସମ୍ପନ୍ନ, ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ (ପୁଂ.ବି.)ଆତ୍ମତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି, ଦୈବଜ୍ଞ ।

ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରସ୍ୱାମୀ—ପୁଂ. ବି. ବ୍ରହ୍ମସୂତ୍ରାର୍ଥ-ପ୍ରକାଶିକାପ୍ରଣେତା ।

ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଜ୍ଞାନସାଧନ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ, (ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ରାନୁସାରେ) ବାହ୍ୟ ବସ୍ତୁକୁ ଜାଣି ପାରିବା ନିମନ୍ତେ ଶରୀରର ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ସକଳ, ଶରୀରସ୍ଥ ପଞ୍ଚେନ୍ଦ୍ରିୟ ।

ଜ୍ଞାନୋତ୍ତମ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୌଡ଼େଶ୍ୱରଚାର୍ଯ୍ୟ-ଙ୍କର ଉପାଧି ବିଶେଷ । [ପ୍ରଣେତା ।

ଜ୍ଞାନୋତ୍ତମମିଶ୍ର—ନୈଗମ୍ୟସିଦ୍ଧିଚନ୍ଦ୍ରିକା-

ଜ୍ଞାନୋଦୟ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଜ୍ଞାନର ଉତ୍ପତ୍ତି, ମନୁଷ୍ୟ ମନରେ ଜ୍ଞାନ ବା ବୋଧରୂପ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ,ମନୁଷ୍ୟ ଜନ୍ମହେବା ପରେ ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ ନିଜର ଜଗତରେ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବିଷୟର ଉପଲବ୍ଧି ।

ଜ୍ଞାନୋପଦେଶ—ଶ୍ରୀ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣୀତ ଉପଦେଶାତ୍ମକ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ଜ୍ଞାନୋତ୍ପତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଜ୍ଞାନର ଉଦୟ ।

ଜ୍ଞାନୋଲ୍କା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସମାଧିଭେଦ ।

ଜ୍ଞାପକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଜ୍ଞା+ଣିଚ୍+କ. ଅକ) ସୂଚକ, ଯେ ଜଣାଇଦିଏ,ଆବେ-ଦକ, ବୋଧକ, (ବି) ଶିକ୍ଷକ ।

ଜ୍ଞାପନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜ୍ଞା+ଣିଚ୍+ଭା.ଅନ) ଜଣାଇବା, ବିଦିତ କରାଇବା, ଆବେ-ଦନ, ଶିକ୍ଷାଦେବା ।

ଜ୍ଞାପନୀୟ—ବିଂ. (ଜ୍ଞା+ଣିଚ୍+ମଂ.ଅନୀୟ) ନିବେଦନୀୟ, ଜଣାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଜ୍ଞାପୟିତା—ପୁଂ.ବିଂ.(ଜ୍ଞା+ଣିଚ୍+କ.ତୃ) ଜ୍ଞାପକ,ବୋଧକ, ଯେ ଜଣାଇଦିଏ ।

ଜ୍ଞାପିକଦେବ—ସ୍ମୃତିସାରପ୍ରଣେତା ।

ଜ୍ଞାପିତ—ବିଂ. (ଜ୍ଞା+ଣିଚ୍+ମଂ.ତ) ଯାହା ଜଣା ହୋଇଅଛି, ନିବେଦିତ, ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା । [ଦେଖ ।

ଜ୍ଞାପ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. (ଜ୍ଞା+ଣିଚ୍+ତି) ଜ୍ଞାପନ

ଜ୍ଞାପ୍ୟ—ବିଂ. ଜ୍ଞାପନଯୋଗ୍ୟ, ଜଣାଇ-ବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଜ୍ଞାସ—ପୁଂ. ବି. (ଜ୍ଞା+ଅସ୍) ଜ୍ଞାତ ।

ଜ୍ଞାପ୍ସ୍ୟମାନ—ବିଂ.(ଜ୍ଞାପ+ସନ୍+ମଂ. ଆନ) ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ।

ଜ୍ଞୀପ୍ସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜ୍ଞପ+ସନ୍+ଅ+ଆ) ଜାଣିବା ନିମିତ୍ତ ଇଚ୍ଛା ।

ଜ୍ଞୁ—ବି. (ବୈଦିକ)ଜାନୁ ।

ଜ୍ଞୁବାଧ—ଅବ୍ୟ. (ବୈଦିକ)ଜାନୁପକାଇ ।

ଜ୍ଞେୟ—ବିଂ. (ଜ୍ଞା+ମଂ.ଯ) ଜାଣିବାର ଯୋଗ୍ୟ, ଜ୍ଞାନଯୋଗ୍ୟ, ଜ୍ଞାତବ୍ୟ, ଜ୍ଞାନବିଷୟ, ଯାହା ଜାଣିବାର ଆବ-ଶ୍ୟକ, ସମ୍ଭବ ।

ଜ୍ଞେୟାଙ୍ଗ—ବିଂ. ଆତ୍ମଜ୍ଞାନୀ, ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞ ।

ଜ୍ଞେୟତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜ୍ଞେୟ+ଭା.ତ+ଆ) ଜ୍ଞେୟତ୍ୱ ।

ଜ୍ଞନ୍—ବି. (ବୈଦିକ) ଅନ୍ତରିକ୍ଷ, ନାମ, ପୃଥିବୀରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜନ୍ମ ।

ଜ୍ଞସ୍ଥା—ବିଂ. ପୃଥିବୀରେ ଯାହାର ଉତ୍ପତ୍ତି ହୁଏ ।

ଜ୍ୟ—ବିଂ. ଉତ୍ପୀଡ଼ୟ ।

ଜ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଜ୍ୟା+କ.କ୍ୱପ୍) ଧନୁର୍ଗୁଣ, ମୌର୍ବୀ, ପୃଥିବୀ, ମାତା, ଗ୍ରହର ପ୍ରାନ୍ତଦ୍ୱୟକୁ ଯୋଗ କରିଥିବା ସରଳ ରେଖା ।

ଜ୍ୟାକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କୁତ୍ସିତ ଜ୍ୟା ।

ଜ୍ୟାଘାତ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଧନୁର୍ଗୁଣର ପ୍ରହାର ବା ଗ୍ରେଟ ।

ଜ୍ୟାଘାତବାରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରୀ-ମାନେ ହାତରେ ବାନ୍ଧିବା ଚମଡ଼ା ।

ଜ୍ୟାଘୋଷ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଜ୍ୟାଶବ୍ଦ, ଧନୁର ଟଙ୍କାର, ଧନୁର ଗୁଣକୁ ଟାଣି-ଦେଇ ଗୁଡ଼ି ଦେଲେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ହୁଏ ।

ଜ୍ୟାନ୍—କ୍ଲୀ. ବି. ଉତ୍ପୀଡ଼ନ ।

ଜ୍ୟାନି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜ୍ୟା+ନି) ବୟୋ-ହାନି, ଛଟିମା ।

ଜ୍ୟାବାଳୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଭୂଦେବୀ ।

ଜ୍ୟାମିତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜ୍ୟା+ମା+ତ) ଭୂମିର ପରିମାଣ ବିଷୟକ ଶାସ୍ତ୍ର,କ୍ଷେତ୍ର-ତତ୍ତ୍ୱ, ଭୂପରିମିତି ।

ଜ୍ୟାମିତିକ—ବିଂ. (ଜ୍ୟାମିତି+ଇକ) ଜ୍ୟାମିତିଶାସ୍ତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଜ୍ୟାୟାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ବୃଦ୍ଧ+ଇୟସ୍) ବୃଦ୍ଧତମ, ଜ୍ୟେଷ୍ଠ, ପ୍ରଶସ୍ତ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଚିରା-ୟୁଷ୍ମାନ୍, ପ୍ରଶଂସାର୍ହ, ସର୍ବପ୍ରଥମ, ଅଗ୍ରଜ, ସର୍ବୋତ୍ତମ, ଗୁରୁତର (ସ୍ତ୍ରୀ)ଜ୍ୟାୟସୀ ।

ଜ୍ୟାୟିଷ୍ଠ—ବିଂ. ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ।

ଜ୍ୟାରୋପ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଧନୁରେ ଗୁଣ ଚଢ଼ାଇବା । [ଗୁଣଦେବା ।

ଜ୍ୟାରୋପଣ— ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଧନୁରେ

ଜ୍ୟାବୀଜ—ବି. ବଳବାନ୍ ଧନୁ ।

ଜ୍ୟୁଜୁସୁ—ଯା. (ଯାପାନୀ) ବି. ଯାପାନ-ଦେଶ ପ୍ରଚଳିତ ଆତ୍ମରକ୍ଷାର୍ଥ ଓ ଆତ୍ମ-ରକ୍ଷାର୍ଥ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଅଙ୍ଗଚାଳନ ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠ—ପୁଂ.ବିଂ. (ବୃଦ୍ଧ+ଇଷ୍ଠ)ଅଗ୍ରଜ, ଅତିବୃଦ୍ଧ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ପ୍ରବୀଣ, ପ୍ରଶସ୍ୟ, (ବି) ବଡ଼ଭାଇ, ଜ୍ୟେଷ୍ଠମାସ, ପରମେ-ଶ୍ୱର, ପ୍ରାଣ । [ଇନ୍ଦ୍ର ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠତମ—ବିଂ.ଅତିଶୟ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ, (ବି)

ଜ୍ୟେଷ୍ଠତାତ—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା) ପିତାଙ୍କର ବଡ଼ଭାଇ,ଦାଦେଇ, ଦେଡ଼ତା, ଦେଠା, ବାବା ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠତାତ—ବିଂ. ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଦେଖ ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଜ୍ୟେଷ୍ଠ+ଭା.ତ୍ୱ) ଜ୍ୟେଷ୍ଠତା ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠପାଳ—ପୁଂ. ବି.କାଶ୍ମୀର ରାଜ୍ୟର ଜଣେ ରାଜା

ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁଷ୍କର—କ୍ଲୀ. ବି ପୁଷ୍କରତୀର୍ଥ ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠବର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ବ୍ରାହ୍ମଣ, ହନୁମାନଙ୍କର ଚାରିବର୍ଣ୍ଣମଧ୍ୟରେ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ

ବର୍ଣ୍ଣ ବା ଜାତି ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠବଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ସହଦେବୀ ଲତା ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠରାଜ—ବଂ. ଅତିଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠବାପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କାଶୀସ୍ଥତୀର୍ଥ-ବିଶେଷ ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭୁତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. କନିଷ୍ଠ ଭ୍ରାତୃ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ପ୍ରତି ଉତ୍ତମ ବ୍ୟବହାର ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠଶ୍ୱଶ୍ରୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(କ.ଧା) ପତି ବା ପତ୍ନୀର ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭଗିନୀ, ଦେଉଣାଣୁ ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠସ୍ଥାନ—କ୍ଲୀ.ବ.କାଶୀସ୍ଥତୀର୍ଥଭେଦ ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜ୍ୟେଷ୍ଠ+ଆ) (ଜ୍ୟୋତିଷ) ୨୭ଗୋଟି ନକ୍ଷତ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ଅଷ୍ଟାଦଶ ନକ୍ଷତ୍ର, ଝିଣ୍ଟିପିଟି, ମଧ୍ୟମାଙ୍ଗୁଳି, ଗଙ୍ଗା, ନାସ୍ତିକାବିଶେଷ,ଅଲକ୍ଷ୍ମୀ, ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟ ଦ୍ୱାଦଶବର୍ଷମାନଙ୍କର ଅଷ୍ଟମ-ବର୍ଷ, ଚାରଯୁକ୍ତ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠାଂଶ—ବ. (ଜ୍ୟେଷ୍ଠ+ଅଂଶ) କ.ଧା;ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ରାନୁସାରେ ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ବଡ଼ଭାଇ ସାନଭାଇମାନଙ୍କଠାରୁ ପାଇବା ଅଧିକାଂଶ ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠାମୂଳୀୟ—ପୁଂ. ବ. ଜ୍ୟେଷ୍ଠମାସ ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠାମ୍ବୁ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଜ୍ୟେଷ୍ଠ+ଅମ୍ବୁ) ଗୁଡ଼ଲଧୁଆ ପାଣି ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠାଶ୍ରମ—ପୁଂ.ବ.(କ.ଧା)ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମ, ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠାଶ୍ରମୀ—ପୁଂ. ବଂ. ଦ୍ୱିତୀୟାଶ୍ରମୀ, ଗୃହସ୍ଥ, ଗୃହସ୍ଥ ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଝିଣ୍ଟିପିଟି,ଗୃହଗୋଧିକା ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠା—ପୁଂ.ବ.(ଜ୍ୟେଷ୍ଠା+ଅ)ଜ୍ୟେଷ୍ଠା-ନକ୍ଷତ୍ରଯୁକ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ବିଶିଷ୍ଟ ଚନ୍ଦ୍ରମାନ ମାସ, ଜ୍ୟେଷ୍ଠମାସ । [ଅପତ୍ୟ ।

ଜ୍ୟୈଷ୍ଠେୟ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ପ୍ରଧାନ ସ୍ତ୍ରୀର

ଜ୍ୟୈଷ୍ଠୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜ୍ୟେଷ୍ଠା + ଅ + ଈ) ଜ୍ୟେଷ୍ଠା ନକ୍ଷତ୍ରଯୁକ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ଜ୍ୟେଷ୍ଠ-ପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ଦେବସ୍ନାନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ।

ଜ୍ୟୈଷ୍ଠ୍ୟ- କ୍ଲୀ.ବ.(ଜ୍ୟେଷ୍ଠ+ଯ)ଶ୍ରେଷ୍ଠତ୍ୱ, ବୟୋଜ୍ୟେଷ୍ଠତ୍ୱ ।

ଜ୍ୟୋକ୍--ଅବ୍ୟ.(ଜ୍ୟା+ଉକ)ଦୀର୍ଘକାଳ, ପ୍ରଶ୍ନ, ଶୀଘ୍ରାର୍ଥ, ଉଚ୍ଚୁଲନ୍ତ ।

ଜ୍ୟୋତିଃ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦ୍ୟୁତ୍+କ.ଇସ୍) ଆଲୋକ, ତେଜଃ, ଗ୍ରହନକ୍ଷତ୍ରାଦି, ଆଖିର ପିତୁଳି, ଚୈତନ୍ୟ, ଆତ୍ମା, ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ର, ଅଗ୍ନି, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ପୁଷ୍ପ, ଶିଖା, ଦୀପ୍ତି, ଜ୍ୱାଳା, ମେଷ୍ଠ ।

ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ. (କ.ଧା) ଗ୍ରହ-ନକ୍ଷତ୍ରାଦିଙ୍କର ଗତି ସ୍ଥିତି ସଞ୍ଚାରାଦି ଅନୁସାରେ ଶୁଭାଶୁଭ ନିରୂପଣ ବିଷୟକ ଶାସ୍ତ୍ର,ଗ୍ରହ,ଉପଗ୍ରହ,ନକ୍ଷତ୍ର ଓ ଧୂମକେତୁ ପ୍ରଭୃତିର ସ୍ୱରୂପ, ସଞ୍ଚାର, ପରିଭ୍ରମଣ-କାଳ ଗ୍ରହଣ ପ୍ରଭୃତିର ବ୍ୟାପାର ନିରୂପଣ ବିଷୟକ ବିଦ୍ୟା ।

ଜ୍ୟୋତିରଶ୍ମି—ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଆଦିତ୍ୟ-ପ୍ରମୁଖ ।

ଜ୍ୟୋତିରନିକ—ବ. ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ,ଅଗ୍ନି

ଜ୍ୟୋତିରାତ୍ମା—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅଗ୍ନି ପ୍ରଭୃତି ।

ଜ୍ୟୋତିରଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବ. (ଜ୍ୟୋତିଃ+ଇନଗ୍+କ.ଅ) ଖଦ୍ୟୋତ,ଜୁଳୁଜୁଳିଆ ପୋକ ।

ଜ୍ୟୋତିରଙ୍ଗଣ—ପୁଂ. ବ. (ଜ୍ୟୋତିଃ+ଇନଗ୍+କ.ଅନ) ଖଦ୍ୟୋତ, ଜୁଳୁ-ଜୁଳା ପୋକ ।

ଜ୍ୟୋତିରୀଶ--ପୁଂ.ବ.ସୂର୍ଯ୍ୟ,ପରମେଶ୍ୱର ।

ଜ୍ୟୋତିରୀଶ୍ୱର—ପଞ୍ଚବାୟୁକ ଓ ଧୂର୍ତ୍ତି-ସମାଗମପ୍ରହସନର ପ୍ରଣେତା ।

ଜ୍ୟୋତିର୍ଗଣେଶ୍ୱର - ପୁଂ.ବ.ପରମେଶ୍ୱର ।

ଜ୍ୟୋତିର୍ଗ୍ରନ୍ଥ--ପୁଂ.ବ.ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ରଦେଖ ।

ଜ୍ୟୋତିର୍ଜ୍ଞ--ବଂ. (ଜ୍ୟୋତିଃ+ଜ୍ଞ+ଅ) ଜ୍ୟୋତିର୍ବିତ୍, ଦୈବଜ୍ଞ ।

ଜ୍ୟୋତିର୍ମଣ୍ଡଳ—ବ. (୬ତତ୍) ଗ୍ରହ-ନକ୍ଷତ୍ରାଦିଙ୍କ ସଞ୍ଚାରସ୍ଥଳ, ଆକାଶମଣ୍ଡଳ, ଯାବତ୍ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ପଦାର୍ଥର ସମଷ୍ଟି ।

ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ—ପୁଂ. ବ. ଜ୍ୟୋତିରାତ୍ମକ, ଜ୍ୟୋତିଃପୂର୍ଣ୍ଣ, ଦୀପ୍ତିଶାଳୀ ।

ଜ୍ୟୋତିର୍ମଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବ. ନେପାଳର ଜଣେ ରାଜା ।

ଜ୍ୟୋତିର୍ଲିଙ୍ଗ—ବ. ଶିବଲିଙ୍ଗବିଶେଷ, ମହାଦେବ ।

ଜ୍ୟୋତିର୍ଲୋକ—ପୁଂ. ବ. ଧ୍ରୁବଲୋକ ।

ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଜ୍ଞାନ--ବ.ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ର ଦେଖ ।

ଜ୍ୟୋତିର୍ବିତ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଜ୍ୟୋତିଃ+ବିଦ୍+କ.କ୍ୱିପ୍)ଜ୍ୟୋତିଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ,ଦୈବଜ୍ଞ ।

ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜ୍ୟୋତିଃ+ବିଦ୍ୟା) ଜ୍ୟୋତିଶାସ୍ତ୍ର ଦେଖ ।

ଜ୍ୟୋତିର୍ବିନ୍ଦୁ—ପୁଂ.ବ.୬ତତ୍; କଣାମାତ୍ର ଜ୍ୟୋତି ।

ଜ୍ୟୋତିର୍ବୀଜ—କ୍ଲୀ. ବ. ଖଦ୍ୟୋତ, ଜୁଳୁଜୁଳିଆ ପୋକ ।

ଜ୍ୟୋତିର୍ବେତ୍ତା—ପୁଂ.ବଂ. (ଜ୍ୟୋତିଃ+ବିଦ+କ.ତୃ) ଜ୍ୟୋତିର୍ବିତ୍ ଦେଖ ।

ଜ୍ୟୋତିଷ୍କ—କ୍ଲୀ.ବ. ରାଶିଚକ୍ର, ଭଚକ୍ର, କୁଣ୍ଡଳୀ, ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟାଦିସହ ନକ୍ଷତ୍ର ସମୂହ, ଜ୍ୟୋତିର୍ମଣ୍ଡଳ ଦେଖ ।

ଜ୍ୟୋତିର୍ହନ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦୁର୍ଗାଦେବୀ ।

ଜ୍ୟୋତିଷ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଜ୍ୟୋତିଃ+ଅ) ଜ୍ୟୋତିଶାସ୍ତ୍ର ଦେଖ ।

ଜ୍ୟୋତିଷଚକ୍ର—ବ. (୬ତତ୍) ରବିମାର୍ଗ ଯେଉଁ ତାରାରାଶି ମଧ୍ୟଦେଇ ଯାଇଅଛି, ରାଶିଚକ୍ର ।

ଜ୍ୟୋତିଷବେଧଶାଳା—ବ. ଜ୍ୟୋତିଷ-ଜ୍ଞାନ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନ ମନ୍ଦିର,ମାନମନ୍ଦିର ।

ଜ୍ୟୋତିଷିକ—ପୁଂ. ବଂ. (ଜ୍ୟୋତିଷ+ଇକ) ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ରାଧ୍ୟୟନକାରୀ, ଜ୍ୟୋତିର୍ବେତ୍ତା ।

ଜ୍ୟୋତିଷୀ—ପୁଂ.ବଂ.ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ରାଭିଜ୍ଞ, ଗଣକ,ଜ୍ୟୋତିର୍ବେତ୍ତା, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବ)ତାରା ।

ଜ୍ୟୋତିଷ୍କ—ପୁଂ. ବ. (ଜ୍ୟୋତିଷ+କ୍ଳୃ+ଅ) ମେଷ୍ଠ, ଚିତାଗଛ,ଗନିଆରଗଛ, ମେରୁଶୃଙ୍ଗ,ନଭୋମଣ୍ଡଳସ୍ଥ ଗ୍ରହନକ୍ଷତ୍ରାଦି, ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ପଦାର୍ଥ ।

ଜ୍ୟୋତିଷ୍କମଣ୍ଡଳ—କ୍ଲୀ. ବ. (୬ତତ୍) ମଣ୍ଡଳାକାର ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ଗ୍ରହନକ୍ଷତ୍ରାଦି, ନଭୋମଣ୍ଡଳସ୍ଥିତ ମେଷାଦି ଦ୍ୱାଦଶରାଶି ଓ ନକ୍ଷତ୍ର ସମନ୍ୱିତ ସ୍ଥାନବିଶେଷ ।

ଜ୍ୟୋତିଷ୍କର—ବ. (ଜ୍ୟୋତିଃ+କ୍ଳୃ+କ.ଅ) ଜ୍ୟୋତିଷ୍କ ଦେଖ ।

ଜ୍ୟୋତିଷ୍କା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଜ୍ୟୋତିଷ୍କ+ଆ)

ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀ ଲତା ।

ଜ୍ୟୋତିଷ୍କୃତ୍—ବି, (ଜ୍ୟୋତିଃ+କୃ+କ୍ୱିପ୍) ଆଦିତ୍ୟ । [ବିଶେଷ ।

ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଟୋମ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯଜ୍ଞ-

ଜ୍ୟୋତିଷ୍ପଥ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଆକାଶ ।

ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତ୍+ଈ) ଲତାବିଶେଷ, ଫୁଟିଫୁଟିକା ଗୁଳ୍ମ, ତତ୍ତ୍ୱବୃତ୍ତିବିଶେଷ, ଅଗ୍ନିଶିଖା, ନଦୀ-ବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ) ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମାନର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଜ୍ୟୋତିଃ+ମତ୍) ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ରବିରେ ଆଲୋକ ବିକିରଣକାରୀ, (ବି) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ପର୍ବତ-ବିଶେଷ ।

ଜ୍ୟୋତିସ୍ତତ୍ତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଜ୍ୟୋତିଷ-ତତ୍ତ୍ୱ ଦେଖ;ରଘୁନନ୍ଦନ ଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟକୃତ ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ । [ବିଶେଷ ।

ଜ୍ୟୋତିଃସିଦ୍ଧାନ୍ତ—ବି. ଜ୍ୟୋତିଃଗ୍ରନ୍ଥ

ଜ୍ୟୋତିରଥ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଧ୍ରୁବ-ନକ୍ଷତ୍ର, ନିର୍ବିଷଜାତୀୟ ସର୍ପ ।

ଜ୍ୟୋତିରସ—ପୁଂ. ବି. ନକ୍ଷତ୍ର ଓ ପାରଦରସ ।

ଜ୍ୟୋତିରୂପସ୍ୱୟମ୍ଭୁ—ପୁଂ. ବି. ବ୍ରହ୍ମା ।

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଜ୍ୟୋତିଷ୍+ନ+ଆ) କୌମୁଦୀ,ଚନ୍ଦ୍ରଜ୍ୟୋତି, କାନ୍ତି, ଝଟକ, ଶୋଭା, ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ।

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାକାଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ସୋମଙ୍କର କନ୍ୟା

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାପ୍ରିୟ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଚକୋର ପକ୍ଷୀ ।

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାବାନ୍—ପୁଂ.ବଂ. ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଯୁକ୍ତ, କିରଣ ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦୀପାଧାର, ଦୀପରୁଖା, ପିଲସଜ ।

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାମୟ—ବଂ. (ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା+ମୟ) ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣଦ୍ୱାରା ଆଲୋକିତ ।

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନ+ଈ) ଗୃହଦୀମ୍ବରୀ, ପଟୋଳ, ଜଟ୍ଟି, ରେଣୁକା ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ । [ଅଧିପତି ।

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନେଶ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର

ଜ୍ୟୌତିଷ—ବଂ. ଜ୍ୟୋତିଷ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ବି) ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ର । [ଦୈବଜ୍ଞ ।

ଜ୍ୟୌତିଷିକ—ପୁଂ. ବଂ. ଜ୍ୟୋତିର୍ବିତ୍,

ଜ୍ୟୌତ୍ସ୍ନ—ବଂ. (ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା+ଅ) ଦୀପ୍ତ, ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଯୁକ୍ତ ।

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା+ଇକ+ଆ) ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଯୁକ୍ତ ରାତ୍ରି, ଜଳପ୍ଲାବିତ ।

ଜ୍ୱର—ପୁଂ.ବି. (ଜ୍ୱର+ଣ.ଅ)ଗାତ୍ରଦାହ, ଗାତ୍ରତାପଯୁକ୍ତ ରୋଗ, ମନୋଦୁଃଖ, ପୀଡ଼ା, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଅତ୍ୟାଗ୍ରହ ।

ଜ୍ୱରକାଳକେତୁରସ—ପୁଂ. ବି. ଜ୍ୱରଘ୍ନ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଜ୍ୱରକୁଞ୍ଜରପାଶୀନ୍ଦ୍ରରସ—ପୁଂ.ବି. ଜ୍ୱରଘ୍ନ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଜ୍ୱରକେଶରୀ—ପୁଂ. ବି. ଜ୍ୱରନାଶକ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଜ୍ୱରଘ୍ନ—ବଂ. (ଜ୍ୱର+ହନ୍+କ. ଅ) ଯାହା ଜ୍ୱରକୁ ଆରୋଗ୍ୟ କରେ, ଜ୍ୱର-ନାଶକ (ଔଷଧ) ।

ଜ୍ୱରଧୂମକେତୁରସ—ପୁଂ. ବି. ଜ୍ୱରନାଶକ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଜ୍ୱରନାଗମୟୂରଚୂର୍ଣ୍ଣ—କ୍ଲୀ.ବି. ଜ୍ୱରନାଶକ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଜ୍ୱରନାଶନ—ବଂ. (ଜ୍ୱର + ନାଶନ) ଜ୍ୱରଘ୍ନ ଦେଖ; (ଗ୍ରା. ବି) ଅଷ୍ଟେଲିଆରୁ ଆଣିତ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଜ୍ୱରପ୍ରକୋପ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଜ୍ୱରର ତେଜ ବା ଦାଉ ।

ଜ୍ୱରବୋଧ—ବି. (ଜ୍ୱର+ବୋଧ) ଜ୍ୱର ଅନୁଭବ, ଜ୍ୱରହେବା ଅବସ୍ଥା ।

ଜ୍ୱରଭୈରବରସ-ପୁଂ. ବି. ଜ୍ୱରଘ୍ନ ଔଷଧ ବିଶେଷ ।

ଜ୍ୱରମାତଙ୍ଗକେଶରୀରସ—ପୁଂ.ବି. ଜ୍ୱରଘ୍ନ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଜ୍ୱରମୁରାରିରସ—ପୁଂ. ବି. ଜ୍ୱରଘ୍ନ ଔଷଧ ବିଶେଷ ।

ଜ୍ୱରରାଜ—ପୁଂ.ବି.ଜ୍ୱରଘ୍ନ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଜ୍ୱରବଳି—ବି. ଜ୍ୱରଶାନ୍ତିନିମିତ୍ତ ପୂଜା-ବିଧାନବିଶେଷ ।

ଜ୍ୱରହନ୍ତା—ବଂ.(ଜ୍ୱର+ହନ୍+କ.ତୃ) ଜ୍ୱରଘ୍ନ ଦେଖ ।

ଜ୍ୱରହନ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା ।

ଜ୍ୱରାନ୍ତା— ପୁଂ. ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜ୍ୱର-ପ୍ରପୀଡ଼ିତ ।

ଜ୍ୱରାଗ୍ନି—ପୁଂ. ବି. ଜ୍ୱରରୂପ ଅଗ୍ନି, ଜ୍ୱର-ଜନିତ ତାପ ।

ଜ୍ୱରାଙ୍କୁଶ—ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଜ୍ୱରଘ୍ନ ଦେଖ ।

ଜ୍ୱରାଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଭଦ୍ରଦନ୍ତିକା ।

ଜ୍ୱରାତିସାର— ପୁଂ. ବି. ଜ୍ୱର ସଙ୍ଗେ ହେବା ପତଳା ଝାଡ଼ା ବା ଗ୍ରହଣୀ ।

ଜ୍ୱରାନ୍ତକ—ପୁଂ. ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜ୍ୱରଘ୍ନ, ଦେଖ, (ବି) ନେପାଳନିମ୍ବ, ଆରଗ୍ୱଧ, ସୁନାରି ।

ଜ୍ୱରାପହା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବେଲଶୁଣ୍ଠା, (ବଂ) ଜ୍ୱରନାଶକ, ଜ୍ୱରଘ୍ନ ଦେଖ ।

ଜ୍ୱରାରି—ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜ୍ୱରଘ୍ନ ଦେଖ ।

ଜ୍ୱରାଶନି—ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜ୍ୱରଘ୍ନ ଦେଖ ।

ଜ୍ୱରିତ—ପୁଂ. ବଂ. (ଜ୍ୱର+ଇତ)ଜ୍ୱର-ଯୁକ୍ତ, ଜ୍ୱରାନ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜ୍ୱରିତା ।

ଜ୍ୱରୀ—ପୁଂ.ବଂ. (ଜ୍ୱର+ଇନ୍)ଜ୍ୱରଯୁକ୍ତ, ଜ୍ୱରାନ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜ୍ୱରିଣୀ ।

ଜ୍ୱଳ—ପୁଂ. ବି. (ଜ୍ୱଳ+ଅ)ଜ୍ୱାଳ, ଦୀପ୍ତି, (ବଂ) ଦୀପ୍ତିବିଶିଷ୍ଟ ।

ଜ୍ୱଳକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅଗ୍ନିଶିଖା ।

ଜ୍ୱଳଜ୍ୱଳ—ବଂ. ପ୍ରଦୀପ୍ତ, (କ୍ରି.ବଂ)ପ୍ରଚଣ୍ଡ ତେଜରେ ।

ଜ୍ୱଳତ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଜ୍ୱଳ+କ.ଅତ୍) ଦୀପ୍ତିଯୁକ୍ତ, ଜଳୁଥିବା ।

ଜ୍ୱଳଦଗ୍ନି,ଜ୍ୱଳଦନଳ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଅଗ୍ନି ।

ଜ୍ୱଳନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଜ୍ୱଳ+କ.ଅତ୍) ଜଳୁଥିବା, ଜ୍ୱଳନ୍ତ, ଦୀପ୍ତିଶାଳୀ ।

ଜ୍ୱଳନ—ବଂ.(ଜ୍ୱଳ+କ.ଅନ)ଦୀପ୍ତିଶୀଳ, ଜଳୁଥିବା, (ଜ୍ୱଳ+ଣି.ଅନ)ବି. ନିଆଁ ଲଗାଇବା, ଜଳିବା, ଦୀପ୍ତି, ଅଗ୍ନି, ଧଳାଚିତାଗଛ, ଜ୍ୱାଳା, ଅଗ୍ନିଶିଖା, ଦାହ ।

ଜ୍ୱଳନାନ୍ତ—ବୌଦ୍ଧ ମତରେ ଦଶସହସ୍ର ଦେବ ପୁତ୍ରର ନାୟକ ।
ଜ୍ୱଳନାଶ୍ମା—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା) ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ-ମଣି, ଅଗ୍ନି ଉଦ୍ଗୀରଣଶୀଳ ପ୍ରସ୍ତର ।
ଜ୍ୱଳନ୍ତ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଜ୍ୱଳତ୍)ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ, ଦୀପ୍ତ, ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ, ଜଳୁଥିବା ।
ଜ୍ୱଳନ୍ତନିଦର୍ଶନ—ଗ୍ରା. ବି. ନିଃସନ୍ଦେହ ପ୍ରମାଣ, ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ ଉଦାହରଣ ।
ଜ୍ୱଳନ୍ତା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ପ୍ରଦୀପ୍ତ, ଜଳୁଥିବା ।
ଜ୍ୱଳିତ—ବିଂ. (ଜ୍ୱଳ+କ.ତ) ଦଗ୍ଧ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଦୀପ୍ତ, ଆଲୋକିତ, ଯାହା ଜଳି ଉଠିଅଛି ।
ଜ୍ୱଳିମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମୂର୍ଚ୍ଛାଲତା ।
ଜ୍ୱାଳ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଜ୍ୱଳ + କ.ଅ)ଅଗ୍ନି-ଶିଖା, (ବିଂ) ଦୀପ୍ତି ଯୁକ୍ତ ।
ଜ୍ୱାଳଗରଗନ୍ଧ—ପୁଂ. ବି. ଜ୍ୱାଳଗର୍ଦ୍ଦଭ-ନାମକ କ୍ଷୁଦ୍ର ରୋଗବିଶେଷ ।
ଜ୍ୱାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଜ୍ୱାଳ + କ.ଅ+ଆ) ଦଗ୍ଧାନ୍ନ,ଅଗ୍ନିଶିଖା, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳଆଲୋକ, ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ଋଷିପତ୍ନୀ, ଶରୀରର ପ୍ରଦାହ, ଜିଲାପୋଡ଼ା, ଦେହରେ ନିଆଁଶୁଣ୍ଢା ମାଡ଼ିବା ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ କଷ୍ଟ ଅନୁଭୂତ ହୁଏ, ଦୁଃଖ, କଷ୍ଟ, କ୍ଲେଶ, ପ୍ରାବଲ୍ୟ, ଦାଉ, ଅତ୍ୟାଗ୍ରହ, ନିର୍ଯ୍ୟା-ତନା, ପୋଡ଼ାଘତ, ଦଗ୍ଧାନ୍ନ, (ଯୋଗୀ ବା ବାୟୁ ସାଧକମାନଙ୍କର ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ) ମୁଖ ।
ଜ୍ୱାଳାଜିହ୍ୱ—ପୁଂ.ବି. ଅଗ୍ନି, ଚନ୍ଦ୍ରକବୃକ୍ଷ ।
ଜ୍ୱାଳାତନ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ, ବିରକ୍ତ, ଦାହପ୍ରାପ୍ତ, କ୍ଲେଶାନ୍ୱିତ ।
ଜ୍ୱାଳାମାଳିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦେବୀବିଶେଷ ।
ଜ୍ୱାଳାବକ୍ତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) ଶିବ, ମହାଦେବ, ବ୍ରହ୍ମା ।
ଜ୍ୱାଳାମୁଖୀ- ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଜ୍ୱାଳା+ମୁଖ+ଈ) ପଞ୍ଜାବର ଅନ୍ତର୍ଗତ ହିନ୍ଦୁତୀର୍ଥବିଶେଷ, ପୀଠଭେଦ, ଆଗ୍ନେୟଗିରି, ଚୀନିକ ଉରସ୍କର ହିନ୍ଦୁତୀର୍ଥବିଶେଷ ।
ଜ୍ୱାଳିତ—ବିଂ. (ଜ୍ୱଳ+ଣିଚ୍+ମ.ତ) ଜଳାଯାଇଥିବା, ଦାହିତ, ଦୀପିତ, ସନ୍ତାପିତ, କ୍ଲେଶିତ ।
ଜ୍ୱାଳିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୁର୍ଗା, ପାର୍ବତୀ ।
ଜ୍ୱାଳୀ—ପୁଂ. ବି. (ଜ୍ୱଳ+ଇନ୍) ଶିବ, (ବି) ଦୀପ୍ତିମାନ୍, ଶିଖାଯୁକ୍ତ ।
ଜ୍ୱାଳେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶୋକ୍ତ ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଝ

ଝ—ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣର ନବମବର୍ଣ୍ଣ ଚବର୍ଗର ଚତୁର୍ଥବର୍ଣ୍ଣ, ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ତାଲୁ ।
ଝ—ପୁଂ. ବି. (ଝୁ+କ.ଅ)ଝଞ୍ଝାବାତ, ଜଳବର୍ଷଣ, ଦେବଗୁରୁ, ଦୈତ୍ୟରାଜ, ଇନ୍ଦ୍ର, ଧ୍ୱନିଭେଦ, ଉଚ୍ଚବାଟ, ଝିଣ୍ଟୀଶ, (ବିଂ) ନିନ୍ଦିତ, ନଷ୍ଟ ।
ଝଅଁଝଅଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଝଇଁଝାଇଁ ଦେଖ ।
ଝଁଝଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଝାଇଁଝାଇଁ ଦେଖ ।
ଝକ୍‌ଝକ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଦୀପ୍ତି, କାନ୍ତି, ଝଟକ, ଧିକମାକ, ସର୍ବଦା କଳହ, ଦରଦାର ବିଷୟରେ ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଓଜର ଆପତ୍ତି, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଦୀପ୍ତିଶାଳୀ,ଝଟକୁଥିବା,ଜକ-ଜକ, କଳହପ୍ରିୟ, ବାବଦୂକ, ବାରଂ-ବାର କଥା କହୁଥିବା, (ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ) ଜକଜକହୋଇ ।
ଝକଝକିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. କଳହା, ଯେ ଦରଦାମ୍‌ରେ ବହୁତ ଓଜର ଆପତ୍ତି କରେ, ଝଟକୁଥିବା ।
ଝକ—ଗ୍ରା. ବି. କାନ୍ତି, ଦୀପ୍ତି, ଚମକ, ଝଟକା ।
ଝକମକ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଦୀପ୍ତିଶାଳୀ,ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ
ଝକମକି—ଗ୍ରା.ବି. ଅଗ୍ନିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗ ଉତ୍ପାଦକ ପ୍ରସ୍ତରଖଣ୍ଡ, ଚକମକି,(ଯହିଁରେ ଲୁହା ବା ପଥର ଆଘାତ କଲେ ନିଆଁଫୁଲ ବାହାରେ ।
ଝକମାରି—ଗ୍ରା. ବି. ତ୍ରୁଟି, ଅପରାଧ, ଅନୁତାପ, ଖେଦ, ନିର୍ବୋଧତା, ଅବ-ବେଚକତାର କାର୍ଯ୍ୟ, ଭୁଲ (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଅବିବେଚକ, ବିଚାରଶୂନ୍ୟ (କର୍ମ), ତ୍ରୁଟିଯୁକ୍ତ ।
ଝକମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବେକୁବୀକାର୍ଯ୍ୟ କରିବ, ସମସ୍ତ ବୃଥାନଷ୍ଟ କରିବା, ନିଜରବେକୁବୀ ବା ତ୍ରୁଟି ସ୍ୱୀକାରକରିବା, ନିଜକୃତ ଦୋଷ ନିମନ୍ତେ ଅନୁତାପ କରିବା, ଦୁଃଖଭୋଗ କରିବା ।
ଝକାଝକ—ଗ୍ରା. ବି. ଝିଙ୍କାଝିଙ୍କି, ଟଣା-ଓଟରା, ଟଣାଟଣି ପୂର୍ବକ ବିବାଦ, ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟର ଭାଉସମ୍ବନ୍ଧେ ବାଦ ପ୍ରତି-ବାଦ, ବିବାଦ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଝଙ୍କାଝଙ୍କ ଦେଖ; (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବିଂ) ଜକ୍‌ଜକ୍ ।
ଝକି ବା ଝକ୍ନି—ଗ୍ରା.ବି.ଝୁଙ୍କି,ଗୁରୁଦାୟିତ୍ୱ, ଦୁଃଖ, କଷ୍ଟ, ଜଗର, ଝିଆଲ, (ବିଂ) ଜଗରବାଜ୍, ଏକଜିଦିଆ, ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଚିତ୍ତ ।
ଝଗଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ରାଜାଙ୍କର ସ୍ନାନମୀତ, କୁଷ୍ଠରୁଡ଼ାଗଛ, ଝଗଡ଼ା, ଜଞ୍ଜାଳ ।
ଝଗଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. କଳହ, ଝକାଝକ୍ ଦେଖ, ଜଞ୍ଜାଳ ।
ଝଗଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. କଳହପ୍ରିୟ ।
ଝଗଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କଳିକରିବା, ବକିବା, ଅଳିକରିବା, ଲଡ଼ିବା ।
ଝଗଡ଼୍—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.କଳି,ଗାଳି,ଝଗଡ଼ା ।
ଝଙ୍କା—ଗ୍ରା.ବି.ବଡ଼ଅଗଣ୍ଠିର ଟୋକେଇ, ପାଚୁର୍ଯ୍ୟ,ବଡ଼ବଡ଼ପେଣ୍ଡା(ଫଳଆଦିର), ଗ୍ରା. ବିଂ. ଝଙ୍କାଳିଆ ଦେଖ ।
ଝଙ୍କାଝଙ୍କ—ଗ୍ରା. ବି. ଝକାଝକ୍ ଦେଖ; ଗ୍ର .ବିଂ.)ବହୁଳ, ପ୍ରଚୁର, ପେଣ୍ଡାପେଣ୍ଡା ଫଳ ଆଦିରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ, (ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ) ବଡ଼ବଡ଼ଟୋକେଇ ପୂର୍ଣ୍ଣକରି, ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ, ଟଣାଓଟରା ହୋଇ, ଉଭୟ ପକ୍ଷରୁ ଖୁବ୍ ବଳପ୍ରୟୋଗ ପୂର୍ବକ
ଝଙ୍କାଝଙ୍କା—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଝଙ୍କାଝଙ୍କି ଦେଖ, ଝଙ୍କାଳିଆ ଦେଖ ।
ଝଙ୍କାଝଙ୍କି—ଗ୍ରା. ବି. ଝକାଝକ୍ ଦେଖ ।
ଝଙ୍କାମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଗଛଆଦି)

ଝାମ୍ପୁଲିଆହୋଇ ବଢ଼ିବା ।

ଝଙ୍କାର—ଗ୍ରା. ବି. (ଝମ୍+କୃ+ଘ୍ଞ) ଝମ୍‌ଝମ୍‌ଶବ୍ଦ,ଗୁଞ୍ଜନ,ଭ୍ରମରାଦିଙ୍କର ଗୁଣୁ ଗୁଣୁଶବ୍ଦ, ପବନର ବେଗଦ୍ୱାରା ବୃକ୍ଷାଦିର ପତ୍ର ଓ ଶାଖା ସଞ୍ଚାଳିତ ହେବାର ଶବ୍ଦ, ସାଇଁ ସାଇଁ, ବୀଣାଦି ଯନ୍ତ୍ରର କ୍ୱଣନ, ଧନୁର ଟଙ୍କାର,କ୍ରୋଧ,ବିରକ୍ତି, କୋଳାହଳ, ଘୋଓଘୋଆ ।

ଝଙ୍କାରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଝଙ୍କାର+ଇନ୍+ଈ) ଗଙ୍ଗାନଦୀ, ଝିଣ୍ଟିଂଗ ।

ଝଙ୍କାରିତ—ବିଂ. (ଝଙ୍କାର+ଇତ) ଝଙ୍କାରଯୁକ୍ତ ।

ଝଙ୍କାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶବ୍ଦାୟିତ କରିବା, ଝଣଝଣ ଶବ୍ଦକରିବା ।

ଝଙ୍କାଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଝାମ୍ପୁଲା, ଛତା-ପରି ବିସ୍ତୃତ, ବିସ୍ତୃତାଗ୍ର ।

ଝଙ୍କି—ଗ୍ରା. ବି, ଏକଜିଦ୍, ଜିଗର, ଝୁଙ୍କି (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଏକଗୁମ୍ବୁଁ, ଏକଜିଦିଆ ।

ଝଙ୍କିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଝାଇଁଝାଇଁ ଶବ୍ଦକରିବା ।

ଝଙ୍କିଲ—ଗ୍ରା.ବି. ଏକଜାତୀୟ ନଡ଼ ବକ ।

ଝଙ୍କୃତ—ବିଂ. (ଝମ୍+କୃ+ର୍ମ.ତ) ଝଣଝଣ ଶବ୍ଦଦ୍ୱାରା ନିନାଦିତ, ଗୁଞ୍ଜିତ, ସିଞ୍ଜିତ, ନିକ୍ୱଣିତ ।

ଝଙ୍କୃତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତାରାଦେବୀ ।

ଝଙ୍କୃତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କାଂସ୍ୟାଦିର ଧ୍ୱନି, ଝଙ୍କାର ଦେଖ ।

ଝଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି.ପଞ୍ଜାବର ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ।

ଝଜକା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଭୟସମ୍ଭ) ଭୟ ଜନିତ କିଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିମୂଢ଼ତା,ଛନକା, ଚୁନିଆଁ,ହଠାତ୍ ଭୟଯୋଗୁଁ ଆବାକାବା ହେବା,ଆନନ୍ଦବାଦ୍ୟାଦିର ଅନୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ (ବିଂ) ଚୁନିଆଁ,ଭୟସମ୍ଭ,କିଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ-ବିମୂଢ଼, କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ । [ଦେଖ ।

ଝଞ୍ଜକା ବା ଝଞ୍ଜକା—ଗ୍ରା. ବି. ଝଜକା

ଝଞ୍ଜଟ—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଝଞ୍ଜା) ଗୋଲମାଲ, ଅଡ଼ୁଆ, ଆନ୍ଦୋଳନ, କଷ୍ଟ, ବିରକ୍ତି, ମାନସିକବ୍ୟସ୍ତତା, ଲେଙ୍ଗେରା,ଜଞ୍ଜାଳ, କାର୍ଯ୍ୟାଧିକ୍ୟ, କ୍ଲେଶ, ଦ୍ୱିଧାଭାବଜନିତ ଅବସ୍ଥା, କିଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିମୂଢ଼ତା ।

ଝଞ୍ଜଟିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଜଞ୍ଜାଳ)ଧନ୍ଦା-ମୟ,ଅତିବ୍ୟସ୍ତ,ଅଡ଼ୁଆ,ଗୋଳମାଳିଆ, ବିରକ୍ତିଜନକ, ଦୁଷ୍କର, କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ।

ଝଞ୍ଜ(ଞ୍ଜ)ନା—ବି.(ଝମ୍+ଝନ୍+ଅ+ଆ) ବିଜୁଳି, ବିଦ୍ୟୁତ୍, ବଜ୍ର, ବଜ୍ରଧ୍ୱନି ।

ଝଞ୍ଜ(ଞ୍ଜ)ନି—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ, (ସଂ-ଝଣତ୍କାର) ଧାତବ ଅସ୍ତ୍ରାଦିର ପରସ୍ପରସଂଘର୍ଷଣଜନିତ ଶବ୍ଦ, ଝଣତ୍କାର, ବଜ୍ରଧ୍ୱନି ।

ଝଞ୍ଝା(ଞ୍ଝା)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଝମ୍+ଜନ୍+ଅ+ଆ) ବତାସ, ଝଡ଼, ତୋଫାନ, ଝଙ୍କାରଧ୍ୱନି, ତୃପ୍ତି, ଝାଞ୍ଝ,ପ୍ରଣ୍ଡୋନଳ ।

ଝଞ୍ଝାଟ—ଗ୍ରା. ବି. ବ୍ୟସ୍ତତା, ଦୁଃଖ,କ୍ଲେଶ, ଅଶାନ୍ତି, ଜ୍ୱାଳା ।

ଝଞ୍ଝାଟିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ବିଶୃଙ୍ଖଳାକାରୀ, ଯେ ଝଞ୍ଝାଟକରେ ।

ଝଞ୍ଝାନିଳ—ପୁଂ. ବି. ବର୍ଷାକାଳବାୟୁ, ଝଞ୍ଝାବାତ, ବର୍ଷାସହିତ ବତାସ, ଘୂର୍ଣ୍ଣି-ବାୟୁ ।

ଝଞ୍ଝାପବନ—ବି. (କ.ଧା) ତୋଫାନ ବର୍ଷାସହିତ ବତାସ, ଖଣ୍ଡିଆଭୂତ, ଘୂର୍ଣ୍ଣିବାୟୁ, ଗର୍ଜନଯୁକ୍ତ ବନ ।

ଝଞ୍ଝା(ଞ୍ଝା)ବର୍ତ୍ତ—ବି. (କ.ଧା) ଖଣ୍ଡିଆଭୂତ ଘୂର୍ଣ୍ଣିବାୟୁ,ଅତିପ୍ରବଳ ଝଡ଼ ।

ଝଞ୍ଝାମାରୁତ—ପୁଂ.ବି.ବେଗବାନ୍‌ବାୟୁ ।

ଝଞ୍ଝା(ଞ୍ଝା)ରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦେଖାଇବା ନିମିତ୍ତ ଆସ୍ଫାଳନ ପୂର୍ବକ ଅସ୍ତ୍ରଆଦି ସଞ୍ଚାଳନକରିବା,ନିଜର ଉତ୍କର୍ଷ ପ୍ରକାଶ କରିବା । [ଝାଞ୍ଝ ।

ଝଞ୍ଝ(ଞ୍ଝ)ଳ—ଗ୍ରା.ବି.ଧାତବ ବାଦ୍ୟବିଶେଷ

ଝଞ୍ଝାବାୟୁ—ପୁଂ.ବି.ଝଞ୍ଝାପବନ ଦେଖ ।

ଝଟ୍—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.(ସଂ-ଝଟିତ) ଅତିଶୀଘ୍ର, ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍,ସତ୍ୱର, ଅତିଦ୍ରୁତଗତିରେ, (ଗ୍ରା. ବି) ବେଗତ, ତ୍ୱରା ।

ଝଟ୍‌କର—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଝଟ୍ ଦେଖ ।

ଝଟ୍‌ଝଟ୍—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଝଟ୍ ଦେଖ ।

ଝଟଝଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୀପ୍ତି, ଝଟକ,ଉଷା, ଭୋର,ଫସରଫାଟିବାବେଳ,(ଗ୍ରା.ବିଂ) ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଦୀପ୍ତିମାନ୍, ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ, (ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ) ଅତିଶୀଘ୍ର, ତ୍ୱରନ୍ତ, ଝଟପଟ ।

ଝଟଝଟି—ଗ୍ରା. ବି. ଉଷା, ଭୋର, ଅନ୍ଧା-ରୁଆ ସକାଳ ।

ଝଟଝଟିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ତ୍ୱରାଯୁକ୍ତ,ତରତରିଆ, ତ୍ୱରିତ,ଦୀପ୍ତିମାନ୍,(ଗ୍ରା.ବି.)ବଡ଼ଭୋର ।

ଝଟପଟ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଝଟ୍‌ଝଟ୍ ଦେଖ ।

ଝଟପଟିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଝଟଝଟିଆ ଦେଖ ।

ଝଟକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଘୃକଚକ୍ୟ) ଦୀପ୍ତି, କାନ୍ତି, ତେଜ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) କ୍ଷଣିକ ଆଭାଯୁକ୍ତ, (କ୍ରି. ବିଂ) ଅତିଶୀଘ୍ର ।

ଝଟକା—ଗ୍ରା. ବି. ପବନର ତୋଡ଼, ଲଙ୍ଗୁଡ଼ଆଦି ଦ୍ୱାରା କ୍ଷିପ୍ରଆଘାତ, ଝିଙ୍କା, (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜା. ବି.) ଏକଘୋଡ଼ାଯୁକ୍ତ ଦୁଇଚକିଆ ଶଗଡ଼, ଏକାଗାଡ଼ି ।

ଝଟକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶୋଭାପାଇବା, ଚକ୍‌ଚକ୍‌ହେବା, ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ ହେବା ସାଧାରଣରେ ଭଲରୂପେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବା, ଖ୍ୟାତିହେବା, ପ୍ରସିଦ୍ଧହେବା ।

ଝଟଝଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଚକଚକିଆ ।

ଝଟଝଟି—ଗ୍ରା.ବି. ଉଷା, ଭୋର, ଅନ୍ଧା-ରୁଆ ସକାଳ ।

ଝଟଝଟିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ତ୍ୱରାଯୁକ୍ତ, ତର-ବରିଆ, ତ୍ୱରିତ, ଦୀପ୍ତିମାନ୍, (ଗ୍ରା.ବି) ବଡ଼ଭୋର ।

ଝଟପଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଝଟଝଟ ଦେଖ ।

ଝଟପଟିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଝଟଝଟିଆ ଦେଖ, ତ୍ୱରିତ ।

ଝଟତି—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. (ସଂ-ଝଟିତି)ହଠାତ୍, ଅତିଶୀଘ୍ର ।

ଝଟମଟ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୀପ୍ତିମନ୍ତ, ଝକମକ, ଜକଜକ ।

ଝଟା—ଗ୍ରା.ବି.ବୃକ୍ଷଗୁଳ୍ମଆଦିର ସଂଗୃହୀତ, ସରୁସରୁ ଶାଖାଗୁଚ୍ଛ, ଝାଟି ଶିମ୍ବ ।

ଝଟାଝଟ୍—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. ଝଟ୍‌ଝଟ୍ ଦେଖ ।

ଝଟାପଟ୍—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.ଝଟଝଟ ଦେଖ ।

ଝଟାତ୍—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. ଝଟ୍, ହଠାତ୍ ।

ଝଟିକା—ଗ୍ରା.ବି.ଝଡ଼,ତୋଫାନ,ବତ୍ୟାର ।

ଝଟିତ—କ୍ରି.ବିଂ. (ଝଟ+କ.ଇତ)ଅତି-

ଶୀଘ୍ର, ଦ୍ରୁତବେଗରେ ।

ଝଡ଼ଝଡ଼—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. କାନ୍ଥରୁ ଶୃଙ୍ଖଳ ମାଟି ପଡ଼ିବା ଶବ୍ଦ, ଜଳଖଳ ଧ୍ୱନି, ଗଛରୁ ଶୃଙ୍ଖଳପତ୍ର ଝଡ଼ି ପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ

ଝଡ଼—ଗ୍ରା.ବି.ଝଟିକା, ବାତ୍ୟା,ତୋଫାନ, ଝଞ୍ଝାବାତ, ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ବୃଷ୍ଟିସହ ପ୍ରବଳ ବାତ୍ୟା ।

ଝଡ଼ଙ୍ଗ—ଗ୍ରା.ବି. ଚିଲ୍ଲିକାରେ ଏକପ୍ରକାର ଲୁଣିମାଛ ।

ଝଡ଼ଝଟି—ଗ୍ରା.ବି.ଝଡ଼ତୋଫାନ ଦେଖ ।

ଝଡ଼ତୋଫାନ—ଗ୍ରା.ବି. ବାତ୍ୟା ଓ ବୃଷ୍ଟି

ଝଡ଼ବତାସ—ଗ୍ରା. ବି. ଝଡ଼ତୋଫାନ, ବାତ୍ୟା ଓ ବୃଷ୍ଟି ।

ଝଡ଼ବୃଷ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବି. ଝଡ଼ତୋଫାନ, ବାତ୍ୟା ଓ ବୃଷ୍ଟି ।

ଝଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଝଟ୍‌ଧାତୁ) ଦେହ ଝାଡ଼ଝୁଡ଼ିହେବା, ଝଡ଼ିବା, ଲୁଗାଆଦିରୁ ଧୂଳିଆଦି ଝାଡ଼ିବା,ଗୁଞ୍ଜୁଣୀଦ୍ୱାରାଓଲାଇବ ମନୁଷ୍ୟ ଦେହର ସଂଗ୍ରଳନ, ମନୁଷ୍ୟ ଦେହରୁ ମନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଭୂତ ପ୍ରେତାଦି ଛଡ଼ାଇବା, ମନ୍ତ୍ରାଦି ଦ୍ୱାରା ମାର୍ଜନ,ଖିଡ଼ିଗାଳି, ସମ୍ମାର୍ଜିତ ଅଳିଆ, ପରିଷ୍କାରକରଣ, ଗଛରୁ ଝଡ଼ିବା ଫଳପୁଷ୍ପଆଦି, ପତାକା, ଗୋରୁଆଦିଙ୍କ କୌଣସି ଘାଆସ୍ଥାନରେ ପୋକ ହୋଇଥିଲେ ପଳାଇବା ଅଭିମନ୍ତ୍ରିତ ଧୂଳି ବା ପାଉଁଶ, କୌଣସି ଜିନିସରୁ ମଇଳା କୁଟାକାଠିଆଦି ପରିଷ୍କାର କରିବା, (ବଂ) ସମ୍ମାର୍ଜିତ, ଗଛରୁ ଝଡ଼ିଥିବା, ଯହିଁ ମାଛକଣ୍ଟାଆଦି ଝଡ଼ା ହୋଇଥାଏ, ଯାହା ଝଡ଼ି ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଝଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଝାଡ଼ିବାର-ଶିଜନ୍ତରୁପ,ଝଡ଼ିବାର ଶିଜନ୍ତରୁପ ।

ଝଡ଼େଇହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭୁକ୍ତ ଖାଦ୍ୟାଦିର ଜୀର୍ଣ୍ଣହେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟାୟାମାଦି କରିବା,ମତ୍ତହେବା,ମସ୍ତହେବା ।

ଝଡ଼ାଝଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. ଅନେକଥର ଝାଡ଼ିବା କର୍ମ, ପରସ୍ପର ଦେହରୁ ଧୂଳି ଝାଡ଼ିବା କର୍ମ, ବହୁବାର ଘର ଝାଡ଼ିବା କର୍ମ ।

ଝଡ଼ାବେଶର—ଗ୍ରା. ବି. ସିଝା ମାଛରୁ କଣ୍ଟାଯାକ ବାହାର କରାଯାଇ ତହିଁରେ ବଟା ସୋରିଷ ଦେଇ ତିଆର କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟଞ୍ଜନ ।

ଝଡ଼ାମହୁର—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ମହୁର ତିଅଣରୁ ମାଛକଣ୍ଟା କଢ଼ା ହୋଇଥାଏ ।

ଝଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଝଡ଼ ଦେଖ ।

ଝଡ଼ିପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସ୍ୱସ୍ଥାନରୁ ଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ତଳକୁ ଖସି ପଡ଼ିବା ।

ଝଡ଼ିପାଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଝଡ଼ଯୁକ୍ତ ଋତୁ, ବର୍ଷାଋତୁ ।

ଝଡ଼ିପୋକ—ଗ୍ରା.ବି. ପକ୍ଷ ଲଞ୍ଜିଥିବା ଉଇ ବା ପିମ୍ପୁଡ଼ି, କଳେଇପୋକ ।

ଝଡ଼ିବରଷା—ଗ୍ରା. ବି. ତୋଫାନ ଓ ମେଘବର୍ଷା ।

ଝଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଝଟ୍‌ଧାତୁ)ବୃକ୍ଷାଦିରୁ (ପକ୍ୱାଦି ଫଳ) ସ୍ୱସ୍ଥାନଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ତଳେ ପଡ଼ିବା, ସ୍ଖଳିତହେବା, କୃଶହେବା, କ୍ଷୀଣହେବା, (ଅନ୍ନାଦି) ଜୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ବହୁଧା ପ୍ରକାଶିତହେବା,ଝରିବା,ଖସିଯାଇ ତଳେ ପଡ଼ିବା ଲୁପ୍ତହେବା, ମନ୍ତ୍ରାଦି ଦ୍ୱାରା ଆହାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହରୁ (ଭୂତପ୍ରେତବିଷ) ଛାଡ଼ିବା, କମିବା ।

ଝଡ଼ିଲଗାଣ—ଗ୍ରା. ବି. ତୋଫାନ ସହିତ ବହୁଦିନବ୍ୟାପୀ ଅନବରତ ବର୍ଷା ।

ଝଣ୍—ଗ୍ରା.ବି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଝଣଝଣ ଦେଖ ।

ଝଣଝଣ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଶିମ୍ବଳାଫୁଲ ଛୁଇଁ ଶୁଖିଗଲେ ତା ଭିତରେ ଥିବା ମଞ୍ଜିର ଶବ୍ଦ, ଧାତୁଖଣ୍ଡଆଦିର ପରସ୍ପର ଆଘାତ ପ୍ରତିଘାତର ଶବ୍ଦ । [କାଷ୍ଠ ।

ଝଣଝଣାୟମାନ—ବଂ. ଝଣଝଣ ଶବ୍ଦ-

ଝଣଝଣି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଝଣଝଣ ଦେଖ ।

ଝଣଝଣିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ.ଝଣଝଣ ଶବ୍ଦକାରୀ, ଶୁଷ୍କ, ଶୃଙ୍ଖଳ ।

ଝଣଝାଣ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଝଣଝଣ ଦେଖ ।

ଝଣତ୍କାର—ଗ୍ରା.ବି. କଙ୍କଣାଦିର ଝଣଝଣ ଶବ୍ଦ ।

ଝଣତା—ଗ୍ରା. ବି. ଧଳତା, ବିସ୍ୱାଦ ।

ଝପ୍—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଅତିଶୀଘ୍ର, ତୁରନ୍ତ, ଝଟ୍, ହଠାତ୍, କ୍ଷଣମାତ୍ର ବିଳମ୍ବ ନ କରି ଝଟତି, ଝପ୍‌ଝପ, ପାଣିରେ କାଠଆଦି ପଡ଼ିବା ଶବ୍ଦ ।

ଝପ୍‌କର—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଝପ୍ ଦେଖ ।

ଝପ୍‌ଝପ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ମେଘ ବର୍ଷିବାର ଶବ୍ଦ, ପାଣିରେ କୁଦି ପଡ଼ିବାର ପଦଶବ୍ଦ, ଝପରଝପର, ଅତିଶୀଘ୍ର ।

ଝପ୍‌ଝାପ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଝପ୍‌ଝପ୍ ଦେଖ, (କ୍ରି.ବଂ) ଝପ୍ ଦେଖ ।

ଝପଟସିଂହ—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ଷତ୍ରିୟଙ୍କର ରାଜଦତ୍ତ ଉପାଧିବିଶେଷ ।

ଝପଟ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଦୌଡ଼, ଧାଇଁବା, କୁଦାମାରି ଦଉଡ଼ିବା ।

ଝପଟା—ଗ୍ରା. ବି. ଝପଟ ଦେଖ ।

ଝପଟା(ଟେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଦଉଡ଼େଇବା

ଝପଟାଝପଟି—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁଲୋକ ବା ଜନ୍ତୁ ଦଉଡ଼ିବା, ଗୋଡ଼ାଆଗୋଡ଼ି, ପରସ୍ପରକୁ ଗୋଡ଼ାଇବା ।

ଝପଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଝମ୍ପ) ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଦଉଡ଼ିବା, ଧାବିତହେବା, ଲମ୍ଫସହ ଦଉଡ଼ିବା ।

ଝପରଝପର—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ସାନଟୋପାରେ ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଷିବା ।

ଝପାଝପ୍—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.ଝପ୍ ଦେଖ, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ) ଝପ୍‌ଝପ୍ ଦେଖ ।

ଝବା—ଗ୍ରା.ବି.ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାଠିଆ ବା କଳସୀ, କ୍ଷେତରେ ଧାନ ବା ଅନ୍ୟ ଶସ୍ୟମାନ ଏକସ୍ଥାନରେ ବହଳ ହୋଇ ଓ ଏକ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ପତଳା ହୋଇ ଉଠିଥିବା ଅବସ୍ଥା,(ଗ୍ରା.ବଂ)ଏକ ଅଂଶରେ ବହଳିଆ ଓ ଏକ ଅଂଶରେ ପତଳା ହୋଇ ଶସ୍ୟ ଗଛ ଉଠିଥିବା ଅବସ୍ଥାଯୁକ୍ତ (କ୍ଷେତ), (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି.) ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ମୁଣ୍ଡର ଅଳଂକାରବିଶେଷ ।

ଝମ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ବର୍ଷାର ଝଙ୍କାରଶବ୍ଦ, ଧାତୁମୟ ପଦାର୍ଥଦ୍ୱୟର ପରସ୍ପର ବାଜିବାର ଶବ୍ଦ, ଅଳଂକାରାଦିର ଶବ୍ଦ, (କ୍ରି.ବଂ) ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ବୃଷ୍ଟି ।

ଝମକ—ଗ୍ରା. ବି. ଧମକ, କ୍ଷମତା, ଚକ୍ରକ୍ୟ, ଝଟକ, କ୍ରୋଧଜନିତ ଆବେଗ, ଝମ୍‌ଝମ୍ ଶବ୍ଦ ।

ଝମକଝମକ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.ଝାଞ୍ଜମୃଦଙ୍ଗାଦି ବାଜିବାର ଶବ୍ଦ ।

ଝମକା—ଗ୍ରା. ବି. ଝମକ ଦେଖ ।

ଝମକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଧମକାଇବା, ଝମ୍‌ଝମ୍ ଶବ୍ଦ କରିବା, କୌଣସି ତେଜୋମୟ ପଦାର୍ଥ (ଅସ୍ତ୍ରାଦି) କୁ ଦେଖାଇବା,ଇତସ୍ତତଃ ଚାଳିତ କରିବା

ଝମକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦାଉଦାଉ ହେବ, ଦୀପ୍ତି ପାଇବା, ଝମ୍‌ଝମ୍ ଶବ୍ଦ କରିବା, (ଅଙ୍କକଣା) ସାବଧାନ ହୋଇ ଯତ୍ନ-ସ୍ଥିତ କରିବା । [ଦେଖ ।

ଝମ୍‌ଝମ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଝମ୍ ଦେଖ,ଝିମଝିମ

ଝମରଝମର—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ ଘୁଙ୍ଗୁରାଦି ଅଳଙ୍କାରର ଚାଳନଜନିତ ଶବ୍ଦ

ଝମ୍ପ—ପୁଂ. ବି. (ଝମ୍+ପା+ଅ) ଲମ୍ଫ, କୁଦା, ଡ଼ିଆଁ ।

ଝମ୍ପନ—ବି. (ଝମ୍ପ+ଣି.ଅନ) ଲୁଦିବା, ଶିକାରକୁ ଆକ୍ରମଣ କରି ମାରିବସିବା ।

ଝମ୍ପା—ବି.ଝମ୍ପ ଦେଖ, ଝାମ୍ପିବା, ଜବର ଦସ୍ତି ଛଡ଼ାଇନେବା ବଳପୂର୍ବକ ଅପ-ହରଣ ।

ଝମ୍ପାକ—ପୁଂ. ବି. (ଝମ୍ପ+ଅକ+କ.ଅ) ବାନର, କପି, ମାକଡ଼ ।

ଝମ୍ପାଣ—ପ୍ରା.(ପୁଷ୍ପ)ବି. ଗରୁଡ଼ଣା ମନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଗୁଣିଆ ବା ସର୍ପ ବୈଦ୍ୟମାନେ ବିଷଧର ସାପମାନଙ୍କୁ ଧରି ମନ୍ତ୍ର ବଳରେ ସେମାନଙ୍କୁ ବେକରେ ଗୁଡ଼ାଇ ଓ ଖେଳାଇ ନିଜର ମନ୍ତ୍ରଶକ୍ତି ଦେଖାଇବା କ୍ରିୟା ।

ଝମ୍ପାରୁ—ପୁଂ. ବି. (ଝମ୍ପ+ରୁ+କ.ଉ) ବାନର, କପି, ମାକଡ଼ ।

ଝମ୍ପାଣୀ—ପୁଂ.ବି. (ଝମ୍ପ+ଅଣ୍+ଇନ୍) ମାଛରଙ୍କା ପକ୍ଷୀ ।

ଝମ୍ପୀ—ପୁଂ. ବି. (ଝମ୍ପ+ଇନ୍) ବାନର, କପି, ମାକଡ଼ ।

ଝମ୍ପର—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁଜରାଟ ଝାଲବାର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ଜମିଦାରୀ ।

ଝର—ଟ.(ଝୃ+ଣ.ଅ)ନିର୍ଝର, ଝରଣା, ପୁଆଣ, ଭୂଗର୍ଭସ୍ଥ ଜଳପ୍ରବାହ, ସମୂହ, ଢେଣ, ଲଗାଣ, ଅବିରତ ଧାରାରେ ବୃଷ୍ଟି,କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଅବିରତ ପତନ, ଆଞ୍ଚ, ତାପ,ଜ୍ୱାଳା, କୋଳପଭିତରର କଳ ।

ଝରକା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜାଲକ) ବାତା-ୟନ, ଗବାକ୍ଷ, ଜଳାକବାଟୀ ।

ଝରଝର—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ପଣିଧାର ତଳକୁ ବହିଯିବାର ଶବ୍ଦ, ଝରଣାର ଜଳପତନ ଶବ୍ଦ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ପଡ଼ୁଥିବା (ଜଳୀୟପଦାର୍ଥ),(ଗ୍ରା. କ୍ରି.ବଂ)ଝରିବା ପ୍ରକାରେ, ଅବିରତ ପ୍ରବାହରେ ।

ଝରଣ—ଗ୍ରା.ବି.ନିଃସରଣ, ବୋହିପଡ଼ିବା, ଝରଣା ଦେଖ ।

ଝରଣା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଝର) ନିର୍ଝର, ପାଣିଆଦି ଝରିବା କର୍ମ, (କେଣ୍ଡାରୁ ଧାନ--ଗଛରୁ ପତ୍ର) ଭୂମିରେ ଖସି ପଡ଼ିବା ।

ଝରୁ—ଗ୍ରା. ବି. ପୁଷ୍ପର ଲମ୍ବମାନ ଗୁଚ୍ଛ ବା ପେଣ୍ଡା, ମୁଣ୍ଡରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଫୁଲଗଛ, ଜୁଡ଼ାର ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ,ଝରୁକାଠିରୁ ଓହଳିଥିବା ଘୁଙ୍ଗୁରଲଗା ଜଞ୍ଜିରମାନ, ଝରୁଗୁଡ଼ ଦେଖ; (ଲ. ଅର୍ଥ—ଅନ୍ୟ-ଶବ୍ଦସଙ୍ଗେ ପ୍ରଯୁକ୍ତ) ଭୂଷଣ ସ୍ୱରୂପ, ଉଲ୍ଲିଷ୍ଟବ୍ୟକ୍ତି, ଝଡ଼ା, ବାଲୁଙ୍ଗାଧାନ, ଶୂଦ୍ରଜାତିବିଶେଷ, ଏମାନେ ନଈ-ବାଲିକୁ ଚାଲିଇ ସେଥିରୁ ସୁନାର ଅତି-କ୍ଷୁଦ୍ର କଣାମାନ ଝାଡ଼ନ୍ତି ଓ ମାଛମାରି ଜୀବିକାନିର୍ବାହ କରନ୍ତି, ଚାଳାଙ୍କ ଅବ-ବାହିତା ବା ରକ୍ଷିତା ଦାସୀ, (ଗ୍ରା. ବଂ.) ଝରିଥିବା, ଝଡ଼ି ପଡ଼ିଥିବା ।

ଝରୁ (ରେ) ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଝରିବାର-ଣିଜନ୍ତରୂପ,କ୍ଷରିତକରାଇବା,ବୁହାଇବା, (ଲୁହ) ଗଡ଼ାଇବା (ଦୃଷ୍ଟି) ନିକ୍ଷେପ-କରିବା ।

ଝରୁକାଠି—ଗ୍ରା. ବି. ଝୁମ୍ପା ଓହଳିଥିବା ଗୋଜିକାଠି ।

ଝରୁଗୁଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ପାଣିଆଗୁଡ଼, କନ୍ଦ ତିଆରି କଲାବେଳେ ଗୁଡ଼ରୁ ଝରିଥିବା ପାଣିଆ ଗୁଡ଼ ।

ଝରୁଝୋର— ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ଅବ୍ୟ. ଅନର୍ଗଳ, ସର୍ବଦା ।

ଝରୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଝର) ସରୁମୁହଁ ଓ ଲମ୍ବାବେକ ଥିବା ଜଳପାତ୍ର, ସୋରେଇ, ଗଡ଼, ପନିର ବା ଗୋଲାପ-ଜଳ ଛିଞ୍ଚିବାର ଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ ପାତ୍ର, ଯନ୍ତ୍ର ବା ରନ୍ଦା ସାହାଯ୍ୟରେ କାଠଅନ୍ଦରେ କରାଯିବା ଲମ୍ବ ସରୁ ନାଳି, ଏକପ୍ରକାର ଟାଣୁଆ ଘାସ, କୋଳପ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା କଳ ବା ଘୋଡ଼ା ।

ଝରୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ କଥିତ ଏକପ୍ରକାର ଓଡ଼ିଆଭାଷା, (ପ୍ରା--ସମ୍ବ-ବି.) ଝଡ଼ିତୋଫାନ । [କ୍ଷରିତ ।

ଝରିତ—ବିଂ. ନିର୍ଝରବିଶିଷ୍ଟ, ଗଳିତ,

ଝରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଝର) (ଜଳୀୟପଦାର୍ଥ) କ୍ଷରିବା, ଧୀରରେ ବହିବା, ଗଡ଼ିବା, ସ୍ରବିବା ।

ଝରିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ମାନଭୂମ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଜମିଦାରୀ ।

ଝରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଝର+ଇ) ନିର୍ଝର, ଝରଣା, ସମୂହ ।

ଝର୍ଝର—ପୁଂ. ବି. (ଝର୍ଝ+କ.ଅ) ଶବ୍ଦବିଶେଷ, ଝାଞ୍ଜ, ଝରଣାର ଶବ୍ଦ, ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ଡଣ୍ଡିମ, ଡେଙ୍ଗୁରା, ପଟହ, କଳିଯୁଗ, ହରଣାକ୍ଷର ପୁତ୍ର-ବିଶେଷ,ବେତ୍ରଦଣ୍ଡ,ଝଲ୍ଲିକା, ଜାଲିଚଟ୍ଟୁ, ଗୋଡ଼ରେ ପିନ୍ଧିବା ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ ।

ଝର୍ଝରକ—ପୁଂ.ବି. (ଝର୍ଝର+କ) କଳି-ଯୁଗ ।

ଝର୍ଝରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଝର୍ଝରା+ଆ)ବେଶ୍ୟା ।

ଝର୍ଝରବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଝର୍ଝର+ବତ୍ +ଇ) ଗଙ୍ଗାନଦୀ, ଲୁରୁବକ, (ବଂ) ଝଙ୍କାରଣୀ ।

ଝର୍ଝରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଝର୍ଝରି+କ+ଆ) ତାରାଦେବୀ ।

ଝର୍ଝ୍ଝ—ପୁଂ.ବ. (ଝର୍ଝ୍ଝ + ଇନ୍)ଶିବ, ସ୍ତ୍ରୀ.ବ; (ଝର୍ଝ୍ଝ+ଇ) ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଝାଞ୍ଜ,ବେଶ୍ୟା, ଚଟକା ନାଗରା, ଶୃଙ୍ଗ, ତାସା ।

ଝର୍ଝ୍ଝକ—ପୁଂ.ବ. ଶରୀର,ଦେଶ,ଚକ୍ର ।

ଝଲକ—ଗ୍ରା. ବ. ଅଳ୍ପ ପରିମାଣ ତରଳ ଦ୍ରବ୍ୟ, ଔଜ୍ଜ୍ୱଲ୍ୟ, ଦୀପ୍ତି, ତେଜ, କାନ୍ତି, ଅଗ୍ନିଶିଖା,ଆଲୋକ ତରଙ୍ଗ,କଂସାଳ-ବାଦ୍ୟ, ନୋଲକ, ଫାସିଆରେ ଝୁଲୁ-ଥିବା ଗୋଲରହୁ ବା ଧାତୁଗୋଲକ, ଆନ୍ଦୋଳନ, କର୍ଣ୍ଣାଳଙ୍କାର ବିଶେଷ, ପ୍ରତିବିମ୍ବ, ଢେଉ, ତରଙ୍ଗ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ, ଦୀପ୍ତ, ଝଟକୁଥିବା,ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।

ଝଲକା—ଗ୍ରା. ବ. ତରଙ୍ଗ, ଆଘାତଦ୍ୱାରା ଉପରକୁ ଉଠିଆସିବା, ଉର୍ମିପ୍ରବାହ, କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣବିଶେଷ ।

ଝଲକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଝଲକିବାର ଶିଜନ୍ତରୂପ, ଦୀପ୍ତିମୟ କରାଇବା, ଜଳପାତ୍ରକୁ ଦୋହଲାଇ ତନ୍ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଜଳୀୟ ବସ୍ତୁକୁ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିବା ।

ଝଲକାଏ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଜଳୀୟ ପଦାର୍ଥର ଏକଉର୍ମି ବା ଢେଉ ପରିମିତ,ମୁହାଏ ।

ଝଲକିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦୋହଲିବା, ହଲିବା, ଝୁଲିବା,ଜଳଆଦି ପାତ୍ରରେ ଚହଲିବା, ଆନ୍ଦୋଳିତ ହେବା, ଝଟକିବା, ଚହ-ଲିବା, ଉଛୁଳି ପଡ଼ିବା,ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନହେବା, ଚଞ୍ଚଳହେବା, ଇତସ୍ତତଃ ହେବା, ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବା, ବିକସିତ ହେବା ।

ଝଲକ୍କା—ବ. (ଝଲ୍ + ଅକ + ଆ) ଶିଖା, ଜ୍ୱାଳା, ଅର୍ଚ୍ଚିଃ ।

ଝଲଅଲ—ବ. ପାଣି ଟୋପା ଟୋପା ହୋଇ ପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ, ହାତାକାନ ବାଡ଼େଇବାର ଶବ୍ଦ ।

ଝଲ୍‌ଝଲ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଦୀପ୍ତିଯୁକ୍ତ,ଅତ୍ୟନ୍ତ ପତଳାହେତୁ ଯାହାର ଏପାଖ ସେପାଖ ଫୁଟି ଦେଖାଯାଉଥାଏ, ଜାଲଜାଲୁଆ (ଲୁଗା),ଦୋହଲୁଥିବା ।

ଝଲଝଲିଆ—ଗ୍ରା. ବ. ହସ୍ତୀର କର୍ଣ୍ଣ, ଆସ୍ଫାଳନ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ପତଳା, ସରୁ, ଜାଲଜାଲୁଆ ।

ଝଲଝଲିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଦୀପ୍ତିଯୁକ୍ତ,ଝୁଲୁ-ଥିବା, ଖୁବ୍ ପତଳା ଜାଲଜାଲୁଆ(ଲୁଗା)

ଝଲମ—ଗ୍ରା. ବ. ଦେଉଳର ପୀଢ଼ ବା ଚୂଲର ଯେଉଁ ଅଂଶ କାଠଉପରୁ ବାହାରକୁ ବଳିପଡ଼ିଥାଏ ।

ଝଲମଲ୍—ଗ୍ରା. ବଂ. ଚକ୍ରଣ, ଦୀପ୍ତିଦ୍ୱାରା ତରଙ୍ଗାୟିତ, ଦୀପ୍ତିଶାଳୀ, ଜକଜକ, ଅସ୍ଥିର ଦ୍ୟୁତିସହ ଝଟକୁଥିବା,ସୁନ୍ଦର, ଖୁବ୍‌ପତଳା, ଜାଲଜାଲୁଆ, (ଗ୍ରା. ବ) ସୂତାର ଏକପ୍ରକାର ପତଳା କନା ।

ଝଲମଲିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଝଲମଲ୍ ଦେଖ ।

ଝଲରା—ଗ୍ରା.ବଂ.(ସଂ-ଜାଲ)ଜାଲୁଜାଲୁଆ: ଯେଉଁ ବସ୍ତ୍ର ଜାଲପରି ବହୁ ଛିଦ୍ରବିଶିଷ୍ଟ ଓ ପତଳା ।

ଝଲରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ହୁଡ଼ୁକ,ଝର୍ଝ୍ଝରବାଦ୍ୟ, ବାଳଚକ୍ର, କେଶସମୂହ ।

ଝଲସା(ସେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଈଷତ୍ ଦଗ୍ଧ କରିବା, (ଆଖିକୁ) ଆଲୋକାଧିକ ଦ୍ୱାରା ପୀଡ଼ାଯୁକ୍ତ କରିବା ।

ଝଲସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଆଖି) ଉତ୍ତାପ ବା ଆଲୋକର ଆଧିକ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ପୀଡ଼ାଯୁକ୍ତ ହେବା ଓ ବୁଜିହୋଇଯିବା, ଜକଜକ ହେବା, ଝଟକିବା, କ୍ଷଣେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଓ କ୍ଷଣେ ପ୍ରଭାହୀନହୋଇ ଝଟକିବା ।

ଝଲା—ବ. (ଝଲ+ଆ) ଆତପର ଉର୍ମି, ଖରାର ତରଙ୍ଗ,କନ୍ୟା, ଝିଅ,ବାଳିକା, ଝଙ୍କାରୀ, ଖରା, ଝଟକୁଥିବା ଆଲୋକ, ଆଭା, ଚକ୍ରଚକ୍ୟ,(ଗ୍ରା.ବ) ଝାଳିବାକର୍ମ, ଦୁଇଟିଣ୍ଡି ଧାତୁକୁ ଅନ୍ୟ ଧାତୁଦ୍ରବ୍ୟଦ୍ୱାରା ସଂଯୁକ୍ତକରି ମିଶାଇବା, (ବଂ) ପରସ୍ପର ସଂଯୁକ୍ତହୋଇ ମିଶାଯାଇଥିବା (ଧାତୁଖଣ୍ଡ ଦ୍ୱୟ) ।

ଝଲା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଝଳିବା ଓ ଝାଳିବାର ଶିଜନ୍ତରୂପ, ପୂର୍ବସ୍ମୃତିକୁ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଭାବରେ ପ୍ରତିଭାତ କରାଇବା, ସଂଲଗ୍ନ କରାଇବା, ମିଶାଇବା ।

ଝଲାଲି—ଗ୍ରା. ବ. ଝଲାଝଲି କରିବା ବ୍ୟବସାୟୀ(ବ୍ୟକ୍ତି), ଯେ ଅଳଙ୍କାରାଦି ଝାଳେ, (ସଂ-ବ) ଗୁଆ ।

ଝଲି—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଜ୍ୱଳଧାତୁ) ଦୀପ୍ତି, ଚକ୍ରଣତା, ଶୋଭା, ଆଲୋକ ତରଙ୍ଗ, (ବଂ) ଦୀପ୍ତି, ଦୀପ୍ତିମାନ୍, ଢୋଫା, ଜକଜକ କରୁଥିବା, ଚକ୍ରଣ ।

ଝଲିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚକ୍ରଣହେବା, ଶୋଭା ପାଇବା, ଝଟକିବା, ପ୍ରବେଶ କରିବା, (ଦୁଇପଦାର୍ଥ) ଏକତ୍ର ବା ଅବିଭକ୍ତ ଭାବରେ ମିଶିବା, ଧାତୁଖଣ୍ଡଦ୍ୱୟ ଏକତ୍ର ସଂଯୁକ୍ତ ହେବା, ଝରିବା, ଝରିବା, ବୋହିବା, ଉଦ୍ଭାସିତ ହେବା ।

ଝଲୁ—ପ୍ରା. (ସମ୍) ବ. ଏକସଙ୍ଗେ ଂରୁ ଅଧିକ ହାଣ୍ଡି ବସିବା ପାଇଁ ପଖ ଥିବା ଚୁଲି ।

ଝଲେଇ—ଗ୍ରା.ବ. ଭଙ୍ଗା ଅଳଂକାର ବା ବାସନକୁ ଝାଳିବା ମଜୁରି ।

ଝଲ୍ଲ—ଗ୍ରା.ବ.ଦ୍ରାବ୍ୟ (ସଂସ୍କାରସ୍ନାନ)କ୍ଷତିଯୁ ଓ ସବର୍ଣ୍ଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଔରସ ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତି, ଭଣ୍ଡ, ବିଦୂଷକ, ପଟ୍ଟହବାଦ୍ୟ, ଜ୍ୱାଳା, ତେଜ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବାଜି ରଖି ଲଢ଼େଇ କରେ ।

ଝଲ୍ଲକ—ବ.(ଝଲ୍ଲ+କୈ+କ.ଅ)କଂସାର କରତାଳ, ଟିନ, (ଝଲ୍ଲକ୍ଷ, ଝଲ୍ଲକୀ-ଅନ୍ୟରୂପ ।

ଝଲ୍ଲକଣ୍ଠ—ବ. (ବ.ବ୍ରୀ) ପାରାବତ ।

ଝଲ୍ଲରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଝର୍ଝ୍ଝର ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ହୁଡ଼ୁକ, ବାଳକକେଶ, କ୍ଲେଦ, ବାଳ-ଚକ୍ର ।

ଝଲ୍ଲରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଝଲ୍+ରୀ+କ.ଅ+ଇ) ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ନାଗରା, ହୁଡ଼ୁକା, କ୍ଲେଦ, ଶୁଦ୍ଧତା, ଝାଞ୍ଜ, ସ୍ୱେଦ,ମୁଦ୍ରିକା-କାର କେଶଗୁଚ୍ଛ ।

ଝଲ୍ଲିକା—ବ. (ଝଲ୍ଲ+କ+ଆ) ଜ୍ୱାଳା, ଦୀପ୍ତି, ଗାମୁଛା, ଦେହରୁ ବାହାରିବା ମଳ, ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣର ତେଜ ।

ଝଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଝଲ+ଇ)ଝର୍ଝ୍ଝରବାଦ୍ୟ, ଝାଞ୍ଜ ।

ଝଲ୍ଲୀଷକ—କ୍ଲୀ. ବ. ନୃତ୍ୟଭେଦ ।

ଝଲ୍ଲେଲ—ପୁଂ.ବି. ତର୍କୁଲ୍ଲସକ, ତାଲୁଡ଼ି ବାଟୁଳ ।

ଝଲ୍ଲେଲ—ପୁଂ. ବି. ତର୍କୁଲ୍ଲସକ ।

ଝଷ—କ୍ଲୀ.ବି. ବନ, ପୁଂ.ବି. (ଝଷ+ମ. ଅ) ମତ୍ସ୍ୟ, ମାଛ, ଗ୍ରୀଷ୍ମ, ତାପ, ମୀନ-ରାଶି, ମକର ରାଶି, ମରୁଭୂମି, ଭୟଙ୍କର ଅରଣ୍ୟ, ମକର, ମଗର ।

ଝଷକେତନ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ର.)କନ୍ଦର୍ପ, କାମଦେବ । [କାମଦେବ ।

ଝଷଧ୍ୱଜ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ର.) କନ୍ଦର୍ପ,

ଝଷନକେତ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଜଳାଶୟ ।

ଝଷଶ୍ରେଷ୍ଠ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ରୋହିମାଛ ।

ଝଷା— ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଝଷ + ମ.ଅ + ଆ) ନାଗବଲା ।

ଝଷାଙ୍କ—ପୁଂ. ବି. କନ୍ଦର୍ପ, କାମଦେବ ।

ଝଷାଶନ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶିଶୁମାର, ଶୁଶୁକ ।

ଝଷୋଦରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବ୍ୟାସଦେବଙ୍କ ମାତା, ମତ୍ସ୍ୟଗନ୍ଧା ।

ଝସା(ସ୍ପ)ଇପଶିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି (ସଂ-ଧର୍ଷଣ + ପ୍ରବେଶ) କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ବଳ-ପୂର୍ବକ ପ୍ରବେଶ କରିବା, ବହୁଲୋକଙ୍କ ଠେଲିପେଲି କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା ।

ଝା-ଓଝା— ଗ୍ରା. ବି. ମୈଥିଳୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ-ମାନଙ୍କର ଉପାଧି, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ଝଞ୍ଝାବାତ, ଧ୍ୱନି । [ଦେଖ ।

ଝାଆଁଝାଆଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଝାଇଁଝାଇଁ

ଝାଆଁରୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଝାବୁକ) ନଦୀ-ଗର୍ଭସ୍ଥ ବାଲି ଓ ପଥର ସହିତରେ ଛିଟିବା ଏକପ୍ରକାର କ୍ଷୁପ ବା ବୁଦାଲିଆ ଗୁଳ୍ମ ।

ଝାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁଡ଼ରେ ପାଗ କରିବା ।

ଝାଇଁ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଧ୍ମା ଧାତୁ) ତୀବ୍ରଗ୍ରୀଷ୍ମ, ଗରମି, ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ଝାଇଁ-ଝାଇଁ, ଝୋଲାମାରିବା, ଉତ୍ତପ୍ତ, ଅତି-ଶକ୍ତ ରୂପେ ଖରା ହୋଇ ଯାଇଥିବା, ଗ୍ରୀଷ୍ମ କାଳରେ ଉତ୍ପନ୍ନ, (ଯଥା-ଝାଇଁ-ମୁଗ)ଗ୍ରା.ବି ଝାଇଁଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି, ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାଛ, ଭଜା ହୋଇ ଗୋଡ଼ା ଯାଇଥିବା ଗୁଡ଼ୁଲ ଭଜା ।

ଝାଇଁକର—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. (ସଂ-ଝଟିତ) ଝଟ୍, ଝାଇଁଶବ୍ଦକର ।

ଝାଇଁଝାଇଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଝାଞ୍ଜଆଦି ବାଜିବାର ଶବ୍ଦ, ଝିଙ୍କାରମାନଙ୍କର ରବିବା ଶବ୍ଦ, ନଶା ଗଳିବାର ଶବ୍ଦ, ଝିମିଝିମି, ଝୋଲାମାରିବାର ଅନୁଭୂତ, ଭାଁ ଭାଁ,କାନରେ ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଗର୍ଜନାଦି ବାଜିବା ଅନୁଭୂତ ।

ଝାଇଁଝାଇଁ ହେବା—ଗ୍ରା. ବି. ଝିମିଝିମି ହେବା, ଘଣ୍ଟାଘଣ୍ଟା ବା ଝାଞ୍ଜ ବାଜିବାର ବହୁକାଳସ୍ଥାୟୀ ଶବ୍ଦ ବା ଧ୍ୱନି, ଖରା ଦ୍ୱାରା ଶସ୍ୟଆଦି ଉତ୍ତମରୂପେ ଶୁଖିଯିବା

ଝାଇଁପାଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ପାଣିକୁ ଅଗ୍ନି ଉତ୍ତାପରେ ଗରମ ନ କରି ତହିଁ ମଧ୍ୟରେ ତାଉଲି ଲୁଣାଆଦି ମଡ଼ି ଗରମ କରାଯାଏ, ପୋଡ଼ି ଯାଇଥିବା ଗୁଡ଼ୁଲ ଭଜାର ପାଣି,(ଏହା ରୋଗୀର ପାନୀୟ)

ଝାଇଁମୁଗ—ଗ୍ରା.ବି. ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳରେ ଅମଳ ହେବା ଏକପ୍ରକାର ମୁଗ ।

ଝାଉ,ଝାଉଁ—ଗ୍ରା. ବି. ସରୁ ତାରଭଳି ପତ୍ରବିଶିଷ୍ଟ ଗଛ, ଏହା ସମୁଦ୍ର ତୀରରେ ବାଲିରେ ବେଶି ହୁଏ ।

ଝାଉଁଝାଉଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ ଝାଞ୍ଜ ଓ ଘଣ୍ଟା-ଆଦିର ଝଣଝଣ ଶବ୍ଦ । [ନଡ଼ିଆ ।

ଝାଉଁନଡ଼ିଆ—ପ୍ରା.(ମେଦିନୀ ବି.ଖରୁଡ଼ି,-

ଝାଉଁଳା—ଗ୍ରା ବି.(ସଂ-ଶ୍ୟାମଳ)ନେତ୍ର-ରୋଗବିଶେଷ,ଝାଉଁଳିଯିବା,ମଉଳିଯିବା, (ବିଂ) ମଉଳିଯାଇଥିବା ।

ଝାଉଁଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଶ୍ୟାମଳ)ବୃକ୍ଷ-ଆଦି ଖରାରେ ବା ଶୁଖିକରି ନିସ୍ତେଜ ହେବା, (ମୁହଁ) ଲଜ୍ଜାରେ ବା ଭୟରେ ଶୁଖିଯିବା ।

ଝାଏଁ—ପ୍ରା. (ସମ୍ମ) ବି. ଝୋଲାମାରିବା, (କ୍ରି.ବିଂ) ଝଟିତ, ଝଟ୍ ।

ଝାଏଁଜ—ପ୍ରା. (ସମ୍ମ) ବି. (ସଂ-ଝର୍ଝ୍ଝ) ଝାଞ୍ଜ, (ସଂ-ଧ୍ମାଧାତୁ)ଝଞ୍ଜି, ଖରା, ତାତି, ଖରାର ତେଜ, ଅଂଶୁ ।

ଝାଏଁନେ—ପ୍ରା. (ସମ୍ମ) କ୍ରି. ବିଂ. ଝଟ୍, ଶୀଘ୍ର, ଅତିଚଞ୍ଚଳ । [ମାରିବା ।

ଝାଏଁମାରିବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ମ) ବି. ଝୋଲା-

ଝାଁଝାଁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଝାଇଁଝାଇଁ ଦେଖ ।

ଝାଙ୍କ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଝଙ୍କାର) ମତ୍ତତା, କଳି ବା ଜୋଧର ହପ୍ପ, (ସଂ-ଜାଲକ) ଝଙ୍କା ବା ଜଡ଼ ଟୋକେଇ, (ସଂ-ଯୂଥ) କ୍ଷୁଦ୍ର ଜୀବମାନଙ୍କର ପଙ୍କ୍ତି ବା ଦଳ, ଡାଳ, ଘୂର୍ଣ୍ଣନ, ଝିଙ୍କା ।

ଝାଙ୍କଛଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅତିରିକ୍ତ ପରିଶ୍ରମକରାଇ ଆକାନ୍ତ କରାଇବା, କଳିର ହପ୍ପା ଛଠାଇବା ।

ଝାଙ୍କଛଡ଼ିଯିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କଳି ବା ବାଗବିତଣ୍ଡାର ହପ୍ପା ଉଠି ନିବର୍ତ୍ତିବା ।

ଝାଙ୍କଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବଂ. (ସଂ-ଝାଟ)ଛେଚେରା, ଛତାପରି ଅଭ୍ରଭାଗ ବିସ୍ତୃତ, ଝାମ୍ପୁଡ଼ା ।

ଝାଙ୍କର—ପ୍ରା. (ସମ୍ମ)ବି. ଅନାର୍ଯ୍ୟ ଜାତି-ବିଶେଷ, ଗ୍ରାମର ଚଉକିଦାର ।

ଝାଙ୍କରା—ଗ୍ର . ବଂ. ଝାଙ୍କଡ଼ା ଦେଖ ।

ଝାଙ୍କିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଲୁଚିକରି ଗୁହିଁବା ଓ ଗୁହିଁକରି ଲୁଚିବା, ଉହିଁକରି କୌଣସି ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନର ଅନ୍ତରାଳରେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଗୁହିଁବା, (ସଂ-ଝମ୍ପ) ଉତ୍ତପ୍ତତଃ ବା ଚଳକୁ ଟାଣିବା, ଆକର୍ଷଣ କରିବା, (ନିଦ୍ରା ଓ ନଶାଆଦି) ଆକ୍ରମଣ କରି ଅବନତକରିବା, ଝୁଙ୍କାଇବା, ଘୁରା-ଇବା,ଝାମ୍ପିବା,ଦୋହଲାଇବା,ଜୋରରେ ହଲାଇବା ।

ଝାଙ୍କିମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲୁଚିକରି ବାର-ମ୍ବାର ଗୁହିଁବା ।

ଝାଙ୍କିହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଟାଣିହେବା, ଚଳକୁ ଖସି ଆସିବା, ଘୂର୍ଣ୍ଣିତହେବା, (ମୁଣ୍ଡ) ବୁଲାଇହେବା ।

ଝାଙ୍କେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଏକଝାଙ୍କ, ଏକ-ହପ୍ପ, ଗୁହେ, ଝୁଙ୍କେ ।

ଝାଙ୍କଡ଼—ପ୍ରା.(ସମ୍ମ)ପୁଂ. ବି. (ସଂ-ଜାଙ୍ଗ-ଳିକ) ଧାଙ୍ଗଡ଼, ଟୋକା ।

ଝାଞ୍ଜ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଝର୍ଝର) କଂସା ମିଶା ପିତ୍ତଳର ବୃହଦାକାର ଓ ପତଳା

କରତାଳ ।

ଝାଞ୍ଜର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଝର୍ଝର) ଲୁହା-ପିତ୍ତଳର ବହୁଛିଦ୍ର ବା ଜାଲବିଶିଷ୍ଟ ଚାଲୁଣୀ ।

ଝାଞ୍ଜରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ (ପୋକଆଦି ଖାଇ) ବହୁଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ କରିବା ।

ଝାଞ୍ଜି—-ଗ୍ରା. ବି. ଗରମ ଉତ୍ତାପ, ତାଉ. ତାପପବନ, ଦେଉ, (ସଂ-ଜର୍ଜର—ବୈବାଳ) ବୋରଝାଞ୍ଜି, ଜ୍ୱରସମାନ ଦଳ-ବିଶେଷ,(ବଂ) ଅସହ୍ୟତାପଯୁକ୍ତ, ଉତ୍ତପ୍ତ

ଝାଞ୍ଜିତାଉ—ଗ୍ରା. ବି. ଅସହ୍ୟ ଉତ୍ତାପ ।

ଝାଞ୍ଜି ପିଟିବା—-ଗ୍ରା, ବି. ଉତ୍ତପ୍ତ ବାୟୁ ବେଗରେ ବହିବା ।

ଝାଟ—ବି.(ଝଟ + କ.ଅ) ଜଙ୍ଗଲ, ଲତା-ଗୁଳ୍ମ, କାନ୍ତାର, ଗୁଳ୍ମ, କ୍ଷୁଦ୍ର ବୃକ୍ଷ,ବୁଦା, ମାର୍ଜନା, ଓଲାଇବା, (ଗ୍ର.ବି) ଝାଟି, ଝୁଟ, ଝୁଟିଆ । [ଝାଡ଼ିବା ।

ଝାଟପାଟ—ଗ୍ରା.ବି.ଝାଞ୍ଜୁଣିରେ ଓଲାଇବା,

ଝାଟଲ—ପୁଂ. ବି. ଘଣ୍ଟାପାଟଲ ବୃକ୍ଷ ।

ଝାଟା—ବି. (ଝଟ + ଣିଚ୍ + ଣ.ଅ)ସମ୍ମା-ର୍ଜନୀ, ଯୂଇ, ଭୁଇଁ ଅଥଁଲା ।

ଝାଟି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଝାଟ) ବୃକ୍ଷର ସାନ-ସାନ ସରୁ ସରୁ ଶାଖାମାନଙ୍କ ଗୁଚ୍ଛ, ଅଡ଼ୁଆଛଡ଼ୁଆ ଓଲଟା ଗୁଳ୍ମ, ଦାଢ଼ିଶ-କଣ୍ଟି,ହରଡ଼ଆଦି ଗଛର ସରୁ ଦଣ୍ଡ ।

ଝାଟିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଝାଟି ଦେଖ, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଝାଟିପୂର୍ଣ୍ଣ, ଅଡ଼ୁଆଛଡ଼ୁଆ ।

ଝାଟିକା—ବି. ଯୂଇ ଦେଖ ।

ଝାଟିମାଟି—-ଗ୍ରା. ବି. ଝାଟି ଦ୍ୱାରା ବାଡ଼ ଦେଇ ତା ଉପରେ ମାଟି ଛାଟି କାନ୍ଥ ତିଆରିବା ପ୍ରଣାଳୀ ।

ଝାଟୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଝୁଟ=ମାର୍ଜନା) ଝାଞ୍ଜୁଣୀ, ଝାଞ୍ଜୁଣୀ ଦ୍ୱାରା ଓଲିଆ ହୋଇ-ଥିବା ଅଳିଆ ବା ଆବର୍ଜନା, (ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବଂ) (ସଂ-ଦୁଷ୍ଟ) ଧୃଷ୍ଟ (ବ୍ୟକ୍ତି), ଯେ ଅଡ଼ୁଆ ଲଗାଏ ।

ଝାଟେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଝାଟ)ଝାଟୁ-ଅଇବା, ଆବର୍ଜନା ସରୁ ଓଲାଇବା ।

ଝାଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଝାଟ)ଅରଣ୍ୟ, ବଣ, ଜଙ୍ଗଲ, ବୁଦା, କାନ୍ଥ, ଗୁଚ୍ଛ, ବହୁ-ସଂଖ୍ୟକ ପ୍ରଦୀପମଣ୍ଡିତ କାଚର ଆଲୋକା-ଧାର, ବହୁଶିଖା ଶାଖାଯୁକ୍ତ କାଚର ଦୀପ ବୃକ୍ଷ, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ.) ସୁନା ଓ ରୁପା ତାରରେ ନିର୍ମିତ ଶାଖାପତ୍ରସମ୍ବଳିତ ବୃକ୍ଷା-କୃତିବିଶିଷ୍ଟ ଅତରଦାନ୍ ।

ଝାଡ଼କୁନ୍ଦୁରୁ—ଗ୍ରା. ବି. ମଟକା, ପଟୋଳ ଜାତୀୟ ବନ୍ୟଲତା ଫଳ ।

ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଝାଟ+ଖଣ୍ଡ) ଜଙ୍ଗଲ ମୂଲକ, ବଣୁଆ ରାଜ୍ୟ ବା ଦେଶ, ବୈଦ୍ୟନାଥ ଧାମ ।

ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡପାଇଗ୍ର ବା ବାଦସା—ଗ୍ରା. ବି. ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ ବା ଅରଣ୍ୟ ପ୍ରଦେଶର ରାଜା ।

ଝାଡ଼ଜୟପୁର— ଗ୍ରା. ବି. ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ବିଶାଖାପଟ୍ଟଣା ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଉତ୍କଳୀୟ ଜମିଦାରୀ ରାଜ୍ୟ ।

ଝାଡ଼ଟୁଡ଼— ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ପାତ୍ରରୁ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ନିଃଶେ-ଷିତ ହୋଇଥିବା ଅବସ୍ଥା, ଝାଡ଼ଫୁଙ୍କ ଦେଖ, କୌଣସି ସ୍ଥାନ ଉତ୍ତମରୂପେ ସମ୍ମାର୍ଜନ କରିବା, ଝଡ଼ାଝଡ଼,(ଗ୍ରା.ବଂ) ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ନିଃଶେଷିତ,(ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବଂ) ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ନିଃଶେଷିତ କରି ଧୂଳି ଅଳିଆ ଆଦି ପରିଷ୍କାର କରିବା ।

ଝାଡ଼ଣ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଝଟ୍‌ଧାତୁ)ସମ୍ମାର୍ଜନୀ, ପୋଛୁ, ଗାମୁଛୁ, ଝାଡ଼ିବା କର୍ମ, ଝଡ଼ା, ଗାଳିବୃଷ୍ଟି, ସେଧନ ।

ଝାଡ଼ନ—ଗ୍ରା. ବି. ଝାଡ଼ଣ ଦେଖ ।

ଝାଡ଼ପା(ଫା)ନ(ନୁ)ସ—ଗ୍ରା. ବି. ରୋସନୀ ଓ ମଜଲସରେ ସଜାଯିବା କାଚର ଆଲୋକ ସ୍ତମ୍ଭମାନ, ଏକପ୍ରକାର ବାଣ ବା ଆତସବାଜି, ଯାହା ଜଳା ଗଲେ ଝଡ଼ପରି ଦେଖାଯାଏ ।

ଝାଡ଼ଫୁଙ୍କ—ଗ୍ରା. ବି. ରୋଗ ବା ଭୂତାଦି ଅପସାରଣାର୍ଥ ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ ପୂର୍ବକ ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ବା ଭୂତାକ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଙ୍ଗରେ ଆଙ୍ଗୁଠି ଲୋଇବା (ଝାଡ଼ିବା) ଓ ଅଙ୍ଗମାନଙ୍କରେ ଫୁତ୍କାର ଦେବା, (ଫୁଙ୍କିବା) ।

ଝାଡ଼ମାଲ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା)ବି. ଡାହାଣୀ ଓ ଭୂତଆଦି ଛଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର ସମ୍ବଳିତ ଗୁଣିବିଦ୍ୟା ।

ଝାଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ମଳ, ଗୁହ୍ୟ, ବିଷ୍ଠା,ଅଧିକ ମଳ ନିଃସରଣ, ମଳତ୍ୟାଗ, ସିଦ୍ଧାରର ସରୁ ତାରମାନ ଏକସଙ୍ଗେ ବାଜିବା ।

ଝାଡ଼ାକଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଓଲଉଠା ରୋଗ, ବସୂଚିକା ।

ଝାଡ଼ାକବଜ—ଗ୍ରା.ବି.କୋଷ୍ଠବଦ୍ଧ ହେବା ।

ଝାଡ଼ାକର—ଗ୍ରା. ବି.ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରଦେଶା-ନ୍ତର୍ଗତ ଏକଶ୍ରେଣୀର ମୁସଲମାନ ।

ଝାଡ଼ାକରା(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଔଷ-ଧାଦି ପ୍ରୟୋଗଦ୍ୱାରା କୋଷ୍ଠ ଶୁଦ୍ଧି କରାଇବା ।

ଝାଡ଼ାତଳବ—ଗ୍ରା. ବି. ପୋଖରୀମାଡ଼ିବା, ମଳୋତ୍ସର୍ଗର ବେଗ, ଗୁରୁଶଙ୍କା ।

ଝାଡ଼ାପରିଷ୍କାର—ଗ୍ରା.ବି.କୋଷ୍ଠ ପରିଷ୍କାର, କୋଷ୍ଠଶୁଦ୍ଧି ।

ଝାଡ଼ାଫେରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମଳତ୍ୟାଗ କରିବା, ପୋଖରୀପାଣି ବସିବା ।

ଝାଡ଼ାବାନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. ଝାଡ଼ାକଇ, ଓଲ-ଉଠା, ବସୂଚିକା ।

ଝାଡ଼ାହେବା—ଗ୍ରା.ବି. ମଳୋତ୍ସର୍ଗ, ଅତି-ରିକ୍ତ ମଳନିଃସରଣ ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେବା ।

ଝାଡ଼ିଝୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ. ଉତ୍ତମରୂପେ ପରିଷ୍କାର ପୂର୍ବକ, ଉତ୍ତମରୂପେ ଓଳିଆ ପୋଳିଆ କରି,ନିଃଶେଷକରି.କିଛିମାତ୍ର ବାକି ନ ରଖି, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନିକ-ଟରେ କପର୍ଦ୍ଦକ ବା ସମ୍ବଳମାତ୍ର ନଛାଡ଼, ଦେହରେ ରୋଗର ଚିହ୍ନମାତ୍ର ନ ରଖି ।

ଝାଡ଼ିଝୁଡ଼ିଦେବା— ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହର ସରୁ ଅଙ୍ଗରୁ ଧୂଳି ଝାଡ଼ିବା, ମଇଳା ଆଦି ଗାମୁଛାଦିରେ ସଫ.କରିବା,କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଓଲାଇ କରି ପରିଷ୍କାର କରିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନିଃସମ୍ବଳ କରିଦେବା, ଶୂନ୍ୟ କରିଦେବା, ରୋଗୀ ବା ଭୂତାବିଷ୍ଟ

ବ୍ୟକ୍ତିର ସର୍ବାଙ୍ଗକୁ ମନ୍ତ୍ରପାଠ ପୂର୍ବକ ଏକାଧିକଥର ଝାଡ଼ିବା ।

ଝାଡ଼ିଝୁଡ଼ିହେବା—ଗ୍ରା.ବି. ଆପଣାଦେହ ଓ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗକୁ ହଲାଇ ଦେହରୁ ଧୂଳିଆଦି ଖସାଇଦେବା,ଆପଣା ପିନ୍ଧିବା ଲୁଗାପଟାକୁ ଜୋରରେ ହଲାଇ ତହିଁରେ ଲାଗିଥିବା ଅଳିଆ ଓ ଧୂଳି ଆଦି ଦୂର କରିବା, ଦେହରେ ଲାଗିଥିବା ଧୂଳି ଓ ମଇଳାକୁ ହାତ କିମ୍ବା ଗାମୁଛା ଦ୍ୱାରା ପୋଛିବା ।

ଝାଡ଼ିଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଝାଡ଼ଣ ଦେଖ ।

ଝାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସିସ୍ଥାନ ବା ବସ୍ତୁକୁ ସମ୍ମାର୍ଜନୀ ଦ୍ୱାରା ଓଲାଇବା, କୌଣସିପଦାର୍ଥରୁ (ଯଥା—ଗଛଡାଳରୁ) ତହିଁର କୌଣସି ଅଂଶ (ଯଥା—ଫଳ)କୁ ପୃଥକ୍ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉକ୍ତ ପଦାର୍ଥକୁ ଦୋହୋଲାଇବା, ଝୁଣିବା, କୁଲାରେ ଚୁନା ଆଦିକୁ ହଲାଇ ବାହାର କରିବା,ଭୂତପ୍ରେତାଦି ରୋଗ ବା ସର୍ପ-ବିଷ ନିବାରଣାର୍ଥ ମନ୍ତ୍ରପଢ଼ି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଙ୍ଗରେ ହାତକୁ ବୁଲାଇବା, ବାଘ ବରାହ କୁକୁର ଆଦି ହିଂସ୍ରଜନ୍ତୁ ଶିକାରକୁ ମୁହଁରେ ଧରି ଜୋରପୂର୍ବକ ଇତସ୍ତତଃ ଛିଞ୍ଚାଡ଼ିବା, କୁବାକ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଗାଳିଦେବା, ବଳ ଝଡ଼ାଇବା, ଜୋର-କରି ଇତସ୍ତତଃ ସଞ୍ଚାଳିତ କରିବା, ଘରଗ୍ରାଆଣିବେଳେ ନଡ଼ା ଆଦିକୁ ଉଲ୍ଲର ଚୁଲିକୁ ପରିଷ୍କାର କରିବା,ଖସା-ଇବା, କମ୍ପାଇବା, ଖାଲିକରିବା,ଖାଙ୍ଗା କରିବା, ପନାସିଆଦିର ବଡ଼ାର ମୁଣ୍ଡିକୁ ଧରି ହଲାଇ ତହିଁରେ ଥିବା ଅକର୍ମଣ୍ୟ ଅଂଶକୁ ପକାଇବା ।

ଝାଡ଼ୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଝଟ୍‌ଧାତୁ) ସମ୍ମାର୍ଜନୀ, ଛିଞ୍ଚୁଣୀ, କାଡ଼ୁଣୀ, ପହଁଲମୁଠା ।

ଝାଡ଼ୁଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ବଣୁଆ, ଜଙ୍ଗଲବାସୀ. ଆରଣ୍ୟକ (ଗ୍ରା. ବି) ଝାଡ଼ୁଆବ୍ରାହ୍ମଣ ଦେଖ ।

ଝାଡ଼ୁଆବ୍ରାହ୍ମଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଆରଣ୍ୟକ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଗଉଡ଼ ଓ କରଣମାନଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀ ବିଶେଷ ।

ଝାଡ଼ୁକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସମ୍ମାର୍ଜନୀ ଦ୍ୱାରା-ଗୃହାଦି ଓଲାଇବା ।

ଝାଡ଼ୁକେଶ—ଯା. ବି. ଝାଡ଼ୁବାଲି ।

ଝାଡ଼ୁଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଝାଡ଼ୁ ଦେଖ ।

ଝାଡ଼ୁଦୁମା—ଗ୍ରା.ବି.ଯେଉଁ ହାତର ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ ଝାଡ଼ୁପରି ଅଗ୍ରବିସ୍ତୃତ ।

ଝାଡ଼ୁବରଦାର—ଯା. ବି. ଝାଡ଼ୁବାଲି, ଯେ ରାସ୍ତା ଗୃହାଦି ଝାଡ଼ି ସଫାକରେ ।

ଝାଡ଼େଶ୍ୱର—ଗ୍ରା. ବି. ଦେବୀବିଶେଷ ।

ଝାଣ୍ଟା—ପ୍ରା. ମେଦ. ବି. ଝାଡ଼ୁ ଦେଖ ।

ଝାଣ୍ଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘର ବା କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଝାଡ଼ୁ ଦ୍ୱାରା ପରିଷ୍କାର କରିବା ।

ଝାଣ୍ଟେଇବା—ପ୍ରା. ମେଦ. କ୍ରି. ଝାଣ୍ଟିବା ଦେଖ, ଝାଣ୍ଟିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ ।

ଝାନ୍‌ସି—ଗ୍ରା. ବି. ରାଜପୁତାନାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ସହର ।

ଝାପ୍‌ଟା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଝମ୍ପ)ବେଗରେ କୌଣସି ତରଳ ପଦାର୍ଥ(ଯଥା—ଜଳ) ଅନ୍ୟ କଠିନ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଜୋରରେ କରିବା ଆଘାତ ବା ଛିଞ୍ଚାଡ଼ା, (ସଂ-ଚପେଟ) ଝଡ଼ ବା ପବନର ଏକ ପ୍ରବଳ ଧକ୍କା, (ସଂ-ଯୁଗ୍ମ) ମୁଣ୍ଡରେ ଲଗାଇବା ସୁନାର ଜଞ୍ଜିର ଓ ଝୁମ୍ପାଲଗ ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ ।

ଝାପ୍‌ସା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଅସ୍ପଷ୍ଟ) ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖାଯିବା (କମ୍ପ), ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖି ପାରିବା, ଜାଲୁଜାଲୁଆ (ଦୃଷ୍ଟି), ଗ୍ରା. ବି. ଚୁଲିଣା, ୪୦ବର୍ଷ ଟପିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଅକ୍ଷରଆଦି ସଫା ପଢ଼ି ନ ପାରିବା ଅବସ୍ଥା, ଚକ୍ଷୁରୋଗ ବିଶେଷ, ଜଳକାଧରିବା ରୋଗ ।

ଝାପ୍‌ସାଝାପସା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.ଅସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଦେଖିବା ପ୍ରକାରେ ।

ଝାପଡ଼ା—ପ୍ରା. ସମ୍ମ. ବି.କୁଙ୍କୁମ ଗଛ ।

ଝାପି—ପ୍ରା. ସମ୍ମ. ବି. ଚପେଟରା ।

ଝାବକ—ବି. ଝାଉଁ ଦେଖ ।

ଝାବରା—ଗ୍ରା. ବି. ଅଗାଡ଼ ।

ଝାବୁ—ବି. (ଝା + ବା + କ.ଉ) ଝାଉଁ ଦେଖ ।

ଝାବୁକ—ବି. (ଝାବୁ + କ)ଝାଉଁଦେଖ ।

ଝାମ—ଗ୍ରା. ବି. ମଥାଭ୍ରମ, ମୂର୍ଚ୍ଛା, ଝୋଲ ମରିବା, ଅଗ୍ନିର ଚାତ, ଅଗ୍ନିମାଣ୍ଡ, ଅପରାଧୀର ଜଳନ୍ତା ନିଆଁଉପରେ ଚାଲିବା ପରୀକ୍ଷା, ଗାଡ଼ିର ଚକର ପରିଧିରେ ବେଢ଼ିଥିବା ଲୌହବଳୟ, ପଣାସଂକ୍ରାନ୍ତିରେ ଯେଉଁ ଦହକ ନିଆଁରେ ପାଟୁଆମାନେ ଚାଲନ୍ତି, (ଗ୍ରା. ବଂ) ମୂର୍ଚ୍ଛିତ, କ୍ଷୀଣ, ଦୁର୍ବଳ ।

ଝାମକ—କ୍ଲୀ.ବି.ଅତିପୋଡ଼ାଇଟା, ଝାମା ।

ଝାମଖେଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଚୈତ୍ରସଂକ୍ରାନ୍ତିରେ ପାଟୁଆମାନଙ୍କର ନିଆଁଉପରେ ଚାଲିବା ଉତ୍ସବ । [ମାରିବା ।

ଝାମମାରିବା—ଗ୍ରା.ବି. ମଥାଭ୍ରମ,ଝୋଲ-

ଝାମଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହେବା ।

ଝାମର—ପୁଂ. ବି. ତରୁଣାନ, ଚାକୁଡ଼ି ପ୍ରଭୃତି ଶାଣ ଦେବାର କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରସ୍ତର ବିଶେଷ ।

ଝାମା—ଗ୍ରା. ବି. ଅତିଶକ୍ତ ଦାହରେ ପିଣ୍ଡୀକୃତ ଇଷ୍ଟକ ଖଣ୍ଡ, ଝାମା ଇଟା ।

ଝାମି—ପ୍ରା. (ବାଲେ) ବି. ଚାଉଳଆ, ପିଜୁଳି ।

ଝାମୁ—ଗ୍ରା.ବି.ଝାମ ଦେଖ,ଝାଉଁ ଦେଖ, ଝାମୁଯାତ ଦେଖ ।

ଝାମୁ(ଆଁ)ଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ବ୍ରତଧାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଜଳନ୍ତା ନିଆଁର ଗାତରେ ପଣାସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନ ଚାଲନ୍ତି ।

ଝାମୁଓସା—ଗ୍ରା.ବି. ଝାମୁଯାତ ସମୟରେ କୌଣସି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ମହାଦେବଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପାଳନ କରିବା ବ୍ରତ ।

ଝାମୁଗୀତ—ଗ୍ରା.ବି. ଦଣ୍ଡଗୀତ, ଝାମୁ ବା ଦଣ୍ଡ ଜାତ ସମୟରେ ଦଣ୍ଡୁଆମାନେ ନାଚି ନାଚି ଯେଉଁ ଗୀତ ବୋଲନ୍ତି ।

ଝାମୁଯାତ—ଗ୍ରା.ବି. ପାଟୁଆ ଯାତ, ଦଣ୍ଡ-ଯାତ ।

ଝାମ୍ପି—ଗ୍ରା. ବି. କୁଦା, ଲମ୍ଫ, ପୋଲୁହ ଦେଖ, ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ଚଲ୍ଲା ବା ଝାମ୍ପି, ଝାମ୍ପିଲା ଗଛ, (ସଂ-ସମ୍ପୁଟ) ମୁଣ୍ଡରେ

ପିନ୍ଧିବା ତାଳପତ୍ରର ଛତା ନ ଥିବା ଛତାବିଶେଷ, ଟୋପର, ଘୋଡ଼ଣୀଘରକୁ ବଡ଼ ଟୋକେଇ, (ପ୍ରା.ଯ.ଜ.ବ) ଯେଉଁ ଛାଟର ପିଠିପାଖରେ ବଡ଼ କରିବା ପାଇଁ ବଟା ହୋଇଥିବା ବିରି ପିଣ୍ଡୀକୃତ ହୋଇ ସ୍ଥାପିତ ହୁଏ ।

ଝାମ୍ପଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ପିଧାନ) ଛତରୀ, ଛତାକାର ଅଗ୍ରଭାଗଯୁକ୍ତ, ଛତସ୍ତରତଃ ମୁକୁଳା ହୋଇଥିବା ଅଲଲମ୍ବ(ବାଳ), ଯେ (ହିଂସ୍ର ପଶୁପକ୍ଷୀ) ଶିକାରକୁ ଚଞ୍ଚା ମାରେ । [ମୁଣ୍ଡା ଦେଖ ।

ଝାମ୍ପଡ଼ାମୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଝାମ୍ପୁଡ଼ା-

ଝାମ୍ପମାରିବା—ଗ୍ରା. ବି. (ହିଂସ୍ର ପଶୁପକ୍ଷୀମାନେ) ନଖଦ୍ୱାରା ଆକର୍ଷଣ କରି କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ନେଇଯିବା,ଶିକାର ଉପରେ ବଳପୂର୍ବକ ଅକ୍ରମଣ କରି ପତିତ ହେବା ।

ଝାମ୍ପରି--ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜା)ବି.ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜଳାଶୟ ।

ଝାମ୍ପଲ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବିଂ. ଝାମ୍ପୁଲ ଦେଖ, ଝାମ୍ପୁଲଶିଙ୍ଗା ଦେଖ ।

ଝାମ୍ପି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସଂପୁଟ) ମୁଣ୍ଡରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ତାଳପତ୍ରଆଦିର ଟୋପି, ଆଭରଣଯୁକ୍ତ ବଡ଼ ଟୋକେଇ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ.ବି.) ପେଟଗ୍ରୀ, ପେଡ଼ି ।

ଝାମ୍ପିବା—ଗ୍ରା.ବି. ଝାମ୍ପମାରିବା ଦେଖ ।

ଝାମ୍ପୁ(ଡ଼ା)ରି—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଝାମ୍ପଡ଼ା ଦେଖ ।

ଝାମ୍ପୁଡ଼ାମୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଯାହାର ମୁଣ୍ଡରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କେଶ ଆଲୁଲାୟିତ ବା ଅଡ଼ୁଆ ହୋଇଥାଏ, ଯାହାର ମୁଣ୍ଡର ବାଳ ଝାମ୍ପୁଡ଼ା ହୋଇଥାଏ ।

ଝାମ୍ପୁ(ଡ଼ା)ରିମୁଣ୍ଡି—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ: ଝାମ୍ପୁଡ଼ାମୁଣ୍ଡାର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଝାମ୍ପୁଲଶିଙ୍ଗା—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଯେଉଁ ଗୋରୁର ଶିଙ୍ଗଦ୍ୱୟ ଦୁଇଆଡ଼େ ବିପରୀତ ଦିଗରେ ବାହାରକୁ ବାହାରିଥାଏ ।

ଝାର—ପ୍ରା. (ଇତର) ବି. (ସଂ-ଝାଟ) ଜଙ୍ଗଲ, ଝାଡ଼, (ପ୍ରା. କଳାହାଣ୍ଡି. ବି) ଘାସ ।

ଝାରୁ—ପ୍ରା. (ବସ୍ତର) ବି. ଜାଲଚଟୁ ।

ଝାରି—ଗ୍ରା.(ମେଦ)ବି.ଝଷ୍ଟ,ଗଡ଼ୁ,ଢାଳ ।

ଝାରୋଲି—ରାଜପୁତାନାନ୍ତର୍ଗତ ସିରୋଇ ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଝାର୍ଜର—ପୁଂ. ବି. ଝର୍ଜର ବାଦ୍ୟକାରୀ ।

ଝାର୍ଜରକ—ପୁଂ. ବି. (ଝର୍ଜର + ଇକ) ଝର୍ଜର ବାଦ୍ୟକାରୀ ।

ଝାଲ୍—ଗ୍ରା. ବି.ରାଗ, କଟୁ,(ବିଂ) ତୀକ୍ଷ୍ଣ, ତୀବ୍ର,ରାଗୁଆ,(ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବି)ଝାଲ,ସ୍ୱେଦ ।

ଝାଲ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜଳ) ସ୍ୱେଦ, ଘର୍ମ, ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ଧାତୁଖଣ୍ଡକୁ ଗଳିତ ଧାତୁ ଦ୍ୱାରା ଯୋଡ଼ିବା,ଝାଳିବା, (ପ୍ରା. ମେଦ. ବି.) ଲଙ୍କାମରିଚ ।

ଝାଲଗମ୍‌ଗମ୍—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଝାଲରେ ବୁଡ଼ିଯାଇଥିବା, ଘର୍ମାକ୍ତ ।

ଝାଲପୋଛୁଧନ—ଗ୍ରା. ବି. ଝାଲବୁହା କଉଡ଼ି, କଠୋର ପରିଶ୍ରମ ଦ୍ୱାରା ଉପାର୍ଜିତ ଧନ ।

ଝାଲବହିବା—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ୱେଦନିର୍ଗମନ ।

ଝାଲବୁହା—ଗ୍ରା. ବିଂ. କଠୋର ପରିଶ୍ରମ ଦ୍ୱାରା ଉପାର୍ଜିତ ।

ଝାଲବୁହାକଉଡ଼ି—ଗ୍ରା.ବି. ଝାଲପୋଛୁଧନ ଦେଖ ।

ଝାଲର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜାଲ) ତରଙ୍ଗ ବା ଜାଲ ଆକାରର ଯେଉଁ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ବିଶିଷ୍ଟ ବସ୍ତ୍ରଖଣ୍ଡ ବା ସୂତୁଲିମାନ ମଣାରି ଓ ଚାନ୍ଦୁଆ ଆଦିର ଧଡ଼ିରୁ ଲମ୍ବିକିଥାଏ, ମୟୂରଚନ୍ଦ୍ରିକା, (ପ୍ରା.ସଂ ହି. ବି) ଏକପ୍ରକାର ଧାନ ।

ଝାଲରଦାର—ଯା. ବିଂ. ଝାଲରଯୁକ୍ତ, ଯେଉଁଥିରେ ଝାଲର ଓହଳିଥାଏ ।

ଝାଲରି—ଗ୍ରା.ବି. ଝାଲର ଦେଖ,କବାଟ ସବାର ପ୍ରଭୃତିରେ ଏକତ୍ର ସଂଯୋଜିତ ଝରକାପରି ପରସ୍ପର ଅସଂଲଗ୍ନ କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡମାନ, ଝିଲିମିଲି ।

ଝାଲରିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଜାଳ) ଜାଲଜାଲୁଆ, ଝାଲରଯୁକ୍ତ, ମୟୂରଚନ୍ଦ୍ରିକାଯୁକ୍ତ ।

ଝାଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁଜରାଟ ଓ ମାରବାଡ଼ ଅଞ୍ଚଳ ଅଧିବାସୀ ରାଜପୁତ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଝାଲ୍ଲାର—ଗ୍ରା. ବି. ରାଜପୁତାନାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋହିଏ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟ, କାଠିୟାବାଡ଼ର ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ ।

ଝାଲ୍ଲି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜାଲ) ପୁଚ୍ଛ, ଲାଞ୍ଜ, ଲାଙ୍ଗୁଡ଼,ଆଗୁର,ଝାଲର,କାନଭିତରର ସୂକ୍ଷ୍ମଚର୍ମ ।

ଝାଲ—ବି.କଞ୍ଚା ଆମ୍ବଟିରୁଡ଼ା କଟାହୋଇ ସେଥିରେ ଲୁଣ ଓ ହେଙ୍ଗୁ ମିଶାଯାଇ ଜଳରେ ସନ୍ତୁଳାହୋଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବା ଆଗୁର ।

ଝାଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧାତୁନିର୍ମିତ ପାତ୍ର ଓ ଅଳଂକାରାଦିର ଅଂଶମାନଙ୍କୁ ଗଳିତ ଧାତୁଦ୍ୱାରା ସଂଯୋଜନ କରିବା, ସଂଲଗ୍ନ କରିବା, ଅଳଂକାରାଦିକୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳକରିବା, ଉଝାଳିବା,କୂଅ ପୋଖରୀ ଆଦିର ପଙ୍କକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ।

ଝାଳୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଘର୍ମାକ୍ତ, ସ୍ୱେଦଯୁକ୍ତ, ଯହିଁରୁ ସର୍ବଦା କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳକଣାମାନ ବହେ, (ପ୍ରା.ମେଦ.ବିଂ)ରାଗୁଆ,ରାଗୀ ।

ଝାଳେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଅଙ୍ଗରୁ) ସ୍ୱେଦସ୍ରାବ ହେବା, ସ୍ୱେଦମୋଚନ କରିବା, (ଅଙ୍ଗ) ଘର୍ମାକ୍ତହେବା,କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଦେହସାକ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳକଣାରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନହେବା, ବାମ୍ପୁଆଣିଦ୍ୱାରା ବା କୃତ୍ରିମ ଉପାୟରେ ମନୁଷ୍ୟର ଦେହରୁ ସ୍ୱେଦୋଦ୍ଗମ କରାଇବା ।

ଝାସ—ଗ୍ରା.ବି. କୌଣସି ସତ୍ୟର ପରୀକ୍ଷା ବା ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ ନିମନ୍ତେ ଜଳ ବା ଅଗ୍ନିକୁ ଡେଇଁବା,ଅଗ୍ନି ବା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ତେଜ, ତାପ, ତାପ, ଧାସ ।

ଝାସଦେବା—ଗ୍ରା. ବି. ଝସିବା ଦେଖ ।

ଝସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ ବା ଆତ୍ମହତ୍ୟା ନିମନ୍ତେ ଅଗ୍ନିକୁ ବା ଜଳକୁ ଡେଇଁପଡ଼ିବା, ପରଜନ୍ମରେ ବାଞ୍ଛିତ ଫଳଲାଭର ସଙ୍କଳ୍ପକରି ଜୀବନର ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବା ନିମିତ୍ତ କୌଣସି ମହାତୀର୍ଥରେ ଜଳକୁ ଡେଇଁପଡ଼ିବା, ଦ୍ରୁତ ଆକ୍ରମଣ କରିବା, ଡେଇଁପଡ଼ିବା, ଦ୍ରୁତ-

ଗର୍ତ୍ତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା, କୌଣସି ଜୀବ ବା ଶିକାର ଉପରକୁ ଲୁହିବା ।

ଝି—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ସଂ-ଦୁହିତା) ତନୟା, କନ୍ୟା, ଝିଅ, (ପ୍ରା. ମେଦ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.) ଦାସୀ, (ପ୍ରା. ସିନ୍ଧି. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ) ପିଉସୀ ।

ଝିଅ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ସଂ-ଦୁହିତା) କନ୍ୟା, ବାଳିକା, କନ୍ୟାସ୍ଥାନୀୟା ବାଳିକା, ଅମ୍ବିକବଂଶଜାତା ବା ଅମ୍ବିକଜାତୀୟା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଝିଅଝିଆଣି—ଗ୍ରା. ବ. କୌଣସି ପରିବାରର କନ୍ୟା ଓ କନ୍ୟାସ୍ଥାନୀୟା ବାଳିକାଗଣ,ଝିଅ ଓ ଝିଆଣିଆଦି,ପିତୃଗୃହରେ ସ୍ଥିତା ବା ପିତୃଗୃହକୁ ଆଗତା ବିବାହିତା କନ୍ୟା ।

ଝିଅପୁଅ—ଗ୍ରା. ବ. କନ୍ୟା ଓ ପୁତ୍ର, ସନ୍ତାନସନ୍ତତି ।

ଝିଅବହୂ—ଗ୍ରା. ବ. କନ୍ୟା ଓ ପୁତ୍ରବଧୂ, ପରିବାରରେ ଜାତା ଓ ବିବାହଦ୍ୱାରା ପରିବାରକୁ ଆଗତା ଯୁବତୀ ସ୍ତ୍ରୀଗଣ ।

ଝିଅମାଆ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା) ବ. ରାଣୀଙ୍କ ଝିଅକୁ ପାଳିଥିବା ଅନ୍ତଃପୁରସ୍ଥା ଧାଈ ।

ଝିଅର ମାଆ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କେବଳ ଦୁହିତା ପ୍ରସବିନୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଝିଆଣିଆଁ—ଗ୍ରା.ବ. ପରିବାରସ୍ଥ କନ୍ୟାସ୍ଥାନୀୟା ସ୍ତ୍ରୀଗଣ, (ଗ୍ରା. ବଂ) କନ୍ୟାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,କନ୍ୟାର ବ୍ୟବହାର ଯୋଗ୍ୟ, କନ୍ୟାକୁ ପଠାଯିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ବା ଅଳ୍ପମୂଲ୍ୟର (ବେଭାରଆଦି) ।

ଝିଆରୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ସଂ-ଦୁହିତୃ) ଭ୍ରାତୃସ୍ତ୍ରୀ,ବଡ଼ ବା ସାନଭାଇର ଝିଅ ।

ଝିଆରୀ-ଜାଇଁ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବ. (ସଂ—ଭ୍ରାତୃଜାମାତା) ଝିଆରୀର ସ୍ୱାମୀ ।

ଝିଁଝିଁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଝିଙ୍କାରାରବ,ଝିଲ୍ଲୀରବ ।

ଝିଙ୍କ—ଗ୍ରା. ବ. (ଶାନ୍ତାଳୀଭାଷା) ମୂଷାଜାତୀୟ କ୍ଷୁଦ୍ର ବନ୍ୟ ଚତୁଷ୍ପଦ ଜନ୍ତୁବିଶେଷ ।

ଝିଙ୍କକାଠି—ଗ୍ରା. ବ. ଝିଙ୍କ ଜୀବଙ୍କ ଦେହର କାଠି ।

ଝିଙ୍କର—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-କଙ୍କର) ଭଙ୍ଗାହାଣ୍ଡିର ଝପରା, ହାଣ୍ଡିର ଭଙ୍ଗ ଫନ୍ଦ, ଝପରଲ,ଘରଛୁଆଣି କରିବାର ଖପରା, ଝିଙ୍କଜନ୍ତୁ ।

ଝିଙ୍କା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଧ୍ୱକ୍ଷଧାତୁ) ରୁଲ୍ଲୀର ଉପର ପରଧିରେ ଥିବା ଗୁବ ବା ଶୃଙ୍ଗ ବା ମୁଣ୍ଡପିଣ୍ଡ, ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡର ଅଳଂକାରବିଶେଷ, ଗୋଳକାଠି,ଓଟରା ବା ସବଲେ ଆକର୍ଷଣ,(ଗ୍ରା.ବଂ) ଓଟରା ହେବା, ଉଣା ।

ଝିଙ୍କା(ଙ୍କେ)ଇବା—-ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଝିଙ୍କିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ ।

ଝିଙ୍କାଓଟରା—ଗ୍ରା. ବ. ଝିଙ୍କାଝିଙ୍କି ଦେଖ, ବହୁବାର ଝିଙ୍କିବା କର୍ମ ।

ଝିଙ୍କାଝିଙ୍କି—-ଗ୍ରା. ବ. ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଓଟାରିବା କର୍ମ, ଟଣାଓଟରା, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଓଟରାଓଟରି ହେଉଥିବା, ପରସ୍ପର ଦ୍ୱାରା ଆକର୍ଷିତ ।

ଝିଙ୍କାମାରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଯଥା—ରଜ୍ଜୁ ବା ଡଙ୍ଗାର ଆହୁଲାକୁ ବଳପୂର୍ବକ ଆକର୍ଷଣ କରିବା ।

ଝିଙ୍କାରୀ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଝିଙ୍ଗୀ)ଝିଲ୍ଲୀ ।

ଝିଙ୍କିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଧ୍ୱକ୍ଷଧାତୁ)ବଳପୂର୍ବକ ଆକର୍ଷଣ କରିବା, ଓଟାରିବା, ଝାଙ୍କିବା, ରଜ୍ଜୁଆଦିକୁ ବଳପୂର୍ବକ ଟଣି ଆଣିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଏକତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରିବା ପାଇଁ ବଳପୂର୍ବକ ଓଟାରିବା, ଉଣା କରିବା, ପ୍ରହାର କରିବା ପାଇଁ ଅସ୍ତ୍ରାଦିକୁ ବଳପୂର୍ବକ ଟାଣି ଆଣିବା ।

ଝିଙ୍ଗା—ପ୍ରା.(ସିଂହ)ବ.ଲତାଫଳବିଶେଷ, ଜହ୍ନି ।

ଝିଙ୍ଗାକ—କ୍ଲୀ. ବ. ଝିଙ୍ଗା ଦେଖ ।

ଝିଙ୍ଗାସ—ଗ୍ରା.ବ(ସଂ-ଧ୍ୱକ୍ଷଧାତୁ)କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ମନକୁ ବିଧେଇ କରି କହିବା କଥା, ଭର୍ତ୍ସନା, କଟୁବଚନ ।

ଝିଙ୍ଗାସିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କଟୁବାକ୍ୟ କହିବା, ଭର୍ତ୍ସନା କରିବା ।

ଝିଙ୍ଗିମା— ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଜହ୍ନି, ଜହ୍ନିଗଛ ଓ ତାହାର ଫଳ, ଏକପ୍ରକାର କାକୁଡ଼ି, ମସଲ, ଏକପ୍ରକାର ବନ୍ୟଗଛ ।

ଝିଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଜହ୍ନିଗଛ ଓ ତାହାର ଫଳ ।

ଝିଜରି—ପ୍ରା(ମେଦ)ବ.ଯୁନା ବା ଚୂନାରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଅଣ୍ଟାବୃତ୍ତା ।

ଝିଞ୍ଜ(ଞ୍ଜ)ଟ—ଗ୍ରା. ବ. ସଙ୍ଗୀତର ରାଗିଣୀ ବିଶେଷ, ଝଞ୍ଜଟ ।

ଝିଞ୍ଜ(ଞ୍ଜ)ଟ ଲଗା(ଗେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅଡ଼ୁଆ ଲଗାଇବା, ନାନା ଗୋଳମାଳିଆ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା, ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା,ବିରକ୍ତ କରିବା ।

ଝିଞ୍ଜ(ଞ୍ଜ)ଟିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଜଞ୍ଜାଳ) ଜଞ୍ଜାଳିଆ, ଗୋଳମାଳିଆ, ଅଡ଼ୁଆ-ତଡ଼ୁଆ, ଯେଉଁ ଲୋକ ଅନ୍ୟ ଲୋକ ସଙ୍ଗେ ଗୋଳମାଳ ବା ଅଡ଼ୁଆ ଲଗାଏ, ଯେଉଁ ଲୋକ ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ପ୍ରାର୍ଥନା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାର୍ଥିତ ବ୍ୟକ୍ତି ମନରେ ବିରକ୍ତି ଜାତ କରାଏ ।

ଝିଞ୍ଜା(ଞ୍ଜ)ଟ—ଗ୍ରା. ବ. ଝଞ୍ଜଟ ଦେଖ ।

ଝିଞ୍ଜାରି—ଗ୍ରା. ବ. ବସ୍ତ୍ର ଓ ପୁସ୍ତକାଦିକୁ ଟିକିଟିକି କରି କାଟିବା ପୋକ ।

ଝିଞ୍ଜାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଜର୍ଜର)ବିଦାରିବା, ବହୁ ଛିଦ୍ର କରିବା, ଜୀର୍ଣ୍ଣ ବା ସାରହୀନ କରିବା, ଭଣି ନଷ୍ଟ କରିବା ।

ଝିଞ୍ଜିର—ଗ୍ରା. ବ. ଜଞ୍ଜିର, ଶିକୁଳି ।

ଝିଞ୍ଜିମ—ବ. ଦାବାନଳଦଗ୍ଧ ବନ ।

ଝିଞ୍ଜିରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. କ୍ଷୁପବିଶେଷ, ଠୋପଫଳ, ବୃତ୍ତା ।

ଝିଞ୍ଜିଷ୍ଟା—-ବ. କ୍ଷୁପବିଶେଷ, ଶଠା, ପୀତପୁଷ୍ପା ।

ଝିଣ୍ଟି—ବ.ଜ୍ଞାଟବିଶେଷ, ଝିଲ୍ଲୀ, ଝିଙ୍କାରୀ ।

ଝିଟ୍‌କ—-ଗ୍ରା. ବ. ହଠାତ୍ କ୍ଷଣକାଳ ଝିଙ୍କିବା, (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜା.ବ) ଆହାର ଦେଇ ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ମାରିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ସ୍ପ୍ରିଙ୍ଗ୍ ବା କମାଣିଯୁକ୍ତ କାଠର ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଝିଟ୍‌କାମାରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ରଜ୍ଜୁକୁ (ଯଥା—ଘୋଡ଼ାରବାଗ, ନାହାଟାଣିବା ଦଉଡ଼ି) ହଠାତ୍ କ୍ଷଣକାଳ ପାଇଁ ବଳ-

ପୂର୍ବକ ଝିଙ୍କି ଦେଇ ପୁନର୍ବାର ଶିଥିଳ କରିବା ।

ଝିଟ୍‌ପିଟ୍—ଗ୍ରା.ବି.ଝିଟିପିଟି, ମୃଦୁଗୋଧିକା

ଝିଟିଖିଟି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା) ପକ୍ଷୀ ନା ମୃଦୁଗୋଧିକା, ଗୃହରେ ଥିବା ସପ୍ତାଦ୍ରୁପବିଶେଷ ।

ଝିଣିଝିଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଅଙ୍ଗସୁପ୍ତି, ବହୁକାଳ ଏକ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଗଲେ ରକ୍ତ ସଞ୍ଚାଳନର ରୋଧ ହେବାରୁ ଅଙ୍ଗବିଶେଷର ଯେଉଁ ଅବଶ ଅବସ୍ଥା ବୋଧ ହୁଏ, ଝିମିଝିମି ।

ଝିଣିଝିଣିଆ(ଆଁ)—ପ୍ରା. (ଯାଜ)ବି. ଏକ-ପ୍ରକାର ଆମ୍ବ, ଯାହାକୁ ଖାଇଲେ ଡଣ୍ଡି ଓ ପାଟି ଝିମିଝିମି ହୋଇଯାଏ ।

ଝିଣ୍ଟିକା—ଗ୍ରା.ବି. ଲମ୍ବପଦବିଶିଷ୍ଟ ପତଙ୍ଗ ବିଶେଷ, ଲେଭ । [ଛୁଞ୍ଚିବା ।

ଝିଣ୍ଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୋବରପାଣିଆଦି

ଝିଣ୍ଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବାସକ ଦ୍ରବଗର ଦନ୍ୟ ଛପବିଶେଷ, ଦାସକେରେଣ୍ଟା, ଏହା ନାଲି, ହଳଦିଆ, ନେଳ ଓ ସାଦା ଭେଦରେ ୪ପ୍ରକାର ।

ଝିଣ୍ଟୀଶ—ପୁଂ. ବି. ଝାଣ୍ଟୀ, ଝାଣ୍ଟୀମୂଳ,ଶିବ

ଝିନ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଚୀନ)ସୂକ୍ଷ୍ମ, ବାରିକ୍, ଅତ୍ୟନ୍ତ ପାତଳ,(ଗ୍ରା.ବି)ଅତି ସରୁ ଲୁଗା

ଝିନପତଳା—ଗ୍ରା.ବି. ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ବସ୍ତ୍ର, ଅତ୍ୟନ୍ତ ପତଳା ପାଟଲୁଗା, ହାଉଆ-ସାଡ଼ି ।

ଝିନୁକ—ଗ୍ରା. ବି. ଶୁକ୍ତି, ଶାମୁକା ।

ଝିନ—ଗ୍ରା. ବି. ପଞ୍ଜାବର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟ ।

ଝିନନମହାରାଣୀ—ପଞ୍ଜାବ କେଶରୀ ମହାରାଜ ରଣଜିତ୍‌ସିଂହଙ୍କ ପ୍ରିୟତମା ପତ୍ନୀ ।

ଝିପ୍‌ଝିପ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଝିପିଝିପି ଦେଖ ।

ଝିପା—ପ୍ରା.(ସମ)ବି. ଏକପ୍ରକାର ଦୁବାଘାସ ।

ଝିପିଝିପି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଛୋଟ ଛୋଟ ଛାଟରେ ବର୍ଷା ହେବା, (ଗ୍ରା.ବି) ସାମାନ୍ୟ ଓ କ୍ଷୁଦ୍ର ଛାଟରେ ବର୍ଷା ।

ଝିମ୍‌ଝିମ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଝିମିଝିମି ଦେଖ ।

ଝିମ୍‌ଝିମ୍‌ମାରିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଝାଇଁଝାଇଁ ଦେଖ, ଅନଶନାଦିଜନିତ ଦୁର୍ବଳତା ବୋଧ ।

ଝିମ—ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଝିମା—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ବାତରୋଗ, ମୂର୍ଚ୍ଛାବାତ, (ଗ୍ରା.ବି ସଂ-କ୍ଷୀଣ) ଅବଶ, କାଲୁଆ, ଅଳସୁଆ ।

ଝିମା(ମେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଦେହ)ଝିମିଝିମି ବୋଧହେବା, ଅଙ୍ଗାଦି ଅବଶ ହୋଇ ଚଳତ୍ଶକ୍ତିହୀନ ହେବା,ଅଙ୍ଗାଦି (ଅବଶ ହେବାପରି) ଧୀରେ ଧୀରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ଧିମେଇବା, (ପ୍ରା. ଯାଜପୁର.କ୍ରି.)ନିଦ୍ରାତୁର ହୋଇ ଢଳାଇବା ବା ଝାଙ୍କିହେବା ।

ଝିମାଣି—ଗ୍ରା.ବି.ଦୁଇଦଳ ବାଳକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ, ଡୁ ଡୁ ଖେଳ, ଜୁଆଖେଳ, ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା କାରଖାନାର ଅଗ୍ନି ।

ଝିମାବାତ—ଗ୍ରା. ବି. ଝିମା ଦେଖ ।

ଝିମିକ—କରାଚିଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଉପ-ବିଭାଗ ଓ ସହର ।

ଝିମିଝିମି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଝିଞ୍ଜମ)ବହୁ-କାଳ ଏକ ଅବସ୍ଥାରେ ଅବସ୍ଥିତ ଯେ ଗୁଁ ରକ୍ତ ସଞ୍ଚାଳନରେ ବ୍ୟାଘାତ ହେବାରୁ ଅଙ୍ଗ ବିଶେଷରେ ଅବଶତା ଅନୁଭୂତ ବା ଯନ୍ତ୍ରଣାବୋଧ ।

ଝିମିଷ(ଟ)ଣ—ଗ୍ରା.ବି. ମୁହୂର୍ତ୍ତ, ନିମିଷମାତ୍ର

ଝିମିଟକେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବି. ମୁହୂର୍ତ୍ତକେ ।

ଝିମିଟି—ଗ୍ରା. ବି. ଡୁ ଡୁ ଖେଳ ।

ଝିମିଷେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବି. ନିମେଷମାତ୍ର ।

ଝିମିରି—ଗ୍ରା.ବି. ଯେଉଁମାନେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ତିଆରି କରନ୍ତି, ହତିଆର କାରିଗର ।

ଝିମିରିଖେଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଝିମାଣି, ଡୁ ଡୁ ଖେଳ ।

ଝିମିଶାଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରାଦି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର କାରଖାନା ।

ଝିମେଇଝିମେଇ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅତି କ୍ଷୀଣ-ଭାବରେ, ଧୀରେଧୀରେ, ଆଳସ୍ୟ ସହ-କାରେ, ନିଦ୍ରାତୁର ହୋଇ ଇତସ୍ତତଃ ଢୁଳାଇବା ପ୍ରକାରେ ।

ଝିରକ—ଗ୍ରା. ବି. କରାଚିଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଉପବିଭାଗ ଓ ସହର ।

ଝିରି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଝିଲ୍ଲି, ଝିଙ୍କାରୀ ।

ଝିରିକା—ବି. ଝିଙ୍କାରୀ ।

ଝିରଝିର—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ (ସଂ-ଧୀର) ପାଣି ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଝରିବା ପ୍ରକାରେ ।

ଝିଲ୍‌ଝିଲ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଚକ୍‌ଚକ୍, ଜକଜକ୍

ଝିଲ୍‌ମିଲ୍—ଗ୍ରା.ବି.ଝଡ଼ଖଡ଼ି, କବାଟ ବନ୍ଦ ହୋଇଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ମଧ୍ୟ ଘର ଭିତରକୁ ବାୟୁ ଓ ଆଲୋକ ପଶିବା ଭଳି ଅନେକ ଖଣ୍ଡ ପଟାରେ ତିଆରି ଏକପ୍ରକାର କବାଟ, (ଗ୍ରା. ବି) ଖୁବ୍ ପତଳା, ଜାଲଜାଲିଆ, ଅତି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଯାହାର ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି ଉତ୍ତମ ନୁହେ ।

ଝିଲ—ଗ୍ରା.ବି (ସଂ-ଜଳ)ଜଳପାଟ, ବହ, ବର୍ଷାପାଣିରେ ଯେଉଁ ବହୁ ବିସ୍ତୃତ ନିମ୍ନଭୂମି ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ, ଅଗ-ଣ୍ୟର ଜଳାଶୟ ।

ଝିଲ(ଲି)କେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ପବନ) ଧୀରେ ଧୀରେ ବହିବା ।

ଝିଲ(ଲି)ପି—ଗ୍ରା. ବି. କର୍ଣ୍ଣମୂଳ ପାଖେ ଯେଉଁ କର୍ଣ୍ଣିତ ବକ୍ରକେଶ ଥାଏ ।

ଝିଲମ—ରାବଲପିଣ୍ଡି ବିଭାଗର ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା, ପଞ୍ଚନଦ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଝିଲିକନା—ଗ୍ରା. ବି. ମଝିରେ ଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ କନା, ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ବଟା ବିରିକୁ ପୂରାଇ ଘିଅ କରେଇରେ ଅଜାଡ଼ିଲେ ଝିଲି ତିଆରି ହୁଏ ।

ଝିଲିମିଲି—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବଂ. ଝିଲ୍‌ଝିଲ୍ ଦେଖ

ଝିଲିମିଲିକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ଥୂଳ ବା ଧ୍ୟଳ ଧାତୁ) ଜୁଲଜୁଲିଆ ପୋକ, ଯେଉଁ କବାଟ ବନ୍ଦଥାଇ ସୁଦ୍ଧା ତହିଁ ଫାଙ୍କ ଖୋଲାଯିବା ଓ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ କଳ ଲାଗିଥାଏ, ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ସୀମନ୍ତରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଜାଲିଦାର ଭୂଷଣବିଶେଷ ।

ଝିଲ୍ଲି—ପୁଂ.ବି.ଝିଙ୍କାରୀ, ଚମଡ଼ା ତନ୍ତୁରେ ନିର୍ମିତ କାଗଜ, (ଗ୍ରା.ବି. ସଂ-ଚ୍ଛିଲ୍ଲୀ) (କାନ ଭିତରର) ସୂକ୍ଷ୍ମଚର୍ମ, (କାନର)

ଜାଲ, କୁଣ୍ଡଳାକାର ସରୁସରୁ ନାମ-ଥିବା ମିଷ୍ଟାନ୍ନବିଶେଷ, ନାଡ଼, ଝିଙ୍କାରୀ-ରବ ।

ଝିଲ୍ଲିକା—ବ. (ଝିଲ୍ଲ + ଇକ + ଆ) ଝିଲ୍ଲି, ଝିଙ୍କାରୀ ପୋକ । [ଦେଖ ।

ଝିଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଝିଙ୍କାରୀ ପୋକ, ଝିଲ୍ଲି

ଝିଲ୍ଲୀକଣ୍ଠ—ପୁଂ.ବ.(ବ.ଗ୍ରା) ଗୃହକପୋତ, ପାରା, ପାରାବତ ।

ଝିଲ୍ଲୀକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଝିଲ୍ଲୀ + କ + ଆ) ଝିଙ୍କାରୀ, ଝିଲ୍ଲି ଦେଖ । [ଶବ୍ଦ ।

ଝିଲ୍ଲୀଧ୍ୱନି—ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଝିଙ୍କାରୀପୋକର

ଝିଲ୍ଲୀରବ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଝିଲ୍ଲି ଧ୍ୱନି, ଝିଙ୍କାରୀ ପୋକର ରବ ।

ଝୁକା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବ. ଫଳଆଦିର ପେଣ୍ଟା, ଜନ୍ତୁ ଶିକାର କରିବା ପାଇଁ ଲୁଚକର ଜଗିବା ।

ଝୁକିବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ.) କ୍ରି. ଲକ୍ଷଭ୍ରଷ୍ଟ-ହେବା, କ୍ଷେତରେ ବୃକ୍ଷଆଦି କରିବା-ପାଇଁ ପାଗବିଲମ୍ବହେବା,ଅପାଗହେବା ।

ଝୁଙ୍କ୍ରି—ଗ୍ରା.ବ. ନଇଁପଡ଼ିବା,ଅବନତ ।

ଝୁଙ୍କ – ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଧ୍ୱକ୍ଷ) ନତ, ନତ-ହେବା, ନଣାର ଆକ୍ରମଣ ଯୋଗୁ ଟଳିବା, ମାଦକଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରଭାବ, ନଣା, କ୍ରୋଧାବେଗ, ରାଗର ହସ୍ତ, କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଓଜନ ହେତୁ ଜରାତୁର, ଏକପାଖ ତଳକୁ ଝୁଙ୍କିବା, ବେଶି ଓଜନ ।

ଝୁଙ୍କା—ଗ୍ରା. ବ. ଝୁଙ୍କିବା, ନଇଁବା, ଝିଙ୍କା ଦେଖ ।

ଝୁଙ୍କା(ଙ୍କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଝୁଙ୍କିବାର ଶିଜନ୍ତ ରୂପ ।

ଝୁଙ୍କାଝୁଙ୍କି—ଗ୍ରା. ବ. ନୁଆଁଇବା କର୍ମ ।

ଝୁଙ୍କି—ଗ୍ରା.ବ. ଦାୟିତ୍ୱ, ଉତ୍ସାହ,ଖିଆଲ, କ୍ଲେଶଜନକ ଭାର, ଝୁଙ୍କ ଦେଖ ।

ଝୁଙ୍କିପଡ଼ିବା--ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଆଡକୁ ନଇଁପଡ଼ିବା

ଝୁଙ୍କିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଧ୍ୱକ୍ଷ) ନଣାରେ ଟଳିବା, ଟଳିବା,ଆଗକୁ ନଇଁପଡ଼ିବା, ଦୋହଲିବା, ନଷ୍ଟାସହକାରେ ଲାଗିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ଗୁରୁଦାୟିତ୍ୱ ବା ଅତିଯୋଗ ଲଦାହେବା,ଗୋଟାଏ ପାଖକୁ ଢଳିବା ।

ଝୁଞ୍ଜଲ—ଗ୍ରା. ବ. ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ଝଞ୍ଜ ।

ଝୁଟ୍—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଅଯୁକ୍ତ) କୃତ୍ରିମ, ମିଥ୍ୟାବାଦୀ, ସତ୍ୟଲଙ୍ଘନକ ସ୍ତ୍ରୀ, ମିଥ୍ୟ, (ବ) ମିଥ୍ୟ କଥା ।

ଝୁଟ୍‌ମୁଟ୍—ଗ୍ରା. ବଂ. ମିଥ୍ୟା ।

ଝୁଟା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଜୁଷ୍ଟ) ଅଇଣ୍ଟା, ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ,ମିଥ୍ୟାକଥା, (ବଂ) ଝୁଟ୍‌ଦେଖ ।

ଝୁଟାଉଠା(ଠେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପରର ଅଇଣ୍ଟାକୁ ପରିଷ୍କାର କରିବା,ଅତି ହୀନ-କର୍ମ କରିବା ।

ଝୁଟି—ଗ୍ରା. ବ. କାନ୍ଥରେ ନାନାବର୍ଣ୍ଣର ଲେଖିବା ଚିତ୍ର,ଚିତା,ଚିତ୍ରବଲ୍ଲୀ, ଝୋଟି ଦେଖ ।

ଝୁଟୁଆ—ପ୍ରା. (ସିଂହ) ବ. ଶିମ୍ବ ।

ଝୁଡ଼ୁଙ୍ଗା—ପ୍ରା.(ସିଂହ)ବ. ଝୁଡ଼ୁଙ୍ଗଦେଖ ।

ଝୁଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. ବାଉଁଶ ବା ବେତରେ ତିଆରି ଗଣ୍ଡୁଆ ବା ବୋଝ,ଟୋକେଇ ।

ଝୁଡ଼ୁଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଚଟକ) ଏକ-ପ୍ରକାର କ୍ଷୁଦ୍ର, ଏକପ୍ରକାର ଲୁଣିମାଛ ।

ଝୁଣ୍‌ଝୁଣ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ ଝୁଣ୍‌ଝୁଣୁ ଦେଖ ।

ଝୁଣ୍‌ଝୁଣିଆ—ଗ୍ରା.ବ. ଏକପ୍ରକାର ଔଷଧ ଗୁଳ୍ମ.ଝୁଣ୍ଡୁଣ୍ଡୁକା, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଜଳହୀନ-ହୋଇ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଖଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥିବା,ଯାହା ଝୁଣ୍‌ଝୁଣୁ ଶବ୍ଦକରେ ।

ଝୁଣା—ଗ୍ରା. ବ.(ସଂ-ଧୂନକ) ସାଲବୃକ୍ଷର ସୁଗନ୍ଧ ନିର୍ଯ୍ୟାସ, ଚନ୍ଦରସ, ଦନ୍ତଦ୍ୱାରା ଜୋରରେ ଆଘାତକରି ଓଟାରିବା, ଝୁଣିବା, ଜୋରପୂର୍ବକ ଦୋହଁବା, (ସଂ-ଝୁଣୀ) ଶୁଖିଲା ନଡ଼ିଆ,ଖରଡ଼ନଡ଼ିଆ

ଝୁଣିପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଝୁଣିବା ଦେଖ, ଅଳ୍ପ କରି କରି ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ।

ଝୁଣିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଟିକି ଟିକି କରି ଛିଣ୍ଡାଇବା, ରେକଟିବା, ଉପର୍ଯ୍ୟପରି ଦାନ୍ତରେ କାମୁଡ଼ିବା,କ୍ଷତବିକ୍ଷତକରିବା, ଦାନ୍ତରେ କାମୁଡ଼ି ଚେପେଟିବା ବା ଚୋଟିବା, ଟେକିବା, କମ୍ପାଇବା, ଅତି-ବିରକ୍ତ କରିବା ।

ଝୁଣ୍ଟି(ଣ୍ଟୀ)—ବ. ଖୁରୁଡ଼ ନଡ଼ିଆ, ଶୁଖିଲା ନଡ଼ିଆ । [ଦେଖ ।

ଝୁଣ୍ଡୁଣିଆ—ଗ୍ରା. ବ ଓ ବଂ. ଝୁଣ୍‌ଝୁଣିଆ

ଝୁଣ୍ଡୁଣ୍ଡୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଝୁଣ୍‌ଝୁଣ୍ଡ, ଭ୍ରମର ଆଦିର ମଧୁର ଧ୍ୱନି ।

ଝୁଣ୍ଡୁଣ୍ଡୁକା—ଗ୍ରା.ବ. ବନ୍ୟଗୁଳ୍ମବିଶେଷ ।

ଝୁଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବ. (ଝଟ + କ.ଅ) କାଣ୍ଡ-ହୀନ ବୃକ୍ଷ,ସ୍ତମ୍ଭ,ଗୁଳ୍ମ,ଲତା,ବୃକ୍ଷ,ଗଛ ।

ଝୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଝୁଣ୍ଡ) କାଣ୍ଡହୀନ ବୃକ୍ଷ, ଲତା, ରାଜା ବା ଦେବତାଙ୍କ ନାମଧରି ବା ରଣପକାଇ କୌଣସି ବସ୍ତୁ (ଯଥା—ଫସଲ) କୁ ଅଟକ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଭୂମିରେ ପୋତାଯିବା ପତାକା ବା ତାଗା,ଗୁଲ୍ମ ଗୁଲ୍ମ ଗୋଡ଼ର ଅଗ୍ରଭାଗ କୌଣସି କଠିନ ବସ୍ତୁଦ୍ୱାରା ଆଘାତପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ।

ଝୁଣ୍ଟାଇହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଝୁଣ୍ଟିବା ଦେଖ ।

ଝୁଣ୍ଟାଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଝୁଣ୍ଟାମାରିବା ଦେଖ ।

ଝୁଣ୍ଟାମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ରାଜା ବା ଦେବତାଙ୍କ ରଣପକାଇ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ବା ଫସଲକୁ ଅଟକ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଭୂମିରେ ଗୋଟିଏ ପତାକା ପୋତିବା ।

ଝୁଣ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବ. ଉତ୍ସବ ବା ବିବାହାଦି ଉପଲକ୍ଷେ ପିଠିଉରେ ଘରେ ଓ ଘର-ବାହାରେ କାନ୍ଥରେ କରାଯିବା ଚିତ୍ର-ମାନ, (ପ୍ରା.ମେଦ. ବ.) ମସ୍ତକର ଚୂଡ଼ା, ଚୁଟି, ମୁଣ୍ଡର ଗଣ୍ଠି, ଷଣ୍ଢ ଓଟ ଆଦିଙ୍କ ଚୂଳ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ.ବ.) ସକାଳୁ ଦୁଆରେ ଗୋବରପାଣି ଛିଞ୍ଚିବା, ଛେରାଦେବା ।

ଝୁଣ୍ଟିଆ—ଗ୍ରା. ବ. ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଗୋଡ଼ର ମଝିଆଙ୍ଗୁଠିରେ ପିନ୍ଧିବା ମୁଦ୍ରିକାଯୁକ୍ତ ଝଣ ଝଣ-ଶବ୍ଦକାରୀ ଅଳଂକାରବିଶେଷ (ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବ.) ଗୋଡ଼ର ବୁଢ଼ାଆଙ୍ଗୁଠିରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ମୁଦ୍ରି ।

ଝୁଣ୍ଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୁଲ୍ମ ଗୁଲ୍ମ ଗୋଡ଼ର ଅଙ୍ଗୁଳି କୌଣସି କଠିନ ପଦାର୍ଥରେ

ଆଘାତ ପାଇବା, ପ୍ରତିବନ୍ଧକରେ ଯାଦାଗ୍ର ବାଜିବାଯୋଗୁଁ ଗତିରୁଦ୍ଧ ହେବା, ପ୍ରତିହତଗତି ହେବା, କୌଣସି କଥା କହୁ କହୁ ବା ପଢ଼ି ପଢ଼ୁ ଅଟକି-ଯିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ନଜାଣି ଭ୍ରମରେ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା, ଭ୍ରମଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା, ଭ୍ରାନ୍ତରେ ପଡ଼ିବା, ଭୁଲ୍‌କରିବା, ଅନାଦର କରିବା, ଖାତିର ନ କରିବା, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ. କ୍ରି.) ଗୋବରସାଣି ପକାଇବା, ଛେଉ ଦେବା ।

ଝଣ୍ଟେଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗୁଲ୍‌ଗୁଲୁ ଗୋଡ଼ର ଆଙ୍ଗୁଠି କୌଣସି କଠିନ ପଦାର୍ଥରେ ଆଘାତ ପଇବା ।

ଝୁନା—ପ୍ରା. (ନସ୍ତ) ବି. ଝୁଣା, (ଗ୍ରା. ବି) ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଚୂନାମାଛ ।

ଝୁପ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଝପ୍ ଦେଖ ।

ଝୁପ୍‌ଝୁପ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଝପ୍ ଝପ୍ ଦେଖ ।

ଝୁପ୍‌ଝାପ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଝିପ୍‌ଝିପ୍ ଦେଖ ।

ଝୁବା—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠକଳସୀ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ-ମାଠିଆ ।

ଝୁମ୍‌କା—ଗ୍ରା. ବି. ଝୁମୁକା ଦେଖ ।

ଝୁମ୍‌ଝୁମ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଅଳଂକାରାଦିର ମଧୁର କ୍ୱଣନ ବା କଣି କଣି ଧ୍ୱନି ।

ଝୁମ୍‌ଝୁମୁକା—ଗ୍ରା. ବି. ଝୁମ୍‌ଝୁମୁକା ଦେଖ ।

ଝୁମ୍‌ରା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତନ୍ଦ୍ରା, ଢୁଳାଇବା, ଘୁମାଇବା ।

ଝୁମ୍‌ରା(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଘୁମାଇବା, ଢୁଳାଇବା ।

ଝୁମ୍‌ରି—ପ୍ରା.(ହିଂ)ବି.ରାଗିଣୀବିଶେଷ ।

ଝୁମା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଘୂର୍ଣ୍ଣ) ମୂର୍ଚ୍ଛା, ଭ୍ରମ, ନିଶାଘୋଳରେ ଟଳିବା, ନିଦଘୋଳରେ ଟଳିବା ।

ଝୁମିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଘୂର୍ଣ୍ଣ) ମୂର୍ଚ୍ଛା ବା ଭ୍ରମରେ ମୁଣ୍ଡଚୁଲାଇବା, ଘୁମାଇବା, ଯୁଝକରିବା, ଢୁଳାଇବା ।

ଝୁମୁକା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ ଘୂର୍ଣ୍ଣ) ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଖେଳନାବିଶେଷ, ଅନେକ ଘୁରିଏ ହୁଗୁଳା ଲୁହାମୁଦିଆ ଲାଗିଥିବା ଘୁଙ୍ଗୁରୁ-ମାନଙ୍କର ବୃତ୍ତାକାରବଳା, ସୁନାର କାପ, ଏକଜାତୀୟ ଲତା ଓ ତାହାର ଫୁଲ ।

ଝୁମୁକ—ଗ୍ରା. ବି. ନାଚିବା ସମୟରେ ଗୋଡ଼ରେ ବନ୍ଧାଯିବା ଘୁଙ୍ଗୁର ବା ଘାଗୁଡ଼ି ।

ଝୁମୁରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଝୁମୁରୁ ଝୁମୁରୁ ଶବ୍ଦଉତ୍ପାଦନ କରିବା, ଝୁମା ଦେଖ ।

ଝୁମ୍ପା—ଗ୍ରା. ବି. ଫିତା ବା ପାଟଫୁଲ ଅଗରେ ଲାଗିଥିବା ଫୁଲ, ଗୁଚ୍ଛ ବା ଆପା, ପେଣ୍ଡା, ମୁଣ୍ଡର ଜୁଡ଼ାରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ପାଟଫୁଲ ବା ଉଡ଼ାଅଗରେ ଲାଗିଥିବା ପେଣ୍ଡା ବା ଗ୍ରନ୍ଥିତସ୍ତ୍ର, ଝୁଲୁଥିବା ଅଲ-ଙ୍କାରର ଗୁଚ୍ଛଯୁକ୍ତ ଅଂଶବିଶେଷ ।

ଝୁମ୍ପାଲଗା—ଗ୍ରା. ବି. (ଅଲଙ୍କାରାଦି) ଯହିଁରେ ଝୁମ୍ପା ବା ପେଣ୍ଡା ଲାଗିଥାଏ ।

ଝୁମ୍ପି—ଗ୍ରା.ବି. ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ କର୍ଣ୍ଣାଳଙ୍କାର ବିଶେଷ, ଫିରଫିରା, କପାଳ ଉପରକୁ ଲମ୍ବିଥିବା ବାଳ, ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁନ୍ତଳ, ଝୁମ୍ପା ଦେଖ ।

ଝୁମ୍ପୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ବନ୍ୟଗୁଳ୍ମବିଶେଷ, ଝାମ୍ପୁଡ଼ା ବା ବସ୍ତ୍ରଛାଗ ଗୁଳ୍ମ, କ୍ଷୁଦ୍ରବୃକ୍ଷ, ଋଷିମାନଙ୍କର ଆଶ୍ରୟ ନିମନ୍ତେ କରାଯିବା ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା, କୁଡ଼ିଆ, କ୍ଷୁଦ୍ରଘର ।

ଝୁମ୍ପୁଡ଼ିଘର—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଓ ନୀଚ ଘର, କୁଡ଼ିଆ ।

ଝୁମ୍ପୁଡ଼ିବଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ବଣ ବୃକ୍ଷବୃକ୍ଷକିଆ ଗୁଳ୍ମରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଝୁମ୍ପୁଡ଼ିମୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଝାମ୍ପୁଡ଼ା ମୁଣ୍ଡାର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଝୁରଝୁର—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. କୌଣସି ଚୂନା ଶୁଖିଲା ପଦାର୍ଥ ଝଡ଼ିପଡ଼ିବାର ଅନୁଚ ଶବ୍ଦ, ଝୁଡ଼ୁ ଝୁଡ଼ୁ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି) ଅତିବୃଦ୍ଧ (ବ୍ୟକ୍ତି), ମୁମୂର୍ଷୁ ।

ଝୁରିବା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)କ୍ରି. (ଅଗ୍ନିର ଉତ୍ତାପ) ଦେହକୁ କାଟିବା ।

ଝୁରମାଇବା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)କ୍ରି. ଘୁମାଇବା ।

ଝୁରଲ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ପତଙ୍ଗବିଶେଷ, ଅସର୍ପା ।

ଝୁରୁ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଧୂର) ଶଗଡ଼ ଯୁଆ-ଳର ମଧ୍ୟଭାଗ, (ଯେଉଁଠାରେ ଶଗଡ଼ ଦଣ୍ଡାର ଅଗ୍ରଭାଗ ଜୁଆଳି ସଙ୍ଗେ ସଂଯୋଜିତ ହୁଏ)ଚୂର୍ଣ୍ଣ,ଚୂନା, କୌଣସି ବସ୍ତୁର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡ, ବିରହର ସନ୍ତାପ, ପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ବିଚ୍ଛେଦଜନିତ ଶୋକ, ଝୁରିବା, (ଗ୍ରା.ବି) ଚୂର୍ଣ୍ଣିତ, କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡବିଶିଷ୍ଟ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଝୁରି—ଗ୍ରା.ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜାଳକାଠ, (ଗ୍ରା.ବି) କ୍ଷୁଦ୍ର ଗଛ, ଚୂନା, ଚୂନାମାଛ, (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜା. ଗ୍ରା.—ଇତର)ବି. ଠାକୁ-ରାଣୀଙ୍କ ଆଗରେ କୁକୁଡ଼ାଆଦି ବଳି ଦେବା ଉପଲକ୍ଷରେ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ନାମରେ ତାଙ୍କ ଆଗେ ଟିକିଏ ମଦ ତଳେ ଢାଳିଦେବା ।

ଝୁରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଝୁ ଧାତୁ) ପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ବିଚ୍ଛେଦରେ ଅଶ୍ରୁମୋଚନ କରିବା, ଅନୁପସ୍ଥିତ ପ୍ରିୟବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ ବା ଜୀବର ଗୁଣ ସ୍ମରଣ କରି ଅନ୍ତରରେ ଶୋଚନା କରିବା, ପ୍ରତିବେଶୀ ବା ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀର ମୁଖରେ ଈର୍ଷାନ୍ୱିତ ହୋଇ ଆପଣାର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟକୁ ନିନ୍ଦା କରିବା, ପରଶ୍ରୀକାତର ହେବା ।

ଝୁଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଅସରପ ପତଙ୍ଗ-ବିଶେଷ ।

ଝୁଲ୍‌ପି—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଜୁଲ୍‌ପି ଦେଖ ।

ଝୁଲ୍‌ପିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଜୁଲ୍‌ପି ବାଳ ରଖେ ।

ଝୁଲ୍‌ପୁଲ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ବଡ଼ସକାଳ, ଉଷା, ବଡ଼ଭୋର ।

ଝୁଲ—ଗ୍ରା.ବି.ଘରର ଅଳିନ୍ଦ, ଧୂନ୍ଦୁମାର, ଅଳଂଧୂମ, ଅଗ୍ନିକଣା, ମୟୂରର ପୁଚ୍ଛ, ହାତୀ ଉପରର ଚିତ୍ରିତ ଆସ୍ତରଣ,ଯାହା ଝୁଲୁଥାଏ ବା ଝୁଲି ପଡ଼ିଥାଏ, ଲମ୍ବ-ମାନ, ଭିତରେ ଗୋଡ଼ ଥିବାରୁ ବାଜୁ-ଥିବା ଏକପ୍ରକାର ଝୁଣ୍ଟିଆ, ପାଦ ମଝି ଆଙ୍ଗୁଠିର ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ ।

ଝୁଲଙ୍ଗୋ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.ଶ୍ଳଥ,ହୁଗୁଳା ।

ଝୁଲଣ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦୋଳନ)ଦୋଳନ

ଦୋଳିଖେଳିବା, ଶ୍ରାବଣ ଶୁକ୍ଳ ଦଶମୀ-ଠାରୁ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଯୁଗଳ ମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କର ଦୋଳରେ ଝୁଲିବା ଉତ୍ସବ ।

ଝୁଲଣା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦୋଳନ)ଝୁମ୍ପା, ଫୁଲି, ଦୋଳି ।

ଝୁଲି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦୁଲଧାତୁ)ଝୁଲିବା, ଦେହର ଇତସ୍ତତଃ ଚଳନ, ଦଣ୍ଡି, ନାସିକାର ଅଳଂକାରବିଶେଷ,ଦୋଳା, ଦୋଳି, ସଙ୍ଗୀତର ଏକପ୍ରକାର ସହଜ ତାଳ, ହାଣ୍ଡେଳା, ଯାନବିଶେଷ, ଝୋଲ ଦେଖ,ନିତାନ୍ତ ପତଳା ବସ୍ତ୍ରାଦି, ଝୁଲିପୋଲି, ଯେଉଁ ପୋଲ ଉପରେ-ଥିବା ଦଉଡ଼ିକୁ ହାତରେ ଧରି ତହିଁରେ ଝୁଲିଲାପରି ହୋଇ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ପାର ହୁଅନ୍ତି, (ହରିଦ୍ୱାରର ଉତ୍ତରରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଝୁଲି) ।

ଝୁଲି(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଝୁଲିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ ।

ଝୁଲିଝୁଲି—ଗ୍ରା.ବି.ପରସ୍ପରକୁ ଝୁଲାଇବା

ଝୁଲି—ଗ୍ରା. ବି. ବୈଷ୍ଣବମାନଙ୍କର ମାଳ ଜପିବାର ମୁଣି, କୋଥଳି, ମୁଣା,(ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି.) ଉଦଳ ଅଣ୍ଟା, ଦୁଇଧାଡ଼ି ହାଣ୍ଡି ବସିବା ଅଣ୍ଟା ବା ଲମ୍ବ ଚୁଲ୍ଲି ।

ଝୁଲିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ସଂ-ଦୁଲଧାତୁ)ତଳକୁ ଲମ୍ବି ଦୋହୋଲିବା, ଲମ୍ବିକିବା,ଓହ୍ଲି ପଡ଼ିବା,ଫାସିଯେଇବା, ଢଳିବା, ଇତ-ସ୍ତତଃ ଦୋଳାୟମାନ ହେବା ।

ଝୁଲୁ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. (ସଂ-ଚୁଲ୍ଲି)ଅଣ୍ଟା, ଦୁଇରୁ ବେଶି ହାଣ୍ଡି ବସିବା ଚୁଲି ।

ଝୁ(ଣ)ଲି—ଗ୍ରା.ବି. ଏକଜାତୀୟ ଗୁବାକ, ଅମଙ୍ଗଳ ସୂଚକ ଶବ୍ଦ, ଅଶୁଭ ଶକୁନ, ଝାଡ଼ୁଜଙ୍ଗଲି, ବୁଦ୍ଧାଳିଆ ବଣ ।

ଝୁ(ଧାତୁ)—ଜୀର୍ଣ୍ଣହେବା,ପୁରୁଣା ହୋଇ ଯିବା ।

ଝେଗୁଣାଝିଗୁଣାଝଣା—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଝଞ୍ଜାର ଉତ୍କଟବିଶେଷ ।

ଝୋଟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜୁଟ)ନଳିତା ବା କାଉଁଶିଆ ନାମକ ଗୁଳ୍ମର ଛାଲ ବା ବକଳରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଶୁକ୍ଳ ଓ ଦୀର୍ଘ ତନ୍ତୁ-ବିଶେଷ, ପଟ, ବଳଦ ବା ବୃଷର ଚୂନ, କାଦମୂଳ ।

ଝୋଟିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘର କାନ୍ଥରେ ପିଠଉ ଦ୍ୱାରା ଚିତ୍ର କରିବା, ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ-ମାନେ ଘରେରେ କୃତ୍ରିମ ସ୍ଥାୟୀ ଚିତ୍ର କରିବା ।

ଝୋଣ୍ଡ—ବି. ଗୁଆଗଛ ।

ଝୋପ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-କ୍ଷୁପ)ବୁଦା, କ୍ଷୁଦ୍ର-ଗଛ, ବହୁଶାଖାଯୁକ୍ତ ବୃକ୍ଷ ।

ଝୋପଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-କ୍ଷୁପ) ବୁଦ-ବୁଦିକିଆ, କ୍ଷୁପବହୁଳ(ବଣ),କ୍ଷୁଦ୍ର ଘର, କୁଡ଼ିଆ ।

ଝୋବା—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାଠିଆ ।

ଝୋରିଆ—ଗ୍ରା.ବି. ମାନ୍ଦ୍ରାଜପ୍ରଦେଶବାସୀ ମିଶ୍ର ଶୂଦ୍ରଜାତିବିଶେଷ, ଝୋରିଆ ଜାତିର ଭାଷା ।

ଝୋଲ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଜଲ) ଅଣ, ରନ୍ଧା-ମାଛ ଡାଲି ତଅଣଆଦିରେ ଥିବା ଜଳୀୟ ଅଂଶ, ତଅଣର ପାଣି ।

ଝୋଲ—ଗ୍ରା.ବି.ଝୁଲ ଦେଖ, ନିଆଁ ଝୁଲ ଅଗ୍ନିକଣା ।

ଝୋଲଝୋଲ—ଗ୍ରା. ବି. ପାଣିପାଣିଆଁ, (ବ୍ୟଞ୍ଜନ), ଯେଉଁ ତଅଣରେ ଜଳୀୟ ଅଂଶ ଅଧିକ ଥାଏ ।

ଝୋଲା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୁଲଧାତୁ)ଏକ-ପ୍ରକାର ଯାନ, ଝୁଲି, ହାଣ୍ଡୋଳା, ବଡ଼ଥଳିଆ, ପତଳା ଗୁଦର, ଲୁଗାର ମୁଣି ବା ଥଳି, ଝୁଲି, ଜପମାଳ ରଖି-ବାର ମୁଣି, ଭିକ୍ଷୁକର ମୁଣି ।

ଝୋଲାମରା—ଗ୍ରା.ବି. ଅଚେତନ ଅବସ୍ଥା, ମୂର୍ଚ୍ଛା, ମତିଭ୍ରମ, (ବଂ) ମୂର୍ଚ୍ଛାପ୍ରାପ୍ତ, ଅଚେତନ ।

ଝୋଲାମରିବା—ଗ୍ରା.ବି.ଅଚେତନହେବା, ମତିଭ୍ରମ ଜାତହେବା, ଦୁର୍ବଳତା, ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହେବା ।

ଝୋଲି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୁଲଧାତୁ)ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୁଣା,ମୁଣି, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଝୋଲା, ଝୁଲିମୁଣି ।

ଝୋଲିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ତଅଣରେ ବେଶି ପରିମାଣରେ ଝୋଲଥାଏ, (ଗ୍ରା. ବି) ଉପଯୁକ୍ତ ଖାଦ୍ୟ ।

ଝ୍ୟୁ—(ଧାତୁ) ଯିବା, ଗତିକରିବା ।

ଞ

ଞ—ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣମାଳାର ଦଶମାକ୍ଷର ଞ ଚବର୍ଗର ପଞ୍ଚମବର୍ଣ୍ଣ, ଏହା ଗୋଟିଏ ଅନୁନାସିକ ବର୍ଣ୍ଣ, ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ତାଲୁ ଓ ଅନୁନାସିକ ।

ଞ—ପୁଂ. ବି. ଷଣ୍ଢ, ବଳୀବର୍ଦ୍ଦ, ବଳଦ, ଗାନ, ଗାୟକ, ଘର୍ଘରଧ୍ୱନି, ଯୋଗୀ, ଶବ୍ଦ, ଶୃଙ୍ଗାରୁପ୍ୟ, କ୍ରୂରଜନ, ସ୍ୱଧର୍ମ-ଭ୍ରଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି, (ବଂ) କ୍ରୂର, ସ୍ୱଧର୍ମଭ୍ରଷ୍ଟ ।

ଞକାର—ପୁଂ. ବି. ଞ ସ୍ୱରୂପ ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଞ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରତ୍ୟୟବିଶେଷ ।

ଟ

ଟ—ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ଏକାଦଶାକ୍ଷର, ଟ ବର୍ଗର ପ୍ରଥମାକ୍ଷର, କୁବେର, ଯମ, ଓ ବାୟୁର ନିତ୍ୟସ୍ଥାନ—ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ମୂର୍ଦ୍ଧା ।

ଟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଟକ୍+ଅ) କରଙ୍କ, ଗୋଲ ଡିବା, ନାରିକେଳ ମାଳା,(ପୁଂ.) ଶିବ, ବାମନ, ପାଦ, ଚତୁର୍ଥାଂଶ,ଶବ୍ଦ-ବିଶେଷ,ମୁଣ୍ଡର ଖପୁରି, ନଡ଼ିଆସଢ଼େଇ, ବଂ.ଜଗତ୍ ବିଖ୍ୟାତ, ତ୍ରିଭୁବନ ବିଖ୍ୟାତ

ଟଉ—ଗ୍ରା.ବି.ଦସ୍ତାଧାତୁ,ରଙ୍ଗମିଶ୍ରିତ ଧାତୁ ।

ଟଂ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଟଙ୍କାର ଶବ୍ଦ, ଘଣ୍ଟାଆଦି ବାଜିବାର ବିଶିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦ, ଧନୁର୍ଗୁଣ ଟାଣି ଛାଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ ।

ଟଂଟଂ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଏକାଧିକ ଥର ଟଂ ଶବ୍ଦ, ଟଂ ଦେଖ ।

ଟଁଟଁ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାତ୍ରାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ-ରୂପେ, ଟଁ ଟଁ ଦେ କରି, ବଂ. ପୂର୍ଣ୍ଣ

ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ, ଚରିତାର୍ଥ, କୃତାର୍ଥ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ-ରୂପେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ।

ଟକ୍‌କରି—ଗ୍ରା. ହି. (ସଂ-ତ୍ୱରା) ଏକା-ବେଳକେ, ଅତିଶୀଘ୍ର ।

ଟକ୍‌ଟକ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଭାତ ଫୁଟିବାର ଶବ୍ଦ, ଧକ୍ ଧକ୍, ପୂରାପୂର୍ଣ୍ଣ ବଥ ଓ ଘାଆ ଆଦିର ବ୍ୟଥା, ଗ୍ରା. ହି. ବଂ. ଚଞ୍ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ, ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ।

ଟକ୍ ଟକ୍ ନାଲ—ଗ୍ରା. ବଂ. ରଙ୍ଗ ଚହ ଚହ, ନାଲ ଟକ୍ଟକ୍ ।

ଟକ୍‌ଟକ୍ ସଡ଼୍ ସଡ଼୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ପୂରା-ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ରଣ ବା ଘାଆ ଯୋଗୁଁ ଅନୁଭୂତ ତୀବ୍ର ବେଦନା ।

ଟକ୍ ଟକ୍ ହେବା—ଗ୍ରା. ହି. (ବ୍ରଣ ଓ-କାଛୁଆଦି) ପାଚିଯାଇ ଫାଟିବା ଦୁଃଖରୁ ବେଦନାଯୁକ୍ତ ହେବା, (ଘାଆ) ବ୍ୟଥା-ଯୁକ୍ତ ହେବା, କୌଣସି ଗୁପ୍ତକଥା ପ୍ରକାଶ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅଧୀର ବା ବ୍ୟଗ୍ର ହେବା, କୌଣସି ଲୋଭନୀୟ ବସ୍ତୁ ଖାଇବା ନିମନ୍ତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲାଳା-ୟିତ ହେବା, ଖାଇବା ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟଗ୍ର ବା ଚଞ୍ଚଳ ହେବା, ଘଡ଼ିଆଦି ଠିକ୍ ଠିକ୍ ହୋଇ ବାଜିବା ।

ଟକ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ତକ୍ର) ଖଟା ପଦାର୍ଥ, କୌଣସି ବିଶେଷ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା ନିମନ୍ତେ ଆଗ୍ରହାତିଶୟ ବା ଲାଳସା ।

ଟକଟକା—ଗ୍ରା. ବଂ. ପୁଂ. ଖାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟଗ୍ର, ଲାଳାୟିତ, ନାଳରିଆ, ଲୋଭ-ନୀୟ ଖାଦ୍ୟପ୍ରତି ଲାଳସାଯୁକ୍ତ, ଭୁର-ଭୁଆ,ଭରଭରିଆ ବାଦୁକ, ପ୍ରଗଲ୍ଭ, ବାଗୁଲ ।

ଟକଟକିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ପୁଂ. ଟକଟକା ଦେଖ; ଲୋଭନୀୟ, ପ୍ରଲୋଭନ; ଜନକ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଟକଟକ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଟକ୍‌ଟକ୍ ଦେଖ ।

ଟକତନ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଆର୍ଯ୍ୟ ବାଦ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ର-ବିଶେଷ ।

ଟକମକ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଟକ୍‌ଟକ୍ ଦେଖ) ।

ଟକଭଟକର—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଟକ୍‌ଟକ୍ ଦେଖ ।

ଟକରା(ଲା)—ଗ୍ରା. ବଂ. ପୁଂ. ଯେଉଁ ଲୋକ, ଖାଇବା ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲାଳା-ୟିତ, ବା କୌଣସି ବିଶେଷ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲୋଭୀ ।

ଟକଲାଗିବା—ଗ୍ରା. ବ. ଥରେ ଚଖିଲା ପରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର କୌଣସି ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥ ପ୍ରତି ବଳବତୀ ଲାଳସା ଜାତହେବା ।

ଟକଲିଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବ. ଟକଲା ଦେଖ ।

ଟକାଟକ୍—ଗ୍ରା.ବ. କୌଣସି ବିଷୟରେ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କର ପ୍ରତିଯୋଗିତା, ପ୍ରତି-ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା,ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା,ଜିଦାଜିଦ୍, ଜିଦମରାମରି

ଟକାଟକି—ଗ୍ରା. ବ. ଟକାଟକ୍ ଦେଖ; ବଂ. ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ଜନିତ, ଜିଦାଜିଦ୍ ହେବା (ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱୟ) ।

ଟକାର—ମୁଂ. ବ. ଟବର୍ଗରୂପାକ୍ଷର ।

ଟକ୍ଳ—ପୁଂ. ବ. ଦେଶବିଶେଷ ।

ଟକ୍କର—ପୁଂ. ବ. ଆଘାତକରଣ, ଦୁଇ ବସ୍ତୁର ପରସ୍ପର ଧକ୍କା ଲାଗିବା ଦ୍ୱାରା ଆଘାତ, ଟକାଟକ୍ ବା ଜିଦାଜିଦ୍, ଠୋକର ।

ଟକ୍କରମାରିବା—ଗ୍ରା. ହି. ପ୍ରତିଯୋଗୀ-ରୂପେ ପରୀକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା, ବାଜି ମାରିବା, ଠୋକର ବା ଧକ୍କାମାରିବା ।

ଟକ୍କାରିଗା—କାୟସ୍ଥ ବଂଶର ଆଦି ପୁରୁଷଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ ।

ଟକ୍ରୁ—ବି. ଟାକୁଡ଼ି ।

ଟଗଣ—ପୁଂ.ବ. ମାତ୍ରାବୃତ୍ତରେ ଦ୍ୱାଦ୍ଶ-ଦଶ ଭେଦାତ୍ମକ ଗଣବିଶେଷ ।

ଟଗର—ପୁଂ.ବ.ଟାଙ୍କଣା କ୍ଷାର,ଟଙ୍କଣା, ସୋହାଗା, ହେଲା, ବିଳାସ ବିଷୟ, କ୍ରୀଡ଼ା, ତଗର ଶବ୍ଦଜ ପୁଷ୍ପବିଶେଷ, (ବଂ) ଟେରା, କେକରାକ୍ଷ ।

ଟଗରା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଗୃଲାକ, ପିହାଣା, ଚତୁର, ଧୂର୍ତ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ) କେକରାକ୍ଷୀ, ଟେରା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଟଙ୍କ—ପୁଂ. ବ. (ଟଙ୍କ+ମ.ଅ)ପ୍ରସ୍ତର-ବିଦାରକ ଅସ୍ତ୍ର, ଟାଙ୍ଗିଆ, କୁରାଢ଼ି, ଗର୍ତ୍ତ, ପରିମାଣ ବିଶେଷ,ଚାରିମାସା ପରି-ମାଣ,ଏକଟଙ୍କାର ଦ୍ୱିପଞ୍ଚମାଂଶ,ଗୋଡ଼, ମୁଦ୍ରା, ରୌପ୍ୟମୁଦ୍ରା, ଜଙ୍ଘ,ଟାଙ୍ଗଣା, କୋଷ, ଧନାଗାର, ଶ୍ରୀ ଭୈରବ ଓ କାନାଡ଼ା ରାଗ ଯୋଗହୋଇ ରଚିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜାତିର ରାଗିଣୀ, ନୀଳକପିତ୍ଥ, (ଶ.ଅ) ପାହାଡ଼, କ୍ଷୁଦ୍ର ଶୈଳ, ଗଣ୍ଡ-ଶୈଳ, ଖଡ଼୍ଗ, ଟାଙ୍ଗରଭୂମି, (ଅଧି.ଅ) ଖଣ୍ଡାରଖାପ, ଖଣ୍ଡା, କୋଡ଼, ଗଇନ୍ତ, କ୍ରୋଧ,ରାଗ, ଗ୍ରା.ବ.ଅମ୍ଳସ୍ୱାଦ,ଅମ୍ଳରସ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଅତ୍ୟନ୍ତଖଟା ଲାଗୁଥିବା ।

ଟଙ୍କ—ଗ୍ରା. ବ. ରାଜପୁତନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦେଶୀୟ ମୁସଲମାନ ରାଜ୍ୟବିଶେଷ ।

ଟଙ୍କକ—ପୁଂ. ବ. (ଟଙ୍କ+କ) ରଜତ-ମୁଦ୍ରା, ତମ୍ବାମୁଦ୍ରା, ଟଙ୍କା ।

ଟଙ୍କକପତି—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ରୂପକା-ଧ୍ୟକ୍ଷ, ଟାଙ୍କଶାଳାର ଅଧିପତି ।

ଟଙ୍କକଶାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମୁଦ୍ରା-ଗୃହ, ଟାଙ୍କଶାଳ ।

ଟଙ୍କଟୀକ—ପୁଂ.ବ.(ଟଙ୍କ+ଟୀକ)ଶିବ ।

ଟଙ୍କଣ—ପୁ. ବ. (ଟଙ୍କ+କ.ଅନ)କ୍ଷାର ବିଶେଷ, ସୁହାଗା, ଟାଙ୍କଣା, (ଭା.ଅନ) ବନ୍ଧନ ।

ଟଙ୍କଧର—ବ. (ଟଙ୍କ+ଧୃ+ଅ)ମହାଦେବ

ଟଙ୍କନ—ବ. (ଟଙ୍କ+ଭା.ଅନ) ଟାଙ୍କଣା, ଉଲ୍ଲେଖ, ଟଙ୍କା, ବନ୍ଧନ ।

ଟଙ୍କପତି—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଟାଙ୍କ-ଶାଳାର କର୍ତ୍ତା ବା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ।

ଟଙ୍କପଣି—ଗ୍ରା. ବ. ଖଟପଣି, ଆମ୍ବିକ, ତେ ଡ଼ିଣି, ଓଡ଼ିଶାର ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ, ତୀର୍ଥ ବିଶେଷ ।

ଟଙ୍କବଥୁଆ—ଗ୍ରା. ବ. ଏକପ୍ରକାର ଖଟା ବଥୁଆ ଶାଗ ।

ଟଙ୍କବାନ୍—ପୁଂ. ବ. ପର୍ବତଭେଦ ।

ଟଙ୍କବିଜ୍ଞାନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନାନା-ଦେଶୀୟ ଓ ନାନାକାଳୀନ ଟଙ୍କାସମ୍ବ-ନ୍ଧୀୟ ବିଦ୍ୟା ।

ଟଙ୍କବିଶୋଧନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମୁଦ୍ରାର ବିଶୁଦ୍ଧି

ଥିବା ଟଙ୍କାକୁ ଶାଣି କରିବା ।

ଟଙ୍କମାରିବା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ଆମ୍ବିଲା ଖାଦ୍ୟରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଉପାୟ ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଅମ୍ଳସ୍ୱାଦ କମିବା

ଟଙ୍କମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଜଳୀୟ ପଦାର୍ଥ ବାସିରହି ଆମ୍ବିଲା ହୋଇଯିବା, (ଗ୍ରା. ବି.) ଅମ୍ଳରସଯୋଗୁଁ ଦାନ୍ତରେ ଦୁଃଖ ବା ବିକାର ବୋଧହେବା ।

ଟଙ୍କଶାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଇତିହ) ଟାଙ୍କଶାଳା, ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ବା କାରଖାନାରେ ଟଙ୍କା ବା ମୁଦ୍ରାପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ ।

ଟଙ୍କା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଟଙ୍କ+କ+ଅ+ଆ) ଜଙ୍ଘ, ତାମ୍ରଦେବୀ, ପ୍ରାଚୀନକାଳର ତାମ୍ରମୁଦ୍ରା ବିଶେଷ, ଏକ ତୋଳା ଓଜନର ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତର ରୌପ୍ୟ-ମୁଦ୍ରା, (ଗ୍ରା.ବି.) ଷୋହଳ ଅଣା ବା ପୂର୍ଣ୍ଣମାହା ପରିମାଣ,ଧନ, ଅର୍ଥ,ଲୁଗାକୁ ସିଲାଇ କରିବା ।

ଟଙ୍କାଏକାନ୍ତର—ଗ୍ରା.ବି.ପ୍ରାୟ ଏକଟଙ୍କା, ଏକଟଙ୍କା ବା ତହିଁରୁ କିଛି କମି ବା ବେଶିଧନ । [ଦେଖ ।

ଟଙ୍କାକଉଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଟଙ୍କାଟୋକର

ଟଙ୍କାକିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଯହିଁର ମୂଲ୍ୟ ଏକଟଙ୍କାମାତ୍ର, ଯହିଁର ପ୍ରତ୍ୟେକର ମୂଲ୍ୟ ଏକଟଙ୍କା ।

ଟଙ୍କାଗଛ—ଗ୍ରା. ବି. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଧନୋପାର୍ଜନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଧନପାଏ ।

ଟଙ୍କାଗଣିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମୁଦ୍ରାକୁ ସୁମାରି କରିବା, (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ନଗଦ ଅର୍ଥ ବା ମୁଦ୍ରାଦେବା ।

ଟଙ୍କାଟୋକର—ଗ୍ରା. ବି. ଧନ, ଅର୍ଥ ।

ଟଙ୍କାନଳ—ପୁଂ. ବି. ବ୍ରହ୍ମଦାରୁ ବୃକ୍ଷ ।

ଟଙ୍କାପଇସା—ଗ୍ରା. ବି. ଟଙ୍କାଟୋକର, ଧନ, ଅର୍ଥ ।

ଟଙ୍କାଭଙ୍ଗା(ଙ୍ଗେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଆପଣା ପାଖରେ ଥିବା ଟଙ୍କାକୁ ବଦଳାଇ ତାହା ବିନିମୟରେ କ୍ଷୁଦ୍ରତର ମୁଦ୍ରା ଆଣିବା ।

ଟଙ୍କାର—ପୁଂ. ବି. (ଟନ+କୃ+ଘ.ଅ) ବିସ୍ଫୁଟ, ଧନୁଗୁଣର ଶବ୍ଦ, ଯଶ, ଖ୍ୟାତି, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।

ଟଙ୍କାରଦାରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତାମ୍ରଦେବୀ, ଦେଶବିଶେଷ ।

ଟଙ୍କାରିତ—ବିଂ.(ଟଙ୍କାର+ଇତ)ଟଙ୍କାର ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ (ଧନୁ) ।

ଟଙ୍କାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତାମ୍ରଦେବୀ, ଦଶ-ମହାବିଦ୍ୟାରୁ ଏକ ବୃକ୍ଷଭେଦ, ଉଙ୍କାରି-ଗଛ ।

ଟଙ୍କାସୁନା—ଗ୍ରା. ବି. ଟଙ୍କା,ଅର୍ଥ, ଧନ ।

ଟଙ୍କି—ଗ୍ରା. ବି. ଲାଖରାଜ ଭୂମିନିମନ୍ତେ ଲାଖରାଜଦାରମାନେ ସରକାରଙ୍କୁ ଦେବା ନିରୁପିତ ସାମନ୍ୟ ରାଜକର, (ବିଂ)ଯେଉଁ ଜମି ନିମନ୍ତେ ଟଙ୍କି ଖଜଣା ଦେୟ ଅଛେ ।

ଟଙ୍କିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯହିଁର ମୂଲ୍ୟ ବା ପରିମାଣ ଏତେ ଟଙ୍କା ଅଛେ ।

ଟଙ୍କିକା—ବି.ପଥର କାଟିବାର ଟଙ୍କିଆ ।

ଟଙ୍କିଦାର—ଗ୍ରା. ବି. ଟଙ୍କି ଖଜଣା ଦିଆ-ଯିବା ବୃତ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ।

ଟଙ୍କିବାଯାପ୍ତି—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଟଙ୍କି ଜମିର ସନନ୍ଦ ଦେଖି ସରକାର ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନହୋଇ ସେ ଜମିଉପରେ ଅଧିକା ଖଜଣା ବସାଇ ଅଛନ୍ତି ।

ଟଙ୍କିଲ—ବିଂ. (ଟଙ୍କ୍+ଇଲ) ପାହାଡ଼ିଆ ଟଙ୍କର ।

ଟଙ୍କୀ— ବି. ଶ୍ରୀ ରାଗର ରାଗିଣୀବିଶେଷ ।

ଟଙ୍କେ—ଗ୍ରା.ବି. ଟଙ୍କାଏ, ଏକଟଙ୍କାମାତ୍ର

ଟଙ୍ଗ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି(ଟଙ୍ଗ+ଣ.ଅ)ଟାଙ୍ଗିଆ, ସୋହାଗା, ଟାଙ୍ଗଣା, ଗୃହମସା ପରି-ମାଣ, ଗୋଡ଼ର ପେଣ୍ଡା, ଖନନ, ଜଙ୍ଘ, ଖନନାସ୍ତ୍ର, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ସଙ୍କୋଚ ।

ଟଙ୍ଗଟଙ୍ଗ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଗୋଡ଼ ଉଠାଇ ଦେହକୁ ସିଧା କରି ପଦକ୍ଷେପକରି ଚାଲିବାପ୍ରକାରେ,ଅନାସ୍ଥା ବା ଗର୍ବ ପ୍ରକାଶ ନକରି ଚାଲି-ଯିବା ପ୍ରକାରେ, ଜମିକୁ ଗହିଣିଆ ଚାଷ ନକରି ଉପର ଠାଉରିଆ କରି ହଳକୁ ବୁଲାଇବା ପ୍ରକାରେ ।

ଟଙ୍ଗଟାଙ୍ଗ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଟଙ୍ଗଟଙ୍ଗ ଦେଖ ।

ଟଙ୍ଗଣ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. (ଟଙ୍କ+କ.ଅନ) ଟାଙ୍ଗଣା, ସୋହାଗା, ଯୋଡ଼ାହେବା, ସଲଗ୍ନ କରାଯିବା ।

ଟଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବି. ବାନ୍ଧିକରି ଝୁଲାଇବା, ଲଆରୁ ଧାନ ବାହାରକରିବା ସକାଶେ ବାଉଁଶ କାଠିରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଏକପ୍ରକାର ଟୋକେଇ, ଲଆକେଳା, ଖଇଝଡ଼ା, (ବିଂ) ଝୁଲା ହୋଇଥିବା, ଝୁଲୁଥିବା ।

ଟଙ୍ଗାମାରିବା—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) କ୍ରି. ଘଣ୍ଟା-ମାରିବା, ଘଣ୍ଟା ବଜାଇବା ।

ଟଙ୍ଗାରି—ବି.(ଟଙ୍ଗ+ଅରି)ସାନ କୁଉଡ଼ି, ଟାଙ୍ଗିଆ, (ଗ୍ରା.ବି) ଅନୁଗୁଳର ପଙ୍ଗତ-ବିଶେଷ ।

ଟଟ୍‌ଟଟ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅବ୍ୟକ୍ତ 'ଟ ଟ' (ଜିଭ ଓ ତାଲୁ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପନ୍ନ) ଶବ୍ଦ, ପଶୁଆଦିଙ୍କୁ ଚାଲନା କରିବା ନିମନ୍ତେ ପାଟିରେ ଉଚ୍ଚାରିତ ହେବା ଟାକରା ।

ଟଟମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜ୍ୟେଷ୍ଠୀ, ଝିଟିପିଟି ।

ଟଟୁଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପଟହବାଦ୍ୟ,ଢାଉଁ-ଢାଉଁ ଢୋଲର ଶବ୍ଦ, ମିଥ୍ୟାବାକ୍ୟ, ବାଲିଙ୍ଗି, ବାଗାଡ଼ମ୍ବର, ଥଟ୍ଟା ।

ଟଟ୍ଟା—ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରେସିଡେନ୍‌ସୀର ଅନ୍ତ-ର୍ଗତ ସିନ୍ଧୁ ପ୍ରଦେଶରେ କରାଚି ଜିଲ୍ଲାର ବିରଳ ଉପବିଭାଗର ଗୋଟିଏ ତାଲୁକ ।

ଟଟ୍ଟୀ—ଯା. ବି. ମଳମୂତ୍ର ତ୍ୟାଗ ଓ ତାହାର ସ୍ଥାନ, ପାଇଖାନା ।

ଟଟୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଡ଼କାୟ, ସହନ୍ତୁ ଏବଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଘୋଡ଼ା, ତଟୁ ।

ଟଟ୍ଟୁର—ପୁଂ. ବି. ତଉରାର ଶବ୍ଦ ।

ଟଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. ରାଜପୁତ ସ୍ଥାନ ଇତିବୃତ୍ତ ପ୍ରଣେତା ଇଂରେଜ ଲେଖକ ।

ଟଣକନ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.ଟଣଟଣ ଶବ୍ଦକରି, ତୀବ୍ର ବେଦନା ବା ବ୍ୟଥାକରି, ହୁଟାହୁ ।

ଟଣ୍‌ଟଣ୍—ଗ୍ରା.ଅ. ଘଣ୍ଟି ବାଜିବାର ଶବ୍ଦ, ଶରୀରରେ ଧମ୍‌ଧମ୍ ବା ଧକ୍‌ଧକ୍ ବେଦନା

ଅନୁଭୂତ, କାନବନ୍ଧିବାର ତୀବ୍ର ବେଦନା
ଟଣକ—ଗ୍ରା.ବି. ବ୍ୟଥାପ୍ରଦ ବଥ, ବ୍ରଣ, ହାତ ଆଙ୍ଗୁଠିର ଗଣ୍ଠି ଦ୍ୱାରା ଶରୀରର ହାଡ଼ିଆ ସ୍ଥାନରେ କରାଯିବା ଆଘାତ, ଆଘାତ, ଠଣା, (ଗ୍ରା.ବି) ଟାଣ ।
ଟଣକା—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଦଉଡ଼ି ଦୁଇ-ଗୋଟି ପଦାର୍ଥକୁ ବା ଏକ ପଦାର୍ଥର ଦୁଇ ବିପରୀତ ଅଂଶକୁ ପରସ୍ପର ଆଡ଼କୁ ଟାଣିଧରି ରଖେ, ଶରୀରରେ ଅନୁଭୂତ ବନ୍ଧା ।
ଟଣକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (କାନ)ବନ୍ଧିବା ।
ଟଣା—ଗ୍ରା.ବି. ଟାଣିବା, ତନ୍ତ୍ରରେ ଲୁଗା ବୁଣିବା ପାଇଁ ଲମ୍ବ ବାଗର ସୂତା ଦେବା, ଟାଣୀ, ଶରୀରର ବେଦନା, (ବଂ) ବିସ୍ତାରିତ ହୋଇଥିବା ।
ଟଣାଓଟରା—ଗ୍ରା. ବି. ପରସ୍ପର ଓଟରା-ଓଟରା ବା ଟେଙ୍କାଟେଙ୍କି, (ସମୟ ବା ଧନର) ଅଭାବ ବା ନଅଣ୍ଟା ।
ଟଣାଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଟଣିବା କ୍ରିୟାର କର୍ମବାଚ୍ୟ ରୂପ ।
ଟପ୍‌ଟପ୍—ଗ୍ର. ଅ. ଟପଟପ ଦେଖ ।
ଟପ୍‌ଟାପ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ ଓ କ୍ରି.ବଂ. ଟପଟପ ଦେଖ ।
ଟପଟପ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ବଡ଼ ବଡ଼ ଟୋପାରେ ବର୍ଷାହେବା,ଆଖିରୁ ବଡ଼ବଡ଼ ଟୋପାରେ ବହୁତ ଲୁହ ବହିବା, କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ମୁନିଆ ପଦାର୍ଥରେ ଫୁଟାଇବା, ପରର ମନକୁ ବାଧିଲାପରି ନିଷ୍ଠୁର ବଚନ କହିବା, (କ୍ରି.ବଂ)ତତ୍ପରତାରେ ।
ଟପରଟପର—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ବଡ଼ ବଡ଼ ଟୋପାରେ ମେଘବର୍ଷା ବା ଶବ୍ଦ ।
ଟପା—ଗ୍ରା.ବି. (ସ୍ତ-ଲମ୍ବ) ସରଳ ତାଳ-ଯୁକ୍ତ ଗୀତବିଶେଷ, ଚିଠି ନେବାର ଡାକ, ପୋଷ୍ଟ; ଟପିବା, ଡେଇଁବା, ଭାଗା ସିଲାଇ, ଏକ ଗ୍ରାମରୁ ଗ୍ରାମାନ୍ତର ବାଟେ ଦୂରଦେଶରୁ ପତ୍ରାଦି ବୁହା ଯିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ, ପାଲ ।
ଟପାଟପ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବଂ ବିଲମ୍ବ ନକରିବା ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର, ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ପଡ଼ିବା, ଗୋଟା ଗୋଟା କରି ଏକାଥରକେ, ଟପ ଟପ ଭାବରେ ।
ଟପିବା—ଗ୍ର. କ୍ରି. ଲମ୍ଫ ପ୍ରଦାନ କରି ଡେଇଁଯିବା, ଅତିକ୍ରମ କରିବା, ବଳି-ପଡ଼ିବା ।
ଟଭ୍‌ଟଭ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.(ପଣିରେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଭରାଯପଡ଼ି) ହଠାତ୍(ବୁଡ଼ିଯିବା)
ଟଭ୍‌ଟଭ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଜଳଦ୍ୱାରା ଅର୍ଦ୍ଧାଧିକ ପୂର୍ଣ୍ଣପାତ୍ର ଚହଲିଲେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦହୁଏ ।
ଟଭ୍‌ଟଭ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଜଳରେ କଉଆଦି ମାଛ ଉପରକୁ କ୍ଷଣେ ଉଠି ପୁଣି ବୁଡ଼ି ଯିବାର ଶବ୍ଦ ।
ଟଭର—ଗ୍ରା. ବି. ଜାହାଜର ମାସ୍ତୁଲର ଅତି ପାଖରେ ବନ୍ଧାହେବା ପାଲ ।
ଟଭ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ଲେମ୍ବୁ ଜାତୀୟ ବଡ଼ ଖଟାଫଳ ।
ଟଭ୍ରର—ଗ୍ରା. ବି. ବନ୍ୟବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।
ଟମ୍‌ଟମ୍—ଯା. ବି. ଦୁଇତକିଆ ଖୋଲା-ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ବିଶେଷ ।
ଟମକ—ଗ୍ରା.ବି. ନାଗରା, ଢେଣ୍ଡୁରା ।
ଟମକନିଶାଣ—ଗ୍ରା.ବି.ଟମକ ଓ ନିଶାଣ, ସାନ ଓ ବଡ଼ ନାଗରା ।
ଟମକବାଜିବା—ଗ୍ରା.ବି.କୌଣସି ବିଷୟ ସର୍ବତ୍ର ଉଦ୍‌ଘୋଷିତ ହେବା ।
ଟମକିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଢେଣ୍ଡୁରା ଦେବା ଲୋକ ।
ଟମଟମା—ଗ୍ରା.ବି. ଢେଣ୍ଡୁରା, ନାଗରା ।
ଟମରସ—ପ୍ରା.(ବାମଣ୍ଡା) (ବି). ପିଜୁଳି, ଗୁଉଳିଆ ।
ଟମାଟମ୍—ଗ୍ରା.ବଂ ଅତି ଭୋଜନରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ (ପେଟ) ।
ଟରଟର୍—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବଂ ବକ୍ବାହୋଇ ବୁହଁଚହିବା ପ୍ରକାରେ,ବକ୍‌ବକ୍,ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ।
ଟରର୍—ଗ୍ରା.ବଂ ନିଶାରେ ଅଜ୍ଞାନ ବା ଅସ୍ଥିର, ଟଳଟଳାୟମାନ, ହୋଧାନ୍ଧ ।
ଟରଣୀ(ଟର୍ଣ୍ଣୀ)—ଯା.ବି. ଅର୍ଥ ଲୋଭରେ ମୁକ୍ତାର ଓଜନଙ୍କ ନିକଟରେ ମନକୁଲ ଜୁଟାଇବାଲୋକ, ଜାର ପୁରୁଷ ନିକ-ଟରେ ପରସ୍ତ୍ରୀ ଜୁଟାଇବା ବ୍ୟକ୍ତି ।
ଟର୍ଚ୍ଚଲାଇଟ୍—ଯା. ବି. ମସାଲ ଆକାରର ବେଣ୍ଟ ଲାଗିଥିବା ବିଜୁଳିବତି ।
ଟଳଟଳ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଉତ୍କଣ୍ଠିତ, ଅସ୍ଥିର, ଟଳୁଥିବା, ଦୋହଲୁଥିବା,ଯାହାର ମୂଳ ଭୂମିରେ ସ୍ଥିରହୋଇ ବସି ନଥାଏ, କ୍ରି. ବଂ.ଦୋହଲୁ ଥିବା ପ୍ରକାରେ, ଅସ୍ଥିର-ଭାବରେ,ଆସନ୍ନ ବିଚଳନର ଭୟ ଜନ୍ମାଉ-ଥିବା ପ୍ରକାରେ ।
ଟଳଟଳାୟମାନ—ପୁଂ. ବଂ. ଟଳୁଥିବା, ଅସ୍ଥିର, କମ୍ପମାନ । [ଦେଖ ।
ଟଳଟଳିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ ଓ କ୍ରି.ବଂ. ଟଳଟଳ
ଟଳନ—କ୍ଲୀ.ଟ..ବିକ୍ଳବ,ବିଚଳିତହେବା, ସ୍ଖଳନ । [ଦେଖ ।
ଟଳମଟଳ—ଗ୍ରା.ବଂ ଓ କ୍ରି ବଂ. ଟଳଟଳ
ଟଳମଳ—ଗ୍ରା.ବଂ ଓ କ୍ରି ବଂ. ଟଳଟଳ ଦେଖ ।
ଟଳା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବିଚଳିତ ହେବା ।
ଟଳା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଟାଳିବା ଦେଖ ।
ଟଳାଟଳିକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଟାଳଟୁଳ ବା ଭଣ୍ଡାଭଣ୍ଡି କରିବା, ଦମ୍ ଦିଲାସା ଦେଇ ସମୟକୁ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ କରିବା ।
ଟଳିପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତଳିକରି ତଳେ ପଡ଼ିଯିବା, (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ମରିବା, ଲୁପ୍ତ-ହେବା ।
ଟଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ମନ)ବିଚଳିତ ହେବା, ଖସିପଡ଼ିବା,(ପବନରେ) ଦୋହଲିବା, (ପ୍ରତିଜ୍ଞାକଥା)ଅନ୍ୟଥା ହେବା,(ଉପାୟ) ନିଷ୍ଫଳ ହେବା, (ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟବେଳା)ଅତି-କ୍ରାନ୍ତହେବା,(ବଳ) କମିବା, (ଧୈର୍ଯ୍ୟ) ନାଶହେବା,(ମନୁଷ୍ୟ ନିଦ୍ରାରେ) ଘାଟ-ହେବା,(ମନ) ତରଳିଯିବା,(ଆଦେଶ) ଅତିକ୍ରମ କରିବା, ସ୍ଥାନଚ୍ୟୁତ ହେବା, (ଆଦେଶ) ଲଙ୍ଘିତହେବା,(ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ହାରିବା. ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟହେବା ।
ଟଲେମି—ବି. ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଗ୍ରୀକ୍ ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଦ୍ ଗଣିତଜ୍ଞ ଓ ଭୌଗଳିକ ପଣ୍ଡିତ ।
ଟବର୍ଗ—ପୁଂ. ବ୍ୟାକରଣର ପଞ୍ଚାଭ୍ୟର୍ଗତ

ଉଚ୍ଚାରିତ ବର୍ଣ୍ଣ, ଟ, ଠ, ଡ, ଢ, ଣ, ଏହି ପାଞ୍ଚଟି ବର୍ଣ୍ଣକୁ ଟବର୍ଗ ବୋଲାଯାଏ ।

ଟବର—ବି.ପୁଷ୍କରିଣୀ, ଜଳାଶୟ,କୁଟୀର, ଜ୍ଞାତି, କୁଟୁମ୍ବ, ପରିବାର ।

ଟହକ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସୁନ୍ଦର, ରମଣୀୟ, ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ।

ଟହଟହ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଅଟ୍ଟହାସ୍ୟ) ଉଚ୍ଚହାସ୍ୟଧ୍ୱନି, (ବିଂ ର ବିଂ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗାଢ଼ (ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ) ।

ଟହବର—ଗ୍ରା. ବି. ଶିବିକା, ପାଲ୍‌କି, ତାମ୍‌ଜାନ୍ ।

ଟହଲ—ଗ୍ରା. ବି. ପରିକ୍ରମା, ଗୁଲବୁଲ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷାର୍ଥେ ଭ୍ରମଣ,ଗୃହକରି,ସେବା ।

ଟହଲଦାର—ଗ୍ରା. ବି. ଟହଲିଆ ଦେଖ ।

ଟହଲମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଏକପ୍ରାନ୍ତରୁ ଅନ୍ୟପ୍ରାନ୍ତକୁ ବିନାକାର୍ଯ୍ୟରେ ବୁଲିଯିବା

ଟହଲିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ସେବାକାରୀ, ଯେଉଁ ଗୃହକର ପ୍ରଭୁଙ୍କର ସେବା କରେ ।

ଟହଲିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପରିକ୍ରମା କରିବା, ଆଗକୁ ପଛକୁ ଗୁଲବୁଲ କରିବା ।

ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.ପୃଥିବୀ,(ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.)ସଂଖ୍ୟା ବା ପରିମାଣ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ।

ଟାଆଁଶା— ଗ୍ରା. ବିଂ. କର୍କଶ (ଲୋମ ବା କେଶ),ନିଷ୍ଠୁର (କଥା), ଚେମଡ଼ା ।

ଟାଇଁକରି—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବିଂ. ଟାଇଁ ଟାଇଁ ଶବ୍ଦକରି, ଗୁଇଁକାନ ।

ଟାଇଁଟାଇଁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.କଠିନ ବା ଧାତୁ-ମୟ ପଦାର୍ଥରେ କୌଣସି କଠିନ ବସ୍ତୁ ବାଡ଼େଇବାର ଧ୍ୱନି,କଠୋର ଭାବରେ, ଟାଉଁ ଟାଉଁ, ଚିଡ଼ି ଚିଡ଼ି ।

ଟାଇଟ—ଯା.ବିଂ. ଚୁସ୍ତ,କସିହୋଇଥିବା ।

ଟାଇଟଲ—ଯା. ବି. ଲୋକଙ୍କୁ ଡାକିବା ଉପାଧି ।

ଟାଇପ—ଯା.ବି. ଛାପରେ ଢଳା ହୋଇ-ଥିବା ସୀସାରେ ତିଆରି ଛପିବାର ଅକ୍ଷର ।

ଟାଇମ—ଯା. ବି. ସମୟ,ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ।

ଟାଉଁଟାଉଁ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. (କର୍କଶ ଭାବରେ) କଥାକହିବା ।

ଟାଉଁଟାଉଁଆ—ବିଂ. ବିରକ୍ତ ସୂଚକ ବା ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶକ ବା କର୍କଶ (କଥା), ବୃକ୍ଷପତ୍ରତକ(ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଟାଉଁଶା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଟାଆଁଶା ଦେଖ ।

ଟାଉକା—ଗ୍ରା.ବି. ଯେଉଁଗ୍ରେର ସାମାନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଗ୍ରେରି କରେ ।

ଟାଉଟାଉ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. (ସଂ-ତ୍ରସ୍ତ) ଅତିଶୀଘ୍ର.ତ୍ରସ୍ତଭାବରେ,(ବିଂ)ଚଞ୍ଚଳ, ଅସ୍ଥିର ।

ଟାଉଟାଉଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ତୁରୁତୁରିଆ, ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଚିତ୍ତ ।

ଟାଉନ—ଯା. ବି. ସହର, ନଗର ।

ଟାକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଟଙ୍କନ) କଳରେ ସିଲାଇ କରାଯିବା ପୂର୍ବରୁ ହାତଦ୍ୱାରା ଛୁଞ୍ଚିରେ କରାଯାଇଥିବା ଟାଙ୍କସିଲାଇ ।

ଟାକର—ଗ୍ରା. ବି. ଠଣା, ଆଙ୍ଗୁଠିର ଗଣ୍ଠିଦ୍ୱାରା ମୁଣ୍ଡର ଖପୁଖରେ କରାଯିବା ଆଘାତ ।

ଟାକରଖାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଚଳିକାର ଏକ-ପ୍ରକାର ମାଛ ।

ଟାକରଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ପରଦ୍ୱାରା ଅପମାନିତ ହେବା ।

ଟାକରମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଠଣାମାରିବା, ଆଘାତ କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଉପହାସ କରିବା, ବଳିଯିବା, ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହେବା ।

ଟାକରା—ଗ୍ରା. ବି. ତାଲୁ ଓ ଜିଭଦ୍ୱାରା କୃତଅବ୍ୟକ୍ତ ଟକ୍ ଟକ୍ ଶବ୍ଦ ।

ଟାକରାଫୁଟ(ଟେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତାଲୁରେ ଜିଭଲଗାଇ ଶବ୍ଦ କରିବା ।

ଟାକିବସିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଟାକିରହିବା ଦେଖ ।

ଟାକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଟାକିରହିବା ଦେଖ ।

ଟାକିରହିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ମିଳିବାବୋଲି ଗୃହିଁବସିବା, ଉତ୍କଣ୍ଠା ସହକାରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବା, ଆଶା-କରିବା, ନିର୍ନିମେଷ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଗୃହିଁ ରହିବା, ନାକେଇବା ।

ଟାକୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତର୍କୁ) ଅରଟର ଲୌହଶଳାକା, ତାକୁଡ଼ି ।

ଟାକୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଟଙ୍କ) ପକ୍ୱ ଆମ୍ବ-ଫଳର ମଞ୍ଜି । [ବିଶେଷ ।

ଟାକୁଆଳ—ଗ୍ରା. ବି. ବଡ଼ ବନ୍ୟ ବୃକ୍ଷ-

ଟାକୁଟାକୁକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଟାକୁ ଟାକୁ ହେବା ଦେଖ ।

ଟାକୁଟାକୁହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶୋକରେ ପାଟୁ ପାଟୁ ହେବା ବା ବିକଳହେବା, ଖାଇବାପାଇଁ ଟାକରହିବା ।

ଟାକୁ—ଯା. ବି. କର, ଶୁଳ୍କ, ଟିକସ ।

ଟାକ୍ସି—ଯା. ବି. ଭଡ଼ାରେ ଚାଲିବା ମଟରଗାଡ଼ି ।

ଟାଙ୍କ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଟଙ୍କ) ଜଙ୍ଘ,ଗୋଡ଼, ଛୁଞ୍ଚିଦ୍ୱାରା ସିଲାଇ ।

ଟାଙ୍କି—ଯା. ବି. ବହୁପରିମିତ ଜଳ ବା ତୈଳ ସଞ୍ଚୟ କରିବାର ବୃହତ୍ ଲୌହ-ମୟ ଆଧାର, (ଗ୍ରା. ବି) ପଥର କାଟି-ବାର ନିହଣ ।

ଟାଙ୍କିଟଙ୍କିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପେଟେ ଭୋଜନ କରିବା, ପେଟଭର୍ତ୍ତିକରି ଖାଇବା ।

ଟାଙ୍କିଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଖୁବ୍ କସିକରି ହାଣିଧରିବା, ଓହ୍ଲାଇ ଧରିବା ।

ଟାଙ୍କିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛୁଞ୍ଚିଦ୍ୱାରା ସିଲାଇ କରିବା, ଦୁଇଖଣ୍ଡ କନାକୁ ତାଗା ଗଳାଇ ସିଇଁବା, ହାତଦ୍ୱାରା କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଟେକିକରି ଧରିବା ।

ଟାଙ୍କିହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କସିହେବା,ଉକୁଚ ହେବା ।

ଟାଙ୍କୁ—ଗ୍ରା. ବି. କଟିତଳ ଓ ପିଣ୍ଡି ଉପ-ରର ଅସ୍ଥିମୟ ଅଂଶ, ଠେଙ୍ଗ, ଜଙ୍ଘ, ଜଙ୍ଘ ଓ ତଳକୁ ଥିବା ଗୋଡ଼ର ଅଂଶ ।

ଟାଙ୍କୁଆ—ଗ୍ରା.ବି. ଉଇହୁଙ୍କା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଉଇ ବସା (ଏଥିରୁ ଛରୁ ଜନ୍ମେ) ।

ଟାଙ୍କୁରି—ଗ୍ରା.ବି. ରୋମାଞ୍ଚ,ପୁଲକୋଦ୍ଗମ ।

ଟାଙ୍କୁରିଉଠିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ରୋମାଞ୍ଚିତ-ହେବା, ପୁଲକିତହେବା ।

ଟାଙ୍କୁରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଦେହର ଲୋମମାନ) ଭୟ, ଶୀତ, ଚିନ୍ତା ବା ପ୍ରେମାଦି-ଶଯ୍ୟରେ ଠିଆହେବା, ପୁଲକିତହେବା, (ଶରୀର) ରୋମାଞ୍ଚିତ ହେବା ।

ଟାଙ୍କୁହାଣିବା—ଗ୍ର. କ୍ରି. ଦୁଇ ଜଙ୍ଘ ନିକଟରୁ ଗୋଡ଼ଲୁ ହାଣିଦେବା, (ଲ. ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅକର୍ମଣ୍ୟ କରିଦେବା ।

ଟାଙ୍ଗଣ—ଯା. ବି. ଚକ୍ରଘୋଡ଼ା, କ୍ଷୁଦ୍ର-କୃତ ଘୋଟକବିଶେଷ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଖୁବ୍ ଚଞ୍ଚଳ ଓ କର୍ମଠ ବ୍ୟକ୍ତି, (ଗ୍ରା.ବି) କୃଷି-ଜାତ ବାର୍ଷିକ ଶସ୍ୟବିଶେଷ ।

ଟାଙ୍ଗଣା—ଗ୍ରା. ବି. ସୋହାଗା, ଉପଧାତୁ ବିଶେଷ ।

ଟାଙ୍ଗର—ଗ୍ରା. ବି. ବୃକ୍ଷଲତାହୀନ ପାହାଡ଼ିଆ ଭୂମି, ମସ୍ତକର କେଶହୀନତା, (ଗ୍ରା.ବି) ଟାଙ୍ଗରା ଦେଖ ।

ଟାଙ୍ଗରା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଟଙ୍କ)ରୋଗବିଶେଷ, ଯେଉଁ ରୋଗହେଲେ ମୁଣ୍ଡର କାଳ ଉପୁଡ଼ିଯାଏ, ଟେଲ୍ୱାଟ, (ଗ୍ରା. ବି.) ଚନ୍ଦାମୁଣ୍ଡିଆ, କେଶହୀନ (ମସ୍ତକ) ।

ଟାଙ୍ଗରାମୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଯାହା ମୁଣ୍ଡରୁ କାଳ ଉପୁଡ଼ି ଯାଇଅଛି ।

ଟାଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବି. ଏକବଳଦିଆ ବା ଏକଘୋଡ଼ିକିଆ ଦୁଇଚକିଆ ସ୍ପ୍ରିଙ୍ଗ୍‌ଲଗା ଗାଡ଼ି, ଟଟକା, ଏକା ।

ଟାଙ୍ଗି—ଗ୍ରା. ବି. ଛୋଟ କୁରାଢ଼ି, ଫାରସା, ଶସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, କ୍ଷୁଦ୍ର ପାହାଡ଼, ଟାଙ୍ଗର, ପାହାଡ଼ିଆ ସ୍ଥାନ ।

ଟାଙ୍ଗିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଛୋଟ କୁରାଢ଼ି ।

ଟାଙ୍ଗିଆପଣା—ଗ୍ରା.ବି. ଟାଙ୍ଗିଆର ଯେଉଁ ଫୋଡ଼ିଥିବା ଅଂଶରେ ବେଣ୍ଟ ଲାଗେ, ଟାଙ୍ଗିଆ ବେଣ୍ଟକୁ ଧରି ଯେଉଁ ଅଂଶ ଦ୍ୱାରା ଟେଲାଦିକୁ ପ୍ରହାର କରନ୍ତି ।

ଟାଙ୍ଗିବା—ଗ୍ର. କ୍ରି. ଝୁଲାଇବା, ଲଟ-କାଇବା, କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଦଉଡ଼ିରେ ବାନ୍ଧି ଓହ୍ଲାଇବା ।

ଟାଙ୍ଗିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଦଉଡ଼ି ଦ୍ୱାରା ଝୁଲିହୋଇ ରହିବା ବା କଷି ହୋଇ ରହିବା ।

ଟାଟଲୁ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବି. ଚନ୍ଦାମୁଣ୍ଡିଆ ।

ଟାଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-କଠିନ) କର୍କଶତା, କାଠିନ୍ୟ, ହେମତ୍ୱ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ଗର୍ବ, ଦମ୍ଭ, ଆଣ୍ଠ, ଜୋର, କୌଣସି ବିଷୟ ପ୍ରତି ସ୍ପୃହା, ମମତା, ସ୍ରୋତର ବେଗ, ଆକର୍ଷଣ, ନିଷ୍ଠୁରତା, ଶକ୍ତି, ଦୈହିକ ଓ ମାନସିକ ବଳ, ମାନସିକ ଆକର୍ଷଣ, (ଗ୍ରା.ବି) କଠିନ, ଉଷ୍ଣ, ଦାମ୍ଭିକ, ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରବିଶିଷ୍ଟ, ସଙ୍ଗତସମ୍ପନ୍ନ, କଷ୍ଟସହିଷ୍ଣୁ, ମହର୍ଗ, ସବଳ ।

ଟାଣକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭୁରୁଡ଼ାଇବା, ଆଣ୍ଠଦେଖାଇବା, ଦାମ୍ଭିକତା ପ୍ରକାଶ କରିବା ।

ଟାଣଖରା—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବା ଅସହ୍ୟ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ।

ଟାଣଖୁଣ୍ଟା—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. ଅତ୍ୟନ୍ତ ପୀଡ଼ାଦାୟକ, ମର୍ମନ୍ତୁଦ ।

ଟାଣଟାଣକଥା—ଗ୍ରା.ବି.କର୍କଶ ବା ଅସହ୍ୟ ବାକ୍ୟ ।

ଟାଣଟୁଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଗର୍ବ, ଦାମ୍ଭିକତା, ଟଣା, ଓଟରା, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ ଅବସ୍ଥା ।

ଟାଣପଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଦମ୍ଭ, ଗର୍ବ, ଦାମ୍ଭିକତା, ସମ୍ପତ୍ତିଶାଳୀତା ।

ଟାଣମୁହାଁ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି.ଯେଉଁ ଲୋକର ମୁହଁ ଟାଣ ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ ଲୋକ ଆପଣାର ଦୋଷ ବା ଅପରାଧକୁ ମୁହଁରେ ସ୍ୱୀକାର କରେ ନାହିଁ ।

ଟାଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଲୁଗା ବୁଣିବାବେଳେ ତନ୍ତ୍ରରେ ଯେଉଁ ସୂତାକୁ ଟାଣିକରି ରଖାଯାଇଥାଏ, ବସ୍ତ୍ରର ଲମ୍ବ ବାଗର ସୂତା, (ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବି) କର୍କଶରୂପେ, ନିଷ୍ଠୁର ଭାବରେ ।

ଟାଣିଓଟାର—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବି. ଟାଣିଟୁଣି ଦେଖ ।

ଟାଣିଟୁଣି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବି. ନିଃଶେଷକରି, ସମସ୍ତ ଟାଣିନେଇ, ଖୁବ୍ ଜୋରରେ, ଚଡ଼ ପାଟିକରି, ଗର୍ବପ୍ରକାଶ ବା ଆସ୍ଫାଳନ ପୂର୍ବକ ।

ଟାଣିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଝିଙ୍କିବା, ଓଟାରିବା, ଆକର୍ଷଣ କରିବା, (ଛତା) ଉପରେ ବିସ୍ତୃତ କରିବା, (ଗାର,ଚନ୍ଦ୍ର) ଆଙ୍କିବା, (ସୂତା)କାଟିବା, ଲମ୍ବଭାବରେ ଟାଙ୍ଗିବା, (ରେଖାଆଦି) ଲମ୍ବରେ ବଢ଼ାଇବା, (ପାଣିକୁ) ନିଃଶେଷ କରିବା, (ଗଞ୍ଜେଇ ଧୂଆଁଆଦି) ଶୋଷିନିଏ, (ପେଟ, କାନ) ବ୍ୟଥା କରିବା,(ମନ୍ଦିର,ଗୁମ୍ବଜ ଆଦିର) ମୁଣ୍ଡରେ ଦଉଡ଼ି ବାନ୍ଧି ବିସ୍ତାର ପୂର୍ବକ ବାନ୍ଧିବା, ଓଟାରିବା ।

ଟାଣିଭରଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଲୁଗା ବୁଣିବାର ତନ୍ତ୍ରରେ ବ୍ୟବହୃତ ଲମ୍ବ ବାଗର ଓ ଚଉଡ଼ା ବାଗର ସୂତା ।

ଟାଣିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କଷ୍ଟରେ କଥା-କହିବା ବା ନିଶ୍ୱାସ ମାରିବା, ଓଟାରି-ହେବା, ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରରେ କଥାକହିବା ।

ଟାଣେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବି. ଜୋରକରି, ଟାଣକରି, ଉତ୍ତମରୂପେ ।

ଟାପ—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ଥାୟୀ ଜଳସ୍ରୋତସଙ୍ଗେ ଯେଉଁ ପ୍ରାକୃତିକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳାଶୟର ସମ୍ବନ୍ଧ ନ ଥାଏ ।

ଟାପରା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଟଟରା) ଥଟ୍ଟା, ତାମସା, ରଙ୍ଗ, ପରିହାସ, ରହସ୍ୟ, ପରିହାସଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଟାପରାକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ପରିହାସକରିବା, ଥଟ୍ଟାଖେଳିବା ।

ଟାପୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଘୋଡ଼ାର ଖୁର, ଜୀବର ପାଦଚିହ୍ନ, ଜୀବର ପାଦ,ଦ୍ୱୀପ,(ବ୍ୟଙ୍ଗ) ମନୁଷ୍ୟର ଦୁଇହାତ ଓ ଦୁଇଗୋଡ଼, ଗୃହକାନ୍ତ ।

ଟାର—ବି: ଘୋଡ଼ା, ଗାଣ୍ଡିଆଲୋକ, ଅସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପୁରୁଷର କାମପ୍ରବୃତ୍ତି ଚରିତାର୍ଥ କରାଇବା ବ୍ୟକ୍ତି, କୁଟୁଣୀ ।

ଟାଲ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଟଲ) ଛଳ,ବଳମ୍ବ, ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ପକା-ଇବା, ଛଳନା ।

ଟାଲ—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ନଦୀ ବା ଜଳାଶୟର ଗଭୀର ଅଂଶ, ଖାଲ,ଗଣ୍ଡ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି) ପୋଖରୀ, ବନ୍ଧ, ବଡ଼ ଡ଼ିଡ଼ିଆ ପାଇ ।

ଟାଲଟୁଲ—ଗ୍ରା.ବି. ଭଣ୍ଡାଭଣ୍ଡି,ଠକାଠକି,

ଛଳନା ଦ୍ୱାରା ବାରମ୍ବାର କାଳକ୍ଷେପଣ, ମୂଲୋତ୍ପାଟନ ।

ଟାଲମଟାଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଟାଳଟୁଳ, ଟଳିବା, ଦୋହଲିବା, ପତନୋନ୍ମୁଖ ଅବସ୍ଥା, ଓଲଟାଇଦେବା, ଛଳନାଦ୍ୱାରା ବିଳମ୍ବ କରିବା ।

ଟାଲି(ଟାଇଲି)—ଗ୍ରା.ବି. କୋଠାର ଛାତ ବା ମେଜଆରେ ବିଛାହେବା ଚତୁଷ୍କୋଣ ବା ବର୍ଗକ୍ଷେତ୍ରାକାର ପତଳା ଇଟା ।

ଟାଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଟଳାଇବା, ବିଚଳିତ କରିବା, ମୂଲୋତ୍ପାଟନ କରିବା, ଭଣ୍ଡାଇବା, ଛଳନା କରିବା, (ଅଙ୍ଗୀକାର) ଅନ୍ୟଥା କରିବା, (ଆଜ୍ଞା) ଅବଜ୍ଞାକରିବା ।

ଟାହି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଅଟ୍ଟହାସ) କୌତୁକ, ପରିହାସ, ଟାପରା ।

ଟାହିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଠାକୁରଙ୍କ ପ୍ରତି ପତ୍ର-ଆଡ଼େ ଦିଆଯିବା ବା ମୁଣ୍ଡକୋଡ଼ାରେ ଖୋସାଯିବା ଫୁଲଦ୍ୱାରା ସଜ୍ଜିତ ଆଭରଣ ବିଶେଷ ।

ଟାହିଟାପରା—ଗ୍ରା. ବି. କୌତୁକ, ଥଟ୍ଟା, ପରିହାସ ।

ଟାହୁଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଟାହି ଦେଖ ।

ଟି—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ବାକ୍ୟପୂରଣ ଓ ଶବ୍ଦଉପରେ ଜୋରଦେବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ପ୍ରତ୍ୟୟ ବିଶେଷ, (ପ୍ରଶ୍ନାର୍ଥକ) କିଏ, ଆଶୟାର୍ଥ ପ୍ରକାଶକ, ଏକମାତ୍ର, ଗୋଟିଏ ସଂଖ୍ୟକ, କ୍ଷୁଦ୍ରାର୍ଥକ, କାରୁଣ୍ୟବ୍ୟଞ୍ଜକ ।

ଟିଆ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଟିଟ୍ଟିଭ) ଟିଟ୍ଟିଭପକ୍ଷୀ, ଏକପ୍ରକାର ଶୁକପକ୍ଷୀ, ଟେହେବା, ଉତ୍ତେଜନା, କୌଣସି ଜାଗାରେ ଦିଆଯିବା ଠେସ ।

ଟିଉଟର୍—ଯା. ବି. ଶିକ୍ଷକ, ଗୁରୁ ।

ଟିଉବ୍—ଯା. ବି. ନଳ ।

ଟିଉସନ୍—ଯା. ବି. ଶିକ୍ଷକତା, ଘରେ ସ୍କୁଲ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇବା ।

ଟିଏ—ଗ୍ରା. (ପ୍ରତ୍ୟୟ) ଏକଗୋଟି ମାତ୍ର ।

ଟିକ୍‌ଟିକ୍—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଟଟ୍ଟକ) ଗୃହ-ଗୋଧିକା, ଟିକ୍‌ଟିକି, ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡ, (ଗ୍ରା. ବି) କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ ।

ଟିକ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ସ୍ତୋକ) ଅଳ୍ପ-ପରିମାଣ, ସାମାନ୍ୟ, ବକଟେ ।

ଟିକକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ତୋକ) ଅତି-ସାମାନ୍ୟ, ଅତି ଅଳ୍ପ, ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର, (ଗ୍ରା.-ବି) ଅତି ସାମାନ୍ୟ ବସ୍ତୁ ।

ଟିକକଠାଉଁ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବି. କିଛିମାତ୍ର ଅବଶିଷ୍ଟ ନ ରଖି ।

ଟିକଟ—ଯା.ବି.ରେଲଆଦିରେ ଚଢ଼ି ଯିବା-ନିମନ୍ତେ ଯାତ୍ରୀ ଭଡ଼ା ଦେଇଥିବାର ଚିହ୍ନସ୍ୱରୂପ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ କ୍ଷୁଦ୍ର-କାଗଜଖଣ୍ଡ, ଡାକଟିକିଟ, କୌଣସି ବସ୍ତୁଉପରେ ମରାଯାଇଥିବା ଚିହ୍ନଟ କାଗଜ, ଥିଏଟର, ମେଳା, ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଆଦିକୁ ଯିବାପାଇଁ ଦର୍ଶକଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ଅନୁମତି ସୂଚକ କାଗଜ, ରେଜିଷ୍ଟରୀ-ଖାତାରୁ ଦଲିଲ ସମ୍ପାଦନକ ଙ୍କୁ ମିଳିବା ନିଦର୍ଶନ କାଗଜଖଣ୍ଡ ।

ଟିକମ୍—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ତୋକ) ଅତି ଖର୍ବ ବ୍ୟକ୍ତି, ବାଙ୍ଗଚ, (ଗ୍ରା.ବି) ବାଙ୍ଗରା, ଖର୍ବକାୟ ।

ଟିକର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-କଙ୍କର) ଗୋଡ଼, ଢିପ, ବାଲିସ୍ତୂପ ବା ବନ୍ଧ, (ବିଂ) ଉଚ୍ଚ ବା ନିଗିଡ଼ା(ଭୂମି), ପଥୁରିଆ, ଗୋଡ଼ିଆ, (ଭୂମି) ।

ଟିକା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତିଳକ) କପାଳରେ ଦେଇ ଯିବା ଗୋରୋଚନା ଓ ଚନ୍ଦନ-ଆଦିର ଟୋପା, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ରୌପ୍ୟାଦିନିର୍ମିତ ପଦକ, ବସନ୍ତରୋଗ ନିବାରଣପାଇଁ ମନୁଷ୍ୟ ହାତରେ କ୍ଷତକରି ଦିଆଯିବା ଔଷଧ, ତାସ୍‌ଖେଳରେ ଏକସଂଖ୍ୟକ ତାସ୍, (ଲ.ଅର୍ଥ) ବହୁଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠତ୍ୱ ସୂଚକ ଚିହ୍ନ, ପ୍ରଜାଙ୍କର ରାଜାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରିବା ଉପଲକ୍ଷରେ ଦିଆଯିବା ଭେଟ, ରାଜା ବା କ୍ଷତ୍ରିୟମାନଙ୍କ ଘରେ ବୈଦିକ ମହାପ୍ରସାଦ ନିବନ୍ଧର ଅଙ୍ଗ-ବିଶେଷ, ଟିକାଲଗି, ଗୋରୁଆଦିଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବା ଗୁନ୍ଦ, (ବିଂ) ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଉତ୍କୃଷ୍ଟ, ପ୍ରଧାନ, ଗୁନ୍ଦିଆ ।

ଟିକା(କେ)ଇତ—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ୱବରାଜ, ରାଜାଙ୍କର ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର, ରାଜ୍ୟର ଭାବୀ-ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ।

ଟିକାଏ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଟିକକ ଦେଖ, (ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ.) ଅଳ୍ପକ୍ଷଣମାତ୍ର ।

ଟିକାଧି(ଘେ)ନିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବସନ୍ତ ରୋଗର ଟିକା ନିଜଅଙ୍ଗରେ ଗ୍ରହଣ କରିବା, କପାଳରେ ଚିତା ଧାରଣ କରିବା ।

ଟିକାୟିତ—ଗ୍ରା. ବି. ଟିକାଇତ ଦେଖ ।

ଟିକାଲଗି—ଗ୍ରା. ବି. ବିବାହ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ରାଜାଙ୍କ ଘରେ କନ୍ୟାପକ୍ଷର ମୁରବୀ ବର ଘରକୁ ଯାଇ କରିବା ସ୍ୱୀକାର ବା ନିବନ୍ଧବନ୍ଧ ।

ଟିକି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ପ୍ରଶ୍ନାର୍ଥକ-ନିଶ୍ଚୟାର୍ଥକ) ଗ୍ରା. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର, ଗ୍ରା. ପ୍ରତ୍ୟୟ, ୨ୟା ବିଭକ୍ତି ଏବଂ ବଚନ, ଆଦର ବା ସ୍ନେହାର୍ଥ ।

ଟିକିଏ—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବିଂ.(ସଂ-ସ୍ତୋକ) ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର, ବକଟେ, କିଞ୍ଚିତ୍, (ଗ୍ର. ଅବ୍ୟ.) ସାମାନ୍ୟ ପରିମାଣରେ, ଅଳ୍ପସମୟପାଇଁ

ଟିକିଏମାତ୍ରିଏ—ଗ୍ରା. ବି. ଅତି ସାମାନ୍ୟ ପରିମାଣ, ବକଟେ, (ବିଂ) ଅତିସାମାନ୍ୟ, ଅଳ୍ପ ।

ଟିକିଏମାତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ଟିକିଏ ନିଖିଏ ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ଟିକକ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ବି ଓ ବିଂ. ଟିକକ

ଟିକିଟିକି—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବିଂ.ଟିକ୍‌ଟିକ୍‌ଦେଖ ।

ଟିକିପିଲା—ଗ୍ରା.ବି. ଅତିଛୋଟ ପିଲା, ଶିଶୁ ।

ଟିକିଲି—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର ଭ୍ରୂଲତା ମଧ୍ୟରେ ଦେବା ପତଳା ଓ ଚକ୍ରାକାର ଟେପି ।

ଟିଙ୍କ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଅଷ୍ଟପଦୀ) ପଟୁଙ୍କ ଦେହରେ ଲାଗିରହିଥିବା ରକ୍ତଶୋଷକ ଅଷ୍ଟପଦୀ କୀଟବିଶେଷ ।

ଟିଙ୍ଗଟିଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଚଡ଼ଲ ।

ଟିଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତୁଙ୍ଗ) ଲିଙ୍ଗର ଉତ୍ଥାନ ବା ଉତ୍ରେକ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଟିଙ୍ଗିଶୂଳା ।

ଟିଙ୍ଗା(ଙ୍ଗେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ତୁଙ୍ଗ) (ଲିଙ୍ଗ) ଉଦ୍ଧତକରିବା ।

ଟିଙ୍ଗିଶୂଳା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ପୁଂ. ଚଡ଼ଲ, ଯେ ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ରାଗିଉଠେ ।

ଟିଙ୍ଗିଶୂଳିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଟିଙ୍ଗିଶୂଳା ଦେଖ ।

ଟିଟ୍‌କାର—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଧିକ୍କାର) ଅବଜ୍ଞା, ନିନ୍ଦା ବା ଭର୍ତ୍ସନାସୂଚକ ଶବ୍ଦ ।

ଟିଟି—ଗ୍ରା. ବି. ପକ୍ଷୀବିଶେଷ ।

ଟିଟିଭ—ପୁଂ. ବି. (ଟିଟ + ଭାଷ+କ.ଅ) ପକ୍ଷୀବିଶେଷ, ଟିଟିର ପକ୍ଷୀ, ଚେଣ୍ଟେଇ ପକ୍ଷୀ ।

ଟିଟିଭକ—ପୁଂ. ବି. (ଟିଟିଭ + କ) ଟିଟିଭ ପକ୍ଷୀ, ଟିଟିର । [ଶବ୍ଦ ।

ଟିଣ୍‌ଟିଣ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଘଣ୍ଟିଆଦି ବାଜିବାର

ଟିଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଟିନ୍ ବା ରଙ୍ଗନାମକ ଧାତୁ, ରାଙ୍ଗା ତରଳାହୋଇ ଲିପା ହୋଇଥିବା ଲୁଦାର ଚଦର,ଦସ୍ତାଲିପା ଲୁହାର କୁଞ୍ଚ କୁଞ୍ଚିଆ ଚଦର,ଟିଣପତ୍ରର ଫିମ୍ପା ।

ଟିଣା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ରାଗୀ, ଯେ ଅଳ୍ପ-କଥାରେ ଚଢ଼ିଯାଏ, ଚଡ଼ଲ, ଯେ ନିଜର ଅନ୍ୟାୟ ସ୍ୱୀକାର କରେ ନାହିଁ, (ବି) ଏକପ୍ରକାର ଘାସ ।

ଟିଣିନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜଳଶିରିଷ ଗଛ, ଜୋକ ।

ଟିଣ୍ଡିଶ—ପୁଂ. ବି. ଭେଣ୍ଡୀ (ଫଳ) ।

ଟିନ୍‌ଟିନ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଟିଣ୍ ଟିଣ୍ ଦେଖ ।

ଟିପ୍‌ଟିପ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.(ବର୍ଷା)ଗ୍ରେଟ ଗ୍ରେଟ ଟୋପାରେ ପଡ଼ିବା ।

ଟିପ—ଗ୍ରା. ବି. ଅଙ୍ଗୁଳିର ଅଗ୍ରଭାଗ,ଅଙ୍ଗୁ-ଳିର ଅଗପବ, ଦୁଇଆଙ୍ଗୁଠିର ଅଗ-ମଧ୍ୟରେ ଧରାଯିବା (ନାଶିଆଦିର) ପରିମାଣ,ଆଙ୍ଗୁଠିର ଅଗ୍ରଭାଗ ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁ ଦେହରେ ଛୁପି ହୋଇଯାଇଥିବାର ଚିହ୍ନ, କରଜପତ୍ର, ଚମ୍ବୁକ, ଟିପଚିହ୍ନ, ଟାସ୍ ବା ଗଞ୍ଜପା ସାରରେ ୧ଠାରୁ ୧୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂଖ୍ୟା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ବିନ୍ଦୁ ।

ଟିପଛୁଲିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଟିପଦେବା ଦେଖ, ଲେଖିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟଦୁଇ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କଳହ ଲଗାଇ-ଦେଇ ନ ଜାଣିଲାପରି ଚୁପହୋଇ ବସିବା ।

ଟିପଚିହ୍ନ—ଗ୍ରା.ବି.ଆଙ୍ଗୁଠିର ଅଗ୍ରଭାଗରେ କାଳିଲଗାଇ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା କାଗଜରେ ବସାଯିବା ଚିହ୍ନ ।

ଟିପଚିହ୍ନଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଦଲିଲ ସମ୍ପାଦନ କରିବାର ନିଦର୍ଶନ ସ୍ୱରୂପ (ଦଲିଲର ସମ୍ପାଦନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି) କାଳିଦୋଳା ବାମହାତ ବୁଢ଼ାଆଙ୍ଗୁଠିର ଛାପା ଲଗାଇବା ।

ଟିପଟାଣକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଦୁଇଆଙ୍ଗୁଠିର ଟିପମଧ୍ୟରେ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ଧରିବା ।

ଟିପଣା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଟିପ୍ପନ) ସ୍ମାରକ-ଲିପି, ଜାତକ ବା ଜନ୍ମପତ୍ରିକାରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଲିପି, କୋଷ୍ଠୀ, ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ଥିବା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଗାର ।

ଟିପଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଟିପ୍ପନୀ) ଟିପଣା ଦେଖ; ସଂକ୍ଷିପ୍ତଟୀକା ।

ଟିପା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଟିପ୍ପଣୀ) ଲେଖିରଖି-ଥିବା ସ୍ମାରକ ଟୀକା, ସଂକ୍ଷିପ୍ତନୋଟ୍, ଚିତା, ଟୋପା, ମଇଁଷିଙ୍କ ଦେହରେ ବନ୍ଧାହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ପୋଲ ବାଉଁଶନଳି ଓ ତାହାର ଦୁଇ ପାଶରେ ଝୁଲୁଥିବା ଦୁଇଖଣ୍ଡ କାଠି,ପାଇକମାନେ ବାଆଁହାତରେ ଧରିବା ଗୁଣକୋଣିଆ ଢାଲ, ଛୁଞ୍ଚିରେ ସିଲାଇ କରିବା କର୍ମ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି.) ବସନ୍ତନିବାରକ ଟୀକା

ଟିପା(ପେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୋଡ଼ର ଅଗ୍ରଭାଗକୁ ଭୂମିରେ ଲଗାଇ ଗ୍ରେଟେଇ ଗ୍ରେଟେଇ ଚାଲିବା,ଟିପିବାର ଶିଜନ୍ତରୂପ

ଟିପାଟିପି—ଗ୍ରା. ବି. ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଠରାଠରି, ଠାରଠୁର, ସଂକ୍ଷେପରେ ଲେଖିବା, ସ୍ମାରକ ଲିପି, ଗୋପନରେ କଥାଭାଷା ।

ଟିପାରା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ତ୍ରିପୁରା)ବଙ୍ଗଦେଶସ୍ଥ ତ୍ରିପୁରାରାଜ୍ୟ ।

ଟିପି—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ.) ବି.ଅଗ, ଅଗ୍ରଭାଗ ।

ଟିପିଚଢ଼େଇ—ଗ୍ରା.ବି.କ୍ଷୁଦ୍ର ପକ୍ଷୀ ବିଶେଷ ।

ଟିପିଟିପି—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଟିପିଟିପି ଦେଖ ।

ଟିପିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନଖଆଦି ଦ୍ୱାରା ସାମାନ୍ୟ ଆଘାତ କରିବା, ଅଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ଅଙ୍ଗୁଠି-ଟିପଦ୍ୱାରା ଛୁପିବା, ସ୍ମରଣାର୍ଥ କୌଣସି ବିଷୟ ସଂକ୍ଷେପରେ ଲେଖିରଖିବା, ନୋଟ୍ କରିବା, ଠାର ବା ସଙ୍କେତ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଭାବ ପ୍ରକାଶ କରିବା, କାନରେ ଚୁପିକରି କହିବା, ଗୋପ-ନରେ କହିବା, ଉତ୍ତେଜିତ କରିବା, ସିଲାଇ କରିବା ।

ଟିପୁଶାହ—ଆର୍କଟର ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମୁସଲମାନ ଫକୀର ।

ଟିପୁସୁଲତାନ୍—ମହିଶୁରରାଜା ହାୟଦର ଆଲିଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଟିପେ—ଗ୍ରା. ବି. ବିଂ. ଚମ୍ବୁଟାଏ, ଟିପରେ ଧରିବା ଭଳି,(ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ)ଲେଶମାତ୍ର, ସାମାନ୍ୟ ପରିମାଣରେ ।

ଟିପେଇ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତ୍ରିପଦୀ) ତିନି ଗୋଡ଼ିଆ ଷ୍ଟୁଲ ବା ଗ୍ରେଟ ଚାଉକ, ଶରଡ଼ର ଝୁରମୁଣ୍ଡିକୁ ଟେକି ଧରିବାର ଠେସ ।

ଟିମ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି.. (ସଂ-ତ୍ରିମ୍ବ) ଶିଶୁ, ଦୁଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ବାଙ୍ଗରା ବ୍ୟକ୍ତି, (ବିଂ)ଯାହା-ପେଟ ଟମାଟମ୍ ହୋଇ ଫୁଲିଥାଏ,-ବାଙ୍ଗୁରା ଓ ସ୍ଥୂଳକାୟ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଟିମା—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ଟିମ ଦେଖ ।

ଟିମା(ମେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପୂର୍ଣ୍ଣ ପାନ ଭୋଜନ ବା ବାୟୁଦୋଷ ଯୋଗୁଁ (ପେଟ) ଢୋଲଭଳି ଫୁଲିବା ।

ଟିମ୍ବିର—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. ବିରୁଡ଼ି ।

ଟିରକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତୀର)ମେରୁଦଣ୍ଡର ନିମ୍ନସ୍ଥାନ, ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର ।

ଟିଲ୍—ଗ୍ରା. ବି. କେହିକାହାକୁ ରାଗ ପକା-ଇବା ସମୟରେ ରାଗର ଦୋଷ ବାଧିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ତର୍ଜନୀ ଓ ମଧ୍ୟମା ଅଙ୍ଗୁଳିକୁ ଛନ୍ଦ ରଖିବା ।

ଟିଲ୍—ପ୍ରା. (ମେଦିନୀ) ବି. ଶାଲଜମିକୁ ଘେରିଥିବା ଉପଜମି ।
ଟିହ୍ନା—ଗ୍ରା. ବି. ଟିଆ ଦେଖ ।
ଟିହ୍ନାଟେହ୍ନ—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି କୁକାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ତେଜିତ କରିବା ।
ଟିହ୍ନିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚିହ୍ନିପ୍ରହେବା ।
ଟୀକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଟୀକ+ଭା.ଅ+ଆ) ସବିସ୍ତରବ୍ୟାଖ୍ୟା, ବିବୃତି, ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ, ଗ୍ରନ୍ଥର ଅର୍ଥର ବିଶଦୀକରଣ ।
ଟୀକାକାର—ପୁଂ. ବି. (ଟୀକା+କୃ+କ. ଅ) ବ୍ୟାଖ୍ୟାର ପ୍ରଣେତା ।
ଟୀକିରା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଡୁଙ୍ଗା ।
ଟୁଆଁ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ସ୍ତୋକ)କ୍ଷୁଦ୍ର, ଟିକି ।
ଟୁଆଲ—ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜା)ବି. ମୋଟ ଓ ଛୋଟ ଗାମୁଛା ।
ଟୁଇଁଟାଇଁହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚୁନ ଚୁନ ହୋଇ କଥାଭାଷା ହେବା ।
ଟୁଇଁବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଥ ବା ଫୋଟକାକୁ ଫୋଡ଼ିବା ।
ଟୁଇଲ୍—ଯା. ବି. ଏକଜାତୀୟ ମୋଟା ଓ ଚିକ୍କଣ ସୂତାଲୁଗା ।
ଟୁଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ମୃଦୁ ମଧୁର ଧ୍ୱନି ।
ଟୁଁଟାଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ମୃଦୁ ମଧୁର ଧ୍ୱନି ।
ଟୁକ୍‌ଟାକ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଟକ୍‌ଟକ୍ ଦେଖ ।
ଟୁକ୍‌ନା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବି. ଗୋରୁଙ୍କୁ କୁଳୁଚି ଓ ଚୋଡ଼ାଣି ଖୁଆଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କୁଣ୍ଡବିଶେଷ ।
ଟୁକ୍‌ରା—ଗ୍ରା. ବି. ଟୁକୁରା ଦେଖ ।
ଟୁକ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ସ୍ତୋକ)ଚେକନସ୍ତ୍ରିସ୍ତ୍ର ।
ଟୁକଣା—ପ୍ରା.(ବାଲେ)ବି.କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳପାତ୍ର, (ଗ୍ରା.ବି) ଟୁକୁଣା ଦେଖ ।
ଟୁକନା—ପ୍ରା. (ବସ୍ତର)ବି. ଟୋକେଇ ।
ଟୁକା—ଗ୍ରା. ବି. ଟୋକା ଦେଖ ।
ଟୁକିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ସ୍ତୋକ) ଶସ୍ୟାଦି ଜନ୍ତୁ ଗୋଟାଇବା, ଜନ୍ତୁ ଖୁଣ୍ଟି ଖାଇବା ।
ଟୁକୀ—ଗ୍ରା. ବି. ପଥରଗିନା, ପଥୁରି ।
ଟୁକୁଟୁକୁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଓ ବଂ.ର ବଂ.ଟକ୍‌ଟକ୍ ଦେଖ ।
ଟୁକୁଣା—ଗ୍ରା. ବି. ପିତ୍ତଳର ଛୋଟ ଗଡ଼ୁ ବା ଢାଳ ବା ପାକପାତ୍ର ।
ଟୁକୁରା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ସ୍ତୋକ) କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଂଶ ବା ଖଣ୍ଡ, ଟିକି ଅଂଶ ବା ଭାଗ ।
ଟୁକୁରାଟୁକୁରାକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ କରି ବିଭକ୍ତ କରିବା, ଟିକିଟିକିକରିବା ।
ଟୁକୁଲ୍—ପ୍ରା. (କଳାହଣ୍ଡି. ବାଲେ.ସମ୍ବ) ବି. ଟୋକା ଦେଖ ।
ଟୁକୁଲି—ଗ୍ରା. ବି. ବାଲିକା ।
ଟୁଙ୍ଗଟାଙ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଟଙ୍ଗଟାଙ୍ଗ ଦେଖ ।
ଟୁଙ୍ଗଟୁଙ୍ଗ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଟଙ୍ଗଟଙ୍ଗ, ଧୀର-ଭାବରେ (ଗଣକରି),ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୁଣିକରି ।
ଟୁଙ୍ଗିର—ପ୍ରା(ସିଂହଭୂମ)ବି. ଛୋଟ ପାହାଡ଼
ଟୁଙ୍ଗ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଡୁଙ୍ଗ) କ୍ଷତ୍ରିୟମାନଙ୍କର ବଂଶାନୁଗତ ଉପାଧି ବିଶେଷ ।
ଟୁଙ୍ଗି—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୃହ ।
ଟୁଙ୍ଗେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମୁଣ୍ଡକୁ ଉପରୁ ତଳକୁ ଓ ତଳୁ ଉପରକୁ ହଲାଇବା, ଟୁଙ୍ଗାରିବା, ଟିକିଟିକି କରି ହାଣିବା, କୋଚେଇବା ।
ଟୁଣ୍‌ଟୁଣ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଘଣ୍ଟି ବାଜିବାର ଶବ୍ଦ, (ବଂ) ପ୍ରସବୋନ୍ମୁଖୀ, ଆସନ୍ନପ୍ରସବା ।
ଟୁଣା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଉଣ୍ଣ) ଗାରଡ଼ି, ଗୁଣିବିଦ୍ୟା, ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର ।
ଟୁଣାବାଜ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁଣିଆ, ଗାରଡ଼ିଆ, ଗୁଣି ବିଦ୍ୟାରେ ନିପୁଣ ।
ଟୁଣୁକା—ଗ୍ରା. ବି. ଜଡ଼ିବୁଟି, ସାମାନ୍ୟ ଉପାଦାନବିଶିଷ୍ଟ ଔଷଧ, ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର, ଗୁଣିବିଦ୍ୟା ।
ଟୁଣ୍ଡୁକି—ପୁଂ.ବି.(ଟୁଣ୍ଡ+କୈ+ଅ)ପକ୍ଷୀ-ବିଶେଷ, ଶ୍ୟୋନାକ ବୃକ୍ଷ, ଫଣଫଣା-ଗଛ, କୁଷ୍ଠ ଖଦିର ବୃକ୍ଷ, (ବଂ) ଅଲ୍ପ-ଜୁର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଟଙ୍ଗନୀବୃକ୍ଷ ।
ଟୁନାକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତାଳମୂଳୀ ଗଛ ।
ଟୁପ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଟୁପ୍‌ଟୁପ୍ ଦେଖ ।
ଟୁପ୍‌ଟୁପ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଧୀରେ ଧୀରେ ବର୍ଷା ହେବାର ଶବ୍ଦ, ଅନୁଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ଦୁଇ ବା ତତୋଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବାର ଶବ୍ଦ, ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍ ।
ଟୁପ୍‌ଟୁପିଆ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଗୋଜା, ମୁନିଆଁ ।
ଟୁପଲି—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.ଛୋଟ ଟୋକେଇ ।
ଟୁପର— ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଅଛପୋଟଳି, (ବଂ) ନାଲି, ରକ୍ତାଭ ।
ଟୁପା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ବଡ଼ ଟୋକେଇ, (ପ୍ରା.ସିଂହ ବି) ପାତିଆ, ବାଉଁଶିଆ ।
ଟୁପି—ଗ୍ରା. ବି. ଟୋପି ।
ଟୁପୁର୍‌ଟୁପୁର—ଗ୍ରା. ବି. ଟୁପ୍‌ଟୁପ୍ ଦେଖ ।
ଟୁବ— ଗ୍ରା. ବି. ଛୋଟ ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଗର୍ତ୍ତ, ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳାଶୟ, ଖାତ ।
ଟୁବା—ଗ୍ରା.ବି. ପାଣିରେ ଡୁବିବା, ଡୁବା, ପାଣିରେ ହାତ ବାଡ଼େଇବାର ଶବ୍ଦ ।
ଟୁମା(ମେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପୂଯପୂର୍ଣ୍ଣ କୌଣସି ବ୍ରଣ ଫାଟି ନ ଯାଇ ଫୁଲି-ଉଠିବା, (ଜଳାଶୟ) ମୁହଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଳରେ ପୂର୍ଣ୍ଣହେବା ।
ଟୁର—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ) ବି. ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କର ଗୋଡ଼ରେ ପିନ୍ଧିବା ବଳୟ ବା ଅଳଂ-କାରବିଶେଷ ।
ଟୁରୁ—ଗ୍ରା. ବି. ପିତୃମାତୃହୀନ ଶିଶୁ, ଛଣ୍ଡମୁଣ୍ଡ ପିଲା, (ବଂ) ଠୁରୁ, ବାଙ୍ଗର, ପିତୃମାତୃହୀନ ।
ଟୁଲ୍‌ଟୁଲ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଟଳଟଳ, ଅତିକ୍ଷୀଣ, ଢୁଳାଉଥିବା ।
ଟୁଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଛିଦ୍ର, କଣା, ପଡ଼ାଗାଁ, ଛୋଟ ଗାଁ, ଟେପା,(ବଂ)ଟେପା ହୋଇ ଯାଇଥିବା (ପାନ୍ଦାଦି) ।
ଟୁଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଧାନ କ୍ଷେତରେ ହେବା ଏକପ୍ରକାର ଘାସ ।
ଟୁଷିକଲରା—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ଛୋଟ କଲରା ଓ ତାହାର ଗଛ ।
ଟେ—ଗ୍ରା.ପ୍ରତ୍ୟୟ, (ଅନାଦରାର୍ଥକ)ଟାଏ, ଗୋଟାଏ, ଏକଗୋଟା ।
ଟେଁଟେଁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଟିଟିଭପକ୍ଷୀର ଧ୍ୱନ୍ୟନୁ-କରଣ ।
ଟେକ—ଗ୍ରା.ବି.ମହତ୍ତ୍ୱ, ସମ୍ମାନ,ମର୍ଯ୍ୟାଦା, ଆଧିକ୍ୟ, ପ୍ରାଧାନ୍ୟ, ପ୍ରଶଂସା, ଗର୍ବ,

ଅଭିମାନ, ସୁନାମ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ।

ଟେକହା—ପ୍ରା.(ବସ୍ତ୍ର)ବଂ. ଅଖାଡ଼ୁଆ ।

ଟେକା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଲୋଷ୍ଟ୍ରକ)ଟେଲା, ମାଟି, ଇଟା ବା ପଥରର ଛୋଟ ଖଣ୍ଡ, (ଗ୍ରା.ବି)ଉତ୍ତୋଳିତ,ଟେକିବା(ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଟେକାଟେକି—ଗ୍ରା.ବି.ଧରାଧରି, ଉପରକୁ ଉଠାଇବା, ପରସ୍ପରର ପ୍ରଶଂସା, ଆତ୍ମ-ପ୍ରଶଂସା ।

ଟେକାଦୁଧ—ଗ୍ରା.ବି. ମାତୃସ୍ତନର ଅଭାବ-ବଶତଃ ସ୍ତନ୍ୟପାୟୀ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଗାଈଦୁଧ ।

ଟେକାପକାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଟେକା-ମାରିବା ଦେଖ ।

ଟେକାପାଣି—ଗ୍ରା.ବି. କୂପରୁ ଉତ୍ତୋଳିତ ଜଳ, କୂଅପାଣି ।

ଟେକାପାଣି ଟେକାଭାତ—ଗ୍ରା.ବି.ସମାଜ-ଚ୍ୟୁତ ବା ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନ ଛୁଇଁ ତାହାକୁ ଦେବା ପାଣି ଓ ଭାତ ।

ଟେକାଫାନ୍ଦ—ଗ୍ରା.ବି.ପକ୍ଷୀପକ୍ଷୀ ଧରିବାର ଏକପ୍ରକାର ଫାସ ବା ଫାନ୍ଦ ।

ଟେକାମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୂରସ୍ଥିତ କୌଣସି ଜୀବ ବା ବସ୍ତୁକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଟେକାକୁ ଜୋରରେ ଫିଙ୍ଗିବା ।

ଟେକିଟାକି ଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ତଳୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଉଠାଇବା, ବିଶେଷ ପ୍ରଶ ସା କରିବା ।

ଟେକିଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ପୁତ୍ର ବା କନ୍ୟାକୁ ହାତରେ ଧରି ବା ଉଠାଇ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ହସ୍ତରେ ଅର୍ପଣ କରିବା, ତଳୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇବା ।

ଟେକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉତ୍ତୋଳନ କରିବା, ଉଠାଇବା, ପ୍ରଶ ସାକରିବା, ଭୋସା-ମତ କରିବା, (ସ୍ୱରକୁ) ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଉଚ୍ଚ କରିବା, (ରୋଗ) ବଢ଼ିବା, ତଳୁ-ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଉଠାଇବା, (ଲ:ଅର୍ଥ) ଅନ୍ୟର ମୁଣ୍ଡକୁ ସାହାସ ସହିତ ଗ୍ରହଣ କରିବା, ନେବା, ଲୋଇବା, ନିମ୍ନତର ବସ୍ତୁକୁ ଉଚ୍ଚତର କରିବା ।

ଟେକିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆତ୍ମପ୍ରଶଂସା କରିବା, ଉପରକୁ ଉଠାଯିବା ।

ଟେକିର—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ବିରୁଡ଼ି ।

ଟେଙ୍ଗଟା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଏଣ୍ଡୁଅ ।

ଟେଙ୍ଗନା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. କଣ୍ଟିଆମାଛ ।

ଟେଙ୍ଗରି—ପ୍ରା.(ବାଲେ)ବି.ହାଡ଼ଗୋଡ଼ ।

ଟେଙ୍ଗ(ଙ୍ଗେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଟିଙ୍ଗାଇବା ଦେଖ ।

ଟେଟେଙ୍ଗା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଏଣ୍ଡୁଅ ।

ଟେଣ୍ଟୁମେଣ୍ଟୁ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା) ବି. ଲକ୍ଷିତ ବର୍ଣ୍ଣନାପତ୍ର ।

ଟେଣ୍ଟେଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଟିଟିଭ ଦେଖ ।

ଟେଣ୍ଟେଇଗୋଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. ନଳୀଗୋଡ଼ ।

ଟେଣ୍ଟେଇଗୋଡ଼ୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯେଉଁ ସ୍ଥୀର ଗୋଡ଼ ଟେଣ୍ଟେଇ ଚଢ଼େଇର ଗୋଡ଼ପରି ସରୁ ଓ ଲମ୍ବ ।

ଟେଣ୍ଡର—ଯା.ବି.କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରେଟ୍‌ରେ ଠିକାରେ କରିବା ପାଇଁ ଉମେଦୁଆର ଲୋକମାନଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବ ।

ଟେନ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବଂ. ଅତି ଛୋଟ ।

ଟେନସ୍—ଯା. ବି. ହାଲୁକା ପେଣ୍ଡୁ ଓ ଜାଲିଚଟ୍ ଆକାରର ବେଣ୍ଟଥିବା ବାଟ୍ ଦ୍ୱାରା ମଝିରେ ଥିବା ଜାଲ ବାଡ଼ର ଦୁଇ ପାଖରେ ଦୁଇଦଳ ବିପକ୍ଷ ଖେଳା-ଳିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଖେଳାଯିବା ଏକ-ପ୍ରକାର ଖେଳ ।

ଟେପାଘର—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା)ବି. ଡାକଘର ।

ଟେବୁଲ୍—ଯା. ବି. ମେଜ, ପାଦବିଶିଷ୍ଟ କାଷ୍ଠ ବା ପ୍ରସ୍ତରାଦିର ପଟା ।

ଟେମ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଆଡ଼ମ୍ବର ।

ଟେମ୍ବରୁ—ପ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ର)ବି. କେନ୍ଦୁ ।

ଟେର୍—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତାର୍ଯ୍ୟକ୍) ତଥ୍ୟ-ସମ୍ବାଦ, ସୂଚନା, କନାର୍, ପ୍ରମାଣ, ଅନୁସନ୍ଧାନ, ଇସାରା, ଦର୍ଶନ, ସୀମା, ଶେଷ, ଚିହ୍ନମାତ୍ର, ସତ୍ତ୍ୱ ।

ଟେର—ବଂ. ବକ୍ରଚକ୍ଷୁବିଶିଷ୍ଟ, ଟେରା ।

ଟେରକ—ହି.ବଂ.ବକ୍ରଚକ୍ଷୁବିଶିଷ୍ଟ, ଟେର

ଟେରା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଯାହାର ଆଖି-ଡୋଳା ଠିକ୍ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ନାହିଁ, ବକ୍ରଚକ୍ଷୁ, (ବି) ତମ୍ବୁ, ପଟଭବନ, ଲୁଗାର ପରଦା ।

ଟେରାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ହିମାଳୟପର୍ବତର ପାଦଦେଶସ୍ଥ ନୀଚ ଭୂମି ।

ଟେରାଇବ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବକ୍ରଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁବା

ଟେରାକ୍ଷ—ପୁଂ. ବଂ.(ବି.ଗ୍ରା)ଟେରା, ଯେ ବଙ୍କାଇକରି ଚାହେଁ ।

ଟେରାଫିଟା—ଗ୍ରା. ବି. ଦେବତାଙ୍କର ଦ୍ୱିପ୍ରହର ଧୂପପରେ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଦର୍ଶନ କରିବାର ଅବସର, ଦେବତା-ଙ୍କର ସକାଳ ଧୂପଆଦି ତିନିଧୂପର ପୂଜାର ସମାପ୍ତି ।

ଟେରାବାଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. କନାଟିବାଡ଼, ବସ୍ତ୍ର ନିର୍ମିତ ଯବନିକା, ପରଦା ।

ଟେରି—ବି. (ସଂ-ତାର୍ଯ୍ୟକ୍) ମୁଣ୍ଡ ବାଳର ତାର୍ଯ୍ୟକ ବିନ୍ୟାସ, ଫିରେଇ ।

ଟେରୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ.ଟେରାର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, ବକ୍ରଚକ୍ଷୁ ବିଶିଷ୍ଟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଟେରୁ—ଗ୍ରା.ବଂ. (ସଂ-ଟେରକ) ଟେରା ।

ଟେରେଇଟେରେଇଚାହିଁବା —ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଟେରାଇବା ଦେଖ ।

ଟେଲା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦଳ)ବଡ଼ଟେକା, ଲୋଷ୍ଟ୍ର,ଢେଲା, ମାଟିର ବଡ଼ ବଡ଼ ଖଣ୍ଡ, (ମାଛ ମାଂସଆଦିର) ବଡ଼ ବଡ଼ ଖଣ୍ଡ ବା ମୁଣ୍ଡା ।

ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍—ଯା.ବି.ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ତାରଦ୍ୱାରା ଏକସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନକୁ ଲିଖିତ ସମ୍ବାଦ ପ୍ରେରଣ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ଟେଲିଗ୍ରାମ—ଯା.ବି.ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍ ଦେଖ ।

ଟେଲିପାଥୀ—ଯା. ବି. ମାନସିକ ଶକ୍ତି-ବଳରେ ଦୂରସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିର ମନକୁ ଠଉ-ରାଇବା ବା ଜାଣିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ଟେଲିଫୋନ୍—ଯା. ବି. ଦୂରସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କସଙ୍ଗେ ବୈଦ୍ୟୁତିକ ତାର ସାହାଯ୍ୟରେ କଥା ହୋଇପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଟେଲିସ୍କୋପ—ଯା.ବି.ଦୂର ବୀକ୍ଷଣଯନ୍ତ୍ର ।

ଟେହ୍ନିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଟେଇବା ଦେଖ ।

ଟୋକଚଳିବା—ଗ୍ରା.ବି. ସାମାନ୍ୟପ୍ରକାରେ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ ଚଳିବା ।

ଟୋକଣା—ଗ୍ରା. ବି. ବଡ଼ ପିଣ୍ଡିଲ ହୁଣ୍ଡା ।

ଟୋକରା(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଟୋକରା-ଇବା ଦେଖ ।

ଟୋକା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଟୋକ) ପିଲା, ବାଳକ, ଯୁବକ,ଅନୁଭବହୀନ ଯୁବକ, ଅପରିଣତ ବୟସ୍କ ଯୁବକ ।

ଟୋକା(କୋ)ଇ—ଗ୍ରା. ବି. ବାଉଁଶ ବା ବେତ ପାତିଆରେ ବୁଣା ଗ୍ରେଟ ବୋଝ

ଟୋକାଟାକରା—ଗ୍ରା. ବି. ବାଳକମାନେ, ଅପରିଣତ ଓ ଅନୁଭବହୀନ ଯୁବକଗଣ ।

ଟୋକାଟାକିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ବାଳସୁଲଭ, ବାଳୋଚିତ, ଚପଳ, (ଗ୍ରା.ବି.) ଟୋକା-ଟାକରା ଦେଖ ।

ଟୋକାଳିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ବାଳସୁଲଭ, ବାଳୋଚିତ, ଯୁବକସୁଲଭ ।

ଟୋକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଟିପିବା, ଦୋଷ ଦେଖାଇବା, ବାରିବା, ବୁଣାଯାଇଥିବା କୌଣସି କ୍ଷୁଦ୍ର ପଦାର୍ଥ ଭୂମିରୁ ଖୁଣ୍ଟି-କରି ଖାଇବା,ଖୁଣ୍ଟିବା,ଚଣାଆଦି କଠିନ ପଦାର୍ଥକୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଖାଇବା, ମୂଷ ପୁସ୍ତକାଦିକୁ ଛିନ୍ନ କରିବା ।

ଟୋକେଇକୁଣ୍ଡେଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହର ପ୍ରୟୋଜନୀୟ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଉପକରଣ-ମାନ ।

ଟୋଟ(ଟା)ଲ—ଯା. ବି ଏକାଧିକ ସଂଖ୍ୟାର ସମଷ୍ଟି, ମିଶାଣ ।

ଟୋଟା—ଗ୍ରା. ବି. ବନ୍ଧୁକରେ ପୁରାଇ ଫାଏର କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ବାରୁଦ ଓ ଗୁଳିପୂର୍ଣ୍ଣ ନଳୀ, କାରତୁଷ ।

ଟୋଡ଼ରମଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ବି. ସମ୍ରାଟ-ସାହାଜାହାନଙ୍କର ଜନୈକ ସଭାସଦ ।

ଟୋଡ଼ରା—ଗ୍ରା.(ଭଦ୍ରିଭାଷା)(ବି). ବେକ ।

ଟୋପ—ଗ୍ର.ବି.ଚୁଆ, ଭୂମିରେ ଖୋଳା-ହେବା ଗର୍ତ୍ତ, ଗାଡ଼, ଅନ୍ଧକୂପ,ବଣ-ହାତୀଙ୍କୁ ଧରିବା ପାଇଁ ଭୂମିରେ ଖୋଳାହେବା ଗାତ, (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବିପନ୍ନ କରିବା-ପାଇଁ ସୂକ୍ଷ୍ମ କୌଶଳ,ଟୋପି, ଟୋପର ଦେଖ ।

ଟୋପଚଉରା—ଗ୍ରା.ବି. ବାହ୍ୟ ଆଚରଣ ।

ଟୋପର—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ସ୍ତୂପ) ବାଉଁଶ, ପାତିଆ ବା ତାଳପତ୍ରରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମୁଣ୍ଡର ଆବରଣ ବା ତାଙ୍କୁଣି, ଝାଙ୍ଗି, ଟୋପି, ମୁକୁଟ, ଟୋପ ବା ଭୂମଧ୍ୟସ୍ଥ ଗର୍ତ୍ତ, ପକ୍ଷିବିଶେଷ ।

ଟୋପରବାଇଗଣ—ଗ୍ରା. ବି. କଷି ଓ କଣ୍ଟାଳିଆ ବାଇଗଣ ।

ଟୋପଲ—ପ୍ରା. (ମେଦିନୀ ବିଂ ଗ୍ରେଟ ବୋକଗ୍ର ବା ଗଣ୍ଠୁଲି, ବୁଜଲା ।

ଟୋପା—ଗ୍ରା. ବି. ଜଳାଦି ତରଳ ପଦାର୍ଥର ବୁନ୍ଦା, କପାଳରେ ଦେଇଥିବା ସିନ୍ଦୁର, ଚନ୍ଦନାଦିର ଚକ୍ରାକାର ଚିହ୍ନ, ତିଳକ ବିନ୍ଦୁ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବିଂ) ଗୁଡ଼ଲ-ଧୁଆ ବାଉଁଶିଆ ।

ଟୋପାଟୋପା—ଗ୍ରା.ଅ. ବିନ୍ଦୁବିନ୍ଦୁ ହୋଇ ।

ଟୋପି—ଗ୍ରା. ବି. କପାଳରେ ଦେବାକୁ ତିଳକାକାର କ୍ଷୁଦ୍ର ବିନ୍ଦୁ, ଜଳାଦି ତରଳ ପଦାର୍ଥର କ୍ଷୁଦ୍ର ବିନ୍ଦୁ, ମସ୍ତକା-ବରଣ, ବନ୍ଧୁକ ନଳୀର ମୂଳରେ ଥିବା ଛିଦ୍ରପ ଖେ ଖଞ୍ଜାଯିବା ବାରୁଦ ଯୁକ୍ତ ଧାତୁମୟ ଖୋଳ,ଟିକଲି,ଗ୍ରେଟ ଡାଲି, ଗୁଙ୍ଗୁଡ଼ି,ଅତିକ୍ଷୁଦ୍ର ଟୋକେଇ ଆକୃତି ପାତ୍ର ।

ଟୋପିଟୋପି—ଗ୍ରା. ଅ. କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଟୋପାରେ ।

ଟୋପିଦାର୍—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଯେଉଁ ବନ୍ଦୁକର ନଳୀର ମୂଳରେ ଥିବା ଛିଦ୍ରଉପରେ ଟୋପି ଖଞ୍ଜାଯାଇ ସେ ଟୋପି ଉପରେ ଘୋଡ଼ାର ଆଘାତ ହେଲେ ନଳୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ବାରୁଦରେ ନିଆଁ ଲାଗି ବନ୍ଦୁକ ଫାଏର ହୁଏ ।

ଟୋରୀ—ଯା. ବି. ଇଂଲଣ୍ଡର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ରାଜନୈତିକ ଦଳର ସଭ୍ୟ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ଦଳଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଟୋଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁରୁ ଆଘାତ ଯୋଗୁଁ ପିଣ୍ଡଲଦାସନ ଆଦିରେ ଯେଉଁ ଅଂଶ ବସିଯାଏ ବା ଦବିଯାଏ, ମହୁଲଚକ୍ରର ଫଳ ।

ଟୋଲକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ପ୍ରୀତିକ) ଦୋଇତକଙ୍କରୁ, ପାନରେ ଧରିବା ଏକପ୍ରକାର ରୋଗ, ଗୋରୁ ମହିଷ-ଆଦିଙ୍କୁ ଧରିବା ରୋଗବିଶେଷ ।

ଟୋଲଙ୍କ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକଜାତୀୟ ବନ୍ୟ କଣ୍ଟାଳିଆ ଗଛ ଓ ତାହାର ଖାଦ୍ୟଫଳ, କଣ୍ଟାଟୋଲ ।

ଟୋଲ୍—ପ୍ରା. (ପୁରୀ) ପୁରୀଜିଲ୍ଲା ଗ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଅଧିବାସୀ ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ବଂଶର ପୂର୍ବମର୍ଯ୍ୟାଦା ସୂଚକ ଉପାଧି-ବିଶେଷ, ପଡ଼ା ।

ଟୋଲ୍(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସକର୍ମକ) କୌଣସି ପାତ୍ରକୁ ଟୋଲ୍ଲ କରିବା, (ଅକର୍ମକ) କୌଣସି ପାତ୍ର ଟୋଲ୍ଲ ହୋଇଯିବା, ଚେପା ବା ଟୋଲେଇ-ଯିବା ।

ଟୋଲ—ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜା)ବି.ଅଧପାନ୍ଥ,(ଗ୍ର.ବି) ଧାନବିଲରେ ହେବା ଏକପ୍ରକାର ଘାସ ।

ଟ୍ରଙ୍କ—ଯା. ବି. ଲୁହା ବା ମୋଟ ଟିଣ-ପାତିଆର ସାନ ସିନ୍ଦୁକ ବା ବାକସ ।

ଟ୍ରଲି—ଯା.ବି. ରେଲ ଲାଇନ୍ ପରିଦର୍ଶକ ଇଞ୍ଜିନ୍‌ଅରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ଠେଲ୍ଲ-ଗାଡ଼ି । [ବର୍ତ୍ତନ ।

ଟ୍ରାନ୍ସଫର—ଯା.ବି. ବଦଳି, ସ୍ଥାନ ପରି-

ଟ୍ରାମ୍—ଯା. ବି. ଲୌହଲାଇନ୍ ଉପରେ ଚାଲିତ ଏକପ୍ରକାର ଚାରିଚକିଆ ଗାଡ଼ି ।

ଟ୍ରେଜରର୍—ଯା. ବି. ଧନାଗାରରକ୍ଷକ ।

ଟ୍ରେଜରୀ—ଯା. ବି. ଟଙ୍କଶାଳାନା, ରାଜ-କୀୟ ଧନାଗାର, ଲୁହାସିନ୍ଦୁକ ।

ଟ୍ରେଡ଼ମାର୍କ— ଯା. ବି. ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପଣ୍ୟ-ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ଚିହ୍ନିତ ଉକ୍ତଦ୍ରବ୍ୟର ନିର୍ମାତାଙ୍କ ଉଦ୍ଭାବିତ ବିଶିଷ୍ଟ ଚିହ୍ନ ।

ଟ୍ରେନ୍—ଯା. ବି. ରେଲଗାଡ଼ି ।

ଟ୍ରେନିଙ୍ଗ୍—ଯା. ବି. କୌଣସି ବିଷୟରେ ଯୋଗ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ପାଇବା ଶିକ୍ଷା ।

ଟ୍ରେସ୍—ଯା.ବି. ଅସଲ ନକ୍‌ସାରୁ ଟ୍ରେସିଂ କାଗଜ ବା ଟ୍ରେସିଂ କ୍ଲଥ ସାହାଯ୍ୟରେ ଅଙ୍କିତ ନକ୍‌ସା ।

ଠ

ଠ—ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ଦ୍ୱାଦଶ ଅକ୍ଷର, ଟ ବର୍ଗର ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ, ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ମୂର୍ଦ୍ଧା ।

ଠ—ପୁଂ.ବି. ଶିବ, ମହାଧ୍ୱନି,ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳ, ମଣ୍ଡଳ, ଶୂନ୍ୟ,(ବିଂ) ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଗୋଚର, ଗ୍ରା.ବି. ଶୂନ, ଶୂନ୍ୟସଂଖ୍ୟା ।

ଠଅ—ଗ୍ରା.ବି. ଶୂନ୍ୟାକାର, ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୃତ୍ତାକୃତ, (ବିଂ) ଶୂନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ।

ଠଇ —ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. (ପଞ୍ଚମୀ ବିଭକ୍ତି ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ବିଶେଷ, ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦସଙ୍ଗେ ବ୍ୟବହୃତ) ରୁ, ଠାରୁ, ଅପେକ୍ଷା ।

ଠଉର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ଥିର) ସ୍ଥିରତା, ଠବ, ଦୃଢ଼, ଅବସ୍ଥିତ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟ-ଗୋଚର, ଠିକଣା, ଅନୁମାନ, (ବିଂ) ସ୍ଥିର, ସ୍ଥିରୀକୃତ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଦ୍ୱାରା ଅନୁ-ଭୂତ, ଅନୁମିତ ।

ଠଉରକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଠିକଣା କରିବା, ଅନୁମାନ କରିବା ।

ଠଉରଠିକଣା—ଗ୍ରା. ବି. ସୁବନ୍ଦୋବସ୍ତ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁର ପତ୍ତା ।

ଠଉରାଇ(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ସ୍ଥିର) ଅନୁସନ୍ଧାନ ପୂର୍ବକ ସ୍ଥିରକରିବା, ଅନୁମାନ କରିବା, ଖୋଜିବା, ଉଣ୍ଡିବା, କଳ୍ପନା ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର କରିବା ବା ଭାବିବା, ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୋଚରକୁ ଆଣିବା ।

ଠଉରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସ୍ଥିରହେବା, ସିଦ୍ଧାନ୍ତହେବା, ଠାକିବା, ଅପେକ୍ଷା-କରିବା, ଅନୁମିତହେବା, ସହ୍ୟକରିବା, ଠଉରାଇବା ଦେଖ ।

ଠଂ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଧାତୁମୟ ଦ୍ରବ୍ୟସଙ୍ଗେ କୌଣସି କଠିନ ପଦାର୍ଥ ବାଜିଲେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ଜାତ ହୁଏ ।

ଠଂଠଂ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଠଂ ଦେଖ ।

ଠକ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ସ୍ତବ୍କ) କାଠଆଦି କୌଣସି ଦୃଢ଼ ବସ୍ତୁରେ ଅନ୍ୟ ଦୃଢ଼-ବସ୍ତୁ ଥରେ ବାଜିବାର ଶବ୍ଦ ।

ଠକ୍‌କରି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ହଠାତ୍ ।

ଠକଠକ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. କାଷ୍ଠାଦି ଦୃଢ଼-ବସ୍ତୁରେ ଅନ୍ୟ ଦୃଢ଼ ବସ୍ତୁ ଏକାଧିକଥର ବାଜିବାର ଶବ୍ଦ, ଧାତବ ପଦାର୍ଥ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କଠିନ ବସ୍ତୁ ଦ୍ୱୟର ଏକାଧିକଥର ଘାତ ପ୍ରତି-ଘାତଜନିତ ଶବ୍ଦ, (ଗ୍ରା.ବି.) ବାରମ୍ବାର ଦୁଇଜଣଙ୍କର କଳିକଜିଆ ।

ଠକ୍‌ଠାକ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଉତ୍ତମରୂପେ, ହଠାତ୍, ନରମ, ଠେକ୍‌ଠୋକ୍ ।

ଠକ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଠଗ, ପରଗ୍ଲାନିକାରକ, ଛଳକାରକ, ଛଳମୟ, ନିଷ୍ଠୁର, ଖଳ, ଚୋର, ପ୍ରତାରକ, ପ୍ରବଞ୍ଚକ, (ବିଂ) ପ୍ରତାରକ ବ୍ୟକ୍ତି,ଗ୍ରାମପଥର ଦସ୍ୟୁ ।

ଠକର—ଗ୍ରା. ବି. ଠୋକର ଦେଖ ।

ଠକର ଠକର—ଗ୍ରା.ବି. ବଣ ନିକଟସ୍ଥ ଭୂମିରେ ଫସଲ କରିବା ଲୋକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବନ୍ୟ ଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ଦୂରୁଡ଼େଇବା-ପାଇଁ ଭାଡ଼ି ଉପରେ ଠକଠକ୍ ବଜା-ଯିବା ବାଉଁଶରେ ତିଆରି ଏକପ୍ରକାର ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ।

ଠକା—ଗ୍ରା.ବି. ଠକେଇ, ଠକିବା କର୍ମ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବିଂ) ଠିକ୍, ଅସଲ,ଖାଁଟି ।

ଠକା(କେ)ଇ—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରବଞ୍ଚନା, ପ୍ରତାରଣା ।

ଠକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପ୍ରତାରଣା କରିବା, ଭଣ୍ଡିବା, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଉପର ଠାଉରିଆକରି ସମ୍ପନ୍ନକରିବା, (କୋଳପ ବା ତାଲାକୁ) ବନ୍ଦ ନ କରି ବନ୍ଦ ହେବାଭଳି ଅଟକାଇ ରଖିଦେବା, (କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ)କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ବା ଗୃହରେ ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ରଖା-ଇବା ।

ଠକାଠକ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଫସାରରେ ଅଚଳ ଅବସ୍ଥା, ଆସନ୍ନ ମୃତ୍ୟୁସମୟ ।

ଠକାଠକି—ଗ୍ରା. ବି. ଭଣ୍ଡାଭଣ୍ଡି, ଭଣ୍ଡା-ଇବା, ପରସ୍ପର ପ୍ରତାରଣା ।

ଠକାମି—ଗ୍ରା. ବି. ପରଗ୍ଲାନି, ପରନିନ୍ଦା, ପ୍ରତାରଣା, ଠକାଇ ଦେଖ ।

ଠକାର—ପୁଂ. ବି. ଠ ସ୍ୱରୂପାକାର, ଠ ସ୍ୱରୂପ ବର୍ଣ୍ଣ, ଠ କାର, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଠ ପରି ଆକାର, ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଲ ।

ଠକାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପ୍ରତାରଣା କରିବା, ପ୍ରତାରିତହେବା, ଭଣ୍ଡାଇବା,ଛଳନା-କ୍ରମେ କାଳକ୍ଷେପ କରିବା ।

ଠକିଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପ୍ରତାରିତ ହେବା, ଥକିଯିବା, ଚଳତ୍ଶକ୍ତିବିହୀନ ହେବା ।

ଠକ୍ଷୁର—ପୁଂ. ବି. ଦେବପ୍ରତିମା, ଗଣ୍ୟ-ମାନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି, ବ୍ରାହ୍ମଣ ସ୍ଥାନର ଉପାଧି ବିଶେଷ ।

ଠଗ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ଶଠ, ବଞ୍ଚକ, ଡକାଇତ, ଠକ ଦେଖ ।

ଠଙ୍ଗ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ମୂଲ୍ୟ, ଦାମ୍, (ଅବ୍ୟ) କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ହଠାତ୍ କାଟିଦେବା ପ୍ରକାରେ ।

ଠଠାଠି—ଗ୍ରା. ବି. ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୀନ ବା ନିର୍ଦ୍ଧନ ଅବସ୍ଥା, ଅଭାବ, ଅର୍ଥାଭାବ ।

ଠଣ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଠଣ୍ ଠଣ୍ ଦେଖ ।

ଠଣ୍‌ଠଣ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଧାତୁମୟ ପଦାର୍ଥର ପରସ୍ପର ଆଘାତ ଜନିତ ଶବ୍ଦ, ଟଙ୍କା ଗଣିବାର ଶବ୍ଦ, ଘଣ୍ଟିଶବ୍ଦ, (ବିଂ) ଅପ-ର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ,ଗଳ ଗଳ,ଧନ,(ଗ୍ରା. କ୍ରି.ବିଂ) ନଗଦ୍ ।

ଠଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଅଙ୍ଗର ଶୋଭା, ଠାଣୀ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ଗଠନ, (ବିଂ) ସୁନ୍ଦର ।

ଠଣା—ଗ୍ରା. ବି. କାନ୍ଥକୁଣ୍ଡ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ, ବନ୍ଧାଙ୍ଗୁଳିର ଗଣ୍ଠିଦ୍ୱାରା ମସ୍ତକର ଖପୁ-ରୀରେ ଆଘାତ, ବାସସ୍ଥଳ, ଶିବିର-ପହରା, ଡାଣ୍ଡ, ଫୁଲ, କଣମାଛି ।

ଠନ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଅବ୍ୟକ୍ତ ଶବ୍ଦ,ଶକ୍ତତା-ବୋଧକ ଶବ୍ଦ ।

ଠନ୍‌ଠନ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଘଣ୍ଟାବାଜିବାର ଶବ୍ଦ ।

ଠନ୍କ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ପ୍ରସ୍ରାବପୋଡ଼ା ରୋଗ ।

ଠନୁ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ଅବ୍ୟ.(ଅମୁକ) ସ୍ଥାନରୁ, [ଠାରୁ ।

ଠମକ—ଗ୍ରା. ବି. ହାବଭାବ ସହିତ ଗତି-

ଭଙ୍ଗି, ଛଇ, ନୃତ୍ୟଭଙ୍ଗିରେ ଚାଲିବା ।

ଠସ୍—ଗ୍ରା. ବି. ନେତ୍ର ବକ୍ର ହସ୍ତ ଦି ସଙ୍କେତଦ୍ୱାରା ମନୋଭାବର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି, ଇଙ୍ଗିତ, ଇସାରା ।

ଠସ୍ଠଠ—ଗ୍ରା.ବି. ପରସ୍ପର ସଙ୍କେତଦ୍ୱାରା ମନୋଗତ ଭାବର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ, ଠାରଠୁର ।

ଠସ—ଗ୍ରା. ବି. ଛଳନା, ରହସ୍ୟ, ଅଟ୍ଟା, ଟାପରା,ପରିହାସ, (ବିଂ) ପରିହାସଯୁକ୍ତ (କଥା), ମିଥ୍ୟା ।

ଠସା—ଗ୍ରା. ବି. ଲୁହା କିମ୍ବା କଂସାର ଏକପ୍ରକାର ଚୁଞ୍ଚ ।

ଠହର—ପ୍ରା. (ସମ୍ଭ) ବିଂ. ସ୍ଥିର ।

ଠହରିବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ଭ) କ୍ରି. ଅପେକ୍ଷା କରିବା, ସମ୍ଭାଳିବା ।

ଠା—ଗ୍ରା. ବି ଓ ଅବ୍ୟ. ଠାଆ ଦେଖ ।

ଠାଆ—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ଥାନ,ଜାଗା,ବ୍ୟବଧାନ, (ରାଜାଆଦିଙ୍କ) ଭୋଜନ, ଭୋଜନ ସ୍ଥାନରେ ଭୋଜନପାତ୍ର ରଖାଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଭୂମିରେ ମୁରୁଜଦ୍ୱାରା ଲେଖା-ଯିବା ଚିହ୍ନ, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.) (ଅମୁକ) ସ୍ଥାନର ।

ଠାଆକୁଠ ଆ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ସ୍ଥାନକୁ ସ୍ଥାନ, ଏକସ୍ଥାନପରେ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନରେ, ବହୁ-ସ୍ଥାନରେ ।

ଠାଆଠାଆ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ, ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ।

ଠାଆଠାଆକେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଠାଆକୁ-ଠାଆ ଦେଖ ।

ଠାଆଠିକଣା—ଗ୍ରା.ବି.ସୁବ୍ୟବସ୍ଥା,ସ୍ଥିରତା ।

ଠାଆପୀଢ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଭୋଜନ ସ୍ଥାନରେ ମୁରୁଜଦେଇ ଓ ପୀଢ଼ା ପକାଇ ଭୋଜନ ସ୍ଥାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ।

ଠାଆବଢ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଭୋଜନ ସ୍ଥାନରେ ଜଣକପାଇଁ ସଜ୍ଜିତ ଭୋଜନ ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଠାଆବଢ଼ିବା—ଗ୍ରା.ବି.ଭୋଜନର ସମାପ୍ତି ।

ଠାଆସଜ—ଗ୍ରା. ବି. ଭୋଜନ ପାତ୍ରାଦି, ଏକସାଜ ଭୋଜନ ପାତ୍ର ।

ଠାଇଁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ଥାନ) ସ୍ଥାନ,ଦିଗ, ଆଶ୍ରୟ, ଶୂଦ୍ର ସମାଜରେ ବିଧବାର ଦ୍ୱିତୀୟ ବିବାହ, (ଅବ୍ୟ) ଠାରେ ।

ଠାଇକରି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଠୋକରି, ସଶବ୍ଦ ଓ ଜୋରିକରି(ଚଟକଣା ମାରିବା ବା ଆଘାତ କରିବା) ।

ଠାଇଠାଇ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. (ବହୁବାର) ଗାଲରେ ଜୋରରେ ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଚାପଡ଼ା ମାରିବା ପ୍ରକାରେ ।

ଠାଉକା—ଗ୍ରା.ବି. ଚାଉଁ, ଯେଉଁ ଚେର ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଠାବ ଭରି ବା ଗଣ୍ଡି ପରେ ଚେର କରେ ।

ଠାଉରିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଠାଉକା ଦେଖ ।

ଠାଏ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଅମୁକ) ସ୍ଥାନରେ, ଏକସ୍ଥାନରେ, (ବିଂ) ଏକଠାଆ ମାତ୍ର (ତରକାରୀ) ।

ଠାଏଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଠାଏ ଦେଖ ।

ଠାଏଁଠାଏଁ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ, ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ,କେତେକ ସ୍ଥାନରେ

ଠାଏଁଠାଏଁ—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବିଂ. ଠାଏଁ ଠାଏଁ ଦେଖ ।

ଠାକରା—ଗ୍ରା. ବି. ବାଣବିଶେଷ, ଭୁମ୍ବୀ-ବାଣ, ଦେଉଳ ବା କୋଠାର ଚୁଡ଼ା ଉପରେ ସଂଶେଷରେ ଯେଉଁ ପଥର ବା ଟାଇଲ୍ ଖଣ୍ଡ ପକାଇ ଚୁଡ଼ା ମୁଦା-ଯାଏ, ଧିମା, ଟେଲା, ଟଣ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଶୁଷ୍କ, ନିଜଲ, ପୋଲ୍, ନୀରସ, ପୂର୍ଣ୍ଣ-ମାଂସ ନ ଥିବା (ଗାଲ), ମାଛିଆ ହୋଇ ନ ଥିବା(ଆମ୍ବୁଲଫଡ଼ା) ।

ଠାକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସ୍ଥିରହେବା, ବଞ୍ଚିବା, କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥିର ଭାବରେ କିଛି ଦିନ ରହିବା ।

ଠାକୁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.(ଅମୁକବ୍ୟକ୍ତି ବା ସ୍ଥାନର) ନିକଟକୁ, ସ୍ଥାନକୁ ।

ଠାକୁଠାକୁହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭୋକରେ ବା ମୂର୍ମୂର୍ଷୁ ଅବସ୍ଥାରେ ପାଟିକୁ ଟାକୁ ଟାକୁ କରିବା, ପାଟୁପାଟୁ ହେବା ।

ଠାକୁର—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଠକ୍କୁର) ଦେବ, ମହାପ୍ରଭୁ, ଦେବପ୍ରତିମା, ପ୍ରଭୁ, ଗୁରୁ ବ୍ୟକ୍ତି, ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ, ବଙ୍ଗୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ, କ୍ଷତ୍ରିୟମାନଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ, ଭାରତ ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳରେ ଭଣ୍ଡାରିମାନଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ, (ପ୍ରା. ସିଂହ. ବି) ରାଜାମାନଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।

ଠାକୁରଘର—ଗ୍ରା. ବି. ଦେବାଳୟ, ଦେଉଙ୍କ ଘର, ଦେବମନ୍ଦିର ।

ଠାକୁରପୂଜା—ଗ୍ରା. ବି. ଦେବୋପାସନା, ପ୍ରତିମାପୂଜା ।

ଠାକୁରବାଡ଼ି--ଗ୍ରା.ବି.ଠାକୁରଘର ଦେଖ ।

ଠାକୁରବାପା—ଗ୍ରା. ବି. ପିତାମହ ।

ଠାକୁରରାଜା—ଗ୍ରା. ବି. ପୁରୀର ରାଜା ।

ଠାକୁରସେବା—ଗ୍ରା. ବି. ଠାକୁରପୂଜା, ଦେବୋପାସନା ।

ଠାକୁରାଣୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଠାକୁରର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ,ଦେବୀ,ରାଣୀ, ସ୍ୱାମିନୀ, ଗୃହିଣୀ, ଗୁରୁପତ୍ନୀ, ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ, ପାର୍ବତୀ, ବସୁ-ମାତା, ଗ୍ରାମଦେବତା, ଶୀତଳାଦେବୀ, ବସନ୍ତରୋଗ, କେନ୍ଦୁଝର ରାଜ୍ୟର ପର୍ବତବିଶେଷ ।

ଠାକୁରାଣୀଉଭାହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଠାକୁ-ରାଣୀ ଲାଗିବା ଦେଖ ।

ଠାକୁରାଣୀଓଲ୍ଲ(ଭ୍ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଠାକୁରାଣୀ ଚୁଡ଼ିବା ଦେଖ ।

ଠାକୁରାଣୀଗାଧୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ରଜସଂକ୍ରା-ନ୍ତିର ପରବର୍ତ୍ତୀ ୩ୟ ଦିବସ ପ୍ରଭାତରେ ଦେବୀ ବସୁମତୀଙ୍କୁ ସ୍ନାନ କରାଇ ପୂଜା କରିବାର ବିଧି, ଠାକୁରାଣୀ ମାଜଣା ।

ଠାକୁରାଣୀଚୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଠାକୁରାଣୀ ଲାଗିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହରୁ ଦେବତା-ଙ୍କର ଆବେଶ ଛାଡ଼ିଯିବା ।

ଠାକୁରାଣୀମାଜଣା—ଗ୍ରା.ବି. ଗ୍ରାମଦେବତାଙ୍କୁ ବିଧି ପୂର୍ବକ ସ୍ନାନ କରାଇବା ।

ଠାକୁରାଣୀଯାତ୍ରା—ଗ୍ରା. ବି. ଫାଲ୍ଗୁନଶୁକ୍ଳ ଦ୍ୱିତୀୟାଠାରୁ ଚୈତ୍ରମାସ ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରାଯିବା ଉତ୍ସବ, ଓଡ଼ିଶା ବିଭାଗର ତାଳଚେର ରାଜ୍ୟର ଗୋପାଳପ୍ରସାଦ ଗ୍ରାମରେ ଚୈତ୍ରଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ-ତିଥିରେ ହେବା ହଙ୍ଗୁଲା ଦେବୀଙ୍କର

ଉତ୍ସବ ।

ଠାକୁରଣୀଲାଗିବା—ଗ୍ରା. ବି. କାଳସୀ ଲାଗିବା, ଦେବତା ଉଭାହେବା, ମନୁଷ୍ୟ ଦେହରେ ଦେବତାଙ୍କର ଆବେଶ ବା ଆବିର୍ଭାବ ।

ଠାକେରା—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଟାଙ୍ଗରା, (ବି ଓ ବିଂ) ଠାକରା ଦେଖ ।

ଠାଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗି, ଶରୀରର ଗଠନ, ଶରୀର, ଗୃହ ଘରର ଥାଟ ।

ଠାଠା—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଠାଆକୁ ଠାଆ ଦେଖ ।

ଠାଠିକ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅତିସୁନ୍ଦର ଆକୃତି ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଠାଡ଼—ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଦଣ୍ଡାୟମାନ ।

ଠାଣା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ଥାନ) ପ୍ରହରୀର ସ୍ଥାନ ।

ଠାଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗି, ଆକୃତି, କଥାର ଭଙ୍ଗି, ଗତି. ଢଙ୍ଗ, ସ୍ଥିରତା, ଧୈର୍ଯ୍ୟ ।

ଠାଣିମାଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଠାଣି ଦେଖ ।

ଠାଣେଦାର୍—ଗ୍ରା.ବି.ଥାନାଦାର, ଥାନାର ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ଅଫିସର,(ଲ.ଅର୍ଥ)ପରାକ୍ରମ-ଶାଳୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଠାଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆଶ୍ରୟ ଦେବା, ସ୍ଥାନ ଦେବା ।

ଠାନ୍—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.ଠା,ସ୍ଥାନ, ଆଧାର ।

ଠାନ୍ଠାନ୍—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)କ୍ରି. ବିଂ. ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ।

ଠାନୁ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ଅବ୍ୟ. ଠାରୁ ।

ଠାପରା—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବିଂ. ଠାପୁଆ ଦେଖ ।

ଠାପୁଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ମଠୁଆ, କର୍ମ-କୋଚି, ଅଳସୁଆ, ଯେଉଁ ଲୋକ ବାହାନା କରି କାର୍ଯ୍ୟରୁ ବା ପରିଶ୍ରମରୁ ଅବ୍ୟାହତି ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ।

ଠାପୁର୍ଠାପୁର୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଘୋଡ଼ା ଟାପୁ ମାଟିରେ ବାଜିଲେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ହୁଏ ।

ଠାପେ(ପୋ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବାହାନା କରିବା, ଛଳ ଦେଖାଇବା, ଗ୍ରେଟେଇ ଗ୍ରେଟେଇ ଚାଲିବା ।

ଠାବ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ସ୍ଥାନ)ସ୍ଥାନ, ଜାଗା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବାସସ୍ଥାନ, ଠିକଣା, ସନ୍ଧାନ, ଆଶ୍ରୟ, ପାତ୍ର, ଆଧାର ।

ଠାବକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଅନୁସନ୍ଧାନ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଅଜ୍ଞାତ ବିଷୟ ବା ସମ୍ବାଦ ସ୍ଥିରକରି ବୁଝିବା, ଠିକଣା କରିବା, ରହିବା, ଅବସ୍ଥାନ କରିବା ।

ଠାବକୁ—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ)କ୍ରି. ବିଂ. ନିକଟକୁ, ପାଖକୁ ।

ଠାବଠାବକେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ, କେତେ ସ୍ଥାନରେ । [ଦେବା ।

ଠାବଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆଶ୍ରୟ ବା ସ୍ଥାନ

ଠାବର—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଠାବରେ ।

ଠାବରୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଠାରୁ ।

ଠାବରେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ନିକଟରେ,ପାଖରେ, ଠାରେ ।

ଠାବେଠାବେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. କୌଣସି କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ।

ଠମ—ଗ୍ରା. ବି. ଗଠଣ, ଗଠନ ।

ଠାସୁଁ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ବିଧବା ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଶୂଦ୍ରମାନଙ୍କ ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ ବିବାହ କରେ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଠାସୁଁଣୀ ।

ଠାଠର୍—ଗ୍ରା.ବି.ନେତ୍ର ଓ ହସ୍ତ ଦ୍ୱାରା ସଙ୍କେତ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ମନୋଭାବର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ।

ଠାର—ଗ୍ରା.ବି. ଉପସ୍ଥିତ ତୃତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅବୋଧ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭାବର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ନିମନ୍ତେ କରାଯିବା ଚକ୍ଷୁ ଓ ଅଙ୍ଗାଦି ଦ୍ୱାରା ସଙ୍କେତ,ଇଙ୍ଗିତ, ଇସାରା ।

ଠାରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ନେତ୍ର ବକ୍ର ଓ ହସ୍ତାଦିର ଭଙ୍ଗି ଦ୍ୱାରା ସଙ୍କେତ ବା ଇଙ୍ଗିତ କରିବା, କୌଣସି ବିଷୟର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ-ସ୍ମାରକ ଲେଖା କାଗଜ ଆଦିରେ ଟିପି ରଖିବା ।

ଠାରୁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.(ପଞ୍ଚମୀବିଭକ୍ତିର ଚିହ୍ନ)ରୁ, ସ୍ଥାନରୁ, ନିକଟରୁ, ଅପେକ୍ଷା, ସମୟରୁ ଆରମ୍ଭ କରି, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ. ବିଂ.) ଚନ୍ଦା, ଟାଙ୍ଗାରା ।

ଠାରେ-ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.(ଚତୁର୍ଥୀବିଭକ୍ତିର ଚିହ୍ନ)ରେ, ନିକଟରେ, ହେଁ, ସତ୍ତ୍ୱେ, (ଅମୁକକଥା) ଘଟିଥାଇ ସୁଦ୍ଧା, (ଅମୁକ ବିଷୟ ଘଟିବା) ଅବସ୍ଥାରେ, ସ୍ଥାନରେ,ଆଡ଼େ, ଗର୍ଭରେ (ଜାତ) ।

ଠାସକୁମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବା, ଅନୁମାନ କରିବା, ଅଣ୍ଡ ଲିବା ।

ଠାସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ କୌଣସି ପାତ୍ର ବା ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନରେ ପୂରାଇ ଉପରୁ ଖୁନ୍ଦିବା, ଠେସିବା, ଜୋର କରି ପେଲିବା, ସୁନାରୂପା-ଆଦିକୁ ଠସାରେ ରଖି ମାଡ଼ ଦେବା ।

ଠାସୁଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବିଂ. କୌଣସି ବିଷୟ ନ ଜାଣି ଅନ୍ଦାଜରେ ସେ ବିଷୟ କହି-ବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ।

ଠି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଚତୁର୍ଥୀ ବିଭକ୍ତିର ଚିହ୍ନ) ଠାରେ, ଠେଇଁ, ଠାଇଁ ।

ଠିଅ—ଗ୍ରା.ବି(ସଂ-ସ୍ଥିର ବା ସ୍ଥିତ)ମର୍ଯ୍ୟାଦା, ଟେକ, ଡିଆ, ଅବଲମ୍ବନ, କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଟେକି ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ତହିଁରେ ଲଗାଯିବା ଖଣ୍ଡଆଦି, ଯଷ୍ଟିଆଦିର ଡାଡ଼, ଗୋବ ।

ଠିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ଥିତ) ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହେବା, ଉଭାହେବା, ଉଚ୍ଚତା, ଡେଙ୍ଗ, ଭୂପୃଷ୍ଠରୁ ସମକୋଣଭାବରେ ଅବସ୍ଥିତ, (ବିଂ) ଦଣ୍ଡାୟମାନ ଛିଡ଼ା ।

ଠିଆକରତ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ କରତକୁ ଦୁଇଜଣ ମନୁଷ୍ୟ ଠିଆ ହୋଇ ଧରି ବଡ଼ିକାଠ ଚିରନ୍ତି ।

ଠିଆକରା(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ପଦାର୍ଥକୁ ଦଣ୍ଡାୟମାନ କରା-ଇବା, ଠିଆହୋଇ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ବାଧ୍ୟ କରାଇବା, ଦଣ୍ଡଭୋଗ ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଠିଆ ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଘରର ନିର୍ମାଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ କରିବା, କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠାକରିବା ।

ଠିଆଗୋଇଠା—ଗ୍ରା. ବି. ଠିଆ ହୋଇ-

ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଏକ ଗୋଡ଼ରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମାରିବା ଗୋଇଠା ।

ଠିଆଚଡା—ଗ୍ରା.ବି.କପାଳରେ ଲମ୍ବକରି କାଟିଥିବା ତିଳକ, ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ର ।

ଠିଆଚରି—ଗ୍ରା ବି.ଠିଆହୋଇ କୁଦିବା ।

ଠିଆଠିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. କିଛିକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦଣ୍ଡାୟମାନ, ଠିଆ ହୋଇ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିବା, (କ୍ରି.ବିଂ) ଠିଆ ହୋଇ ହୋଇ ଅର୍ଥାତ୍ ନବସି, ଅତିଶୀଘ୍ର ।

ଠିଆପହଁରି—ଗ୍ରା. ବି. ପାଣିରେ ଠିଆ-ହେବା ବାଗରେ ପହଁରିବା ।

ଠିଆପହଁରି—ଗ୍ରା. ବି. ଖାଡ଼ା ପହରି, ବରାବର ଦଣ୍ଡାୟମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ପହରା ଦେବା ବା ଜାଗିବା ।

ଠିଆପାଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ସତ୍ୟପୀର ପୂଜାରେ ପୂଜକମାନେ ଠିଆ ହୋଇ ବା ନାଚି ନାଚି ପାଲି କୋଲନ୍ତି ।

ଠିଆବାଗରେ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. ଦଣ୍ଡାୟମାନ ଅବସ୍ଥାରେ, ଲମ୍ବ ବାଗରେ ।

ଠିଆମରୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି କେଣ୍ଡା ବାହାରି କ୍ଷୀର ନ ଖାଇଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଜଳା-ଭାବରୁ ଧାନଗଛ ମରିଯିବା ।

ଠିଆମୁତୁରି—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଠିଆରେ ଠିଆରେ ପ୍ରସ୍ରାବ କରେ ।

ଠିଆମେଲି— ଗ୍ରା. ବିଂ. ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଉନ୍ମୁକ୍ତ (ଦ୍ୱାର) ।

ଠିଆରଆ—ପ୍ରା. (କଟକ) ବିଚାରହୀନ, ଅଭଦ୍ର, ଅବିବେଚକ । [ଦେଖ ।

ଠିଆରେଠିଆରେ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.ଠିଆଠିଆ

ଠିଆହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛିଡ଼ାହେବା, ଗୋଡ଼ରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହେବା, ଲମ୍ବ ବାଗରେ ଅବସ୍ଥାନ କରିବା, ବିଦ୍ୟ-ମାନ ହେବା, (ଲିଙ୍ଗ) ଉଦ୍ରିକ୍ତ ହେବା, ବିପକ୍ଷତା ଆଚରଣ କରିବା, ସମକକ୍ଷ ହେବ, (ଲ. ଅର୍ଥ) ଉପଯୁକ୍ତ ହେବା, ଯୋଗ ହେବା, ଗୃହାଦି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ନିର୍ମିତହେବା, ଅନୁଷ୍ଠିତହେବା, ନିବା-ରଣ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥୀହେବା ।

ଠିଏଠିଏ—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କେବଳ ମାତ୍ର ଠିଆ ବା ଠିରକୁ ଆଶ୍ରାକରି, ଠିଆରେ ଠିଆରେ ଦେଖ ।

ଠିକ୍—ଗ୍ରା. ବିଂ. ପ୍ରକୃତ, ଯଥାର୍ଥ, ଶୁଦ୍ଧ, ଉପଯୁକ୍ତ,ତତ୍ତ୍ୱରୂପ, ସ୍ୱାଭାବିକ,ସତ୍ୟ, ଅବିଚଳ, ନିଶ୍ଚିତ, ସ୍ଥିର, ନିଶ୍ଚଳ, ନ୍ୟାୟପର, ସତ,ଦୋଷଶୂନ୍ୟ, ଅଟଳ, ଉତ୍ତମ, ସୁଶାସିତ, (କ୍ରି. ବିଂ) ସତେ ସତେ, ସତ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ,ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ, ପ୍ରକୃତରେ,ଅବିକଳ,ନ୍ୟାୟତଃ, ଉପଯୁକ୍ତରୂପ, କ୍ଷଣମାତ୍ର ଆଗପଛ ନ କରି,ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ।

ଠିକ୍କରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ସୁଶାସିତ କରିବା ବା ନବାବ୍ତ କରିବା, ସମ୍ପନ୍ନ କରିବା, ନିଶ୍ଚୟ ବା ସ୍ଥିର କରିବା, ବାଟକୁ ଆଣିବା ।

ଠିକ୍ଠାକ୍—ଗ୍ରା.ବିଂ ଓ କ୍ରି.ବିଂ.ସୁନିଶ୍ଚିତ, ସ୍ଥିରୀକୃତ, ନିୟମାଧୀନ, ନିରୂପିତ, ସୁସମାହିତ, କମ୍ ବା ବେଶିନ ହୋଇ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରାଯାଇଥିବା ।

ଠିକଠିକଣା—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ଥିରତା, ବନ୍ଦୋ-ବସ୍ତ, ସ୍ଥିରୀକରଣ,ଇସ୍ତାଦି,ସୁବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ଠିକ—ଗ୍ରା. ବି.ନିଶ୍ଚୟ, ସମ୍ପତ୍ତି, ସ୍ଥିରତା, ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବା ସାରକଥା, (ବିଂ) ସାର, ସୁନ୍ଦର, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଠିକକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସମଷ୍ଟି କରିବା, ଯୋଗ କରିବା, ଏକାଧିକ ସଂଖ୍ୟାର ଯୋଗଫଳ ବାହାର କରିବା ।

ଠିକଠିକ—ଗ୍ରା. ବିଂ. କୌଣସି ସମାଜର ବା ସ୍ଥାନର ବିଶିଷ୍ଟ ବା ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ (ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ),ସାର, ବସ୍ତୁବସ୍ତୁ ।

ଠିକଣା—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ଥିରତା, ଅସ୍ଥି, ନିଶ୍ଚ-ୟତା, କୂଳ କିନାରା, ଚିହ୍ନ, ନିଦର୍ଶନ, କଳନା, ସଞ୍ଜ, ବାସସ୍ଥାନ, ସତ୍ୟ ବା ସୁନିଶ୍ଚିତ ସମ୍ବାଦ, ଯୋଗାଡ଼, ଶେଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, କୌଣସି ବିଷୟର ସ୍ଥିରୀ-କରଣ ।

ଠିକଣାକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନୁସନ୍ଧାନ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବିଷୟର ସୁନିଶ୍ଚିତ ସମ୍ବାଦ ସଂଗ୍ରହକରିବା, ଠାବକରିବା, ସୁଧାରିବା, ଯୋଗାଡ଼ କରିବା, ସ୍ଥିର-କରିବା, ଖୋଜି ବାହାର କରିବା ।

ଠିକଣା ଲାଗିବା—ଗ୍ରା.ବି. କୌଣସି ବିଷ-ୟର ପତ୍ତା ମିଳିବା, ସ୍ଥିରୀକରଣ ।

ଠିକଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି ଠିକ କରିବା ।

ଠିକ ମୁଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. ଶେଷକାଳ, ମୃତ୍ୟୁ-କାଳ, ଅଭିପ୍ରେତ ଶେଷସ୍ଥାନ ।

ଠିକରା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ପଡ଼ି ଠିରକି ଆସିବା, ଏକପ୍ରକାର ଡ଼ାଲି, ଗୁଡ଼ାଖୁ ଓ ଗଞ୍ଜେଇ ଖାଇବା ଚିଲମର କଣ୍ଠ-ଦେଶରେ ଦିଆଯିବା ଗୋଡ଼, ଅଟକ, ଅଇନ୍ଧା,ଚୁଲି,ରନ୍ଧନପାତ୍ର,ହାଣ୍ଡି ଆଦି ।

ଠିକା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ଥିରୀକରଣ) କୌଣସି କାମପାଇଁ ଆଗରୁ ସ୍ଥିରୀକୃତ ମୂଲ୍ୟ ବା ଦର, ପୂର୍ବର ପାରିଶ୍ରମିକ ଚୁକ୍ତିକରି କରାଯିବା କାର୍ଯ୍ୟ, କାନତରାଟି କାମ, ଅସ୍ଥାୟୀ କାମ ବା ଚାକିରି, ମଜୁ-ରିରେ କରାଯିବା କାମ,ଇଜରା, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରରେ କିଛିକାଳ ପାଇଁ ଦିଆଯିବା ଭୂସମ୍ପତ୍ତିର ପଟା ବା ଚାଷଜମି,(ଗ୍ରା.ବି.) ଅସ୍ଥାୟୀ, ଆଗରୁ ପାରିଶ୍ରମିକ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା (କାର୍ଯ୍ୟ) ।

ଠିକା (କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଠିକଣା ବା ସ୍ଥିର ବା ମନୋନୀତ କରିବା, ଠିକ୍ କରିବା ।

ଠିକାଠିକା—ଗ୍ରା. ବିଂ.ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ, ଗୋଟି ଗୋଟିକିଆ, ବିରଳ ।

ଠିକାଦାର—ଗ୍ରା.ବିଂ. କାନତରାଟ୍‌କାର୍, କାନତରାଟି, କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର, ଇଜରାଦାର ।

ଠିକାଦାରି—ଗ୍ରା.ବି.ଠିକାଦାରର କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଠିକାଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ନିରୂପିତ ପାରିଶ୍ରମିକ ଓ ସମୟରେ ଶେଷ କରିବା ନିମନ୍ତେ କାନତରାଟି ଉପରେ ଅର୍ପଣ କରିବା ।

ଠିକାନେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଠିକା ପ୍ରଣାଳୀରେ ନିଷ୍ପନ୍ନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଭାର ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ଠିକିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ସ୍ତ୍ରକ୍)ଠିକ ଇବା ଦେଖ; ଗତିରୁଦ୍ଧହେବା, ଅଟକା-ଯିବା, ସମଧିକ ହେବା, ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ।

ଠିକିଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାଧା ପାଇବା, ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ।

ଠିକର—ଗ୍ରା. ବି. ତାସ୍ ଖେଳରେ ନାଲିରଙ୍ଗ ଚାରିକୋଣିଆ ଆକାରର ଛିପଥିବା ତାସ୍ ।

ଠିକେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଠିକ୍ କଥା କହିବାକୁ ଗଲେ,(ହିଁ.ବଂ)ସଂକ୍ଷେପରେ,ସ୍ଥୂଳତଃ ।

ଠିକେଠିକେ—ଗ୍ରା. ହିଁ.ବଂ.ସଂକ୍ଷେପରେ, ସ୍ଥୂଳତଃ ।

ଠିକ୍କା—ଗ୍ର.ବି.ତାସ୍ ଖେଳରେ ଗୋଟିଏ ବିନ୍ଦୁ ବା ସଂଖ୍ୟାଥିବା ତାସ୍ ଖଣ୍ଡ,ଟିକ୍କା ।

ଠିପି—ଗ୍ରା. ବି. ଶିଶି ପ୍ରଭୃତିର ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଦିଆଯାଇଥିବା ଘୋଡ଼ଣି ବା ଖିଲ ।

ଠିର୍‌କା—ଗ୍ରା.ବି. ବାଉଁଶ ନିର୍ମିତ ବାଦ୍ୟ-ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଠିର୍‌କା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. ହିଁ. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବା ଜୀବକୁ ଆଗରୁ ସାବଧାନ କରିଦେବାରୁ କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ସେ ଚାଲିଯିବାର ଉପାୟ କରିବା ।

ଠିକେଇବା—ଗ୍ରା. ହିଁ. ମାଟିରୁ ପାଗ ବା ଆର୍ଦ୍ରତା ଛାଡ଼ିଯିବା ।

ଠିଲ୍—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ଥୂଳ) ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ, ପ୍ରଚୁର ।

ଠୁଁ(ଠୁଁ)—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.(୫ମୀ ବିଭକ୍ତିର ଚିହ୍ନ) ଠାରୁ, ଅପେକ୍ଷା, ଅମୁକ କାଳରୁ, ଅବଧି ।

ଠୁକ୍‌ଠାକ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ ଓ ବି. ଠୁକୁ ଠୁକୁ ଦେଖ ।

ଠୁକ—ଗ୍ରା. ବି. ଟୋକ ଦେଖ ।

ଠୁକର—ଗ୍ରା. ବି. ଠୋକର ଦେଖ ।

ଠୁକାଠୁକି—ଗ୍ରା.ବି. ଦୁଇ ଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଉତ୍ତର ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ବା କଳି, ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ ଆଘାତ ପ୍ରତିଘାତ ।

ଠୁକିଠୁକିଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଚାପୁଡ଼େଇବା, ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଘାତ କରିବା ।

ଠୁକିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଧୀରଭାବରେ କଠିନ ପଦାର୍ଥରେ ଆଘାତକରିବା, ଠୁକୁ-ଠାଇବା । [ଦେଖ ।

ଠୁକୁଠାକ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ ଓ ବି.ଠୁକୁ ଠୁକୁ

ଠୁକୁଠୁକୁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଦୁଇଟି ପଦାର୍ଥରେ, ଆଘାତଜନିତ ଧୀର ଅନୁଚ୍ଚ ଶବ୍ଦ, ବି. ଗୃହର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କଳହ—ଯାହାକି ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକଟ ହୋଇ ନ ଥାଏ ।

ଠୁକୁର୍‌ଠୁକୁର୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଠୁକୁ ଠୁକୁ ଦେଖ ।

ଠୁକୁରା(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଠୁକୁଠୁକୁ ଶବ୍ଦ କରି ବା ଦୃଢ଼ ପଦାର୍ଥରେ ସାମାନ୍ୟ ଆଘାତ କରି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ଟୋକରାଇବା, ଅଣ୍ଟଦ୍ୱାରା କଠିନ ବସ୍ତୁରେ ସାମାନ୍ୟ ଆଘାତ କରିବା ।

ଠୁକେଇ ଠୁକେଇ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବଂ ଭୂମିରେ ନାତିଧୀର ନାତିଶୀଘ୍ର ପାଦ ପକାଇ (ଚାଲିବା) ।

ଠୁଙ୍କା—ଗ୍ରା. ବି. ଛୋଟ ଠେଙ୍ଗାରେ ପ୍ରହାର, ଆବଦ୍ଧ କରିବା, ଆକଣ୍ଠ ଭୋଜନ,ପାଦକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଭୂମିରେ ଲଗାଇ ତାହା ଉପରେ ସମସ୍ତ ଭାର ଦେଇ ବସିବା ।

ଠୁଙ୍କାଠୁଙ୍କି—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଛୋଟ ଠେଙ୍ଗାର ଦ୍ୱାରା ମାଡ଼ ମରାମରି ।

ଠୁଙ୍କିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଠେଙ୍ଗଣି ବା ରୋଲ ବାଡ଼ିର ଗୁବଦ୍ୱାରା ପ୍ରହାର କରିବା, ଆକଣ୍ଠଭୋଜନ କରିବା, କାରାବନ୍ଧନ ଆଦେଶ ଦେବା, ଆଘାତ କରିବା, ପିଟିବା, ମାଡ଼ଦେବା, ଖିଲ ଆଦିକୁ ଛୋଟ ଛିଦ୍ରରେ ବାଡ଼େଇ ପୂରାଇବା, (ଜାଲିସଆଦି) ଦାଏର କରିବା ।

ଠୁଙ୍ଗା—ଗ୍ରା.ବଂ. ଶାଖା ପତ୍ରାଦି ବିହୀନ ଥଣ୍ଟା (ଗଛ), ବସ୍ତ୍ରାଦି ଦ୍ୱାରା ଅନାବୃତ (ଶରୀର),ଏକାକୀ, (ଗ୍ରା.ବି) ପତ୍ର ବା କାଗଜର ଠୋଲା ।

ଠୁଠା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବଂ. ଯାହାର ହାତ ଗୋଡ଼ ବା ଅଙ୍ଗୁଳି ଆଦି ଛିଣ୍ଡି ଯାଇଅଛି, ପଙ୍ଗୁ, ଥଣ୍ଟା, ।

ଠୁଠୁ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.ସାଉଗାଉ ଖେଳ ।

ଠୁଣ୍‌କା—ଗ୍ରା.ବି. ଟୁଣୁକା (ଦେଖ); ବଂ. ଭଙ୍ଗପ୍ରବଣ ।

ଠୁଣ୍‌ଠୁଣ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଟୁଣଟୁଣ ଶବ୍ଦ,ନଗଦ, ରୋକ୍‌ଠୋକ୍ ।

ଠୁଣ୍ଟ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବି. ଚଞ୍ଚୁ, ଥଣ୍ଟ ।

ଠୁଣ୍ଟା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବଂ.ଥୁଣ୍ଟା ଦେଖ ।

ଠୁଣ୍ଡି—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.ଓଷ୍ଠ, ଚିବୁକ, ଥଣ୍ଟ ।

ଠୁଣ୍ଡି—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବି. ଓଷ୍ଠ, ଚିବୁକ ।

ଠୁର—ଗ୍ରା.ବଂ.ପୁଂ. (ସଂ-ଖଟନ) ଖଟ-କାଷ୍ଠ, ବାଙ୍ଗର । [ବେଙ୍ଗ ।

ଠୁରାବେଙ୍ଗ—ଗ୍ରା.ବି. କୁଲିବେଙ୍ଗ, ଟିକି

ଠୁଳ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସ-ସ୍ଥୂଳ) ଗଦା କରା-ଯାଇଥିବା, ଏକୀଭୂତ, ରୁଣ୍ଡ, ଦଳବଦ୍ଧ, ସମଷ୍ଟି କରାଯାଇଥିବା (ବହୁସଂଖ୍ୟା), (ବି) ମୋଟ,ସମଷ୍ଟି,ଗଦା, ଥାକ, ରାଶି ।

ଠୁଳକରିବା—ଗ୍ରା. ହିଁ. ଗଦା କରିବା, ଜମାକରିବା, ସଂଗ୍ରହ କରିବା, ବହୁ ଲୋକଙ୍କୁ ଏକତ୍ର କରାଇବା, ବହୁ ବସ୍ତୁକୁ ଏକତ୍ର ମିଶାଇବା, (ବହୁ ସଂଖ୍ୟାକୁ) ଯୋଗ କରିବା । [ଦେଖ ।

ଠୁଳା(ଳେ)ଇବା—ଗ୍ରା. ହିଁ. ଠୁଳକରିବା

ଠୁଳି—ଗ୍ରା. ବି. ମୁଣ୍ଡର ଖପୁରି ।

ଠୁଳି—ଗ୍ରା. ବି. ବାଡ଼ି ଆଦିର ମୁଣ୍ଡରେ-ଥିବା ଗୋଲାକାର ପିଣ୍ଡ ଓ ତଳପାଖେ ଅର୍ଥାତ୍ ଭୂମିରେ ଲାଗୁଥିବା ଅଂଶରେ ମଢ଼ାଯାଇଥିବା, ଲୌହାଦିର ଗୋଲକ ପିଣ୍ଡ ।

ଠୁଳେ—ଗ୍ରା. ହିଁ. ବଂ. (ସଂ-ସ୍ଥୂଳତଃ) ସ୍ଥୂଳରେ, ଆଦୌ, ମୁଣ୍ଡହୁଁ, ମୂଳୁଁ, ଏକତ୍ର, ସମଷ୍ଟିରେ, କଣ୍ଟିନ୍ୟାଣ ।

ଠୂଳ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ଥୂଳ—ତାନ୍ତ୍ରିକ-ସାଧନା)ମାତ୍ରା, ଚିହ୍ନ, ନିଶାଣ, ଜୀବାତ୍ମା ଓ ଅଜୀବ ବା ପରମାତ୍ମାର ଅଜୀବ ସ୍ଥାନ, ଅର୍ଦ୍ଧମାତ୍ରା, (ବଂ) କେବଳ ସ୍ଥୂଳ ରୂପଧାରୀ ।

ଠୂଳରୂପ—ଗ୍ରା.ବି.ସ୍ଥୂଳରୂପ, ଦେହଧାରୀ, ଆକାର ।

ଠେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ସ୍ଥାନେ) ଠାଇଁ, ସ୍ଥାନରେ, ଠାରେ, ପ୍ରତି, ଆଡ଼େ ।

ଠେଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଠେ ଦେଖ ।

ଠେଁକି—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ମାଟିର ଛୋଟ ଘଡ଼ି ।

ଠେଁକେ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ଅବ୍ୟ. ଠାରେ ।

ଠେଁଠ—ପ୍ରା. (ଲରିଆ)ଗଳା, ବେକ ।

ଠେଁସ—ଗ୍ରା.ବି.ଅବଲମ୍ବନ, ଠିଆ, ଆଉ-କିବା, ପେଲ୍ଲ, ଧକ୍କା ।

ଠେଁସଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଆଶ୍ରୟ କରିବା, ଦୃଢ଼ ସଂଲଗ୍ନ ହୋଇ ଆଉଜିବା, ପେଲ୍ଲଦେବା ।

ଠେଁସା—ଗ୍ରା. ବି. ଅଧାର, ଭରା, ଆଶ୍ରୟ, ଠେଲ୍ଲ, ପେଲ୍ଲ, ଆଦେଶ ନ ମାନିବା, ଅବାଧ୍ୟତା, (ପୁଂ.ବି) ଅବାଧ୍ୟ, କାର୍ଯ୍ୟର ଦାୟିତ୍ୱ ଆପଣାର ଉପରକୁ ନ ନେବା ।

ଠେଁସାଠେସି—ଗ୍ରା.ବି. ପେଲ୍ଲପେଲ,ଧକ୍କା-ଧକ୍କି, ଠେଲ୍ଲଠେଲ, ଦୁଇ ଜଣଙ୍କର କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅନିଚ୍ଛାସୂଚକ ବିରୋଧ ।

ଠେଁସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପେଲିବା, ଧକ୍କା-ମାରିବା, କଥା ନ ମାନିବା, ଚାପିବା, ଭରାଦେବା, ଅଧିକହେବା ।

ଠେକ—ଗ୍ରା.ବି. ଅବଲମ୍ବନ,ଠିଆ, ଠିଆ, ଠେସ, ଡେଙ୍ଗ, ଉଚ୍ଚତା, ବାଧା, ମାଡ଼, (ବଂ) ଡେଙ୍ଗା, ଉଚ୍ଚ, ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଡେଙ୍ଗା, ଉଚ୍ଚତର ।

ଠେକର—ଗ୍ରା.ବି.ଲମ୍ବକାଠ କିମ୍ବା ପଥର ଉଖିବା ନିମନ୍ତେ ତହିଁ ତଳେ ଆଡ଼-ବାଗରେ ଦିଆଯିବା ଆଡ଼କାଠ ।

ଠେକରା—ଗ୍ରା.ବି.ଠେକ, ଉଚ୍ଚ,ଅପେକ୍ଷା-କୃତ ଡେଙ୍ଗା, (ବ)ଡେଣ୍ଡୁଆ,ବୋଲୁଆ, ଢିମା, ଅଗ ସରୁ ଓ ମୂଳ ମୋଟ ଖିଲା, ଖଟଆଦି ଢିକଢିକ ହେଉଥିଲେ ତଳେ ଦିଆଯିବା ପତଳା ପଟାଆଦି ।

ଠେକା—ଗ୍ରା. ବି. ମୁଣ୍ଡରେ ଲୁଗା ଦ୍ୱାରା ଗୁଡ଼ିଆ ହୋଇଥିବା ପରିଧାନ, ପାଟ, ପଗଡ଼ି, ହାବିଲ ବାଣର ମୁଣ୍ଡରେ ବନ୍ଧା-ଯିବା ନାନା ନକ୍ଷତ୍ର ନଳୀ, ମାଟିର ଘଡ଼ି, (ପ୍ରା.ମେଦିନୀ--ବି.)ଟୋକେଇ, ପାଚିଆ ।

ଠେକ—ଗ୍ରା.ବି.ମାଟିର ଛୋଟ କଳସୀ ବା ଘଡ଼ି,(ପ୍ରା.ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ—ବି.)ଚକ୍କ ।

ଠେକିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗୋଟିଏ ଟାଣ ବସ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଟାଣ ବସ୍ତୁରେ ହାବୁ-ଡ଼ିବା, ବାଧାପାଇବା, ସଂସାରରେ ଦୁଃଖ ପାଇବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ମାଡ଼ାରେ ଖୁବ୍ ବେଶି ହୋଇଯିବା,ଚଢ଼ା ହୋଇ-ଯିବା ।

ଠେକୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଶଣକ) ଶଣକ, ଶଣା, ଖଟଆ, ଟେଲା ପିଟିବାର କାଠରେ ତିଆରି ଛୋଟ ହାତୁଡ଼ି ।

ଠେଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଟଙ୍କ) ଉଚ୍ଚଭୂମି, ଢିପ,ଜମି, ଗୋଡ଼, ଚଟୁଆ, ଜଙ୍ଘ,(ବଂ) ଢିପା । [ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଠେଙ୍ଗଣା—ଗ୍ରା.ବି. ଢିପଜମି, (ବଂ)ଢିପ,

ଠେଙ୍ଗଣି--ଗ୍ରା.ବି.ଛୋଟ ଠେଙ୍ଗା, ଗୋରୁ ରଖୁଆଳର ପାଞ୍ଚଣ ।

ଠେଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବି. ଲାଠି, ଲାଠିଦ୍ୱାରା ଆଘାତ, ବଡ଼ ବାଡ଼ ।

ଠେଙ୍ଗା (ଙ୍ଗେ) ଇବା—ଠେଙ୍ଗା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରହାର କରିବା ।

ଠେଙ୍ଗାଖାସି—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ବଡ଼-ଜୋରରେ ହେଉଥିବା କାସ, ଦମ-କାସ. ଶୁକିଲ୍ କାସ ।

ଠେଙ୍ଗାଜ୍ୱର—ଗ୍ରା. ବି. ତିନିଦିନସ୍ଥାୟୀ ଏକପ୍ରକାର ଜ୍ୱର ।

ଠେଙ୍ଗାଠେଙ୍ଗି—ଗ୍ରା. ବି. ଠେଙ୍ଗାରେ ମାଡ଼ମରାମରି,ଠେଙ୍ଗାରେ ବିଶେଷ ମାଡ଼

ଠେଙ୍ଗାବାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଲାଠି ଓ ବାଡ଼ି, ସବୁପ୍ରକାର ଅର୍ଥାତ୍ ସାନ ଓ ବଡ଼ ସମ୍ପତ୍ତି

ଠେଙ୍ଗି—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଟଙ୍କ)କଟି ତଳର ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥ ହାଡ଼ ।

ଠେଙ୍ଗୁଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଛୋଟ ଠେଙ୍ଗା, ପାଚଣ ।

ଠେଣ୍ଟା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି. ଖଣ୍ଡ, ଉକାଯୁକ୍ତ ।

ଠେପା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ମେଖ, ଖୁଣ୍ଟି, ଖିଲା ।

ଠେସ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ବୃଦ୍ଧା ସ୍ତ୍ରୀ, ବୁଢ଼ୀ ।

ଠେଲ୍ଲକୋ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଛୋଲଙ୍କ, ବନ୍ୟ ଖାଦ୍ୟଫଳବିଶେଷ ।

ଠେଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଠେଲ୍ଲଠେଲ, ଲୋକ-ଭିଡ଼, ଗାଡ଼ିଜନତା, ଠେସ ।

ଠେଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ବି. ପଛଆଡ଼ୁ ପେଲିବା, ପେଲ୍ଲ, ତନ୍ତୁ ଉପରକୁ ଗ୍ରପ, ଲେଡ଼ା, ଧକ୍କା,(ପ୍ରା.ସମ୍ବ.) ଗୋରୁଙ୍କ ରୋଗରେ ବ୍ୟବହୃତ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଠେଲ୍ଲ(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଠେଲିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ ।

ଠେଲ୍ଲଗାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଗାଡ଼ିକୁ ପଛଆଡ଼ୁ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଠେଲି କରି ଚଳାଏ, ଟ୍ରଲି । [ଜାଲ ।

ଠେଲ୍ଲଜାଲି—ପ୍ରା(ସିଂହଭୂମ)ବି.ପେଲଣା

ଠେଲ୍ଲଠେଲି—ଗ୍ରା. ବି. ପେଲ୍ଲ ପେଲି, ପରସ୍ପରକୁ ପେଲିବା, ଭିଡ଼, (ବଂ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲୋକଗହଳପୂର୍ଣ୍ଣ (ସ୍ଥାନ) ।

ଠେଲିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପଛଆଡ଼ୁ ପେଲିବା, ପେଲିବା ।

ଠେସ—ଗ୍ରା. ବି. ଠେସ ଦେଖ ।

ଠେସିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଛେଚିବା, ପିଟିବା ।

ଠୋ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଠୋଠୋ ଦେଖ, (ସଂ-ବି) ମଣ୍ଡଳ ।

ଠୋକ—ଗ୍ରା.ବି. ସମଷ୍ଟି, ଥୋକ, ରାଶି, ଗଦା ।

ଠୋକର—ଗ୍ରା.ବି.କଠିନ ଦ୍ରବ୍ୟ ସଙ୍ଗେ କଠିନ ଦ୍ରବ୍ୟର ଜୋରରେ ଲାଗିବା ଆଘାତ, ଝୁଣ୍ଟିପଡ଼ିବା, ବାଧା, ଠଣା, କଥା କହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କଥାର ତୀବ୍ର ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାଶପୂର୍ବକ ତାଙ୍କୁ କଥା କହିବାର ମଝିରେ ମଝିରେ ଦିଆଯିବା ବାଧା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅପ୍ରୀତିକର ସାଂସାରିକ ଅନୁଭବଜନିତ ଶିକ୍ଷା ।

ଠୋକରଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଝୁଣ୍ଟିପଡ଼ିବା, ବାଧାପାଇବା ।

ଠୋକରଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଠଣା,ଠୁକିବା, କଥାକହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କଥା କହୁଥିବା ମଝିରେ ମଝିରେ ତୀବ୍ରମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପୂର୍ବକ ବାଧାଦେବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ

ସାବଧାନ ବା ସତର୍କ କରାଦେବା ।

ଠୋକରଲାଗିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଚାଲୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଆଙ୍ଗୁଠି ବା ଘୋଡ଼ାର ଟାପୁ ଭୂମିରୁ ବାହାରିପଡ଼ି କୌଣସି କଠିନ ବସ୍ତୁରେ ବାଜିବା ।

ଠୋକରା—ଗ୍ରା. ବି. ଠୋକର ଦେଖ ।

ଠୋକରା(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କଠିନ ପଦାର୍ଥକୁ କୁଣ୍ଡଦ୍ୱାରା ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଘାତ କରିବା, କୌଣସି କଠିନ ପଦାର୍ଥରେ ଅନ୍ୟ କଠିନ ବସ୍ତୁକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଠୁକୁ ଠୁକୁ କରି ଆଘାତ କରିବା ।

ଠୋକରି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. (ସଂ-ସ୍ପଷ୍ଟ) ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ (କହିବା), ଠୋ ଶବ୍ଦ ଜାତ-କରି, ସଶବ୍ଦରେ, ହଠାତ୍, ଅଗ୍ରପଶ୍ଚାତ୍ କିଛି ବିଚାର ନ କରି ।

ଠୋଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ରୋଣ) କାଗଜ ବା ପତ୍ରର ଠୋଙ୍ଗା, ଦନା, ଚଉପଦ, ପଲଙ୍ଗା ଇତ୍ୟାଦି ।

ଠୋଟିଆ—ପ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ରର) ବିଂ. ଅକିଞ୍ଚନ, ଅସହାୟ ।

ଠୋଠା—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଠୋ ଠୋ ଦେଖ; (ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ) ଉଚ୍ଚଶବ୍ଦ ଉତ୍ପନ୍ନ କରି, (ବିଂ ଓ କ୍ରି. ବିଂ) ଉଚ୍ଚ ଓ ସ୍ପଷ୍ଟକଥା ।

ଠୋଠୋ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. କୁରାଢ଼ିରେ ବଡ଼ କାଠ ହାଣିବାର ଶବ୍ଦମାନ,ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି କୁରାଢ଼ି ଗ୍ରେଟର ଶବ୍ଦ, ନଡ଼ିଆଆଦି କଠିନ ପଦାର୍ଥକୁ ପଥର ଉପରେ ଜୋରରେ ଏକାଧିକଥର ବାଡ଼େଇବାର ଶବ୍ଦ, କଠିନ ପଦାର୍ଥ ବାଡ଼େଇହେଇ ହଠାତ୍ ଫାଟିଯିବାର ଶବ୍ଦ,ବଲରୁ ପାଣି ଶୁଖିଯାଇ ଭୂମି ଫାଟିଯିବା,ଖୁବ୍‌ଜୋରରେ ଏକାଧିକଥର ଗୁମ୍ଫଡ଼ା ମାରିବାର ଶବ୍ଦ, ନହୁଚାର ବିକଟହାସ୍ୟର ଶବ୍ଦ, ଅଟ୍ଟ-ହାସ୍ୟର ଧ୍ୱନି ।

ଠୋଠୋହସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉଚ୍ଚହାସ୍ୟ କରିବା ।

ଠୋପଟକା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଠୋ ଶବ୍ଦକରି, ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ।

ଠୋପଟକାକଥା—ଗ୍ରା. ବି. ଆକସ୍ମିକ ବିଷୟ, ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ସତ୍ୟକଥା, କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନର ବା ପ୍ରାର୍ଥନାର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦିଆଯିବା ଉତ୍ତର ।

ଠୋଲକା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ଥୂଳ) କାକରା ପିଠା, ଯେଉଁ ଘିଅପିଠାର ଦୁଇପାଖ ଫୁଲିଥାଏ, (ବିଂ) ଫୁଲିଥିବା, ଫୁଲୁକା ।

ଠୋଲା—ଗ୍ରା. ବି. ଦନା, ପତ୍ରାଧାର, ଠୁଙ୍ଗା, ପଲଙ୍ଗା, ଚଉପଦ ଆଦି ।

ଠୋଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଛୋଟ ଠୋଲା,ଛୋଟ ଚଉପଦ ।

ଠୋସ୍—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-କର୍କଶ) କର୍କଶ, ରୁକ୍ଷ, ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ଉଚ୍ଚାରିତ, ସ୍ଥୂଳକାୟ, ସ୍ପଷ୍ଟବାଦୀ (ବାକ୍ୟ) ଟାଣୁଆ, କଠିନ, ମୋଟା, ଘନ, (ଗ୍ରା.ବି) କଥାକହିଲା-ବେଳେ କୌଣସି ବାକ୍ୟ ବା ଶବ୍ଦ ଉପରେ ଦିଆଯିବା ବିଶେଷ ଜୋର ।

ଠୌର—ଗ୍ରା. ବି. ଠଉର ଦେଖ; ନିଶ୍ଚୟତା ।

ଡ

ଡ—ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ତ୍ରୟୋଦଶ ଅକ୍ଷର, ଓ ଟ ବର୍ଗର ତୃତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ, ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ମୂର୍ଦ୍ଧା ।

ଡ—ପୁଂ. ବି. (ଡଶ+କ.ଅ) ଶିବ,ଶବ୍ଦ, ଭସ୍ମ, ଶ୍ୱାସ, ବାଡ଼ବାଗ୍ନି, ଉମ୍ବରୁ, କ୍ଷୀଣମଧ୍ୟ ଆନକ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଡାକିନୀ, (ଡା+କ.ଅ) ଗୃଧପକ୍ଷୀ, ଚଷାପୁଅ ଚଢ଼େଇ,ଭଦଭଦଳିଆ ପକ୍ଷୀ ।

ଡଅଣା—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋରୁ ଓ ମଇଁଷିକୁ ଦାଗିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ବକ୍ରାଗ୍ର ଲୌହଦଣ୍ଡ ।

ଡଅଁର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦର)ଜଳଭଉଁର, ନଦୀର ଗଭୀର ଅଂଶ । [ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଡଇଁ—ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜା)ବି.ଖେଳରେ ହାରିବା

ଡଇଁଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଡ ହାଣା, (ଆମିଷ ଆଦିରେ) ବିଶେଷ ଲାଲାସ୍ପୃହିତ ।

ଡଇଁଡଇଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଉପବାସକ୍ଲିଷ୍ଟ, ଧଡ଼ିଆ, ଶୀର୍ଣ୍ଣକାୟ ।

ଡଉଁରିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଉମରୁ) ତାବିଜ, ମର୍ଦ୍ଦଳାକାର ଧାତୁମୟ ଅଳଙ୍କାର-ବିଶେଷ, ଡେଉଁରିଆ ।

ଡଉଲ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଡମ୍ବର) ସୁନ୍ଦର-ଗଠଣ, ସୁଗଠିତ ଶରୀରବିଶିଷ୍ଟ, (ବି) ଢଙ୍ଗ, ଛାଟ,ଢାଞ୍ଚା,ଆଚରଣ,ସୁଗଠନ, ମୂର୍ତ୍ତି, ଗଠନ ।

ଡଉଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସୁଠାମ, ସୁଗଠିତ, ଘଟଣ, ସୁନ୍ଦର ।

ଡକଡ଼କା—ଗ୍ରା. ବିଂ ଓ ବି. ପୁଂ. ଡ଼ବ-ଡ଼ବା, ଯେଉଁ ଲୋକ ପେଟରେ କିଛି-କଥା ଗୋପନ ନ ରଖି କହି ବୁଲେ, ଅତ୍ୟୁକ୍ତିକାରକ,କାବଦୂକ,ଗପଡ଼ ।

ଡକରା—ଗ୍ରା.ବି. ଆହ୍ୱାନ,ଡ଼ାକ,ନିମନ୍ତ୍ରଣ ।

ଡକରାବିଶ୍ୱେଷଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଭୁବନେଶ୍ୱର ଲିଙ୍ଗରାଜ ମନ୍ଦିରର ପୂର୍ବପାଖରେ ଥିବା ଶିବଲିଙ୍ଗବିଶେଷ ।

ଡକରାହକରା—ଗ୍ରା. ବି. ଡ଼ାକହାକ ।

ଡକା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଡକ୍କା) ବେଂବାଜି, ଧ୍ୱନି, ରବ, ଚିତ୍କାର, ନିନାଦର ରୋଲ, ଚହଲ, ଅପବାଦ, (ବିଂ) ଆହୂତ, ନିମନ୍ତ୍ରିତ ।

ଡକା(କେ)ଇତି—ଗ୍ରା. ବି. ଖଣ୍ଡ, ଡାକ୍ତ, ବଳପ୍ରୟୋଗପୂର୍ବକ ଚୋରି ନିମନ୍ତ୍ରେ ଦଳବଦ୍ଧ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତି, ଦସ୍ୟୁ ।

ଡକାଇତି—ଗ୍ରା.ବି. ବଳପ୍ରୟୋଗ ପୂର୍ବକ ଦଳବଦ୍ଧ ଦସ୍ୟୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲୁଟତରାଜ, ଦଳବଦ୍ଧ ହୋଇ ଲୁଣ୍ଠନ କରିବା ।

ଡକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଡ଼ାକିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, ଡ଼ାକ ଆଣିବା ନିମନ୍ତ୍ରେ ଲୋକପଠାଇବା, ତଲବ କରିବା ।

ଡକାପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଡକାପଡ଼ିବା, ଦେଖ ।

ଡକାଡ଼କ—ଗ୍ରା. ବି. ପରସ୍ପରର ଆହ୍ୱାନ

ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରରେ କହିବାର ଡାକିବା, (ବଂ) ପରମ୍ପରଦ୍ୱାରା ଆହୂତ ।

ଡକାପକା(କୋ)ଇବା—ଗ୍ରା. ବି. ଡକା-ପାଡ଼ିବା ଦେଖ ।

ଡକାପାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରରେ ଶବ୍ଦକରିବା, କାନ୍ଦବୋବାଳି କରିବା ।

ଡକାବୋବାଳି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କାନ୍ଦବୋବାଳି, ଅତି ଆର୍ତ୍ତସ୍ୱରରେ ରୋଦନ ।

ଡକାମଝା—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ଡାକିକଟି, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର କଟି ଉମରୁ ପର ସରୁ, ଉମରୁମଝା ।

ଡକାର—ଯା.ବି. ଉଦ୍ଧାର, ଦମନ,ବାନ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ଉ ସ୍ୱରୂପ ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଡକାହକା—ଗ୍ରା.ବି.ଡକାଡକି, ଅନ୍ୟୋନ୍ୟ ଆହ୍ୱାନ, ଡାକହାକ ।

ଡାକୁଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଡାକିନୀ)ଡାକିନୀ, କାଳୀଙ୍କ ଗଣଭୁକ୍ତା ଅପଦେବତା, ଯୋଗିନୀ,ଡାହାଣୀ,ଦୁଷ୍ଟା ସ୍ତ୍ରୀ,ଝାଡ଼ାକଇ ରୋଗ ।

ଡକ୍କାସ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଚଣ୍ଡାଳସ୍ତ୍ରୀଣା,କେନ୍ଦେର, କନ୍ଦୋଳ ସ୍ତ୍ରୀଣା ।

ଡଗଡଗ(ଗୁଲିବା)—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ. ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର(ଗୁଲିବା), ଲମ୍ବ ଲମ୍ବ ପାହୁଣ୍ଡ ପକାଇ(ଗୁଲିବା) ।

ଡଗଡଗା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଡଗ ଡଗ ହୋଇ ଚାଲେ, (ବି) ଏକ-ପ୍ରକାର କଳାରଙ୍ଗର ପିମ୍ପୁଡ଼ି ।

ଡଗରକରିବା—ପ୍ରା. (ସଂ ହି) କ୍ରି. ଉଲ୍ଲସ କରିବା ।

ଡଗର—ଗ୍ରା. ବି. ଦୂତ,ପଦଚିହ୍ନ,ରାସ୍ତା, ପଦାତି, ପିଆଦା, ଗୁପ୍ତଚର, ମନୁଷ୍ୟ ଚଲ ବାଟ ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ ରାସ୍ତାରେ ଗାଡ଼ିଆଦି ଯାଇ ନ ପାରେ,ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ରାଜାଙ୍କୁ ସାଧାରଣରେ ପ୍ରଚାର କରେ, (ପ୍ରା. ସଂ ହି. ବି.) ଖୋଜିବା,ଅନ୍ୱେଷଣ ।

ଡଗରଡଗର—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବଂ. ଡଗ ଡଗ ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ଡଗରଫସର—ଯା. ବି. ଡଗର ଫସର

ଡଗର—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ରାଜାଦେଶ ଉଦ୍ଘୋଷିତ ହୁଏ, ଘାଟ, ଗୁପ୍ତଚର,ଖଣ୍ଡାଏତ,ବାର୍ତ୍ତାବହ,ଖଣ୍ଡାଏତ ମାନଙ୍କର ଶାଖାବିଶେଷ, (ବଂ) ଯେ ଡଗ ଡଗ ହୋଇ ଚାଲେ ।

ଡଗରା(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା. ବି. ଡଗରର କାର୍ଯ୍ୟ, ଡଗରାକୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ଜାଗିର, ଯେ ଡେଙ୍ଗୁରାଦିଏ, (ବଂ) ଡଗରା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଡଗରେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବାଟଦେଖାଇ ନେବା, ଗୋରୁ ଓ ପଶୁମାନଙ୍କର ପଦ-ଚିହ୍ନ ଅନୁସରଣ କରିବା ।

ଡଗଲଫସ(ର)ଲ—ଯା.ବି.ଦମ୍ଦଲସା, ଭଣ୍ଡାଇବା, ଟାଲଟୁଲ, ଦଗାବାଜି, ହେଲା ।

ଡଗା—ଗ୍ରା.ବି.ମାଟିର ମଧ୍ୟଭାଣ୍ଡ,ଅଧିଆ ।

ଡଙ୍ଗ—ଗ୍ରା.ବି. ବୃକ୍ଷ ଓ ଲତାର କୋମଳ. ଅଗ୍ରଭାଗ,କୌଣସି ଲତା ଗଛର ଶାଖା ପ୍ରଶାଖା, ପ୍ରାଣୀର ବେକ, ବେକମୁଣ୍ଡା, ସାପ, ସାପର ବିଷଦାନ୍ତ, ନାହୁଡ଼ ।

ଡଙ୍ଗମାରିବା—ଗ୍ରା. ବି. ସାପମାରିବା, ପ୍ରାଣୀର ବେକମୁଣ୍ଡା ବ୍ୟଥାକରିବା ।

ଡଙ୍ଗମୋଡ଼ିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲତା ବା ବୃକ୍ଷାଦିର କୋମଳ ଅଗ୍ରଭାଗକୁ ମୋଡ଼ି ପକାଇବା, କୌଣସି ପ୍ରାଣୀର ବେକ-ଠାରୁ ମୁଣ୍ଡକୁ ମୋଡ଼ି ମାରିପକାଇବା ।

ଡଙ୍କା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଡଙ୍କା) ଦୁନ୍ଦୁଭି, ଧେଣ୍ଡୁଆ, ଡେଙ୍ଗୁଆ, ଅଣଙ୍କ, ଲୁହା ବା ପିତ୍ତଳର କରତାଳ ।

ଡଙ୍କା(ଙ୍କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲତା) ବୃଦ୍ଧିପାଇ ଡଙ୍କ ବା ଅଗ୍ରଭାଗ ବିସ୍ତାର କରିବା, ଲମ୍ବାଇବା ।

ଡଙ୍କାମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ହାଣ୍ଡିରେ ସିଝୁ-ଥିବା ତଣ୍ଡୁଳ ଆଦିକୁ ଅଣକଦ୍ୱାରା ଗୋଳାଇବା ।

ଡଙ୍କାରୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଟଙ୍କାରୁ) ଏକ-ପ୍ରକାର ବନ୍ୟ କ୍ଷୁପ ।

ଡଙ୍କି—ଗ୍ରା. ବି. ଚମ୍ବା ବା ପିତ୍ତଳନିର୍ମିତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଚାମୁଚ, ବେକମୁଣ୍ଡାରେ ଉଠିବା ମାରାତ୍ମକ ରୋଗବିଶେଷ, ମାଲଖୁମ୍ବରେ କରାଯିବା ଏକପ୍ରକାର କସରତ୍, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ. ବି) ବାନ୍ତ୍ରରୋଗ,ଏକପ୍ରକାର ଲତା ।

ଡଙ୍କୁଣୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ—ଡାକିନୀ) ଡାଙ୍କେଣୀ ଦେଖ ।

ଡଙ୍ଗୁଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଲତାଫଳ, ଦୀର୍ଘ-କର୍କଟୀ, କାକୁଡ଼ି ।

ଡଙ୍ଗା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦ୍ରୋଣ) ଶ୍ରେଷ୍ଠନାବ, ନାହା, ନୌକା, ନୌକାକାର ପାତ୍ର, ଦ୍ରୋଣୀ ।

ଡଙ୍ଗାବାହିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କାଠ ବା ଆହୁଲମାଣ ନୌକା ଚଳାଇବା ।

ଡଙ୍ଗି—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଡଙ୍ଗା, କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ବୁହାପାଣି ନେବାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜଳପ୍ରଣାଳୀ,କମ୍ବଚଉଡ଼ା ଲମ୍ବ କିଆରି ।

ଡଙ୍ଗୁରନାଚ—ଗ୍ରା.ବି. କୋଷ୍ଠ ବା ଭୁସୁଁ-ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଚଳିତ ଏକପ୍ରକାର ନୃତ୍ୟ ।

ଡଜନ୍—ଯା. ବି. ୧୨ ଗୋଟି ବସ୍ତୁର ସମାହାର,(ବଂ)୧୨ସଂଖ୍ୟକ,୧୨ଗୋଟି ।

ଡଜନ୍ଦରିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ ଓ ହି. ବଂ. ଏକ ୧୨ ଗୋଟା ଲେଖାଏଁ ବିକ୍ରି କରାଯିବା (ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ) ।

ଡଜଲ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବଂ. ମହର୍ଗ,ମହଙ୍ଗା ।

ଡଣ୍ଡସେନା—ପ୍ରା.(କେନ୍ଦୁଝର)ବି.ପାଇକ-ମାନଙ୍କର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ବା ସର୍ଦ୍ଦାର ।

ଡଣ୍ଡା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦଣ୍ଡ) ଡୋଡ଼ିଜାତୀୟ ଏକପ୍ରକାର ମାଛ । [ଦେଖ ।

ଡଣ୍ଡା(ଣ୍ଡେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦଣ୍ଡାଇବା

ଡଫଲଶଙ୍ଖ—ପ୍ରା.(କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା)ବି. ଯେ ତଳକୁ ତାଳ କରି କହି ବୁଲେ ।

ଡଫୋର—ଗ୍ରା.ବଂ. ଡବଡ଼ବା,ବାବଦୂକ, ପ୍ରଗଲ୍ଭ,ବହୁଭାଷୀ,ଆଗଚଲ,ଆଗବୋଲ, ଉଦ୍ଧତ, ଫମ୍ପା, ପୋଲ, (ବି) ଆନଦ୍ଧ-ବାଦ୍ୟବିଶେଷ ।

ଡବ୍ନା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି. ଫାନ୍ଦର ଡାଙ୍କୁଣୀ ।

ଡବ୍ରି—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବଂ. ଡେବରି,ବାମ ।

ଡବକା—ପ୍ରା. (ହିନ୍ଦି)ବି. ଘରର ଶେଣୀ ।

ଡବଡ଼ବ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ମାଠିଆର ମୁହଁ ତଳକୁ କରି ପାଣି ଅଜାଡ଼ିଲେ

ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ହୁଏ, ବେକପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଣି-ଥିବା ମାଟିଆ ବା ପଇଡ଼କୁ ହଲାଇଲେ ତହିଁରେ ଜାତହେବା ଶବ୍ଦ, (ଜି.ବଂ) ଅଜସ୍ର ଭାବରେ, ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ (ଜଳ ଅଜାଡ଼ିବା) ।

ଉବ୍‌ଡ଼ବା—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ବାବଦୂକ) ଡ଼କଡ଼କା ଦେଖ ।

ଉବଲ—ଯା. ବି. ଦୁଇଗୁଣ ପରିମାଣ ବା ସଂଖ୍ୟା, (ବଂ) ଦ୍ୱିଗୁଣିତ, ଦୁଇଗୁଣ ପରିମିତ ।

ଉବଲପଇସା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୋ ପଇସି, ଅଧଅଣା ପରିମିତ ତାମ୍ରମୁଦ୍ରା ।

ଉବଲପ୍ରମୋସନ—ଯା.ବି. ଉଲ୍ଲଙ୍ଘ ଶ୍ରେଣୀ ଏକାଥରକେ ଗୋଟିଏ କ୍ଲାସକୁ ଟପି ତାହା ଉପର କ୍ଲାସକୁ ପାଇବା ପ୍ରମୋସନ୍ ।

ଉବଲ—ଯା. (ଆସାମ ଗୃହା ବଗିଚା) ବି. ଠିକା କାମ ।

ଉବା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦର୍ବି) ଷ୍ଟେଟଧାତୁ-ମୟ ଫରୁଆ, ରେଲଗାଡ଼ିର ଗୋଟିଏ କୋଠରି ।

ଉବାଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବହୁପରିମାଣରେ ପାଣି ଅଜାଡ଼ି ଦେବା, ବହୁପରିମାଣରେ ପାଣି ଝରିବା, ବହୁପରିମାଣରେ ଆଖିରୁ ଲୁହ ବାହାରିବା ।

ଉବି—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଧାତୁର ଫରୁଆ, କଟାଟ, ଉବା ।

ଉବିଡ଼—ବି.କାଷ୍ଠନିର୍ମିତମୃତ, ଶିଶୁକ୍ରୀଡ଼ନକ ମୃଗାଦିର ମୂର୍ତ୍ତି ।

ଉଭର—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଡ଼ମ୍ବର)ବାହ୍ୟାଡ଼ମ୍ବର, ଭୋର୍, (ବଂ) ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର, ସ୍ଥୂଳକାୟ, ଡ଼ଉଲଡ଼ାଉଲ ।

ଉବା(ଖ)—ଗ୍ରା. ବଂ. ମୋଟା ଓ ପୋଲ, ଢୋଲ, ଫମ୍ପା (ବାଉଁଶ), ବଡ଼ ।

ଉ(ବା)ଖ ବାଉଁଶ—ଗ୍ରା. ବି. ମୋଟ ଓ ଫମ୍ପା ବାଉଁଶ ।

ଉମ—ପୁଂ.ବି. (ଉମ+କ.ମ) ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତିବିଶେଷ ।

ଉମଘୁରୁଣ୍ଡୁ—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ବନ୍ୟ ଶକ୍ତ କାଠଗଛ ।

ଉମ୍‌ଡ଼ମ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଉମଡ଼ମ, ଢାଉଁ ଢାଉଁ, ଢୋଲ ବାଜିବାର ଶବ୍ଦ ।

ଉମଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. କବାଟକୁ ଝୁଲାଇବା ନିମନ୍ତେ ଚଉକାଠରେ ଲାଗିଥିବା ଶୃଙ୍ଗ ବା କୀଳକବିଶିଷ୍ଟ ଧାତୁଖଣ୍ଡ ।

ଉମଣୀକବଜା—ଗ୍ରା.ବି. କବାଟକୁ ଚଉ-କାଠ ସଙ୍ଗେ ଝୁଲାଇବା ନିମନ୍ତେ ଆବ-ଶ୍ୟକ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଲୌହଖଣ୍ଡ ଉମଣୀ କବଜା ।

ଉମର—କ୍ଲୀ.ବି.(ଉମ୍+ରୁ+ଖ.ଅ)ଭୟ-ପାଇ ପଳାଇବା, କୋଳାହଳ, ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ, ଆହ-ମଣ, ପରଚକ୍ରାଦି ଭୟ, ଅସ୍ତ, କଳହ, ଦଙ୍ଗା, ମରାମରି ।

ଉମରୁ—ପୁଂ.ବି.(ଉମ+ରୁ+କ.ଉ)ମଝି ସରୁ ଓଁ ଦୁଇପାଖ ଚୌଡ଼ା ଚର୍ମାନଦ୍ଧ-ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ଚମ୍ପାର ।

ଉମରୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଉମରୁ+କ+ଆ) ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ମୁଦ୍ରାବିଶେଷ ।

ଉମରୁଧର—ପୁଂ. ବି. (ଉମରୁ+ଧୃ+ କ.ଅ) ମହାଦେବ ।

ଉମରୁମଧ୍ୟ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ଉମରୁପରି ଯାହାର ମଧ୍ୟ ବା କଟିଭାଗ ସରୁ,(ପୁଂ.ବି) ଯୋଜକ, ଯେଉଁ ସନ୍ଧିସ୍ଥଳ ଭୂଭାଗ ଦୁଇ ବୃହତ୍ ଭୂଭାଗକୁ ପରସ୍ପର ସଂଯୁକ୍ତ କରେ ।

ଉମରୁମଧ୍ୟା--ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ)ସରୁକଙ୍କାଳୀ, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ମଧ୍ୟଭାଗ ସରୁ ।

ଉମାଉଲ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଅମିତବ୍ୟୟୀ, ଅସ୍ଥିର, ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତଚିତ୍ତ, (ବି) ଅଯଥା ଆଡ଼ମ୍ବର,ଗୋଳମାଳ, ଘୋଘା, ଘଣ୍ଟା-ଚକଟା, ଧରପଗଡ଼ ।

ଉମାଡ଼ୋଲ—ପ୍ରା. (ଯାଜପୁର) ବଂ. ପେଟୁଆ ଓ ଦୁଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ।

ଉମୁଣୀ—ଗ୍ରା. ବି.ଉମଣୀ ଦେଖ;(ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.) ଉମଳାଉଣୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଉମ୍ପ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦମ୍ପ) ଛଳ, କପଟ, ଏକ ପ୍ରକାର ପ୍ରାଚୀନ ଆନଦ୍ଧଯନ୍ତ୍ର, ଗୃଙ୍ଗବିଶେଷ ।

ଉମ୍ପା—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଦମ୍ପ) ଉବଉବା, ବାବଦୂକ, ଚତୁଭାଷୀ, ଆଗବୋଲା, ଫମ୍ପା, ପୋଲ, (ବି) ଆନଦ୍ଧବାଦ୍ୟ-ବିଶେଷ, ଡେମ୍ପାଗରା ।

ଉମ୍ପିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅଥରଞ୍ଜିତ କଥା କହିବା, ବାଲିଙ୍ଗି କରିବା, ଗଫିବା ।

ଉମ୍ବର—ପୁଂ.ବି. (ଉନ୍‌ବ+ଅର)ସମୃଦ୍ଧି, ଆଡ଼ମ୍ବର,ଆୟୋଜନ,ଉତ୍କର୍ଷ, ବିସ୍ତାର, ବିଳାସ, ଧାତୃଦତ୍ତ କୁମାରାନୁଚରଭେଦ, (ବଂ) ଉଦ୍ଧତ, ବିଖ୍ୟାତ, ଉଲ୍ଲଙ୍ଘ ।

ଉମ୍ବରୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଡ଼ମ୍ବରୁ) ଉମରୁ ଦେଖ,ଉଲିକାନରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ସୁନାର ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ ।

ଉମ୍ବରୁଧର—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ମହାଦେବ ।

ଉୟନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଉ+ଅନ)କର୍ଣ୍ଣୀରଥ, ପାଲ୍ଲୀ, ଉଲ୍ଲ, ନଭୋଗତି, ଉଡ଼ିବା, ଆକାଶରେ ଉଡ଼ିବା ।

ଉର—ଗ୍ରା. ବି. ଭୟ, ତ୍ରାସ, ଶଙ୍କା, ଅନିଷ୍ଟାଦିର ଆଶଙ୍କା ।

ଉରକୁର—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବଂ. ଭୀରୁ, ଭୟାଳୁ ।

ଉରଉର—ଗ୍ରା.ବଂ.ଭୟଶଙ୍କିତ ହେବା ।

ଉରଭୟ—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଭୟ, ଉଲେମାନ୍ତ ଭୟ ।

ଉରମାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. (ଅମୁକକୁ) ଭୟ ବୋଧହେବା ।

ଉରମି—ପ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ରର) ବି. ଡାଲମ୍ବ (ଗଛ ଓ ଫଳ) ।

ଉରା—ଗ୍ରା. ବି. ଉରଣ ଦେଖ ।

ଉରା(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଉରିବାକ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, ଭୟଦେଖାଇବା, ଧମ-କାଇବା, ମାରିବାକୁ ବା ଆଘାତ କରି-ବାକୁ ଧମକାଇବା ।

ଉରାଉରି—ଗ୍ରା. ବି. ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଭୟ ଦେଖାଇବା, ଭୟପାଇବା,ଉରଣ, ଭୟ ଦେଖାଇବା ।

ଉରାଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଭୟଦେଖାଇବା,ଧମକ, ଏକବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ସୁସମ୍ପାଦନର ଆଶାକୁ ଦୃଢ଼ତର କରିବା

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ନିଆ ଯିବା ଜାମିନ୍‌ନାମା ।

ଡରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଦର) ଭୀତହେବା, ହଠାତ୍ ଭୟପାଇବା,ଆଶଙ୍କା କରିବା ।

ଡରିମରି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୀତ ହୋଇ, ମନରେ ବିଶେଷ ଭୟରଖି, ଭୟର କାରଣରୁ ।

ଡରିମରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି ସଦୃଶ ଆଶଙ୍କିତ ହେବା, ଭୟରେ ସମୟ ବିତାଇବା ।

ଡରୁଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଭୀତ, ଭୀରୁ, ଯେ ଡରେ, ଯେ ଡରୁଏ ।

ଡରେଇହଲେଇ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ନାନା ପ୍ରକାର ଭୟ ଦେଖାଇ,ଧମକା ଚମକା କରି ।

ଡଲକ—ବି. ଛୁଟିକିଣି, ଟୋକେଇ ।

ଡଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଉଲ୍ଲକ) ବାଉଁଶ ପାତଆରେ ତିଆରି ବଡ଼ରୁଙ୍ଗଡ଼ା, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି) ବାଉଁଶିଆ, ଗାଣ୍ଡୁଆ ।

ଡଲ୍ଲିକ—କ୍ଲୀ. ବି. ବଂଶାଦିନିର୍ମିତ ପାତ୍ର-ବିଶେଷ, ଅନାର୍ଯ୍ୟ ଭାଷା, କାଶ୍ମୀରର ରାଜାବିଶେଷ, ଡଲକ ଦେଖ ।

ଡଲ୍ଲନାଗାର୍ଯ୍ୟ—ନିବନ୍ଧସଂଗ୍ରହ ନାମକ ସୁଶ୍ରୁତର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଟୀକାକାର ।

ଡସ୍‌ନା—ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ.) ବି. ଶଛଣା ।

ଡହକ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦହ ଧାତୁ)ଦହକ ତାପ, ଅଗ୍ନିର ଜ୍ୱାଳା, ଶରୀର ଦାହ, ପ୍ରଦାହ, ଅସହ୍ୟ ଗ୍ରୀଷ୍ମ, ଝାଞ୍ଜି, (ବିଂ) ତାପଯୁକ୍ତ, ଉତ୍ତପ୍ତ, ନିଆଁରେ ପାଚିଯାଇ ନାଲି ହୋଇଥିବା, ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ ।

ଡହକବିକଳ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଡହଲ ବିକଳ, ପୀଡ଼ାରେ ଅସ୍ଥିର, ଶୋକାକୁଲ, (ବି) ପୀଡ଼ାଜନିତ ଆତୁରତା ବା ଅଧୀରତା ।

ଡହକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଡହକିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ,ନିଆଁକୁ ଫୁଙ୍କି ବା ବିଷ୍ଟ ରଡ଼କରିବା ।

ଡହକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦହକିବା, ରଡ଼ ନିଆ ଯୁକ୍ତ ହେବା,ଉତ୍ତପ୍ତହୋଇ ପାଚି-ଯିବା ।

ଡହଡ଼—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦହଡ଼ ଦେଖ ।

ଡହଡହ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦହଡ଼ ଦେଖ ।

ଡହର—ଗ୍ରା.ବି. ଗଭୀର, ଅତିନିମ୍ନ ସ୍ଥାନ, ନୌକାଖୋଳ, ଡଗର ବାଟ ।

ଡହରକରଞ୍ଜ—ଗ୍ରା. ବି. ବୃକ୍ଷଭେଦ ।

ଡହରା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି.ଡମ୍ଫା, ଡବଡବା, ଯହାପେଟରେ କୌଣସି କଥା ରହେ-ନାହିଁ, ଗପଡ଼, ବାଚାଳ, ଅସ୍ଥିର, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପରକଥା କହିବୁଲେ, (ଜାହାଜଆଭାଷା) ପୂର୍ବଦିଗ ।

ଡହଳା—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଜ୍ୱଳାସ୍ୱିତ) ବିକଳା, ଖାଇବା ନିମନ୍ତେ ଆତୁର, ଟକଳା,ଅତିଶୁଷ୍କରୂପେ ଖାଦ୍ୟଲୋଲୁପ ।

ଡହୁ—ପୁଂ. ବି.(ଦହ+ଉ)ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଜେଉଠଗଛ ଓ ତାହାର ଫଳ)ମାଦାର ଲଙ୍କୁଚ ।

ଡହ—ପୁଂ. ବି. ଡହୁ, ଡେଓ,ଜେଉଠ ।

ଡା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଡାକିନୀ) ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଡାଡା ଦେଖ,(ଯା. ବି)ହୁସେନର ମୃତ୍ୟୁ ସ୍ମର-ଣାର୍ଥ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ପର୍ବଦିନ ।

ଡାଆଁ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଡାହାଣ ଦେଖ ।

ଡାଆଁଣବାଆଁଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଦକ୍ଷିଣ ଓ ବାମପାର୍ଶ୍ୱଦ୍ୱୟ ।

ଡାଆଣା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଡାହାଣା ଦେଖ ।

ଡାଆଣିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଡାହାଣିଆ ଦେଖ ।

ଡାଆଣୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.ଡାହାଣୀ ଦେଖ ।

ଡାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଅସ୍ତ୍ରାଘାତ, ଯା. ବି. ପଣାକାଠି, ଗୁଣ୍ଡ,ସୋ,ରଙ୍ଗ ।

ଡାଇପକାଇବା—ଗ୍ରା.(ସମ୍ବ) କ୍ରି.(ଗାଈ) ଗର୍ଭଗ ପକାଇବା ।

ଡାଇରି—ଯା. ବି. ଦୈନିକ ଘଟଣାର ସ୍ମାରକଲିପି ବା ବିବରଣ, ଦୁଧ ଦହି ଲହୁଣୀ ଆଦି ସଂଗୃହୀତହୋଇ ବିକ୍ରୟ କରାଯିବାର ସ୍ଥାନ ।

ଡାଇରିଆ—ଯା.ବି.ପତଳା ଝାଡ଼ାରୋଗ ।

ଡାଇରେକ୍ଟର—ଯା. ବି. ଶିଳ୍ପ, କୃଷି ବା ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗର ପ୍ରାଦେଶିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ଜଉଥ କମ୍ପାନୀ ବା ସଙ୍ଘର ପରିଚାଳକ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଡାଉଁଶ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦଂଶ)କୁକୁରମାଛି, ଜୀବଙ୍କ ଦେହରୁ ରକ୍ତ ଶୋଷଣକରିବା ବଡ଼ମାଛିବିଶେଷ ।

ଡାଉଡ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଦାଣ୍ଡ, ଦଣ୍ଡା ।

ଡାଉଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.(ସମ୍ବ.) ବି.ମେହେନ୍ଦ୍ରଦଣ୍ଡୀ ।

ଡାକ—ପୁଂ. ବି. ଶିବାନୁଚର ବିଶେଷ, ପିଶାଚଗଣ ବିଶେଷ, (ଗ୍ରା. ବି)ଚିତ୍କାର, ଧ୍ୱନି,ଉଚ୍ଚଶବ୍ଦ,ଡାକରା,ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କ ରବ, ଉପସ୍ଥିତ ହେବାପାଇଁ ଡାଲବ, ଜଣଧ୍ୱନି, ପ୍ରେରିତ ପତ୍ରାଦିକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ବହି-ନେବାର ରୀତି, ପୋଷ୍ଟଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ଚିଠିପତ୍ରାଦି, ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ନିକଟକୁ ପ୍ରତିଦିନ ଯିବାଆସିବା ପତ୍ରାଦି, ଡାକଋଷି, ଯେଉଁ ପ୍ରାଚୀନ ଋଷି ପ୍ରବଚ-ନାଦି ରଚନା କରିଥିବାର କଥିତ, ବୋଲି, ଜନଶ୍ରୁତି, ପ୍ରବାଦ, ଖ୍ୟାତି, ସୁଖ୍ୟାତି,ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ଡାକିଲେ ଯେତେ ଦୂରକୁ ଶୁଣାଯାଏ, ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରରେ ଆର୍ତ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରାର୍ଥନା,(ବିଂ)ବିଖ୍ୟାତ ।

ଡାକଋଷି—ଗ୍ରା. ବି. କେତେକ ପ୍ରବଚନ ରଚୟିତା ପ୍ରାଚୀନ ଋଷିଙ୍କ କଳ୍ପିତ ନାମ

ଡାକଋଷିବଚନ—ଗ୍ରା.ବି.ପଦ୍ୟାକାରରେ ବହୁ କାଳରୁ ପ୍ରଚଳିତ କୃଷି ବର୍ଷା ଜ୍ୟୋତିଷ ଆଦି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପ୍ରବ-ଚନ, ପ୍ରବାଦବାକ୍ୟ (ଯଥା—ଆଗରେ ମଙ୍ଗଳ ପଛରେ ରବି, ଘର ଘରକୁ ପଡ଼ିଇ ବୋବ ଇତ୍ୟାଦି) ।

ଡାକଗାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଗାଡ଼ି ଶଗଡ଼ ଓ ମଟର ଆଦିଦ୍ୱାରା ଡାକ ବୁହାଯାଏ, ସାଧାରଣଯାତ୍ରୀ ନେବା ରେଲଗାଡ଼ି-ଠାରୁ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଚାଲିବା ରେଲଗାଡ଼ି

ଡାକଘର—ଗ୍ରା. ବି. ଦୂରଦେଶକୁ ବା ଦେଶରୁ ପ୍ରେରିତ ଚିଠିପତ୍ର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନାର୍ଥ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସରକାରୀ ଗୃହ, ପୋଷ୍ଟଅଫିସ୍ ।

ଡାକଛାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଡାକ ମାରିବା, ଦୈନ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇ ଚିତ୍କାର କରିବା ।

ଡାକଟିକଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଡାକରେ ପଠା-ଯିବା ଚିଠିଆଦି ଦୂର ଦେଶକୁ ନେବାର

ପାରିଶ୍ରମିକ ପାଇଁ ପତ୍ରାଦିର ଓଜନ ଅନୁପାତରେ ପ୍ରେରକ ଯେଉଁ ଧନ ଦିଅନ୍ତି ତହିଁ ବିନିମୟରେ ଡାକଘରୁ ମିଳିବା ରାଜଚିହ୍ନାଙ୍କିତ ଟିକଟ ।

ଡାକଡ଼ୁକକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆହ୍ୱାନ କରିବା, ଡାକିବା ।

ଡାକନାମ—ଗ୍ରା. ବି. ଲୋକମାନେ ଆପଣା ଆପଣା ନାମ ପ୍ରକାଶ ନ କରି ଲେଖାରେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଅନ୍ୟ ନାମ, ଯେଉଁ ନାମରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସାଧାରଣତଃ ଲୋକେ ଡାକନ୍ତି, ଶ୍ରଦ୍ଧାନାମ

ଡାକପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଡାକ-ମାରିବା ଦେଖ ।

ଡାକପାଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଅଭିମନ୍ତ୍ରିତ ଜଳର ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ବିଦେଶପ୍ରସ୍ଥିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ହୋଇ ଘରକୁ ଫେରିଆସେ, ଗର୍ଭଣୀସ୍ପନ୍ଦନ ଧନ ବଳରୁ ଯେଉଁ ପାଣିନେଇ ମୁଣ୍ଡରେ ଛିଞ୍ଚନ୍ତି (ଏହା-କଲେ ରୋଗ ହୁଏ ନାହିଁ) ।

ଡାକପାଣିକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଦେଶ-ପ୍ରସ୍ଥିତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ କରାଇ ଘରକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ ଗୁଣିଆ ଦ୍ୱାରା ଅଭିମନ୍ତ୍ରିତ ଜଳ ପ୍ରୟୋଗକରିବା

ଡାକପିଅନ—ଗ୍ରା.ବି. ଡାକ ଚିଠି ବାଣ୍ଟିବା ଚପରାସୀ ।

ଡାକପୁଆବାଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଦୂରତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଡାକହେଲେ ଶୁଭିବ,ଡାକେ-ବାଟ ।

ଡାକବଙ୍ଗଳା(ଲା)—ଯା.ବି.ଯେଉଁ ବଙ୍ଗଳା ବା କୋଠି ବା ବିଶ୍ରାମାଗାରରେ ଡାକ ବୋହିବା ବେହେରାମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତି ଓ ମଫସଲ ଗସ୍ତ କରୁଥିବା ସରକାରୀ ଓ ବେସରକାରୀ ଓ ଭଦ୍ର ଲୋକମାନେ ସାମୟିକ ଆଶ୍ରୟ ନିଅନ୍ତି ।

ଡାକବଦଳି—ଗ୍ରା. ବି. ଡାକବୋହିବା ଘୋଡ଼ା ବା ବେହେରାମାନଙ୍କ ପରି-ବର୍ତ୍ତନ, ଜଣେ ଡାକରନର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୂରତ୍ୱ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ପରେ ପର-ବର୍ତ୍ତୀ ଦୂରତ୍ୱପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ଡାକରନର ଠାରୁ ଡାକ ମୁଣ୍ଡିର ଭାର ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ଡାକବସା(ସେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବାଟମଝିରେ ମଝିରେ ଡାକଗାଡ଼ିର ଘୋଡ଼ା ଓ ଡାକସବାରର ଗଉଡ଼ମାନଙ୍କର ବଦଳା ବଦଳିହେବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବା ।

ଡାକବସିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଶୀଘ୍ର ଦୂରଦେଶକୁ ଯିବା ଆସିବା କରିବାପାଇଁ ଯାନାଦିର ଓ ଡାକର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ।

ଡାକବହି—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ପୁସ୍ତକରେ ପ୍ରେରିତ ପତ୍ରାଦି ପାଇବାର ସ୍ୱାକ୍ଷର ବା ନିଦର୍ଶନ ଗ୍ରହୀତାଙ୍କଠାରୁ ନିଆଯାଏ ।

ଡାକବାକ୍ସ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ବାକସରେ ଡାକରେ ଯିବାପାଇଁ ଚିଠି ପକାଯାଏ ।

ଡାକବାବୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଡାକଘରର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ କର୍ମଚାରୀ, ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟର ।

ଡାକବାଲା—ଗ୍ରା. ବି. ଡାକପିଅନ, ଡାକ-ହରକରା ।

ଡାକବିଭାଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୂରଦେଶ ସହିତ ଚିଠିପତ୍ର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିଯୁକ୍ତ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ସରକାରୀ ବିଭାଗ ।

ଡାକମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉଚ୍ଚୈସ୍ୱରରେ ଚିତ୍କାର କରିବା ବା ଡାକିବା ।

ଡାକମାସୁଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଡାକରେ ଚିଠି ବହିବାପାଇଁ ଡାକ ବିଭାଗ ପ୍ରେରକ ମାନଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ କରିବା ଶୁଳ୍କ ।

ଡାକମୁନସି—ଗ୍ରା. ବି. ଡାକବାବୁ ଦେଖ ।

ଡାକମୋହର—ଗ୍ରା. ବି. ଡାକଚିଠିମାନଙ୍କ ଉପରେ ଡାକବିଭାଗୀୟ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଯେଉଁ ଛପା ମୁଦ୍ରିତ କରନ୍ତି ।

ଡାକରସିଦ୍—ଯା. ବି. ମନିଅର୍ଡର ବା ରେଜିଷ୍ଟରି ଚିଠି ଆଦି ଡାକଘରେ ଅର୍ପଣ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟର ଯେଉଁ ରସିଦ ଦିଅନ୍ତି ।

ଡାକରା—ଗ୍ରା. ବି. ନିମନ୍ତ୍ରଣ, ଆହ୍ୱାନ ।

ଡାକରାପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.ବି.କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମୋଚ୍ଚାରଣ ପୂର୍ବକ ଆହ୍ୱାନ, (କ୍ରି) ଆହୂତ ହେବା ।

ଡାକରାହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି ଓ ବି. ଡାକରା ପଡ଼ିବା ଦେଖ । [ସଂକ୍ରାନ୍ତ ।

ଡାକସଂକ୍ରାନ୍ତ—ପ୍ରା. (ମେଦିନୀ) ବି.ଗର୍ଭଣୀ

ଡାକହରକରା—ଗ୍ରା. ବି. ଡାକବାଲା, ଡାକ ପିଅନ ।

ଡାକହାକ—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପ୍ରଦତ୍ତ ଆଦେଶମାନଙ୍କର ପାଳନ, ଆହ୍ୱାନ, ଡାକରା, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଡକାଡ଼କ, ପର-ସ୍ପରକୁ ଡାକିବା (ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ) ।

ଡାକହାକଣ୍ଡିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପ୍ରଭୁଦତ୍ତ ନାନାରୁଚି ଆଦେଶକୁ ବା ଆହ୍ୱାନକୁ ଶୁଣି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତଦନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ।

ଡାକହାକହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପରସ୍ପର ଡକାଡ଼କିହେବା ।

ଡ଼ାକିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଡାକ+ଇନ୍+ଈ) କାଳୀଙ୍କ ଗଣ ବା ଅନୁଚରବିଶେଷ, ପିଶାଚୀବିଶେଷ, କୁହୁକିନୀ, ଡାହାଣୀ ।

ଡ଼ାକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆହ୍ୱାନକରିବା, ନିମନ୍ତ୍ରଣକରିବା, ଉପସ୍ଥିତ ହେବାପାଇଁ ତଲବକରିବା, ଉଚ୍ଚୈସ୍ୱରରେ ଚିତ୍କାର-କରିବା, ରବକରିବା,ସମ୍ବୋଧନକରିବା, ଦେବତାଆଦିଙ୍କ ନାମନେବା ବା ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା, ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ କହିବା, (ବିଲ) ଶୁଖିକରି ଫାଟିବା, (ଲି. ଅର୍ଥ) ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିବା, ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ।

ଡାକିଲେଓକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ନାମୋ-ଚ୍ଚାରଣ ପୂର୍ବକ ଆହୂତ ବ୍ୟକ୍ତି)କବାବ-ଦେବା, (ଲି. ଅର୍ଥ) ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅଭିପ୍ସିତଫଳ ପ୍ରଦାନ କରିବା ।

ଡାକିହାକି—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବି.ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଭାବରେ

ଡାକୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଡକାଇତ, ପ୍ରବଞ୍ଚକ ବ୍ୟକ୍ତି, ଡ଼କାଇତ, (ବଂ) ବିଖ୍ୟାତ, ପ୍ରବଞ୍ଚକ ।

ଡାକୁଆ—ଗ୍ରା.ବି.ଦଣ୍ଡ,ଅସି ବା ତରବାରି, ଆହ୍ୱାନବାହକ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଡ଼ାକେବାଟ—ଗ୍ରା.ବି.ଏକ କୁହାଟ ବାଟ, ଜଣକର ଉଚ୍ଚଡ଼ାକ ଯେତେ ଦୂରକୁ ଶୁଭେ ସେହି ଦୂରତ୍ୱର ପଥ ।

ଡାକୋର—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁଜରାଟର ସହର ବିଶେଷ ।

ଡାକ୍ତର—ଯା. ବି. ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ରୀତିରେ ଚିକିତ୍ସା କରିବା ଚିକିତ୍ସକ ।

ଡାକ୍ତରଖାନା—ଯା.ବି.ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଚିକିତ୍ସା-ପ୍ରଣାଳୀରେ ଚିକିତ୍ସା କରାଯିବାର ଆଳୟ, ଚିକିତ୍ସାଳୟ ।

ଡାକ୍ତରୀ—ଗ୍ରା. ବି. ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଚିକିତ୍ସା-ପ୍ରଣାଳୀ, (ବିଂ) ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଚିକିତ୍ସା-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଡାକ୍ତରୀଔଷଧ—ଗ୍ରା. ବି. ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ବିଜ୍ଞା-ନାନୁମୋଦିତ ଔଷଧ ।

ଡାଗର—ପ୍ରା. (ମେଦ)ବିଂ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବଡ଼, ଡେଙ୍ଗା ।

ଡାଗରୁ—ଗ୍ରା.ବି. ଡ଼ଙ୍ଗା, ବଡ଼ ଉକୁଣୀ ।

ଡାଙ୍କି(ଙ୍କୁ, ଙ୍କେ)ଣୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଡ଼ାକିନୀ, କାଳୀଙ୍କ ଗଣଭୁକ୍ତା ଅପଦେବତା, ଯୋଗିନୀ,ଝାଡ଼ାକଇ ରୋଗ । [ମାଣ୍ଡ ।

ଡାଙ୍କେଣୀବାଡ଼ି—ଗ୍ରା.ବି. ହଇଜା, ମହା-

ଡାଙ୍ଗ—ପ୍ରା. (ଲରଆ)ବି. ଅଳଗୁଣି ।

ଡାଙ୍ଗ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦଣ୍ଡ)କାଠି, ବେଶାଦି ସରୁ ପ୍ରହରଣାସ୍ତ୍ର, ବାଡ଼ି, ସରୁ ଓ ଲମ୍ବ ପତ୍ରଶୂନ୍ୟ ବୃକ୍ଷକାଣ୍ଡ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଅସ୍ଥି-କଙ୍କାଳସାର (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଡାଙ୍ଗଡ଼ୁଙ୍ଗା—ଗ୍ରା.ବି.ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କାଠି, କାଠିକୁଟା ।

ଡାଙ୍ଗର—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦୀର୍ଘ) ଡେଙ୍ଗା, ଡେଙ୍ଗା ଓ ସ୍ଥୂଳଦେହ ।

ଡାଙ୍ଗରୁ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ପତ୍ର ଓ ଅପ୍ରଧାନକାଣ୍ଡ-ବିଶିଷ୍ଟ, (ବି) ଡାଟ, (ପ୍ରା. ବସ୍ତ୍ରର. ବି) ଫଟିକାକୁଡ଼ି ।

ଡାଙ୍ଗି—ଗ୍ରା. ବି. ଡାଙ୍ଗ ଦେଖ ।

ଡାଙ୍ଗିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଡାଙ୍ଗ ଦେଖ, ବଳି ପଶୁ ହାଣିବା ସମୟରେ ଯେଉଁ ସରୁ ଲମ୍ବ କାଠ ଖଣ୍ଡର ମୁଣ୍ଡରେ ଛୁଟିକଣି ଲଗାଇ ପଶୁର ବେକକୁ ବାନ୍ଧି ହାଣନ୍ତି ।

ଡାଙ୍ଗୁଆ—ପ୍ରା.(ବାଲେ)ବି.ଏକାକୀ, (ପ୍ରା. ହିଂହଭୂମ) ଅବିବାହିତ ପୁରୁଷ, ଯାହାର ସ୍ତ୍ରୀ ମରିଯାଇଥାଏ, (ପ୍ରା.ସୋନ-ପୁର. ବି) ମାଳଙ୍କ ପରି ଶୂଦ୍ର ଜାତୀୟ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ସେବକବିଶେଷ ।

ଡ଼ଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଦଣ୍ଡ, କରତପରି ଖଞ୍ଜାକଟା ।

ଡ଼ାଡ଼ା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଗୀତ ବୋଲିବା ପୂର୍ବରୁ ଉଚ୍ଚାରିତ ସ୍ୱରବନ୍ଧ ।

ଡ଼ାଣ୍ଡା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଆଣ୍ଠୁ ।

ଡ଼ାଣ୍ଡୀ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି. ମେହେନ୍ତରାଣୀ ।

ଡ଼ାଫଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଡ଼ାମ୍ପଣ, ମୋଟଲୁଗା ବସ୍ତ୍ରଆଦି ସିଲେଇ କରିବାର ବଡ଼ ଛୁଞ୍ଚି, ଫୋଡ଼ଣୀ ।

ଡ଼ାବ—ଗ୍ରା. ବି. ଡ଼ାଳେ, ଶ୍ରେଷ୍ଠବାଡ଼ି, ଏକପ୍ରକାର ଜାତି ଔଷଧର ବ୍ୟବସ୍ଥା-ପତ୍ର, ଆଡ଼ମ୍ବର, କୌଣସି ଗୀତାଦି ଲେଖାଥିବା ମୋଟା ତାଳପତ୍ର, (ବିଂ) ସୁନ୍ଦର,(ପ୍ରା.ବାଲେ.ବି)ପଇଡ଼,ନଡ଼ିଆ ।

ଡ଼ାବରଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଜଙ୍ଗଲରେ ହେବା ଏକପ୍ରକାର ତୃଣ ।

ଡ଼ାବଲ—ଗ୍ରା. ବି. ପୁଆ ଖେଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବାଡ଼ି, ଷ୍ଟମ୍ଭ ବାଡ଼ି ।

ଡ଼ାବଲପୁଆ—ଗ୍ରା.ବି. ଗୁଚିତାଣ୍ଡ ଖେଳ, ଗୁଲିଡ଼ାଙ୍ଗ ଖେଳ, ଏକପ୍ରକାର ପୁଆ-ଖେଳ ।

ଡ଼ାବଲହାତିଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବିଂ. ଅତିରିକ୍ତ ଦାନଶୀଳ ।

ଡ଼ାବା—ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜାମ)ବି. କରିହିନିଆଦର ବଡ଼ଝିଣ ।

ଡ଼ାବିବା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)କ୍ରି.ଡ଼ାଙ୍କିବା, ଡ଼ାଙ୍କୁ-ଣିରେ ଘୋଡ଼ାଇବା ।

ଡ଼ାବୁ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା. କଟକ)ବି. ଧନ, ଅର୍ଥ, ନଗଦ ପଇସା, ଗୃହ ପାତ୍ରଲ ।

ଡ଼ାମର—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଆଲକାତରା, ରାଳ ।

ଡ଼ାମର—ବି. ତନ୍ତ୍ରଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ଡ଼ାମରୁ—ଗ୍ରା.ବି. ସହର ସହରୁଣୀମାନେ ଜଙ୍ଗଲରୁ କାଟିବା ଜାଳ କାଠକୁ ଲଇରେ ବଡ଼ା ବାନ୍ଧି ସାଇବା ପରେ ଉକ୍ତ ବଡ଼ାକୁ ମଝିବୃତ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ବଡ଼ା ମଝିରେ ମାରିବା କୀଳା ।

ଡ଼ାମରୁକାଉ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ରୋଣକାକ) ବଡ଼ଲୁଆ ।

ଡ଼ାମେଜ—ଯା.ବି.କ୍ଷତିପୂରଣ, ଖେସାରି ।

ଡ଼ାମ୍ପଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଡ଼ାଫଣ ଦେଖ ।

ଡ଼ାମ୍ପଣିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦର୍ଭ) ଧାନ କଆରରେ ହେବା ଏକପ୍ରକାର ଲମ୍ବ ମୁନିଆଁ ଘାସ ।

ଡ଼ାମ୍ପରୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ନାଉରୀଭାଷା) ଦୁଇଟି ଡଙ୍ଗା ପରସ୍ପରକୁ ଆଘାତ କରିବା ।

ଡ଼ାମ୍ବର—ଗ୍ରା. ବି. ଶୋଭା ।

ଡ଼ାରେଡ଼ାରେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଡ଼ାଡ଼ା ଦେଖ

ଡ଼ାଲନା—ଗ୍ରା. ବି. ଶିମ୍ବୁଳା, ଡ଼ାଲରେ ବିଭିନ୍ନ ପରିବା ପକାଇ ଯେଉଁ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ ।

ଡ଼ାଲ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦଳ) ବୃକ୍ଷଶାଖା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଋଣ ଦିଆଯାଇଥିବା ମୂଳଧନ ଉପରେ ହିସାବ ହେବା ସୁଧ, ସନ୍ତାନ ସନ୍ତତି ।

ଡ଼ାଲଖାଇ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ନୀଚଜାତୀୟ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଅଶ୍ଳୀଳ ଓ ଆଦରସଯୁକ୍ତ ଗୀତ ବୋଲି କରିବା ଏକପ୍ରକାର ନାଚ

ଡ଼ାଲଚିନି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦାରୁଚିନି)ଗୁଡ଼ୁ-ହକ୍, ବୃକ୍ଷବିଶେଷର ସୁମିଷ୍ଟ ସୁବାସିତ ବଲ୍କଳ ।

ଡ଼ାଲଭଙ୍ଗାକୋଶ—ଗ୍ରା.ବି. ଡ଼ାଲ ଖଣ୍ଡେ ଭାଙ୍ଗି ହାତରେ ନେଇ ଯେତେଦୂର ପଥ ଚଲିପରେ ତାହା ଝାଉଁଳି ପଡ଼େ ସେତିକି ଦୂରତ୍ୱ, ପ୍ରାୟ ତିନିମାଇଲ ।

ଡ଼ାଲମା—ଗ୍ରା.ବି. ମୁଗ ବା ହରଡ଼ ଡ଼ାଲି ସଙ୍ଗେ ପରିବା ପକାଇ କରାଯିବା ତରକାରୀ, ଡ଼ାଲନା ।

ଡ଼ାଲମାଙ୍କୁଡ଼ୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଏକଡ଼ାଳରୁ ଅନ୍ୟ ଡ଼ାଳକୁ ମାଙ୍କଡ଼ଙ୍କ ପରି ଡେଇଁ ଖେଳିବା ପିଲାମାନଙ୍କର ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ, ଶାଖାମୃଗ, ମେଘ ବର୍ଷା ନ ହେଲେ ଗୋଟିଏ ପିଲାର ସର୍ବାଙ୍ଗକୁ ଜାମୁ ଡ଼ାଳରେ ଘୋଡ଼ାଇ ତା ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟାଏ ବେଙ୍ଗ ରଖି ବାଜା ବଜାଇ ଦାଣ୍ଡରେ ବୁଲାଇବା ରୀତି ।

ଡ଼ାଳମେଲିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ବୃକ୍ଷାଦି) ବହୁ ଦୂରକୁ ଶାଖା ବିସ୍ତାର କରିବା,(ଲ.ଅର୍ଥ) ବହୁ ସନ୍ତାନସନ୍ତତି ଜନ୍ମ କରିବା, ନାନାଆଡ଼େ ନାନା ସମ୍ପର୍କ ଲଗାଇବା ।

ଡ଼ାଳରତ୍ନ—ଗ୍ରା.ବି.ବୃକ୍ଷ ଶାଖାର ଭୂଷଣ, କୋକିଳ ।

ଡ଼ାଳସିଙ୍ଗା—ଗ୍ରା ବି. ବନ୍ୟବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଡ଼ାଲି—ଗ୍ରା.ବି. ବଂଶନିର୍ମିତ ପାତ୍ରବିଶେଷ, ଡ଼ଲି, ସିଧା, ସଞ୍ଚା, ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ, ହାକିମ ହୁକୁମା, ଅତିଥି ଭଦ୍ରଲୋକ ଓ ଭୋଟ-ଦାତାମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ଆଦର ସମ୍ମାନ ଅନୁଗ୍ରହ ଆକର୍ଷଣାର୍ଥ ବିଶିଷ୍ଟ ପର୍ବ ଆଦି ଉପଲକ୍ଷରେ ପଠାଯିବା ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ-ଚୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଢ଼ୌକନ ବା ଭେଟୀ, ବାକ୍ସ ବା ପେଡ଼ିଆଦିର ଡାଙ୍କୁଣୀ, ଟେବୁଲ ଓ ଆଲମାରିଆଦିର ଦରଜ ।

ଡ଼ାଳି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦଳ) ଛୋଟ ଡ଼ାଳ, ଶାଖା ବା ଡ଼ାଳ ଆକୃତିରେ କରାଯିବା ଚିହ୍ନ, ତରାଜର ଦଣ୍ଡିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧ, ନିଆଁ ଜଳୁଥିବା ଉମ୍ବେଇ, ଜଳନ୍ତା ନିଆଁ, ଏକପ୍ରକାର ପାଶଧି ବା ଶିକାର ପ୍ରଣାଳୀ ।

ଡ଼ାଳି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦଳ) ରଗଡ଼ା ମୁଗ-ଆଦି ଶସ୍ୟ, ରଗଡ଼ା ଓ ଗୋଟା ଛଡ଼ା ମୁଗ, ହରଡ଼, ଚଣାଆଦିର ଉଅଣ, ଜାଇ ଉଅଣ, ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ସମ୍ବଳିତ ଉପଢ଼ୌକନ, ଭେଟି, ଡ଼ାଲି ।

ଡ଼ାଳିଆ—ଗ୍ରା.ବି.ଛୋଟ ଡ଼ାଳ ପତ୍ରବିଶିଷ୍ଟ ସରୁ ଡ଼ାଳିମାନ,(ପ୍ରା.ବାଲେ.ବି) ମାଟିରେ ତିଆରି କ୍ଷୁଦ୍ର କଳସୀ, ଘଡ଼ି ।

ଡ଼ାଲିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଛୋଟ ଡ଼ାଲି, ପେଡ଼ି-ଆଦିର ଡ଼ାଙ୍କୁଣୀ ।

ଡ଼ାଳକାଠ—ଗ୍ରା. ବି. ବୃକ୍ଷଶାଖାର ଛୋଟ ସରୁ ଖଣ୍ଡମାନ ।

ଡ଼ାଳକ୍ଷକୋଳି—ଗ୍ରା. ବି. ପିଜୁଳି ।

ଡ଼ାଳପୋହଳା—ଗ୍ରା.ବି.ମାଳାରେ ଗୁନ୍ଥା-ଯିବା ଲମ୍ବ ଲମ୍ବ ଗଡ଼ରେ କଟା ହୋଇ-ଥିବା ସ୍ତବାଳ ଖଣ୍ଡ ।

ଡ଼ାଳଭାତ—ଗ୍ରା. ବି. ଭୋଜନାର୍ଥ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଡ଼ାଲି ଓ ଭାତ ।

ଡ଼ାଳିମ୍ବ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦାଡ଼ିମ୍ବ) ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅମ୍ଳ ମଧୁର ରୁଚିକର ବହୁ ବୀଜପୂର୍ଣ୍ଣ ଫଳ ଓ ବୃକ୍ଷ, ଗୁଡ଼ିଲ କଟାକୁ ଘିଅରେ ପୁଆଇ କରାଯିବା ଏକପ୍ରକାର ଲଡ଼ୁ, ଏକଜାତୀୟ କଦା ପଥର, ଗ୍ରାମାସ୍ଥଣ-ବର୍ତ୍ତିତ ମର୍କଟ ସେନାପତି ।

ଡ଼ାଳିମ୍ବଦଶନା—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ଦାନ୍ତ ଡ଼ାଳିମ୍ବ ମଞ୍ଜିପରି ସୁନ୍ଦର ।

ଡ଼ାଳିମ୍ବମନଶିଳା—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ମନଃଶିଳା ।

ଡ଼ାଳିହଳଦି—ଗ୍ରା. ବି. ଦାରୁହରିଦ୍ରା, ଦାରୁହଳଦି ।

ଡ଼ାଳୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳରେ ଉତ୍ପା-ଦିତ ଏକପ୍ରକାର ଧାନ ।

ଡ଼ାସ୍—ଯା.ବି. ଲେଖିବାବେଳେ ବ୍ୟବ-ହୃତ ବିଶିଷ୍ଟ ବିରାମଚିହ୍ନ ସୂଚକ ଏକ-ପ୍ରକାର ଗାର ।

ଡ଼ାହ—ଗ୍ରା. ବି. ବି. ଦାହ ଦେଖ ।

ଡ଼ାହାଙ୍ଗିରି—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର କାଉ-ଥିବା ଲୁଣିମାଛ ।

ଡ଼ାହାଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଦକ୍ଷିଣ, ବାମେତର, (ହାତଗୋଡ଼ଆଦି) ।

ଡ଼ାହାଣ ହାତ ଚଳିବା ବା ଚାଲିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭୋଜନକରିବା ।

ଡ଼ାହାଣା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି. ଖାଦ୍ୟଲୋଲୁପ, ଡ଼ହଳା, ଯେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଖାଇବା ପଦାର୍ଥ ପ୍ରତି ଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଏ, ଯେ ଖାଇବା ଲୋକର ପେଟରେ ପଶେ, ଯେଉଁ ଲୋକ କୌଣସି ସୁନ୍ଦର ବସ୍ତୁ ବା ଜୀବ ପ୍ରତି ଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଏ ବା ତାକୁ ଖୁଣିଦିଏ ।

ଡ଼ାହାଣିଆଁ—ଗ୍ରା.ବି. ବହୁଲୋକ ଯେଉଁ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥରେ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇବାରୁ ତାହା ସୁସ୍ୱାଦୁ ଲାଗେ ନାହିଁ, ଆଖି-ଦୃଷ୍ଟିଆ ।

ଡ଼ାହାଣୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ଡ଼ାକିନୀ) ଡାକିନୀ, ଯୋଗିନୀ, ଅପଦେବତା, ପିଶାଚୀ, ଗୁଣିବିଦ୍ୟାରେ ପାରଙ୍ଗମା ସ୍ତ୍ରୀ, ଡ଼ାଙ୍କୁଣୀ, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ପରର ଖାଦ୍ୟ-ଦ୍ରବ୍ୟପ୍ରତି ବା ସୁନ୍ଦର ଶିଶୁପ୍ରତି ଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଏ, ମାୟାବିନୀ ।

ଡ଼ାହାଣୀଖାଇବା—ଗ୍ରା. ବି. ପୁଅରୋଗ, ଶିଶୁକୁ ଡ଼ାହାଣୀ ଦୃଷ୍ଟି କରିବା ଯୋଗୁଁ ଶିଶୁ ଶୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା ।

ଡ଼ାହାଣୀପଶିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଡ଼ାହାଣୀ ଖାଇବା ଦେଖ ।

ଡ଼ାହାଣୀଲାଗିବା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ ଅପଦେବତାଙ୍କର ଆବି-ର୍ଭାବ ହେବା ।

ଡ଼ାହାମିଛ—ଯା.ବି. ଉଚ୍ଛାମିଛ, କଞ୍ଚାମିଛ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମିଥ୍ୟା କଥା,(ବଂ) ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ମିଥ୍ୟା ।

ଡ଼ାହାଲ—ଗ୍ରା.ବି. ପ୍ରାଚୀନଦେଶବିଶେଷ, ଡ଼ାହାଲକୁକୁର ଦେଖ ।

ଡ଼ାହାଲକୁକୁର—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଦୀର୍ଘକାୟ କ୍ଷୀଣକଟି ଲମ୍ବପାଦ ଗୋଜିଆ ମୁହାଁ ଶିକାରୀ କୁକୁର ।

ଡ଼ାହାଳିଆ—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ଷୀଣକାୟ ଓ ଢ଼େଙ୍ଗା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଡ଼ାହୁ—ଗ୍ରା.ବି.ବୃକ୍ଷର ଡ଼ାଳ, ଛୋଟଡ଼ାଳ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଙ୍ଗଲ । [ଦଗ ।

ଡ଼ାହୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ଜାହାଜିଆ ଦେ)ବାମ-

ଡ଼ାହୁକ—ବି.(ଦହ+କ.ଉକ)କୁଲେଚର ପକ୍ଷିବିଶେଷ ।

ଡ଼ାହୁକା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ନଳୀଗୋଡ଼ା ।

ଡ଼ାହୁଲ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଯେଉଁ ଗାଈ ଚଲ୍ଲର ପକାଏ ।

ଡ଼—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଡ଼ଗ୍ରୀର ବା ଡ଼ସିମିଲର ସାଙ୍କେତିକ ଚିହ୍ନ ।

ଡ଼ିଆଁ—ଗ୍ରା.ବି(ସଂ-ଡ଼ୀନ)ଲମ୍ଫ,ଡ଼େଇଁବା, କୁଦିବା, ଦଉଡ଼ିବା, ଚକ୍ଷୁଆଦିର ସ୍ପନ୍ଦନ, ଡ଼ିଆଁ ବାଡ଼, ଯେଉଁ ବାଡ଼କୁ ଲୋକେ ଡ଼େଇଁ ଯିବା ଆସିବା କରନ୍ତି,(ଗ୍ରା.ବଂ) ଯେ କୁଦେ, ସଂଜ୍ଞାମକ (ରୋଗ), ବହୁ ଅନ୍ତର ବା ବ୍ୟବଧାନରେ ଅବସ୍ଥିତ (ଗ୍ରାମଆଦି), (ପ୍ରା. ସମ୍ବ) ଉଇ ।

ଡ଼ିଆଁଇଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଅତିକ୍ରମ କରିବା,

ବାଦ୍‌ଦେବା, (ରୋଗ) ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହକୁ ସଂକ୍ରମଣ କରିଦେବା ।

ଡ଼ିଆଁଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ସଂ-ଡ଼ୀନ)ଡ଼େଇଁବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, ଗୋଟିଏ ଉଚ୍ଚ ପଦାର୍ଥକୁ ଅତିକ୍ରମ କରାଇ କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ନିକ୍ଷେପ କରିବା, କୌଣସି ଉଚ୍ଚ କାଠିଆଦି ବା ଚଉଡା ପଦାର୍ଥକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବା, ଟପିବା, ଡ଼େଇଁବା, କୁଦିବା, ଦଉଡ଼ିବା, ଦ୍ୱିସ୍ଥିତ ପଦାର୍ଥକୁ ଉପରକୁ ଫୋପାଡ଼ି ପୁନର୍ବାର ଧରିବା, ନାଚିବା, ସ୍ପନ୍ଦିତ ହେବା, (ରୋଗ) ସଂକ୍ରମଣ କରିବା ।

ଡ଼ିଆଁଡ଼େଇଁ—ଗ୍ରା. ବି. କୁଦା, ଲମ୍ଫ, ଦଉଡ଼ିବା, ଏକାଧିକ ଥର ଡ଼େଇଁବା କର୍ମ ।

ଡ଼ିଆଁପୋକ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ପୋକମାନେ ଡ଼େଇଁ ଡ଼େଇଁ ଚାଲନ୍ତି ।

ଡ଼ିଆଁମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୁଦିବା, ଲମ୍ଫଦେବା, ଦଉଡ଼ିବା, ଶୀଘ୍ର କୌଣସି ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କରିବା ।

ଡ଼ିଆଁରୋଗ—ଗ୍ରା.ବି. ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ ।

ଡ଼ିଆସିଲି—ଗ୍ରା.ବି. ଦିଆସିଲାଇ, ନିଆଁକାଠି ।

ଡ଼ିକ୍ସନାରି—ଯା. ବି. ଅଭିଧାନ, ଗ୍ରନ୍ଥ, ଭାଷାକୋଷ, ଶବ୍ଦକୋଷ, ଯେଉଁ ପୁସ୍ତକରେ କୌଣସି ଭାଷାର ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଅର୍ଥ ଲେଖା ହୋଇଥାଏ ।

ଡ଼ିଗ୍‌ବାଜି—ଗ୍ରା.ବି.କ୍ରୀଡ଼ାବିଶେଷ,ଶୂନ୍ୟକୁ କୁଦି ଲେଉଟି ପଡ଼ିବା, ମାଙ୍କଡ଼ଚିତ୍ତ ।

ଡ଼ିଗ୍‌ବାଜିକର—ଗ୍ରା.ବି. କ୍ରୀଡ଼ାକାରୀ ।

ଡ଼ିଗ୍ରୀ—ଯା. ବି. ଫୈସଲା, ଅଦାଲତଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବ୍ୟବସ୍ଥା, ମକଦ୍ଦମାରେ କୌଣସି ପକ୍ଷର ଜୟଲାଭ, ତାପମାନ ଯନ୍ତ୍ରରେ ତାପର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣ, ସମକୋଣର $\frac{୧}{୯୦}$ ଅଂଶ, କୋଣର ପରିମାପକ ଘଟ,ସନ୍ଧାନସୂଚକ ଉପାଧି ।

ଡ଼ିଗ୍ରୀକାରି—ଯା.ବି.ଅଦାଲତଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରାଯିବାର ପଦ୍ଧତି ।

ଡଙ୍ଗର—ବି.(ଲମ୍ବ+ଅର) ମୋଟାଲୋକ, ଦୁଷ୍ଟଲୋକ, ଠକ, ଗୋଲମ, (ବଂ) ଦୁଷ୍ଟ, ଶଠ,ଧୂର୍ତ୍ତ,କଣା, (ଗ୍ରା.ବି.) ଟାଙ୍ଗର, ପାହାଡ଼ିଆ ଭୂମି ।

ଡ଼ଙ୍ଗରଆଖିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ପୁଂ. ଯାହାର ଆଖି ଫୁଟି ଯାଇଥାଏ ।

ଡ଼ଙ୍ଗରା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବଂ. ଦୁଷ୍ଟ, ବି. ଧେଣ୍ଡୁରା, ଡ଼େଙ୍ଗୁରା ।

ଡ଼ଙ୍ଗଲ—ପ୍ରା. (ଗ୍ରେଟ ନାଗପୁର ଓ ସଂହଭୂମ)ବି. ବୋଇତ କଖାରୁ ।

ଡ଼ଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବି. କେଶଗୁଚ୍ଛ, ଉକୁଣୀ, ଡାଗରା ।

ଡ଼ିଙ୍ଗାରିବା—ପ୍ରା. (ବାଲେଶ୍ୱର) କ୍ରି. ଟାଣିହେବା ।

ଡ଼ଙ୍ଗୀ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦ୍ରୋଣୀ)ଗ୍ରେଟଡ଼ଙ୍ଗା, ହଳଡ଼ଙ୍ଗା ।

ଡ଼ଡ଼କା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଯୌବନ କାଳର ରୋଗବିଶେଷ, ବ୍ରଣ, ବରଣ୍ଡ ।

ଡ଼ଡ଼ାର—ଯା.ବି. ରାଜା ଓ ଜମିଦାରମାନଙ୍କର ନିଜର ଗୃହବାସ ଗୋରୁ ଗାଈ ଆଦିଙ୍କ ଉତ୍ତ୍ୱ ନେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା କାଗିରି ।

ଡ଼ଡ଼—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ହଳ ଓ ଗାଡ଼ିରେ ଲାଗିଥିବା ବଳଦମାନଙ୍କୁ ଚାଳନ କରିବାପାଇଁ ଚାଳକର ଉଚ୍ଚାରିତ ଧ୍ୱନି ।

ଡ଼ଡ଼ମା—ପୁଂ.ବି. ପ୍ରଧାନ ଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ ପକ୍ଷୀ ।

ଡ଼ଣା—ଗ୍ରା.ବି.ପାନ ରହିବା ପାତ୍ରବିଶେଷ, ଶସ୍ୟଆଦି ମାପିବାର ଗୌଣୀ ବା ଡ଼ବା ।

ଡ଼ଣ୍ଡା—(ପ୍ରା. ବସ୍ତର. ବି.)ସ୍ତ୍ରୀ. ଯୁବତୀ, (ପ୍ରା. ସିଂହଭୂମ. ବି. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ) ଅବିବାହିତ ପୁରୁଷ ବା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଡ଼ଣ୍ଡିମ—ପୁଂ.ବି. (ଡ଼ଣ୍ଡି +ମି+କ.ଅ) ଆନକ, ହାଣ୍ଡିପରି ଏକମୁଖା ବାଦ୍ୟ, ନାଗରା, କୁମ୍ଭପାକଫଳ, କରଭା ।

ଡ଼ଣ୍ଡିମେଶ୍ୱର ତୀର୍ଥ—ପୁଂ. ବି. ଶିବପୁରାଣୋକ୍ତ ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଡ଼ଣ୍ଡିର—ପୁଂ.ବି. ସମୁଦ୍ର ଫେଣ, ପାଣିର ଫେଣ, ଫେମିଲ ।

ଡ଼ଣ୍ଡିଶ—ବି. ଭେଣ୍ଡି ।

ଡ଼ିତ୍ତ—ବି. କାଠର ଉଆଣ ହାତ, ବଳିଷ୍ଠ ଲକ୍ଷଣଯୁକ୍ତ ପୁରୁଷ ।

ଡ଼ିତ୍ତଡ଼ବିତ୍ତ—ବି. କାଠର ଉଆଣ ମୃଗ-ଆଦି ଖେଳନା ।

ଡ଼ିନାର—ଯା. ବି. ସାହେବମାନଙ୍କର ଦିନର ପ୍ରଧାନ ଭୋଜନ, ସାହେବଖାଜା ।

ଡ଼ିନାର—ଯା.ବି. ପାଶ୍ଚାତ୍ୟଦେଶ ପ୍ରଚଳିତ କ୍ଷୁଦ୍ର ମୁଦ୍ରା ।

ଡ଼ିପୋ(ଡେପୋ)—ଯା.ବି.ଯେଉଁଠାରେ ମାଲସବୁ ସଂରକ୍ଷିତ ହୋଇ ଜମା ରହେ, ଗୋଦାମ, ଭଣ୍ଡାର, ଗଞ୍ଜ, ଯେଉଁଠାରେ ବିଦେଶକୁ ପଠାଯିବାକୁଲିମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ର ବା ରୁଣ୍ଡ କରାଯାଏ ।

ଡ଼ିପୋଜିଟ୍—ଯା. ବି. ଧନ ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟରେ ଗଚ୍ଛିତ ରଖିବା, ଅମାନତ, ନ୍ୟାସ ।

ଡ଼ିପ୍ଲୋମା—ଯା. ବି. କୌଣସି ବିଦ୍ୟାରେ ପାରଦର୍ଶିତା ଲାଭ କରିଥିବା ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ଶେଷ ପରୀକ୍ଷା ପରେ ବିଦ୍ୟାଳୟର ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କଠାରୁ ମିଳିବା ସନନ୍ଦ ।

ଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦ୍ରୋଣୀ) ପାନକଟା, ଧାନ ମାପିବାର ଗ୍ରେଟ ଗୌଣୀ,ଫମ୍ପଟ, ଫରୁଆ, କରଟ, ଡବା ।

ଡ଼ିବ—ଗ୍ରା.ବି. ଗ୍ରେଟ, ହାଣ୍ଡି, ଆଣ୍ଟିକା, ଡ଼ିବା ଦେଖ ।

ଡ଼ିବଡ଼ିବ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ନାଗରା ବା ଢମ୍ବରୁ ବାଜିବାର ଶବ୍ଦ, (ଗ୍ରା.ବି.) ଆମେରିକାରୁ ଆସିଥିବା ଉଦ୍ୟାନତରୁବିଶେଷ ।

ଡ଼ିବରି—ଗ୍ରା.ବି. ପେଟର ମୁହଁରେ ଉଡ଼ାଯିବା ପେଟବିଶିଷ୍ଟ ମୁଦିଆ ବା ଭଣ୍ଡି, କିରସିନ୍ ତେଲ ଜଳିବାର ଧାତୁମୟ ପ୍ରଦୀପ ।

ଡ଼ିମ୍—ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି. ଡ଼ମ୍ବ, ଅଣ୍ଡା ।

ଡ଼ିମା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଆରୁଆଳୁଆ, ଡ଼ିମ୍ବପରି ଫୁଲିଥିବା (ଆଖି) ।

ଡ଼ିମ୍ବ—ବି. (ଡ଼ିନ୍‌ବ+କ.ଅ) ଅଣ୍ଡା, ମାଛଆଦି ଜୀବଙ୍କ ମଞ୍ଜି, ପତଙ୍ଗମାନଙ୍କ

ଗର୍ଭାବ କାଳୀନ ଆକୃତି, ଗର୍ଭସ୍ଥ ଶିଶୁ ଭ୍ରୂଣ, ଶିଶୁଜନ୍ମ, ଛୁଆ, ମନୁଷ୍ୟ ଶିଶୁ,(ଣ. ଅ) ଭସ୍ମଜନିତ ଚିତ୍କାରାଦି, ବିକାର, ଫୌଜଦାରୀ, ବିବାଦ, ବିପ୍ଳବ, ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍,ପ୍ଲୀହା କଳେବର

ଡିମ୍ବଉଷୁମା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ପକ୍ଷୀ ମାତା ଡ଼ିମ୍ବ ଉପରେ ବସି ତାକୁ ଉଷ୍ମକରିବା ।

ଡିମ୍ବଉଷୁମା(ମେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ପକ୍ଷୀ-ମାତା) ଡ଼ିମ୍ବ ପ୍ରସବ କାଳପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳ ଉକ୍ତ ଡ଼ିମ୍ବଉପରେ ଅନବରତ ବସି ତାହାକୁ ଉଷ୍ଣତାଯୁକ୍ତ କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନ-ବରତ ନିଯୁକ୍ତ ରହିବା, ଘରୁବାହାରି କିଛିକାଳପାଇଁ କେଉଁଆଡ଼େ ନ ଯିବା ।

ଡିମ୍ବକେଶର—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଡ଼ିମ୍ବମଧ୍ୟରେ ଥିବା ହଳଦିଆ ଅଂଶ ।

ଡିମ୍ବକୋଷ—ବ. ପୁଷ୍ପର ଗର୍ଭକେଶର, ନିମ୍ନସ୍ଥ ଶୂନ୍ୟ ଗର୍ଭଅଂଶ, ପୁଷ୍ପଯୋନି ।

ଡିମ୍ବଜ—ବିଂ. (ଡ଼ିମ୍ବ + ଜନ + କ.ଅ) ଡ଼ିମ୍ବରୁ ଜାତ, ଅଣ୍ଡଜ, ଯେଉଁ ଜୀବ-ମାନେ ଡ଼ିମ୍ବରୁ ଜନ୍ମନ୍ତି ।

ଡିମ୍ବଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଡ଼ିମ୍ବପାଡ଼ିବା, ଡ଼ିମ୍ବ ଜନ୍ମକରିବା ।

ଡ଼ିମ୍ବପାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଡ଼ିମ୍ବ ଜନ୍ମକରିବା ।

ଡିମ୍ବଫୁଟା(ଟେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଡ଼ିମ୍ବକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟକାଳ ଉଷ୍ମାଇବା ପରେ ତାହାର ବହିରାବରଣ ଫଟାଇବା ।

ଡିମ୍ବଫୁଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ ପକ୍ଷୀମାତା ଦ୍ୱାରା ଉଷ୍ମ ହେବାପରେ ଡ଼ିମ୍ବଫାଟିଯାଇ ତହିଁରୁ ଛୁଆ ବାହାରିବା

ଡିମ୍ବାଡ଼ିମ୍ବା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଆବୁ ଆବୁଆ, ଡ଼ିମ୍ବପରି ଫୁଲିଥିବା (ଆଖି),ଡ଼ିମ୍ବାକୃତି ।

ଡିମ୍ବାହବ—ବ. ନୃପତିହୀନ ଯୁଦ୍ଧ,ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧରେ ଉଭୟପକ୍ଷର ନରପତିମାନେ ଯୁଦ୍ଧଭୂମିରେ ଉପସ୍ଥିତ ନ ଥାନ୍ତି ।

ଡିମ୍ବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଡ଼ିମ୍ବ + ଇକ + ଆ) କାମୁକୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ଜଳବିମ୍ବ, ଜଳବୁଦ୍ବୁଦ, ଶ୍ୟୋଣାକ ବୃକ୍ଷ, ଫଣଫଣା ଗଛ ।

ଡିମ୍ବିରି—ଗ୍ରା. ବ. ଛୋଟ ଜାତିର ଡ଼ିମିରି ଗଛ ଓ ତହିଁର ଫଳ ।

ଡିମ୍ବିରିଫୁଲ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଡ଼ିମିରି ଗଛର ଫୁଲପରି ଅସମ୍ଭବ ବିଷୟ, ଆକାଶ କୁସୁମ ।

ଡିମ୍ବୁ—ପୁଂ.ବ. (ଡ଼ିନ୍ଭ + କ.ଅ) ଶିଶୁ, କଅଁଳା ପିଲା, ଶାଲ୍ୱଦେଶର ଅଧିପତି, ଜରାସନ୍ଧର ସେନାପତି, (ବିଂ) ମୂର୍ଖ, ଅଜ୍ଞ, ନିର୍ବୋଧ ।

ଡିମ୍ବୁକ—ପୁଂ.ବ.(ଡ଼ିମ୍ବୁ + କ) ଡ଼ିମ୍ବୁଦେଖ ।

ଡିମ୍ବୁଚକ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ. ମନୁଷ୍ୟର ଶୁଭାଶୁଭ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ଚକ୍ରବିଶେଷ ।

ଡିମ୍ବୁଜ—କ୍ରି. ବିଂ. ଡ଼ିମ୍ବୁଜ ଦେଖ ।

ଡିମ୍ବୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଡ଼ିମ୍ବୁ + ଆ) ଅତି ଶିଶୁ ।

ଡିର୍‌ଗ—ପ୍ରା. (କଳା) ବ. ଉଚ୍ଚଭୂମିଖଣ୍ଡ ।

ଡିର—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବ. ଲତାଆଦିର ଡ଼ଙ୍କ ।

ଡିଲଡ଼ଲ—ସା. ବ. ମନ ଓ ରୂପ, ମାନସିକ ଶକ୍ତି ଓ ଶାରୀରିକ ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟ, ଶରୀରର ଆକୃତି । [କକୁଦ ।

ଡିଲ୍ଲ—ପ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ର) ବ. ଷଣ୍ଢର ଚୁଲ,

ଡିଲ୍ଲୀ—ମୋଗଲ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଦିଲ୍ଲୀ ।

ଡିଷ୍ଟ୍ରିକ୍ଟ—ସା. ବ. ଜିଲ୍ଲା, ଶାସନ ବିଭାଗର ଗୋଟିଏ ଅଞ୍ଚଳ ।

ଡିହ—ସା. ବ. ମାଟିର ଢେଉ ବା ଢ଼ିପ, ବାସଯୋଗ୍ୟ ଉଚ୍ଚଭୂମି, ଯଷ୍ଟିର ସ୍ଥୂଳ ଅଗ୍ରଦ୍ୱାରା ଭୂଷା,ଏକ ତହସିଲଦାରଙ୍କ ଅଧୀନ କେତେକ ଗ୍ରାମର ସମଷ୍ଟି, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଡ଼ିହ ଦେଖ ।

ଡିହକୁତା—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ବ୍ୟଙ୍ଗ) କୁକୁର ଯେପରି ନିଜର ବାସସ୍ଥାନ ନିକଟରେ ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ଦେଖାଏ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି-ପରି ଆପଣାର ବାସସ୍ଥାନ ନିକଟରେ ପ୍ରୌଢ଼ି ଦେଖାଇ ହୁଏ, ଗେହେଶୂର ।

ଡିହବାନ୍ଧିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘରକରିବା ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ନିମ୍ନଭୂମିରେ ମାଟି-ପକାଇ ଉଚ୍ଚକରିବା ।

ଡିହମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବାଡ଼ର ମୁଣ୍ଡିରେ ଆଘାତ କରିବା, ଭୂଷିବା ।

ଡିହରେପୋଖରୀଖୋଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) କାହାରକୁ ସର୍ବସ୍ୱାନ୍ତକରିବା ।

ଡିହରେବଲୁଆଡ଼େଇଁବା—ଗ୍ରା.ବ. (ଲ.-ଅର୍ଥ) ବଂଶ ସମୂଳେ ଲୋପହେବା,ବାସ-ଗୃହ ଶ୍ମଶାନରେ ପରିଣତ ହେବା ।

ଡିହା—ଗ୍ରା. ବ. ଏକଜାତୀୟ ଗୋଖୁର ସାପ, (ବିଂ ଫ-ଧୃଷ୍ଟ) ଥେଣ୍ଟା, ଯେଉଁ ଭୃତ୍ୟ ପ୍ରଭୁର ଆଦେଶକୁ ଅବଜ୍ଞା କରେ, ଠେସାଁ(ବ୍ୟକ୍ତି), ଅବଜ୍ଞାସୂଚକ (କଥା) ।

ଡିହ—ଗ୍ରା. ବ. ଡ଼ିହ ବା ଉଚ୍ଚଜମିରେ ଉତ୍ପାଦିତ (ଫସଲ), ଡ଼ିହସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଡ଼ିହରେ ବାସକରୁଥିବା ।

ଡୀନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଡ଼ି + ଭାବ.ତ) ପକ୍ଷିମାନ-ଙ୍କର ଗତିବିଶେଷ,ଆଗମ ଶାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ଭଡ଼ା, ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ଜିମ୍ବାକାଣ୍ଡ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଥିବା ଶାସ୍ତ୍ର,(କ.ତ) ଉଡ଼ୁଥିବା-ମାନ ।

ଡ଼ୀନଡ଼ୀନକ—କ୍ଲୀ. ବ. ପକ୍ଷିମାନଙ୍କର ଗତିବିଶେଷ, ନଭୋଗତି ।

ଡ଼ୀନାବଡ଼ୀନକ—କ୍ଲୀ. ବ. ପକ୍ଷିମାନଙ୍କର ଗତିବିଶେଷ,ଏକର ଗତିସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟର ଗତିମିଶ୍ରଣ ।

ଡୁ—ଗ୍ରା. ବ. ଡ଼ୁ ଡ଼ୁ ଖେଳ ।

ଡ଼ୁଆ—ଗ୍ରା. ବ. ଡ଼ୁହା ଦେଖ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବ) ଅଣଙ୍କ, ଡ଼ଙ୍କା, କରଚଲ, ଚଟ୍ଟ, (ପ୍ରା. ଆଠ. ବ.) ତେଲପଲା, ପିଲାଙ୍କୁ ଦୁଧଖୁଆଇବାର ଗ୍ରମ୍ଭ ।

ଡୁଇଁ—ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜା)ବ.ଖେଳରେ ହାରିବା ।

ଡୁଇଁଡ଼ାଇଁ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ଫ-ଆନ୍ଦୋଳିତ) ବ୍ୟାକୁଳ, କାତର, ଚିନ୍ତିତ,ଦୁଃଖିତ ।

ଡ଼ୁଗ୍‌ଡ଼ୁଗି—ପ୍ରା. (ମେଦ) ବ. ସାଧୁଆ ଓ ବାଜିଗର ଯେଉଁ ଛୋଟ ଡ଼ମ୍ବରୁ ବାଦ୍ୟ ବଜାନ୍ତି ।

ଡ଼ୁଗି—ଗ୍ରା. ବ. ତବଲାର ସହଚର ବାଦ୍ୟ, ବାଇଆ, (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜା. ବ) ଏକପ୍ରକାର ଗଞ୍ଜପା ଖେଳ ।

ଡ଼ୁଗିତବଲା—ଗ୍ରା. ବ. ବାଆ ହାତରେ ଟିପିବାପାଇଁ ବାଇଆ ଓ ଡ଼ାହାଣ ହାତରେ ଟିପିବାପାଇଁ ତବଲା ଏହିପରି ଦୁଇଟି ଏକସଙ୍ଗେ ବଜାଯିବା ଆନଦ୍ଧ

ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ।

ଡୁଙ୍ଗ୍ରି—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ. ପୁଷ୍ପ. ଓ ସିଂହ) ବି. କ୍ଷୁଦ୍ରଗିରି,ପାହାଡ଼, ମୁଣ୍ଡିଆ ।

ଡୁଙ୍ଗିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶରୀରର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଂଶକୁ ଏକତ୍ର ସଂଯୋଜିତ କରି କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବା, ଝାଙ୍କିବା, ଲୁଚକଣ୍ଟ ଗୁହିଁବା ।

ଡୁଙ୍ଗୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ରୋଣୀ) କ୍ଷୁଦ୍ର-ନୌକାବିଶେଷ, ତନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଭରଣୀ ସୂତା ଗୁଡ଼ାହୋଇଥିବା ନଳୀ,କଣ୍ଟା ।

ଡୁଙ୍ଗୁରଡୁଙ୍ଗୁର—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଢୋଲଆଦି ବାଜିବାର କ୍ଷୀଣଶବ୍ଦ ।

ଡୁଙ୍ଗେଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଟୁଙ୍ଗେଇ ମୂଷା, ଏକରକମ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୂଷା ।

ଡୁଡୁ—ଗ୍ରା. ବି. ବାକ୍‌ଡ଼ୁଡୁ ବା ଗୁଡ଼ୁ ଗୁଡ଼ୁ ଖେଳ,ଏକପ୍ରକାର ବ୍ୟାୟାମ ସାଧ୍ୟ କ୍ରୀଡ଼ା ।

ଡ଼ୁଡ଼ୁକା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଲତାଫଳ ବିଶେଷ, ଏକପ୍ରକାର ଜହ୍ନି ।

ଡ଼ୁଡ଼ୁମା—ଗ୍ରା.ବି. ବିଶାଖାପାଟଣା ଜିଲ୍ଲାର ଜୟପୁର ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀଠାରୁ ତିନି ଶହ ମାଇଲ ଦୂରରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ କମନୀୟ ଜଳପ୍ରପାତ ।

ଡ଼ଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. ଫଣାହୀନ ଏକପ୍ରକାର ନିର୍ବିଷ ଜଳଚର ସର୍ପ, ପାଣିଧଣ୍ଡ, ଢେମଣା ସାପ ।

ଡ଼ୁପ୍ଲିକେଟ୍—ସା. ବଂ. ଦୋହର, ଯୋଡ଼ରୁ ଏକ, ମୂଳବସ୍ତୁର ଅବିକଳ ନକଲ ବା ସମାନ (ବସ୍ତୁ) ।

ଡ଼ୁପ୍ଲେ--ଭାରତବର୍ଷୀୟ ଫରାସୀ ଅଧିକାରର ବିଖ୍ୟାତ ଶାସନକର୍ତ୍ତା ଓ ସେନାପତି ।

ଡ଼ୁବ—ଗ୍ରା. ବି. ନିମଗ୍ନ, ଜଳରେ ଅବ-ଗାହନ, ଡ଼ୁବା ଦେଖ ।

ଡ଼ୁବକ—ଗ୍ରା. ବି. ପାଦ୍ରୀ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟାନ୍‌ମାନଙ୍କ ଜଳଦୀକ୍ଷା ଦେବା ସମୟରେ ଯେଉଁ ପୁରୋହିତ ବା ପାଦ୍ରୀଦୀକ୍ଷା ପ୍ରାର୍ଥୀ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପବିତ୍ର କୁଣ୍ଡର ପାଣିରେ ବୁଡ଼ାନ୍ତି ।

ଡ଼ୁବକପ୍ରଭୁର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ—ଗ୍ରା.ବି. ଡ଼ୁବକ ଧର୍ମଯାଜକଙ୍କ ସଙ୍ଘ ।

ଡ଼ୁବକସମ୍ପ୍ରଦାୟ—ଗ୍ରା. ବି. ଖ୍ରୀଷ୍ଟାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।

ଡ଼ୁବନ—ଗ୍ରା. ବି. ନିମଜ୍ଜନ, ପାଣିରେ ବୁଡ଼ାଇବା, ଖ୍ରୀଷ୍ଟାନ୍ ଧର୍ମରେ ଦୀକ୍ଷିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ପବିତ୍ର କୁଣ୍ଡରେ ସ୍ନାନ ।

ଡ଼ୁବଣ୍ଟା—ଗ୍ରା.ବି. ନିମଜ୍ଜକ,ଯେ ଜଳରେ ଅଧିକକ୍ଷଣ ଡ଼ୁବି ରହିପାରେ ।

ଡ଼ୁବା—ଗ୍ରା. ବି. ଡ଼ୁବିବା, ବୁଡ଼, କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳାଶୟ, ଗାଡ଼ିଆ ।

ଡ଼ୁବାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ପାଣିକୁଆ ପକ୍ଷୀ ।

ଡ଼ୁବା(ବୋ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଡ଼ୁବିବାକ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ,କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁକୁ ପାଣିରେ ନିମଜ୍ଜିତ କରାଇବା, ଡ଼ୁବା-ଇବା, ମଗ୍ନକରାଇବା,ଜାତିଧର୍ମାଦି ଲୋପ କରାଇବା, ପରର ସର୍ବନାଶ ଘଟାଇବା, ନଷ୍ଟ କରିବା, ଅପବାଦ ଦେଇ ଜାତି-ଚ୍ୟୁତ କରାଇବା, ବଂଶକୁ ନିର୍ବଂଶ କରାଇବା, ପ୍ରାପ୍ୟ ଧନକୁ ବହୁକାଳ ଆଦାୟ ନଦେଇ ତମାଦ କରାଇବା, ଧନ ନଷ୍ଟ ବା କ୍ଷତି କରାଇବା, ଗମ-ଇବା, ଅନ୍ୟର ମର୍ଯ୍ୟାଦା, ଇଜତ୍ ବା ସୁନାମକୁ ଖର୍ବ କରାଇବା, (ସୁନାମ) କଳଙ୍କିତ କରିବା ।

ଡ଼ୁବା(ବୋ)ଇମରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଜଳରେ ବୁଡ଼ାଇ ବଧକରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିର ସର୍ବନାଶ କରିବା ।

ଡ଼ୁବିତ—ଗ୍ରା. ବି. ନିମଜ୍ଜିତ, ପାଣିରେ ବୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା, ଜଳସଂସ୍କାର ଦ୍ୱାରା ଖ୍ରୀଷ୍ଟଧର୍ମରେ ଦୀକ୍ଷିତ ।

ଡ଼ୁବିବା—ଗ୍ରା କ୍ରି. ଜଳାଦିରେ ବୁଡ଼ିବା, ନିମଜ୍ଜିତହେବା, ଆଚ୍ଛାଦିତ ହେବା, ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେବା, ଅସ୍ତଗାମୀ ହେବା, ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା, ବିନଷ୍ଟ ହେବା, ଅବ-ନତି ପ୍ରାପ୍ତହେବା, କୌଣସି ପ୍ରାପ୍ୟଧନ ଆଦି ତମାଦ ଆଦି କାରଣରୁ ଆଦାୟ ହୋଇ ନପାରିବା, ନଷ୍ଟହେବା, ଲୁପ୍ତ-ହେବା, ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି ସ୍ନାନକରିବା ।

ଡ଼ୁବିମରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ)ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେବା, ଋଣଗ୍ରସ୍ତ ହେବା ।

ଡ଼ୁବୁଡ଼ୁବୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଆକଣ୍ଠ ନିମଜ୍ଜିତ, ମଗ୍ନପ୍ରାୟ, ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିଯାଇ କ୍ଷଣ କ୍ଷଣକେ ଉପରକୁ ବାହାରୁଥିବା ।

ଡ଼ୁବୁର—ଗ୍ରା. ବି. ବୁଡ଼ାଳ, ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତି ଗଭୀର ଜଳରେ ବୁଡ଼ି କୌଣସି ଜିନିଷ ମାଛ ମୁକ୍ତା ଆଦି ଆଣିପାରେ ।

ଡ଼ୁବ୍ଭ—ଗ୍ରା. ବି. ଟୋବ, ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳାଶୟ ।

ଡ଼ୁମ୍‌ଡ଼ୁମ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଢୋଲବାଜିବାର ଅନୁଚ୍ଚ ଶବ୍ଦ, ଡ଼ୁଙ୍ଗୁର ଡ଼ୁଙ୍ଗୁର ଶବ୍ଦ ।

ଡ଼ୁମ୍‌ଡ଼ୁମ୍ମା—ଗ୍ରା.ବଂ.ଡ଼ୁମ୍‌ଡ଼ୁମ୍ ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ

ଡ଼ୁମ୍ବ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଜଳରେ ଓଦାହୋଇ ଫୁଲିଥିବା ।

ଡ଼ୁମ୍ବର—ପ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ରର) ବି. ଡ଼ମ୍ବିର ।

ଡ଼ୁମ୍ବଣ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ.) ବଂ. ଢିପ, ଉଚ୍ଚ (ଭୂମି) ।

ଡ଼ୁମା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ.)ବି. ବଡ଼ ଜାତିୟା ଅଣ୍ଡିରା ଗୋବର ଚଢ଼େଇ,(ପ୍ରା. ବସ୍ତ୍ରର-ବ) ଅସୁର. (ପ୍ରା.କଳାହାଣ୍ଡି -ସ୍ତ୍ରୀ. ବି)-ଡ଼ାହାଣୀ,(ଗ୍ରା.ବଂ) ଡ଼ମ୍ବାଡ଼ମ୍ବା ଦେଖ ।

ଡ଼ୁମା(ମୋ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଟୁମ୍‌ଇବା ଦେଖ ।

ଡ଼ୁମାଡ଼ୁମା—ଗ୍ରା.ବଂ.ଡ଼ମ୍ବାଡ଼ମ୍ବା ଦେଖ ।

ଡ଼ୁମାଳ—ଗ୍ରା.ବି. ଗଉଡ଼ ଜାତିର ଶାଖା ବିଶେଷ । [ବିଶେଷ ।

ଡ଼ୁମୁଡ଼ୁମା—ଗ୍ରା. ବି. ବନ୍ୟଶାକ ଗୁଳ୍ମ

ଡ଼ୁମୁଡ଼ୁମୁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଡ଼ମ୍‌ଡ଼ମ୍ ଦେଖ ।

ଡ଼ୁମ୍ବର—ପୁଂ. ବି. ଡ଼ୁମ୍ବର, ଡ଼ମ୍ବିର, ଉଦୁମ୍ବର ।

ଡ଼ୁମ୍ବୁରପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦନ୍ତୀ ବୃକ୍ଷ ।

ଡ଼ୁରୁ—ପ୍ରା. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. ଡୋରିଆ ଲୁଗା ।

ଡ଼ୁର—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ.) ବି. ମହୁଲ ।

ଡ଼ୁର୍କା—ପ୍ରା. (କଳାହାଣ୍ଡି) ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବାଘ, ନେପାଳ ବାଘ ।

ଡ଼ୁଲ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ.) ବି. କ୍ଷେତରୁ ପାଣି ବୋହିଯାଇ ଜମାହେବା ଗାତ ।

ଡୁଲ୍କ—ଗ୍ରା. ବି. ଢୋଲକ, ଗ୍ରେଟ-ଢୋଲ ।

ଡୁଲ୍କ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦୁଲ୍ କମଠୀ, କଚ୍ଛପ ସ୍ତ୍ରୀ, ଯାନବିଶେଷ, ଦୋଳା, ଶସ୍ୟରଖିବା ନିମନ୍ତେ ବାଉଁଶ ପାତଆରେ ବୁଣା କଡ଼ପାତ୍ର, କୋଡ଼ମେଇ ।

ଡୁଲ୍କା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଟଙ୍କାକାର ପକ୍ଷୀ-ବିଶେଷ ।

ଡୁଲ୍ଲି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶିଳ୍ପଶାକ ।

ଡୁଣ୍—ଯା. ବି. କୋଷ୍ଠବଦ୍ଧ ହେଲେ ସାବୁନପାଣି ବା ଲୁଣପାଣି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଟିଏ ପାତ୍ରରେ ରବର ନଳ ଲଗାଇ ନଳ ଦ୍ୱାରା ପେଟ ଭିତରକୁ ପାଣିଟେଣ୍ଟି ଝାଡ଼ା କରାଇବା ଯନ୍ତ୍ର ।

ଡୁସିବା—ପ୍ରା. (କଳାହାଣ୍ଡି) କି ନଆଁ ଲଗାଇବା ।

ଡୁହା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱିପଦା)ସଙ୍ଗୀତର ଘୋଷାପଦ ।

ଡୁହାଧରିବା—ଗ୍ରା. କି. ଗାୟକ ବ୍ୟକ୍ତି ସଙ୍ଗୀତର ପଦମାନ ବୋଲିବା ପରେ (ତାଙ୍କର ସହଚରମାନେ) ସଙ୍ଗୀତର ଘୋଷାପଦକୁ ବାରବାର ଗାଇବା ।

ଡୁହୁରି—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଲଙ୍ଗଳର ଶିଆର ।

ଡେଇଁଡେଇଁ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ପୁସ୍ତକର କେତେ ଅଂଶ ଛାଡ଼ିଦେଇ (ପଢ଼ିଯିବା), ବନ୍ଧୁବାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନକରି(ଯିବା),ପାଦକୁ ଉଚ୍ଚକୁ ଉଠାଇ (ଚାଲିବା) ।

ଡେଇଁଦେବା—ଗ୍ରା. କି. ଡ଼ିଆଁଇବା, ଡେଇଁବାର ଶିକ୍ଷା ରୂପ ।

ଡେଇଁପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କି. ଲମ୍ଫଦେବା, ଅଗ୍ନି ଆଦିକୁ ଝାସଦେବା, କୁଦିଯିବା ।

ଡେଇଁବା—ଗ୍ରା. କି. ଲମ୍ଫଦେବା, କୁଦିବା, ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରିବା, ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରିବା, କମ୍ପିତହେବା, ସ୍ପନ୍ଦିତହେବା, (ରୋଗଆଦି) ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ସଂକ୍ରମଣ କରିବା, ଦଉଡ଼ି ବୁଲିବା,ବିରକ୍ତହେବା ଭିଆଁଇବା, କୌଣସି ସୀମାକୁ ଟପିବା, ପାଠକରିବାବେଳେ ପୁସ୍ତକାଦିର ଅଂଶ ବିଶେଷ ତ୍ୟାଗକରି ଆଗକୁ ପଢ଼ିଯିବା, କେତେକ ଅଂଶ ଛାଡ଼ି ପଢ଼ିଯିବା, (ଅଙ୍କମିକ—ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟର ସୀମା) ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହେବା, ଟପିଯିବା ।

ଡେଇଁଯିବା—ଗ୍ରା. କି. ଲମ୍ଫଦେଇ ଅତିକ୍ରମ କରିଯିବା, କୁଦିଯିବା ।

ଡେଉଁଶିଆ—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଡ଼ମରୁ)ଡ଼ଉ-ଁଶିଆ, ତାବିଜ, ମର୍ଦ୍ଦଳାକାର ଧାତୁମୟ ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ ।

ଡେକ୍ଚି—ଯା. ବି. ତମ୍ବା ବା ଆଲୁ-ମିନିଅମ ଧାତୁରେ ନିର୍ମିତ ହାଣ୍ଡି ବା ରନ୍ଧନପାତ୍ର ।

ଡେକ୍ନା—ପ୍ରା. (ଲରିଆ) ବି. ଓଡ଼ଶ, ଗ୍ରାରପୋକ ।

ଡେକ୍ସ—ଯା. ବି. ମେଜ ଆଦିରେ ଲଗା-ଯିବା କାଠର ଗୃଙ୍ଗୁଡ଼ି ବା ଡ଼ାଲ, ଦରାଜ, ଲେଖିବାର ଗଡ଼ାଣିଆ ଗ୍ରେଟ ମେଜ ।

ଡେକ୍ସନାରୀ—ଯା. ଡିକ୍ସନାରୀ ଦେଖ ।

ଡେଗିବା—ଗ୍ରା.କି.ଡେଇଁବା,ଝାମ୍ପିବା ।

ଡେଙ୍କା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ.)ବି.ଟେକା,ପଗଡ଼ ।

ଡେଙ୍ଗ୍—ପ୍ରା. (ଭଦ୍ରିଭାଷା) ବିଂ. ଡେଙ୍ଗା ।

ଡେଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତୁଙ୍ଗ) ଲମ୍ବରେ ଉଚ୍ଚତା, ଠିଆ ବାଗରେ କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଉଚ୍ଚତା, (ବିଂ) ଡେଙ୍ଗା ।

ଡେଙ୍ଗଦେଳାରି—ଗ୍ରା.ବି. ବନ୍ୟ ବର୍ଷାୟୁ କଣ୍ଟକୀ କ୍ଷୁପ, ଅଗସ୍ତ, ଗାଆଁଘଉଡ଼ା ।

ଡେଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତୁଙ୍ଗ) ପୁଂ. ବି. ଉଚ୍ଚଲକ ବା ବସ୍ତୁ, (ବିଂ) ଦୀର୍ଘ, ଠିଆ ବାଗରେ, ଲମ୍ବା ।

ଡେଙ୍ଗାଭେଳା—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ୱେତ ବୃହତ୍ତ ।

ଡେଙ୍ଗ—ଯା. ବି. ଠେଙ୍ଗାଳର ।

ଡେଙ୍ଗୁରକ—ଗ୍ରା. ବି. ନାଗରା ।

ଡେଙ୍ଗୁରା—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଡ଼ମ୍ବିମ)ଧେଣ୍ଡୁରା, ଢକ୍କା, ନାଗରା ।

ଡେଙ୍ଗୁରାଦେବା—ଗ୍ରା. କି. ଡେଙ୍ଗୁରା ପିଟିବା ଦେଖ ।

ଡେଙ୍ଗୁରାପିଟା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ବିଷୟରେ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଭାବରେ ପ୍ରକଟନ,(ବିଂ) ସର୍ବସାଧାରଣରେ ପ୍ରକଟିତ ।

ଡେଙ୍ଗୁରାପିଟିବା—ଗ୍ରା. କି. ଧେଣ୍ଡୁରା ଦେବା, ଢକ୍କା ବଜାଇବା, କୌଣସି ବିଷୟକୁ ଘୋଷଣା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଢକ ବଜାଇବା । [ଯୁକ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଡେଙ୍ଗେଇ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଲମ୍ବଶରୀର-

ଡେଙ୍ଗେନ୍—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ.)ବିଂ.ଡେଙ୍ଗେଇ

ଡେଣା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଡ଼ଧାତୁ)ପକ୍ଷୀମାନେ ଯେଉଁ ପକ୍ଷ ସାହାଯ୍ୟରେ ଉଡ଼ନ୍ତି,ମାଛ-ମାନେ ଯେଉଁ ପକ୍ଷ ସାହାଯ୍ୟରେ ପହଁ-ରନ୍ତି, ମନୁଷ୍ୟର ବାହୁ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ମନୁ-ଷ୍ୟର ପ୍ରଧାନ ସହାୟ ।

ଡେଣାଝଡ଼ିପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଡେଣାଛାଡ଼ି ପଡ଼ିବା ।

ଡେଣାଛାଡ଼ିପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ପ୍ରଧାନ ସହାୟକ ବ୍ୟକ୍ତି ମୃତ ବା ଅନ୍ତ-ରିତ ଯୋଗୁଁ ମନୁଷ୍ୟ ସହାୟହୀନହେବା

ଡେଣୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଡେଲ୍ଲ, ଟେଳା, ଟେଲା, ବୋଲ୍ଲଅ ।

ଡେଣ୍ଡିଆ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବିଂ.ଶଣ୍ଡିଆ,ବିକ୍ଷତ ।

ଡେଣ୍ଡୁ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ.) ବି. ଧଣ୍ଡସାପ ।

ଡେନ୍—ଯା. ବିଂ. ଡେନ୍ମାର୍କଦେଶୀୟ, (ବି) ଡେନ୍ମାର୍କଦେଶୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଡେନ୍ମାର୍କ—ଯା. ବି. ଇଉରୋପର ଜର୍ମାନରାଜ୍ୟର ଉତ୍ତରରେ ଦ୍ୱୀପ ଓ ଉପଦ୍ୱୀପ ସମ୍ବଳିତ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ।

ଡେନା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଡ଼େଣା ।

ଡେବରା(ରି)ଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ବାମହସ୍ତ ଦକ୍ଷିଣହସ୍ତ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଦକ୍ଷ ବା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ।

ଡେବ(ବି)ରି—ଗ୍ରା.ବିଂ.ବାମପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥ,ବାଆଁ

ଡେମିବା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)କି.ଶିଳରେ ଛେଚିବା ।

ଡେମ୍ଫ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦଣ୍ଡ) ପନ୍ଦ ଫୁଲ ଓ ଫଳ ଆଦିର ବୃନ୍ତ ବା ନାଡ଼, ପ୍ରାଦେଶିକ ପରିମାଣ, ବିସ୍ତାରିତ କରତଳ ବୁଢ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠିର ମୂଳରୁ ବିଶି ଆଙ୍ଗୁଠିର ଅଗ୍ରପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତାରର ପରିମାଣ, (ଯ.ବି)ଏକପ୍ରକାର ଆନନ୍ଦବାଦ୍ୟ,ଡମ୍ଫ ।

ଡେମ୍ଫେ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ଏକଡେମ୍ଫ

ପରମାଣ ।

ଡେର—ଗ୍ରା. ବି. ଠିଆବାଗ, କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଅଗ୍ରଭାଗ କାନ୍ଥ ବା ବାଡ଼ ପାଖକୁ ସଂଲଗ୍ନକରି ତାହାକୁ ଠିଆକରି ରଖିବାର ଅବସ୍ଥା, ଠିଆ ।

ଡେରା—ଯା. ବି. ତମ୍ବୁ,ବସ୍ତ୍ରଗୃହ,ଗୁଉଣି, (ଗ୍ରା. ବଂ) କାନ୍ଥଆଦିରେ ଠିଆବାଗରେ ଆଉଜା ହୋଇଥିବା,(ପ୍ରା. ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମ ବି.) ବୁଣାଜାତି, ଏକଜାତୀୟ ତନ୍ତ୍ରୀ, ବସାଘର, ଅସ୍ଥାୟୀ ବାସସ୍ଥାନ ।

ଡେରା(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଡେରିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଡେରିକରି ରଖାଇବା ।

ଡେରାଘର—ଗ୍ରା.(ସମ୍ବ.)ବି.ଗ୍ରାମର ସାଧାରଣ ଅତିଥିଶାଳା, ବସାଘର ।

ଡେରିଯିବା ବା ହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଡେରିବା କ୍ରିୟାର କର୍ମବାଚ୍ୟ ରୂପ,ଲମ୍ବଭାବରେ କାନ୍ଥ ଆଦିକୁ ଲଗାଇ କର୍ଣ୍ଣରୂପେ ରଖାଯିବା, ଗର୍ଭବତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ମରିବା ।

ଡେରି—ଯା. ବି. ବିଳମ୍ବ, କାଳବିଳମ୍ବ, (ବଂ) ବିଳମ୍ବିତ, ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ନିଜକୁ ନିଜେ ସମ୍ମାନିତ ମନେ କରିବା,ଗର୍ବଭାବ ଦେଖାଇବା ।

ଡେରିକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବିଳମ୍ବକରିବା ।

ଡେରିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଡେରିବା ଦେଖ, ନୌକାର ମଙ୍ଗକୁ କାଠଦ୍ୱାରା ସଂଯତ କରିବା ।

ଡେରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.କୌଣସି ଲମ୍ବବସ୍ତୁର ଅଗ୍ରଭାଗକୁ କାନ୍ଥ ବାଡ଼ ଆଦିକୁ ସଂଲଗ୍ନ କରି ଉକ୍ତ ବସ୍ତୁକୁ ଠିଆ କରାଇବା, ଆଉଜାଇବା, କୌଣସି କଥା ବା ଶବ୍ଦ ଶୁଣିବା ନିମନ୍ତେ କାନକୁ ସେହିଆଡ଼େ ବୁଲାଇବା, ନିବିଷ୍ଟ ଚିତ୍ତରେ ଶୁଣିବାକୁ କାନ ପାଡ଼ିବା, ବିସ୍ତାର କରିବା, ସିଧା କରିବା, ନୌକାର ଆଗମଙ୍ଗକୁ କାଠ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିଗ ଆଡ଼କୁ ବୁଲାଇବା, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. କ୍ରି) ଡେଇଁବା ।

ଡେରିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଳମ୍ବଘଟିବା, (ଗ୍ରା. କ୍ରି) ଡେରିବା କ୍ରିୟାର କର୍ମବାଚ୍ୟ ରୂପ,ନିଜର ବାହାଦୃଶ୍ୟଦେଖାଇ ହେବା, ଆପଣାର ଦେହକୁ ଭୂତଳରୁ ସକୋଣ ଭାବରେ ରଖିବା ।

ଡେରିହୋଇବସିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗୋଡ଼ରେ ଭରଦେଇ ବସିବା, କେବଳ ଗୋଡ଼ର ତଳପାକୁ ଭୂମିରେ ଲଗାଇ ଦେହର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଂଶ ଭୂମିରେ ନ ଲଗାଇ ବସିବା, ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଜାନୁ ହୋଇ ବସିବା ।

ଡେଲଗାଁ—ଗ୍ରା. ବଂ. କୁବ୍ଜପୃଷ୍ଠ, କୁବ୍ଜ ବା ଉପରକୁ ବଙ୍କାହୋଇଯାଇ ଉପରକୁ ଥିବା (ପଟ୍ଟା), ଉପରକୁ ବାଙ୍କିଥିବା ।

ଡେଲ—ଯା. ବଂ. ଦୈନିକ ।

ଡେଲଙ୍ଗିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଙ୍କା ବା କୁବ୍ଜ ହୋଇଯିବା ।

ଡେଲ୍ଟା—ଯା.ବି.ନଦୀ ସମୁଦ୍ରରେ ପଡ଼ିବା ସ୍ଥାନ ବା ମୁହାଣରେ ପଟ୍ଟଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ତ୍ରିକୋଣାକାର ଭୂମି ।

ଡେସପାଚ୍—ଯା. ବି. ଗୁରୁତର ବିଷୟକ ସରକାରୀ ଚିଠି ।

ଡେସିମଲ—ଯା. ବି. ଦଶମିକ, ଏକ-ସଂଖ୍ୟାର ଦଶୋତ୍ତର ଭାଗ, ଏକ ଏକର ଭୂମିର $\frac{୧}{୧୦୦}$ $\frac{୧}{୧୦୦୦}$ $\frac{୧}{୧୦୦୦୦}$ ପ୍ରଭୃତି ଅଂଶ ।

ଡୋକରା—ଗ୍ରା.ବଂ. ଲଙ୍ଗୁଳିଛଡ଼ା,ଅତିବୃଦ୍ଧ. ଧୋକଡ଼ା, ଶ୍ଳଥଚର୍ମା ।

ଡୋଜ୍—ଯା. ବି.ଔଷଧର ମାତ୍ରା, ପାନ ।

ଡୋବ(ଭ)ର—ଯା. ବି. ଇଂଲଣ୍ଡ ଓ ଫ୍ରାନ୍ସ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ଜଳଭାଗ ବା ପ୍ରଣାଳୀ ।

ଡୋବା—ଗ୍ରା.ବି. ଆବୁ, ଚୁଆ, ଅତିକ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳାଶୟ ।

ଡୋମ୍ନା—(ପ୍ରା. କନ୍ଧଭାଷା-ବି) କନ୍ଧ-ମାନଙ୍କ ପୁରୋହିତ ।

ଡୋମ—ଭାରତବର୍ଷର ପ୍ରାଚୀନ ଶ୍ରେଣୀର ନୀଚ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଡୋମ୍ବର—ଗ୍ରା. ବି. କର୍ଣ୍ଣାଟକ ପ୍ରଦେଶର ଜାତିବିଶେଷ ।

ଡୋର—କ୍ଲୀ.ବି. ତାଗ, ସୂତାଆଦିର ସରୁ ଦଉଡ଼ି, ରସୀ, ହସ୍ତ ପ୍ରଭୃତିର ବନ୍ଧନ ସୂତ୍ର, ଗ୍ରା.ବି. ଆକର୍ଷଣ, ସ୍ନେହବନ୍ଧନ, କରିଧୁନି, ଅଣ୍ଟାସୂତା, ଦଉଡ଼ି, ରଜ୍ଜୁ, ଗାର, ରେଖା । [ଦେଖ ।

ଡୋରକ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଡ଼ୋର + କ)ଡୋର

ଡୋରକଉପୁନା—ଗ୍ରା. ବି. ବୈଷ୍ଣବମାନେ ଗୁରୁଙ୍କଠାରୁ ଦୀକ୍ଷାନେଇ ସନ୍ୟାସଧର୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସମୟରେ ସନ୍ୟାସଧର୍ମର ଚିହ୍ନସ୍ୱରୂପ ଗୁରୁଙ୍କଠାରୁ ପାଇଥିବା ଅଣ୍ଟାରେ ବନ୍ଧାଯିବା ଡ଼ୋର ଏବଂ କଉ-ପୁନା ।

ଡୋରଦେବା—ଗ୍ରା.ବି. ଡ଼ୋର ବାନ୍ଧିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି କର୍ମର ସମାପ୍ତି କରିବା ।

ଡୋର ବନ୍ଧାହେବା—ଗ୍ରା,ବି.(ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ସମାପ୍ତି ବା ନିବୃତ୍ତି ।

ଡୋରଲଗା(ଗେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଲ.ଅର୍ଥ) ସ୍ନେହର ଡ଼ୋରଦ୍ୱାରା ଟାଣିବା, ଆକର୍ଷଣ କରିବା ।

ଡୋରା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଡ଼ୋର) ରେଖା, ସୋରା, ଧାଡ଼ି, ସରି, ଦଉଡ଼ି, ରଜ୍ଜୁ, ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣର ଅଙ୍କନ,ନାନା ବର୍ଣ୍ଣରେ ଚିତ୍ରିତ ।

ଡୋରାଡୋରା—ଗ୍ରା. ବଂ. ସୀମାନ୍ତର ଚିହ୍ନ ରେଖାବିଶିଷ୍ଟ । [ଦେଖ ।

ଡୋରି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ- ଡ଼ୋର) ଡ଼ୋର

ଡୋରିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ରେଖାରଞ୍ଜିତ ବସ୍ତ୍ର, ମୁଗେଇ ଲୁଗା ।

ଡୋରିଆ ରେଖୁ—ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜା. ବି. ଲହରି-ଯୁକ୍ତ ଲୁହାର ବଡ଼ ବଡ଼ ପତର ।

ଡୋଲ୍—ଗ୍ରା.ବି. ମାପୁଲ (ନାଉଘାଭାଷା), (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି.) ଡୋଲି, ଧାନ୍ୟାଦି ରଖିବାର ବଡ଼ପାତ୍ର ।

ଡୋଲ୍ଡାଲ୍—ଯା.ବି.ଡୁଲ୍ଡାଲ୍,ବହିର୍ଦ୍ଦେଶ ଯିବା, ମଲେ ସ୍ୱର୍ଗ ।

ଡ଼ୋଳା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ- ଦୁଲଧାତୁ)ଚକ୍ଷୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଅଣ୍ଡାକାର କୋମଳପିଣ୍ଡ, ଚକ୍ଷୁ-

ଗୋଲକ, ଆଖିର ପିତୁଲା ।

ଡ଼ୋଲ୍—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦୋଲା) ଶିବିକା, ହାଦୋଲା, ଡ଼ୋଲି, ଖଟିଆ, ।

ଡ଼ୋଲାପ୍ରତିମା—ଗ୍ରା.ବି. ଆଖିର କଳା-ଡ଼ୋଲା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ ହେଉଥିବା ଚକ୍ଷୁର ଅଖଣ୍ଡିତ ପଦାର୍ଥର ପିତୁଳୀ ବା ରୂପ,ଆଖିର ପୁଅ,ଚକ୍ଷୁର ପିତୁଳୀ,(ଲ. ଅର୍ଥ) ନିଜର ଆଖିର ପିତୁଳାପରି ସ୍ନେହ ଓ ଆଦରର ପାତ୍ର ।

ଡ଼ୋଳା ବୁଲ୍(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା.ବି. ଆଖିର କଳା ଡ଼ୋଳାକୁ ଇତସ୍ତତଃ ଚାଳନ କରି ଚାରିଆଡ଼େ ଦେଖିବା,(ଲ.ଅର୍ଥ)ଅଭୀପ୍ସିତ ଦ୍ରବ୍ୟପାଇଁ ନାନା ଆଡ଼ ଖୋଜିବା ।

ଡ଼ୋଲି—ଗ୍ରା.ବି.ଡ଼ୋଲି, ଖଟିଆ,ଧାନ୍ୟାଦି ରଖିବାର ବଡ଼ପାତ୍ର, କୋଡ଼ମେଇ,୪୦ ଗୌଣୀ, ଶସ୍ୟାଦିର ମାପବିଶେଷ,ଦୁଇ ପଉଣ୍ଡି, (ବ୍ୟଙ୍ଗାର୍ଥ) ପେଟ, ଉଦର ।

ଡ଼ୋଲିପୂରିବା—ଗ୍ରା. ବି. ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୋଜନ ଦ୍ୱାରା ଉଦର ପୂରିଣ୍ଟି ।

ଡ଼ୋଲୀ—ପ୍ରା.ବସ୍ତ୍ର.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ମାଇପୀ, ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଡ଼ୋଲ୍—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବିଂ. ଡଉଲ ଦେଖ, (ପ୍ରା. ଭବିଷ୍ୟତ୍) ଯୋଗ୍ୟତା ।

ଡ଼ୌଲତ—ଗ୍ରା.ବି. ଦୌଲତ ଦେଖ ।

ଡ୍ରଇଙ୍ଗ୍—ଯା. ବି. ରେଖାଚିତ୍ର ।

ଡ୍ରକରିବା—ଯା. ଗ୍ରା. ଇଂ. ବାଙ୍କ୍ ବା ଟଙ୍ଗାଣାଟାନା ଆଦିରେ ଅମାନତ୍ ଥିବା ଟଙ୍କାକୁ ଉଆପସ ବା ଉଠାଇ ଆଣିବା, (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜା. ଇଂ.) ମାସିକ ବେତନରେ କର୍ମ କରିବା ।

ଡ୍ରନ୍—ଯା. ବି. ଖେଳରେ ବା ପରୀକ୍ଷାରେ କୌଣସି ପକ୍ଷର ହାରଜିତ ନ ହୋଇ ସମାନ ହେବା ।

ଡ଼ାଇଭର୍—ଯା. ବି. ରେଳ ଓ ମଟର-ଗାଡ଼ି ଆଦିର କଳର ଚାଳକ, କଚ୍‌ଆନ୍, ଗାଡ଼ିଆନ୍ ।

ଡ୍ରାମ—ଯା.ବି. ୬୦ଟୋପା ପରିମାଣ ବା ୬୦ଗ୍ରେନ୍ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଔଜନ, ପ୍ରାୟ ୪ ମସା ।

ଡ୍ରିଲ୍—ଯା. ବି. ନିୟମିତ ଅଙ୍ଗଚାଳନ-ଦ୍ୱାରା ଅଭ୍ୟାସ, ସିପାହୀଆଦିଙ୍କର ଦୈନିକ ପରେଡ୍ ।

ଡ୍ରେନ୍—ଯା.ବି. ନର୍ଦ୍ଦମା, ଜଳପ୍ରଣାଳୀ, ନଳା, ସଙ୍ଗେଇନାଳ ।

ଡ୍ରେସ୍—ଯା.ବି. ପୋଷାକ୍, ଡ଼ାକ୍ତରମାନ-ଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ରୋପଚାର ପରେ କ୍ଷତ ସ୍ଥାନକୁ ପଟିଆଦି ଦ୍ୱାରା ବାନ୍ଧିବା କର୍ମ ।

ଢ

ଢ—ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଅକ୍ଷର, ଏବଂ ଟ ବର୍ଗର ଚତୁର୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣ, ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ମୂର୍ଦ୍ଧା ।

ଢ—ପୁଂ. ବି. ଢୋଲ, ଢକା, କୁକ୍କୁର, ଲୁକ୍କୁର ଲାଙ୍ଗୁଲ,ଧ୍ୱନି,ସର୍ପ,ବିଂ. ନିର୍ଗୁଣ ।

ଢଅ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଧବ)ଧବଗଛ ଦେଖ ।

ଢଉ—ଗ୍ରା.ବି. ଢାଉ ଦେଖ,ଧବଗଛ ଦେଖ ।

ଢଂକାର—(ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି.) ଢକ୍କାର, ହାକୁଟି ।

ଢଂଢଂ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଘଣ୍ଟାଧ୍ୱନି, ଟଂଟଂ, ଢୋଲ ବାଦ୍ୟର ଧ୍ୱନି ।

ଢଁଢଁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଏକାଧିକଥର ଅଧୋ-ବାୟୁର ନିର୍ଗମନଜନିତ ଉଚ୍ଚଶବ୍ଦ ।

ଢକ୍‌କନି—ଗ୍ରା.ଇଂ.ବିଂ.ଅତି ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ, ଝଟ୍ (ଡୋକ ଦେବା), ଏକା-ଡୋକକେ ।

ଢକ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ବଟକ) ବର୍ଣ୍ଣିଆଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ବଟକରା, କେବଳ ଖୋଲ, ଫମ୍ପା ଆବରଣ ।

ଢକଢକ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ପାଣି ଏକାଧିକଥର ଡୋକକରି ପିଇବାର କଣ୍ଠ ଶବ୍ଦ ।

ଢକ୍‌ଢକହେବା—ଗ୍ରା. ଇଂ. ଦୋହଲିବା, ହଲର ହଲର ହେବା, ରୋଗ ବା ଅନାହାରଯୋଗୁଁ କୌଣସି ଜୀବ ଦୁର୍ବଳ ଓ କ୍ଷୀଣହେବା, (ଖାଇବାକୁ) ଟକ ଟକ ହେବା ।

ଢକଢ଼କିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁର୍ବଳ, ଶ୍ଳଥ, ଅତି ଦୁର୍ବଳ ଓ କ୍ଷୀଣ ।

ଢକର—ଗ୍ରା.ବି. ଶଗଡ଼ ଚାଲିବା ବେଳେ ଚକର ପରିଧି ବଳଦଙ୍କ ଗାଣ୍ଡିକୁ ଖାଇ ନ ଯିବା ପାଇଁ ଦୁଇଚକ ଆଗରେ ଦଣ୍ଡାସହିତ ବନ୍ଧାଯାଇଥିବା ବାଉଁଶ-ଖଣ୍ଡ ।

ଢକା—ଗ୍ରା. ବି. ଢାକା, ଢେଙ୍କା,ଡ଼ିଣ୍ଡିମ, ବାଦ୍ୟ, ଢୋଲ, ବଡ଼କାଠ, ପଟହ ।

ଢକାଇ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଢାକାରେ ତିଆରି ।

ଢ଼କା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. ଇଂ. ଢଙ୍କାଇବା ଦେଖ ।

ଢ଼କାର—ପୁଂ.ବି. ଢ଼ ସ୍ୱରୂପ ବର୍ଣ୍ଣ,(ଗ୍ରା.-ବି) ହାକୁଟି, ବାନ୍ତ ।

ଢ଼କୋଢ଼କୋ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଢ଼କଢ଼କଦେଖ ।

ଢ଼କ୍କ—ପୁଂ. ବି. ଦେଶବିଶେଷ, ଢ଼ାକା-ନଗର ।

ଢ଼କ୍କା—ବି. (ଢ଼କ୍+କୈ+କ.ଅ) ବଡ଼ ଢୋଲ, ବଡ଼କାଠ, ନାଗରା ।

ଢ଼କ୍କାନାଦଚଳଜ୍ଜଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗଙ୍ଗା ।

ଢ଼କ୍କାରବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ତାରଣୀଦେଖ ।

ଢ଼କ୍କାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଢ଼କ+କ+ଅ+ଇ) ତାରଣୀ ।

ଢଗ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ବର୍ଣ୍ଣିଆଙ୍କ ବଟ-କରା, ଢକ । [ଢ଼ିବିଲ ।

ଢ଼ଗବିଲ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି. ଆଲୁଅ, ପ୍ରଦୀପ,

ଢ଼ଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଢ଼ୋଗ, ପରିହାସ ନ ବ୍ୟଙ୍ଗାତ୍ମକ ଯତ ବା ମିଥ୍ୟାକ୍ଷର ମିଳିତ ବଚନ, ପ୍ରବଚନ ।

ଢ଼ଗଢ଼ମା—ଗ୍ରା. ବି. ଢ଼ଗଢ଼ମାଲି ଦେଖ ।

ଢ଼ଗଢ଼ମାଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଢ଼ଗ ଓ ଢ଼ମାଲି, ବାଜେ ବା ଅପ୍ରୟୋଜନୀୟ କଥା ।

ଢ଼ଗଣ—ପୁଂ.ବି. ମାତ୍ରାବୃତ୍ତେ ଦ୍ୱୈମାତ୍ରିକ ପ୍ରସ୍ତାରବିଶେଷ, ଏହା ତିନିପ୍ରକାର ଯଥା—ଧ୍ରୁବା, ଚାଳ, ଚାଣ୍ଡିବ ।

ଢ଼ଗପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. ଇଂ. ଢ଼ଗ-ମେଲିବା ଦେଖ ।

ଢ଼ଗମେଲିବା—ଗ୍ରା. ଇଂ. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଘଟନାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବା ଉପହାସ କରି

ଢଗ ବୋଲିବା ।

ଢଙ୍କ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-କଣ୍ଡୁ)ଶିମ୍ବାଦିବର୍ଗର ଲତା ଓ ତହିଁର ଛୁଇଁ, ବାଇଢଙ୍କ ।

ଢଙ୍କଣ—ଗ୍ରା.ବି.ଢେଙ୍କଣ, ସରୁବାଉଁଶର ଲମ୍ବି. ଓଲିଆ ଗୋରୁ ବେକରେ ଦେବା କାଠଘଣ୍ଟା ।

ଢଙ୍କପଣି—ଗ୍ରା.ବଂ.ଢଙ୍କସରପାଣି ଦେଖ ।

ଢଙ୍କର—ଗ୍ରା. ବଂ. ଢଙ୍କସରପାଣି ଦେଖ ।

ଢଙ୍କସର—ଗ୍ରା.ବଂ.ଢଙ୍କସରପାଣି ଦେଖ ।

ଢଙ୍କସରପାଣି—ଗ୍ରା. ବଂ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜଳୀୟ, ପାଣିଆଁ ।

ଢଙ୍କା—ଗ୍ରା. ବି. ଆଚ୍ଛାଦନ,ବଡ଼ ନାଗରା. ଢାକାଅଞ୍ଚଳ, (ବଂ) ଆଚ୍ଛାଦନ ।

ଢଙ୍କା(ଙ୍କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଢାଙ୍କିବାକ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ, ଘୋଡ଼ାଇବା,ଢାଙ୍କିବା ।

ଢଙ୍କୁଣ—ଗ୍ରା.ବି. ଲମ୍ବବେଣ୍ଟଯୁକ୍ତ ବରଛା ।

ଢଙ୍କୁଆଣି—ଗ୍ରା.ବି. ଢଙ୍କଣଧାରୀ ପାଇକ ।

ଢଙ୍ଗ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଭଙ୍ଗୀ) ଢାଞ୍ଚା,ଝଡ଼, ଭଙ୍ଗୀ, ଭଦ୍ରତା, ପ୍ରକାର, ଉପାୟ, ଗଢ଼ଣ,ଲକ୍ଷଣ, ଚାଲି, ଚଳନ, ଛଇ ।

ଢଙ୍ଗକାଢ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଛଇଦେଖାଇବା ।

ଢଙ୍ଗଢଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଢଙ୍ଗର ଢଙ୍ଗର ଦେଖ ।

ଢଙ୍ଗଢଙ୍ଗିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଢୁଗୁଳା, ଗଳଗଳିଆ (ଅଳଙ୍କାର), ଆଡ଼ମ୍ବରପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଢଙ୍ଗଢ଼ାଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଭଙ୍ଗୀ) ଆଡ଼ମ୍ବର, ଚାଲିଚଳନ, ଆଗୁର ବ୍ୟବହାର, ଝଡ଼, ପ୍ରଥା ।

ଢଙ୍ଗରଢ଼ଙ୍ଗର—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଢୋଲ ଅନୁଚ ସ୍ୱରରେ ବାଜିବାର ଶବ୍ଦ,(ଗ୍ରା.ବଂ) ଢୁଗୁଳା,ଗଳଗଳ ।

ଢଙ୍ଗିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଆଡ଼ମ୍ବରପ୍ରିୟ ।

ଢଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧନୁଃ) ଧନୁ ।

ଢଣକ୍ରଇଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଇତର;(ସଂ-ଧନୁ-କୁଲ) ନୀଚଜାତିମାନଙ୍କର ଉପାସନା ବିଶେଷ ।

ଢଣଢ଼ଣହୋଇବୁଲିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଦିନସାକ ନ ଖାଇ ନପିଇ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟହୀନ ଭାବରେ ବୁଲିଆଡ଼େ ବୁଲିବା ।

ଢଣଢ଼ଣିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ବହୁତ ବୁଲି ବୁଲି ବିରକ୍ତ ଓ ଶୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା,ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟହୀନ ଭାବରେ ବୁଲୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଢଣା—ଗ୍ରା.ବି. ପରିଶ୍ରାନ୍ତ,କ୍ଳାନ୍ତ,(ଗ୍ରା.ବି) ଗୋରୁଙ୍କୁ ଧରିବା ରୋଗବିଶେଷ ।

ଢଣ୍ଢଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ—ଦୋହନ) ଦୁହାଁଳ ଗାଈ, ଢେଣ୍ଢୁଆ ଗାଈ ।

ଢଣ୍ଢୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବାକ୍ୟଭେଦ ।

ଢପ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଭାବ) ଢାଞ୍ଚା,ଆକୃତି, ଗଠନ, ଛଇ, ଆଚରଣ, ଆଗୁର, ଫେସନ, ଝଡ଼, ଅଭ୍ୟାସ, ପ୍ରକାର, ସ୍ୱଭାବ, ରୂପ ।

ଢପ୍‌ଢ଼ପ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଚମଡ଼ା ଓଦା ଢିଲା ହୋଇଥିବା ବା ଉପରେ ଲୁଗା ପକାହୋଇଥିବା ଆନଦ୍ଧ ବାଦ୍ୟଉପରେ ଆଘାତଜନିତ ଶବ୍ଦ, ଘୋଡ଼ାର ଟାପୁ ଟାଣୁଆ ମାଟିରେ ପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ,(ଗ୍ରା.-ବଂ) ଢକ ଢକ, ଶିଥିଳ, ଢୁଗୁଳା(ଅଳଙ୍କାର) ।

ଢପରକ୍ଷା—ଗ୍ରା. ବି.ଫେସନ ବା ଢଙ୍ଗକୁ ସର୍ବଦା ବଜାଏ ରଖିବା ।

ଢପରଢ଼ପର—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଢ଼ପଢ଼ପ ଦେଖ ।

ଢବା—ଗ୍ରା. ବି. ଡ଼ବା, ମାଲଗାଡ଼ିର ଖଣ୍ଡେ ଗାଡ଼ି, ରେଲଗାଡ଼ିର କୋଠରି. (ବଂ) ଢୁଙ୍ଗା, ଡ଼ଙ୍ଗ, ପେଲ୍ଲ ଓ ବଡ଼, (ଗ. ଗଞ୍ଜାମ. ବି)ଟିଙ୍କର ଛୁଅ ଶିଘର, ଟପରଲି ଘର ।

ଢବାଢନାଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. କୋଠାଘରର ଝରକା ।

ଢବାଳିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଢବା ଦେଖ ।

ଢମ୍ବ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି. ବୁଢ଼ିଆଣି ଖେଳ, ଲୁଚୁକାଳି ଖେଳ ।

ଢମ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦମ୍ଭ) ଅହଂକାର, ଗର୍ବ, ଦମ୍ଭ, ଗୁଡ଼ର,ସାରହୀନ ବାହ୍ୟାଡ଼ମ୍ବର, ଢଙ୍ଗ, ଝଡ଼ ।

ଢମ(ମ୍ବୁ)କ—ଗ୍ରା. (ସଂ) କହି ନ ହେବା ବିଷୟ, ଫଲଣା,ଅମୁକ,ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟନାମା, ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟନାମା (ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବିଷୟ) ।

ଢମକହିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୁଡ଼ରକରିବା ।

ଢମଢ଼ମ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଢୋଲବାଜିବାର ଶବ୍ଦ ।

ଢମଢ଼ମଲି—ଗ୍ରା. ବି. ବାହ୍ୟାଡ଼ମ୍ବର ।

ଢମଣା—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ନିର୍ବିଷ ଫଣାହୀନ ଲମ୍ବସର୍ପ, ଢ଼ାମଣା ସାପ ।

ଢମପଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଢମ ଦେଖ ।

ଢମା—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଧାମକ) ଗୋରୁଙ୍କୁ କୁଣ୍ଡାପାଣି ଖୁଆଇବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଭିତରପାଖେ ଚଳେଇ ଛୁଆଣି ହୋଇଥିବା ବାଉଁଶର ଟୋକେଇ । (ବଂ) ଗର୍ବୀ, ଢମପ୍ରିୟ, ବଡ଼ ।

ଢମାଆଖିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଢେମାଅଖିଆ ଦେଖ ।

ଢମାଳି—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦମ୍ଭ)ଢମ, କବହୀନ ବ୍ୟଙ୍ଗ ବା ପରିହାସ ବଚନ, ପରିହାସ, ଗର୍ବ, ଅହଂକାର ।

ଢମାଳିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଗର୍ବୀ, ନିଃସାର ଅଥଚ ବାହ୍ୟାଡ଼ମ୍ବରଯୁକ୍ତ ବଚନ-ସର୍ବସ୍ୱ ।

ଢମାଳୁଣୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅପଦେବତା, ନୀଚଦେବୀ, ଅପଜ୍ୟଦେବତାବିଶେଷ ।

ଢମ୍ପା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଆବୁଲ ।

ଢମ୍ପା(ମ୍ପେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଢାଙ୍କିବା-କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, ଢାଙ୍କିବା,ଘୋଡ଼ାଇବା ।

ଢଳଢଳ—ଗ୍ରା.ବଂ.ଲୋଚକପୂର୍ଣ୍ଣ (ଆଖି) ତରଳ ଓ ଚଞ୍ଚଳ, ଉଷତ୍‌କମ୍ପିତ, ଅସ୍ଥିର, ଆନ୍ଦୋଳିତ, ଟଳଟଳ, ଝକ୍‌ଝକ୍, ଚକ୍‌ଚକ୍,ସ୍ନିଗ୍ଧ ।

ଢଳଢଳିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ.ଢଳଢଳ ଦେଖ ।

ଢଳହଳ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଢଳଢଳଦେଖ ।

ଢଳା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ହ୍ରାଦଧାତୁ) ଢଳିପଡ଼ିବା, ଢଳିବା, ଏକ ପାଖକୁ ସାମାନ୍ୟରେ ନଇଁ ପଡ଼ିବା, ଢଳିବା କର୍ମ, (ଦୃଷ୍ଟିକୁ) ବାଙ୍କକରିବା, ଧାତୁ ଢାଳିବା ଛାଞ୍ଚ, ଧାତୁକୁ ତରଳାଇ ଛାଞ୍ଚରେ ଢାଳିବା କର୍ମ, (ବଂ) ଢଳିଥିବା, ସାମାନ୍ୟରେ ଏକ ପାଖକୁ ଟଳିଥିବା, ଆଉଟା ହୋଇ ଛାଞ୍ଚରେ ଭିଡ଼ା ହୋଇଥିବା,

ଧାତୁ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ, ପ୍ରଚୁରରୂପେ ଇଡ଼ା ହୋଇଥିବା, (ପ୍ରା. ସିଂହ)ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଢ଼ାଳ, ଢ଼ାଲ ।

ଢଳାଇ—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବଂ. ଢଳା ଦେଖ, ଧାତୁଆଦି ଢ଼ାଳିବା ମଜୁରି ।

ଢଳା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଢ଼ାଳିବା-କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, ଢ଼ାଳିବାର ଉପାୟ କରିବା, ଢଳିବାର ଉପାୟ କରିବା ।

ଢଳାଢ଼ଳିକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଇଡ଼ାଇଡ଼ି କରିବା, ତରଳ ପଦାର୍ଥକୁ ଏକ ପାତ୍ରରୁ ଅନ୍ୟ ପାତ୍ରରେ ବା ସ୍ଥାନରେ ଇଡ଼ିବା ।

ଢଳିତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚଳଧାତୁ)ଚଞ୍ଚଳ, କମ୍ପିତ ।

ଢଳିପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଚଳିପଡ଼ିବା, ମରିଯିବା, ଆଉଜି ପଡ଼ିବା, ମୁଗ୍ଧ ହେବା, ତନ୍ମୟ ହେବା ।

ଢଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି ଶ୍ଳଥହେବା, ଅଣେଇ ହେବା,ଆଉଜିବା,ଏକପାଖକୁ ନଇଁବା, ଦୋହଲିବା, ଚଳଚଳହେବା, ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଯିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ସପକ୍ଷତା ଅବଲମ୍ବନ କରିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିପ୍ରତି ଅନୁକୂଳ ମତପୋଷଣ କରିବା ।

ଢଳେଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଗ୍ରୁଷ୍ମ ର ଧାତୁଆଦି ଢ଼ାଳିବା କର୍ମ, ଢ଼ାଳକାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ମୂଲ ।

ଢାଇ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ମୁଣ୍ଡକୁ ମୁଣ୍ଡ ଲଢ଼ାଇ, ଦୁଇଟି କଠିନ ବସ୍ତୁ ପରସ୍ପରକୁ ଆଘାତ କରିବା ଶବ୍ଦ ।

ଢ଼ାଇଢ଼ାଇ—ଗ୍ରା.ବି. ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ କୟସ୍ମ-ମାନେ ହାତ ବା ମୁଣ୍ଡ ଦେଖାଇ ଗେଲରେ ମୁଣ୍ଡକୁ ଲଢ଼ାଇ ବା ଆହ୍ୱାନ କରିବା ବେଳେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ, ମଣ୍ଡିଆମାର, ଲଢ଼ୁଥିବା ମେଣ୍ଢାକୁ ଉତ୍ତେଜନା କରିବାର ଧ୍ୱନି ।

ଢ଼ାଇମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଜୀବର ମୁଣ୍ଡରେ ମୁଣ୍ଡ ବାଡ଼େଇବା ।

ଢାଉ—ଗ୍ରା. ବି. ଢାଉ, ଗେରୁମାଟି, ଜଙ୍ଗଲୀ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଧଅରଛ ।

ଢାଉଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଢ଼ାଉ ରଙ୍ଗଯୁକ୍ତ, ଗେରୁଆ ।

ଢାଉଁ—ଗ୍ରା.ବି. ଢୋଲବାଦ୍ୟ, ଦାମାମା, (ଗ୍ରା.ଅ) ଢାଉଁଢ଼ାଉଁ ଦେଖ ।

ଢାଉଁଢ଼ାଉଁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଢୋଲ ବାଦ୍ୟର ଶବ୍ଦ, (ପ୍ରା. ଉଗଣିଆ. ବି) ମାଙ୍କଡ଼ ।

ଢ଼ାଉରଙ୍ଗ—ଗ୍ରା.ବି.ଗଞ୍ଜପା ତାସର ନାଲି-ରଙ୍ଗ, ପକା ନାଲିରଙ୍ଗ, ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ ଜଙ୍ଗଲୀ ଗଛ ।

ଢାକ—ଗ୍ରା. ବି. ଢକ୍କା, ପଟହ, ବୃହତ୍-ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ।

ଢାକା—ଗ୍ରା.ବି.କମିସନର ଅଧୀନ ପୂର୍ବ-ବଙ୍ଗର ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ ।

ଢ଼ାକା(କେ)ଇ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଢାକାରେ ନିର୍ମିତ ।

ଢାକାରି—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା) ବି. ଜଗୁଆଳୀ, ଜଗୁଆ, ଯତ୍ନ ।

ଢାଗା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଚଙ୍କନ) ଛୁଞ୍ଚିରେ ସାଧା ସିଲାଇ, ଦୂର ଗୁଡ଼ିଆ କରି ଟଙ୍କ ମାରି କରାଯିବା ସିଲାଇ ।

ଢାଗାଗଲା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଖଣ୍ଡ ଦୂର ଗୁଡ଼ିଆ କରି ଢ଼ାଗା ଦେଇ ସିଲାଇ କରିବା, ଛୁଞ୍ଚିରେ ଗୋଟିକିଆ ସିଲାଇ କରିବା ।

ଢାଗୁଆ—ପ୍ରା.(ଯାଜପୁର)ବି. ଆଟୁଘର ।

ଢାଙ୍କିଢ଼ୁଙ୍କି—ଗ୍ରା.ବଂ.ଉତ୍ତମରୂପେ ଆବୃତ

ଢାଙ୍କିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଢାଙ୍କିବା, ଆଚ୍ଛାଦନ କରିବା, ଘୋଡ଼ାଇବା, ଲୁଗାଇବା, ଉପରେ ମାଡ଼ିଯିବା, ଆବୃତ କରିବା, (ଆଖିପତାଳୁ) ଘୋଡ଼ାଇଦେବା ।

ଢାଙ୍କୁଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଘୋଡ଼ଣି, ଆବରଣ, ସର୍ବପୋଷ ।

ଢାଙ୍କେନ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଢାଙ୍କୁଣି ।

ଢ଼ାଞ୍ଚା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ସ୍ଥା)ନମୁନା, ଢଙ୍ଗ, ଖାତ, ଧରଣ, ଢପ, ଆଚରଣ, ଆକୃତି, ଗଢ଼ଣ, ଥାଟ, ବସ୍ତୁର ସ୍ଥୂଳରୂପ ।

ଢାପ୍ନ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.ଢାଙ୍କୁଣି, ଆବରଣ

ଢାପ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଢୋଲ ।

ଢାପିବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି. ଢାଙ୍କିବା, ଘୋଡ଼ାଇବା ।

ଢାବଲ—ଗ୍ରା. ବି. ବେପାରୀମାନଙ୍କର ବାଣିଜ୍ୟ ବସ୍ତୁ (କରସିନ୍ ଲଣ୍ଠନଆଦି) ଆସିବା ପାଇଁ ପତଳା ଦେବଦାରୁଆଦି କାଠ ପଟାରେ ତିଆରି ବଡ଼ ବଡ଼ ବାକ୍ସ ।

ଢ଼ାବଲହାତିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ବ୍ୟୟଶୀଳ, ଅତିରିକ୍ତ ଦାନଶୀଳ ।

ଢ଼ାବା—ପ୍ରା(ସିଂହ)ବି.ଆଟୁଘର ଦୋମହଲା ଗୃହଘର ।

ଢ଼ାବୁଆ—ପ୍ରା. (କେନ୍ଦୁଝର) ବି. ପ୍ରାଚୀନ କାଳର ପ୍ରଚଳିତ ଓଜନବିଶେଷ ।

ଢାମଣା—ଗ୍ରା. ବି. ଢମଣା ଦେଖ ।

ଢ଼ାମଗ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ହଂସୀ ।

ଢାମ୍ପ—ଗ୍ରା. ବି. ଆନଦ୍ଧ ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ଢ଼େମ୍ପ । [ଦେଖ ।

ଢାମ୍ପିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ପିଧାନ)ଢାଙ୍କିବା

ଢାଲ—ଗ୍ରା.ବି.ଧାତୁ ନିର୍ମିତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜଳ-ପାତ୍ର, ଘଟି, ଲୋଟା, ଅଳାଡ଼ିବା କର୍ମ, ଗ୍ରୁଣି, ଏକ ଧାତୁମୟ ପାତ୍ର ଉପରେ ଅନ୍ୟ ଧାତୁମୟ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଢ଼ାଳିବାକ୍ରିୟା, ପଟ ।

ଢାଲ—ବି. ତରବାରି ଆଘାତରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଦୁଶ୍ଛେଦ୍ୟ ଚର୍ମନିର୍ମିତ ଦେହରକ୍ଷକ ଫଳକ ।

ଢାଲଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧାତୁନିର୍ମିତ ବସ୍ତୁରେ ଅନ୍ୟ ଧାତୁର ଦ୍ରବକର ଲେପ ଦେବା ।

ଢାଲା—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା)ବି. ଆଶା, ଭରସା ।

ଢାଲିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ବିସ୍ତୃତ, (ଗ୍ରା.ବି) ଢମା ।

ଢ଼ାଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଜଳୀୟ ପଦାର୍ଥକୁ ପାତ୍ରାଦିରୁ ଉପରୁ ତଳକୁ ପକାଇବା, ଅଳାଡ଼ିବା, ଇଡ଼ିବା, ଧାତୁ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ତରଳ କରି ଗ୍ରୁଞ୍ଚରେ ଇଡ଼ିବା, ଗୃହରଆଦି ଇତସ୍ତତଃ ଗ୍ରଳନ କରିବା, ବହୁକାଳ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ବର୍ଷ ହେବା,ଅଜସ୍ର ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରିବା,

(ଅପାଙ୍ଗଦୃଷ୍ଟି) କୌଣସି ପାଖକୁ ଢୁଲାଇବା, (ମୁହଁ) ତଳକୁ କରିବା, (ପ୍ରାଣ) ସମର୍ପଣ କରିବା ।

ଢାଳଯିବା—କ୍ରା. କ୍ରି. ଢାଳିବା କ୍ରିୟାର କର୍ମବାଚ୍ୟରୂପ, ଅଜାଡ଼ି ହେବା, ମନକୁ ଇଡ଼ିଯିବା ।

ଢାଳହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନିଜ ଉପରେ ନିଜେ ପାଣି ଢାଳି ଗାଧୋଇବା, ଢାଳଯିବା ।

ଢାଳହୋଇଯିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ତରଳ ବସ୍ତୁ ପାତ୍ରରୁ ଅଜାଡ଼ି ହୋଇଯିବା, ପାଣିଆଦି ପାତ୍ରରୁ ବୋହିଯିବା ।

ଢାଲୀ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଢାଲଧାରୀ, ଢାଲ ଧରିଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଢାଲୁ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଗଡ଼ାଣିଆ, ନିମ୍ନନିମ୍ନ, ପାହାଡିଆ, (ବି) ଗଡ଼ନ୍ତ, ନିମ୍ନ ନିମ୍ନତା, ଗଡ଼ନ୍ତିଆ ଜାଗା ।

ଢାଲେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. କ୍ଷଣକରେ, ଏକ ପିଛଡ଼ାରେ, ଅକ୍ଳେଶରେ, ନିଶ୍ଚୟରେ, ଥରେମାତ୍ର, ଟିକିଏମାତ୍ର, ଦୃଷ୍ଟି ମାତ୍ରକେ (ବିଂ) ଏକଢ଼ାଳ ବା ଘଟି ପରିମିତ ।

ଢି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଢି ଢା ଦେଖ ।

ଢିଁଢିଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଅଧୋବାୟୁର ଶବ୍ଦ

ଢିକା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧୃଷ୍ଟୀକ୍ଷଣକେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ପରକ୍ଷଣରେ ତୀବ୍ର ଭାବରେ ଅନୁଭୂତ ବେଦନା ।

ଢିକାଘୋନିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଅଣ୍ଟା ପିଠି ଘୋଳିହେବା ।

ଢିଙ୍କି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଢେଙ୍କ) ଧାନଆଦି କୁଟିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ପାଦଚାଳିତ ସ୍ଥୂଳ ଗୋଲ କାଷ୍ଠ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଢିଙ୍କିଆ—ଗ୍ରା. ବି. କବାଟ ଓ ଝରକାକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଢିଙ୍କି ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ କୁଣ୍ଡକ, ଛିଟିକିଣି, (ବିଂ) ଢିଙ୍କି ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ ଲମ୍ବ ।

ଢିଙ୍କିଆଳମ୍ବୀର— ଗ୍ରା. ବି. ଢିଙ୍କି ଆକୃତି ବିଶିଷ୍ଟ ଦୀର୍ଘାକାର କୁମ୍ଭୀର ।

ଢିଙ୍କିଆଦଳ—ଗ୍ରା.ବି.ଏକପ୍ରକାର ଜଳଜ ଲତା ।

ଢିଙ୍କିଆଲମ୍ବ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକଜାତୀୟ ଲମ୍ବ ଓ ବଡ଼ ଲମ୍ବ ।

ଢିଙ୍କିଓସା—ଗ୍ରା. ବି. ଭାଲୁକୁଣି ଓସା, ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ଓସା, ଭାଦ୍ର ମାସରେ ପ୍ରତି ରବିବାର ଦିନ ଅବିବାହିତା ଝିଅମାନେ ଚରଣ ଓ ଅନ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧ କନ୍ୟାମାନେ ଢିଙ୍କିକୁ ପୂଜା କରିବା ଓସା ।

ଢିଙ୍କିକୁଟାପାଣିବୁହା—ଗ୍ରା. ବି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ଏକ ସମୟରେ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଉପରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ କାର୍ଯ୍ୟର ଭାର ପଡ଼ିଥିବାର ଅବସ୍ଥା ।

ଢିଙ୍କିକୁଟାଳି—ଗ୍ରା.ବି.ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ଯେଉଁମାନେ ଢିଙ୍କିରେ କୁଟିବା କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।

ଢିଙ୍କିକୁଟିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗୋଡ଼ ସାହାଯ୍ୟରେ ଢଙ୍କିକୁ ଭରଣ୍ଡି ଭିତରୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇ ପୁଣି ସେଥିରେ ପକାଇବା ।

ଢିଙ୍କିକୁଟୁଣୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଢିଙ୍କି କୁଟେ, କୁଟୁଣୀ ।

ଢିଙ୍କିଗିଳା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ନିତାନ୍ତ ଅସମ୍ଭବ ବା ନ ପାରିବା ଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରାଇବା ଓ କହିବା ।

ଢିଙ୍କିଗିଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ଅସମ୍ଭବ କର୍ମ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟହେବା ।

ଢିଙ୍କିଗୀତ—ଗ୍ରା.ବି.ଢେଙ୍କି କୁଟିବା ପୁରୁଷ ଲୋକମାନେ ଶ୍ରମାପନୋଦନ ବା ଆନନ୍ଦ ସକାଶେ ଯେଉଁ ଗୀତ ବୋଲନ୍ତି, ଯଥା—ଦୁଲ୍‌ଦୁଲ୍ ଢିଙ୍କି ଶବଦ, କ୍ରିହ୍ନା ନ ପାଇଲେ ତାହାର ଭେଦ ଲୋ, (ଘୋଷ) ଆମ୍ଭ ତାହୁଖଣ୍ଡ ଘୁଣ ଖାଇଲା ଲୋ କରଞ୍ଜ ସରୁଠୁ ଟାଣ, ଓଡ଼ିଆ ଫାରସା ସବୁ ମିଶାଇ ଲୋ ସବୁ ଟାଣି ନେଲା ଲୁଣ ଲୋ ।। ନେଉଳ ନାକରେ ଫାସିଆ ହୁଲେ ଲୋ ଏଣ୍ଡୁଅ ନାକରେ ଗୁଣା, ମୁଷା ଶୋଇଅଛି ରତ୍ନପଲଙ୍କରେ ମଞ୍ଜାର ଧରେ ବଞ୍ଚଣାଲୋ ।।ଟେକେଇ କୁଣ୍ଡେଇ ବାପଘର ଗଲେ ଗ୍ରଞ୍ଜୁଣି ଜଗିଛି ଘର, କଂସା ଥାଳି ଗଲେ ଯାତରା ଦେଖି ଲୋ ମୋତେ କଲା ବାତଜର ଲୋ ।।

ଢିଙ୍କିଗୃହ—ଗ୍ରା.ବି.ଯେଉଁ ଗୃହରେ ଢିଙ୍କି ବସିଥାଏ ।

ଢିଙ୍କିଦମକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଢିଙ୍କିକୁ ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି କୁଟିବା ।

ଢିଙ୍କିପକ୍ଷିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଢିଙ୍କିର ଅଗ ବା ମୁଣ୍ଡରୁ ପ୍ରାୟ ତିନିଭାଗ ଗୁଡ଼ି ଢିଙ୍କିକୁ କଣାକରି ଯେଉଁ ଖିଲା ମରାଯାଇଥାଏ ଓ ଯାହା ଦୁଇ ପାଖକୁ ବାହାରି ଢିଙ୍କି ଖମ୍ବର ଅର୍ଗଳଦ୍ୱୟରେ ପଶିଥାଏ ।

ଢିଙ୍କିପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଢିଙ୍କିର ମୁଷଳ ଭରଣ୍ଡି ମଧ୍ୟରେ ପଡ଼ିବା ।

ଢିଙ୍କିପାହାର—ଗ୍ରା.ବି.ଢେଙ୍କି ମୁଣ୍ଡରୁ ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଭରଣ୍ଡିରେ ପଡ଼ିବା ନିମିତ୍ତ ଲମ୍ବ ଭାବରେ ମୁଷଳାକାରରେ ପଶିଥିବା କାଠଖଣ୍ଡ, ଢିଙ୍କିର ଆଘାତ ।

ଢିଙ୍କିପେଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଢିଙ୍କିପାହାର ଲାଗିଥିବା ସ୍ଥାନରୁ ପର୍ଶ୍ୱା ଲାଗିଥିବା ସ୍ଥାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଂଶ ।

ଢିଙ୍କିଭରଣ୍ଡି—ଗ୍ରା.ବି.ଢିଙ୍କିର ମୁଷଳ ଯେଉଁ ଖାଲରେ ପଡ଼େ ।

ଢିଙ୍କିମୁଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. ଢିଙ୍କିର ଅଗଠାରୁ ପାହାର ଲାଗିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଂଶ ।

ଢିଙ୍କିମୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା.ବି.ଢିଙ୍କିର ଭରଣ୍ଡି ଯେଉଁ କାଠରେ ହୋଇଥାଏ ।

ଢିଙ୍କିମୁଷଳ—ଗ୍ରା.ବି.ଢିଙ୍କି ପାହାର ଦେଖ

ଢିଙ୍କିରେ ପଶିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଢିଙ୍କିରେ କୁଟାଯିବା ନିମନ୍ତେ ଧାନଆଦି ଆଣି ଢିଙ୍କି ଭରଣ୍ଡିରେ ଭରିବା ।

ଢିଙ୍କିଲମ୍ବି—ଗ୍ରା. ବି. ପକ୍ଷିଆଠାରୁ ଢିଙ୍କି ଛମୁଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉପରସ୍ଥ ନିମ୍ନନିମ୍ନ ଅଂଶ, (ଯହିରେ ପାଦ ଭାର ଦେଇ କୁଟାଯାଏ) ।

ଢିଙ୍କିଶାଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଘରେ ଢିଙ୍କି ବସିଥାଏ ।

ଢିଙ୍କିସମା—ଗ୍ରା. ବି. ଢିଙ୍କି ମୁଷଳର ଅନ୍ତ ଭାଗରେ ଦିଆ ହୋଇଥିବା ଲୁହାର ବଳା ।

ଢିଢା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ବନ୍ଧୁକ ତୋପଆଦି

ଫୁଟିବାର ଢିଢା ଶବ୍ଦ, ଏକ କଠିନ ପଦାର୍ଥରେ ଅନ୍ୟ ଏକ କଠିନ ପଦାର୍ଥର ସବଳରେ ବାଜିବା ଶବ୍ଦ ।

ଢିଢି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଢିଢା ଦେଖ ।

ଢିଣ୍ଡା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ମେଣ୍ଢା, ପୁଲା ।

ଢିଣ୍ଡିଶ—ବି. ଭେଣ୍ଡୀ ।

ଢିପ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ତୂପ) ଦ୍ୱୀପାକାର ବା ଉଚ୍ଚଭୂମି, କୁଦ, ମାଟିର ସ୍ତୂପ ।

ଢିପା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଉଚ୍ଚ, ଢିପ ।

ଢିପାକିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଉଚ୍ଚ, ଢିପ ।

ଢିପିଢିପା—ଗ୍ରା.ବି. ମଝିରେ ଥିବା ଠେକ ଉପରେ ରହି କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଦୁଇ-ମୁଣ୍ଡ ଉଠିବା ପଡ଼ିବା ଅବସ୍ଥା ।

ଢିମା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ମନ୍ଥମ) କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରସ୍ତର-ଖଣ୍ଡ, ଲୋଷ୍ଟ୍ର,ପଥରର ଅସମାନ ବଡ଼-ଖଣ୍ଡ, (ବଂ) ଯେଉଁ ଲୋକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠିତ ହୁଏ, ଧୀମା, ମନ୍ଥର ଗତିବିଶିଷ୍ଟ, ଢିମ୍ବପରି ପଦାକୁ ବାହାରି-ଥିବା (ଆଖି) ।

ଢିମିରା—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା,) ବି. ସାନ ସାନ ସମ୍ବତ, ପାହାଡ଼, ମୁଣ୍ଡିଆ ।

ଢିରା—ଗ୍ରା. ବି. ଠେକ, ଧାରଣା,ଠେସ, ଠିଆ, କାଠ, ଅବଲମ୍ବନାଥ ଯଷ୍ଟି ।

ଢିରାଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ଠେସ ବା ଠିଆ ଲଗାଇବା ।

ଢିରାମାରଚାଲିବା—ବାଡ଼କୁ ଭୂମିରେ ମାରି ମାରି ବାଡ଼ ଉପରେ ଭାର ରଖି ଗମନ କରିବା ।

ଢିରାମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କାଠମାରିବା, ପାଣିରେ ପଶି ଚାଲିବା ସମୟରେ ଯଷ୍ଟି-ଦ୍ୱାରା ପାଣିକୁ କଣ୍ଟିବା, ଚାଲିବା ସମ-ୟରେ ଯଷ୍ଟି ଉପରେ ଭରାଦେବା ।

ଢିଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇପାଖର ଢାଳପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ. ପାତ୍ରର ମୁଖପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ-ଥିବା (ଜଳ), ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ, ଢିଲଦେଖ ।

ଢିଲା—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଶିଥିଳ) ଢୁଗୁଳା, ଶିଥିଳ, ଅଳସୁଆ, ସୁସ୍ତୀ, ଅନିୟମ, ବିଶୃଙ୍ଖଳ, (ବି) ଶିଥିଳତା, ଆଳସ୍ୟ, ହେଳା, ନିୟମ ବା ଶୃଙ୍ଖଳାର ଅଭାବ, (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜା.ବି) ଦାଉଣୀ, ଯେଉଁ ବନ୍ଧ-ମାନଙ୍କରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଗୋରୁ ଏକ-ସମୟରେ ଧାଡ଼ିହୋଇ ବନ୍ଧାହେବା-ପାଇଁ ପଦା ଥାଏ ।

ଢିଲା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଶିଥିଳ) ଢିଲାକରିବା ଦେଖ ।

ଢିଲାକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଢୁଗୁଳା କରିବା, ହେଳାକରିବା, ଶିଥିଳ କରିବା ।

ଢିଲାଢିଲି—ଗ୍ରା. ବି. କାର୍ଯ୍ୟରେ ହେଳା, ଭିଡ଼, ଲୋକଗହଳ, ଠେଲାଠେଲି ।

ଢିଲିବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି. ଚରିବାପାଇଁ ଗାଈ ବାଛୁରୀଙ୍କୁ ଗୁହାଳରୁ ଫିଟାଇ ଦେବା ।

ଢିଣ୍ଡିଙ୍ଗା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଆଷାଢ଼ ଶ୍ରାବଣ ମାସରେ ନୂଆପାଣିରେ ଗାଧୋ-ଇବା ଯୋଗୁଁ ଦେହରେ ବାହାରି ସିଂ ଘିମିରିଠାରୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ବ୍ରଣପରି କୁଣ୍ଡିଆ ।

ଢୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଢୁ ଢୁ ଦେଖ ।

ଢୁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଢୁଙ୍ଗୁରୁ ଢୁଙ୍ଗୁରୁ ଦେଖ ।

ଢୁଁଢୁଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଢିଁଢିଁ ଦେଖ ।

ଢୁକ୍‌ଢୁକ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଢୁକୁଢୁକୁ ଦେଖ ।

ଢୁକ୍—ଗ୍ରା.ବି. ଢୋକ,ଥରକେ ମନୁଷ୍ୟ ଯେତେ ପାଣି ଗଳାଧଃକରଣ କରି-ପାରେ, (ଜଳାଦିର) ଗଣ୍ଡୁଷ ।

ଢୁକା—ଗ୍ରା. ବି. ଢୋକିବା, ପିଇବା, ଢୁକାଇବା,ପ୍ରବେଶ କରାଇବା,ଢୁକିବା. ପ୍ରବେଶ କରିବା ।

ଢୁକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଢୁକିବାକ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, ଢୁକାଇଦେବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରବେଶ କରାଇବା, ସଂଲଗ୍ନ କରାଇବା ।

ଢୁକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପଶିବା, ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା, ପହଞ୍ଚିବା, ଉପସ୍ଥିତ ହେବା, ସଂଲଗ୍ନ ହେବା ।

ଢୁକୁ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି.ମାଟିଭିତରେ ଥିବା କଳା ଓ ସଛିଦ୍ର ଉଇ ଟାଙ୍କୁ ।

ଢୁକୁଢୁକାଇବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି. ପରସ୍ତ୍ରୀକୁ ରକ୍ଷିତାରୂପେ ଘରେ ରଖିବା ।

ଢୁକୁଢୁକିବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି. କୌଣସି ବିବାହିତା ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକ୍ରମେ ପରପୁରୁଷର ରକ୍ଷିତାରୂପେ ତାହାଘରେ ବାସକରିବା ।

ଢୁକୁଢୁକୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ପାଣିଢୋକି-ବାର ଶବ୍ଦ, ଢୁଗୁଳା, ଶ୍ଳଥ, ଜୀବନ ଗିବାପୂର୍ବରୁ କ୍ଷୀଣଭାବରେ ନିଃଶ୍ୱାସ ମାରିବା ।

ଢୁକୁଢୁକୁହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଢୋକେ-ଇବା, ଜୀବନ ଗିବାପୂର୍ବରୁ କ୍ଷୀଣଭାବରେ ନିଃଶ୍ୱାସ ନେବା, ମୁମୂର୍ଷୁ ଅବସ୍ଥାପନ୍ନ ହେବା,ଅତି କ୍ଷୀଣ ବା ମୃତପ୍ରାୟ ହେବା ।

ଢୁଙ୍ଗଢାଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଢୁଙ୍ଗରୁ ଢୁଙ୍ଗରୁ ଦେଖ ।

ଢୁଙ୍ଗା—ଗ୍ରା.ବଂ. (ସଂ-ଢୁଣ୍ଢି) ବେଢ଼ଙ୍ଗିଆ (ଲୋକ), ଥଳୁଲ ପେଟ, ମୋଟ ଓ ଡେଙ୍ଗା ।

ଢୁଙ୍ଗୁରୁଢୁଙ୍ଗୁରୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଢୋଲ-ଆଦିର ଅନୁଚ୍ଚ ଶବ୍ଦ, ଟୁଙ୍ଗ୍ ଟୁଙ୍ଗ୍ ।

ଢୁଚ୍ଚୀ—ପ୍ରା. (ମେଦ) ବି. ଗୃହକଧୂଆ ବାଉଁଶିଆ ।

ଢୁଢା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଢୁ ଢୁ ଦେଖ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ.ବି) ଖାଡ, ଶିଙ୍ଗକୁ ଧରିବା ନାଲରକ୍ତ ଝାଡ଼ା ।

ଢୁଢୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଢିଢା ଦେଖ, ବିଶେଷ ଜୋରରେ ବହୁପରିମାଣରେ ଜଳ କଠିନ ବସ୍ତୁ ଉପରେ ଅଜାଡ଼ିହେବା, ଭାରି ଅସରାରେ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତରୂପେ କିଛି-ସମୟ ବର୍ଷାହେବା ।

ଢୁଢୁବରଷା—ଗ୍ରା.ବି.ଧୁମୁକାଣି ବରଷା, ମୁଷଳ ଧାରାରେ ବର୍ଷା ।

ଢୁଣ୍ଢିନାଗ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଚକ୍ର ସାପ ।

ଢୁଣ୍ଢିବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି. ଖୋଜିବା ।

ଢୁଣ୍ଢୁଣ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଅନୁଚ୍ଚ ଢିଁଢିଁ ଶବ୍ଦ ।

ଢୁଣ୍ଢୁରା—ଗ୍ରା. ବି. ଅନ୍ୱେଷଣ, ଖୋଜା-ଖୋଜି, ଧୁଣ୍ଡିବା ।

ଢୁଣ୍ଢା—ବି. ହିରଣ୍ୟକଶିପୁର ଭଉଣୀ ।

ଢୁଣ୍ଢି—ବି. ଗଣେଶଙ୍କର ଏକନାମ ।

ଢୁଣ୍ଢିରାଜଗଣେଶ—ଗ୍ରା. ବି. କାଶୀରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଗଣେଶ ମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ନାମ ।

ଢୁମୁଢୁମୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଢୋଲଆଦି

ବାଜିବାର ଅନୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ।

ଢୁମ୍ପା—ଗ୍ରା.ବି. ଗଣ୍ଡଜାତି ଓ ଗଞ୍ଜାମରେ ବ୍ୟବହୃତ ମଇଗଛର କାଣ୍ଡ ବା ଶିଆଳ ଲଟାର ଖୋଲରେ ନିର୍ମିତ ଆନଦ୍ଧ ବାଦ୍ୟ, ଢୁମ୍ପାବାଦ୍ୟ ବଜାଇ ବୋଲି-ଯିବା ଗୀତ ।

ଢୁର୍—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.ଶଗଡର ଟିପେଇ ।

ଢୁଳ—ଗ୍ରା. ବି. ନିଦ୍ରାବେଶ ଜନିତ ଢଳିବା, ଘୁମାଇବା ।

ଢୁଳା—ଗ୍ରା. ବି. ଢୁଳ ଦେଖ, (ବଂ) ସର୍ବଦା ଢୁଳାଇବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ, ଢୁଳୁ ଢୁଳୁ ଦେଖ ।

ଢୁଳାଇ—ଗ୍ରା.ବି. ଢୋଳାଇ ଦେଖ ।

ଢୁଳା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି .(ସଂ-ଦୁଲ୍) ନିଦ୍ରାକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ଇତସ୍ତତଃ ଢଳିବା, ନିଦ୍ରାରେ ଘାରହେବା ।

ଢୁଳୁଢୁଳୁ—ଗ୍ରା. ବି. ନିଦ୍ରାକୃଷ୍ଟ ହେବାରୁ ଢଳିବା, ବଂ. ନିଦ୍ରାକୃଷ୍ଟ, ନିଦ୍ରାରେ ଘାରହେବା, ଢୁଳାଉଥିବା ।

ଢୁସ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଭୂଷ୍ଟ ହଠାତ୍ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଯିବା ଶବ୍ଦ, ଢୁସ୍ ଶବ୍ଦ କରି ।

ଢୁସାଫଳ—ଗ୍ରା.ବି. ମଦନଫଳ ।

ଢୁସା—ଗ୍ରା. ବି. ମୁଣ୍ଡ ଓପୁରି ଉପରେ ଆଙ୍ଗୁଠି ମୁଠାକରି ମାରିବା ଆଘାତ, ଠଣା,(ଗ୍ରା.ଯୁ.ବି) ସ୍ଥୂଳକାଷ୍ଠ ।

ଢୁସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜୋରରେ ଆଘାତ କରିବା ।

ଢୁସୁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଢୁସ୍ ଦେଖ ।

ଢେଉ—ଗ୍ରା. ବି. ଲହରୀ, ଜଳତରଙ୍ଗ, ଊର୍ମି ।

ଢେଁକରି—(ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି.) ଗଛ ମାଡ଼ିବା-ପାଇଁ ବିଆଯିବା ଝଟା, ରଞ୍ଜା ।

ଢେଁକାର—(ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି.) ଢକ୍କାର, ହାକୁଟି ।

ଢେଁସ୍—ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି. ସାନତେଣ୍ଡା ।

ଢେକା—ଗ୍ରା. ବି. ଢାକା, ବହୁଦୂରସ୍ଥ ଦେଶ, ବିଦ୍ୟାବିଶେଷ, ଢକ୍କା ।

ଢେଙ୍ଗୀ—(ପ୍ରା.ବସ୍ତ୍ରର.ବି) ଡିଙ୍ଗି ଦେଖ ।

ଢେଗ—ଗ୍ରା.ବି. ଢ଼ଗ ଦେଖ ।

ଢେଗା—ଗ୍ରା.ବଂ.ବର୍ତ୍ତୁଳ ଓ ବଡ,ଡ଼ମ୍ବା-କୃତ, ବି. ଢାଗା,(ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି) ପାତ ଖେଳରେ ସାନ କଉଡ଼ିମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ-କରି ମାରିଯିବା ବଡ଼ କଉଡ଼ି ।

ଢେଗାଆଖି—ଗ୍ରା. ବି. ବଡ଼ବଡ଼ ଡ଼ମ୍ବା-କୃତ ଚକ୍ଷୁ ।

ଢେଗାଆଖିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ବଡ଼ବଡ଼ ଚକ୍ଷୁ ଯାହାର ଥାଏ ।

ଢେଗାଫଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଅଣ୍ଡାକାର ଫଳ, ବିଶେଷ, ଲେଖନକୋଳି ।

ଢେଗାମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଖଣ୍ଡକୁ ଅଟକାଇ ରଖିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦୂରସ୍ଥଡ଼ିଆ କରି ଟାଙ୍କାମାରି ସିଲେଇ କରିବା ।

ଢେଙ୍କଣ—ଗ୍ରା.ବି. ଢଙ୍କର ଦେଖ, ଲମ୍ବ ବେଣ୍ଟଯୁକ୍ତ ବରଗ୍ଗ ।

ଢେଙ୍କଳ —ଗ୍ରା. ବି. ଟେକା, ଟେଲା ।

ଢେଙ୍କା—ଗ୍ରା ବି. ଢେକା ଦେଖ, ଢିଙ୍ଗ ଦେଖ,ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଢେଙ୍କାନାଳ ରାଜ୍ୟରେ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିବା ରଣପ୍ରିୟ ସବରରାଜା,(ପ୍ରା. ସମ୍ବ.) ଠେକା ।

ଢେଙ୍କାନାଳ—ଗ୍ରା.ବି.ଓଡ଼ିଶାର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ରାଜ୍ୟ ।

ଢେଙ୍କାଶ୍ରାବଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଧାରାଶ୍ରାବଣ ଯେଉଁ ଶ୍ରାବଣ ମାସରେ ଢିଙ୍କି କୁଟିଲା-ପରି ଅନବରତ ବୃଷ୍ଟି ହୁଏ ।

ଢେଙ୍କି—ଗ୍ରା.ବି. ଢିଙ୍କି ଦେଖ ।

ଢେଙ୍କିଆ—ଗ୍ରା.ବି. ବାଲିରେ ଢିଙ୍କିପରି ଖଣ୍ଡିଏ କଠି ପୋତି ଆଖିଆଡ଼କୁ ବାଲି ଛୁଞ୍ଚି ଉଡ଼ାଇ, ପୂର୍ବେ ଅବଧାନମାନେ ଗ୍ରହମାନଙ୍କୁ ଦେଉଥିବା ଦଣ୍ଡବିଶେଷ ।

ଢେଙ୍କୁଆ—ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି. ଯେଉଁ ଗଛର ମୂଳପାଖ ବା ଗଣ୍ଡି ଢେଙ୍କିପରି ମୋଟ ।

ଢେଙ୍କୁଣ—ଗ୍ରା.ବି. ଢଙ୍କୁଣ ଦେଖ ।

ଢେଙ୍କୁଲି—ଗ୍ରା.ବି. ଛୁଟିକେଣି ।

ଢେଙ୍ଗରା—ଗ୍ରା.ବି. ବଗଡ଼ା, ମୋଟା ।

ଢେଙ୍ଗା—ଗ୍ରା.ବି. ଲମ୍ବା,ଆୟତ,ଢେଙ୍ଗା ।

ଢେଣ କୋଇଲା—ଗ୍ରା.ବି.ଢେଣୁ ଦେଖ ।

ଢେଣ—ପ୍ରା. ପୁଂ.ବି.ପୁରୀ ସାଇଜାତିରେ ବାହାରିବା ନାଗାମାନଙ୍କ ପିଠିରେ ବନ୍ଧା-ଯିବା ଧନୁ ।

ଢେଣୁଆ—ଗ୍ରା.ବି. ଢେଣୁଆ ଦେଖ ।

ଢେଣ୍ଡକ—ଗ୍ରା.ବି. ଧନୁ ।

ଢେଣୁଗୀତ—ଢେଣୁବାଦ୍ୟ ସହିତ ବୋଲି-ଯିବା ଗୀତ ।

ଢେଣ୍ଡରା—ଗ୍ରା.ବି. ଢେଣ୍ଡୁରା ଦେଖ ।

ଢେବାଗେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବଂ. ରଅ ଠଅ କରି, ବିଣ୍ଡା ବା ଅସୁନ୍ଦର ଭାବରେ, ହେବାଗେବା, ଖାରୁ ଖାଲୁରିଆ, ଅସ-ମାନଭାବରେ ।

ଢେମଣ—ପ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଧମଣୀ) ଉପପତି, ଜାରଜ, କୁଚରିତ ବ୍ୟକ୍ତି, ଅଲକ୍ଷୁକ, ଲମ୍ପଟ, ନାୟକ ନାୟିକାର ସଂଘଟନ-କାରକ ।

ଢେମଣା—ଗ୍ରା.ବି. ଢେମଣ ଦେଖ ।

ଢେମଣୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ. (ସଂ-ଧମଣୀ) ଉପ-ପତ୍ନୀ, ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ, ବେଶ୍ୟା, କୁଲଟା, ମାଈ ଢେମଣା ସାପ ।

ଢେର—ଗ୍ରା,ବଂ.(ସଂ-ଭୂରି)ବହୁ,ଅନେକ, ଯଥେଷ୍ଟ,ବିସ୍ତର, ଅତ୍ୟଧିକ ।

ଢେରା—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ପାଣିଛୁଆ ତନ୍ତ୍ରୀଜାତି, ସୂତା ବଳିବାପାଇଁ ବ୍ୟବ-ହୃତ ତାଲୁଡ଼ି, ଦଉଡ଼ିର ବାଣି ଧରିବାର କାଠର ଚତୁର୍ଭୁଜ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, + ଏହି ଆକୃତିର ଯନ୍ତ୍ର, (ପ୍ର. ଯାଜପୁର-ବି.) ଘର ମଙ୍ଗଳାଙ୍କ ପୂଜାବିଶେଷ ।

ଢେଲ୍—ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି. (ସଂ-ଦଳ) ଢେଲା, ଟେକା, ଲୋଷ୍ଟ୍ର ।

ଢେଲା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦଳ) ଲୋଷ୍ଟ୍ର, ବଡ଼ଟେଲା ବା ଟେକା,ଇଟାର ଖଣ୍ଡ ।

ଢେଲାଆଖିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଢେଗା-ଆଖିଆ ଦେଖ ।

ଢୋ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ . ଢୋ ଢା ଦେଖ ।

ଢୋଇବା—ପ୍ରା.ସଂ ହିଭୁମ--କ୍ରି.(ସମ୍ପତ୍ତି) ଉଡ଼ାଇ ନଷ୍ଟ କରିବା ।

ଢୋକ—ଗ୍ରା.ବି. ଯେଉଁ ପରିମିତ ଜଳ ଏକାଥରକେ ଗଳାଧଃକରଣ କରାଯାଇ

ପାରେ, ଏକ କବଳ ପରିମିତ ଜଳ, ଭୋଜନ କ୍ରିୟା, ଜୀବିକା ।

ଢୋକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଢୋକିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ,ଢୋକିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବା, ପ୍ରବେଶ କରାଇବା, (ଗୋରୁ-ଆଦିଙ୍କୁ ଗୁହାଳେ) ପ୍ରବେଶ କରାଇବା, ମୁମୂର୍ଷୁ ହୋଇ ଶେଷ ନିଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗ-କରିବା ।

ଢୋକାଏ—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବଂ.ଏକ ଢୋକମାତ୍ର

ଢୋକିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ସଂ-ସ୍ତୋକ)ଗିଳିବା, ଗଳାଧଃକରଣ କରିବା, ପିଇବା ।

ଢୋଡ଼—ପ୍ରା. (ସିଂହଭୂମ)ବି. ଗଛର କୋରଡ଼, ବଂ. ପୋଲ (ଗଛ) ।

ଢୋଡ଼ା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଠୋଠା ଶବ୍ଦ,ବାଣ ଓ ବନ୍ଧୁକ ଆଦି ଫୁଟିବାର ଉଚ୍ଚଶବ୍ଦ, ଦୁଇଟି କଠିନ ବସ୍ତୁର ପରସ୍ପର ବାଡ଼େଇ ହେବାର ଉଚ୍ଚଶବ୍ଦ ।

ଢୋଳ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଢୁଲ୍) ଢୁଳ, ତନ୍ଦ୍ରା-ଳୁତା ।

ଢୋଲ—ବି. ଦୁଇ ମୁହଁରେ ଚମଡ଼ା ଛାଉଣି ହୋଇଥିବା କାଠର ଲମ୍ବବାଦ୍ୟ. (ଗ୍ରା.ବି.)ପେଟ,ଏକପ୍ରକାର ଛୋଟଡ଼ଙ୍ଗା, ଭସାପୋଲ, ଯେଉଁ ଫମ୍ପା ଲୁହା ବମ୍ବା ଉପରେ ଭାସେ, ବଂ. ଫମ୍ପା ।

ଢୋଲକି—ଗ୍ରା.ବି. ଛୋଟ ଢୋଲ ।

ଢୋଲଢୋଲନା—ଗ୍ରା. ବି. ମରହଟ୍ଟାଙ୍କ ବିବାହ ଉପଲକ୍ଷରେ ବର କନ୍ୟାଙ୍କ ବନ୍ଦାଣଲାଗି ବରର ଢୋଲ ଓ କନ୍ୟାର ଢୋଲନା ନାମକ ସୁନ୍ଦର ମୁଦ୍ରିକାଦ୍ୱୟ ।

ଢୋଲପିଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ଢେଣ୍ଡୁରଦେବା, ଘୋଷଣାକରିବା ।

ଢୋଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ବଂ.ଉତ୍ତ, ବଡ଼ ଓ ଫମ୍ପା, ପେଟୁଆ, ଅକର୍ମଣ୍ୟ,ପେଟୁ, ସ୍ଥୂଳକାୟ ।

ଢୋଲ୍ଲ(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ବୋଡ଼) ଶଗଡ଼ରେ ଜିନିସ ବୋଝାଇ କରି ବୋହିବା, ଶଗଡ଼ଭଡ଼ା, ମାଟିକୁ ସମ-ତୁଲ କରିବା, ମାଟିକୁ ସମାନକରିବାର ଖରଚ୍ଚ ।

ଢୋଲା(ଲେ)ଇପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଢୋଲା-ଇବା ଦେଖ ।

ଢୋଲା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଢୁଲାଇବା, ଘୁମାଇବା ।

ଢୋଲିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ.ଯେ ଢୋଲବଜାଏ ।

ଢୋଲୁ—ଗ୍ରା. ବଂ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ଢୋଲ, ସ୍ଥୂଳୋଦର, ଉଦରମୟ ।

ଢୌକ—(ଧାତୁ) ଗତିକରିବା ।

ଢୌକନ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଢୌକ+ଭା.ଅନ) ଭେଟି, ଉପହାର, ଲାଞ୍ଚ, ଉତ୍କୋଚ ।

ଣ

ଣ—ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣର ପଞ୍ଚଦଶ ବର୍ଣ୍ଣ ଓ ଟବର୍ଗର ପଞ୍ଚମ ବର୍ଣ୍ଣ, ଏଇବର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଦ୍ଧ-ମାତ୍ରା କାଳ ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚ ରିତ ହୁଏ,ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣସ୍ଥାନ ମୂର୍ଦ୍ଧା,ଅନୁନାସିକ ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଣ—ବି. ଜ୍ଞାନ, ଭୂଷଣ, ଜଳାଶୟ,ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଶିବ, ଚୈତନ୍ୟ, ବିନ୍ଦୁଦେବ,ବୁଦ୍ଧଦେବ, (ବଂ) ଗୁଣବର୍ଜିତ, ନିର୍ଗୁଣ, (ଅବ୍ୟ-ପଦ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ) ଅସମାପିକା କ୍ରିୟାର ଶେଷରେ ପଦ୍ୟରେ ଅକ୍ଷର ପୂରଣ ନିମିତ୍ତ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ,(ଯଥା—କରିଣ, ଖାଇଣ, ଇତ୍ୟାଦି),(ପ୍ରା. କବି-ପ୍ରୟୋଗ—ଭାବନାର୍ଥ କ୍ରିୟା ଶେଷରେ ଅକ୍ଷର ପୂରଣାର୍ଥ ବ୍ୟବହାର)ଉପରେ, ରେ, ଯଥା—ପାରଲେଣ ଏଥୁ ମତେ ଉଦ୍ଧରଣ ଧର । ଦେବକୀ ଷଟ୍ଗର୍ଭ ପୁଣ, କଂସ ତ କରୁଡ଼େ ଶିଲେଣ, (ଭାଗବତ) ।

ଣକାର—ପୁଂ.ବି. ଣସ୍ୱରୂପବର୍ଣ୍ଣ, ଣକାର ।

ଣତ୍ୱ—ବି.ନ ଅକ୍ଷରର ଣରେ ପରିଣତ ।

ଣତ୍ୱବିଧାନ—ବି. ପଦ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ନ ଅକ୍ଷର ଯେଉଁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଣ ହୁଏ ଓ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ନ ରହେ ତଦ୍ବିଷୟକ ବ୍ୟାକରଣ ଗତ ନିୟମ ବା ବିଧାନ ।

ଣସ୍ୱରୂପା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ମହାଶକ୍ତି ସ୍ୱରୂପିଣୀ, ଚିନ୍ମୟୀ,(ବି) ମହାଶକ୍ତି ପରମେଶାନୀ ।

ଣି—ଗ୍ରା. (ପ୍ରତ୍ୟୟ) କ୍ରିୟାପରେ ବ୍ୟବ-ହୃତ, (ନିଶ୍ଚୟାର୍ଥ) ନିଶ୍ଚେ, ତର୍କଣାର୍ଥ, ସମାପ୍ତ୍ୟର୍ଥ ।

ଣିଚ୍—(ପ୍ରତ୍ୟୟ) ପ୍ରେରଣାର୍ଥେ ବା ବିନ-ଯୋଗାର୍ଥେ ଧାତୁର ଉତ୍ତରରେ ହେବା ପ୍ରତ୍ୟୟ ବିଶେଷ ।

ଣିଜନ୍ତ—ବଂ. (ଣିଚ୍+ଅନ୍ତ) ଣିଚ୍ ପ୍ରତ୍ୟୟବିଶିଷ୍ଟ ।

ଣିଜନ୍ତପ୍ରକରଣ—ବି.ଣିଚ୍ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗେ ଧାତୁର ଯେଉଁ ଯେଉଁ ରୂପାନ୍ତର ହୁଏ ତାହାର ନିୟମାବଳୀ ।

ଣୁ—ଗ୍ରା. (ପ୍ରତ୍ୟୟ) ଉକାରାନ୍ତ ଅସମା-ପିକା କ୍ରିୟା ପରେ ବ୍ୟବହୃତ ସମାପ୍ତି-ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ବିଶେଷ ।

ଣ୍ୟ—ବି. ବ୍ରହ୍ମଲୋକସ୍ଥ ସରୋବରବିଶେଷ ।

ତ

ତ—ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣର ଷୋଡ଼ଶବର୍ଣ୍ଣ, ତ ବର୍ଗର ପ୍ରଥମବର୍ଣ୍ଣ, ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ଦନ୍ତ, ଏହାକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲା-ବେଳେ ଉପର ପାଟିର ଦାନ୍ତରେ ଜିହ୍ୱାଗ୍ର ସ୍ପର୍ଶ କରାଯାଏ ।

ତ—ପୁଂ. ବି. (ତୃକ୍+କ.ଅ) ଗୌର, ଅମୃତ, ବୃଷ, ବୁଦ୍ଧ, (ଣ.ଅବ୍ୟ)ପୁଣ୍ୟ-ପୁଚ୍ଛ, ଛୋଡ, ମ୍ଲେଚ୍ଛ, ଗର୍ଭ, ଭ୍ରୂଣ, ଶଠବ୍ୟକ୍ତି,ରତ୍ନ,ଛୋଟପୁଚ୍ଛ,(ତୃ+ଭା.ଅ) ତରଣ, ପାରହେବା, (ଅବ୍ୟ.) ଆଶା, ଆନୁମାନ, ଅନୁରୋଧ ଇତ୍ୟାଦି ସୂଚକ (ଅବ୍ୟୟ), ଗ୍ରା. ଅ.(ସଂ-ତ୍ର) ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅର୍ଥ ଓ ସ୍ଥାନରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବା ଅବ୍ୟୟ, (ବି) ନିଶ୍ଚେ,ବୋଧହୁଏ, ସମ୍ଭ-ବତଃ, ପକ୍ଷାନ୍ତରେ,ପରନ୍ତୁ, କିନ୍ତୁ, ହି, କି, ତେବେ, ଫଳତଃ, ମ, ପ୍ରତିଜ୍ଞା-ସୂଚକ, ମାତ୍ର,ସୁଦ୍ଧା,ସିନା,(ଗ୍ରା.ପ୍ରତ୍ୟୟ) (ସଂ-ତ୍ରପ୍ରତ୍ୟୟ) ଏହା ଧାତୁ ସଙ୍ଗେ

ଭାବ, କର୍ତ୍ତୃ ଓ କର୍ମବାଚ୍ୟରେ ଅତୀତ କାଳ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ହୁଏ, ସାଙ୍କେତିକ ଚିହ୍ନ,ଯଥା—ତା ତରଫ ଇତ୍ୟାଦି

ତଥ—ଗ୍ରା. ବି. ତହ୍ନ ଦେଖ ।

ତଥଁର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତନ୍ତ୍ର) ରଞ୍ଜିତ ସୂତ୍ର ବିଶେଷ, ଏକପ୍ରକାର କସ୍ତୁରୀ ସୂତା ।

ତଥଁରଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.(ଧୋବା ଲୁଗା ଧୋବ କଲାବେଳେ)ଲୁଗାଧଡ଼ିର ରଙ୍ଗକୁ ରକ୍ଷାକରିବା ।

ତଥଁରୁ—ଗ୍ରା.ବି.ମୀଚ ଜାତୀୟ ତନ୍ତ୍ରୀବିଶେଷ

ତଥଁଳା—ଗ୍ରା. ବି. ମୀଚଜାତି ବିଶେଷ ।

ତଥଜନ୍—ଯା. ବି. ତାଙ୍କର, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।

ତଥଲକ—ଯା.ସମ୍ବନ୍ଧ, ଚିନ୍ତା, ବାଣିଜ୍ୟ, ସମ୍ପତ୍ତି, ତାଲୁକ ।

ତଥପୋଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଖୁଦ୍ରୁକୁଣୀ ଓସା କଥାରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ମହାଜନ ହିଅର ନାମ

ତ(ତା)ଇ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତପଧାତୁ) ତଙ୍କା ତଳବିଶିଷ୍ଟ କରେଇ ।

ତଇନ୍—ଯା. ବି. ସ୍ଥିରତା, ନିଶ୍ଚୟ, ନିର୍ଣ୍ଣୟ, ଫୈସଲା, (ଯା. ବିଂ) ସ୍ଥିର, ନିଶ୍ଚିତ, ନିର୍ଣ୍ଣୀତ ।

ତଇନାତ୍—ଯା. ବି. ପିଆଦାପଠାଇ ବିଶେଷ ଜରୁରୀ ସହିତ ତଳବ,ତଗିଦା, ତଳବ, ନିଯୁକ୍ତି କରଣ, (ବିଂ)ବିଶେଷ କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ପିଆଦା ।

ତଇଲା—ଗ୍ରା ବି. ବନପୂର୍ଣ୍ଣ ଆବାଦଯୋଗ୍ୟ ଭୂମି, ଜଙ୍ଗଲ କଟାଯାଇ ଆବାଦ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ।

ତଇଲାପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଲ.ଅର୍ଥ) ଅମଙ୍ଗଳ ଘଟାଇବା, ତଳକତଳାନ୍ତ କରିବା ।

ତଃଉ—ଗ୍ରା. (ସାଙ୍କେତିକ) ଦେଶୀୟ ଜରିବ, ଭଉଁରିଆରେ ଜମିର କ୍ରମିକ ଦରନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାର ଚିହ୍ନ, ତାହାର ଉତ୍ତରରେ ।

ତଉଁରିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ତଥଁର ଘୂଡ଼ାର ଧଡ଼ିଯୁକ୍ତ (ମୋଟାଲୁଗା) ।

ତଉଜି—ଯା. ବି. ଚୌକି, ଜମିଦାରୀର କ୍ରମିକସଂଖ୍ୟା,(ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜାମ-ବି)ପେନ୍‌ସନ୍, ଚେଷ୍ଟାକ ପୋଷାକପାଇଁ ପ୍ରଦତ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭତ୍ତା ।

ତଉଜିଖାନା—ଯା.ବି. ଯେଉଁ ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଜମିଦାରୀମାନଙ୍କର କ୍ରମିକ ନମ୍ବର ଅନୁସାରେ ରାଜସ୍ୱ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ହିସାବ ରଖାଯାଏ ।

ତଉଜିନବିସ—ଯା. ବି. ଯେଉଁ କର୍ମଚାରୀ ତଉଜି ହିସାବ ରଖେ ।

ତଉଫିର—ଯା. ବିଂ. ସନନ୍ଦ ବା ଦାନପତ୍ର ଲିଖିତ ଜମିର ଖରିମାଣରୁ ଅଧିକ (ଜମି) ।

ତଉଲ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ତୁଲଧାତୁ)ତୌଲ, ତୁଳିବା କର୍ମ, ଓଜନ କରିବା କର୍ମ, ତୁଳାଯନ୍ତ୍ର, ତରାଜୁ ।

ତଉଲ—ଗ୍ରା. ବି. ତଉଲ ଦେଖ ବିଂ. ଓଜନ କରାଯାଇଥିବା, (ପ୍ରା. ପୃଷ୍ଠ. ବି)

କଟକୀ ୧-$\frac{୧}{୪}$ସେର ପରିମାଣ ।

ତଉଲ(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ତଉଲିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ ।

ତଉଲହିଁବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତୁଳିତହେବା, ତଉଲିବାର କର୍ମବାଚ୍ୟ ରୂପ ।

ତଉଲହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତଉଲିବାର କର୍ମବାଚ୍ୟରୂପ ।

ତଉଲିଆ—ଯା. ବି. ତୁଆଲିଆ, ଖଡ଼ଗ ଓ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗାମୁଛା ।

ତଉଲିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ସଂ-ତୁଲ)ତୌଲିବା ଓଜନ କରିବା, ତୁଳିବା ।

ତଉଲୁଆଁଖାଇରୂପ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ.)ବି. କଳା ଚଞ୍ଚୁଯୁକ୍ତ ଶୁଆ ।

ତଏ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ସର୍ବ. ତୁମ୍ଭେ ।

ତଏନ୍—ଯା. ବି. ତଇନ୍ ଦେଖ ।

ତଏନାତ୍—ଯା. ବି. ତଇନାତ୍ ଦେଖ ।

ତଂ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ତଙ୍ଗ ଦେଖ ।

ତଃ—(ପ୍ରତ୍ୟୟ;ସଂ-ତସ୍ ବିଭକ୍ତିର ଚିହ୍ନ) ୫ମୀ ୭ମୀ ବିଭକ୍ତି ଅର୍ଥରେ ପ୍ରତ୍ୟୟ, ରୁ, ରେ ।

ତଁଡ଼େଇ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ.) ବି. ତାହାଣୀ ।

ତଁଡ଼େ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତାହାଣୀ, ଅନସ୍ତ୍ରକାରଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ତକ୍—(ଧାତୁ) ସହ୍ୟକରିବା ।

ତକ୍‌ଦୀର—ଯା.ବି. ଭାଗ୍ୟ,କପାଳ,ଅଦୃଷ୍ଟ ।

ତକ୍‌ଦୀର୍‌ବର—ଯା. ବିଂ. ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ।

ତକ୍‌ମା—ଯା. ବି. ଶାସନଫଳକ, ଚର୍ମ୍ମପାଟିଆ ସନନ୍ଦ, ମେଡ଼ାଲ, ପଦକ ।

ତକ୍‌ମିଶ—ଯା. ବି. ତକ୍‌ରାର ଦେଖ ।

ତକ୍‌ରାର୍—ଯା. ବି. କଳି, କଜିଆ, ଝଗଡ଼ା, ଆପତ୍ତି ।

ତକ୍‌ରୀର୍—ଯା. ବି. କଥୋପକଥନ, ବକ୍ତୃତା ।

ତକ୍‌ଲାକୋଟ୍—ଯା. ବି. ହିମାଳୟଗିରି ସଂକଟ ବିଶେଷ ।

ତକ୍‌ଲିପ(ଫ)—ଗ୍ରା. ଯା. ବି. କଷ୍ଟ ।

ତକ୍‌ଲିପି(ଫି)—ଗ୍ରା. ଯା. ବି. କଷ୍ଟ ।

ତକ୍‌ସିର୍—ଯା. ବି. ଅପରାଧ, କସୋର, ଦୋଷ, ଭ୍ରାନ୍ତି, ଭୁଲ୍ ।

ତକ୍‌ସିର—ଗ୍ରା.ଯା. ବି.ତକସିର୍ ଦେଖ ।

ତକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଅନ୍ତ+କ) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଅବଧି (ସ୍ଥାନ ବା ସମୟ),ଠାରେ,(ଗ୍ରା. ପ୍ରତ୍ୟୟ) ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥ,ପାନ, ହି. ନିହିତ, ସହନଶୀଳ, ସ୍ଖଳିତ ।

ତକତ୍‌ତାଉସ୍—ଯା. ବି. ତଖତ୍‌ତାଉସ୍ ଦେଖ ।

ତକତ୍‌କସୀନ—ଯା. ବିଂ. ଗଦୀନସୀନ, ସିଂହାସନାରୂଢ଼ (ରାଜା) ।

ତକତ୍‌ପେଷ—ଯା.ବି. ତକ୍ତପେଷ ଦେଖ

ତକତ—ଯା. ବି. ଆପଣାର ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ, ରାଜସିଂହାସନ କ୍ଷମତା,ମଧ୍ୟସ୍ଥଳ, (ବିଂ) ଉପଯୁକ୍ତ, ମଧ୍ୟସ୍ଥ, ସନ୍ଧିସ୍ଥ,(ଅବ୍ୟ) ଅତିଶୟ ଅଳ୍ପ ।

ତକତକ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ତକ୍‌ତକ୍ ଦେଖ, ରକ୍ତାଭ, ଗୋଲାପୀ ।

ତକତକଗୋରା—ଗ୍ରା.ବିଂ.ରକ୍ତାଭ ଗୋରା

ତକତକିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ.ତକ୍ ତକ୍ ଦେଖ, (ବିଂର ବିଂ.) ଶୁଭ୍ର ଗୋରା ।

ତକତା—ଯା.ବି. ତକ୍ତା, କାଠର ପଟା, ପତ୍ରଳା ଲମ୍ବ ଓ ଚଉଡ଼ାଖଣ୍ଡ, ଫର୍ଦ୍ଦ, କାଗଜର ଫର୍ଦ୍ଦ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପଟା, ପଟ୍ଟୀ,

ଧାତୁର ଫଳକ, ପଥରର ଲମ୍ବ ଓ ଚଉଡ଼ା ପତ୍ତଲାଖଣ୍ଡ ।

ତକତି—ଯା.ବି.ଶ୍ଳେଟପଟ୍ଟା, ପଟ୍ଟ, ଛାତ୍ରମାନେ ଲେଖିବା ସ୍ଲେଟ୍ ।

ତକନକର—ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ଓ ବରାର ପ୍ରଦେଶବାସୀ ଏକ ଭ୍ରମଣଶୀଳ ଜାତି ।

ତକସ୍ତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କୁତ୍ସିତକାରଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ତକରୁହାଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଚଲ୍ଲିକାରେ ଦେଖାଯିବା ଏକପ୍ରକାର ପକ୍ଷୀ ।

ତକଲ୍ଲ(ଲ)— ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ତକ୍ରୁ)ତାକୁଡ଼ା ।

ତକଲ୍ପ(ଫ)ବ—ସଂ. ବି. ପ୍ରବଞ୍ଚନା, ତକଲିପ୍ ଦେଖ ।

ତକଲ୍ଲଖୀ—ଯା.ବିଂ. ବିରକ୍ତ, ବିପଦଗ୍ରସ୍ତ, ଦାୟଗ୍ରସ୍ତ ।

ତକସିମଜମା—ଯା. ବି. ସମ୍ରାଟ୍ଆକବରଙ୍କ ସଚିବ ତୋଡ଼ରମଲ୍ଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଓଡ଼ିଶାର ରାଜସ୍ୱ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ।

ତକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ତର୍କଧାତୁ) ଚାହିଁବା, ଦେଖିବା, ଅପେକ୍ଷା କରିବା ।

ତକା(କେ)ଇରହିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚାହିଁ ରହିବା, ଅପେକ୍ଷାକରି ରହିବା ।

ତକାତକି—ଗ୍ରା. ବି. ପରସ୍ପର ଚାହାଁଚାହିଁ, ପରସ୍ପରକୁ ଅପେକ୍ଷାକରିବା, ଜଗାଜଗି ।

ତକବ—ଯା. ବି. ତକାଗି ଦେଖ ।

ତକାର—ପୁଂ. ବି. ତ ସ୍ୱରୂପ ବର୍ଣ୍ଣ ।

ତକାର--ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରେସିଡେନ୍ସୀର ପଥର କଟା ଜାତିବିଶେଷ ।

ତକିଆ—ଯା.ବି. ମାଣ୍ଡି, ଅପ୍ପର, ମୁଚୁଲା, ଅର୍ଦ୍ଧଗୋଲାକାର ବାଲିସ, ମୁସଲମାନ-ଫକୀର ବା ମହାପୁରୁଷମାନଙ୍କର କବର, ଆଶ୍ରମ, ବିଶ୍ରାମ ।

ତକିଆଖୋଲି—ଯା.ବି. ମାଣ୍ଡିକୁ ଆବୃତ କରିବା ପାଇଁ ତହିଁରେ ଖଞ୍ଜାଯିବା କନାର ମୁଣାଭଲି ଆବରଣୀ, ଖୋଲ ।

ତକିଡ଼ୁ—ଯା. ବି. ନିଶ୍ଚୟତା ।

ତକିଲ—ବି. (ତକ୍+ଇଲ) ଔଷଧ, ଧୃତବ୍ୟକ୍ତି ।

ତକିଲା—ବି. (ତକିଲ+ଆ)ଔଷଧ ।

ତକୁ—ହି. ବିଂ. (ତକ୍+ଉ) ଗତିଶୀଳ ।

ତକ୍କ—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରାଚୀନ ପିଣ୍ଡି ବିଭାଗର ପ୍ରାଚୀନତମ ଅଧିବାସୀ ।

ତକ୍କନ୍—କ୍ଲୀ. ବି. ଅପତ୍ୟ ।

ତକ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବିଂ. ତର୍ଷିତ, ଛିନ୍ନ ।

ତକ୍ତପୋଷ—ଯା ବି. କାଠପଟାର ଖଟ ।

ତକ୍ତାଇସୁଲେମାନ୍--ବି.କାଶ୍ମୀରର ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ।

ତକ୍ତା—ଯା. ବି. ତକତା ଦେଖ ।

ତକ୍ତକାଶନ—କ୍ଲୀ.ବି. ବସନ୍ତନାଶକାରୀ ।

ତକ୍ତ—ବୁ. (ତକ୍+ମ.ଅନ) ଚର୍ମରୋଗ-ଭେଦ, ବସନ୍ତ ରୋଗ,ଶୀତଳାଦେବୀ ।

ତକ୍ୟ—ହି.ବିଂ. (ତକ୍+ଯ)ସହଣୀୟ ।

ତକ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. (ତକ୍+କ.ର) ଦୁଗ୍ଧର ବିକାର, ଘୋଳଦହି, ଚନ୍ଦ୍ରା ।

ତକ୍ରକୂର୍ଚ୍ଚିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତକ୍ର+କୂର୍ଚ୍ଚିକା) ଗରମ ଦୁଧରେ ଦହି ପକାଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଛେନା, ଦୁଧଛେନା, ଲହୁଣୀ ।

ତକ୍ରପିଣ୍ଡ—ପୁଂ.ବି. (ତତତ୍) ତକ୍ରଦୁଷ୍ଟ ଦୁଗ୍ଧ ପିଣ୍ଡ, ଦହି, ଛେନା ।

ତକ୍ରଭଦ୍—କ୍ଲୀ. ବି. (ତକ୍ର+ଭଦ୍+କ. କ୍ୱପ୍) କପିତ୍ଥ, କଇଥ ।

ତକ୍ରମାଂସ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତକ୍ର+ମାଂସ) ଛେନା ସଙ୍ଗେ ମାଂସ ରନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ପରସ୍ୟ ଦେଶୀୟ ଖାଦ୍ୟ,କୋର୍ମ ତକ୍ର ସଂଯୋଗେ ପକ୍ୱ ମାଂସ ।

ତକ୍ରବଟକ—ପୁଂ. ବି. ପିଷ୍ଟକବିଶେଷ ।

ତକ୍ରବାମନ—ପୁଂ.ବି. ନାରଙ୍ଗ, ନାରଙ୍ଗ ଲେମ୍ବୁ ।

ତକ୍ରସନ୍ଧାନ—ବି. (ତତତ୍) ଦହି ସଙ୍ଗେ ସମ୍ବର ଲୁଣ କେଶର ଓ ହଳଦି ମିଶାଯାଇ ୧୫ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଖାଯାଇ ତିଆରି କରାଯିବା କାଞ୍ଜି ।

ତକ୍ରସାର—ବି. (ତତତ୍)ଲହୁଣୀ ।

ତକ୍ରାଷ୍ଟ—ପୁଂ.ବି. (ତକ୍ର+ଅଷ୍ଟ+କ.ଅ) ମନ୍ଥନଦଣ୍ଡ, ଖୁଆ ।

ତକ୍ରାରିଷ୍ଟ—ପୁଂ.ବି.ଅରିଷ୍ଟ ଔଷଧବିଶେଷ

ତକ୍ଷ--ପୁଂ.ବି. ନୃପତିବିଶେଷ, ରାମାନୁଜ ଭରତଙ୍କ ପୁତ୍ର, କାଠ ଚାଞ୍ଚିବା ।

ତକ୍ଷକ—ପୁଂ. ବି. (ତକ୍ଷ+କ.ଅକ)ବିଶ୍ୱକର୍ମା, ସୂତ୍ରଧର, ନାଟ୍ୟାଧ୍ୟକ୍ଷ, ଏଣ୍ଡୁଅ, ସର୍ପବିଶେଷ, ଅଷ୍ଟନାଗ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ, ଏଣ୍ଡୁଅ ପରି ଏକପ୍ରକାର ପକ୍ଷଯୁକ୍ତ ଜୀବ, ଦେହ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଦଶବାୟୁ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ, ନାଗବାୟୁ ଭାଗବତୋକ୍ତ ପ୍ରସେନଜିତ୍‌ଙ୍କ ପୁତ୍ର ମୂର୍ତ୍ତିକ ପିତା ଓ ଦ୍ରାଘ୍ମଣୀ ମାତାଙ୍କଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତି ବିଶେଷ ।

ତକ୍ଷକାତ୍ମ—ହି. ବିଂ. ତକ୍ଷବିଶିଷ୍ଟ ।

ତକ୍ଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତକ୍ଷ+ଭା.ଅନ)କୃଶ-କରଣ, ଅସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା କାଠକୁ ସମ ଓ ମସୃଣ କରିବା, ବଢ଼େଇକାମ, ବାରସୀ, ରନ୍ଦା, ରଞ୍ଜ, ବଢ଼େଇ, ପଥର କାଠ-ଆଦି ଖୋଳି ମୂର୍ତ୍ତିଆଦି ଗଢ଼ିବା କର୍ମ, (ଗ୍ରା.ହି.ବିଂ) ଅତି ଚଞ୍ଚଳ,ତତ୍ତ୍ୱକ୍ଷଣାତ୍ ।

ତକ୍ଷଣି(ଣୀ)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତକ୍ଷଣ ଦେଖ, ରନ୍ଦା, ବାରସୀ ।

ତକ୍ଷଣେ—ଗ୍ରା. ହି. ବିଂ. ଅତି ଚଞ୍ଚଳ, ଶୀଘ୍ର, ତତ୍ତ୍ୱକ୍ଷଣାତ୍ ।

ତକ୍ଷଶିଳା—ବି. (ତକ୍ଷ+ଶିଳା) ପଞ୍ଜାବ ଅନ୍ତର୍ଗତ ନଗରୀବିଶେଷ ।

ତକ୍ଷା—ବି.(ତକ୍ଷ+କ.କନିନ୍)ବିଶ୍ୱକର୍ମା, ବଢ଼େଇ, ଚନ୍ଦ୍ରାନକ୍ଷତ୍ର ।

ତଙ୍ଗ୍ତ୍—ଯା. ବି. ତକତ୍ ଦେଖ ।

ତଙ୍ଗ୍ତା— ଯା. ବି. ତଉଡ଼ା କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ, ତକତ ଦେଖ ।

ତଖତତାଉସ୍—ଯା. ବି.ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟ ସାହାଜାହାନଙ୍କ ନିମିତ୍ତ ମୟୂର ସିଂହାସନ ।

ତଗଲ୍ପ(ଫ)—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ ବି.) କଷ୍ଟ ।

ତଗଦର୍—ଯା. ବି. ତକଦୀର ଦେଖ ।

ତଗ୍ସର୍—ଯା. ବି. ତକ୍ସିର ଦେଖ ।

ତଗଣ—ପୁଂ. ବି. ଛନ୍ଦୋ ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ତିନିବର୍ଣ୍ଣାତ୍ମକ ଗଣବିଶେଷ ।

ତଗର—ପୁଂ. ବି. (ତ+ଗ+କ.ଅ) ଟଗର ଫୁଲର ଗଛ,ଟଗରଫୁଲ, ମଦନ ବୃକ୍ଷ ଓ ଫଳ, ନଦୀ ସମୀପ ଜାତ ବୃକ୍ଷ, ତଗର ମୂଳ,ଟଲେମୀର ଭୂଗୋଳ ଓ ପେରିପ୍ଲାସବର୍ଣ୍ଣିତ ଭାରତବର୍ଷର

ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ନଗର ।

ତଗରପାଦ—ଗ୍ରା. ବ. ତଗର ବୃକ୍ଷର ଚେର, ତଗରଫୁଲ, ତଗର ।

ତଗରପାଦକ—କ୍ଲୀ. ବ. ତଗର, ଗନ୍ଧ-ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ ।

ତଗରପାଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ତଗରବୃକ୍ଷ ।

ତଗିରା—ଗ୍ରା. ବ. ରାଜସେବକବିଶେଷ, (ଯା.ବ) ପଲମ ଆକୃତିର ଚଟକା ମାଟି ବା ଲୁହାଆଦିର ପାତ୍ର ।

ତଗଲୁଙ୍ଗ—ଯା. ବ. ଛଳ, ଗୃତ୍ତୁର୍ଯ୍ୟ ।

ତଗା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ପତାକା) ନିଷାଣ, ପତାକା, ଲମ୍ବା ବାଉଁଶ ଉପରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ପତାକା ।

ତଗାଇବା—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା)ବ. ମକଦ୍ଦମା ।

ତଗାଦା—ଯା. ବ. ସ୍ୱୀକୃତ ବସ୍ତୁ ଦେବା ବା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱୀକାରକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅନୁରୋଧ, ତଗଦା, କୌଣସି ଯାଉଣା ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ ତଲବ

ତଗାବି—ଯା.ବ. କୃଷି ସାମଗ୍ରୀ ଓ ବାହନ କ୍ରୟ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ବା ଫସଲ ହାନି ସମୟରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୃଷକଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ଋଣ ବା ଦାଦନ ।

ତଗୀର—ଯା. ବ. ପରିବର୍ତ୍ତନ, ବଦଳ ।

ତଗେଇ—ଗ୍ରା. ବ. ପତ୍ରୁଡ଼ି, ଉଡ଼ୁଣିଆ, ଦହିଆଦି ରଖିବା ପାଇଁ ଚଉଡ଼ାମୁହାଁ ଷ୍ଟ୍ରେଟ ମାଟି ହାଣ୍ଡି ।

ତଗ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବ. ଜ୍ଞାନ, ସ୍ମରଣ ।

ତଙ୍କ—ପୁଂ. ବ. (ତଙ୍କ+ଘ୍ର.ଅ) ପାଷାଣ ଭେଦନାସ୍ତ୍ର, ପଥରକଟା ଶସ୍ତ୍ର, ଦୁଃଖରେ ଜୀବନଧାରଣ, ପ୍ରିୟ ବିରହ ସନ୍ତାପ, ଆତଙ୍କ,ଡର, ଭୟ, ପରିଧେୟ ବସନ ।

ତଙ୍କନ—କ୍ଲୀ.ବ.(ତନ୍‌କ+ଘ୍ର.ଅନ) କଷ୍ଟ ଜୀବନଧାରଣ ।

ତଙ୍କା—ବ. ମୁଦ୍ରାବିଶେଷ, ଟଙ୍କା ।

ତଙ୍ଗ—ଯା. ବଂ. ଦୃଢ଼, ବିକଳ, ତ୍ରସ୍ତ, କସାକସି, ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ, ସଙ୍କୁଚିତ, ଅଭାବ-ଗ୍ରସ୍ତ, ଅସ୍ଥିର, (ଗ୍ରା.ବ) ଡ଼ଙ୍ଗ, ଛଇ, ଗୃଲଙ୍ଗା, ଗୃତ୍ତୁର୍ଯ୍ୟ, (ଯା.ବ) ତୋଡ଼ାର ପେଟୀ ।

ତଙ୍ଗ୍‌ତଙ୍ଗ୍—ଗ୍ରା. ଜି.ବଂ. (ସଂ-ଚଞ୍ଚଳ) ଚଙ୍ଗ୍‌ଚଙ୍ଗ୍, ଅସ୍ଥିର ଦୃଷ୍ଟି ସହିତ ।

ତଙ୍ଗ୍‌ଦସ୍ତ—ଯା. ବଂ. କୃପଣ, ଗରିବ, ଧନହୀନ ।

ତଙ୍ଗ୍‌ହାଲ୍—-ଯା. ବଂ. ନିର୍ଦ୍ଧନ, ଗରିବ, ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ, ବିପନ୍ନ ।

ତଙ୍ଗଣ—ପୁଂ.ବ. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦେଶୀୟ ଅଶ୍ୱ, ସକଳ ପ୍ରଧାନ ପୁରାଣବର୍ଣ୍ଣିତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଜନପଦ ବା ଦେଶ ।

ତଙ୍ଗି—ଗ୍ରା.ବ(ସଂ-ଚଙ୍ଗ)ଗୃଲଙ୍ଗା, ଗୃତ୍ତୁର୍ଯ୍ୟ, ଦୁଃଖ, ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣତା, ବିପନ୍ନ ଅବସ୍ଥା, ନିର୍ଦ୍ଧନତା ।

ତଙ୍ଗିଟୋ(ଡ଼ୁ)ପାନ(ନ)—ଯା. ବ. ବାବ-ଦୂକତା, ମୁହଁ ବାଲିଙ୍ଗି, ବୃଥାପବାଦ ରଟନାକାରୀ ।

ତଙ୍ଗିଟୋ(ଡ଼ୁ)ଫାଙ୍ଗା—ଯା.ବ. ବାବଦୂକ, ମୁହଁ ବାଲିଙ୍ଗି କଲାବାଲା, ଅପବାଦ ରଟନାକାରୀ ।

ତଚ୍ଛରୂପ—-ଗ୍ରା. ବଂ. ଅବିକଳ, ଠିକ୍ ତାହାପରି,(ଗ୍ରା.ବ) ନିଜର ବିକଟରୂପ ।

ତଚ୍ଛୀଲ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତାହାର ସ୍ୱଭାବବିଶିଷ୍ଟ, ଫଳକୁ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ଯେ ସ୍ୱଭାବ ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ।

ତଜ୍‌ବିଜ୍—ଯା. ବ. ନିଷ୍ପତ୍ତି, ଫଏସଲା, ରାୟ, ବିଚାର, ବିବେଚନା, ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଆଲୋଚନା, ସମୀକ୍ଷା ।

ତଜ୍ଜ—ଜି.ବଂ.(ତତ୍+ଜନ+ଅ)ତହିଁରୁ ବା ତାହାଠାରୁ ଜାତ ବା ଉତ୍ପନ୍ନ ।

ତଜ୍ଜନିତ—ବଂ.(୬ତତ୍)ସେହି କାରଣରୁ ଜାତ, ତହିଁରୁ ଜାତ,(ଗ୍ରା.ଜି.ବଂ)ସେହି କାରଣରୁ ।

ତଜ୍ଜନ୍ୟ—ବଂ. (ତତ୍+ଜନ+କ.ଯ) ତହିଁରୁ ଜାୟମାନ, ତହିଁରୁ ଉତ୍ପାଦ୍ୟ, (ଗ୍ରା. ଜି. ବଂ) ତହିଁ ନିମିତ୍ତ, ତାହାଙ୍କ ନିମନ୍ତ୍ରେ, ସେହି କାରଣରୁ ।

ତଜ୍ଜାତ—ବଂ. (୫ତତ୍) ତହିଁରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ତାହାଙ୍କଠାରୁ ଜନ୍ମ ଲଭିଥିବା ।

ତଜ୍ଜାତୀୟ—ବଂ.ସେହି ଜାତି ବା ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ, ସେହିପ୍ରକାର, ତତ୍ତୁଲ୍ୟ ।

ତଜ୍ଜୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ହିଙ୍ଗୁପାଳୀବୃକ୍ଷ ।

ତଞ୍ଚ—ବ. (ତଞ୍ଚ+ଘ୍ର.ଅ) ପ୍ରବଞ୍ଚନା, ପ୍ରତାରଣା ।

ତଞ୍ଚକ—ବଂ.(ତଞ୍ଚ+କ.ଅକ) ପ୍ରବଞ୍ଚକ, ପ୍ରତାରକ ।

ତଞ୍ଚକତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପ୍ରବଞ୍ଚନା, ଶଠତା, ଛଳ, ଗୃତ୍ତୁର୍ଯ୍ୟ ।

ତଞ୍ଚକତାପୂର୍ଣ୍ଣ—ବଂ.(ତତତ୍) ପ୍ରବଞ୍ଚନା-ପୂର୍ଣ୍ଣ, ଶଠତାପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ତଞ୍ଚା—ଗ୍ରା.ବ.ଚଞ୍ଚା,(ବଂ) ଚଞ୍ଚା ହୋଇ-ଥିବା, ଛେଲା ହୋଇଥିବା (କାଠ) ।

ତଞ୍ଚାତଞ୍ଚି--ଗ୍ରା.ବ.ଛେଲାଛେଲି, କୌଣସି ଭୂମି ବା ପଦାର୍ଥକୁ ତାଞ୍ଚିକରି ସଫା କରିବା ।

ତଞ୍ଜାମ—ଯା. ବ. ଚତୁର୍ଦ୍ଦୋଳି ବିଶେଷ, ଏହାର ଆକାର ଖୋଲା ପାଲଙ୍କୀ ପ୍ରାୟ ।

ତଞ୍ଜୁଲୀୟକ—ବ. ଲେଉଟିଆ ଶାଗ ।

ତଞ୍ଜେବ—ଯା.ବ. ଖୁବ୍ ପତଳା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ମଲ୍ ମଲ୍ କନା ।

ତଞ୍ଜୋ(ଞ୍ଜୌ)ର—ଗ୍ରା.ବ.ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସି-ଡେନ୍ସୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଇଂରାଜ ଶାସନା-ଧୀନ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ।

ତଟ—ବ. (ତଟ+କ.ଅ) ଡ଼ାଲୁ, ଗଡ଼ନ୍ତି, ଅତଡ଼ା, ନୈକଟ୍ୟ, ପାର୍ଶ୍ୱ, ଆକାଶ, ନଦୀ ପ୍ରଭୃତିର କୂଳ, ତୀର, ଜଳାଶୟର ଜଳଭାଗର ଅବ୍ୟବହିତ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥଳ-ଭାଗ, ଉଚ୍ଚଶ୍ରେଣି,ପର୍ବତ ଉପରସ୍ଥ ଉଚ୍ଚ ସମତଳ ଭୂମି, ଶିବ,(ବଂ) ଉଚ୍ଚିତ ।

ତଟକା—ଗ୍ରା.ବଂ. (ସଂ-ତତ୍‌କାଳ) ସଦ୍ୟ, ତାଜା, ଅବିକୃତ, ଅସ୍ଥାନ ।

ତଟଗ—ପୁଂ. ବ. (ତଟ+ଗମ+ଅ) ତଡ଼ାଗ, (ଜି.ବଂ) ତଟଗାମୀ ।

ତଟସ୍ଥ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଜସ୍ଥ) ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ-ନ୍ୱିତ, ବିସ୍ମିତ, କାତର, ଭୟଗ୍ରସ୍ତ ।

ତଟସ୍ଥ—ଜି. ବଂ. (ତଟ+ସ୍ଥା+କ.ଅ) ସମୀପସ୍ଥ, ଉଦାସୀନ, ନିର୍ଲିପ୍ତ, ଅପକ୍ଷ-ପାତୀ, ତୀରସ୍ଥ, ବ୍ୟସ୍ତ, ଚମତ୍କୃତ, ଗଡ଼ାଣିରେ ପର୍ବତର ଶୃଙ୍ଗ ଓ ନିମ୍ନ-ଦେଶର ମଧ୍ୟସ୍ଥଳରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ, ଲକ୍ଷଣାବିଶେଷ, ପଦାର୍ଥର ସ୍ୱରୂପ ଛଡ଼ା

ଏହାର ଗୁଣ ଓ ଧନକୁ ନେଇ ଯେଉଁ ଲକ୍ଷଣ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଏ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଚଟସ୍ଥା ।
ଚଟାକ୍—ଗ୍ରା. ଜି. ବଂ. (ସଂ-ହଠାତ୍) ଭସ୍ମକରଣ, ଚଟାକ୍‌କରି, ସତ୍ୱର,ଚଞ୍ଚଳ ।
ଚଟାକ—ପୁଂ. ବି. (ଚଟ + ଅକ + କ. ଅ) ଚଡ଼ାଗ, ବୃହତ୍ ପୁଷ୍କରଣୀ ।
ଚଟାଗ—ବି. (ଚଟ୍+ଅଗ୍+କ.ଅ) ଚଡ଼ାଗ, ବୃହତ୍ ପୁଷ୍କରଣୀ ।
ଚଟାଘାତ—ପୁଂ.ବି.(ଚଟତ୍) କପ୍ରକ୍ରୀଡ଼ା, ବୃକ୍ଷ ଓ ହସ୍ତୀ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କର ଶୃଙ୍ଗ ଓ ଦନ୍ତାଦି ଦ୍ୱାରା ଭୂମି ଖନନରୂପ କ୍ରୀଡ଼ା-ବିଶେଷ ।
ଚଟିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଚଟ+ଇନ୍+ଈ)ନଦୀ ।
ଚଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଚଟ+ଈ) ଖାର, ଚଟ, ପ୍ରାନ୍ତଭାଗ, କୂଳ,ଦେଶ,ସ୍ଥାନ, ଗଣ୍ଡୁଣି, (ପୁଂ.ବି—ଚଟ+ଇନ୍) ନଦ ।
ଚଟୁ—ଯା.ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଘୋଡ଼ା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଭ୍ରମଣାଦି ଶ୍ରମସହିଷ୍ଣୁ ବ୍ୟକ୍ତି ।
ଚଟ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଚଟ+ଯ) ଶିବ ।
ଚଡ଼ଚଡ଼—ଗ୍ରା.ବଂ ଓ ଜି.ବଂ. ତରତର, ଅତିସତ୍ୱର,ଅତି ଉଦ୍ୱେଗାନ୍ୱିତ ହୋଇ, କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ ।
ଚଡ଼ବଡ଼—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ତ୍ୱରା)ତ୍ୱରା, କାର୍ଯ୍ୟ-ବ୍ୟସ୍ତତା ।
ଚଡ଼ାରେ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. (ସଂ-କ୍ରୋଡ଼) ବୃକ୍ଷକୋଟର ।
ଚଡ଼—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଚଟ) ନଦ୍ୟାଦିର ଖାର
ଚଡ଼(ଡ଼)ଉ—ଗ୍ରା.ବି.ଦେବତା ବା ରାଜାଙ୍କ ଭଣ୍ଡାର ଘରର ଚଉକିନେବା ଓ ହିସାବ ରଖିବା କରଣ ବା କାର୍ଯ୍ୟୀ, ପାଦର ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ ।
ଚଡ଼କା—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଚାଟଙ୍କ) ବୃତ୍ତ-କାରରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ନାଲିରଙ୍ଗ ଦିଆ ଫାଳେ ତାଳପତ୍ର, ଧଡ଼କା, ମୂଷଳ ଧାରାରେ ବରଷା, କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣ ବିଶେଷ ।
ଚଡ଼କ—ଗ୍ରା. ବି. କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣବିଶେଷ ।
ଚଡ଼ଗ—ପୁଂ. ବି. ଚଡ଼ାଗ ।
ଚଡ଼ଙ୍ଗଚଡ଼ଙ୍ଗ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ଜି. ବଂ. ଚଡ଼ାଚଡ଼, ଶୀଘ୍ର, ଝଟପଟ୍ ।
ଚଡ଼ଚଡ଼ୁଆ—ଗ୍ରା.ବି.ବନ୍ୟଲତାବିଶେଷ, ଯେ କି ବାଲିରେ ଜନ୍ମେ ।
ଚଡ଼ଚଡ଼—ଗ୍ରା. ଜି. (ସଂ-ଝଟିତି) ଅତିଶୀଘ୍ର, ସତ୍ୱର ।
ଚଡ଼ପ—ଗ୍ରା. ବି. ଉତ୍ତମ ବସ୍ତ୍ର. ଜ୍ୱାଇଁ ଓ ମାମୁଁଙ୍କ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ସଙ୍ଗେ ପଠାଯିବା ପାଞ୍ଚିଲୁଗା ।
ଚଡ଼ପଲୁଗି—ଗ୍ରା.ବି. ଦେବତା ଓ ରାଜାଙ୍କ ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ ବିଧି ।
ଚଡ଼ବଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତ୍ୱରା) ଚାଞ୍ଚଲ୍ୟ, ତରତର, କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନବସର,ଧୁମ-ଧାମ୍, (ଗ୍ରା.ବଂ) ତ୍ୱରାଯୁକ୍ତ, ଚଞ୍ଚଳଆ, ଅଚର୍ଚ୍ଚିଆ, (ଜି.ବଂ) ଶୀଘ୍ର,ତ୍ୱରିତ ।
ଚଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଖାର, ମୋଟ ଠେଙ୍ଗା, ଲଗୁଡ଼, ଧଡ଼ା, ବିତାଡ଼ନ, ଚଡ଼ିବା, ଗଛଆଦିକୁ ଭୂମିରୁ ତାଡ଼ିବା କର୍ମ,ଯେଉଁ ଲମ୍ବ ଠେଙ୍ଗାଦ୍ୱାରା ଠେକ ସାହାଯ୍ୟରେ ଅନ୍ୟ ଖାରା ବସ୍ତୁକୁ ଘଞ୍ଚାଇବାକୁ ବା ଟେକିବାକୁ ହୁଏ, (ବଂ) .ଅବାଧ୍ୟ, ବିତାଡ଼ିତ ।
ଚଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇବା—ଗ୍ରା. ଜି. ଦୂର କରା-ଇବା, (ଗଛର ମୂଳକୁ) ଉତ୍ପାଟିତ କରାଇବା,ମାଟି ପଥରଆଦିକୁ ଖୋଲାଇ ବାହାର କରାଇବା ।
ଚଡ଼ା(ଡ଼ା)ଉ—ଗ୍ରା.ବି. ପାଦର ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ, ପୋଷାକ ।
ଚଡ଼ାକ୍—ଗ୍ରା. ଜି. ବଂ. ଚଟାକ୍ ଦେଖ, ଢୋଲ,ବଡ଼କାଠ ପିଟିବାର ଉଚ୍ଚଶବ୍ଦ ।
ଚଡ଼ାକ—ପୁଂ. ବି. (ଚଡ଼ + କ. ଅକ) ଚଡ଼ାଗ, ବୃହତ୍ ପୁଷ୍କରଣୀ ।
ଚଡ଼ାକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଡ଼ଡ଼ାକ+ଆ) ନଦୀ ଓ ସମୁଦ୍ରର ଚଟଭାଗ, ଆଘାତ, ପ୍ରଭା ।
ଚଡ଼ାଖା(ପା)ଇବା—ଗ୍ରା. ଜି. (କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି) କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ବିତାଡ଼ିତ ହେବା ।
ଚଡ଼ାଗ—ବି. (ଚଡ଼+କ.ଅଗ) ସମ୍ବ-କୂଟକ, ବୃହତ୍ ପୁଷ୍କରଣୀ ।
ଚଡ଼ାଘାତ—ବି(ଚଟତ୍)ଚଟାଘାତଦେଖ ।
ଚଡ଼ାଚଡ଼—ଗ୍ରା. ଜି. ବଂ. (ସଂ-ଝଟିତି) ଅତି ସତ୍ୱର,ଚଡ଼ୁକ୍ଷଣାତ୍ର,ତାସା ବଜାଇ-ବାର ଶବ୍ଦ,ଖୁଚ୍‌ଗୁଡ଼ାଏ ବର୍ଷିବାର ଶବ୍ଦ ।
ଚଡ଼ାଚ(ଭୁ)ଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତାଡ଼ନ) ଗଡ଼ଆଦିର ମୂଳକୁ ଖୋଳିବା,ଅନ୍ୟୋ-ନ୍ୟରେ ଠେଲାଠେଲି,ଦୂରକରିଦେବା, ଢେଙ୍ଗାବାଡ଼ିଆଦି ବହୁ ପ୍ରହରଣାସ୍ତ୍ର, (ଗ୍ରା.ବଂ) ପରସ୍ପରକୁ ଠେଲୁଥିବା, (ଗ୍ରା-ଜି.ବଂ) ଚଡ଼ବଡ଼, ତୁରନ୍ତ, ଶୀଘ୍ର ।
ଚଡ଼ାଚାବୁଡ଼—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା) ବି. ଧନ୍ଦା, କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତତା ।
ଚଡ଼ାପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ଜି. (କାନ) ଅତଡ଼ା ପଡ଼ିବା, ସ୍ତବ୍ଧ ହେବା ।
ଚଡ଼ାଯି(ହେ)ବା—ଗ୍ରା. ଜି. ଚଡ଼ିବା କ୍ରିୟାର କର୍ମବାଚ୍ୟ ରୂପ, ତାଡ଼ିବା କ୍ରିୟାର କର୍ମବାଚ୍ୟ ରୂପ ।
ଚଡ଼—ପୁଂ. ବି. (ଚଡ଼+ଭାଇ) ଆଘାତ, ପ୍ରହାର, (ଜି.ବଂ-କ.ଇ) ଆଘାତକର୍ତ୍ତା ।
ଚଡ଼ଘଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ବଂ. ଜି: ବଂ. ଚଡ଼ବଡ଼ ଦେଖ ।
ଚଡ଼ିତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଚଡ଼ + କ ଇତ) ବିଦ୍ୟୁତ୍, କ୍ଷଣପ୍ରଭା,ବିଜୁଳି,ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ଶକ୍ତି
ଚଡ଼ିତପ୍ରଭ—ପୁଂ.ବଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ) ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସଦୃଶ କାନ୍ତିଯୁକ୍ତ ।
ଚଡ଼ିତପ୍ରଭା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)କୁମାରାନୁଚର ମାତୃଭେଦ, (ଚଡ଼ିତ୍) ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ର ତେଜ, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ବ. ଶ୍ରୀ) ଚଡ଼ିତପ୍ରଭର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ରୂପ ।
ଚଡ଼ିତ—ଗ୍ରା.ଜି. ବଂ. ଅତିଶୀଘ୍ର,ସତ୍ୱର ।
ଚଡ଼ିତ୍ୱାନ୍—ପୁଂ. ବି. (ଚଡ଼ିତ୍+ବତ୍) ମେଘ, ମୁଷ୍ଟକ, (ଜି.ବଂ) ଚଡ଼ିତ୍‌ବିଶିଷ୍ଟ, ଚଡ଼ିତ୍‌ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେଖ ।
ଚଡ଼ିଦାଭ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ବିଦ୍ୟୁ-ତ୍‌ର ଆଭାଯୁକ୍ତ ।
ଚଡ଼ିଦାଭା—ବି(ଚଡ଼ିତ୍)ବିଦ୍ୟୁତର ତେଜ ।
ଚଡ଼ିଦେବା—ଗ୍ରା. ଜି. ଦୂରକରିଦେବା, ବାହାର କରିଦେବା, ଘଉଡ଼ାଇବା, ଠେଲିଦେବା, (କୌଣସି ଦିଗକୁ) ପେଲିଦେବା, ଠେସିଦେବା, (ପଶୁ-

ଆଦିଙ୍କୁ) ଚଳାଇବା, ଅଡ଼ାଇବା ।

ତଡ଼ିଦ୍‌ଗର୍ଭ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ମେଘ, (ବିଂ) ଯାହାଗର୍ଭରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଅଛି, ତଡ଼ିତ୍‌ବିଶିଷ୍ଟ ।

ତଡ଼ିଦ୍ବେଗ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ତଡ଼ିତର ବେଗ, (କ.ଧା) ତଡ଼ିତର ବେଗପରି ବେଗ ବା ଗତି,ଶୀଘ୍ରଗତି,(ବିଂ.ବ.ଗ୍ରୀ) ତଡ଼ିତର ଗତିପରି ବେଗବାନ୍ ।

ତଡ଼ିଦ୍ବାସଃ—ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପରି ଝଟକୁଥିବା ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଥିବା ।

ତଡ଼ିନେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରୁ ବା ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ) ଦୂର କରି-ନେବା, ବାହାର କରିନେବା, ଠେଲି-ନେବା, ପେଲିଦେବା, ଚଳାଇବା, ଅଡ଼ାଇବା, ଘୁଞ୍ଚାଇନେବା ।

ତଡ଼ିନ୍ମୟ—ପୁଂ. ବିଂ. ତଡ଼ିତ୍ ସ୍ୱରୂପ ଆତ୍ମାଯୁକ୍ତ ।

ତଡ଼ିବଡ଼ି—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. ଅତିଶୀଘ୍ର,ସତ୍ୱର

ତଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୂରକରିଦେବା, ଦୂରୀକାର କରିଦେବା, ବଳପୂର୍ବକ ପଛ-ଆଡ଼ ଆଗକୁ ପେଲିବା, ବଳପୂର୍ବକ ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ଗୋଡ଼ାଇବା,(ପଶୁ ଆଦିଙ୍କୁ) ଅଡ଼ାଇବା, ଅଧିକୃତ ସ୍ଥାନରୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଉଠାଇଦେବା ।

ତଡ଼ିଲ୍ଲତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବିଦ୍ୟୁଲ୍ଲେଖା ।

ତଡ଼େଦମ୍—ଯା. କ୍ରି. ବିଂ. ଖଡ଼େଦମ୍ ଦେଖ ।

ତଣିଆ (ଆ)—ଗ୍ରା.ବି. ମାଇକନିଆ ପିଲା ମୋଟା ଲୁଗା, ମାହାର ଲୁଗା ।

ତଙ୍କା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ—ସଙ୍କଟ) ଗୋଳ-ମାଳ, ଅଡ଼ୁଆ, ଭ୍ରପଞ୍ଚ, ଆପଦ, ଅକଳ, ଦାୟିତ୍ୱ, ଚେଣ୍ଟା, ଚୋଟ୍ଟା, କାଣ୍ଡିଜ ।

ତଣ୍ଟା(ଣ୍ଟେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅକଳରେ ପକାଇବା, ଆପଦରେ ପକାଇବା, ଗଳାଧକ୍କା ବା ତଣ୍ଟିଆ ମାରିବା, (ପାଣି ବା ପ୍ରାଣ)ତଣ୍ଟି ବା କଣ୍ଠପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଉଠିବା

ତଣ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ହୋଷ୍ଟି) ଚୋଟ୍ଟି, ଗଳା, ବେକର ସାମନା ଅଂଶ, ଶଙ୍ଖ-ନଳୀ, ଗଳନାଳୀ, ଗଳାର ସ୍ୱର ।

ତଣ୍ଟିଆ—ଗ୍ରା.ବି. ବେକର ଆଗପାଖରେ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତ ହସ୍ତଦ୍ୱାରା ମରାଯିବା ଧକ୍କା, ଚୋଟ୍ଟିଆ, ଗଳଥା ।

ତଣ୍ଟିକଟା—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରାଣନାଶ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଚୋଟ୍ଟିର ନଳୀକୁ କାଟିବା, ଗୋରୁଙ୍କର ରୋଗବିଶେଷ, ଖଣ୍ଡ,ଠଗ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ବିଂ. ଅବିଶ୍ୱାସୀ, ଦଗାଦାର, ଠକେଇବୃତ୍ତି ଲବ୍ଧ (ଧନ) ।

ତଣ୍ଟିକାଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗଳା କାଟିବା, ଗଳାକାଟି ମାରିଦେବା, ସର୍ବନାଶ ଘଟାଇବା, ଦଗାଦେବା ।

ତଣ୍ଟିଘାଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଗଳବ୍ରଣ, ଗୋରୁ ମାନଙ୍କର କଣ୍ଠନାଳୀର ଘାଆ ଓ ଫୁଲା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଗଳଗ୍ରହ ।

ତଣ୍ଟିଚିପା—ଗ୍ରା. ବି. ନିଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦକରି ମାରିପକାଇବା ନିମନ୍ତେ ଗଳାଟିପିବା, ଠକେଇ,ଠକେଇ ବା ଅସଦୁପାୟରେ ଧନଅର୍ଜନ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ପରକୁ ଗଳା-ଚିପି ମାରିପକାଇ ତାଠାରୁ ପାଇଚା ଅପହୃତ (ଧନ) ଠକେଇ ବା ଅସଦୁ-ପାୟରେ ଲବ୍ଧ (ଧନ) ।

ତଣ୍ଟିଚିପିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗଳା ଟିପିବା, ଗଳା ଟିପି ମାରିପକାଇବା, (ଲୋକକୁ) କଷ୍ଟଦେବା, ଅତ୍ୟାଚାର କରିବା, ଠକେଇ ବା ଅତ୍ୟାଚାର ଦ୍ୱାରା ଧନ ଉପାର୍ଜନ କରିବା ।

ତଣ୍ଟିଝୁଣ୍ଟିଆ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଲ.ଅର୍ଥ)ଚୋଟ୍ଟିକୁ ଜୋର କରି ଧରିବା, (ରୂପକାର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଜିଗର କରି ବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ।

ତଣ୍ଟିଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗଳା ଦରଜ ହୋଇ ଫୁଲିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅକଳରେ ପକାଇବା ବା ଜୋର କରି ଧରିବା, ଜିଗର କରି ଧରିବା ।

ତଣ୍ଟିପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.ବି.ଶର୍ଦ୍ଦି ଯୋଗୁଁ ଗଳାର ସ୍ୱର ବିକୃତହେବା ବା ଶୁଣା ନ ଯିବା ।

ତଣ୍ଟିଫୁଲା—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋରୁଙ୍କର ଘୁଡ଼ୁକା ରୋଗ, ଗଳା ଫୁଲିବା ରୋଗ ।

ତଣ୍ଟିମୋଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବେକକୁ ମୋଡ଼ି ମାରି ପକାଇବା ।

ତଣ୍ଟିରେ ଖିରିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗଳା-କାଟିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ମରଣ ଭଳିଆ ଦୁଃଖଦେବା ।

ତଣ୍ଟିରେ ଠିଆହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଗଳା ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇ ଗୋଡ଼ ଦ୍ୱାରା ତାହାର କଣ୍ଠ ନାଳୀକୁ ଚିପି ତାକୁ ମାରି ପକାଇବା, ମରଣ ଭଳିଆ ଦୁଃଖଦେବା ।

ତଣ୍ଟିରେଲାଗିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଆଦି) କଣ୍ଠନାଳୀରେ ଅଟକିବା ।

ତଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ, ଜୋରମାନା, ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦେବା ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ, ବାଧ୍ୟ ହୋଇ କରାଯିବା ବୃଥା ଅର୍ଥ-ବ୍ୟୟ, ଅନ୍ୟାୟ ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ, ଲୋକସାନ୍, କ୍ଷତି ।

ତଣ୍ଡକ—ପୁଂ. ବି. (ତଣ୍ଡ+କ.ଅକ) ଖଞ୍ଜନପକ୍ଷୀ, କଳିଲପାତିଆ, ଫେନ, ସମାସବହୁଳବାକ୍ୟ, ଘରର ଚୋଟିଆ ଝୁଣ୍ଟ, ଚରୁସ୍ଥଳି, ପରିଷ୍କାର, ଜାଦୁକର, ମାୟା, ମୋହ, ପୂର୍ତ୍ତ ଅସ୍ତ୍ରୋଜନ ବା ସମାପ୍ତି, ଅଳଂକରଣ, ସଜାଇବା,(ବିଂ) ବହୁରୂପୀ, ବିନାଶକ, ଅତିକ୍ରମ, ମାୟା ବହୁଳ, ଉପଘାତକ ।

ତଣ୍ଡକାର—ବି.ବେଦ ସୂତ୍ରକର ଜନୈକ ଋଷିଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ନାମ, (ଗ୍ରା.ବି) ଯେଉଁ ଲୋକ ଅଧିକ ଦଣ୍ଡ ନିଏ ବା ଆଦାୟ କରେ ।

ତଣ୍ଡପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.ବି.ବୃଥାରେ ବ୍ୟୟ ବା କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତହେବା ।

ତଣ୍ଡରେ ପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବୃଥାରେ ବା ଅନ୍ୟା-ୟରେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ କରିବା ।

ତଣ୍ଡରେ ପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବୃଥା ବା ଅନ୍ୟାୟରେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତହେବା ।

ତଣ୍ଡଲ—ଯା.ବି. ନୌକାଆଦିର ଝଲସୀ ।

ତଣ୍ଡା—ଗ୍ରା.ବି. ସମୁଦ୍ରର ପନ୍ଥାର, ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳ ଭୂମି ।

ତଣ୍ଡା(ଣ୍ଡେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଜୋରମାନା କରାଇବା, ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତଣ୍ଡ ଦେବାକୁ

ବାଧ୍ୟ କରିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ଜୋରମାନା ଆଦାୟ କରିବା, ଜେର ବାରି କରାଇବା ।

ତଣ୍ଡାତଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. ଧନ ଅପବ୍ୟୟ କରିବା ବା ତଣ୍ଡ ଦେବାର ଧନ ଜବରଦସ୍ତି ନେବା ।

ତଣ୍ଡି—ପୁଂ. ବି. ସତ୍ୟଯୁଗର ଜଣେ ମହର୍ଷି; ଏହାଙ୍କ ପୁତ୍ର ବେଦର ସୂତ୍ରକାର, (ଗ୍ରା.ବି) ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ ବେଣାଘାସ, ଝଣ୍ଟି, କାଣ, ଏକପ୍ରକାର ଆଖୁ ।

ତଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ତଣ୍ଡକାର, ତଣ୍ଡିକରି ଅନ୍ୟଠାରୁ ଅର୍ଥନେଲା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ତଣ୍ଡିକୁଳ—ଗ୍ରା. ବି. ତଣ୍ଡା ଦେଖ ।

ତଣ୍ଡିନେବା—ଗ୍ରା ଜି. (ସଂ-ଦଣ୍ଡିତ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ଅନ୍ୟାୟପୂର୍ବକ ଜବରଦସ୍ତି-ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିନେବା, ଅନ୍ୟାୟ ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ ଆଦାୟ କରିବା ।

ତଣ୍ଡିବା—ଗ୍ରା. ଜି. ଅନ୍ୟାୟରେ ଜରିମାନା କରିବା, ଭୟ ଦେଖାଇ ବା ଜବରଦସ୍ତି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିବା ।

ତଣ୍ଡୁ—ପୁଂ. ବି. (ତଣ୍ଡ + କ.ଉ) ମହାଦେବଙ୍କର ଦ୍ୱାରପାଳଭେଦ, ନନ୍ଦକେଶ୍ୱର, ନନ୍ଦୀ, ଶିବାନୁଚରବିଶେଷ, ମୁନିବିଶେଷ, ଯେଉଁ ନୃତ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ।

ତଣ୍ଡୁଖାଣ—ପୁଂ.ବି. ପୋକଲୋକ, (କ୍ଲୀ) ତଣ୍ଡୁଲୋଦକ, ଚାଉଳଧୁଆ ପାଣି, (ବଂ). ବଦର ।

ତଣ୍ଡୁଳ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି. (ତଣ୍ଡ + ମ,ଉଳ) ଚାଉଳ, ବଡ଼ଙ୍ଗ, ଲେଉଟିଆ ଶାଗ, ଆଠଗୋଟି ସୋରିଷ ଓଜନର ପ୍ରାଚୀନ କାଳର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣର ଓଜନବିଶେଷ ।

ତଣ୍ଡୁଳକଣ—ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଖୁଦ ।

ତଣ୍ଡୁଳପରୀକ୍ଷା—ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଗ୍ରେର ସନ୍ଦେହରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପରୀକ୍ଷାବିଶେଷ, (କାତ୍ୟାୟନ ଲେଖିଅଛନ୍ତି ଯେ ତଣ୍ଡୁଳ ଉତ୍ତମରୂପେ ଧୌତ କରି ନୂତନ ମାଟି ପାତ୍ରରେ ଦେବତା ସ୍ନାନ ଜଳରେ ଶୁଚିଭାବେ ବନ୍ଧୁରାଇ ରଖିବ; ତା ପରଦିନ ପ୍ରାତଃକାଳରେ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସ୍ନାନ କରାଇ ଶୁଦ୍ଧାଚାରରେ ପୂର୍ବ ମୁଖରେ ଉପବିଷ୍ଟ କରାଇବ, ପରେ ଭୂର୍ଜପତ୍ରରେ ଅଥବା ଅଶ୍ୱତ୍ଥପତ୍ରରେ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ମନ୍ତ୍ର ଲେଖିବ ଯଥା--ଆଦିତ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନିନଭୋଽନିଲଶ୍ଚ ଦ୍ୟୌର୍ଭୂମିରାପୋ ହୃଦୟଂ ଯମଶ୍ଚ, ଅହଶ୍ଚ ରାତ୍ରିଶ୍ଚ ଉଭେଚ ସନ୍ଧ୍ୟେ ଧର୍ମଶ୍ଚ ଜାନାତି ନରସ୍ୟ ବୃତ୍ତିଂ ମନ୍ତ୍ରଲିଖିତ ପତ୍ର ଉପବିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ମସ୍ତକରେ ରଖି ପୂର୍ବୋକ୍ତ ତଣ୍ଡୁଳ ଗ୍ରେକାଇବାକୁ ଦେବ, ଏହି ସମୟରେ ଯାହାର ଗାତ୍ର କମ୍ପ ହେବ ଓ ତାଳୁ ଶୁଷ୍କ ଏବଂ ତଣ୍ଡୁଳ ଚଟଣାନନ୍ତର ଭୂର୍ଜପତ୍ର ବା ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ପତ୍ରରେ ନିଷ୍ଠୀବନ ତ୍ୟାଗ କଲେ ତହିଁରେ ରକ୍ତ ଦେଖାଯିବ ତାହାକୁ ଦୋଷୀ ବୋଲି ଜାଣିବ ।

ତଣ୍ଡୁଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ବଡ଼ଙ୍ଗ, ନାଲି ରଙ୍ଗର ଏକପ୍ରକାର କପାଗଛ ।

ତଣ୍ଡୁଳାମ୍ବୁ—କ୍ଲୀ. ବି. ତଣ୍ଡୁଳୋଦକ, ଚାଉଳଧୁଆ ପାଣି ।

ତଣ୍ଡୁଳିକାଶ୍ରମ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି.ତୀର୍ଥବିଶେଷ

ତଣ୍ଡୁଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯବତକ୍ତା ଲତା, କାକୁଡ଼ି, କର୍କଟୀ, ଲେଉଟିଆ ଶାଗ ।

ତଣ୍ଡୁଳୀକ—ପୁଂ. ବି. ଲେଉଟିଆ ଶାଗ ।

ତଣ୍ଡୁଳୀୟ—ପୁଂ. ବି. ପକ୍ଷୀଜାତିବିଶେଷ, ଲେଉଟିଆ ଶାଗ ।

ତଣ୍ଡୁଳୀୟକ—ପୁଂ.ବି. ବଡ଼ଙ୍ଗ, ଲେଉଟିଆ ଶାଗ ।

ତଣ୍ଡୁଳୀୟକମୂଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଲେଉଟିଆ ଶାଗର ମୂଳ ।

ତଣ୍ଡୁଳୀୟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବଡ଼ଙ୍ଗ ।

ତଣ୍ଡୁଳ୍ଲ—ପୁଂ. ବି. ବଡ଼ଙ୍ଗ ।

ତଣ୍ଡୁଳେର—ପୁଂ.ବି.ଲେଉଟିଆ ଶାଗ ।

ତଣ୍ଡୁଳୋତ୍ତ—କ୍ଲୀ.ବି.ଚାଉଳଧୁଆ ପାଣି ।

ତଣ୍ଡୁଳୋଦକ—କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା)ଚାଉଳ ଧୁଆ ପାଣି ।

ତଣ୍ଡୌଳୋପ--ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍ତ୍ୱ)ତଣ୍ଡୁଳଚାଉଳ

ତଣ୍ଡେଲ—ଗ୍ରା. ବି. ନୌକାଆଦିର ଲେଲସୀ, ନୌକାର ମାଝିମାନଙ୍କର ସରଦାର ।

ତଣ୍ଡେଶ୍ୱର—ପୁଂ.ବି.୬୨ଜଣ ଶିବଭକ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ଭକ୍ତ ।

ତଣ୍ଡୌ(ଣ୍ଡୌ)—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.ତାହାଣୀ ।

ତତ୍—(ସର୍ବ.)ସେ,ସେହି,ତାହା.(ଅବ୍ୟ.) ହେତୁ, (କ୍ଲୀ. ବି)ବ୍ରହ୍ମର ନାମ ବିଶେଷ, ଓଁ ତତ୍‌ସତ୍‌ବ୍ରହ୍ମ । [କଥିତ ।

ତତ୍‌କଥିତ—ବିଂ.(ଂତତ୍ତ୍ୱ)ତାହାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

ତତ୍‌କାଳ—ବି. (ତଦ୍ + କାଳ) ସେହି ସମୟ,ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟସମୟ(ଗ୍ରା.ଜି.ବଂ.) (ସଂ-ତତ୍ତ)ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍,ଅତିଶୀଘ୍ର,ଯୁଗପତ୍ ।

ତତ୍‌କାଳଧୀ—ବିଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ)ପଟୁପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନମତି, ଉପସ୍ଥିତବୁଦ୍ଧି ଯୁକ୍ତ(ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ତତ୍‌କାଳଯୋଗିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯାତ୍ରାଦି ସମୟରେ ଯାତ୍ରାକରିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଯେଉଁ ଦିଗରେ ଯୋଗିନୀ ଥାଆନ୍ତି ଏହା ସ୍ଥିର କରିବାର ବିଧି ।

ତତ୍‌କାଳଲବଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ବିଟଲବଣ ।

ତତ୍‌କାଳସଂଜାତ—ବିଂ.(୬ତତ୍ତ୍ୱ) ସେହି ସମୟରେ ଯାହା ଘଟିଅଛି ।

ତତ୍‌କାଳସଂଭୂତ—ବିଂ. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ସେହି ସମୟରେ ଯାହାର ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଅଛି ।

ତତ୍‌କାଳିକ—ବିଂ. (ତତ୍‌କାଳ + ଇକ) ତତ୍‌କାଳୀନ, ସେହିସମୟରେ ଘଟିଥିବା, ସମସାମୟିକ ତଦାନୀନ୍ତନ ।

ତତ୍‌କାଳୀନ—ବିଂ. (ତତ୍‌କାଳ + ଈନ) ତତ୍‌କାଳିକ ଦେଖ ।

ତତ୍‌କାଳେ—ଗ୍ରା. ଜି. ବିଂ. ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍, ଅତିଶୀଘ୍ର, ଯୁଗପତ୍, ସେହିକାଳରେ ।

ତତ୍‌କାଳୋଚିତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସେହିସମୟରେ ଉପଯୁକ୍ତ ।

ତତ୍‌କୃତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ଂତତ୍ତ୍ୱ) ତାହାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୃତ ।

ତତ୍‌କ୍ରମ—ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ)ତହିଁର କ୍ରମ ।

ତତ୍‌କ୍ରମେ—ଗ୍ରା. ଜି. ବିଂ. ସେହି ଅନୁସାରେ ।

ତତ୍‌କ୍ରିୟ—ବିଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ)ବିନାଦରମାରେ ଯେ କାମକରେ, ସେହି କର୍ମକାରୀ, ସେହିବ୍ୟବସାୟୀ ।

ତତ୍‌କ୍ଷଣ—ବି. ସେହିକ୍ଷଣ, (ଗ୍ରା. ଜି) ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ସେହିକ୍ଷଣରେ ।

ତତ୍‌କ୍ଷଣେ—କ୍ରି. ବିଂ. ସେହିକ୍ଷଣରେ (ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ) ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ।

ତତ୍‌ପର—ବିଂ.(୭ତତ୍) ଯତ୍ନବାନ୍, ବ୍ୟସ୍ତ, ଏକମାତ୍ର ସେହି ବିଷୟରେ ନିବିଷ୍ଟ ।

ତତ୍‌ପର୍ଣ୍ଣୀ—ବି. କଦଳୀଗଛ, ଗାଉଁଶପର୍ଣ୍ଣୀ ନାମକ ଘାସ ।

ତତ୍‌ପଦ—ବି. (୭ତତ୍) ତାହାଙ୍କ ପଦ, ପରମପଦ, ନିର୍ବାଣ, (ପୁଂ.ବି) ଅଶ୍ୱତ୍ଥବୃକ୍ଷ ।

ତତ୍‌ପଦାର୍ଥ—ବି. (ତତ୍+ପଦାର୍ଥ) ସେହି ପଦାର୍ଥ, ପରମାତ୍ମା, ପରମେଶ୍ୱର, ସମୟର ଅତିକ୍ଷୁଦ୍ର ପରିମାଣ ବିଶେଷ, ନିମେଷର ୩୦ଭାଗର ଏକଭାଗ, (ବିଂ) ନିବିଷ୍ଟ, ଆସକ୍ତ, ଦକ୍ଷ, ନିପୁଣ, ଚତୁର, ଉଦ୍ୟତ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ତାହାର ପରବର୍ତ୍ତୀ, (ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.) ତାହାପରେ, ତଦନନ୍ତର

ତତ୍‌ପରତା—ବି. (ତତ୍‌ପର+ତ୍ୱ, ତା) ଦକ୍ଷତା, କୁଶଳତା, ନିପୁଣତା, ଚେଷ୍ଟା, ବ୍ୟଗ୍ରତା, ସଚେଷ୍ଟତା, ଦ୍ରୁତତା, ନିଷ୍ଠା, ଯତ୍ନ, ଅଭିନିବେଶ ।

ତତ୍‌ପରାୟଣ—ବିଂ. (୭ତତ୍) ତଦାସକ୍ତ, ତଦାଶ୍ରିତ ।

ତତ୍‌ପରେ—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବିଂ. ତାହାପରେ ।

ତତ୍‌ପଶ୍ଚାତ୍—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ତତ୍+ପଶ୍ଚାତ୍) ତତ୍‌ପରେ, ତାହାପରେ, ତାହାଙ୍କ ପରେ ତାଙ୍କ.ପଛରେ ।

ତତ୍‌ପୁରୁଷ—ବି.୨ୟା ୩ୟା ୪ର୍ଥୀ ୫ମୀ ୬ଷ୍ଠୀ ୭ମୀ କାରକଯୁକ୍ତ ସମାସ, ପରମ-ପୁରୁଷ, ପରମେଶ୍ୱର ।

ତତ୍‌ପୂର୍ବ—ବି. (୭ତତ୍) ତାହାର ପୂର୍ବ-ଦିଗ, ତହିଁର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ କାଳ, (ବିଂ) ତହିଁର ପୂର୍ବକାଳରେ ଘଟିଥିବା, ତହିଁର ପୂର୍ବଦିଗରେ ଅବସ୍ଥିତ, ତହିଁର ପୂର୍ବ-କ୍ରମରେ ଅବସ୍ଥିତ, ତାହା ଅପେକ୍ଷା ପୂର୍ବତନ, (କ୍ରି. ବିଂ) ତତ୍‌ପୂର୍ବେ ଦେଖ ।

ତତ୍‌ପୂର୍ବେ—କ୍ରି. ବିଂ. ତହିଁର ପୂର୍ବ-ଦିଗରେ, (ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ) ତହିଁର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ, ତହିଁର ଆଗରୁ ।

ତତ୍‌ପ୍ରକାର—ବିଂ. ସେହିପ୍ରକାରର ।

ତତପ୍ରତି—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. ତହିଁପ୍ରତି, ତହିଁକୁ ।

ତତ୍‌ପ୍ରାର୍ଥୀ—ପୁଂ. ବିଂ. ସେହି ବିଷୟରେ ପ୍ରାର୍ଥନାକାରୀ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ତତ୍‌ଫଳ—ବି. କୁଟ ନାମକ ଔଷଧି, କୁଡ଼, କୁବଳୟ, ନୀଳକମଳ, ଗ୍ରେର ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, ରୋହିଣ ତୃଣ ।

ତତ୍‌ସଦୃଶ—ବିଂ. (୭ତତ୍) ତାହାପରି, ତାଦୃଶ, ତତ୍ତୁଲ୍ୟ ।

ତତ୍‌ସମ—ବିଂ. (ତତ୍+ସମ) ତାହାପରି ତାଦୃଶ, ତତ୍ତୁଲ୍ୟ, (ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ) ଯେଉଁ ସବୁ ଓଡ଼ିଆଶବ୍ଦ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦର ମୂଳପିଣ୍ଡ ବା ପ୍ରତିମା ବିଭକ୍ତି ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବିଭକ୍ତ୍ୟନ୍ତ ଶବ୍ଦର ଆକାର ଧାରଣ କରି ଓଡ଼ିଆରେ ମୂଳଶବ୍ଦରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ।

ତତ୍‌ସାମୟିକ—ବିଂ. ସେହି ସମୟରେ ।

ତତ୍‌ସ୍ଥଳାଭିଷିକ୍ତ—ବିଂ. ତାହାଙ୍କର ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରତିନିଧି ।

ତତ୍‌ସ୍ୱରୂପ—ବିଂ.(ତତ୍+ସ୍ୱରୂପ) ତାହାଙ୍କ ପରି, ତାହାଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧି, ଅବିକଳ, (ବିଂ) ତାହାର ନିଜର ପ୍ରକୃତରୂପ ।

ତତ୍—ବିଂ. (ତନ+ମଂ.ତ) ବିସ୍ତୃତ, ବ୍ୟପ୍ତ, ତାର ବା ତନ୍ତ୍ରୀଯୁକ୍ତ, ତନ୍ତ୍ରୀଯୁକ୍ତ (ବି+କ.ତ) ବାୟୁ, ତନ୍ତ୍ରୀନିର୍ମିତ ବୀଣାଦି-ବାଦ୍ୟ, (+ଭା.ତ) ବିସ୍ତାର, ସନ୍ତାନ, (ଅପାଦାନ-ତ) ପିତା, (ମଂ.ତ) ପୁତ୍ର, ବଂଶ ।

ତତଃ—ଅବ୍ୟ.(ତତ୍+ତସ୍) ତାହାପରେ, ତଦନନ୍ତର, ତେବେ, ସେଠାରେ, ତହିଁରେ, ତହିଁରୁ, ସେଠାରୁ, ସେହି ହେତୁରୁ, ସେହି ସମୟରୁ ।

ତତନୁସ୍ଥି—ପୁଂ.ବି.ଧର୍ମସନ୍ତତିନୋଦକ, ଧର୍ମସନ୍ତତି କାମୁକ ।

ତତପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ତତ୍+ପର୍ଣ୍ଣୀ+ଈ) କଦଳୀବୃକ୍ଷ ।

ତତମ—କ୍ରି.ବିଂ.ଅନେକ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ।

ତତର—କ୍ରି.ବିଂ.ଦୁଇଜଣ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ।

ତତଲା—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ତପ୍ତ) ଉଷ୍ମ, ଗରମ, ତପ୍ତ, ତପ୍ତ, ଉତ୍ତପ୍ତ ।

ତତସ୍ତତଃ—ଅବ୍ୟ. ତାହାପରେ ତାହା-ପରେ ।

ତତସ୍ତରଂ—ଅବ୍ୟ. ହେତୁସ୍ୱରୂପ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିକର ଉତ୍କର୍ଷ ।

ତତସ୍ତମାଂ—ଅବ୍ୟ. ହେତୁସ୍ୱରୂପ ବହୁ-ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିକର ଉତ୍କର୍ଷ ।

ତତସ୍ତ୍ୟ—କ୍ରି. ବିଂ.(ତତଃ+ତ୍ୟ) ତତ୍ର-ଭବ, ତତ୍ରତ୍ୟ, ତଦାଗତ, ତତ୍ଜାତ, ତତ୍‌ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ତତା—ଗ୍ରା. ବି.ତତାଇବା କାର୍ଯ୍ୟ,(ବିଂ) ଉଷ୍ମ, ତାତିଥିବା, ତତଲା ।

ତତା(ତ୍ତେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗରମକରିବା, ତପ୍ତକରିବା ।

ତତାତତି—ଗ୍ରା.ବି. ତତାଇବା କାର୍ଯ୍ୟ ।

ତତାମହ—ପୁଂ. ବି. ପିତାମହ ।

ତତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍+ଭା.ତି) ଶ୍ରେଣୀ, ସମୂହ, ବିସ୍ତାର, ବିସ୍ତୃତି, ଧାଡ଼ି, ଶ୍ରେଣୀ, (ତତ୍+ତି) ସେହିପରିମିତ ।

ତତ୍ତୁ—ଗ୍ରା. ବି. ତତ୍ତ୍ୱ, ରହସ୍ୟ, (କ୍ରି.ବିଂ) ଯଥାର୍ଥରେ ।

ତତ୍ତୁରି—କ୍ରି. ବିଂ. ହଂସକ, ଚାରକ ।

ତତ୍ତେ—ଗ୍ରା.ବି.ସର୍ବ, ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ, ତୋତେ ।

ତତୋଽଧିକ—ବିଂ. (ତତଃ+ଅଧିକ) ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ, ଅଧିକତର ।

ତତ୍ତୁଲ୍ୟ—କ୍ରି. ବିଂ.(ତତ୍+ତୁଲ୍ୟ) ତାହାର ସମାନ, ତତ୍‌ସଦୃଶ, ତତ୍‌ସମ, ତାହାଙ୍କ ପରି ।

ତତ୍ତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍+ତ୍ୱ) ଯାଥାର୍ଥ୍ୟ; ସ୍ୱରୂପ, ବ୍ରହ୍ମ, ଅନାରୋପିତ, ସ୍ୱରୂପ, ସାର, ସତ୍ୟ, ପ୍ରକୃତଜ୍ଞାନ ପ୍ରକୃତ ଅବସ୍ଥା, ତଥ୍ୟ, ସାରବସ୍ତୁ ଅନ୍ୱେଷଣ, ପରମାତ୍ମା, ବିଲମ୍ବିତ ବାଦ୍ୟ ଧ୍ୱନି, ଚେତନ, ବସ୍ତୁ, ସାଂଖ୍ୟୋକ୍ତ ପ୍ରକୃତ୍ୟାଦି ମତବାଦ, ନୃତ୍ୟ, ହୃଦସ୍ଥ, ହିନ୍ଦୁଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱବିଂଶତି (ମତାନ୍ତରେ ୨୫) ତତ୍ତ୍ୱ ଯଥା—କ୍ଷିତି, ଅପ୍, ତେଜ, ମରୁତ୍, ବ୍ୟୋମ, ରୂପ, ରସ, ଗନ୍ଧ, ସ୍ପର୍ଶ, ଶବ୍ଦ, ଚକ୍ଷୁ, କର୍ଣ୍ଣ, ନାସିକା, ଜିହ୍ୱା, ତ୍ୱକ୍, ହସ୍ତ, ପଦ, ମୁଖ, ପାୟୁ, ଉପସ୍ଥ, ପ୍ରକୃତି, ମନ, ବୁଦ୍ଧି, ଅହଂକାର, ସମ୍ବାଦ,

ବାର୍ତ୍ତା, ଖବର, ମର୍ମ, ଗୂଢ଼ାର୍ଥ, (ଗ୍ରା.ବ) ଶିକ୍ଷା, ଏକକଡ଼ାର ୨୫ଭାଗରୁ ଏକଭାଗ, ଚେତ, ହେଜ, ବେଭାର ।

ତତ୍ତ୍ୱକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଚେତାବା, ହେଜାବା, ହେତୁକରିବା, ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରିବା, (କୌଣସି ଉପଦେଶାଦି) ଯେନାକରିବା ।

ତତ୍ତ୍ୱଜିଜ୍ଞାସା—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପରଂବ୍ରହ୍ମ ତତ୍ତ୍ୱ ଜାଣିବାର ଇଚ୍ଛା ।

ତତ୍ତ୍ୱଜିଜ୍ଞାସୁ—ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବ୍ରହ୍ମ ବା ପାରମାର୍ଥିକ ବିଷୟ ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ, ପ୍ରକୃତ କଥା ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ।

ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞ—କ୍ରି. ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ+ଜ୍ଞ+କ.ଅ) ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନୀ, ଯାହାର ଈଶ୍ୱର ବିଷୟକ ଜ୍ଞାନ ଜନ୍ମିଅଛି, ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞ, ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ, ମର୍ମଜ୍ଞ, ଯେ ସତ୍ୟକୁ ଜାଣେ ।

ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ—କ୍ଲୀ. ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ, ନୈୟାୟିକମାନଙ୍କ ମତରେ ପ୍ରମାଣ, ପ୍ରମେୟ, ସଂଶୟ, ପ୍ରୟୋଜନ, ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ, ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ଅବୟବ, ତର୍କ, ନିର୍ଣ୍ଣୟ, ବାଦ, ଜଳ୍ପ, ବିତଣ୍ଡା, ହେତ୍ୱାଭାସ, ଛଳ, ଜାତି, ନିଗ୍ରହସ୍ଥାନ ଏହି ଷୋଡ଼ଶ ପଦାର୍ଥର ଜ୍ଞାନ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ, ଈଶ୍ୱର ଜ୍ଞାନ, ସ୍ୱରୂପବୋଧ, ଯଥାର୍ଥଜ୍ଞାନ ।

ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନାର୍ଥଦର୍ଶନ—କ୍ଲୀ. ବି. ନିଖିଳ ଦୁଃଖ ନିବୃତ୍ତି ରୂପ ଓ ପରମ ଆନନ୍ଦ ପ୍ରାପ୍ତିରୂପ ମୋକ୍ଷ; ତାହାର ଆଲୋଚନା ହିଁ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନାର୍ଥଦର୍ଶନ ।

ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନୀ—ପୁଂ. ବଂ.(ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ+ଇନ୍) ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞ, ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞ, ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୀ, ମର୍ମଜ୍ଞ, ଯେ ବ୍ରହ୍ମକୁ ଜାଣିଅଛି, ଯେ ସତ୍ୟକୁ ଜାଣେ ।

ତତ୍ତ୍ୱତଃ—ଅବ୍ୟ. ପରମାର୍ଥତଃ, ଯଥାର୍ଥ ରୂପେ, ବସ୍ତୁତଃ, ସ୍ୱରୂପତଃ ।

ତତ୍ତ୍ୱତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ+ତା)ଯଥାର୍ଥତା, ପରମାର୍ଥତା, ବାସ୍ତବିକତା ।

ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶ—କ୍ରି. ବଂ. ଯେ ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶନ କରିଅଛି, ଯାହାର ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ଜନ୍ମିଅଛି ।

ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶିତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ବିଚକ୍ଷଣତା, ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞତା, ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ରେ ଅଭିଜ୍ଞତା ।

ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶୀ—ପୁଂ. ବଂ. ଜ୍ଞାନୀ, ବିଚକ୍ଷଣ, ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ, ତତ୍ତ୍ୱବିତ୍, (ବି)ରୈବତ ମନୁର ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ର ।

ତତ୍ତ୍ୱଦୀପନ—କ୍ଲୀ.ବି. ତତ୍ତ୍ୱାଲୋକ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ଉଦ୍ଦୀପିତ ହୁଏ ।

ତତ୍ତ୍ୱଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଦୃଢ଼ାର୍ଥ ଅନ୍ୟକୁ କହିବା, ଶିକ୍ଷାଦେବା ।

ତତ୍ତ୍ୱନିରୂପଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସତ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ସ୍ୱରୂପନିର୍ଣ୍ଣୟ, ଯଥାର୍ଥ ସ୍ଥିରୀକରଣ, ବ୍ରହ୍ମନିରୂପଣ ।

ତତ୍ତ୍ୱନିର୍ଣ୍ଣୟ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସ୍ୱରୂପାବଧାରଣ, ଈଶ୍ୱର ନିରୂପଣ, ବ୍ରହ୍ମନିର୍ଣ୍ଣୟ, ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ।

ତତ୍ତ୍ୱନେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସମ୍ବାଦ ନେବା, ଖୋଜିବା, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ କରିବା, କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳିବା ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବା ।

ତତ୍ତ୍ୱନ୍ୟାସ—ପୁଂ. ବି. ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ପୂଜାଙ୍ଗ ନ୍ୟାସ ବିଶେଷ ।

ତତ୍ତ୍ୱପ୍ରକାଶ—ପୁଂ.ବି.ତତ୍ତ୍ୱଦୀପନ ଦେଖ ।

ତତ୍ତ୍ୱବୋଧ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଯଥାର୍ଥଜ୍ଞାନ, ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ।

ତତ୍ତ୍ୱବୋଧିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯାହାଦ୍ୱାରା ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ଜନ୍ମେ ।

ତତ୍ତ୍ୱଭାବ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରକୃତି, ସ୍ୱଭାବ ।

ତତ୍ତ୍ୱଭାଷା—ପୁଂ. ବଂ. ଯଥାର୍ଥବାଦୀ, ସ୍ପଷ୍ଟବାଦୀ ।

ତତ୍ତ୍ୱମଙ୍ଗଲମ୍—ମାଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡେନ୍ସୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ କୋଚିନ୍ ରାଜ୍ୟର ତତ୍ତ୍ୱର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ସହର ।

ତତ୍ତ୍ୱମସି—ବେଦାନ୍ତୋକ୍ତ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୀମାନଙ୍କର ଈଶ୍ୱରଧ୍ୟାନ ମନ୍ତ୍ର ।

ତତ୍ତ୍ୱମସିସୂକ୍ତ—ଜ୍ଞାନଯୋଗ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବୈଦିକ ବଚନ ।

ତତ୍ତ୍ୱରତ୍ନାକର—ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ୧୭ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଜନୈକ ବିଖ୍ୟାତ ତାମିଲ୍ଶୈବସନ୍ନ୍ୟାସୀ ।

ତତ୍ତ୍ୱବାଦ—ବି. (କ.ଧା) ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଚାର ।

ତତ୍ତ୍ୱବାଦୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ+ବଦ+କ.ଣିନ୍) ଯଥାର୍ଥବାଦୀ, ସ୍ପଷ୍ଟବକ୍ତା, ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ରବେତ୍ତା ।

ତତ୍ତ୍ୱବିତ୍—ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ+ବିଦ୍+କ.କ୍ୱିପ୍) ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶୀ ଦେଖ, (ବି) ପରମେଶ୍ୱର, ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ରରେ ପଣ୍ଡିତ ।

ତତ୍ତ୍ୱବିବେକ—ପୁଂ. ବି. ଜ୍ୟୋତିଶାସ୍ତ୍ର ବିଷୟକ ଗ୍ରନ୍ଥ ବିଶେଷ ।

ତତ୍ତ୍ୱବେତ୍ତା—ପୁଂ. ବି. ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନୀ ।

ତତ୍ତ୍ୱଶାସ୍ତ୍ର—ବି. (କ.ଧା) ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ର, ଅଧ୍ୟାତ୍ମବିଦ୍ୟା ।

ତତ୍ତ୍ୱହୀନ—ବଂ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ, ଈଶ୍ୱରଜ୍ଞାନରହିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତତ୍ତ୍ୱହୀନା ।

ତତ୍ତ୍ୱାର୍ଥସୂତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି.ଜୈନଧର୍ମର ମୂଳତତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରକାଶକ ସୂତ୍ରଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ତତ୍ତ୍ୱାନୁସନ୍ଧାନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ପ୍ରକୃତ ଅବସ୍ଥାର ଅନ୍ୱେଷଣ, ତଥ୍ୟାନୁସନ୍ଧାନ, ସ୍ୱରୂପ ନିରୂପଣର ଚେଷ୍ଟା, କୌଣସି ବିଷୟରେ ତଥ୍ୟ ଖୋଜିବା ।

ତତ୍ତ୍ୱାନୁସନ୍ଧାୟୀ—କ୍ରି. ବଂ. ଯେ ତଥ୍ୟ ଖୋଜେ, ଯେ ତତ୍ତ୍ୱାନୁସନ୍ଧାନ କରେ, ତତ୍ତ୍ୱାନ୍ୱେଷୀ ।

ତତ୍ତ୍ୱାନୁସନ୍ଧିତ୍ସା—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ+ଅନୁ+ସମ୍+ଧା+ସନ୍+ଅ+ଆ)ପ୍ରକୃତ ତଥ୍ୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଇଚ୍ଛା ।

ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)କୌଣସି ବିଷୟ ପ୍ରକୃତରୂପେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଅଛି କି ନା ଏହି ବିଷୟର ତତ୍ତ୍ୱ ନେବା, କାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳନ ।

ତତ୍ତ୍ୱାବଧାୟକ—ପୁଂ. ବି. ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନକାରୀ, ଯେ କାର୍ଯ୍ୟର ତତ୍ତ୍ୱନିଏ ।

ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ—ପୁଂ.ବି. ଯେ କୌଣସି ବିଷୟରେ ତତ୍ତ୍ୱ ନିରୂପଣ କରେ, ସ୍ୱରୂପପରିଜ୍ଞାତା,(ବି) କାର୍ଯ୍ୟର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ପରିଚାଳକ ।

ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରଣ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ତତ୍ତ୍ୱନିର୍ଣ୍ଣୟ, ସ୍ୱରୂପଜ୍ଞାନ, ଯଥାର୍ଥବୋଧ ।

ତତ୍ତ୍ୱାବବୋଧ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ଦେଖ ।

ତତ୍ର—ଅବ୍ୟ.(ତଦ୍+ତ୍ର)ସେ ସମୟରେ, ତଦ୍‌ବିଷୟେ, ସେଠାରେ ।

ତତ୍ରତ୍ୟ—ତ୍ରି. ବ୍ରଂ. (ତତ୍ର+ତ୍ୟ) ସେ ସମୟେ ଯାହା ଘଟେ, ସେ ସ୍ଥାନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ସେଠାକାର, ସେଠାରେ ଘଟିଥିବା ।

ତତ୍ରଭବତ୍—ତ୍ରି. ବ୍ରଂ. ପୂଜ୍ୟ, ମାନ୍ୟ, ଶ୍ଳାଘ୍ୟ, ମାନ୍ୟାସ୍ପଦ ।

ତତ୍ରଭବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ତତ୍ରଭବତ୍+ଈ) ମାନ୍ୟା, ପୂଜ୍ୟା ।

ତତ୍ରଭବାନ୍—ପୁଂ. ବ୍ରଂ. ସେ ମହାଶୟ, ମାନ୍ୟାସ୍ପଦ, ମାନ୍ୟବର ।

ତତ୍ସ୍ଥ—ତ୍ରି. ବ୍ରଂ. (ତତ୍ର+ସ୍ଥା+କ.ଅ) ତତ୍ରସ୍ଥିତ, ସେଠାକାର, ତତ୍ରତ୍ୟ ।

ତଦାଚ—ଶ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ତଥାପି, ତେବେ-ସୁଦ୍ଧା ।

ତଦାପି—ଅବ୍ୟ. (ତତ୍ର+ଅପି) ତଥାପି, ତଥାଚ, ତେବେସୁଦ୍ଧା, ତେବେହେଁ ।

ତଥା—ଅବ୍ୟ. (ତଦ୍+ଥା) ଆହୁରମଧ୍ୟ, ମଧ୍ୟ, ସେହିପରି ସ୍ଥଳରେ, ସେହି ଅବ-ସ୍ଥାରେ, ସେହିପ୍ରକାର, ମାନ୍ୟ, ଅଭ୍ୟୁପ-ଗମ, ପୂର୍ବପଣ, ପ୍ରକୃତରେ, ତାହାହିଁ, ଏବଂ, ତହିଁରେ, ତନ୍ନିମିତ୍ତ, ସେଥିପାଇଁ, (ସ-ଶବ୍ଦସ୍ୟାର୍ଥକ) ସମୁଚ୍ଚୟାର୍ଥକ, ସ୍ୱୀକାରାର୍ଥକ, ସାଦୃଶ୍ୟାର୍ଥକ ଅବ୍ୟୟ ।

ତଥାକଥିତ—ବ୍ରଂ. ଏହି ନାମରେ ପ୍ରତ-ଳିତ ବା ଏହିପ୍ରକାର ଉକ୍ତ । [କରି

ତଥାକରି—ଅବ୍ୟ. କୌଣସି ପ୍ରକାରେ

ତଥାଗତ—ବ୍ରଂ.(ତଥା+ଗତ)ତଥାଭୂତ, ସେହିରୂପେ ଘଟିଥିବା, ମେହିରୂପେ ଆସିଥିବା,(ବ)ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କର ଗୋଟିଏ ନାମ । [ଭେଦ ।

ତଥାଗତଗତି—ପୁଂ. ବ. ବୌଦ୍ଧଶାସ୍ତ୍ର-

ତଥାଗତ ଗୁଣାଚିନ୍ତ୍ୟବିଷୟାବତାର-ନିର୍ଦ୍ଦେଶ—ପୁଂ. ବ. ବୌଦ୍ଧଶାସ୍ତ୍ରଭେଦ ।

ତଥାଗତଗୁପ୍ତ—ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ବୌଦ୍ଧ ରାଜା ।

ତଥାଗତଗୁହ୍ୟକ—ପୁଂ. ବ. ନେପାଳୀ ବୌଦ୍ଧମାନଙ୍କର ୯ଟିଣ୍ଡ ପ୍ରଧାନ ଶାସ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ଏକଖଣ୍ଡ ।

ତଥାଗତଭଦ୍ର—ନାଗାର୍ଜୁନଙ୍କର ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ଶିଷ୍ୟ ।

ତଥାଗୁଣ—ତ୍ରି.ବ୍ରଂ. ତଦ୍ରୂପ ଗୁଣସମ୍ପନ୍ନ ।

ତଥାଚ—ଅବ୍ୟ. ତଥାପି, ଏବଂ, ପୁନଶ୍ଚ, ତେବେସୁଦ୍ଧା, ତେବେହେଁ, ପୂର୍ବୋକ୍ତ କଥାର ସମର୍ଥନ ଓ ଦୃଢ଼ୀକରଣ ।

ତଥାତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ତଥାତ୍ୱ, ତଥାଭୂତତ୍ୱ, ସେହିପ୍ରକାର ।

ତଥାତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବ. ତଥାଭୂତତ୍ୱ, ସେହି-ପ୍ରକାର ।

ତଥାପି—ଅବ୍ୟ. (ଯଥା+ଅପି) ତଥାପି, ତାହାହେଲେହେଁ, ଏବେସୁଦ୍ଧା ।

ତଥାସ୍ତୀ—ପୁଂ.ବ. ତଦ୍‌ସ୍ୱଭାବସମ୍ପନ୍ନ ।

ତଥାଭୂତ—ତ୍ରି. ବ୍ରଂ. (ତଥା+ଭୂ+କ.ତ) ସେହିପ୍ରକାରେ ସମ୍ପନ୍ନ, ସେହି ରୂପେ ଉତ୍ପନ୍ନ ବା ସମ୍ଭୂତ, ସେହିରୂପେ ଘଟିଥିବା, ତଦ୍ରୂପ ।

ତଥାମୁଖ—ତ୍ରି. ବ୍ରଂ. ସେହି ଦିଗକୁ ମୁଖ ଫେରାଇଥିବା ।

ତଥାତ୍ର--ଶ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ସେସ୍ଥାନେ,ସେଠାରେ ।

ତଥାଗତ—ପୁଂ.ବ.ବୁଦ୍ଧ,ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧ ।

ତଥାରୂପ—ତ୍ରି.ବ୍ରଂ. ସେହିରୂପ, ତଦନୁ-ରୂପ ।

ତଥାରୂପୀ—ପୁଂ.ବ୍ରଂ. ତଥାରୂପ ଦେଖ ।

ତଥାବିଧ—ତ୍ରି. ବ୍ରଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତାଦୃଶ, ସେହି ପ୍ରକାରର, ତଦ୍ବିଧ ।

ତଥାବିଧେୟ—ତ୍ରି.ବ୍ରଂ.ସେହିରୂପ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

ତଥାବ୍ରତ—ତ୍ରି. ବ୍ରଂ. ସେହିରୂପ ବ୍ରତ-ପରାୟଣ ।

ତଥାସ୍ତୁ—ଅବ୍ୟ. (ତଥା+ଅସ୍ତୁ) ତାହା-ହେଉ, ସେହିରୂପ ହେଉ ।

ତଥାସ୍ୱର—ତ୍ରି.ବ୍ରଂ.ସେହିରୂପ ଉଚ୍ଚାରିତ, ସେହିରୂପ ସ୍ୱରବିଶିଷ୍ଟ ।

ତଥାହି—ଅବ୍ୟ. ନିଦର୍ଶନ, ପ୍ରସିଦ୍ଧି, ଯେହିପରି, ଏବଂ ମଧ୍ୟ, ଆହୁରମଧ୍ୟ, ପୂର୍ବୋକ୍ତ ଅର୍ଥର ଦୃଢ଼ୀକରଣ, ସମର୍ଥନ, ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ।

ତଥ୍ର—ଶ୍ରା. (ପଦ୍ୟ)ତ୍ରି. ବ୍ରଂ. ସେଠାରେ, ତହିଁ, ତହିଁରେ, (ଶ୍ରା-ସର୍ବ.) ତାହା ।

ତଥ୍ୟପରେ—ଶ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ତ୍ରି. ବ୍ରଂ. ତହିଁ ଉତ୍ତାରୁ, ତହିଁ ଉପରେ ।

ତଥ୍ୟରେ—ଶ୍ରା. (ପଦ୍ୟ)ଅବ୍ୟ. ତହିଁରେ ।

ତଥେବ—ତ୍ରି. ବ୍ରଂ. (ତଥା+ଇବ) ଠିକ୍ ସେହିପରି, ତଦ୍ରୂପହିଁ, ସେହିପରି ମଧ୍ୟ, ଏବଂ ମଧ୍ୟ, ଆହୁରମଧ୍ୟ, (ବ୍ରଂ) ସେହି ପ୍ରକାରର, ତଦ୍ରୂପ । [ଦେଖ ।

ତଥୈବଚ—ତ୍ରି. ବ୍ରଂ ଓ ବ୍ରଂ. ତଥେବ

ତଥୈବ—ତ୍ରି.ବ୍ରଂ.(ତଥା+ଏବ)ତଥେବ ଦେଖ ।

ତଥୈବତ—ତ୍ରି. ବ୍ରଂ. ସେହି ରୂପହିଁ, ସେହିପ୍ରକାରହିଁ, ଗତପୂର୍ବକ ନୁହେ ।

ତଥୈବାସ୍ତୁ—ତାହାହିଁ ହେଉ, ସେହିପରି ହେଉ ।

ତଥ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତଥା+ଷ୍ଣ.ଯ) ସତ୍ୟ, ଯାଥାର୍ଥ୍ୟ, ପ୍ରକୃତ ଅବସ୍ଥା, ସ୍ଥିରତା, ଅସଲ ତତ୍ତ୍ୱ, ଗୂଢ଼ମର୍ମ, (ବ୍ରଂ) ଯଥାର୍ଥ, ସତ୍ୟ, ପ୍ରକୃତ ।

ତଥ୍ୟଜ୍ଞାନ—କ୍ଲୀ. ବ.(କ.ଧା) ଯଥାର୍ଥ-ଜ୍ଞାନ, ପ୍ରକୃତଜ୍ଞାନ ।

ତଥ୍ୟବାଦୀ—ପୁଂ. ବ୍ରଂ. ଯଥାର୍ଥବାଦୀ, ସତ୍ୟବାଦୀ, ଯେ ପ୍ରକୃତ କଥା କହେ ।

ତଥ୍ୟବାଦୀ—ପୁଂ.ବ୍ରଂ. (ତଥ୍ୟ+ବଦ+ଇନ୍) ସତ୍ୟବାଦୀ, ଯଥାର୍ଥବାଦୀ, ଯେ ପ୍ରକୃତ କଥା କହେ ।

ତଥ୍ୟବାର୍ତ୍ତା—ବ.(କ.ଧା)ଯଥାର୍ଥ ସମ୍ବାଦ, ତଥ୍ୟାନୁସନ୍ଧାନ ।

ତଥ୍ୟବୋଧ—ପୁଂ.ବ.ତଥ୍ୟଜ୍ଞାନ, ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାନ ।

ତଥ୍ୟାନୁସନ୍ଧାନ—କ୍ଲୀ.ବ (ତତ୍ତ୍ୱ)ପ୍ରକୃତ ଅବସ୍ଥାର ଅନୁସନ୍ଧାନ,ସ୍ୱରୂପ ନିରୂପଣର ଚେଷ୍ଟା, ଯଥାର୍ଥତତ୍ତ୍ୱସ୍ୟ ପ୍ରୟାସ, ତତ୍ତ୍ୱା-ନ୍ୱେଷଣ ।

ତଥ୍ୟାନୁସନ୍ଧାୟୀ—ପୁଂ. ବ୍ରଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପ୍ରକୃତ ବ୍ୟାପାରର ଅନୁସନ୍ଧାନକାରୀ, ତତ୍ତ୍ୱନିରୂପଣପ୍ରୟାସୀ ।

ତଦ୍—ସର୍ବ.ବୁଦ୍ଧିସ୍ଥ ପରାମର୍ଶବିଶେଷ, ସେ, ସେହି, ତାହାକୁ, ତାହାଦ୍ୱାରା, ତହିଁରୁ,

(କ୍ଲୀ.ବ) ବ୍ରହ୍ମ ।

ତଦଂଶ—ପୁଂ.ବ.(୬ତତ୍ତ୍ୱ)ତାହାର ଭାଗ ।

ତଦ୍ଗତ—ବିଂ. (୫ତତ୍ତ୍ୱ) ଏକାଗ୍ର, ଅଭିନିବିଷ୍ଟ ।

ତଦ୍ବଂଶୀୟ—ପୁଂ. ବିଂ. ସେହି ବଂଶରୁ ଜାତ, ସେହି ବଂଶସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ତଦ୍ଭବ—ହି. ବିଂ. (ତଦ୍+ଭବ)ସେହିପରି, (ବିଂ) ତଦନୁଯାୟୀ, ତତ୍ସମ ।

ତଦ୍ବର—ଯା. ବି. ତଦ୍ବର ଦେଖ ।

ତଦ୍ବ୍ୟତିରିକ୍ତ—ବିଂ (୫ତତ୍ତ୍ୱ) ତାହାଠାରୁ ପୃଥକ୍, (କ୍ରି.ଅବ୍ୟ)ଏହାଛଡ଼ା, ତାହାଙ୍କ ଛଡ଼ା ।

ତଦ୍ଭିନ୍ନ—ବିଂ.(ତଦ୍+ଭିନ୍ନ)ତାହାଛଡ଼ା ।

ତଦ୍ଦକ୍ଷିଣ—କ୍ରି. ଅବ୍ୟ. ପୂର୍ବୋକ୍ତ ଜମିର ଦକ୍ଷିଣରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ତଦଧିକ—ହି. ବିଂ. (୫ତତ୍ତ୍ୱ) ତହିଁରୁ ଅଧିକ, ତହିଁରୁ ବେଶି, ତାହା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ।

ତଦଧିକ—ହି.ବିଂ. (୫ତତ୍ତ୍ୱ) ତଦତିରିକ୍ତ, ତହିଁରୁ ଅଧିକ, ତହିଁରୁ ବେଶି ।

ତଦଧୀନ—ବି .(ତତ୍ତ୍ୱ+ଅଧୀନ)ତାହାଙ୍କ ଅଧୀନ ।

ତଦନନ୍ତର—ହି.ବିଂ.(ତତ୍ତ୍ୱ+ଅନନ୍ତର) ତହିଁପରେ, ତତ୍ପରେ ।

ତଦନନ୍ୟ—ବିଂ.(୬ତତ୍ତ୍ୱ)ସେହି, ତାହାଠାରୁ ଅନ୍ୟ ନୁହେ ।

ତଦନୁ—ହି. ବିଂ. (ତଦ୍+ଅନୁ) ତହିଁପରେ, ସେହିପରି ।

ତଦନୁକାରୀ—ପୁଂ.ବିଂ.ତାଙ୍କ ବା ତାହାର ଅନୁସାରେ ଯେ ଚଳେ ।

ତଦନୁକ୍ରମ—ହି.ବିଂ. ସେହି ଅନୁସାରେ, (ବିଂ) ସେହିପରି ଧାରା ବା ଅନୁକ୍ରମ ଯାହାର ଅଛି ।

ତଦନୁକ୍ରମେ—କ୍ରି.ହି.ବିଂ. ସେହି ଅନୁସାରେ ।

ତଦନୁଗାମୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (୬ତତ୍ତ୍ୱ)ତାହାର ଅନୁଗମନକାରୀ, ତଦନୁଯାୟୀ, ତଦନୁବର୍ତ୍ତୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତଦନୁଗାମିନୀ ।

ତଦନୁଗ୍ରହ—ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ତାହାଙ୍କର ଅନୁଗ୍ରହ ।

ତଦନୁଗୃହୀତ—ବିଂ.(୩ତତ୍ତ୍ୱ) ତାହାଙ୍କର ଅନୁଗ୍ରହପ୍ରାପ୍ତ ।

ତଦନୁଯାୟୀ—ବିଂ. (ତଦ୍+ଅନୁଯାୟୀ) ସେହି ବସ୍ତୁପରି, (କ୍ରି.ହି.ବିଂ) ତଦନୁସାରେ, ସେହିରୂପେ ।

ତଦନୁରୂପ—ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ+ଅନୁରୂପ) ସେହି ପ୍ରକାରର, ତଦ୍ରୂପ,(କ୍ରି.ହି.ବିଂ) ତଦନୁସାରେ, ସେହିରୂପେ ।

ତଦନୁରୂପେ—କ୍ରି.ହି.ବିଂ.ତଦନୁସାରେ ସେହିରୂପେ ।

ତଦନୁବର୍ତ୍ତୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (୬ତତ୍ତ୍ୱ)ତଦନୁଗାମୀ, ତାହାର ଅନୁବର୍ତ୍ତୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତଦନୁବର୍ତ୍ତିନୀ ।

ତଦନୁସାର—ବିଂ. ତାହାପରି, ତହିଁର ଅନୁକୂଳ ।

ତଦନୁସାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ+ଅନୁସାରିନ୍) ତଦନୁକାରୀ ଦେଖ ।

ତଦନୁସାରେ—କ୍ରି. ହି. ବିଂ. ସେହି-ଅନୁସାରେ ।

ତଦନ୍ତ—ହି.ବିଂ. ଏହିରୂପେ ସମ୍ପନ୍ନ ବା ଶେଷ ହୋଇଥିବା, ତହିଁରେ ଶେଷ ହୋଇଥିବା, (ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବ.) (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ତାହାର ଅନ୍ତ ବା ଶେଷ, ତାହାର ସୀମା,ସ୍ୱରୂପ ନିର୍ଣ୍ଣୟ, ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରଣ, ପରୀକ୍ଷା, ଅଭିପ୍ରାୟ, ତଦାରଖ, ଶବଦାହ ବୃତ୍ତାନ୍ତ,(କ୍ରି.ବିଂ) ତତ୍ପରେ, ତଦନନ୍ତର, ତାହା ଶେଷ ହୁଅନ୍ତେ ।

ତଦନ୍ତଃପାତୀ—ବିଂ. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ତହିଁର ମଧ୍ୟଗତ, ତହିଁର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ, ତହିଁ ମଧ୍ୟରେ ନିବିଷ୍ଟ ବା ନିହିତ ।

ତଦନ୍ତକରିବା—କ୍ରି. ହି. ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ।

ତଦନ୍ତର—କ୍ରି.ବିଂ.ତଦନନ୍ତର ଦେଖ ।

ତଦନ୍ତରେ—କ୍ରି. ହି.ବିଂ. ତହିଁପରେ, ଅନୁସନ୍ଧାନର ଫଳରେ ।

ତଦନ୍ତର୍ଗତ—ବିଂ. (୬ତତ୍ତ୍ୱ)ତଦନ୍ତଃପାତୀ ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ତଦନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ—ବିଂ.(୬ତତ୍ତ୍ୱ)ତଦନ୍ତଃପାତୀ

ତଦନ୍ତେ—କ୍ରି.ହି.ବିଂ. ତହିଁପରେ ।

ତଦନ୍ୟ—ବିଂ. ତଦଭିନ୍ନ, ତାହାଠାରୁ ପୃଥକ୍ ।

ତଦନ୍ୟବାଧିତାର୍ଥପ୍ରସଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବି.ପ୍ରମାଣ-ବାଧିତ ଅର୍ଥର ପ୍ରସଙ୍ଗରୂପ ତର୍କଭେଦ ।

ତଦପି—କ୍ରି.ବିଂ. ତଥାପି,ତେବେସୁଦ୍ଧା, ସେହିମଧ୍ୟ ।

ତଦପେକ୍ଷା—କ୍ରି.ଅବ୍ୟ, ତାହାଠାରୁ ।

ତଦଭାବ—ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ତାହାର ଅଭାବ, ସେହି ବିଷୟ, ବସ୍ତୁ ବା ମନୁଷ୍ୟର ଅଭାବ ।

ତଦଭାବେ—କ୍ରି.ବିଂ.ତହିଁର ଅଭାବରେ, ତାହା ନ ମିଳିଲେ, ତାହାଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ।

ତଦଭିନ୍ନ—ହି. ବିଂ. (୫ତତ୍ତ୍ୱ) ଅବିକଳ ସେହିପରି, ସେହି, ତତ୍ସ୍ୱରୂପ ।

ତଦମନା—କ୍ରି.ବିଂ. ତହିଁରେ ଅମନୋଯୋଗୀ ।

ତଦର୍ଥ—ହି. ବିଂ. ତତ୍ପ୍ରୟୋଜନକ, ତଦୁଦ୍ଦେଶକ, (ବି) ସେହି ଅର୍ଥ,ସେହି କାରଣ, ତଦଭିଧେୟ ।

ତଦର୍ଥତା—ବି.(ତଦର୍ଥ+ଭାବ.ତା)ତାଦର୍ଥ୍ୟ ।

ତଦର୍ଥେ—କ୍ରି. ହି. ବିଂ. ସେଥିପାଇଁ, ସେହିନିମନ୍ତେ, ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ।

ତଦର୍ପଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ତାହାକୁ ପ୍ରଦାନ, ତାହାଠାରେ ନ୍ୟସ୍ତକରଣ, ପ୍ରତ୍ୟର୍ପଣ ।

ତଦର୍ପିତ—ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ+ଅର୍ପିତ)ତାହାଙ୍କୁ ପ୍ରଦତ୍ତ, ତାହାଙ୍କଠାରେ ନ୍ୟସ୍ତ,ତାହାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉତ୍ସୃଷ୍ଟ, ତାହାଙ୍କଦ୍ୱାରା ଦତ୍ତ ।

ତଦର୍ପିତଚିତ୍ତ—ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ+ଅର୍ପିତ+ଚିତ୍ତ) ତନ୍ମୟଚିତ୍ତ, ତାହାଙ୍କଠାରେ ମନକୁ ଅର୍ପଣ କରିଥିବା ।

ତଦର୍ପିତଚିତ୍ତବୃତ୍ତି—ବିଂ. ତନ୍ମୟଚିତ୍ତ, ତାହାଙ୍କଠାରେ ମନକୁ ଅର୍ପଣ କରିଥିବା ।

ତଦର୍ପିତପ୍ରାଣ—ବିଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ତାହାଙ୍କଠାରେ ପ୍ରାଣ ସମର୍ପଣ କରିଥିବା, ତଦ୍ଗତପ୍ରାଣ, (ବ.କ.ଧା) ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି

ଯାଇଥିବା ଜୀବନ ।

ତଦର୍ହ୍ନ—ହିଁ. ବିଂ. ତଦ୍‌ଯୋଗ୍ୟ ।

ତଦବଧି—ହିଁ ବିଂ. ସେହିକାଳରୁ, ସେହି ସମୟରୁ, ସେହି ସ୍ଥାନରୁ ।

ତଦବସ୍ଥ—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ପୂର୍ବଭାବ ପନ୍ନ, ତାହାପରି ଅବସ୍ଥାପ୍ରାପ୍ତ, ତଦ୍‌ରୂପ, ଅବିକଳ ସେହି,ଯେ ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି, (ଗଣିତ ପୌନଃ ପୁନିକ ଦଶମିକରେ ଯେଉଁ ଦଶମିକାଂଶରେ ପୌନଃପୁନିକ ଚିହ୍ନ ନ ଥାଏ) ।

ତଦବସ୍ଥତା—ବି. (ତଦବସ୍ଥ+ଭା.ତା) ତାଦବସ୍ଥ୍ୟ, ତଦ୍‌ରୂପତା ।

ତଦବସ୍ଥା—ବି. (ତତ୍+ଅବସ୍ଥା) ସେହି ଅବସ୍ଥା ।

ତଦବସ୍ଥାପନ୍ନ—ବିଂ. ସେହି ଅବସ୍ଥାପ୍ରାପ୍ତ, ପୂର୍ବଭାବାପନ୍ନ,ତାହାପରି ଅବସ୍ଥାପ୍ରାପ୍ତ ।

ତଦବିର୍—ଯା. ବି. ଅଭିଷ୍ଟ ସାଧନୋପାୟ, ଉଦ୍ୟମ, ଉଦ୍‌ଯୋଗ, ପ୍ରତୀକାର, ଚେଷ୍ଟା, ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଆୟୋଜନ ।

ତଦା—ଅବ୍ୟ. (ତତ୍ + ଦା) ତତ୍‌କାଳେ. ତେତେବେଳେ, ସେହି ସମୟରେ ।

ତଦାକାର—ବି. ସେହିରୂପ,ବିଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ) ସେହି ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ ।

ତଦାକାରକାରିତା—ବିଂ. ସେହିରୂପର ଅନୁକରଣରେ ଗଠିତ, ସେହି ରୂପର ମିଳିତ ହୋଇଥିବା ।

ତଦାକାରତଦ୍ଭାବବୃତ୍ତି—ବି. (କ.ଧା) ସେହି ରୂପରେ ମିଳିତ ହୋଇଥିବା ବୃତ୍ତି, ବିଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ବୃତ୍ତି ତାହାର ଆକାରରେ ନିବିଷ୍ଟ ହୋଇ-ଅଛି ।

ତଦାତ୍ମକ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତାହାପରି, ତାହାଠାରେ ଅର୍ପିତ ଚିତ୍ତବୃତ୍ତି ଯାହାର ।

ତଦାତ୍ମା—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତାହାପରି, ତତ୍‌ସ୍ୱରୂପ, ଅଭିନ୍ନହୃଦୟ ।

ତଦାହ୍ନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତଦା+ ହ୍ନ) ତତ୍‌କାଳ, ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ ।

ତଦାନୀଂ—ଅବ୍ୟ.ସେହିସମୟରେ,ତଦା

ତଦାନୀନ୍ତନ—ହିଁ.ବିଂ. (ତଦାନୀ+ତନ, ସେହି ସମୟର, ସେ ସମୟରେ ଘଟିଥିବା ।

ତଦାପ୍ରଭୃତି—ଅବ୍ୟ.ସେହି ଅବଧି, ତଦବଧି,ତତ୍‌କାଳାବଧି,ସେହିଦିନ ଠାରୁ ।

ତଦାମୁଖ—ହିଁ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଆରମ୍ଭ, ପ୍ରାରମ୍ଭ ।

ତଦାୟତ୍ତକ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ରଜପାଣିଷଦ୍ଧବିଶେଷ ।

ତଦାରକ—ଯା. ବି. ତଦାରଖ ଦେଖ ।

ତଦାରଖ—ଯା.ବି. ତଦନ୍ତ,ଅନୁସନ୍ଧାନ, ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ସତର୍କତା, ସ୍ଥାନୀୟ ପରୀକ୍ଷା, ପ୍ରତୀକାର, କୌଣସି ଅପରାଧ ବା ଦୁର୍ଘଟନା ନ ଘଟିବା ବିଷୟରେ ପ୍ରବାଦ ହଜିଲା ଦ୍ରବ୍ୟ ବା ଫେରାର ଆସାମୀକୁ ଖୋଜିବା ।

ତଦାରଖି—ଯା. ବି. ତଦାରଖ ଦେଖ ।

ତଦର୍—ବି. ତଦ୍‌ବିଷୟକ ସ୍ତୋତ୍ର ।

ତଦତର—ବିଂ. (୫ତତ୍) ତାହାଠାରୁ ଅନ୍ୟ, ତଦନ୍ୟ ।

ତଦର୍ଥ—ହିଁ.ବିଂ. ତଦ୍‌ବିଷୟକ ସ୍ତୋତ୍ର, ଯାହାର ପ୍ରୟୋଜନ ଅଛି ।

ତଦୀୟ—ହିଁ.ବିଂ.ତତ୍‌ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,ତାହାର, ତାହାଙ୍କ ଅଧିକୃତ ।

ତଦୁତ୍ତର—ବି. (ତଦ୍+ଉତ୍ତର) ତହିଁର ଉତ୍ତର,ତହିଁର ଜବାବ ।

ତଦୁତ୍ତରେ—ହିଁ ବିଂ. ତହିଁର ଉତ୍ତର ଦିଗରେ, ତହିଁର ଉତ୍ତର ସ୍ୱରୂପ,(ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ) ପୂର୍ବୋକ୍ତ ଜମିର ଉତ୍ତରରେ ।

ତଦୁପରୀରେ—ଗ୍ରା. ହିଁ. ବିଂ. ତାହାପରେ, ତହିଁବାଦ୍ ।

ତଦୁପଯୋଗୀ—ବିଂ. (୬ତତ୍) ତାହାର ଉପଯୋଗୀ ବା ଉପଯୁକ୍ତ ।

ତଦୁପରି—ହିଁ ବିଂ. (୬ତତ୍) ତାହାର ଉପରେ, ତାହାର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ, ତହିଁରୁ ଅଧିକା ।

ତଦୁପଲକ୍ଷେ—ପୁଂ. ବି. ସେହି ସୂତ୍ରେ ।

ତଦୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱ—ହିଁ. ବିଂ. ତହିଁର ଉପରେ, ତହିଁ ଅଧିକା, ତାକୁ ବଳି, ତାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି, ତଦୁପରି ।

ତଦୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱେ—ଗ୍ରା.ହିଁ.ବିଂ. ତଦୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଦେଖ ।

ତଦେକ—ହିଁ. ବିଂ. ତାହାର ସହିତ ଏକତ୍ରାପନ୍ନ, ତତ୍‌ସ୍ୱରୂପ, ତଦ୍‌ରୂପ ।

ତଦେକଚିତ୍ତ—ବିଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ) ତଦେକାତ୍ମା, ତାହା ସହିତ ଅଭିନ୍ନଚିତ୍ତ ।

ତଦେକାତ୍ମା—ହିଁ. ବିଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ) ଅଭିନ୍ନହୃଦୟ, ତାହାସହିତ ଏକ,ତତ୍‌ସ୍ୱରୂପ ।

ତଦ୍‌ଗତ—ହିଁ. ବିଂ. (୭ତତ୍) ଏକାଗ୍ର, ଅଭିନିବିଷ୍ଟ, ତନ୍ନିଷ୍ଠ, ତଦାସକ୍ତ ।

ତଦ୍‌ଗତଚିତ୍ତ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତାହାଙ୍କଠାରେ ଚିତ୍ତ ସେହି ବିଷୟରେ ଚିତ୍ତବୃତ୍ତି ଅର୍ପିତ କରିଥିବା,ତଦର୍ପିତଚିତ୍ତ ।

ତଦ୍‌ଗତଚେତାଃ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତଦ୍‌ଗତଚିତ୍ତ ଦେଖ ।

ତଦ୍‌ଗତଜୀବନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତାହାଙ୍କଠାରେ ଯାହାଙ୍କର ପ୍ରାଣ ଆସକ୍ତ ।

ତଦ୍‌ଗୁଣ—ହିଁ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତତ୍ତୁଲ୍ୟ ଗୁଣଯୁକ୍ତ, (ଶ) ବାକ୍ୟର ଅର୍ଥାଳଂକାର ବିଶେଷ,(୬ତତ୍)ତାହାର ଗୁଣ,(କ.ଧା) ପ୍ରଧାନ ବିଶେଷଣ, ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗୁଣ ।

ତଦ୍‌ଗୁଣସଂବିଜ୍ଞାନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ସମାସବିଶେଷ । [ଦିଗ ।

ତଦ୍‌ଦକ୍ଷିଣ—ବି. (୬ତତ୍) ତହିଁର ଦକ୍ଷିଣ-

ତଦ୍‌ଦକ୍ଷିଣେ—ହିଁ. ବିଂ. ତହିଁର ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ, ପୂର୍ବ କଥିତ ଜମିର ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ।

ତଦ୍‌ଦିଣ—ହିଁ. ବିଂ. ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ, ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍, (ବିଂ) ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତ, ସେହି ବାଡ଼ି,ସେହି ସଷ୍ଟି ।

ତଦ୍‌ଦିଣେ—ହିଁ. ବିଂ. ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ, ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍, ସେହିକ୍ଷଣିକା, ଗୋଡ଼େ-ଗୋଡ଼େ ।

ତଦ୍‌ଦିନ—ଅବ୍ୟ. ସେହିଦିବସେ, ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ, ପ୍ରତିଦିନ ।

ତଦ୍‌ଦିନେ—ଗ୍ରା. ହିଁ. ବିଂ. ସେହି ଦିନ ମଧ୍ୟରେ, ସେହି ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ତଦ୍‌ଦେଶୀୟ—ବିଂ. ସେହିଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ସେ ଦେଶର ।

ତଦ୍ଧନ—ହିଁ.ବିଂ. କୃପଣ,କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା)

ସେହିଦିନ, (୬ତତ୍) ତାହାଙ୍କ ଧନ ବା ସମ୍ପତ୍ତି ।

ତଦ୍ଧର୍ମ—ହି. ବଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ତଥାଭୂତ ଧର୍ମଯୁକ୍ତ ।

ତଦ୍ଧିତ—କ୍ଲୀ. ବି. (୬ତତ୍) ତାହାର ମଙ୍ଗଳ, ତାହାଙ୍କ ପକ୍ଷେ ହିତ, (ବଂ) (୬ତତ୍) ତାହାଙ୍କ ଯୋଗ୍ୟ, ପ୍ରିୟ ବା ମଙ୍ଗଳ ଜନକ, ପୁଂ.ବି, (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଶବ୍ଦୋତ୍ତର ଜାୟମାନ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଅର୍ଥାତ୍ ଶବ୍ଦର ଉତ୍ତର ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟ-ହେଲେ ପୁନରାୟ ଶବ୍ଦେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।

ତଦ୍ଧିତପଦ—ବି. ବିଶେଷ୍ୟ ବିଶେଷଣ ଓ ସର୍ବନାମ ଶବ୍ଦପରେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗ କରାଯାଇ ଯେଉଁ ପଦମାନ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।

ତଦ୍ଧିତପ୍ରକରଣ—ବି. ବ୍ୟାକରଣର ଯେଉଁ ଅଂଶରେ ତଦ୍ଧିତପ୍ରତ୍ୟୟମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଚର୍ଚ୍ଚା କରାଯାଇଥାଏ ।

ତଦ୍ଧିତପ୍ରତ୍ୟୟ—ବି.ବିଶେଷ୍ୟ ବିଶେଷଣ ଓ ସର୍ବନାମ ଶବ୍ଦର ଉତ୍ତରବିଶେଷ, ବିଶେଷଅର୍ଥରେ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ପ୍ରତ୍ୟୟ-ମାନ ହୁଏ ।

ତଦ୍ବଳ—ପୁଂ.ବି. ବାଣବିଶେଷ, (୬ତତ୍) ତାହାଙ୍କ ବଳ, ତାହାଙ୍କ ସୈନ୍ୟ ।

ତଦ୍ଭବ—ବଂ. ତାହାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ବା ଜାତ, ଭାଷାର ଯେଉଁ ଶବ୍ଦମାନ ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦରୁ ଅପଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇଅଛି ।

ତଦ୍ଭାବ—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ସେହି ଅବସ୍ଥା, ତାହାର ସ୍ୱଭାବ ଧର୍ମାଦି ।

ତଦ୍ଭାବାପନ୍ନ—ହି.ବଂ. (୬ତତ୍) ତଦ-ବସ୍ଥା, ସେହି ଭାବପ୍ରାପ୍ତ,ତାହାର ଭାବ-ପ୍ରାପ୍ତ, ଯେ ସେହିଭାବେ ରହିଅଛି ।

ତଦ୍ଭିନ୍ନ—ହି. ବଂ. (୫ତତ୍) ତଦନ୍ୟ, ତଦତର, ତାହାଠାରୁ ପୃଥକ୍ ।

ତଦ୍ଭୁଜ—ବି. ତରଭୁଜ ଦେଖ ।

ତଦ୍ୟପି—ଅବ୍ୟ. ତଥାପି ।

ତଦ୍ରୂପ—ହି. ବଂ, ତତ୍ସଦୃଶ, ସେହି ପ୍ରକାରର; (ହି.ବଂ) ସେହି ରୂପେ, ତଦନୁସାରେ, ସେହି ପ୍ରକାରେ ।

ତଦ୍ରୂପେ—ଗ୍ରା. ହି. ବଂ. ସେହିପରି ।

ତଦ୍ବତ୍—ଅବ୍ୟ. ତତ୍ସଦୃଶ କ୍ରିୟାଯୁକ୍ତ, ତତ୍ତୁଲ୍ୟ ଅର୍ଥ, ତତ୍ସଦୃଶ, ହି.ବଂ. (ତତ୍+ବତ୍) ତଦ୍ବିଶିଷ୍ଟ, ତତ୍ତୁଲ୍ୟ, ତାହାର ପରି, ତଦ୍ରୂପ ।

ତଦ୍ବତ୍ତ୍ୱ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତଦ୍ବିଶିଷ୍ଟ ।

ତଦ୍ବାଚକ—ହି. ବଂ. (ତଦ୍+ବାଚକ) ତଦର୍ଥକ, ତତ୍ପ୍ରକାଶକ, ତାହା କହୁ-ଥିବା, ସେହି ଅର୍ଥବୋଧକ ।

ତଦ୍ବିଧ—ହି.ବଂ.ତତ୍ପ୍ରକାର,ତଥାବିଧ, ସେହିପ୍ରକାର ।

ତଦ୍ବିଷୟ—ବଂ (ତତ୍+ବିଷୟ) ସେହି ବିଷୟ ବା କଥା ।

ତଦ୍ବ୍ୟତିରିକ୍ତ—ହି.ବଂ. (ତଦ୍+ବ୍ୟତି-ରିକ୍ତ) ତାହା ଛଡ଼ା, ପୃଥକ୍,ତଦତର, ତଦ୍ଭିନ୍ନ, ତଦନ୍ୟ ।

ତଦ୍ବ୍ୟତିରେକେ—ଗ୍ରା.ହି.ବଂ.ତାହାଛଡ଼ା ।

ତଦ୍ବ୍ୟତୀତ—ବଂ. (୬ତତ୍) ତଦତିରିକ୍ତ, ତାହାଛଡ଼ା, ତଦ୍ଭିନ୍ନ, ତଦନ୍ୟ, ତଦ-ତର ।

ତନ୍ଖା—ଯା. ବି. ଦରମା, ବେତନ, ବରାଦ ଚିଠି, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଟଙ୍କା ଦେବା ନିମନ୍ତେ କର୍ମଗୃହ ବା ପ୍ରଜାଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଆଦେଶପତ୍ର, ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜା) ବି) ବନ୍ଧକ ଦେଇ ଋଣଆଣିବା ।

ତନ୍ଖି—ଯା. ବି. ତନ୍ତ୍ରୀ ବାଦ୍ୟ ।

ତନ—ପୁଂ. ବି. ଧନ ।

ତନ—ଗ୍ରା. ବି. ଲଗ୍ନିକବନ୍ଧ, ପୃଥ,ତନୁ. (ସଂ-ପ୍ରତ୍ୟୟ) ଘଟିବା ଅର୍ଥରେ କାଳ ଓ ସ୍ଥାନବାଚକ ଶବ୍ଦ, ସଦା, ଅଦ୍ୟ, ଅଧୁନାପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦସଙ୍ଗେ କରାଯିବା ପ୍ରତ୍ୟୟ ।

ତନକ—ପୁଂ. ବି. ବେତନକ ।

ତନଘନ—ଗ୍ରା. ବି. ବଂ ଓ ହି. ବଂ. ତନାଘନା ଦେଖ ।

ତନବାଲ—ପୁଂ. ବି. ଜନପଦବିଶେଷ ଓ ତତ୍ସ୍ଥାନବାସୀ ।

ତନୟ—ପୁଂ. ବି. (ତନ୍+କ. ଅୟ) ପୁତ୍ର, ଜନ୍ମଲଗ୍ନଠାରୁ ପଞ୍ଚମ ସ୍ଥାନ ।

ତନୟବତ୍ସଲ—ବଂ.(୬ତତ୍)ପୁତ୍ରବତ୍ସଲ, ପୁତ୍ରପ୍ରତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ନେହଶୀଳ ।

ତନୟବତ୍ସଳତା—ବି. (୬ତତ୍) ପୁତ୍ର-ପ୍ରେମ, ସନ୍ତାନପ୍ରତି ମମତା, ଅପତ୍ୟ-ସ୍ନେହ ।

ତନୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତନୟ+ଆ)ଦୁହିତା, କନ୍ୟା, ଚନ୍ଦ୍ରକୁଲ୍ୟା, ପୃଶ୍ନିପର୍ଣ୍ଣୀ, ଘୃତ-କୁମାରୀ, କୃଷ୍ଣତୁଳସୀ ।

ତନୟିତ୍ନୁ—ପୁଂ. ବି. (ତନ୍+କ.ଇତ୍ନୁ) ଅଶନି, ମେଘ, ବଜ୍ର ।

ତନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଧନ ।

ତନାଘନା—ଗ୍ରା. ବି. ତରବର, ତମ୍ବି ତାଗିଦା,(ବଂ) ଅତି ତ୍ୱରାଯୁକ୍ତ,(ହି.ବଂ) ତ୍ୱରାଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ।

ତନାଘନାକରିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଅତ୍ୟନ୍ତ ତ୍ୱରାଯୁକ୍ତକରିବା, ଅତ୍ୟନ୍ତ ତମ୍ବିକରିବା ।

ତନାଜା—ଯା. ବି. ଅରୁଆ, ବଗଡ଼ା, ଶତ୍ରୁତା, ଅବଉତ ।

ତନାଦି—ପୁଂ.ବି. ଧାତୁପାଠୋକ୍ତ ଧାତୁ-ଗଣବିଶେଷ । [ଗବାକ୍ଷ ।

ତନାଦି—ଯା. ବି. ଜଲାକବାଟି,ଝରକା,

ତନ—ଗ୍ରା. (ମେଦ) ବି. ତୋଡ଼ାଣୀ ।

ତନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତନ + ଅକ+ଆ) ବନ୍ଧନରଜ୍ଜୁ, କାଛୁ ।

ତନିମା—ପୁଂ. ବି. (ତନୁ+ଇମନ୍) ତନୁତ୍ୱ, ସୂକ୍ଷ୍ମତ୍ୱ, କୃଶତା, ଯକୃତ୍ ।

ତନିଷ୍ଠ—ହି. ବଂ. (ତନୁ+ଇଷ୍ଠ) ଅତି ଅଳ୍ପ, କ୍ଷୀଣତର, ଅତି କୃଶ ।

ତନିସ୍ଥାନ—ହି. ବଂ. ଅତି ଅଳ୍ପ, ଅତି କୃଶ, ଅନେକ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ।

ତନୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତନ+ଣ.ଉ) ଅଙ୍ଗ, ମୂର୍ତ୍ତି, ଶରୀର ଚର୍ମ, ଶରୀର, ଯୋଗ-ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଅସ୍ଥିତ ପ୍ରଭୃତି କ୍ଲେଶ, ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ଲଗ୍ନସ୍ଥାନ, (ବଂ) କୃଶ, ଅଳ୍ପ, ବିରଳ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, କ୍ଷୀଣ, କୋମଳ ।

ତନୁକ—ବି ଓ ବଂ.ତନୁ ଦେଖ,ଧାତକୀ-ପୁଷ୍ପ, ବାହାଡ଼ା, ଦାରୁଚିନି ।

ତନୁଃ—ବି. (ତନ୍+ ଅଧ.ଉସ)ଶରୀର, ଦେହ ।

ତନୁରୂପ—ବି. (୬ତତ୍) ଲୋମକୂପ,

ଲୋମମୂଳ । [ଆମ୍ବଡ଼ା ।

ତନୁଷୀର—ପୁଂ.ବି.(ବ.ବ୍ରୀ)ଅମ୍ରାତକବୃକ୍ଷ,

ତନୁଗୃହ—କ୍ଲୀ.ବି. ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ଲଗ୍ନ-ସ୍ଥାନ ।

ତନୁଚ୍ଛଦ—ପୁଂ.ବି.(ତନୁ + ଛଦ + କ.ଅ) କବଚ, ବର୍ମ, ସାଞ୍ଜୁ, ଚମଡ଼ା, ଦେହ-ଚର୍ମ, ଦେହାବରଣ ।

ତନୁଚ୍ଛାୟା—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ଅଲକ୍ଷ୍ମୀ ବିଶିଷ୍ଟ,(ବି) ବରୁଣଗଛ, କଣ୍ଟା କୁସୁମ-ଗଛ, ଜଳବରୁଣଗଛ ।

ତନୁଚ୍ଛାୟା—ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଶରୀରର ଛାୟା, ଦେହର ଛାଇ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ତନୁଚ୍ଛାୟାର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ରୂପ ।

ତନୁଜ—ପୁଂ.ବି. (ତନୁ + ଜନ୍ + କ,ଅ) ପୁତ୍ର, ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ଲଗ୍ନଠାରୁ ପଞ୍ଚମ ସ୍ଥାନ, (ବି) ଶରୀରରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତନୁଜା ।

ତନୁଜା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କନ୍ୟା, ଦୁହିତା ।

ତନୁତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତନୁ + ତା) ତନୁତ୍ୱ, ଅଳ୍ପତ୍ୱ, କୃଶତା, ଦୁର୍ବଳତା, ଲଘୁତା ।

ତନୁତ୍ୟଜ—ହି.ବି. ଯେ ତନୁ ତ୍ୟାଗ-କରେ, ତନୁ ତ୍ୟାଗକାରୀ । [ମୃତ୍ୟୁ ।

ତନୁତ୍ୟାଗ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଦେହତ୍ୟାଗ,

ତନୁତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. (ତନୁ + ତ୍ରୈ + କ.ଅ) ବର୍ମ, ଅଙ୍ଗରକ୍ଷା, ସାଞ୍ଜୁ, କବଚ ।

ତନୁତ୍ରବାନ୍—ପୁଂ. ବି. ତନୁତ୍ରଧାରୀ, ବର୍ମଧାରୀ, କବଚଧାରୀ ।

ତନୁତ୍ରାଣ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତନୁ + ତ୍ରୈ + କ.ଅନ ବର୍ମ, ସାଞ୍ଜୁ, କବଚ ।

ତନୁତ୍ୱକ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କ୍ଷୁଦ୍ରାଗ୍ନିମନ୍ଥ ବୃକ୍ଷ, ଦାରୁଚିନି, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଚିନିଆଣ ଗଛ, (ବି) କ୍ଷୁଦ୍ରତ୍ୱକଯୁକ୍ତ ।

ତନୁଦାନ—ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଦେହଦାନ, ନିଜର ଦେହକୁ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେ-ଶ୍ୟରେ ଅର୍ପଣ, (କ.ଧା) ଅଲ୍ପଦାନ, (ସ୍ତ୍ରୀପକ୍ଷରେ) ଆପଣାକୁ ପୁରୁଷକୁ ସମ୍ଭୋଗାର୍ଥ ଅର୍ପଣ କରିବା ।

ତନୁଧାମ—ଶ୍ରୀ.ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ତନୁର ଆଶ୍ରୟ ।

ତନପତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଇକ୍ଷୁଦ୍ରବୃକ୍ଷ, ପୁଇ ଗୁନ୍ଦି ଆଶଛ,(ବି)ଅଳ୍ପ ପତ୍ରଯୁକ୍ତ ବୃକ୍ଷ-ମାତ୍ର ।

ତନୁପାତଳ—ଶ୍ରୀ.ବି.କ୍ଷୀଣ ଦେହବିଶିଷ୍ଟ ।

ତନୁଭବ—ପୁଂ.ବି. ପୁତ୍ର,(ସ୍ତ୍ରୀ) କନ୍ୟା ।

ତନୁଭସ୍ତ୍ର—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ନାସିକା, ନାକ ।

ତନୁଭ୍ରାଟ—ପୁଂ.ବି. ପତଳା ।

ତନୁଭ୍ରଣା—ଶ୍ରୀ.ବି.ଦେହ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା ।

ତନୁଭୂମି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୌଦ୍ଧ ଶ୍ରାବକମାନ-ଙ୍କର ଜୀବନର ଏକଅଂଶ ।

ତନୁଭୃତ୍—ହି.ବି. (ତନୁ + ଭୃ + କ.-କ୍ୱିପ୍)ଦେହଧାରୀ,ଦେହୀ, (ପୁଂ ବା ସ୍ତ୍ରୀ. ବି) ଜୀବ, ପ୍ରାଣୀ ।

ତନୁମଧ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କୃଶମଧ୍ୟା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଷଡ଼-କ୍ଷର ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, (ବି) କ୍ଷୀଣକଟି-ବିଶିଷ୍ଟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ତନୁମାନ୍—ପୁଂ.ବି.(ତନୁ + ମତ୍)ଦେହୀ, ଶରୀରୀ, ସ୍ତ୍ରୀ. ତନୁମତୀ ।

ତନୁରସ—ପୁଂ.ବି. ଘର୍ମ, ଝାଳ ।

ତନୁରୁଚି—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଶରୀରର କାନ୍ତି, ଶରୀରର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ।

ତନୁ(ନୂ)ରୁହ—ପୁଂ. ବି. (ତନୁ + ରୁହ + କ୍ୱିପ୍)ଲୋମ, ରୋମ ।

ତନୁରୁହ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତନୁ + ରୁହ + କ.ଅ) ଲୋମ, ପକ୍ଷୀର ପର, ପୁତ୍ର କନ୍ୟା, ସନ୍ତାନ ।

ତନୁଲ—ହି.ବି.(ତନ୍ + କ.ଉଲ)ବିସ୍ତୃତ

ତନୁଲାତ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ନରକ-ବିଶେଷ,(ବି) ଅଳ୍ପ ବାୟୁଯୁକ୍ତ(ସ୍ଥାନ)

ତନୁବାର—କ୍ଲୀ.ବି. (ତନୁ + ବୃ + କ.ଅ) କବଚ, ସନ୍ନାହ, ସାଞ୍ଜୁ ।

ତନୁବୀଜ—ପୁଂ. ବି. ବୀଜବିହୀନ ବୃକ୍ଷ, ନଅର କୋଳ,(ବି) ସ୍ଥଳ ବୀଜଯୁକ୍ତ

ତନୁବ୍ରଣ—ପୁଂ.ବି. କଲ୍ଲୀକ ରୋଗ ।

ତନୁସଞ୍ଚାରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତନୁ + ସମ୍ + -ଚର + ଇନ୍ + ଈ) ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ତନୁସର—ପୁଂ. ବି. (ତନୁ + ସୃ + ଅ) ସ୍ୱେଦ, ଘର୍ମ । [ଦ୍ୱାର ।

ତନୁ(ନୂ)ହଦ—ପୁଂ. ବି. ପାୟୁ, ଗୁହ୍ୟ

ତନୂ—ବି ଓ ବଂ.(ତନୁ ଦେଖ) ।

ତନୂକରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତନୁ + ବ୍ୱି + କରଣ)ବଡ଼ ପଦାର୍ଥକୁ ଛୋଟ କରିବା ।

ତନୂକୃତ୍—ହି.ବି.(ତନୁ + କୃ + କ୍ୱିପ୍) ପୁତ୍ର ରୂପ ଶରୀରକାରୀ ।

ତନୂକୃତ—ହି.ବି. (ତନୁ + କୃ + ମ.ତ) ଅଳ୍ପୀ କୃତ, ତଷ୍ଟ, ତଷ୍ଟ ହୋଇ ସାନ ହୋଇଥିବା ।

ତନୂକୃଥ—(ବୈଦିକ)ପୁତ୍ର ନିମିତ୍ତ ସ୍ତୁତି ।

ତନୂଜ—ପୁଂ.ବି ଓ ବଂ.ତନୁଜ ଦେଖ ।

ତନୂଜନ୍ମ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ପୁତ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) କନ୍ୟା ।

ତନୂଜା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କନ୍ୟା ।

ତନୂଜାଙ୍ଗ—କ୍ଲୀ.ବି. ପକ୍ଷ, ପାଲକ ।

ତନୂତଳ—ପୁଂ.ବି. ପରିମାଣବିଶେଷ, ଏକ ବ୍ୟାମ, ଏକ ବେଣ ।

ତନୂଦୂଷି—ହି.ବି. ଶରୀରର ଦୂଷଣ ବା ନାଶକାରୀ ।

ତନୂଦେବତା—ପୁଂ.ବି.ଅଗ୍ନି ମୂର୍ତ୍ତିଭେଦ

ତନୂଦେଶ—ପୁଂ.ବି. ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ।

ତନୂଦ୍ଭବ—ପୁଂ.ବି. (ତନୁ + ଉତ୍ + ଭୂ + -କ.ଅ) ପୁତ୍ର, ସ୍ତ୍ରୀ, କନ୍ୟା, (ପୁଂ .ବି) ଦେହରୁ ଜାତ ।

ତନୂନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ବାୟୁ ।

ତନୂନପ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତନୁ + ଉନ + ପ-+ କ.ଅ) ଘୃତ ।

ତନୂନପାତ୍—ପୁଂ ବି.(ତନୁନପ + ଅ + କ୍ୱିପ୍)ଅଗ୍ନି ,ପ୍ରଜାପତିଙ୍କର ଗୋତ୍ର (କ୍ଲୀ.) ଘୃତ, ଅଗ୍ନ୍ୟୁଦ୍ଦେଶ୍ୟକ ପ୍ରଯାଜଭେଦ ।

ତନୂନପ୍ତ୍ରା—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ବାୟୁ ।

ତନୂପା—ପୁଂ. ବି. (ତନୁ + ପା + କ.-କ୍ୱିପ୍) ଜଠରାଗ୍ନି ,ଦେହପାଳକ ମାତ୍ର ।

ତନୂପାଳ—ହି.ବି.ଶରୀର ପାଳକ,ଅଙ୍ଗ-ରକ୍ଷକ ।

ତନୂପାବନ—ହି. ବି. ତନୁ ବା ଜୀବନ ରକ୍ଷାକାରୀ ।

ତନୂପୃଷ୍ଠ—ପୁଂ. ବି. ସୋମଯାଗ ଭେଦ ।

ତନୂବଳ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଶରୀରର ବଳ

ତନୂର—ଯା. ବି. ଚାଲ, ଚୁଲି, ଉଦ୍ଦେଇ ।

ତନୂରୁହ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତନୁ + ରୁହ + କ,

ଥି) ଲୋମ, ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ପକ୍ଷ, ପକ୍ଷୀର ଡେଣା, ପୁଚ୍ଛ, ଗରନ୍ତ୍ । ।

ତନୂରୁହାଙ୍କୁର—ବି. ଲୋମ ।

ତନୂଜ—ପୁଂ. ବି. ଉତ୍ତମ ମନୁଙ୍କର ପୁତ୍ର ଜଣେ ନୃପ ।

ତନୂନପାତ୍—ପୁଂ. ବି. ଅଗ୍ନି ।

ତନୂଶୁଭ୍ର—ହି. ବିଂ. ଶ୍ୱେତକୁଷ୍ଠ ।

ତନୂହବିଃ—କ୍ଲୀ. ବି. ବେଦମନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ସଂସ୍କୃତ ଘୃତାଦି ହବନୀୟ ବସ୍ତୁ ।

ତନୂହ୍ରଦ—ପୁଂ. ବି. ପାୟୁ, ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର ।

ତନ୍ତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତନ୍ତ୍ର) ଲୁଗାବୁଣିବା ଯନ୍ତ୍ର, ଚମଦଉଡ଼ି, ବୀଣା ବେହେଲାଆଦିର ଚମଡ଼ାର ତାର ।

ତନ୍ତ୍ରକଟାଳୁକ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ବିଗାଡ଼ିଦିଏ, ବିଶ୍ୱାସ ଘାତକ ଲୋକ ।

ତନ୍ତ୍ରଗାଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ତନ୍ତ୍ର ଯନ୍ତ୍ର ତଳେ-ଥିବା ଗର୍ତ୍ତ, ତନ୍ତ୍ରରେ ଲୁଗାବୁଣିବା ସମ-ୟରେ ତନ୍ତ୍ର ଯାହା ଭିତରକୁ ଗୋଡ଼ ଲମ୍ବାଇ ବସେ ।

ତନ୍ତ୍ରପଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ତନ୍ତ୍ରରେ ବୁଣିବା କାର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଦହେବା ।

ତନ୍ତ୍ରବୁଣା—ଗ୍ରା. ବି. ତନ୍ତ୍ରରେ ବୁଣିବା କାର୍ଯ୍ୟ, (ଗ୍ରା. ବିଂ. ତନ୍ତ୍ରରେ ବୁଣା ହୋଇ ଥିବା (ବସ୍ତ୍ର) ।

ତନ୍ତ୍ରରକଟ୍ଟ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଶ୍ୱେତସଂଘାତକ, ଯେ ଭିତରେ ବୃଷ୍ଟି ଉପରେ ବାଧ ଦିଏ ଓ ବାହାରେ ବିନ୍ଧା ନ ପଡ଼େ ।

ତନ୍ତ୍ରରା—ଗ୍ରା.ବି. ତେନ୍ତ୍ରରା ଦେଖ ।

ତନ୍ତ୍ରଶାଳ—ଗ୍ରା.ବି. ଯେଉଁ ଘରେ ତନ୍ତ୍ର ବସା ଯାଇଥାଏ ।

ତନ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତନ୍+ମ୍ର.ତ) ଦୀର୍ଘ ପ୍ରସା-ରିତ ଚର୍ମ୍ମ, ଗାଈ, ଗୋରୁ, (ଗ୍ରା.ବି) ଯେଉଁ ଜାତିର ଲୋକେ ଲୁଗା ବୁଣନ୍ତି, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ନିର୍ବୋଧ, ଓଲୁ, ମୂର୍ଖ ।

ତନ୍ତ୍ରୀଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅଠାଳିଆ ।

ତନ୍ତ୍ରୀଆଣୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତନ୍ତ୍ରର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ-ରୂପ, ତନ୍ତ୍ରଜାତୀୟା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ।

ତନ୍ତ୍ରପାଳ—ପୁଂ.ବି.(ତନ୍ତ୍ର+ପାଳ+କ.ଅ) ଗୋପାଳକ, ଗଉଡ଼, ବିରାଟ ରାଜ୍ୟରେ, ସହଦେବଙ୍କର ଗୃହୀତ ନାମ ।

ତନ୍ତୁ—ପୁଂ.ବି. (ତନ୍+କ.ରୁ) ସୂତା, ତାର, ସୂତୁଲି, ବୁଢ଼ିଆଣୀ ଜାଲ, ହାଙ୍କର, ଗ୍ରାହ, ସୂତ୍ର, ସନ୍ତାନ,ଅପତ୍ୟ, ବଂଶପରମ୍ପରା(+ଷ୍ଠା.ରୁ) ବିସ୍ତାର ।

ତନ୍ତୁକ—ପୁଂ.ବି. (ତନ୍ତୁ+କ) ସର୍ଷପ, ସୋରିଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ନାଡ଼ୀ ।

ତନ୍ତୁକାଷ୍ଠ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତନ୍ତୁ+କାଷ୍ଠ)ତାଷଣ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ତନ୍ତ୍ରମାନେ ସୂତାକୁ ପରି-ଷ୍କାର କରନ୍ତି ବା ମାଜନ୍ତି ।

ତନ୍ତୁକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତନ୍ତୁକ+ଇ) ନାଡ଼ୀ, ଶିରା, ଧମନୀ ।

ତନ୍ତୁକୀଟ—ପୁଂ.ବି. କୀଟବିଶେଷ, ଗୋଟି-ପୋକ, ତସରପୋକ, ମାକଡ଼ସା ।

ତନ୍ତୁତା—ପୁଂ.ବି. (ତନ୍+ତୁନ୍) ଗ୍ରାହ, ହାଙ୍କର, ସମୁଦ୍ରର ସାପ, କୁମ୍ଭୀର ।

ତନ୍ତୁନାଗ—ପୁଂ.ବି. ତନ୍ତୁତା ଦେଖ ।

ତନ୍ତୁନାଭ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)ମାକଡ଼ସା, ବୁଢ଼ିଆଣୀ, ଉର୍ଣ୍ଣନାଭ । [ଗଛ ।

ତନ୍ତୁନଯାସ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତାଳ-

ତନ୍ତୁପର୍ବ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତନ୍ତୁ+ପର୍ବନ୍)ଗଙ୍ଗା-ପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ରାଖୀପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ଶ୍ରାବଣ ମାସର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ।

ତନ୍ତୁଭ—ପୁଂ.ବି. (ତନ୍ତୁ+ଭା+କ.ଅ) ସର୍ଷପ, ସୋରିଷ, ବଜ୍ରୁଆ ।

ତନ୍ତୁମତ୍—ପୁଂ.ବି. ଅଗ୍ନି ।

ତନ୍ତୁମତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.ମୃଗୀରଙ୍କ ମାତା

ତନ୍ତୁର(ଳ)—କ୍ଲୀ. ବି. (ତନ୍ତୁ+ରା+-କ.ଅ) ମୃଣାଳ, ପଦ୍ମନାଡ଼ ।

ତନ୍ତୁବର୍ଦ୍ଧକ—ବି. (ତନ୍ତୁ) ବୀଣା, ସିତାରଆଦି ଯନ୍ତ୍ରବଜାଇବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ତନ୍ତୁବାନ୍—ହି.-ବିଂ. ବୟନ ।

ତନ୍ତୁବାପ—ପୁଂ. ବି. (ତନ୍ତୁ+ବପ+-କ.ଅ) ତନ୍ତ୍ର, ବୁଢ଼ିଆଣୀ, ତନ୍ତୁବାୟ, ତନ୍ତ୍ର, ତନ୍ତ୍ରୀ ।

ତନ୍ତୁବାୟ—ପୁଂ. ବି. (ତନ୍ତୁ+ବେ+-କ.ଅ) ମାକଡ଼ସା, ତନ୍ତ୍ରୀ, ବୁଢ଼ିଆଣୀ ।

ତନ୍ତୁବାୟ ଦଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. ତନ୍ତୁବାୟ ସାଧନ ଦଣ୍ଡ ।

ତନ୍ତୁବିଗ୍ରହା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)କଦଳୀଗଛ ।

ତନ୍ତୁଶାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତତ୍ତ) ତନ୍ତୁବପନ ଗୃହ, ଲୁଗା ବୁଣିବାର ଘର ।

ତନ୍ତୁସନ୍ତତ—ହି. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ବୁଣା (ଲୁଗା), ସିଲାଇ ହୋଇଥିବା (ଲୁଗା), ସ୍ତ୍ରୀ ତ ।ସ୍ତ, ସୂତ୍ରବିସ୍ତୃତ ବସ୍ତ୍ର ।

ତନ୍ତୁସନ୍ତତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ)ବୟନ ।

ତନ୍ତୁସାର—ପୁଂ. ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ଗୁମାକ ବୃକ୍ଷ, ଗୁଆଗଛ, (ବିଂ)ଅତିକୃଶ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ତନ୍ତ୍ର—ବି. (ତନ୍+କ.ତ) ଶିବୋକ୍ତ ଶାସ୍ତ୍ର ବିଶେଷ, ଶିବ ଓ ଶିବଙ୍କର ପୂଜା ବା ଉପାସନା ବିଷୟକ ଶାସ୍ତ୍ର, ତନ୍ତ୍ର, ସୂତ୍ର ସୂତା, ମୀମାଂସା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ବେଦର ଶାଖା ବିଶେଷ, ଔଷଧ, କାରଣ, ହେତୁ, ମୂଳ, ଉପାୟ, କୌଶଳ, ପରିଚ୍ଛଦ, ବସ୍ତ୍ର, ଝାଡ଼ିବା ମନ୍ତ୍ର,ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର,ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପ୍ରତି ମାରଣ, ବଶୀକରଣ, ସ୍ତମ୍ଭନ, ମୋହନ, ଉଚ୍ଚାଟନାଦି, ପ୍ରୟୋଗବିଧି, ରାଜ୍ୟଶାସନ, ନୀତି, ରାଜସମ୍ପତ୍ତିବ୍ୟାହାରୀ ଲୋକ, ହୈନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ, ସମୂହ, ଅଧୀ-ନତା, ବୀଣା ଆଦି ବାଦ୍ୟର ଚର୍ମନିର୍ମିତ ସୂକ୍ଷ୍ମସୂତ୍ର, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ମତ, ସମ୍ପ୍ରଦାୟ, ଦଳ, କୁଳ, ପୂଜାବିଧି, କର୍ମକାଣ୍ଡ ପଦ୍ଧତି, ପରିଚ୍ଛେଦ, ପ୍ରବନ୍ଧ, ପ୍ରାଧାନ୍ୟ, ସ୍ୱରାଜ୍ୟଚିନ୍ତା, ବିଧାନ, ବିଧି, ଅନ୍ତର୍ନି-ହିତ ନିୟମ, ତନ୍ତ୍ର, ବସ୍ତ୍ରବୟନ ସାମଗ୍ରୀ, ଆହ୍ଲାଦ,ଆନନ୍ଦ, କୁଟୁମ୍ବଭରଣ ପୋଷଣାଦି କର୍ମ, ନିଶ୍ଚିତ, ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ପ୍ରମାଣକାର୍ଯ୍ୟ, ରାଜକର୍ମଚାରୀଗଣ, ଅଧି-କାର, ପଦ, କର୍ମକ୍ଷେତ୍ର, ଶ୍ରେଣୀ, ବର୍ଗ, ଶପଥ ଗୃହ,ଧନ, (ବିଂ)ଶାସିତ,ଅଧୀନ, ଆୟତ୍ତ ।

ତନ୍ତ୍ରକ—କ୍ଲୀ. ବି. ନୂତନବସ୍ତ୍ର, (ଗ୍ରା. ବି) ତାରବାଦ୍ୟ ।

ତନ୍ତ୍ରକାଷ୍ଠ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତ.ଧା) ତନ୍ତ୍ରସ୍ଥିତ କାଷ୍ଠଭେଦ, ତାଷଣ, ତନ୍ତ୍ର ।

ତନ୍ତ୍ରଣ—କ୍ଲୀ.ବି. ଶାସନ ବା ପ୍ରବନ୍ଧ ଆଦି କରିବା କର୍ମ ।

ତନ୍ତ୍ରତା—ବି. (ତନ୍ତ୍ର+ତା) ଅଧୀନତା, ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର, କୌଶଳ, ଘନିଷ୍ଠତା, ଏକ ସଙ୍ଗେ ବହୁକାର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରାରମ୍ଭକରଣ, ଏକ କର୍ମ ପରିବର୍ତ୍ତରେ ଅନ୍ୟ କର୍ମ କରଣ, ବହୁଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନାର୍ଥ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ।

ତନ୍ତ୍ରଧାରକ—ପୁଂ. ବି. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କର୍ମକାଣ୍ଡର ପଦ୍ଧତି ଅନୁସାରେ କର୍ମ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମନ୍ତ୍ରପାଠ କରାଏ, କର୍ମକାଣ୍ଡର ପ୍ରଚାରକ ।

ତନ୍ତ୍ରମନ୍ତ୍ର—ବି. (୬ତତ୍) ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତମନ୍ତ୍ର, (ଗ୍ରା. ବି)ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର, ଗୁଣିଗାରଡ଼ ।

ତନ୍ତ୍ରଯାନ—ଗ୍ରା.ବି.ବୌଦ୍ଧଧର୍ମର ତନ୍ତ୍ରିକ-ଶାଖା ବିଶେଷ ।

ତନ୍ତ୍ରଯୁକ୍ତି—ବି. ଯେଉଁ ଯୁକ୍ତିର ସାହା-ଯ୍ୟରେ କୌଣସି ବାକ୍ୟର ଅର୍ଥ ବୁଝାଯାଏ ।

ତନ୍ତ୍ରବାପ—ପୁଂ. ବି.(ତନ୍ତ୍ର+ବପ+କ. ଅ)ତନ୍ତୁବାୟ,ତନ୍ତ୍ର,ମାକଡ଼ସା,ବୁଢ଼ିଆଣୀ ।

ତନ୍ତ୍ରବାୟ—ପୁଂ. ବି.(ତନ୍ତ୍ର+ବେ+କ. ଅ) ତନ୍ତୁବାୟ, ତନ୍ତ୍ର, ମାକଡ଼ସା, ତନ୍ତ୍ର, ତନ୍ତ୍ର । [ପ୍ରଣାଳୀ ।

ତନ୍ତ୍ରସଂସ୍ଥା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(୬ତତ୍)ରାଜ୍ୟଶାସନ

ତନ୍ତ୍ରସଂସ୍ଥିତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ରାଜ୍ୟ ଶାସନ ପ୍ରଣାଳୀ ।

ତନ୍ତ୍ରସାଧନ(ନା)—ବି. (୬ତତ୍)ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ପଦ୍ଧତିକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ସିଦ୍ଧିଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ କରାଯିବା କ୍ରିୟା-କଳାପ ।

ତନ୍ତ୍ରସାର—ବି. (୬ତତ୍) ତନ୍ତ୍ରମନ୍ତ୍ର ମାନ-ଙ୍କରୁ ସଂଗୃହୀତ ସାରାଂଶ ପୁସ୍ତକ ।

ତନ୍ତ୍ରସ୍କନ୍ଧ—ବି. ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ରର ଯେଉଁ ଗଣନା ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଆଦିଙ୍କ ଗତି ନିରୂ-ପିତ ହୁଏ, ଗଣିତ ଜ୍ୟୋତିଷ ।

ତନ୍ତ୍ରହୋମ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ତନ୍ତ୍ରଶାସ୍ତ୍ର-ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋମ ।

ତନ୍ଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତନ୍ଦ୍ରି+ଭାଅ+ଆ) ଅଳ୍ପନିଦ୍ରା ।

ତନ୍ଦ୍ରାବାପ—ବି. (୬ତତ୍) ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଓ ପର ରାଜ୍ୟ ଶାସନ ।

ତନ୍ଦ୍ରାସ୍ଥୀ—ପୁଂ. ବି.(ତନ୍ଦ୍ର+ଇ+ଇନ୍) କାଳଚକ୍ରଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟାଦି ।

ତନ୍ଦ୍ରି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତନ୍ଦ୍ରି, ତନ୍ଦ୍ରା ।

ତନ୍ଦ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତନ୍ଦ୍ର+କ+ଆ) ଗୁଡ଼ୁଚୀ, ଗୁଳୁଚଲତା ।

ତନ୍ଦ୍ରିଳ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତନ୍ଦ୍ରୀ, ତନ୍ଦ୍ରା ।

ତନ୍ଦ୍ରିତ—ବିଂ. (ତନ୍ଦ୍ରି+ଇତ) ଆଳସ୍ୟ-ଯୁକ୍ତ, ଅଳସ, ଅବସନ୍ନ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ତନ୍ଦ୍ରିତା ।

ତନ୍ଦ୍ରିପାଳ—ପୁଂ. ବି. (ତନ୍ଦ୍ରି+ପାଳ) ଗୋମାତୃ ପାଳକ, ବିରାଟରାଜ୍ୟରେ ଗୁପ୍ତ ଭାବରେ ଅବସ୍ଥାନ କାଳରେ ସହ-ଦେବଙ୍କ ଗୃହୀତ ନାମ ।

ତନ୍ଦ୍ରିପାଳକ—ପୁଂ. ବି. (ତନ୍ଦ୍ରି+ଇ+ ପାଳକ) ସୈନ୍ୟାଧ୍ୟକ୍ଷ,ଜୟଦ୍ରଥ ରାଜା ।

ତନ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତନ୍ତ୍ର+ଈ) ତନ୍ତ୍ର, ତାରଯୁକ୍ତ, ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର, ତନ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟା-ସାଧକ ବ୍ୟକ୍ତି, , ବୀଣା ଗ୍ରନ୍ଥ, ଗୁଡ଼ୁଚୀ, ଦେହଶିରା, ନାଡ଼ୀ, ନଦୀଭେଦ,ଯୁବତୀ-ଭେଦ, ରଜଜୁ (ତନ୍ତ୍ର+ଇନ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନର ତନ୍ତ୍ରବିଧାନ କରେ, ବାଦ୍ୟ ବାଦକ, ଗାୟକ, (ବିଂ) ଦଳଭୁକ୍ତ, ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ନିବିଷ୍ଟ ।

ତନ୍ତ୍ରୀମୁଖ—ପୁଂ. ବି. ହସ୍ତର ଅବସ୍ଥାନ ଭେଦ ।

ତନ୍ତ୍ରୀରବ—କ୍ଲୀ.ବି.(୬ତତ୍)ମୃଦଙ୍ଗର ଅଗ୍ରଭାଗ ।

ତନ୍ତ୍ରୀ—ଅବ୍ୟ. ସ୍ୱୀକାର, ଅଭ୍ୟୁପଗମ ।

ତନ୍ଦରା—ସଂ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. (ସଂ-ତ୍ରସ୍ତ) ଉଦ୍‌ବେଗ, ଉତ୍କଣ୍ଠା,ଅସ୍ଥିରତା, (ବିଂ) ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ, ଅସ୍ଥିର,ତ୍ରସ୍ତ ।

ତନ୍ଦରାକରିବା—ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜାମ)କ୍ରି.କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତ୍ରସ୍ତ କରାଇବା ।

ତନ୍ଦରାପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବିଷ-ୟରେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନହେବା ।

ତନ୍ଦୁର(ରା)—ଯା. ବି. ପାଉଁରୁଟି ତିଆରି କରାଯିବା ଚୁଲି ବା ଭାଟୀ ।

ତନ୍ଦୁରସ୍ତ—ଯା. ବିଂ. ନୀରୋଗ, ସୁସ୍ଥ ।

ତନ୍ଦୁରସ୍ତି—ଯା. ବି. ଆରୋଗ୍ୟ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ।

ତନ୍ଦୁଲୀୟକ—ବି. ଲୈଉଟିଆ ଶାଗ ।

ତନ୍ଦ୍ରବାପ—ପୁଂ. ବି. ତନ୍ତୁବାୟ, ତନ୍ତ୍ର, ମାକଡ଼ସା, ବୁଢ଼ିଆଣୀ । [ତନ୍ତ୍ର ।

ତନ୍ଦ୍ରବାୟ—ପୁଂ. ବି. ତନ୍ତ୍ରବାୟ, ତନ୍ତ୍ର,

ତନ୍ଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତନ୍ଦ୍ର+ଭାଅ+ଆ) ନିଦ୍ରାବେଶ, ଅଳ୍ପନିଦ୍ରା, ଆଳସ୍ୟ,ଶୁଇ-ନିଦ, ଘୁମାଇବା, ଅବସାଦ ।

ତନ୍ଦ୍ରାଭିଭୂତ—ବିଂ. (୭ତତ୍) ନିଦ୍ରାରେ ଆସକ୍ତ ହୋଇଥିବା ।

ତନ୍ଦ୍ରାଯୁକ୍ତ—ବିଂ. (୭ତତ୍) ଢୁଳାଉଥିବା, ନିଦ୍ରାସକ୍ତ ।

ତାନ୍ଦ୍ରାଳୁ—ହି.ବିଂ.(ତନ୍ଦ୍ରା+ଆଳୁ)ଆଳସ୍ୟ-ଯୁକ୍ତ, ନିଦ୍ରାଳୁ,ଅଳସ, କ୍ଳାନ୍ତ ।

ତନ୍ଦ୍ରାସକ୍ତ—ବିଂ. (୭ତତ୍) ତନ୍ଦ୍ରାଭିଭୂତ ଦେଖ ।

ତନ୍ଦ୍ରି—କ୍ଲୀ.ବି.(ତନ୍ଦ୍ରା+ଭାଇ)ଅଳ୍ପନିଦ୍ରା, ଆଳସ୍ୟ, ନିଦ୍ରାବେଶ, କ୍ଳାନ୍ତି, ମୂର୍ଚ୍ଛା ।

ତନ୍ଦ୍ରିକସଂନିପାତ—ବି. ଏକପ୍ରକାର ସନ୍ନି-ପାତିକ ଜ୍ୱର ।

ତନ୍ଦ୍ରିକା— ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତନ୍ଦ୍ର+ଇକ+ଆ) ତନ୍ଦ୍ର ଦେଖ ।

ତନ୍ଦ୍ରିଜ—ପୁଂ. ବି. ଯଦୁବଂଶୀୟ କନବଳ ନୃପତିଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ତନ୍ଦ୍ରିତ—ବିଂ. (ତନ୍ଦ୍ରି+ଇତ) ଆଳସ୍ୟ-ଯୁକ୍ତ, ନିଦ୍ରାସକ୍ତ, ତନ୍ଦ୍ରାଳୁ, କ୍ଳାନ୍ତ ।

ତନ୍ଦ୍ରିତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ନିଦ୍ରାକୁତା,ଆଳସ୍ୟତା ।

ତନ୍ଦ୍ରିପାଳ—ପୁଂ.ବି.ଯଦୁବଂଶୀୟ କନବଳ ନୃପତିଙ୍କ ପୁତ୍ରଭେଦ ।

ତନ୍ଦ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତନ୍ଦ୍ର+ଇ+ଈ) ତନ୍ଦ୍ରା, ନିଦ୍ରାବେଶ, ଆଳସ୍ୟ, ଭ୍ରୂକୁଟି, ଭ୍ରୂ, କ୍ଳାନ୍ତି, ମୂର୍ଚ୍ଛା ।

ତନ୍ନ—ଅବ୍ୟ. (ତତ୍ + ନ) ତା ନୁହେ ।

ତନ୍ନତନ୍ନ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ, ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ, ବିଶଦ ଭାବରେ, ଅତି ସୂକ୍ଷ୍ମ ଭାବରେ, ବିଚାର ପୂର୍ବକ, ଆଦ୍ୟୋପାନ୍ତ ।

ତନ୍ନୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚକ୍ରକୁଲ୍ୟା, ଗୃହଲିଆ, ଗୃକୁଲିଆ ।

ତନ୍ନିମିତ୍ତ—କ୍ରି. ବିଂ. ସେହି କାରଣରୁ,

ସେହି ସକାଶେ, ତଦର୍ଥ ।

ତନ୍ନିବନ୍ଧନ—ହି.ବ୍ୟ. ସେହି କାରଣରୁ, ସେହି ସକାଶେ, ବ୍ୟ.(ବ.ଶ୍ରୀ) ସେହି କାରଣଯୁକ୍ତ, ସେହି ବନ୍ଧନଯୁକ୍ତ, ବ. (କ.ଧା) ସେହିକାରଣ, ସେହିବନ୍ଧନ ।

ତନ୍ୱଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) କ୍ଷୀଣାଙ୍ଗୀ, କୃଶାଙ୍ଗୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବ)କୃଶାଙ୍ଗୀସ୍ତ୍ରୀ, ଶାଳ-ପର୍ଣ୍ଣୀବୃକ୍ଷ, ହଙ୍ଗୁପର୍ଣ୍ଣୀ ।

ତନ୍ୱୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତନୁ + ଈ) କ୍ଷୀଣାଙ୍ଗୀ, କୃଶାଙ୍ଗୀ, (ବ) ସଂସ୍କୃତ ବୃତ୍ତି ବିଶେଷ, ଶାଳପର୍ଣ୍ଣୀବୃକ୍ଷ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଏକ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ତନ୍ମତତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ସେହିମତ ।

ତନ୍ମଧ୍ୟ—କ୍ଳୀ. ବ.(ତତ୍ତ) ତାହାର ମଧ୍ୟ, ତହିଁର ମଧ୍ୟ ।

ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ ତହିଁର ମଧ୍ୟସ୍ଥଳରୁ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ।

ତନ୍ମଧ୍ୟରେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ତହିଁର ଅନ୍ତ-ର୍ଦ୍ଦେଶରେ, ସେହିସମସ୍ତ ମଧ୍ୟରେ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ।

ତନ୍ମଧ୍ୟସ୍ଥ—ହି.ବ୍ୟ. ତନ୍ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ, ତହିଁର ମଧ୍ୟସ୍ଥିତ ।

ତନ୍ମନ—ଗ୍ରା.ବ୍ୟ. ତନ୍ମୟ, ଅନନ୍ୟମନସ୍କ. ଏକାଗ୍ରଚିତ୍ତ ।

ତନ୍ମନା—ବ୍ୟ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତନ୍ମନ ଦେଖ ।

ତନ୍ମୟ—ପୁଂ. ବ୍ୟ. ତତ୍ସ୍ୱରୂପ, ତଦ୍ଭା-ବାପନ୍ନ, ତଦାସକ୍ତଚିତ୍ତ, ତନ୍ମଗ୍ନ, ତଦ୍ଗତ ।

ତନ୍ମୟଚିତ୍ତ—ବ୍ୟ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତହିଁରେ ନିବିଷ୍ଟମନା ।

ତନ୍ମୟତା(ତ୍ୱ)—କ୍ଳୀ. ବ. ତଦ୍ଭାବ ପୂର୍ଣ୍ଣତା, ତତ୍ସ୍ୱରୂପତା, ତଦାତ୍ମକତ୍ୱ ।

ତନ୍ମୟାସକ୍ତ—ବ. ଭଗବାନଙ୍କଠାରେ ତନ୍ମୟହେବା ।

ତନ୍ମାତ୍ର—କ୍ଳୀ. ବ. (ତତ୍ + ମାତ୍ର) ସାଂଖ୍ୟ ମତରୁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅମିଶ୍ର ପଞ୍ଚଭୂତ ବିଶେଷ, ସେହିମାତ୍ର, ତେତିକିମାତ୍ର, (ବ୍ୟ)ସେହି ମାତ୍ରକ, ସେହିପରିମିତ, (ହି. ବ୍ୟ) କେବଳ ତାହାହିଁ, ତେତିକିମାତ୍ର ।

ତନ୍ମାତ୍ରତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ତନ୍ମାତ୍ରତ୍ୱ,ସାଂଖ୍ୟ-ମତେ,ସୂକ୍ଷ୍ମପଥ ଅମିଶ୍ର ପଞ୍ଚଭୂତବିଶେଷ ।

ତନ୍ମାତ୍ରିକ—ହି.ବ୍ୟ. ତନ୍ମାତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ତନ୍ୟତୁ—ପୁଂ. ବ. ବାୟୁ,ଗ୍ରନ୍ଥି, ବାଦ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତ ଯନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ,ଗର୍ଜନ, ଅଶନି, ପର୍ଯ୍ୟନ୍ୟ ।

ତନ୍ୟତ୍ନୁ—ପୁଂ. ବ. (ତନ+କ. ଯତ୍ନୁ) ବାୟୁ, ଗ୍ରନ୍ଥି, ତନ୍ୟତା ଦେଖ ।

ତନ୍ୟୁ—ହି.ବ୍ୟ.(ତନ + ୟୁ)ଅନାଦେଶ ।

ତପ୍ତ—ପ୍ରା.(ସମ୍ପ.)ବ୍ୟ. ତପ୍ତ, ତାତିଲା ।

ତପ—ବ. (ତପ୍+କ.ଅ)ତପନ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଆତପ, ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ,ଉତ୍ତାପ, (ବ୍ୟ)ତାପ-ଦାୟକ, ଗରମ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତପା ।

ତପଃ—ବ. (ତପ୍+ଣ. ଅସ୍) ତପସ୍ୟା. ଧର୍ମାର୍ଥ ବ୍ରତ, ବ୍ରାହ୍ମଣାଦିଙ୍କ ଧର୍ମ ବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଦେବତା ଆଦିଙ୍କ ଧ୍ୟାନ, ଅଦୃଷ୍ଟ, (ଭ୍ୱ + ଅସ୍) ଆଚରଣ, ଆଲୋ-ଚନା, ସପ୍ତଭୁବନ ମଧ୍ୟରୁ ଚାରିଟି, ତପୋଲୋକ, ଶୀତଋତୁ, ମାଘମାସ, ଶରୀର ବା ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗଣର ବଶୀକରଣ, ଅଗ୍ନି, ଲଗ୍ନର ନବମ ସ୍ଥାନ ।

ତପଃକର—ବ୍ୟ. (ତପଃ + କୃ + କ.ଅ) ଯେ ତପସ୍ୟାକରେ, ତପସ୍ୱୀ, (ପୁଂ.ବ) ତପସ୍ୱୀ ମାନ୍ଦ ।

ତପଃକ୍ଲିଶ—ପୁଂ. ବ୍ୟ. (ତତ୍ତ) କୃତ ବା ତପସ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ଶୀର୍ଣ୍ଣଦେହ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ତପଃକ୍ଲେଶ—ବ. (ତତ୍ତ) ତପସ୍ୟା ଜନିତ ଦୁଃଖ ବା ଶାରୀରିକ କଷ୍ଟ ।

ତପଃକ୍ଲେଶସହ—ବ୍ୟ. ତପସ୍ୟା ଜନିତ କ୍ଲେଶ ଯେ ସହ୍ୟ କରେ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ସଂଯମ ବା କାରକ, ତପସ୍ୱୀ ।

ତପଃପରାୟଣ—ପୁଂ. ବ୍ୟ. (ବ.ଶ୍ରୀ)ତପ-ସ୍ୟାରେ ରତ ।

ତପଃପ୍ରଧାନ—ପୁଂ. ବ୍ୟ.(ବ.ଶ୍ରୀ)ଯାହାର ତପସ୍ୟାହିଁ ପ୍ରଧାନ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ତପଃପ୍ରଭାବ—ବ. (ତତ୍ତ) ତପୋବଳ, ତପସ୍ୟା ଜନିତ ବଳ । [ଦେଖ ।

ତପଃଶକ୍ତି—ବ. (ତତ୍ତ) ତପଃପ୍ରଭାବ

ତପଃଶୀଳ—ବ୍ୟ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତପସ୍ୟାରେ ସର୍ବଦା ଅନୁରକ୍ତ ।

ତପସ୍ୟାଧନ—ବ.(ତତ୍ତ)ତପସ୍ୟାକରିବା ତପସ୍ୟାର ଉପକରଣ ।

ତପସ୍ୟସ୍ଥଳୀ—ବ. (ତତ୍ତ) ତପସ୍ୟା କରି-ବାର ସ୍ଥାନ, କାଶୀଧାମ, ବାରାଣସୀ ।

ତପସ୍ୟସ୍ଥାନ—ବ. (ତତ୍ତ) ତପୋବନ, ତପସ୍ୟା କରିବାର ସ୍ଥାନ ।

ତପସ୍ୱୀ—ଗ୍ରା. ବ୍ୟ. ଯେ ତପସ୍ୟାକରେ, (ବ) ତପସ୍ୱୀ ।

ତପତ୍ତ—ପ୍ରା.(ସମ୍ପ)ବ୍ୟ. ତପ୍ତ, ତାତିଲା ।

ତପତ—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ)ବ୍ୟ.ଉତ୍ତପ୍ତ, ଗରମ, ତତିଲା ।

ତପତ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବ. ତାତ,ଉତ୍ତାପ, ତାପ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଦୁଃଖ, କ୍ଲେଶ ।

ତପତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତପ୍ + ଅତ୍ + ଈ) ସୂର୍ଯ୍ୟକନ୍ୟା,ଛାୟାଗର୍ଭସଂଭୂତ,ସାବିତ୍ରୀଙ୍କ ଅନୁଜା, କୁରୁବଂଶୀୟ ସଂବରଣ ରାଜାଙ୍କ ପତ୍ନୀ, ସୂର୍ଯ୍ୟ ପତ୍ନୀ, ଛାୟା ଦେବୀ, ତାପ୍ତି ନଦୀ ।

ତପନ୍—ବ୍ୟ. (ତପ୍+କ.ଅତ୍) ତାପଦ, ପ୍ରକାଶଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତପନ୍ତୀ ।

ତପନ—ବ. (ତପ୍+କ.ଅନ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତମଣି,ନରକର ଭାଗବିଶେଷ, ଭାଲିଆ, ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ, ଅଗ୍ନିବିଶେଷ, ଆକନ୍ଦ ବୃକ୍ଷ, ଅର୍କ ଗଛ, ଚରୁ, ନାୟକ ବିଷୋଗରେ ନାୟିକା ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହାବ-ଭାବ, (ଭ୍ୱ + ଅନ) ଉତ୍ତାପ,ତାପ,ଦାହ, ଜ୍ୱଳନ, (ବ୍ୟ-କ.ଅନ) ଉତ୍ତାପ ଜନକ, ସନ୍ତାପକ ।

ତପନକର—ପୁଂ.ବ. (ତପନ+କୃ+ଅ) ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ, ରଶ୍ମି, ଖର । [ରଶ୍ମି ।

ତପନକିରଣ—ବ. (ତତ୍ତ) ଖର,ସୂର୍ଯ୍ୟ-

ତପନଚ୍ଛଦ—ପୁଂ. ବ. ଆନ୍ଦତ୍ୟ ପୁତ୍ର ବୃକ୍ଷ, ଅରଣ୍ଡ ଗଛ, ଅଣ ସାଂ ଷିଆ ।

ତପନଜ—ପୁଂ. ବ. (ତପନ+ଜନ+ କ ଅ) ତପନତନୟ ଦେଖ ।

ତପନଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତପନ + ଜନ + କ.ଅ+ଆ) ତପନ ତନୟା ଦେଖ ।

ତପନତନୟ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ)ସୂର୍ଯ୍ୟ-ପୁତ୍ର ଯମ, କର୍ଣ୍ଣ, ଶନି, ସୁଗ୍ରୀବ ।

ତପନତନୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ଶମୀ ବୃକ୍ଷ, ଶାଇ ଗଛ, ସୂର୍ଯ୍ୟ କନ୍ୟା, ଯମୁନା ନଦୀ, ବ୍ରଜାଙ୍ଗନା, ଗୋପୀ, ଗୋଦାବରୀ ନଦୀ ।

ତପନତାପ—ବି. (୬ତତ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ତେଜ, ଖରା ।

ତପନତାପନ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ତପପ୍ରଦ ସୂର୍ଯ୍ୟ, (୬ତତ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ. (ବଂ. କ.ଧା) ସୂର୍ଯ୍ୟଦତ୍ତ ତାପଦାୟକ ।

ତପନମଣି—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତମଣି ।

ତପନାଂଶୁ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ, ଖରା ।

ତପନାତ୍ମଜ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ତପନ ତନୟ ଦେଖ ।

ତପନ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ଗୋଦାବରୀ ନଦୀ, ଅକାନବର୍ଦ୍ଧୀ ଲତା ।

ତପନୀୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ସୁବର୍ଣ୍ଣ, କନକ, ଧତୁରା, କଳାଦୁଦୁରା, (ବଂ) ଉତ୍ତପ୍ତ କରିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ।

ତପନୀୟକ—ବି. (ତପନୀୟ + କ) ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ।

ତପନେଷ୍ଟ—କ୍ଲୀ.ବି.(୬ତତ୍)ତାମ୍ର,ତମ୍ବା ।

ତପନୋପଳ—ପୁଂ. ବି.ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତମଣି ।

ତପନ୍ତକ—ପୁଂ.ବି.ମହାରାଜ ଉଦୟନଙ୍କ ବିଦୂଷକ ବସନ୍ତକଙ୍କର ପୁତ୍ର, ନବବାହନ ଦତ୍ତଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ।

ତପବନ୍ତ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ତପୋବନ୍ତ ଦେଖ ।

ତପରଖ—ଗ୍ରା. ବି. ପରଖ, ତଦାରଖ, ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରଣ, ତନଖି.।

ତପଶ୍ଚର—ବି. (ତପସ୍ + ଚର + କ.ଅ) ତପସ୍ୟା କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି,(ବଂ)ତପସ୍ୟା କାରୀ ।

ତପଶ୍ଚରଣ—କ୍ଲୀ.ବି. ତପଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟା,ତପସ୍ୟା, ତପଃସାଧନା, ତପସ୍ୟା କରିବା, ମୁନିବୃତ୍ତି । [ତପସ୍ୟା ।

ତପଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (୬ତତ୍) ବ୍ରତଚର୍ଯ୍ୟା,

ତପଶ୍ଚାରୀ—ପୁଂ. ବି ଓ ବଂ. (ତପସ୍ + ଚର + କ.ଇନ୍) ତପଶ୍ଚର ଦେଖ ।

ତପସ୍—କ୍ଲୀ. ବି. ତପସ୍ୟା, ମୁନିବ୍ରତ, ଆଲୋଚନାତ୍ମକ ଈଶ୍ୱର ଜ୍ଞାନବିଶେଷ, କ୍ଷୁତ୍‌ପିପାସା, ମୌନାଦି ବ୍ରତବିଶେଷ ।

ତପସ—ପୁଂ. ବି. (ତପ + ଅସ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, ପକ୍ଷୀ ।

ତପସିଲ—ଯା. ବି. ବିବରଣ, ବିସ୍ତାରିତ ବିବରଣ, ତାଲିକା, ଫେରସ୍ତ, ଫର୍ଦ୍ଦ, କୈଫିୟତ, ବିଶ୍ଳେଷଣ,ବିଭାଜନ,ସୂଚୀ, ଟୀକା, (ଗ୍ର.ବିଂ) ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ବିସ୍ତାରିତ ବିବରଣ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା, ତପସିଲ ଲିଖିତ ।

ତପସିଲମୁତାବକ—ଯା. ଅବ୍ୟ. ତାଲିକା ବା ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣ ଅନୁସାରେ ।

ତପସୀମାଛ—ଗ୍ରା.ବାଲେ. ବି. ଏକପ୍ରକାର ମାଛ, ବୋଦସି ମାଛ ।

ତପସୋମୂର୍ତ୍ତି—ପୁଂ. ବି. ଦ୍ୱାଦଶ ମନ୍ୱନ୍ତରରେ ଚତୁର୍ଥ ସାବର୍ଣ୍ଣୀୟ ସମୟେ ସପ୍ତର୍ଷି ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ।

ତପସ୍ତକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. (ତପସ୍ + ତକ୍ଷ + କ.ଅ) ଇନ୍ଦ୍ର ।

ତପସ୍ତେଜ—ବି.(କ.ଧା)ତପାନଳ ଦେଖ

ତପସ୍ତପ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍)ହଟ,ବିଷ୍ଣୁ ।

ତପସ୍ୟ—ପୁଂ.ବି. ଫାଲ୍ଗୁନମାସ,ଅର୍ଜୁନ, କୁନ୍ଦପୁଷ୍ପ, ତପଶ୍ଚରଣ,ତାପସ ମନୁଙ୍କର ଦଶପୁତ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ,ବଂ. (ତପସ୍ + ଯ) ତପସ୍ୟାରେ ରତ, ତପୋନିଷ୍ଠ ।

ତପସ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତପସ୍ + ଯ + ଆ) ପର୍ଯ୍ୟାୟ ବ୍ରତାଦାନ, ପରିଚର୍ଯ୍ୟା,ନିୟମ ସ୍ଥିତି, ବ୍ରତଚର୍ଯ୍ୟା, ଅଭୀଷ୍ଟ ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତି ନିମିତ୍ତ କଠୋର ବ୍ରତ ସାଧନା, ଅରଣ୍ୟାଦି ବିଜନ ସ୍ଥାନରେ କଠୋର ନିୟମରେ ଦେବାରାଧନା,ତପସ୍ୟାମଧ୍ୟ ଦେଖ ।

ତପସ୍ୟାଚରଣ—ବି. (୬ତତ୍) ଯୋଗସାଧନ, ବ୍ରତାଦି କଠୋର ନିୟମ ପାଳନ । [ଜାତ ।

ତପସ୍ୟାଜନିତ—ବଂ. (୫ତତ୍) ତପସ୍ୟାରୁ

ତପସ୍ୟାବିଘ୍ନ—ବି.(୬ତତ୍) ତପସ୍ୟାଭଙ୍ଗ ଦେଖ ।

ତପସ୍ୟାଭଙ୍ଗ—ବି. (୬ତତ୍) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କରୁଥିବା ତପସ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଜାତହେବା ବାଧା ।

ତପସ୍ୟାମଧ୍ୟ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କଉମାଛପର ଦଶ ବାରଆଙ୍ଗୁଳ ଲମ୍ବା ଚେପ୍ଟା ଉଷତ୍ ହଳଦିଆ କଣ୍ଟକପରି ଲୁଣିମାଛ ବିଶେଷ ।

ତପସ୍ୱାନ୍—ପୁଂ. ବି. ତପସ୍ୱୀ, (ବଂ) ତପସ୍ୟା କରୁଥିବା, ତପୋରତ ।

ତପସ୍ୱିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତପସ୍ୱିନ୍ + ତା) ତପସ୍ୱୀ ହେବାର ଅବସ୍ଥା, ତପସ୍ୱୀତ୍ୱ ।

ତପସ୍ୱିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତପସ୍ୱିନ୍ + ଈ) ତପସ୍ୟାକାରିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ତପଶ୍ଚାରିଣୀ, ଜଟାମାଂସୀ, ଋଷିପତ୍ନୀ, ପତିବ୍ରତା ବା ସାଧ୍ୱୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), କଟୁକୀ, ବଡ ଗୋରକ୍ଷ ମୁଣ୍ଡୀ, (ବଂ) ଦୀନା,ଦୁଃଖିତା,ପତିବ୍ରତା ।

ତପସ୍ୱିପତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଦମନକ ବୃକ୍ଷ ।

ତପସ୍ୱୀ—ପୁଂ.ବି. (ତପସ୍ + ବିନ୍) ସଂସାର ବିରକ୍ତ ଅରଣ୍ୟାଶ୍ରମବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ସଂଯତେନ୍ଦ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତି,ମୁନି,ତପସ୍ୟାମଧ୍ୟ ଦେଖ, ପୂତକୁମାରୀ, (ବଂ) ଧାର୍ମିକ, ବ୍ରତଧାରୀ, ଧର୍ମାତ୍ମା କ୍ଲେଶସହିଷ୍ଣୁ, ଶାନ୍ତସ୍ୱଭାବ, ନିର୍ଦ୍ଦୋଷବାନ, ଦୟାରାଯୋଗ୍ୟ ।

ତପା—ଯା. ବି. ଟପା, ପ୍ରଗନ୍ନା, ତାଲୁକ, ମୁସଲମାନ ରାଜତ୍ୱ ସମୟରେ କରାଯାଇଥିବା ଦେଶାଂଶର ବିଭାଗ ।

ତପାତ୍ୟୟ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ବର୍ଷାକାଳ, ଗ୍ରୀଷ୍ମାବସାନ ।

ତପାନଳ—ବି. (କ.ଧା) ତପସ୍ୟାଜନିତ ତେଜଃ । [ବସାନ ।

ତପାନ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ, ଗ୍ରୀଷ୍ମ-

ତପିତ—ହି. ବଂ. ତପ୍ତ, ଉଷ୍ଣ, ଉତ୍କଳ, ସଂସ୍କୃତ, ମଜିତ (ସୁବର୍ଣ୍ଣ) ।

ତପିଷ୍ଣ—ହି.ବଂ.ଅତିଶୟ ତାପକ, ଅତିଶୟ ତପ୍ତ ।

ତପିଷ୍ଣୁ—ହି. ବଂ. ତାପକାରୀ, ତପନ ।

ତପୀ—ଗ୍ରା.ବି. ତପସ୍ୱୀ, (ବଂ) ତପସ୍ୟାକାରୀ ।

ତପୀସ୍ଥାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. ଅତିଶୟ ତାପ-

କାରୀ, ଅତିଶୟ ତପସ୍ୟାକାରକ ।

ତପ୍ତ—ହି.ବିଂ.ତାପକ, ତାପଯୁକ୍ତ, ତପ୍ତ, ଉଷ୍ଣ ।

ତ:ପୁ:—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଉଡ଼ିଶାରେ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ କ୍ଷେତ୍ରର ପୂର୍ବଦିଗରେ ଥିଲେ ଏହି ସାଙ୍କେତିକ ଚିହ୍ନ ଲେଖାଯାଏ ।

ତପୁରଗ—ହି.ବିଂ.ଅଗ୍ରଭାଗ, ଉଷ୍ଣତାଯୁକ୍ତ ।

ତପୁର୍କର୍ମ—ବି. ଉତ୍ତପ୍ତ ଜନ୍ମ, ଅଗ୍ନି ।

ତପୁର୍ମୂର୍ଦ୍ଧା—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯାହାର ମସ୍ତକ ଉତ୍ତପ୍ତ, ଅଗ୍ନି ।

ତପୁର୍ବଧ—ହି. ବିଂ. ଉତ୍ତପ୍ତ ଅସ୍ତ୍ରଯୁକ୍ତ ।

ତପୁଷି—ହି. ବିଂ. ତାପକ ।

ତପୁସ—ଗ୍ରା. ବି. ଜଣେ ଉତ୍କଳବାସୀ ବଣିକଙ୍କ ନାମ, ଯେ କି ପରେ ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ।

ତପୁସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କ୍ରୋଧ, (ଗ୍ରା.ବ)ଋଷି ।

ତପୁଷ୍ପା—ହି. ବିଂ. ଜ୍ୱାଳାରୁ ରକ୍ଷା ।

ତପୁସ୍—ପୁଂ. ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅଗ୍ନି, ତପନ; (ବିଂ) ତପନଶୀଳ, ତାପଯୁକ୍ତ ।

ତପୂ—ବି. (ତପ୍+କ.ଉ) ଅଗ୍ନି, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଶମ୍ଭୁ ।

ତପେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ତପା ମଧ୍ୟରେ, ପ୍ରଗଳ୍ଭାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ।

ତପେଇବା—ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜାମ)ହି. ଛୁଡ଼ିଦେବା, ପ୍ରା. (କଳାହାଣ୍ଡି)ବି. ତତେଇବା ।

ତପୋଜ—ହି.ବିଂ.ତପସ୍ୟାଜାତ, ଅଗ୍ନିଜାତ ।

ତପୋକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜଳ । [ତୀର୍ଥ ।

ତପୋଦ—ପୁଂ. ବି. ମଗଧର ଗୋଟିଏ

ତପୋଦାନ—କ୍ଲୀ.ବି.ତୀର୍ଥଭେଦ, ତପୋଦାନ ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥ ।

ତପୋଧନ—ହି.ବିଂ.ତପୋରତ,ତପସ୍ୱୀ, ତପୋଯୁକ୍ତ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧାର୍ମିକ, (ବି. ବ.ଗ୍ରୀ) ଯୋଗୀ, ମୁନି, ଋଷି, ତପୋରୂପ ଧନ,ଦମନକ ବୃକ୍ଷ, ମୁଣ୍ଡୀରୀ ବୃକ୍ଷ, ଗୋରଖମୁଣ୍ଡୀ, ତପସ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ଲଭ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗାଦି ।

ତପୋଧନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମୁଣ୍ଡୀରୀ ବୃକ୍ଷ, ଗୋରଖମୁଣ୍ଡୀ ।

ତପୋଧର୍ମ—ପୁଂ.ବି.ତପସ୍ୟାହିଁ ଯାହାର ଧର୍ମ; ତପସ୍ୱୀ, ତପସ୍ୟାର ଧର୍ମ, ଗ୍ରୀଷ୍ମ କାଳର ଧର୍ମ ।

ତପୋଧୃତି—ପୁଂ.ବି.ତପୋରତ,ତପସ୍ୱିବିଶେଷ, ସପ୍ତର୍ଷିଭେଦ ଦ୍ୱାଦଶ ମନ୍ୱନ୍ତରରେ ଚତୁର୍ଥ ସାବର୍ଣ୍ଣୀୟ ସମୟ ସପ୍ତର୍ଷି ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ।

ତପୋନିଧି—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ତପସ୍ୱୀ, ମୁନି, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧାର୍ମିକ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ତପୋନିଷ୍ଠ—ପୁଂ.ବିଂ. ତପସ୍ୟା ନିରତ, ତପଃପରାୟଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତପୋନିଷ୍ଠା ।

ତପୋଭଙ୍ଗ—ବି. (୬ତତ୍) ତପସ୍ୟାର ବ୍ୟାଘାତ, ତପୋବିଘ୍ନ ।

ତପୋଭୃତ୍—ହି. ବିଂ. ତପୋଧାରକ, ଯେ ତପସ୍ୟା ଧାରଣ କରେ ।

ତପୋଭ୍ରଷ୍ଟ—ବିଂ. (୫ତତ୍) ତପସ୍ୟ ସାଧନରୁ ବିଚଳିତ, ଯୋଗଭ୍ରଷ୍ଟ ।

ତପୋମୟ—ପୁଂ.ବିଂ.ତପଃ ପ୍ରଚୁର, ପୁଂ. (ବି) ସ୍ପୃଶ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଲୋଚନାତ୍ମକ ପରମେଶ୍ୱର ।

ତପୋମୟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ତପଃ ପ୍ରଚୁର, ତପଃ ସ୍ୱରୂପା ।

ତପୋମାର୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ତପସ୍ୟାରୂପକ ପଥ, ଯୋଗମାର୍ଗ ।

ତପୋମୂର୍ତ୍ତି—ପୁଂ. ବି. ପରମେଶ୍ୱର, ତପସ୍ୱୀ ସପ୍ତର୍ଷି ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ।

ତପୋମୂଳ—ହି. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ତପସ୍ୟା ହେତୁ ସ୍ୱର୍ଗାଦି, (ବି) ତାପସ ମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ରଭେଦ ।

ତପୋରବି—ପୁଂ. ବିଂ. ସୂର୍ଯ୍ୟ ସଦୃଶ, ତେଜୋଯୁକ୍ତ, ତପସ୍ୱୀ । [ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ତପୋରଶ୍ମି—ପୁଂ. ବି. ମହାମୁନି, ମୁନି

ତପୋଲୋକ—ପୁଂ.ବି(କ.ଧା)ସପ୍ତ ଭୁବନ ମଧ୍ୟରୁ ତପଃ ନାମକ ଭୁବନ, ଉର୍ଦ୍ଧସ୍ଥିତ ଲୋକବିଶେଷ ।

ତପୋବଟ—ପୁଂ.ବି. ବ୍ରହ୍ମାବର୍ତ୍ତ ଦେଶ ।

ତପୋବନ—କ୍ଲୀ.ବି. (୬ତତ୍) ତାପସସେବ୍ୟ ଧନବିଶେଷ, ମୁନିମାନଙ୍କର ଆଶ୍ରମ ସ୍ଥାନ, ତନ୍ନାମକ ତୀର୍ଥବିଶେଷ, ବୃନ୍ଦାବନସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ବନ ।

ତପୋବନ୍ତ--ଶ୍ରୀ.ବିଂ.ତପୋନିଷ୍ଠ ଦେଖ ।

ତପୋବଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (୬ତତ୍) ତପସ୍ୟାର ବଳ, ତପଃପ୍ରଭାବ ।

ତପୋବିଘ୍ନ—ବି.(୬ତତ୍)ତପସ୍ୟାରେ ଘଟିବା ବାଧା ।

ତପୋବୃଦ୍ଧ—ପୁଂ. ବି. ଯେ ତପସ୍ୟାଦ୍ୱାରା ଶ୍ରେଷ୍ଠତ୍ୱ ଲାଭ କରିଅଛି, ତପୋଜ୍ୟେଷ୍ଠ ।

ତପୋହଶନ—ପୁଂ. ବି. ତପୋମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖ, ସପ୍ତର୍ଷିଭେଦ, ଦ୍ୱାଦଶମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ରଭେଦ ।

ତପ୍ତ—ହି.ବିଂ. (ତପ+ମଂ.ତ)ଦୁଃଖିତ, ଅଗ୍ନିରେ ପୋଡ ଦିଆ ହୋଇଥିବା, ପୂତ ପାକ ଶୋଧିତ, ଉତ୍ତାପଯୁକ୍ତ, ଉଷ୍ଣ, ଗରମ,ଗଳିତ,କୁପିତ ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ଦଗ୍ଧ, ଆଚରିତ ।

ତପ୍ତକାଞ୍ଚନ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ଅଗ୍ନିସଂଯୋଗଦ୍ୱାରା ବିମଳ କାଞ୍ଚନ ।

ତପ୍ତକୁଣ୍ଡ—ବି. ଉଷ୍ଣ ପ୍ରସ୍ରବଣ, ଯେଉଁ ପ୍ରାକୃତିକ ଜଳଧାରା ଗରମହୋଇ ଭୂଗର୍ଭରୁ ବାହାରୁଥାଏ ।

ତପ୍ତକୁମ୍ଭ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଉତ୍ତପ୍ତ ମାଠିଆ, ନରକଭେଦ ।

ତପ୍ତକୃଚ୍ଛ୍ର—ପୁଂ. ବି. କ୍ଲୀ. (କ.ଧା) ଦ୍ୱାଦଶାହସାଧ୍ୟ ବ୍ରତବିଶେଷ ।

ତପ୍ତତୈଳଦ୍ରୋଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନରକବିଶେଷ, ତାତିଲା ତେଲଥିବା ପାତ୍ର ।

ତପ୍ତପାଷାଣ କୁଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. ନରକବିଶେଷ ।

ତପ୍ତବାଲୁକ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ)ନରକବିଶେଷ, ଉତ୍ତପ୍ତ ବାଲୁକାମୟ ।

ତପ୍ତବୈତରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ହିନ୍ଦୁପୁରାଣ ମତରେ ମୃତ୍ୟୁପରେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ପ୍ରେତରୂପେ ଯେଉଁ ତପ୍ତ ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ନଦୀ ପାରହେବାକୁ ପଡ଼େ ।

ତପ୍ତମାସ—ପୁଂ. ବି. ପକ୍ଷୀବିଶେଷ, ମାଣ୍ଡୁବିଶେଷ ।

ତପ୍ତମୁଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶରୀରେ ଧାରଣୋପଯୋଗୀ ଅଗ୍ନି ସନ୍ତପ୍ତ ଭଗବାନଙ୍କର ଆୟୁଧାଦି ଚିହ୍ନ ।

ତପ୍ତରହସ—କ୍ଲୀ. ବି.(ତପ୍ତ+ରହସ୍+ଅ) ବହୁ ତପ୍ତବତ୍ ନିର୍ଜ୍ଜନ ସ୍ଥାନ, ଅନ୍ୟର ଅନଧିଗମ୍ୟ ସ୍ଥାନ ।

ତପ୍ତରାଜତୈଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଆୟୁର୍ବେଦୋକ୍ତ ତୈଳବିଶେଷ ।

ତପ୍ତରୂପକ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ବିଶୁଦ୍ଧ ରୌପ୍ୟ, ରୂପା ।

ତପ୍ତଲୌହ—ବି. ମାଣ୍ଡୁ ବା ପଟ୍ଟିକା-ବିଶେଷ, ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତବିଶେଷ ।

ତପ୍ତଶୂର୍ମିକୁଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ.ବି.ନରକ ବିଶେଷ ।

ତପ୍ତଶୂର୍ମ୍ମୀ—ପୁଂ. ବି. ନରକବିଶେଷ ।

ତପ୍ତସୁରାକୁଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ.ବି.ନରକବିଶେଷ ।

ତପ୍ତାନ୍ନ—କ୍ଲୀ.ବି.ତପ୍ତ ଅନ୍ନ,ଗରମ ଭାତ ।

ତପ୍ତାବୈତରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତଦତା ବୈତରଣୀ,ନିଃସ୍ୱ ଅବସ୍ଥା,ଅନାହାରରେ ରହିବା ।

ତପ୍ତାୟସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଭୂମିଭେଦ, ଦରିଦ୍ର-ମାନେ ସନ୍ତପ୍ତ ହୋଇ ଯେଉଁ ଭୂମି ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ।

ତପ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ତପ + ଯ)ଶିବ, (ବିଂ) ତପନୀୟ । [ସୂର୍ଯ୍ୟଦି ।

ତପ୍ୟତୁ—ବି. (ତପ+ଯତୁ) ତାପକ

ତଫଉତ୍—ଯା.ବି. ଓ ବିଂ.ଫୋତ୍ ଦେଖ

ତଫା—ଯା.ବିଂ. ଉତ୍ତମ, ଉତ୍କୃଷ୍ଟ, ମେଳାର, ଅଦ୍ଭୁତ ।

ତଫାତ୍—ଯା. ବି. ବ୍ୟବଧାନ, ଅନ୍ତର, ଦୂରତ୍ୱ, ପ୍ରଭେଦ, (ବିଂ) ଦୂରସ୍ଥ, ଭିନ୍ନ, ବ୍ୟବଧାନରେ ଅବସ୍ଥିତ,(ଅବ୍ୟ)ଆଡ଼େଇ ଯାଅ, ଦୂରହୁଅ ।

ତଫାତ୍କରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁକୁ ପୃଥକ୍ କରିବା ବା ଦୂରସ୍ଥ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିବା, ଆଡ଼େଇବା ।

ତମ—କ୍ଲୀ ବି. (ତମ+କ.ଅ) ରାହୁ. (ଣ+ଅ) ତମୋଗୁଣ, କ୍ରୋଧ, ଅନ୍ଧକାର, ଅଗରୋଡ଼, ପଦାଘ୍ର, (ପୁଂ.ବି) ତମାଳବୃକ୍ଷ,(ବିଂ) କ୍ଲାନ୍ତ, (ସ୍ୱ-ପ୍ରତ୍ୟୟ) ୩ ବୀ ତୋତୋଧିକ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ଆଧିକ୍ୟ ବା ନ୍ୟୂନତା ଅର୍ଥରେ ବିଶେଷଣ ଶବ୍ଦରୁ ଉତ୍ତର ହେବା ପ୍ରତ୍ୟୟ ବିଶେଷ ।

ତମଃ—ବି. (ତମ୍+ଣ.ଅସ୍) ଅନ୍ଧକାର, ଭ୍ରମ, ଭ୍ରାନ୍ତି, ରାହୁଗ୍ରହ, ତମୋଗୁଣ, ପାପ, ଶୋକ, ନରକ, ଶୂଳ, ତମାଳ-ବୃକ୍ଷ,ବରାହ, କାଳିମା, ମୋହ,ଅବିଦ୍ୟା, ମାୟା, ପାଦର ଅଗ୍ରଭାଗ, କଳଙ୍କ, ଅଞ୍ଜନ,(ବିଂ. କ. ଅସ୍)କ୍ଲାନ୍ତ ।

ତମକ—ପୁଂ.ବି., (ତମ୍+ଣ.ଅକ)ଏକ-ପ୍ରକାର ଶ୍ୱାସରୋଗ,ଦମା କାଣ ।

ତମକବଳ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ର ।

ତମକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତମାଳବୃକ୍ଷ ।

ତମଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. ମଞ୍ଚସ୍ଥାନ ।

ତମଙ୍ଗକ—ପୁଂ.ବି. ଇନ୍ଦ୍ରକୋଷ, ମଞ୍ଚକ, ବାରଣ୍ଡା, ବେଦୀ ।

ତମତ—ହିଂ. ବିଂ. (ତମ+ତ) ତୃଷ୍ଣାପର, ତୃଷିତ, ଲାଳାୟିତ, ବାଞ୍ଛିତ ।

ତମତମ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ରାଗରେ)ଜର୍ଜର ବା ଅଧୀର, କ୍ରୋଧାନ୍ଧ ।

ତମତମହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କ୍ରୋଧାନ୍ଧହେବା ।

ତମତା—ବି. (ତମ+ତା) ଅନ୍ଧକାର, ଅନ୍ଧାର, ତମୋଭାବ ।

ତମପ୍ରଭ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ବ୍ରୀ) ଅନ୍ଧକାରମୟ ନରକବିଶେଷ ।

ତମର—କ୍ଲୀ. ବି. (ତମ+ଅର) ଢ଼ଙ୍ଗ, ରଙ୍ଗ, ସିଂହ,ସିସକ,(ଗ୍ରା-ସଂ.) ତୁମ୍ବର

ତମରସେରି—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡ଼େନ୍ସୀର ମାଲବାର ବିଭାଗର ଗୋଟିଏ ଗିରିପଥ ।

ତମରାଜ—ପୁଂ. ବିଂ. ଶର୍କରାବିଶେଷ ।

ତମଲା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ତମଲୁକ—ଗ୍ରା.ବି.ବଙ୍ଗଦେଶରେ ମେଦନୀ-ପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଉପବିଭାଗ ।

ତମସ୍—କ୍ଲୀ. ବି. ତମଃ ଦେଖ ।

ତମସ—ପୁଂ. ବି. (ତମ+ଣ.ଅସ) କୂପ, ଅନ୍ଧକାର, ଅଜ୍ଞାନ, ତମୋଗୁଣ,(କ୍ଲୀ.ବି) ନରକବିଶେଷ ।

ତମସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତମସ+ଆ) ନଦୀ-ବିଶେଷ, ଏହା ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ, ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ପ୍ରଦେଶରେ ଗଡ଼କାଲ ରାଜ୍ୟ ଓ ଡ଼େରାଡ଼ୁନ ଜିଲ୍ଲାରେ ପ୍ରବାହିତ ନଦୀ ।

ତମସାକୃତ—ହିଂ. ବିଂ. ତମସାଚ୍ଛନ୍ନ ।

ତମସାଚ୍ଛନ୍ନ—ବିଂ. (୩ତତ୍) ଅନ୍ଧକାର ଦ୍ୱାରା ଆବୃତ, ଅନ୍ଧକାରମୟ, ଅଜ୍ଞାନା-ଚ୍ଛନ୍ନ ।

ତମସୁକ—ଯା. ବି. ଦଲିଲ, ଋଣଲେଖ, ଖାତକର ମହାଜନକୁ ଲେଖିଦେବା ଋଣ ଗ୍ରହଣର ନିଦର୍ଶନ ପତ୍ର, ଗୋଳା ।

ତମସ୍ୱ—ହିଂ. ବିଂ. ତମଃସ୍ୱରୂପ ।

ତମସ୍କାନ୍ତ—ପୁଂ.ବି.(ତତତ୍)ତମଃସମୂହ ।

ତମସ୍ତତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତତ୍) ଅନ୍ଧକାର ସମୂହ, ତମିସ୍ର, ଘୋର ଅନ୍ଧକାର ।

ତମସ୍ୱତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତମସ୍ୱତ୍+ଈ)ରାତ୍ରି, ହରିଦ୍ରା, ଅନ୍ଧାର ରାତି ।

ତମସ୍ୱାନ୍—ବିଂ. (ତମସ+ମତ୍)ତମୋ-ଯୁକ୍ତ, ଅନ୍ଧକାରମୟ ।

ତମସ୍ୱିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତମସ୍ୱିନ୍+ଈ)ରାତ୍ରି, ହରିଦ୍ରା, ଅନ୍ଧାରରାତି, ହଳଦି ।

ତମସ୍ୱୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ତମସ+ବିନ୍)ଅନ୍ଧା-ରୁଆ, ତମୋମୟ, ଅନ୍ଧକାରମୟ ।

ତମା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତମ+ଆ)ରାତ୍ରି, ତମୀ, ତମାଳବୃକ୍ଷ । [ଗୁଡ଼ାଖୁ ।

ତମାଖୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୋକତା, ଧୂଆଁପତ୍ର,

ତମାଗୁ—ଯା. ବି. ଚଡ଼, ଗୁପଡ଼ ।

ତମାଦ— ଯା.ବି. ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟକାଳ ଟପିଯିବା, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହେବା, କାଳାତିକ୍ରମଦୋଷ, (ବିଂ) ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ଆଇନାନୁସାରେ ଆଦାୟ କରାଯାଇ ନ ପାରିବା (ପ୍ରାପ୍ୟ ବା ଦାବୀ) ।

ତମାଦଆଇନ୍—ଯା.ବି.ଯେଉଁ ଆଇନରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଦାବୀ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ପରେ ବାରିତ ହେବା ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଥାଏ ।

ତମାଦଦୋଷ—ଗ୍ରା.ବି. ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହେବା ପରେ ମକଦ୍ଦମା ବା

ଦରଖାସ୍ତ ଦାଏର ହେବା ଯୋଗୁଁ ଘଟିବା ଦୋଷ ।

ତମାମ୍—ଯା.ବିଂ. ସମଷ୍ଟି କରାଯାଇଥିବା, ମୃତ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ, ସମୁଦାୟ, ଶେଷ, ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ, (ବିଂ) ସମଷ୍ଟି, ସମାପ୍ତି, (ଅବ୍ୟ) ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ, ଯାକ, ସାରା, ସମୁଦାୟ ଅଞ୍ଚଳରେ, ସବୁ, ସମୁଦାୟ ।

ତମମି—ଯା. ଶ୍ରୁ. ପୂର୍ଣ୍ଣତା, ସମାପ୍ତି ।

ତମାଳ—ବି. (ତମ + କ.ଆଳ) ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ତାପିଚ୍ଛବୃକ୍ଷ, ଖଡ୍ଗ, ଚନ୍ଦନର ଚଟା, କୃଷ୍ଣ ଖଦିର, ବାଉଁଶର ଛାଲ, ତେଜପତ୍ର, ବରୁଣଗଛ, ତିଳକ ବୃକ୍ଷ, ହିମାଳୟ ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତରେ ଜନ୍ମିବା ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ତମାଳକ—କ୍ଲୀ. ବି. ସୁରୁସୁରିଆ ଶାଗ, ବାଉଁଶର ଚୋପା, ତମାଳବୃକ୍ଷ ଦେଖ, ତମାଳପତ୍ର, ତେଜପତ୍ର, ସ୍ଥଳପଦ୍ମ ।

ତମାଳପତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ତମାଳ ଗଛର ପତ୍ର, ତମାଳଗଛ, ଚନ୍ଦନର ଚଟା ବା ତିଳକ । [ଭେଦ ।

ତମାଳପତ୍ର ଚନ୍ଦନଗନ୍ଧ—ପୁଂ.ବି. ବୃଦ୍ଧ-

ତମାଳଶ୍ୟାମ—ପୁଂ ବିଂ.(କ.ଧା)ତମାଳ-ପତ୍ର କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ତମାଳଶ୍ୟାମଳ—ପୁଂ.ବିଂ.(କ.ଧା)ତମାଳ-ଶ୍ୟାମ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଶ୍ୟାମଳା ।

ତମାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତମାଳ + ଇକ + ଆ ତାମ୍ରଲିପ୍ତ ପ୍ରଦେଶ, ତମଲୁକ ଦେଶ, ତାମ୍ରବଲ୍ଲୀ,ଭୂମ୍ୟାମଳକୀ,ଭୂଇଁ ଆଁଳା, ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା ।

ତମାଳିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତମାଳ + ଇନ୍ + ଈ) ତମଲୁକ ବା ତାମ୍ରଲିପ୍ତ ଦେଶ ।

ତମାଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତାମ୍ରବଲ୍ଲୀ, ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା, ବରୁଣଗଛ ।

ତମାସା—ଯା.ବି.ତାମସା, ଖେଳ, ଜନ-ମନୋରଞ୍ଜକ ଦୃଶ୍ୟ,ପ୍ରଦର୍ଶନୀ,ଆମୋଦ, ରହସ୍ୟ, ଅଦ୍ଭୁତ ବ୍ୟାପାର ।

ତମି—ପୁଂ. ବି. (ତମ + ଅଧ୍ + ଇ)ରାତ୍ରି, ମୋହ । [ଚନ୍ଦ୍ର ।

ତମିନାଥ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ନିଶାନାଥ,

ତମିଷ୍ରୀଚ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତମି + ସିଚ୍ + ଇ) ଅପ୍‌ସରୋଭେଦ, (ବିଂ) ବଳବାନ୍ ।

ତମିସ୍ର—ପୁଂ.ବି.(ତମସ୍ + ର)ଅନ୍ଧକାର, କ୍ରୋଧ, ନରକବିଶେଷ, ଅଜ୍ଞାନ, (ବିଂ) ଅନ୍ଧାରୁଆ, ତମୋମୟ ।

ତମିସ୍ରପକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ।

ତମିସ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତମିସ୍ର + ଆ)ଘନାନ୍ଧ-କାର, ଗାଢ଼ ଅନ୍ଧକାରମୟୀ ରାତ୍ରି, ତମୋଯୁକ୍ତ, ଅନ୍ଧକାର ରାତ୍ରି,(ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ) ତମୋଯୁକ୍ତା ।

ତମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତମ + ଈ) ରାତ୍ରି, ହରିଦ୍ରା, ହଳଦୀ, ପୁଂ.ବିଂ.(ତମ + ଇନ୍)ତମୋ-ଯୁକ୍ତ, ଅନ୍ଧକାରଯୁକ୍ତ, ଅନ୍ଧାରୁଆ ।

ତମୀଚର—ବି. (ତମୀ + ଚର + କ.ଅ) ନିଶାଚର, ରାକ୍ଷସ ।

ତମୀକ—ଯା. ବି. ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ଚିହ୍ନିବା ଶକ୍ତି, ବୁଦ୍ଧି; ଆଦବ କାଇଦା ।

ତମେ—ଗ୍ରା. ସର୍ବ. ତୁମେ ଦେଖ ।

ତମେରୁ—ହି. ବିଂ. (ତମ + ଏରୁ)ଗ୍ଲାନି-ଯୁକ୍ତ ।

ତମୋଗା—ହି.ବିଂ.ଅନ୍ଧକାରରେ ଗମନ-କାରୀ, (ପୁଂ)ଶୁଷ୍ଟିର ନାମାନ୍ତର ।

ତମୋଗୁ—ପୁଂ. ବି. ରାହୁ ।

ତମୋଗୁଣ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରକୃତିର ତିନିଗୋଟି ଗୁଣ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧମ ଗୁଣ,ସୃଷ୍ଟିର ଆଦିମ ପ୍ରକୃତିର ଏକତମ-ଗୁଣ,ଅହଂକାର,ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରଳୟକାରିଣୀ ଶକ୍ତି । [ଦେଖ ।

ତମୋଗୁଣିଆଁ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ ତମୋଗୁଣୀ

ତମୋଗୁଣୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତମୋଗୁଣ + ଇନ୍) ତମୋଗୁଣପ୍ରଧାନ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ତମୋଘ୍ନ—ପୁଂ ବି. (ତମସ୍ + ହନ୍ + କ. ଅ).ସୂର୍ଯ୍ୟ, ବହ୍ନି, ଚନ୍ଦ୍ର, ବୁଦ୍ଧ, ବିଷ୍ଣୁ, ଶିବ, ଜ୍ଞାନ, ଦୀପ,(ବିଂ) ତମୋନାଶକ, ଯେ ଅନ୍ଧାର ନାଶକରେ, ତମୋହା ।

ତମୋଜ୍ୟୋତିଃ—ବି.(ବ.ବ୍ରୀ)ଜଳୁଜଳୁଆ ପୋକ, ଖଦ୍ୟୋତ ।

ତମୋଦର୍ଶନ—କ୍ଲୀ. ବି. ପୈତ୍ତିକ ଜ୍ୱର ।

ତମୋନାଶ—ପୁଂ.ବି(ଷଷ୍ଠତତ୍)ଅନ୍ଧକାରର ନାଶ ।

ତମୋନାଶକ—ପୁଂ. ବିଂ. ଯେ ଅନ୍ଧକାର

ତମୋନୁଦ୍—ବି. (ତମସ୍ + ନୁଦ + କ. କ୍ୱିପ୍) ଅଗ୍ନି, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, ଦୀପ, ପୁନ, ଜ୍ଞାନ, (ବିଂ) ତମୋନାଶକ ।

ତମୋନୁଦ—ପୁଂ. ବି. (ତମସ୍ + ନୁଦ + କ.ଅ) ଅଗ୍ନି, ଚନ୍ଦ୍ର, ଈଶ୍ୱର, ପୁନ, ଜ୍ଞାନ, ପ୍ରକୃତି,ପ୍ରେରକ, (ବିଂ) ତମୋ-ନାଶକ, ଅଜ୍ଞାନନାଶକ ।

ତମୋଽନ୍ତକୃତ୍—ପୁଂ. ବି. ଯେ ସମସ୍ତ ଅଜ୍ଞାନ ନାଶକରେ, ସକଳ ଅନ୍ଧକାର ନାଶକ ।

ତମୋଽନ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗ୍ରହଣ ଭେଦ ।

ତମୋଽନ୍ତ୍ୟ—ବି. (ତମଃ + ଅନ୍ତ + ଯ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର, ଗ୍ରହଣରେ ଦଶପ୍ରକାର ଗ୍ରାସ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ ।

ତମୋଽଜ୍ଞ—ବିଂ.(ଷଷ୍ଠତତ୍)ଅଜ୍ଞାନୀ,କ୍ରୋଧୀ

ତମୋଽପହ—ପୁଂ. ବି. (ତମଃ + ଅପ + ହନ୍ + କ.ଅ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, ଦୀପ, ଅଗ୍ନି, ବୋଧ, (ବିଂ) ତମୋନାଶକ, ମୋହନାଶକ ।

ତମୋଭିଦ୍—ପୁଂ. ବି. (ତମଃ + ଭିଦ୍ + + କ. କ୍ୱିପ୍) ଖଦ୍ୟୋତ, (ବିଂ)ତମୋ-ଭେଦକ, ଅନ୍ଧକାର ବିନାଶକ ।

ତମୋଭେଦ—ପୁଂ. ବି. ଖଦ୍ୟୋତ, (ବିଂ) ତମୋଭେଦକ, ଅନ୍ଧକାରନାଶକ ।

ତମୋଭୂତ—ହି.ବିଂ.ଅନ୍ଧକାରକୃତ,ଅନ୍ଧ ।

ତମୋମଣି—ପୁଂ. ବି. ଜଳୁଜଳୁଆପୋକ, ପୀତବର୍ଣ୍ଣ ରାହୁ, ଗୋମେଦକମଣି ।

ତମୋମୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତମସ୍ + ମୟ) ଅଜ୍ଞାନାଚ୍ଛନ୍ନ, ଦ୍ରୋଷାବିଷ୍ଟ, ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ, ଅହଂକାର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ, (ବି) ରାହୁ ।

ତମୋଽଶ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, ଅଗ୍ନି, ଜ୍ଞାନ, ଦୀପ ।

ତମୋଲିପ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜନପଦବିଶେଷ, ତମଲୁକର ନାମାନ୍ତର ।

ତମୋବିକାର—ପୁଂ. ବି. (ବ.ବ୍ରୀ)ରୋଗ, (ଷଷ୍ଠତତ୍) ତମୋଗୁଣର ବିକାର ।

ତମୋବୃଧ୍—ହି. ବିଂ. (ତମ + ବୃଧ-

+କ୍ୱିପ୍) ଅଜ୍ଞାନାବଦ୍ଧ(ଜୀବ),ଘୋର ଅନ୍ଧକାର ଆଚ୍ଛନ୍ନ ରଜନୀରେ ଭ୍ରମଣଶୀଳ, ବି. ରାକ୍ଷସ, ପେଚକ, ମାର୍ଜାର ।

ତମୋହର—ଶ୍ରି. ବିଂ. (ତମସ୍+ହୃ+କ.ଅ) ଅନ୍ଧକାରନାଶକ, ତମୋଘ୍ନ ଅଜ୍ଞାନନାଶକ ।

ତମୋହା—ଶ୍ରି. ବିଂ. (ତମସ୍+ହନ୍+କ. କ୍ୱିପ୍)ଅଜ୍ଞାନନାଶକ, ଅନ୍ଧକାରନାଶକ, ବି. ଦୀପ, ଆଲୋକ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, ଅଗ୍ନି ।

ତମ୍ପି—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋଖୁର ଜାତୀୟ ଏକପ୍ରକାର ବୃଷଧର ସର୍ପ, (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ-ବିଂ.) ଓଦା, ଆର୍ଦ୍ର, ସନ୍ତୁସନ୍ତୁଆ ।

ତମ୍ପିମୁହାଁ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱଭାବତଃ କ୍ରୋଧୀ ବୋଲି ମୁହଁରୁ ଜଣାପଡ଼େ ।

ତମ୍ପା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତମ୍+କ.ପ+ଆ) ସୌରଭେୟୀ, ଗାଈ ।

ତମ୍ପୀ—ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜାମ.ବି.ଗାଈ, ଗାଈ ।

ତମ୍ବୁରୁ—ଯା. ବି. ତମ୍ବୁର ଦେଖ ।

ତମ୍ବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତମ୍ବ+ଅ+ଆ) ଗାଈ, (ଗ୍ରା. ବି.) ତାମ୍ରନାମକ ଧାତୁ

ତମ୍ବାପତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ତମ୍ବାର ପତ୍ର,ଦ ନପତ୍ର ବା ସନନ୍ଦ ଫଳକ ।

ତମ୍ବାଟିଆ (ଲିଆ)—ଗ୍ରା. ବିଂ. ତାମ୍ରନିର୍ମିତ,ତ ମ୍ରବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ,ଫକା ନାଲିଆ ।

ତମ୍ବାଳୁ—ଗ୍ରା.ବି.କ୍ଷୁଦ୍ରବନ୍ୟ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ତମ୍ବି—ଯା.ବି. ତର୍ଜନା,ଭର୍ତ୍ସନା, ଜିଗର, ଚୋଡ଼, ଜୁଲମ, ଧମକ,ରୁଗ, ତାଳିଦ୍ ।

ତମ୍ବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗାଈ, ଗାଈ ।

ତମ୍ବିଚଲବ—ଯ .ବି.ଜିଗରକରି କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଚଲବକରିବା, ଦଣ୍ଡର ଭୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ ପୂର୍ବକ ତାଳିଦ୍ ।

ତମ୍ବିଚାଲ୍—ଯା.ବିଂ. ଅତ୍ୟାଗ୍ରହୀ,ଜିଗରବାଜ୍ ।

ତମ୍ବୀ—ଯା. ବି. ଶାସନ, ତାଡ଼ନ ।

ତମ୍ବୀର—ପୁଂ. ବି. ଯୋଗଭେଦ ।

ତମ୍ବୁ—ଯା. ବି. ଶିବିର, ରାଉଟି, କନାଘର ।

ତମ୍ବୁରି—ଯା. ବି. ତମ୍ବୁରଚ, ଢୋଲିଆ, ଯେ ତମ୍ବୁର ବାଜା ବଜାଏ ।

ତମ୍ବୁ(ର)ରୁ—ଗ୍ରା. ବି. ତନ୍ତ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ତନ୍ତ୍ରୀତାରୁ, ଯା.ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଢୋଲ, ଢୋଲକ ।

ତମ୍ବୁରା—ଗ୍ରା. ବି. କମାରଙ୍କ ସଣ୍ଡ,ଆର୍ଶୀ, ଯା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଟୋପ ।

ତମ୍ବୁଲୀ—ଗ୍ରା. ବି. ପାନ ବିକ୍ରେତା ।

ତମ୍ବୌର—ଅଯୋଧ୍ୟାର ସୀତାପୁର ଜିଲାର ବିସବାନ୍ ତହସିଲର ଗୋଟିଏ ପରଗଣା, ଏ ତହସିଲର ଗୋଟିଏ ସହର

ତମ୍ବୁଫା—ଯା. ବି, ନଉଟିଙ୍କୀ ନୃତ୍ୟବିଶେଷ, ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବା ଦଳ । [ଦେଖ ।

ତମ୍ବୁ(ର)ର—ଯା. ବି ଓ ବିଂ. ତଆର

ତମ୍ବୁର—(ପ୍ରା. ବାଲେଶ୍ୱର-ଶ.) ନଈ ମୁହାଣରୁ ଧରାଯିବା ଏକପ୍ରକାର ଲୁଙ୍ଗିମାଛ ।

ତର—ପୁଂ. ବି. (ତୃ+ଘ.ଅ) ସନ୍ତରଣ. ପାରହେବା, କୃଶାନୁ, ଅଗ୍ନି ବୃକ୍ଷ, ପ୍ରତ୍ୟୟବିଶେଷ, ପଥ, ଗତି, ଆଘାତ. (କରଣ.ଅ) ଘାଟପାର ମାହାସୁଲ, ନଈ ପାରକରିବା ନୌକା,ପାର ଉତାରକରିବା କର୍ମ, ଅଗ୍ନି, ବୃକ୍ଷ, ଉଡ଼ୁପ, ଭେଲା, (ବିଂ. କ.ଅ) ପାରଗାମୀ, (ସଂ-ପ୍ରତ୍ୟୟ) ଦୁଇ ବସ୍ତୁ ବା ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍କର୍ଷ ବା ଅପକର୍ଷସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟବିଶେଷ, ଦୁଇ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରୁ ଏକକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିବାପାଇଁ କିମ୍, ତଦ୍ ଓ ଯଦ୍ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ବ୍ୟବହୃତ ପ୍ରତ୍ୟୟ, (ଗ୍ରା. ବି.) ଛଳନା,ସୁଯୋଗ, ବିଳମ୍ବ, ଅବକାଶ,ଗ୍ରା. ଶ୍ରି. ବିଂ. ଚଞ୍ଚଳ, ଶୀଘ୍ର,ତ୍ୱରିତ,(ସଂ)ଚୋର, ଚୋରର

ତରଃ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୃ+ଣ.ଅସ୍).ବଳ, ଭେଲା, ମାଡ଼, (ତୃ+ଘ.ଅସ୍) ବେଗ, (ମ.ଅସ୍) ତାର ।

ତରକଣା—ଗ୍ରା.ପଦ୍ୟ ବି.ତର୍କ,ଅନୁମାନ ।

ତରକତ୍ୟାଗୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଯୋଗୀ ଅନ୍ୟଠାରୁ ଭିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରି ନାହିଁ ଓ ଯାହାପାଏ ତାହାଁ କ୍ଷୁଧା ଶାନ୍ତିପାଇ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭୋଜନ କରେ, ଯେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଜ୍ଞାନ ଅତି ସାମାନ୍ୟ ଥିବାରୁ. ସେ ଧର୍ମ ବିଷୟରେ ତର୍କକରେ ନାହିଁ ।

ତରକସ୍—ଯା. ବି. ତୂଣୀର, ଶର ରଖିବାର ମୁଣ ।

ତରକସୀ—ଯା. ବିଂ. ତୂଣୀରଯୁକ୍ତ ।

ତରକା—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଚକିତ)ହୁରୁଡ଼ା, ଉଦ୍ୟାଳ୍ତ, ଯେ ସାମାନ୍ୟ କାରଣରୁ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ପଳାଇଯାଏ, ଚତୁର, କୌଶଳୀ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ବେଗବାନ୍ , ଯା. ବି. ତରକା ହିଂସା ଦେଖ, ପରୋକ୍ଷ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କୁ ମିଳିବା ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ସମ୍ପତ୍ତି, (ପ୍ରା. ସଂ ଭୂମ, ବି.) କାପ, ତଡ଼କା ।

ତରକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ହୁରୁଡ଼ାଇବା, ପୂର୍ବରୁ ସାବଧାନ କରାଇଦେବା ।

ତରକାଣ୍ଡ—ଯା. ବି. ତଅଣ, ପରକା ଓ ମାଛଆଦିର ଘାଣ୍ଟିତଅଣ, ବ୍ୟକ୍ତିନ.ପ-ଗୃହୀତ ଫଳମୂଳ ଦି, ଏରିବା ।

ତରକାହିଂସା—ଯା. ବି. କେତେନ ଅନୁସାରେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀମାନେ ଅଂଶ ନେବା ପରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ବାଣ୍ଟିନେବା ହିଂସାଦ୍ୱାରାଙ୍କ ହିଂସା ।

ତରକିବ୍—ଯା. ବି. ସଂଯୋଗ, ମେଳ, ରଚନା, ରଚନାର ପ୍ରଣାଳୀ, ଉପାୟ ।

ତରକିବା—ଗ୍ର. କ୍ରି. (ସଂ—ତର୍କ) ପୂର୍ବରୁ ସାବଧାନ ହେବା, ହୁରୁଡ଼ିବା, ଜାଣିବା, ଅନୁମାନ କରିବା ।

ତରକ୍ଷ—ପୁଂ.ବି. ବ୍ୟାଘ୍ରବିଶେଷ, ଗଧିଆ, ହେଟାବଘ ।

ତରକ୍ଷୁ—ପୁଂ. ବି. (ତର+କ୍ଷି+କ.ଉ) ତରକ୍ଷ ଦେଖ ।

ତରକ୍ଷୁକ—ପୁଂ. ବି. ତରକ୍ଷ ଦେଖ ।

ତରଙ୍ଗ—ଯା.ବି. ତରଙ୍ଗ, ଦ୍ରୁତବେଗ ।

ତରଙ୍ଗ୍ ତରଙ୍ଗ୍—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚଙ୍ଗ୍ ଚଙ୍ଗ୍, ଚପଳ, ଚଞ୍ଚଳ ।

ତରଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (ତୃ+ଅଙ୍ଗ) ପ୍ରବଳ ଅଶ୍ରୁଧାରା, ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ,କମ୍ପନ, କଥାର

ଭଙ୍ଗୀ, ଊର୍ମି, ଢେଉ, ଲୁଗାର କୁଞ୍ଚ, ବିସ୍ମ, ଅଶ୍ୱ ପ୍ରଭୃତିର ପ୍ଲୁତଗମନ, ସାଗର ବା ସମୁଦ୍ର ବା ତରଙ୍ଗିଣୀ ଉପାଧ୍ୟୁକ୍ତ ସଙ୍ଗୀତ ବା କାବ୍ୟାଦି ଗ୍ରନ୍ଥର ଖଣ୍ଡ ବା ଭାଗ, ସ୍ୱର ଲହରୀ, ମୂର୍ଚ୍ଛନା, ଉତ୍ସାହ ଓ ଆନନ୍ଦଆଦିର ହସ୍ତ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଚଞ୍ଚଳ ।

ତରଙ୍ଗକ—ପୁଂ.ବ(ତରଙ୍ଗ+କ)ତରଙ୍ଗ ଦେଖ ।

ତରଙ୍ଗତାଡନ—କ୍ଲୀ.ବ.(୩ତତ୍)ତରଙ୍ଗ ଘାତ, ଢେଉ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରହାର ।

ତରଙ୍ଗବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତରଙ୍ଗ+ବତ୍ + ଈ) ନଦୀ ।

ତରଙ୍ଗଭଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବ. (୬ତତ୍) ଊର୍ମି-ରଚନା, ଢେଉଉଠା, ଊର୍ମିଭେଦ ।

ତରଙ୍ଗଶିରୁ—ପୁଂ. ବ. ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ରଭେଦ ।

ତରଙ୍ଗମାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (୬ତତ୍) ଲହରୀ ପରମ୍ପରା, ଢେଉ ସକଳ ।

ତରଙ୍ଗା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବଂ. ଚଞ୍ଚଳସ୍ୱଭାବ ।

ତରଙ୍ଗାକୁଳିତ—ବଂ.(୩ତତ୍) ତରଙ୍ଗ-ଯୁକ୍ତ,ତରଙ୍ଗିତ, ତରଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ଆନ୍ଦୋ-ଳିତ ।

ତରଙ୍ଗାଭିଘାତ—ପୁଂ. ବ. (୩ତତ୍) ତରଙ୍ଗ ତାଡ଼ନ । [ଦେଖ ।

ତରଙ୍ଗାୟମାନ—ବଂ. ତରଙ୍ଗାୟିତ

ତରଙ୍ଗାୟିତ—ବଂ. (ତରଙ୍ଗ+ଆୟ+ କ.ତ) ତରଙ୍ଗ ଉଠୁଥିବା, ଢେଉପରି ଚଞ୍ଚଳ ହେଉଥିବା, ତରଙ୍ଗଯୁକ୍ତ ।

ତରଙ୍ଗାଳ—ବ. ନଦୀ ।

ତରଙ୍ଗିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତରଙ୍ଗ+ଇନ୍+ ଈ) ନଦୀ ।

ତରଙ୍ଗିତ—ହି. ବଂ. (ତରଙ୍ଗ+ଇତ) ଢେଉପରି ଉଠୁଥିବା ଓ ପଡୁଥିବା, ଜାତତରଙ୍ଗ, ଚଞ୍ଚଳ, ଭଙ୍ଗିବିଶିଷ୍ଟ ।

ତରଙ୍ଗୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ତରଙ୍ଗ+ଇନ୍) ତରଙ୍ଗଯୁକ୍ତ, ଲହରୀଯୁକ୍ତ, ମନମଉଜୀ, ବେପରୁଆ ।

ତରଙ୍ଗୋଚ୍ଛ୍ୱାସ—ପୁଂ. ବ. (୬ତତ୍) ଊର୍ମିର ସ୍ଫୀତ, ଢେଉ ଫୁଲିଉଠିବା ।

ତରଚ୍ଛ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ତ୍ରସ୍ତ) ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ, ହଠାତ୍ ଭୀତ, ଭୟବିହ୍ୱଳ, (ବ) ହଠାତ୍ ଉପସ୍ଥିତ ଭୟ, ଗ୍ରନଆ ।

ତରଚ୍ଛଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ହଠାତ୍ ଉପସ୍ଥିତ ଭୟ ଦ୍ୱାରା ବିହ୍ୱଳ, ଭୀରୁ, ଭୟାକୁ ।

ତରଜନ—ଗ୍ରା. ବ. ତର୍ଜନ ଦେଖ ।

ତରଜମା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଅନୁବାଦ, ଭାଷାନ୍ତରୀ-କରଣ, ଅନୂଦିତ ବିଷୟ ।

ତରଜୁତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବନ୍ଦୋବସ୍ତ, ଚର୍ଚ୍ଚା, ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ, ଚିନ୍ତା, କଳ୍ପନା ।

ତରଡ଼ଙ୍ଗ(ଙ୍ଗା)—ଗ୍ରା. ବଂ. ତରତରିଆ, ଚପଳ, ଯେଉଁ ଲୋକ କୌଣସି ଗୁପ୍ତ କଥା ମନରେ ରଖି ନ ପାରେ,ଅଧୀର, କ୍ଷୀଣ, କୃଶ ।

ତରଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବ. ଜହ୍ନିପରି ଏକପ୍ରକାର ଲତା ଓ ତାହାର ଫଳ, ତୋରଡ଼ା, ଦୁଡ଼ୁକା ।

ତରଣ—ବ. (ତୃ+ଭ.ଅନ) ପାରଗମନ, ଅତିକ୍ରମଣ, ପହଁରିବା, ଦେଶାନ୍ତର ଗମନ. (ଣ-ଅନ) ଭେଲା,ପ୍ଲବ, ଡଙ୍ଗା, ସ୍ୱର୍ଗ, ନିସ୍ତାର, (ଗ୍ରା.ବ) କ୍ଷୀର, ଯାଉ, ଖିରସା ।

ତରଣତାରଣ—ପଞ୍ଜାବର ଅମୃତସରର ଜିଲ୍ଲାର ଦକ୍ଷିଣ ଭାଗରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ, ଉକ୍ତ ତହସୀ-ଲର ପ୍ରଧାନ ସହର ।

ତରଣି—ପୁଂ. ବ. (ତୃ+ଅନ)ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଭେଲା, ସେବତୀଫୁଲ, ଅର୍କବୃକ୍ଷ, କିରଣ, ହାସ, ନୌକା, ଘୃତ କୁମାରୀ, (ବଂ) ଶୀଘ୍ରଗାମୀ, ତାରକ, ଉଦ୍ଧାରକର୍ତ୍ତା ।

ତରଣିଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତରଣି+ଜନ-+କ.ଅ+ଆ) ଯମୁନା ନଦୀ ।

ତରଣିତନୟ—ପୁଂ. ବ. ସୂର୍ଯ୍ୟ ପୁତ୍ର, ଯମ, ଶନି, କର୍ଣ୍ଣ ।

ତରଣିଧନ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. ଶିବ ।

ତରଣିପେଟକ—ପୁଂ. ବ. କାଷ୍ଠାମ୍ବୁ-ବାହିନୀ ।

ତରଣିପୋତ—ପୁଂ.ବ.କାଷ୍ଠାମ୍ବୁ ବାହିନୀ ।

ତରଣିମଣି—ପୁଂ. ବ.ସୂର୍ଯ୍ୟପ୍ରିୟମାଣିକ୍ୟ, ପଦ୍ମରାଗ ମଣି । [ମାଣିକ୍ୟ ।

ତରଣିରତ୍ନ—କ୍ଲୀ. ବ. ପଦ୍ମରାଗମଣି,

ତରଣିସୁତ—ପୁଂ. ବ. (୬ତତ୍) ଶନି, ଯମ, କର୍ଣ୍ଣ । [ନଦୀ ।

ତରଣିସୁତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (୬ତତ୍) ଯମୁନା

ତରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତୃ+ଅନ+ଈ) ଭେଲା, ମାଡ଼,ସ୍ଥଳକମଳ, ଘିଅକୁଆଁଖି, ନୌକା, ପଦ୍ମଗୃହିଣୀ ଲତା, ଘୃତ-କୁମାରୀ ।

ତରଣୀସେନ—ପୁଂ.ବ. ବିଭୀଷଣର ପୁତ୍ର ଓ ଜଣେ ରାମଭକ୍ତ ।

ତରଣୀୟ—ହି. ବଂ. (ତୃ+ଅନୀୟ) ତରଣଯୋଗ୍ୟ ।

ତରଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ. ପୁଂ. ବଂ. (ତୃ+ଣ.ଅଣ୍ଡ) ମାଛ ଧରିବା ବନ୍ଶୀର ସୂତା ବା ଜାଲର ସୂତା ମଧ୍ୟରେ ଲାଗିଥିବା କାଠି ବା ସୋଲ୍ଲ, କାଠ, ପ୍ଲବ, ଭେଲା,ନୌକା, କୁମ୍ଭୁମ୍ଭୀ ବା କଦଳୀ ପତ୍ରର ଭେଲା, ଦେଶବିଶେଷ ।
ଦେଶବିଶେଷ ।

ତରଣ୍ଡକ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତରଣ୍ଡ+କ)ତୀର୍ଥ-ଭେଦ, ତେରେଣ୍ଡ ମାଛଧରିବା ବନ-ଶୀର ସୂତା ବା ଜାଲର ସୂତା ମଧ୍ୟରେ ଲାଗିଥିବା କାଠି ବା ସୋଲ୍ଲ ।

ତରଣ୍ଡପାଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ନୌକା ।

ତରଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ନୌକା ।

ତରତ୍ସମ୍—ବ. ପାବମାନ ସୂକ୍ତାନ୍ତର୍ଗତ ସୂକ୍ତଭେଦ ।

ତରତ୍ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—କ୍ଲୀ. ବ. ପାବମାନ ସୂକ୍ତାନ୍ତର୍ଗତ ସୂକ୍ତଭେଦ ।

ତରତମ—ହି. ବଂ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ନ୍ୟୂନାଧିକ, କମ୍‌ବେଶି, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଡ଼, (ବ) ସାନବଡ଼ ଭେଦ ଜ୍ଞାନ, ଇତସ୍ତତଃ କରିବା, ସଂଶୟ ।

ତରତର—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ତ୍ରସ୍ତ) ଅଧୀର, ଅସ୍ଥିର, ସମୟାଭାବରୁ ବ୍ୟସ୍ତ, ଯେ ଆଗପଛ ବିଚାର ନ କରି ଯାହା ମନକୁ ଆସେ ତାହା କରି ପକାଏ ବା କହି

ପକାଏ, (ଗ୍ରା.ଜି.ବଂ.) ଶୀଘ୍ର, ଚଞ୍ଚଳ, ସତ୍ୱର, ଅସ୍ଥିରଭାବରେ ।

ତରତର୍—ଯା. ବି. ନିୟମ, କ୍ରମ, ଧାରା, ବସ୍ତୁମାନଙ୍କର ଯଥା ସ୍ଥାନାବସ୍ଥିତି, (ବଂ) କ୍ରମିକ, ଧାରାବାହିକ, ସଜ୍ଜିତ, ନିୟମାନୁଯାୟୀ ।

ତରତରନମ୍ବର—ଯା.ବି. କ୍ରମଅନୁସାରେ କୌଣସି ବସ୍ତୁର କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା ।

ତରଦ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ପ୍ଲବ, ଭେଳା, କାରଣ୍ଡବ ପକ୍ଷୀ ।

ତରଦା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତୃ+ଦୋ+ଅ)କଣ୍ଟକ-ଯୁକ୍ତ ବୃକ୍ଷ, କଣ୍ଟକବୃକ୍ଷ ।

ତରଦାଦ୍—ଯା. ବି. ରନ୍ଦକରିବା, ଖଣ୍ଡନ, ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ।

ତରଦ୍ଦୁଦ୍—ଯା. ବି. ଅସମ୍ମତି, ଚିନ୍ତା; କୌଶଳ, ଇତସ୍ତତଃ କରିବା ।

ତରଦ୍ଦୃଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପକ୍ଷ୍ମାଗ୍ରଭେଦ ।

ତରଦ୍ଦ୍ୱେଷମ୍—ପୁଂ.ବି.ଶତ୍ରୁ ଆକ୍ରମଣ-କାରୀ ଇନ୍ଦ୍ର ।

ତରନ୍—ପୁଂ. ବି. (ତୃ+ଅନ୍) ସମୁଦ୍ର, ପ୍ଲବ, ଭେଳା, ଭେକ, ରାକ୍ଷସ, ବେଙ୍ଗ, ଡେରେଣ୍ଡା ।

ତରନ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୃ+ଣ:ଅନ୍ତ+ଈ) ନୌକା, ତରଣୀ । [ଭେଦ ।

ତରନ୍ତକ—କ୍ଲୀ. ବି. କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରସ୍ଥ ସ୍ଥାନ-

ତରପଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତତ୍) ନଈପାର ମାହାସୁଲ ।

ତରପଦୀ—ବଂ. (ତର+ପଦ+ଇନ୍) ସନ୍ତରଣ ପଟୁ,କ୍ଷିପ୍ରପଦବିଶିଷ୍ଟ(ହଂସାଦି), (ବି) ହଂସାଦି କ୍ଷିପ୍ରପଦବିଶିଷ୍ଟ ଜଳଚର ପକ୍ଷୀ ।

ତରଫ—ଯା. ବି. ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଅଞ୍ଚଳ, ପାର୍ଶ୍ୱ, ପାର୍ଶ୍ୱ, କଡ଼, ପକ୍ଷ, ଦିଗ, ଶେଷ ସୀମା, ଧାର, ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମ ବିଭାଗର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଜମିବିଭାଗ, (ଗ୍ରା.ବଂ) ପକ୍ଷୀୟ, ପକ୍ଷରୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ) ପକ୍ଷରୁ ।

ତରଫଦାର୍—ଯା.ବଂ. ପକ୍ଷୀୟ, ପକ୍ଷାବ-ଲମ୍ବୀ, ପକ୍ଷପାତୀ, ଏକ ପକ୍ଷରୁ ମାଲିକ, (ବି) ମୁସଲମାନ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଅମଳରେ ବଙ୍ଗ ଦେଶର ରାଜସ୍ୱ କର୍ମଚାରୀ ଓ ଜମିଦାରଙ୍କୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ଉପାଧିବିଶେଷ ।

ତରଫଧରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷର ଅନୁକୂଳତା କରିବା ।

ତରଫନେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତରଫ ଧରିବା ଦେଖ ।

ତରଫମାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତରଫ ଧରିବା ଦେଖ, କୌଣସି ପାଖକୁ ବା ଦିଗକୁ ଝୁଣ୍ଟିବା ବା ଗୁଳିଯିବା ।

ତରଫା—ଯା. ବଂ. (ଅମୁକ) ପକ୍ଷୀୟ, ପକ୍ଷାବଲମ୍ବୀ, ଦିଗବ୍ୟାପୀ ।

ତରବର—ଗ୍ରା. ବଂ. ତରତର ଦେଖ ।

ତରବାର—ପୁଂ. ବି. (ତର+ତୃ+ମ୍. ଅ) ଖଡ୍ଗ, ଖଣ୍ଡା, କୃପାଣ ।

ତରବାରି—ପୁଂ.ବି. (ତର+ତୃ+ମ୍.ଇ) ତରବାର, ଖଡ୍ଗ, ଖଣ୍ଡା, ଖଡ୍ଗ ।

ତରବାଳ—ବି. (ତର+ତୃ+ଅ)ତର-ବାର, ଖଡ୍ଗ, ଖଣ୍ଡା, କୃପାଣ ।

ତରବାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଖଡ୍ଗ, କୃପାଣ ।

ତରଭୁଜ—ଗ୍ରା.ବି.କୁଷ୍ମାଣ୍ଡାଦିବର୍ଗର ଜଳ ବହୁଳ ମିଷ୍ଟଲତା ଫଳବିଶେଷ, ଖର-ଭୁଜ ।

ତରମାଣ—ବଂ.(ତୃ+କ.ଆନ) ଯେ ପାର ହୋଇଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତରମାଣା, (ବି) ନୌକା, ତର ।

ତରମିମ୍—ଯା.ବି.ସଂଶୋଧନ, ପରିବର୍ତ୍ତନ, ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଦାବୀକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବା,(ବଂ) ସଂଶୋଧିତ.ପରିବର୍ତ୍ତିତ, ଆଂଶିକ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ହୋଇଥିବା ।

ତରମୁଜ—କ୍ଲୀ. ବି. ଫଳବିଶେଷ, ତର-ଭୁଜ ଦେଖ ।

ତରମ୍ବୁଜ—କ୍ଲୀ. ବି. ଫଳବିଶେଷ, ତର-ଭୁଜ ଦେଖ ।

ତରଳ—ପୁଂ. ବି. ହାର ମଧ୍ୟ ମଣି, ହାର, ଲୁହା, ଧୁନ୍‌ଧୁକ୍ତ, ହୀର, ତଳ, (ବଂ) (ତୃ+କ.ଅଳ)ପେଲ, କାମୁକ,ବସ୍ତ୍ରୀର୍ଣ୍ଣ, ଭାସ୍ୱର,ପୋଲ ପଦାର୍ଥ, ପଣିଆଁ, ଜଳ-ପରି ପତଳା, ବାଷ୍ପୀୟ, କମ୍ପମାନ, ବିଗ-ଳିତ ହେଉଥିବା, ତରଙ୍ଗଯୁକ୍ତ ।

ତରଳଜ୍ୟୋତି—ବି. (କ.ଧା) ମଣିମୁକ୍ତା-ଦିରେ ଝଟକୁଥିବା ତେଜ,ଉଜ୍ଜ୍ୱଳକାନ୍ତି ।

ତରଳତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତରଳତ୍ୱ, ଚଞ୍ଚଳତା, ଦ୍ରବତ୍ୱ, କାମୁକତା, ଲମ୍ପଟ୍ୟ ।

ତରଳନିପଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ତରଳନୟନ—ବି(କ.ଧା) ଯେଉଁ ଆଖିର ଡୋଳା ଚଞ୍ଚଳ ଏଣେତେଣେ ବୁଲୁ-ଥାଏ, ଏକବର୍ଣ୍ଣ ବୃତ୍ତ,(ପୁଂ.ବଂ. ବ.ଗ୍ରା) ଯାହାର ଆଖି ଡୋଳା ଚଞ୍ଚଳ ।

ତରଳନୟନା(ନ୍ନା)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ବକ୍ଷୁ ଡୋଳା ଚଞ୍ଚଳ ଗତିରେ ବୁଲୁଥାଏ, ଚଞ୍ଚଳାକ୍ଷୀ,ଛନ୍ଦୋ-ଭେଦ, ଚଳାପାଙ୍ଗୀ ।

ତରଳପଦାର୍ଥ—ବି.(କ.ଧା) ଜଳୀୟ ବା ଦ୍ରବ ପଦାର୍ଥ ।

ତରଳପ୍ରକୃତି—ବି.(କ.ଧା)ଚଞ୍ଚଳସ୍ୱଭାବ, (ବଂ. ବ.ଗ୍ରା) ଚଞ୍ଚଳ ସ୍ୱଭାବବିଶିଷ୍ଟ ।

ତରଳମତି—ବି. (କ.ଧା) ଚଞ୍ଚଳବୁଦ୍ଧି, (ବଂ. ବ.ଗ୍ରା) ଚଞ୍ଚଳ ବୁଦ୍ଧିବିଶିଷ୍ଟ ।

ତରଳଲୋଚନ—ବି.ବଂ. (ବ.ଗ୍ରା)ଚଞ୍ଚଳ ନେତ୍ର, (କ୍ଲୀ.ବି. କ.ଧା) ଚଞ୍ଚଳନୟନ ।

ତରଳଲୋଚନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ଗ୍ରା)ଚଞ୍ଚଳ-ନୟନା(ସ୍ତ୍ରୀ),ବାମନୟନ, ହରିଣାକ୍ଷୀ ।

ତରଳହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତରଳିବା, ଦ୍ରବୀଭୂତ ହେବା, ତରଳ ହୋଇଯାଇହେବା ।

ତରଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତରଳ+ଆ) ମଦ୍ୟ, ଅମ୍ଳମଦ୍ୟ, ମଧୁମକ୍ଷିକା, (ବଂ) ଚଞ୍ଚଳା, ତରଳର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ତରଳା(ଳୋ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଦ୍ରବ କରିବା, କୋମଳ କରାଇବା, ହୃଦୟରେ ଦୟା ଜାତ କରାଇବା, ଭାଙ୍ଗିବା, ନାଶକରିବା, ଲଘୁ କରିବା ।

ତରଳିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ପତଳା ଓ ଜଳୀୟ, ଈଷତ୍ ତରଳ, ଦ୍ରବୀଭୂତ ।

ତରଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ.(ତରଳ+କ+ଆ) ଚଞ୍ଚଳା, (ବି) ଏକପ୍ରକାର ହାର, କାଦମ୍ବରୀ ଉପନ୍ୟାସର ସଖୀବିଶେଷ ।

ତରଳିତ—କ୍ରି.ବଂ. (ତରଳ+ଇ+ମ୍.

ତ) ଦ୍ରବୀଭୂତ, କମ୍ପିତ, ତରଙ୍ଗାୟିତ, ବସ୍ତ୍ରାବୃତ, ଜାତତାରଲ୍ୟ ।

ତରଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦ୍ରବୀଭୂତ ହେବା, (ହୃଦୟ) ଚଞ୍ଚଳ ବା ଅସ୍ଥିର ହେବା, ଦୟାର୍ଦ୍ର ହେବା, ବିଚଳିତହେବା ।

ତରଳୀକୃତ—ବିଂ. ତରଳ+ଚ୍ବି+କୃତ) କଠିନ ଅବସ୍ଥାରୁ ତରଳ ଅବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିବା ।

ତରବଟ—କ୍ଲୀ. ବି. ବୃକ୍ଷଭେଦ ।

ତରବତ୍—ଯା.ବି.ଶିକ୍ଷା,ଶାସନ, ଆଶ୍ରୟ ।

ତରସା—ଯା. ବି. ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷର ପ୍ରଥମ ସପ୍ତ ଓ କୃଷ୍ଣ ପକ୍ଷର ଶେଷ ସପ୍ତଦିନ ।

ତରସ୍—କ୍ଲୀ.ବି.(ତୃ+ଅସ୍)ବଳ, ବେଗ, ଜୋର, ବାନର, ରୋମ, ଗତି, ଭେଲା, (ବିଂ) ବେଗବାନ୍, ବଳଶାଳୀ,(କ୍ରି.ବିଂ) ଶୀଘ୍ର ।

ତରସ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତରସ୍+ଅ)ମାଂସ, (ବିଂ) ବେଗଯୁକ୍ତ. (ଗ୍ରା. ବି) ମାନସିକ ଶକ୍ତି, ମାନ, ସମ୍ଭ୍ରମ, ଆଶା, ଚାଞ୍ଚଲ୍ୟ, ଭୟ ।

ତରସତ୍—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ମୃଗଭେଦ ।

ତରସର—ପ୍ରା.(ସମ୍ଭ)ଅବ୍ୟ.ଅତି କଷ୍ଟରେ

ତରସହିବା—ଗ୍ରା. ବି. ସମୟହେବା, କାଳ ପାଇବା, ବେଳ ଅଣ୍ଟିବା,କିଛିକ୍ଷଣ ଅପେକ୍ଷା କରିବାର ସୁବିଧା ହେବା

ତରସା—ଅବ୍ୟ. (ତୃ+ଅସ୍+ଆ)ଶୀଘ୍ର ।

ତରସାନ—ପୁଂ.ବି.(ତୃ+ଆନ)ନୌକା ।

ତରସ୍ତ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଂ. ଭୀତ,ବ୍ୟସ୍ତ-ସମସ୍ତ, ତ୍ରସ୍ତ, (କ୍ରି.ବିଂ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ।

ତରସ୍ଥାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତରତ୍) ନଦୀ ପାରି ହେବାର ଘାଟ, ଉତ୍ତରଣ ସ୍ଥାନ, ଘାଟ, ପାରର ଉତ୍ତର ନେବାର ସ୍ଥାନ ।

ତରସ୍ୱାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ତରସ୍ + ବତ୍) ବେଗଶାଳୀ, ଶୂର, ବେଗଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତରସ୍ୱତୀ ।

ତରସ୍ୱିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତରସ୍ୱିନ୍+ଇ) ବେଗବତୀ, ବଳଶାଳିନୀ ।

ତରସ୍ୱୀ—ପୁଂ.ବିଂ(ତରସ୍+ବିନ୍)ବେଗ-ଯୁକ୍ତ, ବେଗଯୁକ୍ତ, ଶୂର,(ପୁଂ.ବି)ଗରୁଡ଼, ବାୟୁ, ପବିତ୍ରବାହକ ।

ତରହ—ଯା. ବି. ଭାବ ।

ତରା—ଗ୍ରା. ବି. (ସ-ତାରା) ନକ୍ଷତ୍ର, ଚକ୍ଷୁ-ଗୋଲକ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ବୃଦ୍ଧି, ଛେଳିବା ।

ତରାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ହିମାଳୟ ପର୍ବତର ପାଦଦେଶସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଉପତ୍ୟକା, କେତ୍ରଟଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ, ମାଉ-ରିଆ ।

ତରାଜ(ଜୁ)—ଯା. ବି. ନିକ୍ତି, ତରାଜିବା କାଠି ଓ ପଲ୍ଲା, ତୁଳାଯନ୍ତ୍ର ।

ତରାଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଟଗର ଦେଖ, ଆଖି ଡୋଳା ବୁଲାଇ ଗ୍ରହଣ ।

ତରାଟିକା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆଖିର ଡୋଳାକୁ ବିସ୍ତାର କରି ଗ୍ରହଣ ।

ତରାଡ଼—ପ୍ରା. (ସିଂହଭୂମ)ବି. ତରବାରି

ତରାଷୁ—ବି. ନୌକାବିଶେଷ, ତରଙ୍ଗ-ସମତଳଥିବା ବଡ଼ ଡଙ୍ଗା ।

ତରାବଟ—ଗ୍ରା.ବି. ଆର୍ଦ୍ରତା, ଶୀତଳତା, (ବିଂ) ଯାହା ଦେହକୁ ଶୀତଳ କରେ ।

ତରାଳୁ—ବି. (ତୃ+ଣ. ଆଳୁ) ବଡ଼ ନୌକା, ନାହା ।

ତରାସ୍—ଗ୍ରା. ବି. କିରଣ, ଝରି, ତାପ, ତ୍ରାସ, ଅକସ୍ମାତ୍ ଭୟ ।

ତରାସ—ଗ୍ରା. ବି. (ପଦ୍ୟ) ତ୍ରାସ, ଭୟ. ଆଳ୍ପ, ଆଡ଼େଣ୍ଡି, ପଙ୍ଖା ଆକାରର ଛବି ବିଶେଷ, (ଯ.ବି) କଲମଦାନ, କଲମ କାଟିବା ଛୁରୀ ।

ତରାସିଆ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. ନାପିତ, ଭଣ୍ଡାରି, ଭଣ୍ଡାରୀଙ୍କ ଉପାଧିବିଶେଷ ।

ତରାସିବା—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ)କ୍ରି. ଭୀତ କରାଇବା, ଛୁରୀରେ କାଟିବା,(ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟାଦି) ତେଜ ପ୍ରକାଶ କରିବା, କିରଣ ଦେବା ।

ତରି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୃ+ଣ.ଇ) ଭେଳା, ଲୁଗାଆଦି ରଖାଯିବା ପେଟରା ବା ପେଡ଼ି, ନୌକା, ବସ୍ତ୍ରର ଦଶୀ, ଦଶୀ, ଅବସ୍ଥା ।

ତରିକ—ପୁଂ.ବି. (ତୃ+ଇକ) ନାବିକ, ଘାଟ ମାସୁଲ ଆଦାୟ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି, ପ୍ଲବ, ଭେଳା ।

ତରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତରି+କ+ଆ)ତରି ଦେଖ, (ଯା.ବି) ତରଙ୍ଗ, ଚାଲିଚଳଣି, ଉପାୟ, ହିଂସା, ସମ୍ପର୍କ, ଭ୍ରାତୃଦାରୀ ।

ତରିକ୍ଷ—ପୁଂ.ବି(ତରିକ+ଇନ୍)ନାବିକ ।

ତରିଳା—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ)ବି.ତର୍ଜନ,ବଢ଼େଇ, ବାଲିଙ୍ଗି,କ୍ରୋଧ, ପ୍ରଭାବ, ଦ୍ୱେଷ,ତେଜ, ଗନ୍ଧ ।

ତରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନୌକା ।

ତରିଣ୍ଡା—ଗ୍ରା.ବି.ସମୁଦ୍ର ବା ନଦୀର ତଳ ଦେଶରେ ଲଙ୍ଗର ବା ହୁକ ଦ୍ୱାରା ଖଟା ଯାଇଥିବା ଭାସମାନ ପିମ୍ପା ।

ତରିତ—କ୍ରି.ବିଂ.(ତରି+ଇତ)ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ, ପାରଗତ, ଅପର ପାରକୁ ନୀତ ।

ତରିତରକାରୀ—ଗ୍ରା. ବି. କଞ୍ଚା ପରିବା ।

ତରିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତର୍ଜନୀ, ତର୍ଜନୀଆଙ୍ଗୁଠି, ଗଞ୍ଜନ, ଗଞ୍ଜେଇ, (ବିଂ) ତରିତର ଧ୍ୱନିଲିଙ୍ଗ ।

ତରିତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ତୃ+ଣ.ତ୍ର) ତରଣ ସାଧନ, ନୌକା, ଭେଳା ।

ତରିଯା—ଦିନାଜପୁର ଜିଲ୍ଲାର ବଡ଼ଗାଁ ଓ ପରଗଣା ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଖ୍ୟାତ ଗ୍ରାମ ।

ତରିରଥ—ପୁଂ. ବି. ଅରିନ୍ଦ, କାଉ ।

ତରିବତ୍—ଯା. ବି. ଶିକ୍ଷା, ଉପଦେଶ, ପ୍ରତିପାଳନ, ତାଲିମ, ତାଡ଼ନା, ସ୍ୱଭାବ, ଅଭ୍ୟାସ, ଭରଣ ପୋଷଣ, ଢଙ୍ଗ, ଭଦ୍ରତା ଅଳ୍ପ ମଦିତ ବ୍ୟବହାର ।

ତରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନଦୀ ଆଦି ପାରିହେବା, ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣହେବା, (ବିପଦାଦିରୁ) ମୁକ୍ତି ପାଇବା, ଉଦ୍ଧାର ପାଇବା ।

ତରି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୃ+ଣ.ଇ) ତରି ଦେଖ, ନୌକା, ଗଦା, ବସ୍ତ୍ରପେଟକ, ଧୂମ, ଦ୍ରୋଣୀ, ବସ୍ତ୍ରର ଦଶୀ ।

ତରୀକ୍—ଯା. ବି. ପଥ, ଭାବ, ଅବସ୍ଥା, ନିୟମ ।

ତରୀୟନ୍—ପୁଂ. ବିଂ.ଅତିଶୟ ତାରକ, ଯେ ମୁକ୍ତ କରେ, ଯେ ପାର କରେ ।

ତରୀଷ—ପୁଂ. ବି. (ତୃ+ଈଷ) ଶୁଷ୍କ

ଗୋମୟ, ଘଷି, ନୌକା, ଶୋଭନାକାର ଭେଳା, ବ୍ୟବସାୟ, ସମୁଦ୍ର, ସମର୍ଥ, ସ୍ୱର୍ଗ ।

ତରୀଷନ୍—ପୁଂ. ବି.(ତୃ+ଈଷନ୍ ତରଣ

ତରୀଷ୍ଟ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତରୀଷ+ଇ)ଇନ୍ଦ୍ରକନ୍ୟ

ତରୁ—ପୁଂ. ବି. (ତୃ+ଉ) ବୃକ୍ଷ, (ହି.ବଂ) ତାରକ, ତରବିକାର ।

ତରୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ତଡ଼ା, କାଠ ବା ବାଉଁଶର ଗୋଟା ଠେଙ୍ଗା, ଝେଡ଼ା ।

ତରୁକୃଣି—ପୁଂ. ବି. (ତରୁ+କୃଣ+ଇ) ପକ୍ଷୀବିଶେଷ ।

ତରୁକ୍ଷ—ହି. ବଂ. (ତୃ+ଉକ୍ଷନ୍) ଗୋ ଅଶ୍ୱାଦିର ତାରକ, ଗୋ ଅଶ୍ୱାଦିର ପାଳନରେ ନିଯୁକ୍ତ ।

ତରୁଖଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. ବୃକ୍ଷ ସମୂହ ।

ତରୁଜ—ହି. ବଂ. (ତରୁ+ଜନ+ଅ) ବୃକ୍ଷଜ, ବୃକ୍ଷୋତ୍ପନ୍ନ ।

ତରୁଜୀବନ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗଛର ମୂଳ ବା ଚେର ।

ତରୁଣ—କ୍ଲୀ. ବି. କୁନ୍ଦଫୁଲ, ସ୍ଥୂଳଜୀରକ. ଏକପ୍ରକାର ମଲ୍ଲିଫଳ, ନବଯୁବକ, ଏରଣ୍ଡ ବୃକ୍ଷ, ପୁଂ. ବଂ.) (ତୃ+କ.ଅନ) ଯୁବା, ନୂତନ, ଅଭିନବ, ତାଟକା, ଅପରିପକ୍ୱ, କୋମଳ ।

ତରୁଣକ—ପୁଂ. ବି. ତରୁଣ, ଯୁବା, ସଜ-ଦନ୍ତ, ପାଞ୍ଚ ଦିନର ପୁରୁଣାଦହି ।

ତରୁଣଜ୍ୱର—ପୁଂ. ବି.(କ.ଧା) ନବଜ୍ୱର, ସାତଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜ୍ୱରକୁ ତରୁଣଜ୍ୱର କୁହାଯାଏ ।

ତରୁଣତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ତରୁଣ+ତା)ନବୀନତା, ନବଯୁବାବସ୍ଥା ।

ତରୁଣଦଧି—କ୍ଲୀ. ବି.(କ.ଧା) ପାଞ୍ଚଦିନର ପୁରୁଣାଦଧି, ସଦ୍ୟଜାତ ଦଧି ।

ତରୁଣପୀତିକା—ବି. ମନଶିଲା ।

ତରୁଣବୟସ୍କ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ବ୍ରୀ) ନବ-ଯୁବକ ।

ତରୁଣସୂର୍ଯ୍ୟ—ବି. (କ.ଧା) ବାଲସୂର୍ଯ୍ୟ, ନବୋଦିତ ସୂର୍ଯ୍ୟ, ମଧ୍ୟାହ୍ନସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ତରୁଣାସ୍ଥି—ବି. (କ.ଧା) ଜୀବଦେହର ଉପାସ୍ଥି ବିଶେଷ, ନରମହାଡ଼ ।

ତରୁଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ.(ତରୁଣ+ଈ)ତରୁଣର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, ନବଯୌବନା, ଯୁବତୀ, ନବୀନା, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବି) ନବଯୁବତୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ଘିଅକୁଆଁରୀ,ଧଳାସେବତୀ ଫୁଲ, ସ୍ଥୂଳ ବୃଷ୍ଟିକାରକ, ଦନ୍ତୀ ବୃକ୍ଷ, ମେଘରାଗର ରାଗିଣୀ ବିଶେଷ । [ବୃକ୍ଷ ।

ତରୁଣୀକଟାକ୍ଷମାଳ—ପୁଂ. ବି. ତିଳକପୁଷ୍ପ

ତରୁତଳ.—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବୃକ୍ଷମୂଳ, ଗଛରତଳ ଗଛମୂଳଟେ ଚତୁଷ୍ପଥ ଶୂନ୍ୟ ସ୍ଥାନ, ତରସ୍ୱରୂପ ।

ତରୁଗୁଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବାଦୁଡ଼ି ।

ତରୁଡା—ହି. ବଂ. (ତୃ+ଡ) ତାରକ ।

ତରୁଣ—ହି. ବଂ.(ତୃ+ଉଣ) ତାରକ ।

ତରୁଦୂଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବାଦୁଡ଼ି ।

ତରୁଧର—ଗ୍ରା. ବି. ମର୍କଟ, ମାଙ୍କଡ଼ ।

ତରୁନର୍ତ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) କଣ୍ଟକ, କଣ୍ଟା, ଗଛର କଣ୍ଟା ।

ତରୁପଂକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ବୃକ୍ଷ ଶ୍ରେଣୀ ।

ତରୁଭୁକ୍—ପୁଂ.ବି.(ତରୁ+ଭୁଜ+କ୍ୱିପ) ମଲ୍ଲିଙ୍ଗ, ନିର୍ମ୍ମଳୀ, ବନ୍ଦାକ ।

ତରୁଭୋଜୀ—ବି.(ତରୁ+ଭୁଜ+କ.ଇନ୍) ତରୁଭୁକ୍ ଦେଖ ।

ତରୁମାଳିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଭୁଇଁଅଁଳା ।

ତରୁମୂଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ବୃକ୍ଷ ମୂଳ, ଗଛର ଚଣ୍ଡିର ଭୂମି ନିକଟସ୍ଥ ଭାଗ,ଗଛର ଚେର

ତରୁମୃଗ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଶାଖାମୃଗ, ବାନର, ମାଙ୍କଡ଼ ।

ତରୁରାଗ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) କିଶଳୟ, ଅଙ୍କୁର, ନବପଲ୍ଲବ ।

ତରୁରାଜ—ପୁଂ. ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ନଡ଼ିଆଗଛ, ମହାତରୁ, ବଟବୃକ୍ଷ, ଅଶ୍ୱତ୍ଥବୃକ୍ଷ,ତାଳ-ବୃକ୍ଷ, ପାରିଜାତପୁଷ୍ପ ବୃକ୍ଷ ।

ତରୁରୁହ—ପୁଂ.ବି.(ତରୁ+ରୁହ+କ.ଅ) ନିର୍ମ୍ମଳୀ ଲତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତରୁରୁହା ।

ତରୁରୁହା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତରୁରୁହର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ତରୁରୋହଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତରୁ+ରୁହ+ଇନ୍+ଈ) ତରୁରୁହା ଦେଖ ।

ତରୁଲତା—ଗ୍ରା. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଉଦ୍ୟାନ-ଜାତ ବର୍ଷସ୍ଥ ଲତା ବିଶେଷ ।

ତରୁବର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ବୃକ୍ଷ ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ବୃହତ୍ ବୃକ୍ଷ ।

ତରୁବଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ନିର୍ମ୍ମଳୀ, ଯେଉଁ ଲତା ତରୁକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ରହେ ।

ତରୁବିଟପ—ପୁଂ. ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ବୃକ୍ଷ ଶାଖା, ଗଛର ଡାଳ ।

ତରୁବିଲାସିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନବମଲ୍ଲିକା, ମାଆଲୀ ଲତା ।

ତରୁଣ—ହି.ବଂ. (ତରୁ+ଣ)ତରୁଯୁକ୍ତ ।

ତରୁଣାସ୍ଥୀ—ପୁ. ବଂ. (ତରୁ+ଣ+କ. ଇନ୍) ମର୍କଟ, ପକ୍ଷୀ, (ବଂ) ଗଛରେ ଶୋଇଥିବା ।

ତରୁଷ୍—କ୍ଲୀ. ବି. ଯୁଦ୍ଧ ।

ତରୁଷ—ହି. ବଂ.(ତୃ+ଉଷନ୍)ତାରକ ।

ତରୁଷଣ୍ଡା—ପୁଂ. ବି. ବୃକ୍ଷ ଶ୍ରେଣୀ ।

ତରୁସ୍—ହି. ବଂ. (ତୃ+ଉସି)ତାରକ ।

ତରୁସାର—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) କର୍ପୂର, ବୃକ୍ଷ-ସାରମାତ୍ର ।

ତରୁସ୍ଥ—ହି. ବଂ. ବୃକ୍ଷସ୍ଥିତ ।

ତରୁସ୍ଥା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବନ୍ଦାକ, ପର, ଚଛ, ନିର୍ମ୍ମଳୀ ।

ତରୁଟ—ପୁଂ.ବି. (ତରୁ+ଉଟ) ଉତ୍ପଳ-କନ୍ଦ, ପଦ୍ମମୂଳ ।

ତରୁଣକ—ପୁଂ. ବି. (ତରୁଣ+କନ୍) ତରୁଣ, ତରୁଣଦଧି ।

ତରୁଷସ୍—ହି.ବଂ.(ତୃ+ଉଷସ୍)ତରଣ-କୁଶଳ, ଆପଦୁଦ୍ଧାରକ ।

ତରେଇ—ପ୍ରା. (ବସ୍ତର) ବି. ପେଖଣ୍ଡା, (ପ୍ରା. ମେଦିନୀପୁର ବି) ଜଣ୍ଡୀ ।

ତରୋତାଜା—ସା.ବଂ. ସତେଜ, ସବୁଜ ବର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ ।

ତରୌଚ—ସିମଲା ପାହାଡ଼ର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଓ ପଞ୍ଜାବର ଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟର ଅଧୀନ ଗୋଟିଏ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟ ।

ତର୍କ—ପୁଂ. ,ବି. (ତର୍କ+ଘ.ଅ) ଯୁକ୍ତି, ବାଦାନୁବାଦ, ତଦନ୍ତ, ସନ୍ଦାନ,(ଣ.ଅ) ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର, ଅଳଙ୍କାରଶାସ୍ତ୍ର କାରଣ, ହେତୁ, ସମ୍ଭାବନା, ସନ୍ଦେହ,ଅନୁମାନ,

ଆକାଙ୍କ୍ଷା, ପ୍ରସ୍ତାବ (ନ.ମ୍ୟ) କୌଣସି ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଅସମ୍ଭବ ଥିବା ବିଷୟ ଯୁକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ କରିବା ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ର, ଛଅସଂଖ୍ୟା, ବାକ୍ୟର କୌଣସି ସ୍ଥାନର ପୂରଣ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ,(ଗ୍ରା.ବି)ଛଳ,କପଟ, ସତର୍କତା ।

ତର୍କକ—ପୁଂ. ବିଂ.(ତର୍କ+କ.ଅକ)ଯେ ସନ୍ଧାନ କରେ, ଅନୁସନ୍ଧିତ୍ସୁ, ଯାଚକ, ତର୍କକାରକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତର୍କକା ।

ତର୍କକାରୀ—ପୁଂ. ବି. ତର୍କକାରକ, ତାର୍କିକ, ଯେ ତର୍କ କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତର୍କକାରିଣୀ । [ତର୍କଶାସ୍ତ୍ର ।

ତର୍କଗ୍ରନ୍ଥ—ପୁଂ. ବି. ତର୍କପ୍ରଧାନ ଗ୍ରନ୍ଥ,

ତର୍କଜାଲ—ବି. (ତତ୍ତ) ବହୁତର୍କ, କୂଟ ତର୍କ ।

ତର୍କଜ୍ୱାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯହିଁରେ ଉଦ୍ଦୀପନା ଅଛି, ବୌଦ୍ଧଶାସ୍ତ୍ର ବିଶେଷ ।

ତର୍କଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚିନ୍ତନ, ବିଚାର ।

ତର୍କଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତର୍କ+ଭାବ.ଅନ+ଆ) ଅନୁମାନ, ଯୁକ୍ତି ।

ତର୍କଣୀୟ—ବିଂ. (ତର୍କ+ଅନୀୟ) ଚିନ୍ତନୀୟ, ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ତର୍କପଞ୍ଚାନନ—ବି. ନ୍ୟାୟ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବିଚକ୍ଷଣ ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଉପାଧି ବିଶେଷ । [ଦେଖ ।

ତର୍କବାଗୀଶ—ପୁଂ. ବି. ତର୍କପଞ୍ଚାନନ

ତର୍କବିତର୍କ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ବାଦାନୁବାଦ,ଅନୁକୂଳ ଓ ପ୍ରତିକୂଳଆଲୋଚନା ।

ତର୍କବିଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର, ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ଖଣ୍ଡନ ମଣ୍ଡନ ପ୍ରଣାଳୀ ଓ ନିୟମ ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟାରୁ ଶିକ୍ଷା କରାଯାଏ, ଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ।

ତର୍କଲାସ୍ୟ—ବି. ଚିକୁଣ୍ଡା ଦେଖ ।

ତର୍କଶାସ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ନ୍ୟାୟ ଶାସ୍ତ୍ର, ତର୍କପ୍ରତିପାଦକ ଶାସ୍ତ୍ର ।

ତର୍କସ୍—ଯା. ବି. ତୂଣୀର, ଶରମୁଣା ।

ତର୍କସନ୍ଧି—ବି. କାବ୍ୟାଲଙ୍କାର ବିଶେଷ ।

ତର୍କା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ତରକା ଦେଖ ।

ତର୍କାତର୍କି—ଗ୍ରା. ବି. ଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବାଦାନୁବାଦ ବା ବିଚାର, ତର୍କ ବିତର୍କ (ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ) ପରସ୍ପର ଜଗାଳଟି, ଛକାଛକି ।

ତର୍କାଭାସ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ) ଭ୍ରାନ୍ତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, କୁତର୍କ, ଅକିଞ୍ଚିତ୍କର ଯୁକ୍ତି ।

ତର୍କାସ୍ତ୍ର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତର୍କ+ଚ୍+ଅ+ଇ) ଜୟନ୍ତୀ ବୃକ୍ଷ । [ଗଛ ।

ତର୍କିଣ—ପୁଂ.ବି.ଚକ୍ରମର୍ଦ୍ଦ ବୃକ୍ଷ, ଚିକୁଣ୍ଡା

ତର୍କିତ—ବି. ବିଂ.(ତର୍କ+ମ.ତ) ଉତ୍ପ୍ରେକ୍ଷିତ,ସମ୍ଭାବିତ,ପ୍ରସ୍ତାବିତ,ବିଚାରିତ, ଆଲୋଚିତ, ଯହିଁ ସମ୍ବନ୍ଧେ ସନ୍ଦେହ କରାଯାଉ ଥାଏ, ଅନୁସନ୍ଧାନ କରା ଯାଇଥିବା, (ଭା.ତ) ଅନୁମାନ ।

ତର୍କିଳ—ପୁଂ.ବି.ଚକ୍ରମର୍ଦ୍ଦ ବୃକ୍ଷ,ଚିକୁଣ୍ଡା ଗଛ ।

ତର୍କୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ତର୍କ+ଇନ୍)ତର୍ଜକାରୀ, ଯେ ତର୍କକରେ, ତାର୍କିକ, ତର୍କଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ. (ସ୍ତ୍ରୀ) ତର୍କିଣୀ ।

ତର୍କୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କୃତ+ଉ)ସୂତ୍ରନିର୍ମାଣ ଯନ୍ତ୍ର, ତାକୁଡ଼ି ।

ତର୍କୁକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତର୍କୁ+କ) ସୂତ୍ର ନିର୍ମାଣ ଯନ୍ତ୍ର, ତାକୁଡ଼ି ।

ତର୍କଟ—କ୍ଲୀ.ବି.କାଟାକଟିକରିବା, କର୍ତ୍ତନ

ତର୍କୁଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ସୂତ୍ରନିର୍ମାଣଯନ୍ତ୍ର,ତାକୁଡ଼ି

ତର୍କୁପିଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ)ତାକୁଡ଼ି ମୂଳରେ ଯେଉଁ ମାଟିପିଣ୍ଡ ଥାଏ, ତାକୁଡ଼ିମୂଳର ବାଟୁଳି ।

ତର୍କୁପିଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ)ତର୍କୁପିଣ୍ଡ ଦେଖ ।

ତର୍କୁଲାସକ—ପୁଂ. ବି. (ତର୍କୁ+ଲାସ+ଣିଚ୍+କ.ଅକ) ସୂତାକାଟିବା କଳି, ଚରଖା, ଅରଟ ।

ତର୍କୁଶାଣ—ପୁଂ. ବି. ତାକୁଡ଼ି ଶାଣଦେବାର କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରସ୍ତରବିଶେଷ ।

ତର୍କ୍ୟ—ବିଂ. (ତର୍କ+ମ.ଯ) ତର୍କରଯୋଗ୍ୟ,ବିଚାର୍ଯ୍ୟ,ବାଦାନୁବାଦଯୋଗ୍ୟ. ଅବସ୍ଥିତ ।

ତର୍ଷୁ—ବି.ତରଷ୍ଟ, ଚଧିଆ,ହେଟାବାଘ ।

ତର୍ଷ୍ୟ—ବି. ଯବକ୍ଷାର,ସୋରା ।

ତର୍ଜ(ଧାତୁ)—ଗାଳିଦେବା, ଧମକାଇବା, ଭୟ ଦେଖାଇବା, ଉପହାସ କରିବା ।

ତର୍ଜନ(ନା)—କ୍ଲୀ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ତର୍ଜ+ଭାବ-ଅନ+ଆ) ଭର୍ତ୍ସନ, ତିରସ୍କାର. ଭୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ, ଧମକାଣ, ଉପହାସନ, ଆସ୍ଫାଳନ, କ୍ରୋଧପ୍ରକାଶ ।

ତର୍ଜନଗର୍ଜନ—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ରୋଧବ୍ୟଞ୍ଜକ ଉଚ୍ଚନାଦ ଦ୍ୱାରା ଭୟପ୍ରଦର୍ଶନ, ଚଡ଼ିମର୍କଟି ହେବା, ତିରସ୍କରଣ ।

ତର୍ଜନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତର୍ଜ+ଣ.ଅନ+ଇ) ବୁଢ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠିର ପାଖ ଆଙ୍ଗୁଠି, ବିଶିଆଙ୍ଗୁଠି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ତର୍ଜନ କରାଯାଏ । [ଭେଦ ।

ତର୍ଜନୀମୁଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ମୁଦ୍ରା-

ତର୍ଜମା—ଯା. ବି. ଅନୁବାଦ, ଭାଷାନ୍ତର

ତର୍ଜିକ—ପୁଂ. ବି. ଦେଶବିଶେଷ ।

ତର୍ଜିତ—ବିଂ.(ତର୍ଜ+ମ.ତ) ଭର୍ତ୍ସିତ, ତିରସ୍କୃତ, ଅପମାନିତ, ତାଡ଼ିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତର୍ଜିତା ।

ତର୍ଜିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭୟ ଦେଖାଇବା, ଡରାଇବା, ଧମକାଇବା, ଗାଳିଦେବା ।

ତର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବି. (ତୃ+କ.ଣ)ବାଛୁରୀ, କଅଁଳାବାଛୁରୀ, ସଦ୍ୟଜାତ ଶିଶୁ ।

ତର୍ଣ୍ଣକ—ପୁଂ. ବି. କଅଁଳାବାଛୁରୀ, ସଦ୍ୟଜାତ ଶିଶୁ ।

ତର୍ଣ୍ଣି—ପୁଂ. ବି. (ତୃ+କ.ନି) ସୂର୍ଯ୍ୟ, (ଣ.ନି) ଭେଳା, ଡଙ୍ଗା ।

ତର୍ଣ୍ଣିକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୃ+ଣ.ଇକ) ନୌକା, ଭେଳା, (ବିଂ—କ+ଇକ) ପାରଗାମୀ, ଯେ ପାରହୁଏ ।

ତର୍ତ୍ତବ୍ୟ—ବିଂ. (ତୃ+ତବ୍ୟ) ପାର ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ, ତରଣୀୟ ।

ତର୍ତ୍ତିବ—ଯା. ବିଂ. ତରତବ ଦେଖ ।

ତର୍ଦ୍ଦ(ର୍ଦ୍ଦ) ସ୍ତ୍ରୀ, ବି. ଦର୍ବୀ, ଚଟୁ ।

ତର୍ପଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୃପ+ଣିଚ୍+ଭାବ-ଅନ) ଦେବତା ଋଷି ଓ ପିତୃଲୋକଙ୍କ ତୃପ୍ତ୍ୟର୍ଥ ଜଳଦାନ, ପ୍ରୀଣନ, ତୃପ୍ତିସାଧନ, (ବିଂ) ତୃପ୍ତିଜନକ, ସୁଖକର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତର୍ପଣା ।

ତର୍ପଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୃପ+ଣିଚ୍+ଣ.-ଅନ+ଈ)କ୍ଷୀରଣୀବୃକ୍ଷ, ଗୁରୁସ୍ପନ୍ଦବୃକ୍ଷ, ଗଙ୍ଗା, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ) ପ୍ରୀତିଦାୟିନୀ ।

ତର୍ପଣୀୟ—ବିଂ. (ତୃପ+ମଂ.ଅନୀୟ) ତୃପ୍ତିର ଯୋଗ୍ୟ ।

ତର୍ପଣେଚ୍ଛୁ—ପୁଂ. ବି. (ତର୍ପଣ+ଇଷ-+ଉ) ତର୍ପଣାକାଙ୍କ୍ଷୀ, ତର୍ପଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ।

ତର୍ପୟିତବ୍ୟ—ବିଂ. (ତୃପ+ଣିଚ୍+ତବ୍ୟ) ତୃପ୍ତି ବା ପ୍ରୀଣନଯୋଗ୍ୟ ।

ତର୍ପିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୃପ+ଣିଚ୍ +ଇନ୍-+ଈ) ପଦ୍ମଗୁରୁଣୀ ଲତା, ସ୍ଥଳ-ପଦ୍ମିନୀ ।

ତର୍ପିତ—ବିଂ. (ତୃପ+ଣିଚ୍+ମଂ.ତ) ପ୍ରୀଣିତ, ଯାହାକୁ ତୃପ୍ତ କରାଯାଇଅଛି, ସନ୍ତୋଷିତ ।

ତର୍ପୀ—ପୁଂ. ବି. (ତୃପ+ଣିଚ୍+କ.-ଇନ୍) ତର୍ପକ,ଯେ ତର୍ପଣକରେ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ତର୍ପିଣୀ ।

ତର୍ବଟ—ପୁଂ. ବି. (ତର୍ବ+ଅଟ)ବର୍ଷ. ଚନ୍ଦ୍ରମର୍ଦ୍ଦବୃକ୍ଷ, ଗୁକ୍ରୁଣ୍ଡୀଗଛ ।

ତର୍ମ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୃ+କ.ମନ୍) ଯୂପ-କାଷ୍ଠର ଅଗ୍ରଭାଗ ।

ତର୍ମିମ—ଯା. ବି. ସଂଶୋଧନ ।

ତର୍ଷ—ପୁଂ. ବି. (ତୃଷ+ଭା.ଅ) ଅଭି-ଲାଷ, ତୃଷ୍ଣା, ଶୋଷ, ଅସନ୍ତୋଷ, ପ୍ଲବ, ଭେଳା, ସମୁଦ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ତର୍ଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୃଷ+ଣିଚ୍+ଭା. ଅନ) ପିପାସା, ଅଭିଲାଷ, ଆଗ୍ରହ, ଇଚ୍ଛା ।

ତର୍ଷିତ—ବିଂ. (ତୃଷ+ଣିଚ୍+ମଂ.ତ) ତୃଷିତ, ପିପାସିତ, ଜାତାଭିଳାଷ, ବାଞ୍ଛିତ, ଉତ୍କଣ୍ଠିତ । [ଯୁକ୍ତ ।

ତର୍ଷୁଳ—ବିଂ. (ତୃଷ+ଇଳ) ତୃଷ୍ଣା-

ତର୍ଷ୍ୟାବନ୍ତ—ବିଂ. ତୃଷ୍ଣାଯୁକ୍ତ, ତୃଷିତ ।

ତର୍ହି—ଅବ୍ୟ. (ତଦ୍+ହି) ସେହି ସମୟରେ, ତଦା, ସେହିସକାଳେ ତେବେ । [ଦେଖ ।

ତଲ୍—(ପ୍ରା, ସମ୍ମ. ବି.) ତଳ, ଅଧୋ-

ତଲମୁହାଁ—ପ୍ରା. (ସମ୍ମ)ବିଂ. ଅଧୋମୁଖ ।

ତଳ—ବି. (ତଲ+କ.ଅ) ଅଧୋଭାଗ, ନିମ୍ନଦେଶ, ସ୍ୱରୂପ, ଗଣ୍ଡି, ଉପଶଭାଗ, ମଧ୍ୟଦେଶ, ଭୂପୃଷ୍ଠ, ପୃଷ୍ଠଦେଶ, ଗଣ୍ଠି-ରତା, ବନ, କାନନ, ସମତଳ କ୍ଷେତ୍ର, ଖଣ୍ଡାର ବେଣ୍ଟ, ଅଦସ୍ଥିତିର ନିମ୍ନତା, ଗୃହର ସ୍ତର ବା ମହଲ, ପାଖ, ନିକଟ, ଗୃପୁଡ଼ା, ତାଳଗଛ, ଆଧାର, ସ୍ୱଭାବ, ସପ୍ତପାତାଳ ମଧ୍ୟରୁ ୧ମ ପାତାଳ,ପାତାଳ. ମର୍ତ୍ତ୍ୟଲୋକ, ପାତାଳ ଲୋକ, ସହାୟ, ଭାର, ଅତୀତକାଳ, କରତଳ, ଲୋଡ଼, ଗୋଡ଼ର ତଳପା, ଗୋଧିସାପ, ଜଳର ନିମ୍ନସ୍ଥ ଭୂମି, ଧନୁ ଡୋରର ଘର୍ଷଣରୁ ହାତକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ବାମ ବାହୁରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଚମଡ଼ାର ପଟି, କ୍ୟାଘାତବାଦ୍ୟ. ମୂଳଦେଶ, ମୂଳର ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥ ସ୍ଥାନ,ମଧ୍ୟଭାଗରେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ତ ଳ ଯେତେଦୂର ଗୁଇ ପଡ଼େ, ହାତର ଗଣ୍ଠି. ଗୃଞ୍ଜ, ଶିର. ବାଁ ହାତ ଦ୍ୱାରା ବୀଣାଥାଦ ବଜାଇବା, ତଳଭ, ଫୋଟଣ୍ଡ, ନରକର ଅଂଶ-ବିଶେଷ, କାରଣ, ଅବ୍ଧି, ପ୍ରାରମ୍ଭ, (ଗ୍ରା. ବଂ)ନିମ୍ନସ୍ଥ, ତଳରେ ଥିବା, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଦୁଇଘଣ୍ଟି କାଳ, ଅତିତ କାଳ, ନଦୀର ମୁହାଣ ନିକଟସ୍ଥ ବା ସମୁଦ୍ରର ଉପ-କୂଳସ୍ଥ ନିମ୍ନ ଓ ତଳଭୂମି ।

ତଳଅଗଣା—ଗ୍ର. ବି.ଏକାଧିକ ପାଙ୍ଗଣ-ବିଶିଷ୍ଟ ଗୃହପୁଞ୍ଜର ବାଡ଼ିଆଡ଼ର ନିକଟ-ବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରାଙ୍ଗଣ ।

ତଳଇ—ପ୍ରା. (ସମ୍ମ)ବି. ପୋଡ଼ଙ୍ଗ ।

ତଳଉ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତଳକ)ପେ ଡଙ୍ଗ ।

ତଳଉପରକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ତଳେ ଥିବା ବସ୍ତୁକୁ ଉପରକୁ ଓ ଉପରେ ଥିବା ବସ୍ତୁକୁ ତଳକୁ ଆଣିବା,ଲେଉଟପାଉଟ କରିବା ।

ତଳକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତଳ+କ) ପୁଷ୍କରଣୀ, ଫଳବିଶେଷ ।

ତଳକ—ବି. ତୋଡ଼ିମାଛ ।

ତଳକନ୍ଦ—ଗ୍ରା. ବି. କର୍ଣ୍ଣି ଆଳୁ ।

ତଳକର—ବି. ପୋଖରୀରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଦ୍ରବ୍ୟ (ଯଥା—ମାଛ, ଚିଙ୍ଗଡ଼ି, ପଦ୍ମଫୁଲ) ମାନଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ଜମିଦାର ଅସୁଲ କରିବା କର ।

ତଳକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ନୁଆଁଇବା, ଅବ-ନତ କରିବା (ଲ.ଅର୍ଥ)ବଳିପଡ଼ିବା ।

ତଳକାବେରୀ—କାବେରୀ ନଦୀର ଉତ୍ପତ୍ତି ସ୍ଥାନ ।

ତଳକୋଟ—ପୁଂ. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ତଳଘାଟ—ମାନ୍ଦ୍ରାଜବିଭାଗର ସାଲେମ ଜିଲ୍ଲାର ଦକ୍ଷିଣାଂଶ । [କଣ୍ଟାରୁ ।

ତଳଚକା—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜ) ବି. ନୋଇତ

ତଳଚଲାନ୍ତ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ସଙ୍ଗସ୍ପର୍ଶ, ଗ୍ରର-ଙ୍ଗାର, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ନିଃଶେଷିତ, ନିର୍ଦ୍ଦନ ।

ତଳତଳିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ସଦାନିମ୍ନ, ନିମ୍ନ ବା ତଳରେ ଥିବା, ପାତ୍ରରେ ତଳେ ରହି-ଯାଇଥିବା, (ଗ୍ରା.ବି) କୌଣସି ପାତ୍ରରୁ ତୈଳାଦି ଜଳୀୟ ପଦାର୍ଥ ନିଃଶେଷିତ ହୋଇଗଲେ ଶେଷରେ ପାତ୍ର ତଳେ ଯେଉଁ ବିନ୍ଦୁଳିଆ ପଦାର୍ଥ ରହେ ।

ତଳତାଳ—ପୁଂ. ବି. କରତାଳ, ତାଳ, କୁରୁଙ୍ଗ, ଗାଦମୀୟ ବାଦ୍ୟଭେଦ ।

ତଳତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ତଳ+ତ୍ରି+କ.ଅ) ମର୍ମନିମିତ ଦସ୍ତାନା ବା ହସ୍ତ ଆବରଣ ।

ତଳତ୍ରାଣ—କ୍ଲୀ. ବି. କରତଳ ରକ୍ଷକ, ମର୍ମନିମିତ ଦସ୍ତାନା ।

ତଳଦଗିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ମୋଚଲେଦାର ଅଧିବାସୀ ।

ତଳଧ୍ୱନି—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ) କରତଳର ଶବ୍ଦ, ହସ୍ତତାଳ ବା କାଣ୍ଡୁଷ୍ଟୋଟର ଶବ୍ଦ । [ବେତନ ।

ତଳପ—ଯା. ବି. ଆହ୍ୱାନ, ହୁଲୁମ,

ତଳପ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତଳ୍ପ) ବିଛଣା, ଶଯ୍ୟା ।

ତଳପେଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଉଦରର ନାଭି-କୁଣ୍ଡର ନିମ୍ନସ୍ଥ ଅଂଶ, ଉଦରର ଅଧୋ-ଭାଗ ।

ତଳପ୍ରହାର—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ) ଫୁଟୁକ,

ଗୃପଡ଼ା ।

ତଳଭର—ଗ୍ରା. ବିଂ. ନିମ୍ନଗାମୀ, ନିମ୍ନ-ସ୍ଥାନକୁ ଗଡ଼ି ଯାଉଥିବା, ଭୂମିରେ ଭର ଦେଇଥିବା ।

ତଳଭର୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଭୂମିରେ ହାତ ଦ୍ୱାରା ଭର ବା ଠେସଦେବା ।

ତଳଭେଦ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ତଳ ଫୁଟିବା ।

ତଳମଳ—ବି. ପାତ୍ର ବା ଭାଣ୍ଡ ତଳରେ ଉହ୍ମିଯିବା ତେଲଆଦିର କାଣ୍ଟି ।

ତଳମାଳ—ଗ୍ରା. ବି. ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳସ୍ଥ ନିମ୍ନ ପ୍ରଦେଶ, ଅନୂପପ୍ରଦେଶ ।

ତଳମାଳିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ତଳମାଳରେ ବାସ କରୁଥିବା, ମୋଗଲବନ୍ଦବାସୀ ।

ତଳମୀନ—ପୁଂ.ବି. ଜଳନିମ୍ନସ୍ଥିତ ମତ୍ସ୍ୟ, ଚଙ୍ଗୁଡ଼ିମାଛ ।

ତଳମୁହାଁ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଯେ ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତିଥାଏ, ଯାହାର ମୁହଁ ତଳ-ପାଖେ ଥାଏ ।

ତଳୟ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ)ବି. ତହିଁରେ ଲୟ ବା ଧ୍ୱନି, (ଗ୍ରା.ବି)ତାଳ ।

ତଳଯୁଦ୍ଧ—କ୍ଲୀ.ବି. ମଲ୍ଲଯୁଦ୍ଧ, କୁସ୍ତି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ-ଯୁଦ୍ଧ, ଗୃପଡ଼ାଘାତ ଦ୍ୱାରା ଯୁଦ୍ଧବିଶେଷ ।

ତଳଲୋକ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ପାତାଳ-ବାସୀ, ନାଗଲୋକ, ଭୂମିର ତଳସ୍ଥିତ ଲୋକ ।

ତଳବ୍—ଯା. ବି. ତଲପ୍ ଦେଖ ।

ତଳବ—ବିଂ. ତଳବାଦ୍ୟକାରକ ।

ତଳବକାର—ପୁଂ.ବି. ସାମବେଦର ଏକ ଶାଖା, ଏକ ଉପନିଷଦର ନାମ ।

ତଳବଗାର—ଯା. ବିଂ. ଯେ ତଳବ କରିବାକୁ ଯାଏ ।

ତଳବତାଗଦା—ଯା. ବି. ବାରଂବାର ତଳବ, ତମ୍ବିତାଗିଦା ।

ତଳବହେବା—ଗ୍ରା.ବି(ଝାଡ଼ା ପ୍ରସ୍ରାବଆଦି) ମାଡ଼ିବା, ବେଗ ଅନୁଭୂତ ହେବା ।

ତଳବା—ଭାଗଲପୁରର ଗୋଟିଏ ନାମ, (ପ୍ରା. ବସ୍ତ୍ର.ଫି) ସନ୍ତୁଳବା ।

ତଳବାନା—ଯା.ବି. ବାଦୀ ପ୍ରତିବାଦୀ ବା ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସମନ ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଦେଶ ପଠାଇବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଖରଚ ଲାଗେ, ସମନଫିସ୍ ।

ତଳବାର—ପୁଂ.ବି. (ତଳ+ଣିଚ୍+ବୃ +କ.ଅ) ତରବାରି, ଖଡ୍ଗ, ଖଣ୍ଡା ।

ତଳବ—ଯା.ବି. ତଲବ କରାଯାଇଥିବା ।

ତଳସାରକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତଳ+ସୃ+ ଣିଚ୍+ମ.ଅକ) ଘୋଡ଼ାର ଖୁରରେ ବନ୍ଧାଯିବା ଦଉଡ଼ି, ଘୋଟକର ଖେଳନ ପାତ୍ର ।

ତଳସ୍ଥ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତଳ+ସ୍ଥା+କ.ଅ) ନିମ୍ନଦେଶରେ ସ୍ଥିତ ।

ତଳସ୍ଥିତ—ବିଂ. ତଳସ୍ଥ ଦେଖ ।

ତଳସ୍ପର୍ଶ—ବି.(୬ତତ୍)ଜଳାଶୟର ତଳ ଦେଶକୁ ଛୁଇଁବା, (ବିଂ.ବ.ସ)ଜଳା-ଶୟର ତଳଦେଶକୁ ଛୁଇଁଥିବା, ଅଗ ଖୀର ।

ତଳହୃଦୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(୬ତତ୍)ପଦତଳର ମଧ୍ୟଭାଗ, ପାଦର ତଳ ।

ତଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତଳ+ଆ) ଜ୍ୟାଘାତ-ବାରଣ, ଧନୁଷ୍ଟରମାନଙ୍କର ଧନୁର ଜ୍ୟା ଘର୍ଷଣ ନିବାରଣ ନିମିତ୍ତ ବାମ ହସ୍ତର ବୃଦ୍ଧାଙ୍ଗୁଠାରୁ ହାତଚଣ୍ଡି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପିନ୍ଧା-ଯିବା ଚମଡ଼ାର ପଟ୍ଟି, (ଗ୍ରା.ବି) ତଳ-ଭାଗ, ନିମ୍ନସ୍ଥାନ, ଜୋତାର ତଳମାର ଚମଡ଼ା, ମୃଦଙ୍ଗାଦି ବାଦ୍ୟ ଉପରେ ଛୁଆଣି ହେବା ଚମଡ଼ା, (ପ୍ରା. ବାଲେ. ବି.) ଧାନର ତଳ ।

ତଳାଇ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତଳାଟୀ) ବାଉଁଶ ପାତଆରେ ବୁଣା ପଟ୍ଟି, ଗୃହସ୍ତ ।

ତଳାଓ—ଯା.ବି. ପୋଖରୀ, ଜଳାଶୟ ।

ତଳାକ୍—ଯା.ବି. ମୁସଲମାନ ସ୍ୱାମୀ ଦ୍ୱାରା ଆପଣା ସ୍ତ୍ରୀର ବିବାହ ବନ୍ଧନ ଛେଦନ, ସ୍ୱାମୀ ଦ୍ୱାରା ପତ୍ନୀତ୍ୟାଗ ।

ତଳାକ୍ଦିଆ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ (ମୁସଲମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ) ସ୍ୱାମୀ ଦ୍ୱାରାତଳାକ ବିଧିରେ ପରିତ୍ୟକ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ତଳାକ୍ଦେବା—ଗ୍ରା. ଫି. (ମୁସଲମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ) ସ୍ୱାମୀ ଆପଣା ସ୍ତ୍ରୀକୁ ପରି-ତ୍ୟାଗ କରିବା ନିମନ୍ତେ "ତଳାକ" ଏହି ଶବ୍ଦ ୩ଥର ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ଶପଥ କରିବା, ବିବାହିତା ସ୍ତ୍ରୀକୁ ତ୍ୟାଗ କରିବା, ବିବାହ ବନ୍ଧନ ଛେଦନ କରିବା ।

ତଳାକ୍ନାମା—ଯା. ବି. ମୁସଲମାନଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସ୍ୱାମୀର ଦେବା ଛାଡ଼ପତ୍ର ।

ତଳାଚ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତଳ+ଅଞ୍ଚ+ଅଧ୍.ଇ) ନଳ ନିର୍ମିତ କଟ, ଚଟେଇ, ବେତ ବା ବାଉଁଶ ନିର୍ମିତ ଅସ୍ତରଣ, ତଲେଇ ।

ତଳାଜ—ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରଦେଶର କାଥିଆ-ବାଡ଼ ଭବନଗର ରାଜ୍ୟର ନଗର-ବିଶେଷ ।

ତଳାଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ତାମିଲଭାଷା ଲିଖିତ ଗଦ୍ୟବିଶେଷ ।

ତଳାତଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତଳ+ତଳ) ହିନ୍ଦୁ ଶାସ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ସପ୍ତପାତାଳ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ-ତମ, ୪ର୍ଥ ପାତାଳ ।

ତଳାଭିଘାତ—ପୁଂ. ବି. କରତଳାଘାତ, ଗୃପଡ଼ା, ଚପେଟାଘାତ ।

ତଳାର—ଗ୍ରା.ବି.ତଳେଇ, ଝାମ୍ପ, ତାଳ-ପତ୍ରରେ ତିଆରି ଟେପି ବା ଝାମ୍ପି ।

ତଳାଶା—ଯା. ବି. ବୃକ୍ଷଭେଦ ।

ତଲାସ—ଯା.ବି.ଅନୁସନ୍ଧାନ, ଅନ୍ୱେଷଣ, ଖୋଜିବା, ଅପରାଧୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହ ବା ଲୁଗାପଟାଆଦିରେ କୌଣସି ନିଷିଦ୍ଧ ବସ୍ତୁ ଲୁଗାଇ ଅଛି କି ନା ତାହା ଜାଣିବା ପାଇଁ ଅପରାଧୀର ଲୁଗାପଟା ଦରଣ୍ଡିବା, ଅନୁପସ୍ଥିତ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ପଦା-ର୍ଥକୁ ଲୋଡ଼ିବା ।

ତଲାସକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ତଲାସିବା ଦେଖ ।

ତଲାସି—ଯା.ବିଂ.ତଲାସ କରାଯାଉଥିବା, ତଲାସ ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ, (ଯା. ବି) ତଲାସ ଦେଖ ।

ତଲାସିଫିସ୍—ଯା. ବି. ମହାଫିସଖାନାରୁ କୌଣସି ସରକାରୀ କାଗଜ ବାହାର କରିବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଫିସ ବା ଧନ ।

ତଲାସିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗେରିମାଲ ବା

ହଜିଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ପାଇଁ ଆପଣା ଘର ବା ଦେହକୁ ଖୋଜିବା ନିମନ୍ତେ ପୋଲିସ ଆଦି ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସୁବିଧାଦେବା ।

ତଲସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନୁସନ୍ଧାନକରିବା, ଖୋଜିବା, ସନ୍ଧାନ ବା ଖବରନେବା, ଅପରାଧୀ ବା ସନ୍ଦେହୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହ ଓ ଲୁଗାପଟା ଦରାଣ୍ଡିବା ।

ତଳ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ତଳ) ରୁଆ ହେବାର ଉପଯୁକ୍ତ ଗଛାଗଛ, ଗର୍ତ୍ତ, ନିମ୍ନଦେଶ, ତଳଭାଗ, ଅଧୋଦେଶ, ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ, କୌଣସି ଗୃହର ବା ବସ୍ତୁର ଅବସ୍ଥିତ ପ୍ରଦେଶ, ପଦାର୍ଥର ନିମ୍ନତମ ଅଂଶ, (ଗ୍ରା.ବଂ)ଅଧୋଭାଗରେ ବ୍ୟବହୃତ ବା ଅବସ୍ଥିତ, ପରେ ଜାତ ହେବା, ଅଧସ୍ତନ ।

ତଳିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ନିମ୍ନସ୍ଥ, ତଳେ ଅବସ୍ଥିତ, ତଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଉପକଣ୍ଠସ୍ଥ, ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ, ନିକଟରେ ବାସ କରୁଥିବା, ଅଧସ୍ତନ, ଅଧୀନସ୍ଥ, ନୀଚତର, ତଳେ ତଳେ ଯାଉଥିବା, ତଳଦେଶ ବା ଅଧୋଭାଗରେ ଥିବା, ପାଖେପାଖେ ଯାଉଥିବା, ପରେ ଜାତ ହୋଇଥିବା, (ପ୍ରା. ବାଲେ.ବ) ଘାଣ୍ଟ ତଥଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ, ଦାସୀ ।

ତଳିଆପୁଅ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଦାସୀପୁତ୍ର ।

ତଳିଆଝିଅ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ତଳିଆମହାନ୍ତି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୋଲ୍ଲମଜାତ, ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଗୋଲ୍ଲମ ।

ତଳିଆଭୁରି—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋଡ଼ର ତଳିପାରେ ହେବା କଷ୍ଟଦାୟକ ବ୍ରଣରୋଗ ବିଶେଷ ।

ତଳିକଟା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଗୋଛୁକଟା, ଅଣଶ୍ୱାସୀ, ଯେ ଭିତରେ ଭିତରେ ଅନ୍ୟର ଅନିଷ୍ଟ କରେ ।

ତଳିକନା—ଗ୍ରା.ବି. ଋତୁସ୍ରାବ ସମୟରେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର ପିନ୍ଧିବା କୌପୁଣ୍ଡି ଓ କନାପୁଡ଼ା, ଛୁଆଁକନା ।

ତଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତଳ+କ+ଆ) ତଳସାଉକ, ପୋଟକର ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ବନ୍ଧନରଜ୍ଜୁ ।

ତଳିକାଟ—ଗ୍ରା. ବଂ. ତଳଭାଗ ବା ତଳଅଂଶରୁ କଟା ଯାଇଥିବା, ମୂଳରେ ବା ମୂଳ ପାଖରେ କଟା ହୋଇଥିବା, ଉପର ସ୍ତରର ବସ୍ତୁ କଟା ହୋଇଯିବା ପରେ ନିମ୍ନସ୍ତରରୁ ଯେଉଁ ବସ୍ତୁ କଟା ଦୋଇ ବାହାରେ ।

ତଳିଛୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଶେଷରେ ଶୋଇଥିବା ଛୁଆ, ଅତି ଖୁଦ୍ର ଶିଶୁ ।

ତଳିତ୍ର—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ତଡ଼ିତ୍, ବଜ୍ରାଳ,ବିଦ୍ୟୁତ୍ ।

ତଳିତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତଳ+ମ.ତ)ଭଜାମାଂସ, ଭୃଷ୍ଟମାଂସ, (ବଂ) ଭୃଷ୍ଟ, ଭଜା ହୋଇଥିବା, ସିଝୁଲା ହୋଇଥିବା ।

ତଳିତଳାନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବଂ. ତଳତଳାନ୍ତ ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ତଳିତଳିଆ—ଗ୍ରା.ବ ଓ ବଂ. ତଳତଳିଆ

ତଳିଧରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ତଳାଇବା, ତଳଦେଶରେ ଡୁବିଯିବା, ତଥଣ ଖୀଣ୍ଣ ବା ଉଷ୍ମାଯାଉଥିବା ଧାନ ଯଥେଷ୍ଟ ଜଳ ଅଭାବରୁ ବା ଦାରମ୍ବାର ଘଣ୍ଟା ନ ହେବାରୁ ପୋଡ଼ିଯାଇ ହାଣ୍ଡିର ତଳେ ଲାଗିଯିବା ।

ତଳିନ—କ୍ଲୀ.ବି.ଶଯ୍ୟା, (ବଂ) ବିରଳ, ସ୍ତୋକ, ସ୍ୱଚ୍ଛ, ଦୁର୍ବଳ ।

ତଳିପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ମଞ୍ଜିରୁ ଗଛ ହେବାପରେ ତାହାକୁ ଉପାଡ଼ିନେଇ ଅନ୍ୟଠାରେ ରୋପଣକରିବାପାଇଁ ମଞ୍ଜିବୁଣିବା

ତଳିପା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ତଳ ଓ ପାଦ) ପାଦର ତଳଭାଗ ।

ତଳିପେଟ—ଗ୍ରା. ବି. ନାଭିତଳେ ଥିବା ପେଟର ଅଂଶ ।

ତଳିପୋଛ—ଗ୍ରା.ବଂ. ନିଃଶେଷିତ,ଖାଲି ।

ତଳିଭାଉଡ଼ି—ଗ୍ରା.ବି.ତଳିପାର ଗୋଇଠିର ମୋଟା ଚମ ଭିତରେ ଉଠିବା କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ବ୍ରଣବିଶେଷ ।

ତଳିମ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତଳ+ଇମ)କୁଟ୍ଟିମ,ପକ୍କା ମେଜିଆ,ଗୁଡ଼ତ,ଛପର,ଗୃହ,ଶଯ୍ୟା,ଖଟ୍ଟ, ବିତାନକ ।

ତଳିମଣ୍ଡ—ଗ୍ରା.ବି. ଡୋଡ଼ାଣିରେ ଯେଉଁ ବହଳିଆ ଅଂଶପାନ୍ତର ତଳକୁ ରହିଯାଏ ।

ତଳିମଣ୍ଡା—(ଗ୍ରା.କଟକ.ବ.) ଅଲ୍ପଖାଦ୍ୟ ।

ତଳିମାଛ—ଗ୍ରା. ବି. ପଙ୍କଭିତରେ ଥିବା ମାଛ, ପଙ୍କ ଆମାଛ ।

ତଳିମୁଣ୍ଡା(ଣ୍ଡା)—ଗ୍ରା.ବି. ଯେଉଁଜମିରେ ତଳି ପକାଯାଏ ।

ତଳିହାତକର ଧରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ତଳ ବା ତଳଭାଗକୁ ହାତରେ ଧରିବା, କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ତଳପଟ ଧରି ଟେକିବା ।

ତଳିୟାର—(ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜା. ବ.) ଦାରୋହା, ଜଗୁଆଳି, ଚଉକିଦାର ।

ତଲୁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଅବଧି, କୌଣସି ସମୟରୁ ଆରମ୍ଭକରି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ନିମ୍ନଦେଶରୁ ।

ତଲୁନ—ପୁଂ.ବି. ବାଳକ, ଯୁବା ।

ତଲୁନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତରୁଣୀ,ଯୁବତୀ ।

ତଳେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ତଳ) ନିମ୍ନଦେଶରେ, ପୃଷ୍ଠଭାଗରେ, ଭିତରେ-ଭିତରେ, ଗୋପନରେ, ଗୁପ୍ତଭାବରେ (କୌଣସିଶ୍ରେଣୀ ବା ଦଳର)ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ-ହୋଇ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ, ପରେ, ଏଥିପୂର୍ବ,ଆଗେ,ନିମ୍ନତମ ପ୍ରଦେଶରେ, ଗୁପ୍ତସ୍ଥାନରେ,ପାଖେପାଖେ, ଭୁଇଁରେ, ଉପକଣ୍ଠରେ, ନିକଟରେ ।

ତଳେଇ—ଗ୍ରା. ବି. ବାଉଁଶପାତଆରେ ବୁଣାହୋଇଥିବା ଆସନ, (ଗ୍ରା.ଯାଜ.ବ) ଲପ୍ତ, ନିଗ୍ରା ।

ତଳେଇଦେଖିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ଭିତରେ ପଶି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା, ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ବିଚାର କରିବା ।

ତଳେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତଳକୁ ବୁଡ଼ିବା, ତଳଧରିବା, ତଳପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ।

ତଳେଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବୁଟଆଦି ଶସ୍ୟକୁ ଘିଅ ବା ତେଲରେ ସାମାନ୍ୟ ଭାଜିବା, ପୁଅଇବା, ଉଖୁଡ଼ା କରିବାପାଇଁ ଲିଆକୁ ଗୁଡ଼ପାଗରେ ପକାଇ ଚଟ୍ଟଦ୍ୱାରା ପାଣ୍ଟିବା

ତଳେକ୍ଷଣ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ଶୂକର,

(ସ୍ତ୍ରୀ) ତଳେକ୍ଷଣୀ ।

ତଳେଗଡ଼ିବା--ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଭୂମିରେ ଲୋଟିବା

ତଳେତଳେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଭିତରେ-ଭିତରେ ।

ତଳେଯିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଅମୁକ) ରୂପେ ବିବେଚିତ ହେବା, ଯଥା—ଏ ପିଲାଙ୍କ-ଆଖିରେ ଆମେ ମୂର୍ଖତଳେ ଗଲେଣି ।

ତଳୋଦରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ବ୍ରୀ)କୃଶୋଦରୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ଭାର୍ଯ୍ୟା, ସ୍ତ୍ରୀ ।

ତଳୋଦା—ଗ୍ରା.ବି. ବୋମ୍ବାଇପ୍ରଦେଶର ଖାନ୍ଦେଶ ଜିଲାର ଉ:ପ: ଅଂଶରେ ଅବ-ସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ଉପବିଭାଗ ଓ ଉକ୍ତ ବିଭାଗର ପ୍ରଧାନସହର,(ସଂ-ବି) ନଦୀ ।

ତଲ୍ପ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତଲ+କ)ବନ ।

ତଲ୍ପଲିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. କୋମଳ,ଅକଠିନ ।

ତଲ୍ପ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି.(ତଲ+ପ)ଗୃହ,ଚନ୍ଦ୍ର-ଶାଳା, ଶଯ୍ୟା, ଭାର୍ଯ୍ୟା, ଦାରୁ, କୋଠା ଅଟ୍ଟାଳିକା ।

ତଲ୍ପକ—ପୁଂ.ବି.(ତଲ୍ପ+କ) ଶଯ୍ୟା ସଂସ୍କାରକାରକ ଭୃତ୍ୟ, ଶଯ୍ୟା ।

ତଲ୍ପକୀଟ—ପୁଂ.ବି.ଓଡ଼ଶ,ଗୁରୁପୋକ ।

ତଲ୍ପଗିରି--ପୁଂ.ବି.ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ତିରୁପ-ତିର ଅଦୂରେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ନାମରେ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ ।

ତଲ୍ପଜ—ବିଂ. (ତଲ୍ପ+ ଜନ + ଅ)ସ୍ତ୍ରୀର ଗର୍ଭଜାତ,(ବି) କ୍ଷେତ୍ରଜପୁତ୍ର ।

ତଲ୍ପନ—କ୍ଲୀ. ବି. କରିପୃଷ୍ଠ, ପୃଷ୍ଠାସ୍ଥିର-ମାଂସ,ମେରୁଦଣ୍ଡଉପରେ ଥିବା ମାଂସ ।

ତଲ୍ପଶୀକନ୍—ପୁଂ.ବିଂ. ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ।

ତଲ୍ପୀ—ଗ୍ରା. ବି. ବସ୍ତ୍ରା,ବିଛଣାପନ୍ଦର ଗଣ୍ଠିଲି, ବୋକଗ୍ଧ ।

ତଲ୍ପେଶୟ—ପୁଂ,ବିଂ.ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ।

ତଲ୍ପ୍ୟ—ପୁଂ.ବି.ରୁଦ୍ରଭେଦ,ଶଯ୍ୟାସାଧୁ ।

ତଲ୍ଲ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତଲ + ଲ+କ.ଅ) ବିଲ, ଗହ୍ୱର, ଗର୍ତ୍ତ,ପୁଷ୍କରିଣୀ, (ବିଂ)ତହିଁରେ ଲୀନ ।

ତଲ୍ଲଜ--ପୁଂ.ବି.(ତଲ୍+ଲଜ+ଆ)ପ୍ରଶସ୍ତ-ତାଜକ, ଶ୍ରେଷ୍ଠତାବୋଧକ ଶବ୍ଦ ।

ତଲ୍ଲହ—ପୁଂ.ବି.କୁକୁର ।

ତଲ୍ଲାଟ—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରଦେଶ, ବହୁଦୂର-ବ୍ୟାପକ ସ୍ଥାନ, ସାରାଦୁନିଆ,ସାରାସୃଷ୍ଟି ।

ତଲ୍ଲାସ—ଯା.ବି. ଅନୁସନ୍ଧାନ,ଅନ୍ୱେଷଣ, ଖୋଜା ।

ତଲ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତଲ୍+ଲ+କ.ଅ-+କ+ଆ)ଚରଖାର ଛିଦ୍ରଉପରେ ପଡ଼ିଥିବାତାଳି,ଗୁବିକାଠି,କୁଣ୍ଡ,କୋଲପ ତାଲି ।

ତଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତଲ୍+ଲସ+କ.ଅ+-ଈ) ବରୁଣଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ଜୋକା, ଯୁବତୀ, ଜୋତାର ତଳା,କାଣ୍ଡି ।

ତଲ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି.ସୁଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟର ଘର୍ଷଣରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ସୌରଭ । [ଭେଦ ।

ତଲ୍ୱକାର—ପୁଂ.ବି.ସାମବେଦର ଶାଖା-

ତବ୍ଲା—ଗ୍ରା.ବି.ଫାରସୀ,ତାବଲ ଦେଖ ।

ତବ—ସର୍ବ. (ଯୁଷ୍ମଦ୍‌ଶବ୍ଦର ୬ ବିଭକ୍ତି-ବଚନ)ତୁମ୍ଭର, ତୋହର,ତୋର ।

ତବକ—ବିଂ. ତ୍ୱରୀୟ, ତୁମ୍ଭସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ତୁମ୍ଭର,ଆପଣଙ୍କର,(ଯା.ବି)ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ବା-ତାମ୍ବୁଲଉପରେ ଆବରଣରୂପେ ବ୍ୟବ-ହୃତ ସୁନାରୂପାର ଅତିସୂକ୍ଷ୍ମ ପାତଆ, ତଉଡ଼ା ଓ ପତଳା ପିତଳ ବା ଅନ୍ୟ ଧାତୁର ଥାଳ,ଘୋଡ଼ାଆଦିଙ୍କ ଦେହରେ ଚକା ଚକା ଫୁଲଦାଗ ହେବା ଏକ-ପ୍ରକାରରୋଗ,(ଗ୍ରା.ବି)ପରସ୍ତ, ପ୍ରସ୍ତ,ସ୍ତର, ଥାକ, ବନ୍ଧୁକ, ଅମ୍ବ୍ୟସ୍ତ ।

ତବକା—ଯା.ବି.ଚିନର ଶିରରେ ପୃଷ୍ଠ ଗୋଲାକାର ବୁଦ୍ଧଆ,(ପ୍ରା. ମେଦ. ବି.) ତମାଖୁ । [ଧାରୀ ।

ତବକ୍ଷୀ—ଯା.ବିଂ. ତବକଧାରୀ, ବନ୍ଧୁକ-

ତବକ୍ଷୀର—କ୍ଲୀ.ବି. କ୍ଷୀର ଜଳ, ପଷ୍ଟିକ-ବିଶେଷ ।

ତବକ୍ଷୀରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗନ୍ଧପତ୍ରା ।

ତବତ—ଗ୍ରା. ବିଂ.(ସଂ ତପ୍ତ)ଉଷ୍ଣ,ତାତଲ-ତତଲା ।

ତବତଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. ବାରମ୍ବିଆ(ଗଛ) ଦେଖ, ଅପାମାର୍ଗ ।

ତବତବଇତରଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. ତପ୍ତା-ବୈତରଣୀ ଦେଖ ।

ତବତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତପ୍ତତା) ଉଷ୍ଣତା, ତାତ, ଗରମି, ଜ୍ୱର ଆଦି ଯୋଗୁଁ ହେବା ଶରୀରର ଉତ୍ତାପ ।

ତବଦ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ସ୍ତବ୍ଧ) ତବଦା ଦେଖ ।

ତବଦା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସ୍ପନ୍ଦହୀନ, ନିଶ୍ଚଳ, ସ୍ତବ୍ଧ, ବନ୍ଦ କରାଯାଇଥିବା, ସ୍ତମ୍ଭିତ, (କଣ୍ଠ) ବଧିରୀକୃତ, ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ।

ତବର—କ୍ଲୀ. ବି. ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚସଂଖ୍ୟା ।

ତବରାଜ—ପୁଂ. ବି. ଯବାସ ଶର୍କରା ।

ତବର୍ଗ—ପୁଂ. ବି. "ତ, ଥ, ଦ, ଧ,ନ" ଏହି ପାଞ୍ଚଟିବର୍ଣ୍ଣ ତବର୍ଗ ଅଟେ ।

ତବଲ୍‌ଚୀ—ଯା. ବିଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ତବଲାବାଦ୍ୟ ବଜାଏ ।

ତବଲକ୍—ଯା. ହି.ବିଂ.ହୃଦୟ,ସଙ୍ଗଦା ।

ତବଲା—ଯା. ବି. ଡାହାଣ ହାତରେ ବଜାଯିବା ପଖୋଜପରି ଏକମୁଖା ଆନଦ୍ଧବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ତେଲଉଣି ବା ପଲମପରି ଚଟକାପାତ୍ର, ତାଉଆ ।

ତବଲ—ଯା.ବି. ସିତାରାଉମ୍ବୀର ମୁହଁରେ ଦିଆଯିବା ପତଳା କାଠପଟ୍ଟା ।

ତବସ୍—କ୍ଲୀ. ବିଂ. (ତୁ+ଅସ୍) ବୃଦ୍ଧ, ମହତ୍ତ, (ବି) ବଳ ।

ତବସ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ବଳସାଧନ ।

ତବସ୍ୱତ—ବିଂ. ବଳଯୁକ୍ତ ।

ତବାଗା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ପ୍ରବୃଦ୍ଧ, ବଳଯୁକ୍ତ ।

ତବିଅତ—ଯା. ବି. ଶାରୀରିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ବଳ, ମେଜାଜ୍, ଚିତ୍ତ ।

ତବିଅତ୍ତଦାର୍—ଯା. ବିଂ. ଉତ୍ସୁକ, ରସିକ, ରସଜ୍ଞ, ସମଜ୍‌ଦାର ।

ତବିଷ୍ୟସ୍—ବିଂ. ଅତିବଳବାନ୍, ଶକ୍ତି ଓ ସମ୍ପଦଶାଳୀ ।

ତବିଷ—ପୁଂ. ବି. (ତବ+ଇଷ) ସ୍ୱର୍ଗ, ସମୁଦ୍ର, ବ୍ୟବସାୟ, ଶକ୍ତି, ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା, (ବିଂ) ବୃଦ୍ଧ, ମହତ୍ତ, ବଳବାନ୍ ।

ତବିଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଭୂମି, ନଦୀ,ଦେବକନ୍ୟା ବଳ ।

ତବିଷୀମାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. ଦୀପ୍ତିମାନ୍, ତୀବ୍ର ।

ତବିଷୀୟୁ—ବିଂ. (ତବିଷୀୟ+ଉ) ବଳ

ଆଚରଣକାରୀ, ବଳପ୍ରୟୋଗକାରୀ ।

ତବର୍ଷୀବାନ୍—ପୁଂ.ବିଂ. (ତବର୍ଷୀ+ବତ୍) ବଳବାନ୍, ସାହସୀ ।

ତବର୍ଷ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବଳ, ଶକ୍ତି ।

ତବୀବ୍—ଯା. ବି. ବୈଦ୍ୟ, ଚିକିତ୍ସକ ।

ତବ୍ୟ--ବିଂ.(ତବ+ଯ)ବେଦାନ୍ତ ବିଶେଷ. (ଯା.) ଶକ୍ତିଶାଳୀ, (ସଂ-ପ୍ରତ୍ୟୟ) ଧାତୁର ଉତ୍ତର ଭବିଷ୍ୟତ୍ କାଳରେ ଯୋଗ୍ୟ ଉଚିତ ବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ହେବାପ୍ରତ୍ୟୟବିଶେଷ(ଯଥା-ଶ୍ରୋତବ୍ୟ ।

ତଶ(ସ)ଲ—ଯା. ବି. ଦୁଡ଼ୁକ, ଅର୍ଗଳ, ପିତ୍ତଳର ରନ୍ଧନ ପାତ୍ର ।

ତଷା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-କୃଷି) ଦେଖ ।

ତଷ୍ଟ—ବିଂ.(ତଷ+ର୍ମ.ତ) ତଞ୍ଚାହୋଇ-ଥିବା, ରନ୍ଦାମରାଯାଇଥିବା, କୁଟା ବଟା ହୋଇଥିବା ତନ୍ତ୍ରୁତ, ଦ୍ୱିଧାକୃତ, ତାଡ଼ିତ, ଗୁଣିତ ।

ତଷ୍ଟା—ପୁଂ. ବି.(ତଷ୍+କ.ତୃ)ବଢ଼େଇ ସ୍ତ୍ରୀଧର, ବିଶ୍ୱକର୍ମା, ଦ୍ୱାଦଶଆଦିତ୍ୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ, ଚୁଣ୍ଣିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ତଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତସ୍+ଭା.ତ)ସାଗ୍ରହଦୃଷ୍ଟି, ଆଗ୍ରହାତିଶୟ, ଥେଣ୍ଟବାଜି, ଏକଜିଦ, ଦୃଢ଼ତା ।

ତଷ୍ଟିଦାର ବା ତଷ୍ଟିଗ୍ରମ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକ ଶ୍ରେଣୀର ପତିତବ୍ରାହ୍ମଣ, ନଚ୍ଛେଡ଼ବନ୍ଦ ଲୋକ ।

ତସ୍ଦିକ୍(ରି)—ଯା. ବି.କୌଣସି ବିଷୟର ସତ୍ୟତା ସମ୍ବନ୍ଧେ ପ୍ରମାଣ ବା ସମର୍ଥନ, ସତ୍ୟପ୍ରମାଣ ।

ତସ୍ରି—ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି. ଭୁଲଆତନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ସୂତା ଗଡ଼େଇ ରଖିବାର ଫର୍ମା ବା ନଟେଇ ।

ତସ୍ଲିମ୍—ଯା. ବି. (ମୁସଲମାନୀ ଭାଷା) ନମସ୍କାର, ପ୍ରଣାମ, ବନ୍ଦନା ।

ତସର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତସର) ଟସର, ଏକପ୍ରକାର ଗୋଟୀ ପୋକର ଗୋଟୀରୁ କାହାରିବା ରେଶମସୂତା, ମଠାଲୁଗା ।

ତସରଗୋଟୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଗୋଟୀ ବା କୋଷରୁ ମଠାସୂତା ବା ତସର-ବାହାରେ, ଖୋଷା ।

ତସରପୋକ—ଗ୍ରା. ବି. ଟସରପୋକ, ଯେଉଁ ପୋକ ଟସରଗୋଟୀ ବାନ୍ଧନ୍ତି, ଖୋଷାପୋକ ।

ତସବୀ—ଯା. ବି. ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ଜପମାଳା ।

ତସବୀର—ଯା.ବି. ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି, ଛବି,ପ୍ରତି-ରୂପ, (ଯା. ବିଂ).ଛବିପରି ସୁନ୍ଦର ।

ତସିଦ୍—ଯା. ବି. କଷ୍ଟ, ଦହଗଞ୍ଜ ।

ତସ୍କର—ପୁଂ. ବି. (ତସ୍+କୃ+କ.ଅ) ଚୋର, ଦସ୍ୟୁ, ଶ୍ରବଣ, କାନ,ଫିଡ଼ଙ୍ଗ-ଣାଗ, ଗଣ୍ଠିଥନା, ମଦନବୃକ୍ଷ, ଚୋର ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।

ତସ୍କରଣ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚୌର୍ଯ୍ୟ ।

ତସ୍କରସ୍ନାୟୁ—ପୁଂ. ବି.କାକନାସାଲତା ।

ତସ୍ତରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.କୋପନା ନାରୀ,ଚୋରଣୀ

ତସ୍ତରୀ—ଯା. ବି. ରେକାବୀ, ଧାତୁର ପତଳା ଚ୍ଛେଟ ଥାଳିଆ ।

ତସ୍ତୁବ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚୈତ୍ରବିଷଗ୍ରନ୍ଥି ଔଷଧ ।

ତସ୍ଥିବାନ୍—ବିଂ.(ସ୍ଥା+କ.ବସ୍)ଅବସ୍ଥିତ, ସ୍ଥିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତସ୍ଥୁଷୀ ।

ତସ୍ଥୁ—ବିଂ. (ସ୍ଥା+କ.ରୁ) ସ୍ଥାବର, ଅଚଳନ୍ତ

ତସ୍ଥୁମ୍—ପୁଂ. ବି. (ସ୍ଥା+ମ୍ରେ) ମାନବ ।

ତସ୍ମିନ୍—ତତ୍‌ଶବ୍ଦର ସପ୍ତମୀବିଭକ୍ତି ଏକବଚନ ରୂପ ।

ତସ୍ୟ—(ସଂ) ତତ୍‌ଶବ୍ଦର ଷଷ୍ଠୀ ବିଭକ୍ତି ଏକବଚନର ରୂପ ।

ତହ—ଯା. ବି.କାଚଳ ବା ଲୁଗାର ଭାଙ୍ଗ ବା ଚୋତ, ପ୍ରସ୍ଥ, ପରସ୍ଥ, ସ୍ତର, ଧପାଙ୍ଗୀ,ଛଳନା ପୂର୍ବକ ସମୟ ନେବା, ଠକିବା, ଭଣ୍ଡାଇବା ।

ତହକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି ଚଉଡ଼ାଇବା, ଲୁଗାକୁ ଭାଙ୍ଗିବା ।

ତହକିକତ୍—ଯା.ବି.ତଦନ୍ତ,ଅନୁସନ୍ଧାନ, ଜିଜ୍ଞାସା । [ବ୍ୟୟ ।

ତହଖରଚ—ଗ୍ରା. ବି. ବୃଥାଖରଚ,ଅପ-

ତହଖାନା—ଯା. ବି. ମାଟିତଳେ ହୋଇ ଥିବା ଘର ।

ତହଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧପାଙ୍ଗୀ ବଢ଼େ-ଇବା, ଭୁଲାଇବା, ଠକିବା, ଛଳନା ପୂର୍ବକ ସମୟ ନେବା, ଭଣ୍ଡାଇବା ।

ତହପେଚ—ଯା. ବି. ପଗଡ଼ିର ତଳେ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଦିଆଯିବା ଲୁଗା ବା ପତଳା କନାର ଟୋପ ।

ତହମତ୍—ଯା ବି. ନାଲିଶ, ମିଛକଥା, ଅପବାଦ, ମିଥ୍ୟାଦୋଷାରୋପ, (ଯା. କ୍ରି. ବିଂ.) ବୃଥା, ମିଥ୍ୟାରେ, (ଯା. ବିଂ) ମିଥ୍ୟା ।

ତହରିର୍—ଯା. ବି. ଲେଖାଇ ମିହନ୍ତୁନା, ଲେଖକର ପାରିଶ୍ରମିକ ।

ତହରିର୍ତକରିର୍—ଯା. ବି. ପାରିଶ୍ରମିକ ଓ ନିଜର ଉପାଦାନର ଖରଚ ଆଦି ପାଇଁ ନାନା ଆକାରେ ଆଦାୟ କରୁ-ଥିବା ଧନ, ଆବଜ୍ଞାବ୍ ।

ତହଲ(ଗା)ଗେଇଦା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମିଛକଥା କହି ବିଭ୍ରାନ୍ତକରିବା ।

ତହଲିଲ୍—ଯା. ବି. ଆରବୀୟ ସ୍ତ୍ରୀମାନ-ଙ୍କର ଏକପ୍ରକାର କର୍କଶ ଶବ୍ଦ ।

ତହବିଲ୍—ଯା. ବି. ଗଚ୍ଛିତଧନ, ସଞ୍ଚିତ-ଧନ, ଗ୍ରୋକଡ଼, ପାଣ୍ଠି, ଜମାଖାତା ।

ତହବିଲ୍ତୋଷରଫ୍—ଯା. ବି. ଆପଣା ହାତରେ (ଜିମାରେ) ନ୍ୟସ୍ତଥିବା ଅପ-ରର ଧନକୁ ଖାଇଯିବ ଅର୍ଥାତ୍ ଆତ୍ମ-ସାତ୍ କରିବା ।

ତହବିଲଦାର୍—ଯା. ବି. ଧନାଧ୍ୟକ୍ଷ,ଯାହା ଜିମା ଧନଥାଏ, ଖାଞ୍ଚାଞ୍ଚି ।

ତହବିଲଦାରୀ—ଯା. ବି. ଧନାଧ୍ୟକ୍ଷତା, କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷତ୍ୱ ।

ତହସିଲ୍—ଯା. ବି. ପ୍ରଦେଶାଂଶ, ଜିଲ୍ଲାର ରାଜସ୍ୱ ସଂଗ୍ରାହ୍ୟ ସବ୍‌ଡିଭିଜନ୍,ତାଲୁକ, ପରଗଣା, ପ୍ରଜାମାନଙ୍କଠାରୁ ଖଜଣା ଅସୁଲ, ଖଜଣାର ଆଦାୟ କରିବା, ଜଣେ ତହସିଲଦାରଙ୍କ ଅଧୀନ ଇଲାକା

ତହସିଲଅଲଇ(ହ)ଦା—ଯା. ବି. ଓଡ଼ି-ଶାରେ ଏକଶ୍ରେଣୀର ଜମିଦାର, ଏକ ଜମିଦାରି ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନ୍ୟ ଛୋଟ ଜମିଦାରି ।

ତହସିଲଖରଚ୍ଚ—ଗ୍ରା.ବି.ଖଜଣାଆଦାୟର ବ୍ୟୟ ନିର୍ବାହପାଇଁ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କଠାରୁ ଯେଉଁ ଅତିରିକ୍ତ କର ଜମିଦାର ଆଦାୟ କରନ୍ତି ।

ତହସିଲଦାର—ଯା. ବି. ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ-ଠାରୁ ଜମିଦାରଙ୍କ ଖଜଣା ଆଦାୟ କରିବା କର୍ମଚାରୀ,ପ୍ରଦେଶାଂଶର ପ୍ରଧାନ କର ଆଦାୟକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ।

ତହସିଲଦାରୀ—ଯା. ବି. ରାଜସ୍ୱସଂଗ୍ରାହକ ପଦ, ତହସିଲଦାରର କାର୍ଯ୍ୟ ।

ତହସିଲପଞ୍ଚାଏତ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଗ୍ରାମ୍ୟ ପଞ୍ଚା-ଏତ୍‌ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଚତୁର୍ଥଦାରୀ ଇଉ-ନିୟନର ଚୌକିଦାରୀ ଟିକସ ଆଦାୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯେଉଁ ପଞ୍ଚାଏତ୍ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କଠାରୁ ଚୌକିଦାରୀ ଟିକସ ଆଦାୟ କରନ୍ତି ।

ତହିଁ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ)ଅବ୍ୟ. ତଥି, ସେହି-ସ୍ଥାନରେ, ସେଠାରେ, ସେ ବିଷୟରେ ସେଥିରେ, ଠାରେ, ତନ୍ମଧ୍ୟରେ,(ଅମୁକ ସ୍ତ୍ରୀର) ଗର୍ଭରେ, (ଗ୍ରା. ସର୍ବ)ତାହା ।

ତହିଁଉତ୍ତାରୁ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ତତ୍‌ପରେ, ତତ୍ପରେ ।

ତହିଁ କି)କୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ସେଥିକୁ, ସେ ବିଷୟକୁ, ତେଣିକି,ସେଠାକୁ, ସେହି ବିଷୟରେ,(କଥୋପ କଥନରେ ବ୍ୟବ-ହୃତ) କିନ୍ତୁ, ପରଂତୁ, ସେଥିପାଇଁ, ତହିଁନିମନ୍ତେ ।

ତହିଁକିରୁହିଁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ତହିଁର ଅନୁରୂପ ।

ତହିଁତହିଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.(ବହୁବଚନ)ସେହି ସେହି ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ।

ତହିଁପରେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ତାହାପରେ ।

ତହିଁପାଇଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ସେଥିଯୋଗୁଁ, ସେହିକାରଣରୁ,ସେହିହେତୁରୁ, ସେହି-କର୍ମନିମନ୍ତେ ।

ତହିଁର—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ତାହାର, ସେଥିର ।

ତହିଁରୁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ସେଥିରୁ ତାଅପେକ୍ଷା. ସେଠାରୁ, ତେଣୁରେ, ସେ ହେତୁରୁ ।

ତହିଁରେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ସେଥିରେ, ଉକ୍ତ ବିଷୟରେ, ସେ ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ସେଥିମଧ୍ୟରେ ।

ତହୁଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ସେଠାରୁ, ତହିଁରୁ, ସେଥିରୁ, ତାହା ଅପେକ୍ଷା, (ଅମୁକଙ୍କ) ଠାରୁ, ତତ୍ପରେ, ଉକ୍ତ ବିଷୟରୁ ବା କାର୍ଯ୍ୟରୁ, ବ୍ୟତୀତ, ଛଡ଼ା, ସେହି କାର-ଣରୁ, ନିକଟରୁ ।

ତହୁଁତହୁଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ତଦାତଦା, ସେହି ସେହି ସମୟରେ, ସେହି ସେହି ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରୁ, ସେହି ସେହିମାନଙ୍କ-ଠାରୁ, ସେହି ସେହି ସମୟରୁ, ସେହି ସେହି କାରଣମାନଙ୍କରୁ, ତେତିକ ତେତିକ ।

ତା—(ସଂ-ପ୍ରତ୍ୟୟ)ଭାବ ବା କର୍ମ ଅର୍ଥରେ ବିଶେଷ୍ୟ ଓ ବିଶେଷଣ ଶବ୍ଦରେ ଏହି ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗହେଲେ ବିଶେଷ୍ୟ ପଦ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, (ଯଥା—ଗୁରୁତା, ଲଘୁତା ଇତ୍ୟାଦି)—ସମୂହାର୍ଥେ ବିଶେଷ୍ୟପରେ ପ୍ରତ୍ୟୟ (ଯଥା—ଜନତା), ଗ୍ରା.ସର୍ବ. ତାହା,ତାଇ, ସେହି ସେହି କଥା,ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ବା ଗୁଣ, ତାହା ତାହାର, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.ନିଶ୍ଚୟାର୍ଥକ)ଟି,(ଯଥା--ସେହିତା) (କଥାପ୍ରସଙ୍ଗ ବା ବାକ୍ୟାରମ୍ଭରେ) କିନ୍ତୁ, ତଥାପି, ତେବେ, (ଗ୍ରା. ବି) ନାଟକୀୟ ଆଦର ଆରମ୍ଭରେ ବୋଲି ଯିବା ଉକ୍ତ ବା ଉଚ୍ଚସ୍ୱର, କର୍ମାରମ୍ଭରେ ନିଆଁକୁ ପବନ ଯୋଗାଇବା, ତାଇବା, ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ଡିମ୍ବ ଉଷୁମାଇବା, ତା ଦେବା, (ଯା. ବି) କାଗଜର ଫର୍ଦ୍ଦ, ସଂକେତକଚିହ୍ନ,(ଯଥା—ତା=ତାରିଖ ତା=ତାଲୁକ)

ତାଆଦା(ତ୍ତ)ଦ୍—ଯା.ବି.ତାଦାଦ୍,ସଂଖ୍ୟା, ମୂଲ୍ୟ, ମକଦ୍ଦମାରେ କରାଯାଇଥିବା ଦାବୀର ପରିମାଣ, ମକଦ୍ଦମାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦାବୀର କଳ୍ପିତମୂଲ୍ୟ, କବଲ୍ଲ, ଦାନପତ୍ର ଋଣପତ୍ର ଆଦି ଦଲିଲରେ ଲେଖାଥିବା ଧନର ମୂଲ୍ୟ ବା ପରିମାଣ ।

ତାଆଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ତାପ) ଚେଷ୍ଟା ଉଷ୍ମ ଉଷୁମାଇବା, ଭାତକୁ ତାଇବା ।

ତାଆମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭାତକୁ ତାଇବା, ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଲୁହାକୁ ତରଳଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଯୋଡ଼ିକରି ଏକତ୍ର ପିଟିବା ।

ତାଇ—ଗ୍ରା.ସର୍ବ.ତାହାହିଁ,ସେହିକଥାହିଁ, ତାହାସୁଦ୍ଧା, ତାହାମଧ୍ୟ,(ଗ୍ରା.ବି) ଗ୍ରେଟ ତାଉଆ, ଚଟକା କରେଇ, ମୋହର ଚିହ୍ନ, ଗ୍ରୁପ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି) ମାଟି ତେଲଉଣି, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଚିଷ୍ଟ, ଚଷ୍ଟଲିଆ, ତେଜିଆନ୍, ନିଆଁରେ ପାଚିକରି ନାଲି ହୋଇଥିବା (ଲୁହାଆଦି) ।

ତାଇଜ(ଦ)ନବିସ୍—ଯା. ବି. କୌଣସି ଅଫିସରେ ସ୍ଥାୟୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଲେଖା-ପଢ଼ିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ତାଇ(ଏ)ତ୍— ଯା. ବି. ରୋଗିସେବା, ଶୁଶ୍ରୂଷା, ଶରୀର ବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବା,ଶରୀରର ଯତ୍ନ ନେବା,ଗୃହିତା ।

ତାଇତ୍—ଗ୍ରା. ବି. ନାରୀର ଅଳଙ୍କାର-ବିଶେଷ, ସୁନାରୁପାର ବାଳୁ, (ସର୍ବ) ତାହାତ, ତାହାହିଁ, ତାହାସୁଦ୍ଧା ।

ତାଇ(ଏ)ଫା—ଯା. ବି. ନର୍ତ୍ତକୀଙ୍କ ଦଳ, ନର୍ତ୍ତକୀ, ବେଶ୍ୟା ।

ତାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉତ୍ତପ୍ତକରିବା, ତତାଇବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଉତ୍ତେଜିତ କରିବା, ଭାତ ଦ୍ୱାରା ନିଆଁକୁ ପବନ ଯୋଗାଇବା ।

ତାଇ(ଦ)ଉ—ଗ୍ରା.ସର୍ବ. ତଦପି, ତାହାହିଁ, ତାହାମଧ୍ୟ, ତାହାସୁଦ୍ଧା ।

ତାଇଲ୍ଲାଇଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ ଦେଖି ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପ୍ରକାରେ, ଦେଶ କାଳ ପାତ୍ରର ଉପ-ଯୋଗୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପ୍ରକାରେ, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ତରତରିଆ ଭାବରେ କୌଶଳି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପ୍ରକାରେ, ତାତ୍କାଳିକ ଭାବରେ,କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଭାବରେ, ଅଯତ୍ନ ଭାବରେ ।

ତାଉ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ ତପ୍ତ) ବିଶେଷ-ଭାବରେ ଉତ୍ତପ୍ତ,ଖୁବ ତାତିଲା, ନିଆଁରେ ତାତି ନାଲି ହୋଇଥିବା (ଲୁହା), ଅତି କ୍ରୁଦ୍ଧ, (ବିଂ. ସ-ତାପ) ଅର୍ଗ୍ଗ ର ପ୍ରଖର

ତେଜ, ଦହକ, ତାପ, ଗରମି. ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ରୋଧାବେଗ, ଲୁଦାଆଦି ନିଆଁରେ ପାଚିକରି ନାଲି ହେବା ଅବସ୍ଥା, (ଯା. ବି) କାଗଜର ଫର୍ଦ୍ଦ ।

ତାଉଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତପ୍ତକ) ଚଟକା ଲୁହା କରେଇ, ଯହିଁରେ ରୁଟି ସେକା ଯାଏ ଓ ଚକୁଳି କରାଯାଏ ।

ତାଉନ୍—ଯା.ବି. ବାଉଜର ।

ତାଉସ୍—ଯା. ବି. ମୟୂର ।

ତାକ୍—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ତର୍କ+ଧାତୁ)ଏକଦୃଷ୍ଟି, ସ୍ଥିରଦୃଷ୍ଟି,କୌଣସି ବସ୍ତୁ ପ୍ରତି ଆବଦ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟି, ଦୃଷ୍ଟିର ଲକ୍ଷ୍ୟ, (ପ୍ର. ସିଂହ.ବି) ସମୟ ବା ସୁବିଧାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିବା, ତକାଇବା ।

ତାକ୍ତରକ—ଗ୍ରା.ବି. ଛକାଛକି, ଚତୁରତା, ହୁସିଆରି, ସତର୍କତା, ଝଞ୍ଜଝାଞ୍ଜ, ସୁତର,କୌଶଳ,ବିଶେଷ ସାବଧାନତା ସହକାରେ ଅନ୍ୱେଷଣ ।

ତାକ୍ତରକା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଶଳୀ, ଯେ ଖଞ୍ଜି ଉଣ୍ଡି କାମ ହାସଲ କରେ, ସୁଚତୁର ।

ତାକ୍(ର୍)ବା—ଗ୍ରା.ବି. କୌଣସି ପ୍ରାପ୍ୟକୁ ଦୃଢ଼ତା ସହକାରେ ତଲବ କରିବା, ପୁନଃପୁନଃ ତଲବ, ଜବର କରିବା, ପାଉଣା ଆଦାୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପୀଡ଼ନ ବା ଜବର, ସାବଧାନ କରାଇବା, ସତର୍କୀକରଣ ।

ତାକ—ଯା.ବି.ଥାକ, କାଠଖୁଟ, ପରସ୍ତ, ଖିଙ୍ଗ, ଆଲମାରିର ଥାକ ବା କୋଠରି, (ଗ୍ରା.ବି) ଗଣାଯାଇ ଉପର୍ଯ୍ୟପରି ରଖା ଯାଇଥିବା ମୁଦ୍ରାର ଗଦା ।

ତାକରଲିପି—ବାମିୟାନରୁ ଯମୁନାତଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଦେଶର ପ୍ରଚଳିତ ଅକ୍ଷର, ଅକ୍ଷର ବିଶେଷ ।

ତାକାବ—ଯା. ବି. ଶକ୍ତି, ସାମର୍ଥ୍ୟ ।

ତାକିଦ୍—ଯା.ବି. ତମ୍ବୀ, ସନିବନ୍ଧ ଅନୁରୋଧ, ତାଗିଦା, ସାବଧାନ କରାଇବା, ସ୍ମାରକ ଉପାୟ, ଆକଟ, ତଲବ, ଦୃଢ଼ାଜ୍ଞା, କଡ଼ାହୁକୁମ, ସ୍ୱୀକାର, ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ବାରମ୍ବାର ଉତ୍ତେଜିତ ଇଚ୍ଛା, (ବଂ) ସ୍ମାରକ, ଦୃଢ଼ (ଆଦେଶ) ।

ତାକିଦ(ତ୍)କରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ସତର୍କ କରାଇଦେବା, ଆକଟ କରିବା, ତଲବକରିବା ।

ତାକୁଡ଼ି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ତର୍କୁଟୀ) ମୃତ୍ତିକା ବାଟିବାର ଲୁହା ବା ବାଉଁଶର ଶଳାକା, ଅରଟରେ ଲାଗିଥିବା ଲୌହ ଶଳାକା, (ବଂ) ଗୋଟିଏ ତାକୁଡ଼ିରେ ଗୁଡ଼ିଆ ହେବା ପରିମିତ (ସୂତା) ।

ତାକେ—ଗ୍ରା.ସର୍ବ. ତାକୁ,ତାହାକୁ ।

ତାକେ ବଡ଼ ବା ବଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବିଂ. ତାଙ୍କଠାରୁ ବଡ଼,ତହିଁବଳି,ତ ଠାରୁ ବଢ଼ିଆ ।

ତାକ୍ଷକ—ବିଂ. (ତକ୍ଷକ+ଅ) ତକ୍ଷକୀୟ। ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ତାକ୍ଷଣ୍ୟ—ପୁଂ.ବି. ତକ୍ଷର ପୁତ୍ର ।

ତାକ୍ଷାଶୀଳ—ବିଂ.(ତକ୍ଷଶିଳା+ଅ) ତକ୍ଷଶିଳା ଜାତ,ତକ୍ଷଶିଳା ଠାରୁ ଆଗତ ।

ତାଗ—ଗ୍ରା.ବି. ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ସୂତାଖଣ୍ଡିଅ ଏକତ୍ର ବଳାହୋଇ ତିଆରିହୋଇଥିବା ଚକ୍ଷୁ.ଡୋର,ଦେବତାଆଦିଙ୍କ ନାମରେ ମାନସିକ କରି ରୁଗ୍ଣ ବା ସର୍ପଦଷ୍ଟ ଅଙ୍ଗରେ ବାନ୍ଧିବା ବିଉଲି,କ୍ରତାଦିସୂତ୍ର. ଅନନ୍ତ କଡ଼ା ।

ତାଗଡ଼ା—ପ୍ରା.ସିନ. ବି. ଖିଆ, ଆଉଟା ହୋଇ ଘନୀଭୂତ ଦୁଧ ।

ତାଗା—ଯା. ବି. ଭୂମିରେ ପୋତାଯିବା କ୍ଷୁଦ୍ରବଂଶ ଦଣ୍ଡ, ରାଜକର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୋକ୍ କରାଯିବା ବା ଇସ୍ତିହାର ଦିଆଯିବା ବା ଦଖଲ କରାଯିବା ସମୟରେ ଜମିଉପରେ ପୋତାଯିବା କ୍ଷୁଦ୍ରପତାକା, ଝଣ୍ଡା, ସରୁସୂତା, ତାଗା ସିଲେଇ, ବାହୁରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ସୁନାର ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ ।

ତାଗି—ଗ୍ରା.ବି. ସରୁ ନହଣ,ସରୁ ଦଣ୍ଡାଳ ।

ତାଗିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ସରୁ ନହଣଦ୍ୱାରା କାଠ ଆଦିରେ ଦାଗ କରିବା, କରତାହେବା ଚିହ୍ନ କାଠଉପରେ କଳାସୂତାରେ ଦାଗକରିବା ।

ତାଗିଲ(ର୍)ଶ—ଗ୍ରା.ବି.ତାଳ୍ୟପ୍ରି,ନାମଞ୍ଜର ।

ତାଙ୍କ—ଗ୍ରା.ସର୍ବ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ତାହାଙ୍କ, ସେମାନଙ୍କ ।

ତାଙ୍କୁଇ—ଗ୍ରା.ସର୍ବ.ତାହାଙ୍କୁହିଁ,ତାହାଙ୍କମାତ୍ର, ସେମାନଙ୍କୁହିଁ କେବଳ,କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ,ତାହାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ।

ତାଙ୍କେ—ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜା.ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ସେ ।

ତାଚ୍ଛଲ୍ୟ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ତୁଚ୍ଛ)ହେଳା,ଅବଜ୍ଞା, ଅଶ୍ରଦ୍ଧା,ଉପେକ୍ଷା,(ବଂ) ଶ୍ରଦ୍ଧାଯୁକ୍ତ ।

ତାଚ୍ଛୀଲ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତତ୍+ଶୀଳ+ଯ) ତଚ୍ଛୀଳତା,ତତ୍ସ୍ୱଭାବତା,ତତ୍ସାଦୃଶ୍ୟ ।

ତାଜ—ଯା. ବି. ଶିରୋଭୂଷଣ, ଟୋପି, ମୁକୁଟ, ଗଞ୍ଜପାର ଏକରଙ୍ଗର ନାମ ।

ତାଜିକ—ଯା.ବି.ତୁର୍କୀସ୍ଥାନଠାରୁ କାବୁଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାସ କରୁଥିବା ଇରାନୀ ମୁସଲମାନଜାତି,(କ୍ଲୀ.ବି.)ଜବନାଗୃହୀତ ଜ୍ୟୋତିଶାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ତାଜଗୀ—ଯା.ବିଂ. ତଟକା,ରସାଳ ।

ତାଜତ୍—ବିଂ. ଶୀଘ୍ର ।

ତାଜପୋଶୀ—ଯା.ବି.ରାଜାଙ୍କର ରାଜ୍ୟାଭିଷେକବିଧି ।

ତାଜଖାଁ—ଯା. ବି. ଖେଲେ ସମ୍ରାଟ୍ ସାହଜାହାନଙ୍କ ପ୍ରିୟତମା ବେଗମ୍ ।

ତାଜମହଲ—ଯା. ବି. ଆଗ୍ରାରେ ଥିବା ତଗତ୍ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସମାଧି ମନ୍ଦିର ।

ତାଜା—ଯା.ବିଂ. ନୂତନ, ତଟକା,ସଜ, ସଦ୍ୟ,ଜଅନ୍ତ୍ର,କର୍ମଠ,ସୁସ୍ଥ.ସବଳ ।

ତାଜି— ଯା.ବି. ଆରବଦେଶୀୟ ତେଜସ୍ୱୀ ଟାଙ୍ଗଣଘୋଡ଼ା,ଆରବଦେଶୀୟ ଶିକାରୀ କୁକୁର, ଆରବୀ ଭାଷା, ଜାତିବିଶେଷ ।

ତାଜିଆ—ଯା.ବି.ମହରମ୍ପର୍ବ ସମୟରେ ସିହ୍ନ ମୁସଲମାନମାନେ ଯେଉଁ ମେଢ଼ ଉପରେ କାଗଜ ଜରିଆଦି ମଡ଼ାଇ ଶୋଭାଯାତ୍ରା କରନ୍ତି ଓ ଶେଷରେ ତାକୁ ନେଇ ନଦୀଅତରେ ବିସର୍ଜନ କରନ୍ତି ।

ତାଜିକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜବନ ଗୃହୀତ

ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଚକ୍ରବିଶେଷ ।

ତାଜିୟା—ଯା. ବି. ମୃତବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ବିଳାପ ଓ ଶୋକପ୍ରକାଶ ।

ତାଜିୟାଖାନା—ଯା. ବି. (ମୁସଲମାନ-ମାନଙ୍କର) ଶୋକାଗାର ।

ତାଜିବ୍(ତାଜୁବ୍)—ଯା. ବିଂ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ-ଜନକ,ଅଦ୍ଭୁତ,ଅଗ୍ରନକ,(ବି) ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।

ତାଜିବ୍‌ବ୍ୟାପାର—ଗ୍ରା.ବି.ଅଦ୍ଭୁତଘଟଣା, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ବିଷୟ ।

ତାଜିମ୍—ଯା.ବି.(ମୁସଲମାନୀ ଭାଷା)ସମ୍ମାନ-ପ୍ରଦର୍ଶନ, ପୂଜ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସଲାମକରିବା, ସେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ ଠିଆହେବା ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ମାନସୂଚକ କର୍ମମାନ ।

ତାଜୁଗ୍ରତ୍—ଯା. ବି. ଆପତ୍ତି, ଓଜର, ତାଜୁଗ୍ରତ୍ ଦରଖାସ୍ତ ।

ତାଞ୍ଜିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗୁଞ୍ଜିବା ଦେଖ ।

ତାଞ୍ଜୋର—ଗ୍ରା.ବି. ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟରେ ଏକ ପ୍ରଧାନ ନଗର ଓ କିଲ୍ଲା ।

ତାଟ—ଗ୍ରା.ବି.ବାଉଁଶ ବା ତାଳପତ୍ରରେ ନିର୍ମିତ ଚଟକା ପ୍ରଶସ୍ତ ଡାଲି, ଶଗଡ଼-ଉପରେ ବନ୍ଧାଯିବା ଛପର, ତଟି, ତାଟ,(ପ୍ରା. କେନ୍ଦୁଝର. ବି)ଗ୍ରବଡ଼ ।

ତାଟକ—ବି.(ତଟ+କ.ଅକ)କାନଫୁଲ, କାନତଡ଼କା, କାପ ।

ତାଟକା—ଗ୍ରା.ବି. ବିସ୍ମୟ, ଭୟବିହ୍ୱଳତା, ଛନକା, ତ୍ରାସ, ବିପଦ, ଆପଦ, (ବଂ) ବିସ୍ମିତ,ଆଚମ୍ବିତ,ଗ୍ରୁନଆଁ, ଭୟବିହ୍ୱଳ, ତ୍ରସ୍ତ, ଅତରଛି, ଘାବରି, (ସଂ-ବି) ତାଡ଼କା ଦେଖ ।

ତାଟକିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତାଡ଼କା ଦେଖ ।

ତାଟଙ୍କ—ବି. (ତଟ୍+ଅଙ୍କ) ତାଟକ ଦେଖ ।

ତାଟଗ—ପ୍ରା.ଯାଜ-ବି. ବଡ଼ଚଙ୍ଗୁଡ଼ିମାଛ ।

ତାଟସ୍ଥ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତଟସ୍ଥ+ଯ)ଭିଦା-ସୀନ୍ୟ, ନୈକଟ୍ୟ ।

ତାଟି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଆସ୍ତରଣ) ଗୁଞ୍ଜରା, ତଲେଇ, ବାଡ଼, ଦ୍ୱାରାବରଣ, ଶଗଡ଼ ଉପରେ ବନ୍ଧାଯିବା ଛପର ।

ତାଟିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଧାତୁନିର୍ମିତ ଗ୍ରେଟ ଗିନା, କଟଗ୍ରି ।

ତାଟିକବାଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଗରିବଲୋକଙ୍କ ଗୃହରେ କବାଟ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ତାଟି, ତାଟି ଓ କବାଟ ।

ତାଟିକବାଟପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଗ୍ରାମରେ ମହାମାରୀ, ଓଲାଉଠା ବସନ୍ତ ଆଦି କୌଣସି ମାରାତ୍ମକ ଭୟ ଉପସ୍ଥିତହେବା ସମୟରେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳୁ ଗ୍ରାମର ଲୋକ ଦାଣ୍ଡଦୁଆରମାନ କିଳିଦେଇ ଘର ଭିତରେ ରହିବା, ସନ୍ଧ୍ୟାପରେ ଗ୍ରାମ ନିସ୍ତବ୍ଧ ହେବା ।

ତାଟିକିଲା—ଗ୍ରା.ବି.ଯେଉଁ ଘରେ କେହି ଲୋକ ନାହାନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ବାହାରକୁ ତାଟିକବାଟ ଫିଟାଇ ଯାତାୟାତ କରି-ବାକୁ କେହି ନାହାନ୍ତି,ସମସ୍ତେ ରୋଗା-କ୍ରାନ୍ତ ହେବା ବା ମରିଯିବା ।

ତାଟିଖଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ମେହେନ୍ତ୍ରଗ୍ରୀ) ପାଇଖାନା ସଫାକରିବା, ପାଇଖାନା କମାଇବା ।

ତାଠଉଁ—ଗ୍ରା. ସର୍ବ. (୫ମୀ ବିଭକ୍ତି) ତାଠାରୁ,ତାହାନିକଟରୁ,ତାହାଅପେକ୍ଷା ।

ତାଡ଼—ବି.(ତଡ଼+ଘ୍ର.ଅ)ତାଡ଼ନ ଦେଖ, ଶବ୍ଦ, ଧ୍ୱନି, ତୃଣାଦିର ମୁଷ୍ଟି ପରିମେୟ ଗୁଚ୍ଛ, ବେକା, ବାହୁରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ବଳୟାକୃତି ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ,ପଟ୍ଟ, ହେନ୍ତାଳ(ଗଛ),ତମାଳଗଛ,ତାଳଗଛ, (ଗ୍ରା. ବି)ମଞ୍ଜି ଗଜାହେଲା ପରେ ଯେଉଁ ଗ୍ରେଟ ଗୁରିମାନଙ୍କୁ ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ତାଡ଼ି ନେଇ ଅନ୍ୟତ୍ର ଲଗାଯାଏ, ଚେଲୁଣି, ପଲମ, ନଉଠାରୁ ଗ୍ରେଟ ଓ ଆଣ୍ଟିକା ଠାରୁ ବଡ଼ ହାଣ୍ଡି, ତାଡ଼ିଆଁ, ଶଗଡ଼ ବା ହଳରେ ଲାଗିଥିବା ୨ଟି ବଳଦ ପରସ୍ପର ତଡ଼ାତଡ଼ି ବା ଠେଲାଠେଲି ହେବା; (ପ୍ରା. ବସ୍ତର. ବି.) ତାଳ ।

ତାଡ଼ଉଠା(ଠେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗ୍ରେପ-ଣାର୍ଥ କୌଣସି ବୀଜକୁ ପୋତି ସେଥିରୁ ଗୁରି ଉଠାଇବା ।

ତାଡ଼କ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତଡ଼୍+ଣିଚ୍+ କ.ଅକ) ପ୍ରହାରକାରୀ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଡ଼ନ କରେ ।

ତାଡ଼କା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତାଡ଼+କ+ଅକ+ ଆ) ରାକ୍ଷସୀ ବିଶେଷ, ଯାହାକୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଥମେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ଯାଗଭୂମିରେ ବଧ କରିଥିଲେ ।

ତାଡ଼କାଫଳ—କ୍ଲୀ.ବି.ବଡ଼ ଅଳେଇଚ ।

ତାଡ଼କାସୂନ—ପୁଂ.ବି. ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ଏକ ପୁତ୍ର ।

ତାଡ଼କାରି—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍ତ)ରାମଚନ୍ଦ୍ର ।

ତାଡ଼କେୟ—ପୁଂ.ବି. (ତାଡ଼କା+ଏଣ୍ଟ) ତାଡ଼କା ରାକ୍ଷସୀର ପୁତ୍ର, ମାରୀଚ ।

ତାଡ଼କେଶ୍ୱର—ଗ୍ରା. ବି. ତାଳକେଶ୍ୱର ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ତାଡ଼ଗୁବ—ପ୍ରା. ବସ୍ତର. ବି. ତାଳସନ

ତାଡ଼ଘ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତାଡ଼+ହନ୍+ଅ) ଗୁରୁକ ବା କୋରଡ଼ା ମାରିବାବାଲା ।

ତାଡ଼ଘାତ—ପୁଂ. ବି. ଯେ ହାତୁଡ଼ିରେ ପିଟି ଶିଳ୍ପ କର୍ମ କରେ ।

ତାଡ଼ଙ୍କ—ପୁଂ.-ବି. (ତାଡ଼୍+କ. ଅଙ୍କ) ତାଟଙ୍କ, କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣ, କାନତଡ଼କା, ତାଳପତ୍ର ।

ତାଡ଼ନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତଡ଼୍+ଣିଚ୍+ଘ୍ର. ଅନ) ଧମକାଇବା, ଆଘାତ, ତର୍ଜନ, ଭର୍ତ୍ସନ, ଗୁଣନ, ଶାସନଦଣ୍ଡ, ପ୍ରହାର, ଦଣ୍ଡ, ଗାଳିଦେବା, ମଣ୍ଡଳ ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କୁ ଚନ୍ଦନରେ ଲେଖି ବାୟୁ ବୀଜପାଠ କରି ଉକ୍ତ ମଣ୍ଡଳଉପରେ ଜଳଛିଞ୍ଚିବା କର୍ମ ।

ତାଡ଼ନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.ପ୍ରହାର,ଭର୍ତ୍ସନା,ଗାଳି, ଶାସନ,ଉତ୍ପୀଡ଼ନ,ଭୟପ୍ରଦର୍ଶନ,ହାରୁକା, ପେଲା, ତଡ଼ା ।

ତାଡ଼ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତାଡ଼+ଣ.ଅନ+ ଈ) ଅଶ୍ୱତାଡ଼ନଯଷ୍ଟି, ଗୁରୁକ, ବଣା, ଗ୍ରେଟ, କୋରଡ଼ା ।

ତାଡ଼ନୀୟ—ବିଂ. (ତାଡ଼+ମ.ଅନୀୟ) ଶାସନଯୋଗ୍ୟ, ଦଣ୍ଡନୀୟ, ମାଡଖାଇ-ବାର ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ତାଡ଼ନୀୟକ—ପୁଂ.ବି.ବେନ୍ଦଧାଣ୍ଡିତ୍ୟ ।

ତାଡ଼ପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ମଞ୍ଜିରୁ ଗଜା ବାହାରି ଗୁରିଗଛ ହେଲେ

ତାହା ଘୋଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମଞ୍ଜି ପୋତିବା ବା ଲଗାଇବା ।

ତାଡ଼ପତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବ. କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣ ବିଶେଷ, ତାଡ଼କା, (ଗ୍ରା. ବ) ତାଳପତ୍ର ।

ତାଡ଼ପତ୍ରି—ଗ୍ରା. ବ. ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଦେଶର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ସହର ।

ତାଡ଼ପା—ଗ୍ରା. ବ. ତଡ଼କା,କାନତଡ଼କା. ବହୁକ୍ଷଣ ଉଚ୍ଚଦେଶ ଚଢ଼ିବା ଦ୍ୱାରା କର୍ଣ୍ଣରେ ପ୍ରବ୍ଧ ହେବା ଅବସ୍ଥା ।

ତାଡ଼ୟିତା—ପୁଂ. ବଂ. (ତାଡ଼+ତୃ) ତାଡ଼ନକାରୀ,ଆଘାତକାରୀ,ଶାସନକାରୀ ।

ତାଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବ. କାଗଜ ଓ ପତ୍ରାଦିର ଗୋଛା, ତୃଣାଦିର ମୁଠା, ଲେନ୍ଦ୍ରା, ବଡ଼ା, ବଣ୍ଡିଲ ।

ତାଡ଼ାଗ—ବ. ତଡ଼ାଗଭବ ଜଳ,ପୋଖରୀର ଜଳ ।

ତାଡ଼ାତାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ହିଂ. ବଂ. ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର, ବ୍ୟସ୍ତଭାବରେ, ତଡ଼ବଡ଼ି, ଅବିଲମ୍ବେ ।

ତାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବ. ତାଳ ଖଜୁର ଆଦି ଗଛର ମାଦକଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ ରସ,ମଦ୍ୟ ।

ତାଡ଼ିଅଲ୍—ଗ୍ରା. ବଂ. ତାଡ଼ିଆଦି ନିଶାପାନରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ।

ତାଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବ. ମଧ୍ୟଭଳିଆ ହାଣ୍ଡି, ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଛେନାଦିଆ ଅମଳ୍ଲ ପିଠା ଭୋଗ, ବଡ଼ିପଲମ ।

ତାଡ଼କା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ତାଡ଼+କ+ଆ) ତାଡ଼କ ଶବ୍ଦର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ତାଡ଼କାଟିବା—ଗ୍ରା. ହିଂ. ତାଡ଼ିରସ ବାହାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଖଜୁରିଆଦି ଗଛର ବେକକୁ କାଟିବା ।

ତାଡ଼ିଟେଟି—ଗ୍ରା. ବ. ଯେଉଁଠାରେ ତାଡ଼ି ପିଇବାପାଇଁ ଲୋକେ ଚୁଣ ଦୁଅନ୍ତି, ତାଡ଼ିଦୋକାନ ।

ତାଡ଼ିତ—ବଂ (ତାଡ଼+ମ.ତ) ଆହତ, ତିରସ୍କୃତ, ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ, ଦଣ୍ଡିତ, ତଡ଼ା ହୋଇଥିବା, ଦୂରୀକୃତ, ମର୍ଦ୍ଦିତ, ବଦ୍ଧ, (ତଡ଼ିତ୍+ଅ) ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ବୈଦ୍ୟୁତିକ, ବିଦ୍ୟୁନ୍ମୟ, (ବ.ଭ. ଅ) ପଦାର୍ଥଦ୍ୱୟର ଘର୍ଷଣଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପନ୍ନ ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଶକ୍ତି, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତି ।

ତାଡ଼ିତପରିଚାଳକ—ପୁଂ. ବ. (ତଡ଼ିତ୍) ଯେଉଁ ସକଳ ବସ୍ତୁ ଦ୍ୱାରା ତାଡ଼ିତ୍ ଶକ୍ତି ଏକ ବସ୍ତୁରୁ ଅନ୍ୟବସ୍ତୁକୁ ପରିଚାଳିତ ହୁଏ ।

ତାଡ଼ିତପରିଚାଳିତ- ବ.ବ୍ରୀ.ଯାହାବୈଦ୍ୟୁତିକ ଶକ୍ତି ଦ୍ରବ୍ୟରୁ ଦ୍ରବ୍ୟାନ୍ତରକୁ ଚାଳିତକରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଚାଳିତା ।

ତାଡ଼ିତବାର୍ତ୍ତା—ବ.ତାରଖବର,ବୈଦ୍ୟୁତିକ ସମ୍ବାଦ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସହଯୋଗେ ପ୍ରେରିତ ସମାଚାର, ଟେଲିଗ୍ରାମ ।

ତାଡ଼ିତବାର୍ତ୍ତାବହ—ପୁଂ. ବ.ବିଜୁଳିଦ୍ୱାରା ଶୀଘ୍ର ସମ୍ବାଦ ପ୍ରେରଣଯନ୍ତ୍ର ।

ତାଡ଼ିତମାନଯନ୍ତ୍ର—ବ.ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ତାଡ଼ିତଶକ୍ତିର ସଞ୍ଚାଳନ ସମ୍ଭବ ଓ ଉପସ୍ଥିତି ପ୍ରଭୃତି ପରୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର କରାଯାଏ ।

ତାଡ଼ିତଶକଟ—ବ. (କ.ଧା) ବିଦ୍ୟୁତ୍ ପ୍ରଭାବରେ ଚାଳିତ ଗାଡ଼ି,ଟ୍ରାମଗାଡ଼ିପ୍ରଭୃତି ।

ତାଡ଼ିତସଂଚାଳକ—ବଂ. ତାଡ଼ିତ ପରିଚାଳକ ଦେଖ ।

ତାଡ଼ିତାକର୍ଷଣ—କ୍ଲୀ. ବ. ଯେ ବିଜୁଳି ଗୁଣ ଦ୍ୱାରା ଏକ ପଦାର୍ଥ ଅପର ପଦାର୍ଥକୁ ଟାଣେ ।

ତାଡ଼ିତାପରିଚାଳକ—ପୁଂ. ବ. ଯେଉଁ ସବୁ ପଦାର୍ଥ ଦ୍ୱାରା ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ଶକ୍ତି ସଞ୍ଚାଳନ ନିବାରଣ କରାଯାଏ ।

ତାଡ଼ିତାଲୋକ—ପୁଂ. ବ.(କ.ଧା)ବିଜୁଳି ଆଲୁଅ, ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଆଲୋକ ।

ତାଡ଼ିଦେବା—ଗ୍ରା. ହିଂ. ମୂଲୋତ୍ପାଟନ କରିବା ।

ତାଡ଼ିପତ୍ର—ଗ୍ରା. ବ. ତାଳପତ୍ର, ତାଳପତ୍ରାକୃତି ଖଡ଼ି ବିଶେଷ ।

ତାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ହିଂ. ଗଛକୁ ଓପାଡ଼ିବା, ମୂଳୋତ୍ପାଟନ କରିବା, ମାଟିଖୋଳିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ମାରିବା, ବାଡ଼େଇବା, (ହାତ ଆଦି ଗୁଣରେ)ଆଘାତକରିବା, ପୋତାନିଷ୍ପତ୍ର ସବୁ ବଳପୂର୍ବକ ଉଠାଇବା, କଟାଇବା; ତାଡ଼ନା କରିବା ।

ତାଡ଼ିବାଲା—ଗ୍ରା. ବ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଡ଼ିଗଛ କାଟି ତାଡ଼ି ବାହାରକରେ ଓ ବିକ୍ରୟକରେ ।

ତାଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପତ୍ରପ୍ରଧାନ ବୃକ୍ଷ, ପତ୍ରଦ୍ରୁମ, ତାଳଗଛ, ତାଳୀ, ଆଭରଣ ବିଶେଷ, ତାଟଙ୍କ, ତାଡ଼ । [ବ୍ୟୁହ ।

ତାଡ଼ୁଆ—ଗ୍ରା. ବ. ଏକପ୍ରକାର ଦେନା-

ତାଡ଼ୁଲ—ପୁଂ. ବ.(ତାଡ଼+ଉଲ)ତାଡ଼ୟିତା, ତାଡ଼କ ।

ତାଡ୍ୟ—ବଂ. (ତାଡ଼+ମ.ଯ) ତାଡ଼ନଯୋଗ୍ୟ, ତାଡ଼ିତହେବା ଯୋଗ୍ୟ ।

ତାଡ୍ୟମାନ—(ତାଡ଼+ମ.ଯ+ଆନ) ଯାହାକୁ ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯାଉଅଛି, ପୀଡ଼ୟମାନ, ଆହନ୍ୟମାନ, ବାଦ୍ୟମାନ, (ବ) ଢୋଲ, ଡଙ୍କା, ବାଦ୍ୟ ।

ତାଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତଣ୍ଡି+ଅ) ନୃତ୍ୟ ।

ତାଣ୍ଡବ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତଣ୍ଡୁ+ଅ) ନୃତ୍ୟ, ପୁରୁଷନୃତ୍ୟ,ଉଦ୍ଦଣ୍ଡ ବା ଉଦ୍ଧତ ନୃତ୍ୟ, ଶିବଙ୍କ ନୃତ୍ୟ, ତଣ୍ଡି, ତୃଣ ବିଶେଷ, (ଗ୍ରା. ବ.)ଶ୍ରୀଷଣକଳହ,: ଯେଉଁ କଳହରେ ପଞ୍ଚମାନେ ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ କରନ୍ତି ।

ତାଣ୍ଡବତାଳିକ—ପୁଂ. ବ. ମହାଦେବଙ୍କ ଦ୍ୱାରରକ୍ଷକ, ନନ୍ଦୀ ।

ତାଣ୍ଡବପ୍ରିୟ—ପୁଂ.ବ. ଶିବ, ମହାଦେବ, (ବଂ) ନୃତ୍ୟପ୍ରିୟ, ଉଦ୍ଦଣ୍ଡ ନୃତ୍ୟପ୍ରିୟ ।

ତଣ୍ଡବଲୀଳା—ବ.(କ.ଧା) ନୃତ୍ୟ, ଲୀଳା, ତାଣ୍ଡବଜନିତ ଲୀଳା ।

ତାଣ୍ଡବିତ—ବଂ. ନର୍ତ୍ତିତ ।

ତାଣ୍ଡି—କ୍ଲୀ.ବ. (ତଣ୍ଡୁ+ଇ)ନୃତ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର, (ପ୍ରା.ହିନ୍ଦି.ବ) ବଡ଼ପ୍ରାନ୍ତର ବା ପଡ଼ିଆ, (ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜ .ବ) ଏକପ୍ରକାର ଗୁଡ ।

ତାଣ୍ଡିନ—ପୁଂ. ବ. ମୁନିଭେଦ, ତଣ୍ଡିମୁନିପୁତ୍ର, ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ କଳ୍ପସୂତ୍ର ପ୍ରଣେତା ।

ତାଣ୍ଡୀ—ପୁଂ.ବଂ.ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ତାଣ୍ଡିନ୍ ଶାଖାଧ୍ୟାୟୀ ।

ତାଣ୍ଡୁ—ଯା.ବ. ଡବଲ ପୁଆ ଖେଳରେ ଛୋଟ ମୁଗୁଣିଆ କାଠି ବା ପୁଆ ।

ତାଣ୍ଡ୍ୟ—ପୁଂ.ବ. ତଣ୍ଡି ମୁନିଙ୍କର ଅପତ୍ୟ ।

ତାତ—ପୁଂ. ବି. (ତାୟ + କ.ତ) ପିତା, ପବିତ୍ର ଧାର୍ମିକ ବ୍ୟକ୍ତି, ସ୍ନେହପାତ୍ର, ମାନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି, ପୂଜ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି, ପୁତ୍ର, ପିତୃବ୍ୟ, (ଅବ୍ୟ) ସ୍ନେହସୂଚକ ସମ୍ବୋଧନ, ବତ୍ସ, (ବିଂ) ମାନ୍ୟ, ପୂଜ୍ୟ, (ପ୍ରା. ବସ୍ତ୍ର.ବି) ତବତ ଭାତ ।

ତାତଗୁ—ପୁଂ. ବି. (ତାତ + ଗମ୍ + କ. ଉ) ଖୁଲ୍ୟତାତ, ଖୁଡ଼ୁତା, ପିତୃବ୍ୟ, (ବିଂ) ଜନହିତକାଙ୍କ୍ଷୀ ।

ତାତଜନନ୍ୟୌ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ପିତା ଓ ମାତା ।

ତାତତୁଲ୍ୟ—ପୁଂ.ବି.ପିତୃସମ, ମନୋଜବ, ପିତୃସନ୍ନିଭ, ତାତଗୁ ଦେଖ ।

ତାତନ—ପୁଂ. ବି. ଖଞ୍ଜନପକ୍ଷୀ ।

ତାତଲ—ପୁଂ.ବି.ରୋଗ, ପାକ, ଲୌହ, ଯଷ୍ଟି, ମନୋଜବ, (ବିଂ) ଉତ୍ତପ୍ତ ।

ତାତଲ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ତପ୍ତ) ଉତ୍ତପ୍ତ, ତାତଲ, ତତଲ ।

ତାତା—ସ୍ତ୍ର.ଅବ୍ୟ.ସଙ୍ଗୀତ ବାଦ୍ୟ ଓ ନୃତ୍ୟ-ଆଦିର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ।

ତାତାନାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. (ଶିଶୁରଞ୍ଜନ)ଏହା ବୋଲି ମାତାମାନେ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଓ କାନ ମୁଣ୍ଡାରେ ମାଲପା ମାଲିସ କରନ୍ତି ।

ତାତାର—ଯା.ବି. ମଧ୍ୟ ଆସିଆର ଦେଶ-ବିଶେଷ, ତୁର୍କୀସ୍ଥାନ ।

ତାତାର—ଯା.ବିଂ. ତାତାର ଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ତାତାର ଦେଶବାସୀ, (ବି) ତାତାର ଦେଶ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ତାତ—ପୁଂ. ବି. (ତାୟ + ମଂ.ତ) ପୁତ୍ର, (ତନ୍ + ଭା.ତ)ବୃଦ୍ଧି, (ଗ୍ରା.ବି) ଗରମ, ତପ, ଉତ୍ତାପ, ଜ୍ୱରଜନିତ ଦେହର ଉତ୍ତାପ, ଅଗ୍ନିଆଦିର ତେଜ, ଧାତ୍ର, ଝଞ୍ଝି, (ଲ.ଅଥ) କ୍ରୋଧ ।

ତାତପିଟିବା—ଗ୍ରା.ବି. ଝଞ୍ଝି ବାଡ଼େଇବା, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ତପ୍ତ ପବନ ବହିବା ।

ତାତବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉତ୍ତପ୍ତହେବା, ଜ୍ୱର ଯୋଗୁଁ (ଦେହ)ଉଷ୍ମହେବା, ପୋଡ଼ିଯିବା,(ଲ.ଅର୍ଥ)କ୍ରୋଧରେ ରାଗିଯିବା ।

ତାତଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପେ ତଯିବା, ଦଗ୍ଧ-ହେବା, (ପେଟ ଅନ୍ତ) କ୍ଷୁଧାପୀଡ଼ିତ ହେବା ।

ତାତଲ୍—ଯା.ବି.ଛୁଟି,ପଢ଼ା ବା କାର୍ଯ୍ୟରୁ ମିଳିବା ଅବସର, କାର୍ଯ୍ୟଗ୍ରହିତ୍ୟ ।

ତାତଲା—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ତପ୍ତ) ତାତଲା, ଉତ୍ତପ୍ତ, ଗରମ ।

ତାତ୍କାଳିକ—ବିଂ. (ତତ୍କାଳ + ଇକ) ସେହି ସମୟରେ ଘଟିଥିବା, ତତ୍କାଳୋତ୍ପନ୍ନ,ସେହି ସମୟର, ସମସାମୟିକ ।

ତାତ୍କାଲ୍ୟ—କ୍ଳୀ. ବି. ତତ୍କାଳତା ।

ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଳୀ.ବି. (ତତ୍ପର + ଭା.ଯ) ମର୍ମ,ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ସାରାଂଶ, ଅର୍ଥ, ଭାବାର୍ଥ, ଅଭିପ୍ରାୟ, ତତ୍ପରତା, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ରମଣୀୟ, ତାରିଫ୍, ଉତ୍କୃଷ୍ଟ, ଉପଯୁକ୍ତ, ମନୋମତ ।

ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟକ—ବିଂ.ଭାବୋଦ୍ଧୀପକ, ଅର୍ଥ-ବୋଧକ, ତତ୍ପର ।

ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟଗ୍ରହ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ)ମର୍ମାବଧାରଣ, ମର୍ମଗ୍ରହଣ ।

ତାତ୍ତ୍ୱିକ—ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ + ଇକ)ତତ୍ତ୍ୱସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଯଥାର୍ଥ, ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନଯୁକ୍ତ ।

ତାତ୍ୟ—ବିଂ. ତତ୍କାଳୀନ ।

ତାତ୍ସ୍ତୋମ୍ୟ—କ୍ଳୀ.ବି. ସେହିରୂପ ସ୍ତୋମ ବା ସ୍ତୁତି । [ତନ୍ମସ୍ଥ ।

ତାତ୍ସ୍ଥ—କ୍ଳୀ. ବିଂ. ତହିଁରେ ଥିବା,

ତାତ୍ସ୍ଥ୍ୟ—ବି. (ତତ୍ସ୍ଥ + ଯ) ଏକ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁର ସ୍ଥିତି, ବ୍ୟଞ୍ଜନାତ୍ମକ ଅଳଂକାରବିଶେଷ ।

ତାଥାଭାବ୍ୟ—ବିଂ. ଯେଉଁ ସ୍ୱରନ୍ତ ପରେ ଉଦାତ୍ତ ଉଚ୍ଚାରିତ ହୁଏ ।

ତାଦାର୍ଥିକ—ବିଂ. ସେହିପରି ।

ତାଦାର୍ଥ୍ୟ—କ୍ଳୀ. ବି. (ତଦର୍ଥ + ଯ) ଦୁଇ ଶବ୍ଦ ବା ବାକ୍ୟର ଏକାର୍ଥ ବୁଝି ଇବାର ଅବସ୍ଥା, ତତ୍ସ୍ୱରୂପ, ଅଭେଦ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧ, ତଦର୍ଥତା, ତଜ୍ଜନ୍ୟ, ତଦୁଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ତନ୍ନିମିତ୍ତତା ।

ତାଦବସ୍ଥ୍ୟ—ବି. (ତଦବସ୍ଥା + ଯ) ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ରହିବାର ଭାବ, ତଦ୍ରୂପତା ।

ତାଦା(ତ୍ତ)ଦ୍—ଯା. ବି. ମକଦମାର ପ୍ରାର୍ଥିତ ଦାବୀର ପ୍ରକୃତ ବା କଳ୍ପିତ ମୂଲ୍ୟ ।

ତାଦାତ୍ମ୍ୟ—ବି. (ତଦାତ୍ମ + ଯ)ଏକାତ୍ମତା, ଏକାତ୍ମଭାବ, ତତ୍ସ୍ୱରୂପତା, ଅଭେଦ ।

ତାଦ୍ଧିତ୍ୟ—କ୍ଳୀ. ବି. ସେହି ସମୟରେ, ତଦାନୀ ।

ତାଦୁଖି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବେଙ୍ଗର ନାମାନ୍ତର ।

ତାଦୃକ୍—ପୁଂ ଓ କ୍ଳୀ. (ତତ୍ + ଦୃଶ + ମଂ.କ୍ୱପ୍) ତଦ୍ରୂପ, ତଦ୍ବିଧ, ସେହିପରି ।

ତାଦୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ + ଦୃଶ + ମଂ. ସ) ସେହିରୂପ, ତଦ୍ରୂପ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ତାଦୃକ୍ଷା ।

ତାଦୃଗ୍ବିଧ—ବିଂ. ସେହିପ୍ରକାର, ତାହାପରି ।

ତାଦୃଶ—ବିଂ. (ତତ୍ + ଦୃଶ୍ + ମଂ.ଅ) ସେହିପରି, ଏବଂବିଧ, ତତ୍ତୁଲ୍ୟ, ତାଦୃକ୍, ତଦ୍ବିଧ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତାଦୃଶୀ ।

ତାଦୃଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ତାଦୃଶ + ଈ)ତାହାପରି, ତତ୍ସଦୃଶୀ ।

ତାଦ୍ଦେହ—ଗ୍ରା. ସର୍ବ. ତାଦ୍ବାରା ।

ତାଦ୍ଧର୍ମ୍ୟ—କ୍ଳୀ. ବି. ଏକଧର୍ମ, ଏକ ନିୟମତା ।

ତାଧିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ନର୍ତ୍ତକ ବା ନର୍ତ୍ତକୀଙ୍କ ପଛରେ ବାଦ୍ୟ ବଜାଇବା ଲୋକ, ନର୍ତ୍ତକ ନର୍ତ୍ତକୀଙ୍କର ତାଳ ଅନୁସାରେ ନୃତ୍ୟ ।

ତାନ୍—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଚୁର୍, ଖୋଳ, ବହୁଳ, ଅଭିଭୂତ ।

ତାନ୍‌ସେନ୍—ଗ୍ରା. ବି. ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟ୍ ଆକବରଙ୍କ ସମୟର ବିଖ୍ୟାତ ସଙ୍ଗୀତାଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ତାନ—ପୁଂ.ବି.(ତାନ୍ + ମଂ.ଅ) ସ୍ୱରଗ୍ରାମ, ଗୀତରେ ରାଗିଣୀର ଆଳାପ, ଘଟ, ସନ୍ତାନ, ଅବତାନ, ଜ୍ଞାନବିଶେଷ, ଗାନାଙ୍ଗଭେଦ, ସ୍ୱର, ସୁର, ଗୀତର ସ୍ୱର ବିସ୍ତାର, ଅନୁଲୋମ ଗତିରେ ଗମନ, (ଭା.ଅ) ଗାୟକର ସ୍ୱର, (ଗ୍ରା. ବି)ଲକ୍ଷ,ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, କ୍ରୋଧାଦିର ତେଜ, ଧମକ, ଝାଙ୍କ, ତନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ସଜାଡ଼ ଉଷିଥିବା ଟାଣୀ ଓ ଭରଣୀ ସୂତା,

ଜୋର, ବଳ, ଉଚ୍ଚୈସ୍ୱରରେ ଡାକ, କ୍ରୋଧମୟ ଚଢ଼ାସ୍ୱର, ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଥର ।

ତାନକ—ଗ୍ରା.ବି.ଏକଥରମାତ୍ର, ଥରକ ।

ତାନକାଢ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କ୍ରୋଧ ପ୍ରକାଶ କରିବା, କ୍ରୋଧର ବାହ୍ୟ ଲକ୍ଷଣ ।

ତାନକେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଥରକେ ।

ତାନଛଣ୍ଡା(ଣ୍ଡେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଝଙ୍କ ଛିଣ୍ଡାଇବା, ହସ୍ତା ବା ଜୋରପୂର୍ବକ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ଏକାଧିଆଁକେ କାମ କରିବା, ଗାଳିମନ୍ଦ କରିବା ।

ତାନଛଣ୍ଡିବା—ଗ୍ରା.ବି. ମାଡ଼କାମ, ଗାଳି-ଆଦି ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଏକା ହସ୍ତାକେ ଶେଷ ହେବା, ଝାଙ୍କଛଣ୍ଡିବା ।

ତାନତରଙ୍ଗ—ବି. (ତତ୍ତ) ସଙ୍ଗୀତ ଲୟର ସ୍ୱରଲହରୀ ।

ତାନଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୀତ ବୋଲି-ଯିବା ଆଗରୁ ଉକ୍ତ ଗୀତର ସ୍ୱର ବା ରାଗକୁ ଆବୃତ୍ତି କରିବା, ଗୀତ ବେଳିବା ପୂର୍ବରୁ ତାନା ନାନା ଆଦି ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ଯତିପାତ କରି ଉକ୍ତ ଗୀତର ସ୍ୱରକୁ ଆବୃତ୍ତି କରିବା ।

ତାନପୁରା—ଗ୍ରା. ବି. ଗାନବାଦ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ର-ବିଶେଷ, ବୀଣାଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ତମ୍ବୁରା ।

ତାନବ—କ୍ଲୀ.ବି (ତନୁ+ଷ୍ଣ.ଅ)ଶୀର୍ଣ୍ଣତା, କୃଶତା, କ୍ଷୀଣତା, ଅଳ୍ପତା ।

ତାନମାନ—ଗ୍ରା.ବି.ଗୀତର ସ୍ୱର ବିସ୍ତାର ଓ ସ୍ୱର ପରିମାଣ, ଗୀତର ସ୍ୱରର ଆଳାପ ଓ ତାଳ ପକାଇବା, ସୁର ଓ ତାଳ, (ଲ.ଅର୍ଥ) କ୍ରୋଧଜନିତ ସ୍ୱର ଓ ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗି ।

ତାନମାନଉଠିବା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ଗୀତକୁ ଗ୍ରହ ତାଳ ପକାଯିବା ।

ତାନମାନକାଢ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କ୍ରୋଧାନ୍ୱିତ ସ୍ୱରସହିତ ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗି କରିବା ।

ତାନାତାନା—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଗୀତ ବୋଲିବା ପୂର୍ବରୁ ସ୍ୱରଲାପର ଆବୃତ୍ତି ।

ତାନି—ଗ୍ରା.ବି.କ୍ରୋଧ ପ୍ରକୃତିକ ରାଗୀ, କ୍ରୋଧୀ ।

ତାନୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. (ମେଦ)ବି. ତୋଡ଼ାଣି ।

ତାନୂନପାତ୍—ବି. (ତନୂନପାତ୍+ଅ) ଅଗ୍ନି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ତାନୂନପ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. ବାୟୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦତ୍ତ ଦଧିମିଶ୍ରିତ ଘୃତ ।

ତାନୂନ୍ପା—ପୁଂ. ବି. (ତନ୍+କ.ଉର) ଜଳାବର୍ତ୍ତ, ଜଳଭରୁଣ୍ଡି, ଘୂର୍ଣ୍ଣିବାୟୁ ।

ତାନେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବି. ଗୁଡ଼ାଏ, ହସ୍ତାଏ, ବୁହେ, ଥରେ ।

ତାନ୍ତ—ବି. (ତନ୍+କ.ତ)ମ୍ଳାନ, ପରି-ଶ୍ରମ, କ୍ଲାନ୍ତ, ଶ୍ରାନ୍ତ, ଦୁର୍ବଳ, କ୍ଷୀଣ, (ତ+ଅନ୍ତ)ବ.ଗ୍ର; ଯେଉଁ ଶବ୍ଦର ଅନ୍ତରେ ତ ଅକ୍ଷର ଅଛି ।

ତାନ୍ତବ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତନ୍ତୁ+ଅ) ବସ୍ତ୍ର, ସୂତାଲୁଗା, (ଜି.ବି) ତନ୍ତୁ ନିର୍ମିତ, ସୂତ୍ର ନିର୍ମିତ, ଯେଉଁ ଧାତୁକୁ ପିଟି ସରୁ ତାର କରାଯାଇପାରେ ।

ତାନ୍ତବଣ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କଠିନ ଦ୍ରବ୍ୟର ବିଶେଷ ଧର୍ମ, ଧାତୁର ଯେଉଁ ଗୁଣ ଯୋଗୁଁ ତାହାକୁ ଟାଣିଲେ ବା ପିଟିଲେ ସୂକ୍ଷ୍ମ ତାର ହୁଏ ।

ତାନ୍ତରା—ଗ୍ରା. ବି. ଡେଙ୍ଗେରା, ଶଗଡ଼ର ଅଖ ଉପରେ ବସିବା ନିମନ୍ତେ ତଳ ପାଖେ ଘର କଟା ଯାଇଥିବା ଯେଉଁ ଲମ୍ବା କାଠ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଉପରେ ଦଣ୍ଡା ସଂଲଗ୍ନ ଥାଏ ।

ତାନ୍ତ୍ରଆଚାର୍ଯ୍ୟ—ଗ୍ରା.ବି. ସିପାହୀ ବିଦ୍ରୋ-ହର ନାୟକ ବିଖ୍ୟାତ ନାନ ସାହେବର ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୃଷ୍ଠପୋଷକ ।

ତାନ୍ତ୍ରଆଭଙ୍ଗ—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଭଣ୍ଡ,ଦୁଷ୍ଟ ।

ତାନ୍ତ୍ରବାୟି—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତନ୍ତୁବାୟର ଅପତ୍ୟ ।

ତାନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. (ତନ୍ତ୍ର+ଅ)ତାରବିଶିଷ୍ଟ, ତନ୍ତ୍ରଶାସ୍ତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ତାନ୍ତ୍ରିକ—ବି. (ତନ୍ତ୍ର+ଇକ)ଜ୍ଞାନସିଦ୍ଧା-ନ୍ତଜ୍ଞ, ଶାସ୍ତ୍ରଭିଜ୍ଞ, ତନ୍ତ୍ରଶାସ୍ତ୍ରର ମତା-ବଲମ୍ବୀ, କଳା ବା ବିଦ୍ୟାବିଶେଷରେ ପାରଙ୍ଗମ (ଶବ୍ଦ), ତନ୍ତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ତନ୍ତ୍ରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଶାସ୍ତ୍ରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ (ବି) ସନ୍ନିପାତ ରୋଗବିଶେଷ ।

ତାନ୍ତ୍ରିକପ୍ରୟୋଗ—ବି. ତନ୍ତ୍ରଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ କ୍ରିୟାକଳାପ ।

ତାନ୍ତ୍ରିକବିଧି—ବି. (କ.ଧା) ତନ୍ତ୍ରଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ବିଧାନ ।

ତାନ୍ତ୍ରିକସଂସ୍କାର—ବି.(କ.ଧା)ତନ୍ତ୍ରଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଅଭିମନ୍ତ୍ରଣାଦିର ବିଧାନ ।

ତାନ୍ତ୍ରିକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତନ୍ତ୍ରସମ୍ବନ୍ଧୀୟା ।

ତାନ୍ଦନ—ପୁଂ. ବି. ବାୟୁ, ପବନ ।

ତାନ୍ଦୁର—କ୍ଲୀ.ବି.ତନ୍ଦୁର ପ୍ରକ୍ରମ ସଂସ୍ଥଭେଦ

ତାନ୍ୱ—ପୁଂ. ବି. (ତନୁ+ଅ) ତନୁଜ, ପୁତ୍ର, ତନୁନାମକ ଋଷିଙ୍କ ଅପତ୍ୟ ।

ତାନ୍ୱଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. ତନ୍ୱଙ୍ଗର ଅପତ୍ୟ ।

ତାପ୍‌ବା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)କ୍ରି. ନିଆଁ ଖରାଆଦି ପୋଇବା ।

ତାପ—ପୁଂ. ବି. (ତପ+ଘ.ଅ) କ୍ଲେଶ-ଜନକ ଉଷ୍ଣାଦି ସ୍ପର୍ଶ ଯୋଗେ ସନ୍ତାପ, କୃଚ୍ଛ୍ର, ଶୋକ, ଉତ୍ତାପ ଦାହାଦିକା ଶକ୍ତି, ଦୁଃଖ, ଅଶାନ୍ତି, ଗୋଳିମାଳ, କ୍ରୋଧ, ମାନସିକ ଦୁଃଖ, ଉତ୍ତପ୍ତତା, ଜ୍ୱର, ଆଧ୍ୟା-ତ୍ମିକ, ଆଧିଦୈବିକ ଓ ଆଧିଭୌତିକ ଦୁଃଖ, ତିତାପ, ପ୍ରକୃତି କାର୍ଯ୍ୟର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ବିଧାନର ବିଶେଷ ଉପଯୋଗୀ

ତାପକ—ପୁଂ.ବି. (ତାପ+ଣିଚ୍+କ. ଅକ) ଦାହକ, ଯାହା ଉତ୍ତପ୍ତ କରେ, (ବି) ଜ୍ୱର, ରଜୋଗୁଣ ।

ତାପକ୍ଲିଷ୍ଟ—ବି.(ଂତତ୍ତ)ଉତ୍ତପ୍ତତା ଯୋଗୁଁ କାତର, ଯାତନାରେ ଅସ୍ଥିର, ଜ୍ୱର-କ୍ରାନ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତାପକ୍ଲିଷ୍ଟ ।

ତାପଜ—ବି. (ତାପ+ଜନ୍+କ.ଅ) ତାପରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ।

ତାପଜନକ—ବି. (ତାପ+ଜନ+କ. ଅକ) ଉତ୍ତାପକାରୀ ।

ତାପଡ଼ଲୋହର—ଗ୍ରା. ବି. ଶୁଆଁଲଇ ।

ତାପଡ଼ାଶୁଖୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ବଡ଼ ଚଙ୍ଗୁଡ଼ ଶୁଖୁଆ ।

ତାପତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟକନ୍ୟା, ତାପୀ, ତାପ୍ତୀ ନଦୀ ।

ତାପତ୍ୟ—ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତପତୀ+ଯ) ତପତୀର ଅପତ୍ୟ, କୁରୁ ଅର୍ଜୁନଙ୍କର

ଏକନାମ ।

ତାପତ୍ରୟ—କ୍ଲୀ.ବ.ତ୍ରିବିଧ ଦୁଃଖ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ, ଆଧିଦୈବିକ ଓ ଆଧିଭୌତିକ ଦୁଃଖତ୍ରୟ ।

ତାପଦ—ପୁଂ. ବ.(ତାପ + ଦା + କ.ଅ) ଯାହା ତାପଦିଏ, ସନ୍ତାପଦାୟକ ।

ତାପଦୁଃଖ—କ୍ଲୀ. ବ. ପାତଞ୍ଜଳ ଦର୍ଶନ ଅନୁସାରେ ଏକପ୍ରକାର ଦୁଃଖ ।

ତାପନ—କ୍ଲୀ.ବ.(ତପ + ଣିଚ୍ + ଭା.ଅନ) ତାପକରଣ,ଉତ୍ପୀଡନ,(ପୁଂ.ବ.--କ.ଅ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, କାମଦେବଙ୍କର ପଞ୍ଚବାଣ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ, ତୋଳ, ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତମଣି, ଅର୍କ-ବୃକ୍ଷ, ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଅଭିଚାର ବା ପ୍ରୟୋଗ ବିଶେଷ, ଯହିଁ ଫଳରେ ଶତ୍ରୁର ପୀଡ଼ା ଜନ୍ମେ, ନରକବିଶେଷ, (ବିଂ) ତାପ-ପ୍ରଦ, (ଗ୍ରା. ବ) ଜୋର ପ୍ରବେଶ, (ବିଂ) ସନ୍ତାପିତ ।

ତାପନମ୍ୟ—ବିଂ. (ତାପ + ନମ + ମ.ଯ) ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ (ଯଥା--ଧାତୁ) ତାପ ପାଇଲେ ନରମ ହୁଏ ।

ତାପନୀ--ବ.ଉପନିଷଦଭେଦ,ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ,ସୁନା ।

ତାପନୀୟ—ବିଂ. (ତାପି + ମ.ଅନୀୟ) ତପ୍ତ କରିବାର ଉପଯୋଗୀ ।

ତାପମାନ—ବ. ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, (ଭୂତତ୍ତ୍ୱ) ଉତ୍ତାପର ପରିମାଣ ବା ମାତ୍ରା ।

ତାପମାନଯନ୍ତ୍ର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଶରୀରର ବା ପଦାର୍ଥର ଉତ୍ତାପ ଜଣା ଯାଏ ।

ତାପୟିଷ୍ଣୁ—ବିଂ. (ତାପ + ଇଷ୍ଣୁ) ତାପ-ନୀୟ, ଜ୍ୱଳନୀୟ, ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ ।

ତାପର—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ତହିଁଉପରେ, ତହିଁ-ପରେ । [ଭେଦ ।

ତାପଶ୍ଚିତ—କ୍ଲୀ.ବ.ଯଜ୍ଞଭେଦ, ଯଜ୍ଞାଗ୍ନି-

ତାପସ—ବିଂ. ତପସ୍ୱୀ ତପଶ୍ଚରଣଶୀଳ, (ପୁଂ.ବ) ତପସ୍ୱୀ, ମୁନି, ଦମନକବୃକ୍ଷ, ତେଜପତ୍ର, . ବକପକ୍ଷୀ, ଅଶ୍ୱବିଶେଷ, ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଦେଶବିଶେଷ, (କ୍ଲୀ.ବ) ତମାଳପତ୍ର ।

ତାପସକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତାପସ + କ) ସାମାନ୍ୟ ଯୋଗୀ ।

ତାପସଳ—କ୍ଲୀ. ବ. ତେଜପତ୍ର ।

ତାପସତରୁ—ପୁଂ. ବ. ଇଙ୍ଗୁଦୀ ବୃକ୍ଷ ।

ତାପସଦ୍ରୁମ—ପୁଂ. ବ. ଇଙ୍ଗୁଦୀ ବୃକ୍ଷ ।

ତାପସଦ୍ରୁମସନ୍ନିଭ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗର୍ଭଦାତ୍ରୀ କ୍ଷୁପ ।

ତାପସପତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦମନକ ବୃକ୍ଷ ।

ତାପସପ୍ରିୟ—ପୁଂ.ବିଂ, (ଭୂତତ୍ତ୍ୱ)ତପସ୍ୱୀ-ମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟ(ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି),ବ.ବ୍ରୀ, ତପସ୍ୱୀମାନେ ଯାହାର ପ୍ରିୟ, ଯେ ତପସ୍ୱୀମାନଙ୍କ ସୁଖ ପାଏ, (ବ) ପିୟାଳ ବୃକ୍ଷ,ତାପସତରୁ. ଇଙ୍ଗୁଦୀ ବୃକ୍ଷ ।

ତାପସପ୍ରିୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦ୍ରାକ୍ଷା, କର୍ପୂର, ଅଙ୍ଗୁରଫଳ ।

ତାପସବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବ. ଇଙ୍ଗୁଦୀବୃକ୍ଷ ।

ତାପସବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଭୂତତ୍ତ୍ୱ) ତପସ୍ୟା, ତପଶ୍ଚରଣ ।

ତାପସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ତାପସ + ଈ) ତପସ୍ୟା-କାରିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ,ତପସ୍ୱିର ପତ୍ନୀ ।

ତାପସେଷ୍ଟୁ—ବ. (ମଧ. କ.ଧା) ଏକ-ପ୍ରକାର ଆଖୁ ।

ତାପସେଷ୍ଟ—ପୁଂ.ବ.ତାପସପ୍ରିୟ ଦେଖ ।

ତାପସେଷ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦ୍ରାକ୍ଷା, କର୍ପୂର, ଅଙ୍ଗୁର ।

ତାପସ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବ.ତାପସଧର୍ମ, ତପସ୍ୟା ।

ତାପସ୍ୱେଦ—ପୁଂ. ବ. (ମଧ.କଧା)ବାଲୁ-ଆଣି ଆଦି କୃତ୍ରିମଉପାୟ ଦ୍ୱାରା ଦେହରୁ ଝାଳ ବୁହାଇବା କର୍ମ ।

ତାପହର—ପୁଂ. ବିଂ. (ତାପ + ହୃ + ଅ) ସନ୍ତାପହରଣକାରୀ, ସ୍ନିଗ୍ଧକର ।

ତାପହରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ତାପ + ହୃ + କ.ଅ + ଈ) ଏକପ୍ରକାର ଖେଚୁଡ଼ି, ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବିଶେଷ ।

ତାପହର୍ତ୍ତା—ପୁଂ. ବିଂ.(ତାପ + ହୃ + କ. ତୃ) ତାପହର, ସନ୍ତାପହର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତାପହର୍ତ୍ତ୍ରୀ ।

ତାପହାରୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ତାପ + ହୃ + କ. ଇନ୍) ତାପହର, ସନ୍ତାପହରଣକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତାପହାରିଣୀ ।

ତାପାୟନ—ପୁଂ. ବ. ବାଜସନେୟୀ ଶାଖାଭେଦ ।

ତାପି—ଗ୍ରା. ବ. ଲମ୍ବା ସରୁଆ କରିଣୀ, (ପ୍ରା. ପୁରୀ. ବାଣପୁର) ରାଜନିସ୍ତ୍ରୀ ।

ତାପିକ—ବିଂ. (ତାପ+ଉକ) ଗ୍ରୀଷ୍ମଭବ, ଜଳାଦି ।

ତାପିଚ୍ଛ—ପୁଂ. ବ. ତମାଳବୃକ୍ଷ ।

ତାପିଞ୍ଜ—ପୁଂ. ବ. ତମାଳବୃକ୍ଷ, (କ୍ଲୀ.ବ) ତାପିଞ୍ଜପୁଷ୍ପ ।

ତାପିଞ୍ଜ—କ୍ଲୀ. ବ. ଧାତୁମକ୍ଷିକ, (ପୁଂ.ବ) ତମାଳବୃକ୍ଷ ।

ତାପିତ—ବିଂ. (ତପ + ଣିଚ୍ + ମ.ତ) ତାପଯୁକ୍ତ, ଦୁଃଖିତ, ପୀଡ଼ିତ, ଯନ୍ତ୍ରଣା-ଯୁକ୍ତ, (କ.ତ) କ୍ରୁଦ୍ଧ, ଅତ୍ୟାଗ୍ରହିତ ।

ତାପିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ତାପ + ଇନ୍ + ଈ) ତାପଯୁକ୍ତା, ସନ୍ତପ୍ତା, ଦୁଃଖିନୀ, ତାପ-ଜନୟିତ୍ରୀ, (ବ) ଶାସ୍ତ୍ରର ନାମବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବ)ବୈଷ୍ଣବ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ, ବେଦାନ୍ତ, ନଦୀବିଶେଷ ।

ତାପିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ନିଆଁ) ଲଗାଇବା, ଦଣ୍ଡଦେବା,ତତାଇବା,ଦୁଃଖିତହେବା, ଦୁଃଖଦେବା, ଉଷ୍ମ ଲାଇବା ।

ତାପୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତାପ + ଣ.ଇନ୍) ସନ୍ତପ୍ତ, ତାପକ, ତାପଯୁକ୍ତ, (ପୁଂ. ବ) ବୁଦ୍ଧଦେବ, (ସ୍ତ୍ରୀ—ତାପ + ଈ)ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ କନ୍ୟା, ନଦୀଭେଦ ।

ତାପୀଜ—ପୁଂ. ବ. ମକ୍ଷିକଧାତୁ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ-ମକ୍ଷିକ ।

ତାପୀସମ୍ଭବ—ବିଂ.ତାପୀ ନଦୀତୀରରେ ବା ନିକଟରେ ଉତ୍ପନ୍ନ,(କ୍ଲୀ.ବ) ଅଗ୍ନି-ପ୍ରସ୍ତର ବା ଖନିଜ ପଦାର୍ଥଭେଦ, ମଣି-ବିଶେଷ ।

ତାପେନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବ. (ଭୂତତ୍ତ୍ୱ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ତାପେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବ. ତୀର୍ଥ ବିଶେଷ ।

ତାପ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ନଦୀବିଶେଷ

ତାପ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବ. (ତପ+ଯ)ଧାତୁବିଶେଷ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମକ୍ଷିକ, (ବିଂ) ତାପନୀୟ ।

ତାପ୍ୟକ—କ୍ଲୀ. ବ. ଧାତୁମକ୍ଷିକ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ-ମକ୍ଷିକ ।

ତାପ୍ୟତ୍ରୁଟିଙ୍ଗକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଧାତୁମାକ୍ଷିକ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମାକ୍ଷିକ ।

ତାବ୍‌ବା—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସ୍ତ-ସ୍ତବ୍ଧ) ସ୍ତବ୍ଧ, ବଧିରୀକୃତ (କର୍ଣ୍ଣ), ସ୍ପର୍ଶାନୁଭୂତିରହିତ, ଚଳନ୍ତିଶକ୍ତିରହିତ ।

ତାବ୍‌ଦାର୍—ଯା.ବି. ଦାସ,ଅଧୀନ ବ୍ୟକ୍ତି, ଚାକର, (ବଂ) ଅଧୀନ ।

ତାବ୍‌ଦାର୍—ଯା. ବି. (ମୁସଲମାନୀ ଭାଷା) ଅଧୀନତା, ଆନୁଗତ୍ୟ, ଚାକରି, ଟହଲ ଟିକୁଗ ।

ତାବକ—ପୁଂ. ବଂ.(ଯୁଷ୍ମଦ୍+ଅ)ତୁମ୍ଭୀୟ, ତୁମ୍ଭର, ଆପଣଙ୍କ ଅଧୀନ ।

ତାବକୀନ—ପୁଂ. ବି. (ଯୁଷ୍ମଦ୍+ଇନ) ତାବକ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତାବକୀନା ।

ତାବଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଶାସନ କରିବା ।

ତାବଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବଂ. ତହୁଁଦଳି, ତାଠାରୁ ଅଧିକ ।

ତାବତ୍—ବଂ.(ତଦ୍+ବତ୍)ତତ୍ପରିମାଣ, ତତ୍ପରିମିତ, ସେତେ, ସେହିସମସ୍ତ. ସଙ୍ଗ, ତାହାସମସ୍ତ, ସେମାନେ, ସବୁ. (ଅବ୍ୟ) ସେହି ସମସ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ତତ୍‌କାଳେ, ସେହିକ୍ଷଣରେ, ତେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ସେହିପରିମାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, (ବଂ) ତତ୍ପରିମାଣ, ସ୍ୱଳ୍ପ ।

ତାବତୀୟ—ବଂ.(ତାବତ୍+ଇୟ)ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁ ଓ ବ୍ୟକ୍ତି, ତାହାସବୁ, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ।

ତାବତ୍‌କାଳ—ବି. ସେହିସମୟ, (ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବଂ) ସେହିକାଳ ନିମନ୍ତେ, ସେତେ-ଦିନପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ତାବ୍ଦାନ—ଅବ୍ୟ. ସେତିକି ।

ତାବାନ୍—ଯା. ବି. ତଣ୍ଡ, ଫୋଡ଼ା, କ୍ଷତପୂରଣ ।

ତାବାଲ୍—ଗ୍ରା.ବି. ତବଲ, ତବଲା, ପିତ୍ତଳର ଗ୍ଲେଟକୁଣ୍ଡ ।

ତାବିଜ—ଯା. ବି. ବାହୁଭୂଷଣ ବିଶେଷ, ବାଜୁ,କଣ୍ଠାଭରଣ ବିଶେଷ,ରକ୍ଷାକବଚ,

ତାବିଷ—ପୁଂ. ବି, (ତଦ+ଇଷ) ସ୍ୱର୍ଗ, ସ୍ୱର୍ଗ, ସମୁଦ୍ର ।

ତାବିଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ରକନ୍ୟା, ଦେବ-କନ୍ୟା, ନଦୀ, ଭୂମି, ପୃଥିବୀ ।

ତାରୁକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଯା. ବିଷଘ୍ନ ଔଷଧ ବିଶେଷ ।

ତାବେ—ଯା.ବି. ଅଧୀନତା, ଅଧିକାର ।

ତାବେଦାର୍—ଯା. ବି ଓ ବଂ.ତାବ୍‌ଦାର୍ ଦେଖ ।

ତାବୋଲ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ସେଥିଯୋଗୁଁ, ତହୁଁ ।

ତାମ—ପୁଂ. ବି. (ତମ+ଅ)ଦୁଃଖ, ପାପ, ଇଚ୍ଛା, ଭୟର ବିଷୟ, ଉଦ୍ବେଗ, କ୍ଲାନ୍ତି, ଶ୍ରାନ୍ତି, ଦୋଷ, ଗ୍ଲାନି ।

ତାମଜାନ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଖୋଲ ପାଲଙ୍କି, ଆଗରେ ପଛରେ କାନ୍ଧେଇବା ପାଇଁ ଦାଣ୍ଡ ଲାଗିଥିବା ଚତୁଷ୍କ, ମେହେନା ।

ତାମର—କ୍ଲୀ. ବି. (ତାମ+ର+କ.ଅ) ଜଳ, ଘୃତ ।

ତାମରସ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତାମର+ସସ୍+କ.ଅ) ସୁବର୍ଣ୍ଣ, ସାରସପକ୍ଷୀ, ଧାତୁରାଗ, ରକ୍ତପଦ୍ମ, ସ୍ୱର୍ଗ, ତାମ୍ର, ସାରଣ, ଛନ୍ଦୋ-ବିଶେଷ ।

ତାମରସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତାମରସ+ଈ) ପଦ୍ମିନୀ, ପଦ୍ମସମୂହ, ପଦ୍ମପୂର୍ଣ୍ଣ ଜଳାଶୟ ।

ତାମଲକ୍ଷ୍ମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଭୂମ୍ୟମଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଭୁଇଁ-ଆଁଓଳା ।

ତାମଲିପ୍ତ—ପୁଂ.ବି.(ତାମ+ଲିପ୍ତ)ତାମ୍ର-ଲିପ୍ତ ଅଞ୍ଚଳ,ତମଲୁକ, ତମଲୁକଦେଶ

ତାମଲିପ୍ତକ—ପୁଂ. ବି. ତମଲୁକଦେଶ ।

ତାମଲୀ—ଗ୍ରା.ବି.ପାନବରେଜା, ପାନବ, ଯେଉଁ ଶୂଦ୍ରଜାତି ପାନ ବ୍ୟବସାୟ କରନ୍ତି ।

ତାମସ—ପୁଂ.ବି.(ତମସ୍+ଅ)ଅନ୍ଧକାର, ପେଚକ, ଖଳବ୍ୟକ୍ତି, ଅଜ୍ଞାନ, ସର୍ପ, ତ୍ରୋଟମନୁ,ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଦେହରେ ଦେଖାଯିବା ଏକପ୍ରକାର କେତୁ, ଭୂତ ପ୍ରେତାଦିର ଉପାସକ, (ବଂ) ତମୋ-ଗୁଣରୁ ଉଦ୍ଭୂତ, ତାମସିକ, ନିନ୍ଦିତ, ଗର୍ହିତ, ପାପମୟ, ପ୍ରବଳତମଗୁଣ ଦ୍ୱାରା ଅନୁଷ୍ଠିତ, ଗାଢ଼ାନ୍ଧକାରଚ୍ଛନ୍ନ,ଅନ୍ଧକାର-ମୟ, ଖଳ, ତମୋଗୁଣପ୍ରଧାନ ।

ତାମସଆହାର—ଗ୍ରା. ବି.ପ୍ରହରକ ପୂର୍ବରୁ ରନ୍ଧାହୋଇଥିବା ବା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଗତରସ ପୂତିଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ବା ବାସୀ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଓ ଅମେଧ୍ୟ ବସ୍ତୁର ଭୋଜନ ।

ତାମସକ ର୍ମ—ପୁଂ.ବଂ.(କ.ଧା)ଅନବଧାନତା, ବିବେକଶୂନ୍ୟ, ଉଦ୍ଧତ, ଶଠ, ପର-ଉପରେ ଦାୟିତ୍ୱ ପକାଇ ନିଜେ ଦାୟି-ତ୍ୱରୁ ନିଷ୍କୃତି ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ,ଆଳସ, ବିଷାଦଯୁକ୍ତ ଓ ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରୀ କର୍ମୀ ।

ତାମସକର୍ମ—ବି. (କ.ଧ) ଭାବୀ ଶୁଭାଶୁଭ ଫଳ ଲାଭ କ୍ଷତି ହିଂସା ପୌରୁଷ ଆଦି ବିଷୟର ନିକଟ ମୋହଦ୍ୱାରା ଆରବ୍ଧ କରାଯିବା କର୍ମ ।

ତାମସକ୍ଲାଳକ—ପୁଂ. ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର-ମଣ୍ଡଳର ଦେହରେ ବେଳେବେଳେ ଦେଖାଯିବା କଳାଦାଗମାନ ।

ତାମସଗୁଣ—ବି. ତମୋଗୁଣ ।

ତାମସଜ୍ଞାନ—ବି. (କ.ଧ) ପ୍ରତିମାରେ ଈଶ୍ୱର ବିଦ୍ୟମାନ ଅଛନ୍ତି ଏହିପରି କାରଣରହିତ ଅଯୌକ୍ତିକ ବୁଝାଜ୍ଞାନ ।

ତାମସତପସ୍ୟା—ବି. (କ.ଧା)ପରର ଅନିଷ୍ଟ ସାଧନପାଇଁ ଆପଣାକୁ କଷ୍ଟଦେଇ ବିବେକ ବିରୁଦ୍ଧ ଭାବରେ କରାଯିବା ତପସ୍ୟା ।

ତାମସତ୍ୟାଗ—ବି. (କ.ଧା)ମୋହବଶତଃ ସଙ୍ଗ, ଦାନ, ଓ ତପସ୍ୟାଦି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ମମାନଙ୍କ ତ୍ୟାଗ ।

ତାମସଦାନ—ବି. (କ.ଧା) ଦେଶକାଳ ବିଷୟର ନିକଟ ଅସତ୍କାର ଓ ଅବଜ୍ଞା ସହକାରେ ଅପାତ୍ରରେ କରାଯିବା ଦାନ ।

ତାମସଧ୍ୟାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତ୍ରିତତ୍) ବଟୁକ ଭୈରବଙ୍କର ଧ୍ୟେୟ ରୂପ ବିଶେଷ ।

ତାମସପୁରାଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ମତ୍ସ୍ୟ, କୂର୍ମ, ଲିଙ୍ଗ, ଶୈବ, ସ୍କନ୍ଦ ଓ ଆଗ୍ନେୟ ପୁରାଣ ।

ତାମସପ୍ରକୃତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ହୀନ-ସ୍ୱଭାବ, ଜଡ଼ତା,ଅତିଆଳସତା, ତାମସୀ

ପ୍ରକୃତି, (ବଂ. ବ.ଶ୍ରୀ)ତମୋଗୁଣାନ୍ୱିତ ସ୍ୱଭାବବିଶିଷ୍ଟ,ଜଡ଼, ଆଳସ, ଖଳ ।

ତାମସମୁନି—ବି. ତମୋଗୁଣର ଦଣ୍ଡଧାରୀ ମୁନିଗଣ ।

ତାମସଯଜ୍ଞ—ବି. ବିଧିହୀନ ଅନ୍ନଦାନ ରହିତ ବସ୍ତ୍ରହୀନ ଦକ୍ଷିଣାଶୂନ୍ୟ ଏବଂ ଶ୍ରଦ୍ଧାବିରହିତ ଯଜ୍ଞ ।

ତାମସଶାସ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ଅସୁର ମୋହନାର୍ଥ ଶିବକୃତ ପାଶୁପତାଦି କଣାଦକୃତ ନଗ୍ନୀଳପଟାଦି ଏବଂ ବୌଦ୍ଧଶାସ୍ତ୍ର ଓ ଜୈମିନିକୃତ ନିରୀଶ୍ୱର ସାଂଖ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ର ।

ତାମସସନ୍ନ୍ୟାସୀ—ବି. ଯେ ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟସୁଖାସ୍ୱାଦନରେ ନିରପେକ୍ଷ ହୋଇ ମୋକ୍ଷ କାମନାର ଅଭିମାନ ସହକାରେ ବନରେ ବିଚରଣ କରି ତପସ୍ୟାକରେ ।

ତାମସସୁଖ—ବି. (କ.ଧା) ଯେଉଁ ସୁଖ ପ୍ରଥମରେ ଓ ଶେଷରେ ଆତ୍ମାର ମୋହକାରକ ଏବଂ ନିଦ୍ରା ଆଳସ୍ୟ ଓ ପ୍ରମାଦରୁ ଜାତ ହୁଏ ।

ତାମସସ୍ମୃତି—ବି. (କ.ଧା) ଗୌତମ ଓ ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟ ସାମୁଦ୍ର, କ୍ଷାମ ସାଂଖ୍ୟ ଓ ଔଶନସ ସ୍ମୃତି ।

ତାମସା—ଯା. ବି. କ୍ରୀଡ଼ା, ଖେଳ, ବାଜିଗଣ୍ଡ, କୁତୂହଳ, ଲୋକ. ମନରଞ୍ଜନ ଦୃଶ୍ୟ, ପ୍ରଦର୍ଶନୀ,ଥଟ୍ଟା, ରହସ୍ୟ, ପରିହାସ, ପୁଆଙ୍ଗ, ଯାତ୍ରା, ନାଟ ଆଦିରେ ବାହାରିବା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଲୋକ ଓ ଜୀବଙ୍କ ପ୍ରତିରୂପ, ନାଟ ଯାତ୍ରା ଆଦି, ମେଳା, ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦ, ମଜା, କୌତୁକ ।

ତାମସିକ—ବଂ. (ତମସ+ଇକ)ତମୋଗୁଣାନ୍ୱିତ,ତମୋଗୁଣରୁ ଜାତ,ନିନ୍ଦିତ, ନିନ୍ଦିତ, ତମୋଗୁଣଦ୍ୱାରା ପ୍ରଣୋଦିତ, ଅନ୍ଧକାରଚ୍ଛନ୍ନ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଯାହା ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖାଇବାକୁ ଅବଲମ୍ବିତ ହୁଏ ଓ ଯାହା ଆନ୍ତରିକ ନୁହେ ।

ତାମସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତାମସ+ଈ)ଅନ୍ଧକାରବହୁଳ ରାତ୍ରି, ମହାକାଳୀ, ଦୁର୍ଗା, ମସୀ, କାଳୀ, ସ୍ୟାହ୍ନ, ମାୟା ବିଦ୍ୟା ବିଶେଷ, ଜଟାମାଂସୀ, ହିମାଳୟର ଶାକବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି)ତମସା ନଦୀ, (ବଂ) ଘୋର ଅନ୍ଧକାରମୟୀ, ତମୋଗୁଣାନ୍ୱିତା ।

ତାମସୀଧୃତି—ବି. ଅବିବେଚକ ପୁରୁଷ ଯେଉଁ ଧୃତି ପ୍ରଭାବରୁ ସ୍ୱପ୍ନ, ଭୟ, ଶୋକ, ବିଷାଦ ଓ ଗର୍ବ ତ୍ୟାଗ କରି ନ ପାରେ ।

ତାମସୀବୁଦ୍ଧି—ବି. ମନୁଷ୍ୟର ଯେଉଁ ବୁଦ୍ଧି ଅଜ୍ଞାନାନ୍ଧକାରରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ଅଧର୍ମକୁ ଧର୍ମ ଓ ସମସ୍ତ ବିଷୟକୁ ବିପରୀତ ବୁଝେ ।

ତାମସୀଶ୍ରଦ୍ଧା—ବି. ଯେଉଁ ସ୍ୱଭାବଜ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଲୋଗୁଁ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଭୂତପ୍ରେତ ସମୂହର ପୂଜା କରନ୍ତି ।

ତାମାଲେସ୍ୱ—ବଂ. ତମାଲବୃକ୍ଷର ଅଦୂର ଦେଶାଦି, ତମାଲନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ।

ତମିଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଦକ୍ଷିଣ ପ୍ରାନ୍ତ ବାସୀ ହିନ୍ଦୁଜାତି ଓ ଭାଷାବିଶେଷ, ଦ୍ରାବିଡ଼ ଭାଷାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଶାଖା, (ଯା.ବି) ଆଜ୍ଞାର ପାଳନ, (ଯା.ବଂ) ପଳିତ ଆଜ୍ଞା ।

ତାମିସ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ତମିସ୍ର+ଅ)ନରକବିଶେଷ, ନିଶାତର, ଦ୍ୱେଷ, ଅବିଦ୍ୟାବିଶେଷ, ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୱ ବିଳାସ ଭୋଗର ବ୍ୟାଘାତଜନିତ କ୍ରୋଧ,କ୍ରୋଧ,ସଂଖ୍ୟ-ଦର୍ଶନୋକ୍ତ ଅଷ୍ଟାଦଶପ୍ରକାର ଅଜ୍ଞାନବିଶେଷ । [କାରକ

ତାମ୍ବୁ—ବଂ.(ତମ+ଉ) ସ୍ତୋତା, ସ୍ତୁତି-

ତାମ୍ବିଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ବଡ଼ଚଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚୁଖୁଆ, (ବଂ) କୃଶ ଓ ଲମ୍ବା ଶରୀରବିଶିଷ୍ଟ, ତକତକିଆ ।

ତାମ୍ବୁଲ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପାନ, ତାମ୍ବୁଲ ।

ତାମ୍ବି—ଗ୍ରା. ବି. ଟିଣ, ତରଳ ପଦାର୍ଥ ଓ ଶସ୍ୟାଦି ମାପିବା ପାଇଁ କାଠ ବା ଟିଣର ବଡ଼ପାତ୍ର ।

ତାମ୍ବୁ—ଯା.ବି.ବସ୍ତ୍ରଗୃହ, ଶିବିର, ରାହୁଟି, କନାଘର, (ଗ୍ରା.ବି) ଚଣାଆଦିର ମଞ୍ଜି ପାକଲ ହୋଇ ନଥିବା କଷିଫଳ ।

ତାମ୍ବୁଲ—ଯା.ବି.ଗୋପୀଯନ୍ତ୍ର,ତାନପୁରା ।

ତାମ୍ବୂଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତମ୍+ଊଳ) ପାନ, ପର୍ଣ୍ଣ, ପାନଖିଲି ।

ତାମ୍ବୂଳକରଙ୍କ—ପୁଂ. ବି. ତାମ୍ବୁଳପାତ୍ର, ପାନ୍ନବଟା, ପାନଡ଼ିବା ।

ତାମ୍ବୂଳକରଙ୍କବାହିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତାମ୍ବୂଳକରଙ୍କ+ବହ+ଇନ୍+ଈ) ପାନବଟା ବହନକାରିଣୀ ଦାସୀ, ଅନ୍ତଃପୁର ପରିଚାରିକା, ଚେଟୀ, ସଖୀ ।

ତାମ୍ବୂଳଦ—ବଂ. ତାମ୍ବୂଳଦାତା, ଯେ ପାନ ଦିଏ,(ବି) ରାଜାମାନଙ୍କର ତାମ୍ବୂଳ ପ୍ରଦାନରେ ନିଯୁକ୍ତ ଭୃତ୍ୟ ।

ତାମ୍ବୂଳଦାୟକ—ପୁଂ. ବଂ ଓ ବଂ. ତାମ୍ବୂଳଦ ଦେଖ ।

ତାମ୍ବୂଳଧର—ପୁଂ. ବି. ଯେଉଁ ଗୃହର ପାନ ଧରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥାଏ ।

ତାମ୍ବୂଳପତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ-ପିଣ୍ଡୀକୁ, ଖପୁଆଳୁ,ଦେଶୀଆଳୁ,(ସ୍ତ୍ରୀ.ବ -ଭତତ୍ତ୍) ପାନ, ପାନଲତାର ପତ୍ର ।

ତାମ୍ବୂଳପାତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି.(ଭତତ୍ତ୍)ତାମ୍ବୂଳକରଙ୍କ, ପାନବଟା, ପାନବଟୁଆ, ପାନଡ଼ିବା ।

ତାମ୍ବୂଳରସ—ବି. (ଭତତ୍ତ୍) ପାନରସ, ପାନପିକ ।

ତାମ୍ବୂଳରାଗ—ପୁଂ. ବି. (ଭତତ୍ତ୍) ପାନପିକ, (ବ.ଶ୍ରୀ) ମସୁରଡ଼ାଲି ।

ତାମ୍ବୂଳବଲ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଭତତ୍ତ୍)ପାନଗଛ, ତାମ୍ବୂଳ ଲତା ।

ତାମ୍ବୂଳବଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଭତତ୍ତ୍)ପାନଗଛ, ପାନ ଲତା ।

ତାମ୍ବୂଳବାହକ—ପୁଂ. ବି. ରାଜଭୃତ୍ୟବିଶେଷ, ତାମ୍ବୂଳଦ ଦେଖ ।

ତାମ୍ବୂଳବୀଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଭତତ୍ତ୍)ପାନବଡ଼ିଆ, ପାନଖିଲି, ବଡ଼ିଆ ।

ତାମ୍ବୂଳାଧାର—ବି.(ଭତତ୍ତ୍)ପାନବଟୁଆ, ପାନଡ଼ିବା, ପାନବଟା ।

ତାମ୍ବୂଳାଧିକାର—ପୁଂ.ବି. ପାନଯୋଗାଇବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ତାମ୍ବୂଳିକ—ବଂ.(ତାମ୍ବୂଳ+ଇକ)ପାନରୁ

ପାନବରେଜିତା, ତାମ୍ବୁଲଜାତ ।

ତାମ୍ବୁଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତାମ୍ବୁଲ+ଇନ୍) ପାନଗଛ,ପାନଲତା,ତାମ୍ବୁଲିକ ଦେଖ ।

ତାମ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ତମ୍+ମ.ର) ତମ୍ବା-ଧାତୁ,(ତମ୍ର+ଅ) ଦେହରେ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଦାଗଯୁକ୍ତ କ୍ଷୁଦ୍ର ରୋଗବିଶେଷ, (ବିଂ) (ତମ୍+କ.ର) ଅରୁଣବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ. (ପୁଂ.ବି) ମହିଷାସୁରର ଏକ ବିଖ୍ୟାତ ସେନାପତି । [ତମ୍ବା ।

ତାମ୍ରକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତାମ୍ର+କ) ତାମ୍ର.

ତାମ୍ରକଣ୍ଟକ—ପୁଂ. ବି. ଜମ୍ବୀରାସ ପ୍ରଧାନ କଣ୍ଟକ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ତାମ୍ରକର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଅଞ୍ଜନା ଜାମ୍ବୀ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗ ହସ୍ତିନୀ ।

ତାମ୍ରକାର—ପୁଂ.ବି. ଯେ ତମ୍ବାର ଜିନିସ ତିଆରି କରେ, କଂସାର, ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତିବିଶେଷ ।

ତାମ୍ରକିଲ—ପୁଂ. ବି. ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପ କୀଟ, ସାଧବ ପୋକ, ମଟମଲ କୀଟ ।

ତାମ୍ରକୀଟ—ବି. ସାଧବବୋହୁ, ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପ, ପାଟପୋକ ।

ତାମ୍ରକୁଟ—ପୁଂ. ବି. ତାମ୍ରକାର ଦେଖ ।

ତାମ୍ରକୁଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ.ବି. ତାମ୍ରମୟ ଜଳାଧାର ପାତ୍ରଭେଦ ।

ତାମ୍ରକୂଟ—ବି. ତମାଖୁ, ଧୂଆଁପତ୍ର, ଦୋକତା, ମାଦକଦ୍ରବ୍ୟ ସମସ୍ତ ।

ତାମ୍ରକୂଟକ—ବି. ଧୂଆଁପତ୍ର, ତମାଖୁ, ଦୋକତା ।

ତାମ୍ରକୃମି—ପୁଂ. ବି. ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପ, ପାଟ-ପୋକ, ସାଧବବୋହୁ ପୋକ ।

ତାମ୍ରଗର୍ଭ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଭୁଜିଆ, ମୟୂରଗ୍ରୀବା, ଏହା ତାମ୍ରରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ।

ତାମ୍ରଚକ୍ଷୁଃ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ଚକ୍ଷୁ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ।

ତାମ୍ରଚୂଡ଼—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) କୁକୁଟ, କୁକୁଡ଼ା, କୁକ୍କୁରଦ୍ରୁମ, କୁକୁର ଛତିଆ ଗଛ, (ସ୍ତ୍ରୀ) କୁମାରୀକୁଚର ମାତ୍ରଭେଦ, (ବିଂ) ରକ୍ତଶିଖାଯୁକ୍ତ । [ଭେଦ ।

ତାମ୍ରଚୂଡ଼ଭୈରବ— ପୁଂ. ବି. ଭୈରବ-

ତାମ୍ରଜାକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ସତ୍ୟଭାମାଙ୍କ ଗର୍ଭ-ଜାତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ ।

ତାମ୍ରତନୁ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତାମ୍ରପ୍ରାୟ ଶରୀରବର୍ଣ୍ଣ, ଯାହାର ଦେହ ତମ୍ବା-କାଠିପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।

ତାମ୍ରତୁଣ୍ଡ—ପୁଂ.ବି.ପାଟମାକଡ଼, ବାଜର ବିଶେଷ ।

ତାମ୍ରପୁଷ୍ପଜ—ପୁଂ.ବି. (ତାମ୍ର+ପୁଷ୍ପ+ଜନ+ଅ) କାଂସ୍ୟ, କଂସା, ପିତ୍ତଳ ।

ତାମ୍ରହ—କ୍ଲୀ.ବି.ତାମ୍ରର ଭାବ,ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ।

ତାମ୍ରଦୁଗ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଗୋରକ୍ଷ ଦୁଗ୍ଧା ।

ତାମ୍ରଦ୍ରୁ—ପୁଂ. ବି. ରକ୍ତଚନ୍ଦନ ।

ତାମ୍ରଦ୍ୱୀପ—ପୁଂ.ବି. ସିଂହଳଦ୍ୱୀପ, ଲଙ୍କା, ତାମ୍ରପର୍ଣ୍ଣୀ ।

ତାମ୍ରଧାତୁ—ବି. ତମ୍ବା, ନାଲି ଚକ୍‌ଚଡ଼ି ।

ତାମ୍ରଧୂମ୍ର—ବିଂ.କୃଷ୍ଣ ଓ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ, ତମ୍ବା-ଛଟା, ତମ୍ବାଟିଆ ।

ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ—ପୁଂ. ବି. ରତ୍ନନଗରର ରାଜା ମୟୂରଧ୍ୱଜଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ତାମ୍ରପକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସତ୍ୟଭାମାଙ୍କ ଗର୍ଭ-ଜାତା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର କନ୍ୟାବିଶେଷ ।

ତାମ୍ରପକ୍ଷୀ—ପୁଂ. ବି. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଏକ-ପୁତ୍ର ।

ତାମ୍ରପଟ୍ଟ—କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା) ତାମ୍ରଫଳକ, ତମ୍ବାପଟ୍ଟା, ତାମ୍ରଶାସନ, ତାମ୍ରମୟ ଲେଖନପତ୍ରବିଶେଷ, ତମ୍ବାପାତିଆ ।

ତାମ୍ରପତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଜୀବଶାକ, ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ପତ୍ରଯୁକ୍ତ ବୃକ୍ଷମାତ୍ର, ନୂଆ କଅଁଳିଆ ପତ୍ର, (କ.ଧା.) ତମ୍ବାପଟ୍ଟା, ତାମ୍ରମୟ ଲେଖନପତ୍ର ।

ତାମ୍ରପତ୍ରକ—ପୁଂ.ବି. ତାମ୍ରପତ୍ର ଦେଖ ।

ତାମ୍ରପର୍ଣ୍ଣ—ବି. ସିଂହଳଦ୍ୱୀପର ନାମାନ୍ତର ।

ତାମ୍ରପର୍ଣ୍ଣୀ—ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ବଡ଼ ପୋଖରୀ, ସରୋବର, ପ୍ରସାରଣୀ ଲତା, ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା, କର୍ଣ୍ଣାଟ ବା ମାଳବଦେଶସ୍ଥ ନଦୀବିଶେଷ, ଲଙ୍କାଦ୍ୱୀପ, ଶିଳାବିଶେଷ ।

ତାମ୍ରପର୍ଣ୍ଣୀୟ—ପୁଂ.ବି. ସିଂହଳଦ୍ୱୀପବାସୀ ବୌଦ୍ଧ ।

ତାମ୍ରପଲ୍ଲବ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଅଶୋକ ବୃକ୍ଷ,(କ.ଧା)ରକ୍ତପଲ୍ଲବ, (ବିଂ. ବ.ଶ୍ରୀ) ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ପଲ୍ଲବବିଶିଷ୍ଟ । [ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ତାମ୍ରପାକ୍ଷୀ—ପୁଂ.ବି.ଗର୍ଦ୍ଦଭାଣ୍ଡବୃକ୍ଷ, ଗମ୍ଭା-

ତାମ୍ରପାତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ତାମ୍ରମୟ ପାତ୍ର, ତମ୍ବାବାସନ,ତାମ୍ରଶାସନ, ତମ୍ବା-ପଟ୍ଟା ।

ତାମ୍ରପାଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ହଂସପାଦୀ-ଲତା, ଲାଲରଙ୍ଗର ଲଙ୍କାଳୁ ଲତା ।

ତାମ୍ରପୁଷ୍ପ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ରକ୍ତକାଞ୍ଚନ ପୁଷ୍ପବୃକ୍ଷ, ଭୂମିଚମ୍ପକ, (କ୍ଲୀ) ରକ୍ତପୁଷ୍ପ, (ବିଂ) ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ପୁଷ୍ପବିଶିଷ୍ଟ ।

ତାମ୍ରପୁଷ୍ପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.(ତାମ୍ର+ପୁଷ୍ପ+କ.ଆ)ରକ୍ତଶିବୃତ୍ତ, ଲାଲଚହ୍ନ ଲତା ।

ତାମ୍ରପୁଷ୍ପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତାମ୍ରପୁଷ୍ପ+ଈ) ଧାତକୀ ପୁଷ୍ପ,ଧାଇଫୁଲ,ପାଟଳୀ ବୃକ୍ଷ ।

ତାମ୍ରପ୍ରସ୍ଫୋଟ—ପୁଂ. ବି. ଔଷଧବିଶେଷ

ତାମ୍ରଫଳ—ପୁଂ. ବି. ଅଙ୍କୋଠବୃକ୍ଷ, ଆଖ୍‌ରୋଟବୃକ୍ଷ,(କ୍ଲୀ.ବି) ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣଫଳ, (ବିଂ) ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଫଳବିଶିଷ୍ଟ ।

ତାମ୍ରଫଳକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ତାମ୍ର-ନିର୍ମିତ ପଟ୍ଟ, ତମ୍ବାର ଚାଦର, ତମ୍ବା-ପଟ୍ଟା ।

ତାମ୍ରମୁଖ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଅରୁଣବଦନ, ଯାହାର ମୁଖ ତମ୍ବାପରି ରକ୍ତାଭ, (ବି) ଇନ୍ଦ୍ରୋପୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି, ବାନର, ପାତ-ମାଙ୍କଡ଼ ।

ତାମ୍ରମୂଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତାମ୍ରମୂଳ+ଆ) ଦୁରାଲଭା, ଲଙ୍କାଳୁ ଲତା,କଚ୍ଛୁରା ବୃକ୍ଷ, ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା,(କ୍ଲୀ.ବି) ରକ୍ତମୂଳ, (ବିଂ)ରକ୍ତ-ମୂଳକ ବୃକ୍ଷମାତ୍ର ।

ତାମ୍ରମୃଗ—ପୁଂ.ବି.ଲୋହିତବର୍ଣ୍ଣ ହରିଣ ।

ତାମ୍ରଯୋଗ—ପୁଂ. ବି. ଚକ୍ରଦତ୍ତୋକ୍ତ-ଔଷଧବିଶେଷ ।

ତାମ୍ରରସାୟନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ ବି.ଗୋରକ୍ଷଦୁଗ୍ଧ ।

ତାମ୍ରଲିପ୍ତ—ବି. ତମଲୁକ ଦେଖ ।

ତାମ୍ରଲିପ୍ତକ—ପୁଂ. ବି. ତମଲୁକ ଦେଖ ।

ତାମ୍ରଲିପ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତାମଲୁକ ଦେଖ ।

ତାମ୍ରଲିପ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନଗରୀ ବିଶେଷ ।

ତାମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ.ବି.ପକ୍ଷିବାହ ତୃଣ, ମନୁଷ୍ୟ

ଦେହରେ ଚମଡ଼ା ତଳେ ଥିବା ଚତୁର୍ଥ ଚର୍ମର ସ୍ତର, ସିଂହଳଦ୍ୱୀପ, ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ, (ବଂ) ତମ୍ବାଳିଆ ବର୍ଣ୍ଣର ।

ତାମ୍ରବର୍ଣ୍ଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଔଡ଼ୁପୁଷ୍ପ ବୃକ୍ଷ, ଜବୀଫୁଲ,ରଣ୍ଡିଫୁଲର ଗଛ ।

ତାମ୍ରବଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା, ଚନ୍ଦ୍ରକୂଟ ଦେଶୀୟ ଲତା ବିଶେଷ ।

ତାମ୍ରବୀଜ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଶ୍ରୀ) କୁଳତ୍ଥ, (କ୍ଲୀ) ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣବୀଜ, (ବଂ) ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ବୀଜବିଶିଷ୍ଟ ବୃକ୍ଷ ।

ତାମ୍ରବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବ. ରକ୍ତଚନ୍ଦନ ବୃକ୍ଷ, ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ବୃକ୍ଷ ।

ତାମ୍ରବୃନ୍ତ—ପୁଂ. ବ. ରକ୍ତବୃନ୍ତକ ବୃକ୍ଷ-ମାତ୍ର, ରକ୍ତବୃନ୍ତ ।

ତାମ୍ରଶାଟୀୟ—ପୁଂ. ବ. ତାମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ପରିଚ୍ଛଦଧାରୀ ବୌଦ୍ଧସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବିଶେଷ ।

ତାମ୍ରଶାସନ—କ୍ଲୀ. ବ. ତାମ୍ରପଟ୍ଟରେ ଲିଖିତ ରାଜଶାସନ ସୂଚକ ଲିପି, ତମ୍ବା ପଟା ।

ତାମ୍ରଶିଖୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ତାମ୍ର+ଶିଖା+ଇନ୍) ତାମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ଶିଖାଯୁକ୍ତ, (ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ) କୁକ୍କୁଟ, କୁକୁଡ଼ା ।

ତାମ୍ରସାର—କ୍ଲୀ.ବ.ରକ୍ତଚନ୍ଦନ, (ପୁଂ.ବ) ରକ୍ତସାର (ବଂ) ରକ୍ତସାରକବୃକ୍ଷ ମାତ୍ର

ତାମ୍ରସାରକ—କ୍ଲୀ. ବ. ରକ୍ତଚନ୍ଦନ, (ପୁଂ. ବ) ଏକପ୍ରକାର ଖଦିର ।

ତାମ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(ତାମ୍ର+ଆ) ସୈଂହଳୀ, ତାମ୍ରବଲ୍ଲୀ ଲତା, ଚୁଞ୍ଚା,କାଇଁ, ଦକ୍ଷ-ପ୍ରଜାପତିଙ୍କ କନ୍ୟା ।

ତାମ୍ରାକ୍ଷ—ପୁଂ. ବ. ଉପଦ୍ୱୀପ ବିଶେଷ ।

ତାମ୍ରାକ୍ଷ—ପୁଂ. ବ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ)କୋକିଳ (କ୍ଲୀ. ବ—କ.ଧା) ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣଚକ୍ଷୁ, ବ. ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଲୋଚନବିଶିଷ୍ଟ ।

ତାମ୍ରାଖ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. ଉପଦ୍ୱୀପ ବିଶେଷ ।

ତାମ୍ରାଭ—କ୍ଲୀ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ)ରକ୍ତଚନ୍ଦନ, (ବଂ. ବ.ଶ୍ରୀ) ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଆଭାଯୁକ୍ତ ।

ତାମ୍ରାୟଣ—ପୁଂ. ବ. ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଙ୍କର ଜଣେ ଶିଷ୍ୟ ।

ତାମ୍ରାୟନି—ପୁଂ. ବ. ଶ୍ଳେଷ୍ମଯକୁବେଦୀ ଜଣେ ଋଷି,ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଙ୍କ ଜଣେ ଶିଷ୍ୟ ।

ତାମ୍ରାରୁଣ—କ୍ଲୀ.ବ.ତୀର୍ଥଭେଦ, ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ପୁଣ୍ୟସ୍ଥାନ ।

ତାମ୍ରାର୍ଦ୍ଧ—କ୍ଲୀ. ବ. କାଂସ୍ୟ, କଂସା ।

ତାମ୍ରାବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ନଦୀଭେଦ, ଏହି ନଦୀ ତାମ୍ରର ଆକାର ।

ତାମ୍ରାଶ୍ମ—କ୍ଲୀ. ବ. ପଦ୍ମରାଗ ମଣି ।

ତାମ୍ରିକ—ପୁଂ. ବ. (ତାମ୍ର+ଇକ) ତାମ୍ବାର, କଂସାର, (ବଂ) ତାମ୍ରମିଶ୍ରିତ, ତାମ୍ରନିର୍ମିତ, ତାମ୍ରବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ ।

ତାମ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତାମ୍ର+କ+ଆ) ସୂକ୍ଷ୍ମଛିଦ୍ରମୟ ତାମ୍ରପାତ୍ର, ଯାହା ଜଳରେ ଭସାଇଲେ ଛିଦ୍ର ଦ୍ୱାରା ଜଳ କ୍ରମଶଃ ପାତ୍ରମଧ୍ୟକୁ ଉଠି ସମୟ ନିରୂପଣ କରେ ଭାରତର ପ୍ରାଚୀନ ଘଟିକାଯନ୍ତ୍ର, ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତର ତାମ୍ରମୁଦ୍ରା; ଯାହା କି ଏକ-ପଣ କଉଡ଼ି ସଙ୍ଗେ ସମାନ ଥିଲା,ଗୁଞ୍ଜା, କାଇଁଚ, ପଟ୍ଟହ, ଢୋଲ, ଡଙ୍କା ।

ତାମ୍ରିମା—ପୁଂ. ବ. (ତାମ୍ର+ଇମନ୍) ତମ୍ବାର ବର୍ଣ୍ଣ, ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ।

ତାମ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତାମ୍ର+ଈ) ତାମ୍ରିକା ଦେଖ ।

ତାମ୍ରେଶ୍ୱର—ବ. ତମ୍ବାଭସ୍ମ ।

ତାମ୍ରୋପଜୀବୀ—ପୁଂ.ବଂ.ଯେ ତାମ୍ର ଦ୍ୱାରା ଜୀବିକା ନିର୍ବାହକରେ, କଂସାର ।

ତାମ୍ରୋଷ୍ଠ—ବ. (କ.ଧା) ତମ୍ବାପରି ଓଷ୍ଠ, ରକ୍ତାଭ ଓଷ୍ଠ । [ଭବ ।

ତାମ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତାମ୍ର+ଷ୍ୟ.ଯ)ତାମ୍ରର

ତାୟୁ—ଧାତୁ. ପାଳନ କରିବା, ବିସ୍ତାର କରିବା, ରକ୍ଷାକରିବା ।

ତାୟନ—କ୍ଲୀ: ବ. (ତାୟୁ+ଭ୍ୟ.ଅନ) ବୃଦ୍ଧି, ଉତ୍ତମଗତି ।

ତାୟିକ—ପୁଂ. ବ.(ତାୟୁ+ଇକ)ଦେଶ-ବିଶେଷ ।

ତାୟୁ—ପୁଂ.ବ.(ତାୟୁ+ଉ)ଚୋର ।

ତାର—ବଂ.(ତୃ+ଅ)ଅତିଉଚ୍ଚ (ଶବ୍ଦ ବା ସ୍ୱର), ପରିଷ୍କୃତ, ଦୀପ୍ତ, ସ୍ଥୂଳ, ଉତ୍କୃଷ୍ଟ, ବିସ୍ତୃତ, (ଖୁଂ. ବ—ଭ.ଅ) ଉତ୍ତରଣ, ଉଦ୍ଧାର, (ତୃ+ଣ.ଅ) ହାରମଧ୍ୟମଣି, ରକ୍ତ, ଧାତୁମୟ ତନ୍ତୁ ବା ସୂତ୍ର,(କ,ଅ) ରୌପ୍ୟ, ପ୍ରଣବ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଏକାକ୍ଷର ବୀଜମନ୍ତ୍ର, ଉଚ୍ଚସ୍ୱର, ମୁକ୍ତାର ବିଶୁଦ୍ଧି, ଲାବଣ୍ୟ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା, ମୁକ୍ତା,ରାମାୟଣବର୍ଣ୍ଣିତ ବାନର ବିଶେଷ, ଚକ୍ଷୁର ତାରା, ଏକପ୍ରକାର ଗୌଣସିଦ୍ଧି, କେଁ କେଁୟାଁ ସ୍ୱର, ଶିବ, ମହାଦେବ, ବିଷ୍ଣୁ,୧୮ ଅକ୍ଷର ବିଶିଷ୍ଟ ଏକ ବର୍ଣ୍ଣବୃତ୍ତ, ଆସ୍ୱାଦ, ତାରକାସୁରର ପିତା,ଅଖଣ୍ଡ-କ୍ରମ, ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ଯୋଗ ବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବ) ବଣାଇରାଜ୍ୟ କଥିତ ସନ୍ଥାଲ-ଭାଷା, ତାଡ଼ିତବାର୍ତ୍ତା, ଟେଲିଗ୍ରାମ, ଟେଲିଫୋନ, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଜୋଧାନ୍ୱିତ, (ଗ୍ରା. ସଂ.) ତାହାର ।

ତାରକ—ପୁଂ.ବ.(ତୃ+ଣିଚ୍+କ.ଅକ) କର୍ଣ୍ଣଧାର, ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ଯୋଗ-ବିଶେଷ, ଭେଲା, ତାରକା, ନକ୍ଷତ୍ର, ଚକ୍ଷୁରତାରା, ତାରକାସୁର, ଛନ୍ଦୋ-ବିଶେଷ,ବାନରବିଶେଷ, ମୁକ୍ତା, ଆଖି, ରାମତାରକ ନାମକ ଷଡ଼କ୍ଷର ମନ୍ତ୍ର, ଭଲଅ, ପରହାତା ବ୍ୟକ୍ତି, (ବଂ) (ତାର+କ.ଅକ)ଉଦ୍ଧାରକାରୀ,ରକ୍ଷକ, ଯେ ପାରକରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତାରକା ।

ତାରକଜିତ୍—ପୁଂ. ବ. (ତାରକ+ଜି) କ୍ୱିପ୍) କାର୍ତ୍ତିକେୟ ।

ତାରକତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ.ବ.ତୀର୍ଥଭେଦ,ଗୟା ତୀର୍ଥ

ତାରକତାଡ଼—କ୍ଲୀ. ବ. ରତ୍ନବିଶେଷ ।

ତାରକତ୍ରୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (କ.ଧା)ଷଡ଼କ୍ଷର ମନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ, ପାପମୁକ୍ତିକାରୀ ରାମମନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ, ଶିବତାରକ ମନ୍ତ୍ର ।

ତାରକସ୍—ଗ୍ରା. ବ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଯନ୍ତ୍ର ସହାୟରେ ଧାତୁର କାଠିରୁ ତାର ତିଆରିକରେ, ତାରକସି ଅଳଙ୍କାର ।

ତାରକସି—ଗ୍ରା. ବ. ଯେଉଁ କାରିଗର ଧାତୁରୁ ତାର ତିଆରି କରେ,ତାରକସି କାମ ।

ତାରକହା—ପୁଂ. ବ. (ତାରକ+ହନ୍ କ୍ୱିପ୍) କାର୍ତ୍ତିକେୟ ।

ତାରକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(ତାରକ+ଆ)ନକ୍ଷତ୍ର,

ଲଞ୍ଜାତାରା, ଚକ୍ଷୁର ତାରା, କନୀନିକା, ତାଡ଼କା ରାକ୍ଷସୀ, ମୁକ୍ତା, ଇନ୍ଦ୍ରବାରୁଣୀ, ମହାକାଳ, ବାନରରାଜ ବାଲିର ସ୍ତ୍ରୀ. ତାରା, ନାରୀନାମକ ଛନ୍ଦ ।

ତାରକାକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ଅସୁର ବିଶେଷ ।

ତାରକାକ୍ଷ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ତାରକାକ୍ଷ ଅସୁର ବିଶେଷ ।

ତାରକାନାଥ—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ଚନ୍ଦ୍ର ।

ତାରକାନ୍ତକ—ପୁଂ.ବି.(ତାରକ+ଅନ୍ତକ କାର୍ତ୍ତିକେୟ ।

ତାରକାପତି—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ଚନ୍ଦ୍ର ।

ତାରକାମୟ—ପୁଂ.ବିଂ. (:ତାରକ+ ଆମୟ) ଶିବ, ମହାଦେବ, (ବିଂ) ତାରକାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ତାରକାୟଣ—ପୁଂ.ବି. ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର ବିଶେଷ ।

ତାରକାରି—ପୁଂ. ବି.(୬ତତ୍) ତାରକାସୁରର ଶତ୍ରୁ, କାର୍ତ୍ତିକେୟ ।

ତାରକାଶୋଭା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.ସୁନ୍ଦର ନୟନବିଶିଷ୍ଟ ।

ତାରକାସୁର—ପୁଂ. ବି. ଅସୁରବିଶେଷ, କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିହତ ଅସୁରବିଶେଷ ।

ତାରକିତ—କ୍ଲୀ.ବିଂ.(ତାରକ+ ଇତ) ନକ୍ଷତ୍ରଯୁକ୍ତ, ନକ୍ଷତ୍ରଶୋଭିତ ।

ତାରକିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତାରକ+ଇନ୍+ ଈ)ନକ୍ଷତ୍ରଯୁକ୍ତା ରାତ୍ରି, ରାତ୍ରି ।

ତାରକୀ—ବିଂ.(ତାରକ+ ଇନ୍)ତାରକାଯୁକ୍ତ, ନକ୍ଷତ୍ରଶୋଭିତ,ନକ୍ଷତ୍ରଭୂଷିତ ।

ତାରକେଶ୍ୱର—ପୁଂ.ବି. ଔଷଧବିଶେଷ, ତୀର୍ଥବିଶେଷ, ଶିବ, ମହାଦେବ, କଲିକତାର ୩୬ ମାଇଲ ଉତ୍ତରେ ଥିବା ବଙ୍ଗଦେଶର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଶିବବିଗ୍ରହ ଓ ତାଙ୍କ ନାମ ଅନୁସାରେ ଏକ ଗ୍ରାମର ନାମ ।

ତାରଚ୍ଛିତ—ପୁଂ.ବି. ଦେଶବିଶେଷ ।

ତାରଗ୍ରାମ—ବି. ତୀକ୍ଷ୍ଣସ୍ୱର, ଝଙ୍କାର ବା କେଁକେଁୟା ସ୍ୱର, ବହେଲ୍ ହାରମୋନିୟମ୍ ଆଦିର ତୀବ୍ରଶ ସପ୍ତକ ।

ତାରଚନ୍ଦ୍ରଶୁଦ୍ଧି—ବି. (୬ତତ୍) ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ରର ଗଣନାମତେ ମନୁଷ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଶୁଭ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ତାରକ ଘଟିବା ଅବସ୍ଥା ।

ତାରକ—ବି. ଧାତବ ଦ୍ରବ୍ୟଭେଦ ।

ତାରଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ତାରଣ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତୃ+ଣିଚ୍+କ. ଅନ) ନାଶକାରୀ, ଉଦ୍ଧାରକାରୀ, ରକ୍ଷାକାରୀ, (ବି-ଭ୍ର.ଅନୀବପଦାଦିରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା, ଅନ୍ୟକୁ ପାରି କରିବା, ମୁକ୍ତି, (କ.ଅନ) ଉଦ୍ଧାରକ ବ୍ୟକ୍ତି, ବିଷ୍ଣୁ, (ଣ.ଅନ) ଭେଳା ।

ତାରଣମାରଣ—ବି. ଉଦ୍ଧାର କରିବା ଓ ମାରିପକାଇବା ।

ତାରଣି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତୃ+ଣିଚ୍+ ଣ.ଅନ) ନୌକା, ଡଙ୍ଗା ।

ତାରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତରଣ + ଈ) ନାଶ୍ୟପଙ୍କ ପତ୍ନୀ, ସାଂଜୋପସ୍ଥାଜଙ୍କ ମାତା ।

ତାରଣେୟ—ପୁଂ ବି. (ତାରଣ+ଏୟ) ତାରଣୀର ଅପତ୍ୟ ।

ତାରତଣ୍ଡୁଳ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଧବଳ, ଯାବନାଳ, ଧଳାଜନରା ଶସ୍ୟ ।

ତାରତମ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପ୍ରଭେଦ ।

ତାରତମେ—ସ୍ତ୍ରୀ.ଅବ୍ୟ. ହିଂ.ବିଂ. ନ୍ୟୂନାଧିକ ହୋଇ, ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ରୂପେ, ପୃଥକ୍ ରୂପେ ।

ତାରତମ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତାର+ତମ+ ଯ) ନ୍ୟୂନାଧିକ୍ୟ,କମ୍ ବେଶି,ଇତରବିଶେଷ ପ୍ରଭେଦ. ତୁଳନା, ଉମୋଚ ବା କମନିମ୍ନ କରିବା ।

ତାରତର—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦୀପ୍ତି, ଶୋଭା, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ) ଦେଦୀପ୍ୟମାନ, ସୁନ୍ଦର, ଅଧିକ, (ସଂ-ବିଂ. ତାର + ତର) ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଉଚ୍ଚସ୍ୱର , ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସୁନ୍ଦର ।

ତାରତାର—କ୍ଲୀ. ବି. ସଂଖ୍ୟାଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଗୌଣ ଉତ୍ପନ୍ନ ସିଦ୍ଧିବିଶେଷ ।

ତାରନାଥ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଚନ୍ଦ୍ର, ବୌଦ୍ଧ ପଣ୍ଡିତ ।

ତାରନାଦ—ପୁଂ. ବି. ଉଚ୍ଚନାଦ, ଉଚ୍ଚଶବ୍ଦ ।

ତାରନ୍ତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ପୁଂ.ବିଂ. (ସଂ-ନାଶକର୍ତ୍ତ୍ରୀ) ଉଦ୍ଧାରକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ।

ତାରପତି—ବି. (୬ତତ୍) ଚନ୍ଦ୍ର ।

ତାରପର—ସ୍ତ୍ରୀ.ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଗୁଣରେ ବା ରୂପରେ ଅଧିକ, ଅତୁଳନୀୟ, ଅତ୍ୟନ୍ତ, (ଅବ୍ୟ) ତାହାପରେ, ତତ୍ସଦୃଶ ।

ତାରପି(ଣ)ନ—ପୁଂ. ବି. ଦେବଦାରୁ ଜାତୀୟ ସର୍ଜ ବା ସରଳ ବୃକ୍ଷରୁ ବାହାରିବା ନିର୍ଯ୍ୟାସରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ତୈଳ ।

ତାରପୁଷ୍ପ—ପୁଂ.ବି.(ବି.ସ୍ତ୍ରୀ) କୁନ୍ଦବୃକ୍ଷ ।

ତାରମାକ୍ଷିକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଉପଧାତୁଭେଦ, ରୌପ୍ୟମାକ୍ଷିକ ନାମକ ଉପଧାତୁ ।

ତାରୟିତା—ପୁଂ.ବିଂ (ତୃ+ଣିଚ୍+କ. ତୃ)ଯେ ଉଦ୍ଧାର କରେ,ତାରକ ଦେଖ ।

ତାରଲ—ପୁଂ.ବି. (ତରଲ+ଅ)ତରଳ, ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ, କାମୁକ, ଲମ୍ପଟ ।

ତାରଲ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତରଲ+ଯ)ତରଳ ବସ୍ତୁର ଧର୍ମ, ତରଳତା, ଟଳଟଳତ୍ୱ, ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତଚିତ୍ତତା, ଜଳର ତଳ ତଳ ଭାବ, ଅସ୍ଥିରତା, ଚାଞ୍ଚଲ୍ୟ ।

ତାରବର—ବି. (୬ତତ୍) ଚନ୍ଦ୍ର ।

ତାରବାୟୁ—ପୁଂ. ବି. .ଅଧ୍ୟୁତ ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ ବାୟୁ ।

ତାରବେମଳ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଉପଧାତୁବିଶେଷ, ତାରମାକ୍ଷିକ ଦେଖ ।

ତାରଶୁଦ୍ଧି—ବି. ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ନଅଗୋଟି ତାର ନାମକ ଯୋଗ ମଧ୍ୟରୁ ସମ୍ପଦ,କ୍ଷେମ, ସାଧକ, ମିତ୍ର ଓ ପରମମିତ୍ର ଯୋଗମାନ ଘଟିବା ଅବସ୍ଥା ।

ତାରଶୁଦ୍ଧିକର—କ୍ଲୀ.ବି.ସୀସକ ସଂଯୋଗେ ରୌପ୍ୟକୁ ବିଶୁଦ୍ଧ କରିବା ।

ତାରସାର—ପୁଂ.ବି. ଉପନିଷଦ୍‌ଭେଦ ।

ତାରହାର—ପୁଂ. ବି. ସ୍ଥୂଳ ମୁକ୍ତାହାର ।

ତାରହାସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.ମନୋହର ହାସ୍ୟଯୁକ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ତାରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୃ+ଣିଚ୍+କ.ଅ+ ଆ) ବୌଦ୍ଧ ଦେବତାବିଶେଷ, ବାନର ବିଶେଷ, ନକ୍ଷତ୍ର, ଦୁର୍ଗା, ମହାବିଦ୍ୟା;

ବିଶେଷ, ବୃହସ୍ପତିଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ବାନରରାଜ ବାଲୀର ସ୍ତ୍ରୀ, କମଳିନୀ, ଜୈନଶକ୍ତି, ବିଶୁଦ୍ଧମୁକ୍ତା, ସଂଖ୍ୟାରେ ଉଚ୍ଚ ସପ୍ତକ-ଶେଷ, ଭାଗ୍ୟ, କପାଳ, ଦଶ ମହା-ବିଦ୍ୟା ମଧ୍ୟରୁ ୨ୟା ମହାବିଦ୍ୟା, (ପ୍ର. ବସ୍ତ୍ରର) ତଲି, କୋଲପ ।

ତାରକାନ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଚନ୍ଦ୍ର ।

ତାରକୁମାର—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍)ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ପୁତ୍ର, କାର୍ତ୍ତିକେୟ, ଗଣେଶ ।

ତାରକୃଟ—କ୍ଲୀ, ବି. (ଜ୍ୟୋତିଷ) ତାର ବିଷୟକ କୂଟଭେଦ ।

ତାରକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ଦୈତ୍ୟବିଶେଷ, ତାରକାସୁରର ପୁତ୍ର, ତାରକ୍ଷ ନାମଧାରୀ ବାନରବିଶେଷ ।

ତାରଗଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ପଞ୍ଜାବର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗିରିଦୁର୍ଗ ।

ତାରଗୁଚ୍ଛ—ବି. ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଛୋଟ ଛୋଟ ତାରାମାନଙ୍କ ମିଶ୍ରଣରେ ହୋଇ-ଥିବା ପୁଞ୍ଜ ।

ତାରଗ୍ରହ—ଗ୍ରା. ନ୍ତ. ମଙ୍ଗଳ ବୁଧ ଗୁରୁ ଶୁକ୍ର ଓ ଶନି ଏହି ପଞ୍ଚଗ୍ରହ ।

ତାରଚକ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୀକ୍ଷାକାଳରେ ପ୍ରଦେୟ ମନ୍ତ୍ରର ଶୁଭାଶୁଭ ପରୀକ୍ଷାପକ ଚକ୍ରବିଶେଷ ।

ତାରଚମନ—କ୍ଲୀ. ବି. ତାରା ପୂଜା ବିଷ-ୟକ ଆଚମନବିଶେଷ ।

ତାରଜନିତ—ବି. (୫ତତ୍) ତାରାପୁତ୍ର ଅଙ୍ଗାରକ, ବୁଧଗ୍ରହ ।

ତାରତାରିଣୀ—ପ୍ରା(ଗଞ୍ଜା)ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦେବୀ-ବିଶେଷ ।

ତାରଦେବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ମହାବିଦ୍ୟା, ହିମା-ଳୟର ଗଭୀର ଗହ୍ୱର ଓ ଗିରି-ଶୃଙ୍ଗବିଶେଷ ।

ତାରଧିପ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଚନ୍ଦ୍ର, ଶିବ, ବୃହସ୍ପତି, ବାଲି ଓ ସୁଗ୍ରୀବ, ନକ୍ଷତ୍ରାଧିପ ।

ତାରନଗର—ଗ୍ରା.ବି. ବରଦା ପ୍ରଦେଶର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରାମ ।

ତାରନାଥ—ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍)ଚନ୍ଦ୍ର, ନିଶା-ପତି, ବୌଦ୍ଧ ପଣ୍ଡିତବିଶେଷ ।

ତାରପତନ—ବି. (୬ତତ୍) ଉଲ୍କାପାତ ।

ତାରପତି—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍)ଚନ୍ଦ୍ର, ବୃହ-ସ୍ପତି,ଶିବ,ବାଲି,ସୁଗ୍ରୀବ,ଜଣେ ବୃଦ୍ଧି କବି

ତାରପଥ—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ଆକାଶ, ନକ୍ଷତ୍ରମଣ୍ଡଳ ।

ତାରପୀଡ଼—ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍) ଚନ୍ଦ୍ର,ମଧ୍ୟ-ସ୍ଥାନରେ ବର୍ତ୍ତିତ ଅଯୋଧ୍ୟାର ନୃପତି-ବିଶେଷ, କାଶ୍ମୀରର ବିଖ୍ୟାତ ରାଜା ।

ତାରପୁଞ୍ଜ—ବି.(୬ତତ୍) ଏକସ୍ଥାନରେ ପରସ୍ପର ନିକଟରେ ଥିବା ନକ୍ଷତ୍ରସମୂହ

ତାରାପୁର—ଗ୍ରା.ବି. ବୋମ୍ବାଇପ୍ରଦେଶର ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ତାରାପ୍ରମାଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ନକ୍ଷତ୍ରର ସ୍ୱରୂପ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ସଂଖ୍ୟାବିଶେଷ ।

ତାରଭ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୁ) ନାରଦ ।

ତାରଭବ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୁ)ବୁଧ, ଅଙ୍ଗାରକ

ତାରଭା—ବି.(ବ.ଶ୍ରୁ) ନାରଦ ମୁନି ।

ତାରଭୂଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୁ) ରାତ୍ରି ।

ତାରଭ୍ର—ପୁଂ.ବି. କର୍ପୂର ।

ତାରମଣ୍ଡଳ—କ୍ଲୀ.ବି.(୬ତତ୍) ନକ୍ଷତ୍ର-ମଣ୍ଡଳ, ଦେବ ମନ୍ଦିରବିଶେଷ,ଈଶ୍ୱର-ମଣ୍ଡଳ ଭେଦ, ବହୁ ନକ୍ଷତ୍ରଙ୍କ ମିଶ୍ର-ଣରେ ହୋଇଥିବା ଆକାଶମଣ୍ଡଳ ।

ତାରମଣ୍ଡଳଗୁଡ—ପୁଂ.ବି. ଔଷଧବିଶେଷ,

ତାରମୟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତାରାସ୍ୱରୂପା ।

ତାରମାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଗ୍ରା)ଜୁଡ଼ା ଉପରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ ।

ତାରମୃଗ—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା) ମୃଗଶିରା ନକ୍ଷତ୍ର, ମାୟାମୃଗ, ଯେଉଁ ମୃଗରୂପ ରାକ୍ଷସକୁ ଦେଖି ସୀତା ପ୍ରଲୋଭିତ ହୋଇଥିଲେ ।

ତାରଯୁଣ—ବି.(୬ତତ୍) ଆକାଶ ।

ତାରଣ—ପୁଂ.ବି. ବିଟ୍‌ମିଶ୍ରିକ ଉପଧାତୁ-ବିଶେଷ ।

ତାରରତ୍ନ—ବି.ତାରକାମରୂପ ରତ୍ନ,ରତ୍ନ-ପରି ଶୋଭମାନ ନକ୍ଷତ୍ର ।

ତାରବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଚନ୍ଦ୍ରଶେ[illegible] ପତ୍ନୀ,କାଞ୍ଚନପୁର ରାଜା ଧର୍ମ[illegible]

ତାରବଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମଣିଭଦ୍ର ଯକ୍ଷର କନ୍ୟା ।

ତାରବାଈ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଭାରତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଶିବା-ଜୀଙ୍କ ପୁତ୍ରବଧୂ ।

ତାରଷୋଡ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତାରପୂଜାଙ୍କ ଷୋଡ଼ା ନ୍ୟାସବିଶେଷ ।

ତାରସ୍ଥାନ—ବି. ସୁରବିଶେଷ ।

ତରି—ଗ୍ରା.ବଂ. ନିଆଁରେ ପାଗ କରି-ଯାଉଥିବା ସିରାରୁ ଯେଉଁ ଧାରା ବହେ, (ଏତେ) ତାରଯୁକ୍ତ, ଯେଉଁ ମସିଣା ବା ଲୁଗାରେ ଏକାକୁଣାରେ ଏକ ଦୁଇ ବା ଚାରିସୂତା ଲାଗିଥାଏ, (ଯଥା-ଚାରତାରି)

ତାରକ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତୃ+ଣିଚ୍+ଇକ) ଘାଟପାର ମାସୁଲ, ପାରିଆଣି ।

ତାରି(କ)—ଯା.ବି. ମାସର ଦିନ, ମକ-ଦମା ଶୁଣାଣି ହେବା ଦିନରୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦିନ ।

ତାରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ତୃ+ଣିଚ୍+କ. ଇନ୍) ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତ୍ରୀ,ତ୍ରାଣକର୍ତ୍ତ୍ରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ଦୁର୍ଗା, ତାରଣକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀ.(ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜା-ବି) ପାହାଡ଼ ବିଶେଷ,ଯେଉଁଠାରେ ତାରା-ତାରିଣୀଦେବୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ, (ଗ୍ରା. ବି.) ମଙ୍ଗଳବାରଦିନ ମଙ୍ଗଳାଙ୍କ ଉପାସନା କରି ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ହାତରେ ଯେଉଁ ବ୍ରତ ସୂତା ପିନ୍ଧନ୍ତି ।

ତାରିଣୀମଙ୍ଗଳବାର—ଗ୍ରା. ବି. ଚୈତ୍ର-ମାସର ଓ ଗୁଣ୍ଡିଚାର ପରଦିନ ମଙ୍ଗଳବାର ।

ତାରିଫ—ଯା. ବି. ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ, ପ୍ରଶଂସା, ଉତ୍କୃଷ୍ଟତା; (ବଂ) ଉତ୍କୃଷ୍ଟ, ପ୍ରଶଂସିତ, (ହି. ବଂ) ଉତ୍କୃଷ୍ଟରୂପେ ।

ତାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉଦ୍ଧାର କରିବା, ରକ୍ଷାକରିବା, ନିସ୍ତାରକରିବା, ପାର କରିବା,ସଂସାର ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତକରିବା, ଚାଷ କରିବା ପାଇଁ ଲୋକଙ୍କୁ ପ[illegible] ପରି ଭୂମିରେ ବସାଇ [illegible] ବିହାରକରିବା,କାଠର ପ[illegible] ଔଷଧ ଦ୍ୱାରା ଛେଲିବା ।

ତାରୁ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା) ବି. ଆଲିକାଡ଼ରୁ,

କୋଲ୍‌ଟାର ।

ତାରୁଣ୍ୟ— କ୍ଲୀ. ବି. (ତରୁଣ + ଯ) ଯୌବନ, ତରୁଣ ଅବସ୍ଥା, ନବୀନତା ।

ତାରେ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ସର୍ବ. ତାହାକୁ ।

ତାରେୟ—ପୁଂ. ବି. (ତାର୍ + ଏୟ) ବଳପ୍ରସ୍ଥ, ଅଙ୍ଗଦ, ବୃହସ୍ପତିଙ୍କ ଭାର୍ଯ୍ୟା ତାରାଙ୍କ ପୁତ୍ରବୁଧ ।

ତାର୍କବ—ବିଂ.(ତର୍କୁ + ଅ)ତର୍କୁବିକାର ।

ତାର୍କିକ—ବିଂ. (ତର୍କ + ଇକ) ନ୍ୟାୟ ବିଶାରଦ, ଦାର୍ଶନିକ, ତର୍କପଟୁ, ତର୍କ-ଶାସ୍ତ୍ରବେତ୍ତା ।

ତାର୍କ୍ଷ—ପୁଂ. ବି.(ତୃକ୍ଷ + ଅ)କାଶ୍ୟପଋଷି, ଅନନ୍ତାର ଗର୍ଭଜାତ ପୁତ୍ର, ଗରୁଡ଼ ।

ତାର୍କ୍ଷଜ—କ୍ଲୀ. ବି. ରସାଞ୍ଜନ ।

ତାର୍କ୍ଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପାତାଳଗରୁଡ଼ ଲତା ।

ତାର୍କ୍ଷ୍ୟ—ପୁଂ. ବି.(ତୃକ୍ଷ + ଯ)ତୃକ୍ଷମୁନିଙ୍କ ପୁତ୍ର, ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ, ଗରୁଡ଼ାଗ୍ରଜ, ଅରୁଣ, ଗରୁଡ, ବାହନ, ସର୍ପ, ଶାଳବୃକ୍ଷ,ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, ଅଶ୍ୱକର୍ଣ୍ଣ ବୃକ୍ଷ, ସ୍ୟନ୍ଦନ, ପଞ୍ଚତଭେଦ, ବିହଗମାତ୍ର, କ୍ଷତ୍ରିୟ ବିଶେଷ, ମହା-ଦେବ, ରସାଞ୍ଜନ, ଘୋଡ଼ା, ଅର୍ଜୁନ ।

ତାର୍କ୍ଷ୍ୟକେତନ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) ଗରୁଡ଼ଧ୍ୱଜ, ବିଷ୍ଣୁ ।

ତାର୍କ୍ଷ୍ୟଜ—କ୍ଲୀ. ବି. ରସାଞ୍ଜନ ।

ତାର୍କ୍ଷ୍ୟଧ୍ୱଜ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) ବିଷ୍ଣୁ, ଗରୁଡ଼ଧ୍ୱଜ ।

ତାର୍କ୍ଷ୍ୟନାୟକ—ପୁଂ.ବି.(୭ତତ୍ତ୍ୱ)ଗରୁଡ଼

ତାର୍କ୍ଷ୍ୟନାଶକ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ସର୍ପ-ନାଶକ,ଗରୁଡ଼ ।

ତାର୍କ୍ଷ୍ୟପ୍ରସବ—କ୍ଲୀ. ବି. ଅଶ୍ୱକର୍ଣ୍ଣ ବୃକ୍ଷ ।

ତାର୍କ୍ଷ୍ୟଶୈଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ରସାଞ୍ଜନ ।

ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବନଲତାବିଶେଷ ।

ତାର୍ଣ୍ଣ—ବିଂ. (ତୃଣ + ଅ) ତୃଣସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ତୃଣଜନ୍ୟ ବହ୍ନି, ତୃଣବହ୍ନିସ୍ୱରୂପ ଅର୍ଥ, ସ୍ଥାନଜାତିକର ।

ତାର୍ଣ୍ଣକ—ବିଂ. ତୃଣସ୍ୱର ଦେଖ ।

ତାର୍ଣ୍ଣବିନ୍ଦବୀୟ—ବିଂ. (ତୃଣବିନ୍ଦୁ + ଇୟ) ତୃଣବିନ୍ଦୁଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦେୟ ।

ତାର୍ଣ୍ଣିୟ ମୁନି—ପୁଂ. ବି. ତୃଣନାମକ ଋଷି-ଙ୍କର ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ ।

ତାର୍ତ୍ତୀୟ—ବିଂ. (ତୃତୀୟ + ଅ) ତୃତୀୟ-ପଦ ନ୍ୟାସ । [ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ତାର୍ତ୍ତୀୟସବନ—ବିଂ. ତୃତୀୟସବନ

ତାର୍ତ୍ତୀୟ ହବନ—ବିଂ.ତୃତୀୟସବନସମ୍ବନ୍ଧୀୟ

ତାର୍ତ୍ତୀୟିକ—ବିଂ. (ତୃତୀୟ + ଇକ)ତୃତୀୟ

ତାର୍ପ୍ୟ—ବିଂ.(ତୃପ + ଅ) ତୃପ୍ତାଲତା-ଜାତ ବସ୍ତ୍ର ।

ତାର୍ଯ୍ୟ—ବିଂ. (ତୃ + ର୍ମ.ଯ) ତରଣୀୟ, ପାରହେବାର ଉପଯୁକ୍ତ,(ବ)ପାରଆଣି, ଘଟମାସୁଲ ।

ତାର୍ଷ୍ଣାଧ—ପୁଂ. ବି. ବୃଷବିଶେଷ ।

ତାଲ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ମ. ଆଠମଲକ,ବାମଣ୍ଡା) ବି. ନିରର୍ଥକ ବାକ୍ୟାଂଶ, ତ, ଟି ।

ତାଲ—ବି. (ତଲ + ଣ.ଅ) ଗୀତବାଦ୍ୟ ଓ ନୃତ୍ୟ ବିଷୟରେ କାଳକ୍ରିୟାର ପରି-ମାଣ ବିଶେଷ, ଗୀତବାଦ୍ୟର ବିଶ୍ରାମ ସ୍ଥଳ, ସ୍ୱନାମ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସ୍ତମ୍ଭବତ୍ତ ଦୀର୍ଘତରୁ ଓ ତହିଁର ଫଳ, ତୃଣଗ୍ରନ୍ଥ, ହରିତାଳ, ଦୁଇକରତଳର ପରସ୍ପର ଆଘାତଜନିତ ଶବ୍ଦ ବା ତାଳି, ଶଙ୍ଖାର ମୁଠା,ହାତର ବୃଦ୍ଧାଙ୍ଗୁଳି ଓ ମଧ୍ୟମାଙ୍ଗୁଳିର ପ୍ରସାରର ପରିମାଣ, ମନୁଷ୍ୟର ପାଦଠାରୁ କେଶ ତକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚତାର ପରିମାଣ, ଦୁର୍ଗଙ୍କ ଫିହାସନ, କେଶ, କରତଳ, ଲୋଷ୍ଟ, କଂସର ତଥା ଝଞ୍ଝ ବା କୁବୁଜ,ତାଳପତ୍ର,ଭୂତଯୋନି ବିଶେଷ, ଶିବ ନୃତ୍ୟ, କରେଷ୍ଟାଠାରୁ ଚିବୁକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବ, ମଧ୍ୟମାଙ୍ଗୁଳିର ଅଗ୍ରଠାରୁ କରତଳ ବା କବଜିର ଆରମ୍ଭପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୈର୍ଘ୍ୟ, ବାହ୍ୟସ୍ପର୍ଶ, ତାଳୀପତ୍ର, ପ୍ରକ୍ଷେପରେ ଲାଗିଥିବା ପଥର ବା କାଚର ଏକଖଣ୍ଡ, ତାଲ, କେଳବ, ବେଲ, ନରକବିଶେଷ, ମହାଦେବ, ଅକର୍ମକ ବିପଦ, ଗୋଲାକାରପିଣ୍ଡ,(ବଂ)ବିସ୍ତୃତ, ରାଗୀକୃତ, ବୃହତ୍ (ଗ.ବି) ପଶୁଙ୍କର ସଙ୍ଗମ, ମେଣ୍ଢାଆଦି ପଶୁର ଲଢ଼େଇ, ପ୍ରତିଯୋଗିତା, ବିଧା ।

ତାଳକ—ବି. (ତାଳ + କ) ହରିତାଳ, ସୁଗନ୍ଧମୁଷ୍ଟିକା, ଦ୍ୱାରରୋଧକ ଯନ୍ତ୍ର, ତଳ, କୋଳପ, କଳଣି ।

ତାଳକଟ—ପୁଂ. ବି. ଦେଶଭେଦ ।

ତାଳକନ—କ୍ଲୀ. ବି. ତାଳମୂଳୀ ।

ତାଳକାନ୍ଧ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଗୁଡ଼ିଏ ତାଳଫଳର ଗୋଟିଏ ଡେମ୍ଫରେ ପରସ୍ପର ଲଗାଲଗି ହୋଇ ଫଳିଥିବା ଗୁଚ୍ଛ ।

ତାଳକାଉ—ପୁଂ.ବିଂ.(ବ.ବ୍ରୀ)ହରିଣଚର୍ଣ୍ଣ, ହ୍ରଳଦିଆ ।

ତାଳଙ୍କୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତାଳକ + ଈ)ତାଡ଼, ମଦ୍ୟ, ତାଳରସ । [ବଳରାମ ।

ତାଳକେତୁ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ,

ତାଳକେଶ୍ୱର—ପୁଂ.ବି.ଔଷଧବିଶେଷ ।

ତାଳକେଟ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତାଳବାଡ଼ୁଙ୍ଗା ଓ ତହିଁର ଚିତ୍ର ଖଣ୍ଡମାନ ।

ତାଳଜୋଶା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି, ବୃକ୍ଷଭେଦ ।

ତାଳକ୍ଷୀର—ପୁଂ. ବି. ତାଳରସ, ତାଳ-ଶର୍କରା, ତାଳରସରୁ ତଆରି ଗୁଡ଼ ବା ଚିନି ।

ତାଳକ୍ଷୀରକ—କ୍ଲୀ.ବି.ତାଳକ୍ଷୀର ଦେଖ

ତାଳଖାଇବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି.(ଘୋଡ଼ା କୁକୁର ଆଦି) ଯୋଡ଼ପଡ଼ିବା,(ଦୁଇଟିବସ୍ତୁ) ପରସ୍ପର ମେଳଖାଇବା ।

ତାଳଙ୍ଗୁଳି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସ୍ତ୍ରୀ-ତାଳାଙ୍ଗୁର) ଚଳାହେଇଥିବା ତାଳମଞ୍ଜର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସୂକ୍ଷ୍ମଦୁ କେମଲ.ରସ ।

ତାଳଖୋଡ଼(ଲି)ପା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତାଳମଞ୍ଜର ଉପର କଠିନାଂଶ ବା ଆବରଣ ।

ତାଳଖୋଳ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନରେ ବ୍ୟବହୃତ କରତାଳ ବା ଝାଞ୍ଜ ଓ ମୃଦଙ୍ଗ ।

ତାଳ ଖୋଳ ଧରି ଉଠିବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ବିଶେଷ ଭାବରେ କଳହ ଉତ୍ପନ ହେବା ।

ତାଳଗର୍ଭ—ପୁଂ.ବି.ତାଳମଞ୍ଜା,ତାଳକନା

ତାଳଗୋଟମ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗଇଁଠ ଗୁଣ୍ଡେଲ ଚୂନାର ବାଷ୍ପସିଦ୍ଧ ଗୋଲ ପିଷ୍ଟକବିଶେଷ ।

ତାଳଗୋଟମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କଞ୍ଚା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ତାଳଫଳ ।

ତାଳଘାଟ—ଗ୍ରା. ବି. ବେ ମ୍ବାଇ ବିଭାଗର ଗିରିପଥ ବିଶେଷ ।
ତାଳଙ୍କ—ପୁଂ. ବି.ତାଟଙ୍କ, କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣ ।
ତାଳଚଟକ--ବି.ଶ ଶାସ୍ତ୍ରୟୀବର୍ଗର ପାଂଶୁ ବର୍ଣ୍ଣ ପକ୍ଷିବିଶେଷ ।
ତାଳଚେର—ଗ୍ରା.ବି.ଓଡ଼ିଶାର ଦେଶୀୟ ଗୋଟିଏ ଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟ ।
ତାଳଜ—-ବି. (ତାଳ + ଜନ୍ + କ.ଅ) ତାଳଚଛର ରସ, ତାଡ଼ ।
ତାଳଜଙ୍ଘ—ପୁଂ. ବି. ଦେଶବିଶେଷ, ତାଳଜଙ୍ଘରାଜା, ଗ୍ରହଭେଦ, (ବଂ ବ.ଶ୍ରୀ) ତାଳଗଛପରି ଜଙ୍ଘବିଶିଷ୍ଟ ।
ତାଳଜଙ୍ଘା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଋଷିପତ୍ନୀ ବିଶେଷ ।
ତାଳଜଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ଵ) ଅଣ୍ଡିରା ତାଳଚଛର କଡ଼ା ବା ଜଟା,(ପୁଂ)ପୁଷ୍ପ-ମଞ୍ଜରୀ, ତାଳପ୍ରଲମ୍ବ ।
ତାଳଦଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. କଟକଜିଲ୍ଲାର କେନାଲ ବିଶେଷ ।
ତାଳଧ୍ୱଜ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ବଳରାମ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ,ପର୍ବତ ବିଶେଷ,(କ୍ଲୀ.ବି)ବଳରାମଙ୍କ ରଥର ନାମ ।
ତାଳଧ୍ୱଜା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ପୁରୀବିଶେଷ, ତାଳ-ଗଛର ପତ୍ର ।
ତାଳନବମୀ—ବି.ଭାଦ୍ର ଶୁକ୍ଳ ନବମୀ,ବ୍ରତ-ବିଶେଷ ।
ତାଳପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗୀତ ବା ନାଟର ତାଳ ଅନୁସାରେ ତାଳ ବା ବାଦ୍ୟ ବଜାଇବା ।
ତାଳପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ତାଳ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲାବେଳେ ଯେପରି ଦୁମ୍‌ଦୁମ୍ ଶବ୍ଦ ହୁଏ ସେହିପରି ଶବ୍ଦ ସହିତ କୌଣସି ଲୋକ ଉପରେ ଛଧା ମାଡ଼ ବସିବା, ଗୀତ ବା ନାଟର ତାଳ ଅନୁସାରେ ତାଳ ବା ବାଦ୍ୟକରିବା, ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରିବା, ଗଛରୁ ପାଚିଲା ତାଳ ତଳକୁ ଖସିବା ।
ତାଳପତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ଵ)କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣ-ବିଶେଷ, ତାଟଙ୍କ, ତାଳଗଛର ପତ୍ର, ଛତ୍ରବିଶେଷ ।
ତାଳପତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ମୂଷଳୀ,ତାଳମୂଳୀ ।
ତାଳପତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମୂଷିକପର୍ଣ୍ଣୀ, ମୂଷା-କାନ୍ନ ।
ତାଳପର୍ଣ୍ଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ମୁରାନାମକ ଗନ୍ଧ-ଦ୍ରବ୍ୟ, ଗନ୍ଧପତ୍ର ଦେଖ ।
ତାଳପର୍ଣ୍ଣିକା—ବି. ମୁରାନାମକ ଗନ୍ଧ-ଦ୍ରବ୍ୟ, ମୁରାମାଂସୀ, ତାଳମୂଳୀ, ସତ୍ତପ ।
ତାଳପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମଧୁରିକା, ସୁରା ।
ତାଳପାରୁ—ଗ୍ରା. ବି. ପାଚିଲା ତାଳକୁ ଚପୁଡ଼ି ଦେଲେ ଟାକୁଆ ଉପରେ ଯେଉଁ ଚେରୁଆ ଅଂଶମାନ ଥାଏ ।
ତାଳପିଠା—ଗ୍ରା. ବି. ପାଚିଲା ତାଳରସ ବା ମଣ୍ଡି ସଙ୍ଗେ ବଟା ଚାଉଳ ମିଶାଇ କରାଯିବା ପିଷ୍ଟକବିଶେଷ ।
ତାଳପୁର—ସିନ୍ଧୁଦେଶର ଶେଷ ସ୍ୱାଧୀନ ଅମିରମାନଙ୍କର ବଂଶଗତ ଉପାଧି ।
ତାଳପୁଷ୍ପ—କ୍ଲୀ. ବି. ତାଳରଣ୍ଡ, ତାଳର ଜଟା ।
ତାଳପୁଷ୍ପକ—-କ୍ଲୀ. ବି. ପ୍ରପୌଣ୍ଡରୀକ, ତାଳବୃକ୍ଷର କୁସୁମ ।
ତାଳପ୍ରଲମ୍ବ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ଵ) ତାଳର ଜଟା, ତାଳଜଟା ବା କଡ଼ା ।
ତାଳଭଙ୍ଗ—ବି. (ତତ୍ତ୍ଵ) ବେତାଳ-ହେବା, ଗୀତ ବାଦ୍ୟର ତାଳ ଅନୁ-ଯାୟୀ ନ ପଡ଼ିବା ।
ତାଳଭୁତ୍—ପୁଂ. ବି. (ତାଳି + ଭୁ + କ୍ୱପ୍) ବଳରାମ ।
ତାଳମଙ୍କା—ବି. (ତାଳ+ମଙ୍କା) ତାଳ-ସଜ ଦେଖ ।
ତାଳମଞ୍ଜି—ଗ୍ରା. ବି. ପାଚିଲା ତାଳ ଫଳ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଟାକୁଆ ।
ତାଳମଡ଼ୁଆ--ଗ୍ରା.ବି.ତାଳପତ୍ରର ବାହାର ବା ଆଗ ପାଖର ଶିରା, ଛଡ଼ ।
ତାଳମଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. ତାଳରସ ବା ମଣ୍ଡିରେ ଉଥାଇ ମଣ୍ଡା ପିଠା ।
ତାଳମର୍ଦ୍ଦଳ—ପୁଂ. ବି. ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ତାଳମର୍ଦ୍ଦଳ, ତାଳ ଓ ଖୋଳ ।
ତାଳମାଳନା—-ଗ୍ରା. ବି. ଔଷଧ ବୃକ୍ଷ-ବିଶେଷ, କୋଇଲିଆ ଦେଖ ।
ତାଳମାନ—ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)ସଙ୍ଗୀତର ତାଳ ଓ ମାନ ।
ତାଳମୂଳଆକଣ୍ଟା—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଲୁହା କଣ୍ଟା ତାଳଗଛ ପତ୍ର ଅଗରୁ ମୂଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କ୍ରମଶଃ ସରୁ ହୋଇ ଗଢ଼ା ହୋଇଥାଏ ।
ତାଳମୂଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତାଳମୂଳୀ ।
ତାଳମୂଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ କ୍ଷୁପ-ବିଶେଷ, ଦୀର୍ଘ କନ୍ଦମୂଳ ଜାତୀୟ କ୍ଷୁଦ୍ର ବୃକ୍ଷବିଶେଷ । [ଚେର ।
ତାଳମୂଷଳୀ—ଗ୍ରା.ବି, ତାଳମୂଳୀ ଗୁଳୁର
ତାଳଯନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି.ପୁଣ୍ଡ୍ରୋକ୍ତ ଶବ୍ଦୋ-ଦ୍ଧାରଣାର୍ଥ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।
ତାଳରସ—ବି. (ତତ୍ତ୍ଵ) ଅଣ୍ଡିରା ତାଳ-ଗଛର ଅପକ୍ୱ ଜଟାରୁ ବାହାରିବା ତାଡ଼ି ।
ତାଳରେଚନକ—ପୁଂ.ବି.ନଟ, ନର୍ତ୍ତକ, ନାଟୁଆ ।
ତାଳଲକ୍ଷଣ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ବଳରାମ ।
ତାଳଲଙ୍ଗା—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ବଳରାମ ।
ତାଳବନ—କ୍ଲୀ.ବି. ବୃନ୍ଦାବନସ୍ଥିତ ତାଳ-ପ୍ରଚୁର ବନଭେଦ । [ଧନ୍ୟ ।
ତାଳବର—ଯା.ବଂ.ଭାଗ୍ୟବାନ୍, ସ୍ୱନାମ-
ତାଳବରଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ତାଳ ଗଛର ଛତ୍ରାକୃତି ପତ୍ର ।
ତାଳବାସା—ଗ୍ରା.ବି.ତାଳ ଗଛରେ ବସା ବାନ୍ଧି ରହିବା ଘରଚଟିଆ ଆକୃତିର ପକ୍ଷୀବିଶେଷ ।
ତାଳବାହୁଙ୍ଗା—-ଗ୍ରା. ବି. ତାଳଗଛର ପତ୍ରଯୁକ୍ତ ଶାଖା ।
ତାଳକୁଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. ତାଳବଣ, ତାଳ-ଗଛର ଡୋଟା ।
ତାଳବୃନ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବି. ବ୍ୟଞ୍ଜନ, ତାଳପତ୍ର ପଙ୍ଖା, (ପୁଂ.ବି)ସୋମବିଶେଷ ।
ତାଳବୃନ୍ତକ—-ବି. ତାଳପତ୍ର ନିର୍ମିତ ବ୍ୟଞ୍ଜନ, ତାଳପତ୍ରର ପଙ୍ଖା ।
ତାଳବେଚନକ—ପୁଂ.ବି. (ତାଳ + ବିଚ୍ + ଅନ + କ) ନଟୁଆ, ନର୍ତ୍ତକ ।
ତାଳବେତାଳ—ବି.(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ଉପଦେବତାଦ୍ୱୟ, ମହାଦେବଙ୍କ ଅନୁ-

ଚରଦ୍ରବ୍ୟ ।

ତାଲବ୍ୟ—ବିଂ. (ତାଲୁ+ଯ) ତାଲୁସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ତାଲୁ ସାହାଯ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚାରିତ ।

ତାଲବ୍ୟବର୍ଣ୍ଣ—ବି.ଇ, ଈ, ଚ ବର୍ଗ, ଓ ଶ ଏହିବର୍ଣ୍ଣ ବା ଅକ୍ଷରମାନ ।

ତାଲବ୍ୟଶ—ବି. ତାଲୁରୁ ଉଚ୍ଚାରିତ 'ଶ' ଅକ୍ଷର ।

ତାଲସିମୁଲ୍ଲୀ—ଗ୍ରା. ଶ. ତାଲମୂଳୀର ଚେର, (ବିଂ) ଚିରଜୀବୀ, ଚିରସ୍ଥାୟୀ ।

ତାଲସଜ—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠ କଞ୍ଚା ତାଳ ଫଳ ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରିଥିବା ସୁଖାଦ୍ୟ କୋମଳ ପଦାର୍ଥ, ତାଲାସ୍ଥିମଜ୍ଜା ।

ତାଲସ୍ତନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ)ତାଳ ଫଳ ପରି ସ୍ଥୂଳ ସ୍ତନଯୁକ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ତାଲା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତାଲକ) ଦ୍ୱାରବରୋଧ ଯନ୍ତ୍ର, କୁଲୁପ, କୋଠାର ମହଲା, ଉଚ୍ଚନାଦଜନିତ ଶ୍ରବଣ ଶକ୍ତି ରକ୍ଷଣକ ଅବରୋଧ, ବିଂ.(ଏତେ) ତାଳବିଶିଷ୍ଟ ।

ତାଲାଖ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତାଳ+ଆଖ୍ୟା+ଅ)ବ.ଶ୍ରୀ; ମୁଚୁନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।

ତାଲାଙ୍କ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ବଳିଦେବ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦେବ, ଶିବ, କରପତ୍ର, ଶାକବିଶେଷ, ମହାଲକ୍ଷଣ ସମ୍ପନ୍ନ ପୁରୁଷ, ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ, ପୋଥି ।

ତାଲାଙ୍କୁର—କ୍ଲୀ. ବି. ତାଳଙ୍କୁଙ୍କ ଦେଖ, (ପୁଂ.ବି) ମନଶୀଳା ।

ତାଲାଗୃହ—ଗ୍ରା. ବି. ତାଲା, କୋଲପ, କୋଲପ ଓ ତହିଁର କଞ୍ଚା ।

ତାଲାଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଘରର କବାଟରେ କୋଲପ ପକାଇବା, ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କରିବା ।

ତାଲାନ୍ତ—ବି. ସଙ୍ଗୀତରେ ଦିଆଯିବା ତାଳର ବିରାମ, (ଗ୍ରା.ବି)ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଲାନ୍ତ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଆନ୍ତ୍ରାନ୍ତ, ଅତିକ୍ଲାନ୍ତ ।

ତାଲାନଚର—ପୁଂ. ବି. (ତାଲ+ଅଚ+ଚରେ+ଅ)ନଟ, ନର୍ତ୍ତକ, ନାଟୁଆ ।

ତାଲାମୁଦ—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ଘରେ କୋଲପ ପଡ଼ି ତହିଁ ଉପରେ ଜଉଆଦି ମୁଦି ବା ମୋହର ଦିଆଯିବା ।

ତାଲାସ୍ଥିମଜ୍ଜା—ବି. ତାଳସଜ, ତାଳଙ୍କୁଙ୍କ ।

ତାଳ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଭୂମ୍ୟାମଳକୀ.ଭୂଇଁଆଁଳା, (ଗ୍ରା.ବି) ଦୁଇ କରତାଳର ପରସ୍ପର ଆଘାତଜନିତ ଶବ୍ଦ, ଚିତ୍ର ଲୁଗାର ଛିଦ୍ରରେ ପକାଯିବା ବସ୍ତ୍ରଖଣ୍ଡ, ଜୁତାରେ ପକାଇବା ତିଲା, ଆଘାତ, ଶ୍ରବଣାବରୋଧ ।

ତାଳଜ୍—ଯା. ବି. ସ୍ତୁତିତ,ତାଳିକା ।

ତାଳକ—ପୁଂ. ବି. (ତାଳ+ଇକ)କରତାଳି, କରତଳ, ଗ୍ରୁପୁଡ଼ୀ, ବନ୍ଧନ, ମୋହରମାରିବା, ମୁଦକରିବା ।

ତାଳକେତୁ—ପୁଂ. ବି. ଦେବବିଶେଷ ।

ତାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ତାଳ+କ+ଆ) ଚପେଟ, ଗ୍ରୁପଡ଼, ତାଳମୂଳୀ, ତାମ୍ରବଲ୍ଲୀ, ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା,ତାଲା, ନିର୍ଘଣ୍ଟ, ତାଳିକା, କାଗଜର ପୁଲିନ୍ଦା ।

ତାଳିତ—କ୍ଲୀ. ବି. ବାଦ୍ୟଖଣ୍ଡ, ରଞ୍ଜିତ ବସ୍ତ୍ର, ଗୁଣ, ରଜ୍ଜୁ, ଦଉଡ଼ି ।

ତାଳିଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ହାତ ତାଳ ଦେବା, ଦୁଇ କରତଳ ଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ କରିବା, ତାଳ ପକାଇବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଯୋଗଦେବା, ଉପହାସ କରିବା ।

ତାଳିପକା(କୋ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଜୀର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତ୍ର ବା ଧାତୁ ପାତ୍ରର ଛିଦ୍ରରେ ନୂତନ ବସ୍ତ୍ର ବା ଧାତୁଖଣ୍ଡ ପକାଇବା ।

ତାଳିମ—ଯା. ବି. ଅଭ୍ୟାସ ଦ୍ୱାରା ଶିକ୍ଷା, ଶିକ୍ଷାଦାନ, ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା, (ବିଂ) ଶିକ୍ଷିତ ।

ତାଳିମ୍‌କରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ଦେବା, ମଣକରିବା ।

ତାଳିମ୍‌ତରିବତ୍ତ—ଯା. ବି. ଶିକ୍ଷା ।

ତାଳିଣ୍—ପୁଂ.ବି. (ତାଳ+ଇଣ)ପଟ୍ଟ ।

ତାଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତାଳ+ଈ) ତାଡ଼ୀ, ତାଳଜାତ ସୁରା, ତାଳଗଛ, ବାଡ଼ିଅଆଁଳା, ହେନ୍ତାଳଗଛ, ତାଳବନ, ତାଲା, ଗୃହକାଠି, ତାଳମୂଳୀ, ଭୂମ୍ୟାମଳକୀ, ଅଡ଼ହର, ହରଡ଼, ତାଳୀଶପତ୍ରାଖ୍ୟ ବୃକ୍ଷ ।

ତାଳୀପତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ତାଳୀଶପତ୍ର ।

ତାଳୀୟକ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. କରତାଳ, ମନ୍ଦିରା, ଜୁରୁଜ ।

ତାଳୀଶ—କ୍ଲୀ. ବି. ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ବୃକ୍ଷ ବିଶେଷ, ତାଳୀଶ ପତ୍ର ।

ତାଳୀଶକ—କ୍ଲୀ. ବି. ତାଳୀଶ ଦେଖ ।

ତାଳୀଶପତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଭୂମ୍ୟାମଳକୀ, ତାଳୀଶପତ୍ରାଖ୍ୟ, ହିମାଳୟର ଦେବଦାରୁବର୍ଗର ତରୁ ବିଶେଷର ପତ୍ର ।

ତାଲୁ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୃ+ଣ+ଉ) ଜିହ୍ୱେନ୍ଦ୍ରିୟର ଅଧିଷ୍ଠାନ ସ୍ଥାନ, ମୂର୍ଦ୍ଧା ଓ ଦନ୍ତର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ, ପାଟି ଉପରେ ସ୍ଥିତ, (ଗ୍ରା.ବି)ମନୁଷ୍ୟ ମୁଣ୍ଡର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱତମ ଅଂଶ, ପଙ୍ଖାଦିର ଶିଙ୍ଗ ।

ତାଲୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ତାଲୁ, ମୁଣ୍ଡର ତାଲୁ, (ଗ୍ରା.ବିଂ)ଯେ ଠିକ୍‌ମତେ ଗୀତର ତାଳ ପକାଏ ।

ତାଲୁଉଠା(ଠେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପିଲା ଜନ୍ମହେବା ମାତ୍ରେ ତାହାର ପାଟିରେ ଆଙ୍ଗୁଳି ପୂରାଇ ତାଲୁ ଉପରେ ଆଡ଼କୁ ଟିପିଦେବା ।

ତାଲୁକ—କ୍ଲୀ. ବି. ତାଲୁ, ତାଲୁରୋଗ, ଟାକରା ।

ତାଲୁକ—ଯ. ବି. ଜମିଦାରୀ ମହାଲ, ଭୂସମ୍ପତ୍ତିର ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ,ଅଧିକାର, ଧରଗଣ୍ଡା, ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ।

ତାଲୁକଦାର—ଯା. ବି. ଭୂମ୍ୟଧିକାରୀ, ତାଲୁକର ଅଧିକାରୀ,ଗୁଜରାଟର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମ୍ପତ୍ତିଶାଳୀ ଲୋକ ।

ତାଲୁକଦାରୀ—ଯା. ବି. ତାଲୁକଦାର ବା ଜମିଦାରର କାର୍ଯ୍ୟ ବା ବୃତ୍ତି ।

ତାଲୁକଣ୍ଟକ—ବି. ଶିଶୁମାନଙ୍କର ତାଲୁଗତ ରୋଗବିଶେଷ ।

ତାଲୁକମୂଲକ—ଯା. ବି. ମହାଲମୂଲକ, ଜମିଦାରୀ, ନାନାଶ୍ରେଣୀର ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ।

ତାଲୁକା—ଯା. ବି. ତାଲୁକ ଦେଖ ।

ତାଲୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ତାଲୁର ଦୁଇଟି ନାଡ଼ୀ, (ଗ୍ରା.ବି) ପାଟିର ତାଲୁ,ଗୋଡ଼ତଳିପାର

ମଧ୍ୟଭାଗ,ଗୋଡ଼ତଳପା ବା ତାଲୁକାରେ ଉଠିବା ବ୍ରଣ; ମୁଣ୍ଡର ତାଲୁ ।

ତାଲୁଜିହ୍ୱ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) କୁମ୍ଭୀର, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ତାଲୁଜିହ୍ୱା, ଘଣ୍ଟିକା ।

ତାଲୁପାକ—ବି. ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ତାଲୁଗତ ରୋଗବିଶେଷ ।

ତାଲୁପାତ—ବି. ଶିଶୁମାନଙ୍କର ତାଲୁଗତ ରୋଗ ଭେଦ ।

ତାଲୁପୀଡ଼କ—ପୁଂ.ବି. ତାଲୁପାତ ରୋଗ ବା ତାଲୁପଡ଼ିବା ।

ତାଲୁଯନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ମସ୍ୟର ତାଲୁପରି ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗୁଳ ଯନ୍ତ୍ରଭେଦ ।

ତାଲୁର—ପୁଂ. ବି. (ତାଲ+ଉର) ଆବର୍ତ୍ତି, ଜଳଭଉଁରୀ ।

ତାଲୁରନ୍ଧ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଅତତ୍) ତାଲୁମଧ୍ୟସ୍ଥିତ ଛିଦ୍ରବିଶେଷ, ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ର ।

ତାଲୁବିଦ୍ରଧି—ପୁଂ. ବି. ତାଲୁଗତ ଶୋଥ ବିଶେଷ । [ହେବା ।

ତାଲୁବିଶୋଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ତାଲୁ ଶୁଷ୍କ-

ତାଲୁର—ପୁଂ.ବି. (ତାଲ+ଉର) ତାଲୁର ଦେଖ ।

ତାଲୁଷ୍କ—କ୍ଲୀ. ବି. ତାଲୁ ଦେଖ ।

ତାଲେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଫୁଲିବା, ଦରଜ ହେବା ।

ତାଲେଶ୍ୱରନଦୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଯଶୋର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ତାବକ—ବଂ.(ଯୁଷ୍ମଦ୍+ଅ)ତୁତ୍ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ତ୍ୱଦୀୟ ।

ତାବକୀନ—ବଂ. ତୁତ୍ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ତ୍ୱଦୀୟ, ତୁମ୍ଭର ।

ତାବତ୍—ଅବ୍ୟ. ସାକଲ୍ୟ, ଅବଧି, ଅବଧାରଣ, ପ୍ରଶଂସା, ପକ୍ଷାନ୍ତର, ସଂଗ୍ରାମ, ଅଧିକାର,ତଦା, (ବଂ) ପରିମାଣବିଶିଷ୍ଟ ।

ତାବତ୍କ—ହି.ବଂ.ସେହିମୂଲ୍ୟରେ କିଣା ।

ତାବତ୍କୃତ୍ୱସ—ହି. ବଂ. ତତ୍ସଂଖ୍ୟକ ।

ତାବଦ୍ୱସ୍ତ୍ୱସ—ବଂ. ତାବତ୍ ଦେଖ ।

ତାବତିକ—ଦଂ. ସେହି ପରିମାଣରେ କିଣାହୋଇଥିବା ।

ତାବତିପ—ବଂ. ତାବତ୍‌ର ପୂରଣ,ସେହି ପରିମାଣର ପୂରଣ ।

ତାବନ୍ମାତ୍ର—ବଂ. ସେହିପରିମିତ ।

ତାବର—କ୍ଲୀ. ବି. ଧନୁର୍ଗୁଣ ।

ତାବିଜ—ଗ୍ରା. ବି. ମୁସଲମାନୀ କବଚ, ଅଲଙ୍କାରବିଶେଷ ।

ତାବିଷ—ପୁଂ. ବି. ସ୍ୱର୍ଗ, ସମୁଦ୍ର ।

ତାବିଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦେବକନ୍ୟା, ନଦୀ, ପୃଥିବୀ ।

ତାବୀଷ—ପୁଂ.ବି. ସ୍ୱର୍ଗ,ସମୁଦ୍ର, କାଞ୍ଚନ ।

ତାବୀଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଚନ୍ଦ୍ରକନ୍ୟା,ଇନ୍ଦ୍ରକନ୍ୟା

ତାବୁର—ବି. ତୃଷ୍ଣାର୍ତ୍ତ ।

ତାଷ୍ଟ୍ର—ବଂ. ବିଶ୍ୱକର୍ମାନିର୍ମିତ ।

ତାସ୍—ଯା. ବି. ଖେଳିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଚିତ୍ରିତ ମୋଟା କାଗଜ ଖଣ୍ଡମାନ

ତାସ୍କ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଗିନା,ତାଟିଆ ।

ତାସ୍‌ଖେଳ ବା ଖେଳା—ଗ୍ରା ବି. ତାସ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ କରାଯିବା କ୍ରୀଡ଼ା ।

ତାସଙ୍ଗ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. କଂସାପାତ୍ର, କୁଣ୍ଡାକୃତି କଂସା ।

ତାସଙ୍ଗି—ପା. (ସମ୍ବ) ବି. ଗିନା, କଟରା, ସାନ ଥାଳି ।

ତାସଶବାନ—ଗ୍ରା. ବି. ଲୁଗା ବୁଣାଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଟାଣି ସୂତାକୁ ମଣ୍ଡଦେଇ ମାଜିବା, ତନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଯେଉଁ ମାର୍ଜନୀ-ଦ୍ୱାରା ସୂତାକୁ ମାଜନ୍ତି ।

ତାସା—ଗ୍ରା. ବି. ପଲମ ଉପରେ ଚମଡ଼ା ଛୁଆଣି ହୋଇଥିବା ଆନଦ୍ଧ ବାଦ୍ୟ-ବିଶେଷ ।

ତାସୁନ—ପୁଂ. ବି. (ତାସ+ଉନ) ଶଣ ବୃକ୍ଷ, (ବଂ) ତତ୍ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ତାସୁନି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତାସୁନ+ଇ) ଶଣନିର୍ମିତ ମେଖଳା ।

ତାସ୍କର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତସ୍କର+ଯ) ତସ୍କରତା, ଚୌର୍ଯ୍ୟ ।

ତାସ୍ୟନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ସାମଭେଦ ।

ତାହା—ଗ୍ରା.(ସଂ-ତତ୍)ସେହି, ତାହାର ତାହାକୁ, ତାକୁ, ସେହି ।

ତାହାଁ—ଗ୍ରା. (ସଂ) ତହିଁ, ସେଠାରେ ।

ତାହାଁତକ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ତେତେଦୂର, ତାବତ୍, ସେହିସ୍ଥାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ସେହି-କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ତାହାଁତାହାଁ—ଗ୍ରା. (ସଂ) ସେହି ସେହି ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ, ତାବତ୍,ତହିଁ ତହିଁ, ସେହି ସେହି ସ୍ଥାନମାନଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ତାହାଠି(କି)କୁ—ଗ୍ରା. (ସଂ) ସେହିବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟକୁ, ତାହାଠାରୁ,ତାହାଅପେକ୍ଷା ।

ତାହାଠୁଁ—ଗ୍ରା. (ସଂ) ସେହିବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ, ତଦପେକ୍ଷା ।

ତାହାବୋଲି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ତହିଁ, ସେହି ହେତୁରୁ, ସେଥିଯୋଗୁଁ ।

ତାହା(ର)ରି—ଗ୍ରା. (ସଂ) ତାହାରହିଁ, ନିଶ୍ଚୟ ତାହାର ଅନ୍ୟ କାହାର ନୁହେ ।

ତାହାହେଲେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ତେବେ, ଉକ୍ତ ବିଷୟ ହେଲେ ବା ଘଟିଲେ, ସେପରି ଘଟନାରେ, ସେପରିସ୍ଥଳରେ ।

ତାହି—ଗ୍ରା. (ସଂ) ତାହାମାତ୍ର, କେବଳ ତାହା ।

ତାହିଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ତହିଁ, ସେଠାରେ, (ଗ୍ରା.ସଂ) ତହି ଦେଖ ।

ତାହିତ—ଗ୍ରା.ବି ଓ ସଂ.ତାଇତ ଦେଖ ।

ତାହିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତାଇବା ଦେଖ ।

ତାହିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଶ୍ୱାସରୋଗୀ) ଶ୍ୱାସର ହପ୍ପାରେ ଉଠିବା ପଡ଼ିବା ପ୍ରକାରେ କ୍ଷୁବ୍ଧହେବା ।

ତାହୁତ୍—ଯା. ବି. ଚୁକ୍ତି, କର, ଖଜଣା ।

ତାହୁତଖାନା—ଯା. ବି. ଚିକିତ୍ସାଳୟ, ହାସପାତାଳ ।

ତାହେରପୁର—ଗ୍ରା. ବି. ବଙ୍ଗଳାର ଗୋଟିଏ ପରଗଣା ।

ତି—ଅବ୍ୟ. ଇତିଶବ୍ଦାର୍ଥ,(ଗ୍ରା.ବଂ)ତିନି ।

ତିଅ(ଭ)ଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତେମନ) ବ୍ୟଞ୍ଜନ, ତରକାରୀ ।

ତିଅଣଶାଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଘୃତସଂଙ୍ଗେ ଖିଆଯିବା ବ୍ୟଞ୍ଜନାଦି ।

ତିଅର—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. (ସଂ-ତାବର) ମାଛମାରିବା ଜାତିବିଶେଷ,ଏକପ୍ରକାର ସାମୁଦ୍ରିକ ମାଛ, ବିଜୁଳାମାଛ ।

ତିଆ—ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜା)ବି.ତିଆପୁଇ ଖେଳର

୩, ୭, ୧୧ ଓ ୧୫ ସଂଖ୍ୟକ ଦାନ ।

ତଆଡ଼ୀ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ତ୍ରିପାଠୀ)ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ବଂଶଗତ ଉପାଧି ବିଶେଷ, ତ୍ରିପାଠୀ ।

ତଆଡ଼—ଗ୍ରା. ବଂ. ତୃଣୀୟ, ସାମାନ୍ୟ ।

ତଆର(ଶ)—ଯା. ବଂ. ପ୍ରସ୍ତୁତ, ନିର୍ମିତ, ସୁସଜ୍ଜିତ, ଉଦ୍ୟତ, ତତ୍ପର,ମୁସ୍ତେଜ, ବ୍ୟବହାରରେ ଲାଗିବାପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ-ରୂପେ ଉପଯୁକ୍ତ, ନିଷ୍ପନ୍ନ, ସମ୍ପନ୍ନ, ଉତ୍ତମରୂପେ ପରିପୁଷ୍ଟ, ମଜ୍‌ବୁତ୍ ଓ ଦୃଢ଼ପୁଷ୍ଟ, ପୃଥୁଳ, ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରା-ଯାଇଥିବା, (ବି) ନିର୍ମାଣ, ରଚନା, ସଜ୍ଜୀକରଣ, ତତ୍ପରତା, ପୁଷ୍ଟତା ।

ତଆର(ଶ)କରିବା--ଗ୍ରା.କ୍ରି.ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା, ନିର୍ମାଣ କରିବା,ରଚନା କରିବା, ସଜ-କରିବା ।

ତଆରଣ—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରବୋଧବାକ୍ୟ,ଉପ-ଦେଶ, ଗାଳି ।

ତଆରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗାଳିଦେବା,ଆକଟ କରିବା, ମନ୍ଦକଥାରୁ ନିବର୍ତ୍ତାଇବା, ବିଶିଷ୍ଟ ଉପଦେଶ ଦେବା, କୌଣସି ବିଷୟ ବୁଝାଇବା, ଫରମାସି କରିବା ।

ତଆସୀ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ତ୍ୟହ) କୌଣସି ଘଟନା ବା ଉତ୍ସବାଦିର ତୃତୀୟ ଦିବସ, ତିନିଦିନର ।

ତଉଣିଆ—ପ୍ରା. (ପୁଷ୍ପ) ବି. ପୁଷ୍ପ ବଡ଼-ଦେଉଳରେ ମହାପ୍ରସାଦ ତଣ୍ଡୁଳପାଇଁ ପରିବା କାଟିବା ଶୂଦ୍ର ଜାତିବିଶେଷ ।

ତଓଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ଷେତ୍ର ବା ଜମିର ତୃତୀୟ ଥର ଚାଷ ।

ତକ—ଗ୍ରା.ବି. ବାୟୁ ଚଢ଼େଇ ।

ତକ(ଖ)—ଗ୍ରା.ବି.ଏକକିଦିଆ,ଜିଦଖୋର

ତକନା—ଗ୍ରା.ବି. ତିନି ଶାଖାବିଶିଷ୍ଟ ଅସ୍ତ୍ର, (ବଂ) ତିନିଗୋଟି ଶାଖା ବା ଗୋଜ-ବିଶିଷ୍ଟ ।

ତକାଠିଆ—ଗ୍ରା.ବି. ଜନିସପତ୍ର ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ତିନିଖଣ୍ଡି କାଠି କନ୍ଥର କୋଣରେ ପୋତି ଯାଇ ତଆରହୋଇ ଥିବା ଆଧାର ।

ତକାଦି—ପୁଂ.ବି.ପାଣିନୁକ୍ତ ଗଣବିଶେଷ ।

ତିକ୍ତ—ପୁଂ.ବି.(ତଜ + କ.ତ) ପିତାରସ, ପିତା, ପର୍ପଟକ ଔଷଧ,(ବଂ)ତିକ୍ତରସ-ଯୁକ୍ତ, ଯୁଗନ୍ଧ,(ଗ୍ରା.ବି) କୌଣସିବ୍ୟକ୍ତିର ମୃତ୍ୟୁର ପରଦିନ ତାହାର କୁଟୁମ୍ବମାନେ ଅଣହଳଦିଆ ଅଣଫୁଟା ତିଅଣ ଏବଂ ନିମ୍ବପିତା ସହିତ ଖାଇବା ଅନ୍ନାଦି, ମୃତ୍ୟୁର ପର ଦିବସ ।

ତିକ୍ତକ—ପୁଂ.ବି.(ତିକ୍ତ+କ)କୁଟଜବୃକ୍ଷ, କୁରେଇଁ ଗଛ, କରୁଣଗଛ, ନିମ୍ବଗଛ, ପଟୋଳ, ଚିରେଇତା, କୃଷ୍ଣଖଦିର, ଇଙ୍ଗୁଦୀ, ତିକ୍ତରସ,(ବଂ)ତିକ୍ତରସଯୁକ୍ତ ।

ତିକ୍ତକଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗନ୍ଧପତ୍ରା ।

ତିକ୍ତକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତିକ୍ତ + କ + ଆ)ପିତା-ଲାଉ, ତୁମ୍ବୀ । [ଗୁଳ୍ମ ।

ତିକ୍ତକାଣ୍ଡ—ପୁଂ.ବି. ଭୂନିମ୍ବ, ଚିରେଇତା

ତିକ୍ତକାଣ୍ଡେରୁହା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କଟୁକୀ, ପିତ୍ତ-କଟୁକୀ ।

ତିକ୍ତଗନ୍ଧା —ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)ବରାହକ୍ରାନ୍ତା ।

ତିକ୍ତଗନ୍ଧିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ବରାହକ୍ରାନ୍ତା ।

ତିକ୍ତଗୁଞ୍ଜା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କରଞ୍ଜ, କ୍ଷୁଦ୍ରରସା, ରସପା, ବଦ୍ଧପର୍ପଟୀ ।

ତିକ୍ତଘୃତ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତଘୃତଭେଦ ।

ତିକ୍ତତଣ୍ଡୁଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ପିପ୍ପଳୀ ।

ତିକ୍ତତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.କଟୁତା, ତିକ୍ତରସ,ପିତା-ଗୁଣ, ତିକ୍ତସ୍ୱାଦ ।

ତିକ୍ତତୁଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ପିତାଲାଉ ।

ତିକ୍ତତୁମ୍ବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.କଟୁତୁମ୍ବୀ,ପିତାଲାଉ ।

ତିକ୍ତଦୁଗ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) କ୍ଷୀରଣୀବୃକ୍ଷ, ଅଜଶୃଙ୍ଗୀ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକ୍ଷୀରୀ, ମେଣ୍ଢାଶିଙ୍ଗା ।

ତିକ୍ତଧାତୁ—ପୁଂ.ବି.ପିତ୍ତ,(କ.ଧା) ଶରୀ-ରସ୍ଥ ପିତ୍ତ ।

ତିକ୍ତପତ୍ର—ପୁଂ. ବି. କର୍କୋଟକ, ପିତା ପତ୍ର, କାଙ୍କଡ଼ ।

ତିକ୍ତପର୍ଣ୍ଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗୋରକ୍ଷ କର୍କଟୀ, କଇଶିକାକୁଡ଼ି, ମହାକାଳ ।

ତିକ୍ତପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୋରକ୍ଷ କର୍କଟୀ, ମହାକାଳ ।

ତିକ୍ତପଦ୍ମ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦୁଦ୍ଧା,ହଳମୋରକା, ହଡ଼ିମିଗୁ ଶାଗ,ବ୍ରାହ୍ମୀଶାକ,ଗୁଳୁଚ,ଯଷ୍ଟି-ମଧୁ ଲତା, ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ ।

ତିକ୍ତପୁଷ୍ପା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)ପାଠା,ଅକାନ-ବନ୍ଧ,. ପିତ ଫୁଲ ।

ତିକ୍ତଫଳ—ପୁଂ.ବି. କତକବୃକ୍ଷ, ନିର୍ମଳା-ଫଳ, ଚିତାଫଳ, ତିକ୍ତଫଳକ ବୃକ୍ଷ ମାତ୍ର ।

ତିକ୍ତଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଯବତିକ୍ତା ଲତା,କଣ୍ଟ-କାରୀ, ମୁଣ୍ଡିକ କୁଡ଼ି, ବାର୍ତ୍ତାକୀ,ଶରଭୃଙ୍ଗ, ତରଭୃଙ୍ଗ ।

ତିକ୍ତଭଦ୍ରକ—ପୁଂ.ବି. ପଟୋଳ ।

ତିକ୍ତମରିଚ—ପୁଂ.ବି.କନକବୃକ୍ଷ,ନିର୍ମଳା-ଫଳ, ଚିତା ।

ତିକ୍ତଯବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଶଙ୍ଖିନୀ ।

ତିକ୍ତରସ—ବି. (କ.ଧା) ଛଅଗୋଟି ରସ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ,(ବଂ) ପିତା ।

ତିକ୍ତରସା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ବ୍ରାହ୍ମୀଶାକ ।

ତିକ୍ତରାଜ—ଗ୍ରା.ବି. ରୋହିତକ, ନିମ୍ବାଦି-ବର୍ଗର ତରୁବିଶେଷ । [କଟୁକୀ ।

ତିକ୍ତରୋହିଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କଟୁକୀ, ପିତ୍ତ-

ତିକ୍ତରୋହିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କଟୁକୀ,କଟଫଳ, ପିତ୍ତକଟୁକୀ ।

ତିକ୍ତଲା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଶଙ୍ଖିନୀ । [ସମୂହ ।

ତିକ୍ତବର୍ଗ—ପୁଂ.ବି. ତିକ୍ତରସାତ୍ମକ ଦ୍ରବ୍ୟ-

ତିକ୍ତବଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ମୂର୍ବାଲତା,ତିକ୍ତଲତା-ମାତ୍ର ।

ତିକ୍ତବାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.କଟୁତୁମ୍ବୀ, ପିତାଲାଉ ।

ତିକ୍ତଶାକ—ପୁଂ. ବି. ଦେବଦାରୁବୃକ୍ଷ, ବରୁଣ ବୃକ୍ଷ,ପନସସୁନ୍ଦର ବୃକ୍ଷ,(କ୍ଲୀ.ବି)ପିତାଶାଗ ।

ତିକ୍ତଶାକତରୁ—ପୁଂ. ବି. ଶ୍ୱେତପ୍ରଦୂନକ ବୃକ୍ଷ ।

ତିକ୍ତଶାକଦ୍ରୁ—ପୁଂ. ବି. ବରୁଣବୃକ୍ଷ ।

ତିକ୍ତସାର—ପୁଂ. ବି. ଦେବଦାରୁ, ବିଟଦେବ ବୃକ୍ଷ, ଶୁଆବାବଲ ଗଛ, (କ୍ଲୀ. ବି)ଦୀର୍ଘ ରୋହିଷକ ତୃଣ, ଏକଜାତୀୟ ଘାସ, ତିକ୍ତସାରକ ବୃକ୍ଷମାତ୍ର, ତିକ୍ତସାର, ପିତାସାର ।

ତିକ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କଟୁରୋହିଣୀ, କଟୁକୀ, ଅକାନବନ୍ଧ,ଯବତିକ୍ତା ଲତା, ତରଭୃଙ୍ଗ,

ଲତାକସ୍ତୂରୀ ।

ଉକ୍ତାଖ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ପିତାଲାଉ ।

ଉକ୍ତାଙ୍ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ପାତାଳଗରୁଡ଼ ଲତା ।

ଉକ୍ତାମୃତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଲତାବିଶେଷ ।

ଉକ୍ତାତ୍ମିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ଗ୍ର) ପିତାଲାଉ ।

ଉ ଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଉକ୍ତଳ+ଆ) ପିତା-ଲାଉ, କାକମାଚି, କଟୁକୀ ।

ଉତ୍ତିର—ବି. ଉତ୍ତିର, ସୁସ୍ୱରବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର. ମଞ୍ଜୁଷା, ଡୁମଡ଼ି, ନାଗେଶ୍ୱରଯନ୍ତ୍ର ।

ଉଷ(ଷ)—ଗ୍ରା. ବି. ଉଷ୍ଣ ଦେଖ ।

ଉଖଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋଳମାଳ, କଳି, ବିଘ୍ନ, ବିବାଦ ।

ଉଖର—ଗ୍ରା. ବି. ନିଷ୍ପତ୍ତି, ମୀମାଂସା, (ଗ୍ରା. ବି) ନିଷ୍ପନ୍ନ ।

ଉଗିଶଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଓଡ଼ିଶାର ଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟ ବିଶେଷ ।

ଉଗ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି.(ଉଜ୍+ମ)ଉଷ୍ଣତା,ଉଷ୍ଣତା, କଟୁତା, ପିପ୍ପଳୀ, ବଜ୍ର, ପୁରୁବଂଶୀୟ ରାଜା, କ୍ଷତ୍ରିୟବିଶେଷ, (ବିଂ—କ.ମ) ପ୍ରଖର,ଉତ୍କଟ,ଉଷ୍ଣ,ଉଦ୍ଧତ,କଟୁ,ରାଗ ।

ଉଗ୍ରକର—ପୁଂ. ବି ଓ ବିଂ. ଉଗ୍ରାଂଶୁ ଦେଖ ।

ଉଗ୍ରକେତୁ—ପୁଂ.ବି. ଧ୍ରୁବବଂଶୀୟ ବିଷ୍ଣୁର ଔରସରେ ସମ୍ବାଥୀଙ୍କ ଗର୍ଭଜାତ ପୁତ୍ର ।

ଉଗ୍ରଳମ୍ବ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଉଷ୍ଣମୁଖ ।

ଉଗ୍ରତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଉଗ୍ର+ଭା.ତା)ଉଷ୍ଣତା, କଟୁତା, ଉଷ୍ଣତା,ପ୍ରଖରତା,ରାଗ, ସ୍ୱାଦ ।

ଉଗ୍ରତେଜା—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଉଷ୍ଣତେଜ ଯୁକ୍ତ, ଅତି ଉଷ୍ଣ ।

ଉଗ୍ରଦୀଧିତି—ପୁଂ. ବି. ଉଗ୍ରାଂଶୁ,ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଉଗ୍ରଭୂଷ୍ଣି—ବିଂ. ଉଷ୍ଣ ତେଜଯୁକ୍ତ ।

ଉଗ୍ରମନ୍ୟୁ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଅତିକ୍ରୋଧୀ, (ପୁଂ. ବି) ମହାଦେବ ।

ଉଗ୍ରଯାତନା—ବି.(କ.ଧା)ଦାରୁଣ କ୍ଲେଶ ।

ଉଗ୍ରରଶ୍ମି—ପୁଂ. ବି ଓ ବିଂ. ଉଗ୍ରାଂଶୁ ଦେଖ । [ଉଗ୍ରରୁଚି ।

ଉଗ୍ରରୁକ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଉଷ୍ଣକାନ୍ତି,

ଉଗ୍ରବଜ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଉଗ୍ର+ବତ୍) ଉଷ୍ଣତାଯୁକ୍ତ, ଅତିଉଷ୍ଣ ।

ଉଗ୍ରଶୃଙ୍ଗ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଉଷ୍ଣଶୃଙ୍ଗ, ଯାହାରଶିଙ୍ଗ ମୁନିଆ ।

ଉଗ୍ରଶୋଚକ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର)ଉଷ୍ଣଜ୍ୱାଳ ।

ଉଗ୍ରହେତି—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଉଷ୍ଣଜ୍ୱାଳା, ଯାହାର ଜ୍ୱାଳା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଷ୍ଣ ।

ଉଗ୍ରାଂଶୁ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ସୂର୍ଯ୍ୟ, (ବିଂ) ପ୍ରଖର କିରଣଯୁକ୍ତ, ପ୍ରଖରକିରଣ

ଉଗ୍ରାପ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ଉର୍ଦ୍ଧର ପୁତ୍ର ଏକ ରାଜକୁମାର ।

ଉଗ୍ରାନୀକ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଉଷ୍ଣମୁଖ ।

ଉଗ୍ରାୟୁଧ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଉଷ୍ଣାୟୁଧ ।

ଉଗ୍ରେଷୁ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଉଷ୍ଣବାଣ ।

ଉଘର—ଗ୍ରା.ବି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବାସ ନିମନ୍ତେ କରାଯାଇଥିବା ଉନ୍ନତ ବାସ-ସ୍ଥାନ ।

ଉଘିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚିତ୍କାରକୁ ଗୋଡ଼ାଇବା, ପଳାଇବା ।

ଉଚକ(କି)—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁଠାରେ ଉଚ୍ଚ ଗୋଟି ରାସ୍ତା ପରସ୍ପର ମିଳିତ ହୋଇ-ଥାଏ ।

ଉଚ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି, ଚିଜ, ପଦାର୍ଥ ।

ଉଚ—ଯା. ବି. ଚିଜ, ବସ୍ତୁ, ପଦାର୍ଥ, ଗହଣା, ଅଳଂକାର ।

ଉଚବ୍ରତ—ବି. ବାଲ୍ୟଉଷ୍ଣୀୟା ବ୍ରତ ।

ଉଚାରତ୍—ଯା.ବି.ବ୍ୟବସାୟ, ବାଣିଜ୍ୟ, କାରବାର, ବେପାର, ମହାଜନୀ ।

ଉଚାରତା—ଯା. ବି. ପେଶା, ବ୍ୟବସାୟ, (ବିଂ) ବାଣିଜ୍ୟସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ମହାଜନୀ-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଉଜନ—ପୁଂ. ବି. (ଉଜ+ଇନ) ଚନ୍ଦ୍ର. ରାକ୍ଷସ । [ରାକ୍ଷସ ।

ଉଜଳ—ପୁଂ. ବି. (ଉଜ+ଇଳ) ଚନ୍ଦ୍ର,

ଉଣ୍ଡା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦ୍ରବ୍ୟ, ଉଡ଼ିଆ ।

ଉତ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ତିକ୍ତ, କଟୁ, ସିକ୍ତ, ଭିଜା ।

ଉତଆଳୁ—ଗ୍ରା.ବି.ପିତାଆଳୁ, ଉତ୍କଟସ୍ୱାଦ-ଯୁକ୍ତ ମୂଳବିଶେଷ ।

ଉତଉ—ପୁଂ.ବି(ଉତ୍+ଇତଉ)ଗୁଲୁଶୀ, ସଚ୍ଛିଦ୍ର ବାଶନିର୍ମିତ ପାତ୍ରବିଶେଷ, ଇତା ।

ଉତାର—ଗ୍ରା.ବି.ଉନ୍ନତଗୋଟି ତାର ଥିବା ସିତାରପରି ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଉତାଲ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ହିତଲ)ଉତାଲ, ଉନ୍ନତମହଲ କୋଠା, ଉତ୍ତମ ମହଲ, (ବିଂ) ହିତଲବିଶିଷ୍ଟ ।

ଉତକ୍ଷ—ବିଂ(ଉଜ+ସନ୍+ଅ)ଶୀତୋ-ଷ୍ଣାଦି ସହନଶୀଳ, ଉତକ୍ଷ ଦେଖ ।

ଉତକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ ବି. (ଉତକ୍ଷ+ଆ)ଧୈର୍ଯ୍ୟ, କ୍ଷମାଗୁଣ, କ୍ଷାନ୍ତି, ସହିଷ୍ଣୁତା, ଶୀତୋ-ଷ୍ଣାଦି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱସହନ ।

ଉତକ୍ଷିତ—ବିଂ. (ଉଜ୍+ସନ୍+ମଂ.ତ) ଯାହାର ଉତକ୍ଷା କରାହୋଇଅଛି,କ୍ଷାନ୍ତ, ସହିଷ୍ଣୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଉତକ୍ଷିତା ।

ଉତକ୍ଷୁ—ବିଂ. (ଉଜ୍+ସନ୍+କ.ଉ) କ୍ଷମାଶୀଳ,କ୍ଷାନ୍ତ,ସହିଷ୍ଣୁ , ଉତକ୍ଷଶୀଳ ।

ଉତଉ—ବି. ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପକୀଟ, ସାଧବ-ବୋହୂପୋକ,ମଖମଲ କୀଟ,ଖଦ୍ୟୋତ, ଜୁଳୁଜୁଳିଆ ପୋକ ।

ଉତର—ବି. ଉତ୍ତିର ପକ୍ଷୀ ।

ଉତଳ—କ୍ଲୀ.ବି. ନନ୍ଦକ, ନନ୍ଦିଆ, ମୃଣ୍ମୟ ପାତ୍ରବିଶେଷ,ତୈତିଳକରଣ(ଜ୍ୟୋତିଷ)

ଉତୀର୍ଷା—ବି. (ତୃ+ସନ୍+ଉ+ଥ+ ଆ)ପାର ହେବାର ଇଚ୍ଛା, ତରଣେଚ୍ଛା ।

ଉତୀର୍ଷୁ—ପୁଂ. ବି. (ତୃ+ସନ୍+ଉ) ତରଣେଚ୍ଛୁ, ପାରହେବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ।

ଉତ୍ତିର—ବି. (ଉତ୍ତି+ରା+ଅ) ବର୍ଣ୍ଣିର ବର୍ଗର ପକ୍ଷୀବିଶେଷ, ଉତର ପକ୍ଷୀ, ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ତୈତିରୀୟ ଶାଖାଧ୍ୟାୟୀ ମୁନିବିଶେଷ ।

ଉତ୍ତିରି—ପୁଂ.ବି. (ଉତ୍ତି+ରା+କ.ଇ) ଉତ୍ତିର ଦେଖ, ଶ୍ରୁତିବିଶେଷର ଶାଖା, ନାଗବିଶେଷ, ମୁନିଗଣବିଶେଷ ।

ଉତ୍ତିରିକ—ପୁଂ.ବି.ଶ୍ରୁତିବିଶେଷର ଶାଖା, ନାଗବିଶେଷ, ମୁନିଗଣବିଶେଷ ।

ଉତ୍ତିରିକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଉତରପକ୍ଷୀର ପକ୍ଷକୁ ପୋଡ଼ି କରାଯିବା ଅଞ୍ଜନବିଶେଷ ।

ଉଥ—ପୁଂ.ବି. (ଉଜ+ଅ) ଅଗ୍ନି, କାମ, ଦେବ, କାଳ, ବର୍ଷାକାଳ, (ଗ୍ରା. ବି.ଗଂ-ବାମ) କରମୂଳ, ପୁରୁଣା ଜିନିଷ

କଦଳାଇ ନୂଆ ଜିନିସ ନେଲେ ମନୁଷ୍ୟ ପାଇଁ ଗ୍ରାହକକୁ ଯାହା ଅଧିକ ଧନ ନଗଦ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ ।

ତିଥି—ବି. (ତନ୍+ଥି) ଚନ୍ଦ୍ରକଳାର ହ୍ରାସ ବୃଦ୍ଧି ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାସର ୩୦ ଭାଗର ଏକଭାଗ, ସୂର୍ଯ୍ୟଦିବସ, ଏକକଡ଼ା କଉଡ଼ିର ପନ୍ଦର ଭାଗରୁ ଏକଭାଗ, ୧୫ସଂଖ୍ୟା ।

ତିଥିକୃତ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (୬ତତ୍) ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତିଥିରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ, ତିଥି-ବିହିତ କର୍ମ ।

ତିଥିକ୍ଷୟ—ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପୂର୍ବରୁ ଶେଷ ବା ଆରମ୍ଭ ହେବା ତିଥି, ଦିନକ୍ଷୟ, ଅମାବାସ୍ୟା ।

ତିଥିପତି—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଶାସ୍ତ୍ରାନୁ-ସାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ତିଥିର ଅଧିଷ୍ଠାତା ଦେବତା । ପଞ୍ଜିକା ।

ତିଥିପ(ତ୍ର)ତ୍ରୀ—ବି. (କ.ଧା) ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ-

ତିଥିବୃଦ୍ଧି—ବି. (୬ତତ୍) ଦୁଇ ଦିବସ ବ୍ୟାପୀ ତିଥି ।

ତିଥିଯୋଗିନୀ—ବି. ଜ୍ୟୋତିଷ ମତରେ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ତିଥିରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦିଗରେ ଥିବା ଯୋଗିନୀ ବା ଦୁର୍ଗା ।

ତିଥିସନ୍ଧି—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଦୁଇଟି ତିଥିର ସନ୍ଧି ବା କାଳ, ଏକ ତିଥିର ଶେଷ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ତିଥିର ଆରମ୍ଭ କାଳ ।

ତିଥୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତିଥି ଦେଖ ।

ତିଥ୍ୟର୍ଦ୍ଧ—କ୍ଲୀ. ବି. କରଣ ।

ତିଥ୍ୟମୃତଯୋଗ—ବି.(କ.ଧା)ଜ୍ୟୋତିଃ-ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଶୁଭଯୋଗବିଶେଷ ।

ତିଦସ୍ତା—ଗ୍ରା. ବି. ତେରସ୍ତା, ଗତବର୍ଷର ପୂର୍ବବର୍ଷ ।

ତିନ—ଗ୍ରା. ବି. ତିନିସଂଖ୍ୟା, ୩ ।

ତିନା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ତିନ୍—ପଣା ଓ କଉଡ଼ି ଖେଳରେ) ୩ ସଂଖ୍ୟକ ଦାନ, ତିନି, ୩ ବିନ୍ଦୁଥିବା ତାସ ଓ ଚଞ୍ଚପା ।

ତିନାଧିନା—ଗ୍ରା.ବି. ନାଟ ଓ ବାଦ୍ୟସହ ଗୀତର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଘରେ କଳି ବା ଅନର୍ଥ ଲାଗିବା ।

ତିନାଶକ—ପୁଂ. ବି. ତିନାଶ ବୃକ୍ଷ ।

ତିନି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତ୍ରୀଣି) ତିନିସଂଖ୍ୟା, (ଗ୍ରା.ବି) ତିନିସଂଖ୍ୟକ ।

ତିନିଅବସ୍ଥା—ଗ୍ରା. ବି. ପଦାର୍ଥର ତିନି-ଗୋଟି ଅବସ୍ଥା,ଘନ ତରଳ ଓ ବାୟୁ-ବୀୟ ଅବସ୍ଥା, (ମନୁଷ୍ୟର ୩ ଅବସ୍ଥା) ବାଲ୍ୟ ଯୌବନ ଓ ଜରା ।

ତିନିଅଲଗା—ଗ୍ରା.ବି.କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରୁ ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱ ବା ସମ୍ପର୍କ ଛଣ୍ଡାଇ ଦେଇଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ତିନିଆଙ୍ଗୁଳିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଗୁଦାଳିକା) ହଂସପଦୀ ଲତା, ଦୀର୍ଘ ଶାକଲତା-ବିଶେଷ ।

ତିନିକଣିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତ୍ରିକୋଣ) ତ୍ରିଭୁଜାକାର । [ସଂଖ୍ୟା ।

ତିନିକରକଟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତ୍ରି) ତିନି-

ତିନିକାନିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ତିକଣା ଦେଖ, ଏକପ୍ରକାର ସିଝୁ, ଦେଉଳିଆ ସିଝୁ ।

ତିନିକାଳ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ତ୍ରିକାଳ)ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର ତିନି ଅବସ୍ଥା, ବାଲ୍ୟ,ଯୌବନ ଓ ଜରା, ତ୍ରିକାଳ, ସକାଳ ଦ୍ୱିପ୍ରହର ଓ ସନ୍ଧ୍ୟା, ଭୂତ ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ୍, ପୃଥିବୀର ପ୍ରଥମ ତିନିଯୁଗ, ସତ୍ୟ, ତ୍ରେତା ଓ ଦ୍ୱାପର, (ତିନି ଆଶ୍ରମ) ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ ଓ ବାନପ୍ରସ୍ଥ, ଦିବା ରାତ୍ରି ଓ ସନ୍ଧ୍ୟା । [ଯାକ ।

ତିନିକ ତିନିହେଁ—ଗ୍ରା. ସର୍ବ. ତିନିଜଣ-

ତିନିକୁଳ—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ବିବାହିତା ସ୍ତ୍ରୀର ସମ୍ପର୍କୀୟ ତିନି ଗୋଟି ବଂଶ, ପିତୃକୁଳ, ମାତାଙ୍କର ପିତୃକୁଳ ଓ ଶ୍ୱଶୁରକୁଳ ।

ତିନିକେ—ପ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ତିନିଗୁଣିତ ବା ତ୍ରିଗୁଣିତ ଏକ ।

ତିନିଗୁଣ—ଗ୍ରା.ବି. ସତ୍ତ୍ୱ ରଜଃ ଓ ତମଃ, କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ବା ପରିମାଣର × ୩, ଉତ୍ତମ ମଧ୍ୟମ ଓ ମନ୍ଦ ଗୁଣମାନ ।

ତିନିଗୁଣ—ଗ୍ରା.ବି. କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ବା ପରିମାଣର × ୩; (ବଂ) ତିନିପରିଆ, ତ୍ରିଗୁଣିତ ।

ତିନିଟା—ଗ୍ରା. ବଂ.(ଅନାଦରାର୍ଥକ)ତିନି-ଗୋଟା, ତିନିସଂଖ୍ୟକ, (ଗ୍ରା.ବି) ତିନି-ସଂଖ୍ୟା,ଘଣ୍ଟାରେ ତିନି ବାଜିବା ବେଳ ।

ତିନିଟି—ଗ୍ରା.ବି.(ଆଦରାର୍ଥକ)ତିନିସଂଖ୍ୟା, (ବଂ) ତିନିସଂଖ୍ୟକ, ତିନିଗୋଟି ।

ତିନିତେ(ଥେ)ଣିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ତିନିଜଣ ଲୋକଙ୍କର ଅଧି-କାର ଦାୟିତ୍ୱ ବା ସ୍ୱତ୍ୱ ଥାଏ ।

ତିନିଧୂପପାଞ୍ଚଅବକାଶ—ଗ୍ରା.ବି. ଶ୍ରୀଜଗ-ନ୍ନାଥ ଓ ଲିଙ୍ଗରାଜମହାପ୍ରଭୁ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କଠାରେ ହେଉଥିବା ତିନି-ଧୂପ, ପାଞ୍ଚ ଅବକାଶ, ମନୁଷ୍ୟର ଶୌଚାଦି ନିତ୍ୟକର୍ମ ।

ତିନିପଟ—ଗ୍ରା. ବି. ତିପଟ, ତିନିଗୁଣ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ତିନିପଟ ବା ତିନି ଆଗପଛ ଓ ପାର୍ଶ୍ୱ, (ବଂ) ତିନିଗୁଣ ପରିମିତ ।

ତିନିପୀଢ଼ି—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ତ୍ରିପୀଠ)ଆପଣାର ଉପର ଓ ତଳର ତିନିପୁରୁଷ, ଆପ-ଣାର ପିତା ଆପେ ଓ ଆପଣାର ପୁତ୍ର ।

ତିନିପୁର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତ୍ରିପୁର) ସ୍ୱର୍ଗ, ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଓ ପାତାଳ, ତିନିପରସ୍ତ, (ବଂ) ତିନିପରସ୍ତିଆ ।

ତିନିପୁରୁଷ—ଗ୍ରା. ବି. (ବ୍ୟାକରଣ) ୧ମ ପ୍ରଥମ ବା ମଧ୍ୟମ ପୁରୁଷ ଓ ୩ୟ ପୁରୁଷ ବା ଉତ୍ତମ ପୁରୁଷ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପିତା ପିତାମହ ଓ ପ୍ରପିତାମହ, ତିନି-ପୀଢ଼ି ଦେଖ ।

ତିନିପ୍ରଭୁ—ଗ୍ରା.ବି.ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ଓ ମହେ-ଶ୍ୱର, (ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ ମତେ) ପରମପିତା ଈଶ୍ୱରଭୂତ ଓ ଈଶ୍ୱର ପୁତ୍ର ଯୀଶୁ ।

ତିନିପ୍ରାଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକ ପରିବାରସ୍ଥ ତିନିଜଣ ମାତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ।

ତିନିବକତ—ଗ୍ରା.ବି.ତିନିବେଳ ଦେଖ ।

ତିନିବାଙ୍କ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ତ୍ରିବକ୍ର) ତିନିସ୍ଥାନରେ ବକ୍ର, ତ୍ରିଭଙ୍ଗିମ, ବହୁ-ସ୍ଥାନରେ ବକ୍ର ।

ତନ୍ନବାଙ୍କେ—ଗ୍ରା.ଶ୍ରି. ବଂ. ବହୁଭାବରେ, ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ବଙ୍କା ହୋଇ ।
ତନ୍ନବେଦ—ଗ୍ରା.ବ.ଋକ୍ ସାମ ଓ ଯଜୁଃ ।
ତନ୍ନବେଳ—ଗ୍ରା. ବ. ତନ୍ନକାଳ ଦେଖ, ତନ୍ନଥର ।
ତନ୍ନଯୁଗ—ଗ୍ରା. ବ. ସତ୍ୟ, ତ୍ରେତା ଓ ଦ୍ୱାପର ।
ତନ୍ନଶ—ପୁଂ. ବ. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ବାନ୍ଧଣ ଗଛ ।
ତନ୍ନହେଁ—ଗ୍ରା. ସର୍ବ. ତନ୍ନଜଣସାକ ।
ତନ୍ନହୋଇ—ଗ୍ରା. ବଂ. ତ୍ରିଗୁଣ, ତନ୍ନସର ହୋଇ ଭଙ୍ଗା ହୋଇଥିବା ।
ତନ୍ନା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଆର୍ଦ୍ର, ଓଦା, (ବି) ଆର୍ଦ୍ର ହେବା, ତନ୍ନବା, ଭଜାହେବା ।
ତନ୍ନା(ନ୍ନେ)ଇବା—ଗ୍ରା.ଶ୍ରି. ଓଦାକରିବା, ଭଜାଇବା, ବରୁଗାଇବା ।
ତନ୍ନାତନ୍ନା—ଗ୍ରା. ବ. ଆର୍ଦ୍ର ହେବା, ପରସ୍ପର ପରସ୍ପରକୁ ଓଦାକରିବା ।
ତନ୍ନାଡ଼—ବ. (ତନ୍+ଦ୍ୱିହ ଡ଼) ବୃକ୍ଷାମ୍ଳ, ତେନ୍ତୁଳି ।
ତନ୍ନାଡ଼ିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ତନ୍ନାଡ଼, ତେନ୍ତୁଳି ।
ତନ୍ନାଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ତେନ୍ତୁଳି ।
ତନ୍ନାଡ଼ୀକ—ବ. ବୃକ୍ଷାମ୍ଳ, ତେନ୍ତୁଳିଗଛ ଓ ଫଳ ।
ତନ୍ନିବା—ଗ୍ରା. ବ. ଓଦାହେବା,ଭଜିବା ।
ତନ୍ନିବୁଡ଼—ଗ୍ରା. ଶ୍ରି. ବଂ. ବର୍ଷାପାଣିରେ ଓଦାହୋଇ ଓ ପାଣିରେ ପଡ଼ି ଅର୍ଥ ଉଦକରେ ଆସିଲାବେଳେ ଦେଖିରୁ ପଡ଼ିବା ବର୍ଷାପାଣିରେ ଓ ଅନ୍ୟଜଳ ଦ୍ୱାରା ଓଦା ହୋଇଯାଇ ତନ୍ନିକ ଭ୍ରୁକ୍ଷେପ ନକରି (ଦୌଡ଼ିବା ବା ଆସିବା) ।
ତନ୍ନିରଙ୍ଗ—କ୍ଲୀ.ବ. ବଜ୍ରଲୌହ ।
ତନ୍ନିଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ତନ୍ନାଡ଼ୀ, ତେନ୍ତୁଳି ଗଛ ଓ ଫଳ ।
ତନ୍ନିଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ତେନ୍ତୁଳିଗଛ ଓ ଫଳ
ତନ୍ନିଲୀକା—ସ୍ତ୍ରୀ ବ. ତେନ୍ତୁଳୀଗଛ ଓ ଫଳ ।
ତନ୍ନିଲୀଫଳ—କ୍ଲୀ ବ. ଜୟପାଳଗଛ, କନକାମଞ୍ଜି ।
ତନ୍ନୁଲୀ—ଗ୍ରା.-ବ. ତନ୍ନାଡ଼ିଗଛ ଓ ତାହାର ଫଳ ।
ତନ୍ନୁଲଆବଗ୍ରୁ—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ନାମ ଶର୍ଲ୍) ନୀଳରଙ୍ଗର ଏକପ୍ରକାର ଶତପଦୀ ବିଷଧର କୀଟ ।
ତନ୍ନୁଲୀଆବଗ୍ରୁକାମୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବ. (ଲ. ଅର୍ଥ) ତୀବ୍ରଯାତନାଦାୟକ ଚିନ୍ତାରେ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ହେବା, ଘୋର ଚିନ୍ତାରେ ଅଭିଭୂତ ହେବା ।
ତନ୍ଦଶ—ପୁଂ. ବ. ଶଣ୍ଢଣ ବୃକ୍ଷ ।
ତନ୍ଦୁ—ବ.(ତନ୍+ଉ) ତନ୍ଦୁକବୃକ୍ଷ,କେନ୍ଦୁ ଗଛ ଓ ଫଳ ।
ତନ୍ଦୁକ—କ୍ଲୀ. ବ. କର୍ଷପରିମାଣ, (ପୁଂ) ଚକ୍ରଲୋଧ୍ରବୃକ୍ଷ, ଗବଗଛ ଓ ଫଳ, ପିଲୁବୃକ୍ଷ, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।
ତନ୍ଦୁକତୀର୍ଥ—ବ. ମଥୁରା ନିକଟରେ ଥିବା ହ୍ରଦତୀର୍ଥ ବିଶେଷ ।
ତନ୍ଦୁକ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ତନ୍ଦୁକ, କେନ୍ଦୁ ।
ତନ୍ଦୁକିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଆଚଣ୍ଡିକା ଲତା ।
ତନ୍ଦୁକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ତନ୍ଦୁକ, କେନ୍ଦୁ ।
ତପାଇ—ଗ୍ରା. ବ. ଦକ୍ଷିଣ ଆସାମର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।
ତପୋଢ଼କ—ମଧ୍ୟଭାରତର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ସ୍ଥାନ ।
ତପାଢ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ତ୍ରିପଦୀ) ତନ୍ନିଗୋଡ଼ିଆ ଷ୍ଟୁଲ୍, (ବଂ) ତନ୍ନିଗୋଡ଼ିଆ ।
ତପିରି—ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜା. ବ. ବେପାର ବଣିଜରେ ଧନକ୍ଷତି ।
ତଫାଇ(ଡ଼)ତ—ଗ୍ରା. ଯା. ବ. ଲାଭ ।
ତବରି—ଗ୍ରା. ବ.(ସଂ-ତ୍ରିବ) ଦୁଷ୍ଟ,ଚଗଲ, ଚପଳ ।
ତବୃତ—ଗ୍ରା. ବ.ହିମାଳୟର ଉତ୍ତରରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଦେଶ ।
ତମି—ପୁଂ. ବ. ପ୍ରକାଣ୍ଡ ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ, ଶତଯୋଜନ ବିସ୍ତୃତ ମତ୍ସ୍ୟ, ସମୁଦ୍ର ।
ତମିକୋଷ—ପୁଂ. ବ. ଜଳଧି, ସମୁଦ୍ର, ଅର୍ଣ୍ଣବ ।
ତମିଙ୍ଗିଳ—ପୁଂ. ବ. (ତମି+ଗୃ+ଅ) ତିମିମତ୍ସ୍ୟ, ଅତି ପ୍ରକାଣ୍ଡ ମତ୍ସ୍ୟ ।
ତମିଙ୍ଗିଳଗିଳ—ପୁଂ.ବ.ମହାମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ, ବିଶେଷ,ଯେ ତମିଙ୍ଗିଳ ମତ୍ସ୍ୟକୁ ଗିଳେ ।
ତମିତ—ବଂ. (ତମି+ତ) ନିଶ୍ଚଳ,ସ୍ଥିର, ଆର୍ଦ୍ର, ଓଦା, ଦୃଢ଼ବଦ୍ଧ, ଅଚଳ ।
ତମିର—କ୍ଲୀ. ବ. (ତମ୍+ଇରଚ୍) ଅଜ୍ଞାନ, ଅନ୍ଧକାର, ଚକ୍ଷୁରୋଗବିଶେଷ, (ବଂ) ଅନ୍ଧକାରମୟ ।
ତମିରରିପୁ—ପୁଂ.ବ. (ତମିର+ରିପୁ—ଶତ୍ରୁ) ଦିବାକର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଆଲୋକ ।
ତମିଷ—କ୍ଲୀ.ବ. (ତମ୍+ଇଷଚ୍) ଗ୍ରାମକର୍କଟୀ, ତରଭୁଜ ।
ତମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଅତି ପ୍ରକାଣ୍ଡ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ ।
ତୟୁର—ଯା. ବ. ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତିବିଶେଷ ।
ତରଣ୍ଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତର୍ଯ୍ୟଚ୍+ଇ) ମାଈ ପକ୍ଷୀ, ପକ୍ଷୀର ସ୍ତ୍ରୀ, ପକ୍ଷିଣୀ ।
ତରଣ୍ଟୀନ—ବଂ. (ତର୍ଯ୍ୟଚ୍+ଇନ) ତେରଛା, ବକ୍ର, ବଙ୍କା, କୁଟିଳ,ଆଡ଼ଭାବେ ।
ତରଃ—ଅବ୍ୟ. (ତୃ+ଅସ୍) ତିରସ୍କାର, ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ, ତର୍ଯ୍ୟଗର୍ଥ, ଗୋପନରେ, ବକ୍ରଭାବରେ ଅବଜ୍ଞା ବା ତିରସ୍କାର ସୂଚକ ଶବ୍ଦ ।
ତରସ୍କରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତରସ୍+କୃ+ଲ୍ୟୁ+ଇ) ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ବିଦ୍ୟାବିଶେଷ, ଏହିବିଦ୍ୟା ପ୍ରଭାବରେ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲିକମାନେ ଅନ୍ୟଲୋକଙ୍କ ଅଦୃଶ୍ୟହୋଇ ପାରନ୍ତି, ଯବନିକା, ପର୍ଦ୍ଦା, ପଟ,ଆଚ୍ଛାଦନ, ବ୍ୟବଧାୟକ ।
ତରସ୍କାର—ପୁଂ. ବ. (ତରସ୍+କୃ+ଅ) ଅନାଦର, ଅବଜ୍ଞା, ଗାଳି, ଭର୍ତ୍ସନା, ନିନ୍ଦା, ଆଚ୍ଛାଦନ, ଗୋପନ ।
ତରସ୍କୃତ—ବଂ. (ତରସ୍+କୃ+ତ) ଭର୍ତ୍ସିତ, ଯାହାକୁ ଗାଳି ଦିଆଯାଇଅଛି, ନିନ୍ଦିତ, ଦୂଷିତ, ଅନାଦୃତ, ଗୋପିତ, ଅନ୍ତର୍ହିତ, ଅସମ୍ମାନିତ ।
ତରସ୍‌ହିସ୍ୟା—ବ.(ତରସ୍+ହିସ୍ୟା)ତିରସ୍କାର ଶବ୍ଦାର୍ଥ, ତିରସ୍କାର ଦେଖ ।

ତରଟ—କ୍ଲୀ. ବି. ବୃଢ଼ା, ମୁକୁଟ, କିରୀଟ, (ପୁଂ) ଇକ୍ଷୁଗ୍ରନ୍ଥି ।

ତରଟି—ପୁଂ. ବି. ଇକ୍ଷୁଗ୍ରନ୍ଥି ।

ତରମ(ସ୍ତ)—ପୁଂ. ବି. ଧାନ୍ୟବିଶେଷ ।

ତରୀଟ—ପୁଂ. ବି. (ତୃ+ଇଟ) ବୃକ୍ଷ-ବିଶେଷ, (କ୍ଲୀ.ବି) କିରୀଟ, ରାଜମୁକୁଟ ।

ତରୋଗତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତରସ୍+ଗତ) ଅଦୃଶ୍ୟ, ଅନ୍ତର୍ହିତ, ପଳାୟିତ, ବନ୍ଧ-ଭାବରେ ସ୍ଥିତ ।

ତରୋଧାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତରସ୍+ଧା+ଭା.ଅନ) ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ, ଲୋକ ଚକ୍ଷୁର ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା, (ସିଦ୍ଧପୁରୁଷର) ମୃତ୍ୟୁ, (ଣ.ଅନ) ଆଚ୍ଛାଦନ ବସ୍ତ୍ରାଦି,ବ୍ୟବଧାନ ।

ତରୋଭାବ—ପୁଂ. ବି. (ତରସ୍+ଭୂ+ଭା.ଅ) ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ, ଲୋକ ଚକ୍ଷୁର ଅଦୃଶ୍ୟହେବା, ଆଚ୍ଛାଦନ ।

ତରୋଭୂତ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ତରସ୍+ଭୂ+କ.ତ) ଅନ୍ତର୍ହିତ, ଅଦୃଷ୍ଟ, ଆଚ୍ଛାଦିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତରୋଭୂତା ।

ତରୋହିତ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ତରସ୍+ଧା+କ.ତ) ଆଚ୍ଛାଦିତ,.ଅନ୍ତର୍ହିତ,ଲୁକ୍କାୟିତ, ପଳାୟିତ ।

ତର୍ଯ୍ୟକ୍(ତର୍ଯ୍ୟଚ୍)—ତ୍ରି. ବିଂ. (ତରସ୍+ଅନଚ୍+କ.କ୍ୱିପ୍) ବକ୍ରଗାମୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତରଶ୍ଚୀ, (ପୁଂ.ବି) ପଶୁପକ୍ଷ୍ୟାଦି,(ଅବ୍ୟ) ବକ୍ର, କୁଟିଳ, ନିରୁଦ୍ଧ, ତେଚ୍ଛା,ପାର୍ଶ୍ୱ ।

ତର୍ଯ୍ୟକ୍‌ସ୍ରୋତାଃ—ପୁଂ. ବି. (ତର୍ଯ୍ୟକ୍+ସ୍ରୋତସ୍) ପଶୁପକ୍ଷ୍ୟାଦି ।

ତର୍ଯ୍ୟଗ୍‌ଜାତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ବକ୍ର-ଗତି, (ବିଂ.ବ.ବ୍ରୀ) ବକ୍ରଗାମୀ ।

ତର୍ଯ୍ୟଗ୍‌ଯାନ—ପୁଂ. ବି. (ତର୍ଯ୍ୟକ୍+ଯାନ) କୁଲୀର କଙ୍କଡ଼ା ।

ତର୍ଯ୍ୟଗ୍‌ଯୋନି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷତତ୍) ପଶୁ ପକ୍ଷୀର ଜାତି, ମନୁଷ୍ୟ ଭିନ୍ନ ପ୍ରାଣୀ-ରୂପରେ ଜନ୍ମ ।

ତର୍ଯ୍ୟଞ୍ଚ(ଞ୍ଚ)—ତ୍ରି. ବିଂ. (ତରସ୍+ଅଚ୍+କ୍ୱିପ୍) ବକ୍ରଗାମୀ,(ବି)ପଶୁପକ୍ଷ୍ୟାଦି ।

ତଲ—ପୁଂ. ବି. (ତଲ+କ.ଅ) ରିଶି, ଜବା,ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ତୈଳକର ଶସ୍ୟ, ତଦ୍ରୂପ ଗାତ୍ରସ୍ଥ ଚର୍ମ୍ମ, ଅତି ସୂକ୍ଷ୍ମକାଳ ବା ପରିମାଣ, (ବିଂ) ଅତ୍ୟଳ୍ପ ।

ତଲକ—ପୁଂ. ବି. (ତଲ+ଅକ) ରୋଗ ବିଶେଷ, ଅଶ୍ୱବିଶେଷ, ମରୁବକ,ତଳ-ବୃକ୍ଷ, ପୁଷ୍ପ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ,ଧ୍ରୁବକବିଶେଷ, (ବିଂ) ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ପ୍ରଧାନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତଳକା, (ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି) ଗାତ୍ରତଳକ, ଚଟ୍ଟା ।

ତଳକଟ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତଳ+କଟ) ତଳ-ରଜଃ, ତଳଚୂର୍ଣ୍ଣ, ତଳର ଗୁଣ୍ଡା ।

ତଳକଲ୍କ—ପୁଂ. ବି. (ଷତତ୍) ତଳର କାଣ୍ଡି ।

ତଳକାଳକ—ପୁଂ. ବି. (ତଳ+କାଳ+ଅକ)ଶରୀରସ୍ଥ ତଳ,ତଳଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯାହାର ଅଳକରେ ତଳକ ଅଛି, (ବିଂ) ଗାତ୍ରରେ ତଳବିଶିଷ୍ଟ ।

ତଳକାଶ୍ରୟ—ପୁଂ. ବି. ଲଲାଟଦେଶ, କପାଳ ।

ତଳକୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତଳକ+ଇନ୍) ତଳକଧାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତଳକିନୀ ।

ତଳଚୂର୍ଣ୍ଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ତଳକଲ୍କ, ଚୂର୍ଣ୍ଣୀକୃତ ତଳ ।

ତଳତଣ୍ଡୁଳକ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତଳ+ତଣ୍ଡୁଳ+କ)ତଳମିଶ୍ରିତ ତଣ୍ଡୁଳ,ରିଶି ସାଉଁଳ ।

ତଳତୈଳ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତଳ+ତୈଳ) ତଳନିର୍ଯ୍ୟାସ, ରିଶିତେଲ ।

ତଳଧେନୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତଳରଚିତ ଧେନୁ, ତଳଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ଗାଈ ।

ତଳପର୍ଣ୍ଣ—କ୍ଲୀ.ବି.ତଳପତ୍ର,ଚନ୍ଦନ,ପୁଂ. ତର୍ପିନ ତୈଳ । [ଚନ୍ଦନ ।

ତଳପର୍ଣ୍ଣିକା ବା ପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରକ୍ତ-

ତଳପିଚ୍ଛଟ—କ୍ଲୀ.ବି. ତଳପିଷ୍ଟକ ।

ତଳପିଞ୍ଜ—ପୁଂ.ବି.ଫଳରହିତ ତଳବୃକ୍ଷ ।

ତଳପେଜ—ପୁଂ.ବି.ଶସ୍ୟରହିତ ତଳ ।

ତଳରସ—ପୁଂ.ବି.ତଳୋତ୍ପନ୍ନ ନିର୍ଯ୍ୟାସ, ରିଶିତେଲ ।

ତଳସ୍ନେହ—କ୍ଲୀ. ବି. ରିଶିତେଲ ।

ତଳାପତ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.କୁଷ୍ଠକାରକ, କଳା-ଜିରା ।

ତଳାର୍ଦ୍ଧ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଷତତ୍) ତଳପରିମିତ କାଳର ଅର୍ଦ୍ଧ, ଅତ୍ୟଳ୍ପ ଅଳ୍ପସମୟ ।

ତଳିଷ୍ଟ—ପୁଂ. ବି. (ତଳତ୍+ସ) ଯେ ଜୀବନ ବା ଗତିଶକ୍ତି ବିନାଶ କରେ, ଗୋଖୁର ସାପ, ଗୋନସ ସର୍ପ ।

ତଳୀ—ପୁଂ.ବି. (ତଳ+ଇନ୍) ଜାତି-ବିଶେଷ, ସତ୍ତ୍ୱଶୂଦ୍ର, ତେଲୀ, ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତଳଷେଣ ।

ତଳେ--ତଳେମାତ୍ର,ତଳେହେଁ(ଗ୍ର.ଅବ୍ୟ) ଅଳ୍ପପରିମାଣରେ ଟିକିଏ ମାତ୍ର ।

ତଳେତାଳ—ପୁଂ. ବି. ଲଘୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଗୁରୁ ଆଡ଼ମ୍ବର, ବହାରମ୍ଭ, ଅଳ୍ପ ବିଷ-ୟରେ ବହୁସାଧନ, କ୍ଷୁଦ୍ର କାର୍ଯ୍ୟରେ ବୃହତ୍ ଆୟୋଜନ ।

ତଳୋତ୍ତମା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତଳ+ଉତ୍ତମା) ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଅପ୍ସରାବିଶେଷ ।

ତଳୋଦକ—କ୍ଲୀ.ବି.(କ.ଧା) ତଳମିଶ୍ରିତ ଜଳ, ତର୍ପଣଜଳ ।

ତଳୋଦନ—କ୍ଲୀ.ବି.(କ.ଧା) ତଳମିଶ୍ରିତ ଓଦନ, କୁଶଚ, ତଳମିଶ୍ରିତ ଅନ୍ନ ।

ତଲ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତଳ+ଯ) ତଳଷେତ୍ର ।

ତଲ୍ୟବ—ପୁଂ.ବି. (ତଲ୍ୟ+ବ) ଲୋଧ୍ର-ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ତଷ୍ଟଦଣ୍ଡ— କ୍ଲୀ.ବି. ସାୟଂକାଳ, ପନ୍ଦ୍ୟା-କାଳ ।

ତଷ୍ଟନ—କ୍ଲୀ.ବି.ବାସକରଣ,ସ୍ଥାୟୀହେବା, ସ୍ଥିତିକରଣ ।

ତଷ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତଷ୍ଟ+ଆ) ସ୍ଥିରତା, ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ ।

ତଷ୍ୟ—ପୁଂ.ବି.(ତଷ+ଯ) କଳିଯୁଗ, ପୁଷ୍ୟାନକ୍ଷତ୍ର, ପୌଷମାସ ।

ତଷ୍ୟକ—ପୁଂ.ବି.(ତଷ୍ୟ+କ) ପୌଷ-ମାସ ।

ତଷ୍ୟପୁଷ୍ପା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଆମଳକୀ, ଅଁଳା ।

ତଷ୍ୟଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଆମଳକୀ ।

ତଷ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଧାତ୍ରୀ, (ବିଂ)ଶୁଭଜନକ, ମଙ୍ଗଳକର ।

ତହନ—ପୁଂ.ବି. ପୀଡ଼ା, ଅପୁଣ୍ଡ, ଧନୁ, ଧନୁକ ।

ତହା—ପୁଂ. ବି. ଧାନ୍ୟ, ସଭାବ, ଧନୁ,

ବ୍ୟାଧ୍ୟା ।

ତନ୍ତ୍ରୁଡ଼—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଔଷଧିଲତାବିଶେଷ ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣ—ତ୍ରି.ବିଂ.(ତିଜ୍+କ.ସ୍ନ) କ୍ଷିପ୍ରକାରୀ, ଆତ୍ମତ୍ୟାଗୀ ତୀବ୍ର (ବିଷ), ଶାଣିତ, ଦୁରୁହ ବିଷୟରେ ଅନାୟାସରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ(ବୁଦ୍ଧି),ଉଷ୍ଣ, ଉଗ୍ର,(ସ୍ତ୍ରୀ) ତୀକ୍ଷ୍ଣା, ପୁଂ.ବି.ତୀକ୍ଷ୍ଣଗଣ, ଯଥା:--ଅଶ୍ଳେଷା,ଆର୍ଦ୍ରା, ଜ୍ୟେଷ୍ଠା,ମୂଳା, କ୍ରନ୍ଦରୁକ, ଶ୍ୱେତଜୁଣ, ଯବକ୍ଷାର, କ୍ଲୀ.-ବି. ଉଗ୍ରତା, ତୀକ୍ଷ୍ଣତା, ଉଷ୍ଣତା,ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବସ୍ତୁମାତ୍ର, ବ୍ରଣ, ରୁଗ, ବିଷ, ଲୌହ-ବିଶେଷ, ଯୁଦ୍ଧ, ମଡ଼କ, ମୁଥା, ଅସ୍ତ୍ର, ହୈତ୍ରିକ ଲୁଣ, ଝାଲ ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣକ—ପୁଂ.ବି. (ତୀକ୍ଷ୍ଣ+କ)ସର୍ଷପ-ବିଶେଷ, ଗୌରସର୍ଷପ, ରାଇସୋରିଷ, ମୁଷ୍କାଧାର ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣକଣ୍ଟକ—ପୁଂ. ବି. ଧୁତୁରାଗଛ, ଦୁଦୁରାଗଛ ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣକନ୍ଦ—ପୁଂ.ବି. ପଲାଣ୍ଡୁ, ପିଆଜ ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣକର୍ମା—ବିଂ. (ତୀକ୍ଷ୍ଣ + କର୍ମନ୍) କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷ, ପାରଗ,ତତ୍ପର,ଉଦ୍‌ଯୋଗୀ

ତୀକ୍ଷ୍ଣଗନ୍ଧ(କ)—ପୁଂ. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ସଜନାଗଛ, ରକ୍ତତୁଳସୀ, ଶ୍ରେଷ୍ଠଅଳା-ଇଚ, ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସର୍ଷପ, ସୋରିଷ ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣତଣ୍ଡୁଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୀକ୍ଷ୍ଣ+ ତଣ୍ଡୁଳ+ ଆ) ପିପ୍ପଳୀ ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତୀକ୍ଷ୍ଣ + ତା)ପ୍ରାଗଲ୍ଭ୍ୟ, ପ୍ରଖରତା, ତେଜସ୍ୱିତା ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି. ପ୍ରାଗଲ୍ଭ୍ୟ, କଟୁତା ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣତୈଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ସୁରା, ମଦିରା, ସ୍ନୁହୀ ବୃକ୍ଷର କ୍ଷୀର ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣଦଂଷ୍ଟ୍ର—ବିଂ.(ବ.ବ୍ରୀ) ତୀକ୍ଷ୍ଣଦନ୍ତ-ବିଶିଷ୍ଟ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ତୀକ୍ଷ୍ଣଦଂଷ୍ଟ୍ରା, ପୁଂ. ବି. ବ୍ୟାଘ୍ର ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣଧାର—ପୁଂ.ବି.(ତୀକ୍ଷ୍ଣ+ଧାର) ଖଡ୍ଗ, ଖଣ୍ଡା ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣପତ୍ର—ବି. ଲବଙ୍ଗ ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣପୁଷ୍ପ—କ୍ଲୀ. ବି. ଲବଙ୍ଗ ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣଶୁଷ୍କା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କେତେଲି, କଅ ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣଫଳ—ବି. ଧନିଆଁ ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣରସ—ପୁଂ.ବି. ସୋରା,ଯବକ୍ଷାର ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣଲୌହ—କ୍ଲୀ.ପୁଂ.ବି. ଇସ୍ପାତ ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣଶୂକ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ବ୍ରୀ) ଯବ,ଶସ୍ୟ-ବିଶେଷ ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣସାର—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଶିଂଶପା ବୃକ୍ଷ ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୀକ୍ଷ୍ଣ+ଆ) ଅହି-ନିର୍ମୋକ,ସାପର ଖୋଲସ,କାତି,ଲତା-ବିଶେଷ, ବଚ, ଅତ୍ୟମ୍ଳପର୍ଣ୍ଣୀ, ମହା-ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀ କପି କଚ୍ଛୁ, ବାଇଡ଼ଙ୍କ, ସର୍ପକଙ୍କାଳକାଚ୍ଛ,(ବିଂ)ଉଗ୍ରା,ପ୍ରଖରା ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣାଗ୍ର—ବିଂ. ଶାଣିତ, ମୁନିଆ ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣାଗ୍ନି—କ୍ଲୀ.ବି.(ତୀକ୍ଷ୍ଣ+ଅଗ୍ନି)ଶୀଘ୍ରପାକ, ଉଗ୍ରାନଳ, ଖରାଗ୍ନି ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣାୟସ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୀକ୍ଷ୍ଣ+ଅୟସ୍) ଇସ୍ପାତ, (ବିଂ) ଇସ୍ପାତନିର୍ମିତ ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣ—ତ୍ରି. ବି. ଲମ୍ବଭାବରେ ଉଚ୍ଚ, ତାଲୁ-ସ୍ଥନ, ଗରମ, ତୀକ୍ଷ୍ଣ ।

ତୀଖା—ତ୍ରି.ବି.କାଚ ବା ରୌପ୍ୟାଦିନିର୍ମିତ ହସ୍ତାଭରଣ, କଙ୍କଣ ବିଶେଷ ।

ତୀଖାଣିବା—ତ୍ରି.କ୍ରି.ମଚେଇବା, ଉତ୍ତେ-ଜିତ କରିବା । [ଜାତ ।

ତୀଯର—ତ୍ରି.ବି.ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କରଜାତି,ତିଅର-

ତୀର—ବି. ନଦୀକୂଳ, ତଟ, ଗଙ୍ଗାତଟ, ସୀସା, ରଙ୍ଗ,ଟିଣଧାତୁ ଯା.ବି. (ତୀର+ କ.ଅ) ଶର, ବାଣ ।

ତୀରଗତ—ପୁଂ.ବି. ତଟସ୍ଥିତ, କୂଳସ୍ଥ. ପରସ୍ଥିତ, ଦ୍ରୁତଗାମୀ ।

ତୀରତରୁ—ପୁଂ. ବି. ତଟସ୍ଥିତ ବୃକ୍ଷ ।

ତୀରନାଜ—ଯା. ବି. ଶରକ୍ଷେପକ,ଧାନୁଷ୍କ ।

ତୀରଭୁକ୍ତି—ପୁଂ. ବି. ମିଥିଳାଦେଶ, ବିଦେହ, ପୂର୍ବନାମ ମିଥିଳା ।

ତୀରସ୍ଥ—ବି.(ତୀର + ସ୍ଥା+ଅ) ତୀରବର୍ତ୍ତୀ ଅନ୍ତିମକାଳରେ ଗଙ୍ଗାତୀରକୁ ଅଣା ହୋଇଥିବା, ତଟସ୍ଥିତ ।

ତୀରିତ—ବିଂ. (ତୀର+ତ) ସମାପ୍ତ, ଯାହାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଯାଇଅଛି, ସିଦ୍ଧ, କାର୍ଯ୍ୟସମାପ୍ତ, (ବି) କର୍ମସମାପ୍ତ, କାର୍ଯ୍ୟଶେଷ ।

ତୀର୍ଣ୍ଣ—ବିଂ. (ତୃ+କ.ତ) ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ, ପାରଗତ, କାତର, ଅଭିଭୂତ,ଆପ୍ଲୁତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତୀର୍ଣ୍ଣା ।

ତୀର୍ଥ—ବି. (ତୃ+ଣ.ଅ) ସଙ୍ଗ, ଉପାୟ, ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ର, ଗୁରୁ, ଆଚାର୍ଯ୍ୟ,ଉପାଧ୍ୟାୟ, ସ୍ତ୍ରୀରଜଃ, ଉପମାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହସ୍ତା-ଙ୍ଗୁଳିର ସ୍ଥାନ ବିଶେଷ, ଯଥା—ଅଙ୍ଗୁ-ଳିର ଅଗ୍ରଭାଗ ଦେବତୀର୍ଥ, କନିଷ୍ଠା ଓ ଅନାମିକାର ମୂଳଭାଗ ପ୍ରଜାପତ୍ୟ ତୀର୍ଥ, ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ ଓ ତର୍ଜନୀର ମଧ୍ୟଭାଗ, ପୈତ୍ର ତୀର୍ଥ, ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠର ମୂଳଭାଗ ବ୍ରାହ୍ମ ତୀର୍ଥ, ମାନସ ଜଙ୍ଗମ ଓ ସ୍ଥାବର ଏହି ତିନି-ପ୍ରକାରତୀର୍ଥ, (ସତ୍ୟ କ୍ଷମା ଦୟା ଦମ ଦାନ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ନିଗ୍ରହ ସରଳତା ସନ୍ତୋଷ, ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ମିଷ୍ଟବାକ୍ୟ, ଜ୍ଞାନ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ପୁଣ୍ୟ ମନଃଶୁଦ୍ଧି ଏହିମାନେ ମାନସିକ ତୀର୍ଥ)ବାକ୍ୟଦ୍ୱାରା ଚିତ୍ତମାଳିନ୍ୟ ବିନାଶୀ ବ୍ରାହ୍ମଣଗଣ ନିର୍ମଳ ଏବଂ ସର୍ବକାମପ୍ରଦ ଜଙ୍ଗମ ତୀର୍ଥ, ଭୂମିର ଅଭ୍ୟନ୍ତର ପ୍ରଦେଶରେ ଜଳର ତେଜରେ ଓ ମୁନିଗଣ ନିସେବିତ ହୋଇଥିବା ପବିତ୍ର କାଶୀ ପ୍ରୟାଗାଦିସ୍ଥାନ ସ୍ଥାବର ବା ଭୌମତୀର୍ଥ, (ତୀ+ଅ)ପୁଣ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର, ପାପମୁକ୍ତିପାଇଁ ଲୋକମାନେ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଆନ୍ତି, ଜଳାବତରଣିକା, ଘାଟ,(ଶ୍ରଧ+ଅ) ସତ୍ରପାତ୍ର, କୂପସମୀ-ପସ୍ଥ ଜଳାଶୟ,ଋଷିସେବିତ ଜଳ, ଶାସ୍ତ୍ର, ଅବତାର, ଯୋନି, ଭଗ, ଜାହାଜ, ବିଜାଙ୍କ ରଣତରୀ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ରୋଗର ନିଦାନ, ଅଗ୍ନି, ଦ୍ୱିଜର ଦକ୍ଷିଣଶ୍ରୁତି, ବ୍ରାହ୍ମଣର ଦକ୍ଷିଣକର୍ଣ୍ଣ, ବିପ୍ରଚରଣ, ବ୍ରାହ୍ମଣପାଦ,ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କର ଉପାଧି-ବିଶେଷ,ଉପାଧିବିଶେଷ, (ଯଥା—କାବ୍ୟ ତୀର୍ଥ ଇତ୍ୟାଦି) ଜଳସମୀପସ୍ଥ ଅରଣ୍ୟ-ମାତ୍ର ସ୍ଥାନ, ପୁଣ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର, ଆଗମ,ବିପ୍ର, ଘଟ, ଦର୍ଶନ,ମନ୍ତ୍ରୀ, ପାତ୍ର, କ୍ଷେତ୍ର ।

ତୀର୍ଥକ(କ)ର—ପୁଂ.ବି.(ତୀର୍ଥ+କୃ+ଅ) ଜୈନ ବା ବୌଦ୍ଧଶାସ୍ତ୍ରକାର ସିଦ୍ଧପୁରୁଷ, ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ମୁନି, ବିଷ୍ଣୁ ।

ତୀର୍ଥକାର(କୃତ)—ପୁଂ. ବ. ଶାସ୍ତ୍ରକାର, ଜିନ, ବୌଦ୍ଧମତ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ମୁନି ।

ତୀର୍ଥକାକ(ଧୃଷ୍ଟ)—ପୁଂ.ବ.(୭ତତ୍)ତୀର୍ଥ-ସ୍ଥିତ କାକ,ଲୋଲୁପ,ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ବ୍ୟକ୍ତି, ତୀର୍ଥସ୍ଥିତ କାକପରି ବ୍ୟବହାରୀ ଲୋକ ।

ତୀର୍ଥପର୍ଯ୍ୟଟନ-ବ.ପୁଣ୍ୟଭୂମିରେ ବିଚରଣ, ପୁଣ୍ୟସ୍ଥାନରେ ପରିଭ୍ରମଣ ।

ତୀର୍ଥଯାତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (୭ତତ୍) ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗମନ ।

ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ—ପୁଂ.ବଂ.(ତୀର୍ଥଯାତ୍ରା+ଇନ୍) ତୀର୍ଥଯାତ୍ରାକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଣୀ ।

ତୀର୍ଥରାଜ—ପୁଂ. ବ. କାଶୀ, ଗୟାତୀର୍ଥ, ସମୁଦ୍ର ।

ତୀର୍ଥରାଶି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ତୀର୍ଥଶ୍ରେଣୀ, ତୀର୍ଥ-ସମୂହ, ତୀର୍ଥସମୂହର ଏକତ୍ର ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଅବସ୍ଥାନ ସ୍ଥାନ, କାଶୀ, ବାରାଣସୀ ।

ତୀର୍ଥବାକ୍—ପୁଂ. ବ. (ତୀର୍ଥ+ବଚ୍+ଅ) କଚ, ଚୂଳ, ବଉକେଶ ।

ତୀର୍ଥସେବା—ବ. ଚକ୍ରସେବା, ଶ୍ୟାମା-ପୂଜାଙ୍କ ପଞ୍ଚମକାରାଦି ସେବନ ।

ତୀର୍ଥସେବୀ—ବଂ. (ତୀର୍ଥ+ସେବ୍+କ. ଇନ୍) ତୀର୍ଥବାସୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ସେବିନୀ, ପୁଂ. ବ. ବକପକ୍ଷୀ ।

ତୀବର—ପୁଂ. ବ. (ତୁକ+କ.ବର) ଧୀବର ଜାତି, ବ୍ୟାଧ, ସମୁଦ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ସ୍ତ୍ରୀବର୍ଗ ।

ତୀବ୍ର—ବଂ (ତିବ+କ.ର)ଅଧିକ, ମହତ୍, ଉଷ୍ଣ, ତୀକ୍ଷ୍ଣ, ଉଗ୍ର, କଡ଼ା, (ସ୍ତ୍ରୀ)ତୀବ୍ରା, ବ. ଆଧିକ୍ୟ,ଉଗ୍ରତା, ତୀକ୍ଷ୍ଣତା, ଶିବ ।

ତୀବ୍ରକଣ୍ଠ—ପୁଂ. ବ. ଶୂରଣ, ଓଲୁଅ ।

ତୀବ୍ରଗନ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(ତୀବ୍ର+ଗନ୍ଧ+ଆ) ମୁଆଣୀ ।

ତୀବ୍ରତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତୀବ୍ର+ତା) ଆଧିକ୍ୟ, ଉଷ୍ଣତା, ତୀକ୍ଷ୍ଣତା, ଉଗ୍ରତା ।

ତୀବ୍ରଦୃଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(କ.ଧା)ତୀକ୍ଷ୍ଣଦୃଷ୍ଟି, ଅନ୍ତର୍ଭେଦରେ ସମର୍ଥଦୃଷ୍ଟି,(ବଂ.ବ.ଗ୍ର) ତୀକ୍ଷ୍ଣଦୃଷ୍ଟି ସମ୍ପନ୍ନ, ଦୃଷ୍ଟି ଦ୍ୱାରା ମନୋଭାବକୁ ବୁଝିବାରେ ସମର୍ଥ ।

ତୀବ୍ରମଧୁର—ବଂ. (୨ତତ୍ ବା କ.ଧା) ଅତି ମଧୁର ଉଗ୍ର ଅଥଚ ସ୍ନିଗ୍ଧ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତୀବ୍ରମଧୁରା । [ମହାସାଧନା ।

ତୀବ୍ରବେଦନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଅତିଶୟ କଷ୍ଟ,

ତୀବ୍ରସ୍ୱର—ପୁଂ. ବ. କ.ଧା) କର୍ଣ୍ଣଭେଦୀ ଧ୍ୱନି, କଡ଼ାଅବାଜ, (ବଂ. ବ.ଗ୍ର) କର୍ଣ୍ଣଭେଦୀ ଧ୍ୱନିକାରକ, କଡ଼ାଅବାଜ-ବିଶିଷ୍ଟ ।

ତୀବ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କୃଷ୍ଣ ସର୍ଷପ, ରାଜିକା, ରାଇସୋଷେ, ଗଣ୍ଡଦୂର୍ବା,ନଦୀବିଶେଷ, ତୁଳସୀ, ଭୈଷଜ୍ୟ ଲତାବିଶେଷ ।

ତୁ—ଅବ୍ୟ. ନିରର୍ଥକ ପାଦପୂରଣ,ଭେଦ ଅବଧାରଣ, ସମୁଚ୍ଚୟ, ପକ୍ଷାନ୍ତର, ନିୟୋଗ, ପ୍ରଶଂସା, ନିଗ୍ରହ, ସମ୍ପତ୍ତି, କିନ୍ତୁ, ଆଧିକ୍ୟ,କୁତ୍ସିତ ଆହ୍ୱାନବାଚକ, ଆର୍ଦ୍ରତା ଓ ସ୍ନେହପ୍ରକାଶାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ (ଗ୍ରା) ତୁମ୍ଭେ, ତୁ, ଅମାନ୍ୟାର୍ଥକ ରୂପ ।

ତୁଇ—ଗ୍ରା. ସର୍ବ. (ତ୍ୱଂ ବା ତୁମ୍ଭେ ଶବ୍ଦର ଅପଭ୍ରଂଶ) ତୁଚ୍ଛାର୍ଥବାଚକ, ଆର୍ଦ୍ରତା ଓ ସ୍ନେହପ୍ରକାଶାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ, ତୁହି, ନିଷ୍ଠୁର, ତୁ ।

ତୁକ—ପୁଂ. ବ. (ତୁଜ୍+ର୍ମ+କ୍ୱପ୍) ଅପତ୍ୟ, ସନ୍ତାନ ।

ତୁକାକ୍ଷୀରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଔଷଧରେ ବ୍ୟବ-ହୃତ ବାଂଶଭିତରେ ଥିବା ପଦାର୍ଥ-ବିଶେଷ, ବଂଶଲୋଚନ ।

ତୁକାର—ଗ୍ରା. ବ. ଅଶିଷ୍ଟ ସମ୍ବୋଧନ, ଅମାନ୍ୟବଚନ, ଭର୍ତ୍ସନା, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଅବମାନନାସୂଚକ ।

ତୁକାରିକା—ଗ୍ର. କ୍ରି. ଅମାନ୍ୟ ବଚନ କହିବା, ତୁ ତା, ରେ ତା କରିବା ।

ତୁକାରାମ—ପୁଂ. ବ. ମହାରାଷ୍ଟ୍ରଦେଶର ଜଣେ ସର୍ବଜନପୂଜିତ ଭକ୍ତ କବି ।

ତୁକୋଜୀହୋଲକର--ଇନ୍ଦୋରର ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅଧିପତି ।

ତୁଙ୍ଗେଶ୍ୱରୀପାହାଡ଼—ଆସାମ ମଧ୍ୟରେ ଗୋୟାଲପଡ଼ାଜିଲ୍ଲାସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼

ତୁକ୍କ—ଗ୍ରା. ବ. ବାଣବିଶେଷ, ଶ୍ଳୋକର ଶେଷଭାଗ ।

ତୁଷ—ବଂ. (ତୁଷ+କସ୍) ତୋଷଯୁକ୍ତ, ସନ୍ତୁଷ୍ଟ,ଚିତ୍ତସନ୍ତୋଷ୍ଟ ଦେଶାଦି ।

ତୁଖଡ଼—ଗ୍ର.ବଂ. ଚାତୁରୀ,ନିପୁଣ,କର୍ମଠ, ଚତୁର, (ଗ୍ରା.ବ) ବିବାଦ,କଳିକଜିଆ ।

ତୁଖାର—ପୁଂ.ବ. ବିନ୍ଧ୍ୟମଣ୍ଡଳସ୍ଥ ଜାତି-ଭେଦ । [ଶ୍ୱାସ ପହ୍ନା ।

ତୁଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବଂଶଲୋଚନ, କାଶ-

ତୁଗାକ୍ଷୀରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବଂଶଲୋଚନ ।

ତୁଗ୍ର—ପୁଂ. ବ. ବୈଦିକ କାଳର ଜଣେ ରାଜର୍ଷି ।

ତୁଗ୍ର୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. ଜଳ, (ପୁଂ) ତୁଗ୍ରପୁତ୍ର ଭୁଜ୍ୟ ।

ତୁଗ୍ର୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପାଣି, ନୀର, ଜଳ ।

ତୁଗ୍ର୍ୟାବୃଧ୍—ବଂ. ଉଦକ ବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ, ଜଳର ବୃଦ୍ଧିକର୍ତ୍ତା ।

ତୁଗ୍ୱନ୍—ପୁଂ. ବ. ହ୍ରଂସକ ।

ତୁଘାନ୍‌ଖାଁ--ଦିଲ୍ଲୀର ସମ୍ରାଟ ଆଲତାମସ-ଙ୍କର ଜଣେ ହିନ୍ଦୁଦାସ ।

ତୁଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବ. ନାଗ ବୃକ୍ଷ, କିଞ୍ଜଲ୍କ ବା ପୁଷ୍ପର କେଶର, ମେଷାଦି ରାଶି, ଅଶ୍ୱିନୀଙ୍କ ପୁତ୍ର, ପର୍ବତ, ବୁଧଗ୍ରହ, ନାରିକେଳ ବୃକ୍ଷ, ଗଣ୍ଡକ,ପ୍ରହ୍ମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚ ରାଶି, ଶିବ, କ୍ଷତ୍ରିୟ ପୁତ୍ର, (ବଂ) ଉଚ୍ଚ, ଉନ୍ନତ, ଡେଙ୍ଗା, ପ୍ରଚଣ୍ଡ, ମହା-କାୟ, ଉଗ୍ର,ପ୍ରଧାନ, ଉନ୍ନତ ।

ତୁଙ୍ଗକ—ପୁଂ. ବ. ନାଗ ବୃକ୍ଷ, (କ୍ଲୀ) ତୁଙ୍ଗଶବ୍ଦାର୍ଥ,ଅରୁଣ୍ୟରୂପ ତୀର୍ଥଭେଦ ।

ତୁଙ୍ଗକୂଟ—ପୁଂ. ବ. ଉଚ୍ଚଶୃଙ୍ଗ ପର୍ବତ-ଭେଦ ।

ତୁଙ୍ଗତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତୁଙ୍ଗ+ତା.ତା) ଉଚ୍ଚତା, ଉଗ୍ରତା ।

ତୁଙ୍ଗତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବ. ଉଚ୍ଚତା, ଉଗ୍ରତା ।

ତୁଙ୍ଗଧନ୍ୱା—ପୁଂ.ବ. (ବ.ଗ୍ର) ଉଚ୍ଚଧନୁଃ, ଯାହାର ଧନୁ ଉଚ୍ଚ ।

ତୁଙ୍ଗନାଥ—ପୁଂ. ବ. ହିମାଳୟ ଉପରେ ଥିବା ଶିବଲିଙ୍ଗ ଓ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ।

ତୁଙ୍ଗନାଭ—ପୁଂ. ବ. କୀଟଭେଦ ।

ତୁଙ୍ଗପ୍ରସ୍ଥ—ପୁଂ. ବ. ରାମଗଡ଼ର ନିକଟସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ।

ତୁଙ୍ଗଦଳ—ବି ଓ ବଂ. ତୁଙ୍ଗ ଦେଖ ।
ତୁଙ୍ଗଭ—କ୍ଲୀ. ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟାଦିଗ୍ରହଙ୍କର ଉଚ୍ଚରାଶି,ମେଷ ପ୍ରଭୃତି,ତୁଙ୍ଗ ଦେଖ ।
ତୁଙ୍ଗଭଦ୍ର—ପୁଂ. ବି. ମଦମତ୍ତ ହସ୍ତୀ ।
ତୁଙ୍ଗଭଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦକ୍ଷିଣଭାରତର କୃଷ୍ଣାନଦୀର ଶାଖାନଦୀବିଶେଷ ।
ତୁଙ୍ଗମୁଖ—ପୁଂ.ବି. ଗଣ୍ଡକ ପଶୁ,ଗଣ୍ଡାର, ଗଣ୍ଡା ।
ତୁଙ୍ଗରସ—ପୁଂ. ବି. ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ଭେଦ ।
ତୁଙ୍ଗବୀଜ—କ୍ଲୀ. ବି. ପାରଦ,ପାଣ୍ଡୁଧାତୁ ।
ତୁଙ୍ଗବେଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନଦୀଭେଦ ।
ତୁଙ୍ଗଶେଖର—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ)ପର୍ବତ, (ବଂ) ଉଚ୍ଚଶେଖରଯୁକ୍ତ, (କ୍ଲୀ-କ.ଧା) ଉନ୍ନତଶେଖର ।
ତୁଙ୍ଗସାର—ଗ୍ରା. ବି. ଅଖୁଜ ।
ତୁଙ୍ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତୁଙ୍ଗ+ଆ)ବଂଶଲୋଚନ, ଶମୀ ବୃକ୍ଷ ।
ତୁଙ୍ଗାଦ୍ରି—ପୁଂ. ବି. (ତୁଙ୍ଗ + ଅଦ୍ରି) ଅତି ଉଚ୍ଚ ପର୍ବତ ।
ତୁଙ୍ଗାରି—ପୁଂ. ବି. ଶ୍ୱେତ କରବୀର ବୃକ୍ଷ, ଧଳା କଣିଅର ବୃକ୍ଷ ।
ତୁଙ୍ଗିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୁଙ୍ଗିନ୍+ଈ) ମହା-ଶତାବରୀ, ବଡ଼ଶତମୂଳୀ, (ବଂ) ଉଚ୍ଚ-ସ୍ଥାନସ୍ଥିତା ।
ତୁଙ୍ଗୀ—ପୁଂ. ବି. (ତୁଙ୍ଗ + ଇନ୍) ଉଚ୍ଚ-ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥିତ, ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନସ୍ଥିତ ଗ୍ରହ, ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନଗତ ଗ୍ରହ, ସ୍ତ୍ରୀ.ବି (ତୁଙ୍ଗ+ଈ) ହଳଦି,ରାତ୍ରି, ମହାଶତାବରୀ,ବଣ-ତୁଳସୀ, ଛତଉଣ୍ଡି ।
ତୁଙ୍ଗୀନାସ—ପୁଂ.ବି. କୀଟଭେଦ,ତୁଙ୍ଗୀ-ନସ, ବିଚିଳିକ, ତାଳକ, ବାହ୍ନକ, କୋଷ୍ଠାଗାରୀ, କୃମିକର, ମଣ୍ଡଳପୁଚ୍ଛକ, ତୁଙ୍ଗନାଭ,ସର୍ଷପୀକ,ଅବଲ୍ଲୁଲୀ,ଶ୍ମେ ଂ, (ଏହି ଦ୍ୱାଦଶପ୍ରକାର କୀଟ ପ୍ରାଣନାଶକ) ।
ତୁଙ୍ଗୀପତି—ପୁଂ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ର, ନିଶାପତି ।
ତୁଙ୍ଗୀଶ—ପୁଂ. ବି. (ତୁଙ୍ଗୀ) ଶିବ,କୃଷ୍ଣ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର ।
ତୁଚ—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ୱଚ + କ୍ୱିପ୍) ଅପତ୍ୟ ।
ତୁଚ୍ଛ—ବଂ. (ତୁଲ + ମ.ଛ) ଅଲ୍ପକ,ଅଳ୍ପ, ଅକିଞ୍ଚିତ୍କର, ସାମାନ୍ୟ, ମୂଲ୍ୟହୀନ, ନଗଣ୍ୟ, ହୀନ, କ୍ଷୁଦ୍ର, ହୀନ, ହେୟ, ଅସାର, ଶୂନ୍ୟ, ଖାଲି, ନୀଚ, ବର୍ଜିତ, (ବି) ଚକ୍ଷୁ, ଭୃଷ୍ଟି, ତୁତିଆ,ନୀଳଗୁଲ୍ମ ।
ତୁଚ୍ଛକ—ବି. କଳା ଓ ଶାଗୁଆ ରଙ୍ଗର ମରକତ, (ଗ୍ରା.ବଂ) କାହାରିକୁ ନିନ୍ଦା କରୁଥିବା ବା ବଲିପଡ଼ୁଥିବା ।
ତୁଚ୍ଛଜ୍ଞାନ—କ୍ଲୀ. ବି. ସାମାନ୍ୟବୋଧ, ହେୟ ବୋଲି ବିବେଚନା, ଘୃଣା, ଅବମାନନା ।
ତୁଚ୍ଛତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସାମାନ୍ୟତା,ଅସାରତା, ଶୂନ୍ୟତା, ନୀଚତା ।
ତୁଚ୍ଛତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. ଅସାରତା, ହେୟତା, ସାମାନ୍ୟତା ।
ତୁଚ୍ଛତାଚ୍ଛଲ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବି. ହେୟଜ୍ଞାନ,ତୁଚ୍ଛ-ଜ୍ଞାନ, ଘୃଣା, ପରିହାସ, ଅପମାନ ।
ତୁଚ୍ଛଦ୍ରୁ—ପୁଂ. ବି. (ତୁଚ୍ଛ + ଦ୍ରୁ) ତୁଚ୍ଛ-ଦ୍ରୁମ, ଏରଣ୍ଡବୃକ୍ଷ,ଗବ ବୃକ୍ଷ, ଭେରାଣ୍ଡା ଗଛ ।
ତୁଚ୍ଛଧାନ୍ୟକ—କ୍ଲୀ. ବି. ପୁଲକ, ଭୃଷ୍ଟି, ତଷ୍ଟ, ଅଗାଡ଼ି ।
ତୁଚ୍ଛ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. ତୁଚ୍ଛଶବ୍ଦାର୍ଥ, ତୁଚ୍ଛକଳ୍ପ ।
ତୁଚ୍ଛା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତୁଚ୍ଛ + ଆ) ନୀଳୀ ବୃକ୍ଷ, ତୁତିଆ, ନୀଳସାଇ, ଗ୍ଲେଟଅଲାଇଚ, ଗୁଳରାତ ।
ତୁଚ୍ଛାତତୁଚ୍ଛ—ବଂ. (ତୁଚ୍ଛ + ଅତିତୁଚ୍ଛ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ହେୟ, ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ।
ତୁଚ୍ଛାମାଠିଆମିଶ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. କେତେକ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।
ତୁଚ୍ଛୀକୃତ—ବଂ. ଅବଜ୍ଞାତ ।
ତୁଚ୍ଛୋଦରୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. କୃଶୋଦରୀ, କ୍ଷୀଣକଟିବିଶିଷ୍ଟା ସ୍ତ୍ରୀ ।
ତୁଚ୍ଛ—ଗ୍ରା. ବଂ. ତୁଚ୍ଛ ଦେଖ, ଶୂନ୍ୟ, ରିକ୍ତ, ଫମ୍ପା, ଏକାକୀ, ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ସଙ୍ଗରହିତ, ଅଳଙ୍କାରହୀନ, ଅର୍ଥଶୂନ୍ୟ(ହାତ), କର୍ମଶୂନ୍ୟ,ବେକାର, ଅନଧିକୃତ, (ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ.) ତୁଚ୍ଛ, ଖାଲି, ମାତ୍ର, କେବଳ, ବୃଥାରେ ।
ତୁଚ୍ଛାଇବା,ତୁଚ୍ଛାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଅଜ ଡ଼ିବା, ପାତ୍ରାଦିକୁ ଶୂନ୍ୟ କରିବା । [ବୃଥା ।
ତୁଚ୍ଛାକୁ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ. ଅକାରଣରେ,
ତୁଚ୍ଛାଭାତ—ଗ୍ରା. ବି. ଖାଲି ଭାତ, ଡାଲି ତରକାରୀଆଦି ନ ଥାଇ ଖାଆଯିବା ଅନ୍ନ ।
ତୁଚ୍ଛାମାଠିଆ—ଗ୍ରା.ବି. ଯେଉଁ ମାଠିଆରେ ଜଳଆଦି ନାହିଁ ।
ତୁଚ୍ଛାହାତ—ଗ୍ରା. ବି. ଶୂନ୍ୟହସ୍ତ,ରିକ୍ତହସ୍ତ, ଯେଉଁ ହାତରେ କିଛି ଧରାଯାଇନାହିଁ, ବଳିଆଦିବିହୀନ ହସ୍ତ,(ଗ୍ରା.ବଂ-ଲ.ଅର୍ଥ) କର୍ମହୀନ(ବ୍ୟକ୍ତି) ।
ତୁଚ୍ଛେଇଁ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ. ବୃଥା, ଅକା-ରଣରେ ।
ତୁଜ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତୁଜ+କ୍ୱିପ୍) ରକ୍ଷଣ-ସମର୍ଥ, ଅପତ୍ୟ, ସନ୍ତାନ ।
ତୁଟ—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ତ୍ରୁଟି)ତ୍ରୁଟି, ଦୋଷ, କ୍ଷତି, ଲୋକସାନ, ନ୍ୟୂନତା, ହାନି, ପ୍ରଥମ ପରିମାଣରୁ କମ୍ ହେବା ।
ତୁଟା—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ତ୍ରୁଟିତ) ଭଙ୍ଗା, ଭଗ୍ନ, ଭାଙ୍ଗିଯାଇଥିବା, ଖଣ୍ଡିତ, ଛିଣ୍ଡା, ଆହତ, ଯେ ତୁଟିଯାଏ ବା ଭାଙ୍ଗିଯାଏ, (ଗ୍ରା.ବି) ଗାଳିଦେବା, ତୁଟିବା, ମୁହଁ-ତୁଟିବା, ଭୋଟା ।
ତୁଟାଇବା,ତୁଟେଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ବିବାଦ) ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବା, ଭଙ୍ଗାଇବା, ହିସାବ ନିକାସ କରିବା, ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରିବା,ଦେୟ ବା ଋଣ ପରିଶୋଧ କରିବା, ଭାଙ୍ଗିଯିବା, ଭାଙ୍ଗିବା ।
ତୁଟାତୁଟି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭଙ୍ଗାଭଙ୍ଗି, (ବହୁ ବସ୍ତୁ ବା ବହୁଥର) ଭାଙ୍ଗିଯିବା,ବିବାଦ-ଆଦିର ନିଷ୍ପତ୍ତି, ହିସାବର ମୀମାଂସା ।
ତୁଟାଫଟା(ଫୁଟା)—ଗ୍ରା. ବଂ. ଭଗ୍ନ ଓ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ, ପରସ୍ପର ହୁଡ଼ାହୁଡ଼ି ହୋଇଗାଳି ଦିଆଦେଇ ହେଉଥିବା ।
ତୁଟି—ଗ୍ରା.ବି. ତୁଟ ଦେଖ, (ବଂ) ଅଳ୍ପ, ସାମାନ୍ୟ ।
ତୁଟିତୁଟ—ପୁଂ. ବି. ଶିବ, ମହାଦେବ ।
ତୁଟିପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେବା, ଲୋକସାନରେ ପଡ଼ିବା, ତୁଟିରେ ପଡ଼ିବା, (ଗ୍ରା.କ୍ରି) ଖସିପଡ଼ିବା, ଭାଙ୍ଗି

ଚଳେ ପଡ଼ିବା ।

ଭୁଟିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଅକର୍ମକ) ସମ୍ପନ୍ନ ବା ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେବା, ନଷ୍ଟହେବା, ଭଙ୍ଗିଯିବା, ଛିନ୍ନହେବା, କମିଯିବା, ଉଣାହେବା, କ୍ଷୀଣହେବା, ସମ୍ପର୍କଶୂନ୍ୟ ହେବା, (ବିବାଦ ବା ହିସାବ) ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେବା, ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା, ଦୂରହେବା, ମୁହଁ ଫୁଡ଼ିବା, କୁବାକ୍ୟରେ ଗାଳିଦେବା, ଜଳ କରିବା, (ଉପରୋଧ, ଆଦେଶ) ଭାଙ୍ଗିବା, (ଗଣ୍ଠି) ଫିଟିବା ।

ଭୁଟ୍ଟୁକା—ଗ୍ରା. ବଂ. ସାମାନ୍ୟ ଆଣ୍ଠୁଫଳ-ପ୍ରଦ, (ଗ୍ରା.ବ)ଭୁଟ୍ଟୁକାଭୁଟ୍ଟୁକ ଦେଖ ।

ଭୁଟ୍ଟୁକାଭୁଟ୍ଟୁକ—ଗ୍ରା.ବ. ଅନାୟାସଲଭ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଫଳପ୍ରଦ ଜଡ଼ିବୁଟି ଔଷଧ, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଫଳପ୍ରଦ ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର ।

ଭୁଟ୍ଟୁମ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଇନ୍ଦୁର, ମୂଷା ।

ଭୁଠ—ଗ୍ରା.ବ.(ସଂ-ତୀର୍ଥ) ନଦୀ ପୁଷ୍କରିଣୀ-ଆଦିରେ ସ୍ନାନ କରିବା ସ୍ଥାନ, ଗାଧୁଆ ଘାଟ, ଜଳାଶୟର ଯେଉଁ ଘାଟରେ ଦଶଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ଶ୍ରାଦ୍ଧାଦି କରାଯାଏ, ମୃତାହର ଦଶମ ଦିନ ଭୁଠରେ କରାଯିବା କ୍ଷୌର, ସ୍ନାନ ଓ ଶ୍ରାଦ୍ଧାଦି କର୍ମ, ଧୋବା ଲୁଗା କାଚିବା ସ୍ଥାନ, ନଈପାରି ଘାଟ ।

ଭୁଠପଥର—ଗ୍ରା. ବ. ଗାଧୁଆଭୁଠରେ ବା ଧୋବାଭୁଠରେ ପଡ଼ିଥିବା ପଥର, (ଲ. ଅର୍ଥ) ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କର ଗାଳି ମାଡ଼ ଦ୍ୱାରା ଅତ୍ୟାଚାର ସହେ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହିଷ୍ଣୁ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଭୁଡ଼କା—ଗ୍ରା. ବ. ଗୋରୁକୁ ଧରିବା ଶରଦରୋଗବିଶେଷ ।

ଭୁଡ଼—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ: (ଭୁଡ଼+ଇ) ଚୋଡ଼ନ, (ପ୍ରା.ମେଦ.ବ.)ଘଡ଼ିବାଣ,ଚୋଡ଼ମାଛ ।

ଭୁଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ରାଗିଣୀବିଶେଷ, ବସନ୍ତ ରାଗର ଭାର୍ଯ୍ୟା ।

ଭୁଡ଼ୁକ(କ)—ଯା.ବ.ମୁସଲମାନ ପଠାଣ, ଭୁରଷ୍ଟଦେଶୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଭୁଡ଼ୁକ—ପୁଂ. ବଂ. (ଭୁଡ଼+କ,ଉକ) ଭର୍ତ୍ସନାକାରୀ, ତାଡ଼ନାକାରୀ ।

ଭୁଡ଼ନ—କ୍ଲୀ.ବ(ଭୁଡ଼+ଭା.ଅନ)ଭର୍ତ୍ସନା, ତାଡ଼ନା ।

ଭୁଣ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ତେମନ) ତଅଣ ଦେଖ, ତୁଣ ଦେଖ ।

ଭୁଣି—ପୁଂ. ବ. ଭୁନ୍ନବୃକ୍ଷ, ଭୁନ୍ଦଗଛ ।

ଭୁଣିକ—ପୁଂ. ବ. ନଭିବୃକ୍ଷ ।

ଭୁଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଭୁଣ୍ଡ + ଅ)ପାଟି, ମୁହଁ, ଥଣ୍ଡ, ଚଞ୍ଚୁ, ଖଡ଼ୁର ଅଗ୍ରଭାଗ,ଥୋମଣି, ମୁଖ, (ପୁଂ.ବ) ମହାଦେବ, ରାକ୍ଷସ ବିଶେଷ, ଜଣେ ଦାନବ, (ଗ୍ରା. ବ) ଉଚ୍ଚସ୍ୱର, ପାଟିର ଶବ୍ଦ,ଗଳାର ସ୍ୱର, (ଲ.ଅର୍ଥ) କଥା, ବଚନ ।

ଭୁଣ୍ଡଅଇଁଶା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ନାମମାତ୍ରଖାଇବା, ଖାଇବସିବା କିନ୍ତୁ କିଛି ନ ଖାଇବା ।

ଭୁଣ୍ଡକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଡ଼ପାଟିକରିବା ।

ଭୁଣ୍ଡକରିବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. କାର୍ପାସୀ, କାର୍ପାସ ଗଛ, କପା, କଇଁଚିକାଭୁଡ଼ି ।

ଭୁଣ୍ଡକେଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଭୁଣ୍ଡକ+ଇର+ ଅ+ଇ) କାର୍ପାସୀ, କପାଗଛ, ବମ୍ବିକା, କଇଁଚିକାଭୁଡ଼ି, କାର୍ପାସଗଛ ।

ଭୁଣ୍ଡଦେଖିବା—ଗ୍ରା. ବ. ଗରହୁସିଆର-ହୋଇ ଅକଥ୍ୟ କଥା କହିବା ।

ଭୁଣ୍ଡପା—ଗ୍ରା.ବ.ଓଠ ଓ ଜିଭରେ ହେବା ବ୍ରଣରୋଗ ବିଶେଷ ।

ଭୁଣ୍ଡପକା—ଗ୍ରା.ବ. ଯେଉଁପଦାର୍ଥ ପାଟିରେ ପକାଇବାକୁ ହୁଏ,ଚୁନପତ୍ର,ଦୋକତା ।

ଭୁଣ୍ଡପୋଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଅଗ୍ନିକୁମାର) କାରଙ୍ଗାଦିବର୍ଗର ବନ୍ୟ କଣ୍ଟକାକ୍ଷୁପ-ବିଶେଷ ।

ଭୁଣ୍ଡଫିଟା(ଟେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କଥା କହିବା, ମାଗିବା ।

ଭୁଣ୍ଡବଜା—ଗ୍ରା. ବ. କଳହ ।

ଭୁଣ୍ଡବାଇଦ—ଗ୍ରା. ବ. ଜନରବ, ଭୁଣ୍ଡ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଚାରିତ କଥା,ଜନଶ୍ରୁତି, କଳ୍ପ-କଳ୍ପନା, ପାଟିରେ କରାଯିବା ବଦନାମ ।

ଭୁଣ୍ଡବାଦ୍ୟ—ଗ୍ରା.ବ. ଭୁଣ୍ଡବାଇଦ ଦେଖ ।

ଭୁଣ୍ଡମୁଣ୍ଡବାଜିବା—ଗ୍ରା. ବ. କୌଣସି ଲୋକର ପାଟି ଶୁଭିବା, ଶୁଣାଯିବା ଉଚ୍ଚସ୍ୱର, ଶୁଣାଯିବା ପାଟିର ଶବ୍ଦ ।

ଭୁଣ୍ଡରୁ ଛଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇନେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସିବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି କଥା କହିବା ପୂର୍ବରୁ ଅବକଳ ସେହି କଥା ଅନ୍ୟ ଜଣେ କହିଦେବା ।

ଭୁଣ୍ଡରେଧରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(କୌଣସିକଥା) କହିବା ।

ଭୁଣ୍ଡରେ ପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଖାଇବା ବା ଖାଇବା ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ପାଟିକୁ ନିକ୍ଷେପ କରିବା ।

ଭୁଣ୍ଡଲଗିବା—ଗ୍ରା. ବ. ପାଟିଖନାହେବା, ଖନେଇ ଖନେଇ କଥାକହିବା ।

ଭୁଣ୍ଡଲେଉଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଶବ୍ଦ ବା ବାକ୍ୟାଂଶକୁ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା, କୌଣସି କଥା କହିବାପାଇଁ ସାହସ ହେବା ବା ପାଇବା ।

ଭୁଣ୍ଡ(ଣ୍ଡୁ)କି—ଗ୍ରା. ବ. ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଭୁଣ୍ଡଶୁଣା(ଣେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଆପଣାର କର୍ଣ୍ଣସ୍ଥର ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ଶୁଣି ପାରିବା ଭଳି କଥା କହିବା, କୌଣସି ଲୋକ ଆଗରେ ଆପଣାର ମନୋଗତଭାବ ବା ପ୍ରାର୍ଥନା ଜଣାଇବା ।

ଭୁଣ୍ଡସଙ୍ଗାଳି—ଗ୍ରା. ବଂ. ବଚନସଂଗ୍ରହ, କଥା ବାର୍ତ୍ତାରେ ପଟୁ ।

ଭୁଣ୍ଡସମ୍ଭାଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବାକ୍‌ସଂଯମ କରିବା ।

ଭୁଣ୍ଡସେଇଁବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନିଜେ କିଛି କଥା ନ କହି ଚୁପ୍‌ହୋଇ ରହିବା, ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିକୁ କଥା କୁହାଇ ନ ଦେବା ।

ଭୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବ. ବନ୍ୟତରୁ ବିଶେଷ, (ପୁଂ.ବ) ଭୁଣ୍ଡବିଶିଷ୍ଟ ।

ଭୁଣ୍ଡାଗ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ. ଭୁଣ୍ଡର ଅଗ୍ରଭାଗ, ଜିଭର ଅଗ ।

ଭୁଣ୍ଡାଟ—ଗ୍ରା. ବ. ଯେଉଁ ପଟା ଘରର ଓଳିପାଖର ଖାଲର ନଡ଼ାକୁ ଅଟକାଇ ରଖିବାପାଇଁ ଚୁଅମାନଙ୍କ ଅଗରେ ମରାଯାଇଥାଏ ।

ଭୁଣ୍ଡାଲେ—ଗ୍ରା.ବ.କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଠିଆ-

ହେଲେ ତନ୍ତୁ ତାହାର ତୁଣ୍ଡ ବା ପାଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାପରେ ଯେଉଁ ଗଭୀରତା ବା ତନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚତା ହୁଏ,(ଗ୍ରା.ବଂ)ମନୁଷ୍ୟର ତୁଣ୍ଡପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଭୀର ବା ଉଚ୍ଚ ।

ତୁଣ୍ଡି—ପୁଂ. ବ. (ତୁଣ୍ଡ+ଇ)ମୁଖ, ଚଞ୍ଚୁ, ଅଣ୍ଟ, ବମ୍ମିକା, ବନ୍ଦା, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବ) ନାଭି, (ଗ୍ରା.ବ) ଗୋରୁଆଦିଙ୍କ ମୁହଁଗୁରିପାଖେ ଦିଆଯିବା ଫାଶ ବିଶେଷ ।

ତୁଣ୍ଡିଆ--ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବଂ.ବଡ଼ପାଟିଆ,ମୁଖର, ଯାହାର କଣ୍ଠସ୍ୱର ଉଚ୍ଚ,କଳହା ।

ତୁଣ୍ଡିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତୁଣ୍ଡ+କ.ଆ)ନାଭି, ବମ୍ମିକା, ଚଣ୍ଡି, ଅଣ୍ଟା, କଇଁଚିକାକୁଡ଼ି ।

ତୁଣ୍ଡିକେଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. କାର୍ପାସୀ, କପାଗଛ, କଇଁଚିକାକୁଡ଼ି, ବମ୍ମିକା, (ପୁଂ)କୀଟ-ବିଶେଷ ।

ତୁଣ୍ଡିକେଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବମ୍ମିକା, କଇଁଚ-କାକୁଡ଼ି,କାର୍ପାସୀ, କପାଗଛ ।

ତୁଣ୍ଡିଭ—ପୁଂ. ବଂ. ବୃହନ୍ନାଭି, ବୃହତ୍ ନାଭିଯୁକ୍ତ,ମୁଖର,ସ୍ଥୂଳୋଦର,ପେଟୁଆ, ଅନ୍ତ୍ରଲପେଟିଆ, ଧୁଣ୍ଡା, ମୋଟା ।

ତୁଣ୍ଡିଲ--ବଂ.(ତୁଣ୍ଡି+ଇଲ)ସ୍ଥୂଳୋଦର. ପେଟୁଆ, ଧୁଣ୍ଡା, ମୋଟା,ଅନ୍ତ୍ରଲପେଟା, ବୃହତ୍ନାଭିଯୁକ୍ତ, ମୁଖର ।

ତୁଣ୍ଡୀ—ପୁଂ.ବଂ.(ତୁଣ୍ଡ+ଇନ୍)ଅଣ୍ଟଯୁକ୍ତ, ଥୋମଣିଯୁକ୍ତ ।

ତୁଣ୍ଡୀଗୁଦପାକ--ବ.(ତୁଣ୍ଡୀ+ଗୁଦ+ପଚ +ଅ) ବାଳରୋଗ ବିଶେଷ ।

ତୁଣ୍ଡେଲ—ପୁଂ. ବ. ଅସୁର ବିଶେଷ ।

ତୁତ—ଗ୍ରା. ବ. କ୍ଷୀରବିଶିଷ୍ଟ କୃଷିଜାତ ଖାଦ୍ୟ ବିଶେଷ, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ତୁତପୋକ—ଗ୍ରା. ବ. ତନ୍ତୁକୀଟ, ତୁତି-ପୋକ, ପାଟପୋକ ।

ତୁତକୁଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. ସମୁଦ୍ରତୀରବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବନ୍ଦର ।

ତୁତୀକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅବଜ୍ଞା ସୂଚକ ସମ୍ବୋଧନ କରିବା, ଅବମାନନାସୂଚକ କଥା ବା ତୁକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ।

ତୁତାନ—ପୁଂ. ବ. ମୀମାଂସକଭେଦ, ତୌତାନିକ,ତୁତାନକଥିତ ମୀମାଂସ-ଦର୍ଶନ ।

ତୁତି—ଯା.ବ. କ୍ଷୁଦ୍ର ପକ୍ଷୀ ବିଶେଷ, ଏକ-ପ୍ରକାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶୁଆ ।

ତୁତିଆ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ତୁତ୍ଥ) ତାମ୍ରଘଟିତ ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ ଉପରସ ବିଶେଷ,ମୟୂରଗ୍ରୀବ, ମହୁରଗିଣିଆ । [ଶବ୍ଦ ।

ତୁ.ତୁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. କୁକ୍କୁରକୁ ଡାକିବା

ତୁତୁରି—ଗ୍ରା. ବ. ଏକଜାତୀୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶୃଙ୍ଗ ଯନ୍ତ୍ର, ଶିଙ୍ଗାତୁରି ।

ତୁତ୍ଥ—କ୍ଲୀ.ବ. (ତୁଦ୍+ଥ)ଗ୍ରୀବା,ପ୍ରସ୍ତର, ଅଗ୍ନି, ଅଞ୍ଜନଭେଦ, ନୀଳୀ, ସୁଷ୍ଠୁଳା, ଉପଧାତୁ ବିଶେଷ, ତୁତିଆ, ରସାଞ୍ଜନ ।

ତୁତ୍ଥକ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତୁତ୍ଥ+କ) ତୁତ୍ଥ, ତୁତିଆ, ତୁତ୍ଥ ଦେଖ ।

ତୁତ୍ଥା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତୁତ୍ଥ+ଆ) ନୀଳୀବୃକ୍ଷ, କ୍ଷୁଦ୍ରେଳା,ଶ୍ରେଷ୍ଠଅଳେଇଚ,ମହାନୀଳୀ ।

ତୁତ୍ଥାଞ୍ଜନ—କ୍ଲୀ. ବ. ଉପଧାତୁ ବିଶେଷ, ଅଞ୍ଜନଭେଦ, ତୁତିଆ, ମୟୂରଗ୍ରୀବା ।

ତୁଥ—ପୁଂ. ବ.ହନନକର୍ତ୍ତା,ବ୍ରହ୍ମ,ଦକ୍ଷିଣା ବିଭାଜକ ବ୍ରହ୍ମରୂପ ଋତ୍ୱିକ୍‌ଭେଦ ।

ତୁଦ—ବଂ. (ତୁଦ୍+ଥ) କ୍ଲେଶକର, ପୀଡ଼ାଦାୟକ, ବ୍ୟଥକ ।

ତୁଦନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତୁଦ+ଭାବ.ଅନ) ପୀଡ଼ନ, ପୀଡ଼ା, ବ୍ୟଥା ।

ତୁଦାଦି—ପୁଂ. ବ. ଧାତୁଗଣ ବିଶେଷ, ତୁଦାଦିଗଣ ଧାତୁ ବିଶେଷ ।

ତୁନ୍—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ତୁନ୍ନ) ଜନ୍ୟବୃକ୍ଷ ବିଶେଷ ।

ତୁନ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ତୁଷ୍ଣୀ) ନିବାକ୍, ନୀରବ, ଚୁପ୍, ଲୁକାୟିତ,ଗୁପ୍ତ, ନିସ୍ତବ୍ଧ. (ବ) ନୀରବତା, ନିସ୍ତବ୍ଧତା, କାନ୍ଦ ବା କଥା ବନ୍ଦ କରିବା,(କ୍ରି.ବଂ)ନୀରବରେ

ତୁନକ(କ)ରି—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବଂ. ନୀରବରେ, ଗୁପ୍ତଭାବରେ ।

ତୁନକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କଥା କହୁଥିବା ବା କାନ୍ଦୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଶାନ୍ତ୍ୱନାଦେଇ ବା ଭୟଦେଇ ତାହାର କଥା ବା କାନ୍ଦକୁ ବନ୍ଦ କରାଇବା, ଅନ୍ୟର ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରିବା ।

ତୁନତାନ(ନ)—ଗ୍ରା. ବ. ବଂ. କ୍ରି. ବଂ. ତୁନ ଦେଖ ।

ତୁନିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚରାଲୁଗା ଆଦିକୁ ସିଲାଇ କରିବା, ପୂରଣକରିବା ।

ତୁନମୁନ—ଗ୍ରା.ବ ଓ ବଂ. ଚୁପ୍‌ସଇତାନ୍ ଲୋକ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବାହାରେ ମୁନ ପରି ଚୁପ୍‌ଚାପ୍‌ରହି ସାଧୁ ଓ ବାକ୍‌ସଂଯମୀ ବୋଲି ଜଣାଯାଏ କିନ୍ତୁ ଭିତରେ ଭାରି ଦୁଷ୍ଟ ବା ଖଳ ।

ତୁନହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଚୁପ୍‌ହେବା, ନୀରବ-ହେବା, କାନ୍ଦ ବା କଥା ବନ୍ଦକରିବା ।

ତୁନ୍ଦ—କ୍ଲୀ.ବ. (ତୁଦ+କ.ଅ)ଉଦର, ପେଟ, (ଯା.ବଂ)ପ୍ରଚଣ୍ଡ, ତୀବ୍ର ।

ତୁନ୍ଦକୂପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. କ୍ଷୁଦ୍ରକୂପ,ନାଭି ।

ତୁନ୍ଦକୂପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ନାଭି ।

ତୁନ୍ଦପରିମାର୍ଜ—ବଂ.(ତୁନ୍ଦ+ପରିମୃଜ+-କ.ଅ) ମନ୍ଦ, ଅଳସ ।

ତୁନ୍ଦପରିମୃଜ—ପୁଂ.ବ. ଅଳସ, ମନ୍ଦ ।

ତୁନ୍ଦବନ୍—ପୁଂ.ବ. ତୁନ୍ଦିଲ. ଭୁଣ୍ଡିଯୁକ୍ତ, ସ୍ଥୂଳୋଦର, ପେଟୁଆ, ଅନ୍ତ୍ରଲପେଟ, ମୋଟା, ଧୁଣ୍ଡା ।

ତୁନ୍ଦାଦ—ପୁଂ.ବ.ଶବ୍ଦଗଣବିଶେଷ,ଉଦର, ପିଶଣ୍ଡ, ଯବ, ବ୍ରୀହି ।

ତୁନ୍ଦ---କ୍ଲୀ.ବ.(ତୁନ୍ଦ+କ.ଇ)ପେଟ, ଉଦର, ଗନ୍ଧବିଶେଷ. (ସ୍ତ୍ରୀ)ନାଭି ।

ତୁନ୍ଦିଳ—ପୁଂ.ବଂ. ବିଶାଳ କଠରଯୁକ୍ତ, ତୁଣ୍ଡିଭ ଦେଖ ।

ତୁନ୍ଦିକର---ପୁଂ. ବ. ତୁନ୍ଦିଳ, ତୁଣ୍ଡିଭ ଦେଖ ।

ତୁନ୍ଦିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ତୁନ୍ଦିକ+ଆ)ନାଭି ।

ତୁନ୍ଦିତ—ପୁଂ.ବଂ. ତୁନ୍ଦିଳ ଦେଖ ।

ତୁନ୍ଦିଭ—ପୁଂ.ବଂ.ତୁନ୍ଦିଳ, ଭୁଣ୍ଡିଯୁକ୍ତ ।

ତୁନ୍ଦିଳ--ପୁଂ.ବଂ.ସ୍ଥୂଳୋଦର,ବଡ଼ପେଟା, ପିଶଣ୍ଡିଳ, ତୁନ୍ଦିକ, ତୁନ୍ଦ, ତୁଣ୍ଡିଳ ଦେଖ ।

ତୁନ୍ଦିଳଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଶ୍ରୁପୁଷ୍ପୀ, ଶଂଖା ।

ତୁନ୍ଦୀ—ପୁଂ.ବ. ତୁଣ୍ଡିଳ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.) ନାଭି ।

ତୁମ୍ନ—ପୁଂ.ବି.(ତୁଦ୍+ତ) ନନ୍ଦ, ଚର୍ବ୍ବ-ଲୁଗା, ଛିଣ୍ଡାକନା, ତୁତ୍ତଦେଖ,(ବି) ଚର୍ବ୍ବ, ସିଲାଇ ଜର୍ବ ଯାଇଥିବା,ବ୍ୟଥିତ, ଛିନ୍ନ ।

ତୁମ୍ନବାୟୁ—ପୁଂ.ବି.(ତୁମ୍ନ+ବେ+କ.-ଅ) ସୌଚକ, ଦରଙ୍ଗ ।

ତୁମ୍ନସେଚନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସୂଚୀଭେଦ,ଛୁଞ୍ଚୀ

ତୁପିନା—ପ୍ରା. (ସିନ୍ଧି) କ୍ରି. ପୋତିବା, ପୁତିବା ।

ତୁଫଙ୍ଗ—ଯା.ବି. ବାୟୁଗ୍ରଲିତ ବନ୍ଧୁକ ।

ତୁଫାନ୍—ଯା.ବି. ଝଡ଼, ଝଡ଼ୀ, ଝଡ଼-ତୋଫାନ, ଝଡ଼ପବନ, ବନ୍ୟା ।

ତୁମ୍ଭଡ଼ା(କ)କା—ଯା. ବି. ଧୁମ୍ଧାମ, ଆଡ଼ମ୍ବର,ଆଡମ୍ବରସହିତ ଗୋଳମାଳ

ତୁମ—ଗ୍ରା.ସର୍ବ. ତୁମ୍ଭର ଦେଖ ।

ତୁମଡ଼ୀ—ଗ୍ରା.ବି. ପିତାଲଭର ତୁମ୍ବୀରେ ନିର୍ମିତ ବଂଶୀବିଶେଷ, ସୁସ୍ପଷ୍ଟ, ତିକ୍ତଷ୍ଟ, ଏକପ୍ରକାର ବିଷାକ୍ତ କୀଟ, ତୁମ୍ବା, ଲାଉ-ଖୋଳପାରେ ନିର୍ମିତ ଥାଳ ।

ତୁମର—ଗ୍ରା.ସର୍ବ. ତୁମ୍ଭର ଦେଖ ।

ତୁମା—(ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି.) ଲାଉ, ତୁମ୍ବା ।

ତୁମୁର—କ୍ଲୀ.ବି. ତୁଳ ଦେଖ ।

ତୁମୁଲ—କ୍ଲୀ. ବି ଓ ବିଂ.(ତୁ+ଅଧ+-ମଂ.ମୁଲ) ରଣସଙ୍କୁଳ, ଘୋର, ଅତି-ପ୍ରବଳ, ଉତ୍କଟ, ଭୟଙ୍କର, ପ୍ରଚଣ୍ଡ,(ବି) କଳିବୃକ୍ଷ, ବାହାଡ଼ାଗଛ, ବ୍ୟାକୁଳ-ଯୁଦ୍ଧ, ମାରପିଟ, କଳହ, ଗଣ୍ଡଗୋଳ, ଯୁଦ୍ଧ ।

ତୁମୁଲଯୁଦ୍ଧ—ବି. ଘୋରତର ସଂଗ୍ରାମ ।

ତୁମୁଲ—କ୍ଲୀ. ପୁଂ. ବି ଓ ବିଂ. ତୁମୁଲ ଦେଖ ।

ତୁମ୍ବ—ସ୍ତ୍ରୀ.ପୁଂ.ବି.(ତୁମ୍ବ+ମଂ.ଅ)ଅଲାବୁ, ଲାଉ, ପିତାଲଭ, ବୀଣା, ସିତାର ଆଦି ଯନ୍ତ୍ରର ଲାଉ,ବମ୍ବଫଳ, କଇଁଚିକାଲୁଡ଼, (ଗ୍ରା.ବି.) ଧାନ୍ୟାଦି ମାପିବାର ପାତ୍ର, ଶରଡ଼ିଚକର ହାଣ୍ଡି, ଘଡ଼ିବାଣ, ହାବିଲବାଣ ।

ତୁମ୍ବକ—ପୁଂ.ବି. ତୁମ୍ବ ଦେଖ ।

ତୁମ୍ବର—କ୍ଲୀ.ବି.ବାଦ୍ୟଭେଦ, ତାନପୁରା, ତୁମ୍ବୁରୁଗନ୍ଧର୍ବ ।

ତୁମ୍ବୁରୁ—ପୁଂ.ବି. ଗନ୍ଧର୍ବଭେଦ, ତୁମ୍ବୁରୁ ଦେଖ ।

ତୁମ୍ବନ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦେଶଭେଦ ।

ତୁମ୍ବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଲାଉ, ଗଣ୍ଡି, ଶୁଖିଲା ଲାଉ-ଖୋଳର ପାତ୍ର, ଲାଉଥାଳ, ବୀଣାଦି-ଯନ୍ତ୍ରର ହାଣ୍ଡି ବା ପାତ୍ର, ଯୋଗିଥାଳ, ପିତାଲଭ ।

ତୁମ୍ବି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୁମ୍ବ ଦେଖ, (ଗ୍ରା. ବି.) ଦଡ଼ ହାବିଲବାଣ, ତୁମ୍ବା ଦେଖ ।

ତୁମ୍ବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତୁମ୍ବ+ଇକ+ଆ)ଲାଉ-ପିତାଲଭ, କଟୁତୁମ୍ବୀ ।

ତୁମ୍ବିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କଟୁତୁମ୍ବୀ,ପିତାଲଭ ।

ତୁମ୍ବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତୁମ୍ବ+ଈ) ତୁମ୍ବ ଦେଖ ।

ତୁମ୍ବୀପୁଷ୍ପ—କ୍ଲୀ.ବି.ଅଲାବୁପୁଷ୍ପ, ଲାଉଫୁଲ ।

ତୁମ୍ବୁକ—କ୍ଲୀ.ବି. ଲାଉଫଳ,(ପୁଂ)ଅଲାବୁ ।

ତୁମ୍ବୁରୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ପ୍ରାଚୀନ ଆନଦ୍ଧଯନ୍ତ୍ର-ବିଶେଷ ଢ଼କାପ୍ରଭୃତି ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ତୁମ୍ବୁଲ—ପୁଂ.ବି. ବନ୍ଧ୍ୟ ପର୍ବତସ୍ଥ ଜାତି-ଭେଦ (ଗ୍ରା.ବି.)ଆନଦ୍ଧ ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ନଡ଼ିକାଠ ।

ତୁମ୍ବୁରା—ପୁଂ.ବି.(ତୁମ୍ବ+ଉର) କୁକୁର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତୁମ୍ବୁରୀ ।

ତୁମ୍ବୁରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତୁମ୍ବୁର+ଈ)କୁକୁରୀ, ଧନିଆଁ, ଜୁଣ୍ଡି, ମାଇକୁକୁର, ନାଗେ-ଶ୍ୱରଯନ୍ତ୍ର ।

ତୁମ୍ବୁରୁ—ପୁଂ.ବି.(ତୁମ୍ବ+ଉରୁ) ଗନ୍ଧର୍ବ-ବିଶେଷ, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ନାରଙ୍ଗାଦି ବର୍ଗର ଶ୍ରେଷ୍ଠକଣ୍ଟକୀ ତରୁବିଶେଷ,ଋଷି-ବିଶେଷ, ଧନିଆଁ ।

ତୁମ୍ବୁରୁବୀଣା—ଗ୍ରା.ବି.ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ଏହାର ଚଳିତ ନାମ ତାନପୁରା ।

ତୁମ୍ଭ—ଗ୍ରା.ସର୍ବ. ତୁମ୍ଭର ଦେଖ ।

ତୁମ୍ଭର—ଗ୍ରା.ସର୍ବ.ଆପଣଙ୍କର ।

ତୁମ୍ଭେ—ଗ୍ରା.ସର୍ବ.୨ୟପୁରୁଷ ଏକବଚନ

ତୁମ୍ଭ—ପୁଂ. ବିଂ.(ତୁମ୍+ର) ପ୍ରେରକ, ହିଂସକ ।

ତୁୟ—ପ୍ରା. (ଭାଷାଖା. ସର୍ବ.) ତୁ ।

ତୁରତୁର—ଗ୍ର.ବିଂ.ତୁରୁତୁରୁ ଦେଖ ।

ତୁରତୁରିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ତୁରୁତୁରିଆ ଦେଖ

ତୁର—ବିଂ.(ତୁର+କ.ଅ)ବେଗବିଶିଷ୍ଟ, ଦ୍ରୁତଗାମୀ, (କ୍ଲୀ.ବି.) ବେଗ, ତ୍ୱରା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତୁରୀ, (କ୍ରି.ବିଂ.) ଶୀଘ୍ର ।

ତୁରକ୍ଷ—ଯା.ବି. ତୁରସ୍କବାସୀ ମୁସଲମାନ ଜାତି ।

ତୁରଗ—ସ୍ତ୍ରୀ.ପୁଂ.ବି. (ତ୍ୱରା+ଗମ୍+କ.-ଅ) ଘୋଟକ, ଘୋଡ଼ା, ଶିଶ୍ନ, ସାତ-ସଂଖ୍ୟା । [ଗନ୍ଧ ।

ତୁରଗଗନ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧା, ଅଶ୍ୱ-

ତୁରଗଦାନବ—ପୁଂ. ବି. କେଶିଦାନବ, ଅଶ୍ୱାକୃତି ରାକ୍ଷସବିଶେଷ ।

ତୁରଗପ୍ରିୟ—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ରିତତ୍ତ୍ୱ) ଯବ, ଯଅଧାନ ।

ତୁରଗବନ୍ଧ—ବିଂ. (ବି.ଗ୍ରା) ତୁରଗାନନ ଦେଖ, (ବି) କିନ୍ନର ।

ତୁରଗବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତ୍ରିତତ୍ତ୍ୱ)ସ୍ତ୍ରୀ ଅଭାବରୁ ବାଧ ହୋଇ ମନୁଷ୍ୟ ଯେଉଁ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ଅବଲମ୍ବନ କରେ ।

ତୁରଗମେଧ—ପୁଂ.ବି. ଅଶ୍ୱମେଧ ।

ତୁରଗରକ୍ଷକ—ପୁଂ.ବି. ଅଶ୍ୱରକ୍ଷକ ।

ତୁରଗଲୀଳକ—ପୁଂ.ବି. ସଙ୍ଗୀତ ତାଳ-ବିଶେଷ । [ବଳ ।

ତୁରଗଶାଳା—ବି. ଘୋଡ଼ାଶାଳ, ଅସ୍ତ୍ରା-

ତୁରଗସାଦୀ—ବି.(ତୁରଗ+ସଦ୍+ଇନ୍) ଅଶ୍ୱାରୋହୀ, ଅଶ୍ୱାରୋହୀ ସୈନ୍ୟ ।

ତୁରଗାତ୍ମ—ବିଂ. ଶୀଘ୍ରଗମନକାରକ, ଶୀଘ୍ରଗମନ ।

ତୁରଗାନନ—ପୁଂ. ବି. କିନ୍ନରଭେଦ, ଦେଶଭେଦ, (ବିଂ. ବ.ଗ୍ରା)ଘୋଟକ-ମୁଣ୍ଡ, ଯାହାର ମୁହଁ ଘୋଡ଼ାପରି ।

ତୁରଗାରି—ପୁଂ.ବି.(ତ୍ରିତତ୍ତ୍ୱ)କିନ୍ନର, ମହିଷ, ମଇଁଷି, ପୋଡ଼ୁଆ ।

ତୁରଗାରୋହ—ପୁଂ.ବି. ଅଶ୍ୱାରୋହୀ ।

ତୁରଗୀ—ପୁଂ.ବି.(ତୁରଗ+ଇନ୍)ଅଶ୍ୱା-ରୋହୀ, ଘୋଡ଼ାସବାର ।

ତୁରଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି (ତୁରଗ+ଈ) ଅଶ୍ୱ-ଗନ୍ଧା, ଘୋଟକୀ, ମାଇଘୋଡ଼ା ।

ତୁରଗୀୟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ପୁଂ. ବିଂ. ଅଶ୍ୱସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,

ଖେଡ଼ି ।

ତୁରଗୋପଗୁରକ—ପୁଂ. ବି. ଅଶ୍ୱପାଳ, ଅଶ୍ୱାରୋହୀ ।

ତୁରଙ୍ଗ—ସ୍ତ୍ରୀ.ପୁଂ.ବି.(ତୁର+ଗମ୍+ଅ) ଘୋଟକ, (କ୍ଲୀ.) ଚିତ୍ତ, ସୈନ୍ଧବ,(ବିଂ) ଶୀଘ୍ରଗାମୀ, (ଯା.ବି.) ଟିଣର ବା ଲୁହାର ପେଟରା ।

ତୁରଙ୍ଗକ—ପୁଂ. ବି. (ତୁରଙ୍ଗ+କ) ଘୋଡ଼ା, ଘୋଟକ, ହସ୍ତିଘୋଷା ବୃକ୍ଷ ।

ତୁରଙ୍ଗଗନ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧା ।

ତୁରଙ୍ଗଦ୍ୱିଷଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ମହିଷୀ, ସ୍ତ୍ରୀ ମହିଷ, ମଇଁଷି ।

ତୁରଙ୍ଗପ୍ରିୟ—ସ୍ତ୍ରୀ.ପୁଂ. ଯବ, ଯଅଧାନ ।

ତୁରଙ୍ଗମ—ସ୍ତ୍ରୀ.ପୁଂ.ବି. (ତୁର+ଗମ୍+ +ଅ) ଘୋଟକ, ଘୋଡ଼ା ।

ତୁରଙ୍ଗମଶାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଅଶ୍ୱଶାଳା,ଅସ୍ତାବଲ, ଘୋଡ଼ାଶାଳ ।

ତୁରଙ୍ଗମେଧ—ପୁଂ.ବି.ଅଶ୍ୱମେଧ(ଯାଗ) ।

ତୁରଙ୍ଗବକ୍ତ୍ର—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)କିନ୍ନରଭେଦ, (ବିଂ) ଯାହାର ମୁହଁ ଘୋଡ଼ାମୁହଁପରି ।

ତୁରଙ୍ଗବଦନ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)ଅଶ୍ୱମୁଖାକାର କିନ୍ନରଭେଦ ।

ତୁରଙ୍ଗାରି—ପୁଂ.ବି. କରବୀର, ମହିଷ, କନ୍ଦଅର ।

ତୁରଙ୍ଗିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତୁରଙ୍ଗ+ଇକ+- +ଆ) ଦେବଦାଳୀଲତା, ଘୋଷାଲତା ଦେବତାଡ଼ି ଦେଖ । [ସବାର ।

ତୁରଙ୍ଗୀ—ପୁଂ.ବି. ଅଶ୍ୱାରୋହୀ, ଘୋଡ଼

ତୁରଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୁରଙ୍ଗ+ଇ) ଘୋଟକୀ, ମଇଘୋଡ଼ା, ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧା ।

ତୁରଞ୍ଜ—ଯା. ବି. ଟଭଜାତୀୟ ଏକ ପ୍ରକାର ଫଳ,ତୁରୁତାର ପିଠିପାଖରେ, ଶାଳରକଣରେ ଆମ୍ବ ବା ପାନପତ୍ର ଆକାରର ତିଆରି ଛୁଞ୍ଚିକାମ ।

ତୁରଣ--କ୍ଲୀ.ବି.(ତୁର+ଭ.ଅନ)ଶିଘ୍ରଗମନ, ଶୀଘ୍ରଗମନ ।

ତୁରଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୁରଣ+ଯ) ତ୍ୱରା, ଶୀଘ୍ର ।

ତୁରଣ୍ୟସଦ୍—ପୁଂ.ବିଂ.(ତୁରଣ୍ୟ. ସଦ୍+କ୍ୱିପ୍) ଯେ ଶୀଘ୍ର ଅବସନ୍ନ ହୁଏ ।

ତୁରଣ୍ୟେ—ବିଂ. (ତୁରଣ୍ୟ+ଉ) ତ୍ୱରାଯୁକ୍ତ

ତୁରନ୍ତ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. ଅତିଶୀଘ୍ର,ହଠାତ୍, ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ । [ତ୍ୱରା ।

ତୁରମ—-ଅବ୍ୟ. (ତୁର+ଅମ)ଶୀଘ୍ର,

ତୁରସ୍ୱା—ବିଂ. ତୁର୍ଣ୍ଣ, ଶୀଘ୍ର ।

ତୁରଷ୍କ—ଗ୍ରା.ବି. ତୁର୍କୀଦେଶ, ଇଉରୋପ ଅନ୍ତର୍ଗତ ମୁସଲମାନ ରାଜ୍ୟ ବା ରୁସ୍, ଆସିୟିକ ତୁରଷ୍କ, ତୁର୍କୀସ୍ଥାନ ।

ତୁରସ୍—କ୍ଲୀ.ବି. ତ୍ୱରା,ଶୀଘ୍ର ।

ତୁରସ୍‌ପେୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତୁରସ୍+ପା+ଯ) ତୁର୍ଣ୍ଣପେୟ ।

ତୁରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି (ତୁର+ଆ) ବେଗ,ତ୍ୱରା ।

ତୁରାଣ—ଯା. ବି. ପାରସ୍ୟର ଉତ୍ତରସ୍ଥ ଜାତି ବିଶେଷ,ପାରସ୍ୟର ଉ: ପୂ: ମଧ୍ୟ-ଆସିଆର ଦେଶଖଣ୍ଡ ।

ତୁରାୟଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୁର+ଅୟନ) ଅଗ୍ନିଚୟ.ଯଜ୍ଞଭେଦ,ଏହି ଯଜ୍ଞ ଚୈତ୍ର ବା ବୈଶାଖରେ ପଞ୍ଚମୀରେ କରିବାକୁ ହୁଏ. (ବିଂ) ପରାୟଣ, ଆସକ୍ତ ।

ତୁରାସାହ—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ୱରା+ସହ+କ. କ୍ୱିପ୍) ଇନ୍ଦ୍ର, ଦେବରାଜ ।

ତୁରି—-ପୁଂ:ବି. ଆଫଗାନସ୍ଥାନ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଜାତିବିଶେଷ,(ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.) ତନ୍ତ୍ରବାଦ୍ୟ ବିଶେଷ,ତନ୍ତ୍ରୀର କାଣ୍ଡ,ଯୁକ୍ତାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ଚନ୍ଦନାରର ଚୂଳି, (ଗ୍ରା.ବି.) ବଗୁଲ, ଉଚ୍ଚଧ୍ୱନିଯୁକ୍ତ ଧାତୁନିର୍ମିତ ଲମ୍ବଶିଙ୍ଗାବିଶେଷ, ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବିଂ. ବ ଛିଶିଦ୍ୱାରା ଟୋକାଇ ଆଦ୍ୟ ତୁଣି ଜୀବକ ନିର୍ଦ୍ଦାହକରବ. ଅନାର୍ଯ୍ୟ ଜାତିବିଶେଷ ।

ତୁରିତ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.(ସଂ.ତ୍ୱରିତ) ସତ୍ୱର, ଚଞ୍ଚଳ,ଅତିଶୀଘ୍ର,ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍,ହଠାତ୍ ।

ତୁରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତୁର + ଇ)ତୁରୀ ଦେଖ ।

ତୁରୀପ—ବିଂ. ତୁର୍ଣ୍ଣବ୍ୟାପକ ।

ତୁରୀୟ—ବିଂ. (ଚତୁର+ଇୟ) ଚତୁର୍ଥ (ତ୍ୱରା+ଇୟ) ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ, ଶୀଘ୍ରଗତ, ପରିଜ୍ଞାଣକାରୀ ।

ତୁରୟ— ବିଂ. ଚମାଧ୍ୱର ଅବସ୍ଥାବିଶେଷ, ପର ବ୍ରହ୍ମ,ମାୟାର ଅତୀତ ଚତୁର୍ଥତତ୍ତ୍ୱ, ବେଦ ଅନୁସାରେ ବାଣୀ ବା ବାକ୍ୟର ଏକଶ୍ରେଣୀ ।

ତୁରୀୟକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତୁରୀୟ + କ) ଚତୁର୍ଥ,ତୁରୀୟ ଦେଖ ।

ତୁରୀୟକ—-ପୁଂ. ବିଂ. (ତୁରୀୟ + କ) ଚତୁର୍ଥ,ତୁରୀୟ ଦେଖ ।

ତୁରୀୟଜ୍ଞାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ. ଧା.) ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନର ଫଳରେ ମନୁଷ୍ୟ ମୁକ୍ତିଲାଭକରେ

ତୁରୀୟବର୍ଣ୍ଣ—-ପୁଂ. ବି. ଚତୁର୍ଥବର୍ଣ୍ଣ, ଶୂଦ୍ରଜାତି ।

ତୁରୀୟବ୍ରହ୍ମ—ବି. ପରଂବ୍ରହ୍ମ ।

ତୁରୀୟଯନ୍ତ୍ର—ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଗତି ଜାଣିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ତୁରୁକା—ପ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ର) ବି. ଚିତାବାଘ ।

ତୁରୁକ—-ଗ୍ରା. ବି. ତୁରଷ୍କଦେଶୀୟ ଟାଙ୍ଗଣ ଘୋଡ଼ା ।

ତୁରୁଙ୍ଗ—ଗ୍ରା.ବି.ଅପରାଧୀ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦଣ୍ଡଦେବା ନିମନ୍ତେ ତାହାର ଗୋଡ଼ହାତକୁ କାଷ୍ଠମଧ୍ୟସ୍ଥ ଛିଦ୍ରରେ ଠୁକି ବନ୍ଦ କରିବାର ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ହରିକାଠ,ବେଡ଼ି, ନାଲପଟ । [ମାଛ ।

ତୁରୁଜା—ପ୍ରା. (ଜୟପୁର) ବି. ଜିମାଖାଡ଼ି

ତୁରୁଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି. କଇଁ ଚିକାଳୁଡ଼ି,ହୁଡ଼ୁକା, ଜହ୍ନିଜାତୀୟ ଫଳ ଓ ତାହାର ଗଛ ।

ତୁରୁତୁରିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ) ଅସ୍ଥିର, ଅଧୀର, ଚପଳସ୍ୱଭାବ, ତରଳପ୍ରକୃତି ।

ତୁରୁତୁରୁ--ଗ୍ରା.ବିଂ.(ସଂ-ତ୍ୱରା)ତରତରିଆ, ଚପଳ, ଅସ୍ଥିର, (କ୍ରି.ବିଂ) ତରତରହୋଇ, ଅତିଶୀଘ୍ର, ଅଧୀରଭାବରେ ।

ତୁରୁପ୍—ଯା.ବି.ଏକପ୍ରକାର ତାସଖେଳ, ରଙ୍ଗଖେଳ, କଟାହୋଇଥିବା ରଙ୍ଗ ତାସ ।

ତୁରୁଷ୍କ—ବି. ମ୍ଲେଚ୍ଛଜାତିବିଶେଷ, ତୁର୍କୀଜାତି, ତୁର୍କୀ ସ୍ଥାନ ।

ତୁରୁଷ୍କ—ପୁଂ. ବି. ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟଭେଦ, ତୁରୁଷ୍କ ଦେଶଜାତ ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ସୁଗନ୍ଧ ତୈଳ ବା ଦ୍ରବ୍ୟଭେଦ,ଚଳିତ କଥାରେ

ଶିଳାରସ, ଆମ୍ଳାଳ ହରିତମଣିବିଶେଷ, ଶ୍ରୀବାସ ବୃକ୍ଷ, ଘଣ୍ଟପାରୁଳି ।

ତୁରୁଷ୍କଗୌଡ଼—ତୁରଙ୍ଗ ଗୌଡ଼, ତୁରଙ୍ଗ ଓ ଦ୍ରାବିଡ଼ ଭେଦରେ ଗୌଡ଼ ଦୁଇ-ପ୍ରକାର ।

ତୁର୍କୀ—ଯା. ବି. ତୁରଷ୍କ ଦେଶ, ତୁରଷ୍କ ଦେଶବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ତୁରଷ୍କ ସେନା, ତୁରଷ୍କଦେଶୀୟ ଘୋଡ଼ା, ତୁରଷ୍କ ଦେଶୀୟ ଭାଷା, (ବିଂ) ତୁରଷ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ତୁରଷ୍କ ଦେଶଜାତ, ତୁରଷ୍କ ଦେଶବାସୀ ।

ତୁର୍କୀସ୍ଥାନ—ଯା.ବି. ଆସିଆମହାଦେଶରେ ଥିବା ଦେଶବିଶେଷ ।

ତୁର୍ଯ୍ୟରଖାଁ -୧୩୦୩ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଆଲାଉଦ୍ଦୀନ ଚୋର ଆକ୍ରମଣ କରିବା ସମୟରେ ତୁର୍ଯ୍ୟରଖାଁ ଭାରତ ଲୁଣ୍ଠନର ଆୟୋଜନ କରିଥିଲେ ।

ତୁର୍ଫଣ୍ଡ—ପୁଂ.ବିଂ.ହନ୍ତା,ସୃଣି ଦୁଇପ୍ରକାର ହନ୍ତା ଓ ଭର୍ତ୍ତା ।

ତୁର୍ଫଣ୍ଡୁ—ପୁଂ. ବିଂ. ହନ୍ତା ।

ତୁର୍ଯ୍ୟ—ବିଂ. (ଚତୁର + ଯ) ଚତୁର୍ଥ, ତୁରୀୟ, (ବି) ତୁରୀୟ ଅବସ୍ଥା ।

ତୁର୍ଯ୍ୟଗୋଲ—ପୁଂ ବି. କାଳଜ୍ଞାନାର୍ଥ ଯନ୍ତ୍ରଭେଦ,ସମୟ ନିର୍ଣ୍ଣୀୟକ ଯନ୍ତ୍ର,ଘଡ଼ି ।

ତୁର୍ଯ୍ୟବାହ—ପୁଂ.ବି. ଚତୁର୍ଥବର୍ଷର ପଣ୍ଡୁ ।

ତୁର୍ଯ୍ୟା—ବି. (ତୁର୍ଯ୍ୟ + ଆ) ତୁରୀୟଜ୍ଞାନ ଦେଖ ।

ତୁର୍ଫଣି—ବି. ତୁର୍ଫଣ୍ଡଭକ୍ତା ।

ତୁର୍ଫନ୍—କ୍ଲୀ. ବି. ଶତ୍ରୁର ହିଂସନ ।

ତୁର୍ଫଶ—ପୁଂ. ବି. ନୃପଭେଦ ।

ତୁର୍ଫଶେ—ଅବ୍ୟ. ଅନ୍ତିକ, ନିକଟ ।

ତୁର୍ଫସୁ—ପୁଂ. ବି. ଦେବଯାନୀଙ୍କ ଗର୍ଭ-ଜାତ ଯଯାତିଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ତୁର୍ଫୀତ—ପୁଂ. ବି. ରାଜଭେଦ ।

ତୁଲକଲ୍ଲମ—ଯା. ବି. ତୁମୁଲ ଝଗଡ଼ା, ବିସମ୍ବାଦ ।

ତୁଲଙ୍ଗି—ସ୍ତ୍ରୀ. (ସମ୍ବ) ବି. କସ୍ତୁ ।

ତୁଲ—ବି.(ତୁଲ + ଅ)ବିଶୀକାଠି,ପରିମାଣ ଦଣ୍ଡ. ସେର,ତରାଜୁ,(ଗ୍ର.ବି.ସଂ-ତୁଳନ) ଓଜନ, ଓଜନ କରିବା, କଛ,ତୁଳନା, କନ୍ୟାମାସର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସୌରମାନ ମାସ, ସୌରମାନ କାର୍ତ୍ତିକମାସ, (ବିଂ) ଉଚ୍ଚ, ତୁଲ,ସମକକ୍ଷ, (ଗ୍ର.ଦି) ତୁଳନା-କର, ଓଜନକର ।

ତୁଲ—ଗ୍ର. ବିଂ. (ସଂ-ତୁଲ୍ୟ) ସମକକ୍ଷ, ତୁଲ୍ୟ, ସମାନ, ସମତୁଲ, (ଗ୍ର.ଦି) ତୁଲ୍ୟ, ପରି, ପ୍ରକାରେ, ସଦୃଶ, (ବି) ତୁଳନା, ସମାନତା, ସାମ୍ୟ, ଗୃହୋପକରଣ ।

ତୁଲକ—ଗ୍ର. ଅବ୍ୟ. ତୁଲ୍ୟ, ସଦୃଶ ।

ତୁଲସକଟ—ଗ୍ର.ବି. ନିକଟଦ୍ୱାରା ଭେଲ

ତୁଲଣା—ଗ୍ର. ବି. (ସଂ-ତୁଳନା) ତୁଳନା ଦେଖ ।

ତୁଳନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ସଂ-ତୁଳା + ଣ୍ଯ,ଅନ) ଉପମାନ, ପରିମାଣ କରିବା, ସମାନ କରିବା,(ଗ୍ର.ବି) ଓଜନ କରିବା ।

ତୁଳନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୁଳ + ଣ୍ଯ.ଅନ + ଆ) ଉପମା, ସାଦୃଶ୍ୟ, ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ, ପରିମାଣ ।

ତୁଳନାକରିବା—ଗ୍ର.ଦି. ଉପମାକରିବା, ସମକକ୍ଷ କରିବା ।

ତୁଳନୀୟ—ବିଂ. (ତୁଳନ + ମଂ. ଅନୀୟ) ତୁଳନାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ତୁଳପାତ—ଗ୍ର. ବି. ନିକଟ ।

ତୁଳଭ—ପୁଂ.ବି. ଆୟୁଧଜୀବୀସଙ୍ଘଭେଦ ।

ତୁଳରେ—ଗ୍ର. ଅବ୍ୟ. ତୁଳେ, ସହିତ ।

ତୁଳସାରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୃଣ ।

ତୁଳସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ତୁଳା + ସ + କ.ଅ + ଈ) ସୁନାମଖ୍ୟାତ ବୃକ୍ଷ, ତୁଳସୀ ଗଛ, (ଗ୍ର.ବି) ବୃନ୍ଦାବତୀ, ତୁଳସୀ ଦେବୀ, ତୁଳସୀଗଛର ପତ୍ର ଓ ଜଟା ।

ତୁଳସୀକଣ୍ଠି—ଗ୍ର.ବି. ତୁଳସୀ ମାଳଦେଖ

ତୁଳସୀକବି—ଗ୍ର. ବି. ଯଦୁରାୟଙ୍କର ପୁତ୍ର ଜଣେ ହିନ୍ଦି କବି ।

ତୁଳସୀକ୍ଷେତ୍ର—ଗ୍ର. ବି. କଟକ ଜିଲ୍ଲାର କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ।

ତୁଳସୀଚଉଗ—ଗ୍ର. ବି. ଯେଉଁ ଚଉଗ ବା ବେଦୀ ଉପରେ ତୁଳସୀ ଗଛ ଲଗା-ଯାଇଥାଏ, ପୁରୀଜିଲ୍ଲାର ମାଳତୀ ପାଟ-ପୁରରେ ଥିବା ପ୍ରସିଦ୍ଧ ତୁଳସୀ ଗଛର ଚଉଗ ଓ ତନ୍ନାମକ ଗ୍ରାମ ।

ତୁଳସୀଚଢ଼ା(ଢ଼େ)ଇବା—ଗ୍ର.ଦି.ମନୋ-ରଥ ସିଦ୍ଧି ନିମିତ୍ତ ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରତିମା ବା ଶାଳଗ୍ରାମଠାରେ ତୁଳସୀ ଅର୍ପଣ କରିବା ।

ତୁଳସୀଜଟା—ଗ୍ର. ବି. ତୁଳସୀ ଗଛର ପୁଷ୍ପ ସମନ୍ୱିତ ଲମ୍ବ ଗୁଚ୍ଛ ।

ତୁଳସୀଦାସ—ଗ୍ର. ବି. ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନର ସର୍ବପ୍ରଧାନ ଭକ୍ତ କବି, ରାମାୟଣ ଲେଖକ,ଏ କନୌଜ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଥିଲେ ।

ତୁଳସୀଦୁଙ୍ଗାରି—ବିଶାଖାପତ୍ତନ ଜିଲ୍ଲା-ର୍ଗତ ବସ୍ତ୍ରର ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ବିସ୍ତୃତ ଗିରିମାଳା ।

ତୁଳସୀଦ୍ୱେଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବଙ୍ଗଣ୍ଡ, ବନ-ତୁଳସୀ ।

ତୁଳସୀପତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. ତୁଳସୀଗଛର ପତ୍ର ।

ତୁଳସୀପୁର—ଗ୍ର.ବି.ଅଯୋଧ୍ୟାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପରଗଣା ଓ ଉକ୍ତପରଗଣାର ପ୍ରଧାନ ନଗର ।

ତୁଳସୀମଞ୍ଜରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ତୁଳସୀ ଗଛର କୋମଳ ପତ୍ର, କଳିକା ।

ତୁଳସୀମାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୁଳସୀର ମାଳା, ତୁଳସୀ ଗଛର କାଣ୍ଡରେ ତିଆରି ବେକରେ ପିନ୍ଧିବା ବା ଜପିବା ମାଳା ।

ତୁଳସୀଲୁଗି—ଗ୍ର. ବି. (ବିଷ୍ଣୁଦିଗ୍ରହଙ୍କର) ତୁଳସୀ ପତ୍ର ବା ମାଳଗ୍ରହଣ ।

ତୁଳସୀବଣ—ଗ୍ର. ବି. ତୁଳସୀଗଛରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା ବଗିଚା ।

ତୁଳସୀବନ—ଗ୍ର.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ତୁଳସୀ ବଣ ଦେଖ, ବୃନ୍ଦାବନ ଦେଖ ।

ତୁଳସୀବାଈ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଇନ୍ଦୋରପତି ଯଶୋବନ୍ତ ରାଓଙ୍କର ଜଣେ ପ୍ରେୟସୀ ।

ତୁଳସୀବିବାହ—ପୁଂ. ବି. ତୁଳସୀର ବିବାହ, କାର୍ତ୍ତିକ କୃଷ୍ଣ ଦ୍ୱାଦଶୀ ଦିନ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ସହିତ ବୃନ୍ଦାବତୀ ବା ତୁଳସୀ ଚଉଗରେ ଥିବା ତୁଳସୀ ଗଛର ବିବାହ-ରୂପ ଉତ୍ସବ ।

ତୁଳସୀଶ୍ୟାମ—ଜୁନାଗଡ଼ର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଉନ୍ନତ ନଗରର ଉତ୍ତରରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ପୁଣ୍ୟ ସ୍ଥାନ ।

ତୁଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୁଳ + ଅଧି + ଅ + ଆ)

ଓଜନ କରିବା, ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ସପ୍ତମ ରାଶି, ଗୃହର ଦ୍ୱାରନିମ୍ନ କାଠ, ମାନ, ଶତପଲ ପରିମାଣ, ପରୀକ୍ଷା କରିବା, ଏକପ୍ରକାର ଦ୍ରବ୍ୟ, ତୋଳନ, ତରାଜୁ, ନିତିକ, ତୁଳନଯନ୍ତ୍ର, ତୁଳାଦଣ୍ଡ, ବଣାକାଠି,ଚୌଲିବା କଣ୍ଟା,ଆପଣା ଶରୀରର ଓଜନ ସଙ୍ଗେ ସମାନ ସୁନା ବା ରୁପାଧାତୁ, (ତୁ+ଅ) ସାମ୍ୟ, ସାଦୃଶ୍ୟ, ତୁଳନା, (ମଂ.ଅ) ଗୃହର ଉପରସ୍ଥ ଶେଣୀ, ତୁଳଆଶେଣୀ, (ଗ୍ରା.ବି) କପା ଓ ସିମିଳିଆଦିର ଫଳକୋଷରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ତନ୍ତୁମୟ କୋମଳ ବସ୍ତୁ, କଷିବା, ତୁଳନା, (ବଂ.ସଂ-ତୁଲ୍ୟ)ସମାନ, ତୁଳା ପରି କୋମଳ ।

ତୁଳା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଓଜନ କରାଇବା ବା କରେଇବା ।

ତୁଲ୍ଲ(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସମାଧାନ କରିବା, କୌଣସି ଆପଦ ବା ଘଟଣାକୁ ସମ୍ଭାଳିବା, ଦାୟିତ୍ୱ ବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିଷ୍ପନ୍ନ କରିବା, ଚଳାଇନେବା, ସମାନ କରିବା, ସମତଳ ବିଶିଷ୍ଟ କରିବା, ଏକ ବସ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ସମାନ ହେବାପରି କରିବା, ତୁଲ୍ୟହେବା, ତୁଳନା କରିବା ।

ତୁଳାକାଠି—ଗ୍ରା.ବି.ସେଉଁ କାଠି ଅଗରେ ତୁଳା ଗୁଡ଼ିଆ ହୋଇଥାଏ, ବଣାକାଠି ବା ଓଜନ କରିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ତରାଜ ପ୍ରଭୃତି ।

ତୁଳାର୍କାବେଷ୍ଟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କାବେରୀନଦୀର ଉତ୍ପତ୍ତି ସ୍ଥାନ ।

ତୁଳାକୃଷ୍ଟ—ବି. (ତତ୍ତ) ଓଜନରେ କମ୍ ଦେବା, ଓଜନରେ ଠକିବା, (ବଂ)ଯେ ଓଜନରେ କମ୍ଦିଏ ।

ତୁଳାକୋଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୁଳା+କୁଟ+ଇ) ତୁଳାଦଣ୍ଡର ଅଗ୍ରଭାଗ ବା ମୁଣ୍ଡ, ନୂପୁର, ମାନଭେଦ, ପରିମାଣବିଶେଷ, ଅଙ୍କୁଶସଂଖ୍ୟା, (ଗ୍ରା.ବି) ଉପମାସଙ୍ଗ ।

ତୁଳାକୋଷ—ପୁଂ.ବି. ତୁଳା, ପରୀକ୍ଷା ।

ତୁଳାଜା—କାଠିଆବାଡ଼ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଭାବ-ନଗର ରାଜ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀର ବେଷ୍ଟିତ ନଗର ।

ତୁଳାଜି—ତାଞ୍ଜୋରର ଜଣେ ବିଦ୍ୟୋତ୍ସାହୀ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାଜା ।

ତୁଳାଜିଅଙ୍ଗ୍ରୀୟ—ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ଦସ୍ୟୁ କନୋଜି ଅଙ୍ଗ୍ରୀୟର ପୁତ୍ର ।

ତୁଳାଦଣ୍ଡ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ)ମାନଦଣ୍ଡ, ନିକ୍ତୀ, ଦଣ୍ଡୀ, ଓଜନ କରିବାର କଣ୍ଟା, ଧଡ଼ା, ବଣାକାଠି ।

ତୁଳାଦାନ—କ୍ଲୀ.ବି. ତୁଳାପୁରୁଷ ନାମକ ମହାଦାନ ।

ତୁଳାଧଟ—ପୁଂ. ବି. ତୁଳାଦଣ୍ଡ ଦେଖ ।

ତୁଳାଧର—ପୁଂ. ବି. (ତୁଳା + ଧୃ+ଅ) ବାଣିଜକ, ତୁଳାରାଶି, ସୂର୍ଯ୍ୟ,ତୁଳାଗୁଣ, ନିକ୍ତୀର ଦଉଡ଼ି,(ବଂ)ତୁଳାଦଣ୍ଡଧାରକ

ତୁଳାଧାର—ବଂ. (ତୁଳା+ଧୃ+କ.ଅ) ବ୍ୟବସାୟରତ, ବ୍ୟବସାୟକାରୀ, ଯାହା ତୁଳା ଦଣ୍ଡରେ ଝୁଲି ଯାଇଥାଏ, (ବି) ବଣିକ୍, ବ୍ୟବସାୟୀ, (ତୁଳା+ ଆଧାର)ନିକ୍ତୀର ପଲ୍ଲା, ତରାଜୁ ଦଣ୍ଡୀରୁ ଓହ୍ଲାଇଥିବା ଡୋର, ଯହିଁରେ ପଲ୍ଲା ଲାଗିଥାଏ, ତୁଳାରାଶି, କାରଣ ।

ତୁଳାଧାରୀ—ବି. (ତୁଳା + ଧୃ + କ.ଇନ୍) ଓଜନ କଲାବାଲା ।

ତୁଳାପରୀକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ନିତିକ ଦ୍ୱାରା ଓଜନ କରାଯାଇ ପାପ ବା ଅପରାଧ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ବିଧି ।

ତୁଳାପାତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ନିକ୍ତ ।

ତୁଳାପୁରୁଷ—ପୁଂ. ବି. ଆପଣା ଶରୀରର ସମାନ ଓଜନର ସୁନା ବା ରୁପା ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ଦାନ କରିବା ବିଧି ।

ତୁଳାପୁରୁଷଦାନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଷୋଡ଼ଶ ପ୍ରକାର ମହାଦାନର ଅନ୍ତର୍ଗତ ମହାଦାନବିଶେଷ ।

ତୁଳାପ୍ରଗ୍ରହ—ପୁଂ.ବି.ତୁଳାଦଣ୍ଡ, ତୁଳାର ଗୁଣ, ନିକ୍ତୀର ଡୋର, ଧଡ଼ା, ବଣାକାଠି ।

ତୁଳାପ୍ରଗ୍ରାହ—ପୁଂ.ବି.ତୁଳାଦଣ୍ଡ ଦେଖ ।

ତୁଳାଭିଣା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ସଂ-ଧୁନନ)ତୁଳାକୁ ଭିଣିବା ନାତିବିଶେଷ, ତନ୍ତ୍ରାତ୍ମକ ଗ୍ରନ୍ଥ-ବିଶେଷ ।

ତୁଳାଭିଣିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତୁଳାକୁ ଧନୁକାକାର ଯନ୍ତ୍ରର ଗୁଣର ଆଘାତରେ ନରମ କରିବା ।

ତୁଳାମାନ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୁଳାଦଣ୍ଡ, ତୁଳାଦଣ୍ଡ ଦ୍ୱାରା ଓଜନ ସ୍ଥିର କରିବା, ତୁଳାଦଣ୍ଡରେ ପରିମାଣ, ଓଜନ ।

ତୁଳାଯନ୍ତ୍ର—ପୁଂ.ବି.ତୁଳାଦଣ୍ଡ, ନିକ୍ତ ।

ତୁଳାଯଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୁଳାଦଣ୍ଡ ଦେଖ ।

ତୁଳାସି(ହେ)ବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ତରାଜୁ ହେବା, ଓଜନ କରାଯିବା, କୌଣସି ବସ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ତୁଳନା କରାଯିବା ।

ତୁଳାବାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. ତୁଳାଧାରୀ ।

ତୁଳାବୀଜ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ଗୁଞ୍ଜା, କାଇଞ୍ଚ, (ତତ୍ତ) କପାମଞ୍ଜି, ସିମିଳି ମଞ୍ଜି ।

ତୁଳାବ୍ରତ—କ୍ଲୀ.ବି. ଆପଣା ଶରୀର ଓଜନର କୌଣସି ଧାତୁଦାନରୂପ ବ୍ରତ ।

ତୁଳାସୂତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ତୁଳାଦଣ୍ଡସ୍ଥିତ ସୂତ୍ର, ନିକ୍ତୀର ଦଉଡ଼ି ।

ତୁଳି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚିତ୍ରକରର ବର୍ତ୍ତିକା, ତନ୍ତୁବାୟର ତୁଣ୍ଡା, ମାକୁ, (ଗ୍ରା.ବି-ସଂ-ତୁଲ) ତୁଳା, ତୁଳାରେ ତିଆରି ଶଯ୍ୟା, ତୋଷକ, ଲେପ ।

ତୁଳିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହଘରର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଅଂଶ ।

ତୁଲିଆ—ପ୍ରା. (ସମ୍ମ)ବି. ଗ୍ରୀବା ।

ତୁଳିକ—ବି(ତୁଳି+କ)ଲେଖନୀ, କଲମ ।

ତୁଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୁଳ+ଣ+ଇ+ କ+ଆ)ଖଞ୍ଜନପକ୍ଷୀ, ତୁଳି ଦେଖ ।

ତୁଳିକାଠ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତୁଳି) ତନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଲୁଗା ବୁଣିବା କାଠ, ଯହିଁରେ ଲୁଗାର ବୁଣା ଅଂଶ ଗୁଡ଼ିଆଯାଏ ।

ତୁଳିକାଠି—ଗ୍ରା.ବି.ଚିତ୍ରକରର ବର୍ତ୍ତିକା ।

ତୁଳିତ—ବଂ. (ତୁଳ + ମଂ.ତ) ଉପମିତ, ଉପରକୁ ଉଠାଯାଇଥିବ ,ଗୃଳିତ, ଉତ୍କ୍ଷିପ୍ତ, ପରିମିତ, ସଦୃଶୀକୃତ, ଯାହା ଓଜନ ହୋଇଅଛି ।

ତୁଳନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଶାଲ୍ମଳୀବୃକ୍ଷ, ଶିମିଳିଗଛ
ତୁଳିଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବି.ଗ୍ରୀ) ଶାଲ୍ମଳୀ, ଶିମିଳିଗଛ ।
ତୁଳିବା—ଗ୍ର.କ୍ରି. ଓଜନ କରିବା, ଉପମା କରିବା, ଗଣିବା, ସମାନ କରିବା, କଷିବା ।
ତୁଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୁଳି ଦେଖ ।
ତୁଳୁବ—ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଜନପଦ, ଆଧୁନିକ ଉତ୍ତର କାନାଡ଼ା ।
ତୁଲେ—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବଂ. ସଂ-ତୁଲ୍ୟ, (ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର)ସହିତରେ(ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁର)ସଙ୍ଗେ, ତୁଲ୍ୟ, ପ୍ରକାରେ, ପରି, ସମାନରେ ।
ତୁଲେଷ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ସଙ୍ଗେ, ସହିତ, ଠାରେ, ନିକଟରେ ।
ତୁଲୋପଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ତୁଳା ଓ ଉପତୁଳା, ଚତୁର୍ଥ ଭାଗର ନାମ ତୁଳା, ତୃତୀୟ ଭାଗର ନାମ ଉପତୁଳା ।
ତୁଲ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ଗନ୍ଧଙ୍ଗ ।
ତୁଲ୍ୟ—ବଂ.(ତୁଳା+ଯ)ଅନୁରୂପ, ସଦୃଶ, ସମ, ସମାନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତୁଲ୍ୟା ।
ତୁଲ୍ୟକୋଣିକ—ବଂ. (ତୁଲ୍ୟ+କୋଣ +ଇକ) ଯେଉଁସବୁ କ୍ଷେତ୍ରର କୋଣ ଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପର ସମାନ ।
ତୁଲ୍ୟଙ୍କ—ପୁଂ. ବି. (ତୁଳା+ଙ୍କ+ଅ) ତୁଲ୍ୟଙ୍କାମୀ, ସମାନଙ୍କାମୀ ।
ତୁଲ୍ୟତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୁଲ୍ୟ+ତା.ତା) ସାଦୃଶ୍ୟ, ତୁଲ୍ୟତ୍ୱ, ସମାନତା ।
ତୁଲ୍ୟଦର୍ଶନ—ପୁଂ.ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ସମାନ-ଦର୍ଶନ, ସମଦର୍ଶୀ ।
ତୁଲ୍ୟପତିକ—ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ସମାନ ସ୍ୱାମିକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତୁଲ୍ୟପତିକା ।
ତୁଲ୍ୟପାନ—କ୍ଲୀ. ବି. ସ୍ୱଜାତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ସହିତ ଏକ ସଙ୍ଗେ ବସି ପାନ ଭୋଜ-ନାଦି ।
ତୁଲ୍ୟପ୍ରଧାନବ୍ୟଙ୍ଗ—ବି. କାବ୍ୟାଳଂକାର ବିଶେଷ,ଯହିଁରେ ବାଚ୍ୟାର୍ଥ ଓ ବ୍ୟଙ୍ଗାର୍ଥ ଏକ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ ।
ତୁଲ୍ୟବୟସ୍କ—ପୁଂ.ବଂ. (ତୁଲ୍ୟ+ବୟସ୍ +କ) ଏକବୟସୀ, ସମବୟସ୍କ ।
ତୁଲ୍ୟବଳ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ସମଶକ୍ତି-ସମ୍ପନ୍ନ, ସମାନବଳ ।
ତୁଲ୍ୟଭାବନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଏକପ୍ରକାର ରାଶିର ସମ୍ମିଳନ ।
ତୁଲ୍ୟମୂଲ୍ୟ—ବଂ.(ବ.ଗ୍ରୀ)ସମାନ ମୂଲ୍ୟ-ବିଶିଷ୍ଟ, ଯୋଗ୍ୟ, ଉପଯୁକ୍ତ, ସମାନ-ଦରର, ପ୍ରାୟ ସମାନ, ସଦୃଶ, ସମକକ୍ଷୀ
ତୁଲ୍ୟଯୋଗିତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.କାବ୍ୟାଳଂକାର ବିଶେଷ ।
ତୁଲ୍ୟଯୋଗୀ—ବଂ.(ତୁଲ୍ୟ+ଯୁଜ+କ. ଇନ୍) ଯେ ସମାନ ସମ୍ବନ୍ଧ ରଖେ ।
ତୁଲ୍ୟରୂପ—ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ସମାନରୂପ ବା ଆକାରବିଶିଷ୍ଟ; ଏକରୂପ, ସଦୃଶ ।
ତୁଲ୍ୟବୃତ୍ତି—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଏକ-ବ୍ୟବସାୟୀ, ସମାନ ବ୍ୟବସାୟୀ ।
ତୁଲ୍ୟଶସ୍—ଅବ୍ୟ. ସମାନ ସମାନ, (ବି. କ.ଧା) ସମାନ ଆକାର ।
ତୁଲ୍ୟଶୋଧନ—ବି. (ରାଜଗଣିତ)ସମୀ-କରଣର ସରଳତା ସମ୍ପାଦନ ।
ତୁଲ୍ୟାକୃତି—ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ସଦୃଶାକୃତି, ସମାନ ଆକାରବିଶିଷ୍ଟ ।
ତୁବର—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. (ତ+କ.ବର) କଷାୟରସ, ହରଡ଼, ନଦୀ ଓ ସମୁଦ୍ର ତଟରେ ଜନ୍ମିବା ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ, (ବଂ) କଷା,ମାଙ୍ଗନା,ଯେଉଁ ପୁରୁଷର ଆଦୌ ନିଶ ବା ଦାଢ଼ି ହୁଏନାହିଁ ।
ତୁବରକ—ବି. ଗୁଲ୍ମ ମୃଗୁଗ ଦେଖ ।
ତୁବରଯାବନାଳ—ପୁଂ.ବି.ଧ ନ୍ୟଭେଦ, ଏକପ୍ରକାର ଜନଗ ।
ତୁବରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତୁବର+କ+ଆ. ସୌଗନ୍ଧ ମୃତ୍ତିକା, ଫଟକିରି, ହରଡ଼, ଅଡ଼ହର, ଗୋପୀଚନ୍ଦନ ଦେଖ ।
ତୁବରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତୁବର+ଇ)ବଦରୀ, ବୁଦ୍ଧିଗ୍ଧ, ଗ୍ରାଉସୋରଷ, ଧାନ୍ୟଭେଦ, ସୌଗନ୍ଧ ମୃତ୍ତିକା, ଫଟକିରି, ହରଡ଼ ।
ତୁବରୀଶିମ—ପୁଂ. ବି. ଚନ୍ଦନମର୍ଦ୍ଦ ବୃକ୍ଷ, ଗୁଳୁଣ୍ଡାଗଛ ।
ତୁବ୍ର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୁ+କ.ବ) ତୁମ୍ବୀ, ଅଲବୁ, ପିତାଲୁ, ବହୁଶବ୍ଦାର୍ଥ ।
ତୁବ୍ରକର୍ମ୍ମ—ପୁଂ.ବଂ.ବହୁକର୍ମ୍ମା, ଯୁଦ୍ଧରେ ଅନେକ ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତା ।
ତୁବ୍ରଗ—ବଂ. ପ୍ରଭୁତଗମନ ।
ତୁବ୍ରଗ୍ରାହ—ପୁଂ.ବଂ.ବହୁଗ୍ରାହକ, ତୁବ୍ର-କର୍ମ୍ମ ଦେଖ ।
ତୁବ୍ରଗ୍ରୀବ—ବଂ.ପୂର୍ଣ୍ଣଗ୍ରୀବ, ଅନେକପ୍ରକାରେ ସ୍ତୋତବ୍ୟ ।
ତୁବ୍ରଗ୍ରୀବ—ପୁଂ. ବଂ. ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣକନ୍ଧର, ପ୍ରବୃଦ୍ଧଗ୍ରୀବା ।
ତୁବ୍ରଜାତ—ବଂ.ଯାହା ଦ୍ୱାରା ପୃଥିବ୍ୟାଦି ଅନେକ ଜନ୍ମିଅଛି ।
ତୁବ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ—ପୁଂ. ବଂ. ପ୍ରଭୁତ ଧନେନ୍ଦ୍ର, ପ୍ରଭୁତ ଧନଶାଳୀ ।
ତୁବ୍ରନୃମ—ପ୍ରଭୁତ ବଳଯୁକ୍ତ ।
ତୁବ୍ରପ୍ରତ—ପୁଂ. ବଂ. ବହୁପ୍ରତିଗନ୍ତା ।
ତୁବ୍ରବାଧ—ବଂ. ଅନେକର ବାଧକ, ଅନେକର ପୀଡ଼କ ।
ତୁବ୍ରସ୍ତ୍ରହ—ବଂ. ବହୁସ୍ତୋତ୍ର, ଯାହାର ଅନେକ ସ୍ତୋତ୍ର ଅଛି ।
ତୁବ୍ରମଘ—ବଂ. ପ୍ରଭୁତ ଧନଯୁକ୍ତ ।
ତୁବ୍ରମନ୍ୟୁ—ବଂ.ପ୍ରବୃଦ୍ଧମତି ।
ତୁବ୍ରସ୍—କ୍ଲୀ.ବି. ବୁଦ୍ଧି, ପ୍ରଜ୍ଞା, ବଳ ।
ତୁବ୍ରମ୍ରକ୍ଷ—ପୁଂ.ବି. ସମ୍ପେ ହନକର୍ତ୍ତା ।
ତୁବ୍ରରାଧସ୍—ପୁଂ.ବଂ. ପ୍ରଭୁତଧନଯୁକ୍ତ ।
ତୁବ୍ରବାଜ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରଭୁତ ବଳଯୁକ୍ତ, ଅତିଶୟ ବଳିଷ୍ଠ ।
ତୁବ୍ରଶୁଗ୍ମ—ପୁଂ.ବଂ. ବହୁ ସୁଖଯୁକ୍ତ ।
ତୁବ୍ରଶୁଷ୍ମ—ପୁଂ. ବଂ. ବହୁବଳ, ଅନେକ ବଳସମ୍ପନ୍ନ ।
ତୁବ୍ରଶ୍ରବସ୍—ବଂ. ବହୁ ଅନ୍ନଯୁକ୍ତ ।
ତୁବ୍ରସ୍ତମ—ବଂ. ବହୁତମ ।
ତୁବ୍ରଷ୍ଣାନ୍—ପୁଂ.ବି.ପ୍ରଜ୍ଞାବାନ୍,ବଳବାନ୍ ।
ତୁବ୍ରଷ୍ଣସ୍—ବଂ. ପ୍ରଭୁତ ଧନଯୁକ୍ତ ।
ତୁବ୍ରଷ୍ଣି—ବଂ.ମହାସ୍ୱନ,ମହା ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ ।
ତୁବ୍ରଷ୍ଣନ୍—ବଂ. ବହୁ ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ ।
ତୁଗ୍ରୀମଘ—ପୁଂ.ବି. ପ୍ରଭୁତ ଧନଯୁକ୍ତ ।
ତୁଗ୍ରୀରବ—ବଂ. ବହୁ ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ ।
ତୁଗ୍ରୀରବବାନ୍—ବଂ. ବହୁ ସ୍ତୋତ୍ରଯୁକ୍ତ ।
ତୁବ୍ୟୋଜସ୍—ବଂ. ବହୁ ବଳଯୁକ୍ତ ।

ତୁଷ—ପୁଂ.ବି. (ତୁଷ+କ.ଅ) ବିଭୀତକ-ବୃକ୍ଷ, ବାହାଡ଼ାଗଛ, ଚଷ୍ଟ, ଛମ୍ବର-ଖୋଳିପା, ଶସ୍ୟର ଗ୍ରେପ, ଭୂଷି ।

ତୁଷଗ୍ରହ—ପୁଂ.ବି.(ତୁଷ+ଗ୍ରହ+କ.ଅ) ଅଗ୍ନି, ନିଆଁ, ବହ୍ନି ।

ତୁଷଜ—ବିଂ.(ତୁଷ+ଜନ+ଅ) ତୁଷ-ଜାତ ଅଗ୍ନି ପ୍ରଭୃତି ।

ତୁଷସାର—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ଅଗ୍ନି ଚକ୍ଷୁ ମଧ୍ୟରେ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ସଞ୍ଚାରିତ ହୁଏ ବୋଲି ଏହାର ନାମ ତୁଷସାର,ଅଗ୍ନି ।

ତୁଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତୁଷ+ଆ) ଧାନ୍ୟତ୍ୱକ୍, ତୁଷ ।

ତୁଷାନଳ—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା) ତୁଷଜାତ ଅଗ୍ନି, ଚଷୁନିଆଁ,ଚଷୁନିଆଁରେ ଶରୀର ଦାହରୂପ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତବିଶେଷ ।

ତୁଷାମ୍ବୁ—କ୍ଳୀ.ବି.(କ.ଧା)ଚକ୍ଷୁସହିତ ଯବ-ଧାନକୁ କୁଟି ତାହାକୁ ସଡ଼ାଇ ତିଆର-କରିବା ଏକପ୍ରକାର କାଞ୍ଜୀ ।

ତୁଷାର—ପୁଂ.ବି. (ତୁଷ+କ.ଆର) ବରଫ, ଶୀତ, ହିମ, କୁହୁଡ଼ି, ନୀହାର, ଜଳକଣା, ଶିଶିର, ହିମକଣ, କର୍ପୂର-ଭେଦ, ଦେଶଭେଦ, (ବିଂ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୀତଳ ।

ତୁଷାରକଣ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ବରଫର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡ, କାକରର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ବିନ୍ଦୁ ।

ତୁଷାରକର—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ହିମକର, ଚନ୍ଦ୍ର; କର୍ପୂରଭେଦ ।

ତୁଷାରକାଳ—ପୁଂ.ବି. ଶୀତକାଳ ।

ତୁଷାରକିରଣ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ହିମ-କିରଣ, ଚନ୍ଦ୍ର ।

ତୁଷାରଗିରି—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା) ହିମାଳୟ, ହିମଗିରି ।

ତୁଷାରଗୌର—ବିଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ)ହିମପ୍ରାୟ ଧବଳ,(ବି) କର୍ପୂର ।

ତୁଷାରଧବଳ—ବିଂ.(କ.ଧା) ବରଫପରି ଧଳା,(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଉପରେ ବରଫ ପଡ଼ି-ଥିବାରୁ ଧଳା ।

ତୁଷାରପାତ—ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ବରଫପଡ଼ିବା, କାକର ପଡ଼ିବା ।

ତୁଷାରମରୀଚି—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଚନ୍ଦ୍ର, ହିମାଂଶୁ । [ଚନ୍ଦ୍ର ।

ତୁଷାରରଶ୍ମି—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ହିମକର,

ତୁଷାରରେଖା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଯେଉଁ କଳ୍ପିତ ଉଚ୍ଚସୀମା ବା ରେଖାଉପରେ ପଡ଼ିବା ବରଫ ବର୍ଷକସାକ ଆଦୌ ତରଲେ-ନାହିଁ ।

ତୁଷାରଶିଖର—ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)ତୁଷାରଗିରି, ହିମାଳୟପର୍ବତ,(ବିଂ) ଯେଉଁ ପର୍ବତର ଶୃଙ୍ଗ ତୁଷାରାବୃତ ।

ତୁଷାରସାର—ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଶୀତଳତା ।

ତୁଷାରାଂଶୁ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ହିମାଂଶୁ, ଚନ୍ଦ୍ରମା, ଚନ୍ଦ୍ର । [ଆଚ୍ଛନ୍ନ ।

ତୁଷାରାଚ୍ଛନ୍ନ—ବିଂ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ତୁଷାରଦ୍ୱାରା

ତୁଷାରାଦ୍ରି—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା) ହିମାଳୟ, ପର୍ବତ ।

ତୁଷିତ—ପୁଂ.ବି.(ତୁଷ+ଇତ) ଗଣ-ଦେବତାବିଶେଷ, ବିଷ୍ଣୁ, ବୌଦ୍ଧ-ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ସ୍ୱର୍ଗବିଶେଷ ।

ତୁଷୋଷ୍ମ—ତୁଷ୍ମ ଦେଖ ।

ତୁଷୋଦକ—କ୍ଳୀ.ବି. ତୁଷ୍ମ ଦେଖ ।

ତୁଷ୍ଟ—ବିଂ.(ତୁଷ+କ.ତ)ସନ୍ତୋଷଯୁକ୍ତ, ଆନନ୍ଦିତ, ତୃପ୍ତ ।

ତୁଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତୁଷ+ଭାବ.ତି) ସନ୍ତୋଷ, ତୃପ୍ତି, ଆନନ୍ଦ, ହର୍ଷ, କଂସର ଆଠ-ଭାଇ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ, ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଷୋଡ଼ଶ ମାତୃକା ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମା,ବୁଦ୍ଧିବିଶେଷ ।

ତୁଷ୍ଟିକର—ବିଂ. (ତୁଷ୍ଟି+କୃ+ଅ) ସନ୍ତୋଷକର, ତୃପ୍ତିଜନକ ।

ତୁଷ୍ଟିଜନକ—ବିଂ.(ତୁଷ୍ଟି+ଜନ+କ) (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ସନ୍ତୋଷଜନକ, ତୃପ୍ତିକର ।

ତୁଷ୍ଟିଦ—ବିଂ.(ତୁଷ୍ଟି+ଦା+କ) ଆନନ୍ଦ-ଦାୟକ ।

ତୁଷ୍ଟିମାନ୍—ପୁଂ. ବି. (ତୁଷ୍ଟି+ମତ୍) ସନ୍ତୋଷଯୁକ୍ତ, ସନ୍ତୁଷ୍ଟ,(ପୁଂ.ବି.) ଉଗ୍ର-ସେନ ପୁତ୍ର; କଂସଭ୍ରାତା । [ମଣି ।

ତୁଷ୍ଟ୍ୟ—ପୁଂ.ବି.(ତୁଷ+ଯ)ମହାଦେବ ।

ତୁସ—ପୁଂ.ବି. ଧାନ୍ୟତ୍ୱକ୍, ଚଷୁ ।

ତୁସ୍ତ—କ୍ଳୀ.ବି. (ତୁଷ+ଭାବ.ତ) ରେଣୁ, ଧୂଳି, ପୁଷ୍ପରଜ, ସ୍ତ୍ରୀରଜ ।

ତୁସ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସ୍ତୁତି, ସ୍ତବ, ପ୍ରଶଂସା ।

ତୁହର—ପୁଂ.ବି. କୁମାରାନୁଚରଭେଦ ।

ତୁହାଇ—ସ୍ତ୍ରୀ.ହି ବିଂ. ବାରମ୍ବାର, ପୁନଃ ପୁନଃ ।

ତୁହାଇବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ହି ବାରମ୍ବାର କହିବା, ଥରକୁଥର କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ଲହରେଇବା ।

ତୁହାଇତୁହାଇ—ସ୍ତ୍ରୀ.ହି.ବିଂ. ବାରମ୍ବାର, ଥରକୁଥର ।

ତୁହାକୁତୁହା—ସ୍ତ୍ରୀ. ହି. ବିଂ. ତୁହାଇ ତୁହାଇ ଦେଖ ।

ତୁହି—ସ୍ତ୍ରୀ.ସଂଗ.(ଘୃଣା,ଅତି ପରିଚୟ ଓ-ଅନାଦରାର୍ଥକ) ତୁ, ତୁଇ ।

ତୁହିନ—କ୍ଳୀ.ବି. (ତୁହି+କ.ଇନ) ହିମ, କୁହୁଡ଼ି, କାକର, ଚନ୍ଦ୍ରଚନ୍ଦ୍ରିକା;ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା, (ବିଂ) ଶୀତଳ, କାକରଥଣ୍ଡା, ବରଫ-ପରି ଥଣ୍ଡା ।

ତୁହିନକଣ—ପୁଂ.ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ହିମକଣା, କାକରର ସୂକ୍ଷ୍ମବିନ୍ଦୁ ।

ତୁହିନକର—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)ଚନ୍ଦ୍ର,କର୍ପୂର ।

ତୁହିନକିରଣ—ପୁଂ.ବି. ଚନ୍ଦ୍ର ।

ତୁହିନକିରଣପୁତ୍ର—ପୁଂ.ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଚନ୍ଦ୍ର-ପୁତ୍ର, ବୁଧ ।

ତୁହିନଗିରି—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା) ହିମାଳୟ, ପର୍ବତ ।

ତୁହିନଗୁ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)ଶୀତ,ଚନ୍ଦ୍ର, ।

ତୁହିନଦୀଧିତି—ପୁଂ.ବି. ଚନ୍ଦ୍ର, ଶଶୀ ।

ତୁହିନଦ୍ୟୁତି—ପୁଂ.ବି. ଚନ୍ଦ୍ର, ଶଶାଙ୍କ ।

ତୁହିନରଶ୍ମି—ପୁଂ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ର, ତୁହିନ-କିରଣ ।

ତୁହିନଶୈଳ—ପୁଂ.ବି. ହିମାଳୟପର୍ବତ ।

ତୁହିନାଂଶୁ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଚନ୍ଦ୍ର, ତୁହିନଦୀଧିତି ।

ତୁହିନାଂଶୁତୈଳ—କ୍ଳୀ. ବି. କର୍ପୂର-ତୈଳ ।

ତୁହିନାଚଳ—ପୁଂ.ବି. ହିମାଳୟପର୍ବତ ।

ତୁହିନାଦ୍ରି—ପୁଂ.ବି. ହିମାଳୟ ।
ତୁହୁଣ୍ଡ—ପୁଂ.ବି. ଦନୁବଂଶୀୟ ଦାନବ-ଭେଦ, ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ପୁତ୍ରଭେଦ ।
ତୂଣ—ପୁଂ.ବି. ବାଣାଧାର, ତୂପାସଙ୍ଗ, ତୂଣୀର, ନିସଙ୍ଗ, ଇଷୁଧି, ତୂଣୀ ।
ତୂଣକ—କ୍ଲୀ.ବି. ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।
ତୂଣଶ୍ଚେଡ଼—ପୁଂ.ବି. ବାଣ,ତୀର ।
ତୂଣଧାର—ପୁଂ.ବିଂ. (ତୂଣ+ଧାରି+-ଅ) ତୂଣଧାରୀ, ଧାନୁଷ୍କ । [ଭେଦ ।
ତୂଣବ—ପୁଂ. ବି. ତୂଣାକାର ବାଦ୍ୟ-
ତୂଣବଧ୍ମ—ପୁଂ.ବି.ତୂଣବ ବାଦ୍ୟକାରକ ।
ତୂଣବାଲ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତୂଣ+ବତୁ) ତୂଣଯୁକ୍ତ, ଧାନୁଷ୍କ ।
ତୂଣି—ପୁଂ.ବି.(ତୂଣ+ଭା.ଇ) ତୂଣ, ବାଣାଧାର, ସଙ୍କୋଚ ।
ତୂଣିକ—ପୁଂ.ବି. ନଦୀବୃକ୍ଷ ।
ତୂଣୀ—ପୁଂ.ବି. ନଦୀବୃକ୍ଷ,ବିଂ. (ତୂଣ-+ ଇନ୍) ତୂଣଯୁକ୍ତ, ତୂଣଧାରୀ ।
ତୂଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତୂଣ+ଈ)ତୂଣ,ଇଷୁଧି, ନାଳୀବୃକ୍ଷ,ବାତରୋଗବିଶେଷ,ସଙ୍କୋଚ ।
ତୂଣୀକ—ପୁଂ.ବି. ନଦୀବୃକ୍ଷ ।
ତୂଣୀର—ପୁଂ.ବି.(ତୂଣ+ମ.ଈର)ତୂଣ, ଇଷୁଧି, ବାଣାଧାର ।
ତୂଣୀରବାନ୍—ପୁଂ.ବିଂ. (ତୂଣୀର+-ବତୁ) ତୂଣୀରଧାରୀ ।
ତୁତକ—କ୍ଲୀ.ବି.ତୁତ୍ତ,ତୁତିଆ,ମୟୂରଗୀବା
ତୁତ୍ତୁଜାନ—ପୁଂ.ବିଂ. କ୍ଷିପ୍ର,ପ୍ରେର୍ଯ୍ୟମାଣ
ତୁତ୍ତୁକ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. କ୍ଷିପ୍ର, ଦାତା ।
ତୁତ୍ତୁକ୍ୟମାନସ—ପୁଂ. ବିଂ. କ୍ଷିପ୍ର ।
ତୁତୁମ—ବିଂ. ତୁଣ୍ଡି ।
ତୁଦ—ପୁଂ. ବି. ତୁତ୍ତବୃକ୍ଷ, ତୁଁତଗଛ, ପାଣ୍ଡୁପିପ୍ପଲ ।
ତୁଦ—ଯା.ବି.ଖଡ଼ି,ଗଦା, ସୀମାର ଚିହ୍ନ, ତୀର, ବନ୍ଧୁକଆଦି ଦ୍ୱାରା ଲକ୍ଷ୍ୟଭେଦ ଶିକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମାଟିଗଦା ।
ତୁଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଦେଶଭେଦ,ଚୌଦେୟ ।
ତୁପର—ପୁଂ. ବି. ଡୁଙ୍ଗହୀନପଶୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତୁପରୀ ।
ତୁବର—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତୁ+ବର)ଅଜାତ ଶ୍ମଶ୍ରୁ ପଶୁ, ମାଖନାଲୋକ, ଶ୍ମଶ୍ରୁହୀନ ପୁରୁଷ, ନପୁଂସକ, କଷାୟରସ ।
ତୁବରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତୁବର+ଇକ+ଆ) ଫିଟିକିରି, ଟାଙ୍କଣା ।
ତୁବରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ତୁବର+ଈ)ସୌରାଷ୍ଟ୍ର ମୃତ୍ତିକା, ଆଡ଼ିକା ।
ତୁମ୍ବୁରୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ମଣିପୁର ରାଜ୍ୟାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଜିଲ୍ଲା ।
ତୁୟ—କ୍ଲୀ.ବି. ଜଳ,କ୍ଷିପ୍ର,(ବିଂ)କ୍ଷିପ୍ରତାଯୁକ୍ତ
ତୁର—ବିଂ. (ତୁର+କ.କ୍ୱିପ୍)ବେଗଯୁକ୍ତ. (ବି.ଭା. କ୍ୱିପ୍) ବେଗ ।
ତୁର—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୁର+କ.ଅ) ବାଦ୍ୟ-ଭେଦ, ତାଡ଼ୟମାନ ପଟହାଦି, ଭେରୀ, କାହାଳୀ, ତୂର୍ଯ୍ୟ, ମନ୍ତ୍ରୀ,(କ.ଅ)ହର୍କରା ଧାଉଡ଼ିଆଁ, (ଭା.ଅ) ତ୍ୱରାନ୍ୱିତହେବା, ବେଗ ।
ତୁରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୁର+ଈ) ଦୁଦୁରାଗଛ, ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ ।
ତୁର୍ଣ୍ଣ—କ୍ଲୀ. ବିଂ. (ତୁର+କ.ତ)ତ୍ୱରାଯୁକ୍ତ, ସତ୍ୱର, (ହି. ବିଂ) ଅବିଲମ୍ବେ, ଶୀଘ୍ର, ତୁରନ୍ତ ।
ତୁର୍ଣ୍ଣୀଶ—କ୍ଲୀ. ବି. ଉଦକ, ଜଳ ।
ତୁର୍ତ୍ତି—ପୁଂ. ବି. (ତୁର+ନ) ମଲ, ତ୍ରୁଟି, ଦୋଷ,ମନ,ଶ୍ଳୋକ,(ବିଂ)କ୍ଷିପ୍ର, କ୍ଷିପ୍ରଗାମୀ ।
ତୁର୍ଯ୍ୟର୍ଥ—ବିଂ. କ୍ଷିପ୍ରଗମନଯୁକ୍ତ, ତ୍ୱରିତ-ଗମନଯୁକ୍ତ ।
ତୁର୍ତ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବି. କ୍ଷିପ୍ର ।
ତୁର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତୁର+ଯ)ବାଦ୍ୟ:ଭେଦ. ଏକଚରଣାଦିତ ବିବିଧବାଦ୍ୟ, ଚତୁର୍ଥାଂଶ. ଯୋଗର ଚତୁର୍ଥଅବସ୍ଥା,ଚତୁର୍ଥଅଚ୍ଛ ।
ତୁର୍ଯ୍ୟଖଣ୍ଡ—ବି. ବାଦ୍ୟଭେଦ, ଝଞ୍ଝଣି ।
ତୁର୍ଯ୍ୟଧ୍ୱନି—ପୁଂ. ବି. (ତୁର୍ଯ୍ୟ) ବିବିଧ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରର ଶବ୍ଦ ।
ତୁର୍ଯ୍ୟତୁର୍ଯ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ତୁର୍ଯ୍ୟ) ବାଦ୍ୟ-ଶିକ୍ଷକ, ଓସ୍ତାଦ୍ ।
ତୁର୍ଯ୍ୟାଜୀବ—ବିଂ. (ବି.ଭା) ବାଜାବାଲ୍ଲ, ବାଦ୍ୟବ୍ୟବସାୟୀ ।
ତୁର୍ଣ୍ଣ—କ୍ଲୀ.ବିଂ.(ତୁର୍ଣ୍ଣ+ଅ)କ୍ଷିପ୍ର,ତୁର୍ଣ୍ଣି ।
ତୁର୍ଣ୍ଣଯାଣ—ବିଂ.କ୍ଷିପ୍ରଗାମୀ,ବି.ଜଣେ ରାଜା
ତୁର୍ଣ୍ଣୀ—କ୍ଲୀ. ବି. କ୍ଷିପ୍ର ।
ତୂଲ—ବି. (ତୁଲ+ଅ) ତୁଳା, ଶିମିଳି-ତୁଳା, ଆକାଶ, ତନ୍ତୁଲଗଛ,ତୁନ୍ତୁଗଛ, ଘାସର ବିଡ଼ା, ଧାତୁରୁ, ବାୟୁମଣ୍ଡଳ, ଫୁଲର କେଣ୍ଡା ।
ତୂଲକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୂଲ+କ)ତୁଳା, କପା ।
ତୂଲକାର୍ମୁକ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୂଳସ୍ଫୋଟନାର୍ଥ ଧନୁଃ,ତୁଳାଭଣିବାର ଧନୁକାକାର ଯନ୍ତ୍ର
ତୂଲଚାପ—ପୁଂ. ବି. ତୂଳକାର୍ମୁକ, ତୁଳାଭଣିବାର ଧନୁକାକାର ଯନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ ।
ତୂଲଜାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.ତୁଳାର ଝରଣା, ତୁଳା ଦଳା ହୋଇ କରାଯାଇଥିବା ଲମ୍ବପିଣ୍ଡ ।
ତୂଲନାଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ତୂଳନାଳିକାଦେଖ ।
ତୂଲପିଚୁ—ପୁଂ. ବି. ତୂଳବୃକ୍ଷ, ତୁଳାର ଗଛ, କପାଗଛ ।
ତୂଲଫଳ—ପୁଂ.ବି.ଅର୍କବୃକ୍ଷ,ଅରଖଗଛ
ତୂଲମୂଳ—କ୍ଲୀ.ବି.କାଶ୍ମୀରର ଚନ୍ଦ୍ରଦ୍ୱୀପସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଦେଶ ।
ତୂଲବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।
ତୂଲବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ତୁଳାର ଗଛ, ଶିଶୁଳୀବୃକ୍ଷ, ଶିମିଳିଗଛ ।
ତୂଲକର୍ଟ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କାର୍ପାସବୀଜ, ତୁଳା-ମଞ୍ଜି, କପାମଞ୍ଜି ।
ତୂଲସେଚନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୂଲ+ସିଚ+ଭା.ଅନ)ତୂଳସୂତ୍ର କର୍ତ୍ତନ, ତୁଳାରୁ ସୂତା କାଢ଼ିବା ।
ତୂଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୂଲ+ଅ+ଆ) କାର୍ପାସୀ, କପାଗଛ, ଦୀପର ବତି,ବର୍ତ୍ତି, ଦଳିତା ।
ତୂଳାକୋଟି—ବି. ନୂପୁର ।
ତୂଳି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୂଳି ଦେଖ ।
ତୂଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତୂଳ+କ+ଆ)ତୂଳି, ଦେଖ, କାଠକୁ ଭଥିଁର କରିବା ଯନ୍ତ୍ର, ଧାତୁ ତରଳାହୋଇ ଢଳାଯିବା ଛାଞ୍ଚ, କ୍ଷତାଦିର ଚିତ୍ରରତା ନିରୂପଣାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ କାଠି ।

ତୂଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୂଳ+ଇକନ୍+ଇ) ଶାଲ୍ମଳୀବୃକ୍ଷ, ଶିମିଳିଗଛ, ଲକ୍ଷ୍ମଣାକନ୍ଦ, (ବିଂ) ତୂଳଯୁକ୍ତ ।

ତୂଳିଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶାଲ୍ମଳୀବୃକ୍ଷ, ଶିମିଳିଗଛ ।

ତୂଳୀ—ବି. (ତୂଳ+ଇ)ତୂଳା,ଦୀପର-ବତି,ତନ୍ତୀର ତାସଣ, ଚନ୍ଦ୍ରକରର ଚନ୍ଦ୍ର-ଲେଖନୀ, ତୂଳିକା, ନୀଳଗୁଲ୍ମ ।

ତୂଷ—ବି. ଗ୍ରେକଡ଼, ତଷ୍ଟ, ଧାନ୍ୟାଦି ଶସ୍ୟର ଗ୍ରେପା, ଭୁଷି ।

ତୂଷ୍ଣୀଂ—ଅବ୍ୟ ମୌନହୋଇ, ନୀରବରେ, ଶୀଘ୍ର, ଝଟପଟ, ଗୋଳମାଳ ନକରି ।

ତୂଷ୍ଣୀ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.(ସଂ-ତୂଷ୍ଣୀଂ) ତୂଷ୍ଣୀଂ ଦେଖ ।

ତୂଷ୍ଣୀକାଂ—ଅବ୍ୟ.ମୌନ, ଚୁପ ହେବା, ନୀରବ ।

ତୂଷ୍ଣୀଂଭାବ—ବି.ମୌନାବସ୍ଥା,ନୀରବତା ।

ତୂଷ୍ଣୀମ୍ଭୂତ—ବିଂ.ମୌନ,ନୀରବ,ନିସ୍ତବ୍ଧ

ତୂଷ୍ଣୀମ୍ଭୂବ—ପୁଂ. ବି. ମୌନାବଲମ୍ବନ, ନିସ୍ତବ୍ଧତା ।

ତୂଷ୍ଣୀଂଶୀଳ—ପୁଂ.ବିଂ.ମୌନୀ,ଗମ୍ଭୀର ।

ତୂଷ୍ଣୀକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତୂଷ୍ଣୀ+ଇକ) ମୌନୀ, ନୀରବ ।

ତୂସ—ଯା.ବି. ହିମାଳୟର ଅତିଶୀତଳ ପ୍ରଦେଶରେ ବିଚରଣ କରୁଥିବା ଏକ ଜାତୀୟ ଛେଳିର ଖୁବ୍ ପତଳା ଲୋମ, ଯଶମ, ପଶମରେ ତିଆରି କମ୍ବଳ ।

ତୂସୀ—ଯା. ବିଂ. ଫ୍ଲେଟର ରଙ୍ଗପରି ଫିକାକଳା, ତୂସଲୋମନିର୍ମିତ, (ବି) ତୂସଲୋମରେ ବୁଣା ବହୁମୂଲ୍ୟ ଶାଲ ।

ତୂସ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତ୍ରସ+ତ) ରେଣୁ, ଧୂଳି, ଜଟା, ଗୃପ, ପାପ, ଧନୁ, ସୂକ୍ଷ୍ମ-ପଦାର୍ଥ, ଅଣୁ ।

ତୂହଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ହିଂସନ ।

ତୃକ୍ୱନ୍—ପୁଂ. ବି. ଚୌର, ଚୋର ।

ତୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି.(ତୃକ୍ଷ+କ.ଅ)କଶ୍ୟପ-ଋଷି ।

ତୃକ୍ଷାକ—ପୁଂ.ବି.ଋଷିଭେଦ,ତଦପତ୍ୟ, ତାହାର ଅପତ୍ୟ ।

ତୃଷି-ପୁଂ.ବି.ଏ ସଦସ୍ୟର ପୁତ୍ରଋଷିଭେଦ

ତୃଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜାତିଫଳ, ଜାଇଫଳ ।

ତୃଚ୍—କ୍ଲୀ. ବି. ସମାନଦେବତା ଓ ସମାନଛନ୍ଦକ ଋକ୍‌ସମୂହ(ବିଂ) ଏହି ଋକ୍ ସମୂହ ଅନୁବାକ ସୂକ୍ତାଦି ।

ତୃଟ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୃଷ+ଭ.କ୍ତିପ୍)ତୃଷ୍ଣା ପିପାସା, ଇଚ୍ଛା, ଆକାଙ୍କ୍ଷା, ଲିପ୍ସା ।

ତୃଟିକ—ଗ୍ରା. ବି. ଅଳକ୍ଷଣ ।

ତୃଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୃଣ୍+ମ.ଡ) ଘାସ, କୁଟା, ଗନ୍ଧତୃଣ, ଧନ୍ୟାକ, ବାଉଁଶ, କାଣ୍ଡଶର, ନଳ, ନଡ଼ା, କୁଣଆଦି, (ଆଶୟାର୍ଥ)ଘାସପରି ନଗଣ୍ୟ ବା ତୁଚ୍ଛ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ(ଗ୍ରା.ବି)ତୂଣୀର,ଶରମୁଣ

ତୃଣକ—କ୍ଲୀ. ବି. ସ୍ୱଳ୍ପତୃଣ, ଚୀନାକ, ଚୀନାଧାନ ।

ତୃଣକଣ୍ଡୁ-ପୁଂ.ବି.ଋଷିଭେଦ,ଜଣେ ଋଷି. ତାଣ୍ଡୁକଣ୍ଡୁ, ତୃଣକଣ୍ଡୁର ଅପତ୍ୟ ।

ତୃଣକାଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୃଣସମୂହ ।

ତୃଣକୀୟ--ବିଂ.ତୃଣଭବ,ତୃଣରୁ ଜାତ

ତୃଣକୁଙ୍କୁମ—କ୍ଲୀ. ବି. ସୁଗନ୍ଧ ବିଶେଷ, ସୁଗନ୍ଧିଘାସ, ବୈଦେହ୍ୟତୃଣ ।

ତୃଣକୁଟ୍ଟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୃଣଚ୍ଛାଦିତ ଘର, କୁଡ଼ିଆଘର, କୁଟୀର,ଘାସକୁଆଣିଘର ।

ତୃଣକୁଟୀରକ—କ୍ଲୀ.ବି.ତୃଣନିର୍ମିତ ଘର କୁଟୀର, ଘାସକୁଆଣି ଘର ।

ତୃଣକୂଟ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି.ତୃଣରାଶି,ତୃଣ-ସ୍ତୂପ, ଘାସ ବା କୁଟାର ଗଦା ।

ତୃଣକୂର୍ମ୍ମ—ପୁଂ. ବି. ତୃମ୍ବୀ ।

ତୃଣକେତକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ତକ୍ଷୀର ଭେଦ ।

ତୃଣକେତୁ—ପୁଂ. ବି. (ବି.ଗ୍ରା) ବାଉଁଶ ଗଛ, ତାଳବୃକ୍ଷ ।

ତୃଣକେତ୍ରକ—ପୁଂ. ବି. ବାଉଁଶ ।

ତୃଣଗଡ଼—ପୁଂ. ବି. ସମୁଦ୍ରର ଏକ-ପ୍ରକାର କର୍କଟ, କଙ୍କଡ଼ା, କୀଟଭେଦ, ଉଚ୍ଚିଙ୍ଗଟ, ଉଚ୍ଚିଙ୍ଗଡ଼ା ।

ତୃଣଗନ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ବଦ୍ଧାଘ, ଶାଳପର୍ଣ୍ଣୀ ।

ତୃଣଗୋଧା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଚନ୍ଦ୍ରକୋଳ, ତୃଣ-ଜଳୌକା, କୃକଲାସ, ଏଣ୍ଡୁଆ ।

ତୃଣଗୌର—କ୍ଲୀ.ବି.ସୁଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟଭେଦ, ତୃଣକୁଙ୍କୁମ ।

ତୃଣଗ୍ରନ୍ଥି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଜୀବନ୍ତୀ ବୃକ୍ଷ ।

ତୃଣଗ୍ରାହୀ—ପୁଂ.ବି. ମଣିବିଶେଷ, ନୀଳ-ମଣି, ନୀଳକାନ୍ତମଣି, ନୀଳା ।

ତୃଣଚର—ବିଂ. (ତୃଣ+ଚର+କ.ଅ) ଯେଉଁ ଜୀବ ଘାସ ଆଦି ଚରନ୍ତି, (ବି) ଗୋମେଦମଣି ।

ତୃଣଜମ୍ବୁ—ବିଂ. (ବି.ଗ୍ରା) ତୃଣଭକ୍ଷକ, ତୃଣବର୍ଣ୍ଣ ଦନ୍ତବିଶିଷ୍ଟ ।

ତୃଣଜାଳାୟୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଜୋକ, ସମ୍ବାଳୁଆ ।

ତୃଣଜଳୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଜଳୌକାଭେଦ, ସମ୍ବାଳୁଆ ।

ତୃଣଜଳୌକାନ୍ୟାୟ—ପୁଂ. ବି. ତୃଣ-ଜଳୌକାପରି ଜୀବର ଅପର ଦେହ ସଂଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବଦେହ ପରିତ୍ୟାଗ-ରୂପ ନ୍ୟାୟଭେଦ, ଜଳୌକା ଯେପରି ଗୋଟିଏ ତୃଣ ଆଶ୍ରୟ ନକରି ପୂର୍ବାଶ୍ରିତ ତୃଣ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ନ ପାରେ ।

ତୃଣଜାତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବି.ଗ୍ରା) ଉଲୁଖଡ଼, ନଡ଼ା ଆଦି ।

ତୃଣଜୀବନ—ବିଂ.ଯେଉଁ ସବୁଜୀବ ତୃଣ-ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାଣରକ୍ଷା କରନ୍ତି ।

ତୃଣଜୀବୀ—ବିଂ (ତୃଣ+ଜୀବ+ଇନ୍) ଯେ ଘାସଖାଇ ବଞ୍ଚେ, ତୃଣାଦ ।

ତୃଣଜ୍ଞାନକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅବଜ୍ଞା-କରିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁକୁ ଘାସପରି ହେୟ ମନେ କରିବା,ତୁଚ୍ଛ-ଜ୍ଞାନ-କରିବା ।

ତୃଣଜ୍ୟୋତିଃ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀ ଲତା, ଏହି ଲତା ରାତିରେ ଦୀପ୍ତିଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।

ତୃଣଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଔଷଧଗୁଳ୍ମ ବିଶେଷ ।

ତୃଣତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୃଣ+ତ୍ୱ, ତା) ଧନୁ,ତୃଣତ୍ୱ,ତୃଣର ଭାବ,ତୃଣର ଧର୍ମ୍ମ ।

ତୃଣତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତୃଣ+ତ୍ୱ.ତ୍ୱ)ତୃଣର ଅବସ୍ଥା, ଲଘୁତା, ହୀନତା, ଦୈନ୍ୟ ।

ତୃଣଦୁହ—ପୁଂ. ବି. (ତୃଣ+ଦୁହ+

କ୍ଷପ) କାଡ଼ବାଗ୍ନି ।

ତୃଣଦ୍ରୁମ—ପୁଂ. ବି. ନାଗ୍ରକେଳ ବୃକ୍ଷ, ତାଳ ଗଛ, ଗୁଆ ଗଛ, କେତକୀ ଗଛ, ହେନ୍ତାଳ ଗଛ, ଖଜୁରୀ ଗଛ ।

ତୃଣଧାନ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧାନ୍ୟ-ବିଶେଷ, ନିବାର, ବାଳୁଙ୍ଗାଧାନ, କୋଦୁଅ, ଶୁଆଁ ଆଦି ଅଯତ୍ନବର୍ଦ୍ଧିତ ଶସ୍ୟ, କ୍ଷୁଦ୍ରଧାନ୍ୟ,କୁଧାନ୍ୟ । [ଗଛ ।

ତୃଣଧ୍ୱଜ—ପୁଂ. ବି. ତାଳ ଗଛ, ବାଉଁଶ

ତୃଣଧାନ୍ୟକ—କ୍ଲୀ. ବି. କାଙ୍ଗୁ, ଶୁଆଁ, କୋଦୁଅ ପ୍ରଭୃତି ।

ତୃଣନିମ୍ବ—ପୁଂ. ବି. ନେପାଳ ନିମ୍ବ, କିରାତତିକ୍ତ, ଚିରେଇତା ।

ତୃଣପ—ପୁଂ. ବି. (ତୃଣ+ପା+ଆ) ଗନ୍ଧର୍ବଭେଦ ।

ତୃଣପଞ୍ଚମୂଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ପଞ୍ଚାଙ୍ଗବିଶିଷ୍ଟ ପାଚନ, କୁଶ, ବାଉଁଶ, ଶର, ଦର୍ଭ, ଇକ୍ଷୁ ଏହି ପଞ୍ଚ ।

ତୃଣପତ—ପୁଂ. ବି. ରାଜ ଘାସ, କଳା ଘାସ, କଳା-କର୍ପୂର ।

ତୃଣପର୍ଣ୍ଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଇକ୍ଷୁଦର୍ଭ ତୃଣ, ଗୁଣ୍ଡିନୀ ତୃଣ ।

ତୃଣପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୃଣପର୍ଣ୍ଣିକା,ଗୁଣ୍ଡା-ଶିମ୍ବା ।

ତୃଣପଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୃଣତୁଲ୍ୟ ମୂଳ-ଯୁକ୍ତ ଲତା, ଯେଉଁଲତା ତୃଣସଦୃଶ ମୂଳବିଶିଷ୍ଟ ।

ତୃଣପାଣି—ପୁଂ. ବି. ଋଷିଭେଦ ।

ତୃଣପୀଡ଼—କ୍ଲୀ. ବି. ଯୁଦ୍ଧଭେଦ ।

ତୃଣପୁଷ୍ପ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୃଣକୁଙ୍କୁମ, ଗନ୍ଧ-ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ଗ୍ରନ୍ଥିପର୍ଣ୍ଣୀ ।

ତୃଣପୁଷ୍ପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସିନ୍ଦୂରପୁଷ୍ପୀ ବୃକ୍ଷ, ସିନ୍ଦୂରିଆ ଫୁଲ ଗଛ ।

ତୃଣପୁଷ୍ପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ସିନ୍ଦୂରିଆ ଫୁଲ ଗଛ ।

ତୃଣପୂଳକ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି.କ୍ଲୀବବିଶେଷ ।

ତୃଣଭୋଜୀ—ବିଂ. (ତୃଣ+ଭୁଜ+ଇନ୍) ତୃଣଭୋଗୀ ଦେଖ ।

ତୃଣମଣି—ପୁଂ.ବି, ଏକପ୍ରକାର ସବୁଜ-ବର୍ଣ୍ଣ ମଣି ।

ତୃଣମତ୍ତକୁଣ—ପୁଂ.ବି. ପ୍ରତିଭୂ,ଜାମିନ୍ ।

ତୃଣମୟ—ବିଂ. (ତୃଣ+ମୟଟ୍) ତୃଣ-ବିକାର, ତୃଣରଚିତ, ଘାସପୂର୍ଣ୍ଣ,ତୃଣ-ବହୁଳ ।

ତୃଣମୟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୃଣନିର୍ମିତା ।

ତୃଣମଲ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ମଲ୍ଲିକା ପୁଷ୍ପଭେଦ, କାଠମଲ୍ଲି ଗଛ ।

ତୃଣମୂଳ—କ୍ଲୀ.ବି.ପଞ୍ଚାଙ୍ଗବିଶିଷ୍ଟ ପାଚନ ।

ତୃଣମେରୁ—ପୁଂ. ବି. ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ବୃକ୍ଷ ।

ତୃଣରାଜ—ପୁଂ. ବି. ତାଳ ଗଛ,ନଡ଼ିଆ ଗଛ, ତୃଣଦ୍ରୁମ, ଆଖୁ, ଖଜୁରୀ ।

ତୃଣରାଜବର୍ଗ—ପୁଂ. ବି. ବୃକ୍ଷସମୂହ, ଗୁଆ, ତାଳ,ନଡ଼ିଆ,ଖଜୁରୀ, ହେନ୍ତାଳ ପ୍ରଭୃତି ।

ତୃଣବତ୍—ଅବ୍ୟ. (ତୃଣ+ବତ୍)ଘାସ-ପରି, ତୃଣସଦୃଶ, (ବିଂ) ଅକିଞ୍ଚିତ୍କର, ନଗଣ୍ୟ, ଘାସପରି ହେୟ, ତୁଚ୍ଛ, ତୃଣପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ତୃଣବଲ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବଲ୍ଲିକା ତୃଣ ।

ତୃଣବିନ୍ଦୁ—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ମହର୍ଷି, ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ଜଣେ ଋଷି ।

ତୃଣବିନ୍ଦୁସରୋବର—ପୁଂ. ବି. ତୃଣବିନ୍ଦୁ ଋଷିଙ୍କର ସରୋବର ରୂପ ତୀର୍ଥ, ଏହା କାମ୍ୟକ ବନରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ତୃଣବୀଜ—କ୍ଲୀ. ବି. ଶ୍ୟାମଳ, ଶୁଆଁ, ନିବାର ପ୍ରଭୃତି ।

ତୃଣଶାଳୋତ୍ତମ—ପୁଂ.ବି. ଶୁଆଁ ପ୍ରଭୃତି, ତୃଣଧାନ୍ୟ ।

ତୃଣବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ନଡ଼ିଆ, ତାଳ, ଗୁଆ,କେତକୀ,ଖଜୁରୀ,ହିନ୍ତାଳପ୍ରଭୃତି ।

ତୃଣବୃତ୍ତି—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ତୃଣଭୁକ ଦେଖ ।

ତୃଣଶଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତୃଣରଚିତ ଆସନ, ଘାସ ବା କୁଟାରେ ତିଆରି ବିଛଣା, ବଟେଇ, ମସିଣା ।

ତୃଣଶୀତ—କ୍ଲୀ.ବି. ଗନ୍ଧତୃଣ,ରୋହିଷା ତୃଣ, ଜଳପିପ୍ପଳୀ ଦେଖ ।

ତୃଣଶୀତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜଳପିପ୍ପଳୀ ।

ତୃଣଶୂନ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. କେତକୀ ପୁଷ୍ପ, ମଲ୍ଲି, ନାଗରଙ୍ଗ, (ବିଂ) ଯେଉଁଠାରେ ଘାସ ନାହିଁ, ତୃଣରହିତ, ଟାଙ୍ଗରା (ସ୍ଥାନ) ।

ତୃଣଶୂଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଲତାଭେଦ ।

ତୃଣଶୋଣିତ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୃଣକୁଙ୍କୁମ, କୁଙ୍କୁମଘାସ ।

ତୃଣଶୋଷକ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରାଜମତ୍ତ ଜାତୀୟ ସର୍ପଭେଦ ।

ତୃଣଶୌଣ୍ଡିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଲଘୁକେତକୀ ବୃକ୍ଷ ।

ତୃଣଷଟ୍‌ପଦ—ପୁଂ.ବି. ବରୋଳ,ବରୁଡ଼ି ।

ତୃଣସ—ବିଂ. (ତୃଣ+ସ) ତୃଣମୟ ଦେଖ ।

ତୃଣସଙ୍ଗକ—ପୁଂ.ବି. ତୃଣସମୂହ,କୁଶ, ବାଉଁଶ, ନଳ,ଦର୍ଭ,କାଣ୍ଡ,ଇକ୍ଷୁପ୍ରଭୃତି ।

ତୃଣସାର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୃଣ+ସାର+ଆ) କଦଳୀ ବୃକ୍ଷ, କଦଳୀ ଗଛ ।

ତୃଣହିହ—ପୁଂ. ବି. କୁଠାର, କୁରାଢ଼ୀ ।

ତୃଣସୋମାଙ୍ଗିରସ—ପୁଂ. ବି. ଦକ୍ଷିଣ-ଦିଗସ୍ଥିତ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ଋତ୍ୱିକ୍(ପୁରୋ-ହିତ) ଭେଦ । [ସ୍ୱଭାବ ।

ତୃଣସ୍କନ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. ତୃଣବତ୍ ଚଞ୍ଚଳ-

ତୃଣହର୍ମ୍ୟ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. ତୃଣଯୁକ୍ତ ଅଟ୍ଟାଳିକା ।

ତୃଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୃଣାବର୍ତ୍ତ ଦେଖ ।

ତୃଣାଂହ୍ରୁମ—ପୁଂ. ବି. ମନ୍ଥାନକ ତୃଣ ।

ତୃଣାଗ୍ନି—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ତୀର୍ଣ୍ଣାଗ୍ନି, ଘାସନିଆଁ, ଯେଉଁ ନିଆଁ ଶୀଘ୍ର ନିଭ-ଯାଏ ।

ତୃଣାଙ୍କର—ତ୍ରି. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବାଳୁଙ୍ଗା ଧାନର ଶୂକ, ଧାନଶୂକ ।

ତୃଣାଞ୍ଜନ—ପୁଂ. ବି. କୁକଲାସ,ଏଣ୍ଡୁଆ ।

ତୃଣାଟବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (କ.ଧା) ତୃଣପ୍ରଚୁର ଅଟବୀ, ତୃଣମୟ ବନ, ଯେଉଁ ଜଙ୍ଗ-ଲରେ ଖୁବ୍ ଘାସ ବଢ଼ିଥାଏ ।

ତୃଣାଢ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ପଙ୍କଜାତ ତୃଣ ।

ତୃଣାଦ—ବିଂ. (ତୃଣ + ଅଦ + କ,ଅ) ତୃଣଭୋଜୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତୃଣାଦୀ ।

ତୃଣାଦ—ପୁଂ. ବି. ତୃଣପ୍ରଭୃତି ।

ତୃଣାନ୍ନ—କ୍ଲୀ. ବି, ବାଳୁଙ୍ଗାଧାନ,ଶୁଆଁ-ଭାତ, ବରାଧାନ ଭାତ ।

ତୃଣାମଲ୍ଲ—କ୍ଲୀ. ବି. ଶିମଳ୍ଲ, ତୃଣବଲ୍ଲୀ ତୀର୍ଥ ।

ତୃଣାମ୍ଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୃଣ+ଅମ୍ଳ)ଲବଣ ତୃଣ, ଆମ୍ଳିତଣାଗ, ଅମ୍ଳଲୋଣି ।

ତୃଣାବର୍ତ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ଘୂର୍ଣ୍ଣିବାୟୁ, ଖଣ୍ଡିଆ-ଭୂତ, କଂସର ଅନୁଚରବିଶେଷ ।

ତୃଣାବଲ୍ଲୀତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୀର୍ଥବିଶେଷ, ତୃଣାମଲ୍ଲ ତୀର୍ଥ ।

ତୃଣାସନ—କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା) ତୃଣରଚିତ ଆସନ, ଚଟେଇ, ସପମସିଣା, ମୁନ୍ଦୁରା, ହେଁସ ।

ତୃଣସୃକ୍—କ୍ଲୀ. ବି. ତୃଣକୁଙ୍କୁମ,ସୁଗନ୍ଧ-ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ । [ଘାସ ।

ତୃଣାହ୍ୱା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୃଣବିଶେଷ,ଚୀନା

ତୃଣୀକୃତ—ବିଂ. (ତୃଣ+ଚ୍ୱି+କ୍ତ+ତ)ଯାହାକୁ ତୃଣବତ୍ ହୀନ ଜ୍ଞାନ କରା-ଯାଇଥାଏ, ଯାହାକୁ ଅନ୍ୟ କେହି ଘୋଡ଼ାଇ ପକାଏ ।

ତୃଣେକ୍ଷୁ—ପୁଂ. ବି. ବଲ୍ଲଜା,ଅଣଆଖୁଆ

ତୃଣେନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ.ବି. (ତତତ୍) ତୃଣରାଜ, ତାଳ ବୃକ୍ଷ ।

ତୃଣୋତ୍ତମ—ପୁଂ. ବି. ଉଖବଳ ତୃଣ ।

ତୃଣୋତ୍ଥ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୃଣକୁଙ୍କୁମ,କୁଙ୍କୁମ ଘାସ ।

ତୃଣୋଦ୍ଭବ—ପୁଂ.ବି. ଝରଧାନ,ବାଲୁଙ୍ଗା-ଧାନ, ତୃଣଜାତ ଅଗ୍ନି,(ବିଂ.—ବ.ଗ୍ର) ତୃଣଜାତମାତ୍ର ।

ତୃଣୋଲ୍କା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୃଣଜାତ ଉଲ୍କା, କୁଟାରେ ତିଆରି ହୁଲା,ନିଆଁ ଦଉଡ଼ିଆ ।

ତୃଣୌକଃ—କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା) ଗୃହଘର, ଛପରଘର ।

ତୃଣୌଷଧ—କ୍ଲୀ. ବି. ଏଲବାଲୁକ, ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ ।

ତୃଣ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୃଣ+ଯ+ଆ) ତୃଣସମୂହ,ତୃଣରାଶି, ଘାସ ବା କୁଟା-ଗଦା ।

ତୃତୀୟ—ବିଂ.(ତ୍ରି+ତୀୟ)ତିନିର ପୂରଣ-ବାଚକ ଶବ୍ଦ, ଦ୍ୱିତୀୟର ପରବର୍ତ୍ତୀ, ତ୍ରିଗୁଣିତ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ତିନି ।

ତୃତୀୟକ—ପୁଂ. ବି. (ତୃତୀୟ+କ) ବିଷମ ଜ୍ୱରବିଶେଷ, ପାଳିଜ୍ୱର, ତିନି ଦିନରେ ଥରେ ହେଉଥିବା ଜ୍ୱର, (ବିଂ) ତିନିଦିନ ଅନ୍ତରେ ଘଟିବା ।

ତୃତୀୟକବିପର୍ଯ୍ୟୟ—ପୁଂ.ବି. ତୃତୀୟକ ଜ୍ୱରବିଶେଷ ।

ତୃତୀୟତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୃତୀୟତ୍ୱ ।

ତୃତୀୟପନ୍ଥା—ବି. ଦୁଇ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଥରୁ ବିଭିନ୍ନ ପଥ, ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବାଟ ।

ତୃତୀୟପୁରୁଷ—ବି. ଆମ୍ଭେ ଓ ତୁମ୍ଭେ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁବାଚକ ପଦ, (ସେ,ତାହା) ବାହାରର ଲୋକ, ନିଃସମ୍ପର୍କୀୟ ଲୋକ । [କ୍ଲୀବ ।

ତୃତୀୟପ୍ରକୃତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି(ଚ.ଗ୍ର)ନପୁଂସକ.

ତୃତୀୟଯୁଗ—ବି.ଦ୍ୱାପର ଯୁଗ ।

ତୃତୀୟଯୁଗପର୍ଯ୍ୟୟ—ପୁଂ. ବି. ଯେଉଁ ସମୟରେ ଦ୍ୱାପର ଯୁଗର ତୃତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟୟ ଉପସ୍ଥିତ ହୁଏ, ଦ୍ୱାପରଯୁଗର ପରବର୍ତ୍ତୀଧାର କଳି ସନ୍ଧିରୂପ କାଳ, ତୃତୀୟ ଯୁଗର ପରବର୍ତ୍ତୀ ।

ତୃତୀୟସବନ—କ୍ଲୀ. ବି. ତିନି କାଳରେ ସବନନାମଯୁକ୍ତ ଅଗ୍ନିଷ୍ଟୋମାଦିର ତୃତୀୟ ଯଜ୍ଞ ।

ତୃତୀୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୃତୀୟ+ଆ) ତିଥି-ବିଶେଷ, ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ବା ଅମାବାସ୍ୟାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ତୃତୀୟ ତିଥି, ପକ୍ଷର ତୃତୀୟା ତିଥି, ତୃତୀୟାବିଭକ୍ତି ।

ତୃତୀୟାଂଶ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ତୃତୀୟ ଭାଗ, ଏକତୃତୀୟାଂଶ, କୌଣସି ପଦା-ର୍ଥର ତିନିଭାଗରୁ ଏକଭାଗ ।

ତୃତୀୟାକୃତ—ବିଂ. ତିନିବାର ଚାଷ ହୋଇଥିବା (କ୍ଷେତ୍ର), ତିନିବାର କୃଷ୍ଟ, (ତତତ୍)ତୃତୀୟା ତିଥିରେ ସମ୍ପାଦିତ ।

ତୃତୀୟାତତ୍ପୁରୁଷ—(ବ୍ୟାକରଣ)ଯେଉଁ ତତ୍ପୁରୁଷ ସମାସରେ ପ୍ରଥମ ଶବ୍ଦର ତୃତୀୟା ବିଭକ୍ତିର ଚିହ୍ନ ଲୋପ ହୋଇ-ଥାଏ ।

ତୃତୀୟାପ୍ରକୃତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି(ବ.ଗ୍ର)ନପୁଂସକ, କ୍ଲୀବ, (ବି.କ.ଧା) କ୍ଲୀବ, ନପୁଂସକ ବ୍ୟକ୍ତି, କ୍ଲୀବଲିଙ୍ଗ ।

ତୃତୀୟାବିଭକ୍ତି—(ବ୍ୟାକରଣ) ଦ୍ୱାରା, କର୍ତ୍ତୃକ, ରେ ପ୍ରଭୃତି ଚିହ୍ନଯୁକ୍ତ କରଣ-କାରକର ବିଭକ୍ତି ।

ତୃତୀୟାଶ୍ରମ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି. ବାନପ୍ରସ୍ଥାଶ୍ରମ, ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମ ପରେ ଏହାକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରନ୍ତି ।

ତୃତୀୟାସମାସ—ପୁଂ.ବି. ସମାସବିଶେଷ, ତୃତୀୟା ତତ୍ପୁରୁଷ ସମାସ ।

ତୃତୀୟୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତୃତୀୟ+ଇନ୍) ତୃତୀୟଭାଗାର୍ହ, ଏକତୃତୀୟାଂଶ ଧନ ପାଇବାର ଅଧିକାରୀ, ତୃତୀୟ ସ୍ଥାନରେ ଅଧିକାରୀ ।

ତୃତ୍ସୁ—ବିଂ.(ତୃଦ୍+ସୁ)ହିଂସକ, (ବି) ରାଜର୍ଷିଭେଦ । [ଭିନ୍ନ ।

ତୃଦଳ—ବିଂ.(ତୃଦ୍+ଇଲ) ଭେଦକ,

ତୃପତ୍ତ—ପୁଂ.ବି. (ତୃପ+କ:ଅତ୍ତ)ଚନ୍ଦ୍ର, ଇନ୍ଦ୍ର, ଇନ୍ଦ୍ର ।

ତୃପତ—ପୁଂ.ବି.(ତୃପ+କ.ଅତ)ଚନ୍ଦ୍ର, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ତୃପ୍ତ ଦେଖ । [ତୃପ୍ତ ।

ତୃପତି—ଗ୍ରା. ବି. ତୃପ୍ତି ଦେଖ, (ବିଂ)

ତୃପଲ—ପୁଂ. ବିଂ. କ୍ଷିପ୍ର, କ୍ଷିପ୍ରଦାତୀ ।

ତୃପଲପ୍ରଭର୍ମା—ପୁଂ.ବିଂ. ପ୍ରସ୍ତରାଦି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରହାରକାରକ, କ୍ଷିପ୍ରପ୍ରହାରକାରକ ।

ତୃପଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଲତା,ଶିଙ୍ଗଳା, ହରିଡ଼ା, ବାହାଡ଼ା ଓ ଅଏଁଳା ।

ତୃପାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଲତା ।

ତୃପ୍ତ—ପୁଂ.ବିଂ.(ତୃପ+କ.ତ) ତୃପ୍ତି-ଯୁକ୍ତ, ସନ୍ତୁଷ୍ଟ, ହୃଷ୍ଟ, ଆହ୍ଲାଦିତ, ପୂର୍ଣ୍ଣ-କାମ, ପ୍ରସନ୍ନ, ପରିତୁଷ୍ଟ ।

ତୃପ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗାୟତ୍ରୀଭେଦ ।

ତୃପ୍ତାଂଶୁ—ବିଂ.(ବ.ଗ୍ର) ତର୍ପିତାବୟବ, ଯାହାର ଶରୀର ତୃପ୍ତ ହୋଇଅଛି ।

ତୃପ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତୃପ୍+ଭାବ.ତି) ଭକ୍ଷଣାଦି ଦ୍ୱାରା ଇଚ୍ଛା ନିବୃତ୍ତି, ସନ୍ତୋଷ, ପରି-ତୋଷ, ଆହ୍ଲାଦ ।

ତୃପ୍ତିକର—ପୁଂ.ବିଂ.ପ୍ରୀତିପଦ, ଆହ୍ଲାଦ-ଜନକ ।

ତୃପ୍ତିଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗାୟତ୍ରୀଭେଦ ।

ତୃପ୍ତୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ତୃପ୍ତି+ଇନ୍)ତୃପ୍ତି-ଯୁକ୍ତ ।

ତୃପ୍ତିମନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ତୃପ୍ତି+ମତ୍) ତୃପ୍ତିଯୁକ୍ତ; (ସ୍ତ୍ରୀ) ତୃପ୍ତିମତ୍ତା, ଉଦକ, ଜଳ ।

ତୃପ୍ନୁ—ବିଂ. (ତୃପ+କ୍ନୁ)ତୃପ୍ତିଶୀଳ ।

ତୃପ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (ତୃପ୍+କ.ର) ଘୃତ, ପୁରୋଡ଼ାଶ, ଦୁଃଖ,(ବିଃ.)ତୃପ୍ତି କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ତୃପ୍ତାକ୍ତ—ପୁଂ.ବିଂ. ଦୁଃଖାସହନ, ଦୁଃଖ ସହ୍ୟ କରି ନ ପାରିବା ।

ତୃଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ହିଫଳା, ହରଡ଼ା; ବାହାଡ଼ା ଓ ଅଁଳା ।

ତୃଫୁ—ବି. ଦର୍ପଜାତ ।

ତୃଷ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୃଷ+କ୍ୱିପ୍) ତୃଷା; ଇଚ୍ଛା, ଆକାଙ୍କ୍ଷା ।

ତୃଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୃଷ+ଷ୍ଣ.ଅ+ଆ) ଆକାଙ୍କ୍ଷା, ଇଚ୍ଛା, ପିପାସା, ଲୋଭ ।

ତୃଷାକରିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଶୋଷ କରିବା, ପିପାସୁ ହେବା, ଶୋଷେଇବା ।

ତୃଷାତୁର—ପୁଂ. ବିଂ. (୫ତତ୍) ତୃଷା ହେତୁ ଆତୁର, ତୃଷାର୍ତ୍ତ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ତୃଷା-ତୁରା ।

ତୃଷାନ୍ୱିତ—ପୁଂ.ବିଂ.(୩ତତ୍)ତୃଷାର୍ତ୍ତ, ଲୁବ୍ଧ, ଇଚ୍ଛୁକ, ଲାଳାୟିତ ।

ତୃଷାବାନ୍—ପୁଂ ବିଂ. (ତୃଷା+ବତ୍) ଯାହାକୁ ଶୋଷ କରୁଥାଏ, ଶୋଷୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତୃଷାବତୀ ।

ତୃଷାଭୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କ୍ଲୋମ, ମୂତ୍ରାଧାର, ପେଟ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଜୀବ ପିଇଥିବା ପାଣି ମୂତ୍ରାଶୟକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଜମା ରହେ ।

ତୃଷାର୍ତ୍ତ—ପୁଂ.ବିଂ.(୩ତତ୍) ଶୋଷ ଦ୍ୱାରା ଜର୍ଜରିତ, ପିପାସା ଦ୍ୱାରା କାତର, (ସ୍ତ୍ରୀ). ତୃଷାର୍ତ୍ତା ।

ତୃଷାକ୍ତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତୃଷା+ଆକ୍ତ) ତୃଷିତ, ପିପାସିତ ।

ତୃଷାହ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୃଷା+ହନ୍+ଅ) ଜଳ, ମଧୁରିକା, ପାନମଦିରା ।

ତୃଷିତ—ପୁଂ.ବିଂ.(ତୃଷ+କ.ତ)ତୃଷ୍ଣା-ନ୍ୱିତ, ଲୁବ୍ଧ, ଇଚ୍ଛୁକ; ତୃଷାର୍ତ୍ତ ।

ତୃଷିତୋଦ୍ଭବ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଅଶନପର୍ଣ୍ଣୀବୃକ୍ଷ ।

ତୃଷ୍ଣ—କ୍ଲୀ.ତ.ଷ୍ଣିତ, (ବିଂ) କ୍ଷିପ୍ରତାଯୁକ୍ତ ।

ତୃଷ୍ଣଚ୍ୟବସ—ବିଂ. କ୍ଷିପ୍ରଗମନଯୁକ୍ତ ।

ତୃଷ୍ଣଚ୍ୟୁତ—ବିଂ. କ୍ଷିପ୍ରଗମନଶୀଳ ।

ତୃଷ୍ଣ—ବିଂ. (ତୃଷ୍+ତ) ଦାହଜନକ, ତୃଷିତ । [ନଦୀ ।

ତୃଷ୍ଣାମ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତୃଷ୍ଣ+ଅମ+ଅ+ଆ)

ତୃଷ୍ଣିକ୍—ବିଂ. (ତୃଷ+କ.ନକ୍) ଲୁବ୍ଧ, ତୃଷିତ, ପିପାସିତ ।

ତୃଷ୍ଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୃଷ+ଷ୍ଣ+ଆ) ପିପାସା, ପାନେଚ୍ଛା, ଲୋଭ, ଶୋଷ-ଲାଳସା, ରୋଗଭେଦ ।

ତୃଷ୍ଣାକ୍ଷୟ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଶାନ୍ତି, ପିପାସାନାଶ ।

ତୃଷ୍ଣାଘ୍ନ—ବିଂ. (ତୃଷ୍ଣା + ହନ୍+ଅ)ତୃଷ୍ଣା-ନାଶକ, (ବି)ଜଳ ।

ତୃଷ୍ଣାତୁର—ବିଂ(୩ତତ୍)ପିପାସା ହେତୁ କାତର, ତୃଷାର୍ତ୍ତ ।

ତୃଷ୍ଣାଦୂରକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପିପାସା ନିବୃତ୍ତି କରିବା ।

ତୃଷ୍ଣାନିବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (୬ତତ୍)ପିପାସାର ଉପଶମ ବା ତୃପ୍ତି, ବାସନାକ୍ଷୟ, ବୈରାଗ୍ୟ, ସାଂସାରିକ ବିଷୟ ପ୍ରତି ଅନାସକ୍ତି, ତୃପ୍ତି ।

ତୃଷ୍ଣାନ୍ୱିତ—ପୁଂ. ବିଂ. (୩ତତ୍) ତୃଷିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତୃଷ୍ଣାନ୍ୱିତା ।

ତୃଷ୍ଣାରି—ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍)ପର୍ପଟ, କ୍ଷେତ ପାପଡ଼ା, (ବିଂ) ତୃଷ୍ଣାନାଶକ ।

ତୃଷ୍ଣାର୍ତ୍ତ—ପୁଂ.ବିଂ.(୩ତତ୍) ପିପାସାଯୁକ୍ତ, ତୃଷିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତୃଷ୍ଣାର୍ତ୍ତା ।

ତୃଷ୍ଣାଳୁ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତୃଷ୍ଣା+ଆଳୁ) ତୃଷିତ, ପିପାସାର୍ତ୍ତ ।

ତୃଷ୍ୟ—ବିଂ.(ତୃଷ୍+ମଂ.ଯ) ଲୋଭ୍ୟ, ଲୋଭନୀୟ, ଈଷଣୀୟ, ବାଞ୍ଛନୀୟ,(କ୍ଲୀ. ବି) ଲୋଭ, ଶୋଷ ।

ତୃଷ୍ୟାବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. ତୃଷ୍ଣାଯୁକ୍ତ ।

ତେ— ଅବ୍ୟ.ହ୍ରସ୍ୱା,ତ୍ୱମ୍ପ୍ରତ୍ୟୟ, ଗୌରବ, (ପ୍ରା. ପ୍ରତ୍ୟୟ. ବଙ୍ଗଳା) ନିମିତ୍ତ ବା ହେତୁ ଅର୍ଥକ ବିଭକ୍ତି ।

ତେଇଶ(ଶି)—ଗ୍ରା.ବି.୨୩ ସଂଖ୍ୟା, (ବିଂ) ୨୩ ସଂଖ୍ୟକ ।

ତେଉଅଶ—ଗ୍ରା: ବି. ପଶ୍ଚିମା ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଉପାଧିବିଶେଷ । [ଶିବୃତ୍ତ ।

ତେଉ(ହୁ)ଡ଼—ଗ୍ରା. ବି, ଉହୁଡ଼, ଶିବୃତ୍ତ,

ତେଓରା—ଗ୍ରା. ବି. ତାଳବିଶେଷ, ଓଡ଼ିଆ ତାଳ । [କଇଁଆ ।

ତେଁତର—ପ୍ରା. (ବସ୍ତର) ବି. ତେନ୍ତୁଳି,

ତେକାଣ୍ଟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତ୍ରିକଣ୍ଟକ)ତିନି ମୁନ ଥିବା ଅସ୍ତ୍ର, ତେଣ୍ଟା, ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ତେଗବାହାଦୁର—ଗ୍ରା.ବି.ଶିଖ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ନବମ ଗୁରୁ ।

ତେଗା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଅପ୍ରସିଦ୍ଧ ଦେବତାଭେଦ

ତେଙ୍କରଇ—ମଦୁରାଜଲସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ପୁଣ୍ୟ ସ୍ଥାନ ।

ତେଙ୍ଗଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ହାଣ୍ଡିଆଦି ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଦୁଇ କାନ୍ଥର କଣରେ ଖଣ୍ଡିଏ କାଠି ମରାଯାଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବା ଛିକାଣାର ସ୍ଥାନ, ରନ୍ଧନଶାଳାରେ ହାଣ୍ଡି ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ମଲା କରାଯାଇଥିବା ପିଣ୍ଡି

ତେଙ୍ଗଳ—ବୈଷ୍ଣବଭେଦ,ମାଦ୍ରାଜ ପ୍ରଦେଶରେ ବୈଷ୍ଣବମାନେ ଦୁଇ ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ ବିଭକ୍ତ, ବଡ଼ଗଳ ବା ଉତ୍ତରଭେଦ, ତେଙ୍ଗଳ ।

ତେଜ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତେଜସ୍) କାନ୍ତି, ଦୀପ୍ତି, ଭାତ, ପରାକ୍ରମ, ପ୍ରତାପ, ରାଗ, ଉନ୍ନ ଦନ, ଶକ୍ତି, ପୁଷ୍ଟି, ଗୃଞ୍ଜକ୍ଷ,ଦାଉ, ଜୋର, (ସା.ବି) ତୀକ୍ଷ୍ଣତା, ତୀବ୍ରତା, ଅସହ୍ୟତା, ବେଗ, (ସଂ. ବିଂ) ଦୁମୂଲ୍ୟ, ମହଙ୍ଗା(ବସ୍ତୁ),ତୀକ୍ଷ୍ଣ, ଦାଢ଼ିଆ, ବେଗ-ବାନ୍, କଡ଼ା, କଡ଼ିଆ, ରାଗୀ, ଉଗ୍ର, ପ୍ରଚଣ୍ଡ, (ଗ୍ରା.ବି)ବିଚକ୍ଷଣ,ଆଙ୍ଗୁଳିପ୍ରବ ଚଞ୍ଚଳ, ଅସ୍ଥିର, କଡ଼ାମିଜାଜ୍ ।

ତେଜଃ—କ୍ଲୀ. ବି.(ତେଜ+ଅସ୍)ଉତ୍ତାପ, ଦୀପ୍ତି, ଜ୍ୟୋତି,ଆଭା,ଚମକ, ଆଲୋକ, ଦୋଷକର ବେଗ,ଦାଉ,ତ୍ରୋଧ,ପ୍ରଭାବ

ଜୋର, ବଳ, ଶକ୍ତି. ପରାକ୍ରମ, ରେତଃ, ଶୁକ୍ର, ବୀର୍ଯ୍ୟ, ସତ୍ତ୍ୱ, ପୌରୁଷ, ଘୃତ, ଦର୍ପ, ଉଦ୍ଭିଦପଣ, ପିତ୍ତ, ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ, ବ୍ରହ୍ମ, ମଙ୍ଗଳ, ମଙ୍କା, କୌଣସି ବସ୍ତୁର ସାର ଭାଗ, ଲହୁଣୀ, ସହସ୍ରଗୁଣରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଲିଙ୍ଗଶରୀର, ପଞ୍ଚମହାଭୂତରୁ ଏକତମ, ଅଗ୍ନି, ଖରତା, ସାହସ, ଶ୍ରୀରୋଚିତ ପ୍ରଭାବବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି, ଚରିତ୍ରବଳ, (ଯାହା ଅପମାନ ବା ମନ୍ଦବ୍ୟବହାର ସହ୍ୟ କରି ପାରେନାହିଁ) ଗୌରବ ମହତ୍ତ୍ୱ, ଚକ୍ଷୁରପ୍ରଭା ବା ନିର୍ମଳତା, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ବସ୍ତୁ, ପ୍ରଚଣ୍ଡତା, ଖରତ୍ୱ, ମୂର୍ଯ୍ୟ ।

ତେଜଃପୁଞ୍ଜ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ତେଜୋରାଶି ।

ତେଜଃଫଳ—କ୍ଲୀ. ବ. ବୃକ୍ଷଭେଦ, ତେଜଫଳ, ଶିମିଳିଫଳ ।

ତେଜକରଣ—ଗ୍ରା. ବ. ଗୋୟାଲିୟରର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ରାଜା ।

ତେଜକଲମ—ଗ୍ରା. ବ. ଶୀଘ୍ର ଲିଖନ ।

ତେଜକଢ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ରାଗ ଦେଖାଇବା, ପ୍ରଭାବ ଦେଖାଇବା, ଗର୍ବ ଦେଖାଇବା ।

ତେଜତନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବ. ତେଜସମୂହ, ତେଜୋରାଶି ।

ତେଜଣା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ତେଜନ) ତୀକ୍ଷ୍ଣକରଣ, ପକାଇବା, ଜଳୁଥିବା ପ୍ରଦୀପର ବତିକାକୁ ତେଜିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଶଳାକା ବା କାଠି, ଦୀପ ତେଜିବା ।

ତେଜନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତିଜ+ଣି.ଅନ) ତୀକ୍ଷ୍ଣୀକରଣ, ଦୀପ୍ତକରଣ, ଦୀପନ (ମଂ.ଅନ) ବାଉଁଶ, ମୁଞ୍ଜତୃଣ, ମୁରୁଗା-ଘାସ, କାଣ୍ଡଣର, ଶରତୃଣ ।

ତେଜନକ—ପୁଂ. ବ. (ତିଜ+ଣି+ଅନ+ଅକ) ତେଜନ ଦେଖ ।

ତେଜନାଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ମୁଞ୍ଜତୃଣ, ମୁରୁଗାଘାସ, କାଣ୍ଡଣର ।

ତେଜନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ମୂର୍ଦ୍ଧା, ଗୁଇଁକାଠ, ତେଜୋବତୀ, ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀ ।

ତେଜପତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ. ତେଜପତ୍ର, ସ୍ୱନାମ-ଖ୍ୟାତ ପତ୍ରବିଶେଷ ।

ତେଜପାଳ—ପୁଂ. ବ. ଗୁର୍ଜରର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ମନ୍ତ୍ରୀ ।

ତେଜପୁର—ଗ୍ରା. ବ. ଆସାମ ଦରଙ୍ଗ ଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରଧାନ ନଗର ।

ତେଜଲ—ପୁଂ. ବ. (ତିଜ+ଅଲ) କପିଞ୍ଜଳପକ୍ଷୀ, ଗୌର ତିତ୍ତିର, ଗୃହକପକ୍ଷୀ ।

ତେଜବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ତେଜ ବତୀ ଦେଖ ।

ତେଜବନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ତେଜସ୍ବନ୍ତ) ତେଜୋବାନ୍ ଦେଖ ।

ତେଜବର—ପ୍ରା. (ବାଲେ) ବ. ଯେ ଚତୁଷ୍ପଥ ଅର୍ଥ ବିବାହ କରିଅଛି ।

ତେଜସ୍—କ୍ଲୀ. ବ. (ତିଜ+ଅସ୍) ତେଜଃ ଦେଖ ।

ତେଜସିଂହ—ପୁଂ. ବ. ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଶିଖ ସେନାପତି ।

ତେଜସ୍କର—ବଂ. (ତେଜସ୍+କୃ+କ. ଅ) ବଳକାରକ, ପ୍ରଭାବଶାଳୀ, ଦୀପ୍ତିଶାଳୀ, ଉଦ୍ଦୀପକ, ତେଜୋବୃଦ୍ଧିକାରକ, ତେଜଜନକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତେଜସ୍କରୀ ।

ତେଜସ୍ୟ—ବଂ. (ତେଜସ+ଯ) ତେଜଃ ସାଧନ, (ବି) ମହାଦେବ ।

ତେଜସ୍ବ—ପୁଂ. ବ. (ତେଜସ୍+ବ) ମହାଦେବ, ଶିବ ।

ତେଜସ୍ୱତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତେଜସ୍ୱତ+ଈ) ଗୁଣବର୍ଣ୍ଣାର କନ୍ୟା, ଜଇ, ବଣପିପ୍ପଳୀ, ଗଜପିପ୍ପଳୀ, (ବଂ) ତେଜସ୍ୱାନର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ତେଜସ୍ୱାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ତେଜସ୍+ବନ୍ତ) ଦୀପ୍ତିମାନ୍, ପ୍ରଭାବଶାଳୀ, ବଳବାନ୍ । ତେଜୋଯୁକ୍ତ, ତେଜୋଯୁକ୍ତ, ବୀର୍ଯ୍ୟବାନ୍

ତେଜସ୍ୱିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ତେଜସ୍ୱିତ୍ୱ, ପ୍ରଭାବଶାଳିତା, ମନସ୍ୱିକଣ୍ଠିତ୍ୱ, ବଳବତ୍ତା

ତେଜସ୍ୱିତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବ. ତେଜବିଶିଷ୍ଟତା, ବଳବତ୍ତା ।

ତେଜସ୍ୱିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତେଜସ୍ୱିନ+ଈ) ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀଲତା, ମହାଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀ, ତେଜୋବିଶିଷ୍ଟା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତେଜୋବତୀ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ.) ତେଜସ୍ୱୀର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ତେଜସ୍ୱୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ତେଜସ୍+ବିନ୍) ଦୀପ୍ତିଶାଳୀ, ତେଜୋବିଶିଷ୍ଟ ପରାକ୍ରାନ୍ତ, ବଳବାନ୍, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତେଜସ୍ୱିନୀ ।

ତେଜା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ତେଜନ) ଦୀପ ତେଜନା, ଉତ୍ତେଜନା ।

ତେଜା(ଜୋଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତେଜିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, ତ୍ୟାଗକରାଇବା ।

ତେଜାବ୍—ଯା. ବ. ଅମ୍ଳସାର, ଏସିଡ୍ ।

ତେଜାରତ୍—ଯା. ବ. କରଜଦେଇ ସୁଧନେବାର ବ୍ୟବସାୟ, ମହାଜନୀ ।

ତେଜାରତ୍ୱ—ଯା. ବ. କରଜ ବ୍ୟବସାୟ, କୁସୀଦ, ସୁଧରେ ଟଙ୍କା ଲଗାଇବା ।

ତେଜାଲ—ଗ୍ରା. ବଂ. ତେଜୋଯୁକ୍ତ, ତେଜସ୍ୱୀ, ତେଜୀ, (ଯ ବି) ମାଟିର ଉପାଚୁଲି ।

ତେଜିଉଠିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଖରାରଗିଯିବା । ଅପେକ୍ଷାକୃତ ତେଜସ୍କର ହେବା ।

ତେଜିତ—ବଂ. (ତିଜ+ଣି+ମଂ.ତ) ଶାଣିତ, ତୀକ୍ଷ୍ଣୀକୃତ, ମାଜିତ, ଉତ୍ତେଜିତ ।

ତେଜିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ତେଜୋବଳ ଲତା ।

ତେଜିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୀପର ବତିକାକୁ ସତେଜ କରିବା, ଉତ୍ତେଜିତ କରିବା, ଚିହ୍ନାଇବା, ରଚାଇବା, ଉଚ୍ଚଦର ହେବା, ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ ହେବା, ବିଶେଷ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ହେବା, ତ୍ୟାଗକରିବା, ମୟାମମତା ନ ରଖିବା ।

ତେଜିଷ୍ଠ—ପୁଂ. ବଂ. (ତେଜସ୍+ଇଷ୍ଠ) ଅତିତେଜସ୍ୱୀ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତେଜିଷ୍ଠା ।

ତେଜୀ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ତେଜସ୍ୱୀ) ତେଜଃଶାଳୀ, ତେଜସ୍ୱୀ, ଦୀପ୍ତିଶାଳୀ, ତେଜସ୍ୱାନ୍, ତେଜସ୍କର, ବଳିଷ୍ଠ, ପରାକ୍ରମୀ, ତ୍ୱରୀ, ପ୍ରଭାବଶାଳୀ, (ଯା. ବ) ତେଜା, ଚଢ଼ା ଘୋଡ଼, ଦାଢ଼, ତୀକ୍ଷ୍ଣତା, ଶୀଘ୍ରଗାମିତ୍ୱ, କଡ଼ ଆପଣ ।

ତେଜୀୟଂସ—ଗ୍ରା. ବ. ତେଜୀୟାନ୍ ଦେଖ ।

ତେଜୀୟାନ୍—ପୁଂ. ବଂ (ତେଜସ୍+ଇୟସ୍) ତେଜୟୁକ୍ତ, ତେଜସ୍ୱୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତେଜୀୟସୀ ।

ତେଜେୟୁ—ପୁଂ. ବ. ରୌଦ୍ରାଶ୍ୱନୃପଙ୍କ ପୁତ୍ରଭେଦ ।

ତେଜୋଗର୍ଭ—ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତେଜଃପୂର୍ଣ୍ଣ,

(ସ୍ତ୍ରୀ) ତେଜୋଗର୍ଭା ।

ତେଜୋନାଥତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ. ବ. ଶିବପୁରାଣୋକ୍ତ ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ତେଜୋନିଧି—ବିଂ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ତେଜୋବିଶିଷ୍ଟ, ତେଜର ଆକର, ତେଜସ୍ୱୀ, (ପୁଂ. ବ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅଗ୍ନି, ଦୁବାସା ।

ତେଜୋମଣ୍ଡଳ—କ୍ଲୀ. ବ. ଚନ୍ଦ୍ର ବା ସୂର୍ଯ୍ୟମଣ୍ଡଳ ।

ତେଜୋମନ୍ଥ—ପୁଂ. ବ. ଗଣିକାରିକା ବୃକ୍ଷ, ଗନିଆରି ଗଛ ।

ତେଜୋମୟୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତେଜସ୍+ମୟ) ତେଜଃପ୍ରଚୁର, ତେଜୋବିକାର, ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ, ଦୀପ୍ତିଶାଳୀ, ଭାସ୍ୱର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତେଜୋମୟୀ ।

ତେଜୋମୟୀ—ବିଂ.ତେଜୋମୟଦେଖ ।

ତେଜୋମାତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ତୈଜସ ଅଂଶ ।

ତେଜୋମୂର୍ତ୍ତି—ପୁଂ.ବ.(ତେଜଃ+ମୂର୍ତ୍ତି) ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟରୂପ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, (ବିଂ-ବ.ବ୍ରୀ) ତେଜୋମୟକ;ତେଜଃପ୍ରଚୁର,ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ରୂପବିଶିଷ୍ଟ ।

ତେଜୋରାଶି—ପୁଂ.ବ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ତେଜଃ-ପୁଞ୍ଜ, ତେଜସମୂହ ।

ତେଜୋରୂପ—କ୍ଲୀ. ବ. (ବ.ବ୍ରୀ) ବ୍ରହ୍ମ ତେଜରୂପ, ତେଜଃସ୍ୱରୂପ ।

ତେଜୋବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(ତେଜୋବତ୍+ଈ) ଜଳପିପ୍ପଳୀ, ଗୁଇଁକାଠ, ଚବ୍ୟକା, ମହାଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀ, ଅଗ୍ନିର ବିମାନ, ହିମାଳୟର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହରଦ୍ୱାରସ୍ଥ ସ୍ଥାନରେ ଜନ୍ମିବା ବନକଣ୍ଟକୀ ବୃକ୍ଷ-ବିଶେଷ,(ବିଂ)ତେଜୋବାନର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ

ତେଜୋବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ତେଜସ୍+ବତ୍) ତେଜୋଯୁକ୍ତ, ତେଜଃଶାଳୀ, ବୀର୍ଯ୍ୟବାନ୍,ବଳୁଆ,ଶକ୍ତିଶାଳୀ,କ୍ରମ ନ

ତେଜୋବିଦ୍—ପୁଂ. ବିଂ.ଯାହାର ତେଜ ଅଛି । [ଭେଦ

ତେଜୋବିନ୍ଦୂପନିଷଦ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଉପନିଷଦ୍

ତେଜୋବୀଜ—କ୍ଲୀ. ବ. ମନ୍ତ୍ର

ତେଜୋବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବ. କ୍ଷୁଦ୍ରାଗ୍ନିମନ୍ଥ ବୃକ୍ଷ, ଶ୍ୱେତ ଗନିଆରି ବୃକ୍ଷ ।

ତେଜୋବୃଷ—କ୍ଲୀ.ବ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ବୀର୍ଯ୍ୟାନୁ-ରୂପ ।

ତେଜୋହ୍ୱା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ତେଜୋବତୀ ଦେଖ ଚବ୍ୟକା, ଗୁଇଁକାଠ ।

ତେଜ୍ୟପୁତ୍ର—ପ୍ରା. ବ. (ସଂ-ତ୍ୟାଜ୍ୟପୁତ୍ର) ଯେଉଁ ପୁତ୍ରକୁ ତ୍ୟାଗ କରିବା ଉଚିତ, ଯେଉଁ ପୁତ୍ରକୁ ପିତା ତ୍ୟାଗକରେ, ତ୍ୟକ୍ତପୁତ୍ର ।

ତେଜ୍ୟା—ପ୍ରା. ବ. ତ୍ୟଜନ, ତ୍ୟାଗ ।

ତେଡ଼ା—ପ୍ରା.ବିଂ.ବୀର୍ଯ୍ୟକ୍,ବଳ,ତେରେଷ୍ଟ

ତେଡ଼ିକ—ପ୍ରା. ବିଂ.(ସଂ-ତାବତ୍)ସେହି-ପରିମିତ, ସେହିଆକାରବିଶିଷ୍ଟ, ତଦା-କାର, ଅତ୍ୟନ୍ତ, (କ୍ରି. ବିଂ) ସେହି-ପରିମାଣରେ,ଅତ୍ୟନ୍ତବିଶେଷ ଭାବରେ

ତେଡ଼େ—ପ୍ରା. ବିଂ. ତେତିକ ଦେଖ, (କ୍ରି. ବିଂ) ତେଡ଼ିକ ଦେଖ, ସେତେ-ବଡ଼ ଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ ।

ତେଡ଼େକେ—ପ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.ତେଉକରେ ।

ତେଡ଼େଭଳି—ପ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ତାଦୃଶ,ତେଡ଼େ ବଡ଼ ।

ତେଡ଼ା—ପ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ତୀର୍ଯ୍ୟକ୍) ବଙ୍କ, ବଙ୍କା, କୁଟିଳ, ତେରେଷ୍ଟ. ଉଗ୍ର, ରୁକ୍ଷ, ଠେସା, ଅପମାନସୂଚକ, ଅବାଧ୍ୟତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍ତରଦାୟକ (ଭୃତ୍ୟ) ।

ତେଡ଼ାତେଡ଼ି—ପ୍ରା.ବ.ପରସ୍ପରକୁ ଅବଜ୍ଞା କରିବା, ଠେସାଠେସି, ଅନ୍ୟୋନ୍ୟ ପ୍ରତି ରୁକ୍ଷବାକ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗକରିବା ।

ତେଡ଼ିଆ—ପ୍ରା. ବିଂ. ତେଡ଼ା ଦେଖ ।

ତେଢିବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ତୀର୍ଯ୍ୟକ୍) (ପ୍ରଭୁ ଗୁରୁଜନଙ୍କ କଥାକୁ) ଅବଜ୍ଞାକରିବା, ନମାନିବା, ଜବାବଦେବା, ମେଳ ନ ଖାଇବା ।

ତେଢ଼େଇବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ତୀର୍ଯ୍ୟକ୍) ବଙ୍କାହେବା, ତେରେଷ୍ଟ ହେବା ।

ତେଣ—ପ୍ରା. ସର୍ବ. (ସଂ-ତତ୍ସ୍ଥାନ)ସେହି-ଆଡ଼, ସେହିଦିଗ, ସେହିଅଞ୍ଚଳ, (ବିଂ) ତେଣର ଦେଖ ।

ତେଣର—ପ୍ରା. ସର୍ବ. ବିଂ. ସେହିଆଡ଼ର, ତତ୍ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ତେଣିକା—ପ୍ରା. ବିଂ. ତେଣର ଦେଖ ।

ତେଣିକି—ପ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ସେହିଦିଗକୁ ସେହି-ଆଡ଼କୁ, ସେହିସ୍ଥାନକୁ, ତତ୍ପରେ ।

ତେଣୁ—ପ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ସେହିଆଡ଼, ସେହି-ଦିଗରୁ, ବିପରୀତଦିଗରୁ, ତେଣୁକରି ଦେଖ ।

ତେଣୁକରି—ପ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ସେହିହେତୁରୁ, ସେହିକାରଣରୁ ।

ତେଣେ—ପ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ସେହିଆଡ଼େ,ସେହି-ବିଷୟରେ,ଅପରପକ୍ଷରେ, ସେହିଠାରେ ସେହିଅଞ୍ଚଳରେ, ବିପରୀତ ଦିଗରେ, ପରଂତୁ ।

ତେଣ୍ଟଣ—ପ୍ରା. ବିଂ. କୃପଣ, ସିଆଣିଆ, ଯାହାକୁ କେହି ଠକି ନ ପାରେ ।

ତେଣ୍ଟା—ପ୍ରା. ବ. (ସଂ-କଣ୍ଟକ) ବଡ଼ ମାଛକୁ ବିଦ୍ଧକରିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବ-ହୃତ ମୁନିଆଁ ଶିଷ୍ଟ, ମୁନା, କଣ୍ଟ, ଦୁଃଖ, ଜଞ୍ଜାଳ, ହେଙ୍ଗାମ, ଆପଦ୍ ।

ତେଣ୍ଟୁ—ପ୍ରା. (ଲରିଆ)ବ. ତିନି, ଚାରି ।

ତେଣ୍ଟୁଆ—ପ୍ରା. ବ. (ସଂ-ତିନ୍ତିଡ଼ୀ) ତିନ୍ତିଡ଼ି ଦେଖ, (ବିଂ) ବିରି ଗୁଡ଼ଲମିଶ୍ରିତ କରାଯିବା ପିଠାରେ ବିରିଅପେକ୍ଷା ଗୁଡ଼ଲ ପିଠାର ଅଧିକ ହେଉଥିବା ।

ତେଣ୍ଟେଇଗୋଡ଼—ପ୍ରା. ବ. ଟେଣ୍ଟେଇ ଗୋଡ଼ ଦେଖ ।

ତେଣ୍ଟେଇଗୋଡ଼ୀ—ପ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.ଟେଣ୍ଟେଇ-ଗୋଡ଼ୀ (ଦେଖ),ନଳୀଗୋଡ଼ୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ତେଣ୍ଟେଇ—ପ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. କଳହଡ଼ି (ସ୍ତ୍ରୀ), ଚେଣ୍ଟେଇ, ନଳ୍ଲିକା, ନଳୀଗୋଡ଼ୀ(ସ୍ତ୍ରୀ), (ବ) ତିନ୍ତିଡ଼ି ଦେଖ ।

ତେଣ୍ଡିବା— ପ୍ରା. ବସ୍ତ୍ରର. ବ.)ଏଣ୍ଡୁଅ ।

ତେଣ୍ଡିଗ—(ପ୍ରା. ଯାଜ. ବ.) ବନ୍ଦସି-ଡୋରରେ ଲାଗିଥିବା ମୟୂରପକ୍ଷ କାଠି ବା ସୋଲ ।

ତେଣ୍ଡା—ପ୍ରା.ବ. (ସଂ-ତୀର୍ଯ୍ୟକ୍ଦଣ୍ଡ)ଶଣ୍ଢିର ଜଳାଶୟ ବା କୂପ ଇତ୍ୟାଦିରୁ ଉପ-ରକୁ ଜଳ ଉଠାଇବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବ-ହୃତ ଡିଙ୍କିପରି ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ତେଣ୍ଡା(ଣ୍ଡ)ଇବା—ପ୍ରା.କ୍ରି. ତେଣ୍ଡିବା

ଜିନିଷର ଶିକନ୍ତ ରୂପ, ତେଣ୍ଡା-ଦ୍ୱାରା ପାଣି ଉଠାଇ ଲୋଦାରେ ଢାଳିବା, ତେଣ୍ଡିବା, ଜଳୀୟପଦାର୍ଥ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ପାତ୍ରରେ ବେଶି ପରିମାଣରେ ଢାଳିବା ।

ତେଣ୍ଡାବାହାଲି—ଗ୍ରା.ବି. ତେଣ୍ଡାଦେଖ ।

ତେଣ୍ଡିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ତେଣ୍ଡାଦ୍ୱାରା ପାଣି-ଉଠାଇ ଢାଳିବା, ଜଳୀୟପଦାର୍ଥ ବେଶି ପରିମାଣରେ ପିଇବା ।

ତେତ(ତେ)କ—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବିଂ. (ସଂ-ତତ) ସେତକ, ସେତକ, ତନ୍ମାତ୍ର ।

ତେତମା—ଯା.ବି. ଅଡ଼ୁଆ, ଗୋଳମାଳ, କଳହ, ବିବାଦ, ଅବଶିଷ୍ଟ ରହିଯାଇ-ଥିବା ଅଂଶ, ପୁସ୍ତକର ପରିଶିଷ୍ଟ, (ବିଂ) ଅବଶିଷ୍ଟ, ବଳିଥିବା, ବାଜେ, ବୃଥା, ମୁହୁପରକା, ସଂକ୍ଷିପ୍ତ, ଚମ୍ବକ ।

ତେତାଲ—ଗ୍ରା.ବିଂ.(ସଂ-ତିତଳ),ତିତଳ-ହର୍ମ୍ୟ, ତିନିମହଲା, ତିତାଲ ଦେଖ ।

ତେତକ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.(କ୍ରି.ବିଂ.) ସର୍ବ, ସେହିପରିମାଣ, ତନ୍ମାତ୍ର, ସେତକ, ସେହି ପରିମିତ, ତେତେ, ସେତେ, ସେହି ପରିମାଣରେ ।

ତେତଣ(ଣି)—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସଂ-ସପ୍ତତ୍ରିଂଶତ୍ ୩୭ ସଂଖ୍ୟା, (ବିଂ) ୩୭ ସଂଖ୍ୟକ, ୩୭ର ପୂରକ ।

ତେତେ—ଗ୍ରା.ସର୍ବ.ବିଂ. (କ୍ରି.ବିଂ.) (ସଂ-ତତ)ସେତେ, ସେହି ପରିମାଣ,ସ୍ନେହ-ପରିମିତ ।

ତେତେକେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ତତଃ) ସେତେକେ, ସେହି ପରିମିତ ବସ୍ତୁରେ, ତଦନନ୍ତର ।

ତେତେଗୁଡ଼ାଏ—ଗ୍ରା. ସର୍ବ. ସେହି ପରି-ମିତ, ସେହି ସଂଖ୍ୟକ । [ସମୟ ।

ତେତେବେଳ—ଗ୍ରା.ସର୍ବ.ତେବେ,ସେହି-

ତେତେବେଳକୁ—ଗ୍ରା.ବି. ସେହିସମୟକୁ, ତେତେବେଳ । [ସ୍ଥରୁ ।

ତେତେବେଳୁଁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ସେହି ସମ-

ତେତେବେଳେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ସେହି ସମ-ସ୍ଥରେ ।

ତେଦ(ର)ସ୍ତା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ତଦସ୍ତା-ଦେଖ ।

ତେନ—ପୁଂ.ବି. ମାଙ୍ଗଳିକ ଗାନଭେଦ, ତାହାଦ୍ୱାରା (ସଂ-ତତ୍ଶବ୍ଦର) ତୃତୀୟ ଏକବଚନର ରୂପ ।

ତେନାସରିମ୍—ବ୍ରହ୍ମଦେଶର ଗୋଟିଏ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଭୂଭାଗ ।

ତେନେ—(ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ଅବ୍ୟ.) ତେଣେ-ଦେଖ ।

ତେନ୍ତରି—ଗ୍ରା.ବି. ଅଖ ଉପରେ ଶଗଡ଼-ଦଣ୍ଡା ରଖାଯିବା ପାଇଁ ଦଣ୍ଡାତଳେ ଲଗା ଯାଇଥିବା କାଷ୍ଠ ଖଣ୍ଡଦ୍ୱୟ ବନ୍ୟ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ,ବଡ଼ ଓ ଡେଙ୍ଗା,(ବି)ତର-ତରିଆ ।

ତେନ୍ତୁଳି—ଗ୍ରା.ବି. ତନ୍ତୁଳି, କଇଁଆ ।

ତେପଟ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ତପଟଦେଖ ।

ତେପନ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ତ୍ରିପଞ୍ଚାଶତ୍) ୫୩ ସଂଖ୍ୟା, (ବିଂ)୫୩ ସଂଖ୍ୟକ, ୫୩ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ ।

ତେପାନ୍ତର—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁଦୂରବିସ୍ତୃତ ପଡ଼ିଆ, ଜନଶୂନ୍ୟ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାନ୍ତର ।

ତେପାୟା—ଗ୍ରା.ବିଂ.ତ୍ରିପଦ, ତିନିପାହିଆ ତ୍ରିପଦବିଶିଷ୍ଟ ପାତ୍ର ।

ତେପାରୁ—ତ୍ରିପୁରା ଓ ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମର ପାର୍ବ-ତୀୟ ଜାତିବିଶେଷ ।

ତେପ୍ତଦ—ଗ୍ରା.ବି. ଉପସର୍ଗ ଦର୍ପଣନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଜ୍ୟୋତିର୍ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚୟିତା ।

ତେବକା—ଗ୍ରା.ବିଂ. ସେହିକାଳର,ସେହି-ସମୟର ।

ତେମ—ପୁଂ.ବି. (ତମ+ଘ.ଅ) ଆର୍ଦ୍ରତା ଆର୍ଦ୍ରୀଭାବ, ତିଜା ।

ତେମତ(ତ)—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ବି. ବିଂ ଓ କ୍ରି. ବିଂ. ତେମନ୍ତ ଦେଖ ।

ତେମନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତମ+ଘ, ଅନ) ଆର୍ଦ୍ରୀକରଣ, ଓଦା କରିବା, (ମଂ.ଅ) ବ୍ୟଞ୍ଜନ, ତଅଣ ।

ତେମନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତେମନ+ଇ) ଚୁଲ୍ଲିଭେଦ; ଉମ୍ନେଇ, ଚିମନି, ଧୂମବହି-ର୍ଗତହେବାର ମାର୍ଗ ।

ତେମନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି ଓ କ୍ରି. ବିଂ. ସେହି-ପରି, ସେହିପ୍ରକାରେ ।

ତେମାନ୍ଥାପଥ—ଗ୍ରା. ବି. ତିନିପଥଦ୍ୱାରା ମିଳିତ, ତିନିବାଟୀ ।

ତେମୁହାଣ—ଗ୍ରା. ବି. ତିନିନଦୀର ସଙ୍ଗମ ସ୍ଥାନ ।

ତେୟାଅଶୀ—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବିଂ.(ସଂ-ତ୍ୟଶୀତି) ୮୩ ସଂଖ୍ୟା, ୮୩ ସଂଖ୍ୟକ,୮୩ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ, ୮୦ରୁ ୩ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା ।

ତେୟାନବେ—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବିଂ. (ସଂ-ତ୍ରିନ-ବତି) ୯୩ ସଂଖ୍ୟା, ୯୩ ସଂଖ୍ୟକ, ୯୩ ସଂଖ୍ୟା ପୂରକ,୯୦ରୁ ୩ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା ।

ତେୟାଳିଶ(ଶି)—ଗ୍ରା. ବି. ଓ ବିଂ. (ସଂ-ତ୍ରିଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍)୪୩ସଂଖ୍ୟା, ୪୩ ସଂଖ୍ୟକ, ୪୩ର ପୂରକ, ୪୦ରୁ ୩ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା ।

ତେର—ଗ୍ରା. ବି. ତ୍ରୟୋଦଶ ସଂଖ୍ୟା, ୧୩, ତେର, (ବିଂ) ତେରସଂଖ୍ୟକ ।

ତେରଛା—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ତିରସ୍) ଯାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଖାଡ଼ା ବା ପୂର୍ଣ୍ଣଆଡ଼ା ନୁହେ, ବାଙ୍କ, ବକ୍ର, କୁଟିଳ, କର୍ଣ୍ଣମାର୍ଗରେ ଅବସ୍ଥିତ, ତିର୍ଯ୍ୟକ୍ ।

ତେରଛା(ଛେ)ଇବା—ଗ୍ରା. ବି. ବକ୍ର-କରିବା,ବକ୍ରଟତ କରିବା,ବଙ୍କାହେବା ।

ତେରଛିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ତେରଛାଇବା ଦେଖ ।

ତେରଜ(ଜ)—ଯା. ବି. ଯୋଗ, ମିଶାଣ, ସଂକଳନ, ବହୁସଂଖ୍ୟାର ଯୋଗଫଳ, ବିବରଣପତ୍ର, କ୍ରମାନୁସାରେ ସ୍ତମ୍ଭ-କାରରେ ଉପରୁ ତଳକୁ ଓ ରେଖା-କାରରେ ବାଁରୁ ଡାହାଣକୁ ଲେଖା-ଯାଇଥିବା ସଂଖ୍ୟାମାନଙ୍କର ସମଷ୍ଟି କରଯାଇ ହିସାବ ମିଳାଯିବାର ପ୍ରଣାଳୀ ।

ତେରଣ୍ଟା—ଗ୍ରା.ବି. ଦୁର୍ଭିକ୍ଷକାଳ,କାନ୍ତାର, ମହାର୍ଘକାଳ ।

ତେରସ୍ତା—ଗ୍ରା. ବି. ତଦସ୍ତା, ତରସ୍ତା, ଗତବର୍ଷର ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ।

ତେରମେର—ଯା.ବି.ତେରମେର ଦେଖ ।

ତେରିତୋଇ—ଗ୍ରା.ବି. କୋହାଟ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ତେରମେର—ଯା. ବି. ଦୋଧୀ ବ୍ୟକ୍ତିର

ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀ ଭାଷା ବ୍ୟବହାର, କର୍କଶ ବାକ୍ୟର ପ୍ରୟୋଗ, ତୁ ତା ରେ ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ ।

ତେରୁଆଳି—ଗ୍ରା.ବି. ଛୋଟ ଛୋଟ ଦାନା-ଯୁକ୍ତ ଖୁଞ୍ଜବିଶେଷ ।

ତେରେଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତରଣ୍ଡ) ବନ୍ଦିସି ଡୋରରେ ଲଗିଥିବା ମୟୂରପକ୍ଷ ବା ସୋଲ୍ ।

ତେଲ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତୈଳ) ସ୍ନେହ, ତୈଳ, ତଳାଦର ରସ, ମଥାଦହି, ଚରବି, ମହାନଦୀର ଶାଖାନଦୀବିଶେଷ ।

ତେଲଉଣୀ—ଗ୍ରା.ବି ତେଲୁଣୀ, ଉହୁଣିଆ, ପଲ୍ମାକୃତି ଗହିରିଆ ମାଟିପାତ୍ର ।

ତେଲକାଠିଆ—ଗ୍ରା. ବି. କାଠର ତିଆରି ବଇଠିଲ୍‌ଗା ତେଲଗିନା ।

ତେଲକାଣ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତୈଲକୀଟ) ତୈଳକୁ କିଛିସମୟ ରଖିଦେଲେ ତୈଳଭାଣ୍ଡର ତଳଭାଗରେ ଯେଉଁ ମଳ ବସିଥାଏ, ତୈଳମଳ ।

ତେଲକୋଚଟ—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବଂ. ତେଲ-ଚିକଟ ଦେଖ ।

ତେଲକୋରୁହାଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକଜାତୀୟ ନାତି ଦୀର୍ଘ ବନ୍ୟ ବୃକ୍ଷ ।

ତେଲଗୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତୈଲଙ୍ଗ) ତେଲଙ୍ଗା ଦେଖ ।

ତେଲଘଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ତେଲ ରଖିବାର ଛୋଟ ଘଟ ।

ତେଲଘଣା—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଘଣା ବା ଖାଇରେ ତୈଳବୀଜ ପେଷାଯାଇ ତେଲ ବାହାର କରାଯାଏ ।

ତେଲଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତୈଲଙ୍ଗ) ଦକ୍ଷିଣଭାରତର ଦେଶବିଶେଷ, ଆନ୍ଧ୍ର-ଦେଶ, ଉତ୍କଳର ଦକ୍ଷିଣକର୍ଣ୍ଣାଟ ଉପ-କୂଳସ୍ଥ ଦେଶ, ଦକ୍ଷିଣଭାରତର ଜାତି-ବିଶେଷ, ତୈଲଙ୍ଗଜାତିବ୍ୟକ୍ତି, ତୈଲଙ୍ଗ ଭାଷା, (ବଂ) ତୈଲଙ୍ଗଦେଶୀୟ ।

ତେଲଙ୍ଗାମୁକୁନ୍ଦଦେବ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଓଡ଼ିଶାର ରାଜାବିଶେଷ ।

ତେଲଙ୍ଗୀ—ଗ୍ରା.ବଂ.(ତୈଲଙ୍ଗୀୟ) ତୈଲଙ୍ଗ-ଦେଶୀୟ, ତୈଲଙ୍ଗଦେଶରେ ବ୍ୟବ-ହୃତ ।

ତେଲଙ୍ଗୀବାଜା—ଗ୍ରା.ବି. ଦୁଇଟି ଢୋଲ ଦୁଇଟି ମହୁରି ଓ ହଲେ ଝାଞ୍ଜ ଏପରି ଅନ୍ତତଃ ପାଞ୍ଚପ୍ରକାର ଯନ୍ତ୍ରସମ୍ବଳିତ ବାଦ୍ୟ, ଘସାବାଦ୍ୟ ।

ତେଲଚଟା—ଗ୍ରା. ବି. ତୈଲପାୟିକା, ଅସରପା ପୋକ ।

ତେଲଚିକଟ(ଟା)—ଗ୍ରା. ବି. ତୈଳ ଲଗିବାଯୋଗୁଁ ବସ୍ତ୍ରାଦିର ବର୍ଣ୍ଣର ମଳି-ନତା, ତୈଳଲେପଯୋଗୁଁ କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ଉତ୍ପାଦିତ ଚିକ୍କଣତା, (ବଂ) ତୈଳାକ୍ତ ହେବାରୁ ମଳିନତା ପ୍ରାପ୍ତ ।

ତେଲଜରଜର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତୈଲ-ଜର୍ଜର) ଦେହରୁ ବୋହିପଡ଼ିବାଭଳି ତେଲ ବୋଳାହୋଇଥିବା ।

ତେଲଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲଣ୍ଠନ ବା ଦୀପରେ ଜଳାଇବା ତେଲ ପୂରାଇବା ।

ତେଲପିଠା—ଗ୍ରା. ବି. ତେଲରେ ଛଣା-ହୋଇଥିବା ପିଷ୍ଟକ ।

ତେଲପିପା(ମ୍ପା)—ଗ୍ରା. ବି. କାଠ ବା ମେଣ୍ଢାରେ ତିଆରି ତେଲ ରଖିବାର ବଡ଼ପାତ୍ର ।

ତେଲପେଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଘଣାର ସାହା-ଯ୍ୟରେ ତୈଳବୀଜାଦିରୁ ତେଲ ବାହାର କରାଯିବା ।

ତେଲବାଲିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ.ବାଲିମିଶା ଚିକଟ (ମାଟି), ଏହା ଉର୍ବର ।

ତେଲବାହାରକରାଯିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ତେଲ ବାହାର କରିବା କ୍ରିୟାର ଶିଜନ୍ତ ରୂପ, (ଲ.ଅର୍ଥ)କଠିନ ପରିଶ୍ରମ କରାଇ ଥକା-ମରା କରାଦେବା ।

ତେଲବାହାରିଯିବା—ଗ୍ରା.ବି. ରସନିଷ୍କାଳି-ଯିବା, ବିଶେଷରୂପେ ଆହତ ହେବା ।

ତେଲବୋଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ତେଲ ଲଗା-ଇବା ଦେଖ ।

ତେଲମାଖିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତେଲ ଉତ୍ତମ-ରୂପେ ଲଗାଇବା (ଦେହଆଦିରେ) ।

ତେଲମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନିଜ ଶରୀରରେ ଉପରଠାରୁ ତିଆରିକରି ତେଲ ଲଗାଇବା, ଶୁଖିଲା ନଡ଼ିଆ ଗବାଆଦିକୁ ସିଦ୍ଧକରି ତେଲ ବାହାରିବା ।

ତେଲଲାଗିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତୈଳଭାଜକୁ ସିଝାଇ ଜଳୀୟାଂଶ ନିଷ୍କାସିତ କରି ତେଲ ବାହାର କରିବା ।

ତେଲଲଗା—ଗ୍ରା. ବି. ତୈଳାଭ୍ୟଙ୍ଗ ।

ତେଲଲଗା(ଗେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆପ-ଣାର ବା ଅନ୍ୟର ଦେହରେ ତେଲ ବୋଳିବା ।

ତେଲସରସର—ଗ୍ରା. ବଂ. ତେଲ ଜର-ଜର ଦେଖ ।

ତେଲହଳଦୀ—ଗ୍ରା.ବି. ଦେହରେ ଲଗା-ଇବାପାଇଁ ବଟାହଳଦୀ ଓ ତହିଁରେ ମିଶାଯିବା ତେଲ ।

ତେଲୁ—ଗ୍ରା. ବି. ତେଲିଆ ଦେଖ ।

ତେଲି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତୈଲିକ) ତେଲ ପେଡ଼ିବା ଜାତି, ତୈଳକାର ଜାତି, (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜ.ବି) ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ପାଟକ ବିଶେଷ ।

ତେଲିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ତୈଳାକ୍ତ, ତୈଳ-ସ୍ନାନଯୁକ୍ତ, ଯେ ଦେହରେ ତେଲ ଲଗାଇଥାଏ, ଚିକ୍କଣିଆଁ, ଯହିଁରେ ତେଲ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଅଛି ।

ତେଲିଆମାଟି—ଗ୍ରା.ବି.ଏକପ୍ରକାର ଉଚ୍ଚ ମୃତ୍ତିକା ।

ତେଲିଆମୁଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. (ଲ.ଅର୍ଥ)ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ ନୁହେ ।

ତେଲିକୋଚଟ—ଗ୍ରା.ବଂ. ତେଲ ଜାତିର ସ୍ୱଭାବସୁଲଭ ଗୁଣ (କୃପଣତା ଓ ମହଲିଆପଣିଆଁ)ଯୁକ୍ତ ।

ତେଲିଚିକଟ—ଗ୍ରା.ବଂ. ତେଲ ଜାତିର ସ୍ୱଭାବସୁଲଭ ଗୁଣଯୁକ୍ତ,ତେଲିକୋଚଟ ।

ତେଲିସାପ—ଗ୍ରା.ବି.ଦୋମୁଣ୍ଡିଆ ଦେଖ ।

ତେଲୁଣି—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତେଲ ଜାତୀୟା ସ୍ତ୍ରୀ, ପଲମ, ତେଲଉଣୀ ।

ତେଲୁଣିପୋକ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ତୈଲିନୀ) ଏକପ୍ରକାର ଶତପଦୀ ପୋକ ।

ତେବନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତେବ+ଅଧି+

ଅନ) କେଳିକାନନ, ପ୍ରମୋଦକାନନ, (ଖ.ଅନ) କ୍ରୀଡ଼ା ।

ତେବେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ-(ସଂ-ତାବତ୍) ସେହି ସମୟରେ, ତଥା, ତାହାହେଲେ ।

ତେବେକେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ତେବେହେଲେ ଦେଖ ।

ତେବେହେଲେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.(ସଂ-ତାବତ୍ହି)ତଥାପି, ତେବେବି, ତେବେହେଁ, ତେବେସୁଦ୍ଧା ।

ତେଷଠି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ତ୍ରିଷଷ୍ଟି) ତେଷଠି ସଂଖ୍ୟା, ୬୦ ଅପେକ୍ଷା ତିନି ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା, (ବିଂ) ତେଷଠି ସଂଖ୍ୟକ, ୬୩ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ ।

ତେସନ—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବିଂ. ସେହିପରି,(ବିଂ) ସେହି ପ୍ରକାରର ।

ତେସା—ଯା. କ୍ରି. ବିଂ.ସେହି ପ୍ରକାରେ, (ବିଂ) ସେହି ପ୍ରକାରର, (ବି) ସେହି-ପ୍ରକାର ।

ତେସ୍ତରି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତ୍ରିସପ୍ତତି) ୭୦ ଅପେକ୍ଷା ୩ ବେଶି, ୭୩ ସଂଖ୍ୟା, (ବିଂ) ୭୩ ସଂଖ୍ୟକ,୭୩ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ ।

ତେହ(ହେ)ଳି--ପ୍ରା.(ବାଲେ)ବିଂ.ତୃଷାୟୁ ।

ତେହରି—-ବୁନ୍ଦେଲ ଖଣ୍ଡର ଗୋଟିଏ ଦେଶୀୟ ଧାନ୍ୟ ।

ତେହାତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ତ୍ରିହସ୍ତ) ତିନି ହାତ ପରିମିତ, (ବି) ତିନିହାତ ପରିମାଣ, ମନୁଷ୍ୟର ତିନିପୁରୁଷ ।

ତେହାରା—ଗ୍ରା.ବିଂ.ତିନିଗୁଣ, ତିନିଥାକ ।

ତେହ୍ନେ—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ)କ୍ରି. ବିଂ ଓ ଅବ୍ୟ. ସେହିପ୍ରକାରେ ।

ତୈକ୍ତ—ବି. (ତକ୍ତ+ଷ୍ଣ+ଅ) ତକ୍ତତା, ତକ୍ତସ୍ୱାଦ ।

ତୈକ୍ଷ୍ଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତୀକ୍ଷ୍ଣ+ଷ୍ଣ.ଯ)ତୀକ୍ଷ୍ଣତା, କଠୋରତା, କ୍ରୂରତା, ତୀକ୍ଷ୍ଣଧାର, ଉଷ୍ଣତା ।

ତୈଗ୍ମ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତିଗ୍ମ+ଯ) ତିଗ୍ମତା, ପ୍ରଖରତା । [ଖଣ୍ଡା ।

ତୈଜନ୍ନହ୍ର—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଏକପ୍ରକାର କ୍ଷୁଦ୍ର

ତୈଜସ—କ୍ଲୀ. ବି.(ତେଜସ୍+ଅ)ଘୃତ, ଧାତୁଦ୍ରବ୍ୟ, ତୀର୍ଥବିଶେଷ,ସାଂଖ୍ୟୋକ୍ତ-ରଜୋଗୁଣୋତ୍ପନ୍ନ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଦି,ପରାକ୍ରମ, ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଦୌଡ଼ିପାରିବା ଘୋଡ଼ା, ଭଗବାନ୍, ଯେଉଁ ଶାରୀରିକ ବଳ ଆହାରକୁ ରସ ଓ ରସକୁ ଧାତୁରେ ପରିଣତ କରେ, ରଜୋଗୁଣୋତ୍ପନ୍ନ ଅହଂକାର, (ବିଂ) ତେଜୋବିକାର. ଧାତୁ ନିର୍ମିତ,ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ,ରଜୋଗୁଣୋତ୍ପନ୍ନ ।

ତୈଜସପାତ୍ର—ବି. ଧାତୁମୟ ପାତ୍ର, ବାସନବର୍ତ୍ତନ ।

ତୈଜସାବର୍ତ୍ତିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଧାତୁଦ୍ରବ୍ୟ ତରଳାଇବା ପାତ୍ର, ମୂଚୀ, ଧାତୁ ଆକୃଷ୍ଟିକା କୋଇ ।

ତୈଜସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗଜପିପ୍ପଳୀ ।

ତୈତିକ୍ଷ—ବିଂ(ତିତିକ୍ଷା+ଅ)ତିତିକ୍ଷାଶୀଳ, ସହିଷ୍ଣୁ ।

ତୈତିକ୍ଷ୍ୟ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ତୈତିକ୍ଷ୍ୟ ଋଷିଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥ ଓ ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ ।

ତୈତିର—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତିତ୍ତିରପକ୍ଷୀ ।

ତୈତିଲ—ପୁଂ.ବି.(ତିତିଲ+ଅ)ଗଣ୍ଡକ, ଗଣ୍ଡାର, (ଜ୍ୟୋତିଷ) ୪ର୍ଥ କରଣ, କରଣବିଶେଷ, ଦେବତା ।

ତୈତିଲନ୍—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରବରଭେଦ ।

ତୈତ୍ତିର—କ୍ଲୀ. ବି. ତିତିରପକ୍ଷୀସମୂହ, ତିତ୍ତିରପକ୍ଷୀ, ଗଣ୍ଡକ ।

ତୈତ୍ତିରି—ପୁଂ.ବି. କୁରୁର ବଂଶ୍ୟ ନୃପ-ଭେଦ, ଋଷିଭେଦ, କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଋଷି ।

ତୈତ୍ତିରୀୟ—ପୁଂ.ବିଂ. (ତିତ୍ତିରି+ଇୟ) ତିତ୍ତିରିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,ତିତ୍ତିରି ମୁନିଙ୍କ ରଚିତ ଯଜୁର୍ବେଦ ଶାଖାଧ୍ୟାୟୀ (ବ୍ରାହ୍ମଣ), ବି. ଉପରୋକ୍ତ ଶାଖାର ଉପନିଷଦ୍ ବିଶେଷର ନାମ ।

ତୈତ୍ତିରୀୟକ—ପୁଂ.ବିଂ. ଯଜୁର୍ବେଦାନ୍ତ-ର୍ଗତ ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖାଧ୍ୟାୟୀ ।

ତୈତ୍ତିରୀୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଯଜୁର୍ବେଦର ଶାଖା ବିଶେଷ ।

ତୈତ୍ତିରୀୟାରଣ୍ୟକ—ବି.(ତୈତ୍ତିରୀୟ+ ଆରଣ୍ୟକ) ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖାର ଆର-ଣ୍ୟକ ଅଂଶ, (ଏଥିରେ ବାନପ୍ରସ୍ଥ ଅବଲମ୍ବନ ପାଇଁ ଉପଦେଶ ଅଛି)

ତୈତ୍ତିରୀୟୋପନିଷଦ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଉପ-ନିଷଦ୍ ଭେଦ ।

ତୈନାତ—ଯା. ବି. ନିଯୁକ୍ତ ଲୋକ ।

ତୈମିର—ପୁଂ. ବି. (ତିମିର+ଅ)ନେତ୍ର ରୋଗବିଶେଷ, ତିମିର ଦେଖ ।

ତୈମିରିକ—ବିଂ.(ତିମିର+ଇକ)ନେତ୍ର ରୋଗଯୁକ୍ତ, ନେତ୍ରରୋଗସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ତୈୟାର—(ହିନ୍ଦି) ବିଂ. ପ୍ରସ୍ତୁତ, ତିଆର ଦେଖ ।

ତୈୟାରୀ—(ହିନ୍ଦି) ବିଂ. ପ୍ରସ୍ତୁତ, ତିଆର ଦେଖ, (ବି) ତିଆରି ଦେଖ ।

ତୈର—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୀର + ଅ)କୁଳନ୍ତ ।

ତୈରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୀର+ଅନ+ଇ) କ୍ଷୁପବିଶେଷ,ତୈରଣ, ତୈର, କୁମଳୀ, ରାଗଦ ।

ତୈରଶ୍ଚ—ବିଂ. ତିର୍ଯ୍ୟଗ୍‌ଜାତିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ତୈର୍ଥ—ବିଂ. (ତୀର୍ଥ+ଅ) ତୀର୍ଥଦେଶ, ତୀର୍ଥକାର୍ଯ୍ୟ, ତୀର୍ଥକୃତ୍ୟ କର୍ମ, ତୀର୍ଥା-ଗତ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି । [ଭବ ।

ତୈର୍ଥିକ—ବିଂ.(ତୀର୍ଥ+ଅକ)ତୀର୍ଥଦେଶ-

ତୈର୍ଥିକ—ପୁଂ. ବିଂ. ତୀର୍ଥସିଦ୍ଧାନ୍ତାଭିଜ୍ଞ, ଶାସ୍ତ୍ରକାର, ସିଦ୍ଧାନ୍ତାଭିଜ୍ଞ, ତୀର୍ଥଭବ, (ବି) କପିଳ କଣାଦାଦି ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ର ପ୍ରଣେତା ।

ତୈର୍ଥ୍ୟ—ବିଂ.(ତୀର୍ଥ+ଯ)ତୀର୍ଥସମୀପାଦି ।

ତୈର୍ଯ୍ୟଗ୍‌ଯୋନିକ— ବିଂ. ସତ୍ତ୍ୱଭେଦ, ସଙ୍କରବିଶେଷ ।

ତୈର୍ଯ୍ୟଗ୍‌ଯୋନି—ବିଂ. ତିର୍ଯ୍ୟଗ୍ ଯୋନି ପଶୁ ପ୍ରଭୃତି ସର୍ଗଭେଦ ।

ତୈର୍ଯ୍ୟଗ୍‌ଯୋନ୍ୟ—ବିଂ. ତିର୍ଯ୍ୟଗ୍‌ଯୋନି, ପଶୁପ୍ରଭୃତିର ସର୍ଗଭେଦ ।

ତୈଲ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତିଳ+ଅ) ତିଳ-ସର୍ଷପାଦି ଜନିତ ସ୍ନେହଦ୍ରବ୍ୟ ଭେଦ, ତେଲ, ମାଲପା, ଲୋଭନ୍ୟାୟୁର୍ବେ-ଦୋକ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ତୈଳ ।

ତୈଲକ—କ୍ଲୀ.ବି. ଅଳ୍ପପରିମାଣ ତୈଳ ।

ତୈଳକନ୍ଦ—ପୁଂ.ବି. ଏକପ୍ରକାର ବନ୍ୟ-

ଲତାର ମୂଳ, କନ୍ଦବିଶେଷ ।
ତୈଳକଲ୍କଜ—ପୁଂ. ବି. ତୈଳକାଣ୍ଡି, ପିଡ଼ିଆ ।
ତୈଳକାର—ପୁଂ. ବି. (ତୈଳ+କୃ+କ.ଅ)କର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତିବିଶେଷ,ତେଲୀ
ତୈଳକିଟ—କ୍ଲୀ.ବି. ତୈଳମଳ,ତେଲର କାଣ୍ଡି, ପିଡ଼ିଆ । [ପୋକ ।
ତୈଳକୀଟ—ପୁଂ.ବି.କୀଟଭେଦ, ତେଲୁଣୀ-
ତୈଳଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. ଦେଶବିଶେଷ, ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ପୂର୍ବଉପକୂଳସ୍ଥ ଅଞ୍ଚଳ, ତୈଳଙ୍ଗ ଦେଶବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।
ତୈଳଙ୍ଗସ୍ୱାମୀ—ପୁଂ. ବି. କାଶୀର ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ମହାପୁରୁଷ ।
ତୈଳଚ୍ଛେକୋ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତୈଳପାୟିକା, ଅସରପା ପୋକ ।
ତୈଳଚୌରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତେଲପୋକ, ତୈଳପାୟିକା, ଅସରପା ପୋକ ।
ତୈଳତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି.ତୈଳର ଭାବ,ତୈଳର ଗୁଣ ।
ତୈଳଦ୍ରୋଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କଣ୍ଠପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଜ୍ଜନାର୍ଥ ତୈଳପୂର୍ଣ୍ଣ କାଷ୍ଠାଦିନିର୍ମିତ ପାତ୍ରବିଶେଷ, ତେଲପୂର୍ଣ୍ଣ କାଠପିମ୍ପା ।
ତୈଳପକ—ପୁଂ. ବି. (ତୈଳ+ପା+କ) ତୈଳପାୟିକା, ଅସରପା ପୋକ ।
ତୈଳପକ୍ୱ—ବିଂ. (୩ତତ୍) ତେଲରେ ପାକ କରାଯାଇଥିବା,ତେଲରେ ଭଜା-ହୋଇଥିବା ।
ତୈଳପର୍ଣ୍ଣିକ—ପୁଂ. ବି. ଭଲ୍ଲିପର୍ଣ୍ଣ ବୃକ୍ଷ, ଗଣ୍ଡିଅନା ଗଛ ।
ତୈଳପର୍ଣ୍ଣିକ—ପୁଂ. ବି. ହରିଚନ୍ଦନ, ଚନ୍ଦନଭେଦ, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।
ତୈଳପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.ଶ୍ରୀବାସ,ହରିଚନ୍ଦନ, ଶ୍ୱେତଚନ୍ଦନ ।
ତୈଳପା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୈଳପାୟିକା, ଅସରପା ।
ତୈଳପାୟିନ୍—ପୁଂ. ବି. ତୈଳପାୟିକା, ଅସରପା ।
ତୈଳପାୟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କୀଟବିଶେଷ, ଅସରପା ।
ତୈଳପିପୀଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୈଳପ୍ରିୟା ପିପୀଲିକା, ରଙ୍ଗପିମ୍ପୁଡ଼ି ।
ତୈଳପିଷ୍ଟକ—ପୁଂ.ବି. ତୈଳକିଟ,ତୈଳ-ମଳ, ପିଡ଼ିଆ ।
ତୈଳଫଳ—ପୁଂ. ବି. ଇଙ୍ଗୁଦ, ପୋଇ-ଗୁନ୍ଦିଆ, ବିଭୀତକ, ବାହାଡ଼ା ।
ତୈଳଭାବନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜାତିଫୁଲ ଗଛ, ତୈଳବାସକ, ଗ୍ରସେଲ୍ ଫୁଲଗଛ ।
ତୈଳମର୍ଦ୍ଦନ—କ୍ଲୀ.ବି. ତେଲ ଲଗାଇବା ।
ତୈଳମାଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବର୍ତ୍ତୀ, ଦୀପଦଣ୍ଡା, ତେଲବଳିତା ।
ତୈଳମ୍ପୀତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସ୍ୱଧା,ସ୍ୱଧା ଏହି-ମନ୍ତ୍ରୋପଲକ୍ଷିତ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ।
ତୈଳଯନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଘଣା, ତୈଳ ବାହାର କରିବା ଯନ୍ତ୍ର ।
ତୈଳବକ—ପୁଂ.ବି.ତେଲୁଗୁଳାର ଦେଶ
ତୈଳବଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଲଘୁଣତାବଣ୍ଟ, ଶତମୂଳୀ ।
ତୈଳବୀଜ—କ୍ଲୀ.ବି.(ମଧ. କ.ଧା) ଯେଉଁ ବୀଜ ବା ଦାନାରୁ ତେଲ ପାୟାଯାଏ, ତିଳସର୍ଷପାଦି ।
ତୈଳଶାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(୬ତତ୍) ତେଲ-ଶାଳ, ତେଲ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର ଘର, ଘଣ ଘର ।
ତୈଳସାଧନ—କ୍ଲୀ.ବି.ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ଶୀତଳ ଚିନି, କବାବ୍‌ଚିନି ।
ତୈଳସ୍ଫଟିକ—ପୁଂ. ବି. ଅମ୍ବରନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, ଅମ୍ବରୀ ।
ତୈଳସ୍ୟନ୍ଦା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଶ୍ୱେତଗୋକର୍ଣ୍ଣୀ, କାକୋଳୀ ।
ତୈଳସେକ—ବି.(୬ତତ୍) ଦେହରେ ଗରମ ତେଲ ମାଲିସ୍ ।
ତୈଳାକ୍ତ—ବିଂ. (୩ତତ୍) ତୈଳମର୍ଦ୍ଦିତ, ତେଲ ସରସର, ତେଲିଆ ।
ତୈଳାଶ୍ୟ—ପୁଂ.ବି. ଶିଳାରସ, ଗୁଗୁଳ-ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।
ତୈଳଗୁରୁ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦାହା ଗୁରୁନାମକ ସୁଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।
ତୈଳାଟ—ବି. (ତୈଳ+ଅଟ+କ.ଅ) ଭିରୁଡ଼ି, ବରଟାନ ମକ କୀଟ ।
ତୈଳାଧାର—ପୁଂ.ବି.(୭ତତ୍) ତୈଳ ରଖିବାର ପାତ୍ର ।
ତୈଳାଭ୍ୟଙ୍ଗ—ବି.(୬ତତ୍)ଦେହରେ ତେଲ ମାଲିସ କରିବା ।
ତୈଳାମୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୈଳପାୟିକା, ଅସରପା ।
ତୈଳିକ—ପୁଂ. ବି. (ତୈଳ+ଇକ) ତୈଳକାର,ତେଲୀ,(ବିଂ) ତୈଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ । [ପୋକ ।
ତୈଳିମା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.କୀଟଭେଦ, ତେଲୁଣୀ-
ତୈଳୀ—ପୁଂ.ବି. ତୈଳକାର, ତେଲି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତୈଳିମା ।
ତୈଳୀନ—କ୍ଲୀ.ବି.ତିଳର କ୍ଷେତ, ତିଳ-କ୍ଷେତ୍ର ।
ତୈଳୁକ—ବି. ଲୋଧ୍ର ।
ତୈବ୍ରଦାରକ—ବିଂ. ଖିବ୍ରଦାରୁ ସମ୍ବନ୍ଧୀ ।
ତୈଷ—ପୁଂ.ବି. (ତୈଷୀ+ଅ) ପୌଷ-ମାସ ।
ତୈଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପୁଷ୍ୟା ନକ୍ଷତ୍ରଯୁକ୍ତା ପୌର୍ଣ୍ଣମାସୀ, ପୌଷପୂର୍ଣ୍ଣିମା ।
ତୋ—ସ୍ତ୍ରୀ.ଅବ୍ୟ.(ସ-ତ୍ୱ) ତ, ତେବେ, (ସର୍ବ) ତୋର, ତୁମ୍ଭର ।
ତୋକ୍‌ମାଷ—ପୁଂ. ବି. ଈଷତ୍ ଗୋଲ, ଲଣ୍ଡାବଗୁଲି ମଞ୍ଜିପରି ଏକପ୍ରକାର ମଞ୍ଜି ।
ତୋକ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତୁ+କ) ଅପତ୍ୟ, ପୁତ୍ର, ଦୁହିତା, ଶିଶୁ, ବାଳକ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ-ପିଲା ।
ତୋକବାନ୍—ପୁଂ.ବିଂ.(ତୁକ+ବତୁ) ପୁତ୍ରାଦିଯୁକ୍ତ, ପୁତ୍ର ପୌତ୍ରସହିତ ।
ତୋକେ— ପ୍ରା. (କଳାହାଣ୍ଡି) ସଙ୍ଗ, ତୋତେ, ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ତୋକ୍ମନ—ପୁଂ.ବି. କଞ୍ଚା ଯବଧାନ, ହରି-ଦ୍ରବର୍ଣ୍ଣ, ମେଘ, (କ୍ଲୀ) କର୍ଣ୍ଣମଳ, କାନ-ଗୁହା, ଯବଧାନର ନୂଆ ଗଜା, ଗଜା, ଅଙ୍କୁର, ପଲ୍ଲବାଦିର ଅଙ୍କୁର ।
ତୋକ୍ମନ୍—କ୍ଲୀ. ବି. ନବପ୍ରସୂତ ଶିଶୁ, ଅପତ୍ୟ ।

ତୋଟମ୍—ଯା.ବି. ଜନ୍ମ, କୁଳ ।

ତୋଟ୍ଟ୍ର—ଗ୍ରା.ବି. ଧାନଗଛର ରୋଗ-ବିଶେଷ । [ଛନ୍ଦ ।

ତୋଟକ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷର ପାଦ-

ତୋଟା—ଗ୍ରା. ବି. ଆଶ୍ରମ, ଉପବନ, ଆମ୍ବବଗିଚା, ବଗାଏତ ।

ତୋଟାଗୋପୀନାଥ—ପ୍ରା. (ପୁରୀ) ପୁରୀ ନିକଟସ୍ଥ ବଡ଼ ଆମ୍ବତୋଟାରେ ଥିବା ବିଷ୍ଣୁମୂର୍ତ୍ତି,ସତ୍ୟବାଦୀ ବଉଲତୋଟାରେ ଥିବା ଗୋପାଳଜୀଉ ଠାକୁର ।

ତୋଟାଳିଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି. ତୋଟା ଜଗୁ-ଆଳ, ଉପବନରକ୍ଷକ ମାଳି ।

ତୋଟି—ଗ୍ରା.ବି. ଗଳା, ଶଙ୍ଖନଳା, କଣ୍ଠ-ନାଳ, ଗଳାର ସ୍ୱର ।

ତୋଟିକଟା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଗଳାକଟା, ଚଣ୍ଡିକଟା, ତୋଟି କାଟିଦେଇ ଯେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ମାରେ,ବିଶ୍ୱାସଘାତକ,ନର-ହନ୍ତା, ତୋଟି କାଟିଦେଇ ଅପହୃତ (ଧନ) ।

ତୋଟିକାଟିବା—ଗ୍ର.କ୍ରି. ମନୁଷ୍ୟର ଚଣ୍ଡି-କାଟି ମାରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ)କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସର୍ବନାଶ କରିବା, ବିଶ୍ୱାସ-ଘାତକତା ଆଚରଣ କରିବା ।

ତୋଟିଗଡ଼(ଲ)ଗଡ଼(ଲ)ହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କଞ୍ଚା ସାରୁ ବା ଓଲୁଅଆଦି ଖାଇବାରୁ ଗଳାଭିତରେ କୁଣ୍ଡାଇହେବା ।

ତୋଟିଚିପା—ଗ୍ରା.ବି. ନିଃଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦକରି ପ୍ରାଣନାଶାର୍ଥ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ତୋଟି ଚିପିବା, (ବିଂ) ଯେ ଚଣ୍ଡିଚିପି ମନୁ-ଷ୍ୟକୁ ମାରେ,ଅନ୍ୟର ଚଣ୍ଡିଚିପି ଜବର-ଦସ୍ତି ଅଣା ଯାଇଥିବା (ଧନ),(ଲ.ଅର୍ଥ) ଯେଉଁ ଧନ ପରକୁ ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ କରି ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଥାଏ ।

ତୋଟିଚିପିବା—ଗ୍ରା, କ୍ରି. ତୋଟିକୁ ଚିପି ନିଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦକରିବା, ନିଷ୍ଠୁରଭାବରେ ବା ଗଳାକାଟି ମାରି ପକାଇବା, (ଲ. ଅର୍ଥ) ଧନ ଆଦାୟ କରିଦାପାଇଁ ଜବରଦସ୍ତି ବା ଉତ୍ପୀଡ଼ନ କରିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସର୍ବନାଶ ଘଟାଇବା ।

ତୋଟି ଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚଣ୍ଡିଚିପି ଆହାନ୍ତ କରିବା,ବିବ୍ରତକରିବା,ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତକରିବା ।

ତୋଟିବସିବା—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁତ ପାଟି-କରିବା ବା ଶରଦ ଆଦିଯୋଗୁଁ ଗଳାରେ ସ୍ୱର କମିଯିବା ।

ତୋଟିରେଲାଗିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଗଳକୁ ନ ଖସି ଗଳାରେ ଅଟକି ରହିବା,(ଲ.ଅର୍ଥ)ଲୋଭପରବଶ ହୋଇ ବା ପରକୁ ଦେଖି ଆପଣାର ଅନୁଚିତ କର୍ମ କରିବା ଦ୍ୱାରା ବିପଦରେ ପଡ଼ିବା ।

ତୋଠ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ତୀର୍ଥ) ତୁଠଦେଖ ।

ତୋଠଉଁ—ଗ୍ରା. ସର୍ବ. ତୋଠାରୁ, ତୋ ନିକଟରୁ, ତୋ ଅପେକ୍ଷା, ତୋତେ ବଳି ।

ତୋଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଜଳସ୍ରୋତର ବଳ-ପୂର୍ଣ୍ଣ ବେଗ, ସ୍ରୋତର କ୍ଷିପ୍ରଗତି,ବେଗ, ରଗଡ଼, ଜୋର, ରାଗ, ବିବାଦ, କଳି-କଜିଆ, ପ୍ରଚଣ୍ଡତା ।

ତୋଡ଼ତାଡ଼—ଗ୍ରା.ବି.ବାଦବିବାଦ,ବାଗ୍-ବିତଣ୍ଡା, ବାଦବିସମ୍ବାଦ ।

ତୋଡ଼ର—ଗ୍ରା. ବି. ଶୃଙ୍ଖଳାବିଶିଷ୍ଟ ପାଦର ବଳାବିଶେଷ । [ଚନ୍ଦ ।

ତୋଡ଼ଲ—କ୍ଲୀ.ବି. ଚନ୍ଦଭେଦ,ତୋଡ଼ଲ

ତୋଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି.ଥଳ,ଟଙ୍କାଆଦିର ମୁଣ, ଛଣି, ଫୁଲର ଗୁଚ୍ଛ ବା ପେଣ୍ଡା, ବନ୍ଦ-କରେ ନିଆଁ ଲଗାଇବାର ସଳିତା,ଗାଲ-କୁ ଚମୁଟିବା, ଗୋଡ଼ର ଅଳଙ୍କାର-ବିଶେଷ ।

ତୋଡ଼ାଣି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ତୋୟ + ଅନ୍ନ-ବା ତୃଷା ନିବାରଣୀ) ପଖାଳଭାତରେ ଥିବା କଳୀୟାଂଶ, ତୋରାଣି ।

ତୋଡ଼ାଦାର—ଗ୍ରା.ବି.ଯେଉଁ ବାରୁଦରେ ନିଆଁ ଧରାଇବାନିମନ୍ତେ ବତି ବା କତା-ଦଉଡ଼ି ଦର୍କାର ହୁଏ ।

ତୋଡ଼ି—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ଅତିକ୍ଷୁଦ୍ର କାତିଯୁକ୍ତ ମାଛ, ରୁଗିଣୀବିଶେଷ ।

ତୋଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ସଂ-ତ୍ରୁଟ୍) ଭାଙ୍ଗିବା, ଗଳକୁ ଚମୁଟିବା ।

ତୋଡ଼ିମୁହାଁ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ.ଯେଉଁମାନଙ୍କ ମୁହଁ ଗୋଜିଆ, ଗୋଜାମୁହାଁ ।

ତୋଡ଼ିଶିମ୍ବ—ଗ୍ରା. ବି. ତୋଡ଼ିମାଛ ପରି ସରୁ ଓ ଲମ୍ବା ଏକପ୍ରକାର ଶିମ୍ବ ।

ତୋଡ଼ର—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ପାଦ-ଭୂଷଣ, ତୋଡ଼ର ।

ତୋଡ଼ିଲା—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଅସ୍ପଷ୍ଟକଥନ, ଖନା, ଯାହାର ପାଟିଲାଗେ ।

ତୋତା—ଯା.ବି. ଶୁଆପକ୍ଷୀ, ଶୁଆ ।

ତୋତାପୁରୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ନାମ). ଶ୍ରୀ ରାମ-କୃଷ୍ଣ ପରମହଂସଙ୍କ ସନ୍ୟାସୀ ଗୁରୁ ।

ତୋତେ—ଗ୍ରା, ସର୍ବ. 'ତୁ'ର ଦ୍ୱିତୀୟା-ବିଭକ୍ତି ଏକବଚନ ।

ତୋଦ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତୁଦ୍+ଅ.ଘ) ଗବାଦି-ତାଡ଼ନଦଣ୍ଡ, ପାଚଣ, ଆଙ୍କୁଶ, ହାତି-ଆଙ୍କୁଶ ।

ତୋଦବେତ—କ୍ଲୀ.ବି.ବିଷ୍ଣୁଦଣ୍ଡ,ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ-ହସ୍ତସ୍ଥିତ ଦଣ୍ଡ, ସରୁପାଞ୍ଚଣ ।

ତୋଦ—ପୁଂ.ବି.(ତୁଦ୍+ ଘ.ଅ)ପୀଡ଼ା, ବଥାଇବା ।

ତୋଦନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତୁଦ୍+ ଘ.ଅନ)ପୀଡ଼ା-ଦେବା, ବେଦନା, ପୀଡ଼ା, ଅଙ୍କୁଶ, ମୁଖ, ଦଣ୍ଡ, ତୋଦବେତ ।

ତୋପ—ଯା. ବି. ବୃହତ୍ ଆଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ର, କମାଣ, କମାଣର ଶବ୍ଦ ।

ତୋପଖାନା—ଯା. ବି. ଯେଉଁଠାରେ ତୋପ ଥାଏ ।

ତୋପଚିନି—ବି. ବଚବିଶେଷ ।

ତୋପବାଜି—ଯା.ବି. ବୋମା,ତୋପପରି ଶବ୍ଦକରିବା ଏକପ୍ରକାର ବାଣ ।

ତୋପିବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ କ୍ରି) ପୋତିବା, ରୋପଣକରିବା ।

ତୋଫା—ଯା.ବିଂ. ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ, ଅତ୍ୟଲ୍ପଷ୍ଟ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ସୁନ୍ଦର, ଅପୂର୍ବ ।

ତୋଫାନ—ଯା.ବି. ଝଞ୍ଝାବାୟୁ, ପ୍ରଖର-ଝଡ଼, ବାତ୍ୟା, ଝଡ଼ସହିତ ବର୍ଷା ।

ତୋଫାନିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ବାଚାଳ, ନିରୀଷ-ମିଛୁଆ(ବ୍ୟକ୍ତି), ଫିସାଦିଆ, ପ୍ରଚଣ୍ଡ ।

ତୋବଡ଼ା—ଯା.ବି. ବ୍ରୁଟ କୋଳଥଆଦି ଦାନାପୂର୍ଣ୍ଣ ଥଳି, ଯାହା ଘୋଡ଼ ମୁହଁରେ ବାନ୍ଧି ଲଟକାଇ ଦିଆଯାଏ, ଡ଼ାକ-ବାଲାର ଥଳି ।

ତୋବା—ଯା.ଅବ୍ୟ.ପଶ୍ଚାତ୍ତାପ, ଅନୁତାପ. ଖେଦ, ଦୁଃଖ ହା ବିଧେ ! ହାୟ ! ଛି ଛି

ତୋମର—କ୍ଲୀ.ବି.(ତୁ + ମୃ + ଅ) ହସ୍ତ-କ୍ଷେପ୍ୟ ତୀକ୍ଷ୍ଣାଗ୍ର ଲୌହାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ. ତେଣ୍ଟା, ବର୍ଚ୍ଛା, ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନରାଜ ପୁତ କ୍ଷତ୍ରିୟ ରାଜବଂଶ ।

ତୋମରଧର—ପୁଂ. ବି. (ତୋମର + ଧୃ+କ.ଅ)ଅଗ୍ନି,ତୋମରଧାରୀ ଯୋଦ୍ଧା ।

ତୋୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୁ + କ.ଯ) ଜଳ, ପୂର୍ବାଷାଢ଼ା ନକ୍ଷତ୍ର, ଲଗ୍ନସ୍ଥାନରୁ ଚତୁର୍ଥ ସ୍ଥାନ ।

ତୋୟକର୍ମ—କ୍ଲୀ. ବି. ତର୍ପଣ ।

ତୋୟକାମ—ପୁଂ. ବି. ପରିବ୍ୟାଧବୃକ୍ଷ, ଉଦ୍ଭିଦ୍,ଜଳବେତସ ଗଛ,(ବିଂ)ପିପାସୁ, ଜଳାଭିଳାଷୀ, ଜଳପ୍ରାର୍ଥୀ ।

ତୋୟକୁମ୍ଭ—ପୁଂ.ବି. ଶୈବାଳ,ଶିଉଳି ।

ତୋୟକୁଚ୍ଛ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଜଳମାତ୍ର ପାନ-କରି ଜୀବନଧାରଣରୂପ ବ୍ରତବିଶେଷ ।

ତୋୟକ୍ରୀଡ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା, ଜଳ-କେଳି ।

ତୋୟଜ—ବିଂ. (ତୋୟ + ଜନ + ଅ) ଜଳଜ, ଜଳଜାତ ।

ତୋୟଡ଼ମ୍ବ—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ରିତତ୍ତ୍ୱ)କରକା, କୁଆପଥର ।

ତୋୟଦ—ପୁଂ. ବି. (ତୋୟ + ଦା + କ.ଅ) ମେଘ, ମୁସ୍ତକ, (କ୍ଲୀ. ବି)ଘୃତ, (ବିଂ) ବିଧିପୂର୍ବକ ଜଳଦାତା ।

ତୋୟଦାଗମ—ପୁଂ. ବି.(ତ୍ରିତତ୍ତ୍ୱ)ମେଘା-ଗମ, ବର୍ଷାକାଳ ।

ତୋୟଧର—ପୁଂ. ବି. ମେଘ, ମୁସ୍ତକ, ମୁଥା, ସୁନିଷଣ୍ଣକ, ପୁନୁପୁନଆଶାଗ ।

ତୋୟଧାର—ପୁଂ. ବି. ମେଘ, ମୁସ୍ତକ, ଜଳବର୍ଷଣ ।

ତୋୟଧାରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜଳସନ୍ତତ, ଜଳର ଧାରା ।

ତୋୟଧି—ପୁଂ. ବି. ସମୁଦ୍ର, ସାଗର ।

ତୋୟଧିଜିତ୍—କ୍ଲୀ.ବି.(ବ.ଗ୍ର)ଲବଙ୍ଗ ।

ତୋୟନିଧି—ପୁଂ. ବି. ସମୁଦ୍ର ।

ତୋୟନିମ୍ବ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ପୃଥ୍ୱୀ ।

ତୋୟପଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଧାନ୍ୟବିଶେଷ, କାରବେଲ୍ଲଲତା, କଲରାଗଛ ।

ତୋୟପୁଷ୍ପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପାଟଳାବୃକ୍ଷ ।

ତୋୟପ୍ରସ୍ଥା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପାଟଳାବୃକ୍ଷ ।

ତୋୟପ୍ରସାଦନ—କ୍ଲୀ. ବି. କତକଫଳ, ନିର୍ମଳାଫଳ ।

ତୋୟଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ଫଳ ଲତାବିଶେଷ, କାକୁଡ଼ି, ତରଭୁଜ ।

ତୋୟମୁଚ୍—ପୁଂ. ବି. (ତୋୟ + ମୁଚ୍ + କ୍ୱିପ୍) ମେଘ, ମୁସ୍ତକ ।

ତୋୟଯନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଜଳଉତ୍ତୋଳନାର୍ଥ ଘଟୀ-ଯନ୍ତ୍ରଭେଦ, ଜଳଯନ୍ତ୍ରଭେଦ ।

ତୋୟରାଟ୍—ପୁଂ. ବି.(ତୋୟ + ରା + କ୍ୱିପ୍) ସମୁଦ୍ର ।

ତୋୟରାଶି—ପୁଂ.ବି.ସମୁଦ୍ର,ଜଳସମୂହ ।

ତୋୟବଲ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ତୋୟବଲ୍ଲୀ + କ + ଆ) କାରବେଲ୍ଲକ, କଲରା ।

ତୋୟବଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କାରବେଲ୍ଲକ, କଲରାଲତା ।

ତୋୟବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ଶୈବାଳ,ଶିଉଳି ।

ତୋୟବିମ୍ବ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜଳବିମ୍ବ, ପାଣି-ଫୋଟକା, ଜଳବୁଦ୍ବୁଦ ।

ତୋୟଶୁକ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜଳଶୁକ୍ତିକା, ଶାମୁକା ।

ତୋୟଶୈବ—ପୁଂ.ବି. ଶୈବାଳ,ଶିଉଳି ।

ତୋୟସୂଚକ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଭେକ, ବେଙ୍ଗ,ଜଳବର୍ଷଣସୂଚକ ଯୋଗଭେଦ ।

ତୋୟାତ୍ମା—ପୁଂ. ବି. ପରମେଶ୍ୱର ।

ତୋୟାଧାର—ପୁଂ.ବି.ଜଳାଧାର,ପୁଷ୍କରିଣୀ

ତୋୟାଧିବାସିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତୋୟ + ଅଧି + ବସ + ଇନ୍ + ଈ)ପାଟଳାବୃକ୍ଷ ।

ତୋୟାଲୟ—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ରିତତ୍ତ୍ୱ)ଉଦଧି, ସମୁଦ୍ର ।

ତୋୟାଶୟ—ପୁଂ. ବି.(ତ୍ରିତତ୍ତ୍ୱ)ଜଳାଶୟ ।

ତୋୟେଶ—ପୁଂ. ବି. ବରୁଣଦେବତା, ଶତଭିଷାନକ୍ଷତ୍ର, ପୂର୍ବାଷାଢ଼ାନକ୍ଷତ୍ର ।

ତୋର—(ଗ୍ରା)ସର୍ବ. ତୁମ୍ଭର, ତୋହର ।

ତୋରଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି. ତରଡ଼ା, ଲତାଫଳ ବିଶେଷ, (ପ୍ରା. ଚଣ୍ଡାମ-ବି)କୁଆମଇଳା ।

ତୋରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୁର୍ + ଅଧି + ଅନ) ବହିର୍ଦ୍ୱାର, ସିଂହଦ୍ୱାର,ଶିଳ୍ପଣସଂଯୁକ୍ତ ଶୁମ୍ଭଦ୍ୱୟ, ଫାଟକ,ଗେଟ୍, ତୋରଣା-କାର ମାଳା, (ତୁର + ଅନ) କନ୍ଦର୍ପ, ମହାଦେବ ।

ତୋରଣମାଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୀର୍ଥ ବିଶେଷ, ଅବନ୍ତିକା ।

ତୋରଣସ୍ପର୍ଷିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ସଭାମଣ୍ଡପ ।

ତୋରମାଣ—ପୁଂ. ବି. କାଶ୍ମୀରର ଜଣେ ପରାକ୍ରାନ୍ତ ରାଜା,ପଞ୍ଜାବର ଜଣେ ରାଜା, ମାଳବର ଜଣେ ରାଜା ।

ତୋରଶ୍ରବାଃ—ପୁଂ. ବି. ଅଗ୍ନି ମୁନି ।

ତୋରା—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ତ୍ୱରା) ତ୍ୱରିତ, ତ୍ୱରାଯୁକ୍ତ, ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ, ଚଞ୍ଚଳ, ସୁନ୍ଦର, ତୋଫା, ବ୍ୟସ୍ତ, (ହିଂ.ବିଂ) ଚଞ୍ଚଳ,ଶୀଘ୍ର, ତୁରନ୍ତ, (ବି) ରାଗ, କ୍ରୋଧ ।

ତୋରି—ଗ୍ରା.ସର୍ବ. ତୋହରି,ତୋହରହିଁ ।

ତୋରେ—ଗ୍ରା. ସର୍ବ. ତୋଠାରେ, ତୋତେ ।

ତୋରେଇ—ପ୍ରା. (ବନ୍ତର) ବି. ଜହ୍ନି ।

ତୋଲ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. (ତୁଲ + ଣ + ଅ) ତୋଳା, ଭର, ଦଶ (ମତାନ୍ତରେ-ବାର) ମସା, ଏକଟଙ୍କା ଓଜନ ।

ତୋଳକ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. (ତୋଳ + କ) ତୋଳ ଦେଖି, ନିକିତି, ତରାଜୁ, ବଟ-କରା, ମାପୁଣି,(ବିଂ)ଯେ ଓଜନ କରେ, ପରିମାପକ ।

ତୋଳନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତୁଲ + ଣି,ଅନ) ତୌଲିକରଣ, ଓଜନ, ଉତ୍ତୋଳନ, ତୌଲିବା, ଉଠାଇବା ।

ତୋଳପାଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଲୋ-ଡ଼ନ, ପକାଉଠା, ଲେଉଟ ପାଉଟ, ଦୌରାତ୍ମ୍ୟ, ଘଣ୍ଟାଚକଟା,ତୁମୁଲଝଗଡ଼ା,

ତୋଳା—ବି. (ତୁଲ + ଅ + ଆ) ଉତ୍ତୋ-

ପନ, ଉତ୍ତୋଳନ, ତୌଲ, ଓଜନ, (ଗ୍ରା.ବ) ଏକଟଙ୍କା ଓଜନ, ଏକଭରି, ଦଶମସା ପରିମାଣ, ଚୟନ,ତୋଳିବା, ଗଛରୁ ଫୁଲ ବା ଫଳ ସଂଗ୍ରହ କରିବା, ନିର୍ମାଣ ।

ତୋଲ୍—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବ. (ସଂ) ତୋତେ, ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।

ତୋଳାକନ୍ୟା—ଗ୍ରା. ବ. ଅଭିକଗ୍ରସ୍ତପିତା ବିବାହ ବ୍ୟୟ ବହନ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ହୋଇ କନ୍ୟାକୁ ବିବାହ କରିବା ନିମିତ୍ତ ବରହସ୍ତରେ ସମର୍ପଣ କରନ୍ତି ।

ତୋଳି—ପ୍ରା. (ଆଳି) ବ. ସରାଳି ଦେଖ ।

ତୋଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗଛରୁ ପୁଷ୍ପାଦି ଚୟନ କରିବା, ଉଳ୍ଟ ଗୋଟାଇବା, ସଂଗ୍ରହ କରିବା, (ସ୍ୱରକୁ) ଉଚ୍ଚତର କରିବା, ଉପରକୁ ଉଠାଇବା ।

ତୋଲ୍ୟ—ବିଂ. (ତୁଳ+ମଂ.ଯ) ତୋଳନୀୟ, (ବି—ତ୍ତ,ଯ) ତୋଳନ ।

ତୋଷ—ପୁଂ.ବ. (ତୁଷ+ଘ,ଅ) ହ୍ରାସ, ହ୍ରାସକ ।

ତୋଷ—ପୁଂ. ବ. (ତୁଷ+ଘ,ଅ) ସନ୍ତୋଷ, ତୁଷ୍ଟି, ହର୍ଷ, ସୁଖ, ସ୍ୱାୟଂ-ଭୁବମନ୍ୱନ୍ତରର ଜଣେ ଦେବତା, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଜଣେ ସଖା ।

ତୋଷକ—ବିଂ. (ତୁଷ୍+ଣିଚ୍+ଅକ) ଆନନ୍ଦଦାୟକ, ସୁଖଦ ।

ତୋଷଖାନା—ଯା. ବ. ଯେଉଁ ଘରେ ରାଜାମାନଙ୍କର ପୋଷାକ ପନ୍ନ ଓ ଅଳଂକାରାଦି ରହେ, ଧନାଗାର ।

ତୋଷଣ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତୁଷ୍+ଘ, ଅନ) ସନ୍ତୋଷ, ତୃପ୍ତି, ସନ୍ତୋଷୋତ୍ପାଦନ, (ଣ.ଅନ)ସନ୍ତୋଷସାଧନ ବସ୍ତୁ, (ବି—କ.ଅକ) ସନ୍ତୋଷଉତ୍ପାଦକ ।

ତୋଷଦାମ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ତୋଷକ ଦେଖ ।

ତୋଷୟିତବ୍ୟ—ବିଂ.(ତୁଷ+ଣି+ତବ୍ୟ) ତୋଷଣୀୟ ।

ତୋଷଲ—ପୁଂ. ବ. କଂସାନୁଚରଭେଦ (କ୍ଲୀ.ବ) ମୂଷଳ, ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ,(ଗ୍ରା.ବିଂ) ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳର ନଚର ଓ ରାଜ୍ୟ-ବିଶେଷ, ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳର ଯୋଦ୍ଧୃ ଜାତିବିଶେଷ ।

ତୋଷଖାନା—ଯା. ବ. ଯେଉଁ ଘରେ ବସ୍ତ୍ରାଦି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗୃହସଜ୍ଜାର ଉପକରଣ ରଖାଯାଏ, ଧନାଗାର, ଭଣ୍ଡାର ।

ତୋଷାମତ୍ତ(ଦ)—ଗ୍ରା.ବ. ଖୋଷାମୋଦ, ପ୍ରାର୍ଥନା, ଗୃହକ୍ରି ।

ତୋଷାମତ୍ତ(ଦ)—ଯା. ବ. ଗୃହବୃତ୍ତି ।

ତୋଷାମତ୍ତ(ଦ)ଆ—ଯା.ବିଂ. ଗୃହକାର, ଗୃହପୃଷ୍ଠି(ବାକ୍ୟ) ।

ତୋଷାଲ(ଳି)—ଗ୍ରା. ବ. ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳର ରାଜଧାନୀବିଶେଷ ।

ତୋଷିତ—ବିଂ. (ତୁଷ+ଣିଚ୍+ମଂ.ତ) ତୃପ୍ତ, ତୁଷ୍ଟ, ତର୍ପିତ, ସନ୍ତୋଷିତ ।

ତୋଷୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ତୁଷ+ଇନ୍) ତୁଷ୍ଟ, ସନ୍ତୁଷ୍ଟ, ଆନନ୍ଦିତ, ଯେ ଅନ୍ୟକୁ ତୁଷ୍ଟ କରାଏ, ସନ୍ତୋଷପ୍ରଦ ।

ତୋଷ୍ୟ—ବିଂ. (ତୁଷ+ଯ) ତୋଷଣୀୟ ।

ତୋହ—ଗ୍ରା. ସଂ. ତୋ, ତୋହର ।

ତୋହମତ୍ତ—ଯା. ବ. ମିଥ୍ୟାଭିଯୋଗ, ମିଥ୍ୟା ଅପବାଦ, ମିଥ୍ୟା କଳଙ୍କ, (ବି) ମିଥ୍ୟା ଅପବାଦ ଯୁକ୍ତ, (କ୍ରି.ବିଂ) ବୃଥା, ସର୍ବଦା, ଦିବା ନିଶି ।

ତୋହମତ୍ତଆ—ଯା. ବିଂ. ବୃଥା, ମିଥ୍ୟା ଅଭିଯୋଗକାରୀ, ମିଥ୍ୟା ଅପବାଦ ପ୍ରଚାରକ,ମିଥ୍ୟା ଅପବାଦଯୁକ୍ତ (ବିଷୟ, ବାକ୍ୟ) ।

ତୋହର—ଗ୍ରା. ସଂ. ତୋଆ, ତୋହ ।

ତୋହରେ—ଗ୍ରା. ସଂ. ତୋଦ୍ୱାରା, ତୋଠାରେ ।

ତୌକ୍ଷିକ—ପୁଂ.ବ. ଧନୁର୍ଦ୍ଧରି ।

ତୌଜ—ଯା. ବ. ପ୍ରକାର ନାମ, ଜମି, ଜଣାଣାଦିର ହିସାବପତ୍ର ବା ତାଲିକା ।

ତୌତାତିକ—କ୍ଲୀ.ବ. ତୁତାତ ଭଟ୍ଟକୃତ ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ର, କୌମାରିଳଶାସ୍ତ୍ର ।

ତୌତାତିତ—ପୁଂ. ବ. କୁମାରିଳ ଭଟ୍ଟଙ୍କର ନାମାନ୍ତର, ଜୈନମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀବିଶେଷ ।

ତୌତିକ—ବି. ମୁକ୍ତା, ଶୁକ୍ତି ।

ତୌଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ବିଷନାଶକ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଦୃତକୁମାରୀ ।

ତୌରେତ୍—ଯା. ବ. ଇହୁଦୀମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ।

ତୌର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତୁର+ଯ) ବାଦ୍ୟ-ବିଶେଷ,ବାଦ୍ୟଧ୍ୱନି,ଢୋଲ ଶଙ୍ଖଗିଆଦି ଆନଇବାଦ୍ୟ ।

ତୌର୍ଯ୍ୟତ୍ରିକ—କ୍ଲୀ. ବ. ସମୁଦିତ ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ଓ ବାଦ୍ୟ, ଏକସଙ୍ଗେ ଗାନ-ବାଜଣା ଓ ନୃତ୍ୟ ।

ତୌଳ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତୁଳା+ଅ) ତୁଳା-ଦଣ୍ଡ, ତୁଳା, ତୁଳାରାଶି, ତରାଜୁ, ପରି-ମାଣଦଣ୍ଡ, ଓଜନ ।

ତୌଳକର—ପୁଂ. ବିଂ. (ତୌଳ+କୃ+ଅ) ପରିମାପକ ।

ତୌଳିକ—ପୁଂ. ବ. (ତୁଳ+ଅକ) ଚିତ୍ରକାର, ଚିତ୍ରକର, (ତୁଳ+ଇକ) ପରିମାଣକାରୀ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଓଜନ କରେ ।

ତୌଳିକକ—ପୁଂ. ବ. (ତୁଳିକା+ଇକ) ଚିତ୍ରକାର ।

ତୌଳୀ—ପୁଂ. ବ. (ତୁଳା+ଇନ୍) ତୁଳାରାଶି ।

ତୌଲ୍ୟ—ବିଂ. (ତୁଳା+ଯ) ତୁଳାଦ୍ୱାରା ପରିଚ୍ଛିନ୍ନ, (ତୁଲ୍ୟ+ଅ) ତୁଲ୍ୟ ।

ତୌଷାର—ବ. (ତୁଷାର+ଅ) କୁହୁଡ଼ି, କାକର, ବରଫ, (ବିଂ) ତୁଷାର ସମ୍ବ-ନ୍ଧୀୟ ।

ତ୍ୟକ୍ତ—ବିଂ. (ତ୍ୟଜ+ମଂ.ତ) ବର୍ଜିତ, ହୀନ, ବିଷୟତ୍ୟାଗୀ, ବିସୃଷ୍ଟ, ଦତ୍ତ, ଯାହା ତ୍ୟାଗକରାହୋଇଅଛି, ବିକ୍ଷିପ୍ତ ।

ତ୍ୟକ୍ତଜୀବିତ—ପୁଂ.ବ. (ବ.ଖ୍ରୀ)ମଲ,ମୃତ ।

ତ୍ୟକ୍ତବିରକ୍ତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତ ଓ ବ୍ୟସ୍ତ, କିଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ ।

ତ୍ୟାଜ୍ୟ—ବିଂ. (ତ୍ୟଜ+ତବ୍ୟ) ତ୍ୟଜ-ନୀୟ, ତ୍ୟାଗଯୋଗ୍ୟ, ଯାହାକୁ ତ୍ୟାଗ-କରିବା ଉଚିତ ।

ତ୍ୟକ୍ତଲକ୍ଷ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତ୍ୟକ୍ତ+ଲକ୍ଷ)

(ବ.ଗ୍ରା) ନିର୍ଲଜ୍ଜ ।

ତ୍ୟକ୍ତା—ପୁଂ. ବିଂ. (ତ୍ୟଜ+କ.ତୃ) ତ୍ୟାଗକାରୀ ।

ତ୍ୟଜନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତ୍ୟଜ+ଭା,ଅନ) ତ୍ୟାଗ, ବର୍ଜ୍ଜନ, ପରିହାର, ବୈରାଗ୍ୟ, ଦାନ ।

ତ୍ୟଜନୀୟ—ବିଂ. (ତ୍ୟଜ+ଅନୀୟ) ତ୍ୟାଗଯୋଗ୍ୟ, ତ୍ୟକ୍ତବ୍ୟ ।

ତ୍ୟଜ୍ୟପ୍ରଜ—ଗ୍ରା.ବି. ତ୍ୟାଜ୍ୟପୁତ୍ର ଦେଖ

ତ୍ୟଜ୍ୟମାନ—ବିଂ. (ତ୍ୟଜ+ମଂ. ଆନ) ଯାହାକୁ ତ୍ୟାଗ କରାହୋଇଅଛି ।

ତ୍ୟଦ୍—ବିଂ. (ତ୍ୟଦ୍+ଅ) ଆକାଶ,ବାୟୁ ସର୍ବଦା ପରୋକ୍ଷାଭିଧାନାର୍ଥ ବସ୍ତୁ ।

ତ୍ୟାଗ—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ୟଜ୍+ଭା.ଅନ) ବର୍ଜ୍ଜନ, ଦାନ, ପରିତ୍ୟାଗ, ଛାଡ଼, ବୈରାଗ୍ୟ, ନିକ୍ଷେପ, ଛାଡ଼ ଖୁଲିଯିବା, କୌଣସି ବସ୍ତୁରୁ ଆପଣା ସମ୍ପର୍କ କାଟିବା, କର୍ମଫଳର ତ୍ୟାଗ,(ଗ୍ରା.ବି)ସ୍ୱାର୍ଥତ୍ୟାଗ, (ଚଂ) ଟଙ୍କା ।

ତ୍ୟାଗଜରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛାଡ଼ିଦା ।

ତ୍ୟାଗପତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ମଧ୍ୟ—କ.ଧା) ଛାଡ଼ପତ୍ର, ଦାନପତ୍ର, କରାରନାମା, ଇସ୍ତଫା, କୌଣସି ବିଷୟରୁ ସ୍ୱତ୍ୱପରିତ୍ୟାଗ କରିବା ନିମନ୍ତେ କରାରନାମା ।

ତ୍ୟାଗଶୀଳ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଦାନଶୀଳ, ତ୍ୟାଗପକ୍ରତିକ, ସ୍ୱାର୍ଥତ୍ୟାଗୀ, ଆତ୍ମସୁଖତ୍ୟାଗୀ ।

ତ୍ୟାଗସ୍ୱୀକାର—ପୁଂ.ବି. ଆତ୍ମସ୍ୱାର୍ଥ ବିସର୍ଜ୍ଜନ, କାମନାବର୍ଜ୍ଜନ, ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ ।

ତ୍ୟାଗୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତ୍ୟାଗ+ଇନ୍) ଦାତା, ଶୂର, ଧୀର, ବର୍ଜ୍ଜନଶୀଳ, କର୍ମଫଳ ତ୍ୟାଗୀ, ବିବେକୀ, ବିରାଗୀ, ଗୀତପ୍ରିୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତ୍ୟାଗିନୀ ।

ତ୍ୟାଗିନ—ବିଂ.ତ୍ୟକ୍ତ,ତ୍ୟାଗଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପନ୍ନ ।

ତ୍ୟାଜ୍ୟ—ବିଂ. (ତ୍ୟଜ+ମଂ,ଯ) ବର୍ଜ୍ଜନୀୟ, ତ୍ୟକ୍ତ, ତ୍ୟାଗଯୋଗ୍ୟ, ଦାନଯୋଗ୍ୟ, ପିତୃଧନରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବାର ଉପଯୁକ୍ତ (ପୁତ୍ର) ।

ତ୍ୟାଜ୍ୟପୁତ୍ର—ବି. (ତ୍ୟାଜ୍ୟ+ପୁତ୍ର) ଯେଉଁ ପୁଅକୁ ପିତା ନିଜ ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ବଞ୍ଚିତ କରନ୍ତି ।

ତ୍ର—(ସପ୍ତମ୍ୟର୍ଥ--ସ୍ଥାନାଧିକାର ଅର୍ଥରେ ପ୍ରତ୍ୟୟ) ଠାରେ, (ଯଥା—ଯତ୍ର) ।

ତ୍ରଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ରିଗି+ଅଚ୍) ପୁରଭେଦ, ରାଜା ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ରାଜଧାନୀ ।

ତ୍ରପ—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ରପ୍+ଭା,ଅ) ଲଜ୍ଜା ।

ତ୍ରପମାନ—ବିଂ. (ତ୍ରପ+କ,ଆନ) ଲଜ୍ଜମାନ,ଯେ ଲଜ୍ଜା ପାଉଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତ୍ରପମାଣା ।

ତ୍ରପା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତ୍ରପ+ଭା,ଅ+ଆ) ଲଜ୍ଜା, ଘୃଣା, ବନସ୍ପ, ଯଶଃ, କୁଳଟ, କୁଳ, କୀର୍ତ୍ତି, ଭ୍ରଷ୍ଟା ସ୍ତ୍ରୀ, ବେଶ୍ୟା ।

ତ୍ରପାକ—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ରପ+ଆ+କ) ମ୍ଲେଚ୍ଛବିଶେଷ ।

ତ୍ରପାନିରସ୍ତ—ବିଂ. (ଶତତ୍ର) ନିର୍ଲଜ୍ଜ ।

ତ୍ରପାନ୍ୱିତ—ବିଂ. (ଶତତ୍ର) ଲଜ୍ଜାଯୁକ୍ତ ।

ତ୍ରପାରଣ୍ଡା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବେଶ୍ୟା, ଗଣିକା, (ବିଂ) ଲଜ୍ଜାହୀନା ।

ତ୍ରପାବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ତ୍ରପା+ବତ୍) ଲଜ୍ଜାଶୀଳ, ସଲଜ୍ଜ ।

ତ୍ରପିତ—ବିଂ. (ତ୍ରପ+ମଂ.ତ) ଲଜ୍ଜିତ ।

ତ୍ରପିଷ୍ଠ—ବିଂ. (ତ୍ରପା+ଇଷ୍ଠ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲଜ୍ଜିତ, ଅତି ଲଜ୍ଜାଶୀଳ, ଲଜ୍ଜାଳୁ ।

ତ୍ରପିଷ୍ଣୁ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତ୍ରପା+ଇଷ୍ଣୁ) ଅତି ଲଜ୍ଜିତ, ଲଜ୍ଜାଶୀଳ, ଲଜ୍ଜାଳୁ ।

ତ୍ରପୁ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତ୍ରପ୍+ଉ) ସୀସକ, ରଙ୍ଗ, ବଙ୍ଗ, ଟିଣ ।

ତ୍ରପୁକର୍କଟୀ—ବି. କାକୁଡ଼ି, କଣ୍ଟିଆଳି କାକୁଡ଼ି ।

ତ୍ରପୁଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସୂକ୍ଷ୍ମେଳା, ଗ୍ରେଟ ଅଳାଇଚ ।

ତ୍ରପୁଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ରଙ୍ଗ, ବଙ୍ଗ ।

ତ୍ରପୁଷ(ସ)—କ୍ଲୀ. ବି. ରଙ୍ଗ, ବଙ୍ଗ, କଣ୍ଟକ ଫଳ, କାକୁଡ଼ି, ଶିମୁଳୀ ବୃକ୍ଷ ।

ତ୍ରପୁଷା(ସା)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କାକୁଡ଼ିଲତା ।

ତ୍ରପୁଷୀ(ସୀ)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତ୍ରପୁଷ+ଇ) କର୍କଟୀ, କଣ୍ଟିଆଳି କାକୁଡ଼ି ।

ତ୍ରପ୍ୱାଦ—ପୁଂ. ବି. ରଙ୍ଗାଦି ସପ୍ତଧାତୁ ବିଶେଷ, ତ୍ରପୁ, ସୀସ, ତାମ୍ର, ରଜତ, କୃଷ୍ଣଲୌହ, ସୁବର୍ଣ୍ଣ, ଲୌହମଳ ।

ତ୍ରପ୍ସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଘନୀଭୂତ ଶ୍ଳେଷ୍ମାଦି, ଛାତି ବା କଣ୍ଠରେ ହୋଇଥିବା ଶ୍ଳେଷ୍ମ ବା କଫ । [ଦହ ।

ତ୍ୟପ୍ସ—କ୍ଲୀ. ବି. ପାତାଳଦହ, ଘୋଳ-

ତ୍ରୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତ୍ରି+ଅୟ) ତ୍ରିତୟ, ତିନି, ତିନି ସଂଖ୍ୟାଯୁକ୍ତ, ପ୍ରମାଣ, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ, ଅନୁମାନ, ତିନିସଂଖ୍ୟାର ସମାହାର, ତିନିଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି, ତିନିସଂଖ୍ୟା, ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ପାତାଳ ଏହି ତିନିଭୁବନ, ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ ମହେଶ୍ୱର ଏହି ତିନିମୂର୍ତ୍ତି, ଋକ୍, ସାମ, ଯଜୁଃ ଏହି ତିନିବେଦ, ଗୃହିଣୀ, ଦୁର୍ଗା, (ବିଂ) ତ୍ରିଗୁଣଯୁକ୍ତ, ତ୍ରିଗୁଣିତ, ତ୍ରିସଂଖ୍ୟକ, ତୃତୀୟ, ତ୍ରିତ୍ୱ ସଂଖ୍ୟାଯୁକ୍ତ, ପ୍ରମାଣ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅନୁମାନ ଓ ଆଗମ ଏହି ତିନିଯୁକ୍ତ ।

ତ୍ରୟଃପଞ୍ଚାଶତ୍—ବି ଓ ବିଂ. ୫୦ରୁ ତିନି ଅଧିକ, ୫୩ ସଂଖ୍ୟା,ତ୍ରିପନସଂଖ୍ୟକ ।

ତ୍ରୟମ୍ବକ—ଗ୍ରା.ବି. ତ୍ର୍ୟମ୍ବକ, ଶିବ, ମହାଦେବ ।

ତ୍ରୟୀଯାଯ—ପୁଂ.ବି. ଜନ୍ମତ୍ରୟପ୍ରାପ୍ତ ।

ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତିନି ଅଧିକ ତ୍ରିଂଶତ୍ ସଂଖ୍ୟା, ୪୩ ସଂଖ୍ୟ,(ବିଂ) ୪୩ ସଂଖ୍ୟକ ।

ତ୍ରୟଷଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(କ.ଧା) ତିନି ଅଧିକ ଷଷ୍ଟିସଂଖ୍ୟା, ୬୩ ସଂଖ୍ୟା, (ବିଂ) ୬୩ ସଂଖ୍ୟକ ।

ତ୍ରୟଃଷଷ୍ଟିତମ—ବିଂ.(ତ୍ରୟଷଷ୍ଟି+ତମ) ୬୩ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।

ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶ—ତ୍ରି.ବିଂ.ତିନି ଅଧିକ ତ୍ରିଂଶତ୍ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।

ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶତ୍—ବି. ତିନି ଅଧିକ ତ୍ରିଂଶତ୍ ସଂଖ୍ୟା, ୩୩ସଂଖ୍ୟା । [ପତି ।

ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶତ୍ପତି—ପୁଂ.ବି. ଇନ୍ଦ୍ର, ପ୍ରଜା-

ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶସ୍ତୋମ—ପୁଂ.ବି. ଯଜ୍ଞଭେଦ ।

ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶିନ୍—କ୍ଲୀ. ବି. ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶତ୍, ଋକ୍‌ଦ୍ୱାରା ଗୀୟମାନ ସାମଭେଦ ।

ତ୍ରୟସପ୍ତତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ତିନି ଅଧିକ ସପ୍ତତି, ୭୩ ସଂଖ୍ୟା, ବିଂ) ୭୩ସଂଖ୍ୟକ ।

ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶତ୍ତମ—ବିଂ. ୨୩ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।

ତ୍ରୟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତିନିସଂଖ୍ୟା, ଋକ୍, ଯଜୁ, ସାମ ଏହି ବେଦତ୍ରୟ, ବ୍ରହ୍ମା,ବିଷ୍ଣୁ,ମହେଶ୍ୱର ଏହି ତିନି,ସୁରଶ୍ରେଣୀ, ସୁମତି,ସୋମରାଜବୃକ୍ଷ, ଭବାନୀ, ଦୁର୍ଗା, (ବି°) ତ୍ରିତ୍ୱ ସଂଖ୍ୟାବିଶିଷ୍ଟା ।

ତ୍ରୟୀତନୁ—ପୁଂ.ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ତ୍ରୟୀଧର୍ମ—ପୁଂ.ବି.ବୈଦିକଧର୍ମ, ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଟୋମାଦିଯଜ୍ଞ ପ୍ରଭୃତି ।

ତ୍ରୟୀମୟ—ପୁଂ.ବି. ପରମେଶ୍ୱର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, (ବି°) ତ୍ରୟୀଧର୍ମ ମୂଳକ ।

ତ୍ରୟୀମୁଖ—ପୁଂ.ବି. ବ୍ରାହ୍ମଣ, ବିପ୍ର ।

ତ୍ରୟୋଦଶ—ତ୍ରି.ବିଂ.ତ୍ରୟୋଦଶସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ, ୧୩ ସ୍ଥାନୀୟ,୧୩ସଂଖ୍ୟକ,(ବି.) ୧୩ସଂଖ୍ୟା ।

ତ୍ରୟୋଦଶନ୍—ବି ଓ ବିଂ. ତିନିଅଧିକ ଦଶ ସଂଖ୍ୟା, ୧୩ସଂଖ୍ୟା, ତ୍ରୟୋଦଶ ସଂଖ୍ୟାଯୁକ୍ତ, ୧୩ସଂଖ୍ୟକ ।

ତ୍ରୟୋଦଶାଙ୍ଗ ଗୁଗ୍ଗୁଳ—ପୁଂ.ବି. ଗୁଗ୍ଗୁଳ ଔଷଧଭେଦ ।

ତ୍ରୟୋଦଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତ୍ରୟୋଦଶ + ଈ) ଚନ୍ଦ୍ରର ତ୍ରୟୋଦଶ କଳାର ହ୍ରାସ ବା ବୃଦ୍ଧିଜନିତ ତିଥି ।

ତ୍ରୟୋନବତି—ତ୍ରି.ବି.ତିନିଅଧିକ ନବତି-ସଂଖ୍ୟା,୧୩ସଂଖ୍ୟା,(ବି°)୧୩ସଂଖ୍ୟକ ।

ତ୍ରୟୋବିଂଶ—ବିଂ.(ତ୍ରୟୋବିଂଶତି+ଅ) ୨୩ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।

ତ୍ରୟୋବିଂଶତି—ବି. ୨୩ରୁ ତିନିଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା, ୨୩ସଂଖ୍ୟା,(ବି°) ୨୩ସଂଖ୍ୟକ ।

ତ୍ରୟୋବିଂଶତିତମ—ବିଂ. ୨୩ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।

ତ୍ରୟ୍ୟାରୁଣ—ମାନ୍ଧାତାବଂଶୀୟ ତ୍ରିଧର୍ମଙ୍କ ପୁତ୍ର ନୃପଭେଦ,ପଞ୍ଚଦଶ ଦ୍ୱାପରଯୁଗର ବ୍ୟାସ, ଭରତବଂଶୀୟ ଉରୁକ୍ଷୟଙ୍କ ପୁତ୍ର ଜଣେ ରାଜା ।

ତ୍ରୟ୍ୟାରୁଣି—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ମୁନି, ଲୋମହର୍ଷଣଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ।

ତ୍ରସ—ବିଂ.(ତ୍ରସ+କ.ଅ) ଗମନଶୀଳ, ଜଙ୍ଗମ, ବି.(ଅଧି + ଅ) ବନ, ଜଙ୍ଗଲ ।

ତ୍ରସଦସ୍ୟୁ—ପୁଂ.ବି. ପୁରୁକୁତ୍ସଙ୍କର ପୁତ୍ର ଓ ମାନ୍ଧାତାଙ୍କର ଏକ ପୌତ୍ର ।

ତ୍ରସନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତ୍ରସ + ଭାବ.ଅନ) ତ୍ରାସ, ଆଶଙ୍କା, ଭୟ, ଉଦ୍ୱେଗ,(ବିଂ.) ତ୍ରାସ-ଯୁକ୍ତ, ଆଶଙ୍କିତ ।

ତ୍ରସର—ପୁଂ.ବି.(ତ୍ରସ+ଅର) ଚିନ୍ତୁ-ବାୟୁର ଉପକରଣବିଶେଷ, କଣ୍ଟା ।

ତ୍ରସରେଣୁ—ପୁଂ. ବି. ୩୦ଗୋଟି ପରମାଣୁର ସମଷ୍ଟି, ସୂକ୍ଷ୍ମକଣା, (ସ୍ତ୍ରୀ ବି.) ସୂର୍ଯ୍ୟ ପତ୍ନୀଭେଦ ।

ତ୍ରସୁର—ତ୍ରି.ବିଂ. ଭୀରୁ, ଡରୁଆ, (ବି) ପେଚକ, ବିଲୁଆ, ଭାଲୁ ।

ତ୍ରସ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ରସ+କ.ତ) ଭୀତ, ଚକିତ, ଶୀଘ୍ର, ତ୍ରାସଯୁକ୍ତ, ଭୟକମ୍ପିତ, ପୀଡ଼ିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତ୍ରସ୍ତା ।

ତ୍ରସ୍ନୁ—ତ୍ରି.ବିଂ.(ତ୍ରସ + କ.ନୁ)ତ୍ରାସଶୀଳ ଭୟଚକିତ, କାପୁରୁଷ, ଅତିରଛୁଆ ।

ତ୍ରାଟକ—ବି. ଯୋଗରୁଷ୍ଟ୍ କର୍ମରୁ ଷଷ୍ଠ କର୍ମ ବା ସାଧନ ।

ତ୍ରାଣ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତ୍ରୈ+ଭାବ.ଅନ)ରକ୍ଷଣ, ମୁକ୍ତି, ବିପଦରୁ ଉଦ୍ଧାର,(ବିଂ-କ.ଅନ) ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା,(ମ.ତ) ରକ୍ଷିତ,(ବି)କବଚ, ଅସ୍ତ୍ର । [ଦେଖ ।

ତ୍ରାଣକ—ପୁଂ.ବି.(ତ୍ରୈ + କ.ଅକ) ତ୍ରାତା

ତ୍ରାଣକର୍ତ୍ତା—ପୁଂ.ବିଂ.(୬ତତ୍ତ୍)ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା-ରକ୍ଷକ, ଉଦ୍ଧାରକାରୀ, ପରିତ୍ରାତା,(ସ୍ତ୍ରୀ) ତ୍ରାଣକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ।

ତ୍ରାଣା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତ୍ରାୟମାଣା ଲତା ।

ତ୍ରାତ—ତ୍ରି.ବିଂ.(ତ୍ରୈ+ମ.ତ) ବିପଦରୁ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇଥିବା, ରକ୍ଷିତ, (କ୍ଲୀ) ରକ୍ଷଣ ।

ତ୍ରାତବ୍ୟ—ତ୍ରି.ବିଂ.(ତ୍ରୈ+ତବ୍ୟ)ତ୍ରାଣର ଯୋଗ୍ୟ ।

ତ୍ରାତା—ପୁଂ.ବି.(ତ୍ରୈ+ତୃ) ତ୍ରାତା,ରକ୍ଷା-କର୍ତ୍ତା, ରକ୍ଷକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତ୍ରାତ୍ରୀ ।

ତ୍ରାପୁଷ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ତ୍ରପୁସ୍+ଅ) ଟିଣ ଧାତୁରେ ନିର୍ମିତ,ରଙ୍ଗନିର୍ମିତ(ପାତ୍ରାଦି) ।

ତ୍ରାମା—ତ୍ରି.ବିଂ.(ତ୍ରୈ+ମନ୍) ରକ୍ଷକ ।

ତ୍ରାୟନ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତ୍ରାୟମାଣା ଲତା, ଭଦଭଦଳିଆ ଲତା ।

ତ୍ରାୟନ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତ୍ରାୟମାଣା ଲତା, ଭଦଭଦଳିଆ ଲତା ।

ତ୍ରାୟମାଣ—ପୁଂ.ବି. (ତ୍ରୈ+ମ.ଆନ) ରକ୍ଷ୍ୟମାଣ,(କ.ଆନ)ଯେ ଉଦ୍ଧାର ପାଇ-ଅଛି, ତ୍ରାଣକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତ୍ରାୟମାଣା, ବି. ତ୍ରାୟମାଣା ଦେଖ ।

ତ୍ରାୟମାଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପାଟତୀୟ ଔଷଧ-ଲତାବିଶେଷ, ଭଦଭଦଳିଆ ଲତା ।

ତ୍ରାୟମାଣା ଘୃତ—କ୍ଲୀ. ବି. ଘୃତୌଷଧ-ଭେଦ ।

ତ୍ରାୟମାଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତ୍ରାୟମାଣା ଲତା, ଭଦଭଦଳିଆ ଲତା ।

ତ୍ରାୟୁଚ୍ଛନ୍ନ—ପୁଂ. ବି. ଅନୁପଦେଶଜାତ ଗଣ୍ଡୀରନାମକ ଶାକବିଶେଷ ।

ତ୍ରାୟୋଦଶ—ତ୍ରି.ବିଂ.(ତ୍ରୟୋଦଶୀ+ଅ) ତ୍ରୟୋଦଶୀଭବ, ତ୍ରୟୋଦଶୀରେ ଯାହା ଘଟେ ବା ହୁଏ ।

ତ୍ରାସ—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ରସ+ଭାବ.ଅ) ଭୟ, ମଣିର ଦୋଷଭେଦ, ଭୀତି, ଶଙ୍କା, ବିରକ୍ତି, (ଗ୍ରା.ବି) ତାପ, ଖରା ବା ନିଆଁର ଝାସ, ନିକତି,ଆଡ଼େଣି,ଆଭାର ମଣ୍ଡଳ ।

ତ୍ରାସକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତ୍ରସ+ଣିଚ୍+କ. ଅକ) ଭୀତିକାରକ, ନିବାରକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ତ୍ରାସିକା ।

ତ୍ରାସକର—ତ୍ରି.ବିଂ.(ତ୍ରାସ+କୃ+କ.ଅ) ଭୟଜନକ ।

ତ୍ରାସଜନକ—ବିଂ.(୬ତତ୍ତ୍) ଭୟାନକ, ଭୟଙ୍କର,ଭୀଷଣ ।

ତ୍ରାସଦାୟୀ—ପୁଂ.ବିଂ. ଭୟଦାତା ।

ତ୍ରାସନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତ୍ରାସି+ଭାବ.ଅନ) ଭୟୋତ୍ପାଦନ, ଡରାଇବା, (ବିଂ-କ. ଅନ) ଭୟୋତ୍ପାଦକ, ତ୍ରାସକ ଦେଖ ।

ତ୍ରାସନୀୟ—ତ୍ରି.ବିଂ.(ତ୍ରସ୍+ଣିଚ୍+ଅନୀୟ) ତ୍ରାସନର ଯୋଗ୍ୟ, ଡାଡ଼ନୀୟ ।

ତ୍ରାସବିକାଶ—ବି. (୬ତତ୍ତ୍) ମନରେ ଭୟର ଉଦ୍ୱେଗ ବା ସଞ୍ଚାର ।

ତ୍ରାସିତ—ତ୍ରି.ବିଂ. (ତ୍ରସ+ଣିଚ୍+ମ.ତ)

ଭୀତ, ବିଭୀଷିତ, ଯାହାକୁ ଭୟ ଦେଖା-ଯାଇଅଛି ।

ତ୍ରାସିବା—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି. ଭୟକରିବା, ଡରିବା, ଭୟ ଦେଖାଇବା ।

ତ୍ରାସୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତ୍ରସ+ଣିର୍+ଇନ୍) ଭୟଶୀଳ, ଭୟଯୁକ୍ତ, ଭୀତ ।

ତ୍ରାହି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ରକ୍ଷାକର, ବଞ୍ଚାଅ ।

ତ୍ରାହିକଜ୍ୱର—ଗ୍ରା. ବି. ଦଦନ ଅନ୍ତରେ ଥରେ ହେବା ଜ୍ୱର ।

ତ୍ରାହିକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉଦ୍ଧାର କରିବା, ରକ୍ଷା କରିବା ।

ତ୍ରାହିତ୍ରାହି—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ରକ୍ଷାକର,ଉଦ୍ଧାର-କର ।

ତ୍ରି—କ୍ରି. ବିଂ. ତ୍ରିସଂଖ୍ୟାବିଶିଷ୍ଟ, ତିନି, ତିନି ବାଚକ ଶବ୍ଦ କାଳ ପ୍ରଭୃତି ।

ତ୍ରିଂଶ—କ୍ରି. ବିଂ. (ତ୍ରିଂଶତ୍+ଅ) ୩୦ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ, ୩୦ ସଂଖ୍ୟା ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ, ୩୦ ସଂଖ୍ୟକ ।

ତ୍ରିଂଶଳ—କ୍ରି. ବିଂ. ତ୍ରିଂଶତ୍ ସଂଖ୍ୟାନ୍ୱିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୀତ ।

ତ୍ରିଂଶଚ୍ଛତ—କ୍ଲୀ.ବି. ତ୍ରିଂଶତ୍ ଅଧିକ ଶତ-ସଂଖ୍ୟା, ୧୩୦ ସଂଖ୍ୟା ।

ତ୍ରିଂଶତ୍—ବି. ସଂଖ୍ୟାବିଶେଷ,୩୦ସଂଖ୍ୟା, (ବିଂ) ୩୦ ସଂଖ୍ୟକ ।

ତ୍ରିଂଶତ୍କ—ବିଂ. (ତ୍ରିଂଶତ୍+କ) ତ୍ରିଂଶତ୍ ପରିମାଣ, ୩୦ ସଂଖ୍ୟକ ।

ତ୍ରିଂଶତି—ବି.ତ୍ରିଂଶତ୍ ସଂଖ୍ୟା,୩୦ସଂଖ୍ୟା, (ବିଂ) ୩୦ ସଂଖ୍ୟକ ।

ତ୍ରିଂଶତ୍ତମ—କ୍ରି. ବିଂ. ତ୍ରିଂଶତ୍ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।

ତ୍ରିଂଶତ୍ପତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. କୁମୁଦ,ଧଳାକଇଁ ।

ତ୍ରିଂଶାଂଶ—ପୁଂ. ବି. ରାଶିର ୩୦ ଭାଗରୁ ଏକଭାଗ, କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ୩୦ଭାଗରୁ ଏକଭାଗ ।

ତ୍ରିକ—କ୍ଲୀ. ବି. ତ୍ରିସଂଖ୍ୟା, ମେରୁଦଣ୍ଡର ନିମ୍ନଭାଗ, ପୃଷ୍ଠବଂଶାଧର, କଟିଭାଗ, ତ୍ରିଫଳା, ତ୍ରିକଟୁ, ତ୍ରିତ୍ରିକ, ଗୋକ୍ଷୁର, ତ୍ରିପଦ, ତ୍ରିଗୁଣାତ୍ମକ, ତ୍ରିକରୁ ତିନିଟଙ୍କା ସୁଦ, ସନ୍ଧିଭେଦ ।

ତ୍ରିକକୁଦ୍—ପୁଂ. ବି. ତ୍ରିକୂଟ ପର୍ବତ, ବିଷ୍ଣୁ, ଦଶରାତ୍ର ସାଧ୍ୟ ଯଜ୍ଞଭେଦ,(ବିଂ, ବ.ଗ୍ରା) ତିନିକକୁଦ୍ ବିଶିଷ୍ଟ ।

ତ୍ରିକକୁଭ୍—ପୁଂ. ବି. ଉଦ୍ଭାନବାୟୁ,ନବ-ରାତ୍ର ସାଧ୍ୟ ଯଜ୍ଞଭେଦ ।

ତ୍ରିକକୁଦ୍ଧାମ—ପୁଂ. ବି. ବିଷ୍ଣୁ ।

ତ୍ରିକଚ୍ଛ—ବିଂ. ତିନିକାନ ଖୋସି ଲୁଗା ପିନ୍ଧିଥିବା ।

ତ୍ରିକଟ—ପୁଂ. ବି. ଗୋକ୍ଷୁର ବୃକ୍ଷ ।

ତ୍ରିକଟୁ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱିଗୁ) ଶୁଣ୍ଠି, ମରିଚ, ପିପ୍ପଳୀ,ଏକତ୍ର ତିନି ଦ୍ରବ୍ୟର ସମାହାର

ତ୍ରିକଟୁକ—କ୍ଲୀ. ବି. ତ୍ରିକଟୁ,ଶୁଣ୍ଠି ମରିଚ, ପିପ୍ପଳୀ,ଏକତ୍ର ତିନି ଦ୍ରବ୍ୟର ସମାହାର ।

ତ୍ରିକଟୁକାଦ୍ୟମୋଦକ—ବି. ମୋଦକ-ଔଷଧବିଶେଷ । [ଭେଦ ।

ତ୍ରିକଟୁଗୁଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୁଟିକା ଔଷଧ

ତ୍ରିକଣ୍ଟ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା) କଣ୍ଟା ସିଝୁ, ଗୋକ୍ଷୁର, ଦ୍ରୁମ୍ନ ବୃକ୍ଷ, କଣ୍ଟିଆ ମାଛ, ପତ୍ରଗୁପ୍ତ, (କ୍ଲୀ. ବି) ମିଳିତ ବୃହତ୍ତି, ଅଗ୍ନି ଦମନୀ ଓ ଦୁରାଲଭା, ଅଙ୍ଗାରକ ।

ତ୍ରିକଣ୍ଟକ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଲଘୁ ଚର୍ମମୟ କଣ୍ଟିଆ ମାଛ, ଗୋକ୍ଷୁର ବୃକ୍ଷ, (ବିଂ) କଣ୍ଟକତ୍ରୟାନ୍ୱିତ ।

ତ୍ରିକଣ୍ଟକକ୍ୱାଥ—ପୁଂ. ବି. କ୍ୱାଥ ଔଷଧ-ବିଶେଷ ।

ତ୍ରିକତ୍ରୟା—ବିଂ. ତ୍ରିଫଳା, ତ୍ରିକଟୁ ଓ ତ୍ରିମୋଦର ସମାହାର ।

ତ୍ରିକତ୍ରୟାଦ୍ୟଲୌହ—ପୁଂ. ବି. ଔଷଧ-ବିଶେଷ ।

ତ୍ରିକନା—ଗ୍ରା. ବି. ତିନିମୁନିଆ ଅସ୍ତ୍ର,(ବିଂ) ତିନିଶାଖା ବିଶିଷ୍ଟ ।

ତ୍ରିକର୍ମୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଦାନ ଯଜ୍ଞ ଓ ଅଧ୍ୟୟନନିଷ୍ଠ (ବ୍ରାହ୍ମଣ), ତ୍ରିକର୍ମର ଅନୁଷ୍ଠାନକାରୀ ।

ତ୍ରିକଲିଙ୍ଗ—ବି. ତିନିଗୋଟି ଅଂଶଯୁକ୍ତ କଳିଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ।

ତ୍ରିକଶ—କ୍ଲୀ. ବି. କଶାଘାତତ୍ରୟ,ତିନି-ବାର କଶାଘାତ କରଣ ।

ତ୍ରିକଶୂଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ରୋଗବିଶେଷ, ତ୍ରିକରଣ ଶୂଳ ଅର୍ଥାତ୍ ବେଦନାବିଶେଷ ।

ତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତ୍ରିକ+ଆ)କୂପସମ୍ପନ୍ନ ଜଳୋତ୍ତୋଳକ ତ୍ରିଦାରୁମୟ ଯନ୍ତ୍ର-ଭେଦ, ତିକାଠିଆ, କାନ୍ଥରେ ମରାଯିବା ତିନିଖଣ୍ଡି କାଠଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ,କୂଅର ଫନ୍ଦ ଉପରେ ପକାଯିବା ତିନିକୋଣିଆ କାଠ, କୂପନେମି ।

ତ୍ରିକାଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. ଅମରସିଂହ କୃତ କୋଷଭେଦ, ନିରୁକ୍ତ ।

ତ୍ରିକାଣ୍ଡକୋଷ—ବି. ଗୋଟିଏ ସଂସ୍କୃତ ଅଭିଧାନର ନାମ ।

ତ୍ରିକାଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କାଣ୍ଡତ୍ରୟ, ଷ୍ଟେତ୍ର-ଭକ୍ତି, ତିନିଗୁଣିଆ ଦଉଡ଼ି ଆଦି ।

ତ୍ରିକାୟ—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ରିକ+ଅୟ+ଅ) ବୁଦ୍ଧ ।

ତ୍ରିକାର୍ଷିକ—କ୍ଲୀ. ବି. ନାଗର, ଅତିବିଷା ଓ ମୁସ୍ତାରୂପ ମିଳିତ ଔଷଧଭେଦ, ତ୍ରିକର୍ଷ ପରିମାଣ, ୬ ତୋଳା ।

ତ୍ରିକାଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଭୂତ, ଭବିଷ୍ୟତ ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳତ୍ରୟ,ଦିନର ତିନିବେଳ, ପ୍ରାତଃ, ମଧ୍ୟାହ୍ନ, ସାୟାହ୍ନ ।

ତ୍ରିକାଳଜ୍ଞ—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ରିକାଳ+ଜ୍ଞ+ଅ) ବୁଦ୍ଧ, ଶିବ, (ବିଂ) ତିନିକାଳର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଯେ ଜାଣେ ।

ତ୍ରିକାଳଦର୍ଶିତା—ବି. ତ୍ରିକାଳଜ୍ଞର ଭାବ ।

ତ୍ରିକାଳଦର୍ଶୀ—ପୁଂ. ବି. ଋଷି,ବୁଦ୍ଧ,ଶିବ, (ବିଂ) ତ୍ରିକାଳଜ୍ଞ ଦେଖି ।

ତ୍ରିକୁଟ—ଗ୍ରା.ବି.ଯୋଗ ବା ତନ୍ତ୍ରଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଶରୀରମଧ୍ୟସ୍ଥ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ର, ଦୁଇ ଭ୍ରୂମଧ୍ୟସ୍ଥ ସ୍ଥାନ, ମହା ବିଷମସମସ୍ୟା । [କୁଳ ।

ତ୍ରିକୁଳ—ଗ୍ରା. ବି. ପିତୃ, ମାତୃ ଓ ଶ୍ୱଶୁର

ତ୍ରିକୂଟ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ତିନିଶୃଙ୍ଗ ବିଶିଷ୍ଟ, ବି. (ପୁରାଣମତେ) ଲବଣ ସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ତିନିଗୋଟି ଶିଖର ବିଶିଷ୍ଟ ପର୍ବତ (ଯାହା ଉପରେ ଲଙ୍କା ଅବସ୍ଥିତ),କ୍ଷୀରସମୁଦ୍ରସ୍ଥ ପର୍ବତ,ଯହିଁରେ ସୁନା ରୂପା ଓ ଲହର ତିନିଗୋଟି ଶୃଙ୍ଗ ଅଛି ଓ ଯହିଁରେ କୈକୁଣ୍ଠ ଅବସ୍ଥିତ, ସାମୁଦ୍ରିକ ଲବଣ, ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ

ଶରୀରାଭ୍ୟନ୍ତରସ୍ଥ ସ୍ଥାନ, ତ୍ରିକୂଟ, (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜା. ବ) ତିନିଗୋଟି ଗ୍ରାମର କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥଳ ।

ତ୍ରିକୂଟବାନ୍—ପୁଂ. ବ. ତ୍ରିକୂଟ ପର୍ବତ ।

ତ୍ରିକୂଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଭୈରବୀଭେଦ ।

ତ୍ରିକୂଟକ—କ୍ଲୀ. ବ. ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ଶସ୍ତ୍ରଭେଦ ।

ତ୍ରିକୋଣ—କ୍ଲୀ. ବ. (ବ.ଗ୍ର) ଯେନ, କାମରୂପର ପୀଠବିଶେଷ,ଲଗ୍ନର ନବମ ଓ ପଞ୍ଚମ ସ୍ଥାନ, ତ୍ରିଭୁଜ କ୍ଷେତ୍ରଭେଦ, ମୋଷ, (ବଂ) ତ୍ରିକୋଣବିଶିଷ୍ଟ, ତିନିକୋଣିଆ, ତ୍ରିଭୁଜାକୃତି ।

ତ୍ରିକୋଣଫଳ—କ୍ଲୀ. ବ. ଶିଙ୍ଗଡ଼ା,ଶୃଙ୍ଗାଟକ, ତ୍ରିଭୁଜକ୍ଷେତ୍ରଫଳ ।

ତ୍ରିକୋଣଭବନ—କ୍ଲୀ.ବ. ତ୍ରିକୋଣସ୍ଥାନ, ଲଗ୍ନର ନବମ ଓ ପଞ୍ଚମ ସ୍ଥାନ ।

ତ୍ରିକୋଣଭୂମି--ନଈର ମୁହାଣରେ କାଳକ୍ରମେ ପଟୁ ଜମାହୋଇ ସୃଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ତିନିକୋଣିଆ ଭୂମି, ଡେଲ୍ଟା ।

ତ୍ରିକୋଣମଣ୍ଡଳଭୂମି—ବ. ଦ୍ୱୀପ,ଡେଲ୍ଟା ।

ତ୍ରିକୋଣମିତି—ବ. ରେଖା ଓ କୋଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଗଣିତ ଶାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ତ୍ରିକୋଣାକାର—ବ. (କ.ଧା) ତିନିକୋଣିଆ ଆକୃତି,ତ୍ରିଭୁଜପରି ଆକାର, (ବଂ. ବ.ଗ୍ର) ତିନିକୋଣିଆ, ତ୍ରିଭୁଜପରି ଆକାରଯୁକ୍ତ ।

ତ୍ରିକ୍ଷାର—କ୍ଲୀ. ବ. ଯବକ୍ଷାର, ସାଜିଖାର ଓ ଟାଙ୍କଣା ଏହି ତିନି ଖାରର ସମାହାର ।

ତ୍ରିକ୍ଷୁର—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ର) କୋକିଳାକ୍ଷ ବୃକ୍ଷ, କୋଇଲେଖା ।

ତ୍ରିଖ—କ୍ଲୀ.ବ. ତ୍ରିପୁଷ, ସୀସା,କାଳୁଡ଼, ଟିଣ(ଧାତୁ) ।

ତ୍ରିଖଟ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବ. ଖଟ୍ୱାତ୍ରୟ ।

ତ୍ରିଗଂ—ପୁଂ. ବ. ସାମବେଦର ଶାଖା ବିଶେଷାଧ୍ୟାୟୀ ।

ତ୍ରିଗଙ୍ଗ—ଅବ୍ୟ. ତୀର୍ଥଭେଦ.ତିନିଗୋଟି ନଦୀର ସଙ୍ଗମସ୍ଥଳ,ତ୍ରିବେଣୀ,ପ୍ରୟାଗ ।

ତ୍ରିଗଣ—ପୁଂ. ବ. ତ୍ରିବର୍ଗ, ଧର୍ମ, ଅର୍ଥ ଓ କାମ ଏହି ତିନି ବର୍ଗ ।

ତ୍ରିଗନ୍ଧିକ—କ୍ଲୀ. ବ. ତ୍ରିଜାତକ ।

ତ୍ରିଗମ୍ଭୀର—ପୁଂ. ବ. ଯାହାର ସତ୍ତ୍ୱ ସ୍ୱର ଓ ନାଭି ଗମ୍ଭୀର ତାହାକୁ ତ୍ରିଗମ୍ଭୀର କହନ୍ତି ।

ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ—ପୁଂ. ବ. (ତ୍ରି + ଗର୍ତ୍ତ) ତିଛତ ଦେଶ, ପଞ୍ଜାବ ପ୍ରଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ଜଲ୍ଲ, ଜଲନ୍ଧର, ଗଣିତ ଶାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ,ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଦେଶବାସୀ ଲୋକ ।

ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତକ—ପୁଂ. ବ. ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଦେଶ ।

ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତଷଷ୍ଠ—ପୁଂ. ବ. ଆୟୁର୍ବେଦ ସଂହିତା ଭେଦ ।

ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ+ଆ) କାମୁକା ସ୍ତ୍ରୀ,ଦୁର୍ଦ୍ଧରକା କୀଟ,ଗୁଣ୍ଡୁର ପୋକ,ନଟ୍ଟୁ ।

ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତିକ—ପୁଂ. ବ. ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଦେଶ ।

ତ୍ରିଗୁଣ—ବ. ଗୁଣତ୍ରୟ, ସତ୍ତ୍ୱ, ରଜଃ ଓ ତମ ଏହି ତିନିଗୁଣ, ସୁଖ, ଦୁଃଖ ଓ ମୋହ, ତିନୋଟି ତାର ଦା ଖିଅ,ତିନିଗୁଣ, ତିନିଥର, (ବଂ) ତିନିଭାଙ୍ଗୁଣିଆ, ତିନିଖିଅ ଯୁକ୍ତ, ତିନିଗୁଣିଆ ,ତିନିଥର ।

ତ୍ରିଗୁଣନେତ୍ର—ପୁଂ.ବଂ. (ବ.ଗ୍ର)ଯାହାର ଚକ୍ଷୁରେ ଶୁକ୍ଳ କୃଷ୍ଣ ଓ ରକ୍ତ ଏହି ତିନି ବର୍ଣ୍ଣର ଆଭାସ ଥାଏ ।

ତ୍ରିଗୁଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତ୍ରିଗୁଣ + ଆ)ଦୁର୍ଗା, ମାୟା, ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ଔଷଧଭେଦ ।

ତ୍ରିଗୁଣୀକୃତ—ବ.ତିନିବାର ଚାଷ ହୋଇଥିବାକ୍ଷେତ୍ର, ତିଉଡ଼ିହୋଇଥିବା ଜମି ।

ତ୍ରିଗୁଣାତ୍ମକ—କ୍ଲୀ. ବ. (ବ.ଗ୍ର) ସତ୍ତ୍ୱ, ରଜଃ ଓ ତମ ଏହି ତ୍ରିଗୁଣ ବିଶିଷ୍ଟ, ତିନିଗୁଣା, (ବ) ଅଜ୍ଞାନ ।

ତ୍ରିଗୁଣିତ—ବଂ. (ତ୍ରିଗୁଣ+ଇତ) ତ୍ରିଗୁଣକୃତ, ତିନିଦାର ଗୁଣିତ,ତିନିଦ୍ୱାରା ଗୁଣା ହୋଇଥିବା ।

ତ୍ରିଗୁଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବେଲଗଛ, ଏହାର ପତ୍ର ତ୍ରିଗୁଣ ମୂଳ ।

ତ୍ରିଗୁଣୀକୃତ—ବ. (ତ୍ରିଗୁଣ+ଚ୍ୱି+କୃତ) ତିନିଭାଙ୍ଗୁଣିଆ, ତିନିପରତ୍ତ ଭଙ୍ଗାଯାଇଥିବା ।

ତ୍ରିଗୁଳ—ବ. ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରଦେଶ ବାସୀ ଏକ ଜାତି ।

ତ୍ରିଗୂଢ଼—ବ. ସ୍ତ୍ରୀବେଶ ଧାରଣକରିଥିବା ପୁରୁଷର ନୃତ୍ୟ ।

ତ୍ରିଗାର୍ମ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ତିନିଗ୍ରାମର ମିଳନ, ଯେଉଁଠାରେ ତିନିଗୋଟି ଗ୍ରାମ ମିଳିତ ହୋଇଅଛି ।

ତ୍ରିଚଣ୍ଡା—ବ. ନଗରବିଶେଷ,ଏହି ନଗର ହିମାଳୟ ଶୃଙ୍ଗ ଉପରେ ଅବସ୍ଥିତ, ଏଥିରେ ବିଦ୍ୟାଧରମାନେ ବାସକରନ୍ତି ।

ତ୍ରିଚକ୍ର—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ର) ତିନିଚକିଆ ଗାଡ଼ି, ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର ଦ୍ୱୟଙ୍କ ରଥ ।

ତ୍ରିଚକ୍ଷୁଃ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ର) ତ୍ରିନେତ୍ର, ତିନିଆଖିଆ, (ବ) ମହାଦେବ ।

ତ୍ରିଚତୁର—ହି. ବଂ. ତିନି ବା ଚାରି ।

ତ୍ରିଚତ୍ୱାରିଂଶ—ହି. ବଂ. ତ୍ରୟଧିକ ଚତ୍ୱାରିଂଶତ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ, ୪୩ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।

ତ୍ରିଚତ୍ୱାରିଂଶତ—ବ. ତିନି ଅଧିକ ଚତ୍ୱାରିଂଶତ, ୪୩ ସଂଖ୍ୟା,(ବଂ)୪୩ସଂଖ୍ୟକ ।

ତ୍ରିଚତ୍ୱାରିଂଶତମ—ବଂ. ୪୩ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।

ତ୍ରିଚିତ୍—ପୁଂ. ବ. (ତ୍ରି+ଚି+କ୍ୱିପ୍) ଅତିତାଗ୍ନିହୋତ୍ର ଚୟନକାରୀ ।

ତ୍ରିଚିତ—ପୁଂ. ବ. ଗାର୍ହପତ୍ୟ ଅଗ୍ନିଭେଦ ।

ତ୍ରିଚିନାପଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କାବେରୀ ନଦୀ କୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ନଗର ବିଶେଷ ।

ତ୍ରିଜଗତ୍—କ୍ଲୀ. ବ. ସ୍ୱର୍ଗ, ମର୍ତ୍ତ୍ୟ,ପାତାଳରୂପ ଲୋକତ୍ରୟ, ତ୍ରିଭୁବନ, ତ୍ରିଲୋକ ।

ତ୍ରିଜଗତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତ୍ରି + ଜଗତ + ଈ) ତ୍ରିଜଗତ୍ ଦେଖ ।

ତ୍ରିଜଟ—ପୁଂ. ବ. ମହାଦେବ, ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣର ନାମ, (ବଂ. ବ.ଗ୍ର) ଯାହା ମୁଣ୍ଡରେ ତିନୋଟି ଜଟ ଥାଏ ।

ତ୍ରିଜଟା—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ର) ମହାଦେବ, ବେଲଗଛ; (ସ୍ତ୍ରୀ) ରାବଣର କିଙ୍କରୀ ରାକ୍ଷସୀବିଶେଷ, ବିଭୀଷଣର କନ୍ୟା ।

ତ୍ରିଜାତ—କ୍ଲୀ. ବ. ଦାଲଚିନି,ତେଜପତ୍ର ଓ ଅଳେଇଚ ଏ ତିନି ସୁଗନ୍ଧିଦ୍ରବ୍ୟ

ମିଶ୍ରଣରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଔଷଧ ।

ତ୍ରିଜାତକ—କ୍ଲୀ. ବ. ତ୍ରିଜାତ ଦେଖ, (ଗ୍ରା.ବଂ) ତିନିପିତାର ଔରସ ଜାତ ।

ତ୍ରିଜାଗ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଚରଂଜାଗ ।

ତ୍ରିଜ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧରେଖା ।

ତ୍ରିଣ—କ୍ଲୀ. ବ. ତୃଣ ।

ତ୍ରିଣତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ଗ୍ର) ତୃଣତ୍ୱ, ତୃଣଧର୍ମ, ଧନୁ, (ବଂ) ତିନିସ୍ଥାନରେ ଜାତ ।

ତ୍ରିଣତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବ. ତୃଣର ଭାବ, ତୃଣତ୍ୱ ।

ତ୍ରିଣୟନ—ପୁଂ. ବଂ. (ତ୍ରି+ଣୟନ) ବ.ଗ୍ର; ଶିବ, ମହାଦେବ ।

ତ୍ରିଣବ—ପୁଂ. ବ. ସପ୍ତବିଂଶାତ୍ମକ ସାମ-ସ୍ତୋମ ଭେଦ ।

ତ୍ରିଣାକ—ବ. ତ୍ରିନାକ ଦେଖ ।

ତ୍ରିଣାଚିକେତ—ପୁଂ. ବ. ଯଜୁର୍ବେଦର ଅଂଶବିଶେଷ, ଯାଜ୍ଞିକବିଶେଷ, ଯଜୁ-ର୍ବେଦାଧ୍ୟାୟୀ, ନାରାୟଣ ।

ତ୍ରିତ—ବ. ଦେଶବିଶେଷ, ଋଷିବିଶେଷ, ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ମାନସପୁତ୍ର, ମୁନିବିଶେଷ, ମହର୍ଷି ଗୌତମଙ୍କ ପୁତ୍ର,(ବଂ) ଯାହାର କୀର୍ତ୍ତି ତିନିଦିଗରେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ।

ତ୍ରିତକ୍ଷ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ତକ୍ଷତ୍ରୟ,ସୂତ୍ରଧର ତ୍ରୟ ।

ତ୍ରିତନ୍ତ୍ରୀ—ବ.ବୀଣାବାଦ୍ୟବିଶେଷ,ସୀତାର ।

ତ୍ରିତୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତ୍ରି+ତୟ) ସଂଖ୍ୟା, ଧର୍ମ, ଅର୍ଥ ଓ କାମ ଏହି ତିନିର ସମା-ହାର, (ବଂ) ତ୍ରିସଂଖ୍ୟାନ୍ୱିତ ।

ତ୍ରିତଳ—ତ୍ରି.ବଂ. (ବ.ଗ୍ର)ତିନିତାଲାଯୁକ୍ତ, ତିନିମହଲାଯୁକ୍ତ, (ବ) ତୃତୀୟ ମହଲା ।

ତ୍ରିତାପ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତ୍ରି+ତାପ) ଆଧ୍ୟା-ତ୍ମିକ, ଆଧିଭୌତିକ ଓ ଆଧିଦୈବିକ ଦୁଃଖତ୍ରୟ ।

ତ୍ରିଦଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବ. ସନ୍ନ୍ୟାସାଶ୍ରମର ଚିହ୍ନ. (କ୍ଲୀ.ବ) ଦଣ୍ଡତ୍ରୟ, ବାଗ୍‌ଦଣ୍ଡ, ମନୋ-ଦଣ୍ଡ,କାୟଦଣ୍ଡ ଏହି ତିନିପ୍ରକାର ଦଣ୍ଡ ।

ତ୍ରିଦଣ୍ଡକ—କ୍ଲୀ. ବ. ତ୍ରିଦଣ୍ଡ ଦେଖ ।

ତ୍ରିଦଣ୍ଡୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ତ୍ରିଦଣ୍ଡ + ଇନ୍) ତ୍ରିଦଣ୍ଡ ବିଶିଷ୍ଟ, ତ୍ରିଯଷ୍ଟିବାହକ,ତ୍ରିଦଣ୍ଡ-ଧାରୀ, (ବ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର କାୟ ମନୋବାକ୍ୟକୁ ସଂଯମ କରିଅଛି, ତ୍ରିଦଣ୍ଡଧାରୀ ପରିବ୍ରାଜକ, ସନ୍ନ୍ୟାସୀ-ବିଶେଷ, ଯଜ୍ଞୋପବୀତ ।

ତ୍ରିଦଳ—ତ୍ରି. ବଂ. ଯାହାର ତିନିଗୋଟି ପତ୍ରଥାଏ, ତ୍ରିପତ୍ର ବିଶିଷ୍ଟ,(ବ) ବେଲ-ଗଛ ।

ତ୍ରିଦଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତ୍ରିଦଳ + ଆ) ଗୋଧାପତ୍ରୀ ଲତା, ହଂସପାଦୀ ଲତା ।

ତ୍ରିଦଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚର୍ମକଷା ଲତା, ଚମଡ଼ା କଷାଇବାର ଲତାବିଶେଷ ।

ତ୍ରିଦଶ—ପୁଂ. ବ. (ତ୍ରି+ଦଶ+କ.ଅ) ଦେବତା, ଅମର, (ବଂ) ୩୩ ସଂଖ୍ୟା ବିଶିଷ୍ଟ ।

ତ୍ରିଦଶଗୁରୁ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଦେବ-ଗୁରୁ, ବୃହସ୍ପତି ।

ତ୍ରିଦଶଗୋପ—ପୁଂ. ବ. ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପ କୀଟ, ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ କୀଟଭେଦ, ସାଧବ-ପୋକ ।

ତ୍ରିଦଶତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବ. ଦେବତ୍ୱ ।

ତ୍ରିଦଶନଦୀକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ସ୍ୱର୍ଗଗଙ୍ଗା, ମନ୍ଦାକିନୀ ।

ତ୍ରିଦଶପତି—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଇନ୍ଦ୍ର, ଦେବରାଜ ।

ତ୍ରିଦଶପୁଷ୍ପ—ବ. ଲବଙ୍ଗ ।

ତ୍ରିଦଶମଞ୍ଜରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ତୁଳସୀ ଗଛ ।

ତ୍ରିଦଶବଧୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଅପ୍ସରା, ଦେବ ସ୍ତ୍ରୀ, ବିଦ୍ୟାଧରୀ । [ଆକାଶ ।

ତ୍ରିଦଶବର୍ତ୍ମ—ପୁଂ. ବ. ନଭ, ସ୍ୱର୍ଗପଥ,

ତ୍ରିଦଶସର୍ଷପ—ପୁଂ. ବ. ଦେବସର୍ଷପ, ସର୍ଷପଭେଦ ।

ତ୍ରିଦଶାଙ୍କୁଶ—ପୁଂ. ବ. ବଜ୍ର ।

ତ୍ରିଦଶାଚାର୍ଯ୍ୟ—ପୁଂ.ବ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ବୃହ-ସ୍ପତି, ଦେବଗୁରୁ ।

ତ୍ରିଦଶାଧିପ—ପୁଂ.ବ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ତ୍ରିଦଶର ଅଧିପତି, ଇନ୍ଦ୍ର ।

ତ୍ରିଦଶାଧ୍ୟକ୍ଷ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ବିଷ୍ଣୁ ।

ତ୍ରିଦଶାୟୁଜ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ବିଷ୍ଣୁ ।

ତ୍ରିଦଶାୟୁଧ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ବଜ୍ର, ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଧନୁ, ଚଡ଼ିକ ।

ତ୍ରିଦଶାରି—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଅସୁର, ରାକ୍ଷସ, ଦୈତ୍ୟ, ଦାନବ ।

ତ୍ରିଦଶାଳୟ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ସ୍ୱର୍ଗ, ଦେବଲୋକ, ସୁମେରୁ ପର୍ବତ ।

ତ୍ରିଦଶାବାସ—ପୁଂ.ବ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ସ୍ୱର୍ଗ, ସୁମେରୁ ପର୍ବତ । [ସୁଧା ।

ତ୍ରିଦଶାହାର—ପୁଂ.ବ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଅମୃତ,

ତ୍ରିଦଶେଶ୍ୱର—ପୁଂ.ବ.(ଷଷ୍ଠତତ୍) ଇନ୍ଦ୍ର ।

ତ୍ରିଦଶେଶ୍ୱରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଦୁର୍ଗା, ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ, ସତୀ, ପାର୍ବତୀ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

ତ୍ରିଦାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ତ୍ରିଦଳିକାବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଚର୍ମକଷା ବୃକ୍ଷ ।

ତ୍ରିଦିନସ୍ପୃକ୍—ପୁଂ.ବ. (ତ୍ରିଦିନ + ସ୍ପୃକ୍+ କ୍ୱିପ୍) ତ୍ର୍ୟହସ୍ପର୍ଶୀ, କ୍ଷୟାହ, ଅବମ ଦିନ-ଭେଦ ।

ତ୍ରିଦିବ—କ୍ଲୀ.ବ.(ତ୍ରି+ଦିବ୍+ଅଧି.ଅ) ସ୍ୱର୍ଗ, ଆକାଶ, ନଭ, ସୁଖ ।

ତ୍ରିଦିବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ତ୍ରିଦିବ+ଆ) ନଦୀ-ବିଶେଷ ।

ତ୍ରିଦିବାଧୀଶ—ପୁଂ.ବ.(ଷଷ୍ଠତତ୍) ଇନ୍ଦ୍ର ।

ତ୍ରିଦିବେଶ—ପୁଂ.ବ.(ଷଷ୍ଠତତ୍) ଦେବତା ।

ତ୍ରିଦିବେଶ୍ୱର—ପୁଂ.ବ.(ଷଷ୍ଠତତ୍)ଇନ୍ଦ୍ର ।

ତ୍ରିଦିବୋଦ୍ଭବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ବ.ଗ୍ର)ସ୍ଥଳପଦ୍ମ, ବଡ଼ଅଳାଇଚ, ଗଙ୍ଗା,(ତ୍ରି. ବଂ) ସ୍ୱର୍ଗ-ଭବା ମାତ୍ର ।

ତ୍ରିଦିବୌକାଃ—ପୁଂ.ବ.(ବ.ଗ୍ର)ଦେବତା ।

ତ୍ରିଦୃକ୍—ପୁଂ.ବ.(ବ.ଗ୍ର) (ତ୍ରୀଣି+ଦୃଶ + କ୍ୱିପ୍) ତ୍ରିନେତ୍ର, ଶିବ ।

ତ୍ରିଦେବ—ବ.(ତ୍ରି + ଦେବ) ବ୍ରହ୍ମା,ବିଷ୍ଣୁ ଓ ଶିବ ।

ତ୍ରିଦୋଷ—କ୍ଲୀ.ବ.ବାତ, ପିତ୍ତ, ଓ କଫ ବିକାରବିଶେଷ, ରୋଗଭେଦ, ସନ୍ନି-ପାତ ବିକାର ।

ତ୍ରିଦୋଷଘ୍ନ—ତ୍ରି.ବଂ.(ତ୍ରିଦୋଷ+ହନ+କ.ଅ)ତ୍ରିଦୋଷନାଶକ, ଯାହା ବାତ ପିତ୍ତ ଓ କଫର ପ୍ରକୋପକୁ ନାଶକରେ ।

ତ୍ରିଦୋଷଜ—ତ୍ରି.ବଂ.(ତ୍ରିଦୋଷ+ଜନ+କ.ଅ)ବାତ, ପିତ୍ତ କଫଜନିତ ସନ୍ନି-ପାତ ପ୍ରଭୃତି ରୋଗବିଶେଷ ।

ତ୍ରିଧନ୍ୱ—ପୁଂ. ବଂ.ସୁଧନ୍ୱାରାଜାଙ୍କ ଏକ ପୁତ୍ର ।

ତ୍ରିଧା—ଅବ୍ୟ.(ତ୍ରି+ଧା) ତ୍ରିବିଧ, ତ୍ରି-ପ୍ରକାରରେ, ତିନିଗୁଣ, ତିନିଥର,ତିନି-ଭାଗରେ, ତିନିଆଡ଼େ ।

ତ୍ରିଧାତୁ—ପୁଂ.ବ.(ତ୍ରି+ଧାତୁ) ଗଣେଶ, ଶରୀରସ୍ଥ ବାତ ପିତ୍ତ ଓ କଫ, ସୁନା ରୂପା ଓ ତମ୍ବା ।

ତ୍ରିଧାତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବ.(ତ୍ରିଧା+ତ୍ୱ) ତ୍ରି ପ୍ରକାରତ୍ୱ, ତିନିପ୍ରକାର ଭାବ ।

ତ୍ରିଧାମା—ପୁଂ.ବ.(ବ.ଶ୍ରୀ) ବିଷ୍ଣୁ, ଶିବ, ବ୍ରହ୍ମା, ଅଗ୍ନି, ମୃତ୍ୟୁ, ତ୍ରିଧାମତ୍ରୟ.ସ୍ୱର୍ଗ, (ବଂ) ତ୍ରିସଂଖ୍ୟାଜ୍ଞାତ ।

ତ୍ରିଧାମୂର୍ତ୍ତି—ପୁଂ.ବ. ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ,ମହେ-ଶ୍ୱରରୂପ ମୂର୍ତ୍ତି ତ୍ରୟଯୁକ୍ତ ପରମେଶ୍ୱର ।

ତ୍ରିଧାର—ବ.(ତ୍ରି+ଧାର) ତିନିଗୋଟି ଧାରର ସମାହାର, (ବଂ) ତିନିଧାରା-ବିଶିଷ୍ଟ, ତିନିଧାରାରେ ବହିଯାଉଥିବା ।

ତ୍ରିଧାରକ—ପୁଂ.ବ.(ତ୍ରି+ଧାର+କ) ଗୁଣ୍ଡବୃଣ, ଯାଦ କନ୍ଦକସେରୁ ।

ତ୍ରିଧାରସ୍ରଗ୍ଧ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ସ୍ରଗ୍ଧରବିଶେଷ,ଏକ-ପ୍ରକାର ସିଝୁଗଛ, ଦେଉଳିଆ ସିଝୁ ।

ତ୍ରିଧାରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (କ.ଧା) ତିନିଗୋଟି ଧାରା ବା ପାଣି ବହିବା ଧାର,(ବଂ, ବ.ଶ୍ରୀ) ତିନିଧାରାରେ ବହି ଯାଉଥିବା ନଦୀ, ଗଙ୍ଗା, ଦେଉଳିଆ ସିଝୁ ।

ତ୍ରିଧାରୀଶେଷ—ପୁଂ.ବ. ସୂକ୍ଷ୍ମାଦି ତ୍ରୟରୂପ ଶରୀରବିଶେଷ, ସୂକ୍ଷ୍ମଶରୀର ଏକ;ମାତା, ପିତୃଜ ଦ୍ୱୀତୀୟ; ମହାଭୂତ ତୃତୀୟ, ଏହି ତିନିପ୍ରକାରବିଶେଷ ଶରୀର ।

ତ୍ରିଧାସର୍ଗ—ବ.ଦୈବ,ତୈର୍ଯ୍ୟକ ଓ ମାନୁଷ ସର୍ଗଭେଦରେ ତିନିପ୍ରକାର ସୃଷ୍ଟି ।

ତ୍ରିନୟନ—ପୁଂ.ବ.(ବ.ଶ୍ରୀ) ଶିବ, ମହା-ଦେବ,(କ.ଧା) ଲୋଚନତ୍ରୟ,(ପୁଂ.ବଂ) ତିନିଚକ୍ଷୁବିଶିଷ୍ଟ, ତିନିଆଖିଆ ।

ତ୍ରିନୟନା—ସ୍ତ୍ରୀ,ବ.ଦୁର୍ଗା,କାଳୀ, ବଗଳା-ମୁଖୀଆଦି ଦଶ ମହାବିଦ୍ୟା ।

ତ୍ରିନବତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ତିନିଅଧିକ ନବତି-ସଂଖ୍ୟା, ୧୩ସଂଖ୍ୟା,(ବଂ) ୧୩ସଂଖ୍ୟକ ।

ତ୍ରିନବତିତମ—ବଂ. ତ୍ରି ନବତିସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ, ୧୩ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।

ତ୍ରିନାକ—ପୁଂ.ବ.(ତ୍ରି । ନ + ଅକ)ତୃତୀୟ ନାକ, ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱସ୍ଥାନ ।

ତ୍ରିନାଥ—ବ.(ତ୍ରି+ନାଥ)ତ୍ରିଦେବଦେବ ।

ତ୍ରିନାଥମେଳା—ଶ୍ରୀ. ବ. ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ଓ ମହେଶ୍ୱରଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପୂଜା ।

ତ୍ରିନାଭ—ପୁଂ.ବ.(ବ.ଶ୍ରୀ) ବିଷ୍ଣୁ ।

ତ୍ରିନେତ୍ର—ପୁଂ.ବ.(ବ.ଶ୍ରୀ) ମହାଦେବ, ଶିବ ।

ତ୍ରିନେତ୍ରଚୂଡ଼ାମଣି—ପୁଂ.ବ. ଚନ୍ଦ୍ର ।

ତ୍ରିନେତ୍ରରସ— ପୁଂ.ବ.ସନ୍ନିପାତ ରୋଗର ଔଷଧବିଶେଷ ।

ତ୍ରିନେତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ତ୍ରିନୟନା ଦେବୀ ।

ତ୍ରିପକ୍ଷ(କ୍ଷୀ)—ବ. ତୃତୀୟପକ୍ଷ, ମୃତ-ବ୍ୟକ୍ତିର ମୃତଦିବସଠାରୁ ଦିନପରେ କରାଯିବା ଶ୍ରାଦ୍ଧ ।

ତ୍ରିପଞ୍ଚ—ତ୍ରି. ବଂ. ପଞ୍ଚଦଶ ସଂଖ୍ୟାଜ୍ଞାତ, ୧୫ସଂଖ୍ୟକ ।

ତ୍ରିପଞ୍ଚାଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବ. ସମାଧିଭେଦ, ଏହି ସମାଧିରେ ୧୫ଟି ଅଙ୍ଗ ନାମ ଜପିମାଦି ।

ତ୍ରିପଞ୍ଚାଶ—ତ୍ରି.ବଂ.ତିନିଅଧିକ ପଞ୍ଚାଶତ, ୫୩ସଂଖ୍ୟକ, ୫୩ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।

ତ୍ରିପଞ୍ଚାଶତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ତ୍ରିପଞ୍ଚାଶତ ସଂଖ୍ୟା, ୫୩ସଂଖ୍ୟା, (ବଂ) ୫୩ସଂଖ୍ୟକ ।

ତ୍ରିପଞ୍ଚାଶତ୍ତମ—ତ୍ରି. ବଂ. ତ୍ରିପଞ୍ଚାଶତ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ,୫୩ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।

ତ୍ରିପଟ୍ଟା—ଶ୍ରୀ.ବ.ତିନିତାଳବିଶିଷ୍ଟସଙ୍ଗୀତ

ତ୍ରିପଟୁ—ପୁଂ.ବ. କାଚ ।

ତ୍ରିପଣ୍ଡ—ବଂ. (ତ୍ରି+ପଣ୍ଡ) ଦୁରାତ୍ମା, ଦୁର୍ବୃତ୍ତ,ଶଠ,ପ୍ରତାରକ,(ଶ୍ରୀ.ବ.) କଦା-କାର, (ବଂ.ର.ବଂ.) ବିକଟରୂପେ, ଭୟାନକରୂପେ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ।

ତ୍ରିପଣ୍ଡକଳା—ଶ୍ରୀ.ବଂ. ଘୋର କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ।

ତ୍ରିପତାକ—କ୍ଲୀ. ବ. ରେଖା ତ୍ରୟାନ୍ୱିତ ଲଲାଟଦେଶ, ମଧ୍ୟମା ଓ ଅନାମିକା ବ୍ୟତୀତ ଉନ୍ନତ ହସ୍ତ ଅଙ୍ଗୁଳି ତ୍ରୟ ।

ତ୍ରିପତ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ତରୁପତ୍ନୀ ଦେବୀ, ଭଗ-ବାନ, ବିଷ୍ଣୁ ।

ତ୍ରିପତ୍ର—ପୁଂ.ବ. ବିଲ୍ୱବୃକ୍ଷ, ଦଳତ୍ରୟ-ଯୁକ୍ତ ବିଲ୍ୱପତ୍ର ।

ତ୍ରିପତ୍ରକ—ପୁଂ.ବ.(ତ୍ରିପତ୍ର+କ)ପଳାଶ-ବୃକ୍ଷ, (କ୍ଲୀ) ତୁଳସୀ, କୁନ୍ଦ, ବେଲପତ୍ର ତ୍ରୟ ।

ତ୍ରିପଥ—କ୍ଲୀ. ବ. ମାର୍ଗତ୍ରୟ, ତିନିବାଟୀ, ତିନିଛକବାଟ, ଧର୍ମସାଧନର ତିନିମାର୍ଗ, ସ୍ୱର୍ଗ, ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଓ ପାତାଳ ।

ତ୍ରିପଥଗା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଗଙ୍ଗା, (ବଂ) ତିନି-ବାଟରେ ବହି ଯାଉଥିବା ।

ତ୍ରିପଥଗାମିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଗଙ୍ଗାନଦୀ ।

ତ୍ରିପଦ୍—ପୁଂ.ବ. ବିଷ୍ଣୁ ।

ତ୍ରିପଦ—ପୁଂ.ବ. ତ୍ରିବିକ୍ରମ, ପରମେଶ୍ୱର, ଅରହିର ଦଶମଭାଗ ରୂପ ପଦତ୍ରୟ, ତପାଇ,ତିନିଗୋଡ଼ିଆ ଷ୍ଟୁଲ ବା ଟେବଲ, ତ୍ରିଭୁଜ, (ଦଂ) ଯାହାର ତିନିଗୋଟି ଗୋଡ଼ ଥାଏ, ତିନିଗୋଡ଼ିଆ ।

ତ୍ରିପଦା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ହଂସପଦୀ ଲତା,ତ୍ରିପଦା-ଗାୟତ୍ରୀ ।

ତ୍ରିପଦିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ତ୍ରିପଦ+ଇକ+ଆ) ତ୍ରିପାଦୀଦେଖ ।

ତ୍ରିପଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ ବ.(ତ୍ରି+ପଦ+ଈ)ତପାଇ, ତିନିଗୋଡ଼ିଆ ଟେବଲ, ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, ହସ୍ତୀର ପଦବନ୍ଧନ ରଜ୍ଜୁ, ତିନିଗୋଡ଼ିଆ ଶଙ୍କ ଧାର, ଗୋଧାପଦୀ ବା ହଂସପଦୀ ଗୁଳ୍ମ, ତିନି ଶ୍ଳୋକବିଶିଷ୍ଟ କବିତା, କର୍ଣ୍ଣି-ଆଙ୍କ ଟିପେଇ, ଗାୟତ୍ରୀ ଦେବୀ ।

ତ୍ରିପନ୍ନ—ପୁଂ.ବ. ଚନ୍ଦ୍ରର ଦଶ ଅଶ୍ୱ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ।

ତ୍ରିପରାନ୍ନ—ପୁଂ.ବ. ଯାଜନ, ଅଧ୍ୟାପନ, ଓ ପ୍ରତିଗ୍ରହାଦି କର୍ମନିରତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ତ୍ରିପର୍ଣ୍ଣୀ—ପୁଂ.ବ. ପଲାଶବୃକ୍ଷ, (ବଂ)ତ୍ରିଦଳ ପତ୍ର ତ୍ରୟ ।

ତ୍ରିପର୍ଣ୍ଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.କନ୍ଦବିଶେଷ,ଏକପ୍ରକାର ମୂଳବିସ୍ତୃତ ତ୍ରିଦଳାନ୍ୱିତ କନ୍ଦଜାତୀୟ ଲତାଭେଦ, ଯବାସ ।

ତ୍ରିପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ତ୍ରିପର୍ଣ୍ଣ+ଇ) ଶାଳ-ପର୍ଣ୍ଣୀ ଶାକ, ବନକାର୍ପାସ, ପୃଶ୍ନିପର୍ଣ୍ଣୀ ।

ତ୍ରିପର୍ଯ୍ୟାୟ—ବଂ. ତିନିପର୍ଯ୍ୟାୟ ବା ତିନି

ଥାକ ଯୁକ୍ତ । [ପାଠ ।

ତ୍ରିପାଠ—ପୁଂ.ବି. ତିନିପଦବିଶିଷ୍ଟ ସଂହିତାର

ତ୍ରିପାଠିନ୍—ପୁଂ .ବି. ଯେ ବେଦର ପାଦ-ତ୍ରୟ ସଂହିତା ପାଠକରେନ୍ତି ।

ତ୍ରିପାଠୀ—ବି.ଯେ ତିନିବେଦ ପାଠ କରି ଅଛି,(ବି) ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ଉପାଧିବିଶେଷ ତିହାଡ଼ୀ, ତେବାଗ୍ନି, ।

ତ୍ରିପାଣ—କ୍ଲୀ.ବି. ତ୍ରିଃକୃତଃ ପାଣ୍ୟତି ସୂତ୍ର-ଭେଦ, ଯେ ସୂତାକୁ ତିନିଥର ଓଦା କରି ସାଇଅଛି, ବକ୍କଳ ।

ତ୍ରିପାଦ—ପୁଂ.ବି.ବିଷ୍ଣୁ , ପରମେଶ୍ୱର,କୁର ଦେବାୟୁଗର ଧର୍ମସ୍ୱରୂପ ବୃଷ, (ବିଂ. ବି.ଶ୍ରୀ) ତିନିପାଦ ପରିମିତ ।

ତ୍ରିପାଦ—ପୁଂ.ବି. ତ୍ରିବିକ୍ରମ, ବିଷ୍ଣୁ ।

ତ୍ରିପାଦିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ହଂସପାଦୀ ଲତା ।

ତ୍ରିପାପ—କ୍ଲୀ. ବି. ରାଶିଚକ୍ରସ୍ଥିତ ଦୋଷ-ବିଶେଷ, ତ୍ରିପାପଯୋଗ, ତିନି ପାପଗ୍ରହର ସଂସ୍ଥାନ, ମହାପାତକ, ଅତିପାତକ,ଉପ-ପାତକ ।

ତ୍ରିପାପଚକ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି.ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ତ୍ରିପାପ ବିଷୟକ ଚକ୍ର ।

ତ୍ରିପିଟକ—ବି. (ତ୍ରି+ପିଟକ) ବୌଦ୍ଧ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ତ୍ରିପିଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ.ବି. ପିତ୍ରାଦି ତିନିଜଣ ନିମିତ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାର୍ବଣ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ।

ତ୍ରିପିଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ପିତ୍ରାଦି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟେ ପିଣ୍ଡ-ତ୍ରୟ ।

ତ୍ରିପିବ—ପୁଂ.ବି.(ତ୍ରି+ପା+ଅ)ଏକପ୍ରକାର ଲମ୍ବକାନ ଥିବା ଅଣ୍ଡିରା ଛେଳି ।

ତ୍ରିପିଷ୍ଟପ— କ୍ଲୀ.ବି.ସ୍ୱର୍ଗ,ଆକାଶ,ତ୍ରିଭୁବନ ।

ତ୍ରିପିଷ୍ଟପ୍‌ସଦ୍—ପୁଂ.ବି.(ତ୍ରିପିଷ୍ଟପ+ସଦ+କ୍ୱିପ୍) ଦେବତା ।

ତ୍ରିପୁ—ପୁଂ.ବି. ସ୍ତେନ, ତ୍ରିପୁ ।

ତ୍ରିପୁଟ—ପୁଂ. ବି. ମଟରପାଲି, ସତ୍ତାଳକ ତର, ହସ୍ତଭେଦ, ତାଲ୍ମ, ତାଳକଯନ୍ତ୍ର, ଗୋକ୍ଷୁରବୃକ୍ଷ,ଶର,ତାଲ୍‌ଭେଦ, ଚଣା, ମସୁର ।

ତ୍ରିପୁଟକ—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ରିପୁଟ+କ) ବୈଦଳ,ଚଣା,ବ୍ରଣର ଆକାର ଭେଦ ।

ତ୍ରିପୁଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମଲ୍ଲିକା, ବେଲଫୁଲ, ଗୁଳୁରତ, ସୃଷ୍ଟିଲ୍ଲିକା, ତିନ୍ତୁଡ଼ି, କଣ୍ଟି-ଷ୍ଟୋଟ ଲତା, ତାଲ, ବଡ଼ ଅଳେଇଚ, ରକ୍ତତିନ୍ତୁଡ଼ି, ଶ୍ୱେତତିନ୍ତୁଡ଼ି, ତିନ୍ତୋକ୍ତ ଦେବୀବିଶେଷ, ସଙ୍ଗୀତର ରାଗିଣୀ ବିଶେଷ ।

ତ୍ରିପୁଟିନ୍—ପୁଂ. ବି. ଏରଣ୍ଡବୃକ୍ଷ, ଜଡ଼ା ଗଛ, ବିଦଳବିଶେଷ, ଚଣା ।

ତ୍ରିପୁଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତ୍ରିପୁଟ+ଈ)ତିନ୍ତୁଡ଼ି, ସୂଲିଲା, ଶ୍ରେଷ୍ଠଅଳାଇଚ, ଗବଗଛ, ଚେସୋର ।

ତ୍ରିପୁଟୀଫଳ—ପୁଂ. ବି. ଏରଣ୍ଡବୃକ୍ଷ ।

ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ. ବି. ତିଳକଭେଦ, ଲଲାଟ-ସ୍ଥିତ ତାର୍ଯ୍ୟକ ରେଖାତ୍ରୟ, ବୈଶ୍ୟ-ମାନେ କପାଳରେ କାଢ଼ିବା ଚିହ୍ନ ।

ତ୍ରିପୁର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମୟଦାନବ କୃତ ଅସୁରମାନଙ୍କର ପୁରତ୍ରୟ ।

ତ୍ରିପୁର—କ୍ଲୀ. ବି. ଅସୁରମାନଙ୍କର ପୁର-ତ୍ରୟ, ତାରକାସୁରର ତ୍ରିପୁର, ସ୍ୱର୍ଗ, ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଓ ପାତାଳ ।

ତ୍ରିପୁରଘ୍ନ—ପୁଂ. ବି. ମହାଦେବ ।

ତ୍ରିପୁରଦହନ—ପୁଂ.ବି.ଶିବ,ମହାଦେବ

ତ୍ରିପୁରଦାସ—ପୁଂ.ବି.ଏ ଜଣେ ଭଗବତ ଭକ୍ତ କାୟସ୍ଥ ।

ତ୍ରିପୁରପର—ବି. ମହାଦେବ ।

ତ୍ରିପୁରଭୈରବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଦେବୀବିଶେଷ ।

ତ୍ରିପୁରମଲ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପୁଷ୍ପବୃକ୍ଷ-ବିଶେଷ ।

ତ୍ରିପୁରମଲ୍ଲୀ—ବି. ଉତ୍ତଲମଲ୍ଲୀ, ମୁଗୁରା-ମଲ୍ଲୀ ।

ତ୍ରିପୁରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଦେବୀବିଶେଷ,ପ୍ରାଚୀନ-ଚେଦୀରାଜ୍ୟ, ଅଧୁନିକ ତ୍ରିପୁରାଦେଶ ।

ତ୍ରିପୁରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ପୂର୍ବ ବଙ୍ଗର ଗୋଟିଏ-ରାଜ୍ୟ ।

ତ୍ରିପୁରାନ୍ତକ—ପୁଂ.ବି. ମହାଦେବ,ଶିବ ।

ତ୍ରିପୁରାରି—ପୁଂ.ବି. ଶିବ, ଜଣେ ଟୀକା-କାର, ପାଣ୍ଡିତନାଥଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ତ୍ରିପୁରାଦାସ—ବି.ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଓଡ଼ିଆ କବି ବିଶେଷ ।

ତ୍ରିପୁରାରିପାଳ—ପୁଂ.ବି. ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ କବି ।

ତ୍ରିପୁରାରିରସ—ପୁଂ.ବି. ଔଷଧବିଶେଷ ।

ତ୍ରିପୁରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତିପାରା ଜିଲ୍ଲା, ରାଜ୍ୟ ଓ ନଗର ।

ତ୍ରିପୁରୁଷ—କ୍ଲୀ.ବି. ପିତ୍ରାଦି ପୁରୁଷତ୍ରୟ, ଭୋଗଭେଦ, ଯଜ୍ଞବିଶେଷ, (ବିଂ) ପୁରୁଷତ୍ରୟ ପରିମିତ ।

ତ୍ରିପୁରେଶାଦ୍ରି—ପୁଂ. ବି. କାର୍ଣ୍ଣାଟରାଜ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ।

ତ୍ରିପୁଷ—ବି.କାକୁଡ଼ି, ଗହମ, (ଗ୍ରା.ବି.) ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳର ଜନୈକ ବଣିକ ।

ତ୍ରିପୁଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କଳାତିନ୍ତୁଡ଼ି, କୃଷ୍ଣ ତ୍ରିବୃତ୍ ।

ତ୍ରିପୁଷ୍କର—କ୍ଲୀ.ବି.ପୁଷ୍କରତ୍ରୟ, ଜ୍ୟେଷ୍ଠ, ମଧ୍ୟମ କନିଷ୍ଠଭେଦେ ପୁଷ୍କରତ୍ରୟ, ଅଶୁଭଯୋଗ,ବ୍ରହ୍ମକୃତ ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ତ୍ରିପୃଷ୍ଠ—ପୁଂ. ବି. ଜୈନମତେ ୧ମ ବାସୁଦେବ, ସତ୍ୟଲୋକ ।

ତ୍ରିପୌରୁଷ—ତ୍ରିଂ. ବିଂ. ଏକାଦିକ୍ରମେ ତିନି ପୁରୁଷ ଧରି ଭୋଗ ।

ତ୍ରିପ୍ରଶ୍ନ—ପୁଂ.ବି. ଦିକ୍ ଦେଶ ଓ କାଳ ବିଷୟକ ପ୍ରଶ୍ନ,ଚନ୍ଦ୍ରମୂଳକଦିକ୍ ଦେଶ ଓ କାଳ ନିରୂପଣ ।

ତ୍ରିପ୍ରସୃତ—ପୁଂ.ବି. ଯେଉଁ ଗଜର ମେଢ୍ର, କପୋଳ ଓ ନେତ୍ରରୁ ମଦ କ୍ଷରିତ ହୁଏ ।

ତ୍ରିପ୍ଲକ୍ଷ—ପୁଂ.ବି. ଜନପଦବିଶେଷ ।

ତ୍ରିଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତ୍ରିଫଳ+ଆ) ହରଡ଼ା,ବାହାଡ଼ା ଓ ଅଅଁଳା,ତ୍ରିଫଳୀ, ଫଳତ୍ରୟ ।

ତ୍ରିଫଳାଘୃତ—କ୍ଲୀ.ବି. ଔଷଧବିଶେଷ ।

ତ୍ରିଫଳାଦ୍ୟଲୌହ-କ୍ଲୀ.ବି.ଔଷଧବିଶେଷ ।

ତ୍ରିଫଳାଦ୍ୟଘୃତ—କ୍ଲୀ.ବି. ଚକ୍ରଦତ୍ତୋକ୍ତ ଘୃତ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ତ୍ରିଫଳାଦ୍ୟଘୃତ—କ୍ଲୀ. ବି. କୃମିରୋଗଘ୍ନ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ତ୍ରିଫଳୀକୃତ—କ୍ଲୀ. ବି. ତ୍ରିଧା ବିଭକ୍ତୀ-କୃତ, ଯେ ଗୁଡ଼ଲକୁ ତିନିଥର କଣ୍ଡା

ପାଇଅଛି ।

ତ୍ରିବନ୍ଧନ—ପୁଂ.ବ.ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ୱପୌତ୍ର ନୃପ-ଭେଦ, ଜାଗ୍ରଦାଦି ଅବସ୍ଥାତ୍ରୟ ଯୁକ୍ତ-ଜୀବ ।

ତ୍ରିବନ୍ଧୁ—ପୁଂ.ବ. ତ୍ରିଲୋକବନ୍ଧୁ ।

ତ୍ରିବଳ(ଳୀ)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଉଦର କପାଳ ଓ କଣ୍ଠଦେଶ ପ୍ରଭୃତି ସ୍ଥାନରେ ମାଂସ ଓ ଚର୍ମର ସଂକୋଚ ଜନିତ ରେଖା ତ୍ରୟ । [ବାୟୁ ।

ତ୍ରିବଳୀକ—କ୍ଲୀ.ବ. ପାୟୁ, ମଳଦ୍ୱାର,

ତ୍ରିବାହୁ—ପୁଂ.ବ. ରୁଦ୍ରାନୁଚର ଭେଦ, ଅସି ଯୁକ୍ତାକାର ଭେଦ ।

ତ୍ରିଭ—କ୍ଲୀ. ବ. ଲଗ୍ନାଦି ରାଶିତ୍ରୟ, ରାଶିତ୍ରୟ ମାତ୍ର, ନକ୍ଷତ୍ର ତ୍ରୟଯୁକ୍ତ ।

ତ୍ରିଭଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତିବିଶେଷ, (ବଂ.ତ୍ରି. ବ.ଶ୍ରୀ) ଗ୍ରୀବା କଟି ଓ ଜାନୁ ଈଷତ୍ ବକ୍ରଭାବେ ଅବସ୍ଥାନକୁ ତ୍ରିଭଙ୍ଗ କହନ୍ତି, ତିନି ସ୍ଥାନରେ ବଙ୍କା ।

ତ୍ରିଭଙ୍ଗିମ—ବଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ) ତ୍ରିଭଙ୍ଗ ସଦୃଶ ଠାଣି, ଠିଆହେଲାବେଳେ ଶରୀର ତିନିଯାଗାରେ ବଙ୍କା ହୋଇଥିବା (ଅବସ୍ଥା ବା ଠାଣି) ।

ତ୍ରିଭଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ମାତ୍ରାବୃତ୍ତ ଛନ୍ଦୋଭେଦ, ତାଳର ୬୦ ମୁଖ୍ୟ ଭେଦର ଏକମତ, (ବଂ) ତ୍ରିଭଙ୍ଗିମ ଦେଖ ।

ତ୍ରିଭଜୀବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ତ୍ରିଭଜ୍) ରାଶି ତ୍ରୟର ଧନୁରାକାର କ୍ଷେତ୍ରର ଗ୍ରୀବା, ତ୍ରିଜ୍ୟା ।

ତ୍ରିଭଜ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ତ୍ରିଭଜୀବା, ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ ରେଖା ।

ତ୍ରିଭଣ୍ଡି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ତ୍ରିବୃତ୍ତା, ତିହୁଡ଼ି ।

ତ୍ରିଭଦ୍ର—କ୍ଲୀ.ବ.ପୁରତ, ଶୃଙ୍ଗାର ।

ତ୍ରିଭମୌର୍ବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ତ୍ରିଜ୍ୟାବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ ରେଖା ।

ତ୍ରିଭାଗ—ପୁଂ.ବଂ. ତୃତୀୟଭାଗ ବା ଅଂଶ

ତ୍ରିଭାନୁ—ପୁଂ. ବଂ. ତୁଙ୍ଗସୂଚଂଶୀୟ ନୃପଭେଦ ।

ତ୍ରିଭାବ—ପୁଂ.ବ. ତ୍ରୈକାଳିକ ପଦାର୍ଥ ।

ତ୍ରିଭାଶ—ଗ୍ରା.ବ.ରାଜୋପକରଣ ବିଶେଷ

ତ୍ରିଭୁକ୍ତି—ପୁଂ. ବ. ତିରହୁତ ଦେଶ, ତ୍ରିହୁତ ଦେଖ ।

ତ୍ରିଭୁଜ—କ୍ଲୀ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତ୍ରିବାହୁକ, ତ୍ରିକୋଣ କ୍ଷେତ୍ରଭେଦ, (ବଂ)ତିନିବାହୁ ବିଶିଷ୍ଟ, ତିନିଗୋଟି ସରଳରେଖା ଦ୍ୱାରା ଆବଦ୍ଧ କ୍ଷେତ୍ର ।

ତ୍ରିଭୁଜାକାର—ବ. (କ.ଧା) ତ୍ରିଭୁଜର ଗଠନ, (ବଂ. ବ.ଶ୍ରୀ) ତ୍ରିଭୁଜାକୃତି ବିଶିଷ୍ଟ ।

ତ୍ରିଭୁବନ—କ୍ଲୀ.ବ. ତ୍ରିଲୋକ, ସ୍ୱର୍ଗ,ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ପାତାଳ ଏହି ଭୁବନ ତ୍ରୟ ।

ତ୍ରିଭୁବନଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ—ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ରାଜ ବିଶେଷର ଉପାଧି ।

ତ୍ରିଭୁବନପାଳ—ନ ଚନ୍ଦ ବିଳାସନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚୟିତା ।

ତ୍ରିଭୁବନବିଜୟୀ—ପୁଂ.ବଂ. ଯେ ତ୍ରିଭୁ-ବନକୁ ଜୟକରେ ।

ତ୍ରିଭୁବନେଶ୍ୱରଲିଙ୍ଗ—କ୍ଲୀ. ବ. ଭୁବ-ନେଶ୍ୱର ବା ଏକାମ୍ର କ୍ଷେତ୍ରର ପ୍ରଧାନ ଲିଙ୍ଗ ।

ତ୍ରିଭୂମ—ପୁଂ.ବଂ.ପ୍ରାସାଦ ଭେଦ, ତ୍ରିତଳ ପ୍ରାସାଦ ତିନିମହଲା ଘର ।

ତ୍ରିଭୋନଲଗ୍ନ—କ୍ଷିତିଜ ବୃତ୍ତର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱସ୍ଥ ଖାଣ୍ଡବୃତ୍ତର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ ।

ତ୍ରିମଙ୍ଗଳ—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଦ୍ରାବିଡ଼ ସଙ୍ଗୀତ ।

ତ୍ରିମଣ୍ଡଳା—ତ୍ରି. ଲୂତାଭେଦ, ଏହା-ଦୁଇ ପ୍ରକାର ।

ତ୍ରିମଦ—ପୁଂ.ବଂ. ବିଦ୍ୟା, ଧନ, ଜାତି ଏହି ତିନିପ୍ରକାର ମଦ୍ୟେ ସୂନ୍ନ ଗର୍ବ, ମୁଥା, ଚିତ୍ରକ, ବିଡଙ୍ଗ ।

ତ୍ରିମଧୁ—କ୍ଲୀ.ବ. ଦୁଗ୍ଧାଦି ତ୍ରୟ, ଦୁଗ୍ଧ, ଚିନି, ମଧୁ ଏତ୍ରିମଧୁ, ଋକ୍ ବେଦର ଅଂଶବିଶେଷ, ମଧୁ ବାତାଦି ଋକ୍-ତ୍ରୟ ବେତ୍ତା, ଋଗ୍‌ବେଦୈକ ଦେଶ ।

ତ୍ରିମଧୁର—କ୍ଲୀ.ବ. ଦୁଗ୍ଧ, ଚିନି,ମଧୁ ।

ତ୍ରିମଲ୍ଲତନୟ—କାତ୍ୟାୟନ ସ୍ନାନ ସୂତ୍ରର ଜଣେ ଟୀକାକାର ।

ତ୍ରିମଲ୍ଲଭଟ୍ଟ—ଅଲଙ୍କାର ମଞ୍ଜରୀ ନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚୟିତା ।

ତ୍ରିମଲ୍ଲଭଟ୍ଟବୈଦ୍ୟ—ଜଣେ ଆୟୁର୍ବେଦ ବିଦ୍ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ତୈଳଙ୍ଗ ପଣ୍ଡିତ ।

ତ୍ରିମାତା—ତ୍ରି. ବଂ. ତ୍ରିଲୋକ ନିର୍ମାଣ-କାରକ ।

ତ୍ରିମାତ୍ର—ପୁଂ. ବଂ. ପ୍ଲୁତ ସ୍ୱର, ଅଧିକ ସ୍ୱର, ତ୍ରିମାତ୍ରିକ ଦେଖ ।

ତ୍ରିମାତ୍ରିକ—ବଂ. (ତ୍ରି+ମାତ୍ରା+ଇକ) ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ତିନିଗୋଟି ମାତ୍ରାଥାଏ, ପ୍ଲୁତ (ଉଚ୍ଚାରଣ), ୧, ୨ ଓ ୩ ଗଣି-ବାକୁ ଯେତେ ସମୟ ଲାଗେ ସେତିକି ସମୟରେ ଉଚ୍ଚାରିତ (ଦୀର୍ଘସ୍ୱର) ।

ତ୍ରିମାର୍ଗ—କ୍ଲୀ. ବ. ତିନିପଥ, ସ୍ୱର୍ଗ, ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଓ ପାତାଳ ।

ତ୍ରିମାର୍ଗଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତ୍ରିମାର୍ଗ+ଗମ+କ.ଅ+ଆ) ଗଙ୍ଗା, ତ୍ରିପଥ ଗାମିନୀ ଗଙ୍ଗା ।

ତ୍ରିମାର୍ଗଗାମିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗଙ୍ଗା ।

ତ୍ରିମାର୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗଙ୍ଗା, ତ୍ରିପଥ,ତିନି-ଛକିଆ ବାଟ ।

ତ୍ରିମୁକୁଟ—ପୁଂ. ବ. ତ୍ରିକୂଟ ପର୍ବତ ।

ତ୍ରିମୁଖ—ପୁଂ. ବ. ଶାକ୍ୟମୁନି, ଗାୟତ୍ରୀ ଜପାଙ୍ଗ ଚତୁର୍ବିଂଶତି ମୁଦ୍ରାନ୍ତର୍ଗତ ମୁଦ୍ରା-ଭେଦ, (ବଂ. ବ.ଶ୍ରୀ) ତିନିଗୋଟି ମୁହଁ ବିଶିଷ୍ଟ ।

ତ୍ରିମୁଖା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବୌଦ୍ଧଦେବୀ ଭେଦ, ମାୟାଦେବୀ ।

ତ୍ରିମୁର୍ତ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବୌଦ୍ଧଦେବୀ ଭେଦ, ମାୟାଦେବୀ ।

ତ୍ରିମୁଣ୍ଡ—ବଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ) ତିନିମୁଣ୍ଡ ବିଶିଷ୍ଟ, (ବ) ତ୍ରିଶିରା ରାକ୍ଷସ, ଜ୍ୱରପୁରୁଷ ।

ତ୍ରିମୁଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ତିନିଟା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଜଟ ପକାଇ ବାନ୍ଧିବା କେଶବିନ୍ୟାସ ।

ତ୍ରିମୁନି—କ୍ଲୀ ବ. ପାଣିନି କାତ୍ୟାୟନ ଓ ପତଞ୍ଜଳିରୂପ ମୁନିତ୍ରୟ,ପାଣିନ୍ୟାଦି ମୁନିତ୍ରୟ ପ୍ରଣୀତ ବ୍ୟାକରଣ ।

ତ୍ରିମୂର୍ତ୍ତି—ପୁଂ. ବ. ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ, ମହେ-ଶ୍ୱର, ଏପରି ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ତ୍ରିରୂପାତ୍ମକ ପ୍ରକାଶ, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବ) ବ୍ରହ୍ମଶକ୍ତିବିଶେଷ, ବୌଦ୍ଧଦେବୀ ଭେଦ ।

ତ୍ରିମୂର୍ଦ୍ଧ—ପୁଂ.ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ)ମୂର୍ଦ୍ଧତ୍ରୟଯୁକ୍ତ।
ତ୍ରିମେଦ—ବ. (ତ୍ରି+ମେଦ) ତ୍ରିମଦ ଦେଖ।
ତ୍ରିମ୍ବକ—ନାଟିକ ଜିଲ୍ଲାସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ବିଖ୍ୟାତ ସହର ଓ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ।
ତ୍ରିମ୍ବକଜା—ପେଶୋଯା ବାଜୀରାଓଙ୍କର ଜଣେ ଅତି ବିଶ୍ୱାସୀ ଓ ଆଶ୍ରିତ।
ତ୍ରିମୃତତ୍ତ୍ୱ—ଗ୍ରା.ବ. ଶ୍ରୀଁ ହ୍ରୀଁ କ୍ଲୀଁ, ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ ଓ ମହେଶ୍ୱର।
ତ୍ରିମ୍ବକ—ପୁଂ.ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତ୍ରିନେତ୍ର, ମହାଦେବ, ଶିବ।
ତ୍ରିଯବ—କ୍ଲୀ.ବ. ପରମାଣବିଶେଷ,ତିନି-ଯବରେ ଏକ କୃଷ୍ଣଳ, ରତି।
ତ୍ରିଯଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. କ୍ଷୁପଭେଦ,କ୍ଷେତପାପଡ଼ା, (ବ.ଶ୍ରୀ) ତ୍ରିଗୁଚ୍ଛହାର।
ତ୍ରିଯାନ—କ୍ଲୀ. ବ. ବୌଦ୍ଧଧର୍ମର ତିନି-ଭେଦ, (ମହାଯାନ, ମଧ୍ୟମ ଯାନ ଓ ହୀନଯାନ)। [ପାପ।
ତ୍ରିଯାମକ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତ୍ରି+ଯମ+ଆକ)
ତ୍ରିଯାମା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ନିଶା,ରାତ୍ରି, ହଳଦି, ଯମୁନା ନଦୀ, ନିଲଗୁଲ୍ମ,କଳା-ତିହୁଡ଼ି, କୃଷ୍ଣତ୍ରିବୃତ।
ତ୍ରିଯୁଗ—ବ. (ତ୍ରି+ଯୁଗ) ବସନ୍ତ,ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଓ ଶରତ ଏହି ତିନିକାଳ,ସତ୍ୟ,ତ୍ରେତା ଓ ଦ୍ୱାପରଯୁଗ, ବିଷ୍ଣୁ, (ବଂ) ଷଡ଼ି-ଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟଶାଳୀ।
ତ୍ରିଯୁଗୀନାରାୟଣ—ଗ୍ରା.ବ. ଉତ୍ତରଖଣ୍ଡ-ରେ ତୀର୍ଥବିଶେଷ।
ତ୍ରିଯୂହ—ପୁଂ.ବ. କପିଳବର୍ଣ୍ଣ ଘୋଟକ।
ତ୍ରିରତ୍ନ—କ୍ଲୀ. ବ. ବୌଦ୍ଧଧର୍ମର ପ୍ରଧାନ ତିନି ଧନ, ବୁଦ୍ଧ ଧର୍ମ ଓ ସଂଘ।
ତ୍ରିରଶ୍ମି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ତ୍ରିକୋଣ।
ତ୍ରିରସକ—କ୍ଲୀ. ବ. ତ୍ରିପ୍ରକାର ରସଯୁକ୍ତ ସୁରା, ତ୍ରିବାର ମଧୁପାନ।
ତ୍ରିରାତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ. ରାତ୍ରିତ୍ରୟ,ରାତ୍ରିସହିତ ଦିବସତ୍ରୟ, ଗର୍ଗତ୍ରିରାତ୍ର ନାମକ ଯୋଗ, ତିନିଦିନ ଉପବାସକରିବା ବ୍ରତବିଶେଷ
ତ୍ରିରାତ୍ରାଶୌଚ—ବ. ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷର ଜନ୍ମ ବା ମୃତ୍ୟୁରେ ଶାସ୍ତ୍ରବିଧାନ ଅନୁ-ସାରେ ମନୁଷ୍ୟର ତ୍ରିରାତ୍ର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଳିବା ଅଶୌଚ।
ତ୍ରିରୂପ—ପୁଂ ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଅଶ୍ୱମେଧୀୟ ଅଶ୍ୱଭେଦ।
ତ୍ରିରେଖ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଶଙ୍ଖ,(କ୍ଲୀ. ବ) ରେଖାତ୍ରୟ, ତିନିରେଖାର ସମା-ହାର। [ନଗଣ।
ତ୍ରିଲ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଲଘୁବର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ
ତ୍ରିଲଘୁ—ବ. ଛନ୍ଦୋଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନଗଣ, ଶୁଭଲକ୍ଷଣ ଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନତ୍ରୟ।
ତ୍ରିଲବଣ—କ୍ଲୀ. ବ. ଲବଣତ୍ରୟ, ମିଳିତ ସୈନ୍ଧବ, ଚେଡ଼ ଓ ରୁଚକ।
ତ୍ରିଲିଙ୍ଗ—ତ୍ରି. ବଂ. ପୁଂସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗତ୍ରୟ ଯୁକ୍ତ(ଶବ୍ଦ),ବ. ଅହଂକାରାଦି,ତ୍ରୈଲିଙ୍ଗ ବାତାଦିଧାତୁ ଦୋଷଜ ରୋଗ।
ତ୍ରିଲିଙ୍ଗକ—ତ୍ରି. ବଂ. ପୁଂସ୍ତ୍ରୀଦି ଲିଙ୍ଗତ୍ରୟ ଯୁକ୍ତ (ଶବ୍ଦ), ଅହଂକାରାଦି।
ତ୍ରିଲିଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଲିଙ୍ଗତ୍ରୟ।
ତ୍ରିଲୋକ—କ୍ଲୀ.ବ.ତ୍ରିଭୁବନ, ସ୍ୱର୍ଗ, ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଓ ପାତାଳ,(ପୁଂ. ବ)ଏହାରଅଧିବାସୀ।
ତ୍ରିଲୋକଧୃକ—ପୁଂ. ବ. (ତ୍ରିଲୋକ+ ଧୃ+କ୍ୱିପ୍) ପରମେଶ୍ୱର।
ତ୍ରିଲୋକନାଥ—ପୁଂ.ବ.(ଷତତ୍ତ୍ୱ)ପରମେ-ଶ୍ୱର, ବିଷ୍ଣୁ, ମହାଦେବ, ସୂର୍ଯ୍ୟ।
ତ୍ରିଲୋକାତ୍ମା—ପୁଂ. ବ. ପରମେଶ୍ୱର।
ତ୍ରିଲୋକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ ତ୍ରିଲୋକ, ସ୍ୱର୍ଗ, ମର୍ତ୍ତ୍ୟ, ପାତାଳ, ତ୍ରିଭୁବନ।
ତ୍ରିଲୋକୀନାଥ—ପୁଂ.ବ.ବିଷ୍ଣୁ, ମହାଦେବ
ତ୍ରିଲୋକେଶ—ପୁଂ. ବ. (ଷତତ୍ତ୍ୱ) ପରମେଶ୍ୱର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ମହାଦେବ।
ତ୍ରିଲୋକେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବ. (ଷତତ୍ତ୍ୱ) ତ୍ରିଲୋକନାଥ ଦେଖ।
ତ୍ରିଲୋଚନ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଶିବ. (କ୍ଲୀ) କାଟିସ୍ଥିତ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ମହାଲିଙ୍ଗ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଲିଙ୍ଗଭେଦ, (ବଂ) ଲୋଚନ-ତ୍ରୟ ଯୁକ୍ତ।
ତ୍ରିଲୋଚନତୀର୍ଥ—ବରଜା କ୍ଷେତ୍ରର ଅନ୍ତ-ର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥ।
ତ୍ରିଲୋଚନଦାସ—ଏ ବର୍ତ୍ତମାନର ଦଶ କୋଶ ଦୂରରେ କୋ ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମ ଲଭିଥିଲେ। [କରଣ।
ତ୍ରିଲୋଚନଦାସ—ଜଣେପ୍ରସିଦ୍ଧ ବୈଦ୍ୟ-
ତ୍ରିଲୋଚନଦେବନ୍ୟାୟପଞ୍ଚାନନ—ନବ-ଦ୍ୱୀପର ଜଣେ ନୈୟାୟିକ ପଣ୍ଡିତ।
ତ୍ରିଲୋଚନଦ୍ୱିଜ—ଗ୍ରା.ବ.ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ-କବିବିଶେଷ।
ତ୍ରିଲୋଚନପାଳ—ମହାରାଜ ରାଜ୍ୟପାଳ-ଙ୍କର ପୁତ୍ର, ଏହିନାମରେ ପଶ୍ଚିମରେ ଜଣେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ରାଜତ୍ୱ କରିଥିଲେ, ଲାଟ ଦେଶର ଚାଲୁକ୍ୟବଂଶୀୟ ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ରାଜା।
ତ୍ରିଲୋଚନଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ—ନ୍ୟାୟ ସଙ୍କେତ ନାମକ ସଂସ୍କୃତଗ୍ରନ୍ଥ ରଚୟିତା।
ତ୍ରିଲୋଚନମିଶ୍ର—ଧର୍ମକୋଷ ନାମରେ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥକାର।
ତ୍ରିଲୋଚନଶିବାଚାର୍ଯ୍ୟ—ରହସ୍ୟ ତ୍ରୟୋ-ଦ୍ୟୋତ ଓ ସିଦ୍ଧାନ୍ତସାରାବଳୀ ନାମରେ ଶୈବ ଶାସ୍ତ୍ରକାର।
ତ୍ରିଲୋଚନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦୁର୍ଗା, ପାର୍ବତୀ।
ତ୍ରିଲୋଚନାଚାର୍ଯ୍ୟ—ବେଦାକରଣକୋଷ୍ଠୀ ପତ୍ର ନାମକ ସଂସ୍କୃତଗ୍ରନ୍ଥ ରଚୟିତା।
ତ୍ରିଲୋଚନାଦିତ୍ୟ—ଏକ ସଂସ୍କୃତଗ୍ରନ୍ଥକାର
ତ୍ରିଲୋଚନାଷ୍ଟମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦୁର୍ଗାଷ୍ଟମୀ।
ତ୍ରିଲୋଚନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦୁର୍ଗା, ପାର୍ବତୀ।
ତ୍ରିଲୋଚନେଶ୍ୱରତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ. ବ. ତୀର୍ଥ ବିଶେଷ। [ତାମ୍ର।
ତ୍ରିଲୋହ—କ୍ଲୀ. ବ. ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରଜତ ଓ
ତ୍ରିଲୋହକ—କ୍ଲୀ. ବ. ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରଜତ ଓ ତାମ୍ର ଏହି ଧାତୁ ତ୍ରୟ।
ତ୍ରିଲୌହିକ—ତ୍ରି. ବଂ. ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରଜତ ଓ ତାମ୍ରମୟ ପାତ୍ରାଦି।
ତ୍ରିଲୌହ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରଜତ ତାମ୍ରର ପରିମାଣ ଭେଦଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରାଭେଦ।
ତ୍ରିବର୍ଷ—ପୁଂ. ବ. ତ୍ରିବର୍ଷ ବୟସ୍କପଶୁ, ତିନିବର୍ଷର ବୃଷ।
ତ୍ରିବନ୍ଦରମ୍—ତ୍ରିବାଙ୍କୋଡ଼ ରାଜ୍ୟର ଏକଗୋଟି ବିଭାଗର ନାମ।
ତ୍ରିବର୍ଗ—ପୁଂ. ବ. ଧର୍ମ ଅର୍ଥ ଓ କାମ,

ସୃଷ୍ଟି ସ୍ଥିତି ଓ ଲୟ, ତ୍ରିଫଳା, ତ୍ରିକଟୁ, ଆୟ ସ୍ଥିତି ଓ ବ୍ୟୟ, ସତ୍ତ୍ୱ, ରଜଃ ଓ ତମଃ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ସୁମାତ ଓ ଗାୟତ୍ରୀ ।

ତ୍ରିବର୍ଗପାଶ୍ରିତ—ବିଂ. (ତ୍ରିବର୍ଗ)ଧର୍ମ ଅର୍ଥ ଓକାମ ଏହି ବର୍ଗର ପାରବର୍ତ୍ତ ।

ତ୍ରିବର୍ଗସାଧନ—ବି. ସଂସାରର ପ୍ରଧାନ ତିନିଗୋଟି ଆକାଙ୍କ୍ଷାର ପୂରଣ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ତ୍ରିବର୍ଗ ସିଦ୍ଧ ହୁଏ ।

ତ୍ରିବର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ଷତ୍ରିୟ ଓ ବୈଶ୍ୟ, ବଣକପା ।

ତ୍ରିବର୍ଣ୍ଣକ—କ୍ଲୀ. ବି. ବ୍ରାହ୍ମଣ, କ୍ଷତ୍ରିୟ, ବୈଶ୍ୟ, ତ୍ରିଫଳା, ଶ୍ୟାମ, ରକ୍ତ ଓ ପୀତ, ଗୋକ୍ଷୁର, ତ୍ରିକଟୁ ।

ତ୍ରିବର୍ଣ୍ଣା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ବନକାର୍ପାସୀ, ବଣକପା

ତ୍ରିବର୍ତ୍ମ—କ୍ଲୀ. ବି. ତ୍ରିପଥ,(ବ.ଗ୍ରୀ)ଦେବ-ଯାନ ପିତୃଯାନ ଓ ଦକ୍ଷିଣଯାନରୂପ ମାର୍ଗତ୍ରୟ ଯୁକ୍ତ ଜୀବ ।

ତ୍ରିବର୍ତ୍ମଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତ୍ରିପଥଗା,ଗଙ୍ଗା ।

ତ୍ରିବର୍ଷ—ବି. ତିନିବର୍ଷର ଜୀବ,(ପୁଂ.କ୍ଲୀ. ବି) ବର୍ଷତ୍ରୟ ।

ତ୍ରିବର୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତିନିବର୍ଷର ଗୌ, ତିନ ବର୍ଷୀୟା ଗାଈ ।

ତ୍ରିବର୍ଷିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତିନିବର୍ଷର ଗୋ, ଗାଈ ।

ତ୍ରିବର୍ଷୀୟ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ତ୍ରିବର୍ଷ+ଈୟ) ତ୍ରିବର୍ଷଜାତ, ତ୍ରିବର୍ଷବୟସ୍କ

ତ୍ରିବାଙ୍କୁର— ତ୍ରିବାଙ୍କୋଡ଼ ବା ତିରୁ-ବାଙ୍କୋଡ଼,ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରଦେଶସ୍ଥ କରଦ-ରାଜ୍ୟ ବିଶେଷ ।

ତ୍ରିବାର—ତ୍ରି. ବିଂ.ବାରତ୍ରୟ ଯୁକ୍ତ,(ପୁଂ. ବି.) ଚତୁଷ୍ଟଙ୍କର ଏକଯୁକ୍ତ ।

ତ୍ରିବାର୍ଷିକ—ବି. (ତ୍ରିବର୍ଷ+ଇକ) ତିନି ବର୍ଷରେ ଥରେ ଘଟିବା ।

ତ୍ରିବିକ୍ରମ—ପୁଂ. ବି.(ତ୍ରି+ବିକ୍ରମ) ବିଷ୍ଣୁ, ବାମନରୂପୀ ବିଷ୍ଣୁ,ତ୍ରିଲୋକ ଆକ୍ରମଣ ।

ତ୍ରିବିକ୍ରମ—ବି. ସଦୁକ୍ତିବର୍ଣ୍ଣାମୃତ ଧୃତ ସଂସ୍କୃତ କବି, ଜଣେ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରକାର, ଜଣେ ଅଭିଧାନ କର୍ତ୍ତା, କାଳବିଧାନ ନାମକ ଜ୍ୟୋତିର୍ଗ୍ରନ୍ଥକାର, ଉଦାହରଣ ନାମକ ସଂସ୍କୃତ କାବ୍ୟକାର, ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଦ୍,ସଦାଲସା ଚମ୍ପୂ ରଚୟିତା,ରାମଗୀତି ମୁକୁନ୍ଦମାଳାନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ତ୍ରିବିକ୍ରମଙ୍କଭଟ୍ଟାରକ—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ତାନ୍ତ୍ରିକ ।

ତ୍ରିବିକ୍ରମଦେବ—ପ୍ରାକୃତ ବ୍ୟାକରଣ ବୃତ୍ତି ରଚୟିତା, ଲୌହ ପ୍ରଦୀପ ନାମକ ବୈଦିକ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ତ୍ରିବିକ୍ରମପଣ୍ଡିତ—ପୁଣ୍ୟ ଗ୍ରାମର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ।

ତ୍ରିବିକ୍ରମପଣ୍ଡିତାଚାର୍ଯ୍ୟ-ବାୟୁସ୍ତୁତି ନୃସିଂହ ସ୍ତୁତି ଓ ବିଷ୍ଣୁ ସ୍ତୁତି ରଚୟିତା ।

ତ୍ରିବିକ୍ରମଭଞ୍ଜ—ଗ୍ରା.ବି.ଜନୈକ ଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟର ଓଡ଼ିଆ କବି ।

ତ୍ରିବିକ୍ରମଶିଷ୍ୟ—-ଯୋଗଦୀପିକାନାମରେ ବୈଦାନ୍ତିକ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ତ୍ରିବିକ୍ରମସୂରି—ରଘୁ ସୂରିଙ୍କର ପୁତ୍ର ।

ତ୍ରିବିକ୍ରମାଚାର୍ଯ୍ୟ-ଗୀର୍ବାଣଭାଷାଭୂଷଣ ନାମ-ରେ ସଂସ୍କୃତ ଅଭିଧାନ କାର ।

ତ୍ରିବିକ୍ରମାନନ୍ଦ—ସାର ସଂଗ୍ରହ ଜ୍ଞାନଭୂଷା ନାମକ ବୈଦାନ୍ତିକ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ତ୍ରିବିଂଶ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ୨୩ ସଂଖ୍ୟା, ୨୩ ସଂଖ୍ୟକ ।

ତ୍ରିବିଦ—ତ୍ରି. ବିଂ (ତ୍ରି+ବିଦ୍+କ୍ୱିପ୍)ତିନି ବେଦବିତ୍ ।

ତ୍ରିବିଦ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ)ତ୍ରିବେଦଜ୍ଞ ଦ୍ୱିଜ ।

ତ୍ରିବିଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଋକ୍ ସାମ ଓ ଯଜୁଃ ଏହି ବେଦତ୍ରୟ ।

ତ୍ରିବିଧ—ତ୍ରି.ବିଂ.(ବ.ଗ୍ରୀ)ତିନିପ୍ରକାରର ।

ତ୍ରିବିନତ—ତ୍ରି. ବିଂ. ବେଦ, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଗୁରୁ ଏହି ତିନିଜଣ ନିକଟରେ ଯେ ନତ ହୁଏ ।

ତ୍ରିବିଷ୍ଟପ—କ୍ଲୀ. ବି. ତ୍ରିପିଷ୍ଟପ, ସ୍ୱର୍ଗ ।

ତ୍ରିବିଷ୍ଟପଦ୍—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ରିବିଷ୍ଟପ+ପଦ+କ୍ୱିପ୍) ଦେବତା ।

ତ୍ରିବିଷ୍ଟବ୍ୟ—ବି. ତ୍ରିଦଣ୍ଡରୂପ ଅବିଷ୍ଟମ୍ଭତ୍ରୟ

ତ୍ରିବିସ୍ତ—ତ୍ରି. ବିଂ. ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକର୍ଷତ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ, ତିନିକର୍ଷ ସୁନା ମୂଲ୍ୟର ।

ତ୍ରିବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବି. ଶୁଭଲକ୍ଷଣ ଯୁକ୍ତ ପୁରୁଷ ।

ତ୍ରିବୀଜ—ପୁଂ.ବି.ଶ୍ୟାମକ, ଶ୍ୟାମାଘାସ ।

ତ୍ରିବୃତ—ପୁଂ. ବି.(ତ୍ରି+ବୃ+କ.କ୍ୱିପ୍) ତିତ୍ତିଡ଼, ମସୁର ବା ଖେସାରି,ବିଂ.(ତ୍ରି+ବୃତ) (ବ.ଗ୍ରୀ) ତ୍ରିଧା,ତ୍ରିଗୁଣିତ, ବି. ମିଶ୍ରିତ ତେଜ ଜଳ ଓ ଅନ୍ନ, ଯଜ୍ଞ, ଋକ୍ ବିଶେଷର ନରକ ।

ତ୍ରିବୃତପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ହୁଲମୋଚିକାଶାକ, ହଡ଼ମିଚ୍ଛାଗ ।

ତ୍ରିବୃତ—-ବିଂ. ବେଦବିହିତ ସଗୁଣ, ତ୍ରିଗୁଣାତ୍ମକ, ତ୍ରିଗୁଣମୟ ।

ତ୍ରିବୃତକ୍ରିୟା—ବି. ଓଁକାର ।

ତ୍ରିବୃତ୍ତ—ତ୍ରି.ବିଂ. ତ୍ରିଗୁଣିତ,ତ୍ରିଗୁଣିତ ।

ତ୍ରିବୃତ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତ୍ରିଗୁଣିତା, ତ୍ରିବୃତ ଦେଖ ।

ତ୍ରିବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ତ୍ରିବୃତ୍ ଦେଖ ।

ତ୍ରିବୃତ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତ୍ରିବୃତ,(ବିଂ.) ତ୍ରିଧାବୃତ୍ତିଯୁକ୍ତ, ଯାହାର ତିନୋଟି ବୃତ୍ତି ଅଛି ।

ତ୍ରିବୃଦ୍ବେଦ—ପୁଂ. ବି. ତ୍ରୟୀ ବେଦ-ତ୍ରୟ, ତଦୁତ୍ପନ୍ନ ପ୍ରଣବ ।

ତ୍ରିବୃଷ—ପୁଂ.ଏକାଦଶ ଦ୍ୱାପରର ବ୍ୟାସ ।

ତ୍ରିବେଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଗଙ୍ଗା, ଯମୁନା ଓ ସରସ୍ୱତୀର ସଙ୍ଗମସ୍ଥଳ, ପ୍ରୟାଗ, ହଠ ଯୋଗାନୁସାରେ ଶରୀ-ରାଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଇଡ଼ା ପିଙ୍ଗଳା ଓ ସୁଷୁମ୍ନା ନାଡ଼ୀତ୍ରୟର ସଙ୍ଗମସ୍ଥାନ,(ଗ୍ରା.ବି)ଯୁକ୍ତ-ଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରାଚୀନଦୀର ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ, ବଙ୍ଗଦେଶରେ ଗଙ୍ଗା ଓ ଭାଗୀରଥୀର ସଙ୍ଗମସ୍ଥଳ, ତ୍ରିବେଣୀଘାଟ ।

ତ୍ରିବେଣୀଅମାବାସ୍ୟା— ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମାଘ ଅମାବାସ୍ୟା, ଏଦିନ ପ୍ରୟାଗରେ ମକର ସ୍ନାନ ଯୋଗ ଘଟେ ।

ତ୍ରିବେଣୀଘାଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଭାଗୀରଥୀ ବା ଗଙ୍ଗାନଦୀ କୂଳରେ ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ଘାଟ ।

ତ୍ରିବେଣୁ—ପୁଂ. ବି. ରଥ ମୁଣ୍ଡସ୍ଥିତ

ଅବୟବଭେଦ ।

ତ୍ରିବେଦ—ବି. (ତ୍ରି+ବେଦ) ତ୍ରୟୀ, ଋକ୍, ସାମ ଓ ଯଜୁଃ ଏହି ତିନିବେଦ, ବେଦତ୍ରୟ ବିହିତ କର୍ମ, (ବଂ—ତ୍ରି+ବିଦ୍+ଅ) ବେଦତ୍ରୟ ବେତ୍ତା ।

ତ୍ରିବେଦୀ—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ରିବେଦ+ଇନ୍) ବେଦତ୍ରୟଜ୍ଞ, ତିନିବେଦର ପାରଙ୍ଗମ (ଗ୍ରା. ବି) ତ୍ରିପାଠୀ ।

ତ୍ରିବେଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତ୍ରିବୃତ୍, ତିନିଥର ।

ତ୍ରୈବିକ—ବିଂ. ସୁବର୍ଣ୍ଣର କର୍ଷତ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟର ଯୋଗ୍ୟ ।

ତ୍ରିଶକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.କାଳୀ ତାରା ଓ ତ୍ରିପୁରା ରୂପ ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଦେବୀତ୍ରୟ, ଇଚ୍ଛା, ଜ୍ଞାନ ଓ କ୍ରିୟାରୂପ ଈଶ୍ୱରକ ଶକ୍ତି ତ୍ରୟ, ଇଚ୍ଛା ଶକ୍ତି ଜ୍ଞାନଶକ୍ତି ଓ କ୍ରିୟାଶକ୍ତି ଏହି ତିନିଗୋଟି ଈଶ୍ୱରକ ଶକ୍ତି, ରାଜାମାନଙ୍କର ପ୍ରଭାବ, ଉତ୍ସାହ ଓ ମନ୍ତ୍ରଜ ଏହି ଶକ୍ତିତ୍ରୟ, ଗାୟତ୍ରୀ ।

ତ୍ରିଶକ୍ତିଧୃତ—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ରିଶକ୍ତି+ଧୃ କ୍ତ) ପରମେଶ୍ୱର, ବିଜିଗୀଷୁ ନୃପ ।

ତ୍ରିଶଙ୍କୁ—ବି.ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ରାଜା ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପିତା ଓ ପୃଥୁରାଜଙ୍କ ପୁତ୍ର, ବିବାଡ଼, ଟିଟିକା, ଗୃହକପକ୍ଷୀ, ଚଦ୍ୟୋତ, ଜୁଳୁଜୁଳିଆ, ଦକ୍ଷିଣାକାଶରେ ଧ୍ରୁବ ନକ୍ଷତ୍ରର ଉତ୍ତରରେ ଥିବା ଛକପରି ସ୍ଥିତ ନକ୍ଷତ୍ର ପୁଞ୍ଜ ମଧ୍ୟରୁ ଉପର ୩ ଗୋଟି ।

ତ୍ରିଶଙ୍କୁଜ—ପୁଂ. ବି. ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରରାଜା ।

ତ୍ରିଶଙ୍କୁଯାଜ—ପୁଂ. ବି. ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଋଷି ।

ତ୍ରିଶତ—ବି ଓ ବିଂ. ତିନିଶହ ।

ତ୍ରିଶତୀପ୍ରସାରଣୀତୈଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୈଳ ଔଷଧଭେଦ ।

ତ୍ରିଶରଣ—କ୍ଲୀ. ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ବୁଦ୍ଧ ।

ତ୍ରିଶର୍କରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତ୍ରିଗୁଣିତା ଶର୍କରା, ମିଳିତ ଶର୍କରା, ଗୁଡ଼ ଓ ମିଶ୍ରି, ଏ ତିନିପ୍ରକାର ମଧୁରତ୍ରିକ ।

ତ୍ରିଶଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅହିନ ମାତୃବିଶେଷ, ଶେଷ ଜୈନତୀର୍ଥଙ୍କର ବର୍ଦ୍ଧମାନର ମାତା ।

ତ୍ରିଶାଖ—ତି. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଶିଖାକାର ଅଗ୍ରତ୍ରୟ ଯୁକ୍ତ, ତିନିଶାଖା ବା ଡାଳବିଶିଷ୍ଟ, ତିନିମୁନା, (ବି) ବେଲପତ୍ର ।

ତ୍ରିଶାଖପତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ବିଲ୍ୱ ବୃକ୍ଷ ।

ତ୍ରିଶାଣ—ତି. ବିଂ. ତ୍ରିଶାଣ ପରିମିତ, । ତ୍ରିଶାଣଦ୍ୱାରା ଜୀତ ।

ତ୍ରିଶାଳକ—କ୍ଲୀ. ବି. ହରିଣ୍ୟନାଭ୍ୟାଖ୍ୟ ବାସ୍ତୁଭେଦ ।

ତ୍ରିଶିଖ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତ୍ରିଶୂଳ, ଅସ୍ତ୍ରଭେଦ, କର୍ଣ୍ଣଟ, ରାବଣର ପୁତ୍ର ରାକ୍ଷସଭେଦ, ଦେଲଗଛ, ତାମସ ମନ୍ୱନ୍ତରର ଇନ୍ଦ୍ର, (ବଂ) ଶିଖାତ୍ରୟଯୁକ୍ତ ।

ତ୍ରିଶିଖର—ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତ୍ରିଶୃଙ୍ଗପର୍ବତ ।

ତ୍ରିଶିଖାଦଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମାଳାକନ୍ଦ ନାମକ ମୂଳ ।

ତ୍ରିଶିଖୀ—ତ୍ରି. ବିଂ. ତ୍ରିଶିଖ ଦେଖ ।

ତ୍ରିଶିରା—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) କୁବେର, ରାବଣର ପୁତ୍ରଭେଦ, ଜ୍ୱରପୁରୁଷ, ଜୈବରଥ, ଖରର ଏକ ସେନାପତି, ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ତ୍ୱଷ୍ଟା ପ୍ରଜାପତିଙ୍କର ପୁତ୍ର, ଅସୁରବିଶେଷ ।

ତ୍ରିଶୀର୍ଷ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତ୍ରିଶିଖର ।

ତ୍ରିଶୀର୍ଷକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ତ୍ରିଶୂଳ, ତିନିଫଳକଯୁକ୍ତ ଅସ୍ତ୍ର,(ବଂ)ତିନିମୁଣ୍ଡିଆ ।

ତ୍ରିଶୁଚି—ପୁଂ. ବି. ସ୍ୱର୍ଗ, ଅନ୍ତରିକ୍ଷ ଓ ପୃଥିବୀସ୍ଥିତ ତ୍ରିବିଧ ଯୁକ୍ତ ଧର୍ମ, (ବଂ) ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକାଦି ଶୋକତ୍ରୟ ଯୁକ୍ତ ।

ତ୍ରିଶୂଳ—ପୁଂ. ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ଧ୍ୱନାମଖ୍ୟ ତ ଅସ୍ତ୍ର ବିଶେଷ, ତ୍ରିଫଳକ ଯୁକ୍ତ ମହାଦେବଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ତ୍ରିଶୂଳପାତ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୀର୍ଥ ବିଶେଷ ।

ତ୍ରିଶୂଳଧାରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୁର୍ଗା ।

ତ୍ରିଶୂଳଧାରୀ—ପୁଂ.ବି. ମହାଦେବ ।

ତ୍ରିଶୂଳମୁଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ମୁଦ୍ରାଭେଦ ।

ତ୍ରିଶୂଳିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ତ୍ରିଶୂଳଧାରିଣୀଦେଖ ।

ତ୍ରିଶୂଳୀ—ପୁଂ.ବି.ଶିବ,(ହି.ବଂ.)ତ୍ରିଶୂଳଧାରୀ, ଯେ ତ୍ରିଶୂଳ ଧାରଣ କରେ ।

ତ୍ରିଶୃଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)ତ୍ରିକୂଟପର୍ବତ, ତ୍ରିକୋଣ, ତ୍ରିଭୁଜ, (ବଂ) ତିନିଗୋଟି ଶୃଙ୍ଗବିଶିଷ୍ଟ (ପଶୁ ବା ପର୍ବତ) ।

ତ୍ରିଶୃଙ୍ଗୀ—ପୁଂ.ବି.(ତ୍ରି+ଶୃଙ୍ଗ+ଇନ୍) ରୋହିମାଛ, ଶିଙ୍ଗିମାଛ, ରୁଦ୍ରାନୁଚର-ବିଶେଷ ।

ତ୍ରିଶୋକ—ପୁଂ. ବି. ଜୀବ, କଣ୍ଠପୁତ୍ର, ଋଷିବିଶେଷ,(ବଂ.ବ.ଶ୍ରୀ) ତ୍ରିତାପଯୁକ୍ତ ।

ତ୍ରିଷଷ୍ଟି—ବି ଓ ବିଂ.ତ୍ରୟଧିକଷଷ୍ଟି ସଂଖ୍ୟା ୬୦ରୁ ତିନିଅଧିକ, ୬୩ ।

ତ୍ରିଷଷ୍ଟିତମ—ତ୍ରି.ବିଂ. ତ୍ରିଷଷ୍ଟିସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ, ୬୩ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।

ତ୍ରିଷଷ୍ଟ—ବିଂ. (ତ୍ରିଷଷ୍ଟି+ଅ) ୬୩ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।

ତ୍ରିଷୁପର୍ଣ୍ଣୀ—ପୁଂ.ବି. ବହ୍ୱୃଚ ବେଦଶାଖାଭେଦ, ତତ୍ତ୍ରତ, ତତ୍ ବ୍ରତଧାରୀ ପୁରୁଷ ।

ତ୍ରିଷ୍ଟ—ବି. ତିନିଟେକିଆ ଗାଡ଼ି ।

ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍(ଭ୍)—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତ୍ରି+ସ୍ତୁଭ+କ୍ୱିପ୍), ଏକାଦଶ ଅକ୍ଷରପାଦକ ବର୍ତ୍ତୁଳ ଛନ୍ଦୋଭେଦ ।

ତ୍ରିଷ୍ଟୋନ—ପୁଂ. ବି. କ୍ଷତ୍ର ଧୃତ ଯଜ୍ଞର ଉଭୟଦିଗରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଯଜ୍ଞଭେଦ ।

ତ୍ରିଷ୍ଠ—ପୁଂ.ବି. (ତ୍ରି+ସ୍ଥା+ଅ) ତିନି ତ୍ରୟସ୍ଥିତ ରଥ, ତିନିଟେକିଆ ଗାଡ଼ି ।

ତ୍ରିଷ୍ଠନ୍—ତ୍ରି. ବିଂ. ବିଦ୍ୟାଦି ଶୀଳଯୁକ୍ତ, ବିଦ୍ୟା ଦାନ ଓ ଯଜ୍ଞଯୁକ୍ତ ।

ତ୍ରିସ—ଅବ୍ୟ. ତ୍ରିବାର, ତିନିବାର ।

ତ୍ରିସଂବତ୍ସର—କ୍ଲୀ.ବି. ତ୍ରିବର୍ଷ, ତିନିବର୍ଷ ସାଧ୍ୟ ଯଜ୍ଞବିଶେଷ ।

ତ୍ରିସଂସାର—କ୍ଲୀ.ବି.ତ୍ରିଜଗତ୍, ତ୍ରିଭୁବନ, ସ୍ୱର୍ଗ, ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଓ ପାତାଳ ।

ତ୍ରିସତ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ତିନିବାର ଧର୍ମ ବା ଦେବତା ସାକ୍ଷୀକରି ଆନ୍ତରିକଭାବରେ ଶପଥଗ୍ରହଣ ।

ତ୍ରିସନ୍ଧି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପୃଷ୍ଠଭେଦ, ସଦାବହାରୀ ଫୁଲ, (ଗ୍ରା.ବି.)ବିଷମସମସ୍ୟା ।

ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତ୍ରି+ସନ୍ଧ୍ୟା)ପୂର୍ବାହ୍ନ, ମଧ୍ୟାହ୍ନ, ଅପରାହ୍ନ, ସନ୍ଧ୍ୟାତ୍ରୟ ।

ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟକୁସୁମ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସଦାବହାରୀ ଫୁଲ ।

ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟବ୍ୟାପିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯେଉଁ ତିଥି

ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟାକାଳ ବ୍ୟାପୀଥାଏ ।

ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟା--ବି.ସକାଳ ଦ୍ୱିପ୍ରହର ଓ ସନ୍ଧ୍ୟା-ବେଳ, ଦିବସର ତିନିବେଳ ।

ତ୍ରିସପ୍ତ—ବି ଓ ବିଂ.ଏକବିଂଶତି ସଂଖ୍ୟା, ୨୧ସଂଖ୍ୟା ।

ତ୍ରିସପ୍ତତି—ବି ଓ ବିଂ.ତିନିଅଧିକ ସପ୍ତତି, ୭୩ସଂଖ୍ୟା, ୭୩ସଂଖ୍ୟକ ।

ତ୍ରିସପ୍ତତିତମ—ତ୍ରି. ବିଂ. ତ୍ରିସପ୍ତତିର ପୂରଣ, ୭୩ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।

ତ୍ରିସମ—କ୍ଲୀ. ବି. ସମ. ପରିମାଣରେ ହରିଡ଼ା, ନାଗରମୁଥା ଓ ଗୁଡ଼ମିଶ୍ରିତ ଔଷଧ ।

ତ୍ରିସର—ପୁଂ.ବି. କୁଶର, ରାଶି ଓ ଗୁଣ୍ଡ-ଲରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକପ୍ରକାର ଖେଚୁଡ଼ି ।

ତ୍ରିସରକ—କ୍ଲୀ.ବି. ତ୍ରିବାର ମଧୁପାନ ।

ତ୍ରିସର୍ଗ—ପୁଂ.ବି.(ଂତତ୍ତ) ସତ୍ତ୍ୱ, ରଜ ଓ ତମ ଏହି ତିନି ଗୁଣର ସୃଷ୍ଟି ।

ତ୍ରିସବନ—ବି.(ତ୍ରି+ସବନ)ଦିନମଧ୍ୟରେ ତିନିଥର ସ୍ନାନ, ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସ୍ନାନ ।

ତ୍ରିସବନସ୍ନାୟିନ୍—ପୁଂ.ବି.ତ୍ରିକାଳସ୍ନାୟୀ, ଯେ ପ୍ରାତଃ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଓ ସାୟାହ୍ନରେ ସ୍ନାନକରେ ।

ତ୍ରିସାମ—ପୁଂ.ବି. ପରମେଶ୍ୱର ।

ତ୍ରିସାମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମହେନ୍ଦ୍ର ପର୍ବତରେ ନିଃସୃତ ନଦୀବିଶେଷ ।

ତ୍ରିସାହସ୍ର—ତ୍ରି. ବିଂ. ତିନିସହସ୍ର ପରି-ମିତ,୩୦୦୦ ପରିମିତ ।

ତ୍ରିସିତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତ୍ରିଶର୍କରା, ଗୁଡ଼ ଚିନି ଓ ମିଶ୍ରିର ସମାହାର ।

ତ୍ରିସୀତ୍ୟ—ବି.ତିନିବାର କୃଷ୍ଟ(କ୍ଷେତ୍ର), ତିନିଓଡ଼ ହଳ ହୋଇଥିବା, ଯେଉଁ ଜମି ତିନିବାର କର୍ଷିତ ହୋଇଅଛି ।

ତ୍ରିସୀମା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ବ.ବ୍ରୀ)ସୀମାତ୍ରୟ-ବିଶିଷ୍ଟା, (ବି-କ.ଧା) ତିନିପ୍ରାନ୍ତ ।

ତ୍ରିସୁଗନ୍ଧି—କ୍ଲୀ. ବି. ଅଲେଇଚ, ଦାରୁ-ଚିନି, ଓ ତେଜପତ୍ରର ସମାହାର ।

ତ୍ରିସୁପର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ.ବି.ତତ୍ତ୍ରିତ, ଏହି ତ୍ରିତ-ଧାରୀ ପୁରୁଷ । [ରୂପ ଅଗ୍ନି ।

ତ୍ରିସୁବର୍ଚ୍ଚକ—ପୁଂ.ବି. ଆଙ୍ଗିରସଖ ବନ-

ତ୍ରିସୌଗନ୍ଧୀ—କ୍ଲୀ.ବି. ଅଲେଇଚ ଦାରୁ-ଚିନି ଓ ତେଜପତ୍ର ।

ତ୍ରିସୌପର୍ଣ୍ଣ—କ୍ଲୀ.ବି.ସୁପର୍ଣ୍ଣ ଋଷି ଆଚ-ରିତ ମନ୍ତ୍ରତ୍ରିକ୍ ଋକ୍‌ବେଦର ମନ୍ତ୍ର ତିନୋଟିର ନାମ, ତ୍ରିସୌପର୍ଣ୍ଣ ପର-ମେଶ୍ୱରଙ୍କର ନାମଭେଦ ।

ତ୍ରିସ୍କନ୍ଧ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ର, ତିନି-ଗୋଟି ଶାଖା (ଗଣିତ, ସଂହିତା ଓ ହୋରା) ।

ତ୍ରିସ୍ତନ—କ୍ଲୀ.ବି. ତ୍ର୍ୟହସାଧ ଯଜ୍ଞଭେଦ ।

ତ୍ରିସ୍ତନ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଋକ୍ଷସୀଭେଦ, ଏହି ଋକ୍ଷସୀର ତିନୋଟି ସ୍ତନ ଥିଲା,ଗାୟତ୍ରୀ ।

ତ୍ରିସ୍ତାବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞର ଅଙ୍ଗବେଦିଭେଦ, ବେଦୀର ସ୍ୱାଭାବିକ ପରିମାଣର ତ୍ରିଗୁଣ ଅଧିକ ।

ତ୍ରିସ୍ଥଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କାଶୀ ଗୟା ଓ ପ୍ରୟାଗରୂପ ତିନୋଟି ସ୍ଥାନ ।

ତ୍ରିସ୍ଥାନ—ବି. ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଓ ପାତାଳ-ସ୍ଥିତ ପରମେଶ୍ୱର, ଜାଗ୍ରଦାଦି ଅବସ୍ଥା-ତ୍ରୟ ସାକ୍ଷୀ ଜୀବ, ଜାଗ୍ରତ୍, ସ୍ୱପ୍ନ, ସୁଷୁପ୍ତି ତିନିଅବସ୍ଥା ।

ତ୍ରିସ୍ରୋତସ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) ଗଙ୍ଗା, ନଦୀଭେଦ, ଭାଗୀରଥୀ ।

ତ୍ରିସ୍ରୋତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଉତ୍ତର ବଙ୍ଗଳାର ଗୋଟିଏ ବୃହତ୍ ନଦୀ ।

ତ୍ରିସ୍ରୋତସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସ୍ରୋତ ତ୍ରୟ-ଯୁକ୍ତ ନଦୀଭେଦ, ଗଙ୍ଗା ।

ତ୍ରିସ୍ପୃଶା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତ୍ରି+ସ୍ପୃଶ୍+କ.ଅ-+ଆ) ଏକାଦିନରେ ଏକାଦଶୀ ଦ୍ୱାଦଶୀ ଓ ତ୍ରୟୋଦଶୀ ଏହି ତିନି ତିଥିର ସଂଯୋଗ ।

ତ୍ରିସ୍ନାନ—କ୍ଲୀ. ବି. ତ୍ରିକାଳ ସ୍ନାନାଙ୍ଗ ବ୍ରତଭେଦ ।

ତ୍ରିହଳ--କ୍ଲୀ.ବି.ବାରତ୍ରୟ କୃଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ର, ତିନିବାରହଳକରା,ତିନିଓଡ଼ ହୋଇ-ଥିବା ।

ତ୍ରିହାୟଣ--ତ୍ରି.ବିଂ. ତ୍ରିବର୍ଷ ବୟସ୍କ (ଗବାଦି), ତିନିବର୍ଷର(ସ୍ତ୍ରୀ),ତ୍ରିହା-ୟଣୀ ।

ତ୍ରିହାୟଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ତିନିବର୍ଷିଆ ଛେଳି, ଦ୍ୱୈପଦୀ ।

ତ୍ରିହୁତ—ଗ୍ରା. ବି. ଭାରହୁତ, ମିଥିଲା-ନ୍ତର୍ଗତ ଦେଶ, ଆଧୁନିକ ବିହାରର ଦ୍ୱାରଭଙ୍ଗା ଓ ମଜଫରପୁର ଜିଲ୍ଲା ।

ତ୍ରୀଶଟ—ବି. ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ ବୈଦ୍ୟକ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ତ୍ରୀଷୁ—ବି. ତ୍ରାଣତ୍ରୟ ପରିମିତ ସ୍ଥାନ ।

ତ୍ରୈଷ୍ଟକ—କ୍ଲୀ. ବି. ବାଣତ୍ରୟଯୁକ୍ତ ଧନୁ ।

ତ୍ରୈଷ୍ଟକ—ପୁଂ. ବି. ଅଗ୍ନିଭେଦ ।

ତ୍ରୁଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତ୍ରୁଟ୍+ଇ) ଗ୍ରେଟ ଅଲେଇଚ, ଅଂଶ, ଖଣ୍ଡ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡ, କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କର ଏକ ମାତା, କମ୍ତି, କ୍ଷତି, ଅଭାବ, ଅପବାଦ, ଅନିଷ୍ଟ,ଭୁଲ୍, ଦୋଷ, ଅଙ୍ଗୀକାର, ଭଙ୍ଗ, ସ୍ଖଳନ, କ୍ଷଣକାଳ, ଦୁଇ, (ମତାନ୍ତରରେ) ଗୃହ ଓ (ମତାନ୍ତରେ) ପାଞ୍ଚକ୍ଷଣ ପରିମିତ କାଳ, ସଂଶୟ, ସନ୍ଦେହ ।

ତ୍ରୁଟିତ—ବି. ବିଂ. (ତ୍ରୁଟ୍+ମଂ.ତ) କଟାଯାଇଥିବା, ଛିନ୍ନ, କର୍ତ୍ତିତ, ଭଗ୍ନ, ସ୍ଖଳିତ, ଆହତ, ଆଘାତିତ ।

ତ୍ରୁଟିବୀଜ—ପୁଂ. ବି. କଚୁ, ସାରୁ ।

ତ୍ରୁଟିସ୍ୱୀକାର—ପୁଂ.ବି. ଦୋଷସ୍ୱୀକାର, ନ୍ୟୂନତା ସ୍ୱୀକାର ।

ତ୍ରୁଟିସେ—ଅବ୍ୟ. ତ୍ରୁଟି ତ୍ରୁଟି, ଅତ୍ୟନ୍ତ ତ୍ରୁଟି ।

ତ୍ରୁଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତ୍ରୁଟି ଦେଖ ।

ତ୍ରୁଷଣାଦିମଣ୍ଡୂର—କ୍ଲୀ.ବି.ପାଣ୍ଡୁରୋଗାଧି-କାରେ ରସେନ୍ଦ୍ରସାର ସଂଗ୍ରହୋକ୍ତ ଔଷଧଭେଦ ।

ତ୍ରୁଷଣାଦିଲୌହ—କ୍ଲୀ.ବି.ଶୋଥାଧିକାରେ ରସେନ୍ଦ୍ରସାର ସଂଗ୍ରହୋକ୍ତ ଔଷଧଭେଦ ।

ତ୍ରୁଷଣାଦ୍ୟଲୌହ—କ୍ଲୀ. ବି. ଷ୍ଠୀଲ୍ୟ ରୋଗାଧିକାରେ ରସେନ୍ଦ୍ରସାରସଂଗ୍ର-ହୋକ୍ତ ଔଷଧଭେଦ ।

ତ୍ରୈତୟ—ଗ୍ରା. ବି. ସତ୍ୟ,ତ୍ରେତା,ଦ୍ୱାପର ଓ କଳି ଏହି ଚାରିଯୁଗ ମଧ୍ୟରୁ ୨ୟ ଯୁଗ ।

ତ୍ରେତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତ୍ରି+ଇତ+ଆ)

ଦ୍ୱାପର ଯୁଗ, ଦକ୍ଷିଣ, ଗାର୍ହପତ୍ୟ, ଆହବନୀୟ ଏହି ତିନି ଅଗ୍ନି, ଦ୍ୟୂତ-କ୍ରୀଡ଼ାର ପାଶକଦ୍ୱୟର ପତନବିଶେଷ, କଉଡ଼ି ଖେଳରେ ଶକଡ଼ା କଉଡ଼ି ଚିତ୍ରହୋଇ ପଡ଼ିବା ସାର ।

ତ୍ରେତାଗ୍ନି—ବି. ଦକ୍ଷିଣ, ଗାର୍ହପତ୍ୟ ଓ ଆହବନୀୟ ଏହି ତିନିପ୍ରକାର ଅଗ୍ନି ।

ତ୍ରେତାପୁରୀ—ଗ୍ରା.ବି. ହିମାଳୟର ପାଦ-ଦେଶସ୍ଥ ତିବ୍ବତର ଗୋଟିଏ ବୌଦ୍ଧତୀର୍ଥ ।

ତ୍ରେତାଯୁଗ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦ୍ୱାପର ଯୁଗ ।

ତ୍ରେତାଯୁଗାଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କାର୍ତ୍ତିକମାସର ଶୁକ୍ଳ ନବମୀ, ଏହିଦିନ ତ୍ରେତାଯୁଗର ଉତ୍ପତ୍ତି ।

ତ୍ରେତାଗ୍ନି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତ୍ରେତାଗ୍ନି ସାଧ୍ୟ କ୍ରିୟା, ଦକ୍ଷିଣ, ଗାର୍ହପତ୍ୟ ଓ ଆହବନୀୟ ଏହି ଅଗ୍ନିତ୍ରୟ ସାଧ୍ୟ କ୍ରିୟା ।

ତ୍ରେଧା—ଅବ୍ୟ. (ତ୍ରି+ଧା) ତିନିପ୍ରକାର, ତିନିଭାଗରେ, ତିନିବାର ।

ତ୍ରୈଂଶ—କ୍ଲୀ. ବି. ତ୍ରିଂଶଦ୍ଧାୟୀ ପରିମିତ ବ୍ରାହ୍ମଣଭେଦ ।

ତ୍ରୈକକୁଦ୍—କ୍ଲୀ. ବି. ସୌଗନ୍ଧିରଞ୍ଜନ, ଏହାର ନାମ ସ୍ମୃତି ।

ତ୍ରୈକକ୍ଷ—କ୍ଲୀ.ବି. ଉଦ୍ଦାନବାୟୁ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନବଗ୍ରନ୍ଥି ସାଧ୍ୟ ଯଜ୍ଞଭେଦ ।

ତ୍ରୈକଣ୍ଟକ—ବି.ଲଘୁଗର୍ଗ ମଷ୍ଟ୍ୟର ପରିମାଣ ।

ତ୍ରୈକାଳଜ୍ଞ—ବଂ. (ତ୍ରିକାଳଜ୍ଞ+ଅ) ଯେ ତ୍ରିକାଳବିଷୟ ଅବଗତହୋଇଅଛି ତତ୍ତ୍ୱସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ତ୍ରିକାଳଜ୍ଞ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ତ୍ରୈକାଳିକ—ବଂ. (ତ୍ରିକାଳ+ଇକ) ଭୂତ, ଭବିଷ୍ୟତ୍ ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ସକାଳ, ଦ୍ୱିପ୍ରହର ଓ ସନ୍ଧ୍ୟା-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ତ୍ରୈକାଳ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଭୂତ, ଭବିଷ୍ୟତ୍ ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳ ।

ତ୍ରୈକୂଟକ—ଚେଦି ରାଜ୍ୟରେ କଳଚୁରି ବଂଶର ସମସାମୟିକକାଳେ ତ୍ରୈକୂଟକ-ବଂଶ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିଲେ ।

ତ୍ରୈଗର୍ତ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ପିତାଦ୍ୱାରକ୍ରମେ ଏହି ଦେଶବାସୀ, ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଦେଶର ରାଜା ।

ତ୍ରୈଗର୍ତ୍ତକ—ତ୍ରି. ବଂ. ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତଦେଶର ଅଦୂର ଦେଶୀୟ ।

ତ୍ରୈଗୁଣିକ—ବଂ. (ତ୍ରିଗୁଣ+ଇକ) ତିନିଗୁଣା, ତିନିଗୁଣ ଗ୍ରହଣକାରୀ, ଯେଉଁ ମହାଜନ ମୂଳଧନର ତିନିଗୁଣ ସୁଧ ନିଏ

ତ୍ରୈଗୁଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତ୍ରିଗୁଣ+ଯ) ସତ୍ତ୍ୱ ରଜଃ ଓ ତମଃ ଏହି ତିନିଗୁଣର ସମଷ୍ଟି, ଦଉଡ଼ି ଶସର ଭଙ୍ଗାହେବା ଅବସ୍ଥା, (ବଂ) ତ୍ରିଗୁଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ତ୍ରୈଚିତ—ପୁଂ. ବି. ଯୁଗପତ୍ଜନ୍ମ ଧାରକ ଗର୍ଦ୍ଦଭାଳ ପଶୁ ।

ତ୍ରୈଚିନ—ପୁଂ. ବି. ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଘୃଣ ଦାସଭେଦ ।

ତ୍ରୈଦଶିକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୈବ ଅଙ୍ଗୁଳିଗ୍ର ରୂପ ତୀର୍ଥଭେଦ, ଅଙ୍ଗୁଳିର ଅଗ୍ରଭାଗ, ତ୍ରୈଦଶିକ ତୀର୍ଥ ।

ତ୍ରୈଧ—ଅବ୍ୟ. ତିନିପ୍ରକାର ।

ତ୍ରୈଧର୍ମ୍ମ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଋଗାଦିବେଦ ସମ-ନ୍ଧୀୟ ହୋତ୍ର, ଅଧ୍ୱର୍ଯ୍ୟୁ ଓ ଉଦ୍ଗାତାର୍ହ-ଜ୍ୟୋତି ଷ୍ଟୋମାଦି ଯଜ୍ଞରେ ନିୟମକର୍ମ

ତ୍ରୈଧାତବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଉଦ୍ଦବସାମୀୟାଖ୍ୟ ଯଜ୍ଞଭେଦ ।

ତ୍ରୈଧାତବୀୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଯଜ୍ଞଭେଦାଙ୍ଗ କର୍ମଭେଦ ।

ତ୍ରୈଧାତୁକ—ତ୍ରି.ବଂ. (ତ୍ରିଧାତୁ+କ) ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ରୌପ୍ୟ ଓ ଲୌହରେ ତିଆରି, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଦି ଧାତୁଦ୍ୱୟ ନିଷ୍ପାଦ୍ୟ ।

ତ୍ରୈନିଷ୍ଟିକ—ତ୍ରି. ବଂ. ତ୍ରିନିଷ୍ଟଦ୍ୱାରା ନୀତ, ଯାହା ତିନି ନିଷ୍ଟଦେଇ କ୍ରୟ ହୋଇଅଛି ।

ତ୍ରୈପାରୟଣିକ—ତ୍ରି. ବଂ. ତ୍ରିବାର ବେଦପାରାୟଣ କାରକ ।

ତ୍ରୈପୁର—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ରିପୁର+ଅ) ତ୍ରିପୁର ଦେଶ, ପିତୃପିତାମହକ୍ରମେ ତ୍ରିପୁରବାସୀ, ତ୍ରିପୁରର ରାଜା, ତ୍ରିପୁର ସ୍ୱାମୀ ଅସୁରଭେଦ, ତ୍ରିପୁରାସୁର ।

ତ୍ରୈପୁରୁଷ—ବଂ. (ତ୍ରିପୁରୁଷ+ଅ) ତିନି ପୁରୁଷ ବ୍ୟାପୀ ।

ତ୍ରୈଫଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚରକଦର୍ଶୋକ୍ତ ଘୃତ ଭେଦ ।

ତ୍ରୈବଲ—ପୁଂ. ବି. ଋଷିଭେଦ ।

ତ୍ରୈମାତୁର—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ରି+ମାତୃ+ଉର)କୌଶଲ୍ୟା ଓ କୈକେୟୀଙ୍କ ପ୍ରଦତ୍ତ ଚରୁର ଫଳରେ ସୁମିତ୍ରାଙ୍କ ଗର୍ଭଜାତ ସନ୍ତାନ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।

ତ୍ରୈମାସିକ—ବଂ. (ତ୍ରିମାସ+ଇକ) ତିନିମାସ ବୟସ୍କ, ତିନିମାସରେ ଘଟିବା

ତ୍ରୈମାସ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତ୍ରିମାସ+ଯ) ତ୍ରିମାସ, ତିନିମାସ ।

ତ୍ରୈୟମ୍ବକ—ତ୍ରି.ତ୍ର୍ୟମ୍ବକ ଦେବତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶେ ପଶୁଭେଦ, ହୋମଭେଦ, ରୁଦ୍ର ଦେବତାଙ୍କ ବଳି ପ୍ରଭୃତି, ରୁଦ୍ର ଦେବତାଙ୍କ ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟାଭେଦ ।

ତ୍ରୈୟମ୍ବକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗାୟତ୍ରୀ ।

ତ୍ରୈରାଶିକ—ବି. (ତ୍ରିରାଶି+କ) ଗଣିତ-ଭେଦ,(ବଂ)ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ତିନିଗୋଟି ରାଶିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ତିନିଗୋଟି ରାଶିର ପରସ୍ପର ଘଟିତ ଅଙ୍କ ପ୍ରଣାଳୀ ।

ତ୍ରୈରୂପ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତ୍ରିରୂପ+ଯ) ତ୍ରିଧାରୂପ ।

ତ୍ରୈଲିଙ୍ଗ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତ୍ରିଲିଙ୍ଗ+ଅ) ତ୍ରିଲିଙ୍ଗପ୍ରଧାନ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ତ୍ରୈଲୋକ—ପୁଂ. ବି. (ତ୍ରିଲୋକ+ଯ) ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ, ସ୍ୱର୍ଗ, ମର୍ତ୍ତ୍ୟ, ପାତାଳ ।

ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ— ବି. (ତ୍ରିଲୋକ+ଯ) ତ୍ରିଲୋକ, ସ୍ୱର୍ଗ, ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଓ ପାତାଳ ।

ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟଚିନ୍ତାମଣିରସ—ପୁଂ. ବି. ରସେନ୍ଦ୍ରସାରସଂଗ୍ରହୋକ୍ତ ଔଷଧଭେଦ ।

ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟଡମ୍ବରରସ—ପୁଂ.ବି.ରସେନ୍ଦ୍ର-ସାରସଂଗ୍ରହୋକ୍ତ ଔଷଧଭେଦ ।

ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟମଲ୍ଲ—ଚାଲୁକ୍ୟରାଜ ପ୍ରଥମ ଭୀମଭେଦଙ୍କର ପରବର୍ତ୍ତୀ ରାଜା, ନେପାଳର ଜଣେ ରାଜା, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଚାଲୁକ୍ୟର ପ୍ରଥମ ସୋମେଶ୍ୱରଙ୍କର ନାମାନ୍ତର, ଗୋୟାଲିୟରର କଚ୍ଛ ପାଶ୍ରବଂଶଜ କୀର୍ତ୍ତିରାଜର ପୁତ୍ର ମୂଳଦେବଙ୍କର ନାମାନ୍ତର ।

ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟମୋହନ—ପୁଂ. ବ. ତ୍ରିଲୋକର ବଶକାରୀ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟମୋହିନୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଅତି ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟଧର୍ମଦେବ—ଜନୈକ କାଳଞ୍ଜର ରାଜା ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟରାଜ—ପୁଂ. ବ. କାଶ୍ମୀରର ଜଣେ ରାଜା ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟବିଜୟୀ—ବ. ତ୍ରିଲୋକକୁ ଜିଣିବା, (ବଂ) ଯେ ତ୍ରିଲୋକକୁ ଜୟ କରିଅଛି ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟବିଜୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଭଙ୍ଗ, ସିଦ୍ଧି ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟସୁନ୍ଦରରସ—ପୁଂ.ବ.ରସେନ୍ଦ୍ର-ସାରସଂଗ୍ରହୋକ୍ତ ଔଷଧଭେଦ ।
ତ୍ରୈବଣ—ତ୍ରି. ବଂ. ତ୍ରିବଣସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ତ୍ରୈବଣି—ପୁଂ. ବ. ତ୍ରିବଣ ଋଷିଙ୍କର ଅପତ୍ୟ ।
ତ୍ରୈବର୍ଗିକ—ବଂ. (ତ୍ରିବର୍ଗ+ଇକ) ଧର୍ମାର୍ଥ କାମ ସାଧନ ।
ତ୍ରୈବର୍ଗ୍ୟ—ତ୍ରି. ବଂ. ତ୍ରିବର୍ଗ ସାଧନ ଧନାଢ୍ୟ ।
ତ୍ରୈବର୍ଣ୍ଣିକ—ପୁଂ.ବ. (ତ୍ରିବର୍ଣ୍ଣ+ଇକ) ବ୍ରାହ୍ମଣାଦି ତ୍ରୟରୂପ ଦ୍ୱିଜାତିର ଧର୍ମ,ବଂ. ତ୍ରିବର୍ଣ୍ଣଜାତ,ବ୍ରାହ୍ମଣ,କ୍ଷତ୍ରିୟ,ବୈଶ୍ୟୋ-ତ୍ପନ୍ନ । [ହେନ ।
ତ୍ରୈବାର୍ଷିକ—ବ. ତ୍ରିବର୍ଷେ ଯେଉଁ ବସ୍ତୁ
ତ୍ରୈବାର୍ଷିକ—ତ୍ରି. ବଂ. ତିନିବର୍ଷରେ ଯାହା ହୋଇଅଛି,ତିନିବତ୍ସରବ୍ୟାପୀ ।
ତ୍ରୈବିକ୍ରମ—ବଂ. ତ୍ରିବିକ୍ରମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ତ୍ରି.ବ) ବିକ୍ରମାବତାର, ବିଷ୍ଣୁ ।
ତ୍ରୈବିଦ୍ୟ—ପୁଂ. ବଂ. (ତ୍ରିବିଦ୍ୟା+ଅ) ତ୍ରିବେଦଜ୍ଞ,ତ୍ରିବେଦବେତ୍ତା,ତ୍ରିବେଦୀ ।
ତ୍ରୈବିଧ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତ୍ରିବିଧ+ଯ) ତ୍ରିପ୍ରକାରତ୍ୱ, ତିନିପ୍ରକାର ।
ତ୍ରୈବିଷ୍ଟପ—ପୁଂ. ବ. (ତ୍ରିବିଷ୍ଟପ+ଅ) ଦେବତା, ଯେଉଁମାନେ ସ୍ୱର୍ଗରେ ବାସ କରନ୍ତି ।
ତ୍ରୈବିଷ୍ଟପେୟ—ପୁଂ. ବ. ଦେବତା ।
ତ୍ରୈବୃଷ୍ଣ—ପୁଂ. ବ. ରାଜ ବିଶେଷ ।
ତ୍ରୈବେଦିକ—ତ୍ରି.ବଂ. ବେଦତ୍ରୟାଧ୍ୟୟନାର୍ଥ ବ୍ରତାଢ୍ୟ ।
ତ୍ରୈଶଙ୍କବ—ପୁଂ. ବ. ତ୍ରିଶଙ୍କୁର ପୁତ୍ର, ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ।
ତ୍ରୈଶାଣ—ତ୍ରି. ବଂ. ତ୍ରିଶାଣ ପରିମିତ, ତ୍ରିଶାଣ ପରିମାଣ ଦ୍ୱାରା ଜୀତ ।
ତ୍ରୈଶୋକ—କ୍ଲୀ. ବ. ବିଶ୍ୱାପ୍ରତିନା ଇତ୍ୟାଦି ଋଗ୍‌ବେଦର ଗେୟ ବ୍ରହ୍ମର ସ୍ତୁତିବିଷୟକ ସାମଭେଦ ।
ତ୍ରୈଷ୍ଟୁଭ—ତ୍ରି. ବଂ. ତ୍ରିଷ୍ଟୁଭ୍ ଛନ୍ଦ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ତ୍ରୈସାନୁ—ପୁଂ.ବ.ତଙ୍ଗସୁବଂଶୀୟ ଗୋଭାନୁ ପୁତ୍ର ନୃପଭେଦ ।
ତ୍ରୈସ୍ୱର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. ଉଦାତ୍ତ, ଅନୁଦାତ୍ତ ଓ ସ୍ୱରିତରୂପ ତିନିସ୍ୱର ।
ତ୍ରୈହାୟଣ—ତ୍ରି. ବଂ. ତିନିବର୍ଷରେ ଘଟିବା, ତ୍ରିବର୍ଷ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ବ) ତିନି ବର୍ଷକାଳ ।
ତ୍ରୋଟକ—ତ୍ରି. ବଂ. (ତ୍ରୁଟ+ଣ.ଅକ) ଛେଦକ,(ବ)ବିଷଧର ପୋକ ବିଶେଷ, ତ୍ରୋଧମୟବାକ୍ୟ, ଦୃଶ୍ୟ କାବ୍ୟ ବା ନାଟକ ବିଶେଷ ।
ତ୍ରୋଟକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତ୍ରୁଟ+ଅକ+ଣ) ରାଗିଣୀ ବିଶେଷ ।
ତ୍ରୋଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତ୍ରୁଟ+କ.ଇ)ମାଛର ମୁହଁ, ପକ୍ଷୀର ଚଞ୍ଚୁ,ଚୋଡ଼ମାଛ, କଙ୍କ ପକ୍ଷୀ, କାଫଡ଼ ବା କଟଫଳଗଛ ।
ତ୍ରୋଟିତ—ବ. (ତ୍ରୁଟ+ମ.ତ) ଭଗ୍ନ ଯାହା ତୁଟି ଯାଇଅଛି ।
ତ୍ରୋଟିହସ୍ତ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ରା) ପକ୍ଷୀ ।
ତ୍ରୋଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତ୍ରୁଟ+ଅ+ଇ) ତ୍ରୋଟି ଦେଖ, ତଣ୍ଟି, ଚୋଟି ।
ତ୍ରୋଣ—ଗ୍ରା. ବ. ଶରମୁଣା ।
ତ୍ରୋତଳ—ବଂ. ଚୋତଲ ଦେଖ ।
ତ୍ରୋଦ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତ୍ରୈ+ଉଦ) ଗବାଦି ତାଡ଼ନଦଣ୍ଡ, ପାଞ୍ଚଣବାଡ଼ି, ଅସ୍ତ୍ର ରୋଗ ବିଶେଷ । [ଅଂଶ ।
ତ୍ର୍ୟଂଶ—ପୁଂ. ବ.ତୃତୀୟଅଂଶ, ତ୍ରିଗୁଣିତ
ତ୍ର୍ୟକ୍ଷ—ପୁଂ. ବ. (ତ୍ରି+ଅକ୍ଷି) ଶିବ, ତ୍ରିନେତ୍ର, ଦୈତ୍ୟ ବିଶେଷ, (ବଂ) ଯାହାର ତିନିଗୋଟି ଆଖି, ନେତ୍ରତ୍ରୟ-ବିଶିଷ୍ଟ ।
ତ୍ର୍ୟକ୍ଷର—ବଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ୩ ଅକ୍ଷର ଯୁକ୍ତ, (ବ) ପ୍ରଣବ,ଓଁକାର, ୩ ଅକ୍ଷରଯୁକ୍ତ ବସ୍ତୁ,ବିବାହର ଘଟକ,ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।
ତ୍ର୍ୟକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତ୍ର୍ୟକ୍ଷ+ଆ)ଦୁର୍ଗା ।
ତ୍ର୍ୟକ୍ଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ରାକ୍ଷସୀଭେଦ ।
ତ୍ର୍ୟଙ୍ଗ—କ୍ଲୀ. ବ. ତ୍ରୈବିଷ୍ଟକୃତ ହବିଃ ।
ତ୍ର୍ୟଙ୍ଗଟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ତ୍ରି+ଅଙ୍ଗ+ଟ) ତିନି କୋଣିଆ ବା ଦଉଡ଼ି ଲାଗିଥିବା ଶିକା ବିଶେଷ, ତେଙ୍ଗଡ଼ା, (ପୁଂ. ବ) ଈଶ୍ୱର, ଚନ୍ଦ୍ରମା ।
ତ୍ର୍ୟଙ୍ଗୁଳ—ତ୍ରି. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରା)ଅଙ୍ଗୁଳିତ୍ରୟ ପରିମିତ, ଶାଢ଼ିଯୁକ୍ତ ।
ତ୍ର୍ୟଞ୍ଜନ—କ୍ଲୀ. ବ. କାଳାଞ୍ଜନ, ରସାଞ୍ଜନ ଓ ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜନରୂପ ମିଳିତ ଅଞ୍ଜନତ୍ରୟ ।
ତ୍ର୍ୟଞ୍ଜଳ—କ୍ଲୀ. ବ.ସମାହୃତ ଅଞ୍ଜଳିତ୍ରୟ ।
ତ୍ର୍ୟଧିପତି—ପୁଂ.ବ.ତ୍ରିଲୋକର ଅଧିପତି, କୃଷ୍ଣ, ବିଷ୍ଣୁ ।
ତ୍ର୍ୟଧ୍ୟକ୍ଷ—ପୁଂ. ବ. ଜୀବ, ଜାଗ୍ରତାଦି ଅବସ୍ଥା ତ୍ରୟ ସାକ୍ଷୀଭୂତ ଚୈତନ୍ୟ ।
ତ୍ର୍ୟଧୀଶ—ପୁଂ. ବ.ତ୍ର୍ୟଧିପତି, ବିଷ୍ଣୁ ।
ତ୍ର୍ୟଧ୍ୱଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗଙ୍ଗା ।
ତ୍ର୍ୟମ୍ବକ—ପୁଂ. ବ. ସର୍ବସ୍ତ୍ରୀଭମାନ୍ୟ ଦେବତାଭେଦ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ହସ୍ତ୍ୟଶ୍ୱରଥାଙ୍ଗ ସେନାଭେଦ ।
ତ୍ର୍ୟମ୍ବକଯୋଗ—ପୁଂ. ବ. ତିଥିନକ୍ଷତ୍ର ଓ ବାର ବିଷୟକ ଯୋଗଭେଦ ।
ତ୍ର୍ୟମ୍ବକ—ପୁଂ.ବ. ଶିବ, ମହାଦେବଙ୍କର ଅଂଶରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ନାମରେ ପୌଷ୍ୟ ରାଜପୁତ୍ର, ଏକାଦଶ ରୁଦ୍ରଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ।
ତ୍ର୍ୟମ୍ବକସଖ—ପୁଂ. ବ.(ତତ୍ତ)କୁବେର ।
ତ୍ର୍ୟମ୍ବକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ତ୍ର୍ୟମ୍ବକ+ଆ)ଦୁର୍ଗା ।
ତ୍ର୍ୟରୁଣ—ପୁଂ. ବ. ତ୍ରିବୃଷ୍ଣପୁତ୍ର ରାଜର୍ଷି ଭେଦ ।
ତ୍ର୍ୟରୁଷି—ତ୍ରି.ବଂ.ରୋଚମାନ ଶୁଭ୍ରପୃଷ୍ଠାଦି ସ୍ଥାନତ୍ରୟ ଯୁକ୍ତ ଗବାଦି ।

ତ୍ର୍ୟବର—ତ୍ରି.ବଂ. ସେବକତ୍ରୟ ବିଶିଷ୍ଟ ।
ତ୍ର୍ୟବ—ପୁଂ. ବ. ଅଷ୍ଟାଦଶ ମାସ ବୟସ୍କ ପଶୁ ।
ତ୍ର୍ୟବଦ୍—କ୍ଲୀ. ବ. ବର୍ଷତ୍ରୟ ।
ତ୍ର୍ୟଶୀତି—ବ ଓ ବଂ. (ତ୍ରି+ଅଶୀତି) ୮୦ଅପେକ୍ଷା ତିନିଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା, ୮୩ ସଂଖ୍ୟା, ୮୩ସଂଖ୍ୟକ ।
ତ୍ର୍ୟଶୀତିତମ—ତ୍ରି. ବଂ. ୮୩ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।
ତ୍ର୍ୟଷ୍ଟକ—କ୍ଲୀ. ବ. ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ଜଳ ନିକ୍ଷେପଣ ସ୍ଥାନଭେଦ ।
ତ୍ର୍ୟଷ୍ଟ—ତ୍ରି. ବ. ଚତୁର୍ବିଂଶତି ସଂଖ୍ୟା, ତତ୍ସଂଖ୍ୟେୟ, ୮ର ତିନିଗୁଣ ସଂଖ୍ୟା ।
ତ୍ର୍ୟସ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ. (ବ.ବ୍ରୀ) ତ୍ରିକୋଣ, ତ୍ରିଭୁଜ ।
ତ୍ର୍ୟହ—ପୁଂ. ବ. ଦିନତ୍ରୟ ।
ତ୍ର୍ୟହସ୍ପର୍ଶ—ପୁଂ. ବ. (ତ୍ରି+ଅହନ୍+ସ୍ପର୍ଶ) ଏକଦିନରେ ତିନି ତିଥିର ଭୋଗ ।
ତ୍ର୍ୟହସ୍ପୃକ୍—କ୍ଲୀ. ବ. ତିନିଦିନକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିଥିବା ଗୋଟିଏ ତିଥି ।
ତ୍ର୍ୟହ୍ମାନ—ପୁଂ.ବ.ତ୍ରିଦିନସାଧ୍ୟ ଋତୁଭେଦ ।
ତ୍ର୍ୟହ୍ନେହିକ—ତ୍ରି.ବଂ. ଦିନତ୍ରୟନିର୍ବାହୋଚିତ ଧନଯୁକ୍ତ, ଦିନ ନିର୍ବାହ ହୋଇ ପାରେ ଏପରି ଧନଶାଳୀ ।
ତ୍ର୍ୟକ୍ଷାୟଣ—ପୁଂ. ବ. ଶିଶୁପାଳ ହରି ଦ୍ୱାରା ଯୁବା ଅପତ୍ୟ । [ବିଷୟ ।
ତ୍ର୍ୟକ୍ଷାୟଣଭୁକ୍ତ—ପୁଂ. ବ. ତ୍ର୍ୟକ୍ଷାୟଣର
ତ୍ର୍ୟାୟୁଷ—କ୍ଲୀ. ବାଲ୍ୟାଦି ତ୍ରୟୁତ୍ରୟ, ବାଲ୍ୟ ଯୌବନ ଓ ସ୍ଥବିରତ୍ୱ ।
ତ୍ର୍ୟାଶିର—ତ୍ରି. ଅଗ୍ନିର ବୃଷଭେଦ ।
ତ୍ର୍ୟାର୍ଷେୟ—ପୁଂ. ବ.ତ୍ରିପ୍ରବର, ଗୋତ୍ର-ଭେଦ, ଯେଉଁ ଗୋତ୍ରର ୩ଗୋତ୍ରି ପ୍ରବର ଅଛି ।
ତ୍ର୍ୟାହଣ—ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ବର୍ତ୍ତିରପକ୍ଷୀଭେଦ ।
ତ୍ର୍ୟାହ୍ନାବ—ପୁଂ.ବ. ଦେଶଭେଦ ।
ତ୍ର୍ୟାହ୍ନିକ—ତ୍ରି. ବଂ. (ତ୍ରିହନ୍+ଇକ) ତିନିଦିନ ଅନ୍ତରେ ଯେଉଁ ଜ୍ୱର ହୁଏ, ତ୍ରିଦିନରେ ଘଟିତ ।
ତ୍ର୍ୟୁଦୟ—କ୍ଲୀ.ବ. ସୋମାଙ୍ଗ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ।
ତ୍ର୍ୟୁଧନ—ପୁଂ.ବ. ବସନ୍ତାଦି ଋତୁପୋଷ-(ସ୍ତନ) ଯୁକ୍ତ ବତ୍ସର ରୂପ ବୃଷଭ ।
ତ୍ର୍ୟୂଷଣ—ବ. କ୍ଲୀ. ମିଳିତ ଶୁଣ୍ଠି ପିପ୍ପଳୀ ଓ ମରିଚ ଚରକୋକ୍ତ ଘୃତବିଶେଷ ।
ତ୍ର୍ୟୂଷଣାଦ୍ୟ ମଣ୍ଡୂର—କ୍ଲୀ.ବ. ପାଣ୍ଡୁ ରୋଗାଧିକାର ଔଷଧ ବିଶେଷ ।
ତ୍ର୍ୟୂଷଣାଦ୍ୟ ବର୍ତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ବର୍ତ୍ତି ବିଶେଷ
ତ୍ର୍ୟ୍ୟର—କ୍ଲୀ.ବ. ଋଗ୍‌ବେଦର ଉଚ୍ଚନୀଚ ମନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ । [ସ୍ତ୍ରୀ ।
ତ୍ରୟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ତିନି ସ୍ଥାନରେ କବ୍ଜ ରା
ତ୍ର—(ଭାବାର୍ଥ ଓ ଗୁଣବାଚକ-ସ୍ତ.ପ୍ରତ୍ୟୟ)
ତ୍ର-ସର୍ବ.(ଯୁଷ୍ମଦ୍ ଶବ୍ଦର ପ୍ରଥମୈକବଚନ) ତୁମ୍ଭେ, ଭବାନ୍, ଆପଣ ।
ତ୍ୱକ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ତ୍ରଚ+କ.କ୍ୱିପ୍) ଚର୍ମ, ଛାଲ, ଗଛର ବକଳ, ସ୍ପର୍ଶେନ୍ଦ୍ରିୟ, ଫଳର ରେପା, ଡାଳଚିନି, ତେଜପତ୍ର, ଛତାଉଣ୍ଡ
ତ୍ୱକ୍ କଣ୍ଡୂର—ପୁଂ. ବ. କ୍ରଣ, କ୍ଷତ, ଘା,
ତ୍ୱକ୍‌କ୍ଷୀର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତ୍ୱକ୍+କ୍ଷୀର+ଆ) ବଂଶଲୋଚନା ।
ତ୍ୱକ୍‌କ୍ଷୀରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତ୍ୱକ୍‌କ୍ଷୀର+ଇ) ବଂଶଲୋଚନା ।
ତ୍ୱକ୍‌ଛଦ—ପୁଂ.ବ.(ତ୍ୱକ୍+ଛଦ+କ.ଅ) କ୍ଷୀରୀ ବୃକ୍ଷ,କ୍ଷୀରକାକୋଳି ଗଛ, ଶେକନ୍ଦ ଦେଶ ।
ତ୍ୱକ୍‌ଛେଦ—କ୍ଲୀ.ବ. (ତ୍ରଚତ୍ର) ମୁସଲମାନ ପ୍ରଭୃତି ମ୍ଳେଚ୍ଛ ଜାତିମାନଙ୍କର ସଂସ୍କାର ବିଶେଷ ।
ତ୍ୱକ୍ ତରଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବ. କଣ୍ଡୁ ପଦାର୍ଥ ।
ତ୍ୱକ୍‌ତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବ. (ତ୍ୱକ୍+ତ୍ର+ଅ) ବର୍ମ, ସଞ୍ଜୁ, କବଚ ।
ତ୍ୱକ୍‌ପଞ୍ଚକ—କ୍ଲୀ.ବ.ନ୍ୟଗ୍ରୋଧ,ଉଦୁମ୍ବର, ଅଶ୍ୱତ୍ଥ, ଶିରୀଷ ଓ ପ୍ଲକ୍ଷ ଏହି ପାଞ୍ଚଟି ଗଛର ନାମ ତ୍ୱକ୍‌ପଞ୍ଚକ ।
ତ୍ୱକ୍‌ପତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବ.ଗୁଡ଼ତ୍ୱକ୍,ଦାରୁଚିନି, ତେଜପତ୍ର ।
ତ୍ୱକ୍‌ପତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ହ୍ରୀବେରପତ୍ରୀ, କଦଳୀ-ଗଛ, ଏକପ୍ରକାର ଚୁଲ୍ଲୁ, ତେଜପତ୍ର-ଚୁଚ୍ଛପତ୍ର ।
ତ୍ୱକ୍‌ପାକ—ପୁଂ. ବ. ଶୀତପିତ୍ତ ରୋଗ, ପିତ୍ତୁସ୍ତ, ଶୁକ୍ରଦୋଷ ନିମିତ୍ତ ପୀଡ଼କା ରୋଗବିଶେଷ ।
ତ୍ୱକ୍‌ପାରୁଷ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବ. ତ୍ୱକ୍‌ର କାଠିନ୍ୟ
ତ୍ୱକ୍‌ପୁଷ୍ପ—କ୍ଲୀ. ବ. ରୋମାଞ୍ଚ, କଳାସ, ଶୁଖିଲା କୁଣ୍ଡିଆ ।
ତ୍ୱକ୍‌ପୁଷ୍ପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଚର୍ମରୋଗବିଶେଷ, କୁଣ୍ଡିଆ, କାଛୁ ।
ତ୍ୱକ୍‌ସାର—ପୁଂ.ବ.ବାଂଶ,ବାଂଶର ତ୍ୱକ୍, ଗୁଡ଼ତ୍ୱକ୍, ଦାରୁଚିନି, ଶୋଣବୃକ୍ଷ, ନଳିତା ବା ଝୋଟଗଛ, (ବଂ) ଫମ୍ପା, ପୋଲ । [ବୃକ୍ଷ ।
ତ୍ୱକ୍‌ସାରଭେଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କ୍ଷୁଦ୍ରଚଞ୍ଚୁ
ତ୍ୱକ୍‌ସାରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ତ୍ୱକ୍+ସାର+ଆ) ବଂଶଲୋଚନା ।
ତ୍ୱକ୍‌ସୁଗନ୍ଧ—ପୁଂ. ବ. ନାରଙ୍ଗଲେମ୍ବୁ, ଲବଙ୍ଗ ।
ତ୍ୱକ୍‌ସୁଗନ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ସ୍ୱଷ୍ଟେଳା, ଶ୍ରେଷ୍ଠ-ଅଲେଇଚ, ଏଲବାଲୁକ ।
ତ୍ୱକ୍‌ସୁଗ୍ଧୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଦାରୁଚିନି, ଗୁଡ଼ତ୍ୱକ୍ ।
ତ୍ୱଗାଙ୍କୁର—ପୁଂ.ବ.(ତ୍ରଚତ୍ର)ରୋମାଞ୍ଚ ।
ତ୍ୱଗାକ୍ଷୀରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ବଂଶଲୋଚନା ।
ତ୍ୱଗ୍‌ଗନ୍ଧ—ପୁଂ. ବ. ନାରଙ୍ଗ ଲେମ୍ବୁ, ନାଗରଙ୍ଗ ।
ତ୍ୱଜ—କ୍ଲୀ.ବ. ରୋମ, ରୁଧିର, ରକ୍ତ ।
ତ୍ୱନାଧାରଦେହ—ପୁଂ. ବଂ. ଯାହା ଦେହର ଆଧାର ତାହା ଦେହାବରଣ, ଶାମୁକାଦି । [ରୋଗ ।
ତ୍ୱଗ୍‌ଦୋଷ—ପୁଂ.ବ. କୁଷ୍ଠ ରୋଗ, ଚର୍ମ-
ତ୍ୱଗ୍‌ଦୋଷାପହା— ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବାକୁଚୀ, ସୋମରାଜୀ ।
ତ୍ୱଗ୍‌ଦୋଷାରି—ପୁଂ. ବ. ହସ୍ତିକନ୍ଦ, ଏହା ତ୍ୱଗ୍‌ଦୋଷ ନଷ୍ଟକରେ ।
ତ୍ୱଗ୍‌ଦୋଷୀ—ପୁଂ.ବ.ତ୍ୱଗ୍‌ଦୋଷଯୁକ୍ତ, କୁଷ୍ଠରୋଗୀ ।
ତ୍ୱଗ୍‌ଭେଦ—ପୁଂ.ବ.(ତ୍ରଚତ୍ର) ତ୍ୱକାର-ଭେଦ, ଚମଡ଼ାରେ ହେବା ଫୋଟକା ।
ତ୍ୱଗ୍‌ଭେଦକ—ପୁଂ.ବ.ତ୍ୱଗ୍‌ଭେଦକାରୀ, ଯେ ଚମଡ଼ା ଫୋଡ଼େ ।

ତ୍ୱଚ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବଲ୍‌କଳ, ଚର୍ମ, ସ୍ପର୍ଶ-ଗ୍ରାହକ ବାହ୍ୟେନ୍ଦ୍ରିୟଭେଦ, ସାପକାତ, ଗୁଡ଼ତ୍ୱକ୍ ଓ ଦାରୁଚିନି ।

ତ୍ୱଚ—କ୍ଲୀ. ବ. ଗୁଡ଼ତ୍ୱକ୍, ଦାରୁଚିନି, ତ୍ୱଗ୍‌ପତ୍ର ।

ତ୍ୱଚଃ—କ୍ଲୀ.ବ. ଚର୍ମ, ଗୁଡ଼ତ୍ୱକ୍, ଦାରୁ-ଚିନି ଓ ତ୍ୱଗ୍‌ପତ୍ର । [କର ।

ତ୍ୱଚସ୍ୟ—ତ୍ରି. ବଂ. ତ୍ୱଗିନ୍ଦ୍ରିୟର ହିତ-

ତ୍ୱଗ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ତ୍ୱକ୍ ଦେଖ ।

ତ୍ୱଗ୍‌ପତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବ.ତ୍ୱଗ୍‌ପତ୍ର, ଗୁଡ଼ତ୍ୱକ୍, ଦାରୁଚିନି ।

ତ୍ୱଚିଷ୍ଠ—ତ୍ରି. ବଂ. ତ୍ୱଚୀୟାନ୍, ଅତି-ଶୟ ତ୍ୱକ୍‌ଯୁକ୍ତ ।

ତ୍ୱଚସାରଃ—ପୁଂ ବ. ବାଂଶ, ବାଉଁଶ ।

ତ୍ୱଚସୁଗନ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. କ୍ଷୁଦ୍ରୈଳା, ଗ୍ରେଟ ଅଲେଇଚ ।

ତ୍ୱଚୀୟସ—ପୁଂ.ବଂ.ଅତିଶୟ ତ୍ୱକ୍‌ଯୁକ୍ତ ।

ତ୍ୱକଜ୍ଞାନ—କ୍ଲୀ.ବ.ସ୍ପର୍ଶେନ୍ଦ୍ରିୟଜନିତ ଜ୍ଞାନ

ତ୍ୱକଜ୍ଞେୟ—ତ୍ରି.ବଂ. ସ୍ପର୍ଶେନ୍ଦ୍ରିୟ,ଦ୍ୱାରା-ଜ୍ଞେୟ ।

ତ୍ୱତ୍—ତ୍ରି. ବଂ. ଯୁଷ୍ମଦ ଶବ୍ଦର ପ୍ରଥ-ମାର ଏକ ବଚନରେ ତ୍ୱତ୍ ହୁଏ, ତୁମ୍ଭର ।

ତ୍ୱକ୍ଷ—ତ୍ରି. ବଂ. ତ୍ୱଦୀୟ, ତ୍ୱତ୍‌ସମ୍ବ-ନ୍ଧୀୟ, ତୁମ୍ଭର ।

ତ୍ୱତ୍‌କୃତ—ତ୍ରି.ବଂ. ତୁମ୍ଭ କର୍ତ୍ତୃକ କୃତ, ତୁମ୍ଭକର୍ତ୍ତୃକ ଅନୁଷ୍ଠିତ ।

ତ୍ୱତ୍‌ସମ—ବଂ. ତ୍ୱଦ୍‌ବିଧ ଦେଖ ।

ତ୍ୱତ୍ତଃ—ଅବ୍ୟ. ତୁମ୍ଭ ସକାଶରୁ, ତୁମ୍ଭ ନିକଟରୁ, ତୁମ୍ଭଠାରୁ ।

ତ୍ୱଦୀୟ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଯୁଷ୍ମତ୍ + ଈୟ) ଭବଦୀୟ, ତୁମ୍ଭର,ଆପଣଙ୍କର ।

ତ୍ୱଦ୍‌ବିଧ—ତ୍ରି.ବଂ.(ତ୍ୱତ୍ + ବିଧ)ତ୍ୱତ୍‌ସଦୃଶ, ତୁମ୍ଭର ତୁଲ୍ୟ, ତୁମ୍ଭପରି ।

ତ୍ୱମ୍ପଦବାଚ୍ୟ—ତ୍ରି. ବଂ. ତ୍ୱମ୍ପଦାଭିଧ ଅର୍ଥାତ୍ ତ୍ୱଂ, ତୁମ୍ଭେ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ।

ତ୍ୱମ୍ପଦାଭିଧ—ପୁଂ. ବ. ତ୍ୱମ୍ପଦବାଚ୍ୟ ଜୀବ ।

ତ୍ୱନ୍ମୟ—ତ୍ରି.ବଂ. ତ୍ୱତ୍‌ସ୍ୱରୂପ ।

ତ୍ୱପ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ତୁମ୍ଭ କର୍ତ୍ତୃକ ଦତ୍ତ ।

ତ୍ୱରଣ—କ୍ଲୀ.ବ. (ତ୍ୱର+ଭା.ଅନ) ତ୍ୱରା, ତ୍ରି.ବଂ. ଦ୍ରୁତଗାମୀ ।

ତ୍ୱରଣୀୟ—ତ୍ରି. ବଂ. (ତ୍ୱର+ଅନୀୟ) ଦ୍ରୁତଗମନଶୀଳ ।

ତ୍ୱରମାଣ—ତ୍ରି.ବଂ.(ତ୍ୱର+ଆନ)ସତ୍ୱର, ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ ।

ତ୍ୱରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ତ୍ୱର + ଭା.ଅ+ ଆ)ବେଗ, ଦ୍ରୁତତା, ଜରୁରି, ଶୀଘ୍ରତା, ଶ୍ରା. ବଂ. ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ, ଉତ୍କଣ୍ଠିତ,ଆଗ୍ରହାନ୍ୱିତ ।

ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ—ବଂ. (ଂତତ୍) ସତ୍ୱର, ଆଗ୍ର-ହାନ୍ୱିତ ।

ତ୍ୱରାସ୍ୱଣ—ତ୍ରି.ବଂ. ତ୍ୱରାସକ୍ତ ।

ତ୍ୱରାବାନ୍—ପୁଂ.ବ. ତ୍ୱରାଯୁକ୍ତ. ସତ୍ୱର ।

ତ୍ୱରି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ତ୍ୱର+ଇ) ତ୍ୱରା ଦେଖ ।

ତ୍ୱରିତ—କ୍ଲୀ.ବ. (ତ୍ୱରା+ ଇତ) ସତ୍ୱର, କ୍ରି.ବଂ. ଶୀଘ୍ର, ତ୍ୱରାସହକାରେ ।

ତ୍ୱରିତକ—ପୁଂ.ବ. ଗ୍ରାମ୍ୟଭେଦ,ଟୋପା ।

ତ୍ୱରିତଗତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଛନ୍ଦୋଭେଦ,(ବଂ) (ବ.ଶ୍ରୀ) ଶୀଘ୍ରଗାମୀ, କ୍ଲୀ.ବ. (କ.ଧା) ଶୀଘ୍ରଗମନ ।

ତ୍ୱରିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦେବୀଭେଦ, ଏହି-ଦେବୀ ଆଶୁଫଳଦାୟିନୀ

ତ୍ୱରିତେ—ଶ୍ରା.କ୍ରି.ବଂ. ତ୍ୱରନ୍ତ; ଶୀଘ୍ର ।

ତ୍ୱରିତୋଦିତ—କ୍ଲୀ.ବ. ଶୀଘ୍ରୋଚ୍ଚାରିତ-ବାକ୍ୟ ।

ତ୍ୱଷ୍ଟଗ—ପୁଂ. ବ. ଜଳସର୍ପ, ପାଣିରେ ରହିବା ସର୍ପବିଶେଷ ।

ତ୍ୱଷ୍ଟା—ତ୍ରି.ବଂ.(ତ୍ୱଷ+ ମଂ.ତ)ତନୂକୃତ, ଅଳ୍ପୀକୃତ, କ୍ଷୁଣ୍ଣୀକୃତ ।

ତ୍ୱଷ୍ଟା—ପୁଂ.ବ.(ତ୍ୱଷ+ କ.ତୃ)ଆଦିତ୍ୟ-ଭେଦ, ବିଶ୍ୱକର୍ମା, ଦେବଶିଳ୍ପୀ, ବିଶ୍ୱ-କର୍ମାଙ୍କର ପୁତ୍ରବିଶେଷ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ବୃତ୍ରା-ସୁରର ପିତା, ପ୍ରଜାପତିବିଶେଷ, ମହା-ଦେବ, ବଢ଼େଇ, ଚିତ୍ରାନକ୍ଷତ୍ରର ଅଧି-ଷ୍ଠାତା ଦେବ, ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତି-ବିଶେଷ, ସୂତ୍ରଧାର, କ୍ରି.ବଂ. ତକ୍ଷଣ-କର୍ତ୍ତା, ଯେ କାଠଚାଞ୍ଛେ ।

ତ୍ୱଷ୍ଟି—ବ. (ତ୍ୱଷ+ତି) ମନୁକ୍ତ ସଂଜ୍ଞାଶ୍ରୁ-ଜାତିବିଶେଷ । [(ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ତ୍ୱଷ୍ଟିମତ୍ତ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ତ୍ୱଷ୍ଟାର ଅନୁଗ୍ରହଯୁକ୍ତା

ତ୍ୱଷ୍ଟ୍ରା—ବ. ଚିତ୍ରାନକ୍ଷତ୍ର ।

ତ୍ୱାକାମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଅଭିଳାଷ କରେ ।

ତ୍ୱାଚପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ—କ୍ଲୀ. ବ. ସ୍ପର୍ଶଜ୍ଞାନ, ସ୍ପର୍ଶ-ଦ୍ୱାରା ଦ୍ରବ୍ୟାଦିର ଅନୁଭବ ।

ତ୍ୱାଦତ୍ତ—ତ୍ରି.ବଂ. ତୁମ୍ଭକର୍ତ୍ତୃକ ଦତ୍ତ ।

ତ୍ୱାଦତ୍ତ—ତ୍ରି.ବଂ.ତୁମ୍ଭ କର୍ତ୍ତୃକ ଶୋଧନ-ଦ୍ୱାରା ବିଶୋଧିତ ।

ତ୍ୱାଦୂତ—ତ୍ରି.ବଂ.ତୁମ୍ଭେ ଯାହାର ଦୂତ ।

ତ୍ୱାଦୃକ୍—ତ୍ରି.ବଂ. (ଯୁଷ୍ମଦ୍+ଦୃଶ+-ମଂ.କ୍ୱପ୍) ତୁମ୍ଭର ସଦୃଶ ତ୍ୱଦ୍‌ବିଧ, ତୁମ୍ଭପରି ।

ତ୍ୱାଦୃକ୍ଷ—ବଂ.ତ୍ୱାଦୃକ୍ ଦେଖ ।

ତ୍ୱାଦୃଶ—ତ୍ରି.ବ.(ଯୁଷ୍ମଦ୍+ଦୃଶ+ ମଂ.ତ) ତୁମ୍ଭର ସଦୃଶ, ତୁମ୍ଭପରି ।

ତ୍ୱାପୃତ—ତ୍ରି.ବଂ. ଆତ୍ମାଭିଳାଷୀ ।

ତ୍ୱମୂ—ତ୍ରି. ବଂ. ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଯେ କାମନା-କରେ ।

ତ୍ୱାବପୁ—ପୁଂ.ବଂ. ତୁମ୍ଭକର୍ତ୍ତୃକ ଦ୍ୟାପ୍ତ ।

ତ୍ୱାବାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. ତ୍ୱତ୍‌ସଦୃଶ, ତୁମ୍ଭ-ପରି ।

ତ୍ୱାବୃଧ—ତ୍ରି.ବଂ. ତୁମ୍ଭକର୍ତ୍ତୃକ ବର୍ଦ୍ଧିତ ।

ତ୍ୱାଷ୍ଟ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଦୁର୍ଗା ।

ତ୍ୱଷ୍ଟ୍ର—ତ୍ରି.ବଂ. (ତ୍ୱଷ୍ଟୃ + ଅ) ତ୍ୱଷ୍ଟୃସମ୍ବ-ନ୍ଧୀୟ, ତ୍ୱଷ୍ଟାଦେବଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଘୃତପ୍ରଭୃତି, (ବି) ବୃତ୍ରାସୁର, ବିଶ୍ୱ-ରୂପ, ଚିତ୍ରାନକ୍ଷତ୍ର, ବଜ୍ର ।

ତ୍ୱାଷ୍ଟ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତ୍ୱଷ୍ଟୃ+ ଅ+ ଈ) ଅଶ୍ୱିନୀନକ୍ଷତ୍ର, ବିଶ୍ୱକର୍ମାଙ୍କ କନ୍ୟା, ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର ଦ୍ୱୟଙ୍କ ମାତା, ସଂଜ୍ଞା ନାମେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ପତ୍ନୀ ।

ତ୍ୱିଟ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ତ୍ୱିଷ୍+ କ.କ୍ୱପ୍) ଶୋଭା, ପ୍ରଭା, ଦୀପ୍ତି, ବାକ୍ୟ,ବ୍ୟବସାୟ,ଜିଗୀଷା, ଆଲୋକ, ବର୍ଣ୍ଣ, (ବଂ) ଦୀପ୍ୟମାନ ।

ତ୍ୱିଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତ୍ୱିଷ୍+ ଭା.ଅ+ ଆ) ଶୋଭା, ଦୀପ୍ତି ।

ତ୍ୱିଷାମୀଶ—ପୁଂ. ବ. (୬ତତ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟ,

ଅର୍କ ବୃକ୍ଷ । [ବୃକ୍ଷ ।

ତ୍ୱିଷାମ୍ପତ—ପୁଂ. ବ. (ତ୍ୱଷ୍ଟତ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟ,ଅର୍କ

ତ୍ୱିଷି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତ୍ୱିଷ୍+କ.ଇ) କିରଣ, ତେଜଃ ।

ତ୍ୱିଷିତ—ତ୍ରି. ବଂ. ଜ୍ୱଳିତ ।

ତ୍ୱିଷୀମାନ୍—ତ୍ରି.ବଂ. ଦୀପ୍ତିମନ୍ତ,ଦୀପ୍ତିଯୁକ୍ତ

ତ୍ୱେଷ-ତ୍ରି.ବଂ. ଦୀପ୍ତ ।

ତ୍ୱେଷଥ—ତ୍ରି.ବଂ. (ତ୍ୱିଷ+ଅଥ) ଦୀପ୍ତ

ତ୍ୱେଷଦ୍ୟୁମ୍ନ—ତ୍ରି.ବଂ. ଦୀପ୍ୟମାନ,ଯଶୋ ଯୁକ୍ତ ।

ତ୍ୱେଷନୃମ୍ନ—ତ୍ରି. ବଂ. ପ୍ରଦୀପ୍ତ ବଳ ।

ତ୍ୱେଷପ୍ରତୀକ—ତ୍ରି.ବଂ.(ବ.ଗ୍ର) ଦୀପ୍ତମୁଖ

ତ୍ୱେଷରଥ—ତ୍ରି.ବଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଦୀପ୍ତରଥ

ତ୍ୱେଷସ୍—କ୍ଲୀ. ବ. (ତ୍ୱିଷ+ଅସ୍) ଦୀପ୍ତ ।

ତ୍ୱେଷସଂଦୃଶ—ତ୍ରି. ବଂ.(ବ.ଗ୍ର) ଦୀପ୍ତ ସଦର୍ଶନ ।

ତ୍ୱେଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦୀପ୍ତ ।

ତ୍ୱୈ—ଅବ୍ୟ. ବିଶେଷ, ବିତର୍କ ।

ତ୍ୱୈଷୀରଥୀ—ପୁଂ. ବ. କ୍ରିକ ।

ତ୍ୟୋତ—ତ୍ରି.ବଂ. ଉମ୍ମକଣ୍ଟକ ରକ୍ଷିତ ।

ସ୍ରରୁ—ପୁଂ. ବ. ଉତ୍ତମୁଷ୍ଟି, ସର୍ପ ।

ସ୍ରଗ୍ଧ—ପୁଂ. ବଂ. ସ୍ରରଣଯୁକ୍ତ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ନିଗ୍ଧ ।

ସ୍ରରୁକ—ତ୍ରି. ବଂ. ଅସିଯୁକ୍ତ ନପୁଂ ।

ଥ

ଥ—ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣର ସପ୍ତଦଶ ଓ ତ ବର୍ଗର ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ, ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ଦନ୍ତମୂଳ, ଏଣୁ ଏହା ଦନ୍ତ୍ୟବର୍ଣ୍ଣ ।

ଥ—ବ. (ସ୍ଥା+କ.ଅ) ପର୍ବତ, ବ୍ୟାଧି-ଭେଦ, (ଥ.ଅ) ଭୟ, ଚିନ୍ତା, (ସ୍ଥା+ ଘ,ଅ) ଭକ୍ଷଣ, ରକ୍ଷଣ, ମଙ୍ଗଳ,ସାଧ୍ୱସ, (ବଂ) ଭୟତ୍ରାତା, ଭୟରକ୍ଷକ ।

ଥଇଥାନ୍—ଗ୍ରା.ବଂ.(ସଂ-ସ୍ଥିର)ଧୀର,ସ୍ଥିର ।

ଥଇଲ୍—ପ୍ରା. (ଦିହ) ବଂ. ସମତଳ ।

ଥଉଲ—ଗ୍ରା.ବଂ. (ସଂ-ସ୍ଥୂଳ)ସ୍ଥୂଳ, ମୋଟା ।

ଥକ୍—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ସ୍ଥକିତ) ଥକା ।

ଥକ୍‌କରି—ଗ୍ରା. ହି. ବଂ. (ସଂ-ସ୍ଥଗିତ) ଥକାମାଇଲା ପରି ହୋଇ, ହଠାତ୍, ଆକସ୍ମିକଭାବରେ ।

ଥକ୍‌ଥାଇବା—ଗ୍ରା. ହି. ଅବସନ୍ନ ହେବା, କହୁ କହୁ ହଠାତ୍ ଉନହେବା, ଗତି-ରହିତ ହେବା, ନିର୍ବାକ୍ ହେବା,ନିବୃତ୍ତ ହେବା ।

ଥକା—ଗ୍ରା.ବଂ. ସ୍ଥଗିତ, ଅବସନ୍ନ, ଶ୍ଳାନ୍ତ, କ୍ଲାନ୍ତ, ନିର୍ବାକ, କିଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିମୂଢ଼, ମୁଗ୍ଧ, ମୂଢ଼, ସ୍ତବ୍ଧ, କାଳଠାରୁ ବାକି ରହିଯିବା (କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ), (ଗ୍ରା.ବି) ଅବସାଦ, ଦେଉଳର ଦହନଉତ୍ତ ଓ ଚକ୍ରର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ ।

ଥକାର—ପୁଂ. ବ. ଥ ସ୍ୱରୂପ ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଥକାରାଦ—ପୁଂ. ବ. ଯାହାର ଆଦ୍ୟରେ ଥ ଏହିବର୍ଣ୍ଣ ଅଛି ।

ଥକାରାନ୍ତ—ତ୍ରି. ବଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଯାହାର ଶେଷରେ ଥ ଅଛି ।

ଥକ(ଗି)ତ—ଗ୍ରା. ବଂ. କ୍ଲାନ୍ତ, ଅବସନ୍ନ, ଅବାକ୍, ସ୍ତମ୍ଭିତ, ସ୍ଥିର ।

ଥକିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଅଶକ୍ତ ହେବା, ଶାନ୍ତ ହେବା, ସ୍ଥିରହେବା, ମାନ୍ଦା ବାଡ଼ିଲା-ପଡ଼ିବା ।

ଥଙ୍ଗଥଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବଂ. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ, ସଦର୍‌ଧ,ଅଟକି ଅଟକି କଥା କହୁଥିବା ।

ଥଙ୍ଗଥଙ୍ଗହେବା—ଗ୍ରା. ହି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ ହେବା, ଥକିବା ।

ଥଟଲି—ଗ୍ରା. ବ. ଥଟିଲି ଦେଖ ।

ଥଟ(ଟ୍ଟା)—ଗ୍ରା. ବ. ଉପହାସ, ବ୍ୟଙ୍ଗ, ପରିହାସ, ଟାପରା, କୌତୁକ ବାକ୍ୟ, (ବଂ) ଥଟ୍ଟାଖେଳିବାର ଉପଯୁକ୍ତ(ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଥଟ୍ଟାକରିବା—ଗ୍ରା. ହି. (ସଂ-ଟ୍ଟଟ୍ଟା) ପରିହାସ କରିବା,ବ୍ୟଙ୍ଗବିଦ୍ରୂପ କରିବା ।

ଥଟ୍ଟାଖେଳିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଟାପରାକରିବା ।

ଥଟ୍ଟାପରିହାସ—ଗ୍ରା.ବ. ପରିହାସ,ବ୍ୟଙ୍ଗ-ବିଦ୍ରୂପ ।

ଥଟ୍ଟା(ଟ୍ଟା)ରି—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ସ୍ଥାଲକର) କଂସାରି, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କଂସା ଓ ପିତ୍ତ-ଳର ବାସନ ଓ ଗହଣା ଆଦି ତିଆରି କରେ ।

ଥଟ୍ଟା(ଟ୍ଟା)ବାଜ୍—ଗ୍ରା.ବଂ. ଥଟିଲି, ପରି-ହାସ ପ୍ରିୟ ।

ଥଟିଲି—ଗ୍ରା.ବଂ. ଥଟ୍ଟାପ୍ରିୟ,ବ୍ୟଙ୍ଗପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଥଣ୍ଡ—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ସ୍ଥୋଟୀ) ପକ୍ଷୀର ଚଞ୍ଚୁ, (ବଂ) ଏକାଥରକେ ଥଣ୍ଡରେ ଯେତେ ପରିମାଣ ପଦାର୍ଥ ସମ୍ମେଇବ ସେହି ପରିମିତ ।

ଥଣ୍ଡଖାଇବା—ଗ୍ରା.ହି. ଧନ ନିଜେ ଭୋଗ ନ କରି ଅନ୍ୟ ଭୋଗ କରିବା ।

ଥଣ୍ଡମାରିବା—ଗ୍ରା. ହି. କୌଣସି ଫଳ ଆଦିକୁ ଚଞ୍ଚୁଦ୍ୱାରା ଆଘାତ କରିବା, ଖୁମ୍ପିବା ।

ଥଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ବଡ଼ ଥଣ୍ଡବିଶିଷ୍ଟ ।

ଥଣ୍ଡିଆକୁମ୍ଭୀର—ଗ୍ରା.ବ. ଲମ୍ବ ଥଣ୍ଡବିଶିଷ୍ଟ କୁମ୍ଭୀର ।

ଥଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଶୀତଳ, ଥଣ୍ଡା, ଶାନ୍ତ, ଶୀତଳ କରାଯାଇଥିବା ।

ଥଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ସ୍ନିଗ୍ଧ ବା ଶାନ୍ତ) କାକରିଆ, ଶୀତଳ, ସହ୍ୟ, ଦେହରେ ସହ୍ୟହେବାଭଳି, ନିବୃତ୍ତ, ଉପଶାନ୍ତ, ସନ୍ତୋଷିତ, ସ୍ଥିର, ଶାନ୍ତପ୍ରଦ, ଶାନ୍ତ-ପ୍ରକୃତିକ, ଉଦାସୀନ, ଦମିତ, ସନ୍ତୁଷ୍ଟ, ନିବୃତ୍ତକ୍ରୋଧ, ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ, ଜଡ଼, (ବି) ହିମ, ଶୈତ୍ୟ, ଶୀତ, ନିବୃତ୍ତି, ଧୀରତା, ଶରଦ, ଶାନ୍ତ, ବିଶ୍ରାମ,ବିରାମ ।

ଥଣ୍ଡାଉପଚାର—ଗ୍ରା. ବଂ. ଥଣ୍ଡାଚିକିତ୍ସା ଦେଖ ।

ଥଣ୍ଡାକରିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଶୀତଳ କରିବା, ଶାନ୍ତ କରିବା, ଶାନ୍ତନାଦେବା, ପ୍ରକୃ-ତସ୍ଥ କରିବା, ଦମନ କରିବା, ଶୀତଳ ଉପଚାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ।

ଥଣ୍ଡାଚିକିତ୍ସା—ଗ୍ରା. ବ. ଯେଉଁ ଔଷଧ ଓ ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଶରୀରର ଉତ୍ତାପ କମି-ଯାଏ ।

ଥଣ୍ଡାଥଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବଂ. ପ୍ରାତଃକାଳୀନ ବା

ସାୟଂକାଳୀନ ଶୀତଳତା ।

ଥଣ୍ଡାପ୍ରକୃତି—ଗ୍ରା.ବି. ଶାନ୍ତପ୍ରକୃତି,(ବଂ) ଶାନ୍ତପ୍ରକୃତିକ ।

ଥଣ୍ଡାବେଳ—ଗ୍ରା. ବି.ବିବସର ଯେଉଁ ସମୟରେ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣର ପ୍ରଖରତା ନ ଥାଏ ।

ଥଣ୍ଡାଲାଗିବା—ଗ୍ରା.ବି. ଶୀତଳ ବୋଧ-ହେବା, ଶରଦ ଧରିବା, ଦେହରେ କାକର ବା ଥଣ୍ଡା ପବନ ଲାଗିବା, (କ୍ରି) ହାତକୁ ବା ସ୍ପର୍ଶକୁ କାକରଆ-ଲାଗିବା ।

ଥଣ୍ଡାଳଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଈଷତ୍ ଥଣ୍ଡା, (ଗ୍ରା. ବି) ଚଳିକାରେ ଦେଖାଯିବା ଏକପ୍ରକାର ପକ୍ଷୀ ।

ଥଣ୍ଡାହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ. ଅର୍ଥ) କୌଣସି ଅସନ୍ତୋଷର କାରଣ ନିବୃତ୍ତିପରେ ମନରେ ଶାନ୍ତି ଉପ-ଭୋଗ କରିବା, କ୍ଷୁଧା ତୃଷାଦିର ନିବୃତ୍ତିପରେ ଶାନ୍ତହେବା, ଶୀତଳ ହେବା ।

ଥଣ୍ଡିଲ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ—ସ୍ଥଣ୍ଡିଲ) ହୋମ କରିବା ସକାଶେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ବାଲିର ବେଦୀ ।

ଥଟ୍‌ଗ—ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବଂ. ଡୋଡଳା, ଡଣା, ଯାହାର ପାଟି ଲାଗେ ।

ଥନ୍‌ଥନ୍—ଗ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି. ଓ ବଂ.ଥନ ଥନ ଦେଖ ।

ଥନ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ତନ) ଦୁଧ, କୁଚ, ମାତୃସ୍ତନ, ସ୍ତନ୍ୟ, ମାତୃସ୍ତନରେ ଥିବା କ୍ଷୀର ।

ଥନଖାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଶିଶୁ) ମାତୃସ୍ତନ୍ୟ ପାନ କରିବା ।

ଥନଛାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶିଶୁ ସ୍ତନ୍ୟପାନ ତ୍ୟାଗ କରିବା ।

ଥନଥନ—ଗ୍ରା.ବି, (ସଂ-ଛନ୍ନ) କାନ୍ଦିବାର ପୂର୍ବାବସ୍ଥା,ଚକ୍ଷୁର ଲୋତକପୂର୍ଣ୍ଣଅବସ୍ଥା, (ବଂ) ଲୋତକପୂର୍ଣ୍ଣ (ଚକ୍ଷୁ) ।

ଥନଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶିଶୁକୁ ଆପଣାର ସ୍ତନ୍ୟ ପାନ କରାଇବା ।

ଥନଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଥନଖାଇବା ଦେଖ ।

ଥନଛାଡ଼ିକ୍ଷୀରଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଆପଣାର ସ୍ତନରୁ ଶିଶୁକୁ ସ୍ତନ୍ୟପାନ କରାଇବା ।

ଥନଶୋଷନ—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତବଗାର ଉଚ୍ଚ କୁଚର ଶୋଷ ।

ଥନହର୍ଷ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ତନ୍ୟହର୍ଷ) ସ୍ତନକୁ ରକ୍ତଗଡ଼ିବା ରୋଗ ।

ଥନ୍ତ୍ର(ଲ)ଲ(ଲ)—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଉଦ୍ଦଳ) ସ୍ଥୂଳ, ସ୍ଥୂଳ ।

ଥନ୍ତ୍ରଲପେଟ—ଗ୍ରା.ବଂ. ସ୍ଥୂଳୋଦର ।

ଥନ୍ତ୍ରଲପେଟା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଥନ୍ତ୍ରଲପେଟିଆ ଦେଖ ।

ଥନ୍ତ୍ରଲପେଟିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ସ୍ଥୂଳୋଦର-ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଥପ୍—ଗ୍ରା.ବି. କୋମଳ ବସ୍ତୁର ମୃତ୍ତିକା-ଦିରେ ପତନଧ୍ୱନି ବା ପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ ।

ଥପଥପ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଟପ ଟପ, ତରଳବସ୍ତୁ ଟୋପା ଟୋପା ହୋଇ ପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ, ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ତଳେ ପଡ଼ିବା ଶବ୍ଦାନୁକରଣ ।

ଥପା(ପେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଥାପିବା,ସ୍ଥାପନ କରିବା ।

ଥବର—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ସ୍ଥବିର) ବୃଦ୍ଧ, ସ୍ଥିର ।

ଥମଖାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ହଠାତ୍ ସ୍ଥିରହେବା, ବିସ୍ମୟାନ୍ୱିତ ହେବା ।

ଥମକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଥମକିବା କ୍ରିୟାର ଶିଳନ୍ତ ରୂପ, ଥମାଇବା ଦେଖ ।

ଥମକିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଥମ୍ଭାଇବା ଦେଖ ।

ଥମଥମ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ସ୍ତମ୍ଭିତ) ମଠ ମଠ, ବିଲମ୍ବିତ ।

ଥମା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ସ୍ତମ୍ଭ) ନିବୃତ୍ତି, ଥମିବା ।

ଥମିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବନ୍ଦହେବା, ଥମ୍ଭି-ଯାଇବା, କଥା ବନ୍ଦ କରିବା, ଶବ୍ଦ କରୁ କରୁ ଅଟକିଯିବା, କମିବା, ଉପ-ଶାନ୍ତ ହେବା ।

ଥମ୍ବ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ତମ୍ଭ) ଖମ୍ବ, ଖୁଣ୍ଟ, (ବଂ) ଅଚଳ ।

ଥମ୍ବନ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ତମ୍ଭନ) ସ୍ତମ୍ଭନ ।

ଥମ୍ଭିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମନ୍ତ୍ରାଦି ଦ୍ୱାରା ସ୍ତମ୍ଭନ କରିବା, ଥମିବା ଦେଖ ।

ଥୟ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ସ୍ଥେୟ) ସ୍ଥିର, ନିଶ୍ଚଳ, ନିଶ୍ଚିତ, ସ୍ଥିରୀକୃତ, ଶାନ୍ତ,(ବ) ସ୍ଥିରତା, ଠିକଣା, ନିଶ୍ଚଳତା, ଶାନ୍ତି, ନିଶ୍ଚିତ ସମ୍ବାଦ ।

ଥୟକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ସ୍ଥିରକରିବା, ନିଶ୍ଚିତ ସମ୍ବାଦ ବୁଝିବା, ନିଶ୍ଚଳକରିବା ।

ଥୟଥୟ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଥୟ ଦେଖ ।

ଥୟଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନିଶ୍ଚିତ ହେବା, ସ୍ଥିରହୋଇ ରହିବା, ବିଶ୍ରାମ କରିବା ।

ଥୟପାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଠିକଣା ପାଇବା, ନିଶ୍ଚିତ ସମ୍ବାଦ ପାଇବା ।

ଥୟେ—ଗ୍ରା. ବ ଓ ବଂ. ଥୟ ଦେଖ, (କ୍ରି.ବଂ) ନିଶ୍ଚୟରେ, ସ୍ଥିରଭାବରେ ।

ଥର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଅସ୍ଥିର) କମ୍ପ, ଚାଞ୍ଚ ।

ଥର(ରେ)କ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ବି. ଏକ-ବାରମାତ୍ର ।

ଥରକର—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଥରେ, ଦିନେ, (ବଂ) ଏକବାରର (ଘଟଣା) ।

ଥରକୁଥର—ଗ୍ରା. ହି. ବଂ. ପୁନଃପୁନଃ, ବହୁବାର, ଉପର୍ଯ୍ୟପରି ।

ଥରକେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଏକବାରରେ, ପ୍ରତିଥର ବା ବାରରେ ।

ଥରଥର—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଅସ୍ଥିର) କମ୍ପିତ, ଅସ୍ଥିର, ଚ୍ଛନଆଁ, ଶୀତରେ ଥୁରୁଥୁରୁ ବା କମ୍ପମାନ, (ହି.ବଂ) ବିଶେଷ କମ୍ପର ସହିତ, ଠକ୍‌ଠକ୍ ହୋଇ କମ୍ପିବା, ଥରକୁଥର ଦେଖ ।

ଥରଥରକମ୍ପନ—ଗ୍ରା. ବି. ଉପର୍ଯ୍ୟପରି କମ୍ପନ ।

ଥରଥର କମ୍ପିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଭୟରେ କମ୍ପିବା । [ଦେଖି ।

ଥରଥରକରି—ଗ୍ରା. ହି. ବଂ. ଥରକୁଥର

ଥରଥରକେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଥରେଥରେ, କୌଣସି କୌଣସି ସମୟରେ ।

ଥରଥରହେବା—ଗ୍ରା.ହି.ଥରଥରକମ୍ପିବା ଦେଖ ।

ଥରଥରା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଥରଥରିଆ ଦେଖ, (ବି) ଥରଥର କମ୍ପନ ଦେଖ ।

ଥରଥରି(ରୁ)ଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଯେ ସାମାନ୍ୟ ଭୟର କାରଣ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ଥରେ, ଭୟାଳୁ, (ବି) ଏକ-ପ୍ରକାର ବୁଢ଼ିଆଣୀ ।

ଥରହର—ଗ୍ରା. ବଂ. ଥରଥର ଦେଖ ।

ଥରହରକମ୍ପିବା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଥରଥର କମ୍ପିବା ଦେଖ ।

ଥରା—ଗ୍ରା. ବି. ଥରିବା, କମ୍ପ, (ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ) ଥରୁଥିବା ।

ଥରାଇବା—ଗ୍ରା. ହି. ଥରିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ, କମ୍ପାଇବା, କମ୍ପିତ କରାଇବା ।

ଥରୁବାତ—ଗ୍ରା, ବି, ଏକପ୍ରକାର ବାତ-ରୋଗ, ଯହିଁରେ ରୋଗୀ ବାରମ୍ବାର କମ୍ପେ ।

ଥରିତ—ଗ୍ରା. ବଂ. ମୂହୁର୍ମୂହୁ କମ୍ପିତ ।

ଥରିବା—ଗ୍ରା. ହି. (ଭୟରେ) କମ୍ପିବା, ଉପର୍ଯ୍ୟପରି ହଲିବା ।

ଥରୁଆ—ଗ୍ରା, ପୁଂ. ବଂ. ଭୟରେ ଥରି-ବାର ଅଭ୍ୟାସଯୁକ୍ତ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟାଳୁ, କମ୍ପିତ ।

ଥରେ—ଗ୍ରା. ହି. ବଂ. ଏକସମୟରେ, ଏକବାର, ଏକଥର ମାତ୍ର, ଏକଥର ସୁଦ୍ଧା ।

ଥରେଥରେ—ଗ୍ରା. ହି. ବଂ. ବେଳେ-ବେଳେ, କେବେକେବେ, ଥରକୁଥର, ବାରମ୍ବାର ।

ଥଳ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ଥଳ) ନଦୀର ଅଳ୍ପ ଜଳଥିବା ସ୍ଥାନ, ନଦୀର ଯେଉଁ ଠାରେ ଲୋକେ ଜଳରେ ପଶି ପାର ହୋଇ-ପାରନ୍ତି, ଜଳର ତଳ, ସ୍ଥିତି, ଜଳହୀନ ଭୂଭାଗ,ସ୍ଥାନ,କ୍ଷେତ୍ର,ତୀର୍ଥ,(ବଂ) ମନୁଷ୍ୟ ପାଣିରେ ପଶି ପାର ହୋଇପାରିବା ଯୋଗ୍ୟ (ନଦ୍ୟାଦି), ଅଗଭୀର ।

ଥଳକୂଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଗଭୀର, ତୀରଘନ-ମାଣ ଓ ନଦ୍ୟାଦିର ଅପରପାରର ଉପୂର୍ଣ୍ଣ, ସ୍ଥିରତା, ନିଶ୍ଚୟତା ।

ଥଳଚର—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ଥଳଭାଗରେ ଚଳ-ପ୍ରଚଳ ହେଉଥିବା, ସ୍ଥଳରେ ।

ଥଳଥଳ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଶିଥିଳ) ମେଞ୍ଚା-ମେଞ୍ଚା, ଦଳଦଳିଆ,ସ୍ଥୂଳକାୟ,ଉତ୍ତମ-ରୂପେ କାଠୁଆ ହୋଇ ନ ଥିବା,ନରମ ଓ ଘନ ।

ଥଳା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ସ୍ଥାଳୀ)ସ୍ଥାଳୀ,ତଉଆ, ଥାଳି, (ଗୋରୁ) ଗଳକମ୍ବଳ ।

ଥଳା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. ହି. (ସଂ-ତଳ) ସମତଳ କରିବା ।

ଥଳାଥଳି—ଗ୍ରା. ବି, ସମତଳ କରିବା ।

ଥଳି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ସ୍ଥଳୀ)ସମତଳ ପଡ଼ିଆ ଭୂମି, ସ୍ଥାନ, ଥଳୀ ଦେଖ ।

ଥଳିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଥଳି ଦେଖ, (ପ୍ରା. ଯାଜପୁର, ବି) ଗୋରୁଙ୍କ ଗଳକମ୍ବଳ ।

ଥଳୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଟଙ୍କାଆଦି ରଖିବାର ମୁଣି, ଥଳି ଦେଖ ।

ଥଳେଇଦେବା—ଗ୍ରା. ହି. ସମତୁଲ କରିଦେବା ।

ଥା—ଗ୍ରା, ବି. ଠା, ସ୍ଥାନ, ଥାନ, (ବଂ) ସ୍ଥିର, ନିଶ୍ଚିତ, (ଅବ୍ୟ) ଏଠାରେ ଅବସ୍ଥାନ କର,ଏଠାରେ ରହ,ଅପେକ୍ଷା-କର ।

ଥାଅ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଥା ଦେଖ ।

ଥାଇ—ଗ୍ରା. ହି. ସ୍ଥିତହୋଇ, ରହି ।

ଥାଇର—ଗ୍ରା. ବଂ. ଅବସ୍ଥିତ, ଦୃଢ଼, ନିଶ୍ଚିନ୍ତ, ନିଶ୍ଚଳ ।

ଥାଉ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଚରସ୍ଥାୟୀ, ଚର,ଥୟ, ସଂସାରେ ସଚଳ ଅବସ୍ଥାରେ ଅବସ୍ଥିତ, ବିପଦରୁ ରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ।

ଥାଉ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ) ଏହିଠାରେ ବନ୍ଦହେଉ, ଅପେକ୍ଷାକର, ଏଠାରେ ରହୁ ।

ଥାଉଁ(ଉ)ଥାଉଁ(ଉ)—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଥିବା-ସ୍ଥଳେ, ଥିବାସତ୍ତ୍ୱେ, ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ।

ଥାଏ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଥାଇ,ସଂସାରରେ ସଚଳ ଅବସ୍ଥାରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଥାଏତ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ, (ବଂ) ଥାଉ ଦେଖ ।

ଥାକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ତବକ) ସ୍ତୁପ, ପରସ୍ତ, ସ୍ତର, ଧାରବାହିକ, ଶ୍ରେଣୀ, ଧାଡ଼ି, ଛୋଟ ଗଦା, (ଯା.ବ) କାନ୍ଥକୁଣ୍ଡ, ଫୁଲ, କାନ୍ଥ ଦେହରେ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ରଖିବାର ଠଣା, ଆଲମାରିର ଗୋଟିଏ ଫାଙ୍କ, (ବଂ) ଛୋଟ ।

ଥାକକରିବା—ଗ୍ରା. ହି. ସ୍ତରେ ସ୍ତରେ ସଜ୍ଜିତ କରିବା, ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ କରିବା, ଲୁଗାଆଦିକୁ ପ୍ରସ୍ତପ୍ରସ୍ତ କରି ଭାଙ୍ଗିବା ।

ଥାକଥାକ—ଗ୍ରା. ହି.ବଂ.ସ୍ତରେସ୍ତରେ,ପ୍ରସ୍ତ-ପ୍ରସ୍ତ କରି, ଛୋଟଛୋଟ ଗଦାରେ ।

ଥାକବନ୍ଦ—ଗ୍ରା.ବି. ସୁସଜ୍ଜିତ ବା ଶ୍ରେଣୀ-ବଦ୍ଧ କରାଯିବା ।

ଥାକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ରହିବା, ଠାକିବା, ଥାକମାରିବା, ଏକାବେଳକେ ଥକିଯିବା

ଥାକୁଲ୍‌ଥାକୁଲ୍—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ସ୍ଥୂଳ)ଥଲ-ଥଲିଆ, ସ୍ଥୂଳକାୟ ଓ ଦେହର ମାଂସ-ପୁଷ୍ଟି ଓହଲି ପଡ଼ୁଥିବା ।

ଥାକୁଲି—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ. ସ୍ଥୂଳକାୟ,କୋବା

ଥାଟ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ସ୍ଥିତ) ସୈନ୍ୟ, ବଳ, ପ୍ରତିମାର ମେଢ଼, ଢାଞ୍ଚା, ଧଡ଼,କଙ୍କାଳ, ଗୃହର ବାଉଁଶନିର୍ମିତ ଆବରଣ,ସମୂହ, ଢପ । [ମିଳନ ।

ଥାଟପାଟଲି—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁ ଲୋକଙ୍କ

ଥାଟପଟାଳିଆଙ୍ଗିପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ବହୁତ-ଲୋକ ହଠାତ୍ ମିଳିତ ହୋଇଯିବା ।

ଥାଟ ବଜାଏରଖିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବି. ଭିତ-ରର ସାର ଲୋପହେଲେ ମଧ୍ୟ ବାହା-ରର ଢପକୁ ବଜାଏ ରଖିବା ।

ଥାଟର(ରା)ଜ—ଗ୍ରା.ବି.କୌଣସି-କୌଣସି ରାଜା ତାଙ୍କର ବଳିଷ୍ଠ ଭାଇଙ୍କୁ ଦେବା ଉପାଧି ।

ଥାଣୁ—ଗ୍ରା. ବି. ମହାଦେବ, ଲାଣ୍ଡିଗଛ, ଲଣ୍ଡାବୃକ୍ଷ ।

ଥାତି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ଥିତି) ଜମା, ପୁଞ୍ଜି, ସଞ୍ଚିତଧନ ।

ଥାତା(ଥା)ମାମା—ଗ୍ରା.ବି.କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଇତସ୍ତତଃହେବା,ଦ୍ୱିଧା କରିବା

ଥାନ୍—ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି. ସ୍ଥାନ, ଆଧାର ।

ଥାନ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ସ୍ଥାନ) ଜାଗା, ପାଖ, ରହିବାର ସ୍ଥାନ, ଖଣ୍ଡେ ଜମି,ଲମ୍ବଲୁଗା ସହିତଆଦି, ଏକଖଣ୍ଡ, ଧାତୁର ବଡ଼-ପତର ।

ଥାନକୁ(ଡ଼)ଣି—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ମଣ୍ଡୂକପର୍ଣ୍ଣୀ) ମଣ୍ଡୂକପର୍ଣ୍ଣୀ ଦେଖ ।

ଥାନଛଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି. ସ୍ଥାନଭ୍ରଷ୍ଟ ଦେଖ ।

ଥାନପତି—ଗ୍ରା.ବି.ମଠର ଅଧୀନ ଗ୍ରାମ-ଶାସକ କର୍ମଚାରୀବିଶେଷ, ଗ୍ରାମର ଅଧି-ଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବତା ।

ଥାନଭ୍ରଷ୍ଟ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ସ୍ଥାନଭ୍ରଷ୍ଟ ଦେଖ ।

ଥାନମୁଦୁଲ—ଗ୍ରା.ବି.କପାଳର ଦୁଇପାଖ ।

ଥାନା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ସ୍ଥାନ) ପ୍ରହରୀ ବା ଚୌକିଦାରମାନଙ୍କ ଆଡ଼ା,ସୈନ୍ୟମାନ-ଙ୍କର ଚଉକୀ, ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚ-ଲର ଶାନ୍ତିରକ୍ଷାର ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ପୁଲିସ୍ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଅଫିସ୍, ଫାଣ୍ଡି ।

ଥାନାଦାର—ଗ୍ରା. ବି. ଥାନାର ପ୍ରଧାନ କର୍ମଚାରୀ ।

ଥାନାଦାରୀ—ଗ୍ରା.ବି. ଥାନାଦାରର କର୍ମ ବା ଚାକରି ।

ଥାନ୍ନ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ସ୍ଥାନୀୟ) ସ୍ଥାନୀୟ, ଶରସ୍ଥାୟୀ, ବାସିନ୍ଦା, ରଇତର ଘର-ବାଡ଼ିରେ ଜାତହେବା ଦଶାଲ ସ୍ତମ୍ଭ ।

ଥାନଜମା—ଗ୍ରା.ବି.ଥାନରଇତଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର ।

ଥାନଜମି—ଗ୍ରା. ବି. ଥାନ ରଇତମାନ-ଙ୍କର ଅଧିକୃତ ବୃତ୍ତି ।

ଥାନପ୍ରଜା—ଗ୍ରା.ବି. ଗ୍ରାମବାସୀ ପ୍ରଜା ବା କୃଷୀ ।

ଥାନେଥାନେ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. ସ୍ଥାନେସ୍ଥାନେ ଦେଖ ।

ଥାନେଶ୍ୱର—ଗ୍ରା. ବି. ଦିଲ୍ଲୀ ନିକଟସ୍ଥ ପ୍ରଧାନ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ର । [ଗୃପୁଡ଼ା ।

ଥାପଡ଼—ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି. କରତାଳି,

ଥାପ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସ୍ଥାପନ) ମୃଦଙ୍ଗ, ତବଲାଆଦିରେ ହାତର ପଞ୍ଜାର ପୂର୍ବ ଆଘାତ ।

ଥାପଡ଼(ଡ଼ା)—ଗ୍ରା.ବି. ଗୃପୁଡ଼ା, ଜାଲୁଡ଼ା ।

ଥାପଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଥାପୁ-ଡ଼ାଇବା ଦେଖ ।

ଥାପନ(ନା)—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ସ୍ଥାପନ) ପ୍ରତି-ଷ୍ଠାନ,ସ୍ଥାପନକରିବା,ବସାଇବା,ରଖିବା, (ବିଂ) ସ୍ଥାପିତହୋଇଥିବା, ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ।

ଥାପନାଲିଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଶିବ-ଲିଙ୍ଗକୁ କେହି ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିଥାଏ ।

ଥାପା—ଗ୍ରା. ବି. ବଣିଆଙ୍କର ଯେଉଁ ଗ୍ରନ୍ଥିରେ ତରଳବସ୍ତୁ ଢଳାଯାଏ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି.) ମାଛଧରିବା ଯନ୍ତ୍ର,ପୋଡ଼ିହ

ଥାପି—ଗ୍ରା.ବି.ଯେଉଁ ପିଟଣାଦ୍ୱାରା କୁମ୍ଭାର କଞ୍ଚା ହାଣ୍ଡିଆଦିକୁ ପିଟେ,ପିଟଣା,ପଥୁ-ରିଆଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ନିହଣ,ଶାନ୍ତ,(ଅବ୍ୟ) ସ୍ଥାପନାକରି, (ବିଂ) ସ୍ଥିର, ଶାନ୍ତ, (କ୍ରି.ବିଂ) ଶାନ୍ତଭାବରେ, ଧୀରେ ।

ଥାପିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସ୍ଥାପନାକରିବା, ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା, ବସାଇବା, ସ୍ଥିର କରିବା ।

ଥାପୁଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି. ଥାପଡ଼ ଦେଖ ।

ଥାପୁଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧୀରେ-ଧୀରେ ଗୃପୁଡ଼ାମାରିବା, ହାତଦ୍ୱାରା ମାଟିଆଦି ଛୁଟିବା, ଅସ୍ଥାୟୀଭାବରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକରିବା, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ କିଛିକାଳ ସକାଶେ ଅଟକାଇ ରଖିବା ।

ଥାପୁଡ଼ିଥପୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କାର୍ଯ୍ୟଟାକୁ ଯେ କୌଣସିପ୍ରକାରେ ସମ୍ପାଳିବା ।

ଥାବର—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ସ୍ଥାବର) ସ୍ଥାବର ଦେଖ ।

ଥାବଣ୍ଡ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦେଖିବିଶେଷ ।

ଥାବା—ଗ୍ରା. ବି. ବାଘ ଭାଲୁଆଦି ଜୀବ-ଜନ୍ତୁଙ୍କର କରତଳ ।

ଥମିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ସ୍ତମ୍ଭିତହେବା, ରୁଦ୍ଧ-ହେବା, କ୍ଷାନ୍ତହେବା ।

ଥାରୁ—ଗ୍ରା.ବି ନେପାଳ ଦେଶର ଜଙ୍ଗଲି ଜାତିବିଶେଷ ।

ଥାଳ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ସ୍ଥାଳୀ) ଥାଳି, ଲଉ-ଖୋଳନିର୍ମିତ ଭିକ୍ଷାପାତ୍ର, ଗୁମ୍ବା ।

ଥାଳକୁଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ ମଣ୍ଡୂକପର୍ଣ୍ଣୀ) ମଣ୍ଡୂକପର୍ଣ୍ଣୀ ଦେଖ ।

ଥାଳି—ଗ୍ରା. ବି. ଧାତୁର ଚଟକାପାତ୍ର, ଥାଳ, ଭିକ୍ଷାପାତ୍ର ।

ଥାଳିଆ—ଗ୍ରା.ବି. ଛୋଟଥାଳ, ରେକାବି ।

ଥାଳିଖେଚାଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. ଥାଳିରେ ବଡ଼ା-ଯଇ ଜଗନ୍ନାଥ ଲିଙ୍ଗରାଜଆଦି ମହା-ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସକାଳେ ଭୋଗ କରାଯିବା ଖେଚୁଡ଼ି ।

ଥାଳିଧରା—ଗ୍ରା.ବି. ବ୍ରତବେଦୀରେ ବହ୍ନି-ଗୃହୀ ଭିକ୍ଷା କଲାବେଳେ ମାମୁଁ ବ୍ରହ୍ମ-

ଗୃହୀ ପଛଆଡ଼େ ଠିଆହୋଇ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଧରିଥିବା ଭିକ୍ଷାଥାଳିକୁ ଟେକିଧରିବା ।

ଥ—ଗ୍ରା.(ପ୍ରତ୍ୟୟ) ଠରେ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବିଭକ୍ତି ଚିହ୍ନ)ରେ, ରୁ । [ଶିଳ ।

ଥଏଟର—ଗ୍ରା.ବି.ନାଟକାଭିନୟ,ନାଟ୍ୟ-

ଥିତ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ସ୍ଥିତ) ସ୍ଥିତ ।

ଥିନେ—(ପ୍ରା. ବାଲେଶ୍ୱର. ଜି.)ଥିଲେ

ଥପ୍(ପା)—(ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବି.) ଟେପା,ବୁନ୍ଦା ।

ଥପେ—(ପ୍ରା. ସମ୍ବ.ଅ.) ଟୋପାଏ,ଏକ-ବିନ୍ଦୁ । [ରାଜାଙ୍କ ଉପାଧି ।

ଥବ—ଗ୍ରା. ବି. ବ୍ରହ୍ମଦେଶର ପ୍ରାଚୀନ

ଥବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ହେବା, ଜୀବନରେ ରହିବା, ରହିବା ।

ଥର୍—(ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବି.) ତୋଡ଼ାଣି,(ଗ୍ରା.ବଂ ଥର ଦେଖ ।

ଥର—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ସ୍ଥିର) ଗତିହୀନ, ଧୀର, ଅଚଞ୍ଚଳ, ନିଶ୍ଚୟ, ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ, ଗମ୍ଭୀର, (ବି) ସ୍ଥିରତା ।

ଥର(ରି)ତୋଡ଼ାଣି—ଗ୍ରା. ବି. ପଣାଲ-ଭାତକୁ ଲକ୍ଷିକ୍ଷଣ ରଖିଦେଲେ ଭାତ-ସାକ ତଳକୁ ବସିଯାଇ ଯେଉଁ ପରି-ଷ୍କାର ତୋଡ଼ାଣି ଉପରେ ଥାଏ ।

ଥର(ରି)ଥର(ରି)—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ. ଚୁପ୍-ହୋଇ, ସ୍ଥିରଭାବରେ,ଧୀରେ ଧୀରେ, ଉଶ୍ୱାସକରି ।

ଥରପାଣି—ଗ୍ରା.ବି. ସ୍ରୋତହୀନ ଜଳ ।

ଥରମତ(ନ)—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବଂ. ସ୍ଥିରମତ ଦେଖ । [ଧୀର ।

ଥରା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ ସ୍ଥିରା) ପୃଥିବୀ,(ବଂ)

ଥରି—ଗ୍ରା.ବଂ. (ସଂ-ସ୍ଥିର) ସ୍ଥିର,ଧୀର, ମନ୍ଥର, (କ୍ରି.ବଂ) ଥରଥର ଦେଖ ।

ଥରିକରି—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବଂ. ଧୀରଭାବରେ ।

ଥରିଥରି—ଗ୍ରା.ବଂ. ଧୀର, ଅଚଞ୍ଚଳ,(ଗ୍ରା. କ୍ରି.ବଂ) ଧୀରସ୍ଥିର ଭାବରେ, ଧୀରେ-ଧୀରେ ।

ଥରେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ବଂ. ଥରଥର ଦେଖ ।

ଥିଲା—ଗ୍ରା. ବି. ହେବା, (ସେ-ତାହା) ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିଲା, ଅବସ୍ଥିତ ହୋଇ-ଥିଲା ।

ଥିଲାକୁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଥିବାରୁ ।

ଥିଲାଘର—ଗ୍ରା.ବି. ଧନୀ ପରିବାର ।

ଥିଲାବାଲା—ଗ୍ରା.ବଂ. ଧନୀ ।

ଥିଲାଲୋକ—ଗ୍ରା.ବି. ବଡ଼ଲୋକ ।

ଥୁ—ଗ୍ରା. (ପଞ୍ଚମୀ ବିଭକ୍ତି ବାଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ) ଠାରୁ, ଅପେକ୍ଷା, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ଛି, ଧିକ୍-ମୁଁ ତୋତେ ଘୃଣା କରୁଛି,(ବି) ଛେପ, ଥୁପ, ନିଷ୍ଠୀବନ, ପିକ । [କର ।

ଥୁଅ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଉମ୍ବେ) ରଖ, ସ୍ଥାପନ

ଥୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ଥାପନ, (ବଂ) ସ୍ଥିତ, ରକ୍ଷିତ, ସ୍ଥାପିତ ।

ଥୁଆଇବା—ଗ୍ରା. ବି. ରଖାଇବା, ସ୍ଥାପନ କରାଇବା ।

ଥୁଆଥୋଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଶୂଦ୍ର ମାନଙ୍କଘରେ ବିଧବା ବିବାହ ବା ଦ୍ୱିତୀୟପ୍ରଥା, ବିଭିନ୍ନ ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କୁ ଯଥାସ୍ଥାନରେ ରଖିବା ।

ଥୁଆଯି(ହେ)ବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ରଖାଯାଇଥିବା ।

ଥୁଇ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ରକ୍ଷିତା(ସ୍ତ୍ରୀ), (ବି.ସ୍ତ୍ରୀ.)ଥୋଇଲା ମାଇପ,ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଥୁଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଥୋଇବା, ରଖିବା ।

ଥୁଣ୍ଡି—ପ୍ରା. (ମେଦ) ବି. ଥୋଡ଼, ଓଠ, ଥୋମଣି ।

ଥୁକ—ଗ୍ରା. ବି. ପଠିତ ପୁସ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ ରଖିବା ଚିହ୍ନ,ପାଟିରୁ ଫିଙ୍ଗାଯିବା ଛେପ ।

ଥୁକପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛେପ ପକାଇବା ଦେଖ ।

ଥୁକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି-ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ଛେପ ପକାଇବା କର୍ମ କରାଇବା, ପାଟିରେ ପୂରାଇଥିବା ଜିନିସକୁ କାଢ଼ି ପକାଇବା-ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ କରିବା ।

ଥୁକାର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଥୁତ୍କାର) ଥୁ ଥୁ କରି ଛେପ ପକାଇବା, ଛେପ ।

ଥୁକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛେପ ପକାଇବା, ଘୃଣାରେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ବା ମନୁଷ୍ୟ ଉପରେ ଛେପ ପକାଇବା ।

ଥୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ସ୍ଥାଣୁ) ସ୍ଥାଣୁ, ଶାଖାହୀନ, ଅତି ବୃଦ୍ଧ, ମୁଣ୍ଡା, ମୁନ, ଘୋରହୋଇଯାଇଥିବା (ଅସ୍ତ୍ରଆଦି), ଦନ୍ତହୀନ, ଯାହାର ହାତ ବା ଗୋଡ଼ ବା ଆଙ୍ଗୁଠି ନ ଥାଏ, ଯାହାର ଲଞ୍ଜ କଟି-ଯାଇଅଛି, (ବ)ଲମ୍ବା କାଠି, ଶାଖାହୀନ ବୃକ୍ଷ ।

ଥୁଣ୍ଡିଆ—ପ୍ରା. (ଗଡ଼ଜାତ) ବଂ. ଥେଣ୍ଡା, ମୁଖର, ଉତ୍ତରଦାୟକ (ଭୃତ୍ୟ) ।

ଥୁତ୍—ବି. ଛେପ, ନିଷ୍ଠୀବନ ।

ଥୁତ୍କାର—ବଂ. (ଥୁତ୍+କୃ+ଘ.ଅ) ଛେପ ପକାଇବା ।

ଥୁତ୍(ତ୍ରୁ)କାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘୃଣାରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ଛେପ ପକା-ଇବା, ଧିକ୍କାର କରିବା ।

ଥୁତ୍ରା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବଂ. ପୁଂ. ଖଜା, ତୋତଲା ।

ଥୁଣ୍ଡ(ଥ)—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବଂ. (ସଂ-ତୋଣ୍ଡୀ) ଚିବୁକ, ଓଠର ତଳଭାଗ, ଥୋଡ଼, ଦାଢ଼ି, ଥୋମଣି ।

ଥୁଥା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଥୁତ୍) ଧିକ୍କାର,ଅନ-ବରତ ଛେପ ପକାଇବା ।

ଥୁଥୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଧିକ୍କାର, ଛିଃ ଛିଃ ।

ଥୁପ—ପ୍ରା. (ବାଲେ) ବି. ଥୋପ ଦେଖ ।

ଥୁପନା—ପ୍ରା.(ବାଲେ) ବି. ମରହଟ୍ଟୀ ପାଲଙ୍କି ଭିତରେ ଝୁଲୁଥିବା ସୂତା ବା ରେଶମର ସ୍ତବକ ।

ଥୁପି—ଗ୍ରା. ବି. ଥୋପା ଦେଖ ।

ଥୁବୁଡ଼ା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. (ସଂ-ସ୍ଥବିର) ମୁଣ୍ଡା, ଦାଢ଼ି ନ ଥିବା, ଦନ୍ତହୀନ, ଅତି ବୃଦ୍ଧ, ଦରବୁଢ଼ା ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେ ଅବିବାହିତ ରହେ, ନତ, ନିର୍ଜ୍ଜନ, ଥୋବରା ।

ଥୁବୁଡ଼ୀ—ଗ୍ରା. ବଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବୟସ୍କା ଓ ଅବିବାହିତା କନ୍ୟା ।

ଥୁମ(ମୁ)ଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଥୋମଣି ଦେଖ ।

ଥୁମି—ପ୍ରା. (ବାଲେ) ବି. ପାଗ,ଠେକା ।

ଥୁରଥୁର—ଗ୍ରା. ବି. ଥରୁଥୁରୁ ଦେଖ ।

ଥୁରୁଥୁରୁ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବଂ. ଥରଥରା, କମ୍ପ-ମାନ, ଯେ ଥରେ,ଭୟାକ୍ରାନ୍ତ, ଅତି ବୃଦ୍ଧ, କମ୍ପିତ କଳେବର ।

ଥରୁଥୁରୁ—ଗ୍ରା. ବଂ. ସାମାନ୍ୟ ଭାବରେ

କର୍ମିବା ।

ଥୁରେ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ସଂ. ଥୋଡ଼ାଏ, ଅଳ୍ପ, ସାମାନ୍ୟ । [ହତ ।

ଥୁର୍ତ୍ତି—ଦଂ. (ଥୁର୍ତ୍ତ+ମ.ତ) ବନଗିତ,

ଥୁଲ୍‌ଂମଠ—ଗ୍ରା.ବ.ଉଇଡ଼ର ହିମାଳୟର ସାନୁଦେଶରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ବୌଦ୍ଧମଠ ।

ଥେଇଆ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ ଓ ବ. ଥେଇ ଥେଇ ଦେଖ ।

ଥେଇଥେଇ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ନାଚିବାର ଉତ୍କୃଟ, (ବ) ନୃତ୍ୟ, (ଲ.ଅର୍ଥ) କଳ-କଳିଆ ।

ଥେଇଥେଇକରିବା—ଗ୍ରା. ଜି. ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତ କରିବା, ଅସ୍ଥିର କରିବା ।

ଥେଇଯା—ଗ୍ରା. ବଂ. କ୍ଲାନ୍ତ, ବିରକ୍ତ, (ଅବ୍ୟ ଓ ବ) ଥେଇ ଥେଇ ଦେଖ ।

ଥେଣ୍ଟ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଧୃଷ୍ଟ) ଦୁଷ୍ଟଲୋକ, ଗ୍ରେର, ଡକାଇତ, ଥଣ୍ଡ, ଚଞ୍ଚୁ, (ବଂ) ଫିଟ୍‌ଫାଟ୍, ସଂମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ, ଅନିଶ୍ଚିତ ।

ଥେଣ୍ଟକାଲ—ଗ୍ରା. ବଂ. ସାମାନ୍ୟ କାଳ, ବଡ଼ବୋଲ୍ଲ ।

ଥେଣ୍ଟା—ଗ୍ରା. ବ. ମୁଖ, ଗାଲରେ ମୁଷ୍ଟି-ପ୍ରହାର, ଖୁଣ୍ଟା, ଝେଣ୍ଟା, (ବଂ) ଉତ୍ତର ଦାୟକ(ଭୃତ୍ୟ), ଅମାନିଆ, ଅବାଧ ।

ଥେଣ୍ଟାଥେଣ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବ. ଠେସାଠେସି, ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ କଳିଲଗାଇ ପରସ୍ପର ଉପରେ କାମ ପକାଇବା, ଠେଲାଠେଲି ଦେଖ ।

ଥେଣ୍ଟିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ବଡ଼ ଥଣ୍ଡ ବିଶିଷ୍ଟ, ଥଣ୍ଟିଆ, ଥେଣ୍ଟା ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ଥେଣ୍ଟିଆକୀରି—ଗ୍ରା.ବ. ଥଣ୍ଟିଆକୀରି

ଥେଣ୍ଟିବା—ଗ୍ରା. ଜି. ଗୁରୁଜନ ବା ପ୍ରଭୁଙ୍କ କଥାକୁ ଅମାନ୍ୟ କରିବା ଓ ଯବାବ ଦେବା ।

ଥେଥା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବଂ. ଖନା,ଯାହାର ପାଟି ଲାଗେ ।

ଥେବଡ଼ା—ପ୍ରା. (ବାଲେ) ବଂ. ଚେପ୍ପା ।

ଥେବିବା—ଗ୍ରା. ଜି. ଭୂଇଁରେ ଟିପି ଉଗ-ଦେବା, ଖୋବିବା, ଭୃଷିବା, କାହାର ଭିତରକୁ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଭେଦ କରିବା ।

ଥୋଇବା—ଗ୍ରା. ଜି. ବନ୍ଧାପକାଇବା, ରଖିବା, ସ୍ଥାପନ କରିବା,ନ୍ୟାସ କରିବା. ସଞ୍ଚୟ କରିବା, ଜାତକରାଇବା,ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବା, (ବଂ) ରଖାଯାଇଥିବା,ସଞ୍ଚିତ, ସଞ୍ଚୟକାରୀ ।

ଥୋଇଲା—ଗ୍ରା. ବଂ, ଥୋଇବା ଦେଖ ।

ଥୋଇଲି—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ରକ୍ଷିତା (ସ୍ତ୍ରୀ) (ବ) ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ, ପୋଇଲ୍ଲି ।

ଥୋଇଲିଘଇତା—ଗ୍ରା.ବ. ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀର ଉପପତି ।

ଥୋଇଲିପୁଅ—ଗ୍ରା. ବ. ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀର ଗର୍ଭଜାତ ସନ୍ତାନ ।

ଥୋକ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ସ୍ତୋକ) ଅଳ୍ପ-ମାତ୍ର, ଏକତ୍ର କରାଯାଇଥିବା, ସ୍ତୂପୀ-କୃତ, ସମଷ୍ଟୀକୃତ,ଏକ କସ୍ତିରେ ଦିଆ-ଯିବା (ଧନ), ବହୁପରିମାଣରେ ବନ୍ଦି ବା ଶରଦ୍ କରାଯିବା (ପଣ୍ୟାଦି), ବ. (ସଂ-ସ୍ତବକ) ଗୁଚ୍ଛ, ସମୂହ,ରାଶି,ସ୍ତୁପକା-ଦରେ ରଖାଯିବା,ଚିହ୍ନ, ଗ୍ରେଟ ଗଦା, ଥର, ବାର, ଛେପ, ସମଷ୍ଟି, କସ୍ତି, ଏକାଥରକେ ବହୁଦ୍ରବ୍ୟର ଶରଦ୍ ବନ୍ଦି ।

ଥୋକଟଙ୍କା—ଗ୍ରା. ବ. ସମୁଦାୟ ଟଙ୍କା, ସମୁଦାୟ ନଗଦ ଟଙ୍କା ।

ଥୋକଥୋକକରି—ଗ୍ରା. ଜି. ବଂ. ଏକ କସ୍ତିକେ,ଏକାଥରକେ,ଗଦା ଗଦା କରି ଥର ଥର କରି, ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କରି, ଗୋଟା ଗୋଟା କରି ।

ଥୋକଦାର—ଗ୍ରା.ବ ଓ ବଂ.ଏକାଥରକେ, ବହୁପରିମାଣରେ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଶରଦ୍ ବନ୍ଦୀ କରିବା ବାଲ୍ଲ, ବେପାରୀ ।

ଥୋକବନ୍ଦ—ଗ୍ରା. ବ. କସ୍ତିବନ୍ଦ,ପାଉଣା ଟଙ୍କା,ଏକାଧିକ ଥରକେ ଦାଖଲ କରି-ବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ, ଗଦା ଗଦା କରି ରଖିବା, ଥାକବନ୍ଦ,ସୁସଜ୍ଜିତ ବା ଶ୍ରେଣୀ-ବଦ୍ଧ କରି ରଖିବା, (ବଂ) ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ, ସୁସଜ୍ଜିତ, ଗଦା ଗଦା କରି ରଖାଯିବା, କସ୍ତିବନ୍ଦ କରାଯାଇଥିବା ।

ଥୋକବନ୍ଦି—ଗ୍ରା.ବ. ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଏକା-ଥରକେ ଜଣକେ ଜଣକୁ ବନ୍ଦିଯୁକ୍ତକରିବା ।

ଥୋକାଏ—ଗ୍ରା.ବଂ. (ସଂ-ସ୍ତୋକ) ଅଳ୍ପ-ସଂଖ୍ୟକ,(ସଂ)କେହି କେହି,କେତେକ, (ଜି. ବଂ.) ଟିକିଏମାତ୍ର ।

ଥୋକେ—ଗ୍ରା. ସଂ. ଅଳ୍ପ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି, (ବଂ) ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ ।

ଥୋଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ସ୍ତୋଟକ) କଦଳୀ ଗଛର ମଞ୍ଜା, କଦଳୀମଞ୍ଜ, ପଦାକୁ ବାହାରିଥିବା ଧାନଆଦି ଶସ୍ୟର କେଣ୍ଡା, ଦାଢ଼ୀ, ଥୋପଡ଼ା ।

ଥୋଡ଼ପାହାର—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଶୁଣ୍ଡ) ହାତିଶୁଣ୍ଡ ।

ଥୋଡ଼ହସ୍ତ—ଗ୍ରା. ବ. ଥୋଡ଼ପାହାର, ହାତିର ଶୁଣ୍ଡ ।

ଥୋଡ଼ା—ଗ୍ରା. ସଂ. ସାମାନ୍ୟ ପରିମିତ, ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ, (ବ ର ବଂ ଓ ଜି. ବଂ)ସାମାନ୍ୟରେ,ଈଷତ୍,ଅଳ୍ପମାତ୍ରାରେ ।

ଥୋଡ଼ାଚିହ୍ନିତ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଅଳ୍ପ ହେତୁ କେତୋ ହେତୁ, କିଛି ।

ଥୋଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ସ୍ତୋଟୀ) ଚୋଡ଼ି-ମାଛ, ତଳଓଠ,ଚିବୁକ, ଥୋଡ଼,ଦାଢ଼ୀ, ବଳଦଙ୍କ ପିଠିରେ ଶସ୍ୟଆଦି ଜିନିସ ବୁହାଇବାର ଅଙ୍ଗାମୁଣି,ପଲ୍ଲଣ,ଲପନ ।

ଥୋଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଏକପ୍ରକାର ଶୂଦ୍ରଜାତି, ଯେଉଁମାନେ ବଳଦଙ୍କ ପିଠିରେ ମଲ ବୋଝାଇ ବ୍ୟବସାୟ କରନ୍ତି.ବଳଦଙ୍କ ଉପରେ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟାଦି ବୁହାଉଥିବା(ବ୍ୟକ୍ତି), ଯାହାର ଥୋଡ଼ ବଡ଼ ଓ ଦାଢ଼ି ଲମ୍ବ ।

ଥୋଡ଼ିଆହିସାବ—ଗ୍ରା. ବ. ସାଙ୍କେତିକ ଧାରାରେ କରାଯିବା ଗଣିତ ବିଷୟକ ହିସାବ ।

ଥୋଡ଼ିବଳଦ—ଗ୍ରା. ବ. ଯେଉଁ ବଳଦ-ମାନଙ୍କ ପିଠିରେ ଥୋଡ଼ି ବୁହାଯାଏ ।

ଥୋଡ଼ୁଅ—ଗ୍ରା. (ପୁରୀ)ବ. ଥୋଡ଼,ଧାନ-ଗଛର ଗର୍ଭରେ ଥିବା ଧାନକେଣ୍ଡା ।

ଥୋଡ଼େ—ଗ୍ରା. ଜି. ବଂ. ସାମାନ୍ୟରେ,

ସହଜରେ, (ବଂ ର ବଂ ଓ ବଂ) ଥୋଡ଼ା ଦେଖ ।

ଥୋଡ଼ୁଡ଼ା—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା) ବଂ. ଯେ ଅଙ୍ଗ ଅଙ୍ଗ କରି କଥା କହେ ।

ଥୋତା—ଗ୍ରା. ବଂ. ମୂକ ।

ଥୋପ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ସ୍ତବକ) ବନିଶୀ କଣ୍ଟାରେ ଲଗାଯିବା ମାଛଙ୍କ ଆଧାର, ଗଣ୍ଠି, ଝୁଲ,ଗୁଚ୍ଛ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ପ୍ରଲୋଭନ ବସ୍ତୁ, ବାହୁରେ ପିନ୍ଧିବା ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ ।

ଥୋପଗିଳା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବନିଶୀ କଣ୍ଟାଅଗରେ ଲଗିଥିବା ଥୋପକୁ ଗିଳାଇବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପ୍ରଲୋଭନରେ ପକାଇବାରେ ସମର୍ଥ ହେବା ।

ଥୋପଗିଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ମାଛ) ବନିଶୀ କଣ୍ଟାରେ ଫୋଡ଼ାହୋଇଥିବା ଗୁଡ଼ସହିତ ଥୋପକୁ ଖାଇବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ପ୍ରଲୋଭନଦ୍ୱାରା ଆକୃଷ୍ଟହୋଇ ତହିଁରେ ପଡ଼ିଯିବା ।

ଥୋପପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବନିଶୀ କଣ୍ଟାରେ ମତ୍ସ୍ୟାଦିର ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଫୋଡ଼ି ପାଣିରେ ପକାଇବା,(ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଆଗରେ ପ୍ରଲୋଭନ ବସ୍ତୁ ରଖିବା ।

ଥୋପା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ସ୍ତବକ) ସ୍ତବକ, ଗୁଚ୍ଛ, ପାଟଫୁଲ ଆଗରେ ଝୁଲିଯିବା ସୂତାର ଗୋଛା, ଫୁଲ, ଝୁମ୍ପା, ପଥର ହାଣିବାର ଲୁହାମୁଦ୍ଗର,ଟୋପା, ଜଳାଧର ବିନ୍ଦୁ,ମଝିଆଙ୍ଗୁଠି ଦ୍ୱାରା ଆଘାତ ।

ଥୋପା ପେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ମଝିଆଙ୍ଗୁଠି ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁଣ୍ଡର ପଛଆଡ଼େ ଆଘାତ କରିବା,ଟୋପା ଟୋପା ହୋଇ ପଡ଼ିବା ।

ଥୋପାଥୋପା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବଂ. ଗୁଚ୍ଛ ଗୁଚ୍ଛ ହୋଇ, ଟୋପା ଟୋପା ହୋଇ ।

ଥୋପାଥୋପି—ଗ୍ରା. ବ. ପରସ୍ପର ମୁଣ୍ଡର ପଛଆଡ଼େ ଆଙ୍ଗୁଠି ଦ୍ୱାରା ଆଘାତ କରିବା ।

ଥୋପାସଜ—ଗ୍ରା.ବ.ପଥୁରିଆଙ୍କର ମୁଗୁର ଓ ନିହଣ ।

ଥୋପିପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଟୋପା ଟୋପା ହୋଇ ପଡ଼ିବା, ବୋହି ପଡ଼ିବା, ଗୁଚ୍ଛ ଗୁଚ୍ଛ ଫୁଲ ଫୁଟିଲାପରି ମନୋହର ଦେଖାଯିବା ।

ଥୋବଡ଼ା—ଗ୍ରା.ପ୍ରଂ.ବଂ.ଥୁକୁଡ଼ା ଦେଖ ।

ଥୋବଣି—ପ୍ରା. (ବାଲେ) ବ. ଥୋମଣି ଦେଖ ।

ଥୋବରା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତ, କ୍ଳାନ୍ତ, ନିଷ୍ପ୍ରଭ, ଅଜରା । [ଥିଲା ।

ଥୋବଲା—ପ୍ରା. (ଭଣିଷ୍ୟଖା) କ୍ରି. ରହିଲା,

ଥୋମଣି—ଗ୍ରା. ବ. ପଶୁମାନଙ୍କର ମୁହଁ ଓ ନାକର ଅଟ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଶ୍ୱାସ ପଡ଼ିଥାଏ, ପଶୁମାନଙ୍କର ଓଷ୍ଠାଗ୍ର ଓ ଓଷ୍ଠଦ୍ୱୟ ।

ଥୋରହସ୍ତ—ଗ୍ରା. ବ. ଥୋଡ଼ପାହାର ଦେଖ, ମଣ୍ଡପର ମଧ୍ୟନ ମଝିରୁ ତଳକୁ ଲମ୍ବିଥିବା କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ ।

ଥୋଲା—ଗ୍ରା. ବ. ଗୁଚ୍ଛ, ପେଣ୍ଡା ।

ଥୋଲାଥୋଲା—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ପେଣ୍ଡାପେଣ୍ଡା ।

ଦ

ଦ—ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣର ଅଷ୍ଟାଦଶ ଓ ତ ବର୍ଗର ତୃତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ, ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ଦନ୍ତମୂଳ ।

ଦା—ବ. (ଦା+କ.ଅ) ଅଚଳ, ପର୍ବତ, (ଭା.ଅ) ଦାନ, ତ୍ୟାଗ,(ଦୋ+ଭା.ଅ) ଛେଦନ, ଭାଗକରିବା, (ଦା+କ.ଅ) ଦାତା, (ଦୋ+କ.ଅ) ପତ୍ନୀ, ଭାର୍ଯ୍ୟା. ବଂ. (ଦୈ+ମଂ.ଅ) ଶୁଦ୍ଧ, ଅବଦାତ । (ଗ୍ରା.ବ) ମାତୃସ୍ତନ, ସ୍ତନ୍ୟ,ଦୁଗ୍ଧ,(ଗ୍ରା.ଅ ସାଙ୍କେତିକ) ଦକ୍ଷିଣ, ଦକ୍ଷିଣ ।

ଦଅ—ଗ୍ରା.ବ.ଗଞ୍ଜପା ଓ ତାସଖେଳରେ ଦଶବିନ୍ଦୁ ଥିବା କାଗଜ ।

ଦଅଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱାରଟ) ପ୍ରଧାନ ଦ୍ୱାରରକ୍ଷକ, ବାହୁଦ ତଆରି ସୂତା ।

ଦଅଣ—ଗ୍ରା. ବ. ମଥା ଭର୍ତ୍ତି ଜାଲର ପାଇରେ ବା ଅଗରେ ଯେଉଁ ଦଉଡ଼ାରେ ଗୋଡ଼ି ମାଟି ବା ସୀସା ଗୋଲ ମାଳପରି ବନ୍ଧା ହୋଇଥାଏ ।

ଦଅଣା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦମନକ) ସୁବାସ ପତ୍ର ବିଶିଷ୍ଟ ଶାକ ଗୁଳ୍ମ ବିଶେଷ, ଏକପ୍ରକାର ଫୁଲଗଛ ।

ଦଅଣାଗ୍ରେରି—ଗ୍ରା. ବ. ଚୈତ୍ର ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଦମନକ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ଯାତ୍ରା ।

ଦଇ—ଗ୍ରା. ବ. ଦଧି, ଦହି ।

ଦଇଆଳ—ଗ୍ରା. ବ. ଶାଖାଶ୍ରୟୀ ବର୍ଗର ପକ୍ଷିବିଶେଷ ।

ଦଇତ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବ. (ସଂ-ଦୈତ୍ୟ) ରାକ୍ଷସ, (ସଂ-ଦୟିତ) ପତି, ସ୍ୱାମୀ ।

ଦଇତା—ଗ୍ରା. ବ.ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ସେବକବିଶେଷ ।

ଦଇତାପତିଶ—ଗ୍ରା. ବ. ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ସେବକବିଶେଷ ।

ଦଇତାରି—ଗ୍ରା.ବ.(ସଂ-ଦୈତ୍ୟାରି)ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦଇତୁଣୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ରାକ୍ଷସୀ ।

ଦଇନ(ନି)—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବ. (ସଂ-ଦୈନ୍ୟ) ଦୈନ୍ୟ, ବିନୟ, ବିନତି, ନିବେଦନ,(ବଂ)ଦୈନ୍ୟଯୁକ୍ତ,ବିନୟୀ ।

ଦଇବ— ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦୈବ) ଈଶ୍ୱର, ବିଧାତା,ଦୈବଯୋଗ, କପାଳ, ଭାଗ୍ୟ ।

ଦଇବଜ୍ଞ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ)ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଦେବଜ୍ଞ ଦେଖ ।

ଦଇବଛଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବଂ. ସୃଷ୍ଟି ବହିର୍ଭୂତ, ଅସାଧାରଣ,ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟ,ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟଜନିତ, ଅଲକ୍ଷଣା ।

ଦଇବଗୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବ. ବିଧାତା ପ୍ରତିକୂଳ ହେବା, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଘଟିବାର ପୂର୍ବ ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯିବା ।

ଦଇବତ—ଗ୍ରା. ବ. ଦେବ, ଦେବତା, ଶ୍ରେଷ୍ଠବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦଇବରେ—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ.ଅବ୍ୟ)ଦୈବାତ୍ ।

ଦଇଷ୍ଟ—ଗ୍ରା.ବଂ.(ସଂ-ଦୈଷ୍ଟ)ଐଶ୍ୱରିକ,

ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବେ ଘଟିବା, (ବି) ଦେବତା ପୂଜା ଆଦି ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଦୈବୀ-ଘଟନା ।

ଦଇବେ—ଗ୍ରା. ହିଂ. ବିଂ. (ସଂ-ଦୈବାତ୍) ହଠାତ୍, ଅକସ୍ମାତ୍, ଦୈବାତ୍ ।

ଦଉଁରା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି. ଦଉଡ଼ା, ରଜ୍ଜୁ ।

ଦଉଡ଼—ଗ୍ରା.ବି.ଶୀଘ୍ରଗତି କରିବା,ଧାଇଁବା, ଏକପ୍ରକାର ବ୍ୟାୟାମ, ଶେଷ ସୀମା, ଉପର୍ଯ୍ୟପରି ଚେଷ୍ଟା ।

ଦଉଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି.ଧାଇଁବା,ଧାବନ,ରଜ୍ଜୁ, ଫାଶି ଲଗାଇବା ଦଉଡ଼ି ।

ଦଉଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇବା—ଗ୍ରା. ହିଂ ଅନ୍ୟକୁ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଉପାୟକରିବା,ଘୋଡ଼ାରେ ବସି ଘୋଡ଼ାକୁ ଶୀଘ୍ରଗତି କରାଇବା, ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଦଉଡ଼ି ଯାଇ ସେଠାରୁ କୌଣସି ସମ୍ବାଦ ଆଣିବା ପାଇଁ ଲୋକ ପଠାଇବା ।

ଦଉଡ଼ାଦେବା—ଗ୍ରା.ହିଂ.ଆପଣା ବେକରେ ଫାଶିଦେବା ।

ଦଉଡ଼ି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଡୋରକ)ଦଉଡ଼ା, ରଜ୍ଜୁ ।

ଦଉଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ରଜ୍ଜୁନିର୍ମିତ(ଯଥା:-ଦଉଡ଼ିଆ ଖଟ), ତନ୍ତୁମୟ, ଦଉଡ଼ିପରି ଲମ୍ବେଡ଼ା, (ହିଂ-ଅନାଦିଗ୍ରାର୍ଥକ) ଧାଇଁ-ଆସ ।

ଦଉଡ଼ଦଉଡ଼—ଗ୍ରା. ହିଂ. ବିଂ ଓ ଅସମାପିକା କ୍ରିୟା, ଧାଇଁଧାଇଁ କରି ।

ଦଉଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ହିଂ. ଧାଇଁବା, ଚେଷ୍ଟା କରିବା, (ମନ) ଲାଳାୟିତ ହେବା ।

ଦଉଡ଼ିବ(ଟି,ଲି)ବା(ଘାଙ୍ଗିବା)—ଗ୍ରା. ହିଂ. ଝୋଟ କିମ୍ବା ପ୍ରଭୃତିକୁ ବଳି ଦଉଡ଼ିରେ ପରିଣତ କରିବା ।

ଦଉରା—ଯା. ଗ୍ରା. ବି. ହାଇକୋର୍ଟ ଓ ସେସନଜଜଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୁରୁତର ଅପରାଧ-ମାନଙ୍କ ବିଚାର, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି) ଚିତ୍ର ।

ଦଉରାସୁପର୍ଦ୍ଦ-ଯା.ବି.ଗୁରୁତର ଅପରାଧରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବିଚାର ନିମନ୍ତେ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍‌ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେସନକୋର୍ଟକୁ ପ୍ରେରଣା ।

ଦଏର୍—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି. କେନାଲ,ଖାଇ ।

ଦଂଶ—ବି. (ଦନ୍‌ଶ୍+କ.ଅ)ବନମକ୍ଷିକା, ଡାଉଁଶ, (ଣ.ଅ) ଦନ୍ତ,ସାଞ୍ଜ, ନାହୁଡ଼, ସଣ୍ଡ,ଆସି, (ଭ.ଅ) ଦୋଷ,କାମୁଡ଼ିବା, ଦଂଶିବା,ଖଣ୍ଡନ,(କ.ଅ)କୁକୁର,ପୋକ, ଅସୁରବିଶେଷ,(ଭ.ଅ)ନାହୁଡ଼ ମାରିବା, (ମ.ଅ) କାମୁଡ଼ିବା ସ୍ଥାନ, (କ.ଅ) ଭଗ୍ନାସ୍ୱାଦ, (ଭ.ଅ) ସାପକାମୁଡ଼ା,ମଣି-ରତ୍ନାଦିରେ ଲକ୍ଷିତ ଦୋଷ, (କ.ଅ) ମଣା ।

ଦଂଶକ—ପୁଂ. ବି. (ଦନ୍‌ଶ୍+କ,ଅକ) ମଣା, ସାପ, ଦଂଶ,ମକ୍ଷିକାଭେଦ, ନୃପ-ବିଶେଷ. (ତ୍ରିଂ) ଦଂଶନକର୍ତ୍ତା, ଯେ କାମୁଡ଼େ ।

ଦଂଶନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦନ୍‌ଶ୍+ଭ.ଅନ) ଦନ୍ତ ଘାତ, କାମୁଡ଼ା, ନାହୁଡ଼ ମାରିବା, (ଣ.ଅଚ) ବର୍ମ, ସାଞ୍ଜ । [ବିଶେଷ ।

ଦଂଶନାଶିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୈଳ କୀଟ-

ଦଂଶଖାରୁ—ପୁଂ. ବି. (ଷତତ୍) ମହିଷ ।

ଦଂଶମୂଳ—ପୁଂ. ବି. ଶିଗ୍ରୁ ବୃକ୍ଷ,ସଜନା-ଗଛ ।

ଦଂଶା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦଂଶ+ଆ)କ୍ଷୁଦ୍ର ଡାଉଁଶ, ମଶା, ମାଛି ।

ଦଂଶିତ—ହିଂ.ବିଂ.(ଦନ୍‌ଶ୍+ଣିଚ୍+ମ,ତ) ବର୍ମିତ,ବର୍ମବିଶିଷ୍ଟ, (ଦଂଶ+ଇତ)ଦଷ୍ଟ, ଯାହାକୁ ଦଂଶନ କରାଯାଇଅଛି ।

ଦଂଶିବା—ଗ୍ରା. ହିଂ.କାମୁଡ଼ିବା, ଦନ୍ତରେ ଆଘାତ କରିବା, ନାହୁଡ଼ ମାରିବା ।

ଦଂଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦଂଶ+ଇ) ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଡାଉଁଶ, ମଶା, ମାଛି ।

ଦଂଶୁକ—ହିଂ. ବିଂ. (ଦନ୍‌ଶ୍+ଉକ) ଦଂଶନଶୀଳ ।

ଦଂଶେର—ହିଂ. ବିଂ. (ଦଂଶା+ଏର) ଅପକାରକ, ଦ୍ୱଂସ୍ରକ ।

ଦଂଷ୍ଟ୍ର-ପୁଂ.ବି.(ଦନ୍‌ଶ୍+ଣ.ମ)ଦନ୍ତ,ଦାନ୍ତ ।

ଦଂଷ୍ଟ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦଂଷ୍ଟ୍ର+ଆ)ବଡ଼ଦାନ୍ତ, ବିଷଦାନ୍ତ ।

ଦଂଷ୍ଟ୍ରାନଖବିଷ—ପୁଂ. ବି. ଯାହାର ଦନ୍ତ ଓ ନଖରେ ବିଷଅଛି,ମାର୍ଜାର, କୁକୁର, ଉଷ୍ଟ୍ରପିଟି, ହାଉଲି, ଗୋଧା, ଶାମୁକା, ବାନର, ମକର, ମଣ୍ଡୁକ, ଚତୁଷ୍ପଦ କୀଟ ପ୍ରଭୃତି ।

ଦଂଷ୍ଟ୍ରାୟୁଧ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ବରାହ ।

ଦଂଷ୍ଟ୍ରାଳ—ହିଂ. ବିଂ.(ଦଂଷ୍ଟ୍ରା+ଲ) ଦନ୍ତା, ବଡ଼ଦାନ୍ତବିଶିଷ୍ଟ, (ପୁଂ.ବି) ରାକ୍ଷସ-ବିଶେଷ ।

ଦଂଷ୍ଟ୍ରାବିଷ—ପୁଂ. ବି. ଭୌମସର୍ପ, ସର୍ପ-ମାନଙ୍କର ଦନ୍ତର ବିଷ ।

ଦଂଷ୍ଟ୍ରାସ୍ତ—ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)ବରାହ ।

ଦଂଷ୍ଟ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦଂଷ୍ଟ୍ର, (ତ୍ରିଂ) ଦଂଷ୍ଟ୍ରାୟୁକ୍ତ ।

ଦଂଷ୍ଟ୍ରୀ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦଂଷ୍ଟ୍ରା+ଇନ୍) ବରାହ, ସର୍ପ, (ତ୍ରିଂ) ବୃହଦ୍‌ଦନ୍ତ ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦଂସନାବତ୍—ହିଂ. ବିଂ. କର୍ମଯୁକ୍ତ ।

ଦଂସସ୍—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦନ୍‌ସ୍+ଅସ୍)କର୍ମ ।

ଦଂସି—ପୁଂ. ବି. (ଦନ୍‌ସ୍+ଇ) କର୍ମ ।

ଦଂସିଷ୍ଠ—ହିଂ. ବିଂ. (ଦନ୍‌ସ୍+ଇଷ୍ଠ) ଯେ ଅତିଶୟ କାର୍ଯ୍ୟକରେ, ଦର୍ଶନୀୟ-ତମ, ଅତିଶୟ ଶତ୍ରୁହନ୍ତା ।

ଦକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜଳ, ଉଦକ, (ଗ୍ରା.ବି) ଭୟ, ଶଙ୍କା, ଭୟମିଶ୍ରିତ ସନ୍ଦେହ, ଚିନ୍ତା ।

ଦକଦକ—ଗ୍ରା. ବିଂ, (ସଂ-ଦଗ୍ଧ)ଧକ୍‌ଧକ, ଦହକରେ ଜଳିବା (ଜିଆଁ), ଭୟରେ କମ୍ପିତ(ଗ୍ରୁଡ଼ା),ଭୟସନ୍ତ,ସନ୍ଦିଗ୍ଧ,ଚିନ୍ତିତ, (ବି) ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନତା, ଭୀତି ।

ଦକଦକିଆ-ଗ୍ରା.ବିଂ.ଚିନ୍ତାନ୍ୱିତ,ହୃଦୟରେ ଭୀତି ଉତ୍ପାଦକ ।

ଦକା—ଗ୍ରା. ବି. ଭୟ, ଶଙ୍କା, ଚିନ୍ତା, ଭୟମିଶ୍ରିତ ସନ୍ଦେହ ।

ଦକାର—ପୁଂ. ବି. (ଦ+କାର) "ଦ" ଏହି ବର୍ଣ୍ଣ ମାତ୍ର ।

ଦକାରାଦି—ହିଂ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ଆଦ୍ୟରେ ଦକାର ଥାଏ ।

ଦକାରାନ୍ତ—ହିଂ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ଶେଷରେ ଦକାର ଅଛି ।

ଦକୋଦର—କ୍ଲୀ.ବି. ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ଉଦର ରୋଗ ଭେଦ ।

ଦକ୍ଷ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦକ୍ଷ+କ.ଅ) ସମର୍ଥ, ନିପୁଣ, ପଟୁ, ଚତୁର,(ବି)ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ପୁତ୍ର, ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଡାହାଣ ହାତର ଛୁଡ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠିରୁ ଜାତ ପ୍ରଜାପତିବିଶେଷ, ଶିବଙ୍କ ବାହନ, ବୃକ୍ଷ, କୁଲୁଡ଼ା, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ମୁନିବିଶେଷ, ଅଗ୍ନିପୁତ୍ର, ଉଶୀନରପୁତ୍ର ନୃପଭେଦ, ଦକ୍ଷିଣ ଭାଗ, ବିଷ୍ଣୁ, ବଳ, ଶୀଘ୍ର ।

ଦକ୍ଷକନ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦକ୍ଷଙ୍କ କନ୍ୟା, ସତୀ, ଦୁର୍ଗା, ଅଶ୍ୱିନୀ ପ୍ରଭୃତି ନକ୍ଷତ୍ର ।

ଦକ୍ଷକର—ଗ୍ରା. ବି. ଡାହାଣ ହାତ ।

ଦକ୍ଷଯଜ୍ଞ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦକ୍ଷଙ୍କ ଯଜ୍ଞଭେଦ,ଚକ୍ଷୁରାଦି ଇନ୍ଦ୍ରିୟରୂପ ପ୍ରାଣ ।

ଦକ୍ଷଯଜ୍ଞଧ୍ୱଂସୀ—ପୁଂ. ବି. ମହାଦେବ, ମହାଦେବଙ୍କ ଅଂଶରେ ଆବିର୍ଭୂତ ବୀରଭଦ୍ର ।

ଦକ୍ଷଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦକ୍ଷ+ଜନ୍+କ.ଅ +ଆ)ଦକ୍ଷକନ୍ୟା, ସତୀ, ଦୁର୍ଗା, ଅଶ୍ୱିନ୍ୟାଦି ସପ୍ତବିଂଶତି ନକ୍ଷତ୍ର ।

ଦକ୍ଷଜାପତି—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦ୍ର ମହାଦେବ ପ୍ରଭୃତି ।

ଦକ୍ଷତନୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦୁର୍ଗା, ଅଶ୍ୱିନ୍ୟାଦି ସପ୍ତବିଂଶତି ନକ୍ଷତ୍ର ।

ଦକ୍ଷତର—ବିଂ.(ଦକ୍ଷ+ତର)ଚଞ୍ଚଳତର, ବିଶେଷ ଚଞ୍ଚଳ ବା ସମର୍ଥ ।

ଦକ୍ଷତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଦକ୍ଷ+ତା)ନୈପୁଣ୍ୟ, ପଟୁତା, କ୍ଷମତା, କୁଶଳତା ।

ଦକ୍ଷତାତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମାନସିକ ଶକ୍ତି ।

ଦକ୍ଷନାଡ଼ି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶରୀରସ୍ଥ କଳ୍ପିତ ନାଡ଼ିବିଶେଷ ।

ଦକ୍ଷନିଧାନ—କ୍ଲୀ. ବି. ସାମଭେଦ ।

ଦକ୍ଷପତି—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବଳ ମଧ୍ୟରେ ଯେ ପ୍ରଧାନ ବଳ ତାହାର ଅଧିପତି ।

ଦକ୍ଷପିତା—ପୁଂ.ବି.(ଦକ୍ଷ+ପିତୃ) ବ.ସ୍ତ୍ରୀ; ଦକ୍ଷପ୍ରଜାପତିଜାତ ପ୍ରାଣାଭିମାନୀ ଦେବ, ସୂର୍ଯ୍ୟୋତ୍ପାଦକ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଅଶ୍ୱିନୀପ୍ରଭୃତି ।

ଦକ୍ଷପ୍ରଜାପତି—ବି. ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କପୁତ୍ର,ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଡାହାଣହାତ ଛୁଡ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠିରୁ ଜାତ ପ୍ରଜାପତିବିଶେଷ ।

ଦକ୍ଷଯଜ୍ଞ—କ୍ଲୀ. ବି.(କ.ଧା)ଦକ୍ଷପ୍ରଜାପତି ଦ୍ୱାରା ଅନୁଷ୍ଠିତ ଯଜ୍ଞବିଶେଷ ।

ଦକ୍ଷଯଜ୍ଞଭଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବି. ବୀରଭଦ୍ରକର୍ତ୍ତୃକ ଦକ୍ଷଯଜ୍ଞର ବିନାଶ ।

ଦକ୍ଷଯଜ୍ଞବିନାଶିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୁର୍ଗା ।

ଦକ୍ଷଯାଗାପହାରୀ—ପୁଂ.ବି. ମହାଦେବ ।

ଦକ୍ଷବିଚ୍ଛିତ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୀତିକାଭେଦ, (ବିଂ) ଦକ୍ଷକୃତ ।

ଦକ୍ଷବୃଧ—ହି. ବିଂ. ଦକ୍ଷତାରେ ବୃଦ୍ଧିଶୀଳ ବା ଆନନ୍ଦିତ ।

ଦକ୍ଷଃ—କ୍ଲୀ. ତ. (ଦକ୍ଷ+ଣ.ଅସ୍)ଜଳ ।

ଦକ୍ଷସାଧନ—ହି. ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବଳସାଧକ । [ମନୁ ।

ଦକ୍ଷସାବର୍ଣ୍ଣି—ପୁଂ. ବି. ମନୁଭେଦ,ନବମ

ଦକ୍ଷସୁତା—ପୁଂ. ବି. ଦେବତା, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ଅଶ୍ୱିନ୍ୟାଦି ଦକ୍ଷକନ୍ୟା ।

ଦକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପୃଥିବୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ)ପଟୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗଣ୍ଠୀ ।

ଦକ୍ଷାଧ୍ୱରଧ୍ୱଂସକ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶିବ, ଶିବକର୍ତ୍ତୋତ୍ପନ୍ନ ବୀରଭଦ୍ର ।

ଦକ୍ଷାଧ୍ୱରଧ୍ୱଂସକୃତ୍—ପୁଂ. ବି. ଦକ୍ଷଯଜ୍ଞ ନାଶକ, ଶିବ, ବୀରଭଦ୍ର ।

ଦକ୍ଷାଯଣ—ପୁଂ. ବି. ଗରୁଡ଼, ଗୃଧ୍ରପକ୍ଷୀ, (ବିଂ) ବର୍ଦ୍ଧକ, ପୂଜନୀୟ ।

ଦକ୍ଷାରାମ—ଗୋଦାବରୀ ଜିଲ୍ଲାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁବିଖ୍ୟାତ ସ୍ମାର୍ତ୍ତତୀର୍ଥ ।

ଦକ୍ଷି—ହି. ବିଂ. ଦହନଶୀଳ ।

ଦକ୍ଷିଣ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦକ୍ଷ+କ.ଲ୍ୟୁ) ବଦାନ୍ୟ, ଉଦାର, ସରଳ, ଅକପଟ, ବିମେତର, ପରଛନ୍ଦାନୁବର୍ତ୍ତୀ,ଜାହାଜ, ସମର୍ଥ, ନିପୁଣ,ଅନୁକୂଳ, ଉତ୍ତରଦିଗର ବିପରୀତ(ଦିଗ),(ନ)ଦକ୍ଷିଣଦିଗ,ଡାହାଣ ପାଖ,ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗସ୍ଥ ଦେଶ, ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନି, ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ସାଧନା ବିଧିବିଶେଷ, ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ, ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନି, ନାୟକ ବିଶେଷ, ଯେଉଁ ନାୟକର ବହୁ ନାୟିକାଙ୍କ ପ୍ରତି ତୁଲ୍ୟ ଅନୁରାଗ ଥାଏ, ଦକ୍ଷିଣାପବନ, ଯମ, ଦକ୍ଷିଣା, ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦକ୍ଷିଣଅୟନାନ୍ତ—ବି.ବିଷୁବରେଖାଠାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଦକ୍ଷିଣକୁ ଚଳିବା ପଥର ଶେଷସୀମା ।

ଦକ୍ଷିଣକବାଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଖଣ୍ଡାୟତ ଓ ପାଇକମାନଙ୍କୁ ଉତ୍କଳୀୟ ରାଜାମାନେ ଦେବା ଉପାଧି ।

ଦକ୍ଷିଣକାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦେବୀବିଶେଷ, କାଳୀଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତିଭେଦ । [ବିଶେଷ ।

ଦକ୍ଷିଣକାଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଦେବୀ-

ଦକ୍ଷିଣଗୋଳ—ପୁଂ. ବି. ଭୂଗୋଳକର ଦକ୍ଷିଣ ଅର୍ଦ୍ଧଭାଗ, ତୁଳା, ବୃଶ୍ଚିକ, ଧନୁ ମକର,କୁମ୍ଭ, ମୀନ,ଏମାନଙ୍କର ନାମ ।

ଦକ୍ଷିଣଗୋଲାର୍ଦ୍ଧ—ବି. ଭୂଗୋଳକର ଦକ୍ଷିଣ ଅର୍ଦ୍ଧଭାଗ ।

ଦକ୍ଷିଣଗଡ଼ହ—ଗ୍ରା.ବି. (ନାହାଳିଆ ଶବ୍ଦ) ଦକ୍ଷିଣ ପୂର୍ବଦିଗ ।

ଦକ୍ଷିଣତଃ—ଅବ୍ୟ.(ଦକ୍ଷିଣ+ତସ୍)ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ, ଦକ୍ଷିଣଭାଗରେ, ଡାହାଣରେ

ଦକ୍ଷିଣତଳ୍ପପର୍ଦ୍ଦ—ହି. ବିଂ. ଦକ୍ଷିଣଭାଗ ଚୂଡ଼ାଯୁକ୍ତ ।

ଦକ୍ଷିଣତୀର—କ୍ଲୀ.ବି. ଦକ୍ଷିଣତୀର ।

ଦକ୍ଷିଣତୀର—କ୍ଲୀ. ବି. ନଦୀ ପ୍ରଭୃତିର ଦକ୍ଷିଣସ୍ଥ ତୀର ।

ଦକ୍ଷିଣଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦକ୍ଷିଣଭାଗାଦି ।

ଦକ୍ଷିଣଦକ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦକ୍ଷିଣସ୍ଥ ଦିଗ ।

ଦକ୍ଷିଣଦିଗ—ଗ୍ରା.ବି. ଉତ୍ତରର ବିପରୀତ ଦିଗ ।

ଦକ୍ଷିଣଦୁଆର—ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହ ବା ମନ୍ଦିରର ଦକ୍ଷିଣପାଖର ଦୁଆର ।

ଦକ୍ଷିଣଦୁଆରିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଯେଉଁ ଘରର ଦୁଆର ଦକ୍ଷିଣଦିଗକୁ ।

ଦକ୍ଷିଣଦେଶ—ବି. ଦକ୍ଷିଣଦିଗସ୍ଥ ଦେଶ, ଦକ୍ଷିଣ ଦେଶ ।

ଦକ୍ଷିଣଧୁରୀଣ—ହି.ବିଂ. ଶକଟର ଦକ୍ଷିଣ-ଭାଗର ଧୁରାଯୁକ୍ତ ।

ଦକ୍ଷିଣନାୟକ—ପୁଂ. ବି. (ଦକ୍ଷିଣ+ ନାୟକ) କାବ୍ୟୋକ୍ତ ନାୟକବିଶେଷ ଯେଉଁ ନାୟକ ଅନେକ ନାୟିକାଙ୍କ

ଠାରେ ସମାନୁରାଗୀ ।

ଦକ୍ଷିଣପଥ—ପୁଂ. ବ. ଦେଶଭେଦ, ଦକ୍ଷିଣସ୍ଥିତ ମାର୍ଗମାତ୍ର ।

ଦକ୍ଷିଣପଶ୍ଚାତ୍—ଅବ୍ୟ. ନୈର୍ଋତକୋଣ ।

ଦକ୍ଷିଣପଶ୍ଚାର୍ଦ୍ଧ—ପୁଂ. ବ. ଦକ୍ଷିଣ ପଶ୍ଚିମ-ଭାଗ ।

ଦକ୍ଷିଣପଶ୍ଚିମ—ଗ୍ରା. ବ. ଦକ୍ଷିଣ ଓ ପଶ୍ଚିମ-ଦିଗର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ କୋଣ, ନୈର୍ଋତ-କୋଣ ।

ଦକ୍ଷିଣପଶ୍ଚିମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ନୈର୍ଋତକୋଣ, (ବଂ) ତଦ୍ଦେଶବାସୀ ।

ଦକ୍ଷିଣପାଞ୍ଚାଳକ—ତ୍ରି. ବଂ. ଦକ୍ଷିଣପଞ୍ଚାଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଦକ୍ଷିଣପିଗୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବ. (ଜାହାଜଆ ଶବ୍ଦ) ଦକ୍ଷିଣ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗ ।

ଦକ୍ଷିଣପୂର୍ବ—ଗ୍ରା. ବ. ଦକ୍ଷିଣ ଓ ପୂର୍ବ-ଦିଗର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ କୋଣ, ଅଗ୍ନିକୋଣ ।

ଦକ୍ଷିଣପୂର୍ବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦକ୍ଷିଣ + ପୂର୍ବ + ଆ) ପୂର୍ବ ଦକ୍ଷିଣ କୋଣ, ଅଗ୍ନିକୋଣ, (ବଂ) ଅଗ୍ନିକୋଣସ୍ଥିତ । [ବିଶେଷ ।

ଦକ୍ଷିଣମାନସ—କ୍ଲୀ. ବ. ଗୟାସ୍ଥିତ ତୀର୍ଥ-

ଦକ୍ଷିଣମାର୍ଗ—ପୁଂ. ବ. ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଆଚାର-ଭେଦ, ପିତୃଯାନୋକ୍ତ ମାର୍ଗଭେଦ ।

ଦକ୍ଷିଣରାଢ଼—ଗ୍ରା.ବ. ମେଦିନୀପୁର ଅଞ୍ଚଳର ବଙ୍ଗଜ କାୟସ୍ଥମାନଙ୍କର ଏକ-ଶ୍ରେଣୀ ।

ଦକ୍ଷିଣରାଢ଼ୀୟ—ବଂ.ଦକ୍ଷିଣରାଢ଼ଦେଶୀୟ ।

ଦକ୍ଷିଣରାୟ—ଗ୍ରା. ବ. ସୁନ୍ଦରବନର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବନଦେବତା ।

ଦକ୍ଷିଣଶାହ ବାଜପୁର—ଗ୍ରା.ବ. ମେଘଳା ନଦୀର ମୁହାଣସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱୀପ ।

ଦକ୍ଷିଣସଦ୍—ତ୍ରି. ବଂ. ଦକ୍ଷିଣଭାଗେ ସ୍ଥିତ ବା ଉପବିଷ୍ଟ ।

ଦକ୍ଷିଣସମୁଦ୍ର—ପୁଂ. ବ. ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗସ୍ଥିତ ସମୁଦ୍ର, ଲବଣସମୁଦ୍ର ।

ଦକ୍ଷିଣାଗର—ବ. ପୁରାଣୋକ୍ତ ଲବଣ-ସମୁଦ୍ର, ପୃଥିବୀର ଦକ୍ଷିଣଦିଗରେ ଅବ-ସ୍ଥିତ ସମୁଦ୍ରର ନାମ ।

ଦକ୍ଷିଣସାହ—ଗ୍ରା.ବ. ଗ୍ରାମର ଘରମାନଙ୍କ ଦକ୍ଷିଣଧାଡ଼ି ।

ଦକ୍ଷିଣସାହିଆ ରଥ—(ପ୍ରା. ପୁରୀ. ବ.) ପୁରୀଜିଲ୍ଲାର ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀବିଶେଷ । [ସାରଥି ।

ଦକ୍ଷିଣସ୍ଥ—ତ୍ରି.ବଂ.ଦକ୍ଷିଣ ଭାଗସ୍ଥିତ (ବ)

ଦକ୍ଷିଣହସ୍ତ—ବ.ଡାହାଣହାତ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ମନୁଷ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଡାହାଣହାତ ଯେଉଁ-ପରି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସେହିପରି ସାହାଯ୍ୟ-କାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ପ୍ରଧାନସହାୟ ।

ଦକ୍ଷିଣା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦକ୍ଷିଣ + ଆ)ଦକ୍ଷିଣ-ଦିଗ, ପୂଜକ, ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ପୁରୋହିତ ଓ ମନ୍ତ୍ର ଗୁରୁଆଦିଙ୍କୁ ଦେୟ ଅର୍ଥ ବା ବିଦାକ, ପୁରସ୍କାର,ଦକ୍ଷିଣଦେଶ, ଯଜ୍ଞ-ପତ୍ନୀ, ଦେବୀବିଶେଷ, ପୁରୋହିତ ଆଦିଙ୍କ ପାରିଶ୍ରମିକ, ନାୟକ ଅନ୍ୟ ନାଗରୀ ପ୍ରତି ଅନୁରକ୍ତ ଥିବାର ଜାଣି-ମଧ୍ୟ ଯେଉଁ ନାୟିକା ଉକ୍ତ ନାୟକ ଉପରେ ପୂର୍ବବତ୍ ସ୍ନେହ ଓ ଅନୁରାଗ ଦେଖାଏ,(ଅବ୍ୟ) ଦକ୍ଷିଣଦିଗରୁ,ଦକ୍ଷିଣ-ଦିଗରେ,(ବଂ) ଦକ୍ଷିଣଦିଗଭାଗ, ଦକ୍ଷିଣ ଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ଗ୍ର. ବ.) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦିଆଯିବା ବକସିସ୍, ଦକ୍ଷିଣ ପବନ ।

ଦକ୍ଷିଣାଂସେଣୀ—ପୁଂ. ବଂ. ଦକ୍ଷିଣ ସ୍କନ୍ଧ-ସ୍ଥିତ ତ୍ରିଯୋଗ,ଯାହାର ଦକ୍ଷିଣ ସ୍କନ୍ଧରେ ବ୍ରଣ ଅଛି ।

ଦକ୍ଷିଣାକପର୍ଦ୍ଦ—ପୁଂ.ବ. ବଶିଷ୍ଠ ।

ଦକ୍ଷିଣାକାଳ—ପୁଂ.ବ. ଯେଉଁ ସମୟରେ ଦକ୍ଷିଣା ଦିଆଯାଏ । [ବିଶେଷ ।

ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନି—ପୁଂ.ବ. (କ.ଧା) ଯଜ୍ଞ ଗ୍ନି-

ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ର—ପୁଂ.ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦକ୍ଷିଣଦିଗକୁ ଅଗ ବୁଲାଇ ରଖାଯିବା (ଛୁରି) ।

ଦକ୍ଷିଣାଚଳ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମଳୟ-ପର୍ବତ, ନୀଳଗିରି ପର୍ବତ ।

ଦକ୍ଷିଣାଚାର—ପୁଂ.ବ. ସଦାଚାର, ଉତ୍ତମ ଆଚରଣ, ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଆଚାରଭେଦ, (ବଂ) ଶିଷ୍ଟାଚାରବିଶିଷ୍ଟ, ଯାହାର ଗତି ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗକୁ ।

ଦକ୍ଷିଣାଚାରୀ—ତ୍ରି. ବଂ. ଯେଉଁ ସାଧକ ଦକ୍ଷିଣ ଆଚାରଦ୍ୱାରା ତାନ୍ତ୍ରିକ ସାଧନା ବା ଶକ୍ତି ଆରାଧନା କରନ୍ତି, ସଦାଚାରୀ ।

ଦକ୍ଷିଣାଜ୍ୟୋତିଃ—ପୁଂ. ବ. ପଦ୍ମୋଦ୍ଭବ ସ୍ଥାନଭେଦ ।

ଦକ୍ଷିଣାତ୍—ଅବ୍ୟ. ଦକ୍ଷିଣଦିଗ, ଦକ୍ଷିଣ-ଦିଗରେ, ଦକ୍ଷିଣଦିଗରୁ ।

ଦକ୍ଷିଣାନିଳ—ବ. (କ.ଧା) ଦକ୍ଷିଣଦିଗରୁ ପ୍ରବାହିତ ବାୟୁ, ମଳୟାନିଳ ।

ଦକ୍ଷିଣାନ୍ତ—ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦକ୍ଷିଣାଦ୍ୱାରା ପରିସମାପ୍ତ (ଅନୁଷ୍ଠାନ) ।

ଦକ୍ଷିଣାନ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବୈତାଳୀୟ ଛନ୍ଦୋଭେଦ ।

ଦକ୍ଷିଣାପଥ—ପୁଂ.ବ. (ଦକ୍ଷିଣା+ପଥିନ୍) ଦେଶଭେଦ, ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ, ଦକ୍ଷିଣା-ସ୍ଥିତ ମାର୍ଗମାତ୍ର ।

ଦକ୍ଷିଣାପଥିକ—ତ୍ରି. ବଂ. ଦକ୍ଷିଣାପଥ ଦେଶବାସୀ, ଦକ୍ଷିଣାପଥ ସମ୍ବନ୍ଧୀ ।

ଦକ୍ଷିଣାପବନ—ଗ୍ରା. ବ. ମଳୟାନିଳ, ଦକ୍ଷିଣଆଡ଼ୁ ବୋହୁଥିବା ପବନ ।

ଦକ୍ଷିଣାପରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ନୈର୍ଋତକୋଣ, (ବଂ) ତଦ୍ଦିଗସ୍ଥିତ ।

ଦକ୍ଷିଣାପ୍ରବଣ—ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଉତ୍ତର-ଅଂଶ ଅପେକ୍ଷା ଦକ୍ଷିଣଭାଗ ନିମ୍ନତର (ସ୍ଥାନ) ଯାହା ଡାହାଣପାଖ ଢାଲୁ, ଶ୍ରାଦ୍ଧାଦିସ୍ଥାନ ।

ଦକ୍ଷିଣ ପ୍ରଷ୍ଠି—ପୁଂ.ବ.(ଦକ୍ଷିଣ+ପ୍ର+ଅଣ୍-+ତ) ପୁଷ୍ଠାଙ୍ଗ ଓ ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ଦେଶସ୍ଥିତ ଅଶ୍ୱଭେଦ, ଦକ୍ଷିଣ ଦେଶସ୍ଥିତ ପ୍ରଷ୍ଠି-ସଦୃଶ ଅଶ୍ୱ ।

ଦକ୍ଷିଣାବର୍ତ୍ତ—ପୁଂ. ବ. ମୁହସ୍ତ ପ୍ରଭୃତିର ଦକ୍ଷିଣାନୁକୂଳ ଭେଦ ।

ଦକ୍ଷିଣାମୁଖ—ପୁଂ.ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦକ୍ଷି-ଣାସ୍ୟ, ଯାହାର ମୁଖ ଦକ୍ଷିଣଦିଗକୁ ଥାଏ, ଦକ୍ଷିଣମୁହାଁ ।

ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତ୍ତି—ପୁଂ.ବ. ଶିବମୂର୍ତ୍ତିବିଶେଷ ।

ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତ୍ତି ମୁନି—ଉଦ୍ଧାରକୋଷ ବା କୋଷଧାନନିର୍ଣ୍ଣୟ ନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥପ୍ରଣେତା ।

ଦକ୍ଷିଣାୟନ—କ୍ଲୀ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର

ଦକ୍ଷିଣାଗତ, ଶ୍ରାବଣଠାରୁ ପୌଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛଅମାସ ସମୟ, ପୃଥିବୀମଧ୍ୟସ୍ଥ ବିଷୁବ-ରେଖାଠାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଦକ୍ଷିଣକୁ ଗମନ ।

ଦକ୍ଷିଣାୟନ ସଂକ୍ରାନ୍ତି—ବି. ଯେଉଁ ସଂକ୍ରାନ୍ତିରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଥମେ ବିଷୁବ ରେଖାର ଦକ୍ଷିଣକୁ ଗତି କରନ୍ତି, ଶ୍ରାବଣମାସର ସଂକ୍ରାନ୍ତି ।

ଦକ୍ଷିଣାୟନାନ୍ତବୃତ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଦକ୍ଷିଣ ଗତିର ସୀମା ନିରୂପକ ରେଖା, ବିଷୁବ ରେଖାର ୨୩ ଅଂଶ, ଦକ୍ଷିଣସ୍ଥ ରେଖା ।

ଦକ୍ଷିଣାରଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (୬ତତ୍) ଅରଣ୍ୟ-ଭେଦ, ଦଣ୍ଡକାରଣ୍ୟ ।

ଦକ୍ଷିଣାରୁଃ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ବ୍ୟାଧ-ଦ୍ୱାରା ଡାହାଣ ଅଙ୍ଗରେ ଶରାହତ ମୃଗ ।

ଦକ୍ଷିଣାର୍ହ—ପୁଂ.ବି.(ଦକ୍ଷିଣ+ଅର୍ହ+କ.ଅ)ଦକ୍ଷିଣାଯୋଗ୍ୟ, ଦକ୍ଷିଣା ପାଇବାର ଉପଯୁକ୍ତ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଦକ୍ଷିଣାବର୍ତ୍ତି—ଶ୍ରୀ.ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଡାହାଣ-ଦିଗକୁ ଯାହାର ଆବର୍ତ୍ତି ବା ଭର୍ତ୍ତିଆଅ (ଶଙ୍ଖ)ଦକ୍ଷିଣଆଡ଼କୁ ଝୁକିଥିବା,ଡାହାଣ ଆଡ଼କୁ ଘୁରିବା,(ପୁଂ.ବି) ଶଙ୍ଖବିଶେଷ, ବିନ୍ଧ୍ୟ ପର୍ବତର ଦକ୍ଷିଣଦେଶ, ଦାକ୍ଷି-ଣାତ୍ୟ ।

ଦକ୍ଷିଣାବର୍ତ୍ତିଲତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ବୃଶ୍ଚିକାଳି ଲତା, ବିଛୁଆତି ଲତା ।

ଦକ୍ଷିଣାବହ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) (ଦକ୍ଷିଣ+ଆ+ବହ+କ.ଅ) ଦକ୍ଷିଣାନିଳ, ମଳୟ ବାୟୁ ।

ଦକ୍ଷିଣାବାନ୍—ଶ୍ରୀ.ବଂ. (ଦକ୍ଷିଣା+ବତ୍) ଦକ୍ଷିଣାଯୁକ୍ତ ।

ଦକ୍ଷିଣାବୃତ୍ତ—ଶ୍ରୀ.ବଂ. (ଦକ୍ଷିଣା+ବୃତ୍+କ୍ୱିପ୍) ଦକ୍ଷିଣାବର୍ତ୍ତି ।

ଦକ୍ଷିଣାଶା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦକ୍ଷିଣ+ଆଶା) ଦକ୍ଷିଣଦିଗ । [ଭୌମଗ୍ରହ ।

ଦକ୍ଷିଣାପତି—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ଯମ,

ଦକ୍ଷିଣାସଦ—ଶ୍ରୀ. ବଂ. ଦକ୍ଷିଣଭାଗେ ସ୍ଥିତ ବା ଉପବିଷ୍ଟ । [ମୁଖ ।

ଦକ୍ଷିଣାସ୍ୟ— ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦକ୍ଷିଣ-

ଦକ୍ଷିଣାହ—ଅବ୍ୟ. ଦୂରସ୍ଥିତ ଦକ୍ଷିଣ-ଭାଗ ।

ଦକ୍ଷିଣିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଦକ୍ଷିଣୀ ଦେଖ ।

ଦକ୍ଷିଣିତ୍—ଅବ୍ୟ. ଦକ୍ଷିଣଦିଗରେ ।

ଦକ୍ଷିଣୀ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଦକ୍ଷିଣୀୟ) ଦକ୍ଷିଣଦେଶୀୟ, ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ପ୍ରଚ-ଳିତ ।

ଦକ୍ଷିଣୀଖୋଷା—ଗ୍ରା. ବି. ତେଲଙ୍ଗାଣୀ-ମାନେ ମୁଣ୍ଡର ପଛକୁ ଡାହାଣଆଡ଼କୁ ବଙ୍କକରି ବାନ୍ଧିଥିବା କେଶଗୁଚ୍ଛ ବା ଜୋଡ଼ା ।

ଦକ୍ଷିଣୀଦାଖ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ଦେଶୀୟ ନର୍ତ୍ତକୀ ।

ଦକ୍ଷିଣୀୟ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦକ୍ଷିଣା+ଈୟ) ଦକ୍ଷିଣାର୍ହ, ଦକ୍ଷିଣା ପାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ, (ଦକ୍ଷିଣ+ଈୟ) ଦକ୍ଷିଣ (ଦିଗ ବା-ପାଖ) ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଦକ୍ଷିଣେତର—ଶ୍ରୀ.ବଂ. (୫ତତ୍) ଉତ୍ତର ଦିଗ, ବାମ, ବାଆଁ ।

ଦକ୍ଷିଣେନ—ଅବ୍ୟ. ଦକ୍ଷିଣଦିଗରେ ।

ଦକ୍ଷିଣେର୍ମ୍ମା—ପୁଂ.ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ବ୍ୟାଧ କର୍ତ୍ତୃକ ଦକ୍ଷିଣପାର୍ଶ୍ୱେ ଶରାହତ(ମୃଗ) ।

ଦକ୍ଷିଣୋତ୍ତର—ଶ୍ରୀ. ବଂ. ଦକ୍ଷିଣ ଓ ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଦକ୍ଷିଣୋତ୍ତରବୃତ୍ତ—ଗ୍ରା.ବି. ଯେଉଁ ବୃତ୍ତ ପୃଥିବୀର ବିଷୁବରେଖାକୁ ପାରହୋଇ ଉତ୍ତରରୁ ଦକ୍ଷିଣକୁ ଯାଇଅଛି, ସୂର୍ଯ୍ୟ ପୃଥିବୀ ଚାରିପାଖେ କର୍ଷକଯାକ ଯେଉଁ ରେଖାରେ ବୁଲନ୍ତି ।

ଦକ୍ଷିଣୋତ୍ତରସ୍ଥ—ଶ୍ରୀ. ବଂ. ଦକ୍ଷିଣଭାଗର ଉପର ଅବସ୍ଥିତ ।

ଦକ୍ଷିଣ୍ୟ—ଶ୍ରୀ. ବଂ. (ଦକ୍ଷିଣା+ଯ)ଦକ୍ଷି-ଣାର୍ହ, ଦକ୍ଷିଣା ପାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ,(ବି) ଆନୁକୂଲ୍ୟ, ନୈପୁଣ୍ୟ, ଔଦାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦକ୍ଷେଶ୍ୱରଲିଙ୍ଗ—କ୍ଲୀ. ବି. କାଶୀସ୍ଥିତ ଦକ୍ଷିଣ ପ୍ରଜାପତିଙ୍କ କର୍ତ୍ତୃକ ସ୍ଥାପିତ ଲିଙ୍ଗଭେଦ ।

ଦଖମା—ଯା.ବି. ଉପର ମେଲ ଓ ଗଳି-ଆଡ଼େ ପାଚିରଦିଆ ସ୍ଥାନ, ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ପର୍ଣ୍ଣୀମାନେ ମୁର୍ଦ୍ଦାର ପକାନ୍ତି ।

ଦଖଲ—ଯା. ବି. ଅଧିକାର, କୌଣସି ବିଷୟରେ ହସ୍ତାପଣ, ଅଭିଜ୍ଞତା, ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ, ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି, ଭୋଗ, (ବଂ) ଦଖ-ଲରେ ଥିବା ।

ଦଖଲଉଚ୍ଛେଦ--ଗ୍ରା.ବି.କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତିର କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଧିକାର ରଦ୍ ବା ଲୋପ, ବେଦଖଲ କରିବା ।

ଦଖଲକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ସମ୍ପ-ତ୍ତିକୁ ଭୋଗକରିବା, ଅଧିକାରଭୁକ୍ତ କରିବା । [ବାନ୍ ।

ଦଖଲକାର—ଯା.ବଂ. ଅଧିକାରୀ,ଭୋଗ-

ଦଖଲଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତିରେ ପ୍ରଥମେ ଦଖଲ-କାର କରାଇବା ।

ଦଖଲନାମା—ଯା. ବି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଖରିଦ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଦଖଲ ଦେବା-ନିମନ୍ତେ ହାକିମଙ୍କଠାରୁ ମିଳିବା ଆଦେଶ ଲିପି ।

ଦଖଲପାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ବା ଅଦାଲତ ସାହାଯ୍ୟରେ କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଆମଣାର ଦଖଲପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ବା ଲାଭକରିବା ।

ଦଖଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ବଂ. ପଙ୍କିଳ, କର୍ଦ୍ଦମମୟ, ଦହଲ, (ସ୍ଥାନ), (ବି) ଜମିର କାଦୁଆ ବା ପଙ୍କୁଆ ଅବସ୍ଥା, କାଦୁଅ, ପଙ୍କ ।

ଦଖଲି—ଗ୍ରା.ବଂ. ଦଖଲ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,ଅଧି-କୃତ, ଦଖଲ କରା ଯାଇଥିବା ।

ଦଖଲିଦାର—ଯା. ବଂ. ଅଧିକାରୀ, ଯେ ଅପରକୁ ଦଖଲ ଦେଇପାରେ ।

ଦଖଲିସତ୍ତ୍ୱ—ଗ୍ରା.ବି. କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ବହୁକାଳ ଭୋଗ ବା ଅଧିକାର କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଧିକୃତ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଜନ୍ମିବା ଅଧିକାର, ଭୋଗାଧିକାର ।

ଦଗଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କର ଏକ-ପ୍ରକାର ଆନଦ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ଦମାମା, ବଡ଼ଢୋଲ ।

ଦଗଧ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ପଦ୍ୟ—ସଂ-ଦନ୍ଧ) ଦଗ୍ଧ, କଲବଲ, ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ, (ବି)ଶବ୍ଦ-

ରରେ ପିଣ୍ଡାଧିକ୍ୟ, ଦହନ, ପୋଡ଼ିଯିବା ଦଗଧହାଣ୍ଡି ।

ଦଗଧହାଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. ଦଶାହଦିନ ଦଶରୁଠରେ ଯେଉଁ ହାଣ୍ଡିରେ ଗୁଡ଼ଲ-ସହିତ ତେଲ ଓ ଘିଅ ମିଶାଇ ନିଆଁ ଉପରେ ରଖି ପୋଡ଼ାଯାଏ ।

ଦଗଧିବା—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ହି. ପୋଡ଼ିବା, ଦଗ୍ଧକରିବା ।

ଦଗଧିହେବା—ଗ୍ରା. ହି. ପୋଡ଼ିଯିବା, ଦହନଜନ୍ତ୍ରହୋଇ କଷ୍ଟ ପାଇବା ।

ଦଗଲଫସର(ଲ)—ଯା. ବି. ଦଗାବାଜ ଦେଖ ।

ଦଗରେ—ଗ୍ରା. ବି. ସାରସ୍ୱତ ବ୍ରାହ୍ମଣ-ମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀ ।

ଦଗଶାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ପଞ୍ଜାବର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସିମଲା ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପାର୍ବତ୍ୟସ୍ଥାନ ।

ଦଗା—ଯା.ବି.ଶଠତା,ଛଳନା, ବିଶ୍ୱାସ-ଘାତକତା, କ୍ଷତି, ଠକାମି, ବନ୍ଧୁକର ଗ୍ରେଟ ବା ଫଏର, (ଗ୍ରା.ବି) ଦଗାଦଗି ଦେଖ ।

ଦଗାଦଗି—ଗ୍ରା. ବି. ଦାଗିବା ବା ଚଡ଼ୁ-ଦେବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ଦଗାଦାର—ଯା.ବି. ଦଗାବାଜ୍ ଦେଖ ।

ଦଗାଦେବା—ଗ୍ରା. ହି. ଠକାଇବା, କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ କରିବା ।

ଦଗାବାଜ୍—ଯା. ବିଂ. ଧପାବାଜ, ଠକ, ଶଠ, ଅଣବିଶ୍ୱାସୀ ।

ଦଗାବାଜି—ଯା. ବି. ଶଠତା, ବିଶ୍ୱାସ-ଘାତକତା, ଅନ୍ୟକୁ ଠକାଇବା, ଅନ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ନିଜେ ଠକ ହେବା ।

ଦଗାବାଜିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ପ୍ରତାରଣା ପୂର୍ଣ୍ଣ, ବିଶ୍ୱାସଘାତକ ।

ଦଗାର୍ଗଲ—କ୍ଲୀ. ବି. ନିର୍ଜଳ ଦେଶରେ ଜଳୋପଲବ୍ଧି ସାଧନ ଉପାୟ ଭେଦ

ଦଗେଇବା—ଗ୍ରା. ହି. ଦାଗିବାହିୟାର ଶିଜନ୍ତରୂପ, (ରୋଗ ନିବାରଣାର୍ଥ) ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଆପଣା ଦେହରେ ଚଡ଼ୁ ଦିଆଇବା ।

ଦଙ୍ଗା—ଯା. ବି. ଦ୍ୱନ୍ଦ, ଯୁଦ୍ଧ ବାଡ଼ିଆ-ବାଡ଼ି, ମାରପିଟ୍ଟ,ଉପଦ୍ରବ,ଗୋଳମାଳ, ଶାନ୍ତିଭଙ୍ଗ, ଫୌଜଦାରୀ । [ଦେଖ ।

ଦଙ୍ଗାଫିସାଦ—ଯା. ବି. ଦଙ୍ଗାହେଙ୍ଗାମା

ଦଙ୍ଗାହେଙ୍ଗାମା—ଯା. ବି. ଫୌଜଦାରୀ, ମାଡ଼ପିଟ୍, କଳିକଜିଆ, ମାଡ଼ପିଟ୍ ଓ ମିଥ୍ୟା ମକଦ୍ଦମା ଦାଏର ।

ଦଗ୍ଧ—ହି. ବିଂ. (ଦହ+ମ.ତ) କୃତ-ଦାହ,ଭସ୍ମୀକୃତ,ପୋଡ଼ା,ଝାଉଳି ପଡ଼ି-ଥିବା, (କ.ତ) ସନ୍ତପ୍ତ, କାତର, ଉତ୍ତପ୍ତ, ମ୍ଳାନ, (ବି) ତିଥିଭେଦ ଯୁକ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରାଶ୍ରିତ ରାଶି ।

ଦଗ୍ଧକାକ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦ୍ରୋଣକାକ, ଡାମରା କାଉ ।।

ଦଗ୍ଧପଦ୍ମନ୍ୟାୟ—ବି. ଗଛର ପଦ୍ମମାନ ପୋଡ଼ିଗଲେ ପଦ୍ମର ପୂର୍ବ ଅବୟବର ଓ ଆକାର ଦେଖି ମଧ୍ୟ ତାହା କେଉଁପରି ବୋଲି ଜ୍ଞାନ କରାଯାଏ ଏହିପରି ନ୍ୟାୟ ।

ଦଗ୍ଧମନ୍ତ୍ର—ପୁଂ. ବି.ତନ୍ତ୍ରସାରୋକ୍ତ ମନ୍ତ୍ର ଭେଦ ।

ଦଗ୍ଧମାନ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ପୋଡ଼ାଯାଇଥିବା ।

ଦଗ୍ଧରଥ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ଚନ୍ଦ୍ରରଥ ଗନ୍ଧର୍ବର ନାମାନ୍ତର ।

ଦଗ୍ଧରୁହ—ପୁଂ.ବି. (ଦଗ୍ଧ + ରୁହ + ଅ) ତାଳକୁଷ୍ଠ ।

ଦଗ୍ଧରୁହା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦଗ୍ଧ + ରୁହ + ଆ) ବୃକ୍ଷବିଶେଷ । [ତୃଣ ।

ଦଗ୍ଧବର୍ତ୍ତିକ—ପୁଂ.ବି. ରୋହିଷ ନାମକ

ଦଗ୍ଧବ୍ୟ—ହି. ବିଂ.(ଦହ + ଣ + ତବ୍ୟ) ବାହ୍ୟ, ଦହନୀୟ, ଦଗ୍ଧ କରିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ।

ଦଗ୍ଧଶଳାକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା)ଉତ୍ତପ୍ତ ଶଳାକା, ଅଗ୍ନିରେ ଉତ୍ତପ୍ତ ଧାତୁଯଷ୍ଟି ।

ଦଗ୍ଧହୃଦୟ—ବି. (କ.ଧା) ଦୁଃଖ ଦ୍ୱାରା କ୍ଲେଶ୍ୟମାନ ହୃଦୟ, ଅନୁତାପକ୍ଲିଷ୍ଟ ମନ, (ବିଂ. ବ.ଗ୍ରା) ଯାହାର ହୃଦୟ ଅନୁତାପରେ କ୍ଲିଷ୍ଟ ହୋଇଅଛି ।

ଦଗ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜ୍ୟୋତିଷ ମତରେ କେତେକ ଅମଙ୍ଗଳ ତିଥି,ସୂର୍ଯ୍ୟାବସ୍ଥାନ ଦିଗ, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଦଗ୍ଧାତିଥି—ବି. ଜ୍ୟୋତିଷ ମତରେ ଅମଙ୍ଗଳ ତିଥିବିଶେଷ ।

ଦଗ୍ଧାବଶିଷ୍ଟ—ବିଂ.(କ.ଧା)ପୋଡ଼ାଯାଇ ଯାହା ବାକି ଥାଏ ।

ଦଗ୍ଧାହ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଲଙ୍କାମରିଚ ।

ଦଗ୍ଧାହ୍ୱ—ପୁଂ. ବି. କ୍ଷାର ପ୍ରଧାନବୃକ୍ଷ ବିଶେଷ ।

ଦଗ୍ଧିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦଗ୍ଧ + କ + ଆ) ଦଗ୍ଧଧାନ୍ୟ, ପୋଡ଼ାଖିତ ।

ଦଗ୍ଧେଷ୍ଟକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ଝାମା-ଇଟା, ପୋଡ଼ାଇଟା ।

ଦଗ୍ଧୋଦର—କ୍ଲୀ. ବି. ହତୋଦର, ପୋଡ଼ାପେଟ ।

ଦଛ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଯଶ)ଯଶ ଦେଖ ।

ଦଜ୍ଜାଲ—ଯା. ବିଂ. ମିଥ୍ୟାବାଦୀ, ଧୂର୍ତ୍ତ, ନିଷ୍ଠୁର, ପ୍ରବଳପ୍ରତାପୀ ।

ଦଡ଼କା—ଗ୍ରା. ବି. ଆତିଶଯ୍ୟ,ଆବେଶ ।

ଦଡ଼କାଟିଙ୍ଗା—(ପ୍ରା.) ସିଂହଭୂମ, ବି. ମଧୁର ତରଡ଼ା ।

ଦଡ଼ବଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଶୀଘ୍ର ଦଉଡ଼ିବା ।

ଦଡ଼ାମ—ଗ୍ରା.ବି. ଜୋରରେ ଗୁରୁବସ୍ତୁର ପତନଧ୍ୱନି, ଆବାଜ ।

ଦଡ଼ି—ପ୍ରା. (କଳିକା ଓ ଯାଜପୁର) ବି. କାଦୁଅ, ପଙ୍କ ।

ଦଢ଼—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ ଦୃଢ଼) ଦୃଢ଼, ଶକ୍ତ, ମଜବୁତ, ଆଚ୍ଛନ୍ନ, ଅଭଙ୍ଗା, ଅଖଣ୍ଡ ।

ଦଣ୍ଡା(ଣ୍ଡେ)ଇବା—ଗ୍ର. ହି. (ସଂ-ଦଣ୍ଡ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବେକାବୁ କରିବା, ନାକାନ୍ତ କରିବା, ହେମତ୍ତ ଦେବା, କଠିନ ଶାସନ ଦ୍ୱାରା ସାରା କରିବା ।

ଦଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବିଂ.କଷ୍ଟ ସହିଷ୍ଣୁ,ଜିଦ୍ଦିଖୋର, ସମର୍ଥ,ଯେ ପର କଥାରେ ଭୁଲେ ନାହିଁ

ଦଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. (ଦଣ୍ଡ+ଣ.ଅ) ଯଷ୍ଟି, ଲଠି, ଲଗୁଡ଼,ଠେଙ୍ଗା (ଦମ+ଘ.ତ) ଦମନ, ଶାସନ, ଜୋରତ୍ତ ଶାସ୍ତି, ଠିଆହେବା ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବା ବ୍ରହ୍ମଚାରୀମାନେ ଧରିବା ଯଷ୍ଟି, ସାମଦାନ ଦି ରାଜନୀତି ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ,(ଅଧି.ଅବ୍ୟ) ଯୁଦ୍ଧ,

ବ୍ୟୂହ ବିଶେଷ,ଅଶ୍ୱ, କୋଣ, ଦହଖୁଆ, ମନ୍ଥନଦଣ୍ଡ, ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ପାଶପାଶ୍ୱିକ ଗ୍ରହ ବିଶେଷ, ରାଜଦଣ୍ଡ, ରାଜଚିହ୍ନ ବିଶେଷ, ପତାକାର ବାଉଁଶ, ଯମ, ସୈନ୍ୟ, ୨୪ ମିନିଟ୍, ଦିନକର ଭାଗ୍ୟଗରୁ ଏକଭାଗ, ୬୦ଲିପ୍ତା ପରିମିତ ସମୟ,ଦୈର୍ଘ୍ୟ ପରିମାଣ ବିଶେଷ, ୪ହାତ ଯନ୍ତ୍ରାଦିର ଦେଣ୍ଡ, ହଳର ଈଷ, ନଳ, ଲଠା, ପଦକ. ଇଷ୍ଟାକୁ ରାଜପୁତ୍ର ଦଣ୍ଡକରାଜା, ଗଛ ବା ଫୁଲର ଡେମ୍ଫ, ଅଭିମାନ, ଆତ୍ମସମ୍ମାନ, ଉଙ୍ଗାର ଆହୁଲି,କାତ,ଜାହାଜର ମାସ୍ତୁଲ,ଉରୁ ବା ବିଶାର କାଠି, ବିଷ୍ଟ, (ଗ୍ରା. ବି) ପଣାସଂକ୍ରାନ୍ତ ଦିଏଁଦ ଥାଉଁ ଲୋକମାନେ କରିବା ଉପାସନା ବିଶେଷ, ଝାମୁଯାତ, ବାରଂବାର ଭୂମିରେ ଦଣ୍ଡବତ, ପତିତ ହୋଇ ଉଠିବା ରୂପ ବ୍ୟାୟାମ ବିଶେଷ, ଅଳ୍ପ ସମୟ ।

ଦଣ୍ଡକ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ.ବି. (ଦଣ୍ଡ + କ.ଅକ) ଛନ୍ଦୋଭେଦ, ଯେ ଦଣ୍ଡଦିଏ, ଇଷ୍ଟାକୁ ବଂଶର ପୁତ୍ରଭେଦ, ବାତରୋଗ, ଅତି ଅଳ୍ପସମୟ । [ଭୂମିକନ୍ଦ ।

ଦଣ୍ଡକନ୍ଦକ—ପୁଂ. ବି. ଧରଣୀ ବୃକ୍ଷ

ଦଣ୍ଡକର୍ତ୍ତା—ପୁଂ. ବି. ଦଣ୍ଡ ବିଧାୟକ, ଯେ ଦଣ୍ଡ ବିଧାନ କରେ ।

ଦଣ୍ଡକର୍ମ୍ମ—କ୍ଲୀ.ବି.ଦଣ୍ଡବିଧାୟକ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦଣ୍ଡକଳ—ପୁଂ. ବି. ଛନ୍ଦୋଭେଦ ।

ଦଣ୍ଡକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନାଗବଳା ଲତା, ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଅଣ୍ୟର ବିଶେଷ,ଜନସ୍ଥାନ ନାମକ ପ୍ରଦେଶ, ଦେଶ ବିଶେଷ ।

ଦଣ୍ଡକାକ—ପୁଂ.ବି.ଦ୍ରୋଣକାକ, ଡାମରା କୁଆ ।

ଦଣ୍ଡକାରଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. ଜନସ୍ଥାନ,ଦଣ୍ଡକା ବନ, ଦଣ୍ଡକ ନାମକ ନୃପତିଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ।

ଦଣ୍ଡକାଷ୍ଠ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦଣ୍ଡ ନିମିତ୍ତ କାଷ୍ଠ, ଦଣ୍ଡସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାଷ୍ଠ ।

ଦଣ୍ଡକିର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦଣ୍ଡକ) ଏକପ୍ରକାର ଅତି ଛୋଟ ମାଛ, ଦଣ୍ଡେଇ ମାଛ ।

ଦଣ୍ଡଗୌରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅଷ୍ଟଗ୍ରେ ବିଶେଷ ।

ଦଣ୍ଡଗ୍ରହଣ—କ୍ଲୀ.ବି.ସନ୍ନ୍ୟାସାଶ୍ରମ ଅବଲମ୍ବନ

ଦଣ୍ଡଗ୍ରହଣକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସନ୍ନ୍ୟାସ ବ୍ରତ ଅବଲମ୍ବନ କରିବା, ଆପଣା ଉପରେ ଦିଆଯିବା ଶାସ୍ତିକୁ ନତମସ୍ତକରେ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ।

ଦଣ୍ଡଗ୍ରାହୀ—ହିଁ. ବିଂ.(ଦଣ୍ଡ+ଗ୍ରହ+କ.ଅ) ଦଣ୍ଡଗ୍ରାହୀ, ଦଣ୍ଡଧାରକ ।

ଦଣ୍ଡଗ୍ରାହୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଦଣ୍ଡ + ଗ୍ରହ + କ. ଇନ୍)ଯେ ଯଷ୍ଟି ଧରେ ।

ଦଣ୍ଡଘ୍ନ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦଣ୍ଡ + ହନ୍+ଅ) ଦଣ୍ଡ ପାରୁଷ୍ୟକର୍ତ୍ତା, ଯେ ଦୈହିକ ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରେ ।

ଦଣ୍ଡଚକ୍ର—ପୁଂ. ବି. ପୁରାଣୋକ୍ତ ଅସ୍ତ୍ର ଭେଦ, ସୈନ୍ୟ ବିଭାଗ ଭେଦ ।

ଦଣ୍ଡଚକ୍ରାଦିନ୍ୟାୟ—ପୁଂ.ବି.ନ୍ୟାୟଭେଦ, କୁମ୍ଭକାର ଗୋଟିଏ ଘଟ ନିର୍ମାଣ କରିବାପାଇଁ ଯେଉଁପରି ଦଣ୍ଡଚକ୍ର ସୂତ୍ର ସଲିଳ ପ୍ରଭୃତି ବହୁ ଉପକରଣ ବା ଯନ୍ତ୍ର ଆବଶ୍ୟକ କରେ ତଦ୍ରୂପ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବହୁ କାରଣ ସ୍ୱୀକାରକରିବା ନ୍ୟାୟ ।

ଦଣ୍ଡଢକ୍କା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବାଦ୍ୟ ବିଶେଷ, ଦାମାମା, ନାଗରା, ଢୋଲ ।

ଦଣ୍ଡତାମ୍ରୀ—ତାମ୍ରୀ ବାଦ୍ୟ ଭେଦ ।

ଦଣ୍ଡତା—କ୍ଲୀ.ବି. ଦଣ୍ଡତା, ଦଣ୍ଡର ଭାବ ।

ଦଣ୍ଡଦାତା—ପୁଂ. ବିଂ. ଦଣ୍ଡଦାନକାରୀ, ଶାସ୍ତିପ୍ରଦାତା ।

ଦଣ୍ଡଦାସ—ପୁଂ. ବି. ଧନ ଅଭାବରୁ ଯେ ରାଜକୃତଦଣ୍ଡ ସକାଶେ ଦାସତ୍ୱ ସ୍ୱୀକାର କରେ ।

ଦଣ୍ଡଦେବକୁଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଧର୍ମାଧିକରଣ, ପୁଲିଶ୍, ଅଦାଲତ ।

ଦଣ୍ଡଦେବୀ—ଗ୍ରା. ବି. କେନ୍ଦୁଝରର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବତା ।

ଦଣ୍ଡଧର—ପୁଂ. ବି.(ଦଣ୍ଡ + ଧୃ + କ.ଅ) ଯମ, ରାଜା, କୁମ୍ଭକାର, (ହିଁ. ବିଂ) ଲଗୁଡ଼ଧାରକ, ଯଷ୍ଟିହସ୍ତ, ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।

ଦଣ୍ଡଧାର—ପୁଂ. ବି. ଯମ, ସୁନାମଖ୍ୟାତ ଏକ ନୃପତି, ପାଣ୍ଡବପକ୍ଷୀୟ ସାର ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର, କୁମ୍ଭକାର; (ବିଂ) ଶାସକ, କୁମ୍ଭକାର ।

ଦଣ୍ଡଧାରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦଣ୍ଡ ଗ୍ରହଣ, ସନ୍ନ୍ୟାସାଶ୍ରମ ଅବଲମ୍ବନ ।

ଦଣ୍ଡଧାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦଣ୍ଡ+ଧୃ+କ. ଇନ୍) ଦଣ୍ଡଧର, ଦଣ୍ଡାଶ୍ରମୀ, ଯେ ଯଷ୍ଟି ଧରିଥାଏ, (ବି)ଦଣ୍ଡୀ,ସନ୍ନ୍ୟାସୀ, ରାଜା, ଯମ ।

ଦଣ୍ଡଧୃକ୍—ପୁଂ. ବିଂ. ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।

ଦଣ୍ଡନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦଣ୍ଡ+ଣ୍ୟ.ଅନ) ଦଣ୍ଡ ଦେବା, ଶାସନ, ଶାସ୍ତି, ମନ୍ଥନ ।

ଦଣ୍ଡନଦଣ୍ଡ—ବି. (କ.ଧା) ଦଣ୍ଡଦେବା ବାଡ଼ି, ଦଣ୍ଡଦେବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଯଷ୍ଟି ।

ଦଣ୍ଡନମଣ୍ଡନ—ବି. ଅପରାଧପାଇଁ ଦଣ୍ଡ ଦେବା ଓ ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ପୁରସ୍କାର ଦେବା ।

ଦଣ୍ଡନାଟ—ଗ୍ରା. ବି. ପଣାସଂକ୍ରାନ୍ତପୂର୍ବରୁ ଇତର ଜାତିର ଲୋକମାନେ ମନାସି ଥିବା ଅନୁସାରେ ପାଟୁଆ,ଶବର ଶବରୁଣୀ, ଚଡ଼େୟା ଚଡ଼େୟାଣୀ ଆଦି ବେଶରେ କ୍ରମେ ଗ୍ରାମେ ବୁଲି ବାଦ୍ୟ ସହ ଗୀତବୋଲି ନାଚିବା ଯାତ୍ରା ।

ଦଣ୍ଡନାୟକ—ପୁ .ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ)ସେନାପତି,ଦଣ୍ଡପ୍ରଦେତା ନୃପ,ଦଣ୍ଡଦେବାର ଅଧିକାରୀ, ବିଚାରପତି, ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଜଣେ ଅନୁଚର ।

ଦଣ୍ଡନିପାତନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦଣ୍ଡଦେବା ।

ଦଣ୍ଡନୀତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ତ. (ବ.ଗ୍ର) ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର, ରାଜ ନୈତିକ ଶାସ୍ତ୍ର, ଯହିଁରେ ରାଜକୀୟ ରାଜ୍ୟ ଶାସନ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଯାବତୀୟ ନିୟମାଦି ଅଛି ।

ଦଣ୍ଡନୀୟ—ହିଁ. ବିଂ. (ଦଣ୍ଡ+ମ.ଅନୀୟ) ଦଣ୍ଡର ଯୋଗ୍ୟ, ଦଣ୍ଡ୍ୟ, ଦଣ୍ଡ ପାଇବାର ଉପଯୁକ୍ତ ।

ଦଣ୍ଡନେତା—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦଣ୍ଡ + ନି + ତୃ) ଦଣ୍ଡବିଧାତା, ଦଣ୍ଡର ନେତା ।

ଦଣ୍ଡପ—ପୁଂ. ବି. (ଦଣ୍ଡ + ପା + ଅ)

ଦଣ୍ଡ ଦ୍ୱାରା ପାଳକ ରାଜା, ଯେ ଦଣ୍ଡ ଦ୍ୱାରା ଶାସନକରେ ।

ଦଣ୍ଡପାଂଶୁଳ—ପୁଂ. ବି. ଦ୍ୱାରପାଳ, ଦୌବାରିକ, ଦରୁଆନ, ଦ୍ୱାରୀ ।

ଦଣ୍ଡପାଟ—ଗ୍ରା. ବି.ରାଜ୍ୟ ଅଂଶ ବିଶେଷ, ଜିଲ୍ଲା ବା ସବ୍‌ଡିଭିଜନ, ଓଡ଼ିଶାର ପୂର୍ବ କାଳର ଶାସନବିଭାଗ ବିଶେଷ, ଚନ୍ଦ୍ରୀ ଜାତି ବିଶେଷ, (ପ୍ରା. ଫିହ୍ରଭୂମ ବି.) ପ୍ରଧାନ ସେନାପତି ।

ଦଣ୍ଡପାଣି—ପୁଂ. ବି. ଯମ, କାଶୀସ୍ଥିତ ଭୈରବ ଭେଦ, ସୁନାମଖ୍ୟାତ ଚନ୍ଦ୍ର ବଂଶୀୟ ନୃପ ବିଶେଷ,ବୁଦ୍ଧ ମୂର୍ତ୍ତି ଭେଦ, (ବିଂ. ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଦଣ୍ଡଧର । [ବିଶେଷ ।

ଦଣ୍ଡପାତ—ପୁଂ. ବି. ସନ୍ନିପାତ ରୋଗ-

ଦଣ୍ଡପାତନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦଣ୍ଡ-ନିକ୍ଷେପ ।

ଦଣ୍ଡପାଦ—ବି.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱୀକୃତ ପାଦ, ଉପରକୁ ଗୋଡ଼ ଟେକିଥିବା ।

ଦଣ୍ଡପାରୁଷ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଅଷ୍ଟାଂଶ ବିବାଦାନ୍ତର୍ଗତ ବିବାଦବିଶେଷ, ବ୍ୟବ-ହାର ବିଷୟଭେଦ, ତାଡ଼ନାଦି କଠିନ ଶାରୀରିକ ଦଣ୍ଡ ।

ଦଣ୍ଡପାଲ—ପୁଂ. ବି. (ଦଣ୍ଡ+ପାଳ+ଅ) ମତ୍ସ୍ୟଭେଦ, ଦ୍ୱାରପାଳ ।

ଦଣ୍ଡପାଳକ—ବି. (ଦଣ୍ଡ+ପାଳକ) ଧର୍ମାଧିକରଣିକ,ବିଚାରପତି,ଦ୍ୱାରପାଳ, ଦଣ୍ଡିପୋହଳା ମାଛ, ଦଣ୍ଡେଇ ମାଛ ।

ଦଣ୍ଡପାଶିକ—ପୁଂ.ବି. ପ୍ରଧାନ ଦଣ୍ଡଦାତା, ଘାତୁକ, ଜଲ୍ଲାଦ ।

ଦଣ୍ଡପାଶୀକ—ପୁଂ. ବି. ଜଲ୍ଲାଦ, ଘାତୁକ, କଟୁଆଲ ।

ଦଣ୍ଡପାଶୀ—ପୁଂ.ବି. ରାଜା, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଲୋକକୁ ବାନ୍ଧି ଦାଡ଼େଇବା ପାଇଁ ଟେଙ୍ଗା ଓ ପାଶ ଧରିଥାଏ ।

ଦଣ୍ଡପିଙ୍ଗଳକ—ପୁଂ.ବି. ଉତ୍ତରସ୍ଥ ଦେଶ-ଭେଦ ।

ଦଣ୍ଡପ୍ରଣାମ—ଗ୍ରା. ବି. ଦଣ୍ଡବତ ଦେଖ ।

ଦଣ୍ଡବତ୍—ଅବ୍ୟ. (ଦଣ୍ଡ+ବତ୍) ଯଷ୍ଟି-ପରି ସିଧାଭାବରେ, (ବିଂ--ଦଣ୍ଡ+ବତ୍) ଯଷ୍ଟିଧାରୀ,(ବି) ଦଣ୍ଡବତ ଦେଖ, ଦଣ୍ଡୀ-ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ।

ଦଣ୍ଡବତ—ଗ୍ରା.ବି. ଦଣ୍ଡପରି ଭୂମିରେ ପଡ଼ି ପ୍ରଣାମ, ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପ୍ରଣିପାତ, (ଅବ୍ୟ) ପ୍ରଣାମ ବା ନମସ୍କାରସୂଚକ ସମ୍ବୋଧନ ।

ଦଣ୍ଡବତକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପ୍ରଣାମ କରିବା, ନମସ୍କାର କରିବା ।

ଦଣ୍ଡବତୀ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ)ବି.ସଲ୍ଲମିରୁପେ ବିଆଯିବା ଧନ, ପ୍ରଣାମୀ ।

ଦଣ୍ଡବଧ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରାଣଦଣ୍ଡ ।

ଦଣ୍ଡବାଳଧି—ପୁଂ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ହସ୍ତୀ ।

ଦଣ୍ଡବାହୁ—ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଦଣ୍ଡାକାର ବାହୁଯୁକ୍ତ, ଜଣେ କୁମାରାନୁଚର ।

ଦଣ୍ଡସ୍ଥିତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦଣ୍ଡିତ ହେବାର ଭୟ ।

ଦଣ୍ଡଭୃତ୍—ପୁଂ. ବି. (ଦଣ୍ଡ+ଭୃ+କ. କ୍ୱିପ୍) କୁମ୍ଭକାର, ରାଜା, ଯମ, (ବିଂ) ଦଣ୍ଡଧାରକ, ଦଣ୍ଡପାଣି ।

ଦଣ୍ଡମଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. ନାନାପ୍ରକାର ଦଣ୍ଡ, ଦଣ୍ଡ ଓ ପୁରସ୍କାର, ଅଭିଶାପ ।

ଦଣ୍ଡମତ୍ସ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଦଣ୍ଡାକାର ମତ୍ସ୍ୟ-ଭେଦ, ଶଙ୍କୁଲ ମାଛ, ବର୍ମୀମାଛ ।

ଦ ଣ୍ଡମାଣ(ନ)ଦ—ବି.(କ.ଧା) ଦଣ୍ଡପ୍ରଧାନ ଜନ, ବାଳକ ।

ଦଣ୍ଡମାତଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. ପିଣ୍ଡତଗର ।

ଦଣ୍ଡମାଥ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରଧାନ ପଥ ।

ଦଣ୍ଡମାଥିକ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରଧାନ ପଥରେ ଧାବମାନ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦଣ୍ଡମୁଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦଣ୍ଡାକାର ମୁଦ୍ରା, ତନ୍ତ୍ରସାରୋକ୍ତ ମୁଦ୍ରାଭେଦ ।

ଦଣ୍ଡଯାତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯୁଦ୍ଧଯାତ୍ରା, ଦିଗ୍-ବିଜୟ,ଶୋଭାଯାତ୍ରା,ପଟ୍ଟଆର,ସଫାନ, ମିଳିତହେ ଇ ଗମନ, ବରଯାତ୍ରା,(ଗ୍ରା. ବି) ପଣାସଂକ୍ରାନ୍ତି ପୂର୍ବରୁ ପଣାସଂକ୍ରାନ୍ତି-ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଇତରଲୋକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାଳିତ ଉତ୍ସବ ।

ଦଣ୍ଡଯାମ--ପୁଂ.ବି. ଯମ,ଦିନ,ଅଗସ୍ତ୍ୟମୁନି ।

ଦଣ୍ଡଯୋଗ—ପୁଂ.ବି. ଦଣ୍ଡବିଧାନ,ଶାସ୍ତି-ପ୍ରଦାନ ।

ଦଣ୍ଡରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଉଙ୍ଗରୀ ବୃକ୍ଷ, ଏକ-ପ୍ରକାର କାକୁଡ଼ି ।

ଦଣ୍ଡବାଦୀ—ପୁଂ. ବି. (ଦଣ୍ଡ+ବଦ+ଇନ୍) ଦ୍ୱାରପାଳ, (ବିଂ) ଦଣ୍ଡବକ୍ତା ଯେ ଶାସ୍ତି ଦେବାର ଭୟପ୍ରଦର୍ଶନ କରେ ।

ଦଣ୍ଡବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦଣ୍ଡ+ବତ୍) ଦଣ୍ଡଧାରୀ, ଦଣ୍ଡୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦଣ୍ଡବତୀ ।

ଦଣ୍ଡବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଅବସ୍ଥାନଭେଦ ।

ଦଣ୍ଡବାସିକ—ପୁଂ.ବି. ଦ୍ୱାରବାନ୍,ଦ୍ୱାର-ପାଳ ।

ଦଣ୍ଡବାସୀ—ପୁଂ. ବି. ଦ୍ୱାରପାଳ, ଗ୍ରାମର ଶାସନକର୍ତ୍ତା, ଚୌକିଦାର ।

ଦଣ୍ଡବାହୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦଣ୍ଡ+ବହ+ଇନ୍) ଦଣ୍ଡଧାରକ, ଯେ ଦଣ୍ଡ ବହନ କରେ ।

ଦଣ୍ଡବିଧି—ପୁଂ. ବି. ଦଣ୍ଡବିଧାନ, ଦଣ୍ଡ-ବିଧାୟକ ଆଇନ୍ ।

ଦଣ୍ଡବିଧାତା—ପୁଂ.ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦଣ୍ଡ-ବିଧାନ କର୍ତ୍ତା, ରାଜା,ବିଚାରପତି, ଦଣ୍ଡ-ଦାତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦଣ୍ଡବିଧାତ୍ରୀ ।

ଦଣ୍ଡବିଧାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶାସ୍ତି-ଦାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଦଣ୍ଡଦାନ ।

ଦଣ୍ଡବିଷ୍କମ୍ଭ—ପୁଂ. ବି. ଦଧିମନ୍ଥନ କରି-ବାର ସ୍ତମ୍ଭ ବା ଖୁଣ୍ଟି ।

ଦଣ୍ଡବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ସ୍ଥୂଳ ବୃକ୍ଷ, ମନସା ଗଛ, ସିଜୁଗଛ, ଦଣ୍ଡବୃକ୍ଷକ ।

ଦଣ୍ଡବ୍ୟୂହ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ବ୍ୟୂହଭେଦ, ଦଣ୍ଡ ଆକାରେ ସଜ୍ଜିତ ସୈନ୍ୟରଚନା ।

ଦଣ୍ଡବ୍ରତଧର—ପୁଂ. ବି. ଦଣ୍ଡରୂପ ବ୍ରତ-ଧାରୀ ରାଜା, ଦଣ୍ଡଧର, ଯମ, କୁମ୍ଭାର, (ବିଂ) ଦଣ୍ଡଧାରକ ।

ଦଣ୍ଡଶାସ୍ତ୍ର—ବି. ଦଣ୍ଡବିଧି ଦେଖ ।

ଦଣ୍ଡସଂହିତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦଣ୍ଡବିଷୟକ ଶାସ୍ତ୍ର, ଫୌଜଦାରୀ ଆଇନ ।

ଦଣ୍ଡସହାୟ—ପୁଂ.ବି. ଦୁଷ୍ଟଦମନ ପ୍ରଭୃ-ତିରେ ରାଜାଙ୍କର ସହାୟ ।

ଦଣ୍ଡସେନ—ପୁଂ.ବି. ପୁରୁବଂଶୀୟ ବିଷ୍ଟିକ-ସେନ ପୁତ୍ର ନୃପଭେଦ, ଦ୍ୱାପରଯୁଗର ଏକ ନୃପତି ।

ଦଣ୍ଡସେନା—ଗ୍ରା.ବି. ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତରେ ପାଇକମାନଙ୍କର ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।

ଦଣ୍ଡସ୍ଥାନ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦଣ୍ଡର ସ୍ଥାନବିଶେଷ, ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଅପରାଧୀକୁ ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯାଏ ।

ଦଣ୍ଡହସ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବି. ତଗର ପୁଷ୍ପ ।

ଦଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦଣ୍ଡ) ଶଗଡ଼ର ଲମ୍ବା ଦଣ୍ଡଦ୍ୱୟ, ଯଷ୍ଟି, ଲମ୍ବା ବାଡ଼ି, ଠେଙ୍ଗା, ଗ୍ରାମର ରାସ୍ତା, ପଡ଼ିଆ, ଆଖୁ-ଗଛର ପତ୍ରଶୂନ୍ୟ ଲମ୍ବା ଡାଙ୍ଗ ବା ଛଡ଼ି, ଗୋଦଣ୍ଡା, ଗୋରୁପ୍ରଭୃତିଙ୍କର ଯାତାୟାତ ପଥ, (ପ୍ରା. ଗଣ୍ଡାମ) ଶଗଡ଼ର ଗୁଳା ।

ଦଣ୍ଡାକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବିଶେଷ ପ୍ରହାର ଦେଇ ଠେଙ୍ଗାପରି ଲମ୍ବଭାବରେ ଭୂମିରେ ପକାଇବା ।

ଦଣ୍ଡାକ୍ଷ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୀର୍ଥଭେଦ, ଏ ତୀର୍ଥ ଚମ୍ପାନଦୀର ସମୀପରେ ।

ଦଣ୍ଡାଘାତ—ପୁଂ.ବି. (୩ତତ୍ତ) ଦଣ୍ଡଦ୍ୱାରା ପ୍ରହାର, ଯଷ୍ଟିଦ୍ୱାରା ଆଘାତ ।

ଦଣ୍ଡାଜିନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଯତିମାନଙ୍କର ଦଣ୍ଡ ଓ ମୃଗଚର୍ମ୍ମ, ଶଠତା, ପ୍ରତାରଣା ।

ଦଣ୍ଡାଜ୍ଞା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍ତ) ଦଣ୍ଡାଦେଶ, ଶାସ୍ତିଦେବାର ହୁକୁମ ।

ଦଣ୍ଡାଦଣ୍ଡି—ଅବ୍ୟ. ବାଡ଼ିଦ୍ୱାରା ମରାମରି, ବାଡ଼ିଦ୍ୱାରା ପିଟାପିଟି ।

ଦଣ୍ଡାଦି—କ୍ଲୀ.ବି. ପାଣିନ୍ୟୁକ୍ତ ଗଣଭେଦ ।

ଦଣ୍ଡାଧିପ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍ତ) ଦଣ୍ଡାଧିପତି, ରାଜା ।

ଦଣ୍ଡାଧିପତି—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍ତ) ଦଣ୍ଡର ଅଧିପତି, ରାଜା ।

ଦଣ୍ଡାଧୀନ—ବିଂ. (୬ତତ୍ତ) ଦଣ୍ଡର ବଶୀ-ଭୂତ, ଦଣ୍ଡପ୍ରାପ୍ତିର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଦଣ୍ଡାପତାନକ—କ୍ଲୀ. ବି. ବାତରୋଗ ବିଶେଷ ।

ଦଣ୍ଡାପୂପନ୍ୟାୟ—ପୁଂ.ବି.(ଦଣ୍ଡ+ଅପୂପ+ ନ୍ୟାୟ) ନ୍ୟାୟଭେଦ,ଦୁଷ୍କର କାର୍ଯ୍ୟର ସିଦ୍ଧିରୁ କୌଣସି ମୁକର କାର୍ଯ୍ୟର ସିଦ୍ଧି ବିଷୟ ଅନୁମାନ କରିବା ସ୍ଥଳରେ ଏହି ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହୁଏ, ଯଥା:—ଗୋଟିଏ ପିଠାକୁ ଖଣ୍ଡିଏ ବାଡ଼ିରେ ଫୋଡ଼ି ରଖି-ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ମୂଷା ଆସି ସେ ବାଡ଼ିର ଅଗରୁ କିଯଦଂଶ ଦନ୍ତଦ୍ୱାରା ଖଣ୍ଡିଆ କରିଥିବାରୁ ଗୃହସ୍ଥ ବାଡ଼ି ଅଗରେ ମୂଷାର ଦନ୍ତକ୍ଷତ ଚିହ୍ନ ଦେଖି ସ୍ଥିର-କରେ ଯେ ମୂଷା ଯେବେ ବାଡ଼ିପରି ଟାଣିଆ ପଦାର୍ଥର କିଛି ଅଂଶ ଖାଇଛି ସେ ନିଶ୍ଚୟେ କୋମଳ ପିଠାକୁ ଖାଇ-ପାରିବ, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ଦଣ୍ଡାୟମାନ—ବିଂ. (ଦଣ୍ଡ+ଯ+ଆନ) ସିଧାହୋଇ ଠିଆହୋଇଥିବା, ଅନୁପ-ବିଷ୍ଟ ।

ଦଣ୍ଡାର—ପୁଂ. ବି. (ଦଣ୍ଡ+ରୁ+କ.ଅ) ଦଣ୍ଡାଥିବା ଶଗଡ଼, ଧନୁ, ବାହନ, ମତ୍ତହସ୍ତୀ, କୁମ୍ଭକାର ଚକ୍ର,ଯନ୍ତ୍ରଭେଦ ।

ଦଣ୍ଡାର୍ତ୍ତି—କ୍ଲୀ. ବି. ଚମ୍ପାନଦୀର ସମୀପସ୍ଥ ତୀର୍ଥବିଶେଷ, (ପୁଂ. ବି. ୩ତତ୍ତ) ଦଣ୍ଡ-ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ ବା ଜର୍ଜ୍ଜରିତ ।

ଦଣ୍ଡାର୍ହ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦଣ୍ଡ+ଅର୍ହ+କ. ଅ) ଦଣ୍ଡପାଇବାର ଉପଯୁକ୍ତ ।

ଦଣ୍ଡାଳୟ—ବି. (ଦଣ୍ଡ+ଆଳୟ) ଧର୍ମାଧି-କରଣ, କେଲଖାନା, ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଦଣ୍ଡାଳୁ—ବି. ଖମ୍ବଆଳୁ ।

ଦଣ୍ଡାଶ୍ରମ—ବି. (ଦଣ୍ଡ+ଆଶ୍ରମ) ତୀର୍ଥ-ଯାତ୍ରୀର ବ୍ରତ, ତୀର୍ଥକରିବାର ବ୍ରତ-ଧାରଣ ।

ଦଣ୍ଡାଶ୍ରମଗ୍ରହଣକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତୀର୍ଥ-ଯାତ୍ରା କରିବାର ସଙ୍କଳ୍ପକରି ଦଣ୍ଡଧାରଣ କରିବା ।

ଦଣ୍ଡାସନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଆସନଭେଦ ।

ଦଣ୍ଡାହତ—କ୍ଲୀ. ବି. ତଙ୍ଗ, ଦନ୍ଦ, (ବିଂ) ଦଣ୍ଡଦ୍ୱାରା ତାଡ଼ିତ, ଠେଙ୍ଗାଦ୍ୱାରା ତାଡ଼ିତ ।

ଦଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦଣ୍ଡ) ନାକପୁଡ଼ାର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ,ନାକଦଣ୍ଡି,ନାକଦଣ୍ଡିରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଅଳଂକାରବିଶେଷ, ଝୁଲା-ଦଣ୍ଡ, କଣ୍ଠା,(ପ୍ରା.ଜୟପୁର) କାଶତୃଣ ଦେଖ ।

ଦଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦାଣ୍ଡିକ) ଯେଉଁ କର୍ମଚାରୀ ହାଟରେ ପଣ୍ୟବିକ୍ରେତା-ମାନଙ୍କଠାରୁ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ କରେ,ପଣ୍ୟ-ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ଉଠାଇବା ବ୍ୟକ୍ତି, ଦଣ୍ଡିଦାର, ଦଲାଲ ।

ଦଣ୍ଡିକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦଣ୍ଡ+ଇକ)ଦଣ୍ଡ-ଧାରକ, (ବି) ଆଶା ସୋଟା ଧରିବା ଲୋକ, ଦଣ୍ଡେଇ ମାଛ, ଛଡ଼ିଦରଦ୍ୱାର ।

ଦଣ୍ଡିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ହାରବିଶେଷ, ରଜ୍ଜୁ, ଲୁହାର ଗୋଡ଼ବେଡ଼ି ।

ଦଣ୍ଡିତ—ହିଂ. ବିଂ. (ଦଣ୍ଡ+ମଂ.ତ) କୃତଦଣ୍ଡ,ଯେ ଦଣ୍ଡ ପାଇଅଛି,ଶାସିତ ।

ଦଣ୍ଡିଦାର—ଗ୍ରା. ବି. ଯେ ପଣ୍ୟବିକ୍ରେ-ତାଙ୍କଠାରୁ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟମାନ ଓଜନକରି କିଣିନେଇ ମହାଜନମାନଙ୍କୁ ବିକ୍ରିକରେ ଓ ଏଥିପାଇଁ ପାଉସେଣ୍ଟ ପାଏ ।

ଦଣ୍ଡିଦାରି—ଗ୍ରା.ବି. ଦଣ୍ଡିଦାରର କର୍ମ ।

ଦଣ୍ଡିନାକ—ଗ୍ରା. ବି. ନାସିକା ରନ୍ଧ୍ର-ଦ୍ୱୟର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ନାକଦଣ୍ଡୀ ।

ଦଣ୍ଡିପୋହଳା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦଣ୍ଡୋ-ତ୍ପଳ) ହ୍ରସ୍ୱ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ବର୍ଷାୟୁ ରଜ୍ଜୁ-ଶାକବିଶେଷ, ପୋହଳା ମାଛ ।

ଦଣ୍ଡିଦା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦଣ୍ଡଦେବା, ବଳି-ପଡ଼ିବା ।

ଦଣ୍ଡିମ—ବିଂ. (ଦଣ୍ଡ+ଇମନ୍) ଦଣ୍ଡ-ଧାରୀ, (ବି) ଯମ, ଛଡ଼ିବରଦ୍ୱାର,ଦ୍ୱାର-ପାଳ, କୌନବିଶେଷ,ସନ୍ନ୍ୟାସୀ, ଦମନକ ବା ଦଅଣା ଗଛ ।

ଦଣ୍ଡିଲ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଉଦ୍ଦଣ୍ଡ) ଦୁଷ୍ଟ, ଉଦ୍ଦଣ୍ଡ, ଖଳବଜ୍ଜାତ । [ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।

ଦଣ୍ଡୀ—ଦ୍ରୁହ୍ମ ନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଉପାସକ

ଦଣ୍ଡୁଆହି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦଣ୍ଡବାସୀ) ଚଉକିଦାର, କଟୁଆଳ, କମାରର ବଡ଼ ସଣ୍ଡୁଆସି । [ପାଠିଆ ।

ଦଣ୍ଡୁରି—ପ୍ରା. (ବାଲେ) ବି. ଖାଲୋଇ,

ଦଣ୍ଡେଇ—ଗ୍ରା.ବି. ଦଣ୍ଡିକିର ମାଛ,ଏକ-ପ୍ରକାର ଛୋଟ ମାଛ ।

ଦଣ୍ଡେହେଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. କ୍ଷଣମାତ୍ର ।

ଦଣ୍ଡୋତ୍ପଳ—କ୍ଲୀ.ବି. ବୃକ୍ଷଭେଦ,ଦଣ୍ଡି-

ପୋହଳା ଗଛ, ଦୀର୍ଘବୃନ୍ତ ପୁଷ୍ପଝୁପ, କାଠି ପୋହଳା ମାଛ ।

ଦଣ୍ଡୋତ୍ପଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶ୍ୱେତ ପୁଷ୍ପ, ଦଣ୍ଡୋତ୍ପଳ,ଧଳାଫୁଲ,ଦଣ୍ଡିପୋହଳା ।

ଦଣ୍ଡ୍ୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦଣ୍ଡ+ଯ) ଦଣ୍ଡନୀୟ, ଦଣ୍ଡାର୍ହ, ଦଣ୍ଡର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଦତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ଦମ+ଣ.ତ୍ର) ଦାନ୍ତ ।

ଦତ୍ତିଉର—ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରେସିଡେନ୍ସୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ବନ୍ଦର ।

ଦତ୍ତିୟା—ବୁନ୍ଦେଲଖଣ୍ଡ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟ ।

ଦତ୍ତ—ବିଂ. (ଦା+ମଂ.ତ) କୃତଦାନ, ଯାହା ଦାନକରାଯାଇଥାଏ,ନ୍ୟସ୍ତ,ଅର୍ପିତ, ଉତ୍ସୃଷ୍ଟ, ତ୍ୟକ୍ତ, ବିସୃଷ୍ଟ, (ଣ୍ଡୀ) ଦତ୍ତା ।

ଦତ୍ତ—ବି.(ଷ୍ଠ.ତ)ଦାନ, ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତର ରାଜାବିଶେଷ, ବୈଶ୍ୟମାନଙ୍କର ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ, ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ, ଅତ୍ରିମୁନିଙ୍କ ପୁତ୍ର,ଭଗବାନଙ୍କର ଅବତାରବିଶେଷ, ଦତ୍ତକପୁତ୍ର. (ଗ୍ରା.ବି) ଶୂଦ୍ର, ତାମିଲୀ ଓ ବଙ୍ଗାଳିଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।

ଦତ୍ତକ—ପୁଂ. ବି. (ଦତ୍ତ+କ) ଦ୍ୱାଦଶବିଧ ପୁତ୍ରର ଅନ୍ତର୍ଗତ ପୁତ୍ରବିଶେଷ, ଦତ୍ତକ ପୁତ୍ର, (ବିଂ) ଦତ୍ତହୋଇଥିବା, ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ରରୂପେ ଗୃହୀତ ।

ଦତ୍ତକଚନ୍ଦ୍ରିକା—ବି. ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ର ଗ୍ରହଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଗୋଟିଏ ଆଧୁନିକ ସଂସ୍କୃତ ସ୍ମୃତିଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଦତ୍ତକପୁତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଦ୍ୱାଦଶପ୍ରକାର ପୁତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଏକପ୍ରକାର ପୁତ୍ର,ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ର ।

ଦତ୍ତକମୀମାଂସା—ବି. ନନ୍ଦ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ସଙ୍କଳିତ ସ୍ମୃତିଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ଦତ୍ତକହୋମ—ବି. ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ର ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉପଲକ୍ଷରେ ଗ୍ରହୀତା ଯେଉଁ ହୋମ ଅନୁଷ୍ଠାନ କରନ୍ତି ।

ଦତ୍ତଚ୍ୟୁତାକ୍ଷର—ବି. ଶବ୍ଦାଳଙ୍କାର ବା ରଚନାଭଙ୍ଗିବିଶେଷ ।

ଦତ୍ତତୀର୍ଥକୃତ୍—ପୁଂ. ବି. ଗତଉତ୍ସର୍ପିଣୀର ୮ମ ଅର୍ହନ୍ତଭେଦ ।

ଦତ୍ତନୃତ୍ତ୍ୟୋପହାର—ହି.ବିଂ. ନୃତ୍ୟଦ୍ୱାରା କୃତ ଅଭିବାଦନ ।

ଦତ୍ତପ୍ରାଣ—ହି.ବିଂ. ଯେ ଆପଣାର ଜୀବନ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଅଛି ।

ଦତ୍ତମନାଃ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ମନୋଯୋଗୀ, କୌଣସି ବିଷୟରେ ଅର୍ପିତଚିତ୍ତ ।

ଦତ୍ତମାର୍ଗ—ବି.ପଥଗ୍ରନ୍ଥିଦେବା,ଗତିରୋଧ ନ କରିବା ।

ଦତ୍ତବର—ହି. ବିଂ. ଯାହା କର୍ତ୍ତୃକ ବର ଦିଆ ହୋଇଅଛି ।

ଦତ୍ତଶ(ର୍ମନ୍)ମ୍ରୁ—ପୁଂ.ବି. ରାଜାଧିଦେବୟୁ-ଶ୍ରୁଙ୍କର ପୁତ୍ରଭେଦ ।

ଦତ୍ତଶୁଳ୍କ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଯେଉଁ କନ୍ୟା ସକାଶେ ଶୁଳ୍କ ବା ପଣ ଦିଆହୋଇଅଛି ।

ଦତ୍ତହସ୍ତ—ହି. ବିଂ. ରକ୍ଷିତ ।

ଦତ୍ତହାରୀ—ପୁଂ. ବି. (ଦତ୍ତ+ହୃ+କ. ଇନ୍) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଦତ୍ତପଦାର୍ଥକୁ ପୁନର୍ବାର ଛଡ଼ାଇନିଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦତ୍ତହାରିଣୀ ।

ଦତ୍ତହୋମ—ବି. ଦତ୍ତକହୋମ ଦେଖ ।

ଦତ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦତ୍ତ+ଆ) ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଥିବା, ଉଢ଼ା, ପରିଣୀତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଦତ୍ତାକ୍ଷର—ବି. ଶବ୍ଦାଳଂକାରବିଶେଷ ।

ଦତ୍ତାତ୍ମା—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ନିଜେ ଆସି ଅନ୍ୟର ପୁତ୍ରତ୍ୱ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି, (ବିଂ) ଆତ୍ମସମର୍ପଣକାରୀ ।

ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ—ବି. ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଅବତାର, ଅତ୍ରିମୁନିଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଦତ୍ତାତ୍ରେୟଦୈବଜ୍ଞ—ପୁଂ. ବି. ବିବାହଭୂଷଣ ନାମକ ସଂସ୍କୃତଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରଣେତା ।

ଦତ୍ତାପହାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦତ୍ତ+ଅପ+ହୃ+କ.ଇନ୍) ଦତ୍ତହାରୀ ଦେଖ ।

ଦତ୍ତାପ୍ରଦାନିକ—କ୍ଲୀ. ବି. କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଦାନକରି ତାକୁ ଫେରାଇ ନେଲେ ଯେଉଁ ବିବାଦ ହୁଏ ।

ଦତ୍ତାମିତ୍ର—ପୁଂ.ବି. ସୌଗତର ନୃପଭେଦ

ଦତ୍ତାବଧାନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଅବହିତ, ମନୋଯୋଗୀ, ଅର୍ପିତଚିତ୍ତ ।

ଦତ୍ତାସନ—ହି. ବିଂ. ପ୍ରଦତ୍ତାସନ,ଯାହାକୁ ଆସନ ଦିଆହୋଇଅଛି ।

ଦତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦା+କ୍ତି.ତ) ଦାନ ।

ଦତ୍ତିକ—ହି. ବିଂ. ଅଳ୍ପଦତ୍ତ ।

ଦତ୍ତେୟ—ପୁଂ.ବି. (ଦା+ତେୟ)ଇନ୍ଦ୍ର ।

ଦତ୍ତୋପନିଷଦ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଉପନିଷଦ୍‌ଭେଦ ।

ଦତ୍ତୋଲି—ପୁଂ. ବି. ପୁଲସ୍ତ୍ୟମୁନି ।

ଦଦ—କ୍ଲୀ. ବି. ଧନ, ହିରଣ୍ୟ ।

ଦଦିମ—ହି. ବିଂ. (ଦା+କ.ମିମ) ଦାନ କରାଯାଇଥିବା,ଦାନନିମିତ୍ତ, ଦାନଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପନ୍ନ, (ବିଂ)ଦତ୍ତକପୁତ୍ର,ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ର ।

ଦଦ—ହି.ବିଂ. ଦାତା, ଗ୍ରା.ବି.(ଶିଶୁଭାଷା) ମାତୃସ୍ତନ, ମାତୃସ୍ତନ୍ୟ, ଦୁଗ୍ଧ ।

ଦଦନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦଦ+ଷ୍ଟ,ଅନ)ଦାନ ।

ଦଦରା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦର୍ଦ୍ଦର) ଈଷତ୍ ଭଗ୍ନ, ଫଟା, ବିକଳ, ଖଣ୍ଡିତ ।

ଦଦା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତାତ) ବଡ଼ଭାଇ, ଅଜା,ପିତାମହ,(ପ୍ରା.ଚଲ୍ଲାମ)ପିତା,ବାପା ।

ଦଦାନ—ବିଂ. (ଦା+କ.ଅନ) ଦାତା, ଦାନକର୍ତ୍ତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦଦାନୀ ।

ଦଦି—ପୁଂ. ବିଂ. ଦାତା ।

ଦଦିତା—ପୁଂ. ବିଂ. ଦାତା ।

ଦହନାନପଙ୍ଗ—ବି. ଅଗ୍ନି, ଦର୍ଶନୀୟ ଜ୍ୱାଳାଗ୍ନି ।

ଦଦେଇ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଜ୍ୟେଷ୍ଠତାତ) ପିତାଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭ୍ରାତା, ଦେଢ଼ାତା,(ପ୍ରା. ଚଲ୍ଲାମ. ବି) ପିତା ।

ଦଦ୍ରୁ—ପୁଂ. ବି. (ଦଦ୍ରା+କ. ଉ) କଚ୍ଛପ, ଦାଦୁ, ଜାଦୁ ।

ଦଦ୍ରୁକ—ପୁଂ. ବି. ଦଦ୍ରୁରୋଗ ।

ଦଦ୍ରୁଘ୍ନ—ପୁଂ.ବି. (ଦଦ୍ରୁ+ହନ୍+ଅ) ଚର୍ମମର୍ଦ୍ଦକ,ଗୁଳୁଣ୍ଡା, (ବିଂ) ଦଦ୍ରୁରୋଗ ନାଶକ ।

ଦଦ୍ରୁଣ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦଦ୍ରୁ+ଣ) ଦଦ୍ରୁରୋଗୀ, ଦଦ୍ରୁରୋଗଯୁକ୍ତ, ଜାଦୁରା,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦଦ୍ରୁଣା ।

ଦଦ୍ରୁନାଶିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତୈଳିନୀ ଲତା ।

ଦଦ୍ରୁରୋଗୀ—ପୁଂ. ବିଂ. ଦଦ୍ରୁରୋଗବିଶିଷ୍ଟ,ଜାଦୁଆ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦଦ୍ରୁରୋଗିଣୀ ।

ଦଧ—ଗ୍ରା. ବି. ଦଦ ଦେଖ ।
ଦଧନ୍ୱାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦଧି+ମତ୍)ଦଧି-ବିଶିଷ୍ଟ ।
ଦଧାନ—ବିଂ. (ଧା+କ. ଅନ) ଯେ ଧାରଣ କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦଧାନା ।
ଦଧାଲିୟା—ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରେସିଡ଼େନ୍ସୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ ମହୀକାନ୍ଥାର ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ।
ଦଧି—କ୍ଲୀ. ବି. (ଧା+କ.ଇ) ଦୁଗ୍ଧ-ବିକାରବିଶେଷ, ଦହି, ବସ୍ତ୍ର, (ବିଂ) ଧାରଣକର୍ତ୍ତା, ଧାରକ ।
ଦଧିକର୍ଦ୍ଦମ—ପୁଂ.ବି.ଦଧିସଂସ୍କାରକ ବୈଦିକ କର୍ମଭେଦ ।
ଦଧିକୂର୍ଚ୍ଚିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଦୁଗ୍ଧବିକାରଭେଦ, ଛେନା,ବସାଦହିର ଥେଲକା ଖଣ୍ଡମାନ ।
ଦଧିକ୍ରା—ପୁଂ. ବି. ଅଶ୍ୱରୂପୀ ଅଗ୍ନି ସ୍ୱରୂପ ଦେବତା, ଅଶ୍ୱ ।
ଦଧିକ୍ରାବା—ପୁଂ.ବି. ଅଶ୍ୱରୂପ ଅଗ୍ନ୍ୟାତ୍ମକ ଦେବଭେଦ ।
ଦଧିଗ୍ରାମ—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଲୀଳାଗ୍ରାମ ।
ଦଧିଚ୍ଛର—ପୁଂ. ବି. (ଦଧି+ଚର+ଣ. ଅ) ଦଧିମନ୍ଥନ ଦଣ୍ଡ, ଖୁଆ ।
ଦଧିଜ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦଧି+ଜନ+ଅ) ନବନୀତ, ନହୁଣୀ, ଛେନା ।
ଦଧିତ୍ଥ—ପୁଂ. ବି. (ଦଧି+ସ୍ଥା+ଅ) କପିତ୍ଥ, କଇଥ ଗଛ ଓ ଫଳ ।
ଦଧିତ୍ଥାଖ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ସରଳଦ୍ରବ, ଲୋବାନ ।
ଦଧିଧେନୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦାନାର୍ଥ କଳ୍ପିତ ଦଧିକୁମ୍ଭ ନିର୍ମିତ ଧେନୁଭେଦ ।
ଦଧିନଉତ—ଗ୍ରା.ବି. ଦହିନଉତ ଦେଖ ।
ଦଧିପୁଷ୍ପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦଧି+ପୁଷ୍ପ+କ.ଆ)ଶ୍ୱେତ ଅପରାଜିତାଫୁଲ ଓ ଲତା ।
ଦଧିପୁଷ୍ପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କୋଳଶିମ୍ବୀ, ଶ୍ୱେତ ଅପରାଜିତା ।
ଦଧିପୂପ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଅପୂପଭେଦ ପିଷ୍ଟକବିଶେଷ, ଦହିବଡ଼ା ।
ଦଧିପୂର୍ବମୁଖ—ପୁଂ.ବି. ଦଧିମୁଖ ଦେଖ ।
ଦଧିଫଳ—ପୁଂ.ବି. କପିତ୍ଥ,କଇଥଫଳ ।
ଦଧିମଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଦହିର ଜଳୀୟାଂଶ । [ସମୁଦ୍ର
ଦଧିମଣ୍ଡୋଦ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ଦଧି-
ଦଧିମନ୍ଥନ—ବି. (୬ତତ୍)ଦହିମୋହିବା ।
ଦଧିମାନ୍ଥ—ଗ୍ରା.ବି. ଶୁଭଅନୁକୂଳ,କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯାତ୍ରା ।
ଦଧିମୁଖ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ଏକବାନର, ସୁଗ୍ରୀବଙ୍କ ମାତୁଳ,ଏ ମଧୁବନର ରକ୍ଷକ ଓ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସେନାପତି ଥିଲେ ।
ଦଧିବକ୍ତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଦଧିମୁଖ ଦେଖ ।
ଦଧିବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦଧି+ବତ୍) ଦଧିଯୁକ୍ତ, ଦଧିପ୍ରାପ୍ତ । [ବିଷ୍ଣୁ ।
ଦଧିବାମନ—ବି. ଶାଳଗ୍ରାମ ମୂର୍ତ୍ତିବିଶେଷ,
ଦଧିବାରି—କ୍ଲୀ. ବି. ଦହିପାଣି, ଦହିର ଜଳୀୟାଂଶ ।
ଦଧିବାହନ—ପୁଂ. ବି. ଅଙ୍ଗନାମକ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର ।
ଦଧିଶୋଣ—ପୁଂ. ବି. ବାନର ।
ଦଧିଷାଯ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଘୃତ ।
ଦଧିସକ୍ତୁ—ବି. (ଦଧି+ସକ୍ତୁ) ଛତୁଆ ଓ ଦହିଚକଟା ।
ଦଧିସକ୍ତୁ—ପୁଂ. ବି. ଦଧିମିଶ୍ରିତ ଛତୁ, ଦହିଛତୁଆ ।
ଦଧିସମୁଦ୍ର—ବି. (୬ତତ୍) ପୁରାଣ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସାତସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ ।
ଦଧିସାର—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଦହିସର, ଦହିର ସ୍ନେହ ।
ଦଧିସର—ପୁଂ. ବି. ଦହିସର,ଲହୁଣୀ ।
ଦଧିସ୍କନ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. ତୀର୍ଥଭେଦ ।
ଦଧିସ୍ନେହ—ପୁଂ. ବି. ଦହିସର, ସର, କଟ୍ଟର ।
ଦଧିସ୍ୱେଦ—ପୁଂ. ବି. ଘୋଳଦହି ।
ଦଧୀଚ—ପୁଂ. ବି. ଦଧୀଚମୁନି, ଶୁନ୍ଧ-ଗ୍ରୀଷ୍ମଙ୍କର ଏକ ପୁତ୍ର ।
ଦଧୀଚାସ୍ଥି—ପୁଂ. ବି. (ଦଧୀଚ+ଅସ୍ଥି) ବଜ୍ର, ହୀରକ,ଦଧୀଚ ମହର୍ଷିଙ୍କ ଅସ୍ଥିରେ ତିଆରି ବଜ୍ର ।
ଦଧୀଚି—ପୁଂ.ବି. ଜଣେ ଋଷି, ଦଧୀଚ ଦେଖ ।
ଦଧୀଚ୍ୟସ୍ଥି—କ୍ଲୀ. ବି. (୬ତତ୍) ଦଧୀଚ ମୁନିଙ୍କ ଅସ୍ଥି, ବଜ୍ର, ହୀରକ ।
ଦଧୀମୁଖ—ପୁଂ. ବି. ବାନରଭେଦ ।
ଦଧୃକ୍—ତ୍ରି. ବିଂ. ଧୃଷ୍ଟ, ନିର୍ଲଜ, ଧର୍ଷକ, ଅଲଜୁକ, ବେହୁଆ ।
ଦଧୃଷ୍ଣକ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦଧୃଷ+କ୍ୱିପ୍) ଧର୍ଷକ, ଅଭିଭବକ । [ଜଣେ ।
ଦଧ୍ନ—ପୁଂ.ବି. ଯମ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶମ ମନ୍ୱନ୍ତରୁ
ଦଧ୍ୟଞ୍ଚ—ପୁଂ. ବି. (ଦଧି+ଅନ୍ଚ+କ୍ୱିପ୍) ଅଥର୍ବା ଋଷିଙ୍କ ପୁତ୍ର ଦଧୀଚମୁନି ।
ଦଧ୍ୟନ୍ନ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ଦଧିମିଶ୍ରିତ ଅନ୍ନ, ଦହିଭାତ ।
ଦଧ୍ୟମ୍ଳ—ବି. (କ.ଧା) ଦୁଧକୁ ଦହି ବସାଇବା ନିମନ୍ତେ ତହିଁରେ ପକାଯିବା ଖଟା ଦହି, ମହି । [ସମୁଦ୍ର ।
ଦଧ୍ୟାକର—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଦଧି-
ଦଧ୍ୟାନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦଧି+ଆ+ନୀ+କ୍ୱିପ୍) ସୁଦର୍ଶନା,ସୁଦର୍ଶନ ଚୂର୍ଣ୍ଣ,ମଦନମସ୍ତ ।
ଦଧ୍ୟାଶିର—ତ୍ରି. ବିଂ. ଦୋଷଘାତନ ।
ଦଧ୍ୟୁତ୍ତର—କ୍ଲୀ. ବି. ଦଧିସ୍ନେହ, ଦହିର ସର, ଦଧିସମୁଦ୍ର । [ସର ।
ଦଧ୍ୟୁତ୍ତରଗ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦଧିସ୍ନେହ, ଦହି-
ଦଧ୍ୟୁଦ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ଦଧିସମୁଦ୍ର ।
ଦଧ୍ୟୋଦନ—ପୁଂ. ବି. ଦଧିମିଶ୍ରିତ ଓଦନ, ଦହିଭାତ ।
ଦନା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ରୋଣୀ) ପତ୍ରରେ ତିଆରି ପଲଙ୍ଗା ବା ଚଉପଦୀ, ପଶୁ-ମାନଙ୍କ ଯୋଳି । [ପଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ।
ଦନାୟୁସ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦକ୍ଷକନ୍ୟା, କଶ୍ୟ-
ଦନୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ,ଦକ୍ଷକନ୍ୟା, କଶ୍ୟପଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ଯାହାଙ୍କଠାରୁ ରାକ୍ଷସମାନେ ଜାତ ହୋଇଥିଲେ ।
ଦନୁଜ—ପୁଂ. ବି. (ଦନୁ+ଜନ+କ. ଅ) ଅସୁର, ରାକ୍ଷସ, ଦାନବ ।
ଦନୁଜଦଳନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦନୁଜନାଶିନୀ, ଦୁର୍ଗା ।
ଦନୁଜଦ୍ୱିଷ୍—ପୁଂ. ବି. (ଦନୁଜ+ଦ୍ୱିଷ+କ୍ୱିପ୍)ଦେବତା, ଦନୁଜଙ୍କର ଶତ୍ରୁ ।

ଦନୁଜାରି—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଦେବତା ଗଣ ।
ଦନୁଜେ(ନ୍ଦ୍ର)ଶ—ବି. (୬ତତ୍)ଦାନବଙ୍କ ରାଜା, ହିରଣ୍ୟ କଶିପୁ ।
ଦନୁଷ—ପୁଂ. ବି. ରାକ୍ଷସ ।
ଦନୁସମ୍ଭବ—ପୁଂ. ବି.ଦନୁର ପୁତ୍ର, ଦାନବ
ଦନୁସୂନୁ—ପୁଂ. ବି. ଦାନବ ।
ଦନ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (ଦମ+ଣ-ତ) ଅଦ୍ରି. କଟକ, କୁଞ୍ଜ, ପର୍ବତ ନିତମ୍ବ, ସାନୁ, ଦାନ୍ତ, ୩୨ସଂଖ୍ୟା, (ଗ୍ରା. ବି) ଜଡ଼ାକର ନଅ ଭାଗରୁ ଏକଭାଗ ।
ଦନ୍ତକ—ପୁଂ. ବି. ଦନ୍ତମାର୍ଜନ, ଶୈଳ-ଶୃଙ୍ଗ,ପର୍ବତରୁ କନ୍ଦରଗତ ପକ୍ଷୀଣ ଭେଦ ଦନ୍ତ,(ବଂ)ଦାନ୍ତଆ,ଦନ୍ତବିଶିଷ୍ଟ,ଦନ୍ତୁର
ଦନ୍ତକର୍ଷଣ— ପୁଂ. ବି. ଜମ୍ବୀର, ଟଙ୍ଗ ଲେମ୍ବୁ
ଦନ୍ତକାଷ୍ଠ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦାନ୍ତକାଠି,ବକଳଙ୍କତ ବୃକ୍ଷ, ଭ୍ରଇଞ୍ଚ ଗଛ ।
ଦନ୍ତକୂର—ପୁଂ.ବି. ସଂଗ୍ରାମ, ଯୁଦ୍ଧ ।
ଦନ୍ତକୂର—ପୁଂ.ବି. ଦେଶ ବିଶେଷ,ଦନ୍ତ କୂର ଦେଶ ରାଜା ।
ଦନ୍ତଗ୍ରାହ୍ୟ—ବଂ. ଯେ ଦାନ୍ତ ଧରେ, ଯେ ଦାନ୍ତ ନଷ୍ଟକରେ ।
ଦନ୍ତଘର୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ଦାନ୍ତ କିଡ଼ିକିଡ଼ି କରିବା, ଦାନ୍ତ ଘେରାଇବା ।
ଦନ୍ତଘର୍ଷଣ—ବି. (୬ତତ୍) ଦାନ୍ତଘଷିବା ।
ଦନ୍ତଘାତ—ପୁଂ.ବି. ଦାନ୍ତଦ୍ୱାରା ଆଘାତ, କାମୁଡ଼ିବା, ସର୍ପଦଂଶନ ।
ଦନ୍ତଚୂଲ—ପୁଂ.ବି.ଆଚୁରୋପଦ୍ରବଭେଦ, ଦାନ୍ତହଲିବା ।
ଦନ୍ତଚିକିତ୍ସକ—ଗ୍ରା.ବି. ଦାନ୍ତ ବିଷୟରେ ପ୍ରବୀଣ ଡାକ୍ତର ।
ଦନ୍ତଚିହ୍ନ—ବି. ଦନ୍ତଘାତ ।
ଦନ୍ତଚ୍ଛଦ—ପୁଂ.ବି. ଓଷ୍ଠ, ଉପର ଓଷ୍ଠ ।
ଦନ୍ତଚ୍ଛଦୋପମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବିମ୍ବୀଲତା, କଇଁଶି କାକୁଡ଼ି ଗଛ ।
ଦନ୍ତଜାତ—ଶ.ବଂ. ଜାତଦନ୍ତ,ଯାହାର ଦାନ୍ତ ଉଠିଅଛି ।
ଦନ୍ତଜାହ୍ନ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦନ୍ତମୂଳ ।
ଦନ୍ତଦର୍ଶନ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦାନ୍ତ ଦେଖାଇବା, ଦାନ୍ତକାମୁଡ଼ା ।
ଦନ୍ତଧାବନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦନ୍ତ+ଧାବ +ଣ.ଅନ) ଦନ୍ତକାଷ୍ଠ, ଖଇରଗଛ, ବଉଲଗଛ, (ଭ+ଅନ) ଦାନ୍ତଘଷିବା, ଦାନ୍ତ ପରିଷ୍କାର କରିବା ।
ଦନ୍ତଧାବନକ—ପୁଂ.ବି. (ଦନ୍ତଧାବନ+ କ) ଦନ୍ତଧାବନ ଦେଖ ।
ଦନ୍ତପଙ୍କ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ଦାନ୍ତର ଧାଡ଼ି, ଦନ୍ତଶ୍ରେଣୀ ।
ଦନ୍ତପତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. କର୍ଣ୍ଣାଭରଣବିଶେଷ, କୁଣ୍ଡଳ, ଗଜଦନ୍ତନିର୍ମିତ କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣ-ବିଶେଷ ।
ଦନ୍ତପତ୍ରିକ—କ୍ଲୀ.ବି. କୁନ୍ଦଫୁଲ ।
ଦନ୍ତପତ୍ରିକା—କଙ୍କତିକା, ପାଣ୍ଡିଆ ।
ଦନ୍ତପବନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦନ୍ତ+ପୁ+ ଅନ) ଦନ୍ତକାଷ୍ଠ, ଦନ୍ତଧାବନ ।
ଦନ୍ତପାତ—ପୁଂ.ବି.ଦନ୍ତପତନ, ଘୋଡ଼ା-ମାନଙ୍କ ଦନ୍ତପଡ଼ିବା ସମୟ, ୩୦ବର୍ଷ ସମୟ ।
ଦନ୍ତପାଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (୬ତତ୍) ଦନ୍ତ ଶ୍ରେଣୀ ।
ଦନ୍ତପୁଷ୍ପ—ବି. ଦନ୍ତମୂଳ ଫୁଲ, ଦନ୍ତ-ମୂଳରେ ହେବା ଜେ କିଆ ।
ଦନ୍ତପୁର(ଶ)—ପ୍ରାଚୀନ କଳିଙ୍ଗରାଜ୍ୟସ୍ଥ ନଗରବିଶେଷ, କଳିଙ୍ଗର ରାଜଧାନୀ ।
ଦନ୍ତପୁଷ୍ପ—କ୍ଲୀ. ବି. କୁନ୍ଦଫୁଲ, କତକ-ଫଳ, ନିର୍ମଳୀଫଳ ।
ଦନ୍ତଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ପିପ୍ପଳୀ ।
ଦନ୍ତଭଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ଦନ୍ତ-ଭାଙ୍ଗିବା ।
ଦନ୍ତଭାଗ—ପୁଂ.ବି. ଗଜାଗ୍ରଭାଗ, ହସ୍ତୀର ସ୍କନ୍ଧଠାରୁ ମୁଖପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । [ସ୍ତୂପ ।
ଦନ୍ତମୟ—ତ୍ରି. ବଂ. ଦନ୍ତନିର୍ମିତ, ଦନ୍ତ-
ଦନ୍ତମଲ—କ୍ଲୀ. ବି. (୭ତତ୍) ଦନ୍ତଲଗ୍ନ ମଳ, ପୁଷ୍ପିକା, ଦାନ୍ତ ଉପରେ ଓ ସନ୍ଧିରେ ଲାଗିବା ମଇଳା ।
ଦନ୍ତମାଂସ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦନ୍ତଲଗ୍ନ ମାଂସ, ଦନ୍ତବେଷ୍ଟ ଦେଖ ।
ଦନ୍ତମାର୍ଜନ—ବି.(୬ତତ୍) ଦାନ୍ତଘଷିବା ।
ଦନ୍ତମାର୍ଜନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦାନ୍ତଖୁଣ୍ଟା, ଦାନ୍ତ ରୋଗର ଔଷଧ, ଦନ୍ତକାଷ୍ଠ ।
ଦନ୍ତମୂଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦାନ୍ତମୂଳ, ଦାନ୍ତର ରୋଗବିଶେଷ ।
ଦନ୍ତମୂଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦନ୍ତୀବୃକ୍ଷ ।
ଦନ୍ତମୂଳୀୟ—ପୁଂ.ବଂ.ଚରକୋକ୍ତ, ଦନ୍ତ-ମୂଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଦାନ୍ତମୂଳ ସାହାଯ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚାରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ।
ଦନ୍ତରୋଗ—ପୁଂ. ବି. ଦାନ୍ତମୂଳ ସମ୍ବ-ନ୍ଧୀୟ ପୀଡ଼ା, ଦାନ୍ତପୀଡ଼ା ।
ଦନ୍ତଲେଖକ—ତ୍ରି, ବଂ. ଯେ ଦନ୍ତ ଲେଖନଦ୍ୱାରା ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରେ ।
ଦନ୍ତଲେଖନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ଦାନ୍ତମୂଳ ଚିର ଚହିଁରୁ ପୂଯଆଦି ବାହାର କରିବାପାଇଁ ଦ୍ୟବହୃତ ସୁଶ୍ରୁ-ତୋକ୍ତ ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।
ଦନ୍ତବକ୍ର—ପୁଂ.ବି. ଶିଶୁପାଳର ଭାଇ ।
ଦନ୍ତବଲ୍କ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦନ୍ତାବରଣ ଚର୍ମାତ୍ମକ ମାଂସଭେଦ, ଦାନ୍ତମୂଳରେ ଥିବା ମାଂସର ଛଡ଼ ।
ଦନ୍ତବସନ—ବି. ଦନ୍ତବାସ, ଓଷ୍ଠ ।
ଦନ୍ତବସ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. ଓଷ୍ଠ, ଦନ୍ତବାସ ।
ଦନ୍ତବାସ—ପୁଂ.ବି. ଓଷ୍ଠ, ଦନ୍ତଚ୍ଛଦ ।
ଦନ୍ତବିକାଶ—ବି. (୬ତତ୍) ଦାନ୍ତଉଠିବା, ଦାନ୍ତଦିଶିବା । [ଛିବା ।
ଦନ୍ତବିଘାତ—ପୁଂ.ବି. ଦନ୍ତାଘାତ, କାମୁ-
ଦନ୍ତବିଦ୍ରଧି—ପୁଂ.ବି.ଦନ୍ତ ରୋଗବିଶେଷ ।
ଦନ୍ତବୀଜ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଡାଳିମ୍ବ ।
ଦନ୍ତଶଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦାନ୍ତରେ ବଜା-ଯିବା ଶଣା ।
ଦନ୍ତବେଦନା— ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦନ୍ତବ୍ୟଥା, ଦାନ୍ତପୀଡ଼ା ।
ଦନ୍ତବେଷ୍ଟ—ପୁଂ.ବି. ଦନ୍ତ ରୋଗଭେଦ, ଦନ୍ତବେଷ୍ଟକ, ଦାନ୍ତମୂଳକୁ ବେଷ୍ଟନ କରିଥିବା ମାଂସପିଣ୍ଡ ।
ଦନ୍ତବୈଦର୍ଭି—ପୁଂ. ବି. ଦନ୍ତ ରୋଗ-ଭେଦ । [ନାଶ ।
ଦନ୍ତବ୍ୟସନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦନ୍ତହାନି, ଦନ୍ତ-
ଦନ୍ତଶଙ୍କୁ—ପୁଂ. ବି. ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ଅସ୍ତ୍ର-

ବିଶେଷ, ଦାନ୍ତ ଉପାଡ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ସଣ୍ଡାଆସି ।

ଦନ୍ତଶଠ—ପୁଂ. ବି. (ଦନ୍ତ+ଶଠ୍+ଅ) ଦନ୍ତଶଠ ଦେଖ ।

ଦନ୍ତଶଠ—ପୁଂ. ବି. ଜମ୍ବୀର, କପିତ୍ଥ, କର୍ମରଙ୍ଗକ, ନାଗରଙ୍ଗକ, କରମଙ୍ଗା, ଲେମ୍ବୁ, ଅମ୍ଳ, ଯାହା ଖାଇଲେ ଦାନ୍ତ ସଢ଼ିପଡ଼େ ।

ଦନ୍ତଶଠା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଗୃଞ୍ଜେଗ୍ଗ, କ୍ଷୁଦ୍ରାମ୍ଳିକା, ଖଟ୍ଟାଲଙ୍ଗ ।

ଦନ୍ତଶର୍କରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଦନ୍ତ ରୋଗବିଶେଷ, ଦନ୍ତମଳ ।

ଦନ୍ତଶାଣ—ପୁଂ. ବି. ନିଷ୍ଟୁକଣ, ଚୂର୍ଣ୍ଣ-ଭେଦ, ମିଷି, ଦାନ୍ତ ରଙ୍ଗାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଗୁଣ୍ଡୀ ।

ଦନ୍ତଶୁଦ୍ଧି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦାନ୍ତର ବିଶୁଦ୍ଧତା ।

ଦନ୍ତଶୂଳ—ପୁଂ.ବି. ଦାନ୍ତ ରୋଗବିଶେଷ, ଦାନ୍ତ ବିନ୍ଧିବା ରୋଗ ।

ଦନ୍ତଶୋଧନ—ବିଂ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଯାହାଦ୍ୱାରା ଦାନ୍ତ ସଫା କରାଯାଏ ।

ଦନ୍ତଶୋଧନ—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଦାନ୍ତ ସଫା କରିବା, (ବିଂ—ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଦନ୍ତଶୋଧକ ଦେଖ ।

ଦନ୍ତଶୋଧନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦନ୍ତମାର୍ଜନୀ ଦେଖ ।

ଦନ୍ତଶୋଫ—ପୁଂ.ବି. ଦନ୍ତବୁଦ୍, ଦନ୍ତ-ମୂଳରେ ହେବା କଷ୍ଟଦାୟକ ବ୍ରଣ ।

ଦନ୍ତସଂଘର୍ଷ—ପୁଂ.ବି. ଦନ୍ତଘର୍ଷଣ, ଦାନ୍ତ କଡ଼ମଡ଼ କରିବା, ଦାନ୍ତ ଜାମୁଡ଼ିବା ।

ଦନ୍ତସ୍ଫୁଟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କୌଣସି ପଦ ବା ବାକ୍ୟର ଉଚ୍ଚାରଣର ସହଜତା, (ଲ. ଅର୍ଥ) ବୁଝିବାକୁ ସୁବୋଧତା ।

ଦନ୍ତହର୍ଷ—ପୁଂ. ବି, ଦନ୍ତ ରୋଗବିଶେଷ, ଦାନ୍ତ ବିନ୍ଧିବା ରୋଗ ।

ଦନ୍ତହର୍ଷକ—ପୁଂ. ବି. ଜମ୍ବୀର, ଲେମ୍ବୁ, (ବିଂ) ଯାହା ଖାଇଲେ ଦାନ୍ତର ଟକ ମରିଯାଏ ।

ଦନ୍ତହର୍ଷଣ—ପୁଂ.ବି.(ଦନ୍ତ+ହୃଷ+ଅନ) ଜମ୍ବୀର, ଲେମ୍ବୁ, (ବି)ଯାହା ଖାଇଲେ ଦାନ୍ତର ଟକ ମରିଯାଏ ।

ଦନ୍ତହୀନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଦାନ୍ତ ନଥିବା (ଲୋକ) ପାକୁଆ ନାରଦ ।

ଦନ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ସଂ-ଦନ୍ତାଳ) ବଡ଼ ଦାନ୍ତଯୁକ୍ତ (ହାତୀ), (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅନେ-କଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଦଳପତି ହେବାର ଉପଯୁକ୍ତ, ପରାକ୍ରମଶାଳୀ, ଅତ୍ୟାଗ୍ରହୀ, ମୁଖର, (ବି) ବଡ଼ ଦାନ୍ତ-ଥିବା ହାତୀ, ଅଣ୍ଡିରା ହାତୀ,ମର୍କଟ ଦଳ-ପତି ।

ଦନ୍ତାଗ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଦାନ୍ତର ଅଗ ବା ମୁନ ।

ଦନ୍ତାଘାତ—ପୁଂ.ବି. (ଦନ୍ତ+ହନ+ଅ) ଲେମ୍ବୁ, ଦଶନାଘାତ, କାମୁଡ଼ାଚିହ୍ନ ।

ଦନ୍ତାଦ—ପୁଂ. ବି. ଦନ୍ତଖାଦକ କୃମି-ରୋଗବିଶେଷ, ଦାନ୍ତକୁ ପୀଡ଼ାଦେବା ପୋକ ।

ଦନ୍ତାଦନ୍ତି—ଅବ୍ୟ.କାମୁଡ଼ାକାମୁଡ଼ି, ପର-ସ୍ପରକୁ ଦନ୍ତରେ ଆଘାତ କରି, (ବି) ଉଭୟପକ୍ଷ କାମୁଡ଼ାକାମୁଡ଼ି ହୋଇ କରୁଥିବା ଯୁଦ୍ଧ ।

ଦନ୍ତାନ୍ତର—କ୍ଲୀ. ବି. ଦାନ୍ତର ମଧ୍ୟ, ଦୁଇ ଦାନ୍ତର ମଧ୍ୟପ୍ୟାଙ୍କ ।

ଦନ୍ତାୟୁଧ—ପୁଂ. ବି.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଶୂକର, ବରାହ ।

ଦନ୍ତାରି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଲତାପର ଉଙ୍କେ-ଇବା ଭୁଦାବିଶେଷ ।

ଦନ୍ତାର୍ବୁଦ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଦନ୍ତ-ରୋଗଭେଦ, ଦାନ୍ତମୂଳ ଫୁଲା ।

ଦନ୍ତାଳ—ବିଂ. (ଦନ୍ତ+ଆଳ) ଦନ୍ତ-ବିଶିଷ୍ଟ, ଦନ୍ତଯୁକ୍ତ,ବଡ଼ ଦାନ୍ତଯୁକ୍ତ,(ବି) ହସ୍ତୀ, ଅଣ୍ଡିରା ହସ୍ତୀ ।

ଦନ୍ତାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦନ୍ତାଳ+କ+ ଆ)ଲଗାମ, ବାଗ ଘୋଡ଼ାର କଜେଇ ।

ଦନ୍ତାଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦନ୍ତ+ଆଳ+କ. ଅ+ଇ) ବଲ୍‌ଗା, ଲଗାମ, ବାଗ, ଘୋଟକାଦିର ମୁଖରଜ୍ଜୁ, ଦନ୍ତଶ୍ରେଣୀ ।

ଦନ୍ତାଲୋକ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯୋଗ୍ୟ ବା ପରା-କ୍ରମଶାଳୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦନ୍ତାବଳ—ପୁଂ.ବି. (ଦନ୍ତ+ବଳ)ହସ୍ତୀ, ଅଣ୍ଡିରା ହାତୀ, ଦନ୍ତାଦାଣ୍ଡ ।

ଦନ୍ତାବଳି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦନ୍ତ+ଆବଳି) ଦନ୍ତପଙ୍କ୍ତି ।

ଦନ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦନ୍ତ+କ+ଆ) ଦନ୍ତିବୃକ୍ଷ ।

ଦନ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦନ୍ତିବୃକ୍ଷ ।

ଦନ୍ତିଦନ୍ତ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ହସ୍ତୀଦନ୍ତ, ହାତୀର ଦାନ୍ତ ।

ଦନ୍ତିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦନ୍ତ+ଇନ୍+ଈ) ଦନ୍ତୀବୃକ୍ଷ ।

ଦନ୍ତିମଦ—ପୁଂ. ବି. ହସ୍ତିମଦ ନାମକ ଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟଭେଦ ।

ଦନ୍ତୀମୂଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦନ୍ତୀବୃକ୍ଷ ।

ଦନ୍ତୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦନ୍ତ+ଇନ୍)ଦନ୍ତ-ବିଶିଷ୍ଟ, ଦନ୍ତଯୁକ୍ତ, (ବି) ହସ୍ତୀ, ସୁଶ୍ରୁ-ଆଦି ବର୍ଗର ସ୍ଥୂଳ କ୍ଷୁପବିଶେଷ, ଦନ୍ତୀ-ଗଛ ।

ଦନ୍ତୁର—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦନ୍ତ+ଉର)ଉନ୍ନତ-ଦନ୍ତ, ଦନ୍ତା, ଦାନ୍ତୁରା, ବଡ଼ ଦାନ୍ତଆ, ଉଚ୍ଚନୀଚ (ସ୍ଥାନ), ବିଷମାନ୍ତର, କୁଟିଳ, ବନ୍ଧୁର ।

ଦନ୍ତୁରକ—ପୁଂ. ବି. ଦେଶ ଭେଦ ।

ଦନ୍ତୁରଚ୍ଛଦ—ପୁଂ. ବି. ଜୀଜପୁର, ଟକ୍ତ, ଲେମ୍ବୁ ।

ଦନ୍ତୁରିତ—ବିଂ. (ଦନ୍ତୁର+କ.ତ)ଦାନ୍ତ-ପରି ଦାଢ଼ଯୁକ୍ତ, କରତ ଦାନ୍ତପରି ହୋଇଥିବା, ଉଚ୍ଚନୀଚ, କଣ୍ଟକିତ, ଟାଙ୍କୁରିଥିବା ।

ଦନ୍ତୋଚ୍ଛିଷ୍ଟ—ବିଂ. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଦନ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ, ଦନ୍ତଦ୍ୱାରା ଏଣ୍ଡିଆ ।

ଦନ୍ତୋଦ୍ଗମ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍)ଦାନ୍ତଉଠା ।

ଦନ୍ତୋତ୍ପାଟନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଦନ୍ତ ଉପାଡ଼ିବା ।

ଦନ୍ତୋଦ୍ଭିଦ—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ପିଲାର ଦାନ୍ତଉଠିବା ।

ଦନ୍ତୋଦ୍ଭେଦ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ଦନ୍ତୋଦ୍ଗମ, ଦାନ୍ତଉଠା ।

ଦନ୍ତୋଲୂଖଳିକ—ପୁଂ. ବି. ଏକପ୍ରକାର ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ।

ଦନ୍ତୋଷ୍ଠ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦନ୍ତ ଓ ଓଷ୍ଠର ସମାହାର ।

ଦନ୍ତୌଷ୍ଠ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଦନ୍ତ ଓ ଓଷ୍ଠଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚାରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବିଶେଷ ।

ଦନ୍ତ୍ୟ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦନ୍ତ+ଯ) ଦନ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଦନ୍ତଯୋଗେ ଉଚ୍ଚାରିତ (ବର୍ଣ୍ଣ)

ଦନ୍ତ୍ୟବର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବି. ଦନ୍ତୋଭିକ ବର୍ଣ୍ଣ, ଦନ୍ତ ସାହାଯ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚାରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଦନ୍ଦୁଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦନ୍ଦୁର) ଦନ୍ଦୁରା ଦେଖ ।

ଦନ୍ଦୁରା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦାନ୍ତ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଇଥିବା, ଅନ୍ତରା, ବକ୍ରୁରତାଯୁକ୍ତ ।

ଦନ୍ଦ୍ରେ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ବଡ଼ଗଣ୍ଡି ।

ଦନ୍ଦଶୂକ—ପୁଂ. ବି. (ଦନ୍ଦଶ+କ.ଉକ) ସର୍ପ, ରାକ୍ଷସ, (ବିଂ) ହିଂସ୍ର, କ୍ରୂର, ସର୍ବଦା ଦଂଶନ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ।

ଦନ୍ଦ୍ରମ୍ୟମାଣ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦ୍ରମ+ଯଙ୍+ଅକ) କୁଟିଳ ଗତିଯୁକ୍ତ ।

ଦପ୍‌ଦପ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଦକଦକ,ଧକଧକ, ନିଆଁ ଦୀପ୍ତି ସହିତ ଜଳିବା ପ୍ରକାରେ, ପାଦକୁ ଭୂଇଁରେ ଜୋରରେ ପକାଇ ଦର୍ପରେ ଚାଲିବାର ଭାବ ।

ଦପ୍ତର୍—ଯା. ବି. ଖାତା କିମ୍ବା ହିସାବ ବନ୍ଧ, ନଥି, ସିରସ୍ତା, ଅଫିସର କାଗଜ ପତ୍ର, ଅଫିସ, କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ଜୋର ସହିତ ଚାଲିବା ପ୍ରକାରେ,(ବିଂ) ଧମକ, ଦର୍ପ, କ୍ରୋଧର ଆବେଶ ।

ଦପ୍ତରି—ଯା. ବି. ଅଫିସର ଜଗୁଆଳି, ଯେ ବନ୍ଧ ଓ ଖାତା ଆଦି ବାନ୍ଧେ ଓ ରୁଲ ଆଦି କରେ ।

ଦଫ୍‌ଲା—ଗ୍ରା.ବି.ଆସାମାନ୍ତର୍ଗତ ପାର୍ବତ୍ୟ-ଜାତି ବିଶେଷ ।

ଦଫା—ଯା. ବି. ହିସାବାଦିର ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ବିଷୟ, ଧାରା, ବାର, ଥର, କିସ୍ତି, ଖେପ, ପରିଚ୍ଛେଦ, ଆଇନର ପ୍ରକରଣ, ଦଳ ।

ଦଫାଏତ୍—ଯା. ବି. ଜମିଦାରମାନଙ୍କର ଖଜଣାଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ବାଜେ ଆୟ ।

ଦଫାଦଫା—ଯା. କ୍ରି. ବିଂ. ପୁନଃ ପୁନଃ, ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ରୂପେ,ଥରକୁଥର, ପ୍ରତି ଥର, ଦଳଦଳ, ବାରଂବାର ।

ଦଫାଦାର୍—ଯା. ବି. କର୍ମଚାରୀ, ଅଶ୍ୱାରୋହୀମାନଙ୍କର ଜମାଦାର, ମୁଲିଆ-ମାନଙ୍କ ସର୍ଦ୍ଦାର, ମେଣ୍ଟ ।

ଦଫାଦାରୀ—ଯା.ବି.ଦଫାଦାରର କାର୍ଯ୍ୟ

ଦଫାରଫା—ଯା. ବି. କୌଣସି ବିଷୟର ଶେଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି, ଶେଷରଫା, ଆପୋ-ଷିରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି, ସର୍ବନାଶ, କାର୍ଯ୍ୟକରି-ବାର ଅପଟୁତା ।

ଦଫାଦାରୁ—ଯା. ଅବ୍ୟ. ଅନେକ ଥର, ଥରଥର କରି,ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପରିଚ୍ଛେଦରେ

ଦଫାଶେଷ—ଗ୍ରା. ବି. ସର୍ବନାଶ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନାଶ, ଲୋପ ।

ଦଫେ—ଯା.କ୍ରି. ବିଂ, ପୁନଶ୍ଚ, ପୁନରପି, ଏକବାର, ଥରେ, ଏଥିପୂର୍ବେ ଥରେ ।

ଦବୋଇ,ଦର୍ଭବତୀ-ଗାଇକୋବାଡ଼ ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଦଭ୍ୟ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦଭ+ଯ)ହନ୍ତବ୍ୟ, ହନନଯୋଗ୍ୟ ।

ଦଭ୍ର—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦନ୍ଭ+କ.ର)ଅଳ୍ପ, ଅଳ୍ପଯୁକ୍ତ, (ବି) ସମୁଦ୍ର, ଉତ୍ତରଦିଗ ।

ଦମ୍—ଯ. ବି. ଜୀବନ, ପ୍ରାଣ, ନିଃଶ୍ୱାସ, ନିଃଶ୍ୱାସ ନେବା ପାଇଁ ବିଶ୍ରାମ, ବଳ, ଜୋର, ବିଶ୍ରାମ, ଜୀବନୀ ଶକ୍ତି, ଫୁରୁ-ସେତ୍, ଛିଙ୍କାଇ ଧୂଆଁ ଟାଣିବାର ଥର, ଆବେଗ, ହିଂସା, ଜୋରନିଶ୍ୱାସ, ଗାଢ଼ିର ଦମ୍ ବା କମାଣି, ହୁଇଁ, ତାର ବା ଲୁହା ପତ୍ରର ସ୍ଥିତି ସ୍ଥାପକ କୁଣ୍ଡଳୀ, ସିଦ୍ଧ ଗ୍ରେପ୍‌ଇଡ଼ା ଗୋଟ ଆକୁ,ମୂହୁର୍ତ୍ତ, ପ୍ରତାରଣା, ଭଣ୍ଡାଇବା ।

ଦମ୍କ—ଯା.ବି.ଧୁମ୍କା, ପ୍ରବଳବେଗରେ ବର୍ଷା, ତୋଫାନ,ଢେଉ ଓ ରାଗ ପ୍ରଭୃ-ତିର ହିଂସ୍ର, ବାତ୍ୟ,ଘନ ଘନ ନିଶ୍ୱାସ, ଅଶଶ୍ରଣ, (ବିଂ) ଦୁମ୍‌ଦୁମ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟାନକ, ଖିତ୍ରଉତ୍ପାଦକ ।

ଦମ୍‌ଖାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଚୁପ୍‌ହେବା,ଉତ୍ତୀଂ-ଭୂତ ହେବା, ଚୁପ୍‌ହେବା, ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହେବା, ମୌନ ।

ଦମ୍‌ଗଢ଼—ଯା. ବି. ସ୍ଥିତି ସ୍ଥାପନ ଗୁଣ-ବିଶିଷ୍ଟ, କୁଣ୍ଡଳୀକୃତ ମୋଡ଼ାତାରର ଆସନ ।

ଦମ୍‌ଛାଡ଼ିଯିବା—ଗ୍ରା.ବି.ବେଦମ୍ ହେବା, ଶ୍ୱାସ ରୋଧ ହେବା, ପରିଶ୍ରମଯୋଗୁଁ ଚେତନର ନିଶ୍ୱାସ ମରିବା,ନିଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦ ହୋଇ ମରିଯିବା ।

ଦମ୍‌ଟାଣିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଏକା ନିଶ୍ୱାସକେ ଗୁଡ଼ିଏ ପବନ ବା ଧୂଆଁ ପେଟ ଭିତ-ରକୁ ନେବା ।

ଦମ୍‌ଦମ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଖୁବ ଧଡ଼ ଧଡ଼, ଖୁବ ଦକଦକ, ତେଲବାଜା ଆଦିର ଶବ୍ଦ, ଦୁମ୍, ଦମ୍ ବା ଗଣ୍ଡ ପ୍ରକାଶକ ଚାଲି, ଦୁମ୍‌ଦୁମ୍ ଚାଲିବା ।

ଦମ୍‌ଦମା—ଯା. ବି. ଲକ୍ଷ୍ୟଭେଦ ଶିକ୍ଷା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମାଟିର ସ୍ତୂପ,(ବି-) ଯାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖିତ ଉତ୍ପାଦକ, ଯାହା ଖୁବ ଦମ୍‌ଦମ କରେ, (ଗ୍ରା.ବି)ଦମଦମ୍ ଦେଖ, (ପ୍ରା. କଟକ-ବିଂ) ଡାଇମନ-କଟା ହାତର ଚେଡ଼ା ଚଡ଼ି, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ ବି) ପାହାଡ, ଟିଡ଼ି, ନିଶୁଣି ।

ଦମ୍‌ଦଲସା—ଯ.ବି. ଭଣ୍ଡାଇବା,ଛଳନା, ବୃଥା ଆଶା ଦେଇ ଟାଳିବା ।

ଦମ୍‌ଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଦୁରୁହ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅଧିକକ୍ଷଣ ଶ୍ୱାସରୋଧ କରି ରଖିବା ।

ଦମ୍‌ଫାଟିଯିବା—ଗ୍ରା.ବି.ଶ୍ୱାସରୁଦ୍ଧ ହେବା, ଖୁବ ଫାଟି ଯିବା, ଅତିରିକ୍ତ ପରିଶ୍ରମ ଯୋଗୁଁ ଶ୍ୱାସରୁଦ୍ଧ ହେବା ।

ଦମ୍‌ବାଜ—ଯା. ବିଂ.ଭଣ୍ଡ, ଯେ ଭଣ୍ଡାଏ, ପ୍ରତାରକ, ବଞ୍ଚକ, ଠକ ।

ଦମ୍‌ମରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନିଃଶ୍ୱାସ ନେବା, ଶ୍ରୋମକରିବା, ଦମ୍‌ଟାଣିବା ଦେଖ ।

ଦମ୍‌ଲାଗା(ଗୋ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଦମ୍‌ଟାଣିବା ଦେଖ ।

ଦମ—ପୁଂ. ବି. (ଦମ+ମ୍ଂ. ଅ) କର୍ଦ୍ଦମ, କାଦୁଅ, ଦକ, (ଦମ+ଭା.ଅ) ଦଣ୍ଡ, ଦମନ, ଚିତ୍ତର ସ୍ଥୈର୍ଯ୍ୟ, ଦୁଷ୍କର୍ମରୁ ମନର ନିବୃତ୍ତି, ବଶୀକରଣ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟ-

ନିଗ୍ରହ, ବିଦର୍ଭ ରାଜାଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର, ଦମୟନ୍ତୀଙ୍କ ଭ୍ରାତା, ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶୀୟ ଶିଶୁପାଳଙ୍କ ପିତା, ଚେଦିରାଜ, ଦମଘୋଷ ।

ଦମକ—ଶ୍ରୀ. ବଂ. (ଦମ+କ.ଅକ) ଦମନକର୍ତ୍ତା, ଶାସନକାରୀ, (ବି) ଶାସନକର୍ତ୍ତା, (ଗ୍ରା. ବି) ଗ୍ରୁପ ଦମନ, ବେଗ, ଧକ୍କା, ଧମକ ।

ଦମକଳ—ଯା. ବି. ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ବାୟୁ ଆକର୍ଷଣ ପୂର୍ବକ ଉପରକୁ ଜଳ ଟାଣିବାକୁ ହୁଏ, ପମ୍ପ୍ ।

ଦମକା—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବଂ. ଦମକା ଦେଖ ।

ଦମକାଣି—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବଂ. ଦୁମ୍ମକାଣି ଦେଖ ।

ଦମକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁ କରୁ ହଠାତ୍ ଅଟକି ରହିଯିବା, ଚମକି ପଡ଼ିବା, (ଶ୍ରୁତ) ଦମ ଦମ ହେବା ।

ଦମଘୋଷ—ପୁଂ.ବି.ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶୀୟ ଜନୈକ ରାଜା, ଚେଦିଦେଶର ରାଜା ଶିଶୁପାଳଙ୍କ ପିତା ।

ଦମଘୋଷଜ—ପୁଂ. ବି. (ଦମଘୋଷ+ଜନ+କ.ଅ) ଶିଶୁପାଳ ।

ଦମଘୋଷନନ୍ଦନ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଶିଶୁପାଳ । [ଶିଶୁପାଳ ।

ଦମଘୋଷସୁତ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍)

ଦମଥ—ପୁଂ. ବି. (ଦମ+ଅଥ) ଦମ, ଦଣ୍ଡ, ଶାସନ । [ଦମନ ।

ଦମଥୁ—ପୁଂ. ବି. (ଦମ+ଭା.ଅଥୁ) ଦମ,

ଦମନ—ପୁଂ.ବି. (ଦମ+ଭା.ଅନ) ଦଣ୍ଡ, ଶାସନ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଦିର ବାହ୍ୟବୃତ୍ତି ନିରୋଧ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟନିଗ୍ରହ, ବଶୀକରଣ, ପୁଷ୍ପବୃକ୍ଷ ବିଶେଷ, ଦଅଣା, କୁନ୍ଦବୃକ୍ଷ, ଋଷିବିଶେଷ ଦମରାଜାର ଏକପୁତ୍ର, ବିଷ୍ଣୁ, ମହାଦେବ, ଶମ୍ଭୁ ।

ଦମନକ—ପୁଂ. ବି. (ଦମନ+କ) ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଦଅଣା ଫୁଲ, ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, ଗନ୍ଧସବିଶେଷ ।

ଦମନକଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଚୈତ୍ର ଶୁକ୍ଳ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ, ଦଅଣାରେଣଯାତ୍ରା, ଜଗନ୍ନାଥ ଓ ଲିଙ୍ଗରାଜ ମହାପ୍ରଭୁମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯାତ୍ରାମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ ।

ଦମନକାରୋପଣୋତ୍ସବ—ପୁଂ.ବି.ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦଅଣା ଅର୍ପଣାର୍ଥ ମହାପୂଜାରୂପ ଉତ୍ସବ ବିଶେଷ ।

ଦମନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅଗ୍ନିଦମନୀ ବୃକ୍ଷ ।

ଦମନୀୟ—ବଂ. (ଦମ+ମଂ. ଅନୀୟ) ଦମନଯୋଗ୍ୟ, ଶାସନାର୍ହ ।

ଦମୟନ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଭଦ୍ରମଲ୍ଲିକା, ନଳରାଜାଙ୍କର ପତ୍ନୀ, ବୈଦର୍ଭ ରାଜା ଭୀମଙ୍କର କନ୍ୟା ।

ଦମୟିତା—ପୁଂ. ବଂ. (ଦମ+ଣିଚ୍+କ.ତୃ) ଶାସକ, ଦଣ୍ଡଦାତା, (ପୁଂ.ବି) ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦମଲଚେରି—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡେନ୍ସୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଉତ୍ତର ଆର୍କଟର ଗିରିପଥ ।

ଦମା—ଯା.ବି. ହିକ୍କା, ଶ୍ୱାସରୋଗ, ହପ୍ପା, ଦମାକାଣ, ଦମାଲୁ ଦେଖ ।

ଦମାକାଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର କାଶ, ଯେଉଁଥିରେ ସମୟ ସମୟରେ ଶ୍ୱାସର ହପ୍ପା ଉଠେ ।

ଦମାଦମ୍—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ. ଦୁମ୍‌ଦାମ୍, ଧମାଧମ, ଗୋଟାକ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ଦୁମ୍ ଦାମହୋଇ ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ବଧାମାଡ଼ ବସିବା ମାଡ଼ ।

ଦମାଲୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ ନାଗରା ।

ଦମାହାର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦାମ) ବଲାହୋଇଥିବା ଦଉଡ଼ିପରି ହାର ବା କଣ୍ଠଭୂଷଣ, ଗୋପ ।

ଦମିତ—କ୍ରି.ବଂ. (ଦମ+ମଂ.ତ) ଶାସିତ, ବଶୀକୃତ, କ୍ଲେଶସହିଷ୍ଣୁ । [କର୍ତ୍ତା ।

ଦମିତା—ପୁଂ. ବଂ. (ଦମ+ତୃ) ଶାସନ-

ଦମିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶାନ୍ତହେବା, ଶମିତ ହେବା, କ୍ଷାନ୍ତହେବା, ଦବିଯିବା ।

ଦମୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦମ+କ.ଇନ୍) ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ, ସଂଯମୀ, ଦମନଶୀଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦମିନୀ ।

ଦମୀସାରଥି—ପୁଂ.ବି. ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ନାମାନ୍ତର ।

ଦମୁନାଃ—ପୁଂ. ବି. (ଦମ+କ.ଉନସ୍) ଦମନକାରୀ, (ବି) ଅଗ୍ନି, ଶୁକ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦମୂନାଃ—ପୁଂ.ବି.(ଦମ+କ.ଉନସ୍)ଅଗ୍ନି ।

ଦମେ—ଅବ୍ୟ. ଗୃହ, (ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ) ହପ୍ପାଏ, ବୁହେ ।

ଦମ୍ପତି(ତୀ)—ପୁଂ. ବି. (ଜାୟା+ପତି) ଜୀବଙ୍କର ଏକଜୋଡ଼, ଅଣ୍ଡିରା ମାଈ ଦୁହେଁ, ପତିପତ୍ନୀ, ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୁରୁଷ ।

ଦମ୍ପତିକଳହ—ବି. (୬ତତ୍) ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କଳି, ଅଲକ୍ଷଣସ୍ତ୍ରୀ କଳହ ।

ଦମ୍ଭ—ବି. (ଦମ୍ଭ+ଭା.ଅ) ଦର୍ପ, ଅହଂକାର, ଆତ୍ମମ୍ଭରିତା, କପଟତା, କଲ୍ଲ, ଦୁଷ୍ଟତା, ଠଟତା, ଦୈତ୍ୟବିଶେଷ, କପଟ ଛଳନା, (ଗ୍ରା.ବି) ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ସହିବାର କ୍ଷମତା, କଠିନତା, ଟାଣପଣ, (ବଂ) ଦୃଢ଼, ସୁସ୍ଥ, ଧୀର, ଟାଣ ।

ଦମ୍ଭକ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦମ୍ଭ+କ. ଅକ) ପ୍ରତାରକ, ବଞ୍ଚକ, ଠକ, ଗର୍ବୀ, ଅହଂକୃତ ।

ଦମ୍ଭକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗର୍ବକରିବା, ମନରେ ସାହସ ବାନ୍ଧିବା, ଅନ୍ୟର ସାହସ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବା ।

ଦମ୍ଭଚର୍ଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଠଟତା, ପ୍ରତାରଣା ।

ଦମ୍ଭଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସାହସ ଦେବା, ହିମ୍ମତଦେବା, ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ।

ଦମ୍ଭଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମନରେ ସାହସ ବାନ୍ଧିବା, ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରିବା, ସମ୍ଭାଳିବା ।

ଦମ୍ଭନ—ବି. (ଦମ୍ଭ+ଭା.ଅନ) ଦମ୍ଭ, ମୋହନ, ଦର୍ପପ୍ରକାଶ, ବଡ଼ାଇ ।

ଦମ୍ଭପାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ବଳ, ସାହସ ବା ସାହାଯ୍ୟର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ପାଇବା ।

ଦମ୍ଭହର—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ. ଧୈର୍ଯ୍ୟହାରଣୀ ।

ଦମ୍ଭିଲ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଦମ୍ଭୀ) ଟାଣୁଆ, ଶକ୍ତ, ବଳୁଆ, ସାହସୀ, ଦାମ୍ଭିକ ।

ଦମ୍ଭୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦମ୍ଭ+ଇନ୍) ଗର୍ବୀ, ଅହଂକାରୀ, ଠଟ, ପ୍ରବଞ୍ଚକ, ଦାମ୍ଭିକ ।

ଦମ୍ଭୋକ୍ତି—ବି. (କ.ଧା) ଦୃପ୍ତ ବାକ୍ୟ, ଦର୍ପପ୍ରକାଶ, ବଡ଼ାଇ ।

ଦମ୍ଭୋଦ୍ଭବ—ପୁଂ. ବି. ସଂବର୍ତ୍ତୋମ

ନୃପଭେଦ, (ବଂ)ଦମ୍ଭରୁ ଜାତ ।

ଦମ୍ଭୋଳି—ପୁଂ. ବି. (ଦମ୍ଭ+କ.ଓଳି) ବଜ୍ର, କୁଲିଶ,ଅଶନି,ଘଡ଼ଘଡ଼ି,ଚେଡ଼କ ।

ଦମ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦମ+ଯ) ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଷଣ୍ଢ, ପ୍ରାପ୍ତବ୍ୟର ବହନଯୋଗ୍ୟ ବଳ୍ଦ-ତର, ଦାମୁଡ଼ି, (ବଂ) ଦମନୀୟ, ଶାସ-ନୀୟ, ଦମନାର୍ହ । [କୃପା ।

ଦୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦୟ+ଭାବ.ଅ) ଦୟା,

ଦୟମାନ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୟ+କ.ଆନ) ଯେ ପରଦୁଃଖରେ କାତର ହେଉଥାଏ ।

ଦୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୟ+ଭାବ,ଅ+ଆ) କରୁଣା, ଦୁଃଖିତ ଜୀବପ୍ରତି ଅନୁକମ୍ପା, ସ୍ନେହ, ଅନୁଗ୍ରହ, (ଗ୍ରା.ବି) ଦୟାନଇ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଜଲର କୁଆଖାଇ ନଦୀର ଶାଖା-ନଦୀ ।

ଦୟାକର—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଦୟାର ଆଧାର, କରୁଣାକର, (ବଂ) ଦୟାମୟ ।

ଦୟାକରି—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ବଂ. ଅନୁଗ୍ରହପୂର୍ବକ, ଦୟାପ୍ରକାଶ ପୂର୍ବକ ।

ଦୟାକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଅନୁଗ୍ରହ କରିବା, ଅନ୍ୟପ୍ରତି କରୁଣାର୍ଦ୍ର ହେବା ।

ଦୟାକୁର୍ଚ୍ଚ—ପୁଂ. ବି. ବୁଦ୍ଧ ।

ଦୟାଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ—ବି. (ଦୟା+ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ) ଅନୁଗ୍ରହ ଓ ସୌଜନ୍ୟ ।

ଦୟାଦାସ—ଗ୍ରା. ବି. ଓଡ଼ିଆ କବି, ପଞ୍ଚ-ସଖା ଅନନ୍ତଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ, ଅନନ୍ତସାଗର ଗୀତାର ରଚୟିତା ।

ଦୟାଦୃଷ୍ଟି—ବି. (କ.ଧା) କୃପାପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି, ଅନୁଗ୍ରହପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବ ।

ଦୟାଧର୍ମ—ବି. ଦୟାରୂପ ଗୁଣ, ଦୟା ଓ ଧର୍ମ ।

ଦୟାନନ୍ଦସରସ୍ୱତୀ—ଜନୈକ ଗୁଜରାଟୀ ବୈଦାନ୍ତିକ ପଣ୍ଡିତ ଓ ଧର୍ମମତ ପ୍ରଚା-ରକ ।

ଦୟାନିଧାନ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଦୟାର ଆଧାର,ଦୟାସାଗର,ଦୟାଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତି (ବଂ) ଦୟାମୟ ।

ଦୟାନିଧି—ବି ଓ ବଂ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଦୟା-କର ଦେଖ ।

ଦୟାପାତ୍ର—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) କୃପାପାତ୍ର, ଦୟାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଦୟାପାଳ—ରୂପସିଦ୍ଧି ନାମରେ ଶାକଟାୟନ ମତାନୁସାରୀ ସଂସ୍କୃତ ବ୍ୟାକରଣର ରଚୟିତା, ଅଙ୍ଗଦେଶର ରାଜା ।

ଦୟାପ୍ରାଜନ—ବଂ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଦୟାପାତ୍ର ଦେଖ ।

ଦୟାମୟ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୟା+ମୟ) ଅତିଶୟ ଦୟାଳୁ, କରୁଣାମୟ, କୃପା-ଯୁକ୍ତ, (ବି) ପରମେଶ୍ୱର ।

ଦୟାରତ୍ନ—ବି. (ଦୟା+ରତ୍ନ) ବୌଦ୍ଧ-ଧର୍ମ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ଦୟାରାମ—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ସ୍ମାର୍ତ୍ତ ପଣ୍ଡିତ, ଶାଳଗ୍ରାମଶୀଳାମାହାତ୍ମ୍ୟ ରଚୟିତା, ଦେବଜୀ ନନ୍ଦନ୍ଦର ପୁତ୍ର, କାଶ୍ମୀରବାସୀ ସାହେବରାମ ପୁତ୍ର ।

ଦୟାରାମବାଚସ୍ପତି—ମୁଗ୍ଧବୋଧର ଜଣେ ଟୀକାକାର ।

ଦୟାର୍ଦ୍ର—ପୁଂ.ବଂ. (ଂତତ୍ପୁ) ଦୟାଦ୍ୱାରା ଦ୍ରବୀଭୂତ, ଦୟାସିକ୍ତ ।

ଦୟାଳୁ—ହି.ବଂ. (ଦୟା+ଆଳୁ) ଦୟା-ଯୁକ୍ତ,କାରୁଣିକ, ସ୍ନେହବାନ୍,ପରଦୁଃଖେ-କାତର, ଅନୁକୂଳ । [ଯିତା ।

ଦୟାଳୁଶର୍ମା—ଗୋପାଳସହସ୍ରନାମ ରଚ-

ଦୟାବାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୟା+ବତ୍) ଦୟାଯୁକ୍ତ, ଦୟାଳୁ, କରୁଣ ମୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୟାବତୀ ।

ଦୟାବୀର—ପୁଂ. ବି. ଦୟାଯୁକ୍ତ ବୀର, ଦୟାଯୁକ୍ତ ନାୟକଭେଦ ।

ଦୟାଶଙ୍କର—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର-ବିତ୍ ପଣ୍ଡିତ, ଅନୁବନ୍ଧଖଣ୍ଡନବାଦ ରଚୟିତା, ଗ୍ରନ୍ଥଦୀପିକାପ୍ରମେନୋରମ ଟୀକା ଓ ମଲ୍ଲରପଦ୍ଧତି ଟୀକା ପ୍ରଣେତା ।

ଦୟାଶୀଳ—ପୁଂ.ବଂ. ସ୍ୱଭାବତଃ ଦୟାଳୁ, କରୁଣାମୟ, ଦୟାବାନ୍ ।

ଦୟାସାଗର—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୟାଳୁ ।

ଦୟାସିନ୍ଧୁ—ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଅତ୍ୟନ୍ତଦୟାଳୁ, ଦୟାସାଗର ।

ଦୟାସ୍ପନ—ବଂ. (ଂତତ୍ପୁ) ନିର୍ଦ୍ଦୟ,ଦୟା-ଶୂନ୍ୟ, କରୁଣାରହିତ ।

ଦୟିତ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୟ+ମ.ତ) ପ୍ରିୟ,ପାତ୍ର,କମନୀୟ(ପୁଂ.ବି.)ପତି,ସ୍ୱାମୀ ।

ଦୟିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୟିତ+ଆ) ଭାର୍ଯ୍ୟା, ପତ୍ନୀ, ସ୍ତ୍ରୀ, (ବଂ) ପ୍ରିୟା, ପ୍ରିୟପାତ୍ରୀ ।

ଦୟିତ ଧୀନ—ପୁଂ. ବଂ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ସ୍ତ୍ରୀର ବଶୀଭୂତ, ସ୍ତ୍ରୈଣ ।

ଦୟିତୃ—ହି. ବଂ. (ଦୟା+ଇତୃ) ଦୟାଶୀଳ ।

ଦୟୁ—ହି. ବଂ. ଦେବନକର୍ତ୍ତା ।

ଦର—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁ+କ.ଅ)ଡର, ଭୟ, (ମ.ଅବ୍ୟ) ଗୁମ୍ଫା, ଗର୍ତ୍ତ, କମ୍ପ, ଶଙ୍କ, ବିଦ ରଣ,ଫାଟ, (ଅବ୍ୟ) ଅଳ୍ପ, ସାମାନ୍ୟ,ଈଷତ୍, (ଗ୍ରା. ବି) ଝୋପୁର, କମଡ଼, ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ, ଦାମ, ଭାଉ, (ଗ୍ରା. ବଂ ର ବଂ.)ଅର୍ଦ୍ଧ, ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ, (କେତେକ ଦେର ପୂର୍ବରେ ଲାଗେ ଯଥା—ଦରଖଣ୍ଡିଆ) ।

ଦରଆଉଜା—ଗ୍ରା.ବଂ. ଅର୍ଦ୍ଧମୁଦ୍ରିତ ଦ୍ୱାର

ଦରଆଉଟା—ଗ୍ରା. ବଂ. ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଅଉଟା ହୋଇ ନଥିବା (ଦୁଗ୍ଧ) ।

ଦରକଞ୍ଚା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଦରପାଚିଲା, ପକ୍ୱ ଫଳ ମଧ୍ୟରେ ରହିଯାଇ ଥିବା ଅପରି ପକ୍ୱ (ଅଂଶ), ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ସିଦ୍ଧ ବା ସିଦ୍ଧ ନଥିବା ।

ଦରକ—ହି. ବଂ. (ଦର+କ)ଖାଉ ।

ଦରକଣ୍ଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶତାବରୀ, ଶତ-ମୂଳୀ. ଛଉଆଣ୍ଡ ।

ଦରକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମୂଲେଇବା,ଦର ଦାମ କରିବା, ଦର କସାକସି ।

ଦରକଣ୍ଟିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ପରିଷ୍କୃତ ବା କଣ୍ଟା ହୋଇ ନଥିବା (ଗୁଡ଼ଲାଦି) । [କତା ।

ଦରକାର—ସ.ବି.ପ୍ରୟୋଜନ,ଆବଶ୍ୟ-

ଦରକାରୀ—ସା.ବଂ. ପ୍ରୟୋଜନୀୟ,ଆବ-ଶ୍ୟକୀୟ ।

ଦରଖଣ୍ଡ ଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଅର୍ଦ୍ଧସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ, ଅସମାପ୍ତ, ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ (କର୍ମ) ।

ଦରଖାସ୍ତ—ଯା. ବି. ଆବେଦନ, ଅନୁ-ରୋଧ, ନିବେଦନ ପତ୍ର, ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଦରଖାସ୍ତକାରୀ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଆବେଦନ କାରୀ, ମୁଦ୍ଦେଇ, ବାଦୀ ।

ଦରଖିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଖାଇବା କର୍ମ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନଥାଏ, ଯେଉଁ ଖାଦ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଖିଆ ଯାଇ ନଥାଏ ।

ଦରଗଳିତ—ବିଂ. ଦର ଦର ଧାରରେ ବୋହୁଥିବା ।

ଦରଗା(ଘା)—ଯା. ବି. କୌଣସି ମୁସଲ-ମାନ ପୀର ବା ସିଦ୍ଧ ପୁରୁଷଙ୍କ ସମାଧି ସ୍ଥାନ ।

ଦରଙ୍ଗ—ଆସାମ ପ୍ରଦେଶର ଅନ୍ତର୍ଗତ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ନଦୀର ଅଂଶନେଇ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ।

ଦରଛଣ୍ଡା(ଣ୍ଡେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଭାଉ ସ୍ଥିର କରିବା ।

ଦରଛଣ୍ଡିବା—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ରୟ ବିକ୍ରୟ ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଭାଉ ସ୍ଥିର କରାଯିବା ।

ଦରଜକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚିପିରଖିବା, ଲେଖିରଖିବା ନୋଟ୍ କରିବା, ବ୍ୟଥା-ଯୁକ୍ତହେବା (ଅଙ୍ଗ) ।

ଦରଜ—ଯା.ବି.ଚିପା,ଲେଖା, ଉଲ୍ଲେଖ, ବ୍ୟଥା, ବେଦନା, ପୀଡ଼ା, ମାୟା,(ଯା. ବିଂ) ଲେଖା ହୋଇଥିବା, ବ୍ୟଥାଯୁକ୍ତ. (ପ୍ରା. ଯାଜପୁର—ବି.) ଚିନ୍ତା ।

ଦରଜଗମ--ଯା.ବିଂ.ଦଦରା,ଭଙ୍ଗା,ବ୍ୟଥିତ

ଦରଜା—ଯା.ବି.ଦ୍ୱାର, କବାଟ,ଫଟକ, ଶ୍ରେଣୀ, କୋଟି, ବର୍ଗ ।

ଦରଜି—ଯା. ବି. ସୂଚୀକର୍ମଜୀବୀ, ସୌଚିକ, କୁରୁଡ଼ା ଆଦି ସିଲେଇ କରିବା ଯାହାର କାମ ।

ଦରଣି—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କୂଳଭଙ୍ଗ, ନଦୀର ଧାର ଭାଙ୍ଗିଯିବା ।

ଦରଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. (ଚୁଂତନ) ଅନ୍ଧାରୁଆ ଖୋଜିବା,ଅଣ୍ଡାଲିବା, ଖୋଜାଖୋଜି ।

ଦରଣ୍ଡ,ଦରଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁସ୍ଥାନ ଅଣ୍ଡା ଲିବା, ଖୋଜାଖୋଜି ।

ଦରତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ରୁ+ଖ୍ୱ.ଅତ୍) ଭୟ, (ମଂ.ଅବ୍ୟ) ହୃଦୟ, (କ.ଅବ୍ୟ)ପ୍ରାକୃତ, ପର୍ବତ, ମ୍ଳେଚ୍ଛଜାତି ବିଶେଷ, ଖାର ।

ଦରଥ—ପୁଂ. ବି. ଦିକ୍ ସମୂହରେ ପ୍ରସ-ରଣ, ଗତି ।

ଦରଦ—ବି. (ଦ୍ରୁ+କ.ଅଦ) ପର୍ବତର ଉଚ୍ଚତମ ସ୍ଥାନ, ଶିଖର, ପର୍ବତ, ଜଳ-ପ୍ରପାତ, ଝରଣା,ବ୍ରାତ୍ୟ କ୍ଷତ୍ରିୟ ଜାତି-ବିଶେଷ, (ମଂ.ଅଦ)ହୃଦୟ, ନଦ୍ୟାଦିର ଉପକୂଳ, ଖାର, କାଶ୍ମୀର ସନ୍ନିହିତ ମ୍ଳେଚ୍ଛ ଦେଶ ବିଶେଷ, ତଦ୍ଦେଶବାସୀ, (ଖ୍ୱ. ଅଦ) ଭୟ, ହଳଦୀ, ସିନ୍ଦୂର, ପୁଂ.ବି. (ଦର+ଦା+କ.ଅ) ଖ୍ୱତି-ଉତ୍ପାଦକ ।

ଦରଦର—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଝରଝର, ଅଜସ୍ର ପ୍ରବାହିତ, (ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ) ଅବିରତ (ବୋହୁଥିବା) ।

ଦରଦାମ୍—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ କିଣିବା ପୂର୍ବରୁ ତହିଁର ମୂଲ୍ୟ ନିରୂପଣାର୍ଥ କଥାବାର୍ତ୍ତା, ମୂଲ୍ୟଗୁଣ ।

ଦରଦୀ—ଯା. ବିଂ. ସହାନୁଭୂତିସମ୍ପନ୍ନ, ବ୍ୟଥିତ, ହୃଦୟବାନ୍, ପର ଦୁଃଖରେ ଦୁଃଖିତ ।

ଦରଦୈତ୍ୟ—ଗ୍ର. ଶଙ୍ଖାପୁର ।

ଦରଧରଣ—ଗ୍ରା. ବି. ବିକ୍ରୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ସ୍ଥିର କରିବା, ଦାମ୍ କରିବା ।

ଦରଧିଆ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ.ବିଂ.ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ,ଅତୃପ୍ତ

ଦରପକ୍ୱ—ଗ୍ରା. ବିଂ.ଆଂଶିକ ପକ୍ୱ,ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରେ ପାଚି ନଥିବା, ଅଜାଣ୍ଡ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଜାଣ୍ଡ ହୋଇ ନଥିବା ।

ଦରପଢ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟର ଭାଉ କ୍ରେତା ଓ ବିକ୍ରେତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତ ବା ମନୋନୀତ ହେବା ।

ଦରପଢ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଅଧପଢ଼ା, ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷାର ଅସମାପ୍ତି, ବାଦ୍ୟ ବିଶେଷ,(ଗ୍ରା. ବିଂ) କିଛି ଅଂଶ ପଢ଼ା ହୋଇଥିବା, ଧଆପାଠୁଆ ।

ଦରପଣି—ଗ୍ରା. କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ କିଲ୍ଲା ଜାତି, ଜମିଦାରୀ ।

ଦରପଣିଅକ୍ଷର—ଗ୍ରା.ବି.ଲେଖା ଆଗରେ ଗୋଟିଏ ଦର୍ପଣ ଧରିଲେ ସେ ଦର୍ପ-ଣରେ ଅକ୍ଷରମାନ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇ ପଢ଼ାଯାଇ ପାରିବାଭଳି ଲେଖାହୋଇ ଥିବା ଓଲଟା ଅକ୍ଷର ।

ଦରପନ୍ତ୍ରୀ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଦରକାଣ୍ଡିଆ ଦେଖ, ଦରଖଣ୍ଡିଆ ଦେଖ,ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଥ ବା ଦୂରତ୍ୱ ଅତିକ୍ରମ କରିନଥାଏ ।

ଦରପାଚିଲା—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଅର୍ଦ୍ଧପକ୍ୱ, ଅପରି-ପକ୍ୱ, ଅପକ୍ୱ ।

ଦରପାମ୍ପଡ଼ା—ପ୍ରା. (ଯାଜପୁର) ବି. ଦରପୋଡ଼ିଆ ଗୁଳ୍ମ ।

ଦରପେଲ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଆଡ଼ପେଲ,ଦର-ଆଡ଼ିକା ଦେଖ ।

ଦରପୋଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅଧେ ପୋଡ଼ି-ଯାଇଥିବା, (ପ୍ରା.ଯାଜପୁର.ବିଂ) ଖଟା, ଅମ୍ଳସ୍ୱାଦବିଶିଷ୍ଟ । [ଜନ୍ୟ ।

ଦରବର—ପୁଂ.ବି. ବସ୍ତୁଙ୍କ ଟଙ୍କ,ପାଞ୍ଚ-

ଦରବସ୍ତ—ଯା.ଅବ୍ୟ.ସମଗ୍ର,ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ।

ଦରବସ୍ତହକୁକ—ଯା. ବି. ସମଗ୍ର ସତ୍ତ୍ୱା-ଧିକାର ।

ଦରବା—ଗ୍ରା. ବି. ଚରଲୁଣା,ଫୁଲଝଣ୍ଡୁକୁ ଚିଲାଇକରି ପିନ୍ଧାଲୁଗାରୂପେ ଯେଉଁ ବସ୍ତ୍ରାଂଶ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ଦରବାଜା—ଯା. ବି. ଦ୍ୱାର ।

ଦରବାନ୍—ଯା. ବି. ଦ୍ୱାରରକ୍ଷକ, ଦ୍ୱୌଦାରିକ ।

ଦରବାନି—ଯା. ବି. ଦ୍ୱାରପାଳର କର୍ମ ।

ଦରବାର—ଯା. ବି. ରାଜକୀୟ ସଭା, ବିଚାରାଳୟ, ସଭା, ଅଦାଲତ,କଚେରି, ପଞ୍ଜାବ ଅମୃତସରରେ ଥିବା ଶିଖ-ମାନଙ୍କ ମନ୍ଦିର, ଯହିଁରେ ଶିଖମାନଙ୍କ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଗ୍ରନ୍ଥସାହେବ ରଖାଯାଇଅଛି ।

ଦରବାରିଆ—ଯା. ବିଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ରାଜ ଦରବାରକୁ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହୁଏ ଓ ସେଠାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆସନ ପାଏ, କଚେରିଆ,ମାମଲତ୍‌କାର,ରାଜସଭାରେ ସଭାସଦ୍ ।

ଦରବିକଶିତ—ବିଂ. (ଦର+ବିକଶିତ) ଈଷତ୍ ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ।

ଦରବୁଚକିଆ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ଅବ୍ୟ.ଅଳ୍ପା-ଅଳ୍ପି, ଅଧାଅଧି, ସାମାନ୍ୟରୂପେ ।

ଦରବୁଢ଼ା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅର୍ଦ୍ଧ ବୃଦ୍ଧ,ପ୍ରବୀଣ, ଯେ ଅତି ବୃଦ୍ଧ ନୁହେ, ପୋଢ଼, ଅଥଚ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ପଡୁଛି ନ ହୁଁ ।

ଦରବେଶ—ଯା.ବି. ମୁସଲମାନ ଭିକ୍ଷୁକ, ଫକୀର, ମୁସଲମାନ ସାଧୁ ।

ଦରଭଙ୍ଗା—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଅଧାଭଙ୍ଗା,(ଗ୍ରା.ବି) ଦ୍ୱାରଭଙ୍ଗା ଦେଖ ।

ଦରମଗ୍ର—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଅର୍ଦ୍ଧମୃତ,ମୃତପ୍ରାୟ, ଅଧାମଗ୍ର ।

ଦରମା—ଯା.ବି. ଗୃହ,ବେତନ,ଭୃତ୍ୟର ମାସିକ ପାରିଶ୍ରମିକ, ଏକପ୍ରକାର ନଳ, ଚଟେଇ, ମସିଣା ।

ଦରମାଦିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁ ଖାମିଦ ଭୃତ୍ୟଙ୍କୁ ଦରମାଦେଇ ଚାକରି ରଖନ୍ତି ।

ଦରମାନ୍—ଯା. ବି. ଦେବତା ଆଦିଙ୍କ ନାମଧରି ଶପଥ କରିବା, ହଲପ ।

ଦରମିଆନ୍—ଯା. ବିଂ. ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ।

ଦରମେଲା—ଗ୍ରା.ବିଂ.ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରାଯାଇ ନ ଥିବା (ଦ୍ୱାର) ।

ଦରରୋଜ—ଯା. ବି. ପ୍ରତିଦିନ ।

ଦରଲା—ଗ୍ରା.ବି. ଚକଟିବା,ପଣ୍ଡାଚକଟା. ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ତଦନ୍ତ ।

ଦରଓ୍ୱାଳା—ଯା. ବି. ଦରଲା ଦେଖ ।

ଦରଶନ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. ଦର୍ଶନ, ଦେଖିବା,ଦେବତାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବା ।

ଦରଶନ—ଗ୍ରା. ବି. ଦର୍ଶନୀ ଦେଖ ।

ଦରଶା(ଶେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦର୍ଶାଇବା, ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା, ଦେଖାଇବା ।

ଦରଶ୍ଳଥ—ବିଂ. (ଦର+ଶ୍ଳଥ) ଦର-ଢ଼ିଗୁଳା ।

ଦରସଲ୍—(ପ୍ରା. ବାଲେଶ୍ୱର. ଅବ୍ୟ.) ଆଦୌ, ଜମାରୁ, ମୋଟେ ।

ଦରସାନ—ପୁଂ.ବି. ଦ୍ୱାରୀ ।

ଦରସିଝା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ସିଦ୍ଧ ହୋଇ ନଥିବା ।

ଦରସ୍ଫୁଟହାସ—ବି. ଈଷତ୍‌ହାସ୍ୟ, ପୁଂ. ବିଂ. ଈଷତ୍ ହାସ୍ୟକାରୀ ।

ଦରହସା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ.ଉଚ୍ଚ ହାସ୍ୟକାରୀ, ଅଟ୍ଟହାସକାରୀ, ଈଷତ୍ ହାସ୍ୟକାରୀ ।

ଦରହସିତ—ପୁଂ.ବିଂ.ଈଷତ୍ ହାସ୍ୟଯୁକ୍ତ, ମୃଦୁହାସ ।

ଦରହାସ—ଯା. ବି. ପାରସ୍ୟ ଆରବାଦି ଦେଶ ପ୍ରଚଳିତ ରୌପ୍ୟ ମୁଦ୍ରାବିଶେଷ ।

ଦରହାସ—ବି. (ଦର+ହାସ) ଈଷ-ଦ୍ଧାସ୍ୟ, ଯେଉଁ ହସରେ ଦାନ୍ତ ଦେଖା-ଯାଏ ।

ଦରହାସୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଈଷତ୍ ହାସ୍ୟ-ଯୁକ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଦରାଜ—ଯା. ବିଂ. ବିସ୍ତୃତ, ଦୀର୍ଘ, (ବି) ଟେବୁଲ ବା ଆଲମାରି ଭିତରେ ଥିବା ଡାଲା ।

ଦରାଞ୍ଚି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦାନ) ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରୁ କଣ୍ଟା ବା ଡାଳପ୍ରଭୃତି କାଟିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଲଗି ଅଗରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଦାଆ ଦୃଢ଼-ଭାବରେ ସଂଲଗ୍ନ ହୋଇଥାଏ (ଏହା-ବାଲେଶ୍ୱର ଅଞ୍ଚଳରେ ବିଶେଷ ବ୍ୟବ-ହାର ଦେଖାଯାଏ) ।

ଦରାଣ୍ଡିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଅନ୍ଧାରୁଆ ବା ପାଣି-ଭିତରେ ହାତ ବୁଲାଇ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଖୋଜିବା, ଅଣ୍ଡାଳିବା ।

ଦରାଣ୍ଡିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ଧାରରେ ଇତସ୍ତତଃ ଖୋଜିହେବା, ବିକଳ-ହୋଇ ପାଣ୍ଡିହେବା ।

ଦରାବ—ଯା.ବି. ଖୋଦକ ।

ଦରି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦୃ+ଇ) କନ୍ଦର, ତକ୍ଷକ-ବଂଶୀୟ ସର୍ପବିଶେଷ, ଗୁହା, କୁହିତା ସ୍ତ୍ରୀ,(ଗ୍ରା.ବି.) ସତରଞ୍ଜି,ଆସ୍ତରଣ, ଛିଦ୍ର-ବିଶିଷ୍ଟ ଲୌହପିଣ୍ଡ, ଯାହା ଉପରେ କମାର ତାତଲ ଲୁହାପତ୍ରକୁ ରଖି ଛେଣିରେ ଛିଦ୍ର କରେ ।

ଦରିଆ—ଯା. ବି. ସମୁଦ୍ର, ସାଗର, ସମୁଦ୍ରପରି ବିସ୍ତୃତ ଜଳଭାଗ, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ. ବି.)ଖାଲ, କେନାଲ ।

ଦରିଆଦିଲ—ଯା. ବିଂ. ଉଦାରହୃଦୟ, ନିଷ୍ପକ୍ଷ, ଦାନଶୀଳ ।

ଦରିଆପତ୍—ଯା.ବି. ବିଗ୍ରହ,ବିବେଚନା, ଅନୁସନ୍ଧାନ, (ବିଂ) ଜ୍ଞାତ, ବିବେଚିତ ।

ଦରିଆପାଇଲ—ଯା.ବି. ସମୁଦ୍ରର ଚାକା ।

ଦରିଆପାର(ରି)-.ଗ୍ରା.ବିଂ.ସମୁଦ୍ରର ଅପର-ପାରରେ ଅବସ୍ଥିତ, (ବି) ବହୁଦୂରସ୍ଥ ଅଜ୍ଞାତସ୍ଥାନ,ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବାକୁ ହେଲେ ସମୁଦ୍ରଯାତ୍ରା କରିବାକୁ ହୁଏ ।

ଦରିଆପୀର—ଯା.ବି. ସମୁଦ୍ରଯାତ୍ରୀ ମାଝି-ମାନଙ୍କ ପୂଜାକରିବା ଦେବତାବିଶେଷ,

ଦରିତ—ନ୍ଦି.ବିଂ. (ଦର+ଇତ) ଭୀତ, ଶଙ୍କିତ, କମ୍ପିତ, (ଦୃ+ମ.ତ) ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ, ବିଭକ୍ତ, (ବି—ଣ+ତ) ଦୁଃଖ, କ୍ଲେଶ

ଦରିଦ୍ର—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦରିଦ୍ରା+କ.ଅ) ନିର୍ଦ୍ଧନ, ହୀନ, ରଙ୍କ,ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ, କ୍ଷୀଣ, ନିଃସ୍ୱ ।

ଦରିଦ୍ରତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦରିଦ୍ର+ଭାବ.ତା) ନିର୍ଦ୍ଧନତ୍ୱ, ଦାରିଦ୍ର୍ୟ,ଦରିଦ୍ରପଣିଆ ।

ଦରିଦ୍ରନାରାୟଣ—ବି. ନାରାୟଣରୂପେ କଳ୍ପିତ ଦରିଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦରିଦ୍ରନାରାୟଣସେବା— ଦରିଦ୍ରଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାଦ୍ୱାରା ନାରାୟଣଙ୍କ ସେବାକରିବା ।

ଦରିଦ୍ରନିଧି—ବି. ରଙ୍କରତନ, ଦରିଦ୍ର-ପକ୍ଷରେ ନିଧିପରି ପ୍ରିୟତମ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦରିଦ୍ରପକ୍ଷାକ୍ଷର—ଗ୍ରା.ବି.'କଣକରିବ'ଏହି ପାଞ୍ଚଟି ଅକ୍ଷର । [ପଣିଆ ।

ଦରିଦ୍ରବୁଦ୍ଧି—ଗ୍ରା. ବି. ହୀନବୁଦ୍ଧି, ରଙ୍କ-

ଦରିଦ୍ରସଙ୍ଗାଳି—ଗ୍ରା.ବି.ଗରିବର ଆଶ୍ରୟ, ଦୁଃଖୀର ସମ୍ବଳ, ଗରିବର ସମ୍ପତ୍ତି, ଦରିଦ୍ରନିଧି ଦେଖ ।

ଦରିଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଦରିଦ୍ର+ଆ) ଦରିଦ୍ରର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ,(ପୁଂ.ବିଂ)ରଙ୍କାଳିଆ, ହୀନବୁଦ୍ଧିଆ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦରିଦ୍ର ।

ଦରିଦ୍ରାଣ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦରିଦ୍ରର ଅବସ୍ଥା ।

ଦରିଦ୍ରାୟକ—ନ୍ଦି.ବିଂ. ହୀନ,ଦରିଦ୍ର, ଦରିଦ୍ରତାଯୁକ୍ତ, ନିଜ ହୀନତା ।

ଦରିଦ୍ରିତ—ବିଂ. (ଦରିଦ୍ରା+କ.ତ) ଦାରିଦ୍ର୍ୟଯୁକ୍ତ, ନିଜ ହୀନତା, ଦୁର୍ଗତ ।

ଦରିଦ୍ରତା—ପୁଂ.ବଂ. (ଦରିଦ୍ର+ତ୍ୱ) ଦାରିଦ୍ର୍ୟଯୁକ୍ତ, ଦରିଦ୍ରାତ୍ମକ ।
ଦରିଦ୍ରୀକୃତ—ବଂ.(ଦରିଦ୍ର+ଚ୍ବି+କୃତ) ନିର୍ଦ୍ଧନୀକୃତ ।
ଦରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦର+ଈ) ଦରି ଦେଖ, ପୁଂ.ବଂ. (ଦର+ଇନ୍) ଭୟଯୁକ୍ତ, ଭୀତ, ବିଦାରଣଶୀଳ, ସକମ୍ପ ।
ଦରୀମୁଖ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଗିରିଗୁହାର ମୁଖ ।
ଦରୀବାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଦରୀ+ବତ୍) ଗୁହାବିଶିଷ୍ଟ ପର୍ବତ ।
ଦରୁଆନ୍—ଯା.ବ.ଦ୍ୱାରରକ୍ଷକ, ପହରୀ ।
ଦରୁଆନି—ଯା.ବ. ଦ୍ୱାରରକ୍ଷକର କର୍ମ ବା ଚାକରି ।
ଦରେଦର—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବ. ପଶା, ଦ୍ୟୂତ କ୍ରୀଡ଼ା, (ବଂ) ଯେ ଜୁଆ ବା ପଶା ଖେଳେ ।
ଦରୋଟି—ଗ୍ରା.ବ.(ସଂ-ଅର୍ଦ୍ଧସ୍ଫୁଟ)ଅବ୍ୟକ୍ତ, ଅସ୍ପଷ୍ଟ, ଅର୍ଦ୍ଧୋଚ୍ଚାରିତ, ଦରହିଟ୍ଟା, ଅପକ୍ୱ,ଅର୍ଦ୍ଧପକ୍ୱ,(ହି.ବଂ.)ସାମାନ୍ୟରେ, ଅଳ୍ପଅଳ୍ପ ।
ଦରୋବସ୍ତ—ଯା. ବଂ. ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ, ସମଗ୍ର, (ସବ) ସମସ୍ତ, ସବୁ ।
ଦର୍କାର—ଯା.ବ. ଦରକାର ଦେଖ ।
ଦର୍ଗା(ର୍ଗା) ଯା.ବ. ଦରଗା ଦେଖ ।
ଦର୍ତ୍ତି—ହି.ବଂ. (ଦୃ+ତ୍ତି) ଦାରଯିତ୍ରୀ, ବିଦାରଣକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ।
ଦର୍ଦ୍ଦର—ପୁଂ.ବ. (ଦୃ+କ.ଅ) ପର୍ବତ, (ବଂ)ଇକ୍ଷୁ ଭଗ୍ନ,ଦଦରା,ଫଟା ପାନ୍ଦ ।
ଦର୍ଦ୍ଦରାସ—ପୁଂ.ବ. ବ୍ୟଞ୍ଜନବିଶେଷ ।
ଦର୍ଦ୍ଦରୀକ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଦୃ+ଣିଚ୍+ଅକ) ଭାଉଁଚାଜା, ଭେକ, ବେଙ୍ଗ ମେଘ ।
ଦର୍ଦ୍ଦୁର—ପୁଂ.ବ. (ଦୃ+କ.ଉର)ବେଙ୍ଗ, ମେଘ, ବାଦ୍ୟଭେଦ, ପର୍ବତ, ରାକ୍ଷସ-ଭେଦ, ଗ୍ରାମସମୂହ, ଦେଶଭେଦ, ଅଭ୍ରକ ଧାତୁଭେଦ ।
ଦର୍ଦ୍ଦୁରକ—ପୁଂ. ବ. ବାଦ୍ୟଭେଦ, ଭେକ, ବେଙ୍ଗ, ଦର୍ଦ୍ଦୁର ଦେଖ ।
ଦର୍ଦ୍ଦୁରଚ୍ଛଦା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ବ୍ରାହ୍ମୀ ।
ଦର୍ଦ୍ଦରୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଚଣ୍ଡିକା, ଦୁର୍ଗା, ଭେଙ୍ଗା, ମାଇବେଙ୍ଗ ।
ଦର୍ଦ୍ଦ୍ରୁ—ପୁଂ.ବ. ଦଦ୍ରୁରୋଗ, ଜାଦୁ ।
ଦଦ୍ରୁ—ପୁଂ. ବ. (ଦରିଦ୍ରା+ଉ) ଦଦ୍ରୁ-ରୋଗ, ଜାଦୁ ।
ଦଦ୍ରୁଘ୍ନ—ପୁଂ.ବ. (ଦଦ୍ରୁ+ହନ+ଅ) ଚକ୍ରମର୍ଦ୍ଦକ, ଗୁକୁଣ୍ଡା ।
ଦଦ୍ରୁଣ—ପୁଂ.ବ. ଜାଦୁରୋଗୀ,ଜାଦୁଆ
ଦଦ୍ରୁନାଶିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ତୈଳିନୀ ବୃକ୍ଷ ।
ଦଦ୍ରୁ—ପୁଂ. ବ. ଜାଦୁରୋଗ ।
ଦଦ୍ରୁଣ—ହି.ବଂ.ଜାଦୁରୋଗୀ,ଜାଦୁଆ ।
ଦଦ୍ରୁରୋଗିନ୍— ବଂ. ଜାଦୁରୋଗୀ, ଜାଦୁଆ ।
ଦର୍ପ—ପୁଂ. ବ. (ଦୃପ୍+ଘ୍ଞ.ଅ) ଗର୍ବ, ଅହଂକାର, ଦମ୍ଭ, (କ.ଅ)କସ୍ତୁରୀ ମୃଗ, ମୃଗମଦ,କସ୍ତୁରୀ, ଉତ୍ତାପ,ଆତଙ୍କ,ମାନ, ଅଭିମାନ, (ଗ୍ରା.ବ) ଦାଉ, ଉତ୍ପୀଡ଼ନ, ମୁହଁବାଲିଙ୍ଗି ।
ଦର୍ପକ—ପୁଂ. ବ. (ଦୃପ୍+ଣିଚ୍+ଅକ) କାମଦେବ, ମଦନ, (ବଂ) ଉଦ୍ଦୀପକ, ଉତ୍ତେଜକ, ଅହଂକାର ଓ ମୋହ-କାରକ ।
ଦର୍ପଚୂର୍ଣ୍ଣକରିବା—ଗ୍ରା.-ହି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଗର୍ବକୁ ଅପମାନାଦି ଦ୍ୱାରା ଧ୍ୱଂସ କରିବା ।
ଦର୍ପଣ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦୃପ୍+ଣିଚ୍+ଅନ) ଚକ୍ଷୁ ସନ୍ଦୀପନ, ଆର୍ଶୀ,ଆଇନା,ମୁକୁର, ପର୍ବତଭେଦ, ନଦଭେଦ,ନୃପଭେଦ ।
ଦର୍ପଦ—ହି. ବଂ. (ଦର୍ପ+ଦା+ଅ) ଗର୍ବଦାୟକ(ପଦାର୍ଥ), ବ. ବିଷ୍ଣୁ ।
ଦର୍ପହର—ପୁଂ. ବଂ. (ଦର୍ପ+ହୃ+କ.ଅ) ଯେ ଅନ୍ୟର ଦର୍ପ ଚୂର୍ଣ୍ଣକରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦର୍ପହରା ।
ଦର୍ପହା—ବଂ. (ଦର୍ପ+ହନ+କ.କ୍ୱିପ୍) ଦର୍ପନାଶକ,ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଗର୍ବନାଶକ, (ପୁଂ.ବ) ବିଷ୍ଣୁ ।
ଦର୍ପହାସ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦର୍ପ+ହୃ+କ.ଇନ୍) ଦର୍ପହର ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦର୍ପ-ହାରିଣୀ ।
ଦର୍ପାରମ୍ଭ—ପୁଂ.ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଅହଂକାର ଆରମ୍ଭ, ମଦସ୍ଫୁଟି ।
ଦର୍ପିତ—ହି. ବଂ. (ଦର୍ପ+ଇତ) ଅହଂ-କୃତ, ଗର୍ବିତ ।
ଦର୍ପିଷ୍ଟ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଅତି ଗର୍ବିତ ।
ଦର୍ପୀ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦର୍ପ+ଇନ୍) ଦାମ୍ଭିକ, ଅହଂକାରୀ, ପ୍ରତାପୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦର୍ପିଣୀ ।
ଦର୍ଭ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୃଭ+କ.ଅ) କୁଶ, ତୃଣ, ଦୂର୍ବା, ଶ୍ୟାମାକ, କାଶ, ବଲଜ, ମୌଞ୍ଜ ଏହି ଛଅପ୍ରକାର ।
ଦର୍ଭଟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦର୍ଭ+ଅନଟ୍) ନିର୍ଭୃତ ଗୃହ, ଗୁପ୍ତାଗାର ।
ଦର୍ଭପତ୍ର—ପୁଂ. ବ. କାଶ ।
ଦର୍ଭପୁଷ୍ପ—ପୁଂ. ବ. ସର୍ପବିଶେଷ, ଅହି ।
ଦର୍ଭମୟ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦର୍ଭ+ମୟ) କୁଶନିର୍ମିତ (ବ୍ରାହ୍ମଣାଦି), ତୃଣନିର୍ମିତ, କୁଶବ୍ୟାପ୍ତ ।
ଦର୍ଭମୂଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଔଷଧଭେଦ ।
ଦର୍ଭର—ହି. ବଂ. ଦର୍ଭଦର ଅଦୂର ଦେଶାଦି ।
ଦର୍ଭରୂପ—ପୁଂ. ବ. ଦର୍ଭପ୍ରଚୁର ଅନୁପ-ଦେଶଭେଦ ।
ଦର୍ଭହାସୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ଦୁର୍ଭହାସୀ, ମନୋହର ହାସ୍ୟକାରିଣୀ ।
ଦର୍ଭାସନ—କ୍ଲୀ. ବ. (କ.ଧା) କୁଶାସନ, ପବିତ୍ରାସନ ।
ଦର୍ଭାଙ୍କୁର—ପୁଂ. ବ. ମୁଞ୍ଜତୃଣଭେଦ ।
ଦର୍ଭି—ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ଋଷି ।
ଦର୍ମାଣ—ଗୁରୁଦାସପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଗର ।
ଦର୍ମ୍ମ—ହି. ବଂ. (ଦୃ+ମ) ଦାରକ ।
ଦର୍ମ୍ମାନ୍—ପୁଂ.ବଂ. (ଦୃ+ମନ୍)ଦାରକ ।
ଦର୍ଯ୍ୟ—ବଂ. (ଦର+ଯ) ଦରହିତ, ଭୟସାଧନ ।
ଦର୍ବ—ପୁଂ. ବ. (ଦୃ+କ.ବ) ରାକ୍ଷସ, ହିଂସ୍ରଜନ୍ତୁ, ପଞ୍ଜାବର ଉତ୍ତରରେ ଥିବା ମହାଭାରତୋକ୍ତ ଦେଶବିଶେଷ,ତଦ୍ଦେଶ-ବାସୀ ଜାତିବିଶେଷ, ହିଂସ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ।
ଦର୍ବଟ—ପୁଂ. ବ. ଦ୍ୱାରପାଳ, ଦ୍ୱାରୀ

ଗ୍ରାମରକ୍ଷକ, ଚଉକିଦାର ।

ଦିଙ୍ଗରକ—ପୁଂ. ବି. ଇନ୍ଦ୍ର,ବାୟୁ,ଆନକ-ବାଦ୍ୟବିଶେଷ ।

ଦର୍ବୀ(ର୍ବୀ)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୃ+ବ+ଇ) ବ୍ୟଞ୍ଜନାଦି କାରକ ଚଟୁ, କାଠଚଟୁ, ଡଙ୍କ, ସର୍ପଫଣା, ଦନ୍ତା ।

ଦର୍ବିକ—ପୁଂ. ବି. ଦର୍ବି ଦେଖ ।

ଦର୍ବିକର—ପୁଂ. ବି. (ଦର୍ବି+କୃ+ଅ) ଫଣାଧର ସର୍ପ ।

ଦର୍ବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦର୍ବି+କ+ଆ) ଗୋଳିହା ଲତା, ବନ୍ୟକୋଷ୍ଟ,କଙ୍କୁଳ, ଦର୍ବି ଦେଖ ।

ଦର୍ବିହୋମ—ପୁଂ.ବି. ଦର୍ବିସାଧନ ହୋମ-ଭେଦ ।

ଦର୍ବିହୋମିନ୍—ବିଂ. ଦର୍ବିହୋମକାରୀ ।

ଦର୍ବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦର୍ବି ଦେଖ ।

ଦର୍ବୀକର—ପୁଂ. ବି. ସର୍ପ, ଫଣାଧର, ଚଟୁ ନିର୍ମାଣକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦର୍ବୀସଂକ୍ରମଣ—କ୍ଲୀ.ବି. ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥ ।

ଦର୍ଶ—ପୁଂ. ବି. (ଦୃଶ୍ +ଅଧି.ଅ) ଅମା-ବାସ୍ୟା, ଦର୍ଶକାଳ ଯାଗଭେଦ, (ଭ୍ର.ଅ) ଦର୍ଶନ, ଚକ୍ଷୁଷଙ୍କାନ, (ବିଂ) ଦ୍ରଷ୍ଟା ।

ଦର୍ଶକ—ପୁଂ. ବି. (ଦୃଶ୍+କ.ଅକ) ଦ୍ୱାରପାଳ, (ବିଂ) ଦ୍ରଷ୍ଟା,ପ୍ରଧାନ.ନିପୁଣ, ଯେ ଦେଖେ, (ଦୃଶ୍+ଣିଚ୍+ଅକ) ଦର୍ଶୟିତା, ଯେ ଦେଖାଏ ।

ଦର୍ଶକଗଙ୍ଗାହାର—ଗ୍ରା. ବି. ମାଲଦହ ଜିଲାର ଗୋଟିଏ ରାଜସ୍ୱ ବିଭାଗ ।

ଦର୍ଶତ—ପୁଂ. ବି. (ଦୃଶ+କ. ଅତ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, (ବିଂ) ଦର୍ଶନୀୟ ।

ଦର୍ଶତଶ୍ରୀ—ଦ୍ୱି. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦର୍ଶ-ନୀୟ, ବିଭୂତି ।

ଦର୍ଶନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୃଶ୍+ ଅନ) ନୟନ, ସ୍ୱପ୍ନ, ବୁଦ୍ଧି, ଧର୍ମ,ଦର୍ପଣ,ଇଚ୍ଛା, ଚକ୍ଷୁ, ଚକ୍ଷୁଷଙ୍କାନ, ଅବଲୋକନ, ଦେଖିବା, ପରିଦର୍ଶନ, ନିୟମ, ଆକୃତି, ଯୋଗୀ-ମାନଙ୍କର ପିନ୍ଧିବା ଏକପ୍ରକାର କୁଣ୍ଡଳ, ଅଦାଲତ ଆଦିରେ ଉପସ୍ଥିତି, ମତ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ଦୃଶ୍ୟ ବସ୍ତୁସମୂହ, ଭେଟ, ମୂଲ୍ୟକାତ, ସଂଖ୍ୟାଦି ଶାସ୍ତ୍ର, ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ-ବିଦ୍ୟା, ଯାହା ଅଖିରେ ଦେଖାପଡ଼େ, (ଗ୍ରା.ବି)ଦେବପ୍ରତିମାମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବା ।

ଦର୍ଶନକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦେଖିବା, ଠାକୁର ଆଦିଙ୍କୁ ଦେଖିବା ।

ଦର୍ଶନପଥ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଦୃଷ୍ଟିପଥ ।

ଦର୍ଶନପାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁକୁ ଦେଖିବାକୁ ଅସୁବିଧା ଘଟିବା ।

ଦର୍ଶନପ୍ରତିଭୂ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଲଗା-ହାରୀ, ହାନର ଜମିନ୍‌ଦାର ।

ଦର୍ଶନମିଳିବ —ଗ୍ରା.ବି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି-ଙ୍କର ବା ଦେବପ୍ରତିମାଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ୍‌କାର ଲାଭହେବା ।

ଦର୍ଶନଲାଭ—ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ସାକ୍ଷାତ୍‌କାର ।

ଦର୍ଶନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନଦୀବିଶେଷ ।

ଦର୍ଶନାର୍ଥୀ—ପୁଂ. ବି. (ଦର୍ଶନ+ଅର୍ଥ+ ଇନ୍) ରାଜା ବା ଦେବତାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ।

ଦର୍ଶନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସୁ-ଦର୍ଶନ) ଦେବତା ଓ ରାଜାଆଦିଙ୍କୁ ଦେଖିବା,ଦର୍ଶକ ଯେଉଁ ଅର୍ଥ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ରଖିଦିଏ,ସଲାମୀ, ପ୍ରଣାମୀ, ଓକିଲ, ବୈଦ୍ୟ, ଜମିଦାର ଆଦିଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ପ୍ରଥମ ଭେଟି,ଉଜାଟ, ଉପହାର, ଉପଢ଼ୌକନ ।

ଦର୍ଶନୀୟ—ଦ୍ୱି. ବିଂ. (ଦୃଶ୍+ ମଂ.ଅନୀୟ) ମନୋଜ୍ଞ,ଦର୍ଶନଯୋଗ୍ୟ, ଦୃଶ୍ୟ,ସୁଦୃଶ୍ୟ, ଯାହା ଦେଖା ଯାଇପାରେ ।

ଦର୍ଶନେନ୍ଦ୍ରିୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ଚକ୍ଷୁ ।

ଦର୍ଶନୋପନିଷଦ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଉପନିଷଦ୍ ଭେଦ ।

ଦର୍ଶଯାମିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଅନ୍ଧକାର ରାତ୍ରି, ଅମାବାସ୍ୟାର ରାତ୍ରି ।

ଦର୍ଶୟିତା—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୃଶ୍+ଣିଚ୍+ କ.ତୃ)ଦର୍ଶକ,ପ୍ରକାଶକ,ଯେ ଦେଖାଏ ।

ଦର୍ଶାପଦ୍—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଚନ୍ଦ୍ର, ଅମାବାସ୍ୟା ଯାହାର ବିପଦ ହୋଇଥାଏ ।

ଦର୍ଶା(ର୍ଶେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦର୍ଶନ କରା-ଇବା,ଦେଖାଇବା, ପ୍ରମାଣ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା, ପ୍ରମାଣିତ କରିବା ।

ଦର୍ଶାତ୍ୟୟ—ବି. (ଦର୍ଶ+ଅତ୍ୟୟ) ଅମା-ବାସ୍ୟାର ପରବର୍ତ୍ତିନୀ ଶୁକ୍ଳ ପ୍ରତିପତ୍ ।

ଦର୍ଶିତ—କ୍ରି ବିଂ. (ଦୃଶ୍+ଣିଚ୍+ମଂ.ତ) ଯାହା ଦେଖାଦିଏ, ପ୍ରକାଶିତ, ଯାହା ଦେଖାଇ ଦିଆଯାଇଅଛି, ପ୍ରଦର୍ଶିତ ।

ଦର୍ଶିନ୍—କ୍ରି. ବିଂ. ଦ୍ରଷ୍ଟା ।

ଦର୍ଶିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦେଖାଯାଉଥିବା ।

ଦର୍ଶୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୃଶ୍+କ.ଇନ୍) ଦ୍ରଷ୍ଟା, ବିବେଚକ, ସାକ୍ଷାତ୍‌କାରକ,ଯେ ଦର୍ଶନ କରେ,ଯେ ଜାଣିଥାଏ,ଯାହାର ଦେଖିବାର ଶକ୍ତିଅଛି, ଅନୁଭବକାରୀ ।

ଦର୍ଶ୍ୟ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଦୃଶ୍+ଯ)ଦର୍ଶନୀୟ ।

ଦଲ୍‌ଦଲ୍‌ହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶୀତରେ ଥରିବା ।

ଦଲ୍‌ଦଲ୍(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କର୍ଦ୍ଦମ-ମୟ ହେବା, ବ୍ରଣାଦି)ପୂଯ ଓ ପାଆରେ ପୂର୍ଣ୍ଣହେବ , ଥରିବା, କମ୍ପିଉଠିବା ।

ଦଲ୍‌ଦଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ.ପତଳା କାଦୁଅ-ଯୁକ୍ତ, ସନ୍ତପନ୍ତିଆ,କାଦୁଅପ୍ରାୟ,ନରମ, ଯାହାକୁ ମଡ଼ାଦେଲେ ନଇଯାଏ, ନରମ, ପଙ୍କୁଆ, ସ୍ଥିତିସ୍ଥାପକ, ପୂଯ ଓ ପାଆଦ୍ୱାରା ମାଡ଼ିଉଠିଥିବା (ବ୍ରଣାଦି) ।

ଦଲ୍‌ଦେବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି. ଖାଇ-ବସିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦ୍ୱିତୀୟଥର ପର-ଶିବା, ଦେ ଓଡ଼ିଦେବା ।

ଦଳ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦଳ + କ.ଅ) ଉତ୍ସେଧ, ଖଣ୍ଡ, ପତ୍ର, ଧନ, ତମାଳପତ୍ର, ଅର୍ଦ୍ଧ-ଜଳଜ ତୃଣ,ଅଚ୍ଛାଦ, ଖାପ, ଅପଦ୍ରବ୍ୟ ସମୂହ, ସମ୍ପ୍ରଦାୟ,ଗୋଷ୍ଠୀ,ଅସ୍ତ୍ରଫଳକ, ଢୋଲ,ଅସ୍ତ୍ରାଦିର ଧାର,ଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ା, ପଥ୍ୟା, ପଲ, (ଭ୍ର.ଅ) ଦଳନ,ଚକଟିବା, ମଳିବା,ମୁଗ ହରଡ଼ଆଦି ଶସ୍ୟର ଫାଳ, (ଗ୍ରା.ବି)ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୃଷ୍ଟ-ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ଗୋଷ୍ଠୀ, ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ଓ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ଦଳକୁ ମେଳନଆଦିକୁ ନିମ-ନ୍ତ୍ରଣ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରେରିତ ଫୁଲ ଓ ତୁଳସୀ,ଆଖଡ଼ା ଓ ସାଧୁଆଦିର ଦଳ ।

ଦଳକରଣ—ଗ୍ରା.ବି. ରାଜାଙ୍କ ଉଆସରେ ବା ଦେବାଳୟର କର୍ମଚାରିବିଶେଷ,

ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଶା ରାଜାମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀ-କରଣ ।

ଦଲକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କାଦୁଅ ବା ମାଟି ଦଲକାହୋଇ ଛାଡ଼ିଯିବା, (ଜମି) କମ୍ପାଇବା ।

ଦଲକୋଷ—ଶ.(ବ.ଶ୍ରୀ) କୁନ୍ଦଫଳ ଗଛ

ଦଲଖିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଯେ ଦଲଘାସ ଖାଏ, (ବ) ନିକୃଷ୍ଟଜାତୀୟ ଦେଶୀ ଘୋଡ଼ା ।

ଦଲଗଞ୍ଜନ—ଗ୍ରା. ବି. ଖୁର୍ ଖୀର ।

ଦଲଗନ୍ଧ—ବି. ସପ୍ତପର୍ଣ୍ଣ, ଛତିଆନା, ସରଳା ଗଛ ।

ଦଲଜ—ହି. ବିଂ. (ଦଳ + ଜନ + ଅ) ଏକଦଳସ୍ଥିତ ।

ଦଲତା—ହି. ବିଂ. ଦ୍ୱିଧାକାରକ ।

ଦଲଦଳ—ଗ୍ରା.ବି.ପଲକୁପଲ, ପଞ୍ଚାପଞ୍ଚା ଏକଦଳ ପରେ ଅନ୍ୟଦଳ ।

ଦଲଦଲ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଲ୍ ଦୁଲ୍ ହୋଇ କମ୍ପିତ, ଦଲଦଲିଆ ଦେହ, (ବ) ଆନନ୍ଦବାଦ୍ୟାଦିର ଘୋରଶବ୍ଦ,କମ୍ପନ ।

ଦଲଦଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ପଙ୍କୁଆ, କାଦୁଆ (ଜମି), ସନ୍ତ୍ରସନ୍ତ୍ରିଆ ।

ଦଳନ—ବି. (ଦଳ+ଣ୍ଣ.ଅନ) ମର୍ଦ୍ଦନ, ମଳିବା, ଦମନ, ଶାସନ, ନିଷ୍ପିଡ଼ନ, ଫୁଟାଇବା, ବିଦାରଣ, ଭେଦନ, ଚୂନା କରିବା, ପେଷିବା,ରଗଡ଼ିବା, ସଂହାର, (ପୁଂ.ବି-କ.ଅନ) ଶାସନକର୍ତ୍ତା, ଯେ ଦଳନ କରେ ।

ଦଳନଷ୍ଟେଣ୍ଟାକ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ)ଭୃଙ୍ଗ-ପତ୍ର ଓ ବୃକ୍ଷ । [ଟେଳା ।

ଦଳନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଲୋଷ୍ଟ୍ର, ଢେଲା,ଟେକା,

ଦଳପ—ପୁଂ. ବି. (ଦଳ+ପା+କ.ଅ) ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, ଶସ୍ତ୍ରପ୍ରହରଣ, ବିଦାରକମାତ୍ର, ଦଳପତି ।

ଦଳପତି—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ) ସର୍ଦ୍ଦାର, ଦଳର ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି, ପଲର ପ୍ରଧାନ ଜନ୍ତୁ, ଗୋଷ୍ଠୀର ନେତା ।

ଦଳପି(ପି)ଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଡ଼ାହୁକଜାତୀୟ ଏକପ୍ରକାର ଜଳଚର ପକ୍ଷୀ ।

ଦଳପୁଷ୍ପା—କେତକୀ, କିଆ ।

ଦଳବଦ୍ଧ—ବିଂ. (ତତ୍ତ) ଦଳଭୁକ୍ତ, ଯେଉଁମାନେ ଦଳବାନ୍ଧି ରହନ୍ତି ।

ଦଳବଳ—ବି. ଗୋଷ୍ଠୀର ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି, ସୈନ୍ୟଦଳ, ଅନୁଚରବର୍ଗ, ସ୍ୱପକ୍ଷୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ ।

ଦଳବାନ୍ଧିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଗୋଷ୍ଠୀବାନ୍ଧିବା, ମେଳିବାନ୍ଧିବା,ବହୁବ୍ୟକ୍ତି ବା ଜୀବ ଏକତ୍ର ସଂହତ କରିବା ।

ଦଳବେହେରା—ଗ୍ରା. ବି. ପାଇକମାନଙ୍କ ସର୍ଦ୍ଦାର, ଜମାଦାର, ଗ୍ରାମର ସର୍ଦ୍ଦାର, ହାଟଆଜାତର ଅଧିକାରୀ,ଗ୍ରାମର ରାଜସ୍ୱ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ବିଷୟରେ ମୁଖ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦଲମ—ଯା.ବି.ଘରତଆରର ଉପକରଣ ସାମଗ୍ରୀଚୟ, ବୋଝ, ବଡ଼ କଡ଼କାଠ ।

ଦଲସା—ମାଳଭୂମଜଲ୍ଲର ପ୍ରଧାନ ପାହାଡ଼ ।

ଦଲମାରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କେମୁକ, କେଉ-ଗଛ, ସାରୁ ।

ଦଲମୌ—ରାଷ୍ଟ୍ରବେରେଲ ପ୍ରଦେଶାନ୍ତ-ର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପରଗଣା ।

ଦଲସୂଚି—ପୁଂ.ବି. କଣ୍ଟକ, କଣ୍ଟା,ଯେଉଁ ଗଛର ପତ୍ରରେ କଣ୍ଟାଥାଏ ।

ଦଲସ୍ଥ—ହି.ବିଂ.ଦଳଭୁକ୍ତ,ଦଳରେ ଥିବା ।

ଦଳସ୍ରଗ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତତ୍ତ)ପତ୍ରର ଶିରା ।

ଦଳା—ଗ୍ରା. ବି. ଦଳନ, ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିର ବା ଘୋଡ଼ାର ଶରୀରକୁ ହାତରେ ଘଷିବା,ଗାଈ ପ୍ରସବକଲାପରେ ପଡ଼ିବା ଫୁଲ, ମଳିବା,ଚକଟିବା, (ବିଂ)ଦଳିତ, ଘୋରାହୋଇଥିବା,ଚକଟାହୋଇଥିବା ।

ଦଳାଇ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦଳପତି) ଶୂଦ୍ରଙ୍କ ପଦବିଶେଷ, ଗ୍ରାମନାୟକ,ଜମାଦାର ।

ଦଳାକ୍ରାନ୍ତ—ହି.ବିଂ. ଦଳସ୍ଥ,ଦଳଭୁକ୍ତ ।

ଦଳାଡ଼ିକ—ପୁଂ. ବି. (ଦଳ+ଆଡ଼ିକ) ସ୍ୱୟଂ ଜାତ ତାଳବୃକ୍ଷ, ଜଙ୍ଗଲିତାଳ, ପୃଶ୍ନି, ଗୈରିକ, ନାଗକେଶର ବୃକ୍ଷ, ନାଗେଶ୍ୱର, କୁନ୍ଦପୁଷ୍ପ, କରିକର୍ଣ୍ଣ ବୃକ୍ଷ, ହସ୍ତିକର୍ଣ୍ଣ ପଲାଶ, ଫେନ, ଘାତକ, ମାଦୁନ୍ତ,କୁମ୍ଭିକା,ବୃଦ୍ଧଦାରକ,ଶିରିଷ ବୃକ୍ଷ, ବାତ୍ୟା, ମହାଉର ।

ଦଳାଢ଼ୟ—ପୁଂ. ବି.ପଙ୍କ,କର୍ଦ୍ଦମ, ପାଣିଆ କାଦୁଅ ।

ଦଳାଣ—ଯା. ବି. କୋଠାଘର,ପ୍ରକୋଷ୍ଠ, କୋଠରି, ଲମ୍ବା ଓ ଚଉଡ଼ା କୋଠରି, ଲମ୍ବା ବାରଣ୍ଡା ।

ଦଳାଦଳି—ଗ୍ରା. ବି. ପକ୍ଷାପକ୍ଷ ବିବାଦ, ବହୁବାର ଦଳିବା, ଦଳାମଳା, କୁଟା-କୁଟି, ଘଣ୍ଟାଘଣ୍ଟି, ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ବିରୋଧ ।

ଦଳାମଳ—କ୍ଲୀ.ବି. ମରୁବକ ବୃକ୍ଷ,ମରୁଆ ଫୁଲ, ଦମନକ, ମଦନ ବୃକ୍ଷ, ଦଅଣା ଗଛ ।

ଦଳାମଳା—ଗ୍ରା.ବି.ଘଷା ମୋଡ଼ା,ଚକଟା ଚକଟି, ଶସ୍ୟାଦିର ଅମଳ ।

ଦଳାମ୍ଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଚୁକଶାଗ, ଖଟାପାଳଙ୍ଗ ।

ଦଲାଲ—ଯା.ବି.ଦୟ ବିକ୍ରୟରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥ, ଦଣ୍ଡିଦାର ।

ଦଲାଲି—ଯା.ବି. କ୍ରୟ ବିକ୍ରୟରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥ, ମଧ୍ୟସ୍ଥର ପ୍ରାପ୍ୟ କମିସନ୍, କ୍ରୟ ବିକ୍ରୟରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦଳାଦ୍ରୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ପତ୍ରକ, ତେଜପତ୍ର ।

ଦଳି—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦଳ + ଇ) ଲୋଷ୍ଟ୍ର, ଟେଳା, ମାଟିର ଢିମ୍ବ ।

ଦଳିକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦଳ + ମ.ଇକ) କାଷ୍ଠ, ଜାତ ।

ଦଳି(ଲ୍)ଜ—ଗ୍ରା. (ମେଦିନୀ) ଯା. ବି. ବୈଠକଖାନା,ବରଣ୍ଡା, ଦରବାର ଘର, ଏରୁଣ୍ଡିବନ୍ଧ ।

ଦଳିତ—ହି. ବିଂ. (ଦଳ+ମ. ତ) ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ, ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ, ଖଣ୍ଡିତ, କର୍ତ୍ତିତ, ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ, ଛିନ୍ନ, ଯାହା ଦଳାହୋଇଅଛି, ଘୋରାହୋଇଥିବା, ମର୍ଦ୍ଦିତ, ନିଷ୍ପିଡ଼ିତ, ପିଷ୍ଟ, ଚୂର୍ଣ୍ଣିତ, ଶାସିତ, ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ, ବିଭକ୍ତ, ଉଦ୍ଘାଟିତ ।

ଦଳିତାଞ୍ଜନ—ବି. (ଦଳିତ+ଅଞ୍ଜନ) ଦଳାଯାଇଥିବା ଅଞ୍ଜନ ।

ଦଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କେଟିବା, ଦଳନ କରିବା, ମର୍ଦ୍ଦନ କରିବ, ଧ୍ୱଂସକରିବା,

(ଲ.ଅର୍ଥ)ଗର୍ବଓଦ୍ଧତ୍ୟାଦି ବିନାଶକରିବା, ମଳିବା,ମଳିଚିବା,ପୀଡ଼ାଦେବା,ମଜ୍ଜିବା ।

ଦଲିଲ—ସଂ. ବି. ସତ୍ତ୍ୱାସତ୍ତ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପତ୍ର, ମୋକଦମା ସଂଜ୍ଞାନ୍ତ କାଗଜାଦି, ଲିଖିତପ୍ରମାଣ ।

ଦଲିଲକର୍ତ୍ତା—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଦଲିଲ ସମ୍ପାଦନ କରିଥାଏ ବା ଥାଏ ।

ଦଲିଲଗ୍ରହୀତା—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ସପକ୍ଷରେ ଦଲିଲ ସମ୍ପାଦନ ହୋଇଥାଏ ।

ଦଲିଲଦସ୍ତାବିଜ୍—ସଂ. ବି. ଲିଖିତ ନିଦର୍ଶନ ଆଦି ।

ଦଲିଲପ୍ରମାଣ—ଗ୍ରା.ବି. ଲିଖିତ ନିଦର୍ଶନ ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ପ୍ରମାଣ,ଲିଖିତ ନିଦର୍ଶନ ।

ଦଳହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଫାଟିଯିବା,ଛିନ୍ନହେବା, ମର୍ଦ୍ଦିତହେବ,ପେଷିତହେବ, ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଦଳାଇହେବା ।

ଦଳୀ—ବଂ. (ଦଳ+ଇନ୍) ଦଳଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦଳିନୀ ।

ଦଳୁପସିଂହ—ବି. ପଞ୍ଚକଳେଶ୍ୱର ରାଜା ଜିତ୍ ସିଂହଙ୍କର କନିଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ।

ଦଳୀମୃଗ—ପୁଂ.ବି. ଛଳେଣିଯ ଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ ପ୍ରଣୀବିଶେଷ ।

ଦଳୁଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଦଳପୂର୍ଣ୍ଣ, ଦଳମିଶ୍ରିତ ହେବା ଯେଉଁ ବିଷ୍ଟ (ଜଳ), ଦଳଖିଆ ଦେଶ, (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ.) ଏକାଜାତୀୟ ଚଷା ।

ଦଳେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ ଏକଦଳ, ଏକପକ୍ଷ, ଏକପଲ ।

ଦଳେଇ—ଗ୍ରା.ବି. ଦଳାଇ ଦେଇ ।

ଦଳୋଚ୍ଛ—ପୁଂ.ବି. ଉଲ୍ଲୁକ, ସପ୍ତପର୍ଣ୍ଣ ବୃକ୍ଷ, ପଚନାଚଛ ।

ଦଳୋଦ୍ଭବ—ହି. ଜଂ. (ଦଳ+ଉତ୍+ଭୂ+ଅ) ଦଳଜାତ ମଧୁଭେଦ ।

ଦଲ୍ଭ—ପୁଂ.ବି.ପ୍ରତ୍ନ ରଣ୍ଡା, ପାପ, ଚକ୍ର, ମୁନିଭେଦ । [ଋଷିଙ୍ଗ ।

ଦଲ୍ଭ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ ଦଲ୍ଭ-

ଦଲ୍ଲି—ପୁଂ.ବି. ଇନ୍ଦ୍ର, ବଜ୍ର ।

ଦଲ୍ଲିମାନ—ପୁଂ.ବି . ବଜ୍ରଯୁକ୍ତ ।

ଦଲ୍ଲ—ହି. ବଂ. ଦଲର ଅଦୂରଦେଶାଦି, ସନ୍ନିହିତ ଦେଶ ।

ଦବ—ପୁଂ.ବି. (ଦୁ+ଅ)ବନ, ବନାଗ୍ନି, ଅଗ୍ନି, ଉପତାପ, ସନ୍ତାପ, ପୋଡ଼ାଜଳା, ଗାଦବାହ ।

ଦବନ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦମନ) ଆତଙ୍କ, ଭୀତି, ଗୁଳିଆଁ, ଚମକ, ଶଙ୍କା ।

ଦବଥୁ—ପୁଂ.ବି. (ଦୁ+ଥୁ.ଅର୍ଥ)ପରିତାପ, ଦୁଃଖ, ସନ୍ତାପ, ଉଦ୍ବେଗ, ଚକ୍ଷୁକୁଳା, ଜଳାପୋଡ଼ା ।

ଦବଦଗ୍ଧକ—କ୍ଲୀ.ବି (ଦବ+ଦଗ୍ଧ+କୈ-+ଅ) ରୋହିଷତୃଣ ।

ଦବଦବ—ଗ୍ରା.ବି.ଗୁପ୍ତ ଦକଦକ ହେବା

ଦବଦବ—ଗ୍ରା. ବି. ଓଲାଉଠା, ହଇଜା, ଆତଙ୍କ, ତ୍ରାସ ।

ଦବଦହନ—ପୁଂ ବି.(ତତ୍ତ୍) ଦାବାଗ୍ନି, ବନାଗ୍ନି, ଦାବାନଳ ।

ଦବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦେବା, ଦାନକରିବା

ଦବାଇ—ସଂ.ବି. ଔଷଧ ।

ଦବାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦାବିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, ଦାବିବା ଦେଖ ।

ଦବାଗ୍ନି—ପୁଂ.ବି. (ଦବ+ଅଗ୍ନି)ଦାବାନଳ ।

ଦବାନଳ—ପୁଂ.ବି. ବନାଗ୍ନି ।

ଦବିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚଳକୁ ବହିଯିବା, ପଛକୁ ହେବ ହେବା, ନିରସ୍ତ ହେବା, ଭୟରେ ଚୁପ୍ ହେବା, କମ୍ ହେବା ।

ଦବିଷ୍ଠ—ପୁଂ.ବି. (ଦୂର+ଇଷ୍ଠ)ସୁଦୂର, ଅତିଶୟ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ, ଦୂରଭୂତ ।

ଦବୀୟାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୂର+ଈୟସ୍) ଦକ୍ଷିଣ ଦେଶ ।

ଦବେଇଦିଆ—ଗ୍ର. କ୍ରି. ଦୋଡ଼ାଇ-ଦିଅ, ଛପାଇଦିଅ, ଙ୍କେ ନ୍ୟସ୍ତ କରି ଦିଅ ।

ଦଶ—ବି.(ଦଶନ୍+ଅ) ଦଶସଂଖ୍ୟ,(ବଂ) ଦଶସଂଖ୍ୟକ, ଗ୍ରା.ବି. ସର୍ବସାଧାରଣ, ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ମୁଖାର ଦଶଦିନର କର୍ମ

ଦଶଅବତାର—ବି. ଦୁଷ୍ଟଦଳନ ଓ ଶିଷ୍ଟପାଳନ ଓ ପୃଥିବୀକୁ ପାପରୁ ଉଦ୍ଧାରାର୍ଥ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ପୃଥିବୀରେ ଦଶଥର ଅବତରଣ ବା ଜୀବରୂପ ଧାରଣ ।

ଦଶଆଙ୍ଗୁଠି—ଗ୍ର. ବି. ଦୁଇହାତର ୧୦ ଗୋଟି ଓ ଦୁଇଗୋଡ଼ର ୧୦ ଗୋଟି ଆଙ୍ଗୁଳି ।

ଦଶଆଙ୍ଗୁଠି ପଟ୍ଟିରେ ପୂରାଇବା--ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ)ଲୋଭଗ୍ରସ୍ତ ହେବା ।

ଦଶଉତ୍ତର—ଗ୍ରା.ବଂ.ଯେଉଁ ଶତସଂଖ୍ୟାର ପରେ ଦଶସଂଖ୍ୟା ଥାଏ ।

ଦଶକ—ବଂ. (ଦଶ+କ) ଦଶର ଗୁଣିତକ ବା ଦଶସ୍ଥାନୀୟ (ସଂଖ୍ୟା), ଏକାଧିକ ଅଙ୍କର ଦକ୍ଷିଣମୁଣ୍ଡରୁ ବାମଆଡ଼କୁ ଗଣିଲେ ଦୁଇଟି ନୟ (ଅଙ୍କ),ଦଶଗୁଣିତ, (ବି) ଦଶବର୍ଷ, ଦଶାବ୍ଦ, ୧୦ ସଂଖ୍ୟାର ସମ ହାର,(ଗ୍ର. ବି.) ପଣକିଆର ଦଶସଂଖ୍ୟାର ଧାଡ଼ି ବା ଶ୍ରେଣୀ ।

ଦଶକଣ୍ଠ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଗ୍ର) ରାବଣ ।

ଦଶକଣ୍ଠଜିତ୍—ପୁଂ. ବି. (ଦଶକଣ୍ଠ+-+ଜି+କ୍ୱିପ୍) ରାମଚନ୍ଦ୍ର ।

ଦଶକତ୍ତ—ସଂ.ବି. ସ୍ପର୍ଶର ।

ଦଶକଥ—ଗ୍ର. ବି. ଏଣୁ ତେଣୁ ବହୁତ ପ୍ରକାର କଥା ବା ବିଷୟ ।

ଦଶକନ୍ଧର—ପୁଂ.ବି. (କ.ଗ୍ର) ରାବଣ ।

ଦଶକନ୍ଧରଜିତ୍—ପୁଂ.ବି. ରାମଚନ୍ଦ୍ର ।

ଦଶକନ୍ୟତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ.ବି. ତୀର୍ଥଭେଦ ।

ଦଶକର୍ମ—କ୍ଲୀ.ବି. ଗର୍ଭଧାନାଦି ଦଶବିଧ କର୍ମ ।

ଦଶକର୍ମାଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. ଦଶକର୍ମର ମନ୍ତ୍ରାଦିରେ ପଦ୍ଧତି

ଦଶକର୍ମପଟୁ—ପୁଂ. ବଂ. ଦଶକର୍ମରେ ପାରଗ ।

ଦଶକର୍ମପଦ୍ଧତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦଶକର୍ମ ବିଷୟକ ପଦ୍ଧତି,ଯେଉଁ ପୁସ୍ତକରେ ଗର୍ଭଧାନାଦି ଦଶକର୍ମ ବିଷୟକ ମନ୍ତ୍ରାଦି ବିବରଣ ଲିଖିତ ଥାଏ ।

ଦଶକର୍ମନ୍ୱିତ—ପୁଂ. ବଂ. (ତତ୍ତ୍) ଦଶକର୍ମ ଦ୍ୱାରା ଯୁକ୍ତ ଦଶକର୍ମାଭିଜ୍ଞ ।

ଦଶକାମଜବ୍ୟସନ—କ୍ଲୀ.ବି. କାମୋତ୍ପନ୍ନ

ଦଶବିଧ ବ୍ୟସନ ।
ଦଶକାଳ—ଗ୍ରା.ବ୍ଯ. ଅତି ବୃଦ୍ଧ ।
ଦଶକୁମାରଚରିତ—କ୍ଲୀ. ବ. ମହାକବି ଦଣ୍ଡି ପ୍ରଣୀତ ସଂସ୍କୃତ ଗଦ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ
ଦଶକୁଳବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବ. ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଦଶ-ଗୋଟି କୁଳବୃକ୍ଷ ।
ଦଶକେଗ୍ରେଟ—(ପ୍ରା. ଷ୍ଟ୍ରୋମ. ବ୍ଯ.) ବାଡରେ ପକାଇ ଖେଳିବା ନାଟି, (କଉଡ଼ି) ଖେଳର ଦଶମ ଆଘାତ ।
ଦଶକ୍ରିୟା—ଗ୍ରା. ବ. ମୃତ୍ୟୁର ଦଶଦିନ ଯାକ ଯେଉଁ ଔର୍ଦ୍ଧ୍ୱଦେହିକ କ୍ରିୟା ବା ଶୁଦ୍ଧି ଶ୍ରାଦ୍ଧାଦି ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ଆତ୍ମାର ସଦ୍ଗତି ନିମିତ୍ତ ସମ୍ପାଦନ କରାଯାଏ ।
ଦଶକ୍ଷୀର—କ୍ଲୀ.ବ.ଦଶବିଧ ଦୁଗ୍ଧ, ଯଥା—ଗୋ,ଗ୍ରୀ, ଉଷ୍ଟ୍ରୀ, ମେଷୀ, ମହିଷୀ, ଅଶ୍ୱିନୀ,ନାରୀ, ହସ୍ତିନୀ, ମୃଗୀ ଓ ଗର୍ଦ୍ଦଭୀ ଏହି ଦଶବିଧ ଜନ୍ତୁର କ୍ଷୀର ।
ଦଶଖପରା—ଗ୍ରା. ବ. ମୃତ୍ୟୁର ଦଶଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦଶକ୍ରିୟା ଧରିଥିବା ଓ ମୃଖାଗ୍ନି ଦେଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଦଶଭୁଠରେ ଯେଉଁ ଖପରାରେ ଅନ୍ନରାନ୍ଧି ମୃତ-ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରେତକୁ ପିଣ୍ଡଦିଏ, ଦଶଦିନର ଦଗ୍ଧହାଣ୍ଡି ।
ଦଶଗାତ୍ର—ବ. ଶରୀରର ଦଶଟି ପ୍ରଧାନ ଅଙ୍ଗ, ମୃତାହର ଦଶଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରାଯିବା ପ୍ରେତକର୍ମ ।
ଦଶଗୁଣ—ଦ୍ରି.ବ୍ଯ.ଦଶଗୁଣିତ, ଦଶବାର ।
ଦଶଗ୍ରାମ—କ୍ଲୀ. ବ. ଦଶଟେ ଗ୍ରାମଯୁକ୍ତ, ପରଗଣା ।
ଦଶଗ୍ରାମପତି—ପୁଂ.ବ.ଦଶଗ୍ରାମର ଅଧିପ ।
ଦଶଗ୍ରାମିକ—ତ୍ରି. ବ୍ଯ. ଦଶଗ୍ରାମାଧିପତି, ଦଶଗ୍ରାମର ନିକଟ ଦେଶାଦି ।
ଦଶଗ୍ରାମୀ—ପୁଂ. ବ୍ଯ. (ଦଶଗ୍ରାମ+ଇନ୍) ଦଶଗ୍ରାମର ଅଧିପତି, ଦଶଟି ଗ୍ରାମର ଶାସକ । [ବିଶେଷ ।
ଦଶଗ୍ରୀବ—ପୁଂ. ବ. ରାବଣ, ଅସୁର-
ଦଶଘରା—ଗ୍ରା. ବ. ଆଶ୍ୱିନ ଶୁକ୍ଳ ଦଶମୀ, ଜ୍ୟେଷ୍ଠମାସର ଶୁକ୍ଳଦଶମୀ ।
ଦଶଚନ୍ଦ୍ରମା—ଗ୍ରା. ବ. (ଦର୍ଶ ବା ଅମା-ବାସ୍ୟାର) ଚନ୍ଦ୍ର, ଦଶଗୋଟି ଚନ୍ଦ୍ର, (ଲ.ଅର୍ଥ)ନଖକ୍ଷତ ।
ଦଶଜଣ—ଗ୍ରା.ବ. ବହୁସଂଖ୍ୟକ ବା ଅନ-ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି । [ପୁତ୍ର ।
ଦଶଜ୍ୟେଷ୍ଠ--ପୁଂ.ବ.ପୁତ୍ରମାନଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ
ଦଶତ୍ତ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଦଶବର୍ଷ,ଦଶକ, ଦଶ-ସଂଖ୍ୟା ।
ଦଶତୟୀ—ତ୍ରି. ବ୍ଯ. ଦଶସଂଖ୍ୟା, ଦଶ-ସଂଖ୍ୟାନ୍ୱିତ ।
ଦଶତ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଶତସଂଖ୍ୟା, ଶହେ ।
ଦଶଭୁଠ—ଗ୍ରା. ବ. ନଦ୍ୟାଦିର ଯେଉଁ ଭୁଠରେ ଦଶଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରେତୋଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦଶକ୍ରିୟା କରା-ଯାଏ, ଦଶାହଦିନ ଦଶଭୁଠରେ କ୍ରିୟା-କର୍ତ୍ତା ଓ ଜ୍ଞାତିମାନଙ୍କର କ୍ଷୌରାଦି କର୍ମ ପୂର୍ବକ କରାଯିବା ସ୍ନାନାଦି କ୍ରିୟା ।
ଦଶଭୁଠିଆ—ଗ୍ରା.ବ.ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀର ଯେଉଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦଶଭୁଠରେ ପୌରହିତ୍ୟ କରେ, ଦଶଭୁଠରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଲୁଗା, ଗ୍ରା.ବ୍ଯ. ଅତି ନିକୃଷ୍ଟ ଓ ଶ୍ରେଷ୍ଠ(ଲୁଗା) ।
ଦଶଦଶା—ବ. (ଦଶ+ଦଶା) ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର ଦଶଅବସ୍ଥା,କାମାତୁର ବ୍ୟକ୍ତିର ଦଶଗୋଟି ଅବସ୍ଥା, ଭକ୍ତର ଦଶଗୋଟି ଅବସ୍ଥା ।
ଦଶଦଶୀ—ତ୍ରି.ବ୍ଯ. ଶତଗୁଣିତ ।
ଦଶଦାନ—ବ. ବୈତରଣୀ ଦାନ, ମନୁ-ଷ୍ୟର ମୁମୂର୍ଷୁ ଅବସ୍ଥାରେ କରାଯିବା ଭୂମ୍ୟାଦି ଦଶବିଧ ଦାନ, ପଶୁର ଦଶ-ସଂଖ୍ୟକ ଦାନ ।
ଦଶଦିକ୍(ଶ)—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ପୂର୍ବାଦି ଦିକ୍‌ସମୂହ, ଯଥା—ପୂର୍ବ, ପଶ୍ଚିମ, ଉତ୍ତର, ଦକ୍ଷିଣ, ଅଗ୍ନି,ବାୟୁ, ଈଶାନ, ନୈର୍ଋତ, ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ, ଅଧଃ ।
ଦଶଦିକ୍‌ପାଳ—ପୁଂ.ବ. ଦଶଦିଗର ଅଧୀ-ଶ୍ୱର, ଦିକ୍‌ପାଳ ଦେଖ ।
ଦଶଦିଗ—ଗ୍ରା. ବ. ଦଶଦିକ୍ ଦେଖ, ସବୁ ଦିଗମାନ ।
ଦଶଦିଗ ଅନ୍ଧାର ଦିଶିବା—ଗ୍ରା. ବ. କିଂ-କର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ହେବା ।
ଦଶଦ୍ୱାର—ବ. ଶରୀରସ୍ଥ ଦଶଗୋଟି ଛିଦ୍ର ।
ଦଶଧା—ଅବ୍ୟ.(ଦଶ+ଧା)ଦଶପ୍ରକାରେ, ଦଶବାର, ଦଶଗୁଣ, ଦଶଥର ।
ଦଶନ—ବ. (ଦନ୍‌ଶ+ଣ.ଅନ) କବଚ, ଦନ୍ତ, ଦଂଷ୍ଟ୍ର,(ଭା.ଅନ)ଦଂଶନ,କାମୁଡ଼ା, ପଲପରିମାଣ, ପଂଚର ଅଗ୍ରଭାଗ ।
ଦଶନଚ୍ଛଦ—ପୁଂ. ବ. (୬ତତ୍) ଓଷ୍ଠ, ଓଠ ।
ଦଶନପତ୍ର—ବ. (୬ତତ୍ତ୍) ଓଠ ।
ଦଶନପଦ—କ୍ଲୀ. ବ. ଦଶନକ୍ଷତ ସ୍ଥାନ, ଦନ୍ତକ୍ଷତ ସ୍ଥାନ । [ଓଷ୍ଠ ।
ଦଶନବସନ—ବ. (ଦନ୍‌ଶ+ବସ+ଅନ)
ଦଶନବାସ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦନ୍‌ଶ+ବସ+-ଣ.ଅନ) ଅଣ୍ଡ, ଓଷ୍ଠ ।
ଦଶନବୀଜ—ପୁଂ.ବ୍ଯ. (ବ.ବ୍ରୀ) ଡାଳିମ୍ବ-ବୃକ୍ଷ, ଡାଳିମ୍ବ ମଞ୍ଜି ।
ଦଶନାଡ଼ୀ—ଗ୍ରା. ବ. ଶରୀରରେ ଥିବା ଦଶସଂଖ୍ୟକ ନାଡ଼ୀ ।
ଦଶନାଂଶୁ—ପୁଂ. ବ.(୬ତତ୍ତ୍) ଦନ୍ତରୁଚି, ଦନ୍ତଶୋଭା ।
ଦଶନାଙ୍କ—ପୁଂ.ବ.(୬ତତ୍ତ୍) ଦଶନକ୍ଷତ, ଦନ୍ତଚିହ୍ନ, ଦଶନାଘାତ ଚିହ୍ନ ।
ଦଶନାଢ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚୁଡ଼ିକା, ଖଟା-ପାଲଙ୍କ ।
ଦଶନାମୀ—ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଶିଷ୍ୟବିଶେଷ ।
ଦଶନାମୀସନ୍ୟାସୀ—ଗ୍ରା.ବ.ଦଶ ଉପାଧି-ଯୁକ୍ତ ସନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।
ଦଶନ୍ତା—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ. ବ୍ଯ. ଦନ୍ତଯୁକ୍ତା, ଦନ୍ତ-ବିଶିଷ୍ଟା ।
ଦଶନୋଚ୍ଛିଷ୍ଟ—କ୍ଲୀ. ବ. ନିଶ୍ୱାସ, ଅଧର-ଚୁମ୍ବନ ।
ଦଶବ୍ଦ—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଦଶବ୍ଦି) ଦଶବର୍ଷ, ଦଶବର୍ଷକାଳର ସମଷ୍ଟି ବା ସମାହାର ।
ଦଶପ—ପୁଂ.ବ.(ଦଶ+ପା+ଅ) ଦଶ-ଗ୍ରାମର ରକ୍ଷକ ।
ଦଶପଚିଶ—ଗ୍ରା. ବ. ଆଠପଚିଶ ଖେଳ, ଏକପ୍ରକାର କଉଡ଼ି ଖେଳ, ଗ୍ରା.ବ୍ଯ.

ଦଶଠାରୁ ପଚିଶି ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ସଂଖ୍ୟକ ।

ଦଶପଞ୍ଚତପସ୍—ପୁଂ. ବିଂ. ଯେ ପଞ୍ଚ-ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟ ଓ ପଞ୍ଚକର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୟକରି ପଞ୍ଚାଗ୍ନି ସାଧନ ପୂର୍ବକ ତପସ୍ୟାକରେ ।

ଦଶପଲ୍ଲ—ଗ୍ରା.ବି. ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ଗଡ଼-ଜାତର ନାମ ।

ଦଶପାରମିତାଧର—ପୁଂ.ବି. ବୁଦ୍ଧଦେବ ।

ଦଶପିଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. ମୃତ୍ୟୁର ଦଶଦିନ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଦିନ ଦଶଋଠରେ ପ୍ରେତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦିଆଯିବା ପିଣ୍ଡ ।

ଦଶପୁର—କ୍ଲୀ. ବି. କୈବର୍ତ୍ତିମୁସ୍ତକ, ମାଳବର ଅନ୍ତର୍ଗତ ନଗର ବିଶେଷ ।

ଦଶପୁରୁଷ—ପୁଂ. ବି. ସ୍ୱଜନକାଦିଧ ପୁରୁଷଦଶକ, ନିଜଲ୍ପ ଧରି ଦଶପୁରୁଷ

ଦଶପୂର୍ବରଥ—ପୁଂ. ବି. ଦଶରଥ ।

ଦଶପେଯ—ପୁଂ. ବି. ଯଜ୍ଞଭେଦ ।

ଦଶବଳ—ପୁଂ. ବି. ବୁଦ୍ଧ, ଦାନଶୀଳ, କ୍ଷମା, ଶୌର୍ଯ୍ୟ, ଧ୍ୟାନ, ପ୍ରଜ୍ଞା, ବଳ, ଉପାୟ, ପ୍ରଣିଧିତ, ଜ୍ଞାନ, ବୁଦ୍ଧିଙ୍କର ଏହି ଦଶଟି ବଳ ଥିବା ବୋଲି ଏହାଙ୍କନାମ ଦଶବଳ

ଦଶବାହୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ମ୍ରା) ଦଶଭୁଜା, ଦୁର୍ଗା, (ବିଂ) ଦଶବାହୁଯୁକ୍ତା ।

ଦଶବାହୁଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. ବୃକ୍ଷ ବିଶେଷ ।

ଦଶଭୁଜ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ମ୍ରା) ଦୁର୍ଗା ।

ଦଶଭୂମିଗ—ପୁଂ. ବି. ବୁଦ୍ଧ ।

ଦଶଭୂମିଶ—ପୁଂ. ବି. ବୁଦ୍ଧ ।

ଦଶମ—ତ୍ରି. ବିଂ. ଦଶ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ, ଦଶସଂଖ୍ୟକ, (ଗ୍ରା. ବି.) ଭାଗବତର ଦଶମସ୍କନ୍ଧ ।

ଦଶମଅବତାର—ବି. ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଦଶମ ବା ଶେଷ ଅବତାର, କଲ୍କୀ ଅବତାର ।

ଦଶମଉଳି—ଗ୍ରା. ବି. ରାବଣ ।

ଦଶମଗ୍ରହ—ବି. ନବଗ୍ରହ ରୁଷ୍ଟହେଲେ ଯେପରି ମନୁଷ୍ୟକୁ ପୀଡ଼ା ଦିଅନ୍ତି ସେହିପରି ପୀଡ଼ାଦେବା ବ୍ୟକ୍ତି ଦଶମ-ଗ୍ରହ ରୂପେ କଳ୍ପିତ ।

ଦଶମଥା—ଗ୍ରା. ବି. ରାବଣ ।

ଦଶମଦଶା—ବି. ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବର ଶେଷ ଅବସ୍ଥା, ମରଣାପନ୍ନ ଅବସ୍ଥା, ପ୍ରାଣାନ୍ତକ ଅବସ୍ଥା, ମରଣ ଅବସ୍ଥା ।

ଦଶମନ୍ୟାୟ—ବି. ନ୍ୟାୟ ବିଶେଷ ।

ଦଶମସ୍ଥାନ—ପୁଂ. ବି. ଜନ୍ମ ଲଗ୍ନାଂଶ ବିଶେଷ.ଲଗ୍ନଠାରୁ ଦଶମ ସ୍ଥାନର ନାମ

ଦଶମହାବିଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ଉପାସ୍ୟ ଦଶ ଇଷ୍ଟଦେବ ମୂର୍ତ୍ତି, ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ମହାଶକ୍ତି ବା ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ଦଶ-ବିଧ ମୂର୍ତ୍ତି ।

ଦଶମାନ—ପୁଂ. ବି. ଜନପଦ ବିଶେଷ, ଦଶମାଳକ ଦେଶ ।

ଦଶମାଳକ—ପୁଂ. ବି. ଦେଶଭେଦ, ଦଶମାଳକ ଦେଶ ରାଜା ଓ ଦେଶବାସୀ

ଦଶମାଂଶ—ବି.(କ.ଧା) ଦଶଭାଗରୁ ଏକ-ଭାଗ ।

ଦଶମାସଦଶଦିନ—ଗ୍ରା. ବି. ଶାସ୍ତ୍ରମତେ ଭ୍ରୂଣର ଜନ୍ମହେବା ପୂର୍ବରୁ ମାତୃ ଗର୍ଭରେ ରହିବାର ସମୟ ।

ଦଶମାସିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଯେ ମାତୃଗର୍ଭରେ ଗର୍ଭବାସର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ରହି ପୁଷ୍ଟି ଲାଭକରି ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ।

ଦଶମାସ୍ୟ—ପୁଂ. ବିଂ. ଦଶମାସ ସ୍ଥିତ ଗର୍ଭସ୍ଥ ବାଳକ ।

ଦଶମିକ—ତ୍ରି. (ଦଶମ+ଇକ ଗଣିତ) ଅଙ୍କ ରାଶିର ଦଶାଂଶର ଏକାଂଶ, (ବିଂ) ଦଶଗୁଣୋତ୍ତର ।

ଦଶମିକଭଗ୍ନାଂଶ—ବି. ଅଙ୍କଶାସ୍ତ୍ରର ଗୋଟିଏ ପ୍ରକରଣ, ଯେଉଁ ଭଗ୍ନାଂଶ ଦଶମିକ ରାଶିର ପରିଚାୟକ ।

ଦଶମୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦଶମ+ଇନ୍) ଯେଉଁ ବୃଦ୍ଧ ନବେବର୍ଷ ଅତିକ୍ରମ କରି-ଅଛି, ଅତି ବୃଦ୍ଧ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦଶମ+ଈ) ତିଥି ବିଶେଷ, ଚନ୍ଦ୍ରର ଦଶମ କଳାର ହ୍ରାସ ବୃଦ୍ଧିଜନିତ ଦିନ, ଜୀବନର ଅନ୍ୟାବସ୍ଥା, ମରଣାବସ୍ଥା ।

ଦଶମୀଗତ—ବିଂ. ଅତି ବୃଦ୍ଧ ।

ଦଶମୀଦଶା—ବି. ମୃତ୍ୟୁ ।

ଦଶମୀସ୍ଥ—ତ୍ରି. ବିଂ. ଅତି ବୃଦ୍ଧ, ନବେ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ, କାମୁକମାନଙ୍କର କାମ-କୃତ ଦଶଦଶା ମଧ୍ୟରେ ନାଶରୂପ ଦଶାପ୍ରାପ୍ତ ।

ଦଶମୁଖ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ମ୍ରା) ରାବଣ ।

ଦଶମୁଖାନ୍ତକ—ପୁଂ. ବି. (ଦଶମୁଖ+ ଅନ୍ତକ) ରାମଚନ୍ଦ୍ର ।

ଦଶମୁଖରିପୁ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ରାମଚନ୍ଦ୍ର ।

ଦଶମୁଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ମ୍ରା) ରାବଣ ।

ଦଶମୂଷିକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦଶବିଧ ପ୍ରାଣୀର ମୂତ୍ର, ହସ୍ତୀ ମନୁଷ୍ୟାଦିର ମୂତ୍ର ।

ଦଶମୂଳ—କ୍ଲୀ.ବି.ଆୟୁର୍ବେଦୋକ୍ତ ଦଶ-ଗୋଟି ଗଛର ମୂଳ,ଦଶମୂଳ ପାଚନ ।

ଦଶମୂଳଗୁଡ଼—ପୁଂ.ବି.ଔଷଧ ବିଶେଷ ।

ଦଶମୂଳଘୃତ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚରକୋକ୍ତ ଜ୍ୱରନାଶକ ଘୃତଭେଦ ।

ଦଶମୂଳତୈଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚରକୋକ୍ତ ଔଷଧ ଭେଦ ।

ଦଶମୂଳପାଚନ—ବି.ଦଶମୂଳକୁ ପଣିରେ ସିଝାଇ ତିଆର କରାଯିବା ପାଚନ ।

ଦଶମୂଳଶୁଣ୍ଠି—କ୍ଲୀ. ବି. ଜ୍ୱରଘ୍ନ ଔଷଧ ଭେଦ ।

ଦଶମୂଳାଦିକ୍ୱାଥ—ପୁଂ. ବି. ଜ୍ୱରନାଶକ ଔଷଧ ବିଶେଷ ।

ଦଶମୂଳାରିଷ୍ଟ—ପୁଂ. ବି. ବାଜୀକରଣ ଔଷଧ ବିଶେଷ ।

ଦଶମୂଳୀତୈଳ—କ୍ଲୀ.ବି. ବାଧିର୍ଯ୍ୟନାଶକ ଔଷଧ ଭେଦ ।

ଦଶମୂଳୀ—ବି. ଦଶମୂଳ ଦେଖ ।

ଦଶଯୋଗଭଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. ସଂସ୍କାର କାର୍ଯ୍ୟର ନକ୍ଷତ୍ରବେଧ ବିଶେଷ ।

ଦଶରଥ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ମ୍ରା) ଇକ୍ଷ୍ୱାକୁ-ବଂଶୀୟ କଣେ ରାଜା, ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ପିତା, ବାଳିଙ୍କର ପୁତ୍ର, ସମ୍ରାଟ୍ ଅଶୋକଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଦଶରଥନନ୍ଦନ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ରାମଚନ୍ଦ୍ର ।

ଦଶରଥସୁତ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ରାମଚନ୍ଦ୍ର ।

ଦଶରଶ୍ମିଜିତ—ପୁଂ. ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟ, ସହସ୍ର-କିରଣ ।

ଦଶରାତ୍ର—ପୁଂ.ବି. ଦଶରାତ୍ରସାଧ୍ୟ ଯାଗ-

ଭେଦ, (କ୍ଲୀ. ବ.) ଗ୍ରନ୍ଥିଦଶକ ।

ଦଶରୂପକ—କ୍ଲୀ.ବ. ନାଟକାଦି ଲକ୍ଷଣ-ପ୍ରତିପାଦକ ଗ୍ରନ୍ଥଭେଦ ।

ଦଶରୂପଭୃତ୍—ପୁଂ. ବ. (ଦଶ+ରୂପ +ଭୃ+କ୍ୱିପ୍) ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦଶଲକ୍ଷଣକ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଧର୍ମର ଦଶ ଲକ୍ଷଣ ।

ଦଶଲୋକରେ ବସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭଦ୍ର ସମାଜରେ ବା ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ବୋଲି ଗଣିତ ହେବା

ଦଶବକ୍ତ୍ର—ପୁଂ. ବ. ରାବଣ ।

ଦଶବଦନ—ପୁଂ. ବ. ରାବଣ ।

ଦଶବାଜା—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଦଶବାର୍ଷିକ—ବିଂ. ଦଶ ବର୍ଷରେ ଯାହା ହୁଏ, ଦଶବର୍ଷ ଅନ୍ତରରେ ଘଟିବା, ଦଶସାଲା । [ଶିବ ।

ଦଶବାହୁ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ମହାଦେବ,

ଦଶବିଧ—ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦଶପ୍ରକାର,(ବିଂ) ଦଶପ୍ରକାରର ।

ଦଶବେଶ—ପ୍ରା. (ଯାଜପୁର)ବ.ବିବାହର ଦଶମ ଦିବସରେ ଜୁଇଁର ଶ୍ୱଶୁର ଘରକୁ ଯିବା ।

ଦଶଶାର—କ୍ଲୀ. ବ. ଯନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ ।

ଦଶଶ୍ରୁଜ—ପୁଂ. ବ. ଋଷିଭେଦ ।

ଦଶଶତ—କ୍ଲୀ. ବ. ସହସ୍ର ସଂଖ୍ୟା,(ବିଂ) ତତ୍ ସଂଖ୍ୟୟ ।

ଦଶଶତନୟନ—ପୁଂ. ବ. ଇନ୍ଦ୍ର ।

ଦଶଶତରଶ୍ମି—ପୁଂ. ବ. ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦଶଶତାକ୍ଷ—ପୁଂ. ବ. ଇନ୍ଦ୍ର ।

ଦଶଶତାଦ୍ରି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଶତମଲ୍ଲୀ,ଶତାବରୀ

ଦଶଶିର—ଗ୍ରା. ବ. ଜହ୍ନି, ରାବଣ, ଶରୀରର ପ୍ରଧାନ ଦଶଗୋଟି ନାଡ଼ୀ ।

ଦଶସଂସ୍କାର—ବ. ଦଶକର୍ମ ଦେଖ ।

ଦଶହସ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଯମଦେବର ବିନ୍ୟାସ ଭେଦରେ ବିସ୍ତୃତ ଭେଦ ।

ଦଶସହସ୍ର—ବ. ଦଶହଜାର ସଂଖ୍ୟା,ଏକ ଅୟୁତ, (ବିଂ) ଦଶହଜାର ସଂଖ୍ୟକ ।

ଦଶସାଲା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦଶବର୍ଷବ୍ୟାପୀ, ଦଶବର୍ଷ ଅନ୍ତରରେ ଥରେ ଘଟିବା, ଦଶବର୍ଷ ମିଆଦପାଇଁ କରାଯିବା, ଦଶ-ବର୍ଷ ବୟସ୍କ ।

ଦଶସାହସ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ. ଦଶହଜାର, ତତ୍ ସଂଖ୍ୟୟ । [ଭାଗାଦି ।

ଦଶସାହସ୍ରିକ—କ୍ଲୀ. ବ. ଅୟୁତ ପରିମିତ

ଦଶହରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦଶ+ହୃ+କ.ଅ +ଆ) ଆଶ୍ୱିନ ମାସର ଶୁକ୍ଳଦଶମୀ, ବିଜୟା ଦଶମୀ, ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଶୁକ୍ଳଦଶମୀ ।

ଦଶହାଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବ. ବାଇଜହାଣ୍ଡି, ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଘରେ ଦଶାହଦିନ ଯେଉଁ ହାଣ୍ଡିରେ ଅନ୍ନପାକ ହୁଏ ଓ ଯାହା ଉକ୍ତଦିନ ଗ୍ରାମ ମୁଣ୍ଡରେ ଫୋପଡ଼ାଯାଏ ।

ଦଶା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦଶନ୍+ଅ+ଆ) ଅବସ୍ଥା, ଦ୍ୱୀପର ବତି, ସଳିତା, ଚିତ୍ତ, ବସ୍ତ୍ରାନ୍ତ,ଲୁଗାର ଦଶୀ,କାଳକୃତ ଗର୍ଭ-ବାସାଦିରୂପ ଅବସ୍ଥା, ଗ୍ରହଦଶା, ଜନ୍ମ କାଳୀନ ଗ୍ରହାଦିର ସ୍ଥିତି ଜନିତ ଭାବ, (ଖ୍ରା. ବ) କପାଳଦଣ୍ଡ, ଦୈବ ଦୁର୍ବି-ପାକ, ଦୂରବସ୍ଥା, ଉକ୍ତି ଜନିତ ଭାବା-ବେଶ, ମୃତାଦି ଦଶକ୍ରିୟା, ଅଦୃଷ୍ଟ, ଭାଗ୍ୟ, ଦଶଟିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତ ସ ।

ଦଶାଇଶ—ଗ୍ରା.ବ.(ସଂ-ଦଶଶୀର୍ଷ)ରାବଣ ।

ଦଶାଂଶ—ବ. ଦଶମିକ, ଦଶଭାଗରୁ ଏକ ଭାଗ । [ମିକ ।

ଦଶାଂଶିକ—ବିଂ. (ଦଶାଂଶି+ଇକ)ଦଶ-

ଦଶାକର୍ଷ—ପୁଂ. ବ. (ଦଶା+ଆ+କୃଷ) ପ୍ରଦୀପ, ବସ୍ତ୍ରାଞ୍ଚଳ ଗ୍ରହଣ ।

ଦଶାକର୍ଷୀ—ପୁଂ. ବ.(ଦଶା+ଆ+କୃଷ +ଇନ୍) ଦଶାକର୍ଷ ଦେଖ ।

ଦଶାକ୍ଷୟ—ବ.(ଜ୍ୟୋତିଷ)ନବଗ୍ରହର ଦଶା ଶେଷ, ଦଶଦେଶାର ବିନାଶ ।

ଦଶାକ୍ଷର—କ୍ଲୀ.ବ.ପଂକ୍ତି ନାମକ ଛନ୍ଦୋ-ଭେଦ, ସ୍ତ୍ରୀ ଦେବତା ମନ୍ତ୍ର, ଦଶାକ୍ଷର-ଯୁକ୍ତ ମନ୍ତ୍ର ଭେଦ ।

ଦଶାଖଣ୍ଡନ—ଗ୍ରା. ବ. ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଯାଇ ସୁଦଶା ପଡ଼ିବା ।

ଦଶାଖଣ୍ଡିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସିବ୍ୟକ୍ତିର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦୂର କରିବା ।

ଦଶାଗୁଗ୍ଗୁଳୁ—ପୁଂ.ବ. ଭାବ ପ୍ରକାଶୋକ୍ତ ଔଷଧ ଭେଦ ।

ଦଶାଙ୍ଗ—ବ. ଦେବତା ପୂଜା ସମୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ,ଦଶଗୋଟି ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଧୂପ,ଦଶାଙ୍ଗପାଚନ ଦ୍ୱେଷ, ଦଶଗୋଟି ଅଙ୍ଗ ବା ଉପାଦାନ ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦଶାଙ୍ଗପାଚନ— ବ. ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଦଶଗୋଟି ପଦାର୍ଥକୁ ସିଝାଇ ତହିଁରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବା କ୍ୱାଥ ।

ଦଶାଙ୍ଗଲେପ—ପୁଂ. ବ. ପ୍ରଲେପ ବିଷୟରେ ଦେୟ ଦଶାଙ୍ଗ ଯୋଗ ବିଶେଷ ।

ଦଶାଙ୍ଗୁଳ—କ୍ଲୀ ବ. ଦଶାଙ୍ଗୁଳ ପରିମାଣ, ତରଭୁଜଫଳ,(ବିଂ)ଦଶାଙ୍ଗୁଳପରିମିତ ।

ଦଶାଦଶ—ଗ୍ରା.ବ. ଦଶମ ଦଶା,ମୃତ୍ୟୁ ।

ଦଶାଧିପତି—ପୁଂ. ବ. ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ଦଶାପତି ରବ୍ୟାଦି ଗ୍ରହ,ଦଶପଦାତିକ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ଜମାଦାର, ସର୍ଦ୍ଦାର ।

ଦଶାନନ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ରାବଣ ।

ଦଶାନାଥ—ବ. (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଦଶାଧିପତି ରବ୍ୟାଦି ଗ୍ରହ ।

ଦଶାନିକ—ପୁଂ. ବ. ଦଣ୍ଡୀକୃଷ୍ଣ, ଜୟ-ପାଳ, କନକ ମନ୍ତ୍ରି

ଦଶାନ୍ତ—ପୁଂ. ବ. (ଜ୍ୟୋତିଷ) ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ, ବର୍ତ୍ତିକାନ୍ତ, ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥା ।

ଦଶାପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.ବ. ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟ ଉଦୟ ।

ଦଶାପବିତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ.ଶ୍ରାଦ୍ଧାଦିରେ ଦେୟ ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡ । [ଦେଖ

ଦଶାଭୋଗ—ବ. (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଦଶାବିପାକ

ଦଶାମୟ—ପୁଂ. ବ. ରୁଦ୍ର ।

ଦଶାର—ବ.ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରେସିଡ଼େନ୍ସୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରାଜ୍ୟ ।

ଦଶାରୁଷ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କୈବର୍ତ୍ତିକା ।

ଦଶାର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ.ବ. (ଦଶା+ଋଣ)ଦେଶ-ବିଶେଷ, ଦଶାର୍ଣ୍ଣ ଦେଶବାସୀ ଓ ରାଜା, ଦଶାରେ ମନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଦଶାର୍ଣ୍ଣକ—ପୁଂ. ବ. ଦଶାର୍ଣ୍ଣ ଦେଖ ।

ଦଶାର୍ଣ୍ଣା—ଗ୍ର. ବ.(ଦଶାର୍ଣ୍ଣ + ଆ) ଧସାନ୍ ନଦୀ ।

ଦଶାର୍ଣ୍ଣେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବ. ପୌରବ ରୁଦ୍ରା-

ଶ୍ରୀଙ୍କ ନୃପଭେଦ ।

ଦଶାର୍ଦ୍ଧ—କ୍ଲୀ. ବି. ପଞ୍ଚସଂଖ୍ୟା, ତତ୍ସଂଖ୍ୟେୟ, ଦଳବଳ ବୃନ୍ଦ ।

ଦଶାର୍ହ—ପୁଂ.ବି. ବୃଷ୍ଣିନୃପପୌତ୍ର, ବୃଷ୍ଣିବଂଶୀୟ, ଏମାନଙ୍କର ଅଧିକୃତ ଦେଶ, (ପୁଂ.ବି) ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦଶାବତାର—ବି. ଦଶଅବତାର ଦେଖ ।

ଦଶାବିପର୍ଯ୍ୟୟ—ବି.(ଭତତ୍) ଦୁରବସ୍ଥା, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ।

ଦଶାବିପାକ—ବି. (ଭତତ୍) ଯେତେଦିନ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ କୌଣସି ଦଶା ଭୋଗ କରିବାକୁ ହୁଏ ତାହାର ଭୋଗହେବା ।

ଦଶାବୈଗୁଣ୍ୟ—ବି. (ଭତତ୍) ଦୁରବସ୍ଥା, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ।

ଦଶାଶ୍ୱ—ପୁଂ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ର, ଇକ୍ଷ୍ୱାକୁଙ୍କ ଦଶମ ପୁତ୍ର ।

ଦଶାଶ୍ୱମେଧ—କ୍ଲୀ. ବି. କାଶୀସ୍ଥିତ ତୀର୍ଥଭେଦ ।

ଦଶାଶ୍ୱମେଧଘାଟ—ବି. କାଶୀର ଗଙ୍ଗାତୀରସ୍ଥ ତୀର୍ଥଘାଟବିଶେଷ, ପ୍ରୟାଗାନ୍ତର୍ଗତ ତ୍ରିବେଣୀ ନିକଟସ୍ଥ ତୀର୍ଥଘାଟ ବିଶେଷ ।

ଦଶାଶ୍ୱମେଧିକ—କ୍ଲୀ. ବି. କାଶୀସ୍ଥିତ ତୀର୍ଥଭେଦ ।

ଦଶାସ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ)ରାବଣ ।

ଦଶାସ୍ୟଜିତ୍—ପୁଂ. ବି. ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ।

ଦଶାହ—ପୁଂ. ବି. (ଦଶ + ଅହନ୍)ଦଶଦିନ, ଦଶଦିନବ୍ୟାପୀ କାଳ, ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରେତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦଶମ ଦିନ କରାଯିବା କ୍ରିୟା, ମୃତ୍ୟୁର ଦଶମ ଦିନ ।

ଦଶି—ଗ୍ରା.ବି. ବସ୍ତ୍ରର ଅନ୍ତସୂତ୍ର, ଲୁଗାର ପଣତକାନିର ସୂତା ।

ଦଶିଆ—ଗ୍ରା.ବି. ମୋଟା ସୂତାରେ ବୁଣା ଯାଇଥିବା ଲୁଗା ।

ଦଶିପୋକ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର କୃମି, ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ଟିକିଟିକି ଧଳାସୂତା ଭଳି ପୋକ ।

ଦଶୀ—ହିଂ. ବିଂ. (ଦଶ+ଇନ୍) ଦଶସଂଖ୍ୟାଯୁକ୍ତ, ରାଜକର୍ତ୍ତୃକ ନିଯୁକ୍ତ ଦଶଗ୍ରାମାଧିପତି, ଦଶସଂଖ୍ୟା ପ୍ରମାଣକ, ସଦଶ ବସ୍ତ୍ର, ସଳିତାଥିବା (ଦୀପ), ବି. ନଗର ପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥ ଚର୍ମାଂଶ, ଲୁଗାର ପ୍ରାନ୍ତଭାଗ । [ଭେଦ ।

ଦଶୀବଦର୍ଭ—ପୁଂ. ବି. ଦକ୍ଷିଣସ୍ଥ ଦେଶ-

ଦଶେନ୍ଦ୍ରିୟ—ବି. (କ.ଧା) ପାଞ୍ଚଗୋଟି କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟ ଓ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟ ।

ଦଶେରନ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରଦୀପ ।

ଦଶେର—ପୁଂ. ବି. (ଦନ୍ଶ+କ.ଏର) ହଂସ୍ରକନ୍ତୁ ।

ଦଶେରକ—ପୁଂ. ବି. (ଦଶେର+କ) ମରୁଭୂମି, ତଦ୍ଦେଶସ୍ଥ ଜନପଦବିଶେଷ, ଦଶେରକ ଦେଶବାସୀଗଣ,ଦଶେରକ ରାଜ୍ୟର ରାଜସମୂହ ।

ଦଶେରୁକ—ପୁଂ. ବି. ମରୁଦେଶ ।

ଦଶେଶ—ପୁଂ.ବି.ଦଶାପତି ରବି ପ୍ରଭୃତି, ରାଜକର୍ତ୍ତୃକ ନିଯୁକ୍ତ ଦଶଗ୍ରାମାଧିପତି ।

ଦଶୈକାଶିକ—ହିଂ. ବିଂ. ଯାହାର ଶତ ପ୍ରତିଦଶକ ରୂପ ବୃଦ୍ଧି ଗୃହୀତା ବାର୍ଦ୍ଧୁଷିକଭେଦ ।

ଦଶୋଣି—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ)ବହୁ ହବିଷ୍କ, ଯାହାର ଅନେକ ହବି ଅଛି ।

ଦଶୋନସୀ—ପୁଂ. ବି. ବେଦୋକ୍ତ ସର୍ପଭେଦ ।

ଦଶୌଷଧକାଳ—ପୁଂ. ବି. ଦଶବିଧ ଔଷଧ କାଳ, ଦଶପ୍ରକାର ଔଷଧର ସମୟ ।

ଦଷ୍ଟ—ହିଂ. ବିଂ. (ଦନ୍ଶ+ମଂ. ତ) ଦଂଶିତ,କାମୁଡ଼ାହୋଇଥିବା, ଦନ୍ତଦ୍ୱାରା କ୍ଷତ, ଏହା ପ୍ରାୟ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତହୋଇ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ, ଯଥା—ସର୍ପଦଷ୍ଟ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଦସ୍—(ଧାତୁ) ଉତ୍କ୍ଷେପଣ କରିବା, କ୍ଷୟ କରିବା,(ଗ୍ରା.ଧ୍ୱନ୍ୟର୍ଥକ ଅବ୍ୟୟ), ଠାଉଡ଼ି,ଦୁମ୍, ଯଥା—ଏ ଖବର ଶୁଣି ସେ ଦସ୍ କରି ବସିପଡ଼ିଲା ପ୍ରକାରେ, ରୂପେ, କରି, ଯଥା—ସେ ଦୁମ୍ ଦସ ମେରେ ବିଧ ଏ ମଇଲା ।

ଦସନା—ପ୍ରା. (ଆଠମଲିକ) ବି. ବିଛଣା ।

ଦସେରକ—ପୁଂ. ବି. ଦାସେରକ, ଦସେରକ ରାଜ୍ୟ ଓ ତଦ୍ଦେଶବାସୀ, ଚେଦ୍ଦ ।

ଦସ୍ତ(ସ୍ତ)ତ୍—ଯା. ବି. ଦସ୍ତଖତ ଦେଖ ।

ଦସ୍ତ—ଯା. ବି. ହାତ, ଦାସ୍ତ, ମଳତ୍ୟାଗ, ଝାଡ଼ା,ବିରେଚନ,ପତଳାଝାଡ଼ା, (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ) ବସ୍ତ୍ର ନି, ଗଞ୍ଜପା ଦେଖ ।

ଦସ୍ତକ—ଯା.ବି.ଅମଲଦସ୍ତକ, ଅନୁମତି ପତ୍ର, ଆଦେଶପତ୍ର,ହୁକୁମ୍ନାମା,ଅମଲନାମା, ଗିରଫଦାରି ବା ଅସୁଲି ପରୁଆନା ।

ଦସ୍ତକ(ଖ)ତ୍—ଯା.ବି. ସ୍ୱାକ୍ଷର,କୌଣସି ଲିଖିତ ପତ୍ରରେ ନିଜ ହାତରେ ଲେଖାହୋଇଥିବା ନିଜର ନାମ ଦସ୍ତକ(ଖ)ତ୍, (କୌଣସି ଦଲିଲରେ ଆପଣା ନାମ) ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିବା କର୍ମ ।

ଦସ୍ତଖତକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ସ୍ୱାକ୍ଷରକରିବା, (ଦସ୍ତକତ କରିବା ବା ଦସ୍ତଖତ ବା ଦସ୍ତକତ୍ କରିବା) ।

ଦସ୍ତଖତ—ଯା. ବିଂ. (କଟକିଆ)ଯହିଁରେ ଦସ୍ତଖତ ଥାଏ, ଦସ୍ତଖତ କରାଯାଇଥିବା (ଦଲିଲ ବା ଲେଖା) ।

ଦସ୍ତଗୀର୍— ଯା. ବିଂ. (କଟକିଆ) ସହାୟକ ।

ଦସ୍ତପରିଷ୍କାର—ଗ୍ରା. ବି. କୋଷ୍ଠଶୁଦ୍ଧି ।

ଦସ୍ତବଦସ୍ତ—ଯା.କ୍ରି. ବିଂ. (କଟକିଆ—କବଲାଆଦିରେ ବ୍ୟବହୃତ) ହାତେ ହାତେ, ହାତକୁହାତ, ନଗଦ ।

ଦସ୍ତବରଦାର—ଯା. ବିଂ. (କଟକିଆ) ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ଅଧିକାର ବା ଦାବୀ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି),(ବିପରୀତ) ଦାବୀଦାର ।

ଦସ୍ତବରଦାର ହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (କଟକିଆ) କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ବା ବିଷୟରୁ ଆପେ ଆପେ ଅନ୍ତର ହୋଇଯିବା, ଇସ୍ତଫାଦେବା ।

ଦସ୍ତବରଦାର—ଯା. ବି. (କଟକିଆ)

ତ୍ୟାଗ, ଇସ୍ତଫା,ତ୍ୟାଗପତ୍ର ।

ଦସ୍ତବସ୍ତ--ଯା. ବି. କୃତାଞ୍ଜଳି, ଜୋଡ଼ହାତ, ପ୍ରାର୍ଥନାକାରୀ ଦ୍ୱାରା ଅଙ୍ଗୁଳୀକୃତ କରତଳଯୁଗ୍ମ, (ବିଂ) କୃତାଞ୍ଜଳି, ଯେ. ପ୍ରାର୍ଥନାବେଳେ ଦୁଇହାତକୁ ଯୋଡ଼ି-ଅଛି, ଅଞ୍ଜଳିବଦ୍ଧ ।

ଦସ୍ତରୁ(ରୋ)କରୁ—ଯା. ବି. ଯେଉଁ ପୁଡ଼ାରେ ମନୁଷ୍ୟର ନିତ୍ୟ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଲୁଗାପଟା ବନ୍ଧାହୋଇ ରଖାଯାଏ ।

ଦସ୍ତର୍—ଯା. ବି. ପଗଡ଼ି, ସରକାରୀ କାଗଜବଡ଼ା,(ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜାମ--ବି.) ଚପ୍ରାନି ।

ଦସ୍ତର୍ଖାନ୍(ନା)--ଯା. ବି. ଟେବଲ୍-ଉପରେ ପକାଇବାର ଲୁଗା, ମୁସଲ-ମାନ୍ ଓ ସାହେବମାନେ ଖାଇବା-ବେଳେ ଟେବଲ ବା ଭୂମିଉପରେ ଯେଉଁ ଚାଦର ବିଛାନ୍ତି ଓ ଯହିଁ ଉପରେ ଖାଦ୍ୟପାତ୍ର ଦି ରଖାଯାଏ ।

ଦସ୍ତରବନ୍ଦ୍(ଦୀ)--ଯା. ବି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟପତ୍ରର ଏକତ୍ର ସଂଗ୍ରହ, ରାଜକୀୟ କାଗଜପତ୍ର ଯାହାଙ୍କ ଅଧୀନରେ ରହେ, (ଯା. ବିଂ) ଏକତ୍ର ସଂଗୃହୀତ କାଗଜପତ୍ର ।

ଦସ୍ତା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଯଷ୍ଟିକ) ଧାତୁବିଶେଷ. ଯା. ବି.ଦସ୍ତା,ହତିଆର ଆଦର ବେଣ୍ଟ ।

ଦସ୍ତାନା—ଯା. ବି. ହାତମୋଜା, ହସ୍ତ-ଭରଣ, କରାଙ୍ଗୁଳିତ୍ରାଣ, ହସ୍ତାବରଣୀ, ଏକପ୍ରକାର ତରବାରୀ, ଯହିଁର ମୁଠା ଖୋଲପରି ହୋଇଥାଏ ଓ ଯାହାକୁ ଧରିବା ଲୋକର ହାତ କଚଟୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉକ୍ତ ଖୋଲମଧ୍ୟରେ ଆବୃତ ରହେ ।

ଦସ୍ତାବର୍—ଯା.ବିଂ.ବିରେଚକ(ଔଷଧ) ।

ଦସ୍ତାବ(ବେ)ଜ୍—ଯା.ବି.ଦଲିଲ, ଲିଖିତ ନିଦର୍ଶନପତ୍ର, ବ୍ୟବହାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ-ଲେଖ, ଲେଖ୍ୟ ।

ଦସ୍ତାବଜ୍‌ଜମାନତ୍--ଯା.ବି.ଜମିନ୍ ଦଲିଲ, ଜମିନ୍ଗ ଚୁକ୍ତିପତ୍ର, ଜମିନ୍ନାମା ।

ଦସ୍ତି—ଯା.ବି.ହାତମୁଠା ପରିମାଣ, ପ୍ରାୟ ୪ଇଞ୍ଚ ବା ଆଙ୍ଗୁଳ ପରିମାଣ, ମସାଲ ଧରିବାର ମୁଠା,ମସାଲ,ହତିଆରଆଦର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବେଣ୍ଟ ।

ଦସ୍ତିଦାନ—ଗ୍ରା.ବି. ମସାଲର ବେଣ୍ଟ ବା ମୁଠା ଓ ମସାଲରେ ତେଲ ଢାଳିବା-ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଟିନ କୁମ୍ଭା ।

ଦସ୍ତିଦାର—ଯା. ବି. ମସାଲ୍‌ଚି, (ଗ୍ରା.ବି) ବଙ୍ଗଦେଶର ଶୂଦ୍ର ଓ ଭଣ୍ଡାରଙ୍କ ବଂଶୋପାଧି ।

ଦସ୍ତୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପିଣ୍ଡାଲୁଗା, ଓ ବଚକାନିଲୁଗା, ଦେବପ୍ରତିମା ଓ ଶିଶୁ ମାନଙ୍କର ପିଣ୍ଡାଲୁଗା (କରିଆ) ।

ଦସ୍ତୁର୍—ଯା.ବି.ନିୟମ,ବିଧି,ସାଧାରଣଙ୍କ ଆଚରିତ ବ୍ୟବହାର ଲୌକିକାଚାର, ପ୍ରଥା,ରୀତି,ଚାଲ,କାଇଦା, ଆଦବ୍‌କା-ଇଦା, ଭଦ୍ର ସମାଜର ବ୍ୟବହାର ।

ଦସ୍ତୁର୍ଅମଲ—ଯା. ବି. ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟମ ।

ଦସ୍ତୁର୍ମତେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ନିୟମାନୁ-ସାରେ, ପ୍ରଥାନୁସାରେ ।

ଦସ୍ତୁର—ଯା. ବି. ଜୟ ବିଜୟ କାଳରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି କ୍ରେତା ଓ ବିକ୍ରେତା ଠାରୁ ଯେଉଁ ଅର୍ଥ ପାଏ, କମିସନ୍, ପାଉଣ୍ଡେଶ୍ୱ, ଦଲାଲି, (ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜାମ. ବି) ସ୍ୱାକ୍ଷର ।

ଦସ୍ୟୁ—ବି. (ଦସ୍+କ.ମ) ଦସ୍ୟୁ,ଚୋର, ଅଗ୍ନି, ପ୍ରତାରକ, ଠଗ, ଖଳବ୍ୟକ୍ତି, ଯଜମାନ ।

ଦସ୍ୟୁ—ବି. (ଦସ+କ.ୟୁ) ଚୋର,ଡ଼ାକୁ, ଲୁଣ୍ଠକ, ଡ଼କାଇତ, ଉତ୍ପୀଡ଼ନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ଅନ୍ତ୍ୟଜ ଜାତିବିଶେଷ, ଚକ୍ର, ଶତ୍ରୁ, ଧର୍ମଚ୍ୟୁତ ବ୍ୟକ୍ତି, ଅସୁର, (ଗ୍ରା. ବି) ସୈନ୍ୟ । [ଲୁଣ୍ଠନବୃତ୍ତି ।

ଦସ୍ୟୁତା(ତ୍ୱ)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦସ୍ୟୁ+ତା)

ଦସ୍ୟୁପତି—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଡ଼କାଇତଙ୍କ ସର୍ଦ୍ଦାର ।

ଦସ୍ୟୁବୃତ୍ତି—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦସ୍ୟୁର କର୍ମ ବା ବ୍ୟବସାୟ, ଲୁଣ୍ଠନବୃତ୍ତି ।

ଦସ୍ୟୁଭୟ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଡକାଇତ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ଡ଼ର ବା ଆଶଙ୍କା ।

ଦସ୍ୟୁସାତ୍—ଅବ୍ୟ. ଦସ୍ୟୁଧୀନ ।

ଦସ୍ୟୁହା—ପୁଂ. ବି. ଅସୁର ବିଘାତକ, ଇନ୍ଦ୍ର ।

ଦସ୍ର—ବି. (ଦସ୍+କ.ର) ଶିଶିର, ଗଧ, ଯୋଡ଼ା,ଯୁଗ୍ମ,ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର ଦ୍ୱୟ, ଅଶ୍ୱିନୀନକ୍ଷତ୍ର । [ନକ୍ଷତ୍ର ।

ଦସ୍ରଦେବତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଅଶ୍ୱିନୀ-

ଦସ୍ରସୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦସ୍ର+ସୂ+କ୍ୱିପ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟପତ୍ନୀ, ସଂଜ୍ଞା ।

ଦହ—ଗ୍ରା. ବି. ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଜଳାଶୟ, ହ୍ରଦ, ଅଳ୍ପପାଣି ଓ ବହୁତ ପଙ୍କ ଏବଂ ଜଳ-ରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜଳାଶୟ,ପଙ୍କିଳ ଜଳାଶୟ, ଦହା ଦେଶ, ଦହଲ୍ଲ ଦେଶ, (ବିଂ) ଦଗ୍ଧ, ପୋଡ଼ାହୋଇଥିବା,ଦହନକାରୀ, (ପ୍ରା. ଆଠମଲ୍ଲିକ.ବି) ଗଣ୍ଡପାଣି,ନଦ୍ୟା-ଦିର ଗଭୀର ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ, ଗଣ୍ଡ, (ବିଂ) ଦହଲ୍ଲ ହୋଇଯାଇଥିବା(ସ୍ଥାନ)

ଦହକ—ଗ୍ରା. ବି. ଡହକ, ଉତ୍ତାପ, ଜ୍ୱାଳା, ରଡ଼, ଅଗ୍ନିର ଦାଉ ଦାଉ ହେବା ଅବସ୍ଥା,(ବିଂ) ଜ୍ୱଳନ୍ତ ରଡ଼ ।

ଦହକଚୁଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଚୁଲିରେ ଜାଳ ଜଳିବାପରେ ଅଙ୍ଗାର ବା ନିଆଁ ଦହକୁ ଥାଏ ।

ଦହକାମଳ—ବି. ବୃନ୍ଦାବନର ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଲୀଳାସ୍ଥାନ ।

ଦହକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜଳିବା, ଦାଉ ଦାଉ ହୋଇ ଦୀପ୍ତି କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କ୍ରୋଧରେ ଉନ୍ମତ୍ତ ହେବା ।

ଦହଚଞ୍ଚ—ଗ୍ରା. ବି. ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ହେବା, ପୀଡ଼ା, (ବିଂ) ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ, ପ୍ରପୀଡ଼ିତ ।

ଦହଚଞ୍ଚିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯାହାଦ୍ୱାରା ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାକୁ ହୁଏ, ପୀଡ଼ାଜନକ, କଷ୍ଟ-ଦାୟକ ।

ଦହଡ଼—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଦଗ୍ଧ) ଉତ୍ତପ୍ତ, ତାତିଲା, ଗରମ, ଦହନକ, ଯହିଁରୁ ବାଷ୍ପ ବାହାରୁଥାଏ ।

ଦହଣ—ଗ୍ରା.(ମେଦ)ବି. ଗହିର ମଝିରେ ଥିବା ଗୁଷ୍ଠଜମି ।

ଦହତ—ଗ୍ରା. ବି. ଅଗ୍ନି ।

ଦହଦହରୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଶିଶୁରଞ୍ଜନ) ପିଲାମାନେ କୁକୁରକୁ ଡ଼ାକିବାର ଶବ୍ଦ,

ଶିଶୁରଞ୍ଜନାର୍ଥ ମାଆମାନେ ବୋଲିବା ପଦ।

ଦହନ—ବି. (ଦହ୍ + କ.ଅନ) ଅଗ୍ନି, ଦୁଷ୍ଟଲୋକ, ଧଳାଚିତା ଗଛ, ଚିତ୍ରକ ବୃକ୍ଷ, ଉଲ୍କାତକ, କପୋତ, (ଭ୍ର.ଅନ) ଦାହ, ପୋଡ଼ିଯିବା, (ବିଂ) ଦାହକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦହନା, (ଗ୍ରା-ବି) ନାଶ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଦଗ୍ଧ।

ଦହନକେତନ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଧୂମ, ଧୂଆଁ

ଦହନପ୍ଲୁଷ୍ଟ—ବି. ବୈଦ୍ୟକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପଦାର୍ଥ।

ଦହନପ୍ରିୟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଅଗ୍ନି-ପ୍ରିୟା, ସ୍ୱାହାଦେବୀ।

ଦହନବହ୍ନଳ—ବି. ଅଗ୍ନି।

ଦହନବଟପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଲଙ୍ଗଳକା, ଲହଲଙ୍ଗଳିଆ।

ଦହନକ୍ଷ—ବି. କୁଣ୍ଡିକାନକ୍ଷତ୍ର।

ଦହନସାରଥି—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବାୟୁ।

ଦହନାଗୁରୁ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦାହାଗୁରୁ, ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ।

ଦହନାରାତି—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଳ।

ଦହନୀୟ—ବିଂ. (ଦହ୍ + ମି.ଅନୀୟ) ଦାହ୍ୟ, ଯାହା ପୋଡ଼ାଯାଏ, ଜ୍ୱଳନୀୟ, ଦହନଯୋଗ୍ୟ।

ଦହନୋପଳ—ବି. (ଦହନ + ଉପଳ) ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତମଣି, ଆତସୀକାଚ, ଚକମକି ପଥର।

ଦହନୋଲ୍କା—ବି. ଅଗ୍ନିର ବହ୍ନୁଲିଙ୍ଗରୂପ ଉଲ୍କା।

ଦହପାଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଲୁଣରନ୍ଧିବାବେଳେ ସିଝାଇବାପାଇଁ ହାଣ୍ଡିକୁ ଅଜଡ଼ାଯିବା ଲୁଣମିଶ୍ରିତ ଘନଜଳ।

ଦହର—ବି.(ଦହ + କ.ଅର) ଭୁଙ୍ଗାଇ-ମୂଷା, ଶିଶୁ, ସାନଛୁଆ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦୁଷ, ନରକ, ବରୁଣ, (ବିଂ) ସ୍ଥୂଳ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଦୁର୍ବୋଧ, ସୂକ୍ଷ୍ମ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦହରା।

ଦହରପୁଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୈଣ୍ଡିଶୀୟ ସଂହିତାର ଅଂଶବିଶେଷ।

ଦହରସହ—କ୍ଲୀ. ବି. ବୌଦ୍ଧମାନଙ୍କର ଗ୍ରନ୍ଥ ବା ସୂତ୍ରବିଶେଷ।

ଦହ୍ରାକାଶ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚିଦା-କାଶ, ଈଶ୍ୱର।

ଦହଲ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦଲ ଭ୍ୟ) କାଦୁଅ, ପଙ୍କ, ଦଳଲ ବା ପଙ୍କୁଆ ଅବସ୍ଥା.ଅଳ୍ପ ପାଣି ବେଶି ପଙ୍କ ଓ ଜଳମୟ ପୋଖରୀ. ଗ୍ରା.ବିଂ. ଦହଲ ଦେଖ।

ଦହଲଉଠିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଭୂମି କର୍ଦ୍ଦମମୟ ହେବା, ଦଲଦଲେଇବା।

ଦହଲା—ଗ୍ରା.ବିଂ. କାଦୁଆ, ପଙ୍କିଳ, ପଙ୍କ ଓ ଜଳମୟ, ଯହିଁରେ ଲୋକ ପଶିଗଲେ ସହଜେ ଉଠିପାରେ ନାହିଁ, ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ.(ସଂ ସ୍ଥୂଳକାୟ) ମୋଟା. ସ୍ଥୂଳକାୟ, ଗ୍ରା.ବି. ଦହଲ ଦେଖ।

ଦହସତ୍ତ—ଯା.ବି.ଭୟ, ଭୀତି, କଠୋର ଦାୟିତ୍ୱ, ବନ୍ଧ, ଦହଗଞ୍ଜ, ବାଧ, ପୀଡ଼ା, ଦୁଃଖ, କଷ୍ଟ, ବିପଦ, (ବିଂ) ଭୀତଜନକ, ପୀଡ଼ିତ, ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ, ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ।

ଦହା—ଯା.ବି. ଦହଲ (ଦେଖ),ମୁସଲ-ମାନଙ୍କ ମହରମ୍ ମାସର ୧ ତାରିଖ-ଠାରୁ ୧୦ତାରିଖ (ଏ) ସମୟରେ ମୁସଲମାନଙ୍କ ମହରମ୍ ପର୍ବ ହୁଏ।

ଦହି—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦଧି)ବାସୀଦୁଧ,ଦୁଗ୍ଧ-ବିକାର, ଦହିପରି ଥଲଥଲିଆ ପଦାର୍ଥ, ମସ୍ତିଷ୍କମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଦଧିବତ୍ ଥଲ-ଥଲିଆ ବସ୍ତୁ,(ପ୍ରା.ସମ୍ବ. ବି.)ବସାଦହି, (ଘୃତ—ଲୁଣ ମରିଯିବା ଅଞ୍ଚଳ—ବି.) ଲୁଣ ମରିଯିବାର ବହଳିଆ,ଲୁଣିପାଣି।

ଦହିଲଡ଼—ଗ୍ରା.ବି.ଦହିରେ ଲୁଣ ମସଲା-ଆଦି ଦେଇ ସିଝିକରି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଏକପ୍ରକାର ବ୍ୟଞ୍ଜନ, (ପ୍ରା. ଯାଜପୁର ବି.) ମାର୍ଗଶିରମାସ ଗୁରୁବାର ଦିନ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କୁ ପୂଜା କରିଯିବା ଦହି ସଙ୍ଗେ ସିଝା ଅରୁଆ ଭାତ।

ଦହିଜନା—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ଧାନ।

ଦହିଝୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ପିଣ୍ଡାଗ୍ର ସମ୍ପୁଟରେ ଦହିକୁ ମୋହିଁ ଲହୁଣୀବାହାର କରାଯାଏ।

ଦହିଗୁଡ଼ଭାତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଅବ୍ୟୁଢ଼ାନ୍ନ) ବିବାହର ପ୍ରଦାନ କୁମାର ବର ଓ କୁମାରୀ କନ୍ୟା (ଅବିବାହିତାବସ୍ଥାରେ) ଦହିଭାତ ଖାଇବା ରୂପ, ସ୍ତ୍ରୀ ଆଚାର।

ଦହିଚୁଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦଧି ଓ ଚିପିଟକ) ଚୁଡ଼ାଦହି, ଚୁଡ଼ାସଙ୍ଗେ ଦହି ଗୋଳାଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବା ଖାଦ୍ୟ, ଚୁଲି, ଶ୍ରାଦ୍ଧ, ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ଓ ଉତ୍ସବ-ଦିନର ଉପଲକ୍ଷେ କରାଯିବା ବ୍ରାହ୍ମଣ-ଭୋଜନ।

ଦହିଚେନା—ଗ୍ରା. ବି. ଘୋଳଦହିକୁ ନିଆଁରେ ସିଝାଇ ତିଆରି କରାଯିବା ଛେନା।

ଦହିଜାତ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଦହ୍ୟ)ଦଗ୍ଧ, ଦହଗଞ୍ଜି, ପୀଡ଼ିତ, (ବି) ଦହନ।

ଦହିତୋଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଦହି ବିକ୍ରି-କରିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ପାତ୍ରବିଶେଷ।

ଦହିଦହିକା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦଧାଳୀ)ଏକ-ପ୍ରକାର ବନ୍ୟଶାକ ଲତା, ଦଧିଆ।

ଦହିଦେକା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦହିନକରିବା, ନ ଶିକରିବା, ଦଳିଚକଟି ପକାଇବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ବଳିଯିବା।

ଦହିନଉତ—ଗ୍ରା.ବି. ଦେଉଳର ମୁଣ୍ଡିରେ ଚକ୍ରତଳେ ଥିବା ଦଧିଭାଣ୍ଡ ଆକାରରେ ଗୋଲାକାର ପଥର ବା ଚୂନର ଗୋଲକ, ତନ୍ତ୍ରପୃଷ୍ଠ ବଡ଼ହଣ୍ଡି।

ଦହିନଉତଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ମୁହଁରେ ପଲମ ଘୋଡ଼ା ହୋଇଥିବା ଦହିନଉତ ପରି ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ।

ଦହିନା—ଯା.ବି. ଘୋଡ଼ାର ପାଟିମଧ୍ୟରେ ଦିଆଯିବା ଲୁହାର କଜେଇ।

ଦହିପଖାଳ—ଗ୍ରା.ବି. ଦଧିନ୍ନ,ଭାତ ସଙ୍ଗେ ଦହି ମିଶାଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବା ଏକ-ପ୍ରକାର ରୁଚିକର ଖାଦ୍ୟ।

ଦହିବସା(ସେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବସାଦହି କରିବା ନିମନ୍ତେ ଈଷତ୍ ଗରମଦୁଧରେ ମହି ପକାଇବା।

ଦହିବସିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଧ ମହିଦେବା ଦ୍ୱାରା ତାହା ବସାଦହିରେ ପରିଣତ ହେବା।

ଦହବରା(ଡ଼ା)—ଗ୍ରା.ବି. ଦହରେ ବରୁର ଯାଇଥିବା ବରପିଠା ।

ଦହବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ପୋଡ଼ିଦେବା, ଦଗ୍ଧ କରିବା, ନିଆଁ ଲଗାଇ ତହିଁରେ ଜାଳିଦେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଦହଗଞ୍ଜ କରିବା, ପୋଡ଼ିଦେବା ।

ଦହବାଳୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଦହ ବିକିକରେ ।

ଦହମାଛ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦଧିମତ୍ସ୍ୟ) କୌଣସି ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟ ଉପଲକ୍ଷରେ ଅନୁକୂଳ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦେଖାଇବା ଦଧି ଓ ମାଛଆକୃତି ମାଛ ।

ଦହମାଛଆ—(ପ୍ରା. ଯାଜପୁର. ବି.) ଧୋବା ।

ଦହମୁହାଁ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦଧିମନ୍ଥନ) ଦଧିମନ୍ଥନ, ଗ୍ରା. ବଂ. ଦଧିମନ୍ଥନରେ ବ୍ୟବହୃତ ।

ଦଧିମୁ(ମୋ)ହଁବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଦଧି ଓ ମଥ୍‌ଧାତୁ) ଘୋଳଦହ ତିଆରି କରିବାପାଇଁ ଦସାଦହକୁ ଝଡ଼ାରେ ମନ୍ଥନକରିବା, ଦଧିମନ୍ଥନ କରିବା ।

ଦହଲ—ଗ୍ରା.ବି.ଗଞ୍ଜପା ଓ ତାମ୍ବୁଲରେ ଦଶଟିପ ଥିବା ତାସ ।

ଦହହାଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ହାଣ୍ଡିରେ ଦୁଧରେ ମହିପକାଇ ଦହ ବସାଯାଏ, ଯେଉଁ ହାଣ୍ଡିରେ ବସାଦହକୁ ମୁହାଁଯାଏ, ଯେଉଁ ହାଣ୍ଡିରେ ଦହଆସ ।

ଦହହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ଦହଗଞ୍ଜ ହେବା ।

ଦହ୍ୟ—ଗ୍ରା.ବଂ. (ସଂ-ଦାହ୍ୟ) ପୋଡ଼ା, ଦଗ୍ଧ, ଦହଗଞ୍ଜ, ଦଗ୍ଧଧନ, (ବି) ଦହଗଞ୍ଜ, ଆକୁଳତା ।

ଦହ୍ୟମାନ—ବଂ (ଦହ+ମ.ଆନ) ଯାହା, ଜଳୁଅଛି, ଯାହା ଦଗ୍ଧ ହେଉଅଛି, ଜଳୁଥିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ. ଯଥ—ହୃଦୟ ଦହଗଞ୍ଜ)।

ଦହ୍ର—ବି. (ଦହ+କ.ର) ଅଗ୍ନି, ବନ-ଅଗ୍ନି, ଦାବାଗ୍ନି, ନରକ, ବରୁଣ-ଦେବତା, ଜଠର, ହୃଦୟାକାଶ,ବନ ।

ଦହ୍ରାଗ୍ନି—ବି. ଜଠରାଗ୍ନି ।

ଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦା+ଭା.କ୍ୱିପ୍) ଦାନ, ଶୋଧନ, (ଛେଦନାର୍ଥ,ଦୋ+କ୍ୱିପ୍) ଛେଦ, ଉପତ ପ, ଉପରେ ଜଣାଯିବା ଉଷ୍ଣତା, (ପାଳନାର୍ଥ,ଦେ+କ୍ୱିପ୍) ରକ୍ଷଣ, ପାଳନ, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ଦା+କ. ଅ+ଆ) ଦାସୀ, ଦାୟିକା, ପ୍ରଦାୟିନୀ, ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦାତ) ଦାଆ ଦେଖ ।

ଦାଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଧାନ୍ୟାଦି କାଟିବାର କରତ ପରି ଦାନ୍ତୁରା କଟୁଆ, ଧାନ୍ୟ-କର୍ତ୍ତରୀ, କଟାରୀ, ।

ଦାଆଙ୍କୁଡ଼ି—(ପ୍ରା. ଯାଜପୁର. ବି.) ଉଚ୍ଚ-ଜାଗାରୁ କଣ୍ଟା କାଟିବାପାଇଁ ଲମ୍ବି-ଅଗରେ ସଂଲଗ୍ନ ଦାଆ, ଦରାଞ୍ଚ ।

ଦାଆଣି—ଗ୍ରା. ବି. ବଳଦଙ୍କ ଦେହରେ ଚିଆଁ ବା ବାଣୀ ଦେବାପାଇଁ ବ୍ୟବ-ହୃତ ଲୁହା ।

ଦାଆଦଢ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଦାଆପରି ଦନ୍ତୁର ।

ଦାଆବେଠି—(ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି.) ଗ୍ରାମର ଗଇନ୍ତିଆ ବା ମଫିଦାରମାନଙ୍କ ଜମିରୁ ଧାନ କଟା ହେବାପାଇଁ ବିନା ପାରି-ଶ୍ରମିକରେ ରୟତମାନେ ଦାଆଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ବେଠି କରନ୍ତି ।

ଦାଆବେଣ୍ଟ—ଗ୍ରା.ବି. ଦାଆକୁ ହାତରେ-ଧରି ବ୍ୟବହାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ତା ମୂଳରେ ଥିବା କାଠର ମୁଠା ।

ଦାଆବେଣ୍ଟିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଦାଆ ବେଣ୍ଟ-ପରି ଲମ୍ବ, ମୋଟ ଓ ବକ୍ର (କକୁଡ଼ି-ଆଦି ଫଳ) ।

ଦାଉ—ଗ୍ରା. ବି. ଦାୟ ଦେଖ, ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଦାସ୍ତ୍ରୀ) ଦାସ୍ତ୍ରୀ, ଦାଖାଦାର ।

ଦାଇ—(ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି.) ଦାଉଣୀ ।

ଦାଇକା—ଗ୍ରା. ବି. ଦାୟିକା, ଦାଇକା, ଯ ଜ୍ଞ ଓ ପାଣ୍ଡବାଳଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତର ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଛଳରେ ଦୁଇପକ୍ଷ ପରସ୍ପର-ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଛଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୀତ ବୋଇନ୍ତି, ପ୍ରବଚନ ।

ଦାଇତ୍ୱ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦାୟିତ୍ୱ)ଦାୟିତ୍ୱ ।

ଦାଇବା—ଗ୍ରା.ବି. ଦାଆରେ ଧାନ ଗଛ-ଆଦିକୁ କାଟିବା, ମୂଳପୋଛ କରି ତୃଣ କାଟିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ନିଜର ପୂର୍ବକୃତ କର୍ମଫଳ ଭୋଗକରିବା, ଦାଇବା ଦେଖ

ଦାଇମୁଦେଇ—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ଅଭି-ଯୋଗସମ୍ବନ୍ଧେ ପ୍ରକାଶ୍ୟଭାବରେ ଅଭି-ଯୋଗ ଉତ୍ଥାପନକରିବା ବ୍ୟକ୍ତି, ଦାଖା-ଦାର, ଗ୍ରା.ବଂ. ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଲୋକ ।

ଦାଇଲ୍(ଲି)—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦାଣ୍ଡୀ)ବିଆଳି-ଧାନ ବଛିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦାଆ ।

ଦାଇ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ସଂ-ଧାତ୍ରୀ) ଧାତ୍ରୀ, ଉପମାତା, ଯେ ଶିଶୁକୁ ସ୍ତନ୍ୟଦାନ ଦ୍ୱାରା ପାଳେ,ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଗର୍ଭଚିକିତ୍ସା ବା ପ୍ରସବ କରାଇବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିପୁଣା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଦାଉ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦାବ) ଉତ୍ତାପ, (ସଂ-ଦାନ) ବାଧା, ଉତ୍ତାପ, ତୋଡ଼, ପ୍ରତାପ, ଅତ୍ୟାଚାର, ଜୁଲମ, ଜ୍ୱାଳା, ପୀଡ଼ା, ବ୍ୟଥା, ବେଦନା, ଯନ୍ତ୍ରଣା, ମର୍ମସ୍ଥାନ ଆଘାତ କରିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ, ସୁଯୋଗ, ସୁଅବସର, ସୁବିଧା, ଅଦ-ଉତ୍ତି, ପ୍ରତିଶୋଧ ।

ଦାଉଆ—ଯା.ବି.ଦାତ, ସ୍ତ୍ରୀ ଦାଗପୂର୍ଣ୍ଣକ ପ୍ରାର୍ଥନା, ମକଦ୍ଦମା ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା, ବିବାଦ, ଗ୍ରା.ବଂ. ଚୋର, ଯେ ସୁବିଧା ଦେଖି କାର୍ଯ୍ୟକରେ ।

ଦାଉଁଆ—ଗ୍ରା.ବଂ.ଯେ ଖଞ୍ଜ ବା ସୁଯୋଗ ଉଣ୍ଡି କାମକରେ ।

ଦାଉଁଦାଉଁ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଦୁମ୍‌ଦୁମ୍, ଧମାଧମ ଶବ୍ଦକରି ଚ୍ଛିତ ଦମ୍‌ଦମ୍ ହେବାର ଶବ୍ଦ, ଭୟରେ ବିଶେଷ ହୃତ୍‌କମ୍ପଯୁକ୍ତ ।

ଦାଉଁମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସୁଯୋଗ ବା ଖଞ୍ଜ ଉଣ୍ଡି କାମ କରିବା, ଖଞ୍ଜ ଉଣ୍ଡି ବା ସୁଯୋଗ ଦେଖି ଗୁଡ଼ିଏ ଲାଭ କରିବା, ହଠାତ୍ କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଝାଁପିକରି ନେଇଯିବା ।

ଦାଉକ—ବି. ଜଳରେ ପକ୍ଷିବିଶେଷ ।

ଦାଉକଳ—ଗ୍ରା. ବି. (ଜାହାଜିଆ ଶବ୍ଦ) ଯେଉଁ କଳ ସାହାଯ୍ୟରେ ଲଙ୍ଗର

ପାଣିରୁ ଉପରକୁ ଟେକାଯାଏ ।

ଦାଉଘାତ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଅତ୍ୟଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱବିଶେଷ, ଆଘାତ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜ୍ୱାଳା ବା ପୀଡ଼ା, ବେଦନା, କ୍ଷତଆଦିର ପୀଡ଼ାଯୁକ୍ତ ଓ ଭୟାନକ ଅବସ୍ଥା, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଦାଉ-ଘାତଆ ଦେଖ ।

ଦାଉଘାତଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ପୀଡ଼ା ବା ବେଦନାଯୁକ୍ତ, ମର୍ମନ୍ତୁଦ, ମର୍ମ ସ୍ଥାନରେ ଆଘାତ ଲାଗିବା ହେତୁ ବିଶେଷ କଷ୍ଟ-ଦାୟକ ।

ଦାଉଘାତି—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅନିଷ୍ଟକାରୀ, ଯେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ।

ଦାଉଣି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦାମନୀ) ବେଙ୍ଗ-ଲାରେ ବଲଦମାନେ ଏକାଧିକ ପଯା ଲାଗିଥିବା ଯେଉଁ ଲମ୍ବ ଦଉଡ଼ିରେ ଯୋଗୁ ହୁଅନ୍ତି, ଗଲ କମ୍ବଲ, ବଲଦ-ଆଦିଙ୍କ ଠାରେ ଦାଗ (ବାଣୀ)ଦିଆଯିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ତାତ୍ତଲ ଲୁହା, (ପ୍ରା. ଯାଜ.ବି)ମେରୁରେ ଗଳାଯିବା ବେଡ଼ର ଗୋଲକ ।

ଦାଉଣିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ଦାଉଣିରୁ)କଳୁଆ, ଦାଉଣିଆ ହୋଇଥିବା ।

ଦାଉଣିଗିଲି—ଗ୍ରା.ବି.କଳବଳରେ ପକାଇ କାର୍ଯ୍ୟ ହାସଲ କରିବା ଚତୁରୀ ।

ଦାଉଣ୍ଡି—ଗ୍ରା.ବି. ଆନନ୍ଦଦାୟକବିଶେଷ ।

ଦାଉଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଦାଉଣ୍ଡିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଦାଉଦ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଓଡ଼ିଶାର ଜନୈକ ମୋଗଲ ଶାସନକର୍ତ୍ତା ।

ଦାଉଦ୍‌ଖାନି—ସଂ. ବି. ଏକପ୍ରକାର ସରୁ ଚାଉଳ ।

ଦାଉଦ୍‌ନଗର—ବି.ଗସ୍ପାଜିଲ୍ଲାର ଆରଙ୍ଗା-ବାଦ ଉପବିଭାଗର ପ୍ରଧାନ ସହର ।

ଦାଉଦାଉ—ଗ୍ରା. ହିଂ. ବିଂ. (ସଂ-ଦାହ + ଅଗ୍ନି)ଦୀପ୍ତି ପୂର୍ବକ (ଜଳିବା),ଜକଜକ, ଦାଉଁଦାଉଁ ଦେଖ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ, ଦୀପ୍ତିମୟ, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ) ଶବ୍ଦବିଶେଷ । [ଗହ୍ମ ।

ଦାଉଦୀ—ସଂ. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ

ଦାଉପେଚ—ସଂ.ବି. କଳକବର, ଖଞ୍ଜ-ଖଞ୍ଜ. ସୁଯୋଗ ।

ଦାଉଯାଧିବା—ଗ୍ରା.ହିଂ.ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା

ଦାଏ—ଗ୍ରା. ବି. ଦାୟ ଦେଖ ।

ଦାଏର୍—ସଂ.ବି.ବିଗ୍ରହାଧୀନ, ବିଗ୍ରହାର୍ଥ ଅଦାଲତରେ ଉପସ୍ଥାପିତ, (ବି) ଅଦା-ଲତରେ (ମୋକଦ୍ଦମା) ଉପସ୍ଥାପନ ।

ଦାଏରି—ସଂ.ବିଂ. ଅଦାଲତରେ ନାଲିସ କରାଯାଇଥିବା, ବିଗ୍ରହାର୍ଥ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ଶେଷ ବିଗ୍ରହ ହୋଇନ ଥିବା

ଦାଏଲ୍—ଗ୍ରା. (ସମ୍ଭାବ. ଡାଲ ।

ଦାଁଟ—ଗ୍ରା. (ସମ୍ଭ) ବି. ଚିହ୍ନଣ ।

ଦାଁଣ୍ଡି—ଗ୍ରା.(ସମ୍ବଲ ଓ ସିଂହଭୂମିଅଞ୍ଚଳ) ଦଣ୍ଡା । [ଦ ତ ।

ଦାକ—ପୁଂ. ବି. (ଦା + କ.ଅ)ଯଜମାନ,

ଦାକ୍ଷ—ବିଂ. (ଦକ୍ଷ+ଅ) ଦକ୍ଷସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଦକ୍ଷଜାତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାକ୍ଷୀ,(ବି) ତଲ୍ଲକ୍ଷଣ, ଦକ୍ଷିର ଗ୍ରନ୍ଥସମୂହ ।

ଦାକ୍ଷାୟଣ—ପୁଂ. ବି. (ଦକ୍ଷ + ଅୟନ) ସୁନା, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା, ମୋହର, ଭୂଷଣ-ଆଦି ମନୋହର ଦ୍ରବ୍ୟ, ଦକ୍ଷଯଜ୍ଞ ଦେଖ ।

ଦାକ୍ଷାୟଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦକ୍ଷ+ଅୟନ+ ଇ) ଦକ୍ଷ ପ୍ରଜାପତିଙ୍କ କନ୍ୟା, ସତୀ, ପାର୍ବତୀ, ଦୁର୍ଗା, (ଜ୍ୟୋତିଷ) ରେବତୀ ନକ୍ଷତ୍ର, ଅଶ୍ୱିନ୍ୟାଦି ୨୭ ନକ୍ଷତ୍ର,ରୋହିଣୀ ନକ୍ଷତ୍ର, କଶ୍ୟପଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ଅଦିତି, ବିଂ. (ଦାକ୍ଷାୟଣ+ ଇନ୍)ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣନିର୍ମିତ ।

ଦାକ୍ଷାୟଣୀପତି—ପୁଂ. ବି.-(ତତ୍ତ୍ୱ)ଶିବ, ମହାଦେବ, ତାରାପତି, ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଦାକ୍ଷାୟଣୀରମଣ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଦାକ୍ଷାୟଣ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଆଦିତ୍ୟ ।

ଦାକ୍ଷାୟ୍ୟ—ବି(ଦକ୍ଷ+ଆୟ୍ୟ+ଅ)ଗରୁଡ଼, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ବାହନ, ଶାଗୁଣା, ଗୃଧ୍ର ।

ଦାକ୍ଷି—ବି.(ଦକ୍ଷ + ଇ) ଦକ୍ଷଙ୍କ ଅପତ୍ୟ ।

ଦାକ୍ଷିକନ୍ଥା—ବି. ବାଲ୍ମୀକ ।

ଦାକ୍ଷିଣ—ବିଂ. (ଦକ୍ଷିଣା + ଅ) ଦକ୍ଷିଣା-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,(ଦକ୍ଷିଣ+ଅ)ଦକ୍ଷିଣସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ବି) ଶବ୍ଦପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣୋକ୍ତ ହୋମ-ବିଶେଷ ।

ଦାକ୍ଷିଣିକ—ପୁଂ. ବିଂ. ଦକ୍ଷିଣାଦାତାପୁର, ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକଗାମୀ, (ବି) ବନ୍ଧବିଶେଷ, ଦକ୍ଷ ଦେଖ ।

ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ—ବିଂ.(ଦକ୍ଷିଣ + ତ୍ୟ) ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗ୍‌ଭବ, ଦକ୍ଷିଣରେ ଅବସ୍ଥିତ, ଦକ୍ଷିଣ ଦେଶୀୟ, ଦକ୍ଷିଣୀ, ଦକ୍ଷିଣ ଦେଶବାସୀ, ଦକ୍ଷିଣିଆ, (ବି) ଦକ୍ଷିଣାପଥ, ବିନ୍ଧ୍ୟା-ଚଳର ଦକ୍ଷିଣରୁ କୁମାରିକା ଅନ୍ତରୀପ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବସ୍ଥିତ ଦେଶ ।

ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟପ୍ରଭା—ବି.(ଆଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ) ବୈଜୟନ୍ତୀ ପ୍ରଭା ଦେଖ ।

ଦାକ୍ଷିଣାନ୍ୟୟ—ପ୍ରା.ବି. (ଯାଜ)ଯାଜପୁର-ବାସୀ ଲୁଲୀନ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଶାଖାବିଶେଷ

ଦାକ୍ଷିଣାପଥକ—ବିଂ. ଦକ୍ଷିଣାପଥ ଦେଶ-ଜାତ ।

ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ—ବି. (ଦକ୍ଷିଣା+ ଯ) ଦୟା, ପରଚ୍ଛନ୍ଦାନୁବର୍ତ୍ତିତା,ଆନୁକୂଲ୍ୟ,ପ୍ରସନ୍ନତା, ଔଦାର୍ଯ୍ୟ, ଉଦାରତା, ସରଳତା, ଭଦ୍ରତା, ସୌଜନ୍ୟ, ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଚିତ୍ତକୁ ପ୍ରସନ୍ନ କରିବାର ଭାବ, (ବିଂ) ଦକ୍ଷିଣାର ଉପଯୁକ୍ତ, ଦକ୍ଷିଣାର୍ହ ।

ଦାକ୍ଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦକ୍ଷ + ଇ)ଦକ୍ଷପ୍ରଜା-ପତିଙ୍କ କନ୍ୟା, ପାଣିନିଙ୍କ ମାତାଙ୍କ ନାମ, (ବିଂ.ଦାକ୍ଷ+ ଇ) ଦକ୍ଷସମ୍ବନ୍ଧୀୟା, ଦକ୍ଷଜାତା, ଦାକ୍ଷ ଦେଖ । [ମୁନି ।

ଦାକ୍ଷୀପୁତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପାଣିନି

ଦାକ୍ଷୀସୁତ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ପାଣିନିମୁନି

ଦାକ୍ଷେୟ—ପୁଂ. ବି. ଦାକ୍ଷୀପୁତ୍ର, ପାଣିନି ମୁନି ।

ଦାକ୍ଷ୍ୟ—ବି. (ଦକ୍ଷ+ଭାବ.ଯ) ଦକ୍ଷତା, ପଟୁତା, ନୈପୁଣ୍ୟ, ସାମର୍ଥ୍ୟ, କାର୍ଯ୍ୟ-କୁଶଳତା, (ଗ୍ରା.ବି) ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ,ପରଚ୍ଛନ୍ଦା-ନୁବର୍ତ୍ତିତା ।

ଦାଖଲ—ଗ୍ରା. (ଜମିଦାରୀ ସାଙ୍କେତିକ) ଦାଖଲ ଖଜଣା ।

ଦାଖଲ୍—ସଂ. ବି. ହାଜିର, ଉପସ୍ଥିତ, ପହଞ୍ଚାଇବା, ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା, ଅର୍ଥ ପ୍ରେରଣ, ପଠ, ଟଙ୍କାଦେବା, ଡ଼ିପା-

ଜିଟ୍, ନ୍ୟାସ, (ବିଂ) ହାଜର, ଉପସ୍ଥିତ, (କାଗଜ ପତ୍ରରେ ନାମଆଦି) ସନ୍ନିବିଷ୍ଟ, ଦରଜ ଦିଆଯାଇଥିବା, ଦିଆଯାଇଥିବା (ଧନ ବା ବସ୍ତୁ) ପ୍ରେରିତ, ଉପଜିଟ୍ କରାଯିବା ।

ଦାଖଲକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପଏଠ ଦେବା, ପଟ୍ଟାଇବା, ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା, କାଗଜ ପତ୍ରରେ ନାମଆଦି ପୂରଣ କରିବା, ନାମଆଦି ଚଢ଼ାଇବା ।

ଦାଖଲକାରୀ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ଦାଖଲ କରେ ।

ଦାଖଲଖାରଜ୍—ଯା.ବି.ଖାରଜ ଦାଖଲ, କୌଣସି ସିରସ୍ତାରେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁର ନାମ କାଟି ଅନ୍ୟର ନାମ ସେହି ସ୍ଥାନରେ ପୂରଣ କରିବା, (କୌଣସି ଭୂସ୍ୱତ୍ୱ ପକ୍ଷେ) ପୂର୍ବାଧିକାରୀର ନାମ କାଟିଦେଇ ନୂତନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନାମ ଜମିଦାରୀ ବା ସରକାରୀ ସିରସ୍ତାରେ ଲେଖିବା ।

ଦାଖଲଖାରଜକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ସିରସ୍ତାର କାଗଜଆଦିରେ ପୂର୍ବତନ ଅଧିକାରୀର ନାମ କାଟି ଦେଇ ନୂତନ ଅଧିକାରୀ ବା ସ୍ୱତ୍ୱବାନ୍ ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ ଦରଜ କରିବା ।

ଦାଖଲଖାରଜମନ୍ଦକୁମ—ଯା. ବି. ଯେଉଁ ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟ ବିଭାଗରେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବିକ୍ରେତାର ନାମ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ପକ୍ଷେ ଯଥାକ୍ରମେ ଓ୍ୱାରିସ ଓ ଖରିଦ୍‌ଦାରର ନାମ ବିଚାର ପରେ ଲେଖାଯାଏ ।

ଦାଖଲଖାରଜରୁ(ରୋ)ଷ(ଷ୍ଟ)ମ୍—ଯା.ବି. ଦାଖଲଖାରଜ ଫିସ ବା ସଲାମି ।

ଦାଖଲଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନିକଟରେ ଟଙ୍କା ଆଦି ପଟ୍ଟାଇବା ବା ପଏଠ ଦେବା ।

ଦାଖଲନେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଦାଖଲ କରିବା ଟଙ୍କାକୁ ବିଧିମତେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ଦାଖଲହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦରଜହେବା, ଲେଖାହେବା, ଉପସ୍ଥିତ ହେବା, (ଧନ ବା ବସ୍ତୁ) ଦିଆଯିବା ପଏଠ ହେବା ।

ଦାଖଲ୍—ଯା.ବି.ଟଙ୍କା ଦେବାର ପାଉତି, ଟଙ୍କଣା ଦାଖଲ କରିଥିବାର ନିଦର୍ଶନ ପତ୍ର ।

ଦାଖଲ—ଯା. ବିଂ. ଦାଖଲ କରାଯିବା ।

ଦ: ।:—ଗ୍ରା. ବି. ଦାଖଲ. ଖାରଜର ସାଙ୍କେତିକ ଅକ୍ଷରଦ୍ୱୟ ।

ଦାଖିଲ୍—ଯା. ବିଂ. ପ୍ରବିଷ୍ଟ, ଉପସ୍ଥାପିତ, ଅର୍ପଣ, ପେଶ, ତୁଲ୍ୟ, ସାମିଲ ।

ଦାଖିଲଖାରଜ—ଯା. ବି. ଦାଖଲଖାରଜ ଦେଖ ।

ଦାଖିଲଦାର—ଯା. ବିଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଟଙ୍କା ବା ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରେରଣ କରେ ।

ଦାଖିଲ—ଯା. ବି. ଦାଖଲ ଦେଖ ।

ଦାଖିଲୀ—ଯା. ବି. ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟଙ୍କର ସ୍ଥାୟୀ ସୈନ୍ୟ,(ବିଂ)ଦାଖଲ କରାଯିବା ।

ଦାଗ୍—ଯା. ବି. ଚିହ୍ନ, ଅଙ୍କ, କଳଙ୍କ, ଦାଗ ଦେଖ ।

ଦାଗ୍‌ବାଲ୍—ଯା. ବିଂ. ଚିହ୍ନିତ, ଅଙ୍କିତ, କଳଙ୍କିତ ।

ଦାଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଚିହ୍ନ, କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁକୁ ମାଡ଼ିବସିବା ପରେ ଯେଉଁ ଚିହ୍ନ ରହିଯାଏ,ଛେକ,ମାର୍କା,ମଳିଚିହ୍ନ, କଳଙ୍କଚିହ୍ନ, କାଳୀଦାଗ, କ୍ଷତଚିହ୍ନ, ବାଣୀ, ଟଆଁ,ଦେହରେ ଛେକ, ଚଡ଼ ଦାଗ, ରେଖା, ଗାର,(ଲ.ଅର୍ଥ)ମନରେ ଜାତହେବା ଦୁଃଖ ବା ଦରଜ, ଲୁଚା ବା ଅନ୍ୟ ପଣ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ଟିପା ଯାଇଥିବା ମୂଲ୍ୟଜ୍ଞାପକ ଚିହ୍ନ, ବନ୍ଧକ ଦଗା, ବନ୍ଧକର ଏକଗ୍ରେଟ ବା ଏକ ଥର ଫରେ, ପଣିଆଁ ଔଷଧର ଏକ-ପାନ, ଯାହା ବେତନ ଉପରେ କାଗଜ ଦାଗରେ ଚିହ୍ନିତ ହୋଇଥାଏ, ଗ୍ରେଟ ରେଖା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ବଦନାମ, ଅପଯଶ, କଳଙ୍କ, କାଳି, ଅଖ୍ୟାତି, ଅକୀର୍ତ୍ତି, ଦୁର୍ଗୁଣ, ଦୋଷ ।

ଦାଗରାଜ(ଜ)—ଯା. ବି. କୋଠ ଆଦିର ସାମାନ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ ଆଂଟିକି ମରାମତି ।

ଦାଗଲଗା(ଗେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ମଇଳା ଚିହ୍ନ ବସାଇବା, (କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ)କଳଙ୍କ ଆରୋପ କରିବା, ଅନ୍ୟଠାରେ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଦେଖାଯିବା କଳଙ୍କ ଲଗାଇବା ।

ଦାଗଲାଗିବା—ଗ୍ରା. ବି. ମଳିଆ ହେବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ କଳଙ୍କ ଲାଗିବା

ଦାଗିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଛକ ବା ଚିହ୍ନଦେବା, ଚଡ଼ ଦେବା, ଲାଞ୍ଛିବା, ବନ୍ଧକ ଫରେ କରିବା, ମଇଳା ଚିହ୍ନ ଦେବା ।

ଦାଗୀ—ଯା. ବିଂ. ଦାଗ ବା ଚିହ୍ନଯୁକ୍ତ, କଳଙ୍କିତ, ଯେ ଅପରାଧ କରି ରାଜ ଦ୍ୱାରରେ ପୂର୍ବେ ଦଣ୍ଡ ପାଇଅଛି, ଚିଆଁ ଦିଆ ଯାଇଥିବା, (ଯା.ବି) ଥରେ ସଜା ପାଇଥିବା ଲୋକ ।

ଦାଘ—ବି.(ଦହ + ଘ୍ର.ଅ)ଗରମୀ,ତାପ ।

ଦାଠାଙ୍ଗି—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅତିଶୟ ଗୁଲୁଖୁ ।

ଦାଡ଼ିକ—ବି. (ଦଡ଼ + କ. ଅକ) ଦନ୍ତ, ହଂସ୍ରଜନ୍ତୁ ଆଦିଙ୍କର ଚଡ଼ ଦାନ୍ତ ।

ଦାଡ଼ିଧାନ—ପ୍ର.(ସମ୍ବ)ବି.ଜଇଚଡ଼ାଧାନ ।

ଦାଡ଼ିମ—ବି. (ଦଳ + କ.ଇମ) ଡାଳିମ୍ବ ଫଳ ଓ ଗଛ । [ବୃକ୍ଷ ।

ଦାଡ଼ିମପତ୍ରିକ—ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ରୋହିତକ

ଦାଡ଼ିମପୁଷ୍ପ—ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ରୋହିତକ ବୃକ୍ଷ, (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦାଡ଼ିମଫୁଲ ।

ଦାଡ଼ିମପୁଷ୍ପକ—ବି. (ଦାଡ଼ିମପୁଷ୍ପ + କ) ରୋହିତକ ବୃକ୍ଷ ଦେଖ ।

ଦାଡ଼ିମପ୍ରିୟ—ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଶୁକ, ଶୁଆ, କୀରପକ୍ଷୀ ।

ଦାଡ଼ିମଭକ୍ଷଣ—ବି. କୀରପକ୍ଷୀ,ଶୁଆ,(ବିଂ) ଦାଡ଼ିମଭକ୍ଷକ ।

ଦାଡ଼ିମୀ—ବି. (ଦଳ + ଇନ୍ + ଈ) ଦାଡ଼ିମ ଦେଖ ।

ଦାଡ଼ିମୀସାର—ବି. ଦାଡ଼ିମ ଦେଖ ।

ଦାଡ଼ିମ୍ବ—ବି. ଦାଡ଼ିମ ଗଛ ଓ ଫଳ ।

ଦାଡ଼ୀ—ବି. ଦାଡ଼ିମ ଗଛ ଓ ଫଳ ।

ଦାଢ଼—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧାର) ଅସ୍ତ୍ରାଦିର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଧାର, ଦାଢ଼ୁଆ ଅସ୍ତ୍ର, ଏକକଡ଼ା କଡ଼ିର ୩/୪ ଭାଗରୁ ଏକଭାଗ ପରିମାଣ,

ଅତି ସାମାନ୍ୟ ଅଂଶ, ନଈ ପୋଖରୀର ଜଳର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଉଚ୍ଚ ଭୂଭାଗ, କାନ୍ଥ, ଅଡ଼ଙ୍ଗ ଇତ୍ୟାଦିର ଧଡ଼. ପ୍ରତାପ, ବଳ, ତେଜ, (ସଂ-ଦଂଷ୍ଟ୍ରା) ନାହୁଙ୍କ, ବିଷଦାନ୍ତ, ପଶୁ ଆଦିଙ୍କ ବଡ଼ ଦାନ୍ତ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ସୀମା, ଆସନ୍ନ-ବର୍ତ୍ତିତା, ଆଣ୍ଠ, ଦମ୍ଭ, ଗାରମା, ବିଦା, କୃଷିକର୍ମର ଯନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଉତ୍ତପ୍ତ, ଗାଣ୍ଠ ।

ଦାଢ଼କାଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ପ୍ରତାପ ଅନୁଭୂତ କରିବା, ହୁକୁମ ଚଳିବା ।

ଦାଢ଼ଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ନଦୀ) କୂଳ ଖାଇବା, ଅତଡ଼ା ଖାଇବା ।

ଦାଢ଼ଦଢ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ.ଦାଆ ବା କରତ ପରି ଦନ୍ତୁର । [ବଙ୍କା ମଇ ।

ଦାଢ଼ମଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଚନ୍ଦ୍ର କଳାପରି

ଦାଢ଼ା—ବି. (ଦୋ+ଣ ଢ+ଆ) ବଡ଼ଦାନ୍ତ, ନାହୁଙ୍କ, ବିଷଦାନ୍ତ, ପ୍ରାର୍ଥନା, ସମୁଦ୍ର, (ଗ୍ରା. ବି) ଗାଣ୍ଠିଦାନ୍ତ ।

ଦାଢ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦାଢ଼ିକା) ଶ୍ମଶ୍ରୁ, ଥୋଡ଼, ଚିବୁକ, ବଳଦ ବା ଷଣ୍ଢର ତଳ ପାଟିର ଦାନ୍ତ,ଦାଢ଼ା ଦେଖ ।

ଦାଢ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଶ୍ମଶ୍ରୁଳ, ଦୀର୍ଘ ଶ୍ମଶ୍ରୁ-ଯୁକ୍ତ,(ବି) ମୁସଲମାନ ।

ଦାଢ଼ିଆଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଘଡ଼ିଆଳ କମ୍ବୀର, ଥଣ୍ଡିଆ କମ୍ବୀର ।

ଦାଢ଼ିକା—ବି. (ଦାଢ଼+କ+ଆ) ଶ୍ମଶ୍ରୁ, ଦାଢ଼ି ।

ଦାଢ଼ିପାଇବା—ଗ୍ରା.ବି.ଦାମୁଣ୍ଡ ବଳଦର ଦାନ୍ତ ଉଠିବା ।

ଦାଢ଼ୁଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଧାର) ଗାଣ୍ଠ ଧାରବିଶିଷ୍ଟ, ଶାଣିତ ।

ଦାଢ଼ୟ(ତା)—ଗ୍ରା. ବି. ଦାଢ଼ିୟ, ଦୃଢ଼ତା, କଠୋରତା, ଅଚଳତା, ସ୍ଥିରତା ।

ଦାଢ଼ିୟଭକ୍ତି—ଗ୍ରା. ବି. ଅଟଳଭକ୍ତି, କେତେକ ଦୃଢ଼ ଭକ୍ତଙ୍କ ବିବରଣପୂର୍ଣ୍ଣ ଓଡ଼ିଆ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ଦାଣ୍ଡ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଖିଲଣ ।

ଦାଣ୍ଡିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅଟକାଇବା, ଆକଟ କରିବା, ଜାବତା କରିବା ଗାଣ୍ଠିବା, ଆହାନ୍ତ କରିବା, ଦଣ୍ଡେଇବା,ଶଗଡ଼ର ପଛଆଡ଼ୁ ଦଣ୍ଡା ଧରି ଶଗଡ଼ର ଗତିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରିବା, ଶାସନ କରିବା, ଦମନ କରିବା, ଧମକାଇବା, ଧଡ଼କାଇବା, ଦଣ୍ଡ ଦେବାର ଭୟ ଦେଖାଇବା ।

ଦାଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. (ଦ-ଦଣ୍ଡ) ସଜନାଆଦି ଗଛର ଲମ୍ବଛୁଇଁ, ଓଡ଼ାର ଡାଙ୍ଗ, ପୋଇ, ଲାଉ, କଖାରୁ ଆଦି ଲତାର ସ୍ଥୂଳ ଓ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କଠିନ ଅଂଶ, ଡାଙ୍ଗ । [ଚୁଣ୍ଟିଆ ।

ଦାଣ୍ଡିଆ(ସ୍ତ୍ରୀ) ଗ୍ରା. ବଂ. ଟାଣୁଆ, ହାଡ଼ୁଆ,

ଦାଣ୍ଡ—ବି.ଦଣ୍ଡ ନୃପତିଙ୍କ ଅପତ୍ୟ, ଦଣ୍ଡ-ଧାର, ଆୟୁଧଜୀବୀ ସଙ୍ଗଭେଦ, ଦଣ୍ଡ ସମୂହ, (ଗ୍ରା. ବି) ରାସ୍ତା, ବାଟ, ପଥ, ରାଜଦାଣ୍ଡ, ସଡ଼କ, ଗୃହର ବହିର୍ଭାଗ, ଗୃହର ସଦର ପାଖ, ଏକପ୍ରକାର ବ୍ୟାୟାମ, ଦଣ୍ଡ, କୁସ୍ତି, ବାହାର, ବହିର୍ଭାଗ, ବ୍ୟବସାୟ, ବାଣିଜ୍ୟ ସର୍ବସାଧାରଣ ବା ପ୍ରକାଶ୍ୟ ସ୍ଥାନ, ହାଟ, ବଜାର ଭାଉ ।

ଦାଣ୍ଡଆଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହର ଯେଉଁ ପାଖ ରାଜଦାଣ୍ଡ ସଂଲଗ୍ନ,ଘରର ସଦର ।

ଦାଣ୍ଡଆଡ଼େ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଦାଣ୍ଡ ତରଫରେ, ଗୃହର ବହିର୍ଦ୍ଦିଗରେ, (ବି.) (ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ)ଗୃହସ୍ୱାମୀ,ନିଜର ସ୍ୱାମୀ ।।

ଦାଣ୍ଡକଥା—ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହର ବାହାରର କଥା, ଯେଉଁ ବିଷୟ ଦାଣ୍ଡରେ ବା ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଭାବରେ ଆଲୋଚିତ ହୁଏ, ବାହାର ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସମ୍ପର୍କଥିବା ପାରିବାରିକ କଥା ।

ଦାଣ୍ଡଖଞ୍ଜା—ଗ୍ରା. ବି. ଘରର ବାହାର ବା ଦାଣ୍ଡ ପାଖର ଚହର ବା ଅଗଣା ।

ଦାଣ୍ଡଘର—ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହର ଦାଣ୍ଡ ପାଖରେ ଅବସ୍ଥିତ କୋଠରୀ ।

ଦାଣ୍ଡହୁଆଁ—ମନୁଷ୍ୟ ବାହାର ଲୋକ-ମାନଙ୍କ ସହ ବ୍ୟବହାର କରି ଘରକୁ ଚାଲେ ଦେହର ଯେଉଁ ଅପବିତ୍ରତା ହୁଏ,(ବଂ) ଘରୁ ବାହାରକୁ ଯାଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ଅଶୁଚି (ଶୁଦ୍ଧର) । [ଦ୍ୱାର ।

ଦାଣ୍ଡଦୁଆର—ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହର ସଦର

ଦାଣ୍ଡନିକ୍ଷେପ—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ବିଷୟରେ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ବିଚାର ।

ଦାଣ୍ଡପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦଣ୍ଡ ପକାଇବା, ବ୍ୟାୟାମ କରିବା ।

ଦାଣ୍ଡପଡ଼ିଆରି—ଗ୍ରା. ବି. ବାହାରର ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ଆସ୍ଥା ବା ବିଶ୍ୱାସ ଜନ୍ମାଇବା ପାଇଁ ଗର୍ବେ ବା ଦେଖାଦେଖି ଲୋକର ଅନୁକରଣ ଶୂନ୍ୟ ଆଡ଼ମ୍ବର, ବ୍ୟାବସାୟିକ ପ୍ରତିପତ୍ତି ।

ଦାଣ୍ଡପହଁରି—ଗ୍ରା. ବି. ଦାଣ୍ଡ ଓଲାଇବା, ପୁଷ୍ପମାସ ରବିବାରଦିନ ଶ୍ରୀଦ୍ରଜ ଗୟା ସ୍ନାନ କରିବା ଓଷା ।

ଦାଣ୍ଡପିଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. ଦାଣ୍ଡକୁ ଲାଗିଥିବା ଘରର ପିଣ୍ଡା । [ମୂଲ୍ୟ ।

ଦାଣ୍ଡଭାଉ—ଗ୍ରା. ବି. ବଜାରର ପ୍ରଚଳିତ

ଦାଣ୍ଡମଣ(ଣି)ଷ—ଗ୍ରା. ବି. ପରିବାରର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ବିଷୟ ସଙ୍ଗେ ସମ୍ପର୍କ ନ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି,ବାହାରର ଲୋକ,ଅପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦାଣ୍ଡମର୍ଯ୍ୟାଦା—ଗ୍ରା. ବି. ଲୋକ ସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଥିବା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ ପ୍ରତିପତ୍ତି ।

ଦାଣ୍ଡର ବାଉଗଣୀ—ଗ୍ରା.ବି.ପଥର ବାଉ-ଗଣୀ ଦେଖ ।

ଦାଣ୍ଡର ଭିକ(ଖା)ରି—ଗ୍ରା. ବି.ସାଧାରଣ ଭିକ୍ଷୁକ, ଅତି ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ ଓ ନିର୍ଦ୍ଧନ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦାଣ୍ଡରାସ୍ତା—ଗ୍ରା. ବି. ଦାଣ୍ଡ, ରାସ୍ତା ।

ଦାଣ୍ଡରେ ପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବିଷୟ ସର୍ବସାଧାରଣରେ ବିଚାରାର୍ଥ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା ।

ଦାଣ୍ଡରେ ବସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ହୃତସର୍ବସ୍ୱ ଓ ଗୃହହୀନ ହୋଇ ଭିଖାରି ପରି ହୋଇଯିବା ।

ଦାଣ୍ଡଲୋକେ—ଗ୍ରା. ବି. ସର୍ବସାଧାରଣ ।

ଦାଣ୍ଡାଜନକ—ପୁଂ. ବିଂ.(ଦଣ୍ଡ+ଅଞ୍ଜନ +ଇକ) ପ୍ରତାରକ, କୁହୁକୀ, କପଟ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ରୂପ ଧାରଣ କରି ଯେ ଲୋକଙ୍କୁ ଠକାଏ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାଣ୍ଡାଜନକା ।

ଦଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦଣ୍ଡ) ଧାଡ଼ି, ଶ୍ରେଣୀ, ଶାଖାରାସ୍ତା, ଲମ୍ବ ସିଧା ବାଟ, ଶଗଡ଼ର ସର୍ ପଦ୍ୟ ଅକ୍ଷରର ସମତା ନ ଥାଇ ମିଶ୍ରାକ୍ଷର ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ ପଦ୍ୟ, ପାହାଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ମନୁଷ୍ୟ ପିଠିରେ ବୁହାଯିବା ଚେଙ୍କିପରି ଏକପ୍ରକାର ଯାନ, ପହଲ୍ଲାଲାଙ୍କର କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଗମନାଗମନ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଲମ୍ବ ଓ ସିଧା, ଧାଡ଼ିମୁଲିଆ, ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବି) ଲଙ୍ଗଳର ଈଷ ।

ଦାଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦଣ୍ଡ) ଚକର ଅର, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ସିଧା, ସଳଖ, ସିଧା ଓ ଲମ୍ବ ।

ଦାଣ୍ଡିକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦଣ୍ଡ+ଇକ) ଦଣ୍ଡିଆ, ଦଣ୍ଡୀଦାର, ଯେ ପଶ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଓଜନ କରି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରେ, ଦଣ୍ଡଅସି, ଯେ ଠେଙ୍ଗାଧରି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରେ, ଛଡ଼ିବରଦାର ।

ଦାଣ୍ଡିକୀଳା—ଗ୍ରା. ବି. ଶଗଡ଼ର ଅଙ୍ଗ-ମଧ୍ୟରେ ମରାଯାଇଥିବା କୀଳା ।

ଦାଣ୍ଡିକ୍ୟ—ବି. (ଦାଣ୍ଡିକ+ଯ) ଦାଣ୍ଡି-କର ଭାବ ।

ଦାଣ୍ଡିକର—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଦ ଧ ଡ଼ିଆ ଗୀତରେ ପଦମାନଙ୍କର ଅକ୍ଷର ସଂଖ୍ୟା ସମାନ ନ ଥାଏ, ମାତ୍ର ମିଶ୍ରାକ୍ଷର ପରି ଶେଷବର୍ଣ୍ଣ ମାତ୍ର ମିଳୁଥାଏ ।

ଦାଣ୍ଡିଗୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ପାନବରଜା ଭାଷା) ନୂଆ ପାନବରଜରେ ପଗଲୁ ପଗ କଟା-ଯାଇ ବେପିଚିତହେବା ପାନଲତା ।

ଦାଣ୍ଡିଛଡ଼ିଯିବା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ରାସ୍ତାରେ ଶଗଡ଼ଚାଡ଼ିଆଦି ଯାତାୟାତ କରିବା ଯୋଗୁଁ ଶଗଡ଼ସରି ଚିହ୍ନରେଖା ପଡ଼ିଯାଇଥିବା ।

ଦାଣ୍ଡିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବୁଲିବା,ନିର୍ଦ୍ଧା-ରିତ ସୀମାରେ ଫିରାଆସିବା କରି ପହରା ଦେବା ।

ଦାଣ୍ଡିପୋଥି—ଗ୍ରା.ବି. ଯେଉଁ ପୋଥିରେ ଧାଡ଼ିମୁଲିଆ ଲେଖାହୋଇଥାଏ, ଯେଉଁ ପୋଥିରେ ପଦ୍ୟର ଛନ୍ଦର ନିୟମ ନ ଥାଏ ।

ଦାଣ୍ଡିଭୁତ(ଭ)—ଗ୍ରା. ବି. ଅକ୍ଷର ନିୟମ ରକ୍ଷା କରା ନ ଯାଇ ଲେଖାଯାଇଥିବା ପଦ୍ୟ ।

ଦାଣ୍ଡିବୋଲିକା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଯତିପାତ ବା ଛନ୍ଦକୁ ଦୃଷ୍ଟି ନ ରଖି ପଦ୍ୟକୁ ଗଦ୍ୟ-ଭଳି ବୋଲିଯିବା ।

ଦାଣ୍ଡିଭାରତ—ଗ୍ରା. ବି. ଶାରଳାଦାସଙ୍କ ରଚିତ ମିଶ୍ରାକ୍ଷରବିଶିଷ୍ଟ କିନ୍ତୁ ଅସମ ସଂଖ୍ୟକ ଅକ୍ଷରଯୁକ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ମହା-ଭାରତ ।

ଦାଣ୍ଡିମାରିବା ବା ଛାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବହୁଦୂର ବାଟ ଲମ୍ବେ ଲମ୍ବେ ଭ୍ରମଣ କରିବା; ଦାଣ୍ଡରେ ବୁଲିବା, ବୃଥାରେ ଏଣେତେଣେ ବୁଲିବା ।

ଦାଣ୍ଡିମାଳ—ଗ୍ର. ବି. ପୁରୁଣିଲା ଗୋରଧା ସବ୍‌ଡିଭିଜନର ଗୋଟିଏ ପରଗଣା ।

ଦାଣ୍ଡିରାମାୟଣ—ଗ୍ରା. ବି. ବଳରାମଦାସଙ୍କ ରଚିତ ଦାଣ୍ଡିବୃତ୍ତର ଓଡ଼ିଆ ରାମାୟଣ ।

ଦାଣ୍ଡିରାସ୍ତା—ଗ୍ରା.ବି. ଯେଉଁ ସଅ ସିଧା-ହୋଇ ବହୁଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଥାଏ, ଶଗଡ଼,ଗାଡ଼ିଆଦିଯିବାର ରାସ୍ତା,କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନକୁ ଯିବାପାଇଁ ସରଳ-ତମ ବାଟ, ବଡ଼ରାସ୍ତାରୁ ବାହାରିଥିବା ଛୋଟ ରାସ୍ତା ।

ଦାଣ୍ଡୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦଣ୍ଡ) ପେଣ୍ଡୁ-ଖେଳର ଚଟ୍ଟୁ, ବାଟ, ଡାବଲ୍‌ଯୁଆ-ଖେଳର ଯୁଆ ।

ଦାଣ୍ଡେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ନିଜର ସ୍ୱରୂପରେ, ସର୍ବସାଧାରଣରେ ।

ଦାଣ୍ଡେଇ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. ଯେଉଁ ବାଳିକା ବା ସ୍ତ୍ରୀ ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ଘରେ ନ ରହି ଏଣେତେଣେ ବା ଦାଣ୍ଡରେ ବୁଲେ ।

ଦାତ—ବିଂ. (ଦୋ+ମଂ.ତ) ଛିନ୍ନ,କର୍ତ୍ତିତ. (ଦୈ+ମଂ.ତ) ଶୁଦ୍ଧ, ପବିତ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାନ୍ତା ।

ଦାତବ୍ୟ—ବିଂ. (ଦା+ମଂ.ତବ୍ୟ) ଦେୟ, ଯାହା ଦେବାର ଉଚିତ,ଦାନଯୋଗ୍ୟ, ଯାହାଦେବା ଆବଶ୍ୟକ,ଖଣ୍ଡଗ୍ରାହ୍ୟ, ଯାହା ଦାନସ୍ୱରୂପ ଦିଆଯାଏ, (ଗ୍ରା.ବି) ଯେଉଁ-ଠାରେ ଦାନ ଦିଆଯାଏ, ଦାନ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଖଣ୍ଡଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯିବା, ପ୍ରଦତ୍ତ ।

ଦାତବ୍ୟଔଷଧାଳୟ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଡାକ୍ତର ଖାନାରେ ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ବିନା ବ୍ୟୟରେ ଔଷଧ ଦାନ ଓ ପରିଚର୍ଯ୍ୟା କରାଯାଏ ।

ଦାତବ୍ୟବିଦ୍ୟାଳୟ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପିଲାମାନେ ଦରମା ନ ଦେଇ ପାଠ ପଢ଼ନ୍ତି ।

ଦାତା—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦା+କ.ତୃ) ଦାନ-କାରୀ, ଯେ ଦାନକରେ, ଦାନଶୀଳ, ବଦାନ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାତ୍ରୀ, (ପୁଂ. ବି) ଦାନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦାତାକର୍ଣ୍ଣ—ବି. କର୍ଣ୍ଣ ଦେଖ. (ଗ୍ରା.ବି) କର୍ଣ୍ଣଟିକାଙ୍କ ପରି ଅସାଧାରଣ ଦାତା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦାତାପଣ—ଗ୍ରା.ବି. ଦାତୃତ୍ୱ,ବଦାନ୍ୟତା ।

ଦାତାରମ୍—ଅ.ବି. ଅକାତରରେ ଦାନ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ.ଦାନଶୀଳବ୍ୟକ୍ତି, ଦାନଶୀଳ ରାମ ବା ଭଗବାନ୍ ।

ଦାତାଷଣ୍ଡ(ଣ୍ଡ)—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦାନଶୌଣ୍ଡ) ଅକାତରରେ ଦାନ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି, ଦାନକରିବାକୁ ଉତ୍କଣ୍ଠିତ,ଦାନବୀର ।

ଦାତୃଗୁଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦାତୃତା) ଦାତାପଣିଆ ।

ଦାତୃତା(ତ୍ୱ)—ବି. (ଦାତୃନ୍+ଭାବ.ତା) ଦାତାପଣିଆ, ବଦାନ୍ୟତା ।

ଦାତ୍ୟୂହ—ବି. (ଦୋ+ଭାବ.କ୍ତି—ଦାତ, ଦାତ+ଉହ+କ.ଅ) ଡାହୁକପକ୍ଷୀ; ଚାତକ ପକ୍ଷୀ, ମେଘ, ଜଳକାକ,ପାଣି-କୁଆ, କାଳକଣ୍ଠ ।

ଦାତ୍ୟୂହକ—ବି.(ଦାତ୍ୟୂହ+କ)ଡାହୁକ ।

ଦାତ୍ୟୌହ—ବି. ଦାତ୍ୟହ ଦେଖ ।
ଦାନ—ବି. (ଦେ+ଣ.ଅ) ଦାଆ,କାତ, କଟାରୀ ।
ଦାନୀ—ବି. ଦାନକର୍ତ୍ତ୍ରୀ, ଗଙ୍ଗା ।
ଦାନ୍ତ—ବି. ଦାତା, ଯଜ୍ଞକର୍ମ ।
ଦାଦ୍—ଯା. ବି. ପ୍ରତିଶୋଧ ।
ଦାଦ୍‌ଖାନି—ଗ୍ରା.ବି. ଦାଉଦ୍‌ଖାନି ଦେଖ ।
ଦାଦ—ବି. (ଦଦ୍+ଭା.ଅ) ଦାନ, (ଯା. ବି) ପ୍ରତିଶୋଧ, ନ୍ୟାୟବିଚାର ପ୍ରାର୍ଥନା, ନିକ୍ଷେପ ।
ଦାଦନ—ଯା. ବି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଯାଇବା ଆଣରେ ଧନ ଆଗଉଗ ଦେବା, ଅଗ୍ରିମଦାନ, ଧନାଦି ଅଗ୍ରିମ ଦେବାର ରୀତି,ଧନ ବା ଶସ୍ୟାଦି ସୁଧରେ ଖଟା-ଇବା, ଧାନଦେଢ଼ି ଲଗାଇବା,ମୂଲିଆ-ମାନେ ଭବିଷ୍ୟତରେ କାମକରିବେ-ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ଆଗଉଗ ଟଙ୍କାଦେବା ।
ଦାଦନଦାର—ଯା. ବଂ. ଯେ ଦାଦନ ଦିଏ ।
ଦାଦନି—ସଂ. ବଂ. ଦାଦନ ଦିଆଯିବା, ଆଗଉଗ ଦିଆଯିବା, ଅଗ୍ରିମଦେୟ, ଦାଦନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ବି) ଆଗଉଗ ଦିଆଯିବା ଧନ ବା ବସ୍ତୁ ।
ଦାଦପିରାଦ—ପ୍ରା. (ଚଞ୍ଚମ) ବି. ନଜର, ଦୃଷ୍ଟି, (ଯା.ବି) ନ୍ୟାୟବିଚାର ପ୍ରାର୍ଥନା ।
ଦାଦା—ପ୍ରା(ମେଦ.ସମ୍ବ) ବଡ଼ଭାଇ, ପିତା-ମହ, ଅଜା, ଦାଦି ଦେଖ ।
ଦାଦାଡ଼ି(ଡ଼ୁ)ଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଦାଆ ବା କରତ ଦାଡ଼ପରି ଦନ୍ତୁର ।
ଦାଦାଭଟ(ଭାଇ)—ଗ୍ରା. ବି. ପୁନାର ଜ୍ୟୋତିଷ ଗ୍ରନ୍ଥର ଟୀକାକାର ପଣ୍ଡିତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ଦାଦାଭାଇନଉରୋଜି—ଗ୍ରା.ବି. ଭାରତର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପାର୍ସୀଦେଶ ହିତୈଷୀ ।
ଦାଦି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ତାତ) ବାପାଙ୍କ ସାନଭାଇ, କକେଇ, (ପ୍ରା. ବସ୍ତର. ବି) ପିତାମହ ।
ଦାଦୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦଦ୍ରୁ) ଜାଦୁ,ଦଦ୍ରୁ-ରୋଗ, ବଡ଼ବାସ ।
ଦାଦୁଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. (ସଂ-ଦଦ୍ରୁର) ଜାଦୁରୁ, ଦଦ୍ରୁରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ, ଉପରେ ଜାଦୁ ମାଡ଼ିଲାପରି ଦେଖାଯାଉଥିବା (ବସ୍ତ୍ର ବା ଚମଡ଼ା) ।
ଦାଦୁଖାଇ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦଦ୍ରୁମର୍ଦ୍ଦନ) ଦାଦୁଖାଇ ଗଛ, କାଞ୍ଚନାଦି ବର୍ଗର ଏକପ୍ରକାର ଗଛ, ଗୁଳୁଞ୍ଚା ଦେଖ ।
ଦାଦୁମଲମ—ଗ୍ରା. ବି. ଜାଦୁରୋଗ ନାଶ-କରିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ମଲମ ।
ଦାଦୁମାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦଦ୍ରୁଦେହରେ ବସ୍ତ୍ରତ ଲଭକରିବା ।
ଦାଦୁମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଜାଦୁରୋଗକୁ ଔଷଧଦ୍ୱାରା ଲୋପ କରିବା ।
ଦାଦୁମାରୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଜାଦୁମାରୀ, ଦଦ୍ରୁଘ୍ନ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଧଉରଞ୍ଜ ଗଛ ।
ଦାଧିକ—ବଂ. (ଦଧି+ଇକ) ଦଧିଯୁକ୍ତ, (ବି) ଦହିଭାତ, ଘୃତୌଷଧବିଶେଷ ।
ଦାନ୍—ଯା.ବି.ଦାମୀ,ଆଧାର, ଛଷିବାର ସ୍ଥାନ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି) ପାଦ, ଗୋଡ଼ ।
ଦାନ—ବି. (ଦା+ଭା.ଅନ) ଅର୍ପଣ, ତ୍ୟାଗ, ଦେବା, ବିତରଣ, ଦତ୍ତବସ୍ତୁ, (ମଂ.ଅନ) ଗଜମଦ, ହସ୍ତୀର ମଦଜଳ, (ଦେ+ଭା.ଅନ) ରକ୍ଷା, ପାଳନ,(ଦୋ + ଭା.ଅନ) ଛେଦନ, କର୍ତ୍ତନ, (ଦୈ + ଭା.ଅନ) ଶୋଧନ, ଖଣ୍ଡନ ମଧ୍ୟ, ପୁଣ୍ୟାର୍ଥ ଧନାଦି ବିତରଣ, ରାଜସ୍ୱ, କର, ରାଜନୀତିର ଚାରିଉପାୟ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ, ଅର୍ଥାତ୍ ଦାନପୂର୍ବକ ଶତ୍ରୁ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟସାଧନ କରିବାର ରୀତି, ଟିକସ, ମାହାସୁଲ. (ଗ୍ରା.ବି) ପଶାକାଠି ଗଡ଼ାଇଲେ ତନ୍ନିଟିସାକ କାଟିରେ ଯେଉଁ ସଂଖ୍ୟକ ବିନ୍ଦୁ ଚିତ୍ତହୋଇ ପଡ଼-ବାର ଦେଖାଯାଏ, କଉଡ଼ି ଖେଳରେ କଉଡ଼ି ମୁଠା ଦ୍ୱାରା ପକାଇଲେ ତାହା ଭୂମିରେ ଚିତ୍ତହୋଇ ପଡ଼ିବା ଅନୁ-ସାରେ ଧରାଯିବା ସଂଖ୍ୟା, ବ୍ୟୟ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି) ଶୁଳ୍କ, ଚୁଙ୍ଗୀ ଟିକସ ।
ଦାନକ—ବି.(ଦାନ+କ)କୁତ୍ସିତ ଦାନ ।
ଦାନକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ଧନ ଅର୍ପଣ କରିବା, ବିତରଣ କରିବା, ଦେବା ଦେଖ ।
ଦାନକର୍ମ—ବି. ଦାନକ୍ରିୟା ।
ଦାନକୁଲ୍ୟା—ବି. ହାତୀର ଗଣ୍ଡ ସ୍ଥଳରୁ ସ୍ରବିତ ଦାନବାରି ବା ମଦଜଳ ।
ଦାନକେଳୀ—ବି. ଶ୍ରୀରୂପ ଗୋସ୍ୱାମୀକୃତ ଭଣିକା ଲକ୍ଷଣାକ୍ରାନ୍ତ ଦୃଶ୍ୟକାବ୍ୟ ।
ଦାନଖଇ(ଏ)ରାତ—ଗ୍ରା. ବି. ଦାନ ।
ଦାନଗନ୍ଧ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି. ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ଏରିଆରେ ବିକ୍ରି କରିବା ପାଇ ମଫ-ସଲରୁ ପଣ୍ୟାଦି ଆଣୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ କରାଯିବା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ।
ଦାନଗନ୍ଧମାହାସୁଲ—ପ୍ରା(ସମ୍ବ)ବି. ସହର ମଧ୍ୟକୁ ଆସିବା ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ମିଉନିସିପାଲିଟି ଯେଉଁ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ କରେ ।
ଦାନଗ୍ରହଣକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟର ପ୍ରଦତ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ନେବା ।
ଦାନଘାଟୀ—ଗୋବର୍ଦ୍ଧନସ୍ଥ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଲୀଳାସ୍ଥାନ ।
ଦାନଜଳ—ବି.ମଦ ବାରି, ହସ୍ତୀର ଗଣ୍ଡ-ସ୍ଥଳାଦିରୁ ନିଃସୃତ ଜଳ, ଦାନ ସମ-ୟରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ହସ୍ତରେ ଦିଆଯିବା ଜଳ । [କର୍ମ ।
ଦାନଧର୍ମ—ଗ୍ରା. ବି. ଦାନଆଦି ପୁଣ୍ୟ-
ଦାନପତି—ବି. ଅଙ୍ଗରାଜର ଏକ ନାମ, ଦୈତ୍ୟବିଶେଷ, (ବିଂ) ଅତିଶୟ ଦାତା, ମହାଦାନୀ ।
ଦାନପତ୍ର—ବି. (କ.ଧା) ଦତ୍ତପତ୍ର, କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତି ଅନ୍ୟକୁ ଦାନ କରି-ବାର ଲେଖା ।
ଦାନପଦ୍ଧତି—ବି.ଦାନ ବିଷୟକ ପଦ୍ଧତି, ଦାନର ପ୍ରଣାଳୀ, ଦାନର ନିୟମ ।
ଦାନପାତ୍ର—ବି. (ଚତୁ) ଦାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ।
ଦାନପ୍ରତିଭୂବ୍ୟ—ବି. ଋଣ ପରିଶୋଧ ଜାମିନ୍ ।
ଦାନଫଳ—ବି. ଦାନର ଫଳ, ଦାନ ଯୋଗୁଁ ଧର୍ମ ସଞ୍ଚୟ ।

ଦାନବ—ପୁଂ. ବି. (ଦନୁ+ଅ) ଦନୁଜ, ଅସୁର, ରାକ୍ଷସ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାନବୀ ।
ଦାନବଗୁରୁ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଶୁକ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟ ।
ଦାନବଜ୍ର—ବି. ବୈଶ୍ୟ ଜାତିକ ଅଶ୍ୱ-ବିଶେଷ ।
ଦାନବଦଳନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଦୁର୍ଗା ।
ଦାନବାରି—ବି.(ଦାନବ+ଅରି) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବତା, ବିଷ୍ଣୁ, (ଦାନ+ବାରି—ରୂପକ. କ.ଧା) ହସ୍ତୀର ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳରୁ କ୍ଷରିତ ମଦଜଳ ।
ଦାନବିଧି—ବି. ଦାନ କରିବାର ବିଧାନ ବା ନିୟମ । [ଦେଖ ।
ଦାନବୀର—ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦାନପତି
ଦାନବେନ୍ଦ୍ର—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ରାଜା ବଳି ।
ଦାନବେୟ—ବି. ଦକ୍ଷକନ୍ୟା ଦନୁର ଅପତ୍ୟ ।
ଦାନବ୍ରତ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦାନରୂପ ବ୍ରତ ।
ଦାନଶକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦାନ କରିବାର କ୍ଷମତା, ଦାତୃତ୍ୱ ।
ଦାନଶୀଳ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦ.ଶ୍ରୀ) ଦାନୀ, ବଦାନ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାନଶୀଳା ।
ଦାନଶୀଳତା(ତ୍ୱ)—ବି. (ଦାନଶୀଳ+ତ୍ୱ.ତା) ବଦାନ୍ୟତା ।
ଦାନଶୂର—ପୁଂ.ବି.ଦାନଶୀଳ,ଶାକ୍ୟମୁନି
ଦାନଶୌଣ୍ଡ—ପୁଂ.ବଂ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ବଦାନ୍ୟ ।
ଦାନସଜ୍ଜା—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଦାନ କରିବାର ଉପକରଣ ।
ଦାନସାଗର—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶ୍ରାଦ୍ଧାଦି ଉପଲକ୍ଷରେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଷୋଡ଼ଶ ଦାନ ଦିଆଯାଏ ତହିଁର ପ୍ରତ୍ୟେକର ୧୬ ସଂଖ୍ୟାବିଶିଷ୍ଟ ଦାନ, ୧୬ ଗୋଟି ଷୋଡ଼ଶ, ଷୋଡ଼ଶଦାନ ଦେଖ ।
ଦାନଯୋଗ୍ୟ—ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦାନର ଯୋଗ୍ୟ, ଦାନର ପାତ୍ର ।
ଦାନା—ଯା.ବି. ଘୋଡ଼ା ଗୋରୁଆଦିଙ୍କ ଖାଇବା ଏସଂ, ମଟରପରି ଛୋଟ ଛୋଟ ଗୋଲାକାର ଖଜ, ଛୋଟଛୋଟ ଗୋଲ ବସ୍ତୁ, ଚୁଆ, ଖାଦ୍ୟ, ଅନ୍ନ, ଭୋଜ୍ୟ ବସ୍ତୁ, ମାଳା ଗୁନ୍ଥାଯିବା ସୁନାଆଦିର କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋଲକ, ଅନ୍ନ ସଂସ୍ଥାନ, ଜୀବିକା, (ଗ୍ରା.ବି. ସଂ-ଦାନବ) ରାକ୍ଷସ, ଅସୁର, ଭୂତ ।
ଦାନାକନ—ଗ୍ରା.ବି.ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର,ଖାଇବାକୁ ଅନ୍ନ ଓ ପିନ୍ଧିବାକୁ ବସ୍ତ୍ର ।
ଦାନାଖଞ୍ଜିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବିକା ନିର୍ବାହର ଉପାୟ କରିବା, (ଈଶ୍ୱର) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପୋଷି ହେବାର ଉପାୟ କରିବା ।
ଦାନାଗଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. (ବଣିଆ ଶବ୍ଦ) ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର ଛୋଟ ଛଡ଼ ସୁନାର ଚୁଆକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଲାକାର କରିବା-ଲାଗି ବ୍ୟବହୃତ ଦୁଇଫାଳିଆ ଯନ୍ତ୍ର-ବିଶେଷ ।
ଦାନାଝଡ଼ାଖୁଣ୍ଟି—ଗ୍ର. ବି. ଲଡ଼ୁଆଦିର ଦାନା ଜାଲିଚଟୁରେ ତିଆରିବେଳେ ଚଟୁକୁ ଯେଉଁ ଖୁଣ୍ଟିରେ ଝଡ଼େଇ ଦାନାକୁ ଝଡ଼ିଦିଅନ୍ତି ।
ଦାନାଦାର—ଯା. ବଂ. ଦାନାପରି ଛୋଟ ଓ ଗୋଲ ଚୁଆରୁଆ, ଯାହାଙ୍କ ଅଧୀନରେ କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟ ଚାକିରିକରି ପେଟ ପୋଷି ହେଉଥାଏ ନିଜର ପ୍ରଭୁ ବା ପୋଷଣକାରୀ, ଜମିଦାର ।
ଦାନାଦେବା—ଗ୍ର. କ୍ରି. ଦାନଖଞ୍ଜିବା (ଦେଖ), ଘାଇତ୍ୟାଦି ଚୁଆଦେବା, (ଗ. ଚାଷିବାର ଚଳ) ।
ଦାନାଧ୍ୟକ୍ଷ—ବି. ଦାନ ଧ୍ୟକ୍ଷ ଦେଖ ।
ଦାନାପାଣି—ଗ୍ର.ବି. ଆହାର ଓ ପାନୀୟ. ଖିଆପିଆ, ଜୀବିକା, ଜୀବନୋପାୟ, ଭରଣପୋଷଣ, ଚାକିରି ।
ଦାନାପାଣିଉଠିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଚାକିରିଯିବା
ଦାନାପାଣି ଖଞ୍ଜିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଜୀବିକାର ଉପାୟ କରିଦେବା ।
ଦାନାପାଣିଛାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ରୋଗ ବା ଚିନ୍ତା ବା ଚିତ୍ତର ମନେ ଦୁଃଖରେ ଅନ୍ନ ଜଳ ଗ୍ରହଣ ନ କରିବା ।
ଦାନାମାରିବ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବିକା ନିର୍ବାହର ପଥରୋଧ କରିବା, ଦାନାରେ ଧୂଳିଦେବା ।
ଦାନୀ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦାନ+ଇନ୍) ଦାତା, ଯେ ଦାନ ଗ୍ରହଣ କରେ, ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଆଧାନ) ଆଧାର, ପାତ୍ର, ମସାଲ୍‌ରେ ତିଳ ପକାଇବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଆଧାର, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ରାଜାଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ କର ବା ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ କରେ, (ସମ୍ବଲପୁର)ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଉପାଧିବିଶେଷ ।
ଦାନୀଏଲ—ଗ୍ରା. ବି. ବାଇବଲ ଲିଖିତ ଧର୍ମ ବିଗ୍ରହକଙ୍କ ନାମ ।
ଦାନୀୟ—ବଂ. (ଦା + ମ.ଅନୀୟ) ଦାନ-ଯୋଗ୍ୟ, ଦେୟବସ୍ତୁ, (ଦା+ସମ୍ପ୍ର ଅନୀୟ) ଦାନପାତ୍ର, ଦାନୁଆ ।
ଦାନୁ—ବି. ଦିତି, ବିପ୍ରଚିତ୍ତି, ବଜ୍ରୁ, ସୁଚ୍ଛ, ମର୍ମ. ଦାନବ, ଦାନ, ବଷ୍ଟୀ, ଦେହ ଧନ ।
ଦାନୁଆ—ତ୍ର. ବଂ. (ସଂ-ଦାନୀୟ) ଦାନ-କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ, ଦତ୍ତହେବାର ଯୋଗ୍ୟ (ବସ୍ତୁ), ଦାନଗ୍ରହଣ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ (ବ୍ୟକ୍ତି), ଯେ ଦାନ ଗ୍ରହଣ-କରେ, (ଗଣ୍ଡ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅକର୍ମଣ୍ୟ ।
ଦାନୁଜ—ପୁଂ.ବି. ଧନଦତ୍ତା ।
ଦାନେଚ୍ଛା—ବି. (ଦାନ+ଇଚ୍ଛା) ତତ୍ତ୍ୱ, ଦାନ କରିବାର ଇଚ୍ଛା, ଦିଷ୍ଟା ।
ଦାନ୍ତ—ବଂ. (ଦମ୍ + ଅ.ଦନ୍ତସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଦନ୍ତନିର୍ମିତ, (ଦମ୍+ମ.ତ)ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ, ବଶୀଭୂତ, ଦମିତ, (ଦମ୍+କ.ତ) ତପ-ସ୍ୟାରେ କ୍ଲେଶସହିଷ୍ଣୁ, ଯେ ବାହ୍ୟେ-ନ୍ଦ୍ରିୟ ବଶୀଭୂତ ଅଛି, ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ, ଶାନ୍ତ, ସୌମ୍ୟ, ଶାସିତ, (ଦା+ଅନ୍ତ) ଦ.ଶ୍ରୀ, ଯେଉଁ ଶବ୍ଦର ଶେଷରେ ଦ ଅକ୍ଷର ଅଛି, (ବି) ଭୀମସେନ ରାଜାଙ୍କର ପୁତ୍ର, ଦମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଭ୍ରାତା,ଦମନକୁକ୍ଷ(ଦେଖ), ମଣିଫଳ (ଦେଖ), ଛ.ବି. (ସଂ-ଦନ୍ତ)

ଦନ୍ତ, ହାତୀଦାନ୍ତ, ଦାନ୍ତପରି ବାହାରିଥିବା ମୁନ୍ଦଆଁ ବସ୍ତୁ ।

ଦାନ୍ତଉଠିବା—ଗ୍ରା.ବି.ଦନ୍ତୋଦ୍ଭମ ହେବା ।

ଦାନ୍ତଉପାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.ଦାନ୍ତକୁ ଟାଣିଆଣି ମୂଳୋତ୍ପାଟନ କରିବା, ଗର୍ବ ଚୂର୍ଣ୍ଣ-କରିବା । [ପଡ଼ିବା ।

ଦାନ୍ତଉପୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦାନ୍ତ ଖସି-

ଦାନ୍ତକଟକଟହେବା—ଗ୍ରା.ବି. ଦାନ୍ତମୂଳ ଶିଥିଳ ହେବା, ଦାନ୍ତ ଶୂଳେଇହେବା ।

ଦାନ୍ତକଡ଼ମଡ଼କରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(କ୍ରୋଧ-ବା ସ୍ୱପ୍ନରେ) ଦାନ୍ତରେ ଦାନ୍ତ ଘଷି-ହୋଇ ଯିବାରୁ ଶବ୍ଦକରିବା, ଦାନ୍ତରେ ଦାନ୍ତକୁ ରଗଡ଼ି କଡ଼ମଡ଼ ଶବ୍ଦକରିବା ।

ଦାନ୍ତକଡ଼ମଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. ଦାନ୍ତରେ ଦାନ୍ତ ଘଷିହୋଇ ଉତ୍କଟ କଡ଼ମଡ଼ ଶବ୍ଦ, ଦନ୍ତଘର୍ଷ ।

ଦାନ୍ତକବାଟି—ଗ୍ରା. ବି. ହନୁସ୍ତମ୍ଭ, ହନୁ-ଗ୍ରହ ରୋଗ, ଉପ୍ପାଦରୁ ଦୁଇ ପାଟି-ଯାକ ଦାନ୍ତ ପଡ଼ିଯାଇ ଆଉ ନ ଫିଟିବା ଅବସ୍ଥା ।

ଦାନ୍ତକାଠି—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦନ୍ତକାଷ୍ଠ)ଦାନ୍ତ ଘଷିବା କାଠି ।

ଦାନ୍ତକାଠିଗଛ——(ପ୍ରା. ଯାଜପୁର.ବି.) ଦନ୍ତୀଗଛ ।

ଦାନ୍ତକାଠିପାଣି—ଗ୍ରା.ବି. ସକାଳୁ ଶଯ୍ୟା-ତ୍ୟାଗପରେ ମୁହଁ ଧୋଇବା ଓ ଦାନ୍ତ ଘଷିବାପାଇଁ ଲୋଡ଼ା ଦାନ୍ତକାଠି ଓ ଜଳ ।

ଦାନ୍ତକୋଲମାରିଯିବା—ଗ୍ରା.ବି. ବିଶେଷ ଖଟାଖାଇବା ଯୋଗୁଁ ଦାନ୍ତ ଦରଜ-ହେବ ପରି ହେବା ।

ଦାନ୍ତଖିରି—ଗ୍ରା. ବି. ପୁରୁଣା ଦେଉଳ-ମାନଙ୍କର ପଥରସନ୍ଧିରେ ଓ ପାହାଡ଼ଆ ଜାଗାରେ ଉଠିବା ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ ।

ଦାନ୍ତଖୁଣ୍ଟା—ଗ୍ରା.ବି.ଯେଉଁ ସରୁ ଖଡ଼ିକା ଦ୍ୱାରା ଦାନ୍ତସନ୍ଧିରେ ଲାଗିଥିବା ଖାଦ୍ୟାଂଶ ବାହାର କରାଯାଏ ।

ଦାନ୍ତଖୁଣ୍ଟିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦାନ୍ତର ସନ୍ଧିରୁ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟର କଣାମନ ମୁନଆ ସରୁ କାଠିଦ୍ୱାରା ବାହାର କରିବା ।

ଦାନ୍ତଗଳା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଦାନ୍ତ ପ୍ରବେଶ କରାଇ କ୍ଷତ କରିବା ।

ଦାନ୍ତଗଳିବା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ବିଷୟ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ।

ଦାନ୍ତଘଷା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦନ୍ତଘର୍ଷଣ) ଦାନ୍ତମଜିବା. ଦନ୍ତଧାବନ ।

ଦାନ୍ତଘଷାଗୁଡ଼ାଖୁ—ଗ୍ରା.ବି.ଦାନ୍ତ ଘଷିବା-ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଏକପ୍ରକାର ଗୁଡ଼ାଖୁ ।

ଦାନ୍ତଘଷିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଦାନ୍ତ ସଫା କରିବା, ଦନ୍ତଧାବନ କରିବା ।

ଦାନ୍ତଗୃହିବା—ଗ୍ରା. ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ଦାନ୍ତ ରଗଡ଼ିବା ।

ଦାନ୍ତଚିହ୍ନ—ଗ୍ରା.ବି(ସଂ-ଦନ୍ତଚିହ୍ନ)ଦନ୍ତରେ କରାଯିବା ଦାଗ, କାମୁଡ଼ା ଦାଗ ।

ଦାନ୍ତଚେବାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦାନ୍ତ କଡ଼-ମଡ଼ କରିବା ଦେଖ ।

ଦାନ୍ତଛୋଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ଗାଳି) ନିର୍ଲଜ, ଦରହସା, ଗ୍ରା. ବି. (ଅଶିଷ୍ଟ) ନିର୍ଲଜ ଆଚରଣ, ନିର୍ଲଜ ହସ, ନିର୍ଲଜତା-ସୂଚକ ଉଚ୍ଚହାସ୍ୟ ।

ଦାନ୍ତଛୋଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଇତର ଓ ଅଶିଷ୍ଟ) ନିର୍ଲଜତାସୂଚକ ଉଚ୍ଚହାସ୍ୟ କରି ଦାନ୍ତମାନ ପ୍ରକାଶ କରିବା ।

ଦାନ୍ତଝାଡ଼ିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗାଲରେ ଚଟକଣା ବା ମୁଥଆଦିର ଆଘାତ ଦ୍ୱାରା ଆହତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦାନ୍ତ ତଳକୁ ଝଡ଼ି ପଡ଼ିବାର ଉପାୟ କରିବା ।

ଦାନ୍ତଟକମାରିବା—ଗ୍ରା.ବି. ଦାନ୍ତ-କୋଲ ମରିଯିବା ଦେଖ ।

ଦାନ୍ତଠକ ଠକ ହେବା—ଗ୍ରା.ବି. ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୀତ ଯୋଗୁଁ ଦାନ୍ତରେ ଦାନ୍ତବାଜିବା ।

ଦାନ୍ତତକ୍ତର—ଗ୍ରା.ବି. ଦନ୍ତ ଚିକିତ୍ସକ ।

ଦାନ୍ତଦେଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କ୍ରୋଧ ବା ବିରକ୍ତିରେ ଶିଙ୍କାର ହେବା ।

ଦାନ୍ତନ ଗଳିବା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ବିଷୟରେ ଦନ୍ତସ୍ଫୁଟ ନ ହେବା, କୌଣସି ବିଷୟକୁ ବୁଝି ନ ପାରିବା ।

ଦାନ୍ତନିକୁଟା—ଗ୍ରା. ବି. ଦାନ୍ତକୁ ସାମା-ନ୍ୟରେ ଦେଖାଇବା, ଦନ୍ତବିକୃତି, (ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ)ଯେଉଁ ଲୋକ କଥା କହିବା ବେଳେ ସାମାନ୍ୟରେ ଦାନ୍ତ ଦେଖାଏ ।

ଦାନ୍ତନିକୁଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅନୁସରଣ ଓ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ନେହୁରା ହେବାବେଳେ ସାମାନ୍ୟରେ ଦାନ୍ତ ଦେଖାଇବା ।

ଦାନ୍ତନିଲ(ନେ)ସିଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି ଦାନ୍ତଯାକ ସମୁଦାୟ ଦେଖାଇ ଓଷ୍ଠଦ୍ୱୟକୁ ବିସ୍ତାର କରିବା ।

ଦାନ୍ତପରୁ(ଚେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପାନ ଅଳନା ଆଦିର ବୋଳ ଦ୍ୱାରା ଦାନ୍ତକୁ ରଞ୍ଜିତ କରିବା ।

ଦାନ୍ତପଡ଼ିଯିବା—ଗ୍ରା.ବି.ଦାନ୍ତ ଉପୁଡ଼ିବା ଦେଖ, ଦାନ୍ତପାଟି ପଡ଼ିଯିବା ଦେଖ ।

ଦାନ୍ତପତରକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦାନ୍ତ ଘଷିବା ଓ ମୁହଁ ଧୋଇବା ।

ଦାନ୍ତପାଟି—ଗ୍ରା. ବି. ଦାନ୍ତର ମୂଳଭାଗସ୍ଥ ମା ସପିଣ୍ଡ, ଦନ୍ତମାଂସ, ପାଟିରେ ଥିବା ଦନ୍ତର ଉପର ଓ ତଳଧାଡ଼ି ।

ଦାନ୍ତପାଟିପଗୁଇଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗୁପୁଡ଼ା ଆଦି ମାଡ଼ ଦ୍ୱାରା ଦାନ୍ତ ମୂଳକୁ ଦରଜ କରାଇଦେବା ।

ଦାନ୍ତପାଟିପଡ଼ିଯିବା—ଗ୍ରା.ବି.ଦୁଇ ପାଟିର ଦାନ୍ତ ଦୃଢ଼ରୂପେ ସଂଲଗ୍ନ ହୋଇଯିବା ବା ଜାକ ପଡ଼ିଯିବା ।

ଦାନ୍ତପାଟିଫୁଲା—ଗ୍ରା. ବି. ରୋଗବିଶେଷ, ଦାନ୍ତମୂଳର ମାଂସ ଫୁଲିଯିବା,ଜୋକୟୁ ବାହାରିବା ।

ଦାନ୍ତପୋକଖାଇବା—ଗ୍ରା.ବି.ଦନ୍ତରୋଗ ବିଶେଷ, ଏକପ୍ରକାର ପୋକ ଦନ୍ତକୁ ଆକ୍ରମଣ ବା ନଷ୍ଟ କରିବା, ଦନ୍ତଶୂଳ ।

ଦାନ୍ତବନ୍ଧା(ନ୍ଧେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦାନ୍ତ ଉପୁଡ଼ି ଯାଇଥିବା ସ୍ଥାନରେ କୃତ୍ରିମ ଦାନ୍ତ ବସାଇବା ।

ଦାନ୍ତବସା(ସେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦାନ୍ତ ଉପୁଡ଼ି ଯାଇଥିବା ସ୍ଥାନରେ କୃତ୍ରିମ ଦାନ୍ତ ବସାଇବା ।

ଦାନ୍ତବସାଇଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କାହାରି ଦେହକୁ ବା କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଜୋରରେ ଜାମୁଡ଼ି ଦାନ୍ତଚିହ୍ନ ରଖିଦେବା, ଔଷଧାଦି ଦ୍ୱାରା ହଲିବା ଦାନ୍ତକୁ ଶକ୍ତ କରିବା ।

ଦାନ୍ତବସସିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଦଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ଦନ୍ତଚିହ୍ନ ରହିଯିବା, ହଲୁଥିବା ଦାନ୍ତ ଔଷଧ ପ୍ରୟୋଗରେ ଶକ୍ତ ହେବା ।

ଦାନ୍ତଭଙ୍ଗିଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଯାପର ଶିଷ୍ଟ ଦାନ୍ତ ଭାଙ୍ଗି ତାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିବା, (ଲୁ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ପରର ଅନିଷ୍ଟ କରିବାଶକ୍ତି କାଢ଼ିନେବା, ଗର୍ବ ଚୂର୍ଣ୍ଣକରିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କଠୋର ଦଣ୍ଡଦେବା ।

ଦାନ୍ତଭିଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କଥା କହିବା ବେଳେ କ୍ରୋଧ ବା ବିରକ୍ତିକୁ ଚାପି ରଖିବା ପାଇଁ ଦାନ୍ତପାଟିକୁ ଚାପି ରଖିବା, ପ୍ରତିହିଂସା ନେବାର ବା ଶକ୍ତି ଦେବାର ସୂଚନା ସ୍ୱରୂପ କ୍ରୋଧରେ ଦାନ୍ତରେ ଦାନ୍ତକୁ ଚିପିଧରିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସଙ୍କେତ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ମନା କରିବା ।

ଦାନ୍ତର—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବିଂ.ଦନ୍ତୀ ଦେଖ ।

ଦାନ୍ତରେକୁଟା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦାନ୍ତରେ ତୃଣଧରି ପ୍ରାର୍ଥନାକାରୀ, (ବି) ବିନୀତ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାପାଇଁ ଦାନ୍ତରେ ତୃଣାଦି ଧରିବା, ଅତି ବିନୀତ ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଦାନ୍ତରେକୁଟାହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟରେ ଅତି ଦୀନଭାବରେ କୌଣସି ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା, ଦାନ୍ତରେ ତୃଣଧରି ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା, ଦାନ୍ତରେ ତୃଣାଦି ଧରି ଅପରାଧ ସ୍ୱୀକାର କରିବା, ଅତି ବିନୀତ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ।

ଦାନ୍ତରେ ତରଣଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କିଛି-ମାତ୍ର ଖାଇବା ।

ଦାନ୍ତ ଲଗା(ଗୋଇ)ଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟର ଦେହକୁ ବା କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ କାମୁଡ଼ିବା ।

ଦାନ୍ତଲେ(ଫେ)ସେଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦାନ୍ତ ନସିଡ଼ିବା ଦେଖ ।

ଦାନ୍ତଶୂଳା—ଗ୍ରା.ବି(ସଂ-ଦନ୍ତଶୂଳ) ଦାନ୍ତ ବିନ୍ଧା, ଦାନ୍ତ କଟକଟ ହେବା ।

ଦାନ୍ତଶୂଳଲାଇହେବା—ଗ୍ରା. ବି. ଦାନ୍ତ-ଶୂଳା ଦେଖ ।

ଦାନ୍ତସଡ଼ିଯିବା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦନ୍ତହର୍ଷ) ଅଧିକ ଖଟା ଜିନିଷ ଖାଇବା ଯୋଗୁଁ ଦାନ୍ତରେ ଏକପ୍ରକାର କ୍ଲେଶ ଅନୁଭୂତ ହେବା ।

ଦାନ୍ତସନ୍ଧା(ନ୍ଧି)—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦନ୍ତସନ୍ଧି) ଦାନ୍ତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ ।

ଦାନ୍ତହଲିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଦନ୍ତ ଶିଥିଳ ହେବା ।

ଦାନ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅପୁଷ୍ପବୃକ୍ଷବିଶେଷ, (ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ.) ଦନ୍ତବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦାନ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଦମ୍+ଭା.ତି) ଦମ, ଦମନ, ଶାସନ, କ୍ଲେଶ, ସହିଷ୍ଣୁତା, ଇନ୍ଦ୍ରିୟଦମନ,ବଶ୍ୟତା,ନମ୍ରତା, ବିନୟ ।

ଦାନ୍ତିଆ—ଗ୍ରା.ବି. ମାଛଧରି ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ପୋଲୁହ, କହୁଣିଆ, ଘରର ବାର-ଣ୍ଡାରେ ବସିଥିବା ଖୁଣ୍ଟର ବେକଠାରୁ ଚାଲର ଅଗକୁ କଣ୍ଠି ଭାବରେ ଲଗା-ଯାଇଥିବା କାଠଖଣ୍ଡ, ମାଇପେ ପିନ୍ଧିବା ଏକପ୍ରକାର ଶଙ୍ଖା ବା ପିତ୍ତଳ ଖଡ଼ୁ, ଯାହା କହୁଣୀ ପାଖରେ ଥାଏ ଓ ଯାହାର ଦାନ୍ତ ଦାଢ଼ପରି ହୋଇଥାଏ, ଚାଷରେ ବ୍ୟବହୃତ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, (ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ.) ଯାହାର ଦାନ୍ତଥାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାନ୍ତୀ, ଦାନ୍ତେଇ ।

ଦାନ୍ତିକ—ବିଂ. ଚକଦନ୍ତ ନିର୍ମିତ ।

ଦାନ୍ତିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଦନ୍ତ) ଦନ୍ତୋ-ଦ୍ଭମଯୁକ୍ତ ହେବା, ଦାନ୍ତେଇବା ।

ଦାନ୍ତୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦନ୍ତ) ଦାନ୍ତପରି ବାହାରକୁ ବାହାରିଥିବା ଅଂଶ,ମାଇପେ ପିନ୍ଧିବା ଏକପ୍ରକାର ଶଙ୍ଖା ବା ପିତ୍ତଳ ଖଡ଼ୁ ।

ଦାନ୍ତୁଆଣି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦନ୍ତଧାପନ) ଦାନ୍ତ ଘଷିବା, ଦନ୍ତଧାପନ କର୍ମ, ଠାକୁର ଓ ଗୁଳାମାନଙ୍କ କାଠି ଲାଗି ମାତ ।

ଦାନ୍ତୁଆଣିବଢ଼ିବା—ଗ୍ରା.ବି. ଗୁଳାମାନଙ୍କ କାଠିଲାଗି ମାତର ସମାଧାନ ହେବା ।

ଦାନ୍ତୁନ୍—ଗ୍ରା.ବି.ମେଦିନୀପୁରର ଗୋଟିଏ ସବ୍‌ଡିଭିଜନ ଓ ତନ୍ନାମକ କ୍ଷୁଦ୍ର ନଗର

ଦାନ୍ତୁର—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ.(ସଂ-ଦନ୍ତୁର) ବଡ଼ ଦାନ୍ତବିଶିଷ୍ଟ,ବଡ଼ଦାନ୍ତିଆ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦାନ୍ତୁରୀ ।

ଦାନ୍ତେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଦନ୍ତ)ଦାନ୍ତ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଧୀରେ ଖଣ୍ଡିଆ କରିବା, ଦାନ୍ତିବା ଦେଖ ।

ଦାନ୍ଦର—ଗ୍ରା. ବି. ବାଉଁଶର ମୋଟ ପାତଅ ଦ୍ୱାରା ବୁଣା ଯାଇଥିବା ବଡ଼ ଖଇଞ୍ଚ ।

ଦାପ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦର୍ପ)ଧାପ, ପୀଡ଼ନ, ବେଗ, ଅହଙ୍କାର, ବଳ, ଅତ୍ୟାଗ୍ରହ ।

ଦାପକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦା+ଣିଚ୍+କ. ଅକ) ଯେ ଦିଅଏ, ଯାହାର ପ୍ରବ-ର୍ତ୍ତନାରେ ଅନ୍ୟ ଲୋକ ଦିଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାପିକା ।

ଦାପଟ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦର୍ପ)ଦମ୍ଭ,ପ୍ରତାପ, ତେଜ, ଗର୍ବ । [(ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଦାପଟିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ପ୍ରତାପୀ, ବଳୁଆ

ଦାପନ—ବି. (ଦା+ଣିଚ୍+ଭା.ଅନ) ଦିଆଇବା, ଦାନପ୍ରବର୍ତ୍ତନ, ଦାବିବା, ଗୁପିବା, ମର୍ଦ୍ଦନ, ଦଳନ ।

ଦାପନୀୟ—ବିଂ. (ଦାପି+ମଂ.ଅନୀୟ) ଦଣ୍ଡନୀୟ,ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରାଦାତବ୍ୟ,ଦଣ୍ଡାର୍ହ ।

ଦାପୟିତବ୍ୟ—ବିଂ. ଦଣ୍ଡର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଦାପୟିତା—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦାପି+କ.ତୃ) ଦାପକ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାପୟିତ୍ରୀ ।

ଦାପିତ—ବିଂ.(ଦାପି+ମଂ.ତ)ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଦିଆହୋଇଥିବା, ମର୍ଦ୍ଦିତ, ଦଳିତ, ଶୋଧିତ, ସାଧିତ, ଧନାଦି ଦ୍ୱାରା ବଶୀ-କୃତ । [ଦେଖ ।

ଦାପ୍ୟ—ବିଂ. (ଦାପି+ମଂ.ଯ) ଦାପନୀୟ

ଦାବ—ବି. (ଦୁ+କ.ଅ) ବନାନଳ, ଦାବାଗ୍ନି, (ଭା.ଅ) ତାପ, ପ୍ରତାପ, ତେଜ, ତାଡ଼ନା, ଭର୍ତ୍ସନା, ଦଳ, ଅଗ୍ନି (ଗ୍ରା.ବି) ଗ୍ରାସ, ଶାସନ, ଦମନ ।

ଦାବ୍‌ଖର—ପ୍ରା.(ବସ୍ତ୍ର)ବି. ଘର ଛୁଆ-ଣିରେ ବ୍ୟବହୃତ ଏକପ୍ରକାର ତୃଣ ।

ଦାବଦଗ୍ଧ—ବିଂ. (ଅତତ୍) ବନାଗ୍ନି ଦ୍ୱାରା କୃତଦାହ, ଦାବାନଳ ସନ୍ତପ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାବଦଗ୍ଧା ।

ଦାହଦହନ—ବି.(ତତ୍) ବଣ ପୋଡ଼ା ।

ଦାବଦାହ—ବି. (ତତ୍) ବନାଗ୍ନିଦ୍ୱାରା ଦହନ, (ତତ୍) ଦାବାନଳସନ୍ତାପ ।

ଦାବା—ଯା. ବି. ମକଦ୍ଦମା, ନାଲିଶ, ନାଲିଶ କରିବା,ଅପରାଧର ଅଭିଯୋଗ, ଦାବୀ କରିବା, ସତରଞ୍ଜିଖେଳ,ନ୍ୟାୟ-ବଳ ଖେଳ, ସତରଞ୍ଜି ଖେଳର ମଣ୍ଡୀ ।

ଦାବାଗୀର୍—ଯା.ବି. ଦାବୀଦାର ଦେଖ ।

ଦାବାଗ୍ନି—ପୁଂ. ବି. (ଦାବ+ଅଗ୍ନି) ତତ୍; ବଣପୋଡ଼ା, ବନାଗ୍ନି ।

ଦାବାଦରବାର୍—ଯା.ବି. ମାଲ୍‌ମକଦ୍ଦମା, କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତିରେ ସ୍ୱତ୍ୱ ବା ଅଧିକାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାର ଚେଷ୍ଟା,ଅଭିଯୋଗ ।

ଦାବାଦାର୍—ଯା.ବି. ଯେ ନାଲିଶ୍ କରେ, ଦାବୀଦାର୍ ଦେଖ ।

ଦାବାନଳ—ବି. (ଦାବ + ଅନଳ) ତତ୍; ବଣପୋଡ଼ା ।

ଦାବାବଡ଼ି—ଯା. ବି. ସତରଞ୍ଜି ଖେଳରେ ଉପକରଣ, ପାଲି ଓ ଗୋଟି ।

ଦାବି(ବୀ)—ଯା. ବି. ଆପଣା ସ୍ୱତ୍ୱ ବା ଅଧିକାର ପ୍ରାପ୍ତ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାର୍ଥନା,ସ୍ୱତ୍ୱ ବା ଅଧିକାରର ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ମକଦ୍ଦମାରେ ଦାବୀକରିବା ବିଷୟ, ମକଦ୍ଦମା ସଂକ୍ରାନ୍ତ ବିଷୟର ପରିମାଣ, ତାଦାଦ୍, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଦାବୀକରାଯିବା (ଯଥା—ଦାବୀଟଙ୍କା) ।

ଦାବିକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନାଲିଶ କରିବା, ଧର୍ମାଧିକରଣରେ ସ୍ୱତ୍ୱ ବା ଅଧିକାର ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା, କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କଠାରେ ନିଜର ପ୍ରାପ୍ୟ ପାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା,ଆପଣାର ନ୍ୟାୟ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ୟ ଉପ-ସ୍ଥାପିତ କରିବା ।

ଦାବିଦାର—ଯା. ବିଂ. ଆପଣାର ସ୍ୱତ୍ୱ ଦାବୀକରିବା (ବ୍ୟକ୍ତି), ଅଧିକାରପ୍ରାର୍ଥୀ, ଦରଖାସ୍ତକାରୀ ।

ଦାବିପରିତ୍ୟାଗକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତିରେ ବା ମକଦ୍ଦମାରେ କରାଯାଇ-ଥିବା ସ୍ୱତ୍ୱାଧିକାରର ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ଛାଡ଼ି-ଦେବା ।

ଦାବିବହିର୍ଭୂତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ମକଦ୍ଦମାରେ ଦାବୀ କରାଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ବ୍ୟତୀତ ।

ଦାବିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମାଡ଼ିଦେବା, ତଳକୁ ଚାପିବା, ଗୋଡ଼ଆଦି ଅଙ୍ଗକୁ ଚପିବା, ମର୍ଦ୍ଦନ କରିବା, କମେଇଦେବା,ଶାସନ କରିବା, ଦମନ କରିବା, ମୌଖିକ ତାଡ଼ନ କରିବା, ନିବୃତ୍ତ କରାଇବା, ପରାସ୍ତ କରିବା, ନିଷେଧ କରିବା ।

ଦାବିଭୁକ୍ତ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଦାବିମଧ୍ୟରେ ଥିବା ।

ଦାବିରଖିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚାପିଧରିବା, ଲୁଚାଇବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଶାସନା-ଧୀନରେ ରଖିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ କୌଣସି ବିଷୟରେ ଆପଣାର ଦାବୀ ଥିବାର ପ୍ରକାଶ କରିବା ।

ଦାଭି—ବି. ଗୁଜରାଟୀ ରାଜପୁତ୍ର ଜାତିର ଏକ ପ୍ରଧାନ ଶ୍ରେଣୀ ।

ଦାଭ୍ୟ—ବିଂ. ଶାସିତହେବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଦାମ୍—ଯା. ବି. ମୂଲ୍ୟ, କିମତ୍,ଜରସମନ୍, ଖାତ୍ର,ବଜାରଦର,କିଣିବାପାଇଁ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ମୂଲ୍ୟଦେବା କର୍ମ, ଖରିଦ୍‌ମୂଲ୍ୟ, କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ ହସ୍ତଗତ ହେବାପାଇଁ ଯାହା ବ୍ୟୟ ହୋଇଥାଏ, ଧନ,ଟଙ୍କାକଉଡ଼ି ।

ଦାମ୍‌ଉଠିବା—ଗ୍ରା.ବି. ବିକ୍ରିଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବସ୍ତୁର ପ୍ରକୃତ ବା ଉଚିତ ମୂଲ୍ୟ ଆଦାୟ ହେବା, କୌଣସି ବସ୍ତୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା-ପାଇଁ ଯାହା ବ୍ୟୟ ହୋଇଥାଏ ବିକ୍ରି-ଦ୍ୱାରା ତାହା ମିଳିବା ।

ଦାମ୍‌କରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ କିଣିବାପାଇଁ ମୂଲ୍ୟଦେବା, ମୂଲ୍ୟ ନିରୂପଣ ବା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।

ଦାମ୍‌ଚଢ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ମହାର୍ଘ ହେବା ।

ଦାମ୍‌ଡ଼ୀ—ପ୍ରା. (ଫିହ) ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. ଛଡ଼ା, ପ୍ରସବ କରି ନଥିବା ମାଈ ବାଛୁରୀ ।

ଦାମ୍‌ଦୁପଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଖାତକ ଯେତେ-ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟ କରଜ ନେଇଥାଏ ସେତିକ ପରିମାଣ ସୁଧ ପରିଶୋଧ କରିବାର ପ୍ରଥା. କୌଣସି ବସ୍ତୁର ପ୍ରକୃତ ମୂଲ୍ୟର ଦ୍ୱିଗୁଣ ଦାମ ।

ଦାମ୍‌ପଟବ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇଟା ବିକ୍ରେତା ମଧ୍ୟରେ କ୍ରୟବିକ୍ରୟର ମୂଲ୍ୟର ସ୍ଥିରୀକରଣ ।

ଦାମ—ବି. (ଦୋ+ମ.ମନ୍) ରଜ୍ଜୁ,ଦଉଡ଼ି, ସୂତୁଲି, ସୂତ୍ର, ଦାଉଣୀ, ଶସ୍ୟମର୍ଦ୍ଦନାର୍ଥ ଯେଉଁ ଲମ୍ବ ପଘାରେ ଅନେକଗୋରୁ ବନ୍ଧାହୋଇ ବେଙ୍ଗଲା ବୁଲନ୍ତି,ମାଳା, ହାର, ଗୁଚ୍ଛ, ଗୋଛା, ଫିତା, ଧଡ଼ିଆ, ତୃଣବିଶେଷ, ସମୂହ, ରାଶି,ଶ୍ଳୋକ,ବିଶ୍ୱ, ପର୍ବତ, (ଦମ୍+ଘ.ଅ) ଇନ୍ଦ୍ରିୟଦମନ, (ବିଂ)ଦେବାବାଲା,ଦାତା,(ଯା.ବି) ଜଳ ।

ଦାମକ—ବି. (ଦମ+କ) ଗାଡ଼ିର ଜୁଆ-ଳିରେ ବନ୍ଧାହେବା ଦଉଡ଼ି, ଶଗଡ଼ା ଦଉଡ଼ି, ଲଗାମ୍, ବାଗ୍, ଡ଼ୋର ।

ଦାମଡ଼ିଆ—ପ୍ରା. (ମେଦ) ବି. ଦାମୁଡ଼ି ।

ଦାମଦା—ପ୍ର. (ଜଳାହାଣ୍ଡି) ବି. ବଳଦ, ଛିନ୍ନମୁଷ୍କ ବୃଷ ।

ଦାମନପର୍ବ—ବି. (ଦମନ+ଅ+ପର୍ବ) ଦମନକ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ଦେଖ ।

ଦାମନି—ପୁଂ. ବି. ଦମନଙ୍କ ଅପତ୍ୟ, ଆୟୁଧଜୀବୀ ସଂଘଭେଦ ।

ଦାମନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦାମନ୍ + ଈ) ଦାଉଣୀ, ବେଙ୍ଗଲାରେ ଅନେକ ଗୋରୁଙ୍କୁ ଯୋଡ଼ିବାର ଦଉଡ଼ି, (ଯା.ବି) ଘୋଡ଼ା ପିଠିଉପରେ ପକାଯିବା ଚଉଡ଼ା ଲୁଗା ।

ଦାମଲିପ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବି. ତମୋଲିପ୍ତ ନଗର, ତମୋଲୁକ୍ ।

ଦାମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦାମ+ଆ)- ଦଉଡ଼ି, (ଗ୍ରା.ବି) ଏକପ୍ରକାର ଚଢ଼େଇ,ଛତୁଆ ଦେଖ; ଦମାଲୁ, ଆନଦ୍ଧ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ, ବଡ଼ ନାଗରା ।

ଦାମଞ୍ଜନ(ଳ)—ବି. ଘୋଡ଼ାଙ୍କ ଗୋଡ଼ ବନ୍ଧାଯିବା ଦଉଡ଼ି ।

ଦାମାଦ—ଯା. ବି. ଜାମାତା, ଜୁଆଁଇ ।

ଦାମାମା—ଗ୍ରା.ବି. ଦମାଲୁ,ଆନଦ୍ଧବାଦ୍ୟ-ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ବଡ଼ ନାଗରା ।

ଦାମିଆ(କା)—ଯା. ବିଂ. ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ।

ଦାମିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦାମ+ଇନ୍+ଈ) ସୌଦାମିନୀ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଜୁଳି ।
ଦାମୀ—ଯା. ବିଂ. ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ।
ଦାମୁଡ଼(ର୍)—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବି. (ସଂ-ଦମ୍ୟ) ଦାମୁଡ଼, ଯୁବା ବଳଦ ।
ଦାମୁଡ଼—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦମ୍ୟ) ଛିନ୍ନମୁଣ୍ଡ ଶିଶୁବୃଷ, ଯୁବାବଳଦ, ପଇସାର ଏକ-ଚତୁର୍ଥାଂଶ, ଏକଛଦାମ, ପାଞ୍ଚଗଣ୍ଡା କଉଡ଼,(ପ୍ରା.ଚଞ୍ଚାମ.ବି)ପାଉଲ,ପଇସ ର ଏକଚତୁର୍ଥାଂଶ,ପିଲାବାଛୁରୀ, (ଗ୍ରା.ସମ୍ବ. ବି) ଛଡ଼ା, ପ୍ରସବ କରି ନ ଥିବା ମଈ-ଗୋରୁ ।
ଦାମୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଦାମୁଡ଼ ଦେଖ ।
ଦାମୁଲ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ)ବି.ଗଞ୍ଜାମର ଶୂଦ୍ର-ଜାତିବିଶେଷ ।
ଦାମୋଦ—ବି.ଅଥର୍ବ ବେଦର ଏକଶାଖା
ଦାମୋଦର—ପୁଂ. ବି. (ଦାମ+ଉଦର) ବି.ଶ୍ରୀ; ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ବିଷ୍ଣୁ, ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା ବିଶେଷ, ଶାଳଗ୍ରାମ ଦେଉ, (ଗ୍ରା.ବି) ଭାଗୀରଥୀର ଗୋଟିଏ ଉପନଦୀ,ସାରଣୀ ନାମକ ଶାସ୍ତ୍ରର ପ୍ରଣେତା ଜନୈକ ଜ୍ୟୋତିଷୀ ।
ଦାମୋଦରପଞ୍ଚନାୟକ—ବି. ଉତ୍କଳର ସୁପରିଚିତ ସଙ୍ଗୀତ ସଂଗ୍ରାହକ ।
ଦାମୋଦରବିଦ୍ୟାବାଗୀଶ—ଗ୍ରା.ବି. କଟକ ଜିଲାର ଯାଜପୁରର ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପଣ୍ଡିତ । [ଦେଖ ।
ଦାମ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦାମନ୍+ଇ) ଦାମନୀ
ଦାମ୍ପତ୍ୟ—ବିଂ. (ଦମ୍ପତି+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ ଯ) ସତିପତ୍ନୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ବୈବାହିକ, (ବି) ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୁରୁଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରେମ ବା ବ୍ୟବହାର, ଦମ୍ପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁ-ଷ୍ଠେୟ ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରାଦି କର୍ମ । [କଲି ।
ଦାମ୍ପତ୍ୟକଳହ—ବି. ପତିପତ୍ନୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ
ଦାମ୍ପତ୍ୟଜୀବନ—ବି. ବୈବାହିକ ଜୀବନ ।
ଦାମ୍ପତ୍ୟନିବାଚନ—ବି. ପତିପତ୍ନୀ ପର-ସ୍ପର ପରସ୍ପରକୁ ଚାହୁଁନେବାରୂପ ଈଶ୍ୱର ସୃଷ୍ଟବିଧି, ଯୌନନିବାଚନ ।
ଦାମ୍ପତ୍ୟନୀତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (କ.ଧା) ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରଣାଳୀ, ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀର ପର-ସ୍ପର ବ୍ୟବହାର ବିଷୟକ ରୀତି ।
ଦାମ୍ପତ୍ୟପ୍ରଣୟ—ବି. ପତି ଓ ବିବାହିତା ପତ୍ନୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପର ସ୍ନେହ ।
ଦାମ୍ପତ୍ୟବନ୍ଧନ—ବି. ବିବାହବନ୍ଧନ ।
ଦାମ୍ଭିକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦମ୍ଭ+ଇକ) ଅହଂକାରୀ, ଦର୍ପୀ,ଅବାଧ, କପଟାଚାରୀ, ବିରାଡ଼ ବୈଷ୍ଣବ, ଧୂର୍ତ୍ତ, ଯେ ବାଲଙ୍ଗି ବଜାଏ, ପ୍ରବଞ୍ଚକ, ଆଡ଼ମ୍ବରକାରୀ,(ବି) ବକପକ୍ଷୀ, ବଗ ।
ଦାମ୍ଭିକତା(ତ୍ୱ)—ବି. (ଦାମ୍ଭିକ+ତା) ଧୂର୍ତ୍ତତା, ଅହଂକାର, ଭାରୁଡ଼ି, କପଟା-ଚରଣ ।
ଦାୟ—ବି. (ଦା+ମ.ଅ) ପୁଂସ୍ୱାମୀର ମୃତ୍ୟୁପରେ ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଉତ୍ତ-ରାଧିକାରୀମାନଙ୍କର ସ୍ୱତ୍ୱ ଜନ୍ମେ,ଯୌତୁ-କାଦି ଦାନ, ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି, ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତି,ବିଭାଜ୍ୟ ବସ୍ତୁ, ପୁଂସ୍ୱାମୀର ସ୍ୱାମୀତ୍ୱ ନାଶପରେ ତଦ-ଧୀନ ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ସ୍ୱତ୍ୱ ଜନ୍ମେ, ଧନ, ଅନ୍ୟକୁ ଦେବା-ଯୋଗ୍ୟ ଧନ, (ଭା.ଅ) ଦାନ, ସ୍ଥାନ, ଜୋତ,ଜଳ, (ଦୋ+ଭା.ଅ) ଛେଦନ ଜ୍ୱାଳା, ଦୁଃଖ, ବିପଦ,ଉପଦ୍ରବ,ଉତ୍ପାତ, ସଙ୍କଟାବସ୍ଥା, (ଦୈ+ଭା.ଅ) ଶୋଧନ, କ୍ଷୋଭ, ମନସ୍ତାପ,କ୍ଷତି, ବିଲୟ,ବିନାଶ, ଦେଣା, କଠୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଦାୟିତ୍ୱ, ଗୁରୁତ୍ୱ, ଅଟ୍ଟା, (ଦା+କ.ଅ) ଦାତା, (ଗ୍ରା.ବି) ଗରଜ, ପ୍ରୟୋଜନ, ଗୁରୁ-ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ, ଭୟାନକ ଯନ୍ତ୍ରଣା, ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗିଆ ଅବସ୍ଥା,ବିଷମସମସ୍ୟା,ଦୁଃଖ ।
ଦାୟକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦା+କ. ଅକ) ଯେ ଦିଏ, ଦାନକାରୀ, (ପ୍ରତ୍ୟୟ ରୂପେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ) ଉତ୍ପାଦନକାରୀ, କ୍ଷତିପୂରଣ-କାରୀ, (ଦୋ+କ. ଅକ) ଛେଦକ, (ବି) ଦାତା, (ଦାୟ+କ) ଦାୟାଦ, କୁଟୁମ୍ବ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାୟିକା ।
ଦାୟଗ୍ରସ୍ତ—ବିଂ.(ଦାୟ+ଗ୍ରସ୍ତ) ଋଣଗ୍ରସ୍ତ; ଗୁରୁତର କର୍ତ୍ତବ୍ୟପ୍ରପୀଡ଼ିତ, ଦାୟିତ୍ୱ-ଯୁକ୍ତ, ଗୁରୁତର ଦୁଃଖରେ ଜଡ଼ିତ ।
ଦାୟବନ୍ଧୁ—ପୁଂ. ବି. (୭ତତ୍ତ) ଭ୍ରାତା ।
ଦାୟଭାଗ—ବି. ପୈତୃକ ଧନର ବିଭାଗ, ଉତ୍ତରାଧିକାରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ତ୍ୟକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ବଣ୍ଟନ, ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ସମ୍ପତ୍ତି ଉତ୍ତରାଧିକାରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଭାଗ କରାଯିବାର ଆଇନ, ଜୀମୂତବାହନ ନାମକ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ କୃତ ପୈତୃକ ଧନ ବିଭାଗ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସଂସ୍କୃତ ସ୍ମୃତି ବା ଗ୍ରନ୍ଥ ।
ଦାୟମାଳ—ଯା.ବି. ଯାବଜ୍ଜୀବନ କାରା-ବାସ ବା ଦ୍ୱୀପାନ୍ତରବାସ ଦଣ୍ଡ ।
ଦାୟମାଳୀ—ଯା.ବିଂ.ଯାବଜ୍ଜୀବନ କାରା-ବାସ ବା ଦ୍ୱୀପାନ୍ତରବାସ ଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ ।
ଦାୟାଗତ—ବିଂ. (୭ତତ୍ତ) ମରିବାରେ ହସ୍ତାରେ ପଡ଼ିବା (ସମ୍ପତ୍ତି),ବି. (ହିନ୍ଦୁ-ସ୍ମୃତି)ଯେଉଁ ଦାୟ ଦାୟ ବା ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତିରୂପେ ମିଳି ଅଛି ।
ଦାୟାଦ—ପୁଂ. ବି. (ଦାୟ+ଆ+ଦା +କ.ଅ) ପୁତ୍ର, ବଂଶଧର, ଉତ୍ତରାଧି-କାରୀ, କୁଟୁମ୍ବ, ସଗୋତ୍ର, ସପିଣ୍ଡିତ, ବିଂ.(ଦାୟ+ଅଦ୍+କ.ଅ) ଧନଭାଗୀ, ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ତ୍ୟକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଉତ୍ତ-ରାଧିକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାୟାଦା (ଦୀ) ।
ଦାୟାଦା(ଦୀ)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦାୟାଦ+ଆ) କନ୍ୟା, ଝିଅ ।
ଦାୟାଦ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ସପିଣ୍ଡ୍ୟ, ସପିଣ୍ଡ୍ୟ-ନିବନ୍ଧନ ଧନ ।
ଦାୟାଦ୍ୟତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦାୟାଦର ଭାବ ।
ଦାୟିକ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଦାୟିନ୍+କ)ଦାୟୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାୟିକା ।
ଦାୟିତ—ବିଂ. ଯାହା ଦାନ କରାଯାଇ-ଅଛି, ପ୍ରଦତ୍ତ ।
ଦାୟିତ୍ୱ—ବି. (ଦାୟିନ୍+ଭା.ତ୍ୱ)ଆପଣା-ଠାରେ ଗୁରୁତ୍ୱର ଥିବା ଅବସ୍ଥା,ଜବାବ-ଦେହୀ, ଗୁରୁତ୍ୱର, ଦେଣଦାର ହେବା ଅବସ୍ଥା ।
ଦାୟିତ୍ୱଜ୍ଞାନ—ବି.ନିଜ ଉପରେ ଗୋଟିଏ

ଗୁରୁତ୍ୱର ନ୍ୟସ୍ତ ଅଛି ଏହି ବୋଧ ।

ଦାୟିତ୍ୱଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ—ବିଂ. ଯେ ଆପଣା ଉପରେ ଥିବା ଦାୟିତ୍ୱର ଗୁରୁତ୍ୱ ଅନୁଭବ କରେ ନାହିଁ ।

ଦାୟିତ୍ୱସ୍ଥାନ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯାହା ଉପରେ କୌଣସି ଦାୟିତ୍ୱ ନଥାଏ, ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ କାହା ଉପରେ ଦାୟିତ୍ୱ ନଥାଏ ।

ଦାୟିଦାର୍—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବି. ଦାୟୀ ।

ଦାୟୀ—ପୁଂ.ବି.(ଦା+କ.ଇନ୍)ଦାୟକ, ଦାନକାରୀ, ଦାତା,ଦେବାବାଲା, ଘଟାଇବା(ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ), (ଦାୟ+ଇନ୍) ଗୁରୁତ୍ୱଭାରବାହକ, ଦାୟଗ୍ରସ୍ତ, ଯାହା ଉପରେ ଜବାବଦେହୀ ବା ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଥାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାୟିନୀ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଦାଗୀଦାର, ଦୋଷୀ ।

ଦାୟେ—ଯା.ବି ଓ ବିଂ.ଦାଏର୍ ଦେଖ ।

ଦାରଓ୍ୱିନ—ଯା. ବି. ବିଖ୍ୟାତ ବିବର୍ତ୍ତନବାଦ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଇଂରାଜ ପଣ୍ଡିତ ।

ଦାରମଦାର୍—ଯା. ବି. ସମ୍ପତ୍ତି, ନିର୍ଭର, ଚୁକ୍ତି, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ଭାର,ଦାୟିତ୍ୱ

ଦାର—ବି. (ଦୃ+କ.ଅ) ଭାର୍ଯ୍ୟା, ସ୍ତ୍ରୀ. (ଭା. ଅବ୍ୟ) ବିଦାରଣ, (ମଂ.ଅବ୍ୟ) କର୍ଷିତ କ୍ଷେତ୍ର,ଫାଟ, ଛିଦ୍ର, (କ.ଅବ୍ୟ) କାମ, (ପ୍ରା. ବସ୍ତ୍ର. ବି.)ଡାଳ, (ଯା. ପ୍ରତ୍ୟୟ) ଅଛି ଯାହାର ଏହି ଅର୍ଥସୂଚକ, (ଯଥା:—ବାଜାଦାର,ଚଉକିଦାର ।

ଦାରକ—ପୁଂ. ବି. (ଦୃ+କ.ଅକ)ପୁତ୍ର ଶିଶୁ, ବାଳକ, ଜାତଶିଶୁ,ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶୂକର, (ବିଂ) ବିଦାରକ, ବିଦାରଣକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାରକା ।

ଦାରକର୍ମ—ବି. (ଦାର+କର୍ମ, ୬ତତ୍ତ୍) (ପୁରୁଷ ପକ୍ଷରେ) ବିବାହ ।

ଦାରକ୍ରିୟା—ବି. ଦାରକର୍ମ, ବିବାହ ।

ଦାରଗ୍ରହଣ—ବି. (୬ତତ୍ତ୍) ପତ୍ନୀଗ୍ରହଣ, ବିବାହ ।

ଦାରଣ—ବି.(ଦୃ+ଣିଚ୍+ଭା.ଅନ)ବିଦାରଣ, ଚାଡ଼ିଦେବା,ଚିରିଦେବା କାର୍ଯ୍ୟ, ଫଟାଇବା, (ଣ.ଅନ) ବିଦାରକ ଅସ୍ତ୍ର, ନିର୍ମଳାଫଳ ଓ ଗଛ, ଯେଉଁ ଔଷଧ ଲେପନ କଲେ ବଥ ଫାଟିଯାଏ,(ବିଂ. କ.ଅନ) ବିଦାରକ, ଯେ. ଚିରିଦିଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାରଣା ।

ଦାରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଦାରଣ+ଈ)ଦୁର୍ଗା ।

ଦାରତ୍ୟାଗୀ—ପୁଂ. ବିଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ତ୍ରୀକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥାଏ ।

ଦାରଦ—ବି.(ଦୃ+ଅଦ ବା ଦରଦ+ଭା. ଅ) ପାରଦ, ସମୁଦ୍ର, ସିନ୍ଦୂର, ହିଙ୍ଗୁଳ, ଦରଦଦେଶଜାତ ବିଷ ବିଶେଷ,(ବିଂ) (ଦରଦ+ଅ)ଦରଦ ଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଦରଦ ଦେଶବାସୀ । [ଦେଖ ।

ଦାରଗ୍ରହ—ବି. (୬ତତ୍ତ୍) ଦାରକର୍ମ

ଦାରବ—ବିଂ. (ଦାରୁ+ଅ)କାଷ୍ଠନିର୍ମିତ, କାଷ୍ଠରୁ ଜାତ,ଦାରୁମୟ ।

ଦାରବଲିଭୁକ୍—ବି. (ଦାର+ବଲି+ଭୁକ୍+କ. କ୍ୱପ୍) ସାରସ ପକ୍ଷୀ, ବକପକ୍ଷୀ ।

ଦାରସଂଗ୍ରହ—ବି. ଦାରଗ୍ରହଣ,ବିବାହ ।

ଦାରା—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଭାର୍ଯ୍ୟା,'ଦାର ଦେଖ ।

ଦାରାକ୍ଷା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ରାକ୍ଷା) ଅଙ୍ଗୁର ଫଳର ଲତା, ଅଙ୍ଗୁର ଫଳ,କିସ୍‌ମିସ୍ ।

ଦାରାଧିଗମନ—କ୍ଲୀ. ବି. ବିବାହ ।

ଦାରାସୁତ—ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ସ୍ତ୍ରୀ ପୁତ୍ର ।

ଦାରି—ବି.(ଦୃ+ଭା:ଅ+ର)ବିଦାରଣ, ଫାଡ଼ିବା, ଚିରିବା, ଭେଦ କରିବା ।

ଦାରିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ବେଶ୍ୟାଠାରେ ଆସକ୍ତ ।

ଦାରିଆଭାଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ନିର୍ଲଜ୍ଜ ଭାବରେ ବେଶ୍ୟାଠାରେ ଆସକ୍ତ ଥାଏ ।

ଦାରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦାରକ+ଆ)କନ୍ୟା । ଝିଅ, ବେଶ୍ୟା, ଫାଟ, ବାଳିକା ।

ଦାରିତ—ବିଂ. (ଦୃ+ଣିଚ୍+ମଂ.ତ) ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ, ବିଦାରିତ, ଚିରା ଯାଇଥିବା, ଫଟା ହୋଇଥିବା ।

ଦାରିଦ୍ର—ବି.(ଦରିଦ୍ର+ଭା.ଅ) ନିର୍ଧନତା, ଦରିଦ୍ରତା ।

ଦାରିଦ୍ର୍ୟ—ବି. (ଦରିଦ୍ର+ଭା.ଯ) ନିର୍ଦ୍ଧନତା, ଦରିଦ୍ରତା ।

ଦାରିଦ୍ର୍ୟପଞ୍ଚାକ୍ଷର—ଗ୍ରା.ବି. ଦରିଦ୍ର ଲୋକ ସର୍ବଦା ଧ୍ୟେୟ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଅକ୍ଷରବିଶିଷ୍ଟ ବାକ୍ୟ,'କଣ କରିବି' ।

ଦାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଫାଡ଼ିବା, ଚିରିବା, ବିଦାରଣ କରିବା ।

ଦାରୀ—ବି. (ଦୃ+ଣିଚ୍+କ.ଇ) ଗୋଡ଼ ଫାଟରୋଗ, ଗ୍ରା.ବି.ସ୍ତ୍ରୀ.(ସଂ. ଦାରିକା) ବେଶ୍ୟା, କଣ୍ଟକୀ, ଗଣିକା, ନଟୀ, ନଷ୍ଟଚରିତ୍ରା ସ୍ତ୍ରୀ, ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ,ଉପପତ୍ନୀ, ଯା. ବୃତ୍ତି ବା କର୍ମ ବାଚକପ୍ରତ୍ୟୟ(ଯଥା—ଦୋକାନଦାରୀ) ।

ଦାରୀଦାସୀ—ଗ୍ରା. ବି. ବେଶ୍ୟା ଓ ଉପପତ୍ନୀ ରୂପେ ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ, ବେଶ୍ୟା ଓ ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଆସକ୍ତ ହେବା ।

ଦାରୀନଚା(ଚେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନର୍ତ୍ତକୀ ବେଶ୍ୟାର ପଛରେ ରହି ତାହାର ନୃତ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ତାଳ ଅନୁସାରେ ବାଦ୍ୟ ବଜାଇବା, ଆପଣା ଆଗରେ ବେଶ୍ୟା ନାଚାବାର ଉପାୟ କରିବା,(ଲ.ଅର୍ଥ)ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଲଜ୍ଜରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, କୌଣସି ଲଜ୍ଜାଜନକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ନିଜ ଘରର ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଅଯଥା ସ୍ୱାଧୀନତା ଦେବା ।

ଦାରୀସାରୀ—ଗ୍ରା. ବି. ବେଶ୍ୟାପଡ଼ା, ଯେଉଁ ପଡ଼ାରେ ବେଶ୍ୟାମାନେଥାଆନ୍ତି ।

ଦାରୁ—ବି. (ଦୃ+ମଂ.ଉ) କାଷ୍ଠ, କାଠ, କାଷ୍ଠ ଖଣ୍ଡ, ଜାଳ, ଇନ୍ଧନ,ଦେବଦାରୁ ବୃକ୍ଷ, ପିତ୍ତଳ, ଶଲ୍ଲକୀ, ଶିଳ୍ପୀ, ବଢ଼େଇ, ଦାତାବ୍ୟକ୍ତି, ବିଂ. (ଦୋ+କ.ରୁ) ବିଦାରକ, ଛେଦକ, (ଦା+କ.ରୁ) ଦାନଶୀଳ, ଶୋଧକ,ଖଣ୍ଡନଶୀଳ, ମସକା,(ଗ୍ରା.ବି—ସଂ-ବାରୁଦ) ବାରୁଦ, ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ନିର୍ମାଣରେ ବ୍ୟବହୃତ ନିମ୍ବକାଠ, (ଯା. ବି)ମଦ,ଔଷଧ, ଦବାଇ,(ପ୍ରା.ମେଦିନୀପୁର.ବି.)ନିମ୍ବଗଛ ।

ଦାରୁକ—ବି. (ଦୃ+ଣିଚ୍+କ. ଉକ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସାରଥି, (ଦାରୁ+କ)ଦେବଦାରୁଗଛ, କାଠ ।

ଦାରୁକଦଳୀ—ବି. ଜଙ୍ଗଲୀ କଦଳୀ,

କାଠିଆ କଦଳୀ ।

ଦାରୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦାରୁ+କ+ଆ) କାଠର ପିତୁଳା, କାଠ କଣ୍ଢେଇ, ପବିତ୍ର ଦନ ବିଶେଷ, ହନୁମାନଙ୍କର ତୀର୍ଥ-ବିଶେଷ ।

ଦାରୁଖୁନ୍ଦାନଳୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ କଳ୍ପ-କର ମୁହଁବାଟେ ବାରୁଦ ଖୁନ୍ଦାଯାଏ ।

ଦାରୁଗଣ୍ଠି—ଗ୍ରା. ବି. ଘରର ଦୁଇଟି ଶ୍ରେଣୀର ଯୋଡ଼ମୁହଁ, ବାରୁଦଗଣ୍ଠି, ବାଣର ଗଣ୍ଠିରେ ଭରମାପ ଅନୁଯାୟୀ ଖୁନ୍ଦା ଯାଇଥିବା ବାରୁଦର ପରିମାଣ ।

ଦାରୁଗନ୍ଧା—ବି. ଗନ୍ଧ ବିଣଜା, ଚୀଡ଼ା ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ବିଶେଷ ।

ଦାରୁଗର୍ଭ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଦାରୁ+ଗର୍ଭ+ଆ) କାଠ କଣ୍ଢେଇ ।

ଦାରୁଚିନି—ଗ୍ରା.ବି.ଡାଲଚିନି,ଗୁଡ଼ିହକ୍ ।

ଦାରୁଜ—ବିଂ. (ଦାରୁ+ଜନ୍+କ.ଅ) ବାଷ୍ପନିର୍ମିତ, କାଷ୍ଠରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, (ବି) ପଟୋଳ, ମାଦଳ, ମର୍ଦ୍ଦଳ ।

ଦାରୁଣ—ବିଂ. (ଦୃ+ଣିଚ୍+କ.ଉନ) ଭୟଙ୍କର, ଅତି ଭୟାନକ, ଭୀଷଣ, ଅତ୍ୟଧିକ, ଉତ୍କଟ, କଠୋର, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଗ୍ର, ତୀବ୍ର, ନୃଶଂସ, କ୍ରୂର, ନିଷ୍ଠୁର, ନିର୍ଦ୍ଦୟ, କଠିନ, କର୍କଶ, କଷ୍ଟପ୍ରଦ, ମର୍ମଭେଦୀ, ମର୍ମନୁଦ, ଦୁଃସହ, ଦୁଃଖ-ସାଧ୍ୟ, ବିଦାରକ, (ବି) ଚିତ୍ରକ ବା ଧଳାଚିତାଗଛ, ମୁରାସୁରର ସ ନିଷ୍ଠୁର, କ୍ରୂରତା, କଠୋରତା ସାହିତ୍ୟରେ ଭୟାନକ ରସ, ରୌଦ୍ରରସ, ରୌଦ୍ର-ନାମକ ନକ୍ଷତ୍ର; ବିଷ୍ଣୁ, ଶିବ, ରାକ୍ଷସ, ନରକବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦାରୁଣା ।

ଦାରୁଣକ—ବି. (ଦୃ+କ.ଉଣ+କ) ରୁପୀରୋଗ, ମୁଣ୍ଡର ବାଳ ଡଲର ଚମ ଫାଟିଲା ଓ ଧଳାହୋଇ ଝଡ଼ିପଡ଼ିବା ରୋଗ ।

ଦାରୁଣତ (ତ୍ୱ)—ବି. (ଦାରୁଣ+ଭାବ.ତା) ଦାରୁଣତ୍ୱ, କଠୋରତା ।

ଦାରୁଣା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦାରୁଣ+ଆ)ଦୈତ୍ୟାଶ ଶୁକ୍ଳ ତୃତୀୟା, ଅକ୍ଷୟତୃତୀୟା, ଦେବ-ବିଶେଷ, ନର୍ମଦା ଖଣ୍ଡର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବୀ । [ଦୃଦୟ ।

ଦାରୁଣାତ୍ମା—ପୁଂ.ବିଂ.ଦୁରାତ୍ମା,କଠୋର-

ଦାରୁଣାଶ—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ) ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦାରୁଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦାରୁଣ+ଭାବ.ଯ) ଦାରୁଣତ୍ୱ, କଠୋରତା, କାର୍କଶ୍ୟ, ଉଗ୍ରତା । [ବିଶେଷ ।

ଦାରୁତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ.ବି.ଶିବ ପୁରାଣୋକ୍ତ ତୀର୍ଥ-

ଦାରୁଦହନ—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ) ଦାବାନଳ ।

ଦାରୁନିଶା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (କ.ଧା) ଦାରୁହଳଦୀ ଦେଖ ।

ଦାରୁପକ୍ଷୀ—ବି. ଦ୍ରଙ୍ଗୁପକ୍ଷୀ ଦେଖ ।

ଦାରୁପାତ୍ର—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ) କାଷ୍ଠପାତ୍ର, କାଠର ପାତ୍ର ।

ଦାରୁପିପୀଲିକା—ବି.(କ.ଧା) କାଷ୍ଠ ପିପୀ-ଲିକା, କାଠପିମ୍ପୁଡ଼ି ।

ଦାରୁପୀତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦାରୁହଳଦୀ ।

ଦାରୁପୁତ୍ରୀ(କା)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦାରୁ-+ପୁତ୍ର+କ+ଆ) କାଠପିତୁଳା, କାଷ୍ଠର ପୁତ୍ତଳୀ, କାଠକଣ୍ଢେଇ ।

ଦାରୁଫଳ—ବି. (ଦାରୁପରି କଠିନ ଫଳ) ପିସ୍ତା ।

ଦାରୁବଧୂ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦାରୁପୁତ୍ରୀ ଦେଖ ।

ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ—ଗ୍ରା. ବି. ପୁରୀରେ ବିରାଜିତ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁ । [କର୍ମ ।

ଦାରୁବ୍ରହ୍ମା—ବି. (ଦାରୁ+ବହ୍ମନ୍) ବିଶ୍ୱ-

ଦାରୁଭୂତ—ବିଂ. (ଦାରୁ+ଭୂତ) କାଠ ପାଲଟି ଯାଇଥିବା, ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ, କାଠ-ପରି ନିଷ୍ପନ୍ଦ, ଅବାକ୍ ।

ଦାରୁଭୂତମୁରାରି—ଗ୍ରା.ବିଂ. କଂକଣ୍ଠିବ୍ୟ-ବିମୂଢ଼, କାଠରେ ପରିଣତ ।

ଦାରୁମୟ—ବିଂ. (ଦାରୁ+ମୟ) କାଷ୍ଠ-ମୟ, କାଷ୍ଠନିର୍ମିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାରୁମୟୀ ।

ଦାରୁମୁଖ୍ୟାହ୍ୱୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଗୋଧାଗୋଧି ।

ଦାରୁମୁଷ୍ଟି—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦାରୁବିଷ) ମିଠା-ବିଷ, କାଠବିଷ, ଏକପ୍ରକାର ମହୁଲ ।

ଦାରୁମୁଷ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦାରୁମୁଷ୍ଟି ଦେଖ ।

ଦାରୁଯନ୍ତ୍ର—ବି. (କ.ଧା) ଯନ୍ତ୍ରଚାଳିତ କାଷ୍ଠପୁତ୍ତଳ, କାଷ୍ଠନିର୍ମିତ ଯନ୍ତ୍ର ।

ଦାରୁଯୋଷିତ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଦାରୁପୁତ୍ରୀ,ଦେଖ ।

ଦାରୁସାର—ବି.(ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦନ,(ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ) କାଠର ମଜ୍ଜା ।

ଦାରୁସିତା—ବି. ଦାରୁଚିନି, ଡାଲଚିନି ।

ଦାରୁସ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ଦାରୁକା, କାଷ୍ଠପିତୁଳା ।

ଦାରୁହରିଦ୍ରା—ବି. ଦାରୁହଳଦୀ ଦେଖ ।

ଦାରୁହଳଦୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦାରୁହରିଦ୍ରା) ପାର୍ବତ୍ୟ କଣ୍ଟକୀ କ୍ଷୁପବିଶେଷ ।

ଦାରୁହସ୍ତକ—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍ୱ) କାଠର ଅଶକ, କାଠର ବେଣ୍ଟ ।

ଦାରୋଗା—ଯା.ବି.ଓଭରସିଅର୍, ତତ୍ତ୍ୱା-ବଧାରକ କର୍ମଚାରୀ, କାମ ତନଖିଦା କର୍ମଚାରୀ, ସୁପରଭାଇଜର୍, ପୁଲିସ ମୁନସୀ ବା ସବଇନ୍‌ସପେକ୍ଟରମାନଙ୍କ ଉପରସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀ, ପୁଲିସ୍ ଇନ୍‌ସ-ପେକ୍ଟର, ପୁଲିସ୍ ଥାନାର ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ଉଚ୍ଚ କର୍ମଚାରୀ ।

ଦାରୋଗାଗିରି—ଯା. ବି. ଦାରୋଗାଙ୍କ ଚାକିରି ବା କର୍ମ ।

ଦାର୍ଜିଲିଙ୍ଗ୍—ଗ୍ରା. ବି. ହିମାଳୟର ଅଧି-ତ୍ୟକାରେ ଥିବା ଜିଲ୍ଲା ଓ ନାମକ-ନଗର ।

ଦାର୍ଢ୍ୟ—ବି. (ଦୃଢ଼+ଭାବ.ଯ) ସ୍ଥୈର୍ଯ୍ୟ, ଦୃଢ଼ତା, କାଠିନ୍ୟ, କଠିନତା, ଢଙ୍ଗ, ଗଟ, ଚୁସ୍ତପଣିଆ, ଅଧ୍ୟବସାୟଯୁକ୍ତ ।

ଦାର୍ଢ୍ୟତା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦାର୍ଢ୍ୟ)ଦୃଢ଼ତା, ଅଚଳତା, ଅଧ୍ୟବସାୟ ।

ଦାର୍ଢ୍ୟତ ଭକ୍ତି—ଗ୍ରା. ବି. ରାମଦାସ ସଙ୍କ କୃତ କେତେକ ଦୃଢ଼ ଭକ୍ତଙ୍କ କାହାଣୀ ସମ୍ବଳିତ ଓଡ଼ିଆ ପଦ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଦାର୍ତ୍ତିୟ—ବିଂ. ଚମଡ଼ା ନିର୍ମିତ ।

ଦାର୍ଦ୍ଦୁର—ବିଂ.(ଦର୍ଦ୍ଦୁର+ଅ)ଦର୍ଦ୍ଦୁର କା ବେଙ୍ଗସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ବି) ଏକପ୍ରକାର ଦକ୍ଷିଣାବର୍ତ୍ତି ଶଙ୍ଖ, ଲାକ୍ଷା,ଲାଖ, ଜଳ ।

ଦାର୍ଦ୍ଦୁ(ର୍ଦ୍ଦୁ)ରକ—ବି. (ଦାର୍ଦ୍ଦୁର+ଉକ) କୁମ୍ଭୀର ।

ଦାର୍ବ—ବିଂ. (ଦାରୁ+ଅ) ଦାରୁନିର୍ମିତ, କାଷ୍ଠମୟ, (ବି) କାଶ୍ମୀରର ଅନ୍ତର୍ଗତ

ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରଦେଶବିଶେଷ ।
ଦାର୍ବକ—ବି. ଦାର୍ବ ଜନପଦବିଶେଷ ।
ଦାର୍ବଟ—ବି. (ଦାରୁ+ଅଟ+ଅଧି.ଅ) କିମ୍ବା ଦର୍ବଟ+ଅ) ମନ୍ଥଣା କରିବାର ଗୃହ, ଚିନ୍ତାଗୃହ ।
ଦାର୍ବଣ୍ଡ--ବି.(ବ.ଗ୍ର)ମୟୂର,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦାର୍ବଣ୍ଡୀ ।
ଦାର୍ବାଘାଟ—ବି. (ଦାରୁ+ଆ+ହନ+କ.ଅ) କାଠହଣା ପକ୍ଷୀ, ଶତପତ୍ରିକ ପକ୍ଷୀ ।
ଦାର୍ବାଘାତ—ବି. (ଦାରୁ+ଆ+ହନ+କ.ତ) କାଠହଣାପକ୍ଷୀ ।
ଦାର୍ବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦାରୁହରିଦ୍ରା କ୍ୱାଥୋଦ୍ଭବ, ତୁତ୍ଥ, ରସାଞ୍ଜନ, ଗୋଜିହ୍ୱା ବୃକ୍ଷ ।
ଦାର୍ବିପତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗୋ ଜିହ୍ୱାବୃକ୍ଷ ।
ଦାର୍ବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୃ+କ.ଅ+ଇ)ଦାରୁହରିଦ୍ରା, ଦେବଦାରୁ ଗଛ, ଗୋଜିହ୍ୱାବୃକ୍ଷ, ହଳଦୀ । [ନିର୍ମିତ ।
ଦାର୍ଭ—ବିଂ.(ଦର୍ଭ+ଅ) ଦର୍ଭ ବା କୁଶ-
ଦାର୍ଭ୍ୟ—ବିଂ. ଦର୍ଭଭବ, ଦର୍ଭୋତ୍ପନ୍ନ ।
ଦାର୍ଶ—ବିଂ. ଦର୍ଶଭବ, ନେତ୍ରଭବ ।
ଦାର୍ଶନିକ—ବିଂ. (ଦର୍ଶନ+ଇକ) ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ, ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ରବେତ୍ତା ।
ଦାର୍ଶପୌର୍ଣ୍ଣମାସିକ—ବିଂ. ଦର୍ଶ ପୌର୍ଣ୍ଣମାସଭବ, ଯାହା ଅମାବାସ୍ୟା ଓ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ହୁଏ ।
ଦାର୍ଶିକ—ବିଂ.ଦର୍ଶପୌର୍ଣ୍ଣମାସ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ଦାର୍ଶ୍ୟ—ବିଂ. ଦାର୍ଶିକ ।
ଦାର୍ଷଦ—ବିଂ. (ଦୃଷଦ+ଅ) ପଥରନିର୍ମିତ, ପଥରରେ ଘୋର ହୋଇଥିବା, ପଥରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ପ୍ରସ୍ତରମୟ, ପ୍ରସ୍ତରବହୁଳ, ପଥୁରିଆ ।
ଦାର୍ଷଦତ— ବି. ସମ୍ପତ୍ତିବିଶେଷ, ଏହି ପଙ୍କ୍ତି ଦୃଷଦ୍ୱତୀ ନଦୀତୀରରେ କରିବାକୁ ହୁଏ ।
ଦାର୍ଷ୍ଟାନ୍ତ—ବିଂ. (ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ+ଅ) ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ ।
ଦାର୍ଷ୍ଟାନ୍ତିକ—ବିଂ. (ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ+ଇକ) ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଘଟିତ, ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ, ଉପମେୟ ।
ଦାଲ—ବି. (ଦଳ+ଅ) ଡାଲିମନ୍ଥ, ଗଛ ଡାଳରେ ମନ୍ଥମାନ୍ଥମାନେ ଯେଉଁ ମନ୍ଥ ସମ୍ପନ୍ନକରନ୍ତି, (ଦଳ+ଘ.ଅ) ଦଳନ, ଦଳିବା, ଏକପ୍ରକାର କୋଦୁଅ ।
ଦାଳନ—ବି. ଦାନ୍ତବିନ୍ଧା ।
ଦାଳବ—ବି. ଏକପ୍ରକାର ସ୍ଥାବରବିଷ ।
ଦାଲା—ବି. ମହାକାଳ ଲତା ଦେଖ ।
ଦାଲି—ବି. (ଦଳ+ଅ+ଇ) ଡାଲି, ମୁଗ ଆଦିର ଡାଲି, ଦେବଦାଲୀ ଦେଖ, ଡାଲିମ୍ବ ଦେଖ ।
ଦାଲି—(ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି.) ମୁଗ, ବିରି, ହରଡ଼, ମସୁରଆଦିର ଚିଆଣ, ମହୁଲ ମଞ୍ଜିକୁ ଭାଙ୍ଗିଲେ ତାହା ଭିତରୁ ଯେଉଁ ଦୁଇଫାଳିଆ ଶସ୍ୟ ବାହାରେ, ଲଙ୍ଗଳମୁଣ୍ଡା, ଗୋରୁଙ୍କୁ କୁଳୁଥିଆଦି ଖୁଆଇବା ଢମ୍ବା ।
ଦାଲିକା—ବି. ମହାକାଳ ଲତା
ଦାଲିମ(ମ୍ବ)—ବି.(ଦଳ+କ.ଇମ୍) ଦାଡ଼ିମ ଦେଖ ।
ଦାଲୁ—(ପ୍ରା. ଯାଜପୁର. ବି.) ମର୍କଟଦଳପତ୍ର, ବୁଢ଼ାମାଙ୍କଡ଼ ।
ଦାଲୁଅ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ବୋର) ଖରାଦିନେ ପାଣି ରହିବା ଜାଗାରେ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯିବା ଏକପ୍ରକାର ମୋଟ ଧାନ ।
ଦାଲୁକନା(ନି)—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବିଂ. ଦୁଲୁକନ, ଲଥୋକନ, ଦୁଲ୍‌ଶବ୍ଦ ଉତ୍ପାଦନ କରି (ଭୂମିରେ ପଡ଼ିବା) ।
ଦାଲ୍ମ—ବି. ଇନ୍ଦ୍ର ।
ଦାଶ—ପୁଂ. ବି. (ଦାଶ+ଅ) ଧୀବର, କେଉଟ, ଭୃତ୍ୟ, (ଦଶ+ଘ-ପ୍ର.ଅ) ଦାନପାତ୍ର,(ଗ୍ରା.ବି.)ବ୍ରାହ୍ମଣ, କ୍ଷତ୍ରିୟ ଓ ଶୂଦ୍ରଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।
ଦାଶକାଠି—(ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ. ବି.)ଗ୍ରମତାଳ, କାଠର ଦୁଇଖଣ୍ଡି ଝୁମୁକାଲଗା ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ।
ଦାଶକାଠିଆ—(ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ. ବି.) ଦାଶକାଠି ବଜାଇ ଗୀତ ବୋଲିବା କେତେକ ଜାତିର ଲୋକ ।
ଦାଶଗ୍ରାମ—ବି. ଧୀବର ଗ୍ରାମ ।
ଦାଶଗ୍ରାମିକ—ବିଂ.ଦଶ ଗ୍ରାମର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ (ଦେଶାଦ) ।
ଦାଶ(ସ)କନ୍ୟକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଧୀବର କନ୍ୟା, ସତ୍ୟବତୀ ।
ଦାଶନ—ବିଂ. (ଦଶନ+ଅ+ଇ)ଦଶନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଦନ୍ତସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ଦାଶନୀତି—ବି. ସର୍ବଦା ଦୁର୍ବଳର ଅପକାର କରିବା ଉଦ୍ୟମ ବା ଧର୍ମ ।
ଦାଶପୁର—ବି. (ଓଡ଼ିଶା) କେଉଟସାହି, କେଉଟିଆ ମୁଥା ।
ଦାଶମେୟ—ବି. ଦେଶବିଶେଷ, ଏହି ଦେଶ ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ଅବସ୍ଥିତ ।
ଦାଶରଥ—ପୁଂ. ବି. (ଦଶରଥ+ଅ) ଅଯୋଧ୍ୟାର ରାଜା ଦଶରଥଙ୍କ ପୁତ୍ର ରାମଚନ୍ଦ୍ର, (ବିଂ) ଦଶରଥସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ଦାଶରଥି—ବି ଓ ବିଂ ପୁଂ. ଦାଶରଥ ଦେଖ ।
ଦାଶରାଜ୍ଞ—ବିଂ. ଦଶରାଜା ସମ୍ବନ୍ଧୀ ।
ଦାଶରାତ୍ରିକ—ବିଂ. (ଦଶରାତ୍ର+ଇକ) ଦଶରାତ୍ରିବ୍ୟାପୀ, ଦଶରାତ୍ରିସାଧ୍ୟ ।
ଦାଶାର୍ଣ୍ଣ—ବି. (ଦଶାର୍ଣ୍ଣ+ଅ) ଦଶାର୍ଣ୍ଣ ଦେଶ, ଦଶାର୍ଣ୍ଣ ଦେଶବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।
ଦାଶାର୍ହ—ବିଂ. (ଦଶାର୍ହ+ଅ) ଦଶାର୍ହ ଦେଶୀୟ, ଯଦୁବଂଶୀୟ, (ବି) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।
ଦାଶାଶନ—ପ୍ରା. (ଯାଜପୁର)ବି. ଦଶାଶ୍ୱମେଧ ଘାଟ । [ଶ୍ରୀୟ ।
ଦାଶାଶ୍ୱମେଧ—ବିଂ. ଦଶାଶ୍ୱମେଧ ସମ୍ବ-
ଦାଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦାଶ+ଇ) ଧୀବରୀ, ଭୃତ୍ୟା, ଦାସୀ, ପେଇଲି ।
ଦାଶେୟ—ବିଂ. (ଦାଶ+ଏୟ) ଦାଶଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାଶେୟୀ, (ବି) ଧୀବର ପୁତ୍ର । [ପୁତ୍ର ।
ଦାଶେର—ବି. (ଦାଶୀ+ଏର) ଧୀବରୀ
ଦାଶେରକ—ବି. ମାଳବ ଦେଶ, ମାରବାଡ଼ ଦେଶ, ମାଳବ ଦେଶୀୟ ଲୋକ, ମରୁଦେଶ ।
ଦାଶ୍ୱ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଦାଶ୍+ବ)ଦାନଶୀଳ ।
ଦାସ—ପୁଂ.ବି.(ଦାସ୍+ଘ-ପ୍ର.ଅ) ସେବକ,

ଭୃତ୍ୟ, ଚାକର, ଜୀତଦାସ, ଶୂଦ୍ର, ଧୀବର, ଅନୁଗତ ଜନ, ଶୂଦ୍ରର କୌଳିକ ଉପାଧି, ଦସ୍ୟୁ, ବୃତ୍ରାସୁର, ଆତ୍ମଶ୍ଳାଘୀ ବ୍ୟକ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାସୀ, (ଗ୍ରା.ବି) ଦାଶ ଦେଖ ।

ଦାସକ—ବି. ଦାସ, ଗୋଟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ-ଋଷିବିଶେଷ ।

ଦାସକେରେଣ୍ଟା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦାସିକା) ଔଷଧଗୁଳ୍ମ ବିଶେଷ, ଝିଣ୍ଟୀ ଦେଖ ।

ଦାସଚୈତନ୍ୟବାଳଚେସ୍ତ୍ରୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଉତ୍କଳର ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମୃତ୍ତିକାର ।

ଦାସତ୍ୱ—ବି. (ଦାସ + ଭା.ତ୍ୱ) ଭୃତ୍ୟର ଅବସ୍ଥା, ଦାସ ବୃତ୍ତି, ଗୋଲାମି, ଚାକରି, ସେବାବୃତ୍ତି ।

ଦାସତ୍ୱପ୍ରଥା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଇଂରାଜୀ) ଚିର ଦାସ ଦାସୀ ରଖିବାର ପଦ୍ଧତି ।

ଦାସଦାସୀ—ଗ୍ରା.ବି. ଚାକର ଚାକରାଣୀ ।

ଦାସନନ୍ଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଇଂରାଜୀ) ବ୍ୟାସଙ୍କ ମାତା ସତ୍ୟବତୀ ।

ଦାସପତ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଅପ୍,ଜଳ, ଦାସର ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଦାସପୁର—ବି. କେଉଟସାହି, କୈବର୍ତ୍ତ ମୁଣ୍ଡକ ।

ଦାସବ୍ୟବସାୟ—ବି.(କ.ଧା) ଦାସଦାସୀ କ୍ରୟବିକ୍ରୟରୂପ ବୃତ୍ତି ।

ଦାସବ୍ୟବସାୟୀ—ବି. ଚିର ଦାସ ଦାସୀ କ୍ରୟବିକ୍ରୟର ବଣିକ ।

ଦାସମନୋଭାବ—ବି. ଦାସ ସୁଲଭ ପରାଧୀନତାଯୁକ୍ତ ମନୋଭାବ ।

ଦାସମୀୟ—ବିଂ. ଦଶମ ଦେଶଭବ, ଗୃହସ୍ଥ ଶୂଦ୍ରାଭିରତ ସ୍ତ୍ରୀଜାତ ।

ଦାସର—ବି.କର୍ଣ୍ଣାଟକ ଦେଶବାସୀ ଜାତି-ବିଶେଷ ।

ଦାସରାଜ—ବି. (ଦାସ + ରାଜନ୍)ଇଂରାଜୀ; ଧୀବରରାଜ, ବ୍ୟାସମାତା ସତ୍ୟବତୀଙ୍କ ପିତା । [ଭୃତ୍ୟ ।

ଦାସାନୁଦାସ—ବି. (ଇଂରାଜୀ) ଭୃତ୍ୟର

ଦାସିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦାସୀ+କ.ଆ)ଭୃତ୍ୟା, ଚାକରାଣୀ, ସେବାକାରିଣୀ, ପୋଇଲି, ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ, ଶୂଦ୍ରା, ଧୀବରୀ, କେଉ-ଟୁଣୀ, ନୀଳାମ୍ଳାନ, ନୀଳ ବାଣ ଫୁଲ ଓ ଗଛ,କାକଜଙ୍ଘା ଦେଖ, ଦାସକେରେଣ୍ଟା ଦେଖ, ବେଦୀ ।

ଦାସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦାସ+ଈ) ଦାସିକା ଦେଖ, ଦାସର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ରୂପ, (ପ୍ରା. ବାଲେ. ବି.) କାଲେଣି, ଠାକୁରାଣୀ ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀଠାରେ ବ୍ରଜେଳରନ୍ତ ।

ଦାସୀତ୍ୱ—ବି. ଦାସୀର କାର୍ଯ୍ୟ, ଦାସୀର ଭାବ ।

ଦାସୀପରିବାର—ଗ୍ରା. ବି. ପୋଇଲି ଓ ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ, ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଦାସୀ ।

ଦାସୀପୁତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ଦାସୀଆଡ଼ର ପୁତ୍ର, ଦାସୀ ଜନ୍ମ କରିଥିବା ପୁତ୍ର, ରକ୍ଷିତା-ସ୍ତ୍ରୀର ଗର୍ଭଜାତ ସନ୍ତାନ । [ସମୂହ ।

ଦାସୀସଭ—ବି. ଦାସୀର ସଭା, ଦାସୀ-

ଦାସେୟ—ପୁଂ.ବି(ଦାସ+ଏୟ)ଚାକର, ଭୃତ୍ୟ, ଧୀବର, ଦାସୀପୁତ୍ର, ଗୋଲାମ, ପୁଂ. ବିଂ. (ଦାସୀ + ଏୟ + ଈ) ଦାସୀ ବା ରକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, ପୋଇଲା, (ଦାସ + ଏୟ) ଧୀବର ଔରସଜାତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାସେୟୀ ।

ଦାସେୟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦାସ + ଏୟ + ଈ) ଦାସ ରାଜକନ୍ୟା, ସତ୍ୟବତୀ, ବ୍ୟାସଙ୍କ ମାତା ।

ଦାସେର—ବି. (ଦାସ+ଏର) ଦାସ, (ଦାସୀ+ଏର) ଦାସୀପୁତ୍ର, ଉଷ୍ଟ୍ର,ଓଟ, ଧୀବର ।

ଦାସେରକ—ବି. (ଦାସ+ଏର+କ) ଦାସେର ଦେଖ ।

ଦାସ୍ୟ—ସଂ.ବି.ମଳତ୍ୟାଗ,ଝାଡ଼ା, ପାଳନ, ପୋଷଣ, ହେପାଜତ, ଚାକରି ।

ଦାସ୍ୟାନ—ସଂ. ବି. ବିବରଣ, ବୃତ୍ତାନ୍ତ, ବର୍ଣ୍ଣନା, ହାଲ୍ ।

ଦାସ୍ୟ—ବି. (ଦାସ+ଭା.ଯ) ଗୋଲାମି, ପରାଧୀନତା, ସେବା, ଚାକରି ।

ଦାସ୍ୟବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ଚାକରି, ଦାସତ୍ୱ ।

ଦାସ୍ୟଭକ୍ତି—ବି. ଭକ୍ତ ଦାସ ବା ଭୃତ୍ୟ ଭାବରେ ଉପାସ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଭକ୍ତି କରେ ।

ଦାସ୍ୟଭାବ—ବି. ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପ୍ରତି ଭୃତ୍ୟର ଅନୁରାଗ ବା ଭକ୍ତି, ଦାସ୍ୟ ଦେଖ ।

ଦାସ୍ୟମାନ—ବିଂ. (ଦା+ଆନ) ଯାହା ଭବିଷ୍ୟତରେ ଦିଆଯିବ ।

ଦାସ୍ୟାଦ—ବି. ଭୈଷଜ୍ୟରତ୍ନାବଳି ଉକ୍ତ ପାଚନ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଦାସ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଅଶ୍ୱିନୀ ନକ୍ଷତ୍ର ।

ଦାହ—ବି. (ଦହ+ଭା.ଅ) ଜାଳିବା, ଭସ୍ମୀକରଣ, ପୋଡ଼ିବା, ଦହନ, ଦେହାଂଶରେ ବା ବ୍ରଣାଦିରେ ଅଗ୍ନି-ପ୍ରୟୋଗ, ଦେହର ପୋଡ଼ା ଜଳା-ରୋଗ, ଜ୍ୱର, ଜ୍ୱରଜନିତ ଦେହର ଉତ୍ତାପବୃଦ୍ଧି, ତାପ, ସନ୍ତାପ, ଆନ୍ତରିକ ବେଦନା, ଶୋକ, ମନୋଦୁଃଖ, ଶବକୁ ପୋଡ଼ିବା, ଶବଦାହ,(ଗ୍ରା.ବିଂ.)ଦଗ୍ଧ, ପୋଡ଼ା ।

ଦାହକ—ବିଂ. (ଦହ+କ.ଅକ) ଯେ ଲୋକଙ୍କ ଘରଆଦି ପୋଡ଼ିଦିଏ, ଦାହ-କାରୀ, ଯାହା କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଦଗ୍ଧ କରେ, ଯାହା ଜଳାପୋଡ଼ା ଉତ୍ପାଦନ କରେ, (ବି) ଯେଉଁ ସ୍ୱଜାତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି-ମାନେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶବକୁ ପୋଡ଼ି-ବାକୁ ନିଅନ୍ତି, ମଡ଼ାସାଙ୍ଗିଆ ଭାଇ,ଶବକୁ ସତ୍କାର କରିବାକୁ ଜନିବା ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ, ଚନ୍ଦନ, ଚିତାଗଛ, ନାଲିଚିତା ଗୁଳ୍ମ, ଅଗ୍ନି ।

ଦାହକର୍ମ—ବି. ଶବଦାହ କର୍ମ ।

ଦାହକସର୍ପ—ଗ୍ରା. ବି. ବଙ୍ଗଦେଶର ସୁନ୍ଦରବନରେ ଦେଖାଯିବା ଏକ-ପ୍ରକାର ସାପ ।

ଦାହକାଷ୍ଠ—କ୍ଲୀ.ବି.(କ.ଧା) ଦାହାଗୁରୁ, ଅଗୁରୁ, ଏକପ୍ରକାର କାଷ୍ଠ, ଯାହାର ଧୂପ ଖୁବ୍ ସୁଗନ୍ଧ ।

ଦାହକ୍ରିୟା—ବି.(କ.ଧା)ଶବଦାହ କର୍ମ ।

ଦାହଘ୍ନ—ବିଂ. (ଦାହ+ହନ୍+କ.ଅ) ଯାହା ଶରୀରର ପ୍ରଦାହ ନାଶ କରେ, ଜ୍ୱରନାଶକ ।

ଦାହଜ୍ୱର—ବି. (ଦହ+ଜ୍ୱର).କ.ଧ;

ଯେଉଁ ଜ୍ୱରରେ ଦେହ ପୋଡ଼ାଜଳା କରେ । [ଜଳା କରିବା ।

ଦାହଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଦେହ)ପୋଡ଼ା-

ଦାହନ—ବି. (ଦହ+ଣିଚ୍+ଭାବ.ଅନ) ପୋଡ଼ିଦେବା, ଜ୍ୱଳାଇବା, ପ୍ରଜ୍ୱାଳନ, ସନ୍ତାପନ ।

ଦାହାନାଗୁରୁ—ବି. ଦାହାଗୁରୁନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ । [ଦେଖ ।

ଦାହନିବାରଣ—ବି. ଓ ବିଂ. ଦାହହରଣ

ଦାହବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦାହ+ବତ୍) ଦାହଯୁକ୍ତ, ଜ୍ୱଳନ୍ତ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାହବତୀ ।

ଦାହବାହ—ବିଂ.(ଦାହ+ବହ+କ.ଅ) ଦାହାର୍ଥ ଶବକୁ ଶ୍ମଶାନଲ ବହନେବା (ବ୍ୟକ୍ତି),ମୁର୍ଦ୍ଦାରକଢ଼ା (ଲୋକ),ମଡ଼ା-ସାଙ୍ଗିଆ (ଲୋକ) । [ଯୁକ୍ତ ।

ଦାହମୟ—ବିଂ. (ଦାହ+ମୟ)ପ୍ରଦାହ-

ଦାହସର—ବି. (ଦାହ+ସୃ+ମ.ଅ) ଶବଦାହ ସ୍ଥାନ, ଶ୍ମଶାନ, ମଶାଣି ।

ଦାହସ୍ଥଳ—ବି. (ତତ୍ତ) ଦାହସର ଦେଖ ।

ଦାହହରଣ—ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ବେଣାଜେର, (ତତ୍ତ) ଦେହର ପୋଡ଼ାଜଳା ନିବାରଣ, (ବିଂ) ଦାହନିବାରକ ।

ଦାହା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦହନ) ଦହନ, ଶରୀରର ପ୍ରଦାହ ।

ଦାହାଗୁରୁ —ବି. ଦାହକାଷ୍ଠ ଦେଖ ।

ଦାହିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ଦାହକ+ଆ)ଦାହ-କର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଦାହିକାଶକ୍ତି—ବି. (କ.ଧା) ମନକୁ ନିଆଁ ଲାଗିବାର ଶକ୍ତି, ଅନ୍ୟବସ୍ତୁକୁ ପୋଡ଼ି-ବାର ଗୁଣ । [ଜ୍ୱଳନ୍ତ ।

ଦାହିତ—ବିଂ.(ଦହ+ମ.ତ) ଭସ୍ମୀକୃତ,

ଦାହିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପୋଡ଼ିଯିବା, ଆପେ ଦଗ୍ଧହେବା, ପୋଡ଼ାଜଳା କରିବା, ପୋଡ଼ିଦେବା, ଜଳାଇବା, ଧାନଆଦି ଫସଲ କାଟିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ)ତପସ୍ୟାଆଦି କରି ଫଳ ବା ସିଦ୍ଧିହେବା, ନିଜର କର୍ମଫଳ ଭୋଗ କରିବା, (ପୁଣ୍ୟ)ଅର୍ଜନ କରିବା, ସାଧିବା, ସ୍ନାନକରିବା ।

ଦାହ୍ୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦହ+ଣିଚ୍+ଇନ୍) ଦହନକର୍ତ୍ତା, ଦଗ୍ଧକାରୀ, ଦାହଜନକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦାହ୍ୟା ।

ଦାହ୍ୟ—ବିଂ. (ଦହ+ଣିଚ୍+ମ.ଯ) ଦହନଯୋଗ୍ୟ,ପୋଡ଼ାଯିବାର ଯୋଗ୍ୟ, ବିସ୍ଫୋରକ, ଯହିଁରେ ସହଜରେ ନିଆଁ ଧରେ ।

ଦାହ୍ୟପଦାର୍ଥ—ବି. (କ.ଧା) ଯେ ସବୁ-ପଦାର୍ଥ ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗମାତ୍ରେ ଜଳି-ଉଠେ ।

ଦି—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି) ଦୁଇସଂଖ୍ୟକ, ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ, (ଗ୍ରା.ବି) ଦୁଇସଂଖ୍ୟା, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ.ଅବ୍ୟ. ସଂ-ଦିକ୍) କୁ,ପ ଦିକୁ, ନିକଟକୁ, ଦିଗରେ, ଆଡ଼େ, ଆଡ଼କୁ, ଅଞ୍ଚଳରେ ।

ଦିଅ—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ତୁମ୍ଭେ ବା ତୁମ୍ଭେମାନେ) ଦାନକର, ଦେଇଥାଅ, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ଚାଲ, ଫୁର୍ତ୍ତିକର, କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷକର, ଏକଥା ଥାଉ, ଛାଡ଼ ସେ କଥା ।

ଦିଅଁ(ଅ)—ଗ୍ରା. (ସଂ-ଦେବ) ଠାକୁର, ଦେବତା, ପରମେଶ୍ୱର, ଭଗବାନ୍, ଦେବତାଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ।

ଦିଅକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦେବତାପରି ପୂଜା କରିବା ।

ଦିଅଘର—ଗ୍ରା. ବି. ଠାକୁର ଘର ।

ଦିଅଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇଅଣାର ମୁଦ୍ରା, ଦୋଓଣି ।

ଦିଅଦେବତା—ଗ୍ରା. ବି. ଠାକୁରମାନେ ।

ଦିଅଫିଅ--ଗ୍ରା.ବି.ଠାକୁରମାନେ, ଦେବତା-ଆଦି ।

ଦିଅର—ଗ୍ର.ବି. (ସଂ-ଦେବର) ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସାନଭାଇ ।

ଦିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.(ସଂ-ଦତ୍ତ) ଦତ୍ତ, ପ୍ରଦତ୍ତ, (ସଂ—ଦୟାଳୁ) ଦୟାଳୁ,ଦୟାଶୀଳ, (ସଂ—ଦାତା)ଦାନଶୀଳ,ମୁକ୍ତହସ୍ତ (ବି) ଦେବା, ଦେବାବ୍ୟକ୍ତି । [ଉଇ ।

ଦିଆପୋକ—ପ୍ରା. (ସ୍ତ୍ରୀ) ବି. ଉଆଦେଖ

ଦିଆଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଦେବା କ୍ରିୟା କରିବା ।

ଦିଆକ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.(ଅନୁକ) ଦ୍ୱାରାପ୍ରଦତ୍ତ, (ଅନୁକରି) ମାରଫତ୍‌ରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ।

ଦିଆକ୍ ଖାଦ—ଯ.ଅବ୍ୟ. ନିଜେଦେବା, ସ୍ୱୟଂ ଦେଇଥିବା ।

ଦିଆଦେଇ—ଗ୍ରା. ବି. ପରସ୍ପରକୁ ଦେବା, ନାମ ବସ୍ତୁ ଦେବା, ବଦ୍ଧବାର ଦେବା ।

ଦିଆନ୍—ଗ୍ର. ବି. ଦେଓ୍ୱାନ ଦେଖ ।

ଦିଆନ—ଗ୍ର.ବି ଓ ବିଂ.ଦେଓ୍ୱାନ ଦେଖ ।

ଦିଆନିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଦେବା ଓ ନେବା, ଆଦାନ ଓ ପ୍ରଦାନ, କାରବାର ।

ଦିଆପଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଦାତାପଣ, ଦାତୃତ୍ୱ, ଦାନଶୀଳତା ।

ଦିଆଗ—ଗ୍ରା.ବି. ନଈର ଧାର ଗୁଞ୍ଜିଯିବା ଯୋଗୁଁ ନଈକୂଳରେ ଯେଉଁ କୃଷି-ଯୋଗ୍ୟ ଜମି ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।

ଦିଆଲ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଦେଓ୍ୱାଲ, କାନ୍ଥ, ଦେଓ୍ୱାଲ ଦେଖ ।

ଦିଆଳି—ଗ୍ର.ବି. (ସଂ-ଦୀପାବଳୀ) କାର୍ତ୍ତିକ ଅମାବାସ୍ୟା ।

ଦିଆଳୁ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦାନଶୀଳ) ଦାନ-ଶୀଳ, ଦାତା, ଦୟାଶୀଳ ।

ଦିଆଶି—ପ୍ରା.(ବାଲୋ.ବି. (ସଂ-ଦେବାଂଶ) ସର୍ବଜ୍ଞ, ଭବିଷ୍ୟତ୍ ବକ୍ତା ।

ଦିଆଶିଲି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦୀପ ଓ ଶଳାକା) ଡ଼ିଆସିଲି, ନିଆଁକାଠି, ଗନ୍ଧକ ଦି ଲିପ୍ତ ବିସ୍ଫୋରକ କାଠି, ନିଆଁ ପେଡ଼ି, ନିଆଁ କାଠିଥିବା ବାକ୍ସ ।

ଦିଆଶିଲିକାଠି—ଗ୍ରା. ବି. ନିଆଁକାଠି, ଯେଉଁ କାଠିକୁ ଘଷିଦେଲେ ଜଳିଉଠେ ।

ଦିଆଶିଲିମାରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଆଲୁଅ ଲଗା-ଇବା ପାଇଁ ଦିଆସିଲି କାଠିକୁ ଘଷିବା ।

ଦିଉ—ପଶ୍ଚିମ ଭାରତର ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ ଧୃତ, ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱୀପ ।

ଦିଉଛି—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱିବଷ୍ଟା) ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ଦୁଇଗୋଟି ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ-ହେବା ପରେ ଆଉ ଗର୍ଭ ହୁଏନାହିଁ ।

ଦିଉତ୍ତରଶତ—ଗ୍ର. ବି ଓ ବିଂ. ଏକ-ଶତ ଦୁଇ ।

ଦିଓଟା—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ଦୁଇଗୋଟିମାତ୍ର,

ଖଣ୍ଡିଏ, ଅଳ୍ପମାତ୍ର ।

ଦିଓଷ୍ଟ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ଦିଓଷ୍ଟ ଦେଖ ।

ଦିକ୍—ବି. (ଦିଶ୍+ମଂ.କ୍ୱିପ୍) ପ୍ରବାଦ୍ଦିଗ, ଭାଗ, ଅଂଶ, ସୀମା, ତରଫ, ପକ୍ଷ, ଆଡ଼, ଦେଶ, ଅଞ୍ଚଳ, ପୂର୍ବ, ପଶ୍ଚିମ, ଉତ୍ତର ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଏହି ୪ଟି ଦିଗ. ପୂର୍ବ, ପଶ୍ଚିମ ଉତ୍ତର ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଏହି ଚାରି ଦିଗ ଓ ଅଗ୍ନି, ବାୟୁ, ନୈର୍ଋତ ଓ ଈଶାନ୍ୟ ଏହି ଚାରି ବିଦିଗ; ଏପରି ୮ଟି ଦିଗ, ଦଶ-ସଂଖ୍ୟା, ଦିଶା, ଦନ୍ତକ୍ଷତବିଶେଷ, ଅଭି-ମୁଖ, ପାର୍ଶ୍ୱ, ପ୍ରଦେଶ, (ଯା.ବି) ବିରକ୍ତି, କଷ୍ଟ, (ବିଂ) ଦିକ୍‌ଦାର୍ ଦେଖ ।

ଦିକ୍‌ଚକ୍ର—ବି. (ଦିକ୍+ଚକ୍ର) ରୂପକ କ.ଧା; ଦିଗ୍‌ବଳୟ, ଆଠଦିଗର ସମୂହ

ଦିକ୍‌ଦାର—ଯା.ବିଂ. ବିରକ୍ତ, କଷ୍ଟପ୍ରାପ୍ତ, ବ୍ୟସ୍ତ, ଉତ୍ତ୍ୟକ୍ତ ।

ଦିକ୍‌ଦାର୍—ଯା: ବି. ବିରକ୍ତି, (ବିଂ) ଦିକ୍‌ଦାରିଆ ଦେଖ ।

ଦିକ୍‌ଦାରିଆ—ଯା. ବିଂ. ବିରକ୍ତିକର, ବିରକ୍ତିଜନକ ।

ଦିକ୍‌ଦିକ୍—ଯା. ବି. ଦିକ୍‌ଦାର୍ ଦେଖ ।

ଦିକ୍‌ପଟ—ବି ଓ ବିଂ. ଦିଗ୍‌ବସନ ଦେଖ ।

ଦିକ୍‌ପତି—ବି. (ଦିକ୍+ପତି) ଏତତ୍; ପୂର୍ବଆଦି ଦଶଦିଗର ରକ୍ଷକ ଦେବ-ଗଣ, (ମତାନ୍ତରେ) ବ୍ରହ୍ମା ଓ ଅନନ୍ତଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ୮ଦିଗର ୮ଜଣ ଦିକ୍‌ପତି, (ମତା-ନ୍ତରେ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଶୁକ୍ର, ମଙ୍ଗଳ, ରାହୁ, ଶନି, ସୋମ, ବୁଧ, ବୃହସ୍ପତି, ପୂର୍ବ ଦି-କ୍ରମେ ଏହି ୮ଜଣ ଦିକ୍‌ପାଳ ଗ୍ରହ ।

ଦିକ୍‌ପାଳ—ବି. (ଦିକ୍+ପାଳ) ଦିକ୍‌ପତି ଦେଖ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅସାଧାରଣ କ୍ଷମତା-ଶାଳୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦିକ୍‌ଶିକ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ବିଲ୍‌କୁଲ୍, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ-ରୂପେ, (ଯା.ବିଂ) ଦିକ୍‌ଦାର ଦେଖ ।

ଦିକ୍‌ଶୂଳ—ବି. ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ବିଶେଷ ବିଶେଷ ଦିଗକୁ ଯାତ୍ରା କରିବାରେ ଅନୁଚିତ ବାର ।

ଦିକ୍‌ସାଧନ—ବି.(ଏତତ୍)ଯେଉଁ ଉପାୟ ଦ୍ୱାରା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦିଗ ମାନଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ଜନ୍ମେ ।

ଦିକ୍‌ସୁନ୍ଦରୀ—ବି. ଦିକ୍‌କନ୍ୟା ଦେଖ ।

ଦିକ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦିକ୍) ଦିକ୍ ଦେଖ ।

ଦିକଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇକଡ଼ା କଉଡ଼ି, ଦୁଇଗୋଟି (ନଡ଼ିଆ ଆଦି), ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦିକଡ଼ାର ଦେଖ ।

ଦିକଡ଼ାର—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଇକଡ଼ା କଉଡ଼ିର ମୂଲ୍ୟବିଶିଷ୍ଟ, ଅତି ଅଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟର, ତୁଚ୍ଛ, ହେୟ, ଅକାମିକା ।

ଦିକଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅତି ନୀଚ, ତୁଚ୍ଛ, ନଗଣ୍ୟ, ଅତି ସାମାନ୍ୟ ମୂଲ୍ୟର ।

ଦିକାଠିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇଖଣ୍ଡି କାଠି ମରାଯାଇ କାନ୍ଥରେ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ରକ୍ଷାର୍ଥ ଯେଉଁ ଆସ୍ଥାନ କରାଯାଇ ଥାଏ ।

ଦିକ୍ଷ—ଯା. ବି. ଗ୍ରା. ଦିକ୍ ଦେଖ ।

ଦିକମାଖି—ଗ୍ରା. ବି. ଜିଗର, ଧିକ୍‌ମାଖି, ବାରମ୍ବାର କହିବା ଦ୍ୱାରା ବିରକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ।

ଦିକସିକିଆ—ପ୍ରା. (ଯାଜପୁର) ବିଂ. ବିରକ୍ତିକର, ଜିଗରିଆ ।

ଦିକୁଲ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱିକୁଳ) ପିତୃ-ବଂଶ ଓ ମାତୃବଂଶ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପୁତ୍ରର ବଂଶଧରଗଣ ଓ କନ୍ୟାର ବଂଶ-ଧର ଗଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ ପକ୍ଷରେ) ପିତୃବଂଶ ଓ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ବଂଶ ।

ଦିକ୍ପ—ପୁଂ. ବି. (ଦିକ୍+କ.କ) ବିଂଶତି ବର୍ଷ ବୟସ୍କ କରୀଶାବକ, ଛାଉଣିଆ ।

ଦିକ୍‌କନ୍ୟା—ବି.କନ୍ୟାରୂପେ କଳ୍ପିତ ଦିକ୍ ସମୂହ ।

ଦିକ୍‌କର—ପୁଂ. ବି. (ଦିକ୍+କୃ+କ.ଅ) ଯୁବକ, ଶିବ ।

ଦିକ୍‌କରି(କା)—ପୁଂ. ବି. ଯୁବକ, ଶିବ ।

ଦିକ୍‌କରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ନଦୀବିଶେଷ,ଯୁବତୀ

ଦିକ୍‌କରୀ—ବି. ଏତତ୍; (ଦିକ୍+କରିନ୍) ଦିଗ୍ଗଜ ଦେଖ ।

ଦିକ୍‌କାନ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦିକ୍‌କନ୍ୟା ।

ଦିକ୍‌କାମିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦିକ୍‌ରୂପ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଦିକ୍‌ମର—ବି. ଜୈନମତେ ଇନ୍ଦ୍ରନାଧି-ପତି ।

ଦିକ୍‌କୋଣ—ବି. (ଦିକ୍+କୋଣ) ଏତତ୍, ଦିଗମାନଙ୍କର କୋଣ ।

ଦିଖିତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୀକ୍ଷିତ) ଦୀକ୍ଷିତ ଦେଖ ।

ଦିଗ୍—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦିକ୍) ଦିକ୍‌ଦେଖ ।

ଦିଗ୍‌ଜ୍ଞାନ—ବି. (ଦିକ୍+ଜ୍ଞାନ) ଏତତ୍; ପୃଥିବୀର ଦିଗମାନ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାର ଜ୍ଞାନ, ସାମାନ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ।

ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶନ—ବି. (ଦିକ୍+ଦର୍ଶନ) ବସ୍ତୁ ଦର୍ଶିତା, ଅଭିଜ୍ଞତା, ଦିଗମାନଙ୍କର ନିର୍ଣ୍ଣୟ,ଦିକ୍‌ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ଯନ୍ତ୍ର,ସୂଚନା, ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ସୂଚିତ ବିଷୟ, ନମୁନା, (ବିଂ.) ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଦିଗ-ମାନ ନିର୍ଣ୍ଣିତ ହୁଏ ।

ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶନଯନ୍ତ୍ର—ବି.ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ର ସାହା-ଯ୍ୟରେ ଦିଗମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଜ୍ଞାନଲାଭ କରାଯାଏ ।

ଦିଗ୍‌ଦାର—ଯା. ବିଂ. ଦିକ୍‌ଦାର ଦେଖ ।

ଦିଗ୍‌ଦାହ—ବି. (ଏତତ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତପରେ ସବୁ ଦିଗମାନ ଜଳିଲାପରି ଜାଲିଦେଖା-ଯିବା ଦୈବଘଟନା ।

ଦିଗ୍‌ଦିଗନ୍ତ(ର)—ବି.(ଦିକ୍+ଦିକ୍+ଅନ୍ତ) ଦିଗମାନଙ୍କର ଅନନ୍ତ ବିସ୍ତାର, ଦିଗ-ଠାରୁ ଦିଗ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତାର, ଦିଗ୍‌ବିଦିକ୍, ଚାରିଦିଗ ଓ ଚାରିକୋଣ, (ହି. ବିଂ.) ସବୁ ଦିଗରେ ।

ଦିଗ୍‌ଦେବତା—ବି. ଦିକ୍‌ପତି ଦେଖ ।

ଦିଗ୍‌ଧ—ବିଂ.(ଦିହ+ମଂ.ତ)ଲିପ୍ତ,ମିଶ୍ରିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦିଗ୍ଧା,(ପୁଂ.ବି)ବିଷାକ୍ତବାଣ,କ୍ଲୀ. ବି. (ଦିହ+ଘ.ତ) ଲେପନ ।

ଦିଗ୍‌ନାଗାଚାର୍ଯ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବି.ଜଣେ ବୌଦ୍ଧ ଦାର୍ଶନିକ । [ବଳ ।

ଦିଗ୍‌ବଳ—ବି.ଲଗ୍ନାଦିସ୍ଥିତ ଗ୍ରହମାନଙ୍କର

ଦିଗ୍‌ବଳୟ—ବି. (କ.ଧା) ଚକ୍ରବାଳ, ଦିଗନ୍ତ ।

ଦିଗ୍‌ବଳୀ—ପୁଂ.ବି. ଦିଗ୍‌ନିମିତ୍ତ ବଳୟଯୁକ୍ତ ଗ୍ରହ, ଦ୍ୱାଦଶ ରାଶିଭେଦ ।

ଦିଗ୍‌ବସନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦିକ୍+ବସନ, ବ.ଗ୍ରା) ଦିଗମ୍ବର, ଉଲଙ୍ଗ, ଲଙ୍ଗଳା,

ନଗ୍ନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିଗ୍‌ବସନା, (ପୁଂ. ବି) ମହାଦେବ ।

ଦିଗ୍‌ବସନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଦିକ୍+ବସନ+ଆ) ବ.ଗ୍ରୀ; ନଗ୍ନା, ଲଙ୍ଗଳା, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବି) କାଳୀ ।

ଦିଗ୍‌ବସ୍ତ୍ର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି ଓ ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଦିଗବସନ ଦେଖ ।

ଦିଗ୍‌ବସ୍ତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି ଓ ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଦିଗ୍‌ବସନା ଦେଖ ।

ଦିଗ୍‌ବାନ୍—ବି. (ଦିକ୍+ବତ୍) ପହରା-ବାଲା, ଗ୍ରୈକିଦାର ।

ଦିଗ୍‌ବାରଣ—ବି. (ଦିକ୍+ବାରଣ) ଦିଗ-ମାନଙ୍କୁ ବାରିବା ବା ଚିହ୍ନିବା ବା ଠିକ୍-ରାଇବା, ଦିଗ୍ଭ୍ରମ ଦେଖ, ଦିଗ୍‌ବାରଣ ଯନ୍ତ୍ର, ଦିଗଦର୍ଶନ ଯନ୍ତ୍ର ।

ଦିଗ୍‌ବାରଣଖୁଣ୍ଟ(ଣ୍ଡି)—ଗ୍ରା.ବି. ଜାହାଜର ମାସ୍ତୁଲ, ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚଖଣ୍ଡ ଉପରେ ଚଢ଼ି ଦିଗ୍ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଏ, ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚ ଖଣ୍ଡ ଉପରେ ଦିଗ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ଚାରିଖଣ୍ଡି ବା ଆଠଖଣ୍ଡି କାଠିଥାଏ ।

ଦିଗ୍‌ବାରଣଯନ୍ତ୍ର—ବି. ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶନ ଯନ୍ତ୍ର ଦେଖ ।

ଦିଗ୍‌ବାସଃ—ପୁଂ.ବି ଓ ବିଂ. ଦିଗ୍‌ବସନ ଦେଖ ।

ଦିଗ୍‌ବିଜୟ—ବି. (୬ତତ୍) ବିଦ୍ୟା, ବୁଦ୍ଧି ବା ବଳଦ୍ୱାରା ସବୁ ଦିଗକୁ ଅଧିକାର ବା ଜୟ କରିବା ।

ଦିଗ୍‌ବିଜୟୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଦିଗ୍+ବିଜୟୀ+ଇନ୍) ଯେ ପୃଥିବୀର ଯେଉଁ ଦିଗକୁ ଯାଏ ସେହି ଦିଗକୁ ଜୟ କରେ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିଗ୍‌ବିଜୟିନୀ ।

ଦିଗ୍‌ବିଦିଗ୍‌ଜ୍ଞାନ—ବି. (୬ ବା ୭ତତ୍) ଦିଗ ଓ ବିଦିଗ ଜ୍ଞାନପରି ସହଜ ଜ୍ଞାନ ବା ଅନାୟାସଲଭ୍ୟ ଜ୍ଞାନ, ଗୁରୁଲଘୁ-ଜ୍ଞାନ, ହିତାହିତ ଜ୍ଞାନ, ନ୍ୟାୟାନ୍ୟାୟ ଜ୍ଞାନ ଇତ୍ୟାଦି, ଦିଗ୍ବିଦିକ୍ ଦେଖ ।

ଦିଗ୍‌ବିଦିଗ୍‌ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ—ପୁଂ. ବିଂ. ଯେଉଁ ଲୋକ ପୃଥିବୀର ଚାରିଦିଗ ଓ ଚାରି ବିଦିଗର ନାମ ଜାଣେ ନାହିଁ, ଭଲ-ମନ୍ଦ ଜ୍ଞାନ ଶୂନ୍ୟ (ବ୍ୟକ୍ତି), ଗୁରୁଲଘୁ ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟାକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଚାର-ଶୂନ୍ୟ, (ବି) କର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ ।

ଦିଗ୍‌ବିଭାଗ—ବି. (ଦିକ୍+ବିଭାଗ) ଦିକ୍ ଦେଖ ।

ଦିଗ୍‌ବ୍ୟାପୀ—ବିଂ. (ଦିକ୍+ବ୍ୟାପିନ୍) ଯାହା ଦିଗମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟାପି ଥାଏ ।

ଦିଗ୍‌ଭାଗ—ବି. ଦିକ୍ ଦେଖ ।

ଦିଗ୍‌ଭ୍ରମ—ବି. (୬ତତ୍) ଦିଗନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧେ ଭ୍ରାନ୍ତି ।

ଦିଗଭ୍ରମଣ—ବି. (୭ତତ୍) ଦିଗ୍‌ବିଦିକ୍ ବୁଲିବା, ଚାରିଆଡ଼େ ବୁଲିବା ।

ଦିଗ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ—ବିଂ. (୭ତତ୍) ଦିଗନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାରେ ଅକ୍ଷମ, ଦିଗ୍‌ମୂଢ଼ ।

ଦିଗ୍‌ଶିଖା—ବି. ପୂର୍ବଦିଗ ।

ଦିଗ୍‌ଶୂଳ—ବି. ଦିକ୍‌ଶୂଳ ଦେଖ ।

ଦିଗ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ ଦିକ୍) ଦିକ୍, ଏକ କଡ଼ା କଉଡ଼ିର ଦଶମାଂଶ, ପକ୍ଷ ।

ଦିଗଂଶ—ବି. (୬ତତ୍) ଶିଳିଜ ବୃତ୍ତର ୩୬୦ଭାଗରୁ ଏକଭାଗ ।

ଦିଗକ୍ଷରା—ବି. ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, ଛନ୍ଦଃ ଦେଖ ।

ଦିଗଙ୍ଗନା(ବଧୂ)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ଅଷ୍ଟଦିଗର ଅଧିବାସିନୀ ଦିବ୍ୟାଙ୍ଗନା ।

ଦିଗଜୟ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦିଗ୍‌ବିଜୟ)ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ଜୟ କରିବା, ଦିଗ୍‌ବିଜୟ ଦେଖ ।

ଦିଗଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇଖଣ୍ଡ, (ବିଂ) ଦୁଇ ଖଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ ।

ଦିଗଦହନ—ଗ୍ରା. ବି ବିଂ. (ସଂ-ଦିକ୍ ଦହନ) ଯେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଜାଳି ଦିଏ,(ବି) ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଜ୍ୱଳନ କିମ୍ବା,ଇନ୍ଦ୍ରଜିତଙ୍କ ଦେବଦଳନ ରଥରେ ଉଡ଼ୁଥିବା ପତାକା ବିଶେଷ, ଦିଗ୍‌ଦାହ ଦେଖ ।

ଦିଗଦିଗନ୍ତ—ଗ୍ରା.ବି.ଦିଗ୍‌ଦିଗନ୍ତ ଦେଖ ।

ଦିଗନ୍ତ—ବି. (ଦିକ୍+ଅନ୍ତ) ୬ତତ୍; ଦିଗର ଅନ୍ତ ବା ସୀମା, ଅନନ୍ତ ବ୍ୟବ-ଧାନ, ବିଦିକ୍ ।

ଦିଗନ୍ତବିସ୍ତାରିତ—ବିଂ. (ଦିଗନ୍ତ+ବିସ୍ତା-ରିତ) ଯାହା ଅନନ୍ତ ସ୍ଥାନ ବ୍ୟାପିଅଛି, ଯାହା ବହୁ ଦୂରକୁ ବିସ୍ତୃତ ହୋଇଅଛି

ଦିଗନ୍ତବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ—ବିଂ. ଦିଗନ୍ତବିସ୍ତାରିତ ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ଦିଗନ୍ତବ୍ୟାପୀ—ବିଂ. ଦିଗନ୍ତବିସ୍ତାରିତ

ଦିଗନ୍ତର—ବି. (୬ତତ୍) ଅନ୍ୟ ଦିଗ, ଦିଗମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଅବକାଶ, ବିଦିକ୍ ।

ଦିଗନ୍ତରେଖା—ପ୍ର. ବି. ଦିଗ୍‌ବଳୟ ।

ଦିଗବାରଣଖାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚ ଖାଡ଼ି ଉପରେ ଉଠି ଶତ୍ରୁର ଗତିକୁ ଠାହରାଇବାକୁ ହୁଏ ।

ଦିଗବାରମଉସିଲ—ଗ୍ରା. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. ଖାତକଆଦିଙ୍କ ଠାରୁ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖାତକ ଦ୍ୱାରରେ ବସିରହିବା ପାଇଁ ମୁକ୍ତସନ୍ ହୋଇ-ଥିବା ପିଆଦା ।

ଦିଗବିଦିଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଦିଗ୍‌ବିଦିକ୍ ଦେଖ ।

ଦିଗମ୍ବର—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ଲଙ୍ଗଳା, ବିବସ୍ତ୍ର, ନଗ୍ନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିଗମ୍ବରୀ, (ପୁଂ.ବି) ଜୈନମାନଙ୍କ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବିଶେଷ, ଶିବ, ମହାଦେବ,ବୌଦ୍ଧ ବିଶେଷ,ଅନ୍ଧକାର

ଦିଗମ୍ବରତା(ତ୍ୱ)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦିଗମ୍ବର+ଭା.ତା) ନଗ୍ନ ଅବସ୍ଥା ।

ଦିଗମ୍ବରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦିଗମ୍ବର+ଈ) ବିବସ୍ତ୍ରା, (ବି) କାଳୀ, ଜୈନମାନଙ୍କର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବିଶେଷ,ଦିଗମ୍ବର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।

ଦିଗର—ଯା. ଦ୍ୱିତୀୟ, ଅନ୍ୟ, ଅପରାପର ଇତ୍ୟାଦି ଗଣ ।

ଦିଗାନ୍ତର—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦିଗନ୍ତର)ଦିଗ୍ବି-ଦିକ୍ ଦେଖ ।

ଦିଗମ୍ବର—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦିଗମ୍ବର ଦେଖ ।

ଦିଗାମ୍ବରୀ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଋଷି, ଦୈଗମ୍ବର, ଦିଗମ୍ବରଜୈନ ।

ଦିଗୀଶ୍ୱର—ବି. (ଦିକ୍+ଈଶ୍ୱର)୬ତତ୍; ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଦିଗ୍‌ଦେବତାଗଣ, ସୂର୍ଯ୍ୟାଦି ଗ୍ରହ, ଦିଗୀଶ ।

ଦିଗୁଣ(ଣା)—ଗ୍ରା. ବିଂ ଓ ବିଂ.ଦୁଇଗୁଣ ।

ଦିଗୁଣେ—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବିଂ. ଦୁଇ ସଂଖ୍ୟାରେ

ଗୁଣିଲେ ।

ଦିଗୋଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦ୍ୱିପଦଚିହ୍ନିଷ୍ଟ, ଦୁଇଗୋଡ଼ ଥିବା (ଜନ୍ତୁ), ବି.ମନୁଷ୍ୟ, ଗୋରୁର ସ୍ୱାମୀ, ନିଜର ଦାଢ଼ୁଆକୁ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପାଳିବାକୁ ଦେବାର ଏକପ୍ରକାର ସର୍ତ୍ତ ।

ଦିଗୋଡ଼ିଆପଶୁ—ଗ୍ରା. ବି. ପଶୁରୁପୀ ପୁରୁଷ, ଅବିବେକୀ, ମୂଢ଼ଲୋକ ।

ଦିଗ୍ଗଜ—ବି. (ଦିକ୍+ଗଜ) ତତ୍ସମ;ହିନ୍ଦୁ ପୁରାଣୋକ୍ତ ଯେଉଁ ଚାରୋଟି ହସ୍ତୀ ପୃଥିବୀର ଆଠ ଦିଗକୁ ରକ୍ଷା କରୁଅଛନ୍ତି, (ବିଂ) ମହାକାୟ, ମହାଶକ୍ତିଶାଳୀ, ଧୁରନ୍ଧର, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ମହାମୂର୍ଖ, (ବିଂ ର ବିଂ.)ମହା, ଅତ୍ୟନ୍ତ ।

ଦିଗ୍ଗଜପଣ୍ଡିତ—ଗ୍ରା. ବି. ମହାବିଦ୍ୱାନ ବ୍ୟକ୍ତି, (ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି)ମହାମୂର୍ଖ ।

ଦିଗ୍ଦାହ—ବି. (ଦିକ୍+ଦାହ) (ତତ୍ସମ) ଦିଗ୍‌ବଳୟରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପରେ ଓ ରାତିରେ ନିଆଁ ଲାଗିଲାଭଳି ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଦେଖାଯିବାର ଆକସ୍ମିକ ଦୃଶ୍ୟ ।

ଦିଗ୍ଧ—ବିଂ. (ଦିହ୍+ମ.ତ)ଲିପ୍ତ, ମିଶ୍ରିତ, (ବି)ଅଗ୍ନି, ବିଷଲିପ୍ତ ବାଣ, (ଣ.ତ) ସ୍ନେହ,ତୈଳ,ପ୍ରବନ୍ଧ,(ଭା.ତ) ଲେପନ ।

ଦିଗ୍ବଳୟ—ବି. (ଦିକ୍+ବଳୟ)ଚକ୍ରବାଳ, ଦିକ୍‌ଚକ୍ର,କୌଣସି ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନରୁ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲେ ଯେଉଁଠାରେ ପୃଥିବୀ ଆକାଶ ସଙ୍ଗେ ମିଶିଗଲାପରି ଦିଶେ,ପୃଥିବୀର ଚାରିପାଖରେ ଗୋଲ ହୋଇ ବୁଲିଥିବା ଭଳି ଯେଉଁ ମଣ୍ଡଳ ବା ରେଖା ମନୁଷ୍ୟକୁ ଦେଖାଯାଏ ।

ଦିଗ୍‌ବିଦିଗ୍—ବି.(ଦିକ୍+ବିଦିକ୍)ଦିଗ ଓ ଦିକ୍କୋଣ ମାନ,ଚାରିଦିଗ, ଚାରିକୋଣ, ଉପର ଓ ତଳ ଦିଦିଗ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ, ପୃଥିବୀର ସବୁ ତରଫ, ଅନୁକୂଳ ଓ ପ୍ରତିକୂଳ ଦିଗ, ଚାରିଏ ଦିଗ ଓ ତହିଁର ପ୍ରତିକୂଳ ଦିଗ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଲଘୁଗୁରୁ, ହତ ଅହତ,ନ୍ୟାୟ ଅନ୍ୟାୟ ବିଷୟ ।

ଦିଘି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ—ଦୀର୍ଘିକା) ବଡ଼ପୋଖରୀ ।

ଦିଙ୍କ—ବି.ଉତ୍କୁଣ୍ଡ ଡିମ୍ବ, ଚ୍ଛେଟଉକୁଣୀ, ଲିଖ । [ନକ୍ଷତ୍ର ।

ଦିଙ୍ନକ୍ଷତ୍ର—ବି. ଦିକ୍‌ଭେଦରେ ସ୍ଥିତ

ଦିଙ୍‌ନାଗ—ବି. ତତ୍ସମ; (ଦିକ୍+ନାଗ) ଦିଗ୍ଗଜ ଦେଖ ।

ଦିଙ୍‌ନାଗ—ବି. (ଦିକ୍+ନାଗ) ବେଶ୍ୟା କୁଳଟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଦିଙ୍‌ନିର୍ଣ୍ଣୟ—ବି. (ଦିକ୍+ନିର୍ଣ୍ଣୟ) (ତତ୍ସମ) ଦିଗମାନଙ୍କର ସ୍ଥିରୀକରଣ, କୌଣସି ବିଷୟର ସୂଚନା ।

ଦିଙ୍‌ମଣ୍ଡଳ—ବି. (ଦିକ୍+ମଣ୍ଡଳ) ଦିଗମାନଙ୍କର ଚକ୍ରାକାର ଶେଷସୀମା, ଯାହାକି ଆଖିରୁ ଦେଖାଯାଏ, ଦିକ୍‌ଚକ୍ର, ଦିଗ୍‌ବଳୟ ।

ଦିଙ୍‌ମାତଙ୍ଗ—ବି. ଦିଗ୍ଗଜ ଦେଖ ।

ଦିଙ୍‌ମାତ୍ର—ବି. (ଦିକ୍+ମାତ୍ର) ଏକ ଦେଶମାତ୍ର, ଏକାଂଶ, ଅଂଶମାତ୍ର, କୌଣସି ବିଷୟର ସୂଚନାମାତ୍ର, (ବିଂ) ଅଳ୍ପମାତ୍ର ।

ଦିଙ୍‌ମୂଢ଼—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ସମ) ଦିଗ-ସମ୍ବନ୍ଧେ ଭ୍ରାନ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିଙ୍‌ମୂଢ଼ା ।

ଦିଙ୍‌ମୋହ—ବି. ଦିଗଭ୍ରମ ଦେଖ ।

ଦିଚକ୍ରକ—ଗ୍ରା.ବି.ପଶାଖେଳରେ ତିନୋଟି କାଠିରେ ଚାରି ପଡ଼ିବା ଦାନ ।

ଦିଚକ୍ରତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଇଥର ଭାଙ୍ଗ ହୋଇଥିବା ।

ଦିଚାରି—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବିଂ. ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ ।

ଦିଚାଲି(ଆ)—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଚାଲର ମଧ୍ୟଭାଗରୁ ଚାଲ ଦୁଇଆଡ଼କୁ ଢାଲୁ ହୋଇଥାଏ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଯେଉଁ ଘରର ଚାଲ ଦୁଇଆଡ଼କୁ ଢାଲୁ ହୋଇଥାଏ, ନାହାଚାଲିଆ ।

ଦିଜ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱିଜ) ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଦିଜବର—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱିଜବର) କର୍ମନିଷ୍ଠ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଦିଟା—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି) ଦୁଇଟା, ଦୁଇଗୋଟା, ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ, ଅଳ୍ପପରିମିତ ।

ଦିଟି—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବିଂ. ଦିଟା ଦେଖ ।

ଦିଟିକି—ଗ୍ରା. ବି. ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ଦୁଇଖଣ୍ଡ, (ବିଂ) ଦୁଇ କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡବିଶିଷ୍ଟ, ଦ୍ୱିଖଣ୍ଡିତ, ଦ୍ୱିଧାବିଭକ୍ତ ।

ଦିଣ୍ଡ—ବି. ଏକପ୍ରକାର ନାଚ ।

ଦିଣ୍ଡା—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯୁବତୀ, (ବିଂ) ବନ୍ଧା, ଅସ୍ତ୍ରଳିତ ।

ଦିଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦିଣ୍ଡ) ନାଟକରେ ନୃତ୍ୟସହ ଗୀତହେବା ସଙ୍ଗୀତର ପ୍ରକାରଭେଦ ।

ଦିଣ୍ଡିର—ବି.ପ୍ରାଚୀନ କାଳର ଏକପ୍ରକାର ବାଜା, ଡ଼ିଣ୍ଡିମ, ଢୋଲ ।

ଦିଣ୍ଡୀର—ବି. ସମୁଦ୍ରଫେନ ।

ଦିତ୍ସା—ବି. (ଦା+ସନ୍+ଅ+ଆ) ଦିଆ ଦେଖ ।

ଦିତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦା+ମ.ତ) ଛିନ୍ନ, ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିତା ।

ଦିତରଫା—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଦୁଇ ପକ୍ଷସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଦୁଇପକ୍ଷରୁ ପ୍ରମାଣ ନିଆଯାଇ ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା (ମକଦ୍ଦମା) ।

ଦିତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୋ+ଭା.ତ) ଛେଦନ-କରଣ, ଖଣ୍ଡନ, ବିଦାରଣ, ଦକ୍ଷପ୍ରଜାପତିଙ୍କ କନ୍ୟା ଓ କଶ୍ୟପ ମୁନିଙ୍କର ଏକତମା ଭାର୍ଯ୍ୟା, ଅସୁରମାନଙ୍କ ମାତା ।

ଦିତିଜ—ପୁଂ.ବି. (ଦିତି+ଜନ୍+କ.ଅ) ଦୈତ୍ୟ, ଅସୁର, ରାକ୍ଷସ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦିତିଜା ।

ଦିତିସୁତ—ପୁଂ. ବି.(ତତ୍ସମ) ଦୈତ୍ୟ, ଅସୁର, ରାକ୍ଷସ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିତିସୁତା ।

ଦିତ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଅସୁର, (ବିଂ) ଛେଦନାର୍ହ, ଛେଦନଯୋଗ୍ୟ (ଧାନ୍ୟାଦି) ।

ଦିତ୍ସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦା+ସନ୍+ଭା.ଅ+ଆ)ଦାନେଚ୍ଛା,ଦାନକରିବାର ଇଚ୍ଛା ।

ଦିତ୍ସୁ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦା+ସନ୍+କ.ଉ) ଦାନକରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ।

ଦିତ୍ସ୍ୟ—ବିଂ. (ଦା+ସନ୍+ମ.ଯ)ଦାନ କରିବା ଯୋଗ୍ୟ ।

ଦିଦମ୍ଷୁ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦମ୍+ସନ୍+ଉ) ଠକିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ।

ଦିଦାଢ଼ୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱିଧାର)ଦୁଇ-

ପାଖରେ ଧରିଥିବା (ଅସ୍ତ୍ର) ।

ଦିଦିବ—ବି. ବ୍ୟୋମ, ଆକାଶ ।

ଦିଦୀ—ପ୍ରା. (ମେଦିନୀପୁର. ବାଲେଶ୍ୱର) ଭଉଣୀ, ନାନୀ ।

ଦିଦୀମା—(ପ୍ରା. ମେଦିନୀପୁର, ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. ଆଈ ।

ଦିଦୃକ୍ଷମାଣ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୃଶ୍+ସନ୍+କ.ଆନ) ଦର୍ଶନେଚ୍ଛୁ, ଦର୍ଶନାଭିଳାଷୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିଦୃକ୍ଷମାଣା ।

ଦିଦୃକ୍ଷା—ବି.(ଦୃଶ୍+ସନ୍+ଭା.ଅ+କ.ଆ) ଦେଖିବାର ଇଚ୍ଛା,ଦର୍ଶନାଭିଳାଷ ।

ଦିଦୃକ୍ଷୁ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୃଶ୍+ସନ୍+ଭା.ଉ) ଦର୍ଶନେଚ୍ଛୁ ।

ଦିଦୃକ୍ଷେଣ୍ୟ—ବିଂ. ଦର୍ଶନକରିବାକୁ ଅଭିଳାଷଣୀୟ ।

ଦିଦୃକ୍ଷେୟ—ବିଂ. ଦର୍ଶନୀୟ ।

ଦିଦ୍ୟୁ—ବି. ବଜ୍ର, ବାଣ ।

ଦିଦ୍ୟୁତ୍—ବିଂ. (ଦ୍ୟୁ+କ.ଅତ୍) ଦୀପ୍ତି-ବିଶିଷ୍ଟ, (ବି) ବଜ୍ର । [ଧେନୁ ।

ଦିଦ୍ୟୌଷ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୁଇବର୍ଷ ବୟସ୍କା

ଦିଧକ୍ଷମାଣ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦହ୍+ସନ୍+କ.ଆନ)ଯେ ପୋଡ଼ିଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିଧକ୍ଷମାଣା ।

ଦିଧକ୍ଷା—ବି.(ଦହ୍+ସନ୍+ଭା.ଅ+ଆ) ଦହନେଚ୍ଛା ।

ଦିଧକ୍ଷୁ—ବିଂ. (ଦହ୍+ସନ୍+କ.ଉ) ଦହନେଚ୍ଛୁକ ।

ଦିଧୃ—ବି.(ଧା+ଭା.ଇ) ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧାରଣ, ଧୀରତା ।

ଦିଧୃଷାଯ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଆରୋପିତ ବନ୍ଧୁ, ମିଥ୍ୟାବନ୍ଧୁ, (ବିଂ) ଧାରକ ।

ଦିଧୃଷୁ—ପୁଂ.ବି. (ଧୃଷ+ମ.ଉ) ଦୁଇ-ବାର ବିବାହିତ ପୁରୁଷ, ଦ୍ୱିତୀୟବିବାହ କରିଥିବା ବିଧବାର ସ୍ୱାମୀ, ଠାସ୍ତ୍ରୀ, ବରପାତ୍ର, ସ୍ୱାମୀ, ବର,ଗର୍ଭାଧାନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିଧୃଷୁ ଦେଖ, ବରପୂର୍ବା କନ୍ୟା, ପୁନର୍ବିବାହିତା ଅକ୍ଷତଯୋନି ବିଧବା ।

ଦିଧୃଷୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୁଇବାର ବିବାହିତା ସ୍ତ୍ରୀ, ଦୁଇଥର ହୋଇଥିବା ବିଧବା, ଠାସ୍ତ୍ରୀଣୀ, ଅଗ୍ରେଦିଧୃଷୁ, ବଡ଼ଭଉଣୀ ଅବିବାହିତା ଥାଉଁଥାଉଁ ଯେଉଁ ସାନ-ଭଉଣୀ ବିବାହ କରେ,ବିବାହିତା ସାନ ଭଉଣୀର ଅବିବାହିତା ବଡ଼ଭଉଣୀ ।

ଦିଧୃଷୁପତି—ପୁଂ. ବି. ଠାସ୍ତ୍ରୀ, ଦ୍ୱିତୀୟ ହୋଇଥିବା ବିଧବାର ସ୍ୱାମୀ, ଯେଉଁ ଲୋକ ଭାଇର ବିଧବା ସ୍ତ୍ରୀକୁ ବିବାହ ନ କରି ପାଶବିକ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଚରିତାର୍ଥ କରିବାପାଇଁ ତା ସଙ୍ଗେ ପାପପ୍ରଣୟ କରିଥାଏ ।

ଦିଧୀଷୁ—ବି. ଦିଧୃଷୁ ଦେଖ ।

ଦିନ—ବି. (ଦୋ+କ.ଇନ୍) ଦିବସ, ପୃଥିବୀ ନିଜର ଅକ୍ଷଦଣ୍ଡରେ ଥରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଚାରିଆଡ଼େ ବୁଲିବାକୁ ଯେତେ ସମୟ ଲାଗେ, ଅହୋରାତ୍ର, ସପ୍ତାହର ଗୋଟିଏ ଦିବସ, ୨୪ ଘଣ୍ଟା ପରିମିତ ସମୟ, ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକିତ ବେଳା, ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟଠାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୟ ବେଳ, କାଳ, ସମୟ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ,ତାରିଖ, ଶୁଭଯୋଗଯୁକ୍ତ ସମୟ, ତିଥି, (ଗ୍ରା.ବି) ଜୀବନକାଳ, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟର ସୀମା, ମିଆଦ, ବୟସ, ଋତୁ, ପାଗ ।

ଦିନକ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଏକଦିନ ମାତ୍ର,(ବିଂ) ଦିନକିଆ ଦେଖ ।

ଦିନକଟା(ଟେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦିନପାତ କରିବା, ସମୟଯାପନ କରିବା ।

ଦିନକଟିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଦିବସ ବା କାଳ ଅତିକ୍ରାନ୍ତହେବା, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହେବା ।

ଦିନକଣା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦିବାନ୍ଧ) ରୋଗ ଯୋଗୁଁ ଯାହାକୁ ଦିନରେ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ରାତିରେ ଦେଖାଯାଏ,(ବି) ଦିବାନ୍ଧତା ରୋଗ । [କାଳ ।

ଦିନକଯାକ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଏକଦିବସ-

ଦିନକର—ପୁଂ.ବି. (ଦିନ+କୃ+କ.ଅ) ଦିବାକର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍କଗଛ,(ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ଏକଦିନେ, ଦିନେ,(ଗ୍ରା. ବିଂ)ଦିନକିଆ ଦେଖ ।

ଦିନକରତନୟ—ବି. (୬ତତ୍) ଶନି, ଯମ, କର୍ଣ୍ଣ, ସୁଗ୍ରୀବ ।

ଦିନକର ଦେବ—ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବ ।

ଦିନକରୀ—ପୁଂ.ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍କବୃକ୍ଷ ।

ଦିନକର ସୁତ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍)ଦିନ-କରତନୟ ଦେଖ ।

ଦିନକରାତ୍ମଜ—ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍)ଦିନକର-ତନୟ ଦେଖ । [ନଦୀ ।

ଦିନକରାତ୍ମଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍)ଯମୁନା

ଦିନକାଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଅସମୟ, ଉପଯୁକ୍ତ-ସମୟ, ବିଶେଷ ସୁବିଧା, ଜୀବନସମୟ, ଅନ୍ତିମକାଳ ।

ଦିନକିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଦିନକିଆ ଦେଖ ।

ଦିନକୁଦିନ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. କ୍ରମଶଃ, ଏକ-ଦିନରୁ ଅନ୍ୟଦିନ, ପ୍ରତ୍ୟହ, ନିତ୍ୟ, ପ୍ରତିଦିନ ।

ଦିନକୃତ୍—ପୁଂ. ବି. (ଦିନ+କୃ+କ. କ୍ୱିପ୍) ଦିବାକର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍କବୃକ୍ଷ ।

ଦିନକେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଏକଦିନ ମଧ୍ୟରେ, ପ୍ରତିଦିନ ।

ଦିନକେଶବ—ପୁଂ. ବି. ଅନ୍ଧକାର ।

ଦିନକ୍ଷୟ—ବି. (୬ତତ୍) ତିଥିକ୍ଷୟ, ଏକ ସୌରମାନ ଦିବସରେ ୩ ଗୋଟି ତିଥି ପଡ଼ିବା ଯୋଗୁଁ ଗୋଟିଏ ତିଥିର କ୍ଷୟ, ସାୟଂକାଳ, ସନ୍ଧ୍ୟା, ସ୍ୱାହ୍ନପୂର୍ବ ।

ଦିନକ୍ଷେପଣ—ବି. (୬ତତ୍) ଦିନପାତ, କାଳ କଟାଇବା, କାଳକ୍ଷେପଣ ।

ଦିନଗଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦିବସକୁ ଅତିକ୍ରମଣ କରିବା, କାଳ-କ୍ଷେପଣ କରିବା, ଅନ୍ୟ ଦିବସକୁ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ଥଗିତ ରଖିବା,ଦିନ-ଟାଳିବା ଦେଖ ।

ଦିନଗଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତାରିଖ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହେବା, ଦ୍ୱିପ୍ରହର ଅତୀତ ହେବା, ଅପରାହ୍ନ ଆସିବା ।

ଦିନଗଣିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି [illegible] ଆଉ କେତେଦିନ ରହିଲା [illegible] ରହିଛି ତାହାର ଗଣନାକରି ଅପେକ୍ଷା

କରିବା, ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟାଦି ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଶୁଭଦିନ ପାଞ୍ଜିରୁ ଗଣନା କରିବା ।

ଦିନଗାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ରେଲଗାଡ଼ି ସ୍ଥାନୀୟ ଷ୍ଟେସନରେ ଦିନବେଳେ ପହଞ୍ଚେ ବା ଷ୍ଟେସନରୁ ଦିନବେଳେ ଛାଡ଼େ ।

ଦିନଚର୍ଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳୁ ଉଠି ଦିନରେ ଓ ରାତିରେ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ନିୟମିତ କାର୍ଯ୍ୟମାନ କରେ । [ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦିନଚରୀ—ବି.(ଦିନ + ଚର + କ.ଇନ୍)

ଦିନଜ୍ୟୋତିଃ—ବି. (ଦିନ + ଜ୍ୟୋତିଃ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଶ୍ରୋତ୍ର, ଖରା ।

ଦିନଟାଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟକୁ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ କରାଇବା, ଦ୍ୱିପ୍ରହରବେଳକୁ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ କରାଇବା, ମକଦ୍ଦମା ଆଦିର ଅନ୍ୟ ତାରିଖ କରିବା ।

ଦିନଦଗ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବାର ତିଥିର ଯୋଗ ବିଶେଷ, ରବିବାରେ ଦ୍ୱାଦଶୀ, ସୋମବାରେ ଏକାଦଶୀ, ମଙ୍ଗଳବାରେ ଦଶମୀ, ବୁଧବାରେ ତୃତୀୟା, ଗୁରୁବାରେ ଷଷ୍ଠୀ, ଶୁକ୍ରବାରେ ଦ୍ୱିତୀୟା, (ମତାନ୍ତରେ ଅମାବାସ୍ୟା ଓ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା) ଏବଂ ଶନିବାରେ ସପ୍ତମୀ ତିଥି ହେଲେ ତାକୁ ଦିନଦଗ୍ଧା ବୋଲାଯାଏ ।

ଦିନଦିନ—କ୍ରି. ବିଂ. ପ୍ରତିଦିନ, ରୋଜ୍ ରୋଜ୍ ।

ଦିନଦିନକର—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଏକ ଏକ ଦିନରେ ଘଟିଥିବା, କୌଣସି କୌଣସି ସମୟରେ ବା କୌଣସି କୌଣସି ଦିନ ଘଟିଥିବା, ପ୍ରତିଦିନର ।

ଦିନଦିନରାତିରାତି—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. (ସ୍ତ-ଦିନ ଓ ରାତି) ଅହର୍ନିଶି, କି ଦିନ କି ରାତି, ଦିନତମାମ ଓ ରାତିତମାମ, ଦିନ ଯାକ ଓ ରାତି ଯାକ, ନିରନ୍ତର, ସର୍ବଦା, ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନରୂପେ ।

ଦିନଦିପହରେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଦିନାର୍ଦ୍ଧ ସମୟରେ, ପ୍ରକାଶ୍ୟ ରୂପେ, ଦିନରେ ଓ ସର୍ବ ସମକ୍ଷରେ ।

ଦିନଦୁଃଖିତ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚକବାକ ପକ୍ଷୀ ।

ଦିନଦ୍ୟୁତି—ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦିନଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶୁଭ କାର୍ଯ୍ୟାଦି ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଶୁଭଦିନ ପାଞ୍ଜିରୁ ଗଣନା କରିବା ।

ଦିନନାଥ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦିନନାୟକ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦିନନେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ସଂସାର ଯାତ୍ରା ନିର୍ବାହ କରାଇବା, କାଳଯାପନ କରିବା । [ବୃକ୍ଷ ।

ଦିନପ(ତି)—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍କ-

ଦିନପାକୀଅଣ୍ଡାଣ୍ଡ—ବି.ବୈଦ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ଏକପ୍ରକାର ଅଣ୍ଡାଣ୍ଡ ରୋଗ ।

ଦିନପାତ—ବି. (ଦିନ + ପାତ୍) ତତ୍ତ୍ୱ; କାଳଯାପନ, ସଂସାରଯାତ୍ରା ନିର୍ବାହ ।

ଦିନପାଳ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍କବୃକ୍ଷ ।

ଦିନପିଣ୍ଡ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ଅହର୍ଗଣ । [ବୃକ୍ଷ ।

ଦିନପ୍ରଣୀ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍କ-

ଦିନବନ୍ଧୁ—ବି. (ଦିନ + ବନ୍ଧୁ) ତତ୍ତ୍ୱ; ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍କବୃକ୍ଷ ।

ଦିନକରଦିନ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ନିତ୍ୟ, ପ୍ରତିଦିନ, ଦିନକୁଦିନ, ଦିନେ ଛାଡ଼ି ଦିନେ

ଦିନବଳ—ବି.ଦ୍ୱିପଦ ରାଶି, ପଞ୍ଚମ, ଷଷ୍ଠ, ସପ୍ତମ, ଅଷ୍ଟମ, ଏକାଦଶ ଓ ଦ୍ୱାଦଶ ରାଶି । [ବୃକ୍ଷ ।

ଦିନବାନ୍ଧବ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍କ-

ଦିନବିତା(ତେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦିନ-କଟାଇବା ଦେଖ ।

ଦିନବିତିବା—ଗ୍ରା.ବି.ଦିନକାଟିବା ଦେଖ ।

ଦିନବୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟ ହୋଇ, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ ହେବା, ଦିବାର ଅବସାନ ।

ଦିନବେଳ(ଳା)-ଗ୍ରା.ବି.ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟଠାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାଳ ।

ଦିନଭର୍—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. ସାରାଦିନ, ଦିନ ତମାମ୍ ।

ଦିନମଜୁର୍—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ମୂଲିଆଙ୍କୁ ଦୈନିକ ରେଟରେ ଦିଆଯାଇବା ପ୍ରତିଦିନର ମୂଲ, (ବିଂ)ଦିନ-ମଜୁରିଆ ଦେଖ ।

ଦିନମଜୁରିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତିଦିନ ମୂଲ ଲାଗେ, ଦିନ ମୂଲିଆ ।

ଦିନମଟାଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦିନଟାଳିବା ଦେଖ ।

ଦିନମଣି—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍କବୃକ୍ଷ ।

ଦିନମୟୂଖ—ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍କବୃକ୍ଷ ।

ଦିନମଲ—ବି. ମାସ ।

ଦିନମାନ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ—ଜ୍ୟୋତିଷ), କୌଣସି ଦିବସର ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟଠାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୟର ପରିମାଣ, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ଦିନଭର, ଦିନତମାମ ।

ଦିନମୁଖ—ବି. (ଦିନ + ମୁଖ) ତତ୍ତ୍ୱ; ପ୍ରାତଃକାଳ, ପ୍ରଭାତ, ପ୍ରତ୍ୟୁଷ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ପୂର୍ବାଦ୍ରି, ଉଦୟାଚଳ ।

ଦିନମୂର୍ତ୍ତି—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଉଦୟଗିରି, ପୂର୍ବାଚଳ ।

ଦିନଯାପନ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) କାଳଯାପନ, କାଳ କଟାଇବା, କାଳକ୍ଷେପଣ ।

ଦିନଯାମିନୀ—ବି.(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)ଅହର୍ନିଶି, ଦିବା-ରାତ୍ରି, ସର୍ବଦା ।

ଦିନଯିବା—ଗ୍ରା.ବି.ଜୀବିତକାଳ ବିତିବା, ସମୟ ଅତୀତ ହେବା, ଦିନ ବୁଡ଼ିବା ଦେଖ ।

ଦିନଯୌବନ—ବି. (ଦିନ + ଯୌବନ) ତତ୍ତ୍ୱ; ମଧ୍ୟାହ୍ନ, ଦ୍ୱିପ୍ରହର ।

ଦିନରତ୍ନ—ବି. (ଦିନ + ରତ୍ନ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍କବୃକ୍ଷ ।

ଦିନରାତି—ଗ୍ରା. ବି. ଦିବସ ଓ ରଜନୀ, (ଅବ୍ୟ) ଦିନ ଦିନ ରାତି ରାତି ଦେଖ ।

ଦିନରାତିବସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କିଛି କାମ-ଦାମ ନ କରି ସାରାଦିନ ଓ ସାରା ରାତି ଆଳସ୍ୟରେ କଟାଇବା ।

ଦିନରାଶି—ବି. ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ଅହର୍ଗଣ, ଦିନସଞ୍ଚାଳକ ବୃଷାଦି ରାଶି ।

ଦିନଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଇ ନଳିଥିବା (ଦ୍ରବ୍ୟ), ବି. ଦୁଇ ନଳିଥିବା ବନ୍ଦୁକ ।

ଦିନବ୍ୟାସ—ବି.ସୂର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତୋକ୍ତ ଅହୋ-ରାତ୍ର ବୃତ୍ତ ବ୍ୟାସର ଅର୍ଦ୍ଧବ୍ୟାସ ।

ଦିନସରିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଦିନଯିବା ଦେଖ ।

ଦିନସରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କାଳ କଟାଇବା, କାଳଯାପନ କରିବାକୁ ଅନ୍ୟକୁ ସୁବିଧା ଓ ସୁଯୋଗ ଦେବା ।

ଦିନହରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କାଳ କାଟିବା, କାଳାତିପାତ କରିବା, ଜୀବନ ଯାପନ କରିବା,କାଳଯାପନ କରିବାକୁ ଅନ୍ୟକୁ ସୁବିଧା ଦେବା ।

ଦିନହେବା—ଗ୍ରା. ବି. ସକାଳ ହେବା, ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ହେବା, କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବା ।

ଦିନା—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ଅନ୍ୟଶବ୍ଦ ପୂର୍ବେ ଲାଗେ)ଦିନ,(ଯଥା-ଦିନାଗୁରି) ।

ଦିନାଂଶ—ବି. (ଦିନ+ଅଂଶ) ୬ତତ୍ତ୍ୱ, ଦିବସର ପ୍ରଧାନ ତିନିଭାଗରୁ ଏକ ।

ଦିନାକେତେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଦିନ ଓ କତ) କେତେକ ଦିନପାଇଁ, ଅଳ୍ପଦିନ ପାଇଁ, କେତେଦିନବ୍ୟାପୀ ସମୟ, ବହୁକାଳ, କେତେକ କାଳପାଇଁ,(ଗ୍ରା. ବି) କେତେକ ଦିନ ।

ଦିନାଗମ—ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ପ୍ରଭାତ, ବଡ଼-ଭୋର ।

ଦିନାଜପୁର—ଗ୍ରା. ବି. ବଙ୍ଗ ରାଜସାହି ବିଭାଗର ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ଓ ସହର ।

ଦିନାକ—ଗ୍ରା.ବଂ.(ସଂ-ଦୈନିକ)ଦୈନିକ, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ପ୍ରତିଦିନ ।

ଦିନାଙ୍କପାଞ୍ଜି—ଗ୍ରା.ବି.ଦୈନିକ ପଞ୍ଜିକା ।

ଦିନାଣ୍ଡ—ବି.(୬ତତ୍ତ୍ୱ)ଅନ୍ଧକାର,ଅନ୍ଧାର ।

ଦିନାତ୍ୟୟ—ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଦିବାବସାନ, ସାୟଂକାଳ ।

ଦିନାଦି—ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ପ୍ରାତଃକାଳ, ଦିବସର ଆଦ୍ୟଭାଗ,(ଗ୍ରା.ବଂ)ଦୈନିକ, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ପ୍ରତ୍ୟହ, ପ୍ରତିଦିନ ।

ଦିନାଧୀଶ—ବି.୬ତତ୍ତ୍ୱ(ଦିନ+ଅଧୀଶ) ଦିନପତି ଦେଖ ।

ଦିନାନ୍ତ—ବି.(୬ତତ୍ତ୍ୱ) ସନ୍ଧ୍ୟା,ଦିବସର ଶେଷଭାଗ, ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟ ।

ଦିନାନ୍ତକ—ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଅନ୍ଧକାର, ଅନ୍ଧାର ।

ଦିନାନ୍ତେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ, ପ୍ରତିଦିନ ।

ଦିନାନ୍ଧ—ପୁଂ. ବଂ. ଯାହାକୁ ଦିନରେ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ,ଦିବାନ୍ଧତା ରୋଗ-ଗ୍ରସ୍ତ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଦିନାବସାନ—ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ସନ୍ଧ୍ୟା, ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟ ।

ଦିନାର୍—ଯା. ବି. ଆରବ ଓ ପାରସ୍ୟ ଦେଶ ପ୍ରଚଳିତ ମୁଦ୍ରାବିଶେଷ, ସମ୍ରାଟ ଆକବରଙ୍କ ସମୟରେ ଭାରତ ପ୍ରଚଳିତ ଅଧତୋଳା ଓଜନର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ।

ଦିନାମାର୍—ଗ୍ରା.ବି. ଡେନମାର୍କ ଦେଶର ଲୋକ ।

ଦିନାମାରଭଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବି. ଡେନମାର୍କର ଅଧିକାରଭୁକ୍ତ ବାଲେଶ୍ୱର ନଗର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ଥାନବିଶେଷ ।

ଦିନାର୍ଦ୍ଧ—ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ)ଦିବସର ଅର୍ଦ୍ଧଭାଗ ସମୟ, ମଧ୍ୟାହ୍ନ ।

ଦିନାରମ୍ଭ—ବି. ପ୍ରଭାତକାଳ ।

ଦିନିଆଁ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପରେ ଯୁକ୍ତ) ଦିନରେ ଘଟିବା, ଦିନବ୍ୟାପୀ, (ଯଥା:—ଖରାଦିନିଆଁ) ।

ଦିନିକିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଦୈନିକ) ଏକ ଦିବସ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଏକଦିନ ବ୍ୟାପୀ, ଦୈନିକ ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ,ଅଚିରସ୍ଥାୟୀ, ଅଳ୍ପକ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ, କ୍ଷଣିକ, ସାମୟିକ, ଆକସ୍ମିକ ।

ଦିନୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଅମୁକ) ଦିବସଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି, (ଅମୁକ) ସମୟରୁ ।

ଦିନୁଦିନ(ନୁ)—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ପ୍ରତିଦିନ,ନିତି, ଏକଦିନରୁ ଅନ୍ୟଦିନ ସମୟ,ଯଥାକ୍ରମେ ଏକଦିନର ପରେ ଅନ୍ୟ ଦିନରେ ।

ଦିନେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.କୌଣସି ଏକଦିବ-ସରେ, ଥରେମାତ୍ର, ପୂର୍ବେ ବା ଭବ-ଷ୍ୟତରେ କୌଣସି ସମୟରେ ।

ଦିନେକ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିବସରେ ।

ଦିନେକେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଦିନକେ ଦେଖ ।

ଦିନେକାନ୍ତର—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଏକଦିନ ବା ତହିଁରୁ କିଛି କମ୍ ବେଶି ସମୟ, ପ୍ରାୟ ଏକଦିନ, ଦିନେ ବା ଦୁଇଦିନ, ଅତି ଅଳ୍ପଦିନ ।

ଦିନେଦିନେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. କୌଣସି କୌଣସି ଦିବସରେ,କୌଣସି କୌଣସି ସମୟରେ ।

ଦିନେ ନା ଦିନେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଦିନରେ, ନିଶ୍ଚେ କୌଣସି ସମୟରେ ।

ଦିନେଶ—ବି. (ଦିନ + ଈଶ) ୬ତତ୍ତ୍ୱ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍କ ବୃକ୍ଷ ।

ଦିନେଶାତ୍ମଜ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଯମ, ରାଜା କର୍ଣ୍ଣ, ସୁଗ୍ରୀବ, ଶନି, ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦିନେଶାତ୍ମଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍ତ୍ୱ) ଯମୁନା ନଦୀ ।

ଦିନେଶ୍ୱର—ବି.(୬ତତ୍ତ୍ୱ)ସୂର୍ଯ୍ୟ,ଅର୍କ ବୃକ୍ଷ, ସୂର୍ଯ୍ୟାଦି ବାରାଧିପତି ।

ଦିପ୍ସୁ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦମ୍ଭ+ସନ୍+ଉ) ଦମ୍ଭେଚ୍ଛୁ ।

ଦିପଖା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇଦିଗ, ଦୁଇପାର୍ଶ୍ୱ, ଦୁଇପାଖ, ଦିଫଡ଼ା, ଦୁଇହାତର ଦୁଇ ଡେଣା, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଦୁଇପାର୍ଶ୍ୱ ବା ପଖା ବିଶିଷ୍ଟ (ଚୁଲି) ।

ଦିପଖାଚୁଲି—ଗ୍ରା.ବି. ଦୁଇଟି ପଖାବିଶିଷ୍ଟ ଏକମୁହାଁ ଚୁଲି ।

ଦିପଟ—ଗ୍ରା.ବି. ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱ,ଯୋଡ଼ାଏ, ଦୁଇଗୁଣ ।

ଦିପଟା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇହପ୍ତା, ଦୁଇଥର, ଦୁଇପାଖ ।

ଦିପଟିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଉଭୟ ପକ୍ଷକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା ।

ଦିପତ୍ତର—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱିପତ୍ର) ଗଛ ଅବସ୍ଥାରୁ ଉତ୍ତର ପତ୍ର ଧରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିବା (ଗଛ), ଯେଉଁ ଗଛର ପତ୍ର-ସବୁ ଦୁଇ ଦୁଇଟା ହୋଇ ଡେମ୍ଫରେ ଲାଗିରହିଥାଏ ।

ଦିପଦଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବଂ. ପୋଖରୀର ମଧ୍ୟ-

ସ୍ଥଳରେ ପୋତାଯିବା ବେଳ କାଠର ଖୁଣ୍ଟ, ପୋଖରୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥଳରେ ନିର୍ମିତ ମଣ୍ଡପ ।

ଦିପଦହ୍ନ—ଗ୍ରା. ବି. ତୈଳ, ଜଳିବା ତେଲ, କେବଳ ଦୁଇପଦ କଥା ।

ଦିପହର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱିପ୍ରହର) ମଧ୍ୟାହ୍ନ, ମଧ୍ୟରାତ୍ରି, ଅସମୟ ।

ଦିପହରିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱିପ୍ରହର) ଦ୍ୱିପ୍ରହର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ଗ୍ରା.ବି)ଦ୍ୱିପ୍ରହର ବେଳ, ମଧ୍ୟାହ୍ନ, ଝରାବେଳ, ପୁଷ୍ପଶାକ ବିଶେଷ, ବଧୁଲ ଫୁଲ ।

ଦିପହରିଆମାହାତମ—ଗ୍ରା.ବି. ମୁସଲମାନ-ମାନଙ୍କର ମହରମ ପର୍ବର ଅଷ୍ଟମ ଦିନ, ଯେଉଁଦିନ ମହମ୍ମଦଙ୍କ ଝିଅର ପୁଅ ରୁମାମ୍ହସନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଏଜିଦ୍ ବଂଶର ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ।

ଦିପାବଳିଅମାସ୍ୟା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୀପା-ବଳୀ ଅମାବାସ୍ୟା) କାର୍ତ୍ତିକ ମାସର ଅମାବାସ୍ୟା, ଯେଉଁଦିନ ଗୃହରେ ଏବଂ ଦେବାଳୟମାନଙ୍କରେ ଦୀପମାଳା ଜଳାଯାଏ ଏବଂ ପିତୃପୁରୁଷଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦୀପଦାନାଦିର ଅନୁଷ୍ଠାନ କରାଯାଏ ।

ଦିପାଳି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦୀପାବଳୀ)ମାଟିର ସାନ ଦୀପ, ଦୁଇପାଳି ବା ଥର ।

ଦିପାଳିବସ (ସେ)ଇବା—ଗ୍ରା.ବି.କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଆଲୋକିତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଜଳୁଥିବା ଦୀପ ରଖିବା ।

ଦିପିଠିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି+ପୃଷ୍ଠ) ଦୋରୁଖା, ଯେଉଁ ଲୁଗାର ଦୁଇପିଠି ବା ପାଖର ରଙ୍ଗ ବା ବୁଣା ଏକପ୍ରକାର, ଯେଉଁ ଗୁପାକାଗଜର ଦୁଇପିଠି ବା ପାଖରେ ଗୁପାହୁଏ, ଯେଉଁ ଘୋଡ଼ା ଜିନ ସବାରି ଓ ଗାଡ଼ିଟଣା କାମରେ ଲାଗେ, ଯେଉଁ ବଳଦ ଗାଡ଼ି ଟାଣେ ଓ ହଳରେ ଲାଗେ ।

ଦିପିତ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦୀପ୍ତ)ଦୀପ୍ତି ଦେଖ ।

ଦିପୁରବଟା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଇଥର ବଟା ଯାଇଥିବା (ହଳଦୀ ଇତ୍ୟାଦି) ।

ଦିଫାଙ୍କିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଦୋଫାଙ୍କିଆ ଦେଖ ।

ଦିଫାଙ୍କୁଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଦୁଇଶାଖା ବିଶିଷ୍ଟ, ଦୁଇଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥିବା ।

ଦିଫାଳିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଦୁଇଟିଫାଳ ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦିବ୍—ବି. (ଦିବ୍+ଅଧି.କ୍ୱିପ୍) ସ୍ୱର୍ଗ, (ଦିବ୍+କ.ଅ) ଆକାଶ, ଦିନ ।

ଦିବ—ବି.(ଦିବ୍+କ.ଅ)ଦିବ୍ ଦେଖ,ଦିନ ।

ଦିବଷ୍ପତି—ଶ୍ରୀ. ବିଂ. ସ୍ୱର୍ଗୀୟ, (ପୁଂ.ବି) ଇନ୍ଦ୍ର ।

ଦିବଙ୍ଗମ—ପୁଂ.ବିଂ. ଆକାଶଗାମୀ, ସ୍ୱର୍ଗ-ଗାମୀ ।

ଦିବନ୍—ପୁଂ.ବି. ଦିନ ।

ଦିବରଷିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱିବାର୍ଷିକ) ଦ୍ୱିବାର୍ଷିକ, ଯାହା ଦୁଇବର୍ଷରେ ଥରେ ଘଟେ ।

ଦିବସ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି. (ଦିବ୍+ଅଧି.ଅସ) ଦିନ,ଦିନବେଳ,(ଗ୍ରା.ବ୍ରା.) ଶ୍ରାଦ୍ଧଦିବସ ।

ଦିବସକର—ପୁଂ. ବି. (ଦିବସ+କୃ-+କ.ଅ)ଅର୍କବୃକ୍ଷ,ସୂର୍ଯ୍ୟ,(ଅନ୍ୟରୂପ—ଦିବସନାଥ, ଦିବସମଣି, ଦିବସେଶ) ।

ଦିବସକୃତ୍—ପୁଂ. ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍କବୃକ୍ଷ ।

ଦିବସନାଥ—ପୁଂ. ବି. (ଦିବସ+ନାଥ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦିବସଭର୍ତ୍ତା—ପୁଂ.ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦିବସମୁଖ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦିବସ+ମୁଖ) (ତତ୍ତ୍ୱ) ପ୍ରାତଃକାଳ ।

ଦିବସମୁଦ୍ରା— ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଏକଦିନର ବେତନ ବା ମୂଲ, ଦିନକର ମଜୁରୀ ।

ଦିବସବିରାମ—ପୁଂ. ବି. ଦିବାବସାନ, ଦିବସାତ୍ୟୟ,ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳ,ସାୟଂକାଳ ।

ଦିବସା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦିବସ) ଦିବସ ଦେଖ ।

ଦିବସାତ୍ୟୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦିବସ+ ଅତ୍ୟୟ) ତତ୍ତ୍ୱ; ସନ୍ଧ୍ୟା, ଦିନାନ୍ତ, ସାୟଂକାଳ ।

ଦିବସାନ୍ତର—ବି. ଅନ୍ୟଦିନ ।

ଦିବସାବସାନ—ବି. ସନ୍ଧ୍ୟା, ଦିନାନ୍ତ ।

ଦିବସାଲୋକ—ବି. (ଦିବସ+ଆଲୋକ) (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦିନର ଆଲୁଅ ।

ଦିବସ୍ପତି—ପୁଂ. ବି. (ଦିବସ+ପତି) ତତ୍ତ୍ୱ; ଇନ୍ଦ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦିବସ୍ପତ୍ରି—ପୁଂ. ବି. ଦ୍ୟୁଲୋକପ୍ରିୟ, ଦ୍ୟୁଲୋକପାଳକ ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦିବସ୍ପୃଥିବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସ୍ୱର୍ଗ ଓ ଭୂମି ।

ଦିବସ୍ପୃଶ୍—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପାଦଦ୍ୱାରା ସ୍ୱର୍ଗସ୍ପର୍ଶୀ ବସ୍ତୁ, ଆକାଶସ୍ପର୍ଶୀ ଶବ୍ଦାଦି ।

ଦିବା—ଅବ୍ୟ. ଦିନରେ, ଦିବସରେ, (ବି) ଦିବସ, ଦିନ ।

ଦିବାଇ—ବି. ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମପ୍ରଦେଶ ବୁଲନ୍ଦସହର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ସହର ଓ ବାଣିଜ୍ୟସ୍ଥାନ ।

ଦିବାକର—ପୁଂ.ବି. (ଦିବା+କର) କ.ଗ୍ର, ବା (ଦିବା+କୃ+କ.ଅ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍କବୃକ୍ଷ, କାକ, ପୁଷ୍ପବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି.) ଲୋକର ନାମ, ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ କବିଙ୍କ ନାମ ।

ଦିବାକରମିଶ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. (ନାମ) ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳୀୟ କବିଙ୍କ ନାମ ।

ଦିବାକରସୁତ—ପୁଂ.ବି.ସୂର୍ଯ୍ୟପୁତ୍ର,ଶନି, ଯମ,କର୍ଣ୍ଣ, ସୁଗ୍ରୀବ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିବାକର-ସୁତା, ଯମୁନା, ତପତୀ ।

ଦିବାକୀର୍ତ୍ତି—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଗ୍ର) ନାପିତ, (ଦିବା+ ଅକୀର୍ତ୍ତି) ପେଚକ, ପେଚା, ଶୃଗାଳ ।

ଦିବାକୀର୍ତ୍ତ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ବର୍ଷସାଧ ଗବୀ-ନୟନ ଯଜ୍ଞେ ବିଷୁବସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନ ଯେ ସାମଗାନ କରାଯାଏ ତାର ନାମ ।

ଦିବାଚର—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦିବା+ଚର-+କ.ଅ) ଯେ ଦିବସରେ ବିଚରଣ କରେ, (ବି) ପକ୍ଷୀ, ଶୃଗାଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିବାଚରୀ ।

ଦିବାଚାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. ଦିବସ ସଞ୍ଚାରୀ ଭୂତ ବା ପ୍ରାଣୀ ।

ଦିବାଟନ—ବି. (ଦିବା+ଅଟ+କ. ଅନ) କାକ, କୁଆ ।

ଦିବାତନ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦିବା+ତନ) ଦିନରେ ଘଟିବା, ଦୈନିକ, (ବି) ଏକଦିନର ମଜୁରି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିବାତନୀ ।

ଦିବାତିର—କ୍ଲୀ. ବି. ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରକାଶକ ଦିବା ।

ଦିବାନ୍—ଯା.ବି. ଦେଖ୍ୟାନ୍ ଦେଖ ।

ଦିବାନାଥ—ବି.(ଦିବା + ନାଥ; ୭ତତ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦିବାନ୍ନ—ଗ୍ରା.ବି. ଦେବାନ୍ନ ଦେଖ ।

ଦିବାନ୍ନିଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦିବା+ନିଦ୍ରା ୭ତତ୍); ଦିନବେଳେ ଶୋଇବା ।

ଦିବାନିଶ—ଅବ୍ୟ(ଦିବା+ନିଶି. ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଦିନରାତି, ଦିନ ଓ ରାତିବ୍ୟାପୀ,ଅହୋରାତ୍ର ।

ଦିବାନିଶି—ଗ୍ରା. ନି. ବଂ. ରାତିଦିନ, ଦିନରେ ଓ ରାତିରେ, ଅହର୍ନିଶ, ସର୍ବଦା, ଅବିରତ ।

ଦିବାନ୍ଧ—ପୁଂ. ବି. (ଦିବା + ଅନ୍ଧ) (୭ତତ୍) ଦିବସରେ ଦୃଷ୍ଟିହୀନ, ଦିନକଣା, (ପୁଂ.ବି.) ପେଚକ ।

ଦିବାନ୍ଧକ୍ଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଚୁଚୁନ୍ଦୁରୀ ।

ଦିବାପୃଷ୍ଠ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦିବାପ୍ରଦୀପ—ପୁଂ.ବି.(ଲ.ଅର୍ଥ)ଦିନାରେ ଜଳାଇବା ଦୀପପରି ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ ।

ଦିବାବସୁ—ପୁଂ. ବି. (ଦିବା + ବସୁ) (ବ.ଶ୍ରୀ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦିବାଭାଗ—ବି. (ଦିବା+ଭାଗ) ୭ତତ୍; ଦିନସମୟ, ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟଠାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ କାଳ ।

ଦିବାଭିସାରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦିବା+ଅଭିସାରିକା) ଯେଉଁ ନାୟିକା ଦିନବେଳେ ପ୍ରେମିକ ସଙ୍ଗେ ମିଳିତ ହେବାପାଇଁ ସଙ୍କେତ ସ୍ଥଳକୁ ଯାଏ ।

ଦିବାଭୀତ—ପୁଂ.ବି. (ଦିବା+ଭୀତ), (୫ମୀ ବା ୭ମୀତତ୍) ପେଚା, ଘୁଘୁ, ଚନ୍ଦ୍ର, କୁମୁଦାକର ।

ଦିବାଭୀତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପେଚକ, (ବଂ) ଦିବସଭୀତଯୁକ୍ତ । [ଯୁକ୍ତ ।

ଦିବାଭୂତ—ହି.ବଂ.ଦିନପରି ଆଲୋକ-

ଦିବାମଣି—ପୁଂ. ବି. (ଦିବା+ମଣି) (୭ତତ୍) ଦିନମଣି, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍କବୃକ୍ଷ ।

ଦିବାମଧ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଦିବ + ମଧ୍ୟ) ୭ତତ୍; ମଧ୍ୟାହ୍ନ, ଦ୍ୱିପ୍ରହର, ଦିନର ମଧ୍ୟଭାଗ ।

ଦିବାର—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଦ୍ୱି + ବାର) ଦୁଇଥର ।

ଦିବାରତନିବାର—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.(ସଂ-ଦ୍ୱିବାର ତନିବାର) ଦୁଇଥର ତିନିଥର, ବହୁବାର ।

ଦିବାରାତ୍ର—ଅବ୍ୟ. (ଦିବା+ରାତ୍ରି.ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଦିବାନିଶି ଦେଖ ।

ଦିବାରାତ୍ରି—ଗ୍ର.ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଦିବାରାତ୍ର) ଦିବାନିଶି ଦେଖ ।

ଦିବାଲ୍—ଯା. ବି. ଦେବାଲ୍ ଦେଖ ।

ଦିବାଲ୍‌ଗିରି—ଯା. ବି. ଯେଉଁ ଦୀପ କାଜୁରେ ମରାହୋଇ ଜଳେ ।

ଦିବାଲ୍—ଗ୍ରା. ବଂ.(ସଂ-ଦୁର୍ବଳ) ଦୁର୍ବଳ, (ଯା. ବଂ.) ଦିବାଲିଆ ଦେଖ ।

ଦିବାଲିଆ—ଯା. ବଂ. ଋଣ ପରିଶୋଧ କରିବାକୁ ଅସମର୍ଥ(ବ୍ୟକ୍ତି), ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ, ଦୁଃଖଗ୍ରସ୍ତ ।

ଦିବାଳୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୀପାବଳୀ)ଦୀପାବଳୀ ଅମାବାସ୍ୟା ।

ଦିବାଶୟୁ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. (ଦିବା+ଶୀ +ଅ) ଉପ. ତତ୍ ବା ୭ତତ୍) ଯେ ଦିନରେ ଶୁଏ ।

ଦିବାସଞ୍ଚର—ବି. (ଦିବା+ସମ୍+ଚର +ଅ) ଦିବାଚରୀ ପ୍ରାଣୀବିଶେଷ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଶ୍ୟାମା, ଶ୍ୟେନ, ଶଶଘ୍ନ, ବଞ୍ଜୁଳ, ଶିଶୀ, ଶ୍ରୀକଣ୍ଠ,ଚକ୍ରବାକ,ଗୃଧ୍ର, ଅଣ୍ଡୀରକ, ଖଞ୍ଜରୀଟ, ଶୁକ, ଧାଷ୍ଟ୍ର ହିଂସ୍ର କପୋତ, ଭାରଦ୍ୱାଜ, କୁଲୁଳ, କୁକୁଟ, ଖର, ହାରୀତ, ଗୃଧ୍ର, କପି, ଫେଣ୍ଡ, ପୃଥୁକୂଟ ଓ ଚଟକ ଏହିସବୁ ଦିବାଚର ପକ୍ଷୀ ।

ଦିବାସ୍ୱପ୍ନ—ପୁଂ.ବି.(ଦିବା+ସ୍ୱପ୍ନ ୭ତତ୍) ଦିବାନିଦ୍ରା, ଆକାଶ କୁସୁମ ରଚନା ।

ଦିବାସ୍ୱାପ—ପୁଂ. ବି.(ଦିବା-ସ୍ୱାପ)୭ତତ୍; ଦିବାନିଦ୍ରା ।

ଦିବାସ୍ୱାପା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବଲ୍‌ଗାପକ୍ଷୀ ।

ଦିବି—ପୁଂ. ବି.(ଦିବ୍ + କ.ଇ)ଗୃଧ୍ରପକ୍ଷୀ, (ଦେ--ଦିବ୍ ଶବ୍ଦର ୭ବିଭକ୍ତି ୧ବ)ସ୍ୱର୍ଗ, ଆକାଶ ।

ଦିବିଷତ୍—ପୁଂ. ବଂ. ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ।

ଦିବିଷିତ୍—ହି. ବଂ. (ଦିବ + ଷି+କ୍ୱିପ୍) ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ।

ଦିବିଗତ--ହି.ବଂ.(ଦିବ+ଗତ)ସ୍ୱର୍ଗଗତ ।

ଦିବିଚର—ପୁଂ.ବଂ.(ଦିବ+ଚର+ଅ) ଆକାଶଗୃଧ୍ର, ସ୍ୱର୍ଗଗୃଧ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦିବିଚରୀ ।

ଦିବିଚାରୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦିବ + ଚର + ଇନ୍) ଆକାଶଗୃଧ୍ର, ସ୍ୱର୍ଗଗୃଧ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିବିଚାରିଣୀ ।

ଦିବିଜ—ପୁଂ. ବି. (ଦିବ+ଜନ୍+ଅ) ଦ୍ୟୁଲୋକଜାତ,ସ୍ୱର୍ଗଜାତ,ଯେ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଜନ୍ମି ଅଛି ।

ଦିବିଜାତ—ହି. ବଂ. (ଦିବ+ଜାତ) ସ୍ୱର୍ଗଜାତ, ଆକାଶଜାତ ।

ଦିବିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୀପ୍ତି ।

ଦିବିତ୍ୱତ୍—ହି. ବଂ. ଦୀପ୍ତି ଯୁକ୍ତ ।

ଦିବିଯଜ୍—ପୁ. ବଂ. (ଦିବ+ଯଜ୍+କ୍ୱିପ୍) ଦ୍ୟୁଲୋକସ୍ଥ ଦେବଯାଜୀ, ଯେଉଁମାନେ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଥାଇ ଦେବତାମାନଙ୍କର ଯାଗ କରନ୍ତି ।

ଦିବିଯୋନି—ହି. ବଂ. ସ୍ୱର୍ଗଜନ୍ମା ।

ଦିବିରଥ—ପୁଂ. ବି. ପୁରୁବଂଶ ଭୂମନ୍ୟୁ ପୁତ୍ର ନୃପବିଶେଷ, ଅଙ୍ଗଦେଶାଧିପତି ଦଧିବାହନଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଦିବିଶ୍ରିତ୍—ପୁଂ.ବଂ.ସ୍ୱର୍ଗରେ ବାସକାରୀ ।

ଦିବିଷଦ୍—ପୁଂ. ବି. (ଦିବ+ସଦ୍+କ. କ୍ୱିପ୍) ଦେବତା, (ବି) ସ୍ୱର୍ଗବାସକାରୀ ।

ଦିବିଷ୍ଠ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦିବ+ସ୍ଥା+କ.ଅ) ସ୍ୱର୍ଗସ୍ଥ, ସ୍ୱର୍ଗୀୟ, (ବି) ଦେବତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିବିଷ୍ଠା ।

ଦିବିଷ୍ଠ୍ୟ—ହି. ବଂ. ସ୍ୱର୍ଗେ ସ୍ଥାପନୀୟ ।

ଦିବିଷ୍ଟି—କ୍ଲୀ. ବି. ଯଜ, ଯଜ୍ଞ ।

ଦିବିଷ୍ଠ—ହି. ବଂ. (ଦିବ+ସ୍ଥା+ଅ) ସ୍ୱର୍ଗସ୍ଥ,ଯେଉଁମାନେ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଅବସ୍ଥାନ କରନ୍ତି, ଅନ୍ତରୀକ୍ଷସ୍ଥିତ ।

ଦିବିସଦ୍—ଦିବିଷଦ୍ ଦେଖ ।

ଦିବିସ୍ପୃଶ୍—ହି. ବଂ. ଦ୍ୟୁଲୋକସ୍ପର୍ଶୀ ।

ଦିଶା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦିବ+ଇ)ଉପଜିହ୍ୱିକା କୀଟ ।

ଦିବୋକସ୍—ପୁଂ. ବ. (ଦିବ+ଓକସ୍) ବ.ଶ୍ରୀ; ଦେବତା, ଗୃହକପକ୍ଷୀ ।

ଦିବୋଳା—ହିଁ, ବଂ. ଯେଉଁମାନେ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକରୁ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଅଛନ୍ତି ।

ଦିବୋଦାସ—ପୁଂ. ବ. କାଶୀଖଣ୍ଡ ଓ ମହାଭାରତରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶୀୟ ରାଜା, ମେନକାଗର୍ଭରୁ ଯଧ୍ରଶ୍ଚ ଋଷିଙ୍କ ଔରସରେ ଜନ୍ମିଥିବା ଋଷି (ଏ ଅହଲ୍ୟାଙ୍କ ଭାଇ), ଚକିତ୍ସାଦର୍ପଣକାର ।

ଦିବୋଦୁହ—ହିଁ. ବ. ଦିବୋଧୁକ୍, ସ୍ୱର୍ଗରୁ କ୍ଷରିତ ଦୁଗ୍ଧ ।

ଦିବୋଭବ—ହିଁ. ଶ. (ଦିବ+ଉତ୍+ଭୂ +ଅ) ସ୍ୱର୍ଗଜାତ, ଆକାଶଜାତ ।

ଦିବୋଭବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦିବ+ଉଭବ +ଆ) ଅଳାଇଚ ।

ଦିବୋରୁଚ୍—ହିଁ.ବଂ.ଆକାଶ ଦୀପ୍ତିଶୀଳ ।

ଦିବୋଲ୍ଲା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଦିବା+ଉଲ୍ଲା)ଦିନ-ବେଳେ ଆକାଶରୁ ଖସିବା ଉଲ୍କା ।

ଦିବୌକସ୍—ପୁଂ. ବ. (ଦିବ+ଓକସ୍) ଦେବତା, ଗୃହକ, (ବଂ) ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ।

ଦିବୌକା—ବଂ.(ଦିବୌକସ୍ ଶବ୍ଦ ୧ ମା ୧ବ) ଦିବୋକସ୍ ଦେଖ ।

ଦିବ୍ୟ—ବଂ. ଦିବ୍ୟ, ସୁନ୍ଦର ।

ଦିବ୍ୟ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦିବ+ଭ୍ୟ)ସ୍ୱର୍ଗୀୟ, ଆକାଶୀୟ, ଐନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ, ଅଦ୍ଭୁତ (ଘଟନା), ଆକାଶସ୍ଥ, ଅଲୌକିକ, ମନୋହର, ସୁନ୍ଦର, ଉତ୍କୃଷ୍ଟ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଆକାଶରେ ଘଟୁଥିବା, ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ବା ବିଶୁଦ୍ଧ ଆନନ୍ଦ ଦାୟକ, (ବ) ଶପଥ, ଋଣ, ଲବଙ୍ଗ, ହରିଚନ୍ଦନ, ଗୁଗ୍ଗୁଳ, ଯବ, ଅଆଁଳା, ଶତାବରୀ, ବ୍ରାହ୍ମୀଶାକ, ଧଳାଦୁବ, ହରଡ଼ା,ଘଷ୍ଟର,ଚିତ୍ରବେଣ୍ଡା, କପୁର, କଚୁଝ,ଆମ୍ବଅଦା, ଜାଗ,ଅଷା-ଢୁଆ, ମହାମେଦା, ଚମେଲି, ଶରତ-ବେଳେ ବରଷୁଥିବା ପାଣିରେ ସ୍ନାନ, ପଞ୍ଚ ମକାର,ଶ୍ମଶାନ ଓ ଚିତାସାଧନରେ କରାଯିବା ତାନ୍ତ୍ରିକ ଆଚାର ବିଶେଷ, ଆକାଶରେ ଘଟିବା ଏକପ୍ରକାର ଉତ୍ପାତ, ନାଟକାଦିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଲୌକିକ ନାୟକ (ଯଥା—ରାମଚନ୍ଦ୍ର, କୃଷ୍ଣ), ଅପରାଧିତ ବିଷୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହେବାପାଇଁ କରାଯିବା ପରୀକ୍ଷା, ମାଣ୍ଡୁ, ଶପଥ, (ଗ୍ରା. ବ.) ସଂସ୍କୃତଭାଷା, (ଅବ୍ୟ) ଅତିଶୟ, (ପୁଂ. ବ) ଯମ, ବ୍ୟବହାର ବିଶେଷ ।

ଦିବ୍ୟକ—ପୁଂ. ବ. ସର୍ପବିଶେଷ, ଜନ୍ତୁ-ବିଶେଷ ।

ଦିବ୍ୟକବଚ—ବ. ଦେବତାଙ୍କ ପ୍ରଦତ୍ତ ତନୁତ୍ରାଣ ବା ସାଞ୍ଜୁ,ଦେବତାଙ୍କ ସ୍ତବ-ବିଶେଷ ।

ଦିବ୍ୟକୁଣ୍ଡ--କ୍ଲୀ.ବ.କାମରୂପେ କ୍ଷୋଭଫ-ଶୈଳର ପୂର୍ବଭାଗସ୍ଥ ଦୁଷ୍ଟଶଣୀ ବିଶେଷ ।

ଦିବ୍ୟଗନ୍ଧ—ପୁଂ. ବ. (ଦିବ୍ୟ+ଗନ୍ଧ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଗନ୍ଧକ, ଲବଙ୍ଗ, (କ୍ଲୀ,କ.ଧା) ମନୋରମ ଗନ୍ଧ, ସୁଗନ୍ଧ,ସୁଘ୍ରାଣ,(ବଂ) ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ।

ଦିବ୍ୟଗନ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ସୁଲୈଲା, ବଡ଼ ଅଳାଇଚ, ମହାପଞ୍ଚଶାକ ।

ଦିବ୍ୟଗାୟନ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ)ଗନ୍ଧର୍ବ, ଦେବଯୋନିବିଶେଷ ।

ଦିବ୍ୟଚକ୍ଷୁ—ଗ୍ରା. ବ, (ସଂ-ଦିବ୍ୟଚକ୍ଷୁଃ) ଜ୍ଞାନଚକ୍ଷୁ, ସୁନ୍ଦର ବା ମନୋହର ଆଖି ।

ଦିବ୍ୟଚକ୍ଷୁଃ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦିବ୍ୟ+ଚକ୍ଷୁଃ) କ.ଧା; ଜ୍ଞାନଚକ୍ଷୁ,ଅତୀନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥ ଦର୍ଶନ-ଶକ୍ତି, ଚଷମା, ପ୍ରଚକ୍ଷୁ, ମାଙ୍କଡ଼, ଚନ୍ଦ୍ର-ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ,(ପୁଂ.ବ)କୃଷ୍ଣ,ଅନ୍ଧଲୋକ, (ବଂ. ବ.ଶ୍ରୀ) ପରୋକ୍ଷ ବିଷୟ ଦେଖି-ବାର ଶକ୍ତିଯୁକ୍ତ, ସୁଲୋଚନ, ସୁନ୍ଦର ଚକ୍ଷୁ ବିଶିଷ୍ଟ, ଅନ୍ଧ ।

ଦିବ୍ୟଚିତ୍ତ—ବ. (ଦିବ୍ୟ+ଚିତ୍ତ) କ.ଧା; ଭଲ ମନ, ଅନୁକୂଳ ଚିତ୍ତ ।

ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ—କ୍ଲୀ.ବ.(ଦିବ୍ୟ+ଜ୍ଞାନ)କ.ଧା; ପରୋକ୍ଷ ବିଷୟକ ଜ୍ଞାନ, ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଜ୍ଞାନ, ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ,ବଂ. (ଦିବ୍ୟ+ଜ୍ଞାନ) ବ.ଶ୍ରୀ; ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଜ୍ଞାନଯୁକ୍ତ ।

ଦିବ୍ୟଜ୍ୟୋତି—ବ. (ଦିବ୍ୟ+ଜ୍ୟୋତିଃ) କ.ଧା, ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଆଲୋକ ।

ଦିବ୍ୟତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦିବ୍ୟ+ତା) ଦେବଭାବ ।

ଦିବ୍ୟତେଜାଃ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ବ୍ରାହ୍ମୀ-ଶାକ, (ପୁଂ. ବଂ.ବ.ଶ୍ରୀ) ଅଲୌକିକ ତେଜସ୍କ ।

ଦିବ୍ୟଦର୍ଶନ—ବଂ. ସ୍ୱର୍ଗୀୟ,ଐନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ, ଅଦ୍ଭୁତ ଘଟଣା, (ବ) ଶପଥ, ଋଣ, ଲବଙ୍ଗ ।

ଦିବ୍ୟଦର୍ଶୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦିବ୍ୟ+ଦୃଶ୍ + କ.ଇନ୍)ଦିବ୍ୟଦୃଷ୍ଟିଯୁକ୍ତ,ଅତୀନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥ ଦର୍ଶକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିବ୍ୟଦର୍ଶିନୀ ।

ଦିବ୍ୟଦୃକ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଦିବ୍ୟ+ଦୃଶ୍+ କ୍ୱିପ୍) ଅତୀନ୍ଦ୍ରିୟ ପଦାର୍ଥ ଦର୍ଶକ,ଦିବ୍ୟ-ପଦାର୍ଥଦର୍ଶୀ ।

ଦିବ୍ୟଦୃଷ୍ଟି—ବ ଓ ବଂ.ଦିବ୍ୟଦର୍ଶନଦେଖ ।

ଦିବ୍ୟଦେହ—ବ.(ଦିବ୍ୟ+ଦେହ) କ.ଧା; ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଦେହ, ସାଧାରଣ ଚକ୍ଷୁର ଅଗୋଚର ଶରୀର ।

ଦିବ୍ୟଦୋହଦ—କ୍ଲୀ. ବ. ବାଞ୍ଛା ସିଦ୍ଧ ହେଲେ ଭକ୍ତ ଦେବତାଙ୍କୁ ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ ଅର୍ପଣ କରିବା ପାଇଁ ମନସ୍ଥି ଥାଏ ।

ଦିବ୍ୟଧର୍ମୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦିବ୍ୟ+ ଧର୍ମ+ ଇନ) ସୁଶୀଳ, ସୁସ୍ୱଭାବ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିବ୍ୟ-ଧର୍ମିଣୀ । [ସ୍ୱର୍ଗ ।

ଦିବ୍ୟଧାମ—ବ.(ଦିବ୍ୟ+ ଧାମନ୍) କ.ଧା;

ଦିବ୍ୟନଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦିବ୍ୟା+ ନଦୀ) କ.ଧା; ସ୍ୱର୍ଗଗଙ୍ଗା, ମନ୍ଦାକିନୀ, ଦିବ୍ୟ-ସରିତ୍ ।

ଦିବ୍ୟନାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦିବ୍ୟା+ନାରୀ) କ.ଧା; ସ୍ୱର୍ଗାଙ୍ଗନା, ଅପ୍ସରା, ଦିବ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ, ସ୍ୱର୍ବେଶ୍ୟା ।

ଦିବ୍ୟପଞ୍ଚାମୃତ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦିବ୍ୟ+ ପଞ୍ଚାମୃତ) କ.ଧା; ଘିଅ, ଦୁଧ, ଦହି, ଲହୁଣୀ ଓ ଚିନି ମଣି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଥିବା ପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଦିବ୍ୟପୁରୁଷ—ପୁଂ. ବ. ଦେବପୁରୁଷ, ମନୁଷ୍ୟ ରୂପେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ଦେବ, ସ୍ୱର୍ଗ-ଦୂତ, ଅତି ସୁନ୍ଦର ମନୁଷ୍ୟ ।

ଦିବ୍ୟପୁଷ୍ପ—ପୁଂ. ବି. (ଦିବ୍ୟ+ପୁଷ୍ପ) କ.ଧ; କରବୀର, (କ୍ଲୀ) ମନୋହର କୁସୁମ ।

ଦିବ୍ୟପୁଷ୍ପା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦିବ୍ୟ+ପୁଷ୍ପ+ଆ) ମହାଦ୍ରୋଣୀ, ବଡ଼ ଦ୍ରୋଣପୁଷ୍ପୀ, ବଡ଼ ଗମ୍ବୁସ ଫୁଲ ।

ଦିବ୍ୟପୁଷ୍ପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.-(ଦିବ୍ୟ+ପୁଷ୍ପ+କ+ଆ) ଜାଲ ଅର୍କ ଗଛ ।

ଦିବ୍ୟପ୍ରଶ୍ନ—ପୁଂ. ବି. (ଦିବ୍ୟ+ପ୍ରଶ୍ନ) ଅନାଗତଜ୍ଞାପକ ପ୍ରଶ୍ନ ।

ଦିବ୍ୟବାକ୍ୟ—ବି. (ଦିବ୍ୟ+ବାକ୍ୟ)କ.ଧ; ଆକାଶବାଣୀ, ଦିବ୍ୟବାଣୀ ।

ଦିବ୍ୟଭୀରୁ—ବି. (ଦିବ୍ୟ+ଭୀରୁ) କ.ଧ; ଦିବ୍ୟନାଶ୍ରୀ ଦେଖ ।

ଦିବ୍ୟଭୋଜନ—ବି. (ଦିବ୍ୟ+ଭୋଜନ) କ.ଧ; ସୁଭୋଜନ, ସ୍ୱାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଭୋଜନ, ପୃଷ୍ଠଭୋଜନ ।

ଦିବ୍ୟମାନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୈବମାନ ।

ଦିବ୍ୟଯମୁନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦିବ୍ୟ+ଯମୁନା) ନଦୀବିଶେଷ ।

ଦିବ୍ୟରତ୍ନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଦିବ୍ୟ+ରତ୍ନ)କ.ଧ; ଚିନ୍ତାମଣି ନାମକ ରତ୍ନ, ବାଞ୍ଛିତ ଫଳଦାୟକ ରତ୍ନବିଶେଷ ।

ଦିବ୍ୟରଥ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦିବ୍ୟ+ରଥ)କ.ଧ; ଦେବଯାନ, ବିମାନ, ବେଲୁନ୍ ।

ଦିବ୍ୟରସ—ପୁଂ.ବି. (ଦିବ୍ୟ+ରସ)କ.ଧ; ପାରଦ, ମନୋଜ୍ଞରସ, ମଧୁର ରସ ।

ଦିବ୍ୟଲତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ମୃଣ୍ଡାଲତା,ମନୋଜ୍ଞ ଲତା ମାତ୍ର ।

ଦିବ୍ୟଲୋକ—ବି. (ଦିବ୍ୟ+ଲୋକ) କ.ଧ; ସ୍ୱର୍ଗଲୋକ, ଯେଉଁଠାରେ ଦେବତାମାନେ ବାସକରନ୍ତି ।

ଦିବ୍ୟବସ୍ତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ଦିବ୍ୟ+ବସ୍ତ୍ର) ସୂର୍ଯ୍ୟଶୋଭା.ସୂର୍ଯ୍ୟପ୍ରକାଶ,(ବିଂ.ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ସୁନ୍ଦର ବସ୍ତ୍ରଯୁକ୍ତ, (ବି. କ.ଧ) ମନୋହର ବସ୍ତ୍ର ।

ଦିବ୍ୟଶ୍ରୋତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦିବ୍ୟ+ଶ୍ରୋତ୍ର) କ.ଧ, ଯେଉଁ କାନକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଶୁଣା ନ ଯିବା ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଯାଏ ।

ଦିବ୍ୟସରିତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦିବ୍ୟ+ସରିତ୍) ଆକାଶ ଗଙ୍ଗା ।

ଦିବ୍ୟସାନୁ—ପୁଂ.ବି. ବିଶ୍ୱଦେବବିଶେଷ, ଦିବ୍ୟସାନୁକ ଗିରି ।

ଦିବ୍ୟସାର—ପୁଂ. ବି. (ଦିବ୍ୟ+ସାର) ବ.ଶ୍ରୀ; ଶାଳବୃକ୍ଷ ।

ଦିବ୍ୟସିଂହ—ଶ୍ରୀହଟ୍ଟଜିଲ୍ଲାର ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ସିଂହ ବ୍ୟାପୀ ସୁନାମଗଞ୍ଜ ସବ୍‌ଡିଭିଜନ ଏହା ଲାଉଡରଜଙ୍ଗଲ ନିମନ୍ତେ ବିଖ୍ୟାତ

ଦିବ୍ୟସିଂହ—ଶ୍ରୀ.ପୁଂ.ବି. ଲୋକଙ୍କନାମ (ବି) ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ନରସିଂହ ଅବତାର ।

ଦିବ୍ୟସିଂହଦେବ—ଶ୍ରୀ.ବି. ପୁରୀର ଜଣେ ରାଜା ।

ଦିବ୍ୟସୁନ୍ଦର—ବିଂ. (ଦିବ୍ୟ+ସୁନ୍ଦର) କ.ଧ;ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ; ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ସୁନ୍ଦରତା ବିଶିଷ୍ଟ, ଉତ୍ତମ ସୁନ୍ଦର,ଖୁବ୍‌ସୁନ୍ଦର,ଅତିସୁନ୍ଦର ।

ଦିବ୍ୟସୂରି—ବି. (ଦିବ୍ୟ+ସୂରି) କ.ଧ. ଶ୍ରେଷ୍ଠପଣ୍ଡିତ,(ବି)ରାମାନୁଜ ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ ବାର ଜଣଙ୍କ ଉପାଧି ।

ଦିବ୍ୟସ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଦିବ୍ୟ+ସ୍ତ୍ରୀ)କ.ଧ; ଅପ୍ସରା ।

ଦିବ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଦିବ୍ୟ+ଆ) ଦିବ୍ୟର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ,ସ୍ୱର୍ଗୀୟା,(ବି)ଉପନଦୀ ବିଶେଷ. ନଦୀକା ବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବି. କଟରିଆ) (ସଂ-ଦେବ୍ୟାଃ) ବିଧବାମାନଙ୍କର ନାମ ପରେ ଲେଖାଯିବା ଉପାଧି ।

ଦିବ୍ୟାଂଶୁ—ବି. (ଦିବ୍ୟ+ଅଂଶୁ,) ବ.ଶ୍ରୀ. ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦିବ୍ୟାଙ୍ଗନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଦିବ୍ୟ+ଅଙ୍ଗନା) କ.ଧ;ସୁରକାମିନୀ, ସ୍ୱର୍ଗୀୟା,ଅପ୍ସରା ।

ଦିବ୍ୟାଦିବ୍ୟ—ପୁଂ. ବି.(ଦିବ୍ୟ+ଅଦିବ୍ୟ ନାଟକକ୍ତ ନାୟକ ବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିବ୍ୟାଦିବ୍ୟା ।

ଦିବ୍ୟାଦଧାନ—କ୍ଲୀ. ବି.ବୌଦ୍ଧଅବଦାନ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ଦିବ୍ୟାସନ—ବି. (ଦିବ୍ୟ+ଆସନ),କ.ଧ; ଉତ୍ତମ ଆସନ, ସୁନ୍ଦର ଆସନ, ଆସନ ବିଶେଷ ।

ଦିବ୍ୟାସ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି.(ଦିବ୍ୟ+ଅସ୍ତ୍ର),କ.ଧ; ଦେବତାମାନଙ୍କ ପ୍ରଦତ୍ତ ଅସ୍ତ୍ର, ମନ୍ତ୍ର ଜନିତ ଅସ୍ତ୍ର,ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅସ୍ତ୍ର,ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଅସ୍ତ୍ର ।

ଦିବ୍ୟେଲକ—ପୁଂ. ବି. ସର୍ପବିଶେଷ ।

ଦିବ୍ୟୋଦକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦିବ୍ୟ+ଉଦକ) କ.ଧ; ଆକାଶରୁ ପତିତ ଜଳ, ମେଘ-ଜଳ, କାକର, ଶିଶିର ।

ଦିବ୍ୟୋନ୍ମାଦ—ବି. (ଦିବ୍ୟ+ଉନ୍ମାଦ), କ.ଧ; ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବାତୁଲତା ।

ଦିବ୍ୟୋପପାଦ(ଦ୍ରୁ)କ—ପୁଂ. ବି. (ଦିବ୍ୟ+ଉପ+ପଦ୍+ଅକ,ଉକ) ମାତା-ପିତା ବିନା ଉତ୍ପନ୍ନ ଦେବତା ।

ଦିବ୍ୟୌଘ—ପୁଂ.ବି. (ଦିବ୍ୟ+ଓଘ) ଗୁରୁବିଶେଷ ।

ଦିବ୍ୟୌଷଧି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦିବ୍ୟ+ଔଷଧି) ମନଃଶୀଳା, ଦେବଦତ୍ତ ଔଷଧି ।

ଦିଭାଗକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଦ୍ୱିଭାଗ) କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ସମାନ ଦୁଇଅଂଶରେ ବିଭକ୍ତ କରିବା ।

ଦିମ୍‌ଦିମ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ନୃତ୍ୟବାଦ୍ୟାଦିରେ ଅନୁକରଣ ଶବ୍ଦ-ବିଶେଷ, ଦ୍ରମଦ୍ରମି ।

ଦିମାକ୍—ଯା.ବି. ମସ୍ତିଷ୍କ, ବୁଦ୍ଧି, ବୋଧ-ଶକ୍ତି, ମନ, ମନୋଗତ ଭାବ, ଧୃଷ୍ଟତା, ମଗରୁପଣ, ଅଭିମାନ, ପ୍ରତିଷ୍ଠା ।

ଦିମାକ୍‌ଗ୍ରେଷ୍ଠା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ମଗରୁ,ଧୃଷ୍ଟ, ଗର୍ବିତ ।

ଦିମାକ୍‌ଦାର—ଯା. ବି. (ଆ—ଦିମାକ୍, ଫା.-ଦାର୍) ଧୃଷ୍ଟ ।

ଦିମାକି—ଯା.ବି. (ଆ-ଦିମାଗ୍) ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ବୁଦ୍ଧିବୃତ୍ତି, ମନଭାବ, ଦର୍ପ, ଗର୍ବ, ଅହଙ୍କାର, ଧୃଷ୍ଟତା, ଅଭିମାନ, (ବିଂ) ·ଦିମାକିଆ ।

ଦିମକିଆ—ଯା.ବିଂ.(ଫା.-ଦିମାଗୀ)ଅହଂ-କାରୀ, ଗର୍ବୀ, ଅଭିମାନୀ, ଜିଗରିଆ, ଧୃଷ୍ଟ ।

ଦିମୁଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱିମୁଣ୍ଡ) ଦୋମୁଣ୍ଡିଆ, ଯେ ଉଭୟ ପକ୍ଷ ସଙ୍ଗେ ମମତା ରଖେ, (ବି) ସ ପବିଶେଷ ।

ଦିମୁହାଁ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୋମୁହାଁ ଦେଖ ।

ଦିରଖା—ଗ୍ରା. (ସମ୍ମ) (ସଂ-ଦୀପରକ୍ଷା)ବି. କାନ୍ଥକୁଣ୍ଡ, ଥାକ ।

ଦିରହ(ହ୍ମ)ସ୍—ଯା. ବି. (ଫା-ଡ଼ର୍କ୍ମ—ହ୍ମରହମ୍) ମିଶର ଦେଶ ପ୍ରଚଳିତ ରୌପ୍ୟମୁଦ୍ରାବିଶେଷ, ମିଶର ଦେଶ ପ୍ରଚଳିତ ଓଜନବିଶେଷ, (ଗ୍ରାମ୍ ୩୧ ମସା) ।

ଦିରପକ—ପୁଂ. ବି. କନ୍ଦୁକ ।

ଦିବ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦିବ୍ୟ) ଦିବ୍ୟ, ସୁନ୍ଦର, ଉତ୍କୃଷ୍ଟ, (ବି) ଦିବ୍ୟସିଂହ ଡାକନାମ ।

ଦିବସୁନ୍ଦର—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦିବ୍ୟ ଓ ସୁନ୍ଦର) ଦିବ୍ୟସୁନ୍ଦର ଦେଖ ।

ଦିଲ୍—ଯା.ବି.ଅନ୍ତଃକରଣ, ଚିତ୍ତ,ହୃଦୟ, ମନ, ସାହସ, ଉତ୍ସାହ, ସ୍ମରଣଶକ୍ତି, ଇଚ୍ଛା ।

ଦିଲ୍‌ଖୁସ୍—ଯା. ବି. (ଫା-ଦିଲ+ଖୁସ୍) ମନର ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତା, ଆନନ୍ଦ, (ବିଂ)ଚିତ୍ତ-ରଞ୍ଜକାରୀ ।

ଦିଲ୍‌ଗୀ—ଗ୍ରା.ବି. (ଫ.ଦିଲ୍+ଫ ଲ୍‌ଗ୍ମ, ହିନ୍ଦିରୁ ଅନୁକୃତ) ମନଲାଗିବ, ମନୋଯୋଗ, ମଜ୍ଜ, ଥଟ୍ଟା, ତାମସା, ପରିହାସ ।

ଦିଲ୍‌ଗୀବାଜ—ଗ୍ରା.ବିଂ.(ହି. ଦିଲ୍ଲଗୀ+ ଫା, ପ୍ରତ୍ୟୟ-- ବାଜ୍) ମଜ୍ଜିଆ, ଆମୋଦପ୍ରିୟ, ଥଟ୍ଟିଲ ।

ଦିଲ୍‌ଗୀର୍—ଯା. ବିଂ. ଦୁଃଖିତ, ମନଃ-ପୀଡ଼ିତ ।

ଦିଲ୍‌ଗୀରୀ—ଯା.ବି. ଦୁଃଖ, ମନଃପୀଡ଼ା ।

ଦିଲ୍‌ଗିଲ୍—ଯା.ବିଂ. ସନ୍ଦେହଯୁକ୍ତ(ମନ), ବ୍ୟସ୍ତ, ବିଚଳିତ, ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ, ଅସ୍ଥିର, ଶୋକାନ୍ୱିତ,ମନୋଦୁଃଖ,(ବି)ସନ୍ଦେହ, ମାନସିକ ଅସ୍ଥିରତା, ଉଦ୍ବେଗ ।

ଦିଲଗିଲିଆ—ଯା.ବିଂ.ଦିଲ୍‌ଗିଲ୍ ଦେଖ

ଦିଲଦାର—ଯା. ବିଂ. (ଫା-ଦିଲ୍‌ଦାର, ଦିଲଆଦିଲ୍) ପ୍ରସନ୍ନମନା, ଉଦାରମନା, ମହାନୁଭବ, ଉଦାର, ମନୁଆ, ମୁକ୍ତ-ହସ୍ତ, ଦାନଶୀଳ, ରସିକ, ପ୍ରେମୀ, ମଜ୍ଜିଲା (ଦିଲଦରିଆ) ।

ଦିଲ୍‌ବରଖାଁ—ପୁଂ. ବି. ମଲଦେଶର ମୁସଲମାନ ରାଜବଂଶର ଆଦିପୁରୁଷ ।

ଦିଲ୍‌ବୀର—ବି.ପଞ୍ଜାବ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିହ୍ମ-ବଲପୁର ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଗ ।

ଦିଲ୍‌ବାରା—ବି. ରାଜପୁତାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଜୟପୁର ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ସହର ।

ଦିଲ୍‌ସା—ଗ୍ରା. ବି. (ହିନ୍ଦି) ସାନ୍ତ୍ୱନା, ପ୍ରବୋଧ, ଆଶ୍ୱାସନା, ଆଶା, ଦେବା ଦେବା ବୋଲି ଭଣ୍ଡିବା, ଦମ୍‌ଦିଲ୍‌ସା, (ଫା)ମନମତ, ଉତ୍ସାହ, ସନ୍ତୋଷ ।

ଦିଲ୍‌ଷ—ପୁଂ. ବି. (ନାମ) ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶର ଜଣେ ରାଜା, ରଘୁଙ୍କ ପିତା, କୁରୁବଂଶ-ଧର ଜଣେ ରାଜା ।

ଦିଲ୍‌ପରାଣ୍—ପୁଂ. ବି. ଦିଲ୍‌ପରାଜା ।

ଦିଲ୍ଲର—କ୍ଲୀ. ବି. ଗୋବରଛତୁ, ଛତୁ ।

ଦିଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ଦେହଲୀ) ଦିଲ୍ଲୀ-ନଗରୀ, ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ରାଜଧାନୀ, ହସ୍ତିନା-ପୁର, ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ରାଜଧାନୀ, ଉତ୍ତରୀ, ଭାରତର ରାଜଧାନୀ ଓ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଦେଶ ।

ଦିଲ୍ଲୀକାଲଡ଼ୁ—ଗ୍ରା.ବି. (ହିନ୍ଦି)ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତ କାର୍ଯ୍ୟ ପଦାର୍ଥ, ନାମବଡ଼ା ଦର୍ଶନଥୋଡ଼ା ବସ୍ତୁ ।

ଦିଲ୍ଲୀଶ୍ୱର—ବି. (ଦିଲ୍ଲୀ+ଈଶ୍ୱର)ତତ୍ତ୍ୱ; ଦିଲ୍ଲୀସମ୍ରାଟ୍, ମୋଗଲସମ୍ରାଟ୍ ।

ଦିଓ୍ୱାନ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଦେଓ୍ୱାନ୍ ଦେଖ ।

ଦିଓ୍ୱାଲ୍—ଦିବାଲ (ଇତ୍ୟାଦି) ଦେଖ ।

ଦିଓ୍ୱାଲ—ଦିବାଲ ଦେଖ ।

ଦିଓ୍ୱାଲିଆ—ଦିବାଲିଆ ଦେଖ ।

ଦିଶ୍—ବି. (ଦିଶ+ମ.କ୍ତ)ଦିକ୍ ଦେଖ ।

ଦିଶ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦିଶ୍‌ଶବ୍ଦ) ଦିଗ, ଦିଶା, ଗୀତର ବୃତ୍ତ,ଗୀତବୋଲିବାର ରାଗ ।

ଦିଶସ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦିଗ ।

ଦିଶହରା—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦିଶା+ ହୃଧାତୁ) କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିମୂଢ଼, ବୁଦ୍ଧିଭ୍ରଷ୍ଟ, ଦିଗଭ୍ରାନ୍ତ,ଯେ ଦିଗବାରେ ପାରେନାହିଁ ।

ଦିଶା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଦିଶ୍+ମ.ଆ) ଦିଗ, ପଦ୍ଧତି, ରୀତି, ଦଳ୍ପଚ୍ଛିତ ବିଶେଷ, ସନ୍ଧାନ, (ଗ୍ରା.ବି) ଗୀତ ବୋଲିବାର ରାଗ, ବଡ଼ଦେଉଳ ପାଖରେ ଲାଗିଥିବା ଛୋଟ ଦେଉଳ, ରୁଦ୍ରପ୍ରୀ ବିଶେଷ, ମଲୋତ୍ସର୍ଗ, ମଲୋଦ୍ଦେଗ ।

ଦିଶା(ଶେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଦିଶ୍ ଧାତୁ ଣିଚ୍ ଦର୍ଶଧାତୁ) ଦେଖାଇବା ।

ଦିଶାଶା—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱିଶାଖା) ଦୁଇ ବୃହତ୍ ଶାଖାବିଶିଷ୍ଟ, ଯାହାର ଦୁଇଟି କେନା କାହାରିଅଛି ।

ଦିଶାଗଜ—ପୁଂ. ବି. (ଦିଶା+ଗଜ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦିଗ୍ଗଜ ଦେଖ ।

ଦିଶାଚକ୍ଷୁସ୍—ପୁଂ. ବି. ଗରୁଡ଼ାତ୍ମଜ-ବିଶେଷ ।

ଦିଶାଦାହ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଦିଗ୍ଦାହ ଦେଖ ।

ଦିଶାପାଳ—ପୁଂ. ବି. (ଦିଶା+ପାଳ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦିକ୍‌ପତି, ଦିକ୍‌ପାଳ, ବ୍ରହ୍ମା କର୍ତ୍ତୃକ ନିୟୋଜିତ ବୈଦ୍ୟ ଆଦି ପ୍ରଜାପତି ପୁତ୍ର ।

ଦିଶାଫେରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଝାଡ଼ାଫେରିବା ।

ଦିଶାମୁଖ—ବି. (ଦିଶା+ମୁଖ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦିଗମାନଙ୍କର ମୁଖ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ।

ଦିଶାହାରା—ଗ୍ରା.ବି. ଦିଗଭ୍ରାନ୍ତ,କାର୍ଯ୍ୟା-କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ଅସମର୍ଥ,ଅନବଧାନ ।

ଦିଶିଆସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆଭାସ ଦ୍ୱାରା ଜଣା ପଡ଼ିବା ।

ଦିଶିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ସଂ-ଦିଶ୍,ପ୍ରା.ଦିସ୍‌ଧାତୁ) ଦେଖାଯିବା, ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେବା, ବୋଧ ହେବା, ଜଣାପଡ଼ିବା, ଜଣା-ଯିବା, ଉଦୟହେବା, ପୂର୍ବରୁ ଆଭାସ ଦ୍ୱାରା ଜଣାପଡ଼ିବା, ପ୍ରକାଶିତହେବା, ସୂଚିତହେବା,(ଦିଶାଇବା, ଦେଖାଇବା-ଣିଜନ୍ତ) ।

ଦିଶିଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଦୃଶ୍‌ଧାତୁ) ହଠାତ୍ ଦେଖାଯିବା, ହଠାତ୍ ବୋଧ-ହେବା, ଜଣାପଡ଼ିବା, କଳ୍ପନା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଫଳିତ ବା ପ୍ରତିଭାତ ହେବା ।

ଦିଶୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ ଈଷତ୍) ସାମାନ୍ୟ ପରିମାଣ,ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ,(ବିଂ) ସାମାନ୍ୟ

ପରିମିତ,ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ,(ଅବ୍ୟ)ସାମାନ୍ୟ ପରିମାଣରେ, ଇଷତ୍, କେତେକ ଅଂଶରେ ।

ଦଣ୍ଡୋଦଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. (ଦଣ୍ଡ + ଦଣ୍ଡ) ଅନାଦର ଦ୍ୱାରା ଦଣ୍ଡ ।

ଦିଶ୍ୟ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦିଶ୍+ଯ)ଦିକ୍‌ଭବ, ଦିଗରୁ ଜାତ, ଦିଗରୁ ଆଗତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିଶ୍ୟା ।

ଦିଷ୍ଟ—ପୁଂ. ବି. (ଦିଶ୍+ମ୍ମ-ତ) କାଳ, ସମୟ, ବୈବସ୍ୱତମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ, ଦାରୁହରିଦ୍ରା, ଉପଦେଶ, (କ୍ଲୀ) ଭାଗ୍ୟ, ଅଦୃଷ୍ଟ, (ବିଂ) ଆଦିଷ୍ଟ, ଉପଦିଷ୍ଟ, ସ୍ଥିରୀକୃତ, କଥିତ, ଦତ୍ତ, ପ୍ରଦର୍ଶିତ, ଉପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା, ନ୍ୟସ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦିଷ୍ଟା ।

ଦିଷ୍ଟାନ୍ତ—ପୁଂ.ବି. (ଦିଷ୍ଟ + ଅନ୍ତ) ଭବିତବ୍ୟ; କାଳାନ୍ତ, ମରଣ, ମୃତ୍ୟୁ, (ବଙ୍ଗ-ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତର ଅପଭ୍ରଂଶ) ।

ଦିଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦିଶ୍+ଭାବ.ତି) ହର୍ଷ, ଆନନ୍ଦ, କଥନ, (ଦିଶ୍+ମ୍ମ.ତି) ଉପଦେଶ, ଭାଗ୍ୟ, ଉତ୍ସବ, ସୁଖ, ପରିମାଣ ବିଶେଷ, (ବଙ୍ଗ) ନଜର (ଦୃଷ୍ଟି ଶବ୍ଦର ଅପଭ୍ରଂଶ) ।

ଦିଷ୍ଟ୍ୟା—ଅବ୍ୟ. (ଦିଷ୍ଟି ଶବ୍ଦର ତୃତୀୟା ବିଭକ୍ତି)ଆନନ୍ଦରେ, ହର୍ଷରେ, ମଙ୍ଗଳରେ, ଭାଗ୍ୟକ୍ରମେ ।

ଦିଷ୍ଟୁ—ହିଂ. ବିଂ. ଦାତା ।

ଦିସ—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ପ୍ରଦାନକର, (ବି.ପ୍ରା-କ) ପ୍ରକାର, ରକମ ।

ଦିସପିସ—ଗ୍ରା. ବି. ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ସନ୍ଧାନ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶ, ନିର୍ଣ୍ଣୟ ।

ଦିସରି—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇସରି ବା ସୂତ୍ର, ଦୁଇସରିଯୁକ୍ତ ହାର,(ବିଂ) ଦୁଇସରିଆ, ଦୁଇସୂତ୍ରଯୁକ୍ତ ।

ଦିସରିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଦିନରିଆ, ଦୁଇସୂତ୍ରଯୁକ୍ତ, ଦିସୋରିଆ ।

ଦିସ୍ତା—ସା. ବିଂ. କାଗଜର ୨୪ ଫର୍ଦ୍ଦର ସମାହାର, ୨୪ଟି ଶରର ତାଡ଼ା,(ଫା) ହେମାମଦ୍ଦସ୍ତାର ପୁଆ, (ସା.ବି) ଲୁଗାର ସୂତା ଦୁଇକଡ଼କୁ ଆଉଜିବା ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନ, ମେଲ୍ ହେବା ଅବସ୍ଥା,(ସା.ବିଂ) କଷ୍ଟ ହେବା ଦୋଷରୁ ସୂତା ଆଉଜି ଏକସ୍ଥାନରେ ଗୋଟ୍ରିହେବା ।

ଦିସ୍ତାପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଲୁଗା) ଧୁଆ ହେବାବେଳେ ସୂତାମାନ ସ୍ୱସ୍ଥାନରୁ ଦୂରସ୍ଥ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟ୍ରି ବାନ୍ଧିବା ଓ ଏକ ଏକ ସ୍ଥାନ ସୂତ୍ରହୀନ ହେବା ।

ଦିସି—ବି. (ପ୍ରା.କ) ଦିନ, ଦିବସ ।

ଦିହ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦେହ) ଦେହ, ଶରୀର, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ମନ, ହୃଦୟ, ଅମଳ, ଜୀବିତକାଳ ।

ଦିହ--ଅଯୋଧ୍ୟାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସରୟୂବାରେଳି ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ସହର ।

ଦିହଇସ୍‌କିନା(ନ)ହେବା—ଗ୍ରା.ବି.ସାମାନ୍ୟ ଅସୁସ୍ଥତା ହେବା ।

ଦିହଇସ୍‌ପରି ହେବା—ଗ୍ରା.ବି. ହଠାତ୍ ଭୀତଚକିତ ହେବା ।

ଦିହକ—ଗ୍ରା. ବି. ଜୀବିତ ରହିବା କାଳ, ଜୀବଦ୍ଦଶା, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.) ଅମଳରେ, ଜୀବିତକାଳ ମଧ୍ୟରେ, ଦିହକଯାକ, ଦିହକରେ, ଦିହକେ ।

ଦିହକଅଁଣହେବା—ଗ୍ରା.ବି.ଶରୀର ଅସୁସ୍ଥ ବୋଧ ହେବା ।

ଦିହକୁ ନେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଆପଣା ଉପରକୁ ଦାୟିତ୍ୱନେବା, ଆପଣାପ୍ରତି କେହି ଲକ୍ଷ କରୁଅଛି ବୋଲି ଅଭିମାନକରିବା, ମନୋଦୁଃଖ କରିବା ।

ଦିହ ଗରାପ ହେବା—ଗ୍ରା.ବି. ପୀଡ଼ାଗ୍ରସ୍ତ ହେବା ।

ଦିହଘଷିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଦେହଘର୍ଷଣ) ଯେ ସର୍ବଦା ପ୍ରଭୁର ସହବାସରେ ଥାଏ, ପଶୁପକ୍ଷୀ ମନୁଷ୍ୟ ପାଖେ ଚଳାଚଳ ହେବାକୁ ନିର୍ଭୟ ହେବା,ଦିହଘଷା, ଦିହ ଘଷରା ।

ଦିହଙ୍ଗ—ଆସାମର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଦିହଛଞ୍ଚିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଦେହସଞ୍ଚୟ) ଦେହକୁ ବାଧିବା ଭୟରେ କାମ ନ କରିବା, ଦିହ ସଞ୍ଚିବା ।

ଦିହଗୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ମରିବା ।

ଦିହଜଗିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଆପଣା ଦେହରେ ହାତ ବା ଆଘାତ ନ ଲାଗିବାପ୍ରତି ସାବଧାନ ହେବା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷାପ୍ରତି ସାବଧାନ ହେବା ।

ଦିହଜଳିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଉତ୍ତାପ ଅନୁଭବ କରିବା, ପୀଡ଼ା ଅନୁଭବ କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ରାଗିଉଠିବା ।

ଦିହଝାଲେଇବା—ଗ୍ରା. ବି. ଦେହରୁ ସ୍ୱେଦୋଦ୍ଗମ ହେବା ।

ଦିହଟିମ୍‌ଟିମ୍‌ହେବା—ଗ୍ରା. ବି. ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବଳହେତୁ ଝୋଲମାରିଯିବା, ହାତଗୋଡ଼ ପ୍ରଭୃତି ଏକସ୍ଥାନରେ ଅଚଳଭାବେ ବହୁସମୟ ରହିଲେ ଅବଶତା ଓ ଝାଇଁଝାଇଁ ଅନୁଭୂତ ହେବା ।

ଦିହଥରିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଶରୀର ସ୍ପନ୍ଦିତ ହେବା, ଭୟ ବା ତାସଯୋଗୁଁ ଶରୀର କମ୍ପିବା ।

ଦିହଦିହକ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ପୁରୁଷାନୁକ୍ରମେ, ପୁରୁଷଙ୍କ ଅମଳରୁ, କେତେକଙ୍କ ଜୀବନକାଳ ମଧ୍ୟରେ ।

ଦିହଦୁଃଖ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦେହଦୁଃଖ) ଅସୁସ୍ଥତା, ଦିହଅସୁଖ ।

ଦିହଦୁଃଖହେବା—ଗ୍ରା.ବି.ଶରୀର ଅସୁସ୍ଥ ହେବା ।

ଦିହଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସ୍ତ୍ରୀପକ୍ଷରେ) ଆପଣାର ଅଙ୍ଗକୁ ଉପଭୋଗାର୍ଥେ ପୁରୁଷଠାରେ ଅର୍ପଣକରିବା, ଦିହଲଗାଇ କାମକରିବା ।

ଦିହ ନ ସହିବା—ଗ୍ରା.ବି.ବ୍ୟଥିତହେବା, ବ୍ୟାକୁଳହେବା, ପ୍ରାଣକୁ ବାଧିବା, ସହ୍ୟ ନ ହେବା ।

ଦିହପା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ—ଦେହ ଓ ପାଦ) ଶରୀରସ୍ଥ ସମସ୍ତ ଅବୟବ, ସର୍ବାଙ୍ଗ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ।

ଦିହପାରିଯିବା—ଗ୍ରା.ବି. ଶରୀର ଅତିଶୟ ପୀଡ଼ାଯୁକ୍ତ ହେବା ।

ଦିହପାଣି—ଗ୍ରା.ବି.(ଗ୍ଲାଙ୍କ) ଗ୍ଲାନିଜନ୍ୟ

ଦିହପାଣି ବଢ଼ିବା—ଗ୍ରା.ବି. (ଗ୍ଲାଙ୍କ)

ସ୍ନାନବିଧିର ସମାପନ ।

ଦେହଫାଟ—ଗ୍ରା.ବି.ରୋଗବିଶେଷ,ଦେହର ଚମଡ଼ାର ଫାଟିଯିବା ରୂପ ରୋଗ-ବିଶେଷ । [ଶକ ବଳ ।

ଦେହବଳ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦେହବଳ)ଶାରୀ-

ଦେହବଳୁଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଶାରୀରିକ ବଳରେ ବଳୀୟାନ୍ ।

ଦେହବଳୁଆପଣ—ଗ୍ରା.ବି. ଦୈହିକ ବଳ-ପ୍ରୟୋଗ ନିପୁଣତା ବା ବାହାଦୁରି ।

ଦେହଭାରୀ ହେବା—ଗ୍ରା. ବି. ଗର୍ଭବତୀ-ହେବା, ଦେହର ଓଜନ ବଢ଼ିବା, ଦେହର ଅସୁସ୍ଥତା ବୋଧ, ଅନ୍ୟରୂପ—ଦେହରୁଗହେବା) ।

ଦେହଭେଦ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ- ଦେହ ଓ-ଭେଦ) ପ୍ରସବପୂର୍ବରୁ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ମୂତପୁଡ଼ା ଫାଟି ପାଣିବହିବା ।

ଦେହମିହନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଦେହ ଓ ସଂ-ମେହେନତ) ଶାରୀରିକ ପରିଶ୍ରମ ।

ଦେହମିହନ୍ତୀ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ପରିଶ୍ରମୀ ।

ଦେହମୁଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. (ସହଚର ସଂ-ଦେହ ଓ ମୁଣ୍ଡ) ଶରୀର, ସର୍ବାଙ୍ଗ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ।

ଦେହରକ୍ଷା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ଅଥଚ ପରିଶ୍ରମ କାତର (ବ୍ୟକ୍ତି), (ବି.) ହୃଷ୍ଟ-ପୁଷ୍ଟ ପରିଶ୍ରମ କାତର ବ୍ୟକ୍ତି,ଦେହସଞ୍ଚା, ଦେହଛଞ୍ଚା ।

ଦେହରୁ ଛଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦେହରୁ ଛଡ଼ାଇବା ଦେଖ ।

ଦେହରେ ଠିକ୍ ବସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (କୌଣସି ପୋଷାକ ବା ଅଳଙ୍କାର) ଶରୀରକୁ ଠିକ୍ ଖାପ ଖାଇବା ।

ଦେହରେ ନ ଲାଗିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଦେହ ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ନ ହେବା,(ଗ୍ରା. କ୍ରି.)ଶରୀର ପୁଷ୍ଟିର ଅନୁକୂଳ ନ ହେବା ।

ଦେହରେମୁଣ୍ଡରେ ପାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୋଟାକେତେ ପ୍ରହାର ବା ମାଡ଼-ଖାଇବା ।

ଦେହରେମୁଣ୍ଡରେ ଭୋଗିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉଲ୍ଲନ୍ତ ସନ୍ତ୍ରଣା ଭୋଗକରିବା ।

ଦେହରେମୁଣ୍ଡରେ ହେବା—ଗ୍ରା.ବି. ଯୁବ-ତୀର କୁଚ୍ଛିତ ଯୌବନଯୋଗୁଁ ଉନ୍ନତ-ହେବା, (ଗ୍ରା.କ୍ରି.) ଯୁବତୀ ସ୍ତନ-ଯୌବନବିଶିଷ୍ଟ ହେବା ।

ଦେହରେ ଲାଗିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (କୌଣସି-ଖାଦ୍ୟ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହରେ ବଳ ଓ ପୁଷ୍ଟି ଉତ୍ପାଦନ କରିବା, ପୁଷ୍ଟି ସାଧନ କରିବା, (କୌଣସି-ବ୍ୟକ୍ତିର) ଶରୀରରେ ଫଳଗ୍ରହେବା ବା ବୋଲାଯିବା,(ଗ୍ରା. ବି) ଶରୀ-ରର ମାଂସ ବୃଦ୍ଧି ହେବା, ଦେହ ପୁଷ୍ଟ-ହେବା ।

ଦେହରେ ଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବସ୍ତ୍ର ବା ବିଷୟ) ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଅନୁକୂଳ ହେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ)(କୌଣସି-ବିଷୟ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସହ୍ୟ ହେବା ।

ଦେହଲଗା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସର୍ବଦା ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ସେବା କରୁଥିବା(ଭୃତ୍ୟ),ଦେହରେ ଲୀନ ବା ଜଡ଼ିତ ।

ଦେହଲଗାଇକାମକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଶାରୀ-ରିକ ଶ୍ରମ ସ୍ୱୀକାର ପୂର୍ବକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା । [ଦାୟକ ।

ଦେହଶୁଳା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ମାନସିକ କଷ୍ଟ-

ଦେହସହିବା—ଗ୍ରା. ବି. (କୌଣସି ବିଷୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର) ସହ୍ୟ ହେବା, ଅଭ୍ୟାସ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବିଷୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଅନୁକୂଳ ହେବା । [ସହନୀୟ ।

ଦେହସୁହା—ଗ୍ରା.ବିଂ.(ସଂ-ଦେହ ଓ ସହ୍ୟ)

ଦେହାଁଯାକ—ଗ୍ରା. ସର୍ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱି) ଦୁହେଁ-ଯାକ, ଦୁଇଜଣ, ଉଭୟେ, ଦୁହିଁକ-ଦୁହେଁ । [କାଳ ।

ଦେହାନ୍ତ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦେହାନ୍ତ)ମରଣ-

ଦେହାନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. ଜୀବନକାଳ, (ବି) ଦେହାନ୍ତ ଦେଖ, (ବିଂ) ଦେହାନ୍ତଆ, (ଅବ୍ୟ) ଦେହ, ଦେହନ୍ତ, ଦ୍ୱାରା ।

ଦେହାନ୍ତଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦ+ହନ୍ତି) ଦ୍ୱିହନ୍ତ ପରିମିତ, ଦୁଇ ହାତରେ କରାଯିବା (କର୍ମ) ।

ଦେହଙ୍କ—ଗ୍ରା. ସର୍ବ. (ଦ୍ୱିବଚନ. ଷଷ୍ଠୀ) ଦୁଇଜଣଙ୍କର, ଉଭୟଙ୍କର ।

ଦେହଙ୍କି—ଗ୍ରା.ସର୍ବ. (ଦ୍ୱିବଚନ, ଦ୍ୱିତୀୟା, ସଂ-ଦ୍ୱି) ଦୁହିଁଙ୍କୁ, ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ, ଉଭ-ୟଙ୍କୁ, ଦିହିଁଙ୍କ, ଦିହିଁଙ୍କର ।

ଦିହିଁଙ୍କଦିହେଁ—ଗ୍ରା. ସର୍ବ. (ଦ୍ୱିବଚନ, ସହଚର) ଦୁହିଁକାଦୁହେଁ, ଦୁଇଜଣ-ଯାକ, ପରସ୍ପର, ଅନ୍ୟୋଽନ୍ୟରେ, (ଅନ୍ୟରୂପ—ଦିହିଁଙ୍କାଦିହେଁ, ଦିହିଁ-ଦିହେଁ, ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଦୁହେଁ) ।

ଦିହୁଡ଼ା—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. ଦିହୁଡ଼ି, ମସାଲ୍ ।

ଦିହୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦେହଳୀ) ସଦର ଦରୋଜା, ସିହଦ୍ୱାର, (ସଂ-ଦୀପଧାନ) ଦିହୁଡ଼ୀ, ମସାଲ୍ ।

ଦିହୁଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱୀପଧାରକ) ଦୁଦୁଡ଼ିଆ, ଯେ ମସାଲ ଧରିଥାଏ, ମସାଲ୍ ଧରିଥିବା ଲୋକ, (ସଂ-ଦେହଳୀରକ୍ଷକ) ସିହଦ୍ୱାର ରକ୍ଷକ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଗାଳି, ସର୍ବନାଶକାରୀ, ଯେ ବଂଶ ନାଶର ହେତୁ ହୁଏ,(ଗ୍ରା. ବିଂ) ଯେଉଁ ବଳଦର ସିଂଗରେ ଧଳା ଚିହ୍ନ ଥାଏ ।

ଦିହେଁ—ଗ୍ରା. ସର୍ବ. (ଦ୍ୱିବଚନ ପ୍ରଥମା ବିଭକ୍ତି, ସଂ-ଦ୍ୱି)ଦୁ ହେଁ, ଦୁଇଜଣଯାକ, ଉଭୟ ।

ଦିହେଁଦିହେଁମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ପୀଡ଼ା ବା ରୋଗ ଆକ୍ରମଣ କରିଥିବା କଥା ଦେହଭଙ୍ଗୀଦ୍ୱାରା ବାହାରେ ପ୍ରକାଶ ନ କରିବା,ରୋଗ ନିର୍ଯ୍ୟାତନକୁ ଭୁଲି ହୋଇ ସହିବା ।

ଦ୍ୱୀ—(ଧାତୁ) ସଂ. କ୍ଷୟପାଇବା,(ଦ୍ୱୀ,ଦ୍ୱୀୟ, ଦ୍ୱୀପ) (ଯ.ବ) ଗ୍ରାମ, ଦ୍ୱୀପ ।

ଦୀକ୍ଷ୍—(ସଂ-ଧାତୁ) ଉପଦେଶଦେବା ଶିକ୍ଷାଦେବା,କୌଣସି ଧର୍ମ ବା ବ୍ରତରେ ଦୀକ୍ଷିତ ହେବା ପାଇଁ ସଂକଳ୍ପ କରିବା ବା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା,କୌଣସି ସଙ୍କଳ୍ପିତ ।

ଦୀକ୍ଷକ—ପୁଂ. ବି. (ଦୀକ୍ଷ୍+କ.ଅକ) ଦୀକ୍ଷାଦାତା, ଦୀକ୍ଷାଗୁରୁ, ଶିକ୍ଷକ, (ବିଂ) ମନ୍ତ୍ରଦାତା, ଦୀକ୍ଷାଦାତା, ଉପଦେଷ୍ଟା,

(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀକ୍ଷିକା ।

ଦୀକ୍ଷଣ—କ୍ଳୀ. ବି. (ଦୀକ୍ଷ+ଭା.ଅନ)ଦୀକ୍ଷା-ଦେବା କର୍ମ ।

ଦୀକ୍ଷଣୀୟ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୀକ୍ଷ୍+ମଂ.ଅନୀୟ) ଦୀକ୍ଷାଦାନର ପାତ୍ର, ଦୀକ୍ଷାଦାନ ଯୋଗ୍ୟ, (ବି) ଦୀକ୍ଷାସାଧନ ଦ୍ରବ୍ୟ, ଦୀକ୍ଷାଦାନ ବେଳେ ହୋମରେ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଘୃତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀକ୍ଷଣୀୟା ।

ଦୀକ୍ଷଣୀୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୀକ୍ଷଣୀୟ+ଆ) ଇଷ୍ଟିଭେଦ, ଯଜ୍ଞବିଶେଷ ।

ଦୀକ୍ଷଣୀୟେଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୀକ୍ଷଣୀୟା+ ଇଷ୍ଟି) ଯଜ୍ଞବିଶେଷ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ସୌମିକ) ।

ଦୀକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୀକ୍ଷ୍+ଅ+ଆ)ଗୁରୁଙ୍କ-ଠାରୁ ମନ୍ତ୍ରଗ୍ରହଣ, ମନ୍ତ୍ରୋପଦେଶ, ଶିକ୍ଷା, ଉପଦେଶ, ଅର୍ଚ୍ଚନା, ଯଜ୍ଞାଦିରେ ସଂସ୍କାର, ବ୍ରତାଦି କର୍ମ ଅନୁଷ୍ଠାନ, ନିୟମ, ସଂକଳ୍ପପୂର୍ବକ ବ୍ରତାଦିରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହେବା, ପ୍ରବର୍ତ୍ତନା, କୌଣସି କର୍ମ ସାଧନାର୍ଥ ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ, (ଗ୍ରା.ବି) ତତ୍ତ୍ୱ, ରହସ୍ୟ ।

ଦୀକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା—ପୁଂ. ବି. ଦୀକ୍ଷାଗୁରୁ, ଉପ-ଦେଷ୍ଟା ।

ଦୀକ୍ଷାଗୁରୁ—ପୁଂ. ବି. (ଦୀକ୍ଷା+ ଗୁରୁ) (ତତ୍ତ୍ୱ ବା ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)ମନ୍ତ୍ରଦାତାଗୁରୁ, ମନ୍ତ୍ରୋପଦେଷ୍ଟା ଗୁରୁ, ଯେଉଁ ଧର୍ମ-ଯାଜକ ଅନ୍ୟକୁ କୌଣସି ଧର୍ମରେ ଦୀକ୍ଷିତ କରାନ୍ତି, ଇଷ୍ଟଦେବ, ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୀକ୍ଷାଗ୍ରହଣ—ବି.(ଦୀକ୍ଷା+ଗ୍ରହଣ)ତତ୍ତ୍ୱ, ଗୁରୁଙ୍କଠାରୁ ମନ୍ତ୍ରଗ୍ରହଣ ।

ଦୀକ୍ଷାତତ୍ତ୍ୱ—କ୍ଳୀ.ବି. (ଦୀକ୍ଷ+ତତ୍ତ୍ୱ)ଦୀକ୍ଷା-ସମ୍ବନ୍ଧେ ଅବଶ୍ୟ ଜ୍ଞାତବ୍ୟ ବିଷୟ ।

ଦୀକ୍ଷାନ୍ତ—ପୁଂ.ବି. (ଦୀକ୍ଷା+ଅନ୍ତ)ତତ୍ତ୍ୱ; ଅବଭୃଥ, ଯଜ୍ଞସମାପ୍ତି ।

ଦୀକ୍ଷାପତି—ପୁଂ. ବି. (ଦୀକ୍ଷା+ପତି) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦୀକ୍ଷାପାଳକ ସୋମ ।

ଦୀକ୍ଷାପାଳ—ପୁଂ. ବି. (ଦୀକ୍ଷା+ ପାଳ) ଦୀକ୍ଷାପତି ।

ଦୀକ୍ଷାଯୂପ—ପୁଂ.କ୍ଳୀ.ବି. ଦୀକ୍ଷାଙ୍ଗ ପଶ୍ଚାଦ-ମାରଣାର୍ଥ କାଷ୍ଠମୟ ପଦାର୍ଥବିଶେଷ ।

ଦୀକ୍ଷିତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୀକ୍ଷ୍+ମଂ.ତ)ଦୀକ୍ଷା-ପ୍ରାପ୍ତ, ଶିକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ,ସଙ୍କଳ୍ପିତ ବା ଉତ୍ସୃଷ୍ଟ, ଧର୍ମଯାଜକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଧର୍ମରେ ଦୀକ୍ଷିତ ବା ଦୀକ୍ଷା ପାଇଥିବା, (ଗ୍ରା.ବି) ଦୀକ୍ଷିତ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀକ୍ଷିତା ।

ଦୀକ୍ଷିତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୀକ୍ଷିତ+ଆ)ଦୀକ୍ଷିତର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ,(ପୁଂ.ବିଂ—ଦୀକ୍ଷ୍+କ.ତ)ଯେ ଦୀକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତି, (ପୁଂ.ବି) ମନ୍ତ୍ରଗୁରୁ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀକ୍ଷିଣୀ ।

ଦୀକ୍ଷିତାୟନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୀକ୍ଷିତ+ଅୟନ +ଇ)କାମ୍ପିଲନଗରସ୍ଥ ଦୀକ୍ଷିତ ନାମକ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଦୀକ୍ଷିତ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦୀକ୍ଷିତ) ଯାଜ୍ଞିକ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ, ପଣ୍ଡା-ମାନଙ୍କର ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।

ଦୀଗର—ଦିଗର ଦେଖ ।

ଦୀଘି(ଘୀ)—ଗ୍ରା.ବି. (ଦୀର୍ଘିକାର ଅପଭ୍ରଂଶ) ନଡ଼ ପୋଖରୀ ।

ଦୀତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୀପ୍ତି ।

ଦୀଦ(ଦୀ)—(ବଙ୍ଗ) ଗ୍ରା. ବି. ଜ୍ୟେଷ୍ଠା ଭଗିନୀ,(ସଂ-ଦ୍ୟୋତମାନ) ।

ଦୀଦିଗ—ପୁଂ. କ୍ଳୀ. ବି. ଅନ୍ନ, ବୃହସ୍ପତି, ସ୍ୱର୍ଗ, ଭକ୍ଷ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ, (ବିଂ) ପୁନଃ ପୁନଃ ବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦ୍ୟୋତକ ।

ଦୀଧ—(ଧାତୁ) ଦୀପ୍ତିମାଇବା ।

ଦୀଧିତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୀଧ+ଭା.ତି) ରଶ୍ମି, କିରଣ, ଆଲୋକ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା, ନ୍ୟାୟ-ତତ୍ତ୍ୱଚିନ୍ତାମଣିର ଟୀକା ।

ଦୀଧିତିକୃତ୍—ପୁଂ. ବି. (ଦୀଧିତି+କୃ+ କ୍ୱିପ୍) ଚିନ୍ତାମଣିଟୀକାକାର ରଘୁନାଥ ଶିରୋମଣି ।

ଦୀଧିତିମାନ୍—ପୁଂ. ବି. (ଦୀଧିତି+ମତ୍) ମରୀଚିମାଳୀ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, (ବିଂ) ଦୀପ୍ତିମାନ୍ ।

ଦୀନ୍‌ଦାର—ଯା. ବିଂ. ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସୀ, (ବି) ଦୀନ୍‌ଦାରୀ ।

ଦୀନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୀ+କ.ତ) ଦରିଦ୍ର, ଗରିବ, ଅର୍ଥହୀନ, ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ,କାତର, ଶୋଚ୍ୟ, ଦୁଃଖିତ,ବ୍ୟଥିତ, ହୀନ,କ୍ଷୁବ୍ଧ, ସନ୍ତପ୍ତ, ବ୍ୟାକୁଳ, ତ୍ରସ୍ତ, ଭୀତ, କୃଶ, କ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ, ବିମୀତ, ଅତିଶୟ ନମ୍ର,(ବି) ତଗର ଫୁଲ, (ଗ୍ର) ଦୀନବନ୍ଧୁର ଡ଼ାକ-ନାମ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀନା ।

ଦୀନକୃଷ୍ଣଦାସ—ଗ୍ରା. ବି. ଓଡ଼ିଶାର ଜନୈକ ପ୍ରାଚୀନ କବି, ଉତ୍କଳର ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତ କବି, ବଙ୍ଗ-ଲାର ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନପଦ୍ୟକର୍ତ୍ତା ।

ଦୀନତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦୀନ+ଭା.ତା) ଦୈନ୍ୟ, ଦୀନତ୍ୱ, ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ସନ୍ତାପ, ଦୁଃଖ, କାତରତା,ବ୍ୟାକୁଳତା, ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିନୟ, (ଅନ୍ୟରୂପ—ଦୀନତ୍ୱ) ।

ଦୀନଦୟାଳ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ତ୍ରିଦୀରୁ ଅନୁ-ବାଦିତ—ସଂ-ଦୀନଦୟାଳୁ) ଦୁଃଖୀପ୍ରତି ସଦୟ ।

ଦୀନଦୟାଳୁ—ପୁଂ. ବିଂ. ଯେ ଦୁଃଖୀ-ଲୋକଠାରେ ଦୟା କରନ୍ତି, ଅନାଥର ସହାୟକ (ଈଶ୍ୱର) ।

ଦୀନଦୟାଳୁପାଠକ—ମୁହୁଣ୍ଡିଭୈରବନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚୟିତା ।

ଦୀନଦୟାଳୁ ବାଜପେୟିନ୍—ରଘୁବର ସଂହିତା ନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥପ୍ରଣେତା ।

ଦୀନଦୁଃଖୀ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ଏକାର୍ଥବୋଧକ ସହଚର ଶବ୍ଦ, ସଂ-ଦୀନ ଓ ଦୁଃଖୀ) ଅତିଦୁଃଖୀ, (ଗ୍ରା. ବି—ବହୁବଚନ) ଗରିବଗୁରୁବା ।

ଦୀନନାଥ—ପୁଂ.ବି. (ଦୀନ+ନାଥ)ତତ୍ତ୍ୱ, ଦୁଃଖୀଜନଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ, ଦରିଦ୍ରର ପାଳକ, (ଈଶ୍ୱରଙ୍କପ୍ରତି) ଭଗବାନ୍,(ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି) ଲୋକଙ୍କ ନାମ ।

ଦୀନନାଥ—ପୁଂ. ବି. ଗୀର୍ବାଣବୋଧ ନାମକ ସଂସ୍କୃତକାବ୍ୟ ରଚୟିତା ।

ଦୀନନାଥପଣ୍ଡିତ—ପଞ୍ଜାବ-କେଶରୀ ମହା-ରାଜ ରଣଜିତ୍ ସିଂହଙ୍କ ରାଜସ୍ୱ ସଚିବ ।

ଦୀନନାଥସୂରି—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ କବି ।

ଦୀନଭବାନନ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରାଚୀନ ପଦ-କର୍ତ୍ତାବିଶେଷ ।

ଦୀନବନ୍ଧୁ—ପୁଂ. ବି ଓ ଗ୍ରା. ବି. ଦୀନ-

ନାଥ ଦେଖ, ଦରିଦ୍ରର ଆଶ୍ରୟ, ଭଗ-ବାନ୍, ଲୋକର ଡାକ ନାମ ।

ଦୀନବନ୍ଧୁଦାଣ—ଗ୍ରା. ବ. ଉତ୍କଳର ଜଣେ ପୁରୁଣା କବି ।

ଦୀନବନ୍ଧୁମିତ୍ର—ପୁଂ. ବ. ବଙ୍ଗର ପ୍ରଧାନ ନାଟକକାର ।

ଦୀନବନ୍ଧୁରାୟ—ଗ୍ରା.ବ.ଜଣେ ଗଡ଼ଜାତର ରାଜା ଓ ପ୍ରାଚୀନ କବି ।

ଦୀନତ୍ୱ—ପୁଂ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଦୀନତା,ଦୈନ୍ୟ

ଦୀନତ୍ୱାପନ୍ନ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀନ + ତ୍ୱ + ଆପନ୍ନ, ତୃ ଓ ତତ୍ତ୍ୱ) ଅତ୍ୟନ୍ତ କାତର ବା ସନ୍ତପ୍ତ, ଦୀନତାପ୍ରାପ୍ତ ।

ଦୀନମନାଃ—ବ. (ଦୀନ+ମନସ୍,ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୁଃଖିତମନାଃ ।

ଦୀନବାଉଲ—ବଙ୍ଗ ପାବନାଜିଲ୍ଲାବାସୀ ଜଣେ ସଙ୍ଗୀତକାର ।

ଦୀନସତ୍ତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବ. ହୀନପ୍ରାଣୀ,ବ.(କ.ଧା; ବ.ଶ୍ରୀ) ହୀନବଳ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୀନସତ୍ତ୍ୱା ।

ଦୀନସାଧକ—ପୁଂ. ବ. ମହାଦେବ ।

ଦୀନହୀନ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଅତି ଦରିଦ୍ର, ନିତାନ୍ତ ଦୁଃଖୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀନ-ହୀନା ।

ଦୀନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ମୂଷିକା, (ସଂ-ସ୍ତ୍ରୀ.ବ) ଦୀନର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, ଦୁଃଖିତା, ଦରିଦ୍ରା ।

ଦୀନାର—ବ. (ଗ୍ରୀକ୍. ଦିନାରିୟସ୍, ଆ. ଦୀନାର୍—ସଂ-ଦୀନ + ର୍+ମ. ଅ) ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା, ମହର, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଭୂଷା, ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣହାର ବା ଶିରୋଭୂଷଣ ବିଶେଷ, ନିଷ୍କ ବା ୩୨ ରତି ପରିମିତ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ।

ଦୀନେଶ—ପୁଂ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦୀନନାଥ, ଭଗବାନ୍, ଈଶ୍ୱର ।

ଦୀନେଶଚନ୍ଦ୍ରସେନ—"ବଙ୍ଗଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ" ର ଲେଖକ ।

ଦୀପ୍(ଧାତୁ)—ସଂ-ଦୀପ୍ତହେବା, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହେବା, ଜ୍ୱଳିବା, ଅଳଂକୃତ କରିବା ।

ଦୀପ—ପୁଂ.ବ.(ଦୀପ୍+କ.ଅ).ଆଲୋକା-ଧାର, ପ୍ରଦୀପ, ଆଲୋକ, ତେଲ ଓ ବତି ସାହାଯ୍ୟରେ ଜଳାଯିବା ଆଧାର, ନିଆଁର ଶିଖା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ପ୍ରଜ୍ଞାଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତି, (ସଂ-ଦ୍ୱୀପ) ଦ୍ୱୀପ, (ବଂ) ପ୍ରକାଶକ, ଯାହା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କରେ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ) ପ୍ରଦୀପ ।

ସ୍ନେହାଣ, ଦୀପକ, କଜ୍ଜ୍ୱଳଧ୍ୱଜ, ଶିଖା-ତରୁ, ଗୃହମଣି, ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାବୃକ୍ଷ, ଦଶେ-ନ୍ଧନ, ଦୋଷାତିଳକ, ଦୋଷାସ୍ୟ, ନୟନୋତ୍ସବ ।

ଦୀପଆଡ଼ିଆ ପାହାଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. ଚିଲିକା କୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ପାହାଡ଼ ।

ଦୀପକ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦୀପ୍+ଣିଚ୍—ଦୀପି +କ.ଅକ) କୁଙ୍କୁମ, କାବ୍ୟାଲଙ୍କାର-ବିଶେଷ, ଯୁଆଣୀ, ମୟୂରଶିଖା, (ପୁଂ.) ପ୍ରଦୀପ, ଛଞ୍ଚାଣ, ବାଜପକ୍ଷୀ, ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଓ ବିବରଣ ପୁସ୍ତକମାନଙ୍କର ଉପାଧି, ସଙ୍ଗୀତର ରାଗବିଶେଷ, (ବଂ)ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ-କାରକ, ଦୀପ୍ତିକର, ଶୋଭାଜନକ, ପ୍ରକାଶକ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଯାହା ଆଲୁଅ ଜଳାଏ, ଉଦ୍ଦୀପକ, ଉତ୍ତେଜକ, ଜାଗ୍ରତ-କାରକ, ଉଦାହରଣ ବା ବ୍ୟାଖ୍ୟା-ଦ୍ୱାରା ଅର୍ଥ ପ୍ରକାଶକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀପିକା ।

ଦୀପକବୃକ୍ଷ—ବ. ଦୀପରୁଖା, ଝାଡ଼ ।

ଦୀପକମାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. .ବ. ଦଶାକ୍ଷରଯୁକ୍ତ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଦୀପକଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦୀପ + କଳିକା) (ତତ୍ତ୍ୱ), ଦୀପର ଶିଖା, ଶୂଳପାଣିକୃତ ଯାଜ୍ଞବଲ୍ୟସଂହିତାର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଟୀକା ।

ଦୀପକଜ—ବ.(ଦୀପ+କଜ—ତତ୍ତ୍ୱ) ଦୀପଶିଖାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ କଜ୍ଜଳ-କଳା ।

ଦୀପକୂର୍ପ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଦୀପର ବତି,ବଳିତା, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ) ତୈଳମାଳୀ, ଦୀପର୍ଷ୍ଟି, ଦଦାହିକା ।

ଦୀପଖୋଳି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଦୀପବତି,ଶଳିତା ।

ଦୀପଗଛ—ବ. ଦୀପବୃକ୍ଷ ଦେଖ ।

ଦୀପଙ୍କର—ବୁଦ୍ଧାବତାରର ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ।

ଦୀପଙ୍କରଶ୍ରୀଜ୍ଞାନଅତିଶ—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ବୌଦ୍ଧ ଯତି ।

ଦୀପଜଳା—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଦୀପ + ଜ୍ୱଳନ) ଦୀପଜାଳିବା କାର୍ଯ୍ୟ, ଦୀପଜାଳିବା କର୍ମ ।

ଦୀପଜାଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦୀପରେ ନିଆଁ ଲଗାଇବା, ସନ୍ଧ୍ୟାବତି ଲଗାଇବା, (ମହାଜନ ଭାଷା) ଦେବାଲିଆ ବା ବେମରାମୁଖ ହେବା ବିଷୟ ପ୍ରକାଶ କରିବା ।

ଦୀପତ—ଗ୍ରା.ପଦ୍ୟ.ବ. ଦୀପ୍ତ ଦେଖ ।

ଦୀପତରୁ—ବ. (ଦୀପ+ତରୁ. ରୂପ-କ.ଧା) ଦୀପରୁଖା, ଦୀପ ଧାର ପିଲ୍-ସଜ, ବହୁପ୍ରଦୀପ ସୁସଜ୍ଜିତ ଝାଡ଼, (ଅନ୍ୟରୂପ—ଦୀପପାଦପ) ।

ଦୀପତି—ଗ୍ରା.ବ. (ପ୍ରା+କ) ଦୀପ୍ତି ଦେଖ ।

ଦୀପଦଣ୍ଡି—(ପ୍ରା. ବସ୍ତର. ବ.)ଦିପଦଣ୍ଡି-ଦେଖ ।

ଦୀପଦଣ୍ଡା—(ପ୍ରା. ସାଜପୁର. ବ.) ଦିପ-ଦଣ୍ଡି ଦେଖ ।

ଦୀପଦଣ୍ଡି—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱୀପ + ଦଣ୍ଡ) ଦିପଦଣ୍ଡି ଦେଖ;(ଅନ୍ୟରୂପ-ଦୀପଦାଣ୍ଡି ଦୀପିଦାଣ୍ଡି) ।

ଦୀପଦାନ—ବ. (ଦୀପ+ଦାନ,) (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶିବରାତି, କାର୍ତ୍ତିକମାସର ଦାମୋଦର ବ୍ରତ, ମରଣ ପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୋକ୍ଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟେ ଦୀପଜଳାଇ ଉତ୍ସର୍ଗ କରାଯିବା କର୍ମ ।

ଦୀପଦାନି—ଗ୍ରା.ବ.(ସଂ-ଦୀପ+ଆଧାନ) ଆରତି ବା ପୂଜା ସମୟରେ ଦେବ-ତାଙ୍କୁ କହାଇବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଦୀପ ଯେଉଁ ପାତ୍ରରେ ରଖା ଯାଇଥାଏ, ଦୀପବଇଠି ।

ଦୀପଧ୍ୱଜ—ପୁଂ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦୀପଶିଖା, କଜ୍ଜଳ, ଦୀପକୂର୍ପ ।

ଦୀପନ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀପ୍+ଣିଚ୍—ଦୀପି+ଭାବ.ଅନ) କୁଙ୍କୁମ, ଟଗର-ଗଛର ମୂଳ, ମୟୂରଶିଖା, ପଲାଣ୍ଡୁ, ପିଆଜ, କାସମର୍ଦ୍ଦ, ଶାଳଞ୍ଚଶାକ, (କ୍ଲୀ. ବ) ଉଦ୍ଦୀପନ, ଉତ୍ତେଜନ, ଆଲୋକିତ କରଣ, କୁଙ୍କୁମ, ଟଗର ଗଛ ମୂଳ, ପ୍ରକାଶନ, ତେଜପ୍ରକାଶ, ଜଠରାଗ୍ନି ବୃ

ଉତ୍ତେଜିତ କରି କ୍ଷୁଧା ବୃଦ୍ଧିକରିବା କର୍ମ, ଅଗ୍ନିବର୍ଦ୍ଧକ ଔଷଧ, ମନ୍ଦ ଦଶ-ଗୋଟି ସଂସ୍କାରରୁ ଗୋଟିଏ, ପାରଦର ସପ୍ତମସଂସ୍କାର, (ନିଂ ଦ୍ୱିପି+କ.ଅକ) ଉତ୍ତେଜକ, ଉଦ୍ଦୀପକ, ଦାହକ, ଶୋଷ-ଜନକ, ଅଗ୍ନିବର୍ଦ୍ଧକ, ଜାଗ୍ରତକାରକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀପନା ।

ଦୀପନିର୍ବାଣ—ବି. (ଦୀପ+ନିର୍ବାଣ), ୬ତତ୍; ଦୀପ ନିଭିଯିବା ।

ଦୀପନିର୍ବାପଣ—ବି. (ଦୀପ+ନିର୍ବାପଣ) ୬ତତ୍; ଦୀପ ନିଭାଇବା ।

ଦୀପନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୀପ+ଣିଚ୍+ଅନ+ଈ) ମେଥିକା, ମେଥି, ଯୁଆଣୀ ।

ଦୀପନୀୟ—ହି.ବିଂ. (ଦୀପ୍+ଣିଚ୍+ଅନୀୟ) ଦୀପନଯୋଗ୍ୟ, ଉତ୍ତେଜିତ ହେବା ଯୋଗ୍ୟ, ଦାହ୍ୟ, (ପୁଂ. ବି.) ଯୁଆଣୀ, ଔଷଧ ବର୍ଗବିଶେଷ ।

ଦୀପନୀୟଗଣ—ବି. ଯୁଆଣୀ ।

ଦୀପପାଦପ—ପୁଂ.ବି. (ଦୀପ+ପାଦପ) ଦୀପତରୁ ଦେଖ ।

ଦୀପପୁଞ୍ଜ—ବି. (ଦୀପ+ପୁଞ୍ଜ, ୬ତତ୍) ସୁସଜ୍ଜିତ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଦ୍ରଦୀପ, ଆଲୋକମାଳା ।

ଦୀପପୃଷ୍ଠ—ବି. ଚମ୍ପାଫୁଲ ଓ ଗଛ ।

ଦୀପପେଲ୍ଲ—ଗ୍ର.ବିଂ. (ଲ.ଅର୍ଥ) ଖୋସାମତିଆ (ବ୍ୟକ୍ତି), ଯେ ଅତି ହୀନଭାବରେ ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିର କଥା ଓ କର୍ମମାନ ଅନୁମୋଦନ କରେ, ଦୀପତେଜକା, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଦୀପ ତେଜାଯାଏ (ଲ. ଅର୍ଥ) ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନୁମୋଦନକାରୀ ।

ଦୀପପେଲିବା—ଦେ.କ୍ରି. ଦୀପତେଜିବା ।

ଦୀପବୃକ୍ଷ—ପୁଂ.ବି. (ଦୀପ+ବୃକ୍ଷ, ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଦୀପାଧାର, ଦୀପଧାରକବୃକ୍ଷ, ପିଲସୁଜ୍ ପ୍ରଭୃତି, ଦୀପତରୁ ଦେଖ ।

ଦୀପବ୍ଜନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୀପ+ବ୍ଜନ) ୬ତତ୍; ଦୀପପାତ୍ର ।

ଦୀପମଞ୍ଜରୀ—ବି. (ଆଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ) ଫାନସ୍ ଦେଖ, ଦୀପପଞ୍ଜର ବା ଦୀପ-ପିଞ୍ଜର ।

ଦୀପମାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୀପ+ମାଳା) (୬ତତ୍) ଦୀପପୁଞ୍ଜ, ଶ୍ରେଣୀଭୂତ ପ୍ରଦୀପ, ଦଶାକ୍ଷର ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଦୀପମୁଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ବାଲୁଗାଁ ନିକଟ-ବର୍ତ୍ତୀ ଚିଲିକାକୂଳସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼, ଦୀପଆଡ଼ିଆ ପାହାଡ଼ ।

ଦୀପରାଜ—ବି. (ଦୀପ+ରାଜ, ୬ତତ୍) ଦୀପପୁଞ୍ଜ ।

ଦୀପରୁଖା—ବି. (ସଂ-ଦୀପବୃକ୍ଷ, ଦୀପ-ରକ୍ଷା) ପ୍ରଦୀପ ରଖାଯିବାର ଆଧାର ।

ଦୀପଶନ୍ଧୁ—ପୁଂ. ବି. (ଦୀପ+ଶନ୍ଧୁ) ୬ତତ୍; ପତଙ୍ଗ, ପୋତକ, ଉଡ଼ା-ପୋକ ।

ଦୀପଶଲାକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୀପ+ଶଲାକା) ୬ତତ୍, ବତୀଲୁ ତେଜିବା କାଠି, ତେଜଣା କାଠି, ଦୀପପେଲ୍ଲ, ଦିଆସିଲି ।

ଦୀପଶିଖା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୀପ+ଶିଖା) ୬ତତ୍; ଜଳୁଥିବା ପ୍ରଦୀପର ଅଗ୍ନିଶିଖା, ଦୀପ-ସିଖା, ଦୀପଶିଖାରୁ ଉତ୍ଥିତ କଜ୍ଜଳ, ଦୀପକଳା, ଜଳିବା ଦୀପରୁ ଉଠିବା ଧୂଆଁ

ଦୀପଶୃଙ୍ଖଳା—ବି. (ଦୀପ+ଶୃଙ୍ଖଳା) ୬ତତ୍; ଦୀପପୁଞ୍ଜ ଦେଖ ।

ଦୀପାଧାର—ପୁଂ. ବି. (ଦୀପ+ଆଧାର) ୬ତତ୍, ଦୀପରୁଖା, ଦୀପ ରଖିବାର ଆଧାର ।

ଦୀପାନ୍ୱିତ—ହି. ବିଂ. ଦୀପଯୁକ୍ତ ।

ଦୀପାନ୍ୱିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୀପ+ଅନ୍ୱିତ+ଆ) କାର୍ତ୍ତିକ ଅମାବାସ୍ୟା ରାତିରେ କରାଯିବା ଦୀପଦାନ ଉତ୍ସବ, କାର୍ତ୍ତିକ-ମାସୀୟ ଅମାବାସ୍ୟା ।

ଦୀପାବତୀ—ରାଗିଣୀବିଶେଷ (ଦୀପକ ଓ ସରସ୍ୱତୀ ଯୋଗେ ଉତ୍ପନ୍ନ) ।

ଦୀପାବଳି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୀପ+ଆବଳି) ୬ତତ୍; ଦୀପସମୂହ, ଦୀପପୁଞ୍ଜ, ମାଗଶିର ଦୀପାବଳି ଅମାବାସ୍ୟା, କାର୍ତ୍ତିକ ଅମା-ବାସ୍ୟା, ଦୀପଶ୍ରେଣୀ ।

ଦୀପାବଳିଅମାବାସ୍ୟା—ବି. ମାର୍ଗଶିର ଅମାବାସ୍ୟା, କାର୍ତ୍ତିକ ଅମାବାସ୍ୟା ।

ଦୀପାଳି(ଳୀ)—ବି. (ଦୀପ+ଆଳି) ୬ତତ୍; ଦୀପାବଳି, (ଗ୍ରା.ବି) ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମହାଦୀପ ।

ଦୀପାଳିଅମାବାସ୍ୟା—ଗ୍ରା. ବି. କାର୍ତ୍ତିକ ଅମାବାସ୍ୟା, ଦେବାଳି ଅମାବାସ୍ୟା ।

ଦୀପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୀପକ+ଆ) ଟୀକା ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ, ଜ୍ୟୋତିଷଗ୍ରନ୍ଥ ବିଶେଷ, ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ, ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା, ରାଗିଣୀବିଶେଷ, ଆଲୋକ, ଶ୍ରେଷ୍ଠଦୀପ, (ବିଂ) ପ୍ରକାଶିକା ।

ଦୀପିକାତୈଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୈଳୌଷଧ-ବିଶେଷ ।

ଦୀପିତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୀପ୍+ଣିଜନ୍ତ ଦୀପି+କ.ତ) ଜ୍ୱାଳିତ, ଉତ୍ତେଜିତ, ପ୍ରକାଶିତ, (ଗ୍ରା.ବିଂ-ପଦ୍ୟ) ଶୋଭିତ, ନିଯୁକ୍ତ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀପିତା ।

ଦୀପିତା—ପୁଂ.ବିଂ. ଦୀପିତୃ, (ଦୀପ୍+କ.ତୃ) ଣ୍ୟ. ଣ୍ୟ. ଦୀପ୍ତିକାରକ, ପ୍ରକାଶକ ।

ଦୀପିତି—ଗ୍ରା. ବି. ପଦ୍ୟ. (ସଂ-ଦୀପ୍ତି) ଦୀପ୍ତି ଦେଖ ।

ଦୀପିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଦୀପ୍ଧାତୁ) ଦୀପ୍ତହେବା, ତେଜ ବା ଆଲୋକ ଦେବା ।

ଦୀପ୍ତ—ହି. ବିଂ. (ଦୀପ୍+କ.ତ) ପ୍ରଜ୍ୱ-ଳିତ, ଜଳୁଥିବା, ଦହକୁଥିବା, ଦୀପ୍ତ-ଯୁକ୍ତ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଦଗ୍ଧ, (ବି) ସିହ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, ହିଙ୍ଗୁଳ, ନିଷ୍ଠୁକ, କାସିକାଗତ ରୋଗ-ବିଶେଷ ।

ଦୀପ୍ତକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୀପ୍ତ+ସ୍ୱାର୍ଥେ କ) ଦୀପ୍ତ [ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ।

ଦୀପ୍ତକରଣ—ପୁଂ.ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍କ ବୃକ୍ଷ ।

ଦୀପ୍ତକୀର୍ତ୍ତି—ହି. ବିଂ. (ବି.ଶ୍ରୀ) ପ୍ରଦୀପ୍ତ-ଯଶା, (ପୁଂ.ବି) କାର୍ତ୍ତିକେୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) (କ.ଧା) ପ୍ରକଟିତଖ୍ୟାତି, ଉଦ୍ଦିଗ-ବ୍ୟ ଶ୍ରୀ ସଂଜ୍ଞା ।

ଦୀପ୍ତକେତୁ—ହି. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୀପ୍ତ-ଧ୍ୱଜଯୁକ୍ତ, (ପୁଂ.ବି) ନୃପତିବିଶେଷ, ଦକ୍ଷସାମନ୍ତ ପୁତ୍ରବିଶେଷ ।

ଦୀପ୍ତଜିହ୍ୱା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଉଲ୍ଲାମୁଖୀ ଶୃଗାଳୀ, ଶୋକଶିଆଳୀ ।

ଦୀପ୍ତପିଙ୍ଗଳ—ପୁଂ. ବି. (ଦୀପ୍ତ+ପିଙ୍ଗଳ) ବ.ଶ୍ରୀ, ସିହ, (କ.ଧା) ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପିଙ୍ଗଳ-

ବର୍ଣ୍ଣ, (ବଂ) ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପିଙ୍ଗଳବର୍ଣ୍ଣ ବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀପ୍ତପିଙ୍ଗଳା ।

ଦୀପ୍ତମୂର୍ତ୍ତି—ହିଂ. ବଂ. (ବି.ଖ୍ରୀ) ସମୁଜ୍ଜ୍ୱଳ ମୂର୍ତ୍ତି ଯୁକ୍ତ, (ପୁଂ.ବି) ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦୀପ୍ତରସ—ପୁଂ. ବି. (ଦୀପ୍ତ+ରସ) ବ.ଖ୍ରୀ, ଜିଆ, ଜିଆନାଡ଼, (କ.ଧା) ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦୀପ୍ତି ଯୁକ୍ତ ରସ ।

ଦୀପ୍ତରୋମା—ପୁଂ.ବ.ବିଶ୍ୱଦେବବିଶେଷ

ଦୀପ୍ତଲୋଚନ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଖ୍ରୀ) ବିଡ଼ାଳ, ବାଘ,(କ.ଧା)ରୋଷକଷାୟିତ ଲୋଚନ, ନାଲିଆଖି, (ବ.ଖ୍ରୀ,ବଂ) ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଚକ୍ଷୁ-ବିଶିଷ୍ଟ, ନାଲିଆଖିଆ ।

ଦୀପ୍ତଲୌହ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୀପ୍ତ+ଲୌହ) କ.ଧା, କଂସା,କାଂସ୍ୟ,ଜ୍ୱଳିତଲୌହ ।

ଦୀପ୍ତବର୍ଣ୍ଣ—ହିଂ. ବଂ. ସୁବର୍ଣ୍ଣତୁଲ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ-ଯୁକ୍ତ, ଯାହାର ବର୍ଣ୍ଣ ସୁନାପରି, (ପୁଂ) କାର୍ତ୍ତିକେୟ ।

ଦୀପ୍ତଶକ୍ତି—ହିଂ.ବଂ. ପ୍ରକାଶମାନ ସାମର୍ଥ୍ୟ, (ବି) କାର୍ତ୍ତିକେୟ ।

ଦୀପ୍ତହୁତାଶ—ବି. (ଦୀପ୍ତ+ହୁତାଶ) କ.ଧା;ଦହକା ନିଆଁ,ଜଳିଲା ନିଆଁ ।

ଦୀପ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୀପ୍ତ+ଆ) ଲଙ୍ଗଳିକା ବୃକ୍ଷ,ଲମ୍ବଲଙ୍ଗଳିଆ,ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀଲତା

ଦୀପ୍ତାଂଶୁ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୀପ୍ତ + ଅଂଶୁ) ବ.ଖ୍ରୀ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍କ ବୃକ୍ଷ ।

ଦୀପ୍ତାକ୍ଷ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦୀପ୍ତ+ଅକ୍ଷି)ବ.ଖ୍ରୀ, ଦୀପ୍ତଲୋଚନ ଦେଖ, (ବି) ବିଡ଼ାଳ; ବିରାଡ଼ ।

ଦୀପ୍ତାଗ୍ନି—ପୁଂ.ବି.(ଦୀପ୍ତ+ଅଗ୍ନି)ବ.ଖ୍ରୀ, ଅଚିରସ୍ଥାୟି, (କ.ଧା) ଜଳୁଥିବା ନିଆଁ, ତୀକ୍ଷ୍ଣଜଠରାନଳ, (ବଂ)ତୀକ୍ଷ୍ଣଜଠରାନଳ-ବିଶିଷ୍ଟ, ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତ ।

ଦୀପ୍ତାଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୀପ୍ତ+ଅଙ୍ଗ) ବ.ଖ୍ରୀ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେହକାନ୍ତିବିଶିଷ୍ଟ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଅବୟବବିଶିଷ୍ଟ, (ବ) ମୟୂର, (କ.ଧା)ଉଜ୍ଜ୍ୱଳଦେହ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀପ୍ତାଙ୍ଗୀ ।

ଦୀପ୍ତାନଳ—ବି. ବଂ. (ଦୀପ୍ତ+ଅନଳ) ଦୀପ୍ତାଗ୍ନି ଦେଖ ।

ଦୀପ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୀପ+କ୍ତି.ଇ) ଶୋଭା, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, କାନ୍ତି, ତେଜଃ, ପ୍ରଭା, ଜ୍ୟୋତିଃ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା, ଦ୍ୟୁତି, ଆଭା, ପ୍ରଭା, କଂସା, ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଆଲୋକ,ସ୍ତ୍ରୀମାନ-ଙ୍କର ଅସାଧାରଣ ଗୁଣ, ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି, (ପୁଂ) ବିଶ୍ୱଦେବବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବି) ତୀକ୍ଷ୍ଣତା, ସୌଭାଗ୍ୟ ।

ଦୀପ୍ତିକ—ପୁଂ. ବି. ଦୁଗ୍ଧପାଷାଣ ବୃକ୍ଷ ।

ଦୀପ୍ତିକର—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୀପ୍ତି+କର-ଉପପଦ ତତ୍ତ)ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ, ତୋଫା, ଶୋଭାନ୍ୱିତ,କାନ୍ତିକାରକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀପ୍ତି-କରୀ ।

ଦୀପ୍ତିକେଶ୍ୱରତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ.ବି.ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଦୀପ୍ତିମୟ—ପୁଂ.ବଂ(ଦୀପ୍ତି + ପାଚୁର୍ଯ୍ୟାର୍ଥେ ମୟ) ଦୀପ୍ତିକର ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀପ୍ତି-ମୟୀ ।

ଦୀପ୍ତିମାନ୍—ପୁଂ. ବଂ: (ଦୀପ୍ତି + ମତ୍ତ, ଦୀପ୍ତିକର, ପ୍ରଭାଶାଳୀ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀପ୍ତିମତ୍ତୀ ।

ଦୀପ୍ତିଶୀଳ—ପୁଂ.ବଂ (ଦୀପ୍ତି+ଯୁକ୍ତାର୍ଥେ ଶୀଳ) ଦୀପ୍ତିକର ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀପ୍ତି-ଶୀଳା ।

ଦୀପ୍ରୋଦ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଦୀ-ପ୍ରାପଳ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀପ୍ତ+ଉପଳ) କ.ଧା; ଅଗ୍ନିସ୍ଫାନ୍ତମଣି, ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତମଣି

ଦୀପ୍ୟ—ହିଂ. ବଂ. (ଦୀପ୍+ମ.ଯ)ଦୀପ୍ତି-ଯୋଗ୍ୟ,ପ୍ରକାଶଯୋଗ୍ୟ,ଦୀପନଯୋଗ୍ୟ, ପ୍ରଜ୍ୱଳନଯୋଗ୍ୟ,କାନ୍ତିକାରକ,(ପୁଂ.ବି) ମୟୂରଶିଖା, ରୁଦ୍ରଜଟା, ଜୀରକ, ଯୁଆଣୀ, ଗୁଗ୍ଗୁ ।

ଦୀପ୍ୟକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଅଜମୋଦା, ବଣ-ଯୁଆଣୀ, ଯୁଆଣୀ, ମୟୂରଶିଖା, ରୁଦ୍ର-ଜଟା ।

ଦୀପ୍ୟମାନ—ପୁଂ.ବଂ(ଦୀପ୍+କ.ଶାନଚ୍) ଶୋଭମାନ, ଦୀପ୍ତିଶୀଳ, ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀପ୍ୟମାନା ।

ଦୀପ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପିଣ୍ଡଖଜୁରୀ ।

ଦୀପ୍ର—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୀପ୍+କ.ର)ଦୀପ୍ତି-ଶାଳୀ, ତୀକ୍ଷ୍ଣ; (ବ) ଅଗ୍ନି, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୀପ୍ରା ।

ଦୀପ୍ୟମାନ—ହିଂ. ବଂ. (ଦୀପ୍+ଶାନଚ୍) ଜ୍ୱଳିତ, ଜ୍ୱଳକ, ଦୀପକ ।

ଦୀୟମାନ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦା+ମ.ଆନ) ଯାହା ଦିଆଯାଉଅଛି,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀୟମାନା, (ବପ)ଦୀୟମାନା ।

ଦୀର୍ଘ—ହିଂ. ବଂ: (ଦ୍ରାଘ+ଅ) ଲମ୍ବା, ଡେଙ୍ଗା, ଉଚ୍ଚ, ବହୁତ,ଅଧିକ, ଆୟତ, ସୁଦୂର, ବିସ୍ତୃତ, ଗୁରୁ, ବିସ୍ତର, ବୃହତ୍, ବଡ଼, ବହୁକାଳବ୍ୟାପୀ,ଗଭୀର(ନିଶ୍ୱାସ), ବ. (ବ୍ୟାକରଣ) ଦ୍ୱିମାତ୍ରା ପରିମିତ ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ, ଗୁରୁସ୍ୱର, ଦ୍ୱିମାତ୍ର ସ୍ୱର, (ଜ୍ୟୋତିଷ) ସିଂହ, କନ୍ୟା, ତୁଳ ଓ ବିଛୁରାଶି, ଉଷ୍ଟ୍ର, ଓଟ, ଦୂରଭବିଷ୍ୟତ୍, ପରିମାଣ, ଲମ୍ବାଶାଳଗଛ, (ଗ୍ରା.ବି) ଦୈର୍ଘ୍ୟ, ପ୍ରାଚୀନ ଜଳଯାନବିଶେଷ ।

ଦୀର୍ଘଏକାବଳୀ—ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, ଛନ୍ଦ ଦେଖ ।

ଦୀର୍ଘକଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୀର୍ଘ+କଣା, ନିତ୍ୟ-କ.ଧା) ଗୌରଙ୍ଗାରକ ।

ଦୀର୍ଘକଣ୍ଟକ—ପୁଂ. ବି. (ଦୀର୍ଘ+କଣ୍ଟକ) ବର୍ବୁରବୃକ୍ଷ ।

ଦୀର୍ଘକଣ୍ଠ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+କଣ୍ଠ) ବ.ଖ୍ରୀ; ଲମ୍ବଗଳାଥିବା (ଜନ୍ତୁ),ଲମ୍ବ-କଣ୍ଠ, (ବ) ବକପକ୍ଷୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘକଣ୍ଠୀ, (ପୁଂ) ଦାନବବିଶେଷ ।

ଦୀର୍ଘକଣ୍ଠକ—ପୁଂ. ବି. (ଦୀର୍ଘକଣ୍ଠ+କ) ବକପକ୍ଷୀ । [ମୂଳକ ।

ଦୀର୍ଘକନ୍ଦ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଦୀର୍ଘ+କନ୍ଦ)ବ.ଖ୍ରୀ;

ଦୀର୍ଘକନ୍ଦକ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘକନ୍ଦ+କ) ମୂଳକ ।

ଦୀର୍ଘକନ୍ଦିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘକନ୍ଦକ+ଆ) ମୁଷଳୀ, ତାଳମୂଳୀ ।

ଦୀର୍ଘକନ୍ଧର—ପୁଂ. ବ.(ଦୀର୍ଘ+କନ୍ଧର) ବ.ଖ୍ରୀ; ବକପକ୍ଷୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘକନ୍ଧରା, (ବଂ) ଦୀର୍ଘକନ୍ଧରଯୁକ୍ତ ।

ଦୀର୍ଘକର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ.ବ(ଦୀର୍ଘ+କର୍ଣ୍ଣ)ବ.ଖ୍ରୀ; ବଡ଼ କାନବିଶିଷ୍ଟ ଜନ୍ତୁ, ଜାତିବିଶେଷ ।

ଦୀର୍ଘକାଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+କାଣ୍ଡ) କ.ଧା) ଅତି ବୃହତ୍ ବ୍ୟାପାର, ଗୁଣ୍ଡ-ତୁଣ୍ଡ, ବିସ୍ତର କାହାଣୀ, ଘନଘଟା,

କାରଖାନା, (ବଂ.ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର କାଣ୍ଡ ବା ଶାଖା ଲମ୍ବ ।

ଦୀର୍ଘକାଣ୍ଡା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପାତାଳଗରୁଡ଼ୀ ଲତା, ତିକ୍ତାଙ୍ଗା ।

ଦୀର୍ଘକାମୋଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ରାଗବିଶେଷ ।

ଦୀର୍ଘକାୟ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+କାୟ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଡେଙ୍ଗା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘକାୟା ।

ଦୀର୍ଘକାଳ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+କାଳ) କ.ଧା; ବହୁକାଳ, ଅନେକଦିନ, ବହୁ-ସମୟ ।

ଦୀର୍ଘକାଷ୍ଠ—ବ. (ଦୀର୍ଘ+କାଷ୍ଠ) କ.ଧା; କଡ଼ୀ ।

ଦୀର୍ଘକାଲ—ପୁଂ.ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଆଖ୍‌ରୋଟ ଗଛ, ଅଷ୍ଟୋଠକୃକ୍ଷ ।

ଦୀର୍ଘକାଳକ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘକାଳ+ସ୍ୱାର୍ଥେ,କ) ଆଖ୍‌ରୋଟ ଗଛ ।

ଦୀର୍ଘକୁଲ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗଜପିପ୍ପଳୀ ।

ଦୀର୍ଘକୂରକ—କ୍ଲୀ.ବ. ରାଜାନ୍ନ, ଆନ୍ଧ୍ର-ଦେଶୋଦ୍ଭବ ଶାଳିଧାନବିଶେଷ ।

ଦୀର୍ଘକେଶ—ପୁଂ. ବଂ. ବ.ଶ୍ରୀ, ଦୀର୍ଘ-କେଶ ଯାହାର, ଯାହାର ବାଳଲମ୍ବ, (ବ) ଭାଲୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘକେଶୀ, ଦୀର୍ଘ-କେଶା ।

ଦୀର୍ଘକୋ(ଷ)ଶିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଶାମ୍ବୁକା, ଶୁକ୍ତି ।

ଦୀର୍ଘଗତ—ପୁଂ.ବ (ଦୀର୍ଘ+ଗତ)ବ.ଶ୍ରୀ; ଉଷ୍ଟ୍ର, ଓଟ, (ବଂ) ଦୀର୍ଘଗମନ ଦେଖ ।

ଦୀର୍ଘଗମନ—ତ୍ରି. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ଗମ୍+ଅନ) ଯେ ଦୀର୍ଘ ବା ଦ୍ରୁତ ଗମନ କରେ ।

ଦୀର୍ଘଗ୍ରନ୍ଥି—ପୁଂ. ବ. ଗଜପିପ୍ପଳୀ ।

ଦୀର୍ଘଗ୍ରୀବ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+ଗ୍ରୀବା) ବ.ଶ୍ରୀ; ଦୀର୍ଘଗ୍ରୀବାଯୁକ୍ତ, (ବ) ଓଟ, ବକ, (ଅନ୍ୟରୂପ—ଦୀର୍ଘଗ୍ରୀବିକ) (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘଗ୍ରୀବା ।

ଦୀର୍ଘଘାଟିକ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଓଟ ।

ଦୀର୍ଘଚଞ୍ଚୁ—ପୁଂ. ବ. ପକ୍ଷୀବିଶେଷ ।

ଦୀର୍ଘଚିମ୍ପିକାବଳ—ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, ଛନ୍ଦ ଦେଖ ।

ଦୀର୍ଘଚ୍ଛଦ—ପୁଂ. ବ. ଇକ୍ଷୁ, ଆଖୁ, (ବଂ) ଦୀର୍ଘଚ୍ଛଦକ, ଦୀର୍ଘପତ୍ରଯୁକ୍ତ ।

ଦୀର୍ଘଚ୍ଛଦସ—କ୍ଲୀ. ବ. ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, ବଡ଼ଚ୍ଛନ୍ଦ ।

ଦୀର୍ଘଜଙ୍ଘଳ—ପୁଂ. ବ. ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ ।

ଦୀର୍ଘଜଙ୍ଘ—ପୁଂ. ବଂ(ବ.ଶ୍ରୀ)ଲମ୍ବଜଙ୍ଘ-ବିଶିଷ୍ଟ, (ପୁଂ. ବ.) ଓଟ, ବକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘଜଙ୍ଘା ।

ଦୀର୍ଘଜାନୁକ—ପୁଂ.ବ. ଓ ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘଜଙ୍ଘ ଦେଖ ।

ଦୀର୍ଘଜିହ୍ୱ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ଜିହ୍ୱା) ବ.ଶ୍ରୀ; ସର୍ପ, ଦାନବବିଶେଷ, (ବଂ) ବଡ଼ଜିହ୍ୱାବିଶିଷ୍ଟ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘଜିହ୍ୱା ।

ଦୀର୍ଘଜିହ୍ୱା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘଜିହ୍ୱ+ଆ) ଦୀର୍ଘଜିହ୍ୱା ରାକ୍ଷସୀ ବିଶେଷ, କୁମାରାନୁ-ଚର ମାତୃଗଣ ବିଶେଷ, (ବଂ) ଦୀର୍ଘ-ଜିହ୍ୱର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଦୀର୍ଘଜିହ୍ୱୀ—ପୁଂ. ବ. କୁକୁର ।

ଦୀର୍ଘଜୀବନ—ବ. (ଦୀର୍ଘ+ଜୀବନ) କ.ଧା; ବହୁକାଳ ବଞ୍ଚିବା ।

ଦୀର୍ଘଜୀବୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+ଜୀବ+କ.ଇନ୍)ଦୀର୍ଘାୟୁ, ଚିରଜୀବୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘଜୀବିନୀ ।

ଦୀର୍ଘତନୁ—ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+ତନୁ)ବ.ଶ୍ରୀ; ଦୀର୍ଘଶରୀରବିଶିଷ୍ଟ,(ବ)ଦୀର୍ଘତରୁ ଦେଖ ।

ଦୀର୍ଘତନ୍ତୁ—ପୁଂ. ବ. ପ୍ରଭୁତ ପୁସ୍ତକ ଦେବାଦି,ଦୀର୍ଘକାଳ ବ୍ୟାପୀ ସନ୍ତାନକ, (ଦୀର୍ଘ ଏହିପରି ତନ୍ତୁ) ।

ଦୀର୍ଘତପାଃ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+ତପସ୍) ବ.ଶ୍ରୀ; ଦୀର୍ଘକାଳ ତପସ୍ୟାଧନକାରୀ, (ବ) ଗୌତମଋଷି, ନୃପବିଶେଷ ।

ଦୀର୍ଘତମ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+ତମ) ଅନେକବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ସବୁଠାରୁ ଲମ୍ବା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘତମା ।

ଦୀର୍ଘତମାଃ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ତମସ୍) ଧନ୍ୱନ୍ତରିଙ୍କ ପିତା ଓ କାଶୀରାଜପୁତ୍ର, ବୃହସ୍ପତିଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭ୍ରାତା ଓ ଗୌତମଙ୍କ ପିତା, ଋଷିବିଶେଷ ।

ଦୀର୍ଘତର—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+ତର) ଦୁଇ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ଲମ୍ବ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୀର୍ଘତରା

ଦୀର୍ଘତରୁ—ପୁଂ.ବ.(ଦୀର୍ଘ+ତରୁ)କ.ଧା, ତାଳଗଛ, ଦୀର୍ଘବୃକ୍ଷମାତ୍ର,(ଅନ୍ୟରୂପ—ଦୀର୍ଘଦ୍ରୁ) ।

ଦୀର୍ଘତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ତା. ତା) ବହୁବ୍ୟାପିତା,ଲମ୍ବତ୍ୱ,ଲମ୍ବ, ବିସ୍ତାର ।

ଦୀର୍ଘତିମିଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. କର୍କଟୀ, ଜାଲୁଡ଼ି ।

ଦୀର୍ଘତୁଣ୍ଡା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(ଦୀର୍ଘ+ତୁଣ୍ଡ+ଆ) ଛୁଛୁନ୍ଦରୀ,ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ରାମୁଷା,(ବଂ)ଦୀର୍ଘତୁଣ୍ଡ-ଯୁକ୍ତ, (କ୍ଲୀ) ଦୀର୍ଘତୁଣ୍ଡ ।

ଦୀର୍ଘତୃଣ—ପୁଂ. ବ. ପଲ୍ଲିବାହ୍ନ ତୃଣ, (କ୍ଲୀ) ଯେଉଁ ତୃଣ ଦୀର୍ଘ ।

ଦୀର୍ଘତ୍ରିପଦୀ—ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ,ଛନ୍ଦ ଦେଖ

ଦୀର୍ଘଦଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ଦଣ୍ଡ) କ.ଧା, ଲମ୍ବବାଡ଼ି, ଦୀର୍ଘକାଳବ୍ୟାପୀ ରାଜଦଣ୍ଡ, ଗବଗଛ, ତାଳଗଛ (ବଂ. ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘଦଣ୍ଡ ଯାହାର ।

ଦୀର୍ଘଦଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୋରକ୍ଷୀ ।

ଦୀର୍ଘଦର୍ଶିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବହୁଦର୍ଶିତା, ଅନେକ ଦେଖି ଦେଖି ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ଜନ୍ମିଥାଏ ।

ଦୀର୍ଘଦର୍ଶୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+ଦୃଶ୍+ଇନ୍) ଦୂରଦର୍ଶୀ, ପରିଣାମଦର୍ଶୀ, ପ୍ରାଜ୍ଞ, ପଣ୍ଡିତ, ଯେ ବହୁଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖିପାରେ, (ବ) ଶଙ୍କୁନ, ଶାର୍ଗୁଣା, ଭାଲୁ, ପେଚା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘଦର୍ଶିନୀ ।

ଦୀର୍ଘଦୃଷ୍ଟି—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+ଦୃଷ୍ଟି) ବ.ଶ୍ରୀ, ଦୀର୍ଘଦର୍ଶୀ ଦେଖ, ପଣ୍ଡିତ, ଦୂରଦର୍ଶୀ, ସୂକ୍ଷ୍ମଦର୍ଶୀ, ପରିଣାମଦର୍ଶୀ, (ବ) ଦୂରବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର, ଦୂରଦର୍ଶନ, ଭବିଷ୍ୟଦ୍ଦୃଷ୍ଟି ।

ଦୀର୍ଘଦ୍ରୁ—ପୁଂ.ବ.ତାଳବୃକ୍ଷ,ତେମିଲୀଗଛ ।

ଦୀର୍ଘଦ୍ରୁମ—ପୁଂ.ବ.(କ.ଧ) ତେମିଲୀଗଛ, ତାଳଗଛ ।

ଦୀର୍ଘଦ୍ୱାର—ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡୋକ୍ତ ବିଶାଳଦେଶା-ନ୍ତର୍ବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଷ୍ଠିଏ ଜନପଦ ।

ଦୀର୍ଘନଖ—କୃଷ୍ଣଙ୍କର ସାମୟିକ ଜନୈକ ବ୍ରହ୍ମଋଷି ।

ଦୀର୍ଘନାଦ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାରୁ

ଉଚ୍ଚଶବ୍ଦ ବାହାରେ, ଦୀର୍ଘଶବ୍ଦକାରୀ, (ବ) ଶ୍ୱେ, କୁକ୍କୁର, କୁକୁଡ଼ା, ଅତି-ଉଚ୍ଚଶବ୍ଦ, (କ.ଧା) ସ୍ତ୍ରୀ. ଦୀର୍ଘନାଦା ।

ଦୀର୍ଘନାଲ—ପୁଂ. ବ. ଯାବନାଳ, ଗୁଣ୍ଡ-ତୃଣ, (କ୍ଳୀ) ଦୀର୍ଘଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଦୀର୍ଘନାସ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+ନାସା) ବ.ଗ୍ର; ନାଲୁଆ, ବଡ଼ନାକା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘନାସିକା ।

ଦୀର୍ଘନିଦ୍ର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ନିଦ୍ରା) ବହୁକାଳବ୍ୟାପୀ ନିଦ୍ରା, ମହାନିଦ୍ରା, ମୃତ୍ୟୁ ।

ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ନିଶ୍ୱାସ) କ.ଧା; ଶ୍ରମ ବା ଆସନ୍ନ ମୃତ୍ୟୁପୀଡ଼ା-ଜନିତ ଦୀର୍ଘକାଳ ବ୍ୟାପୀ ନିଶ୍ୱାସ, ଖରନିଶ୍ୱାସ, ଦୁଃଖଜନିତ ଦୀର୍ଘକାଳ ସ୍ଥାୟୀ ନିଶ୍ୱାସ ।

ଦୀର୍ଘପକ୍ଷ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଦୀର୍ଘପକ୍ଷ-ବିଶିଷ୍ଟ, ଯାହାର ପକ୍ଷ ଲମ୍ବା, (ବ) କଳିଙ୍ଗପକ୍ଷୀ, ମୁନିଆଁଚଢ଼େଇ, ଲମ୍ବା-ଡେଣା ।

ଦୀର୍ଘପଟୋଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଲମ୍ବାଫଳ ବିଶେଷ, ମଧୁରତରଡ଼ା, ଲୁନ୍ଦୁରୁ, ଧୁନ୍ଦୁଲ, ଦୁଡ଼ୁକାବିଶେଷ, ଛଚନ୍ଦା, ଗମ୍ଭାକଲରା ।

ଦୀର୍ଘପତ୍ର—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+ପତ୍ର) ବ.ଗ୍ର; ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷଲତାଦିର ବଡ଼ ପତ୍ର ଥାଏ, (ବ) ରକପଲ୍ଲଣ୍ଡୁ, ନାଲି ପିଆଜ, ବିଷ୍ଣୁକନ୍ଦ, ହରିଦର୍ଭ, କୁଶ-ବିଶେଷ, ଆଖୁଗଛ, ତାଳଗଛ, କୋଚିଲା-ଗଛ, (କ.ଧା) ଲମ୍ବପତ୍ରର ।

ଦୀର୍ଘପତ୍ରକ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘପତ୍ର+କ) ଦୀର୍ଘପତ୍ର ଦେଖ, (ବ) ନାଲିରସୁଣ, ଏରଣ୍ଡ, ଗର୍ବଗଛ, କେତସ, ବେତ, କରୀଳ, ଜଳମଧୁକ ।

ଦୀର୍ଘପତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘପତ୍ର+ଆ) ଦୀର୍ଘପତ୍ରର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, (ବ) କେତକୀ, ବଣଜାମୁ, ଶବ୍ଦପର୍ଣ୍ଣୀ, ଶାଳପର୍ଣ୍ଣୀ, ଦେଖ ।

ଦୀର୍ଘପତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘପତ୍ରକ+ଆ) ଦୀର୍ଘପତ୍ର ଦେଖ, (ବ) ଧଳାବଚ, ଦୁଗ୍ଧକୁମ୍ଭଣ୍ଡ, ଶ୍ୱେତପୁନର୍ନବା, ଶାଳ-ପର୍ଣ୍ଣୀ ଦେଖ ।

ଦୀର୍ଘପତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘପତ୍ର+ଈ) ପଳାଶୀଲତା, ମହାଚଂଡ଼ୁଶାକ ।

ଦୀର୍ଘପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପୃଶ୍ନିପର୍ଣ୍ଣୀ ।

ଦୀର୍ଘପଲ୍ଲବ—ପୁଂ. ବ. ଶଣବୃକ୍ଷ, (ବଂ) ଆୟୁତପତ୍ରଯୁକ୍ତ, (ପୁଂ. କ୍ଳୀ) ଆୟୁତ-ପଲ୍ଲବ ।

ଦୀର୍ଘପାଦ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ପାଦ) ବ.ଗ୍ର; ବଡ଼ିଆକାଙ୍କ, ସାରସ, ହାଡ଼-ଗିଳାପକ୍ଷୀ, ବକପକ୍ଷୀ, (ବଂ) ଯାହାର ଲମ୍ବଗୋଡ଼ଅଛି, ଲମ୍ବପାଦଆ, ଛେଙ୍ଗେଇ-ଗୋଡ଼ିଆ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘପାଦା, ଦୀର୍ଘପାଦୀ ।

ଦୀର୍ଘପାଦପ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ପାଦପ) କ.ଧା; ତାଳଗଛ, ଗୁଆଗଛ, ନଡ଼ିଆ ଗଛ ।

ଦୀର୍ଘପୁଣ୍ଡ୍ର—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା) ଲମ୍ବା-ତିଳକ. (ବଂ. ବ.ଗ୍ର) ଲମ୍ବାତିଳକ-ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦୀର୍ଘପୃଷ୍ଠ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ପୃଷ୍ଠ) ବ.ଗ୍ର; ସର୍ପ, (ବଂ) ଲମ୍ବପିଠିଆ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘପୃଷ୍ଠା ।

ଦୀର୍ଘପ୍ରଜ୍ଞ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+ପ୍ରଜ୍ଞା) ବ.ଗ୍ର; ବହୁଦର୍ଶୀ, (ବ) ଦ୍ୱାପରର ରାଜ-ବୃଷପର୍ବା, ଦୀର୍ଘପ୍ରଜ୍ଞତା ।

ଦୀର୍ଘପ୍ରତ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦୈର୍ଘ୍ୟ ଓ ପ୍ରସ୍ଥ) କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ବା ଜମିର ଲମ୍ବ ଓ ଚଉଡ଼ା ।

ଦୀର୍ଘଫଳ—ପୁଂ. ବ (ଦୀର୍ଘ+ଫଳ) ବ.ଗ୍ର; ଆରଗ୍ୱଧ, ସୁନାଖି ଗଛ ଦେଖ, (ବଂ) ଦୀର୍ଘଫଳ ବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘଫଳା ।

ଦୀର୍ଘଫଳକ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘଫଳ+କ) ଅଗସ୍ତି ଗଛ ।

ଦୀର୍ଘଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘଫଳ+ଆ) ଦୀର୍ଘଫଳର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, (ବ) ଜତୁକ-ଲତା, କାପିଲଦ୍ରାକ୍ଷା ଲତା, ଆଙ୍ଗୁର, ଦୀର୍ଘଫଳିକା (ଅନ୍ୟରୂପ) ।

ଦୀର୍ଘଫଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘଫଳ+ଆ) କାପିଲଦ୍ରାକ୍ଷା, ଜତୁକା ।

ଦୀର୍ଘବାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ବ.ଗ୍ର; (ଦୀର୍ଘ+ବାଳ+ଆ) ଦୀର୍ଘକେଶ ବିଶିଷ୍ଟା, (ବ) ଚମରୀ ଗୋ, (ପୁଂ) ଦୀର୍ଘବାଳ ।

ଦୀର୍ଘବାହୁ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ବାହୁ) ବ.ଗ୍ର; ଶିବାନୁଚରବିଶେଷ, ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର-ଙ୍କର ପୁତ୍ରଭେଦ, (ବଂ) ଲମ୍ବବାହୁଯୁକ୍ତ, ଆଜାନୁଲମ୍ବିତ (ବାହୁ) । [ବିଶେଷ ।

ଦୀର୍ଘବାହୁଗର୍ଦ୍ଦିତ—ପୁଂ. ବ. ଦୈତ୍ୟ-

ଦୀର୍ଘଭୁଜ—ପୁଂ. ବ. ଶିବାନୁଚରବିଶେଷ, • ଦୀର୍ଘବାହୁ ଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦୀର୍ଘମାତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ମାତ୍ରା) କ.ଧା; ବ୍ରାକେଟ୍ ବା ବନ୍ଧନୀ ଚିହ୍ନ, (ବ୍ୟାକରଣ) ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣରେ ଯୁକ୍ତ ଦୀର୍ଘସ୍ୱର ।

ଦୀର୍ଘମାତ୍ରିକ—ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+ମାତ୍ରା+ଇକ) ଯେଉଁ ଛନ୍ଦରେ ଦୀର୍ଘମାତ୍ରା ଥାଏ ।

ଦୀର୍ଘମାରୁତ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ମାରୁତ) ବ.ଗ୍ର; ହାତୀ ।

ଦୀର୍ଘମୁଖ—ପୁଂ. ବ. ଯକ୍ଷବିଶେଷ, (ବଂ) ଦୀର୍ଘମୁଖ ଯୁକ୍ତ ।

ଦୀର୍ଘମୁଖୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+ମୁଖ+ଈ) ଲମ୍ବମୁହାଁ, (ବ) ଚଟୁହ୍ରା, (ପୁଂ) ଦୀର୍ଘମୁଖ ।

ଦୀର୍ଘମୂଳ—ପୁଂ. ବ. କ୍ଷୀରମୋରଟା, କ୍ଷୀରକରାଣ୍ଡ, ବିଲ୍ୱନ୍ତକ ବୃକ୍ଷ, (କ୍ଳୀ) ବେଣାପର ପୀଡ଼ାଉତ୍ତଣ ।

ଦୀର୍ଘମୂଳକ—କ୍ଳୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘମୂଳ+କ) ମୂଳକ, ମୂଳା ।

ଦୀର୍ଘମୂଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘମୂଳ+ଆ) ଶ୍ୟାମାଲତା, ଶାଳପର୍ଣ୍ଣୀ ।

ଦୀର୍ଘମୂଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦୀର୍ଘମୂଳକ+ଆ) ଦୁରାଲଭା, ଦୁର୍ଲ୍ଲଭା ।

ଦୀର୍ଘମୂଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘମୂଳ+ଈ) ଦୁର୍ଲ୍ଲଭା, ଦୁରାଲଭା ।

ଦୀର୍ଘଯଜ୍ଞ—ଶ.ବଂ. ଯେ ବହୁକାଳ ଧରି ଯଜ୍ଞ କରେ, (ପୁଂ) ଦ୍ୱାପରର ଜଣେ ଅଯୋଧ୍ୟା ନୃପତି ।

ଦୀର୍ଘପାଥ—ଶ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+ପଥ+ମ.ଥ) ଦୀର୍ଘକାଳ ଦ୍ୱାରା ଗନ୍ତବ୍ୟ ।

ଦୀର୍ଘରଙ୍ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘରଙ୍ଗ+ଆ) ବ.ଶ୍ରୀ; ହଳଦୀ, ହରିଦ୍ରା ।
ଦୀର୍ଘରତ—ବିଂ.(ଦୀର୍ଘ+ରତ)ବ.ଶ୍ରୀ; ଦୀର୍ଘକାଳ ରମଣକାରୀ, (ବି) କୁକୁର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘରତା ।
ଦୀର୍ଘରଦ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ରଦ) ବ.ଶ୍ରୀ;ବାରାହ,ଶୂକର,(ବିଂ)ଦୀର୍ଘରଦ ।
ଦୀର୍ଘରିବ—ପୁଂ: ବ. ଉତ୍କଳର ଜଣେ ରାଜା ।
ଦୀର୍ଘରସନ—ପୁଂ. ବ ଓ ବିଂ. (ଦୀର୍ଘ+ ରସନା) ବ.ଶ୍ରୀ; ଦୀର୍ଘଜିହ୍ୱ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘରସନା ।
ଦୀର୍ଘରୋଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ରୋଗ) ବ.ଶ୍ରୀ; ହଳଦୀ ।
ଦୀର୍ଘରାତ୍ର—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ରାତ୍ରି) କ.ଧା;ବଡ଼ ରାତି,ଦୀର୍ଘଦିଣା,ଲମ୍ବା ରାତି ବହୁକାଳ ।
ଦୀର୍ଘରାବ—ହି. ବିଂ. ଉଚ୍ଚଶବ୍ଦକାରୀ ।
ଦୀର୍ଘରୋଗୀ—ପୁଂ. ବିଂ. ଚିରରୋଗୀ, ଯେ ସବୁବେଳେ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ।
ଦୀର୍ଘରୋମା—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଦୀର୍ଘ+ ରୋମନ୍) ବ.ଶ୍ରୀ; ଲମ୍ବା ଲୋମ ବିଶିଷ୍ଟ, (ବି) ଭଲ୍ଲୁକ, ଭାଲୁ,ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏକ ପୁତ୍ର, ଶିବାନୁଚରବିଶେଷ ।
ଦୀର୍ଘରୋହିଷ(କ)—ବ. (ଦୀର୍ଘ+ ରୋହିଷ) କ.ଧା; ଧନହୀ ଗୁଳ୍ମ, ସୁଗନ୍ଧ ତୃଣବିଶେଷ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ) ଦୃଢ଼କାଣ୍ଡ, ଦୃଢ଼ଚ୍ଛଦ, ଜଙ୍ଗେଷ୍ଟ, ଦୀର୍ଘନାଳ,ଭକ୍ତ-ସାର । [ଲତାଶାଳ ।
ଦୀର୍ଘଲତାଦ୍ରୁମ—ପୁଂ.ବ. ଅଶ୍ୱକର୍ଣ୍ଣ ବୃକ୍ଷ
ଦୀର୍ଘଲୋଚନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୀର୍ଘ+ ଲୋଚନ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଯାହାର ଚକ୍ଷୁ ଦୀର୍ଘ, (ବି) ଶିବଙ୍କ ଅନୁଚରବିଶେଷ,ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର-ଙ୍କର ଏକ ପୁତ୍ର ।
ଦୀର୍ଘଲୋହିତଯଷ୍ଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ରକ୍ତଇକ୍ଷୁ. ନାଲିଆ ରଙ୍ଗର ଆଖୁ ।
ଦୀର୍ଘବିଶ—ପୁଂ.ବ. ନଳ, ପ୍ରାଚୀନବଂଶ-ସମୂହ, ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତକୁଳ ।
ଦୀର୍ଘବିକ୍ଷ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ହସ୍ତୀ, (ବିଂ) ଲମ୍ବବଦନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘବିକ୍ଷା ।
ଦୀର୍ଘବିଚ୍ଛିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କୁମ୍ଭୀର ।
ଦୀର୍ଘବିର୍ଷାଭୁ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଶ୍ୱେତ ପନନର୍ବା ।
ଦୀର୍ଘବିଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ମହେନ୍ଦ୍ରବାରୁଣୀ, ବଡ଼ ମହାକାଳ, ପାତାଳ ଗରୁଡ଼ୀ ଲତା. ପଳାଣୀ ଲତା । [ବୃକ୍ଷ ।
ଦୀର୍ଘବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବ. ଶାଳ ବୃକ୍ଷ, ତାଳ
ଦୀର୍ଘବୃନ୍ତ—ପୁଂ.ବ. ସୁନାରୀ ଗଛ,ଲତା-ଦ୍ରୁମ, ଲତାଶାଳ ।
ଦୀର୍ଘବୃନ୍ତକ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘବୃନ୍ତ+ ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ) ଦୀର୍ଘବୃନ୍ତ ଦେଖ ।
ଦୀର୍ଘବୃନ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଇନ୍ଦ୍ରଚର୍ଭିଣୀ ଲତା
ଦୀର୍ଘବୃନ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଏଲାପର୍ଣ୍ଣୀ ।
ଦୀର୍ଘଶୟନ—ବ. (ଦୀର୍ଘ+ ଶୟନ) କ.ଧା; ମହାନିଦ୍ରା, ମୃତ୍ୟୁ ।
ଦୀର୍ଘଶିର—ପୁଂ.ବ. ଯାବନାଳ ଧାନ୍ୟ ।
ଦୀର୍ଘଶିମ୍ବ—ପୁଂ. ବ. ଗାବଫଳ ।
ଦୀର୍ଘଶାଖ—ପୁଂ. ବ. ଶଣ ବୃକ୍ଷ, ଶାଳ ବୃକ୍ଷ ।
ଦୀର୍ଘଶାଖିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ନୀଳାମ୍ଳାଙ୍ଗୁପ ।
ଦୀର୍ଘଶିମ୍ବିକା—ପୁଂ. ବ: ରାଜକାବିଶେଷ, ଏକ ପ୍ରକାର ସୋରିଷ ।
ଦୀର୍ଘଶୂକ—ପୁଂ. ବ. ଶାଳିଧାନ୍ୟ, ଶାଳି-ଧାନ୍ୟବିଶେଷ ।
ଦୀର୍ଘଶୂକକ—କ୍ଲୀ. ବ. ରାଜାନ୍ନ, ଆନ୍ଧ୍ର-ଦେଶର ଆମନ ଧାନକୁ ରାଜାନ୍ନ ବୋଲାଯାଏ ।
ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ—ବ. (ଦୀର୍ଘ+ଶ୍ୱାସ) କ.ଧା; ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ଦେଖ ।
ଦୀର୍ଘଶ୍ମଶ୍ରୁ—ହି.ବିଂ.ବଡ଼ ବଡ଼ ଦାଢ଼ିଯୁକ୍ତ, ବୃହତ୍ ଶ୍ମଶ୍ରୁଯୁକ୍ତ ।
ଦୀର୍ଘଶ୍ରବାଃ—ପୁଂ. ବ. ଦୀର୍ଘତମାଙ୍କ ପୁତ୍ର ଋଷିବିଶେଷ, (ବିଂ) ଦୀର୍ଘକର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ ।
ଦୀର୍ଘଶ୍ରୁତ—ହି. ବିଂ. (ଦୀର୍ଘ+ଶ୍ରୁତ; ଉପ-ଦ୍ରୁତ) ଯାହା ବହୁଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଣାଯାଏ, (ବ.ଶ୍ରୀ) ସୁଦୂରବିଖ୍ୟାତ ।
ଦୀର୍ଘସିକ୍ଥ—ହି. ବିଂ. ଦୀର୍ଘୋରୁ, ଚ୍ଛ ।
ଦୀର୍ଘସିକ୍ଥ—କ୍ଲୀ. ବ. ଶକଟ ।
ଦୀର୍ଘସତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ. (କ.ଧା) ବହୁକାଳ ସାଧ୍ୟ ଯଜ୍ଞ, ତୀର୍ଥବିଶେଷ, ଯାବଜ୍ଜୀବନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର କର୍ମ,(ବିଂ. ବ.ବ୍ରୀ) ଯେ ଦୀର୍ଘକାଳବ୍ୟାପୀ ଯଜ୍ଞ କରେ ।
ଦୀର୍ଘସତ୍ରୀ-ପୁଂ.ବ.ଦୀର୍ଘସତ୍ରକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।
ଦୀର୍ଘସୁରତ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ ସୁରତ) ବ.ବ୍ରୀ; କୁକୁର, (ବିଂ.) ଦୀର୍ଘରତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘସୁରତା ।
ଦୀର୍ଘସ୍ପୃଷ୍ଟ—ପୁଂ. ବ. ପ୍ରାଣାୟାମବିଶେଷ ।
ଦୀର୍ଘସୂତ୍ର—ପୁଂ.ବିଂ.(ଦୀର୍ଘ+ ସୂତ୍ର)ବ.ଶ୍ରୀ; ଚିରକ୍ରିୟ,ବିଳମ୍ବେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ,ହେଳା-ଦସ୍ତିଆ, ସବୁ କାମକୁ ବିଳମ୍ବରେ କରିବା ଯାହାର ସ୍ୱଭାବ, ଦୀର୍ଘତନୁବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରା ।
ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘସୂତ୍ର+ତ + ଆ) ଚିରକ୍ରିୟତା ।
ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୀର୍ଘସୂତ୍ର+ଇନ୍) କ.ଧା;ଚିରକ୍ରିୟ, ବିଳମ୍ବେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ, ଅଳସ, କାର୍ଯ୍ୟରେ କାଳକ୍ଷେପଣକାରୀ, ଦୀର୍ଘସୂତ୍ର ।
ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରେ—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବିଂ. ବିଳମ୍ବ ସହ-କାରେ, ବହୁକାଳ ପରେ, ବହୁବିଳ-ମ୍ବରେ ।
ଦୀର୍ଘସ୍କନ୍ଧ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ ସ୍କନ୍ଧ) ବ.ଶ୍ରୀ; ତାଳଗଛ ।
ଦୀର୍ଘସ୍ୱର—ପୁଂ.ବ.(ଦୀର୍ଘ+ସ୍ୱର)କ.ଧ; ଦ୍ୱିମାତ୍ରିକ ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ, ବହୁକାଳସ୍ଥାୟୀ ଶବ୍ଦ ।
ଦୀର୍ଘା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ଦୀର୍ଘ+ଆ) ଦୀର୍ଘରି ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ,(ବି) ପୃଶ୍ନିପର୍ଣ୍ଣୀ,ଦୀର୍ଘପୋଟଗି ।
ଦୀର୍ଘାକାର—ହି.ବିଂ.(ଦୀର୍ଘ+ଆକାର) ବ.ଶ୍ରୀ;ଡେଙ୍ଗା, ଦୀର୍ଘଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ, ଲମ୍ବଡ଼ା, (ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ)ଦୀର୍ଘ ଅବୟବ, ଲମ୍ବାଡେହେରା,ଡେଙ୍ଗାଶରୀର (କ.ଧା) ।
ଦୀର୍ଘାଧର—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୀର୍ଘ+ଅଧର) ବ.ଶ୍ରୀ; ଯାହାର ଓଠ ଦୀର୍ଘ, (ବି) ଓଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘାଧରା ।
ଦୀର୍ଘାଧ୍ୱଗ—ପୁଂ. ବ.(ଦୀର୍ଘ+ ଅଧ୍ୱନ୍+ ଗମ୍+ କ.ଅ) ଯେ ଦୀର୍ଘ ପଥ ଚାଲେ,

(ବ) ଉଷ୍ଟ୍ର, ଦୂତ, (ଦୀର୍ଘଗତି—ଅନ୍ୟ ରୂପ)।

ଦୀର୍ଘାୟୁଃ—ଅ. ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+ଆୟୁଃ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଚିରଜୀବୀ, ବହୁକାଳ ଜୀବନ-ଧାରଣକାରୀ, (ପୁଂ.ବ) ଶିମିଲୀଗଛ. କୁଆ, ମାର୍କଣ୍ଡେୟ ମୁନି. (କ.ଧା) ବହୁ-କାଳବ୍ୟାପୀ ପରମାୟୁ।

ଦୀର୍ଘାୟୁଷ—କ୍ଲୀ. ବ. ଦୀର୍ଘାୟୁ।

ଦୀର୍ଘାୟୁଧ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ଆୟୁଧ) କ.ଧା; ବରଗୁ, କୁମ୍ଭାସ୍ତ୍ର, ଶୂକର।

ଦୀର୍ଘାୟୁଷ୍ଟ—ପୁଂ. ବ. ବହୁକାଳ ଆୟୁ ଦୀର୍ଘଜୀବନ।

ଦୀର୍ଘାୟୁଷ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. ଶ୍ୱେତମନ୍ଦାରକ, (ବଂ) ଦୀର୍ଘାୟୁଯୁକ୍ତ।

ଦୀର୍ଘାୟୁସ୍—ପୁଂ. ବ. ଦୀର୍ଘାୟୁଷ୍ୟଯୁକ୍ତ, ଚିରଜୀବୀ।

ଦୀର୍ଘାୟୁରସ୍ତୁ—ବାକ୍ୟ. (ସଂ-ଦୀର୍ଘାୟୁଃ+ ଅସ୍ତୁ) ଦୀର୍ଘଜୀବନ ଲାଭ ହେବ।

ଦୀର୍ଘାରଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଦୀର୍ଘ+ଅରଣ୍ୟ) ନିବିଡ଼ ବଡ଼ ବନ। [ବୃକ୍ଷ।

ଦୀର୍ଘାଲର୍କ—ପୁଂ. ବ. ଶ୍ୱେତମନ୍ଦାରକ

ଦୀର୍ଘାସ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ଆସ୍ୟ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଆୟତ ମୁଖ, ହସ୍ତୀ, ଶିବାନୁଚର-ବିଶେଷ, ପଶ୍ଚିମୋତ୍ତର ଦେଶବିଶେଷ. (ବଂ) ଯାହାର ମୁହଁ ଲମ୍ବା, (ବ.କ.ଧ) ଲମ୍ବାମୁହଁ।

ଦୀର୍ଘାହ୍ନ—ପୁଂ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ଅହ୍ନ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ (ଯେଉଁ ସମୟରେ ଦିନ ବଡ଼)।

ଦୀର୍ଘିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+କ+ଆ) ବଡ଼ ପୋଖରୀ, ଲମ୍ବା ପୋଖରୀ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ-ବାପୀ), (ଗ୍ରା.ବ) ପ୍ରାଚୀନ ଅର୍ଣ୍ଣବ ପୋତବିଶେଷ।

ଦୀର୍ଘୀକୃତ—ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+ଚ୍ବି+କୃତ) ଯାହାକୁ ଦୀର୍ଘ କରାଯାଇଅଛି, (ବ) ଦୀର୍ଘୀକରଣ।

ଦୀର୍ଘୀଭୂତ—ବଂ. (ଦୀର୍ଘ+ଚ୍ବି+ଭୂତ) ଯାହା ପୂର୍ବେ ଦୀର୍ଘ ନ ଥିଲା ବର୍ତ୍ତମାନ ହୋଇଅଛି, (ବ) ଦୀର୍ଘୀଭାବ।

ଦୀର୍ଘେଷୁକାରୁ—ପୁଂ. ବ. ଉଚ୍ଚଶ୍ରେଣୀଲୋକ।

ଦୀର୍ଘୋଚ୍ଚାରଣ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ ଉଚ୍ଚାରଣ) ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଗୁରୁ ଉଚ୍ଚାରଣ

ଦୀର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦୃ+ର୍ମ.ତ) ବିଦାରିତ, ଭଗ୍ନ, ଖଣ୍ଡିତ, (ଦୃ+କ.ତ) ଭୀତ, ବ.(ଦୃ+ଭାବ.ତ) ବିଦାରଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଣ୍ଣା।

ଦୁ—(ଧାତୁ) ଉତ୍ପୀଡ଼କରିବା, ପୋଡ଼ିଦେବା, ପୀଡ଼ା ଦେବା, ଦୁଃଖଦେବା, କଷ୍ଟ ବା ଦୁଃଖ ପାଇବା, ଗତିକରିବା।

ଦୁ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି) ଦୁଇ।

ଦୁଆ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱି) କଉଡ଼ି ଓ ପଣା ଖେଳର ୨.ସଂଖ୍ୟକ ସାର, ଦୁଇବିନ୍ଦୁ-ଥିବା ତାସ, କାଟ ଦେବା ସମୟେ ଦିଆଯିବା ଏକପସ୍ତ କାଦୁଅ.(ଦୋ-ଧାତୁ) ଧାନ କଟାଯିବା, (ବଂ) ଦୁଇଥର ବଟା ହୋଇଥିବା, ଦୁଇଥର କୁଟାହୋଇଥିବା. ଦ୍ୱିତୀୟ, (ସଂ-ଧ୍ରୁବକ) ଗୀତରେ ପାଳିଆ ଧରିବା ବା ବୋଲିବା ପାଳି, କଟାଯାଇ-ଥିବା, (ଯା.ବ).ଆଶୀର୍ବାଦ, ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା, କୋରାନର ଗୋଟିଏ ମନ୍ତ୍ର।

ଦୁଆଁ—ଗ୍ରା.ବ.(ସଂ-ଦୋହନ, ଦୁହଧାତୁ) ଦୁହାଁ ଦେଟ, (ପ୍ରା.ସମ୍ବଲ.ବ.) ଯଥା।

ଦୁଆକ—ଗ୍ରା. ବ. (ପାନବରଜିଆ ଭାଷା) ପାନଲତାର ଦୁଇଟି ପୋତକୁ ବା କେତୁକୁ ଏକତ୍ର ବାନ୍ଧିବାପାଇଁ ପ୍ରଥମ-ଗଣ୍ଠି, ଯାହାକି ଦୁଇପୋତର ମଧ୍ୟରେ ଥାଏ।

ଦୁଆଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଶାରେ ଯୁଦ୍ଧରେ ବ୍ୟବହୃତ ଦୁଇ କେନା ଥିବା ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ।

ଦୁଆତ—ଯା. ବ. (ଆରବୀ—ଦାବାତ୍) ମସୀଧାର, କାଳିଘଡ଼ି।

ଦୁଆତକଲମ—ଯ.ବ.(ସହଚର, ଦାବାତ୍+ କଲମ) କାଳିଘଡ଼ି ଓ କଲମ।

ଦୁଆତପୂଜା—ଗ୍ରା.ବ. ବିହାର ଅଞ୍ଚଳରେ କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳଦ୍ୱିତୀୟା ଦିନ ଅନୁଷ୍ଠିତ ପର୍ବବିଶେଷ। [ତିଥି।

ଦୁଆଦଶୀ—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱାଦଶୀ) ଦ୍ୱାଦଶୀ

ଦୁଆଦୁଇ—(ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ. ବ.) (ସଂ-ଦ୍ୱୋଧାତୁ) ଦୁଆଦୋଇ, ଧାନ୍ୟ ଦର ଛେଦନ କର୍ମ।

ଦୁଆନ—(ପ୍ରା.ସିଂହଭୂମ) ବ. ଦେଓ୍ୱାନ୍।

ଦୁଆପଡ଼ୁଆଁ—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱିତୀୟ ଓ ପ୍ରଥମ) ଜ୍ୟେଷ୍ଠସନ୍ତାନ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦ୍ୱିତୀୟସନ୍ତାନ, ମୃତ ଜ୍ୟେଷ୍ଠସନ୍ତାନ ତଳିଆ ଦ୍ୱିତୀୟସନ୍ତାନ।

ଦୁଆପାଳ—ଗ୍ରା.ବ. ଦୁଆରପାଳ ଦେଖ।

ଦୁଆପିକା—ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜାମ) ବ. ଏକପ୍ରକାର କଉଡ଼ିଖେଳ।

ଦୁଆବ—ଯା. ବ. (ଫା-ଦୁଆବା) (ସଂ-ଦ୍ୱି+ଅପ୍) ଦୁଇନଦୀର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଦେଶ, ଗଙ୍ଗା ଓ ଯମୁନାର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଦେଶ।

ଦୁଆବଟା—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱିବର୍ତ୍ତ) ଦୁଇଥର ବଟା ହୋଇଥିବା।

ଦୁଆଯିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଦୋ ଧାତୁ) (ଶସ୍ୟ) କଟାଯିବା।

ଦୁଆର—ଗ୍ରା. ବ. ଦରଜା, ଫାଟକ, ଦ୍ୱାରନିକଟସ୍ଥ ପିଣ୍ଡା, ପ୍ରାଙ୍ଗଣ, ଅଗଣା, ଶସ୍ତ୍ରବିଶେଷ।

ଦୁଆରକଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଦ୍ୱାର ଓ ଜ୍ୱାଲ୍ଧାତୁ) ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦକରିବା, କବାଟ ରୁଦ୍ଧକରିବା।

ଦୁଆରଗଡ଼ା—(ପ୍ରା. ଯାଜପୁର: ବ.) ଦ୍ରବ ବିବାହରେ ସଦର ଦୁଆରମୁହଁରେ ଓ କାନ୍ଥରେ ଦିଆଯିବା ଝୋଟି ବା ଚିତା।

ଦୁଆରଜଗା(ଗେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘର ଜଗିବ ପାଇଁ ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ଲୋକ ରଖାଇବା।

ଦୁଆରଜଗିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯେ ଦ୍ୱାରରେ ପହରା ଦିଏ,(ବ) ଦ୍ୱାରରକ୍ଷକ, ଦ୍ୱାରୀ।

ଦୁଆରଜଗିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦୁଆରମୁହଁରେ ଠିଆହେବା, ଦ୍ୱାର ରକ୍ଷାକରିବା।

ଦୁଆରଦିଆ—ଗ୍ରା.ବ. ଦୁଆର କଳିବା।

ଦୁଆରଦୁଆର—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ପ୍ରତିଘର।

ଦୁଆରଦୁଆରମାଗିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି ପ୍ରତିଘର ମାଗିବୁଲିବା।

ଦୁଆର ନ ମାଡ଼ିବା—କ୍ରି. କ୍ରି.. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଦ୍ୱାର ନିକଟକୁ ଆଦୌ ନ ଆସିବା ।

ଦୁଆରପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.ବି.ସାମାଜିକ ଗୋଳମାଳରେ କୌଣସି ଲୋକର ଘରକୁ ନ ଯିବା ବା ଖିଆପିଆ ନ କରିବା, ବସନ୍ତକାଦି ରୋଗଯୋଗୁଁ ଜନଶୂନ୍ୟ ହେବା ।

ଦୁଆରପାଳି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱି + ପାଳି) (ସଂ-ଦ୍ୱିରାଗମନ) ବଡ଼ିଲା କନ୍ୟାର ଦ୍ୱିତୀୟଥର ଶାଶୁଘରକୁ ଯିବା ।

ଦୁଆରଫିଟାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବନ୍ଦ ହୋଇଥିବା କବାଟକୁ ମୁକ୍ତ ବା ମେଲାକରିବା କନ୍ଦବାଟକୁ ମେଲା କରିଦେବା,ଦୁଆର ମେଲାକରିବା ।

ଦୁଆରବନ୍ଧ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱାରବନ୍ଧ) ଦେହଳୀ, କବାଟର ଚଉକାଠ,ଏରୁଣ୍ଡି-ବନ୍ଧ ।

ଦୁଆରମଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଅନ୍ୟର ଘରକୁ ଯିବା, (କ୍ରି) ଦୁଆରମାଡ଼ିବା ।

ଦୁଆରମୁହଁ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦ୍ୱାରମୁଖ)ଗୃହର ପ୍ରବେଶମାର୍ଗ ।

ଦୁଆରୀ—(ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ. ବି.) ଦୌରୀ ।

ଦୁଆରୀ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦ୍ୱାରୀ) (ଫା-ଦରବାନ୍) ଦ୍ୱାରରକ୍ଷକ, ଦରୁଆନ୍, ଦ୍ୱାରପାଳ, ଗ୍ରାମ୍ୟ ଯାତ୍ରାଦଳର ବିଦୂଷକ ।

ଦୁଆରୀପୂଜା—ଗ୍ରା.ବି. ଯାତ୍ରାରେ ଠାକୁର ଦାଣ୍ଡରେ ବିଜେ ହେଲାବେଳେ ଗୃହସ୍ଥ ସ୍ୱ ଦ୍ୱାରରେ ଯେଉଁ ଭୋଗାଦି ପୂଜା କରାଏ ତା କରେ ।

ଦୁଆଳି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦୋଧାତୁ) ଧାନକଟାଳୀ, (ବିଂ) ଦୁହାଁଳି ଦେଖ ।

ଦୁଆଳିଆ—ଯା.ବିଂ.(ଫା-ଦିବାଲା)ଦେବାଳିଆ, ଋଣ ପରିଶୋଧରେ ଅସମର୍ଥ, ନିର୍ଧନ,ଗରିବ,ଦାନ କରି କରି ନିଃସ୍ୱ, ସର୍ବସ୍ୱାନ୍ତ ।

ଦୁଇ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦ୍ୱି,ଦ୍ୱୟ,ଦ୍ୱୌ; ପ୍ରା-ଦୁଅ. ଇଂ. ଟୁ , ଜର୍ମାନୀ.ଡ଼ଓ).ଦୁଇସଂଖ୍ୟ, (ବିଂ) ଦ୍ୱିସଂଖ୍ୟକ, ଦ୍ୱିତୀୟ, କେତେକ, ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ—ଗୃହାଳୀ) ଝାଡ଼ାଫେରି ଯିବାପାଇଁ ଛୁଟି ଗୁରୁଙ୍କୁ କରିବା ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଦୁଇଏକ—ଗ୍ରା.ବିଂ.(ସଂ-ଦ୍ୱି + ଏକ)କିଛି, କେତେକ ।

ଦୁଇକଡ଼ାରହୋଇଯିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଅତ୍ୟନ୍ତ ହୀନ ଅବସ୍ଥାପନ୍ନ ହୋଇଯିବ , ଅପଦାର୍ଥ ହୋଇଯିବା,ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅପମାନିତ ହେବା ଅତି ତୁଚ୍ଛ ବୋଲି ପରିଗଣିତ ହେବା ।

ଦୁଇଗୁଣ—ଗ୍ରା.ବି.ବିଂ ଓ ବିଂ.ର ବିଂ. ସଂ-ଦ୍ୱିଗୁଣ) ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ଅତି ବେଶି, ଦୋହରି, ଡବଲ ।

ଦୁଇଗୋଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ବି. ଦିଗୋଡ଼ିଆ ଦେଖ, ଦୁଇଦଳିଆ ଦେଖ ।

ଦୁଇଟା—ଗ୍ରା. ଦ୍ୱିସଂଖ୍ୟା ।

ଦୁଇଟିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଇଜଣ ଏକତ୍ର ହୋଇଥିବା,ଦୁଇସଂଖ୍ୟା ସମନ୍ୱିତ ରାଶି, ଯୋଡ଼ିଯୋଡ଼ି ହୋଇ ।

ଦୁଇଠା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦ୍ୱିସ୍ଥାନ)ଦୁଇସ୍ଥାନ, ଦୁଇଜାଗା, ଅବ୍ୟ. ଦୁଇସ୍ଥାନରେ, ଦୁଇଥର ।

ଦୁଇଦଳିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱିଦଳ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୁଇପକ୍ଷରେ ଯୋଗଦିଏ

ଦୁଇଦିନ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱି+ଦିନ) (ଲ.ଅର୍ଥ) କେତେକସମୟ, କେତେଦିନ ମାତ୍ର ।

ଦୁଇଦିନିଆ(ଆ)—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି+ଦିନ) ଅଳ୍ପଦିନ ସ୍ଥାୟୀ, ଅଚିରସ୍ଥାୟୀ ।

ଦୁଇନାଆ(ହା)ରେ ଗୋଡ଼ଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦୁଇନାବରେ ଏକ ସମୟରେ ଗୋଡ଼ ପକାଇବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଏକାବେଳକେ ଦୁଇଟି ଅବଲମ୍ବନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ଦୁଇପାଖିଆ(ଆଁ)—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ପରିବାରରେ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କେହି ନଥାନ୍ତି, (ବିଂ)କେବଳ ମାତ୍ର ବିବାହିତ ଦମ୍ପତିବିଶିଷ୍ଟ (ପରିବାର) ।

ଦୁଇପରାଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱି+ପ୍ରାଣୀ) ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ, ପିତୃମାତୃ ଓ ଅପତ୍ୟାଦି-ସ୍ଥାନ ଦମ୍ପତି ।

ଦୁଇପଲ୍ଲକପାଟ—(ପ୍ରା.ବସ୍ତ୍ର)ବି.ଜାଉଁଳି କବାଟ ।

ଦୁଇପହର—ଗ୍ରା, ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱି+ପ୍ରହର) ଦ୍ୱିପହର ଦେଖ ।

ଦୁଇପହରିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ବିଂ. ଦ୍ୱିପହରିଆ ଦେଖ ।

ଦୁଇହାତିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ.ଦ୍ୱିହାତିଆ ଦେଖ ।

ଦୁଇଛି—ଗ୍ରା. (ଇତର)କ୍ରି.(ଦିଶୁଛନ୍ତି ସ୍ତ୍ରୀର ରୂପାନ୍ତର) ଦିଶୁଛି, ଦେଖାଯାଉଛି ।

ଦୁଉଣୀ—ଗ୍ରା.ବି.ଗ୍ରେଟ ଜାହାଜ,ସୁଲୁପ୍ ।

ଦୁଃ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଛି, ଧିକ୍, ଧିକ୍,(ଦୋ-କ.ରେ) ଦୁଷ୍ଟ,ନିନ୍ଦିତ, ନିଷିଦ୍ଧ,ଦୁଃଖ ।

ଦୁଃକୂଳ—ପୁଂ.ବି.ଗ୍ରେରନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ

ଦୁଃଖ୍—(ଧାତୁ) ବି. କ୍ଲେଶଦେବା, କଷ୍ଟ ପାଇବା ।

ଦୁଃଖ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁଃଖ୍+ଘ.ଅ) କ୍ଲେଶ, କଷ୍ଟ,ବେଦନା,ଜ୍ୱାଳା,ଯନ୍ତ୍ରଣା, ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା, ବିପଦ, ସଙ୍କଟ, ଅସୁଖ, ପୀଡ଼ା, ମନଃପୀଡ଼ା, କ୍ଷୋଭ, ଅଧର୍ମ ହେତୁ ଆତ୍ମାର ଗ୍ଲାନି, ଆକ୍ଷେପ, ଅନୁତାପ,(ଦୁଃଖମୟ) ସଂସାର,.ବିଂ. (ଦୁଃଖ+କ.ଅ) ଦୁଃଖଜନକ, କ୍ଲେଶକର, (ଗ୍ରା. ବି) ଦୁଃଖ ଦେଖ, (ବିପ) ସୁଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁଃଖା ।

ଦୁଃଖକର—ବିଂ. (ଦୁଃଖ+କୃ+ କ.ଅ) କ୍ଲେଶକର, ଯାହା କଷ୍ଟଦିଏ ।

ଦୁଃଖକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆକ୍ଷେପ କରିବା, ଅଭିମାନ କରିବା, ବିରକ୍ତହେବା,ଦୁଃଖ ଧନ୍ଦା କରିବା, ମୂଲାଲଗିବା, ଆପଣାର ମନୋଦୁଃଖ ପରଆଗେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ।

ଦୁଃଖଗ୍ରାମ—ପୁଂ.ବି.(ଦୁଃଖ+ଗ୍ରାମ)ଭବତତ୍ତ୍ୱ; ସଂସାର, ଦୁଃଖଲୋକ, ଦୁଃଖାୟତନ ।

ଦୁଃଖଜନକ—ବିଂ.(ଦୁଃଖ+ଜନ+କ. ଅକ) କଷ୍ଟଦାୟକ ।

ଦୁଃଖଜାତ—କ୍ରି. ବିଂ. ସଂଜାତଦୁଃଖ, (କ୍ଲୀ) ଭବତତ୍ତ୍ୱ; ଦୁଃଖସମୁଦାୟ ।

ଦୁଃଖଜୀବୀ— ବିଂ. (ଦୁଃଖ+ଜୀବ+ କ.ଇନ୍) ଯେ କଷ୍ଟରେ ଜୀବନ ଯାପନ କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃଖଜୀବିନୀ । [ଭାବ ।

ଦୁଃଖତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁଃଖ+ତା)ଦୁଃଖର

ଦୁଃଖତ୍ରୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁଃଖ + ତ୍ରୟ) ତ୍ରିବିଧ ସାଂସାରିକ . ଦୁଃଖ, ତ୍ରିତାପ, (ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ, ଆଧିଭୌତିକ ଓ ଆଧିଦୈବିକ ଏହି ତ୍ରିବିଧ ଦୁଃଖ) ।

ଦୁଃଖଦ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୁଃଖ + ଦ + କ.ଅ)ଯାହା ଦୁଃଖଦେଏ, ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃଖଦା ।

ଦୁଃଖଦଗ୍ଧ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୁଃଖ + ଦଗ୍ଧ) ଂଗତ୍ର; କ୍ଲେଶକର, ଦୁଃଖଜନକ, ଅତି ଦୁଃଖିତ ।

ଦୁଃଖଦାୟକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୁଃଖ + ଦା + କ.ଅକ) ଯାହା ଦୁଃଖ ଦିଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃଖଦାୟିକା ।

ଦୁଃଖଦରି—ପୁଂ. ବି. (ଦୁଷ୍ଟ + ଖଦର) ମହାସାର ଖଦିର ବିଶେଷ ।

ଦୁଃଖଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କଷ୍ଟଦେବା,ପୀଡ଼ା ଦେବା ।

ଦୁଃଖଦୋହ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଯେଉଁ ଗାଈ ଠାରୁ ଅତି କଷ୍ଟରେ ଦୁଗ୍ଧ ଦୁହାଁଯାଏ ।

ଦୁଃଖଧନ୍ଦା—ଗ୍ରା. ବି. ସଂସାର ଯାତ୍ରା ନିର୍ବାହ ନିମନ୍ତେ ଦୈନିକ ପରିଶ୍ରମ, ବ୍ୟବସାୟ, ଜୀବିକା ।

ଦୁଃଖନିବହ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦୁଃଖ + ନି + ବହ + ମଂ.ଅ) ଦୁଃସହ ।

ଦୁଃଖପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଦୁଃଖସହିବା, କଷ୍ଟ ସହିବା,କଷ୍ଟପଡ଼ିବା, (ପ୍ରା) ବି. ଦୁଃଖର ସମୟ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ।

ଦୁଃଖପାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. . କଷ୍ଟଭୋଗ କରିବା, ପ୍ରସବ ବେଦନା ଭୋଗକରିବା, ବିପନ୍ନହେବା ।

ଦୁଃଖପାଶୋରା—ଗ୍ରା ବିଂ. (ସଂ-ଦୁଃଖ-ବିସ୍ମରଣ) ଯାହା ଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟ ଦୁଃଖ ଭୁଲିଯାଏ ।

ଦୁଃଖପ୍ରଦ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୁଃଖ + ପ୍ର + ଦା + କ.ଅ) ଦୁଃଖଦ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃଖପ୍ରଦା ।

ଦୁଃଖବହୁଳ—ବିଂ. (ଦୁଃଖ + ବହୁଳ) କ.ଗ୍ର, ଦୁଃଖମୟ, ସର୍ବତ୍ରରେ ଦୁଃଖଭୋଗ ବେଶି, (ବି) ଦୁଃଖବହୁଳତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃଖବହୁଳା ।

ଦୁଃଖଭାଗୀ—ପୁଂ. ବିଂ.(ଦୁଃଖ + ଭଜ୍ + କ.ଣିନ୍)ଦୁଃଖରେ ସାଥୀ,ଦୁଃଖୀ; ଦୁଃଖ ଭୋଗକାରୀ. (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃଖଭାଗିନୀ ।

ଦୁଃଖଭଜନ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଃଖ ସହିବାକୁ ଅଭିପ୍ରେତ ।

ଦୁଃଖଭୋଗ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁଃଖ + ଭୋଗ) ଂଗତ୍ର. କଷ୍ଟପାଇବା ।

ଦୁଃଖମୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୁଃଖ + ମୟ) ଦୁଃଖରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃଖମୟୀ ।

ଦୁଃଖର ବିଷୟ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଃଖଜନକ ବ୍ୟାପାର ।

ଦୁଃଖର ସାଥୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଲୋକ ଅନ୍ୟର ଦୁଃଖ ଦେଖି ସହି ନପାରି ତାହାର ଦୁଃଖ ମୋଚନ କରିବାକୁ ଯତ୍ନ ଏ,ଦୁଃଖରେ ଅନ୍ୟର ସହାୟ,ବିପଦ-ବନ୍ଧୁ ।

ଦୁଃଖଲବ୍ଧ—ବିଂ.(ଦୁଃଖ + ଲବ୍ଧ)ଂଗତ୍ର. ଯାହା ଅତି କଷ୍ଟରେ ମିଳିଥାଏ ।

ଦୁଃଖଲବ୍ଧିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦୁଃଖରେ ଯାହା ମିଳେ,ରଙ୍ଗୀ ବିଶେଷ ।

ଦୁଃଖଲଭ୍ୟ—ବିଂ. (ଦୁଃଖ + ଲଭ୍ୟ) ଂଗତ୍ର, ଯାହା ଅତି କଷ୍ଟରେ ମିଳେ ।

ଦୁଃଖଲାଗିବା—ଗ୍ରା. ବି. ହୃଦୟରେ ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କରିବା, (ଗ୍ରା. କ୍ରି) ଦୁଃଖମୟ ଜଣାପଡ଼ିବା ।

ଦୁଃଖଲିଲକ—ପୁଂ.ବି. ସଂସାର ।

ଦୁଃଖଶୀଳ—ତ୍ରି.ବିଂ. (ଦୁଃଖ + ଶୀଳ୍ + ଅ) ଯେ ସର୍ବଦା ଦୁଃଖାନୁଭବ କରେ ।

ଦୁଃଖସମୁଦ୍ର—ବି.(ଦୁଃଖ + ସମୁଦ୍ର;ରୂପକ) ସମୁଦ୍ରପରି ଅସୀମ ଦୁଃଖ ।

ଦୁଃଖସାଗର—ପୁଂ.ବି. ଦୁଃଖର ସମୁଦ୍ର ।

ଦୁଃଖସାଧ୍ୟ—ବିଂ.(ଦୁଃଖ + ସାଧ୍ୟ), ଂଗତ୍ର; ଦୁଃସାଧ୍ୟ,ଯାହା କଷ୍ଟରେ ସାଧିତ ହୁଏ ।

ଦୁଃଖସୁଖ—ବି. (ବିପରୀତାର୍ଥକ ସହଦର, ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଦୁଃଖ ଓ ସୁଖ, କଷ୍ଟ ଓ ଆନନ୍ଦ, ସଂସାରିକ ଅନୁଭବ ।

ଦୁଃଖସୁଖହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱସ୍ୱ ଦୁଃଖ ଓ ସୁଖ ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା ।

ଦୁଃଖସ୍ପର୍ଶ—ବି. ଦୁଃଖସ୍ପର୍ଶ ।

ଦୁଃଖସଞ୍ଚାର—ପୁଂ. ବି. କଷ୍ଟେ ଯାପନ, କଷ୍ଟଭୋଗ ।

ଦୁଃଖସ୍ପର୍ଶ—ବି. ଦୁଃଖଭୋଗ ।

ଦୁଃଖହର—ପୁଂ. ବି. (ଦୁଃଖ + ହୃ + କ.ଅ,ଉପ.ତତ୍ର; ଂଗତ୍ର) ଦୁଃଖନାଶକ, କ୍ଲେଶନିବାରକ ।

ଦୁଃଖହାରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୁଃଖ + ହୃ + ଅ.ଆ) ଦୁଃଖନାଶିନୀ ଦୁର୍ଗା ।

ଦୁଃଖହାରୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଦୁଃଖ + ହୃ + ଇନ୍) ଦୁଃଖହର ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃଖହାରିଣୀ ।

ଦୁଃଖାକର—ପୁଂ. ବି. (ଦୁଃଖ + ଆକର) ଦୁଃଖର ଖଣି,ସଂସାର(ବିଂ)ଦୁଃଖଦାୟକ

ଦୁଃଖାତ୍ମକ—ବିଂ. ଦୁଃସ୍ୱଭାବ, ଦୁଃଖ ସନ ।

ଦୁଃଖାନ୍ୱିତ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦୁଃଖ + ଅନ୍ୱିତ) ଦୁଃଖଯୁକ୍ତ ।

ଦୁଃଖାର୍ତ୍ତ—ତ୍ରି. ବିଂ: (ଦୁଃଖ + ଆର୍ତ୍ତ) (ଂଗତ୍ର) ଦୁଃଖ ପୀଡ଼ିତ, ଯେ ଦୁଃଖରେ କାତର ହୋଇଅଛି ।

ଦୁଃଖାଦୁଃଖୀ—ଗ୍ରା. ବି. ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ମନାପମାନ; ମନୋମାଳିନ୍ୟ ।

ଦୁଃଖାନ୍ତ—ବି. (ଦୁଃଖ + ଅନ୍ତ), ଂଗତ୍ର; ଦୁଃଖର ଶେଷ,(ବି.ଗ୍ର) ଯାହାର ପରିଣାମ ଦୁଃଖ, ଯେଉଁ ନାଟକ ବା ଉପନ୍ୟାସର ଶେଷରେ ଦୁଃଖମୟ ଘଟଣା ବିବୃତ ହୋଇଅଛି ।

ଦୁଃଖିତ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଦୁଃଖ + ସଜାତାର୍ଥେ ଇତ ବା ଦୁର୍ + ଖ୍ୟା + ମଂ.ତ) ଦୁଃଖପ୍ରାପ୍ତ, କ୍ଲିଷ୍ଟ, ସନ୍ତପ୍ତ.ଦୁଃଖୀ. ଦୁଃଖଯୁକ୍ତ, ଅସୁଖୀ, କ୍ଲିଷ୍ଟ, (ବି) (ଦୁର୍ + ଖ୍ୟା + ଭା.ତ) ଦୁଃଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃଖିତା ।

ଦୁଃଖୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଦୁଃଖ + ଇନ୍)ଦୁଃଖିତ, ଦରିଦ୍ର୍ୟପୀଡ଼ିତ, ଗରିବ,ଦୀନ,ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାଗ୍ରସ୍ତ. (ଗ୍ରା.ବିଂ.) ଦୁଃଖଭୋଗକାରୀ, (ବି) କରିଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃଖିନୀ ।

ଦୁଃଖୀଧନ—ଗ୍ରା.ବି.ଗରିବର ଧନ ଯେପରି ପ୍ରିୟ ସେହିପରି ପ୍ରିୟତମ ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି

ଦୁଃଖୀରତନ—ଗ୍ରା.ବି. ଦୁଃଖୀର ସଙ୍ଗାଳି ଦୁଃଖୀଧନ ଦେଖ ।

ଦୁଃଖୀଶ୍ୟାମଦାସ--ମେଦନୀପୁରର "ଗୋବିନ୍ଦ ମଙ୍ଗଳ" ନାମକ କାବ୍ୟ ରଚୟିତା।

ଦୁଃପ୍ରାପ୍ୟ—ହି.ବିଂ. ଦୁଃଖଲଭ୍ୟ।

ଦୁଃଶକୁନ—ବି. (ଦୁର୍+ଶକୁନ),କ.ଧା; ଅଶୁଭ ଲକ୍ଷଣ, ମନ୍ଦ ପକ୍ଷ ଲକ୍ଷଣ,(ବିଂ) (ବ.ଶ୍ରୀ) ଅଶୁଭ ଲକ୍ଷଣବିଶିଷ୍ଟ।

ଦୁଃଶଲ—ପୁଂ.ବିଂ: ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଜଣେ ପୁତ୍ର।

ଦୁଃଶଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର କନ୍ୟା ଓ ଜୟଦ୍ରଥଙ୍କ ପତ୍ନୀ।

ଦୁଃଶା—ଗ୍ରା.ବି. ଦୁଃଶାସନ ଦେଖ, ଦୁଃଶାସନର ଡାକନାମ।

ଦୁଃଶାସ—ପୁଂ.ବି.(ଦୁର+ଶ ସ୍+ମଂ.ଅ) ଦୁର୍ଦ୍ଦମ, ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃଶାସା।

ଦୁଃଶାସନ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଶାସ୍+ମଂ.ଅନ) ଦୁର୍ଦ୍ଦମ୍ୟ, (ବି) ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର ଜଣେ ଭାଇ, (କ.ଧା—ଦୁ+ଶାସନ) ମନ୍ଦଶାସନ, କଷ୍ଟକର ଶାସନ।

ଦୁଃଶୀଳ--ପୁଂ.ବିଂ.(ଦୁର୍+ଶୀଳ),ବ.ଶ୍ରୀ; ଦୁଷ୍ଟସ୍ୱଭାବ, ଦୁଷ୍ଟଚରିତ୍ର, (ବି)ଦୁଃଶୀଳତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃଶୀଳା।

ଦୁଃଶୀଳତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୁଃଶୀଳ+ତା) ଅବିନୟତା, ଦୁଷ୍ଟଚରିତ୍ରତା।

ଦୁଃଶୋଧ—ବିଂ.(ଦୁର୍+ଶୁଧ+ମଂ.ଅ) ଯାହାକୁ ଶୋଧନ କରିବା ଅତି କଷ୍ଟକର, ଦୁଃଶୋଧ।

ଦୁଃଶ୍ରବ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଶ୍ରୁ+ମଂ.ଅ) ଯାହା ଶୁଣିଲେ ମନରେ କଷ୍ଟ ହୁଏ, ଯାହା କଷ୍ଟରେ ଶୁଣାଯାଇ ପାରେ, ଅଶ୍ରାବ୍ୟ, ଶ୍ରୁତକଟୁ, (ବି) ଦୁଃଶ୍ରବତା, କାବ୍ୟର ଦୋଷବିଶେଷ।

ଦୁଃଶ୍ରାବ୍ୟ—ବିଂ. (ଦୁର୍+ଶ୍ରୁ+ମଂ.ଯ) ଦୁଃଶ୍ରବ ଦେଖ, (ବି) ଦୁଃଶ୍ରାବ୍ୟତା।

ଦୁଃଷନ୍ଧି—ପୁଂ.ବି. ଦୁଷ୍ଟସନ୍ଧି, ମନ୍ଦସନ୍ଧି।

ଦୁଃଷମ—ହି.ବି.(ଦୁର୍+ସମ)ନିନ୍ଦନୀୟ, (ବି) ଦୁଃଷମତା।

ଦୁଃଷମ୍ବସ୍—ଅବ୍ୟ.ଗର୍ହ, ନିନ୍ଦା।

ଦୁଃଷେଧ—ହି.ବିଂ.(ଦୁର୍+ସିଧ୍+ମଂ.ଅ) ଦୁର୍ନିବାର ଦେଖ।

ଦୁଃସଂକଳ୍ପ—ବି. (ଦୁର+ସଂକଳ୍ପ;କ.ଧା) ମନ୍ଦସଂକଳ୍ପ, (ପୁଂ.ବିଂ. ବ.ଶ୍ରୀ) ମନ୍ଦସଂକଳ୍ପକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃସଂକଳ୍ପା।

ଦୁଃସଙ୍ଗ—ବି. (ଦୁର୍+ସଙ୍ଗ; କ.ଧା) କୁସଙ୍ଗ, ମନ୍ଦସଙ୍ଗ, (ପୁଂ.ବିଂ.) ମନ୍ଦସଙ୍ଗକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃସଙ୍ଗା।

ଦୁଃସମ—ହି.ବିଂ.କୁତ୍ସିତ,ନିନ୍ଦନୀୟ।

ଦୁଃସମୟ—ପୁଂ.ବି.(ଦୁର୍+ସମୟ)ମନ୍ଦସମୟ, ଅଭାବଯୁକ୍ତ କାଳ, ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ, ବିପତ୍ତିକାଳ।

ଦୁଃସହ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୁର୍+ସହ+ମଂ.ଅ) ଅସହନୀୟ, ଅସହ୍ୟ, ଅତି କଷ୍ଟଦାୟକ, (ବି) ଦୁଃସହତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃସହା, (ବି) ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ପୁତ୍ରବିଶେଷ।

ଦୁଃସହା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ନାଗଦମନୀ ଦେଖ।

ଦୁଃସାଧୀ—ପୁଂ.ବି.(ଦୁର୍+ସାଧ+କ.ଇନ୍) ଦ୍ୱାରୀ, ଦ୍ୱାରପାଳ।

ଦୁଃସାଧ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର୍+ସାଧ+ମଂ.ଯ) ଯାହା କଷ୍ଟରେ ସାଧନକରାଯାଇପାରେ, କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ, ଯେ ରୋଗ ସହଜେ ଭଲ ହୁଏ ନାହିଁ, ଅସାଧ୍ୟ, ଅପ୍ରତିକାର୍ଯ୍ୟ।

ଦୁଃସାହସ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍+ସାହସ) (କ.ଧା) ଅତ୍ୟଧିକ ସାହସ, ଅଖାଡ଼ୁଆପଣ, ଅନୁଚିତ ସାହସ, (ବିଂ—ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୁଃସାହସିକ, (ବି) ଦୁଃସାହସତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃସାହସା।

ଦୁଃସାହସିକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୁଃ+ସାହସ+ଇକ) ବ.ଶ୍ରୀ, ନିର୍ଭୀକ, ହାଇସାହାସିଆ, ଅସମସାହସିକ, ଅନୁଚିତ ସାହସୀ, (ବି) ଦୁଃସାହସିକତା, ଦୁଃସାହସିତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃସାହସିକା, ଦୁଃସାହସିନୀ।

ଦୁଃସୁ(ଷୁ)ପ୍ତ—ହି. ବିଂ. ଦୁଷ୍ଟ ସ୍ୱପ୍ନଯୁକ୍ତ, (କ୍ଲୀ) ଦୁଷ୍ଟସ୍ୱପ୍ନ।

ଦୁଃସୂତ—ହି. ବିଂ. ଦୁଃସ୍ଥା ସୂତ।

ଦୁଃସ୍ଥ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୁଷ୍ଟା ସ୍ତ୍ରୀ।

ଦୁଃସ୍ଥ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୁର୍+ସ୍ଥା+କ.ଅ) ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାଗ୍ରସ୍ତ, ଦୁଃଖିତ, ଦରିଦ୍ର, ମୂର୍ଖ, ଲୁବ୍ଧ, (ବି) ଦୁସ୍ଥତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁସ୍ଥା।

ଦୁଃସ୍ଥିତ—ପୁଂ.ବିଂ(ଦୁର୍+ସ୍ଥା+କ.ତ) ଦୁଃଖରେ ପତିତ, ଦୁଃଖେ ଅବସ୍ଥିତ।

ଦୁଃସ୍ଥିତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୁର୍+ସ୍ଥିତି କ.ଧ; ଦୁର+ସ୍ଥା+ଭା.ତି) ମନ୍ଦ ଅବସ୍ଥା, ଅସ୍ଥିରତା,ଦୁଃଖେ ଅବସ୍ଥାନ,ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା।

ଦୁଃସ୍ପର୍ଶ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୁର୍+ସ୍ପୃଶ୍+ମଂ. ଅ) ଯାହା ଛୁଇଁଲେ କଷ୍ଟ ହୁଏ, ଦୁଃଖରେ ସ୍ପର୍ଶନୀୟ, (ବି) କପିକଚ୍ଛୁ, ବାଇଡ଼ଙ୍ଗ, ଲତାକରଞ୍ଜ, କଣ୍ଟକାରୀ ଦେଖ, ଆକାଶଗଙ୍ଗା, (ବି) ଦୁଃସ୍ପର୍ଶତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃସ୍ପର୍ଶା।

ଦୁଃସ୍ଫୋଟକ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର୍+ସ୍ଫୁଟ++ଅ) ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ।

ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର୍+ସ୍ୱପ୍ନ)କ.ଧ; ମନ୍ଦସ୍ୱପ୍ନ, ଅଶୁଭସ୍ୱପ୍ନ, ଶୋଇଥିବା ଲୋକର ଭୀତି ଉତ୍ପାଦକ ସ୍ୱପ୍ନ।

ଦୁଃସ୍ୱଭାବ—ବି. (ଦୁର୍+ସ୍ୱଭାବ)କ.ଧ; ମନ୍ଦସ୍ୱଭାବ, (ପୁଂ.ବିଂ) ମନ୍ଦସ୍ୱଭାବାପନ୍ନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଃସ୍ୱଭାବା।

ଦୁଡ଼ିକବା—ପ୍ରା. (ସିଂହଭୂମ) ହି.ଉଙ୍କିମାରିବା, ଉଣ୍ଡିବା।

ଦୁକ୍(କୁ)ଦୁକ୍(କୁ)—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଦକଦକ, ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡର କମ୍ପନ ବା ସ୍ପନ୍ଦନ, ଧଡ଼୍‌ଧଡ଼୍, (ବିଂ) ଭୟରେ ଅସ୍ଥିର, ସ୍ପନ୍ଦିତ, କମ୍ପିତ।

ଦୁକ୍(କୁ)ଦୁକି—ଗ୍ରା.ବି.ହୃଦୟ, ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡ, ହୃଦୟର ସ୍ପନ୍ଦନ, ଗଳାରେ ପିନ୍ଧିଥିବା ହାରବିଶେଷ।

ଦୁକ୍(କୁ)ଦୁକିପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଭୀତି ଦୁକ୍ ଦୁକ୍ ହେବା।

ଦୁକ୍(କୁ)ଡା—ପ୍ରା. (ବାଲେ) ବି.ତମାଖୁ, ଧୂଆଁପତ୍ର।

ଦୁକା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୋକା ଦେଖ।

ଦୁକାନ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ ଓ ସିଂହଭୂମ)ବି. ଦୋକାନ।

ଦୁକାନ—ଗ୍ରା.(ବାଲେ. ଓ ମେଦନୀପୁର) ଦୋକାନ।

ଦୁକୂଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁ+ଉଳ, କୁ ବା (ଦୁର୍+କୂଳ+କ.ଅ)ପଟ୍ଟଲୁଗା,

ପଟ୍ଟବସ୍ତ୍ର, ଶ୍ୱେତ ବା ଧଳାବସ୍ତ୍ର, ବୃକ୍ଷ-ବଳକାର ତନ୍ତୁରେ ନିର୍ମିତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ବସ୍ତ୍ର, ସୂକ୍ଷ୍ମ ବସ୍ତ୍ର, ଉତ୍ତରୀୟ ବସ୍ତ୍ର ।

ଦୁକୂଳ—(ଶ୍ୟାମ)କାତକ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଜଣେ ବୌଦ୍ଧ ଋଷି ।

ଦୁକୂଳଧାରୀ—ପୁଂ.ବି. (ଦୁକୂଳ+ଧୃ+କ.ଇନ୍) (ରୂପ) ସୂକ୍ଷ୍ମବସ୍ତ୍ର ପରିହିତ, ଉତ୍ତରୀୟଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁକୂଳଧାରିଣୀ ।

ଦୁକୂଳିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ପଟ୍ଟବସ୍ତ୍ର ପ୍ରଧାନ-କାରୀ, ଯେ ପାଟକୁଳା ସର୍ବଦା ପିନ୍ଧିଥାଏ ।

ଦୁଖ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୁଃଖ) ଦୁଃଖ ଶବ୍ଦର ଅପଭ୍ରଂଶ, ରୋଗ, ପୀଡ଼ା, ପ୍ରସବ-ବେଦନା, ବିରସତା, ଅପ୍ରସନ୍ନତା, ଦୁଃଖଧନ୍ଦା, ଦୁଃଖମୟ ବିଷୟ, ଅମଙ୍ଗଳ, ନିର୍ଦ୍ଦନତାଜନିତ-କଷ୍ଟ,(ବିଂ) ଦୁଃଖମୟ, କଷ୍ଟମୟ, ଦୁଃଖଜନକ ।

ଦୁଖଦେବା—ଗ୍ରା.କ.ଅନ୍ୟକୁ କଷ୍ଟଦେବା ।

ଦୁଖପାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କ୍ଲେଶ. ଭୋଗ କରିବା, ପ୍ରସବ କରିବା ପୂର୍ବରୁ କଷ୍ଟ ପାଇବା ।

ଦୁଖପାସରା—(କ-ପ୍ର) ଯେ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଭୁଲାଇଦିଏ, ଦୁଃଖ ନିବାରଣ, ଦୁଃଖହର ।

ଦୁଖଲାଗିବା—ଗ୍ରା. ବି. ମନରେ କଷ୍ଟ ଅନୁଭୂତ ହେବା ।

ଦୁଖା—ଗ୍ରା,ପୁଂ. ବି. (ସଂ-ଦୁଃଖ) ଅପରିଣୀତ ବାଳକର ନାମ ।

ଦୁଖାଇବା—ପ୍ରା.(ସମ୍ପ୍ର)କ୍ରି.ପୀଡ଼ିତହେବା, ବ୍ୟଥାଯୁକ୍ତହେବା, (ଗ୍ରା-କ୍ରି.) ଦୁଃଖ-ଦେବା ।

ଦୁଖାଦୁଖି—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଦୁଃଖ) ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ମାନ ଅଭିମାନ ବା ମନୋମାଳିନ୍ୟ ।

ଦୁଖାନ୍—ପ୍ରା.(ସମ୍ପ୍ର)ବି. (ସଂ-ଦୁଃଖ)ପୀଡ଼ା, ଦେହଦୁଃଖ, ବେଦନା, ବ୍ୟଥା,ଘୋଳା-ବିନ୍ଧା ।

ଦୁଖିତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଃଖିତ ଦେଖ ।

ଦୁଖୀ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ.ଦୁଃଖୀ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବ) ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କ ନାମ, (ପୁଂ. ବ) ଦୁଖା ନାମକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଡାକନାମ ।

ଦୁଖୀଧନ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଃଖୀଧନ ଦେଖ ।

ଦୁଖେସୁଖେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଦୁଖାବସ୍ଥାରେ ଓ ସୁଖାବସ୍ଥାରେ, ସମ୍ପତ୍ତି ବା ବିପତ୍ତି କାଳରେ, ସମ୍ପତ୍ତିଥିବା ଓ ନଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ।

ଦୁଗଡ଼—ଥାନା ନଗରର ୨୦ ମାଇଲ ଉତ୍ତରସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଦୁଗଡ଼ିଆ—ମଧ୍ୟଭାରତର ଭୂପାଳ ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଖଣ୍ଡିଏ ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ।

ଦୁଗା—ଗ୍ରା. ବି. କଉଡ଼ି ଖେଳରେ ଦୁଇ ପଡ଼ିବା ଦାନ, ଲେଙ୍କା, ଶଙ୍କଟ ଖେଳରେ ଦୁଇ ପଡ଼ିବା ଦାନ, ଦୁଗୁ ।

ଦୁଗାଣ—ପ୍ରା.(ସମ୍ପ୍ର)ବି.ଦଉଲତ,ସମ୍ପଦ ।

ଦୁଗାରି—ରାଜପୁତାନାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୁନ୍ଦୀ ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ସହର ।

ଦୁଗୁଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱିଗୁଣ) ଦ୍ୱିଗୁଣ, ଦୁଗୁଣି, ଅପକାର, କଷ୍ଟ, ଅବିଗୁଣ ବୃଦ୍ଧିବା, ବିରକ୍ତି,ଚିଡ଼ିବା,(ବିଂ) ଅଳ୍ପ ପରିମିତ, ସମାନ୍ୟ, ଦ୍ୱିଗୁଣିତ ।

ଦୁଗୁଣା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱିଗୁଣିତ)ଉଙ୍ଗା-ଉପରେ ଆଡ଼ବାଗରେ ଦିଆଯାଇଥିବା କାଠଖଣ୍ଡମାନ, ଦୁଇଗୁଣ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଦ୍ୱିଗୁଣିତ ।

ଦୁଗୁଣିଆ(ଆ)—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱିଗୁଣି) ଅବିଗୁଣିଆ ଲୋକ, ଚିଡ଼ିଲା, ଦ୍ୱିଗୁଣ-ଯୁକ୍ତ, ବିରକ୍ତିକର, ଦୁଇଥର ପାଗ କରାଯାଇଥିବା, ଦୁଇଗୁଣ ଯୁକ୍ତ ।

ଦୁଗୁଣେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.(ଅମୁକ ସଂଖ୍ୟାକ) ଦୁଇରେ ଗୁଣକଲେ ।

ଦୁଗୁଣେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଦ୍ୱିଗୁଣି) ଚିଡ଼ାଇବା, ଏକ କର୍ମକୁ ପୁନଃ ପୁନଃ କରିବା, ଦଉଡ଼ି ଆଦିକୁ ଦ୍ୱିଗୁଣିତ କରିବା ।

ଦୁଗୁଧ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୁଗ୍ଧ) ଦୁଧ ।

ଦୁଗୁଧା—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବିଂ.ଦୋଗୁଧା ଦେଖ ।

ଦୁଗ୍ଗଲ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୁକୂଳ, ପଟ୍ଟବସ୍ତ୍ର ।

ଦୁଗ୍ଧ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁହ୍+ମ.ତ) ଦୁଧ, କ୍ଷୀର, ମାତୃସ୍ତନ୍ୟ, (ଦୁହ୍+ଘ.ତ) ଦୋହନ, (ବିଂ) ଯାହାକୁ ଦୋହନ କରାଯାଇଅଛି, ପ୍ରତ ।

ଦୁଗ୍ଧକୃପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୁଧପୁଳ, ପିଷ୍ଟକ ବିଶେଷ ।

ଦୁଗ୍ଧଚାଳୀସ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୁଧଫେଣ, ରାବଡ଼ି, ଦୁଧସର ।

ଦୁଗ୍ଧଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁଗ୍ଧ+ଦ+ଆ) ଯେ ଦୁଧ ଦିଏ ।

ଦୁଗ୍ଧପରୀକ୍ଷାପକଯନ୍ତ୍ର—ଦୁଗ୍ଧର ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବାର ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଦୁଗ୍ଧପାଚନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଦୁଗ୍ଧ+ପଚ୍+ଣିଚ୍+ଅଧି. ଅନ) ଦୁଧ ଆଉଟିବା ପାତ୍ର, ଯେଉଁ ପାତ୍ର ବା ହାଣ୍ଡିରେ ଦୁଗ୍ଧ ଆଉଟା ହୁଏ ।

ଦୁଗ୍ଧପାତ୍ର—ବି. ଦୁଗ୍ଧପାଚନ ଦେଖ ।

ଦୁଗ୍ଧପାୟୀ—ବିଂ. (ଦୁଗ୍ଧ+ପା+କ. ଇନ୍) ଯେ ଦୁଧ ପିଏ ।

ଦୁଗ୍ଧପାୟୀ ଜନ୍ତୁ—ଗ୍ରା.ବି.ଯେଉଁ ଜନ୍ତୁ-ମାନେ ଜନ୍ମ ହେବା ଛଣି ମାତୃସ୍ତନ୍ୟ ପାନ କରି ବଞ୍ଚନ୍ତି ।

ଦୁଗ୍ଧପାଷାଣ—ପୁଂ. ବି. ଦୁଧଖଡ଼ି,ଏକ-ପ୍ରକାର ଗଛ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ) ଦୁଗ୍ଧପାଷା-ଣକ, ଦୁଗ୍ଧାଣ୍ଡା,କ୍ଷୀରଙ୍କ,ଗୋମେଦସନ୍ନିଭ, ବଜ୍ରାଭ, ସ୍ନିଗ୍ଧ, ଦୁଗ୍ଧୀ, କ୍ଷୀରକ୍ଷବ ।

ଦୁଗ୍ଧପୁଚ୍ଛୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁଗ୍ଧ+ପୁଚ୍ଛ+ଈ) ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ) ସେବ-କାଳୁ, ଜଶାଉଙ୍ଗା, ନସଙ୍କଣ୍ଟା ।

ଦୁଗ୍ଧପୋଷ୍ୟ—ବି. ବିଂ. (ଦୁଗ୍ଧ+ପୋଷ୍ୟ) ଶିଶୁ; ଯେଉଁ ଶିଶୁ ଜନ୍ମା-ବଧି ସ୍ତନ୍ୟପାନ କରି ବଞ୍ଚିଅଛି, (ବ) ଶିଶୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଗ୍ଧପୋଷ୍ୟା ।

ଦୁଗ୍ଧଫେନ—ବି. (ଦୁଗ୍ଧ+ଫେନ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦୁଗ୍ଧ ଉରୁରିଲେ ତହିଁରୁ ଯେଉଁ ଫେଣ ବାହାରେ, ଏକପ୍ରକାର ଗଛ, କ୍ଷୀରହଣ୍ଡୀର ଗଛ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ) ଶାର୍କରା ।

ଦୁଗ୍ଧଫେନନିଭ—ବି. ବିଂ. (ଦୁଗ୍ଧ-ଫେନ+ନିଭ)ତତ୍ତ୍ୱ;କ.ଧା;ଦୁଧଫେଣ ପରି ଶୁଭ୍ର ଓ ନରମ, ସୁଚିକ୍ର ।

ଦୁଗ୍ଧଫେନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷମବଦ୍ଧେଷ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ) ପୟଃଫେନୀ, ଫେନଦୁଗ୍ଧା, ପୟସ୍ୱିନୀ, ଲୁତାରି, ଦ୍ରବକେଲୁଗ୍ଧୀ, ଗୋକ୍ଷୀରପର୍ଣ୍ଣୀ ।

ଦୁଗ୍ଧବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଦୁଗ୍ଧ + ବତ୍ ଈ) ଦୁଧଆଳୀ, ଦୁଗ୍ଧବତିଷ୍ଠା, ଦୁଗ୍ଧ-ଦାୟିନୀ ।

ଦୁଗ୍ଧବନ୍ଧକ—ପୁଂ. ବ. ଦୁଗ୍ଧ ଦୁହିବା-ପାଇଁ ଗୋବନ୍ଧ ।

ଦୁଗ୍ଧଜୀବା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦୁଗ୍ଧ + ଜୀବ + ଆ) ବ.ସ୍ତ୍ରୀ; ଜୁଆରି,ଚାଉଳ, ଯାବନାଳାଦ୍ୟ ତଣ୍ଡୁଳ ।

ଦୁଗ୍ଧଖଣ୍ଡ—ବ. (ଦୁଗ୍ଧ + ଖଣ୍ଡ) ମଧ-ପଦଲେପୀ; ଦୁଧରହିବା ପାତ୍ର ।

ଦୁଗ୍ଧଲବଣ—ଗ୍ରା.ବ. ଏକପ୍ରକାର ରସାୟ-ନିକ ଲବଣ ।

ଦୁଗ୍ଧଶର୍କରା—ଗ୍ରା. ବ. ଦୁଧରୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ବାହାର କରାଯାଇଥିବା ଚିନି ।

ଦୁଗ୍ଧସମୁଦ୍ର—ପୁଂ. ବ. (ମଧ-କ.ଧା) କ୍ଷୀରସାଗର, ଦୁଗ୍ଧସିନ୍ଧୁ, ଦୁଗ୍ଧସାଗର, ଦୁଗ୍ଧାବ୍ଧି ।

ଦୁଗ୍ଧସ୍ନେହ—ବ. (ଦୁଗ୍ଧ + ସ୍ନେହ) ଦୁଧରେ ଥିବା ଚର୍ବିଭାଗ ।

ଦୁଗ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଦୁଧ + ମ.ଚ + ଆ) ଯାହାକୁ ଦୋହନ କରାଯାଏ ।

ଦୁଗ୍ଧା(କ୍ଷ)—ପୁଂ. ବ. (ଦୁଗ୍ଧ + ଅକ୍ଷ) ଉପଲବିଶେଷ ।

ଦୁଗ୍ଧାବ୍ଧି—ପୁଂ.ବ.ଦୁଗ୍ଧସମୁଦ୍ର ଦେଖ ।

ଦୁଗ୍ଧାବ୍ଧିତନୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

ଦୁଗ୍ଧାମ୍ବୁଧି—ପୁଂ. ବ. ଦୁଗ୍ଧସମୁଦ୍ର ।

ଦୁଗ୍ଧାଶ୍ମା—ପୁଂ. ବ. ଦୁଗ୍ଧପାଷାଣ, ଦୁଧଖଡ଼ି ।

ଦୁଗ୍ଧିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୁଗ୍ଧ + ଇକ + ଆ) ଦୁଧଆମେଣ୍ଢି ଦେଖ, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ) ସ୍ୱାଦୁପର୍ଣ୍ଣୀ,କ୍ଷୀରଶୀ,କ୍ଷୀରିଣୀ, ଦୁଗ୍ଧୀ, କ୍ଷୀରୀ, କ୍ଷୀରସ୍ରବା, କ୍ଷେଳାବୃକ୍ଷ, ଉତ୍ତମା, ଯୁଗ୍ମଫଳା, ଉତ୍ତମଫଳିନୀ ।

ଦୁଗ୍ଧିନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ରକ୍ତାପାମାର୍ଗ,ଲାଲ-ଅପାଙ୍ଗ ।

ଦୁଗ୍ଧୀ—ହି. ବଂ. (ଦୁଗ୍ଧ + ଇନ୍) କ୍ଷୀର ବୃକ୍ଷ ।

ଦୁଘ—ହି.ବଂ. (ଦୁହ୍ + ଅ)ଦୋହନକର୍ତ୍ତା ।

ଦୁଚ୍ଛକ—ପୁଂ. ବ. ମୁରାନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ବିଶେଷ, ବହ୍ୱାଦ୍ୟବକାଶକ ।

ଦୁଚ୍ଛୁନ—ହି.ବଂ.ଦୁଷ୍ଟ ଉଚ୍ଛୁନ ।

ଦୁଚ୍ଛୁନ୍—ପୁଂ.ବ.ଦୁଷ୍ଟ କୁଲୁର ।

ଦୁଜ୍‌ବର—ଗ୍ରା. ପୁଂ.ବ. (ସଂଦ୍ୱି ଓ ବର) ଦୋବେଳ ବର,(ବଂ)ଦୁଇଥର ବିବାହିତ (ପୁରୁଷ),ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଅଧୀନ ଗୋଟିଏ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟ ।

ଦୁଜା—ଗ୍ରା.ବଂ.(ପ୍ରା.କ-ସଂ--ଦ୍ୱି)ଦ୍ୱିତୀୟ-ଦ୍ୱିଧା, ସଙ୍କୋଚ, ସଂଶୟ, ସନ୍ଦେହ, (ପ୍ରା. ବାଲେଶ୍ୱର) .ବ. ସୌରମାସର ଦ୍ୱିତୀୟଦିନ, ନିରଂଶ ଦିବସ ।

ଦୁଜାତ—ଗ୍ରା. ବ. (ପ୍ରାଚୀନବ୍ୟବହାର) ଦୁଇଜାତ ।

ଦୁଜେ—ଗ୍ରା.ହି. ବଂ.(ସଂ-ଦ୍ୱି)ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ଦ୍ୱିତୀୟରେ, (ବଂ) ଦ୍ୱିତୀୟ ।

ଦୁଡ଼୍‌ଗୁଡ଼୍—ଗ୍ରା. ବ. ସନ୍ଦଗ୍ଧଚିତ୍ତ,(ବଂ) ସନ୍ଦଗ୍ଧ ।

ଦୁଡ଼୍‌ଗୁଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ.ଦୁଡ଼୍‌ଗୁଡ଼୍ ଦେଖ ।

ଦୁଡ଼୍‌ଦୁଡ଼୍—ଗ୍ରା. ବଂ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକାରୀ) ଭୟରେ ହୃତ୍‌କମ୍ପ,(ଗ୍ରା.ବଂ.)ଭୟରେ କମ୍ପିତ । [ଦେଖ ।

ଦୁଡ଼ବହେଇ—(ପ୍ରା.ସମ୍ବ)ବଂ.ଦୋବେଇ

ଦୁଡ଼ାତାରକ—ଗ୍ରା.ବ.ବୁଢ଼ାତାରକ ଦେଖ

ଦୁଡ଼ି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କଚ୍ଛପୀ ।

ଦୁଡ଼ୁକ(କ)—ଗ୍ରା. ବ. ଧୁଡ଼ୁକ ଦେଖ ।

ଦୁଡ଼ୁକା—ଗ୍ରା. ବ. ମଧୁରତରଡ଼ା ଫଳ, ଦୀର୍ଘପଟ୍ଟଳିକା ।

ଦୁଡ଼ୁମ୍—ବନ୍ଧୁକମାରିବାର ଶବ୍ଦ, ଭାରୀ ଜିନିଷ ପଡ଼ିଯିବାର ଶବ୍ଦ, (ଯା.ବଙ୍ଗ) ଅନୁକାର ଶବ୍ଦ ।

ଦୁଡ଼ୁମଦାମ,ଦୁଡ଼ୁମଦାଡ଼ୁମ—ଯା.ଗୁଳାଦି ନିକ୍ଷେପ କରିବା କିମ୍ବା ଦ୍ୱାରେ ଆଘାତ କରିବାପରି ଶବ୍ଦ ।

ଦୁଡ଼ୁଦର—(ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ) ବ. କାଞ୍ଜି-ହାଣ୍ଡି, ପାଇଖାନା ।

ଦୁଣ୍ଡକ—ହି. ବଂ. (ଦୁଡ଼୍ + ଉକ)କୁଟ୍ଟି-ଲାନ୍ତ୍ରୀକରଣ, ଦଣ୍ଡିଲ, ଖଳ, ଚର୍ଚ୍ଚା, ଦୁଷ୍ଟ ।

ଦୁଣ୍ଡୁଭ—ପୁଂ. ବ. (ଦୁଡ଼୍ + ଉଭ,ନିପା-ତନ) ଡୁଂଡୁଭ, ପାଣିଧଣ୍ଡସାପ ।

ଦୁଣ୍ଡୁଭି—ପୁଂ. ବ. ଦୁନ୍ଦୁଭି ।

ଦୁତ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଧିକ୍, ନାଁ, ଦୂର ।

ଦୁତ—ହି. ବଂ. (ଦୁ+କ.ତ) ପରିତପ୍ତ, ଗତ, ପୀଡ଼ିତ ।

ଦୁତ୍ତ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱିତୀୟ) ଦ୍ୱିତୀୟ, (ବ) ଦୁତ୍ତ ଦେଖ ।

ଦୁତ୍ତଅ(ୟ)ଗ୍ରା. ବଂ.(ସଂ-ଦ୍ୱିତୀୟ)ଦ୍ୱିତୀୟ, (ବ) ଶ୍ରୀ ବିଧବାର ବିବାହ, ଦ୍ୱିତୀୟ ବିବାହ ।

ଦୁତ୍ତଅ(ୟ)କରିବା—ଗ୍ରା. ହି.(ପ୍ରସ୍ତାବକୁ) ସମର୍ଥନ କରିବା, ଶ୍ରୀ ବିଧବାକୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ବାର ବିବାହ କରିବା । [ଦେଖ ।

ଦୁତ୍ତଅ(ୟ)ସଂସାର—ଗ୍ରା.ବ. ଦୁତ୍ତଅ ସଂସ୍ଥା

ଦୁତ୍ତଅସଂସ୍ଥା—ଗ୍ରା. ବ. ପୁରୁଷର ଦ୍ୱିତୀୟ ବାର ଦାରପରିଗ୍ରହ ।

ଦୁତ୍ତଅ(ୟ)ହେବା—ଗ୍ରା. ହି. (ବିଧବା) ଅନ୍ୟସ୍ମାର୍ତ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିବା; (ପୁରୁଷ) ବିଧବାକୁ ବିବାହ କରିବା ।

ଦୁତ୍ତଆ(ୟା)—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱିତୀୟା) ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଓ ଅମାବାସ୍ୟା ପରେ ହେବା ଦ୍ୱିତୀୟା ତିଥି ।

ଦୁତ୍ତୀୟାଅଷ୍ଟମୀ—(ପ୍ରା.ଯଜପୁର) ବ. ଦୁତ୍ତଆଓଷା ଦେଖ ।

ଦୁତ୍ତଆ(ୟା)ଓଷା—ଗ୍ରା. ବ.ଆଶ୍ୱିନ କୃଷ୍ଣ-ପକ୍ଷ ଅଷ୍ଟମୀ ବା ମୂଳାଷ୍ଟମୀ ।

ଦୁତ୍ତଆ(ୟା)ଚନ୍ଦ—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱିତୀୟା + ଚନ୍ଦ୍ରମା)ଦ୍ୱିତୀୟାତିଥି ରାତିରେ ଦେଖା-ଯିବା ଚନ୍ଦ୍ର । [କନ୍ଦର୍ପ ।

ଦୁତ୍ତୀକାମ—ଗ୍ରା. ବ. ଦ୍ୱିତୀୟ କାମ ବା

ଦୁତ୍ତୋର—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଦୁତ୍ତ ଦେଖ, ଦୁତ୍ତୋ-ରକା, ଦୁତ୍ତୋରକ,ଦୁତ୍ତୋରକେ,(ଅନ୍ୟ-ରୂପ) ।

ଦୁତ୍ତୋର—ବିରକ୍ତିବ୍ୟଞ୍ଜକ ଶବ୍ଦ ।

ଦୁଦ୍—ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି. (ସଂ-ଦୁଗ୍ଧ) ଯୁବତୀ ବା ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ତନ, ଦୁଧ୍(ଅନ୍ୟରୂପ) ।

ଦୁଦ୍ଧ,(ଦୁଧ)—ଦୁଗ୍ଧଶବ୍ଦର ଅପଭ୍ରଂଶ ।

ଦୁଦୁଇ—ଯା.ଅବ୍ୟ.(ସଂ-ଦ୍ୱି+ଦ୍ୱି)ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦୁଇ ଦୁଇ ହିସାବରେ ।

ଦୁଦୁପୁଦୁଦୁପୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଡମରୁ ବାଜିବାର ଶବ୍ଦ ।

ଦୁଦୁମ୍ବା—ଜଲ୍ଲାଇଗୁଡ଼ି ଜିଲ୍ଲାରେ ପ୍ରବାହିତ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଦୁଦ୍ଦୁର—ଯା. ବି. (ସଂ-ଧୁସ୍ତୁର) ଧାତୁରା ଦେଖ,ପିଷ୍ଟକ ବିଶେଷ (ଦୁଦ୍ଦୁରପିଠା) ।

ଦୁଦ୍ଦୁରଫୁଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଧାତୁରାଫୁଲ ପରି ଯାହାର ଫନ୍ଦ ବଙ୍କା ଓ ବିସ୍ତୃତ ହୋଇଥାଏ ।

ଦୁଦାଡ଼—(ଗ୍ରା.ବିଙ୍ଗ)ଅବ୍ୟ.ବେଗବାଚକ ।

ଦୁଦ୍ରୁମ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର+ଦ୍ରୁମ)ହରିତ୍ ପଲାଣ୍ଡୁ, ଶକ୍ତୁଜ ବର୍ଣ୍ଣ ପିଆଜ ।

ଦୁଧ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୁଗ୍ଧ) କ୍ଷୀର, ଦୁଗ୍ଧ, ମାତୃସ୍ତନ୍ୟ, ପତ୍ନୀ, ମମା, ସ୍ତନ, ଗଛର କ୍ଷୀର ।

ଦୁଧଅଳତା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଧରେ ଅଳତା ମିଶାଇଲେ ଯେଉଁ ଈଷତ୍ ରକ୍ତିମା ରଙ୍ଗ ହୁଏ, ପାଟଳବର୍ଣ୍ଣ ।

ଦୁଧଆଉଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୁଧହିଝାଇବା ।

ଦୁଧଉଛାଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ରୋଗ ହେତୁ ଶିଶୁ) ପିଇବା ଦୁଧ ବାନ୍ତି କରିବା ।

ଦୁଧକଟକଟହେବା—ଗ୍ରା. ବି. ଶିଶୁ ନ ପିଇବା ହେତୁ ମାତୃସ୍ତନ ବିନ୍ଧିବା ।

ଦୁଧକଲମ—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ଧାନ ।

ଦୁଧକଲମା—ଗ୍ରା. ବି. ହୈମନ୍ତିକ ଧାନ-ବିଶେଷ ।

ଦୁଧଲମୀ—ଗ୍ରା. ଲତାବିଶେଷ ।

ଦୁଧ(ଧୁ)କୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଧ ଦୁହିବା ଓ ରଖିବା ବା ବିକ୍ରି ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଘଡ଼ି ।

ଦୁଧକୁଣ୍ଡୀ—ଗ୍ରା. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଦୁଧ(ଧୁ)କୁସୁମା—ଗ୍ରା. ବି. ବଟାଙ୍ଗ ବା ହିଙ୍ଗୁ ସଙ୍ଗେ ଦୁଧମିଶ୍ରିତ ଯେଉଁ ପାନୀୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ, ଦୁଧକୁସମା, ଦୁଧକୁସୁମ୍ବା ।

ଦୁଧକୌରେୟା—ଗ୍ରା. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଦୁଧ(ଧୁ)ଖଡ଼ି—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ଧଳା ପଥର, ଫୁଲଖଡ଼ି,(ସଂ-ଦୁଗ୍ଧପାଷାଣ) ଗୋମେଦ, ସନ୍ନିଭ, ବଜ୍ରାଭ ।

ଦୁଧ(ଧୁ)ଖିଆପିଲା—ଗ୍ରା.ବି. ସ୍ତନପାନକାରୀ ଶିଶୁ, ସ୍ତନନ୍ଧୟ ଶିଶୁ ।

ଦୁଧଘାଁଟା—ପ୍ରା.(ସିଂହଭୂମ)ବି. ଘାବଡ଼ି ।

ଦୁଧଚମ୍ପା—ଗ୍ରା. ଚମ୍ପକବିଶେଷ ।

ଦୁଧଚପିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଅଶିଷ୍ଟ) ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ତନ ମର୍ଦ୍ଦନ କରିବା ।

ଦୁଧଚୋରଣୀ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ଯେଉଁ ଗାଈ) ଦୁଧ ଦୁହିବା ସମୟେ ପତ୍ନୀ ଭିତରେ ଦୁଧ ଲୁଚାଇ ରଖେ, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁଧ ଚୋରି କରେ ।

ଦୁଧଚୋରା(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଧ ଦୁହିବା ସମୟରେ (ଗାଈଆଦି) ଦୁଧ ନ ଦେଇ ଲୁଚାଇବା ।

ଦୁଧଛଡ଼ା(ଡେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ସ୍ତନପାନ କରୁଥିବା ଶିଶୁର ମାତା ମାତୃସ୍ତନ୍ୟ ପାନ ଅଭ୍ୟାସ ବନ୍ଦ କରାଇବା ।

ଦୁଧଛାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସ୍ତନନ୍ଧୟ ଶିଶୁ) ସ୍ତନ୍ୟପାନ ଅଭ୍ୟାସ ତ୍ୟାଗ କରିବା ।

ଦୁଧଛଣ୍ଡା(ଣ୍ଡେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗରମ ଦୁଧରେ ଖଟା ପକାଇ ତାକୁ ଛେନା କରିବା ।

ଦୁଧଛଣ୍ଡିଯିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଗରମ ଦୁଧରେ ଖଟା ପଡ଼ିବାରୁ ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାରଣରୁ ତାହା ପାଣି ଫାଟି ଛେନା ହୋଇଯିବା ।

ଦୁଧ(ଧୁ)ଛେନା—ଗ୍ରା. ବି. ଗରମ ଦୁଧକୁ ଖଟା ଦେଇ ଛଣ୍ଡାଇଲେ ଯେଉଁ ଛେନା ହୁଏ ।

ଦୁଧଢୋକିବା—ଗ୍ର. ବି. ଧାନ କ୍ଷୀର ଢୋକିବା, ଧାନକେଣ୍ଡାରୁ ବାହାରିବା ସମୟରେ ଧାନ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଥମେ ଦୁଧ ପରି ରସପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ଅବସ୍ଥା ।

ଦୁଧଢୋଳା—ଗ୍ରା. ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଦୁଧ-ବାନ୍ତି ହେବା ।

ଦୁଧଦାନ୍ତ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦୁଗ୍ଧ+ଦାନ୍ତ) ଶିଶୁମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମେ ଉଠିଥିବା ଦାନ୍ତ ।

ଦୁଧଦୁ(ଦୋ)ହିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଦୁଗ୍ଧ +ଦୁହ୍ ଧାତୁ) ଗାଈଆଦିଙ୍କ ପତ୍ନୀରୁ ଦୁଗ୍ଧ ବାହାର କରିବା ।

ଦୁଧଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଦୁଗ୍ଧ+ ଦାଧାତୁ) ପିଲାକୁ ସ୍ତନ୍ୟପାନ କରାଇବା, ଦୋହନ ଦ୍ୱାରା ଦୁଗ୍ଧ ପ୍ରଦାନ କରିବା

ଦୁଧବେଣ୍ଟ—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଦୁଗ୍ଧ+ବୃନ୍ତ) ଦୁଧଭୁଣ୍ଡି ଦେଖ ।

ଦୁଧଭାତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୁଗ୍ଧ+ଭକ୍ତ) ଦୁଧମିଶ୍ରିତ ଅନ୍ନ, ଦୁଧଗୋଳିଆ ଭାତ, ଶିଶୁମାନଙ୍କର ସୁଖାଦ୍ୟ ଅନ୍ନ, ସୁଖାଦ୍ୟ ଭୋଜନ,ବଡ଼ଲୋକଙ୍କର ଭୋଜ୍ୟ ବସ୍ତୁ ।

ଦୁଧଭୁଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତନର ଅଗ୍ରଭାଗର କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋଲକ, ଚୁଚୁକ, ଗାଈଚର ।

ଦୁଧରେ ଆଣ୍ଟେ(ଣ୍ଟୋ)ଇବା—ଗ୍ରା. ବି. ଲ.ଅର୍ଥ; ଅତି ବଡ଼ଲୋକୀ ବା ସଚ୍ଛଳ ଅବସ୍ଥାରେ ଜନ୍ମପାତ କରିବା ।

ଦୁଧଲଇ—(ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜାମ) ବି.ଚେମଡ଼ଲଇ ଦେଖ ।

ଦୁଧଶୁଖିଯିବା—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତନରୁ ବାହାରିବା ସ୍ତନ୍ୟର ମାତ୍ରା କମିଯିବା ।

ଦୁଧସର—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦୁଗ୍ଧ ଓ ସାର) ଦୁଧସିଝାଇଲେ ଯେଉଁ ବୋଳ ଉପରେ ପଡ଼େ, ପୁମ୍ପୁସର ଗଜ୍ୟର ପଙ୍କତବିଶେଷ

ଦୁଧହାଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୁଗ୍ଧ+ ହାଣ୍ଡିକା)ଦୁଧଆଉଟା ହାଣ୍ଡି ବା ପାତ୍ର ।

ଦୁଧାଧାରୀ—ଏକ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।

ଦୁଧି—ହି. ବିଂ. (ଦୁଧ+ଇ)ହିଂସକ ।

ଦୁଧିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଧ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଦୁଧପରି ଧଳା, ଦୁଧପରି ସ୍ୱାଦଯୁକ୍ତ, ଦୁଧ ଆଣିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି, (ବି) ଦୁଧିଆ ଗୋଟେର ।

ଦୁଧିଆକନ୍ଦା—ଗ୍ରା.ବି.ଖଡ଼ିକନ୍ଦା ଦେଖ ।

ଦୁଧିଆବୋଡ଼ା—(ପ୍ରା.ଗଡ଼ଜାତ)ବି. ଏକ-ପ୍ରକାର କଙ୍କଲୀ ବୋଡ଼ା ସାପ ।

ଦୁଧିଆମାଟି—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଧପରି ଧଳା ମାଟି, ଖଡ଼ିଆ ମାଟି ।

ଦୁଧିଆମେଣ୍ଟି(ଣ୍ଟୁ)—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦୁଗ୍ଧିକା)

ଏକପ୍ରକାର ବନ୍ୟଲତା ।

ଦୁଧିଆରି—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୀରୀ ଗୁଳ୍ମ । [ଦେଖ ।

ଦୁଧିଆଲତା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଧିଆମେଣ୍ଢି

ଦୁଧିଆଳୀ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଧପରି ବର୍ଣ୍ଣ-ବିଶିଷ୍ଟ, ଦୁଗ୍ଧବତୀ, ଯେ ବେଶି ଦୁଧ ହୁଏ ।

ଦୁଧିତ—ହି.ବିଂ. କ୍ଷୁଭିତ, ବିରକ୍ତ ।

ଦୁଧିଷ୍ଣୁ—ପୁଂ.ବି. ଦୁଚ୍ଛୁ ।

ଦୁଧୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦସହିତ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ) ସ୍ତନବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦୁନାଭୁଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି+ନାବ) ଦୋନାଭୁଡ଼ିଆ ଦେଖ ।

ଦୁନ—ପ୍ରା. ସମ୍ବଲପୁର. ବିଂ. ଦ୍ୱିଗୁଣ, ଡବଲ, (ବଙ୍ଗ-ଗ୍ରା. ବି.) ଦ୍ରୋଣୀ, ଜଳସେଚନ ଯନ୍ତ୍ର ।

ଦୁନିଆ(ଆଁ)—ଯା. ବି. ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ, ବିଶ୍ୱ, ସଂସାର, ଜଗତ୍, ଧରଣୀ, ପୃଥିବୀ, ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀ,ସଂସାରଲୋକେ,ସମାଜ ।

ଦୁନିଆ(ଆଁ)ଛଡ଼ା— ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁନିଆ ବାହାର ଦେଖ ।

ଦୁନିଆ(ଆଁ)ରମାମ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଦୁନିଆ-ସାରା ଦେଖ ।

ଦୁନିଆ(ଆଁ)ଦୌଲତ୍—ଯା. ବି. ସାଂସାରିକ ଧନ, ଆପଣାର ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ସନ୍ତାନ-ଗଣ ।

ଦୁନିଆ(ଆଁ)ଦାର—ଯା.ବିଂ. ସଂସାରୀ ।

ଦୁନିଆ(ଆଁ)ଦାରି—ଯା. ବି. ସାଂସାରିକ ଧର୍ମ, ଗୃହସ୍ଥର ଧର୍ମ, ସଂସାରର ରୀତି-ନୀତି ।

ଦୁନିଆ(ଆ)ଦୋରଙ୍ଗ—ଯା (ପ୍ରବଚନ) ଏ ସଂସାରରେ ସୁଖଦୁଃଖ ଉଭୟ ବିଦ୍ୟମାନ ।

ଦୁନିଆ(ଆଁ)ବାହାର—ଯା. ବିଂ. ଅସାଧାରଣ, ସୃଷ୍ଟିଛଡ଼ା, ଅମାନୁଷିକ ।

ଦୁନିଆ(ଆଁ)ଯାକ—ଗ୍ରା.ହି.ବିଂ.ସଂସାର-ଯାକ, ସମଗ୍ର ଜଗତରେ ।

ଦୁନିଆ(ଆଁ)ର ଖବର—ଯା.ବି.ଦୁନିଆର ହାଲଚାଲ ଦେଖ ।

ଦୁନିଆ(ଆଁ)ର ରଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. ସଂସାରର ଗତି ବା ରୀତି ।

ଦୁନିଆ(ଆଁ)ରହାଲଚାଲ—ଯା.ବି.ସଂସାରର ସମ୍ବାଦ ।

ଦୁନିଦର—(ପ୍ରା. ସମ୍ବ.ବି.) ଡବଲ ଭାଡ଼, ଦ୍ୱିଗୁଣ ଭାଡ଼ ।

ଦୁନ୍ଦ୍ରିବା—(ପ୍ରା. ସିଂହଭୂମ. ହି)ଚାଗିକରି ଗାଳିଦେବା, ଶୋଧିବା ।

ଦୁନ୍ଦୁଭି—ପୁଂ.ବି. ଦେବ ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ଦୁନ୍ଦୁଭି, ନାଗରା ।

ଦୁନ୍ଦୁ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱ+ଦ୍ୱଃଖ+ଦମ+ଉ) ବସୁଦେବ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପିତା, ଦୁନ୍ଦୁଭିବାଦ୍ୟ, ନାଗରା ବାଜିବାର ଅନୁ-କରଣ ଶବ୍ଦ ।

ଦୁନ୍ଦୁଭି—ପୁଂ.ବି. ଦୁନ୍ଦୁଭିବାଦ୍ୟ ।

ଦୁନ୍ଦୁଭି—ପୁଂ.ବି.(ଦୁନ୍ଦୁ+ଭା+କ.ଇ) ନାଗରା, ଢୋଲ, ଦୈତ୍ୟବିଶେଷ, ରାକ୍ଷସବିଶେଷ, ବରୁଣ, ବିଷ, ପଣା, ପଶାଦାନ, ପାର୍ଶ୍ୱ, କୁକ୍କୁରବଂଶୀୟ ଅନ୍ଧ-କଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଜ୍ୟୋତିଷଦ୍ୱୀପର ଦେଶ-ବିଶେଷ, ପର୍ବତବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଜଣେ ଗନ୍ଧର୍ବୀ, ଏକପ୍ରକାର ପ୍ରାଚୀନ ଆନକ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ,(ପର୍ଯ୍ୟାୟ) ଭେରୀ,ଆନକ ।

ଦୁନ୍ଦୁଭିକ—ପୁଂ.ବି. କୀଟବିଶେଷ ।

ଦୁନ୍ଦୁଭିନିର୍ହ୍ରାଦ—ପୁଂ. ବି. ଦାନବ-ବିଶେଷ ।

ଦୁନ୍ଦୁଭିଷେଣ—ପୁଂ.ବି. ନୃପବିଶେଷ ।

ଦୁନ୍ଦୁଭିସ୍ୱନ—ପୁଂ.ବି. ପୁଣ୍ଡ୍ରଭୋଜ୍ୟ ବିଷ ଚକିତ୍ସାବିଶେଷ ।

ଦୁନ୍ଦୁଭିସ୍ୱର—ପୁଂ.ବି. ଦୁନ୍ଦୁଭିର ଶବ୍ଦ ।

ଦୁନ୍ଦୁଭିସ୍ୱରରାଜ—ପୁଂ. ବି. କେତେଜଣ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ନାମ ।

ଦୁନ୍ଦୁଭ୍ୟ—ପୁଂ.ବି. ରୁଦ୍ର ବିଶେଷ,ଦୁନ୍ଦୁଭି ବାଦନସାଧନ ମନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଦୁନ୍ଦୁମାର—ପୁଂ.ବି. ଧୁନ୍ଧୁମାର ।

ଦୁପ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ପଦ-ଶବ୍ଦ, ଦୁପ୍‌ଦାପ୍ ।

ଦୁପ୍‌ଦାପ୍—ଗ୍ରା.ଗୋଇଠିଦ୍ୱାରା ଭୂମିରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଶବ୍ଦ ।

ଦୁଫାନିକୁଥ—କ୍ଲୀ. ବି. ନୀଳକଣ୍ଠ ଡାଳ-କୋକ୍ତ ବର୍ଷପ୍ରବେଶ ଯୋଗବିଶେଷ ।

ଦୁବସ୍ତା—(ପ୍ରା.ସମ୍ବଲ.ବି.)ଦୁବ ଦେଖ ।

ଦୁବ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦୂର୍ବା) ଦୂର୍ବା, ଲମ୍ବ ଗଣ୍ଠି ଗଣ୍ଠିଆ ଲତା ଘାସ, ଦ୍ରବ୍ୟସିଂହର ଡାକନାମ,(ବିଂ)ଦୁବପରି ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ।

ଦୁବଗଣ୍ଠି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୂର୍ବାଗ୍ରନ୍ଥି) ଦୁବଘାସରେ ବନ୍ଧାଯିବା ଗଣ୍ଠି, ଦୁବ-ଲତାର ଗ୍ରନ୍ଥିଅଂଶ ।

ଦୁବଗଣ୍ଠି ପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.ବି.ବିବାହ ହେବା ।

ଦୁବଘାସ—ଗ୍ରା.ବି. ଦୁବ ଦେଖ ।

ଦୁବଗୃତ୍ତଳ ପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.ବି. ଦୂର୍ବାକ୍ଷତ ବା ପୁନର୍ବିବାହ ଉତ୍ସବ ।

ଦୁବଛଡ଼ା—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଲୋକଙ୍କ ମୁଣ୍ଡର ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ ।

ଦୁବଦୁବାଣି—ଗ୍ରା.ବି. ପିଲାମାନେ ପଡ଼ି-ଆରେ ଦୁବଘାସ ଉପରେ ଡେଇଁ-ଡେଇଁ ଖେଳିବା ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ ।

ଦୁବକରକୋଳିପତ୍ର—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦୂର୍ବା ବଦରୀପତ୍ର) ମଙ୍ଗଳ କର୍ମାଦିରେ ଓ ସଙ୍କଳ୍ପ କରିବା ସମୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ଦୁର୍ବା ଓ ବଦରୀପତ୍ର ।

ଦୁବରା,ଦୁବଳା— ଯା. ବିଂ. ଦୁର୍ବଳ, କ୍ଷୀଣ, କୃଶ, କାହାଲି ।

ଦୁବର୍ଣ୍ଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୁବର୍ଣ୍ଣ) ତେଜୋ-ହୀନ, ରୂପା ।

ଦୁବହଂସା—ଗ୍ରା. ବି. ଚିଲିକା ହ୍ରଦରେ ଦେଖାଯିବା ପକ୍ଷିବିଶେଷ ।

ଦୁବା—ଗ୍ରା.ବି. ଦ୍ରବ୍ୟସିଂହ ନାମକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅନାଦରାର୍ଥକ ଡାକ ନାମ ।

ଦୁବାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁବେଇ ଦେଖ ।

ଦୁବିଧା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱିଧା) ଦୋଗଧା ଦେଖ ।

ଦୁବୁଲା—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦୁର୍ବଳ) ଦୁର୍ବଳ, କ୍ଷୀଣ, ଶୀର୍ଣ୍ଣ, (ପ୍ରା. ମେଦିନୀ. ବି) ଦୁବ-ଘାସ, ଦୂର୍ବାଦଳ ।

ଦୁବେଇ— ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱିବେଣୀ) ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଉପାଧିବିଶେଷ, (ବିଂ) ଦୋବେଇ ଦେଖ ।

ଦୁ(ଦୋ)ଭାଷୀ—ଯା. ବିଂ. (ଦୁଇଭାଷା ଯେ କହିପାରେ) ଅନୁବାଦକ ବ୍ୟକ୍ତି।

ଦୁର୍ଭାଷୀଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଯେ ଦୁଇଭାଷାରେ କଥା କହିପାରେ।

ଦୁମ୍—ଦୁମ୍‌ଦୁମ୍, ଦୁମ୍‌ଦାମ୍।

ଦୁମ୍(ମ୍ମୁ)କା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁମ୍‌କାଣି ଦେଖ, ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ ବିଧା।

ଦୁମ୍‌ଗଜା—ଗ୍ରା. ବି. ଗୃହପାଳିତ ଶାଙ୍କ ଓ ବଣିଚଢ଼େଇଙ୍କ ଲାଞ୍ଜଉପରେ ଉଠିବା ବ୍ରଣରୋଗବିଶେଷ।

ଦୁମ୍‌ଚ—ଯା. ବି. (ବୁର୍କୀ) ଘୋଡ଼ାର ସାଜବିଶେଷ।

ଦୁମ୍(ମ୍ମୁ)ଦାମ୍—ଗ୍ରା.ବି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଉପର୍ଯ୍ୟପରି ପିଠିରେ ବିଧାମାଡ଼ର ଶବ୍ଦ।

ଦୁମ୍(ମ୍ମୁ)ଦୁମ୍(ମ୍ମୁ)—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଜୋର୍‌ରେ ଦଉଡ଼ିକରି ଚାଲିବାର, ଜୋର୍‌ରେ ବିଧା ମାଣିବାର, ଜୋର୍‌ରେ ବର୍ଷାହେବାର (ଶବ୍ଦ)।

ଦୁମ୍‌ବାଲ—ଯା. ବିଂ. ପୁଚ୍ଛଯୁକ୍ତ, ବଡ଼ ପୁଚ୍ଛଯୁକ୍ତ।

ଦୁମ—ଯା. ବି. ଲାଙ୍ଗୁଡ଼, (ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜାମ.ବି) ଉଚ୍ଚଜମି, ଢିପ, (ଗ୍ରା.ବି) ଗୋଟିଆର ପଇ ଛଡ଼ା ମଟିକାଠ, ଯହିଁରେ ଅଣ୍ଡ ଫୋଡ଼ି ଥାଏ। [ଭାଙ୍ଗିବା।

ଦୁ(ଦୋ)ମଡ଼ାନ—ଗ୍ରା.ନି.ବିଂ.ବଙ୍କାଇବା,

ଦୁ(ଦୋ)ମନା—ଯା.ବିଂ. ଦ୍ୱିମନା,ସଂଶୟା-ନ୍ୱିତ, ଦ୍ୱିଧାଯୁକ୍ତ।

ଦୁମା—ଯା. ବି. ଦୁମ୍ବା ଦେଖ।

ଦୁମାଳ—ଗ୍ରା. ବି. ସୋନପୁର ରାଜ୍ୟ ନିବାସୀ ଏକ ଶୂଦ୍ରଜାତୀୟ ଲୋକ।

ଦୁମୁକା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁମ୍‌କା ଦେଖ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି) ସମତଳ, ସଡ଼କ ବା ବନ୍ଧ-ଉପରେ ଥିବା ଉଚ୍ଚାଭୂମି, ଢିପ।

ଦୁମୁକାଣି—ଗ୍ରା. ବି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକାରୀ) ଘୋର ବରଷା, ଘୋର ବରଷାର ଅସରାଳ; (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜ ମ. ବି) (ଛେ-ଦୁମ୍ମ-କୁଣ୍ଡ) ଉପରକୁ ଲମ୍ଫଦେବା।

ଦୁମୁକିବା—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) କ୍ରି. ଉପରକୁ ଲମ୍ଫଦେବା।

ଦୁମୁଖ—ଗ୍ରା. ଯାହାର ଦୁଇଦିଗରେ ମୁଖ, ସର୍ପବିଶେଷ।

ଦୁମୁଖୋ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଇମୁଖ ବିଶିଷ୍ଟ।

ଦୁମୁଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱିମୁଣ୍ଡ) ଦୁଇ ମୁଣ୍ଡ ବିଶିଷ୍ଟ, (ବି) ଦୋମୁଣ୍ଡିଆ ଦେଖ।

ଦୁମୁ(ମ୍)ଦୁମା—ଗ୍ରା. ବି. ଉଦ୍‌ଦୁମ୍‌ଦୁମା; ଗୋଟାକେତେ ଉପର୍ଯ୍ୟପରି ବିଧା।

ଦୁମୁ(ମ୍)ଦୁମାବସା(ସୋ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଉପର୍ଯ୍ୟପରି ଗୋଟାକେତେ ବିଧା-ମାଣିବା।

ଦୁମୁ(ମ୍)ଦୁମାବଜା(ଜେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଉପର୍ଯ୍ୟପରି ଗୋଟାକେତେ ବିଧା-ମାଣିବା।

ଦୁମୁଦୁମିଆ(ଆଁ)—(ପ୍ରା.ଯାଜପୁର.ବିଂ) ଉଦ୍‌ଉଦିଆ ଦେଖ।

ଦୁମ୍ବକ—ପୁଂ.ବି. ମେଷବିଶେଷ,ଦୁମ୍ବା।

ଦୁମ୍ବା—ଯା. ବି. (ଦୁମ୍ବାଲ-ପୁଚ୍ଛଯୁକ୍ତ) ପାରସ୍ୟ, ଆଫଗାନସ୍ଥାନ, ତୁରସ୍କ ଓ କାଶ୍ମୀର ଦେଶୀୟ ଏକପ୍ରକାର ମେଣ୍ଢା।

ଦୁମ୍ବେଡ଼ା—ଯା. ମେଷବିଶେଷ।

ଦୁଯା—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. ଦ୍ୱିତୀୟ ବସ୍ତୁ।

ଦୁୟା—ପ୍ରା.(ବାଲେ)ବିଂ.ଦ୍ୱୟ,ଦୁହେଁ।

ଦୁର—(ସଂ-ଉପସର୍ଗ) ଅବ୍ୟ. (ଦୋ+ ଉର) ଦୁଷ୍ଟ, ନିନ୍ଦା, ନିଷେଧ, ଦୁଃଖ, ନିନ୍ଦିତ, ମନ୍ଦ,କଷ୍ଟ,ଅକିଞ୍ଚିତ,ନିଷିଦ୍ଧାର୍ଥ, କୁତ୍ସାର୍ଥ, କୃଶ, ଅସମ୍ପତ୍ତି, ସଙ୍କଟ, (ଏସବୁର ଅପଚ୍ଛାପକ ଉପସର୍ଗ)।

ଦୁର—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଦୂର ଦେଖ।

ଦୁରଇରେ)—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଦୂର ଦେଖ।

ଦୁରଚକ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଅଶିଷ୍ଟ) ଦୂର ଦେଖ।

ଦୁର(ରୁ)ଦୁର(ରୁ)ଜଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ନିଆଁ) ଅତି ପ୍ରଚଣ୍ଡଭାବେ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ହେବା।

ଦୁରପଳା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଦୂର+ ପଳାୟନ) ଏଠାରୁ ପଳାଇ ଯା।

ଦୁରବିଚ—ପ୍ରା.(ଯାଜପୁର) ବିଂ. ବାଇ-ବଛ, ଅତି ଅସ୍ଥିର, ଚଞ୍ଚଳ।

ଦୁରମୁସ—ଗ୍ରା. ବି. ଧୂର୍ତ୍ତ।

ଦୁରି—ଯା. ବିଂ. (ଦୁ+ଉରି) ଦାତା

ଦୁରକୁଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. ବଡ଼ଟ ମୁଡ଼ା ଦନ-ଗୁଲୁ ବିଶେଷ।

ଦୁରକ୍ଷ—ପୁଂ.ବି. (ଦୁର+ଅକ୍ଷ)କପଟ-ପାଶଖେଳ, ଦୁଷ୍ଟଦ୍ୟୂତ, କୌଣି ଓଜନଦିଆ ପଶାକାଠି, (ବିଂ) (ଦୁର+ ଅକ୍ଷି) ଦୁଷ୍ଟନେତ୍ରଯୁକ୍ତ, ବ.ଗ୍ରା; (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରକ୍ଷୀ।

ଦୁରକ୍ଷର—ନି. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) କଠୋର ଅକ୍ଷରଯୁକ୍ତ, ଅତ୍ୟନ୍ତରୁଢ଼, ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ ଦେଖ।

ଦୁରଜନ—(ପ୍ରା-କ) ଦୁର୍ଜ୍ଜନ।

ଦୁରତିକ୍ରମ—ନି. ବିଂ. (ଦୁର + ଅତି+ କ୍ରମ + ଅନ୍ଦୁର୍ଲଂଘ୍ୟ, ଅଲଙ୍ଘ୍ୟ, ଦୁର୍ଜୟ, ଦୁରନ୍ତ, ଅସାଧ୍ୟ, (ବି) ଦୁରତିକ୍ରମତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରତିକ୍ରମା, (ବି) ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଏକ ନାମ।

ଦୁରତିକ୍ରମଣ—ବି. (ଦୁର+ଅତିକ୍ରମଣ) ଅତିକଷ୍ଟରେ ଉତ୍ତରିବା ବା ପାରହେବ

ଦୁରତିକ୍ରମଣୀୟ—ବିଂ. (ଦୁର + ଅତି+ କ୍ରମ + ମଂ.ଅନୀୟ) ଦୁରତିକ୍ରମ ଦେଖ, (ବି) ଦୁରତିକ୍ରମଣୀୟତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରତିକ୍ରମଣୀୟା।

ଦୁରତିକ୍ରମ୍ୟ—ବିଂ. (ଦୁର+ଅତି+ କ୍ରମ + ମଂ.ଯ) ଦୁରତିକ୍ରମ ଦେଖ, (ବି) ଦୁରତିକ୍ରମ୍ୟତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରତିକ୍ରମ୍ୟା।

ଦୁରତ୍ୟୟ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୁର+ଅତ୍ୟୟ) ବ.ଗ୍ରା; ଦୁର୍ବିନାଶ୍ୟ, ଦୁସ୍ତର, ଦୁରତି-କ୍ରମ,(ବି)ଦୁରତ୍ୟୟତା,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁରତ୍ୟୟା।

ଦୁରତ୍ୟେତୁ—ନି.ବିଂ. (ଦୁର+ଅତି+ ଇ,ମଂ.ତୁ) ଦୁରତିକ୍ରମଣୀୟ।

ଦୁରଦୃଷ୍ଟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର+ଅଦୃଷ୍ଟ) କ.ଧା; ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟ, ପାପ, (ବିଂ.ବ.ଗ୍ରା) ହତଭାଗ୍ୟ, (ବି) ଦୁରଦୃଷ୍ଟତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରଦୃଷ୍ଟା।

ଦୁରଦ୍ରମା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୁର+ଅଦ+ମନ୍ + ଇ) ଦୁର୍ଭୋଜନ।

ଦୁରଧିଗ—ନି.ବିଂ. (ଦୁର+ଅଧି+ଗମ୍ ମଂ.ଅ) ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ।

ଦୁରଧିଗମ—ହି. ବିଂ (ଦୁର+ଅଧି+ଗମ୍+ମ.ଅ) ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ, ଦୁର୍ଗମ, ଦୁଷ୍ପ୍ରବେଶ, ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ ।

ଦୁରଧିଗମ୍ୟ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର+ଅଧି+ଗମ+ମ.ଯ)ଦୁରଧିଗମ ଦେଖ, ଦୁର୍ଗମ, ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ, ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, (ବି) ଦୁରଧିଗମ୍ୟତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରଧିଗମ୍ୟା ।

ଦୁରଧିଷ୍ଠିତ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର+ଅଧି+ସ୍ଥା+ତ)ନିତାନ୍ତ ମନ୍ଦଭାବେ ସମ୍ପାଦିତ, (ପୁଂ) ଅନୁପଯୁକ୍ତ ଗୃହାଧିଷ୍ଠାନ ।

ଦୁରଧୀତ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦୁଷ୍ଟାଧ୍ୟୟନ, ମନ୍ଦାଧ୍ୟୟନ ।

ଦୁରଧିକବସାୟ—ବି.(ଦୁର୍+ଅଧିକବସାୟ) କ.ଧା; ମନ୍ଦ ଉପଜୀବିକା, ମନ୍ଦ କର୍ମରେ ଅଧିକବସାୟ, (ପୁଂ.ବିଂ) ମନ୍ଦଉପଜୀବିକାରୀ, (ବି) ଦୁରଧିବସାୟିତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରଧିବସାୟା ।

ଦୁରଧ୍ୟୟ(ନ)—ହି.ବିଂ.(ଦୁର୍+ଅଧ୍ୟୟ, ଅଧ୍ୟୟନ) ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, ଯାହା ପାଇବାକୁ କଷ୍ଟକର, (ବି) ଦୁରଧ୍ୟୟିତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରଧ୍ୟୟା ।

ଦୁରଧ୍ୱ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର+ଅଧ୍ୱନ+ଅ) ମନ୍ଦପଥ, କୁପଥ, କୁମାର୍ଗ,(ବିଂ.ବି ସ୍ତ୍ରୀ) କୁମାର୍ଗଗାମୀ, (ବି) ଦୁରଧ୍ୱତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରଧ୍ୱା ।

ଦୁରନୁପାଳନ—ହି.ବିଂ. ପାଳନ କରିବା ଅତି କଠିନ ।

ଦୁରନୁବୋଧ—ହି. ବିଂ. ଯାହା ସ୍ମରଣ କରିବା କଠିନ ।

ଦୁରନୁଷ୍ଠିତ—ହି. ବିଂ.(ଦୁର+ଅନୁ+ସ୍ଥା+ତ) ଯାହା ଦୁଃଖରେ ଅନୁଷ୍ଠାନ କରାଯାଏ ।

ଦୁରନୁଷ୍ଠେୟ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର+ଅନୁ+ସ୍ଥା+ଯ) କଷ୍ଟେ ଅନୁଷ୍ଠାନଯୋଗ୍ୟ ।

ଦୁରନ୍ତ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର+ଅନ୍ତ)କ.ଧା; ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ, ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟ, ଦୁଷ୍ଟ,ଦୁର୍ବୃତ୍ତ, ଅବାଧ, ଦୁର୍ଗମ, ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ, ଦୁରତିକ୍ରମଣୀୟ, ଦୁର୍ଲଂଘ୍ୟ, ଅତି ଗଭୀର, ଅପାର,ଅସୀମ, ପ୍ରଚଣ୍ଡ, ଭୀଷଣ, ଅଶୁଭ, ଯାହାର ପରିଣାମ ମନ୍ଦ, କୁତ୍ସିତ, ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତ, ଦୁଷ୍ଟାବସାନ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁରନ୍ତା ।

ଦୁରନ୍ତକ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର+ଅନ୍ତ+କ)ଶିବ, ମହାଦେବ, ଅସଂଖ୍ୟମର୍ଯ୍ୟାଦ ।

ଦୁରନ୍ତପଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଷ୍ଟପଣ,ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦୁରନ୍ଧର—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁରନ୍ତ, ଉଚ୍ଛୃଙ୍ଖଳ, ଧୁରନ୍ଧର, ବଳବାନ୍, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।

ଦୁରନ୍ୱୟ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଅନ୍ୱୟ, କ.ଧା) ଦୁଃଖେ ଦ୍ୱାରା ଅନୁଗମନୀୟ. (ବି) ଭୁଲ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ବାକ୍ୟଦୋଷ-ବିଶେଷ, (ବିଂ) ଦୁର୍ଗମ୍ୟ, ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେବାର କଷ୍ଟ-ସାଧ୍ୟ ।

ଦୁରନ୍ୱେଷ୍ୟ—ହି.ବିଂ. କଷ୍ଟେ ଯାହାର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଏ ।

ଦୁରପନେୟ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର+ଅପ+ନୀ+ମ.ଯ)ଦୁର୍ମୋଚନୀୟ, ଯାହାର ମୋଚନ କରାଯାଇ ନ ପାରେ, ଯାହା ସହଜେ ଲଭ୍ୟାଇ ନ ପାରେ, ଯାହା ସହଜେ ଦୂରୀକରଣ କରାଯାଇ ନ ପାରେ, (ବି) ଦୁରପନେୟତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରପନେୟା ।

ଦୁରବଗମ—ବିଂ. (ଦୁର୍+ଅବଗମ) ଦୁର୍ବୋଧ, ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ, (ବି) ଦୁରବଗମତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରବଗମା ।

ଦୁରବଗମନୀୟ—ବିଂ.ଦୁରବଗମ ଦେଖ. (ବି) ଦୁରବଗମନୀୟତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରବଗମନୀୟା ।

ଦୁରବଗମ୍ୟ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର+ଅବ+ଗମ୍+ମ.ଯ) ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ,(ବି) ଦୁରବଗମ୍ୟତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରବଗମ୍ୟା ।

ଦୁରବଗାହ—ହି.ବିଂ(ଦୁର୍+ଅବଗାହ) ବ.ଗ୍ରୀ; ଦୁରଧିଗମ୍ୟ, ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ, ଦୁଷ୍ପ୍ରବେଶ୍ୟ, ଯେଉଁ ଜଳାଶୟରେ ଅତି କଷ୍ଟରେ ସ୍ନାନ କରାଯାଇପାରେ, ଜଟିଳ ।

ଦୁରବଗାହ୍ୟ—ବିଂ.ଦୁରବଗାହ ଦେଖ ।

ଦୁରବଗ୍ରହ—ବିଂ.(ଦୁର୍+ଅବ+ଗ୍ରହ+ମ.ଅ) ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶନୀୟ ଦେଖ, (ଶ୍ରୀନେନ୍ଦ୍ର) ବି. ଦୁରବଗ୍ରହତା ।

ଦୁରବବୋଧ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଅବ+ବୁଧ+ଅ) ଦୁର୍ବୋଧ, ଯାହା ଦୁଃଖେ ବୁଝାଯାଏ ।

ଦୁରବରୋହ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଅବ+ରୁହ+ଅ) ଦୁରାରୋହଣୀୟ, ଯାହା କଷ୍ଟେ ଆରୋହଣ କରାଯାଏ ।

ଦୁରବସ୍ତ—ଯା. ହି. ବିଂ. (ଫା-ଦୋରବସ୍ତ) ଦୋରବସ୍ତ ଦେଖ ।

ଦୁରବସ୍ଥ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଅବସ୍ଥା ବା ଦୁର+ଅବ+ସ୍ଥା+କ.ଅ)ବ.ଗ୍ରୀ; ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାଗ୍ରସ୍ତ, ଅତିଦରିଦ୍ର, ଦୁରବସ୍ଥାପନ୍ନ,(ବି)ଦୁରବସ୍ଥତା,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁରବସ୍ଥା ।

ଦୁରବସ୍ଥା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁର୍+ଅବସ୍ଥା) କ.ଧା; ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ, ମନ୍ଦଦଶା, ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା, ଦୈନ୍ୟ,ହୀନାବସ୍ଥା, ଶୋଚନୀୟ ଅବସ୍ଥା, (ବିଂ) ଦୁରବସ୍ଥ ଦେଖ ।

ଦୁରବସ୍ଥାନ—ବି. (ଦୁର୍+ଅବସ୍ଥାନ) (କ.ଧା), କଷ୍ଟରେ ସ୍ଥିତି, କ୍ଲେଶକର ଅବସ୍ଥାନ ।

ଦୁରବସ୍ଥାପନ୍ନ—ବିଂ. (ଦୁର୍+ଅବସ୍ଥା+ଆପନ୍ନ) ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାଗ୍ରସ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରବସ୍ଥାପନ୍ନା ।

ଦୁରବାପ—ବିଂ. (ଦୁର୍+ଅବ+ଆପ୍+ମ.ଅ) ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ,(ବି) ଦୁରବାପତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରବାପା ।

ଦୁରବୀକ୍ଷଣ—ଯା.ବି. ଦୁରବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର ।

ଦୁରଭିଗ୍ରହ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର୍+ଅଭି+-ଗ୍ରହ+ଅ) ଅପାମାର୍ଗ, (ବିଂ) ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ଗ୍ରାହ୍ୟ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁରାଲଭା । [ବାଇଡ଼ଙ୍କ ।

ଦୁରଭିଗ୍ରହା—ବି. ଦୁରାଲଭା (ଦେଖ),

ଦୁରଭିପ୍ରାୟ—ବି. (ଦୁର+ଅଭିପ୍ରାୟ) (କ.ଧା); ଦୁରଭିସନ୍ଧି ଦେଖ ।

ଦୁରଭିମାନ—ବି. (ଦୁର୍+ଅଭିମାନ) ବେଳାୟ ଆତ୍ମଗର୍ବ, (ବିଂ) ଦୁରଭିମାନୀ (ଦେଖ), (ବି) ଦୁରଭିମାନତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରଭିମାନା ।

ଦୁରଭିମାନୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୁରଭିମାନ+ଇନ୍)ଆତ୍ମଗର୍ବୀ,ଯା'ର ଆତ୍ମଗର୍ବ ବେଶି (ବି) ଦୁରଭିମାନିତା,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁରଭିମାନିନୀ ।

ଦୁରଭିଳାଷ—ବି. (ଦୁର୍+ଅଭିଳାଷ) କ.ଧା; ମନ୍ଦ ଆକାଙ୍କ୍ଷା, ଦୁରାକାଙ୍କ୍ଷା ଦେଖ, ଦୁରଭିଳଷିତ ।

ଦୁରଭିଳାଷୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୁରଭିଳାଷ+ଇନ୍) କ. ଧା; ମନ୍ଦବାଞ୍ଛାଯୁକ୍ତ, (ବି) ଦୁରଭିଳାଷିତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରଭିଳାଷିଣୀ ।

ଦୁରଭିସନ୍ଧି—ପୁଂ.ବି.(ଦୁର୍+ଅଭିସନ୍ଧି) କ.ଧା; ମନ୍ଦଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ଦୁଷ୍ଟ ଅଭିସନ୍ଧି, ମନ୍ଦ ଅଭିପ୍ରାୟ, (ବିଂ. ବ.ଗ୍ର) ମନ୍ଦ ଅଭିପ୍ରାୟବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦୁରଭିଗାହ—ହି. ବିଂ. ଦୁଷ୍ଟବେଶ୍ୟ, ଜଟିଳ, ଦୁର୍ବୋଧ ।

ଦୁରମତ—(ପ୍ରା.କ)ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି ।

ଦୁରସ୍ୟ—ହି.ବିଂ.ଦୁଃଖଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ।

ଦୁରସ୍ତ,ଦୋରସ୍ତ—ବିଂ. (ପ୍ରା.ଜ--ଫା-ଦୁରୁସ୍ତ) ଶୁଦ୍ଧ, ଠିକ୍, ଖାଣ୍ଟି, ଯଥାଯଥ, ଶାସିତ, ଦମିତ, ଶ୍ରେସ୍ତ, ଚୌରସ, ସମାନ, ସଂସ୍କୃତ, ପରିପାଟୀ, ସୁଶୃଙ୍ଖଳ, ସୁବ୍ୟବସ୍ଥା. ଦୋରସ୍ତ ଦେଖ ।

ଦୁରହ୍ନ—ପୁଂ.ବି. ଜର୍ଜ୍ଜିତ, ମନ୍ଦଦନ ।

ଦୁରୁକ—ପୁଂ. ବି. ମ୍ଳେଚ୍ଛବିଶେଷ, ମ୍ଳେଚ୍ଛ ଦେଶବିଶେଷ ।

ଦୁରାକାଙ୍କ୍ଷ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୁର+ଆକାଙ୍କ୍ଷା), ବ.ଗ୍ର;) ଯାହାର ଆକାଙ୍କ୍ଷା କେବେ-ହେଲେ ପୂରଣ ହୁଏ ନାହିଁ,ଯେ ଅସ-ମ୍ଭାବିତ ବିଷୟର ଅଭିଳାଷ କରେ, ମନ୍ଦାଭିଳାଷଯୁକ୍ତ, ଦୁରାଶାଗ୍ରସ୍ତ,ଅନୁଚିତ ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରାକାଙ୍କ୍ଷା ।

ଦୁରାକାଙ୍କ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁର+ଆକାଙ୍କ୍ଷା) କ.ଧା; ନିନ୍ଦିତବାସନା, ଯେଉଁ ବାସ-ନାର ନିବୃତ୍ତି ନାହିଁ,ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ବସ୍ତୁପାଇ ଇଚ୍ଛା, ଦୁରାଶା, ଅତିରିକ୍ତ ଉଚ୍ଚ ଆଶା, (ବିଂ) ଦୁରାକାଙ୍କ୍ଷାର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଦୁରାକାଙ୍କ୍ଷୀ—ପୁଂ.ବି. (ଦୁରାକାଙ୍କ୍ଷା+ଇନ୍) ଯାହାର ଆକାଙ୍କ୍ଷା ବା ବାସନାର ନିବୃତ୍ତି ନାହିଁ, ଦୁରାଶାଯୁକ୍ତ, ଦୁର-ଭିଳାଷୀ, ଅତିଲୋଭୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରା-କାଙ୍କ୍ଷିଣୀ ।

ଦୁରାକ୍ରମଣ—ବି. (ଦୁର୍+ଆକ୍ରମଣ) କ.ଧା) ଅନ୍ୟାୟପକ୍ଷକ ଆକ୍ରମଣ,ମନ୍ଦ ଅଭିପ୍ରାୟରେ ଆକ୍ରମଣ,(ବିଂ)ଦୁରାକ୍ରମ୍ୟ ଦେଖ ।

ଦୁରାକ୍ରମ୍ୟ—ହି.ବିଂ.(ଦୁର୍+ଆ+କ୍ରମ୍ +ର୍ମ.ଯ) ଯାହା ଆକ୍ରମଣ କରିବା କଷ୍ଟକର, (ବି) ଦୁରାକ୍ରମ୍ୟତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରାକ୍ରମ୍ୟା ।

ଦୁରାକୃତି—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆକୃତି) ମନ୍ଦ ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁଷ୍ଟାକୃତି, ମନ୍ଦଆକୃତି ।

ଦୁରାକ୍ରନ୍ଦ—ଅବ୍ୟ. (ଦୁର୍+ଆକ୍ରନ୍ଦ+ଅ) ଅତିଦୁଃଖେ କ୍ରନ୍ଦନ ।

ଦୁରାକ୍ରମ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆ+କ୍ରମ୍ +ଅ) ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରମଣୀୟ, ଦୁରା-କ୍ରମ୍ୟ ।

ଦୁରାକ୍ରମ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର+ଆ+ କ୍ରମ୍+ଯ) ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରମଣୀୟ, ଯାହା ଆକ୍ରମଣ କରିବା କଷ୍ଟକର ।

ଦୁରାକ୍ରାନ୍ତ—ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆକ୍ରାନ୍ତ, କ.ଧା;)ଯାହାକୁ ଅତି କଷ୍ଟରେ ଆକ୍ରମଣ କରାଯାଇଅଛି ।

ଦୁରାକ୍ରୋଶ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର୍+ଆ+ କ୍ରୁଶ+ଅ) ଆର୍ତ୍ତନାଦ, କାତରେ କ୍ରନ୍ଦନ ।

ଦୁରାଗତ—ପୁଂ. ବିଂ.(ଦୁର୍+ଆଗତ) ଅତି କଷ୍ଟରେ ଉପସ୍ଥିତ, ଯେ ଅତି କଷ୍ଟେ ଆସିଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରାଗତା ।

ଦୁରାଗ୍ରହ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର୍+ଆଗ୍ରହ) କ.ଧା; ଦୁଶ୍ଚେଷ୍ଟା, ମନ୍ଦ ବିଷୟରେ ଅଭିନିବେଶ, ମନ୍ଦ ଅଭିଳାଷ, ଦୁଷ୍ଟ ଅଭିନିବେଶ, (ବିଂ. ବ.ଗ୍ର) ଦୁଷ୍ଟ ଆଗ୍ରହଯୁକ୍ତ, ଦୁଶ୍ଚେଷ୍ଟା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରା-ଗ୍ରହା ।

ଦୁରାଚର—ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆ+ଚର୍ +ର୍ମ.ଅ) ଯାହା ଅତି କଷ୍ଟରେ ଅନୁ-ଷ୍ଠିତ ହୁଏ, କୃଚ୍ଛ୍ରସାଧ୍ୟ, ଦୁଷ୍କର,ଦୁଷ୍ଟା-ଚାରଯୁକ୍ତ ।

ଦୁରାଚରଣ—ବି. ଦୁରାଚାର ଦେଖ ।

ଦୁରାଚରିତ—କ୍ଲୀ. ବିଂ. ଅତି କଷ୍ଟରେ ସାଧିତ, (ବି) ଦୁରାଚାର ଦେଖ ।

ଦୁରାଚାର—ପୁଂ.ବି. (ଦୁର୍+ଆଚାର) କ.ଧା; କୁତ୍ସିତ ଆଚରଣ,ଦୁଷ୍ଟଆଚାର, ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର, ମନ୍ଦ ଆଚରଣ, କଦା-ଚାର, କୁବ୍ୟବହାର, ମନ୍ଦ ଅଭ୍ୟାସ, (ବିଂ. ବ.ଗ୍ର) ଦୁଷ୍ଟାଚାରୀ, ଦୁର୍ବ୍ୟବ-ହାରକ, କଦାଚାରୀ, (ବି)ଦୁରାଚାରତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରାଚାରା ।

ଦୁରାଚାରୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଦୁରାଚାର+ଇନ୍) କଦାଚାରୀ, ଦୁଃଶୀଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରା-ଚାରିଣୀ ।

ଦୁରାଢ୍ୟଙ୍କର—ହି. ବିଂ. ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ଅନାଢ୍ୟ, ଆଢ୍ୟକରଣୀୟ ।

ଦୁରାଢ୍ୟମ୍ଭବ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ଅନା-ଢ୍ୟରୁ ଆଢ୍ୟ ହେବା, ଯେ କଷ୍ଟକର ଦୁରବସ୍ଥାରୁ ଭଲ ଅବସ୍ଥା ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ ।

ଦୁରାତ୍ମା—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ)ବିଂ.(ସଂ-ଦୁରାତ୍ମା) ଦୁରାତ୍ମା ଦେଖ ।

ଦୁରାତ୍ମତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୁରାତ୍ମନ୍+ତା) ଦୁରାତ୍ମାର କାର୍ଯ୍ୟ ବା ଭାବ ।

ଦୁରାତ୍ମା—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆତ୍ମନ୍) ବ.ଗ୍ର; ପାପାତ୍ମା, ନିଷ୍ଠୁର, ନିର୍ଦ୍ଦୟ,ନୀଚ-ମନା, ଦୁଷ୍ଟ, ଦୁର୍ବୃତ୍ତ, ଅତ୍ୟାଚାରୀ, ଦୁଷ୍ଟସ୍ୱଭାବ, ଦୁଷ୍ଟଚିତ୍ତ,ପାପାଶୟ,(ବି) ଦୁରାତ୍ମତା ।

ଦୁରାଦାନ—ହି.ବିଂ.କଷ୍ଟେ ଯାହା ଧରଣା କରାଯାଏ । [ପୁତ୍ର ।

ଦୁରାଧନ—ପୁଂ. ବି. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏକ-

ଦୁରାଧର—ପୁଂ. ବି. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏକ ପୁତ୍ର ।

ଦୁରାଧର୍ଷ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆ,ଧୃଷ+ ଣିଚ୍+ର୍ମ.ଅ) ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟ, ପ୍ରଚଣ୍ଡ, (ବି) ଧଳା ସୋରିଷ, ବିଷ୍ଣୁ , (ବି)ଦୁରା-ଧର୍ଷତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରାଧର୍ଷା ।

ଦୁରାଧର୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁରାଧର୍ଷ+ଆ) କୃଷ୍ଣମୃତ୍ତିକା ।

ଦୁରାଧାର—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆ+ଧୃ+ମଂ.ଅ)ଦୁଷ୍ଟିନ୍ତ୍ରଣୀୟ, ଯାହାକୁ ଧାରଣ କରିବା କଷ୍ଟକର, (ବି) ମହାଦେବ ।

ଦୁରାଧି—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆଧି)କ୍ଲେଶ-ଜନକ, ଦୁଃଖଜନକ ।

ଦୁରାଧୀ -ହିଂ.ବିଂ.ମନ୍ଦଧୀ,ମନ୍ଦଚେଷ୍ଟାକାରୀ

ଦୁରାନମ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର+ଆ+ନମ୍ ମଂ.ଅ) ଯାହାକୁ ସହଜେ ନୁଆଁଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ ।

ଦୁରାନୀ—ଆଫ୍‌ଗାନସ୍ଥାନର ମୁସଲମାନ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ଏକଜାତି ।

ଦୁରନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୂରଦୂରନ୍ତ) ଦୂରଦେଶ, ଦୂରତା ।

ଦୁରନ୍ତର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୂର)ଦୂରତା, ଦୂରତ୍ୱ,(ବିଂ)ଦୂରସ୍ଥିତ,ଦୂରରେ ଥିବା ।

ଦୁରପ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍+ଆପ୍+ମଂ. ଅ) ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, (ଗ୍ରା. ବି) ଦୁଃଖ, (ବି) ଦୁରାପତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରାପା ।

ଦୁରାପନ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆପ୍+ଅନ) ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, ଦୁରାପ ।

ଦୁରାପସଦ—ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆପ+ସଦ୍+ଅ) ଦୁରାସଦ ଦେଖ ।

ଦୁରାପାଦନ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆ+ପାଦ+ଅନ) ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ଆପାଦନୀୟ, ଦୁରୁହ ।

ଦୁରାପୂର—ହି. ବିଂ. (ଦୁର+ଆ+ପୂର+ଅ) ଦୁଷ୍ପୂର, ଯାହା ଅତିକଷ୍ଟେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ, ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ଗୃହଦେଗେ ଯାହା ପୂର୍ଯ୍ୟମାଣ ।

ଦୁରାବର୍ତ୍ତ—ହି. ବିଂ. ସହଜେ ଯାହା ଫେରି ଯାଏ ନାହିଁ, ସହଜେ ଯାହା ଫେରାଇ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଦୁରାବସ୍ଥା(ସ୍ଥା)—ଗ୍ରା.ବି.ଦୁରବସ୍ଥା ଦେଖ

ଦୁରାବହ—ହି.ବିଂ.ଯାହା ଆଣିବା କଷ୍ଟ-କର ।

ଦୁରାବାଧ—ହି. ବିଂ. ଦୁଃଖ ବା ପୀଡ଼ା ଦେବାର ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ,(ପୁଂ)ଶିବ ।

ଦୁରାବ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୁଷ୍ଟମତ ।

ଦୁରାମ୍ନୟ—ହି. ବିଂ. ଦୁଃଖେ ଯାହା ଆୟତ୍ତ କରାଯାଏ ।

ଦୁରାୟ—ହି.ବିଂ. ଦୁରାପ୍ୟ,ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ ।

ଦୁରାୟ—ବିଂ. (ଦୁର୍+ଇ+ମଂ.ଅ) ଦୁର୍ଲଭ, ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, (ବି) ଦୁରାପ୍ତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରାୟା ।

ଦୁରାରକ୍ଷ୍ୟ--ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆରକ୍ଷ+ଯ) ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ରକ୍ଷଣୀୟ, ଯାହା ଅତିକଷ୍ଟେ ରକ୍ଷା ହୁଏ ।

ଦୁରାରାଧ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆରାଧ) ଯାହାଙ୍କୁ ଆରାଧନାକରି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ସହଜ ନୁହେଁ, (ବି) ବିଷ୍ଣୁ, ଦୁରାରାଧତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରାରାଧା ।

ଦୁରାରହ—ପୁଂ.ବି.(ଦୁର+ରୁ+ଇନ୍+ଦୁରାଶ—ହନ୍+କ୍ୱପ) ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦୁରାରୁହ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆ+ରୁହ+ଅ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଯାହା ଉପରେ ସହଜେ ଚଢ଼ି ହୁଏ ନାହିଁ, (ବି)ନଡ଼ିଆ ଗଛ, ବେଲଗଛ, ଦୁରାରୁହତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରାରୁହା ।

ଦୁରାରୁହା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଖଜୁରଗଛ ।

ଦୁରାରୋଗ୍ୟ—ବିଂ. ଦୁଷ୍ଚିକିତ୍ସ୍ୟ, ଯାହା ଆରୋଗ୍ୟ କରିବା କଷ୍ଟକର, (ଶଂ) ଦୁରାରୋଗ୍ୟତା ।

ଦୁରାରୋହ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଦୁର୍+ଆ+ରୁହ+ମଂ.ଅ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଯାହା ଉପରେ ଅତି କଷ୍ଟରେ ଆରୋହଣ କରାଯାଇପାରେ, ଅତି ଉଚ୍ଚ ଓ ଢାଲୁଆ, (ବି)ତାଳଗଛ, ବି. ଦୁରାରୋହତା,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁରାରୋହା ।

ଦୁରାରୋହଣ—ବି.(ଦୁର୍+ଆରୋହଣ) କ.ଧା; ଅତିକଷ୍ଟରେ ଆରୋହଣ ।

ଦୁରାରୋହା—-ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶିମିଳୀଗଛ, ଖଜୁରଗଛ ।

ଦୁରାଲକ୍ଷ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆ+ଲକ୍ଷ+ଯ) ଅତିକଷ୍ଟେ ଯାହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ ।

ଦୁରାଲଭ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୁର+ଆ+ଲଭ୍+ମଂ.ଅ ଯାହା ଅତିକଷ୍ଟେ ମିଳେ, ଦୁର୍ଲଭ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରାଲଭା ।

ଦୁରାଲଭା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କ୍ଷୁଦ୍ରକଣ୍ଟକୀ ଔଷଧି ଗୁଳ୍ମ ବିଶେଷ, ଦୁର୍ଲ୍ଲଭା ।

ଦୁରାଲମ୍ବ—ହି.ବିଂ.ଦୁରାଲଭ,ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରାଲମ୍ବା ।

ଦୁରାଲାପ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର୍+ଆଲାପ) କ.ଧା; ଦୁଷ୍ଟବାକ୍ୟ, କୁବାକ୍ୟ, ଗାଳି, (ବିଂ) ଦୁଷ୍ଟବକ୍ତା, କଟୁଭାଷୀ ।

ଦୁରାଲାପୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆଲାପ+ଇନ୍) କଟୁଭାଷୀ, ଯାହା କଷ୍ଟରେ ଆଲାପ କରାଯାଏ, (ବି) ଦୁରାଲାପିତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରାଲାପିନୀ ।

ଦୁରାଲୋକ—ହି. ବିଂ. ଅତ୍ୟୁଜ୍ଜ୍ୱଳ,(ବି) ଅତ୍ୟୁଜ୍ଜ୍ୱଳତା ।

ଦୁରାଶ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆଶା) ବ.ଶ୍ରୀ; ଦୁଷ୍ଟ ବା ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ ଆଶାଯୁକ୍ତ, ଦୁରାକାଙ୍କ୍ଷୀ । (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରାଶା ।

ଦୁରାଶୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର୍+ଆଶୟ) କ.ଧ; ମନ୍ଦଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ଦୁରଭିସନ୍ଧି, ଦୁରାକାଙ୍କ୍ଷା, (ବିଂ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଯାହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମନ୍ଦ, ଦୁଷ୍ଟ ଅଭିଳାଷଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରାଶୟା, (ବି) ଦୁରାଶୟତା ।

ଦୁରାଶୟୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆଶୟ+ଇନ୍) କୁଅଭିଳାଷୀ, ଦୁରଭିସନ୍ଧି-ବିଶିଷ୍ଟ, ବି. ଦୁରାଶୟିତା, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁରାଶୟିନୀ ।

ଦୁରାଶା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦୁର+ଆଶା)କ.ଧା; ଦୁରାକାଙ୍କ୍ଷା, ଦୁଷ୍ଟାଭିଳାଷ, ଅପ୍ରାପ୍ୟ ବିଷୟରେ ଆଶା ।

ଦୁରାସଦ—ହି.ବିଂ. ଅଜେୟ, ଅବହେଳନୀୟ, ଅନିବାସନୀୟ ।

ଦୁରାସଦ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଆ+ସଦ୍+ମଂ.ଅ) ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ. ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ, ଦୁଃସହ, ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ, ଦୁଷ୍ଟ,ଦୁଃସାଧ, ଦୁର୍ବିସହ ।

ଦୁରାସିତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର+ଆସ୍+ତ) ବସିବାର ଅନୁପଯୁକ୍ତ ।

ଦୁରାହର—ହି. ବିଂ. (ଦୁର+ଆ+ହୃ+ଅ) ଦୁଃଖରେ ଆହରଣୀୟ ।

ଦୁରାହା—ହି.ବିଂ.ଦୁରଦୃଷ୍ଟ, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ।

ଦୁରିତ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଦୁର+ଇ+କ୍ତ.ତ) ପାପ, ଅନିଷ୍ଟ, ଦୁର୍ଗତି, ଅମଙ୍ଗଳ,

(ହି. ବଂ-ଦୁର୍+ଇ+କ.ଡ)ଅପିଷ୍ଟ, ଦୁଷ୍ଟ, ମନ୍ଦ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରିତା ।

ଦୁରିତକ୍ଷୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁରିତ + କ୍ଷୟ) ଦୁରିତ; ପାପର ବିନାଶ, ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାର ଅନ୍ତ ।

ଦୁରିତଦମନ—ପୁଂ.ବଂ. ଦୁରିତନାଶନ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରିତଦମନୀ ।

ଦୁରିତଦମନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୁରିତ+ଦମ୍ +ଣ.ଅନ+ଇ) ଶମୀବୃକ୍ଷ ଦେଖ, (ବଂ) ପାପଦମନ ସାଧନମାତ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ପାପନାଶିନୀ । [ଦେଖ ।

ଦୁରିତଦଳନ—ପୁଂ. ବଂ. ଦୁରିତନାଶନ

ଦୁରିତନାଶ—ବି.(ଦୁରିତ+ନାଶ)ଦୁରିତ; ଦୁରିତକ୍ଷୟ ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ଦୁରିତନାଶକ—ପୁଂ.ବଂ. ଦୁରିତନାଶନ

ଦୁରିତନାଶନ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୁରିତ+ ନାଶ୍+କ.ଅନ) ଯେ ବା ଯାହା ପାପ ନାଶକରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରିତନାଶିନୀ ।

ଦୁରିତହାରୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୁରିତ+ହୃ +କ.ଇନ) ଦୁରିତନାଶନ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରିତହାରିଣୀ ।

ଦୁରିତାପହ—ପୁଂ. ବଂ. ଦୁରିତନାଶନ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରିତାପହା ।

ଦୁରିତାରି—ପୁଂ.ବଂ. (ଦୁରିତ + ଅରି) ଦୁରିତ; ଦୁରିତନାଶକ, ପାପନାଶକ, (ବି) ଜୈନମାନଙ୍କର ଶାସନ ଦେବତା-ବିଶେଷ ।

ଦୁରିଷ୍ଟ—ବି.(ଦୁର୍+ଇଷ୍ଟ)କୁତ୍ସିତ ଯଜ୍ଞ, ଅଭିଚାରାର୍ଥ ଯାଗ, ଦୁରିତ, ପାପ ।

ଦୁରିଷ୍ଟକୃତ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୁରିଷ୍ଟ+କୃ +କ୍ୱିପ୍) ଅଭିଚାର ଯଜ୍ଞକର୍ତ୍ତା ।

ଦୁରିଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁର୍+ଇଷ୍ଟି) ଅଶା-ସ୍ତ୍ରୀୟ ଯାଟ, ଦୁରିଷ୍ଟ ଦେଖ । [ମନ୍ଦ ।

ଦୁରିଷ୍ଟ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦୁର୍+ଇଷ୍ଟ) ଅତି

ଦୁରୀ—ଗ୍ରା. ବି. ବୋକା ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଗାନାମ୍ନୀ ସ୍ତ୍ରୀର ଡାକ ନାମ ।

ଦୁରୀଶ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର୍+ଈଶ) ନିନ୍ଦିତ ପ୍ରଭୁ ।

ଦୁରୁକ୍ଷଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁର+ଈକ୍ଷଣା) ଅଭିସମ୍ପାତ, ଅଭିଶାପ, ଶାପ, ଅହିତ-କାମନା ।

ଦୁରୁ—ପୁଂ. ବି. ପର୍ବତବିଶେଷ ।

ଦୁରୁକ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍+ବଚ୍+ ଭା.ତ) ଦୁଷ୍ଟବଚନ, ଦୁର୍ବାକ୍ୟ, ଗାଳି, କଟୁକଥା ।

ଦୁରୁକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୁର୍+ବଚ୍+ଭା.ତ) ଦୁରୁକ୍ତ ଦେଖ ।

ଦୁରୁଗମ- ଗ୍ରା.ବଂ.(ପଦ୍ୟ)ଦୁର୍ଗମ ଦେଖ

ଦୁରୁଗା—ଗ୍ରା, ବି. ଦୁର୍ଗା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଗା-ନାମ୍ନୀ ସ୍ତ୍ରୀର ଡାକ ନାମ, (ପୁଂ) ଦୁର୍ଗା-ଦାସ, ଦୁର୍ଗାପଦ ବା ଦୁର୍ଗାପ୍ରସାଦ ବ୍ୟକ୍ତିର ଡାକ ନାମ ।

ଦୁରୁଗୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୁର୍ଗା ନାମ୍ନୀ ସ୍ତ୍ରୀର ଡାକ ନାମ ।

ଦୁରୁଚ୍ଚାର—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଉଚ୍ଚାର) ବି.ଖ୍ରୀ; ଅଶ୍ଳୀଳ, ଦୁର୍ବାକ୍ୟଯୁକ୍ତ, ଯାହା କଷ୍ଟରେ ଉଚ୍ଚାରଣ କରାଯାଏ, (କ) ଦୁରୁଚ୍ଚାରତା ।

ଦୁରୁଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଉତ୍ +ଚର+ଯ) ଯାହା ସହଜେ ଉଚ୍ଚା-ରଣ କରାଯାଇ ନ ପାରେ ।

ଦୁରୁଚ୍ଛେଦ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଉତ୍ + ଛିଦ୍+ମ.ଅ) ଦୁରୁଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଦେଖ, ବି. (ଦୁର୍+ଉତ୍+ଛିଦ୍+ଭା, ଅ) ଦୁର୍ନିବାର ଦେଖ ।

ଦୁରୁଚ୍ଛେଦ୍ୟ—ହି.ବଂ. (ଦୁର୍+ଉଚ୍ଛେଦ୍ୟ) ଯାହାର ସହଜରେ ଉଚ୍ଛେଦ୍ୟ ସାଧନ କରାଯାଇ ନ ପାରେ, ଯାହା କଷ୍ଟରେ ଅପସାରିତ ବା ଉନ୍ମୂଳିତ କରାଯାଏ, ଦୁରପନେୟ ।

ଦୁରୁଜ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର ଡାକ ନାମ, ଦୁରୁଜା(ଅନ୍ୟରୂପ) ।

ଦୁରୁଜନ—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ)ବି.ଦୁର୍ଜନ ଦେଖ

ଦୁରୁଜୟ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବଂ. (ସଂ— ଦୁର୍ଜୟ) ଦୁର୍ଜୟ ଦେଖ ।

ଦୁରୁତ୍ତର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍+ଉତ୍ତର) ଅସତ୍ ଉତ୍ତର, ଅନୁପଯୁକ୍ତ ଉତ୍ତର, ମନ୍ଦ ବା ଦୁଷ୍ଟ ଉତ୍ତର, ବଂ.(ଦୁର୍+ ଉତ୍+ତୃ+ଅ) ଯାହା ପାରହେବା କଠିନ, ଦୁସ୍ତର,ଯାହାର ଉତ୍ତରଦେବା କଠିନ ।

ଦୁରୁତ୍ତୋଳ—ହି.ବଂ. ଦୁସ୍ତୋଳ, ଯାହା ସହଜେ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ ।

ଦୁରୁତ୍ସହ—ହି.ବଂ. ଦୁଃସହ,ଅସହନୀୟ ।

ଦୁରୁଦଣ୍ଡ—ଗ୍ରା.ବି.(ପଦ୍ୟ)ଦୁର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡ ଦେଖ

ଦୁରୁଦୟ—ହି.ବଂ. ଯାହା ଭଲ ଦେଖା-ଯାଏ ନାହିଁ, ଦୁର୍ନିରୀକ୍ଷ୍ୟ ।

ଦୁରୁଦାହର—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଆ+ ହୃ+ମ.ଅ) ଯାହାକେ ଯା'ର ଉଦାହରଣ ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ ।

ଦୁରୁଦୁରୁ—ବି. ଦୁରୁଦୁରୁ, ବକ୍ଷଃସ୍ପନ୍ଦନ, ଦ୍ରୁତଗମନ, ମେଘଧ୍ୱନି ପ୍ରଭୃତିର ଶବ୍ଦ ।

ଦୁରୁବହ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଉତ୍+ ବହ+ମ.ଅ) ଯାହା ବହନ କରିବା କଷ୍ଟକର, ଦୁଃସହ, ଅସହ୍ୟ ।

ଦୁରୁଧ(ଧୀ)ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ଯୋଗବିଶେଷ ।

ଦୁରୁନ୍ନ(ସ)—ଗ୍ର. ବଂ.(ପଦ୍ୟ) (ସଂ- ଦୁର୍ନ୍ନ) ବିଷମ, କଠିନ, ଜଟିଳ, ଭୟଙ୍କର ।

ଦୁରୁପଗମ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଉପ + ଗମ୍+ଅ)ଦୁର୍ଗମ,ଯେଉଁଠାକୁ ଯିବା କଠିନ ।

ଦୁରୁପଚାର—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଉପ ଚର୍+ଅ) ଅନୁପଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୁରୁପଲକ୍ଷ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଉପ+ ଲକ୍ଷ+ଅ) ଦୁର୍ନିରୀକ୍ଷ ।

ଦୁରୁପସଦ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୁର୍+ଉପ + ସଦ୍+ମ.ଅ) ଦୁର୍ଗମ, ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, ଦୁଃସହ,ଦୁରଧିଗମ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁରୁପସଦା ।

ଦୁରୁପସର୍ପିନ୍—ହି. ବଂ. (ଉପ+ସୃପ୍ +ଇନ୍) ଅତର୍କିତଭାବେ ଆଗତ ।

ଦୁରୁପସ୍ଥାନ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଉପ + ସ୍ଥା + ମ.ଅ) ଦୁର୍ଜୟ,ଦୁରଭିଗମ୍ୟ, ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ ।

ଦୁରୁପାୟ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୁର୍+ଉପାୟ) ଦୁଷ୍ଟୋପାୟ, ମନ୍ଦଉପାୟ ।

ଦୁରୁତ୍ତମ୍ୟ—ଗ୍ରା.ବ.(ପଦ୍ୟ) (ସଂ-ଦୁତ୍ତମ୍ୟ) ଦୁତ୍ତମ୍ୟ ଦେଖ ।

ଦୁରୁଭିକ୍ଷ—ଗ୍ରା. ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଦେଖ ।

ଦୁରୁଷ୍ଟି—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଦୁଷ୍ଟି) ଦୁଷ୍ଟି ଦେଖ ।

ଦୁରୁହ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଉହ+ମ.ଅ) ଦୁସ୍ତର୍କ୍ୟ,ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ,ଦୁର୍ବୋଧ, କଠିନ, ଦୁଃସାଧ୍ୟ, କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ, ଦୁର୍ଗ୍ରହ, ଦୁରଧିଗମ୍ୟ,(ବି)ଦୁରୁହତା,ଦୁରୁହତ୍ୱ ।

ଦୁରୁହରେ—ଗ୍ରା ହି.ବ. ଅତିଦୁଃଖରେ ।

ଦୁରେଇଚୋଲ—ଗ୍ରା. (ନଡ଼ିକାତ) ବ. ଏକପ୍ରକାର ଗୁଳ୍ମ ଓ ତାହାର ଫଳ ।

ଦୁରେବା—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଇ+ବ+ଆ) ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ଗମ୍ୟ ।

ଦୁରୋକ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଓକ) ଦୁଃସେବ ।

ଦୁରୋଣ—ପୁଂ. ବ. ଗୃହ, ଯଜ୍ଞ ଗୃହ ।

ଦୁରୋଣସୂ—ପୁଂ. ବ. ଯଜମାନ ଗୃହର ମିଶ୍ରୟିତା ।

ଦୁରୋଦର—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦୁର୍+ଆ+ଉଦର) ବ.ଗ୍ର; ଦ୍ୟୂତ, ପାଶକକ୍ରୀଡ଼ା, ପଶାଖେଳ, (ପୁଂ) ଦ୍ୟୂତକ୍ରୀଡ଼କ,ପଣ, ପାଶକ, ଜୁଆରି ।

ଦୁର୍କର(ର)—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଦୂର୍ ଦେଖ ।

ଦୁର୍ଗ--ହି.ବଂ.(ଦୁର୍+ଗମ+ମ.ଅ) ଅଗମ୍ୟ, ଦୁର୍ଗମ, (କ୍ଲୀ-ବି) ଗଡ଼, କିଲ୍ଲା, (ପୁଂ.ବ)ବିପଦ, ସଙ୍କଟ, ଅସୁରବିଶେଷ, ଭବବନ୍ଧ,ଦୁଃଖ,ଶୋକ,ନରକ,କୁକର୍ମ, ବିଘ୍ନ, ଅମଙ୍ଗଳ, ମହାଭୟ, ପରାଧୀନତା,ପୁନର୍ଜନ୍ମ, ଦୁର୍ଗମ ସ୍ଥାନ,ମହାବିଘ୍ନ,ଯମଦଣ୍ଡ,ଅତିରୋଗ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଗା ।

ଦୁର୍ଗ—ଜମ୍ବୁମାର୍ଗାଶ୍ରମନିବାସୀ ନିରୁକ୍ତ ଭାଷ୍ୟକାର । [ବିଶେଷ

ଦୁର୍ଗକର୍ମ—କ୍ଲୀ. ବ. ଦୁର୍ଗସାଧନ କର୍ମ-

ଦୁର୍ଗକାରକ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍ଗ+କୃ+ଅକ) ତତ୍ତ୍ୱ;ଦୁର୍ଗକର୍ତ୍ତା, ଦୁର୍ଗନିର୍ମାତା, (ପୁଂ) ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଦୁର୍ଗଟୀକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦୁର୍ଗସିଂହକୃତ କଳାପବ୍ୟାକରଣର ଟୀକାବିଶେଷ ।

ଦୁର୍ଗତ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦୁର୍+ଗମ୍+କ.ତ) ବିପଦଗ୍ରସ୍ତ, ଦୁରବସ୍ଥାଗ୍ରସ୍ତ, ଅତିଦରିଦ୍ର, ଦୁଃଖୀ, ଜନୈକ ସଂସ୍କୃତ କବି; (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଗତା ।

ଦୁର୍ଗତତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୁର୍ଗତ+ତ+ଆ) ଦରିଦ୍ରତା, ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାର ଭାବ ।

ଦୁର୍ଗତରଣି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦୁର୍ଗ+ତୃ+ଅନ+ଇ) ଦେବୀବିଶେଷ, (ବଂ) ଦୁର୍ଗତରଣସାଧନ ।

ଦୁର୍ଗତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦୁର୍+ଗତି)କ.ଧା; ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା,ଦୁରବସ୍ଥା,କଷ୍ଟ,କ୍ଲେଶ,ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ନରକ, ପାପ ।

ଦୁର୍ଗତିକ୍ଷୟ—ବ (ଦୁର୍ଗତି+କ୍ଷୟ)ତତ୍ତ୍ୱ; ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାର ଶେଷ ।

ଦୁର୍ଗତିନାଶକ—ବଂ.ଦୁର୍ଗତିନାଶନ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଗତିନାଶିକା ।

ଦୁର୍ଗତିନାଶନ—ବଂ. (ଦୁର୍ଗତି+ନାଶନ) ଯେ ଦୁର୍ଗତି ବା ପାପକୁ ନାଶ କରେ. (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଗତିନାଶିନୀ, (ବି) ଦୁର୍ଗତିର ବିନାଶକରଣ ।

ଦୁର୍ଗତିନାଶିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦୁର୍ଗତି+ନାଶି+ଇନ୍+ଈ) ଦୁର୍ଗାଦେବୀ ।

ଦୁର୍ଗତିନିବାରଣ—ବଂ.ବ. ଦୁର୍ଗତିନାଶନ ଦେଖ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଗତିନିବାରଣୀ ।

ଦୁର୍ଗତିବାରଣ—ବଂ.(ଦୁର୍ଗତି+ବାରଣ) ଦୁର୍ଗତିନାଶନ ଦେଖ ।

ଦୁର୍ଗତିହର--ବଂ.ଦୁର୍ଗତି ନାଶନ ଦେଖ, .(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଗତିହରା ।

ଦୁର୍ଗତିହରଣ—ବଂ. (ଦୁର୍ଗତି+ହରଣ) ଦୁର୍ଗତିନାଶନ ଦେଖ ।

ଦୁର୍ଗଦେବ—ଷଷ୍ଠୀସମୁଚ୍ଚୟନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଜ୍ୟୋତିର୍ଗ୍ରନ୍ଥପ୍ରଣେତା ।

ଦୁର୍ଗନ୍ଧ—ପୁଂ.ବ. (ଦୁର୍+ଗନ୍ଧ)କ.ଧ; ବଦ୍‌ବୋଇ, ମନ୍ଦଗନ୍ଧ, ପୂତିଗନ୍ଧ, ଗୌରବର୍ଣ୍ଣଲବଣ, କଳାଲୁଣ, ଆମ୍ବଗନ୍ଧ, ପିଆଜ, (ବଂ.ବ.ଗ୍ର) ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ, (ବି) ଦୁର୍ଗନ୍ଧତା ।

ଦୁର୍ଗନ୍ଧତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୁର୍ଗନ୍ଧ+ତା) ଦୁର୍ଗନ୍ଧର ଭାବ ।

ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ—ବଂ. (ଦୁର୍ଗନ୍ଧ+ମୟ)ମନ୍ଦଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ,ଯହା ଗନ୍ଧାଏ, ପୂତିଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ।

ଦୁର୍ଗନ୍ଧାଙ୍ଗ—ହି. ବଂ. ପୂତିଗନ୍ଧାନ୍ୱିତ ଦେହଯୁକ୍ତ ।

ଦୁର୍ଗନ୍ଧି—ବଂ.(ଦୁର୍+ଗନ୍ଧ+ଇ)ବ.ଗ୍ର; ମନ୍ଦଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ,(ସ୍ତ୍ର.ବି) ମନ୍ଦଗନ୍ଧ, ବାତକର୍ମ, ଆପାନବାୟୁ ।

ଦୁର୍ଗନ୍ଧିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ ଦେଖ, ଯେ ବହୁତ ପାଡ଼େ, ପାଡ଼ୁଥା ।

ଦୁର୍ଗନ୍ଧିତ—ବଂ.(ଦୁର୍ଗନ୍ଧ+ଇତ)ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ ଦେଖ ।

ଦୁର୍ଗନ୍ଧୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୁର୍ଗନ୍ଧ+ଇନ୍) ପୂତିଗନ୍ଧବିଶିଷ୍ଟ, ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଗନ୍ଧିନୀ । [ଦେଖ ।

ଦୁର୍ଗପତି—ପୁଂ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଦୁର୍ଗରକ୍ଷକ

ଦୁର୍ଗପାଳ—ପୁଂ. ବ. (ଦୁର୍ଗ+ପାଳ+ଅ) କୁଚ୍ଛ୍ରପାଳକ, ଦୁର୍ଗରକ୍ଷକ ।

ଦୁର୍ଗପୁଷ୍ପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦୁର୍ଗ+ପୁଷ୍ପ+ଈ) ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, କେଶପୁଷ୍ପା, ମାନସୀ, ବାଲକ୍ଷୀ, କେଶଧାରିଣୀ ।

ଦୁର୍ଗମ—ହି.ବଂ.(ଦୁର୍+ଗମ୍+ମ.ଅ) ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ,ଦୁର୍ଲଭ, ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ, ଦୁଷ୍ପ୍ରବେଶ୍ୟ, ଦୁର୍ବୋଧ, (ପୁଂ.ବ) ଅସୁରବିଶେଷ, ବିଷ୍ଣୁ,(କ୍ଲୀ)ଦୁର୍ଗ, ଗଡ଼, ବନ, ସଙ୍କଟମୟସ୍ଥାନ, (ସ୍ତ୍ର.ବଂ)ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ ଗମନାଗମନ ବା ଚଳାଚଳର ଅସୁବିଧା ଘଟେ, ଅତିରେକ, ଅତ୍ୟଧିକ, (ଗ୍ରା.ବ) ବର୍ଷା ଓ ଝଡ଼ମୟ ପାଗ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଗା ।

ଦୁର୍ଗମନୀୟ—ବଂ. ଦୁର୍ଗମ ଦେଖ, (ବି) ଦୁର୍ଗମନୀୟତା ।

ଦୁର୍ଗମ୍ୟ—ବଂ. ଦୁର୍ଗମ ଦେଖ. (ବି) ଦୁର୍ଗମ୍ୟତା ।

ଦୁର୍ଗସିଂହ—ଦ୍ୱାଦଶଶ୍ଳୋକୀର ଟୀକାକାର ।

ଦୁର୍ଗରକ୍ଷକ—ବ(ଦୁର୍ଗ+ରକ୍ଷକ)ତତ୍ତ୍ୱ; କିଲ୍ଲାଦାର, ଦୁର୍ଗର ଜଗୁଆଳ ସେନା ବା ସେନାପତି, (ବଂ) ଦୁର୍ଗ ଜଗୁଆଳ, (ଅନ୍ୟରୂପ) ଦୁର୍ଗରକ୍ଷୀ ।

ଦୁର୍ଗଲ—ପୁଂ. ବ. ଦେଶବିଶେଷ ।

ଦୁର୍ଗଲଙ୍ଘନ—ପୁଂ.ବ. ଉଷ୍ଟ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁର୍ଗ

ଲଙ୍ଘନ ।

ଦୁର୍ଗସଂସ୍କାର—ପୁଂ.ବ: ଦୁର୍ଗର ମରାମତି. ଦୁର୍ଗ ଭାଙ୍ଗିଗଲେ ନୂଆ ତିଆରି କରିବା।

ଦୁର୍ଗସଞ୍ଚର—ପୁଂ. ବ. (ଦୁର୍ଗ+ସମ୍+ଚର+ଣ.ଅ) ସେତୁ, ପୋଲ, ଟଙ୍ଗ, ଗିରିସଙ୍କଟ ।

ଦୁର୍ଗସଞ୍ଚାର—ପୁଂ. ବ. ସେତୁ, ପୋଲ, ଦୁର୍ଗସଞ୍ଚର ।

ଦୁର୍ଗସିଂହ—କାତନ୍ତ୍ରବୃତ୍ତି ରଚୟିତା, ନିରୁକ୍ତ ଭାଷ୍ୟକାର, ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଦ୍ ।

ଦୁର୍ଗସେନ—ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ ସଂସ୍କୃତ କବି

ଦୁର୍ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୁର୍+ଗମ୍+ମ.ଅ+ଆ) ଭଗବତୀ, ମହାଦେବଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ପରମାପ୍ରକୃତି, ଆଦ୍ୟାଶକ୍ତି, ନୀଳୀ, ନୀଳଗୁଲ୍ମ, ଶ୍ୟାମାପକ୍ଷୀ, ଅପରାଜିତା, ନଅବର୍ଷ ବୟସ୍କା କନ୍ୟା, ରୋଗିଣୀବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବ) ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ ।

ଦୁର୍ଗାଢ଼—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଗାହ+ମ.ତ) କଷ୍ଟେ ଅବଗାହ୍ୟ ।

ଦୁର୍ଗାଦେବୀ—ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ଦେଶର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଏକ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ।

ଦୁର୍ଗାଧ୍ୟକ୍ଷ—ପୁଂ. ବ. (ଦୁର୍ଗ+ଅଧ୍ୟକ୍ଷ) ଶ୍ରୀତନ୍ତ୍ର; ଦୁର୍ଗରକ୍ଷକ ଦେବତା, ଶିବ ।

ଦୁର୍ଗାନବମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ,(ଶ୍ରୀତନ୍ତ୍ର)କାର୍ତ୍ତିକ-ମାସର ଶୁକ୍ଳନବମୀ ।

ଦୁର୍ଗାପୁର—ରଙ୍ଗପୁର ଜିଲ୍ଲାର ବାହାର-ବନ୍ଦ ପରଗଣାସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଗ୍ରାମ, ମୟମନସିଂହ ଜିଲ୍ଲାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁସଙ୍ଗର ରାଜଧାନୀ ।

ଦୁର୍ଗାପୂଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଶ୍ରୀତନ୍ତ୍ର)ଶାରଦୀୟ ଦୁର୍ଗୋତ୍ସବ, ବାସନ୍ତିକ ଦୁର୍ଗୋତ୍ସବ, ଦୁର୍ଗାଦେବୀଙ୍କ ଆରାଧନା ।

ଦୁର୍ଗାପୂଜାଛୁଟି—ଗ୍ରା. ବ. ଦୁର୍ଗାପୂଜା ଉପଲକ୍ଷେ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟମାନବନ୍ଦହେବା, ପୂଜାଛୁଟି ।

ଦୁର୍ଗାପ୍ରସାଦ ମୁଖୋପାଧ୍ୟାୟ—ନଦୀୟା ଜିଲ୍ଲାର ଉଲିଆର ନଗରବାସୀ ଜଣେ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଦୁର୍ଗାଭକ୍ତିତରଙ୍ଗିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.ଖଣ୍ଡିଏ ତନ୍ତ୍ରର ନାମ ।

ଦୁର୍ଗାଭୋଗ—ଗ୍ରା. ବ. ଧାନ୍ୟବିଶେଷ ।

ଦୁର୍ଗାମାହାତ୍ମ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. ଦେବୀମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ଦୁର୍ଗାରାମ—'ପାଷାଣ୍ଡଖଣ୍ଡନ' ନାମକ ସଂସ୍କୃତଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଦୁର୍ଗାବତୀ—ଚିତୋରର ରାଣାସଙ୍ଗଙ୍କ କନ୍ୟା, ଏ ଜଣେ ବୀର୍ଯ୍ୟବତୀ ରମଣୀ, ମହୋଦାର ରାଜାଙ୍କ କନ୍ୟା ।

ଦୁର୍ଗାଶଙ୍କର—ଏ ମଲ୍ଲାରପଦ୍ଧତିନାମକ ଜ୍ୟୋତିଷର ଟୀକା ଓ ଆଗାରବିନୋଦ ନାମକ ଶିଳ୍ପଶାସ୍ତ୍ରକାର ।

ଦୁର୍ଗାଷ୍ଟମୀ—ବ. ମହାଷ୍ଟମୀ, ଆଶ୍ୱିନ ଶୁକ୍ଳ ଅଷ୍ଟମୀ । [ପଣ୍ଡିତ ।

ଦୁର୍ଗାସହାୟ—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ସଂସ୍କୃତ

ଦୁର୍ଗାସ୍ମରଣ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଶ୍ରୀତନ୍ତ୍ର) ଦୁର୍ଗାନାମ ସ୍ମରଣ ।

ଦୁର୍ଗାହ୍ୟ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଗାହ+ଯ) ଯହିଁରେ ସ୍ନାନ କରିବା କଠିନ, (ବି) ଦୁର୍ଗାହ୍ୟତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଗାହ୍ୟା ।

ଦୁର୍ଗାହ୍ନ—ପୁଂ. ବ.ଭୁମିକ ଗୁଗୁଳ ।

ଦୁର୍ଗୁଣ—ବି. (ଦୁର୍+ଗୁଣ) କ.ଧା; ମନ୍ଦଗୁଣ, (ଗ୍ରା. ବି) ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ଅଭିମାନ, ଅବଗୁଣ ।

ଦୁର୍ଗୁଣିବ୍ରୁଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅଭିମାନ କରିବା, ମନ୍ଦବୁଝିବା ।

ଦୁର୍ଗୁଣିଆ(ଆଁ)—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ. ମନ୍ଦ-ଗୁଣଯୁକ୍ତ,ଅବଗୁଣିଆ,ଯେ ଭଲକୁ ମନ୍ଦ କୁହେ, ଅନିଷ୍ଟକର, ଯାହାର ଦୁଇଗୁଣ କରାଯାଇଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁର୍ଗୁଣିଣି (ଈ) ।

ଦୁର୍ଗ୍ରହ—ହି. ବି. ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ଆଟକ୍ତ,ଯାହା ଗ୍ରହଣ କରିବା ଅତି କଷ୍ଟକର ।

ଦୁର୍ଗେଶ—ପୁଂ. ବ. (ଦୁର୍ଗ+ଈଶ) ଶ୍ରୀତନ୍ତ୍ର; ଦୁର୍ଗାଧିପତି, (ଦୁର୍ଗା+ଈଶ) ଶିବ ।

ଦୁର୍ଗେଶନନ୍ଦିନୀ—ଗ୍ରା. ବ. ବଙ୍କିମଚନ୍ଦ୍ର କୃତ ବଙ୍ଗଳା ଉପନ୍ୟାସର ନାୟିକା, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.ଶ୍ରୀତନ୍ତ୍ର). ଦୁର୍ଗାଧିପତିତନୟା, ଦୁର୍ଗାଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ ଝିଅ ।

ଦୁର୍ଗୋତ୍ସବ—ଦୁର୍ଗୋତ୍ସବ (ବି) ଦୁର୍ଗା-ପୂଜା ଦେଖ ।

ଦୁର୍ଗୋତ୍ସବଚନ୍ଦ୍ରିକା—ଗ୍ରା. ବ. ଓଡ଼ିଶାର ରାଜା ରାମଚନ୍ଦ୍ରଦେବଙ୍କ କୃତ ସ୍ମୃତି-ଶାସ୍ତ୍ର ବିଶେଷ ।

ଦୁର୍ଗ୍ରହ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଗ୍ରହ+ମ.ଅ) ଦୁଃଖେ ଗ୍ରହଣୀୟ, କଷ୍ଟେ ଜ୍ଞାତବ୍ୟ, ଯାହା ଅତି କଷ୍ଟରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପାରେ, ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ,ଦୁର୍ବୋଧ,ଦୁରଧି-ଗମ୍ୟ. (ବି. କ.ଧା;—ଦୁର୍+ଗ୍ରହ) କୁଗ୍ରହ, ମନ୍ଦଗ୍ରହ, (ଦୁର୍+ଗ୍ରହ+କ. ଅ)ବ. ଅପାମାର୍ଗ, (ବି) ଦୁର୍ଗ୍ରହତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଗ୍ରହା ।

ଦୁର୍ଗ୍ରହଣୀୟ—ବଂ.(ଦୁର୍+ଗ୍ରହ+ମ. ଅନୀୟ) ଦୁର୍ଗ୍ରହ ଦେଖ,(ବି)ଦୁର୍ଗ୍ରହଣୀ-ୟତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଗ୍ରହଣୀୟା ।

ଦୁର୍ଗ୍ରାହ୍ୟ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଗ୍ରହ+ମ.ଯ) ଦୁର୍ଗ୍ରହ ଦେଖ, (ବି) ଦୁର୍ଗ୍ରା-ହ୍ୟତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଗ୍ରାହ୍ୟା ।

ଦୁର୍ଘଟ—ହି.ବଂ.(ଦୁର+ଘଟ+ମ.ଅ) ଯାହା ସହଜରେ ଘଟେ ନାହିଁ,ଦୁସାଧ, କଠିନ, କଷ୍ଟସାଧ, ଅସମ୍ଭବ, ଅସାଧ, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, ନଅଣ୍ଟ, ଅନଟନ, (ବି) ଅଭାବ ।

ଦୁର୍ଘଟନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୁର+ଘଟନା କ.ଧା)ଅଶୁଭଘଟନା, ବିପଦ, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ, ବିପତ୍ପାତ, ଅକସ୍ମାତ୍ ଘଟିବା ବିପଦ, ମହାବିଘ୍ନ ।

ଦୁର୍ଘୋଷ—ପୁଂ. ବ. (ଦୁର+ଘୋଷ) କ.ଧା) କୁତ୍ସିତ ବା ଅତି କଟୁଶବ୍ଦ,କର୍କଶ-ରବ, ଗର୍ଜନ, (ବ.ଗ୍ରା) ଭାଲୁ, (ବଂ. ବ.ଗ୍ରା)କର୍କଶ ରବଯୁକ୍ତ,ଉଚ୍ଚଗର୍ଜନକାରୀ

ଦୁର୍ଘୋଷଣା—ବ. (ଦୁର+ଘୋଷଣା) କ.ଧା; ଦୁର୍ନାମ, ଅପବାଦ ।

ଦୁର୍ଜ(ର୍ଜ)ନ—ପୁଂ. ବ. (ଦୁର+ଜନ) କ.ଧା;ଦୁଷ୍ଟଲୋକ,ଖଳ ବା ଠଗ ବ୍ୟକ୍ତି, (ବଂ) ଖଳ, ନୃଶଂସ, କ୍ରୂର, ଅତିମନ୍ଦ, ନିଷ୍ଠୁର ।

ଦୁର୍ଜନତା—ବି.(ଦୁର୍ଜନ+ତା.ତା) ଦୁଷ୍ଟତା, ଖଳତା, ନିଷ୍ଠୁରତା, ଦୁର୍ଜନତା

ଦୁର୍ଜୟ—ହି.ବିଂ.(ଦୁର୍+ଜି+ମଂ.ଅ) ଯାହାକୁ ଅତି କଷ୍ଟରେ ଜୟ କରାଯାଇ ପାରେ, ଦୁର୍ଲଙ୍ଘ୍ୟ, ଅଜେୟ, ଦୁଃସାଧ୍ୟ, ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଜୟା, (ପୁଂ) ବିଷ୍ଣୁ, ରାକ୍ଷସ ଓ ଦାନବବିଶେଷ, କାର୍ତ୍ତିକେୟ ବଂଶୀୟ ଅନନ୍ତରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଦୁର୍ଜୟଗିରି—କାମରୂପସ୍ଥ ବିଖ୍ୟାତ ଶୈଳ

ଦୁର୍ଜୟନ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ନୃପବିଶେଷ ।

ଦୁର୍ଜୟମାନ—ବି. ଯେଉଁ ଅଭିମାନକୁ ସହଜରେ ଶାନ୍ତ କରାଯାଇ ନ ପାରେ ।

ଦୁର୍ଜର—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଜୃ+ଅ) କଷ୍ଟପରିପାଚ୍ୟ, ଯାହା ସହଜରେ ପରିପାକ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଦୁର୍ଜରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦୁର୍ଜର+ଆ) ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀ ଲତା ।

ଦୁର୍ଜାତ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଜନ+କ.ତ) ଅଦମ୍ଭ ଜାତି, ଅସମ୍ୟକ୍ ଜାତ, (ପୁଂ. ବିଂ) ଯାହାର ଜନ୍ମ ବୃଥା, ନୀଚବଂଶସମ୍ଭୂତ, ଅନୁଚିତ. (ପୁଂ.ବି) ଦୁରଦୃଷ୍ଟ, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ, ବ୍ୟସନ, ବିପଦ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଜାତା ।

ଦୁର୍ଜାତି—ବି. (ଦୁର୍+ଜାତି) କ.ଧା; ନୀଚଜାତି, (ବିଂ) ନିନ୍ଦିତବଂଶୀୟ, ଦୁର୍ଜାତ ଦେଖ ।

ଦୁର୍ଜୀ(ର୍ଜ୍ଜୀ)ବ—ହି. ବିଂ.(ଦୁର୍+ଜୀବ,) ବ.ଗ୍ର; ପରଭକ୍ଷ୍ୟୋପଜୀବୀ, ପରାନ୍ନ ଭୋଜନାଦିଦ୍ୱାରା ଯାହାର ଜୀବିକା ନିର୍ବାହିତ ହୁଏ, (ବି) ନିନ୍ଦିତଜୀବନ, ମନ୍ଦଜୀବ ।

ଦୁର୍ଜେ(ର୍ଜ୍ଜ)ୟ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଜି+ମଂ.ଯ) ଦୁର୍ଜୟ (ଦେଖ), (ବି) ଦୁର୍ଜ୍ଜେୟତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଜେୟା ।

ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଜ୍ଞେୟ ବା ଦୁର୍+ଜ୍ଞା+ମଂ.ଯ) ଯାହା ଜାଣିବା କଷ୍ଟକର, ଦୁର୍ବୋଧ, (ବି) ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟା ।

ଦୁର୍ଣୟ—ପୁଂ.ବି. (ଦୁର+ନୟ) ଦୁଷ୍ଟନୀତି, କୁନୀତି, ମନ୍ଦ ଆଚରଣ, ଅନିଷ୍ଟ, ଗୋଲମାଲ, ଅନ୍ୟାୟ, ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା, (ବିଂ. ବ.ଗ୍ର) କୁନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ, ମନ୍ଦାଚରଣବିଶିଷ୍ଟ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଦୁର୍ଗମ, ଘୋର, ଅସାଧ୍ୟ, ଅତିରେକ, ମାରାତ୍ମକ, ପ୍ରାଣାନ୍ତକ, ଅସହ୍ୟ, କ୍ଷେମ; କଠିନ, କଷ୍ଟିଲ, (ଗ୍ରା.ବି) ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ।

ଦୁର୍ଣ୍ଣଶ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର୍+ନଶ୍+ଅ) କଷ୍ଟଦ୍ୱାରା ନଷ୍ଟ । [ରୋଗ ।

ଦୁର୍ଣ୍ଣାମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗର୍ଦ୍ଦଭକୋଷିକା, ଅର୍ଶ-

ଦୁର୍ଣ୍ଣାମା—ବି. (ଦୁର୍+ନାମନ୍) ଶାମୁକା ।

ଦୁର୍ଣ୍ଣୀତି—ଦୁର୍ନୀତି ଦେଖ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡ—ବିଂ. (ଦୁର୍+ଦଣ୍ଡ+କର୍ମ.ଅ) ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ, ଅବାଧ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡ୍ୟ—ବିଂ. (ଦୁର୍+ଦଣ୍ଡ+ମଂ.ଯ) ଦୁର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡ ଦେଖ, (ବି) ଦୁର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡ୍ୟତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡ୍ୟା ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦମ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଦମ୍+ମଂ.ଅ) ଅବାଧ, ଦୁରନ୍ତ, ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟ, ଦୁର୍ଜୟ, ଅଣାମ୍ୟ, ଦୁଃଶାସନ, ଅବାଧ, ଅସଂଯତ, (ବି—ଦୁର୍+ଦମ୍+ଭା.ଅ) କଷ୍ଟରେ ଦମନ କରିବା, ରୋହିଣୀ ଗର୍ଭଜାତ ବସୁଦେବଙ୍କର ପୁତ୍ରବିଶେଷ, (ବି) ଦୁର୍ଦ୍ଦମତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଦ୍ଦମା ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦମନ—ହି.ବିଂ.(ଦୁର୍+ଦମ୍+ଅନ) ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ଦମନୀୟ, (ପୁଂ.ବି) ନୃପବିଶେଷ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଦମ୍+ମଂ.ଅନୀୟ) ଅଣାସନୀୟ, ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ, ଦୁର୍ଜୟ, ଅଶାନ୍ତ, ଦୁରନ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟା, (ବି) ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟତା ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦମ୍ୟ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଦମ୍+ମଂ.ଯ) ଦୁର୍ଦ୍ଦମ (ଦେଖ), ବାଛୁରୀ, ଗୋଶିଶୁ, (ବି) ଦୁର୍ଦ୍ଦମ୍ୟତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଦ୍ଦମ୍ୟା ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶ—ହି.ବିଂ.(ଦୁର୍+ଦୃଶ୍+ମଂ.ଅ) ଯାହାକୁ ସହଜରେ ଗ୍ରହି ହୁଏନାହିଁ, ଭୟଙ୍କର ରୂପବିଶିଷ୍ଟ, (ବି) ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶା ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶନ—ହି.ବିଂ.(ଦୁର୍+ଦୃଶ୍+ଅନ) ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶ, ଦେଖିବାକୁ ଅଶକ୍ତ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁର୍+ଦଶା) କ.ଧା; ଦୁରବସ୍ଥା, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ, (ବିପ-ସୁଦଶା) ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦନ୍ତ—ହି.ବିଂ.(ଦୁର୍+ଦମ୍+ମଂ.ତ) ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟ, ଅଶାନ୍ତ, ଦୁରନ୍ତ, (ବି) କଳହ, ଶିବ, ଦାନବତ, ଅଣ୍ଡିରାବାଛୁରୀ, (ବି) ଦୁର୍ଦ୍ଦନ୍ତତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତା ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଦୁର୍+ଦିନ,କ.ଧା) ମେଘାଚ୍ଛନ୍ନ ଦିବସ, ବର୍ଷାସମୟ, ଦୁଃଖସମୟ, ବିପଦସମୟ, (ବିପ-ସୁଦିନ) ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦିବସ—ପୁଂ.ବି. ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ, ବୃଷ୍ଟିରଦିନ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦୂର୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଦୂର୍ ଦୂର୍ ଦେଖ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦୂର୍କରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଘୃଣା ପ୍ରକାଶପୂର୍ବକ ପାଖରୁ ଛଡ଼ିଦେବା ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦୂର୍ଛୁର୍ଛୁର୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.ଦୂର୍ ଦୂର୍ ଦେଖ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦୂର୍ମାର୍ମାର୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଘୃଣାପ୍ରଯୁକ୍ତ ଛାଡ଼ନା ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦୂର୍ମାର୍ମାର୍କରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘୃଣାପ୍ରକାଶ ପୂର୍ବକ ପାଖରୁ ଛଡ଼ିଦେବା ।

ଦୁର୍ଦ୍ଧରୁଟ—ବିଂ. ନାସ୍ତିକ, (ବି) ଯେଉଁ ଶିଷ୍ୟ କେବଳ ଗୁରୁଙ୍କ ଉପଦେଶରେ ଚାଳିତ ନ ହୋଇ ତହିଁର ଗ୍ରହଣୀୟତାକୁ ନିଜର ବିବେକଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରେ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଧରୁଢ଼—ହି.ବି ଓ ବିଂ. ନାସ୍ତିକ, ଦୁର୍ଦ୍ଧରୁଟ ଦେଖ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦୁହା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ସହଜେ ଯାହାକୁ ଦୋହନ କରାଯାଇ ନ ପାରେ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦ୍ୟୂତ—କ୍ଲୀ.ବି.କପଟ, ଦ୍ୟୂତକ୍ରୀଡ଼ା, କପଟ ପଶାଖେଳ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଶୀକ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶନୀୟ ବିଷ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଧୃଷ୍ଟ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଧୃଷ୍ଟ) ରାଗାଦି ଦୋଷଦୁଷ୍ଟ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦୈବ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଦୁର୍+ଦୈବ)ବ.ଗ୍ର; ଦୁରଦୃଷ୍ଟ, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ, ଦୁର୍ଘଟନା, ପାପ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦୈବବାନ୍—ପୁଂ.ବିଂ.(ଦୁର୍ଦ୍ଦୈବ+ବତ୍) ଦୁରଦୃଷ୍ଟଯୁକ୍ତ ।
ଦୁର୍ଦ୍ରୁତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଓଣ୍ଡ ଲତାବିଶେଷ ।
ଦୁର୍ଦ୍ରୁମ—ପୁଂ. ବି. ପଲଣ୍ଡୁ, ପିଆଜ ।
ଦୁର୍ଧର—ତ୍ରି.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଧୃ+ମ.ଅ) ଯାହା ଧରି ରଖିବା କଷ୍ଟକର, ଦୁଃସହ, ଅସହ୍ୟ, ଦୁର୍ଗମ, ଦୁର୍ଜ୍ଞାନ୍ତ, ଦୁର୍ଦ୍ଦମ୍ୟ, (ବି) ନରକବିଶେଷ, ପାରଦ, ଭଲ୍ଲାତକ, ଭଲିଆ, ଘୃତସବିଶେଷ (ମହିଷାସୁର ସେନାପତି),ବୃଷଭୌଷଧ, ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ,ଶମ୍ବରାସୁରର ଏକ ମନ୍ତ୍ରୀ, ବିଷ୍ଣୁ, ରାବଣର ସେନାପତି ।
ଦୁର୍ଧରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମହାରାଜ ଚନ୍ଦ୍ରଗୁପ୍ତଙ୍କ ପ୍ରଧାନ ମହିଷୀ ।
ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ତ୍ତ—ତ୍ରି. ବିଂ. ଦୁର୍ଦ୍ଧର, ଯାହାର ଗତି ରୋଧ କରି ହୁଏ ନାହିଁ, ଧରିହୁଏ ନାହିଁ । [ଦୁଷ୍ଟଧର୍ମଯୁକ୍ତ ।
ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ମ୍ମ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଧର୍ମ)
ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଧୃଷ୍+ମ.ଅ)ଅଧର୍ଷଣୀୟ,ଦୁର୍ଜୟ, ଅକ୍ଷୋଭ୍ୟ, ଅପରାଜେୟ,ପ୍ରବଳ ପରାକ୍ରାନ୍ତ,ଅସହନୀୟ, ଅସୀମ ସାହସିକ,(ବି)ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଧଷା ।
ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷଣ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଧୃଷ୍+ଅନ) ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ଧର୍ଷଣୀୟ ।
ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ+ତା) ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷର ଭାବ, ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷତ୍ୱ ।
ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ+ଆ) ନାଗଦମନୀ, କଣ୍ଟାରୀ ବୃକ୍ଷ ।
ଦୁର୍ଦ୍ଧାନ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁର୍+ଧା+ଭାବ.ଅ+ଆ) ଦୁଷ୍ଟଧାନ ।
ଦୁର୍ଦ୍ଧାର୍ଯ୍ୟ—ତ୍ରି.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଧାରି+ଯ) ଯାହା ସହଜେ ଧାରଣ କରାଯାଏ ନାହିଁ, ଦୁର୍ବୋଧ ।
ଦୁର୍ଦ୍ଧାବ—ତ୍ରି.ବିଂ.(ଦୁର୍+ଧାବ+ଆ) ଦୁଃଖେ ଧାବନୀୟ ।
ଦୁର୍ଦ୍ଧିତ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଧା+ମ.ତ) ଦୁଷ୍ଟଭାବେ ସ୍ଥାପିତ ।
ଦୁର୍ଦ୍ଧି—ତ୍ରି.ବିଂ. (ଦୁର୍+ଧୀ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ, ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ, (ବିଂ) ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି, ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧି ।
ଦୁର୍ଦ୍ଧୁର—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଧୁ+ମ.କ୍ୱପ) ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ଧ୍ୱଂସନୀୟ ।
ଦୁର୍ଦ୍ଧୁରୁଟ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଧୃ+ଉଟ୍+ଅ) ମୁକ୍ତିବିନା ଗୁରୁବାକ୍ୟ ଅମାନ୍ୟକାରୀ(ଶିଷ୍ୟ) ।
ଦୁର୍ନୟ—ପୁଂ. ବି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ନୟ) ଦୁଷ୍ଟନୀତି ଦେଖ, ଅସତ୍ନୀତି, ମନ୍ଦନୀତି, କୁନୀତି ।
ଦୁର୍ନାମ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍+ନାମନ୍) ଅପଯଶ, ଅପଖ୍ୟାତି, ନିନ୍ଦା, ଦୁର୍ନାମ, ବଦନାମ, ଅର୍ଶରୋଗ ।
ଦୁର୍ନାମକ—ପୁଂ. ବି. ଅର୍ଶରୋଗ ।
ଦୁର୍ନାମକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର କଳଙ୍କ ପ୍ରକାଶ କରିବା ।
ଦୁର୍ନାମରଟନା—ବି. (ଦୁର୍ନାମ+ରଟନ) ଦୁର୍ନାମ; କଳଙ୍କ ପ୍ରକଟନ ।
ଦୁର୍ନାମରଟିବା—ଗ୍ରା.ବି.କଳଙ୍କ ପ୍ରକଟନ ।
ଦୁର୍ନାମାର—ପୁଂ. ବି. ଶୂରଣ, ଓଲୁଅ ।
ଦୁର୍ନାମ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୁର୍+ନାମ+ଈ) ଦୁର୍ନାମା ।
ଦୁର୍ନିଗ୍ରହ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ନି+ଗ୍ରହ+ଅ) ଦୁର୍ଦ୍ଦମ,ଯାହା ସହଜେ ଦମନ କରିହୁଏ ନାହିଁ ।
ଦୁର୍ନିବାର—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ନି+ବାରି+ମ.ଅ) ଯାହା ସହଜରେ ନିବାରଣ କରାଯାଇ ନ ପାରେ, ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ, ଅନିବାରଣୀୟ ।
ଦୁର୍ନିବାର୍ଯ୍ୟ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ନି+ଣିଚ୍+ବାରି+ମ.ଯ) ଅତି କଷ୍ଟେ ନିବାରଣୀୟ ।
ଦୁର୍ନିର୍ମିତ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ନି+ମି+ତ) ଦୁଷ୍ଟଭାବେ କ୍ଷିପ୍ତ, ସମ୍ଭ୍ରମେ ଉତ୍କ୍ଷିପ୍ତ ।
ଦୁର୍ନିମିତ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍+ନିମିତ୍ତ) କ.ଧା; ଅମଙ୍ଗଳର ଚିହ୍ନ,ଅଶୁଭ ଚିହ୍ନ ।
ଦୁର୍ନିୟନ୍ତ୍ର—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ନି+ଯମ୍+ତ୍ର) ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ।
ଦୁର୍ନିରୀକ୍ଷ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦୁର+ନିର+ଈକ୍ଷ+ଅ) ଅତି କଷ୍ଟେ ଯାହା ନିରୀକ୍ଷଣ କରାଯାଏ ।
ଦୁର୍ନିରୀକ୍ଷ୍ୟ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦୁର+ନିର+ଈକ୍ଷ+ମ.ଯ) ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶ, ଯାହାକୁ ସହଜେ ଚାହିଁହୁଏ ନାହିଁ, ପ୍ରାୟ ଅଦୃଶ୍ୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ନିରୀକ୍ଷ୍ୟା ।
ଦୁର୍ନିବର୍ତ୍ତ୍ୟ—ତ୍ରି.ବିଂ.(ଦୁର+ନି+ବୃତ୍+ଯ) ଦୁଃଖେ ଯାହା ନିବର୍ତ୍ତିତ ହୁଏ ।
ଦୁର୍ନିଷ୍ପ୍ରତିକାର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର+ନିର+ପ୍ର+ପତ+ଅ)ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପ୍ରତିକାର ।
ଦୁର୍ନୀତି—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦୁର+ନୀ+କ୍ତି) ନୀତିବିରୁଦ୍ଧ ଚରଣ, ଦୁଷ୍ଟନୀତି, (ବିଂ-ବ.ଶ୍ରୀ; (ଦୁର+ନୀ+ମ.ତ) ଯାହାର ରୀତିନୀତି ମନ୍ଦ, ଉଚ୍ଛୃଙ୍ଖଳ, ଅପଟୁ, ଅଶିଷ୍ଟ, (ଦୁର+ନୀ+କ.ତ)ଦୁର୍ନୀତିଯୁକ୍ତ ।
ଦୁର୍ନୀତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୁର+ନୀତ)କ.ଧା; କୁରୀତି, ଅନ୍ୟାୟ, ମନ୍ଦଆଚରଣ ।
ଦୁର୍ନୀତିପରାୟଣ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୁଷ୍ଟନୀତିର ଅନୁସରଣକାରୀ,ଦୁର୍ବୃତ୍ତ, ଦୁରାଚାର, ଦୁଷ୍ଟଚରିତ୍ର, ଦୁରାତ୍ମା ।
ଦୁର୍ନୀତିଭାବ—ପୁଂ. ବି. ଦୁର୍ନୀତିର ଭାବ ।
ଦୁର୍ନୃପ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର+ନୃପ) କୁରାଜା, ମନ୍ଦ ନୃପତି ।
ଦୁର୍ପଲା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଦୁରପଲା ଦେଖ ।
ଦୁର୍ବଚଃ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର+ବଚସ୍) ଦୁର୍ବାକ୍ୟ, ମନ୍ଦକଥା, ନିନ୍ଦାବାକ୍ୟ ।
ଦୁର୍ବଚନ—ପୁଂ. ବି. କୁବାକ୍ୟ, କଟୁକଥା, ଦୁର୍ବାକ୍ୟ ଦେଖ ।
ଦୁର୍ବତ୍ସର—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର+ବତ୍ସର) ମନ୍ଦବର୍ଷ ।
ଦୁର୍ବଦ୍ଧ—ତ୍ରି. ବିଂ. ଦୁଷ୍ଟଭାବେ ବଦ୍ଧ ।
ଦୁର୍ବର୍ଣ୍ଣ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ମଳିନ, ଅପରିଷ୍କୃତ, (କ୍ଲୀ.ବି) ରଜତ, ରୌପ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ବର୍ଣ୍ଣା ।
ଦୁର୍ବଳ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦୁର+ବଳ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଶ୍ରୀବଳ, ବଳଶୂନ୍ୟ, ନିର୍ବଳ,

କ୍ଲେଶିତ, ଅକ୍ଲେ, ଅସମର୍ଥ,କ୍ଷୀଣ,କୃଶ, ଦୋବଲ, (ଗ୍ରା.ବି) ଦୁର୍ବଳତା, (ବିଂ) ପ୍ରବଳ, ଉଗ୍ର, ପ୍ରଚଣ୍ଡ, ଅତ୍ୟଧିକ, ଦୁଷ୍ଟମୀ, ଶିଥିଳ, (ବି) ଦୌର୍ବଳ୍ୟ ବା ଦୁର୍ବଳତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ବଳା ।

ଦୁର୍ବଳକର୍ମ—ଗ୍ରା. ବି. ମୃତାହନ୍ତ୍ରିୟା, ପ୍ରେତକ୍ରିୟା ।

ଦୁର୍ବଳତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁର୍ବଳ+ଭାବ.ତା) ବଳହୀନତା, ଅଶକ୍ତି, କ୍ଷୀଣତା ।

ଦୁର୍ବଳତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍ବଳ+ତ୍ୱ) ଦୁର୍ବଳତା ।

ଦୁର୍ଜଳଦଶା—ଗ୍ରା.ବି.ମନ୍ଦଦଶା, ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ।

ଦୁର୍ଜଳବଢ଼ି—ଗ୍ରା.ବି.ପ୍ରବଳ ନଦୀବୃଦ୍ଧି ।

ଦୁର୍ଜଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୁର୍ବଳ+ଆ)ଅମ୍ବୁ-ଶିରୀଷକା ।

ଦୁର୍ଜଳାଗ୍ରଣୀ—ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ ବ୍ୟାକ-ରଣ ରଚୟିତା ।

ଦୁର୍ଜଳିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁର୍ବଳ ଦେଖ ।

ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର+ବିଜ୍ଞ+ମ.ଅ) ଯାହା ସହଜେ ବିଜ୍ଞ ଜଣାଯାଇ ନ ପାରେ,ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାବୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟା ।

ଦୁର୍ଜ୍ଞାକ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍+ବାକ୍ୟ) କ.ଧା; କଟୁବାକ୍ୟ, ଗାଳି, ଅଶ୍ଳୀଳ-ବାକ୍ୟ, ଅପ୍ରିୟବାକ୍ୟ, ମନ୍ଦକଥା ।

ଦୁର୍ଜ୍ଞାତ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍+ବାଚ୍ୟ) ଅପବାଦ, ଅକୀର୍ତ୍ତି, ଅଖ୍ୟାତି, ଅପଯଶ, ଦୁର୍ବାକ୍ୟ, (ବିଂ) ଅତିକଷ୍ଟେ କଥନୀୟ, ଦୁରୁଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ, ଅକଥ୍ୟ ।

ଦୁର୍ଜ୍ଞାଦ—ବି. (ଦୁର୍+ବାଦ) କ.ଧା; ଦୁର୍ଜ୍ଞାକ୍ୟ ଦେଖ, ନିନ୍ଦା, ଭର୍ତ୍ସନା (ବିଂ.ବ.ଶ୍ରୀ) କଟୁଭାଷୀ ।

ଦୁର୍ଜ୍ଞାର—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ବୃ+ଣିର୍ +ମ.ଅ) ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ, ଦୁର୍ନିବାର, ଅନିବାରଣୀୟ ।

ଦୁର୍ଜ୍ଞାରଣ—ବିଂ. ଦୁର୍ବାର ଦେଖ,କଷ୍ଟେ ବାରଣୀୟ, (ପୁଂ.ବି) ଶିବ ।

ଦୁର୍ଜ୍ଞାଲ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ବାଳ) ଦୁଷ୍ଟମୀରୋଗଯୁକ୍ତ,ଚଳିତ,କୁଟିଳକେଶ ।

ଦୁର୍ଜ୍ଞାସନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୁର୍+ ବାସନା) କ.ଧ; ମନ୍ଦଅଭିଳାଷ, ଦୁଷ୍ଟ ଇଚ୍ଛା ।

ଦୁର୍ଜ୍ଞାସଟ୍—ପୁଂ.ବି.ମୁନିବିଶେଷ, ଆର୍ଯ୍ୟ-ଦ୍ରିଶତ୍ତ, ଦେବୀମହାତ୍ମ୍ୟ ସ୍ତୋତ୍ର, ପର-ଶିବ ମହାତ୍ମ୍ୟ ସ୍ତୋତ୍ର ।

ଦୁର୍ଜ୍ଞାସା—ପୁଂ. ବି. ଅତ୍ରିମୁନିଙ୍କ ପୁତ୍ର ମହାକ୍ରୋଧୀ ଋଷିବିଶେଷ,(ବିଂ.ବ.ଶ୍ରୀ) (ଦୁର୍+ବାସସ୍,) କୁତ୍ସିତ ବସ୍ତ୍ରଧାରୀ ।

ଦୁର୍ଜ୍ଞାହତ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୁର୍ବହ, ସହଜେ ଯାହା ବହନ କରାଯାଏ ନାହିଁ ।

ଦୁର୍ଜ୍ଜିକଟ୍ଟନ—ହି. ବିଂ. କ୍ରୋଧରେ ବା ଦମ୍ଭରେ ଗର୍ବକାରୀ ।

ଦୁର୍ଜ୍ଜିଗାହ—ହି.ବିଂ (ଦୁର୍+ବି+ଗାହ +ମ.ଅ) ଦୁର୍ଗମଗାହ ଦେଖ, ଦୁଷ୍ଟ-ବେଶ, (ପୁଂ) ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ ।

ଦୁର୍ବିଗାହ୍ୟ—ହି.ବିଂ.(ଦୁର୍+ବି+ଗାହ +ଯ) ଦୁର୍ବିଗାହନୀୟ ।

ଦୁର୍ବିଚିନ୍ତ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ବି+ ଚିନ୍ତ+ଯ)ସହଜେ ଯାହା ଚିନ୍ତା କରା-ଯାଇ ନ ପାରେ, ଚିନ୍ତାର ଅସାଧ୍ୟ ।

ଦୁର୍ବିଚେଷ୍ଟ—ହି. ବିଂ.(ଦୁର୍+ବି+ ଚେଷ୍ଟ+ଅ) ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର, ଚେଷ୍ଟାର ଅସାଧ୍ୟ ।

ଦୁର୍ବିଜ୍ଞାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍+ବି+ଜ୍ଞା +ଅନ) ଅଜ୍ଞେୟ, ଯାହା ଅତି କଷ୍ଟେ ଜଣାଯାଏ ।

ଦୁର୍ବିତର୍କ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର୍+ବି+ତର୍କ +ଅ) ତର୍କର ଅସାଧ୍ୟ ।

ଦୁର୍ବିତର୍କ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ବି+ ତର୍କ+ଯ) ସହଜେ ଯାହା ତର୍କ କରି ସ୍ଥିର କରାଯାଇ ନ ପାରେ ।

ଦୁର୍ବିଦ—ହି. ବିଂ. ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ, ସହଜେ ଯାହା ଜଣାଯାଏ ନାହିଁ ।

ଦୁର୍ବିଦଗ୍ଧ—ହି.ବିଂ.ଗର୍ବିତ, ଅହଙ୍କାରୀ, ଉଦ୍ଧତ, ଅଭଦ୍ର, ଦୁଷ୍ଟ ।

ଦୁର୍ବିଦହ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ବିଦ+ ଅହ) ଦୁର୍ଧନକ, ଦୁର୍ଜ୍ଞାନକ ।

ଦୁର୍ବିଦ୍ୟ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର୍ବିଦ+ଯ)ଅଜ୍ଞ, ଅଶିକ୍ଷିତ ।

ଦୁର୍ବିଦ୍ରସ୍—ହି. ବିଂ. କୃପଣ, ଅସହ୍ୟ ।

ଦୁର୍ବିଧ—ପୁଂ.ବି.(ଦୁର+ବିଧ)ବ.ଶ୍ରୀ; ଦରିଦ୍ର, ଖଳ, ମୂର୍ଖ, ଦୁଷ୍ଟ, ଅସତ୍, ଅସଦାଚରଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ବିଧା ।

ଦୁର୍ବିଧି—ପୁଂ.ବି.(ଦୁର୍+ବିଧି) କ.ଧା; ମନ୍ଦବିଧି ବା ନିୟମ, ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟ ।

ଦୁର୍ବିନ୍(ନ)—ଗ୍ରା.ବି. ଦୂରବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର ।

ଦୁର୍ବିନୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର୍+ବି+ନୀ +ଭାବ.ଅ) ବିନୟହୀନତା ।

ଦୁର୍ବିନୀତ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୁର୍+ବି+ନୀ+ କ.ତ) ବିନୟଶୂନ୍ୟ, ଅବିନୀତ, ଉଦ୍ଧତ, ମନ୍ଦଦ୍ୟବହାରୀ,ଦୁର୍ବିଦଗ୍ଧ, (ବି) ଅଶି-କ୍ଷିତ ଅଶ୍ୱ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁର୍ବିନୀତା, ଦୁର୍ବିନୀତ ।

ଦୁର୍ବିନୀତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁର୍+ବି+ନୀ+ ଭାବ.ତ) ବିନୟହୀନତା ।

ଦୁର୍ବିନେୟ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ବି+ କ.ଯ) ଅବିନୟାର୍ହ, ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ବିନେୟା ।

ଦୁର୍ବିପାକ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର୍+ବିପାକ) ଦୁର୍ଘଟନା, ମନ୍ଦଫଳ, ମନ୍ଦପରିଣାମ, (ବିଂ.ବ.ଶ୍ରୀ) ମନ୍ଦପରିଣାମଯୁକ୍ତ, ପରି-ଣାମ ଦାରୁଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ବିପାକା ।

ଦୁର୍ବିଭାଗ—ପୁଂ.ବି. ମନ୍ଦବିଭାଗ, ସହଜେ ଯାହା ବିଭାଗ କରାଯାଇ ନ ପାରେ ।

ଦୁର୍ବିଭାବ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ବି+ ଭୁ+ଯ)ଦୁର୍ବୋଧ, ଯାହା ହୃଦୟଙ୍ଗମ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଦୁର୍ବିଭାଷ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୁର୍ବାଚ୍ୟ ।

ଦୁର୍ବିମୋଚନ—ହି. ବିଂ. ଅତି କଷ୍ଟେ ମୋଚନୀୟ, (ପୁଂ. ବି) ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ ।

ଦୁର୍ବିଲସିତ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୁଷ୍ଟାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୁର୍ବିବକ୍ତା—ପୁଂ. ବିଂ. ମନ୍ଦବକ୍ତା, ଯେ ମନ୍ଦଭାବେ ଉତ୍ତର ଦିଏ ।

ଦୁର୍ବିବାହ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର୍+ବିବାହ) ଅ[illegible]ର ପ୍ରଭୃତି ଗୁରୁପ୍ରକାର ବିବାହ ।

ଦୁର୍ବିଷ—ପୁଂ. ବି. ମହାଦେବ ।

ଦୁର୍ବିଷହ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ବି+ସହ +ମ.ଅ) ଅସହ୍ୟ, ଦୁଃସହ, ଦୁର୍ବହ, (ପୁଂ. ବି)ଶିବ,ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ ।

ଦୁର୍ବିଷହ୍ୟ—ହି. ବି.. (ଦୁର୍+ବି+ସହ+ଯ)ଅତିଶୟ ଦୁଃଖେ ସହନୀୟ ।
ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦୁର୍+ବୁଦ୍ଧି)କ.ଧା; ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧି, ଦୁଷ୍ଟତା, ମନ୍ଦ ବିଷୟରେ ଏକାଗ୍ରତା, ନିର୍ବୋଧତା, ମୂର୍ଖତା,ଦୁର୍ମତି, କୁବୁଦ୍ଧି,(ବି.,ବ.ଶ୍ରୀ)ମନ୍ଦ କର୍ମରେ ଏକାଗ୍ରତା, ଖଳ, ଦୁଷ୍ଟ, ମୂର୍ଖ, ନିର୍ବୋଧ, ଅସଦ୍‌ବୁଦ୍ଧି ବିଶିଷ୍ଟ, କୁବୁଦ୍ଧି, ଦୁଷ୍ଟମତି ।
ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧିଆ—ଗ୍ରା.ବି. ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି ଦେଖ ।
ଦୁର୍ବୃତ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବି. ନିନ୍ଦିତ ଆଚରଣ, ଖରାପ ବ୍ୟବହାର, (ବି. ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୁଷ୍ଟରେଣ, ଦୁର୍ଜନ, ଦୁରନ୍ତ, ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ, ଧୂର୍ତ୍ତ, ଅବାଧ, ଉଦ୍ଧତ, ଦୁରାତ୍ମା,ଅଶିଷ୍ଟ
ଦୁର୍ବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁର୍+ବୃତ୍ତି) ମନ୍ଦ-ପ୍ରବୃତ୍ତି, ନିନ୍ଦିତ ଆଚରଣ, ଦୁର୍ଜନତା ।
ଦୁର୍ବେଦ—ହି. ବି. (ଦୁର୍+ବିଦ୍+ମ.ଅ) ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ, ଦୁର୍ବୋଧ, ବେଦ-ପାଠ ବିହୀନ ।
ଦୁର୍ବୋ(ଙ୍କୋ)ଧ—ହି. ବି. (ଦୁର୍+ବୋଧ)-କ.ଶ୍ରୀ; ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ, ଅଜ୍ଞାନ, ଦୁର୍ବୋଧ,ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ,କଠିନ,ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ ।
ଦୁର୍ବୋଧ—ବି.(ଦୁର୍+ବୋଧ)ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ. ଯାହା ସହଜେ ବୁଝାଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ (ବି) ଦୁର୍ବୋଧତା ।
ଦୁର୍ବ୍ୟବସ୍ଥା—ବି.(ଦୁର୍+ବ୍ୟବସ୍ଥା)କ.ଧା; ମନ୍ଦବନ୍ଦୋବସ୍ତ । [ସ୍ଥାପକ ।
ଦୁର୍ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ—ପୁଂ. ବି. ଦୁଷ୍ଟ ବ୍ୟବ-
ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର୍+ବ୍ୟବ-ହାର) କ.ଧା; ମନ୍ଦବ୍ୟବହାର, ଦୁଷ୍ଟ ଆଚରଣ,ଯେଉଁ ମୋକଦ୍ଦମାର ମୀମାଂସା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟାୟ ହୋଇଅଛି ।
ଦୁର୍ବ୍ୟସନ—ବି. (ଦୁର୍+ବ୍ୟସନ)କ.ଧ; ମନ୍ଦଅଭ୍ୟାସ, (ପୁଂ. ବି) ଦୁର୍ବ୍ୟସନୀ ।
ଦୁର୍ବ୍ୟାହୃତ—ହି. ବି. ମନ୍ଦକଥିତ ।
ଦୁର୍ଭାଷିତ—କ୍ଲୀ. ବି. ନିନ୍ଦିତବାଣୀ ।
ଦୁର୍ଭ୍ରତ—ହି. ବି. ଅବାଧ, ଦୁର୍ମତି, (ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି) ଯେ ମନ୍ଦବ୍ରତ ପାଳନ କରିଅଛି, ନିରୀଶ୍ୱର, (ବି. କ.ଧା) ମନ୍ଦମନୋରଥ, ନୀଚଆଶୟ, ମନ୍ଦବ୍ରତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଭ୍ରତା ।
ଦୁର୍ବୀରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୁଷ୍ଟ ବୀରଣ ତୃଣ ବିଶେଷ ।
ଦୁର୍ବୁଧ—ହି. ବି. (ଦୁର୍+ବୁଧ+ଅ) ଦୁର୍ବଳଚିତ୍ତ, ଦୁର୍ମନା । [ବିଶେଷ ।
ଦୁର୍ବ୍ରାହ୍ମଣ—ପୁଂ. ବି. ନିନ୍ଦିତ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଦୁର୍ଭକ୍ଷ—ବି. (ଦୁର୍+ଭକ୍ଷ+ମ.ଅ) କଷ୍ଟେ ଭକ୍ଷଣୀୟ, (ବି) ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ।
ଦୁର୍ଭକ୍ଷ୍ୟ—ହି. ବି.(ଦୁର୍+ଭକ୍ଷ+ମ.ଯ) ଯାହା ଅତିକଷ୍ଟେ ଭକ୍ଷଣ କରାଯାଏ, (ବି) ଅବ୍ୟୟୀଭାବ, ଭକ୍ଷର ଅଭାବ, ଅନ୍ନ-କଷ୍ଟ, ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ।
ଦୁର୍ଭଗ—ପୁଂ. ବି.(ଦୁର୍+ଭଗ)କ.ଶ୍ରୀ; ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟ,ଭାଗ୍ୟହୀନ, ଅପ୍ରିୟ,ଦୁରଦୃଷ୍ଟ, (ବି) ଦୁର୍ଭଗତା, (ବିପ) ସୁଭଗ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଭଗା ।
ଦୁର୍ଭଗତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍ଭଗ+ତ୍ୱ)ଦୁର୍ଭ-ଗତା, ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟର ଭାବ ।
ଦୁର୍ଭଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁର୍ଭଗ+ଆ) ପତିସ୍ନେହହୀନା,ହତଭାଗିନୀ,ଭାଗ୍ୟହୀନା, ବିଧବା ହୋଇଥିବା, (ବିପ) ସୁଭଗା, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ) ବିରକ୍ତା, ବିବୃକ୍ତା, ନିମ୍ନା, ଗୌଭାଗ୍ୟରହିତା ସ୍ତ୍ରୀ ।
ଦୁର୍ଭଗ୍ନ—ହି. ବି. ସହଜେ ଯାହା ଭାଙ୍ଗି ହୁଏ ନାହିଁ ।
ଦୁର୍ଭଙ୍ଗ—ହି. ବି. ସହଜେ ଯାହା ଭାଙ୍ଗି ହୁଏନାହିଁ ।
ଦୁର୍ଭର—ହି. ବି. (ଦୁର୍+ଭୃ+ମ.ଅ) ଦୁଃସହ, ଭାରି, ଗରୁଆ, ଗୁରୁ, ଅସହ-ନୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଭରା, (ବି) ଦୁର୍ଭରତା ।
ଦୁର୍ଭାଗା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି. ଭାଗ୍ୟହୀନ, ହତ-ଭାଗା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଭାଗୀ, ଦୁର୍ଭାଗିନୀ ।
ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଦୁର୍+ଭାଗ୍ୟ)କ.ଧା; ଦୁରଦୃଷ୍ଟ,ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟ,ବିପଦ,ଦୁର୍ଘଟନା, ପାପ, (ପୁ. ବି. ବ.ଶ୍ରୀ) ହତଭାଗ୍ୟ, ହୀନକପାଳିଆ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟା ।
ଦୁର୍ଭାବନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁର୍+ଭାବନା) କ.ଧ; ମନ୍ଦଭାବନା, ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା, ଉଦ୍ବେଗ, ଉତ୍କଣ୍ଠା ।
ଦୁର୍ଭାବ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍+ଭୁ+ଯ) ଅଭାବନୀୟ ।
ଦୁର୍ଭାଷା—ବି. (ଦୁର୍+ଭାଷା) କ.ଧା; ଦୁର୍ବାକ୍ୟ, ତିରସ୍କାର ବା ଭର୍ତ୍ସନାଯୁକ୍ତ ଭାଷା ।
ଦୁର୍ଭାଷିତ—ହି. ବି. (ଦୁର୍+ଭାଷିତ) ମନ୍ଦକଥନ, ମନ୍ଦବାକ୍ୟ କହିବା,କର୍କଶ-ଭାଷୀ ।
ଦୁର୍ଭାଷିନ୍—ହି. ବି. (ଦୁର୍+ଭାଷ୍+ଇନ୍) ଦୁଷ୍ଟଭାଷୀ, କର୍କଶଭାଷୀ ।
ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦୁର୍+ଭିକ୍ଷା, ଅବ୍ୟୟୀ-ଭାବ) ଦେଶରେ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟର ଅଭାବ, ଭିକ୍ଷାର ଅଭାବ ।
ଦୁର୍ଭିକ୍ଷପୀଡ଼ିତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ+ଗ୍ରା. ପାଣି) ଦୁର୍ଭିକ୍ଷପୀଡ଼ିତବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବାପାଇଁ ସାଧାରଣ ଚାନ୍ଦା ବା ସର-କାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖୋଲାଯିବା ପାଣ୍ଠି ।
ଦୁର୍ଭିକ୍ଷପୀଡ଼ିତ—ବି. (ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ+ପୀଡ଼ିତ) ପୀଡ଼ିତ; ଦୁର୍ଭିକ୍ଷଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ।
ଦୁର୍ଭେଦ—ହି.ବି. (ଦୁର୍+ଭିଦ୍+ମ.ଅ) ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ, ଭେଦ କରିବାକୁ ଅଶକ୍ତ ।
ଦୁର୍ଭିଷଜ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୁଶ୍ଚିକିତ୍ସ୍ୟ,ସହଜେ ଯାହାର ଚିକିତ୍ସା କରି ହୁଏ ନାହିଁ ।
ଦୁର୍ଭୃତ୍ୟ—ପୁଂ.ବି.ଦୁଷ୍ଟଭୃତ୍ୟ,ମନ୍ଦଭୃତ୍ୟ
ଦୁର୍ଭେଦ—ହି.ବି.(ଦୁର୍+ଭିଦ୍+ଅ) ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ, ଦୁଃଖେ ଭେଦନୀୟ ।
ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ—ହି. ବି. (ଦୁର୍+ଭିଦ୍+ମ.ଯ) ଅଭେଦ୍ୟ, ଅତିକଠିନ, ଦୁର୍ଗମ, ଅଜ୍ଞେୟ, ଯାହା ଅତିକଷ୍ଟେ ଭେଦ କରାଯାଇପାରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟା, (ବି) ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟତା ।
ଦୁର୍ଭ୍ରତା—ପୁଂ. ବି.-ଦୁଷ୍ଟଭ୍ରତା ।
ଦୁର୍ମଖ—ହି. ବି. ଅସୁଖୀ, ମନ୍ଦସଙ୍ଗ ।
ଦୁର୍ମଙ୍ଗଳ—ହି. ବି. ଅଶୁଭ ।
ଦୁର୍ମତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁର୍+ମତି) କ.ଧ; ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି, ମନ୍ଦକର୍ମରେ ମତି, ମନ୍ଦ-ପ୍ରକୃତି, ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ବିଷ୍ଟର ବା ବିଷ୍ଟି ବିଶେଷ,(ବି)ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି, ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି,

କୁମତିଶାଳୀ, ମନ୍ଦପ୍ରକୃତିବିଶିଷ୍ଟ, ମନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏକାଗ୍ରଧିଆ ।

ଦୁର୍ମଦ—ପୁଂ. ବିଂ.(ଦୁର୍+ମଦ+କ.ଅ) ଉନ୍ମତ୍ତ, ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ, (ପୁଂ. ବି)ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର ବିଶେଷ, ରାଧିକାଙ୍କ ଦେବର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ମଦା ।

ଦୁର୍ମନସ୍—କ୍ଲୀ.ବି. ଦୁଷ୍ଟମନ,(ବିଂ) ଦୁଃଖିତ-ମନସ୍କ, ଉଦ୍ବିଗ୍ନଚିତ୍ତ, ବିମନା, ଦୁମନା ।

ଦୁର୍ମନାଃ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ.(ଦୁର୍+ମନସ୍) ବ.ଗ୍ର; ଦୁର୍ଭାବନାଗ୍ରସ୍ତ, ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତାଯୁକ୍ତ, ଶନ୍ତ୍ରିତ, ଦୁଃଖିତ; ଉଦ୍ବିଗ୍ନ ।

ଦୁର୍ମନାୟମାନ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଦୁର୍ମନାୟ+କ.ମାନ)ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତାଗ୍ରସ୍ତ, ଦୁର୍ଭାବନାଗ୍ରସ୍ତ. (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ମନାୟମାନା । [ଲୋକ

ଦୁର୍ମନୁଷ୍ୟ—ପୁଂ.ବି.ଦୁଷ୍ଟମନୁଷ୍ୟ,ଦୁଷ୍ଟ-

ଦୁର୍ମନ୍ତ୍ର—ହି. ବିଂ.(ଦୁର୍+ମନ୍+ତ୍ର) ଦୁଷ୍ଟମନ୍ୟମାନ, ଦୁଷ୍ଟଭାବାଣ୍ଡ ଭାବିବା ।

ଦୁର୍ମନ୍ତ୍ରଣ—ପୁଂ. ବି. ଦୁଷ୍ଟମନ୍ତ୍ରଣା ।

ଦୁର୍ମନ୍ତ୍ରଣା—ବି. (ଦୁର୍+ମନ୍ତ୍ରଣା) କ.ଧା; କୁମନ୍ତ୍ରଣା, କୁପରାମର୍ଶ ।

ଦୁର୍ମନ୍ତ୍ରିତ—ହି.ବିଂ.(ଦୁର୍+ମନ୍ତ୍ର+ତ) ଦୁଷ୍ଟଭାବେ ମନ୍ତ୍ରିତ ।

ଦୁର୍ମନ୍ତ୍ରିନ୍—ପୁଂ. ବି. କୁମନ୍ତ୍ରୀ ।

ଦୁର୍ମନ୍ତ୍ରୀ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର୍+ମନ୍ତ୍ରିନ୍) କୁପରାମର୍ଶ ଦାତା, (ବିଂ) ଯେଉଁ ରାଜାଙ୍କର କୁମନ୍ତ୍ରୀ ଅଛନ୍ତି, (ବିପ) ସୁମନ୍ତ୍ରୀ ।

ଦୁର୍ମର—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୁର୍+ମୃ+କ.ଅ) ଯେ ସହଜରେ ମରେ ନାହିଁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ମରା ।

ଦୁର୍ମରଣ—ବିଂ. (ଦୁର୍+ମୃ+ଅନ) ଦୁର୍ମର ଦେଖ ।

ଦୁର୍ମରତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍ମର+ତ୍ୱ) ଦୁର୍ମରତା, ଦୁର୍ମୃତ୍ୟୁର ଭାବ ।

ଦୁର୍ମରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଦୁର୍ମର+ଆ) ଦୁର୍ମରର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, (ବି) ଦୂର୍ବା ।

ଦୁର୍ମର୍ଷ—ବିଂ. (ଦୁର୍+ମୃଷ୍+ର୍ମ.ଅ) ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ମର୍ଷଣୀୟ,ଯାହା ଅତିକଷ୍ଟେ ସହ୍ୟ କରାଯାଏ ।

ଦୁର୍ମର୍ଷଣ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର୍+ମୃଷ୍+ଅନ) ଅତିକଷ୍ଟେ ସହନୀୟ, ବିଷ୍ଣୁ, ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ପୁତ୍ରବିଶେଷ ।

ଦୁର୍ମର୍ଷିତ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ମୃଷ୍+ତ) ଦୈରତା ସାଧନେରେ ଉତ୍ତେଜିତ

ଦୁର୍ମଲ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୃଶ୍ୟକାବ୍ୟ ରୂପ ଉପରୂପକବିଶେଷ ।

ଦୁର୍ମଲ୍ଲୀ—ଦୁର୍ମଲ୍ଲିକା ଦେଖ ।

ଦୁର୍ମାଷ୍ଟ୍ରୀୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୁଷ୍ଟମାସ୍ତ୍ରୀୟ ।

ଦୁର୍ମାସ୍ତ୍ରୀ—ହି.ବିଂ. ଦୁଷ୍ଟାୟୁଧ କ୍ଷେପକ, ଦୁଷ୍ଟାସ୍ତ୍ର ନିକ୍ଷେପକାରକ ।

ଦୁର୍ମିତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦୁର୍+ମିତ୍ର) କ.ଧା; ଦୁଷ୍ଟମିତ୍ର, ଦୁଷ୍ଟସଙ୍ଗୀ, (ବିଂ.ବ.ଗ୍ର) ଯାହାର ଦୁଷ୍ଟମିତ୍ର ଅଛନ୍ତି ।

ଦୁର୍ମିତ୍ରିୟ—ହି. ବିଂ. ଅମିତ୍ରଭାବେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଦୁର୍ମିଳ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ପ୍ରାଚୀନ) ଦୁର୍ଲଭ ।

ଦୁର୍ମିଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମାତ୍ରାବୃତ୍ତବିଶେଷ ।

ଦୁର୍ମୁଖ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର+ମୁଖ)ବ.ଗ୍ର; କଟୁଭାଷୀ, କର୍କଶଭାଷୀ, ଯାହାର ମୁଖ ଦେଖିବାକୁ କୁତ୍ସିତ,ଅପ୍ରିୟବାଦୀ, (ପୁଂ. ବି) ଅଶିକ୍ଷିତ ଅଶ୍ୱ, ବାନରବିଶେଷ, ନାଗବିଶେଷ, ଦୈତ୍ୟବିଶେଷ, ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଗୁପ୍ତଚରବିଶେଷ,ମହିରାବଣର ସେନାପତିବିଶେଷ, ନୃପବିଶେଷ, ଶିବ, ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ, ଉତ୍ତରଦ୍ୱାର ଗୃହ, ବର୍ଷବିଶେଷ, ଯକ୍ଷବିଶେଷ, ରାଧିକାଙ୍କ ଦେବର ଓ ଭଗିନୀ ଅନଙ୍ଗମଞ୍ଜରୀଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ ।

ଦୁର୍ମୁ(ଷ)ହୂର୍ତ୍ତ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. ଅପ୍ରଶସ୍ତ ମୁହୂର୍ତ୍ତ, ନିନ୍ଦିତମୁହୂର୍ତ୍ତ, (ଗ୍ରା) ମୁହୂର, ପିଟଣା ।

ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ମହାର୍ଘ, ମହାମୂଲ୍ୟ, ଅଜେୟ,·(ବି-କ.ଧା) ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ, ଚଢ଼ାଦାମ୍, (ବି) ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟତା ।

ଦୁର୍ମେଧସ୍ତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୁର୍ମେଧାର ଭାବ, ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧିର କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୁର୍ମେଧାଃ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.(ଦୁର୍+ମେଧସ୍) ବ.ଗ୍ର; ବୁଦ୍ଧିହୀନ, ମେଧାହୀନ, ମାନ୍ଦାବୁଦ୍ଧିଆ,ନିର୍ବୋଧ, (ବିପ—ସୁମେଧାଃ) ।

ଦୁର୍ମ୍ମେଧାବିନ୍—ପୁଂ.ବିଂ.ଦୁଷ୍ଟମେଧାଯୁକ୍ତ ।

ଦୁର୍ମ୍ମେଳି—ହି.ବିଂ. ଦୁଷ୍ଟମିଳି,ଦୁଷ୍ଟବନ୍ଧୁ ।

ଦୁର୍ମ୍ମୋଚ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ମୋଚ୍ୟ) ଅତିକଷ୍ଟେ ମୋଚନସାଧ୍ୟ,ଦୂରପନେୟ ।

ଦୁର୍ମୋହ—ପୁଂ.ବି. (ଦୁର୍+ମୁହ+ଣ.ଅ) କାକରୁଣ୍ଡୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) କାକାଦନୀ ।

ଦୁର୍ଯ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଗୃହ,ଦ୍ୱାରଭକ ସ୍ତମ୍ଭ ।

ଦୁର୍ଯଶ—କ୍ଲୀ. ବି. ଅକୀର୍ତ୍ତି, (ବିଂ) ଦୁଷ୍ଟଯଶଯୁକ୍ତ, ମନ୍ଦଯଶସ୍କ ।

ଦୁର୍ଯୋଗ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର୍+ଯୋଗ) କ.ଧା;ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ, ଦୁଃଖର ଯୋଗ,ଦୁଃଖଜନକ ଘଟନାବଳିର ସମାବେଶ, ଅମଙ୍ଗଳସୂଚକ ଘଟନା, ଦୁଃଖର ସମୟ, ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ, ଦୁଷ୍ଟକୌଶଳ,ମେଘାଚ୍ଛନ୍ନଦିନ ।

ଦୁର୍ଯୋଧ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଯୁଧ୍+ର୍ମ.ଅ) ଅତିକଷ୍ଟେ ଯୋଧନୀୟ,ଅଯୋଧ ।

ଦୁର୍ଯୋ(ର୍ଯ୍ୟୋ)ଧନ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଯୁଧ୍+ର୍ମ.ଅନ) ଅତିଦୁଃଖେ ଯୋଧନୀୟ, ଦୁର୍ଯୋଧ, ଯାହାକୁ ସହଜେ ଜୟ କରାଯାଇ ନ ପାରେ, (ଦୁର୍+ଯୁଧ୍+କ.ଅନ) ଯେ ଯୁଦ୍ଧରେ ପଳାୟନ କରେ,(ବି)ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର(ଜ୍ୟେଷ୍ଠ)ପୁତ୍ର ।

ଦୁର୍ଯୋନି—ବିଂ. (ଦୁର୍+ଯୋନି)ବ.ଗ୍ର; ନୀଚୋଦ୍ଭବ, (ବି) ନୀଚଜାତି ।

ଦୁର୍ଲଂଘ—ବିଂ. (ଦୁର୍+ଲଂଘ+ର୍ମ.ଅ) ଯାହାକୁ ସହଜେ ଲଙ୍ଘନ କରାଯାଇ ନ ପାରେ, ଅଲଙ୍ଘ୍ୟ, ଯେଉଁ ଆଦେଶ ବା ନିୟମକୁ ସହଜେ ଲଙ୍ଘନ କରାଯାଇ ନ ପାରେ ।

ଦୁର୍ଲକ୍ଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍+ଲକ୍ଷଣ) କ.ଧା; ଅଶୁଭସୂଚକ ଚିହ୍ନ, (ପୁଂ. ବିଂ. ବ.ଗ୍ର) ମନ୍ଦଲକ୍ଷଣଯୁକ୍ତ,ଅଲକ୍ଷଣା,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଲକ୍ଷଣା, (ବିପ—ସୁଲକ୍ଷଣ) ।

ଦୁର୍ଲକ୍ଷ୍ୟ—ହି.ବିଂ.(ଦୁର+ଲକ୍ଷ+ର୍ମ.ଯ) ବ.ଗ୍ର; ଅତିକଷ୍ଟେ ଦର୍ଶନୀୟ, ଅଦୃଶ୍ୟ, ଯାହା ଅତିକଷ୍ଟରେ ଦେଖାଯାଏ, (ବି-କ.ଧା) ଅନିଶ୍ଚିତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ।

ଦୁର୍ଲଙ୍ଘନ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଲଙ୍ଘ୍

+ଅନ) ଅଲଙ୍ଘ୍ୟ, ଯାହା ସହଜେ ଲଙ୍ଘିହୁଏ ନାହିଁ ।

ଦୁର୍ଲଙ୍ଘ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଲଙ୍ଘ+ମ.ଯ) ଦୁରତିକ୍ରମ୍ୟ, ଅଲଙ୍ଘ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଲଙ୍ଘ୍ୟା ।

ଦୁର୍ଲଳିତକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁର୍ଲଳିତ+ଆ) ନିନ୍ଦିତା ଲତା, ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଦୁର୍ଲଭ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଲଭ୍+ମ.ଅ) ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, ବହୁମୂଲ୍ୟ, ବିରଳ, ଅସାଧାରଣ, ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ, ଅତି ପ୍ରଶସ୍ତ, ପ୍ରିୟ, (ପୁଂ.ବି) ବିଷ୍ଣୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଲଭା, ଶ୍ୱେତକଣ୍ଟକାରୀ, (ବିପ—ସୁଲଭ), (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଶ୍ରେଷ୍ଠ, (ବି) ଅସାଧାରଣ ବିଷୟ ।

ଦୁର୍ଲଭା—ଟି. ଦୁରାଲଭା, ଶ୍ୱେତ କଣ୍ଟକାରୀ,(ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଦୁର୍ଲଭ,ଗିରିକର୍ଣ୍ଣିକା, ଯବାଣ, ଦୁରାଲଭା) (ଗ୍ରା.ବି) ଦୁଲଭ ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ଦୁର୍ଲଭାତୁଳସୀ—ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜାମ)ବି. ଦୁଲଭ

ଦୁର୍ଲଭରାଜ—ସାମ୍ବଦ୍ରତିଲକ ନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚୟିତା ।

ଦୁର୍ଲଭସ୍ୱାମୀ—ପୁଂ. ବି. କାଶ୍ମୀରର ଶ୍ରୀନଗର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଦେବମୂର୍ତ୍ତିବିଶେଷ ।

ଦୁର୍ଲଭ୍ୟ—ବିଂ. (ଦୁର୍+ଲଭ+ମ.ଯ) ଦୁର୍ଲଭ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁର୍ଲଭ୍ୟା ।

ଦୁର୍ଲଳ—ବିଂ. (ଦୁର୍+ଲଳ୍+ମ:ଅ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଶ୍ରୟପ୍ରାପ୍ତ, ଗେହ୍ଲା, ଦୁଲଣା, (ବି) ଦୁଶ୍ଚେଷ୍ଟିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ଲଳା ।

ଦୁର୍ଲଳିତ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ଲଳ+ମ.ତ) ଦୁର୍ଲଳ ଦେଖ. (କ୍ଲୀ. ବି) (ଦୁର୍+ଲଳ+ଭାବ.ତ) ଦୁଶ୍ଚେଷ୍ଟା, ଦୁଶ୍ଚେଷ୍ଟିତ,(ଦୁର୍+ଲଳ+କ.ତ) ତଥାବିଧ ଇଚ୍ଛାଯୁକ୍ତ, ଦୁଶ୍ଚେଷ୍ଟାନ୍ୱିତ ।

ଦୁର୍ଲସିତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍+ଲସ୍+ତ) ଦୁଶ୍ଚେଷ୍ଟା ।

ଦୁର୍ଲାଭ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର୍+ଲଭ୍+ଅ) ଦୁଃଖେ ଦ୍ୱାରା ଲାଭ, କଷ୍ଟେ ପାଇବା ।

ଦୁର୍ଲାଳନ—ବି.(ଦୁର୍+ଲାଳନ;କ.ଧା) ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟଧିକ ଖେଳିବାସରେ କରି ବଢ଼ାଇବା ।

ଦୁର୍ଲେଖ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍+ଲେଖ୍ୟ) କ.ଧା; ଗର୍ହିତଲେଖା, ମନ୍ଦହସ୍ତାକ୍ଷର, ଜାଲ୍‌ଦଲିଲ, ଦୁର୍ବୋଧ ଲେଖା, (ବିଂ. ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୁରକ୍ଷର, ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ପଢ଼ିହୁଏ ନାହିଁ ।

ଦୁର୍ବଚ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ବଚ୍+ଅ) ଅତି ଦୁଃଖେ କଥନୀୟ ।

ଦୁର୍ବରାହ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ଗର୍ହିତ ବରାହ, ନିନ୍ଦିତ ବରାହ, ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶୂକର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁର୍ବରାହା ।

ଦୁର୍ବର୍ଣ୍ଣା—କ୍ଲୀ. ବି. ରଜତ, ରୌପ୍ୟ, ଏଲବାଳୁକ, (ବିଂ) ନିନ୍ଦ୍ୟବର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ, ଶ୍ୱେତକୁଷ୍ଠୀ, ଦୁଷ୍ଟ ଅକ୍ଷର ।

ଦୁର୍ବର୍ତ୍ତି—ହି.ବିଂ.(ଦୁର+ବୃ+ମ.ତୁନ୍ ଦୁର୍ବାର ।

ଦୁର୍ବସ—ହି.ବିଂ(ଦୁର୍+ବସ୍+ଅ)କଷ୍ଟେ ବାସଯୋଗ୍ୟ ।

ଦୁର୍ବସତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୁଃଖେ ଅବସ୍ଥିତ, କଷ୍ଟେ ଅବସ୍ଥାନ ।

ଦୁର୍ବହକ— ସୁଭାଷିତାବଳୀଧୃତ ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ ସଂସ୍କୃତ କବି ।

ଦୁର୍ବାଚ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନିନ୍ଦିତବାକ୍ୟ, (ବିଂ) ନିନ୍ଦ୍ୟବଚନାନ୍ୱିତ, ନିନ୍ଦନୀୟବଚନଯୁକ୍ତ

ଦୁର୍ବାନ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବି. ବିଧାନାତିକ୍ରମ ଦ୍ୱାରା ଦମନ, (ବିଂ) ଦୁଷ୍ଟଦମନଯୁକ୍ତ ।

ଦୁର୍ବାରି—ହି. ବିଂ. କମ୍ବୋଜଦେଶୀୟ ଯୋଧବିଶେଷ ।

ଦୁର୍ବାରେ—ହି.ବିଂ.ମନ୍ଦଭାବେ ନିବାରିତ ବା ଶାସିତ । [ଖବର ।

ଦୁର୍ବାର୍ତ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୁଷ୍ଟବାର୍ତ୍ତା, ମନ୍ଦ-

ଦୁର୍ବାର୍ଯ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର୍+ବାରି+ଯ) ଅତି କଷ୍ଟେ ବାରଣୀୟ ।

ଦୁର୍ହଣ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର+ହନ୍+ମ.ଅ) ହନନ କରିବାକୁ ଅଶକ୍ୟ, ଦୁଃଖେ ହନନୀୟ ।

ଦୁର୍ହଣାୟୁ—ହି. ବିଂ. ଦୁଷ୍ଟହନନେଚ୍ଛୁ ।

ଦୁର୍ହଣୁ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର୍+ହନ୍+ଉନ୍) ଦୁଃଖେ ହନନୀୟ, ଦୁଷ୍ଟହନନଯୁକ୍ତ ।

ଦୁର୍ହଳ(ଳି)—ହି. ବିଂ. ମନ୍ଦହଳଯୁକ୍ତ ।

ଦୁର୍ହାଦ—ହି. ବିଂ. ଦୁରାଚରେ ।

ଦୁର୍ହିତ—ହି. ବିଂ. ଶତ୍ରୁ, ଅମିତ୍ର ।

ଦୁର୍ହୁତ—କ୍ଲୀ.ବି. ନିନ୍ଦିତ ହୋମ, ଅଫଳ ଜନକ ହୋମକାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୁର୍ହୁଣାୟୁ—ହି. ବିଂ. ଦୁଷ୍ଟ ଜୋଧନ, ଦୁଷ୍ଟଭାବେ ଲକ୍ଷ୍ୟମାନ ।

ଦୁର୍ହୃଦ(ତ୍ର)—ହି.ବିଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ)ଦୁଷ୍ଟଚିତ୍ତ, ଦୁରାଶୟ,(ବି)ଶତ୍ରୁ,(ବିପ—ସୁହୃଦ୍) ।

ଦୁର୍ହୃଦୟ—ପୁଂ.ବିଂ.ଦୁଷ୍ଟଚିତ୍ତ, ଦୁଷ୍ଟାନୁଷ୍ଠାନକରଣ, ଶତ୍ରୁଭାବାପନ୍ନ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁର୍ହୃଦୟା

ଦୁର୍ହୃଷୀକ—ହି. ବିଂ. ଦୁଷ୍ଟଇନ୍ଦ୍ରିୟ ।

ଦୁଲ୍—(ଧାତୁ) ଝୁଲିବା, ଉତ୍କ୍ଷେପକରିବା

ଦୁଲି—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଦୁମ୍‌ଦୁମ୍ ଦେଖ,(ଗ୍ରା. ବି—ବଣିଆଶବ୍ଦ) ତଳକାନର ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ ।

ଦୁଲ୍(ଲ୍)କା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.ହି. ଦୁଲ୍‌କିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ ।

ଦୁଲ୍(ଲ୍)କି—ଗ୍ରା.ବି.ଘୋଡ଼ାର ଧପୁଡ଼ିବା ଚାଲି, ଘୋଡ଼ାର ବେଗଗମନ ।

ଦୁଲ୍(ଲ୍)କିବା—ଗ୍ରା. ହି. ବହୁ ଲୋକର ପଦାଘାତ ବା ବାଦ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଦୁଲ୍‌ଦୁଲ୍ କମ୍ପିବା, (ମେଘ) ଦୁମ୍ବୁକାଣି ବର୍ଷା ବର୍ଷିବା, (ଗ୍ରୁତ) ଭୟରେ ଥରିବା ।

ଦୁଲ୍ଠ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.ଅଳନ୍ଦ, ବରଣ୍ଡା, ପିଣ୍ଡା । [ଦେଖ ।

ଦୁଲ୍‌ଦା(ଦ୍)ଲ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଦୁମ୍‌ଦୁମ୍

ଦୁଲ୍‌ଦୁଲ୍—ଯା.ବି. ମୋହମ୍ମଦଙ୍କ ପ୍ରିୟ ଘୋଟକର ନାମ ।

ଦୁଲଣା—ଗ୍ରା. ପୁଂ.ବିଂ. (ସଂ-ଦୁର୍ଲଳିତ) ଗେହ୍ଲା, (ଗ୍ରା.ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.—ସଂ-ଦୁର୍ଲଳ) ପୁତ୍ର ବା କନ୍ୟା,ଗେହ୍ଲା ପୁଅ ବା ଝିଅ ।

ଦୁଲଭ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁର୍ଲଭ ଦେଖ ।

ଦୁଲଭା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୁରାଲଭା, କିମ୍ବା ଦୁରାଲଭା ଓ ଦୁର୍ଲଭା ଭିନ୍ନ ୨ ଗଛ) ତୁଳସୀ ଜାତୀୟ ତୀବ୍ର ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ଗୁଳ୍ମ ବିଶେଷ,(ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ନାମ),(ସଂ-ନାମ-ଲଙ୍କାରୀ, କଠିଞ୍ଜର, କୃଠେରକ, କାଳ-ମାର, କରାଳ, ମାଳୁକ, କୃଷ୍ଣମଞ୍ଜିକା,

ସୁମୃଷ୍ଟ, ସୁଗନ୍ଧ, ନିଦ୍ରାଳୁ, ଶ୍ରେଷ୍ଠଜନାଶ୍ରୀ, ଅଳକ, ଅଳଗନ୍ଧିକା, ଗମ୍ଭୀର ।

ଦୁଲହ—ବଂ.ଦୁଲଭ, ଦୁଲୁଅଛ, (ପ୍ରା. କ. ପ୍ର.ବଙ୍ଗ) ।

ଦୁଲା—ପ୍ରା. (ବାଲେ)ବ. ଦୋଳା, (ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ) ଦୁଲାଇ ଦେଖ ।

ଦୁଲି—ପ୍ରା.(ପୁରୀ.ବୀଣପୁର)ବ. କୋଠାର କଡ଼ି, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବଂ) ଦୁଲ୍ଲା ଦେଖ, ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ. ବ) ଆଟ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ଘରର କାନ୍ଥ ଉପରେ ପକାଯିବା ଓଡ଼ି

ଦୁଲି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଇଷ୍ଟକାଚଶେଷ, ଦୋଳା, (ବଙ୍ଗ. ଗ୍ରା.ହି) ଆନ୍ଦୋଳିତ ହେବା, ଝୁଲିବା ।

ଦୁଲୁଇ—ପାଙ୍ଗଜଷ୍ଟ ତ୍ରିପୁରା ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରବାହିତ ମନୁନଦୀର ଗୋଟିଏ ଉପନଦୀ ଏବଂ ତ୍ରିପୁରାଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପରଗଣା ।

ଦୁଲ୍ଲ(ଲେ)ଇ—ଗ୍ରା. ବ. ପତଳା ଶେଯ, ଦୁଇ ପରସ୍ତ କନା ଭିତରେ ସାମାନ୍ୟ-ତୁଳା ଭରି ଶୀତବସ୍ତ୍ର ବିଶେଷ ।

ଦୁଲ୍ଲଇବା--(ପ୍ରା.ସିଂହଭୂମ୍) ହି. ଝୁଲାଇବା

ଦୁଲ୍ଲ(ଲେ)ଇ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗ୍ରାମଦେବ-ତାଙ୍କ ନାମ, ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କ ନାମ ।

ଦୁଲ୍ଲମ—(ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ) ବ. ଦୁଲ୍ଲ ଦେଖ ।

ଦୁଲ୍ଲର,ଦୁଲ୍ଲଗ—(ବଙ୍ଗ.ପ୍ରା. କ)ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ଆଦରଣୀ, ସୋହାଗିନୀ, ପ୍ରିୟତମା ।

ଦୁଲ୍ଲଲ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବ. (ସଂ-ଦୁର୍ଲଳିତ) ପୁଷ୍ପ, ଗେନ୍ଦାଫୁଲ, ପାଳିତପୁଷ୍ପ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଗେନ୍ଦା,ଦ୍ୱେଷପାଳିତ,(ବଙ୍ଗ-ଗ୍ରା) ପ୍ରେମ, ଅନୁରାଗ, ପ୍ରିୟ, ମନୋଜ୍ଞ ।

ଦୁଲ୍ଲଲଚମ୍ପା—ଗ୍ରା. ଏକପ୍ରକାର ସୁନ୍ଦର ପୁଷ୍ପବୃକ୍ଷ ।

ଦୁଲ୍ଲଲ—(ବଙ୍ଗ.ପ୍ରା. କ) ଆଦରଣୀ, ସୋହାଗୀ, ପ୍ରିୟତମା ।

ଦୁଲ୍ଲଲିଆ—ଗ୍ର.ପୁଂ.ବଂ. ଦୁଲ୍ଲଲ ଦେଖ ।

ଦୁଲ୍ଲଗ—ଗ୍ରା.ବ.ଦ୍ରୁତାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗାଲିଚା, ଆସନ ବିଶେଷ ।

ଦୁଲ୍ଲିଦୁହ—ପୁଂ.ବ.ଦଶରଥରାଜ ଙ୍କ ପିତା ।

ଦୁଲ୍ଲି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୁଲ୍ଲି+ଇ) କମଠୀ, କଚ୍ଛପୀ ।

ଦୁଲ୍ଲଳ—ହି. ବଂ. (ଦୁ+କ୍ଷିପ୍+ଲଲ+ଅ) ରୋମଶ ।

ଦୁଲ୍ଲଳା—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ସଂ-ଦୁର୍ଲ୍ଲଳା) ଟିଅ ଗେଣ୍ଡାଟିଅ ।

ଦୁଲ୍ଲହା—ପ୍ରା. ସମ୍ବ) ବ. ଲୁଣ୍ଠିତ,ଶ୍ଳଥ, ଢୁଗୁଲା ।

ଦୁବସ୍ୟ—ହି. ବଂ. ପରିଚର୍ଯ୍ୟାର୍ହ ।

ଦୁବସ୍ୟୁ—ହି.ବଂ. ପରିଚରଣେଚ୍ଛାଯୁକ୍ତ ।

ଦୁଚସ୍ୱାନ୍—ହି.ବଂ.ହବିର୍ଯୁକ୍ତ, ପରିଚରଣ ଯୁକ୍ତ ।

ଦୁବୋସ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପୂଜା ।

ଦୁବୋସ୍ୟୁ—ହି. ବଂ. ପରିଚରଣେଚ୍ଛୁ ।

ଦୁଶମନ,ଦୁଶମ୍ମନ—ଗ୍ରା. ବ. ଶତ୍ରୁ,ବୈରୀ, ବିପକ୍ଷ ।

ଦୁଶଳ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ ।

ଦୁଶା—ଗ୍ର.ବ. ଦୁଃଶାସନର ଡାକନାମ ।

ଦୁଶାଲ--ଯା.ବ.(ଫା.ଦୋଶାଲା)ଦୋଶାଲା ଦେଖ ।

ଦୁଶାସନ—ଗ୍ରା. ବ.(ସଂ-ଦୁଃଶାସନ)ଦୁଃଶା-ସନ ଦେଖ ।

ଦୁଶିବା—ଗ୍ରା. ହି(ସଂ-ଦୃଶ୍)ଦେଖାଯିବା, ଦୃଷ୍ଟହେବା, ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେବା,

ଦୁଶ୍ଚର—ହି. ବଂ.(ଦୁର୍+ଚର୍+ମଂ.ଅ) ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଅତିକଷ୍ଟରେ ବିଚ-ରଣ କରାଯାଏ, ଦୁର୍ଗମ, କୃଚ୍ଛ୍ରସାଧ୍ୟ, ଯାହା ଆଚରଣ କରିବା କଠିନ,ଦୁଷ୍କର, ଅତିକଷ୍ଟେ ଆଚରଣୀୟ, (ପୁଂ. ବ) (ଦୁର୍+ଚର୍+କ.ଅ)ଶାମୁକା, ଝିଲ୍ଲୁ ।

ଦୁଶ୍ଚରତ୍ୱ--କ୍ଲୀ.ବ.ଦୁଶ୍ଚରର ଭାବ,ଦୁଶ୍ଚରତା

ଦୁଶ୍ଚରିତ—କ୍ଲୀ. ବ. ଦୁଷ୍କୃତ, ପାପ, ଦୁଷ୍ଟଭାବ, ମନ୍ଦଚରିତ,(ବଂ) ଅତିକଷ୍ଟେ-କୃତ, ଦୁଃଖେ ଆଚରଣୀୟ ଦୁଷ୍ଟପ୍ରକୃତି (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଶ୍ଚରିତା ।

ଦୁଶ୍ଚରିତନ୍—ହି. ବଂ. ଦୁଷ୍ଟଚାରୀ ।

ଦୁଶ୍ଚରିତ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦୁଃ+ଚରିତ) କ.ଧା; କୁସ୍ୱଭାବ, ମନ୍ଦଆଚରଣ, ମନ୍ଦ-ବ୍ୟବହାର,କୁଚରିତ,ଅପଚରିତ,(ବଂ.) ବ.ଗ୍ରା) ନିନ୍ଦିତପ୍ରକୃତିବିଶିଷ୍ଟ,ମନ୍ଦବ୍ୟବ-ହାରକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଶ୍ଚରିତା ।

ଦୁଶ୍ଚର୍ମା—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୁର୍+ଚର୍ମନ୍) (ବ.ଗ୍ରା) ମନ୍ଦଚର୍ମବିଶିଷ୍ଟ, ଯେଉଁ ପୁରୁ-ଷର ଲିଙ୍ଗେନ୍ଦ୍ରିୟର ମୁହଁ ଢାଙ୍କିବା ଚମଡ଼ା ଜନ୍ମକାଳରୁ ନଥାଏ, (ବ) ମନ୍ଦଚମଡ଼ା,(ପର୍ଯ୍ୟାୟ) ଦ୍ୱିଜଗ୍ନକ, ଚଣ୍ଡ, ଶିପିବିଷ୍ଟ ।

ଦୁଶ୍ଚାରିତ—କ୍ଲୀ. ବ. ଦୁଷ୍ଟଚରିତ, ପାପ, (ବଂ) ଦୁଷ୍ଟଚରିତଯୁକ୍ତ ।

ଦୁଶ୍ଚିକିତ୍ସ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଚିକିତ୍ସ+ ଅ)ଅଚିକିତ୍ସ,ଯାହାର ଚିକିତ୍ସା ଦୁଃସାଧ୍ୟ ।

ଦୁଶ୍ଚିକିତ୍ସା—ସ୍ତ୍ରୀ .ବ. (ଦୁର୍+ଚିକିତ୍ସା) କ.ଧା; ଆୟୁର୍ବେଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଚିକିତ୍ସା, ନିନ୍ଦିତ ବା ମନ୍ଦ ଚିକିତ୍ସା ।

ଦୁଶ୍ଚିକିତ୍ସିତ—ହି. ବଂ.(ଦୁଶ୍ଚିକିତ୍ସ+ତ) ଅଚିକିତ୍ସନୀୟ ।

ଦୁଶ୍ଚିକିତ୍ସ୍ୟ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ଚିକିତ୍ସ+ ମଂ.ଯ) ଦୁରାରୋଗ୍ୟ, ଦୁର୍ନିବାର, ଦୁର-ପନେୟ ।

ଦୁଶ୍ଚିକ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବ.ଲଗ୍ନଠାରୁ ଚତୁର୍ଥରାଶି ।

ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତ—ହି. ବଂ.(ଦୁର୍+ଚିନ୍ତ)ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା, ମନ୍ଦଭାବିବା,-(ବ) ଚିନ୍ତା, ଆଶଙ୍କା, କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିମୂଢ଼ତା ।

ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(ଦୁର୍+ଚିନ୍ତା)କ.ଧା; ମନ୍ଦଚିନ୍ତା,ଅଶୁଭଭାବନା, ଅମଙ୍ଗଳଚିନ୍ତା

ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତ୍ୟ—ହି. ବଂ.(ଦୁର+ଚିନ୍ତ+ମଂ. ଯ) ଅତିଦୁଃଖେ ଚିନ୍ତନୀୟ ।

ଦୁଶ୍ଚେଷ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୁର୍+ଚେଷ୍ଟା) କ.ଧ; କଦାଚରଣ, ମନ୍ଦଚେଷ୍ଟା, କୁକର୍ମ ଚେଷ୍ଟା,ଅସିମସାହସିକ୍‌ଚେଷ୍ଟା ।

ଦୁଶ୍ଚେଷ୍ଟିତ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦୁର+ଚେଷ୍ଟିତ) କ.ଧା;ଦୁଶ୍ଚେଷ୍ଟା ଦେଖ,(ବଂ) ଦୁଷ୍ଟଚରିତ ।

ଦୁଶ୍ଚ୍ୟବନ—ପୁଂ. ବ. (ଦୁର୍+ଚ୍ୟବନ) ବ ଗ୍ରା; ଇନ୍ଦ୍ର, ଦେବରାଜ, ବଂ. (ଦୁର୍ +ଚ୍ୟ+କ.ଅନ) ଯେ ସହଜରେ ବିଚଳିତ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଦୁଶ୍ଚ୍ୟବ—ହି. ବଂ.(ଦୁର+ଚ୍ୟ+ଶିର୍ +ମଂ.ଅ)ଅତିକଷ୍ଟେ ଚ୍ୟବନୀୟ, ପୁଂ. ମନ୍ମଥଦେବ ।

ଦୁଶ୍ଛେଦ୍ୟ—ହି. ବଂ.(ଦୁର+ଛିଦ୍+ମଂ.

ଯ)ଯାହା ସହଜେ ଛାଡ଼ାଯାଇ ନପାରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଶ୍ଛେଦ୍ୟ ।

ଦୁଶ୍ଶ୍ରବ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦୁଷ୍+ଶ୍ରୁ+ଅ) କାବ୍ୟଦୋଷ ବିଶେଷ ।

ଦୁଷୀ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବ. ଜ୍ୟୋତିଷୀ ।

ଦୁଷ୍କ(ଖ)—ବ. ଦୁଃଖ, ଦୁଃଖଶବ୍ଦର ଅପଭ୍ରଂଶ ।

ଦୁଷ୍କର—ହି.ବଂ. (ଦୁର୍+କୃ+ମଂ.ଅ) ଅତିକଷ୍ଟେକରଣୀୟ, ଅସାଧ୍ୟ, ଦୁଃସାଧ୍ୟ, ଦୁରନ୍ତ, କଠୋର, (କ୍ଲୀ.ବ) ଆକାଶ, ଦୁଃଖେ କରଣ, (ବିଧ—ପୁକର) ।

ଦୁଷ୍କରଚର୍ଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦୁଷ୍କରକାର୍ଯ୍ୟର ଅଧୀନ ।

ଦୁଷ୍କରଣ—ହି.ବଂ. ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ସହଜରେ କରାଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ ।

ଦୁଷ୍କର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ.ବ.ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏକ ପୁତ୍ର ।

ଦୁଷ୍କର୍ମ—କ୍ଲୀ.ବ.(ଦୁର୍+କର୍ମନ୍)କ.ଧା; ଅକାର୍ଯ୍ୟ, ମନ୍ଦକାର୍ଯ୍ୟ, ଅପରାଧ; ପାପ, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ, ଦୁରାଚାର ।

ଦୁଷ୍କର୍ମା—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଦୁର୍+କର୍ମନ୍ ବ.ଶ୍ରୀ; କୁକର୍ମନିରତ,ହତଭାଗ୍ୟ,ପାପୀ ଦୁଷ୍କ୍ରିୟାନ୍ୱିତ ।

ଦୁଷ୍କଳେବର—ପୁଂ.କ୍ଲୀ. କୁତ୍ସିତ କଳେବର, ବ୍ୟାଧିମୟ ଦେହ ।

ଦୁଷ୍କାଳ—ପୁଂ.ବ. (ଦୁର୍+କାଳ) କ.ଧା; ଅକାଳ,ଦୁଃସମୟ,ଅସମୟ,ମହାଦେବ ।

ଦୁଷ୍କୀର୍ତ୍ତି—ହି. ବଂ. କୁକୀର୍ତ୍ତି, ମନ୍ଦକୀର୍ତ୍ତି, ଅକୀର୍ତ୍ତି ।

ଦୁଷ୍କୁଳ—କ୍ଲୀ. ବ.(ଦୁର୍+କୁଳ) କ.ଧା; ଅକୁଳ, ନୀଚବଂଶ, ଅସତ୍କୁଳ, (ବଂ) ନିନ୍ଦିତକୁଳଜାତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଷ୍କୁଳା ।

ଦୁଷ୍କୁଳୀନ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୁଷ୍କୁଳ+ଇନ) ନୀଚବଂଶୋଦ୍ଭବ, ଅସତ୍କୁଳଜାତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଷ୍କୁଳୀନା ।

ଦୁଷ୍କୃତ—ହି. ବଂ. ମନ୍ଦକାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୁଷ୍କୃତ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଦୁର୍+କୃତ)କୁକାର୍ଯ୍ୟ, ପାପ, ଦୁରଦୃଷ୍ଟ,ଦୁରାଚାର, ଅସତ୍କାର୍ଯ୍ୟ, ବଂ (ଦୁର୍+କୃ+ମଂ.ତ) ଅସଦୁପାୟରେ ଉତ୍ପାଦିତ,ପାପିଷ୍ଠ,ପାପଜନକ, ପାପଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଷ୍କୃତା ।

ଦୁଷ୍କୃତକର୍ମା—ପୁଂ. ବଂ. ଦୁଷ୍କାର୍ଯ୍ୟ, ପାପୀ

ଦୁଷ୍କୃତାତ୍ମନ୍—ହି.ବଂ. ପାପାତ୍ମା,ଦୁରାତ୍ମା ।

ଦୁଷ୍କୃତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ.(ଦୁର୍+କୃତି)ଦୁଷ୍କର୍ମ, ଦୁଷ୍କୃତ ଦେଖ, (ବଂ) ଦୁଷ୍କର୍ମକାରକ ।

ଦୁଷ୍କୃତୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୁଷ୍କୃତ+ଇନ୍) ପାପାତ୍ମା, କୁକର୍ମୀ, ପାପୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁଷ୍କୃତିନୀ ।

ଦୁଷ୍କୃଷ୍ଟ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+କୃଷ୍+ତ) ଦୁଃଖେ ବା କଷ୍ଟେ ଯାହା କର୍ଷିତ ହୋଇଁ ଅଛି ।

ଦୁଷ୍କ୍ରମ—ବ.(ଦୁର୍+କ୍ରମ)କ.ଧା; ମନ୍ଦକ୍ରମ, (ବଂ-ବ.ଶ୍ରୀ) ଯହିଁରେ କ୍ରମଭଙ୍ଗ ଘଟିଅଛି ।

ଦୁଷ୍କ୍ରମତା—ବ. (ଦୁଷ୍କ୍ରମ+ତା) ଅର୍ଥଦୋଷବିଶେଷ ।

ଦୁଷ୍କ୍ରିୟ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୁର୍+କ୍ରିୟା) ବ.ଶ୍ରୀ; ଯେ ମନ୍ଦକାର୍ଯ୍ୟ କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଷ୍କ୍ରିୟା ।

ଦୁଷ୍କ୍ରିୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୁର୍+କ୍ରିୟା)କ.ଧା; ମନ୍ଦକାର୍ଯ୍ୟ, କୁକାର୍ଯ୍ୟ, ପାପ, (ବଂ) ଦୁଷ୍କ୍ରିୟର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଦୁଷ୍କ୍ରିୟାଚରଣ—କ୍ଲୀ. ବ. ଦୁଷ୍କ୍ରିୟାର ଅନୁଷ୍ଠାନ, କୁକାର୍ଯ୍ୟକରଣ ।

ଦୁଷ୍କ୍ରିୟାନ୍ୱିତ—ହି.ବଂ.(୭ତତ୍)ଅସତ୍କାର୍ଯ୍ୟକାରକ, ଦୁଷ୍କୃତକାରୀ ।

ଦୁଷ୍କ୍ରିୟାରତ -ହି.ବଂ.(୭ତତ୍)କୁକାର୍ଯ୍ୟେ ଅଭିନିବିଷ୍ଟ ।

ଦୁଷ୍କ୍ରିୟାସକ୍ତ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୁଷ୍କ୍ରିୟା+ ଆସକ୍ତ) ୭ତତ୍; ଦୁଷ୍କର୍ମରେ ଅନୁରକ୍ତ; (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଷ୍କ୍ରିଆସକ୍ତା ।

ଦୁଷ୍କ୍ରୀତ—ହି.ବଂ. (ଦୁର୍+କ୍ରୀ+ମଂ.ତ) ମହର୍ଗରେ କିଣାଯାଇଥିବା, ମହାର୍ଘ, ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ ।

ଦୁଷ୍କ୍ରେୟ—ବଂ. (ଦୁର୍+କ୍ରେୟ) ଯାହା ସହଜରେ କ୍ରୟ କରାଯାଇ ନ ପାରେ, ମହର୍ଗ ।

ଦୁଷ୍ଖ—ଦୁଃଖ ଦେଖ ।

ଦୁଷ୍ଖଦର—ବ.ଏକପ୍ରକାର ଫଳଦିଆ ବା ଝାଇର,ପାକଡ଼ ଝାଇର, (ସ୍ତ୍ରପର୍ଯ୍ୟାୟ ନାମ) କାମ୍ବୋଜୀ,କାଲସ୍କନ୍ଧ, ଗୋରକ୍ଷ, ଅମରାଜ,ପର୍ବତରୁ,ବହୁସ ର,ମହାସାର, କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଦିର, ଖଦିର) ।

ଦୁଷ୍ଟ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦୁଷ୍+କ.ତ)ଦୋଷଯୁକ୍ତ, ଦୋଷବିଶିଷ୍ଟ, ଅପବିତ୍ର, ଦୁର୍ଜନ, ଖଳ, ପିତ୍ତାଦିଦୋଷଯୁକ୍ତ,ଦୁର୍ଜଳ,ଅକ୍ଷମ, ଅଧାର୍ମିକ, ଅଶାନ୍ତ, ଦୁର୍ବୃତ୍ତ, ଅଶୁଭ, ଦୁରନ୍ତ, (ବ) ମନ୍ଦ, ନୀଚ, ଅପରାଧୀ, ମନ୍ଦପ୍ରକୃତିକ,ଅନୁଚିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବ) ଦୁର୍ଜନ ବ୍ୟକ୍ତି,କୁଷ୍ଠରୋଗ, (ବ) ଦୁଷ୍ଟତା,ଦୁଷ୍ଟତ୍ୱ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଷ୍ଟା ।

ଦୁଷ୍ଟଗଳ—ପୁଂ.ବ. ଗମ୍ଭୀରବେଗୀ ହସ୍ତୀ ।

ଦୁଷ୍ଟଚାରୀ(ରିନ୍)—ପୁଂ.ବଂ. (ଦୁଷ୍ଟ+ଚର୍+କ.ଇନ୍) ଦୁଷ୍କର୍ମରେ ରତ, ପାପିଷ୍ଠ, ଖଳ, ଦୁର୍ଜନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଷ୍ଟଚାରିଣୀ ।

ଦୁଷ୍ଟଚେତା(ତାଃ)—ବଂ.(ଦୁଷ୍ଟ+ଚେତସ୍) ବ.ଶ୍ରୀ; ଦୁଷ୍ଟ ବା ମନ୍ଦଚିନ୍ତା କରିବା (ବ୍ୟକ୍ତି), ଅହିତାକାଙ୍କ୍ଷୀ, କପଟୀ ।

ଦୁଷ୍ଟତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୁଷ୍ଟ+ତା) ଦୁର୍ଜନତା, ଦୋଷଯୁକ୍ତତା, ଅଧମତ୍ୱ ।

ଦୁଷ୍ଟତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବ. ଦୁଷ୍ଟତା ।

ଦୁଷ୍ଟନୁ—ହି. ବଂ. ଦୁଷ୍ଟଦେହଯୁକ୍ତ ।

ଦୁଷ୍ଟପଣ—ଗ୍ରା. ବ. ଦୁଷ୍ଟତା ।

ଦୁଷ୍ଟପ୍ରକୃତି—ବ. (ଦୁଷ୍ଟ+ପ୍ରକୃତି)କ.ଧା; ମନ୍ଦପ୍ରକୃତି, ନୀଚବୁଦ୍ଧି, (ବଂ-ବ.ଶ୍ରୀ) କୁବୁଦ୍ଧିବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି—ବ.ବଂ. ଦୁଷ୍ଟପ୍ରକୃତି ଦେଖ ।

ଦୁଷ୍ଟବୃଷ—ପୁଂ. ବଂ. ଯେଉଁ ବୃଷ ଭାରବହନ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ଥାଇ ଭାରବହନ କରନ୍ତି ନାହିଁ,(ପର୍ଯ୍ୟାୟ)ଗଳି ।

ଦୁଷ୍ଟବ୍ରଣ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବ. (ଦୁଷ୍ଟ+ବ୍ରଣ) ; କ.ଧା; ଯେଉଁ ସବୁ ବ୍ରଣ ଶୀଘ୍ର ଭଲ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଦୁଷ୍ଟମତି—ବ. ବଂ. ଦୁଷ୍ଟପ୍ରକୃତି ଦେଖ ।

ଦୁଷ୍ଟଯୋଗ—ପୁଂ. ବ. ବୈଧୃତିବ୍ୟତିପାତାଦି ନିନ୍ଦିତ ଯୋଗ, ଅନିଷ୍ଟସୂଚକ ଗୋଚର ବଳଗ୍ରହ ସ୍ଥିତ ଶୁଭଯୋଗଭେଦ ।

ଦୁଷ୍କର—ହି. ବିଂ. ଦୁସ୍ତର,ଅତିଦୁଃଖେ ତରଣୀୟ ।

ଦୁଷ୍କରକ୍ରକ୍ଚ—ହି.ବିଂ. ପିତ୍ତାଦିଦୋଷଜ ରକ୍ତନେତ୍ରକ ।

ଦୁଷ୍କୃତୀ—ପୁଂ.ବି.(ଦୁର୍+କୃ+ଉନ୍) ଅତିଦୁଃଖେ ତରଣୀୟ, ଅହଂସ୍ୟ ।

ଦୁଷ୍କୃତସାକ୍ଷୀ—ପୁଂ. ବିଂ. ଯେ ମିଥ୍ୟାସାକ୍ଷ୍ୟ ଦିଏ ବା ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ ବା ମହାପାତକୀ କିମ୍ବା ଯାହାର କୌଣସି ପକ୍ଷ ସଙ୍ଗେ ଅର୍ଥସମ୍ବନ୍ଧ ମିତ୍ରତା ବା ଶତ୍ରୁତା ଅଛି ।

ଦୁଷ୍କୃତୀମା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅତିଦୁଷ୍ଟ ।

ଦୁଷ୍କୃତସ୍ୱଭାବ—ପୁଂ.ବି. ବିଂ. ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରକୃତି ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଷ୍କୃତସ୍ୱଭାବା ।

ଦୁଷ୍କୃତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଦୁଷ୍କୃତ+ଆ) ନଷ୍ଟା, ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ, କୁଲଟା, ଭ୍ରଷ୍ଟା, ମନ୍ଦ-ସ୍ୱଭାବଯୁକ୍ତା ।

ଦୁଷ୍କୃତାଙ୍ଗି—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଷ୍କୃତି, ଦୁଷ୍ଟପଣ ।

ଦୁଷ୍କୃତାଚାର—ବି. (ଦୁଷ୍କୃତ+ଆଚାର)କ.ଧା; ମନ୍ଦ ଆଚରଣ, (ବିଂ.ବ.ଗ୍ରା)ମନ୍ଦଆଚ-ରଣବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଷ୍କୃତାଚାରା ।

ଦୁଷ୍କୃତାଚାରୀ—ପୁଂ.ବିଂ.ଦୁଷ୍କୃତାଚାର ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଷ୍କୃତାଚାରଣୀ ।

ଦୁଷ୍କୃତାତ୍ମା—ବିଂ. (ଦୁଷ୍କୃତ+ଆତ୍ମନ୍, ବ.ଗ୍ରା) ଦୁରାଶୟ, ଦୁଷ୍ଟପ୍ରକୃତିକ, (ବି) ଦୁଷ୍କୃତତା ।

ଦୁଷ୍କୃତାନ୍ନ—ବି. (ଦୁଷ୍କୃତ+ଅନ୍ନ) କ.ଧା, ବିଗିଡ଼ିଥିବା ଅନ୍ନ,ସଡ଼ା ବା ବାସୀ ଭାତ, ପର୍ଯ୍ୟୁଷିତାନ୍ନ, କୁତ୍ସିତ ଖାଦ୍ୟ, ପାପ ଦ୍ୱାରା ଅର୍ଜିତ ପ୍ରଦତ୍ତ ଅନ୍ନ,ନୀଚ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରଦତ୍ତ ଅନ୍ନ ।

ଦୁଷ୍କୃତାର୍ଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁଷ୍କୃତା+ଭାର୍ଯ୍ୟା) କ.ଧା; ନଷ୍ଟା ସ୍ତ୍ରୀ, ଅଣ୍ଡିରଚଣ୍ଡୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଦୁଷ୍କୃତି—ଗ୍ରା.ବି. (ଦୁଷ୍+ଭା.ତ) ଦୋଷ, ବିକାର, (ଗ୍ରା) ଦୁଷ୍କୃତି ଦେଖ ।

ଦୁଷ୍କୃତୀ—ପ୍ରା. (ବାଲେ) ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଦୁଷ୍କୃତର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଦୁଷ୍କୃତ—ଅବ୍ୟ.(ଦୁର୍+ସ୍ଥା+କ) ନିନ୍ଦା, (ହି. ବିଂ) ଅବିନୀତ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଦୁଷ୍ଟ, ମନ୍ଦ ।

ଦୁଷ୍କୃତ—ହି. ବିଂ. ନିନ୍ଦିତଭାବେ ସ୍ଥିତ ।

ଦୁଷ୍କୃତ—ଅବ୍ୟ. (ଦୁର୍+ସ୍ଥା+କ.ତ) ମନ୍ଦ, କୁତ୍ସିତ, ଦୁଃସ୍ଥିତ ।

ଦୁଷ୍କୃତ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର+ପର+ମ.ଅ) ଯାହା ସହଜରେ ବା ଶୀଘ୍ର ଜାଣି ହୁଏ ନାହିଁ, ଦୁଷ୍ପାଚ୍ୟ ।

ଦୁଷ୍କୃତନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର+ପତ+ଣ. ଅନ) ଅତି ଦୁଃଖେ ପତନ ।

ଦୁଷ୍କୃତ—ପୁଂ.ବି.ଗ୍ରେରନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଦୁଷ୍କୃତ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର+ପଦ+ମ. ଅ) ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ ।

ଦୁଷ୍କୃତଜୟ—ହି. ବିଂ.(ଦୁର+ପରାଜୟ) ବ.ଗ୍ରା; ଯାହା ସହଜରେ ପରାଜୟ କରାଯାଇ ନ ପାରେ, ଅଜେୟ,ଦୁର୍ଜୟ. (ବି) ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର ।

ଦୁଷ୍କୃତଗ୍ରହ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର+ପରି+ଗ୍ରହ+ମ.ଅ)ଯାହା ପରିଗ୍ରହ କରାଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ, ନିନ୍ଦ୍ୟଭାର୍ଯ୍ୟକ, (ବି) ନିନ୍ଦ୍ୟଭାର୍ଯ୍ୟା ।

ଦୁଷ୍କୃତହନ୍ତୁ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର+ପରି+ହନ+ତୁ) ଅତିଶୟ ଦୁଃଖେ ନାଶୟିତବ୍ୟ, ଦୁଷ୍କୃତହାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୁଷ୍କୃତହର—ହି. ବିଂ. (ଦୁର+ପରି+ହୃ+ମ.ଅ) ଯାହାକୁ ସହଜରେ ତ୍ୟାଗ କରାଯାଇ ନ ପାରେ, ଦୁସ୍ତ୍ୟଜ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଷ୍କୃତହରା ।

ଦୁଷ୍କୃତହରଣୀୟ—ବିଂ.(ଦୁର+ପରି+ହୃ+ମ.ଅନୀୟ) ଦୁଷ୍କୃତହର ଦେଖ ।

ଦୁଷ୍କୃତହାର୍ଯ୍ୟ—ବିଂ. ଦୁଷ୍କୃତହର ଦେଖ ।

ଦୁଷ୍କୃତକ୍ଷ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର+ପରି+ଈକ୍ଷ+ଯ) ଅତିଶୟ ଦୁଃଖେ ପରୀକ୍ଷଣୀୟ ।

ଦୁଷ୍କୃର୍ଣ—ହି.ବିଂ.(ଦୁର+ଶୃଙ୍ଗ+ମ.ଅ) ଯାହାକୁ ଛୁଇଁବା କଷ୍ଟକର, ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଷ୍କୃର୍ଣା ।

ଦୁଷ୍କୃର୍ଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୁରାଲଭା ଦେଖ ।

ଦୁଷ୍ପାଚ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର+ପଚ+ମ. ଯ) ଦୁଷ୍କୃତ ଦେଖ ।

ଦୁଷ୍ପାଚ—ହି. ବିଂ. ଯାହା ଅତି କଷ୍ଟେ ପାକ କରାଯାଏ ।

ଦୁଷ୍ପାର—ହି. ବିଂ(ଦୁର+ପାର)ସହଜେ ଯାହା ପାର ହୁଏ ନାହିଁ, ଦୁଃସାଧ୍ୟ ।

ଦୁଷ୍ପୁତ୍ର—ପୁଂ.ବି. (ଦୁର+ପୁତ୍ର)କ.ଧା; କୁପୁତ୍ର, ନିନ୍ଦିତପୁତ୍ର, (ବିଂ) ଯାହାର ଦୁଷ୍ଟ ପୁତ୍ର ଅଛି ।

ଦୁଷ୍ପୁରୁଷ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର+ପୁରୁଷ) କ.ଧ; ନିନ୍ଦନୀୟ ପୁରୁଷ, ମନ୍ଦଲୋକ ।

ଦୁଷ୍ପୂର—ହି. ବିଂ. (ଦୁର+ପୂର+ମ. ଅ) ଯାହା ସହଜେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯାଇ ନ ପାରେ, ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଷ୍ପୂରା ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରକର୍ମ୍ୟ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର+ପ୍ର+କର୍ମ+ଯ)ସହଜେ ଯାହା କର୍ମ୍ମ ନାହିଁ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରକାଶ—ହି. ବିଂ. ଅନ୍ଧକାର ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରକୃତି—ହି. ବିଂ. (ଦୁର+ପ୍ରକୃତି) କ.ଧ ; ମନ୍ଦ ପ୍ରକୃତିବିଶିଷ୍ଟ, ଦୁଃଶୀଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ମନ୍ଦପ୍ରକୃତି ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରଜସ୍—ହି. ବିଂ. ନିନ୍ଦ୍ୟପ୍ରଜାଯୁକ୍ତ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରଜ୍ଞ—ହି.ବିଂ. ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧି, ନିର୍ବୋଧ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରଜ୍ଞାନ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର+ପ୍ର+ଜ୍ଞା ମ.ଅନ) ଯାହା ଅତି କଷ୍ଟେ ଜଣାଯାଏ, (କ୍ଲୀ) ନିନ୍ଦନୀୟ ଜ୍ଞାନ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରତିଗ୍ରହ—ହି. ବିଂ. ସହଜେ ଯାହା ଗ୍ରହଣ କରି ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରତିକୀକ୍ଷଣୀୟ—ହି.ବିଂ. (ଦୁର+ପ୍ରତି+ବି+ଈକ୍ଷ+ଅନୀୟ) ଯାହା କଷ୍ଟେ ଦେଖାଯାଏ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରତିକୀକ୍ଷ୍ୟ—ହି.ବିଂ.(ଦୁର+ପ୍ରତି+ବି+ଈକ୍ଷ+ମ.ଯ) ଯାହା କଷ୍ଟେ ନିରୀକ୍ଷଣ କରାଯାଏ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରଧର୍ଷ—ହି. ବିଂ. (ଦୁର+ପ୍ର+ଧୃଷ+ମ.ଅ) ଯାହାକୁ ସହଜେ ଆକ୍ରମଣ କରାଯାଇ ନ ପାରେ, ଅଧର୍ଷଣୀୟ, ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ. ଅଦମ୍ୟ, ଆଶଙ୍କନୀୟ (ପୁଂ) ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର,(ବି)ଦୁଷ୍ପ୍ରଧର୍ଷତା

(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଷ୍ପ୍ରଧର୍ଷା ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରବାଦ—ପୁଂ.ବ.ଦୁଷ୍ଟପ୍ରବାଦ, ନିନ୍ଦିତ ପ୍ରବାଦ, (ବଂ) ନିନ୍ଦିତ ପ୍ରବାଦଯୁକ୍ତ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.ଦୁଷ୍ଟା ପ୍ରବୃତ୍ତି,ବାଉଁଶ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରବେଶ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ପ୍ର+ବିଶ୍+ମଂ.ଅ) ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା କଷ୍ଟକର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଷ୍ପ୍ରବେଶା, କଣ୍ଟାଳିବୃକ୍ଷ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରମେୟ—ହି.ବଂ.(ଦୁର୍+ପ୍ରମେୟ) ଅପରିମେୟ, ଯାହା ପରିମାଣ କରିବା କଷ୍ଟକର ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରଲମ୍ଭ—ହି.ବଂ. (ଦୁର୍+ପ୍ରଲମ୍ଭ+ଅ) ସହଜେ ଯାହା ଠିକଣା କରି ହୁଏ ନାହିଁ ବା ମିଳେ ନାହିଁ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରସହ—ହି.ବଂ.(ଦୁର୍+ପ୍ର+ସହ+ମଂ.ଅ) ଦୁଃସହ, ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଷ,(ପୁଂ)ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଜୈନାଚାର୍ଯ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁଷ୍ପ୍ରସହା ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରସାଦ—ହି. ବଂ. ସହଜେ ଯାହା ପ୍ରସନ୍ନ କରାଯାଇ ନ ପାରେ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରସାଦନ—ହି. ବଂ. ଦୁଷ୍ପ୍ରସାଦ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରସାଧ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ପ୍ରସାଧ+ଯ)ଯାହା ଅତିକଷ୍ଟେ ପ୍ରସାଧନ କରାଯାଏ

ଦୁଷ୍ପ୍ରସାହ—ହି. ବଂ. ଦୁଃସହ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରହର୍ଷ—ହି.ବଂ.ଦୁଷ୍କର ପ୍ରହର୍ଷ ଯୁକ୍ତ, (ପୁଂ) ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ(ପ୍ୟ)—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ପ୍ର+ଆପ୍+ମଂ.ଅ.ଯ)ଯାହା ସହଜେ ମିଳେ-ନାହିଁ, ଦୁର୍ଲଭ, କଷ୍ଟଲଭ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଷ୍ପ୍ରାପା, ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟା ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରାପଣୀୟ—ହି.ବଂ.(ଦୁର୍+ପ୍ର+ଆପ୍+ମଂ.ଅନୀୟ) ଦୁଃଖେ ପ୍ରାପ୍ୟ,ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, ଦୁର୍ଲଭ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରାପନ—ହି.ବଂ. ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, ସହଜେ ଯାହା ମିଳେ ନାହିଁ । [ଅଭାବ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. କଷ୍ଟେପ୍ରାପ୍ତି, ଦୁର୍ଲଭତା,

ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ପ୍ର+ଆପ୍+ମଂ.ଯ) ଦୁର୍ଲଭ୍ୟ, ଯାହା ସହଜେ ମିଳେ ନାହିଁ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ,ଅଶୁଭକର ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରୀତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଅପ୍ରୀତି, (ବଂ) ଦୁଷ୍ଟ-ପ୍ରୀତିଯୁକ୍ତ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରେକ୍ଷ—ହି. ବଂ.(ଦୁର୍+ପ୍ର+ଈକ୍ଷ+ମଂ. ଅ) ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶ, ଯାହା ଅତିକଷ୍ଟେ ଦେଖାଯାଏ, ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶନ, ଦୁଃଖଣ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରେକ୍ଷଣୀୟ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ପ୍ର+ଈକ୍ଷ+ଅନୀୟ) ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶନୀୟ ।

ଦୁଷ୍ପ୍ରେକ୍ଷ୍ୟ—ହି. ବଂ.(ଦୁର୍+ପ୍ର+ଈକ୍ଷ ମଂ.ଯ) ଅତିକଷ୍ଟେ ଦର୍ଶନୀୟ ।

ଦୁଷ୍ମନ୍ତ—ପୁଂ. ବ. (ଦୁଷ୍+ମନ୍+ତ) ଶକୁନ୍ତଳାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ, ଅଭିଜ୍ଞାନ ଶକୁନ୍ତଳା ନାଟକର ନାୟକ ।

ଦୁସ୍ମନ୍—ଯା.ବଂ. ଶତ୍ରୁଭାବାପନ୍ନ,ଦ୍ୱେଷୀ. (ବ) ଶତ୍ରୁ, ବିପକ୍ଷଲୋକ ।

ଦୁସ୍ମନ୍‌ବନିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶତ୍ରୁରୂପେ ପରିଣତ ହେବା ।

ଦୁସ୍ମନ୍ନ—ଯା. ବ ଶତ୍ରୁତା, ଦ୍ୱେଷ ।

ଦୁସ୍ତ୍ର—(ସ୍ତ୍ରୀ)-(ପ୍ରା. ସମ୍ବ)ବଂ. ଅନ୍ୟ, ଦ୍ୱିତୀୟ, ଯୁଗ୍ମମଧ୍ୟରୁ ଏକତର ।

ଦୁସ୍ତ୍ରଜେ—(ପ୍ରା.ସମ୍ବ)ଅବ୍ୟ. ଅନ୍ୟତ୍ର ।

ଦୁସର୍—(ପ୍ରା.ବସ୍ତ୍ର)ବଂ.ଦୋଷରା ଦେଖ

ଦୁସରା—ଯା. ବଂ. ଦୋସରା ଦେଖ ।

ଦୁସୁତି,ଦୋସୁତି—ଗ୍ରା.ବ. ଡବଲ ସୂତା-ବୁଣା ମୋଟା ଲୁଗା ।

ଦୁସ୍ତର—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍+ତୃ+ମଂ.ଅ) ମନୁଷ୍ୟ ଯାହାକୁ ସହଜେ ପାରହୋଇ ନପାରେ, ଦୁରତିକ୍ରମ. ଅତିକଷ୍ଟକର, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଅତିକଷ୍ଟସାଧ୍ୟ,ଗଭୀର ଦଷ୍ଟ. ଅତିମନ୍ଦ, (ବ) ଅତିସଙ୍କଟାପନ୍ନ ଅବସ୍ଥା

ଦୁସ୍ତରଣୀୟ—ବଂ. (ଦୁର୍+ତୃ+ମଂ. ଅନୀୟ)ଦୁସ୍ତର ଦେଖ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୁସ୍ତରଣୀୟା

ଦୁସ୍ତର୍ଯ୍ୟ—ବଂ. (ଦୁର୍+ତୃ+ମଂ.ଯ) ଦୁସ୍ତର ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁସ୍ତର୍ଯ୍ୟା ।

ଦୁସ୍ତ୍ୟଜ—ବଂ. (ଦୁର+ତ୍ୟଜ୍+ମଂ.ଅ) ଯାହାକୁ ସହଜରେ ତ୍ୟାଗ କରାଯାଇ ନପାରେ, ଦୁଷ୍ପରିହାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୁ(ଦୁଃ)ସ୍ଥ—ହି.ବଂ.(ଦୁର୍+ସ୍ଥା+କ.ଅ) କ୍ଲେଶଯୁକ୍ତ, ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାଯୁକ୍ତ, ଅତିଦରିଦ୍ର, କଷ୍ଟରେ ପଡ଼ିଥିବା, ମନ୍ଦାବସ୍ଥାରେ ସ୍ଥିତ, ମୂର୍ଖ,(ବ)କୁକୁଟ,କୁକୁର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁସ୍ଥା ।

ଦୁ(ଃ)ସ୍ଥିତା—ବ. (ଦୁସ୍ଥ+ଭାବ.ତା)ଦୁଃଖିତା-ବସ୍ଥା, ଦରିଦ୍ରତା, କ୍ଲେଶ, ଶୋଚନୀୟ ଅବସ୍ଥା ।

ଦୁ(ଃ)ସ୍ଥିତ—ଦୁସ୍ଥ ଦେଖ ।

ଦୁସ୍ସହ—ବଂ. ଦୁଃସହ ଦେଖ ।

ଦୁସ୍ସ୍ପର୍ଶ—କ୍ଲୀ. ବ.ମନ୍ଦାବସ୍ଥାରେ ଜଳସିକ୍ତ ।

ଦୁହ୍—(ଧ ରୁ) ଦୁହିଁବା ।

ଦୁହଣୀ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦୋହନୀ) ଦୁଧ ଦୋହିଁବା ଠେକ ।

ଦୁହା(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବ.ଡୁହାଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ, (ବଙ୍ଗ-ଗ୍ରା) ଦୋହନକରିବା, (ପ୍ରା. କ) ଦୁଇ, ଉଭୟ ।

ଦୁହାଇ—ଗ୍ରା. ବ. ଡୁହା ଦେଖ, (ସଂ-ଦ୍ୱି+ଆହ୍ୱାନ) ଶପଥ, ରାଣ, ରାଜା ବା ଦେବତାଙ୍କ ନାମରେ କୌଣସି ବିଷୟର ଘୋଷଣା ।

ଦୁହାଇଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ଦେବତା ବା ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ନାମରେ ଶପଥ କରିବା, ନିଜର ରକ୍ଷାପାଇଁ ରାଜା ବା ଦେବତାଙ୍କ ନାମଧରି ଆର୍ତ୍ତସ୍ୱର କରିବା

ଦୁହାକାର—ସର୍ବ.ଦୁଇଜଣଙ୍କର,ଉଭୟ-ଙ୍କର (ବଙ୍ଗ) ।

ଦୁହାଦ—ପୁଂ. ବ. ଧ ରୁଗଣ ବିଶେଷ ।

ଦୁହାଁ—ଗ୍ରା. ବ.(ସଂ-ଦୁହ୍‌ଧ.ରୁ)ଦୋହନ, ଦୁହିଁବା, ଅଙ୍ଗୁଠି ଦ୍ୱୟ ଦ୍ୱାରା ଚିପିକରି କୌଣସି ପଦାର୍ଥରୁ ରସଆଦି ଚିପୁଡ଼ିବା, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଯେ ଦୁଧଦେଉ-ଥାଏ, ଦୁହାଁଳ, (ପ୍ରା. ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମ) ବଂ. ଦ୍ୱିତୀୟସନ୍ତ ନ, ଦୁଆ,(ବିପ.ପଢ଼ୁଆ) ।

ଦୁହାଁ(ହୋଁ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଦୁହିଁବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ) ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଦୋହନ କରାଇବା ।

ଦୁହାଁଦୁହାଁ—ଗ୍ରା. ବ. ଦୁହାଁ ଦେଖ, ବହୁବାର ଦୋହନକର୍ମ ।

ଦୁହାଁ(ହା)ଳ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ.(ସଂ-ଦୋହ-ନୀୟା) ଦୋହନୀୟା, ଯେଉଁ ଗାଈ ଦୋହନ କରାଯାଉଥାଏ, ଯାହାଠାରୁ ଦୁଧ ଦୁହାଁଯାଉଥାଏ, ଦୁଗ୍ଧବତୀ,

ଯେଉଁ ଗାଈ ଦୁଧଦିଏ ଅର୍ଥାତ୍ ବରଡ଼ ନୁହେଁ ।

ଦୁହାଁ(ହ)ଲୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ଦୁହିଁଲ ଦେଖ, (ସଂ-ଦୋଧାରୁ) ଧାନକଟାଳ ।

ଦୁହିଁବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଦୁହଧାତୁ) ଦୋହନ କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଦୁଧ ଦୁହିଁଲାପରି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ଧନ ଆଦି ନିଃଶେଷ କରିନେବା, ଦୁଧ ଦୁହିଁଲାପରି କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଦୁଇଆଙ୍ଗୁଠି ଦ୍ୱାରା ଚିପି ଉଣ୍ଡି ଆଣିବା ।

ଦୁହିଁହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଟାଣିଓଟାରି ହେବା, ଦୋହନଯୋଗ୍ୟ ହେବା ।

ଦୁହିଙ୍କର—ଗ୍ରା. ସର୍ବ.(ସଂ-ଦ୍ୱୌ)ଉଭୟଙ୍କର । [ଉଭୟଙ୍କୁ ।

ଦୁହିଙ୍କି(ଙ୍କୁ)—ଗ୍ରା ସର୍ବ.. ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ,

ଦୁହିଙ୍କିଦୁହେଁ—ଗ୍ରା. ସର୍ବ. ଦୁଇଜଣଯାକ, ଦୁହେଁଯାକ୍, ଅନ୍ୟୋଽନ୍ୟ ।

ଦୁହିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପଦ୍ୟ. (ସଂ-ଦୁହିତୃ) କନ୍ୟା, ଝିଅ ।

ଦୁହିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁହ+କ.ତୃ) ଯେ ଦୋହନ କରେ, କନ୍ୟା, ଝିଅ, ପୁତ୍ରୀ, ତନୟା ।

ଦୁହିତା—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପଦ୍ୟ. (ସଂ-ଦୁହିତୃ) ଦୁହିତା, କନ୍ୟା, ଝିଅ ।

ଦୁହିତୃପତି—ପୁଂ. ବି. କନ୍ୟାର ପତି, ଜାମାତା ।

ଦୁହିତୃ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କନ୍ୟା । [ଭାବ ।

ଦୁହିତୃତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଦୁହିତୃ+ତ୍ୱ)କନ୍ୟାର

ଦୁହିତୃପତି—ପୁଂ. ବି. (ଦୁହିତୃ+ପତି) ଅତିତ୍ର; ଜାମାତା, ଜୁଆଇଁ ।

ଦୁହିତୃମତ୍ତ—ଗ୍ରି. ବଂ. ଦୁହିତୃଯୁକ୍ତ ।

ଦୁହିତୃ(ନ)ସମ୍ପତ୍ତି—ଗ୍ରା. ବି. (କଚରିଆ) (ସଂ-ଦୌହିତ୍ର+ସମ୍ପତ୍ତି) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପୁଅ ବା ପୁଅର ପୁଅ ନ ଥିଲେ ତାହାର ତ୍ୟକ୍ତସମ୍ପତ୍ତି ଯାହାକି ତାହାର କନ୍ୟାର ପୁଅ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସୂତ୍ରେ ପାଏ । [ଝିଅ ।

ଦୁହିତେ—ଗ୍ରା. (ପ୍ରା-ପଦ୍ୟ) ବି. କନ୍ୟା,

ଦୁହିଡ଼ମୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୋଓଡ଼ମୁଣ୍ଡା ଦେଖ ।

ଦୁହୁଣୀ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦୋହନୀ) ଗାଈ ଦୁହାଁ କୁଣ୍ଡା ବା ଘଡ଼ି, ଛନ୍ଦଣୀ, ବେନ୍ତ-ମାଣ ବା ଧାହୁଲ ।

ଦୁହୁର—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଅବ୍ୟ. ଦୋଓଡ଼, ଦ୍ୱିତୟଥର ।

ଦୁହୁରଦେବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି. ଦଲ୍‌ଦେବା ଦେଖ ।

ଦୁହେଁ—ଗ୍ରା. ସର୍ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱୟ, ଦ୍ୱୌ) ଦହେଁ, ଉଭୟବ୍ୟକ୍ତି. ଦୁଇଜଣଯାକ, ଦୁହିଁକଦୁହେଁ ।

ଦୁହ୍ୟ—ଗ୍ରି.ବଂ.(ଦୁହ୍+ମଂ.ଯ)ଦୋହନ ଯୋଗ୍ୟ, ଦୋହ୍ୟ, ଦୋହନୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁହ୍ୟା ।

ଦୁହ୍ୟମାନ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦୁହ୍+ମଂ.ଆନ) ଯାହାକୁ ଦୁହାଁ ଯାଉଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁହ୍ୟ-ମାନା ।

ଦୁହ୍ୟ—ପୁଂ.ବି. (ନାମ)ଶର୍ମିଷ୍ଠା ଗର୍ଭଜାତ ଯଦୁଜାତିଙ୍କ ଏକ ପୁତ୍ର.(ଦ୍ରୁହ୍ୟ—ଅନ୍ୟ-ରୂପ) ।

ଦୂ—(ଧାତୁ)କ୍ଲୀ.ବି. (ଦୁ+ଭ.+କ୍ତ) ଦୁଃଖ, ଦୁଃଖଭୋଗ କରିବା, ଦୁଃଖିତ ହେବା, ଦୁଃଖ ବା କଷ୍ଟଦେବା ।

ଦୂଡ଼ଭ—ଗ୍ରି. ବଂ. (ଦୁର+ଦଭ+ଅ) ଅତିକଷ୍ଟେ ଦଣ୍ଡନୀୟ, ବ୍ୟସନପ୍ରାପ୍ତ, ବିପଦ୍‌ଯୁକ୍ତ, ଦୁର୍ଦ୍ଦହ, ନାଶ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ।

ଦୂଡ଼ାଶ—ଗ୍ରି. ବଂ. (ଦୁର+ଦାଶି+ଅ) ପୀଡ଼ାଯୁକ୍ତ, ପୀଡ଼ିତ ।

ଦୂଢ଼ୀ—ଗ୍ରି.ବଂ. (ଦୁର+ଧ୍ୟୈ+କ.କ୍ତ୍ୱପ୍) ଦୁଷ୍ଟଧ୍ୟାୟୀ, ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ।

ଦୂଢ଼ୟ—ଗ୍ରି. ବଂ. (ଦୁର+ଧ୍ୟୈ+ଅ) ଦୁଷ୍ଟଧ୍ୟାୟୀ, ଅଧମ ।

ଦୂଣାଶ—ଗ୍ରି. ବଂ. (ଦୁର+ନାଶି+ଅ) ଅତିକଷ୍ଟେ ନଷ୍ଟ,ଯାହା ନାଶ କରିବାରେ ଅକ୍ଷମ ।

ଦୂତ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଧୁତ୍ତ ଦେଖ ।

ଦୂତ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁ+କ.ତ) ଉଚ୍ଚା-ନେତ୍ତ; ସମ୍ବାଦବାହକ, ବାର୍ତ୍ତାବହ, ଚର, ସ୍ୱର୍ଗର ଦୂତ, ସନ୍ଦେଶ, ସନ୍ଦିଷ୍ଟ-କଥକ ।

ଦୂତକ—ପୁଂ. ବି. ଦୂତ, ରାଜପ୍ରଦତ୍ତ ଶାସନାଦି ଜ୍ଞାପକ କରିବାର ପ୍ରଧାନ କର୍ମଚାରୀ ।

ଦୂତଦ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୂତ+ହନ୍+ଇ) କଦମ୍ବ ପୁଷ୍ପ ।

ଦୂତତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୂତ+ତ୍ୱ) ଦୂତର କାର୍ଯ୍ୟ ବା ଭାବ, ଦୌତ୍ୟ ।

ଦୂତାବାସ—ବି. (ଇଂରାଜୀ—ଆଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ) ମିତ୍ରରାଜାଙ୍କ ସଭାରେ ନିଯୁକ୍ତ ଅନ୍ୟ ରାଜାଙ୍କ ଦୂତ ଯେଉଁଠାରେ ବସାକରି ରହନ୍ତି । [ଦେଖ ।

ଦୂତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁ+କ.ତି) ଦୂତୀ

ଦୂତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୂତ+ସ୍ୱାର୍ଥେ—କ+ସ୍ତ୍ରୀ.ଆ) ଦୂତୀ ଦେଖ ।

ଦୂତପାଦ—ଗ୍ରା. (ପ୍ରା-ପଦ୍ୟ) ଦୁଇପାଦ ।

ଦୂତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦୂତ+ ଇ) ବାର୍ତ୍ତାବାହିକା ସ୍ତ୍ରୀ, ଲୁଟୁଣୀ, ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ଯୋଟିକା, ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସମ୍ବାଦବାହିକା ସ୍ତ୍ରୀ, (ଗ୍ରା) ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ନାମ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ)ସାରିକା, ଦୂତୀକା, ଦୂତିକା, ସମ୍ବାରିକା ।

ଦୂତ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୂତ+ଭ.ଯ) ଦୂତର କାର୍ଯ୍ୟ, ଦୌତ୍ୟ ।

ଦୂନ—ଗ୍ରି. ବଂ. (ଦୁ+କ.ତ) କ୍ଲିଷ୍ଟ, ଦୁଃଖପ୍ରାପ୍ତ,କ୍ଲାନ୍ତ,ଅନୁତପ୍ତ, ପଥଶ୍ରାନ୍ତ ।

ଦୂବ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁବ ଦେଖ ।

ଦୂର୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଛିଃ! ଯାଃ! ଧୁତ୍ତ!, ଏଠାରୁ ଚାଲିଯା ! (ଘୃଣା ବିରକ୍ତିସୂଚକ) (ସଂ-ବି)ପ୍ରାଣରୂପ ଦେବତାବିଶେଷ ।

ଦୂର୍‌କର୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଦୂର୍ ଦେଖ, ଛାଡ଼୍ ସେକଥା ।

ଦୂର୍‌ଛଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବଂ. କେତେକ ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ,ବହୁ ବ୍ୟବଧାନରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଦୂର୍‌ଦୂର୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଦୂର୍ ଦେଖ,(ବଂ) ଦୁଲ୍‌ଦୁଲ୍ ବର୍ଷା, (ଗ୍ରି.ବଂ) ଦୁଲ୍‌ଦୁଲ୍ (ବରଷିକା) ।

ଦୂର୍‌ଦୂର୍‌କରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିପ୍ରତି ଘୃଣାକରି ତଡ଼ିଦେବା ।

ଦୂର୍ପଳା—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଏଠାରୁ ଦୂର୍ ହୋ ! ଏଠାରୁ ପଳା ।

ଦୂର୍ପଳା(ଳେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ—ଦୂର୍+ପଳାୟନ) ତିରସ୍କାର, ଧିକ୍କାର ବା ଘୃଣିତ ବ୍ୟବହାର ଯୋଗୁଁ ବା ଏଥିର ଭୟରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କରିବା, ଭୟରେ ହଠାତ୍ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କରିବା,କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ଦୂରରେ ରହିବା । [ଦେଖ ।

ଦୂର୍ପୁ(ଫୁ)ଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଧୁରପୁଙ୍ଗା

ଦୂର୍ବାଡ଼ିଆ—ପ୍ରା. (ଯାଜପୁର) ବିଂ. ଦୂର୍ଛଡ଼ା ଦେଖ ।

ଦୂର୍ଦ୍ଦୂର୍ମାର୍ମାର୍କରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୂର୍ଦ୍ଦୂର୍ କରିବା ଦେଖ ।

ଦୂର୍ହୋ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଦୂର୍ ଦେଖ ।

ଦୂର—ହି. ବିଂ. (ଦୂର୍+ଅ+କ.ର) ଅସମୀପ, ବ୍ୟବଧାନଯୁକ୍ତ, ଅନ୍ତରରେ ଅବସ୍ଥିତ, ଛଡ଼ା, ପୃଥକ୍, ଅଲଗା, ଅତ୍ୟନ୍ତ,ଗାଢ଼, ଅଗୋଚର, ଦୀର୍ଘ,(ବି) ବ୍ୟବଧାନ,ଦୂରତ୍ୱ, (ଗ୍ରା.ବିଂ)ଛଡ଼ାଛଡ଼ି, ଦୂରଭୂତ, ଏତେଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ, ଅପ୍ରାପ୍ୟ, ଅଗୋଚର, (ବି) ଦୂରତ୍ୱ, ଅସମୀପତା, ଦୂରଦେଶ, ଦୂରପଥ, ବହୁତ ଲମ୍ବ ବାଟ,(ପର୍ଯ୍ୟାୟ-ବିପ୍ରକୃଷ୍ଟ, ଅନାସନ୍ନ), (ବୈଦିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଆକ, ପରକ, ପରାଚ, ଆର, ପରାବତ) ।

ଦୂରକ—ହି. ବିଂ, (ଦୂର+କ) ଦୂର ।

ଦୂରକଥା—ଗ୍ରା.ବି. କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ କଥା,ଗହନ କଥା, ଦୂରଭବିଷ୍ୟତରେ ଘଟିବା ବିଷୟ ପ୍ରକାଶ କରିବା ।

ଦୂରକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. ବର୍ଜ୍ଜନ କରିବା, ତ୍ୟାଗ କରିବା, ଛଡ଼ିଦେବା, ପୃଥକ୍ କରିବା, ଲୋପ କରିବା ।

ଦୂରଗ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୂର+ଗମ୍+କ. ଅ) ଦୂରଗାମୀ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୂରଗା ।

ଦୂରଗତ—ହି.ବିଂ.(ଦ୍ୱିତୀୟା)ଯେ ଦୂରକୁ ଯାଇଅଛି ।

ଦୂରଗାମୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୂର+ଗମ୍+କ.ଇନ୍ ଯେ ଦୂରକୁ ଯାଇଅଛି, ବହୁ-ଦୂରକୁ ବିସ୍ତୃତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୂରଗାମିନୀ ।

ଦୂରଗ୍ରହଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ବହୁଦୂରରୁ ଗ୍ରହଣ ବା ଦର୍ଶନ କରିବା କ୍ଷମତା ।

ଦୂରଙ୍କରଣ—ହି. ବିଂ. ଦୂରକରଣ, ସ୍ଥାନାନ୍ତରକରଣ ।

ଦୂରଂଗତ—ହି. ବିଂ. ଦୂରରେ ଥିବା ।

ଦୂରଙ୍ଗମ—ହି.ବିଂ.(ଦୂର+ଗମ୍+ଅ) ଦୂରଗାମୀ ।

ଦୂରଚର—ହି. ବିଂ. (ଦୂର+ଚର+ଅ) ଦୂରବିଚରଣକାରୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୂରଚରୀ ।

ଦୂରଛଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବିଂ.(ସଂ-ଦୂରସ୍ଥ)ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ, ଦୂରକୁ ବିତାଡ଼ିତ, ଅଲଗା ଅଲଗା ।

ଦୂରତର—ବିଂ. (ଦୁଇମଧ୍ୟରେ)ଅଧିକ-ତର ଦୂର ।

ଦୂରତମ—ବିଂ. (ବହୁମଧ୍ୟରେ) ଅଧିକ-ତମ ଦୂର ।

ଦୂରତସ୍—ଅବ୍ୟ. ଦୂରରୁ ।

ଦୂରତା—ବି.(ଦୂର+ତା)ବ୍ୟବଧାନ. ଅନ୍ତର, ଦୂରହେବାର ଅବସ୍ଥା ।

ଦୂରତେ—ଗ୍ରା. (ପ୍ରାଚୀନ) ଅବ୍ୟ, (ସଂ-ଦୂରତଃ) ଦୂରରୁ, ଦୂରରେ ।

ଦୂରତଃ—ଅବ୍ୟ. (ଦୂର+ପଞ୍ଚମୀ ଓ ସପ୍ତମୀ ବିଭକ୍ତିରେ ତସ୍ ପ୍ରତ୍ୟୟ) ଦୂରରୁ, ଦୂରରେ ।

ଦୂରତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୂର+ଷ୍ଟ୍ୟଞ୍) ଦୈଶିକ ପରତ୍ୱ, ଦେଶଗତ ପୃଥକ୍ତ୍ୱ

ଦୂରଦର୍ଶକ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୂର+ଦୃଶ୍+କ.ଅକ) ଦୂରଦର୍ଶୀ ଦେଖ ।

ଦୂରଦର୍ଶକଯନ୍ତ୍ର—ବି.(ଆଧୁନିକ ବ୍ୟବହାର) ଦୂରବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର ।

ଦୂରଦର୍ଶନ—ପୁଂ. ବି. (ଦୂର+ଦୃଶ୍+କ.ଅନ)ପଣ୍ଡିତ, କ୍ଲୀ. (ଦୂର+ଦୃଶ୍+ଣ.ଅନ) ଦୂରବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର, (ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୃଧ୍ର (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ତ୍ୱ) ।

ଦୂରଦର୍ଶିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୂରଦର୍ଶିନ୍+ତା.ତା)ପରିଣାମଦର୍ଶିତା,ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ,ଜ୍ଞାନ ।

ଦୂରଦର୍ଶୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୂର+ଦୃଶ୍+କ.ଇନ୍) ଦୂରଦୃଷ୍ଟି, ଦୀର୍ଘଦୃଷ୍ଟି, ପରି-ଣାମଦର୍ଶୀ, ବିଜ୍ଞ, ବୋଦ୍ଧା, ଜ୍ଞାନୀ, ବୁଦ୍ଧିମାନ୍, ପଣ୍ଡିତ, (ବି) ଗୃଧ୍ର, ଶାଗୁଣା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୂରଦର୍ଶିନୀ ।

ଦୂରଦୂରନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ବହୁଦୂର (ଗ୍ରା. ବି) ବହୁଦୂରସ୍ଥାନ, ବହୁଦୂରତ୍ୱ ।

ଦୂରଦୃକ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୂର+ଦୃଶ୍+କ. କ୍ୱିପ୍) ଦୂରଦର୍ଶୀ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୂରଦୃଶା ।

ଦୂରଦୃଶ୍—ହି. ବିଂ. (ଦୂର+ଦୃଶ୍+କ୍ୱିପ୍) ଦୂରଦର୍ଶୀ, (ପଣ୍ଡିତ, ଗୃଧ୍ର) ।

ଦୂରଦୃଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୂର+ଦୃଷ୍ଟି) କ.ଧା;ଦୀର୍ଘଦର୍ଶନ,ବହୁଦୂରକୁ ଦେଖିବା, ବହୁଦୂରସ୍ଥ ପଦାର୍ଥ ଦେଖିବାର ଶକ୍ତି, ଦୂରଦର୍ଶିତା,(ବ.ଶ୍ରୀ) ଶାର୍ଙ୍ଗୀ, ଶକ୍ତିନ, ଦୂରବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର, (ବିଂ.ବ.ଶ୍ରୀ) ଯେ ଦୂରକୁ ଦେଖିପାରେ, ପରିଣାମଦର୍ଶୀ, ତ୍ରିକାଳଜ୍ଞ, ବିଜ୍ଞ, ପଣ୍ଡିତ ।

ଦୂରଦେଶ—ବି. ବହୁଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ଅଞ୍ଚଳ ।

ଦୂରବୀକ୍ଷଣ—ବି. ଦୂରବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର ।

ଦୂରପଥ—ବି. ବହୁତବାଟ ।

ଦୂରପର୍ବତ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ପର୍ବତ, ଦୂରରୁ ଦେଖାଯିବା ପର୍ବତ ।

ଦୂରପ୍ରାଚ୍ୟଦେଶ—ବି(ଆଧୁନିକପ୍ରୟୋଗ) ଚୀନ ଓ ଯାପାନ ପ୍ରଭୃତି ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଦେଶମାନ ।

ଦୂରବନ୍ଧୁ—ବିଂ. (ଦୂର+ବନ୍ଧୁ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ବନ୍ଧୁ ବହୁ ଦୂରରେ ଅଛନ୍ତି, (ଗ୍ରା.ବି) ଯେଉଁ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ବାସ-ସ୍ଥାନ ଆପଣା ବାସସ୍ଥାନଠାରୁ ବହୁ ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଦୂରବର୍ତ୍ତିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୂରବର୍ତ୍ତିନ୍+ତା) ଦୂରସ୍ଥିତି ।

ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୂର+ବୃତ୍+କ.ଇନ୍) ଯାହା ଦୂରରେ ଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୂରବର୍ତ୍ତିନୀ ।

ଦୂରବସ୍ତ—ଯା.ଭି.ବିଂ.ଦୋରବସ୍ତ ଦେଖ

ଦୂରବସ୍ତକ—ହି.ବିଂ.ବସ୍ତ୍ରହୀନ, ଉଲଙ୍ଗ ।

ଦୂରବାଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୂରପଥ, ବହୁ-

ଦୂରତା ।

ଦୂରବାସିନ୍—ହି. ବଂ. (ଦୂର + ବସ୍ + ଇନ୍) ଦୂରଦେଶବାସୀ ।

ଦୂରବୀକ୍ଷଣ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଦୂର + ବି + ଈକ୍ଷ + ଣ.ଅନ) ଦୂରବୀନ, ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଦୂରସ୍ଥ ଜିନିସ ପାଖରେ ଦେଖାଯାଏ ।

ଦୂରବୀନ୍—ଗ୍ରା.ବି. ଦୂରବୀକ୍ଷଣ ଦେଖ ।

ଦୂରବିନ୍ଦ୍ରକ୍ଷିତା—ଗ୍ରା. ହି. ଦୂରବୀନ୍ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଗ୍ରହିବା ।

ଦୂରବେଧୀ—ପୁଂ.ବ.(ଦୂର+ବ୍ୟଧ+କ.ଇନ୍) ଦୂରଭେଦୀ ଦେଖ ।

ଦୂରଭେଦୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୂର + ଭିଦ୍ + କ.ଇନ୍) ଦୂରସ୍ଥିତ କୌଣସି ଲକ୍ଷ୍ୟ ବସ୍ତୁକୁ ଯେ ଶରଆଦି ଦ୍ୱାରା ବିଦ୍ଧ କରିପାରେ, ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ବସ୍ତୁକୁ ଭେଦ କରି ପାରୁଥିବା, (ବି) ଶର, ବାଣ, ବନ୍ଦୁକ ।

ଦୂରମୂଳ—ପୁଂ.ବି(ଦୂର + ମୂଳ)ବ.ସ୍ତ୍ରୀ; ମୁଞ୍ଜ ଦେଖ ।

ଦୂରଯାତ୍ରୀ—ହି. ବଂ. (ଦୂର+ଯା+କ.ଇନ୍) ଦୂରଗାମୀ ।

ଦୂରଶ୍ରବଣଯନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଟେଲିଫୋନ, ଏକପ୍ରକାର ଯନ୍ତ୍ର ।

ଦୂରଶ୍ରୁତ—ହି. ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଯେ ଶବ୍ଦ ବହୁ ଦୂରେ ହୁଏ, ମାତ୍ର ଏଠାରେ ଶୁଣାଯାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୂରଶ୍ରୁତା ।

ଦୂରସଂସ୍ଥ—ହି.ବଂ.ଦୂରସ୍ଥ, ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ, ଦୂରସ୍ଥିତ ।

ଦୂରସଂସ୍ଥାନ—କ୍ଲୀ.ବ. ଦୂରସ୍ଥିତା, ଦୂରସ୍ଥିତ, ଦୂରସ୍ଥାନବାସ ।

ଦୂରସ୍ଥ—ହି. ବଂ.(ଦୂର+ସ୍ଥା+କ.ଅ) ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ,(ଯା.ବଂ)ଦୋରସ୍ତ ଦେଖ ।

ଦୂରହେବା—ଗ୍ରା.ହି.(ସ୍ତ୍ର-ଦୂର+ଭୂ ଧାତୁ) ବିତାଡ଼ିତ ହେବା, ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହେବା,ଲୋପ ପାଇବା,କୌଣସି ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କରି ଚାଲିଯିବା ।

ଦୂରାଗତ—ହି. ବଂ. (ୟମୀ.ତତ୍ତ୍ୱ)ଦୂର-ଦେଶରୁ ଉପସ୍ଥିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୂରାଗତା ।

ଦୂରାନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବ. ଦୂରତା, ବ୍ୟବଧାନ, (ବଂ) ଦୂରସ୍ଥିତ, ଦୂରରେ ଥିବା ।

ଦୂରାନ୍ୱୟ—ବ. (ବ୍ୟାକରଣ) ଯେଉଁ ରଚନାରେ ବାକ୍ୟରେ ବିନ୍ୟସ୍ତ ଶବ୍ଦମାନ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୱିତ ହୁଏ ।

ଦୂରାପାତ—ବଂ.(ଦୂର + ଆପାତ;ବ.ବ୍ରୀ) ଯେଉଁଅସ୍ତ୍ରକୁ ଦୂରରୁ ଫିଙ୍ଗି ମରା ଯାଏ ।

ଦୂରାପାତିନ୍—ହି.ବଂ. (ଦୂର+ଆ+ପତ + ଇନ୍) ଦୂର ନିକ୍ଷେପ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ର ।

ଦୂରାପ୍ଲାବ—ହି.ବଂ. ଦୂରେ ଲମ୍ଫପ୍ରଦାନ କାରୀ, ଯେ ଦୂରେ ଲମ୍ଫପ୍ରଦାନ କରେ

ଦୂରାବସ୍ଥିତ—ହି. ବଂ. ଦୂରେ ଅବସ୍ଥିତ, ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ।

ଦୂରୀକରଣ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦୂର+ଚ୍ୱି + କୃ + ଣ.ଅନ)ବିତାଡ଼ନ, ବହିଷ୍କରଣ ଅପସାରଣ ।

ଦୂରୀକୃତ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦୂର + ଚ୍ୱି + କୃ + ମ.ତ)ବିତାଡ଼ିତ,ଦୂରକୁ ଅପସାରିତ, ଅପମାନନାପୂର୍ବକ ଯାହାକୁ ଅପସାରିତ କରାଯାଇ ଅଛି,(ସ୍ତ୍ରୀ.) ଦୂରୀକୃତା ।

ଦୂରୀକ୍ରିୟମାଣ—ପୁଂ.ବଂ.(ଦୂର+ଚ୍ୱି + କ୍ରିୟମାଣ) ଯାହାକୁ ତଡ଼ା ଯାଉଅଛି ।

ଦୂରୀଭବନ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଦୂର+ଚ୍ୱି+ଭୂ +ଅନ) ଅପସାରଣ, ଦୂରୀଭୂତହେବା

ଦୂରୀଭୂତ—ହି. ବଂ. (ଦୂର+ଚ୍ୱି + ଭୂତ) ବିତାଡ଼ିତ,ଅପସାରିତ,ପୃଥକ୍ କୃତ, ଯାହା ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଅଛି, ଯେ ଦୂରକୁ ଯାଇଅଛି ।

ଦୂରୁ—ଗ୍ରା. ହି. ବଂ. ଦୂରରୁ ।

ଦୂରୁକୁଦେଖିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନର ବସ୍ତୁକୁ ଦେଖିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଗଣିତରେଖା ଦ୍ୱାରା ଭବିଷ୍ୟତ୍ ବିଷୟ ଜାଣିବା ।

ଦୂରୁଛଡ଼ା(ଇତ୍ୟାଦି)—ଦୂରଛଡ଼ା ଦେଖ ।

ଦୂରୁହା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୁର୍+ରୁହ + ଚ) କ୍ଷୁଦ୍ର ରୋଗବିଶେଷ ।

ଦୂରୁଦୂରୁ(ଇତ୍ୟାଦି)—ଦୂର୍ଦ୍ଦୂର୍ ଦେଖ ।

ଦୂରେ ଅମିତ୍ର—ପୁଂ. ବ. ଏକୋନ ପଞ୍ଚାଶତ୍ ମରୁତ୍ ମଧ୍ୟେ ମରୁତ୍‌ବିଶେଷ ।

ଦୂରେଇ—ଗ୍ରା. ହି. ବଂ. (ସ୍ତ୍ର-ଦୂର) ଶବ୍ଦଦ୍ୱାରା ଚାଡ଼ିକରି, କିଛି ବ୍ୟବଧାନ ବା ଅନ୍ତର ଚାଡ଼ିକରି ।

ଦୂରେଇବା—ଗ୍ରା.ହି. (ସ୍ତ୍ର-ଦୂର) ଦୂରକୁ ଘୃଣିଯିବା ।

ଦୂରେଚ୍ୟ—ହି. ବଂ. ଦୂରଭବ, ଦୂରଗାମୀ, ଦୂରସ୍ଥ ।

ଦୂରେପାକ—ହି. ବଂ. ଦୂରେ ପାଚକ ।

ଦୂରେପାକୁ—ହି. ବଂ. ଦୂରେପାଚକ ।

ଦୂରେକ୍ଷଣ—ହି.ବଂ. ଦୂରପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରେରିତଦର୍ଶନ, ଟେରି, ବହିର୍ଦ୍ଦୃଷ୍ଟି ।

ଦୂରୋହ—ପୁଂ. ବ. (ଦୂର+ବହ + କ.ଅ) ଆଦିତ୍ୟଲୋକ, ବଂ. (ଦୂର+ ରୁହ+ମ.ଅ) ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ରୋହଣୀୟ, ରୋହଣ କରିବାକୁ ଅଶକ୍ତ,ଦୂରାରୋହ-ମାତ୍ର ।

ଦୂରୋହଣ—ପୁଂ. ବ. (ଦୂର+ଆରୋ-ହଣ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, (କ୍ଲୀ) ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ,(ବଂ) ଦୂରାରୋହଣୀୟ, ଦୁଃଖାରୋହଣ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ମନ୍ୱନ୍ତରାଧିପତିବିଶେଷ ।

ଦୂର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦୂର୍+ଯ) ପୁରୀଷ, ବିଷ୍ଠା ।

ଦୂର୍ଣ୍ଣ—(ଧାତୁ) ହିଂସା କରିବା, ଆଘାତ କରିବା, ହତ୍ୟାକରିବା ।

ଦୂର୍ଦ୍ଦ—ପୁଂ. ବ. ନୃପବିଶେଷ ।

ଦୂର୍ବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୂର୍ବ୍+ମ.ଅ+ଆ) ଦୂର୍ବାଘାସ, ଦୀର୍ଘପତ୍ର ଲମ୍ବାଲମ୍ବିଆ ଗଣ୍ଠିଯୁକ୍ତ ଘାସ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ--ଶତପର୍ବିକା, ସହସ୍ରବୀର୍ଯ୍ୟା, ଭାର୍ଗବୀ, ରୁହା, ଅନନ୍ତା,ତିକ୍ତ-ପର୍ଣ୍ଣା, ଦୁର୍ମ୍ମଷ, ବହୁବୀର୍ଯ୍ୟା, ହରିତା, ହରିତାଳୀ, କଚ୍ଛରୁହା; (ଶ୍ୱେତଦୂର୍ବାର ପର୍ଯ୍ୟାୟ--ଶ୍ୱେତବୀର୍ଯ୍ୟା, ଗଣ୍ଡାଳୀ, ଶିଳ୍ପ-ଲାକ୍ଷିକ,ଗୋଲୋମୀ, ଶତପର୍ବା, ସିତ-ଦୂର୍ବା, ସିତା, ନନ୍ଦା, ମହାବଳା) ।

ଦୂର୍ବାକ୍ଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବସୁଦେବଙ୍କର ଖ୍ରିତା ଭୃକଙ୍କ ପତ୍ନୀ । [ଗ୍ରାମ ।

ଦୂର୍ଦ୍ଦାଗ୍ରାମ—ପଞ୍ଚକୂଟାନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ପ୍ରାଚୀନ

ଦୂର୍ବାଦଳ—ବି. (ଦୂର୍ବା+ଦଳ) ୬ତତ୍; ଦୂର୍ବଗଛର ପତ୍ର ।

ଦୂର୍ବାଦ୍ୟଘୃତ—ବୈଦ୍ୟକୋକ୍ତ ରକ୍ତପିତ୍ତ-ଧିକାରର ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଦୂର୍ବାଷ୍ଟମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଭାଦ୍ରମାସର ଶୁକ୍ଳା-ଷ୍ଟମୀ, ରାଧାଷ୍ଟମୀ ।

ଦୂର୍ବାସୋମ—ପୁଂ. ବି. ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ରସାୟନାଙ୍ଗ ସୋମଲତାବିଶେଷ ।

ଦୂର୍ବୋଷ୍ଟକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଯଜ୍ଞାଙ୍ଗଚିତରୂପ ଇଷ୍ଟକାବିଶେଷ ।

ଦୂଲ୍ଲଶ—ହି. ବଂ. ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ହିଂସ୍ୟ, ଅତିକଷ୍ଟେ ହିଂସନୀୟ ।

ଦୂଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୂଳୀ+ସ୍ୱାର୍ଥେ—କ+ଆ) ଦୂଳୀ, ନାଳୀ ।

ଦୂଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନାଳୀବୃକ୍ଷ, ନାଳଗଛ ବା ନାଳଗୁଳ୍ମ ।

ଦୃଶ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଦୃ+ଣ୍ୟ+ଅଧି.ଅ) ବସ୍ତୁଗୃହ, ଚମ୍ପୂ ।

ଦୃଷ୍(ଷି)—ଧାତୁ ଦୃଶ୍‌ଧାତୁର ଣିଜନ୍ତ ଆକୃତି) ଦୋଷଦେବା,ବିକୃତହେବା ।

ଦୃଷକ—ପୁଂ. ବି. (ଦୃଷ୍+କ.ଅକ) ଯେ ଅପବାଦ ଦିଏ, ନିନ୍ଦକ, ଦୋଷ-ଦର୍ଶକ, ଦୋଷଜନକ, ଯେ ଦୂଷିତ କରେ,ଯେଉଁ ପୁରୁଷ କୌଣସି ବାଳିକା ବା ଯୁବତୀକୁ ଅବୈଧ ଉପାୟରେ ସଙ୍ଗମ କରେ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଷିକା, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ପାଂଶୁଲ)

ଦୂଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୃଷ୍+ଣ୍ୟ. ଅନ) କୋଷ, ଅପରାଧ, ପାପ,ନିନ୍ଦା,କଳଙ୍କ, ଅପବାଦ, ଦୋଷାରୋପ; ନଷ୍ଟକରିବା, ମାରିକରିବା, ଅଶୁଚି କରିବା, ଧର୍ଷଣ, ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଅବୈଧଭାବେ ହରଣ, ପୁଂ. (ଦୂଷ୍+କ.ଅନ)ରାବଣର ମାଉସୀ ପୁଅ ଭାଇ, ରାକ୍ଷସବିଶେଷ, ବଂ. (ଦୃଷ୍+କ.ଅନ) ଦୋଷଜନକ, ଦୂଷକ, ଯେ ମାରିକରେ, ଦୋଷଯୁକ୍ତ ।

ଦୂଷଣଅରି—ଶ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ଦୂଷଣାରି) ଦୂଷଣ ରାକ୍ଷସର ବିନାଶକର୍ତ୍ତା,ରାମଚନ୍ଦ୍ର ।

ଦୂଷଣାବହ—ବଂ. (ଦୂଷଣ+ଆ+ବହ୍+କ.ଅ) ଦୋଷାବହ, ଦୂଷ୍ୟ ।

ଦୂଷଣାରି—ବି. (ଦୂଷଣ+ଅରି)୬ତତ୍; ରାମଚନ୍ଦ୍ର ।

ଦୂଷଣୀୟ—ପୁଂ. ବଂ.(ଦୂଷ୍+ମଂ.ଅନୀୟ) ଣିଜନ୍ତ ରୂପ;ଦୂଷ୍ୟ,ନିନ୍ଦନୀୟ,ଦୋଷା-ବହ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୂଷଣୀୟା ।

ଦୂଷୟିତା—ପୁଂ. ବି. (ସକଳଅର୍ଥେ—ଣିଜନ୍ତରୂପ, ଦୂଷ୍+କ.ତୃ) ଦୂଷକ, ଅଶୁଚିକାରକ,ଦୋଷୋତ୍ପାଦକ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୂଷୟିତ୍ରୀ ।

ଦୂଷୟିତୃ—ହି. ବଂ. (ଦୂଷ୍+ଶୀଳାର୍ଥେ ଇତୃ) ଦୂଷୟିତା ଦେଖ ।

ଦୂଷା—ଦୁଷା ଦେଖ ।

ଦୂଷି—ବି. (ଦୂଷ୍+କ.ଇ) ନେତ୍ରମଳ, ଆଖିଲେଚେରା ।

ଦୂଷିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଦୂଷକ+ଆ) ଦୂଷଣକାରିଣୀ, ବି. (ଦୂଷି+ସ୍ୱାର୍ଥେ-କ.ଆ)ନେତ୍ରମଳ,ଚୁଳିକା,(ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଦୂଷି, ଦୂଷୀ, ପିଞ୍ଚୋଡ଼କ, ଦୂଷିକା, ପିଞ୍ଚେଟ, ପିଚ୍ଚଟ)।

ଦୂଷିତ—ହି.ବଂ.(ଦୂଷ୍+ମଂ.ତ)ଯାହାର ମହତ୍ତ୍ୱ ନଷ୍ଟ କରାଯାଇଅଛି, ଦୋଷ-ପ୍ରାପ୍ତ, ଦୁଷ୍ଟ, କଳୁଷିତ, କଳଙ୍କିତ, ନିନ୍ଦିତ, ଚର୍ହିତ, ପାପିଷ୍ଠ, ପାପପୃଷ୍ଟ, ଅପଭ୍ରଂଶୀକୃତ, ଅପବାଦଗ୍ରସ୍ତ,ମୈଥୁନା-ପବାଦଯୁକ୍ତ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୂଷିତା (ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଅଭିଶସ୍ତ,ବାଚ୍ୟ,କ୍ଷାରିତ,ଅକ୍ଷାରିତ) ।

ଦୂଷିତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ. ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ବା ବାଳି-କାର ସତୀତ୍ୱ ନଷ୍ଟ କରାଯାଇଅଛି, ପାପିଷ୍ଠା,(ପର୍ଯ୍ୟାୟ-ସଖେଦା,ବର୍ଷକାରିଣୀ, ପ୍ରମାର୍ଦ୍ଦିକା ।

ଦୂଷିବା—ଶ୍ରା.କ୍ରି. ଦୋଷାରୋପ କରିବା, ନିନ୍ଦା କରିବା, କଳଙ୍କିତ କରିବା ।

ଦୂଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଦୂଷ୍+କ.ଇ)ଦୂଷି ଦେଖ ।

ଦୂଷୀବିଷ—କ୍ଲୀ. ବି. ସୁଶ୍ରୁତ ଅନୁସାରେ ଦେହର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ବ୍ୟାପିରହିବା ଏକପ୍ରକାର ବିଷ । [ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଦୂଷୀବିଷାରି—ପୁଂ.ବି. ଦୂଷୀବିଷନାଶକ

ଦୂଷ୍ୟ—ହି. ବଂ. (ଦୂଷ୍+ମଂ+ଯ) ନିନ୍ଦନୀୟ, ନିନ୍ଦ୍ୟ, ଦୂଷଣୀୟ, ତ୍ୟାଜ୍ୟ, ମନ୍ଦ, ତୁଚ୍ଛ, ହେୟ, ବର୍ଜ୍ୟର ହ୍ରାସକାରକ, (ବି) ପଞ୍ଚମଣ୍ଡପ, ବସ୍ତ୍ର-ଗୃହ, ଚମ୍ପୂ, ପୂଯ, ଗାର୍ଯ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର, ଲୁଗା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୂଷ୍ୟା ।

ଦୂଷ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଦୂଷ୍ୟ+ଆ)ଦୂଷ-ଣୀୟା, ନିନ୍ଦନୀୟା, ତ୍ୟାଗଯୋଗ୍ୟା, ଦୂଷ୍ୟଦେଶ,(ବି.) ହସ୍ତୀ ଅଶ୍ୱ ପ୍ରଭୃତିର କଟିବନ୍ଧ, ହସ୍ତୀକକ୍ଷରେ ଉଡ଼ାଯିବା ରଜ୍ଜୁ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ-କକ୍ଷା, ବରତ୍ରା,ବୃକ୍ଷା ।

ଦୂଷ୍ୟଦର—କ୍ଲୀ. ବି. ଉଦରରୋଗ-ବିଶେଷ ।

ଦୃ—(ଧାତୁ) ଆଦର କରିବା ।

ଦୃଂହଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୃଂହ୍+ଅନ)ଦୃଢ଼-କରଣ ।

ଦୃଂହିତ—ହି.ବଂ.(ଦୃଂହ୍+ତ)ବର୍ଦ୍ଧିତ ।

ଦୃକ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଦୃଶ୍+ଣ.କ୍ୱପ୍)ଦର୍ଶନେ-ନ୍ଦ୍ରିୟ, ଚକ୍ଷୁ, (ଦୃଶ୍+ଭା.କ୍ୱପ୍) ଦୃଷ୍ଟି, ଜ୍ଞାନ, (ଦୃଶ୍+କ.କ୍ୱପ୍) ସାକ୍ଷୀ, (ବଂ) ଦର୍ଶକ, (ଦୃଶ୍+ମଂ.କ୍ୱପ୍)ଯାହା (ଅମ୍ବକ) ପରି ଦିଶେ, ଯେ ଜାଣେ ।

ଦୃକ୍ଚ—କ୍ଲୀ. ବି. ଛନ୍ଦ ।

ଦୃକ୍‌କର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ପୁଂ. ବି. (ଦୃକ୍+କର୍ଣ୍ଣ); ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ).ଆଖି ଓ କାନ, ଦୃଷ୍ଟି ଓ ଶ୍ରୁତି, (ବ.ଶ୍ରୀ)ସାପ, ଚକ୍ଷୁଶ୍ରବା, (ବଂ.ବ.ଶ୍ରୀ) ଯେ ଆଖି ଦ୍ୱାରା ଶୁଣେ, ।

ଦୃକ୍‌କାଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ-ରାଶିର ତୃତୀୟ ଦଶାଂଶରୂପ ଅଂଶ, ଦ୍ରେକ୍କାଣ ।

ଦୃକ୍‌କର୍ମ—କ୍ଲୀ.ବି. ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଦର୍ଶନ ଯୋଗ୍ୟତା ଜ୍ଞାନାର୍ଥ କର୍ମବିଶେଷ ।

ଦୃକ୍‌କୋଣ—ବି.(ଦୃକ୍+କୋଣ)୬ତତ୍; ଆଖିର କଣ ।

ଦୃକ୍‌କ୍ଷେପ—ବି. (ଦୃକ୍+କ୍ଷେପ)୬ତତ୍; ଦୃକ୍‌ପ ତ୍ତ, ଦୃଷ୍ଟିପ୍ରତ, ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୃକ୍‌ପଥ—ବି. (ଦୃକ୍+ପଥ) ୬ତତ୍; ଦୃଷ୍ଟିପଥ, ଦୃଷ୍ଟିଯୋଗ୍ୟ ସ୍ଥାନ ।

ଦୃକ୍‌ପାତ—ବି. (ଦୃକ୍+ପାତ) ୬ତତ୍;

ନେତ୍ରପାତ, ଦୃଷ୍ଟିପାତ, ଆଖି ପକାଇବା, ଦେଖିବା, ଅବଲୋକନ, ଦର୍ଶନ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ମନୋଯୋଗ, ଖାତିର୍ (ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ) ।

ଦୃକ୍‌ପ୍ରସାଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୃକ୍+ପ୍ର+ସଦ୍+ଣିଚ୍+ଅ+ଆ)କୁଳଟା, କୁଳଟା-ଞ୍ଜନ ।

ଦୃକ୍‌ପ୍ରିୟ—ବିଂ. ସୁନ୍ଦର, ସୌମ୍ୟଦର୍ଶନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃକ୍‌ପ୍ରିୟା, (ବି) ଦୃକ୍‌ପ୍ରିୟତା ।

ଦୃକ୍‌ପ୍ରିୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଏତତ୍) ସୁନ୍ଦରତା, ଶୋଭା ।

ଦୃକ୍‌ଶକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି..(ଏତତ୍)ଦର୍ଶନଶକ୍ତି, ଜ୍ଞାନଶକ୍ତି, ପ୍ରକାଶରୂପ ଚୈତନ୍ୟ,ଦୃଷ୍ଟି-ଶକ୍ତି, ବୋଧଶକ୍ତି (ଆତ୍ମା), (ପୁଂ.ବି. ବ.ଖ୍ରୀ)ସର୍ବପ୍ରକାଶକ,ଚେତନ ପୁରୁଷ, ଆତ୍ମା ।

ଦୃକ୍‌ଶ୍ରୁତି—ପୁଂ.ବି. ବିଂ. (ଦୃକ୍+ଶ୍ରୁତି) କ.ଖ୍ରୀ; ସର୍ପ, ଦୃକ୍‌କର୍ଣ୍ଣ ଦେଖ ।

ଦୃକ୍‌ସିଦ୍ଧ—ବିଂ.(ଏତତ୍) ଯାହା ଦେଖିବା ଦ୍ୱାରା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଦୃଗ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୃକ୍) ଚକ୍ଷୁ, ଆଖି, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.) ପରି,ସଦୃଶ । [ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୃଗ୍‌ଗତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଚକ୍ଷୁର ଗତି, (ପୁଂ.)

ଦୃଗ୍‌ଗୋଲ—ବି.(ଦୃକ୍+ଗୋଲ)ଦୃଶ୍ୟ-ମାନ, ଉତ୍ତରମଣ୍ଡଳ, ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱସ୍ଥିତିକ ଓ ଅଧଃ-ସ୍ଥିତିକ ବିନ୍ଦୁ ଭେଦକର ଅଙ୍କିତ କରା-ଯିବା କଳ୍ପିତ ବୃତ୍ତ (ଜ୍ୟୋତିଷ) ।

ଦୃଗ୍‌ଜ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତୋକ୍ତ ଦ୍ରବମାନାଦି ଜ୍ଞାନାର୍ଥ ଶଙ୍କୁଛାୟାର ଉପଯୋଗିନୀ ଦୃଷ୍ଟିଯୋଗ୍ୟା ଦୃକ୍‌ବୃତ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରସ୍ଥ ଜ୍ୟା ।

ଦୃଗ୍‌ବିଷ—ପୁଂ.ବି.ଦୃଷ୍ଟି ବିଷସର୍ପବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଗ୍‌ବିଷା । [ଗୋଲ ଦେଖ ।

ଦୃଗ୍‌ବୃତ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୃକ୍+ବୃତ୍ତ)ଦୃଗ୍-

ଦୃଗ୍‌ଭକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପ୍ରେମଦୃଷ୍ଟି ।

ଦୃଗ୍‌ଭୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୃକ୍+ଭୁ+କ.କ୍ୱିପ୍) ବଜ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ସର୍ପ ।

ଦୃଗ୍‌ଲମ୍ବନ—କ୍ଲୀ.ବି. ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଶିରୋମଣି କଥିତ ଗ୍ରହଣ ଦର୍ଶନୋପଯୋଗୀ ଦୃକ୍-କ୍ଷେତ୍ରସ୍ଥ ଲମ୍ବଭେଦ ।

ଦୃଗଞ୍ଚଳ—ବି. (ଦୃକ୍+ଅଞ୍ଚଳ) ଏତତ୍; କଟାକ୍ଷ, ଆଖିର ବାଙ୍କଗ୍ରହାଣି, ପଲକ ।

ଦୃଗଧ୍ୟକ୍ଷ—ବି. (ଦୃକ୍+ଅଧ୍ୟକ୍ଷ) ଏତତ୍; ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୃଗ୍‌ନତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସିଦ୍ଧାନ୍ତଶିରୋମଣ୍ୟୁକ୍ତ ଗ୍ରହଣ ଦର୍ଶନୋପଯୋଗିତା ହେତୁ ଦର୍ଶିତ ଦୃକ୍ ପ୍ରଗ୍ରହର ନତବିଶେଷ ।

ଦୃଗ୍‌ମଣ୍ଡଳ—ବି. (ଦୃକ୍+ମଣ୍ଡଳ) ଦୃଗ୍-ଗୋଲ ଦେଖ ।

ଦୃଗ୍ଭନା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ସାଦୃଶ୍ୟ) ତତ୍ତ୍ୱ-ସ୍ୱରୂପତା, ତତ୍ତ୍ୱସମତା, ଉଦାହରଣ ।

ଦୃଢ଼—ହି. ବିଂ. (ଦୃହ+କ.କ୍ତ) ଶକ୍ତ, କଠିନ, ଟାଣ, କରଡ଼ା, ଟାଆଁସା, ସବଳ ମଜ୍‌ଭୁତ୍, ସମର୍ଥ, ଅଚଳ, ସ୍ଥିର, ନିଶ୍ଚଳ, ଅଭଗ୍ନଶୟ, ମାରୋଗ, ଅଶିଥିଳ, ଗ୍ରେସ୍ତ, ଅବଭାଜ୍ୟ, ଯାହା ସହଜେ ଭାଙ୍ଗେ ନାହିଁ, ଜମାଟ, ସ୍ଥିର, ନିଶ୍ଚିତ, (ଗଣିତ) ଗାଣିଏ ସାଧାରଣ ସଂଖ୍ୟା-ଦ୍ୱାରା ଭାଗକରାଯାଇ ସର୍ବ ନିମ୍ନ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଆନୀତ, (ସଂ-ବି) ବିଷ୍ଣୁ,ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏକ ପୁତ୍ରର ନାମ, (ଗଣିତ) ଯେଉଁ ସଂଖ୍ୟା ଅନ୍ୟ କେଉଁ ରାଶି ଦ୍ୱାରା ବିଭାଜିତ ହୋଇ ନ ପାରେ, ଦୁର୍ଗ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ମନୁରୁଚିଙ୍କର ପୁତ୍ରବିଶେଷ,ଲୌହ, (ଗ୍ରା.ବି.ପଦ୍ୟ) ଦୃଢ଼ତା ।

ଦୃଢ଼ଆୟୁଷ—ଗ୍ରା. ବି. ଆୟୁଷ୍ମଳ ।

ଦୃଢ଼କଣ୍ଟକ—ପୁଂ.ବି.କ୍ଷୁଦ୍ର ଫଳକ ବୃକ୍ଷ, କ୍ଷୁଦ୍ର କଣ୍ଟକଯୁକ୍ତ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଦୃଢ଼କରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଶକ୍ତକରିବା, ସ୍ଥିର-କରିବା ।

ଦୃଢ଼କରିଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଟାଣକରି ଧରିବା, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଭର କରିବା ।

ଦୃଢ଼କାଣ୍ଡ—ପୁଂ.ବି.(ଦୃଢ଼+କାଣ୍ଡ)ବ.ଖ୍ରୀ; ବାଉଁଶ, ରୋହିଷତୃଣ,ଦୀର୍ଘରୋହିଷକ, (ବିଂ)ଯାହାର କାଣ୍ଡ ଦୃଢ଼,(ସ୍ତ୍ରୀ)ପାତାଳ-ଗରୁଡ଼ୀ ଲତା ।

ଦୃଢ଼କାୟ—ବି. (ଦୃଢ଼+କାୟା) କ.ଧା; ସବଳ ଓ କଷ୍ଟସହିଷ୍ଣୁ ଶରୀର,(ପୁଂ.ବିଂ. ବ.ଖ୍ରୀ) ସବଳ ଓ ସହିଷ୍ଣୁ ଶରୀର ବିଶିଷ୍ଟ, (ବି) ଦୃଢ଼କାୟତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଢ଼କାୟା ।

ଦୃଢ଼କାରୀ—ହି.ବିଂ. (ଦୃଢ଼+କୃ+ଣିଚ୍+ଇନ୍) ପ୍ରାରବ୍ଧସମ୍ପାଦୟିତା, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଷୟେ ଯେ ଦୃଢ଼ନିଶ୍ଚୟ । [ବିଶେଷ ।

ଦୃଢ଼କ୍ଷତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ପୁତ୍ର-

ଦୃଢ଼କ୍ଷୁର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବଲ୍ଲକା ତୃଣ ।

ଦୃଢ଼ଗାହିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୃଢ଼ଗାହ+ଇକ+ଆ) ମଷ୍ୟାଣ୍ଡୀ ।

ଦୃଢ଼ଗ୍ରନ୍ଥି—ପୁଂ. ବି. (ଦୃଢ଼+ଗ୍ରନ୍ଥି)କ.ଖ୍ରୀ, ବାଉଁଶ, (ବିଂ) ଦୃଢ଼ଗ୍ରନ୍ଥିଯୁକ୍ତ ମାତ୍ର ।

ଦୃଢ଼ଗ୍ରାହିନ—ହି.ବିଂ. (ଦୃଢ଼+ଗ୍ରହ+ଇନ୍) ଦୃଢ଼ରୂପେ ଗ୍ରହଣକାରୀ ।

ଦୃଢ଼ଚ୍ଛଦ—ପୁଂ.ବି. ଦୀର୍ଘରୋହିଷକ ତୃଣ ।

ଦୃଢ଼ଚ୍ୟୁତ—ପୁଂ.ବି. ଅଗସ୍ତ୍ୟମୁନିଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଦୃଢ଼ଜବାବ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦୃଢ଼,ଫା-ଜବାବ୍) ସ୍ଥିରଜବାବ, ଅଟଳ ଜବାବ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ବଚନ ଅଟଳ, ଦୃଢ଼-ଜବାବୀ.ଦୃଢ଼ଜବାବିଆ । [ବିଶ୍ୱାସ ।

ଦୃଢ଼ଜ୍ଞାନ—ବି. ନିଶ୍ଚୟାତ୍ମକ ଜ୍ଞାନ,ଆସ୍ଥା,

ଦୃଢ଼ତରୁ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଧବବୃକ୍ଷ, ଧଉଗଛ ।

ଦୃଢ଼ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୃଢ଼+ଷ୍ୟ.ତା) ଅଟଳତା, ସ୍ଥିରତା, କାଠିନ୍ୟ, ଟାଣପଣ,ଦାର୍ଢ୍ୟ,କାଠିନ୍ୟ,କଠୋରତା, ଦୃଢ଼ତ୍ୱ । [ମୁଞ୍ଜତୃଣ ।

ଦୃଢ଼ତୃଣ—ପୁଂ. ବି. (ଦୃଢ଼+ତୃଣ)

ଦୃଢ଼ତୃଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବଲ୍ଲକା ତୃଣ ।

ଦୃଢ଼ତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୃଢ଼+ଷ୍ୟ.ତ୍ୱ)ଦୃଢ଼ତା

ଦୃଢ଼ହ୍ରଦ୍—ପୁଂ. ବି. ଯାବନାଳ ଶର ।

ଦୃଢ଼ଦଂଶକ—ପୁଂ. ବି. (ଦୃଢ଼+ଦଂଶ+ଅକ) ଜଳଜନ୍ତୁବିଶେଷ, ହାଙ୍ଗର ।

ଦୃଢ଼ଦସ୍ୟୁ—ପୁଂ. ବି. ଦୃଢ଼ଚ୍ୟୁତ ପୁତ୍ର ଜଣେ ଋଷି ।

ଦୃଢ଼ଧନ—ପୁଂ. ବି. ଶାକ୍ୟମୁନି ।

ଦୃଢ଼ଧନୁସ୍—ପୁଂ. ବି. ଶାକ୍ୟମୁନିଙ୍କର ଏକ ପୂର୍ବପୁରୁଷ ।

ଦୃଢ଼ଧନ୍ୱନ୍—ପୁଂ.ବିଂ. ଦୃଢ଼ଧନୁଷ୍ମ,(ବି) ପୌରବ ନୃପବିଶେଷ ।

ଦୃଢ଼ଧନ୍ୱନ୍—ତ୍ରି. ବ୍ରୀ. ଦୃଢ଼ଧନୁଯୁକ୍ତ ।
ଦୃଢ଼ଧୂର୍—ତ୍ରି. ବ୍ରୀ. ଦୃଢ଼ଧୁରାଯୁକ୍ତ ।
ଦୃଢ଼ନାଭ—ପୁଂ.ବ. ମାୟା ଅସ୍ତ୍ର ଏଡାଇ-ବାର ମନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।
ଦୃଢ଼ନିଶ୍ଚୟ—ପୁଂ. ବ୍ରୀ. (ଦୃଢ଼+ନିଶ୍ଚୟ)ବ.ଗ୍ରୀ; ଯାହାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅଟଳ. ସ୍ଥିରପ୍ରତିଜ୍ଞ, (ବି-କ.ଧା) ସ୍ଥିରବିଶ୍ୱାସ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଢ଼ନିଶ୍ଚୟା ।
ଦୃଢ଼ନିଷ୍ଠ—ପୁଂ. ବ୍ରୀ. (ଦୃଢ଼+ନିଷ୍ଠ) ବ.ଗ୍ରୀ; ଦୃଢ଼ବ୍ରତ,କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏକନିଷ୍ଠ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଢ଼ନିଷ୍ଠା ।
ଦୃଢ଼ନିଷ୍ଠତା—ବି. ଏକନିଷ୍ଠତା ।
ଦୃଢ଼ନିଷ୍ଠା—ବି. (ଦୃଢ଼+ନିଷ୍ଠା) କ.ଧା; କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏକାନ୍ତନିଷ୍ଠା ବା ନିୟମପାଳନ । [ନଡ଼ିଆ ।
ଦୃଢ଼ନୀର—ପୁଂ.ବ. (ଦୃଢ଼+ନୀର)ବ.ଗ୍ରୀ;
ଦୃଢ଼ନେତ୍ର—ପୁଂ. ବ. ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କର ପୁତ୍ରବିଶେଷ ।
ଦୃଢ଼ନେମି—ପୁଂ. ବ. ଅନମୀଢ଼ ବଂଶୀୟ ସତ୍ୟଧୃତ ନୃପପୁତ୍ର ନୃପବିଶେଷ,ଦୃଢ଼-ନେମିକ ରଥ,କଠିନ ନେମିଯୁକ୍ତ ରଥ ।
ଦୃଢ଼ପତ୍ର—ପୁଂ.ବ. (ଦୃଢ଼+ପତ୍ର)ବ.ଗ୍ରୀ; ଦୃଢ଼କାଣ୍ଡ ଦେଖ, ବଂଶ ।
ଦୃଢ଼ପତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୃଢ଼+ପତ୍ରୀ) ଦଲ୍ଲୁକା ତୃଣ ।
ଦୃଢ଼ପାଦ—ତ୍ରି.ବ୍ରୀ.ଦୃଢ଼ନିଶ୍ଚୟ,କ୍ରୋଧମ୍ ।
ଦୃଢ଼ପାଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଯବତିକ୍ତା ।
ଦୃଢ଼ପାଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୃଢ଼ପାଦ+ଈ) ଭୂମ୍ୟାମଲକୀ ।
ଦୃଢ଼ପ୍ରତିଜ୍ଞ—ପୁଂ. ବ୍ରୀ. (ଦୃଢ଼+ପ୍ରତିଜ୍ଞା) କ.ଗ୍ରୀ; ସ୍ଥିରପ୍ରତିଜ୍ଞ, ସ୍ଥିରସଙ୍କଳ୍ପ, (ବ) ଦୃଢ଼ପ୍ରତିଜ୍ଞତା,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୃଢ଼ପ୍ରତିଜ୍ଞା ।
ଦୃଢ଼ପ୍ରତିଜ୍ଞା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦୃଢ଼+ପ୍ରତିଜ୍ଞା) କ.ଧ; ଅଟଳ ସଙ୍କଳ୍ପ ।
ଦୃଢ଼ପ୍ରତ୍ୟୟ—ବି ଓ ବ୍ରୀ.(ଦୃଢ଼+ପ୍ରତ୍ୟୟ) କ.ଧା, ବ.ଗ୍ରୀ; ଦୃଢ଼ବିଶ୍ୱାସ ଦେଖ ।
ଦୃଢ଼ପ୍ରରୋହ—ପୁଂ.ବ. (ଦୃଢ଼+ପ୍ରରୋହ) ବ.ଗ୍ରୀ; ବରଗଛ ।
ଦୃଢ଼ଫଳ—ପୁଂ. ବ. ନାରିକେଳ,ନଡ଼ିଆ ।
ଦୃଢ଼ବନ୍ଧ—ବି.ଉତ୍ତମରୂପେ ବନ୍ଧାହୋଇ-ଥିବା,ଯାହା ଦୃଢ଼ଭାବରେ ଧରାହୋଇ ଥାଏ ।
ଦୃଢ଼ବନ୍ଧନ—ବି. (ଦୃଢ଼+ବନ୍ଧନ)କ.ଧ; ଟାଣୁଆ ବାନ୍ଧେଣି,(ବ୍ରୀ) ଯାହା ଟାଣରେ ବନ୍ଧାହୋଇଥାଏ ।
ଦୃଢ଼ବନ୍ଧନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ୍ରୀ. (ଦୃଢ଼+ବନ୍ଧନ +ଆ) ଯାହା ଟାଣରେ ବାନ୍ଧିପାରେ, (ବ) ଶ୍ୟାମାଲତା, ଶୁଆଁଲଇ ।
ଦୃଢ଼ବନ୍ଧନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୃଢ଼+ବନ୍ଧନୀ) ଶ୍ୟାମାଲତା, ଦୃଢ଼ାବନ୍ଧନୀ ଫେ ସ୍ତ୍ରୀର, (ଦୃଢ଼+ବନ୍ଧନୀ) କ.ଧା; ଦୃଢ଼ବନ୍ଧନ ଦେଖ ।
ଦୃଢ଼ବର୍ମୀ—ବ୍ରୀ. (ଦୃଢ଼+ବର୍ମନ୍) ବ.ଗ୍ରୀ; ଯାହାର ବର୍ମ ବା ଅଙ୍ଗାବରଣ ଖୁବ୍ ଶକ୍ତ ବା ଅଭେଦ୍ୟ, ଯେଉଁ ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କ ଉପର ଆବରଣ ଟାଣୁଆ, (ବ) ଧୃତ-ରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ ।
ଦୃଢ଼ବର୍ମୀ—ବ୍ରୀ. (ଦୃଢ଼ବର୍ମ୍ମା+ଇନ୍) ଦୃଢ଼ବର୍ମ୍ମା ଦେଖ । [କାର ।
ଦୃଢ଼ବଳ--ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ ବୈଦ୍ୟକ ଗ୍ରନ୍ଥ-
ଦୃଢ଼ବଲ୍କଳ—ପୁଂ. ବ୍ରୀ.(ଦୃଢ଼+ବଲ୍କଳ) ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷାଦିର ବଲ୍କଳ ଖୁବ୍ ଶକ୍ତ, (ବ) ଗୁଆଗଛ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଢ଼ବଲ୍କଳା, ଲକୁଚ ଦେଖ ।
ଦୃଢ଼ବଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଅମ୍ବଷ୍ଠା ।
ଦୃଢ଼ବାକ୍ୟ—ବି. (ଦୃଢ଼+ବାକ୍ୟ) କ.ଧା; ଅଟଳ ବଚନ, ଅବିଚଳିତ କଥା, (ବ୍ରୀ) ଦୃଢ଼ବାଦୀ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଢ଼ବାକ୍ୟା ।
ଦୃଢ଼ବାଦୀ—ପୁଂ. ବ୍ରୀ. (ଦୃଢ଼+ବଦ୍ କ.ଇନ୍) ଯେ ଆପଣା କଥାରୁ ବିଚଳିତ ହୁଏ ନାହିଁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଢ଼ବାଦିନୀ ।
ଦୃଢ଼ବିଶ୍ୱାସ—ବି. (ଦୃଢ଼+ବିଶ୍ୱାସ)କ.ଧ; ଅଟଳ ବିଶ୍ୱାସ,(ପୁଂ.ବ୍ରୀ-ବ.ଗ୍ରୀ)ଯାହାର ବିଶ୍ୱାସ ଅଟଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଢ଼ବିଶ୍ୱାସା ।
ଦୃଢ଼ବୀଜ—ପୁଂ.ବ୍ରୀ.(ଦୃଢ଼+ବୀଜ) ବ.ଗ୍ରୀ; ଯାହାର ବୀଜ ବା ମଞ୍ଜି ଟାଣୁଆ,କଠିନ ବୀଜଯୁକ୍ତ, (ବି. କ.ଧା) ଟାଣୁଆମଞ୍ଜି, (ବ.ଗ୍ରୀ) ବରକୋଳି, ବଦର, ଗୁକୁଣ୍ଡା ଗଛ, କଳାଉଲସୀ, ବବୁର, ଚନ୍ଦ୍ରମର୍ଦ୍ଦ ।
ଦୃଢ଼ବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବ. ନାରିକେଳ ।
ଦୃଢ଼ବେଧନ—କ୍ଲୀ. ବ. ଦୃଢ଼ରୂପେ ବନ୍ଧ-କରଣ ।
ଦୃଢ଼ବୋଧ—ବି. ଦୃଢ଼ବିଶ୍ୱାସ ଦେଖ ।
ଦୃଢ଼ବ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. ଋଷିବିଶେଷ ।
ଦୃଢ଼ବ୍ରତ—ପୁଂ. ବ୍ରୀ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଅଧ-ବସାୟ ବିଶିଷ୍ଟ,ବ୍ରତପାଳନରେ ଅଟଳ, ସ୍ଥିରସଙ୍କଳ୍ପ, ଫଳୋଦୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ, (ବି. କ୍ଲୀ--ଦୃଢ଼+ବ୍ରତ) କ.ଧା; ଅଧବସାୟ, କଠୋର.ତପଃ-ସାଧନ, ସ୍ଥିରପଣ, ଯେଉଁ ବ୍ରତ ବା ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଅଲଙ୍ଘ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଢ଼ବ୍ରତା ।
ଦୃଢ଼ବ୍ରତୀ—ପୁଂ. ବ୍ରୀ. (ଦୃଢ଼ବ୍ରତ+ଇନ୍) ଦୃଢ଼ବ୍ରତ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଢ଼ବ୍ରତିନୀ ।
ଦୃଢ଼ଭକ୍ତି—ବି. (ଦୃଢ଼ା + ଭକ୍ତି) କ.ଧା; ଅଟଳଭକ୍ତି, (ବ୍ରୀ. ବ.ଗ୍ରୀ) ଅଟଳଭକ୍ତି-ବିଶିଷ୍ଟ ।
ଦୃଢ଼ଭାଜକ—ବି.(ଗଣିତପରିଭାଷା)ଯେଉଁ ସଂଖ୍ୟାଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟସଂଖ୍ୟାକୁ ଭାଗକରା-ଗଲେ ଫଳ ଛିଡ଼ା ରହେ ନାହିଁ ।
ଦୃଢ଼ଭୂମି—ପୁଂ. ବ. (ଦୃଢ଼+ ଭୂମି) କ.ଧା; କଠିନ ଜମି, ଟାଣ ମାଟି, ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ରରେ ମନକୁ ଏକାଗ୍ର ବା ସ୍ଥିର କରିବାର ଅଭ୍ୟାସ ।
ଦୃଢ଼ମୁଷ୍ଟି—ପୁଂ. ବ. (ଦୃଢ଼ା+ମୁଷ୍ଟି) କ.ଧା; ବଦ୍ଧମୁଷ୍ଟି, ଦୃଢ଼ଭାବରେ ଆବଦ୍ଧ ବା ଭଡ଼ାହୋଇଥିବା ମୁଠା,ଝଡ଼ୁ,ବ.ଗ୍ରୀ; ମୁଠାଥିବା ଅସ୍ତ୍ର, (ବ୍ରୀ) ଯେ ନିଜର ମୁଠାକୁ ଟାଣ କରିଥାଏ,କୃପଣ, ବ୍ୟୟ-କୁଣ୍ଠ,ଯେଉଁ ଅସ୍ତ୍ରାଦିକୁ ଧରିବା ନିମନ୍ତେ ମୁଠାକୁ ଟାଣକରିବା ଦରକାର, (ସ୍ତ୍ରୀ-କ.ଧା) ଶକ୍ତମୁଠା ।
ଦୃଢ଼ମୂଳ—ପୁଂ. ବ୍ରୀ. (ଦୃଢ଼+ ମୂଳ) ବ.ଗ୍ରୀ. ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷର ମୂଳ ଭୂମିରେ ଆବଦ୍ଧଥାଏ, ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷାଦିର ଚେର ଖୁବ୍ ଶକ୍ତ, ବଦ୍ଧମୂଳ, ଅଟଳ, ଅଚଳ, (ବ) ନାରିକେଳବୃକ୍ଷ, ମୁଞ୍ଜତୃଣ, ମଞ୍ଜା-ନକ ତୃଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଢ଼ମୂଳା ।

ଦୃଢ଼ରଙ୍ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୃଢ଼+ରଙ୍ଗ+ଆ) ବ.ଖ୍ରୀ; ଫିଟିକିରି ।
ଦୃଢ଼ରଥ—ପୁଂ. ବି. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏକ ପୁତ୍ର, କରୁଷବଂଶୀୟ ନୃପବିଶେଷ ।
ଦୃଢ଼ରୁଚି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସ୍ଥିର ରୁଚିଯୁକ୍ତ, କୁଶ-ଦ୍ୱୀପ ପତି ହିରଣ୍ୟରେତାଙ୍କରଏକ ପୁତ୍ର
ଦୃଢ଼ରୋମ—ବି.ବଂ. ଦୃଢ଼ଲୋମା ଦେଖ ।
ଦୃଢ଼ରୋହ—ବି.(ଦୃଢ଼+ରୋହ) ବ.ଖ୍ରୀ; ପର୍ବତୀ ।
ଦୃଢ଼ଲତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ପାତାଳଗରୁଡ଼ୀଲତା ।
ଦୃଢ଼ଲୋମା(ନ୍)—ପୁଂ (ବ.ଖ୍ରୀ) ଶୂକର, ବରାହ, (ବଂ) ଖରଲୋମଶ, ଟାଆଁସାବାଲୁଆ, କଠିନ ଲୋମଯୁକ୍ତ ।
ଦୃଢ଼ବକ୍ର—ପୁଂ.ବି. ଜଣେ ଅସୁରରାଜ ।
ଦୃଢ଼ଶକ୍ତିକ—ହି. ବଂ. ମହାଶକ୍ତିଯୁକ୍ତ ।
ଦୃଢ଼ସନ୍ଧ—ପୁଂ.ବଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ)ଦୃଢ଼ସନ୍ଧାନ ଦେଖ, (ବି) ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଢ଼ସନ୍ଧା ।
ଦୃଢ଼ସନ୍ଧାନ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦୃଢ଼+ସନ୍ଧାନ) ବ.ଖ୍ରୀ; ସ୍ଥିରପ୍ରତିଜ୍ଞ ।
ଦୃଢ଼ସନ୍ଧି—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୃଢ଼+ସନ୍ଧି) ବ.ଖ୍ରୀ; ସଂହତ, ଦୃଢ଼ରୂପେ ମିଳିତ, ଦୃଢ଼ରୂପେ ଗ୍ରଥିତ, ନିଶ୍ଚିନ୍ଦ୍ର ।
ଦୃଢ଼ସୂନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୃଢ଼+ସୂନ+କ+ଆ) ମୂଳା ଦେଖ ।
ଦୃଢ଼ସେନ—ପୁଂ.ବି.କଳିଯୁଗର ଜନମେଜୟ ବଂଶୀୟ ନୃପବିଶେଷ ।
ଦୃଢ଼ସ୍ୱରେ—ହି. ବଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ)ସ୍ଥିରତା-ବ୍ୟଞ୍ଜକ ରବେ,ଅକମ୍ପିତ କଣ୍ଠେ ।
ଦୃଢ଼ସ୍କନ୍ଧ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୃଢ଼+ସ୍କନ୍ଧ) ବ.ଖ୍ରୀ; ଯାହାର କାନ୍ଧ ଟାଣୁଆ, (ବି) ବଡ଼ଖିରକୋଳିଗଛ.ପିଣ୍ଡଖର୍ଜୁର ଦେଖ
ଦୃଢ଼ସ୍ୟୁ—ପୁଂ.ବି. ଲୋପାମୁଦ୍ରା ଗର୍ଭଜାତ ଅଗସ୍ତ୍ୟମୁନିଙ୍କ ପୁତ୍ର । (ନୃପବିଶେଷ ।
ଦୃଢ଼ହନୁ—ପୁଂ. ବି. ଅଜମୀଢ଼ ବଂଶୀୟ
ଦୃଢ଼ହସ୍ତ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୃଢ଼+ହସ୍ତ) ବ.ଖ୍ରୀ; ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ହତିଆରଆଦିକୁ ଦୃଢ଼ରୂପେ ଧରିପାରେ, ଖଡ୍ଗାଦିଧାରଣ ବିଷୟେ ଦୃଢ଼ହସ୍ତ ଯୁକ୍ତ(ଯୋଦ୍ଧା ପୁରୁଷ), (ବି)ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର (ବି) ଦୃଢ଼-ହସ୍ତତା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଢ଼ହସ୍ତା ।
ଦୃଢ଼ାଙ୍ଗ—ବି.(ଦୃଢ଼+ଅଙ୍ଗ)କ.ଧା;ସବଳ ଓ ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ଏବଂ କଷ୍ଟସହିଷ୍ଣୁ ଶରୀର, (ବ.ଖ୍ରୀ) ଖୀର, ଖୀରକ, କ୍ଷୀର, କ୍ଷୀର, (ବଂ.ବ.ଖ୍ରୀ) ଦୃଢ଼କାୟ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଢ଼ାଙ୍ଗା, ଦୃଢ଼ାଙ୍ଗୀ ।
ଦୃଢ଼ାଦି—ପୁଂ.ବି. ପାଣିନ୍ୟୁକ୍ତ ଗଣବିଶେଷ
ଦୃଢ଼ାୟୁ—ପୁଂ. ବି. ତୃତୀୟମନୁ ସାବର୍ଣ୍ଣିଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ.ଉତ୍କଳୀ ଗର୍ଭଜାତ ଖିଲ ନୃପଙ୍କ ପୁତ୍ରଭେଦ ।
ଦୃଢ଼ାୟୁଧ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୃଢ଼+ଆୟୁଧ) ବ.ଖ୍ରୀ; ଯାହାର ଆୟୁଧ ଅତିଦୃଢ଼,(ବି) ଶୂଳପାଣି, ପିନାକୀ, ମହାଦେବ, ଧୃତ-ରାଷ୍ଟ୍ରପୁତ୍ରବିଶେଷ, ଯୋଦ୍ଧା, ଯୁଦ୍ଧତତ୍ତ୍ୱ-ପର ବ୍ୟକ୍ତି । [ବିଶେଷ ।
ଦୃଢ଼ାଶ୍ୱ—ପୁଂ. ବି. ଧୁନ୍ଧୁମାରନୃପପୁତ୍ର
ଦୃଢ଼ାସ୍ଥ—(ଦୃଢ଼+ଅସ୍ଥ)ବ.ଖ୍ରୀ; ଦୃଢ଼ାୟୁଧ ଦେଖ ।
ଦୃଢ଼ାସ୍ଥିକ—ପୁଂ.ବଂ.(ବିଜ୍ଞାନ ପରିଭାଷା) ବ.ଖ୍ରୀ(ଦୃଢ଼+ଅସ୍ଥି+କ)ଦୃଢ଼ଅସ୍ଥି ଯୁକ୍ତ, ଶକ୍ତିହାଡ଼ବିଶିଷ୍ଟ, (ବି) ଶକ୍ତିହାଡ଼-ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରାଣୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୃଢ଼ାସ୍ଥିକା ।
ଦୃଢ଼ୀକରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୃଢ଼+ଚ୍ୱି+କୃ+ଅନ) ଶକ୍ତିକରିବା ।
ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତକରିବା. ଅଟଣିଆକୁ ଟାଣିଆ କରିବା, ଅଟଳୀକରଣ ।
ଦୃଢ଼ୀକୃତ—ହି.ବଂ.(ଦୃଢ଼+ଚ୍ୱି+କୃ+ମ.ତ) ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ, ସମର୍ଥିତ,କଠିନୀକୃତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଢ଼ୀକୃତା ।
ଦୃଢ଼ୀଭବନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଦୃଢ଼+ଚ୍ୱି+ଭୁ+ଭା.ଅନ) ଶକ୍ତହେବା, ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତହେବା
ଦୃଢ଼ୀଭୂତ—ହି. ବଂ.(ଦୃଢ଼+ଚ୍ୱି,+ଭୁ+କ.ତ) ଯାହା ଦୃଢ଼ ହୋଇଅଛି, ଯାହା ଟାଣୁଆ ପାଲଟିଯାଏ, (ବି)ଦୃଢ଼ୀଭବନ ।
ଦୃଢ଼େଚ୍ଛା—ବି. (ଦୃଢ଼+ଇଚ୍ଛା) କ.ଧା; ବଳବତୀ ଇଚ୍ଛା ।
ଦୃଢ଼େୟୁ—ପୁଂ. ବି. ଋଷି ବିଶେଷ ।
ଦୃଢ଼େୟୁଧ—ପୁଂ.ବି.ବଦ୍ଧତୃଣକ ଯୋଧ, ରାଜଭେଦ ।
ଦୃତ—ହି. ବଂ. (ଦୃ+ମ.ତ) ଆଦୃତ, ସମ୍ମାନିତ,ଆଦରଯୁକ୍ତ,ବିସର୍ଜିତ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୃତା
ଦୃତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦୃ+ମ.ତା)କ୍ଷୀର,କ୍ଷୀରକ ।
ଦୃତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୃ+ମ.ତି) ଚମଡ଼ାର ଭାତି, ଚର୍ମ,ଚମଡ଼ା, ମେଘ, ଗଳକମ୍ବଳ, (ଦୃ+କ.ତି) ଭସ୍ତି, ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ ।
ଦୃତିଧାରକ—ପୁଂ. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ)ଆନନ୍ଦୀ,ମୂଷିକାରିବ୍, ବାମନ ।
ଦୃତିଦାତବତୋରଯୁନ—କ୍ଲୀ. ବି. ସଙ୍ଗ୍ରହ-ବିଶେଷ ।
ଦୃତିବାରକ—ବି. ଅକାନବନ୍ଧୀ ପକ୍ଷୀ, (ଦୃତିଧାରକ-ଅନ୍ୟରୂପ) ।
ଦୃତିହର—ପୁଂ.ବି.(ଦୃତି+ହୃ+କ.ଇ) କୁକ୍କୁର, (ଦୃତିହର-ଅନ୍ୟରୂପ) ।
ଦୃତିହାର—ବି. (ଦୃତି+ହୃ+କ.ଅ) ଦୃତିହର ଦେଖ, ଭିସ୍ତିବାଲା, ଚମ-ମୁଣାରେ ପାଣି ବୋହୁଥିବା ଲୋକ ।
ଦୃତ୍ୟ—ହି. ବଂ. (ଦୃତ+ମ.ଯ)ଆଦର-ଣୀୟ, (ଦୃତ+ଭା.ଯ) ଆଦର ।
ଦୃଧ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି.ଗୋରୁମାନଙ୍କର ନିର୍ଗମନ ଦ୍ୱାରରୋଧକ ।
ଦୃନ୍—ଅବ୍ୟ. ହିଂସା, ଦୃଢ଼ାର୍ଥ ।
ଦୃନ୍ଫ୍—(ଧାତୁ) ହି. ପୀଡ଼ନ କରିବା ।
ଦୃନ୍ଫୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସର୍ପଜାତି, ବଜ୍ର ।
ଦୃନ୍ଭୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୃନ୍+ଭୁ+କ,କ୍ୱିପ୍) ସର୍ପ, ଚନ୍ଦ୍ର,(ପୁଂ.ବି)ବଜ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ରାଜା, ଅନ୍ତକ ।
ଦୃପ୍—(ଧାତୁ) ସଂ.ଅହଙ୍କୃତ ହେବା ।
ଦୃପ୍ତ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦୃପ୍+କ.ତ) ଉଦ୍ଧତ, ଦୁଷ୍ଟ, ଗର୍ବିତ, ଦର୍ପଯୁକ୍ତ, ଅହଙ୍କୃତ, ଉଗ୍ର, ପ୍ରଚଣ୍ଡ,ଦୁର୍ବିନୀତ, ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ,(ସଂ. ବି) ବିଷ୍ଣୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃପ୍ତା ।
ଦୃପ୍ତ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୃପ୍+କ,ର) ଦୃପ୍ତ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃପ୍ତା ।
ଦୃବ୍ଧ—ହି. ବଂ. (ଦୃଭ୍+ମ.ତ) ଗ୍ରଥିତ, (ଦୃଭ+କ,ତ) ଖୀତ, କ୍ଲୀ. (ଦୃଭ୍+ଭା.ତ) ଗ୍ରନ୍ଥନ, ଭସ୍ମ ।
ଦୃବନ—ହି. ବଂ. ବିଦାରକ ।

ଦୃଭ୍—(ଧାତୁ) ଖଣ୍ଡିତହେବା, ଗ୍ରନ୍ଥନକରିବା।
ଦୃଭ୍ରକ—ପୁଂ. ବ. ଅସୁରବିଶେଷ।
ଦୃମିଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର—କ୍ଲୀ.ବ.ମଧ୍ୟପୁରାଣୋକ୍ତ ଶିବଲିଙ୍ଗବିଶେଷ।
ଦୃଶ୍ (ଧାତୁ) ଦେଖିବା।
ଦୃଶ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୃଶ୍+ଣ.କ୍ୱିପ୍)ପ୍ରଦର୍ଶକ, ଦେଖାଇବା ବାଲା, ଦେଖିବା ବାଲା, (ଅମୁକର)ସଦୃଶ,(ଅମୁକର)ପରି ଦେଖାଯାଉଥିବା, (ବି—ଦୃଶ୍+କ୍ୱିପ୍) ଦର୍ଶନ, ଦୃଷ୍ଟି, ନୟନ, ଆଖି, ଦୁଇ-ସଂଖ୍ୟା, ଜ୍ଞାନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଶା, ଦୃଶୀ।
ଦୃଶ—(ସ-ଦୃଶ୍ଧାତୁ)ଗ୍ରା. ବଂ. ଦୁଷ୍ଟ, ଦୃଶ୍ୟ।
ଦୃଶ(ଷ)ତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୃ+ଅଧି, ଶଦ୍ ବା ଷଦ୍) ପ୍ରସ୍ତର, ଶିଳା।
ଦୃଶତ୍ତ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦୃଶ୍+ଭା.ତ)ଦର୍ଶନ।
ଦୃଶଦ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦୃ+ଅଧି,ଶଦ୍)ପ୍ରସ୍ତର, ପଥର, ଶିଳା, ବିସ୍ତୃତ ଶିଳାଖଣ୍ଡ, ଶିଳ, ପଥର ଚଟ୍ଟାଣ।
ଦୃଶଦ୍ୱତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦୃଶଦ୍+ବତ୍+ଈ) ଆର୍ଯ୍ୟାବର୍ତ୍ତର ପୂର୍ବ ସୀମାରେ କଳ୍ପିତ ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତର ନଦୀବିଶେଷ, ଦୁର୍ଗା, ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କର ଏକପତ୍ନୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ) ପ୍ରସ୍ତରମୟ, (ପୁଂ) ଦୃଶଦ୍ୱନ୍।
ଦୃଶରେ—ସ୍ତ୍ରୀ.ଦ୍ୱି.ବଂ.ଦେଖିବାମାତ୍ରକେ।
ଦୃଶା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ (ଦୃଶ୍+ଣ.ଅ+ଆ)ଚକ୍ଷୁ, ବଂ. (ଦୃଶ୍+ଆ) ଅମୁକପରି ଦେଖାଯାଉଥିବା, ସଦୃଶ।
ଦୃଶାକାଂକ୍ଷ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଦୃଶ୍+ଆକାଂକ୍ଷା) ଚକ୍ଷୁ; କମଳ, ପଦ୍ମ, (ଦୃଷ୍ଟାକାଙ୍କ୍ଷା-ଅନ୍ୟରୂପ)।
ଦୃଶାନ—ପୁଂ.ବ.(ଦୃଶ୍+ମ.ଆନ) ପ୍ରକାଶ, ଆତ୍ମ, ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, ଗୁରୁ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପ୍ରଜାପାଳକ, ରାଜା, (ଦୃଶ୍+କ.ଆନ) ବିରୋଚନ ଦୈତ୍ୟ,(କ୍ଲୀ.ବ) ଜ୍ୟୋତିଃ, (ବଂ) ଦୃଶ୍ୟମାନ।
ଦୃଶି(ଶୀ)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୃଶ୍+ଣ,ଇ) ଚକ୍ଷୁଃ, (ଦୃଶ୍+ମ.କ) ଶାସ୍ତ୍ର, (ଦୃଶ୍+ଭା.ଇ) ଦୃଷ୍ଟି,ପ୍ରକାଶ, ଚେତନ,(ପୁରୁଷ)
ଦୃଶୀକ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଦୃଶ୍+ମ.ଅକ) ଦର୍ଶନୀୟ।
ଦୃଶେ—ଗ୍ରା. ତ୍ରି. ବଂ. ଦୃଶରେ ଦେଖ।
ଦୃଶେନ୍ୟ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଦୃଶ୍+ମ.ଅନ୍ୟ) ଦର୍ଶନୀୟ।
ଦୃଶୋପମ—କ୍ଲୀ.ବ. (ବ.ଖ୍ରୀ)ଶ୍ୱେତପଦ୍ମ।
ଦୃଶ୍ୟ—ତ୍ରି.ବଂ (ଦୃଶ୍+ମ.ଯ)ଦର୍ଶନୀୟ, ରୂପବାନ୍, ସୁଶ୍ରୀ, ଦେଖିବାର ଯୋଗ୍ୟ, ସୁନ୍ଦର, ମନୋରମ, ପ୍ରକାଶ୍ୟ, ଜ୍ଞେୟ, ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ, (ବି) ଦର୍ଶନୀୟ ବସ୍ତୁ, ଏକସମୟରେ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଗୁଣିଆଡ଼େ ଦେଖାଯିବା ବସ୍ତୁ ଓ ସ୍ଥାନଚୟ, ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ଓ ବିଷୟ, ଭୂତେନ୍ଦ୍ରିୟାତ୍ମକ ଅଚେତନ ଜଡ଼ବର୍ଗ,(ଗଣିତ)କୌଣସି ଦତ୍ତ ବା ଜ୍ଞାତ ସଂଖ୍ୟା ବା ରାଶି; ଯାହା ଅଭିନୟ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶକଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ଦିଆଯାଇପାରେ, ତାମସା, ପ୍ରଦର୍ଶନୀ, (ଗ୍ରା.ବ) ସମ୍ମୁଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଶ୍ୟା।
ଦୃଶ୍ୟକାବ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ.(ଦୃଶ୍ୟ+କାବ୍ୟ) କ.ଧା; ରଙ୍ଗାଳୟରେ ନାୟକ ନାୟିକାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଭିନୀତ କାବ୍ୟବିଶେଷ, ଯହିଁରେ ପାତ୍ରମାନେ ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗିଆଦି ଦ୍ୱାରା ମନୋଗତ ଭାବ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ଅଭିନୟ କରନ୍ତି, ନାଟକ।
ଦୃଶ୍ୟତା—ବ(ଦୃଶ୍ୟ+ଭା.ତା)ଦର୍ଶନୟୋଗ୍ୟତା, ଦେଖାଯିବାର ଅବସ୍ଥା, ଦୃଶ୍ୟତ୍ୱ।
ଦୃଶ୍ୟପଟ—ପୁଂ.ବ. (କ.ଧା)ରଙ୍ଗମଞ୍ଚର ପରଦା, ସିନ୍।
ଦୃଶ୍ୟମାନ—ତ୍ରି.ବଂ. (ଦୃଶ୍+ମ.ଅନ) ଯାହା ଦେଖା ଯାଉଅଛି, ସୁନ୍ଦର, ମନୋରମ।
ଦୃଶ୍ୟସଙ୍ଗୀତ—କ୍ଲୀ. ବ. (କ.ଧା)ନୃତ୍ୟ।
ଦୃଶ୍ୟହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦେଖାଯିବା, ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା, କଳ୍ପନା ଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଜଣା ପଡ଼ିବା,(ଗ୍ରା.ବ)ଦୃଷ୍ଟି, ଶକ୍ତି, କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ବା ପ୍ରଖର ହେବା ଅବସ୍ଥା।
ଦୃଶ୍ୟାଦୃଶ୍ୟ—ବଂ.(ଦୃଶ୍ୟ+ଅଦୃଶ୍ୟ, ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ,) ଯାହା ଦେଖାଯାଏ ଓ ଦେଖା ନ ଯାଏ।
ଦୃଶ୍ୱନ୍—ତ୍ରି. ବଂ. ଦର୍ଶକ।
ଦୃଷତ୍,ଦୃଷଦ୍—ଦୃଶତ୍ ବା ଦୃଶଦ୍ ଦେଖ।
ଦୃଷତ୍ତ୍ରାର—କ୍ଲୀ. ବ. ମୁଣ୍ଡାୟସ।
ଦୃଷଦ୍ୱମାଷକ—ପୁଂ.ବ. ପେଷଣ ବ୍ୟବହାରେ ବ୍ରଜଦେଶ୍ୟ ମାଷରୂପକାର।
ଦୃଷଦ୍ୱତ୍ତ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଦୃଷତ୍+ବତ୍) ଦୃଷଦ୍ୟୁକ୍ତ, ଶିଳାଯୁକ୍ତ, (ପୁଂ) ନୃପବିଶେଷ।
ଦୃଷଦ୍ୱତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ବଂ. ଦୃଶଦ୍ୱତୀ ଦେଖ, ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ପତ୍ନୀବିଶେଷ, (ପୁଂ) ଦୃଷଦ୍ୱାନ୍।
ଦୃଷ୍ଟ—ତ୍ରି.ବଂ.(ଦୃଶ୍+ମ.ତ) ଯାହା ଦେଖା ଯାଇଅଛି,ଅବଲୋକିତ, ଶିକ୍ଷିତ, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ,ଗୋଚର,ଜ୍ଞାତ,ଲୌକିକ,(ବି) (ଦୃଶ୍+ଭା.ତ) ଦର୍ଶନ,ଜ୍ଞାନ,ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ-ପ୍ରମାଣ,(ଗ୍ରା.ବଂ)ଦୁଷ୍ଟ ଦେଖ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଷ୍ଟା
ଦୃଷ୍ଟକର୍ମା—ପୁଂ. ବଂ. ଯାହା କାର୍ଯ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟ ବା ପରିଚିତ ହୋଇଅଛି।
ଦୃଷ୍ଟକୂଟ—କ୍ଲୀ.ବ.ପ୍ରହେଳିକା,ଛିଣ୍ଡାଗଣ୍ଡ।
ଦୃଷ୍ଟଚର—ବଂ. (ଦୃଷ୍ଟ+ଭୂତପୂର୍ବାର୍ଥେ ଚର)ପୂର୍ବେ ଦୃଷ୍ଟ,ଯାହା ଆଗେ ଦେଖା-ଯାଇଅଛି। [ହେତୁ।
ଦୃଷ୍ଟତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବ. ଦୃଷ୍ଟର ଭାବ, ଦର୍ଶନ-
ଦୃଷ୍ଟଚର—ବଂ. (ଦୃଷ୍ଟ+ଭୂତପୂର୍ବାର୍ଥେ ଚର) ପୂର୍ବେଦୃଷ୍ଟ,ଯାହା ଅଗ୍ରେ ଦେଖା-ଯାଇଅଛି।
ଦୃଷ୍ଟଦୋଷ—ତ୍ରି. ବଂ. ଜ୍ଞାତସ୍ତ୍ରୀ ଲୋଭ-ଦୋଷାଦିଯୁକ୍ତ, ଜ୍ଞାତମିଥ୍ୟାଜ୍ଞାନ ହେତୁ ବାସନାଯୁକ୍ତବିଷୟ, ଛଦ୍ମାବଲୋକକ ରିପୁ
ଦୃଷ୍ଟନଷ୍ଟ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଦୃଷ୍ଟ+ସନ୍,ନଷ୍ଟ) ଦର୍ଶନମାତ୍ରେ ନଷ୍ଟ, ଯାହା ଦେଖିଲା-ମାତ୍ରେ ନଷ୍ଟହୁଏ।
ଦୃଷ୍ଟପୂର୍ବ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଦୃଷ୍ଟ+ପୂର୍ବ) ଚକ୍ଷୁତ୍ୱ; ପୂର୍ବେଦୃଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଷ୍ଟପୂର୍ବା।
ଦୃଷ୍ଟପୃଷ୍ଠ—ତ୍ରି. ବଂ. (ବ.ଖ୍ରୀ) ପଳାୟମାନ, ରଣବିମୁଖ, ଯୁଦ୍ଧେ ଭଙ୍ଗଦେଇ

ପଳାୟମାନ ।

ଦୃଷ୍ଟପ୍ରତ୍ୟୟ—ହି.ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାକୁ ଦେଖି ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୃଷ୍ଟ-ପ୍ରତ୍ୟୟ ।

ଦୃଷ୍ଟବାଦ—ବି. (ଦୃଷ୍ଟ+ବାଦ) ମଧ୍ୟ-କ.ଧା; କେବଳ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବିଷୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବା, ଦାର୍ଶନିକସିଦ୍ଧାନ୍ତ ।

ଦୃଷ୍ଟବୀର୍ଯ୍ୟ—ହି. ବଂ. ଦୃଷ୍ଟବଳ, ଯାହାର ବଳ ଦେଖା ବା ପରୀକ୍ଷା ହୋଇଅଛି ।

ଦୃଷ୍ଟରଜାଃ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ରଜସ୍ୱଳା, ଯେଉଁ ବାଳିକାର ଋତୁସ୍ରାବ ହେଲାଣି, ନବଯୁବତୀ, ତଦୁପଲକ୍ଷିତା ପ୍ରୌଢ଼ା ସ୍ତ୍ରୀ, (ବିପରୀତ) ଅଦୃଷ୍ଟରଜାଃ ।

ଦୃଷ୍ଟସାର—ହି. ବଂ. ଦୃଷ୍ଟବଳ ।

ଦୃଷ୍ଟାଦୃଷ୍ଟ—ହି. ବଂ. (କ.ଧା) ଯାହା ଦେଖିବାର ନୁହେ, ଦେଖା ଓ ଅଦେଖା, ଯାହାର କୌଣସି ଅଂଶ ଦୃଷ୍ଟ ଓ କୌଣସି ଅଂଶ ଅଦୃଷ୍ଟ, ଜ୍ଞାତାଜ୍ଞାତ, ଲୌକିକ ଓ ଅଲୌକିକ ।

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ—ପୁଂ.ବି. (ଦୃଷ୍ଟ+ଅନ୍ତ)ବ.ଶ୍ରୀ; ନମୁନା, ନିଦର୍ଶନ, ଉଦାହରଣ, ନିଦ-ର୍ଶନ, ତୁଳନା, ଉପମା, ଗଣନା, ଉଲ୍ଲେଖ, ଉପମାନ, ତୁଳନା କରାଯିବା ବସ୍ତୁ, (ଅଳଙ୍କାରଶାସ୍ତ୍ର) ପରସ୍ପରତୁଲ୍ୟ ଧର୍ମ୍ମା-ବଲମ୍ବୀ ଦୁଇବସ୍ତୁର ସାଦୃଶ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶା-ର୍ଥକ ଅଲଙ୍କାର ମୀତକଥା, ମୃଷ୍ଟ, ଶାସ୍ତ୍ର, ଗୌତମସୂତ୍ରୋକ୍ତ ଷୋଡ଼ଶପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟେ ପଦାର୍ଥବିଶେଷ ।

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉଦାହରଣ-ଦ୍ୱାରା ବୁଝାଇଦେବା । [ଦେଖ ।

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତର—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ)ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତସ୍ଥଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (୬ତତ୍ତ) ଉଦା-ହରଣର ବିଷୟ । [ଗୃହୀତ ।

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତିତ—ହି. ବଂ. ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତସ୍ୱରୂପ

ଦୃଷ୍ଟାର୍ଥ—ପୁଂ.ବି. (ଦୃଷ୍ଟ+ଅର୍ଥ)କ.ଧା; ଦର୍ଶନୀୟ ବସ୍ତୁ, (ବଂ.ବ.ଶ୍ରୀ) ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ବା ବାକ୍ୟର ଅର୍ଥ ବୁଝାଯାଇଥାଏ ।

ଦୃଷ୍ଟାର୍ଥବାଦ—(ପାରିଭାଷିକ) ବି.ଇନ୍ଦ୍ରିୟ-ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବୋଧ ବସ୍ତୁମାନ ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ ବୋଲି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିବା ।

ଦୃଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୃଶ୍+ଣ.ତ) ଚକ୍ଷୁ, ଦେଖିବାର ଶକ୍ତି, ନୟନ, (ଦୃଷ୍ଟ+ ଭା.ତ) ଦର୍ଶନ, ଅବଲୋକନ, ନିଘା, ମନୋଯୋଗ, ଜ୍ଞାନ, ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଦୃଶ୍ୟ-ବସ୍ତୁଚୟ, ଆଖିପକାଇବା, ନଜର, ଅବଧାନ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗଣଦ୍ୱାରା ବିଷୟାନୁ-ଭବ, (ଗ୍ରା.ବି) ଈର୍ଷା ବା ଲୋଭସୂଚକ ଦୃଷ୍ଟି ।

ଦୃଷ୍ଟିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଖାଦ୍ୟନିମନ୍ତେ ଅଭି-ପ୍ରେତ ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥରେ ଭାହାଣା ଭାହାଣୀଙ୍କ ଲୋଭଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିବା ଯୋଗୁଁ ତାହା ବିସ୍ୱାଦ ହୋଇଯାଏ, ଆଖିଦୃଷ୍ଟିଆ ।

ଦୃଷ୍ଟିକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦେଖିବା, କୌଣସି ବସ୍ତୁ ପ୍ରତି ମନୋଯୋଗ କରିବା, ନଜର ଦେବା, କୌଣସି ଶିଶୁ ବା ସୁଖାଦ୍ୟ ପ୍ରତି ପାପଦୃଷ୍ଟି ପକାଇବା, ଗୃହଆଡ଼କୁ ଆଖିବୁଲାଇବା ।

ଦୃଷ୍ଟିକାଚ—ବି. (ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନ ପରି-ଭାଷା) ଯେଉଁ କ୍ଲୁବ୍ଜପୃଷ୍ଠ ବା ନ୍ୟୁବ୍ଜପୃଷ୍ଠ କାଚ ମଧ୍ୟଦେଇ ଦେଖିଲେ ଦୂରବସ୍ତୁ ନିକଟରେ ବା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ବସ୍ତୁ ଦୂରରେ କିମ୍ବା ସାନବସ୍ତୁ ବଡ଼ ବା ବଡ଼ବସ୍ତୁ ସାନ ହୋଇ ଦେଖାଯାଏ ।

ଦୃଷ୍ଟିକୃତ୍—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୃଷ୍ଟି+କୃ+ମ. କ୍ୱିପ୍) ସ୍ଥଳପଦ୍ମ, (ବଂ) ଦର୍ଶକ ।

ଦୃଷ୍ଟିକୃତ—କ୍ଲୀ. ବି. ୩ତତ୍ତ; ସ୍ଥଳପଦ୍ମ ।

ଦୃଷ୍ଟିକ୍ଷେପ—ବି. (୬ତତ୍ତ) ଦୃଷ୍ଟିପାତ ଦେଖ, ନୟନନିକ୍ଷେପ, ନେତ୍ରପାତ ।

ଦୃଷ୍ଟିଗତ—ପୁଂ. ବି. (ଦୃଷ୍ଟି+ଗତ) ୨ତତ୍ତ; ନେତ୍ରବିଷୟ, ନେତ୍ରଗତ ରୋଗ-ବିଶେଷ ।

ଦୃଷ୍ଟିଗୁଣ—ପୁଂ. ବି. ବାଣାଦିଲକ୍ଷ୍ୟ, ନେତ୍ରଗୁଣ ।

ଦୃଷ୍ଟିଗୁରୁ—ପୁଂ. ବି. ଶିବ ।

ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର—ପୁଂ.ବି. ନେତ୍ରଗୋଚର, (ବଂ.୬ତତ୍ତ) ନୟନପଥବର୍ତ୍ତୀ, ନୟନ-ଗୋଚର, ଜ୍ଞାନଗମ୍ୟ ।

ଦୃଷ୍ଟିଜ ନ—ବି.(୬ତତ୍ତ)ଦର୍ଶନ, ଦେଖିବା, ନଜର ପକାଇବା ।

ଦୃଷ୍ଟିଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦେଖିବା, ମନୋ-ଯୋଗ ଦେବା, ଆଚରଣାଦିକୁ ଜଗିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିପ୍ରତି ଅନୁଗ୍ରହ ରଖିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବିଷୟର ଯତ୍ନ-ନେବା ।

ଦୃଷ୍ଟିନିକ୍ଷେପ—ବି. ଦୃଷ୍ଟିପାତ ଦେଖ ।

ଦୃଷ୍ଟିନିପାତ—ପୁ. ବି. ଦୃଷ୍ଟିପାତ ।

ଦୃଷ୍ଟିପ—ପୁଂ.ବି. (ଦୃଷ୍ଟି+ପା+ଅ) ଦେବଗଣବିଶେଷ ।

ଦୃଷ୍ଟିପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦୃଷ୍ଟି-କରିବା ଦେଖ ।

ଦୃଷ୍ଟିପଥ—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍ତ) ଚକ୍ଷୁଃପଥ, ଦର୍ଶନପଥ, ଆପଣାର ଦୃଷ୍ଟି ଯେଉଁ-ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚେ ।

ଦୃଷ୍ଟିପାତ—ପୁଂ. ବି. (ଦୃଷ୍ଟି+ପାତ) ୬ତତ୍ତ; ଦେଖିବା, ଆଖିପକାଇବା, ଗୃହାଣୀ । [ହେବା ।

ଦୃଷ୍ଟିପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର

ଦୃଷ୍ଟିପଥାରୁଢ଼—ବଂ. (୬, ୭ତତ୍ତ) ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ଦେଖ ।

ଦୃଷ୍ଟିପୂତ—ବଂ. (ଦୃଷ୍ଟି+ପୂତ) ୩ତତ୍ତ; ନିଜେ ଦେଖିବା ଦ୍ୱାରା ଜ୍ଞାତ, ଦେଖିବାକୁ ପବିତ୍ର ।

ଦୃଷ୍ଟିଫଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୃଷ୍ଟି+ଫଳ) ୬ତତ୍ତ)ଜ୍ୟୋତିଷମତେ ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ପରସ୍ପର ଦୃଷ୍ଟିଦ୍ୱାରା ଯେ ଶୁଭାଶୁଭ ଫଳ ହୁଏ ।

ଦୃଷ୍ଟିବନ୍ଧ—ବି. (ଦୃଷ୍ଟି+ବନ୍ଧ) ୬ତତ୍ତ; ଯେଉଁ ଐନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ କ୍ରିୟାଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବା ଜୀବର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଭ୍ରମ ଘଟେ, ଚକ୍ଷୁବନ୍ଧ, ହସ୍ତଲାଘବ ।

ଦୃଷ୍ଟିବନ୍ଧୁ—ପୁଂ. ବି. (ଦୃଷ୍ଟି+ବନ୍ଧୁ) (ବ.ଶ୍ରୀ--୬ତତ୍ତ) ଖଦ୍ୟୋତ, ଜୁଗୁ-ଜଳିଆ ପୋକ ।

ଦୃଷ୍ଟିବାଦ—ପୁଂ. ବି. ଜୈନମାନଙ୍କର ପଞ୍ଚାତ୍ମକ ବାଦ ସମ୍ବଳିତ ଅଙ୍ଗବିଶେଷ, ଦୃଷ୍ଟାର୍ଥବାଦ ଦେଖ ।

ଦୃଷ୍ଟିବିକ୍ଷେପ—ପୁଂ. ବି. (ଦୃଷ୍ଟି+

ବିଷେଷ) ଭ୍ରମ; ବାଙ୍କଗ୍ରୀବାଣି,ନେତ୍ର-ଭଙ୍ଗୀ, କଟାକ୍ଷପାତ, ଦର୍ଶନାନ୍ତରଘ୍ନ. ଏଣେତେଣେ ଆଖିବୁଲାଇବା, ଆଖି ପକାଇବା। [ଭେଦ ।

ଦୃଷ୍ଟିବିଭ୍ରମ—ପୁଂ. ବି. ନେତ୍ରବଳାସ

ଦୃଷ୍ଟିବିଜ୍ଞାନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଭାଷିକଶବ୍ଦ) (ଦୃଷ୍ଟି+ବିଜ୍ଞାନ. ମଧ୍ୟ—କ.ଧା) ଆଲୋକଶାସ୍ତ୍ର, ଆଲୋକ ଓ ଦର୍ଶନ ବିଷୟକ ବିଦ୍ୟା ।

ଦୃଷ୍ଟିବିଷ—ପୁଂ. ବି. (ଦୃଷ୍ଟି + ବିଷ) ବ.ସ୍ତ୍ରୀ;ସର୍ପ ବିଶେଷ,(ବିଂ)ବିଷଦର୍ଶନ ।

ଦୃଷ୍ଟିମନ୍ତ—ତ୍ରି.ବିଂ. ଦୃଷ୍ଟିଯୁକ୍ତ, ଦର୍ଶନ-ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦୃଷ୍ଟିରେ ଆସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଆଖିଆଗରେ ପଡ଼ିଯିବା, ଦେଖାଯିବା,ନଜର ଚଢ଼ାବଧାନରେ ରହିବା, ଜ୍ଞାନଗୋଚର ହେବା ।

ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖିବା—ଗ୍ରା.ବି.ନଜର ରଖିବା, ଚଢ଼ାବ ବା ଯତ୍ନନେବା,ସାବଧାନହେବା ।

ଦୃଷ୍ଟିରୋଧ—ବି. (ଦୃଷ୍ଟି + ରୋଧ) ଭ୍ରମ;ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତିରେ ବାଧା,ବ୍ୟବଧାନ, ପରଦା ।

ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି—ବି. ଦୃକ୍‌ଶକ୍ତି ଦେଖ ।

ଦୃଷ୍ଟିସ୍ଥାନ—କ୍ଲୀ.ବି.ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଅବ-ଲୋକନ ସ୍ଥାନ ।

ଦୃଷ୍ଟେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ବିଂ.(ବଙ୍ଗଳାରୁ ଅନୁ-କୃତ) ଦୃଷ୍ଟିଦେଇ, ଏହି ଘଟଣାରେ (ଅମୁକ) ଯୋଗୁଁ, କାରଣରୁ ।

ଦୃଷ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଦୂଷ୍ୟା, ହସ୍ତୀର ଗାହା-ବରଣ ।

ଦେ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦେବ) ବଙ୍ଗୀୟ ଶୂଦ୍ରମାନଙ୍କର ଉପାଧି ବିଶେଷ, (କ୍ରି) (ଦାଧାତୁ, ୨ୟପୁରୁଷ ବଚନେ) ଦଅ (ବଙ୍ଗ.ପ୍ର. କ) ଦେହ ।

ଦେଅ—ଗ୍ରା. (ପ୍ରାଚୀନ) କ୍ରି. (ଦାଧାତୁ ୨ୟପୁରୁଷ ଏକବଚନ) ଦଅ ଦେଖ ।

ଦେଅସି—ଗ୍ରା. (ପ୍ରାଚୀନ) କ୍ରି. (ଦାଧାତୁ ଦ୍ୱିତୀୟପୁରୁଷ ଏକବଚନେ)ଦଅ ଦେଖ ।

ଦେଆ--(ବଙ୍ଗ.ଗ୍ରା.କ)ଦେବତା;ଆକାଶ, ମେଘ ।

ଦେଆନତ୍ତ—ସଂ.ନିଷ୍ଠା,ସାଧୁତା,ନମ୍ରତା ।

ଦେଆନ୍‌ଦାର୍—ସା.ଧାର୍ମିକ,ନ୍ୟାୟପର ।

ଦେଆଲ୍—ସା. ଗ୍ରା. ପ୍ରାଚୀର ।

ଦେଆଲତା—(ବଙ୍ଗ) ଅଲକ୍ତକବିଶେଷ, ସିନ୍ଦୂର ।

ଦେଇ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଦ୍ୱାରା) ଦ୍ୱାରା, (ଅମୁକସ୍ଥାନ) ବାଟେ ।

ଦେଇଆସିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ପଦା-ର୍ଥକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ନେଇ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦେଇ ସେଠାରୁ ଫେରିଆସିବା

ଦେଇଜ(ଜ)—ପ୍ରା. ବି. ଜ୍ଞାତି, ଦାୟାଦ, ଭାସ୍ତା ।

ଦେଇଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କୌଣସିପଦାର୍ଥ ଚିରସ୍ଥାୟୀରୁପେଦେବା

ନେଇପିଣ୍ଡୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦେବ+ ପୀଠ) ଦେହେରପିଣ୍ଡ, ଶୂଦ୍ରମାନଙ୍କର ଇଣାଣସ୍ତୂପ, ଶୂଦ୍ରମାନଙ୍କର ପାକ-ଶାଳାରେ ଏଣାନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମହା-ପ୍ରସାଦ ପୋତାଯାଇ ତହିଁ ଉପରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିବା ମାଟିର ସ୍ତୂପ ।

ଦେଇ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ଦେବୀ) କ୍ଷତ୍ରିୟ ଓ କରଣ ଘରର ସଧବା ସ୍ତ୍ରୀ ଓ କନ୍ୟାମାନଙ୍କର ନାମପରେ ଯୁକ୍ତ ଉପାଧି, କନ୍ୟା, ମହାଦେଇ, ରାଣୀ, ଜେମାଦେଇ, ରାଜକନ୍ୟା,ଭଉଣୀ ।

ଦେଉ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦେବ)ରାଜପୁତ୍ର, ଯୁବରାଜ, (ଅବ୍ୟ) ରାଜା ଓ ରାଜପୁତ୍ର-ମାନଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ ।

ଦେଉଆନ(ଇତ୍ୟାଦି)--ଦେବାନଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ଦେଉଆନୀ(ଇତ୍ୟାଦି)--ଦେବାନୀ ଇତ୍ୟାଦି

ଦେଉଆଲ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେଉଁଆଲ୍ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଦେଉଆଲ—ଦେଉଁଆଲ ଦେଖ ।

ଦେଉଟି(ଟୀ)—(ଗ୍ରା.ବଙ୍ଗ) ବି. ଦୀପ, ଆଲୋକ, ପ୍ରଦୀପ ।

ଦେଉଠାଣ—ଗ୍ରା.ବି.(ଦେବ+ଉତ୍ଥାପନ) ଉତ୍ଥାନ ଏକାଦଶୀ ଦେଖ, ଉତ୍ଥାପନ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ । [ରକ୍ଷକ ।

ଦେଉଡ଼ୀବାଲ୍—ସା.ଦ୍ୱାରପାଳ, ଦ୍ୱାର-

ଦେଉଡ଼ୀବାଡ଼ିଦେଉଡ଼ୀ--ସାରଜିଲ୍ଲା-ନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ନଗର ।

ଦେଉଣିଆ—(ପ୍ରା.ସଂ ହିନ୍ଦୁଭୂମ)ବ.ଗୁଣିଆଁ ।

ଦେଉସ୍ତ—ଗ୍ର. ବି. ଦେହସ୍ତ ଦେଖ ।

ଦେଉଲ୍—ଗ୍ରା. (ବସ୍ତର)ବ.ଦେବାଳୟ, ମନ୍ଦିର ।

ଦେଉଳ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦେବାଳୟ) ଦେବମନ୍ଦିର,-ଦେବାଳୟ ।

ଦେଉଳକରଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଦେଉଳର କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ହିସାବପତ୍ର ରୁଝିବା କର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ

ଦେଉଳଗାଁଓରଜା—ବେରାରବୁଲ୍‌ଦାନା ଜିଲ୍ଲାର ଅଧୀନ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଦେଉଳଘାଟ--ବେରାର ବୁଲଦାନା ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଦେଉଳଝରି—ପ୍ରା. (ଗଡ଼ଜାତ)ବ (ନାମ) ଆଠମଲ୍ଲିକ ରାଜଧାନୀର ପଶ୍ଚିମକୁ ୨।୩ ମାଇଲ ଦୂରରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଉଷ୍ଣ-ପ୍ରସ୍ରବଣ ।

ଦେଉଳବାଛ(ସ)ଦ—ଗ୍ରା.ବି. ଅପରାଧରୁ ଦେବଦର୍ଶନାଦି ପାଇଁ ଦେଉଳକୁ ଯିବା ଅଟକ ।

ଦେଉଳଶୋଧ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦେବକୁଳ +ଶୋଧନ) ରାଣୀପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ଦେବ-ଦର୍ଶନ ବା ଠାକୁରଙ୍କ ମାନ ଉପଲକ୍ଷେ ଭେଡ଼ାଭିତରୁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବାହାର କରିଦେବା ।

ଦେଉଳିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦେବାଳୟ) ଦେଉଳପରି ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ, ଉଚ୍ଚ ଓ ଗୋଜିଆ, ଦେଉଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଦେବ-ସେବାକରୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି), ଦେଣଦାର, ଦେବାଳିଆ, ଋଣ ଶୁଝିବାକୁ ଅକ୍ଷମ, ଦେଉଳରେ ବାସକରୁଥିବା,(ଶି)ଦେବା-ଳୟ ସେବକ.ପଣ୍ଡା,ଏକଜାତୀୟ ନିକୃଷ୍ଟ କ୍ରିଶ, (ପ୍ରା.ବାଲେ.ବ) ଗ୍ରେଟମାଠିଆ ।

ଦେଉଳିଆଗଦା—ପ୍ରା. (ଯାଜପୁର) ବ. ଦେଉଳ ଆକାରର ଗଦା, (ବିପରୀତ) ଚଢ଼େଇଗଦା ।

ଦେଉଳିଆପାରୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ପାରୁ ଦେଉଳ ଖୋପରେ ବାସ କରେ ।

ଦେଉଳିଆଣିଟୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ନାଗଫେଣିଆ ଶିଟୁଗଛ ।

ଦେଏଣ(ଇତ୍ୟାଦି)— ଦେଣ୍ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ଦେଏଣା(ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେଣାଇତ୍ୟାଦି

ଦେଏଣି—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବଂ. ଦେଣି ଦେଖ

ଦେଏଦେଉଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. ବଂ. (ସଂ—ଦାଧାତୁ) ପୁଣ୍ୟପଙ୍କରେ ଗରିବଲୋକ-ମାନଙ୍କୁ ଦେବା ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥାଦି, ଟଇ-ଗ୍ରନ୍ଥିଆ ।

ଦେଏଧାନ—ଗ୍ରା. ବି. ଦେଧାନ ଦେଖ ।

ଦେଓ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦେବ) କ୍ଷତ୍ରିୟ ଓ ରାଜାମାନଙ୍କର ଉପାଧିବିଶେଷ ।

ଦେଓଗଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଓଡ଼ିଶା ବାମଣ୍ଡା ରାଜ୍ୟର ନଜଦୁର୍ଗ ।

ଦେଓୟା—ବଙ୍ଗ. ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦାନକରିବା, ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା, ପଠାଇବା, ନ୍ୟସ୍ତ କରିବା, ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବା, ବୋଲିବା, ଯୋଗାଇବା, ମଞ୍ଜୁରକରିବା, କ୍ଷମତା ପ୍ରଦର୍ଶନକରିବା, ପ୍ରୟୋଗ କରିବା, ଅନୁଷ୍ଠାନ,ସମ୍ପାଦନ ବା ଶେଷ କରିବା, ସ୍ଥାପନ କରିବା, ନିଯୁକ୍ତ କରିବା,ପ୍ରବିଷ୍ଟ କରିବା, ଲଗ୍ନ ବା ବଦ୍ଧକରିବା, ସ୍ପର୍ଶ-କରିବା, ନିକ୍ଷେପ ବା ବିସର୍ଜ୍ଜନ କରିବା, (ବି) ଦାନ, (ବଂ) ଦତ୍ତ ।

ଦେଓୟାନ—ଯା.ବି. ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ବା କାର୍ଯ୍ୟ-ବାର ସଂଜ୍ଞାନ୍ତ ପ୍ରଧାନ କର୍ମଚାରୀ, ରାଜସଭା ।

ଦେଓୟାନ(ନୀ)—ଯା.ବି. ଦେଓୟାନର ପଦ, କର୍ମ୍ମ, କ୍ଷମତା ବା ଅଧିକାର ।

ଦେଓୟାନୀଅଦାଲତ-ବିଚାରାଳୟବିଶେଷ ।

ଦେଓୟାଲ(ବଙ୍ଗ)—ଗ୍ରା.ପ୍ରାଚୀର,ଭିତ୍ତି ।

ଦେଓୟାଳୀ(ଳି)—ଗ୍ରା.. ବି. ଦୀପାଳୀ, ଦୀପାନ୍ୱିତାକୃତ୍ୟ, ଦୀପଦାନ ଉତ୍ସବ ।

ଦେଓର—ଗ୍ରା.(ବଙ୍ଗ) ଦେବର, ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଅନୁଜ ।

ଦେଓରାଲୀ—ଗୋଟିଏ ଆଧୁନିକ ବଙ୍ଗଳା ରାଗ ।

ଦେଓଲୀ--ରାଜପୁତାନାନ୍ତର୍ଗତ ଆଜମୀର, ଜୟପୁର ଓ ମାରବାରର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ସେନାନିବାସ ।

ଦେଓଲୀ—ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ବରଦାଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଦେଓବିହାଗ—ଦେବବିହାଗ ଦେଖ ।

ଦେଓଶାକ—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବଙ୍ଗଳା ରାଗବିଶେଷ

ଦେଓଟୋ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଦାଁତାଳ, ଦନ୍ତୁର ।

ଦେକ, ଦେକସେକ, ଦେକଦାର—ଯା. ବିରକ୍ତ, ଉତ୍ତ୍ୟକ୍ତ । [ଶିଲାଇ ।

ଦେକାଠି—ଗ୍ରା. ବି. ଦୀପଶଳାକା, ଦିୟା-

ଦେଖ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.(ଅନାଦରାର୍ଥକ) ସାବ-ଧାନ, ହୁସିଆର୍, ବିଚାରକର, (ଗ୍ରା.କ୍ରି) ଚାହାଁ ।

ଦେଖ୍ତଦେଖି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଦେଖିବା-ଦେଖି ଦେଖ ।

ଦେଖ୍ବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ମ)କ୍ରି.ଦେଖିବା ।

ଦେଖ—ଅବ୍ୟ. ମନୋଯୋଗ ଆକର୍ଷଣ ପାଇଁ ସମ୍ବୋଧନ ।

ଦେଖଣା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୃଶ୍‌ଧାତୁ,ପ୍ରା.-ଦେଖ୍‌ଧାତୁ) ଦେଖିବା, ଦୃଷ୍ଟିକରିବା ।

ଦେଖଣାହାରି—ଗ୍ରା. ବି. ଦର୍ଶକ,ଯାହାକି ଦେଖିବା ଲୋକ ।

ଦେଖନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. ଜ୍ଞାତସାର,ଅବଗତ, ଦୃଷ୍ଟି, ଜୀବନକାଳ, ଅମଳ ।

ଦେଖା—ଗ୍ରା.ବଂ. ଦୃଷ୍ଟି, (ଗ୍ରା.ବି)ଦର୍ଶନ, ସାକ୍ଷାତ୍କାର, ମୂଲ୍ୟକାତ୍, ଭେଟ,(କ୍ରି) ଅବଲୋକନ କରିବା, ଦର୍ଶନ କରିବା, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିବା, ଚିକିତ୍ସାଦି କରିବା, ଖୋଜିବାହାରିକରିବା,ସାବଧାନହେବା ।

ଦେଖା(ଖୋଇ କହିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ଉପମା ଦ୍ୱାରା ବୁଝାଇବା, ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବା ପରୋ-କ୍ଷଭାବରେ କହିବା, ସୂଚନା ଦେବା ।

ଦେଖା(ଖୋ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଦୃଶ୍‌ ଧାତୁ, ଦେଖିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ) ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦେଖିବାର ସୁବିଧା-କରାଇବା,ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା, ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେବା, ଅନୁଭୂତ ହେବା, ପ୍ରକଟିତ କରିବା, ଇଙ୍ଗିତ କରିବା, ଦେଖାଇ ଶିଖାଇ କହିବା, ବାଟ ଦେଖାଇବା, ଅନ୍ୟର ସମ୍ମୁଖରେ ଉପ-ସ୍ଥାପିତ କରିବା ।

ଦେଖାଇଶିଖାଇକହିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଅନ୍ୟର କଥା କହିବା ।

ଦେଖା(ଖୋ)ଇହେବା— ଗ୍ରା.କ୍ରି. ନିଜର-ବାହାଦୂର, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ପରାକ୍ରମ, ବିଭବଆଦି ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେପରି ଦେଖିବେ ସେହିପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ।

ଦେଖାକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ସାକ୍ଷାତ୍କରିବା ।

ଦେଖାଗୃହାଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଦେଖା ଦର୍ଶନ ଦେଖ, ଚିତ୍ତିନେବା,ପରିଦର୍ଶନ କରିବା, ପରୀକ୍ଷା କରିବା, ସମ୍ପତ୍ତିଆଦିର ତଦନ୍ତ କରିବା ।

ଦେଖାଦର୍ଶନ—ଗ୍ରା. ବି. ଦର୍ଶନ, ଦେଖା ମିଳିବା, ସାକ୍ଷାତ୍କାର ।

ଦେଖାଦେଖି—ଗ୍ରା. ବି. (ସହଚର ଶବ୍ଦ) ପରସ୍ପର ସାକ୍ଷାତ୍, ମିଳନ, ବଳ କଷା-କଷି, ପରୀକ୍ଷା କରିବା, (ବଂ) ପରସ୍ପର ମିଳିତ ହୋଇଥିବା, (କ୍ରି.ବଂ) କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅନୁକରଣ କରିବା ।

ଦେଖାଦେବା---ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଆପଣାର ଦର୍ଶନ ଦେବା ।

ଦେଖାପଡ଼ିବା--ଗ୍ରା.ବଂ.ହାବୁଡ଼େ ପଡ଼ିବା, ହାବୁଡ଼ିଯିବା, ଦେଖାଯିବା ଦେଖ ।

ଦେଖାପାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦର୍ଶନ ଲାଭ-କରିବା ।

ଦେଖାମଣା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦର୍ଶନ+ମନନ) କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ତମରୂପେ ଦେଖି ଅନ୍ୟଠାରୁ ବୁଝିନେବା, ଦେଖାମଣା-ସଜ୍ଞା ଦେଖ ।

ଦେଖାମଣାସଜ୍ଞା—ଗ୍ରା.ବି.ପ୍ରଜା ଚାଷ କରି-ଥିବା ଫସଲର ଭାଗ ।

ଦେଖାମିଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦର୍ଶନ ଲାଭ ହେବା, ଭେଟ ପଡ଼ିବା, (ବି)ସାକ୍ଷାତ-କାର ।

ଦେଖାଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର

ହେବା, ପ୍ରମାଣିତ ହେବା ଜଣାପଡ଼ିବା

ଦେଖାଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଦେଖିବା ଲୋକ, ବିଚାରକରିବା ଲୋକ, ଦେଖାଇବା ଲୋକ ।

ଦେଖାଶିଖା—ଗ୍ରା. ବି. (ସହଚର ଶବ୍ଦ) ଅନ୍ୟର ଅନୁକରଣକାରୀ ।

ଦେଖାଶୁଣା—ଗ୍ରା. ବି. (ସହଚର ଶବ୍ଦ) ଦେଖିବା ଓ ଶୁଣିବା, ତତ୍ତ୍ୱନେବା, ଚିହ୍ନାପରିଚୟ,ସେବା ଶୁଶ୍ରୂଷା କରିବା, (ବି) ସୁପରିଚିତ । [ଦେଖ ।

ଦେଖାସାକ୍ଷାତ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଦେଖାଦର୍ଶନ

ଦେଖାସୁନ୍ଦର—ଗ୍ରା. ବି. ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର ଅଥଚ ନିର୍ଗୁଣ ବା ଦୁର୍ବଳ ।

ଦେଖାସୁନ୍ଦରକଖାରୁବଡ଼—ଗ୍ରା.ବି.ଦେଖିବାକୁ ଉତ୍ତଳ ଡାଉଲ ଅଥଚ ଅକର୍ମିକା ଲୋକ ।

ଦେଖାହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ସାକ୍ଷାତ କରିବା, ହାଲୁଡ଼େ ପଡ଼ିବା, ଦେଖା ମିଳିବା ।

ଦେଖି—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଦେଖିବାଦେଖି ଦେଖ, (ଗ୍ରା.ଅ.କ୍ରି)ଦର୍ଶନକରି, ଦର୍ଶନ ସାରି ।

ଦେଖିଗୁହିଁ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବି.ଅତି ସାବଧାନ ବା ସତର୍କତା ସହକାରେ, ଭାବିଚିନ୍ତି, ସୁବିବେଚନାପୂର୍ବକ ।

ଦେଖିନାଦେଖି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଦେଖିବାଦେଖି ଦେଖ ।

ଦେଖିଦାଖି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଉତ୍ତମ ରୂପେ ପରୀକ୍ଷା କର, ବୁଝିସୁଝି ।

ଦେଖିନେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପରୀକ୍ଷା କରିବା, ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା, ଶିକ୍ଷାଦେବା ।

ଦେଖିପାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ)ସ୍ନେହ ବା ଆଦର କରିବା, ଦେଖିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା, ଅନୁଭବ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବରୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ।

ଦେଖିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଦୃଶ୍‌ଧାତୁ, ପ୍ରା. ଦେଖ୍‌ଧାତୁ) ଦର୍ଶନ କରିବା, ସାକ୍ଷାତ କରିବା, ବିବେଚନା କରିବା, ବିଚାର କରିବା, ଚିନ୍ତା କରିବା, ବୋଧକରିବା, ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଦ୍ୱାରା ଜାଣିବା, ଉପଲବ୍ଧି କରିବା, ଅନୁଭବ କରିବା, ଜାଣିବା, ପରୀକ୍ଷା କରିବା, ପରିଦର୍ଶନ କରିବା, ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବା, ମନଃସଂଯୋଗ କରିବା, ସଂଶୋଧନ କରିବା, ହୁସିୟାର ହେବା, ସାବଧାନ ହେବା, ଯତ୍ନନେବା, ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରଣ କରିବା, ପାଲିବା, ଖୋଜଖବର ନେବା, ତତ୍ତ୍ୱନେବା, ପୂର୍ବରୁ ଜାଣିପାରିବା ବା ଅନୁମାନ କରିବା, ଜବାବକରିବା, ଶିକ୍ଷା ଦେବା, ପ୍ରମାଣ ବା ଶେଷ ଫଳ ଦ୍ୱାରା ଜାଣି ପାରିବା, ପଦ୍ମଛୁଇବା, ସେବା କରିବା, ଶୁଶ୍ରୂଷା କରିବା, କୃପାଦୃଷ୍ଟି କରିବା, ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବା, ମନୋଯୋଗ ଦେବା, ଚିକିତ୍ସା କରିବା, (ଦେଖାଯିବା-କର୍ମବାଚ୍ୟରୂପ, ଦେଖାଇବା-ଣିଜନ୍ତରୂପ) ।

ଦେଖିବାଦେଖି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଆଚ୍ଛା ! ବୁଝାଯିବ ! ଆଚ୍ଛା ! ଫଳରେ ବୁଝିବା ଭଲ, (ପ୍ରଶ୍ନାର୍ଥକ) କହିଲ ଭଲ ?

ଦେଖିବାରେ ଆସିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଦେଖିବାରକର୍ମବାଚ୍ୟ)ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେବା, ଜଣାଯିବା, ଅନୁଭୂତ ହେବା ।

ଦେଖିଲାକାମକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ବିଶିଷ୍ଟ ବାକ୍ୟ, ଧମକାଇବା ଅର୍ଥରେ ପ୍ରୟୋଗ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପ୍ରହାର କରିବା, ଦଣ୍ଡଦେବା, ଯାହା ମନକୁ ଆସିବ ତାହା କରିବା ।

ଦେଖିଲାନାହିଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଅଦୃଷ୍ଟପୂର୍ବ ।

ଦେଖିଶୁଣି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. କ୍ରି. (ସହଚର ଶବ୍ଦ) ଆଖିରେ ଦେଖି ଓ କାନରେ ଶୁଣି, ଉତ୍ତମ ରୂପେ ଅନୁଭବ ଦ୍ୱାରା ଉପଲବ୍ଧି କର ।

ଦେଖୁଣି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ ଦର୍ଶନ—ପ୍ରା. ଦେଖଣ) ଦର୍ଶନ, ଦେଖିବା ।

ଦେଖୁଣିଆ(ଆଁ)—ଗ୍ରା.ବି.ଦେଖିବାବ୍ୟକ୍ତି, ରାଜାଙ୍କ ଖାଦ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିଦ୍ୱାରା ପରୀକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିଯୁକ୍ତ ଭୃତ୍ୟ ।

ଦେଖୁଦେଖୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଗୁହିଁ ଗୁହିଁ, ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍, ଅନତିବିଳମ୍ବରେ, ଅତି ଅଳ୍ପ ସମୟରେ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସାକ୍ଷାତରେ ବା ଦୃଷ୍ଟିଉପରେ ।

ଦେଗ୍ଧି ହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦୋଗଧି ହେବା ଦେଖ ।

ଦୈଠା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. (ଶୂଦ୍ରଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା, ସଂ-ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଓ ପିତୃବ୍ୟ) ଜ୍ୟେଷ୍ଠପିତୃବ୍ୟ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେଠେଇ ।

ଦେଠେଇଶାଶୁ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ସଂ-ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଓ ଶ୍ୱଶ୍ରୂ) ନିଜର ସ୍ୱାମୀ ବା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦେଠେଇ ।

ଦେଢ଼ଶାଶୁ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ଜ୍ୟେଷ୍ଠ-ଶ୍ୱଶ୍ରୂ) ପତ୍ନୀଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠା ଭଗିନୀ ।

ଦେଢ଼ଶ୍ୱର—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. (ସଂ-ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଓ ଶ୍ୱଶୁର) ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭ୍ରାତା ।

ଦେଢ଼ୁଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. (ସଂ-ଜ୍ୟେଷ୍ଠ-ଭ୍ରାତ) ପିତାଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭ୍ରାତା,ଦଦେଇ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେଠେଇ ।

ଦେଢ଼ୁଆପୁଅଭାଇ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି. ଜ୍ୟେଷ୍ଠ-ଭ୍ରାତ ବା ଦଦେଇଙ୍କ ପୁଅ ।

ଦେଢ଼ୁଆଶ୍ୱର—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି.(ସଂ-ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଓ ଶ୍ୱଶୁର) ଶଶୁରଙ୍କ ବଡ଼ ଭାଇ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେଠେଇ ଶଶୁ ।

ଦେଢ଼—ଗ୍ରା. ବି. ବଂ. (ସଂ-ଅର୍ଦ୍ଧ,ପାର୍ଦ୍ଧ) ଏକ ଏବଂ ଅଧେ ।

ଦେଢ଼ଗୋଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯାହାର ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ ଛୋଟ, ଅଥରପା, ଅସ୍ଥିର ପାଦ ।

ଦେଢ଼ଶୁରଭାଇବୋହୁଗଛ-ପ୍ରା.(ଗଡ଼ଜାତ) ବି. ଲାଜକୁଳୀ ଲତା ।

ଦେଢ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଦେଢ଼ି ଦେଖ, (ବଂ) ଦେଢ଼ଗୁଣ ପରିମିତ, ସାର୍ଦ୍ଧପରିମିତ, ଦେଢ଼ଗୁଣରେ ହିସାବ କରାଯିବା ।

ଦେଢ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଦେଢ଼ଗୁଣ, ବାର୍ଷିକ ମୂଳଧନର ଅଧେ ସୁଦ ମିଳିବା ଧାନ ବା ଟଙ୍କାର ଋଣ,ଧେଡ଼, କର୍ଣ୍ଣାଳଙ୍କାର-ବିଶେଷ, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବି) ବଇଣ.ଋଦର, ମଠ ।

ଦେଢ଼ିଅଢ଼ାଇ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଅସମାନ,ଯାହା ଏକପାଖକୁ ଆଉକ ଥାଏ, (ବି)ଅସମାନ ପାଦକ୍ଷେପ ବିଶିଷ୍ଟ ଏକପ୍ରକାର ନୃତ୍ୟ,

ଅବ୍ୟ,(ସବାଣ୍ଡ ଗଉଡ଼ଙ୍କ ଡାକ) ଅସମ-ତଳ ଓ ଢାଲୁରସ୍ତା ଓ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ-ସୂଚକ ।

ଦଢ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ ଓ ଅବ୍ୟ.ଦେଢ଼ିଅଢ଼ାଇ ଦେଖ, (ପ୍ରା. ଗଡ଼ଜାତ. ବି) "ଶାଆଳ ନାମକ"ଗୋରୁଙ୍କର ଏକପ୍ରକାର ରୋଗ

ଦେଢ଼ିଧାନ—ଗ୍ରା. ବି. ଦେଢ଼ିସୁଦରେ କରଜ ଦିଆଯିବା ଧାନ ।

ଦେଢ଼ିକଗାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅର୍ଦ୍ଧେକ ସୁଧରେ କରଜ ଦେବା ।

ଦେଢ଼ିଲଗିବା—ଗ୍ରା. ବି. ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୁଦରେ ଧାନ କରଜ ଦିଆଯିବା । [ସୁଦ ।

ଦେଢ଼ିସୁଧ—ଗ୍ରା. ବି. ମୂଳଧନର ଅଧେ

ଦେଢ଼େଇଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆଡ଼ହୋଇ କଡ଼େ କଡ଼େ ଯିବା, ଡ଼େଲ୍‌କିଯିବା, ଅସମତଳ ହେବା ।

ଦେଣ୍—ଗ୍ରା.ବି. (କଟିଣ:--ସଂ-ଦାଧାତୁ, ଦାନ, ଣ୍ୟ) ଋଣ,ଦେବା,ଦେୟଧନ, ପ୍ରଦତ୍ତ ବସ୍ତୁ, (ବିଂ) ଦେୟ ।

ଦେଣ୍‌ଦାର୍—ଗ୍ରା. ବିଂ. କଟିଣ, (ସଂ-ଦାନ+ପଂ.-ଦାର୍) ଋଣଗ୍ରସ୍ତ (ବି) ଖାତକ, ଅଧମର୍ଣ୍ଣ,ଯାହାଉପରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଡ଼ିଗ୍ରୀ ପାଇଥାଏ ।

ଦେଣ୍‌ଦାରି—ଗ୍ରା. ବି. (କଟିଣ) ସଂ—ଦାନ,ସଂ-ଦାରି) ଋଣଗ୍ରସ୍ତ ଅବସ୍ଥା ।

ଦେଣ୍‌ନେଣ୍—ଗ୍ରା. ବି. କଟିଣ, (ବିପ-ରୀତାର୍ଥେ ସହଚର ଶବ୍ଦ, (ସଂ-ଦାଧାତୁ ଓ ନିଧାତୁ) ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ, ଦେବା-ନେବା, କାରବାର, ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ମାନ-ଙ୍କର ବିନିମୟ, ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଖାତକ ମହାଜନ ସମ୍ବନ୍ଧ, ମହାଜନୀ କାରବାର ।

ଦେଣାଇତ୍ୟାଦି—ଗ୍ରା. ବି. ବିଂ. ଦେଣ୍ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଦେଣାକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଋଣକରିବା ।

ଦେଣାପାଉଣା—ଗ୍ରା. ବି. (ସହଚର ଶବ୍ଦ, ସଂ-ଦେୟ ଓ ପ୍ରାପ୍ୟ) ଦେୟ ଓ ପ୍ରାପ୍ୟ ଅର୍ଥ, ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହିସାବ ନିକାଶି ।

ଦେଣାରେବୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କରଜରେ ଡୁବିରହିବା, ଅତ୍ୟଧିକ କରଜୀ ହେବା ।

ଦେଣି—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦେୟ,ଦାନୀୟ) ଦେୟ,ଅବଶ୍ୟ ଦେୟ,(ବି)ଦେୟ ଅର୍ଥ (ପ୍ରା. ବାଲେ-କଟିଣିଆ), ଦେଣଦାର ଖାତକ, ଯେଉଁ ଖାତକ ଉପରେ ଡ଼ିଗ୍ରୀ ହୋଇଥାଏ ।

ଦେଣଦାନୀ—ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବିଂ.ଦାନଶୀଳ, (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଅତିକୃପଣ ।

ଦେଦାର—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ଦଲଦଗ୍ରୀୟ) ବେଳାୟ, ଅତ୍ୟଧିକ, ଖୁବ୍, ପ୍ରଚୁର, ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ, ଯଥେଷ୍ଟ, ଅଶେଷ, ଅସଂଖ୍ୟ, (ହିନ୍ଦୀ-ବି) ଦେବଦାରୁ ବୃକ୍ଷ ।

ଦେଦୀପ୍ୟମାନ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଦୀପ୍+ଯଙ୍ଗ-ଦେଦୀପ୍ୟ+କ. (ଶାନ) ମାନ) ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୀପ୍ତି ବିଶିଷ୍ଟ, ଚକଚକିଆ, ଶୋଭମାନ ।

ଦେଦେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଅନାଦରାର୍ଥକ) ଦିଅ ଦିଅ ।

ଦେଧାନ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦେବଧାନ୍ୟ) ଅବ୍ୟ. ଧାନପରି ଶସ୍ୟବିଶେଷ,ଦୁଆରା, ଯବନାଳ, ଯୁଆରା, ଭୁଟ୍ଟା ।

ଦେନ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଦେଣ୍ ଦେଖ ।

ଦେନ୍‌ଦାର—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଦେଣା-ଦାର ।

ଦେନ୍‌ଦାରି—ଗ୍ରା. ଋଣଗ୍ରସ୍ତ ।

ଦେନ୍‌ମେହ(ହେ)ର—ବି.(ସଂ—ଦେନ୍ ମୋହର) ବିବାହକାଳେ ମୁସଲମାନ ସମାଜରେ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଭବିଷ୍ୟତ୍ ଭରଣପୋଷଣ ନିମନ୍ତେ ଦେବା ଯୌତୁକ ।

ଦେନ୍‌ଲେନ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଦେଣ ନେଣ ଦେଖ ।

ଦେନେଓ୍ୱାଲା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ପୁଂ. ବିଂ. ଦାତା, ଅକୃପଣ ।

ଦେପଦ—ଗ୍ରା. ବି. (ଦିଅ ଏହିପଦ) ଦାନକରିବା ନିମନ୍ତେ ପରକୁ ଉପଦେଶ

ଦେପା—(ପ୍ରା. ପୁରୀ) ବି. ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଦେବୀପାଦହରା ପୁଷ୍କରିଣୀର ଦକ୍ଷିଣ ନାମ ।

ଦେପୂଜା —(ପ୍ରା. ସମ୍ବ) ବି. ଗ୍ରାମଦେବୀ-ଙ୍କର ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ସବରେ ଯାଚିଥିବା ବୋଦାଦି ବଲିଦେବା ।

ଦେବଫଳ—ଗ୍ରା. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଦେବ—ପୁଂ.ବି.(ଦିବ୍+କ.ଅ) (ଫ୍ରେଞ୍ଚ—ଡେଇଟ୍ଟ,ପ୍ରୁସିୟ--ଡେଇଟ୍ଟାଇ,ସ୍ପେନୀୟ—ଡେଇଡାଡ଼, ଇଟାଲୀୟ—ଡେଇଟା, ଲାଟିନ୍—ଡେଇଟାସ୍,ଜର୍ମାନ୍—ଡେଇ-ଡେଡ଼,ଲିଥୁଆନୀୟ—ଦେବସ୍,ଇଂରାଜି—ଡେଇଟୀ,ଫା--ଦାବର୍-ଈଶ୍ୱର)ଈଶ୍ୱର, ଦେବତା,ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ,ବ୍ରାହ୍ମଣ,ଦେବଶର୍ମା ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କର ଉପାଧି, ରାଜା, ଦେଓ, ରାଜାଙ୍କ ଉପାଧି,ପ୍ରଭୁ, ସ୍ୱାମୀ,ଦେବତାଙ୍କ ପରି ପୂଜ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି,ଗୁରୁଜନ,ଦୀପ୍ତି,ସାରଦ, ପାରା, ଦେବର, ଦିଅର, ପର୍ଜ୍ଜନ୍ୟ, ଦେବ, ମେଘ, (ବିଂ) ପ୍ରଧାନ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ପୂଜ୍ୟ,ବିଜିଗୀଷୁ,ସ୍ୱାମୀ ବା ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାରକାରୀ, ପ୍ରଧାନବ୍ୟକ୍ତି, ଶ୍ରେଷ୍ଠ-ବ୍ୟକ୍ତି,(ଦିବ + ଣ.ଅ) ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୱ,(ଦିବ୍+ ଘ.ଅ) ଜୀଡ଼ା, ବିହାର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେବୀ ।

ଦେବଅଂଶୀ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ.(ସଂ-ଦେବ+ଅଂଶ) ଦେବତାଙ୍କ କଳା ଗ୍ରହଣ କରି ଜାତ (ବ୍ୟକ୍ତି),ଦେବତାଙ୍କ ଅବତାର ଗ୍ରହଣକରିବା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଦେବଆଳ--ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦେବ+ଆଳୟ) ଦେବାଳୟ, ଦେଉଳ, ଭଜନାଳୟ ।

ଦେବଉଠାଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦେବ+ ଉତ୍ଥାପନ) ଉତ୍ଥାପନ ଏକାଦଶୀ ଦେଖ, ଉତ୍ଥାପନ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ଦେଖ,(ଗ୍ରା. ଉଠାଣ ଅନ୍ୟରୂପ) କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ମମାନ ।

ଦେବଋଣ--ବି.ମନୁଷ୍ୟସଂସାରରେ ଜନ୍ମ-ଗ୍ରହଣ କରିବା ଯୋଗୁଁ ତାହାର ଦେବ-ତାଙ୍କ ପ୍ରତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ମମାନ ।

ଦେବଋଷଭ—ପୁଂ. ବି. ଧର୍ମପତ୍ନୀ ଭାନୁ-ଗର୍ଭଜାତ ପୁତ୍ର ।

ଦେବଋଷି—ପୁଂ. ବି.ଦେବର୍ଷିନାରଦାଦି

ଦେବକ—ପୁଂ. ବି. (ଦିବ+କ. ଅକ) କୃଷ୍ଣଜନନୀ ଦେବକୀଙ୍କ ପିତା, ଦେବ,

ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର, ବି.(ଦେବ+କ) କ୍ରୀଡ଼କ, କ୍ରୀଡ଼ାକାରୀ ।

ଦେବକଣ୍ଠ—ଶ୍ରୀ. ବି. (ଦେବ+କଣ୍ଠ) ବ.ଗ୍ର; ଦେବବତ୍ ମଧୁର କଣ୍ଠସ୍ୱର-ଯୁକ୍ତ,(ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି.--ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଦେବତାଙ୍କ କଣ୍ଠ ବା କଣ୍ଠସ୍ୱର ।

ଦେବକନ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅପ୍ସରା, ଦେବୀ, (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଦେବତନୟା ।

ଦେବକର୍ଦ୍ଦମ--ପୁଂ.ବି.(ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)ଚନ୍ଦନ, ଅଗୁରୁ, କର୍ପୂର ଓ କୁଙ୍କୁମ ମିଶ୍ରିତସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଦେବକଲ୍ପ—ଶ୍ରୀ. ବି.(ଦେବ+କଲ୍ପ) ଦେବସଦୃଶ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେବକଲ୍ପା ।

ଦେବକାଞ୍ଚନ—ବି. (ମଧ୍ୟ. କ.ଧା) ଏକ-ପ୍ରକାର କଞ୍ଚନଫୁଲ ।

ଦେବକାର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଦେବ+କାର୍ଯ୍ୟ) ଷଷ୍ଠୀତତ୍; ଦେବତାଙ୍କ କୃତକର୍ମ, (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା; ଜପ, ଯଜ୍ଞ, ପୂଜା, ଉପସନାଦି କର୍ମ, ଦେବତାଙ୍କ ପ୍ରୀତି ନିମନ୍ତେ କୃତ-କର୍ମ ।

ଦେବକାତ୍ମଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦେବକ+ ଆତ୍ମଜା) ଦେବକୀ ।

ଦେବକାଷ୍ଠ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଏକପ୍ରକାର ଦେବଦାରୁ ଗଛ,(ପର୍ଯ୍ୟାୟ-ପୂତିକାଷ୍ଠ, ଭଦ୍ରକାଷ୍ଠ, ସୁକାଷ୍ଠକ, ଦ୍ୱିଦ୍ଧଦାରୁକ, କାଷ୍ଠଦାରୁ) ।

ଦେବକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସଂଗୀତଦାମୋଦର ମତରେ ମେଘରାଗର ଏକ ଭାର୍ଯ୍ୟା, ରାଗିଣୀ ବିଶେଷ । [କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦେବକଲ୍ପିତ—କ୍ଲୀ.ବି.ଦେବକୃତ ଅନିଷ୍ଟ

ଦେବକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଦେବକ + ଅ+ଈ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କଜନନୀ,ଦୈବକୀ,ଦେବକାତ୍ମଜା

ଦେବକୀନନ୍ଦନ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବକୀ+ ନନ୍ଦନ) ଷଷ୍ଠୀତତ୍; ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଦେବକୀନନ୍ଦନକବିରାଜ—ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବୈଷ୍ଣବ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଦେବକୀପୁତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଦେବକୀନନ୍ଦନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ଆଙ୍ଗିରସଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ କୃଷ୍ଣ ।

ଦେବକୀମାତୃ—ପୁଂ.ବି.ବାସୁଦେବ,ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ

ଦେବକୀୟ—ଶ୍ରୀ.ବି. (ଦେବକ+ଈୟ) ଦେବସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଦେବକୀର୍ତ୍ତି—ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ ସଂସ୍କୃତ ଜ୍ୟୋତିର୍ବିତ୍ ।

ଦେବକୁଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ.ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)ଦେବ-ଖାତ ଦେଖ ।

ଦେବକୁମାରରାଜ—ଜଣେ ପ୍ରଧାନ କମାଣ ଗ୍ରୁଳକ ।

ଦେବକୁରୁ—ପୁଂ. ବି. ସୁମେରୁ ଓ ନିଷ-ଧର ମଧ୍ୟସ୍ଥିତ ଜନପଦ ।

ଦେବକୁରୁମ୍ବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମହାଦ୍ରୋଣୀ ।

ଦେବକୁଳ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଦେବ+କୁଳ+ ମ.ଅ) ଷଷ୍ଠୀତତ୍; ଦେବକୁଳ, ବଂଶ, ସମୂହ, ଦେବଗଣ, ଦେବବଂଶ, ଦେବସମୂହ, ବିନାମୁଖ, ଅଲ୍ପମୁଖ ।

ଦେବକୁଲା—ପଞ୍ଚସଂଖ୍ୟୋକ୍ତ ପବିତ୍ରନଦୀ

ଦେବକୁଲ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଦେବ-ନଦୀ, ଗଙ୍ଗା, ମଶିଚିରଷି ଓ ପୃଶ୍ନିଙ୍କ କନ୍ୟା । [ଲବଙ୍ଗ ।

ଦେବକୁସୁମ—କ୍ଲୀ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)

ଦେବକୂଟ—କ୍ଲୀ.ବି.ଦେବମାତ୍ର ,ବଶିଷ୍ଠା-ଶ୍ରମ ସମୀପସ୍ଥ ତୀର୍ଥ ବିଶେଷ,କୁବେରଙ୍କ ପୁତ୍ରଭେଦ,ମେରୁର ପୂର୍ବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ।

ଦେବକେଶର—ବି.(ବ.ଗ୍ର)ସୁରପୁନ୍ନାଗ, ନାଗକେଶର ।

ଦେବକ୍ଷେତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଯଜ୍ଞ ।

ଦେବକ୍ଷେତ୍ର—କ୍ଲୀ,ବି.ଦେବତାମାନଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ର, ପୁଣ୍ୟସ୍ଥାନ, ସ୍ୱର୍ଗ ।

ଦେବତାଶ୍ରମ—ପୁଂ. ବି. ବଙ୍ଗାନକାସ୍ଥ ନାମକ ଗ୍ରନ୍ଥରଚୟିତା ।

ଦେବଖାତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଷଷ୍ଠୀତତ୍;ଅକୃତ୍ରିମ ଜଳାଶୟ,ହ୍ରଦ,ଦେବ-ସମୀପସ୍ଥ ଖାତ ।

ଦେବଖାତକ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି. (ଦେବଖାତ +କ) ଅକୃତ୍ରିମ ଜଳାଶୟ ଅକୃତ୍ରିମ କୁଣ୍ଡ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଆଖାତ, ଅଖାତ, ଦୈବନିର୍ମିତ), ଗୁହା ।

ଦେବଖାତଜଳ—କ୍ଲୀ.ବି. (ବ.ଗ୍ର ବା କ.ଧା) ପର୍ବତର ଗହ୍ୱର, ଗୁହା ।

ଦେବଗଙ୍ଗା—ଆସାମରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରବାହିତ ନଦୀ ।

ଦେବଗଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. ଓଡ଼ିଶାର ଗଡ଼ଜାତ ବାମଣ୍ଡା ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀ ।

ଦେବଗଣ—ପୁଂ.ବି. (ଦେବ+ଗଣ) (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଦେବସମୂହ, (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଦେବ ପ୍ରକୃତିରେ କେତେକ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି, ଦେବତାମାନଙ୍କ ବର୍ଗ, ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କ ସମୂହ, କୌଣସି ଦେବତାଙ୍କ ଅନୁଚର ।

ଦେବଗଣଗ୍ରହ—ପୁଂ. ବି. ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ଦେବାଦିଗଣ ରୂପ ଗ୍ରହ । [କବି ।

ଦେବଗଣଦେବ--ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ ସଂସ୍କୃତ

ଦେବଗଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଅପ୍ସରା,ସ୍ୱର୍ବେଶ୍ୟା ।

ଦେବଗତ—ବି. ମୃତ୍ୟୁପରେ ସ୍ୱର୍ଗଲାଭ, ମୃତ୍ୟୁପରେ ଦେବତ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ।

ଦେବଗନ୍ଧର୍ବ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଯେମାନେ ଦେବତାଙ୍କ ଆଗରେ ଗାନ କରନ୍ତି ।

ଦେବଗନ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମହାମେଦା ।

ଦେବଗର୍ଜନ—ବି. ଘଡ଼ଘଡ଼ି ।

ଦେବଗର୍ଭ—ପୁଂ. ବି. ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟ କୌଣସି ଦେବତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଜନ୍ମ ହୁଅନ୍ତି,(ସ୍ତ୍ରୀ)କୁଶଦ୍ୱୀପର ନଦୀବିଶେଷ ।

ଦେବଗାନ୍ଧାର—ପୁଂ.ବି. ଭୈରବ ରାଗର ପୁତ୍ର, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜାତର ରାଗବିଶେଷ ।

ଦେବଗାନ୍ଧାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଶ୍ରୀରାଗର ଭାର୍ଯ୍ୟା, ରାଗିଣୀବିଶେଷ ।

ଦେବଗାୟକ—ବି. ଗନ୍ଧର୍ବ ଦେଖ ।

ଦେବଗାୟନ—ପୁଂ.ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଗନ୍ଧର୍ବ ।

ଦେବଗିରି—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ପର୍ବତବିଶେଷ, ନଗରବିଶେଷ,ବାଲେ-ଶ୍ୱର ମଙ୍ଗଳପୁର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ପାହାଡ଼, ଗୁଜୁରାଟର ରୈବତକ ଓ ଗିର୍ଣ୍ଣାର ପାହାଡ଼, ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ନିଜାମ ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ନଗର ଓ ଦୁର୍ଗ, ଧାରବାଡ଼ର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଗ୍ରାମ, ରାଗିଣୀ ବିଶେଷ ।

ଦେବଗୁଡ଼—(ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି.)ଦେବାଳୟ,

ଦେଉଳ ।

ଦେବଗୁପ୍ତସୂରି—ଉକେଶଗଚ୍ଛ ସମ୍ଭୂତ ଜଣେ ଜୈନାଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦେବଗୁରୁ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଗୁରୁ) ଇନ୍ଦ୍ର; ବୃହସ୍ପତି, ସୁରାଚାର୍ଯ୍ୟ, କଶ୍ୟପ ଋଷି ।

ଦେବଗୃହ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦେବ+ଗୃହ) ଇନ୍ଦ୍ର; ବାବା ବିଶ୍ୱନାଥ ଧାମ, ଦେଓଘର, ସୂର୍ଯ୍ୟମଣ୍ଡଳ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳ ପ୍ରଭୃତି, ଦେବାଳୟ, ଦେବମନ୍ଦିର ।

ଦେବଗ୍ରାମ—ହିପୁରାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରାମ ।

ଦେବଘଟ—ଯଶୋରର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ, ହିମାଳୟ ପ୍ରାଚୀନଦେବ ପ୍ରୟାଗର ଅଦୂରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ତୀର୍ଥ ।

ଦେବଙ୍ଗମ—ହି. ବଂ. ଦେବଗାମୀ ।

ଦେବଚନ୍ଦ—କ୍ଲୀ. ବି. ଯଜ୍ଞାଙ୍ଗ ଅଭିପ୍ଲବ-ଭେଦ, ତନ୍ନାମକ ଚନ୍ଦ୍ରବିଶେଷ ।

ଦେବଚନ୍ଦ୍ର—ଜନୈକ ପ୍ରାକୃତ ଜୈନ-ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନାକାରୀ ।

ଦେବଚନ୍ଦ୍ରଗଣି—ଜଣେ ଖ୍ୟାତନାମା ଜୈନ ପଣ୍ଡିତ ।

ଦେବଚର୍ଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ମଧ୍ୟ-କଧା)ଇନ୍ଦ୍ର; ଦେବପୂଜା ଦେଖ, ଦେବଚରିତ, ଦେବସେବା ।

ଦେବଚକ୍ରିକ—ବି.(ଦେବ+ଚକ୍ରିକ) ଇନ୍ଦ୍ର; ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାରଦ୍ୱୟ, ଧନ୍ୱନ୍ତରି ।

ଦେବଚ୍ଛନ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଛନ୍ଦ+ଅ) ହାରବିଶେଷ ।

ଦେବଚ୍ଛନ୍ଦସ—କ୍ଲୀ.ବି. ବୈଦିକ ଛନ୍ଦୋ-ବିଶେଷ ।

ଦେବଜ—ହି. ବଂ. ଦେବଜାତ, (କ୍ଲୀ) ସାମବିଶେଷ, (ପୁଂ) କୃପାଣ୍ଡର ସହୋ-ଦର, ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ସଂଯମ ନୃପତିଙ୍କ ପୁତ୍ରଭେଦ, ସୂର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦିତ ଇଉ ।

ଦେବଜଗ୍ଧ—ବଂ. ଦେବଗଣ କର୍ତ୍ତୃକ ଭକ୍ଷିତ, (କ୍ଲୀ.ବି) କାର୍ପାସ ଦେଖ ।

ଦେବଜଗ୍ଧକ—କ୍ଲୀ. ବି. କାର୍ପାସ ।

ଦେବଜନ—ପୁଂ.ବି.(ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)ଦେବ-ତୁଲ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି, ରାଜା, ଗନ୍ଧର୍ବ, ଉପ-ଦେବତା ।

ଦେବଜନବିଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗନ୍ଧର୍ବବିଦ୍ୟା, ନୃତ୍ୟଗୀତାଦି ।

ଦେବଜାତ—ହି. ବଂ.ଦେବତାଙ୍କ ଠାରୁ ଯେ ଜନ୍ମ ହୋଇଅଛି, ଦେବଗଣ ।

ଦେବଜାମି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଦେବବନ୍ଧୁ,ଦେବତା-ମାନଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଦେବଜୁଷ୍ଟ—ହି. ବଂ. ଦେବସେବିତ ।

ଦେବଟ—ହି. ବଂ. (ଦିବ୍+କ.ଅଟ) ଶିଳ୍ପୀ, ଶିଳ୍ପକାର । [ଶିଳ୍ପୀ) ।

ଦେବଟ୍ଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଚଙ୍ଗାଡ଼େଉ, (ଚଙ୍ଗା-

ଦେବତର—ହି. ବଂ. ଅତିଶୟ ଦୀପ୍ତ, ଅତିଦେବକ ।

ଦେବତରୁ—ପୁଂ.ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର)ପାରିଜାତ ବୃକ୍ଷ, ସ୍ୱର୍ଗସ୍ଥ ବୃକ୍ଷ, ଅଶ୍ୱତ୍ଥବୃକ୍ଷ, ଚୈତ୍ୟ ବୃକ୍ଷ, (ମନ୍ଦାର, ପାରିଜାତ, ସନ୍ତାନ, କଳ୍ପବୃକ୍ଷ ଓ ହରିଚନ୍ଦନ ଏହି ପଞ୍ଚବୃକ୍ଷ)

ଦେବତର୍ପଣ—ବି. (ଦେବ+ତର୍ପଣ) ଇନ୍ଦ୍ର;ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟେ ଜଳା-ଞ୍ଜଳି ଦାନ ।

ଦେବତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦେବ+ସ୍ୱାର୍ଥେ ତା) ଠାକୁର, ଦେବ, ସୁର,ଅସୁର, (ଗ୍ରା.ବି) ପନିଅର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ କେତେକ ଶୂଦ୍ରଙ୍କ ଉପାଧି ।

ଦେବତାଗାର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦେବତା+ଅଗାର)ଇନ୍ଦ୍ର;ଦେବଗୃହ, ଦେବତା-ମନ୍ଦିର ।

ଦେବତାଗୃହ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦେବତା+ଗୃହ)ଇନ୍ଦ୍ର; ଦେବମନ୍ଦିର, ଦେବତା-ମାନଙ୍କ ଆଳୟ ।

ଦେବତାଜିତ୍—ପୁଂ. ବି. (ଦେବତା+ଜି+କ୍ୱିପ୍)ଦେବବିଜୟୀ ଅସୁରବିଶେଷ, ଭରତ ପୁତ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଦେବତାଡ଼—ପୁଂ.ବି. (ଦେବ+ତଡ଼+ଅ.ଉପ) ରାହୁ, ଅଗ୍ନି, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ବାରବରଷିଆ ଗଛ, ମେଘ, ଦେବ-ଦାଳୀ ବୃକ୍ଷ, (ଦେବତାଡ଼ ଗଛର ପର୍ଯ୍ୟାୟ--ବେଣୀ, ଖରୀ, ଗର, ଜୀମୂତ, ଅଗରୀ, ଖରାଗରୀ, ତାଡ଼ୀ, ଆଖୁବିଷହା, ଆଖୁ, ବିଷଜିହ୍ୱ, ମହାଚ୍ଛଦ, କଦମ୍ବ, ଶୁଭ୍ରାକ, ଦେବତାଡ଼କ) ।

ଦେବତାଡ଼କ—ପୁଂ.ବି. ଦେବତାଡ଼ବୃକ୍ଷ

ଦେବତାତ—ପୁଂ.ବି.(ଇନ୍ଦ୍ର)ଦେବତା-ମାନଙ୍କର ପିତା କଶ୍ୟପ, ମରୀଚ୍ୟାଦି ଋଷି, ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ ।

ଦେବତାତି—ପୁଂ. ବି. ଦେବତା ।

ଦେବତାଦୃଷ୍ଟି—ବି. ଅପଲକ ଦୃଷ୍ଟି ।

ଦେବତାଧିକରଣ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦେବତା+ଅଧି+କୃ+ଅନ)ଯଜ୍ଞାଦିରେ ଦେବତା ମାନଙ୍କର ଅଧିକାରିତ୍ୱ ଓ ଅନଧିକାରି-ତ୍ୱର ସାଧକ ନ୍ୟାୟବିଶେଷ ।

ଦେବତାଧିପ—ପୁଂ. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର)ଦେବ-ରାଜ, ଇନ୍ଦ୍ର ।

ଦେବତାଧ୍ୟାୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ସାମବେଦର ଏକଖଣ୍ଡି ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଦେବତାନୁକ୍ରମ—ପୁଂ. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର) ଦେବତାମାନଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ଦେବୋ-ଦ୍ଦେଶ ।

ଦେବତାପ୍ରତିମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର) ଦେବତାମାନଙ୍କର ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ।

ଦେବତାପ୍ରତିଷ୍ଠା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଇନ୍ଦ୍ର)ଯଥା-ବିଧାନେ ଦେବବିଗ୍ରହ ସଂସ୍ଥାପନ ।

ଦେବତାବୃକ୍ଷ--ଗ୍ରା.ବି.ଦେବଦାଳୀ ଦେଖ

ଦେବତାମଣି—ବି. (ବୈଦ୍ୟକ) ମହା-ମେଦା ଦେଖ ।

ଦେବତାମୟ—ହି ବଂ. ଦେବତାତ୍ମକ, ଦେବତାସ୍ୱରୂପ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେବତାମୟୀ, ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭରୂପ ଦେବତାବିଶେଷ ।

ଦେବତାୟତନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦେବତା+ଆୟତନ) ଇନ୍ଦ୍ର; ଦେବଗୃହ ।

ଦେବତାଳୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବତା+ଆଳୟ)ଇନ୍ଦ୍ର; ଦେବଗୃହ ।

ଦେବତାବେଶ୍ମ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଇନ୍ଦ୍ର)ଦେବ-ଗୃହ, ଦେବାଳୟ ।

ଦେବତଥି—ପୁଂ.ବି.ପୁରୁବଂଶୀୟ ଅକ୍ରୋ-ଧନର ପୁତ୍ର ନୃପବିଶେଷ ।

ଦେବତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ସଂ-ଦେବତା)ଦେବୀ ।

ଦେବତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦେବ ପୂଜା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ, ବୃଦ୍ଧାଙ୍ଗୁଳି ବ୍ୟତିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଙ୍ଗୁଳିର ଅଗ୍ରଭାଗ, ପବିତ୍ର-ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଦେବଦତ୍ତ--ବି.ଦେବଦତ୍ତ ଦେଖ,ଦେବତା କର୍ତ୍ତୃକ ଦତ୍ତ ।

ଦେବତ୍ତର(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା.ବି.ଦେବୋ-ତ୍ତର ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଦେବତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦେବ+ତ୍ୱ.ତ୍ୱ) ଦେବତ୍ୱବ, ଦେବତାଙ୍କ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ।

ଦେବତ୍ୟ—ତ୍ରି. ବି. ଦେବସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଦେବତ୍ୟା—ତ୍ରି. ବି. ପଶୁବିଶେଷ ।

ଦେବତ୍ର—ତ୍ରି. ବି. (ଦେବ+ତ୍ରୈ+କ.ଅ) ମନ୍ଦିର, ଦେବତାଙ୍କ ସେବା ନିମିତ୍ତ ପ୍ରଦତ୍ତ (ଭୂମ୍ୟାଦି) ।

ଦେବତ୍ରୟୀ—ବି. (ଦେବ+ତ୍ରୟୀ)ତିନି ଦେବତାଙ୍କ ସମାହାର ।

ଦେବତ୍ରା—ଅବ୍ୟ. କରଣାଦି ବିଷୟେ ଦେବତାଙ୍କୁ ଦେୟ, ଦେବତାଧୀନ, ବନ୍ଦନାଦି କର୍ମଯୁକ୍ତ ଦେବତା, ରମଣ ବିଷୟ ଦେବତା, (ତ୍ରି.ବି.)ଦେବତା-ରକ୍ଷକ ।

ଦେବଦାତ—ଆଶ୍ୱଲାୟନ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ରର ଜଣେ ଭାଷ୍ୟକାର ।

ଦେବଦଣ୍ଡା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନାଗବଲା ।

ଦେବଦତ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଦତ୍ତ) ୭ତତ୍ତ; ଦେବତାଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହରୁ ପ୍ରାପ୍ତ, (୪ତତ୍ତ) ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରଦତ୍ତ, (ବି) ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ଶଙ୍ଖ, ଶରୀରସ୍ଥ ବାୟୁବିଶେଷ, ଅଷ୍ଟକୁଳ ନାଗବିଶେଷ, ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ଦୁଷ୍ଟତା ପୁଅ ଭାଇ ରାଜ-କୁମାର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେବଦତ୍ତା ।

ଦେବଦତ୍ତ—-ଜୈନମତେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର, ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଜ୍ୟୋତିର୍ବିତ୍ ଜଣେ ଅଲଙ୍କାର ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚୟିତା ।

ଦେବଦତ୍ତକ—ପୁଂ.ବି.ଦେବଦତ୍ତ ପ୍ରଧା-ନକ ।

ଦେବଦତ୍ତପ୍ରଜ—ପୁଂ. ବି. ଶାକ୍ୟବୁଦ୍ଧ ।

ଦେବଦର୍ଶ—ତ୍ରି.ବି. (ଦେବ+ଦୃଶ୍+ଅ) ଦେବତାଦର୍ଶକ, (ପୁଂ) ଋଷିବିଶେଷ ।

ଦେବଦର୍ଶନ—କ୍ଲୀ.ତ. (ଦେବ+ଦର୍ଶନ) ୬ତତ୍ତ; ଦେବମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କୁ ଦେଖିବା, (ବି) (ଦେବ+ଦୃଶ୍+କ.ଅନ)ଦେବଦର୍ଶକ ।

ଦେବଦର୍ଶନୀ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଦର୍ଶନ +ଇନ୍) ଦେବଦର୍ଶ ଋଷିପ୍ରୋକ୍ତ ଶାସ୍ତ୍ର ଯେଉଁମାନେ ଅଧ୍ୟୟନ କରନ୍ତି ।

ଦେବଦଳନ—ଖ୍ରୀ.ବି.ଇନ୍ଦ୍ରଜିତର ରଥ, ଦେବୀରଥ ଦେଖ । [ଘୋଷା ।

ଦେବଦାନୀ—ବି.ବଡ଼ ଚୋରଡ଼ା, ହସ୍ତି-

ଦେବଦାରୁ—ପୁଂ. ବି. (ମଧ-କ.ଧା) ୬ତତ୍ତ; ସ୍ୱନାମ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଦୀର୍ଘବୃକ୍ଷ, (ଦାରୁଭଦ୍ର, ଦେବକାଷ୍ଠ, ଦାରୁକ, ସ୍ନିଗ୍ଧଦାରୁ, ସୁରାହ୍ୱ, ଇନ୍ଦ୍ରଦାରୁ, ମସ୍ତ-ଦାରୁ, ପୀଡ଼ଦାରୁ, ଦ୍ରୁକିଳମ, କିଳମ, ଶକ୍ରପାଦପ, ସୁରଭୁରୁହ,ସରଳ, ସୁର-ଦାରୁ, ଅମରଦାରୁ,ଭୂତହାରୀ,ଶାଂଭବ, ପୃତକାଷ୍ଠ,ପାଶଭଦ୍ରକ,ଭଦ୍ରଦାରୁ, ଭବ-ଦାରୁ,ଭଦ୍ରଦନ୍ତ,(ମ)ତେଲ୍ୟା,ଦେବଦାରୁ (ଗୁ) ଦେବଦାର, (ତେ) ଦେବଦାରୁ ଚେକ୍ରା, ଅଶୋକ, ଅଶୋକମ, (ଫା) ଦେବଦାର, (ଆ) ଚୁଲଙ୍ଗନ୍ ।

ଦେବଦାରୁବନ—ଗୋଟିଏ ପୁଣ୍ୟସ୍ଥାନ ।

ଦେବଦାଳ୍ପାଦି—ପୁଂ.ବି.ଭାବପ୍ରକାଶୋକ୍ତ କ୍ଷାରୌଷଧବିଶେଷ ।

ଦେବଦାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ମହାକାଳ ବୃକ୍ଷ ।

ଦେବଦାଳୀ—ସଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଉରଡ଼ା ବା ଜଙ୍ଗିଜାଡ଼ୀୟ ଏକପ୍ରକାର ଲତା ଫଳ, (ଦେବତାଡ଼ ବେଣୀ,କଣ୍ଟଫଳୀ,କଦମ୍ବା, କର୍କଟୀ,ଶରାଗଶ୍ରୀ, ଘୋଷା,ବୃନ୍ତକୋଷ, ଶ୍ରୀମୂଳ, ଘୋରା, କଟୁଫଳା, ବିଷହା, ବିଷଘ୍ନୀ, ଅଶ୍ରୁବିଷହା, (ଗୁ) ଷକଡ଼-ବେଲ୍ୟ, (ମ)ଦେବଦାଳ୍ମ,ଦେବଡ଼ଙ୍କାର ଫଳ.(ତେ)ଡ଼ାଡ଼ରଙ୍ଗଡ଼,(ଫା.)ବନ୍ଦାଲ ।

ଦେବଦାସ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ + ଦାସ) ୬ତତ୍ତ;ଦେବତାମାନଙ୍କର ଦାସ, ଜଣେ ସ୍ମୃତିକାର ।

ଦେବଦାସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦେବ+ ଦାସୀ) ୬ତତ୍ତ; ଦେବସେବିକା,ନର୍ତ୍ତକୀ,ମାହାରୀ, (ଦେବା+ଦାସ୍+କ.ଅ+ଈ)ବେଶ୍ୟା ।

ଦେବଦୀପ—ପୁଂ. ବି. ଦେବତାଙ୍କପାଇଁ ଦୀପ, (ଦେବ+ଦୀପ୍+ଣିଚ୍+ଅ) ନୟନ, ଚକ୍ଷୁ, କୌଣସି ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ଦୀପ, ସ୍ୱର୍ଗ ।

ଦେବଦୁନ୍ଦୁଭି—ପୁଂ. ବି. ରକ୍ତତୁଳସୀ, ଦେବତାମାନଙ୍କର ବାଦ୍ୟ ।

ଦେବଦୁର୍ଲ୍ଲଭ—ତ୍ରି. ବି. (୬ତତ୍ତ) ଯାହା ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ମିଳିବା କଷ୍ଟକର; ଅତି ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, (୬ତତ୍ତ) ଯାହା ଦେବ-ତାଙ୍କର ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେବଦୁର୍ଲ୍ଲଭା ।

ଦେବଦୂତ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ + ଦୂତ) ୬ତତ୍ତ;ଅଗ୍ନି,ଦେବତାମାନଙ୍କର ଦୂତ ।

ଦେବଦୂତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବନବୀଜପୂରକ ବୃକ୍ଷ, ଏକପ୍ରକାର ଲେମ୍ବୁ, ଅପ୍ସରା ।

ଦେବଦେବ—ପୁଂ.ବି. (ଦେବ + ଦେବ) ୬ତତ୍ତ; ମହାଦେବ, ଶିବ, ବିଷ୍ଣୁ,ବ୍ରହ୍ମା, ପ୍ରଧାନ ଦେବତା,ଗଣେଶ ।

ଦେବଦେବେଶ—ପୁଂ.ବି. (ଦେବଦେବ + ଈଶ) ୬ତତ୍ତ; ମହେଶ୍ୱର, ଶିବ ।

ଦେବଦୋଳ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରାତଃକାଳୀନ ଦୋଳୋତ୍ସବ, ପ୍ରାତଃକାଳେ ଯେ ଦୋଳଉତ୍ସବ ହୁଏ ।

ଦେବଦ୍ୟୁର—ପୁଂ. ବି. ଭରତ ବଂଶୀୟ ଦେବାଜିତଙ୍କ ଅପତ୍ୟ ନୃପବିଶେଷ ।

ଦେବଦ୍ୱିଜ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଦେବତା ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଦେବଦ୍ୱେଷୀ—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍ତ) ଦେବ-ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଶତ୍ରୁଭାବାପନ୍ନ, (ବି) ଅସୁର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେବଦ୍ୱେଷିଣୀ ।

ଦେବଦ୍ରୁମ—ବି. ଦେବଦାରୁ ଦେଖ, ଦେବତରୁ ଦେଖ ।

ଦେବଦ୍ରୋଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦେବ+ଦ୍ରୁଣ +ଅ, ଅଧି. ଈ) ଦେବଦର୍ଶନେ ଯାହା, (୬ତତ୍ତ) ସ୍ୱୟମ୍ଭୁଲିଙ୍ଗାଦିର ଅଧିଷ୍ଠାନ ଶକ୍ତିର ।

ଦେବଦ୍ରୁହ—ତ୍ରି. ବି. ଦେବପ୍ରତିକ ।

ଦେବଧନ--କ୍ଲୀ.ବି.ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟେ

ଉତ୍ସୃଷ୍ଟ ଧନ, ଦେବସ୍ୱାମିକ ଧନ ।

ଦୈବଧରଭଟ୍ଟଗିବତାଗ୍ରଣ୍ୟ—କାଶ୍ମୀରବାସୀ ଜଣେ ଗୁହ୍ୟସ୍ମୃତି ଭାଷ୍ୟକାର ।

ଦୈବଧାନ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଦେଧାନ୍ୟ,ଦେବପ୍ରିୟଧାନ୍ୟ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ-ଯବନାଳ, ଯୋନଳ, ଜଣ୍ଡୀହୁସ୍ୟ, ପୋଣ୍ଡାଳା, ବୀଜପୁଷ୍ପିକା) ।

ଦୈବଧୂପ—ପୁଂ.ବି.(ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)ଗୁଗ୍ଗୁଳ ।

ଦୈବଧେନୁ—ବି କାମ୍ୟଧେନୁ ଦେଖ ।

ଦୈବନ୍—ପୁଂ. ବି. ଦେବର, ଦିଅର ।

ଦୈବନ—ପୁଂ. ବି. (ଦିବ୍+ଣ. ଅନ) ପଣାଖେଳି, (ଦିବ୍+ଘ,ଅନ) କ୍ରୀଡ଼ା, ଖେଳ, କୌତୁକ, ସ୍ତୁତି, ଦୀପ୍ତି, ଦ୍ୟୁତ, କାନ୍ତି, ଦୁଃଖ, ଶୋକ, କ୍ଲେଶ, ବ୍ୟବହାର, ଜୟଇଚ୍ଛା, ଜିଗୀଷା, (ଦିବ୍+ଅଧି, ଅନ) ପ୍ରମୋଦବନ, ଖୁସ୍‌ବଗିଚା, ଜୁଆଖେଳି, ପଦ୍ଧ, ଗତି ।

ଦୈବନଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଗଙ୍ଗା, ଦେବଖାତ ନଦୀମାତ୍ର, ସରସ୍ୱତୀ ଓ ଦୃଷଦ୍ୱତୀ ନଦୀ, ଯମୁନା,ଲଙ୍କାର ସୁବଳ ପର୍ବତ ନିକଟସ୍ଥ ନଦୀ ।

ଦୈବନନ୍ଦୀ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ନନ୍ଦୀ) ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରପାଳ ।

ଦୈବନନ୍ଦୀ—ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବୈୟାକରଣ

ଦୈବନଳ—ପୁଂ. ବି. ନଳବିଶେଷ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଦେବନାଳ, ମହାନାଳ, ବନ୍ୟ ନଳୋତ୍ତମ,ସ୍ଥୁଳନାଳ, ସ୍ଥୁଳଦଣ୍ଡ, ସୁରନାଳ, ସୁରଦ୍ରୁମ ।

ଦୈବନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦେବନ+ଆ) କ୍ରୀଡ଼ା, ସେବା, ଆକ୍ଷେପ, ବିଳାପ ।

ଦୈବନାଗର(ଶ୍ରୀ)—ବି. (ଦେବନଗର+ଅ,ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ) ନାଗରାକ୍ଷର,ସଂସ୍କୃତଅକ୍ଷର ।

ଦୈବନାଥ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶିବ ।

ଦୈବନାମକ—ପୁଂ. ବି. ଦେବଯୋନି ବିଦ୍ୟାଧରାଦି ।

ଦୈବନାୟକ—ବି. (ଦେବ+ନାୟକ) ତତ୍ତ୍ୱ; ସୁରପତି, ଇନ୍ଦ୍ର ।

ଦୈବନାରକ—ପୁଂ.ବି.ଦେବରୂପ ନର, ଦେବନାଳ ।

ଦୈବନାଳ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ନଳ +ଅ) ନଳୋତ୍ତମ, ଦୈବନଳ ।

ଦୈବନିକାୟ—ହି. ବିଂ. (ଦେବ+ନିକାୟ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବତାମାନଙ୍କ ସମୂହ, ସ୍ୱର୍ଗ, ଦେବସ୍ଥାନ ।

ଦୈବନିନ୍ଦ୍—ହି. ବିଂ. (ଦେବ+ନିନ୍ଦ+କ୍ୱପ୍) ଦୈବନିନ୍ଦୁକ,ଦେବତାମାନଙ୍କର ନିନ୍ଦାକାରୀ ।

ଦୈବନିର୍ମିତ—ହି. ବିଂ. (ଦେବ+ନିର୍ମିତ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବତା କର୍ତ୍ତୃକ ରଚିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଡୁଚି ।

ଦୈବନିର୍ମିତା—ସଂ.ବି.(ବୈଦ୍ୟକ)ଗୁଲଞ୍ଚ

ଦୈବନିଷ୍ଠ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ନିଷ୍ଠ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଦେବତାଙ୍କଠାରେ ଏକାନ୍ତ ଅନୁରାଗ, ଧାର୍ମିକ, ଧର୍ମନିଷ୍ଠ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୈବନିଷ୍ଠା ।

ଦୈବନୀଅ—ପୁଂ.ବି. ସପ୍ତଦଶ ପାଦଯୁକ୍ତ ମନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ । [ବିଶେଷ ।

ଦୈବପଞ୍ଚରତ୍ନ—ପୁଂ. ବି.ପଞ୍ଚାହ ଯାଗ-

ଦୈବପଣ୍ଡିତ—ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଦୈବପତି—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ପତି) ତତ୍ତ୍ୱ; ଇନ୍ଦ୍ର, ଦେବତାମାନଙ୍କର ସ୍ୱାମୀ, ଦେବରାଜ ।

ଦୈବପତିମନ୍ତ୍ରୀ—ପୁଂ.ବି. (ଦେବପତି+ ମନ୍ତ୍ରୀନ୍)ତତ୍ତ୍ୱ;ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀ,ସୁରଗୁରୁ, ବୃହସ୍ପତି ।

ଦୈବପତ୍ତନ—କାଠିୟାବାଡ଼ର ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଦେବସ୍ଥାନ ।

ଦୈବପତ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ମଧ୍ୟାଳୁକ,ଦେବତା-ମାନଙ୍କର ଭାର୍ଯ୍ୟା ।

ଦୈବପଥ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ପଥ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଆକାଶପଥ,ସ୍ୱର୍ଗପଥ,ଶ୍ରୁତ୍ୟାପଥ ତୀର୍ଥ ବିଶେଷ ।

ଦୈବପଥାଦି— ପୁଂ. ବି. ପାଣିନ୍ୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦଗଣ ବିଶେଷ । [ଶବ୍ଦକ ।

ଦୈବପର—ହି.ବିଂ. ଦେବାୟତ୍ତ ସିଦ୍ଧି-

ଦୈବପର୍ଣ୍ଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ସୁରପର୍ଣ୍ଣ ।

ଦୈବପଶୁ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ପଶୁ) ମଧ୍ୟ-କ.ଧା; ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶେ ଉତ୍ସୃଷ୍ଟ ପଶୁ, ଦେବୋପାସକ ।

ଦୈବପାଣି—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦେବ+ପାଣି) ତତ୍ତ୍ୱ; ଅଗ୍ନି ।

ଦୈବପାନ—ପୁଂ.ବି.(ଦେବ+ପା+ଣ. ଅନ) ସୋମପାନ ପାତ୍ରବିଶେଷ ।

ଦୈବପାଳ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ପାଳ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଇନ୍ଦ୍ର, ଶାକଦ୍ୱୀପସ୍ଥ ପର୍ବତ ବିଶେଷ, ପାଳବଂଶୀୟ ଜଣେ ପ୍ରବଳ ପରାକ୍ରାନ୍ତ ରାଜା, କାନ୍ୟକୁବ୍ଜର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ରାଜା ।

ଦୈବପାଳିତ—ହି.ବିଂ.ଯେଉଁ ଦେଶରେ ବୃଷ୍ଟିର ଜଳଦ୍ୱାରା କ୍ଷେତାଦିର କାମ-ଚଳେ, ସୁରକ୍ଷିତ, ସଂଜ୍ଞାବିଶେଷ ।

ଦୈବପୀୟୂ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ପୀୟୂ +ଉନ୍)ଦୈବଦ୍ୱେଷ୍ଟା ଅସୁର ।

ଦୈବପୁତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ପୁତ୍ର) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବକୁମାର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏଲା, ଦେବକନ୍ୟା ।

ଦୈବପୁର୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅମରାବତୀ ।

ଦୈବପୁର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅମରାବତୀ ।

ଦୈବପୁଷ୍ପି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦେବ+ପୁଷ୍ପ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଅମରାବତୀ, ଇନ୍ଦ୍ରପୁଷ୍ପ ।

ଦୈବପୂଜକ—ବି. ଯେ ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପୂଜାକରେ, (ବି) ପୂଜାହାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୈବପୂଜା—ବି.(ଦେବ+ପୂଜା)ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବତାଙ୍କ ସତ୍କାର, ଦେବାର୍ଚ୍ଚନା ।

ଦୈବପୂଜ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ପୂଜ୍ୟ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବଗୁରୁ ବୃହସ୍ପତି ।

ଦୈବପ୍ରତିକୃତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଦେବ+ପ୍ରତି-କୃତି) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦୈବପ୍ରତିମା ।

ଦୈବପ୍ରତିମା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦେବ+ପ୍ରତିମା) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ।

ଦୈବପ୍ରୟାଗ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ରସହର, ହିମାଳୟସ୍ଥିତହରିଦ୍ୱାର ଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟେ ଗଙ୍ଗା ଓ ଅଳକନନ୍ଦାନଦୀର ସଙ୍ଗମେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ପୁଣ୍ୟ ସ୍ଥାନ ।

ଦୈବପ୍ରଭସୂରି—ଉପାଧିଧାରୀ ଜଣେ ଜୈନାଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୈବପ୍ରଶ୍ନ—ପୁଂ. ବି. ଦୈବପ୍ରଶ୍ନ, ଗ୍ରହ-

ନକ୍ଷତ୍ରାଦିଙ୍କ ସଞ୍ଚାର ଅନୁସାରେ ଘଟିତ ଶୁଭାଶୁଭ ପ୍ରଶ୍ନ ।

ଦେବପ୍ରସାଦ—ପୁଂ.ବି (ଦେବ+ପ୍ରସାଦ) ୬ତତ୍; ଦେବତାଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହ, ଦେବତାଙ୍କ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ।

ଦେବପ୍ରସାଦସର୍ବାଧିକାରୀ—ଏମ୍. ଏ. ବି. ଏଲ୍—ଜଣେ ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ଚିକିତ୍ସକ ।

ଦେବପ୍ରସୂତ—ହି. ବିଂ. ଦେବତାଙ୍କଠାରୁ ଜାତ ।

ଦେବପ୍ରସ୍ଥ—ପୁଂ.ବି.ସେନାବିନ୍ଦୁନୃପପୁତ୍ର ।

ଦେବପ୍ରିୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ପ୍ରିୟ) ୬ତତ୍; ପୀତଭୃଙ୍ଗରାଜ, ବକବୃକ୍ଷ, ଅଗସ୍ତିଗଛ, (ବିଂ) ଦେବତାମାନେ ଯାହାକୁ ସ୍ନେହ କରନ୍ତି ।

ଦେବବକ୍ତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ବକ୍ତ୍ର) ୬ତତ୍; ଅଗ୍ନି, ଦେବତାଙ୍କର ମୁଖ ।

ଦେବବଧୂ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦେବ+ବଧୂ)୬ତତ୍; ଅପ୍ସରା ।

ଦେବବନ୍ଧୁ—ପୁଂ. ବି. ଋଷି ବିଶେଷ ।

ଦେବବର୍ଦ୍ଧକି—ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍)ବିଶ୍ୱକର୍ମା

ଦେବବର୍ଦ୍ଧନ—ପୁଂ. ବି. ଦେବକନୃପଙ୍କ ପୁତ୍ର ବିଶେଷ ।

ଦେବର୍ଦ୍ଧି—ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସ୍ଥବିର ।

ଦେବବର୍ତ୍ମ—ବି.(ଦେବ+ବର୍ତ୍ମନ୍)୬ତତ୍. ବେଦପଥ ଦେଖ, ଆକାଶ ।

ଦେବବର୍ମ୍ମା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦେବବର୍ମନ୍) କ୍ଷତ୍ରିୟମାନଙ୍କ ଉପାଧି ।

ଦେବବର୍ଷ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦେବ+ବର୍ଷ) ୬ତତ୍, ଦ୍ୱୀପବିଶେଷ ।

ଦେବବଲା—ବି. ହାତୀ ମାଣ ଦେଖ ।

ଦେବବଲ୍ଲଭ—ହି. ବିଂ.(ଦେବ+ବଲ୍ଲଭ) ୬ତତ୍;ଦେବତାମାନଙ୍କରପ୍ରିୟ,(ପୁଂ.ବି) ଇନ୍ଦ୍ର,ପୁନ୍ନାଗ,ନାଗକେଶର, ନାଗେଶ୍ୱର

ଦେବବାକ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଦେବ+ବାକ୍ୟ) ୬ତତ୍; ଦେବବାଣୀ, ସଂସ୍କୃତଭାଷା, ଦୈବବାଣୀ ।

ଦେବବାଣୀ—ବି. ସଂସ୍କୃତଭାଷା, ଭବିଷ୍ୟତ୍‌ବାକ୍ୟ, ଦେବତାଙ୍କର ଆଦେଶ, ଦୈବବାଣୀ, ଆକାଶବାଣୀ,ଶୂନ୍ୟାଦେଶ

ଦେବବାତ—ପୁଂ. ବି. ଋଷି ବିଶେଷ ।

ଦେବବାୟୁ—ପୁଂ.ବି. ଦ୍ୱାଦଶମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ର ବିଶେଷ ।

ଦେବବାହନ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ବହ+ଣିଚ୍+ଅନ) ଅଗ୍ନି,(କ୍ଲୀ)ଦେବତାମାନଙ୍କର ବାହନ ।

ଦେବବିଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦେବ+ବିଦ୍ୟା, ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଦେବଜ୍ଞାନବିଷୟ ବିଦ୍ୟା, ନିରୁକ୍ତବିଦ୍ୟା ।

ଦେବବିଦ୍ୱେଷ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ବିଦ୍ୱେଷ—୭. ତତ୍) ଦେବତାଙ୍କର ଶତ୍ରୁଭାବ ।

ଦେବବିଶ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦେବତାବିଶେଷ ।

ଦେବଶା—ହି.ବିଂ.(ଦେବ+ଶା+କ୍ୱିପ୍) ଦେବକାମ ।

ଦେବଶାତ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦେବ+ଶା+ତ) (୬ତତ୍) ଦେବତାମାନଙ୍କର ଭକ୍ଷଣ ।

ଦେବବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ବୃକ୍ଷ, ୬ତତ୍) ମନ୍ଦାରବୃକ୍ଷ, ସପ୍ତପର୍ଣ୍ଣ ବୃକ୍ଷ, ଗୁଗୁଲ ।

ଦେବବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଉଣାଦିସୂତ୍ରର ବୃତ୍ତି-ବିଶେଷ । [ପୁତ୍ର ।

ଦେବବୃଦ୍ଧ—ପୁଂ.ବି. ସାତ୍ୱତଙ୍କର ଏକ-

ଦେବବେହାଗ—ରାଗବିଶେଷ ।

ଦେବବ୍ୟଚସ୍—ହି. ବିଂ. (ଦେବ+ବ୍ୟଚସ୍,୭ତତ୍)ଦେବତାଲଙ୍କିକ ବ୍ୟାପ୍ତ

ଦେବବ୍ରତ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ବ୍ରତ, କ.ଧା) ଖ୍ରୀଷ୍ଟ, ଗଙ୍ଗାଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଗେୟ ସାମଭେଦ, (କ୍ଲୀ)ଦେବତ୍ରସାଧନ ବ୍ରତ ।

ଦେବବ୍ରତୀ—ପୁଂ.ବି.(ଦେବଦ୍ରତ+ଇନ୍) ଦେବତାର୍ଥ ବ୍ରତକାରୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦେବବ୍ରତିନୀ

ଦେବବ୍ରାହ୍ମଣ—ବି. (ଦେବ+ବ୍ରାହ୍ମଣ) ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ; ଦେବତା ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଦେବତା ବ୍ରାହ୍ମଣ, (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଦେବପୂଜକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଦେବବଳି—ପୁଂ. ବି. ଦେବତାଙ୍କ ପାଇଁ ଉପହାର ।

ଦେବବାହୁ—ପୁଂ.ବି. ଯଦୁବଂଶୀୟ ହୃଦିକ ପୁତ୍ରବିଶେଷ, ଋଷିବିଶେଷ ।

ଦେବବୋଧ—ପୁଂ.ବି.ମହାଭାରତର ଜଣେ ଟୀକାକାର ।

ଦେବବୋଧିଭଟ୍ଟ—ଜଣେ ବୋଧିଭଟ୍ଟ ।

ଦେବବ୍ରହ୍ମନ୍—ପୁଂ ବି. ନାରଦ ।

ଦେବଭଦ୍ର—ଜଣେ ଚନ୍ଦ୍ରଗଚ୍ଛୀୟ ବିଖ୍ୟାତ ଜୈନାଚାର୍ଯ୍ୟ, ଭୋଜ ରାଜାଙ୍କ ସମସ୍ୱର ଜଣେ କବି, ଉପଦେଶକୁତୂହଳ ଟୀକାକାର । [ପଣ୍ଡିତ ।

ଦେବଭଦ୍ରପାଠକ—ଜଣେ ବେଦବିତ୍

ଦେବଭବନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଦେବ+ଭବନ, ୬ତତ୍) ଦେଉଳ, ଦେବଗୃହ, ମନ୍ଦିର, (ପୁଂ.ବି) ସ୍ୱର୍ଗ, ଅଶ୍ୱତ୍ଥବୃକ୍ଷ ।

ଦେବଭାଗ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଭାଗ, ୬ତତ୍) ଦେବତାମାନଙ୍କର ଭାଗ, ଦେବତାଙ୍କୁ ଦେବା ଧନଭାଗ,(ଜ୍ୟୋତିଷ-ପରିଭାଷା) ଉତ୍ତର ଗୋଲାର୍ଦ୍ଧ ।

ଦେବଭାଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦେବ+ଭାଷା, ୬ତତ୍) ସଂସ୍କୃତଭାଷା ।

ଦେବଭାଷିତ—ହି.ବିଂ. (ଦେବ+ଭାଷିତ, ୭ତତ୍) ଦୈବୋକ୍ତ, (କ୍ଲୀ.ବି) ଦୈବ ବା ଦେବବାଣୀ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦେବ-ଭାଷିତା ।

ଦେବଭୀତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦେବତାଙ୍କଠାରୁ ଭୟ, ଦେବତାଙ୍କଠାରୁ ଡର ।

ଦେବଭୂ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦେବ+ଭୂ+କ୍ୱିପ୍. ଅଧି) ସ୍ୱର୍ଗ, (ଦେବ+ଭୂ+କ. କ୍ୱିପ୍) ଦେବତା ।

ଦେବଭୂତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି ମନ୍ଦାକିନୀ,ସ୍ୱର୍ଗଗଙ୍ଗା, (୬ତତ୍) ଦେବତାମାନଙ୍କର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ।

ଦେବଭୂମି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ମଧ.କ.ଧା) ଦେବ-ପ୍ରିୟ ସ୍ଥାନ, (୬ତତ୍) ସ୍ୱର୍ଗ, ହିମାଳୟ ।

ଦେବଭୂୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦେବ+ଭୂ+ଯ) ଦେବତ୍ୱ, ଦେବସାୟୁଜ୍ୟ ।

ଦେବଭୃତ୍—ପୁଂ.ବି. (ଦେବ+ଭୃ+କ୍ୱିପ୍) ଇନ୍ଦ୍ର, ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦେବଭୋଜ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. ଅମୃତ ।

ଦେବଭ୍ରାଜ୍—ପୁଂ.ବି. (ଦେବ+ଭ୍ରାଜ୍+କ୍ୱିପ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ଦେବରଶେଷ ।

ଦେବମଞ୍ଜର—କ୍ଲୀ. ବି. କୌସ୍ତୁଭମଣି ।

ଦେବମଣି ପୁଂ.ବି.ତତ୍ତ୍ୱ,କୌସ୍ତୁଭମଣି ଅଶ୍ୱଗ୍ରୀବଣ୍ଡି, ଶିବ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ମହାଦେବ ଦେଖ ।

ଦେବମତ—ହି.ବଂ. (ଦେବ+ମତ—ତତ୍ତ୍ୱ)ଦେବସମ୍ମତ,(ପୁଂ)ଋଷିବିଶେଷ ।

ଦେବମନ୍ଦିର—ବି. (ଦେବ+ମନ୍ଦିର, ତତ୍ତ୍ୱ) ଦେବାଳୟ, ଦେଉଳ ।

ଦେବମାତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦେବ+ମାତା, ତତ୍ତ୍ୱ)ଅଦିତି, କଶ୍ୟପପତ୍ନୀ, ଦେବଜନନୀ ।

ଦେବମାତୃକ—ହି.ବଂ. (ଦେବ+ମାତୃ+କ, ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ବୃଷ୍ଟିଜଳରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଶସ୍ୟାଦିଦ୍ୱାରା ପାଳିତ (ଦେଶ), (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେବମାତୃକା ।

ଦେବମାଦନ—ପୁଂ.ବି. ଦେବମୋହନ-କାରୀ ସୋମ ।

ଦେବମାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦେବ+ମାନ, ତତ୍ତ୍ୱ ବା ମଧ୍ୟ.କ.ଧା) ଦେବଲୋକ ସମୟର ପରିମାଣ ।

ଦେବମାନକ—ପୁ. ବି. କୌସ୍ତୁଭମଣି, ଦେବମଣି ।

ଦେବମାୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦେବ+ମାୟା, ତତ୍ତ୍ୱ) ଦେବତାଙ୍କ ରଚିତ କୁହକ ବା କୁହୁକ, ସଂସାର ବନ୍ଧନର ହେତୁଭୂତ ଅଜ୍ଞାନ,ଅବିଦ୍ୟା(ତତ୍ତ୍ୱ ବା ମଧ୍ୟ.କ.ଧା)

ଦେବମାର୍ଗ—ପୁଂ.ବି.ଅଚିରାଦି ଦେବାଧିଷ୍ଠିତ ଦେବଯାନ ପଥ, ଦେବାଧିଷ୍ଠିତ ପଥମାତ୍ର ।

ଦେବମାସ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ମାସ, ତତ୍ତ୍ୱ) ଭ୍ରୂଣର ମାତୃଗର୍ଭରେ ରହିବାର ଅଷ୍ଟମମାସ, ସୌର ବର୍ଷ (ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଗର୍ଭାଷ୍ଟମ) ।

ଦେବମିତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ସଂଜ୍ଞାଭେଦଯୁକ୍ତ ମନୁଷ୍ୟାଦି, (ସ୍ତ୍ରୀ) କୁମାରାନୁଚର ମାତୃଭେଦ । [ପତିବିଶେଷ ।

ଦେବମୀଢ଼—ପୁଂ.ବି. ଯଦୁବଂଶୀୟ ନର-

ଦେବମୀଢ଼ୁଷ—ପୁଂ.ବି. ହୃଦିକଙ୍କ ପୁତ୍ରଭେଦ, ଦେବମୀଢ଼ ବସୁଦେବଙ୍କ ପିତାମହ ।

ଦେବମୁନି—ପୁଂ.ବି.ଦେବଋଷି ନାରଦାଦି, ତ୍ରିକାଳଜ୍ଞଋଷି ।

ଦେବଯାଜ୍—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଯଜ୍+ଆଧାରେ କ୍ୱିପ୍) ଦେବଯଜନଯୋଗ୍ୟ ଅଗ୍ନିବିଶେଷ ।

ଦେବଯଜନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦେବ+ଯଜନ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବାର୍ଚ୍ଚନା, ଦେବପୂଜା, ବେଦୀସ୍ଥାନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେବଯଜନୀ,ପୃଥିବୀ, ପୃଥିବୀ,ଯେ ସ୍ଥାନେ ଯାଗ କରାଯାଏ ।

ଦେବଯଜି—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଯଜ୍+କ,ଇ) ଦେବପୂଜକ, (ବି) ମୁନ୍ୟାଦି ।

ଦେବଯଜ୍ଞ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଯଜ୍ଞ) ତତ୍ତ୍ୱ;ହବ୍ୟ ଗୃହସ୍ଥର ପ୍ରତିଦିନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୋମାଦି ।

ଦେବଯଜ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦେବତାଙ୍କପାଇଁ ଯାଗକ୍ରିୟା ।

ଦେବଜା—ହି. ବଂ. ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାପୟିତା ।

ଦେବଯଜ୍ଞ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଯଜ୍+ଇନ୍) ଆତ୍ମଭେଦେ ଦେବାର୍ଥ ଯାଗକାରକ,କୁମାରାନୁଚର ମାତୃଭେଦ ।

ଦେବଯାତ—ହି. ବଂ. ଦେବତ୍ୱପ୍ରାପ୍ତ, ଯେ ଦେବତା ହୋଇଅଛି ।

ଦେବଯାତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦେବ+ଯାତ୍ରା) ମଧ୍ୟ-କ.ଧ ; ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଗମନ, ତୀର୍ଥଯାତ୍ରା, (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦେବୋତ୍ସବାଦି ।

ଦେବଯାତ୍ରୀ—ପୁଂ. ବି. ଦାନବବିଶେଷ ।

ଦେବଯାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦେବ+ଯାନ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଯେଉଁ ରଥ ସାହାଯ୍ୟରେ ଦେବତାମାନେ ଆକାଶରେ ବିଚରଣ କରନ୍ତି, ବ୍ୟୋମଯାନ, (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଉତ୍ତରାୟଣ, ଅର୍ଚ୍ଚିରାଦି ମାର୍ଗରୂପ ପଥ ।

ଦେବଯାନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶୁକ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ କନ୍ୟା ଓ ଯଯାତିଙ୍କ ବିବାହିତା ଭାର୍ଯ୍ୟା ।

ଦେବଯାବନ୍—ହି. ବଂ. (ଦେବ+ଯା+ବନ୍) ଦେବତାମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଗନ୍ତା ।

ଦେବଯିତୃ—ହି. ବଂ. (ଦେବ+ଣିଚ୍+ତୃଚ୍) ପରିଦେବକ, ପରିଦେବନକାରୀ ।

ଦେବୟୁ(ୟୁ)—ହି. ବଂ. (ଦେବ+ଯା+ଉ) ଧାର୍ମିକ, (ପୁଂ.ବି) ଦେବତା ।

ଦେବଯୁଗ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଯୁଗ) ତତ୍ତ୍ୱ; ସତ୍ୟଯୁଗ ।

ଦେବଯୋନି—ପୁଂ.ବି. (ଦେବ+ଯୋନି) ବ.ସ୍ତ୍ରୀ; ଉପଦେବତା,ବିଦ୍ୟାଧରାଦି ।

ଦେବଯୋଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦେବ+ଯୋଷା) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବତାମାନଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ, ଅପ୍ସରାଦି ଦେବରମଣୀ ।

ଦେବର—ପୁଂ. ବି. (ଦିବ୍+କ, ଅର) ଦିଅର, ସ୍ୱାମୀଙ୍କ କନିଷ୍ଠଭ୍ରାତା,(ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଦେବା, ଦେବୃ, ଦବାର, ଦେବାନ, ତୁରାଗାବ, ଦେବଭ୍ରୀ) ।

ଦେବର—ରାଜପୁତାନା ଉଦୟପୁର ରାଜ୍ୟାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ହ୍ରଦ ।

ଦେବରକ—ପୁଂ.ବି. (ଦେବର+ସ୍ୱାର୍ଥେ କ) ଦେବର ।

ଦେବରକ୍ଷିତ—ହି.ବଂ. (ଦେବ+ରକ୍ଷିତ) ତତ୍ତ୍ୱ, ଦେବଗଣ କର୍ତ୍ତୃକ ପରିତ୍ରାତ, ଦେବତା କର୍ତ୍ତୃକ-ରକ୍ଷିତ, (ପୁଂ. ବି) ଦେବକ ନୃପଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ, ଜଣେ ରାଜା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେବରକ୍ଷିତା ।

ଦେବରକ୍ଷିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦେବକଙ୍କର ଏକ କନ୍ୟା, ଦେବକୀଙ୍କ ଭଗିନୀ ।

ଦେବରଙ୍ଗ—ପ୍ରା. (ସିଂହଭୂମ) ବି. ଏକପ୍ରକାର ଧାନ ।

ଦେବରଥ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ରଥ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବଯାନ, ବିମାନ, ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ରଥ, ପ୍ରବରାନ୍ତର୍ଗତ ଋଷିଭେଦ ।

ଦେବରହସ୍ୟ—ହି.ବଂ. (ଦେବ+ରହସ୍ୟ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଅତି ଗୋପନୀୟ ଦେବତାଙ୍କ ରହସ୍ୟ ।

ଦେବରାଜ(ଜ)—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ରାଜ୍+କ. କ୍ୱିପ୍, ଦେବ+ରାଜା) ତତ୍ତ୍ୱ; ଇନ୍ଦ୍ର ।

ଦେବରାଜ—ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହିନ୍ଦୁରାଜ ଡାହିରଙ୍କ ଖୁଡ଼ୁତା ପୁତ୍ର, ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଜଣେ ହିନ୍ଦୁରାଜା ।

ଦେବରାଜଯଜ୍ୱା—ରଙ୍ଗପୁରୀ ଯଜ୍ଞେଶ୍ୱରଙ୍କ ପୁତ୍ର, ନିଘଣ୍ଟୁଭାଷ୍ୟକାର ।

ଦେବରାଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ଦେବରାଜ) ଦେବରାଜ୍ ଦେଖ ।

ଦେବରାତ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ରା+ମ.ତ) ପରୀକ୍ଷିତ, ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପୌତ୍ର, ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଏକପ୍ରକାର ସାରସ ପକ୍ଷୀ. (ବଂ) ଦେବଦତ୍ତ, ଦେବରକ୍ଷିତ, ଦେବତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରକ୍ଷିତ ।

ଦେବରାନୀ—ପ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ରର) ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସ୍ନାନ ଜାଆ । [ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଦେବରାମ—ଜଣେ ସଂସ୍କୃତଗ୍ରନ୍ଥ ରଚ-

ଦେବରାୟ—ବିଜୟ ନଗରର ପ୍ରାଚୀନ ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶୀୟ ରାଜା ।

ଦେବର୍ଷି—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଋଷି) ମଧ୍ୟ-କ. ଧା; ଦେବତାପ୍ରକୃତିବିଶିଷ୍ଟ ମୁନି, ନାରଦ, ନ୍ୟାୟାଦିକର୍ତ୍ତା କଣାଦାଦି ।

ଦେବଲ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦେବ+ଲ+କ. ଅ) ଦେଉଳିଆ,ପୂଜାହାରୀ,ମନ୍ଦିରଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପଣ୍ଡା, (ବି) ମନ୍ଦିର, ଦେବାଳୟ, ଅଷ୍ଟାବକ୍ର ମୁନି, ଏକସ୍ମୃତିକାର ।

ଦେବଲ—ସିନ୍ଧୁନଦର ମୁହାଣରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ବନ୍ଦର ।

ଦେବଲକ—ପୁଂ. ବି. (ଦେଉଳ+କ) ଦେବଲ । [ଦେଖ ।

ଦେବଲଘାଟ—ପୁଂ. ବି. ଦେଉଳଘାଟ

ଦେବଲତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦେବଲ+ଭା.ତା) ନବମଲ୍ଲିକା,ନଆଳୀ ଦେବଲତା ।

ଦେବଲିଙ୍ଗୁଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୃଶ୍ଚିକାଳି, ବିଛୁଆତି ଲତା ।

ଦେବଲୀତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦେବ+ଲୀତ) ଭତତ୍; ଦେବପ୍ରତିମା ଗ୍ରହଣ ।

ଦେବଲୋକ—ପୁଂ.ବି. (ଦେବ+ଲୋକ) ଭତତ୍; ଅମରଧାମ, ସ୍ୱର୍ଗ, ଭୁବଂଦ ସପ୍ତଲୋକ, (ଗ୍ରା.ବି) ଦେବତାମାନେ ।

ଦେବଶତ୍ରୁ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଶତ୍ରୁ) ଭତତ୍; ଅସୁର ।

ଦେବଶର୍ମା—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଶର୍ମନ୍) ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଉପାଧି, ଜନୈକ ଋଷି,ଜଣେ ବେଦଜ୍ଞ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଦେବଶସ୍—ଅବ୍ୟ. ଦେବତା ।

ଦେବସାୟୁଜ୍ୟ—କ୍ଲୀ ବଂ. (ଦେବ+ସାୟୁଜ୍ୟ) ଭତତ୍; ଦେବତ୍ୱ, ଦେବସାତ୍ମ୍ୟ, ଦେବତାଙ୍କର ସାହଚର୍ଯ୍ୟ ।

ଦେବସିଂହ—ସ୍ୱାମୀନରଙ୍କ କନିଷ୍ଠପୁତ୍ର, କମୋମଣ୍ଡଳର ଅଧୀଶ୍ୱର, ଜଣେ ବାସ୍ତୁଶାସ୍ତ୍ର ରଚୟିତା ।

ଦେବସୁଷି—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରାଣାଦ୍ଧ ଦ୍ୱାରା ବକ୍ଷମାଣ ଦୁଗ୍ଧଯୁକ୍ତ ଦ୍ୱାରବିଶେଷ ।

ଦେବସ୍—ପୁଂ.ବି. (ଦେବ+ସ+କ୍ୱିପ୍) ଅନୁଲ୍ଲୀକଣ୍ଠୀ ଦେବବିଶେଷ ।

ଦେବସ୍ୱର—ଜଣେ ଜୈନ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଦେବସୃଷ୍ଟ—ହି. ବଂ. ଦେବତାକର୍ତ୍ତୃକ ସୃଷ୍ଟ ।

ଦେବସୃଷ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦେବ+ସୃଷ୍ଟା) ଭତତ୍; ମନ୍ଦିରା, ସୁରା ।

ଦେବସେନ—ପୌଣ୍ଡ୍ରବର୍ଦ୍ଧନର ରାଜା ।

ଦେବସେନ—ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଜୈନ-ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଦେବସେନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦେବ+ସେନା) ଭତତ୍; ଦେବତାମାନଙ୍କର ସୈନ୍ୟ, କାର୍ତ୍ତିକେୟ, ଦେବଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ କନ୍ୟା ।

ଦେବସେନାପତି—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ସେନାପତି)ଭତତ୍, କାର୍ତ୍ତିକେୟ ।

ଦେବସେବା—ବି. ଦେବପୂଜା ଦେଖ ।

ଦେବସ୍ଥଳି—ଆମ୍ନାୟ ତନ୍ତ୍ରରଚୟିତା ।

ଦେବସ୍ଥାନ—ପୁଂ. ବି. ଦେବାଳୟ. ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବ୍ରହ୍ମର୍ଷି, (ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜାମ) ବି. ଦେଗୋଉର ଇଲ୍ଲକା ।

ଦେବସ୍ଥାନକମିଟି—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. ଦେଗୋଉର ସମ୍ପତ୍ତିର ତତ୍ତ୍ୱ ନେବାପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ନିଯୁକ୍ତ ସଭା ବା କମିଟି ।

ଦେବସ୍ମିତା—ଧର୍ମଗୁପ୍ତ ବଣିକର କନ୍ୟା, ପରମସତୀ ।

ଦେବସ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦେବ+ସ୍ୱ)ଭତତ୍; ଦେବତାଙ୍କ ଧନ, ଦେବସେବାର୍ଥ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ଧନ, ଯଜ୍ଞଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଧନ ।

ଦେବସ୍ୱକ—ପୁଂ. ବି. ଦେବସ୍ୱତ୍ତ୍ୱାଦି ପ୍ରତିକର୍ତ୍ତା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ବା ଅନୁଦାକ ।

ଦେବସ୍ୱାମୀ—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଭାଷ୍ୟକାର "ଭକ୍ତି କଳ୍ପତରୁ"ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚୟିତା ।

ଦେବହବିସ୍—କ୍ଲୀ. ବି. ଯଜ୍ଞୀୟ ପଶୁ ।

ଦେବହବ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଋଷିବିଶେଷ ।

ଦେବହଟ୍ଟା—ଖୁଲ୍ନା ଜିଲ୍ଲାର ମାଇହାଟୀ ପରଗଣା ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ସହର ।

ଦେବଶିଳ୍ପୀ—ପୁଂ.ବି(ଭତତ୍)ବିଶ୍ୱକର୍ମା ।

ଦେବଶୁନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦେବତୁଲ୍ୟ ପ୍ରଭାବଯୁକ୍ତା ଶୁନୀ, ସରମା ।

ଦେବଶେଖର—ପୁଂ.ବି. ଉତ୍ତମାଙ୍ଗ,(କ୍ଲୀ) ଦେବତାଙ୍କ ମସ୍ତକ ।

ଦେବଶେଷ—କ୍ଲୀ. ବି. ଅନନ୍ତ ।

ଦେବଶ୍ରବସ୍—ପୁଂ.ବି.ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ, ବାସୁଦେବ ଭ୍ରାତା ।

ଦେବଶ୍ରୀ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଶ୍ରୀ+କ୍ୱିପ୍) ଯଜ୍ଞ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେବତାମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

ଦେବଶ୍ରୁତ୍—ହି. ବଂ. ଦେବତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ବିଖ୍ୟାତ ।

ଦେବଶ୍ରୁତ—ପୁଂ. ବି. ଈଶ୍ୱର, ଶାସ୍ତ୍ର, ନାରଦ ମୁନି, ଜନକବିଶେଷ, ଶୁକ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର ।

ଦେବଶ୍ରେଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମୂର୍ଦ୍ଧାଲତା, ଦେବତାମାନଙ୍କର ପଂକ୍ତି ।

ଦେବଶ୍ରେଷ୍ଠ—ପୁଂ. ବି. ଦ୍ୱାଦଶ ମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ, ଦେବତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ । [ସଖା ।

ଦେବସଖ—ପୁଂ.ବଂ. ଦେବତାମାନଙ୍କର

ଦେବସଙ୍ଗୀତଯୋନି—ପୁଂ.ବି.ନାରଦ ।

ଦେବସତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଯଜ୍ଞବିଶେଷ ।

ଦେବସତ୍ର—ହି. ବଂ. ଦେବତାଙ୍କ ପକ୍ଷ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱଯୁକ୍ତ ।

ଦେବସଦ୍—ହି. ବଂ. (ଦେବ+ସଦ୍+କ୍ୱିପ୍) ଦେବସ୍ଥାନ ।

ଦେବସଦନ—ହି.ବଂ (ଦେବ+ସଦ୍+

ଅନ) ଦେବତାମାନଙ୍କର ଆଧାର, (ବି) ସ୍ୱର୍ଗ, ଦେବାଳୟ ।

ଦେବସଦ୍ମ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦେବ + ସଦ୍ମ) ଦେବତା ଗୃହ, ଦେବାଳୟ ।

ଦେବସଭା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦେବ + ସଭା) ଏତତ୍; ଦେବତାମାନଙ୍କର ବଇଠକ, ସୁଧର୍ମା ସଭା, ଗଜସଭା,(ପର୍ଯ୍ୟାୟ— ସୁଧର୍ମା, ସୁଧର୍ମ୍ମୀ) ।

ଦେବସଭ୍ୟ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦେବ + ସଭ୍ୟ) ସଭିକ, ଦ୍ୟୁତ ସଭାର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ଦେବ-ସଭାର ସଦସ୍ୟ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ସଭିକ, ଦେବସାମାଜିକ) ।

ଦେବସର୍ଷପ—ପୁଂ. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ-ଅଶ୍ମାକ୍ଷ, ବଦଳ,ରକ୍ତମୂଳକ, ସୁରସର୍ଷପକ, ସ୍ତମ୍ଭଦଳ, ନିର୍ଜ୍ଜର ସର୍ଷପ, କୁରବାର୍ଦ୍ଧ୍ରି ।

ଦେବସହ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦେବ + ସହ + ଅ) ଭକ୍ଷାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ; (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦନ୍ତ୍ରୋ-ପ୍ରଲୌଷଧି, (ପୁଂ) ସେମକର ପର୍ବତ ବିଶେଷ ।

ଦେବସାଗରଗଣି—ଜଣେ ଜୈନ ପଣ୍ଡିତ ।

ଦେବସାତ୍—ଅବ୍ୟ.(ଦେବ + ଦେୟାର୍ଥେ ସାତ୍) ଦେବତାଙ୍କୁ ଦେୟ,ଦେବାଧୀନ, ଦେବାୟତ୍ତ, ଦେବସାତ୍‌କୃତ ଦେଟ; ଅତି କଷ୍ଟେ ଦେବତାଙ୍କର ଅଧୀନ କରିବା ।

ଦେବସାତ୍‌କୃତ—ବିଂ. ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦତ୍ତ, ଦେବସେବାରେ ନିୟୋଜିତ ।

ଦେବସାବର୍ଣ୍ଣି—ବି. ତ୍ରୟୋଦଶ ମନୁ ।

ଦେବହୃତ—ତ୍ରି.ବିଂ. ଦେବତାମାନଙ୍କର ହୃତ, ଦେବତାକର୍ତ୍ତୃକ ହୃତ ।

ଦେବହୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଦେବାହ୍ୱାନ, (ବି) ଦେବାହ୍ୱାନ କର୍ତ୍ତା, ବ୍ରୀହିପୃଷ୍ଠ ଶକଟ. ବାମକର୍ଣ୍ଣ, ଋଷିବିଶେଷ ।

ଦେବହୂତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସ୍ୱାୟମ୍ଭୁବ (ମନୁ) ମୁନିଙ୍କ କନ୍ୟା ।

ଦେବହୃତ୍ୟ—ପୁଂ.ବି.ଦେବତା ଓ ଅସୁର-ମାନଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ।

ଦେବହେଳନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦେବ + ହେଳନ, ଏତତ୍) ଦେବତାମାନଙ୍କର ନିକଟ ଅପରାଧ, ଦେବଗଣଙ୍କର ଅବଜ୍ଞା ।

ଦେବହେତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦେବାସ୍ତ୍ର ।

ଦେବହୋତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ତ୍ରୟୋଦଶ ମନ୍ୱନ୍ତରେ ଯୋଗେଶ୍ୱରରୂପ ହରିଙ୍କ ପିତା । [ବିଶେଷ ।

ଦେବହ୍ରଦ—ପୁଂ. ବି. ଶ୍ରୀପର୍ବତସ୍ଥ ତୀର୍ଥ-

ଦେବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଦିବ୍ + ଅ + ଆ)ପଦ୍ମ-ଗୃହଣୀଲତା, ଅଶନପର୍ଣ୍ଣୀ, ମୂର୍ବ୍ବା, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ତେଜନୀ, ପିଲୁମ୍ନା,ଦେବା, ତିକ୍ତବଲ୍ଲୀ, ପୃଥକ୍‌ପତ୍ର, ଧନୁଃଶ୍ରେଣୀ, ମଧୁରସା,ନିର୍ଦ୍ଦହନୀ) (ପୁଂ,ବି)--ଦିବ + ସଙ୍ଜ୍ଞାର୍ଥେ ର) ଦେବର,ଦିଅର, ରଣ୍ଡା-ପତି,ରାଣ୍ଡୀ ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ୱାମୀ, ଠାଣ୍ଡା,(ଗ୍ରା.ବି-ପ୍ରା-କ) ଦେବତା, ପୁଂ ଦେବତା, ଗ୍ର.ତ୍ରି. (ଦା ଓ ଦେଧାତୁ) ଉପହାର-ଦେବା, ପ୍ରଦାନକରିବା, ଦାନକରିବା, (ଛୁଟିଆଦି)ମଞ୍ଜୁରକରିବା,ଯୋଗାଇବା, ସ୍ଥାପନକରିବା, ପଠାଇବା, ପ୍ରେରଣ କରିବା, ଘଟାଇବା, ଅନୁଭୂତ କରା-ଇବା, ଭୋଗକରାଇବା, ଉତ୍ପାଦନ କରିବା, ଅମୁକକିୟା କରିବା, ବିନ୍ଦ-କରିବା, ଛାଡ଼ିଦେବା, ଲଗାଇବା, ବୋଳିବା, (ସ୍ତନ୍ୟାଦି)ପାନ କରାଇବା, (ପ୍ରହାରାଦି) କରିବା,(ଶିଜନ୍ତ୍ରଦିଆଇବା, (ନିପ-ନେବା) ।

ଦେବାଙ୍ଗୀଡ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ + ଆ + ଙ୍ଗୀଡ଼ + ଅଧି.ଅ)ଦେବୋପବନ,ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଉଦ୍ୟାନ ।

ଦେବାଗାର—ପୁଂ.ବି.(ଦେବ + ଆଗାର) ଏତତ୍;ଦେବାଳୟ, ଦେବତାମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନ ।

ଦେବାଗାରିକ—ତ୍ରି. ବିଂ.(ଦେବାଗାର + ଇକ) ଦେବସଦନରେ ନିଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେବାଗାରିକା ।

ଦେବାଙ୍ଗ—ଦକ୍ଷିଣାପଥର ଏକ ଶ୍ରେଣୀୟ ତନ୍ତୁବାୟ (ତନ୍ତୀ) ।

ଦେବାଙ୍ଗନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦେବ + ଅଙ୍ଗନା) ଏତତ୍; ଦେବରମଣୀ, ଅପ୍ସରା ।

ଦେବାର୍ଚ୍ଚା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦେବତାମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଗମନଶୀଳା, ଦେବପୂଜିକା ।

ଦେବାର୍ଚ୍ଚକ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ + ଆର୍ଚ୍ଚକ) ବ.ଶ୍ରୀ;ଦେବପୂଜକ ବ୍ରାହ୍ମଣ,ପୂଜାହାର୍ଚ୍ଚ-ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଦେବାର୍ଚ୍ଚାବନ୍—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦେବ + ଆ + ଚ୍ଚ୍ + ଇନ୍) ଦେବଳ ।

ଦେବାଟ—ପୁଂ. ବି. ହରିହର କ୍ଷେତ୍ର, (ବିଂ)ଦେବତାମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଗମନଶୀଳ ।

ଦେବାତିଥି—ପୁଂ. ବି. କୁରୁବଂଶୀୟ ଅଜୀଧନଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଦେବାତିଦେବ—ପୁଂ.ବି. (ଦେବ + ଅତି ଦିବ୍ + ଅ) ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦେବତ୍ୱା—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦେବ + ଆତ୍ମନ୍) ବ.ଶ୍ରୀ; ଦେବତାସ୍ୱରୂପ, (ପୁଂ.ବି) ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ବୃକ୍ଷ ।

ଦେବାଦିଦେବ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ + ଆଦିଦେବ) ଏତତ୍; ଶିବ, ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦେବାଦେବୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ଦେ + ଦେବୀ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଅମର ଓ ଅମରୀ, ଦେବଗଣ ଓ ଦେବୀଗଣ ।

ଦେବାଧି—ଗ୍ରା. ବି.(ସ୍ତ-ଦେବାଧିଦେବ) ପ୍ରଧାନ ଦେବତା, ଲୋକଙ୍କ ନାମ ।

ଦେବାଧିଦେବ—ପୁଂ.ବି. (ଦେବ + ଅଧି-ଦେବ) ମହାଦେବ, ଇନ୍ଦ୍ର, ପ୍ରଧାନ ଦେବତା, କିନ୍ ।

ଦେବାଧିପ—ପୁଂ.ବି. ପରମେଶ୍ୱର,ଇନ୍ଦ୍ର, ଦ୍ୱାପରଯୁଗର ରାଜାବିଶେଷ ।

ଦେବାନ୍(ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେଓ୍ୱାନଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଦେବାନ୍‌ପ୍ରିୟଦର୍ଶିନ୍‌ପୁତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ମରୁ-ହଳାମାନଙ୍କର ଜନୈକ ଖ୍ୟାତନାମା ଦେବାନ୍ ।

ଦେବାନାମ୍ପ୍ରିୟ—ପୁଂ. ବି. ଦେବତା-ମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟ, (ଏତତ୍), ମୂର୍ଖବ୍ୟକ୍ତି, ଗୁପ୍ତ, ଧର୍ମାଶୋକ; (ବିଂ) ଦେବତା-ମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟ, ଅଶୋକଙ୍କର ନାମ

ପୃଷ୍ଠରେ ଅଶୋକ ଲଗାଇଥିବା ବିଶେ-
ଷଣ । [ଦେଖ ।
ଦେବାଙ୍କ(ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେଖ୍ୱାଙ୍କଇତ୍ୟାଦି
ଦେବାଙ୍କକ—ପୁଂ. ବି. ସାବର୍ଣ୍ଣି ନାମକ
ତୃତୀୟ ମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ, ସଗର
ବଂଶୀୟ ନୃପବିଶେଷ, କ୍ଲୀ; (ଦେବ+
ଅଙ୍କକ) ଦେବତାମାନଙ୍କର ସୈନ୍ୟ ।
ଦେବାନୁକ୍ରମ—ପୁଂ. ବି. ବୈଦିକମନ୍ତ୍ରର
ଦେବତାଜ୍ଞାପକ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।
ଦେବାନୁଚର—ହି.ବିଂ. (ଦେବ+ଅନୁ-
ଚର) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବାନୁଗାମୀ,(ପୁଂ.ବି)
ବିଦ୍ୟାଧରାଦି ଉପଦେବ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦେବାନୁ-
ଚରୀ ।
ଦେବାନୁଯାୟୀ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଅନୁ
+ଯା+ଇନ୍) ଦେବାନୁଚର ।
ଦେବାନ୍ତକ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଅନ୍ତକ)
ତତ୍ତ୍ୱ; ରାକ୍ଷସବିଶେଷ,ଦୈତ୍ୟବିଶେଷ ।
ଦେବାନ୍ନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଅମୃତ, ଦେବ-
ନୈବେଦ୍ୟାର୍ଥେ କଳ୍ପିତ ଅନ୍ନ ।
ଦେବାପଦ—ଗ୍ରା. ବି. 'ଦେବା' ଦ୍ରେଶରେ,
ଦୀର୍ଘରୂପ ।
ଦେବାପି—ପୁଂ. ବି. ମହାଭାରତ ଅନୁ-
ସାରେ ରାଜା ଶାନ୍ତନୁଙ୍କ ଭାଇ ।
ଦେବାବତାର—ପୁଂ.ବି. (ଦେବ+ଅବ-
ତାର) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବତାମାନଙ୍କର
ଅବତାର ।
ଦେବାବାସ—ପୁଂ.ବି. (ଦେବ+ଆବାସ)
ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବାଳୟ, ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ବୃକ୍ଷ,
ସ୍ୱର୍ଗ, ସୁମେରୁ ପର୍ବତ ।
ଦେବାବେଶ—ବି. (ଦେବ+ଆବେଶ)
ତତ୍ତ୍ୱ; ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଠାରେ ଦେବତାଙ୍କ
ଆତ୍ମାର ଆବିର୍ଭାବ, ଠାକୁରାଣୀ ଲାଗିବା,
ଠାକୁରାଣୀ ଉଭାହେବା ।
ଦେବାବୃଧ୍—ପୁଂ.ବି. (ଦେବ+ବୃଧ୍+
କ୍ୱିପ୍ ପର୍ବତବିଶେଷ ।
ଦେବାଭୀଷ୍ଟ—ହି. ବିଂ. (ଦେବ+ଅଭୀଷ୍ଟ)
ଦେବତାମାନଙ୍କର ଅଭିଳଷିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ)
ଦେବାଭୀଷ୍ଟା, ତାମ୍ବୁଲୀ ।
ଦେବାୟତନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦେବ+ଆୟ-
ତନ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବାଳୟ ।
ଦେବାୟୁଧ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦେବ+ଆୟୁଧ)
ତତ୍ତ୍ୱ, ଦେବତାଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର, ଇନ୍ଦ୍ର-
ଧନୁ ।
ଦେବାୟୁଷ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦେବତାମାନଙ୍କର
ଜୀବନକାଳ ।
ଦେବାରଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଦେବ+ଅରଣ୍ୟ)
ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବତାଙ୍କ ବିଚରଣ ସ୍ଥାନ,
ତୀର୍ଥବିଶେଷ,ଦେବତାମାନଙ୍କର ଉଦ୍ୟାନ
ଦେବାର୍ଣ୍ଣିଡ଼ ।
ଦେବାରାଧନ—ବି. (ଦେବ+ଆରାଧନ)
ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବତାମାନଙ୍କର ଉପାସନା
ବା ପୂଜା ।
ଦେବାରି—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଅରି)
ତତ୍ତ୍ୱ; ଅସୁର, ଦାନବ ।
ଦେବାର୍ଚ୍ଚନ—ବି. (ଦେବ+ଅର୍ଚ୍ଚନ)
ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବୋପାସନା, (ଗ୍ରା.ବି)
ରାଜାମାନଙ୍କର ଦୈନିକ ସନ୍ଧ୍ୟା
ବନ୍ଦନାଦି ନୀତି ।
ଦେବାର୍ପଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦେବୋଦ୍ଦେଶେ
ଦେୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଦାନ ହେତୁ ଫଳ-
ତ୍ୟାଗ, ଚୁଣ୍ଡେଦାଦି ।
ଦେବାର୍ଯ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଅର୍ହଦ୍ଭୁଣଭେଦ ।
ଦେବାର୍ହ—ହି. ବିଂ. (ଦେବ+ଅର୍ହ+
ଅ) ଦେବତାଙ୍କ ପାଇଁ ଦାନ ଯୋଗ୍ୟ,
(କ୍ଲୀ) ସୁରପର୍ଣ୍ଣି ।
ଦେବାର୍ହ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦେବାର୍ହ+ଅ)ସହ-
ଦେବୀ ଲତା । [ମାୟା ।
ଦେବାଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଦେବାଳୟ, ଦେବ-
ଦେବାଳୟ—ପୁଂ.ବି. (ଦେବ+ଆଳୟ)
ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେଉଳ, ଦେବମନ୍ଦିର, ସ୍ୱର୍ଗ ।
ଦେବାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରାଜିଣୀବିଶେଷ ।
ଦେବାଶ୍ୱ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଅଶ୍ୱ)
ତତ୍ତ୍ୱ; ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅଶ୍ୱ, ଉଚ୍ଚୈଶ୍ରବା ।
ଦେବାହାର—ପୁଂ.ବି.(ଦେବ+ଆହାର)
(ତତ୍ତ୍ୱ; କ.ଧା) ଅମୃତ, ସୁଧା ।
ଦେବିକ—ହି. ବିଂ. (ଦେବ+ଇକ)
ଦେବମନ୍ଦିରୀୟ (ପୁଂ.ବି) ଅନୁକମ୍ପିତ
ଦେବଦତ୍ତ ।
ଦେବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବୈଦ୍ୟକ) ଧାତୁସ୍ତ
ଦେଖ, ଗାଗରା ନଦୀ, (ପୁଂ) ଯୁଧିଷ୍ଠିର-
ଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର ।
ଦେବିକାତୀର୍ଥ—ଗ୍ରା. ବି. ହନୁମାନଙ୍କର
ତୀର୍ଥବିଶେଷ, ସରଯୂନଦୀ ।
ଦେବିତ—ପୁଂ. ବି. (ଦିବ+ତ) ଅକ୍ଷ-
କ୍ରୀଡ଼ାକାରୀ ।
ଦେବିନ୍—ହି.ବିଂ. (ଦିବ+ଇନ୍)କ୍ରୀଡ଼ା,
କାରକ । [ଦତ୍ତ ।
ଦେବିସ୍ତ—ପୁଂ.ବି. ଅନୁକମ୍ପିତ ଦେବ-
ଦେବିଲ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦେବ+ଇଲ)
ଦେବପରିପୂଣ, ଧାର୍ମିକ,(ବି)ଅନୁକମ୍ପିତ,
ଦେବଦତ୍ତ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେବିଲା ।
ଦେବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦେବ+ଈ)ସ୍ତ୍ରୀ ଦେବତା
ମହାଶକ୍ତି ଦୁର୍ଗା, ପାଟରାଣୀ, ବ୍ରାହ୍ମଣୀ
ପୂଜ୍ୟା ବା ମାନ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ,ଶାଳପର୍ଣ୍ଣୀ,ପିତଙ୍କ,
ମୂଙ୍ଗା, ଅଷାଢ଼ୁଆ, ଅଣସୋରିଷିଆ,
ଆଦିତ୍ୟଭକ୍ତା, ପୁଣ୍ଡୀଲା ଓ ସଦାଗ୍ରଣୀ
ସ୍ତ୍ରୀ, ନାଗରମୁଥା, ହରିଡ଼ା, ତିଶି,
ଶ୍ୟାମାପକ୍ଷୀ, (ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ପାଟରାଣୀଙ୍କ
ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ରାଣୀଙ୍କ ଉପାଧି ଓଡ଼ିଶାରେ
ପ୍ରବାହିତ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।
ଦେବୀକୋଟ—ପୁଂ.ବି.(ଦେବୀ+କୋଟ
ତତ୍ତ୍ୱ; ବାଣରାଜାର ନଗର, ଶୋଣିତ
ପୁର ।
ଦେବୀଗୃହ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦେବୀ+ଗୃହ)
ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେବୀଙ୍କ ମନ୍ଦିର ।
ଦେବୀତନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ତନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।
ଦେବୀତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦେବୀଙ୍କ ଭାବ ।
ଦେବୀଦ୍ୱାର—ଗ୍ରା. ବି. କଟକଜିଲ୍ଲାର
ଡମପଡ଼ା ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ମହାନଦୀ
ତୀରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନବିଶେଷ, ଡମପଡ଼ାର
ସ୍ୱନାମପ୍ରସିଦ୍ଧ ପର୍ବତମାଳା ।
ଦେବୀନଦୀ—ଗ୍ରା. ବି.ମହାନଦୀରଣ୍ଟା-
ନଦୀବିଶେଷ ।
ଦେବୀପାଦହ୍ରଦ—ଗ୍ରା.ବି. ଭୁବନେଶ୍ୱରର
ପବିତ୍ର ସରୋବରବିଶେଷ ।
ଦେବୀପୁରାଣ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦେବୀମାହାତ୍ମ୍ୟ ଓ
ବିବରଣଯୁକ୍ତ ଉପପୁରାଣବିଶେଷ ।

ଦେବୀଭାଗବତ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦେବୀମାହାତ୍ମ୍ୟ-ସୂଚକ ଭାଗବତାଖ୍ୟ ପୁରାଣବିଶେଷ ।

ଦେବୀମାହାତ୍ମ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦେବ୍ୟା+ମାହାତ୍ମ୍ୟ) ୬ତତ୍; ଦେବୀ ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ମାହାତ୍ମ୍ୟ, ମାର୍କଣ୍ଡେୟ ପୁରାଣାନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗଳ୍ପ, ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣନ-ମୂଳକ ଗ୍ରନ୍ଥ, ଚଣ୍ଡୀଗ୍ରନ୍ଥ । [ନାମ ।

ଦେବୀରଥ—ଗ୍ରା. ବି. ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ରଥର

ଦେବୀସୂକ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦେବୀ+ସୂକ୍ତ, କ. ଧା) ଋଗ୍ବେଦୀୟ ସଂହିତାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଭଗବତୀଙ୍କ ସୂକ୍ତ ।

ଦେବୃ—ପୁଂ. ବି. (ଦିବ+ତୃ) ଦେବର, ସ୍ୱାମୀଙ୍କ କନିଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା ।

ଦେବେଜ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଇଜ୍ୟ) ୬ତତ୍; ଦେବଗୁରୁ, ବୃହସ୍ପତି ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଇନ୍ଦ୍ର) (୬ତତ୍ ୬ତତ୍. ବା କ.ଧା) ଶକ୍ର. ସୁରେନ୍ଦ୍ର ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଠାକୁର—ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବ୍ରାହ୍ମ-ଧର୍ମର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ।

ଦେବେଶ—ପୁଂ. ବି. (ଦେବ+ଈଶ, ୬ତତ୍) ମହାଦେବ, ପରମେଶ୍ୱର, ବିଷ୍ଣୁ, ଇନ୍ଦ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେବେଶୀ,ଦୁର୍ଗା ।

ଦେବେଶୟ—ପୁଂ.ବି. (ଦେବେ+ଶୀ+ଅ) ପରମେଶ୍ୱର, ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦେବେଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦେବେଶ+ଇ) ଦୁର୍ଗା ।

ଦେବେଷ୍ଟ—ହି. ବିଂ. (ଦେବ+ଇଷ୍ଟ, ୬ତତ୍) ଦେବବାଞ୍ଛିତ, ଦେବତା-ମାନଙ୍କ ପ୍ରିୟ, (ବି) ଗୁଗ୍ଗୁଲୁ, ମହା-ମୋଦା ।

ଦେବୋଚିତ—ହି. ବିଂ. (ଦେବ+ଉଚିତ, ୬ତତ୍)ଦେବଯୋଗ୍ୟ,ଦେବା-ଭ୍ୟସ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେବୋଚିତା ।

ଦେବୋତ୍ତର—ବିଂ. (ଦେବ+ଉତ୍ତର) ଦେବ ସେବା ପାଇଁ ଉତ୍ସୃଷ୍ଟ (ସମ୍ପତ୍ତି), ଦେବ ସେବାରେ ନିୟୋଜିତ(ସମ୍ପତ୍ତି). (ଗ୍ରା.ବି.) ଦେବ ସେବାପାଇଁ ଉତ୍ସୃଷ୍ଟ ସମ୍ପତ୍ତି ।

ଦେବୋତ୍ତରନିଷ୍କର—ଗ୍ରା. ବି. ଦେବ ସେବାପାଇଁ ଉତ୍ସୃଷ୍ଟ ଯେଉଁ ଜମିରୁ ଜମିଦାର ଖଜଣା ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଦେବୋତ୍ତର ବାଜ୍ୟାପ୍ତି—ଗ୍ରା. ବି. ଦେବୋତ୍ତର ନିଷ୍କର ଜମିଉପରେ ଖଜଣା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ।

ଦେବୋତ୍ତରବାହେଲ—ଗ୍ରା.ବି.ଦେବୋ-ତ୍ତର ଜମିର ଖଜଣା ସରକାର ମାଫ ଦେଇଥିବା ।

ଦେବୋତ୍ତର ଲାଖିରାଜ—ଗ୍ରା. ବି. ଚିର-କାଳ ରାଜସ୍ୱ ମାଫ୍ ପାଇଥିବାଦେବୋ-ତ୍ତର ଜମି ।

ଦେବୋତ୍ଥାନ—ବି. (ଦେବ+ଉତ୍ଥାନ, ୬ତତ୍) ଉତ୍ଥାନ ଏକାଦଶୀ ଦେଖ, ଉତ୍ଥାପନ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ଦେଖ ।

ଦେବୋଦ୍ୟାନ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦେବତାମାନ-ଙ୍କର ଉଦ୍ୟାନ, (ନନ୍ଦନ,ଚୈତ୍ରରଥ, ବୈଭ୍ରାଜ, ସଙ୍କଳ୍ପୋଦ୍ଭବ, ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଦେବୋଦ୍ୟାନ । [ରୋଗ ।

ଦେବୋନ୍ମାଦ—ବି. ଏକପ୍ରକାର ଉନ୍ମାଦ-

ଦେବୋପମ—ହି.ବିଂ. (ଦେବ+ଉପମା, ବ.ଗ୍ରୀ) ଦେବତୁଲ୍ୟ ।

ଦେବୌକା—ବି. (ଦେବ+ଔକସ୍) ସୁମେରୁପର୍ବତ ।

ଦେବ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦେବତ୍ୱ ।

ଦେମୁଲପୂଜା—(ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବି.)ଦେପୂଜା ଦେଖ, ଗ୍ରାମ ଦେବତାଙ୍କ ଆସ୍ଥାନ ।

ଦେୟ—ବିଂ. (ଦା+ର୍ମ.ଯ) ଦାନ କରି-ବାର ଉପଯୁକ୍ତ, ଯାହାଦେବାକୁ ହେବ, ଯାହା ଦେବା ଉଚିତ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେୟ (ବି.) ଦେୟ ଅର୍ଥ ବା ବସ୍ତୁ ।

ଦେରାଦୁନ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ପ୍ରଦେଶ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ଓ ତାହାର ରାଜଧାନୀ ।

ଦେର—ଯା.ବି. ଡେର, କାଳବିଳମ୍ବ ।

ଦେଓ୍ୱାନ—ଯା.ବି.ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଧାନ ସଚିବ

ଦେଓ୍ୱାନବାହାଦୁର୍—ଯା.ବି.ବ୍ରିଟିଶ ସର-କାରଙ୍କ ପ୍ରଦତ୍ତ ସମ୍ମାନସୂଚକ ଉପାଧି-ବିଶେଷ ।

ଦେଓ୍ୱାନୀ—ଯା.ବି.ଦେବାନଙ୍କ ପଦ,(ବିଂ) ସତ୍ତ୍ୱାସତ୍ତ୍ୱ ବିଷୟକ ବିଚାର ଅଦାଲତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଦେଓ୍ୱାନୀଅଦାଲତ--ଯା.ବି.ଯେଉଁ ବିଚାର-ଆଳୟରେ ସତ୍ତ୍ୱାସତ୍ତ୍ୱ ଓ ବିଷୟାଧିକାର ସମ୍ବନ୍ଧେ ବିଚାର କରାଯାଏ ।

ଦେଓ୍ୱାନୀଆମ୍--ଯା.ବି.ପ୍ରକାଶ୍ୟ ରାଜସଭା, ଯେଉଁ ରାଜସଭାରେ ରାଜାଙ୍କସମ୍ମୁଖରେ ବିଚାର ପ୍ରାର୍ଥୀହୋଇ ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇପାରନ୍ତି ।

ଦେଓ୍ୱାନୀଖାସ୍—ଯା. ବି. ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସହିତ ରାଜାଙ୍କର ଗୁପ୍ତ ପରାମର୍ଶ ସଭା ।

ଦେଓ୍ୱାନୀଫାଟକ--ଯା.ବି.ଯେଉଁ ଜେଲ-ଖାନାରେ ଋଣୀଦାରଙ୍କ ଟଙ୍କା ପରି-ଶୋଧ ନକରିବା ଖାତକମାନଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ କରି ରଖାଯାଏ ।

ଦେଓ୍ୱାଲ--ଯା.ବି.କାନ୍ଥ,ପ୍ରାଚୀର,ପାଚେରୀ

ଦେଓ୍ୱାଲଗିରି—ଯା.ବି. କାନ୍ଥରେ ମରା-ଯିବା ପ୍ରଦୀପବିଶେଷ ।

ଦେଓ୍ୱାଲି--ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦୀପାବଳୀ)କାର୍ତ୍ତିକ ମାସର ଦୀପାବଳୀ ଅମାବାସ୍ୟା ।

ଦେଓ୍ୱାଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଋଣ ପରିଶୋଧ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ।

ଦେଶ—ପୁଂ.ବି. (ଦିଶ୍+ର୍ମ.ଅ)ପୃଥିବୀର ଅଂଶବିଶେଷ, ଅଞ୍ଚଳ, ସ୍ଥାନ, ମହା-ଦେଶର ଅଂଶ, ଜନ୍ମସ୍ଥାନ, ମାତୃଭୂମି, ଦିଗ, ଦେହର ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ବା ଅଂଶ,ଅବୟବ, ପଦାର୍ଥର ଅଂଶ, ରାଷ୍ଟ୍ର, ରାଜ୍ୟ, ଏକ ଶାସନାଧୀନ ଅଞ୍ଚଳ, (ଗ୍ରା. ବି) ବିଶିଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚଳ, ଗ୍ରାମ, ଜନପଦ, ମଫସଲ, ହାଟୁଆମାନଙ୍କର ଜାତିଆଣ ସଭା, ଶ୍ରମଜୀବୀ ବା ସର୍ବସାଧାରଣ, ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଜା ସମୂହ, ହାଟୁଆମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳବାସୀ ଜାତିଭାଇମାନେ

ଦେଶକ—ପୁଂ. ବି. (ଦିଶ୍+କ,--ଅକ) ଉପଦେଶକ, ଶିକ୍ଷକ, ଶାସନକର୍ତ୍ତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେଶିକା ।

ଦେଶକାର—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଜାତୀୟ ରାଗ ।

ଦେଶକାଙ୍କ୍ଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଘରିଣୀବିଶେଷ ।

ଦେଶକାଳ—ପୁଂ. ବ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ସ୍ଥାନ ଓ ସମୟ, ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ଅବସ୍ଥା ।

ଦେଶକାଳଜ୍ଞ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦେଶ+କାଳ +ଜ୍ଞା+କ.ଅ) ଯେ ଦେଶାନ୍ତର ଓ ଉଚିତ ସମୟ ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ, ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କେଉଁ କାଳରେ ଓ କେଉଁ ଦେଶରେ କଲେ ଶୋଭନୀୟ ହେବ ଏଥିପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ରଖି ଯେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେଶକାଳଜ୍ଞା, (ବ) ଦେଶକାଳଜ୍ଞତା, (ଦେଶକାଳ-ବତ୍-ଅନ୍ୟରୂପ) ।

ଦେଶକାଳପାତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବ.(ଦେଶ+କାଳ +ପାତ୍ର;ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ,ସମୟ ଓ ଲୋକ ।

ଦେଶକାଳବିତ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଦେଶ+ କାଳ+ବିଦ୍+କ.କ୍ୱିପ୍)ଦେଶକାଳଜ୍ଞ ଦେଖ ।

ଦେଶକାଳାତୀତ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଦେଶକାଳ + ଅତୀତ)ଯାହାତତ୍;ଦେଶ ଓ ସମୟେ ଅନବଚ୍ଛିନ୍ନ, (ପୁଂ.ବ) ପରମେଶ୍ୱର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେଶକାଳାତୀତା ।

ଦେଶକୋଳ—ପ୍ରା. (ପୁରୀ) ବ. ସ୍ୱଦେଶକୁ ଗଲେ ପଣ୍ଡାଙ୍କୁ ଟଙ୍କା ପୁଚିବା ପାଇଁ ଯାତ୍ରୀ ତୀର୍ଥରେ ଲେଖି ଦେଇ ଯାଇଥିବା ଟଙ୍କାର ପରିମାଣ ।

ଦେଶକାଳୋଚିତ—ତ୍ରି.ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ ବା ତତ୍ତ୍ୱ) ଯେପରି ସ୍ଥାନ ଓ ସମୟ ତଦୁପଯୁକ୍ତ ।

ଦେଶକେ--ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଗୋଟିଏ ଦେଶରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶରେ, ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ।

ଦେଶଜ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଦେଶ+ଜନ୍+ କ.ଅ) ଦେଶରେ ଜାତ, ଦେଶୀୟ, ଅସଂସ୍କୃତ ।

ଦେଶତ୍ୟାଗ—ପୁଂ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଜନ୍ମଭୂମି ବା ବାସସ୍ଥାନ ବର୍ଜନ ।

ଦେଶତ୍ୟାଗୀ—ପୁଂ.ବଂ.(ଦେଶ+ତ୍ୟାଗ +କ.ଇନ୍) ଯେ ଜନ୍ମଭୂମି ଛାଡ଼ିଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେଶତ୍ୟାଗିନୀ ।

ଦେଶଦେଶକେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ନାନା-ଦେଶରେ, ବହୁତ ଦେଶରେ, ଦେଶ-ଦେଶାନ୍ତରରେ ।

ଦେଶଦେଶା—ଗ୍ରା.ବ.ଦେଶବଦେଶରେ ବା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦେଶରେ କଥିତ ଭାଷା-ମାନ ।

ଦେଶଦେଶାନ୍ତର—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦେଶ+ ଦେଶାନ୍ତର) ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ବା ତତ୍ତ୍ୱ; ଏକ ଦେଶରୁ ଅନ୍ୟ ଦେଶ, ଦେଶ ଓ ଦେଶାନ୍ତର ।

ଦେଶଧର୍ମ—ପୁଂ. ବ. (ଦେଶ+ଧର୍ମ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେଶ ପ୍ରଚଳିତ ଆଚାର ବ୍ୟବହାର ବା ରୀତିନୀତି ।

ଦେଶନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦିଶ୍+ଣିଚ୍+ଅନ +ଆ) ନିୟୋଗବିଧି ପ୍ରଭୃତି ।

ଦେଶନିର୍ଣ୍ଣୟ—ପୁଂ.ବ.(ଦେଶ+ନିର୍ଣ୍ଣୟ) ଦେଶନିରୂପଣ ।

ଦେଶପରିଚ୍ଛିନ୍ନ—ତ୍ରି.ବଂ.(ଦେଶ+ପରିଚ୍ଛିନ୍ନ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଅଧିକାର ନୈକଟ୍ୟ, ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ।

ଦେଶପାଳୀ—ରାଗିଣୀବିଶେଷ, ଦେଶକାରୀର ଅପର ନାମ ।

ଦେଶଫେରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦେଶବିଦେଶରେ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କରିବା ।

ଦେଶବାସୀ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦେଶ + ବସ୍+ କ.ଇନ୍) ଦେଶରେ ବାସ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେଶବାସିନୀ ।

ଦେଶବାହିର—ଗ୍ରା. ବ. (ସ-ଦେଶ+ ବହିଷ୍କାର) ଅପରାଧୀକୁ ଦେଶାନ୍ତରକୁ ତଡ଼ିଦେବା ରୂପ ଦଣ୍ଡ,ନିର୍ବାସନ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଦେଶାନ୍ତରିତ, ନିର୍ବାସିତ ।

ଦେଶବିଖ୍ୟାତ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଦେଶ+ ବିଖ୍ୟାତ) ତତ୍ତ୍ୱ, ଦେଶପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

ଦେଶବିଦେଶ—ପୁଂ. ବ.(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ନାନା-ଦେଶ, ଆପଣା ଦେଶ ଓ ପରଦେଶ ।

ଦେଶବିଧାନ—କ୍ଲୀ.ବ (ଦେଶ+ବିଧାନ) ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେଶଧର୍ମ ଦେଖ, ଦେଶୀୟ ନିୟମ ।

ଦେଶବ୍ୟାପୀ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦେଶ+ବ+ ଆପ୍+କ. ଇନ୍) ତତ୍ତ୍ୱ; ସମସ୍ତ ଦେଶେ ବ୍ୟପ୍ତ, ଯାହା ଦେଶ ବ୍ୟାପୀ ଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେଶବ୍ୟାପିନୀ ।

ଦେଶଭାଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦେଶୀୟ ଭାଷା, ଦେଶେ ପ୍ରଚଳିତ ଭାଷା, ମାତୃଭାଷା ।

ଦେଶଭେଦ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦେଶ-ବିଶେଷ, ପୃଥକ୍ ଦେଶ, ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ, ସ୍ଥାନର ଭିନ୍ନତା ।

ଦେଶମଲ୍ଲାର—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଜାତୀୟ ରାଗ-ବିଶେଷ ।

ଦେଶମୁଖ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବ. (ପ୍ରା.କ)ତତ୍ତ୍ୱ; ଦେଶର ମୁଖ୍ୟ ବା ସର୍ବପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି, ରାଜା, ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳର ଦକ୍ଷିଣାଂଶର ପ୍ରଗନ୍ନାଧିପତି ବା ପ୍ରଗନ୍ନାର ଜମିଦାର ।

ଦେଶରାଜଚରିତ—କ୍ଲୀ. ବ. ଗଦ୍ୟ ପଦ୍ୟ-ମୟାତ୍ମକ ଚମ୍ପୂ ବିଶେଷ ।

ଦେଶରୂପ—ପୁଂ. ବ. (ଦେଶ + ରୂପ) ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଦେଶ, (କ୍ଲୀ. ତତ୍ତ୍ୱ) ନ୍ୟାୟ, ଔଚିତ୍ୟ, ପ୍ରଶଂସିତ ଦେଶ ।

ଦେଶସ୍ଥ—ତ୍ରି.ବଂ. (ଦେଶ+ସ୍ଥା+ଅ) ଦେଶରେ ଥିବା, ଦେଶରେ ଅବସ୍ଥିତ, (ପୁଂ.ବ.) ବୋମ୍ବାଇ ଅଞ୍ଚଳର ଏକ-ଜାତୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଦେଶହିତକର—ତ୍ରି.ବଂ. (ଦେଶହିତ+ କୃ+କ.ଅ) ଦେଶର ମଙ୍ଗଳଜନକ ।

ଦେଶହିତବ୍ରତ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଦେଶହିତ+ ବ୍ରତ, କ.ଧା) ଦେଶର ମଙ୍ଗଳସାଧନ ନିମିତ୍ତ ନିୟମ ବା ପ୍ରତିଜ୍ଞା ।

ଦେଶହିତୈଷୀ—ପୁଂ.ବଂ.(ଦେଶହିତ+ ଇଷ୍+କ.ଇନ୍) ଦେଶର ମଙ୍ଗଳେଚ୍ଛୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେଶହିତୈଷିଣୀ ।

ଦେଶା—ପୁଂ ବ. ଜଣେ ଗନ୍ଧର୍ବ ।

ଦେଶାଉର—ବ.(ସ-ସଦେଶହର)ଚୋର, ଡ଼ାକୁ ।

ଦେଶାକ୍ଷ—ବ. ରାଗିଣୀ ବିଶେଷ (ଦେଶାଖ୍ୟ—ଅନ୍ୟରୂପ) ।

ଦେଶାଖ୍ୟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ରାଗିଣୀ ବିଶେଷ, ବସନ୍ତରାଗର ଭାର୍ଯ୍ୟା ।

ଦେଶାନ୍ତର—ପୁଂ. ବ.(ଦେଶ+ଆନ୍ତର)

ଭତତ୍ତ୍ୱ; ଦେଶଧର୍ମ ଦେଖ, ଦେଶର ଖାତମାତ ।

ଦେଶାଟନ—ବି.(ଦେଶ+ଅଟନ) ଭତତ୍ତ୍ୱ; ଦେଶଭ୍ରମଣ, ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଦେଶବୁଲିବା ।

ଦେଶାତ୍ମବୋଧ—ପୁଂ. ବି. ସମସ୍ତ ସ୍ୱଦେଶକୁ ବା ସ୍ୱଦେଶବାସୀଙ୍କୁ ନିଜର ପରିଜ୍ଞାନ ।

ଦେଶାଧିପ—ଟି.(ଦେଶ+ଅଧିପ)ଭତତ୍ତ୍ୱ; ରାଜା, ଦେଶର ଶାସନକର୍ତ୍ତା ।

ଦେଶାନ୍ତର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଅନ୍ୟ + ଦେଶ) କ.ଧା; ନିତ୍ୟ; ଅନ୍ୟଦେଶ, ବିଦେଶ, ଦୂରଦେଶ, (ସଂ. ଦେଶ+ଅନ୍ତର) ନିର୍ବାସନ ଦଣ୍ଡ, (ଭୂଗୋଳ) ଉତ୍ତର-ମେରୁଠାରୁ ଦକ୍ଷିଣମେରୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଳ୍ପିତ ରେଖାର ସଂଗମାନ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରେଖାର ପୂର୍ବ ବା ପଶ୍ଚିମର ଦୂରତ୍ୱ, ଲମ୍ବାଂଶ ।

ଦେଶାନ୍ତରକରିବା—କ୍ରା. କ୍ରି. ନିର୍ବାସନ କରିବା ।

ଦେଶାନ୍ତରୀ(ରୀ)—ଗ୍ରା. ବି. (ପ୍ରା. କ) ଦେଶତ୍ୟାଗି, ଚିରପ୍ରବାସୀ, ନିର୍ବାସିତ ।

ଦେଶାନ୍ତରୀୟ—ବିଂ. (ଦେଶାନ୍ତର+ଭବାର୍ଥେ ଈୟ)ବିଦେଶୀୟ,ବିଦେଶରେ ଜାତ, ଅନ୍ୟଦେଶବାସୀ, ଅନ୍ୟଦେଶ-ସଂକ୍ରାନ୍ତ ।

ଦେଶାବଳ—ବୋମ୍ବାଇର ଏକପ୍ରକାର ମୀଚଜାତି ।

ଦେଶିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦେଶୀୟ) ଦେଶୀୟ, ମଫସଲିଆ, ଗ୍ରାମୀଣ, (ପ୍ରା. ଜୟପୁର)ବି. ମୀଚ ଶୂଦ୍ରଜାତି ବିଶେଷ

ଦେଶିକ—ପୁଂ. ବି. (ଦେଶ+ଗତ୍ୟର୍ଥେ ଇକ) ପଥିକ,ବାଟୋଇ,(ଦିଶ+ଇକ) ଗୁରୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେଶିକା, ଦେଶିକୀ ।

ଦେଶିତ—ବିଂ. (ଦିଶ+ଣିଚ୍+କ.ଅ) ଉପଦେଶ ପ୍ରେରିତ ।

ଦେଶିନ୍—କ୍ରି.ବିଂ.(ଦିଶ୍+ ଇନ୍)ଦେଶିକ, ଆଦେଶକାରୀ ।

ଦେଶିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦେଶିନ୍+ଈ) ତର୍କନୀ, ବଣିଆଙ୍ଗୁଠି, ଦୂତୀ, ଛୁଞ୍ଚି,(ବିଂ) ଦେଶଜାତ ।

ଦେଶୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦେଶ+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ ଇନ୍) ଦେଶୀୟ,ସ୍ୱଦେଶୀୟ, ସ୍ୱଦେଶ-ପ୍ରସ୍ତୁତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେଶିନୀ, ଦୀପକରାଗର ଭାର୍ଯ୍ୟା,ରାଗିଣୀବିଶେଷ, ସଙ୍ଗୀତ, ବିଶେଷ, ତାଣ୍ଡବନୃତ୍ୟ ଭେଦ, ବିଂ. ଦେଶଜାତ ।

ଦେଶୀବରୁର୍—ଗ୍ରା: ବି. (ସଂ-ବଭ୍ରୁଲ. ବଙ୍ଗର) ଏ ଦେଶରେ ଜାତ ବରୁର ଜାତୀୟ ଗଛ ।

ଦେଶୀବାଦାମ—ଗ୍ରା. ବି.ବାଦାମଜାତୀୟ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଦେଶୀୟ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଦେଶ+ଈୟ. ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ)ଦେଶସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ସ୍ୱଦେଶ-ନିର୍ମିତ, ଦେଶ୍ୟ, ଦେଶପ୍ରଚଳିତ, ମଫସଲ, ଗ୍ରାମ୍ୟ,(ଅବ୍ୟ—ପ୍ରତ୍ୟୟ,ଅନ୍ୟ-ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ) ସ୍ଥାନୀୟ ।

ଦେଶୀୟବରାଡ଼ୀ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରାଗିଣୀ ଭେଦ ।

ଦେଶୁଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.(ସଂ-ଦେଶୀୟ)ମଫସଲିଆ, ଗାଉଁଲି, (ବିପ-ସହରିଆ) ।

ଦେଶ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଦିଶ୍+ମ.ଯ)ନ୍ୟାୟର ପୂର୍ବପକ୍ଷ, (ବିଂ—ଦେଶ+ଯ)ଦେଶୀୟ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେଶ୍ୟା ।

ଦେଷ୍ଟା—କ୍ରି. ବିଂ. (ଦିଶ୍+ତୃ)ଦର୍ଶକ ।

ଦେଷ୍ଟ୍ର—ବୈଦିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଆଜ୍ଞା, ଶପଥ ।

ଦେଷ୍ଟା—ପୁଂ.ବିଂ.(ଦାତୃ+ଅତିଶୟାର୍ଥେ-ଇଷ୍ଠ) ଅତିଶୟଦାତା, ଅତ୍ୟନ୍ତଦାନ-ଶୀଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେଷ୍ଟ୍ରୀ ।

ଦେଷ୍ଟ୍ରୀ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଦା+ଶୀଳାର୍ଥେ କ. ଇଷ୍ଟ୍ର) ଦାନଶୀଳ, ଦୁର୍ଦ୍ଦମ, (ପୁଂ. ବି) ଧୋବା, ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଦେହ—ବି. (ଦିହ + ମ.ଅ)ଶରୀର,ତନୁ, (ଦିହ+ଘ.ଅ) ଲେପନ,ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଜୀବନ, ମୂର୍ତ୍ତି, ରୂପ, (ଗ୍ରା.ବି) ଜୀବନ-କାଳ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ।

ଦେହକର୍ତ୍ତା—ପୁଂ. ବି. (ଦେହ+କର୍ତ୍ତା) ପୃଥିବ୍ୟାଦି ପଞ୍ଚଭୂତ, ଈଶ୍ୱର, ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦେହକୃତ୍—କ୍ରି. ବିଂ. (ଦେହ + କୃ + କ୍ୱିପ୍) ଦେହକାରକ (ପୃଥିବ୍ୟାଦି ପଞ୍ଚ-ଭୂତ) ବି. ଈଶ୍ୱର । [ମଧ୍ୟରେ ।

ଦେହକ୍ଷେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଜୀବିତ କାଳ

ଦେହକୋଷ—ପୁଂ. ବି.(ଦେହ+କୋଷ) ଭତତ୍ତ୍ୱ; ଚର୍ମ, ଚମଡ଼ା, ପକ୍ଷ ।

ଦେହକ୍ଷୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦେହ+କ୍ଷୟ) ଭତତ୍ତ୍ୱ; ରୋଗ, ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ, ମୃତ୍ୟୁ, ଶରୀରର ବିନାଶ ।

ଦେହଗ୍ରଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମୃତ୍ୟୁଲଭିବା, ମରିବା ।

ଦେହଜ—ପୁଂ. ବି. (ଦେହ+ଜନ୍ +କ.ଅ) ପୁତ୍ର, ଚନ୍ଦ୍ରଲ, (ବିଂ) ଦେହରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେହଜା ।

ଦେହଜଳିବା—ଗ୍ରା.ବି. ଅତିଶୟ କ୍ରୋଧର ଉଦୟହେବା, କଷ୍ଟ ଅନୁଭୂତ ହେବା, ପୋଡ଼ିବା ।

ଦେହଟାଣ—ଗ୍ରା.ବି. ଶାରୀରିକବଳ,କ୍ଷମତା ।

ଦେହତତ୍ତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦେହ+ତତ୍ତ୍ୱ) ଭତତ୍ତ୍ୱ; ଶାରୀରସ୍ଥାନ, ଶରୀର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରକୃତ ବ୍ୟାପାର ।

ଦେହତ୍ୟାଗ—ପୁଂ.ବି.(ଦେହ+ତ୍ୟାଗ) ଭତତ୍ତ୍ୱ; ମୃତ୍ୟୁ, ପ୍ରାଣପରିତ୍ୟାଗ ।

ଦେହଦ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଦେହ+ଦା+କ. ଅ) ଶରୀରଦାତା, (ପୁଂ.ବି) ପାରଦ ।

ଦେହଦାନ—ଗ୍ରା.ବି. (ସ୍ତ୍ରୀପକ୍ଷେ ପୁରୁଷକୁ ସୁରତ ଦାନ) ସଂ-ବି; କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ନିମିତ୍ତ ଶରୀର ଉତ୍ସର୍ଗ ।

ଦେହଦୁଃଖହେବା—ଗ୍ରା. ବି.. ଦେହ ଦୁଃଖପହେବା ଦେଖ ।

ଦେହଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସ୍ତ୍ରୀପକ୍ଷେ) ପୁରୁଷର ରମଣ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ।

ଦେହଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଦେହ-ଧାରଣୀ ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରିବା, ମନକୁ ସମ୍ବାଳିବା, ବଞ୍ଚିବା ।

ଦେହଦୁର୍ଗନ୍ଧତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦେହ+ ଦୁର୍ଗନ୍ଧତା) ଭତତ୍ତ୍ୱ; ଶରୀରଦୌର୍ଗନ୍ଧ, ଶରୀରଦୁର୍ଗନ୍ଧନାଶକ ଔଷଧ ।

ଦେହଧର୍ମ୍ମ—ବି.(ଦେହ+ ଧର୍ମ)ଭତତ୍ତ୍ୱ; ଶରୀରର ପ୍ରକୃତି ବା ଗୁଣ ।

ଦେହଧାରକ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଦେହ+ଧୃକ୍.

ଅକ) ୬ତତ୍;ଶରୀରଧାରୀ,(ବ) ଅସ୍ଥି, ହାଡ଼ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେହଧରିବା ।

ଦେହଧାରଣ—କ୍ଳୀ.ବି.(ଦେହ+ଧାରଣ) ୬ତତ୍; ଶରୀରରକ୍ଷା, ଜୀବନରକ୍ଷ, ବସ୍ତ୍ରରହିବା, ଜନ୍ମ, ଶରୀରଯୁକ୍ତ ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ଦେହଧାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦେହ+ଧୃ+କ. ଇନ୍)ଯାହାର ଶରୀର ଅଛି,ଶରୀରୀ, ଜୀବନଧାରୀ,ଜୀବିତ (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦେହଧାରିଣୀ ।

ଦେହଧି—ପୁଂ. ବି. (ଦେହ+ଧ+ଇ) ଦେହାଧାର, ପକ୍ଷିମାନଙ୍କର ଦେହାବରକ ପକ୍ଷ ।

ଦେହଧୃକ୍—ପୁଂ. ବି.(ଦେହ+ଧୃକ୍+କ୍ୱିପ୍) ବାୟୁ ।

ଦେହନସହିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦହ ନସହିବା ଦେଖ ।

ଦେହନାଶ—ବି.(ଦେହ+ନାଶ ୬ତତ୍) ଦେହତ୍ୟାଗ ଦେଖ ।

ଦେହପର୍ଯ୍ୟନ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦେହୋତ୍ପତ୍ତି ।

ଦେହପାତ—ପୁଂ.ବି. (ଦେହ+ପାତ, ୬ତତ୍)ଶରୀରନାଶ,ଦେହତ୍ୟାଗ,ମୃତ୍ୟୁ ।

ଦେହପିଞ୍ଜର—ପୁଂ. ବି. (ରୂପ.କ.ଧା) ଶରୀରରୂପ ପିଞ୍ଜରା ।

ଦେହପୁଷ୍ଟିକର—ବିଂ. (ଦେହ+ପୁଷ୍ଟି-କର,୬ତତ୍) ଯାହା ଦେହକୁ ପୁଷ୍ଟ ବା ସବଳ କରାଏ ।

ଦେହବତ୍—କ୍ରି.ବିଂ. ଦେହାତ୍ମାଭିମାନୀ, ଜୀବ, ଦେହୀ ।

ଦେହବନ୍ତ(ନ୍ତା)—ଗ୍ରା.ବିଂ.(ସଂ-ଦେହବତ୍) ଶରୀରଧାରୀ, ଦେହଧାରୀ ।

ଦେହବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. ଦେହଧାରୀ, ଶରୀର, (ବିଂ) ଜୀବ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେହବତୀ ।

ଦେହବାୟୁ—ପୁଂ.ବି. ଦେହସ୍ଥିତ ବାୟୁ, ପ୍ରାଣାଦି ବାୟୁପଞ୍ଚକ ।

ଦେହବାସ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦେହ+ବାସ) ପିନ୍ଧିବା ଲୁଗା ।

ଦେହଭକ୍—କ୍ରି.ବିଂ. (ଦେହ+ଭଜ୍+ଣୀ) ଦେହୀ, ଜୀବ । [ଗୁରୁତ୍ୱ ।

ଦେହଭାର—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ଶରୀରର

ଦେହଭୃତ୍—କ୍ରି.ବିଂ. (ଦେହ+ଭୃତ୍+କ୍ୱିପ୍) ଦେହାତ୍ମାଭିମାନୀ,ଜୀବ, (ପୁଂ ବି.) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦେହଭୃତ୍—ପୁଂ. ବି. (ଦେହ+ଭୃତ+କ.କ୍ୱିପ୍)ଜୀବ, ଆତ୍ମା, ଶରୀରୀ, ପ୍ରାଣୀ, (ବିଂ) ଦେହଧାରୀ ଦେଖ ।

ଦେହମୃଦ—କ୍ରି.ବିଂ. (ଦେହ+ମୃଦ+ଅ) ଦେହପୋଷକ ।

ଦେହଯଷ୍ଟି—ପୁଂ.ବି. (ରୂପକ) ଶରୀର-ରୂପ ଯଷ୍ଟି ।

ଦେହଯାତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦେହ+ଯାତ୍ରା, ୬ତତ୍) ଶରୀରଯାତ୍ରା, ଜୀବନଧାରଣ, ଭରଣପୋଷଣ, ମୃତ୍ୟୁ, ମରଣ ।

ଦେହରକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ଦେହର ଅନିଷ୍ଟ ନିବାରଣ, ଦେହତ୍ୟାଗ, ପ୍ରାଣ-ତ୍ୟାଗ, (ଗ୍ରା) ଦେହଯାତ୍ରା ଦେଖ ।

ଦେହରକ୍ଷୀ—ପୁଂ. ବିଂ ବା ବି. (୬ତତ୍) ଶରୀର ରକ୍ଷକ । [ମରିବା ।

ଦେହରଖିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (କୈଷ୍ଟବାଦ)

ଦେହରୁ ଛଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଆପଣାଉପରୁ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ,ଦୋଷ ଦାୟିତ୍ୱ ଫସ ଇଦେବା,ନିଜଠାରୁ ସମସ୍ତ ସମ୍ପର୍କ ତୁଟାଇଦେବା ।

ଦେହଲକ୍ଷଣ—କ୍ଳୀ.ବି. ସାମୁଦ୍ରିକ ଶାସ୍ତ୍ର, ଶରୀରଉପର ଚିହ୍ନ ।

ଦେହଲଗା—ଗ୍ରା.ବିଂ.(ସଂ-ଦେହ+ଲଗ୍ନ) ଦହଲଗା ଦେଖ,ଦେହରେ ଲାଗ ।

ଦେହଲା—ବି. (ଦେହ+ଲା+କ.ଅ+ଅ) ମଦ୍ୟ, ମଦିରା ।

ଦେହଳ(ଳୀ)—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦେହ+ଲ+କ.ଅ+ଇ) ଚଉକାଠ ତଳର କାଷ୍ଠ ଖଣ୍ଡ, ଦ୍ୱାରର ସମ୍ମୁଖସ୍ଥ ପିଣ୍ଡା ।

ଦେହଶଙ୍କୁ—ପୁଂ.ବି. ପ୍ରସ୍ତରସ୍ତମ୍ଭ,ପଥର-ଖୁଣ୍ଟ ।

ଦେହଶୂଳା—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଦହଶୂଳା ଦେଖ ।

ଦେହଶ୍ରୀରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କନ୍ୟା, ଝିଅ ।

ଦେହସାମ୍ୟ—କ୍ଳୀ. ବି. ଅଙ୍ଗସମୂହର ସମତ୍ୱ, ଦେହର ସମତା ।

ଦେହସାର—ପୁଂ. ବି. (ଦେହ+ସାର, ୬ତତ୍) ମଜ୍ଜା, (ବିଂ. ବ.ଗ୍ରା) ଯାହାର ଦେହମାତ୍ର ଅବଶିଷ୍ଟ ଅଛି ।

ଦେହସୁହାସିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଦେହ+ସହଧାତୁ)-କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସହ୍ୟ-ହେବା ।

ଦେହା—(ପ୍ରା. କ.) ବି. ଦେହ,ଶରୀର ।

ଦେହାଡ଼—(ଯା.ପ୍ରା.ସମ୍ବଲପୁର ଓ ସିଂହ-ଭୂମ) ବି. ମଫସଲ ।

ଦେହାତ—ଗ୍ରା.ବିଂ(ସଂ-ଦେହାନ୍ତ)ଜୀବନ-କାଳ,(ଯା ପ୍ରା. ସିଂହଭୂମ.ବିଂ.) ମଫ-ସଲିଆ,ଗ୍ରାମ୍ୟ,(ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ)ଦେହ ଦେଖ ।

ଦେହାତୀତ—କ୍ରି.ବିଂ. (ଦେହ+ଅତୀତ, ୬ତତ୍) ଶରୀରାତୀତ, ଦେହାତ୍ମାଭିମାନ ଶୂନ୍ୟ, ପଣ୍ଡିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେହାତୀତା ।

ଦେହାତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍). ଦେହଇ ଆତ୍ମା ଏହି ବିଶ୍ୱାସ ।

ଦେହାତ୍ମବାଦ—ଗ୍ରା. ବି. (ଆଧୁନିକ-ପ୍ରୟୋଗ) ଦେହଇ ଆତ୍ମା ଅଟେ ଏବଂଭୂତ ମତ ।

ଦେହାତ୍ମବାଦୀ—ପୁଂ.ବି ବା ବିଂ.(ଦେହା-ତ୍ମନ୍+ବଦ+କ.ଇନ୍, କ.ଧା)ଯାହାଙ୍କ ମତରେ ଦେହଇ ଆତ୍ମା, ପୃଥକ୍ ଆତ୍ମା ନାହିଁ, ଚାର୍ବାକ୍, ବୌଦ୍ଧବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେହାତ୍ମବାଦିନୀ । [ଧିକାରୀ ।

ଦେହାଧି—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଦେହଧାରୀ, ଦେହା-

ଦେହାଧ୍ୟାସ—ପୁଂ.ବି. ଦେହଧର୍ମ ମନୁ-ଷ୍ୟଙ୍କର ଆତ୍ମା ବୋଲି ବୋଧ ।

ଦେହାନ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (ଦେହ+ଅନ୍ତ, ୬ତତ୍) ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ, ମୃତ୍ୟୁ ।

ଦେହାନ୍ତର—ବି. (ଦେହ+ଅନ୍ତର) ମୃତ୍ୟୁ,(ନିତ୍ୟ କ.ଧା) (ଅନ୍ୟ+ଦେହ) ଅନ୍ୟ ଶରୀର, ଅନ୍ୟ ଜନ୍ମରେ ଜୀବର ପ୍ରାପ୍ତ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଶରୀର ।

ଦେହାବନ୍ଦୀ—ଯା. ବି. ଏକାଧିକ ଗ୍ରାମର ନାମନାମୋଲ୍ଲେଖ, ଗ୍ରାମଓସ୍ୱାସ ।

ଦେହାବରଣ—ପୁଂ.ବି. ଶରୀରର ଆଚ୍ଛା-ଦନ, ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ପକ୍ଷ ।

ଦେହାବସାନ—କ୍ଳୀ. ବି.(ଦେହ+ଅବ-ସାନ,୬ତତ୍) ଦେହତ୍ୟାଗ, ମୃତ୍ୟୁ ।

ଦେହ—ହି. ଦଅ, (ଗ୍ରା.ବି. ପଦ୍ୟ) ଦେହ, ଶରୀର (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ଦ୍ୱାରା ।

ଦେହକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଗ୍ରାମ୍ୟଶବ୍ଦବିଶେଷ ।

ଦେହୀ—ପୁଂ.ବି.(ଦେହ + ଇନ୍)ଶରୀରୀ, ଯାହାର ଦେହ ଅଛି, (ବି) ପ୍ରାଣୀ, ଆତ୍ମା, (ଗ୍ରା.ବି. ପଦ୍ୟ) ଦେହ, ଶରୀର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେହିନୀ ।

ଦେହୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦେହଲି) ସିଂହ-ଦ୍ୱାର, ସଦର ଦରଜା, ଦାଣ୍ଡଦୁଆର, ଗୃହର ପ୍ରଧାନ ମାର୍ଗ ।

ଦେହୁରି—ଗ୍ରା. ବି. ଶବର ବା ଶଅର ଜାତିଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ,(ସଂ-ଦେବ) ବଣ ବା ଅପୂଜା ଦେବତାଙ୍କ ପୂଜକ ଶବର, ଗ୍ରାମଦେବତାଙ୍କ ପୂଜକ ବା ସେବକ, (ଗ୍ରା. ସିଂହଭୂମ. ବି)ଘାଘ୍ରାଡ଼ୀ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ଭୃତ୍ୟ ଅନାର୍ଯ୍ୟ ସେବକ ।

ଦେହେ ଥିବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ହି. ଗର୍ଭବତୀ ହେବା ।

ଦେହେଥିରୁଁ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଗର୍ଭବତୀ ।

ଦେହେରୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଶୂଦ୍ରଜାତିବିଶେଷ ।

ଦେହେଶ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଦେବପୂଜକ ବ୍ୟକ୍ତି, ସେବକ, ଦେହୁରି ।

ଦେହେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. ଦେହାଧିଷ୍ଠାତା, ଆତ୍ମା ।

ଦେହୋଦ୍ଭବ—ପୁଂ. ବି. ଦେହଜାତ, ଦେହରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ।

ଦେହୋଦ୍ଭୂତ—ପୁଂ.ବି. ଦେହଜାତ ।

ଦୈକ୍ଷ—ହି. ବି. (ଦୀକ୍ଷା + ଅ) ଦୀକ୍ଷା-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଦୈତେୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦିତି + ଏୟ) ଅସୁର, ରାକ୍ଷସ, ରାହୁ ।

ଦୈତ୍ୟ—ପୁଂ.ବି. (ଦିତି + ଯ) ଦୈତେୟ, ରାକ୍ଷସ କଣ୍ଟାଗଛ,(ବି)ଦିତିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଦୈତ୍ୟକୁଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ),ଅସୁର-ବଂଶ, ଅସୁର ସମୂହ ।

ଦୈତ୍ୟଗୁରୁ—ପୁଂ. ବି. (ଦୈତ୍ୟ + ଗୁରୁ) ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ; ଅସୁରମାନଙ୍କର ଦୀକ୍ଷାଗୁରୁ ଶୁକ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୈତ୍ୟଦାନବମର୍ଦ୍ଦନ—ପୁଂ. ବି. ଦୈତ୍ୟ ଓ ଦାନବମାନଙ୍କର ଦମନକାରୀ ଇନ୍ଦ୍ର ।

ଦୈତ୍ୟଦେବ—ପୁଂ.ବି.(ଦୈତ୍ୟ+ଦେବ) ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ; ବରୁଣ, ବାୟୁ ।

ଦୈତ୍ୟଦ୍ୱୀପ—ପୁଂ.ବି.ଗରୁଡ଼ାମୂଳଭେଦ

ଦୈତ୍ୟଧୂମିନୀ— ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମୁଦ୍ରାବିଶେଷ, (ଏହି ମୁଦ୍ରାଦ୍ୱାରା ତାନ୍ତ୍ରିକମାନେ ଅର୍ଚ୍ଚନା କରନ୍ତି ।) ।

ଦୈତ୍ୟନିସୂଦନ—ପୁଂ. ବି. (ଦୈତ୍ୟ + ନି + ସୂଦ୍ + କ,ଅନ) ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ; ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦୈତ୍ୟପତି—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ହିରଣ୍ୟ-କଶିପୁ ।

ଦୈତ୍ୟପୂଜ୍ୟ—ହି.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଅସୁର-ମାନଙ୍କର ଅର୍ଚ୍ଚନୀୟ, (ପୁଂ. ବି) ଶୁକ୍ର ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୈତ୍ୟପୁରୋଧାଃ—ପୁଂ. ବି. (ଦୈତ୍ୟ + ପୁରୋଧସ୍) ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ;ଦୈତ୍ୟଗୁରୁ ଦେବ, ଶୁକ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୈତ୍ୟମାତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଦିତି ।

ଦୈତ୍ୟମେଦଜ—ପୁଂ.ବି. (ଦୈତ୍ୟ+ମେଦ + ଜନ୍ + ଅ) ଗୁଗ୍ଗୁଲୁ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୈତ୍ୟ-ମେଦଜା—ପୃଥିବୀ ।

ଦୈତ୍ୟଯୁଗ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୈତ୍ୟ + ଯୁଗ) ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ;ଦୈତ୍ୟମାନଙ୍କର ଯୁଗବିଶେଷ, ଦେବଯୁଗପରି ଦ୍ୱାଦଶ ସହସ୍ର ବତ୍ସର, ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଗଣନାରେ ଚାରିଯୁଗ ।

ଦୈତ୍ୟସେନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୈତ୍ୟମାନଙ୍କର ସୈନ୍ୟ, ପ୍ରଜାପତିଙ୍କର କନ୍ୟା ଓ ଦେବସେନାଙ୍କ ଭଉଣୀ ।

ଦୈନ୍ୟହନ୍—ପୁଂ. ବି, ମହାଦେବ ।

ଦୈତ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୈତ୍ୟ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ) ଅସୁରୁଣୀ,ମଦ୍ୟ, ମୁରାନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, ମୁରାମାଂସୀ ।

ଦୈତ୍ୟାରି—ପୁଂ. ବି. (ଦୈତ୍ୟ + ଅରି) ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ; ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦୈତ୍ୟାହୋରାତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ଦୈତ୍ୟ + ଅହୋରାତ୍ର) ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ; ଦୈତ୍ୟ-ମାନଙ୍କର ଦିନ ରାତି ।

ଦୈତ୍ୟେୟ—ପୁଂ.ବି.(ଦୈତ୍ୟ+ଇୟ) ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ; ଦୈତ୍ୟଗୁରୁ, ଶୁକ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୈତ୍ୟେନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଦୈତ୍ୟ-ମାନଙ୍କର ପ୍ରଭୁ, ପାତାଳ କେତୁ ।

ଦୈଧିଷବ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦଧିଷୁ + ଅପ-ତ୍ୟାର୍ଥେ.ଯ) ସ୍ତ୍ରୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଔରସ ସନ୍ତାନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୈଧିଷବ୍ୟା ।

ଦୈନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦୀନ + ଷ୍ଣ,ଅ) ଦୀନତା, ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ବଂ. (ଦିନ + ଷ୍ଣ. ଅ) ଦୈନିକ,.(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୈନୀ ।

ଦୈନନ୍ଦିନ—ହି. ବଂ. (ଦିନ + ଦିନ + ଷ୍ଣ ଅ) ପ୍ରତିଦିନ କରାଯିବା, ପ୍ରତିଦିବ-ସୀୟ. ପ୍ରାତ୍ୟହିକ, ପ୍ରତିଦିନ ଘଟିବା, (ହି.ବଂ) ପ୍ରତିଦିନ, ଦିନକୁଦିନ ।

ଦୈନନ୍ଦିନପ୍ରଳୟ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ପ୍ରତିଦିନାବସାନେ ସକଳ ବସ୍ତୁର କ୍ଷୟରୂପ ପ୍ରଳୟ ।

ଦୈନାର—ହି. ବଂ. ଦୀନାର ପରିମିତ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଜାତ (ବସ୍ତୁ) ।

ଦୈନି—ବ. (ସଂ-ଦୈନ୍ୟ)ଦଇନ୍ଦେଖା ।

ଦୈନିକ—ହି. ବଂ. (ଦିନ + ଷ୍ଣ.ଇକ) ପ୍ରାତ୍ୟହିକ, ଯାହା ଦିବା ଭାଗରେ ଘଟେ, ଦିବସସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଯାହା ଏକ-ଦିବସରେ ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ,ଯାହା ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୈନିକୀ ।

ଦୈନିକା—ଶ. (ଦିନ + ଇକ + ଆ) ଦିନମଜୁରି, ମୂଲ୍ୟ ।

ଦୈନ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦିନ + ଷ୍ଣ.ଯ) ଦୀନତା,ଦାରିଦ୍ର୍ୟ,କାତରତା,ଅତିଶୟ ଦୁଃଖାବସ୍ଥା, ସନ୍ତାପ, ମନୋଦୁଃଖ, କାବ୍ୟର ସଂଗ୍ରହାବବିଶେଷ, (ଗ୍ରା ବି) ଦଇନ, କାତରପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଦୈନ୍ୟଦଶା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(କ.ଧା) ଦାରିଦ୍ର୍ୟା-ବସ୍ଥା, ନିଧନତା ।

ଦୈବ—ହି.ବଂ. (ଦେବ + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଅ) ଦେବତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଈଶ୍ୱରକୃତ, ବିଧାତାଙ୍କ ଦତ୍ତ, ଭାଗ୍ୟସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଦେବତାଙ୍କ ପ୍ରୀତିସାଧକ, ପ୍ରାକୃତିକ, (ବି) ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଏକପ୍ରକାର ବିବାହ, ଅଦୃଷ୍ଟ,ଭାଗ୍ୟ,କର୍ମ୍ମ,(ଦେବ + ସ୍ୱାର୍ଥେ.ଅ) ବିଧାତା, ଈଶ୍ୱର, ଆକାଶ, ଦେବତା,

ବିଧାତାଙ୍କ ବରାଦ, ବିଧିବିଧାନ, ପୂର୍ବ-ଜନ୍ମ ଜନିତ କର୍ମ, ଅଙ୍ଗୁଳିର ଦେବତୀର୍ଥ ।

ଦୈବକ—ପୁଂ.ବି.(ଦୈବ+ସ୍ୱାର୍ଥେ.କ) ଦେବତା, ଦୈବ ।

ଦୈବକର୍ମ୍ମ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୈବ+କର୍ମ୍ମ) କ.ଧା, ଦେବୋଦ୍ଦେଶେ କୃତକର୍ମ, ଯଜ୍ଞାଦି ।

ଦୈବକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦେବକ+ସ୍ତ୍ରୀ.ଈ) ଦେବକୀ ଦେଖ ।

ଦୈବକୀନନ୍ଦନ—ପୁଂ. ବି. (ଦୈବକୀ+ନନ୍ଦନ) ୬ତତ୍ତ; ଦୈବକୀର ପୁତ୍ର, ବାସୁଦେବ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଦୈବକୋବିଦ—ହି.ବିଂ.ଦୈବଜ୍ଞ, ଦୈବ ପଣ୍ଡିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୈବକୋବିଦା ।

ଦୈବକ୍ରମେ—ଗ୍ରା.ହି.ବିଂ.ଦୈବଯୋଗେ ଦେଖ, ଅକସ୍ମାତ୍, ଦୈବାତ୍ ।

ଦୈବକ୍ଷତ୍ରି—ପୁଂ ବି. କ୍ଷୋଷ୍ଟୁବଂଶୀୟ ଦେବକ୍ଷତ୍ରଙ୍କ ଆତ୍ମଜ ନୃପବିଶେଷ ।

ଦୈବଗତି—ବି.(ଦୈବ+ଗତି)୬ତତ୍ତ; ଦୈବର ବରାଦ ଅନୁସାରେ ଘଟିବା ଘଟନା, ବିଧିବିଧାନ, ଆକସ୍ମିକ ଘଟନା

ଦୈବଗତ୍ୟା—ଅବ୍ୟ. (ଦୈବଗତି ଶବ୍ଦର ତୃତୀୟା ବିଭକ୍ତି ଏକବଚନ) ଦୈବ-ଗତିକ୍ରମେ, ଅକସ୍ମାତ୍, ଦୈବାତ୍, ବିଧି-ନିର୍ବନ୍ଧ ଅନୁକ୍ରମେ ।

ଦୈବଘଟନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦୈବୀ+ଘଟନା) କ.ଧା; ଅସମ୍ଭାବିତ ବ୍ୟାପାର, ଅତର୍କିତ ଘଟନା, ଭାଗ୍ୟଚକ୍ର । [ପ୍ରକ ।

ଦୈବଘରିଆ—ପ୍ରା.(ସିଂହଭୂମ)ବି. ଦେବ-

ଦୈବଚିନ୍ତକ—ପୁଂ. ବିଂ. ଦୈବଜ୍ଞ ।

ଦୈବଜ୍ଞ—ପୁଂ.ବି.(ଦୈବ+ଜ୍ଞ+କ.ଅ) ଗଣକ, ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ, ଭବିଷ୍ୟଦ୍ବକ୍ତା, ଜ୍ୟୋତିଷ ବିଦ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ଜୀବିକା ନିର୍ବାହକାରୀ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଦୈବଜ୍ଞା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୈବଜ୍ଞ+ଆ) ଦୈବଜ୍ଞପତ୍ନୀ ।

ଦୈବତ—ସଂ.କ୍ଲୀ.ବି(ଦେବତା+ସ୍ୱାର୍ଥେ, ସମୂହାର୍ଥେ.ଅ) ଦେବତା, ଦେବସମୂହ, ବିଂ.(ଦେବତା+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ ଅ)ଦେବ-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଦୈବତନ୍ତ୍ର—ସଂ.ହି.ବିଂ(୬ତତ୍ତ)ଭାଗ୍ୟାଧୀନ

ଦୈବତପତ—ସଂ.ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍ତ)ଇନ୍ଦ୍ର ।

ଦୈବତପ୍ରତିମା—ସଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍ତ) ଦେବତାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରତିମା ।

ଦୈବତରେୟ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦେବ-ତାର ଅପତ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୈବତରେୟୀ ।

ଦୈବତ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ଦେବତାଙ୍କ ଅପତ୍ୟ ।

ଦୈବତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) କଣ୍ଠାଙ୍ଗୁଳି ସମୂହର ଅଗ୍ରଭାଗ ।

ଦୈବତ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଦେବତା+ଯ) ଦେବତା ।

ଦୈବଦଣ୍ଡ—ବି. (ଦୈବ+ଦଣ୍ଡ)କ.ଧା; ହଠାତ୍ ଘଟିବା ଦୁର୍ଘଟନା ।

ଦୈବଦତ୍ତ—ହି. ବିଂ. (ଦେବଦତ୍ତ+ଅ) ଦେବଦତ୍ତଙ୍କ ଔରସଜାତ, ଦେବଦତ୍ତ ଭକ୍ତିଯୁକ୍ତ ।

ଦୈବଦତ୍ତି—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. (ଦେବଦତ୍ତ+ଇ) ଦେବଦତ୍ତଙ୍କ ଅପତ୍ୟ ।

ଦୈବଦାରବ—ହି.ବିଂ.ଦେବଦାରୁ ବୃକ୍ଷ-ବିକାର ଯୂପାଦି ।

ଦୈବଦୀପ—ପୁଂ. ବି. (ଦୈବ+ଦୀପ) କ.ଧା; ଆଖି, ଚକ୍ଷୁଃ, ଦେବସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ପ୍ରଦୀପ ।

ଦୈବଦୁର୍ଘଟଣା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୈବ+ଦୁର୍ଘଟନା) ଦୈବଦୁର୍ବିପାକ ଦେଖ ।

ଦୈବଦୁର୍ବିପାକ—ପୁଂ.ବି.(ଦୈବ+ଦୁର୍ବି-ପାକ) କ.ଧା; ଦୁର୍ଘଟନା, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ, ବିଧାତାଙ୍କର ନିଅନୁଗ୍ରହ, (୬ତତ୍ତ) ଭାଗ୍ୟବିପର୍ଯ୍ୟୟ, ଭାଗ୍ୟର ପ୍ରତିକୂଳତା ।

ଦୈବଦୁର୍ଯୋଗ—ବି. (ଦୈବ+ଦୁଃ+ଯୋଗ)କ.ଧା; ଦୈବଦୁର୍ବିପାକ ଦେଖ ।

ଦୈବଦୋଷ—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା ବା ୬ତତ୍ତ) ଅଦୃଷ୍ଟର ଦୋଷ, ଭାଗ୍ୟଦୋଷ ।

ଦୈବଧନ—କ୍ଲୀ.ବି(ମପୀ--କ.ଧା) ଦୈବ-ଲବ୍ଧଧନ, ଭାଗ୍ୟଲବ୍ଧ ଅର୍ଥ, (କ. ଧା) ଦେବୋଦ୍ଦେଶେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଧନ ।

ଦୈବନିଷ୍ଠ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦୈବ+ନିଷ୍ଠା+ଅ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଭବିଷ୍ୟତ୍ ପାଇଁ ଦୈବ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

ଦୈବନ୍ତ୍ୟାୟନ—ପୁଂ. ବି. ଋଗ୍ବେଦୀୟ ଗୋତ୍ରପ୍ରବର ଋଷିବିଶେଷ ।

ଦୈବପର—ହି. ବିଂ. ଦୈବନିଷ୍ଠ ।

ଦୈବପ୍ରଶ୍ନ—ପୁଂ. ବି. (ଦୈବ+ପ୍ରଶ୍ନ) କ.ଧା; ଭବିଷ୍ୟତ୍ ପୁରୁଷଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଜିଜ୍ଞାସା, ଦୈବବାଣୀ ।

ଦୈବବଂଶ—ପୁଂ. ବି. (ଦୈବ+ବଂଶ) ୬ତତ୍ତ; ଦେବତାମାନଙ୍କର ବଂଶ ।

ଦୈବବଶ—ବିଂ. ଦୈବାଧୀନ ଦେଖ ।

ଦୈବବଶତଃ—ହି. ବିଂ. ଦୈବବଶାତ୍ୟା ଦେଖ ।

ଦୈବବଶରୁ—ଗ୍ର. ହି. ବିଂ. (ସଂ-ଦୈବ-ବଶାତ୍) ଦୈବଯୋଗେ ଦେଖ ।

ଦୈବବଶେ—ହି. ବିଂ. (୬ତତ୍ତ) ଭାଗ୍ୟ-କ୍ରମେ, ଦୈବାତ୍ ।

ଦୈବବାଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୈବୀ+ବାଣୀ) କ.ଧା; ଆକାଶବାଣୀ, ଈଶ୍ୱରଦେଶ, ମନୁଷ୍ୟ ମୁଖେ ପ୍ରକାଶିତ ଦେବତାଙ୍କ ହୁକୁମ, ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା, ଦେବଭାଷା ।

ଦୈବବିଡ଼ମ୍ବନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦେବ+ବିଡ଼ମ୍ବନା) ୬ତତ୍ତ ବା କ.ଧା) ଦୈବ-ଦୁର୍ବିପାକ, ଅଦୃଷ୍ଟକର୍ତ୍ତୃକ ପ୍ରତିକୂଳତା ।

ଦୈବବିଦ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୈବ+ବିଦ୍+କ୍ୱିପ୍) ଦୈବଜ୍ଞ, ଗଣକ ।

ଦୈବମତ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ଦେବମତ ଋଷିଙ୍କ ଅପତ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୈବମତୀ ।

ଦୈବମିଶ୍ର—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ଦେବମିଶ୍ର ଋଷିଙ୍କ ଅପତ୍ୟ ।

ଦୈବଯଜ୍ଞି—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ଦେବାର୍ଥ ଯଜ୍ଞ-କାରକଙ୍କ ଅପତ୍ୟ ।

ଦୈବଯୁଗ—କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା)ଦ୍ୱାବ୍ୟୟୁଗ, ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଚାରିଯୁଗ, ଦେବ ପରି-ମାଣେ ଦ୍ୱାଦଶ ସହସ୍ର ବତ୍ସର ।

ଦୈବଯୋଗ—ପୁଂ.ବିଂ (କ.ଧା) ଦୈବ ବା ଆକସ୍ମିକ ଘଟନା, ଆକସ୍ମିକ ଘଟଣାମାନଙ୍କର ସମାବେଶ ।

ଦୈବଯୋଗେ—ଗ୍ର. ହି. ବିଂ. (କ.ଶ୍ରୀ) ଦଇବ, ଦୈବାତ୍, ହଠାତ୍

ଦୈବରଥ—ପୁଂ. ବ୍ୟ. (ଦେବରଥ+ ଅ) ଦେବରଥସମ୍ବନ୍ଧୀ ।
ଦୈବରାକ୍ଷକ—ତ୍ରି.ବ୍ୟ.ଦେବରାକ୍ଷକଭବ ।
ଦୈବରାତ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଦେବରାତ+ ଇ)ଦେବରାତର ଅପତ୍ୟ, ଜନକରାଜ-ପିତା ।
ଦୈବଲ—ପୁଂ. ବ. (ଦେବଲ+ଅ) ଦେବଲ ଋଷିଙ୍କ ଅପତ୍ୟ ।
ଦୈବଲକ—ପୁଂ. ବ୍ୟ. ଭୂତସେବକ, ଭୈତ, ଦେବଲସମ୍ବନ୍ଧୀ ।
ଦୈବଲବ୍ଧ—ତ୍ରି.ବ୍ୟ. (ଶତତ୍ର)ଅଦୃଷ୍ଟ-ବଶତଃ ପ୍ରାପ୍ତ ।
ଦୈବଲେଖକ—ପୁଂ.ବ(ଶତତ୍ର)ଗଣକ, ଦୈବଜ୍ଞ । [ଦେଖ।
ଦୈବଲେଖନ—ବ. କପାଳ ଲେଖନ
ଦୈବଶକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (କ.ଧା) ଈଶ୍ୱର ସମ୍ବନ୍ଧିନୀ କ୍ଷମତା, ଐଶ୍ୱରିକ କ୍ଷମତା, ଐଶୀ ଶକ୍ତି ।
ଦୈବସର୍ଗ—ପୁଂ. ବ. (ଦୈବ+ସର୍ଗ) କ.ଧା; ଦେବାଦି ସର୍ଗଭେଦ ।
ଦୈବସୃଷ୍ଟ—ତ୍ରି. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୈବ + ସୃଷ୍ଟି କ.ଧା; ସ୍ୱୟମ୍ଭୂକୃତ ଦେବତାମାନଙ୍କର ସୃଷ୍ଟି । [ସବୁ ।
ଦୈବହବ—ପୁଂ.ବ.ଦେବହବିଃ ଗ୍ରୁତ
ଦୈବହୀନ—ତ୍ରି.ବ୍ୟ.(ଶତତ୍ର)ଶୁଭଭାଗ୍ୟ-ହୀନ, ଯାହାର ଭାଗ୍ୟ ଭଲ ନୁହେଁ ।
ଦୈବାକର—ପୁଂ. ବ. (ଦିବାକର+ଇ) ଶନି, ଯମ, (ସ୍ତ୍ରୀ).ଯମୁନା ।
ଦୈବାଗାରିକ—ତ୍ରି. ବ୍ୟ. ଦେବାଗାରେ ନିଯୁକ୍ତ, ଯେ ଦେବାଳୟେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଅଛି ।
ଦୈବାତ୍—ଅବ୍ୟ. (ଦୈବ+ଅତ୍+କ. କ୍ରିୟ) ସହସା, ହଠାତ୍, ଅତର୍କିତ ଭାବରେ, ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଇଚ୍ଛାକ୍ରମେ ।
ଦୈବାତ୍ୟୟ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା)ଦୈବ-କୃତ ବା ଅଦୃଷ୍ଟକୃତ ଉପଦ୍ରବ ।
ଦୈବାଦିକ—ପୁଂ. ବ. ଦିବାଦିଗଣପଠିତ ଧାତୁ ।
ଦୈବାଦେଶ—ପୁଂ. ବ. (ଦୈବ+ ଆଦେଶ -କ.ଧା ବା ଶତତ୍) ଦୈବା-ଦେଶ, ପ୍ରତ୍ୟାଦେଶ, ଈଶ୍ୱରାଜ୍ଞା ।
ଦୈବାଧୀନ—ତ୍ରି.ବ୍ୟ.(ଦୈବ+ଅଧୀନ) ଶତତ୍ର) ଅଲୌକିକ, ଐଶ୍ୱରିକ, ଈଶ୍ୱ-ରାୟତ୍ତ ।
ଦୈବାଧୃଷ—ପୁଂ.ବ.ବଭ୍ରୁଙ୍କଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ
ଦୈବାୟତ୍ତ—ବ୍ୟ. (ଦୈବ+ ଆୟତ୍ତ) ଶତତ୍ର; ଦୈବାଧୀନ ଦେଖ ।
ଦୈବାରପ—ପୁଂ. ବ. ଶଙ୍ଖ ।
ଦୈବାସିକ—ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବ. (କଟରଆ ଭାଷା) ମକଦ୍ଦମାରେ ଡିଗ୍ରୀ ।
ଦୈବାସୁର—କ୍ଲୀ. ବ.(ଦେବାସୁର+ଅ) ଦେବତା ଓ ଅସୁରଙ୍କ ବୈରତା,ଦେବା-ସୁର ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ ଅନୁବାକ ବା ଅଧ୍ୟାୟ ।
ଦୈବାହୋରାତ୍ର—ପୁଂ. ବ. ଦେବତା-ମାନଙ୍କର ଏକଦିନ ।
ଦୈବିକ—ତ୍ରି. ବ୍ୟ. (ଦୈବ+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ ଇକ) ଦୈବସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଐଶ୍ୱରିକ, (ଦୈବ+ଭାବାର୍ଥେ ଇକ)ଦୈବଘଟିତ. (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୈବିକୀ ।
ଦୈବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ୍ୟ. (ଦୈବ+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ .ଅ+ଇ) ଦେବତାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଭାଗ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ବ) ଚିକିତ୍ସା ବିଶେଷ, ଦେବାରାଧନ ପୂର୍ବକ ଯେଉଁ ଚିକିତ୍ସା କରାଯାଏ, (ଗ୍ରା.ବ) ଦୈବଘଟନା, ଦୁର୍ଘଟନା, ଦୈବକାର୍ଯ୍ୟ, (ଗ୍ରା.ତ୍ରି.ବ୍ୟ) ଦୈବାତ୍, ଦୈବ ଘଟନାକ୍ରମେ, ଅକସ୍ମାତ୍, (ଦୈବ ବିବାହଦ୍ୱାରା ପରିଣୀତା ପତ୍ନୀ,ଗୀତୋକ୍ତ ସପ୍ତଦ୍ୱେଦ)
ଦୈବୀଘଟନା—ବ. (ଦୈବୀ + ଘଟନା) କ.ଧା; ଦୈବଘଟନା ଦେଖ ।
ଦୈବୀଦଣ୍ଡ—ସ୍ତ୍ରୀ. ତ୍ରି. (ସଂ-ଦୈବଦଣ୍ଡ) ଦୈବଦଣ୍ଡ ଦେଖ ।
ଦୈବୀଶକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦେବସମ୍ବନ୍ଧିନୀ କ୍ଷମତା, ଐଶୀ ଶକ୍ତି,ଅସମସ୍ତ ପଦଦ୍ୱୟ ।
ଦୈବୋତ୍ପାତ—ବ. (ଦୈବ + ଉତ୍ପାତ) କ.ଧା; ଦୈବଦଣ୍ଡ ଦେଖ ।
ଦୈବୋଦାସ—ପୁଂ. ବ. (ଦିବୋଦାସ+ ଅ)ଦିବୋଦାସଭବ,ଦିବୋଦାସଅପତ୍ୟ, ଦିବୋଦାସ କର୍ତ୍ତୃକ ଆହୃୟମାନ ବହ୍ନି ।
ଦୈବୋଦାସି—ପୁଂ. ବ. (ଦିବୋଦାସ + ଇ) ଦିବୋଦାସର ଅପତ୍ୟ ।
ଦୈବୋଦ୍ୟାନ—କ୍ଲୀ.ବ. ଦେବତାମାନଙ୍କର ଉଦ୍ୟାନ ।
ଦୈବୋପହତକ—ତ୍ରି. ବ୍ୟ.ଦୈବକର୍ତ୍ତୃକ ଉପହତ ,ହତଭାଗ୍ୟ,ଶୁଭଦୃଷ୍ଟବିହୀନ ।
ଦୈବୋପହତା—ତ୍ରି. ବ୍ୟ. (ଶତତ୍) ହତଭାଗ୍ୟ, ଦୁରଦୃଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୈବୋ-ପହତା ।
ଦୈବ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ.,(ଦେବ+ଯ)ଭାଗ୍ୟ, ଅଦୃଷ୍ଟ, (ବ୍ୟ) ଦେବସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୈବ୍ୟା ।
ଦୈର୍ଘ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦୀର୍ଘ+ ଯ)ଦୀର୍ଘତା, ଲମ୍ବାର ପରିମାଣ ।
ଦୈଶିକ—ତ୍ରି. ବ୍ୟ. (ଦେଶ+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଇକ) ଦେଶୀ, ଏକଅଂଶ ବା ଏକଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,ଦେଶଜ ଦେଖ ।
ଦୈଶିକବିଶେଷଣତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦେଶ-କୃତ ଅଭ୍ୟାଗମ ସ୍ୱରୂପ ସମ୍ବନ୍ଧ ଭେଦ ।
ଦୈଷ୍ଟିକ—ତ୍ରି. ବ୍ୟ.(ଦିଷ୍ଟ+ ଇକ)ଏକ-ମାତ୍ର ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭରକାରୀ, ପୁରୁଷକାରହୀନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୈଷ୍ଟିକୀ ।
ଦୈହିକ—ତ୍ରି.ବ୍ୟ.(ଦେହ+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଇକ) ଶାରୀରିକ, ଦେହସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଦେହଭବ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୈହିକୀ ।
ଦୈହିକଉପାଦାନ—ବ. (ଜୀବରକ୍ଷଣ ପରିଭାଷା) ଶରୀରର ଉପାଦାନ, ଜୀବର ଦେହ ରକ୍ତ ଯେଉଁ ମାଂସାଦି ଉପା-ଦାନରେ ଗଠିତ ।
ଦୈହ୍ୟ—ତ୍ରି. ବ୍ୟ. (ଦେହ+ ଯ) ଦେହଭବ (ଜୀବ) । [ଦେଖ ।
ଦୋ—ସା. ବ. ଦୁଇ, (ଗ୍ରା.ବ) ଦେଖ
ଦୋଃଶିଖର—କ୍ଲୀ.ବ. (ଶତତ୍ର)ସ୍କନ୍ଧ ।
ଦୋଃସହସ୍ରଭୃତ୍—ପୁଂ.ବ. (ଦୋଃସହସ୍ର + ଭୃ+କ୍ରିୟ) କାର୍ତ୍ତବୀର୍ଯ୍ୟାର୍ଜ୍ଜୁନ, ବାଣାସୁର ।
ଦୋଅଂଶଲ—ଗ୍ରା.ବ୍ୟ.(ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ଅଂଶ) ଜାରଜ, ଦୁଇ ବିଭିନ୍ନ ଜାତିସ୍ଥ ଜୀବଙ୍କ-

ସଙ୍ଗମରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ।

ଦୋଅଂଶୀ—ଗ୍ରା.ବଂ.(ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ଅଂଶ) ଦୋରସା (ମାଟି), ଯେଉଁ ମାଟିରେ କାଦୁଅ ଓ ବାଲି ମିଶିଥାଏ, ଯେଉଁ କବଜାରେ ୨ଟି ଅଂଶ ବା ଧାର ଥାଏ ।

ଦୋଅକ୍ଷରଗାଳି—ଗ୍ରା. ବ.(ସଂ-ଦ୍ୱିଅକ୍ଷର +ଗାଳି) ଲିଙ୍ଗ, ଯୋନି, ଆଦିବାଚକ ଅଶ୍ଳୀଳ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ଯୁକ୍ତ ଗାଳି ।

ଦୋଅଣୀ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ଆନକ) ଦୁଇଅଣା ମୂଲ୍ୟର ମୁଦ୍ରା,(ପ୍ରା.ଯାଜପୁର (ସଂ-ଦୋହଳା) ବ, ଗାଈଦୁହାଁ ଠେକ

ଦୋଆ—ଯା. ହିଂ. ପ୍ରାର୍ଥନା,ଅର୍ଥନା ।

ଦୋଆଡ—ଗ୍ରା. ବ. ଦୁଆଡ, ମଧ୍ୟଧାର

ଦୋଆବ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱି+ଅପ୍) ଦୁଇନଦୀମଧ୍ୟସ୍ଥ ଭୂଖଣ୍ଡ, ଦ୍ୱିଗଙ୍ଗପ୍ରଦେଶ ।

ଦୋଆଁସଲା—ଯା. ବଂ. ଖଚର. ମିଶ୍ରଜାତ, ସଙ୍କର ।

ଦୋଉ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦେବ) ରାଜା ଓ ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କ ସମ୍ବୋଧନ, ଦେଉ ।

ଦୋଓଡ଼—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱିବ ର) ଦୁଇଥର ହଳ ବୁଲାଯାଇଥିବା,ଦୁଇଥରଗୃଷ କରାଯିବା,ଦୁଇପରସ୍ତ ଭଙ୍ଗାଯାଇଥିବା, ଦୁଇଥର ବା ଦ୍ୱିତୀୟଥର କରାଯିବା, (ହି.ବଂ) ଦୁଇଥର, ଦ୍ୱିତୀୟଥର, (ବି) ଦ୍ୱିତୀୟଥର, ଦୁଇଥର ।

ଦୋଓଡ଼ପକ୍ଷବର—ଗ୍ର.ବ.ବଂ.ଦୋଓଡ଼ କର ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ଦୋଓଡ଼ପାଳି—ଗ୍ରା. ବ. ଦୁଆରପଳି

ଦୋଓଡ଼ବେଉଷା—ଗ୍ରା. ବ. ଶାରଦ ଧାନକୁ ଦ୍ୱିତୀୟଥର ବେଉଷଣ କରାଯିବ

ଦୋଓଡ଼ମଇ—ଗ୍ରା.ବ. ଦୋଓଡ଼ବେଉଷ ପରେ ଧାନବଲରେ ଦିଆଯିବା ମଇ ।

ଦୋଓଡ଼ମୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବ. ଏକପ୍ରକାର ଚଉଡ଼ା ଲଙ୍ଗଳର ତଳଭାଗ ।

ଦୋଓଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବ. ଅପରାହ୍ଣରେ କରାଯିବା ଭୋଜନ ଦିବସର ଦ୍ୱିତୀୟ ଭୋଜନ, (ବଂ, ଦୁଇଥର ସଙ୍ଗ କରାଯାଇଥିବା (କ୍ରିୟା ବିଶେଷ) ।

ଦୋଓଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଦୁଇଭାଗଶିଆ କରିବା, ଦୁଇଥର ଗୃଷ କରିବା, ଏକକାର୍ଯ୍ୟକୁ ଦୁଇଥର କରିବା, କୌଣସି କର୍ମକୁ ଦ୍ୱିତୀୟଥର କରିବା,ପୁନର୍ବାର କହିବା, ଦ୍ୱିରାବୃତ୍ତି କରିବା, ପୁନର୍ବାର କରିବା ।

ଦୋଃ—ବ. ଦୋସ୍ ଦେଖ ।

ଦୋକଛ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱିକଚ୍ଛ) ପାଇକଚ୍ଛା, ଏକପ୍ରକାର ଲୁଗାପିନ୍ଧା ।

ଦୋକଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବ. ଶୁଖିଲା ତମାଖୁ ପତ୍ର, ଧୂଆଁପତ୍ର ।

ଦୋକନା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱି+କର୍ଣ୍ଣ) ଏକପ୍ରକାର ଅସ୍ତ୍ର, ଅଗ୍ରଭାଗରେ ଦୁଇଶାଖା ଥିବା ଯଷ୍ଟି, ଦୁଇଶାଖା ବିଶିଷ୍ଟ ମସାଲ, (ବଂ) ଦୁଇଶାଖାବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦୋକନସିଙ୍ଗୁ—ଗ୍ରା.ବ. ଏକପ୍ରକାର ସିଙ୍ଗୁ, ଦୁଇଟି ଶାଖା ବା କୁଆଁଥିବା ଏକପ୍ରକାର ସିଙ୍ଗୁଗଛ । [ଥର ।

ଦୋକର—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଦୁଇଥର,ଦ୍ୱିତୀୟ-

ଦୋକଲ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଯାହାସଙ୍ଗେ ଦ୍ୱିତୀୟ-ବ୍ୟକ୍ତି ଥାଏ ।

ଦୋକା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱି) ତାସ୍-ଖେଳରେ ଦୁଇବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ତାସ୍ ।

ଦୋକାଟ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ଧାନ, ତମାଖୁ, ଆଖୁଆଦି ଗଛ) ଥରେ କଟାଯିବାପରେ ପୁଣି କୁଆଁ ବାହାରିଲେ ଆଉଥରେ କଟାଯିବା (ଗଛ),ଗ୍ରା.ବ. ଧାନ,ତମାଖୁ, ଆଖୁଆଦିର ଗଛର କାଣ୍ଡ ଦୁଇଥର କଟାଯିବା, କଦଳୀ ବାଡ଼ରେ ପ୍ରଥମଥର କେତେକ ଗଛରେ ପେଣ୍ଡା ପଡ଼ିସାରିବା ପରେ ଅନ୍ୟ ଗଛମାନଙ୍କରେ ଦ୍ୱିତୀୟଥର ପେଣ୍ଡା ପଡ଼ିବା ।

ଦୋକାନ—ଯା. ବ. ପଣ୍ୟଶାଳା, କାରଖାନା, ଦ୍ରବ୍ୟ ଦିର କ୍ରୟ ବିକ୍ରୟ ସ୍ଥାନ ।

ଦୋକାନଖୋଲିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦୋକାନ ମେଲାଇବା ଦେଖ, ନୂତନ ଦୋକାନ ଆରମ୍ଭ କରିବା ।

ଦୋକାନଦାର—ଯା. ବ. ଦୋକାନର ସ୍ୱାମୀ; ଦୋକାନୀ ।

ଦୋକାନଦାରି—ଯା. ବ. ଦୋକାନର ବ୍ୟବସାୟ, ଦୋକାନଦାର ପରି ସ୍ୱାର୍ଥପର ଆଚରଣ, (ବଂ) ଦୋକାନଦାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଦୋକାନଦାରର ଯୋଗ୍ୟ ବା ଉଚିତ କର୍ମ ।

ଦୋକାନଦାରିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଦୋକାନଦାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଦୋକାନଦାରର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଦୋକାନଦାରୀ—ଯା. ବ. .ଦୋକାନଦାରର କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୋକାନପତ୍ର—ଗ୍ରା. ବ.. ଦୋକାନ, ଦୋକାନର ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ, କ୍ରୟବିକ୍ରୟ ।

ଦୋକାନମେଲି(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବିକ୍ରୟାର୍ଥ ସୁସଜ୍ଜିତ କରି ରଖିବା, ଦୋକାନମାନଙ୍କ ପରି ଜିନିଷ ଇତସ୍ତତଃ ବିଛାଇ ରଖିବା ।

ଦୋକାନ୍ଦି(ନୀ)—ଯା. ବ. ଦୋକାନଦାର ଦେଖ, ଯେ ଦୋକାନରେ ଖୁଚୁରା ବିକ୍ରି କରେ ।

ଦୋଖୁଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯେଉଁ ଧାନଗଛର ଅଗରୁ ଧାନଶୋଷିବା କଟାହୋଇଯିବାପରେ ମୂଳରୁ ଶୁଖିଯାଇଥିବା ତୃଣ କଟା ହୁଏ ।

ଦୋଗଛିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯେଉଁ ବାଟରେ ବା ଛକରେ ଦୁଇଟି ଗଛ ପରସ୍ପର ସଂଲଗ୍ନ ଥାଏ ।

ଦୋଗଧନ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ସନ୍ଦିହାନ) ସନ୍ଦିହାନ, କିଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିମୂଢ଼, (ବି) ସନ୍ଦେହ,ବିଷମସମସ୍ୟା,ଦୋଦୋପାଞ୍ଚ ।

ଦୋଗଧା—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱିଧା) ସନ୍ଦେହ, ଧନ୍ଦା, ବିଷମସମସ୍ୟା, ଆଶଙ୍କା, (ବଂ) ସନ୍ଦେହଯୁକ୍ତ ।

ଦୋଗଧିହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଧନ୍ଦକିହେବା, ସନ୍ଦେହରେ ପଡ଼ିହେବା ।

ଦୋଗଳା—ଯା.ବଂ.ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର,ଜାରଜ, ଦୁଇ ବିଭିନ୍ନ ଜାତୀୟ ଜୀବଙ୍କ ସଙ୍ଗମରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ମନ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏକାଗ୍ର ହୋଇ ଲାଗେ ନାହିଁ

ଦୋଗ୍ଧବ୍ୟ—କ୍ରି. ବଂ. (ଦୁହ୍+ତବ୍ୟ)

ଦୋହନୀୟ ।

ଦୋଗ୍ଧା—ପୁଂ. ବ. (ଦୁହ+କ.ତୃ) ଯେ ଦୁହେଁ, ବତ୍ସ, ବାଛୁରୀ, ଗୋପାଳ, ଗଉଡ, କବି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୋଗ୍ଧ୍ରୀ, (ବଂ) ଦୁହିଁବା ବ୍ୟକ୍ତି, ଦୁହାଳି, (ବି ଓ ବଂ) ଦୋଚଧା ଦେଖ ।

ଦୋଗ୍ଧ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଦୁହ+କ, ତୃ+ ସ୍ତ୍ରୀ.ଈ) ଦୋହନଶୀଳା, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବ) ଦୁଗ୍ଧ-ବତୀ ଗାଈ, ଗାଈ ଦୁହାଳୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ଗଉ-ଜୁଣୀ ।

ଦୋଘ—ପୁଂ.ବ. (ଦୁହ+ଅ) ଦୋଗ୍ଧା ।

ଦୋଘର—ଶ୍ରୀ.ବ.(ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ଗୃହ) ଦୁଇ-ସ୍ଥାନରେ ଥିବା ବାସଗୃହ ।

ଦୋଘା(ଘେ)ଇ—ଶ୍ରୀ.ବଂ ବିଷମ ସମସ୍ୟା, ଦୋଗଧା, ଧନ୍ଦା, ଦୁଇଟି ନଈ ଧାର ପରସ୍ପରକୁ କାଟିବା, ଦୁଇପକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦ, (ବଂ.ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ବିବାହିତ) ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ବିବାହିତ ପୁରୁଷ, ଦୋବେଇ ।

ଦୋଘ୍ନ—ଶ୍ରୀ. ପୁଂ. ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱି ଚରେ, ଦ୍ୱିଗୁଣ) ବଟପ, ଜାରପୁରୁଷ ।

ଦୋଘ୍ନ(ଘ୍ନୀ)ଣୀ—ଶ୍ରୀ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱିଘ୍ନ-ଣୀ) କୁଳଟା, ବଟପୀ । [ଘର ।

ଦୋଘ୍ନଳ(ଳ)—ଶ୍ରୀ.ବ. ଦୁଇଚାଳ ବିଶିଷ୍ଟ

ଦୋଚଡ଼ା—ଶ୍ରୀ. ବ. ଚଢ଼ି ନ ଚଢ଼ିବା, ଚଢ଼ିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପରେ ଚଢ଼ି ନ ଯାଇବା ।

ଦୋଚୁଙ୍ଗା(ଙ୍ଗୀ)—ଶ୍ରୀ. ବଂ. ଚନଳିଆ (ବନ୍ଧୁକାଦି) ।

ଦୋଛକ(କ୍ଳ)—ଶ୍ରୀ.ବ. ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଦୁଇଟି ବାଟ ପରସ୍ପରକୁ କାଟିଥାଏ ।

ଦୋଛୁ(ଛ୍ରୋ)ଟ—ଶ୍ରୀ. ବ. ଦ୍ୱିତୟ ବସ୍ତ୍ର, ଉତ୍ତରୀୟ, ଚାଦର, ଏକପଟା ।

ଦୋଜକ(ଜ)—ଯା. ବ. ମୁସଲମାନଙ୍କ ନରକ ।

ଦୋଜବର—ଶ୍ରୀ. (ବାଲେ) ଦୋବେଇ ଦେଖ ।

ଦୋଡ଼ରେଜେଷ୍ଟର—ଶ୍ରୀ(ଷ୍ଟେଇକଳା) ନ.(କଟରିଆ) ଯେଉଁ ରେଜେଷ୍ଟରରେ ସମନ ଓ ନୋଟିସ ଜାରିକରିବା ପିଆଦାମାନଙ୍କ ବିବରଣ ଲେଖାଥାଏ ।

ଦୋଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୋଳ+ଅ+ଈ) ଦୋଳୀ, ଫଳ ପ୍ରଧାନ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଦୋତରି—ସୁବିଧାନୁସାରେ ଏକବାର ଏହାର ତତ୍ପରେ ଅପରର କ୍ରମିକ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୋତରଫା—ଯା.ବଂ. (କଟରିଆ) ବାଦୀ ଓ ପ୍ରତିବାଦୀ ଉଭୟଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା ।

ଦୋତାରବନ୍ଦ—ଶ୍ରୀ.ବଂ. ଚନରେ ପାଣି ଦେଇ ନଆଁରେ ଫଟାଇବା ବେଳେ ଚଟ୍ଟରେ ଉକ୍ତ ପାଣିକୁ ଉଠାଇଲେ ସରୁ ତାରପରି ଦୁଇଟି ମାଛ ଧାର ଦୋହି ପଡ଼ିବା ଅବସ୍ଥା ବା ପାଗ ।

ଦୋତାରା—ଶ୍ରୀ. ବ. ଦୁଇଗୋଟି ତାର-ବିଶିଷ୍ଟ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର.(ବଂ) ଦୁଇତାରଯୁକ୍ତ (କ.ପ୍ର) ।

ଦୋତାରି—ଶ୍ରୀ.ବଂ.ଯେଉଁ ସପମରିଣାର ଦୁଇଟି ଲେଖାଏଁ କାଠି ଏକତ୍ର ବୁଣା-ଯାଇଥାଏ, ଯେଉଁ ଲୁଗାରେ ଦୁଇଟି ଲେଖାଏଁ ସୂତା ଏକତ୍ର ବୁଣାଯାଇ-ଥାଏ, (ଦୋତାରବନ୍ଦ) ।

ଦୋତାଲା—ଶ୍ରୀ.ବଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି,ତଳ)ଦ୍ୱିତଳ ବିଶିଷ୍ଟ, (ସଂ-ଦ୍ୱି + ତଳ୍ପକ) ଯେଉଁ କୋଳପର କଳ ଏପରି ଥାଏ ଯେ ତାହା ଦୁଇଥର ଘୂରାଯାଇ ଗୃହପଡ଼େ ଯେଉଁ ଘର ବା ସିନ୍ଧୁକରେ, ଦୁଇଟି କୋଳପ ପଡ଼ିଥାଏ, (ବି) କୋଠାର ଦ୍ୱିତୀୟ ତଳ, ଉପର ମହଲା ।

ଦୋତି—କୁମ୍ଭାର ଦକ୍ଷିଣ ପଶ୍ଚିମେ ଅବ-ସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ବହୁ ଜନାକୀର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଦେଶ ବା ନଗର ।

ଦୋଥଣ୍ଟି—ଶ୍ରୀ.ବ.ଚଲ୍ଲିକା ହ୍ରଦରେ ଥିବା ଏକପ୍ରକାର ମାଛ ।

ଦୋଦଲ(ଲ୍ଲି)—ଶ୍ରୀ. ବଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱ+ଆ. ଦଲ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ମନ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏକାଗ୍ର ନ ଥାଇ କାର୍ଯ୍ୟା-ନ୍ତର ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ରହେ ।

ଦୋଦୁଲ୍ୟମାନ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦୋଦୁଲ+ କ.ଆନ) ଅନବରତ ଦୋହଲୁଥିବା, କ୍ରମାଗତ ଦୋଳାୟମାନ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୋଦୁଲ୍ୟ-ମାନା । [ଦେଖ ।

ଦୋଦୋଚଡ଼ା—ଶ୍ରୀ. ବ. ଦୋଚଡ଼ା

ଦୋଦୋପାଞ୍ଚ—ଶ୍ରୀ.ବଂ.କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା କି ନ କରିବା—ଏ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱହେବା, (ବି) କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ନ କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧେ ସନ୍ଦେହ ବା ଅସ୍ଥିରତା ।

ଦୋଧ—ପୁଂ.ବ.(ଦୁହ+ଣ.ଅ)ଗୋବତ୍ସ, ବାଛୁରୀ ।

ଦୋଧକ—କ୍ଳୀ. ବ. ଛନ୍ଦୋଭେଦ ।

ଦୋଧୂୟମାନ—ପୁଂ. ବଂ. (ଧୂ+ପୁନଃ ପୁନଃଅର୍ଥରେ ଯଙ୍ଲୁଗନ୍ତ ଦୋଧୂୟ+ କ.ଆନ) ପୁନଃ ପୁନଃ କମ୍ପମାନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୋଧୂୟମାନା ।

ଦୋନଜମି—(ଫା. ସଂ ହିଭୂମ.ବ.)ସଂ ହି-ଭୂମର ସରକାରୀ ରାଜସ୍ୱବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଜମିର ବିଭାଗବିଶେଷ, ଧୋଉରା ଜମି ।

ଦୋନଳ—ଶ୍ରୀ. ବଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି+ଲହୁଣ) ଦୁଇସରିଆ (ହାର) ।

ଦୋନଳ—ଶ୍ରୀ.ବଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି+ନଳ) ଯେଉଁ ବନ୍ଧୁକର ଦୁଇଟି ନଳ ଥାଏ ।

ଦୋନଶଲ—ଶ୍ରୀ.ବ.ଦୋଅଂଶଲ ଦେଖ ।

ଦୋନାବୁଡ଼ା—ଶ୍ରୀ.ବଂ.(ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ନାବ) ବିପରୀତଗାମୀ ଦୁଇଡ଼ଙ୍ଗାରେ ଗୋଡ଼ ଦେଇ ଠିଆ ହୋଇଥିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ସନ୍ଦିହାନ୍ତ ପରସ୍ପର ବିପକ୍ଷ ଉଭୟ ପକ୍ଷକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଦୋନାବୁଡ଼ାଘତ—ଶ୍ରୀ. ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ-ନାବ+ଡ଼ିତ) ଉଭୟ ପକ୍ଷକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ରୀତି, ମୃଦଙ୍ଗ ଦୁଇପିଠିରେ ହାତ ପକାଇବା ଢଙ୍ଗ ।

ଦୋପଇସା(ସି)—ଶ୍ରୀ. ବଂ ଅଧଅଣା ବା ଦୁଇପଇସା ମୂଲ୍ୟର ତାମ୍ର ମୁଦ୍ରା ।

ଦୋପଖା—ଶ୍ରୀ.ବଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ପାର୍ଶ୍ୱ) ଦୁଇପାର୍ଶ୍ୱବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦୋପଶାଚୁଣ୍ଟୀ—ଶ୍ରୀ. ବ. ଯେଉଁ ଚୁଲି-ଉପରେ ଏକସମୟରେ ଦୁଇଟି ହାଣ୍ଡି

ବସିପାରେ ।

ଦୋପଟ୍ଟ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଡ଼ବଲ୍ଲ. ଦ୍ୱିଗୁଣିତ, ଦୁଇଗୁଣ ପରିମିତ, (ବି)ଡ଼ଙ୍ଗାର ଲମ୍ବ-ପଟ୍ଟାବିଶେଷ ।

ଦୋପଟ୍ଟା—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ପଟ୍ଟ) ଦୁଇଖଣ୍ଡି ଲମ୍ବ କମ୍ ଚଉଡ଼ା ଯୋଡ଼ା ହୋଇଥିବା ଉତ୍ତରୀୟ, ଦୋସଡ଼ା ।

ଦୋପଟ୍ଟୀ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା, ଯା. ବି. ଡ଼େପ୍ପଟ୍ଟୀ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଦୋପାଇସ୍ଥା—ଯା. ବିଂ. ଦ୍ୱିପାଦବିଶିଷ୍ଟ, ଦ୍ୱିପାଟ୍ଟବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦୋପାଗି—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଗୁଡ଼ ବା ଚିନିରେ ଦୁଇଥର ପାଗ ହୋଇଥିବା (ଉଖୁଡ଼ା) ।

ଦୋପାଟ୍ଟ—ଗ୍ରା.ବିଂ.(ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୋପୁଷ୍ପ ଓ ଡ଼େଙ୍ଗା ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ଓ ଡ଼େଙ୍ଗା(ବ୍ୟକ୍ତି)

ଦୋପାଟ୍ଟିଆ—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ଆନଦ୍ଧ ବାଦ୍ୟ, ବେଙ୍ଗପାଟ୍ଟିଆ ବାଜା ।

ଦୋପୁର—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଇଥର ବଟା ହୋଇଥିବା (ହଳଦୀ) ।

ଦୋପୁଷ୍ପ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟର ଶରୀର ଗଠନ ମୋଟମାଟ, ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ, ଦୋପରସ୍ତ, (ବି) ଆଟୁଘର ।

ଦୋଫଳା—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଦୋଫସଲି ଦେଖ, ଯେଉଁ ଗଛରେ ବର୍ଷକେ ଦୁଇଥର ଫଳ ଧରେ ।

ଦୋଫଳ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁ କୁଷ୍ଠର ଦୁଇଟି ଫଳକ ଥାଏ ।

ଦୋଫଳୀ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁଇଥର ମାତ୍ର ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ କରିଥିଛି, ଯେଉଁ ଗଛ ବର୍ଷକ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଥର ଫଳଧାରଣ କରେ ।

ଦୋଫସଲ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି+ଆ. ଫସଲ୍)ଯେଉଁ ଜମିରେ ବର୍ଷକମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଗୋଟି ଫସଲ ଉତ୍ପାଦିତ ହୁଏ ।

ଦୋଫାଙ୍କ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ଫା.—ଫାଙ୍କ) ଫାଟି ଦୁଇଭାଗ ହୋଇଥିବା, ଏକ ଗୋଷ୍ଠି ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଦଳହୋଇ-ଥିବା, ପରସ୍ପର ଅମେଳ ହୋଇଥିବା, (ବି) ଦୁଇଜଣଙ୍କ କଥା ବା ଆଖ୍ୟାନ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ।

ଦୋବଜା—ଯା.ବି. ଦୁଇଗଜ ଲମ୍ବା ।

ଦୋବନ୍ଧା—ଗ୍ରା.ବି.ଦୁଇଟି ବନ୍ଧ ମିଳିଥିବା ସ୍ଥାନ ।

ଦୋବାର—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି+ବାର) ଦୁଇଥର କରାଯିବା, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.)ଦୁଇ-ଥର ।

ଦୋବିଆଣୀ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁଇ-ଥର ମାତ୍ର ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ କରିଥିଛି ।

ଦୋବୀଜା—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ଗାଳିରେ ବ୍ୟବ-ହୃତ) ଦୋଅଂଶିଆ, ଜାରଜ ।

ଦୋବିଧା—ଗ୍ରା.ବି. ଦୋଗଧା ଦେଖ ।

ଦୋବିନ୍ଧା—ଗ୍ରା.ବି. ବିଷମସମସ୍ୟା ।

ଦୋବୁଲ୍ଲ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱିବଳ) ଶୀର୍ଣ୍ଣ-କାୟ ।

ଦୋବୁହା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେ ଏକ କାମକୁ ଦୁଇଥର କରେ, ଚତୁର୍ଭୁଜିଆ ।

ଦୋବେ—ବି. ପଶ୍ଚିମା ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଉପାଧି-ବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବି.) ଦୁବେ ଦେଖ ।

ଦୋବେଇ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ବିବାହିତ) ବିପତ୍ନୀକ, ଦ୍ୱିତୀୟପକ୍ଷ ବର, (ବି) ଦ୍ୱିତୀୟର ବିବାହିତ ମୃତଦାର ପୁରୁଷ, ଦୁବେଇ ଦେଖ ।

ଦୋଭଜା—ଗ୍ରା ବିଂ.(ସଂ-ଦ୍ୱି + ଭଜିତ) ଦୁଇଥର ଭଜା ହୋଇଥିବା ।

ଦୋଭାଷା--ଗ୍ରା.ବିଂ. ଓ ବି.ଦୋଭାଷୀ ଦେଖ

ଦୋଭାଷୁଣିଆ(ଆଁ)—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଇଥର ଚଉତା ହୋଇଥିବା ।

ଦୋଭାଷିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଇଭାଷାରେ ଯେ କହିପାରେ ।

ଦୋଭାଷୀ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱିଭାଷୀ)ଯେ ଦୁଇଟିଭାଷାରେ କଥା କହିପାରେ, ମିଥ୍ୟାବାଦୀ, ଦୋହଲପୀ, ଦୁଇଟି ଭାଷା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,ଯେଉଁ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଦୁଇଟି ଭାଷା ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ, (ବି) ଯେଉଁ ଲୋକ ଏକ ଭାଷାରେ କଥିତ ଭାଷାକୁ ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ ଅନୁବାଦକରି କହେ

ଦୋମନା—ଗ୍ରା. ଦୁମନା ଦେଖ, ମନର ସନ୍ଦେହ ।

ଦୋମହଲ୍ଲ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଓ ବି.(ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ଫା.—ମହଲ୍) ଦ୍ୱିତଳ ଦେଖ ।

ଦୋମାସି—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦ୍ୱିମାସ)ମଳମାସ, ଅଧିମାସ, (ବିଂ) ଦୋମାସିଆ ଦେଖ ।

ଦୋମାସିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଦୁଇମାସ ବୟସ୍କ, ଯେଉଁ ବର୍ଷରେ ମଳମାସ ଥାଏ ।

ଦୋମିଶା—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି+ମିଶ୍ରିତ) ଯହିଁରେ ଦୁଇଟି ବସ୍ତୁ ବା ଉପାଦାନ ମିଶ୍ରିତ ହୋଇଥାଏ,ଦୋ ଗଜା ଦେଖ ।

ଦୋମୁଖ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଦ୍ୱିମୁଖଯୁକ୍ତ, ପ୍ରବଞ୍ଚକ, ଠକ ।

ଦୋମୁଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ମୁଣ୍ଡ) ଏକପ୍ରକାର ସରୁ ସାପ, (ବି—ଲ.ଅର୍ଥ) ଯେଉଁ ଲୋକ ପରସ୍ପର ବିପକ୍ଷ ଉଭୟଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଳିଥାଏ ।

ଦୋମୁହା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ.(ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ମୁଖ) ଯାହାର ଦୁଇଟି ମୁହଁ,(ଗାଳିରେ ବ୍ୟବ-ହୃତ)ଯାହାର କଥା ଠିକ ରହେ ନାହିଁ, ଯେ ଆପଣାର ସତ୍ୟ ପାଳେ ନାହିଁ, ପ୍ରତାରକ, ଦରାବାଜ୍, ଯେ ଉଭୟ ପକ୍ଷକୁ ସମର୍ଥନକରେ, କପଟୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୋମୁହାଁ ।

ଦୋମୁହାଁ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ମୁଖ) ଏକପ୍ରକାର ଘର, ବାଘମୁହାଁ ।

ଦୋୟମ୍—ଯା. ବିଂ. ଉଦ୍ଧରତା ସମ୍ବନ୍ଧେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର (ଜମି), ଦ୍ୱିତୀୟ ।

ଦୋୟା—ଯା. ବି. ଆଶୀର୍ବାଦ, ଅନୁଗ୍ରହ, କୃପା ।

ଦୋୟାତ—ଯା. ବି. ମସ୍ୟାଧାର, କାଳୀ ରଖିବାର ପାତ୍ର ।

ଦୋୟାବ—ଯା. (ଦୋ+ଆବ୍) ଦୁଇଟି ନଦୀର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ ।

ଦୋୟାବ—ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ପ୍ରଦେଶର ଖଣ୍ଡିଏ ଉର୍ବର ଭୂଭାଗ ।

ଦୋୟା(ହା)ର—(ଗ୍ରା. ବଙ୍ଗ)ବି.ଆନ-ଷଙ୍ଗିକ ବା ସହକାରୀ ଗାୟକ ।

ଦୋରକ(କା)—ଯଥାକ୍ରମେ ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶୀଣାତନ୍ତ୍ରୀ ବନ୍ଧନରଜ୍ଜୁ ।

ଦୋରକା(ଙ୍ଗା)—ଯା.ବିଂ.(ଫା.ଦୋରୁଙ୍ଗା)

ବୁଇପିଠିରେ: ଏକରକମ ଫୁଲକାମ ବୁଣା ହୋଇଥିବା (ବସ୍ତ୍ର), ଯାହାର ସଦର ମଫସଲ ନଥାଏ ।

ଦୋରଙ୍ଗ(ଙ୍ଗା)—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ-ଲଙ୍ଗ) ଦ୍ୱିଦଣ୍ଡ ବିଶିଷ୍ଟ, ଦୁଇଟି ବିପରୀତ ଦଣ୍ଡବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦୋରନ୍ଧୀ—ଗ୍ରା.ବଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି + ରନ୍ଧନ) ଦୁଇଥର ସିଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା ।

ଦୋରବସ୍ତ—ଯା. ଜି.ବଂ. ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ,ବିବାଦ୍, ଆଦୌ,ଜମାରୁ, (ଇଂ) ଗୋଟାକଯାକ, ସମୁଦାୟ ।

ଦୋରସା—ଗ୍ରା.ବଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ରସ) ଦୋଆଂଶା (ମାଟି), ଯେଉଁ ମାଟିରେ ବାଲି କାଦୁଅ ସମାନଭାବେ ଥାଏ, ଅଧେ ସଢ଼ିଯାଇଥିବା ।

ଦୋରସ୍ତ—ଯା. ବଂ. ଠିକ୍, ଠିକ୍‌ଠାକ୍, ସଜଡ଼ା ହୋଇଥିବା, ଚଉକସ୍, ସୁଶାସିତ, ସମତଳୀକୃତ, ସୁମାର୍ଜିତ,-ଉପସ୍ଥିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଯଥେଷ୍ଟ, ପରିଷ୍କୃତ, ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ, ଦୋଷଶୂନ,ଯାହା ଉତ୍ତମ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି, ଯଥାର୍ଥ, ପ୍ରକୃତ, ଉଚିତ, ସମୁଚିତ, ।

ଦୋରସ୍ତକରିବା—ଗ୍ରା.ଜି.ସଜାଡ଼ିଦେବା, ମରାମତ କରିବା, ସୁଶାସିତ କରିବା, ସବତ୍ କରିବା, ସାଧକରିବା, ଦୋଷ ଶୂନ୍ୟ କରିବା, ଦଣ୍ଡଦେବା ।

ଦୋରସ୍ତି—ଯା. ବ. (କରିରଥା) ସୁଧାର, ସଂଶୋଧନ, ଯୋଗ୍ୟତା, ଉତ୍ତମତା ।

ଦୋରା—ଯା. (ଯୈଲ୍‌ଙ୍ଗ—ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ) ବ. ଶୂଦ୍ରଜାତି ବିଶେଷର ଉପାଧି,ରାଜକୀୟ ଗ୍ରାମ୍ୟ କର୍ମଚାରୀ ବିଶେଷ,(ଯା.ବ) ଦଉରା ଦେଖ,(ପ୍ରା—ବ) କାଣ୍ଡାଦୋରା ଦେଖ ।

ଦୋରେହା—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବ ଓ ବଂ. ଦୋରେହା ଦେଖ ।

ଦୋରୁଅ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦ୍ରବ) ଆଖୁର ରସ, ଗଛର ଡାଳପତ୍ର ଆଦିରୁ ଚିପୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା ରସ ।

ଦୋରୋହା—ଗ୍ରା.ପଦ୍ୟ.ବଂ.(ସଂ-ଦ୍ୱିରୋଷ୍ଠ) ବିଦ୍ରୋଷ୍ଠ, କୁଚଗ୍ନ, ଦୋଷୀ,ଅପରାଧୀ, (ବ) ଦ୍ରୋହ ।

ଦୋର୍ଗଣ୍ଡୁ—ପୁଂ.ବ. କୁଣ୍ଠିତହସ୍ତ ।

ଦୋର୍ଗ୍ରହ—ପୁଂ.ବ.(ଦୋଃ+ଗ୍ରହ,ତତ୍ପୁ) ଭୁଜଗ୍ରହଣ, ହାତର ବ୍ୟଥା, (ଦୋଃ+କ.ଅନ୍) ପୁଂ.ବଂ. ବଳବାନ୍ , (ବ) ବାହୁସମ୍ପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ।

ଦୋର୍ଜ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ସୂର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତୋକ୍ତ ଭୁଜାକାର ଜ୍ୟା ।

ଦୋର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡ—ବ. (ଦୋ+ଦଣ୍ଡ, ରୂପକ-କ.ଧା, ତତ୍ପୁ) ଭୁଜଦଣ୍ଡ, ବାହୁର ପରାକ୍ରମ ।

ଦୋର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡପରାକ୍ରମ—ବ. (ଦୋର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡ+ପରାକ୍ରମ, ତତ୍ପୁ) ଦୋର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡପ୍ରତାପ ଦେଖ ।

ଦୋର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡପରାକ୍ରମୀ—ବଂ. (ଦୋର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡ+ପରାକ୍ରମ+ଇନ୍) ଦୋର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡପ୍ରତାପୀ ଦେଖ ।

ଦୋର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡପ୍ରତାପ—ପୁଂ.ବ.(ଦୋର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡ+ପ୍ରତାପ, ତତ୍ପୁ)ବାହୁପରାକ୍ରମ,ଦେହର ଜୋର୍ ।

ଦୋର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡପ୍ରତାପୀ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦୋର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡ+ପ୍ରତାପ+ଇନ୍) ବିଶେଷ ବାହୁ-ପରାକ୍ରମଶାଳୀ ।

ଦୋର୍ମଧ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଦୋଷ୍ଣୋ+ମଧ) ବାହୁମଧ୍ୟଭାଗ ।

ଦୋର୍ମୂଳ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦୋଃ+ମୂଳ ତତ୍ପୁ)ବାହୁମୂଳ,କାଖ, ଭୁଜକୋଟର ।

ଦୋର୍ଯୁଦ୍ଧ—ବ. (ଦୋ+ଯୁଦ୍ଧ, ତତ୍ପୁ) ବାହୁଯୁଦ୍ଧ, କୁସ୍ତାକୁସ୍ତି, ଧସ୍ତାଧସ୍ତି, ହସ୍ତାହସ୍ତି ।

ଦୋଲ—ବ. (ଦୋଲ+କ.ଅ) ଝୁଲ, ହାନ୍ଦୋଳା, ଖଟିଆ, ଜାଲମୁଣା,ଖଣ୍ଡୁଣି, ଆମ୍ବ ତୋଳିବାପାଇଁ ଆଙ୍କୁଡ଼ୀ ଅଗରେ ଥିବା ଜାଲ, ଢୋଲ, ଧାନ ରଖିବାର କୋଡ଼ମେଇ, (ଦୋଲ+ଣ୍ଯ.ଅ) ଦୋହୋଲାଇବା,ଦୋହଲିବା, ଦୋଲ-ଉତ୍ସବ, ଠାକୁରଙ୍କ ବିମାନ, ଯହିଁରେ ବସି ବା ଯାହାକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ଝୁଲନ୍ତି । [ଦେଖ ।

ଦୋଲଉତ୍ସବ—ଗ୍ରା. ବ. ଦୋଲଯାତ୍ରା

ଦୋଲକ— ବ. (ଦୋଲ+କ.ଅକ) ଦୋଲଦଣ୍ଡ ଦେଖ ।

ଦୋଲଗୋବିନ୍ଦ—ଗ୍ରା. ବ. ଦୋଲଯାତ୍ରା ସମୟରେ ଦୋଳି ଖେଳିବା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରତିମା ।

ଦୋଲଘଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ- ଦୋଲ ଓ ଘଟି) ଦୋଲ ଉତ୍ସବର ସମୟ ।

ଦୋଲଘଣ୍ଟା ବାଜିବା—ଗ୍ରା. ବ. ଦୋଲ ଉତ୍ସବର ସମୟ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ।

ଦୋଲଣି—ଗ୍ରା.ବ.(ସଂ-ଦୋଲନ)ଦୋଲନ ଦେଖ ।

ଦୋଲଦଣ୍ଡ—ବ. (ଦୋଲ+ଦଣ୍ଡ)ଘଣ୍ଟା ଝୁଲିବା ପେଣ୍ଡୁଲମ୍ ବା ସୂକ୍ଷ୍ମ ସୂତା-ଦ୍ୱାରେ ବନ୍ଧ ଦୋଳାୟମାନ ଖଣ୍ଡ ବସ୍ତୁ ।

ଦୋଲଦଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବ. (ବର୍ଣ୍ଣିଆଣିଆ) ନାକରେ ପିନ୍ଧିବା ସୁନାର ଅଳଙ୍କାର-ବିଶେଷ ।

ଦୋଲଦଶହରା—ଗ୍ରା.ବ. (ସହଚରଶବ୍ଦ) ବର୍ଷକ ମଧ୍ୟରେ ଦିନୁଙ୍କ ଦୁଇଗୋଟି ପ୍ରଧାନ ପର୍ବ ।

ଦୋଲନ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଦୋଲ+ଣ୍ଯ.ଅନ) କମ୍ପନ, ଝୁଲନ, (ଗ୍ରା.ବ.) ଦୋଲା ।

ଦୋଲପୁନିଅଁ—ଗ୍ରା. ବ. ଦୋଲପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦେଖ ।

ଦୋଲପୂର୍ଣ୍ଣିମା—ବ. ଫାଲ୍‌ଗୁନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ।

ଦୋଲମଞ୍ଚ—ପୁଂ. ବ. (ମଧ-କ.ଧା) ଦୋଲାର୍ଥ କୃତ ବେଦିକା, ଯେଉଁ କେଷ୍ଟରେ ଦୋଳଯାତ୍ରା ହୁଏ ।

ଦୋଲମଣ୍ଡପ—ବ. (ଦୋଲ+ମଣ୍ଡପ, ମଧ-କ.ଧା) ଦୋଲମୁଣ୍ଡେଇ ଦେଖ ।

ଦୋଲମୁଣ୍ଡେଇ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦୋଲ-ମଣ୍ଡପ) ଯେଉଁ ମଣ୍ଡପରେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ-ଙ୍କର ଦୋଳଯାତ୍ରା ହୁଏ ।

ଦୋଲଯାତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦୋଲ+ଯାତ୍ରା ମଧ-କ.ଧା) ଦୋଲଉତ୍ସବ, ହୋଲ୍ଲ-ଯାତ୍ରା ।

ଦୋଲା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୋଲ+ସ୍ତ୍ରୀ.ଆ)

ଖଟିଆ, ହାଁଦୋଳା, ଶିବକାବ୍ୟଶେଷ, ଖଟୁଳୀ, ଚେଉଦୋଳ, ବିମାନ, ଝୁଲିବା ଯନ୍ତ୍ର, ଜୀଲଗଛ, (ଦୋଳ+ଭାବ) ଦୋଳନ, (ଗ୍ରା. ବଙ୍ଗ) ଶିଶୁର ଦୋଳିଶେଯ, (ଗ୍ରା.ବ.) ମାଟିଆଦି ବୋହିବାର ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, (ଜି) ଏପାଖ ସେପାଖ ଝୁଲାଇବା ବା ଝୁଲିବା ।

ଦୋଳାଇ—ଗ୍ରା. ବ. ଛିଟର ଶୀତବସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଦୋଳାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଦୋଳିଧାତୁ) ଦୋଳି ପହଞ୍ଚାଇବା, ଝୁଲାଇବା, ସଞ୍ଚାଳିତ କରାଇବା ।

ଦୋଳାୟମାନ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦୋଳାୟ+କ.ଆନ) ଝୁଲୁଥିବା, ଇତସ୍ତତଃ ସଞ୍ଚାଳିତ, (ଲି.ଅର୍ଥ) ସନ୍ଦିହାନ, ସଂଶୟାଭିଭୂତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୋଳାୟମାନା ।

ଦୋଳାୟିତ—ପୁଂ. ଏଂ. (ଦୋଳାୟ+କ.ତ) ଦୋଳାୟମାନ (ଦେଖ), ବ. (ଦୋଳାୟ+ଭାବ.ତ) ଦୋଳନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୋଳାୟିତା ।

ଦୋଳାୟୁଦ୍ଧ—କ୍ଲୀ. ବ. ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧରେ ଦୁଇ ପକ୍ଷଙ୍କର କ୍ରମାନ୍ୱୟରେ ହାର ଜିତ ଲାଗିଥାଏ ।

ଦୋଳାଶ୍ମ—ବ. ଚଳଣା ଦେଖ ।

ଦୋଳି—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଦୋଳା) ଦୋଳା, ମନୁଷ୍ୟ ବାହ୍ୟ ଯାନବିଶେଷ,ଦୋଳିକ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଦୋଳିଆ—ଗ୍ରା.ବ.ଯେଉଁମାନେ ଦୋଳି ବା ମନୁଷ୍ୟର ହସ୍ତ ଯାନବିଶେଷ ବୁହନ୍ତି, (ପ୍ରା. ଯାଜପୁର.ବ.) ମଦଓରା ।

ଦୋଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୋଳ+କ+ସ୍ତ୍ରୀ.ଆ) ଛୋଟ ଦୋଳା, ହାଁଦୋଳା ।

ଦୋଳିଖେଳ—ଗ୍ରା. ବ. ଝୁଲିବା ପ୍ରଣାଳୀରେ ଖେଳିବା ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ ।

ଦୋଳିଖେଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆପେ ଦୋଳାରେ ଝୁଲିବା ।

ଦୋଳିପହଞ୍ଚା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଦୋଳାରେ ଝୁଲିବା କ୍ରିୟା ।

ଦୋଳିପହଞ୍ଚା(ଞ୍ଚେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦୋଳାରେ ଝୁଲାଇବା ।

ଦୋଳିପହଞ୍ଚିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୋଳି-ଖେଳିବା ଦେଖ ।

ଦୋଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦୋଳିରେ ଝୁଲିବା, ଦୋହଲିବା, ହଲିବା ।

ଦୋଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦୋଳ+ଈ) ଦୋଳା, ଝୁଲି ।

ଦୋଶାଖା—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱିଶାଖା) ଦୁଇଟିମାତ୍ର ଶାଖାବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦୋଶାଲ—ଯା. ବ. (ସଂ-ଦୁଶାଲ, ସଂ-ଦ୍ୱି+ଶାଟୀ) ଏକତ୍ର ଯୋଡ଼ା ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଶାଲ ।

ଦୋଶାଳୀ—ଗ୍ରା.ବ. ଖାଲଯାଗାରୁ ପଣି ଉଠାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଶେଣା ବା ଶାଲ ।

ଦୋଷ୍—ବ. ଦୋସ୍ ଦେଖ ।

ଦୋଷ—ପୁଂ. ବ. (ଦୁଷ୍+ଭାବ.ଅ) ପାପ, ଅପରାଧ, ଦୁର୍ଗୁଣ, ଅନ୍ୟାୟ, ଅନିଷ୍ଟ, ଅପକାର, କୁକର୍ମ, ଅପବାଦ, ନିନ୍ଦା, କଳଙ୍କ, ତ୍ରୁଟି, ନ୍ୟୂନତା, ଅତ୍ୟାଚାର, କ୍ଷତି, ରୁଗ୍ଣଅବସ୍ଥା, ବାକ୍ୟ ବା ଲେଖାର ରଚନା ଦୋଷ, ରସାଦି ଅଷ୍ଟାବସୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ, ପ୍ରଦୋଷ, ଗୋବସ୍ତି, ବାତ ପିତ୍ତ ଓ କଫ, କାବ୍ୟାପକର୍ଷକ ଧର୍ମବିଶେଷ ।

ଦୋଷକ—ପୁଂ.ବ. (ଦୋଷ+ସ୍ୱାର୍ଥେ.କ) ଗୋବସ୍ତି, ବଛୁଣ୍ଡ ।

ଦୋଷକଟା(ଟେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦୋଷ ଖଣ୍ଡାଇବା ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ଦୋଷକଟିବା—ଗ୍ରା. ବ. ଦୋଷଖଣ୍ଡନ

ଦୋଷକର—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୋଷ+କୃ+କ.ଅ)ଯେ ଅପରାଧ କରେ, ଅନିଷ୍ଟ-ଜନକ, (ଦୋଷକାରୀ-ଅନ୍ୟରୂପ), ସ୍ତ୍ରୀ. ଦୋଷକାରିଣୀ ।

ଦୋଷକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଅପରାଧ ଜନକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା,ପରର ମନରେ କଷ୍ଟ-ଦେବା ।

ଦୋଷକାଢ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ବିଷୟରେ ଥିବା ଦୋଷକୁ ବାହାର କରିବା ।

ଦୋଷଖଣ୍ଡନ—ବ. (ଦୋଷ+ଖଣ୍ଡନ) ତତ୍ତ୍ୱ; କୃତଅପରାଧର ମାର୍ଜନା ଦୋଷ କ୍ଷମା କରିବା, ଦୋଷରୁ ମୁକ୍ତି-ଦେବା, କୃତଅପରାଧର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ, ଜନଉପରେ ଆରୋପିତ ଦୋଷ ଆପେ ନ କରିଥିବା ବିଷୟ ପ୍ରମାଣିତ କରିବା ।

ଦୋଷଖଣ୍ଡା(ଣ୍ଡେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆପଣା ଉପରେ ଆରୋପିତ ଦୋଷରୁ ଆମେ ମୁକ୍ତହେବାର ଉପାୟ କରିବା, ଅନ୍ୟର ଅପରାଧ ବା ଦୋଷ କ୍ଷମା କରିବା ।

ଦୋଷକ୍ଷାଳନ—କ୍ଲୀ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଦୋଷର ଅପନୋଦନ,ଦୋଷଦୂରୀଭୂତ କରିବା ।

ଦୋଷଗିରି(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦୋଷ-ଦେବା ଦେଖ ।

ଦୋଷଗୁଣ—ବ. (ଦୋଷ+ଗୁଣ) ବିପ-ରୀତାର୍ଥକ—ଦୋଷ ଓ ଗୁଣ ।

ଦୋଷଗ୍ରାହୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୋଷ+ଗ୍ରହ୍+କ.ଇନ୍) ଦୋଷଦର୍ଶୀ,ଦୁଷ୍ଟ, ଈର୍ଷୀ, ଛିଦ୍ରାନ୍ୱେଷୀ, (ବ) ଦୋଷଗ୍ରାହିତା,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୋଷଗ୍ରାହିଣୀ ।

ଦୋଷଘୋଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଅନ୍ୟ-ଆଗରେ ନିଜର ତ୍ରୁଟି ବା ଦୋଷକୁ ଲୁଚାଇବା, ଅନ୍ୟକୃତ ଦୋଷକୁ ସାଧାରଣଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଗୋପନ ରଖିବା ।

ଦୋଷଘ୍ନ—ବି. ବଂ. (ଦୋଷ+ହନ୍+କ.କ୍ୱିପ୍) ଯେଉଁ ଔଷଧ ବା ଚିକିତ୍ସାଦି ଦ୍ୱାରା ଶରୀରସ୍ଥ କୁପିତ ବାତ ପିତ୍ତ ଓ କଫର ଦୋଷ ଶାନ୍ତ ହୁଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୋଷଘ୍ନୀ ।

ଦୋଷଜନକ—ବଂ. (ଦୋଷ+ଜନ+କ.ଅକ) ଦୋଷଯୁକ୍ତ, ପାପମୟ, ଯାହା ଅପକାର କରେ ।

ଦୋଷଜ୍ଞ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୋଷ+ଜ୍ଞା+କ.ଅ) ଦୋଷସମ୍ବନ୍ଧେ ଅଭିଜ୍ଞ, ଜ୍ଞାନୀ, ପଣ୍ଡିତ, ଚିକିତ୍ସକ, (ବ) ରୋଗଜ୍ଞ ଚିକିତ୍ସକ, ପଣ୍ଡିତ ବ୍ୟକ୍ତି,ଜ୍ଞାନୀ ବ୍ୟକ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୋଷଜ୍ଞା, (ବ) ଦୋଷଜ୍ଞତା ।

ଦୋଷଣ—ବି. (ଦୁଷ୍+ଭା.ଅନ) ଅନ୍ୟ-ଠାରେ ଦୋଷାର୍ପଣ, ଅଭିଯୋଗ ।

ଦୋଷଣ୍ୟ—ହି. ବଂ. ବାହୁଭବ ।

ଦୋଷତକସିର୍—ସା. ବି. (ସହଚର ଶବ୍ଦ, ସଂ-ଦୋଷ ଓ (ଫା) ତକ୍‌ସିର୍) ସମସ୍ତ ଅପରାଧ ବା ତ୍ରୁଟି ।

ଦୋଷତ୍ରୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (୬ତତ୍) ବାତ ପିତ୍ତ ଓ କଫ ଏହି ତିନିଗୋଟିର ବିକୃତି ।

ଦୋଷତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୋଷର ଧର୍ମ, ଦୋଷର ଭାବ ।

ଦୋଷଦର୍ଶୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୋଷ+ଦୃଶ୍ କ.ଇନ୍) ଯେ ପରର ଦୋଷ ଖୋଜି-ବୁଲେ, ଦୋଷଗ୍ରାହୀ, ଛିଦ୍ରାନ୍ୱେଷୀ,(ବି) ଦୋଷଦର୍ଶିତା, ଦୋଷଦର୍ଶନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୋଷଦର୍ଶିନୀ ।

ଦୋଷଦୁଷ୍ଟ—ବଂ. (ଦୋଷ+ଦୁଷ୍ଟ) ୩ତତ୍; ଦୋଷାକ୍ରାନ୍ତ ଦେଖ ।

ଦୋଷଦୃଷ୍ଟି—ବଂ.(ଦୋଷ+ଦୃଷ୍ଟି)ଷ.ତ୍ର; ଦୋଷଦର୍ଶୀ ଦେଖ ।

ଦୋଷଦେଖା(ଖେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ପରର ଦୋଷକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବା ।

ଦୋଷଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପରଠାରେ କଳଙ୍କ ବା ନିନ୍ଦା ଅର୍ପଣ କରିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ କରିବା ।

ଦୋଷଧରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଅନ୍ୟର ତ୍ରୁଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ଦୋଷନ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୋଷଣ) ଦୋଷଣ ଦେଖ ।

ଦୋଷନୀୟ—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଦୂଷଣୀୟର ଅଶୁଦ୍ଧ ବ୍ୟବହାର) ଦୂଷଣୀୟ, ଦୋଷା-ରୋପ ଯୋଗ୍ୟ ।

ଦୋଷନେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୋଷ ମୁଣ୍ଡା-ଇବା ଦେଖ ।

ଦୋଷପତ୍ର—ବି. (ଦୋଷ ଉଲ୍ଲେଖକାରୀ ପତ୍ର) ଅପରାଧୀର ଅପରାଧର ବିବରଣ ସେଉଁ କାଗଜରେ ଲେଖାଥାଏ ।

ଦୋଷଭକ୍—ବଂ. (ଦୋଷ+ଭଜ୍+କ.କ୍ୱିପ୍) ଦୋଷଭଜ, ଅପରାଧୀ ।

ଦୋଷଭେଦ—ପୁଂ.ବ.(ଦୋଷ+ଭେଦ) ୬ତତ୍; ସୁଶ୍ରୁତରେ ୬୬ ପ୍ରକାର ଦୋଷ ଭେଦ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛି ।

ଦୋଷମାଗିନେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ପ୍ରାର୍ଥନା ଦ୍ୱାରା ଦୋଷର କ୍ଷମା ମାଗିବା ।

ଦୋଷମୁଣ୍ଡା(ଣ୍ଡେ)ଇବା-ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ଦୋଷ ନିମନ୍ତେ ଆପଣା ଉପରେ ନିନ୍ଦା ବା ଦାୟିତ୍ୱ ନେବା, ଅନ୍ୟକୃତ ଅପ-ରାଧ ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ଦୋଷମେଣ୍ଟଣ(ନ)—ଗ୍ରା. ବି. ଦୋଷ ଖଣ୍ଡନ ଦେଖ ।

ଦୋଷଳ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୋଷ+ଅଚ୍ଛ-ଅର୍ଥରେ ଳ) ଦୋଷଯୁକ୍ତ, ପାପୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୋଷଳା ।

ଦୋଷଳଗା(ଗେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ଦୋଷର ଦାୟିତ୍ୱ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି-ଠାରେ ଆରୋପଣ କରିବା ।

ଦୋଷଳଦିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ବ୍ୟଙ୍ଗ)ଦୋଷ-ଦେବା ଦେଖ ।

ଦୋଷସ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁଷ୍+ଅସ୍)ଗ୍ଲାନି ।

ଦୋଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦୁଷ୍+ଅଧି.ଅ+ସ୍ତ୍ରୀ.ଆ) ଗ୍ଲାନି, (ଦୁଷ୍+ଣ.ଅ+ଆ) ବାହୁ, ଅନ୍ଧକାର, ସନ୍ଧ୍ୟା, (ବଙ୍ଗ-ଗ୍ରା. କ୍ରି) ଦୋଷଦେବା ।

ଦୋଷାକର—ପୁଂ.ବ.(ଦୋଷ+ଆକର) ୬ତତ୍; ମହାଗାରୀ, ଅପରାଧୀ,(ଦୋଷା+କୃ+କ.ଅ,କର୍ମ୍ମ ଦୋଷାରେ କର ଦଅନ୍ତି ଯେ-ବ.ବ୍ରୀ)ଚନ୍ଦ୍ର,(ବଂ.୬ତତ୍) ଦୋଷାଶ୍ରୟ, ଦୋଷର ଆଧାର, ବହୁ ଦୋଷଯୁକ୍ତ ।

ଦୋଷାକ୍ରାନ୍ତ—ବଂ.(ଦୋଷ+ଆକ୍ରାନ୍ତ) ୩ତତ୍) ଦୋଷଯୁକ୍ତ ।

ଦୋଷାକ୍ଲେଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦୋଷା+କ୍ଲିଶ୍+ଅ+ଣ) ବନ ବଙ୍ଗୁରିକା ।

ଦୋଷାଙ୍କୁଶ—ପୁଂ. ବ. ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକୋକ୍ତ କାବ୍ୟଦୋଷ ନିବାରକ କାର୍ଯ୍ୟଧର୍ମ-ଭେଦ ।

ଦୋଷାକ୍ଷର—ପୁଂ. ବ. ଅଭିଯୋଗ, ଅପବାଦ, ଅଭିଶାପ ।

ଦୋଷାନ୍ତନ—ହି. ବଂ. (ଦୋଷା+ଘଟି-ବାର୍ଥେ ତନ)ଗ୍ଲାନିକାଳୀନ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୋଷା-ତନ୍ମ ।

ଦୋଷାତିଳକ—ପୁଂ. ବ. (ଦୋଷା+ତିଳକ) ଚନ୍ଦ୍ରମା ।

ଦୋଷାଦୋଷ—ପୁଂ. ବ. (ଦୋଷ+ଅଦୋଷ, ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଦୋଷ ଓ ଗୁଣ, ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ।

ଦୋଷାବସ୍ତର—ପୁଂ. ବ. ଆଧାରର ଆଲୋକ, ଅଗ୍ନିଙ୍କ ଉପାଧି ।

ଦୋଷାବହ—ହି.ବଂ. (ଦୋଷ+ଆବହ, ଉପ—୬ତତ୍) ଦୋଷଜନକ, ପାପ-ଜନକ, ଦୋଷପୂର୍ଣ୍ଣ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୋଷାବହା ।

ଦୋଷାଭୂତ—ହି.ବଂ. ଗ୍ରହେ ପରିଣତ ।

ଦୋଷାମନ୍ୟ—ହି. ବଂ. ଗ୍ଲାନିଭାବ ।

ଦୋଷାରୋପ—ପୁଂ. ବ. (୬ତତ୍) ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ କୌଣସି ଦୋଷର ଅଭିଯୋଗ ।

ଦୋଷାଶ୍ରିତ—ହି. ବଂ. (୨ସ୍ଥାତତ୍) ଦୋଷାବଲମ୍ବୀ, ଦୋଷଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ). ଦୋଷାଶ୍ରିତା ।

ଦୋଷାସ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. (ଦୋଷା+ଆସ୍ୟ) ଦୋଷାତିଳକ ଦେଖ ।

ଦୋଷିକ—ପୁଂ.ବ. (ଦୋଷ+ଭା.ଇକ) ରୋଗ, ପୀଡ଼ା,(ବଂ) ଦୋଷ ବା ତ୍ରୁଟି-ଯୁକ୍ତ ।

ଦୋଷିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ.(ଦୋଷିନ୍+ସ୍ତ୍ରୀ.ଈ) ଦୋଷୀର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଦୋଷିବା—ଗ୍ରା. (ଛଦ୍ୟ) କ୍ରି. (ସଂ-ଦୁଷ୍ ଧାତୁ) ଦୋଷାରୋପ କରିବା, ନିନ୍ଦା କରିବା ।

ଦୋଷୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୋଷ+ଇନ୍) ଅପରାଧୀ, ପାପୀ, କୃତଘ୍ନ, ଦୋଷଯୁକ୍ତ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୋଷିଣୀ ।

ଦୋଷୈକଦର୍ଶୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୋଷ+ଏକ+ଦୃଶ୍+କ.ଇନ୍) କ.ଧା ବା ୬ତତ୍; ଗୁଣ ନ ଦେଖି ଯେ କେବଳ ମାତ୍ର ଦୋଷ ଦେଖେ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୋଷୈକ-

ଦର୍ଶନ, ଦୋଷ୍ଟେକଦ୍ରୁଶା ।

ଦୌଷ୍ଟେକଦ୍ରୁକ୍—ବଂ.(ଦୋଷ୍ଟେକ+ଦ୍ରୁଶ୍ +କ.କ୍ୱପ୍)କ.ଧା; ଦୋଷ୍ଟେକଦର୍ଶୀ ।

ଦୋସ୍—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. (ଦମ+କରଣେ ଓସ୍) ଦ୍ୱିଭୁଜ ବା ଚତୁର୍ଭୁଜ ଶରୀର ବାହୁ, ବାହୁ, ହସ୍ତ, କର,(ଦୋଷ୍— ଅନ୍ୟରୂପ) ।

ଦୋଷ୍ମନ୍—ଯା.ବଂ(ଫା)ଦୁଶ୍ମନ ଦେଖ

ଦୋସ୍ମନ୍ଦ—ଯା.(ଫା)ବି.ଦୁଶ୍ମନ୍ଦ ଦେଖ

ଦୋସଡ଼ଙ୍କ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇଟି ରାଜପଥର ମିଳନ ସ୍ଥଳ ।

ଦୋସଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି. ଦୋସୋଡ଼ା ଦେଖ ।

ଦୋସନ୍ଦ—ପ୍ରା. (ଯାଜପୁର)ବି. ଘରର ଦୋଚଛି, (ଗ୍ରା.ବି) ଦୋସନ୍ଧ ଦେଖ ।

ଦୋସନ୍ଧ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ସନ୍ଧ) ଦୁଇ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସନ୍ଧି, ଦୁଇ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଫାଙ୍କ, (ଲ.ଅର୍ଥ)ବିଷମ-ସମସ୍ୟା ।

ଦୋସମାଲ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ସୀମା) ଦୁଇଖଣ୍ଡ କ୍ଷେତ୍ର ଦୁଇ ମୌଜା ବା ଦୁଇ ରାଜ୍ୟର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସୀମା, ସୀମା-ରେଖା, (ବଂ) ଦୁଇଜମିର ବା ଗ୍ରାମର ସୀମାରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଦୋସମାଲପଥର—ଗ୍ରା. ବି. ସୀମାରେ ଯେଉଁ ପଥର ପୋତା ହୋଇଥାଏ ।

ଦୋସର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱି + ସୃଧାତୁ) ସଙ୍ଗୀ,(ଅବ୍ୟ) ପୁଣି,ଦ୍ୱିତୟଥର,(ସଂ. ସଙ୍ଗ) ଦ୍ୱିତୟ, ଅନ୍ୟ ।

ଦୋସରା—ଗ୍ରା.ବଂ.(ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ସୃଧାତୁ) ଦ୍ୱିତୀୟ, ଅନ୍ୟ, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର, ପୃଥକ୍, ଭିନ୍ନ, ଯୋଡ଼ା, ଯୁଗ୍ମ, ଦୋଷରଆ ଦେଖ, (ବ)ମାସର ୨ତାରିଖ,ସହାୟକ ବ୍ୟକ୍ତି

ଦୋସରଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଦୁଇଯୋଡ଼ା ବା ସରିଥିବା ।

ଦୋସରଆଙ୍ଗୁଠି—ଗ୍ରା. ବି. ବାହାଡ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠି ଦେଖ ।

ଦୋସରୀ—ଗ୍ରା. ବି. ବାଦ୍ୟ ବିଶେଷ, ଦୁଇଟି ସ୍ୱର ବିଶିଷ୍ଟ ଯୋଡ଼ିମଦ୍ଦଳ,(ବଂ) ଦୋସରଆ ଦେଖ ।

ଦୋସରୀଶଙ୍ଖ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକତ୍ର ଜନା-ଦିତ ହେବା ଦୁଇଟି ଶଙ୍ଖ ।

ଦୋସଦ(ଧ,ଧୁ)—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦୁଃସାଧୀ) କଟୁଆଲ,ନଗରରକ୍ଷୀ ପ୍ରଧାନ କର୍ମଚାରୀ, ଦ୍ୱାରୀ, ଦ୍ୱାରପାଳ ।

ଦୋସାଧ,ଦୋଶାଧ—ଭାରତୀୟ ଏକ ଅତି ନୀଚ ଜାତି ।

ଦୋସାଲ୍ଲ—ଯା. ବଂ. ଦୁଇବର୍ଷ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ଦୁଇବର୍ଷ ବୟସ୍କ, ଦୁଇବର୍ଷ ଅନ୍ତରେ ଘଟିବା,ଦୁଇଥର ପାଗଳେଇ ଥିବା,(ଯା—ବି.)ଦୋଶାଲ ଦେଖ ।

ଦୋସାସାଲ୍ଲବନ୍ଦୋବସ୍ତ—ଯା. ବି. ଯେଉଁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଜମା ୨ବର୍ଷ ପାଇଁ ବଳବତ୍ତ ରହେ ।

ଦୋସାଲିଆ—ଯା.ବଂ.ଦୋସାଲ୍ଲ ଦେଖ ।

ଦୋସାହାଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ବଂ. ରାସ୍ତାର ଦୁଇ ପାଖରେ ଥିବା (ବସ୍ତି) ।

ଦୋସିଆଁ—ଯା. ବଂ.(ସଂ-ଦ୍ୱି+ସ୍ୟୁତ) ଏକତ୍ର ସିଲାଇ ହୋଇଥିବା ।

ଦୋସୀମାନା—ଯା.ବି. ଦୁଇଜମିର ମଧ୍ୟ-ବର୍ତ୍ତୀ ସୀମାରେଖା ।

ଦୋସୂତା—ଯା. ବଂ.(ସଂ-ଦ୍ୱି ଓ ସୂତ) ଡବଲ ସୂତାରେ ବୁଣା ହୋଇଥିବା, ମୋଟା(ଲୁଗା)ବି. ଡବଲବୁଣା ଚାଦର, ଯେଉଁ ଚାଦରରେ ଟାଣି ଓ ଭର-ଣିରେ ଦ୍ୱିଗୁଣିତ ସୂତା ଥାଏ ।

ଦୋସାଡ଼ା—ଯା.ବି. ଦ୍ୱିତୀୟ, ପାଛୁଡ଼ା, ଦୋପଟା ଚାଦର ।

ଦୋସ୍ତ—ଯା. ବି. ମିତ୍ର, ବନ୍ଧୁ, ସୁହୃଦ୍, ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ, ସାଙ୍ଗସୁଖ, (ବଙ୍ଗ-ପ୍ରା. କ) ବି. ଚନ୍ଦ୍ରମା, ଚନ୍ଦ୍ରିକା, ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ।

ଦୋସ୍ତ୍ ଆଲ୍ଲ—ଜଣେ ମୋଗଲ ଦେଓ୍ୱାନ୍ ।

ଦୋସ୍ତଦାର—ଯା. ସାଙ୍ଗସୁଖ, ବାନ୍ଧବ ।

ଦୋସ୍ତଦାରି—ଯା. ବି.ବନ୍ଧୁତା,ଦୟାଳୁତା

ଦୋସ୍ତମହମ୍ମଦ—ଯା. ବି. କାବୁଲର ଜଣେ ଅମୀର୍, ଆଉଜଣେ ଅମୀର୍ ।

ଦୋସ୍ତି(ସ୍ତ୍ରୀ)—ଯା.ବି.ବନ୍ଧୁତା,ଦୟାଳୁତା, ପ୍ରଣୟ, ଘନିଷ୍ଠତା, ପାପଦୋସ୍ତୀ, ଅବୈଧପ୍ରଣୟ ।

ଦୋସ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ସେବକ, ଚାଡ଼ିକ, (ବଂ) ବାହୁସ୍ଥିତ ।

ଦୋହ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁହ୍+ଘ.ଅ) ଦୋହିବା, (ଅଧିକରଣ.ଅ) ଦୋହନ ପାତ୍ର, ସନ୍ତୋଷ, (ମଂ.ଅ) ଦୁଗ୍ଧ ।

ଦୋହକ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦୁହ+କ. ଅକ) ଦୋହନକାରୀ, ଯେ ଦୁହେଁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୋହିକା ।

ଦୋହନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୋହ+ଜନ୍+ କ.ଅ) ଦୁଗ୍ଧ, (ବଂ) ଦୋହନଜାତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୋହନୀ ।

ଦୋହ(ହୋ)ଡ଼—ଗ୍ରା. ଦ୍ୱିତୀୟଥର ହଳ କରିବା, ଦୋଓଡ଼, ଦୋରୁଅ ଦେଖ, (ବଂ) ଦୋଓଡ଼ ।

ଦୋହଡ଼ିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ମାଟାବୁଣ ବିଶେଷ ।

ଦୋହଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଦୋହିଣି ଦେଖ ।

ଦୋହଦ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୋହ+ ଦା+କ.ଅ) ସ୍ପୃହା, ଇଚ୍ଛା, ଲାଳସା, ଗର୍ଭିଣୀର ବସ୍ତୁ ବିଶେଷ ପ୍ରତି ଭୋଜନ ଲାଳସା, ଚିହ୍ନ, ଔଷଧ, (ଦ୍ୱି+ହୃଦୟ ବନ୍ଧୁ,ନିପାତନ)ଗର୍ଭଲକ୍ଷଣ, ଗର୍ଭାବସ୍ଥା, ଗର୍ଭ, ବୃକ୍ଷାଦିର ପୋଷକ ଔଷଧ ବା ପ୍ରୟୋଗ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଦୌହୃଦ, ଶ୍ରଦ୍ଧା, ଲାଳସା, ଜାତୁଜ ।

ଦୋହଦଦାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୋହଦ+ ଦାନ) ତତ୍ତ) ଗର୍ଭିଣୀକୁ ସ୍ପୃହଣୀୟ ବସ୍ତୁ ଖାଇବାକୁ ଦେବା,ସାଧଖୁଆଇବା ।

ଦୋହଦବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଦୋହଦ+ ବତ୍+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ) ଖାଦ୍ୟ ବିଶେଷ ପ୍ରତି ସ୍ପୃହାବତୀ ଗର୍ଭିଣୀ, ଗର୍ଭିଣୀ ।

ଦୋହଦଲକ୍ଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୋହଦ+ ଲକ୍ଷଣ) ତତ୍ତ; ଗର୍ଭଲକ୍ଷଣ, ଭ୍ରୂଣ, ଗର୍ଭସ୍ଥ ଶିଶୁ; ବୟଃସନ୍ଧି ।

ଦୋହଦାନ୍ୱିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଦୋହଦ+ ଅନ୍ୱିତ + ଆ)ତତ; ଗର୍ଭବତୀ ।

ଦୋହଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଦୋହଦ+ ଇନ୍+ଈ)ଦୋହଦବତୀ ଦେଖ, କାମନା-ଯୁକ୍ତା ଗର୍ଭିଣୀ ।

ଦୋହଦୀ—ପୁଂ. ବଂ.(ଦୋହଦ + ଇନ୍)

କାମୀ, କାମନାଯୁକ୍ତ ।

ଦୋହନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁହ+ଭା. ଅନ) ଦୁହିଁବା, ଦୁଗ୍ଧାକର୍ଷଣ, ଦୁହାଁହେଲେ ଦୁଗ୍ଧଦେଉଥିବା, ସଂଗ୍ରହ କରିବା,(ଦୁହ୍+ ଅଧି.ଅନ) ଦୋହନପାତ୍ର ।

ଦୋହନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଦୋହନ+ସ୍ତ୍ରୀ.ଈ) ଦୋହନପାତ୍ର, ଦୋହନ କର୍ମ୍ମ ।

ଦୋହନୀକୁଣ୍ଡ—କୁଣ୍ଡବିଶେଷ ।

ଦୋହନୀୟ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦୁହ୍+ମ. ଅନୀୟ) ଦୋହନଯୋଗ୍ୟ ।

ଦୋହର—ଗ୍ରା. ବି. ଦୋଅଡ଼ ଦେଖ ।

ଦୋହରପୀ—ଗ୍ରା. ବିଂ.(ସଂ-ଦ୍ୱି + ହର୍ଷ) ଦୁଇପ୍ରକାର ହସ୍ତାକ୍ଷରରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା, ଦୁଇପ୍ରକାର ହସ୍ତାକ୍ଷର ଲେଖି ଜାଣୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦୋହରମୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. ଦେ ଓଡ଼ମୁଣ୍ଡା ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ଦୋହରି(ଇତ୍ୟାଦି)—ଦୋହରିଇତ୍ୟାଦି

ଦୋହରି(ଇତ୍ୟାଦି)—ଦୋହରିଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଦୋହରଘ ଟ—ଉତ୍ତରପଶ୍ଚିମ ପ୍ରଦେଶେ ଆଜମଗଡ଼ଜିଲ୍ଲାର ଘର୍ଘରା ନଦୀକୂଳେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଦୋହଲ—ପୁଂ. ବି. (ଦେହ+ଲା+ କ.ଅ) ଇଚ୍ଛା, ଅଭିଳାଷ, (ପ୍ରା. ଚଡ଼-ଜାତ ଓ ସମ୍ବଲପୁର-ବି-ସଂ-ଦୋହଲ) ବାରିଣ୍ଡା, ଅଡ଼ଙ୍ଗ ।

ଦୋହଲ(ଲି)—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ ଦୁଲଧାତୁ) କମ୍ପନ, ମନର ଅନିଶ୍ଚୟାବସ୍ଥା, ଟଣା ଓଟରା, ଆନ୍ଦୋଳନ, ବାଦବିବାଦ ।

ଦୋହଲପୀ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱି + ଆ+ ହଲଫ) ଯେ ଏକକଥାକୁ ହଲପଧରି ଦୁଇ ପ୍ରକାର କହେ । (ଦେଖ ।

ଦୋହଲବତ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଦୋହଦବତ୍ତା

ଦୋହଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦୁଲଧାତୁ) ଦୋହଲିବା, ଇତସ୍ତତଃ ଚଳନ, ଦୋହଲାଇବା ।

ଦୋହଲ୍ଲା(ବ)ଇବା—ଗ୍ର. କ୍ରି. (ସଂ-ଦୁଲ୍ ଧାତୁ ଣିଜନ୍ତ) ଦୋହଲିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, ଝୁଲାଇବା, ଝୁଙ୍ଗାଇବା, ଇତସ୍ତତଃ ସଞ୍ଚାଳିତ କରିବା ।

ଦୋହଲ୍ଲା-ଦୋହଲ୍ଲ—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁବାର ଦୋହଲିବା,ବହୁବାର ଦୋହଲାଇବା ।

ଦୋହଲିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଦୁଲଧାତୁ) ହଲିବା, ଝୁଲିବା, ଇତସ୍ତତଃ ଚାଳିତ ହେବା ।

ଦୋହଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦୋହଲ+ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ ଈ) ଅଶୋକଗଛ ।

ଦୋହସ୍—ପୁଂ. ବି. (ଦୁହ୍+ଭା.ଅସ୍) ଦୋହନ, ପ୍ରକ୍ଷାରଣ ।

ଦୋହସେ—ଅବ୍ୟ. ଦୋହନକରି ।

ଦୋହା—ଯା. ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱି) ଦୁହା, ଦ୍ୱିଦୀର୍ଘାକ୍ଷର ପଦ୍ୟସଂଯୁକ୍ତ ଛଗ, ହିନ୍ଦୀମତ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, (ବଙ୍ଗ-ଗ୍ରା-ତ୍ରି) ଦୋହନକରିବା, ଦୋହିଁବା ।

ଦୋହାଇ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଦ୍ୱି+ଆହ୍ୱ ନ) ଶପଥ, ପଣ, ରକ୍ଷାର କୌଣସି ଦେବତା ବା ରାଜାଙ୍କ ନାମ ଧରି ପ୍ରାର୍ଥନାକରିବା, ଶୋକାଭିଭୂତ ହୋଇ ଚିତ୍କାର, ବିଚାରହେତୁ ଦୁଃଖପ୍ରକାଶ, (ପ୍ରା. କ--ବି.) ଦିବ୍ୟ, ଶପଥ, ପଣ, ଅନ୍ୟଉପରେ ଦାୟିତ୍ୱ ଆରୋପ ।

ଦୋହାଦ—ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରେସିଡ଼େନ୍ସୀର ପାଞ୍ଚମହଲ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଦୋହାପନୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦୋ+ଅପ୍ + ନି + ମ.ଅ) ଦୁଗ୍ଧ ।

ଦୋହି—ଗ୍ରା.ବି. ଦୋହାଇ ଦେଖ ।

ଦୋହିତ—ତ୍ରି.ବିଂ. ସ ଜାତଦୋହି ।

ଦୋହିନ୍—ତ୍ରି.ବିଂ. ଦୋହନଶୀଳ ।

ଦୋହିଁବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦୁହିଁବା ଦେଖ ।

ଦୋହିତା—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ଦୁହିତା) ଦୁହିତା ଦେଖ ।

ଦୋହିତ୍ରୀ—ଗ୍ରା.ପଦ୍ୟ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ସଂ ଦୁହିତା) ଦୁହିତା ଦେଖ ।

ଦୋହିନ(ନୀ)—ଗ୍ରା.ବିଂ.(ସଂ-ଦୌହିନିକ) ଦୌହିନିକ ।

ଦୌହିନୟସ୍—ତ୍ରି.ବିଂ.ଅତିଶୟ ଦୋଗ୍ଧା (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୋହିନୟସୀ ।

ଦୋହିରଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୋଇରଣୀ ଦେଖ ।

ଦୋହିଣୀ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦୋହନ)ଛନ, ଦୁଷ୍ଟ ନାତୋଇ ଗାଈକୁ ଦୁହିଁବାବେଳେ ତା ପଛ ଗୋଡ଼କୁ ଯେଉଁ ଦଉଡ଼ିରେ ଛନନ୍ତି ।

ଦୋହେଁ— ଗ୍ରା.ହବ, ଦୁହେଁ ଦେଖ ।

ଦୋହୋଡ଼(ଇତ୍ୟାଦି)—ଦୋହଡ଼-ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଦୋହୋଡ଼ା—(ପ୍ରା. ଯାଜପୁର. ବି.) ଦୋଓଡ଼ା ଦେଖ ।

ଦୋହୋରା—ଗ୍ରା.ବି.ଏକପ୍ରକାର ଆନଦ୍ଧ ବାଦ୍ୟ, (ସଂ-ଦାବ,ଦବ) ଅଗ୍ନି,ଯେଉଁ ଜମିରେ ଗ୍ରାମର ଧୁଆଧୋଇ ପାଣି ପଶେ,ଧୋଓରା,ଜଳସ୍ରୋତରେ ଯେଉଁ ମାଟି ମିଶା ସଡ଼ା, ପଗ୍ଧ, ପଥଆଦି ଘସି ଆସେ ଓ ଅନ୍ୟତ୍ର ଜମାହୁଏ, (ସଂ-ଦ୍ୱି) ଦ୍ୱିତୀୟବାର, ଦୋଓଡ଼ା(ଦେଖ),(ବଂ) ଦ୍ୱିତୀୟ, ଅତିରକ୍ତ,ଦୁଇଥରକରାଯିବା, ଦ୍ୱିଗୁଣିତ, ଦ୍ୱିତୀୟଥର କରାଯିବା, ସ୍ଥୂଳକାୟ,ଦୁଇଅଙ୍ଗ, କରା ଯାଉଥିବା, (ଅବ୍ୟ) ଆହୁରି ଥରେ, ପୁନର୍ବାର, (ଯା.ବି.) ଦୌରା ଦେଖ ।

ଦୋହୋରା(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଦୋଓ-ଡ଼ାଇବା ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ଦୋହୋରାଘର—ଗ୍ରା. ବି. ଦୋଘରା

ଦୋହୋରାସମ୍ପ୍ରୋଦ—ଯା.ବି.(ଆ.ଦୌରା-ସୁପୁର୍ଦ) ଦଉରାସୁପର୍ଦ୍ଦ ଦେଖ ।

ଦୋହରି—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱିକାର) ଦ୍ୱିଗୁଣିତ, (ଅବ୍ୟ) ଦୁଇଥର, ଆହୁରି ଥରେ, ଦ୍ୱିତୀୟଥର ।

ଦୋହରନଳିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଇଟି ନଳ ଥିବା (ବନ୍ଧୁକ) । [ଦେଖ ।

ଦୋହରପଇସା—ଗ୍ରା. ବି. ଦୋପଇସି

ଦୋହୋଲବେଇ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ଦୋବେଇ ଦେଖ ।

ଦୋହୋଲ(ଇତ୍ୟାଦି)-ଦୋହଲ୍ଲ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଦୋହ୍ୟ—ହି. ବଂ. (ଦୁହ୍+ମଂ.ଯ) ଦୋହନ ଯୋଗ୍ୟ, ଯେଉଁ ଜବଙ୍କଠାରୁ ଦୁଧ ଦୁହାଁଯାଏ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ଧନାଦି ଜବରଦସ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, (ସଂ-ବି) ଦୁଗ୍ଧ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦୋହ୍ୟା ।

ଦୌଃସାଧିକ—ପୁଂ.ବି.ଦ୍ୱାରସ୍ଥିତ, ଦ୍ୱାରପାଳ ।

ଦୌକୂଳ—ହି. ବଂ. (ଦୁକୂଳ+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ ଅ) ରେସମୀ ବସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଆବୃତ (ରଥାଦି) ।

ଦୌଷ୍ଟେବାର—ଯା.(ରୁଷଭଷ)ରୁଷିଆର ଅଧିବାସୀ ଜାତିବିଶେଷ ।

ଦୌଗଇ—ପୁଂ. ବି. ଅଶ୍ୱ ।

ଦୌଜ—(ପ୍ରା.କ) ଦ୍ୱିତୀୟ ।

ଦୌଡ଼—ଗ୍ରା.ବି.ଧାବନ, ବେଗେ ପଳାଇବା, ସୀମା ବିସ୍ତାର, ପଶିବର ।

ଦୌଡ଼ଝାମ୍ପ(ଧାପ)—ଦୌଡ଼ ଓ ଲମ୍ଫ, ଉଆଁଡ଼େଇଁ, ଦୌଡ଼ାଦୌଡ଼ ।

ଦୌଡ଼ା(ଇତ୍ୟାଦି—ଦଉଡ଼ା ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଦୌଡ଼ାଦୌଡ଼—ଗ୍ରା.ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ଯାଅ ଆସ

ଦୌଡ଼(ଇତ୍ୟାଦି)—ଦଉଡ଼ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଦୌତ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଦୂତ+ଷ୍ଟ.ଯ) ଦୂତର କର୍ମ ବା ଗୁଣକ୍ରିୟା, ମଧ୍ୟସ୍ଥତା, ଘଟକତା ।

ଦୌବାରିକ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱାର+ଇକ, ନିପାତନ) ଦ୍ୱାରୀ, ଦ୍ୱାରପାଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୌବାରିକା ।

ଦୌବାଲିକ—ପୁଂ. ବି. ଦେଶବିଶେଷ ଓ ସେହି ଦେଶ ରାଜା ଓ ଅଧିବାସୀ ।

ଦୌରା(ଇତ୍ୟାଦି)—ଦଉଡ଼ା ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଦୌରାତ୍ମ୍ୟ—ବି. (ଦୁରାତ୍ମନ୍+ଷ୍ଟ.ଯ) ଅତ୍ୟାଚାର, ଉପଦ୍ରବ୍ୟ, ଜୁଲମ୍,ଅନ୍ୟାୟ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ, ନିଷ୍ଠୁରତା ।

ଦୌରିତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁରିତ+ଅ)ଛିଦ୍ର, ହାନି ।

ଦୌରେଶ୍ରବାଃ—ପୁଂ.ବି.ସର୍ପ ପୁରୋହିତ ପୃଥୁଶ୍ରବାଙ୍କ ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ ।

ଦୌର୍ଗେଶ୍ରୁତ—ପୁଂ.ବି. ସର୍ପ ପୁରୋହିତ ତମ୍ବୋରଙ୍କ ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ ।

ଦୌର୍ଗ—ହି. ବଂ. (ଦୁର୍ଗ+ଅ)ଦୁର୍ଗସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ଦୁର୍ଗ+ଅ) ଦୁର୍ଗାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୌର୍ଗୀ ।

ଦୌର୍ଗତ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍ଗତ+ଷ୍ଟ.ଯ) ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ଦୁରବସ୍ଥା, ମଳିନତା ।

ଦୌର୍ଗନ୍ଧ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦୁର୍ଗନ୍ଧ+ଷ୍ଟ.ଯ) ଦୁର୍ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତତା ।

ଦୌର୍ଗହ—ପୁଂ.ବି.ଦୁର୍ଗହରଷିଙ୍କ ଅପତ୍ୟ, ପୁରୁକୁତ୍ସଋଷି, ଅଶ୍ୱ ।

ଦୌର୍ଗହ—ପୁଂ.ବି.ଅଶ୍ୱମେଧଯଜ୍ଞ ।

ଦୌର୍ଗାସ୍ତ୍ରଣ—ପୁଂ.ବି. ଦୁର୍ଗଙ୍କ ଅପତ୍ୟ ।

ଦୌର୍ଗ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଦୁର୍ଗ+ଯ) ଦୁର୍ଗବୃତ୍ତି ଧର୍ମ, (ବଂ) ଦୁର୍ଗସମ୍ବନ୍ଧୀ । [ଜଣ୍ଟ ।

ଦୌର୍ଜନ—ହି. ବଂ. ଦୁଷ୍ଟଲୋକ ସମା-

ଦୌର୍ଜନ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍ଜନ+ଷ୍ଟ.ଯ) ଦୁର୍ଜନତ୍ୱ, କ୍ରୂରତା, ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର ।

ଦୌର୍ବଳ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍ବଳ+ଷ୍ଟ.ଯ) ଦୁର୍ବଳତା, କ୍ଷୀଣତା ।

ଦୌର୍ବାସ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୁର୍ବାସାପ୍ରୋକ୍ତ ଉପପୁରାଣ ବିଶେଷ ।

ଦୌର୍ବୀଣ—କ୍ଲୀ.ବି.ଦୁର୍ବାରସ, ଇଷ୍ଟପଣ୍ଡି

ଦୌର୍ବ୍ରତ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୁଷ୍ଟବ୍ରତତ୍ୱ ।

ଦୌର୍ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୁର୍ବ୍ରାହ୍ମଣତ୍ୱ, କ୍ରବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୌର୍ଭଗିନେୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁର୍ଭଗା+ଏୟ) ଭାଗ୍ୟହୀନା ବା ସ୍ୱାମିପରିତ୍ୟକ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀର ପୁତ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୌର୍ଭଗିନେୟୀ (ବପ) ଦୌର୍ଭଗିନେୟ ।

ଦୌର୍ଭଗ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍ଭଗା+ଷ୍ଟ.ଯ) ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ, ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟ ।

ଦୌର୍ଭ୍ରାତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୁଷ୍ଟଭ୍ରାତୃତ୍ୱ ।

ଦୌର୍ମନସ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍ମନସ୍+ଷ୍ଟ.ଯ) ଉଦ୍ବେଗ, ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା, ଦୁର୍ଭାବନା, ଦୁଃଖ ନିବନ୍ଧନ,ଚିତ୍ତର ଅବସାଦ,ଦୁଃଖ ।

ଦୌର୍ମନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍ମନ୍ତ୍ର+ଅ) ଦୁର୍ମନ୍ତ୍ରତା ।

ଦୌର୍ମନ୍ତ୍ରି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦୁର୍ମନ୍ତ୍ରୀର ଅପତ୍ୟ ।

ଦୌର୍ମୁଖି—ପୁଂ.ବି. ଦୁର୍ମୁଖର ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ ।

ଦୌର୍ଯ୍ୟ—ବି. (ଦୂର+ଷ୍ଟ.ଯ)ଦୂରସ୍ଥ ।

ଦୌର୍ଯ୍ୟୋଧନ—ହି. ବଂ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଦୌର୍ଯ୍ୟୋଧନ—ପୁଂ.ବି(ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ+ଇ) ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ଗୋତ୍ରାପତ୍ୟ ।

ଦୌର୍ହାର୍ଦ୍ଦ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍ହୃଦ+ଷ୍ଟ.ଅ) ବୈର, ଦୁଷ୍ଟସ୍ୱଭାବ ।

ଦୌର୍ହୃଦ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୁର୍+ହୃଦ୍+ଅ). ଇଚ୍ଛା, ଦୋହଦ, ଗର୍ଭିଣୀର ବିଶିଷ୍ଟ ବସ୍ତୁରେ ସ୍ପୃହା, ଗର୍ଭଧାରଣ, ଗର୍ଭ, ଭ୍ରୂଣ, (ଦୁର୍ହୃଦ+ଅ) ଦୁଷ୍ଟସ୍ୱଭାବ ।

ଦୌର୍ହୃଦ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୁଷ୍ଟଚିତ୍ତତ୍ୱ ।

ଦୌଲତ—ଗ୍ରା.ବି.ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ, ଧନସମ୍ପତ୍ତି, ଅଚଳାଚଳ ସମ୍ପତ୍ତି, ଆଡ଼ମ୍ବର, ଜାକ୍-ଜମକ ।

ଦୌଲତଖାନା—ଗ୍ରା.ବି. ଧନୀର ଅଟ୍ଟାଳିକା, ଧନୀର ଧନାଗାର, ବାସଗୃହ ।

ଦୌଲତଦାର୍—ଯା.ବଂ. ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟଶାଳୀ, (ବି) ଦୌଲତଦାରୀ ।

ଦୌଲତାବାଦ—ନିଜାମ ହାଇଦରାବାଦ ଠାରୁ ୨୮ ମାଇଲ ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ନଗର । [ଦେଖ ।

ଦୌଲତ—ଯା. ବଂ. ଦୌଲତଦାର୍

ଦୌଲେୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁଲୀ+ଏୟ) କଚ୍ଛପ, କଇଁଛ ।

ଦୌଲ୍ଲୀ—ପୁଂ. ବି. (ଦୁଲ୍ଲ+ଇନ୍) ଇନ୍ଦ୍ର ।

ଦୌଷ୍ଟର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦୁଷ୍ଟର୍ମନ୍+ଷ୍ଟ.ଯ) ଦୁଷ୍ଟର୍ମା ହେବାର ଅବସ୍ଥା, ପୁରୁଷର ଲିଙ୍ଗାବରକ ଚର୍ମ ନଥିବା ଅବସ୍ଥା ।

ଦୌଷ୍ଟ—ହି.ବଂ. ବାହୁଦ୍ୱାରା ବିଚରଣ-କାରୀ ।

ଦୌଷ୍ଟୁଲ—ହି. ବଂ. ଦୁଷ୍ଟକୁଳଯୁକ୍ତ ।

ଦୌଷ୍ଟୁଲେୟ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦୁଷ୍ଟୁଲ+ଏୟ) ମାତୃକୁଳଜାତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୌଷ୍ଟୁଲେୟୀ ।

ଦୌଷ୍ଟୁଲ୍ୟ—ହି. ବଂ. (ଦୁଷ୍ଟୁଲ+ଯ) ଦୁଷ୍ଟକୁଳଯୁକ୍ତ ।

ଦୌଷ୍ଟୃତ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବ.ଦୁଷ୍ଟତା,ମନ୍ଦ ସ୍ୱଭାବ ।
ଦୌଷ୍ଟବ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦୁଷ୍ଟ+ଭାବ.ଅ) ଅବଳୀତତ୍ୱ, ଦୁଷ୍ଟର ବ୍ୟବହାର ।
ଦୌଷ୍ଟ୍ରୁରୁଷ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. ଦୁଷ୍ଟପୁରୁଷ, ଦୁଷ୍ଟପୁରୁଷର ଭାବ ।
ଦୌଷ୍ଟନ୍ତ(ନ୍ତ)—ପୁଂ. ବ. (ଦୁଷ୍ଟନ୍ତ+ଅ,ଇ ରାଜା ଦୁଷ୍ଟନ୍ତଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଦୁଷ୍ଟନ୍ତ-କୁଳଜାତ ।
ଦୌଷ୍ଟନ୍ତ୍ୟ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଦୁଷ୍ଟନ୍ତ+ଯ) ଦୁଷ୍ଟନ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ଦୌଷ୍ଟ—କ୍ଲୀ. ବ. ଦୁଷ୍ଟା ସ୍ତ୍ରୀର ଭାବ, ଦୁଷ୍ଟା ସ୍ତ୍ରୀର କାର୍ଯ୍ୟ ।
ଦୌହିକ—ତ୍ରି. ବଂ. ନିତ୍ୟଦୋହାର୍ହ, ପ୍ରତ୍ୟହ ଦୋହନଯୋଗ୍ୟ ।
ଦୌହିତ୍ର—ବ.(ଦୁହିତୃ+ଅ) ଦୁହିତାର ଅପତ୍ୟ, ଦୁହିତାର ସନ୍ତାନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୌହିତ୍ରୀ, ଖଡ୍ଗ, ତିଳ, ଗୁଆଘିଅ ।
ଦୌହିତ୍ରକ—ତ୍ରି.ବଂ. (ଦୌହିତ୍ର+ଇକ) ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ଦୌହିତ୍ର ଭୋଗ କରେ, (ଦୁହିତୃ+ଇକ) ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଅପୁତ୍ରିକ ବ୍ୟକ୍ତିର କନ୍ୟା ପାଏ, ଦୌହିତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ଦୌହିତ୍ରବତ୍—ତ୍ରି. ବଂ. (ଦୌହିତ୍ର+ବତ୍) ଦୌହିତ୍ରଯୁକ୍ତ ।
ଦୌହିତ୍ରାୟଣ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ଦୁହିତାର ଯୁବା ଅପତ୍ୟ ।
ଦୌହିତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଝିଅର ଝିଅ ନାତୁଣୀ ।
ଦୌହୃଦ—ପୁଂ. ବ. ଦୋହଦ, ଗର୍ଭିଣୀର ଅଭିଳାଷ ।
ଦୌହୃଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦ୍ୱି+ହୃଦ୍+ଇନ୍+ଈ) ଗର୍ଭବତୀ ନାରୀ ।
ଦ୍ୱଇତ—ଗ୍ରା. ବଂ. ପଦ୍ୟ. ଦ୍ୱୈତଦେଖ ।
ଦ୍ୱଇତବନ—ଗ୍ରା. ବ. ପଦ୍ୟ. ଦ୍ୱୈତ-ବନ ଦେଖ ।
ଦ୍ୱଇଧ—ଗ୍ରା. ବ. ପଦ୍ୟ. ଦ୍ୱୈଧଦେଖ ।
ଦ୍ୱଇମାତୁର—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବ ଓ ବଂ. ଦ୍ୱୈମାତୁର ଦେଖ ।
ଦ୍ୱଇରଥଯୁଦ୍ଧ—ଗ୍ରା.ବ. ପଦ୍ୟ. ଦ୍ୱୈରଥ-ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱନ୍ଦ—ବ. (ଦ୍ୱି+ଦ୍ୱ, ସହାଭବ୍ୟକ୍ତି, ନିପାତନ) ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଦେଖ,ସମୟ ଜାଣିବା ପାଇଁ ବାଡ଼ିଆଘିବା ଘଣ୍ଟା ।
ଦ୍ୱନ୍ଦବାଦ—ଗ୍ରା. ବ. କଳହ, ଶତ୍ରୁତା ।
ଦ୍ୱନ୍ଦବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଦ୍ୱନ୍ଦ) ବିବାଦ କରିବା ।
ଦ୍ୱନ୍ଦୀୟ—ବଂ. ବିବାଦୀୟ ।
ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦ୍ୱି+ଦ୍ୱ, ସହାଭବ୍ୟକ୍ତି, ଦ୍ୱୌ+ଦ୍ୱୌ-ନିପାତନ) ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ, ମିଥୁନ, ଯୁଗଳ, ମାଣିଅଣ୍ଡିରି, ଯୋଡ଼ା, ଯୁଗ୍ମ, ଦ୍ୱୟ, ସୁଖଦୁଃଖ, ରାଗଦ୍ୱେଷଆଦି ପରସ୍ପର ବିରୁଦ୍ଧ ଭାବଦ୍ୱୟ, ପରସ୍ପର ବିରୁଦ୍ଧ ବସ୍ତୁ ବା ଗୁଣ ବା ଶବ୍ଦଦ୍ୱୟ, ବିବାଦ, ଯୁଦ୍ଧ, ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଯୁଦ୍ଧ, ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହେବା ଯୁଦ୍ଧ, କଳହ,ରହସ୍ୟ, ଦୁଇଟି ବିଶେଷ୍ୟପଦର ଏକତ୍ର ମିଳନ-ରୂପ ସମାସ, ରୋଗବିଶେଷ, ସନ୍ଦେହ, ସ୍ୱର୍ଗ, ମିଥୁନ ରାଶି । [ରୋଗ ।
ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଗଦ—ପୁଂ. ବ. ରାଗଦ୍ୱେଷାଦି ରୂପ
ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଚର—ପୁଂ.ବ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ+ଚର+ଅ) ଚକ୍ରବାକ ମିଥୁନ, ଚକୁଆ ଚକୋଇ, (ବଂ) ଯେ ଯୋଡ଼ା ଯୋଡ଼ା ହୋଇ ବୁଲନ୍ତି । [ଦେଖ ।
ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଯୁଦ୍ଧ—ପୁଂ. ବ ଓ ବଂ. ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଚର
ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଜ—ତ୍ରି.ବଂ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ+ଜନ୍+କ.ଅ) ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ଉଭୟଙ୍କର ଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, ବିବାଦରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, ବାତ, ପିତ୍ତ ଓ କଫ ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଟି ଧାତୁର ପ୍ରକୋପରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, (ବ) ଦୋଷଦ୍ୱୟୋତ୍ପନ୍ନ ରୋଗ ।
ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଭାବ—ବ. ଶତ୍ରୁତା, ବିରୋଧ ।
ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଭିନ୍ନ—ବ.ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ଅଲଗା ହେବା ।
ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଭୂତ—ବଂ. ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ଯୋଡ଼ା ହୋଇଥିବା, ସନ୍ଦେହଜନକ ।
ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱମୋହ—ବ.(ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ସନ୍ଦେହରୁ ଜାତ କଷ୍ଟ ।
ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଯୁଦ୍ଧ—କ୍ଲୀ. ବ. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଦୁଇ-ଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ, ମଲ୍ଲଯୁଦ୍ଧ, ପର-ସ୍ପର ଯୁଦ୍ଧ ।
ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଶଃ—ଅବ୍ୟ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ+ଶସ୍)ଯୋଡ଼ା ଯୋଡ଼ାହୋଇ ।

ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ+ଇନ୍) ପରସ୍ପର ବିରୁଦ୍ଧ, କଳହୁଡ଼ା, ବିବାଦୀ, ମାମଲାବାଜ୍, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱନ୍ଦିନୀ ।
ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀଭୂତ—ବଂ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ+ଚ୍ୱି+ଭୂତ) ଯେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଯୁଦ୍ଧରେ ଲାଗିଥାଏ ।
ଦ୍ୱୟ—କ୍ଲୀ.ବ.(ଦ୍ୱି+ଅବୟବାର୍ଥେ.ଅୟ) ଦୁଇସଂଖ୍ୟା, ଯୋଡ଼ା, ଯୁଗ୍ମ, ଉଭୟ, ଦୋନାରୁଡ଼ିଆ ଝିତ, ଅସତ୍ୟତା, ପୁଂଲିଙ୍ଗ ଓ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ,(ବଂ) ଦ୍ୱିଗୁଣୀୟ, ଦୁଇସଂଖ୍ୟକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱୟୀ ।
ଦ୍ୱୟବାଦୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦ୍ୱୟ+ବାଦିନ୍) ଅସରଳ, ଦୋମୁହାଁ, ଦୋହଲପୀ,(ବ) ଦ୍ୱୟବାଦିତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱୟବାଦିନୀ ।
ଦ୍ୱୟସ—ତ୍ରି. ବ. ପାଣିନ୍ୟୁକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟ ବିଶେଷ ।
ଦ୍ୱୟାଗ୍ନି—ପୁଂ.ବ.ବୃକ୍ଷ ବିଶେଷ,ଚିଂଚିଡ଼ା
ଦ୍ୱୟାତିଗ—ପୁଂ. ବଂ, (ଦ୍ୱୟ+ଅତି+ଗମ୍+କ.ଅ) ରଜ ଓ ତମଗୁଣକୁ ଯେ ଅତିକ୍ରମ କରିଅଛି,ସାଧୁ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦ୍ୱୟାତିଗା
ଦ୍ୱୟାତ୍ମକ—ବଂ. (ଦ୍ୱୟ+ଆତ୍ମନ୍+କ) ଦୁଇ ବିରୁଦ୍ଧ ଗୁଣଯୁକ୍ତ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦ୍ୱୟାତ୍ମିକା ।
ଦ୍ୱୟାତ୍ମନ—ବ.(ବ୍ୟାକରଣ) କ୍ଲୀବଲିଙ୍ଗ ।
ଦ୍ୱୟୀ—ବ ଓ ବଂ. ଦ୍ୱୟ ଦେଖ ।
ଦ୍ୱୟୁ—ପୁଂ. ବ.(ଦ୍ୱି+ୟୁ+ଉ)ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ହିତବାଦୀ ଓ ପରୋକ୍ଷେ ଅପ୍ରିୟବାଦୀ ଶତ୍ରୁ ।
ଦ୍ୱାଃ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦ୍ୱୁ+ଣିଚ୍+ଅର୍) ଦ୍ୱାର, ପଥ, ପ୍ରବେଶପଥ, ଉପାୟ ।
ଦ୍ୱାଃସ୍ଥ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦ୍ୱାଃ+ସ୍ଥା+ଅ) ଦ୍ୱାରସ୍ଥ, ବ. (ଦ୍ୱାର୍+ସ୍ଥା+ଆ+କ.ଡ) ଦ୍ୱାରପାଳ, ଦ୍ୱାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱାଃସ୍ଥା, ଦ୍ୱାଃସ୍ଥିତା ।
ଦ୍ୱାଃସ୍ଥିତ—ତ୍ରି. ବଂ. ଦ୍ୱାରପାଳ ।
ଦ୍ୱାସ୍ଥିତଦର୍ଶକ—ତ୍ରି. ବଂ. ଦ୍ୱାରପାଳ ।
ଦ୍ୱାଃସ୍ଥିତଦର୍ଶିନ୍—ତ୍ରି. ବଂ. (ଦ୍ୱାସ୍ଥିତ+ଦୃଶ୍+ଇନ୍) ଦ୍ୱାରପାଳ ।
ଦ୍ୱାଚତ୍ୱାରିଂଶ—ତ୍ରି. ବଂ.(ଦ୍ୱାଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍+ଅ) ବୟାଳିଶ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱାଚତ୍ୱାରିଂଶୀ ।

ଦ୍ୱାଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍—ହି. ବି. ବିଂ. (ଦ୍ୱି + ଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍—(ମଧ୍ୟ-କ.ଧା.) ୪୨ ସଂଖ୍ୟା, ବୟାଳିଶ ସଂଖ୍ୟା ।

ଦ୍ୱାଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍ତମ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱାଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍ + ତମ) ୪୨ ର ପୂରକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱାଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍ତମୀ ।

ଦ୍ୱାଜ—ପୁଂ. ବିଂ. ଦୁଇରୁ ଜାତ ।

ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶ—ହି.ବିଂ ୩୨ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ, ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶସ୍ଥାନୀୟ ।

ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶତ୍—ବି. (ଦ୍ୱି + ତ୍ରିଂଶତ୍) ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ୩୨, (ବିଂ) ବତ୍ରିଶସଂଖ୍ୟକ ।

ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶତ—ବି.ବତ୍ରିଶର ସମାହାର ।

ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶତ୍ତମ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶତ୍ + ତମ)୩୨ର ପୂରଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶତ୍ତମୀ ।

ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଦପରାଧ—ପୁଂ.ବି. (ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶତ୍ + ଅପରାଧ-କ.ଧା.)୩୨ ପ୍ରକାର ଅପରାଧ ବିଶେଷ ।

ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଲ୍ଲକ୍ଷଣ—ବି.(ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶତ୍ + ଲକ୍ଷଣ ଦଗ୍ଧ) ମହାପୁରୁଷମାନଙ୍କର ୩୨ ଲକ୍ଷଣ, (ପୁଂ. ବିଂ.—ବ.ଗ୍ରୀ) ଯେଉଁ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଦେହରେ ୩୨ଟି ଶୁଭ ଚିହ୍ନଥାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଲ୍ଲକ୍ଷଣା ।

ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଲ୍ଲକ୍ଷଣିକ—ପୁଂ. ବି. ମହାପୁରୁଷ ଲକ୍ଷଣଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଲ୍ଲକ୍ଷଣିକା ।

ଦ୍ୱାଦଶ—ହି. ବିଂ, (ଦ୍ୱି + ଦଶନ୍) ବାର ସଂଖ୍ୟକ,ବାରସ୍ଥାନୀୟ,(ବି)ଦଶରୁ ଦୁଇ କେଣି ସଂଖ୍ୟାର, ବା, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦ୍ୱାଦଶୀ ।

ଦ୍ୱାଦଶ(ଦ୍ୱାଦଶନ୍)—ହି. ବି ଓ ବିଂ. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ବାର, (ପୁଂ)ମହାଦେବ ।

ଦ୍ୱାଦଶଅକ୍ଷର—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷର) "ଓଁ ନମୋଭଗବତେ ବାସୁଦେବାୟ" ଏହି ମନ୍ତ୍ର ।

ଦ୍ୱାଦଶକ—ହି. ବି. ଦ୍ୱାଦଶସଂଖ୍ୟାନ୍ୱିତ ପଣରୂପ ଦଣ୍ଡାଦି, ଦ୍ୱାଦଶସଂଖ୍ୟା ।

ଦ୍ୱାଦଶକର—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱାଦଶ + କର) ବ.ଗ୍ରୀ; କାର୍ତ୍ତିକେୟ, ବୃହସ୍ପତି, ଶୂଳ ଯୋଗ, ହର୍ଷଣ ଯୋଗ, କୁମାରାନୁଚର-ଗଣଭେଦ, ଦ୍ୱାଦଶାଚିହ୍ନିତ ଜୀବ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଭୈରବୀ ବିଶେଷ,ଦ୍ୱାଦଶାଂଶୁ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱାଦଶଗୋପାଳ—ବ.ବାରଯୁକ୍ତ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱାଦଶଚେଲ—ବଙ୍ଗଳାର ନମ୍ରଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ ଚେଲବିଶେଷ ।

ଦ୍ୱାଦଶପଦିକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଯୋଗ ବିଶେଷ, ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷର ମନ୍ତ୍ର ଭେଦ ।

ଦ୍ୱାଦଶପୁତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା),ଔରସାଦି ଦ୍ୱାଦଶବିଧ ପୁତ୍ର, ଔରସ, କ୍ଷେତ୍ରଜ, ଦତ୍ତ, କୃତ୍ରିମ, ଗୂଢ଼ୋତ୍ପନ୍ନ, ଅପବିଦ୍ଧ, କାନୀନ, ସହୋଢ଼, କ୍ରୀତ, ପୌନର୍ଭବ, ସ୍ୱୟଂଦତ୍ତ, ଶୌଦ୍ର ।

ଦ୍ୱାଦଶପ୍ରସୂନ—ହି. ବି. ଦ୍ୱାଦଶ ପ୍ରସୂତ-ଯୁକ୍ତ ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ବସ୍ତି ଭେଦ ।

ଦ୍ୱାଦଶବର୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନୀଳକଣ୍ଠୋକ୍ତ-କୋକ୍ତ ବର୍ଷକାଳେ ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ବଳସାଧନ ଦ୍ୱାଦଶମିତ ବର୍ଗ ।

ଦ୍ୱାଦଶବନ—ବି.ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ବାରଗୋଟି ପ୍ରଧାନ ଲୀଳାବନ ।

ଦ୍ୱାଦଶବାର୍ଷିକ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱାଦଶ + ବର୍ଷ+ଇକ) ବାରବର୍ଷ ବୟସ୍କ, ବାର-ବର୍ଷ କାଳ ବ୍ୟାପି, ଦ୍ୱାଦଶବର୍ଷ ବ୍ୟାପି ଭୃତ, ଭୃତକର୍ମକର, ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା-ନାଶକ ବ୍ରତ ବିଶେଷ ।

ଦ୍ୱାଦଶଭାବ—ପୁଂ. ବି. ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ତନୁଦି ଦ୍ୱାଦଶ ଭାବ ।

ଦ୍ୱାଦଶମଦ୍ୟ—ବି. ୧୨ ପ୍ରକାର ମଦ୍ୟ, ପୁଲସ୍ତ୍ୟୋକ୍ତ ଦ୍ୱାଦଶବିଧ ମଦ୍ୟ ।

ଦ୍ୱାଦଶମଳ—ପୁଂ. ବି. ଦେହର ୧୨ ପ୍ରକାର ମଇଳା, ଅହିଂସାଦିକୋକ୍ତ ମନୁଷ୍ୟର ୧୨ ପ୍ରକାର ମଳ ।

ଦ୍ୱାଦଶମାସ—ପୁଂ.ବି.ଚୈତ୍ରାଦି ୧୨ମାସ ।

ଦ୍ୱାଦଶମାସକର୍ମନ୍—କ୍ଲୀ. ବି. ବିଷ୍ଣୁସଂହି-ତୋକ୍ତ, ଦ୍ୱାଦଶମାସର ତତ୍ତ୍ୱଭେଦେ ଦାନକର୍ମ ଭେଦ ।

ଦ୍ୱାଦଶମାସିକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱାଦଶମାସ+ ଇକ) ମୃତ୍ୟୁପର ଦ୍ୱାଦଶମାସ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ।

ଦ୍ୱାଦଶମୂର୍ତ୍ତି—ପୁଂ.ବ.ବିବସ୍ୱାନ୍,ଅର୍ଯ୍ୟମା, ପୂଷା ପ୍ରଭୃତି-ବାର ନାମଧାରୀ ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦ୍ୱାଦଶଯାତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କେଶୀଘାତ ଦ୍ୱାଦଶମାସର ଶ୍ରେଯାତ୍ରା ।

ଦ୍ୱାଦଶଲକ୍ଷମଣ୍ଡଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦ୍ୱାଦଶବିଧ ରାଜ ମାନଙ୍କର ମଣ୍ଡଳ ।

ଦ୍ୱାଦଶରାତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଦ୍ୱାଦଶଦିନ ସାଧ୍ୟ ଦ୍ୱାଦଶାହ ନାମକ ଅଗ୍ନିଚୟ ଯାଗଭେଦ ।

ଦ୍ୱାଦଶରାଶି—ପୁଂ. ବି. ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ମେଷାଦି ବାରଗୋଟି ରାଶି ।

ଦ୍ୱାଦଶଲୋଚନ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱାଦଶ + ଲୋଚନ)ବ.ଗ୍ରୀ, ଷଡ଼ାନନ, କାର୍ତ୍ତି-କେୟ, (କ୍ଲୀ.ବି.କ.ଧା)ବାରଟି ଚକ୍ଷୁ ।

ଦ୍ୱାଦଶଶୁଦ୍ଧି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତନ୍ତ୍ରସାରୋକ୍ତ ବୈଷ୍ଣବମାନଙ୍କର କାୟିକାଦି ଦ୍ୱାଦଶ-ଶୁଦ୍ଧିଭେଦ ।

ଦ୍ୱାଦଶଶୋଧିତ—କ୍ଲୀ. ବିଂ. ବ୍ୟୟସ୍ଥାନେ ଗ୍ରହଗ୍ରହିତ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଶୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ ।

ଦ୍ୱାଦଶସ୍ତ୍ରୀ ମ—ପୁ .ବି.ଦେବତାମାନଙ୍କ ସହିତ ଅସୁରମାନଙ୍କର ଦ୍ୱାଦଶପ୍ରକାର ଯୁଦ୍ଧ ।

ଦ୍ୱାଦଶସ୍ନାତ୍ରମୀବ୍ରତ—କ୍ଲୀ ବି. ମଘାଦି ପୌଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୃତ ସପ୍ତମୀବ୍ରତ ।

ଦ୍ୱାଦଶସାହସ୍ର—ହି. ବିଂ. ଦ୍ୱାଦଶସହସ୍ର ସଂଖ୍ୟାବୃଦ୍ଧି ।

ଦ୍ୱାଦଶାଂଶୁ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱାଦଶ + ଅଂଶୁ, ବ.ଗ୍ରୀ) ବୃହସ୍ପତି ଗ୍ରହ ।

ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱାଦଶ+ଅକ୍ଷି, ବ.ଗ୍ରୀ) କାର୍ତ୍ତିକେୟ, (ଦ୍ୱାଦଶ+ଅକ୍ଷ) ବୃଦ୍ଧ, କୁମାରାନୁଚର ମାତୃଭେଦ ।

ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷର—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) 'ଓଁ ନମୋ ଭଗବତେ ବାସୁଦେବାୟ' ଏହି ମନ୍ତ୍ର, (କ୍ଲୀ) ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷର ପାଦକ ଜଗତୀ ଛନ୍ଦଃ ।

ଦ୍ୱାଦଶାଶ୍ରୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱାଦଶ + ଆ-+ଶ୍ରୟ+ଅ) ବୃଦ୍ଧି ।

ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ୱାଦଶ+ଅଙ୍ଗ+ ଇ) ଜୈନାଭିମତ ଆଚାରାଙ୍ଗାଦି ୧୨ ଖଣ୍ଡି ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଗ୍ରନ୍ଥ,(ପୁଂ) ଧୂପବିଶେଷ ।

ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗୁଳ—ପୁଂ. ବି. ଏକବିଂଶତି,

ବିତସ୍ତି ପରିମାଣଭେଦ, ୧୨ଆଙ୍ଗୁଳ ପରିମାଣ ।

ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗୁ(ଙ୍ଗୁନ୍)—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ.) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଆଦିତ୍ୟ, ଅର୍କବୃକ୍ଷ ।

ଦ୍ୱାଦଶାଦିତ୍ୟ—ପୁଂ.ବି.ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଶାସ୍ତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣିତ ଦ୍ୱାଦଶବିଧ ରୂପ ବା ନାମ, କାଶୀସ୍ଥ ଦ୍ୱାଦଶ ସୂର୍ଯ୍ୟଭେଦ ।

ଦ୍ୱାଦଶାଧ୍ୟାୟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦ୍ୱାଦଶ+ଅଧ୍ୟାୟ+ଇନ୍) ଜୈମିନିଙ୍କ ମୀମାଂସା, ମନ୍ତ୍ରାଦିମଳୁଙ୍କର ଦ୍ୱାଦଶାଧ୍ୟାୟ ।

ଦ୍ୱାଦଶାନ୍ୱିକ—ହି. ବିଂ. ଯେ ଅତିଶୟ କୁତ୍ସିତ ଭାବେ ଅଧ୍ୟୟନ କରେ, ଜାତ-ଦ୍ୱାଦଶୋପଶାଠକ ।

ଦ୍ୱାଦଶାୟତନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱାଦଶବିଧ-ଆୟତନ) ଜୈନମତ ସିଦ୍ଧ ଦ୍ୱାଦଶ ପୂଜାସ୍ଥାନ, ମନୋବୁଦ୍ଧ୍ୟାଦି ।

ଦ୍ୱାଦଶାୟୁଃ—ପୁଂ.ବି. (ଦ୍ୱାଦଶ+ଆୟୁସ୍, ବ.ଶ୍ରୀ) କୁକୁର ।

ଦ୍ୱାଦଶାର—କ୍ଲୀ.ବି. ଦ୍ୱାଦଶକୋଣ ରଥ ଚକ୍ରାଦି, ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ସୁଷୁମ୍ନା ନାଡ଼ୀର ମଧ୍ୟେ ହୃଦୟସ୍ଥିତ ଦ୍ୱାଦଶଦଳ ପଦ୍ମ ।

ଦ୍ୱାଦଶାର୍ଚ୍ଚିଃ—ବି. (ଦ୍ୱାଦଶ+ଅର୍ଚ୍ଚିସ୍) (ବ,ଶ୍ରୀ) ଦ୍ୱାଦଶାଂଶୁ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱାଦଶାଶନ—କ୍ଲୀ.ବି. ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ଅଧ୍ୟକାଶ୍ମ ଭେଦେ ଦ୍ୱାଦଶବିଧ ଅଶନ-ଭେଦ ।

ଦ୍ୱାଦଶାସ୍ର—ବି. (ଦ୍ୱାଦଶ+ଅସ୍ର,ବ.ଶ୍ରୀ) ବାରକୋଣି ଭୁଜଥିବା କ୍ଷେତ୍ର ।

ଦ୍ୱାଦଶାହ—ପୁଂ.ବି. (ଦ୍ୱାଦଶ+ଅହନ୍) ବାରଦିନ ବ୍ୟାପୀ ସମୟ, ବାରଦିନେ ସମାପନୀୟ ଯଜ୍ଞବିଶେଷ, ଭୂତାଦିକର୍ମ, ଦ୍ୱାଦଶ ଦିନଧରି ଯେ ଜ୍ୱରାଦି ହୁଏ, ବାରଦିନ ଧରି ଯେ କର୍ମ କରାଯାଏ ।

ଦ୍ୱାଦଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ୱାଦଶ+ଈ)ତିଥି-ବିଶେଷ, ପକ୍ଷର ଦ୍ୱାଦଶତିଥି, (ବିଂ) ଦ୍ୱାଦଶ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱାଦଶୀପାରଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଦ୍ୱାଦଶୀ+ପାରଣା, ମଧ୍ୟ—କ.ଧା) ଏକାଦଶୀ ଉପବାସ ବ୍ରତ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଦ୍ୱାଦଶୀଦିନ ପ୍ରାତଃ କାଳର ପ୍ରଥମ ଭୋଜନ ।

ଦ୍ୱାନବତି—ବିଂ. (ଦ୍ୱି+ନବତି+ଅ) ଦ୍ୱିନବତି ଦେଖ ।

ଦ୍ୱାନବତି—ବି ଓ ବିଂ. (ଦ୍ୱି+ନବତି) ବସ୍ତ୍ରାନବେ, ନବେରୁ ଦୁଇ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା । [୫୨ସ୍ଥାନୀୟ ।

ଦ୍ୱାପଞ୍ଚାଶ—ବିଂ. (ଦ୍ୱି+ପଞ୍ଚାଶତ୍+ଅ)

ଦ୍ୱାପଞ୍ଚାଶତ୍—ବି ଓ ବିଂ.(ଦ୍ୱି+ପଞ୍ଚାଶତ୍) ପଚାଶ ଅପେକ୍ଷା ଦୁଇ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା ।

ଦ୍ୱାପର—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଚତୁର୍ଥଯୁଗ, ସନ୍ଦେହ, ପଣାକାଠିର ଯେଉଁ ପାଖରେ ଦୁଇଟି ବିନ୍ଦୁ ଚିହ୍ନିତ ହୋଇଥାଏ, ଅନିଶ୍ଚୟ, ସନ୍ଦେହ, ସଂଶୟ ।

ଦ୍ୱାବିଂଶ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱାବିଂଶତି+ଅ) ୨୨ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ, ବାଇଶି ସ୍ଥାନୀୟ ।

ଦ୍ୱାବିଂଶତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ୱି+ବିଂଶତି) କୋଡ଼ିଏ ଅପେକ୍ଷା ଦୁଇ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟା, (ବିଂ) ୨୨ ସଂଖ୍ୟକ ।

ଦ୍ୱାବିଂଶତିତମ—ହି.ବିଂ. (ଦ୍ୱାବିଂଶତି+ତମ) ୨୨ର ପୂରଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱାବିଂଶତି-ତମୀ ।

ଦ୍ୱାବିଂଶତିଧା—ଅବ୍ୟ. (ଦ୍ୱାବିଂଶତି+ବିଧାର୍ଥେ ଧା) ଦ୍ୱାବିଂଶତି ପ୍ରକାର ।

ଦ୍ୱାମୁଷ୍ୟାୟଣ——ପୁଂ.ବି.ଦୁଇଜଣଙ୍କର ପୁତ୍ର, ଉଦ୍ଦାଳକ, ଗୌତମ ମୁନି ।

ଦ୍ୱାର୍—(ଦ୍ୱାର୍+କ୍ୱିପ୍) ଗୃହ ନିର୍ଗମନ ସ୍ଥାନ, ଉପାୟ, ଦ୍ୱାଃ, ଦେଖ ।

ଦ୍ୱାର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦୃ+ଣିଚ୍+ଣ.ଅ) ଦୁଆର, ଦରୋଜା, କବାଟ, ଗମନ-ଗମନ ଦ୍ୱାର, ଉପାୟ, ମେଳ ଅଂଶ, କର୍ମସାଧନ ଉପାୟ, ଶରୀରର ନବଛିଦ୍ର, (ଭା.ବି.)ମୂଳକାରଣ ।

ଦ୍ୱାରକ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦ୍ୱାର+କୈ+ଅ) ଦ୍ୱାରକୋଷ୍ଠ ।

ଦ୍ୱାରକଣ୍ଟକ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ. (ଦ୍ୱାର+କଣ୍ଟକ+ଅକ) କବାଟ, କଣ୍ଟକୀ(ଣୀ) ।

ଦ୍ୱାରକପାଟ—ବି. (ଦ୍ୱାର+କପାଟ) (ତତ୍ତ୍ୱ) କବାଟ ।

ଦ୍ୱାରକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦ୍ୱାର+କ+ସ୍ତ୍ରୀ.ଆ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ରାଜଧାନୀ,ଗୁଜରାଟର ଅନ୍ତର୍ଗତ କାଠିଆବାଡ଼ର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ବନ୍ଦର ଓ ତୀର୍ଥ ।

ଦ୍ୱାରକାନାଥ—ପୁଂ.ବି.(ଦ୍ୱାରକା+ନାଥ, ତତ୍ତ୍ୱ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଦ୍ୱାରକାନାଥ ବିଦ୍ୟାଭୂଷଣ—ବିଖ୍ୟାତ "ସୋମପ୍ରକାଶ" ସମ୍ବାଦପତ୍ର ସମ୍ପାଦକ ଓ ବିଧିଗ୍ରନ୍ଥ ରଚୟିତା ।

ଦ୍ୱାରକାପତି—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଦ୍ୱାରକେଶ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଦ୍ୱାରଗୋପ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱାର+ଗୁପ୍+କ.ଅ) ଦ୍ୱାରପାଳ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱାରଦାରୁ—ପୁଂ.ବି. (ଦ୍ୱାର+ଦା+ରୁ) ଭୂମିସହ ବୃକ୍ଷ ।

ଦ୍ୱାରଦାରୁ—ବି. (ବୈଦ୍ୟକ) ଭୂମିସହ ନାମକ ଔଷଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ସାଗୁଆନ୍ କାଠ ।

ଦ୍ୱାରଦେଶ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଦରଜା, ଦୁଆର, (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦ୍ୱାରର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥଳ । [କର୍ମ ।

ଦ୍ୱାରନିରୂପଣ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦ୍ୱାର ରକ୍ଷକର

ଦ୍ୱାରପ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱାର+ପା+ଅ) ଦ୍ୱାରରକ୍ଷକ, ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦ୍ୱାରପଟ୍ଟ—ବି. (ଦ୍ୱାର+ପଟ୍ଟ, ତତ୍ତ୍ୱ) କବାଟର ପଟ୍ଟା ବା ଫାଳ, ଦ୍ୱାରର ପରଦା ।

ଦ୍ୱାରପତି—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଦ୍ୱାରପାଳ ।

ଦ୍ୱାରପାଳ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱାର+ପାଳ+କ.ଅ) ଯେ ଦ୍ୱାର ଜଗେ, ଦ୍ୱାର-ରକ୍ଷକ, ଦ୍ୱାରୀ, ଦେବାଳୟର ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ଦେବମୂର୍ତ୍ତି । [ଦ୍ୱାରପାଳ ।

ଦ୍ୱାରପାଳକ—ପୁଂ.ବି. (ଦ୍ୱାରପାଳ+କ)

ଦ୍ୱାରପାଳପୂଜା—ବି. ଦେବତାମାନଙ୍କ ପୂଜାପୂର୍ବରୁ ମନ୍ଦିରର ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ଅବସ୍ଥିତ ଦ୍ୱାରପାଳ ବିଗ୍ରହମାନଙ୍କର ପୂଜା ।

ଦ୍ୱାରପାଳିକ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱାର+ପାଳି+ଅକ) ଦ୍ୱାରପାଳ ।

ଦ୍ୱାରପିଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ୱାର+ପିଣ୍ଡୀ, ୬ତତ୍) ଚଉକାଠର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱସ୍ଥ ଫଳକ, ଏଉଣ୍ଡ୍ରିବନ୍ଧ ।

ଦ୍ୱାରପିଧାନ—ବି. (ଦ୍ୱାର+ପିଧାନ, ୬ତତ୍) କବାଟର କଳଣୀ, ଅର୍ଗଲ ।

ଦ୍ୱାରବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ୱାର+ବତ୍+ସ୍ତ୍ରୀ.ଈ) ଦ୍ୱାରକା ଦେଖ ।

ଦ୍ୱାରବନ୍ଧ—ଗ୍ରା.ବି.ଚଉକାଠ,ଏଉଣ୍ଡ୍ରୀବନ୍ଧ

ଦ୍ୱାରବଳଭୁକ୍—ପୁଂ.ବି.(ଦ୍ୱାର+ବଳ+ଭୁଜ୍+କ.କ୍ୱିପ୍) କୁଆ, କାକ, ଘରଚଟିଆ ଚଢ଼େଇ, ଚଟକ, ବକ ।

ଦ୍ୱାରବାନ୍—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱାର+ବତ୍) ଦ୍ୱାରପାଳ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱାରବାହୁ—ବି. (ଦ୍ୱାର + ବାହୁ,୬ତତ୍) ଚଉକାଠ ।

ଦ୍ୱାରବୃତ୍ତ—ବି. ଗୋଲମରିଚ ।

ଦ୍ୱାରମୋଚନ—ବି. (ଦ୍ୱାର+ମୋଚନ) ୬ତତ୍; ଦ୍ୱାରୋଦ୍ଘାଟନ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱାରଯନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି.(ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) କଳଣୀ, ତାଲ, ତାଲଗୃହ ।

ଦ୍ୱାରରକ୍ଷକ(ରକ୍ଷୀ)—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱାର+ରକ୍ଷକ) ୬ତତ୍; ଦ୍ୱାରପାଳ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱାରରୋଧ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଦରଜା ବନ୍ଦ କରିବା ।

ଦ୍ୱାରଶାଖା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ୱାର+ଶାଖା) ୬ତତ୍; କବାଟର ପଟା, ଦ୍ୱାରର ଅବୟବ ।

ଦ୍ୱାରସ୍ତମ୍ଭ—ପୁଂ.ବି(୬ତତ୍)ଦ୍ୱାରଙ୍ଗସ୍ତମ୍ଭ, ଦ୍ୱାରର ଅଙ୍ଗୀଭୂତ ସ୍ତମ୍ଭ ।

ଦ୍ୱାରସ୍ଥ—ପୁଂ.ବି.(ଦ୍ୱାର+ସ୍ଥା+କ.ଅ) ଯେ ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ଅବସ୍ଥାନ କରେ, ଭିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଦ୍ୱାରରେ ଉପସ୍ଥିତ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଶରଣାଗତ, (ବି) ଦ୍ୱାରୀ, ଦ୍ୱାରପାଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱାରସ୍ଥା ।

ଦ୍ୱାରା—ଅବ୍ୟ. କର୍ତ୍ତୃକ, ସାହାଯ୍ୟରେ, ଜରିଆରେ, ହେତୁରୁ, କାରଣରୁ, ସାଧନେ, କରଣେ, କାରଣେ, ମାରଫତ୍, ଆନୁକୂଲ୍ୟେ ।

ଦ୍ୱାରାଧିପ—ପୁଂ. ବି. ଦ୍ୱାରାଧ୍ୟକ୍ଷ ।

ଦ୍ୱାରାଧ୍ୟକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱାର+ଅଧ୍ୟକ୍ଷ) ୬ତତ୍, ଦ୍ୱାରପାଳ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱାରାପୁଷ୍ପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦ୍ୱାରକା ଦେଖ ।

ଦ୍ୱାରାବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦ୍ୱାରକା ଦେଖ ।

ଦ୍ୱାରିକ—ପୁଂ.ବି. (ଦ୍ୱାର+ଇକ) ଦ୍ୱାରପାଳ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱାରିକା(ଇତ୍ୟାଦି)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ୱାରକ+ଆ)ଦ୍ୱାରକା ଇତ୍ୟାଦି, ଦ୍ୱାରକା ନଗରୀ ।

ଦ୍ୱାରିକାଛପା—ଗ୍ରା.ବି.ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ନାମାଙ୍କିତ ପିତ୍ତଳ ବା ତମ୍ବାର ମୋହର ।

ଦ୍ୱାରୀ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱାର+ଇନ୍) ଦୁଆର ଜଗୁଆଳ, ଦ୍ୱାରପାଳ, ରାଜାଦିଙ୍କ ଇଙ୍ଗିତର ଜଗୁଆଳ, (ଗ୍ରା.ବି) ଆଧୁନିକ ସାନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କରେ ବିଦୂଷକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱାରଣୀ, (ବିଂ) ଦ୍ୱାରେସ୍ଥିତ ।

ଦ୍ୱାରେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଦ୍ୱାରେ,ଦ୍ୱାରବାଟେ, ଦ୍ୱାରା,ଦ୍ୱାର ଦେଶରେ,ଦ୍ୱାର ନିକଟରେ

ଦ୍ୱାରେଦ୍ୱାରେ—ଗ୍ରା.ହି.ବିଂ. (ଫ-ଦ୍ୱାର+ଦ୍ୱାର) ଅଘର ଦ୍ୱାର, ପ୍ରତି ଦ୍ୱାରରେ, ଏକ ଦ୍ୱାରରୁ ଅନ୍ୟ ଦ୍ୱାରକୁ ।

ଦ୍ୱାରୋଦ୍ଘାଟନ—ବି. (ଦ୍ୱାର+ଉଦ୍ଘାଟନ) ୬ତତ୍; କବାଟ ଫିଟାଇବା ।

ଦ୍ୱାର୍ଥବୋଧକ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବିଂ. (ଫ-ଦ୍ୱାର୍ଥବୋଧକ)ଦୁଇଟି ବିଭିନ୍ନ ଅର୍ଥବୋଧକ ।

ଦ୍ୱାର୍ଯ୍ୟ—ହି. ବିଂ. ଦ୍ୱାରେ ଯାହା ହୁଏ, ଦ୍ୱାରଭବ ।

ଦ୍ୱାଳଣ୍ଡି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦ୍ୱାରବତୀ ।

ଦ୍ୱାଷଷ୍ଟ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱି+ଷଷ୍ଟି+ପୂରଣାର୍ଥ.ଅ)ବାଆଷଠିର ପୂରକ,ବାଆଷଠି ସ୍ଥାନୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱାଷଷ୍ଟୀ ।

ଦ୍ୱାଷଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି ଓ ବିଂ. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଦ୍ୱିଅଧିକ ଷଷ୍ଟି, ବାଆଷଠି ସଂଖ୍ୟା ।

ଦ୍ୱାଷଷ୍ଟିତମ—ହି.ବିଂ. (ଦ୍ୱାଷଷ୍ଟି+ତମ) ୬୨ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦ୍ୱାଷଷ୍ଟିତମୀ

ଦ୍ୱାସପ୍ତତି—ହି.ବିଂ. ଦ୍ୱିସପ୍ତତିର ପୂରକ, ବାହତ୍ତର ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ ।

ଦ୍ୱାସପ୍ତତି—ବି ଓ ବିଂ. (ଦ୍ୱି+ସପ୍ତତି) ମଧ୍ୟ-କ.ଧା; ୭୨, ବାହତ୍ତର ।

ଦ୍ୱାସପ୍ତତିତମ—ହି. ବିଂ. ୭୨ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱାସପ୍ତତିତମୀ ।

ଦ୍ୱାସ୍ଥ—ପୁଂ ବି. ଓ ବିଂ. ଦ୍ୱାଃସ୍ଥ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱାସ୍ଥିତ—ପୁଂ. ବି. ଦ୍ୱାରପାଳ ।

ଦ୍ୱାସ୍ଥିତଦର୍ଶକ—ପୁଂ. ବି. ଦୌବାରିକ, ଦ୍ୱାରପାଳ ।

ଦ୍ୱି—ହି. ବିଂ. ଦୁଇ, ଦୁଇସଂଖ୍ୟକ, ଉଭୟ, ଦୁହେଁ, ଦୁଇଥର,ଦୁଇପ୍ରକାରର

ଦ୍ୱିଃ—ଅବ୍ୟ. ଦୁଇବାର, ଦୁଇପ୍ରକାର ।

ଦ୍ୱିକ—ପୁଂ.ବି.(ଦ୍ୱି+କ) ବ.ଶ୍ରୀ; କାକ, କୁଆ, କୋକ, ଚକ୍ରବାକ, (ବିଂ)ଦୁଇପରସ୍ତିଆ, ଦୁଇସଂଖ୍ୟକ, ଦ୍ୱିତୀୟ, ଦ୍ୱିତୀୟବାର ଘଟିବା, ଶତକରା ଦୁଇ ହିସାବରେ, ଦୁଇ ସଂଖ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ବର୍ଦ୍ଧିତ, (କ୍ଲୀ.ବି) ଦ୍ୱିତ୍ୱସଂଖ୍ୟା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିକା ।

ଦ୍ୱିକକାର—ପୁଂ. ବି. ବିଂ. ଦ୍ୱିକ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିକକାରୀ ।

ଦ୍ୱିକକୁଦ୍—ପୁଂ.ବି. (ଦ୍ୱି+ककुद्)ବ.ଶ୍ରୀ, (ଦୁଇଟି ଚୂଳଯୁକ୍ତ) ଉଷ୍ଟ୍ର ।

ଦ୍ୱିକର—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱି+କର,ଦ୍ୱିଗୁ) କ.ଧା; ଦୁଇହାତ, କରଦ୍ୱୟ, (ବିଂ. ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୁଇ ହସ୍ତବିଶିଷ୍ଟ, (ଗ୍ରା.ବି) ମନୁଷ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିକରା ।

ଦ୍ୱିକରୀ—ବିଂ. (ଦ୍ୱି+କର+ଇନ୍) ଦ୍ୱିହସ୍ତବିଶିଷ୍ଟ (ଜୀବ) ।

ଦ୍ୱିକର୍ମକ—ହି.ବିଂ. ଯେଉଁ କ୍ରିୟାର ଦୁଇଟି କର୍ମଥାଏ (ବ.ଶ୍ରୀ) ।

ଦ୍ୱିକର୍ଷାପଣ—ହି.ବିଂ.ଯହା ଦୁଇ କାହାଣ କରିଛି ଦେଇ କିଣା ହୋଇଅଛି ।

ଦ୍ୱିକର୍ଷାପଣିକ—ହି. ବିଂ. ଦୁଇକାହାଣ ଦ୍ୱାରା ଜିତ ।

ଦ୍ୱିକୌଡ଼ିକ—ହି.ବିଂ.ଦ୍ୱିକୁଡ଼ିକ ପ୍ରୟୋଜକ, ଦ୍ୱିକୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଜିତ ।

ଦ୍ୱିଖଣ୍ଡିତ—ହି. ବିଂ. (୬ତତ୍) ଦୁଇଖଣ୍ଡେ ବିଭକ୍ତ, ଦୁଇ ଖଣ୍ଡେ କଟା ହୋଇଥିବା ।

ଦ୍ୱିଗର୍ଭ—ବିଂ.ଯେଉଁ ଜନ୍ତୁର ଦୁଇଟି ଗର୍ଭ ଥାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିଗର୍ଭା ।

ଦ୍ୱିଗୁ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱି+ଗୋ, ବ.ଶ୍ରୀ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦୁଇଟି ଗୋରୁଅଛି,

ଦୁଇଟି ଗୋରୁ ବନିମୟରେ ଯାହାର ବଦଳା ଖାଇଅଛି,(ବ) ସମାସବିଶେଷ

ଦ୍ୱିଗୁଣ—ହି. ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୁଇଗୁଣ, ଡବଲ୍ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିଗୁଣା ।

ଦ୍ୱିଗୁଣାକୃତ—ହି.ବଂ. ବାରଜମ୍ବୁକଷ୍ଟିତ କ୍ଷେତ୍ର,ତିନିବାର କୃଷ୍ଟହେଇଥିବା ଜମି ।

ଦ୍ୱିଗୁଣାକର୍ଷ୍ଣ—ହି. ବଂ. ଦ୍ୱିଗୁଣ କର୍ଷ୍ଣରୂପ ଲକ୍ଷଣାନ୍ୱିତ ।

ଦ୍ୱିଗୁଣିତ—ହି.ବଂ.ଦୁଇ ଦ୍ୱାରା ଗୁଣିତ, (ଗୟାତତ୍), (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିଗୁଣିତା ।

ଦ୍ୱିଗୁଣୀକୃତ—ହି. ବଂ. (ଦ୍ୱିଗୁଣ+ଚ୍ୱି +କୃତ) ଯାହାକୁ ଦ୍ୱିଗୁଣ କରାହୋଇ-ଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିଗୁଣୀକୃତା ।

ଦ୍ୱିଚରଣ—ହି. ବଂ. ଦ୍ୱିପାଦ ମନୁଷ୍ୟାଦି, ରାଶିଭେଦ, (କ୍ଲୀ) ପଦଦ୍ୱୟ ।

ଦ୍ୱିଚକ୍ର—ପୁଂ. ବ. ଦାନବବିଶେଷ, (ହି. ବଂ) ଦୁଇଚକ୍ରଯୁକ୍ତ ।

ଦ୍ୱିଚତ୍ୱାରିଂଶ—ହି.ବଂ. (ଦ୍ୱିଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍ +ପୂରଣାର୍ଥ.ଅ) ବୟାଳିଶି ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଦ୍ୱିଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍—ବ ଓ ବଂ. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା ଚାଳିଶି ଅପେକ୍ଷା ୨ ଅଧିକ, ବୟାଳିଶି, ୪୨ ସଂଖ୍ୟା ।

ଦ୍ୱିଚରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ଦ୍ୱି+ଚର୍+କ. ଇନ୍+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ) ଯେଉଁ ବିଟପୀର ଦୁଇଜଣ ପ୍ରଣୟୀ ଥାନ୍ତି ।

ଦ୍ୱିଜ—ପୁଂ. ବ (ଦ୍ୱି+ଜନ୍+କ.ଅ) ଦ୍ୱିଜାତି, ବ୍ରାହ୍ମଣ, କ୍ଷତ୍ରିୟ ଓ ବୈଶ୍ୟ. ହନୁମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମ ତନ ଉଚ୍ଚବର୍ଣ୍ଣ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅଣ୍ଡଜ ଜୀବ, ଭ୍ରମ୍ବୁରୁ ବୃକ୍ଷ, ଚନ୍ଦ୍ର, (ବଂ) ଯେ ଦୁଇଥର ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିଜା ।

ଦ୍ୱିଜକୁସୁମିତ—ପୁଂ.ବ. ଶ୍ଳେଷ୍ମାନ୍ତକ ବୃକ୍ଷ ।

ଦ୍ୱିଜତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବ.ବ୍ରାହ୍ମଣତ୍ୱ, ଦ୍ୱିଜର ଭାବ ।

ଦ୍ୱିଜଦାସ—ପୁଂ. ବ. (ଦ୍ୱିଜ + ଦାସ) ୬ତତ୍; ଶୂଦ୍ର, (ବଂ) ବ୍ରାହ୍ମଣାଦି ଉଚ୍ଚ-ବର୍ଣ୍ଣଙ୍କର ସେବକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିଜଦାସୀ ।

ଦ୍ୱିଜନ୍ମା—ପୁଂ. ବ. (ଦ୍ୱି+ଜନ୍ମନ୍) ବ.ଶ୍ରୀ; ଦ୍ୱିଜ ଦେଖ, (ବଂ) ଦୁଇଟି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକୃତିବିଶିଷ୍ଟ, ୨ ଥର ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବା ।

ଦ୍ୱିଜପତି—ପୁଂ.ବ. (ଦ୍ୱିଜ+ପତି)୬ତତ୍; ଶ୍ରେଷ୍ଠବ୍ରାହ୍ମଣ, ଚନ୍ଦ୍ର, ଗରୁଡ଼, କର୍ପୂର, ସର୍ପରାଜ, ଅନନ୍ତ, ବାସୁକୀ ।

ଦ୍ୱିଜପ୍ରିୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବୈଦିକ) ସୋମ ଲତା,(୬ତତ୍—ବଂ)ଦ୍ୱିଜଙ୍କର ପ୍ରିୟ ।

ଦ୍ୱିଜବନ୍ଧୁ—ପୁଂ. ବ. ନିକୃଷ୍ଟ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଦ୍ୱୈବନ୍ଧୁ, ଭାଟଆଦି,ଦ୍ୱିଜଲିଙ୍ଗୀ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱିଜବର—ପୁଂ. ବ. (୬ତତ୍) ଦ୍ୱିଜ-ସତ୍ତମ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱିଜବାହନ—ପୁଂ. ବ. (ଦ୍ୱିଜ+ବାହନ) ବ.ଶ୍ରୀ; ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦ୍ୱିଜବ୍ରୁବ—ପୁଂ.ବ. (ଦ୍ୱି+ବ୍ରୁ+କ.ଅ) ଯେ ଆପଣାଙ୍କୁ ଦ୍ୱିଜବୋଲି ପରିଚୟ ଦିଏ, ମାତ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣ ନୁହେଁ,କପଟଦ୍ୱିଜ, କପଟବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଦ୍ୱିଜମୁଖ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. ଦ୍ୱିଜଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଦ୍ୱିଜରାଜ—ପୁଂ. ବ. (ଦ୍ୱିଜ+ରାଜନ୍) ୬ତତ୍; ଦ୍ୱିଜପତି ଦେଖ ।

ଦ୍ୱିଜର୍ଷଭ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା) ଦ୍ୱିଜଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଦ୍ୱିଜଲିଙ୍ଗୀ—ପୁଂ. ବ. (ଦ୍ୱିଜ+ଲିଙ୍ଗ୍+ +ଇନ୍) ୬ତତ୍; ଦ୍ୱିଜାତିର ବେଶ-ଧାରକ, ଛଦ୍ମବ୍ରାହ୍ମଣ, ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଶ-ଧାରୀ, ଅବ୍ରାହ୍ମଣ, (ବ) କ୍ଷତ୍ରିୟ ।

ଦ୍ୱିଜଶପ୍ତ--ପୁଂ.ବ.(ଦ୍ୱିଜ + ଶପ୍ତ) ୩ତତ୍; ଶ୍ରାବଣମାସ, ବରତଣ୍ଡୀ ଭାଷା, ଏହା ଦ୍ୱିଜମାନଙ୍କର ଅଭୋଜ୍ୟ ।

ଦ୍ୱିଜଶ୍ରେଷ୍ଠ—ପୁଂ.ବ.(୬ତତ୍) ଦ୍ୱିଜବର, ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଦ୍ୱିଜସତ୍ତମ—ପୁଂ. ବ. (ଦ୍ୱିଜ + ସତ୍ତମ) ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଦ୍ୱିଜସେବକ—ପୁଂ.ବ.(ଦ୍ୱିଜ+ସେବକ) ୬ତତ୍; ଶୂଦ୍ର, (ବଂ)ଦ୍ୱିଜସେବମାନ ।

ଦ୍ୱିଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦ୍ୱିଜ+ଆ) ପାଳଙ୍କ ଶାକ,ଭାର୍ଗୀ,ରେଣୁକା ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, ୨୭ ନକ୍ଷତ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ୨ୟ ନକ୍ଷତ୍ର, ଭରଣୀ ନକ୍ଷତ୍ର ।

ଦ୍ୱିଜାଗ୍ର୍ୟ—ପୁଂ. ବ.(୭ତତ୍) ଦ୍ୱିଜବର, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ବିପ୍ର ।

ଦ୍ୱିଜାଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦ୍ୱିଜ+ଅଙ୍ଗ+ଈ) କଟୁତା, ଦ୍ୱିଜାଙ୍ଗିକା ।

ଦ୍ୱିଜାତି—ପୁଂ. ବ.(ଦ୍ୱି + ଜାତି)ବ.ଶ୍ରୀ; ଦ୍ୱିଜ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱିଜାତିମୁଖ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଦ୍ୱିଜାତୀୟ—ବଂ. (ଦ୍ୱି+ଜାତି+ଈୟ) ଦୁଇପ୍ରକାରର,ଦ୍ୱିଜସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,ଦୋନ-ସଲା, (ବ) ଉଚ୍ଚର, ଅଶ୍ରେଷ୍ଠର ।

ଦ୍ୱିଜାନ୍ନ—ପୁଂ. ଶଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ଦୁଇଟି ସ୍ତ୍ରୀ ଥାଏ, ଦ୍ୱିଭାର୍ଯ୍ୟକ ।

ଦ୍ୱିଜାଳୟ—ପୁଂ. ବ. କୋଟର,ବୃକ୍ଷସ୍ଥିତ ପକ୍ଷିମାନଙ୍କର ବସା,ନାଡ଼,ବିପ୍ରମାନଙ୍କର ଗୃହ ।

ଦ୍ୱିଜିହ୍ୱ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦ୍ୱି + ଜିହ୍ୱା + ଅ) ବ.ଶ୍ରୀ;ଦୁଇଗୋଟି ଜିହ୍ୱାବିଶିଷ୍ଟ,ଯାହାର କଥାର ଠିକ୍‌ନ ଥାଏ, ଖଳ, ଦୁର୍ନାମ-କାରୀ, ଚୋରୁଆ, (ବ) ସର୍ପ, ଚୁଗୁଲିଆ ବ୍ୟକ୍ତି, ଚୋର, ଖଳବ୍ୟକ୍ତି, ରୋଗ-ବିଶେଷ ।

ଦ୍ୱିଜେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଦ୍ୱିଜେ ଦେଖ, (ବ) ଦ୍ୱିଜମାନେ,ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ।

ଦ୍ୱିଜେନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବ. (ଦ୍ୱିଜ+ଇନ୍ଦ୍ର) ୬ତତ୍; ଦ୍ୱିଜରାଜ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱିଜେଶ—ପୁଂ.ବ.(ଦ୍ୱିଜ+ଈଶ)୬ତତ୍; ଚନ୍ଦ୍ର, ଗରୁଡ଼, ଦ୍ୱିଜେଶ୍ୱର, କର୍ପୂର ।

ଦ୍ୱିଜୋତ୍ତମ—ପୁଂ. ବ. (ଦ୍ୱିଜ+ଉତ୍ତମ) ୬ତତ୍; ଦ୍ୱିଜବର ଦେଖ ।

ଦ୍ୱିଜୋପାସକ—ପୁଂ.ବ (ଦ୍ୱିଜ+ଉପ+ ଆସ୍+ଅକ) ଦ୍ୱିଜସେବକ ଶୂଦ୍ର ।

ଦ୍ୱିଟ୍—ଗୁଂ.ବଂ. (ଦ୍ୱିଷ୍+କିପ୍)ବିରୋଧୀ, ଶତ୍ରୁଭାବ ପନ୍ନ,ଦ୍ୱେଷକାରୀ, (ବ)ଶତ୍ରୁ ।

ଦ୍ୱିଟ୍‌ସେବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.ଶତ୍ରୁର ସେବା ।

ଦ୍ୱିଟ୍‌ସେବୀ--ହି.ବଂ.ଶତ୍ରୁସେବୀ ।

ଦ୍ୱିଠ—ପୁଂ. ବ.(ଦ୍ୱି+ଠ) ବ.ଶ୍ରୀ;ବିସର୍ଗ, ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ, (କ୍ଲୀ) ଠକାଦ୍ୱୟ ।

ଦ୍ୱିତ—ପୁଂ.ବ. ଦ୍ୱୈଦ୍ୱିଭେଦ,ଦ୍ୱିଧିଭେଦ ।

ଦ୍ୱିତୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱି + ତୟ) ଯୁଗ୍ମ, ଦୁଇପ୍ରକାର, (ବିଂ) ଡ଼ବଲ, ଦୁଇ-ପ୍ରକାରର, ଦୁଇସଂଖ୍ୟକ, ଦ୍ୱିଗୁଣିତ, ଦୋପଚ୍ଛ୍ରୋ, ଦୁଇଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ,(ସ୍ତ୍ରୀ ଦ୍ୱିତୟୀ ।

ଦ୍ୱିତଳ—ହି.ବିଂ. (ଦ୍ୱି + ତଳ) ବ.ଗ୍ର; ଦୋମହଲା, (ବି) ଏକମହଲା ଉପରେ ନିର୍ମିତ ଗୃହ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦ୍ୱି + ପୂରଣାର୍ଥେ. ତୀୟ) ଦୁଇର ପୂରକ, ଦୁଇସ୍ଥାନୀୟ, ଅନ୍ୟ, (ବି) ପୁତ୍ର ସଙ୍ଗୀ, ବନ୍ଧୁ,ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ, ଅର୍ଦ୍ଧାଂଶ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିତୟୀ ।

ଦ୍ୱିତୀୟକ—ବିଂ. (ଦ୍ୱିତୀୟ + କ)ଦ୍ୱିତୀୟ ଦେଖ,ଦ୍ୱିତୀୟଥର ଘଟିଥିବା,ଏକୋଇ-ପାଲି(କର) । [ବିଶେଷ ।

ଦ୍ୱିତୀୟନଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବି.ଦେଉଳର ଅଂଶ-

ଦ୍ୱିତୀୟତଃ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱିତୟ + ତସ୍) ପ୍ରଥମ ବିଷୟ ପରେ, ଦ୍ୱିତୀୟ ହେବା ପ୍ରକାରେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟଦ୍ୱିଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗମ୍ଭାରୀ ।

ଦ୍ୱିତୀୟପୁରୁଷ—ବି. (ବ୍ୟାକରଣ) ମଧ୍ୟମ ପୁରୁଷ ।

ଦ୍ୱିତୀୟବରଣ୍ଡୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଦେଉଳର ଅଂଶବିଶେଷ ।

ଦ୍ୱିତୀୟବୟସ୍ଥ—ବିଂ. (ଦ୍ୱିତୀୟ + ବୟସ୍) ଦ୍ୱିତୟ ଶ୍ରମୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦ୍ୱିତୀୟବର୍ଣ୍ଣ—ବି.(ଦ୍ୱିତୀୟ + ବର୍ଣ୍ଣ)କ.ଧା; ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ.ନଙ୍କର ମଧ୍ୟରେ କ୍ଷିତିୟ ଜାତି, (ବ୍ୟାକରଣ) ବର୍ଗର ପ୍ରଥମ ବର୍ଣ୍ଣର ପରବର୍ତ୍ତି ।

ଦ୍ୱିତୀୟବାନ୍—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦ୍ୱିତୟ + ବତ୍) ସହାୟ ବା ସଙ୍ଗୀଯୁକ୍ତ ।

ଦ୍ୱିତୀୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଦ୍ୱିତୀୟ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ) ଦ୍ୱିତୟର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, (ବି) ପତ୍ନୀ, ଭାର୍ଯ୍ୟା, ସହଚରୀ, ସଖୀ, ପକ୍ଷର ଦ୍ୱିତୀୟ ତିଥି, ପ୍ରତିପଦ୍ ବା ଅମାବାସ୍ୟାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ତିଥି ।

ଦ୍ୱିତୀୟାକୃତ—ହି.ବିଂ.(ଦ୍ୱିତୀୟ + ଆକୃତ) ଦୋଓଡ଼ ଗୃଷ ହୋଇଥିବା ।

ଦ୍ୱିତୀୟାଭ୍ର—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦ୍ୱିତୀୟା + ଆଭ + ଆ) ଦ୍ୱାରୁହରିଦ୍ରା ।

ଦ୍ୱିତୀୟାଶ୍ରମ—ପୁଂ. ବି.(ଦ୍ୱିତୀୟ + ଆଶ୍ରମ) ହିନ୍ଦୁର ଚାରିଗୋଟି ଆଶ୍ରମରୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ଆଶ୍ରମ, ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମ, ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ, (ବିଂ) ଦ୍ୱିତୀୟାଶ୍ରମୀ ।

ଦ୍ୱିତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱି + ତ୍ୱ.ତ୍ତ) ଦ୍ୱିଗୁଣ ହେବାର ଅବସ୍ଥା, ଦ୍ୱିଗୁଣତ୍ୱ, ପୁନରୁକ୍ତି ଯୁଗ୍ମ, ଯୁଗଳ, ଯୋଡ଼ା, ଦୁଇସଂଖ୍ୟା ।

ଦ୍ୱିତ୍ର—ହି. ବି.ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର)ଦୁଇ ଜାତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିତ୍ରା ।

ଦ୍ୱିତ୍ରିଂଶ—ବିଂ. ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱିତ୍ରିଂଶତ୍—ବି ଓ ବିଂ.ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶତ୍ଦେଖ

ଦ୍ୱିଦଣ୍ଡି—ଅବ୍ୟ.ଦଣ୍ଡଦ୍ୱୟ ଯୁକ୍ତ ପ୍ରହରଣ ।

ଦ୍ୱିଦଶ୍ୟାଦି—ପୁଂ. ବି. ପାଣିନ୍ୟୁକ୍ତ ଗଣ ବିଶେଷ ।

ଦ୍ୱିଦନ୍ତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦ୍ୱି + ଦନ୍ତ)ବ.ଗ୍ର; ଦ୍ୱିରଦ, ଦୁଇଦାନ୍ତିଆ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଦ୍ୱିଦନ୍ତୀ ।

ଦ୍ୱିଦଳ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦ୍ୱି + ଦଳ) ବ.ଗ୍ର; ଦୁଇପାଖୁଡ଼ା ବିଶିଷ୍ଟ,ଦୁଇଫାଳ ବିଶିଷ୍ଟ, ଦୁଇପତ୍ର ବିଶିଷ୍ଟ, (ବି) ଡାଲି ।

ଦ୍ୱିଦଶ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱି + ଦଶ)—ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଦ୍ୱାଦଶବାର, ଦୁଇଦଶ, ୨୦ ।

ଦ୍ୱିଦାମ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ରଜ୍ଜୁଦ୍ୱୟ ଯୁକ୍ତା ଗାଈ, ଦୁଷ୍ଟା ଗାଈ ।

ଦ୍ୱିଦ୍ୱିବ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱି + ଦ୍ୱିବ,ଦ୍ୱିଗୁ) ଦୁଇଦିନ ଦୁଇରାତି ସାଧ ଯାତ୍ରାଭେଦ ।

ଦ୍ୱିଦେହ—ପୁଂ.ବି.(ଦ୍ୱି + ଦେହ, ବ.ଗ୍ର) ଗଣେଶ ।

ଦ୍ୱିଦ୍ୱାଦଶ—ପୁଂ. ବି.(ଦ୍ୱି + ଦ୍ୱାଦଶ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) (ଜ୍ୟୋତିଷ) ବିବାହରେ ନିଷିଦ୍ଧ ବର-କନ୍ୟାଙ୍କର ରାଶିଦ୍ୱୟର ଆପେକ୍ଷିକ ଅବସ୍ଥିତି ବିଶେଷ, ଯୋଗ ବିଶେଷ, (କ୍ଲୀ) ଦ୍ୱିତୟ ଓ ଦ୍ୱାଦଶ ସ୍ଥାନ ।

ଦ୍ୱିଧା—ବିଂ. (ଦ୍ୱିଧା + ମ.ଅ) ଦୁଇଖଣ୍ଡ ବା ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ,ଦୁଇଫାଳ ହୋଇ ଚିରା ଯାଇଥିବା ।

ଦ୍ୱିଧା—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱି + ପ୍ରକାରାର୍ଥେ.ଧା) ଦୁଇଥର, ଦୁଇଗୁଣ, ଦୁଇଖଣ୍ଡରେ, ଦୁଇପ୍ରକାରରେ, ଦୁଇଦିଗରେ, ଦୁଇ-ଭାଗରେ,(ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.—ଦ୍ୱିଧ + ଆ)ଦୁଇ-ପ୍ରକାରେ, ଡବଲ, ଦ୍ୱିଗୁଣିତ, (ଭାବ) ବି. (ଦ୍ୱିଧାଭାବ) ଧୋକା, ସନ୍ଦେହ,ସଂଶୟ, ଇତସ୍ତତଃଭାବ । [କରଣ ।

ଦ୍ୱିଧାକରଣ—ବି. ଦୁଇଭାଗରେ, ବିଭାଗ

ଦ୍ୱିଧାକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ମଧ୍ୟହାନ ହେବା, ଦୋଦୋପାଖ ହେବା.ଦୁଇଖଣ୍ଡକରିବା

ଦ୍ୱିଧାକୃତ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱିଧା + କୃ + ମ. ତ) ଦୁଇଅଂଶରେ ବିଭକ୍ତ, ଦୁଇଭାଗେ ବିଭକ୍ତ ।

ଦ୍ୱିଧାଗତ—ପୁଂ. ବି. (ଧା + ଗତ) ବ.ଗ୍ର, ଉଭୟଚର ଜନ୍ତୁ, କୁମ୍ଭୀର, କଙ୍କଡ଼ା,(ବିଂ)ଦୁଇପ୍ରକାର ଗତିବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦ୍ୱିଧାତୁ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦ୍ୱିଗୁ) ଦୁଇଟି ଧାତୁ, (ପୁଂ.ବି.)ବ.ଗ୍ର;ଗଜାନନ, ଗଣେଶ ।

ଦ୍ୱିଧାସ୍ଥକ—ପୁଂ.ବି.କାଷ୍ଠକୋଷ, ନାୟୀ-ଫଳ ।

ଦ୍ୱିଧାଲେଖ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱିଧା + ଲିଖ୍ + ଯ) ଇନ୍ଦ୍ରାଳ ବୃକ୍ଷ, (ବିଂ) ଦ୍ୱିପ୍ରକାର ଲେଖନୀୟ ।

ଦ୍ୱିଧୀକରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱିଧା + ଚ୍ୱି + କୃ + ଭ.ଅନ) ଦୁଇଅଂଶେ ଭାଗ କରିବା ।

ଦ୍ୱିନଗ୍ନକ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱି + ନଗ୍ନ + କ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ସୁନ୍ନତ୍ତ ହୋଇ ଅଛି, ସ୍ୱଭାବିକ ଅନାବୃତ ଗାତ୍ର, ଦୁଷ୍କର୍ମୀ ।

ଦ୍ୱିନବତି—ବିଂ. (ଦ୍ୱିନବତି + ପୂରଣାର୍ଥେ. ଅ) ୯୨ ସ୍ଥାନୀୟ,୯୨ର ପୂରକ ।

ଦ୍ୱିନବତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି ଓ ବିଂ. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ବୟାନବେ ।

ଦ୍ୱିନବତିତମ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱିନବତି + ତମ) ୯୨ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ). ଦ୍ୱି-ନବତିତମୀ ।

ଦ୍ୱିନିଷ୍ଠ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱିଗୁ) ଦୁଇନିଷ୍ଠ ଦ୍ୱାରା ଜାତ, (ବିଂ) ଦୁଇ ପରିମାଣ ଯୁକ୍ତ ।

ଦ୍ୱିପ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ହି.(ଦ୍ୱି + ପା + କ. ଅ—ଉପ) ହସ୍ତି, ଗଜ, ନାଗ, ସର୍ପ, ନାଗେଶ୍ୱର ଗଛ ।

ଦ୍ୱିପକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଏକାଦ୍ୱ,

ପକ୍ଷିମାତ୍ର ।

ଦ୍ୱିପଞ୍ଚମୂଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦଶମୂଳ ।

ଦ୍ୱିପଞ୍ଚାଶ—ହି. ବଂ. (ଦ୍ୱିପଞ୍ଚାଶତ୍+ ପୂରଣାର୍ଥ.ଥ) . ୫୨ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ, ୫୨ ସ୍ଥାନୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିପଞ୍ଚାଶୀ ।

ଦ୍ୱିପଞ୍ଚାଶତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବଂ. (ଦ୍ୱି ଅଧିକ ପଞ୍ଚାଶତ୍; ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ବାଆନ, ୫୨ ।

ଦ୍ୱିପଞ୍ଚାଶତ୍ତମ—ହି. ବଂ. (ଦ୍ୱିପଞ୍ଚାଶତ୍+ ତମ) ୫୨ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରକ ।

ପ ଶ—ହି.ବଂ.ଦୁଇପଣ ଦ୍ୱାରା ହୀତ ।

ଦ୍ୱିପଥ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦ୍ୱି + ପଥିନ୍ଃବ.ଶ୍ରୀ;) ଛକ, ଯେଉଁଠାରେ ଦୁଇଟି ରାସ୍ତା ମିଳିତ ହୋଇଅଛି, ଚାରୁପଥ, (ବଂ) ମାର୍ଗଦ୍ୱୟଯୁକ୍ତ (ଦେଶାଦି) ।

ଦ୍ୱିପଦ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦ୍ୱି+ପଦ;ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ଦୁଇଟି ପାଦ ଅଛି, ଦୁଇପାଦ ଯୁକ୍ତ. ଦୁଇଚରଣ ଯୁକ୍ତ, ଦୁଇଟିକ-ଯୁକ୍ତ,(ବ)ଦୁଇଚରଣ ଯୁକ୍ତ ଛନ୍ଦ,ମନୁଷ୍ୟ ପକ୍ଷୀ, (ବ୍ୟାକରଣ) ସମାସ ଦ୍ୱାରା ଦୁଇ ପଦ ଯୋଗେ ଦୁଇ ପଦର ସମାହାର, ରାଶି, ଦେବତା, (ଜ୍ୟୋତିଷ) ମିଥୁନ, ତୁଳା, କୁମ୍ଭ ଓ କନ୍ୟାରାଶି, ଧନୁରାଶିର ପୂର୍ବାର୍ଦ୍ଧ, ଦୁଇଗୋଡ଼ିଆ ଜାତ ।

ଦ୍ୱିପଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦ୍ୱିପାଦଯୁକ୍ତ। ଋକ୍, (ବଂ) ପଦଦ୍ୱୟବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦ୍ୱିପଦିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପ୍ରାକୃତ ଛନ୍ଦୋ-ବିଶେଷ,ଦ୍ୱିଗୁଣ ମୂଲ୍ୟ ବା ଧନ ।

ଦ୍ୱିପଦୀ—ବ. ଦ୍ୱିପଦିକା ଦେଖ, ବ ଓ ବଂ. ଦ୍ୱିପଦ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱିପଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବକକୋଳୀ, (ବଂ) ପଣ୍ଡଦ୍ୱୟଯୁକ୍ତ । [ଭେଦ ।

ଦ୍ୱିପମଦ—ପୁଂ.ବଂ. ହସ୍ତିମଦ, ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ

ଦ୍ୱିପାତ୍ର(ତ୍ର)—ହି. ବଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ)ପଦଦ୍ୱୟ-ଯୁକ୍ତ, ଦୁଇଚରଣବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦ୍ୱିପାଦ—ବ ଓ ବଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ)ଦ୍ୱିପଦ ଦେଖ

ଦ୍ୱିପାଦ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବ. ଦୁଇଥର ଦଣ୍ଡ,ଦ୍ୱିଗୁଣ ଦଣ୍ଡ, ଦ୍ୱିପାଦ ପରିମାଣଯୁକ୍ତ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତାଦି ।

ଦ୍ୱିପାଧିପ—ପୁଂ. ବ.(ଦ୍ୱିପ+ଅଧିପ) ଐରାବତ; ଶ୍ରୀରାବତ, ଗଜଶ୍ରେଷ୍ଠ । [ହସ୍ତୀ ।

ଦ୍ୱିପାୟୀ—ପୁଂ.ବ.(ଦ୍ୱି+ପା+କ.ଇନ୍)

ଦ୍ୱିପାସ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଗଣେଶ, ଗଜାନନ । [ବୃକ୍ଷ ।

ଦ୍ୱିପୁଷ୍ପ—ପୁଂ. ବ. ସୁଗନ୍ଧ ଶ୍ୱେତପୁଷ୍ପକ

ଦ୍ୱିପୁଷ୍ପକପାଟ—ବ. ଯାଉଁଳି କବାଟ ।

ଦ୍ୱିପୁରୋଦନ୍ତୀ—ବଂ.(ଜୀବ ବିଜ୍ଞାନ ପାରି-ଭାଷିକ ଶବ୍ଦ) (ଦ୍ୱି + ପୁରୋଦନ୍ତ + ଇନ୍) ଯେଉଁ ଜୀବମାନଙ୍କର ମୁଖର ପୁରୋଭାଗରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଟିରେ ଦୁଇଟି ଲେଖାଏ କାଟିବା ଦାନ୍ତ ଥାଏ ।

ଦ୍ୱିପୁରୁଷ—ହି.ବଂ. (ଦ୍ୱିଗୁ) ପୁରୁଷଦ୍ୱୟ ପ୍ରମାଣଯୁକ୍ତ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦ୍ୱିପୁରୁଷୀ, ଦ୍ୱିପୁରୁଷା ।

ଦ୍ୱିପୃଷ୍ଠ—ପୁଂ. ବ. ରାଜଭେଦ, ବ୍ରହ୍ମ-ସମ୍ଭବ ।

ଦ୍ୱିବକ୍ତ୍ର—ହି. ବଂ. (ଦ୍ୱି+ବକ୍ତ୍ର) ବ.ଶ୍ରୀ; ମୁଖଦ୍ୱୟବିଶିଷ୍ଟ. (ପୁଂ.ବ) ରାଜସର୍ପ, ଦାନବବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିବକ୍ତ୍ରା ।

ଦ୍ୱିବଚନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ବ୍ୟାକରଣ)ବ୍ୟାକ-ରଣରେ ଦ୍ୱିସଂଖ୍ୟା ବୋଧକ ବିଭକ୍ତି, ଦ୍ୱିତ୍ୱବୋଧକ ବିଭକ୍ତି ।

ଦ୍ୱିବଜ୍ରକ—ପୁଂ. ବ. ଷୋଡ଼ଶକୋଣ ଗୃହଭେଦ ।

ଦ୍ୱିବନ୍ଧୁ—ପୁଂ. ବ. ଦୁଇଲୋକର ବନ୍ଧୁ ଅଗ୍ନି ।

ଦ୍ୱିବର୍ଷ—ହି.ବଂ.ଦ୍ୱିବର୍ଷବୟସ୍କ(ଗବାଦି), ଦୁଇବର୍ଷ ଧରି କର୍ମକର,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦ୍ୱିବର୍ଷିକା

ଦ୍ୱିବର୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦୁଇବର୍ଷ ବୟସ୍କା ମାଈ ବାଛୁରୀ ।

ଦ୍ୱିବର୍ଷିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦ୍ୱିବର୍ଷ+ ଇକ + ଆ) ଦୁଇବର୍ଷ ବୟସ୍କା ମାଈ ବାଛୁରୀ ।

ଦ୍ୱିବାର୍ଷିକ—ହି.ବଂ (ଦ୍ୱି+ବର୍ଷ+ଇକ) ଦୁଇବର୍ଷବୟସ୍କ, ଦୁଇବର୍ଷରେ ଫଳିବା, ଦୁଇବର୍ଷରେ ଘଟିବା ।

ଦ୍ୱିବାହିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦ୍ୱି+ବହ୍+ ଇକ + ଆ) ଦୋଳା, ହାଦୋଳା, ଝଟିଆ ।

ଦ୍ୱିବାହୁ—ପୁଂ.ବ ଓ ବଂ.ଦ୍ୱିଭୁଜ ଦେଖ

ଦ୍ୱିବିଂଶ—ବ. ଦ୍ୱାବିଂଶ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱିବିଂଶତି—ବ. ବ ଓ ବଂ. ଦ୍ୱାବିଂଶତି ଦେଖ । [ପରିମିତ ।

ଦ୍ୱିବିଂଶତିତମ— ବଂ. ଚତୁର୍ବିଂଶ-

ଦ୍ୱିବିଦ—ପୁଂ.ବ. ସୁଗ୍ରୀବଙ୍କର ଦ୍ୱାରପାଳ ମର୍କଟବିଶେଷ । [ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦ୍ୱିବିଦାରି—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ପୁ) ବଳରାମ,

ଦ୍ୱିବିଧ—ହି. ବଂ. (ଦ୍ୱି+ବିଧ, ଦ୍ୱିଗୁ, ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୁଇପ୍ରକାରର, ଦୁଇ ରକମର

ଦ୍ୱିବିନ୍ଦୁ—ପୁଂ.ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୁଇଟି ବିନ୍ଦୁ-ବିଶିଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣ, ବିସର୍ଗ ।

ଦ୍ୱିବସ୍ତ୍ର—ହି.ବଂ. ବସ୍ତ୍ରଦ୍ୱୟାର୍ହ, ବସ୍ତ୍ରଦ୍ୱୟ ପରିମିତ ।

ଦ୍ୱିବୃନ୍ତ—ବ. ମଞ୍ଜୁଆଁଡ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱିବେଦ—ପୁଂ.ବ.(ଦ୍ୱି+ବେଦ)ବ.ଶ୍ରୀ; ଦୁଇଟି ବେଦ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି) ଦ୍ୱିବେଦାଧ୍ୟାୟୀ ।

ଦ୍ୱିବେଦୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦ୍ୱି+ବେଦ+ ଇନ୍) ଦ୍ୱିବେଦ ଦେଖ, (ବ) ବ୍ରାହ୍ମଣ-ଙ୍କର ଉପାଧିବିଶେଷ ।

ଦ୍ୱିଭାଗ—ପୁଂ.ବ.ଦୁଇଭାଗ, ଦୁଇଅଂଶ ।

ଦ୍ୱିଭାଗ—ହି. ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୁଇଭାଗ-ବିଶିଷ୍ଟ, (ବ. ଦ୍ୱିଗୁ) ଦୁଇଭାଗ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିଭାଗା ।

ଦ୍ୱିଭାଷୀ—ପୁଂ.ବଂ.(ଦ୍ୱି+ଭାଷା+ଇନ୍) ମଧ.କ.ଧା; ଯେ ଦୁଇ ଭାଷାରେ କଥା କହେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିଭାଷିଣୀ ।

ଦ୍ୱିଭୁଜ—ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) କୋଣ, (ଦ୍ୱିଗୁ) ଦୁଇହାତ, (ବଂ. କ.ଧା) ଦୁଇହାତ-ବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିଭୁଜା ।

ଦ୍ୱିଭୂମ—ପୁଂ. ବ. ଭୂମିଦ୍ୱୟଯୁକ୍ତ ପ୍ରାସାଦାଦି, ଦୋତାଲା ।

ଦ୍ୱିମାତୃ—ପୁଂ.ବ. ଦ୍ୱି ମାତୃକ, ଜରାସନ୍ଧ ।

ଦ୍ୱିମାତୃକ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ)ଜରାସନ୍ଧ, ଗଣେଶ ।

ଦ୍ୱିମାତୃଜ—ପୁଂ.ବ.(ଦ୍ୱିମାତୃ+ଜନ୍+ ଅ) କ.ଧା. ଜରାସନ୍ଧ, ଗଣେଶ ।

ଦ୍ୱିମାତ୍ର—ପୁଂ. ବ. ଦୀର୍ଘସ୍ୱର, 'ଆ, ଇ' ଇତ୍ୟାଦି । [ଯୁକ୍ତ ।

ଦ୍ୱିମାଷ୍ୟ—ହି.ବଂ. ମାଷଦ୍ୱୟ ପରିମାଣ-

ଦ୍ୱିମାସ୍ୟ—ବଂ. ଦୁଇମାସ ବ୍ୟାପୀ ଯାତ୍ରା

ହୁଏ; ଦୁଇମାସ ବୟସ୍କ ।

ଦ୍ୱିମୀଢ଼—ପୁଂ. ବି. ହସ୍ତିନାପୁରକାରକ ହସ୍ତି ନୃପସୁତଭେଦ ।

ଦ୍ୱିମୁଖ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦ୍ୱି + ମୁଖ,ବ.ଗ୍ର) ଦୁଇଗୋଟି ମୁଖବିଶିଷ୍ଟ,ଯାହାର ଦୁଇଟି ଦର୍ଶନୀୟ ପାଖଥାଏ,(ଲ.ଅର୍ଥ)ଦୋମୁହାଁ, ଯାହାର କଥା ବଦଳେ, (ବି) କୃତ୍ରିମ ରୋଗଭେଦ, ଦୋମୁଣ୍ଡିଆ ସାପ, ରାଜ-ସର୍ପ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିମୁଖୀ, ଦ୍ୱିମୁଖୀ, ଅର୍ଦ୍ଧ-ପ୍ରସୂତା ଗାଈ, ଦ୍ୱିମୁଖଜଲୌକା ।

ଦ୍ୱିମୁଖୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ମୁଖଦ୍ୱୟ-ବିଶିଷ୍ଟା, (ବି) ଜୋକ ।

ଦ୍ୱିମୁଖାହ୍ୱ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱିମୁଖ+ଅହ୍ୱ) ସର୍ପବିଶେଷ ।

ଦ୍ୱିମୁଖୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ଦ୍ୱିମୁଖ+ଈ)ଦ୍ୱିମୁ-ଖର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, (ବି) ପ୍ରସବ କରୁଥିବା ଗାଈ । [ଦ୍ୱୟ ।

ଦ୍ୱିମୂଳ—ଅବ୍ୟ. ତୁଲ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଯୁକ୍ତ ମୂଳ-

ଦ୍ୱିମୂଷଳ—ଅବ୍ୟ. ମୂଷଳ ଦ୍ୱୟଯୁକ୍ତ ପ୍ରହରଣ ।

ଦ୍ୱିମୂର୍ଦ୍ଧା—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଦ୍ୱିଶିରାଃ, ମସ୍ତକଦ୍ୱୟବିଶିଷ୍ଟ,(ପୁଂ.ବି) କଶ୍ୟପପୁତ୍ର

ଦ୍ୱିଯଜୁଷ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଇଷ୍ଟିକାଭେଦ, ଯଜ-ମାନ ।

ଦ୍ୱିଯମୁନ—ଅବ୍ୟ. ଦୁଇ ଯମୁନାର ସମା-ହାର, ଦୁଇ ଯମୁନା ସନ୍ନିକଟ ।

ଦ୍ୱିର—ପୁଂ.ତ୍ରି. ରେଫଦ୍ୱୟଘଟିତ ଭ୍ରମର ଶବ୍ଦବାକ୍ୟ, ମଧୁକର, ବଙ୍କର ।

ଦ୍ୱିରଦ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ହସ୍ତୀ, ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କର ଏକ ଭାଇ ।

ଦ୍ୱିରଦରଦ—ପୁଂ. ବି. (ଷତତ୍ତ) ହାତି-ଦାନ୍ତ, ହସ୍ତିଦନ୍ତ ।

ଦ୍ୱିରଦାନ୍ତକ—ପୁଂ. ବି. (ଷତତ୍ତ) ସିଂହ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିରଦାନ୍ତକା ।

ଦ୍ୱିରଦାସ୍ତ—ପୁଂ.ବି. (ଷତତ୍ତ)ଶରଭ, ଅଷ୍ଟାପଦ ଜନ୍ତୁଭେଦ, ସିଂହ ।

ଦ୍ୱିରଦାଶନ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ୱିରଦ+ ଅଶ୍+ ଅନ) ସିଂହ, ଦ୍ୱିରଦାଶନା ।

ଦ୍ୱିରଭ୍ୟସ୍ତ—ତ୍ରି.ବିଂ. ଦ୍ୱିଗୁଣିତ,ଦ୍ୱିରୁକ୍ତ ।

ଦ୍ୱିରଶନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱି+ଅଶନ) ଦିନରେ ଦୁଇଥର ଭୋଜନ, (ବିଂ ବ.ଗ୍ର) ଦିନରେ ଦୁଇଥର ଭୋଜନ-କାରୀ ।

ଦ୍ୱିରସନ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦ୍ୱି+ରସନା+ ଅ,ବ.ଗ୍ର) ଦ୍ୱିଜିହ୍ୱ, ସର୍ପ ।

ଦ୍ୱିରାଗମନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦ୍ୱି+ଆଗମନ) କନ୍ୟାର ପୁଆଣିଘର, ପହଲିପାଳ, ଦୁଆରପାଳ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱିରାହ—ହି.ବିଂ.ରାହିଦ୍ୱୟ ସାଧ (ରୋଗ-ଭେଦ), (କ୍ଲୀ) ରାହିଦ୍ୱୟ ।

ଦ୍ୱିରାହୀଣ—ହି. ବିଂ. ରାହିଦ୍ୱୟ ସାଧ ଦ୍ୱୈରାହିକ ।

ଦ୍ୱିରୂପ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱି+ଆ+ପା+କ. ଦ୍ୱିପ, ହସ୍ତୀ ।

ଦ୍ୱିରାବୃତ୍ତି—ବି. (ଦ୍ୱି + ଆବୃତ୍ତି) କୌଣସି ବିଷୟକୁ ଦୁଇଥର ପଢ଼ିବା, ଲିଖିତ ବା ପଠିତ ବିଷୟର ଦ୍ୱିତୀୟଥର ଆବୃତ୍ତି ।

ଦ୍ୱିରାଶୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦ୍ୱି+ଅଶ୍+ଇନ୍) ଯେ ଦିନରେ ଦୁଇଥର ଖାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିରାଶିନୀ ।

ଦ୍ୱିରାଷାଢ଼—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱି+ଆଷାଢ଼) ଦୋମାସୀ ଆଷାଢ଼, ଗାରୁଡ଼ୋକ୍ତ ସ.ମ-ଭେଦ ।

ଦ୍ୱିରୁକ୍ତ—ତ୍ରି.ବିଂ. (ଦ୍ୱି + ଉକ୍ତ)ପୁନରୁକ୍ତ, ଦ୍ୱିତୀୟବାର କଥିତ ।

ଦ୍ୱିରୁକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦ୍ୱି + ଉକ୍ତି) ଦୁଇଥର କଥନ, ପୁନରୁକ୍ତି ରଚନାର ଭଙ୍ଗି ବା ଦୋଷବିଶେଷ,ଗୋଟିଏ କଥାକୁ ଦୁଇ-ଥର ଉଲ୍ଲେଖ କରଣ ।

ଦ୍ୱିରୁକ୍ତିଯମକ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଅଲଙ୍କାର)ଯମକ-ବିଶେଷ ।

ଦ୍ୱିରୂଢ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.(ଦ୍ୱି+ଉଢ଼ା)ଦ୍ୱିତୀୟ-ଥର ବିବାହ କରିଥିବା (ବିଧବା) ପୁନର୍ଭୂ ।

ଦ୍ୱିରୂପ—ବି.(ଦ୍ୱି + ରୂପ,ବ.ଗ୍ର,)ଦୁଇଟି-ରୂପ, (ବିଂ—ବ.ଗ୍ର) ଦୁଇଟି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆକାରବିଶିଷ୍ଟ, ଯୁଗଳରୂପବିଶିଷ୍ଟ,ଯାହା ଦୁଇଆକାରରେ ଲେଖା ଯାଇପାରେ, (ପୁଂ.ବି.) ଦୁଇଆକାର ଶବ୍ଦର ଅଭି-ଧାନବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିରୂପା ।

ଦ୍ୱିରେଫଃ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦ୍ୱି+ରେଫସ୍, ବ.ଗ୍ର)ଦୋଗଲା ଦେଖ,(ବି) ଅଶ୍ୱତର ।

ଦ୍ୱିରେଫ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଗ୍ର) ଭ୍ରମର, ବଙ୍କର ଦେଖ ।

ଦ୍ୱିଲଚନ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦ୍ୱିରୁକ୍ତି, ଦ୍ୱିକଥିତ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଧାତ୍ୱାଦି ।

ଦ୍ୱିଲକ୍ଷଣ—ହି. ବିଂ. ପ୍ରକାର ଦ୍ୱୟଯୁକ୍ତ, ଦ୍ୱିଧାଭିନ୍ନ ।

ଦ୍ୱିବ୍ରଣ—ପୁଂ. ବି. ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ଶାସ୍ତ୍ରର ଓ ଆଗନ୍ତୁକ ଦ୍ୱିବିଧ ବ୍ରଣ ।

ଦ୍ୱିଶଃ—ଅବ୍ୟ. (ଦ୍ୱି + ଶସ୍) ଦୁଇଥର, ଯୋଡ଼ାଯୋଡ଼ା ହୋଇ, ଦୁଇଦୁଇ ହୋଇ ।

ଦ୍ୱିଶତ—ବି ଓ ବିଂ. ୨୦୦, ଦୁଇଶହ ।

ଦ୍ୱିଶତକ—ହି. ବିଂ. ଦୁଇଶତ ଦ୍ୱାରା ଜୀତ ।

ଦ୍ୱିଶତତମ—ହି. ବିଂ. ୨୦୦ର ପୂରଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିଶତତମୀ । [ଦାନ ।

ଦ୍ୱିଶତକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୁଇବାର ଦ୍ୱିଶତ-

ଦ୍ୱିଶତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦ୍ୱି ଶତ + ଈ)ଶତଦ୍ୱୟ ସମାହାର ।

ଦ୍ୱିଶତ୍ୟ—ହି.ବିଂ. ଦ୍ୱିଶତଦ୍ୱାରା ଜୀତ ।

ଦ୍ୱିଶଫ—ହି. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଯାହାର ଖୁରା ଦୁଇଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିଶଫା ।

ଦ୍ୱିଶରୀର—ପୁଂ.ବି.ଚରସ୍ଥିରଦ୍ୱିତ୍ୱକ,ମିଥୁନ, କନ୍ୟା, ଧନୁ ଓ ମୀନରାଶି ।

ଦ୍ୱିଶାଣ—ହି. ବିଂ. ଶାଣଦ୍ୱୟ ଜୀତ, ଦ୍ୱୈଶାଣ ।

ଦ୍ୱିଶାଣ୍ୟ—ହି.ବିଂ.(ଦ୍ୱିଶାଣ+ଯ)ଶାଣ-ଦ୍ୱୟ ଜୀତ ।

ଦ୍ୱିଶାଳ—ହି.ବିଂ. ଦୁଇଶାଳାଯୁକ୍ତ ।

ଦ୍ୱିଶୀର୍ଷ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ଅଗ୍ନି,(ବିଂ) ଯାହାର ଦୁଇମୁଣ୍ଡ ଅଛି ।

ଦ୍ୱିଶୀର୍ଷ—ପୁଂ.ବି. (ଦ୍ୱି+ଶୀର୍ଷ, ବ.ଗ୍ର) ଅଗ୍ନି, (ବିଂ) ଯାହାର ଦୁଇମୁଣ୍ଡ ଅଛି ।

ଦ୍ୱିଶୀର୍ଷକ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ଅଗ୍ନି,

(ବିଂ) ଦୁଇ ମସ୍ତକବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିଶୀର୍ଷିକା ।

ଦ୍ୱିଶୂର୍ପ—ହି. ବିଂ. ଦ୍ୱିଶୂର୍ପଦ୍ୱାରା ନୀତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିଶୂର୍ପୀ ।

ଦ୍ୱିଶୃଙ୍ଗିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ମେଢ୍ରବଲ୍ଲୀ ।

ଦ୍ୱିଶୃଙ୍ଗୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦ୍ୱିଶୃଙ୍ଗ+ଇନ୍) ଦୁଇ ଶୃଙ୍ଗଯୁକ୍ତ ।

ଦ୍ୱିଷ୍—ବି. (ଦ୍ୱିଷ୍+କ,କ୍ୱିପ୍) ଶତ୍ରୁ, (ବିଂ) ଦ୍ୱେଷ୍ଟା ।

ଦ୍ୱିଷତ୍—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱିଷ୍+କ.ଅତ୍) ବୈରୀ, ଶତ୍ରୁ, (ବିଂ) ଦ୍ୱେଷକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିଷତୀ ।

ଦ୍ୱିଷନ୍ତପ—ବିଂ.(ଦ୍ୱିଷଂ + ତପ+କ.ଅ) ଯେ ଶତ୍ରୁକୁ ପୀଡ଼ାଦିଏ, (ବି)ଚମ୍ପା ।

ଦ୍ୱିଷଷ୍ଟ—ବିଂ. (ଦ୍ୱିଷଷ୍ଟି+ପୂରଣାର୍ଥେ-ଅ) ଦ୍ୱାଷଷ୍ଟ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱିଷଷ୍ଟି—ବି ଓ ବିଂ. ଦ୍ୱାଷଷ୍ଟି ଦେଖ ।

ଦ୍ୱିଷଷ୍ଟିକ—ହି ବିଂ. ଦ୍ୱିଷଷ୍ଟିଦିନ ବ୍ୟାପୀ ଭୃତ. ଭୁତ ଓ ଭାବୀ ।

ଦ୍ୱେଷଣ୍ୟ—ହି.ବିଂ. (ଦ୍ୱିଷ+ଣଣ୍ୟକ୍+ଭ୍ୟଚ୍) ଦ୍ୱେଷଣୀଳ, ଯାହାର ଦ୍ୱେଷକରିବା ସ୍ୱଭାବ ।

ଦ୍ୱିଷ୍ଟ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱିଷ୍+ମ.ତ) ଯାହା ପ୍ରତି ଶତ୍ରୁତାଚରଣ କରା ଯାଇଥାଏ, ଘୃଣିତ, (କ୍ଲୀ) ତାମ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିଷ୍ଟା ।

ଦ୍ୱିଷ୍ଟା—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱି+ସ୍ଥା+କ.ଅ) ଯେ ଦୁଇଆଡ଼େ ଥାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିଷ୍ଟା ।

ଦ୍ୱିସପ୍ତ—ବି ଓ ବିଂ. ଚଉଦ ।

ଦ୍ୱିସପ୍ତତ—ହି.ବିଂ. ଦ୍ୱାସପ୍ତତ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱିସପ୍ତତି—ବି ଓ ବିଂ. ଦ୍ୱାସପ୍ତତିଦେଖ ।

ଦ୍ୱିସପ୍ତତିତମ—ହି. ବିଂ. ୭୨ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ ।

ଦ୍ୱିସପ୍ତଧା—ଅବ୍ୟ. ଦ୍ୱିସପ୍ତପ୍ରକାର ।

ଦ୍ୱିସପ୍ତାହ—ବି. ଏକପକ୍ଷ, ପନ୍ଦରଦିନ କାଳ ।

ଦ୍ୱିସମ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱି+ସମ,ବ.ଗ୍ରୀ) ଦୁଇସମାନ ଭାଗବିଶିଷ୍ଟ, (ବି) ଦୁଇବର୍ଷ ପରିମାଣ ।

ଦ୍ୱିସମହିଭୁଜ—ବି.ସମଦ୍ୱିବାହୁବିଭୁଜ ।

ଦ୍ୱିସହସ୍ର—ବି ଓ ବିଂ. ୨୦୦୦. ଦୁଇହଜାର ।

ଦ୍ୱିସହସ୍ରାକ୍ଷ—ପୁଂ.ବି. ଅନନ୍ତ ।

ଦ୍ୱିସାମ୍ବତ୍ସରିକ—ହି.ବିଂ. ଦ୍ୱିବର୍ଷବ୍ୟାପୀ ଯାହା ହୋଇଥାଏ ।

ଦ୍ୱିସାପ୍ତତିସ୍ଥ—ହି.ବିଂ.ଦ୍ୱିସପ୍ତତି ବ୍ୟାପୀ ଯାହା ହୋଇଥାଏ ।

ଦ୍ୱିସାହସ୍ର—ହି. ବିଂ. ଦୁଇସହସ୍ରଦ୍ୱାରା ନୀତ, ଦୁଇସହସ୍ର ପରିମାଣ ।

ଦ୍ୱିସୀତ୍ୟ—ହି. ବିଂ. ବାରଦ୍ୱୟ କୃଷ୍ଟକ୍ଷେତ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିସୀତ୍ୟା ।

ଦ୍ୱିସୁବର୍ଣ୍ଣ—ହି. ବିଂ. ଦୁଇ ସୁବର୍ଣ୍ଣଦ୍ୱାରା ନୀତ, (ବି—ଦ୍ୱିଗୁ) ସୁବର୍ଣ୍ଣଦ୍ୱୟ ।

ଦ୍ୱିସ୍ତନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି ଇଷ୍ଟକା ବୃତ୍ତିଭେଦ ।

ଦ୍ୱିସ୍ତାବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ୨ଗୁଣ ପରିମାଣ, ବେଣୀ ।

ଦ୍ୱିସ୍ନିଗ୍ଧାନ୍ନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱି + ସ୍ନିଗ୍ଧ+ ଅନ୍ନ) ଭୃଷ୍ଟନା ଚାଉଳ, ଦ୍ୱିସିଦ୍ଧ-ତଣ୍ଡୁଳ ।

ଦ୍ୱିହନ୍—ପୁଂ.ବି. ହସ୍ତୀ ।

ଦ୍ୱିହଳା—ହି.ବିଂ. (ଦ୍ୱି + ହଳ+ମ.ଯ) ଦୁଇଥର କର୍ଷିତ,ଦୋଓଡ଼ ଚାଷହୋଇ ଥିବା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିହଳା ।

ଦ୍ୱିହାୟନ—ହି.ବିଂ. (ଦ୍ୱି+ହାୟନ+ ଅ) ଯାହାର ବୟସ ଦ୍ୱିବର୍ଷ, ଦୁଇବର୍ଷିଆ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିହାୟନୀ, (କ୍ଲୀ.)ବର୍ଷଦ୍ୱୟ ।

ଦ୍ୱିହାୟନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ ଦ୍ୱିହାୟନ+ଈ) ଦୁଇବର୍ଷିଆ ମାଈ ବାଛୁରୀ, (ବିଂ) ଦ୍ୱିହାୟନର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଦ୍ୱିହୀନ—ବି. (ଦ୍ୱି+ହୀନ) ନପୁଂସକ ଲିଙ୍ଗ, କ୍ଲୀବଲିଙ୍ଗ ।

ଦ୍ୱିହୃଦୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ଗର୍ଭିଣୀ ।

ଦ୍ୱୀନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରାହ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଇନ୍ଦ୍ରିୟଦ୍ୱୟର ଗ୍ରହଣୀୟ ଗୁଣ,ହକ୍ ଓ ଚକ୍ଷୁର ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ପଦାର୍ଥ,ତୋଷ୍ଠୋତ୍ଥିତ ପୁଲକମାତ୍ର, ଅବଲମ୍ବନ ସ୍ଥାନ ।

ଦ୍ୱୀପ—ବି (ଦ୍ୱି+ପା ବା ଦ୍ୱି+ଅପ୍+ ଅ) ଟାପୁ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଜଳବେଷ୍ଟିତ ଭୂଖଣ୍ଡ, ବ୍ୟାଘ୍ରଚର୍ମ, (ଗ୍ରା.ବି) ହସ୍ତୀ ।

ଦ୍ୱୀପକର୍ପୂର—ପୁଂ. ବି. ଚୀନ୍ କର୍ପୂର ।

ଦ୍ୱୀପକର୍ପୂରଜ—ପୁଂ. ବି. ଶ୍ରୀକର୍ପୂର, ଚନାକର୍ପୂର ।

ଦ୍ୱୀପଖର୍ଜୁର—କ୍ଲୀ. ବି. ମହାପାରାବତ ।

ଦ୍ୱୀପଜ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱୀପ+ଜନ୍+ଅ) ମହାପାରାବତ ।

ଦ୍ୱୀପନାଥ—ବି. (ଦ୍ୱୀପ+ନାଥ) ନୃପତି, ରାଜା, ହସ୍ତୀଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଦ୍ୱୀପବତ୍—ପୁଂ. ବି. ସମୁଦ୍ର, ନଦ ।

ଦ୍ୱୀପବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦ୍ୱୀପ+ବତ୍+ଈ) ନଦୀବିଶେଷ, ଭୂମି ।

ଦ୍ୱୀପବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦ୍ୱୀପ+ବତ୍) ଦ୍ୱୀପବିଶିଷ୍ଟ,ଯହିଁରେ ଅନେକ ଦ୍ୱୀପ ଅଛି, (ବି) ସମୁଦ୍ର, ନଦ ।

ଦ୍ୱୀପଶତ୍ରୁ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱୀପ+ଶତ୍ରୁ) ଶତାବରୀ ।

ଦ୍ୱୀପସ୍ତମ୍ଭ—ଗ୍ରା. ବି. ଆଲୋକ ସ୍ତମ୍ଭ ।

ଦ୍ୱୀପାନ୍ତର—କ୍ଲୀ. ବି. (ନିତ୍ୟ) ଆଉଗୋଟିଏ ଦ୍ୱୀପ, (ଗ୍ରା.ବି-ବ.ଗ୍ରୀ) କଳାପାଣି, ଅପରାଧୀ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱୀପକୁ ପଠାଇବା ରୂପ ଦଣ୍ଡ ।

ଦ୍ୱୀପାନ୍ତରବଶ୍ୟ—ସା. ବି. ଡୋପଶତ୍ରୁ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱୀପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ୱୀପ+କ+ଆ) ଶତାବରୀ ।

ଦ୍ୱୀପୀ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱୀପ+ଇନ୍) ଚିତାବାଘ, ଚିତ୍ରକଗୁଳ୍ମ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱୀପିନୀ ।

ଦ୍ୱୀପୀନଖ—ପୁଂ. ବି. ବ୍ୟାଘ୍ରନଖ,ବ୍ୟାଲନଖ ।

ଦ୍ୱୀପୀଶତ୍ରୁ—ପୁଂ. ବି. ଶତମୂଳୀ ।

ଦ୍ୱୀପ୍ୟ—ବିଂ. (ଦ୍ୱୀପ + ଯ) ଦ୍ୱୀପଭବ, (ପୁଂ.ବି) ରୁଦ୍ର ।

ଦ୍ୱୀଶ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱି+ଈଶ) ବ.ଗ୍ରୀ; ଦ୍ୱିସ୍ୱାମିକ, ଯେ ଦୁଇଜଣର ବା ବସ୍ତୁର ମାଲିକ ଅଟେ, ଦୁଇଦେବତାଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚରୁ; (ପୁଂ.ବି) ଦୁଇସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ୱାମୀ, ଶତଭିଷା ନକ୍ଷତ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱୀଶା ।

ଦ୍ୱ(ଦ୍ୟ)ଚ—ପୁଂ. ବି. ଋକ୍‌ଦ୍ୱୟ ଯୁକ୍ତ

ସୂକ୍ତାତ୍ମ ମନ୍ତ୍ରଭେଦ ।

ଦ୍ୱେଧା—ଅବ୍ୟ.(ଦ୍ୱି + ଧ ଚ୍,ନିପାତନ) ଦୁଇପ୍ରକାର, ଦୁଇବାର ।

ଦ୍ୱେଷ୍—କ୍ଲୀ. ବି. ଦ୍ୱେଷ୍ଟା ।

ଦ୍ୱେଷ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ୱିଷ୍+ଘ,ଅ)ବୈର, ଶତ୍ରୁତା, ଘୃଣା, ହିଂସା, ଈର୍ଷା,କ୍ରୋଧ, ପ୍ରତିହିଂସା, ବିରକ୍ତି, ଚିଡ଼ ।

ଦ୍ୱେଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱିଷ୍+ଘ,ଅନ) ବୈରଗ୍ରହ, ଶତ୍ରୁତାଚରଣ,ପ୍ରତିହିଂସା-ନେବା, ପୁଂ.ବି; (ଦ୍ୱିଷ୍+କ,ଅନ) ଦ୍ୱେଷୀ ।

ଦ୍ୱେଷପକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି.ଦ୍ୱେଷର ଅବାନ୍ତର ଶତ୍ରୁ ।

ଦ୍ୱେଷୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦ୍ୱେଷ+ଇନ୍) ପ୍ରତିହିଂସା ପରାୟଣ, ହିଂସ୍ରକ, ଈର୍ଷା-ଯୁକ୍ତ, ଶତ୍ରୁଭାବାପନ୍ନ, (ବି) ଶତ୍ରୁ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱେଷିଣୀ ।

ଦ୍ୱେଷ୍ଟା—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦ୍ୱିଷ୍+ତୃ)ଶତ୍ରୁତା-ଚରଣକାରୀ, ଯେ ହିଂସାକରେ, ହିଂସ୍ର, ଘୃଣାକାରୀ, (ବି) ଶତ୍ରୁ, ବିରୋଧୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱେଷ୍ଟ୍ରୀ ।

ଦ୍ୱେଷ୍ୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦ୍ୱିଷ୍+ମ.ଯ) ବିଦ୍ୱେଷାର୍ହ, ଘୃଣ୍ୟ,(ବି)ଦ୍ୱେଷରପାତ୍ର, ବୈରୀ, ଶତ୍ରୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱେଷ୍ୟା ।

ଦ୍ୱୈଗୁଣିକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱିଗୁଣ+ଇକ) ସୁଦଖୋର, ଯେ ଋଣ ଦେଇ ଅଧିକ ସୁଦ ନିଏ ।

ଦ୍ୱୈଗୁଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱିଗୁଣ+ଷ୍ୟ.ଯ) ଦ୍ୱିଗୁଣ ପରିମାଣ ।

ଦ୍ୱୈତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱି+ଇତ= ଦ୍ୱିତ+ଅ) କ.ଶ; ଦୁଇପଦାର୍ଥର ଅସ୍ତିତ୍ୱ,ଦ୍ୱିବିଧତ୍ୱ,ଦ୍ୱିତ୍ୱ,ଦ୍ୱିଗୁଣକରଣ, ଦ୍ୱିତ୍ୱକରଣ, ଈଶ୍ୱର ଓ ସୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ, ଅମ୍ବସଙ୍ଗେ ଶରୀର ସମ୍ବନ୍ଧ-ସ୍ଥାପନ,ଦ୍ୱୈତବନ;ବନ,ସ୍ୱର୍ଗ, ସ୍ୱର୍ଗଳ, ଭେଦଭାବ, ଅଞ୍ଜନ, ଦ୍ୱୈତବାଦ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱୈତା,(ବି.) ଦ୍ୱୈତବାଦୀ, ଦ୍ୱି+ତ) ଦୁଇ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଯୁଗ୍ମ ।

ଦ୍ୱୈତଞ୍ଜନ—ବି. ଦ୍ୱୈତବାଦ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱୈତବନ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା)ସରସ୍ୱତୀ-ନଦୀତୀରସ୍ଥ ଶୋକ ମୋହରହିତ ବନ-ବିଶେଷ ।

ଦ୍ୱୈତବାଦ—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା.ବା ଷଷ୍ଠୀ-ତତ୍ତ୍ୱ) ଦ୍ୱିବିଧତ୍ୱ ସ୍ୱୀକାର, ଜୀବାତ୍ମ ଓ ପରମାତ୍ମାଙ୍କର ଭିନ୍ନତା କଥନ ।

ଦ୍ୱୈତବାଦୀ—ପୁଂ. ବିଂ.(ଦ୍ୱୈତ+ବଦ୍ + କ.ଇନ୍) ଦ୍ୱିବିଧତ୍ୱ ସ୍ୱୀକାରକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱୈତବାଦିନୀ ।

ଦ୍ୱୈତମତ—ବି. ଦ୍ୱୈତବାଦ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱୈତଶାସନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଆଧୁନିକ ରାଜ-ନୀତିକ ପରିଭାଷା) ରାଜକୀୟ ଓ ପ୍ରଜା ମତ ଉଭୟରେ ପରିଚାଳିତ ଶାସନ-ପ୍ରଣାଳୀ ।

ଦ୍ୱୈତହିଂସ—(ପ୍ରା.ସଂ ହିଭୁମ୍)ବି. ସର୍ବ-କଳା ରାଜଦରବାରର ଚିଠିପତ୍ର ଓ ହୁକୁମ ନାମାରେ ଅଙ୍କିତ ଦୁଇଟି ହଂସର ସମ୍ବନ୍ଧକ ବା ଚିହ୍ନ ।

ଦ୍ୱୈତାଦ୍ୱୈତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱୈତ ଓ ଅଦ୍ୱୈତ, ଜୀବ ଓ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ପ୍ରଭେଦ ।

ଦ୍ୱୈତି—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦ୍ୱୈତ+ଇନ୍) ଦ୍ୱୈତବାଦୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱୈତିନୀ ।

ଦ୍ୱୈତୀୟିକ—ହି. ବିଂ.(ଦ୍ୱିତୀୟ + ଇକ) ଦ୍ୱିତୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱିତୀୟିକା ।

ଦ୍ୱୈଧମ୍—ଅବ୍ୟ.ପ୍ରକାରଦ୍ୱୟ,ଦୁଇପ୍ରକାର ।

ଦ୍ୱୈଧ—ବି. (ଦ୍ୱିଧା + ଅ) ଦୁଇପ୍ରକାର, ଦ୍ୱିଧାହେବା ଅବସ୍ଥା, ଅମେଳ,ସଂଶୟ, ସନ୍ଦେହ, ପ୍ରଭେଦ, ପାର୍ଥକ୍ୟ, ମତ-ଭେଦ, ମତପାର୍ଥକ୍ୟ, ପରାଜୟ ବିରୋଧ ରାଜନୀତି ଗୁଣ ବିଶେଷ, (ବି) ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ,ଦ୍ୱିଗୁଣ ।

ଦ୍ୱୈଧୀକରଣ—ବି. (ଦ୍ୱୈଧ + ଚ୍ବି + କରଣ)ଦୁଇଖଣ୍ଡ ବା ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ-କରଣ, (ବିଂ) ଦ୍ୱୈଧୀକୃତ ।

ଦ୍ୱୈଧୀଭାବ—ପୁଂ. ବି.(ଦ୍ୱୈଧ + ଚ୍ବି + ଭାବ) ଅନ୍ତରର ଭାବ ଗୋପନ କରି ମୁଖରେ ଅନ୍ୟଭାବ ପ୍ରକାଶ କରିବା, ସନ୍ଦେହ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ମତର ଅସ୍ଥିରତା, କପଟାଚାର, ଦୋନାକୁଡ଼ିଆ ଗତି ।

ଦ୍ୱୈପ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱୀପ+ଅ) ଦ୍ୱୀପ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ବ୍ୟାଘ୍ରଚର୍ମନିର୍ମିତ, କ୍ଲୀ.ବି— ଦ୍ୱୀପିନ୍+ଅ) ବ୍ୟାଘ୍ରଚର୍ମ, (ପୁଂ.ବି.) ବ୍ୟାଘ୍ରଚର୍ମାବୃତରଥ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱୈପୀ ।

ଦ୍ୱୈପସାଗର—ପୁଂ. ବି.(କ.ଧା)ଯେଉଁ ସମୁଦ୍ରରେ ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇଅଛି ।

ଦ୍ୱୈପକ—ପୁଂ. ବି. ଦ୍ୱୀପଭବ, ଯାହା ଦ୍ୱୀପାନ୍ତରେ ଜନ୍ମେ ।

ଦ୍ୱୈପଦକ—ପୁଂ.ବି.ଦ୍ୱୀପଦାଭିଜ୍ଞ, ଯେ ଦ୍ୱୀପଦା ଚିତ୍ର ଜାଣିଅଛି ।

ଦ୍ୱୈପାୟନ—ପୁଂ. ବି.(ଦ୍ୱୀପ + ଅୟନ) ମହାଭାରତ ପ୍ରଣେତା ବ୍ୟାସଦେବ, ଦ୍ୱୀପବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି,ହ୍ରଦ ବିଶେଷ, (ପୁଂ. ବି) ଦ୍ୱୀପବାସୀ, ଦ୍ୱୀପରେ ଜାତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱୈପାୟନୀ ।

ଦ୍ୱୈପାରସ୍ତିକ—ପୁଂ.ବି. ଯେଉଁମାନେ ଦୁଇଟି ପରାୟଣ ବ୍ରତାନୁଷ୍ଠାନ କରି-ଅଛନ୍ତି ।

ଦ୍ୱୈପେୟ—ବିଂ. (ଦ୍ୱୀପ+ଏୟ) ଦ୍ୱୀପ-ଜାତ, (ବି—ବୈଦ୍ୟକ) କାଜୁପତ୍ରି ତେଲ ।

ଦ୍ୱୈପ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱୀପ + ଯ) ଦ୍ୱୀପ-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଦ୍ୱୈବର୍ଷିକ—ଗ୍ରା.ଚିଂ.ଦ୍ୱିବାର୍ଷିକ ଦେଖ ।

ଦ୍ୱୈବିଧ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱିବିଧ+ଷ୍ଟ.ଯ) ଦ୍ୱିରୂପତ୍ୱ, ଦ୍ୱିବିଧତ୍ୱ, ଦ୍ୱୈଦ୍ୱୈପାଞ୍ଚ, ଦ୍ୱିପ୍ରକାରତା ।

ଦ୍ୱୈଭାବ୍ୟ—ବିଂ. ଦ୍ୱିଭାବଯୁକ୍ତ,ଦ୍ୱିସ୍ୱଭାବ-ଯୁକ୍ତ, ଦୁଇଭାଗେ ବିଭକ୍ତ ।

ଦ୍ୱୈମାତୁର—ପୁଂ. ବିଂ.(ଦ୍ୱି+ମାତୃ+ ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ.ଅ) ଯେଉଁ ସନ୍ତାନର ଦୁଇଟି ମାତା,ଯେଉଁ ସନ୍ତାନ ଦୁଇଟି-ଙ୍କର ପିତା ଏକ କିମ୍ବା ମାତା ପୃଥକ୍, (ବି)ଗଣେଶ,କରୀରଶ୍ମି,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦ୍ୱୈମାତୁରୀ

ଦ୍ୱୈମାତୃକ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ୱି+ମାତୃ+ କ,ବ.ଶ୍ରୀ) ବର୍ଷା ଓ ନଦୀଜଳ ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଶସ୍ୟାଦି ଉତ୍ପାଦିତ

ହୁଏ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱୈମାତୃକା । [ପୁତ୍ର ।
ଦ୍ୱୈମିତ୍ରି—ପୁଂ.ବ. ଦୁଇମିତ୍ର ବା ବନ୍ଧୁଙ୍କ
ଦ୍ୱୈମୁଷ୍ୟାୟଣ—ପୁଂ. ବ. ଅନ୍ନଦାତା ପିତା ଓ ପାଳକ ପିତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ।
ଦ୍ୱୈୟହକାଳ—ବ. ଦ୍ୱୟହକାଳ ଜାତର ଜୀବ,ଯାହା ଦୁଇଦିନରେ ହୁଏ ତାହାର ଜୀବ ।
ଦ୍ୱୈୟହିକ—ହି.ବଂ.ଯାହା ଦୁଇଦିନେ ହୁଏ,ଯାହାର ବୟସ ଦୁଇଦିନ ମାତ୍ର ।
ଦ୍ୱୈୟାହାବିକ—ହି. ବଂ. ଦୁଇ ଆହାରରୁ ଯାହା ହୁଏ ।
ଦ୍ୱୈଯୋଗ୍ୟ—ବଂ. ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଯୁକ୍ତ ।
ଦ୍ୱୈରଥ—କ୍ଲୀ. ବ.(କ.ଧା) ଦୁଇରଥଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧ, ଦୁଇବ୍ୟକ୍ତି ରଥଚଢ଼ି ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି ।
ଦ୍ୱୈରଥଯୁଦ୍ଧ—ବ.(ଦ୍ୱି+ରଥ+ଯୁଦ୍ଧ) ଦୁଇଟି ରଥଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ।
ଦ୍ୱୈରାଜ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. ଦୁଇଟି ରାଜାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ବିଭକ୍ତ ରାଜ୍ୟ ।
ଦ୍ୱୈରାଶିକ—ହି.ବଂ.(ଦ୍ୱି+ରାଶି+କ) ଦ୍ୱିରାଶି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,ଦୁଇରାଶିରେ କୃତ ।
ଦ୍ୱୈରାଶ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବ.ଦ୍ୱିବିଧ ରାଶିଯୁକ୍ତତ୍ୱ ।
ଦ୍ୱୈଶାଣ—ହି.ବଂ.ଦୁଇଶାଣ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ।
ଦ୍ୱୈଷଣୀୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ନାଗବଲ୍ଲୀ ଭେଦ ।
ଦ୍ୱୈସମିକ—ହି. ବଂ. ବର୍ଷଦ୍ୱୟଭବ, ଯାହା ଦୁଇବର୍ଷରେ ହୁଏ ।
ଦ୍ୱୈହାୟନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦ୍ୱିହାୟନ+ଅ) ଦୁଇବର୍ଷ ବୟସପ୍ରାପ୍ତି ବା ତାହାର ଜୀବ । [ଦେଖ ।
ଦ୍ୱୈହିକ—ଶ୍ରୀ.ବଂ.(ସ-ଦ୍ୱିହିକ)ଦ୍ୱ୍ୟହିକ
ଦ୍ୱ୍ୟଂଶ—କ୍ଲୀ. ବ. ଭାଗଦ୍ୱୟ, ଦୁଇଭାଗ ।
ଦ୍ୱ୍ୟକ୍ଷ—ହି.ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଲୋଚନଦ୍ୱୟ-ବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱ୍ୟକ୍ଷୀ ।
ଦ୍ୱ୍ୟକ୍ଷର—ବ.(ଦ୍ୱି+ଅକ୍ଷର;କ.ଶ୍ରୀ)ଦୁଇ ଅକ୍ଷରଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ବା ବର୍ଣ୍ଣ,ଦୁଇଅକ୍ଷର-ବିଶିଷ୍ଟ ପଦ ବା ଶବ୍ଦ, ଅକ୍ଷର ଦ୍ୱୟାତ୍ମକ ମନ୍ତ୍ରାଦି ।
ଦ୍ୱ୍ୟକ୍ଷରୀ—ଶ୍ରୀ.ବ.ବାକ୍ୟାଲଙ୍କାର ବିଶେଷ ।
ଦ୍ୱ୍ୟଙ୍ଗୁଳ—ହି.ବଂ.(ଦ୍ୱି+ଆଙ୍ଗୁଳ;ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୁଇଆଙ୍ଗୁଳ ପରିମିତ, (କ୍ଲୀ.ବ—ଦ୍ୱିଗୁ) ଦୁଇଆଙ୍ଗୁଳ ଦୈର୍ଘ୍ୟ ।
ଦ୍ୱ୍ୟଙ୍ଗୁଳ—ହି. ବଂ.(ଦ୍ୱି+ଅଙ୍ଗୁଳ;ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୁଇଆଙ୍ଗୁଳ ପରିମିତ ।
ଦ୍ୱ୍ୟଣୁକ—ବଂ. (ଦ୍ୱି+ଅଣୁ+କ) ଦୁଇ ପରମାଣୁର ସମଷ୍ଟିରେ ଗଠିତ, (ବ) ଦୁଇଅଣୁର ସମାହାର ।
ଦ୍ୱ୍ୟର୍ଥ—ହି. ବଂ. (ଦ୍ୱି+ଅର୍ଥ;ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୁଇପ୍ରକାର ଅର୍ଥବିଶିଷ୍ଟ,(ବ)ଦ୍ୱିବିଧଅର୍ଥ
ଦ୍ୱ୍ୟର୍ଥବୋଧକ—ବଂ. ଯହିଁରୁ ଦୁଇଟି ଅର୍ଥ ବୁଝାଯାଏ, ଦୁଇଟି ଅର୍ଥବିଶିଷ୍ଟ ।
ଦ୍ୱ୍ୟଶୀତି—ବଂ. ଦ୍ୱ୍ୟଶୀତିତମ ଦେଖ ।
ଦ୍ୱ୍ୟଶୀତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ ଓ ବଂ. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ବୟାଅଶୀ ।
ଦ୍ୱ୍ୟଶୀତିତମ—ହି.ବଂ.୮୨ ସ୍ଥାନୀୟ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୱ୍ୟଶୀତିତମୀ । [ତମ୍ବ ।
ଦ୍ୱ୍ୟଷ୍ଟ—କ୍ଲୀ.ବ.(ଦ୍ୱେ+ଅଶ+ତ)ତାମ୍ର,
ଦ୍ୱ୍ୟହ—ପୁଂ.ବ. ଦିନଦ୍ୱୟ,(ଦ୍ୱି+ଅହନ୍) ଦୁଇଦିନକାଳ ।
ଦ୍ୱ୍ୟହକ—ବଂ. (ଦ୍ୱ୍ୟହ+ଇକ)ଦିନଦ୍ୱୟ ଭବ, ଦୁଇଦିନ ଛଡ଼ା ଘଟୁଥିବା ।
ଦ୍ୱ୍ୟହୀନ—ହି. ବଂ. ଦିନଦ୍ୱୟ ସାଧ୍ୟ, (ପୁଂ ବ.) ଋତୁଭେଦ ।
ଦ୍ୱ୍ୟକ୍ଷୟଣ—ପୁଂ. ବ. ଋଷିଭେଦ ।
ଦ୍ୱ୍ୟାଚିତ—ହି. ବଂ.ଅବହାରକ, ପାଚକ, ଆହାରକ ।
ଦ୍ୱ୍ୟଢ଼କ—ହି ବଂ. ଆଢ଼କଦ୍ୱୟ ଅବ-ହାରକ, ଆଢ଼କଦ୍ୱୟ ପାଚକ ।
ଦ୍ୱ୍ୟାତ୍ମକ—ପୁଂ.ବଂ.(ଦ୍ୱି+ଆତ୍ମନ୍+ଅକ) ଦୁଇଆତ୍ମା ବା ସ୍ୱରୂପବିଶିଷ୍ଟ, (ବ) (ଜ୍ୟୋତିଷ) ମିଥୁନ, କନ୍ୟା, ଧନୁ ଓ ମୀନରାଶି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୟାତ୍ମିକା ।
ଦ୍ୟାତ୍ମବାଦ—ବ. (ଦ୍ୱି+ଆତ୍ମନ୍+ବାଦ) ଦ୍ୱୈତବାଦ ଦେଖ ।
ଦ୍ୟାତ୍ମବାଦୀ—ପୁଂ.ବଂ. (କ.ଧା—ଦ୍ୟାତ୍ମନ୍+ବଦ୍+କ.ଇନ୍) ଦ୍ୱୈତବାଦୀ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୟାତ୍ମବାଦିନୀ ।
ଦ୍ୟାମୁଷ୍ୟାୟଣ—ପୁଂ. ବ. (୬ତତ୍ପୁ) ଦ୍ୱୈମୁଷ୍ୟାୟଣ ଦେଖ, ଦତ୍ତକ ପୁତ୍ର-ବିଶେଷ ।
ଦ୍ୟାୟୁଷ—କ୍ଲୀ.ବ.ଦ୍ୱିଗୁଣିତ ଆୟୁଃକାଳ ।
ଦ୍ୟାହିକ—ହି. ବଂ. (ଦ୍ୟହ+ଇକ) ଦ୍ୟହକ ଦେଖ ।
ଦ୍ୟୋକ—ହି.ବଂ. ଦୁଇ ବା ଏକ ଏପରି ଖ୍ୟାତ (ପଦାର୍ଥ) ।
ଦ୍ୟୋଗ—ପୁଂ. ଯୋଗଦ୍ୱୟ ।
ଦ୍ୟୋପଶ—ପୁଂ. ବ. ପଶୁ ।
ଦ୍ୟୟନ୍ତ—ଶ୍ରୀ. (ପ୍ରାଚୀନପଦ୍ୟ) ହି. ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତ ।
ଦ୍ୟନ୍ତୁ—ଶ୍ରୀ. (ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ) ହି. (ସେ ଦା ସେମାନେ) ଦିଅନ୍ତୁ ।
ଦ୍ୟାଇବା—ଶ୍ରୀ. (ପଦ୍ୟ) ହି. ଦିଆଇବା, ଦାନକରାଇବା ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା ।
ଦ୍ୟାନ୍(ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେଓ୍ୱାନ୍ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।
ଦ୍ୟାବାକ୍ଷମା—ସଂ.ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଦେଖ ।
ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ପୃଥିବୀ ଓ ଆକାଶର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ, ଶୂନ୍ୟ, ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ, ସ୍ୱର୍ଗ ଓ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ।
ଦ୍ୟାବାଭୂମି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ସ୍ୱର୍ଗ ଓ ପୃଥିବୀ ।
ଦ୍ୟାବିଦ୍ୟବ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଦିବସ ।
ଦ୍ୟାମାକ୍ଷମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ସ୍ୱର୍ଗ ଓ ପୃଥିବୀ, ଏହିଶବ୍ଦ ଦ୍ୱିବଚନାନ୍ତ ।
ଦ୍ୟୁ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦ୍ୟୁ+ଅ. ଦିବ୍+କ. କ୍ୱିପ୍) ଆକାଶ, ସ୍ୱର୍ଗ, ଦିନ, ଆତ୍ମା, ସୂର୍ଯ୍ୟଲୋକ, (ପୁଂ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅଗ୍ନି ।
ଦ୍ୟୁଗ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦ୍ୟୁ+ଗମ୍+କ.ଅ) ଆକାଶରେ ବିଚରଣକାରୀ, (ବ)ଗ୍ରହ, ପକ୍ଷୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୟୁଗା ।
ଦ୍ୟୁଗଣ—ପୁଂ.ବ. ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟରେ ସାଧନାଙ୍କ ଦିନବୃନ୍ଦ ।
ଦ୍ୟୁଚର—ପୁଂ.ବଂ.(ଦ୍ୟୁ+ଚର୍+ଅ) ଆକାଶଚର, ଖେଚର,(ବ) ଗ୍ରହ,ପକ୍ଷୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୟୁଚରୀ ।
ଦ୍ୟୁଜ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଅହୋରାତ୍ର ବୃତ୍ତର ଦଳରୂପ ଜ୍ୟା ।
ଦ୍ୟୁତ୍—ପୁଂ.ବ. (ଦ୍ୟୁ+କ.କ୍ୱିପ୍)କିରଣ,

(ବଂ) ଦ୍ୟୋତମାନ ।

ଦ୍ୟୁତ—ହି.ବଂ. (ଦ୍ୟୁ+କ.ନ) ପ୍ରକାଶ-ବାନ୍, ଦ୍ୟୋତବାନ୍,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୟୁତା ।

ଦ୍ୟୁତାନ—ହି. ବଂ. (ଦ୍ୟୁତ + ଆନ) ଦ୍ୟୋତନଶୀଳ ।

ଦ୍ୟୁତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦ୍ୟୁ+କ୍ତି+ଙ୍ଗ.ଇ) ଦୀପ୍ତି, ତେଜଃ, ଆଲୋକ, କାନ୍ତି, ଶୋଭା, କିରଣ, (ପୁଂ) ଋଷିବିଶେଷ, ତାମସମନୁ ପୁତ୍ରବିଶେଷ ।

ଦ୍ୟୁତିକର—ପୁଂ.ବଂ.(ଦ୍ୟୁତି+କୃ+କ.ଅ) ଶୋଭାଜନକ, ଦୀପ୍ତିକାରକ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, (ବି)ଧ୍ରୁବଓ ଶୁଭ୍ରତାରା.(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦ୍ୟୁତିକରୀ ।

ଦ୍ୟୁତିତ—ବଂ. (ଦ୍ୟୁତ୍+ମ.ତ) ଦୀପ୍ତି-ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦ୍ୟୁତିଧର—ପୁଂ.ବ. (ଦ୍ୟୁତି+ଧୃ+କ.ଅ ଭତତ୍)ବିଷ୍ଣୁ, ବଂ ଦୀପ୍ତିବିଶିଷ୍ଟ,ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।

ଦ୍ୟୁତିମାନ୍—ପୁଂ.ବଂ.(ଦ୍ୟୁତି+ମତ୍)ଦୀପ୍ତି-ଶୀଳ, (ପୁଂ.ବ.) ସ୍ୱାୟମ୍ଭୁବ ମନୁଙ୍କର ପୁତ୍ର, ମହାଭାରତୋକ୍ତ ଶାଲ୍ୱଦେଶର ରାଜା, ପ୍ରିୟବ୍ରତ ରାଜାଙ୍କର ପୁତ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୟୁତିମତୀ ।

ଦ୍ୟୁତିଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ଦ୍ୟୁତି+ଲ+ଅ+ଆ) ଔଷଧିଭେଦ ।

ଦ୍ୟୁଧୁନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ସ୍ୱର୍ଗନଦୀ, ଗଙ୍ଗା ।

ଦ୍ୟୁନ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଲଗ୍ନର ସପ୍ତମରାଶି ।

ଦ୍ୟୁନିବାସ—ପୁଂ.ବ. ଦେବତା ।

ଦ୍ୟୁନିବାସୀ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦ୍ୟୁ+ନି+ବସ+କ.ଇନ୍) ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ,(ବି) ଦେବତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୟୁନିବାସିନୀ । [ରାତ ।

ଦ୍ୟୁନିଶ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଦ୍ୟୁ+ନିଶା) ଅହୋ-

ଦ୍ୟୁପତି—ପୁଂ.ବ. (ଭତତ୍) ଇନ୍ଦ୍ର,ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦ୍ୟୁପଥ—ପୁଂ.ବ.(ଦ୍ୟୁ+ପଥିନ୍, ଭତତ୍) ଆକାଶପଥ ।

ଦ୍ୟୁମଣି—ପୁଂ. ବ. (ଭତତ୍) ଧନମଣି, ସୂର୍ଯ୍ୟ,ମନ୍ଦାର,ଶୋଧିତତାମ୍ର,ଅର୍କବୃକ୍ଷ ।

ଦ୍ୟୁମତ୍—ହି. ବଂ. କାନ୍ତିଯୁକ୍ତ ।

ଦ୍ୟୁମତ୍ସେନ—ପୁଂ. ବ. ଶାଲ୍ୱଦେଶର ରାଜା, ସାବିତ୍ରୀଙ୍କ ଶ୍ୱଶୁର,ସତ୍ୟବାନଙ୍କ ପିତା ।

ଦ୍ୟୁମାନ୍—ପୁଂ.ବଂ. (ଦ୍ୟୁ+ମତ୍) ଆଭା-ଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୟୁମତୀ ।

ଦ୍ୟୁମଦ୍ଦ୍ୟାନ—କ୍ଲୀ.ବ. ସାମଗାନ ଭେଦ ।

ଦ୍ୟୁମତ୍ସ୍ୱୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବିଶ୍ୱକର୍ମାଙ୍କ କନ୍ୟା ସୂର୍ଯ୍ୟପତ୍ନୀ ।

ଦ୍ୟୁମ୍ନ—କ୍ଲୀ. ବ.(ଦ୍ୟୁ+ମ୍ନ+ମ.ଅ) ଧନ, ସାମର୍ଥ୍ୟ, ବଳ, ଅନ୍ନ, ଧାନ ।

ଦ୍ୟୁଲୋକ—ପୁଂ. ବ. (ମଧ+କ.ଧା) ସ୍ୱର୍ଗଲୋକ ।

ଦ୍ୟୁବନ୍—ପୁଂ.ବ. ସୂର୍ଯ୍ୟ, ସ୍ୱର୍ଗ ।

ଦ୍ୟୁଷଦ୍—ପୁଂ. ବ. (ଦ୍ୟୁ+ସିଦ୍+କ.ଅ) ଦେବତା, ନକ୍ଷତ୍ର, ଗ୍ରହ ।

ଦ୍ୟୁଷଦ—ପୁଂ. ବ. (ଦ୍ୟୁ+ସିଦ୍+କ୍ୱପ୍) ଦେବ, ଦେବତା, ଗ୍ରହ ।

ଦ୍ୟୁସଦ୍ମନ୍—ପୁଂ.ବ. ସ୍ୱର୍ଗ ।

ଦ୍ୟୁସରସ୍—କ୍ଲୀ.ବ.ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ହ୍ରଦବିଶେଷ ।

ଦ୍ୟୁସରିତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ସ୍ୱର୍ଗନଦୀ,ମନ୍ଦାକିନୀ ।

ଦ୍ୟୁସିନ୍ଧୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ମନ୍ଦାକିନୀ ।

ଦ୍ୟୂ—ହି.ବଂ. (ଦିବ୍+କ.କ୍ୱପ୍) ଜୁଆରୀ, ଦେବକ, କ୍ରୀଡ଼କ, ଅକ୍ଷଦ୍ୟୂ ।

ଦ୍ୟୂତ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦିବ୍+କ.ତ) ଜୁଆ-ଖେଳ, ପଣାଖେଳ ।

ଦ୍ୟୂତକର—ପୁଂ. ବଂ. (ଦ୍ୟୂତ+କୃ+କ.ଅ—ଭତତ) ଜୁଆରୀ, ଅକ୍ଷକ୍ରୀଡ଼କ ।

ଦ୍ୟୂତକାର—ହି.ବଂ. ଦ୍ୟୂତକାରୟିତା, ଦ୍ୟୂତକର୍ତ୍ତା, ଯେ ଦ୍ୟୂତକ୍ରୀଡ଼ା କରେ ।

ଦ୍ୟୂତକାରକ—ପୁଂ-ବଂ. (ଦ୍ୟୂତ+କୃ+ଣିଚ୍,ଅକ) ଦ୍ୟୂତକାରୟିତା, ଯେ ଦ୍ୟୂତକ୍ରୀଡ଼ା କରେ ।

ଦ୍ୟୂତକୃତ୍—ପୁଂ. ବଂ.(ଦ୍ୟୂତ+କୃ+କ୍ୱପ୍) ଦ୍ୟୂତକର, ଅକ୍ଷକ୍ରୀଡ଼କ ।

ଦ୍ୟୂତକ୍ରୀଡ଼ା—ବ. ଦ୍ୟୂତ ଦେଖ ।

ଦ୍ୟୂତଦାସ—ବ. (ଦ୍ୟୂତ+ଦାସ ମପି—କ.ଧ) ଜୁଆଖେଳରେ ଜିତିଲା ପକ୍ଷକୁ ମିଳିଥିବା ଦାସ ।

ଦ୍ୟୂତପୂର୍ଣ୍ଣିମା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କାର୍ତ୍ତିକପୂର୍ଣ୍ଣିମା, କୋଜାଗରୀ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା, କୁମାରପୂର୍ଣ୍ଣିମା ।

ଦ୍ୟୂତପୌର୍ଣ୍ଣମାସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. କୋଜାଗର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ।

ଦ୍ୟୂତପ୍ରତିପତ୍(ଦ୍.ଦା)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳ ପ୍ରତିପଦା ।

ଦ୍ୟୂତଫଳକ—ବ. ଯେଉଁ ପଟାଉପରେ ଜୁଆ ଖେଳାଯାଏ ।

ଦ୍ୟୂତବୀଜ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଭତତ୍) କଉଡ଼ି, ଦ୍ୟୂତର କାରଣ ।

ଦ୍ୟୂତବୃତ୍ତି—ପୁଂ.ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଜୁଆରୀ, ଯେ ଜୁଆଖେଳି ପେଟ ପୋଷେ, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.) ଜୁଆଖେଳିବା ଜୀବିକା, ଜୁଆ ବ୍ୟବସାୟୀ ।

ଦ୍ୟୂତବେଦୀ—ପୁଂ.ବ. (ଦ୍ୟୂତ+ବିଦ୍+କ.ଇନ୍) ପାଣ କ୍ରୀଡ଼ାଭିଜ୍ଞ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଦ୍ୟୂତ-ବେଦିନୀ ।

ଦ୍ୟୂତବୈତଂସିକ—ପୁଂ.ବ, ଯେ ପ୍ରାଣୀ-ମାନଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖି ଜୀବନ କଟାଏ ।

ଦ୍ୟୂତସମାଜ—ପୁଂ. ବ. ଅକ୍ଷକ୍ରୀଡ଼ାର ସ୍ଥାନ,ଯେଉଁଠାରେ ଜୁଆ ଖେଳାହୁଏ ।

ଦ୍ୟୂନ—ପୁଂ.ବଂ.(ଦିବ୍+କ.ତ)କ୍ରୀଡ଼କ, (କ୍ଲୀ. ବ.) ଲଗ୍ନର ସପ୍ତମରାଶି, କ୍ଷୀଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୟୂନା ।

ଦ୍ୟୋ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦିବ୍+ଅଧି,ଓ) ସ୍ୱର୍ଗ, ଆକାଶ, ଅଷ୍ଟାବସୁବିଶେଷ ।

ଦ୍ୟୋକାର—ହି. ବଂ. ପ୍ରାସାଦାଦିକର ଶିଳ୍ପୀଭେଦ, (ବି) ରାଜମିସ୍ତ୍ରୀ ।

ଦ୍ୟୋତ—ପୁଂ. ବ. (ଦ୍ୟୁତ+ଘ.ଅ) ଆଲୋକ, ଦୀପ୍ତି, ଦ୍ୟୁତି, ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ, ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଦ୍ୟୋତକ—ପୁଂ.ବଂ. (ଦ୍ୟୁତ୍+କ.ଅକ) ବ୍ୟଞ୍ଜକ, ସୂଚକ,ପ୍ରକାଶକ, ଦୀପ୍ତିଶୀଳ, ଉଦ୍ଦେଧକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୟୋତିକା ।

ଦ୍ୟୋତନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଦ୍ୟୁତ+ଘ.ଅନ) ପ୍ରକାଶ, ଦୀପନ, ଉଦ୍ଦେଧନ, ଘୃତର ପ୍ରକାଶ, ଦୀପ, ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶନ, (ବି— ଦ୍ୟୋତ+କ.ଅନ) ଦ୍ୟୋତକ, ପ୍ରକାଶକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୟୋତନା ।

ଦ୍ୟୋତନି—ହି.ବଂ. (ଦ୍ୟୁତ+କ.ଅନି) ଦ୍ୟୋତକ, ପ୍ରକାଶକ, ଦୀପ୍ତିକାରକ ।

ଦ୍ୟୋତମାନ—ହି.ବଂ. (ଦ୍ୟୁତ+କ.-

ଆକ) ଶୋଭମାନ, ଦୀପ୍ୟମାନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୟୋତମାନା ।

ଦ୍ୟୋତ—ବି. (ଦ୍ୟୁତ୍ + ଘ୍ଞ.ଇ) ଦୀପ୍ତି, ଜ୍ୟୋତି, କାନ୍ତି, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରକାଶ ।

ଦ୍ୟୋତତ—ହି.ବିଂ. (ଦ୍ୟୋତ + ମଂ.ତ) ପ୍ରକାଶିତ, ଦୀପିତ, ଶୋଭିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ୟୋତିତା ।

ଦ୍ୟୋତିରଙ୍ଗଣ—ପୁଂ. ବି. ଖଦ୍ୟୋତ, ଜ୍ୟୋତିରଙ୍ଗଣ, ଜୁଳୁଜୁଳିଆ ପୋକ ।

ଦ୍ୟୋଭୂମି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ସ୍ୱର୍ଗ ଓ ପୃଥିବୀ, (ପୁଂ.ବି.—ବ.ଶ୍ରୀ) ପକ୍ଷୀ ।

ଦ୍ୟୋଷଦ୍—ପୁଂ.ବି.ଦେବତା,ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ।

ଦ୍ୟୌ—ବି. ଦ୍ୟୋ ଦେଖ ।

ଦ୍ୟୌଷ—କ୍ଲୀ.ବି. ଜ୍ୟୋତିଃପଦାର୍ଥ ।

ଦ୍ୟୌଲୋକ—ପୁଂ.ବି.ଦ୍ୟୁଲୋକ, ସ୍ୱର୍ଗ ।

ଦ୍ରଉପଦୀ—ଶ୍ରୀ.ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ-ଦ୍ରୌପଦୀ) ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେଖ ।

ଦ୍ରକ୍ଷଣ—ବି. ଢୋଲିବାର ପରିମାଣ-ବିଶେଷ । [ଭୁର୍ଯ୍ୟ ।

ଦ୍ରଗଡ଼—ପୁଂ.ବି. ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, ପ୍ରତିପ-

ଦ୍ରଗଣ—ବି. ଏକପ୍ରକାର ବାଜା ।

ଦଣ୍ଡୁଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଢୋଲକ, ଢୋଲ, କୋଲ, ବଟକ, କର୍ଷାର୍ଦ୍ଧ ।

ଦ୍ରଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବି. ପୁଷ୍ପଭେଦ ।

ଦ୍ରଢ଼ିମା—ପୁଂ.ବି. (ଦୃଢ଼ + ଘ୍ଞ.ଇମନ୍) ଦୃଢ଼ତା, କାଠିନ୍ୟ, ସ୍ଥିରତା ।

ଦ୍ରଢ଼ିଷ୍ଠ—ହି.ବିଂ. (ଦୃଢ଼ + ଇଷ୍ଠ) ଅତି ଦୃଢ଼, ଅତି କଠିନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରଢ଼ିଷ୍ଠା ।

ଦ୍ରଢ଼ୀୟାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୃଢ଼ + ଇୟସ୍) ଦ୍ରଢ଼ିଷ୍ଠ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରଢ଼ୀୟସୀ ।

ଦ୍ରଧସ—ଯା. କ୍ଲୀ.ବି.ପରିଚ୍ଛଦ,ପୋଷାକ ।

ଦ୍ରପିଷ୍ଟ—ଶ୍ରୀ. ବିଂ. (ସଂ-ଦପିଷ୍ଟ) ଦ୍ରୁତ, ଦର୍ପଶାଳୀ ।

ଦ୍ରପ୍ସ—କ୍ଲୀ. ବି. ଘୋଳଦହି, ଶୃଙ୍ଗ, ରସ, (ବଂ) ଦ୍ରୁତଗତିବିଶିଷ୍ଟ,ତରଳ ।

ଦ୍ରପ୍ସ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦ୍ରପ୍ସ ଦେଖ ।

ଦ୍ରବ—ପୁଂ.ବି.(ଦ୍ରୁ + ଘ୍ଞ.ଅ)ବେଗ,ଗତି, ପରିହାସ, ପ୍ରସ୍ଥାନ ପଳାୟନ, କ୍ଷରଣ, ଗଳନ, (ଦ୍ରୁ + କ.ଅ) ରସ, ତରଳ ପଦାର୍ଥ, ଗଳିତ ପଦାର୍ଥ, ତାରଲ୍ୟ, ଆସବ, (ବଂ) ତରଳିତ,ଗଳିତ,ସରସ, ଜଳୀୟ, ଜଳପରି ତରଳ, ପାଣିରେ ମିଳାଇ ଯାଉଥିବା, ଆର୍ଦ୍ର, ଓଦା ।

ଦ୍ରବକ—ହି.ବିଂ. (ଦ୍ରୁ + ଅକ)ପଳାୟନ-ଶୀଳ, କ୍ଷରଣଶୀଳ ।

ଦ୍ରବଜ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ରବ + ଜନ୍ + ଅ) ଗୁଡ଼, ଦ୍ରବଜାତ ବସ୍ତୁମାତ୍ର ।

ଦ୍ରବଣ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦ୍ରୁ + ଘ୍ଞ.ଅନ) ଗତି, ଗମନ, କ୍ଷରଣ, ଗମନ, ଅନୁତାପ, ତରଳିଯିବା,ହୃଦୟ କରୁଣାରେ ଆର୍ଦ୍ର-ହେବା, ପଳାଇଯିବା ।

ଦ୍ରବତ୍—ହି.ବିଂ. କ୍ଷରଣଯୁକ୍ତ,କ୍ଲୀ. ଶୀଘ୍ର ।

ଦ୍ରବନ୍ତୀପତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ରବନ୍ତ + ପତ୍ର + ଈ) ଶିମୁଳିବୃକ୍ଷ ।

ଦ୍ରବତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଦ୍ରବ + ଘ୍ଞ.ତ୍ୱ)ତାରଲ୍ୟ, ତରଳଭାବ, ତରଳଭାବ, କୋମଳତା, ଜଳରେ ମିଳାଇଯିବା ଅବସ୍ଥା ।

ଦ୍ରବଦ୍ରବ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(କ.ଧା) ଦୁଗ୍ଧ,ଦଧି, ଆଜ୍ୟ, ତକ୍ର, ଆସବ, ଜଳ,ତୈଳାଦି, ଦୈହିକ ମୂତ୍ରାଦି ।

ଦ୍ରବନ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ରୁ + ଅନ୍ତ + ଈ) ନଦୀ, ମୂଷାକାନ୍ତା ।

ଦ୍ରବଭାବ—ବି. ଦ୍ରବତ୍ୱ ଦେଖ ।

ଦ୍ରବରସ—ହି. ବିଂ. ସାର୍ଦ୍ର ରସ ।

ଦ୍ରବରସା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

ଦ୍ରବା(ବେ)ଇବା—ଶ୍ରୀ.କ୍ରି. (ସଂ-ଦ୍ରୁଧାତୁ ଣିଜନ୍ତ ଦ୍ରବଧାତୁ) ଦ୍ରବବା କ୍ରିୟାର, ଣିଜନ୍ତରୂପ, ତରଳାଇବା, ନରମ-କରିବା ।

ଦ୍ରବାଧାର—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ) କୋଇ, ଯେଉଁ ପାତ୍ରରେ ଧାତୁ ଆଉଟା ହୁଏ ।

ଦ୍ରବାଷ୍ୟ—ହି.ବିଂ. (ଦ୍ରୁ + ଯ୍ୟ) ଦ୍ରୁତ-ଶୀଳ ।

ଦ୍ରବାର୍ହ—ବିଂ. (ଦ୍ରବ + ଅର୍ହ + କ.ଅ) ତରଳାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ । [କାର ।

ଦ୍ରବି—ହି.ବିଂ. ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଦି ଦ୍ରାବକ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ-

ଦ୍ରବିଡ଼—ପୁଂ.ବି.(ଦ୍ରୁ + କ.ଇଡ଼)ମ୍ଲେଚ୍ଛ-ବିଶେଷ,ଦେଶବିଶେଷ,ବ୍ରାହ୍ମଣ ବିଶେଷ, ଆଧୁନିକ ମାଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସିଡେନ୍ସି ।

ଦ୍ରବିଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ରାଗିଣୀବିଶେଷ ।

ଦ୍ରବିଣ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦ୍ରୁ + ଇନ) ପରାକ୍ରମ, ଧନ, କାଞ୍ଚନ, ସୁବର୍ଣ୍ଣ, ତରଳିବା, ପୃଥୁରାଜ ପୁତ୍ର,କୁଶ ଦ୍ୱୀପର ଏକ ସୀମା-ପର୍ବତ ।

ଦ୍ରବିଣକ—ହି.ବସୁ ପୁତ୍ର ଅଗ୍ନିଙ୍କ ପତ୍ନୀ-ବିଶେଷ, (କ୍ଲୀ--ଦ୍ରବିଣ + କ)ଦ୍ରବିଣ ।

ଦ୍ରବିଣନାଶନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ରବିଣ + ନାଶି + ଅନ)ଶୋଭାଞ୍ଜନ, ଶଜନାଗଛ ।

ଦ୍ରବିଣପ୍ରଦ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦ୍ରବିଣ + ପଦା + ଅ) ଧନଦାୟକ, (ପୁଂ) ବିଷ୍ଣୁ ।

ଦ୍ରବିଣସ୍ୟ—ପୁଂ. ବିଂ. ଲାଳସାପୂର୍ବକ ଧନକାମୀ ।

ଦ୍ରବିଣୋଦସ୍—ହି.ବିଂ.ଧନଦାତା, ଅଗ୍ନି ।

ଦ୍ରବିଣୋବିଦ୍—ପୁଂ. ବିଂ. ଧନ ଓ ବଳ ଦାନକାରୀ । [ଶୀଳ ।

ଦ୍ରବିନ୍ତ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ରୁ + ଇନ୍ତ) ଗତି-

ଦ୍ରବିବା—ଶ୍ରୀ.କ୍ରି. (ସଂ-ଦ୍ରୁଧାତୁ) ଗଳିତ-ହେବା, ତରଳିଯିବା, ମିଳାଇଯିବା, ନରମହେବା,(ଲ.ଅର୍ଥ)ଦୟାର୍ଦ୍ର ହେବା ।

ଦ୍ରବୀକରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ରବ + ଚ୍ୱି + କୃ + ଘ୍ଞ.ଅନ) କଠିନ ବସ୍ତୁକୁ ତରଳାଇବା, (ବଂ) ଦ୍ରବୀକୃତ ।

ଦ୍ରବୀକୃତ—ହି.ବିଂ.(ଦ୍ରବ + ଚ୍ୱି + କୃତ) ତରଳା ଯାଇଥିବା ।

ଦ୍ରବୀଭବନ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ରବ + ଚ୍ୱି + ଭୂ + ଘ୍ଞ.ଅନ) ଦ୍ରବଣ, ଗଳନ ।

ଦ୍ରବୀଭାବ—ପୁଂ.ବି. (ଦ୍ରବ + ଚ୍ୱି + ଭାବ) ଦ୍ରବତ୍ୱ ।

ଦ୍ରବୀଭୂତ—ହି.ବିଂ.(ଦ୍ରବ + ଚ୍ୱି + ଭୂତ) ତରଳିତ, ନରମ କରାଯାଇଥିବା, ଅନୁତପ୍ତ,ମିଳାଇଯାଇଥିବା, ପାଣିରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିବା ।

ଦ୍ରବ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ରୁ + ମଂ.ଯ) ବୃକ୍ଷସମ୍ବନ୍ଧୀୟ(ବି.)ଜଡ଼ୁ, ବନସ୍ୟ,(ଦ୍ରୁ + କ.ଯ) ବସ୍ତୁ, ପଦାର୍ଥ, ଧନ,ଔଷଧ,ଚର୍ବ୍ବ.ମଦ୍ୟ, ସାମଗ୍ରୀ,ଉପକରଣ, ପିତ୍ତଳ, କ୍ଷିତିଆଦି ନବପଦାର୍ଥ, ଲେପ, ଗୋଲ, ।

ଦ୍ରବ୍ୟକ—ବିଂ. (ଦ୍ରବ୍ୟ + କ). ଦ୍ରବ୍ୟ-ହାରକ, ଦ୍ରବ୍ୟବାହକ ।

ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ—ପୁଂ.ବି.(ଷଷ୍ଠତତ୍ତ)ବସ୍ତୁର ରୂପ, ରସାଦି ୨୦ଟି ଧର୍ମ ବା ଗୁଣ, କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀର ଉପରେ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଔଷଧର ଦ୍ୟୋତ-

ହାରର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଫଳ, ଦ୍ରବ୍ୟର ଗୁଣ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ଦ୍ରବ୍ୟଜାତ—ହି.ବିଂ. (ଷଷ୍ଠତତ୍ତ୍) ଦ୍ରବ୍ୟୋତ୍ପନ୍ନ, (କ୍ଲୀ.ବି. ୬ତତ୍ତ୍) ଦ୍ରବ୍ୟସମୂହ ।

ଦ୍ରବ୍ୟବନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ଦ୍ରବ୍ୟ + ବତ୍ତ୍) ଧନବାନ୍, ଧନୀ ।

ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ—ପୁଂ.ବି. ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ଧର୍ମ ବିଶେଷ ଦ୍ୱାରା ପାର୍ଥିବାଦିବିଶେଷ ।

ଦ୍ରବ୍ୟମୟ—ବିଂ. (ଦ୍ରବ୍ୟ+ମୟ) ପ୍ରଚୁର ସାମଗ୍ରୀବିଶିଷ୍ଟ, ପଦାର୍ଥବହୁଳ ।

ଦ୍ରବ୍ୟଶୁଦ୍ଧି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(୬ତତ୍ତ୍) ମଳାଦି ବା ପ୍ରକ୍ଷାଳନାଦି ଦ୍ୱାରା ଦ୍ରବ୍ୟର ଶୋଧନ ।

ଦ୍ରବ୍ୟସ୍ନେହ—ବି. (ଦ୍ରବ୍ୟ+ସ୍ନେହ)ଶସ୍ୟାଦି ତତ୍ତ୍; (ବୈଦ୍ୟକ) ଦେହରେ ବାମ୍ଫ୍ ଆଣି ଘେନିବା ।

ଦ୍ରବ୍ୟାତ୍ମକ—ବିଂ.ସାରବାନ୍, ଧନବାନ୍ ।

ଦ୍ରବ୍ୟାନ୍ତର—ବି.(ଅନ୍ୟ+ଦ୍ରବ୍ୟ) ଅନ୍ୟ-ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଦୃଶ୍+ର୍ମ.ତବ୍ୟ) ଦେଖିବାର ଯୋଗ୍ୟ, ଦର୍ଶନୀୟ, ଯାହା ଦେଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ବା ଉଚିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟା ।

ଦ୍ରଷ୍ଟା—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୃଶ୍+ତୃ) ଦର୍ଶକ, ଦର୍ଶନକର୍ତ୍ତା, ବିଚାରକ, ସାକ୍ଷୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରଷ୍ଟ୍ରୀ, (ସର୍ବସାଂଖ୍ୟଦର୍ଶନ) ପୁରୁଷ, (ଯୋଗଦର୍ଶନ) ଆତ୍ମା, ଆତ୍ମା ।

ଦ୍ରଷ୍ଟୃତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦ୍ରଷ୍ଟାର ଭାବ ।

ଦ୍ରହ—ପୁଂ.ବି. ଅଗାଧଜଳ ହ୍ରଦ, କ୍ଷୀର ଜଳାଶୟ ।

ଦ୍ରବ୍ୟଭ୍—ହି. ବିଂ. ଦ୍ରବୀକରଣ ।

ଦ୍ରାକ୍—ଅବ୍ୟ. (ଦ୍ରା + କ.ଅକ) ସତ୍ୱର, ଝଟତି, ଶୀଘ୍ର ।

ଦ୍ରାକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ରାକ୍ଷ + ର୍ମ.ଅ + ଆ) ଅଙ୍ଗୁର, କିସ୍‌ମିସ୍, ମନକ୍କା ।

ଦ୍ରାଘିମା—ପୁଂ. ବି. (ଦୀର୍ଘ+ଭାବ.ଇମନ୍) ଦୀର୍ଘତା, ଦୈର୍ଘ୍ୟ, ଯାମ୍ୟୋତ୍ତର ବୃତ୍ତ, ଯେ କଳ୍ପିତ ରେଖା ମଧ୍ୟରେଖାର ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱେ ପୂର୍ବ ପଶ୍ଚିମେ ବ୍ୟାପ୍ତ ଅଛି ।

ଦ୍ରାଘିମାନ୍ତର—କ୍ଲୀ.ବି. (୬ତତ୍ତ୍)ପ୍ରାଥମିକ ଦ୍ରାଘିମାରେଖାଠାରୁ କୌଣସି ସ୍ଥାନର ପୂର୍ବ ବା ପଶ୍ଚିମ ଦିଗକୁ ଦୂରତ୍ୱ ।

ଦ୍ରାଘିଷ୍ଠ—ହି.ବିଂ. (ଦୀର୍ଘ+ଇଷ୍ଠ ଅତିଶୟ) ଦୀର୍ଘ, ଅତିଦୀର୍ଘ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରାଘିଷ୍ଠା ।

ଦ୍ରାଘିୟାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦୀର୍ଘ+ଇୟସ୍) ଦ୍ରାଘିଷ୍ଠ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରାଘିୟସୀ ।

ଦ୍ରାଢ଼୍ୟ—ବି(ଦୃଢ଼+ଭାବ.ଯ)ଦୃଢ଼ତର ବସ୍ତୁ ।

ଦ୍ରାଣ— ପୁଂ. ବିଂ. (ଦ୍ରା + କ.ଆନ)ସୁପ୍ତ, ନିଦ୍ରିତ, ପଳାୟିତ, ବି.(ଦ୍ରା+ଭାବ.ଅନ) ସ୍ୱପ୍ନ, ପଳାୟନ ।

ଦ୍ରାପ—ପୁଂ.ବି.(ଦ୍ରା + ଣିଚ୍ + ଆଆକାଣ, କୌଡ଼ୀ, ପଙ୍କ, (ବିଂ) ସୁପ୍ତ, ମୂର୍ଚ୍ଛ ।

ଦ୍ରାବ—ପୁଂ.ବି.(ଦ୍ରା+ଭାବ.ଅନ)ପଳାୟନ, ଗମନ, ଗତି, ତରଳିବା, ପାଣିରେ ମିଳାଇଯିବା, ଅନୁତାପ, କ୍ଷରଣ,ତରଳ ପଦାର୍ଥ ।

ଦ୍ରାବକ—ହି.ବିଂ.(ଦ୍ରୁ + ଣିଚ୍+କ.ଅକ) ଯାହା ତରଳାଏ, ଦ୍ରବକାରକ, (ପୁଂ) ଦୃଢ଼ଦୟୁଗ୍ରାହ୍ୟ, ପଳାୟମାନ, ତରୁଣ, ଚଳାଖ, (ବି) ପ୍ରସ୍ର ବିବର୍ଦ୍ଧକ ଔଷଧ, ଲମ୍ପଟ ବ୍ୟକ୍ତି, ଚୋର, ଚେଦକ ନିମ୍ବ, ମଦନ, ମହଣ, ରସବିଶେଷ, ସୁହାଗା, ଶିଉଳି, ବିଦଗ୍ଧ, ମ୍ଲୀହା ଔଷଧଭେଦ, ଅମ୍ଳରସବିଶେଷ, ଏରିଣ୍ଡ ।

ଦ୍ରାବକକନ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. ତୈଳ କନ୍ଦ ।

ଦ୍ରାବକର—ବି. (ଦ୍ରାବ+କୃ+କ.ଅ) ସୋହାଗା ।

ଦ୍ରାବଣ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଦ୍ରୁ +ଣିଚ୍+ଭାବ ଅନ) ତରଳାଇବା, ଦ୍ରବୀକରଣ, ତଡ଼ିଦେବା, ପାଣିରେ ଲୁଣାଦି ମିଳାଇ ଦେବା,(ହି.ବିଂ.କ.ଅନ) ବିତାଡ଼କ, ପ୍ରପୀଡ଼କ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରାବଣା ।

ଦ୍ରାବକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଦ୍ରାବକ+ସ୍ତ୍ରୀ.ଆ) ଦ୍ରାବକର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ,(ବି)ମହଣ, ପାଟିର ଲାଳ ।

ଦ୍ରାବିଡ଼—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ରବିଡ଼ + ଅ) ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର ଦ୍ରବିଡ଼ ଦେଶ, ସଂଖ୍ୟାଭେଦ, କେଧମୁଖ୍ୟ, କର୍ଚ୍ଚୁର, (ବିଂ) ପିତ୍ରାଦି କ୍ରମେ ଦ୍ରାବିଡ଼ ଦେଶବାସୀ,ତଦ୍ଦେଶୋତ୍ପନ୍ନ ।

ଦ୍ରାବିଡ଼କ—ପୁଂ.ବି. ବେଧମୁଖ୍ୟ, ଚଳିତ ଭାଷାରେ ଜୟଚଷଷ୍ଠୀ,(କ୍ଲୀ)ବିଟ୍‌ଲବଣ ।

ଦ୍ରାବିଡ଼ଭୂତକ—ବି.ଦ୍ରାବିଡ଼କ, ବିଟ୍‌ଲବଣ

ଦ୍ରାବିଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ରାବିଡ଼+ଅ+ଈ) ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଲାଇଚ, ଗୁଞ୍ଜରାତ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଦ୍ରାବିଡ଼ ଦେଶୀୟ ।

ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଦ୍ରାବିଡ଼+ଇୟ) ଦ୍ରାବିଡ଼ ଦେଶୀୟ, ଦ୍ରାବିଡ଼ ଜାତୀୟ, (ବି) ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଲେଇଚ ।

ଦ୍ରାବିତ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ରୁ+ଣିଚ+ର୍ମ.ତ) ଦ୍ରବୀକୃତ, ପାଣିରେ ଗୋଳିଆ ଯାଇଥିବା, ବିତାଡ଼ିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରାବିତା ।

ଦ୍ରାବ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ଦ୍ରାବ+ର୍ମ. ଯ) ଯାହା ତରଳା ଯାଇପାରେ, ଦ୍ରବଣାର୍ହ, ଅବଶ୍ୟ କୁଚପନୀୟ, ଅବଶ୍ୟ ଗମନୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରାବ୍ୟା ।

ଦ୍ରୁ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ରୁ+କ.ଉ) ବୃକ୍ଷ, ଶାଖାଦି, ଚକ୍ରର ଅବୟବ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଗତି ।

ଦ୍ରୁକିଲିମ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦେବଦାରୁ ବୃକ୍ଷ ।

ଦ୍ରୁଘଣ—ପୁଂ.ବି. (ଦ୍ରୁ+ହନ୍+ଘ.ଅ) ବ୍ରହ୍ମା, ଭୂମିଚମ୍ପକବିଶେଷ, (ଦ୍ରୁ+ହନ୍+ଣ.ଅ) ଲୌହମୁଦ୍ଗର, କୁରାଢ଼ୀ, ଲୌହାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଦ୍ରୁଚ୍ଛନା—ଗ୍ରା. ବି. (ପ୍ରାଚୀନପ୍ରୟୋଗ) ବି. (ସ୍ପ-ଦନେ) ଦାନ୍ତ ।

ଦ୍ରୁଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ରୁଣ୍+ସଙ୍ଜ୍ଞ.ଅ) ଧନୁ, ଖଡ୍ଗ, (ପୁଂ) ବିଛା, ଭୃଙ୍ଗ, (ହି) ପିପୁଲ ।

ଦ୍ରୁଣସ—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଲମ୍ବନାକା, ନାକୁଆ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରୁଣସା ।

ଦ୍ରୁଣହ—ପୁଂ. ବି. ଖଡ୍ଗ, ପିଧାନ, ଖଡ୍ଗର ଖାପ ।

ଦ୍ରୁଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ରୁଣ+ଆ) ଧନୁର ଗୁଣ, ଜ୍ୟା ।

ଦ୍ରୁଣି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ରୁଣ + କ.ଇ)କଚ୍ଛପୀ, କାନବିଛା ।

ଦ୍ରୁଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦ୍ରୁଣ+କ.ଈ) କଚ୍ଛପ, କାନବିଛା, କାନକୁଟୁଣ୍ଡା ।

ଦ୍ରୁତ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଦ୍ରୁ+ଭାବ.ତ)ଶୀଘ୍ରତା, ଦ୍ରବୀଭୂତ ଘୃତ, ଶୀଘ୍ରଗମନ, ତାଳର ଏକମାତ୍ରାର ଅର୍ଧେ,ବୃକ୍ଷ, ବିଛା,ବିବର୍ତ୍ତ, ହି.ବିଂ. (ଦ୍ରୁ+କ.ତ) ଧାବିତ, ପଳାୟିତ, ଗଳିତ,ଦ୍ରବୀଭୂତ,ଆର୍ଦ୍ର, ତରଳ,

ଜଲୀୟ, ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ, (ତ୍ରି.ବଂ) ଦୀର୍ଘ (ଉଚ୍ଚାରଣ) ।

ଦ୍ରୁତଗତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ତ. (ଦ୍ରୁତ + ଗତ) କ.ଧା; ଦ୍ରୁତପଦ ଦେଖ, (ବଂ.କ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରୁତଗାମୀ ।

ଦ୍ରୁତଗାମୀ—ପୁଂ. ବଂ.(ଦ୍ରୁତ+ଗମ୍ କ.ଇନ୍) ବେଗଗାମୀ, ଶୀଘ୍ରଗାମୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରୁତଗାମିନୀ ।

ଦ୍ରୁତଗ୍ରସ୍ତ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦ୍ରୁତ+ଗ୍ରସ କ.ଇନ୍) ଦ୍ରୁତଗାମୀ ଦେଖ, (ବ) ଦ୍ରୁତଗାମୀ ଶବ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରୁତଗ୍ରସିଣୀ ।

ଦ୍ରୁତପଦ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦ୍ରୁତ + ପଦ) ଶୀଘ୍ରଗାମୀ, (ବ-କ.ଧା) କ୍ଷିପ୍ରଗତ, ବେଗଗମନ, (କ୍ଲୀ.ବ) ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷର ଛନ୍ଦବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରୁତପଦା ।

ଦ୍ରୁତବିଲମ୍ବ—ବି. (ଦ୍ରୁତ + ବିଲମ୍ବ) ୪ର୍ଥ, ୭ମ, ୧୦ମ ଓ ୧୨ଶ ବର୍ଣ୍ଣ ଗୁରୁଥିବା ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷର ସଂସ୍କୃତ ଛନ୍ଦୋ-ବିଶେଷ ।

ଦ୍ରୁତବିଲମ୍ବିତ—ବି. ଦ୍ରୁତବିଲମ୍ବ ଦେଖ (ବଂ-କ.ଧା) ଶୀଘ୍ର ଅଥଚ ବିଲମ୍ବଯୁକ୍ତ ।

ଦ୍ରୁତବେଗେ—କ୍ରି.ବଂ. (କ.ସ୍ତ୍ରୀ)ତ୍ୱରିତ-ଗତିରେ ।

ଦ୍ରୁତମଧ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂସ୍କୃତ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ଦ୍ରୁତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ରୁତ+ଷ୍ତି. ତି) ଦ୍ରୁତଜୀବନ, ପଳାୟନ, ଗତି, ଦ୍ରବ, ପ୍ରସ୍ଥାନ ।

ଦ୍ରୁନିଶ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ରୁତ)ଗଛକଣ୍ଟା ।

ଦ୍ରୁପଦ—ପୁଂ. ବି. ପଞ୍ଚାଳଦେଶ ରାଜା, ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ପିତା, ପଞ୍ଚାଳଦେଶ,ଖୁଣ୍ଟଓ ଗୋଡ଼ା ବା ବଇଠି, କଠାଉ ।

ଦ୍ରୁପଦରାଜକନ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ର) ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେଖ ।

ଦ୍ରୁପଦରାଜପୁତ୍ର—ବି. (ତତ୍ର) ଧୃଷ୍ଟ-ଦ୍ୟୁମ୍ନ ଓ ଶିଖଣ୍ଡୀ ।

ଦ୍ରୁପଦାତ୍ମଜ—ପୁଂ.ବି. ଦ୍ରୁପଦଙ୍କ ପୁତ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରୁପଦାତ୍ମଜା, ଦ୍ରୌପଦୀ ।

ଦ୍ରୁପଦାଦିତ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଜାଶୀଲ୍ପ ଆଦିତ୍ୟଲିଙ୍ଗବିଶେଷ ।

ଦ୍ରୁପଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ସଂ-ଦ୍ରୌପଦୀ)ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେଖ । [ମାଣ ।

ଦ୍ରୁବସ୍ତ—ପୁଂ. ବି. କାଠର ମାପ,ପର-

ଦ୍ରୁବିଦ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ସଂ-ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି) ବୁଦ୍ଧିହୀନ, ମୂର୍ଖ ।

ଦ୍ରୁମ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ରୁ + କ.ମ) ବଡ଼-ଗଛ, କୁବେର, ପାରିଜାତ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସ୍ୱପ୍ନବିଶେଷ ।

ଦ୍ରୁମକର୍ଣ୍ଣିକା—ବି. (ଦ୍ରୁମ+କର୍ଣ୍ଣ+ କ+ ଆ) ଶିମିଳି ଗଛ ।

ଦ୍ରୁମକିନ୍ନରପ୍ରଭ—ପୁଂ. ବି. ଗନ୍ଧର୍ବ-ବିଶେଷ ।

ଦ୍ରୁମକିନ୍ନରରାଜ—ପୁଂ. ବି. ଜଣେ କିନ୍ନର ରାଜ ।

ଦ୍ରୁମଚଟ—ପୁଂ. ବି. ଗଛର କଣ୍ଟା ।

ଦ୍ରୁମଜ—ହି. ବଂ. ଦ୍ରୁମବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦ୍ରୁମଜଲ୍ଲ—ବି. ବୃକ୍ଷଗୁଳ୍ମ ।

ଦ୍ରୁମବ୍ୟାଧି—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ର) ଲାକ୍ଷା, ଲାଖ, ଗଛର ରୋଗ ।

ଦ୍ରୁମମୟ—ହି. ବଂ. କାଷ୍ଠନିର୍ମ୍ମିତ ।

ଦ୍ରୁମମୟୀ—ହି. ବଂ. କାଷ୍ଠନିର୍ମିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରୁମମୟୀ । [କଣ୍ଟକ ।

ଦ୍ରୁମମର—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ରୁମ + ମୃ + ଅ)

ଦ୍ରୁମର—ପୁଂ.ବି. (ଦ୍ରୁମ + ର) ଗଛର

ଦ୍ରୁମରହୃଣାଖ୍ୟପ୍ରଦ—ପୁଂ. ବି. କିନ୍ନର-

ଦ୍ରୁମରାଜ—ବି. (ତତ୍ର) ଖୁବ୍ ବଡ଼ଗଛ, ତାଳଗଛ ।

ଦ୍ରୁମଶୀର୍ଷ—କ୍ଲୀ. ବି. କୁଟ୍ଟିମଭେଦ, (ତତ୍ର) ବୃକ୍ଷାଗ୍ର ।

ଦ୍ରୁମଶ୍ରେଷ୍ଠ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ର) ତାଳ-ଗଛ, ଶ୍ରେଷ୍ଠଗଛ ।

ଦ୍ରୁମଷଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ. ବି. ବୃକ୍ଷ ସମୂହ ।

ଦ୍ରୁମସାର—ବି. (ଦ୍ରୁମ+ସାର,ତତ୍ର) ଡାଳିମ୍ବ ।

ଦ୍ରୁମସେନ—ପୁଂ. ବି. ରାଜା ବିଶେଷ, କୌରବ ପକ୍ଷୀୟ ବୀର ବିଶେଷ ।

ଦ୍ରୁମାମୟ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ର) ଲାକ୍ଷା, ବୃକ୍ଷର ରୋଗ ।

ଦ୍ରୁମାରି—ପୁଂ. ବି.(ତତ୍ର)ହସ୍ତୀ,ହାତୀ ।

ଦ୍ରୁମାଳୟ—ବି.(ଦ୍ରୁମ+ଆଳୟ,ତତ୍ର) ବନ, ଜଙ୍ଗଲ ।

ଦ୍ରୁମାଶ୍ରୟ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) କୁକଳାସ, ଏଣ୍ଡୁଅ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ) ଦ୍ରୁମାଶ୍ରୟୀ,ବୃକ୍ଷାଶ୍ରିତ-ମାତ୍ର ।

ଦ୍ରୁମିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବନ, ଜଙ୍ଗଲ, ବୃକ୍ଷ ଲତାଦିପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଦ୍ରୁମିଳ—ପୁଂ. ବି.ସୌଭଦେଶର ରାଜା, ଦାନବ ବିଶେଷ ।

ଦ୍ରୁମେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି.(ଦ୍ରୁମ + ଈଶ୍ୱର) ଚନ୍ଦ୍ର, ଔଷଧୀଶ, ତାଳଗଛ, ପାରିଜାତ ଦେଖ, ଖୁବ୍ ବଡ଼ଗଛ ।

ଦ୍ରୁମୋତ୍ତଳ—ପୁଂ. ବି. କଣ୍ଟକାର ବୃକ୍ଷ, କନିଅର ଗଛ ।

ଦ୍ରୁଷଦ୍—ହି. ବଂ. ବୃକ୍ଷ ବା କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ ଉପରେ ଉପବେଶନକାରୀ ।

ଦ୍ରୁସଞ୍ଜିକ—ପୁଂ. ବି. ପଆଳ ବୃକ୍ଷ ।

ଦ୍ରୁହ—ପୁଂ.ବଂ.(ଦ୍ରୁହ+କ୍ୱପ୍)ଦ୍ରୋହୀ, (ବ) ପୁତ୍ର, ବୃକ୍ଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରୁହା, କନ୍ୟା ।

ଦ୍ରୁହଣ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ରୁହ+କ.ଅନ) ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ । [ବ୍ରହ୍ମା ।

ଦ୍ରୁହିଣ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ରୁହ+କ.ଇନ୍)

ଦ୍ରୁହା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦ୍ରୁହ+ଅ+ଇ)କନ୍ୟା ।

ଦ୍ରୁହ୍ୟ—ହି. ବଂ. (ଦ୍ରୁହ+କ.ଯ) ଦ୍ରୋହକାରୀ, ଅନିଷ୍ଟସାଧକ ।

ଦ୍ରୁହ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଶର୍ମିଷ୍ଠାଙ୍କ ଗର୍ଭଜାତ ଯଯାତିଙ୍କ ଏକପୁତ୍ର, ତ୍ରିପୁରା ରାଜ ବଂଶର ବଂଶାବଳୀ ମତରେ(ରାଜବଂଶର) ୧ମ ରାଜା ।

ଦ୍ରୁ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ରୁ+ଉ)ପୁନା ।

ଦ୍ରୁଘଣ—ପୁଂ. ବି. ମୁଦ୍ଗର ।

ଦ୍ରୁଣ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ରୁ+କ.ନ) ବଛା ।

ଦ୍ରେକ୍କ—ପୁଂ. ବି. ଦ୍ରେକ୍କାଣ, ଲଗ୍ନର ତୃତୀୟ ଭାଗର ଏକଭାଗ ।

ଦ୍ରେକ୍କାଣ—ପୁଂ. ବି. ଲଗ୍ନତୃତୀୟ ଭାଗରୁ ଏକଭାଗ, ରାଶିର ତୃତୀୟ ଅଂଶର ଅଧିପତି ଗ୍ରହ ।

ଦ୍ରେଣ୍ୟ—ହି.ବଂ.(ଦ୍ରୁଣ + ମ.ଯ)ଦ୍ରୁଣ୍ୟ ।

ଦ୍ରୋଗ୍ଧବ୍ୟ—ହି. ବଂ. (ଦ୍ରୁହ୍ + ତବ୍ୟ) ବ୍ୟଥିତ, ହିଂସାକାରକ ।

ଦ୍ରୋଗ୍ଧୃ—ହି. ବଂ. (ଦ୍ରୁହ୍ + ତୃଚ୍) ଦ୍ୱେଷୀ,ପରର ମନ୍ଦଚେଷ୍ଟକ ।

ଦ୍ରୋଣ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ.ବି.(ଦ୍ରୁ+ଣ) ଆଢକ,

ପରିମାଣ ମାତ୍ର ବିଶେଷ, ୩୨ ସେର ଶସ୍ୟାଦିର ପରିମାଣ ପାତ୍ର, ଦ୍ରୋଣା-ଗୃର୍ଯ୍ୟ, ଡାମରାକୁଆ, ବିଛା, ଉଙ୍ଗା ଆକୃତିର ଜଳାଧାର, ଗମ୍ବୁସଗୁଳ୍ମ ଓ ଫୁଲ, ପାଣି, ପସୁଣ୍ଡ, ପାଞ୍ଚସେର, ପାଞ୍ଚସେରିଆ ଗୌଣୀ, ମେଘ ବିଶେଷ, ଉଙ୍ଗା, ଉଙ୍ଗାକୃତି ପତ୍ରନିର୍ମିତ ଦନା, ବୃକ୍ଷ, ନୀଳଗୁଳ୍ମ, କଦଳୀ, କାଷ୍ଠନିର୍ମିତ କଳସ,କାଠରଥ,ଚତୁଃଶତଧନୁପରିମିତ ଜଳାଶୟ, ବର୍ଷ ପର୍ବତ ଭେଦ, ବସୁ ପୁତ୍ର ବିଶେଷ ।

ଦ୍ରୋଣକଳଶ—ପୁଂ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ତ୍ରୁମମୟ ଯଜ୍ଞପାତ୍ରବିଶେଷ ।

ଦ୍ରୋଣକାକ—ପୁ. ବି.ଡାମରାକୁଆ, ବନ-କାକ ।

ଦ୍ରୋଣକ୍ଷୀରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ବ୍ରୀ) ଦ୍ରୋଣ ପରିମିତ ଦୁଗ୍ଧବତୀ ଗୋ ।

ଦ୍ରୋଣଗନ୍ଧିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରାସ୍ନା ।

ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ—ବି.ଦ୍ରୋଣାଗ୍ରର୍ଯ୍ୟ କୌରବ ଓ ପାଣ୍ଡବ ରାଜକୁମାରମାନଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟାଗୁରୁ ।

ଦ୍ରୋଣଘା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦ୍ରୋଣଦୁଗ୍ଧା, ଯେଉଁ ଗାଈ ଦ୍ରୋଣ ପରିମିତ ଦୁଗ୍ଧଦାନ ।

ଦ୍ରୋଣଦୁଗ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଦ୍ରୋଣଘା, ଯେ ଗାଈ ଦ୍ରୋଣ ପରିମିତ ଦୁଗ୍ଧ ଦିଏ ।

ଦ୍ରୋଣଦୁଘା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ରୋଣ+ଦୁହ୍) +ମ. କ୍ୱିପ୍+ଆ) ଯେଉଁ ଗାଈ ଦିନକେଳେ ୨ ସେର ପରିମିତ ଦୁଗ୍ଧ ଦିଏ

ଦ୍ରୋଣପଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦ୍ରୋଣଉଲ୍ଲ ପାଦ-ଯୁକ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଦ୍ରୋଣପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଭୂମିକଦଳୀ ।

ଦ୍ରୋଣପୁଷ୍ପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ଦ୍ରୋଣ+ପୁଷ୍ପ+ +ଇ) ଗମ୍ବୁସଗଛ, ଗୋଶୀର୍ଷକ ବୃକ୍ଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରୋଣପୁଷ୍ପା । [ଦେଖ ।

ଦ୍ରୋଣମାନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦ୍ରୋଣକୁଆ

ଦ୍ରୋଣମୁଖ—କ୍ଲୀ. ବି. ଚତୁଃଶତ ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟେ ମନୋହର ଗ୍ରାମ ।

ଦ୍ରୋଣମେଘ—ପୁଂ. ବି. ମେଘମାନଙ୍କର ଅଧିପତି ଭେଦ ।

ଦ୍ରୋଣମ୍ଳିକ—ବିଂ(ଦ୍ରୋଣ+ପଚ୍+ଅ) ଯେଉଁ ପାଚକ ଦ୍ରୁପରିମିତ ପଦାର୍ଥ ଏକତ୍ର ରାନ୍ଧିପାରେ ।

ଦ୍ରୋଣଶର୍ମ୍ମପଦ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୀର୍ଥଭେଦ ।

ଦ୍ରୋଣସ୍ତୂପ—ପୁଂ. ବି. ସ୍ତୂପବିଶେଷ ।

ଦ୍ରୋଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ରୋଣ+ଆ)ଗମ୍ବୁସ ଫୁଲ । [ଦେଖ ।

ଦ୍ରୋଣାଗ୍ରର୍ଯ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ ।

ଦ୍ରୋଣାତ୍ମଜ(ଜା)—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ରୋଣ+ ଆତ୍ମଜ) ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ପୁତ୍ର ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ।

ଦ୍ରୋଣାସ—ପୁଂ.ବିଂ. ଦ୍ରୋଣପରି ମୁଖ-ବିଶିଷ୍ଟ, (ବି) ଦାନବବିଶେଷ ।

ଦ୍ରୋଣାହ୍ୱାବ—ବି. ଦ୍ରୁମୟ ଜଳାଧାର ଭେଦ ।

ଦ୍ରୋଣି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ରୁ+କ.ଣି) ଉଙ୍ଗି, ଶ୍ରେଷ୍ଠଉଙ୍ଗା,ଗୋରୁକୁଣ୍ଡ, ଜଳସେଚନୀ, ସେଡ଼ୁଅ, ଗିରିସଙ୍କଟ, ଉଙ୍ଗା ଆକା-ରର ପାତ୍ର, ଲମ୍ବୁଡ଼ା କୁଣ୍ଡ, କାଠର-ପାତ୍ର, କାଠୁଆ, ପତ୍ରଦନା, ଦନ୍ତଳୀ, ନୀଳଗୁଳ୍ମ, ୧୬୮ ବା ମତାନ୍ତରରେ ୩୨ ସେର ପରିମାଣବିଶେଷ, ଏକ-ପ୍ରକାର ଲୁଣ, ଶୀଘ୍ରତା, (ପୁଂ. ଦ୍ରୋଣ +ଇ) ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା, (ଦ୍ରୋଣ+ଇ) ଦ୍ରୋଣଗୁରୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, କୃପୀ, ପର୍ବତ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଦେଶଭେଦ, ଇନ୍ଦ୍ରଚିଭିଟୀ ।

ଦ୍ରୋଣିକ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ରୋଣ+କ+ ଅ) ନୀଳୀଗୁଳ୍ମ ।

ଦ୍ରୋଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ରୋଣ+କ+ ଆ) ନୀଳୀଗୁଳ୍ମ ।

ଦ୍ରୋଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦ୍ରୋଣ+ଇ)ଦ୍ରୋଣି-ଦେଖ ।

ଦ୍ରୋଣୀଜ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦ୍ରୋଣୀଲବଣ ।

ଦ୍ରୋଣୀଦଳ—ପୁଂ.ବି. (ଦ୍ରୋଣୀ+ ଦଳ) ବ.ବ୍ରୀ; କେତକୀ ଗଛ ଓ ଫୁଲ ।

ଦ୍ରୋଣୀମୁଖ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦ୍ରୋଣମୁଖ ।

ଦ୍ରୋଣୀଲବଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଉପକଣ୍ଠୀଟ ଦେଶଜାତ ଲବଣବିଶେଷ ।

ଦ୍ରୋଣୋଦନ—ପୁଂ. ବି. ହିରିହନୁଙ୍କ ପୁତ୍ର ଓ ଶାକ୍ୟମୁନିଙ୍କ ପିତୃବ୍ୟ ।

ଦ୍ରୋଣ୍ୟାମୟ—ପୁଂ.ବି. ଶରୀରର ଆଭ୍ୟ-ନ୍ତରିକ ରୋଗଭେଦ ।

ଦ୍ରୋପଦୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେଖ ।

ଦ୍ରୋମିଳ—ପୁଂ. ବି. ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ମୁନି ।

ଦ୍ରୋହ—ପୁଂ.ବି.(ଦ୍ରୁହ+ଘ.ଅ) ଅନିଷ୍ଟା-ଚରଣ, ଅପକାର, ପରାଭବ, ବିଶ୍ୱାସ ଘାତକତା, ବିଦ୍ରୋହଚରଣ, ଘୃଣା, ପ୍ରତିହିଂସାବୃତ୍ତି, ଜିଘାଂସା, ଅଭିଭବ ।

ଦ୍ରୋହଚିନ୍ତନ—କ୍ଲୀ.ବି.(୬ତତ୍ପୁ) ପରାନିଷ୍ଟ ଚିନ୍ତା, ବ୍ୟାପାଦ ।

ଦ୍ରୋହାଟ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ରୋହ+ ଅଟ୍+ କ.ଅ) ବୈଡ଼ାଳବ୍ରତିକ ବ୍ୟକ୍ତି, ବିରାଡ଼ି ବୈଷ୍ଣବ, ମୃଗଲୁବ୍ଧକ, ବେଦର ଶାଖା-ବିଶେଷ ।

ଦ୍ରୋହିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ରୋହିନ୍+ତା) ଅନିଷ୍ଟାଚରଣ, ଦ୍ରୋହିଣୀ ଦେଖ ।

ଦ୍ରୋହିଣୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଦ୍ରୁହ+କ.ଇନ୍) ପରର ଅନିଷ୍ଟ ଚିନ୍ତକ, ଈର୍ଷାନ୍ୱିତ, ପରାଭବକାରୀ, ବିଦ୍ରୋହୀ, ପାପୀ, ବିଶ୍ୱାସଘାତକ, କୃତଘ୍ନ, (ବି) ଶତ୍ରୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରୋହିଣୀ ।

ଦ୍ରୌଣି—ପୁଂ. ବି. ଦ୍ରୋଣାୟନ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରୌଣୀ ।

ଦ୍ରୌଣାୟନ—ପୁଂ. ବି. ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ।

ଦ୍ରୌଣାୟନି—ପୁଂ. ବି. ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ।

ଦ୍ରୌଣି—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ରୋଣ+ଇ) ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା, ଏକୋନବିଂଶତି ଦ୍ୱାପର ଯୁଗର ବ୍ୟାସ ।

ଦ୍ରୌଣିକ—ବି. (ଦ୍ରୋଣ+ ଇକ) ଦ୍ରୋଣ ପରିମିତ ବୀଜବପନ ଯୋଗ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର, (ବିଂ) ଦ୍ରୋଣଜାତ, ଦ୍ରୋଣପାଚକ ।

ଦ୍ରୌପଦ—ପୁଂ. ବି. (ଦ୍ରୁପଦ+ଅ)ଧୃଷ୍ଟ-ଦ୍ୟୁମ୍ନ ।

ଦ୍ରୌପଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଦ୍ରୁପଦ+ଇ)ପାଣ୍ଡବ ପତ୍ନୀ, ଦ୍ରୁପଦ ରାଜକନ୍ୟା ।

ଦ୍ରୌପଦେୟ—ପୁଂ.ବି.(ଦ୍ରୌପଦୀ+ଏୟ) ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ପଞ୍ଚପୁତ୍ର ।

ଦ୍ରୌହିକ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଦ୍ରୋହ+ଇକ) ଦ୍ରୋହାର୍ହ, ଅପକାରାର୍ହ,ଦ୍ରୋହଯୋଗ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରୌହିକୀ । [ଅପତ୍ୟ ।

ଦ୍ରୌହ୍ୟ—ପୁଂ.ବି.(ଦ୍ରୁହ+ଯ)ଦ୍ରୁହ୍ୟଙ୍କ

ଧ

ଧ—ଊନବିଂଶ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣ, ତ ବର୍ଗର ୪ର୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣ, ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ଦନ୍ତ, ବି. (ଧା+କ.କ୍ୱିପ୍) ବ୍ରହ୍ମା, (କ.ଅ) କୁବେର, ଧର୍ମ, (ର୍ମ,ଅ) ଧନ, ଧକାର ବର୍ଣ୍ଣ, ସଙ୍ଗୀତର ସପ୍ତସ୍ୱର (ସା, ରି, ଗା, ମା, ପା, ଧା, ନି) ମଧ୍ୟରୁ ୬ଷ୍ଠସ୍ୱର, (ଗ୍ରା.କ୍ରି) ରୁ ଧର, (ଅବ୍ୟ) କୌଣସି ଶିକାରକୁ ଧରିବା ନିମନ୍ତେ କୁକୁର ପ୍ରତି ପ୍ରଯୁକ୍ତ ସଙ୍କେତ ଶବ୍ଦ ।

ଧଅ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧବ) ଧବବୃକ୍ଷ,ଏକ-ପ୍ରକାର ଜଙ୍ଗଲୀ କାଠଗଛ ।

ଧଅକ—ଗ୍ରା. ବି, (ସଂ-ଦହ୍‌ଧାତୁ)ଦହକ, (ବଂ) ଦହକୁଥିବା ।

ଧଅଁନସକ—ଗ୍ରା. ବି. ଧକସକ ଦେଖ।

ଧଅଧଅଉ—ଗ୍ରା. (ବାକ୍ୟ) ଶିଶୁରଞ୍ଜନ ଗୀତର ଅଂଶବିଶେଷ ।

ଧଅପଚକଣ—ପ୍ରା. (ଯାଜପୁର) ବଂ. ଯେ ଭିତରେ ଅସାର କିନ୍ତୁ ବାହାରେ ଚକଚକିଆ ଦେଖାଯାଏ ।

ଧଅଁବୋଇଲେକାମୁଡ଼ିପକ(କା)ଉଛୁ—ଗ୍ରା. (ବ୍ୟଙ୍ଗ-ବାକ୍ୟ) ଦନ୍ତୁରା ହତଆର ବା ଅକର୍ମଣ୍ୟ କୁକୁରର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାର ଅଭାବ ଦେଖିଲେ ବ୍ୟଙ୍ଗଭାବରେ ସାଧାରଣତଃ ଏହି ବାକ୍ୟ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।

ଧଅଲା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧବଳିତ କରିବା, ଘରର କାନ୍ଥଆଦିକୁ ପାଣିଆଁ ଚୂନରେ ସଫେଦ କରିବା ।

ଧଅଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଧଉଳାଇବା ଦେଖ।

ଧଅସ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ. (ସଂ-ଝଟିତ)ଝଟ୍, ଅତିଶୀଘ୍ର, (ଗ୍ରା.ବି) ଜୋର୍, ବଳ, ଦ୍ରୁତଗତି ।

ଧଇଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ୱାସରୋଗ, ଝରଶ୍ୱାସ ।

ଧଇଁଆଁ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଧଇଁରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ।

ଧଇଁଉଠିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶ୍ୱାସରୋଗର ହୁସ୍ତା ଉଠିବା, ଝରଶ୍ୱାସ ବହିବା ।

ଧଇଁଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଧଶିଗ ଦେଖ ।

ଧଇଁସଇଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଅତି ପରିଶ୍ରମ ହେତୁରୁ ଯାହାର ଝରଶ୍ୱାସ ବହୁଥାଏ ।

ଧଇଁସଇଁ ହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁ-କରଣ) ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଳାନ୍ତ ହେତୁ ବେଗରେ ନିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ନେବା ଓ ଛାଡ଼ିବା ।

ଧଇରି—ଗ୍ରା.ବି. କାଠିଲଗା ପେଟରୁ ପରି ନିର୍ମିତ ମାଛ ଧରିବାର ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଧଇର୍ଯ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧୈର୍ଯ୍ୟ) ଦମ୍ଭ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ଦୃଢ଼ତା, ଶାନ୍ତଭାବ ।

ଧଇର୍ଯ୍ୟବୁଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବଂ. ଧୈର୍ଯ୍ୟ ବା ଧୃତ ନାଣକାରୀ ।

ଧଉଡ଼ି(ଶି)—ଗ୍ରା. ବି. ଧାନଗଛକୁ ନଷ୍ଟ କରିବା ଏକପ୍ରକାର ପୋକ, (ପ୍ରା. ପାରିକୁଦ) ଧଇରି ଦେଖ । [ଧୌତ ।

ଧଉତ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବଂ. (ସଂ-ଧୌତ)

ଧଉରା(ଡ଼ା)—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ଚେମଡ଼ ଓ ଟାଣ ଜଙ୍ଗଲୀ ଗଛ (ଏହା ଶରୀରର ଅଖକୁ ଉମଯୁକ୍ତ), ଧଅ ଦେଖ ।

ଧଉଳ(ଳା)—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଧବଳ) ଧଳା, ଶ୍ୱେତ ।

ଧଉଳା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧୋବ କରିବା, କାନ୍ଥକୁ ଚୂନଆଦି ଲେପି ଧଳା କରିବା ।

ଧଉଳି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧବଳ) ଧାନ-ଗଛରେ ଲାଗିବା ଏକପ୍ରକାର ଶ୍ୱେତ ଶ୍ୱେତ ଧଳା ପୋକ, ବାଉଁଶ କାଠିରେ ବୁଣାହୋଇଥିବା ମାଛଧରିବା ଯନ୍ତ୍ର-ବିଶେଷ, ଧଉଳିଚିରି ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ. ସଂ-ଧବଳା; ଧଳା ଗାଈ, (ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ) ଧବଳବର୍ଣ୍ଣ ବିଶିଷ୍ଟା, ଧଳା ।

ଧଉଳିଚିରି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧବଳଗିରି) ଉତ୍କଳର ପୁରୀଜିଲ୍ଲାର କ୍ଷୁଦ୍ର ପର୍ବତ-ବିଶେଷ ।

ଧଉଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଧବଳ) ଧଉଳାଇବା ଦେଖ ।

ଧଉଳିମାରିବା—ଗ୍ରା.ବି. ଗଛର ଡାଳରେ ବା ଧାନଗଛରେ ଧଉଳି ପୋକ-ଲାଗିବା ।

ଧଏନ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବଂ. ଧନ୍ୟଦେଖ ।

ଧଏନ୍‌ଧଏନ୍‌କରିବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି. ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କରିବା ଦେଖ ।

ଧଏର୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଧଇର ଦେଖ ।

ଧଂକଆ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. ଧକ୍କା, ଧକ୍କାଦ୍ୱାରା ଆଘାତ ।

ଧଂଶା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଧ୍ୱଜ) ବଡ଼ପତାକା, (ସଂ-ଦର୍ମମ) ଶୋଭଯାତ୍ରାରେ ରାଜାଙ୍କ ଆଗରେ ହାତୀ ଓ ଓଟଉପରେ ବଜା-ଯିବା ବଡ଼ ନାଗରା ।

ଧଂଶିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଦନ୍‌ଶ୍‌ଧାତୁ) ଦଂଶନ କରିବା,କାମୁଡ଼ିବା, (ସଂ-ଧ୍ୱଂସ) ଧ୍ୱଂସକରିବା, (ସଂ-ଧର୍ଷଣ) ବଳାତ୍କାର କରିବା, ଧର୍ଷଣ କରିବା, ଲହସିଯିବା, ଚପିଯିବା, ଦବିଯିବା ।

ଧନ୍ଦା—ଗ୍ରା. ବି. ଧନ୍ଦା ଦେଖ ।

ଧକ୍‌ଧକ୍—ଅବ୍ୟ. ଅଗ୍ନିଶିଖାର ଜ୍ୟୋତି, ଅନଳର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳଜ୍ୟୋତି, ବଥଆଦି ବିନ୍ଧିବା ବା ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦେବା, ବେଦନା, ଛାତି ଥରିବା, ଦକ ଦକ, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଧୁ ଧୁ ହୋଇ ଜଳୁଥିବା, (ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବଂ) ହୁ ହୁ ହୋଇ ।

ଧକ୍‌ସକ୍—ଗ୍ରା. ବି. କଇଁକଇଁ କାନ୍ଦିବା, (ଗ୍ରା.ବଂ) କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦୁ-ଥିବା, (କ୍ରି.ବଂ) କଇଁ କଇଁ ହୋଇ ।

ଧକ—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରମଜନିତ ଝରନିଶ୍ୱାସ, ଛାତି ଦମ୍‌ଦମ୍ ହେବା,କ୍ଳାନ୍ତ,ଜଳୁଥିବା ନିଆଁର ତେଜ, (ପ୍ରା. ବାଲେ. ବି) ସଫା ଗୁଡ଼ଲ, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଉତ୍ତମ ।

ଧକଉଁଧକା—ଗ୍ରା. ବି. ପରସ୍ପର ଧକା ମରାମରି, ଧକାଧକ, ଅତିଶୟ ଜନତା ମଧ୍ୟରେ ଠେଲାଠେଲି ।

ଧକଚକ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବଂ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକାରୀ) ବକବକାରି, ବକର ବକର, ବହୁତ ଗୁଡ଼ାଏ ବୃଥାରେ ଗପିବା, ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ସ୍ଥିର କଲାବେଳେ କେତା ଓ ବିକେତା ମଧ୍ୟରେ ଯିଦ୍ ଧରାଧରି ହୋଇ ଦାମ୍ କରିବା, ହଲଚଲ,ଦୋହଲା ଦୋହଲି ।

ଧକଚକଲଗା(ଗେ)ଇବା—କ୍ରି. କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିସଙ୍ଗେ ବୃଥା ବାକ୍‌ବିତଣ୍ଡା କରିବା ।

ଧକଚକହେବା—କ୍ରି.କ୍ରି. ବୃଥା ବିଶେଷ ବାକ୍ୟ ବ୍ୟୟକରିବା, ଶଗଡ଼ଆଦିରେ ବସି ଅସମତଳ ଭୂମିରେ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଶଗଡ଼ ଚଳିବାଯୋଗୁଁ ହଲଚଲହେବା ।

ଧକଚକିଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବିଂ.ଯେ ବୃଥାରେ ଗୁଡ଼ାଏ ବାକ୍ୟ ବ୍ୟୟକରେ, ଗପଡ଼, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧକଚକେଇ ।

ଧକଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧକ୍କ) ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ଯୁଦ୍ଧାସ୍ତ୍ର ବିଶେଷ ।

ଧକଧକହେବା—କ୍ରି.କ୍ରି.(ସଂ-ଧଗଦ୍ଧଗ୍ନ) ଆଲୁଅ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳରୂପେ ଜଳିବା, ତୀବ୍ର-ଭାବରେ ବିଦ୍ଧିବା, ବେଦନା କରିବା ।

ଧକଧକି—ଗ୍ରା. ବି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)ଗ୍ରୁତି ଧଡ଼କା, ଦ୍ରୁତପିଣ୍ଡ, ଧୁକ୍‌ଧୁକୀ ।

ଧକନିଗିଡ଼ିଯିବା—ପ୍ରା. (ଯାଜପୁର) ବି. ପରିଶ୍ରମାଦି ଜନିତ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଲାନ୍ତି ।

ଧକପକ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଛଟପଟ, ଗ୍ରୁତିଧଡ଼କା,ଭୟରେ ଚିତ୍ତର ଅସ୍ଥିରତା ।

ଧକମଧକା—ଗ୍ରା.ବି.ଧକଉଁ ଧକା ଦେଖ ।

ଧକମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧକେଇବା, (ଦଉଡ଼ି ୨ ଯାଇଥିବା ଲୋକ) କିଛିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ବିଶ୍ରାମ ନେବା,ଦମ୍ମ ଶ୍ରମ ।

ଧକଲ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧକ୍କଧାତୁ) ଧକ୍କା, ଅତ୍ୟାଚାର, ଧକ୍କାମାରି ତଡ଼ିବା ।

ଧକଲ(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧକ୍କାମାରି ଏଦିଗ ସେ ଦିଗକୁ ନେବା, ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନରେ ବହୁଲୋକ ପଶିଯିବା,କୁଲମ୍ କରିବା, ଅତ୍ୟାଚାର କରିବା ।

ଧକଲଧକଲ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ପରସ୍ପର ଧକ୍କାମରାମରି, ଧକ୍କ ଧକ୍କୀ ।

ଧକ୍କା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ଧକ୍କଧାତୁ) ବାହୁ ଦ୍ୱାରା ଠେଲା, ବାହାଠେଲା, ଦୋଷାରୋପ, ଦୁଇପଦାର୍ଥ ପରସ୍ପର ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ଜୋରରେ ବାଜିବା,(ଲ.ଅର୍ଥ)ପ୍ରତିରୋଧ,କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ଘଟଣା ଉପରେ ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁ ବା ଘଟଣାର ପ୍ରଭାବ ।

ଧକ୍କା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଧକ୍କ-ଧାତୁ) ଧକ୍କାମାରିବା, ପରିଶ୍ରମଜନିତ ଖରନିଶ୍ୱାସ ମାରିବା, ଧକଧକ ହେବା, ସ୍ପନ୍ଦିତ ହେବା ।

ଧକ୍କାଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟଠାରୁ ଧକ୍କା ମାଡ଼ ସହିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ପ୍ରତିରୋଧ ପାଇବା ।

ଧକ୍କାଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟକୁ ଧକ୍କା ଦ୍ୱାରା ଆଘାତ କରିବା ।

ଧକ୍କାବାଜିବା—ଗ୍ରା.ବି. ଏକ ବସ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟବସ୍ତୁର ଟୁକ୍ ଜୋରରେ ଆଘାତ ।

ଧକ୍କାସହିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି କୌଣସି ଆଘାତ ବା ବିପଦାଦିର ଚୋଟକୁ ସମ୍ଭାଳିବା ।

ଧକ୍କେଇସକେଇହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦିବା, କାନ୍ଦିକାନ୍ଦି ଫେରାଦ ହେବା ।

ଧକ୍କ(ଧାତୁ)—ପ୍ରହାର କରିବା, ନଷ୍ଟ କରିବା, ବିନାଶ ଘଟାଇବା ।

ଧକ୍କା(ଇତ୍ୟାଦି)—ଧକ୍କାଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଧଙ୍କ—ଗ୍ରା. ବି. ରାମାୟଣ ବର୍ଣ୍ଣିତ ରାକ୍ଷସ ବିଶେଷ ।

ଧଙ୍କସଗଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳର ଅନାର୍ଯ୍ୟଗ୍ରଳାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଗ ।

ଧଙ୍କିଆ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. ଧକ୍କା ।

ଧଙ୍ଗଡ଼(ର)—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ପୁଂ. ବି. ଅବିବାହିତ ଯୁବକ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧଙ୍ଗଡ଼ୀ,ଧଙ୍ଗଡ଼ୀ ।

ଧଜା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧ୍ୱଜ) ପତାକା ।

ଧଟ—ପୁଂ. ବି. (ଧଣ୍+କ.ଅ) ଧଡ଼ା, ତୁଳାଯନ୍ତ୍ର, ନିକତି, ତୁଳା ପରୀକ୍ଷା, ନିକତିଦ୍ୱାରା ଅପରାଧୀର ପରୀକ୍ଷା,ତୁଳା-ରାଶି,୪୨ରତି ଓଜନ, ଧର୍ମ୍ମ,ଧରଣ ।

ଧଟକ—ପୁଂ. ବି. (ଧଟ+ସ୍ୱାର୍ଥେ.କ) ୪୨ରତି ଓଜନ, ନଦୀବୃକ୍ଷ ।

ଧଟକର୍କଟ—ପୁଂ. ବି. (ଶ୍ରୁତି) ତୁଳାର ଶିକ୍ୟାଧାରେ ଉଷଦ୍‌ବକ୍ର କର୍କଟର ଶୃଙ୍ଗ ସଦୃଶ ଆୟସକଳକ ଭେଦ ।

ଧଟପରୀକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଶ୍ରୁତି)ତୁଳାପରୀକ୍ଷା ।

ଧଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧଟ+କ+ଆ) ପରିବର୍ତ୍ତନ ବସ୍ତ୍ର,ଅଣ୍ଟାରେ ଉଡ଼ି ପିନ୍ଧିବା ଲମ୍ବ ବସ୍ତ୍ର,ଚୀର,ଚୀରଲୁଗା,କୌପୀନ, ଲୁଗା ଧଡ଼ି, ପଥୁର,ପଞ୍ଚସେର ଓଜନ ।

ଧଟୀ—ପୁଂ. ବି. (ଧଟ+ଇନ୍) ତୁଳାରାଶି, ଶିବ ମହାଦେବ, ବଣିକ, ଦଣ୍ଡୀଦାର, (ସ୍ତ୍ରୀ)ବି. (ଧଟ+ଈ)ଚୀର, ଚୀରକନ୍ଥା, ପରୁଣ ଲୁଗା, କୌପୀନ, କଟିବସ୍ତ୍ର, ଗର୍ଭଧାନ ପରେ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ପିନ୍ଧିବା ବସ୍ତ୍ରଖଣ୍ଡ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧଟିମା ।

ଧଟୀଦାନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗର୍ଭଧାନାନ୍ତର ସ୍ତ୍ରୀ ସମ୍ପ୍ରଦାନକ ଚୀରବସ୍ତ୍ର ଦାନ ।

ଧଡ଼—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକାରୀ) ଅତି-ଶୀଘ୍ର, ହଠାତ୍, ଦୁଇ କଠିନ ବସ୍ତୁ ପରସ୍ପର ବାଜିଉଠିଲେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ହୁଏ ।

ଧଡ଼କ(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଧ୍ୱ ଧାତୁ ଉଡ଼ାଇବା,ଧମକାଇବା,ଗାଳିଅଦି ଦ୍ୱାରା ଦୁଃଖୀ ଭୟଭୀତ କରାଇବା

ଧଡ଼କାଧଡ଼କ—ଗ୍ରା.ବି.ଉଡ଼ାଣ,ଧମକାଣ ।

ଧଡ଼ଧଡ଼—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଗ୍ରୁତିଥରିବା ଶବ୍ଦ, ଶିଥିଳଚମଡ଼ା ବା ଦ୍ରବ୍ୟ ଟାଣ ଜନିତରେ ପିଟିଲେ ବା ବାଜିଲେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥା ବା ରୋଗରୁ ଶରୀରର ଚମଡ଼ା ଶିଥିଳ ହେବା ।

ଧଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧ୍ୱ ଧାତୁ) କବନ୍ଧ ମସ୍ତକ ଓ ହସ୍ତପଦହୀନ ଦେହ, ସ୍କନ୍ଧ-ଠାରୁ କଟିଦେଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେହ, ଶରୀରର ସ୍ଥୂଳ ମଧ୍ୟ ଭାଗ, ସାରଶୂନ୍ୟ ବହିରାବରଣ, ଶରୀର, ଦେହ, ଅସ୍ଥି-କଙ୍କାଳ ମାତ୍ରାବଶିଷ୍ଟ ଶରୀର, ଗଛର ଗଣ୍ଡି ।

ଧଡ଼କ—ଗ୍ରା. ବି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଭୟ, ଗ୍ରୁତିଧମ୍‌ଧମ୍, ହୃତ୍‌କମ୍ପ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଅଦ୍ଭୁତ, ଶିଥିଳ ।

ଧଡ଼କଧଡ଼କ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଠକର ଠକର, ଦୁଇ କଠିନ ବସ୍ତୁର ଏକାଧିକ ଥର ବାଜିବା ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପନ୍ନ ଶବ୍ଦ ।

ଧଡ଼କା—ଗ୍ରା. ବି. ରାଗ ଧମକାଇବା, ହୃତ୍‌କମ୍ପ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଯାହା ହୃତ୍‌କମ୍ପ

ଉତ୍ପାଦନ କରେ ।

ଧଡ଼କିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ମେକପଡ଼ିବା.ଉଗ୍ରିବା.ଶ୍ରୀତଶ୍ରସ୍ତ ହେବା (ଗ୍ରୁତ) ଧଡ଼୍‌ଧଡ଼୍ ହେବା ।

ଧଡ଼ଧଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବ୍ୟ.ଶିଥିଳ,ଶିଥିଳୀକୃତ, ଲୁଲିତ, ଧଡ଼ଧଡ଼ ଶବ୍ଦ କରୁଥିବା ।

ଧଡ଼ପ(ଫ)ଡ଼—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅତିଶୀଘ୍ର, ସ୍ପନ୍ଦନସହକାରେ. ଛଟପଟ, ଉଚ୍ଛିନ୍ନ, ଅସ୍ଥିର, ଫଡ଼ପଡ଼ ଶବ୍ଦ, ପକ୍ଷୀ ଡେଣାକୁ ଭୁଇଁରେବ ଡେଇ-ଦାର ଶବ୍ଦ ।

ଧଡ଼ପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବ୍ୟ. ରୋଗ ବା ଅନା-ହାରଯୋଗୁ ଅସ୍ଥି ଚର୍ମସାର ହେବା ।

ଧଡ଼ମଡ଼—ଗ୍ରା.ବ.ଶ୍ରୀଡ଼ଶ୍ରୀଡ଼,ଅତ୍ୟାଗ୍ରହ ।

ଧଡ଼ର—ପ୍ରା. (ସିଂହଭୂମ)ବ.ବୃକ୍ଷ କୋଟର. କୋଟର ।

ଧଡ଼ରଧଡ଼ର—ଗ୍ର.ଅବ୍ୟ.(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଧଡ଼ପଡ଼ ଦେଖ ।

ଧଡ଼ଦ—ଗ୍ରା.ବ.ଶ୍ଳଥ. ସେମନ୍ତ, ଦୁର୍ବଳ, (ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବ୍ୟ)ଶ୍ଳଥ ମାଁ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧଡ଼ଦ୍ଦ ।

ଧଡ଼ଦ୍—ଗ୍ରା. ବ. ଜଳ କେନାଲରେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଶବ୍ଦାଦ ଦିବାପାଇଁ କରାଯାଇଥିବା ଗଡ଼ନ୍ତ, ଗଡ଼ା ।

ଧଡ଼ସ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଧୃଷ୍‌ଧାତୁ) ଧମମ, ଶୀଘ୍ରଗାମିବାର ବେଗ,ସାହସ,ହେମନ୍ତ, ଗ୍ରାହିବାର ଅର, ଧମକ,(ଗ୍ରା) କ୍ରି. ବ. (ସଂ-ଶ୍ରୀଘ୍ର) ଅତିଶୀଘ୍ର ।

ଧଡ଼ସା—ଗ୍ରା. ବ୍ୟ. ଅତି ବେଗଯୁକ୍ତ ।

ଧଡ଼ସା(ସେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଧୃଷ୍‌ଧାତୁ) ଧମକାଇବା, ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରାଇବା ।

ଧଡ଼ସାଧଡ଼ସି—ଗ୍ରା.ବ. ଧମକାଧମକ ।

ଧଡ଼ସି—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବ୍ୟ. (ସଂ-ଶ୍ରୀଘ୍ର) ଶୀଘ୍ର, ଧଅସି, ଶୀଘ୍ର ।

ଧଡ଼ସିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଧୃଷ୍‌ଧାତୁ)ଶଙ୍କେଯିବା, ଶ୍ରୀତହେବା, ଶଙ୍କିତ ହୋଇ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରୁ ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ ହେବା ।

ଧଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଧଟ) ତୁଳାଦଣ୍ଡ, ତୁଳାଯନ୍ତ୍ର, ଦଟକରା, ପାସଙ୍ଗ, ଧଡ଼ା ଧରିବାପାଇଁ ତରାଜୁର ଏକ ପଲ୍ଲାରେ ଯେଉଁ ମାଟି,ଗୋଡ଼ ପ୍ରଭୃତି ରଖାଯାଏ, ଅର୍ଗଳ, କାଷ୍ଠଦଣ୍ଡ, ଠେଙ୍ଗା, ଦଣ୍ଡ, କବାଟ ବା ତାଟିକବାଟ ପ୍ରଭୃତି ବନ୍ଦ କରାଯିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ବାଉଁଶ, (ସଂ-ଧଟ;ଧଟିକା) ପିନ୍ଧାଲୁଗା ଉପରେ ଅଣ୍ଟାରେ ଭଡ଼ାଯିବା ଚାଦର,କୌପୁନ, ଚରକନ, ପୃଷ୍ଠବସ୍ତ୍ର, (ଗ୍ରା.ବ୍ୟ.)ଧଡ଼ିଆ. ଅତି କୃଶ ।

ଧଡ଼ାଉଠା(ଠେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ତୁଳିବା, ଓଜନକରିବା ।

ଧଡ଼ାଏପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଠେଙ୍ଗା ଦ୍ୱାରା ଏକପ୍ରହାର ଦେବା ।

ଧଡ଼ାଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଦେଙ୍ଗା ଓ ସ୍ଥୂଳ ପଦାର୍ଥ ହଠାତ୍ ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନରୁ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିବା, ସଟାଙ୍ଗ, ହଠାତ୍ ।

ଧଡ଼ାଙ୍ଗ—ଗ୍ରା.ବ. (ମନ୍ଦଚଳ) ସାଜ-ଚଳ, ପ୍ରେଷ୍ଟାଳ, ସାଜମଙ୍ଗର ଉପ-କରଣ, ଅଣ୍ଟାଦଡ଼ି ଓ ମୁଣ୍ଡବନ୍ଧା ଲୁଗା, ପ୍ରସାଧନିକା ।

ଧଡ଼ାଧଡ଼ି—ଗ୍ର. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଚକ୍ରକ ଫୁଟିବାର ଶବ୍ଦ, ଜଟିଳ ସମ୍ପ୍ରମ ନଙ୍କର ପରସ୍ପରର ଆଘାତ ଜନିତ ଶବ୍ଦ, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.) ଅତିଶୀଘ୍ର ।

ଧଡ଼ାଧଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଓଜନକରିବା ପରେ ତରାଜୁର ଦଣ୍ଡକୁ ଭୂପୃଷ୍ଠ ସଙ୍ଗେ ସମତଳକରିବା,ପାସଙ୍ଗ ଧରିବା ।

ଧଡ଼ାପଡ଼ି(ଡ଼ୀ)—ଗ୍ରା. ବ.(ସଂ-ଧୃ ଓ ପତ୍-ଧାତୁ) ଧରାପରି ଦେଖ ।

ଧଡ଼ିସ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଦ୍ରୁତସିଦ୍ଧିର ଦ୍ରୁତ ବା ପ୍ରବଳ ସ୍ପନ୍ଦନର କାଳ୍ପନିକ ଶବ୍ଦ ।

ଧଡ଼ି—ଗ୍ର. ବ. (ସଂ-ଧାରା)ଲୁଗାର ଧାର, ଲୁଗାର ଧାରରେ ବୁଣା ଯାଇଥିବା ରଙ୍ଗୀନ୍ ଦଡ଼ା, (ସଂ-ଧଟୀ) ଚୁଣ୍ଡାକନା, ଅପରିଆଣି ବାଳକବାଳିକାଙ୍କର ନାମ ।

ଧଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବ.(ସଂ-ଧଟୀ—ଡୋରକ) ମସ୍ତକର କେଶରେ ବାନ୍ଧିବା ଡୋର ବା ପଟଫୁଲ, (ଗ୍ରା.ବ୍ୟ.) ଧଡ଼ିବିଶିଷ୍ଟ, (ସଂ-ଦୁର୍ବଳ) କୃଶ, ଦୁର୍ବଳ, ପତଳା, ଶୀର୍ଣ୍ଣ (ବସ୍ତ୍ର) ।

ଧଡ଼ିଗ୍ରଡ଼ିଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବସ୍ତ୍ରର ଧଡ଼ିର ରଙ୍ଗ ଫକ୍କା ପଡ଼ିଯିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ)ଅଭି-ଭୂତ ହୋଇପଡ଼ିବା, ଲ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ-ଯିବା ।

ଧଡ଼ିଛିଣ୍ଡା(ଣ୍ଡେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଇତର-ଜନ ବ୍ୟବହୃତ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପରିଶ୍ରମ କରାଇ ଏକାନ୍ତ ଅବସନ୍ନ କରି ପକାଇବା, ନାକାନ୍ତକରିବା ।

ଧଡ଼ିଛିଣ୍ଡି(ଡ଼ି)ବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି ଶୀର୍ଣ୍ଣହେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କ୍ଳାନ୍ତହେବା ।

ଧଡ଼ିଦାର୍—ଗ୍ରା.ବ . ଧଡ଼ିଆ (ବସ୍ତ୍ର) ।

ଧଡ଼ିବାଜ୍—ଗ୍ରା. ପୁଂ.ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ସଂ-ଧୂର୍ତ୍ତ) ମାମଲବାଜ,ବଗୁଲିଆ,ଦୁଷ୍ଟ,ଖେଚେଡ଼ା, ଶଠ, ପ୍ରତାରକ, ଧୂର୍ତ୍ତ, (ମଦାର୍ଥ) ଚଲକ, ବ୍ୟଭିଚାରୀ, ଯେ ଅନ୍ୟକୁ ବିପ-ଦରେ ପକାଏ ।

ଧଡ଼ିବାଜି—ଗ୍ରା.ବ. ଖେଚେଡ଼ାଙ୍ଗି,ଦୁଷ୍ଟାମି, ବଗୁଲିଆପଣ, ଧୂର୍ତ୍ତତା, ଶଠତା ।

ଧଡ଼ୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଅତିଶୀର୍ଣ୍ଣା.ଅତିକୃଶ, ଧଡ଼ଡ଼ୀ, ଅଧିକଙ୍କାଳମାତ୍ରାବଶିଷ୍ଟା ।

ଧଣ୍—(ଧ ଧାତୁ) ଶବ୍ଦକରିବା ।

ଧଣତା—ଗ୍ରା.ବ. ପାଣିଚିଆ (ଖାଦ୍ୟ), ପାଣି ମିଶିବାରୁ ବିସ୍ୱାଦ (ଖାଦ୍ୟ) ।

ଧଣିଆଁ (ଆ)—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଧନ୍ୟା, ଧନ୍ୟାକ) ଧନିଆ, କୋଥମେର ।

ଧଣିଆଗୁଡ଼ଲ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଧନ୍ୟା + ଚଣ୍ଡୁଲ) ଧନିଆ ମଞ୍ଜିକୁ ରଗଡ଼ି ତହିଁରୁ ତୁଷ ପାଛୁଡ଼ିବା ପରେ ରହିବା ମଞ୍ଜିର ଫାଳ ।

ଧଣିଷ୍ଠା—ଗ୍ରା.ବ: (ସଂ-ଜୟନ୍ତୀ) ଶିମ୍ବିଟ ବର୍ଗର ଦୀଘଶୀର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଷାୟୁଷ୍ଯୁପବନ୍ଧେ

ଧଣ୍ଡୁଆ(ଆଁ)—ଗ୍ରା.ବ୍ୟ. (ସଂ-ଦୋହନୀୟା) ଯେଉଁ ଗାଈ ଦୁଗ୍ଧ ଦେଉଥାଏ,ଯେଉଁ ଗାଈଠାରୁ ଦୁଗ୍ଧ ଦୁହାଁ ହେଉଥାଏ. (ଗ୍ରା.ବ.) ଦୁହାଁଲୀଗାଈ ।

ଧଣ୍ଡ—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଦୁର୍ଣ୍ଣ ଭ) ଏକପ୍ରକାର ନିର୍ବିଷ ଜଳଚର ସର୍ପ, ପାଣିଧଣ୍ଡ ।

ଧଣ୍ଡୁଆଁ—ଗ୍ରା. ବ୍ୟ. (ସଂ-ଡୁଣ୍ଡୁଭ) ଯାହାକୁ ଧଣ୍ଡସାପକାମୁଡ଼ିଥାଏ,(ଲ.ଅର୍ଥ) ଯାହାକୁ ଜଣେ ଆକ୍ରମଣ କରିବାପରେ ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ଆକ୍ରମଣ କରିପାରିବ ନାହିଁ ।

ଧଣ୍ଡଷଣ୍ଡ(ଣ୍ଡ)—ଗ୍ରା. ବ୍ୟ. ଅକଥ୍ୟ ବା ଅଶ୍ଳୀଳ ଭାଷା ।

ଧଣ୍ଡଶିକଳା—ଗ୍ରା. ବ୍ୟ. (ସଂ-ଡୁଣ୍ଡୁଭ+ଶୃଙ୍ଖଳ) ଗୋଡ଼ରେ ଅଳଙ୍କାର ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ଶିଙ୍କୁଳି ।

ଧଣ୍ଡା—ଗ୍ରା.ବ୍ୟ. (ସଂ-ଦଣ୍ଡ) ବେକରୁ ପାଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବିଥିବା ଫୁଲମାଳ, ଆଖୁର ଗୋଟିଏ ଗଛ ବା ଦଣ୍ଡ, ପ୍ରସାଦମାଳା, ଦେବତାଙ୍କ ଛଡ଼ାମାଳ, (ସଂ-ଜୟନ୍ତ) ପତାକା, ଝଣ୍ଡା, ବଡ଼ପତାକା, (ସଂ-ଡୁଣ୍ଡୁଭ) ଧଣ୍ଡ (ଦେଖ), ଦେବତାଙ୍କ ପ୍ରସାଦମାଳାକୁ ପରସ୍ପର ଦିଆଦେଇ ହୋଇ ଦୁଇଜଣ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାପନକରିବା ବନ୍ଧୁତା ।

ଧଣ୍ଡାଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଧନ୍ଦାଳିବା ଦେଖ ।

ଧଣ୍ଡାଳହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧନ୍ଦାଳହେବା ଦେଖ ।

ଧଣ୍ଡି—ଗ୍ରା.ବ୍ୟ. (ସଂ-ଦଣ୍ଡ) ଝଣ୍ଡା, ଲମ୍ବ-ବାଉଁଶ ଉପରେ ଲଗାଯିବା ପତାକା, ଖେତମାପରେ ଦିଆଯିବା ଚିହ୍ନ ବା ଗାର, ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଭୂମିର ସୀମା ଚିହ୍ନିତ ରେଖା, (ପ୍ରା. ଗଡ଼ଜାତ)ଭଣ୍ଡି ଦେଖ ।

ଧଣ୍ଡିଗ୍ର—ଗ୍ରା.ବ୍ୟ. ଧଣିଗ୍ର ଦେଖ ।

ଧତ୍ତ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଦୂର) ଦୂର,ଦୂର କର, ହାତକୁ ଠିଆକରିବା ନିମିତ୍ତ ମାହୁନ୍ତର ଆଦେଶ ।

ଧତ୍ତକାର—ଗ୍ରା.ବ୍ୟ.(ସଂ-ଧିକ୍କାର)ଧିକ୍କାର ।

ଧତ୍ତକାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଧିକ୍କାର) ଧିକ୍କାର କରିବା, ଧୁତ୍ତକରିବା ।

ଧତଡ଼ା(ଣ୍ଡ)—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବ୍ୟ.(ସଂ-ଧ୍ୱସ୍ତ ଅତ ଜାର୍ଣ୍ଣ, ଜରଜାର୍ଣ୍ଣ, ଛିଣ୍ଡା କନ୍ଥାସ୍ତ୍ର ।

ଧତଡ଼ୀ(ଣ୍ଡ)—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ୍ୟ. ଅତଜୀର୍ଣ୍ଣ, ଦୁର୍ବଳା ଓ ଜରଜାର୍ଣ୍ଣ,(ସ୍ତ୍ରୀ),ଧଡ଼ୀ,ଶ୍ଳଥ-ଚର୍ମବିଶିଷ୍ଟା ।

ଧତୁ—ଗ୍ରା. ବ୍ୟ. (ସଂ-ଧାତୁ) ମନୁଷ୍ୟର ମାନସିକ ପ୍ରକୃତି, ଦୈହିକ ପ୍ରକୃତି, ଶରୀରସ୍ଥ ବାତ, ପିତ୍ତ, କଫ ଆଦି, ଶୁକ୍ର, ବୀର୍ଯ୍ୟ, ରେତଃ, ପ୍ରକୃତି, ମନ୍ଦଅଭ୍ୟାସ, ଖୋଇ, ଧାତୁ ଦେଖ ।

ଧତୁପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧାତୁ ପଡ଼ିବା, ମେହରୋଗ ।

ଧତୁରା—ଗ୍ରା. ବ୍ୟ. (ସଂ-ଧତ୍ତୂର) ଧାତୁରା ଗୁଳ୍ମ ଓ ଫଳ), ଦୁଦୁରା ।

ଧତୁରିଆ—ଗ୍ରା. ବ୍ୟ. (ସଂ-ଧୁସ୍ତୁର) ବ୍ୟ. ଧତଡ଼ା ଦେଖ ।

ଧତ୍ତୂର—ପୁଂ. ବ୍ୟ. (ଧେ+ଉର) ଧତୁରା ଗଛ ଓ ଫଳ ।

ଧଥ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଧତ୍ତ ଦେଖ ।

ଧନ୍—(ଧାତୁ) ଶବ୍ଦ କରିବା, (ଶସ୍ୟାଦି) ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବା, ନିକ୍ଷେପକରିବା ।

ଧନ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ)ବ୍ୟ. ଧନ ଦେଖ ।

ଧନ୍କିବା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବଲ)କ୍ରି.(ସଂ-ଧୂନନ୍) କମ୍ପାଇବା ।

ଧନ୍ତରି—ଗ୍ରା.ବ୍ୟ. (ସଂ-ଧନ୍ୱନ୍ତରୀ)ଧୂର-ନ୍ତରି, ପ୍ରବୀଣ, (ବି) ଧନୁତରି ଦେଖ ।

ଧନ୍ଦୁଗାନି—ପ୍ରା.(ସମ୍ବଲ)ବ୍ୟ. (ସହଚର) ଧନ ଦଉଲତ ।

ଧନ—କ୍ଲୀ. ବ୍ୟ. (ଧନ+କ.ଅ) ସମ୍ପତ୍ତି, ବିତ୍ତ, ଗୋଧାନ୍ୟାଦି ସ୍ଥାବରସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତି, ନଗଦ ଟଙ୍କାଟୋକରି, ପୁଞ୍ଜି, ପାଣ୍ଠି, ସୁବର୍ଣ୍ଣ,ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ପଦାର୍ଥ, ଧନ-ପତି ପ୍ରିୟତମ ବ୍ୟକ୍ତି, ସ୍ନେହପାତ୍ର, (ଜ୍ୟୋତିଷ)ଧନିଷ୍ଠା ନକ୍ଷତ୍ର, ଧନସ୍ଥାନ, (ଗଣିତ)ଯୋଗଚିହ୍ନ,(ଋଣଚିହ୍ନ—ବିପ-ରୀତ),କମ୍ବଳୀୟ ବସ୍ତ୍ର,ଝଣିରୁ ବାହାରିବା ଅଣ୍ଟୁଳ ଧାତୁଖଣ୍ଡ, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ— ଶିଶୁ, ସ୍ୱାମୀ,ସ୍ତ୍ରୀ, ସହଚରୀଆଦିଙ୍କ ପ୍ରତି ଆଦର ଓ ସ୍ନେହସୂଚକ ସମ୍ବୋଧନ)ହେ ପ୍ରିୟ, (ବ. ଆଦରାର୍ଥେ) ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଟିଣ୍ଡ, ଗୁଡ଼, ମୂଳଧନ ।

ଧନକ—ପୁଂ.ବ୍ୟ. (ଧନ+କ)ଧନପ୍ରାପ୍ତିର ଇଚ୍ଛା, ରାଜା କୃତବୀର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ପିତା ।

ଧନକଷ୍ଟ—ବ୍ୟ. (ତୃତୀତତ୍ତ) ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୁଃଖ, ଧନାଭାବ ।

ଧନକାମ(ମ୍ୟ)—କ୍ରି.ବ୍ୟ. ଅର୍ଥଗୃଧ୍ନୁ,ଧନ-ଲୋଲୁପ ।

ଧନକୁବେର—ବ୍ୟ. (ତୃତୀତତ୍ତ)କୁବେର ପରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ଲକ୍ଷପତି, କ୍ରୋଡ଼ପତି ।

ଧନକେଳି—ପୁଂ.ବ୍ୟ.(ବ.ସ)କୁବେର ।

ଧନକୋଷ—କ୍ଲୀ.ବ.(ତତତ୍ତ)ଧନାଗାର ।

ଧନକ୍ଷୟ—ପୁଂ. ବ୍ୟ. (ତତତ୍ତ) ବିତ୍ତନାଶ, ଲକ୍ଷ୍ମୀଗ୍ରହିବା, ଅପବ୍ୟୟ, ଧନର କ୍ଷତି, ଧନ ସଂଚିତ ।

ଧନକ୍ଷୟକର(କାରି)—ପୁଂ. ବ୍ୟ. (ଧନ+କ୍ଷୟ+କୃ+କ.ଅ.ଇନ୍)ଉପଦେଶ; ଅପବ୍ୟୟୀ, ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଧନ କ୍ଷୟହୁଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ.) ଧନକ୍ଷୟକରୀ—ଧନକ୍ଷୟ କରିଣୀ ।

ଧନଗରବ—ଗ୍ରା. ବ୍ୟ. (ସଂ-ଧନଗର୍ବ) ଧନାହଙ୍କାର ।

ଧନଗର୍ବ—ପୁଂ.ବ୍ୟ. (ମଧ-କ.ଧା) ଅଧିକ ଧନଥିବା ହେତୁରୁ ଅହଙ୍କାର,(ତତତ୍ତ) ଧନର ଗର୍ବ ।

ଧନଗର୍ବିତ—ପୁଂ.ବ୍ୟ. ଧନଥିବା ଯୋଗୁଁ ଅହଙ୍କାରୀ, (ପୁଂ.ବ) ଧନଗର୍ବୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନଗର୍ବିଣୀ ।

ଧନଗଁଓ—ମଧ୍ୟ ଭାରତର ଏକ ସାମନ୍ତ ରାଜ୍ୟ ।

ଧନଗାଇନ୍—ବଙ୍ଗଳା ହଳାଉଛି ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଗିରିବର୍ତ୍ମ ।

ଧନଗୁପ୍ତ—ପୁଂ.ବ.ଯେ ରହସ୍ୟ ସହକାରେ ଧନ ରକ୍ଷା କରେ, ଜଣେ ବଣିକର ନାମ ।

ଧନଗୌରବ—ବ. (ତତତ୍ତ ବା ମଧ-କ.ଧା) ଧନ ଯୋଗୁଁ ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ସମାଜରେ ସମ୍ମାନ, ଧନଗର୍ବ, ଧନର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ଧନଚନ୍ଦ୍ର—'ଶବ୍ଦାନୁଶାସନ ଲଘୁକୌମୁଦ୍ୟ-ବଚୁରିକା' ନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଧନଚ୍ଛଦ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କରେଣୁ ପକ୍ଷୀ ।

ଧନଜଗିଆ—ଗ୍ରା.ବ୍ୟ. ଯେ ଧନକୁ ଜଗି-

ଆଏ ମାତ୍ର, ଅର୍ଥାତ୍ ବ୍ୟୟ କରେ-ନାହିଁ, ଧନ ଜଗୁଆଲ(ଲି) ।

ଧନଜନ—ଗ୍ରା. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ସମ୍ପତ୍ତି ଓ ପରିବାର ।

ଧନ,ଜନ,ମରଣ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଭବିଷ୍ୟତ୍ ଶୁଭ ପ୍ରଶ୍ନ ଉପଲକ୍ଷରେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଗଣିବାର କ୍ରମ ।

ଧନଞ୍ଜୟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧନଞ୍ଜୟ) ଧନ-ଞ୍ଜୟ ଦେଖ ।

ଧନଞ୍ଜୟ—ପୁଂ.ବି. (ଧନଂ+ଜି+କ.ଅ) ଅର୍ଜୁନ, ଅଗ୍ନି, ସର୍ପବିଶେଷ, ପ୍ରାଣ-ବାୟୁ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ, ଧଳାଚିତାଚଛ, କଳୁଭବୃକ୍ଷ,ଅର୍ଜ୍ଜୁନଗଛ,(ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ବ୍ୟଙ୍ଗ)ନିସ୍ତ୍ରକ ପ୍ରହାର,ଚଇତନ, ଜ୍ଞାନ-ଦାସ,(ସଂ-ପୁଂ.ବି)ଇନ୍ଦ୍ର,ଗୋତ୍ରବିଶେଷ, ଷୋଡ଼ଶ ଦ୍ୱାପରର ବ୍ୟାସ, (ବିଂ) ଧନଞ୍ଜୟ ଗୋତ୍ରଜାତ ।

ଧନଞ୍ଜୟ—ଜଣେ ଜୈନ କବି, କୁସ୍ଥଳ-ପୁରର ଅଧିପତି,ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ କବି ।

ଧନଞ୍ଜୟଭଞ୍ଜ—ଗ୍ରା. ବି. ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜଙ୍କ ପିତାମହ ।

ଧନଞ୍ଜୟସିଦ୍ଧ—ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଯୋଗୀ ।

ଧନତୃଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ ବା ମଧ୍ୟ-କ.ଧା ବା ଦ୍ୱିତତ୍) ଧନ ବା ଅର୍ଥଲାଳସା, ବିତ୍ତଲାଭର ପ୍ରବଳ ଆକାଙ୍କ୍ଷା ।

ଧନତୃଷ୍ଣ—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଧନଲୋଭୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନତୃଷ୍ଣା ।

ଧନତୃଷ୍ଣା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ ବା ମଧ୍ୟ-କ.ଧା-ବା ଦ୍ୱିତତ୍) ଧନଲାଳସା, ଅର୍ଥଲାଭର ଆକାଙ୍କ୍ଷା ।

ଧନଦ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧନ+ଦା+କ.ଅ) ଧନଦାନକାରୀ, ମୁକ୍ତହସ୍ତ, ଦାତା, ସଦ୍ୱାରା ଧନଲାଭ ହୁଏ,(ବି.—ଧନ+ଦୈ+କ.ଅ) କୁବେର, ହୁଞ୍ଜଳ ବୃକ୍ଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନଦା ।

ଧନଦଉଲତ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଧନ+ଆ+ଦୌଲତ୍, ସହଚରୀ) ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି, ବିଭବ ।

ଧନଦଣ୍ଡ—ପୁଂ.ବି. ଅସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର,(ଧନଦ୍ୱାରା ଦଣ୍ଡ) ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ, ନୋରମାଳା ।

ଧନଦତ୍ତ—ପୁଂ. ବିଂ. ଯେ ଧନ ଦାନ କରେ, (ବି) ନାମଭେଦ ।

ଧନଦସ୍ତୋତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି.କୁବେରଙ୍କ ସ୍ତୋତ୍ର ।

ଧନଦା—(ଦୈବିକ୍ରିଯା. ବିଂ. ଧନ ଦାନ କରିବା,(ବି) ଦେବୀଙ୍କର ନାମାନ୍ତର ।

ଧନଦାକ୍ଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କୁବେରାକ୍ଷୀ ଲତା, ଲତାକରଞ୍ଜ ।

ଧନଦାତା—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧନ+ଦାତ୍) ଧନଦ, ଯେ ଧନ ଦିଏ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧନଦାତ୍ରୀ

ଧନଦାନୁଚର—ପୁଂ.ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍) କୁବେ-ରଙ୍କ ଅନୁଚର, ଯକ୍ଷ ।

ଧନଦାନୁଜ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) କୁବେ-ରଙ୍କ କନିଷ୍ଠଭ୍ରାତା ରାବଣାଦି ।

ଧନଦାୟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧନ+ଦା+ଇକ+ଆ) ଧନଦାତ୍ରୀ,ଦେବୀବିଶେଷ ।

ଧନଦାୟୀ—ପୁଂ. ବି. (ଧନ+ଦା+କ.ଇନ୍) ଅଗ୍ନି,(ବିଂ)ଧନଦାତା ଦେଖ ।

ଧନଦାସ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଯେ ଧନପାଇଁ ଆରୁର ହୋଇ ଦାସତ୍ୱ ସ୍ୱୀକାର କରେ, (ବିଂ) ଅତିଲୋଭୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ ଧନଦାସୀ ।

ଧନଦେବ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) କୁବେର, ଧନରୂପ ଉପାସ୍ୟ ଦେବତା ।

ଧନଦେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. କାଶୀସ୍ଥିତ ଶିବଲିଙ୍ଗବିଶେଷ ।

ଧନଧାନ୍ୟ—ବି. (ସମାନାର୍ଥ ବୋଧକ ସହଚର; ଧନ+ଧାନ୍ୟ) ଧନ ଓ ଅନ୍ନ ଧନସମ୍ପତ୍ତି ।

ଧନଧାମ—ବି. (ସମାନାର୍ଥକ ସହଚର) ଧନ ଓ ଗୃହ, ଧନସମ୍ପତ୍ତି ।

ଧନନନ୍ଦ—ମହାବଂଶମତେ ନନ୍ଦବଂଶର ଶେଷରାଜା । [ଅପବ୍ୟୟ ।

ଧନନାଶ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍), ଧନକ୍ଷୟ,

ଧନନିୟୋଗ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଲାଭ-ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବସାୟ, ଓ ଋଣାଦିରେ ଟଙ୍କାଲଗାଇବା ।

ଧନନ୍ତର—ଗ୍ରା. ବି. ଧନୁତର ଦେଖ ।

ଧନନ୍ଦା—ସ୍ତ୍ରୀ: ବି. ବୃକ୍ଷଶକ୍ତି ଭେଦ ।

ଧନପତି—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) କୁବେର, ବାୟୁ, ଜଣେ ବଣିକ, (ବିଂ) ଧନୀ ।

ଧନପତି—ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ କବି, ଜ୍ଞାନ-ମୁକ୍ତାବଳୀ ନାମକ ଜ୍ୟୋତିଷଗ୍ରନ୍ଥ-ପ୍ରଣେତା ।

ଧନପତିମିଶ୍ର—ବିଦ୍ୟାରତ୍ନାକର ଓ ଶଙ୍କର ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତ୍ତିସ୍ତୋତ୍ର ନାମକ ଗ୍ରନ୍ଥଦ୍ୱୟ ରଚୟିତା ।

ଧନପତ୍ର—ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)ଧନର ଦୁସାବ ଲେଖାହେବା ଖାତା ।

ଧନପାତ୍ର—ବି.ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଧନପାଳ—ଶି.ବିଂ. (ଧନ+ପାଳ+ଅ) ଧନରକ୍ଷକ, (ପୁଂ) କୁବେର, ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ କବି ।

ଧନପିପାସା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ ବା ଚତୁର୍ଥୀ-ତତ୍) ଧନତୃଷ୍ଣା ଦେଖ; (ବିଂ) ଧନ-ପିପାସୁ ।

ଧନପିଶାଚ—ପୁଂ.ବି. (ରୂପକ) ଲାଭ-ବାସନା, ଧନରୂପ ରାକ୍ଷସ, ଲୋଭ, ଧନତୃଷ୍ଣା,(ବିଂ—ଷଷ୍ଠୀତତ୍)ଧନଲୋଭୀ, କୃପଣ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନପିଶାଚୀ ।

ଧନପିଶାଚକା (ପିଶାଚୀ)--ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଧନ ଶା, ତୃଷ୍ଣା, ଅତିଶୟ ଧନ-ଲୋଭ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନପିଶାଚକା ।

ଧନପିଶାଚୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ତୃଷ୍ଣା, ଧନଲୋଭ, ଅତିଶୟ ଧନଆଶା ।

ଧନପ୍ରୟୋଗ—ପୁଂ.ବି.ଟଙ୍କାପଇସା ଧାର କରକ ଦେବା, ଋଣ ଦେବା ଇତ୍ୟାଦି ।

ଧନପ୍ରିୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (କ.ଶ୍ରୀ) ଲୋଭୀ, ଧନାନୁରାଗୀ, ଅର୍ଥାନୁରାଗୀ, (ବି) ଧନ-ପ୍ରିୟତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନପ୍ରିୟା ।

ଧନପ୍ରିୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଅର୍ଥାନୁ-ରାଗିଣୀ, (ବି--ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)କାକଜମ୍ବୁ ।

ଧନଫଳ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦାନଭୋଗାଦି ।

ଧନବତ୍—ତ୍ରି. ବିଂ. ଧନବିଶିଷ୍ଟ, ଧନ-ଶାଳୀ, ଧନୀ ।

ଧନବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.(ଧନବତ୍+ଈ) ଧନ-ଶାଳିନୀ, ସୌଭାଗ୍ୟଶାଳିନୀ,(ବି)ଧନିଷ୍ଠା ନକ୍ଷତ୍ର, (ପୁଂ) ଧନବାନ୍ ।

ଧନବତ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଧନବତ୍+ତା.ତା) ବିଭବଶାଳିତା, ଧନବାନର ଅବସ୍ଥା ।
ଧନବନ୍ତ—ତ୍ରି.ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ.(ସଂ-ଧନ-ବତ୍) ବିଭବଶାଳୀ, ଧନୀ ।
ଧନବାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଧନ+ବତ୍) ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟଶାଳୀ, ଧନୀ, ମହାଜନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନବତ୍ତା ।
ଧନବିଜୟବାଚକ—ଲୋକନାଳିକସ୍ତ୍ର ନାମକ ଗ୍ରନ୍ଥର ଭାଷାବୃତ୍ତିକାର ।
ଧନବିଜ୍ଞାନ—ତ୍ରି.କ୍ଲୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଅର୍ଥ-ବିଜ୍ଞାନ, ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର, ଅର୍ଥନୀତି ।
ଧନବିଦ୍ୟୁତ୍—ତ୍ରି.ବ ଯୁକ୍ତତତ୍ତ୍ୱ(ବିପ—ଋଣବିଦ୍ୟୁତ୍) ।
ଧନବିଭାଗ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଅଂଶିଦାର-ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପତ୍ତିର ବଣ୍ଟନ, ବଣ୍ଟାରା ।
ଧନବୃଦ୍ଧି—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସମ୍ପତ୍ତି ବଢ଼ିବା, ଧନୋନ୍ନତି ।
ଧନଭକ୍ଷ—ପୁଂ.ବ. ଧନଭୋଗ ।
ଧନଭଣ୍ଡାର—ତ୍ରି.ବ. (ଧନ+ଭାଣ୍ଡାଗାର) ଧନାଗାର ଦେଖ, ଧନଶାଳା ।
ଧନଭୂତ—ଜନୈକ ରାଜାଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରୀ-ସ୍ତମ୍ଭ ।
ଧନମଦ—ପୁଂ. ବ. ଧନହେତୁ ମତ୍ତତା, ଅର୍ଥର ଅହଙ୍କାର ।
ଧନମିଶ—ଜଣେ ବଣିକ ।
ଧନମୂଳ—ତ୍ରି.ବଂ. ଅର୍ଥ ଯାହାର ମୂଳ, ଅର୍ଥ ଯାହାର କାରଣ,(କ୍ଲୀ)ମୂଳଧନ ।
ଧନମୋହନ—ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ବଣିକ ଘୁଷିଙ୍କ ନାମ ।
ଧନରଜ—ମହାଦେବୀଦୀପିକା ନାମକ ଜଣେ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।
ଧନର୍ଚ—ପୁଂ.ବ.ଧନାର୍ଥ ଅର୍ଘ୍ୟଯୁକ୍ତ.ଅଗ୍ନି ।
ଧନର୍ଜ୍ଜଇ—ତ୍ରି. ବ. (ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରୟୋଗ; ସଂ-ଧନଞ୍ଜୟ) ଧନଞ୍ଜୟ, ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ଧନଲକ୍ଷ୍ମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ବା ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଧନ ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।
ଧନ ଲାଭ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସମ୍ପତ୍ତିପ୍ରାପ୍ତି, ଅର୍ଥଲାଭ, ଆୟ ।
ଧନଲାଲସା—ସ୍ତ୍ରୀ.(ତତ୍ତ୍ୱ ବା ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଅର୍ଥସଂଗ୍ରହାର୍ଥ ଲୋଭ ।
ଧନଲିପ୍ସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.ତତ୍ତ୍ୱ,ଅର୍ଥଲାଭେଚ୍ଛା ।
ଧନଲୁବ୍ଧ—ତ୍ରି.ବଂ. ଅର୍ଥପର,ଅର୍ଥଲୋଭୀ ।
ଧନଲୋଭ—ପୁଂ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ ବା ଅର୍ଥ) ଧନତୃଷ୍ଣା, (ପୁଂ.ବଂ) ଧନଲୁବ୍ଧ ବା ଧନଲୋଭୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନଲୁବ୍ଧା ବା ଧନ-ଲୋଭିନୀ ।
ଧନଶାଳୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଧନ+ଶାଳିନ୍) ଧନୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନଶାଳିନୀ ।
ଧନସଞ୍ଚୟ—ପୁଂ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଅର୍ଥସଞ୍ଚୟ, ଅର୍ଥାଦି ସଂଗ୍ରହକରି ରଖିବା ।
ଧନସହ—ତ୍ରି.ବଂ. ଧନଲାଭଯୁକ୍ତ ।
ଧନସମ୍ପତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଧନାଢ୍ୟତା ।
ଧନସମ୍ପଦ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ରୂପକ-କ.ଧା)ଅର୍ଥ-ରୂପ ସମ୍ପତ୍ତି । [ବିଭବ ।
ଧନସମ୍ପଦ —ବ..(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଅତୁଳ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ,
ଧନସା—ତ୍ରି.ବଂ.ଧନଦାନ ସ୍ୱୀକାରକରିବା
ଧନସାତ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଧନ ବା ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜ୍ଜନ
ଧନସିଂହ—ଭବିଷ୍ୟ ଦ୍ରଷ୍ଟା ଶ୍ରୋକ୍ତ ଜମ୍ବୀ-ଦେଶାଧିପତି । [ଉତ୍ପାଦନ ।
ଧନସୂ—ବ. କୋଚିଲାଖାଇ ପକ୍ଷୀ, ଧନ
ଧନସ୍ଥ—ତ୍ରି.ବଂ. (ଧନ + ସ୍ଥା + ଅ)ଧନ-ବାନ୍, ଧନୀ ।
ଧନସ୍ଥାନ—କ୍ଲୀ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜାତକରେ ଲଗ୍ନର ୨ୟ ସ୍ଥାନ ।
ଧନସ୍ୱାମୀ—ବଂ. (ସଂ-ଧନ + ସ୍ୱାମିନ୍) ଧନପତି, ଧନର ମାଲିକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନ-ସ୍ୱାମିନୀ, (ବ) କୁବେର ।
ଧନସ୍ପୃତ୍—ତ୍ରି. ବଂ.ଲୁଣ୍ଠିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ବହନ ବା ଜୟ ।
ଧନସ୍ପୃହା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଅର୍ଥକାମ, ଧନଲିପ୍ସା ।
ଧନସ୍ୟକ—ତ୍ରି.ବଂ.ଲାଲସା ଦ୍ୱାରା ଧନେଚ୍ଛୁ, ଲୋଭୀ, (ବ) ଗୋଷ୍ଠରକ, ଗୋଖରା ଦେଖ ।
ଧନହର—ପୁଂ.ବଂ. (ଧନ+ହୃ+କ.ଅ) ଯେ ପରର ଧନ ହରଣ କରେ, (ଶ) ଡକାଇତ, ଲୁଟିଆରା, ଗ୍ରେର ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନହରଣ ।
ଧନହରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଧନହର+ଇ) ଗ୍ରେରନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।
ଧନହାରୀ—ତ୍ରି.ବଂ. ଦାସ୍ୟଭାଗୀ, ଧନାପ-ହାରକ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଗ୍ରେରନ ମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।
ଧନହୀନ—ପୁଂ. ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନିର୍ଦ୍ଧନ, ଦରିଦ୍ର, ଗରିବ, (ବ)ଧନହୀନତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନହୀନା ।
ଧନହୁତ୍—ତ୍ରି.ବଂ. (ଧନ+ହୁ+କ୍ୱିପ୍) ଧନହାରୀ, (ପୁଂ.ବ) ଚଣ୍ଡାଳ କନ୍ଦ ।
ଧନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ରାଗିଣୀବିଶେଷ, (ତ୍ର.ବଂ) (ସଂ-ଧନାଢ୍ୟ) ମହାଧନୀ, (ତ୍ରା. ବ. ବ୍ୟଙ୍ଗ)ଶିଣ୍ଡ,ଧନେଶ୍ୱରର ଡାକ ନାମ ।
ଧନାକାଙ୍କ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ,ଅର୍ଥାତ ତ୍ତ୍ୱ) ଧନ ପାଇବାର ଇଚ୍ଛା, ଧନକାମନା, (ବଂ)ଧନାକାଙ୍କ୍ଷୀ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନାକାଙ୍କ୍ଷିଣୀ ।
ଧନାଗମ—ପୁଂ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧନ ଉପାର୍ଜ୍ଜନ, ଧନାର୍ଜ୍ଜନ, ଆୟ ।
ଧନାଗମତୃଷ୍ଣା—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଉପାର୍ଜ୍ଜନ କରିବାର ବଳବତୀ ଇଚ୍ଛା ।
ଧନାଗାର—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଖଜଣା-ଖାନା, ଭଣ୍ଡାର, ମାଲଖାନା ।
ଧନାଢ୍ୟ—ପୁଂ.ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମହାଧନୀ, ବିଭବଶାଳୀ,ବଡ଼ଲୋକ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧନାଢ୍ୟା, (ବ) ଧନାଢ୍ୟତା ।
ଧନାତ୍ମକ—ତ୍ରା.ବଂ.(ବ.ଗ୍ରୀ)ଯୋଗ ଚିହ୍ନ ସୂଚକ, ସଦ୍ଭାବାତ୍ମକ ।
ଧନାଧାର—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧନ ରଖିବାର ସିନ୍ଦୁକ ବା ବାକ୍ସ ।
ଧନାଧିକାର—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧନରେ ସ୍ୱତ୍ୱ ବା କ୍ଷମତା, ଉତ୍ତରାଧିକାରୀରୂପେ ଧନପ୍ରାପ୍ତି, ଧନପ୍ରାପ୍ତି, ଧନଭୋଗ, (ବଂ) ଧନାଧିକାରୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ) ଧନାଧିକାରିଣୀ ।
ଧନାଧିକାରୀ—ତ୍ରି.ବଂ.(ଧନ+ଅଧି+କୃ +ଇନ୍) ଧନରକ୍ଷାକାରୀ, ଧନାଧ୍ୟକ୍ଷ, କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ।
ଧନାଧିକୃତ—ତ୍ରି.ବଂ. (ଧନ+ଅଧିକୃତ) ଧନରକ୍ଷାର ଭାରପ୍ରାପ୍ତ, (ବ) ଧନାଧ୍ୟକ୍ଷ, ଖଜାଞ୍ଚି ।

ଧନାଧ୍ୟକ୍ଷୋପା—ପୁଂ. ବିଂ.(ଧନ + ଅଧି + ଗୁପ୍ + ଡ) ଧନପାଳକ, କୋଷରକ୍ଷକ, (ପୁଂ.ବି) କୁବେର ।

ଧନାଧିପ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ମହାଧନୀ, (ବି) କୁବେର, ଲଗ୍ନର ୨ୟ ସ୍ଥାନରେ ଥିବା ଗ୍ରହ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନାଧ୍ୟକ୍ଷା ।

ଧନାଧିପତି—ପୁଂ. ବି. କୁବେର, ଧନ-ରକ୍ଷକ ।

ଧନାଧିପତ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.ଧନର ଅଧିପତିତ୍ୱ ।

ଧନାଧ୍ୟକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) କୁବେର, ଖାଜାଞ୍ଚି, କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ, ଧନାଗାରର ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଧନାପହରଣ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚୋରି ।

ଧନାପହାରକ—ପୁଂ.ବି ଓ ବିଂ. (ଧନ+ ଅପହାରକ) ଧନହର ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନାପହାରିକା ।

ଧନାପହାରୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଧନ+ଅପ+ ହୃ+କ.ଇନ୍--ଉପ) ଅର୍ଥ ଅପହରଣ-କାରୀ, ଚୋର ।

ଧନାଭିଲାଷ—ବି. (ଧନ+ଅଭିଲାଷ) ଧନାକାଙ୍କ୍ଷା ଦେଖ,(ପୁଂ-ବିଂ)ଧନାଭି-ଲାଷୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନାଭିଲାଷିଣୀ ।

ଧନାୟୁ—ପୁଂ. ବି, ନୃପବିଶେଷ ।

ଧନାର୍ଚ୍ଚିତ—ତ୍ରି.ବିଂ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଧନୀ, (ବି) ଧନଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଧନାର୍ଜକ—ପୁଂ.ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଯେ ଧନ ଅର୍ଜନ କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନାର୍ଜିକା ।

ଧନାର୍ଜନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧନ ଲାଭ କରିବା, ଅର୍ଥୋପାର୍ଜନ, ଟଙ୍କା ପଇସା ରୋଜଗାର ।

ଧନାର୍ଥ—ବି. ଧନ ପ୍ରୟୋଜନ ।

ଧନାର୍ଥୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଧନପ୍ରାର୍ଥୀ, ଧନାଭିଲାଷୀ,ଯେ ଧନ ପ୍ରାର୍ଥନା କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନାର୍ଥିନୀ ।

ଧନାଶା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧନଲୋଭ, ଧନତୃଷ୍ଣା, ଧନ ମିଳିବାର ଆଶା ।

ଧନାଢ୍ୟ—ବି. (ସଂ-ଧନାଢ୍ୟ+ ଶ୍ରେଷ୍ଠୀ) ମହାଧନୀ, ବଣିକ, (ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟ) ଅସଦ୍ଭାବତରୁପେ ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଧନାଢ୍ୟଠକନାଉ—ଗ୍ରା. ବି. (ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟ) ଚଢ଼ୁ ଧନାଢ୍ୟ ଓ କ୍ଷମତାଶାଳୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବଂଶଧର ।

ଧନାଶ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରାଗିଣୀବିଶେଷ ।

ଧନି--ଗ୍ରା,ବିଂ.(ସଂ-ଧନ୍ୟ)ଧନ୍ୟ,ଗ୍ରା,ବି, ସଂ ଧନ୍ୟ,ପୁଂ. ରସିକ ପୁରୁଷ, (ସଂ— ଧନିକା)ଜାଗଣ୍ଡ, ରସିକା ସ୍ତ୍ରୀ,ଚତୁରା ସ୍ତ୍ରୀ, ଯୁବତୀ, ସୁନ୍ଦରୀ,(ପ୍ରା.କ.--ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନେଶ୍ୱର ଓ ଧନେଶ୍ୱରୀର ଡାକ ନାମ, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ--ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀପ୍ରତି ସମ୍ବୋଧନ) ହେ ଧନ !

ଧନିଆ(ଆଁ)—ଗ୍ରା.ବିଂ ଓ ଅବ୍ୟ.(ସଂ-ଧନ୍ୟର ଅଶୁଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ) ଧନ୍ୟ ଦେଖ ।

ଧନିଆ(ଆଁ)—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଧନିକା)ଧଣିଆ ଦେଖ, (ସଂ-ଧନିକା) ଧନି ଦେଖ ।

ଧନିଆଁ ଗୁଉଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଧଣିଆ ଗୁଉଳ ଦେଖ ।

ଧନିଆଁ ଫାଙ୍କ—ଗ୍ରା.ବି. (ମୃସଲମାନୀଭାଷା) ଧନିଆଁ ଫାଳ ଦେଖ ।

ଧନିଆଁ ଫାଳ—ଗ୍ରା. ବି. (ବଣିଆ ଶବ୍ଦ) ଫାଳେ ଧନିଆ ଗ୍ରୋପ ଆକାରର ସୁନାରେ ତିଆର ଗହଣାବିଶେଷ ।

ଧନିକ—ପୁଂ. ବି. (ଧନିନ୍+କୈ+କ. ଅ) ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ଧନିଆ ଶସ୍ୟ, ସ୍ୱାମୀ, ସାଧୁ, ବଣିକ, ମହାଜନ, ଶେଠ, ଋଣ-ଦାତା, ଦଶରୂପକ ଗ୍ରନ୍ଥ ବ୍ୟାଖ୍ୟାକର୍ତ୍ତା, (ସଂ-ପୁଂ.ବିଂ —ଧନ+ଇକ) ଧନୀ, ସାଧୁ, ଧାର୍ମିକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନିକା, ଧନିକା ।

ଧନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧନିକ+ଆ) ଧନିକ, ବଣିକ ସ୍ତ୍ରୀ, ସାଧ୍ୱୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ମାନନୀୟା ସ୍ତ୍ରୀ, ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ରସିକା ସ୍ତ୍ରୀ, ଯୁବତୀ, ବଧୂ, ଭାର୍ଯ୍ୟା, ଧନବତୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁ, (ବିଂ) ଧାର୍ମିକା, ସାଧ୍ୱୀ, ଧନବତୀ,(ବି)ଦ୍ୱାଶିକା ନିକଟ ଗ୍ରାମବିଶେଷ ।

ଧନିଗୁ—ଗ୍ରା.ବି. ଧଣିଗୁ ଦେଖ । [ପଣ ।

ଧନିତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧନିନ୍ + ତ୍ୱ.ତା)ଧନି-

ଧନିତରି—ଗ୍ରା.ବି. କଉଣ ଦେଖ ।

ଧନିୟା—ଗ୍ରା.ବି. ମସଲାବିଶେଷ, ଧନିକ, ଧନ୍ୟକ ।

ଧନିରାମ—ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଧନିଷ୍ଠ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଧନିନ୍+ଇଷ୍ଠ) ଗୁରୁ ଧନୀ, ଧନାଢ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନିଷ୍ଠା ।

ଧନିଷ୍ଠା—ସ୍ତ୍ରୀ,ବିଂ. (ଧନିଷ୍ଠ+ଆ) ଅତିଶୟ ଧନବତୀ. (ବି) ଜସ୍ୱୋବିଂଶ ନକ୍ଷତ୍ର ।

ଧନୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଧନ + ଇନ୍)ଧନାଢ୍ୟ, ଧନବାନ୍, ଧନବନ୍ତ,(ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ—ଧନ+ ଈ) ଧନବତୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଯୁବତୀ, ସୁନ୍ଦରୀ, (ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି.)ଶେଠ, ସାଧୁତ,ଧନାଧ୍ୟକ୍ଷ, (ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.) ପ୍ରିୟତମା ସ୍ତ୍ରୀ, ପ୍ରଣୟିନୀ, ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ଡାକନାମ,(ସ୍ତ୍ରୀ)-ଧନିନୀ ।

ଧନୀୟକ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଧନ+ଇୟ+କ) ଧଣିଆ ଦେଖ ।

ଧନୁ—ପୁଂ. ବି. (ଧନ+ କ,ଉ.ଉସ୍) କୋଦଣ୍ଡ, କାର୍ମୁକ, ଶରାସନ,ବାଟୁଲି-ଖଡ଼ା, ଲଗ୍ନର ନବମ ରାଶି, ଚାରିହସ୍ତ ପରିମାଣ, ଦୁଇଶଜ, ତୁଳା ଭଣିବାର ନାଠୀ,ସୌରମାନ ପୌଷମାସ,ପିଆଳ-ଗଛ,ଗୋଲ୍ଲ କ୍ଷେତ୍ରର ଅର୍ଧ ଅପେକ୍ଷା କମ କ୍ଷେତ୍ର, ବୃତ୍ତାର୍ଦ୍ଧ ଅପେକ୍ଷା କମ ବିସ୍ତାରର ପରିଧି,ହଠଯୋଗର ଆସନ-ବିଶେଷ, ଧନୁ ମାରିବାର ଶବ୍ଦ ବା ଟଙ୍କାର,(ଗ୍ରା.ବି) ଚାରିକୋଶ ଦୂରତ୍ୱ ।

ଧନୁଆ(ଆଁ)—ଗ୍ରା.ବିଂ- (ସଂ-ଧନୁ) ଧନୁ-କାକାର,(ଗ୍ରା.ବି)ତୁଳା ଭଣିବାର ଧନୁ ।

ଧନୁଃକାଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ.ବି. ଶରାସନ ଓ ଶର ।

ଧନୁଃଖଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ.ବି. ଧନୁ, ଚାପ ।

ଧନୁଃପଟ—ପୁଂ.ବି. ପିୟାଳବୃକ୍ଷ ।

ଧନୁଃଶର—ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)ଧନୁରୁ କ୍ଷିପ୍ତ ବାଣ, (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଧନୁ ଓ ଶର ।

ଧନୁଃଶୋଭା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ମୂର୍ବା,ମହେନ୍ଦ୍ରବାରୁଣୀ

ଧନୁଃଶ୍ରେଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମୂର୍ବା, ମହେନ୍ଦ୍ର-ବାରୁଣୀ ।

ଧନୁକ—ବି. (ଧନ୍+ସ୍ୱାର୍ଥେ କ) ଧନୁ; (ଧନୁ + କ)ଧନୁର୍ଦ୍ଧର-ବ୍ୟକ୍ତି,ଚାରିକୋଶ ଦୂରତ୍ୱ,ବେହେଲା ଛଡ଼ା ।

ଧନୁକଭଙ୍ଗ ପଣ—ଧନୁର୍ଭଙ୍ଗପଣ, ସୀତା ବିବାହର ପଣ, ଅତି କଠୋରପଣ ।

ଧନୁକଧାରୀ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଧନୁର୍ଦ୍ଧର)

ଧନୁର୍ଦ୍ଧର, ଧୁରନ୍ଧର ଦେଖ; (ଗ୍ରା.ବି.) ରାମାବତାର, (ପ୍ରା. ଯାଜପୁର. ବି.) ହନୁମନ୍ତ ବାବାଜୀ ।

ଧନୁକବାତ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଧନୁକ+ବାତ ଧନୁଷ୍ଟଙ୍କାର ବାତରୋଗ ।

ଧନୁକାକାର—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଧନୁସର ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ, (ବି—ଏତତ୍) ଧନୁର ଆକୃତି । [ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଧନୁକି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଧାନୁଷ୍କ) ଧନୁର୍ଦ୍ଧର

ଧନୁକେତକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପୁଷ୍ପବିଶେଷ ।

ଧନୁଗୁଣ—ବି. (ଧନୁ + ଗୁଣ) ଏତତ୍; ଧନୁର ଜ୍ୟା ବା ଦଉଡ଼ି ।

ଧନୁଗୁପ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଧନୁତ୍ତର—ଗ୍ରା ବି. (ସଂ-ଧନ୍ୱନ୍ତରି) ସ୍ୱର୍ଗ-ବୈଦ୍ୟ, କର୍ତ୍ତୃଣ ଦେଖ ।

ଧନୁଧରା(ରୋ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନ୍ୟକୁ ପୁଟ୍‌ଇ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେବା ।

ଧନୁଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଗୁରୁ-ତର ବା ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ।

ଧନୁଫଳା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧନୁ+ଫଳକ) ଯୁଦ୍ଧାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଧନୁର୍ଭଙ୍ଗଉତ୍ସବ—ଗ୍ରା. ବି. ଆଶ୍ୱିନ୍ ଶୁକ୍ଳ-ପକ୍ଷ ଦୁର୍ଗାପୂଜାର ଉତ୍ସବବିଶେଷ ।

ଧନୁଭଙ୍ଗକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ଅସାଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବା ।

ଧନୁମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବାଣ ମାରିବା, ଧନୁଦ୍ୱାରା ଶର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ।

ଧନୁମୁଆଁ(ହାଁ)—ଗ୍ରା. ବି.ଧନୁସ୍ତ ଭାଣ୍ଡରେ ଠାକୁରଙ୍କୁ ପୂଜା କରାଯିବା ମୁଆଁ ।

ଧନୁରାଜ—ପୁଂ. ବି. ଶାକ୍ୟମୁନିଙ୍କର ପୂର୍ବପୁରୁଷଙ୍କ ନାମବିଶେଷ ।

ଧନୁର୍ଗୁଣ—ପୁଂ. ବି. (ଏତତ୍) ଧନୁର ଦଉଡ଼ି, ଜ୍ୟା, ବୃତ୍ତଖଣ୍ଡର ଅଗ୍ରଭାଗ ସଂଯୋଜକ ରେଖା,(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)ଧନୁ ଓ ଗୁଣ ।

ଧନୁର୍ଗୁଣା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଧନୁସ୍+ଗୁଣ+ଆ) ମୁଙ୍ଗା ।

ଧନୁର୍ଗ୍ରହ—ପୁଂ. ବି. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ପୁତ୍ରବିଶେଷ, ଧନୁର୍ଦ୍ଧର, ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ।

ଧନୁର୍ଗ୍ରାହ—ପୁଂ. ବି. ଧନୁର୍ଗ୍ରହ ।

ଧନୁର୍ଦ୍ଧରସୂନାରାୟଣ—କେନ୍ଦୁଝର ରାଜ୍ୟର ଜଣେ ରାଜା ।

ଧନୁଦ୍ରୁମ—ପୁଂ. ବି. (ମପୀ—କ.ଧା) ବାଉଁଶ ଗଛ ।

ଧନୁର୍ଦ୍ଧର—ପୁଂ.ବିଂ. ଏତତ୍ ; (ଧନୁସ୍+ଧୃ+କ.ଅ) ଧନୁକଧାରୀ, ତୀରନ୍ଦାଜ, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦକ୍ଷ ବା ନିପୁଣ, ଧୁରନ୍ଧର, ବିଚକ୍ଷଣ, (ଗ୍ରା.ବି) ତୀର-ନ୍ଦାଜ ସେନା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନୁର୍ଦ୍ଧରୀ ।

ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧନୁସ୍+ଧୃ+କ.ଇନ) ଧନୁର୍ଦ୍ଧର, ତୀରନ୍ଦାଜ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରିଣୀ ।

ଧନୁର୍ବକ୍ତ୍ର—ପୁଂ.ବି. କୁମାରାନୁଚର ଭେଦ ।

ଧନୁର୍ବାଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଧନୁ ଓ ବାଣ ବା ଶର ।

ଧନୁର୍ବାତ—ପୁଂ. ବି. (ଧନୁସ୍+ବାତ) ଧନୁଷ୍ଟଙ୍କାର ରୋଗ ।

ଧନୁର୍ବାହା—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଧନୁର୍ବାହ) ଧନୁର୍ବାହ ।

ଧନୁର୍ବାହ—ବିଂ. (ଧନୁସ୍+ବାହ)ବ.ଗ୍ରା; ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ଦେଖ ।

ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧନୁସ୍+ବିଦ୍ୟା) ଏତତ୍; ଧନୁମାରିବା କୌଶଳ, ସମର ବିଦ୍ୟା, ଶସ୍ତ୍ର ଶାସ୍ତ୍ର ।

ଧନୁର୍ବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. (ଧନୁସ୍+ବୃକ୍ଷ. ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଧମଣଗଛ, ବାଉଁଶ, ଅଶ୍ୱତ୍ଥଗଛ, ଭାଲିଆଗଛ ।

ଧନୁର୍ବେଦ—ପୁଂ. ବି. (ଧନୁସ୍+ବେଦ) ଏତତ୍; ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା, ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ପ୍ରଣୀତ ଶସ୍ତ୍ରବିଦ୍ୟାବୋଧକ ଶାସ୍ତ୍ର, ବିଷ୍ଣୁ, ଅଷ୍ଟା-ଦଶ ବିଦ୍ୟା ମଧ୍ୟେ ବିଦ୍ୟାବିଶେଷ. (ଇଂ) ଧାନୁଷ୍କ ।

ଧନୁର୍ଭଙ୍ଗ—ବି. (ଏତତ୍) ଧନୁକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେବା ।

ଧନୁର୍ଭୃତ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧନୁସ୍+ଭୃ+କ.କ୍ୱପ୍)ଧନୁର୍ଦ୍ଧର, ଧାନୁଷ୍କ,ତୀରନ୍ଦାଜ ।

ଧନୁର୍ମଖ—ପୁଂ. ବି. ଯଜ୍ଞବିଶେଷ ।

ଧନୁର୍ମହ—ପୁଂ.ବି. ଧନୁଯଜ୍ଞ, ଧନୁର୍ମଖ ।

ଧନୁର୍ମାର୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (ଏତତ୍) ଧନୁପରି ବକ୍ର ପଥ, ବକ୍ରରେଖା ।

ଧନୁର୍ମାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମୂର୍ବାଲତା ।

ଧନୁର୍ଯାସ—ପୁଂ. ବି. ଦୁରାଲଭା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ସୋମବଲ୍ଲୀ ।

ଧନୁଷ—ପୁଂ. ବି. ଋଷି ବିଶେଷ ।

ଧନୁଷାକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ଋଷିବିଶେଷ ।

ଧନୁଷ୍ଟପାଳ—ପୁଂ. ବି. ଧନୁର୍ବେଦଜ୍ଞ ।

ଧନୁଷ୍କର—ପୁଂ. ବିଂ.(ବ.ଗ୍ରା) ଧନୁର୍ଦ୍ଧର, ଧାନୁଷ୍କ,(ବି)ଗୃପକାରକ ଶିଳ୍ପିବିଶେଷ ।

ଧନୁଷ୍କୋଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଏତତ୍) ଧନୁର ଅଗ୍ରଭାଗ, ରାମେଶ୍ୱର ଦକ୍ଷିଣ ପୂର୍ବସ୍ଥ ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଧନୁଷ୍ଟଙ୍କାର—ପୁଂ. ବି. (ଏତତ୍) ଧନୁ-ଜ୍ୟାର ଆକର୍ଷଣ ଶବ୍ଦ, ବାତରୋଗ ବିଶେଷ ।

ଧନୁଷ୍ପାଣି—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧନୁସ୍+ପାଣି) ଧନୁଷ୍କର ଦେଖ ।

ଧନୁଷ୍ମାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧନୁସ୍+ମତ୍) ଧନୁର୍ଦ୍ଧର, ଧନୁର୍ହସ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନୁଷ୍ମତୀ ।

ଧନୁସ୍—କ୍ଲୀ. ବି. (ଧନ୍+କ.ଉସ୍) ଧନୁ ଦେଖ ।

ଧନୁଷ୍କୋଟିତୀର୍ଥ—ରାମେଶ୍ୱର ନିକଟ ସମୁ-ଦ୍ରର ସ୍ନାନତୀର୍ଥ ।

ଧନୁସ୍ତମ୍ଭ—ପୁଂ.ବି. ଧନୁଷ୍ଟଙ୍କାର ରୋଗ ।

ଧନୁସ୍ତୁଳ—ଗ୍ର. ବି. ଧନୁଷ୍କୋଟି, ଧନୁର ଅଗ୍ରଭାଗ । [ଧନୁ ।

ଧନୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧନ୍ । ଉ)ଧାନ୍ୟସମ୍ପତ୍ତି,

ଧନେୟକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଧନିୟା,ଧନ୍ୟାକ ।

ଧନେଶ—ପୁଂ. ବି. (ଏତତ୍) କୁବେର, ମହାଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ବିଷ୍ଣୁ, ଲିଗ୍ନିଭ ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନେଶୀ ।

ଧନେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. (ଏତତ୍)କୁବେର, ବିଷ୍ଣୁ, ମୁଗଧବୋଧପ୍ରଣେତା ବୋପ-ଦେବଙ୍କ ଗୁରୁ ।

ଧନେଶ୍ୱରୀ—ଆସାମର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଧନୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଧନରୂପ ସମ୍ପଦ, ଅର୍ଥସମ୍ପଦ ।

ଧନୈଷୀ—ପୁଂ. ବଂ. ଧନେଚ୍ଛୁ ।
ଧନୈଶ୍ୱ—ପୁଂ. ବ. ଧନଲୋଭ ।
ଧନୌତି—ବିହାର ଚମ୍ପାରଣ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।
ଧନୌଦା—ଗୋୟାଲିୟର ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୁଣାଉପବିଭାଗର ଗୋଟିଏ ସାମନ୍ତ ରାଜ୍ୟ,ଅପରନାମ ଧରନାଓଁଦା
ଧନୌରା—ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ପ୍ରଦେଶ ମୋରାଦାବାଦ ଜିଲ୍ଲାଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।
ଧନ୍ଦ—ଗ୍ରା. ବ. ଧନ୍ଦା ଦେଖ ।
ଧନ୍ଦକା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଗୁନିଆ, କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତତା,ଜଞ୍ଜାଳ,ଗୋଲକଧନ୍ଦା, ଦୃଷ୍ଟିଭ୍ରମ, ସନ୍ଦେହ ।
ଧନ୍ଦକାଲାଗିବା—ଗ୍ରା. ବ. ଧନ୍ଦାଲାଗିହେବା, କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ତା, ସନ୍ଦେହାନ୍ୱିତ ଅବସ୍ଥା ।
ଧନ୍ଦକିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟ-ବିମୂଢ଼ ହେବା, ସନ୍ଦିହାନ ହେବା, ଦୋଦୋପାଞ୍ଚ ହେବା, କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟସ୍ତହେବା ।
ଧନ୍ଦପୁଆ—ଗ୍ରା. ବ. ଡାକଲପୁଆ ଦେଖ ।
ଧନ୍ଦରା—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଜାର୍ଣ୍ଣ,ଜର୍ଜରିତ) ଛିଣ୍ଡା, ଚିରା, ଜୀର୍ଣ୍ଣ ।
ଧନ୍ଦଲା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଧନ୍ଦାଲ ଦେଖ ।
ଧନ୍ଦା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଧନଦା, ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଧନୋପାର୍ଜନୋପାୟ,ବ୍ୟବସାୟ, କାମ ଧନ୍ଦା,ଜୀବିକା, କାଉଲି,କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତତା, ମାନସିକ ଆନ୍ଦୋଳନ, ବିଷମସମସ୍ୟା, ସଂସାରସଂଗ୍ରାମ, ପେଟ ବା ସାଂସାରିକ ଚିନ୍ତା, ସନ୍ଦେହ,ପ୍ରହେଳିକା,ଗୋଲକ-ଧନ୍ଦା,(ଗ୍ରା.ବଂ)କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ,କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟ-ବିମୂଢ଼, ଆନ୍ଦୋଳିତ, ମୁଗ୍ଧ ।
ଧନ୍ଦାଲି(ଆ)—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଦୃଷ୍ଟି ଭ୍ରମଯୁକ୍ତ, ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟି ଯୁକ୍ତ,ସନ୍ଦିହାନ ।
ଧନ୍ଦାଲିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବ୍ୟସ୍ତହୋଇ କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଏଣେ ତେଣେ ଖୋଜିବା, ଉଣ୍ଡାଳିବା ।
ଧନ୍ଦାଲିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଉଣ୍ଡାଳିହେବା, ଏଣେ ତେଣେ ଖୋଜି ବୁଲି ବୁଲି ବ୍ୟସ୍ତହେବା, କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟ-ବିମୂଢ଼ ବା ବ୍ୟସ୍ତହେବା, କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟସ୍ତହେବା, କାଉଲିହେବା, ଜାଲୁ-ଜାଲୁଆ ଦେଖାଯିବାରୁ ବା ଅନ୍ଧାର ଯୋଗୁଁ ଦରଣ୍ଡିହେବା,ସନ୍ଦିହାନହେବା, ଗୋଲକଧନ୍ଦାରେ ପଡ଼ିବା ।
ଧନ୍ଦମଣିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତହେବା
ଧନ୍ଦୁକ—ବୋମ୍ବାଇ ଆହ୍ମେଦାବାଦ ଜିଲ୍ଲାର ଏକ ଉପବିଭାଗ ।
ଧନ୍ଦୋଳ—ବ.(ସଂ-ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)କଳହ, ଗୋଳ-ମାଳ, (ଗ୍ରା.ବଂ) କାଉଲି, ବ୍ୟସ୍ତ, କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼, ସନ୍ଦିହାନ ।
ଧନ୍ମସିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗର୍ଭିଣୀବିଶେଷ ।
ଧନ୍ୱ—(ଧାତୁ) ଗତିକରିବା ।
ଧନ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଧନ୍ୱ୍+ଣ.ଅ) ଧନୁ, (ପୁଂ—ଧନ୍ୱ୍+ଅଧି.ଅ) ମରୁଭୂମି, ନିର୍ଜଳ ପ୍ରଦେଶ, କାଶୀର ଜଣେ ରାଜା, ଧନ୍ୱନ୍ତରିଙ୍କ ପିତା,କ୍ଲୀ(ଧନ୍ୱ୍+କ.କ୍ୱନିପ୍ ସ୍ଥଳ ।
ଧନ୍ୱଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବ. ପ୍ରିୟାଳବୃକ୍ଷ, ଡମଣା, ବୃକ୍ଷ, ଧନ୍ୱନ୍ବୃକ୍ଷ, ପିଚ୍ଛିଳରସାତ୍ମକ ରକ୍ତପୁଷ୍ପ, ତେଜୋବାନ ଫଳବୃକ୍ଷ ।
ଧନ୍ୱଚର—ପୁଂ. ବଂ. (ଧନୁ+ଚର୍+ଅ) ଧାନୁଷ୍କ । [ମରୁଭବ ।
ଧନ୍ୱଜ—ହି. ବଂ. (ଧନୁ+ଜନ୍+ଅ)
ଧନ୍ୱଦୁର୍ଗ—କ୍ଲୀ. ବ. ମରୁଭୂମି, ନିର୍ଜଳ ପ୍ରଦେଶ, ୫ ଯୋଜନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଜଳ ମରୁଭୂମି ବେଷ୍ଟିତ ଦୁର୍ଗ,ଆକ୍ରମଣୋଦ୍ୟତ ଶତ୍ରୁକୁ ବାଧା ଦେବାପାଇଁ ଆକ୍ରାନ୍ତ ସ୍ଥାନରୁ ଓ ଆକ୍ରମଣାର୍ଥ ଅଗ୍ରସର ଶତ୍ରୁ-ପକ୍ଷର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଅଞ୍ଚଳକୁ ମରୁଭୂମି ଓ ନିର୍ଜଳ ପ୍ରଦେଶ କରିବା ରୂପ ଉପାୟ ।
ଧନ୍ୱନ—ପୁଂ. ବ. (ଧନ+ଅନ୍) ବୃକ୍ଷ-ବିଶେଷ, ଡମଣା, ଧାମନା ।
ଧନ୍ୱନ୍ତର—କ୍ଲୀ. ବ. (ଧନୁ+ଅନ୍ତର) ଗୃହହାତ ଦୈର୍ଘ୍ୟର ଏକ ମାପ ।
ଧନ୍ୱନ୍ତରି—ପୁଂ. ବ. (ଧନ୍ୱ+ଅନ୍ତ+ରି +କ.ଇ) ଦେବରୋଗନାଶକ, ବିକ୍ରମାଦ-ତ୍ୟଙ୍କ ରାଜସଭାର ନବରତ୍ନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ପଣ୍ଡିତ, କାଶୀରାଜ ଦିବୋଦାସଙ୍କ ନାମାନ୍ତର,ଧନ୍ୱନ୍ତରି ଦେଖ,ମହାଦେବ ।
ଧନ୍ୱନ୍ତରିଗ୍ରସ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କଟୁକୀ ।
ଧନ୍ୱନ୍ୟ—ହି. ବଂ. ମରୁଦେଶଭବ ।
ଧନ୍ୱପତି—ପୁଂ.ବ. (ତତ୍ତ) ମରୁଦେଶାଧି-ପତି ।
ଧନ୍ୱସ୍ଥ(ଯ)ବାସ—ପୁଂ. ବ. ଦୁରାଲଭା ।
ଧନ୍ୱସହ—ପୁଂ. ବ. ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ।
ଧନ୍ୱା—ପୁଂ. ବ. (ଧନ୍+ଣ,ବନ) ଧନୁ, ମରୁଭୂମି, ଆକାଶ, ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ, ସ୍ଥଳ, ଚୁଖିଲ ଭୂମି, ବଂ. (ଧନୁ+ବତ୍) ଅମୁକ ଧନୁ ଧାରଣକାରୀ ।
ଧନ୍ୱାୟନ—ହି. ବଂ. ମରୁଦେଶ ଗମନ ସାଧନ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ମରୁଦେଶ ଗମନ କରାଯାଏ ।
ଧନ୍ୱାସ୍ତ୍ରୀ—ପୁଂ.ବଂ.(ଧନ୍ୱ+ଆ+ଯା+ ଇନ୍).ଧନୁର୍ଦ୍ଧର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନ୍ୱାସ୍ତ୍ରୀ ।
ଧନ୍ୱିନ—ବ.(ଧନ୍ୱ+ଇନ)ଶୂକର, ଘୁଷୁରି
ଧନ୍ୱିସ୍ଥାନ—କ୍ଲୀ. ବ. ଧାନୁଷ୍କମାନଙ୍କର ସ୍ଥିତିଭେଦ ।
ଧନ୍ୱୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଧନ୍ୱିନ୍; ଧନ୍ୱ+ଇନ୍) ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରୀ, ବିଦଗ୍ଧ, ଚତୁର, ନିପୁଣ, ପଣ୍ଡିତ, ବିଶାରଦ, (ବ) ଅର୍ଜ୍ଜୁନ, ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରୀ,ଯୋଦ୍ଧା,ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୃକ୍ଷ,ବକୁଳ, ଦୁରାଲଭା, ବିଷ୍ଣୁ, ଶିବ, ତାମସମନ୍ୱ-ପୁତ୍ରବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନ୍ୱିନୀ ।
ଧନ୍ୟ—ପୁଂ. ବଂ. (ଧନ + ଯୋଗ୍ୟାର୍ଥେ. ଯ) ମଙ୍ଗଳମୟ,ଶୁଭସୂଚକ,ଭାଗ୍ୟବାନ୍, ସୌଭାଗ୍ୟଶାଳୀ, ସୁଖୀ, କୃତାର୍ଥ, ପ୍ରଶଂସନୀୟ, ଶ୍ଳାଘ୍ୟ, ଧାର୍ମିକ, ସାଧୁ, ପୁଣ୍ୟବାନ୍, ସୁକୃତି, ଧନଦେବାବାଲା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନ୍ୟା, (ବ) ଅଶ୍ୱକର୍ଣ୍ଣ ବୃକ୍ଷ,ବିଷ୍ଣୁ, ଧନିଆଁ, ନାସ୍ତିକ, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ) ସାଧୁ ସାଧୁ, ବାହା ବାଃ,ସାବାସ୍,(ବ୍ୟଙ୍ଗାର୍ଥ) ଧିକ୍, ଛି, (ଗ୍ରା.ବ; ସଂ-ଧନ୍ୟବାଦ) ସାଧୁବାଦ, ପ୍ରଶଂସାବାଦ, କୃତଜ୍ଞତା-ଜ୍ଞାପନ ।
ଧନ୍ୟକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ

କରିବା, ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବା, ପ୍ରଶଂସା କରିବା ।

ଧନ୍ୟଧନ୍ୟକରିବା—କ୍ରି. କ୍ରି. ଅତିଶୟ ପ୍ରଶଂସା କରିବା ।

ଧନ୍ୟପଦ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧନ୍ୟବାଦ) ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଖ ।

ଧନ୍ୟବାଦ—ପୁଂ. ବି. ତ.ଧା; (ଧନ୍ୟ+ ବଦ୍+ଘ.ଅ) ସାଧୁବାଦ,ପ୍ରଶଂସାବାଦ, ସାବାସୀ, କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପକ,(ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଅଛି ।

ଧନ୍ୟବାଦକରିବା—କ୍ରି. କ୍ରି. ସାଧୁବାଦ କରିବା ।

ଧନ୍ୟବାଦାର୍ହ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧନ୍ୟବାଦ+ ଅର୍ହ+କ.ଅ) ଧନ୍ୟବାଦ ପାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧନ୍ୟବାଦାର୍ହା ।

ଧନ୍ୟା—ବିଂ. (ଧନ୍ୟ+ଆ) ଧନ୍ୟର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ,ଶ୍ଳାଘ୍ୟା, ଭାଗ୍ୟବତୀ, କୃତାର୍ଥା, ବି. (ଧନ+କ. ଯ+ଆ) ଆମଳକୀ, ଉପମାତା, ପିଣ୍ଡାରକ ବନଦେବତା-ବିଶେଷ, ଧନ୍ୟାକ, ମନୁଙ୍କ କନ୍ୟା-ବିଶେଷ ।

ଧନ୍ୟାକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଧନ୍+କ.ଆକ) ଧଣିଆ ଦେଖ ।

ଧନ୍ୟାକକ୍ୱାଥ—କ୍ୱାଥବିଶେଷ ।

ଧପ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଆଲୁଅ ହଠାତ୍ ଲିଭି-ଯିବା ପ୍ରକାରେ, ଆଲୁଅ ହଠାତ୍ ଜଳି-ଉଠିବା ପ୍ରକାରେ; କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ହଠାତ୍ ପଡ଼ିବାର ଅନୁକରଣ ଶବ୍ଦ ।

ଧପ୍‌ଧପ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଆଲୁଅ ଅସ୍ଥିର-ଭାବେ ଜଳିବା ଓ ଲିଭିଯିବା ପ୍ରକାରେ, ଧପ୍‌ଧାପ୍ ଦେଖ, ଚକ୍‌ଚକ୍, କଠିନ ଭୂମିରେ ଜୋର୍‌ରେ ଚାଲିବା ସମୟରେ ପାଦର ଶବ୍ଦ ।

ଧପ୍‌ଧାପ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର,ଦ୍ରୁତ-ବେଗରେ ଭୂମିରେ ଚାଲିବାର ଶବ୍ଦ ।

ଧପଟକେଣ(ଣା)—ଖ୍ରା. ବିଂ. ଧଅପଟକେଣ ଦେଖ ।

ଧଅପଟକଣିଆ(ଆଁ)—ଗ୍ରା.ବିଂ. ବାହାରେ ଭ୍ରମ ଦେଖାଇବା (ଲୋକ), ବାହ୍ୟ-ଚାକଚିକ୍ୟ ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଧପଟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧାବ୍,ଧାତୁ) ଦଉଡ଼-ଡ଼ିବା, ଝପଟ ।

ଧପଟିବା—ପ୍ରା. (ସିଂହଭୂମ) କ୍ରି. ଧମ-କାଇବା ଦେଖ ।

ଧପଡ଼ଧପଡ଼—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଦଉଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ ।

ଧପଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧପଡ଼ିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ ।

ଧପଡ଼ାଧପଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଦଉଡ଼ା ଦଉଡ଼ି, ଧାଁଆଁ ଧପଡ଼ ।

ଧପଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଧବ୍) ଧପାବାଜ ।

ଧପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଧାବ୍‌ଧାତୁ) ଦଉଡ଼ିବା ।

ଧପଧାପ(ପେ)—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ, ଅତିଶୀଘ୍ର ।

ଧପା(ପ୍ପା)—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧବ୍) ଠକାମି, ପ୍ରତାରଣା ।

ଧପାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଠକାଇବା,ଭଣ୍ଡିବା, ଆଖିରେ ଧୂଳି ପକାଇବା ।

ଧପାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଭଣ୍ଡ, ପ୍ରତାରକ, ଠକ ।

ଧପାବାଜ୍—ଗ୍ରା. ବିଂ, ପ୍ରତାରକ ।

ଧପାବାଜି—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରତାରଣା,ଠକାମି ।

ଧପାଲିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଧାବ୍‌ଧାତୁ) ଦଉଡ଼ିବା ।

ଧବ—ପୁଂ ବି. (ଧୁ+କ.ଅ) ପତି,ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରଭୁ, ମନୁଷ୍ୟ, ଧୂର୍ତ୍ତବ୍ୟକ୍ତି, ଧଅଚଛ ଦେଖ, (ଧୁ+ଘ.ଅ) କର୍ମ ।

ଧବନ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧୂ+ଣ.ଅନ ଅନଳ ।

ଧବର—କ୍ଲୀ. ବି. ସଂଖ୍ୟାବିଶେଷ ।

ଧବଳ—ବି. (ଧବ+ଳ+କ.ଅ)ଶ୍ୱେତ-ବର୍ଣ୍ଣ,.ଧଳାରଙ୍ଗ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଶ୍ୱେତକୁଷ୍ଠ, ଏକପ୍ରକାର କର୍ପୂର, ଚନାକର୍ପୂର, ଶ୍ୱେତମରିଚ, ଧଳା ଷଣ୍ଢ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୃଷ, ଧଅ(ଛେ) ଦେଖ, ଧଳାପାରା, ଅର୍ଦ୍ଧ ନ ଚାଳ, ରାଗିଣୀବିଶେଷ, (ବିଂ) ଧଳା, ଶୁଭ୍ର, ଶ୍ୱେତ, ଶୁକ୍ଳ, ଗୋଲ୍ଲ; ମନୋରମ, ସୁନ୍ଦର, ଚକଚକିଆ ଧଳା, (ବି) ଧବ-ଳତ୍ୱ, ଧବଳତ୍ୱ, (ଗ୍ରା.ବି) ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳର ଏକ ଜାତିସ୍ଥ ଲୋକଙ୍କର ସଂଜ୍ଞା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧବଳା, ଧବଳୀ ।

ଧବଳକର—ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ଚନ୍ଦ୍ର, ଇନ୍ଦୁ, ସିତାଂଶୁ ।

ଧବଳକୁଷ୍ଠ—ବି. (ଧବଳ+କୁଷ୍ଠ)ଶ୍ୱେତ-କୁଷ୍ଠ, ଧଳାଛନ୍ଦ ।

ଧବଳଗିରି—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ସ୍ୱନାମ-ଖ୍ୟାତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପର୍ବତ, ହିମାଳୟର ଅଂଶବିଶେଷ, ଶ୍ୱେତପର୍ବତ, (ଗ୍ରା.ବି) ଧଉଳଗିରି ଦେଖ ।

ଧବଳତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. ଧାବଲ୍ୟ, ଧବଳତା ।

ଧବଳପକ୍ଷ—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା) ଚନ୍ଦ୍ରମାର ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ, ଧଳାପକ୍ଷ, (ବ.ଗ୍ରା) ହଂସ ।

ଧବଳପଟ୍ଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଶ୍ୱେତ ପାଟଳିକା, ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଭାଷରେ ଶ୍ୱେତ ପାପଡ଼ୀ ।

ଧବଳପାଟଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଶ୍ୱେତପାଟଳିକା ।

ଧବଳଭୂମ—ଧଳଭୂମ ।

ଧବଳମୟୂ(ୟେ)—ଗ୍ରା. (ପ୍ରାଚୀନ) ବିଂ. ଧବଳ ଦେଖ ।

ଧବଳମୟୂପୁର(ରୀ)--ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଧବଳ+ ପୁର,ପୁରୀ) ଅଟ୍ଟାଳିକାମୟ ସ୍ଥାନ ।

ଧବଳମୃତ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(କ.ଧା)ଚକ୍‌ଖଡ଼ି, ଖଡ଼ିଆ ମାଟି ।

ଧବଳଯାବନାଳ—ପୁଂ. ବି. ଯାବନାଳ ବିଶେଷ, ଶ୍ୱେତ ଯାବନାଳ ।

ଧବଳଶ୍ରୀ—ରାଗିଣୀବିଶେଷ ।

ଧବଳା—ଭବିଷ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡୋକ୍ତ ପୁଣ୍ଡ୍ର-ଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ବରା ଦେଶର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରଧାନ ଆଠଟି ନଗର ମଧ୍ୟେ ଗୋଟିଏ ନଗର, ସୁସଙ୍ଗ ଦୁର୍ଗାପୁରର ପୂର୍ବ-ବାହିନୀ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଧବଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧବଳ+ଆ) ଧଳା-ଗାଈ, (ବିଂ) ଧବଳର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଧବଳାଙ୍କ—କ୍ଲୀ. ବି. ଅତିଧୃତି ଛନ୍ଦୋ-ଭେଦ, ଧବଳସଂଖ୍ୟକ ଅଙ୍କ ।

ଧବଳାଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଯାହାର ଶରୀର ଧଳା,(ବି)ହଂସ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧବଳାଙ୍ଗୀ ।

ଧବଳିତ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଧବଳ+ଇତ)

ଶୁକ୍ଳୀକୃତ, ଶୁଭ୍ରୀକୃତ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଧବଳିତା ।
ଧବଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧଉଳିବା ଦେଖ ।
ଧବଳିମା—ପୁଂ.ବି. (ଧବଳ+ଭ.ଇମନ୍) ଶୁକ୍ଳତା, ଚକ୍ରସ୍ୱନତା ଯୋଗୁଁ ଶଙ୍ଖର ପାଣ୍ଡୁରତା ।
ଧବଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧବଳ+ଈ) ଧଳା-ଗାଈ,ବାଳ ଧଳା ହେବା ରୋଗବିଶେଷ. ଧଳା ମରିଚ,(ବିଂ)ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣା ।
ଧବଳୀକୃତ—ହି.ବିଂ. (ଧବଳ+ଚ୍ୱି+କୃ+ମ.ତ)ଅଧଳାକୁ ଧଳା କରାଯାଇ-ଥିବା, (ବି) ଧବଳୀକରଣ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧବଳୀ-କୃତା ।
ଧବଳୀଭୂତ—ହି. ବିଂ. (ଧବଳ+ଚ୍ୱି+ଭୂ+କ.ତ) ଅଧଳା ଧଳା ହୋଇ-ଥିବା, (ବି) ଧବଳୀଭାବ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଧବଳୀ-ଭୂତା ।
ଧବଳୀଶ୍ୟାମଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରାଉଥିବା ଧଳା ଓ କଳା ଗାଈ ।
ଧବଳେଶ୍ୱର—ଗୋଦାବରୀ ଜିଲ୍ଲାର ରାଜ-ମହେନ୍ଦ୍ର ତାଲୁକର ଗୋଟିଏ ସହର, ଏକାମ୍ରକାନନର ଏକ ସୀମା ।
ଧବଳେଶ୍ୱର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧବଳ+ଈଶ୍ୱର) କଟକ ଜିଲ୍ଲାସ୍ଥ ମହାନଦୀ-ଗର୍ଭସ୍ଥ ଆଠଗଡ଼ ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଥିବା ଶିବଲିଙ୍ଗ ।
ଧବଳୋତ୍ପଳ—ବି. (ଧବଳ+ଉତ୍ପଳ) କ.ଧା; ଧଳାକଇଁ ।
ଧରାଣର୍କ—ପୁଂ.ବି.(ଧୂ+ଣ.ଆନ+କ) ପବନ, ବାୟୁ ।
ଧବିତବ୍ୟ—ହି.ବିଂ. (ଧୂ+ତବ୍ୟ)ବ୍ୟଜ-ନୋପଯୁକ୍ତ ।
ଧବିତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଧୂ+ଣ.ଇତ୍ର) ମୃଗ-ଚର୍ମର ପଙ୍ଖା, ତାଳପତ୍ର ପଙ୍ଖା, ବିଂ. (ଧୂ+କ.ଇତ୍ର) ଅପନୟନକାରକ ।
ଧରୁଡ଼ୀ—ଗ୍ର.ବି. (ସଂ-ଧାବ୍‌ଧାତୁ)ଧଉଡ଼, ଦଉଡ଼ ।
ଧରୁଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି (ସଂ-ଧାବ୍-ଧାତୁ) ଧରୁଡ଼ିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ ।
ଧରୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଧାବ୍‌ଧାତୁ) ଦଉଡ଼ିବା ।
ଧବୋଇଲେ ମାଡ଼ିବସୁଛ—ଗ୍ରା.(ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟ-ବାକ୍ୟ)ଧଅ ବୋଇଲେ କାମୁଡ଼ି ପକା-ଉଛୁ ଦେଖ ।
ଧମ୍‌ନା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ) ଡମଣା ଦେଖ ।
ଧମ—ବି.(ଧ୍ମା+କ.ଅ) କମାରଶାଳରେ ଯେ ଭାତି ଚାଏ, ଯେ ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କରେ, ଯେ ନଆଁ ଲଗାଏ, ଶବ୍ଦ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି, (ଗ୍ରା.ବି. ସଂ-ଅଧମର ବିପରୀତ) ଉତ୍ତମ ବ୍ୟକ୍ତି, ଗୁରୁ ଶବ୍ଦ ପତନର ଅନୁକରଣ ଶବ୍ଦ ।
ଧମକ୍—ଗ୍ରା.ବି.ଧମକ ଦେଖ,(ପ୍ରା. ସମ୍ବଲ ବି) ଗାଳି ।
ଧମକ୍‌ଦେବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ) କ୍ରି. ଧମ-କାଇବା ଦେଖ ।
ଧମକ—ବି. (ଧ୍ମା+କ.ଅକ) କମାର, (ଗ୍ରା.ବି. ସଂ ଧାଧାତୁ) ଚର୍ଚ୍ଚନ, ଭୟ-ପ୍ରଦର୍ଶନ, ଦମଦମ ହେବା, ଧକଧକ-ହେବା, ଗୁମ ଦମଦମ, ଦୁଷ୍ଟକର୍ମ୍ମ, ଅଧିକାରପତ୍ର, ଫୁଲୁମନାମା,ଖୁବ୍‌ଜୋର୍, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ସବାରି ବେହେରାଙ୍କ ଡ଼ାକ) ବାଟରେ ଆଗରେ ଗଣ୍ଡି ଅଛି ।
ଧମକଚମକ—ଗ୍ରା. ବି. ଚର୍ଚ୍ଚନ ଚର୍ଚ୍ଚନ, ବନ୍ଧୁ ଭର୍ତ୍ସନା ।
ଧମକଧମା—ଗ୍ରା.ବି. ଧମକାଣ, ଆଡ଼ମ୍ବର ଦେଖାଇବା, (ସବାରି ଗଣ୍ଡିଙ୍କ ଡ଼ାକ) ଅସମତଳ ବା ଗଣ୍ଡିମୟ ମାର୍ଗ ଲକ୍ଷରେ ଡ଼ାକ ।
ଧମକଧମା(ମେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚମ-କାଇବା, ଚମକ ବା ଗୁରୁତକ୍ୟ ଦେଖା-ଇବା, ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ସଞ୍ଚାଳନ କରିବା, ଆଡ଼ମ୍ବର ଦେଖାଇବା,(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅଳଙ୍କାରାଦିର ଝମ୍‌ଝମ୍ ଶବ୍ଦ କରିବା, ଗୁରୁତକ୍ୟ ଦେଖାଇ ଗାଳିବା ।
ଧମକରେରହିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭୟଗ୍ରସ୍ତ ହେବା, ଭୀତହୋଇ ଅଧୀନତା ସ୍ୱୀକାର କରିବା । [ଦେଖ ।
ଧମକା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧ୍ମାଧାତୁ) ଧମକ
ଧମକାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଧ୍ମାଧାତୁ) ଭୟ ଦେଖାଇବା, ଭରାଇବା, ଗାଳିଦେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଲୋପ କରାଇବା ।
ଧମକାଣ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଧ୍ମା ଧାତୁ)ତର୍ଜନ, ଭରାଣ, ଭରସ୍କାର ।
ଧମକାଧମକ—ଗ୍ରା.ବି.ଧମକଚମକ(ଦେଖ), ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଧମକାଣ ।
ଧମକିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଧଡ଼-କିବା, ଦମଦମ ହେବା, ବ୍ୟଥାକରିବା, ବଥାଇବା, ଭୟଗ୍ରସ୍ତ ହେବା ।
ଧମ୍‌ଧମ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଧମ୍‌ଧମ୍ ଶବ୍ଦ କରି,ଦମଦମ ।
ଧମଧମ—ପୁଂ. ବି. ପାଙ୍ଗଡ଼ାଙ୍କ କୋପ-ସମ୍ଭୂତ କୃମିରାନୁଚର ଗଣଭେଦ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧମଧମା ।
ଧମନ—ପୁଂ.ବି. (ଧ୍ମା+ଣ.ଅନ) ନଳ, ଭାତି, (ଧ୍ମା+ଭ.ଅନ) ପବନ ଫୁଙ୍କିବା କର୍ମ, (ଧ୍ମା+କ.ଅନ)ନଳ, କାଣ୍ଡଶର, ଯେ କମାରଶାଳରେ ଭାତି ଚାଏ,(ବିଂ) ଶୂର ।
ଧମନ(ନୀ)—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧ୍ମା+କ.ଅନ.ଇ) ଶିରା, ନଳ, ନାଡ଼ି, ପୃଶ୍ନିପର୍ଣ୍ଣୀ ଗଳା, ଢ଼ୋମଣୀ, ବେଶ୍ୟା, ହରିଦ୍ରା, ପ୍ରହ୍ଲାଦ ଭ୍ରାତାର ସ୍ତ୍ରୀ, (ପୁଂ.ବି)ଗତିକର୍ତ୍ତା ପ୍ରାଣୀ, ବାକ୍, ଶବ୍ଦ ।
ଧମନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନାଡ଼ୀ, ହରିଦ୍ରା, ଗ୍ରୀବା, ପୃଶ୍ନିପର୍ଣ୍ଣୀ, ନଳିକା ।
ଧମାଧମ୍—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଧମ୍‌ଧମ୍ ଶବ୍ଦ କରି, ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଧମ-ଧମ ଶବ୍ଦପୂର୍ବକ, ଅତିଶୀଘ୍ର, ଖୁବ୍‌କାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟସ୍ତତା ସହକାରେ, ତ୍ୱରିତ, ଖୁବ୍ ଗୋଳମାଳ ସହିତ ।
ଧମ୍ମିଲ—ପୁଂ.ବି. (ଧମ୍+ମିଳ+ଲ)ଜୁଡ଼ା, ଖୋପ, ଖୋସା,ସଂଯତ କେଶକଳାପ, ଫାଶ, ଗଣ୍ଠି ।
ଧମ୍ମିଲବନ୍ତ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ଧମ୍ମିଲ+ବନ୍ତ) ପୁଷ୍ପାଦିମଣ୍ଡିତ କେଶପାଶ ଥିବା(ବ୍ୟକ୍ତି) ।
ଧମ୍ମ—ପୁଂ.ବିଂ. ପାନକର୍ତ୍ତା ।
ଧରିବା—(ପ୍ରା. ଗଡ଼ଜାତ, ସମ୍ବଲପୁର. କ୍ରି.) ଆଣିବା ।

ଧର୍‌ମାର୍‌—ଗ୍ରା.ବି. ମାର୍‌ଧର୍‌,ପ୍ରହାର ।
ଧର୍‌ଣ୍ଣା—(ପ୍ରା..ସମ୍ବଲପୁର ବି.) ରାସ୍ତା, ପଥ, ଗ୍ରାମର ସର୍ବସାଧାରଣ ରାସ୍ତା ।
ଧର୍‌ଣ୍ଣାଭୁଲି—(ପ୍ରା. ସମ୍ବଲପୁର. ବି.) ରାସ୍ତାକୁ ଲାଗିଥିବା କ୍ଷେତ୍ର ।
ଧର୍‌ଣ୍ଣା(ଣା)ରଣା—ଗ୍ରା. ବି. ଅମଣ୍ଡଳକର୍ତ୍ତା-ମାସ୍ତ୍ର ବା କଠୋର ନିୟମ, ଧର୍ମବନ୍ଧ ନିୟମ ।
ଧର—ବି. (ଧୃ+କ.ଅ) ପର୍ବତ, କପା, ଗର୍ତ୍ତ, ଜଳସ୍ରୁ, ଧଡ଼, ଶରୀରକବନ୍ଧ, ବାହୁ ମସ୍ତକ ଓ ପାଦହୀନ ଶରୀରାଂଶ, କୂର୍ମରାଜ, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର କଚ୍ଛପାବତାର, ଅଷ୍ଟାବସୁ, ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କର ଗୋତ୍ରୋପାଧି-ବିଶେଷ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପୁରୁଷ,ବିଟ,(ବିଂ) ଧାରଣକର୍ତ୍ତା, (ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରାଚୀନ) ଅଧର, ଯେ ଗିରଫ କରେ, ଧାରିବା ବ୍ୟକ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧରା ।
ଧରଣ—ବି. (ଧୃ+ଗ୍ରା.ଅନ) ଧାରଣ, (ଧୃ+ଣ.ଅନ) ଢଙ୍ଗ, ରୀତି, ପଦ୍ଧତି, ପ୍ରଥା, ଆକାର, ପ୍ରକୃତି, ଓଜନ ପରି-ମାଣବିଶେଷ, (ଧୃ+କ.ଅନ) ସୂର୍ଯ୍ୟ, ହିମାଳୟପର୍ବତ,ସ୍ତନ,ଅବଲମ୍ବନ,ସେତୁ, ପୋଲ, ଧାନ୍ୟ,ଲୋକ, ସ୍ପର୍ଶ,ନାଗ-ବିଶେଷ, ଅର୍କବୃକ୍ଷ, (ଗ୍ରା.ବି.) ଧାରଣା, ଠିକ ବା ଠେକ, ଜିଦଧରି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଦୁଆରେ ବସିରହିବା, ଠାକୁ-ରଙ୍କ ପାଖେ ଅଧା ପଡ଼ିବା ।
ଧରଣତ୍ରିପ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ହନୁମାନଙ୍କର ଶାସନ ଦେବତାବିଶେଷ ।
ଧରଣାପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଧାରଣାଦେବା, ଅଧାପଡ଼ିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅନୁ-ସରଣ କରିବା
ଧରଣି(ଣୀ)—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧୃ+କ.ଅନ.ଇ) ପୃଥିବୀ, ଭୂମି, ଶିମିଳିଗଛ,ନାଡ଼ୀ, ଶିରା, କଦଆଳୁ, ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତର ଅର୍ଣ୍ଣବ ପୋତବିଶେଷ,(ପୁଂ) ଜଣେ ବୋଧକ ।
ଧରଣିଜ—ପୁଂ. ବି. (ଧରଣି+ଜନ୍+ଅ) ମଙ୍ଗଳ,ନରକାସୁର (ବିଂ)ଧରଣି-ଜାତ ମାତ୍ର ।
ଧରଣିଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ସମ)ସୀତା ।
ଧରଣିତଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ସମ) ଭୂତଳ, ଧରାତଳ, ଭୂଇଁତଳ,ଅନାବୃତ ଭୂମି ।
ଧରଣିଦେବ—ବି. (ତତ୍ସମ) ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ଧରଣିଧର—ପୁଂ. ବି. (ଧରଣି+ଧୃ+କ.ଅ) ତତ୍ସମ; ପର୍ବତ, ଅନନ୍ତ, ବାସୁକି, କୂର୍ମରାଜ, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ୨ୟ ଅବ-ତାର, ମହାବରାହ, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ୩ୟ ଅବ-ତାର, ଶିବ, ମହାଦେବ, ବିଷ୍ଣୁ, ରାଜା, ଭୂପତି ।
ଧରଣିରୁହ—ପୁଂ. ବି. (ଧରଣୀ+ରୁହ+ଅ) ବୃକ୍ଷ ।
ଧରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧରଣି+ଇ) ଧରଣି ଦେଖ ।
ଧରଣୀକନ୍ଦ—ପୁଂ. ବି. ଧରଣୀ ନାମକ ମୂଳବିଶେଷ ।
ଧରଣୀକୀଳକ—ପୁଂ. ବି. (ଧରଣୀ+କୀଳକ) ପର୍ବତ ।
ଧରଣୀଧର—ପୁଂ.ବି.ଧରଣିଧରଦେଖ ।
ଧରଣୀଧରମିଶ୍ର—ଗ୍ରା.ବି.ଲହଲର ଜଣେ ପାଚନ କବି ।
ଧରଣୀଧୃତ୍—ପୁଂ.ବି. (ଧରଣୀ+ଧ+କ୍ୱିପ୍) ପର୍ବତ, ଅନନ୍ତଦେବ
ଧରଣୀନିର୍ଜର—ବି. ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ଧରଣୀପତି—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ସମ) ରାଜା, ମହାଦେବ, ବିଷ୍ଣୁ, ସମାଟ୍ ।
ଧରଣୀପୁର—ପୁଂ.ବି. ଧରାକାର ଚକ୍ର-ରସ୍ତ୍ର ମଣ୍ଡଳ ।
ଧରଣୀପୂର—ପୁଂ.ବି. (ଧରଣୀ+ପୃ+ଅ) ସମୁଦ୍ର ।
ଧରଣୀପ୍ଲବ—ପୁଂ.ବି. ସମୁଦ୍ର ।
ଧରଣୀଭୃତ—ପୁଂ.ବି. (ଧରଣୀ+ଭୃ+କ.କ୍ୱିପ୍) ଧରଣୀଧର ଦେଖ ।
ଧରଣୀମଣ୍ଡନ—ବି. (ଧରଣୀ+ମଣ୍ଡନ) ପୃଥିବୀର ଅଳଙ୍କାର ସ୍ୱରୂପ ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟକ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧରଣୀମଣ୍ଡନ ।
ଧରଣୀଶ୍ୱର—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ସମ) ରାଜା, ଶିବ, ବିଷ୍ଣୁ ।
ଧରଣୀସୁତ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ସମ) ମଙ୍ଗଳ-ଗ୍ରହ, ନାରକାସୁର ।
ଧରଣୀସୁତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍ସମ) ସୀତା ।
ଧରତ—ଗ୍ରା.ବି. (ପଦ୍ୟ) (ସଂ-ଧୃତ) ଧରଣୀ, ଠେକ, (ସଂ-ଧରଣୀ)ପୃଥିବୀ ।
ଧରପକଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧୃ ଧାତୁ+ଫା-ପକଡ଼ନା)ମାର୍‌ଧର୍‌.ଧୃ ଧଡ଼କା, ଅତ୍ୟ-ଚାର, ଖୋଜ ତଲାସ,ଅପରାଧୀକୁ ଧରିବା ନିମନ୍ତେ ବିଶେଷ ଅନୁସନ୍ଧାନ, ଗିରଫ୍-ଦ୍ୱାରା କରିବା ।
ଧରପଟ୍ଟ—ବଲଭୀରାଜ ବଂଶର ସ୍ଥାପନ-କର୍ତ୍ତା ସେନାପତି ଭଟ୍ଟାର୍କଙ୍କ ସ୍ଥାନପୁଅ ।
ଧରଫାର—ଚଙ୍ଗା ଗଣ୍ଡକୀର ମଧ୍ୟ-ଦେଶର ପୌରାଣିକ ଗ୍ରାମବିଶେଷ ।
ଧରମ—ଗ୍ରା.ପଦ୍ୟ.ବି. ଧର୍ମ୍ମ ଦେଖ ।
ଧରମକଣ୍ଟା—ଗ୍ରା. ବି. ଜୁଆଳି ମଝିରେ ମରାଯିବା ଖିଲ, ଧର୍ମ ବା ନ୍ୟାୟ ବିଚାର-ସୂଚକ ଗୁଳାଯନ୍ତ୍ର ।
ଧରମକରମ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧର୍ମ ଓ କର୍ମ) ଧର୍ମକର୍ମ ଦେଖ । [ଦେଖ ।
ଧରମକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧର୍ମ କରିବା
ଧରମକୋଡ଼ି—ପ. (ଯଜପୁର) ବିଂ. କର୍ମକୋଡ଼ି ଦେଖ ।
ଧରମଡଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବି. ଧର୍ମଡଙ୍ଗା ଦେଖ ।
ଧରମଡାକ—ଗ୍ରା. ବି. ଧର୍ମଡ଼ାକ ଦେଖ ।
ଧରମଦାଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. ଧର୍ମମାର୍ଗ ଦେଖ ।
ଧରମଦେବତା—ଗ୍ରା. ବି. ଧର୍ମଦେବତା ଦେଖ ।
ଧରମଧାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଧର୍ମାନୁମୋଦିତ ମାର୍ଗ, ଧର୍ମାନୁମୋଦିତ କର୍ମମାନ ।
ଧରମପୁଅ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧର୍ମପୁତ୍ର) ମହାପ୍ରସାଦ ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ ପୁତ୍ରତ୍ୱ ଆରୋପ କରାଯାଇଅଛି ।
ଧରମବନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଧର୍ମ+ବତ୍) ଧାର୍ମିକ ।
ଧରମବଳ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧର୍ମବଳ) ଭାଗ୍ୟବଳ, ଭାଗ୍ୟର ଜୋର୍ ।
ଧରମବୁଦ୍ଧି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧର୍ମବୁଦ୍ଧି) ଧର୍ମବୁଦ୍ଧି ଦେଖ ।
ଧରମସହିବା—ଗ୍ରା.ବି. ଧର୍ମସହିବା ଦେଖ ।

ଧରଟଣା—ପ୍ରା. (କଟକ) ବି. ଭେଦ-ବିଚାର, ଦୃଢ଼ ନିୟମ ପାଳନ, ଭେଦ-ବିଚାର ସମ୍ବନ୍ଧକ ବ୍ୟବହାର ।

ଧରଣିଭ—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଧରାଧର+ଶର) ପର୍ବତାସ୍ତ୍ର, ହନୁମନ୍ତ, ଅସ୍ଥିର ।

ଧରଣା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଶଗଡ଼ଗୁଳା, ଶଗଡ଼ ଚକଦ୍ୱାରା ମଡ଼ା ହୋଇଥିବା ମାର୍ଗଚିହ୍ନ, ରାସ୍ତା ।

ଧରଷକ—ଗ୍ରା. ବଂ. ପଦ୍ୟ, (ସଂ-ଧର୍ଷକ) ଧର୍ଷକ ଦେଖ ।

ଧରଷଣ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ-ଧର୍ଷଣ) ଉପଦ୍ରବ, ଅତ୍ୟାଚାର ।

ଧରଷିବା—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି. ଧର୍ଷିବା ଦେଖ, ଅପମାନ ଦେବା,ଅବଜ୍ଞାକରିବା, ସାହସ କରିବା ।

ଧରସୁଧା—ଗ୍ରା. ବି. (ପ୍ରାଚୀନପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ-ଅଧରସୁଧା) ଅଧରାମୃତ ଦେଖ ।

ଧରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧୃ+କ.ଅ+ଆ) ପୃଥିବୀ,ସଂସାର, ଗର୍ଭ, ଜରାୟୁ,ଗର୍ଭସ୍ଥ ଫୁଲ, ନାଡ଼ୀ, ଚର୍ବି, ମେଦ, ବଟକରା, ଧଡ଼ା ଧରିବା ପାଇଁ ତରାଜୁର ଏକ-ପଲ୍ଲାରେ ସେଇଁ ଗୋଡ଼ମାନ ରଖାଯାଏ, ପାସଙ୍ଗ, (ଗ୍ରା.ବି) ଧୃତହେବା କର୍ମ, ବହନ କରିବା କର୍ମ, ଧରିବା କର୍ମ, ଅଣ୍ଡିରା ବାଛୁରୀର ପୁଂସ୍ତ୍ୱ ଲୋପ କରିବା କର୍ମ, ବାଛୁରୀ ଜନ୍ମ କରିଥିବା ଗାଈକୁ ସାଧ କରିବା ପାଇଁ ତାର ଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟ ବାଟେ ପାଟିରେ ପବନ ଫୁଙ୍କିବା କର୍ମ, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଧୃତ, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ, ଧରାବନ୍ଧା, ମୁଣ୍ଡ ଛେଦନ କରାଯାଇଥିବା(ବାଛୁରୀ), ଉପସ୍ଥାପିତ, ଯେ ଧରେ, ଧରଣକାରୀ. ଯେଉଁ ନବପ୍ରସୂତା ଗାଈର ଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟ ବାଟେ ମନୁଷ୍ୟ ପବନ ଫୁଙ୍କିଅଛି ।

ଧରାଇଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆସାମୀ ବା ଅପରାଧୀ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଧୃତହେବା ବିଷୟରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଚିହ୍ନା ପକାଇଦେବା ।

ଧରା(ରେ)ଇନେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଧୃତକରାଇ ନିଜ ନିକଟକୁ ନେବା ।

ଧରା(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧରିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, (ଅଗ୍ନି) ସଂଦୀପନ କରିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଅଭ୍ୟସ୍ତକରାଇ ବା, ଗଣକ ଦ୍ୱାରା ଗଣନା କରାଇ ବିବାହାଦି ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଶୁଭଦିନ ନିର୍ଣ୍ଣୀତ କରିବା ।

ଧରାକ—ଗ୍ରା.ବି. ପରୀକ୍ଷକ,ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ।

ଧରାକଦମ୍ବ—ବି. ଧାରାକଦମ୍ବ ଦେଖ ।

ଧରାକୁ ଶରାଞ୍ଜାନକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗର୍ବରେ କାହାକୁ ଖାତିର ନ କରିବା ।

ଧରାକୋଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଗଞ୍ଜାମଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ବା ଜମିଦାରୀ ।

ଧରାଙ୍କୁର—ବି. ବାୟୁ,ଫଳ, ଶୀକର ।

ଧରାଛୁଆ—ଗ୍ରା.ବି.ଦେଖାଦର୍ଶନ,ଦେଖା-ସାକ୍ଷାତ୍, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ଥିବା ବିଷୟର ପ୍ରକାଶ ବା ସୂଚନା, ଇସାରା, ସୂଚନା ।

ଧରାଛୁଆଁ ନ ଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟରେ ଆଦୌ ଉପସ୍ଥିତ ନ ହେବା, କୌଣସି ବିଷୟରେ ଆପ-ଣାକୁ ଚିହ୍ନା ନ ପକାଇବା,ଇସାରାମାତ୍ର ନ ବତାଇବା ।

ଧରାତନୟା—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ଧରା+ତନୟା) ଧରଣୀସମ୍ଭୂତା, ସୀତା ।

ଧରାତଳ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଭୂପୃଷ୍ଠ, ଧରା-ଧାମ, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ,ଭୂମିତଳ,(ଜ୍ୟାମିତି) କେବଳ ଦୈର୍ଘ୍ୟ ଓ ପ୍ରସ୍ଥ ଥିବା କ୍ଷେତ୍ର, ରକବା, କ୍ଷେତ୍ରଫଳ ।

ଧରାତଳ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ଧରାତଳ) ପୃଥିବୀ, ଭୂପୃଷ୍ଠ ।

ଧରାତ୍ମଜ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧରଣୀସୁତ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧରାତ୍ମଜା ।

ଧରାଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ନିଜେ ଧରା ହେବାପାଇଁ ସୁବିଧା କରିଦେବା, ଧରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟରେ ସ୍ୱୟଂ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହେବା, ଆତ୍ମ ସମର୍ପଣ କରିବା ।

ଧରାଧର—ଗ୍ରା. ବି. ବଳାବଳି, ଷୋଳ-ବିଶ୍ୱା, ଅତି ଆପନ୍ନ ଅବସ୍ଥା,ଅସମ୍ଭାଳ, ଅସହ୍ୟ ଅବସ୍ଥା, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆପନ୍ନ (ଅବସ୍ଥା), ଅସମ୍ଭାଳ ।

ଧରାଧର—ବି. (ଧରା+ଧୃ+କ.ଅ)ପର୍ବତ, ବୃକ୍ଷ, କୂର୍ମରାଜ, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଦ୍ୱିତୀୟ ଅବ-ତାର,ଶେଷ ନାଗ, ବାସୁକି ।

ଧରାଧରି—ଗ୍ରା. ବି. କୁଣ୍ଢିଆ କୁଣ୍ଢେଇ, ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଧରିବା, ଧରାପରା, ଭୂମିରୁ ଟେକା ଟେକି କରିବା, ସମ୍ବନ୍ଧ ଅନୁରୋଧ କରିବା, ଘାଆ ବ୍ରଣଆଦି ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଦୁରାରୋଗ୍ୟ କରିବା, କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ବହୁବାର ଧରିବା, (ବଂ) କଳିକରି ପରସ୍ପର ବଳ କଷା-କଷି ହେଉଥିବା (ଦୁଇଜଣ), ଗ୍ରା. ବି. କ୍ରି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛା ବା ଅଶକ୍ତି ସତ୍ତ୍ୱେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି-ପ୍ରତି ଜବରଦସ୍ତି ବା ବଳପ୍ରୟୋଗପୂର୍ବକ ବା ଭୂମିରୁ ଉଠାଇ (କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ-କରାଇବା) ।

ଧରାଧାମ—ବି. (ଧରା+ଧାମନ୍) ପୃଥିବୀ ।

ଧରାଧିପ(ତି)—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ରାଜା ।

ଧରାଧୀଶ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ରାଜା ।

ଧରାଧୀଶ୍ୱର—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ରାଜା ।

ଧରାନ୍ତରଚର—ବଂ. ପୁଂ. ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟେ ବିଚରଣକାରୀ ।

ଧରାପଗଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି. ଧରପଗଡ଼ ଦେଖ ।

ଧରାପଡ଼ା(ରା)—ଗ୍ରା. ବି. ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଧରାଧରି ହୋଇ କଳି କରିବା ବା ବଳ କଷାକଷି ହେବା,କୁସ୍ତାକୁସ୍ତି ହେଉଥିବା (ଦୁଇବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଧରାପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନିଜେ ଧୃତ ହେବା, ଗିରଫଦାରହେବା, ଅପରାଧ କରିବା ସମୟରେ ଧୃତହେବା,ପକାଶିତହେବା, ଜଣାଯିବା, ସ୍ତ୍ରୀକୃତହେବା, ଅନ୍ୟର ଆୟତ୍ତାଧୀନ ହେବା,ହାତୁଡ଼ି ପଡ଼ିବା ।

ଧରାପତି—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପୃଥିବୀର ଈଶ୍ୱର, ରାଜା ।

ଧରାବନ୍ଧ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ପୁଷ୍କରଣୀ, ତଡ଼ାଗ ।

ଧରାବନ୍ଧା—ଗ୍ରା.ବିଂ.ସୁନିଶ୍ଚିତ, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ, ଅଲଙ୍ଘ୍ୟ, କଡ଼ା(ନିୟମ), (ବି) ଅଲଙ୍ଘ୍ୟ ନିୟମ ।

ଧରାଭୃତ୍—ପୁଂ.ବି. (ଧରା+ଭୃ+କ୍ୱିପ୍) ପୃଥିବୀଶ୍ୱର । [ବଇନା ।

ଧରାମତ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ-ତେଲଗୁ)ବି.

ଧରାମର—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀ) ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ଧରାସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଧରିବାର କର୍ମ-ବାଚ୍ୟରୂପ)ଗିରଫ୍‌ଦାର୍ ହେବା, (ବିଧି) ସମ୍ମୁଖରେ ରକ୍ଷିତହେବା, ନିଶ୍ଚିତ-ହେବା, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତହେବା, ସ୍ୱୀକୃତ ହେବା, ଧୃତହେବା । [ଶେଯ ।

ଧରାଶଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ରୂପକ) ଭୂମିରୂପ

ଧରାଶାୟୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧରା+ଶୀ+କ.ଇନ୍) ମୃତ, ଭୂତଳେ ପତିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧରାଶାୟିନୀ ।

ଧରି—ଗ୍ରା.(ଏତେ ଅଞ୍ଚଳ)ବ୍ୟାପି, (ଏତେ ସମୟ)ବିସ୍ତୃତ ହୋଇ,(ଏତେ ଲୋକଙ୍କୁ) ସଙ୍ଗରେ ନେଇ, (ଏତେ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ) ଏକଦଳ ବାନ୍ଧି ।

ଧରିତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧୃ+କ+ଇତ୍ର+ଈ) ପୃଥିବୀ, ଧରଣୀ, ଭୂମି ।

ଧରିତ୍ରୀଶୋଭା—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ.(ପ୍ରାଚୀନ) (ସଂ-ଧରିତ୍ରୀ+ଶୋଭିନୀ)ଧରଣୀମଣ୍ଡନା, ଖୁବ୍‌ସୁନ୍ଦରୀ ।

ଧରିଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଧରି ଅନ୍ୟକୁ ଦେବା, (ସଂ=ଧାର) ପଳାଇବା, ଶାଣଦେବା, ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା, କ୍ଷମା କରିବା ।

ଧରିଧରମକରି(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଲୋକକୁ ତାର ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ବାଧ୍ୟକରି ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟ କରାଇବା ।

ଧରିନେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିବେଚନା କରିବା, ସ୍ଥିରକରିବା, କଳ୍ପନାକରିବା,କୌଣସି ପ୍ରାଣୀକୁ ଆୟତ୍ତ କରି କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଜବରଦସ୍ତି ନେବା, ଅନୁସରଣ କରିବା

ଧରିପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ହଠାତ୍ ଧରିବା, ଛୁଇଁବା, ସ୍ପର୍ଶକରିବା ।

ଧରିବସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବିଷୟ ପାଇଁ ଏକ ଜିଦ୍ କରିବା, କୌଣସି ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟାପୃତ ହେବା ଓ ଅନ୍ୟ ବିଷୟ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନ ଦେବା, କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ବହୁକାଳ ପାଇଁ ଧରିବା ।

ଧରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ସଂ-ଧୃଧାତୁ—ସକର୍ମକ) କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ହସ୍ତରେ ଧାରଣ କରିବା ବା ଗ୍ରହଣ କରିବା, ଉପରକୁ ଟେକିବା, ଟେକି ରଖିବା, ବହନ କରିବା, ବାଛୁଣି ମୁଣ୍ଡ ଛେଦନକରିବା, ଚାଷକରିବା, ହଳକରିବା, (ଅକର୍ମକ) ପୀଡ଼ାଯୁକ୍ତହେବା, ବଥାଇବା, (ସକର୍ମକ) ମଲ୍ଲାଦି ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଘାଆ ପ୍ରଭୃତିକୁ ପ୍ରକୁପିତ କରାଇବା, ନବ-ପ୍ରସୂତା ଗାଈର ଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟ ଫୁଙ୍କିବା, ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା, (ଅକ ଓ ସକର୍ମକ) ଫଳବନ୍ତ ହେବା, କାଫିବା, କାଟୁ-କରିବା, ଅବଲମ୍ବନ କରିବା, ଆଶ୍ରା-ନେବା, ଆୟତ୍ତକରିବା, ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିବା,(ସକର୍ମକ)ଛୁଇଁବା, କୌଣସି ବିଷୟରେ ଜିଦ୍ କରିବା, ଶିକ୍ଷା ଦିଆ-ଯିବା ପଦକୁ ବୋଲି ପାରିବା ବା ଉଚ୍ଚାରଣ କରିପାରିବା, (ଅକର୍ମକ) ଫଳିବା, ଜନ୍ମିବା,(ସକର୍ମକ)ବିବେଚନା କରିବା, ଗଣନା ବା ହିସାବ କରିବା. (ଅକର୍ମକ) ଅବଶହେବା, (ସକର୍ମକ) ଗିରଫ୍‌ଦାର କରିବା, ତଥ୍ୟ ପାଇବା, ଠହରାଇବା,(ଅକର୍ମକ)ସନ୍ତୋଷହେବା, ସମ୍ମୋଇବା, (ସକର୍ମକ) ରଖିଦେବା, ପହଞ୍ଚିବା, ସମାଲୋଚନା କରିବା, ଅବ-ଲମ୍ବନ କରିବା, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ କରିବା,ସାହାଯ୍ୟନେବା,ବ୍ୟାପିବା, ବିସ୍ତୃତ ହେବା, ଘୋଟିବା, ଆକ୍ରାନ୍ତ କରିବା, ଆକ୍ରମଣ କରିବା, ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ସଙ୍ଗରେ ନେବା, (ଅକର୍ମକ) (ନିଆଁ) ଲାଟିବା, (ସକର୍ମକ) ବନ୍ଦକରି ରଖିବା, ଅଟକାଇବା, ସମ୍ଭାଳିବା, ଆକାର ଧାରଣ କରିବା, ସଂଗ୍ରହ କରିବା, ସଞ୍ଚୟକରିବା, ବୁଝିବା, ଗ୍ରହଣ କରିବା, ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବା, (ଅକର୍ମକ) ପରିଣତ ହେବା, (ସକର୍ମକ) ଚାରିଖି) ସ୍ଥିର କରିବା, ହୃଦୟରେ ବହିବା, ଅନୁଭବକରିବା,(ଆଜ୍ଞା)ପାଳନକରିବା, (ମନକୁ) ଏକାଗ୍ରକରିବା, ସଂଲଗ୍ନ କରିବା, ମଙ୍ଗାଇବା, ଲଗାଇବା, ଉତ୍ପା-ଦନକରିବା, ନୂତନ ଖାଦ୍ୟାଦିରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହେବା, ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ରାଦିକୁ ପଜା-ଇବା.ନିଲମ୍ବରେ ଡ଼ାକି ସମ୍ପତ୍ତି କିଣିବା, (କର୍ମକର୍ତ୍ତୃବାଚ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗ) (ରୋଗାଦି) ଆକ୍ରମଣକରିବା, (ସକର୍ମକ) କଥାର ବା ଲେଖାର ଦୋଷ ବାଛିବା.ସଙ୍ଗରେ ନେବା, ଯଥାକାଳରେ ରୋଲାଦି ଆରୋ-ହଣ କରିବା, କୌଣସି ବିଷୟକୁ ନ ଛାଡ଼ିବା, ଆରମ୍ଭ କରିବା, (ସକ ଓ ଅକର୍ମକ) (କଲଙ୍କି) ଲାଗିବା, (ମୁରୁଗ) ମାରିବା,ନଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭକରିବା, ଅନୁସରଣକରିବା, ଅନୁସାରେ ଚଳିବା, (ଧରାଇବା-ଣିଜନ୍ତରୂପ) ।

ଧରିବାନ୍ଧି—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ବାଧ୍ୟକରି, ଜବରଦସ୍ତି କରି ।

ଧରିମା—ପୁଂ.ବି.(ଧୃ+ମଂ.ଇମନ୍) ତରାଜୁ, ତୁଳାଯନ୍ତ୍ର, ରୂପ, ଆକାର ।

ଧରିମାରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଧୃ ଓ ମୃ ଧାତୁ ଣିଚ୍) ଲୋକକୁ ବା ପ୍ରାଣୀକୁ ଧରି ପରେ ମାରିବା ।

ଧରିରଖିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ନିଜର ଆୟତ୍ତରେ ରଖିବା, ଆୟତ୍ତ କରିବା ।

ଧରୁଆ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଧୃଧାତୁ)ମଜ୍ଜିଶେଣୀ, ଧାରଣା, ଟେକ ।

ଧରୁଣ—ପୁଂ. ବି. (ଧୃ+ଉନ) ଧାରକ, ଉଦକ, ଅଗ୍ନି, ଧାତ୍ର, ଏକବିଂଶତି, ଆଦିତ୍ୟ, ବ୍ରହ୍ମା, ସ୍ୱର୍ଗ, ମାର, (ବିଂ) ସମ୍ମତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧରୁଣା, ଧରୁଣୀ ।

ଧରୋଟ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଧର୍ତ୍ତବ୍ୟ)ବିବେ-ଚିତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ,(ବି)ବିବେଚିତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟତା ।

ଧର୍ମୋତ୍ତମ—ପୁ . ବ. ଶିବ ।

ଧର୍ମ୍ମସି—ପୁଂ. ବ. (ଧୃ+ନସି) ବଳ, ଧରିବ୍ୟ ବଜ୍ରାଦି, ଧାରକ ।

ଧର୍ତ୍ତବ୍ୟ—ତ୍ରି. ବ. (ଧୃ+ର୍ମ.ତବ୍ୟ) ଧାରଣୀୟ, ବିବେଚ୍ୟ, ଗ୍ରାହ୍ୟ, ଗଣନୀୟ,ରଖିବାର ଯୋଗ୍ୟ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧର୍ତ୍ତବ୍ୟା ।

ଧର୍ତ୍ତା—ପୁଂ. ବ. (ଧୃ+କ.ତୃ)ଧାରଣକର୍ତ୍ତା, ରକ୍ଷଣକାରୀ, ବହନକର୍ତ୍ତା,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ତ୍ତ୍ରୀ ।

ଧର୍ତ୍ତ୍ରୀ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଧରଣୀ) ଧରଣୀ ଦେଖ, (ସଂ-ଧୃତି) ଧୈର୍ଯ୍ୟ ।

ଧର୍ତ୍ତୂର—ପୁଂ. ବ. ଧୁସ୍ତୁର ।

ଧର୍ତ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ. (ଧୃ+ତ୍ର) ଗୃହ, ଯଜ୍ଞ, ଧର୍ମ, ସହଜଗୁଣ ।

ଧର୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବ.(ଧୃ+କ.ତ୍ର)ଗୃହ, ଋତୁ, ଯଜ୍ଞ, ଧର୍ମ ।

ଧର୍ମ(ର୍ମ୍ମ)—ବ. (ଧୃ+କ.ମ) କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ମ, ସଦନୁଷ୍ଠାନ, ସତ୍କର୍ମ, ଭାଗ୍ୟ, ଶୁଭଦୃଷ୍ଟ, ପୁଣ୍ୟ, ଶ୍ରେୟଃ, ମଙ୍ଗଳ, ସୁକୃତ, ମହାଦେବଙ୍କ ବୃଷ, ନ୍ୟାୟ, ସ୍ୱାଭାବିକ ଅବସ୍ଥା, ସ୍ୱଭାବ,ପ୍ରକୃତି,ଗୁଣ, ଆଚରଣ, ଆଚାର, ବ୍ୟବହାର, ଶାସ୍ତ୍ରବିହିତ ଆଚାର, ଯଥାଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟବହାର, ଯଜ୍ଞ, ବେଦବିହିତ କର୍ମ,ସମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଈଶ୍ୱର ବିଶ୍ୱାସ, ଉପାସନା ପଦ୍ଧତି, ଦେଶରୀତି, ଆଇନ୍, ଧନୁ, ଯମ,ସୋମପାୟୀ ଯାଜ୍ଞିକ,ନ୍ୟାୟାନୁଗତ ବିଚାର, ସତ୍ସଙ୍ଗ, ସ୍ଥିର ସତ୍ତା, ଯୋଗ୍ୟତା, (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଲଗ୍ନର ନବମସ୍ଥାନ, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ନାମ, ସାଦୃଶ୍ୟ, ଆତ୍ମା ବା ଜୀବ, ଭାବ, ଯୁଧିଷ୍ଠିର,ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଉପନିଷଦ୍, ପାପ ପୁଣ୍ୟର ବିଚାରକ ଈଶ୍ୱର, ଅହିଂସା, (ଅଳଙ୍କାର ଶାସ୍ତ୍ର) ଉପମାନ ଓ ଉପମେୟରେ ଥିବା ସାଧାରଣ ଗୁଣ, ସାମାଜର ସ୍ଥିତି ଓ ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ଅନୁଷ୍ଠିତ କର୍ମମାନ, ନ୍ୟାୟ-ବୁଦ୍ଧି,ବିବେକ,ବୌଦ୍ଧମାନଙ୍କର ଉପାସ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟଶକ୍ତିରୁ ଏକ, ଧନୁକ, ନିରଞ୍ଜନ, (ଗ୍ରା—ବ. ସଂ ଧର୍ମ) ଧର୍ମଦେବତା, ପରଂବ୍ରହ୍ମ, ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବତା, ନ୍ୟାୟ, (ଗ୍ରା) ବ ଓ ବଂ. ଧର୍ମ ବା ଈଶ୍ୱର ବା ଦେବତା ବା ମହାପ୍ରସାଦକୁ ସାକ୍ଷ୍ୟରଖି ଦୁଇ ଜଣକ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ପିତା ମାତାଦି ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଏ ।

ଧର୍ମ—କୁମାଉନ୍ ପ୍ରଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ହିମାଳୟର ଦକ୍ଷିଣସ୍ଥ ଜନପଦ ବିଶେଷ ।

ଧର୍ମଅବତାର—ଗ୍ରା. ବ. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଧର୍ମାବତାର) ଧର୍ମାବତାର ଦେଖ ।

ଧର୍ମଅର୍ଜିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଧର୍ମ+ଅର୍ଜନ) ପୁଣ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ପୁଣ୍ୟ ସଞ୍ଚୟକରିବା

ଧର୍ମକଥକ—ପୁଂ. ବଂ. ଧର୍ମବକ୍ତା ।

ଧର୍ମକଥାଦରିଦ୍ର—ପୁଂ. ବ. କଳିକାଳଜାତ ମାନବ ।

ଧର୍ମକରଉପାଧ୍ୟାୟ—ଜଣେ ସ୍ମୃତିଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରଣେତା (ଗଡ଼ାଗାଦି ପ୍ରତିଷ୍ଠାପଦ୍ଧତି, ମୃତି) । [କରିବା ।

ଧର୍ମକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପୁଣ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ

ଧର୍ମକର୍ମ—ବ. (କ.ଧା) ଧର୍ମାନୁଷ୍ଠାନ, ସଦନୁଷ୍ଠାନ, ଲୋକହିତକର କର୍ମ ।

ଧର୍ମକାମ—ପୁଂ.ବଂ.(ବ.ଗ୍ରା)ଫଳପ୍ରାପ୍ତି କାମନାରେ ଯେ ଧର୍ମକରେ, ଧାର୍ମିକ ।

ଧର୍ମକାୟ—ପୁଂ. ବ. (ଧର୍ମ+କାୟ) ବୁଦ୍ଧଦେବ ।

ଧର୍ମକାର—ପୁଂ. ବ. (ଧର୍ମ+କୃ+ଅ) ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରକର୍ତ୍ତା ।

ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. ଧର୍ମକର୍ମ ।

ଧର୍ମକାଳ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା) ଧର୍ମଲାଭାର୍ଥ ସମୟ, ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟାଶ୍ରମ ।

ଧର୍ମକୀର୍ତ୍ତି—ପୁଂ. ବ. ପୁରାଣୋକ୍ତ ଜଣେ ରାଜା, ବିଖ୍ୟାତ ବୌଦ୍ଧନୈୟାୟିକ ଓ ପ୍ରାଚୀନ କବି ବିଶେଷ ।

ଧର୍ମକୀଳ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଗ୍ରା) ଶାସନ ରାଜ୍ୟଶାସନ ।

ଧର୍ମକୀଳକ—ପୁଂ.ବ.(ତତ୍ତ)ବ୍ରହ୍ମଶାସନ

ଧର୍ମକୁଆଖିଠାରମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲୋକଜାଣିବାକୁ ଚାହାରେ ଧର୍ମକରି ଭିତରେ ପାପକରିବା, ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଦେଇ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା ।

ଧର୍ମକୁଆସିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(କୌଣସିକ ଚିତ୍ତ) ଉଚିତ ବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ଅନ୍ତଃକରଣରେ ବିବେଚିତ ହେବା ।

ଧର୍ମକୁଡ଼ାକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଳଶାଳୀ ଅତ୍ୟାଚାରୀର ଅମଙ୍ଗଳ କାମନାକରି ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଡାକିବା ।

ଧର୍ମକୁଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ.ବ. (କ.ଧା) କାମ୍ୟବନସ୍ଥ କୁଣ୍ଡ ବିଶେଷ ।

ଧର୍ମକୁମାରସାଧୁ—ଜଣେ ଜୈନଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଧର୍ମକୂପ—ପୁଂ.ବ.ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ତୀର୍ଥ ।

ଧର୍ମକୃତ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଧର୍ମ+କୃ+କ. କ୍ୱପ୍) ଧର୍ମାନୁଷ୍ଠାତା, (ପୁଂ. ବ) ବିଷ୍ଣୁ, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ନାମ ବିଶେଷ ।

ଧର୍ମକୃତ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (କ.ଧା)ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟ, ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟର ଅନୁଷ୍ଠାନ ।

ଧର୍ମକେତୁ—ପୁଂ. ବ.(ବ.ଗ୍ରା)ବୁଦ୍ଧଦେବ, କାଶ୍ୟପ ବଂଶୀୟ ସୁକେତୁନୃପଙ୍କ ପୁତ୍ର ବିଶେଷ, ଜଣେ ବ୍ୟାଧ ।

ଧର୍ମକୋଟ—ପଞ୍ଜାବ ଫିରୋଜପୁର ଜିଲ୍ଲା ଜିରା ତହସୀଲର ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ଧର୍ମକୋଷ—ପୁଂ.ବ. ଧର୍ମରୂପ କ୍ଷରଣୀୟ ବସ୍ତୁ, ଧର୍ମସମୂହ ।

ଧର୍ମକ୍ଷେତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବ.(ତତ୍ତ)ପୁଣ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର, ତୀର୍ଥ, କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର, ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧର ସ୍ଥାନ ।

ଧର୍ମଗହନାଭ୍ୟଦ୍ଗତରାଜ—ପୁଂ.ବ. ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ନାମାନ୍ତର ।

ଧର୍ମଗୁପ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଧର୍ମ+ଗୁପ୍+ କ. କ୍ୱପ୍) ଧର୍ମରକ୍ଷକ, (ପୁଂ.ବ) ବିଷ୍ଣୁ ।

ଧର୍ମଗୁପ୍ତ—ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ବଣିକ, ରାମଦାସଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଧର୍ମଗୋଲା—ଗ୍ରା. ବ. ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମବାୟ ସମିତିର ନିୟମାନୁସାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଧାନ୍ୟଭଣ୍ଡାର ।

ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ—ବ. (ତତ୍ତ) ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଧର୍ମମତ ପ୍ରତିପାଦକ ଶାସ୍ତ୍ର, ସ୍ମୃତିଶାସ୍ତ୍ର, ଆଇନଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଧର୍ମଘଟ—ପୁଂ.ବ.(କ.ଧା)ବୈଶାଖ ମାସର ପ୍ରତ୍ୟହ ଦାତବ୍ୟ ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ କଳସ,

ପଣାସଂକ୍ରାନ୍ତିଠାରୁ ଏକମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁଳସୀ ଗଛ ଉପରେ ଜଳଧାରା ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ସଚ୍ଚନ୍ଦ୍ରନଳସ ଟଙ୍ଗାଯାଏ,(ଗ୍ରା.ବି)ଏକସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଭୁକ୍ତ ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ସମବେତ ହୋଇ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧେ ଯେଉଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରନ୍ତି, ହରତାଲ ।

ଧର୍ମଘଟକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଶ୍ରମିକମାନେ) କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଏକମେଳ ବାନ୍ଧିବା ।

ଧର୍ମଘଟବ୍ରତ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ବର୍ଷ-ଚତୁଷ୍ଟୟ ମଧ୍ୟାଦ୍ୟ ବ୍ରତବିଶେଷ, (ଏହି ବ୍ରତରେ ଧର୍ମଘଟ ଦାନକରିବାକୁ ହୁଏ) ।

ଧର୍ମଘଟୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁମାନେ ମେଳ ବାନ୍ଧି ଧର୍ମଘଟ କରନ୍ତି ।

ଧର୍ମଘଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. (ଧର୍ମ + ଘଟିକା) ଯେଉଁ ଘଡ଼ି ବା ଘଣ୍ଟା ମନକୁ ବାଜେ, ସର୍ବସାଧାରଣ ଦେଖିବାଭଳି ଖୁବ୍ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାପିତ ଘଡ଼ି ।

ଧର୍ମଚକ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (୬ତତ୍) ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ପ୍ରବୃତ୍ତିତ ସତ୍ୟଚତୁଷ୍ଟୟ, ଚକ୍ରରୂପେ କଳ୍ପିତ ଆଇନ୍, ଚକ୍ରରୂପେ କଳ୍ପିତ ଧର୍ମ, ବୁଦ୍ଧଦେବ, ଧର୍ମସମୂହ, ଅସ୍ତ୍ର-ବିଶେଷ ।

ଧର୍ମଚକ୍ରଭୃତ୍—ପୁଂ. ବି. (ଧର୍ମ + ଚକ୍ର ଭୃତ + କ୍ୱିପ୍) ଜିନ । [ଶୀଳନ ।

ଧର୍ମଚର୍ଚ୍ଚା—କ୍ଲୀ. ବି. (୬ତତ୍) ଧର୍ମାନୁ-

ଧର୍ମଚନ୍ଦ୍ରଗଣି—ଜଣେ ଜୈନ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଧର୍ମଚରଣ—ପୁଂ. ବି. ଧର୍ମାଚରଣ ।

ଧର୍ମଚର୍ଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(୬ତତ୍)ଧର୍ମାଚରଣ, ଧର୍ମାନୁଷ୍ଠାନ ।

ଧର୍ମଚାରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧର୍ମ + ଚର + କ.ଇନ୍ + ସ୍ତ୍ରୀ.ଈ) ଧାର୍ମିକା, ଧର୍ମଶୀଳା, (ବି) ଧର୍ମପତ୍ନୀ ।

ଧର୍ମଚାରୀ—ପୁଂ. ବି. (ଧର୍ମ + ଚର + କ.ଇନ୍) ଯେ ଧର୍ମପଥରେ ଚଳେ, ଧାର୍ମିକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମଚାରିଣୀ ।

ଧର୍ମଚିନ୍ତକ—ପୁଂ. ବି. ଧର୍ମଚିନ୍ତାକାରୀ ।

ଧର୍ମଚିନ୍ତନ—କ୍ଲୀ.ବି. (୬ତତ୍) ଧର୍ମଚିନ୍ତା, ଧର୍ମବିଷୟକ ଭାବନା ।

ଧର୍ମଚିନ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (୬ତତ୍)ଧର୍ମବିଷୟକ ଭାବନା, ଅଧ୍ୟାତ୍ମଚିନ୍ତା, ସାଧୁଚିନ୍ତା, ଉପାଧି । [ନ୍ତର ।

ଧର୍ମଚିନ୍ତ—ପୁଂ.ବି.ଶାକ୍ୟମୁନିଙ୍କର ନାମା-

ଧର୍ମଚୋର—ଗ୍ରା.ବି. ମିଥ୍ୟାଗୁରୁ ଲୋକ ।

ଧର୍ମଚ୍ୟୁତ—ବିଂ. (୫ମୀ ତତ୍) ଯାହାର ଧର୍ମ ଲୋପ ହୋଇଥାଏ, ଧର୍ମ ସମ୍ପ୍ର-ଦାୟରୁ ବହିର୍ଭୂତ, ଧର୍ମତ୍ୟାଗୀ, (ବି.) ଧର୍ମଚ୍ୟୁତ,ଧର୍ମବିଚ୍ୟୁତ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧର୍ମଚ୍ୟୁତା ।

ଧର୍ମଛଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଧର୍ମବିରୁଦ୍ଧ,ସୃଷ୍ଟିଛଡ଼ା, ଅଧାର୍ମିକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମଗୁଡ଼ୀ ।

ଧର୍ମଛୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.ବି. ପାପକାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବା, ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦୋଷୀ ହେବା, (ଗ୍ରା.କ୍ରି) ଧର୍ମବିରୁଦ୍ଧ ଆଚରଣ କରିବା ।

ଧର୍ମଜ—ହି. ବିଂ. (ଧର୍ମ + ଜନ୍ + କ.ଅ) ଧର୍ମାନୁଷ୍ଠାନରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଔରସ (ପୁତ୍ର), (ପୁଂ.ବି.)ଧର୍ମପତ୍ନୀ ଗର୍ଭଜାତ ସନ୍ତାନ. ନରନାରାୟଣ, ବୁଦ୍ଧବିଶେଷ, (କ୍ଲୀ) ଦିବ୍ୟଭେଦ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମଜା ।

ଧର୍ମଜନ୍ମା—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଧର୍ମପୁତ୍ର ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।

ଧର୍ମଜନ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (୩ତତ୍) ଧର୍ମଦ୍ୱାରା ଜାତ (ସୁଖ) ।

ଧର୍ମଜାୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧର୍ମ + ଜାୟା; ୪ର୍ଥୀ ତତ୍) ସହଧର୍ମିଣୀ, ବିବାହିତା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଧର୍ମଜିଜ୍ଞାସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧେ ଅନୁ-ସନ୍ଧାନ ବା ପ୍ରଶ୍ନ, (ବିଂ) ଧର୍ମଜିଜ୍ଞାସୁ ।

ଧର୍ମଜୀବନ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଧର୍ମାନୁ-ଷ୍ଠାନମୟରତ ଜୀବନ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକଚିନ୍ତାରେ ବ୍ୟାପୃତ ଜୀବନ ।

ଧର୍ମଜ୍ଞ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧର୍ମ + ଜ୍ଞା + କ.ଅ) ଯେ ଧର୍ମତତ୍ତ୍ୱ ଉତ୍ତମରୂପେ ଜାଣନ୍ତି, ଧର୍ମୋପଦେଶକ,ଧାର୍ମିକ, ନ୍ୟାୟପର, ଯେ ଆଇନ୍ ଜାଣେ, (ବି) ଧର୍ମଜ୍ଞତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମଜ୍ଞା ।

ଧର୍ମଜ୍ଞାନ—କ୍ଲୀ.ବି. (୬ତତ୍) ଧର୍ମତତ୍ତ୍ୱ ବିଷୟକ ବୋଧ, ଧର୍ମାଧର୍ମ ବିଷୟକ ଜ୍ଞାନ ।

ଧର୍ମଠାକୁର—ପଶ୍ଚିମ ଓ ଦକ୍ଷିଣ ବଙ୍ଗ-ଲାରେ ନୀଚ ହିନ୍ଦୁଜାତିର ଉପାସ୍ୟ-ଦେବତା ।

ଧର୍ମଡଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବି. ଧର୍ମପାଳନ ରୂପ-କାର୍ଯ୍ୟ, ଧର୍ମପନ୍ଥାନୁସରଣ ନୌକା ।

ଧର୍ମଡାକ—ଗ୍ରା. ବି. ଧର୍ମକୁ ସାକ୍ଷୀ ରଖି ଆହ୍ୱାନ କରିବା ।

ଧର୍ମଣ—ପୁଂ. ବି. (ଧୃ + ମନ୍) ଢ଼େମଣା ବା ଢ଼ାମଣା ସାପ,ଧାମଣ ବା ଢ଼ାମଣା-ଗଛ ।

ଧର୍ମତଃ—ଅବ୍ୟ. (ଧର୍ମ + ତସ୍) ଧର୍ମାନୁ-ସାରେ,ଧର୍ମପ୍ରମାଣେ,ନ୍ୟାୟତଃ,ନ୍ୟାୟା-ନୁସାରେ, ଆଇନ୍ ଅନୁସାରେ, ସାମା-ଜିକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ, ଧର୍ମଦ୍ୱାରରେ, ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନାମ ଗ୍ରହଣ କରି ।

ଧର୍ମଦଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. ଧର୍ମଦଣ୍ଡ (ଦେଖ), ବୃଥା ଅପଦଣ୍ଡ,ଦୋଷପାଇଁ ଦଣ୍ଡିବା ଜୋରମାନା ।

ଧର୍ମତତ୍ତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. (୬ତତ୍) ଧର୍ମର ଗୂଢ଼ ମର୍ମ, ଧର୍ମବିଜ୍ଞାନ, ଧର୍ମରହସ୍ୟ ।

ଧର୍ମତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ.ବି. ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଧର୍ମତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି. ବୃତ୍ତିମତ୍ତ୍ୱ, ଆଧେୟତ୍ୱ ।

ଧର୍ମତ୍ୟାଗ—ବି. (୬ତତ୍)ଆପଣର ଧର୍ମ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ପରିତ୍ୟାଗ, ନିଜ କର୍ତ୍ତ-ବ୍ୟକୁ ଛାଡ଼ିବା ।

ଧର୍ମତ୍ୟାଗୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧର୍ମ + ତ୍ୟଜ୍ + କ.ଇନ୍) ଯେ ସ୍ୱଧର୍ମକୁ ଛାଡ଼ିଥାଏ, ସ୍ୱଧର୍ମକୁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ଧର୍ମ ଗ୍ରହଣ କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମତ୍ୟାଗିନୀ ।

ଧର୍ମଦାତା—ଜଣେ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମ ପୁସ୍ତକ-ପ୍ରଣେତା ।

ଧର୍ମଦ—ପୁଂ.ବି.(ଧର୍ମ + ଦା + ଅ) ଅନ୍ୟର ସ୍ୱଧର୍ମଫଳର ସଂକ୍ରାମକ, ଧର୍ମୋତ୍ପାଦକ, କୁମାରାନୁଚର ମାତୃଭେଦ ।

ଧର୍ମଦଣ୍ଡ—ବି. ନିଜର ଧର୍ମରକ୍ଷା ପାଇଁ ସୁହାସିବା କଷ୍ଟ, ବୃଥାକଷ୍ଟ, ବ୍ୟର୍ଥଦଣ୍ଡ, ଅନ୍ୟପାଇଁ ଭୋଗିବା ଦଣ୍ଡ ।

ଧର୍ମଦାନ—ବି. (ମଧ୍ୟ.କ.ଧା) କେବଳ ଧର୍ମପାଇଁ ଦାନ, ସାତ୍ତ୍ୱିକଦାନ, ଧର୍ମ କର୍ମପାଇଁ ଦାନ ।

ଧର୍ମଦାର(ରୀ)—ବି. ଧର୍ମପତ୍ନୀ ଦେଖ ।

ଧର୍ମଦାସପୁର—ବଙ୍ଗୀୟନାଟ୍ୟମଞ୍ଚର ସୁବିଖ୍ୟାତ ଶିଳ୍ପୀ ।

ଧର୍ମଦୀପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୌଡ଼ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମୀମାଂସା ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ । [ବେଦୀ ।

ଧର୍ମଦୁଗ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଧର୍ମଦାନ ସ୍ଥାନ, ବହ୍ନି-

ଧର୍ମଦେବ—ନେପାଳ ଲିଚ୍ଛବିବଂଶୀୟ ଜଣେ ରାଜା ।

ଧର୍ମଦେବତା—ବି.ଈଶ୍ୱର, ଯମ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ତୁଲାଶୂନ୍ୟ ଅଣାକାର ପୁରୁଷ ।

ଧର୍ମଦେଶ—ପୁଂ.ବି. (ଧର୍ମ + ଦେଶ) ଧର୍ମ ସାଧନର ସ୍ଥାନ, ଶବ୍ଦରତ୍ନୋକ୍ତ ଯଜ୍ଞୀୟ ଦେଶ ।

ଧର୍ମଦୋଷ—ଗୁପ୍ତସମ୍ରାଟ୍ ।

ଧର୍ମଦ୍ୱେଷୀ—ପୁଂ.ବଂ. (ଧର୍ମ + ଦ୍ୱିଷ + କ.ଇନ) ଧର୍ମପ୍ରତି ବିଦ୍ୱେଷକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମଦ୍ୱେଷିଣୀ ।

ଧର୍ମଦ୍ରବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧର୍ମ + ଦ୍ରୁ + କ.ଅ + ସ୍ତ୍ରୀ.ଈ) ଗଙ୍ଗା

ଧର୍ମଦ୍ରୋହ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଅଧର୍ମାଚରଣ, ଧର୍ମବିଦ୍ୱେଷ ।

ଧର୍ମଦ୍ରୋହୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଧର୍ମ + ଦ୍ରୁହ + କ.ଇନ୍) ଦୁଷ୍କାରୀ,ଅଧର୍ମକାରୀ,ପାପୀ, (ବି) ରାକ୍ଷସ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମଦ୍ରୋହିଣୀ,ପାପୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଧର୍ମଧାଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବି. ଦୂତ ।

ଧର୍ମଧାତୁ—ପୁଂ.ବି. ବୁଦ୍ଧ ।

ଧର୍ମଧ୍ୱଜ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଧର୍ମର ବାହ୍ୟ ଚିହ୍ନ, ଜନକବଂଶୀ ମିଥିଲାର ନୃପବିଶେଷ, (ବଂ. ବ.ଗ୍ର)କପଟଧାର୍ମିକ, ବିରାଡ଼ିବୈଷ୍ଣବ ।

ଧର୍ମଧ୍ୱଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (କ.ଗ୍ର) ଧର୍ମର ବାହ୍ୟଚିହ୍ନଧାରଣୀ (ବି) ଧର୍ମର ବାହ୍ୟ ଚିହ୍ନ ।

ଧର୍ମଧ୍ୱଜୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଧର୍ମଧ୍ୱଜ + ଇନ୍) କପଟ ଧାର୍ମିକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମଧ୍ୱଜିନୀ ।

ଧର୍ମନଦ—କ୍ଲୀ.ବି. ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଧର୍ମନନ୍ଦନ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।

ଧର୍ମନାଥ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବିଧିସିଦ୍ଧ ଅଭିଭାବକ, ଜୈନମାନଙ୍କର ୧୫ଶ ତୀର୍ଥଙ୍କର ।

ଧର୍ମନାଭ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଗ୍ର) ବିଷ୍ଣୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଦୀବିଶେଷ ।

ଧର୍ମନାଶ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧର୍ମର ଲୋପ, ଧର୍ମହାନି, ସ୍ଥିର ସତ୍ତ୍ୱନାଶ ।

ଧର୍ମନିନ୍ଦକ—ପୁଂ. ବଂ. (ଉପପଦ ତତ୍ତ୍ୱ) ଯେ ଧର୍ମକୁ ନିନ୍ଦାକରେ ।

ଧର୍ମନିନ୍ଦା—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧର୍ମପ୍ରତି ଉପହାସ କରିବା,ଧର୍ମପ୍ରତି କଳଙ୍କାରୋପଣ କରିବା ।

ଧର୍ମନିରତ—ପୁଂ. ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟରେ ସର୍ବଦା ବ୍ୟାପୃତ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧର୍ମନିରତା ।

ଧର୍ମନିଷ୍ଠ—ପୁଂ.ବଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଧର୍ମପରାୟଣ, ଧାର୍ମିକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମନିଷ୍ଠା ।

ଧର୍ମନିଷ୍ଠା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧର୍ମରେ ଆସ୍ଥା ବା ଏକାଗ୍ରତା, ଧର୍ମ ବିଷୟରେ ଆନ୍ତରିକ ଶ୍ରଦ୍ଧା,ଧର୍ମପରାୟଣତା,(ବଂ. ବ.ଗ୍ର) ଧର୍ମପରାୟଣା ।

ଧର୍ମନୀତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧର୍ମ + ନୀତି)ତତ୍ତ୍ୱ; ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଧାନ, ଧର୍ମବିଜ୍ଞାନ, ଆଇନର ବିଧାନ ।

ଧର୍ମପଟ୍ଟ—ପୁଂ.ବି.(ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ରାଜା ବା ଧର୍ମାଧିକାରୀଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଆଇନ୍ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାପତ୍ର ।

ଧର୍ମପତି—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ରାଜବିଧିର ଅଧିକାରୀ ବା ଶାନ୍ତିରକ୍ଷକ, ଯମ, ବରୁଣ, (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଧର୍ମାନୁସାରେ ବୃତ୍ତିପ୍ରାପ୍ତ ସ୍ୱାମୀ ।

ଧର୍ମପତ୍ତନ—କ୍ଲୀ.ବି. ବୃହତ୍ ସଂହିତୋକ୍ତ ଦେଶଭେଦ, ଶ୍ରାବନ୍ତୀ, ଧର୍ମପୁରୀ, ମଣ୍ଡଳ ।

ଧର୍ମପତ୍ତନ(ଧର୍ମାପଟମ୍)—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଅନ୍ତର୍ଗତ ମଲବାର ଜିଲ୍ଲାର କୋଟାୟମ୍ ତାଲୁକର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ଓ ନଗର ।

ଧର୍ମପତ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ, ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ପ୍ରଥମ ବିବାହିତା ସ୍ତ୍ରୀ, ସହଧର୍ମିଣୀ ।

ଧର୍ମପନ୍ଥ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ଉମ୍ବିଲଗଛ, ଯଜ୍ଞଡିମ୍ବିଳି ।

ଧର୍ମପଥ—ପୁଂ.ବି.(ରୂପ--କ.ଧା)ଧର୍ମ ନୁମୋଦିତ ପଥ, ଧର୍ମାନୁଷ୍ଠାନ ।

ଧର୍ମପଥିକ—ପୁଂ.ବଂ. କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠ,ଧର୍ମପଥାନୁସାରୀ ।

ଧର୍ମପଦ—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣାର୍କ ମନ୍ଦିରର ମୁଦଶୀଳା (ମୁଣ୍ଡିମାରିବା) କାର୍ଯ୍ୟ ସମାଧାନ କରିଥିବା ଗୋଟିଏ ବଡ଼େଇ ପିଲାର ନାମ ।

ଧର୍ମପର—ପୁଂ.ବଂ.(ଧର୍ମ + ପର)ତତ୍ତ୍ୱ, କ.ଗ୍ର) ଧାର୍ମିକ, ଧର୍ମଶୀଳ, ଧର୍ମନିଷ୍ଠ, ଧର୍ମାତ୍ମା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମପରା ।

ଧର୍ମପରାୟଣ—ବି. ବଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଧର୍ମନିଷ୍ଠ, ଧର୍ମାତ୍ମା, ଅତିଧାର୍ମିକ ।

ଧର୍ମପରିଣାମ—ପାତଞ୍ଜଳୋକ୍ତ ଚିତ୍ତଧର୍ମୀର ବ୍ୟୁତ୍ଥାନ ଓ ନିରୋଧ ଧର୍ମର ଅଭିଭବ ଓ ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ରୂପ ପରିଣାମଭେଦ ।

ଧର୍ମପାଠକ—ପୁଂ. ବି. (ଉପପଦତତ୍ତ୍ୱ) ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ବା ଆଇନର ଅଧ୍ୟାପକ, ମନ୍ୱାଦି ପ୍ରଣୀତ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରପାଠକାରୀ, ରାଜବିଧି ଅଧିକାରୀ ବା ଶାନ୍ତିରକ୍ଷକ ମନ୍ତ୍ରୀଭେଦ,ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବୌଦ୍ଧ ପଣ୍ଡିତ ।

ଧର୍ମପାଳ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଯେ ଧର୍ମରକ୍ଷା କରନ୍ତି, ବୌଦ୍ଧ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ଉପାଧିବିଶେଷ, (ବ.ଗ୍ର) ଦଣ୍ଡ, ରାଜା ଦଶରଥଙ୍କର ଏକ ମନ୍ତ୍ରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମପାଳିକା ।

ଧର୍ମପାଳନ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟମାନ ପାଳିବା, ଧର୍ମକର୍ମ ।

ଧର୍ମପାଶ—ପୁଂ. ବି. ନ୍ୟାୟବନ୍ଧନ, ଧର୍ମବନ୍ଧନ, ଧର୍ମଙ୍କ ହସ୍ତସ୍ଥ ପାଶାସ୍ତ୍ର ।

ଧର୍ମପିଅର—ଗ୍ରା. ବି. ଧର୍ମପିତା ଦେଖ ।

ଧର୍ମପିତା—ପୁଂ.ବି. (ମଧ୍ୟ.କ.ଧା)ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଆପଣାର ପିତୃସ୍ଥାନୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମହାପ୍ରସାଦାଦି ଦ୍ୱାରା ପିତୃ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଧର୍ମପିପାସୁ—ହି.ବି.(ତତ୍ପୁ) ଧର୍ମଲାଭେଚ୍ଛୁ ।

ଧର୍ମପୀଠ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତତ୍ପୁ) ଧର୍ମସାଧନର ପ୍ରଧାନ ସ୍ଥାନ, ତୀର୍ଥ, ବାରାଣସୀର ନାମାନ୍ତର, ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମିଳେ ।

ଧର୍ମପୀଡା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ପୁ) ଧର୍ମର ବା ନ୍ୟାୟର ବିରୁଦ୍ଧ ଆଚରଣ, ଅପରାଧ ।

ଧର୍ମପୁତ୍ର—ତ୍ରା.ବି. ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ପୁତ୍ର ।

ଧର୍ମପୁତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ପୁ) ଯୁଧିଷ୍ଠିର, ଔରସ ପୁତ୍ର, ଧାର୍ମିକପୁତ୍ର, ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ର, (ତ୍ରା.ବି) ଧରମ ପୁତ୍ର ।

ଧର୍ମପୁରାଣ—କ୍ଲୀ.ବି. ତନ୍ନାମଖ୍ୟାତ ପୁରାଣ ବିଶେଷ ।

ଧର୍ମପୁରୀ—ବି. ଯମପୁରୀ, ଧର୍ମାଧିକରଣ, କଚେରୀ, ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ସାଲେମ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ତାଲୁକ ।

ଧର୍ମପୁସ୍ତକ—ବି. ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଦେଖ ।

ଧର୍ମପ୍ରଚାର—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ପୁ) କୌଣସି ଦେଶରେ ସର୍ବସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଧର୍ମର ବ୍ୟାଖ୍ୟାକରିବା ।

ଧର୍ମପ୍ରଚାରକ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ପୁ) ଧର୍ମପ୍ରଚାର କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଧର୍ମପ୍ରତିରୂପକ—ପୁଂ.ବି. ମନୁକ୍ତ ଲକ୍ଷଣଯୁକ୍ତ ଧର୍ମାଭାସ ।

ଧର୍ମପ୍ରଦୀପ—ପୁଂ. ବି. ଧର୍ମାଲୋକ, (ବି) ଧର୍ମଜ୍ଞ, ଧର୍ମନିଷ୍ଠ, (ବି) ତନ୍ନାମକ ଶାସ୍ତ୍ରଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଧର୍ମପ୍ରବକ୍ତା—ପୁଂ. ବି. (ଧର୍ମ+ପ୍ରବକ୍ତା) ତତ୍ପୁ; ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ସଭ୍ୟବିଶେଷ, ଆଇନ୍ ବିଷୟରେ ଉପଦେଶକ, ଧର୍ମପ୍ରଚାରକ ।

ଧର୍ମପ୍ରବଚନ—ପୁଂ.ବି. (ଧର୍ମ+ପ୍ର+ବଚ୍+ଅନ) ଶାକ୍ୟମୁନି ।

ଧର୍ମପ୍ରବଣ—ହି. ବି. (ତତ୍ପୁ) ପରମଧାର୍ମିକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମପ୍ରବଣା ।

ଧର୍ମପ୍ରବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଧର୍ମବିଷୟକ ପ୍ରବୃତ୍ତି ।

ଧର୍ମପ୍ରଭସୂରି—ଏକ ଜୈନ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଧର୍ମପ୍ରଭାସ—ପୁଂ.ବି.ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ନାମାନ୍ତର

ଧର୍ମପ୍ରମାଣ—ହି.ବି. ଧର୍ମ ଯାହାର ସାକ୍ଷୀ, (ଅବ୍ୟ) ଧର୍ମାନୁସାରେ, ଧର୍ମତଃ, (କ୍ରି. ବି. ବ.ଗ୍ରୀ) ଧର୍ମସାକ୍ଷୀ କରି ।

ଧର୍ମପ୍ରମାଣେ—ତ୍ରା. ହି. ବି. ଧର୍ମପ୍ରମାଣ ଦେଖ ।

ଧର୍ମପ୍ରସ୍ଥ—ପୁଂ. ବି. ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ଧର୍ମପ୍ରାଣ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧାର୍ମିକ, (ବି) ଧର୍ମପ୍ରାଣତା, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଧର୍ମପ୍ରାଣା ।

ଧର୍ମପ୍ରିୟ—ପୁଂ.ବି.ଜଣେ ବୌଦ୍ଧାଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଧର୍ମବକ—ବି. (ଧର୍ମ+ବକ) ବକରୂପଧାରୀ ଧର୍ମ ବା ଈଶ୍ୱର, କପଟଧାର୍ମିକ ।

ଧର୍ମବକା—ତ୍ରା. ବି. (ସ୍ତ୍ରୀ-ଧର୍ମବକ)ଧର୍ମବୋକା ଦେଖ ।

ଧର୍ମବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସ୍ୱର୍ଗର ନଦୀ ।

ଧର୍ମବନ୍ତ—ତ୍ରା. ବି. (ସ୍ତ୍ରୀ-ଧର୍ମ+ବତ୍) ଧାର୍ମିକ, ନ୍ୟାୟବାନ୍ ।

ଧର୍ମବନ୍ଧନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)ଧର୍ମହେତୁ ବନ୍ଧନ ।

ଧର୍ମବନ୍ଧୁ—ହି. ବି. (ତତ୍ପୁ) ଏକ ଧର୍ମବିଲମ୍ବନ ହେତୁ ପରସ୍ପର ମିତ୍ରତା ଭାବାପନ୍ନ ।

ଧର୍ମବର୍ଦ୍ଧନ—ପୁଂ.ବି.ଜଣେ ରାଜା, ଧର୍ମପୋଷକ, ମହାଦେବ, ଶିବ ।

ଧର୍ମବତ୍ସଳ—ହି. ବି. ଧର୍ମପ୍ରିୟ,କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠ ।

ଧର୍ମବଳ—ପୁଂ. ବି. ଧରମବଳ ଦେଖ ।

ଧର୍ମବଳା—ତ୍ରା.ବି (ଧର୍ମ+ବାଳ)ଧର୍ମପୁତ୍ର, ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।

ଧର୍ମବହିର୍ଭୂତ—ବି. (ତତ୍ପୁ) ପାପଜନକ, ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଧର୍ମର ବିପରୀତ ଅଟେ ।

ଧର୍ମବାଟ—ତ୍ରା. ବି. ଧର୍ମପଥ ।

ଧର୍ମବାଣିଜ୍ୟକ—ବି. (ଧର୍ମ+ବାଣିଜ୍ୟ+ଇକ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ଧର୍ମସାଧନକୁ ଲାଭର ଉପାୟରେ ପରିଣତ କରେ, ପୁରସ୍କାର ଆଶାରେ ଯେ ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟ କରେ ।

ଧର୍ମବାଦ—ପୁଂ.ବି. ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ତର୍କ ।

ଧର୍ମବାଦୀ—ପୁଂ.ବି.(ଧର୍ମ+ବଦ୍+ଇନ୍) ବିଧର୍ମକ୍ତା ଯେ ଧର୍ମୋପଦେଶ ଦିଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମବାଦିନୀ ।

ଧର୍ମବାନ୍—ପୁଂ. ବି. (ଧର୍ମ+ବତ୍) ଧାର୍ମିକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମବତୀ ।

ଧର୍ମବାସର—ପୁଂ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ବ.ଗ୍ରୀ; ପୂର୍ଣ୍ଣିମାତିଥି, ଯେଉଁଦିନ ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଧର୍ମଚିନ୍ତା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

ଧର୍ମବାହନ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଶିବ, ମହାଦେବ, (ଧର୍ମ+ବହ+ଣିଚ୍+ଭା.ଅନ) ଧର୍ମପ୍ରାପଣ,ଧର୍ମପ୍ରାପ୍ତି,ଧର୍ମଲାଭ, (ବି-ତତ୍ପୁ) ମହିଷ ।

ଧର୍ମବାହ୍ୟ—ହି. ବି. ବିଧିବହିର୍ଭୂତ, ଧର୍ମବହିର୍ଭୂତ ।

ଧର୍ମବିଚାର—ବି. (ଧର୍ମ+ବିଚାର) ନ୍ୟାୟବିଚାର, ନ୍ୟାୟ, ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧେ ଚିନ୍ତନ, ଦୋଷୀର ଦୋଷ ବିଚାର ।

ଧର୍ମବିଜ୍ଞାନ—ବି.(ଧର୍ମ+ବିଜ୍ଞାନ) ଅଧ୍ୟାତ୍ମବିଦ୍ୟା, ନୀତିଜ୍ଞାନ ଉପଦେଶକ ଶାସ୍ତ୍ର, ସ୍ମୃତିଶାସ୍ତ୍ର, ଆଇନ୍ ।

ଧର୍ମବିତ୍—ହି. ବି. (ଧର୍ମ+ବିଦ୍+କ. କ୍ୱିପ୍) ଧର୍ମଜ୍ଞ, ଧାର୍ମିକ ।

ଧର୍ମବିତ୍ତମ—ପୁଂ.ବି. ବିଷ୍ଣୁ, (ବି) ଧାର୍ମିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଧର୍ମବିଦ୍—ହି. ବି. (ଧର୍ମ+ବିଦ୍+କ୍ୱିପ୍) ଧର୍ମଜ୍ଞ ।

ଧର୍ମବିଦୁତ୍ତମ—ପୁଂ. ବି. ବିଷ୍ଣୁ ।

ଧର୍ମବିଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ମୀମାଂସାଦି ବିଦ୍ୟା, ତତ୍ତ୍ୱବିଦ୍ୟା, (ପୁଂ) ଧର୍ମବିଦ୍ୟକ, ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରବେତ୍ତା ।

ଧର୍ମବିଧି—ବି. (ଧର୍ମ+ବିଧି) ଧର୍ମ ବା ଆଇନ୍ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନିୟମ ବା ବିଧାନ ।

ଧର୍ମବିପ୍ଳବ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ପୁ) ଧର୍ମଲୋପ, ଅନୀତି, ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମାଜରେ ଆନ୍ଦୋଳନ ।

ଧର୍ମବିବର୍ଦ୍ଧନ—ପୁଂ. ବି. ଧର୍ମାଚରଣ ।

ଧର୍ମବିବେକ—ପୁଂ. ବି. ହଳାୟୁଧ କୃତ ନିବନ୍ଧ ଗ୍ରନ୍ଥଭେଦ ।

ଧର୍ମବିବେଚନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ପୁ) ଧର୍ମ-

ନିଷ୍ପୁଷ୍ପ, ଧର୍ମ୍ମାଧର୍ମ ବିଷୟକ ବିଚାର ।

ଧର୍ମବୀର—ପୁଂ. ବି. (୭ତତ୍) ଧର୍ମରକ୍ଷାର୍ଥ ସାହସୀ, ଶରରସୋକ୍ତ ବୀରବିଶେଷ ।

ଧର୍ମବୁଦ୍ଧି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୭ତତ୍) ଧର୍ମଜ୍ଞାନ, ହିତାହିତ ଜ୍ଞାନ, (୭ତତ୍) ଧର୍ମରେ ମତି ବା ପ୍ରବୃତ୍ତି, (ବଂ-ବ.ଶ୍ରୀ) ଧାର୍ମିକ, ଧର୍ମମତି, ଧର୍ମପ୍ରବଣ ।

ଧର୍ମବୃଦ୍ଧ—ପୁଂ. ବିଂ. (୭ତତ୍) ଧର୍ମାନୁଷ୍ଠାନରେ ପ୍ରବୀଣ, ସାତିଶୟ ଧର୍ମପରାୟଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମବୃଦ୍ଧା, (ପୁଂ. ବି) ଯାଦବ ଅକ୍ରୂରଙ୍କ ଭାଇ ।

ଧର୍ମବୈତଂସିକ—ପୁଂ.ବିଂ. ଯେ ଅନ୍ୟାୟ ରୂପେ ଧନ ଅର୍ଜନ କରି ନିଜକୁ ଧାର୍ମିକ ବୋଲି ସଂସାରରେ ଜଣାଇବା ପାଇଁ ଦାନଆଦି କରେ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମ୍ମବୈତଂସିକା

ଧର୍ମଚୋକା—ଗ୍ରା. ବି. ଧର୍ମର ଗୂଢ଼ମର୍ମ ନ ବୁଝି ଯେ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସରେ ଧର୍ମକର୍ମ କରେ ।

ଧର୍ମବ୍ୟାଧ—ପୁଂ. ବି. (ମଧ-କ.ଧା) ଜଣେ ଧାର୍ମିକ ବ୍ୟାଧ ।

ଧର୍ମବ୍ରତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଧର୍ମାନୁଷ୍ଠାନରେ ରତ, (ବି-୭ତତ୍) ଧର୍ମର ଅନୁଷ୍ଠାନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମବ୍ରତା ।

ଧର୍ମବ୍ରତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଧର୍ମବ୍ରତ+ଆ) ଧର୍ମବ୍ରତର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, (ବି) ଧର୍ମନାମକ ଏକ ରାଜାଙ୍କ ଔରସେ ବିଶ୍ୱରୂପାଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଉତ୍ପନ୍ନା ମଣ୍ଡାଚଙ୍କ ପତ୍ନୀ ।

ଧର୍ମଭଉଣୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମହାପ୍ରସାଦ ସମ୍ପର୍କରେ ଭଉଣୀ ।

ଧର୍ମଭଗିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଗୁରୁକନ୍ୟା, (ଗ୍ରା.ବି) ଧର୍ମଭଉଣୀ ।

ଧର୍ମଭଙ୍ଗ—ବି. (୭ତତ୍) ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଦହେବା, ଧର୍ମଲୋପ ।

ଧର୍ମଭୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (୭ତତ୍)ଈଶ୍ୱରଭୟ, ଧର୍ମହାନିର ଭୟ ।

ଧର୍ମଭାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ସମଧର୍ମୀ,ମହାପ୍ରସାଦ ସମ୍ପର୍କରେ ଭାଇ, ସହାଧ୍ୟାୟୀ ।

ଧର୍ମଭୀଣକ—ପୁଂ. ବି. (ଧର୍ମ+ଭଣ୍+କ. ଅକ) ଧର୍ମଧ୍ୱଜୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ପାଷଣ୍ଡ, ପୁରାଣ ପାଠକରି ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନକାରୀ ।

ଧର୍ମଭିକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(୭ତତ୍) ଧର୍ମରକ୍ଷାର୍ଥ ଯାଚ୍ଞା ବା ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଧର୍ମଭିକ୍ଷୁକ—ପୁଂ. ବି. (୪ତତ୍) ମନୁକ୍ତ ନବବିଧ ଧର୍ମ୍ମାର୍ଥ ଭିକ୍ଷାଶୀଳ ।

ଧର୍ମଭୀତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧର୍ମ+ଭୀତ) ବିବେକବାନ୍, ପରମଧାର୍ମିକ,ଧର୍ମଭୀରୁ. (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମଭୀତା ।

ଧର୍ମଭୀରୁ—ପୁଂ. ବିଂ. (୭ତତ୍) ଧର୍ମଭୟ ଯୁକ୍ତ, ଧର୍ମଭୀତ ।

ଧର୍ମଭୃତ୍—ବିଂ. (ଧର୍ମ+ଭୃ+କ.କ୍ୱିପ୍) ଧର୍ମଗ୍ରହୀ, ଧାର୍ମିକ, ଧର୍ମଶୀଳ, ଧର୍ମଧାରକ ।

ଧର୍ମଭୃତ—ହି. ବିଂ. ରକ୍ଷିତଧର୍ମକ, ଯେ ଧର୍ମକୁ ରକ୍ଷାକରେ, (ପୁଂ) ଶ୍ରୟୋଦଶ ମନୁପୁତ୍ରବିଶେଷ ।

ଧର୍ମଭ୍ରଷ୍ଟ—ହି.ବିଂ. (୫ତତ୍) ଧର୍ମଚ୍ୟୁତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମଭ୍ରଷ୍ଟା ।

ଧର୍ମଭ୍ରାତା—ପୁଂ. ବି. (ମଧ-କ.ଧା) ଏକ ଧର୍ମାବଲମ୍ବନ ହେତୁ ପରସ୍ପର ଭ୍ରାତୃଭାବାପନ୍ନ, ଧର୍ମଭାଇ, ଗୁରୁପୁତ୍ରାଦି ।

ଧର୍ମମତି—ପୁଂ. ବି. ଧର୍ମମନା, ଧାର୍ମିକ, ଦେବବିଶେଷ, ବୋଧିବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ଧର୍ମମନ୍ଦିର—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ଧର୍ମାନୁଷ୍ଠାନାର୍ଥ ଗୃହ, ଦେବାଳୟ ପ୍ରଭୃତି ।

ଧର୍ମମୟ—ହି.ବିଂ. (ଧର୍ମ+ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟାର୍ଥେ-ମୟ) ଧାର୍ମିକ, ନୈତିକ, ଧର୍ମସମ୍ମତ କର୍ମରେ ପୂର୍ଣ୍ଣକାଳନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମମୟୀ ।

ଧର୍ମମହାପାତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଧର୍ମ୍ମବିଷୟକ ମନ୍ତ୍ରୀ ।

ଧର୍ମମା—ବି. ଧର୍ମସାକ୍ଷୀକରି ସ୍ୱୀକୃତା ମାତା, ମହାପ୍ରସାଦ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମାତା ।

ଧର୍ମମାଆ—ଗ୍ରା ବି. (ସଂ-ଧର୍ମମାତା) ଧର୍ମମାତା ଦେଖ, ପୋଷିଆ ମା ।

ଧର୍ମମାଣ୍ଡ—ଗ୍ରା.ବି. ବିନାପ୍ରମାଣରେ ହଲପ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବିଚାରପଦ୍ଧତି, ସାକ୍ଷ୍ୟପ୍ରମାଣ ଗ୍ରହଣ ନ କରି (ଫଟିକ ଜଳଦ ଦ୍ୱାରା) ସନ୍ଦେହୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ପରୀକ୍ଷା ।

ଧର୍ମମାତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧର୍ମ+ମାତୃ) ଧର୍ମତଃ ଆପଣାର ମାତୃସ୍ଥାନୀୟା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଧର୍ମମାର୍ଗ—ବି. (୭ତତ୍) ସନ୍ମାର୍ଗ, ଧର୍ମପଥ ।

ଧର୍ମମିତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଏକବୌଦ୍ଧାଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଧର୍ମମୂଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (୭ତତ୍) ଧର୍ମର-ହେତୁ. ଧର୍ମର ପ୍ରମାଣ, (ବଂ-ବ.ଶ୍ରୀ) ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟର ମୂଳରେ ଧର୍ମନିହିତ ଅଛି ।

ଧର୍ମମେଘ—ବି. ଯୋଗରେ ଅଷ୍ଟପ୍ରଜ୍ଞାତ ସମାଧିର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ସମାଧି ।

ଧର୍ମଯାଜକ—ବି. ପୁରୋହିତ, ପାଦ୍ରୀ ।

ଧର୍ମଯୁ—ହି.ବିଂ.ଧାର୍ମିକ,ଧର୍ମବିଶିଷ୍ଟ ।

ଧର୍ମଯୁଗ—କ୍ଲୀ. ବି. (ମଧ-କ.ଧା) ସତ୍ୟ-ଯୁଗ, ଧର୍ମପ୍ରଧାନ ଯୁଗ ।

ଧର୍ମଯୁକ୍—ହି. ବିଂ. (ଧର୍ମ+ଯୁଜ୍+କ୍ୱିପ୍) ଧର୍ମଯୁକ୍ତ, (କ୍ଲୀ) ନ୍ୟାୟାର୍ଜିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଧର୍ମଯୁଦ୍ଧ—କ୍ଲୀ.ବି.(୪ତତ୍-ମଧ ବା କ.ଧା) ନ୍ୟାୟାନୁସାରେ ସମ୍ପାଦିତ ଯୁଦ୍ଧ ।

ଧର୍ମରକ୍ଷକ—ବି. (୭ତତ୍) ଯେ ସ୍ୱଧର୍ମକୁ ରକ୍ଷାକରେ,ରାଜା,ଜନ, ଜୈନ ସାଧୁ ।

ଧର୍ମରକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (୭ତତ୍)ସ୍ୱୀୟ ସତ୍ତାରକ୍ଷା,ସ୍ୱଧର୍ମର ପ୍ରତିଷ୍ଠାକୁ ରକ୍ଷାକରିବା ।

ଧର୍ମରକ୍ଷିତ—ବି.ଯୋଗ(ଯବନ)ଦେଶୀୟ ଏକ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମୋପଦେଶକ, ଯୋନ-ଦେଶୀୟ ଜଣେ ସ୍ଥବିର ।

ଧର୍ମରଜ୍ଜୁ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜୀମୂତବାହନ କୃତ ସ୍ମୃତିନିବନ୍ଧ ଭେଦ ।

ଧର୍ମରଥ—ପୁଂ. ବି. ସଗରନୃପଙ୍କ ପୁତ୍ର ବିଶେଷ, ଅନୁବଂଶୀୟ ଦିବିରଥଙ୍କ ପୁତ୍ର ଭେଦ ।

ଧର୍ମରାଜ—ପୁଂ. ବି. (୭ତତ୍) ସମ୍ରାଟ୍, ରାଜା, ଯମ, ଯୁଧିଷ୍ଠିର, ଜନ୍, ବୁଦ୍ଧ, (ବିଂ) ଧର୍ମପ୍ରଧାନ ।

ଧର୍ମରାଜନ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧର୍ମରାଜ) ଧର୍ମରାଜ ଦେଖ ।

ଧର୍ମରାଜପରୀକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଧର୍ମ ଓ ଅଧର୍ମ

ଧର୍ମରାଜା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଧର୍ମରାଜ) ଧର୍ମରାଜ ଦେଶ ।

ଧର୍ମରାଜାଧ୍ୱରୀନ୍ଦ୍ର—ଏହାଙ୍କ ଉପାଧିଧାରୀ ଜଣେ ଭାଷ୍ୟକାର ।

ଧର୍ମରାଜିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ରାଜବଧୂର ଉପର ରାଜପ୍ରଶସ୍ତି ।

ଧର୍ମରାଡ୍—ଅ. ବ. ଧର୍ମଦାତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଅପ୍, ଜଳ ।

ଧର୍ମରୁଚି—ବୋଧିବୃକ୍ଷାଧିଷ୍ଠାତା ଦେବତା ବିଶେଷ ।

ଧର୍ମଲକ୍ଷଣ—କ୍ଲୀ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ର-ବର୍ଣ୍ଣିତ ଧର୍ମର ଦଶବିଧ ଚିହ୍ନ, ଯଥା:—ଧୃତି, କ୍ଷମା, ଦମ, ଶୌଚ, ଅସ୍ତେୟ ଇନ୍ଦ୍ରିୟନିଗ୍ରହ, ଧୀ,ବିଦ୍ୟାସତ୍ୟ,ଅକ୍ରୋଧ ।

ଧର୍ମଲୋପ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧର୍ମର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବିନାଶ, ଧର୍ମ ଉଡ଼ିଯିବା, ଧର୍ମନାଶ ।

ଧର୍ମଶଙ୍କା—ଗ୍ରା. ବ. ଧର୍ମବିଷୟରେ ସଂଶୟାତ୍ମା ।

ଧର୍ମଶରୀର—କ୍ଲୀ. ବ. ଧର୍ମଚିହ୍ନ, କ୍ଷୁଦ୍ରକ୍ଷୁଦ୍ର ବୌଦ୍ଧସ୍ତୂପ ।

ଧର୍ମଶାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)ତତ୍ତ୍ୱ; ଅତିଥିଶାଳା,ପାନ୍ଥଶାଳା, ଧର୍ମାଧିକରଣ, ବିଦ୍ୟାଳୟ, ଦାତବ୍ୟ ଚିକିତ୍ସାଳୟ, ଛତ୍ର, ଛତର ।

ଧର୍ମଶାଳା—କଟକଠାରୁ ୧୫ କୋଶ ଦୂରରେ ଏହି ଗ୍ରାମ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଧର୍ମଶାସନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଧର୍ମ+ଶାସନ) ମଧ୍ୟ-କ.ଧା; ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର, (ତତ୍ତ୍ୱ)ଧର୍ମର ଅନୁଶାସନ ବିଧି ।

ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ—ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଧର୍ମବିଷୟକଶାସ୍ତ୍ର, ସ୍ମୃତିଶାସ୍ତ୍ର, ପୁରାଣଶାସ୍ତ୍ର, ବେଦାନ୍ତଦର୍ଶନାଦି ।

ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରକାର—ପୁଂ. ବଂ. ବ. (ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର +କୃ+କ.ଅ) ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରପ୍ରଣେତା ଋଷିଗଣ ।

ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରବ୍ୟବସାୟୀ—ପୁଂ. ବଂ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରାନୁଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଦାତା,ସ୍ମୃତି ।

ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରୀ—ପୁଂ. (ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର+ଇନ୍) ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ବିଷୟରେ ବିଜ୍ଞ ଓ ବ୍ୟବସ୍ଥା-ଦାତା ।

ଧର୍ମଶିକ୍ଷା—ବ. ଧର୍ମବିଷୟକ ଶିକ୍ଷା ।

ଧର୍ମଶୀଳ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଧାର୍ମିକ, ନ୍ୟାୟପର, ବ. ଧର୍ମଶୀଳତା, (ସ୍ତ୍ରୀ.) ଧର୍ମଶୀଳା । ! ଅର୍ହତ୍ ।

ଧର୍ମଶ୍ରେଷ୍ଠିନ୍—ପୁଂ.ବ. ଜନୈକ ବୌଦ୍ଧ

ଧର୍ମଶ୍ରୁତି—ପୁଂ.ବଂ.ଧର୍ମତତ୍ତ୍ୱପିପାସୁ ।

ଧର୍ମସଂହିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଧର୍ମପୁସ୍ତକ, ସ୍ମୃତିଶାସ୍ତ୍ର, ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଧର୍ମସଂସ୍କାର—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦେଶ ବିଦେଶ ପ୍ରଚଳିତ ଧର୍ମର ଦୋଷାଦି ସଂଶୋଧନ ଓ ଧର୍ମ ପ୍ରଣାଳୀର ଉନ୍ନତି ବିଧାନ ।

ଧର୍ମସଂସ୍କାରକ—ପୁଂ. ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦେଶ ପ୍ରଚଳିତ ଧର୍ମର ସଂଶୋଧକ ଓ ଉନ୍ନତି ବିଧାୟକ ।

ଧର୍ମସଙ୍କର—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପରସ୍ପର ବିରୁଦ୍ଧ ଧର୍ମର ଏକତ୍ର ମିଳନ ।

ଧର୍ମସଙ୍ଗତ—ଅ. ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧର୍ମାନୁ-ମୋଦିତ, ନ୍ୟାୟାନୁମୋଦିତ, ଆଇନ-ସଙ୍ଗତ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମସଙ୍ଗତା ।

ଧର୍ମସଭା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ମପି-କ.ଧା)ଧର୍ମାଧି-କରଣ, ଧର୍ମସମାଜ, ବିଦ୍ୟାଳୟ ।

ଧର୍ମସମ୍ମତ—ଅ. ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧର୍ମାନୁ-ମୋଦିତ, ଧର୍ମସଙ୍ଗତ ।

ଧର୍ମସହାୟ—ପୁଂ. ବ. ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟର ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ଚିହ୍ନିକାତ ।

ଧର୍ମସହୁବା—ଗ୍ରା. ବ. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର କ୍ରିୟାକଳାପର ଧର୍ମଦେବତା ବା ଈଶ୍ୱ-ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦନ ।

ଧର୍ମସାକ୍ଷୀ—ପୁଂ. ବ. ଧର୍ମସଙ୍ଗତ ଅନୁ-ଷ୍ଠାନ ପ୍ରତି ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଗ୍ରହଣ ।

ଧର୍ମସାଧନ—ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଧର୍ମାଚରଣ ।

ଧର୍ମସାର—ପୁଂ. ବ. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପୁଣ୍ୟକର୍ମ, ଉତ୍ତମ ଧନ ।

ଧର୍ମସାରଥି—ପୁଂ.ବ.ଧର୍ମସଙ୍ଘ, ସହାୟକ

ଧର୍ମସାବର୍ଣ୍ଣି—ପୁଂ. ବ. ଏକ ଦଶମନୁ ।

ଧର୍ମସିଂହ—ପୁଂ. ବ. ଶ୍ରୀହାନରାଜ ହାମିରଙ୍କ ପ୍ରଧାନ ସେନାପତି ।

ଧର୍ମସୁତ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧର୍ମପୁତ୍ର, ଦେଶ ।

ଧର୍ମସୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଧର୍ମ+ସୂ+କ୍ୱିପ୍) ଧର୍ମ୍ୟାଚ୍ଛପକ୍ଷୀ, (ବଂ) ଧର୍ମପ୍ରେରକ ।

ଧର୍ମସୂତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ. ଜୈମିନି ପ୍ରଣୀତ ଧର୍ମନିର୍ଣ୍ଣୟାତ୍ମକ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ଧର୍ମସୂରି—ଜଣେ ଅଳଙ୍କାର ଶାସ୍ତ୍ରକାର ।

ଧର୍ମସେତୁ—ପୁଂ.ବ. ଧର୍ମରକ୍ଷକ, ଏକା-ଦଶ ମନ୍ୱନ୍ତରେ ଆର୍ଯ୍ୟକଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଧର୍ମସେନ—ଜଣେ ମହାସ୍ଥବିର, ଜୈନ-ଯୁଗ ପ୍ରଧାନମାନଙ୍କର ଏକତମ,ଜୈନ-ମାନଙ୍କର ଦ୍ୱାଦଶଅଙ୍ଗବିଦର ଏକତମ ।

ଧର୍ମସେନଗଣିମହତ୍ତର—ଜଣେ ଜୈନ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ଧର୍ମସ୍କନ୍ଧ—ପୁଂ. ବ. ଅର୍ହତ ମତସିଦ୍ଧ ଧର୍ମାସ୍ତିକାୟ ପଦାର୍ଥ ।

ଧର୍ମସ୍ଥ—ପୁଂ. ବ. (ଧର୍ମ+ସ୍ଥା+ଅ) ପ୍ରାଡ଼ିବିବାକ, ବିଚାରକ, (ବଂ) ଧର୍ମେ ଅବସ୍ଥିତ ମାତ୍ର ।

ଧର୍ମସ୍ଥଳ—କ୍ଲୀ. ବ. ଧର୍ମସ୍ଥାନ ।

ଧର୍ମସ୍ଥିର—ପୁଂ. ବ. ଧର୍ମେ ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତ, ଧର୍ମବୃଦ୍ଧ ।

ଧର୍ମସ୍ୱାମୀ—ପୁଂ.ବ.ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ନାମାନ୍ତର, କାଶ୍ମୀରରାଜ ଧର୍ମକୀର୍ତ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଦେବତା ।

ଧର୍ମହଟ—ଗ୍ରା. ବ. ଧର୍ମଘଟ ଦେଖ ।

ଧର୍ମହନ୍ତା—ପୁଂ. ବଂ. ଧର୍ମକର୍ମର ବିରୋଧକ ।

ଧର୍ମହା—ନଦୀ ବିଶେଷ ।

ଧର୍ମହାନି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଧର୍ମଲୋପ, ଧର୍ମକ୍ଷୟ ।

ଧର୍ମହୀନ—ପୁଂ. ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଅଧାର୍ମିକ, ପୁଣ୍ୟରହିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମହୀନା ।

ଧର୍ମାକର—ପୁଂ. ବ. ବୁଦ୍ଧଲୋକେଶ୍ୱର ରାଜାଙ୍କର ଜନୈକ ଶିଷ୍ୟ ।

ଧର୍ମାଗମ—ପୁଂ. ବ. ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ।

ଧର୍ମାଙ୍ଗ—ବ.ସ୍ତ୍ରୀ.ପୁଂ.(ବ.ଗ୍ରା) ବଗ, ବକ-ପକ୍ଷୀ ।

ଧର୍ମାଙ୍ଗଜ—ପୁଂ. ବ. ପ୍ରିୟଙ୍କର ନାମକ ରାଜପୁତ୍ର ।

ଧର୍ମାଚରଣ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଧର୍ମାନୁଷ୍ଠାନ, ଧର୍ମଚର୍ଯ୍ୟା, (ମଧ୍ୟ+କ.ଧା)ଧର୍ମସଙ୍ଗତ ବ୍ୟବହାର ।

ଧର୍ମାଚାର୍ଯ୍ୟ—ପୁଂ.ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଧର୍ମୋପଦେଶକ, ଧର୍ମଗୁରୁ, ଋଗ୍‌ବେଦୀୟ ତର୍ପଣୀୟ ପୁରୁଷ(ଋଷି)ବିଶେଷ କୌଣସି ଧର୍ମମତର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ, କୌଣସି ଧର୍ମମତର ପ୍ରଚାରକ ।

ଧର୍ମାତ୍ମା--ପୁଂ.ବଂ.(ବ.ଗ୍ରୀ)ଧାର୍ମିକ,ପୁଣ୍ୟାତ୍ମା, ଧର୍ମପ୍ରାଣ ।

ଧର୍ମାଦିତ୍ୟ—ବଳଭୀରାଜ ପ୍ରଥମ ଶୀଳାଦିତ୍ୟଙ୍କର ନାମାନ୍ତର, ବଙ୍ଗର ଜଣେ ରାଜା ।

ଧର୍ମାଧର୍ମ—ପୁଂ. ବ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ପୁଣ୍ୟ ଓ ପାପ, ନ୍ୟାୟ ଓ ଅନ୍ୟାୟ, ସତ୍‌କର୍ମ ଓ ଅସତ୍‌କର୍ମ ।

ଧର୍ମାଧର୍ମପରୀକ୍ଷଣ—କ୍ଲୀ. ବ. ରାଜାମାନଙ୍କର ବିଚାରସ୍ଥାନ ।

ଧର୍ମାଧିକରଣ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଅଦାଲତ, ବିଚାରାଳୟ, (ଧର୍ମ+ଅଧି+କୃ+ର୍ମ.ଅନ) ବିଚାରକ, ଜଜ୍, (ବଂ—ବ.ଗ୍ରୀ) ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ।

ଧର୍ମାଧିକରଣିକ—ପୁଂ.ବ. (ଧର୍ମାଧିକରଣ+ଇକ) ବିଚାରକ, ବିଚାରପତି ।

ଧର୍ମାଧିକାର—ପୁଂ.ବ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଧର୍ମ,ଧର୍ମ ବିଚାର କରିବାର କ୍ଷମତା, ଆଇନ ସମ୍ବନ୍ଧେ ବିଚାରଣା,ବିଚାରପତିଙ୍କ ପଦ ।

ଧର୍ମାଧିକାରୀ —ପୁଂ. ବ. ବଂ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ବିଚାରପତି, ଦାନାଧ୍ୟକ୍ଷ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମାଧିକାରିଣୀ ।

ଧର୍ମାଧିପତି—ପୁଂ.ବ.ପ୍ରଧାନ ବିଚାରପତି, ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ।

ଧର୍ମାଧିଷ୍ଠାନ—କ୍ଲୀ. ବ. ଧର୍ମାଧିକରଣ, ବିଚାରାଳୟ ।

ଧର୍ମାଧ୍ୟକ୍ଷ—ପୁଂ.ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ବିଚାରପତି, ଦୀକ୍ଷାଗୁରୁ, ପ୍ରଧାନ ବିଚାରପତି. ପ୍ରାଡ୍‌ବିବେକ, ବିଷ୍ଣୁ, ଶିବ ।

ଧର୍ମାଧ୍ୱ—ପୁଂ. ବ. ଧର୍ମପଥ, ନ୍ୟାୟପଥ, ବିଚାରପ୍ରଣାଳୀ ।

ଧର୍ମାନୁଗତ—ବଂ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଧର୍ମସଙ୍ଗତ, (ପୁଂ)ଧର୍ମବିଲମ୍ବୀ(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧର୍ମାନୁଗତା ।

ଧର୍ମାନୁମୋଦିତ—ହି. ବଂ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଧର୍ମସମ୍ମତ, ଧର୍ମସଙ୍ଗତ ।

ଧର୍ମାନୁଯାୟୀ—ହି. ବଂ. ଧର୍ମପଥାବଲମ୍ବୀ, ଯେ ଧର୍ମପଥ ଅନୁସାରେ ଚଳେ ।

ଧର୍ମାନୁଷ୍ଠାନ—ବ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟ, ଧର୍ମାଚରଣ,ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ ।

ଧର୍ମାନ୍ତର—କ୍ଲୀ.ବ. (କର୍ମଧା—କ.ଧା) ଅନ୍ୟଧର୍ମ ।

ଧର୍ମାନ୍ଧ—ପୁଂ. ବଂ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଯେ ନିଜ ଧର୍ମରେ ଦୃଢ଼ତର ବା ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ରଖି ଧର୍ମାନ୍ତରର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ବିଷୟକୁ ନିକୃଷ୍ଟ ବୋଲି ଜ୍ଞାନକରେ ।

ଧର୍ମାବତାର—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ମୂର୍ତ୍ତିମାନ୍ ଧର୍ମଦେବତା, ସାକ୍ଷାତ ଈଶ୍ୱର, ମୂର୍ତ୍ତିଧାରୀ ନ୍ୟାୟ, ନ୍ୟାୟବିଚାରକ, ନ୍ୟାୟାଧୀଶ, ଧର୍ମାଧିକାରୀ, ଯୁଧିଷ୍ଠିର, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ହେ ମୂର୍ତ୍ତିମାନ୍ ଧର୍ମ,ହଜୁର

ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ—ପୁଂ.ବଂ. (ଧର୍ମ+ଅବ+ଲମ୍ବ+କ. ଇନ୍) ଧର୍ମାଶ୍ରିତ,ଧର୍ମଗ୍ରହଣକାରୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧର୍ମାବଲମ୍ବିନୀ ।

ଧର୍ମାଭାସ—ପୁଂ.ବ.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଅପ୍ରସ୍ତୁତଧର୍ମ, ଅପ୍ରକୃତ ଧର୍ମ,ଶ୍ରୁତି ସ୍ମୃତି ଭିନ୍ନ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ।

ଧର୍ମାଭିଷେକ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଶାସ୍ତ୍ରଗତ ଅଭିଷେକାଦି ।

ଧର୍ମାୟତନ—କ୍ଲୀ.ବ.ଧର୍ମର ମାନସଜ୍ଞାନ ।

ଧର୍ମାରଣ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବ. (ମଧ୍ୟ+କ.ଧା) ଉପୋବନ,ତୀର୍ଥରୂପେ ଗଣିତ ଅରଣ୍ୟ, ଗୟାସ୍ଥ ତୀର୍ଥବିଶେଷ,କାମରୂପସ୍ଥନଗରବିଶେଷ, କୂର୍ମବିଭାଗୋକ୍ତ ମଧ୍ୟଭାଗର ଦେଶଭେଦ ।

ଧର୍ମାର୍ଥ—ପୁଂ.ବ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଧର୍ମ ଓ ଅର୍ଥ, ଚତୁର୍ବର୍ଗ ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଟି,(ବଂ—ବ.ଗ୍ରୀ) ଧର୍ମପାଇଁ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ, ଧର୍ମମୟ, ଧର୍ମସାଧନ ଯହିଁର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅଛି, ପରୋପକାରାର୍ଥ କୃତ, (ଗ୍ରା.ଅ.ବଂ) ଧର୍ମନିମନ୍ତେ, ପୁଣ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, (ଗ୍ରା.ବ. ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟ, ଭଲଇଚ୍ଛା, ଦୟାଯୁକ୍ତ କର୍ମ ।

ଧର୍ମାର୍ଥକାମମୋକ୍ଷ—ବ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର ଚତୁର୍ବର୍ଗ ବା ସାଧନଚତୁଷ୍ଟୟ ।

ଧର୍ମାର୍ଥେ—ଅବ୍ୟ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଧର୍ମପାଇଁ, ଧର୍ମର ନିମିତ୍ତ ।

ଧର୍ମାର୍ଥୀୟ—ହି.ବଂ. ଧର୍ମସମ୍ପର୍କୀୟ ।

ଧର୍ମାଲୀକ—ପୁଂ.ବ.ଛଦ୍ମବେଶୀ, କପଟଗୁରୁ ।

ଧର୍ମାଲୋକମୁଖ—କ୍ଲୀ. ବ. ବୌଦ୍ଧମତ ଜ୍ଞାନର ଉପକ୍ରମଣ ।

ଧର୍ମାଶୋକ—ପୁଂ.ବ. ରାଜା ଅଶୋକଙ୍କ ନାମାନ୍ତର ।

ଧର୍ମାଶ୍ରିତ—ପୁଂ.ବଂ.ଧାର୍ମିକ, ଧର୍ମଶୀଳ ।

ଧର୍ମାସନ—କ୍ଲୀ.ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ବିଚାରାସନ, ଇଜଲାସ୍, ବିଚାରକଙ୍କ ପଦ ।

ଧର୍ମାସ୍ତିକାୟ—ପୁଂ.ବ. ଅର୍ହତ ମତସିଦ୍ଧ ଜୀବ ଓ ଅଜୀବ, ଧର୍ମ ଓ ଅଧର୍ମ ଏବଂ ମୁଦ୍ଗଳାସ୍ତିକାୟର ମଧ୍ୟେ ପଦାର୍ଥଭେଦ ।

ଧର୍ମିକ—ପୁଂ. ବଂ. ଧର୍ମଯୁକ୍ତ, ଧାର୍ମିକ, (କ୍ଲୀ) ଧାର୍ମିକ୍ୟ, ତଦ୍ଭାବ ବା କର୍ମ ।

ଧର୍ମିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ. (ଧର୍ମିନ୍+ଈ)ଧର୍ମୀର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, (ବ) ପତ୍ନୀ, ଭାର୍ଯ୍ୟା, ରେଣୁକା ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଧର୍ମିଷ୍ଠ—(ଗ୍ରା. ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ.) ଧର୍ମିଷ୍ଠ ଦେଖ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମିଷ୍ଠା ।

ଧର୍ମିଷ୍ଠ—ପୁଂ. ବଂ. (ଧର୍ମ+ଇଷ୍ଠ) ଅତି ଧାର୍ମିକ, ଧର୍ମନିରତ, (ବ) ଧର୍ମିଷ୍ଠତା, (ବ) ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ନାମ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମିଷ୍ଠା ।

ଧର୍ମୀ—ପୁଂ.ବଂ. (ଧର୍ମ+ଇନ୍)ଧାର୍ମିକ, ପୁଣ୍ୟାତ୍ମା, ଧର୍ମଯୁକ୍ତ, ଅମୁକଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ, ଅମୁକ ଧର୍ମମତକୁ ମାନିବା ବାଲା,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମିଣୀ,(ବ) ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ନାମ, ଧାର୍ମିକ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଧର୍ମୀପୁତ୍ର—ବି. ନଟ, ନାଟକର ଅଭିନୟ କର୍ତ୍ତା ।
ଧର୍ମୀସ୍ଥାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. ଅତିଶୟ ଧାର୍ମିକ (ପୁଂ) ବିଷ୍ଣୁ ।
ଧର୍ମେନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବି. (୭ମୀତତ୍) ଯମ, ଧାର୍ମିକଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଧର୍ମରାଜ ।
ଧର୍ମେପ୍ସୁ—ପୁଂ.ବିଂ.ଧର୍ମଲାଭ କରିବାକୁ ଅଭିଳାଷୀ, ଅଭ୍ୟୁଦୟକାମୀ ।
ଧର୍ମେସ୍ଥ—ପୁଂ. ବି. ପୌରବଂଶୀୟ ରୌଦ୍ରାଶ୍ୱଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ ।
ଧର୍ମେଶ—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ଯମ ।
ଧର୍ମେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଯମ, ଧର୍ମରାଜ,(କ୍ଲୀ)ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।
ଧର୍ମୋତ୍ତର—ପୁଂ. ବିଂ. (ଅସ୍ୱାତତ୍ ବା ବ.ବ୍ରୀ) ଧାର୍ମିକପ୍ରବର, ଧାର୍ମିକଶ୍ରେଷ୍ଠ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମୋତ୍ତରା ।
ଧର୍ମୋତ୍ତରାଚାର୍ଯ୍ୟ—ଏକ ବୌଦ୍ଧ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।
ଧର୍ମୋପଦେଶ—ପୁଂ.ବି. (ମଧ୍ୟ+କ.ଧା-ବା ୬ତତ୍) ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଶିକ୍ଷା ।
ଧର୍ମୋପଦେଶକ—ପୁଂ.ବିଂ. (୬ତତ୍) ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧେ ଉପଦେଶ ଦାତା, ଗୁରୁ, ଆଇନ୍ ଶିକ୍ଷକ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧର୍ମୋପଦେଶିକା ।
ଧର୍ମୋପଦେଷ୍ଟା—ପୁଂ. ବିଂ. (୬ତତ୍) ଧର୍ମବିଷୟେ ଉପଦେଶ ଦାତା, ଗୁରୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମୋପଦେଷ୍ଟ୍ରୀ ।
ଧର୍ମୋପାସକ—ପୁଂ.ବିଂ.(୬ତତ)ଧର୍ମର ଉପାସନାକାରୀ, ଧର୍ମବିଲମ୍ବୀ ।
ଧର୍ମୋପେତ—ତ୍ରି.ବିଂ. (୭ମୀତତ୍) ଧର୍ମସଙ୍ଗତ, ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମୋପେତା ।
ଧର୍ମୋପଦେଶନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବ୍ୟବହାରଶାସ୍ତ୍ରୋପଦେଶ ।
ଧର୍ମ୍ୟ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଧର୍ମ+ଯ) ଧର୍ମର ଅନୁଯାୟୀ, ଧର୍ମଯୁକ୍ତ, ଧର୍ମଜନ୍ୟ, ନ୍ୟାଯ୍ୟ, ଆଇନ୍‌ସଙ୍ଗତ, ସାଧାରଣ, ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ମ୍ୟା ।
ଧର୍ମ୍ୟବିବାହ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଆଇନ୍‌ସଙ୍ଗତ ଧର୍ମାନୁମୋଦିତ ବିବାହ ।
ଧର୍ଷ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି. (ଧୃଷ୍+ଘ.ଅ)ମାର୍ପିଟ, ଦଳନ, ପୀଡ଼ନ, ଅତ୍ୟାଚାର, ଜୁଲୁମ୍, ପରାଭବକରଣ, ଚଢ଼ାଉ, ଆକ୍ରମଣ, ବଳପୂର୍ବକ ଗ୍ରହଣ, ଅବଜ୍ଞାକରଣ,ଅପମାନ,ପ୍ରଗଲ୍‌ଭତା,ଔଦ୍ଧତ୍ୟ, ବଳାତ୍କାର, ବଳପୂର୍ବକ ରତି, ଗର୍ବ, ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ,ଅଟକ,ନପୁଂସକ ବ୍ୟକ୍ତି,ଶିତ
ଧର୍ଷକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧୃଷ୍+କ.ଅକ) ଉତ୍ପୀଡ଼କ, ଉଦ୍ଧତ, ପରାଭବକାରୀ, ଆକ୍ରମଣକାରୀ, ଅଧୀର, ସ୍ତ୍ରୀପ୍ରତି ଅତ୍ୟାଚାର ବା ବଳପ୍ରୟୋଗକାରୀ, (ବି) ନର୍ତ୍ତକ, ନଟ, ଯାହା ସୁଆଙ୍ଗବାଲ, ସ୍ତ୍ରୀର ସତିତ୍ୱ ନାଶକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ସ୍ତ୍ରୀପ୍ରତି ପାଶବ ବଳ ପ୍ରୟୋଗକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।
ଧର୍ଷକାରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଧର୍ଷ+କୃ+କ.ଇନ୍+ଈ) ଦୂଷିତା କନ୍ୟା, ସୁଂଶ୍ଚଳୀ ।
ଧର୍ଷକାରୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଧର୍ଷ+କୃ+ଇନ୍) ପରାଭବକର୍ତ୍ତା, ପ୍ରାଗଲ୍‌ଭ୍ୟକାରକ ।
ଧର୍ଷଣ(ଣା)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧୃଷ୍+ଘ.ଅନ+ଆ) ଧର୍ଷ ଦେଖ, ଗାଳିମନ୍ଦ, ତିରସ୍କାର, ଅପରାଧ, ସ୍ତ୍ରୀସଙ୍ଗମ, (ବିଂ)ଧର୍ଷଣୀୟ, ଧର୍ଷିତ ।
ଧର୍ଷଣକାରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧର୍ଷଣ+କୃ+କ.ଇନ୍+ଈ) ଧର୍ଷକାରଣୀ ଦେଖ ।
ଧର୍ଷଣାତ୍ମା—ପୁଂ. ବି. ମହାଦେବ ।
ଧର୍ଷଣି(ଣୀ)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧୃଷ୍+ମ.ଅନ+ଇ,ଈ) ଅସତୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ବେଶ୍ୟା ।
ଧର୍ଷଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧର୍ଷିନ୍+ଈ)ଧର୍ଷିତା ଦେଖ ।
ଧର୍ଷଣୀୟ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଧୃଷ୍+ମ.ଅନୀୟ) ଧୃଷ୍ୟ, ଦଳନଯୋଗ୍ୟ ।
ଧର୍ଷିତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧୃଷ୍+ଣିତ୍+ମ.ତ) ପରାଭୂତ, ପରାଜିତ, ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ, ଅବମାନିତ, ଆହାତ, ତିରସ୍କୃତ, ବି. (ଧୃଷ୍+ଘ.ତ) ବଳାତ୍କାର ରତ, ମୈଥୁନ, ଗର୍ବ, ଔଦ୍ଧତ୍ୟ, ଅସହନ, ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ଷିତା ।
ଧର୍ଷିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ଧର୍ଷିତ+ଆ)ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀସଙ୍ଗେ ବଳାତ୍କାରପୂର୍ବକ ମୈଥୁନ କରାଯାଏ, ବଳାତ୍କୃତା, କୁଲଟା, ବିଟପୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ଅସତୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ବିଟପୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ବେଶ୍ୟା ।
ଧର୍ଷିବା—କ୍ରି. ବି. (ସଂ-ଧୃଷ୍‌ଧାତୁ)ଧର୍ଷଣ କରିବା, ସ୍ତ୍ରୀକୁ ବଳାତ୍କାର କରିବା, ଆକ୍ରମଣ କରିବା ।
ଧର୍ଷୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧୃଷ୍+ଇନ୍) ଗର୍ବୀ, ଆକ୍ରମଣକାରୀ, ଅତ୍ୟାଚାରକାରୀ, ଅପମାନକାରୀ, ଉଦ୍ଧତ, ବଳାତ୍କାରରେ ସ୍ତ୍ରୀସଙ୍ଗମକାରୀ, ରମଣକାରୀ ।
ଧଳ—ଗ୍ରା.ବି.କ୍ଷତ୍ରିୟ, ଶୂଦ୍ର, ଓ ଚଣ୍ଡାଳ ଜାତିର ଉପାଧିବିଶେଷ, (ବଙ୍ଗ-ଗ୍ରା) ଧବଳ, କୁଷ୍ଠଭେଦ ।
ଧଳଭୂମ(ମି)—ଗ୍ରା. ବି. ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତର ଉତ୍ତର ସୀମାରେ ଅବସ୍ଥିତ ଓଡ଼ିଆଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳବିଶେଷ ।
ଧଳକିଶୋର—ପଶ୍ଚିମ ବଙ୍ଗଳାର ନଦୀବିଶେଷ ।
ଧଳଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. ଦୁଢ଼କଣ୍ଟକବୃକ୍ଷ ।
ଧଳନଧ୍ୱର—୨୪ ପରଗଣାର ଏକ ଗ୍ରାମ ।
ଧଳମଡ଼(ଳି)—ଗ୍ରା.ବି. ଧଡ଼ମଡ଼ ଦେଖ ।
ଧଳ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଧବଳ) ଶ୍ୱେତ, ଶୁକ୍ଳ, ଗୋରା, (ଗ୍ରା.ବି) ଧବଳବସ୍ତ୍ର, (ବିପ-କଳା) ।
ଧଳା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ)ବିଂ. ଧଳା ।
ଧଳାଅଙ୍କୁ—ଗ୍ରା.ବି(ସଂ-ଅଙ୍କୋଟ,ଅଙ୍କୋଲ ଅଙ୍କୋଟ ଦେଖ ।
ଧଳାଆଶିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଧବଳ ଓ ଆଂଶିକ) ଆଂଶିକ ଧଳା ।
ଧଳାକଇଁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-କୁମୁଦ) ଶୁକ୍ଳବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ କଇଁଫୁଲ ।
ଧଳାକୁ କଳାକରିବା—ଗ୍ରା.(ବିଶିଷ୍ଟବାକ୍ୟ) (ଲ.ଅର୍ଥ) ସତ୍ୟଲଥାକୁ ମିଛ ଓ ମିଛକୁ ସତପରି କହିବା ।
ଧଳାଖୁରୁଣ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବି. ଚଲକା ହ୍ରସ୍ୱ ଏକପ୍ରକାର ମାଛ ।
ଧଳାଚମ୍ପା—ଗ୍ରା.ବି. ଚମ୍ପକ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଶୁକ୍ଳ ପୁଷ୍ପଯୁକ୍ତ ଚମ୍ପକ ।
ଧଳାଗୁଡ଼ିକିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଶୁକ୍ଳ ପିଜୁଳି ।

ଧଳାଚିତା—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଧବଳ+ଚିତକ) ଧୋବଚିତା, ଏକପ୍ରକାର ଚିତକ ଗୁଳ୍ମ
ଧଳାଚିତ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଧବଳ+ଚିତା) ଏକପ୍ରକାର ଚିତସାପ, ପାଚଲ୍ଲ ରାମୁଣ୍ଡ ଦେହରେ ଗୁପାଗୁପା ଧଳାଚିହ୍ନ ।
ଧଳାଛତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧବଳଶ୍ୱିତ) ଧବଳକୁଷ୍ଠ, ଶ୍ୱେତକୁଷ୍ଠ ।
ଧଳାଜାମୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧବଳ+ଜମ୍ବୁ) କାମୁଜାତୀୟ ଶୁକ୍ଳାଭ ଫଳବିଶିଷ୍ଟ ବୃକ୍ଷ
ଧଳାଜାବକଣା—ଗ୍ରା. ବି. (ବଙ୍ଗାଳପରିଭାଷା)ରକ୍ତରେ ଥିବା ଧଳା ଜୀଟାଣୁ ।
ଧଳାତୁଳସୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧବଳ+ତୁଳସୀ) ଏକଜାତୀୟ ତୁଳସୀ ଗଛ ଓ ତହିଁର ଦଳ ।
ଧଳାଧାତୁରା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ ଧବଳ+ଧୁସ୍ତୁର) ଫକା ସବୁଜ ବର୍ଣ୍ଣର ଧାତୁରା ଗୁଳ୍ମ, ଧଳାଦୁଦୁରା ।
ଧଳାପୋଇ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧବଳ+ପୋତକୀ, ଉପୋଦକା) ପୂତିକା, ପୋଇଶାଗ ।
ଧଳାମୁଗୁନି—ଗ୍ରା.ବି. ଧଳା ବା ପାଣ୍ଡୁର-ବର୍ଣ୍ଣର ମୁଗୁନି ପଥର ।
ଧଳାଶିମଳୀ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଶ୍ୱେତଶାଲ୍ମଳୀ) ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ।
ଧଳିମଳି—ଗ୍ରା.ବି. ଧଡ଼ିମଡ଼ି, ଅତ୍ୟାଚାର, କଠୋର ବ୍ୟବହାର ।
ଧଳୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ସଂ-ଧବଳା) ଧବଳ-ବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟା, (ବି) ଧଳାଗାଈ ।
ଧଲେଟ—ବ୍ରହ୍ମଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ କୈୟୁ-କପେୟୁଜିଲ୍ଲାସ୍ଥ ରୋଷିଏ ନଦୀ ।
ଧଲେଶ୍ୱର—ଫିସ୍ରାନ୍ତର୍ଗତ ଅଗରତଳାର ୫ କୋଶ ଦୂରସ୍ଥ ଏକ ପର୍ବତ ।
ଧଲେଶ୍ୱରୀ—ବଙ୍ଗଳା ଓ ଆସାମରେ ଏହି ନାମେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ନଦୀ ଅଛି ।
ଧସ୍—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. (ସଂ-ଧ୍ୱଂସିତ) ଧ୍ୱଂସ, ଅତିଶୀଘ୍ର, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ) ପ୍ରକାରେ, କରି, କନ, କନା, (ବଙ୍ଗ-ଗ୍ରା) ମୃତ୍ତିକାଦି ଧସକି ଯିବାର ଶବ୍ଦ । ମୃତ୍ତିକାଦି ଭାଙ୍ଗି-ଯିବା ଶବ୍ଦ ।
ଧସ୍‌ଧସ୍—ଗ୍ରା.ଅ.(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଭୃଷ୍ଟ-ଭାସ୍, ପାଦୁକାସ୍ଥାନ ରୋଡ଼ରେ ଶୀଘ୍ର ଚାଲିବାଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପନ୍ନ ଶବ୍ଦ ।
ଧସ୍‌ଧାସ୍—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. ଶୀଘ୍ରତା ସହକାରେ ।
ଧସକା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶ୍ଳଥହେବା, ଭାଙ୍ଗି-ପଡ଼ିବା, (ବଂ) ମଟକା, ଯାହା ସହଜେ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ ।
ଧସନଶନ—ଗ୍ରା.ବି.କୁଦିତକଟି ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ କରିବା, ଧ୍ୱଂସକରିବା, ସର୍ବନାଶ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ବିଧ୍ୱସ୍ତ, ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ।
ଧସା—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଧ୍ୱଂସ) ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରୁ ମାଟିର ଅଛଡ଼ା ଖସିପଡ଼ୁଥାଏ, ପିଣ୍ଡା ବା ଗଦା ମାଟି ଭୂଷହେତୁ ଦବ-ଯିବା, (ଗ୍ରା.ବି)ବଡ଼କାଠ,ବଡ଼ନାଗରା ।
ଧସା(ସୋଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଧଷଣ ବା ଧ୍ୱଂସନ) ମାଟିକୁ ପଦାଘାତରେ ଦଚାଇବା, ଲଦସାଇବା ।
ଧସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଧର୍ଷିତ)ଚପେଷିବା, ଦଚିଯିବା, ଲଦସିଯିବା, (ସଂ-ଧ୍ୱଂସ) ଶିଥିଳ ହେବା, ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ଖସି ପଡ଼ିବା ।
ଧସ୍ତାଧସ୍ତି—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. (ସଂ-ଧ୍ୱସ୍ତ) ପରସ୍ପର ଠେଲାଠେଲି, ପେଲାପେଲି, ଝିଙ୍ଗାଝିଙ୍ଗି ଓ ମାଡ଼ ମରାମରି,କୁସ୍ତାକୁସ୍ତି, ଧ୍ୱସ୍ତାଧ୍ୱସ୍ତି ।
ଧା—ପୁଂ. ବି. (ଧା+କ. କ୍ରପ୍) ଧାରଣ କର୍ତ୍ତା, ଧାତାବିଧାତା, ବ୍ରହ୍ମା, ବୃହସ୍ପତି, (ସଂ-ପ୍ରତ୍ୟୟ)(ଏତେ)ପ୍ରକାରେ,ଖଣ୍ଡରେ (ଗ୍ରା. ବି; ସଂ-ଧୈବତ) ସଙ୍ଗୀତର ଷଷ୍ଠସ୍ୱର, ତବଲା ଉକ୍ତିବିଶେଷ ।
ଧାଆଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଧାଁ ଦେଖ ।
ଧାଇଁ ଆସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୌଡ଼ିକରି କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଆସିବା ।
ଧାଇଁ ଗୁଡ଼ୁଗୁଡ଼ୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଶିଶୁବଚନ) ଶିଶୁମାନଙ୍କର ସୁମଧୁର ବେଗଗମନ ।
ଧାଇଁ ଧାଇଁ—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବିଂ.ଦଉଡ଼ ଦଉଡ଼, ଶୀଘ୍ରଗତିରେ ଚାଲି, ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ କର୍ମ-କରି, ବାରମ୍ବାର ଯାଇ, ବାରଂବାର, ଜଲଦି, ତ୍ୱରିତ, ଅତିଶୀଘ୍ର ।
ଧାଇଁ ଧପିବା—ଗ୍ରା.(ସମ୍ମ) କ୍ରି. ଧାଇଁ ବା ଧପିବା ଦେଖ ।
ଧାଇଁ ପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବହୁଲୋକ ଦୌଡ଼ିକରି ଏକସ୍ଥାନରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ।
ଧାଇଁ ପଳା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଦୌଡ଼ି-କରି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କରିବା ।
ଧାଇଁ ବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଧାବ୍) ଦଉଡ଼ିବା, ଅନବରତ ବା ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ କରିବା, ତ୍ୱରାଗତି କରିବା, ଦ୍ରୁତଗତି କରିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଉପକାରାର୍ଥ ବା ମଙ୍ଗଳାର୍ଥ ଚେଷ୍ଟା କରିବା, ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନରୁ ନୀଚସ୍ଥାନକୁ ଅବ-ରତ ସ୍ରୋତ ସହକାରେ ବହିବା ।
ଧାଇଁ ବା ଦଉଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବାରମ୍ବାର ବା ବହୁବାର ଦଉଡ଼ିବା, ଏଣିକ-ତେଣିକ ଦଉଡ଼ିବା, ତ୍ୱରାଯୁକ୍ତ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା,ବିଶେଷ ଯତ୍ନ କରିବା ।
ଧାଇଁ ବା ଧପିବା—ଗ୍ରା. (ସମ୍ମ) କ୍ରି. ଧାଁ ଧପଟ କରିବା, ବହୁବାର ଦଉଡ଼ିବା ।
ଧାଇଁ ଯିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଦୌଡ଼ି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କରିବା, ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଦଉଡ଼ିଯିବା, ତ୍ୱରିତ ବା ତତ୍ତୁକ୍ଷଣାତ୍ ଯିବା, କ୍ଷଣ ବିଲମ୍ବ ନକରି ଯିବା ।
ଧାଇ—ଗ୍ରା. ବି.ସ୍ତ୍ରୀ.(ସଂ—ଧାତ୍ରୀ) ଉପ-ମାତା, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଅନ୍ୟର ଶିଶୁକୁ ପାଳନ କରେ, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଅନ୍ୟସ୍ତ୍ରୀର ଶିଶୁକୁ ସ୍ତନ୍ୟ ଦିଏ, ଧାତ୍ରୀ, ଧାଇ, ପୋଇଲି, ପରିଚାରିକା, ରୋଗୀର ବା ଶିଶୁର ସେବା କରିବାପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତା ଦାସୀ, ଧାତୁକୀ ଫୁଲ ଓ ଗୁଳ୍ମ, ତାମ୍ର-ବର୍ଣ୍ଣ ପୁଷ୍ପଉପବିଶେଷ, ଅଥଁଲା ଗଛ ।
ଧାଇଦେହେରୀ—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. ରାଜାଙ୍କ ଅନ୍ତଃପୁରର ବୟସ୍କା ଦାସୀ ।
ଧାଇମା—ଗ୍ରା.ବି.ସ୍ତ୍ରୀ.(ସଂ + ଧାତ୍ରୀ+ମାତା) ଶିଶୁର ଉପମାତା, ଅଧିକ ବୟସ୍କା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ।
ଧାଉଡ଼(ଡ଼ି)—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ—ଧାବନ)

ଦଉଡ଼, ଧଡ଼, ଆକ୍ରମଣ,(ସଂ—ଧାର) ଧାଡ଼ି, ଶ୍ରେଣୀ, ପଂକ୍ତି ।

ଧାଉଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ—ଧାବନ) ଯେ ଦଉଡ଼େ, ଦଉଡ଼ିବାଲୋକ,ଦ୍ରୁତ-ଗାମୀ ଦୂତ, ବାର୍ତ୍ତାବାହକ, ଡାକ ପିଆଦା, ପିଅନ,(ବଂ)—ଧାବନକାରୀ, ଧାଡ଼ିଯୁକ୍ତ, ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ ଗୃହ, ଗୃଳ ଘରର ପିଣ୍ଡା ଦାଣ୍ଡରେ ଥିବା ଖୁଣ୍ଟ ।

ଧାଉଡ଼ିଆଟପା—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ଦଉ-ଡ଼ିବା ଲୋକଦ୍ୱାରା ବୁହାହେବା ଡାକ

ଧାଉଡ଼ିଆପାଇକ—ଗ୍ରା. ବି. ଦଉଡ଼ି ଟିକର ନିଅଆଣ କରିବାପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ପାଇକ ।

ଧାଉଡ଼ିଦେବା—ଗ୍ରା.ହି.କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଉପର୍ଯ୍ୟପରି ଆସିବା, ଆକ୍ରମଣକରିବା

ଧାଁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ—ଧାବନ) ଧାଇଁବା, ସହର ଗମନାଗମନ, ଦଉଡ଼ା ଦଉଡ଼ି, ହରା, କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତତା ।

ଧାଁଚା—ଗ୍ରା.ବି. ଢାଞ୍ଚା, ଆକୃତି, ଗଠନ, ଛାଞ୍ଚ,ଫେସନ,ଖତ,ଥାଟ,ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ ।

ଧାଁଡ଼େଇ—ଗ୍ରା.ବଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ଦାଣ୍ଡେଇଦେଖ ।

ଧାଁଦଉଡ଼(ଡ଼ା)—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁବାର ଦଉଡ଼ିବା କର୍ମ, ଇତସ୍ତତଃ ଦଉଡ଼ିବା, ହରାସ୍ତକ୍ତ କର୍ମ ।

ଧାଁସା—ପ୍ରା.(ଗଞ୍ଜାମ) ଢାଞ୍ଚା,ଛଳ, ପ୍ରଥା, ଅଭ୍ୟାସ, ଖତ । [ଆଧାର ।

ଧାକ—ବି. ବୃଷ, ଆହାର, ଅନ୍ନ, ସ୍ତମ୍ଭ,

ଧାକଡ଼—ପ୍ରା.(ଗଡ଼ଜାତ) ବଂ. ଅଯୋଗ୍ୟ, (ବସ୍ତର) ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତିବିଶେଷ ।

ଧାକଲେଇ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ.) ବଂ. ସ୍ଥୂଳୋ-ଦର, ପେଟା ।

ଧାଗଣା—ଗ୍ରା. ବି. ଢାମଣା(ଚଛ)ଦେଖ ।

ଧାଗା(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା.ବି. ଢାଗାଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଧାଙ୍ଗଡ଼—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ.)ପୁଂ.ବି.ଅବିବାହିତ ଯୁବକ, ପ୍ରା. (ଜଶପୁର) ବି. ଚାକର, (ପ୍ରା.ସିଂହଭୂମ) ବି. ଗୋରୁରଖୁଆଳ ଟୋକା, (ଗ୍ରା.ବି) ସାନ୍ତାଳ, ଛୋଟ ନାଗପୁର ଓ ହାଜାରିବାଗ ଅଞ୍ଚଳର ଏକ ଜଙ୍ଗଲୀ ଜାତି, ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟରେ ମଣ୍ଡିଆକେଲା ଧେଡ଼, ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼-ଜାତୀୟ ବନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନୃତ୍ୟ ବିଶେଷ, ବିନ୍ଧ୍ୟାଦିପର୍ବତ ବାସୀ ଅନାର୍ଯ୍ୟ ଜାତି-ବିଶେଷ, (ବଂ)ଅସଭ୍ୟ,ବର୍ବର,ବଣୁଆ, ଜଙ୍ଗଲୀ, ।

ଧାଙ୍ଗଡ଼ା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ.) ପୁଂ. ବି. କନ୍ଦ, କୋହ୍ଲ, ସାନ୍ତାଳାଦି ଅନାର୍ଯ୍ୟଜାତିର ଅବିବାହିତ ଯୁବକ ବା ଟୋକା, ପ୍ରା. (ସମ୍ବ.)ବଂ. ଭେଣ୍ଡିଆ ଓ ଅବିବାହିତ ।

ଧାଙ୍ଗଡ଼ୀ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ.)ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଅବିବାହିତା ଯୁବତୀ, ଟୋକୀ, ଝିଅଲୀ, ଅଭିଆଡ଼ି ଟୋକୀ, (ପ୍ରା. ବସ୍ତର) ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ.ଯୁବତୀ ଓ ଅବିବାହିତା ।

ଧାଙ୍ଗଡ଼ୀ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ.) ପୁଂ. ବି. ଯୁବକ, ଟୋକା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାଙ୍ଗଡ଼ୀ ।

ଧାଟୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧାବନ) ଶତ୍ରୁକୁ ଆକ୍ରମଣ, (ସଂ-ଧାରା) ସମୂହ, ଶତ୍ରୁର ବା ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରାଦିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା, ଶ୍ରେଣୀ, ଧାଡ଼ି ।

ଧାଡ଼ଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଶିର୍ଷ୍ଣ, ଧେଡ଼େଙ୍ଗା ।

ଧାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଧାରା)ସମୂହ,ଶ୍ରେଣୀ, ରେଖା, ରଚ୍ଛାଦିର ବିଷୟ, ଅନୁକ୍ରମ, ଖତ, କ୍ରମ, ସମୟ, ପାଟ, ପାର୍ଶ୍ୱ, ଯୁଦ୍ଧାର୍ଥ ଆକ୍ରମଣ,ଯୁଦ୍ଧସଜ୍ଜା, ସଦାଚାର-ଧର୍ମ୍ମ ବା ନ୍ୟାୟାନୁମୋଦିତ ମାର୍ଗ,ଧାଡ଼ି ପାଠ ଦେଖ, (ପ୍ରା) ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବାଲେଶ୍ୱର ଓ ମେଦିନୀପୁର) ଜୀବ-ଜନ୍ତୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ମାଈଜୀବ ଅନେକ ଛୁଆ ଜନ୍ମକରିସାରିଅଛି,(ପୁଂ) ଜୀବଦଳର ନେତା, ସନ୍ତାନୋତ୍ପାଦନ-କ୍ଷମ ପୁରୁଷ, ପ୍ରା.(ବାଲେଶ୍ୱର,ମେଦିନୀ-ପୁର) ବଂ. ସନ୍ତାନୋତ୍ପାଦନକ୍ଷମ ଓ ଯୁବକ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ଧାଡ଼ିଆ—ପ୍ରା.(ପୁରୀ) ବଂ. କଇଆ,ଦର-ସିଆ,(ଗ୍ରା.ବଂ)ଏତେ ପଂକ୍ତି ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଧାଡ଼ିକରି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସମସ୍ତ ଗ୍ରୁପ) ଏକଧାଡ଼ିରେ ଲଗାଲଗି ହୋଇ ଠିଆ ହୁଅ ।

ଧାଡ଼ିକଥା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଏକଧାଡ଼ିରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ, ଶ୍ରୀହାର ଏକଧାଡ଼ି ବା ପଂକ୍ତି ମାତ୍ର ଅଛି ।

ଧାଡ଼ିକଧାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ହି. ବଂ. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଂକ୍ତିରେ, ଏକପଂକ୍ତିରେ,ଅନ୍ୟପଂକ୍ତି ।

ଧାଡ଼ିଟୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଅଟ୍ଟଟୁଡ଼ିବା, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟସୀମାକୁ ଲଙ୍ଘିବା ।

ଧାଡ଼ିଦେବା—ଗ୍ରା. ହି. ଯୁଦ୍ଧାର୍ଥ ଅଗ୍ରସର ହେବା, ଆକ୍ରମଣ କରିବା ।

ଧାଡ଼ିଧାଡ଼ିକା—ଗ୍ରା, ବଂ. ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ହୋଇ ସୁମଜ୍ଜିତ ।

ଧାଡ଼ିଧୋଡ଼କ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. ଦୁଡ଼ି ଖେଳ, (ପ୍ରା. ଗଡ଼ଜାତ) ବି. ବାଦ-ବନ୍ଦାରପର ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ ।

ଧାଡ଼ିନଟୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ହି. ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟପଥ ବା ସୀମାକୁ ଅତିକ୍ରମ ନ କରିବା ।

ଧାଡ଼ିପହଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. ପହଣ୍ଡି ବିଜୟ ଦେଖ ।

ଧାଡ଼ିପାଠ—ଗ୍ରା.ବି. ଗୁରୁଶାଳୀରେ ଶିଶୁ-ମାନେ ପଢ଼ିବା ଖଡ଼ିପାଠ ।

ଧାଡ଼ିମରଦ—ପ୍ରା. (ବାଲେଶ୍ୱର, ମେଦିନୀ ପୁର) ପୁଂ. ବି. ସନ୍ତାନୋତ୍ପାଦନକ୍ଷମ ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ଯୁବକ ।

ଧାଡ଼ିମୂଳିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ, ଧାରାବାହିକ, (ଗ୍ରା. ହି. ବଂ) ଧାଡ଼ିର ପ୍ରଥମରୁ ଆରମ୍ଭକରି ଧାଡ଼ିର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ,ଧାଡ଼ିଧାଡ଼ିକରି,ବହୁ ପଂକ୍ତିରେ ।

ଧାଡ଼ୁଆ—ପ୍ରା. (ବାଲେଶ୍ୱର)ବି. ଗେଧ, ଦଳର ବୃଦ୍ଧାମାଙ୍କଡ଼,ଦଳର ସର୍ଦ୍ଦାର ।

ଧାଣକ—ପୁଂ. ବି. (ଧା+ଆଣକ୍) ଧନର ଭାଗ, ପରିମାଣ ବିଶେଷ ।

ଧାତକ—ପୁଂ. ବି. ପୁଷ୍କରଦ୍ୱୀପାଧିପତି ଶ୍ୱେତହୋତ୍ରଙ୍କ ଜନୈକ ପୁତ୍ର ।

ଧାତକମ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧା+କ.ଅକ+ଇ) ଧାଇ (ଫୁଲ ଓ ଗଛ), ତାମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ପୁଷ୍ପ ବୃକ୍ଷ ବିଶେଷ ।

ଧାତକାଦିଲେହ—ପୁଂ.ବି. ଚରକଦର୍ଶୋକ୍ତ ଲେହ ଭେଦ ।

ଧାତବ—ହି. ବଂ.(ଧାତୁ+ଅ)ଧାତୁମୟ,

ଧାତୁସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାତକୀ ।
ଧାତସ୍ଥ—ଗ୍ରା. ବିଂ ପ୍ରକୃତସ୍ଥ, ସୁସ୍ଥ ।
ଧାତା—ପୁଂ. ବି. (ଧା+କ.ତୃ)ଈଶ୍ୱର, ବ୍ରହ୍ମା, ବିଧାତା, ବିଷ୍ଣୁ, ପିତା, ଆତ୍ମା, ଅଗ୍ନିଷ୍ଟାଣ ବାୟୁମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ, ଦ୍ୱାଦଶ ଆଦିତ୍ୟମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ, ଶିବ, ଶେଷ ନାଗ, ଜାର, ଉପପତି,(ବିଂ)ଧାରଣ-କର୍ତ୍ତା, ପାଳନକର୍ତ୍ତା,ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା,ନିୟନ୍ତା, ନିୟାମକ, (ଗ୍ରା.ବି)ବଳ,ଅଧିକାର,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାତ୍ରୀ ।
ଧାତ—ଗ୍ରା. ଅ. ବିଂ. (ସଂ-ଝଟିତି) ଅତି-ଶୀଘ୍ର, ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ।
ଧାତକିଂ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟର୍ଥକ)ବାଦ୍ୟ ଓ ନୃତ୍ୟର ଉକୁଟ ବିଶେଷ ।
ଧାତୁ—ପୁଂ.ବି.(ଧା+କ.ତୁ)ପରମେଶ୍ୱର, ଈଶ୍ୱର, ଧାତା, ସ୍ୱଭାବ,ପ୍ରକୃତି,ଦେହ-ଧାରକ ଧର୍ମ ବା ପ୍ରକୃତି, ଶୁକ୍ର, ନାଡ଼ୀ, ରସ, ରକ୍ତାଦି ସପ୍ତଧାତୁ, ବାତ ପିତ୍ତାଦି ତ୍ରିଧାତୁ, ଚେତନା, ଜୀବନଶକ୍ତି, ପଞ୍ଚ-ଭୂତ,କ୍ଷିତି,ଅପ୍,ତେଜ,ମରୁତ୍ ଓ ବ୍ୟୋମ ମୂଳ, ମୌଳିକ ବସ୍ତୁ,ଉପାଦାନ,ତୈଜସ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ,(ବ୍ୟାକରଣ) ଭୂ, କୃ, ଗମ୍, ସ୍ଥା ପ୍ରଭୃତି କ୍ରିୟାବାଚକ ପ୍ରକୃତି, ଶବ୍ଦର ମୂଳ ଉପାଦାନ, ଗନ୍ଧକାଦି ଖନିଜବସ୍ତୁ, (ସଙ୍ଗୀତ) ସପ୍ତସ୍ୱର, ବୁଦ୍ଧ ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମହାତ୍ମାଙ୍କ ଅସ୍ଥି, ନଳ, ଦନ୍ତାଦି,(ଗ୍ର.ବି) ଶରୀର ମଧ୍ୟସ୍ଥ-ସ୍ନାୟୁ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଶାରୀରିକ ପ୍ରକୃତି, ମେହରୋଗ, ସୁନା, ରୂପା, କାଂସ୍ୟ ପଦାର୍ଥ । [ତୈଳ ।
ଧାତୁକ—ପୁଂ.ବି. ଶୈଳଜ, ଏକପ୍ରକାର
ଧାତୁକାର—ପୁଂ. ବି. ଧାତୁମୟ ଦେହ, ପୂର୍ବରଚିତ ବୌଦ୍ଧଶାସ୍ତ୍ରର ନାମ ।
ଧାତୁକାସୀସ—କ୍ଲୀ. ବି. ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକସ ।
ଧାତୁକୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧାତକୀ) ଧାତକୀ ଦେଖ ।
ଧାତୁକୁଶଳ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବ୍ୟାକରଣର ଧାତୁବିଦ୍ୟାରେ କୁଶଳ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଦି ଧାତୁ ସମ୍ବନ୍ଧେ ସମ୍ୟକ୍ ଜ୍ଞାନ-ବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାତୁକୁଶଳା ।
ଧାତୁକ୍ଷୟ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶୁକ୍ରକ୍ଷରଣ ରୋଗ, ପ୍ରମେହ, ପ୍ରଦର, (ବ.ଗ୍ର) କାଶ ରୋଗବିଶେଷ ।
ଧାତୁଗତ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦେହ-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ପ୍ରକୃତିଗତ ।
ଧାତୁଗରମ—ଗ୍ରା.ବି.ଦେହ ଗରମହେବା ।
ଧାତୁଗର୍ଭ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଯେଉଁ ମୃତ୍ତିକା ମଧ୍ୟେ ଧାତୁଥାଏ, (ବି) ଯେଉଁ ଉପାୟରେ ବୌଦ୍ଧମାନେ ବୁଦ୍ଧଦେବ-ଙ୍କର ଦନ୍ତ, ନଖାଦି ରଖି ପୂଜା କରନ୍ତି
ଧାତୁଗୋପ—ପୁଂ.ବି.ଧାତୁଗର୍ଭ,(ଧାତୁଗୋପ)
ଧାତୁଗ୍ରାହୀ—ପୁଂ. ବି. (ଧାତୁ+ଗ୍ରହ+ଇନ୍)ଯେଉଁ ମୃତ୍ତିକା ତମ୍ବାସହ ମିଶିଲେ ପିତ୍ତଳ ହୁଏ ।
ଧାତୁଘଟିତ—ଗ୍ରା.ବିଂ(ସଂ-ଧାତୁ+ଘଟିତ) ଧାତୁନିର୍ମିତ ।
ଧାତୁଘଟିତ—ବିଂ.ଧାତୁସମ୍ପର୍କୀୟ, ଧାତୁ-ସହଯୋଗେ ପ୍ରସ୍ତୁତ, ଧାତୁମିଶ୍ରିତ ।
ଧାତୁଘ୍ନ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ଧାତୁ+ହନ୍+କ.ଅ) ଶରୀରସ୍ଥ ଧାତୁର ନାଶକ, (କ୍ଲୀ.ବି) କାଞ୍ଜି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାତୁଘ୍ନୀ ।
ଧାତୁଚଲ୍ଲ—ଗ୍ରା.ବି. ମେହରୋଗ, ଧାତୁ-କ୍ଷୟ ରୋଗ ।
ଧାତୁତତ୍ତ୍ୱ—ବି. (ଧାତୁ+ତତ୍ତ୍ୱ) ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ଖନିଜ ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କର ସ୍ୱରୂପ ଓ ଗୁଣାଗୁଣ ନିର୍ଣ୍ଣୀତ ହୁଏ ।
ଧାତୁଦୁର୍ବଳତା—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶାରୀରିକ ବା ସ୍ନାୟୁବିକ ଦୁର୍ବଳତା ।
ଧାତୁଦ୍ରାବକ—ପୁଂ. ବି. (ଧାତୁ+ଦ୍ରୁ+କ.ଅକ) ସୋହାଗା, (ବିଂ) ଧାତୁଦ୍ରବ-କାରକ,ଯେ ଧାତୁ ଗଳାଏ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଦ୍ରାବିକା ଧାତୁ, ଧାତୁଦ୍ରବକାରକ ।
ଧାତୁନରମ—ଗ୍ରା.ବି.ଶରୀରରେ ଶ୍ଳେଷ୍ମା-ଧିକ୍ୟ ।
ଧାତୁନାଶନ—ଧାତୁଘ୍ନ (ସକଳ ଅର୍ଥେ) ।
ଧାତୁପ—ପୁଂ. ବି. (ଧାତୁ+ପା+କ.ଅ) ଅମ୍ଳରସ, ରସରୂପ ପ୍ରଥମ ଧାତୁରସ ।
ଧାତୁପାଠ—ପୁଂ.ବି.(ନ.ଗ୍ର) ପାଣିନ୍ୟାଦି ପ୍ରଣୀତ ଧାତୁଅର୍ଥବୋଧକ ଗ୍ରନ୍ଥ ।
ଧାତୁପାତ୍ର—ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଧାତୁନିର୍ମିତ ପାତ୍ର ।
ଧାତୁପାଷାଣ—ପୁଂ.ବି. ଧାତୁପ୍ରତିପାଦକ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।
ଧାତୁପୁଷ୍ଟି—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶରୀରରେ ବଳ ଧନ ।
ଧାତୁପୁଷ୍ପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ବ.ଗ୍ର) ଧାତକୀ ଫୁଲ, ଧାତକୀପୁଷ୍ପ ।
ଧାତ୍ରୀପୁଷ୍ପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ ବି. ଧାତ୍ରୀ, ଧାତକୀ ।
ଧାତୁପୋଷକ—ତ୍ରି.ବିଂ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଶରୀରର ପୁଷ୍ଟିକର, ବି. ଧାତୁପୋଷଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାତୁପୋଷିକା ।
ଧାତୁପ୍ରତ୍ୟୟ—ବି.(ବ୍ୟାକ,—ବ୍ୟାକରଣ) ଧାତୁ ଓ ପ୍ରତ୍ୟୟ, ଶବ୍ଦର ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି ।
ଧାତୁବର୍ଦ୍ଧକ—ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଶୁକ୍ରବର୍ଦ୍ଧକ ।
ଧାତୁବଲ୍ଲଭ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ସୋହାଗା, ଟଙ୍କଣ, ଟାଙ୍କଣା ।
ଧାତୁବାଦ—ବି. ଚକ୍ରଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଛଅକଳା ବା ବିଦ୍ୟାରୁ ଏକତମ,ରସ ସ୍ୱନବିଦ୍ୟା ।
ଧାତୁବାଦୀ—ପୁଂ. ବି. (ଧାତୁ+ବଦ୍+କ.ଇନ୍) କଂସଶ୍ମ, ଧାତୁ ବିଦ୍ୟାରେ ପାରଦର୍ଶୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।
ଧାତୁବିଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟାରୁ ଧାତୁ ବିଷୟରେ ତଥ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ହୁଏ ।
ଧାତୁବିଷ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଧାତୁଜଳ, ସିସା ।
ଧାତୁବୈଦ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଗନ୍ଧକ ।
ଧାତୁଭୃତ୍—ପୁଂ. ବି. (ଧାତୁ+ଭୃ+କ.କ୍ୱିପ୍) ପର୍ବତ, (ବିଂ) ଶରୀରସ୍ଥ ଧାତୁର ପୋଷକ ।
ଧାତୁମୟ—ତ୍ରି.ବିଂ. (ଧାତୁ+ବିକାରାର୍ଥ ମୟ) ଧାତୁପୂର୍ଣ୍ଣ, ଧାତୁ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ, ଧାତୁବହୁଳ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାତୁମୟୀ ।
ଧାତୁମର୍ମ—ବି. ଧାତୁବିଦ ଦେଖ ।
ଧାତୁମଳ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ. ବି. (ଧାତୁ+ମଳ) ତତ୍ତ୍ୱ, ଧାତୁ ଉପରେ ପଡ଼ିଥା ଜଳଙ୍ଗି, ଲୁହାଗୁହ, ମଣ୍ଡୁର, କଫ, ଲେଖେଷ୍ମ ଶରୀରର ମଳ ।

ଧାତୁମାକ୍ଷିକ—କ୍ଲୀ.ବି. ଧାତୁପରି ଆଭାଯୁକ୍ତ ପଦାର୍ଥବିଶେଷ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣରୌପ୍ୟାଦି ଧାତୁ ସଙ୍ଗେ ଗନ୍ଧକ ମିଶ୍ରିଣରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଧାତୁମାରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧାତୁ+ମୃ+ଣିଚ୍+ଇନ୍+ଈ) ସୋହାଗା ।

ଧାତୁରା—ଗ୍ରା. ବି. ଧତୁରା ଦେଖ ।

ଧାତୁରାଗ—ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ହଳୁଆ ଗେରୁଆଦି ରଙ୍ଗ ।

ଧାତୁରାଜକ—କ୍ଲୀ. ବି. ତତ୍ତ୍ୱ, (ଧାତୁ+ରାଜନ୍+କ) ଶୁଭ୍ର, ରୌପ୍ୟ ।

ଧାତୁରାଫୁଲିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଦୁଦୁରାଫୁଲର ପାଣ୍ଡୁଡ଼ା ଅଗପରି ଫନ୍ଦଥିବା (କଂସା ବାସନ) ।

ଧାତୁଶେଖର—କ୍ଲୀ.ବି.କାସୀସ, ହିରାକସ, ସୀସାଧାତୁ ।

ଧାତୁସଂଜ୍ଞ—ବି. (ବ.ବ୍ରୀ)ସୀସାଧାତୁ ।

ଧାତୁସେନ—ମହାବଂଶ ଧୃତ ଜନୈକ ମୌର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ବୌଦ୍ଧରାଜା ।

ଧାତୁସେନ—ସିଂହଳର ପ୍ରାଚୀନ ରାଜଧାନୀ ଅନୁରାଧାପୁରର ନିକଟ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ।

ଧାତୁସ୍ତମ୍ଭକ—ବିଂ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ବୀର୍ଯ୍ୟସ୍ତମ୍ଭନକାରୀ (ଦ୍ରବ୍ୟ) । [ଗନ୍ଧକ ।

ଧାତୁହନ—ପୁଂ.ବି. (ଧାତୁ+ହନ୍+ଅ)

ଧାତୁପଲ—ପୁଂ. ବି. (ଧାତୁ+ଉପଲ, ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଝଡ଼, କଠିନ ।

ଧାତୁପୁତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ପୁତ୍ର ସନତ୍କୁମାର । [ଫଳ ।

ଧାତୁପୁଷ୍ପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଧାଇଫୁଲ, ଧାତକୀ

ଧାତ୍ୱର୍ଥ—ବି. ତତ୍ତ୍ୱ (ବ୍ୟାକରଣ)ଧାତୁର ଅର୍ଥ, ମୌଳିକ ବା ପ୍ରଥମାର୍ଥ ।

ଧାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଧା+କ+ଅ)ମାନ ।

ଧାତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧାତ୍ରୀ+କ+ସ୍ତ୍ରୀ.ଆ) ଆମଳକୀ, ଅଁଳା ।

ଧାତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧା+କ. ତୃ.ଣ),ମାତା, ଦୁର୍ଗା, ଧାଇ, ଉପମାତା, ପୃଥିବୀ, ସ୍ତ୍ରୀବିଦ୍ୟ, ଆମଳକୀ, ଅଁଳା, ଗଙ୍ଗାନଦୀ, ଭୂମି, ସେନା, ଫଉଜ, ଗାଈ, ଆର୍ଯ୍ୟା, ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, ଗାୟତ୍ରୀ ସ୍ୱରୂପିଣୀ ଭଗବତୀ,(ବିଂ)ଧାରଣକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ।

ଧାତ୍ରୀଚିକିତ୍ସା—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରସୂତ ଓ ନବଜାତ ସନ୍ତାନର ଚିକିତ୍ସା ।

ଧାତ୍ରୀପତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଅଁଳାଗଛର ପତ୍ର, (ବ.ବ୍ରୀ) ତାଳୀଶପତ୍ର ।

ଧାତ୍ରୀପୁତ୍ର—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଉପମାତାର ପୁତ୍ର, ନଟ ।

ଧାତ୍ରୀଫଳ—ବି. ଅଁଳାକୋଳି ।

ଧାତ୍ରୀବିଦ୍ୟା—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଧାତ୍ରୀଚିକିତ୍ସା ଦେଖ ।

ଧାତ୍ରେୟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧାତ୍ରେୟୀ+କ+ଆ) ଧାତ୍ରେୟୀ ଦେଖ ।

ଧାତ୍ରେୟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଧାତ୍ରୀ+ଏୟ+ଈ) ଧାଇ, ଉପମାତାର କନ୍ୟା ।

ଧାତ୍ରୀବ—ପୁଂ.ବି. ମୂଳକୁଚ୍ଛୋକ୍ତଔଷଧବିଶେଷ ।

ଧାଦର—ପଶ୍ଚିମ ଭାରତର ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ଧାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଧା+ଅଧି.ଅନ) ସ୍ଥାନ, ଆଧାର, (ଗ୍ରା.ବି—ସଂ-ଧାନ୍ୟ) ଶସ୍ୟବିଶେଷ,ଉଷାବୃତ ତଣ୍ଡୁଳ,ଏକରତର ଚତୁର୍ଥାଂଶ, ଏକଧାନ ଓଜନ, ଅତି ଅଳ୍ପ ପରିମାଣ, ଧରଣ, ପୋଷଣ, ଦାଉଁଣ ଗଛରେ ଜନ୍ମିବା ଧାନପରି ଶସ୍ୟ ।

ଧାନଅଗାଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଧାନର ଚୋପାଉତରେ ଶସ ବା ଚାଉଳ ନ ଥାଏ ।

ଧାନଅମଳକରିବା—ଗ୍ରା.ବି.ଧାନମଳିବା ।

ଧାନଉଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଧାନ ଅମଳପରେ କୁଟା ଅଗାଡ଼ି ପ୍ରଭୃତି କୁଲାରେ ଉଡ଼ାଇ ସଫାକରିବା ।

ଧାନଉଷୁଆଁ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଧାନ୍ୟ ଓ ଉଷ୍ମ) ଉଷୁନା ଚାଉଳ ବାହାର କରିବାପାଇଁ ଧାନକୁ ନିଆଁରେ ବସାଇ ଅର୍ଦ୍ଧସିଦ୍ଧ କରିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ଧାନଉଷେଇଁବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ସଂ-ଧାନ୍ୟ+ଉଷ୍ମ) ଉଷୁନାଚାଉଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ଧାନକୁ ଅଗ୍ନି ଓ ଜଳ ସାହାଯ୍ୟରେ ଅର୍ଦ୍ଧ ସିଦ୍ଧ କରିବା ।

ଧାନଓଲିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଧାନ ନିମନ୍ତେ ନିର୍ମିତ କୁଟାର ପିଣ୍ଡାକାର ଆଧାର ।

ଧାନକ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଧା+ଅନ+କ)ଧନିଆ, ଏକରତିର ଚତୁର୍ଥାଂଶ ଓଜନ ।

ଧାନକଜଳ—(ପ୍ରା.ଗଡ଼ଜାତ.ବି.)ଧାନସାହାର ଦେଖ ।

ଧାନକଟା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଧାନ୍ୟ+କର୍ତ୍ତନ) ପାଚିଲା ଧାନଗଛକୁ କାଟିବା କର୍ମ ।

ଧାନକଣ୍ଟାଝଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଧାନହଳା ଓ ଗୋଟାମାନ ଖଳାରେ ଆସି ପଡ଼ିବାବେଳେ ଓ ଗଦା ମରାହେବା ସମୟରେ ଖଳାରେ ଯେଉଁ ଧାନ ହଳାରୁ ମନକୁ ଝଡ଼ି ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଧାନକାଟିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ପାଚିଲା ଧାନଗଛକୁ କାଟିବା ।

ଧାନକଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବି. ଧାନରଣ୍ଡ, ଧାନକରଜ ।

ଧାନକୁଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଚାଉଳ ବାହାର କରିବାପାଇଁ ଧାନ କୁଟିବା କର୍ମ ।

ଧାନକୁଟାଳ(ଳୀ)—ଗ୍ରା. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଧାନକୁଟିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଧାନକୁଟିବା—କ୍ରା. କ୍ରି. ଧାନକୁଟି ଚାଉଳ କରିବା ।

ଧାନକେଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. ଶସ୍ୟଯୁକ୍ତ ଧାନର ଶାଖା ।

ଧାନକେଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. ଏକାଧିକ ଧାନକେଣ୍ଡାମାନଙ୍କର ଗୁଚ୍ଛ ।

ଧାନକୋଠୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଘରେ ଧାନ ସଞ୍ଚିତ ହୁଏ ।

ଧାନକ୍ଷେତ୍ର—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଧାନ୍ୟ+କ୍ଷେତ୍ର) ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଧାନଗଛ କୃଷିଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପାଦିତ ହୋଇଅଛି ।

ଧାନଖଣି—ଗ୍ର. ବି. (ସଂ-ଧାନ୍ୟ+ଖନି) ଭୂଗର୍ଭରେ ଯେଉଁ ଗର୍ତ୍ତ ଖୋଳାଯାଇ ତହିଁରେ ଧାନ୍ୟ ସଞ୍ଚିତ ହୁଏ ।

ଧାନଜମି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧାନ୍ୟ ଓ ଫା.-ଜମିନ୍) ଯେଉଁ ଜମିରେ ଧାନ ଫସଲ ଉତ୍ପାଦିତ କରି ଯାଇପାରେ ।

ଧାନଖଳା—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ

ଧାନ ଅମଳ କରାଯାଏ ।

ଧାନଖାତା—ଗ୍ରା. ବି. ଧାନ ହିସାବାଦି ଯେଉଁ ଖାତାରେ ଲେଖାଥାଏ ।

ଧାନଗଡ଼—(ଧାଙ୍ଗଡ଼) ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନାଗପୁରର ଏକଜାତୀୟ କୃଷକ ।

ଧାନଗାଏନ୍—ବଙ୍ଗଳା ହଜାରୀବାଗ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଗିରିପଥ ।

ଧାନଗାଁଓ—୨୪ପରଗଣାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଖାଲ (ହାଙ୍ଗରୁ ଯମୁନା-ନଦୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ) । [ଦେବା ।

ଧାନଦାଦନ ଦେବା—ଗ୍ରା.ହି. ଧାନ ଋଣ

ଧାନଦେଢ଼ି—ଗ୍ରା.ବି. ଧାନକରଜ, ମୂଳ-ଧାନ ସହ ବର୍ଷକେ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ସୁଦ ।

ଧାନଧର୍ମ—ଗ୍ରା.ବି.(ଧାନ+ନିରର୍ଥକ ୨ୟ ସହଚର) ଧାନ, ଧାନ୍ୟରୂପ ସମ୍ପତ୍ତି, ଧାନ୍ୟାଦିଶସ୍ୟ, ସଞ୍ଚିତ ଧାନ୍ୟ ।

ଧାନବଛା—ଗ୍ରା. ବି. ଧାନବିଲରେ ଉଠି-ଥିବା ଘାସ ଓ ଅନାବନାଗଛକୁ ଉପାଡ଼ି ଦୂରକରିବା କର୍ମ ।

ଧାନବାଛିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଧାନଖେତରୁ ଘାସ ଓ ଅନାବନାଗଛମାନ ଉପାଡ଼ିବା

ଧାନବାଡ଼େଇବା—ଗ୍ରା.ହି. ଧାନକେଣ୍ଡାକୁ ପିଟି ଧାନ ଆଦାୟ କରିବା, ଧାନ-ଝାଡ଼ିବା ।

ଧାନବିଲ—ଗ୍ରା.ବି. ଧାନ ହେବା ଜମି, ଧାନ ହୋଇଥିବା କ୍ଷେତ ।

ଧାନବୁଣିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଧାନର ବିହନ ବିଲରେ ଫିଙ୍ଗିବା ବା ବପନ କରିବା

ଧାନବେଉ (ହୁ) ଉବା—ଗ୍ରା. ହି. ଧାନ ବେଉଷଣ କରିବା, ଧାନ ବିହୁଡ଼ିବା ।

ଧାନବେଙ୍ଗଳା—ଗ୍ରା. ବି. ଧାନ ବିଡ଼ାମାନ ଏକତ୍ର ରଖି ତା ଉପରେ ବଳଦ-ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଡ଼ାଇ ଅମଳକରିବା ।

ଧାନବେଙ୍ଗୁଳିବା—ଗ୍ରା.ହି.ଧାନକେଣ୍ଡାରୁ ଧାନ ଅମଳ କରିବାପାଇଁ ବଳଦଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଳିବା ।

ଧାନଭାଙ୍ଗିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଧାନରେ ଲାଠୀ-ଦେବା ।

ଧାନମଡ଼ା—(ପ୍ର, ସମ୍ବ. ବି.) ବଳଦଦ୍ୱାରା ଧାନକୁ ବେଙ୍ଗଳା ପକାଇବା ।

ଧାନମରେଇ—ଗ୍ରା.ବି.ଧାନ ରଖିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଆଧାରବିଶେଷ । [ଶିବା ।

ଧାନମଳିବା—ଗ୍ରା.ହି. ଧାନବିଡ଼ାକୁ ମଳ-

ଧାନମହାଜନ—ଗ୍ରା.ବି. ଧାନ ଋଣଦେଇ ସୁଦସହ ଆଦାୟକରିବା ରୀତି ।

ଧାନମାଣିକାଗୁରୁବାର—ଗ୍ରା.ବି. ମାର୍ଗଶିର ମାସର ଗୁରୁବାରମାନ ।

ଧାନମାପୁଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଧାନ ମପାମପି କରିବା ଲୋକ, ଏବଂ ତାହାର ପାରି-ଶ୍ରମିକ ମୂଲ୍ୟ ।

ଧାନମୁକୁଳ—ଗ୍ରା. ବି. କଟାଳି ବିଲରୁ କାଟି ଖଳାକୁ ବୋହି ଆଣିଥିବା ଧାନ ହଳା ମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଂଶ ମୂଲସ୍ୱରୂପ ପାଏ ।

ଧାନମୁକୁଳ(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା.ହି. କଟାଳି ମାନଙ୍କ ମୂଳ ବାଦ୍ ଅବଶିଷ୍ଟ ଅଂଶ ମାଲିକ ରଖିବା ।

ଧାନମେଣ୍ଢା—ଗ୍ରା. ବି. ଗୁଡ଼ିଏ ଧାନର କେଣ୍ଡାରେ ଉଆର ସୁଦୃଶ୍ୟ ଥୋପା, ବେଣ୍ଟି ।

ଧାନରୋଇବା—ଗ୍ରା.ହି.ଧାନତଳିବିଲରେ ପୋତିବା ।

ଧାନଶିଷା—ଗ୍ରା. ବି. ଧାନକେଣ୍ଡା, ଧାନ ଉଡ଼ାହେବା ପରେ ଜମାହୋଇଥିବା ଧାନର ସ୍ତୂପ ।

ଧାନଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଋଗିଣୀବିଶେଷ ।

ଧାନହଳା—ଗ୍ରା.ବି. ଧାନକଳେଇ,ଧାନ-ବଡ଼ା ।

ଧାନସର—୨୪ ପରଗଣାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଖାଲ, (ହାଙ୍ଗରୁ ଠାରୁ ଯମୁନା ନଦୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ) ।

ଧାନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧା+କ.ନ+ସ୍ତ୍ରୀ.ଆ) (ନିତ୍ୟ ବହୁବଚନ);ଭୁଷ୍ଟସବ,ଯଅଭଜା, ଚୂର୍ଣ୍ଣଯବ, ଧନିଆ, (ଏକବଚନ) ଅଙ୍କୁର, ଗଜା, ଚୂଡ଼ା, ଚିଉ, ଛିଡ଼ୁ, ସକ୍ତୁ, ଅନ୍ନ-କଣ, ଶୁଦ୍ଧ, ଅନ୍ନମାତ୍ର, ଧାନ ।

ଧାନାଚୂର୍ଣ୍ଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଛିଡ଼ୁଆ ।

ଧାନାନ୍ତଗତ—ପୁଂ. ବି. କଣେ ଗନ୍ଧର୍ବ ।

ଧାନାବନ୍ତ—ହି. ବିଂ. ଧାନର ସହିତ ବିଦ୍ୟମାନ ।

ଧାନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧାନୀ+କ+ଆ) (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦସଙ୍ଗେସମାସରେ ଯୁକ୍ତହୋଇ ବ୍ୟବହୃତ); ସ୍ଥାନ, ଭଣ୍ଡାର, ଆଧାର, ଦାନୀ ।

ଧାନିକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଧାନିକା ।

ଧାନିଖୋଲ—ବଙ୍ଗଳା ମୟମନସିଂହ ଜିଲ୍ଲାସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ନଗର ।

ଧାନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧା+ଅଧି.ଅନ+ଇ) ଧାନିକା ଦେଖ, ପୀଲୁଗଛ, ଧନିଆ, ବ୍ୟବସାୟୀ, ଧନୀ, ମହାଜନ ।

ଧାନୁଆ(ଆଁ)—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଧାନ ଆକୃତି-ବିଶିଷ୍ଟ, ଧାନପ୍ରତି ଲାଲାୟିତ (ପଶୁ), ଧାନମିଶ୍ରିତ, (ପ୍ରା. ବାଲେ. ବିଂ) ଯେ ବହୁତ ଧାନ ସଞ୍ଚୟ କରିଥାଏ ।

ଧାନୁଆକଣ୍ଠି—ଗ୍ରା. ବି. ଧାନ ଆକାରର ସୁନା ବା ରୁପା କଣ୍ଠିଥିବା ଗଳାର ମାଳା ।

ଧାନୁଆମଦ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧାନ୍ୟ+ମଦ) ଏକପ୍ରକାର ମଦ ।

ଧାନୁଆଲଙ୍କାମରିଚ—ଗ୍ରା. ବି. ଧାନପରି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଥଚ ଅତି ଉଗ୍ର ରଗଥିବା ଲଙ୍କାବିଶେଷ ।

ଧାନୁକ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଧାନୁସ୍+କ) ଧନୁ-ର୍ଦ୍ଧର, (ବି) ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ଯୋଦ୍ଧା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାନୁକୀ ।

ଧାନୁକୀ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରୀ ।

ଧାନୁର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡିକ—ପୁଂ. ବି. ଧାନୁଷ୍କ ।

ଧାନୁଷ୍କ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧନୁଷ୍କ+ଅ ବା ଧନୁସ୍+କ) ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରୀ, (ବି) ଧନୁ-ର୍ଦ୍ଧାରୀ ଯୋଦ୍ଧା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାନୁଷ୍କୀ ।

ଧାନୁଷ୍କୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧାନୁଷ୍କ+ଆ) ଅପା-ମାର୍ଗ ଗଛ ।

ଧାନୁଷ୍କାରି—ଲତାବିଶେଷ । [ବଂଶ ।

ଧାନୁଷ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ଧନୁସ୍+ଯ)ଦାର୍ଢ଼ିଶ,

ଧାନେ—ଗ୍ରା. ହି. ବିଂ. ଅତ୍ୟଳ୍ପରେ, ସାମାନ୍ୟରେ ।

ଧାନେୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଧନ୍ୟାକ, ଧନିଆ ।

ଧାନେୟକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଧନ୍ୟାକ ।

ଧାନ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଧନ+ଯ) ୪ ରତ୍ତ ପରିମିତ ଓଜନ, ଧାନଗଛ, ଧାନ, ଧନିଆ, ଧାନଜାତୀୟ ଶସ୍ୟ ।

ଧାନ୍ୟକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଧାନ୍ୟ+କ) ଧାନ୍ୟ, ଧନ, ଧନିଆ ।

ଧାନ୍ୟକୋଷ୍ଠ—ବି. (ଧାନ୍ୟ+କୋଷ୍ଠ) ଧାନକୋଠୀ, ଅମାର ।

ଧାନ୍ୟକୋଷ୍ଠକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଧାନକୋଠୀ, ଅମାର ।

ଧାନ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର—ଶ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧାନବିଲ ।

ଧାନ୍ୟଗୋକ୍ଷୁରକଘୃତ—କ୍ଲୀ. ବି. ଭାବ-ପ୍ରକାଶୋକ୍ତ ଘୃତୌଷଧବିଶେଷ ।

ଧାନ୍ୟଚମସ—ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଚୁଡ଼ା, ଚିପିଟକ ।

ଧାନ୍ୟଚ୍ଛେଦନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧାନକଟା ।

ଧାନ୍ୟତ୍ୟଲ୍ଲିଲ—ହି.ବଂ. ଧାନ୍ୟବନ୍ଧୁଳ ।

ଧାନ୍ୟଦୁଷ୍ଟୋଦ—ବି. (ଧାନ୍ୟ+ଦୁଷ+ଉଦ) କାଞ୍ଜି ।

ଧାନ୍ୟନ୍ଦ୍ରକ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚକ୍ଷୁ ।

ଧାନ୍ୟଧେନୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଦାନାର୍ଥ ଧାନ୍ୟନିର୍ମିତ ଧେନୁ ।

ଧାନ୍ୟପଞ୍ଚକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) କ୍ଷୁଦ୍ର ବା କଙ୍ଗୁ, ଶାଳି, ଷଷ୍ଟିକ, ଗ୍ରୀହି, ଶକ ବା ଶିମ୍ବୀ ଏହି ପଞ୍ଚବିଧ ଶସ୍ୟ, ପାତ-ନୌଷଧବିଶେଷ ।

ଧାନ୍ୟପଟ୍ଟାଳ—କ୍ଲୀ.ବି.ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ଧାନ୍ୟପତ୍ର—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଗ୍ରୀହି,ଯବ ।

ଧାନ୍ୟପାନକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଏକପ୍ରକାର ସ୍ୱାଦୁବିଶିଷ୍ଟ ଓ ହିତକର ପଣା ।

ଧାନ୍ୟବେଣି—ପୁଂ. ବି. ଧାନ୍ୟଗଣି ।

ଧାନ୍ୟବର୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧାନ୍ୟ-ପଞ୍ଚକ ଦେଖ ।

ଧାନ୍ୟବର୍ଦ୍ଧନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧାନ କରକ ଦେଇ ବଢ଼ାଇବା ।

ଧାନ୍ୟବାହନ—ଚମ୍ପାରଣ୍ୟ ପ୍ରଦେଶର ଜଣେ ରାଜା ।

ଧାନ୍ୟବୀଜ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧାନର ବିହନ, ଧନିଆ ।

ଧାନ୍ୟବୀର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମୁଗ-ଜାତୀୟ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଶସ୍ୟ, ବରି ।

ଧାନ୍ୟଭକ୍ଷକ—ପୁଂ.ବି. ଗୃହକପୋତ,ପକ୍ଷୀ ।

ଧାନ୍ୟମଞ୍ଜରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧାନର ଶୀଷ ।

ଧାନ୍ୟମାତା—ପୁଂ. ବି. ଧାନ୍ୟମାପକ, ଯେ ଧାନ ମାପ କରେ ।

ଧାନ୍ୟମାୟୁ—ପୁଂ. ବି. (ଧାନ୍ୟ+ମା+କ.ଯ) ଧାନ୍ୟବିକ୍ରୟୀ, ଧାନ ମଡ଼ାଳକ, ଧାନ ବେପାରୀ, ଧାନ ମାପିବା ଲୋକ, ଧାନମାପୁଣି । [ପତ୍ନୀ ।

ଧାନ୍ୟମାଳିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗୁଡ଼ଣର ଏକ

ଧାନ୍ୟମାଷ—ପୁଂ. ବି. ଦୁଇଧାନ ପଣ-ମାଣ ।

ଧାନ୍ୟମୁଖ--ପୁଂ.ବି.ଗ୍ରୀହି ମୁଖାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଧାନ୍ୟମୂଳ—କ୍ଲୀ. ବି. କାଞ୍ଜିକ, କାଞ୍ଜି ।

ଧାନ୍ୟସୂକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ଧାନର କ୍ୱାଥ ।

ଧାନ୍ୟଯୋନି—ପୁଂ.ବି. କାଞ୍ଜିକ,କାଞ୍ଜି ।

ଧାନ୍ୟରାଜ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଯବ ।

ଧାନ୍ୟଶର୍କରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଔଷଧ ଭେଦ ।

ଧାନ୍ୟଶୀର୍ଷକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଧାନର ଶିଂଷା ବା କେଣ୍ଡା ।

ଧାନ୍ୟଶୃଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)ଔଷଧ-ଭେଦ । [ଶିଙ୍ଗ ।

ଧାନ୍ୟଶୂକ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ବାଳୁଙ୍ଗା ଧାନର

ଧାନ୍ୟଶୈଳ—ପୁଂ.ବି. ଦାନାର୍ଥ ଧାନ୍ୟ-ନିର୍ମିତ ପର୍ବତ ।

ଧାନ୍ୟସାର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ତଣ୍ଡୁଳ, ଗୁଡ଼ିଳ, ଅମଳ ହୋଇ ପରିଷ୍କୃତହୋଇ-ଥିବା ଧାନ ।

ଧାନ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଧନିଆ ।

ଧାନ୍ୟାକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଧନ୍ୟାକ+ଅ) ଧନିଆ, ଧନିଆଗୁଡ଼ିଲ ।

ଧନ୍ୟାକୃତ୍—ପୁଂ. ବି. (ଧାନ୍ୟ+ଆ+କୃ+ର୍ମ.ତ) କୃଷକ ।

ଧାନ୍ୟାକୃତ—ବି. (ଧାନ୍ୟ+ଆ+କୃ+ର୍ମ.ତ) କୃଷକ ।

ଧାନ୍ୟାଚଳ—ପୁ . ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଦାନାର୍ଥ ଧାନକୃତ ପର୍ବତ, ଦାନାର୍ଥ ପର୍ବତାକାର ଧାନ୍ୟଗଣି ।

ଧାନ୍ୟାଢ—ପୁଂ. ବିଂ. ଧନ୍ୟଗ୍ରୋକ୍ତ ।

ଧାନ୍ୟାଦପାନକ—ପୁଂ. ବି. ଭାବପ୍ରକା-ଶୋକ୍ତ ଔଷଧ ବିଶେଷ ।

ଧାନ୍ୟାଦିହିମ—ପୁଂ. ବି. ଭାବପ୍ରକାଶୋକ୍ତ ଔଷଧ ବିଶେଷ ।

ଧାନ୍ୟାଭ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଭାବପ୍ରକାଶୋକ୍ତ ଅଭ୍ରମାରଣୋପଯୋଗୀ ବସ୍ତୁ ଭେଦ ।

ଧାନ୍ୟାଭ୍ରକ—ବି. ଆୟୁର୍ବେଦୋକ୍ତମତେ ଭସ୍ମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାପାଇଁ ଧାନ କରୁଥା ଯାଇ ଶୋଧିତ ହୋଇଥିବା ଅଭ୍ର ।

ଧାନ୍ୟାମ୍ଳ—କ୍ଲୀ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)କାଞ୍ଜି,

ଧାନ୍ୟାମ୍ଳକ—କ୍ଲୀ. ବି. କାଞ୍ଜି ।

ଧାନ୍ୟାୟନ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଧନ୍ୟଙ୍କ ଗୋତ୍ର-ପତ୍ୟ ।

ଧାନ୍ୟାରି—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଧାନ୍ୟଶତ୍ରୁ, ମୂଷିକ, ଇନ୍ଦୁର । [ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଧନ୍ୟାର୍ଥୀ—ହି. ବିଂ. ଧାନ୍ୟରୂପ ଅର୍ଥ-

ଧାନ୍ୟାସ୍ଥି—କ୍ଲୀ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଚକ୍ଷୁ ।

ଧାନ୍ୟୋତ୍ତମ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଶାଳି-ଧାନ, ଶାରଦଧାନ, ଯବ ।

ଧାପ୍ସା—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବଂ.ଝାପ୍ସା ଦେଖ ।

ଧାପ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଦର୍ପ) ପୀଡ଼ନ, (ଧାବ୍‌ଧାତୁ) ସିଡ଼ିର ଗୋଟିଏ ପାହାଚ, ବେଗଗତି, କ୍ଷଣମାତ୍ର, ଦଉଡ଼ିବା, ଅତି ଅଳ୍ପମାତ୍ରା, ଅତିଅଳ୍ପ ପଥ ବା ଦୂରତ୍ୱ, ଧାବନ, ଦୌଡ଼, ଆକ୍ରମଣ, (ଗ୍ରା ହି. ବଂ.) ଧାପେ ଦେଖ ।

ଧାପଟ—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ଦର୍ପ)ପ୍ରତାପ,ଦମ୍ଭ, ବଳ, ବେଗ, ଦ୍ରୁତଗତି, (ସଂ-ଧାବ-ଧାତୁ) ଝପଟ, ଦଉଡ଼ ।

ଧାପଡ଼—ପ୍ରା.(ସମ୍ଭ) ବି. ଗୃପୁଡ଼ା ।

ଧାପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ହି. (ସଂ-ଧାବ୍‌ଧାତୁ) ଧସୁଡ଼ିବା, ଦଉଡ଼ିବା, ଝପଟିବା, (ଶିଳନ୍ତରୂପ-ଧାପଡ଼େଇବା) ।

ଧାପଡ଼ଧାପଡ଼—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଶବ୍ଦପୂର୍ବକ ଦୌଡ଼ିବା ।

ଧାପଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଧାବଧାତୁ) ସାହସ ସହିତ ପଶିବା, ଭୀତ ନହୋଇ ଦମ୍ଭ ସହକାରେ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା, ଆକ୍ରମଣ କରିବା, ଦଉଡ଼ିବା ।

ଧାପଦଉଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଦଉଡ଼ାଦଉଡ଼ି ଖେଳ, ଧାଁଦଉଡ଼ି ।

ଧାପେ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସାମାନ୍ୟ ପରିମିତ, (ଗ୍ରା—ଇ. ବିଂ.) ଧସ୍‌କିଳା, ଝଟ୍, ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍, କ୍ଷଣମାତ୍ରକେ,ଅତିଅଳ୍ପ ।

ଧାପେବାଟ—ଗ୍ରା. ବି. ଅତିଅଳ୍ପ ପଥ ବା ଦୂରତ୍ୱ ।

ଧାପେବାଡ଼—ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ନାଗପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ଓ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ସହର ।

ଧାବ(ଧାତୁ)—ଦଉଡ଼ିବା, ଧୋଇବା, ଗତିକରିବା, ଆକ୍ରମଣ କରିବା,ବନ୍ଦିବା, ପଳେଇଯିବା, ଦୁଧଦେବା, ଘଷିବା, ସଫା କରିବା ।

ଧାବଇ—(ଗ୍ରା.କ)କ୍ରି. ଧାଉଁଛି ।

ଧାବକ—କ୍ରି. ବିଂ (ଧାବ + କ.ଅକ) ଯେ ଦଉଡ଼େ. ଦ୍ରୁତଗାମୀ,ବେଗଗତି-ବିଶିଷ୍ଟ ଯେ ଧୁଏ, ସମାର୍ଜନକାରୀ, (ବି) ଧୋବା,ରଜକ,ହରକରା, ପଶିବାହକ, ଦ୍ରୁତଗାମୀ ବାର୍ତ୍ତାବହ, (ନାମ) ରତ୍ନାବଳୀରଚୟିତା କବି ।

ଧାବନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଧାବ୍+ଭାବ.ଅନ) ଦଉଡ଼ିବା, ବେଗଗତି, ଧୋଇବା, ଧୋଇକରି ସଫାକରିବା, ଘୋଡ଼ାରେ ଦଉଡ଼ିବା,ବନ୍ଦିଯିବା,(ଧାବ + କ.ଅନ) ହରକରା, ଶୀଘ୍ରଗାମୀଦୂତ, ଘଷିବା, ଆକ୍ରମଣକରିବା ।

ଧାବନକୁର୍ଦ୍ଦନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଦୌଡ଼ିବା ଓ ଖେଳିବା ।

ଧାବମାନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧାବ୍+କ. ଆନ) ଯେ ଦଉଡ଼ୁଅଛି, ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଗତିକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାବମାନା ।

ଧାବନି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ପୃଶ୍ନିପର୍ଣ୍ଣୀ (ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ପୃଥକ୍‌ପର୍ଣ୍ଣୀ, ଚନ୍ଦ୍ରପର୍ଣ୍ଣୀ, ସିଂହପୁଚ୍ଛୀ, କଳସୀ, ଗୁହା, କଣ୍ଟକାରୀ ।

ଧାବନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କଣ୍ଟକାରିକା ।

ଧାବନୀ--ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଧାବନ୍+ଇ)ପୃଶ୍ନିପର୍ଣ୍ଣୀ, କଣ୍ଟକାରୀ, ଧାତକୀ ।

ଧାବଲ୍ୟ—ବି.(ଧବଳ+ଭାବ.ଯ)ଧବଳତା ।

ଧାବା—ଗ୍ରା. ବି. (ଧାବ୍‌ଧାତୁ) ଶତ୍ରୁଙ୍କ ଧାବନ, ଚଢ଼ଉ, ଶତ୍ରୁପ୍ରତି ଆକ୍ରମଣ ।

ଧାବାକରିବା—ଗ୍ରା.ବି. ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇବା ।

ଧାବିତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧାବ୍+କ. ତ) ଦଉଡ଼ିଥିବା, (ଧାବ୍+ର୍ମ.ତ) ଧୌତ, ପରିଷ୍କୃତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାବିତା ।

ଧାବିବା—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. (ସଂ-ଧାବ୍‌ଧାତୁ) ଦଉଡ଼ିବା ।

ଧାମ—ପୁଂ. ବି. (ଧା+କ.ମନ୍) ଗଣ-ଦେବତାବିଶେଷ, ବିଷ୍ଣୁ, ବ୍ରହ୍ମା, କୁମାରକାର୍ତ୍ତିକେୟ ଗୋକଗୋଷ୍ଠୀସ୍ଥ ଜଣେ ରାଜା, (କ୍ଲୀ) ଗୃହ, ସ୍ଥାନ, ଆଧାର, ଠିକଣା, ଅସ୍ଥି, ଦେହ, ସ୍ୱର୍ଗ, ପଦ, ପଦ୍ମବ, ମହତ୍ତ୍ୱ, ପ୍ରତାପ, ଜ୍ୟୋତିଃ, ଦୀପ୍ତି, ରଶ୍ମି, ଆଲୋକ, ମର୍ଯ୍ୟାଦା, ଅହଂକାର, ଗୌରବ, ପଲ୍ଲୀଗ୍ରାମ, ପରିଚୟ, ଏକପ୍ରକାର ବାଉଁଶ, ସୈନ୍ୟ, ଦଳ, ଛାତ, ପରିବାରର ବ୍ୟକ୍ତି, ପାରିବାରିକ ବିଷୟ, ଅବସ୍ଥା, ଚିତ୍ତ, ବିଧି, ନିୟମ, ଲଗାମ, ଶୋଭା, ଦେବସ୍ଥାନ, ପୀଠ, ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ,ଛଡ଼ିଦେବାଲି, ପାଚରି, ପରଲୋକ, ବେଡ଼ି, ଶୃଙ୍ଖଳ, ଜନ୍ମ ।

ଧାମକ—ପୁଂ. ବି. (ଧାମନ୍+କ) ୧୫ ଗ୍ରେନ୍, ୧ ତୋଲାର ୧୨ ଭାଗରୁ ଏକ-ଭାଗ, ୧ ମଷା ପରିମାଣ ।

ଧାମକେଶୀ—ପୁଂ. ବି. (ରୂପକ-କ.ଧା) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଧାମଚ୍ଛିଦ—ପୁଂ. ବି. ନୃତ୍ୟଗୀତର ପୂରକ ।

ଧାମଣ—ଗ୍ରା. ବି. ବୃହତ୍ ଅରଣ୍ୟ ତରୁ-ବିଶେଷ,ଧନୁବୃକ୍ଷ,ଢ଼ାମଣ,(ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଧାମନ,ରକ୍ତକୁସୁମ,ଧନୁବୃକ୍ଷ) ଢ଼େମଣା, ଢ଼ାମଣାସାପ ।

ଧାମତାରି—ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାୟପୁର ଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରଧାନ ସହର ।

ଧାମଧା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ପାଳକ, ସୃଷ୍ଟି-କର୍ତ୍ତା, ରକ୍ଷକ ।

ଧାମନଗର--ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପରଗଣା ଓ ଗ୍ରାମ,୨୫ ପରଗଣାନ୍ତର୍ଗତ ରାୟପୁର ଜିଲ୍ଲାର ବା ଉପବିଭାଗର ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ।

ଧାମନାର—ରାଜପୁତାନାନ୍ତର୍ଗତ ନିମଚ ନଗରର ୨୦ କୋଶ ଦକ୍ଷିଣ ପୂର୍ବେ ଅବସ୍ଥିତ ପର୍ବତ ।

ଧାମନିକ—ହି. ବିଂ. (ଧାମନୀ+ଇକ) ଧମନୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାମନିକୀ ।

ଧାମନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଧାମନୀ ।

ଧାମନିଧ୍ୱ—ପୁଂ. ବି. (ଚତୁ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଧମନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧମନୀ+ଇ) ଧମନୀ, ନାଡ଼ୀ ।

ଧାମରା—ଗ୍ରା. ବି. ଓଡ଼ିଶା ଉପକୂଳର ପ୍ରାଚୀନ ବନ୍ଦରବିଶେଷ ଓ ନଦୀବିଶେଷ ।

ଧାମରୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଧାମରା ମୁହାଣ ନିକ-ଟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଦେବୀବିଶେଷ ।

ଧାମଭୀକ୍—ପୁଂ. ବି. ଯଜ୍ଞସ୍ଥାନ ଭାଗୀ ଦେବତା ।

ଧାମଶଃ—ଅବ୍ୟ. ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ।

ଧାମା—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋରୁ କୁଣ୍ଡାପ ଶୀତ-ବାର ବାଉଁଶ ନିର୍ମିତ ପାତ୍ର, ଢ଼ମା, ଟୋକେଇ, ବେତ ବା ବାଉଁଶ ନିର୍ମିତ ପାତ୍ରବିଶେଷ ।

ଧାମାର୍ଗବ—ପୁଂ. ବି. ଅପାମାର୍ଗ, ଅପ-ମାରଙ୍ଗ, ମହାକାଳ, ଗୋସାଉଳି (ବନ୍ୟଲତାବିଶେଷ),ନ.ଲି ଅପାମାର୍ଗ) ।

ଧାମି—ପଞ୍ଜାବ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଅଧୀନସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ପାର୍ବତ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ।

ଧାମିବା—ଗ୍ରା.ପଦ୍ୟ. କ୍ରି.(ସଂ-ଧାବ୍‌ଧାତୁ) ଧାଇଁବା । [ସ୍ଥାନ ।

ଧାମେକ—କାଶୀର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ବନ-

ଧାମୋନି—ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ସାଗର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଗର । [କର୍ତ୍ତା ।

ଧାସ୍ଥ—କ୍ରି. ବିଂ. (ଧା+କ.ଅ) ଧାରଣ-

ଧାସ୍ଥାଃ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧା+କ.ଅସ୍) ଧାରଣକର୍ତ୍ତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାସ୍ଥ୍ରୀ ।

ଧାସ୍ଥା—ଗ୍ରା. ବି. ପଖୋଳ ମୃଦଙ୍ଗଆଦିର ବାଆଁ ପାଖର ମୁହଁରେ ମଡ଼ାସାଇଥିବା ଚମଡ଼ା ଓ ତହିଁରୁ ନିଃସୃତ ଶବ୍ଦ ।

ଧାସ୍ଥୁ—ହି. ବିଂ. ଧାରକ । [ଋଦ୍ଧିକ୍ ।

ଧାସ୍ୟ—ପୁଂ.ବି.(ଧା+କ.ଯ)ପୁରୋହିତ,

ଧାସ୍ୟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧାସ୍ୟ+ଆ) ଅଗ୍ନି ଜଳାଇବାର ମନ୍ତ୍ର ।

ଧାର—ହି. ବିଂ. (ଧା+କ. ଅ) ଯେ ଧରେ, ଧାରଣକାରୀ, ଯେ ବୋହିଛି, ପ୍ରବାହିତ, ଗମ୍ଭୀର, ନିହାର, ବି; (ଧା+ମ.ଅ) ଋଣ, ଶେଷସୀମା, ଅସ୍ତ୍ରାଦିର ତୀକ୍ଷ୍ଣାଂଶ, ଦାଢ଼,ଧାର, ତୀକ୍ଷ୍ଣତା,ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟବସ୍ତୁର ଅବିରଳ ଜଳାଦି ଧାର, ବୃଷ୍ଟିଜଳ,ଏକପ୍ରକାର ପଥର,ଗମ୍ଭୀରତା ନଦୀ ବା ଖାଲର ଉଚ୍ଚ ତଟ, ଅଉଡ଼ା, ବରଫ, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଏକ ନାମ,ଗମ୍ଭୀର-ସ୍ଥାନ, ଜୋରରେ ପାଣି ବରଷିବା, ମୁଷଳ ଧାରରେ ବର୍ଷା,ଜଳାଶୟାଦିରେ ଏକତ୍ର ହୋଇଥିବା ବର୍ଷାଜଳ, ପ୍ରାନ୍ତ, ପ୍ରଦେଶ, (ଗ୍ରା.ବି-ସଂ-ଧାରା) ନଦୀସ୍ରୋତ ଖରସ୍ରୋତେ ନଦୀଜଳର ପ୍ରବାହିତ ସ୍ରୋତ, ଉଧାର,ବିନା ସୁଧରେ ଟଙ୍କାଦି କରଜ, ପିମ୍ପୁଡ଼ି ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ଏକତ୍ର ଧାଡ଼ିହୋଇ ଯାଉଥିବା ରେଖା, (ପ୍ରା. ଯାକପୁର. ବି) ଢାଲବାହୁଙ୍ଗାର ଭିତର ଅଂଶରୁ କଢ଼ି ଥିବା ଲଇ ।

ଧାରଉଧାର—ଗ୍ରା.ବି. (ସହଚର) କରଜ-ଦାମ, ଦେଣା, ଋଣଧନ ବା ଦ୍ରବ୍ୟାଦିର ଋଣ ।

ଧାରକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଧୃ+କ.ଅକ)କଳସ, ପାତ୍ର, ଆଧାର,(ପୁଂ) ଅଧମର୍ଣ୍ଣ, ଖାତକ, ଝାଡ଼ା ବାନ୍ଧିବା ଔଷଧ, (ପୁଂ. ବିଂ) ଧାରଣକର୍ତ୍ତା, ବହନକାରୀ, ଋଣଗ୍ରସ୍ତ, ଧାରୁଆ, ଯେ ପୁରାଣ ପାଠକର ଭ୍ରମ ଦେଖାଏ, ଯେ ବା ଯାହା ଅଟକାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାରକା ।

ଧାରକତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧାରକ+ଭାବାର୍ଥେ.ତା) ଧାରକର କାର୍ଯ୍ୟ, ପୁରାଣାଦି ପାଠ କାଳେ ପାଠକର ଭ୍ରମ-ଦୂରୀକରଣାର୍ଥ ଧାରକର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା. ଭେଦ ନିବାରକତା ।

ଧାରକରଜ—ଗ୍ରା.ବି. (ସମାର୍ଥକସହଚର) ଧାରଉଧାର ଦେଖ ।

ଧାରକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅସ୍ତ୍ରାଦିକୁ ଦାଢ଼ କରିବା, ପଜେଇବା, ତୀକ୍ଷ୍ଣକରିବା ।

ଧାରକର୍ଜ—ଋଣଆଦି ।

ଧାରକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଧାରକ+ଆ)ଯୋନି ।

ଧାରଞ୍ଜ—ଗ୍ରା.ବି. (ବୈଦ୍ୟକ) ବୃକ୍ଷବିଶେଷ

ଧାରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଧୃ+ଣିଚ୍+ଭା.ଅନ) ଧରିବା, ଗ୍ରହଣ, ଅବଲମ୍ବନ, ପରିଧାନ, ସେବନ, ନିବାରଣ, ବହନ, ସ୍ଥାପନ, ପରିଗ୍ରହ, ରକ୍ଷଣ, ପାଳନ, ସମନ, ସହନ, ଋଣଗ୍ରହଣ, ଧାରଣା ଦେଖ, (ପୁଂ) କଶ୍ୟପ ପୁତ୍ର ନାଗବିଶେଷ ।

ଧାରଣକ—ପୁଂ.ବି. ଋଣୀ, ଅଧମର୍ଣ୍ଣ, ଯେ ଧାରଣ କରେ ।

ଧାରଣକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଅଙ୍ଗରେ ଧରିବା, ପିନ୍ଧିବା, ବହନ କରିବା, ସମ୍ଭାଳିବା, ସଂଯମ କରିବା, ଅବଲମ୍ବନ କରିବା ।

ଧାରଣଯନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତପୂଜାଙ୍ଗ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଧାରଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଣିଜନ୍ତ ଧୃ+ଭା.ଅନ +ଆ) ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ସ୍ଥିରତା, ନିଶ୍ଚୟ, କୁମ୍ଭକ, ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ସ୍ମରଣ ରଖିବା, ସ୍ଥୈର୍ଯ୍ୟ, ବୁଦ୍ଧି, ନ୍ୟାୟ ପଥରେ ସ୍ଥିତ, ବିଶ୍ୱାସ, ବିଶଦ ଜ୍ଞାନ,ମେଧା, ସଂସ୍କାର, ଅବରୋଧ,ଅଧିକାରୀ,ଅଦ୍ଭୁତାସ୍ତ୍ର ବ୍ରହ୍ମାରେ ଅଭିନିବେଶ, ଯୋଗାଙ୍ଗବିଶେଷ, (ଗ୍ରା. ବି) ଠେକ, ସହାୟ, ରେଖା, ଗାର, ବନ୍ଧନୀବିଶେଷ,ଆଡ଼ଧାରଣା,(ପ୍ରା.ପୁରୀ) ପୋଲରେ ଥିବା ବାଉଁଶବାଡ଼,ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଅଧାପଡ଼ିବା ।

ଧାରଣାକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା, ସ୍ଥିରକରିବା, ମନରେ ଚିତ୍ର ଅଙ୍କନ କରିବା, ଚିତ୍ତର ଏକାଗ୍ରତା ସମ୍ପାଦନ କରିବା, କଳ୍ପନାକରିବା ।

ଧାରଣାଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଅଧା ପଡ଼ିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ପାଖରେ ଅଳିକଣ୍ଠ ପଡ଼ି ରହିବା ।

ଧାରଣାବାନ୍—ପୁଂ.ବିଂ.(ଧାରଣା+ବତୁ) ମେଧାବୀ, ସ୍ମରଣଶକ୍ତି ବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାରଣାବତୀ ।

ଧାରଣାଶକ୍ତି—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ ବା ରୂପକ) ମେଧା, ସ୍ମରଣ ଶକ୍ତି, ସଙ୍ଗମ କାଳେ ବୀର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ଭାଳିବା ଶକ୍ତି ।

ଧାରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧୃ+ଣିଚ୍+ଅନ୍ +ଈ) ନାଡ଼ୀ, ଶ୍ରେଣୀ, ଯନ୍ତ୍ର, କବଚ, ମନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବିଂ)ଧାରଣକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ।

ଧାରଣୀୟ—ହି. ବିଂ. (ଧୃ+ମ.ଅନୀୟ) ଧାରଣସାଧ୍ୟ, ରକ୍ଷଣୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାରଣୀୟା । [ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ।

ଧାରଣୀୟଯନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଯନ୍ତ୍ର ଲେଖନ

ଧାରତା—ଗ୍ରା. ବି. ଖାତକ, ଦେଣଦାର, ଅଧମର୍ଣ୍ଣ, ଋଣ, ଯାମିନ ପ୍ରଭୃତି, ବନ୍ଧକ, (ବିଂ) ଧାରୁଆ, ଋଣୀ ।

ଧାରତାବସ୍ଥା—ଗ୍ରା. ବି. ସମ୍ପତ୍ତି ବନ୍ଧକ, (ଗ୍ରା,ବିଂ) ଋଣରେ ଆବଦ୍ଧ ।

ଧାରଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିନା ସୁଦରେ ଟଙ୍କାଦି ଋଣ ଦେବା ।

ଧାରଧାର—ଗ୍ର. ବିଂ. ଏକାଧିକ ଧାର ବା ସ୍ରୋତବିଶିଷ୍ଟ, (ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବିଂ) ଏକାଧିକ ଧାରରେ ।

ଧାରଧାରିବା—ଗ୍ର. କ୍ରି. ଋଣଗ୍ରସ୍ତହେବା, ଋଣ ପାଇଁ ଆବଦ୍ଧ ରହିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ରଖିବା

ଧାରନେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅନ୍ୟଠାରୁ ଋଣ କରିବା ।

ଧାରମିକ—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ)ବିଂ.ଧାର୍ମିକ ଦେଖ

ଧାରସ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଧାର୍ଯ୍ୟ) ଧାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖ ।

ଧାରଣ—ପୁଂ. ବିଂ. ଧାରକ ।

ଧାରୟିତୃକବି—ହି. ବିଂ. କବିମାନଙ୍କର ଧାରଣକାରୀ, ଜୟଶାଳୀ ।

ଧାରୟିତୃ—ବିଂ.ଆଦ୍ୟଙ୍କର ନାମାନ୍ତର

ଧାରୟିତା—ପୁଂ.ବିଂ. (ଧୃ+ଣିଚ୍+କ. ତୃ) ଧାରକ, ଧାରଣକର୍ତ୍ତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାରୟିତ୍ରୀ ।

ଧାରୟିତବ୍ୟ—ହି. ବିଂ. ଧାରଣଯୋଗ୍ୟ, ସହ୍ୟମାପ୍ତ । [କର୍ତ୍ତ୍ରୀ ।
ଧାରୟିତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ପୃଥିବୀ,(ବିଂ)ଧାରଣ-
ଧାରୟିଷ୍ଣୁ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଧୃ+ଣିଚ୍+ଇଷ୍ଣୁ) ଯେ ଧାରଣ କରିଅଛି, ଧାରଣଶୀଳ, ଯେ ଧାରଣ କରିପାରେ । [କାନ୍ଦ ।
ଧାରବାଳ—ହି.ବିଂ. ସ୍ତୋତ୍ରଧାରକ ଚିହ୍ନ-
ଧାରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧୃ+ଣିଚ୍+ଷ୍ଟା.ଅ +ଆ) ଦ୍ରବ ବସ୍ତୁର ଅନବରତ କ୍ଷରଣ ବା ସ୍ରାବ, ପ୍ରବାହ, ବର୍ଷାର ଅସରା, ବୃଷ୍ଟି, ରଥଚକ୍ର, ରଥଚକ୍ରର ଚକ୍ର ବା ଦାତ, ଝରଣା, ପ୍ରସ୍ରବଣ, ସମୂହ, ଘୋଡ଼ାଙ୍କର ଗତି, ଯଶଃ, ଅସ୍ତ୍ରର ଦାଢ଼, ପ୍ରାଖର୍ଯ୍ୟ, ଶୃଙ୍ଖଳା, କ୍ରମ, ଉତ୍କର୍ଷ, ଶ୍ରେଣୀ, ଢ଼ଙ୍ଗ, ଧାରଣ, ପ୍ରକାର, ସାଦୃଶ୍ୟ, ପଦ୍ଧତି, ନିୟମ, ପ୍ରକୃତି, ରୀତି, ପ୍ରଥା, ଆଇନ୍‌ର ପରିଚ୍ଛେଦ, ବିଧି, ଅଭ୍ୟାସ, ଗଣିତର ପ୍ରଣାଳୀ, ଅଧ୍ୟାୟ, ପ୍ରକରଣ, ସେନାଦଳର ଅଗ୍ରଭାଗ, ଘଟ-ତଳସ୍ଥ ଛିଦ୍ର, ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ପ୍ରାଚୀନ ନଗରବିଶେଷ, (ଅଧି. ଅ.) ଭୋଜ-ରାଜାଙ୍କ ରାଜଧାନୀ, (ଣ.ଅ) କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ଦାଢ଼ ବା ସୀମା, ରାଶି, ହଳଦୀ, ବାକ୍ୟ, ଜନପ୍ରବାଦ, ଜାନ-ଅଗ, ପରିଚ୍ଛିତ୍ତ, ଇଦ୍ଦେବାଲ୍ଲି, ବାଡ଼, ରେଖା,ପ୍ରକ୍ତି, ଗିରିଶୃଙ୍ଗ, ।
ଧାରାକଦମ୍ବ—ପୁଂ. ବି. (ଧାରା+କଦମ୍ବ) ସ୍ୱନାମ ପ୍ରସିଦ୍ଧ କଦମ୍ବବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।
ଧାରାକୋଟ—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଗଞ୍ଜାମଜିଲ୍ଲା ଋଷି-କୁଲ୍ୟା ନଦୀ ତୀରସ୍ଥ ଆଙ୍କାର ୪ କ୍ରୋଶ ଦୂରେ ଅବସ୍ଥିତ ରାଜ୍ୟବିଶେଷ ।
ଧାରାକ୍ରମେ—ଗ୍ରା.ହି.ବିଂ. ପୂର୍ବ ପ୍ରଚଳିତ ରୀତି ବା ପ୍ରଥାନୁସାରେ ।
ଧାରାଗୃହ—କ୍ଲୀ.ବି. (ମଧ-କ.ଧା) ଯେଉଁ ଘରେ ସ୍ନାନ କରିବାପାଇଁ ଜଳଧାରା ପଡ଼ିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଅଛି ।
ଧାରାଙ୍କୁର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶୀକର, ଯନୋପଳ, ନାଶୀର, ରଣକ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଗ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ସୈନ୍ୟ,ବର୍ଷାଟୋପା,କରକା, ସରଳ ଗଛର ଅଠା, ଜଳକଣା ।
ଧାରାଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଖଡ୍ଗ, ଖଣ୍ଡା, ପ୍ରାଚୀନ ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।
ଧାରାଟ—ପୁଂ.ବି.(ଧାରା + ଅଟ + କ.ଅ) ଗୃହକପୋତ,ମେଘ, ଘୋଡ଼ା,ମତ୍ତହସ୍ତୀ ।
ଧାରାଦତ୍ତକରିବା—ସ୍ତ୍ରୀ.(ଗଞ୍ଜାମ) ହି. ଦାନକରିବା ।
ଧାରାଧର—ପୁଂ.ବିଂ. (ଧାରା+ଧୃ+କ. ଅ) ମେଘ, ଦାଢ଼ୁଆ ଅସ୍ତ୍ର, ଖଡ୍ଗ ।
ଧାରାଧିରୂଢ଼—ହି. ବି. ଶେଷସୀମାରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ।
ଧାରାନଗରୀ—ବି.ପ୍ରାଚୀନ ମାଳବରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀ ।
ଧାରାନିପାତ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ମୁଷଳଧାରାରେ ବର୍ଷା, ଦୁମୁକାଣି, ଅବିରଳ ଜଳଧାରା ବର୍ଷାହେବା ।
ଧାରାନୁଯାୟୀ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ଧାରା + ଅନୁ-ଯାୟୀ) ଧାରା ବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରୀତି ଅନୁ-ସାରେ କରାଯିବା (କର୍ମ) ।
ଧାରାନ୍ତରଚର—ପୁଂ. ବି. ଧାରାର ମଧ୍ୟେ ଭ୍ରମଣକାରୀ ।
ଧାରାପାତ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଜଳଧାରାର ପତନ, ଗଣିତ ସମସ୍ୟା ସାଧନପାଇଁ ସହଜ ପ୍ରଣାଳୀବିଶେଷ ।
ଧାରାପୁରମ୍—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ କୋୟମ୍ବାଟୋର ଜିଲ୍ଲାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ତାଲୁକ ଓ ନଗର ।
ଧାରାପ୍ରସ—କ୍ଲୀ.ବି. ଅପ୍ରପଭେଦ ।
ଧାରାଫଳ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ମଦନବୃକ୍ଷ
ଧାରାବତ୍ତ—ବିଂ. (ଧାରା+ବତ୍ତ) ଧାରା-ବିଶିଷ୍ଟ, ଜଳବତ୍ତ, ଧାରାଳ ଦେଖ ।
ଧାରାବନ—ପୁଂ.ବି. (ଧାରା+ବନ୍+କ. ଇ) ପବନ । [ମେଘ ।
ଧାରାବର—ପୁଂ. ବି. (ଧାରା + ବୃ+ଅ)
ଧାରାବର୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ଅବଚ୍ଛେଦ ରୂପେ ବର୍ଷଣ ।
ଧାରାବର୍ଷଣ—କ୍ଲୀ.ବି. (ମଧ-କ.ଧା)କ୍ରମା-ଗତ ବୃଷ୍ଟି, ଅବଚ୍ଛେଦ ବର୍ଷଣ ।
ଧାରାବାହିକ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଧାରା+ବହ୍+ ଇକ)ଅବଚ୍ଛିନ୍ନ, କ୍ରମାଗତ,ସତତସଙ୍ଗତ, ଅବିରଳ ଧାରାରେ ବହୁଥିବା,ନିୟମିତ-ରୂପେ ସମ୍ପାଦିତ, (ବି)ଧାରାବାହିକତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାରାବାହିକା ।
ଧାରାବାହୀ—ପୁଂ. ବି. (ଧାରା+ବହ+ କ.ଇନ୍)ଧାରାବାହିକ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧାରାବାହିଣୀ ।
ଧାରାବିଷ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଉଷ୍ଣିଷ୍ଟ, ବିଷାକ୍ତ ଗ୍ରେଗ, ବନ୍ଦ ଝଡ଼ ।
ଧାରାସନ୍ତ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଜଳଯନ୍ତ୍ର, ପିଚ୍‌କାରୀ ।
ଧାରାଳ—ହି.ବିଂ. (ଧାରା+ଅଳ ଅର୍ଥରେ, ଳ) ଉଷ୍ଣ, ଦାଢ଼ୁଆ, ପ୍ରଖର, ଧାରା-ବାହିକ, ସତତସଙ୍ଗତ । ମାସ ।
ଧାରାଶ୍ରାବଣ—ବି. (ମଧ-କ.ଧା) ଶ୍ରାବଣ-
ଧାରାଶ୍ରୁ—କ୍ଲୀ.ବି.ଧାରଧାର ହୋଇ ଚାଲୁ-ଥିବା ଲୋତକଧାର
ଧାରାସମ୍ପାତ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧାରା-ନିପାତ ଦେଖ ।
ଧାରାସାର—ବି.(ଧାରା + ଅସାର) ଧାରା-ନିପାତ ଦେଖ ।
ଧାରାସ୍ପୃଷ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ତ୍ରିଧ ରାସ୍ପୃଷ୍ଟା, ତ୍ରିକଣ୍ଟ-ସିଂହୁ, ଲଙ୍କାସିଂହୁ ।
ଧାରାସ୍ରବ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଅବିରତ, ଧାରାରେ ବହୁବା, ଅବିରତ ଧାରାରେ ବର୍ଷା ।
ଧାରି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଧାରା) ଧାଡ଼ି ଦେଖ ।
ଧାରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧୃ + ଇନ୍+ଈ) ଧରଣୀ, ପୃଥିବୀ, ଶମୀଲୀଗଛ, ମାଳ-ବିକାଗ୍ନିମିତ୍ର ନାଟକର ରାଜା ଅଗ୍ନି-ମିତ୍ରଙ୍କ ରାଣୀ, (ବିଂ) ଧାରଣକର୍ତ୍ତ୍ରୀ, (ପୁଂ) ଧାରୀ ।
ଧାରିତ—ହି.ବିଂ. (ଧୃ + ଣିଚ୍ + ମ.ତ) ଧରା ଯାଇଥିବା, ଧୃତ, ବାହିତ,ସ୍ଥାପିତ, ଗ୍ରାହିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାରିତା
ଧାରିବା—ଗ୍ରା.ହି. (ସଂ-ଧୃ ଧାତୁ)ଧାରଣ-କରିବା, କାଳିକରି ସତ୍ତା ନେବା, ଋଣଗ୍ରସ୍ତ ହେବା ।
ଧାରୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଧୃ+କ.ଇନ୍) ଯେ ଧାରଣ କରେ, ଧାରଣକାରୀ, ଋଣୀ,

ଦାଢ଼ୁଆ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାରଣୀ, (ବି)ପୀଲୁବୃକ୍ଷ, ଦେର୍ଣ୍ଣଦାର୍, ଅଧମର୍ଣ୍ଣ ।

ଧାରୁ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧେ+କ.ରୁ) ପାନ-କାରୀ, ଯେ ପାନକରେ ।

ଧାରୁଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବିଂ. (ସଂ-ଧୃ ଧାତୁ) ଋଣୀ, କରଜଦାର, ଯେ କାଳରେ ସଉଦା ନିଏ, ଦାଢ଼ୁଆ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧାରୋଇ ।

ଧାରୁପୁର—ଅଯୋଧ୍ୟାର ପ୍ରତାପପୁର ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଗ୍ରାମ ।

ଧାରେଧାରେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ସ୍ଥାନର ପ୍ରାନ୍ତବାଟେ ।

ଧାରୋସ୍ତାର—ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରଦେଶର ଦକ୍ଷିଣେ ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ।

ଧାରୋଷ୍ଣ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଂତତ୍) ଦୋହନ ସମୟେ ଧାରାପତିତ ଉଷ୍ଣ ଦୁଗ୍ଧ, (ବିଂ) ଈଷଦୁଷ୍ଣ, ନାତିଉଷ୍ଣ ।

ଧାର୍ତ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ଅପତ୍ୟ ।

ଧାର୍ତ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର + ଅପ-ତ୍ୟାର୍ଥେ. ଅ) ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର, କଦ୍ରୁପୁତ୍ର, ନାଗପୁତ୍ର, ଗେଡ଼ିହଂସ, କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ଷୁ ଓ ଚରଣଯୁକ୍ତ ହଂସ ।

ଧାର୍ତ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରପତ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ହଂସ-ଦୀ ଲତା ।

ଧାର୍ତ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରି—ପୁଂ.ବି. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ଅପତ୍ୟ

ଧାର୍ତ୍ତେୟ—ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ଧୃତାର ଅପତ୍ୟ ।

ଧାର୍ମ—ବିଂ. (ଧର୍ମ + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ ଅ) ଧର୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଧର୍ମମୟ ।

ଧାର୍ମପତ—ବିଂ. ଧର୍ମପତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଧାର୍ମପତ୍ତନ—ହି. ବିଂ. ଧର୍ମପତ୍ତନଭବ, ନାଲକ । [ପତ୍ୟ ।

ଧାର୍ମୀୟଣ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ଧର୍ମଙ୍କ ଗୋତ୍ରା-

ଧାର୍ମିକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧର୍ମ + ଇକ) ଧର୍ମ-ଶୀଳ, ଧର୍ମଜ୍ଞ, ଧର୍ମର ସତ୍ୟବ୍ରତ,ଧର୍ମର ଅନୁକୂଳ, (ବି. ଧାର୍ମିକତା, ଧାର୍ମିକତ୍ୱ, ଧାର୍ମିକ୍ୟ) (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧାର୍ମିକା ।

ଧାର୍ମିକତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧାର୍ମିକ + ତ + ଆ) ଧାର୍ମିକର ଭାବ ।

ଧାର୍ମିକପ୍ରବର—ପୁଂ.ବିଂ.(ତତତ୍) ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧର୍ମଶୀଳ. ଧାର୍ମିକଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଧାର୍ମିକ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ଧର୍ମାନୁଶୀଳନ ।

ଧାର୍ମିଣ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଧାର୍ମିଣ + ଅ) ଧାର୍ମିକ-ସମୂହ, ଧାର୍ମିକଙ୍କର ମିଳନ ।

ଧାର୍ମିଣେୟ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ଧାର୍ମିଣୀଙ୍କ ଅପତ୍ୟ ।

ଧାର୍ଯ୍ୟ—ହି.ବିଂ. (ଧୃ + ର୍ମ.ଯ) ଧାରଣୀୟ, ବହନୀୟ, ସ୍ଥିରକାର୍ଯ୍ୟ, ଅବଧାରଣୀୟ, ପିନ୍ଧିବାଯୋଗ୍ୟ, ସ୍ମରଣୀୟ, ସହ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ,ପୁଂ.ବି; (ଧା + ଯ) ପୁରୋହିତ-ବସ୍ତ୍ର, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ସ୍ଥିରକୃତ, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ, ଚିରସ୍ଥାୟୀ ।

ଧାର୍ଯ୍ୟକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା, ସ୍ଥିରକରିବା, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ।

ଧାର୍ଯ୍ୟଜମା—ଗ୍ରା. ବି. (କଚରିଆ) ଜମି ଉପରେ ଯେଉଁ ଖଜଣା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥାଏ । [ଭାବ ।

ଧାର୍ଯ୍ୟତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଧାର୍ଯ୍ୟ + ତ୍ୱ) ଧାର୍ଯ୍ୟର

ଧାର୍ଯ୍ୟମାଣ—ହି. ବିଂ. (ଧୃ + ଣିଚ୍ + ର୍ମ. ଆନ) ଯାହା ଧୃତ ବା ଗୃହୀତ ହୋଇ-ଅଛି, ଗୃହ୍ୟମାଣ ।

ଧାର୍ଷ୍ଟ(ର୍ଷ୍ଟ୍ୟ)—ବି. (ଧୃଷ୍ଟ + ଭା.ଅ + ଯ) ଧୃଷ୍ଟତା, ପ୍ରଗଲ୍ଭତା, ଔଦ୍ଧତ୍ୟ, ଅବା-ଧ୍ୟତା, ନିର୍ଲଜ୍ଜତା, (ବିଂ) ଧୃଷ୍ଟ ।

ଧାର୍ଷ୍ଟଦ୍ୟୁମ୍ନ—ପୁଂ. ବି. ଧୃଷ୍ଟଦ୍ୟୁମ୍ନର ଅପତ୍ୟ ।

ଧାର୍ଷ୍ଟ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଧୃଷ୍ଟ+ଭା.ଯ) ଧୃଷ୍ଟତା, ପ୍ରଗଲ୍ଭତା, ନିର୍ଲଜ୍ଜତା ।

ଧାର୍ଷ୍ଟକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଧୃଷ୍ଟ ନୃପତିର ପୁତ୍ର-ବିଶେଷ ।

ଧାସ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧ୍ମା ଧାତୁ) ଉତ୍ତାପ, ନିଆଁ ବା ଖରର ତେଜ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ପ୍ରଭାବ । [ପଦ୍ଧତ ।

ଧାସାଃ—ପୁଂ. ବି. (ଧା+କ. ଅସ୍) ଧାସୁଆରୁପା—ଗ୍ରା. ବି. ନିକୃଷ୍ଟ ଧାତୁ-ମିଶ୍ରିତ ରୁପା ।

ଧାସି—ପୁଂ. ବି. (ଧା+ଅସି) ଅନ୍ନ, ଧାରଣକାରୀ, ଗୃହ, ବାସ ।

ଧୃ(ଧାତୁ)—ଧାରଣକରିବା,ଖୁସି କରିବା, ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା, ନିନ୍ଦା କରିବା ।

ଧୃଆଇବା—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି. (ସଂ-ଧ୍ୟେ ଧାତୁ) ଧ୍ୟାଇବା, ଧ୍ୟାନକରିବା, ସର୍ବଦା ଚିନ୍ତାକରିବା, ସ୍ମରଣକରିବା ।

ଧୃଆନ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ-ଧ୍ୟାନ) ଧ୍ୟାନ, ମନନ, ସର୍ବଦା ଚିନ୍ତା କରିବା, ସ୍ମରଣ, ଏକାଗ୍ର ମନୋନିବେଶ ସହିତ ଏକାଗ୍ରତା,(ସଂ-ଧ୍ୟ—ବୁଧ + ଓ ଆନ—ଅନ୍ୟ)ଅନ୍ୟ ବିଷୟରେ ବୁଦ୍ଧି ବା ମନ ।

ଧୃଆନୀ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଂ. (ସଂ-ଧ୍ୟାନୀ) ଧ୍ୟାନୀ, ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ ।

ଧିକ୍—ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଧ୍ + ଇକ) ଛି ! ହା ! ଧିକ୍ ! ନିନ୍ଦା, ଭର୍ତ୍ସନା ।

ଧିକ୍ତାନ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ମୃଦଙ୍ଗାଦି ବାଦ୍ୟ ଓ ନୃତ୍ୟର ଶବ୍ଦ, ଧେଇତା ତାଧେଇ ।

ଧିକ୍ପାରୁଷ୍ୟ—ବି. (ଧିକ୍+ପାରୁଷ୍ୟ) ଭର୍ତ୍ସନା, ଗାଳିମନ୍ଦ ।

ଧିକ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଧିକ୍)ଧିକ୍ ଦେଖ, ନିନ୍ଦିତ, ଘୃଣିତ, ନ୍ୟୂନ, ଊଣା, ଅଳ୍ପ ।

ଧିକଜୀବନ—ଗ୍ରା.ବି.ଘୃଣିତ ବା କଳଙ୍କିତ ଜୀବନ ।

ଧିକବଚନ—ଗ୍ରା. ବି. ଧିକାର ଦେଖ, ଭର୍ତ୍ସନା, ଗାଳିମନ୍ଦ ।

ଧିକାର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧିକ୍କାର)ଧିକ୍କାର, ନିନ୍ଦା, ଭର୍ତ୍ସନା, ଘୃଣାଯୁକ୍ତ ବାକ୍ୟ ।

ଧିକଧିକ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଧିକ୍କାର) ଧିକାର ଦେଖ, (ଗ୍ରା କ୍ରି. ବିଂ.) ଧିକଧିକ, ମୃଦୁଭାବରେ ।

ଧିକମାଳି—ଗ୍ରା. ବିଂ. କହି କହି ବିରକ୍ତ, ବକବକାଳ ।

ଧିକ୍କାର—ପୁଂ. ବି. (ଧିକ୍+କୃ + ଭା.ଅ) ଧିକ୍‌ଶବ୍ଦ ଉଚ୍ଚାରଣ ପୂର୍ବକ ତିରସ୍କାର, ଭର୍ତ୍ସନାବାକ୍ୟ,ଅବଜ୍ଞା,ଅବଜ୍ଞାପ୍ରଦର୍ଶନ ।

ଧିକ୍କାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଧିକ୍କୃ ଧାତୁ) ଧିକ୍କାର ବଚନ କହିବା, ତୁଚ୍ଛକରିବା, ନିନ୍ଦାକରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ)କଳିପଡ଼ିଲା ।

ଧିକ୍କୃ(ଧାତୁ)—ଧିକ୍କାର କରିବା, ଘୃଣା-କରିବା ।

ଧିକ୍କୃତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧିକ୍ + କୃ + ର୍ମ.କ୍ତ) ଭର୍ତ୍ସିତ, ଅବଜ୍ଞାତ, (ବି—ଧିକ + କୃ

+ଭା.ତ)ଧିକ୍କାର ଦେଖ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧିକ୍କୃତା ।
ଧିକ୍କୃତ—ବି. (ଧିକ୍ + କୃତ) ଧିକ୍କାର ଦେଖ ।
ଧିକ୍କ୍ରିୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)ନିନ୍ଦା, ଧିକ୍କାର ଦେଖ ।
ଧିକ୍ଷ୍(ଧାତୁ)—ଜଳାଇବା, ଜାଳିବା, ନିଆଁଲଗାଇବା,ବଞ୍ଚିବା, ଅତ୍ୟାଗ୍ରହନ ହେବା, ଜ୍ଞାନ୍ତ ହେବା ।
ଧିଗ୍ଣ—ବି. ମନୁ ସ୍ମୃତି ଅନୁସାରେ ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣପିତା ଓ ଅଯୋଗୀ ମାତାଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ସଙ୍କର ଜାତି ବିଶେଷ ।
ଧିଗ୍ଦଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା)ନିର୍ଭର୍ତ୍ସନ ରୂପ ଦଣ୍ଡ,ତିରସ୍କାର ରୂପ ଦଣ୍ଡ ।
ଧିଙ୍କାର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧିକ୍ ଓ ଭାଷଣ) ଭର୍ତ୍ସନା, ଧିକ୍କାର, ଅପ୍ରୀତି ।
ଧିଙ୍କାସକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ଧିକାର) ଗାଳିଦେବା, ବକିବା ।
ଧିଙ୍କାସିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଧିକ୍କାର) ଗାଳିଦେବା,ଭର୍ତ୍ସନା ବା ଧିକ୍କାରକରିବା
ଧିଙ୍ଗ୍ଷ—ଅବ୍ୟ.(ଧିକ୍+ମୂର୍ଖ)ହେ ମୂର୍ଖ, ତୋତେ ଧିକ୍ ।
ଧିଟ—ଗ୍ରା.ବିଂ.(ସଂ-ଧୃଷ୍ଟ)ଧୃଷ୍ଟ,ଥୋବରା, ନିର୍ଲଜ, ନିର୍ଦ୍ଦୟୋର, ଜିଗିରିଆ, ଯେ ବାରଂବାର ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ବିରକ୍ତିକରେ ।
ଧିଟପଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଧୃଷ୍ଟତା, ଯେ ବାରଂ-ବାର ପ୍ରାର୍ଥନାକରି ବିରକ୍ତି କରେ ।
ଧିଟୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଧିଟ ଦେଖ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧିଟେଇ ।
ଧିଟେଇଲାଗିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବାରଂବାର କହି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବିରକ୍ତ କରିବା
ଧିଣ୍ଡା—ପ୍ରା. (ଆଠମଲିକ)ପୁଂ.ବିଂ.ଯୁବକ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧିଣ୍ଡୀ ।
ଧିତ୍କାର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧିକ୍କାର) ଧିକ୍କାର ଦେଖ ।
ଧିତ୍କାରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଧିକ୍କାରିବା ଦେଖ ।
ଧିତ—ହି. ବିଂ. ହିତ, ନିହିତ, ବିଧୃତ ।
ଧିତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଧାରଣ । [ବିଶେଷ ।
ଧିନଧିନ୍—ଗ୍ରା. ବି. ମୃଦଙ୍ଗର ଧ୍ୱନି-
ଧିନତା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ନୃତ୍ୟ ଓ ବାଦ୍ୟର ଅନୁକରଣ ଓ ବୋଲ ।
ଧିପ୍ସୁ—ପୁଂ.ବିଂ.ଦମ୍ଭ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ, ବଞ୍ଚନା କରିବାକୁ ଅଭିଳାଷୀ ।
ଧିମା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅତିଧୀର, କାର୍ଯ୍ୟରେ ହେଳାଯୁକ୍ତ, ବାଡ଼ିଲା, ସୁସ୍ଥୀ, ମନ୍ଦଗତି-ବିଶିଷ୍ଟ, କ୍ଷୀଣ, ନୀଚ (ସ୍ୱର) ।
ଧିମାଗୁଲି—ଗ୍ରା. ବି. ଅତି ଧୀରଗତି ।
ଧିମା(ମେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଅତି ବିଳମ୍ବରେ କରିବା, କାର୍ଯ୍ୟରେ ହେଳା କରିବା ।
ଧିୟା—ଗ୍ରା.ବି.ବାଜଣାର ବୋଲ, ନୃତ୍ୟ-କାଳୀନ ପଦଧ୍ୱନି । [ଦେବତା ।
ଧିୟାବସୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୁଦ୍ଧିର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ
ଧିୟାପତି—ପୁଂ. ବି. ମଞ୍ଜୁଘୋଷନାମକ ପୂର୍ବ ଜିନ୍‌ବିଶେଷ, ଆତ୍ମା, ବୃହସ୍ପତି ।
ଧିୟାୟୁ—ପୁଂ. ବିଂ. ଆପଣାର ପ୍ରଜ୍ଞା-କାମଶୀଳ ।
ଧିରତ—ଗ୍ରା.ପଦ୍ୟ,(ସଂ-ଧୃତ) ଧୈର୍ଯ୍ୟ ।
ଧିରଆଇବା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବଲ)କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଠିକ୍‌କରିଦେବ କହି ଧମ-କାଇବା । [କରିବା ।
ଧିଷ୍(ଧାତୁ) ଶବ୍ଦକରିବା, ପ୍ରଗଲ୍‌ଭ
ଧିଷଣ—ପୁଂ. ବି. (ଧୃଷ୍+କ.ଅନ)ବୃହ-ସ୍ପତି, ବାସସ୍ଥାନ, ଆବାସ,ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ
ଧିଷଣା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧିଷ୍+କ.ଅନ+ଆ) ବୁଦ୍ଧି, ପୃଥିବୀ, ଜ୍ଞାନ, କଂସା, ପାତ୍ର, ସ୍ତବ, ପ୍ରଶଂସା, ବାକ୍ୟ, ବକ୍ତୃତା, ବାକ୍‌ଶକ୍ତି, ସ୍ଥାନ, ହବିର୍ଦ୍ଦାନଙ୍କ ପତ୍ନୀ ।
ଧିଷଣାଧିପ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ବୃହସ୍ପତି ।
ଧିଷଣାଧୀଶ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ବୃହସ୍ପତି ।
ଧିଷଣ୍ୟ—ବିଂ. ଆପଣାର ପ୍ରତି ଇଚ୍ଛୁକ ।
ଧିଷ୍ଣ(ଷ୍ଣ)—ବି. (ଧିଷ୍+ମ.ତ ଥ)ସ୍ଥାନ, ଯଜ୍ଞଶାଳା, ବାସସ୍ଥାନ, ଗୃହ, ବଳ, ନକ୍ଷତ୍ର, ଶୁକ୍ରାଗ୍ନ୍ୟ, ଶୁକ୍ରଗ୍ରହ, ଅଗ୍ନି, ଉଲ୍ଲା,ଶକ୍ତି,(ବିଂ)ପ୍ରଶଂସାର୍ହ,ପ୍ରଶଂସାର-ପାତ୍ର ।
ଧିଷ୍ଣ୍ୟ—ବି.ଯଜ୍ଞଶାଳା, ଶୁକ୍ରଗ୍ରହ, ଉଲ୍ଲା, ସ୍ଥାନ, ଗୃହ, ଆସନ, ନକ୍ଷତ୍ର, ଅଗ୍ନି, ଶକ୍ତି, ଶୁକ୍ରାଗ୍ନ୍ୟ ।
ଧିଷ୍ଣ୍ୟ—ବି. ସ୍ଥାନ, ଗୃହ, ଧିଷ୍ଣ୍ୟ ଦେଖ ।
ଧୀ—(ଧାତୁ)ନିଷ୍ପନ୍ନକରିବା, ଶାନ୍ତକରିବା, ଅବଜ୍ଞାକରିବା, ଧାରଣକରିବା,ଧରିବା ।
ଧୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧ୍ୟୈ + ଣ.କ୍ୱିପ୍) ବୁଦ୍ଧି, ବୋଧଶକ୍ତି, ଜ୍ଞାନ, ମନ, ଚିନ୍ତା, ମାନସିକ ପ୍ରବେଶ,ଧାରଣା, ଭକ୍ତି,ଯଜ୍ଞ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ବିଜ୍ଞାନ, ପ୍ରାର୍ଥନା, ସ୍ତବ ।
ଧୀଗୁଣ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧୀଶକ୍ତି, ବୁଦ୍ଧିଶକ୍ତି, (ଶୁଶ୍ରୂଷା, ଶ୍ରବଣ, ଗ୍ରହଣ, ଧାରଣ, ଊହ ବା ତର୍କ, ଉପୋହ, ଅର୍ଥବିଜ୍ଞାନ ଓ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ଏହି ଅଷ୍ଟଗୁଣ) ।
ଧୀତ—ହି. ବିଂ. (ଧେ+ମ.ତ) ପୀତ, ଧ୍ୟାତ,ଉପଶାନ୍ତ,ଆଘ୍ରାତ,ଅନାଦୃତ ।
ଧୀତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧେ+ଭା.ତ) ପିପାସା, ଶୋଷ, ପାନ, ପିଇବା, ଭାବ, ଧାରଣା, ଭକ୍ତି, ଅପମାନ, ଅବଜ୍ଞା, ଆଘ୍ରାଣ ।
ଧୀଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧୀ+ଦା+ଅ+ଆ) କୁମାରୀ, କନ୍ୟା, ଝିଅ, ବୁଦ୍ଧି, ଜ୍ଞାନ ।
ଧୀନ୍ଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧୀ+ଦା+କ.ଅ+ ଆ) କନ୍ୟା, ମନିଷା । [ଜ୍ଞାନ ।
ଧୀନ୍ଦ୍ରିୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟ,
ଧୀପତି—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ସୁରଗୁରୁ ବୃହସ୍ପତି ।
ଧୀବର—ପୁଂ. ବି. (ଧୀ + କ.ବର) କୈବର୍ତ୍ତ, ଜାଲିଆ, କେଉଟ, ଲୌହ, ଦାସ, ସେବକ, କୃଷ୍ଣକାୟ ବ୍ୟକ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୀବରୀ ।
ଧୀବରକ—ପୁଂ. ବି. ଧୀବର, ଜାଲିଆ, ଧୀବର ଦେଖ ।
ଧୀବରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧୀବର + ଈ) କେଉ-ଟୁଣୀ, ମାଛଧରିବା ଡେଙ୍କା, ଜାଲେଇ ।
ଧୀବା—ପୁଂ.ବିଂ.(ଧୁ + କ.ବନ୍)ଧୀବର, କେଉଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୀବରୀ ।
ଧୀମତ(ତୀ)—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ଧୀ + ମତ୍ + ଈ) ବୁଦ୍ଧିମତୀ । [ମନ୍ତ୍ରୀ ।
ଧୀମନ୍ତ୍ରୀ—ବି.(ଧୀ + ମନ୍ତ୍ରୀ)ପରାମର୍ଶଦାତା,
ଧୀମାନ୍—ପୁଂ.ବିଂ.(ଧୀ + ମତ୍)ବୁଦ୍ଧିମାନ୍, ଜ୍ଞାନୀ, ବିଦ୍ୱାନ୍, (ବି) ବୃହସ୍ପତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୀମତୀ ।

ଧୀମାଲ—ଦାର୍ଜିଲିଂ ଓ ନେପାଳର ତରାଇ-ବାସୀ ଏକ ଜାତି ।

ଧୀର୍—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବିଂ. (ସଂ-ଧୀରଂ) ଧୀରେ ଦେଖ ।

ଧୀର୍ଧୀର୍—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.(ସଂ-ଧୀରଂଧୀରଂ) ଧୀରେ ଧୀରେ (ଦେଖ), (ବିଂ) ମନ୍ଦ-ଗତିବିଶିଷ୍ଟ, ଅନୁଚ୍ଚ ସ୍ୱରଯୁକ୍ତ ।

ଧୀର—ପୁଂ. ବି. (ଧୀ+ରା+କ.ଅ) କାବ୍ୟାଦିର ନାୟକ ମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀ-ବିଶେଷ, ଜଫ୍ରାନ୍, କୁଙ୍କୁମ, ସମୁଦ୍ର, ଋଷଭ ନାମକ ଔଷଧି ଗୁଳ୍ମ, ଚନ୍ଦ୍ରମା, ବଳରାଜା, ବୁଦ୍ଧଦେବ, (ବିଂ) ଧୈର୍ଯ୍ୟ-ଶାଳୀ, ସହିଷ୍ଣୁ, ପଣ୍ଡିତ,ବିଦ୍ୱାନ୍,ସାହସୀ, ସମର୍ଥ, ବୁଦ୍ଧିମାନ୍,ଅଧ୍ୟବସାୟୀ,ଗମ୍ଭୀର, ଅନୁଦ୍ଧତ, ଶାନ୍ତ,ସ୍ଥିର,ଅଚଳ,ବିଳମ୍ବିତ, ଅଦ୍ରୁତ, ମନୋହର, ଅଳସୁଆ, ସୁସ୍ଥୀ, ସାରବାନ୍, ଅନୁଚ୍ଚ ସ୍ୱରଯୁକ୍ତ, ଦୂର ଦୃଷ୍ଟିଯୁକ୍ତ, ଜ୍ଞାନୀ, ପ୍ରଶାନ୍ତଚେତାଃ, ତେଜସ୍ୱୀ, ଶକ୍ତିଶାଳୀ,ଚତୁର, ଗମ୍ଭୀର, ସୁପରୀକ୍ଷିତ, ଏକଜିଦ୍ଆ, ଅଚଳ-ପ୍ରତିଜ୍ଞ, ସ୍ଥାୟୀ, ବହୁକାଳ ସ୍ଥାୟୀ,ଅପରି-ବର୍ତ୍ତନୀୟ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୀରା, (ଗ୍ରା.ବି.)କ୍ଷତ୍ରିୟ-ମାନଙ୍କ ଉପାଧିବିଶେଷ ।

ଧୀରଗତି—ବି. (କ.ଧା) ଅଦ୍ରୁତଗତି, (ବିଂ—ବ.ଗ୍ରା) ଧୀରଗମନଶୀଳ ।

ଧୀରଗାମୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧୀର+ଗମ୍+କ.ଇନ୍) ଧୀରଗତି,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧୀରଗାମିନୀ ।

ଧୀରଗୋବିନ୍ଦଶର୍ମ୍ମା — ଆଥର୍ବଣରହସ୍ୟ ନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚୟିତା ।

ଧୀରଚେତାଃ—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଦୃଢ଼-ପ୍ରତିଜ୍ଞ, ସାହସୀ, ପ୍ରଶାନ୍ତ ।

ଧୀରତା—ବି. (ଧୀର+ତା.ତା) ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ସାହସ, ଚିତ୍ତର ସ୍ଥିରତା ବା ଦୃଢ଼ତା, ସହିଷ୍ଣୁତା, ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ, ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ, ଅନୌଦ୍ଧତ୍ୟ, ସନ୍ତୋଷ ।

ଧୀରତି—ଗ୍ର.ପଦ୍ୟ.ବି.(ସଂ-ଧୃତି)ଧୈର୍ଯ୍ୟ ।

ଧୀରତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି. ଧୀରତା ଦେଖ ।

ଧୀରଦେବ—ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ପ୍ରଦେଶ ବଲିଆ ଜିଲ୍ଲାର ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ରାଜା ।

ଧୀରନାୟକ—ବି. କାବ୍ୟାଦିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସାହସୀ ନାୟକବିଶେଷ ।

ଧୀରପଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଧରଣୀକନ୍ଦ, (ବିଂ) ମନୋହର ପଦଯୁକ୍ତ ।

ଧୀରପ୍ରଶାନ୍ତ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ବହୁବିଧ ସାମାନ୍ୟ ସୁଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ ନାୟକ,ସାହସୀ ଓ ପ୍ରଶାନ୍ତ ନାୟକ ।

ଧୀରବନ୍ଧ— ଗ୍ରା. ପ୍ରାଚୀନପଦ୍ୟ. ବିଂ. ଧୀର ଦେଖ ।

ଧୀରଲଳିତ—ପୁଂ.ବି. (ଧୀର+ଲଳିତ) (କ.ଧା)ନାୟକବିଶେଷ,ଯେଉଁ ନାୟକ ଚିନ୍ତାଶୂନ୍ୟ, ନମ୍ର ଓ ନୃତ୍ୟଗୀତାଦିରେ ଅନୁରକ୍ତ ।

ଧୀରଲଳିତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(କ.ଧା) ଷୋଡ଼ଶା-କ୍ଷର ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, ଚିନ୍ତାଶୂନ୍ୟ, ନମ୍ର ଓ ନୃତ୍ୟଗୀତାଦିରେ ଅନୁରକ୍ତ ।

ଧୀରସିଂହ--ଭବିଷ୍ୟବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଜଣେ ରାଜା ।

ଧୀରସ୍କନ୍ଧ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଗ୍ରା)ମହିଷ,ମଣ୍ଡିଷ୍ଟ ।

ଧୀରହାମ୍ବୀର—ବିଷ୍ଣୁପୁରର ରାଜା ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବୀର ହାମ୍ବୀରଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଧୀରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ଧୀର+ଆ) ଧୀରର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, ଧୀରା, ସ୍ଥିରା, ଧୈର୍ଯ୍ୟଶାଳିନୀ, ବୁଦ୍ଧିମତୀ, ମନୋହାରିଣୀ,(ବି)ନାୟିକା-ବିଶେଷ, ଯେଉଁ ନାୟିକାର କୋପ ପ୍ରକାଶ ଜଣାଯାଏ ନାହିଁ, ଗୁଳୁଚ, କାକୋଳି, ମହାଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀ ଲତା, (ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.)ଧୀରେ,ଆସ୍ତେ,(ଗ୍ରା.ବିଂ.) ଧୀର, ସ୍ଥିର ।

ଧୀରାଜ—ପ୍ରଧାନ ରାଜା, ଅଧିରାଜ ।

ଧୀରାଧୀରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟା-ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟ କୋପପ୍ରକାଶିକା ନାୟିକା-ବିଶେଷ, ଯେଉଁ ନାୟିକାର ଅଭିମାନ ସମୟ ସମୟରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ଏବଂ ସମୟ ସମୟରେ ଅବ୍ୟକ୍ତ ହୁଏ । (ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ)ଧୀରେ ଦେଖ (ସଂ-ଧୀରଂ ଧୀରଂ) । [ଧୀର, ନିଶ୍ଚଳ ।

ଧୀରାନ୍ତ—(ଗ୍ର.ପ୍ରାଚୀନପଦ୍ୟ. ବିଂ.) ଅତି

ଧୀରାଶା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଶ ଶପାଦୃଷ୍ଟ ।

ଧୀରେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି.ବିଂ. (ସଂ-ଧୀରଂ) ଥରେ-ଥରେ, ଆସ୍ତେ, ଧୀରଭାବରେ, କମଶଃ, ଅନୁଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ,କୋମଳତା ସହକାରେ

ଧୀରେନ୍ଦ୍ରପଞ୍ଚୀଭୂଷଣ — ନିତ୍ୟକର୍ମଲତା ନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥପ୍ରଣେତା ।

ଧୀରେସୁସ୍ଥେ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ.ଧୀରେଧୀରେ, ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ, କମଶଃ, କ୍ରମ କ୍ରମେ, ଅବସରକ୍ରମେ ।

ଧୀରୋଦାତ୍ତ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଅତ୍ୟ-ଶ୍ଳାଘା ବର୍ଜିତ ହର୍ଷ ବା ଶୋକଦ୍ୱାରା ଅନଭିଭୂତ ବିନୟୀ ଓ ଅଙ୍ଗୀକାର ପାଳନରତ ନାୟକ ।

ଧୀରୋଦ୍ଧତ—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧ.)ମାୟାବୀ, ଉଦ୍ଧତ, ଚଞ୍ଚଳ ଓ ଆତ୍ମଶ୍ଳାଘାବିଶିଷ୍ଟ ନାୟକ ।

ଧୀରୋର—କାଶୀ ଓ ଗୋରଖପୁର ଅଞ୍ଚ-ଲର ଏକଜାତୀୟ ଆଖୁର ।

ଧୀରୋଷ୍ଣୀ—ପୁଂ.ବି. ବିଶ୍ୱଦେବ ଭେଦ ।

ଧୀଲଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧୀ+ଲଟ୍+କ.ଇ) ଦୁହିତା, ଝିଅ ।

ଧୀଶକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ,ରୂପକ) ବୁଦ୍ଧି, ବୁଦ୍ଧିଶକ୍ତି, ବୁଦ୍ଧିର ପ୍ରଭାବ ।

ଧୀସଖ—ପୁଂ. ବି. (ଧୀ+ସଖା)(ତତ୍ତ୍ୱ) ମନ୍ତ୍ରୀ,ଅମାତ୍ୟ,ପରାମର୍ଶଦାତା ।

ଧୀସଚିବ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମନ୍ତ୍ରଣା-ନିପୁଣ ମନ୍ତ୍ରୀ, ଅମାତ୍ୟ ।

ଧୀହରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଏକଜାତୀୟ ମିଷ୍ଟ ପଣସ ।

ଧୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧୁ+ଭାବ.କ୍ୱିପ୍) କମ୍ପନ, ଥରିବା ।

ଧୁ(ଧାତୁ)—କମ୍ପିବା, ଥରିବା, ତ୍ୟାଗ-କରିବା, ଭର୍ତ୍ସନା କରିବା ।

ଧୁଆ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଧାବ୍ଧାତୁରୁ ଧୌତ) ଧୌତକରଣ, ଯେଉଁ ପାଛଆରେ ଧୁଆଧୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ, ରୀତିର ଘୋଷା, ଧ୍ରୁବକ, (ଗ୍ରା.ବିଂ.)ଧୌତ ।

ଧୁଆଇବା--ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଧୋଇବାର ଣିଜନ୍ତ-ରୂପ) ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଧୋଇବା କ୍ରିୟା କରାଇବା ।

ଧୁଆଇଁବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଧାଇଁବାର-

ଣିଜନ୍ତରୂପ) ଦଉଡ଼ାଇବା, ଧାବମାନ କରାଇବା ।

ଧୁଆଁ—ଗ୍ରା. ବି. (ଧାବ-ଧାତୁ) ଧାଇଁବା, ଦ୍ରୁତଗତି, ଧୁଆଁଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଧୁଆଁଧୁଇଁ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଦୌଡ଼ାଦୌଡ଼, ଇତସ୍ତତଃ ଧାଇଁବା,(ଗ୍ରା.ବି) ଦୌଡ଼ିବା ।

ଧୁଆ ଶସାତେଲ—ଗ୍ରା. ବି. ଧୁଆଣିଶି ଓ ଶସାରୁ ଯେଉଁ ତେଲ ବାହାରେ ।

ଧୁଆଚଙ୍ଗୁଡ଼ି—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଚଙ୍ଗୁଡ଼ିମାଛ ।

ଧୁଆଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମାଳିଆ ଧରି ବାରମ୍ବାର ଗାଇବା,(ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବିଷୟ ବାରଂବାର କହିବା, କଥିତ ବିଷୟକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ।

ଧୁଆଧୋଇ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧାବଧାତୁ) ଦେହାଦିକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ଧୋଇବା କିମ୍ବା, ଗାଧୋଇବା, ସ୍ନାନ, ବସ୍ତ୍ରବାର ଧୋଇବା କର୍ମ ।

ଧୁଆପଖାଳ—ଗ୍ରା.ବି. ଗରମ ଜଳ ଥରେ ଧୋଇ ପୁଣି ପଣି ପୂରାଇଲେ ଯେଉଁ ପଖାଳ ହୁଏ ।

ଧୁଆପୋଛା— ଗ୍ରା. ବି. ଧୋଇବା ଓ ପୋଛିବା କର୍ମ, ଧୋପଖାଳ ।

ଧୁଆମୁଗ—ଗ୍ରା.ବି. ବରୁଣ ମୃଗକୁ ଗ୍ରେପା ଛଡ଼ାଇଲେ ଧୁଆମୁଗ ହୁଏ ।

ଧୁଆମୁହଁ—ଗ୍ରା,ବି. ସକାଳୁ ଉଠି ଧୋଇ-ଥିବା ମୁହଁ ।

ଧୁଆମୂଳାଅଧୁଆମୂଳାସମାନ—ଗ୍ରା.(ନ୍ୟାୟ) ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ନରଖିବା ।

ଧୁଆଯିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଧୌତହେବା, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଯାହା ଧୁଆ ଯାଇଅଛି ।

ଧୁଆଲୁଗା—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଲୁଗା ପାଣିରେ ଧୁଆ ହୋଇଥାଏ ।

ଧୁଇବା—ପ୍ରା,(ବାଲେ)କ୍ରି. ଧୋଇବା ।

ଧୁକ୍‌ଧୁକ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡର ଧୀର ସ୍ପନ୍ଦନ, କ୍ଷୀଣସ୍ପନ୍ଦନ, କ୍ଷୀଣ ଭାବରେ ନିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ନେବା ।

ଧୁକ୍‌ଧୁକ୍‌ହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁ-କରଣ) କ୍ଷୀଣ ଭାବରେ ସ୍ପନ୍ଦିତହେବା, ଥିଣ ଥିଣ ନିଶ୍ୱାସନେବା ।

ଧୁକ୍‌ଧୁକି—ଗ୍ରା. ବି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡ, କଲିଜା, କଣ୍ଠହାରର ମଝି ଝୋଲ ।

ଧୁକ୍‌ପୁଟ୍—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ, ଅସ୍ଥିର, (ମନ) ସନ୍ଦେହାନ୍ଦୋଳିତ,(ବି)ଉଦ୍‌ବେଗ, ମନର ସନ୍ଦେହ ।

ଧୁକା—ଗ୍ରା. ବି. ଧୋକା ଦେଖ, (ପ୍ର. ସମ୍ବଲ. ବି) ପବନର ହପ୍ପା, ଝୁଙ୍କ, ଝଡ଼ ।

ଧୁକିବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ) କ୍ରି. ପବନ ବୋହିବା, (ପ୍ରା. କ୍ରି. କଳାହାଣ୍ଡି) ବଞ୍ଚିବା ।

ଧୁକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁ-କରଣ) ଧୁକ୍‌ଧୁକ୍ ହେବା, ଧକାଇବା ଦେଖ ।

ଧୁକୁଲ୍‌ପଡ଼ିବା—(ପ୍ରା. ଯାଜପୁର. ବି.) ଖେଳାଯାଉଥିବା ଖେଳ ବନ୍ଦହେବା ।

ଧୁଗଡ଼ି—ଗ୍ରା.ବି. ଅଜାଣ୍ଡି ବିକାର,ଅଜାଣ୍ଡି ହାକୁଟି, ଧୁଆଁହାକୁଟି ।

ଧୁଙ୍ଗିଆ—(ପ୍ରା.ସମ୍ବ. ବି.) ଧୁଆଁ, ଧୂମ, ପ୍ରା.(କଳାହାଣ୍ଡି) ବି. ଧୁଆଁପଟ୍ଟ ।

ଧୁଙ୍ଗିଆଡ଼ଙ୍କାର—(ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବି.) ଖଇରି ହାକୁଟି, ଆମ୍ବିଳି ହାକୁଟି ।

ଧୁଡ଼ୁକା—ଗ୍ରା ବିଂ. ହୁଗୁଳା, ଶ୍ଳଥ ।

ଧୁଡ଼ୁକାଜହ୍ନି(ଜ୍ଞୀ)—(ପ୍ରା.ଗଞ୍ଜାମ. ବି.) ଉରଡ଼ା ଦେଖ ।

ଧୁଡ଼ୁକି—ଗ୍ରା.ବି.(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ବାଦ୍ୟ-ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ,(ଗ୍ରା.ବିଂ) ଉଙ୍ଗା, ଧୁଡ଼ୁକା, ହୁଗୁଳା, ନଡ଼ନଡ଼ିଆ ।

ଧୁଡ଼ୁକିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ କେଳା ଧୁଡ଼ୁକି ବଜାଏ ।

ଧୁଡ଼ୁକିକରଡ଼ି— ଗ୍ରା.ବି. ଧୁଡ଼ୁକି ବଜାଇବା ଲୋକକୁ ଦେବା ପାରିତୋଷିକ ।

ଧୁଡ଼ୁଧୁଡ଼ୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଧଡ଼ଧଡ଼ଠାରୁ କ୍ଷୀଣତର ଶବ୍ଦ, ଚଞ୍ଚଳ ଓ ନିସ୍ତବ୍ଧ ଭାବରେ ଲୋକିତ ।

ଧୁଣ—ପ୍ରା. (ସଂହଭୂମ)ବି. ଧନୁ ।

ଧୁଣେଇବା—ପ୍ରା.(ସିଂହଭୂମ) ବି. ପ୍ରସବ କରିବା, ଜନ୍ମାଇବା ।

ଧୁଣ୍ଡା—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବିଂ. ସ୍ଥୂଳକାୟ, (ବ୍ୟକ୍ତି) ହୁଣ୍ଡା, ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୁଣ୍ଡୀ ।

ଧୁଣ୍ଡା(ଣ୍ଡେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧୁଣ୍ଡିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ ।

ଧୁଣ୍ଡାଧୁଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. ଖୋଜାଖୋଜି, ବାରମ୍ବାର ଖୋଜିବା ।

ଧୁଣ୍ଡିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଖୋଜିବା, ଅଣ୍ଡାଳିବା, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟବିହୀନ ହୋଇ ବା କୌଣସି ଜିନିସ ପାଇଁ ନାନାଆଡ଼େ ବୁଲିବା ।

ଧୁତ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଦୂର୍, ଧିକ୍ ।

ଧୁତ୍‌କାର—ଗ୍ରା. ବି. ଧିକ୍କାର ଦେଖ ।

ଧୁତ୍‌କାରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଧିକ୍କାରିବା, ଅବ-ମାନନା କରିବା ।

ଧୁତ—ବିଂ. (ଧୂ+ମ.ତ) କମ୍ପିତ, ପରି-ତ୍ୟକ୍ତ, ଭର୍ତ୍ସିତ, ବର୍ଜିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୁତା ।

ଧୁତି—ପ୍ରା. (ବାଲେଶ୍ୱରାଦି) ବି. ଧୋତି ଦେଖ,(ଧୂ+ଭା.ତି) କମ୍ପ, ପରିତ୍ୟାଗ ।

ଧୁତୁଡ଼ା—ଗ୍ରା.(ସଂ-ଧ୍ୱସ୍ତ)ଧତଡ଼ା, ଭଙ୍ଗା-ଭୁଟ୍ଟା, ଜାଣ୍ଡିଶୀଣ୍ଡି ।

ଧୁତୁରା—ଗ୍ରା. ବି. ଧତୁରା ଦେଖ ।

ଧୁତୁରାଫୁଲିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଦୁରାଫୁଲିଆ ଦେଖ ।

ଧୁଧୁଲା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲପୁର) ପୁଂ. ବିଂ. ଧୁଣ୍ଡା, ମୋଟା,ସ୍ଥୂଳକାୟ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧୁଧୁଲୀ ।

ଧୁଧୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଧୁଧୁ ଦେଖ, ଅଗ୍ନି-ଜ୍ୱଳନ, ଶୂନ୍ୟତା ପ୍ରସାର ଉତ୍ତାପ ପ୍ରଭୃ-ତିର ଲକ୍ଷଣ ପ୍ରକାଶ ।

ଧୁନ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ) ବି. ଧନୁ, (ବିଂ) କମ୍ପନ ।

ଧୁନ୍‌ଙ୍କା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବଲ)ବି.ତୁଳା ଭଣିବାର ଧନୁ ।

ଧୁନଖାର—ଗ୍ରା. ତୁଳାପରିଷ୍କାରକ ଯନ୍ତ୍ର-ବିଶେଷ ।

ଧୁନନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଧୂ + ଣିଚ୍+ଭା.ଅନ) ଆନ୍ଦୋଳନ, କମ୍ପନ, ଚଳନ, ଶବ୍ଦ-କରଣ ।

ଧୁନା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଭଣିବା କର୍ମ ।

ଧୁନାଇବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ) କ୍ରି. ତୁଳା-ଭଣାଇବା ।

ଧୁନି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ (ଧୂ+କ.ନି)ନଦୀ, (ଗ୍ରା. ବ—ସଂ-ଧ୍ୱନି)ଶବ୍ଦ,ବୈଷ୍ଣବ ପଙ୍ଗତରେ ଦେବତାଙ୍କୁ କରିବା ଜେଜେକାର, ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ଆଗରେ ଥିବା ଅଗ୍ନି କୁଣ୍ଡ ।

ଧୁନିଆଁ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ)ବ. ଯେ ତୁଳା ଭଣେ ।

ଧୁନିଜାଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ବୈଷ୍ଣବ)ନିଆଁ ଜାଳିବା । [ସମୁଦ୍ର ।

ଧୁନିନାଥ—ବ. (ଭତତ୍) ସରିତ୍‌ପତି,

ଧୁନିବା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବଲ)କ୍ରି.ତୁଳାଭଣିବା ।

ଧୁନିଲଗାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ବୈଷ୍ଣବୀ) ନିଜ ଆସନ ପାଖରେ ନିଆଁ ଲଗାଇବା ।

ଧୁନୀ—ଧୁନି ଦେଖ ।

ଧୁନୀନାଥ—ପୁଂ. ବ. (ଭତତ୍) ସମୁଦ୍ର ।

ଧୁନ୍ଦୁଲା—ଗ୍ରା.ବ.(ସଂ-ଚୁଂଚନ)କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ବନ୍ଧୁବାର ଏଣେ ତେଣେ ଖୋଜିବା, ଗୋଲମାଲ, ଧୁଆଁ ଘୋଟିବାରୁ ଅନୁଭୂତ ଅନ୍ଧାର, ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ, (ବଂ) ଧନ୍ଦଲା ଦେଖ, ଧୂମ୍ରସ୍ୱ ।

ଧୁନ୍ଦାଧୁନ୍ଦ—ଗ୍ରା. ବ. ଧୁଣ୍ଡାଧୁଣ୍ଡି ଦେଖ ।

ଧୁନ୍ଦାଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧନ୍ଦାଳିବା ଦେଖ ।

ଧୁନ୍ଦିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବ. ପୁରୁଷଙ୍କ ନାମ, ନାମ ବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଧୁଣ୍ଡା ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୁଣ୍ଡେଇ ।

ଧୁନ୍ଦିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧୁଣ୍ଡିବା ଦେଖ ।

ଧୁନ୍ଦୁଲ (ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଘୁଙ୍ଗାଳିବା ଦେଖ ।

ଧୁନ୍ଧୁ—ପୁଂ. ବ. ମଧୁଦୈତ୍ୟର ପୁତ୍ର, ଏକ ରାକ୍ଷସର ନାମ ।

ଧୁନ୍ଧୁମାର—ପୁଂ. ବ. (ଧୁମ+ଦ୍ୱିତ୍ୱ—ର୍ +ଅ. ନିପାତନ) ବୃହଦଶ୍ୱ ମହାରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର ରାଜା କୁବଲୟାଶ୍ୱ,ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପ, ସାଧାରଣୀପୋକ, ଧୂମ, ଧୁଆଁ, ଧୁମଧାମ୍, କୋଳାହଳ, ଗୋଲମାଲ, ବିଦ୍ରୋହ, ଅଳକ୍ତ, ଝୁଲ,ରାଜାଦିଶଙ୍କୁଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଧୁପ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) କୋମଳ ବସ୍ତୁ ପତନର ଅନୁକରଣ ଶବ୍ଦ ।

ଧୁପଛାୟା—ଗ୍ରା. ବ. ଏକପ୍ରକାରରଙ୍ଗିନ୍ ଲୁଗା, ରୌଦ୍ର ଓ ଛାୟାର ମିଶ୍ରଣ ।

ଧୁପ୍‌ସାଧୁପସି—ଗ୍ରା. ବ. କ୍ରୋଧବଶତଃ ପରସ୍ପର ମର୍ମ୍ମରହେବା, ଠେଲାଠେଲି ହେବା ।

ଧୁପା—ଗ୍ରା. ବ ଆକ୍ରମଣ, ମାରିବାକୁ ଉଦ୍ଯତ୍ତକରିବା, ଡଉଆଁ, ଲମ୍ଫ ।

ଧୁପା(ପେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧାବମାନ କରାଇବା, ଦଉଡ଼ାଇବା ।

ଧୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧଇଁବା, ଆକ୍ରମଣ କରିବା, ମାରିବାକୁ ଧାଇଁବା, (ପ୍ର. ଗଣ୍ଡାମ ବ.) ମାରିବା, କୌଣସି ସମୁଚ୍ଚ ସ୍ଥାନକୁ ହସ୍ତାଦି ପ୍ରସାରିତ କରିବା ।

ଧୁବଲ୍ଲ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବଂ. ଧୋବଲ୍ଲ, ଧୋବ ।

ଧୁବ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଧୋବ. ଧଳା ।

ଧୁବକ—ହି. ବଂ. ଗର୍ଭମୋଚକ ।

ଧୁବକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚୀତଭେଦ ।

ଧୁବଙ୍କା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଧୁ+ଅକ+ଇ) ଧ୍ରୁପଦ, ଚୀତର ଘୋଷା, (କ୍ଲୀ ବ.) ଧ୍ରୁବକସନ୍ନିହିତଦେଶାଦି ।

ଧୁବଙ୍କାସ୍ତ—ହି. ବଂ. ଧ୍ରୁବକ ଯୁକ୍ତ ।

ଧ୍ରୁବଡ଼ୀ—ଆସାମ ଗୋୟାଲପଡ଼ାଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରଧାନ ନଗର ।

ଧୁବନ—ପୁଂ. ବ. (ଧୁ+ଭ୍ୱ.ଅନ)କମ୍ପନ, ଆକ୍ରମଣ ଅର୍ଥ ଅସ୍ତ୍ରାଦିସଂଚାଳନ, ଅଗ୍ନି, (ବଂ—ଧୁ+କ.ଆନ) ପରିଚାଳକ ।

ଧ୍ରୁବିନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଧୁ+ଣେ.ଇନ) ବ୍ୟଜନ ବିଶେଷ, ତାଳପତ୍ର ବିଞ୍ଚଣାଦି

ଧୁମ୍(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବ. ଧୁମ୍ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଧୁମ୍‌ଚେଇବା—ପ୍ରା. (ଯାଜପୁର) କ୍ରି. ଧୁମକୁଟ୍ କରିବା, କମ୍ପାଇବା ।

ଧୁମ୍‌ସା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଧୁମ୍‌ସା ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୁମ୍‌ସୀ ।

ଧୁମଡ଼ୀ—ପ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଚେରଥିବା ବସ୍ତ୍ରଖଣ୍ଡ ।

ଧୁମ୍ର—ପୁଂ. କଳା ଓ ମୋଟା, କୁତ୍ସିତ ଓ ମୋଟା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୁମ୍ରୀ ।

ଧୁର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଧୁଙ୍ଗ + ଣ.କ୍ୱପ୍)ଚୁଗ-ମୁଣ୍ଡି, ରଥାଗ୍ରଭାଗ, ଭାର, ବୋଝ, ଚିନ୍ତା, ଭାବନା, ଉଦ୍ବେଗ, ସମ୍ମୁଖଭାଗ, ଅଂଶ, ଅକ୍ଷଦଣ୍ଡ,ଅଙ୍ଗ,ଶଗଡ଼ର ଯୁଆଳି, ଧନ, ସମ୍ପତ୍ତି, (ଶଗଡ଼) ଅଣକଳି, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଦାୟିତ୍ୱ,କମ୍ପନ, ଅଗ୍ନିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗ, ଦୁଃଖ, ଗଙ୍ଗାନଦୀର ଏକ ନାମ, ଖୁଣ୍ଟି, ଶୀର୍ଷସ୍ଥାନ, ଅଙ୍ଗୁଳି ।

ଧୁରପଙ୍ଗା—ଗ୍ର.ବ. ଅତିରିକ୍ତ ପରିଶ୍ରମାଦି ଜନିତ ଖରଶ୍ୱାସ ।

ଧୁରପଙ୍ଗା ଉଡ଼ିଯିବା—ଗ୍ରା. ବ. ଅତିରିକ୍ତ ପରିଶ୍ରମ ହେତୁ ଖରଶ୍ୱାସ ବହିବା ବା ବେଦମ୍ ହେବା ।

ଧୁରମୁସ୍—ଗ୍ରା. ବ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ତଳେ ଓଜନଦାର କାଠ ବା ଲୁହାପିଣ୍ଡ ଲାଗିଥିବା ମୁଷଳ ।

ଧୁର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଧୁଙ୍ଗ+ଅ) ଧୁର୍ ଦେଖ. (ଗ୍ରା.ବଂ) ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ, (ପ୍ରା.ସିଂହଭୂମ.ବ) ୧/୧୦ କାଠା (ଜମି ପରିମାଣ) ଗ୍ରା. ବ. ଦୂରତା ।

ଧୁରନ୍ଧର—ପୁଂ. ବଂ. (ଧୁରଂ+ଧୃ+କ.ଅ) ଭାରବାହୀ,ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷମତାଶାଳୀ ବା ବଳିଷ୍ଠ, ଆଗୁଆ, ଅଗ୍ରଣୀ, ସମର୍ଥ, ଯୋଗ୍ୟ, କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ପ୍ରଧାନ, କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷ, ନିପୁଣ, (ବ) ମୁଖିଆ, ଦଳର ନେତା, କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷ ବ୍ୟକ୍ତି, ଧଅଗଛ, ଭାରବାହୀ ପଶୁ,ଶିବ, ବାହନ, ପ୍ରହସ୍ତ ରାକ୍ଷସର ମନ୍ତ୍ରୀରାକ୍ଷସ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୁରନ୍ଧରୀ ।

ଧୁରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଧୁଙ୍ଗ+ଅ+ଆ) ଭାର, ବୋଝ । [ଆଗରେ ।

ଧୁର୍—ଗ୍ରା. ବ. ଉରି ଦେଖ, (ଅବ୍ୟ)

ଧୁର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବଂ. (ଧୁର+ଇନ) ଧୁରନ୍ଧର ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୁର୍ଣ୍ଣା ।

ଧୁର୍ତ୍ତସ୍ୟ—ପୁଂ.ବଂ. (ଧୁର୍+ଇସ୍ୟ) ଧୁରନ୍ଧର ଦେଖ, (ବ) ଅନଡ଼ୁହ, ଦାମୁଡ଼,

ଷଣ୍ଢ, ଦଳର ନେତା, କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷ ବ୍ୟକ୍ତି, ଭାରବାହୀ ପଶୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୁରୀୟା ।

ଧୁରୁବ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବଂ (ସଂ-ଧ୍ରୁବ) ଧ୍ରୁବ ଦେଖ ।

ଧୁରନ୍ଧର—ପୁଂ. ବଂ. (ଧୁର୍+ବହ୍+କ. ଅ) ଧୁରନ୍ଧର ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୁରନ୍ଧରା ।

ଧୁର୍ମ—ଗ୍ରା. ବ. ଧର୍ମ ଦେଖ ।

ଧୁର୍ଯ୍ୟ—ପୁଂ.ବଂ.(ଧୁର୍+ଯ)ଭାରବହନ କ୍ଷମ, ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟଭାର ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ, ଅଗ୍ରଗାମୀ, ମୁଖିଆ, (ବ) ଭାରବାହୀ ପଶୁ, ନେତା, ବିଷ୍ଣୁ, ଝୁରମୁଣ୍ଡି, ପ୍ରଧାନକାର୍ଯ୍ୟ ଭାର ବହନ କରିଥିବା ମନ୍ତ୍ରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୁର୍ଯ୍ୟା ।

ଧୁଲଣ୍ଡୀ—ଗ୍ରା. ବ. ହୋରଖେଳ ଉତ୍ସବ-ବିଶେଷ ।

ଧୁଲ(ଲୋ)ଇ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଧାବନ) ପ୍ରକ୍ଷାଳନ କ୍ରିୟା, ଧୋଇବା, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଧୌତହୋଇଥିବା, ଧୋବକରା ଯାଇ-ଥିବା ।

ଧୁସ୍(ଧାତୁ)—ସଂ. ଅଳଙ୍କୃତକରିବା, ଭୂଷିତ କରିବା ।

ଧୁସ—ଗ୍ରା. ବ. ଧ୍ରୁସ ଦେଖ ।

ଧୁସା—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଦ୍ୱିଶାଟ) ପଣମରେ ବୁଣା ମୋଟା ଶୀତବସ୍ତ୍ର,ଲୋହ,(ଗ୍ରା.ବ) ଦୁଃଶାସନର ଡାକ ନାମ ।

ଧୁସୀ—ଗ୍ରା.ବ. କଳିଙ୍ଗରାଜ ଖାରବେଳଙ୍କ ରାଣୀଙ୍କ ନାମ ।

ଧୁସ୍ତା—ପ୍ରା. (ସିଂହଭୂମ) ବ. ମାଲପୁଆ-ପରି ପିଷ୍ଟକବିଶେଷ ।

ଧୁସ୍ତୁର—ପୁଂ. ବ.(ଧୁସ୍+କ୍ୱପ୍+ଉର୍+କ.ଅ) ଧୁତୁରା ଦେଖ ।

ଧୁସ୍ତୁର—ପୁଂ. ବ. ଧୁତୁରାଗଛ ।

ଧୂ—(ଧାତୁ) କମ୍ପିବା ।

ଧୂଃ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(ଧୂଙ+କ. କ୍ୱପ୍)ଧ୍ରୁ ।

ଧୂଅ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)ଧୋ, ଧୋଧୋ, ମାଙ୍କଡ଼ାଦିଙ୍କି ଘଉଡ଼ାଇବା ଶବ୍ଦ ।

ଧୂଆଁ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଧୂମ) ଧୂମ, ବାଷ୍ପ, କୁହୁଳା, ବାମ୍ପ, (ପ୍ରା. ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମ) ଧୂଆଁ-ପତ୍ର ।

ଧୂଆଁକଳ—ଗ୍ରା. ବ. ଯେଉଁ କଳ ବାଷ୍ପ ଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ ହୁଏ, ବାଷ୍ପୀୟ ପୋତ, (ବଂ) ବାଷ୍ପର ବେଗଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ ।

ଧୂଆଁକସ—ଗ୍ରା. ବ. ଧୂଆଁ ବାହାରିବାର ବାଟ ବା ନଳ, ଧୂଆଁକଳ ଦେଖ ।

ଧୂଆଁକାଳି—ଗ୍ରା. ବ. ଅଳକ୍ଷ ।

ଧୂଆଁଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧୂମ୍ରପାନ କରିବା, ପିକାଆଦି ଖାଇବା ।

ଧୂଆଁଖିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ପିକାଆଦି ଦ୍ୱାରା ଧୂମ୍ରପାନ, ପିକାଖିଆ, ଇତର ଭୃତ୍ୟଙ୍କୁ ପିକାଖାଇବାକୁ ଦିଆଯିବା ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସାମାନ୍ୟ ଧନ ।

ଧୂଆଁଗଦା—ଗ୍ରା. ବ. ମଶାଦି ଉଡ଼ିବା-ପାଇଁ ଯେଉଁ ନିଆଁଗଦା ଜଳା ହୁଏ ।

ଧୂଆଁଗୃଷ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ଧୂଆଁପତ୍ରର ଗୃଷ ।

ଧୂଆଁଝିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ଧୂମ୍ରମିଶ୍ରିତ ବିକୃତ ଗନ୍ଧବିଶିଷ୍ଟ, ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ, ଧୂଆଁପୂର୍ଣ୍ଣ, ଧୂଆଁ ଲାଗିବାରୁ ମଳିନତା ପ୍ରାପ୍ତ ।

ଧୂଆଁଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘରୁ ମଶାଙ୍କୁ ଉଡ଼ିବା ପାଇଁ ଘରେ ନିଆଁ କରିବା ।

ଧୂଆଁଧାର—ଗ୍ରା. ବ.ନର୍ମଦା ନଦୀସ୍ଥ ଜଳ ପ୍ରପାତ ବିଶେଷ ।

ଧୂଆଁପଗୁ—ଗ୍ରା. ବ. ପାକଳି କଦଳୀକୁ ଧୂଆଁଦ୍ୱାରା ପଗୁଇବା,(ବଂ)ଧୂଆଁଦ୍ୱାରା ପଗୁ ହୋଇଥିବା କଦଳୀ ।

ଧୂଆଁପତ୍ର—ଗ୍ରା.ବ.ତମାଖୁ, ଧୂଆଁପତ୍ର, ଦୋକତା ।

ଧୂଆଁବାଣ—ଗ୍ରା. ବ. ଭୟଦେଖାଇବା-ପାଇଁ ଗୁଳି ବା ଛରରା ନ ଦେଇ ବନ୍ଧୁକ ଫଏରହେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଭୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ ପାଇଁ ମିଥ୍ୟା ଧମକାଣ ।

ଧୂଆଁରଉଆ—ଗ୍ରା.ବଂ.ଧୂଆଁଝିଆ ଦେଖ ।

ଧୂଆଁହାକୁଟି—ଗ୍ରା.ବ.(ସଂ-ଧୂମ+ଉଦ୍ଗାର) ଅମ୍ଳଉଦ୍ଗାର, ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ ହାକୁଟି ।

ଧୂଉଧୂଉ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଧୂଧୂ ଦେଖ ।

ଧୂକ—ବ. (ଧୂ+କ.କ)ବାୟୁ, ସମୟ, (ବଂ) ଧୂର୍ତ୍ତ, ଠକ ।

ଧୂକନା—(ପ୍ରା.କଳାହାଣ୍ଡି) କମ.ରଭାତ ।

ଧୂଃପତ୍ର—ସଂ.ପୁଂ.ବ.ଭାରପତ୍ର,ଭାରସହ ।

ଧୂତ—କ୍ରି. ବଂ. (ଧୂ+ମ.ତ)ସାବ୍ୟସ୍ତ, ଅବହେଳିତ, ତ୍ୟକ୍ତ, ତର୍କିତ, ଭର୍ତ୍ସିତ, କମ୍ପିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂତା, (ପ୍ରା.କ)ଧୂର୍ତ୍ତ ।

ଧୂତପାପ—ପୁଂ. ବ .(ବ.ଗ୍ର)ପାପପରିତ୍ୟକ୍ତ, ନିର୍ଦ୍ଧୂତକଳୁଷ, ନିଷ୍ପାପ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧୂତପାପା ।

ଧୂତପାପା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଧୂତପାପ+ଆ) ବେଦଶିରଗ୍ରାହୁଣ ଔରସରେ ଶୁଚିନାମକ ଏକ ଅପ୍ସରା ଗର୍ଭଜାତା କନ୍ୟା ।

ଧୂତପାପେଶ୍ୱରତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ.ବ.ତୀର୍ଥବିଶେଷ

ଧୂତହସ୍ତ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଯେ ହାତକୁ ହଲାଇ ଅଛି,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂତହସ୍ତା ।

ଧୂତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଭାର୍ଯ୍ୟା ।

ଧୂତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବିଧୂନନ, ହଠଯୋଗାଙ୍ଗ-ବିଶେଷ ।

ଧୂଧୂ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ହୁ ହୁ, ଅଗ୍ନିଶିଖା ଜଳିବା ପ୍ରକାର, ଉଦୁଉଦିଆ (ଝରା), ନିଚ୍ଛିଆ ସ୍ଥାନରେ ଜନ୍ମିବା ଭୟ ।

ଧୂନ—ବଂ. କମ୍ପିତ ।

ଧୂନକ—କ୍ରି. ବଂ. (ଧୂ+ଣିଚ୍+କ. ଅକ) ଯେ ଦୋହଲାଏ, ଚାଳକ, (ବ) ଝୁଣା ।

ଧୂନନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଧୂ+ଣିଚ୍+ଅନ) ପବନ, କମ୍ପନ ।

ଧୂନା—ଗ୍ରା. ବ. ଝୁଣା, ଶାଳରସ ।

ଧୂନି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କମ୍ପନ ।

ଧୂନିବା—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ)କ୍ରି. ଶବ୍ଦକରିବା ।

ଧୂନ୍ୟ—ଗ୍ର .(ପଦ୍ୟ)ବଂ.ଫୁଲ୍ଲ,ଫୋଧରେ ଥରୁଥିବା ।

ଧୂପ(ଧାତୁ)—ସଂ.-ସନ୍ତପ୍ତ କରିବା,ଧୂପ-ଦେବା, କିରଣଦେବା, କହିବା, ଧୂଆଁରେ ମଳିନ କରିବା, ଧୂଆଁ ଦେବା ।

ଧୂପ—ପୁଂ. ବ. (ଧୂପ+କ.ଅ) ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ତାପନ, ଝୁଣାଦି ନିଆଁରେ ପକାଇଲେ ତହିଁରୁ ଯେ ସୁଗନ୍ଧ ଧୂଆଁ,ଖର,(ଗ୍ର ବଂ)ତେଜସ୍ୱାନ୍, ଦୀପ୍ତ,(ପ୍ରା. କଳାହାଣ୍ଡି ବ.) ଝୁଣା ।

ଧୂପଉଠିବା—(ଗ୍ରା. ପୁରୀ) ପୁରୀର ଦକ୍ଷ

ଦେଉଳ ଭିତରେ ପୂଜାସାମଗ୍ରୀ ନେଇ ପୂଜାରମ୍ଭ କରିବା ।

ଧୂପକ—ହିଁ. ବିଂ. (ଧୂପ+କ.ଅକ) ସନ୍ତାପକ, ଯେ ଧୂପଦିଏ, ଯେ ସୁବାସିତ କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂପିକା ।

ଧୂପକାଠି—ଗ୍ରା.ବି. ସୁଗନ୍ଧି ଦ୍ରବ୍ୟମିଶ୍ରିତ ବର୍ତ୍ତିକା, ଉଦ୍‌ବତ୍ତି ।

ଧୂପକାଡ଼ୀ(ଡ଼ୀ)—ଗ୍ରା. ବି. ଧୂପକାଠି ଦେଖ ।

ଧୂପକାଳ—ଗ୍ରା.ବି. ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ ।

ଧୂପଛଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ବନ୍ଧ-ଧାରବିଶିଷ୍ଟ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ତରବାରି ।

ଧୂପଛୁଆ—ଗ୍ରା.ବି.ରଙ୍ଗିନ୍ ବହିର୍ବିଶେଷ ।

ଧୂପଦାନୀ—ଗ୍ରା.ବି.ଯେଉଁ ପାତ୍ରରେ ଧୂପ ଦିଆଯାଏ ।

ଧୂପଦୀପ—ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଦେବତାଙ୍କୁ ନୈବେଦ୍ୟ ଦେବା ସମୟରେ ଅର୍ପିତ ଧୂପ ଓ ଦୀପ ।

ଧୂପଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଝୁଣା ଗୁଗ୍ଗୁଲାଦି ନିଆଁରେ ପକାଇ ଧୂଆଁଦ୍ୱାରା ସୁବାସିତ କରିବା ।

ଧୂପନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ଧୂପ+ଣି.ଅନ) ଧୂପ-ଦେବା, ଧୂଆଁଦେବା, (ଧୂପ+ଣ.ଅନ) ଝୁଣା ।

ଧୂପପାତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. (ଧୂପ+ପାତ୍ର)ଧୂପ-ଦାନୀ ଦେଖ ।

ଧୂପବାସ—ବି. (ଧୂପ+ବାସ) ସ୍ନାନ ସାରି ସୁଗନ୍ଧିତ ଧୂଆଁଦ୍ୱାରା ଶରୀରକୁ ସୁବାସିତ କରିବା କର୍ମ ।

ଧୂପବୃକ୍ଷ—ପୁଂ.ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଦେବ-ଦାରୁ ବୃକ୍ଷ, ସରଳବୃକ୍ଷ ।

ଧୂପମୁଦ୍ରା—ବି. ପୂଜା ସମୟରେ ହସ୍ତ-ଦ୍ୱାରା ଦେଖାଇବା ମୁଦ୍ରା ବିଶେଷ ।

ଧୂପସରା—ଗ୍ରା.ବି.ଧୂପ ଦେବାର ଆଧାର-ବିଶେଷ ।

ଧୂପାଗୁରୁ—କ୍ଲୀ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧ) ଏକ-ପ୍ରକାର ଦାହ୍ୟ ଅଗୁରୁ, ଧୂପାର୍ଥ ବ୍ୟବ-ହୃତ ଏକପ୍ରକାର ସୁଗନ୍ଧ କାଷ୍ଠ ।

ଧୂପାଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) (ବ.ଶ୍ରୀ) ତାର୍ପିନ୍ ତୈଳ, ସରଳଗଛ ।

ଧୂପାୟିତ—ହିଁ.ବିଂ. (ଧୂପ+ଯ+ମଂ.ତ) ଧୂପର ଧୂମରେ ସୁଗନ୍ଧୀକୃତ,ଧୂପିତ, ଯନ୍ତ୍ରରେ ଧୂପର ଧୂଆଁ ବାଜିଥାଏ, ତାପିତ, ପଥଶ୍ରାନ୍ତ ।

ଧୂପାର୍ହ—କ୍ଲୀ.ବି. କୃଷ୍ଣାଗୁରୁ, (ବିଂ)ଧୂପ ଦାନଯୋଗ୍ୟ ।

ଧୂପିକା—ହିଁ.ବିଂ. (ଧୂପ+କ+ଆ) କୁହୁଡ଼ି,(ବିଂ) ସନ୍ତାପିକା ।

ଧୂପିତ—ହିଁ.ବିଂ. (ଧୂପ+ମଂ.ତ)ସନ୍ତା-ପିତ, ଧୂପାୟିତ, ପଥଶ୍ରାନ୍ତ ।

ଧୂପିଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧୂପିବା, ବଢ଼ାଇ ଦେବା । [ବିଶେଷ ।

ଧୂବକ—ନେପାଳ ରାଜ୍ୟରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ବୃକ୍ଷ-

ଧୂମ୍—ଗ୍ରା.ବି. କୋଳାହଳ, ସମାରୋହ, ଘଟା, ବାହ୍ୟାଡ଼ମ୍ବର, ଜଗର, ଜିଦ ।

ଧୂମଜଗିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଜଗର କରିବା ।

ଧୂମ୍‌କୁଟ୍—ଗ୍ରା.ବି. ସମାରୋହ, ଘଟା, ଆଡ଼ମ୍ବର, ଗୋଳମାଳ ମାଡ଼ଗୋଳ ।

ଧୂମ୍‌ଧଡ଼କା—ଗ୍ରା.ବି. ମହା ସମାରୋହ, ଜୁଲମ, ମାରଧର, ଧରପଗଡ଼,ଉତ୍ପାତ, କଠୋର ବ୍ୟବହାର ।

ଧୂମ୍‌ଧାମ୍—ଗ୍ରା.ବି. ଧୂମ୍‌କୁଟ୍ ଦେଖ ।

ଧୂମ୍‌ସା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ. କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ କଦ-କାର ଓ ସ୍ଥୂଳକାୟ (ବ୍ୟକ୍ତି) ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂମ୍‌ସୀ ।

ଧୂମ—ପୁଂ.ବି. (ଧୂ+କ.ମ) ଧୂଆଁ, ବାଷ୍ପ, ବାଷ୍ପ, କୁହୁଡ଼ି, ଉଲା, ଉଲ୍କା-ପାତ, ମେଘ, ଅଙ୍ଗାର୍ଷ୍ଟ ହାକୁଟି, ଘର-ତଳ ଜମି, ଧୂମକେତୁ,(ଗ୍ରା.ବି) ପ୍ରବଳ ବତାସ, ଝଡ଼, ଧୂମ, ଗୋଳମାଳ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ-ମରୁବାହ, ଚିତ୍ରମାଳ, ଚିତ୍ରି-ଧ୍ୱଜ, ଅଗ୍ନିବାହ, ତଣ୍ଡ) ଋଷିଭେଦ, ଦେଶଭେଦ ।

ଧୂମଉଠାଇବା—ଗ୍ରା.ବି. ପ୍ରବଳ ବାତ୍ୟା ବହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ।

ଧୂମକୁଣ୍ଡଳୀ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) କୁଣ୍ଡଳା-କାରରେ ଉଠୁଥିବା ଧୂଆଁ ।

ଧୂମକେତନ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଅଗ୍ନି, ନକ୍ଷତ୍ର ଲଞ୍ଜା, ପୁଚ୍ଛଯୁକ୍ତ ତାରା, କେତୁ ଗ୍ରହ, କୃଶାଶ୍ୱଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ଧୂମକେତୁ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ନକ୍ଷତ୍ର-ଲଞ୍ଜା, ଲଞ୍ଜାତାରା, ପୁଚ୍ଛଯୁକ୍ତ ତାରା, କେତୁଗ୍ରହ,ଶିବ, ପୁଚ୍ଛରେ ଭର୍ତ୍ତିଥିବା ଘୋଡ଼ା,ରାବଣ ସେନାର ଏକ ରାକ୍ଷସ, କୁଗ୍ରହ, ଅମଙ୍ଗଳ ସୂଚକ ଲକ୍ଷଣ, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୁଳାଙ୍ଗାର ଅଗ୍ନି, (ସଂ-ବିଂ) ବିନାଶ ସୂଚକ,ଧୂମକେତୁପରି ରଙ୍ଗ ।

ଧୂମଗନ୍ଧି—ବି. ରୋହିଷତୃଣ, ଧୂମଦ୍ୱାରା ଅନୁମେୟ ବହ୍ନି ।

ଧୂମଗନ୍ଧିକ—କ୍ଲୀ.ବି. ରୋହିଷତୃଣ ।

ଧୂମଗର୍ଭ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ଧୂଆଁ ଥାଏ ।

ଧୂମଗ୍ରହ—ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ରାହୁ ।

ଧୂମଜ—ପୁଂ.ବି. (ଧୂମ+ଜନ୍+କ.ଅ) ମେଘ, ମୁଥା, (ବିଂ)ଧୂମରୁ ଜାତ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂମଜା ।

ଧୂମଜାଙ୍ଗବ—କ୍ଲୀ.ବି. ଜବକ୍ଷାର, ଜିଯା-ଦାଲ, ବଜ୍ରକ୍ଷାର ।

ଧୂମଦର୍ଶୀ—ବିଂ. (ଧୂମ+ଦୃଶ୍+ଇନ୍) ଯାହାର ଆଖିକୁ ଝାପ୍‌ସା ଝପ୍‌ସା ଦେଖାଯାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂମଦର୍ଶିନୀ ।

ଧୂମଧଡ଼କା—ଗ୍ରା.ବି. କୋଳାହଳ ଶବ୍ଦ, ଧରଧର ଶବ୍ଦ ।

ଧୂମତରଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ବାୟୁ ବେଗେ ତରଙ୍ଗବତ୍ ଗତିଶୀଳ ଧୂମ ।

ଧୂମଧର—ବି. (ଧୂମ+ଧୃ+କ.ଅ) ଅଗ୍ନି ।

ଧୂମଧ୍ୱଜ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ଅଗ୍ନି,ଧୂମ-କେତନ ଦେଖ ।

ଧୂମପ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଧୂମ+ପା+କ.ଅ) ଧୂମପାୟୀ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂମପା ।

ଧୂମପଥ—ପୁଂ.ବି.(ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)ପିତୃଯାନ, (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଧୂମ ନିର୍ଗମନ ପଥ, ଯଜ୍ଞ ।

ଧୂମପଟଳ—ବି. ଧୂମାବଳି ଦେଖ ।

ଧୂମପତ୍ର—ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଧୂଆଁ ପତ୍ର, ତମାଖୁଗଛ, ଦୋକତା ।

ଧୂମପାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ତମାଖୁ

ପ୍ରଭୃତିର ଧୂଆଁ ଖାଇବା ।

ଧୂମପାୟୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଧୂମ+ପା+କ.ଇନ୍) ଯେ ଧୂମ ପାନକରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂମପାୟିନୀ ।

ଧୂମପୋତ—ବି. ଧୂଆଁକଳ ଜାହାଜ, ବାଷ୍ପୀୟ ପୋତ,ଯେ ଧୂଆଁପରିଆଦର ଧୂଆଁ ଖାଏ ।

ଧୂମପ୍ରଭା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ସର୍ବଦା ଧୂଆଁରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନରକବିଶେଷ ।

ଧୂମପ୍ରାଶ—ପୁଂ. ବଂ. (ଧୂମ+ପ୍ର+ଅଶ୍+ଅ) ଧୂମପାୟୀ (ତପସ୍ୱୀ) ।

ଧୂମବର୍ତ୍ତିସ୍—ପୁଂ. ବି. ଧୂମପ୍ରଭା ।

ଧୂମବର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବି. ଧୂଳି, ଏକ ନାଗରାଜ ।

ଧୂମବର୍ତ୍ମ—କ୍ଲୀ. ବି. ଧୂମପଥ, ଧୂମମାର୍ଗ ।

ଧୂମବାନ୍—ପୁଂ. ବଂ. ଧୂଆଁରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ, ଯହାଁ ନ ଜଳି କୁହୁଳୁ ଅଛି, ଯହିଁରୁ ଧୂଆଁ ଉଠୁଛି ।

ଧୂମମହିଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (୩ତତ୍ ବା ୬ତତ୍) କୁଜ୍‌ଝଟିକା ବା କୁହୁଡ଼ି ।

ଧୂମମାର୍ଗ—ପୁଂ. ବ. ଧୂମପଥ ।

ଧୂମଯୋନି—ବଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଧୂମଗର୍ଭ, ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ଧୂଆଁ ଥାଏ, (ବି) ମେଘ, ଅଗ୍ନି, ଆଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ର, ମୃଥା ।

ଧୂମରଜସ୍—ବି. (ଧୂମ+ରଜସ୍) ଘରୁ ଉଠୁଥିବା ଧୂଆଁ, ଅଲନ୍ଧୁ ।

ଧୂମଳ—ପୁଂ. ବ. (ଧୂମ+ଲ+କ.ଅ) ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ, ଧୂଆଁର ରଙ୍ଗ, କୃଷ୍ଣଲୋହିତ ବର୍ଣ୍ଣ, ବାଇଗଣିଆ ରଙ୍ଗ, ଶିବ, ମହାଦେବ, (ବଂ) ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ବିଶିଷ୍ଟ,ଧୂଆଁଟିଆ, କୃଷ୍ଣଲୋହିତ ବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ, (ବି) ଧୂମଳତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂମଳା ।

ଧୂମଶିଖ—ଦୈତ୍ୟବିଶେଷ ।

ଧୂମ(ମ୍ରୁ)ସା—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ. ଧୂମ୍ରା ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂମ୍ରସୀ ।

ଧୂମସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ରୋଟିକାବିଶେଷ ।

ଧୂମସଂହତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଧୂମସମୂହ ।

ଧୂମସାର—ବି. (୬ତତ୍) ଘରୁ ଉଠୁଥିବା ଧୂଆଁ ।

ଧୂମା—ବଂ. (ଧୂମ+ଆ) ଧୂମ୍ରବିଶିଷ୍ଟ, ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ବିଶିଷ୍ଟ,(ଗ୍ରା) ଧୂମ୍ରା ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂମୀ ।

ଧୂମାକାର—ବଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଯାହାର ଆକାର ଧୂଆଁପରି, ଧୂମପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଧୂମାକୁଣ୍ଡି—ପ୍ରା. (ଯାଜପୁର) ବି. ଦଉଡ଼ା ଦଉଡ଼ି, ଦଉଡ଼ ଖାପଡ଼ । [ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଧୂମାକ୍ଷ—ବଂ.(ବ.ଗ୍ର) ଧୂମାକାର ନେତ୍ର-

ଧୂମାଗ୍ନି—ପୁଂ.ବ. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) କୁହୁଳୁଥିବା ନିଆଁ,ଘଷିନିଆଁ, ଅଗ୍ନିବିଶେଷ ।

ଧୂମାଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବ. (ବ.ଗ୍ର) ଶିଂଶପାବୃକ୍ଷ, ଶିଶୁଗଛ,(ବି)ଧୂମଯୁକ୍ତ(ଅଙ୍ଗ), ଯାହାର ଦେହ ଧୂମବର୍ଣ୍ଣ ।

ଧୂମାଙ୍ଗଜ—ପୁଂ. ବ. ନଶାଦଳ ।

ଧୂମାତ୍ମ—ଗ୍ରା. ବ. ଧୂମ ଦେଖ, ଖିନଖରାପହେବା ଅବସ୍ଥା, ପ୍ରଜାମେଲ ଓ ତଜ୍ଜନ୍ୟେରୁ ଅରାଜକତା, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଭାଙ୍ଗିଚୁଟି ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିବା (ଦେଶ ବା ବସ୍ତୁ),ଅରାଜକ ଅବସ୍ଥା ଘୋଟିଥିବା (ଦେଶ) ।

ଧୂମାତ୍ମକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଖିନଖରାପ କରିବା, ଧୂଳିସାତ୍ କରିବା ।

ଧୂମାଦ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. ପାଣିନିଗଣସୂତ୍ରୋକ୍ତ ଦେଶବାଚକ ଶବ୍ଦଗଣ ।

ଧୂମାଧୂମ୍—ଗ୍ରା. ବ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଗୋଳମାଳ, ଗଣ୍ଡଗୋଳ, ଘୋଘା ଇତ୍ୟାଦି ।

ଧୂମାଧୂମି—ଗ୍ରା. ବଂ. ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଅତି ବ୍ୟସ୍ତତା ଓ କ୍ଷିପ୍ରତା, ମାଡ଼ପିଟ୍ ଲଗାଇବା, (ଗ୍ରା.ବ) ପରସ୍ପର ମାଡ଼ପିଟ୍ ।

ଧୂମାନ୍ତ—ବଂ. (ସଂ-ଧୂମିତ) ଧୂମାତ୍ମ ଦେଖ, ଧୂମମୟ, (ଗ୍ରା.ବ) ଧୂମାତ୍ମ ଦେଖ ।

ଧୂମାବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଧୂମ+ଆ+ବତ+ଇ) ଦଶମହାବିଦ୍ୟାରୁ ଗୋଟିଏ, ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ୧୦ ଆକାରରୁ ଏକତମ । [ଧୂଆଁସରୁ ।

ଧୂମାବଳି(ଳୀ)—ବି. (ଧୂମ+ଆବଳି)

ଧୂମାଭ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ର) ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ, ଧୂଆଁପରି ବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ,(ବ) ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ।

ଧୂମାୟନ—ବି. (ଧୂମ+ଣ୍ଯ.ଅନ) ଗରମି, ଉଷ୍ଣତା, ଧୂଆଁଦେବା, ବାଷ୍ପ ଆଣି ଦେବା ।

ଧୂମାୟମାନ—ପୁଂ. ବଂ. (ଧୂମାୟ+କ.ଆନ) ଯହିଁରୁ ଧୂଆଁ ବାହାରୁଅଛି, କୁହୁଳୁଥିବା, ଯେ ଧୂଆଁ ଦେଉଅଛି, ଅନ୍ଧକାରମୟ କରୁଥିବା, ଧୂମଦ୍ୱାରା ଆବୃତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂମାୟମାନା ।

ଧୂମାୟିତ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଧୂମ+କ.ତ) ଧୂମବ୍ୟାପ୍ତ ।

ଧୂମାଳ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ଧୂମଳ) ବହୁତ ଧୂଳି ଉଡ଼ି ଆକାଶକୁ ଧୂଆଁପରି ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରିଥିବା, ତୋଫାନ, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଧୂମାଳିଆ ଦେଖ, ଧୂମାତ୍ମ ଦେଖ ।

ଧୂମାଳଉଠାଇବା—ଗ୍ରା. ବ. ଝଡ଼ତୋଫାନସହ ମେଘ ଉଠାଇବା ।

ଧୂମାଳିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଝଡ଼ତୋଫାନଯୁକ୍ତ, ଧୂମାତ୍ମ ଦେଖ ।

ଧୂମିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ଧୂମ+କ+ଆ)କୁଜ୍ଝଟିକା, କୁହୁଡ଼ି, ଧୂଆଁ, ବାଷ୍ପ, ବାଙ୍ଗ, ପକ୍ଷିବିଶେଷ ।

ଧୂମିତ—ତ୍ରି. ବଂ. (ଧୂମ+ଇତ) ଧୂମ୍ରବିଶିଷ୍ଟ, ଧୂମାବୃତ, ଅନ୍ଧକାରାବୃତ, କୁହୁଳୁଥିବା, ଅନ୍ତରରେ କ୍ରୋଧପୂର୍ଣ୍ଣ, (ବ) ଦୂଷିତ ମଦ୍ୟବିଶେଷ, ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଆଗମ୍ୟ ଦିଗବିଶେଷ, ଯେଉଁ ଦିଗକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଥମେ ଯାଆନ୍ତି ।

ଧୂମିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ. (ଧୂମିନ୍+ଈ) ଧୂମୀର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ,(ବି)ଅଗ୍ନିଙ୍କର ଜିହ୍ୱା ବିଶେଷ ।

ଧୂମୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଧୂମ+ଇନ୍)ଧୂମପୂର୍ଣ୍ଣ, ଧୂମବହୁଳ, କୁହୁଳୁଥିବା, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଧୂମିନୀ, (ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ) ଧୂମର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, ଅଜମିଡ଼ଙ୍କ ପତ୍ନୀବିଶେଷ ।

ଧୂମୋତ୍ଥ—ବଂ.(୫ତତ୍) ଧୂଆଁରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ (ବ) ନଶାଦଳ, ବଜ୍ରକ୍ଷାର ।

ଧୂମୋଦ୍ଗମ—ବି. (୬ତତ୍) କୌଣସି ପଦାର୍ଥରୁ ଧୂଆଁ ଉଠିବା ।

ଧୂମୋଦ୍ଗାର—ପୁଂ. ବ. (୬ତତ୍) ଧୂମ-

ନିର୍ଗମ, ଜଠରାଗ୍ନିର ଜ୍ୱାଳାର ହ୍ରାସକାରୀ, ମନ୍ଦତାସୂଚକ ପଦାର୍ଥର ଉଦ୍ଗାର ।

ଧୂମୋଦ୍ଗାରୀ—ପୁଂ.ବଂ. (ଧୂମ+ଉତ୍+ଗୃ+କ.ଇନ୍) ଯାହାର ମୁହଁରୁ ଧୂଆଁ ବାହାରୁଥାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂମୋଦ୍ଗାରିଣୀ ।

ଧୂମୋପହତ—ପୁଂ. ବ. (ଂତତ୍)ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ଧୂମକୃତ ଉପଦ୍ରବକୃତ ରୋଗଭେଦ ।

ଧୂମୋର୍ଣ୍ଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯମପତ୍ନୀ, ମାର୍କଣ୍ଡେୟଙ୍କପତ୍ନୀ ।

ଧୂମୋର୍ଣ୍ଣୀ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍) ଯମ ।

ଧୂମ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ (ଧୂମ+ଯ+ଆ)ଧୂମସମୂହ ।

ଧୂମ୍ୟାଟ—ପୁଂ.ବ.(ଧୂମ୍ୟା+ଅଟ୍+କ.ଅ) କଜଳପାତିଆ ଚଢ଼େଇ, ଭୃଙ୍ଗପକ୍ଷୀ ।

ଧୂମ୍ର—ପୁଂ. ବଂ. (ଧୂମ+ରା+କ.ଅ) ଶ୍ୟାମରକ୍ତ ମିଶ୍ରିତବର୍ଣ୍ଣ, ପାଣ୍ଡୁର, ବାଇଗଣୀରଙ୍ଗର, ଅନ୍ଧକାରମୟ, (ବ) ଧୂଆଁର ବର୍ଣ୍ଣ, ବାଇଗଣୀବର୍ଣ୍ଣ, କୃଷ୍ଣଲୋହିତବର୍ଣ୍ଣ, ଶିବ, ପାପ, ଦୁଷ୍ଟତା, ଚଳତା, ଅସୁରବିଶେଷ, ମେଷ,କୁମାରାନୁଚରଭେଦ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂମ୍ରା ।

ଧୂମ୍ରକ—ପୁଂ.ବ.(ଧୂମ୍ର+କୈ+କ.କ) ଉଷ୍ଟ୍ର, ଓଟ ।

ଧୂମ୍ରକେତୁ—ପୁଂ. ବ. ଭରତ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ, ତୃଣବିନ୍ଦୁଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ, (ବଂ) ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ଧ୍ୱଜଯୁକ୍ତ ।

ଧୂମ୍ରକେଶ—ପୁଂ. ବ. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଧୂମଳବର୍ଣ୍ଣ ଚୁଳ, ପୃଥୁରାଜାଙ୍କର ପୁତ୍ରବିଶେଷ, (ବଂ) ଧୂମଳବର୍ଣ୍ଣ ଚୁଳବିଶିଷ୍ଟ, ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ କେଶଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂମ୍ରକେଶା ।

ଧୂମ୍ରପତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କ୍ଷୁପବିଶେଷ ।

ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ—ବ. (ତତ୍) ଧୂଆଁର ବର୍ଣ୍ଣ, କୃଷ୍ଣଲୋହିତବର୍ଣ୍ଣ, ଧୂପ, (ପୁଂ.ବଂ. ବ.ଗ୍ରୀ)କୃଷ୍ଣଲୋହିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣା ।

ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣକ—ବ. (ଧୂମ୍ର+ବର୍ଣ୍ଣ+କ) ଗୁମ୍ଫାରେ ବାସ କରୁଥିବା ଏକପ୍ରକାର ଜନ୍ତୁ, କୋକଶିଆଳ ।

ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଧୂମଳବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟା,(ବ)ଅଗ୍ନିଙ୍କ ଜିହ୍ୱାବିଶେଷ ।

ଧୂମ୍ରମଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଶୂଳୀତୃଣ ।

ଧୂମ୍ରରୋହିତ—ପୁଂ.ବ.ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ମିଶ୍ରିତ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ, (ବଂ) ତଦ୍ଯୁକ୍ତ ।

ଧୂମ୍ରଲୋଚନ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯାହାର ଆଖି ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ, (ବ) ପାଗ, କପୋତ,ଶୁମ୍ଭାସୁର ସେନାପତି, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଧୂମ୍ରଲୋଚନା ।

ଧୂମ୍ରଲୋହିତ—ବଂ. (ମଧ୍ୟ.କ.ଧା) କୃଷ୍ଣଲୋହିତ,କଳାମିଶା ନାଲି, ଗାଢ଼ାନାଲି, (ବ) ଶିବ, ମହାଦେବ ।

ଧୂମ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ. ଧୂମ୍ରର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, (ବ) ଏକପ୍ରକାର କାକୁଡ଼ି ।

ଧୂମ୍ରାକ୍ଷ—ହି. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯାହାର ଚକ୍ଷୁ ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ, ଧୂମ୍ରଲୋଚନ, (ବ) ତୃଣବିନ୍ଦୁବଂଶୀୟ ହେମଚନ୍ଦ୍ର ନୃପଙ୍କ ପୁତ୍ର, ରାବଣର ଜଣେ ସେନାପତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂମ୍ରାକ୍ଷୀ ।

ଧୂମ୍ରାଟ—ପୁଂ. ବ. ପକ୍ଷିବିଶେଷ ।

ଧୂମ୍ରାନୀକ—ପୁଂ. ବ. ଶାକଦ୍ୱିପାଧିପତି ମେଧାତିଥିଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ, ତନ୍ନାମକ ବର୍ଷଭେଦ ।

ଧୂମ୍ରାଭ—ପୁଂ.ବଂ.ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ଆଭାଯୁକ୍ତ ।

ଧୂମ୍ରାୟଣ—ପୁଂ.ବ. ଗୋତ୍ରପ୍ରବର ଋଷିବିଶେଷ ।

ଧୂମ୍ରାର୍ଚିସ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଶାରଦାତିଳକୋକ୍ତ ଅଗ୍ନିଙ୍କ ଦଶବିଧ କଳାନ୍ତର୍ଗତ କଳାଭେଦ । [ପୁତ୍ର ।

ଧୂମ୍ରାଶ୍ୱ—ପୁଂ.ବ. ବିଶାଳରାଜ ସୁତପ୍ରଙ୍କ

ଧୂମ୍ରାହ୍ୱା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଧୂମ୍ରପତ୍ରା, ସ୍ୱୟମ୍ଭୂବା, କ୍ଷୁପଭେଦ । [ଶିଂଶପାଗଛ ।

ଧୂମ୍ରିକା—ବ.(ଧୂମ୍ର + କ + ଆ)ଶିଣ୍ଡୁଗଛ,

ଧୂୟମାନ—ପୁଂ.ବଂ.(ଧୂ+କ.ଆନ)କମ୍ପମାନ, ଯାହାକୁ କେହି କମ୍ପିତ କରୁଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂୟମାନା ।

ଧୂର୍—ସ୍ତ-(ଧାତୁ) ବଧକରିବା, ହିଂସାକରିବା, ଚିତ୍କରିବା, ଗିଳିବା ।

ଧୂର—ବ. ଧୂର୍ ଦେଖ, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ଦୂର୍ ଦେଖ, (ବ) ଦୂରସ୍ଥ, (ବଂ) ଦୂରସ୍ଥ ।

ଧୂରମୁସ୍—ଗ୍ରା.ବ.ଗୋଡ଼ ପ୍ରଭୃତି ପିଟିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଦଣ୍ଡ ବା ମୁଷଳବିଶିଷ୍ଟ ଭାରି ଲୌହ ବା କାଷ୍ଠ ପିଣ୍ଡ ।

ଧୂର—ବ. ଧୂର୍ ଦେଖ, (ଗ୍ର.ବ. ବଂ.) ଧୂର ଦେଖ ।

ଧୂରତ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ)ବ. ଧୂର୍ତ୍ତ ଦେଖ ।

ଧୂରା—ବ. ଧୂର୍ ଦେଖ, (ଗ୍ରା.ବ. ସଂ. ଧୂଳି) ଧୂଳି ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ଧୂରି—ଗ୍ରା(ଇତରଭାଷା)ବ. ଧୂଳି ଦେଖ

ଧୂରୁତ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଧୂର୍ତ୍ତ ଦେଖ ।

ଧୂରେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଂ. ଦୂରରେ ।

ଧୂରେଇହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କେତେକ ଦୂରରେ ବା ଦୂରଛଡ଼ା ହୋଇ ରହିବା ।

ଧୂର୍ତ୍ତ—ବଂ.ଅଗ୍ରଗାମୀ, ପ୍ରଧାନ, ରଥର ଦଣ୍ଡା ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ।

ଧୂର୍ଜଟି—ପୁଂ. ବଂ.ବ.ଗ୍ରୀ; (ଧୂର୍+ଜଟ+କ.ଇ) ଶିବ, ମହାଦେବ ।

ଧୂର୍ତ୍ତ—ପୁଂ. ବଂ. (ଧୂର୍ତ୍ତ+କ.ତ) ଠଗ, ପ୍ରତାରକ, ବଞ୍ଚକ, ଦଗାବାଜ, ଚୋର, କପଟାଚାରୀ,(ମଂ.ତ) ଆହତ, ଆଘାତପ୍ରାପ୍ତ, ଅନିଷ୍ଟକାରୀ, ଲମ୍ପଟ, ମାୟାବୀ, (ବ) ପୃଥ୍ୱୀ, ପିଡ଼ଙ୍ଗଶାଗ, ଦ୍ୟୁତକର, ଜୁଆରୀ, ବଲୁଆ, ଦୁଦୁରାଚାରୀ, ଲୁହାକଲଙ୍କି, ଲୁହାଗୁଣ୍ଡ, ବିଟ୍‌ଲବଣ, କଳାଲୁଣ, ପ୍ରେମିକ, ନାଗର,(ବ) ଧୂର୍ତ୍ତତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂର୍ତ୍ତା ।

ଧୂର୍ତ୍ତକ—ପୁଂ.ବ. (ଧୂର୍ତ୍ତ+କ) ଶୃଗାଳ, ବଲୁଆ, ଜୁଆରୀ, କୌରବ କୁଳର ନାଗବିଶେଷ, (ବଂ) ଅତି ଧୂର୍ତ୍ତ ।

ଧୂର୍ତ୍ତକିତବ—ବ. ଜୁଆଖେଳାଳି ।

ଧୂର୍ତ୍ତକୃତ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ଧୂର୍ତ୍ତ+କୃ+କ.କ୍ୱିପ୍) ଧୂର୍ତ୍ତକାରକ, (ବ) ଧୂର୍ତ୍ତରାଗଛ ।

ଧୂର୍ତ୍ତଚରିତ—କ୍ଲୀ.ବ(ତତ୍)ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣାଖ୍ୟ ନାଟକ ସନ୍ଦର୍ଭବିଶେଷ, ଧୂର୍ତ୍ତମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର ।

ଧୂର୍ତ୍ତିକନ୍ତ୍ର—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ମନୁଷ୍ୟ ।
ଧୂର୍ତ୍ତତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧୂର୍ତ୍ତ+ତା) ପ୍ରତାରଣା, ଶଠତା, ଧୂର୍ତ୍ତପଣ, ଚତୁରତା, ଚାଲାକୀ । [ଠକପଣ ।
ଧୂର୍ତ୍ତପଣ—ଗ୍ରା.ବି.ଧୂର୍ତ୍ତତା, ଶଠପଣିଆ,
ଧୂର୍ତ୍ତମାନୁଷା—ସ୍ତ୍ରୀ, ବି. ରମ୍ଭା ଦେଖ ।
ଧୂର୍ତ୍ତୁର—ପୁଂ,ବଂ. (ଧୂର୍+ଧୃ+କ.ଅ) ଧୂତ୍ତୁରର ଦେଖ ।
ଧୂର୍ତ୍ତ—(ଧାତୁ) ହିଂସା କରିବା, ବଧ କରିବା ।
ଧୂର୍ତ୍ତହ—ବିଂ. (ଧୂର୍+ବହ+କ.ଅ) ଧୂର୍ତ୍ତର ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂର୍ତ୍ତହା ।
ଧୂର୍ତ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧୂର୍ତ୍ତ+ଅ+ଇ) ଶଗଡ଼ର ଝୁରମୁଣ୍ଡି, ରଥାଗ୍ରଭାଗ,ଯାନମୁଖ ।
ଧୂର୍ମ—ଗ୍ରା. ବି. ଶରୀରଭେଦ ସାଧକମାନଙ୍କର ଶରୀରର ଓ ପ୍ରକୃତିର କଳାବିଶେଷ ।
ଧୂର୍ଯ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ବୃଷ୍ଟ ।
ଧୂଳ—ଗ୍ରା. ବି. (ଗଣିତ) କଡ଼ାର ପରିମାଣବିଶେଷ, କ୍ଷେତ୍ରର ପରିମାଣବିଶେଷ ।
ଧୂଳକ—କ୍ଲୀ. ବି.(ଧୂ+କ.ଳକ) ବିଷ ।
ଧୂଳା—ଗ୍ରା. ବି. ଧୂଳି ଦେଖ ।
ଧୂଳାଉଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଅତିରିକ୍ତ ମାତ୍ରାରେ ସମ୍ପାଦିତ ହେବା, ବିଧ୍ୱଂସନ, ଧୂଳିସାତ୍ ହେବା ।
ଧୂଳାଉଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅତିରିକ୍ତ ମାତ୍ରାରେ କରିବା, ଖିନ୍ନଖରାପ କରିବା, ବିଧ୍ୱସ୍ତ କରିବା, କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଭଙ୍ଗିଚୂର୍ ଧୂଳିସାତ୍ କରିବା ।
ଧୂଳିପା(ବଙ୍ଗ)—ଗ୍ରା. ଦ୍ୱିରାଗମନସଂସ୍କାରର ପରିବର୍ତ୍ତେ ବିବାହର ଆଠଦିନର ମଧ୍ୟେ ସ୍ୱାମୀର ସହିତ ଦ୍ୱିତୀୟବାର ପତି ଗୃହକୁ ଗମନ ।
ଧୂଳି(ଳୀ)—ସ୍ତ୍ରୀ ବାପୁଂ.ବି.(ଧ+ସଂଜ୍ଞାଳି, ଳୀ)ପରାଗ,ଫୁଲ ଆଦିର ରଜଃ,ମାଟି ବା ଧୂଳିପରି ଅକିଞ୍ଚିତ୍କର ପଦାର୍ଥ,ମାଟିର ବୁର୍ଣ୍ଣ, ଗୁଣ୍ଡା, ଚୂନା, ଧୂଳିପରି ମୂଲ୍ୟ ସ୍ଥାନବସ୍ତୁ, ଚରଣରେଣୁ,(ଗ୍ରା.ବଂ) ଧୂଳି ଧୂସରିତ, ମଳିଳା ।
ଧୂଳିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ.ଚୂର୍ଣ୍ଣିତ,ଧୂଳିଧୂସରିତ, ଯେ ଧୂଳିରେ ବିଚରଣ କରେ,ମାଟିଆ ରଙ୍ଗର,ଧୂଳିମୟ,(ଗ୍ରା.ବି)ଧୂଳିଆ ଘର ଦେଖ, (ପ୍ରା.ପୁଷ୍ପ ବି.) ଧୂଳିଆ ଗୁମାସ୍ତା ଦେଖ ।
ଧୂଳିଆକଣା—ଗ୍ରା. ବି. ଲୌହ ନିର୍ମିତ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର କଣା ।
ଧୂଳିଆକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଯାହା ଆପଣାର ପ୍ରାପ୍ୟ ନୁହେ ତାହା ଆଦାୟ କରିବା ।
ଧୂଳିଆଗୁଣ୍ଡିଗ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଗୁଣ୍ଡିଗ୍ ଯାହା ସମୟରେ ଧୂଳି ଉଡ଼ୁଥାଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ବର୍ଷା ନ ଥାଏ ।
ଧୂଳିଆଗୁମସ୍ତା—ପ୍ରା. (ପୁଷ୍ପ) ବି. ଏକ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ତରଫର ଗୁମାସ୍ତା ଅନ୍ୟ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦେବ ଦର୍ଶନାଦି କରାଇ ପଣ୍ଡାଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅର୍ଥରୁ ଭାଗ ନିଏ ।
ଧୂଳିଆଘର—ଗ୍ରା.ବି. ଯେଉଁ ଗୃହଘରର ଛାତ ବା ଲଦନରେ ବାଉଁଶର ରୁଅ ବା ପାରେଣୀ ବଡ଼ା ପରିବର୍ତ୍ତେ କାଠର ରୁଅ ବା ବଡ଼ା ଲାଗିଥାଏ ।
ଧୂଳିଆଜଦା—ଗ୍ରା.ବି.ଏକପ୍ରକାର ଚକଚକିଆ କଳା ବା ପାଉଁଶିଆ ଜଦା ।
ଧୂଳିଆଧୂସର—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଧୂଳିଧୂସର ଦେଖ । [ସାପ ।
ଧୂଳିଆନାଗ—ଗ୍ରା.ବି.ଏକଜାତୀୟ ନାଗ ।
ଧୂଳିଆପୂଜା—ଗ୍ରା. ବି. ଖରାଦିନେ ଗ୍ରାମଦେବତା(ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବତା)ଙ୍କୁ ବଳି ଭୋଗାଦି ଅର୍ପଣ କରାଯିବା ପୂଜା ।
ଧୂଳିଆବାଡ଼େଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି ଧୂଳିଆଘର ଛାତର କାଠର ରୁଅ ଉପରେ କାଠର ବଡ଼ାକୁ ଲୁହା କଣ୍ଟା ଦ୍ୱାରା ସଂଲଗ୍ନ କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଧନୀ ହୋଇ ବ୍ୟୟ ସାପେକ୍ଷ ଧୂଳିଆଘର କରିବା ।
ଧୂଳିଆବଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଆଟୁଘରର ବିଗ୍ରହ ପଟାର ଯୋଡ଼ିମାନଙ୍କରେ ମାଟିଆଦି ଗଲି ନ ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ଉପରେ ଦିଆଯିବା ସାଜୁଆ ପଟ୍ଟ ।
ଧୂଳିଆବାବାଙ୍ଗ—ଗ୍ରା.ବି. ଯେଉଁ ବାବାଙ୍ଗ ଦେହରେ ଭସ୍ମ ବା ଧୂଳି ବୋଳି ହୋଇଥାନ୍ତି ।
ଧୂଳିଆସାହୀ—ପ୍ରା. (ପୁଷ୍ପ.) ବି. ଯେଉଁ ସାହୀ ନିଜ ପଣ୍ଡା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟପଣ୍ଡା ବା ଗୁମାସ୍ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦେବ ଦର୍ଶନାଦି କରନ୍ତି ।
ଧୂଳିଉଡ଼ା(ଡ଼େ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଭୂପୃଷ୍ଠସ୍ଥ ଧୂଳିକୁ ଶୂନ୍ୟକୁ ସଞ୍ଚାଳିତ କରିବା ।
ଧୂଳିଉଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.ବି. ଧୂଳାଉଡ଼ିବାଦେଖ, ଧୂଳି ଶୂନ୍ୟକୁ ସଞ୍ଚାଳିତ ହେବା ।
ଧୂଳି(ଳୀ)କଦମ୍ବ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଧୂଳିସମୂହ, (ପୁଂ) ମୀପକଦମ୍ବ ବୃକ୍ଷ, ତିନସବୃକ୍ଷ ,ବରୁଣବୃକ୍ଷ, କେଳିକଦମ୍ବ ।
ଧୂଳିକଦମ୍ବକ—ପୁଂ.ବି. ମୀପକଦମ୍ବବୃକ୍ଷ ।
ଧୂଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଧୂଳି+କ+ଆ) କୁଜ୍ଝଟିକା, ଲୁହୁଡ଼ି, ।
ଧୂଳିକୃତ୍ରିମ—କ୍ଲୀ.ବି.କର୍ଷିତକ୍ଷେତ୍ର,ମାଟିର ସ୍ତୂପ ବା ଢାଙ୍କୁ ।
ଧୂଳିକେଦାର—ପୁଂ.ବି.(ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)ବପ୍ର, କ୍ଷେତ୍ର, କୃଷ୍ଟକ୍ଷେତ୍ର ।
ଧୂଳିଖେଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଧୂଳିରେ ଖେଳିବା ଖେଳ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅବାସ୍ତବ କଥା, ଅସ୍ଥାୟୀ ବିଷୟ ।
ଧୂଳିଗୁଚ୍ଛକ—ପୁଂ.ବି. ଅବିର, ଫଗୁ ।
ଧୂଳିଗୁଞ୍ଜା(ଞ୍ଜେ)ଇ—ଗ୍ରା.ବି.ପିଲାମାନଙ୍କର ଧୂଳିରେ ଖେଳିବା ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ ।
ଧୂଳିଗୁଣ୍ଡୁରି—ଗ୍ରା.ବି.ଏକଜାତୀୟ ପୋକ, ଗୁଣ୍ଡୁରିପୋକ ।
ଧୂଳିଗୋଡ଼—ଗ୍ରା, ବି. ଅନାବୃତ ପାଦ ଯୋଗୁଁ ଧୂଳି ଲାଗିଥିବା ଗୋଡ଼ ।
ଧୂଳିଘର—ଗ୍ରା.ବି. ପିଲାମାନଙ୍କର ଧୂଳିରେ କରିବା ଖେଳଘର, (ଲ.ଅର୍ଥ)ଅବାସ୍ତବ ଓ ଅସ୍ଥାୟୀ ବିଷୟ, ସଂସାରର ନାହିଁସ୍ତ୍ୟ ଜିନିଷ ।
ଧୂଳିଝାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପଦରଜ ଛିଞ୍ଚିଦେବା, ପିଲା ପ୍ରଭୃତିଙ୍କଠାରେ ଲାଗି-

ଥିବା ଧୂଳି କିମ୍ବା ସାହାଯ୍ୟରେ ଝାଡ଼ି-ଦେବା ।

ଧୂଳିଦେବା—କ୍ରି. ଚରଣଧୂଳି ପ୍ରଦାନ କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅଖିଆଗରେ ଠକିଦେବା, ଦାନାରେ ଧୂଳି ଦେବା ।

ଧୂଳିଧୂସର—ପୁଂ.ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମାଟିଆ, ଧୂଳି ବୋଲି ହୋଇଥିବାରୁ ବିବର୍ଣ୍ଣ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂଳିଧୂସରା ।

ଧୂଳିଧୂସରିତ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଧୂଳିରେ ଆବୃତ ହେବାଯୋଗୁଁ ପାଂଶୁବର୍ଣ୍ଣ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂଳିଧୂସରିତା ।

ଧୂଳିଧ୍ୱଜ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ପବନ, ଦୃଷ୍ଟିବାୟୁ, ଝଣ୍ଡିଆଭୂତ ।

ଧୂଳିପଟଳ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଧୂଳିଉଡ଼ି ମେଘପରି ଦେଖାଯିବା ଘନଧୂଳିରାଶି ।

ଧୂଳିପୁଷ୍ପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) କିଆ ଓ କେତକୀ ଗଛ ।

ଧୂଳିବତା—ଗ୍ରା.ବି.ଝିଙ୍କର ଛୁଆଣି ଘରେ ଓ ଧୂଳିଆଘରେ ରୁଅଉପରେ ଲଗାଯିବା ଦୁଇଆଙ୍ଗୁଳ ଓସାର ଓ ଅଧଆଙ୍ଗୁଳ ବହଳ କାଠର ସରୁଆ ବତା ।

ଧୂଳିମୟ—ବିଂ.(ଧୂଳି+ମୟ)ଧୂଳିଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛନ୍ନ, ଧୂଳିଆ, ଧୂଳିପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଧୂଳିମରିବା—ଗ୍ରା.ବି.ସାମାନ୍ୟ ବର୍ଷାଦ୍ୱାରା ବା ପାଣି ଛିଞ୍ଚା ହେବାଦ୍ୱାରା ଭୂପୃଷ୍ଠରେ ଉଡ଼ୁଥିବା ଧୂଳି ଆଉ ଉଡ଼ିନପାରି ବସି ଯିବା ।

ଧୂଳିମଳି—ଗ୍ରା. ବି. (ସହଚର) ଧୂଳି ଓ ମଳି, (ଲ.ଅର୍ଥ)ସାମାନ୍ୟମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ, ସାମାନ୍ୟମାତ୍ର ଗୋଳମାଳ, କଳଙ୍କ, ମଇଳା ।

ଧୂଳିମାଟି—ଗ୍ରା. ବି. ଧୂଳି ଓ ମାଟି,ଧୂଳି ଓ ମାଟିପରି ମୂଲ୍ୟହୀନ ବସ୍ତୁ ।

ଧୂଳିର—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଧୂଳିରେ ନିର୍ମିତ, ଧୂଳି-ପରି ଅକିଞ୍ଚିତ୍‌କର, ଯାହା ଦିନେ ଧୂଳି-ସାତ୍ ହେବ ।

ଧୂଳିରେମିଶିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧୂଳିସାତ୍ ହେବା, ବିନଷ୍ଟ ହେବା, ମରିବା ।

ଧୂଳିଲୁଣ୍ଠିତ—ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧୂଳିରେ ଗଡ଼ାଗଡ଼ି ହୋଇଥିବା ।

ଧୂଳିଶଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ରୂପକ) ଧୂଳିରୂପକ ଶେଯ ବା ବିଛଣା ।

ଧୂଳିଶାୟୀ—ବିଂ. (ଧୂଳି+ଶୀ+କ.ଇନ୍) ଧୂଳିରେ ଶୋଇଥିବା,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧୂଳିଶାୟିନୀ ।

ଧୂଳିସରସର—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଧୂଳିଧୂସର ଦେଖ ।

ଧୂଳିସାତ୍—ବିଂ. (ଧୂଳି+ସାତ୍)ଧୂଳିରେ ପରିଣତ, ଭାଙ୍ଗି ଧୂଳିସଙ୍ଗେ ମିଶିବା ।

ଧୂଳିସାତ୍(ଥ)—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ)ବିଂ.ଧୂଳିରେ ପରିଣତ ।

ଧୂଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧୂ+କ.ଳ+ଈ) ରେଣୁ, ଧୂଳି, ବାଲି ।

ଧୂଳୀପଟଳ—ପୁଂ. ବି. ଉଡ଼ୁଡ଼ୀୟମାନ ଧୂଳିସମୂହ, (କ୍ଲୀ.ତତ୍ତ୍ୱ) ଧୂଳିସମୂହ ।

ଧୂଳୀମୟ—ବିଂ. ଧୂଳିଦ୍ୱାରାଆବୃତ ।

ଧୂଳୀମୁଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଏକମୁଷ୍ଟି ଧୂଳି ।

ଧୂଳ୍ୟବଗୁଣ୍ଠନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଧୂଳି-ରୋଧକ ମୁଖାଚ୍ଛାଦନ ।

ଧୂଳ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ. ଶୋଭିତ କରିବା ।

ଧୂସ୍—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଭୁଷ୍, କୋମଳବସ୍ତୁର ହଠାତ୍ ପତନ ଶବ୍ଦ ।

ଧୂସ—ଗ୍ରା. ବି. ଧାନ ଆଦି ଶସ୍ୟରୁ ବା କୁଟାଦିରୁ ଉଡ଼ିବା ଧୂଳିପରି ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅଂଶ ।

ଧୂସର—ତ୍ରି. ବିଂ.(ଧୂ+କ.ସର)ଈଷତ୍ ପାଣ୍ଡୁର, ପାଉଁଶିଆରଙ୍ଗ, ଧୂଳିଆ, ମାଟିଆ, ଧୂଳି ବୋଲା ହୋଇଥିବା, ମଳିନ, ମଳିଆ, (ଗ୍ରା ବିଂ. ଲ.ଅର୍ଥ) ଅଭିମାନ ବା ଦୁଃଖଯୁକ୍ତ, ଚିନ୍ତିତ, (ବି) ପାଣ୍ଡୁର ବର୍ଣ୍ଣ,ଉଷ୍ଟ୍ର,ଓଟ,ଗଧ,କପୋତ, ବଣିଆଁ, ତେଲ ।

ଧୂସରଚ୍ଛଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶ୍ୱେତବୃଷ୍ଟା ।

ଧୂସରଧୂମା—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବିଂ. ଧୂସୁରଧୂମା ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂସରଧୂମୀ ।

ଧୂସରଧୂସା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ. ଧୂସୁରଧୂସା ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂସରଧୂସୀ ।

ଧୂସରପତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଧ୍ୱନ୍ତ୍ରିଶୁଣ୍ଠୀକ୍ଷୁପ, ଦାନ୍ତଶୁଣ୍ଠୀ ଗଛ ।

ଧୂସରା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ.ପାଂଶୁବର୍ଣ୍ଣ, ଧୂସର-ବର୍ଣ୍ଣ, ଧୂଳିଆ, ମଳିଆ, (ବି) କିଞ୍ଚିତ୍ ରଙ୍ଗର ଏକପ୍ରକାର ଧାନ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧୂସରା, ଧୂସୁରା । [ଦେଖ ।

ଧୂସରା(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧୂସାରିବା

ଧୂସରାକେନ୍ଦୁ—ଗ୍ରା. ବି. ମକଡ଼ିକେନ୍ଦୁ ଦେଖ ।

ଧୂସରାଧୂସର—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ପରସ୍ପର ଉପରକୁ ଧୂଳି ଝୋପଡ଼ାଝୋପଡ଼ି ହୋଇ ଧୂଳିଧୂସରିତ ହେବା ।

ଧୂସରା(ଥ)—ପ୍ରା. (ସଂ ଦ୍ୱିଭୂମ)ବି.ଏକପ୍ରକାର ଧାନ, (ସଂ. ବିଂ) ଧୂସରର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, (ସ୍ତ୍ରୀ) କିଞ୍ଚିତ୍‌ବିଶେଷ ।

ଧୂସରିତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧୂସର+ଇତ) ଧୂସରବର୍ଣ୍ଣ ରଞ୍ଜିତ,ପାଣ୍ଡୁର,ଧୂଳିରେ ଆବୃତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂସରିତା ।

ଧୂସରିମା—ପୁଂ. ବି. (ଧୂସର+ଇମନ୍) ପାଣ୍ଡୁରତା ।

ଧୂସା—ପୁଂ. ବିଂ ଛୁସା,ଅତି ସ୍ଥୂଳକାୟ, (ବି) ଲୋହ, ମୋଟା ଶୀତବସ୍ତ୍ର, ଉର୍ଣ୍ଣା ବସ୍ତ୍ର, ଦୁଃଶାସନର ଡାକ ନାମ, (ପ୍ର. ଗଡ଼ଜାତ ଓ ଜୟପୁର.ବି.) ବଡମୁଷା ।

ଧୂସାଧୂସି—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବିଂ. ଧୁସ୍‌ସାଧୂସି ଦେଖ ।

ଧୂସାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସିପଦାର୍ଥକୁ ଧୂଳିରେ ଘୋସାରିବା, ପଦାର୍ଥକୁ ଧୂଳି ଧୂସର କରିବା ।

ଧୂସୀ—ଅବ୍ୟ. (ଧୂସ୍+ଈ) ବିସ୍ତାର ।

ଧୂସୁମା—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବିଂ. ଧୂମ୍‌ସା ଦେଖ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂସୁମୀ ।

ଧୂସୁରଧୂମା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ସ୍ଥୂଳକାୟ, ମୋଟା, ଗୋଧ, ଧୂଳିଧୂସରିତ ଓ ମୋଟା, (ସ୍ତ୍ରୀ)ଧୂସୁରଧୂମା ।

ଧୂସୁରଧୂସା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ. ଧୂଳିଧୂସରିତ, ଦେହଯାକ ଧୂଳିବୋଳା ହୋଇଥିବା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୂସୁରଧୂସୀ ।

ଧୂସୁରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ତଳେ ଘୁଷୁରି ଧୂଳିଧୂସରିତ ହେବା, ଧୂଳିରେ

ଦୂଷୁରବା ।
ଧୂସ୍ତର—ବି. ଧୁସ୍ତର ଦେଖ ।
ଧୂସ୍ତୁର—ସଂ.ବି. ଏକଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗଛ. ଧୁସ୍ତର ଦେଖ ।
ଧୂସ୍ତୂର—ବି.ଏକଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗଛ ।
ଧୂସ୍ତୂରତୈଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୈଳୌଷଧ ବିଶେଷ ।
ଧୃ—ସଂ.(ଧୃ ଧାତୁ) ଧରିବା ।
ଧୃକ୍—ବିଂ. (ଧୃ + କ୍ୱିପ୍) ଯେ ଧରିଥାଏ, ଧାରଣକାରୀ ।
ଧୃକ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଧାରକ, ଧାରଣକାରୀ ।
ଧୃତ୍—ବିଂ. (ଧୃ+ଶତୃ) ଧୃକ୍ ଦେଖ ।
ଧୃତ—ହି. ବିଂ. (ଧୃ+ମଂ.ତ) ଧରା-ହୋଇଥିବା, ଗୃହୀତ, ସ୍ଥାପିତ, ପରି-ହୃତ, ଆଲୋଚିତ,ଗିରସ୍କୃତ,ବାହିତ, ପାଳିତ, ଅବରୁଦ୍ଧ, ରକ୍ଷିତ, ଅଭ୍ୟସ୍ତ, ଓଜନ କରାଯାଇଥିବା, ଅଧିକୃତ,ଅବ-ଲମ୍ବିତ, (ଧୃ+କ.ତ) ସ୍ଥିତ, ପତିତ, ନିଶ୍ଚିତ, ବି. (ଧୃ +ଭା.ତ) ଧାରଣ, ଗ୍ରହଣ, ତ୍ରୟୋଦଶମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ରବିଶେଷ, ଦ୍ରୁହ୍ୟବଂଶୀୟ ଧର୍ମଙ୍କ ପୁତ୍ର,ଏକପ୍ରକାର ଯୁଦ୍ଧ, (ଗ୍ରା.ପଦ୍ୟ. ବିଂ.) ଧାରଣକାରୀ ।
ଧୃତକରିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଧରିବା, ଗିରଫ୍-ଦାର କରିବା ।
ଧୃତଦଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବିଂ. (କ.ଗ୍ରା)(ଧୃତ+ ଦଣ୍ଡ) ରାଜଦଣ୍ଡଧାରୀ, ଯଷ୍ଟିଧାରୀ,ଦଣ୍ଡ-ଦାତା, ଦଣ୍ଡିତ ।
ଧୃତଦୀଧିତି—ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ଅଗ୍ନି ।
ଧୃତଦେବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦେବକଙ୍କର ଏକ କନ୍ୟା ।
ଧୃତପଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗାୟତ୍ରୀବେଦ ।
ଧୃତବତ୍—ବିଂ.ଧାରଣକାରୀ,ଧାରଣଶୀଳ ।
ଧୃତବର୍ମା—ପୁଂ. ବିଂ. (କ.ଗ୍ରା) କବଚ ଦ୍ୱାରା ରକ୍ଷିତ ଦେହ, ବର୍ମଧାରୀ, (ବି) ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଦେଶର ରାଜକୁମାର ।
ଧୃତବ୍ରତ—ପୁଂ.ବିଂ.(ବ.ଗ୍ରା)ବ୍ରତଧାରଣ-କାରୀ, ଗୃହୀତ ବ୍ରତ (ପୁରୁଷ), ଅନୁଗତ. ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟମର ଅନୁଗତ, (ବି) ଇନ୍ଦ୍ର, ବରୁଣ, ଅଗ୍ନି, ପୁରୁବଂଶୀୟ ଜୟଦ୍ରଥଙ୍କ ପୁତ୍ର, ବିଜୟଙ୍କ ପୌତ୍ର ।
ଧୃତମତ୍ୱ—ବିଂ.(ଧୃତ + ମତ୍ୱ) ସ୍ଥିତିମାନ୍, ସ୍ଥିର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୃତମତ୍ୱୀ ।
ଧୃତରାଜା—ବି. ସୌରାଜ ଦେଶ, ଯେଉଁ ଦେଶରେ ରାଜା ଉତ୍ତମରୂପେ ପ୍ରଜା ପାଳନ୍ତି ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର—ପୁଂ. ବି. ବ.ଗ୍ରା, (ଧୃତ + ରାଷ୍ଟ୍ର)କୁରୁବଂଶୀୟ ଜନ୍ମାନ୍ଧରାଜା,ବିଚିତ୍ର-ବୀର୍ଯ୍ୟ ରାଜାଙ୍କବିଧବା ସ୍ତ୍ରୀ ଅମ୍ବିକାଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ବ୍ୟାସଦେବଙ୍କ ଔରସ ସନ୍ତାନ, ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ପିତା, ନାଗବିଶେଷ, କୃଷ୍ଣବର୍ତ୍ମ ଚଞ୍ଚୁ ଓ ପଦବିଶିଷ୍ଟ ହଂସ-ବିଶେଷ, ଗେଡ଼ୀ ହଂସ, ଜନମେଜୟ ରାଜାଙ୍କର ଏକ ପୁତ୍ର, ଉତ୍ତମ ରାଜା, ଉତ୍ତମ ରାଜାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୁଶାସିତ ରାଜ୍ୟ ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର+ଇ) ହଂସୀ, କଶ୍ୟପ ଋଷିଙ୍କର ଏକ ପତ୍ନୀ (ଯେ ହଂସଆଦିଙ୍କୁ ଜାତ କରିଥିଲେ), ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ।
ଧୃତଶଙ୍ଖଚକ୍ର—ପୁଂ.ବିଂ(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଓ ବ.ଗ୍ରା) ଶଙ୍ଖଚକ୍ରଧାରୀ ବିଷ୍ଣୁ ।
ଧୃତାତ୍ମା—ପୁଂ. ବିଂ. ବ.ଗ୍ରା; (ଧୃତ+ ଆତ୍ମନ) ଆତ୍ମଜ୍ଞାନୀ, ସଂଯତଚିତ୍ତ, ଧୀର, ଧୈର୍ଯ୍ୟଶାଳୀ, (ବି) ବିଷ୍ଣୁ, ଧୀରବ୍ୟକ୍ତି, ଧୈର୍ଯ୍ୟଶାଳୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।
ଧୃତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧୃ+ଭା.ତି) ଧାରଣ-କରିବା, ଗ୍ରହଣ, ପରିଧାନ, ଟେକି ଧରିବା, ପୋଷଣ, ବହନ, ଅଧିକାର କରିବା, ଅଟକାଇ ରଖିବା, ଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପ, ସାହସ, ଆତ୍ମବଳ, ଧାରଣା, ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ସ୍ଥୈର୍ଯ୍ୟ, ସ୍ଥିରତା, ଅଟଳତା, ଦୃଢ଼ତା, ଇଚ୍ଛା, ସନ୍ତୋଷ, ଆନନ୍ଦ, ସୁଖ, ଉତ୍ସାହ, ସର୍ବଦା ପ୍ରୀତି, ଯୋଗ, ଯଜ୍ଞ, (ଣ.ତ) ଷୋଡ଼ଶ ମାତୃକା ମଧ୍ୟରୁ ତ୍ରୟୋଦଶ ମାତୃକା, ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ୨୦ ଯୋଗ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ, ଅଷ୍ଟାଦଶ ଅକ୍ଷରଯୁକ୍ତ ସଂସ୍କୃତ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଷୋଳକଳା ମଧ୍ୟରୁ ଏକ, ଦକ୍ଷ-ଙ୍କର ଏକକନ୍ୟା ଓ ଧର୍ମଙ୍କ ପତ୍ନୀ, ଅଶ୍ୱମେଧର ଏକ ଅଦ୍ଭୁତର ନାମ, (ପୁଂ) ଜୟଦ୍ରଥରାଜାଙ୍କ ପୌତ୍ର, ଏକ ବିଶ୍ୱଦେବଙ୍କ ନାମ, ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶୀୟ ବଭ୍ରୁ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର ।
ଧୃତିମାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧୃତି+ମତ୍) ଧୈର୍ଯ୍ୟଶାଳୀ, ଧୀର, ଅଟଳ, ଦୃଢ଼, ଦୃଢ଼ପ୍ରତିଜ୍ଞ, ସନ୍ତୁଷ୍ଟ, ଆନନ୍ଦିତ, ସୁଖୀ, (ବି) ନୃପବିଶେଷ, ଅଗ୍ନିବିଶେଷ, ପୁରା-ଣୋକ୍ତ କୁଶଦ୍ୱୀପସ୍ଥ ବର୍ଷ ବା ଦେଶ-ବିଶେଷ ।
ଧୃତିହୋମ—ବି.ତ୍ରିତନ୍ତ୍ର; (ଧୃତି+ହୋମ) ବିବାହର ଅଙ୍ଗୀଭୂତ ହୋମବିଶେଷ ।
ଧୃତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ଧୃ+ତ୍ର+ଇ)ଧରଣୀ, ଧରିତ୍ରୀ, ଭୂମି ।
ଧୃନ୍ୱା—ପୁଂ. ବି. (ଧୃ+କ.ନ୍ୱ+ଆ)ଧର୍ମ, ବିପ୍ର, ସମୁଦ୍ର, ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ,ମେଧାବୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ବିଷ୍ଣୁ । [ଦେଖ ।
ଧ୍ରୁପଦ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧ୍ରୁବପଦ)ଧ୍ରୁପଦ
ଧୃଷ—(ଧାତୁ) ପ୍ରଗଲ୍ଭ ହେବା, ଦଳନ କରିବା, ଆକ୍ରମଣକରିବା ।
ଧୃଷକ୍—ବିଂ. ଧର୍ଷକ, ଅଭିଭବ ।
ଧୃଷ୍ଣୁ—ପୁଂ. ବି. (ଧୃଷ + କ.ଉ) ପ୍ରଗଲ୍ଭ ଜନ, ଦକ୍ଷ ବ୍ୟକ୍ତି, (ଭା.ଉ) ସଂଘାତ ।
ଧୃଷ୍ଟ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଧୃଷ୍ + କ.ତ) ନିର୍ଲଜ, ଧୀଟ, ଅବାଧ, ଉଦ୍ଧତ, ପ୍ରଗଲ୍ଭ, ଲମ୍ପଟ, (ବି) ନାୟକବିଶେଷ, ଯେଉଁ ନାୟକ ଅନ୍ୟ ନାୟିକା ପ୍ରତି ଆସକ୍ତିଜନିତ ଅପରାଧ କରି ସୁଦ୍ଧା ଶଙ୍କାହୀନ ହୁଏ ଓ ତିରସ୍କୃତ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଲଜ ହୁଏ ଏବଂ ମିଥ୍ୟା କହି ନିଜ ଦୋଷ ଗୋପନ କରେ, ଚେଦିବଂଶୀୟ କୁନ୍ତୀ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର, ସପ୍ତମ ମନୁଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର, ଅସ୍ତ୍ରର ସଂହାର ।
ଧୃଷ୍ଟକେତୁ—ପୁଂ.ବି. ସମ୍ବତ ରାଜବଂଶୀୟ ସୁକୁମାରଙ୍କ ପୁତ୍ରଭେଦ, ନବମ ମନୁ ରୋହିତଙ୍କ ପୁତ୍ରଭେଦ, ଜନକବଂଶୀୟ ସୁଧୃତିଙ୍କ ପୁତ୍ର, ସତ୍ୟକେତୁଙ୍କ ଏକ ପୁତ୍ର, ଚେଦିରାଜ ଶିଶୁପାଳଙ୍କ ପୁତ୍ର ।
ଧୃଷ୍ଟତା—ବି. (ଧୃଷ୍ଟ+ଭା.ତା) ନିର୍ଲଜତା,

ଔଦ୍ଧତ୍ୟ, ଅବାଧ୍ୟତା, ପ୍ରଗଲ୍‌ଭତା ।
ଧୃଷ୍ଟଦ୍ୟୁମ୍ନ—ବି. (ବ.ଗ୍ର) ଦ୍ରୁପଦ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ଭାଇ ।
ଧୃଷ୍ଟଧୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଧୃଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି,ଦୃଢ଼ଚେତା ।
ଧୃଷ୍ଟନାୟକ—ବି. ଧୃଷ୍ଟ ଦେଖ ।
ଧୃଷ୍ଟମାନ୍ଦ୍ୟ—ପୁଂ.ବି.ଆତ୍ମପକ୍ଷରେ ଉଚ୍ଚାଭିମାନ ।
ଧୃଷ୍ଟରଥ—ପୁଂ. ବି. ନୃପବିଶେଷ ।
ଧୃଷ୍ଟଶର୍ମା—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ସ୍ୱଫଲ୍କଙ୍କ ପୁତ୍ର ଓ ଅକ୍ରୂରଙ୍କ ଭ୍ରାତା ।
ଧୃଷ୍ଣା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧୃଷ୍ଣ+ଆ) ଧୃଷ୍ଣର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, ଅସତୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧର୍ଷିତା, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ସତୀତ୍ୱ ନଷ୍ଟ କରାଯାଇଅଛି ।
ଧୃଷ୍ଣି—ବି. (ଧୃଷ୍+ଣି) ହିରଣ୍ୟାକ୍ଷ ଦୈତ୍ୟର ଏକ ପୁତ୍ର, ଦଶରଥ ରାଜାଙ୍କର ଏକ ମନ୍ତ୍ରୀ, ଯଜ୍ଞପାତ୍ରବିଶେଷ ।
ଧୃଷ୍ଟୋକ୍ତ—ପୁଂ.ବି.କାର୍ତ୍ତିକୀର୍ଯ୍ୟ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପୁତ୍ର ।
ଧୃଷ୍ଣୁକ୍—ପୁଂ.ବି.ପ୍ରଗଲ୍ଭ,ନିର୍ଲଜ,ସହିଷ୍ଣୁ ।
ଧୃଷ୍ଣି—ବି. (ଧୃଷ୍+ଣ.ନି) କିରଣ, ଆଲୋକ ।
ଧୃଷ୍ଣୁ—ପୁଂ. ବି. (ଧୃଷ୍+ନୁ) ଧୃଷ୍ଟ, ନିର୍ଲଜ୍ଜ, ସହିଷ୍ଣୁ, (ବି) ବୈବସ୍ୱତମନୁଙ୍କର ଏକ ପୁତ୍ର,ସାବର୍ଣ୍ଣିମନୁଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର, ଏକ ରୁଦ୍ରଙ୍କ ନାମ ।
ଧୃଷ୍ଣୁକ—ପୁଂ.ବି.ବୈବସ୍ୱତ ମନୁବଂଶୀୟ ନୃପବିଶେଷ ।
ଧୃଷ୍ଣୁବେଶ—ବିଂ. ପରାଭବନଶୀଳ ସେନୋପେତ ।
ଧୃଷ୍ୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧୃଷ+ର୍ମ.ଯ)ଧର୍ଷଣୀୟ, ଦଳନୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୃଷ୍ୟା ।
ଧେ—(ଧାତୁ) ପାନକରିବା ।
ଧେଇ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଆନନ୍ଦ ବାଦ୍ୟର ଧ୍ୱନିବିଶେଷ, ମୃଦଙ୍ଗଆଦିର ରୋକଟ ବା ଉକୁଟ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ତା ଧେଇ, ଚଞ୍ଚଳ ପଦକ୍ଷେପ ପୂର୍ବକ ନୃତ୍ୟ, ଧାବନ, ସହିନୃତ୍ୟ, ଆହା ।
ଧେଇଆ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଧେଇ ଦେଖ ।
ଧେଇକି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଧେଇ ଦେଖ ।
ଧେଇତା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଧେଇ ଦେଖ ।
ଧେଇତାରଗଡ଼ ଥୋ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଧେଇ ଦେଖ । [ଦେଖ ।
ଧେଇତିନ କିଟିଥୋ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଧେଇ
ଧେଇଧେଇ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଧେଇ ଦେଖ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଥେଇ ଥେଇ, ତାଣ୍ଡବ, ପଦକ୍ଷେପ ସହ କଳହ ।
ଧେଇଧେଇକା—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଧେଇ ଦେଖ, ଧେଇ ଧେଇ ଦେଖ ।
ଧେଇଧେଇତା—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ଧେଇ ଦେଖ
ଧେଇ ଧେଇ ଧେଇକି ନାଚ—ଗ୍ରା.ବି.ଗୃହିଣୀ ଅବା ପିଲାଙ୍କୁ ଧରି ନଗୃହିବା ବେଳେ ବୋଲାଯିବା ପଦବିଶେଷ ।
ଧେଁକ୍ ଧେଁକ୍ ଥେଇ ଥେଇ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)ବାଦ୍ୟ ଧ୍ୱନିବିଶେଷ ।
ଧେଡ଼୍—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି.ନୀଚ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟଅନାର୍ଯ୍ୟ ଜାତିବିଶେଷ, ଦକ୍ଷିଣିଆ ହାଡ଼ି ଜାତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧେଡ଼ୀ (ଗ୍ରା.ବିଂ.)ଓଲ୍ଲୁ,ନିବୋଧ, ପିଣ୍ଡା, ଅସ୍ଥିକଙ୍କାଳ ମାତ୍ରାବଶିଷ୍ଟ ଓ ଅପରିଷ୍କୃତ ।
ଧେଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଡ଼ିଣ୍ଡିସ) ନୋଳିପରି କର୍ଣ୍ଣାଳଙ୍କାରବିଶେଷ, (ପ୍ରା.ସିଂହଭୂମ.ବି) କାପ,କର୍ଣ୍ଣାଳଙ୍କାରବିଶେଷ, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ. ବି) କନାଧଡ଼ି । [କାପ୍ ।
ଧେଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଧଡ଼ିଆ, ଅତି ଶୀର୍ଣ୍ଣ-
ଧେଣ୍ଟ—ପ୍ରା. (କଳାହାଣ୍ଡି) ବି. ବେଣ୍ଟ ।
ଧେଣ୍ଡୁଅ—ପ୍ରା. (ଯାଜ) ବି. ଧଣ୍ଡସାପ ।
ଧେଣ୍ଡୁଗ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଡ଼ିଣ୍ଡିମ) ଢକ୍କା, ଢାଉଁ, ଡ଼ିଣ୍ଡିମ, ନାଗରା, ଡ଼ିଣ୍ଡିମ ବଜାଯାଇ ସର୍ବସାଧାରଣରେ କରାଯିବା ଘୋଷଣା ।
ଧେଣ୍ଡୁରାଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଡ଼ିଣ୍ଡିମ ବଜାଇବା, ନାଗରା ପିଟିବା, ନାଗରା ପିଟି କୌଣସି ବିଷୟ ଘୋଷଣା କରିବା, ସର୍ବସାଧାରଣରେ କୌଣସି ବିଷୟ ପ୍ରକଟ କରିବା ।
ଧେଣ୍ଡୁରପିଟା—ଗ୍ରା. ବି. ଡ଼ିଣ୍ଡିମବାଦନ, ଡ଼ିଣ୍ଡିମ ବାଦନ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବିଷୟର ଘୋଷଣା, ସର୍ବସାଧାରଣରେ କୌଣସି ବିଷୟର ପ୍ରକଟନ ।
ଧେଣ୍ଡୁରିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ଯେ ଡ଼ିଣ୍ଡିମ ବଜାଏ, ନାଗରାଚୀ ।
ଧେନ—ବି. (ଧେ+ନ) ସମୁଦ୍ର, ନଦୀ, ବଡ଼ ଅଗାଧିର ନଈ ।
ଧେନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧେ+ନ+ଆ)ନଦୀ, ଭାରତୀ, ବଚନ, ଆସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ।
ଧେନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଧେ+ନ+କ+ଆ) ଧନିଆଁ, ଧନିଆ ।
ଧେନୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧେ+କ.ନୁ) ସବତ୍ସା ଗୋ, ନବପ୍ରସୂତିକା ଗାଈ, ସବତ୍ସା ଦୁଗ୍ଧବତୀ ଗାଈ, ଗାଈ, ପୃଥିବୀ ।
ଧେନୁକ—ପୁଂ.ବି. (ଧେନୁ+କ) ଅସୁର ବିଶେଷ, ରତ୍ନମଞ୍ଜରୀ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଷୋଡ଼ଶ ରତ୍ନବନ୍ଧ ମଧ୍ୟରୁ ଦ୍ୱାଦଶ ବନ୍ଧ,(ଯେଉଁଠାରେ ବୃଷ ଗାଈକୁ ସହବାସ କରିବା ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଅନୁକରଣ କରାଯାଏ), ତୀର୍ଥବିଶେଷ । [ବଡ଼ ଭାଇ ।
ଧେନୁକପାଳ—ଗ୍ରା.ବି. ବଳରାମ,ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ
ଧେନୁକସୂଦନ—ବି. (ବ.ଗ୍ର) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ବଳରାମ ।
ଧେନୁକହା—ପୁଂ. ବି. (ଧେନୁକ+ହନ୍+କ.କ୍ୱିପ୍) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ବଳରାମ ।
ଧେନୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧେନୁ+କ+ଆ) ହସ୍ତିନୀ, ଧେନୁ, ଗାଈ, ପଶୁନାୟିକା ।
ଧେନୁକାରି—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଧେନୁକସୂଦନ ଦେଖ ।
ଧେନୁଦୁଗ୍ଧ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ଗାଈଦୁଗ୍ଧ, (ଧେନୁଦୁଗ୍ଧପରି ସ୍ୱାଦୁ ବୋଲି) ଚର୍ଭଟୀ, ଫୁଟିକାକୁଡ଼ି ।
ଧେନୁଦୁଗ୍ଧକର—ବିଂ. ଯାହା ଖାଇଲେ ଗାଈଙ୍କ ଠାରେ ବେଶୀ ଦୁଧ ଜନ୍ମେ, (ବି) ଗାଜର, ଚର୍ଜର । [ଡାଉଁଶ ।
ଧେନୁମଷ୍ଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ଦଂଶ,
ଧେନୁମତୀ—ବି. ଗୋମତୀ ନଦୀ, ଭରତ ବଂଶୀୟ ରାଜା ଦେବଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କ ପତ୍ନୀ ।
ଧେନୁମୁଖ—ବି. (ବ.ଗ୍ର) ଗୋମୁଖ ନାମକ ବାଦ୍ୟ, ଏକପ୍ରକାର ଭୁଶୁଣ୍ଡି ।
ଧେନୁମୂଲ୍ୟ—ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତାଦିରେ

ଶାସ୍ତ୍ରବିହିତ ଧେନୁଦାନ ପରିବର୍ତ୍ତରେ ଧେନୁର ଉପକଳ୍ପିତ ମୂଲ୍ୟ ।

ଧେନୁମୂଲ୍ୟୋପକଳ୍ପିତ—ବିଂ. (ଂତତ୍ତ୍) ଶାସ୍ତ୍ରଅନୁସାରେ ଦେୟା ଗାଈ ପରିବର୍ତ୍ତରେ ତହିଁର ମୂଲ୍ୟରୂପେ ସ୍ଥିରୀକୃତ (ଧନ) ।

ଧେନୁସ୍ତ୍ରିଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଭବିଷ୍ୟତ ଧେନୁ, ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ ଧେନୁ ପରେ ହେବ ।

ଧେନୁଷ୍ଟମ୍ଭ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପ୍ରଶସ୍ତା ଧେନୁ ।

ଧେନୁଷ୍ୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧେନୁ+ଯ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୁହାଁଳ ଗାଈକୁ ବନ୍ଧକ ଦେଇ ମହାଜନଠାରୁ କରଜ କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧେନୁଷ୍ୟା ।

ଧେନୁଷ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ତ. (ଧେନୁଷ୍ୟ+ଆ) ମହାଜନ ନିକଟରେ ବନ୍ଧକ ସ୍ୱରୂପ ରଖାଯିବା ଗାଈ ।

ଧେନୁଷ୍ଟିତ—ବିଂ. ଯେ ନିଜ ଗୋଦୁଗ୍ଧ ଅପରକୁ ଦେବାକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ ହୋଇ ନିଜେ ବ୍ୟବହାର କରେ ନାହିଁ ।

ଧେମାନ—ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚ ସଂଖ୍ୟା ।

ଧେୟ—ବିଂ.(ଧା+ମଂ.ଯ)ଗ୍ରାହ୍ୟ, ଯାହା ଧାରଣ କରିବା ଯୋଗ୍ୟ,ଧାର୍ଯ୍ୟ,ଜ୍ଞେୟ, ଜ୍ଞାନଗମ୍ୟ,ଜଣାଯିବାର ଯୋଗ୍ୟ, ଡାକିବାର ଯୋଗ୍ୟ, ପୋଷ୍ୟ, ପୋଷଣୀୟ, (ଧେ+ମଂ.ଯ)ପେୟ,ପିଇବାରଯୋଗ୍ୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧେୟା,(ଅବ୍ୟ) ସ୍ୱାର୍ଥରେ ପ୍ରତ୍ୟୟବିଶେଷ ।

ଧେୟା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଧେଇ ଦେଖ।

ଧେୟାଡା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଧେଇ ଦେଖ ।

ଧେୟାଡାଧେୟା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଧେଇ ଦେଖ ।

ଧୈନବ—ବିଂ.(ଧେନୁ+ଅ) ଗାଈଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୈନବୀ,(ବି) ବାଛୁରୀ ।

ଧୈନୁକ—ବି. (ଧେନୁକ+ଅ) ଧେନୁସମୂହ, ଗାଈପଲ ।

ଧୈବତ—ବି.(ଧୀମତ୍+ଅ) ସା ରି ଗା ମା ପା ଧା ନି ବା ସପ୍ତସ୍ୱରରର ଅନ୍ତର୍ଗତ ୬ଷ୍ଠସ୍ୱର, ହିନ୍ଦୁ ସଙ୍ଗୀତର ସ୍ୱରଗ୍ରାମର ୬ଷ୍ଠ ସ୍ୱର, ଧା ।

ଧୈବତ୍ୟ—ବି. ଧୀବତର ଭାବ ।

ଧୈବର—ବି. ଧୀବରର ଅପତ୍ୟ ।

ଧୈରଜ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଧୈର୍ଯ୍ୟ) ଧୈର୍ଯ୍ୟ ।

ଧୈରଜମାନ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଧୈର୍ଯ୍ୟବାନ୍) ଧୈର୍ଯ୍ୟଶୀଳ ।

ଧୈର୍ଯ୍ୟ—ବି. (ଧୀର+ଭାବ.ଯ) ଧୀରତା, ମନର ସ୍ଥିରତା, ସହିଷ୍ଣୁତା, ଦୃଢ଼ତା, ସ୍ଥିରତା,(ଗ୍ରା.ବି--ସଂ-ସ୍ଥିର) ପ୍ରୌଢ଼ାବସ୍ଥା । [ଅଞ୍ଚଳ ।

ଧୈର୍ଯ୍ୟକଳିତ—ବିଂ. (ଂତତ୍ତ୍) ସ୍ଥିର,

ଧୈର୍ଯ୍ୟଚ୍ୟୁତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଂତତ୍ତ୍) ଅଧୀର,ଅସମ୍ଭାଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୈର୍ଯ୍ୟଚ୍ୟୁତା ।

ଧୈର୍ଯ୍ୟଚ୍ୟୁତି—ବି. (ଭତତ୍ତ୍) ମାନସିକ ଅସ୍ଥିରତା, ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ, ଅଧୀରତା ।

ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମନ ସମ୍ଭାଳି ରହିବା, ମନକୁ ସ୍ଥିର ବା ଦୃଢ଼ ରଖିବା, ଅଥୟ ନ ହେବା ।

ଧୈର୍ଯ୍ୟଧାରଣ—ବି. (ଭତତ୍ତ୍) ସହିଷ୍ଣୁତା ଅବଲମ୍ବନ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରିବା, ସହିଷ୍ଣୁତା । [ଦେଖ ।

ଧୈର୍ଯ୍ୟବନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଧୈର୍ଯ୍ୟବାନ୍

ଧୈର୍ଯ୍ୟବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧୈର୍ଯ୍ୟ+ବତ୍ତ୍) ସହିଷ୍ଣୁ, ଧୀର, ଅବିଚଳିତ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୈର୍ଯ୍ୟବତ୍ତୀ ।

ଧୈର୍ଯ୍ୟଶାଳୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧୈର୍ଯ୍ୟ+ଶାଳିନ୍) ଧୈର୍ଯ୍ୟବାନ୍, ସହିଷ୍ଣୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୈର୍ଯ୍ୟଶାଳିନୀ ।

ଧୈର୍ଯ୍ୟଶୀଳ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ସ୍ୱଭାବତଃ ଧୀର ବା ସହିଷ୍ଣୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧୈର୍ଯ୍ୟଶୀଳା ।

ଧୋ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଧୁଅ ଦେଖ, ମୃଦଙ୍ଗ ଆଦି ବାଦ୍ୟର ରେକଟକୁ ସମାପ୍ତ କରିବାର ଶବ୍ଦ, (ଗ୍ରା.କ୍ରି) ଧୁଅ ।

ଧୋଇ—ଗ୍ରା.ବି. ପ୍ରବଳ ନଈବଢ଼ି, ଜଳ ବହୁଳତା ଯୋଗୁଁ ଶସ୍ୟ ଆଦିର ନଷ୍ଟ, ଅତି ବୃଷ୍ଟିଜନିତ ଜଳବହୁଳତା, ଜଳ ପ୍ଲାବନ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) କୌଣସି ସ୍ଥାନ ବର୍ଷାଜଳ ଆଦିରେ ଧୁଆହେବା ପରେ ସେଠାରୁ ଗଡ଼ିଆସୁଥିବା (ଜଳ) ।

ଧୋଇଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ (ସଂ-ଧାବଧାତୁ) ପ୍ରଚୁର ଜଳଦ୍ୱାରା ଶସ୍ୟାଦି ନଷ୍ଟ ହେବା (ଭୂଭାଗ), ଯେଉଁ ଭୂଖଣ୍ଡେ ବା ଅଞ୍ଚଳର ଶସ୍ୟାଦି ପ୍ରବଳ ବୃଷ୍ଟି ବା ବନ୍ୟାଜଳରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଅଛି, ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ନଈବଢ଼ି ପାଣି ମାଡ଼େ ।

ଧୋଇଉସ୍କ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧୌତ ଓ ଶୁଷ୍କ) ଧୋଇମରୁଡ଼ି ଦେଖ ।

ଧୋଇଧଇଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଧୁଆଧୋଇ କରିବା, ଉତ୍ତମରୂପେ ଧୌତକରିବା ।

ଧୋଇଧଇହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧୁଆଧୋଇ ହେବା,ଦେହକୁ ଜଳଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତମରୂପେ ପରିଷ୍କାର କରିବା ।

ଧୋଇପାଣି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧୌତ ଓ ପାନୀୟ) କୌଣସି ସ୍ଥାନ ବୃଷ୍ଟିଜଳ ଆଦିରେ ଧୁଆହେବା ପରେ ସେଠାରୁ ଯେଉଁ ପାଣି ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଗଡ଼ିଯାଏ ।

ଧୋଇପାଣିଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଦେବା ତ ଦୂରର କଥା (ସେହି ପଦାର୍ଥକୁ) ଜଳରେ ଧୋଇ ସେହି ଜଳକୁ ଦେବ,ଅର୍ଥାତ୍ ଆଦୌ କିଛି ନ ଦେବା ।

ଧୋଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଧାବଧାତୁ) ଜଳଦ୍ୱାରା ଧୌତ କରିବା ।

ଧୋଇମରୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଅତିବୃଷ୍ଟି ଓ ଅନାବୃଷ୍ଟି, ଧୋଇ ଓ ମରୁଡ଼ି, ଅତିବୃଷ୍ଟି ଜନିତ ଫସଲରେ ହାନି ବା ଅନାବୃଷ୍ଟି ଜନିତ ଶସ୍ୟହାନି ।

ଧୋଇଯିବା—ଗ୍ର. କ୍ରି. ନଦୀବୃଦ୍ଧି ବା ବନ୍ୟାରେ ଭାସିଯିବା, ନଦୀବୃଦ୍ଧି ବା ବନ୍ୟାରେ (ଶସ୍ୟ) ନଷ୍ଟହେବା ।

ଧୋଇଶୁଖାଇଖାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ବିଷୟ ବା ପଦାର୍ଥକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ନ ବଢ଼ାଇ ବା ନ କମାଇ ତାହାର ବ୍ୟବହାର କରିବା, କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟର ଆୟୁମାତ୍ର ଭୋଗ କରିବା ।

ଧୋଉରା—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ବାଟ ବା ଭୂମିଉପରେ କୌଣସି ଗ୍ରାମର ବର୍ଷା-

ପାଣି ବନ୍ଧିଯାଏ, ବଷାପାଣିରେ ମାଟି-ଆଦି ଯାହା ଧୋଇ ହୋଇଯାଏ, (ଗ୍ରା. ବଂ) ଗ୍ରାମର ଧୋଇ (ପାଣି) ।

ଧୋଓଁରେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ବାୟୁଚଢ଼େଇ ଓ ମାକଡ଼ଆଦିଙ୍କୁ ହୁରୁ-ଡ଼ାଇବା ଧ୍ୱନି ।

ଧୋଓଁରେ ବାୟୁ ଧୋ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ ଶିଶୁ-ମାନଙ୍କୁ ନିଦ୍ରିତ କରାଇବାପାଇଁମାଡ଼ା-ଆଦିଙ୍କର ଆବୃତ୍ତି ବଚନ ।

ଧୋକଡ଼—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବଂ. (ସଂ-ଦୁଷ୍କର)ଜଗ୍ରା-ଗ୍ରସ୍ତ, ଜୀର୍ଣ୍ଣ, ମୋଟା (ଲୁଗା), ଚୀର, ଲେଙ୍କୁଡ଼ା, ଶୀର୍ଣ୍ଣ. ହୁଗୁଳା. ଶ୍ଳଥଚର୍ମା, ପଳିତ, ବଳିବଳିକା, ବଳିତ, ଅନ୍ତଃ-ସାର ଶୂନ୍ୟ, ନିଷ୍କର୍ମା, ବାରବୁଲା, ଅତି ବୃଦ୍ଧ, ବଳନ୍ମିତ (ସ୍ତନ), ଦୁଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ, ବଳିଷ୍ଠ, ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ, ନିଷ୍ପାପ, (ଗ୍ରା. ବ. ସଂ-ଧୌତକଟ) ଲୁଗାର ଥଳି, ମୁଣି ।

ଧୋକଡ଼ା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବଂ.ଧୋକଡ଼ ଦେଖ ।

ଧୋକଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ଧୋକଡ଼ ଦେଖ ।

ଧୋକଡ଼ୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଶ୍ଳଥସ୍ତନା ବା ଲମ୍ବିତସ୍ତନା (ସ୍ତ୍ରୀ), ଲୁଗାର ଥଳି, ବା ମୁଣି, (ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ.) ଧୋକଡ଼ର ସ୍ତ୍ରୀ-ଲିଙ୍ଗ, ବଳନ୍ମିତ ପୟୋଧର (ସ୍ତ୍ରୀ) ।

ଧୋକା—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଦୁଃଖ) ସନ୍ଦେହ, ବିଷମ ସମସ୍ୟା, ଚିନ୍ତା ଦକ୍ ଦକ୍ ହେବା, ବିପଦର ଆଶଙ୍କା, ଭବିଷ୍ୟତ ଭୟ-ଜନିତ ଚିନ୍ତା, ମୋହ, ଭ୍ରାନ୍ତି, ଭ୍ରମ, ଦହସତ୍ତ, ଭୟ, ଭୁଲ ବୁଝିବା, ଦୁଃଖ, କ୍ଷତି, ବିପଦ. (ପ୍ରା. ଯାଜପୁର. ବ) ପିଷ୍ଟକବିଶେଷ ।

ଧୋକାକରେ—ଗ୍ର.କ୍ରି.ସନ୍ଦେହ କରିବା, ଭୟକରିବା, ପରବାୟୁ କରିବା, ଚିନ୍ତା କରିବା ।

ଧୋକାଖାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଧୋକାକରିବା (ଦେଖ),ଅନ୍ୟର କୌଶଳଦ୍ୱାରା ବିପଦ-ଗ୍ରସ୍ତ ହେବା, ଭ୍ରାନ୍ତ ହେବା ।

ଧୋକାଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସନ୍ଦେହାନ୍ୱିତ କରିବା, ଭୀତି ଉତ୍ପାଦନ କରିବା, ଅନ୍ୟକୁ ବିପଦରେ ପକାଇବା, ଚିନ୍ତା-ଗ୍ରସ୍ତ କରାଇବା, ଦୁଃଖରେ ପକାଇବା, ଅନିଷ୍ଟ କରିବା, ଭ୍ରମରେ ପକାଇବା ।

ଧୋକାବାଜ୍—ଗ୍ରା ବ. ଯେ ଅନ୍ୟକୁ ଧୋକା ଦିଏ, ପ୍ରବଞ୍ଚକ, ଧପ୍ପାବାଜ୍ ।

ଧୋକାବାଜି—ଗ୍ରା.ବ. ପ୍ରତାରଣା ।

ଧୋକାରଖିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଧୋକାକରିବା ଦେଖ ।

ଧୋକେଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଧୋକା ଦେବା, ଧୋକା କରିବା, ଧକେଇବା.ଧକିଁସଇଁ ହେବା । [ପତାଳା ।

ଧୋଜା—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ଧ୍ୱଜା) ଧ୍ୱଜା,

ଧୋଜାମଣୋହ—ଗ୍ରା.ବ. ପୂଜକ ଯେଉଁ ଭୋଗକୁ ମନ୍ଦିରଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଠାକୁରଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଭୋଗ ନ ଲଗାଇ ମନ୍ଦିର ଶୃଙ୍ଗସ୍ଥ ଧ୍ୱଜାକୁ ଦେଖାଇ ଦେଉଥିଲେ ବାହାରେ ଭୋଗ ଲଗାଏ ।

ଧୋଡ଼—ବି. (ଧୂ+କ.ଡ଼) ଧଣ୍ଡସାପ, ଡୁଣ୍ଡୁଭ ।

ଧୋଡ଼କା—ଗ୍ରା. ବଂ. ହୁଗୁଳା, ଶିଥିଳ, ଶ୍ଳଥ, ଫମ୍ପା, ଧଡ଼ଧଡ଼ିଆ ।

ଧୋଡ଼କା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ହୁଗୁଳା କରିବା । [ଲଡ଼କିବା ।

ଧୋଡ଼କିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶିଥିଳହେବା,

ଧୋଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବ. ଢିପଜମି, ଉଚ୍ଚଭୂମି, ଟାଲ, ଟମଣ ।

ଧୋତଡ଼—ଗ୍ରା.ବଂ. ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଶୀର୍ଣ୍ଣ,ଧୋକଡ଼ (ବସ୍ତ୍ର), ଧୋକଡ଼ ଦେଖ ।

ଧୋତରାଙ୍କଡ଼ିଯିବା—ଗ୍ରା. ବ. କୌଶସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସମ୍ପତ୍ତି ହୋଇଯିବା ଅବସ୍ଥା, ଅତି କ୍ଳାନ୍ତ, ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହେବା,ଅକର୍ମଣ୍ୟ ହେବା ଅବସ୍ଥା ।

ଧୋତି—ଗ୍ର.ବ.(ସଂ-ଧୌତ) ପିନ୍ଧା,ପରି-ଧେୟ ବସ୍ତ୍ର, ଅଧୋବାସ ।

ଧୋତିତ(ସ୍ତ)ଦର—ଗ୍ରା. ବ. ଅ.ଧ ବ ସ ଓ ଉତ୍ତରୀୟ, ପିନ୍ଧା ଓ ଦୋସଡ଼ା ।

ଧୋପଖାଲ—ଗ୍ରା.ବ.(ସଂ-ଧୌତ ଓ ପ୍ରକ୍ଷା-ଳନ) ପ୍ରତ୍ୟହ ସକାଳେ ଓ ଭୋର୍ ଉଠିଲାପରେ ଦେବ ମନ୍ଦିରର ତଳ ଧାଣି ଢାଳ ସଫାକରିବା କର୍ମ ।

ଧୋପଖାଲିଆ—ଗ୍ରା. ବ. ଦେବତାଙ୍କ ନିଯୋଗବିଶେଷ ।

ଧୋବ୍ରୁସ୍ତ୍ରୀ—ଗ୍ରା.ବ. ଧୂପ୍ରୁସ୍ତ୍ରୀ ଦେଖ ।

ଧୋବ—ଗ୍ରା.ବଂ.(ସଂ-ଧବଳ)ଶୁକ୍ଳ,ଧବଳ, ଧଳା, କଷ୍ଟହୋଇ ପରିଷ୍କୃତ ଓ ଧଳା ହୋଇଥିବା (ବସ୍ତ୍ରାଦି), (ବି) ଶୁକ୍ଳବର୍ଣ୍ଣ, ଥରେ ଧୋବାଘରେ ପଡ଼ି ପରିଷ୍କୃତ ହେବା ଅବସ୍ଥା ।

ଧୋବକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଧଳାରଙ୍ଗକରିବା, ଲୁଗା କାଚି ସଫା କରିବା । [ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଧୋବଣୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଧୋବାଜାତୀୟା

ଧୋବଧାଉଳିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯାହାର ଦେହତମାମ ଧଳା, ଯେ ଧୋବଲୁଗା ପିନ୍ଧିଥାଏ, ଶୁକ୍ଳବସ୍ତ୍ର ପରିହିତ, (ଗ୍ରା.ବ.) ଭଦ୍ରଲୋକ । [ଶୁକ୍ଳହେବା ।

ଧୋବପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.ବ.ଅବଳୀକୃତ ହେବା,

ଧୋବଫରଫର—ଗ୍ରା.ବଂ.ଅତିଶୟ ଶୁକ୍ଳ, ଶୁଭ୍ରୋଜ୍ଜ୍ୱଳ ।

ଧୋବଫିଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଭ୍ରମରୂପେ ଧବଳବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ ହେବା ।

ଧୋବଲ—ଗ୍ରା.ବଂ. (ସଂ-ଧବଳ) ଧଳା, ଧେବ ।

ଧୋବଲଉ—ଗ୍ରା.ବ. ଧଳା ଲାଉ ଫଳ ।

ଧୋବଲଚଢ଼େଇ—ଗ୍ରା. ବ. କ୍ଷୁଦ୍ର ପକ୍ଷି-ବିଶେଷ ।

ଧୋବଲଠକ—ଗ୍ରା.ବ.ଯେଉଁ ଶୁକ୍ଳ ପରି-ଚ୍ଛଦଧାରୀ ବାହାରେ ଦେଖିବାକୁ ଭଦ୍ର-ଲୋକପରି ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରତାରକ ବା ଶଠ ।

ଧୋବଲଶୁଖୁଆ—ଗ୍ରା.ବ.ଖରାରେ ଶୁଖା-ଯାଇ ରଖାଯାଇଥିବା ଛୋଟ ଛୋଟ ମାଛ ।

ଧୋବସରସର—(ପ୍ରା. ଯ ଜ. ବଂ) ଧାବ ଫରଫର ।

ଧୋବା—ଗ୍ରା.ବ.(ସଂ-ଧାବକ)ଲୁଗା ସଫା କରିବା ସେବକ, ନୀଚ ଶୂଦ୍ରଜ ଜାତିବିଶେଷ ରଜକ ।

ଧୋବାଖଟିବା—ଗ୍ରା.ବ.(ଧୋବା) କୌଶସି

ପରିବାଉଛି ଲୁଗା କାଚିବା ରୂପ ସେବା କରିବା ।

ଧୋବାଗଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. ଧୋବା ଯେଉଁ କାଠ ପଟ ଉପରେ ଲୁଗା କାଚେ ।

ଧୋବାଚୁଲି—ଗ୍ରା. ବି. ବାଳକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ ।

ଧୋବା ଚୁ(ଚୋ)ଠ—ଗ୍ରା ବି.ଜଳାଶୟର ଯେଉଁସ୍ଥାନରେ ଧୋବା ଲୁଗା କାଚେ ।

ଧୋବାଭଣ୍ଡାରି—ଗ୍ରା.ବି. ଭାରତୀୟମାନଙ୍କର ଦୁଇଜଣ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଗ୍ରାମସେବକ ।

ଧୋବାଭଣ୍ଡାରି ଅଟକ—ଗ୍ରା.ବି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସାମାଜିକ ଅପରାଧରେ ଅପରାଧୀ ହେଲେ ତାହାର ସେବା ନ କରିବା ସକାଶେ ସମାଜଦ୍ୱାରା ଧୋବା ଭଣ୍ଡାରିକୁ ଆଦେଶ ଦେବା,ଏକଘରହେବା, ବାସନ୍ଦ ।

ଧୋବାଭଣ୍ଡାରି ଟିକିବା—ଗ୍ରା.ବି.କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସମାଜରେ ବା ଜାତିରେ ଚଳିବା ।

ଧୋବାଭାଣ୍ଡି—ଗ୍ରା.ବି.ଧୋବା ଯେଉଁ ବଡ ହାଣ୍ଡିରେ ଲୁଗା ରଖି ସଢ଼ିଦ୍ରି ହାଣ୍ଡି ଘୋଡ଼ାଇ ଲୁଗା ସିଝାଏ ।

ଧୋବି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧବ) ଧଅ (ଗଛ), (ପ୍ରା. ବସ୍ତ୍ରର.) ଧୋବା ।

ଧୋୟୀ—ବି.(ନାମ) ଜୟଦେବଙ୍କ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଜଣେ କବିଙ୍କନାମ

ଧୋରଇ—ପ୍ରା.(ଭତଭାଷା).ବି. ମେଷପାଳକ, ମେଣ୍ଢା ଜଗୁଆଳ ।

ଧୋରଣ—ବି. (ଧୋର + ଣ.ଅନ) ହାତୀ ଘୋଡ଼ାଆଦିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ ରଥାଦି ବାହନ, ଦୋଳି, ପାଲ୍‌କି, (ଭା.ଅନ) ଅଶ୍ୱର ଗତି, ଘୋଡ଼ାର ଦୁଲକି ଚାଲି, ଦୌଡ଼ା, ଦ୍ରୁତଗତି ।

ଧୋରଣା—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଚୀର୍ଣ୍ଣ) ଟିକିଟିକି, ଛାର୍ଣ୍ଣଶୀର୍ଣ୍ଣ, କଣ୍ଟାରେ ପରିଣତ, ଛିଡ଼ା ।

ଧୋରଣା(ଣୀ)—ବି. (ଧୋର୍+ଭା.ଅନ. ଈ) ଜନଶ୍ରୁତି, ଶ୍ରେଣୀ, ପରମ୍ପରା, ପରମ୍ପରାଗତ କଥା ।

ଧୋରତ—ବି. (ଧୋର୍ + ଭା.ତ) ଅଶ୍ୱର ଗତିବିଶେଷ, ଦୁଲ୍‌କି, ବଧ, ଗତି, ଆଘାତ । [ଦେଖ ।

ଧୋଲ୍ଲ(ଲେ)ଇ—ଗ୍ରା. ବି. ବଂ. ଧୁଲେଇ

ଧୋସା—ଗ୍ରା. ବି. ପଶମୀ ମୋଟା ଶୀତବସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ଧୌଡ଼ା(ଗ୍ରା)—ଗ୍ରା.ବି. ବସ୍ତ୍ରାଗାର, କାରଖାନାର କୁଲିଆଦି ରହିବାର ଘର ।

ଧୌତ—ବଂ, (ଧାବ + ମଂ.ତ)ପ୍ରକ୍ଷାଳିତ, ଧୁଆ ହୋଇଥିବା, ମାର୍ଜିତ, ପରିଷ୍କୃତ, ଶୁଭ୍ରୀକୃତ, ଶୁଭ୍ର, ନିଷ୍ପାପ, ଶୋଧିତ, ଶାଣିତ, (କ.ତ) ସ୍ନାତ, ପାଲିଶ କରାଯାଇଥିବା, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଧଳା, (ବି)ରଜତ, ରୂପା, (ଭା.ତ) ଧାବନ, ଧୋଇବା, ପରିଷ୍କାରକରିବା ।

ଧୌତକଟ—ବି (ଧୌତ+କଟ)ମୋଟା କନାର ଥଳ, ମେଚକନ୍ତ ।

ଧୌତକକ୍ଷେପ—ବି. (କ.ଧା) ପଟବସ୍ତ୍ର, ପଟୋର୍ଣ୍ଣ, ସରୁପଟମ ।

ଧୌତଟଣ୍ଡୀ—ବି. ମିଶ୍ରି ।

ଧୌତଶିଳା—ବି.(ଧୌତ+ଶିଳା)ସ୍ଫଟିକ. ସ୍ଫଟିକମଣି ।

ଧୌତାତ୍ମା—ବଂ. (ଧୌତ + ଆତ୍ମନ୍) ବ.ଶ୍ରୀ; ପବିତ୍ରାତ୍ମା, ବିଶୁଦ୍ଧାତ୍ମା ।

ଧୌତି—ବି. (ଧାବ୍+ମଂ.ତି) ଧୋତି, ଯୋଗ ସାଧନାର ଅଙ୍ଗବିଶେଷ, ଅଙ୍ଗୁଳି ଦ୍ୱାରା ମଳଦ୍ୱାରର ଅଭ୍ୟନ୍ତର ଶୋଧନ କରିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଶରୀରର ବାହାର ଓ ଭିତର ଶୁଦ୍ଧ କରିବାର ହଠଯୋଗର କ୍ରିୟାବିଶେଷ, ଯୋଗସାଧନର ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଯଦ୍ୱାରା ଦୁଇ ଆଙ୍ଗୁଳ ଚୌଡ଼ା ଓ ଦଶ ହାତର ଲମ୍ବ କନାକୁ ପାଟି ବାଟେ ଗିଳି ପେଟକୁ ନେଇ ତହୁ ଉପରେ ପାଣି ପିଇ ଉକ୍ତ କନାକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ପାଟିବାଟେ କଢାଯାଏ, ଯୋଗକ୍ରିୟାରେ ଅନ୍ତଃଶୋଧନାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ ଲମ୍ବ ଓ ସରୁଆ କନା ।

ଧୌତ୍ତ—ବି.(ଧୂ + କ.ତ)ଚଳନ,କମ୍ପନ ।

ଧୌମ୍ୟମ ର—ବି.ମହାଭାରତ ବନପର୍ବାନ୍ତର୍ଗତ ଉପାଖ୍ୟାନବିଶେଷ ।

ଧୌମ—ବି. (ଧୂମ+ଅ) ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କ ପୁରୋହିତ,ଦେବଲଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା ।

ଧୌମ୍ୟ—ବି. (ନାମ) ଧୌମ ଦେଖ, ବ୍ୟାଘ୍ରପଦ ନାମକ ଋଷିଙ୍କ ପୁତ୍ର,ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ସମ୍ପନ୍ନ ଅଜର ଓ ଅମର ସତ୍ୟଯୁଗର ଏକଋଷି, ଆୟୋଦ ଋଷି, ପଞ୍ଚମ ଦିଗରେ ତାରାରୂପେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଏକ ଋଷି ।

ଧୌର—ବି. ଧଅଗଛ ।

ଧୌମ୍ର—ବି. ଋଷିବିଶେଷ, ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ, (ବଂ) ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ, (ବି) ବ.ସ୍ତୁସ୍ଥାନଭେଦ ।

ଧୌରତକ—ବି. ଧୋରତ ଦେଖ ।

ଧୌରେୟ—ବଂ. (ଧୁର୍+ଏୟ) ଭାରବାହୀ, ଅଗ୍ରବର୍ତ୍ତୀ, ରଥଆଦି ଟାଣିବାବାଲା, (ବି) ଭାରବହ ପଶୁ ।

ଧୌର୍ତ୍ତ୍ୟ—ବି. (ଧୂର୍ତ୍ତ + ଭା.ଯ) ଧୂର୍ତ୍ତତା. ଧୂର୍ତ୍ତର କର୍ମ । [ଦେଖ ।

ଧୌର୍ଯ୍ୟ—ବି. (ଧୁର + ଭା.ଯ) ଧୋରତ

ଧୌଲ୍ଲଗିର—ବି.ପଞ୍ଜାବ କାଙ୍ଗଡ଼ାଜିଲ୍ଲାସ୍ଥ ଏକ ଗିରିମାଳା ।

ଧ୍ୱଂସ—ବି.(ଧ୍ୱଂସ୍+ଭା.ଅ) ବିନାଶ, ବଧ, ହାନି, ସର୍ବନାଶ, ଅଧଃପତନ, କ୍ଷୟ, ଗମନ ।

ଧ୍ୱଂସକ—ପୁଂ. ବଂ. (ଧ୍ୱଂସ୍+କ.ଅକ) ଯେ ଧ୍ୱଂସ କରେ, ଧ୍ୱଂସକାରୀ. (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୱଂସିକା ।

ଧ୍ୱଂସକର—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବଂ. (ଧ୍ୱ ସ୍+କୃ+ ଅ)ଧ୍ୱଂସକ, ଧ୍ୱଂସକାରୀ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ଧ୍ୱଂସକରୀ ।

ଧ୍ୱଂସକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିନାଶ କରିବା, ବଧ କରିବା । [ଦେଖ ।

ଧ୍ୱଂସନ—ବି. (ଧ୍ୱଂସ+ଭା.ଅନ) ଧ୍ୱଂସ

ଧ୍ୱଂସନୀୟ—ବଂ. (ଧ୍ୱଂସ୍+ମଂ.ଅନୀୟ) ଧ୍ୱଂସଯୋଗ୍ୟ. (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୱଂସନୀୟା ।

ଧ୍ୱଂସପଥ—ବି(ତତ୍ତ୍ୱ)ବିନାଶର ଉପାୟ, ସର୍ବନାଶର ପନ୍ଥା ।

ଧ୍ୱଂସମୁଖ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ବିନାଶର ସୂତ୍ର-

ପାତ ।

ଧ୍ୱଂସଶାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ବିନାଶର ଖେଳ, ପ୍ରଳୟର କେଳି ।

ଧ୍ୱଂସସାଧନ—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ଧ୍ୱଂସନ, ବିନାଶ ସମ୍ପାଦନ, ନାଶନ ।

ଧ୍ୱଂସାବଶେଷ—ବି.(୬ତତ୍)ଭସ୍ମାବଶେଷ, ଭସ୍ମାବଶେଷ, ବିନଷ୍ଟ ପଦାର୍ଥର ଯେଉଁ ଅଂଶ ନଷ୍ଟ ନ ହୋଇ ରହି ଯାଇଥାଏ ।

ଧ୍ୱଂସିତ—ବିଂ. (ଧ୍ୱଂସ୍+ମ.ତ) ଧ୍ୱଂସ-ପ୍ରାପ୍ତ, ବିନଶିତ ।

ଧ୍ୱଂସିବା—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ)କ୍ରି.ବିନାଶକରିବା ।

ଧ୍ୱଂସୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧ୍ୱଂସ+କ.ଇନ୍) ଧ୍ୱଂସ ପ୍ରବଣ, ଯାହାର ଧ୍ୱଂସ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ, ନଶ୍ୱର, ଅଚିରସ୍ଥାୟୀ, ଧ୍ୱଂସକ, ବିନାଶକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୱଂସିନୀ, (ବି) ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପାଲଗଛ ।

ଧ୍ୱଜ୍—(ଧାତୁ) ଗମନ କରିବା, ଘୁଞ୍ଚିବା, ଗତି କରିବା ।

ଧ୍ୱଜ—ବି. (ଧ୍ୱଜ୍+କ.ଅ) ନିଶାଣ, ବୈଜୟନ୍ତୀ, ପତାକା, (ପଞ୍ଚତର) ଶିଶ୍ନ,ମେଢ୍ର, ଲିଙ୍ଗ, ଯୋନି,ଜନନେ-ନ୍ଦ୍ରିୟ, ଲକ୍ଷଣ, ବାହ୍ୟଚିହ୍ନ, ଗର୍ବ, ପତାକାର ଦଣ୍ଡ, ଖଡ୍ଗାଙ୍ଗ, ଶୁଣ୍ଡି, ପୂର୍ବ-ଦିଗର ଗୃହ, ସେନା ଚିହ୍ନବିଶେଷ, ସେନାଦଳର ପତାକା, (ସମାସରେ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ (ଯଥା—କୁଳଧ୍ୱଜ), ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବା ବିଖ୍ୟାତ ବ୍ୟକ୍ତି, ଦେବତାଙ୍କର ଗୁଣ, ଟ୍ରେଡ୍‌ମାର୍କ, ପଣ୍ୟ-ଦ୍ରବ୍ୟ ନିର୍ମାତାଙ୍କର ବିଶିଷ୍ଟ ଚିହ୍ନ, ତ୍ରୈଣିକାଳୟର ବାହାରେ ଥିବା ବିଶିଷ୍ଟଚିହ୍ନ, କପଟୀଘର, ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ପାଦତଳ ବା କରତଳରେ ଥିବା ଧ୍ୱଜା-କାର ରେଖା, ଡ୍ରୋଣାକାର ବଂଶ-ଦଣ୍ଡୋପରିସ୍ଥିତ ବସ୍ତ୍ର, ଶ୍ରେଣୀଭେଦ ।

ଧ୍ୱଜଗୃହ—ବି. ଧ୍ୱଜରୂପଯୁକ୍ତ ଗୃହ ।

ଧ୍ୱଜଗ୍ରୀବ—ପୁଂ. ବି. ରାକ୍ଷସବିଶେଷ ।

ଧ୍ୱଜଚିହ୍ନ--ବି.(୬ତତ୍) ପତାକା ଦେହରେ ଅଙ୍କିତ ଜାତି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବା ରାଜଶକ୍ତି-ଜ୍ଞାପକ ଲକ୍ଷଣ, ପତାକାଚିହ୍ନ ।

ଧ୍ୱଜଦଣ୍ଡ—ବି. (୬ତତ୍) ପତାକା,ବାଉଁଶ, ନିଶାଣିଦଣ୍ଡ ।

ଧ୍ୱଜଦ୍ରୁମ—ବି. (କ.ଧା) ତାଳଗଛ ।

ଧ୍ୱଜପଟ—ବି. (୬ତତ୍) ଧ୍ୱଜଦଣ୍ଡର ମସ୍ତକରେ ସଂଲଗ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡ ।

ଧ୍ୱଜପ୍ରହରଣ—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ବାୟୁ ।

ଧ୍ୱଜବଜ୍ରାଙ୍କୁଶ—ବି.(ଧ୍ୱଜ+ବଜ୍ର+ଅଙ୍କୁଶ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଧ୍ୱଜ ବଜ୍ର ଓ ଅଙ୍କୁଶ ଚିହ୍ନ-ବିଶେଷ, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ବା ବିଷ୍ଣୁ ଅଂଶୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଦତଳରେ ଥିବା ଚିହ୍ନବିଶେଷ ।

ଧ୍ୱଜବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧ୍ୱଜ+ବତ୍) ପତାକାବାହୀ ସୁଶୋଭିତ, ଚିହ୍ନଯୁକ୍ତ, ଦାଗୀ ବା ରାଜଦଣ୍ଡପ୍ରାପ୍ତ, (ବି) ଶୁଣ୍ଡି, ଦାଗୀ, ପତାକାବାହକ,ଯେଉଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ନିଜଦ୍ୱାରା ହତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର କପାଳକୁ ଘେନି ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତାର୍ଥ ତୀର୍ଥକୁ ଯାଏ ।

ଧ୍ୱଜଭଙ୍ଗ—ବି. (୬ତତ୍) ପୁରୁଷର ଜନ-ନେନ୍ଦ୍ରିୟ ଶିଥିଳତା ଓ ଶକ୍ତିହୀନତା, ପୁରୁଷତ୍ୱହୀନତା ରୋଗ, କ୍ଲୀବତା ।

ଧ୍ୱଜଯନ୍ତ୍ର—ବି. ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଧ୍ୱଜଯଷ୍ଟି ଆରୋପିତ ଥାଏ ।

ଧ୍ୱଜଯଷ୍ଟି—ବି. (୬ତତ୍) ଧ୍ୱଜଦଣ୍ଡ ଦେଖ ।

ଧ୍ୱଜସ୍ତମ୍ଭ—ବି. (୬ତତ୍) ଧ୍ୱଜଦଣ୍ଡ ଦେଖ ।

ଧ୍ୱଜାଂଶୁକ—ବି.(୬ତତ୍)ନିଶାଣର ଜନା ।

ଧ୍ୱଜା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଧ୍ୱଜ) ପତାକା,ଝଣ୍ଡା, ଗର୍ବ, ମସ୍ତକର ଶିଖା, ଚୁଟୀ ।

ଧ୍ୱଜାଧାରୀ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ. ପତାକାବାହକ, ଶିଖାଧାରୀ, ଯାହାର ଚୁଟୀ ଥାଏ ।

ଧ୍ୱଜାରୋପଣ—ବି. (୬ତତ୍) ଦେବାଳୟ ଓ ତୀର୍ଥାଦିରେ ମନ୍ତ୍ରପୂତ ପତାକା ପୋତିବା ।

ଧ୍ୱଜାହୃତ—ବିଂ. ଯୁଦ୍ଧଭୂମିରେ ଗୃହୀତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୱଜାହୃତା ।

ଧ୍ୱଜିକ—ପୁଂ. ବି. କପଟଧାର୍ମିକ ।

ଧ୍ୱଜିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧ୍ୱଜ+ଇନ୍+ଈ) ସେନା, ବାହିନୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ) ଧ୍ୱଜୀର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଧ୍ୱଜୀ—ପୁଂ. ବିଂ.(ଧ୍ୱଜ+ଇନ୍) ପତାକା-ବାହକ, କପଟୀ, ଭଣ୍ଡ, ସୁରାଭଜନ ଚିହ୍ନଧାରୀ, (ସମାସରେ) ଅମୁକକୁ ଚିହ୍ନରୂପେ ଧାରଣ କରିଥିବା, (ପୁଂ.ବି) ରାଜା, ପର୍ବତ, ରଥ, ଶିଖୀ, ମୟୂର, ସର୍ପ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅଗ୍ନି, ଅଶ୍ୱ, ଶୁଣ୍ଡୀ ।

ଧ୍ୱଜୀକରଣ—ବି. (ଧ୍ୱଜ+ଚ୍ୱି+କରଣ) ପତାକା ଉତ୍ତୋଳନ କରିବା, ପତାକା ଉଡ଼ାଇବା,କୌଣସି ବିଷୟକୁ ବାହାନା କରିବା ।

ଧ୍ୱଜୋଚ୍ଛ୍ରୟ—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ଧ୍ୱଜ ଠିଆ କରିବା, ଲିଙ୍ଗୋତ୍ଥାନକରଣ ।

ଧ୍ୱଜୋତ୍ଥାନ—ବି. ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପୂଜା ଉତ୍ସବ ।

ଧ୍ୱନ୍(ଧାତୁ)—ଶବ୍ଦକରିବା,ଗର୍ଜନକରିବା ।

ଧ୍ୱନ—ବି. (ଧ୍ୱନ୍+ଘ.ଅ) ଧ୍ୱନି ଦେଖ ।

ଧ୍ୱନନ—ବି. (ଧ୍ୱନ୍+ଅନ) ଶବ୍ଦକରିବା, (ଅଲଙ୍କାର) ଶବ୍ଦନିଷ୍ଠ ବ୍ୟାପାରବିଶେଷ, ବ୍ୟଞ୍ଜନା, ଗୁଣ୍ଡ ଗୁଣ୍ଡ ଦେ କରିବା, ଅର୍ଥାଦିର ସୂଚନ, ଅବ୍ୟକ୍ତ ଉଚ୍ଚାରଣ ।

ଧ୍ୱନମୋଦୀ—ପୁଂ. ବି. (ଧ୍ୱନ୍+ମୁଦ୍+କ.ଇନ୍) ଭ୍ରମର ।

ଧ୍ୱନି—ବି. (ଧ୍ୱନ୍+ଘ.ଇ) ଦେ, ରବ, ସ୍ୱର, କଣ୍ଠସ୍ୱର, ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରର ସ୍ୱର, (ଅଳଙ୍କାର) ଲକ୍ଷ୍ୟାର୍ଥ,ଗୂଢ଼ାର୍ଥ, ବାକ୍ୟାର୍ଥ ଛଡ଼ା ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟାର୍ଥ, ପ୍ରତିଧ୍ୱନି, ଘଡ଼ଘଡ଼, ରଡ଼ି, ବଜ୍ରଧ୍ୱନି, ଉତ୍କୃଷ୍ଟ କାବ୍ୟ, ଫମ୍ପା ଶବ୍ଦମାତ୍ର ।

ଧ୍ୱନିକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶବ୍ଦ କରିବା ।

ଧ୍ୱନିକାବ୍ୟ—ବି. (କ.ଧା) ଉତ୍କୃଷ୍ଟ କାବ୍ୟ-ବିଶେଷ, ଯେଉଁ କାବ୍ୟରେ ବାକ୍ୟାର୍ଥ ଠାରୁ ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟାର୍ଥ ବା ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ ଅଧିକ-ତର ଚମତ୍କାର ଜନକ ।

ଧ୍ୱନିଗ୍ରହ—ବି. (ଧ୍ୱନି+ଗ୍ରହ+କ.ଅ) କାନ, (ଘ.ଅ) ଶବ୍ଦଜ୍ଞାନ, ଶୁଣିବା, ଉଗ୍ର, ଭେଗ, ବଂଶୀ ।

ଧ୍ୱନିତ—ବିଂ. (ଧ୍ୱନ୍+ମ.ତ) ଶବ୍ଦିତ, ଧ୍ୱନିଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିପନ୍ନ(ଅର୍ଥ), (ବି. ଘ.ତ) ଶବ୍ଦ, ମେଘଗର୍ଜନ । [ବଂଶୀ ।

ଧ୍ୱନିନାଳା—ବି. (ଧ୍ୱନି+ନାଳା) ବାଣୀ,

ଧ୍ୱନିବା—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ)କ୍ରି. ଧ୍ୱନି କରିବା ।

ଧ୍ୱନିବିକାର—ବି. (ଭତତ୍ତ୍ୱ) ଶୋକ,ରାଗ, ଭୟ ବା ଅତିରିକ୍ତ କଥନାଦି ଯୋଗୁଁ କଣ୍ଠସ୍ୱରର ବିକୃତି ।

ଧ୍ୱନିମନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ଧ୍ୱନିମତ୍) ଶବ୍ଦାୟମାନ, ଶବ୍ଦ କରୁଥିବା ।

ଧ୍ୱନିଯମକ—ବି. (ଅଲଙ୍କାର) ଯମକ-ବିଶେଷ ।

ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ—ବି. (ଭତତ୍ତ୍ୱ) କୌଣସି ଧ୍ୱନି ବା ଶବ୍ଦର ଅନୁକରଣ, ଧ୍ୱନି ଅନୁସାରେ ଶବ୍ଦର ଗଠନ ।

ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧ୍ୱନି+ଅନୁ-କାରିନ୍) ଯେ କୌଣସି ଧ୍ୱନି ବା ଶବ୍ଦର ଅନୁକରଣ କରେ,ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ କୌଣସି ଧ୍ୱନିର ଅନୁକରଣରେ ଗଠିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକାରିଣୀ ।

ଧ୍ୱନ୍ୟର୍ଥ—ବି. (ଅଲଙ୍କାର ଶାସ୍ତ୍ର) ପାଦର ପୂରଣାର୍ଥ, ବାକ୍ୟାର୍ଥ ଛଡା ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟାର୍ଥ ।

ଧ୍ୱନ୍ୟର୍ଥକ—ବିଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ବା ବାକ୍ୟର ଧ୍ୱନିରୁ ତାହାର ଅର୍ଥ ଜଣାପଡେ । [ଦେଖ ।

ଧ୍ୱନ୍ୟାତ୍ମକ—ବିଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୱନ୍ୟର୍ଥକ

ଧ୍ୱସ୍ତ—ବିଂ. (ଧ୍ୱଂସ+ମଂ.ତ) ଧ୍ୱଂସପ୍ରାପ୍ତ, ବିନଷ୍ଟ, ଅଧଃପତିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୱସ୍ତା ।

ଧ୍ୱସ୍ତବିଧ୍ୱସ୍ତ—ବିଂ. ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବିନଷ୍ଟ ।

ଧ୍ୱସ୍ତାଧ୍ୱସ୍ତି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଧ୍ୱସ୍ତ) ମରାମରି, ପରସ୍ପର ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ବଳପ୍ରୟୋଗ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ମରାମରି କରୁଥିବା, ପରସ୍ପର ପରସ୍ପରକୁ ଆକ୍ରମଣ କରୁଥିବା ।

ଧ୍ୱସ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଧ୍ୱଂସ+ଭାବ.ତ) ଧ୍ୱଂସ, ନାଶ, (ମଂ.ତ) କର୍ମକ୍ଷୟର ଆଧାର, ବିଦ୍ୟାବିଶେଷ ।

ଧ୍ୱସ୍ର—ବିଂ. (ଧ୍ୱଂସ୍+ର) ନଷ୍ଟ ।

ଧ୍ୱାଙ୍କ୍ଷ—ବି. ଧ୍ୱାଙ୍କ୍ଷ ଦେଖ ।

ଧ୍ୱାଙ୍କ୍ଷପୁଷ୍ପ—ବି. ଧ୍ୱାଙ୍କ୍ଷପୁଷ୍ପ ଦେଖ ।

ଧ୍ୱାଙ୍କ୍ଷମାରୀ—ବି. କାକଚଞ୍ଚା ଦେଖ ।

ଧ୍ୱାଙ୍କ୍ଷବଲ୍ଲୀ—ବି. କାକନାସା ଲତା ।

ଧ୍ୱାଙ୍କ୍ଷାଦନୀ—ବି. (ଭତତ୍ତ୍ୱ) କାକତୁଣ୍ଡୀ ।

ଧ୍ୱାଙ୍କ୍ଷାରାତି—ପୁଂ.ବି.ପେଚକ, କାକଶତ୍ରୁ ।

ଧ୍ୱାଙ୍କ୍ଷୀ—ବି. କଙ୍କୋଳିକା ।

ଧ୍ୱାନ—ବି.(ଧ୍ୱନ୍+ଭା.ଅ)ଧ୍ୱନିଦେଖ ।

ଧ୍ୱାନ୍ତ—ବି. (ଧ୍ୱନ୍+ଅଧି.ତ) ଅନ୍ଧକାର, ପାପ ବା ଅଜ୍ଞାନରୂପ ଅନ୍ଧକାର ।

ଧ୍ୱାନ୍ତନାଶନ—ବିଂ. (ଧ୍ୱାନ୍ତ+ନାଶକ) ଯେ ଅନ୍ଧକାର ନାଶ କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୱାନ୍ତନାଶିକା, (ବି) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଧ୍ୱାନ୍ତବିତ୍ତ—ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଖଦ୍ୟୋତ, ଜୁଳୁଜୁଳୁଆ ପୋକ ।

ଧ୍ୱାନ୍ତଶାତନ—ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅଗ୍ନି, ଚନ୍ଦ୍ର, ଶ୍ୟୋନାକବୃକ୍ଷ, ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣ, ଆଲୋକ ।

ଧ୍ୱାନ୍ତହର—ବି ଓ ବିଂ. (ଧ୍ୱାନ୍ତ+ହୃ+କ.ଅ) ଧ୍ୱାନ୍ତନାଶକ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ହରା ।

ଧ୍ୱାନ୍ତାରାତି—ବି. (ଭତତ୍ତ୍ୱ) ଧ୍ୱାନ୍ତଶାତନ ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ଧ୍ୱାନ୍ତୋନ୍ମେଷ—ବି.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୱାନ୍ତବିତ୍ତ ।

ଧ୍ୱାକାର—ବି. (ଧ୍ୱା+କାର) କମାର ।

ଧ୍ୱାଙ୍କ୍ଷ—ବି. (ଧ୍ୱଙ୍କ୍ଷ+କ.ଷ) କାକ, କୁଆ, ମାଛରଙ୍କା ଚଢ଼େଇ, ଭିକ୍ଷୁ, ତକ୍ଷକ, ନାଗବିଶେଷ ।

ଧ୍ୱାଙ୍କ୍ଷଜଙ୍ଘା—ବି. କାକଜଙ୍ଘା ।

ଧ୍ୱାଙ୍କ୍ଷଜମ୍ବୁ—ବି. କାକଜମ୍ବୁ ।

ଧ୍ୱାଙ୍କ୍ଷତୁଣ୍ଡୀ—ବି. କାକନାସା ଲତା ।

ଧ୍ୱାଙ୍କ୍ଷଦନ୍ତୀ—ବି. କାକନାସା ଲତା ।

ଧ୍ୱାଙ୍କ୍ଷନଖୀ—ବି. କାକତୁଣ୍ଡୀ ।

ଧ୍ୱାଙ୍କ୍ଷପୁଷ୍ପ—ବି. (ଂତତ୍ତ୍ୱ) କାକପୁଷ୍ପ, କୋକିଳ ।

ଧ୍ୱାତ—ବିଂ. (ଧ୍ୱା+ମଂ.ତ) ନିଆଁ ଲଗା ଯାଇଥିବା, ଅଗ୍ନିସଂଯୁକ୍ତ, ଉଦ୍ଦୀପିତ, ସନ୍ଦୀପିତ, ସଧୂକ୍ଷିତ, ଫୁଙ୍କା ହେବା ଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦିତ, ନିନାଦିତ, ଦଗ୍ଧ, ଫୁଙ୍କା-ଯାଇଥିବା, ଫୁଙ୍କାଯାଇ ଫୁଲିଯାଇଥିବା ।

ଧ୍ୱାନ—ବି. (ଧ୍ୱା+ଭା.ନ) ଫୁଙ୍କିବା କର୍ମ, ଫୁଙ୍କିକରି ନିଆଁ ଲଗାଇବା ।

ଧ୍ୱାପନ—ବି. ବୃଂହଣ ।

ଧ୍ୱାପିତ—ବିଂ. (ଧ୍ୱା+ଣିଚ୍+ମଂ.ତ)ଯାହା ଫୁଙ୍କାଯାଇଅଛି, ଯାହାକୁ ଫୁଙ୍କିକରି ଫୁଲାଇ ଦିଆଯାଇଅଛି, ଦଗ୍ଧ,ଭସ୍ମୀଭୂତ

ଧା—ବି.(ଧ୍ୟୈ+ଭା.କ୍ୱପ୍)ଧ୍ୟାନ ଦେଖ ।

ଧାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧ୍ୟାନକରିବା ଦେଖ ।

ଧାତ—ବିଂ. (ଧ୍ୟୈ+ମଂ.ତ) ଯାହାକୁ ଧ୍ୟାନ କରାଯାଇଅଛି, ଧ୍ୟାନର ବିଷୟୀ-ଭୂତ, ଭାବିତ, ଚିନ୍ତିତ, ସ୍ମୃତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୟାତା ।

ଧାତବ୍ୟ—ବିଂ. (ଧ୍ୟୈ+ମଂ.ତବ୍ୟ)ଚିନ୍ତ-ତବ୍ୟ, ଚିନ୍ତନୀୟ, ସ୍ମରଣୀୟ, ଆଲୋଚ-ନୀୟ, କଳ୍ପନୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୟାତବ୍ୟା ।

ଧାତା—ପୁଂ. ବିଂ. (ଧ୍ୟୈ+କ.ତୃ) ଧ୍ୟାନ-କାରୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), ଧ୍ୟାୟୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. ଧ୍ୟାତ+ଆ) ଧ୍ୟାତର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଧ୍ୟାନ—ବି. (ଧ୍ୟୈ+ଭା.ଅନ) ଯୋଗ ସାଧନାର ଅଙ୍ଗବିଶେଷ, ମନନ, ମନେ ମନେ କଳ୍ପନା, ଭାବନା, ଚିନ୍ତନ, ଏକ ବିଷୟକ ଜ୍ଞାନଧାରା, ସ୍ମରଣ, ଖିଆଲ, ସ୍ମୃତି, ଏକ ବିଷୟରେ ଏକାଗ୍ର ଚିନ୍ତା, କୌଣସି ଦେବତାଙ୍କର ରୂପଚିନ୍ତା, ଅଭିନିବେଶ, ଧାରଣା ବିଷୟରେ ଏକାଗ୍ରତା, ଅଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ରହ୍ମ ବସ୍ତୁରେ ଅନ୍ତଃକରଣର ବୃତ୍ତିପ୍ରବାହ, ଶାସ୍ତ୍ରା-ଦିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଦେବତାଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଙ୍ଗର ଓ ଧୃତ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରାଦିର ଓ ରୂପର ବର୍ଣ୍ଣନା, କୌଣସି ଦେବତା-ଙ୍କର ବିଶିଷ୍ଟ ଗୁଣସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କଳ୍ପନା ।

ଧ୍ୟାନକ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ଧ୍ୟାନ)ଧ୍ୟାନ ଦେଖ ।

ଧ୍ୟାନକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଏକାଗ୍ର ଚିନ୍ତା କରିବା, ଖିଆଲ କରିବା, ହେଜିବା, ସ୍ମରଣକରିବା ।

ଧ୍ୟାନଗମ୍ୟ—ପୁଂ.ବିଂ.(ଂତତ୍ତ୍ୱ)ଧ୍ୟାନ ଦ୍ୱାରା ପାଇବା ଯୋଗ୍ୟ, ଯାହା ଧ୍ୟାନ ଦ୍ୱାରା ଲାଭ କରାଯାଇପାରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୟାନ-ଗମ୍ୟା ।

ଧ୍ୟାନଗୋଚର—ବି(ଭତତ୍ତ୍ୱ)ଧ୍ୟାନପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ, ଯାହା ଧ୍ୟାନଦ୍ୱାରା ଜଣାଯାଏ, ବୌଦ୍ଧ ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଦେବତା ବିଶେଷ ।

ଧ୍ୟାନକପ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରବଂଶୀୟ ଜଣେ ଋଷି ।

ଧ୍ୟାନଧାରଣା—ବି. (ଧ୍ୟାନ+ଧାରଣା) ଏକାଗ୍ର ଚିନ୍ତା, (କ.ଧା) କଳ୍ପନା ଦ୍ୱାରା ହୃଦ୍‌ଦର୍ପଣରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ଭାବରାଜି ।

ଧ୍ୟାନନିଷ୍ଠ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଧ୍ୟାନରେ ଏକାଗ୍ରଚିତ୍ତ, ଧ୍ୟାନରେ ଯେ ଏକାନ୍ତ ଭାବେ ବୁଡ଼ିଯାଇଅଛି,(ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୟାନନିଷ୍ଠା ।

ଧ୍ୟାନଭଗ୍ନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ଧ୍ୟାନରେ ବ୍ୟାଘାତ ପଡ଼ିଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୟାନଭଗ୍ନା ।

ଧ୍ୟାନଭଙ୍ଗ—ବି(ତତ୍ତ୍ୱ)ଧ୍ୟାନରେ ବ୍ୟାଘାତ

ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧ୍ୟାନରେ ଏକାନ୍ତ ରତ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଚିତ୍ତ-ବୃତ୍ତି କୌଣସି ବିଷୟରେ ଏକାଗ୍ର ଭାବରେ ମଜ୍ଜି ଯାଇଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୟାନ-ମଗ୍ନା ।

ଧ୍ୟାନଯୋଗ—ବି. (କ.ଧା) ଧ୍ୟାନ ଦ୍ୱାରା ଯୋଗ ସାଧନ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଯେଉଁ ଯୋଗରେ ଧ୍ୟାନହିଁ ପ୍ରଧାନ ଅଙ୍ଗ ଅଟେ, ତାନ୍ତ୍ରିକକ୍ରିୟାବିଶେଷ, ଯହିଁରେ ମନରେ କୌଣସି ଆକୃତି କଳ୍ପନା କରି ଶତ୍ରୁର ନାଶ କରାଯାଏ ।

ଧ୍ୟାନରତ—ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ, ଧ୍ୟାନସ୍ଥ ।

ଧ୍ୟାନସ୍ଥ—ପୁଂ.ବିଂ. (ଧ୍ୟାନ+ସ୍ଥା+କ.ଅ) ଧ୍ୟାନରେ ବୁଡ଼ିଯାଇଥିବା, ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୟାନସ୍ଥା ।

ଧ୍ୟାନାଭ୍ୟାସ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ସମାଧି, ଧ୍ୟାନର ଅଭ୍ୟାସ ।

ଧ୍ୟାନିକ—ବିଂ. (ଧ୍ୟାନ+ଇକ) ଧ୍ୟାନଗମ୍ୟ ଦେଖ, ଧ୍ୟାନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ।

ଧ୍ୟାନିବୁଦ୍ଧ—ବି. (କ.ଧା) ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ ବୁଦ୍ଧ-ଦେବଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ।

ଧ୍ୟାନୀ—ବିଂ. (ଧ୍ୟାନ+ଇନ୍) ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ, ସମାଧିସ୍ଥ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୟାନିନୀ ।

ଧ୍ୟାମ—ବି. (ଧ୍ୟୈ+ମ.ମ) ଗନ୍ଧତୃଣ, ଧନିଶୀ, ରୋହିସତୃଣ, ଦଅଣାଗୁଳ୍ମ ଦେଖ, (ବିଂ) କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ, ଅପରିଷ୍କୃତ, ମଳିଆ, କଳଙ୍କିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୟାମା ।

ଧ୍ୟାମକ—ବି. ରୋହିଷ ତୃଣ ।

ଧ୍ୟାମା—ବି. (ଧ୍ୟୈ+ମ.ମନ୍)ମାପ, ପରି-ମାଣ, ଆଲୋକ, (ଭୂ.ମନ) ଧ୍ୟାନ ।

ଧ୍ୟାୟ—ଶ୍ରୀ.ବି.(ସଂ-ଧ୍ୟାନ) ଧ୍ୟାନ, ଲୟ ।

ଧ୍ୟାୟିବା—ଶ୍ରୀ. କ୍ରି. ଧ୍ୟାନକରିବା ।

ଧ୍ୟେୟ—ବିଂ. (ଧ୍ୟୈ+ମ.ଯ) ଧ୍ୟାନର ଯୋଗ୍ୟ, ଚିନ୍ତନୀୟ, ସ୍ମରଣୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ୟେୟା ।

ଧ୍ୟୈ—(ଧାତୁ) ଧ୍ୟାନ କରିବା, ଚିନ୍ତା କରିବା, ସ୍ମରଣ କରିବା, କଳ୍ପନା କରିବା ।

ଧ୍ରା—(ଧାତୁ) ଗତିକରିବା, ଯିବା ।

ଧ୍ରାଂକ୍ଷ—(ଧାତୁ) କାଆ କାଆ ରବିବା, ଇଚ୍ଛା କରିବା ।

ଧ୍ରାକ୍ଷା—ବି. ଦ୍ରାକ୍ଷା ଦେଖ ।

ଧ୍ରାଜ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଗତି ।

ଧ୍ରାଡ଼—(ଧାତୁ) ବିଭକ୍ତକରିବା, ଚିରିବା ।

ଧ୍ରାଡ଼—ବି. ପୁଷ୍ପଚୟନ ।

ଧ୍ରିୟମାଣ—ବିଂ.(ଧୃ+ମ.ଆନ) ଯାହା ଧରା ଯାଉଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ରିୟମାଣା ।

ଧ୍ରୁ—(ଧାତୁ) ସ୍ଥିରହେବା, ଗତିକରିବା, ଯିବା, ସ୍ଥିରକରିବା, ହତ୍ୟାକରିବା ।

ଧ୍ରୁପଦ—ଶ୍ରୀ.ବି.(ସଂ-ଧ୍ରୁବପଦ)ସଙ୍ଗୀତର ଖିତିବିଶେଷ ।

ଧ୍ରୁବ—ବି.(ଧ୍ରୁ+କ.ଅ)ନିଶ୍ଚଳ ତାରକା-ବିଶେଷ, ପୃଥିବୀର ଉତ୍ତର କେନ୍ଦ୍ରର ଠିକ୍ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଅବସ୍ଥିତ ସ୍ଥିର ତାରକା, ନିଶ୍ଚୟ,(ଭୂଗୋଳ) ପୃଥିବୀର ଅକ୍ଷଦଣ୍ଡର ଶ୍ରୀନ୍ଦ୍ରଦ୍ୱୟ, ପୃଥିବୀର ଉତ୍ତର କେନ୍ଦ୍ର, ସୁମେରୁ, ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ, ବ୍ରହ୍ମା, ବସୁବିଶେଷ. ଅଷ୍ଟବସୁ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ, ବିଷ୍ଣୁ, ଶିବ, ଖୁଣ୍ଟି, ଖୁଣ୍ଟା, ସ୍ଥାଣୁ ବା ଲଣ୍ଡାଗଛ, ଲଣ୍ଡାଗଛର ଗଣ୍ଠି, ଉତ୍ତାନପାଦ ରାଜା-ଙ୍କର ପୁତ୍ର, ପରମ ବୈଷ୍ଣବଭକ୍ତ ବାଳକ ବିଶେଷ, ଲଲାଟସ୍ଥ ଆବର୍ତ୍ତକବିଶେଷ, ନକ୍ଷତ୍ରଗତ,ଗୀତର ଘୋଷା,(ଜ୍ୟୋତିଷ) ଗ୍ରହମାନଙ୍କ ଶୁଭଯୋଗବିଶେଷ, ଉତ୍ତ-ପ୍ରେକ୍ଷା, ଧ୍ରୁବଯଷ୍ଟି, ପୃଥିବୀର ଦୁଇ-ମେରୁ ଉପରେ ଥିବା ଖ ଗୋଲର ବିନ୍ଦୁଦ୍ୱୟ, ସୌମ୍ୟଧ୍ରୁବ ଓ ଯାମ୍ୟଧ୍ରୁବ, (ଗଣିତ ଜ୍ୟୋତିଷ) ମେରୁର ଦ୍ରାଘିମା, ନକ୍ଷତ୍ରିକ ମଣ୍ଡଳର ଆରମ୍ଭଠାରୁ କୌଣସି ଗ୍ରହର ଦୂରତ୍ୱ, ଉମ୍ବିଗଛ, ସମ୍ବୁ, ଯୁଗ, ଯଜ୍ଞ ପାତ୍ରବିଶେଷ, ବଟବୃକ୍ଷ, ଶରାରପକ୍ଷୀ, ଶରାରର ଭର୍ତ୍ତା, (ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷ)ଉତ୍ତରା ଫାଲଗୁନୀ, ଉତ୍ତରା-ଷାଢ଼ା, ଉତ୍ତର ଭାଦ୍ରପଦ ଓ ରୋହିଣୀ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ନକ୍ଷତ୍ରଗଣ, ଛାତ୍ର ନାଲ ପଡ଼ିଯିବା ଓ ଫୁଲିବା ରୋଗବିଶେଷ, କୌଣସି ଦେବତାଙ୍କୁ ଅର୍ପିତ ନ ହୋଇ ସୋମରସର ଯେଉଁ ଭାଗ ସକାଳଠାରୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଖା ଯାଇଥାଏ, ଆକାଶ, ପର୍ବତ, (ବିଂ) ନିଶ୍ଚିତ. ସ୍ଥିର, ଅଚଳ, ଦୃଢ଼, ନିତ୍ୟ, ଶାଶ୍ୱତ, ଅକ୍ଷୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଧ୍ରୁବା ।

ଧ୍ରୁବକ—ବି. (ଧ୍ରୁବ+କ) ଗୀତର ଘୋଷା, ସ୍ଥାଣୁ, ଲଣ୍ଡାଗଛ,(ଜ୍ୟୋତିଷ ପରିଭାଷା) ତାରା ଓ ଗ୍ରହାଦିଙ୍କର ଅନ-ସ୍ଥିତି ସୂଚକ ଦୂରତ୍ୱପରିମାଣ, ନକ୍ଷତ୍ରର ଦୂରତ୍ୱ ।

ଧ୍ରୁବକା—ବି. ଧ୍ରୁବପଦ,ଗୀତର ଘୋଷା ।

ଧ୍ରୁବଗଣ—ବି. ଉତ୍ତରଫାଲ୍ଗୁନୀ, ଉତ୍ତରା-ଷାଢ଼ା, ଉତ୍ତରଭାଦ୍ରପଦ ଓ ରୋହିଣୀ ନକ୍ଷତ୍ର ତ୍ରୟସ୍ଥ ।

ଧ୍ରୁବତା—ବି. (ଧ୍ରୁବ+ଷ୍ଟା.ତା)ସ୍ଥିରତା, ନିଶ୍ଚୟ, ନିତ୍ୟତା, ଅକ୍ଷୟତା,ଦୃଢ଼ତା ।

ଧ୍ରୁବତାରା—ବି. ଉତ୍ତରକେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥ ଅବି-ଚଳିତ ତାରା ।

ଧ୍ରୁବଦର୍ଶକ—ବି. ସପ୍ତର୍ଷିମଣ୍ଡଳ, (ଜାହା-ଜଆମାନଙ୍କ) ଦିଗ୍‌ନିରୂପଣ ଯନ୍ତ୍ର ।

ଧ୍ରୁବଦର୍ଶନ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ବିବାହର କର୍ମକାଣ୍ଡ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ କର୍ମ; ଯେଉଁ କର୍ମରେ ବରକନ୍ୟା ଦୁହେଁ ଧ୍ରୁବତାରାକୁ ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି ।

ଧ୍ରୁବଧେନୁ—ବି. ସୁଧାର ଗାଈ ।

ଧ୍ରୁବପଦ—ବି.ଧ୍ରୁପଦ ଦେଖ,ଧ୍ରୁବଲୋକ, ସ୍ୱର୍ଗଧାମ, ଆକାଶ ।

ଧ୍ରୁବପ୍ରତିଜ୍ଞା—ବି.(କ.ଧା)ଅଚଳ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ।

ଧ୍ରୁବବିଶ୍ୱାସ—ବି.(କ.ଧା)ଅଚଳ ବିଶ୍ୱାସ ।

ଧ୍ରୁବମଣ୍ଡଳ—ବି. ଉତ୍ତରଦିଗରେ ଧ୍ରୁବ-ତାରାକୁ ଲାଗିରହିଥିବା ସାତଗୋଟି ତାରାଯୁକ୍ତ ଶିଶୁମାର ମଣ୍ଡଳ ।

ଧ୍ରୁବମସ୍ତ୍ୟ—ବି. ଧ୍ରୁବମଣ୍ଡଳ ଦେଖ, ଧ୍ରୁବମଣ୍ଡଳର ଲଙ୍ଗାତାରା ଓ ସପ୍ତର୍ଷିମଣ୍ଡଳ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ତାରା, ଏପରି ୮ଗୋଟି ତାରାଯୁକ୍ତ ମସ୍ତ୍ୟାକୃତି ତାରକା ପୁଞ୍ଜ, ଦିଗବାରଣଯନ୍ତ୍ର ।

ଧ୍ରୁବମସ୍ତ୍ରି—ଗ୍ରା.ବି.ପୃଥିବୀର ମେରୁଦଣ୍ଡ ।

ଧ୍ରୁବରେଖା—ବି. ବିଷୁବ ରେଖା ।

ଧ୍ରୁବଲୋକ—ବି.ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତ ଧ୍ରୁବଙ୍କ ପାଇଁ ନିର୍ମାଣ କରିଥିବା ବିଷ୍ଣୁଲୋକର ଉପରସ୍ଥ ସତ୍ୟଲୋକାନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ୱର୍ଗଧାମ, ସ୍ୱର୍ଗଧାମ, ବୈକୁଣ୍ଠ, ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ, କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ।

ଧ୍ରୁବସତ୍ୟ—ବି. (କ.ଧା) ଚିରସତ୍ୟ, ଅଟଳପ୍ରତିଜ୍ଞା,(ବିଂ)ଯାହା ସର୍ବଦା ସତ୍ୟ

ଧ୍ରୁବା--ବି.(ଧ୍ରୁବ+ଅ+ଆ)ବଟପତ୍ରାକୃତି ହୋମପାତ୍ର, ସ୍ରୁଚ, ଉହ୍ନା, ଘୋଷା, ଶାନ୍ତ, ସାଧ୍ୱୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ମୂଙ୍ଗା, ଧ୍ରୁବଧେନୁ, ସୁଧାର ଭାଇ,(ବିଂ) ଧ୍ରୁବର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ଧ୍ରୁବାଣ୍ଡା—ବି.(କ.ଧା) ଅଶ୍ୱର ଗୋମସଂସ୍ଥାନବିଶେଷ, କପାଳର ଯେଉଁ ବିନ୍ଦୁରୁ ମୁଣ୍ଡର କେଶ ବାମ ଓ ଦକ୍ଷିଣ ପାଖକୁ ବାଗେଇ ଥାଏ ।

ଧ୍ରୌବ୍ୟ--ବି. (ଧ୍ରୁବ+ଷ୍ଣ.ଯ) ସ୍ଥିରତା, ଅଟଳତା, ନିଶ୍ଚୟ, ବ୍ୟାପିବାକାଳ ।

ନ

ନ—ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣର ବଂଶବର୍ଣ୍ଣ ଓ ବର୍ଗର ପଞ୍ଚମ ବର୍ଣ୍ଣ, ଏହା ଅନୁନାସିକ ଓ ଦନ୍ତ୍ୟବର୍ଣ୍ଣ, ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ଦନ୍ତ. (ସଂ-ବି) ବୌଦ୍ଧ,ଗଣେଶ,ବନ୍ଧନ. ଦାନ, ରଣ, (ଅବ୍ୟ. ନା+କ.ଅ) ନୁହେଁ, ନାହିଁ, (ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ) ନଅ ଦେଖ, (ଯା.ବି. କଚରିଆ ସଙ୍କେତକ) ନବସିଙ୍ଗାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଆକାର,ଇଂରେଜି ନମ୍ବରର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଆକାର ।

ନ—ଅବ୍ୟ. ନିଷେଧ, ଉପମା, ନଞର୍ଥ, ନକାର ସ୍ୱରୂପ ବର୍ଣ୍ଣ, ବନ୍ଧ, ସୁଗତ, ହରଣ୍ୟ, ସ୍ତୁତ, ରତ୍ନ ।

ନଂ—ଗ୍ରା. ବି. (ବଙ୍ଗଳାରୁ ଅନୁକୃତ) ନମ୍ବରର ସାଙ୍କେତିକ ଚିହ୍ନ ।

ନଂକମାରଚ—ଗ୍ରା. ବି. ଲଙ୍କାମରଚ ଦେଖ ।

ନଂଗଲ(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି. ଲଙ୍ଗଲ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ନଂଗଲା(ଇତ୍ୟ ଦି)—ଗ୍ରା. ବିଂ. ନଙ୍ଗଲା ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ନଂଗା(ଘା)—ଗ୍ରା.ବିଂ. ନଙ୍ଗା ଦେଖ,(ବି) ନଙ୍ଗା ଦେଖ ।

ନଂଘିବା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଲଂଘିବା ଦେଖ ।

ନଂଶ—ନାଶନ ।

ନଂଶନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନଂଶ+ଅନ) ନାଶକ ।

ନଂଶୁକ—ହି. ବିଂ. (ନଶ+କ.ଉକ) ନାଶନ, ଅଶ୍ୱ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଂଶୁକା ।

ନଂଷ୍ଟବ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନଶ୍+ତବ୍ୟ) ନାଶର ଯୋଗ୍ୟ, ନାଶପ୍ରତିଯୋଗୀ ।

ନଂଷ୍ଟା—ପୁଂ.ବି.(ନଶ୍+କ.ତୃନ୍) ନାଶକ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ନଂଷ୍ଟ୍ରୀ । [ନାକ ।

ନଃ—ପୁଂ.ବି.(ନସ୍+କ.କ୍ୱିପ୍) ନାସିକା,

ନଃଷୁଦ୍—ହି.ବିଂ.(ବି.ଶ୍ରୁ) ଶଙ୍କନାସିକ, [(ସ୍ତ୍ରୀ) ନଃଷ୍ଟ୍ରୁଦ୍ ।

ନଅ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ) ତିନିର ଦ୍ୱିଗୁଣିତ ସଂଖ୍ୟା, ନବ, (ସଂ--ଲତା) ଶୁଭବାଚକ-ଲମ୍ବଜନ୍ତୁ, ସାପ, (ବିଂ) ନବସଂଖ୍ୟକ ।

ନଅଉତ୍ତରଶହେ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ) ଏକଶହ ନଅ ।

ନଅକ—ଗ୍ରା. ବିଂ. 'ଏ' ସଂଖ୍ୟାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ପଣକଆ) ।

ନଅକା—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ନମ୍ର) ଲହକା ଦେଖ ।

ନଅକରା—ଗ୍ରା. ହି. (ସଂ-ନମଧାତୁ) ଲହକରା ଦେଖ, (ଶିଜନ୍ତ—ନଅକାଇବା) ।

ନଅକେ—ଗ୍ରା. ହି. ବିଂ. ନଅ ଏକଦ୍ୱାରା ଗୁଣିତ ହେଲେ ।

ନଅଖ ଇପଣା—ଗ୍ରା. (ଯାଜପୁର) ବି. ନବମ ଶୀତଳ, ମୃତଠାରୁ ନବମ ଦିନ ଖାଇବାକୁ ଦିଆଯିବା (ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ) ଭୋଜନ ।

ନଅଙ୍କ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନବାଙ୍କ) ପୁରୀର ରାଜା ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବଙ୍କର ରାଜତ୍ୱର ୯ମ ଅଙ୍କ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ୧୮୬୬-୬୭ ରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଘଟିଥିବା ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ,ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ।

ନଅଙ୍କିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟଡ଼ିତ, ଶାଦ୍ୟାଭାବରୁ କଙ୍କାଳମାତ୍ରାବଶିଷ୍ଟ, ଜୀର୍ଣ୍ଣଶୀର୍ଣ୍ଣ, ଅତି ରଙ୍କାଳିଆ (ବ୍ୟକ୍ତି), (ଗ୍ରା.ବି.) ଛତରଖିଆ ।

ନଅଛଅ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ବହୁସଂଖ୍ୟକ,ଅନେକ, ଅନିଶ୍ଚିତ, ଅଥୟ, ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ,(ଗ୍ରା.ବି) (ସଂ-ନୟ ବା ଲୟ + ଷ୍ଟ) ଅପଚୟ, ଅପର୍ଯ୍ୟୟ ।

ନଅଛଅଳହଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ମିଥ୍ୟାକଥା କହିବା, ପରନାମରେ ଚୁଗୁଲି କହିବା, ଅପବାଦ ଦେବା, ଟାଳଟୁଲ କରିବା ।

ନଅଛୁଇଁବା—ଗ୍ରା. ବି. (ଶୁଭବାଚନ) ସାପକାମୁଡ଼ିବା, ଲଅଛୁଇଁବା ।

ନଅଟାଛଅଟା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅନେକ, ବହୁସଂଖ୍ୟକ, ପ୍ରୟୋଜନାଧିକ ।

ନଅଣ୍ଟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଅନଟନ) ଅଭାବ, ଅନଟନ, ଅପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ, ଅପ୍ରତୁଳତା, କମତି, ଅଦମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା, (ବିଂ) କଣ୍ଟଣିଆ ଦେଖ ।

ନଅଣ୍ଟଅଣ୍ଟ—ଗ୍ରା.ବି. ଅନଟନ ଓ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ, ନଅଣ୍ଟହେବା ଅବସ୍ଥା ।

ନଅଣ୍ଟିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ, ନଅଣ୍ଟିଆ, ଅପ୍ରଚୁର, ଅପ୍ରତୁଳ, ଯାହା କମ୍ ଅଛି, ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ନଅଣ୍ଟିବା—ଗ୍ରା. ହି. ନଅଣ୍ଟ ହେବା, କମ୍ହେବା ।

ନଅନୁଆଣ—ଗ୍ର.ବି ଲଅଲୁଆଣ ଦେଖ, (ବିଂ) ଲହୁଲୁହାଣ ଦେଖ ।

ନଅମା—ଗ୍ରା. ବି. ନବ୍ମ ଦେଖ ।

ନଅମୀ—ଗ୍ର. ବି. ନବମୀ ଦେଖ ।

ନଅର—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ନଗର, ପ୍ର.ଣଅର) ରାଜଭବନ, ରାଜାଙ୍କ ଅନ୍ତଃପୁର, ଉଆସ, (ଗ୍ରା.ବି) ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ ଜହ୍ନି ।
ନଅରକୋଳି—ଗ୍ର.ବି.ନରକୋଳିଦେଖ
ନଅରଜହ୍ନି—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ଜହ୍ନି ।
ନଅରଦାସୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରାଜାଙ୍କ ରକ୍ଷିତା ବେଶ୍ୟା ବା ନର୍ତ୍ତକୀ ।
ନଅରବଲିତା—ଗ୍ରା. ବି. ବାତ ଦେଖ, (ବଣ୍ଡ) ।
ନଅରବିଷୟୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନଗର ଓ ବିଷୟୀ) ରାଜଭବନର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ କର୍ମଚାରୀ ।
ନଅରମୁଥା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ନାଗରମୁସ୍ତକ) ନାଗରମୁଥା, ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ ମୁଥା ।
ନଅଶ—ଗ୍ରା. ବଂ. ନଅଶିଆ ଦେଖ ।
ନଅଶିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ରାଜଭବନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ରାଜାଙ୍କ ଅନ୍ତଃପୁର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଏତେସଉଆ ।
ନଅଲ—ଗ୍ରା. ବି. ନହଲ ଦେଖ ।
ନଅସର—ଗ୍ରା. ବଂ. ନଅଶେର ବା ସୂତ୍ରଯୁକ୍ତ (ହାର) । [ନଦୀ ।
ନଇ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଲତା) ଲତାଦେଖ,
ନଇଁବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ସଂ-ନମ୍ରଧାତୁ) ତଳ-ଆଡ଼କୁ ବଙ୍କା ହେବା, ନତହେବା, ନତ କରିବା, ନରମ ହେବା, ଭୂମି ଆଡ଼କୁ ନତହେବା ।
ନଇଖଣ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଲକ୍ଷଣ) ଲକ୍ଷଣ ଦେଖ, (ସଂ-ଲକ୍ଷ୍ମଣ) ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦେଖ, (ନାମ-ଆଦରାର୍ଥକ) ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବା ଲକ୍ଷ୍ମନ୍ ନାମକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଡାକନାମ ।
ନଇଗ—ଯା. ବି. (ଫା-ନୈଚ୍) ନଳଗ୍ର, ହୁକାର ନଳ ।
ନଇଜ—ଗ୍ରା.ବି. ସ୍ୱଭାବ, ପ୍ରକୃତି, ଅଭ୍ୟାସ ଚୋଇ, ଆଚରଣ ।
ନଇନସିଂ—ପଣ୍ଡିତ ନଇନସିଂ ନାମେ ଖ୍ୟାତ ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅନୁସନ୍ଧାନୀ ଓ ଭୂତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ । [ଭୋଗ ।
ନଇବେଦ—ପ୍ର.(ସମ୍ବ.)ବି. ନୈବେଦ୍ୟ,
ନଇବେଦ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନୈବେଦ୍ୟ) ନୈବେଦ୍ୟ, ଦେବତାଙ୍କୁ ଉତ୍ସର୍ଗିତ ଭୋଗ
ନଇମିଷ—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ)ବି. ନୈମିଷାରଣ୍ୟ ଦେଖ ।
ନଇଋତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନୈର୍ଋତ) ନୈର୍ଋତ କୋଣାଧିପତି ରାକ୍ଷସ ।
ନଇଲା—ପ୍ରା. କ୍ରି.(ସେ ବା ତାହା କର୍ତ୍ତା ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ, ଅନାଦରାର୍ଥକ) ପଇଟିଲା ନାହିଁ, ଆସିଲାନାହିଁ, ନ ଆସିଲା, ନହେଲା, ନୋହିଲା, ଆସିନାହିଁ, (ଗ୍ରା.ବି.) ନହଲା ଦେଖ, (ଗ୍ରା. ବଂ.) ନ ଘଟିବା (କଥା), ଯାହା ପଇଟି ନ ଆସେ ।
ନଇଲେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ନୋଚେତ୍) ନୋଚେତ୍, ଅନ୍ୟଥା, ଅଥବା, (ଗ୍ର.କ୍ରି. ଅତୀତକାଳ) ଆସିଲେ ନାହିଁ, ଆସି-ନାହିଁଲା, ଯେବେ ସେ ନ ଆସିଲେ ।
ନଇଲୋନ ହୁଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ନଚେତ୍, ନାହିଁ, ଅନ୍ୟଥାନୁହେ, ନହେଲେନାହିଁ ।
ନଇଷଧୀ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ)ବି. (ସଂ-ନିଷଧୀ) ନିଷଧୀ ଦେଖ ।
ନଉ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ନଦୀ) ନଦୀ ।
ନଉକୂଳ—ଗ୍ର.ବି.(ସଂ-ନଦୀକୂଳ) ନଦୀର କୂଳ ।
ନଉକୂଳିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ନଦୀକୂଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ନଦୀକୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ବା ଜାତ ।
ନଉଚ୍ଛନ୍ତି—ପ୍ର. (ସମ୍ବ.)ବି. ନଦୀକୂଳ ।
ନଉତଳ—ଗ୍ର.ବି. (ସଂ-ନଦୀ ଓ ତଳ) ନଉକୂଳ, ନଦୀଶଯ୍ୟା, ନଦୀର ନିମ୍ନତମ ଦେଶ ।
ନଉତଳିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ନଦୀର ଅତି ନିକଟରେ ଅବସ୍ଥିତ, ନଦୀକୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ।
ନଉପହଁରା—ପ୍ରା.(ଯାଜପୁର)ବି.ଗେଟେଇ ଅଟକାଳି, ଗଇଣ୍ଡା ଓ ଖିରି, (ଗ୍ରା.ବି.) ନଈରେ ପହଁରିବା ।
ନଉବଢ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନଦୀବୃଦ୍ଧି) ନଦୀର ଜଳ ବୃଦ୍ଧି ।
ନଉବାଙ୍କ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନଦୀ+ବାଙ୍କ) ନଦୀର ଯେଉଁଠାରେ ବଙ୍କ ହୋଇ ବହି ଯାଇଥାଏ ।
ନଉବାଲି—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ନଦୀ ଓ ବାଲୁକା) ନଦୀର ବାଲୁକା ।
ନଉଭଲିଆ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ନଦୀଭଲ୍ଲାତକ) ଲଙ୍କାଆମ୍ବର ମଞ୍ଜି, ବାଦାମମଞ୍ଜି ।
ନଉଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ଅବ୍ୟ. (ଗାଳି) ତୁ ଶୀଘ୍ର ମର ଯେ ଶବକୁ ନଇରେ ପକାହେବ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଉଣୋଇ ।
ନଉ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ଟଂ. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ) (ସଂ-ନବତି)ନବତି, ନବେ, (ଗ୍ରା.ଯା.-ବି.) ରକ୍ତ, (ପ୍ରା. ଭତରେଭଣା. ବି ଓ ଟଂ.) ନଅ, ୯ ।
ନଉଆଣହେ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବଂ. (ସଂ-ନବଯୁତ୍ତରଶତ) ଏକଶହ ନଅ ।
ନଉକର—ଯା. ପୁଂ. ବି. ନୌକର ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଉକରଣୀ, ନଉକରଆଣୀ ।
ନଉକରନ୍—ଯା. ବି. ଚାକରମାନେ, (ଯା. ବଂ.) ଚାକରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଚାକରୀ-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ନଉକରି—ଯା. ବି. ନୌକରି ଦେଖ ।
ନଉକା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନୌକା) ନାବ, ନାଆ, ଡଙ୍ଗା ।
ନଉଟ—ଗ୍ରା.ବି. ଲେଉଟ ଦେଖ ।
ନଉଟା—ଗ୍ରା.ବି. ଲେଉଟା ଦେଖ ।
ନଉଟାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲେଉ-ଟାଇବା ଦେଖ ।
ନଉଟିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ନେଉଟିଆ ଦେଖ ।
ନଉଟିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଲେଉଟିବା ଦେଖ ।
ନଉଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଲଉଡ଼ା ଦେଖ ।
ନଉଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଲଗୁଡ଼) ଯଷ୍ଟି, ଲଉଡ଼, ବାଡ଼ ।
ନଉଡ଼ଖେଳ—ଗ୍ରା.ବି.ଗଉଡ଼ବାଡ଼ଖେଳ ।
ନଉଡ଼ଖେଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ନାନା ପ୍ରକାର ବାଡ଼ ଦ୍ୱାରା ଖେଳିବା ।
ନଉଡ଼ସନ୍ତକ—ଗ୍ରା. ବି. ମୂର୍ଖ ଗଉଡ଼-ମାନଙ୍କର ନାମସ୍ୱାକ୍ଷର କରିବାର ଶ ନ୍ତକ ବା ଚିହ୍ନ ।
ନଉଣିଆ(ଆଁ)—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବଂ. ନଉଣିଆ ଦେଖ ।

ନଉଣୀ(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ନବମୀ) ନହୁଣୀ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ନଉତନ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ନୂତନ)ନୂଆ ।

ନଉତି—ଗ୍ରା.ବି. ବଡ଼ ମାଟିହାଣ୍ଡି,ଶସ୍ୟ-ମପିବା ପାତ୍ରବିଶେଷ, ଗଉଣି(ୀ),(ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ. ବି.) ଗ୍ରଣ୍ଠ ଗଉଣୀର ମାପ ।

ନଉନୁଆଣ—ଗ୍ରା.ବି. ଲଅଲୁଆଣ ଦେଖ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଲଉଲୁହାଣ, ରକ୍ତାକ୍ତ ।

ନଉବତ୍—ଯା. ବି. ନହବତ୍, ଡେମ୍ଫ-ନାଗରା, ଯୋଡ଼ିନାଗରା ।

ନଉବତ୍‌ଖାନା—ଯା.ବି. ନହବତ୍‌ଖାନା, ନଉବତ୍ ବାଜା ବାଜିବା ପାଇଁ ଖୁଣ୍ଟ ଉପରେ ନିର୍ମିତ ପ୍ରକୋଷ୍ଠବିଶେଷ ।

ନଉବତ୍ତା—ଯା. ବି. ନଉବତ୍ ବାଦ୍ୟ ଯେ ବଜାନ୍ତି । [ନବରଙ୍ଗ ଦେଖ ।

ନଉରଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନବରଙ୍ଗ)

ନଉରୁଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନଖରଞ୍ଜନୀ) ନହୁରୁଣୀ, ନଖ କାଟିବା ଶସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ନଉରୋଜ୍—ଯା. ବି ଆକ୍‌ବର ବାଦ-ସାହଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁଷ୍ଠିତଉତ୍ସବବିଶେଷ, ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ନବବର୍ଷର ପ୍ରଥମ ଦିବସ ।

ନଉଳ—ଗ୍ରା. (ଇତର)ବି. (ସଂ-ନକୁଳ, ପ୍ରା. ନଉଳ) ନେଉଳ, ନକୁଳ ।

ନଉଳି—ଗ୍ରା. ବିଂ. ପୁଂ. (ସଂ-ନବ, ନବଳ) ନବଳା,(ସ୍ତ୍ରୀ)ନବୀନ,ଲଉଟ, ଯୁବା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ଯୁବତୀ, (ବି) ଯୁବତୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ନଉସନ୍ଧା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ନିପୁଣ, ଚତୁର, (ଗ୍ରା.ଯା.ବି) ଦଲିଲର ଲେଖକ ।

ନଉସନ୍ଧ ଧିକ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଖୁବ୍ ନିପୁଣ, ଚତୁର, ପଟୁ ।

ନଏଦ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ)ବି. ନଦୀ ।

ନଏଦ୍‌ତରା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବଲ)ବି. ନଦୀତୀର ।

ନଓଆଇତ—ନବାଗତ, ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟବାସୀ ଏକଶ୍ରେଣୀର ମୁସଲମାନ୍ ।

ନକ୍—ଅବ୍ୟ. (ନଶ୍+କ୍ୱିପ୍) ସ୍ପର୍ଶି ।

ନକଟ—ଗ୍ରା.ବି.(ସଂ-ନକ୍ରକ)ଟିକିଏ,ଅତି-ଅଳ୍ପ ମାତ୍ରା, କଣ୍ଟା, ଚିରାକନା, (ବିଂ) ନକଟେ, ଅତିଛୋଟ, ଚିରା,ଲେଙ୍ଗଡ଼ା ।

ନକଟକ—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବିଂ. ଅତି ସାମାନ୍ୟ-ମାତ୍ର, ଅତିକ୍ଷୁଦ୍ର, ଟିକିଏମାତ୍ର ।

ନକଟେ—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବିଂ.ଟିକିଏ,ସାମାନ୍ୟ .ପରିମାଣ, ଅଳ୍ପମାତ୍ର, ଅତିକ୍ଷୁଦ୍ର ।

ନକଠକ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ଆ.ନକଦ୍) ଖୋକ୍‌ଠୋକ୍,କୌଣସି ବିଷୟର ଶେଷ ମୀମାଂସା, ନଗଦ କାରବାର, ଠିକ୍, ଯଥାର୍ଥ, ଅବିକଳ, ଉପଯୁକ୍ତ, ଯୋଗ୍ୟ, ବାଦବିବାଦ ।

ନକଠକବାହାପିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଘୋର ମିଥ୍ୟାବାଦୀ, ନିଆଁଗିଳା ।

ନକଡ଼ଛକଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଗୋଲମାଲ, ଅଡ଼ୁଆ, ଗ୍ରା.ବିଂ.ନକଡ଼ା ଛକଡ଼ା ଦେଖ

ନକଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି. ନଅକଡ଼ା ମାତ୍ର କଉଡ଼ି, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ନଅକଡ଼ା କଉଡ଼ିମୂଲ୍ୟର, ଯାହାର ମୂଲ୍ୟଅତିଅଳ୍ପ,ଅତିତୁଚ୍ଛ,ହେୟ

ନକଡ଼ାଛକଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅତି ହେୟ, ନଗଣ୍ୟ, ମୂଲ୍ୟହୀନ, ଗୋଲମାଳିଆ, ଅଡ଼ୁଆଅଡ଼ୁଆ, (ଗ୍ରା. ବି.) ନଅକଡ଼ା କଉଡ଼ି ଓ ଛକଡ଼ା କଉଡ଼ି ।

ନକଡ଼ଛକଡ଼ାକରିବା—ଗ୍ରା ବି. ତୃଣବତ୍ ଗଣନା କରିବା, ତୁଚ୍ଛ ମନେକରିବା, ମୂଲ୍ୟହୀନ ବସ୍ତୁପରି ବ୍ୟବହାର କରିବା, ଅପମାନିତ କରିବା ।

ନକଡ଼ି—ଗ୍ରା. ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅପଝିଆଣୀ ପିଲାଙ୍କ ନାମ, ନକଡ଼ା ଦେଖ, (ଗ୍ରା. ବିଂ.) ନକଡ଼ା ଦେଖ ।

ନକନକ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଲକଲକ ଦେଖ ।

ନକନକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଲକଲକା-ଇବା ଦେଖ ।

ନକନକିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଲକଲକିଆ ଦେଖ

ନକନୋର୍—ଗ୍ରା.ବି.ମୁନିଆ ପକ୍ଷୀ ଦେଖ

ନକମାରିଚ—ଗ୍ରା.ବି.ଲଙ୍କାମରିଚ ଦେଖ ।

ନକର—ଯା.ବି. ଗ୍ରକର ।

ନକରି—ଯା.ବି. ଗ୍ରକରୀ ।

ନକଲ୍—ଯ. ବି. ଅନୁକରଣ, ପ୍ରତି-ଲିପି, ଥଟ୍ଟା, କୌତୁକ, ପରିହାସ,(ବିଂ) ଜଲ, କୃତ୍ରିମ, ଅପ୍ରକୃତ, କମସଲ, (ବିପ-ଅସଲ) ।

ନକଲଆଣିବ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଲେଖାର ପ୍ରତିଲିପି ସଂଗ୍ରହ କରିବା ।

ନକଲଉତ୍ତାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ପ୍ରତିଲିପି କରିବା, ଅନୁକରଣ କରିବା ।

ନକଲଉମ୍‌ଶସ୍ତାନ୍—ଆଫ୍ରିକାର ଦେଶ-ଜାତ ଏକଜାତୀୟ ଖର୍ବାକାର ଶଙ୍ଖୁର ବୃକ୍ଷ ।

ନକଲକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଥଟ୍ଟା କରିବା, ଛଇ ବାହାର କରିବା, ପ୍ରତିଲିପି କରିବା, ଅନୁକରଣ କରିବା ।

ନକଲନବିସ୍—ଯା. ପ୍ରତିଲିପିକାରକ, ଯେ ଦଲିଲ ଉତାରେ ।

ନକଲନବିଶୀ—ଯା. ବି. ନକଲନବିସ୍‌ର କର୍ମ । [ଦେଖ ।

ନକଲନୋର୍—ଗ୍ରା. ବି. ନକନୋର୍

ନକଲବସ୍ତାନ୍—ଯା.ହସ୍ତଲିପି ପାଠକରିବା

ନକଲବରଦାର—ଯା.ପ୍ରତିଲିପିଲେଖକ, ଯେଉଁମାନେ ନକଲ କରନ୍ତି ।

ନକଲବରଦାରୀ—ଯା.ପ୍ରତିଲିପିର ବ୍ୟୟ ।

ନକଲବହି—ଯା.ବି.କୌଣସି ସିରସ୍ତା ବା ଅନ୍ୟଙ୍କ ପ୍ରେରିତ ପତ୍ରାଦିର ପ୍ରତିଲିପି ଯେଉଁ ବହିରେ ଲେଖାଥାଏ, ଏକ-ପ୍ରକାର ବାଉଁଶ କାଗଜର ବହି,ଯହିଁର ପୃଷ୍ଠଭାଗେ କାର୍ବନ କାଲିରେ ଲେଖା ଚିଠିଆଦି ଚାପିଦେଲେ ତହିଁର ନକଲ ଉଠିଯାଏ ।

ନକଲି—ଗ୍ରା.ବି.ଥଟ୍ଟା,ପରିହାସ, କୌତୁକ, (ଗ୍ରା.ବିଂ.) ନକଲ ଦେଖ ।

ନକଲିଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. ଥଟ୍ଟାବାଜ୍, କୌତୁକପ୍ରିୟ, ଅନୁକରଣପ୍ରିୟ, ନଅ-ଗୋଟି କଳା ଜାଣିଥିବା (କୁର୍ତ୍ତି), ଯେ ଅନ୍ୟକୁ ହସାଇବାଭଳି କଥା କହେ ।

ନକସ—ଯ. ବି. (ଆ-ନକ୍‌ସ) ଗଞ୍ଜପା ଫୋଲର ଏକ ଅବସ୍ଥା,ହାତରେ ପିନ୍ଧିବା ଚିତ୍ରିତ କାଚ ବଳୟ, (ବିଂ) ନକସୀ ଦେଖ ।

ନକସା—ଯା. ବି. (ଆ.ନକ୍‌ସା) ଅଙ୍କିତ-ଚିତ୍ର, ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି, ଛବି, ଭୂମି ବା ଦେଶ ଆଦିର ଚିତ୍ର, ସୂକ୍ଷ୍ମ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ,ଆଦର୍ଶ

ଛଇ, କୌତୁକ, ତାମସା, (ବଂ) ନକସୀ ଦେଖ ।

ନକସାକାଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଚିତ୍ରଅଙ୍କନ କରିବା, (ଅଳଙ୍କାରାଦିରେ)ଲତା ପତ୍ର ଖୋଦନ କରିବା ।

ନକସାକଢ଼ିବ—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ବାହାର ଚେତ୍ରିତକୁ ଅନୁକରଣ କରି ଉପନ୍ୟାସ କରିବା, ଛଇ ବାହାର କରିବା ।

ନକସୀ—ଫା.ବଂ. (ଆ.ନକ୍ସୀ) ସୂକ୍ଷ୍ମ-ରୁପାଦିର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଖୋଦିତ କାର୍ଯ୍ୟବିଶିଷ୍ଟ (ଅଳଙ୍କାରାଦି), ଦ୍ରାକ୍ଷମନ୍ କଟା ଓ ଫୁଲ ଲତାଆଦି କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ-ବିଶିଷ୍ଟ,(ଗ୍ରା.ବି.)ଖୋଦାଇ କାମ,କାରୁ-କାର୍ଯ୍ୟ, କାମ, ଚିତ୍ରକାର, ନକସାକଲା-କାରୀ ।

ନକାଟ—ଏକପ୍ରକାର ଅମ୍ଳମଧୁର ଫଳ ।

ନକାଡିୟା—(ସିଂହଳୀ—ସଂ-ନକ୍ଷତ୍ରିକ) ସିଂହଳର ଦୈନନ୍ଦିନ ।

ନକାବ୍—ଫା. ବି. ମୁସଲମାନ୍ ବିବାହେବ ଜାତିର ଦ୍ରୀମାନଙ୍କର ଜଳି ଓଢ଼ଣାବିଶେଷ ।

ନକାରୀକ ମ—ସ୍ତ୍ର.ଶ. ଧ୍ରୁ ଓ ଦଣ୍ଡିଆଦି ଉପରେ ଖୋଦିତ କର୍ମ

ନକାର୍ଦ୍ଦର୍—ଫା. ବଂ. ଖୋଦନ କର୍ମ କରିଯାଇଥିବ (ଅଳଙ୍କାରାଦି)

ନକାର—ପୁଂ. ବି. ନ ସ୍ୱରୁପ କର୍ତ୍ତା ।

ନକାର୍ଚ—ବୋମ୍ବାଇ ବିଜାପୁର ଜିଲାବାସୀ ଏକଦଳ ମୁସଲମାନ ନାଗରିକ ।

ନକ୍କ—ଗ୍ରା. ବି. ପତଳା ପିତ୍ତଳର ପତ୍ର ପିତ୍ତଳରେ ତିଆରି ବାସନ, ତରଳ, (ପ୍ରା. ଗ୍ରାମ. ବି.) ତିଆରୁଡ଼ କରିବାରେ ୧.୫.୯ ଓ ୧୦ ସଂଖ୍ୟାଳାଦି ନ. (ବାଲେଶ୍ୱର. ବି.) ପିତଳ ପତ୍ରମ

ନ-କ—ଫା ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନ ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତରେ ଭାରତର ଉତ୍ତରବର୍ତ୍ତୀ ଏକଦେଶର ବିବରଣ ।

ନକ୍ଷତ୍ରନ—ପୁଂ. ବଂ. (ଦ.ଗ୍ର) ଅଙ୍କଣ, ଚିହ୍ନ, ଅତି ଦରଦ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନକ୍ଷତ୍ରନ

ନକ୍ରିବ,ନକ୍ରିବ—ସ.ବି.ପ୍ରଭୁର ପରିଚୟ-ଦାୟକ କର୍ମଚିହ୍ନ, ଦେଖଣାକାଣ୍ଡ, ଚିହ୍ନ ସମ୍ବନ୍ଧ ଜ୍ଞାପକ, ବାହ୍ୟ ବିଚାର, ପିଆଦା, ପେଣ୍ଡାର ।

ନକ୍ରବର୍ତ୍ତି—ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟ ଆକବରଙ୍କ ସମୟର ଜଣେ ନବରତ୍ନ ମନସବ-ଦାର ।

ନକ୍ରମ—ଅବ୍ୟ. ନିବାରଣ, ବର୍ଜ୍ଜନ ।

ନକ୍ରିହଂସ—ଗ୍ରା. ବି. ହଂସଜାତିର ବୃହତ୍ ପକ୍ଷିବିଶେଷ ।

ନକ୍ରୁଚ—ପୁଂ. ବି. ମନ୍ଦାର, ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ ।

ନକ୍ରୁଣ୍ଡି—ଗ୍ରା ବି.ଶାଙ୍ଖାଶ୍ରୟୀ ବର୍ଗର ପକ୍ଷି-ବିଶେଷ ।

ନକ୍ରୁଟ—କ୍ଲୀ. ବି. ନାସିକା ।

ନକ୍ରୁଳ—ପୁଂ. ବି. (ନ+କ୍ରୁଳ,ବ.ଗ୍ର) ମହାଦେବ, ନେଉଳ, ଚତୁର୍ଥ ପାଣ୍ଡବ, ଘୃତି, ପ୍ରାଚୀନ କାଳର ରାଜାବିଶେଷ, (ପୁଂ.ବଂ) କୁଳହୀନ, (ଯା.ବି) ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ସେବନ ପରେ ଖିଆଯିବା ପଦାର୍ଥ, (ଗ୍ରା.ବି) ଲୋକଙ୍କ ନାମ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ନକୁଳା

ନକୁଳକ—ବି. ପ୍ରାଚୀନ କାଳର ଏକ ପ୍ରକାର ଗହଣା, ଟଙ୍କା ରଖିବାର ଏକ-ପ୍ରକାର ଥଳି ।

ନକୁଳକନ୍ଦ—ବି. ଗନ୍ଧନକୁଳୀ ଦେଖ ।

ନକୁଳତୈଳ—କ୍ଲୀ.ବି.ବାତବ୍ୟାଧି ରୋଗ-ଧ୍ୱଂସରୋକ୍ତ ତୈଳୌଷଧବିଶେଷ ।

ନକୁଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ନକୁଳର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ପ୍ରବଣ୍ଡ ।

ନକୁଳାଢ୍ୟ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଚନ୍ଦନ କୁଳୀନ ନାମକ ଗନ୍ଧବିଶେଷ ।

ନକୁଳ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱତ—କ୍ଲୀ. ବି. ବାତବ୍ୟାଧି-ରୋଗ ଧ୍ୱଂସ ରୋକ୍ତ ଘୃତୌଷଧବିଶେଷ ।

ନକୁଳ ଜିହ୍ୱା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଦ୍ରବ୍ୟ) ଘୃଣ୍ଟ-ଚେତ୍ର ଏକପ୍ରକାର ନେତ୍ରରୋଗ ।

ନକୁଳ ନିରୋଧ—ବି.ସୁଶ୍ରୁତ ଅନୁସାରେ ଚକ୍ଷୁର ରୋଗବିଶେଷ, ଯହିଁରେ ମନୁ-ଷ୍ୟର ଆଖି ନେଉଳ ଆଖିଭଳି ନାଲି ହୁଏ ଓ ଚକ୍ଷୁମଣି ରଙ୍ଗ ବେରଙ୍ଗ ଦେଖାଯାଏ ।

ନକୁଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନକୁଳ+ଇ) ମାଇ-ନେଉଳ, କୁଳୁଟୀ,କୁଙ୍କୁମ, ଜଟାମାଂସୀ, ଟେଙ୍ଗିନ ନାମକ ବନୌଷଧି ।

ନକୁଳୀଶ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଭୈରବ-ବିଶେଷ, ନକୁଳେଶ୍ୱର, ହୁଙ୍କାର ।

ନକୁଳୀଶପାଶୁପତଦର୍ଶନ—ଆର୍ଯ୍ୟମାନ-ଙ୍କର ତିନିଏ ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ର ।

ନକୁଳେଶ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) କାଳୀ-ପୀଠସ୍ଥିତ ଭୈରବଭେଦ,ନକୁଳେଶ୍ୱର, କାଳୀଘାଟ ଓ କାଶୀଧାମସ୍ଥ ଶିବଲିଙ୍ଗ ବିଶେଷ ।

ନକୁଳେଷ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଚମ୍ପା ।

ନକ୍ତଂ—ସୁକେଶ ଲର ଔରଙ୍ଗଜେବ ଗୋଟିଏ ପହାଡ଼ର ଏକଦୁର୍ଗରୋକ୍ତ ଅନୁଚ୍ଚଶିଖର ।

ନକେଇ—ଗ୍ର. ବଂ. ଲକେଇ, ଯାଉଆ (ଅନ୍ନ), (ଶିପ-ଗୃହଜାତ) ।

ନକେଇବା—ଗ୍ର.କ୍ରି.(ଭାତ)ଲକେଇବା, ଯାଉଆହେବା ।

ନକୋଦର—ପଞ୍ଜାବ ଜଳନ୍ଧର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ତହସୀଲ ଓ ପ୍ରଧାନ ନଗର ।

ନକ୍ତ—ନାଶନ ।

ନକ୍ତ—ବି. (ନକ୍+ଅଧି.ତ) ଯେଉଁ ସମୟରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତିମାନ ଦିନ ରାତି-ଥାଏ, ସନ୍ଧ୍ୟାଗମ ସମୟ, ଘୃତ, ଶିବ, ରାଜା ପୃଥୁଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର,(ସଂ-ପୁଂ.ବଂ) (ନକ୍+କ.ତ) ଲକ୍ଷିତ, ନକ୍ତବ୍ରତ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନକ୍ତା ।

ନକ୍ତକ—ପୁଂ. ବି. (ନକ୍+ଣ.ତ+କ) ଛିନ୍ନବସ୍ତ୍ର, ନେଙ୍ଗଡ଼ା କନ, କନ୍ଥା, ଛିଣ୍ଡା କନା ।

ନକ୍ତଚର—ପୁଂ.ବି.(ନକ୍ତ+ଚର+କ.ଅ) ଶିବ, ରାକ୍ଷସ, ପେଚକ, ବିରାଡ଼, ଚୋର, ଚୁଗୁଲ୍ଲ, (ବଂ) ଯେ ରାତିରେ ବିଚରଣ କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନକ୍ତଚରୀ ।

ନକ୍ତଚାରୀ—ପୁଂ.ବି ଓ ବଂ. (ନକ୍ତ+ଚର +କ.ଇନ୍) ନକ୍ତଚର ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନକ୍ତଚାରିଣୀ ।

ନକ୍ତଞ୍ଚର—ପୁଂ.ବି ଓ ବଂ. (ନକ୍ତ+ଚର +କ.ଅ) ନକ୍ତଚର ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନକ୍ତଞ୍ଚରୀ ।

ନକ୍ତଞ୍ଚର୍ଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(ନକ୍ତଂ+ଚର୍ଯ୍ୟା) ରାତ୍ରିଯୋଗେ ଭ୍ରମଣ ।

ନକ୍ତଞ୍ଚାରିନ୍—ପୁଂ. ବଂ. (ନକ୍ତଂ+ଚରି+ଇନ୍) ରାତ୍ରିଚରମାତ୍ର ।

ନକ୍ତଞ୍ଜାତ—ହି. ବଂ. ରାତ୍ରିଜାତ, (ବି) ଔଷଧିବିଶେଷ ।

ନକ୍ତନ୍ତନ—ହି. ବଂ. ରାତ୍ରିଭବ, ଯାହା ରାତ୍ରିରେ ହୁଏ ।

ନକ୍ତନ୍ଦିବ—ଅବ୍ୟ(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)ଦିବାରାତ୍ର, ରାତ୍ରି-ଦିନ, ଦିନରେ ଓ ରାତ୍ରିରେ, ଅହର୍ନିଶ ।

ନକ୍ତବ୍ରତ—କ୍ଲୀ.ବି. ଦିବସରେ ଉପବାସ ରହି ରାତ୍ରିରେ ବା ଠିକ୍ ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ଭୋଜନ କରିବା ବ୍ରତ, ରୋଜା ।

ନକ୍ତଭୋଜୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ନକ୍ତ+ଭୁଜ୍+କ.ଇନ୍) ନକ୍ତବ୍ରତଧାରୀ, (ବି) ପେଚା, ବାଦୁଡ଼ି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନକ୍ତଭୋଜିନୀ ।

ନକ୍ତମ୍—ଅବ୍ୟ. (ନକ୍+କ. ଝମ୍) ରାତ୍ରିରେ ।

ନକ୍ତମାଳ—ପୁଂ. ବି. (ନକ୍ତମ୍+ଅଳ+କ.ଅ) କରଞ୍ଜବୃକ୍ଷ ।

ନକ୍ତମୁଖ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ନକ୍ତଂ+ଉଖ୍+କ.ଅ+ଆ) ରାତ୍ରି ।

ନକ୍ତଂଦିବ—ହି. ବଂ.(ନକ୍ତଂ+ଦିବ+ଭୁ+ଅ) ରାତ୍ରିପ୍ରଭବ ।

ନକ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଇଶଲାଙ୍ଗଳୀଗଛ, କଳି-ଅର ଗଛ, ହଳଦୀ, ରାତ୍ରି, (ସଂ-ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ) ନକ୍ତର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ।

ନକ୍ତାନ୍ଧ—ପୁଂ. ବଂ. ଅନ୍ଧାରକଣା, ରାତ-କଣା,(ସ୍ତ୍ରୀ) ନକ୍ତାନ୍ଧା, (ବି) ନକ୍ତାନ୍ଧତା, ନକ୍ତାନ୍ଧ୍ୟ ।

ନକ୍ତାନ୍ଧତା—ବି. (ନକ୍ତାନ୍ଧ+ଷ୍ଟା.ତା) ଅନ୍ଧାରକଣା ରୋଗ ।

ନକ୍ତାନ୍ଧ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ନେତ୍ରରୋଗଭେଦ ।

ନକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନକ୍+ଅଧି.ଇ)ରାତ୍ରି ।

ନକ୍ର—ପୁଂ. ବ. (ନ+କ୍ରମ୍+କ.ଅ) କୁମ୍ଭୀର, ଜଳଜନ୍ତୁ, ଦ୍ୱାରକବାଟର ଉପର କାଠ, ନାସିକା ।

ନକ୍ରରାଜ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଗ୍ରାହ, ହାଙ୍ଗର ।

ନକ୍ରଧାରକ—ପୁଂ. ବ. ହାଙ୍ଗର ।

ନକ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ନକ୍ର+ଆ) ନାସିକା, ନାକ, (ନ+କ୍ରମ+କ.ଅ+ଆ) ।

ନକ୍ଷ—(ଧାତୁ)ଗମନକରିବା,ଗତି କରିବା ।

ନକ୍ଷତ୍ର—ପୁଂ. ବ. (ନ+କ୍ଷି+କ. ଅଚ ବା ନକ୍ଷ+କ.ଅଚ) ତାରକା, ତାରା, ତାରାପୁଞ୍ଜ, ଉଲ୍କା, ମୃକ୍ତା, ଅଶ୍ୱିନ୍ୟାଦି ସପ୍ତବିଂଶତି ନକ୍ଷତ୍ର, (କ୍ଲୀ.ବି) ହାର-ବିଶେଷ, ୧୩ ଡିଗ୍ରୀ ୨୦ ମିନିଟ୍‌ରେ ଅବସ୍ଥିତ ଆକାରେ ଅଂଶ, (ଗ୍ରା.ବ) ବାଣାଦିର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବାରୁଦର ବଟିକା ବା ଗୁଲା ।

ନକ୍ଷତ୍ରଇଣ୍ଟୁଗ୍ରି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କହିଇଣ୍ଟୁଗ୍ରି, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଇଣ୍ଟୁଗ୍ରି ପିଠା ।

ନକ୍ଷତ୍ରକଳ୍ପ—ପୁଂ. ବ. ଅଥର୍ବ ବେଦର ପରିଶିଷ୍ଟବିଶେଷ । [ଜଉଗ୍ରି ।

ନକ୍ଷତ୍ରକେ ନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ରେର—ପୁଂ. ବ. ଧଳା-

ନକ୍ଷତ୍ରକର୍ମବିଭାଗ—ପୁଂ. ବ. ନକ୍ଷତ୍ରକର୍ମ ବିଭାଗ ଅର୍ଥାତ୍ ବର୍ଣ୍ଣର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ନୁସାରେ ଦେଶର ଅବସ୍ଥିତ ଭେଦ ।

ନକ୍ଷତ୍ରଚକ୍ରବେଗ—ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଉଲ ସଦୃଶ ବେଗ ।

ନକ୍ଷତ୍ରଚାର—ପୁଂ. ବ. ନକ୍ଷତ୍ରବିଶେଷର ସମୂହାତ୍ମକ ଗଣଭେଦ ।

ନକ୍ଷତ୍ରଚକ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ) ରାଶିଚକ୍ର, ଚନ୍ଦ୍ରେକ୍ତ ମଧ୍ୟଗ୍ରହଣୋପଯୋଗୀ ଚକ୍ର-ବିଶେଷ ।

ନକ୍ଷତ୍ରଚିନ୍ତାମଣି—ପୁଂ.ବ. ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ନକ୍ଷତ୍ରଜ—ହି.ବଂ.ଯାହା ନକ୍ଷତ୍ରରୁ ଜାତ ।

ନକ୍ଷତ୍ରତାରାଧିପତ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. ଚନ୍ଦ୍ର, ନକ୍ଷତ୍ର ଓ ତାରାମାନଙ୍କର ଅଧିପତି ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ନକ୍ଷତ୍ରଦର୍ଶ—ହି. ବଂ. (ନକ୍ଷତ୍ର+ଦୃଶ୍+ଅ) ନକ୍ଷତ୍ରଗଣକ, ଗଣକ,ଜ୍ୟୋତିଷୀ ।

ନକ୍ଷତ୍ରଦାନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ନକ୍ଷତ୍ର ବିଶେଷେ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷର ଦାନ ।

ନକ୍ଷତ୍ରନାଥ—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଚନ୍ଦ୍ର, ତାରାପତି ।

ନକ୍ଷତ୍ରନେମି—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଚନ୍ଦ୍ର, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ନାମ, ଧ୍ରୁବତାରା, ରେବତୀ ନକ୍ଷତ୍ର । [ଚନ୍ଦ୍ର ।

ନକ୍ଷତ୍ରପ—ପୁଂ.ବ.(ନକ୍ଷତ୍ର+ପା+କ.ଅ)

ନକ୍ଷତ୍ରପତି—ପୁଂ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ତାରା-ପତି, ଚନ୍ଦ୍ର ।

ନକ୍ଷତ୍ରପଥ—ପୁଂ. ବ. ନକ୍ଷତ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରର ଭ୍ରମଣମାର୍ଗ, ଯେଉଁ ପଥରେ ନକ୍ଷତ୍ର-ମାନେ ଭ୍ରମଣ କରନ୍ତି ।

ନକ୍ଷତ୍ରପଦଯୋଗ—ପୁଂ.ବ. ରାଶିମାନଙ୍କର ସୁଦ୍ଧ ଯୋଗ ଯୋଗଭେଦ ।

ନକ୍ଷତ୍ରପୁରୁଷ—ପୁଂ. ବ. ବ୍ରତବିଶେଷ, ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କୁ ପୁରୁଷ କଳ୍ପନାକରି ଏହି ବ୍ରତ ଆଚରଣ କରିବାକୁ ହୁଏ ବୋଲି ଏହାର ନାମ ନକ୍ଷତ୍ରପୁରୁଷବ୍ରତ ।

ନକ୍ଷତ୍ରଫଳ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ନକ୍ଷତ୍ର ସମୂହର ଫଳ ।

ନକ୍ଷତ୍ରପାତ—ପୁଂ.ବ. ତାରକାର ଭୂତଳ-ପତନ, ଉଲ୍କା ପଡ଼ିବା, ବଡ଼ଲୋକର ତନୁତ୍ୟାଗ ବା ସହସା ଅବନତି ।

ନକ୍ଷତ୍ରବର୍ତ୍ମ—କ୍ଲୀ. ବ. ନକ୍ଷତ୍ରମାର୍ଗ ।

ନକ୍ଷତ୍ରବିଦ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ର (ଗଣିତ ଓ ଫଳିତ) ।

ନକ୍ଷତ୍ରବୀଥି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ଆକାଶ ତଳେ ନକ୍ଷତ୍ର କର୍ତ୍ତୃକ କୃତ। ବୀଥି, ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କ ଗତି-ଅନୁସାରେ ପଥମାନଙ୍କର ନାମ ବୀଥି ।

ନକ୍ଷତ୍ରବୃଷ୍ଟି—ପୁଂ. ବ. ତାରାପତନ,ତାରା ଖସିବା, ବହୁ ଉଲ୍କାର ଏକସମୟରେ ପତନ ।

ନକ୍ଷତ୍ରବେଗ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ଉଲ୍କାଗତି ପରି ଦ୍ରୁତଗତି ।

ନକ୍ଷତ୍ରବେଗେ—ହି. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଅତି ଦ୍ରୁତବେଗେ ।

ନକ୍ଷତ୍ରବ୍ୟୂହ—ପୁଂ. ବ. ପୁରୁଷ ଓ ଦ୍ରବ୍ୟ ବିଶେଷର ଶୁଭାଶୁଭ ସୂଚକ ନକ୍ଷତ୍ର ସମୂହ ।

ନକ୍ଷତ୍ରବ୍ରତ—କ୍ଲୀ. ବ. ନକ୍ଷତ୍ର ନିମିତ୍ତକ ବ୍ରତବିଶେଷ ।

ନକ୍ଷତ୍ରଭୋଗ—ପୁଂ. ବ. ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କର ଭୋଗ ୨୧୬୦୦ କଳ ସୂକ୍ଷ୍ମ କାଳରେ

ସମପରିମାଣରେ ୨୭ ଭାଗର ଏକଭାଗ, ୮୦୦ ଶତ କଳାରୂପ ଭୋଗ ।

ନକ୍ଷତ୍ରମାନ—କ୍ଲୀ. ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧାନ୍ତୋକ୍ତ ଦିନାଦିମାନ ଭେଦ ।

ନକ୍ଷତ୍ରମାର୍ଗ—ପୁଂ. ବି. ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କର ବିଚରଣ ପଥ, ନକ୍ଷତ୍ରପଥ ।

ନକ୍ଷତ୍ରମାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ୨୭ଟି ମୁଦ୍ରା ବା ମୁକ୍ତା ଗୁନ୍ଥାହୋଇଥିବା ହାର, ନକ୍ଷତ୍ରସମୂହ, ନୃତ୍ୟର ପ୍ରକାରଭେଦ ।

ନକ୍ଷତ୍ରଯାଜକ—ପୁଂ.ବି. (ନକ୍ଷତ୍ର+ଯାଜ+କ.ଅକ) ନିକୃଷ୍ଟ ବ୍ରାହ୍ମଣବିଶେଷ, ଯେଉଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ନକ୍ଷତ୍ରଦୋଷ ଶାନ୍ତିପାଇଁ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଯାଗାଦିରେ ପୌରୋହିତ୍ୟ କରନ୍ତି, ଗ୍ରହବିପ୍ର ।

ନକ୍ଷତ୍ରଯୋଗ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଯୋଗ ।

ନକ୍ଷତ୍ରଯୋଗିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦାକ୍ଷାୟଣୀ, ଅଶ୍ୱିନ୍ୟାଦି ନକ୍ଷତ୍ର ।

ନକ୍ଷତ୍ରଯୋନି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବିବାହ ପ୍ରଭୃତିରେ ଯୋନିକୂଟ, ବିବାହାର୍ଥ ନିଷିଦ୍ଧ ନକ୍ଷତ୍ର ।

ନକ୍ଷତ୍ରରାଜ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦ୍ର, ତାରାପତି । [କେତୁ ।

ନକ୍ଷତ୍ରଲଙ୍ଘ—ଗ୍ରା. ବି. ଲଙ୍ଘାତାରା, ଧୂମ-

ନକ୍ଷତ୍ରଲୋକ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନକ୍ଷତ୍ରାଧିଷ୍ଠିତ କଳ୍ପିତ ଭୁବନବିଶେଷ ।

ନକ୍ଷତ୍ରଶୂଳ—ପୁଂ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ସାନ୍ତ୍ୱାଦି ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଷିଦ୍ଧ ନକ୍ଷତ୍ର

ନକ୍ଷତ୍ରସତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ନକ୍ଷତ୍ର ନିମିତ୍ତକ ଯଜ୍ଞଭେଦ ।

ନକ୍ଷତ୍ରସନ୍ଧି—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପୂର୍ବ-ନକ୍ଷତ୍ରରୁ ପର ନକ୍ଷତ୍ରକୁ ଚନ୍ଦ୍ରାଦି ଗ୍ରହଙ୍କର ସଂକ୍ରମଣ ।

ନକ୍ଷତ୍ରସାଧକ—ପୁଂ. ବି. ମହାଦେବ ।

ନକ୍ଷତ୍ରସାଧନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ନକ୍ଷତ୍ରମାନସାଧନ ଗଣନାଭେଦ ।

ନକ୍ଷତ୍ରସୂଚକ—ପୁଂ. ବି. ସିଦ୍ଧାନ୍ତାଭିଜ୍ଞ ଜ୍ୟୋତିର୍ବିତ୍ ।

ନକ୍ଷତ୍ରାଧିପ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦ୍ର ।

ନକ୍ଷତ୍ରାମୃତଯୋଗ—କ୍ଲୀ.ବି. ବାରବିଶେଷ ସଙ୍ଗେ ନକ୍ଷତ୍ରବିଶେଷ ଯୁକ୍ତ ହେବାରୂପ ଶୁଭଯୋଗ ।

ନକ୍ଷତ୍ରୀ—ପୁଂ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ର, ବିଷ୍ଣୁ ।

ନକ୍ଷତ୍ରେଶ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚନ୍ଦ୍ର, କର୍ପୂର ।

ନକ୍ଷତ୍ରେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ର, କର୍ପୂର, ନକ୍ଷତ୍ରଗଣ, (କର୍ତ୍ତୃକ) କାଶୀରେ ସ୍ଥାପିତ ଶିବଲିଙ୍ଗ ଭେଦ ।

ନକ୍ଷତ୍ରେଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ନକ୍ଷତ୍ର ନିମିତ୍ତକ ଯଜ୍ଞଭେଦ ।

ନକ୍ଷତ୍ରେଷ୍ଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଇଷ୍ଟିକାଭେଦ, ଏକପ୍ରକାର ଯଜ୍ଞ ।

ନକ୍ଷୀ—ଗ୍ରା. ବି. ସିଂହ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେଖ ।

ନକ୍ଷ୍ୟ—ତ୍ରି. ବଂ. ଉପଗମନୀୟ, ଉପଗନ୍ତବ୍ୟ ।

ନଖ୍—(ଧାତୁ), ବୃଦ୍ଧିପାଇବା, ଗମନ କରିବା, ଗତି କରିବା ।

ନଖ୍ନଉ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଗ୍ରେଟ ଚଢ଼େଇ, ନାଲ ଚଢ଼େଇ, ନକନୋର ଦେଖ, ଅଯୋଧ୍ୟାର ନଗର ଓ ଜିଲ୍ଲା-ବିଶେଷ, ଲକ୍ଷ୍ନୌ ।

ନଖ—ପୁଂ ବା କ୍ଲୀ. ବି. (ନଖ୍+କ.ଅ) ଅଙ୍ଗୁଳିର ଅଗ୍ରଭାଗସ୍ଥ ଉପାସ୍ଥି, ପଶୁପକ୍ଷୀଙ୍କ ନଖର ବା ଝାଷ୍ଟିନଖ, ପତଳା ଅଂଶ, ପତଳା ଲମ୍ବଖଣ୍ଡ, ସିଂହ, (ଯା. ବି.) ଘୁଡ଼ି ଉଡ଼ାଇବାର ଡୋରି, ନଦୀନ ମଳ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ଖଣ୍ଡ ।

ନଖଆମ୍ପୁଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବଂ. ନଖରାମ୍ପୁଡ଼ା ଦେଖ ।

ନଖଇ—(ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ. ଇତରଭାଷା) (ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.) ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

ନଖଉଷ୍ମ—ଗ୍ରା.ବି.ସାମାନ୍ୟ ତାପ, (ଗ୍ରା.-ବି.) କବୋଷ୍ଣ, ସାମାନ୍ୟ ଉଷ୍ଣ ।

ନଖକଟା(ଟେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଆପଣାର ବର୍ଦ୍ଧିତ ନଖକୁ ବାରକଦ୍ୱାରାକଟ ଇବା

ନଖକର୍ତ୍ତନୀ—ବି. (ନଖ+କର୍ତ୍ତନ+ଇ) ନଖରୁଣୀ ।

ନଖକୋଟିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.(ସଂ.ନଖ+କର୍ତ୍ତନ) ଅଙ୍ଗୁଳି ଅଗ୍ରରୁ ନଖର ବର୍ଦ୍ଧିତ ଅଂଶ ଛେଦନ କରିବା । [ଭଣ୍ଡାର ।

ନଖକୁଟ—ପୁଂ.ବି.(ନଖ+କୁଟ୍+କ.ଅ)

ନଖକୃନ୍ତକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନଖ+କୃତ୍+ଅକ)ନଖରୁଣୀ,(ତତ୍ତ୍ୱ) ନଖକାଟିବା ।

ନଖକୃନ୍ତନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବଂ. ନଖରୁଣୀ ।

ନଖକୋଣ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ହାତ ଓ ଗୋଡ଼ର ନଖର ଅଗ୍ରଭାଗର ଦୁଇପ୍ରାନ୍ତ

ନଖକୋଣୀ—ବ.(ନଖ+କୋଣ+ଇ) କଣନଖା, ନଖଶୂଳ, ନଖକୋଣର ବୃଦ୍ଧି ରୋଗ ।

ନଖକ୍ଷତ—ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ନଖଦ୍ୱାରା ବିସର୍ଜିତ ଚିହ୍ନ, ନଖ ଘାତର ଦାଗ ।

ନଖଖାଦୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ନଖ+ଖାଦ୍+କ.ଇନ୍) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣା ନଖର ଅଗକୁ ଦାନ୍ତରେ କାମୁଡ଼ି ଛିଣ୍ଡାଏ, ଯେଉଁ ଜୀବମାନେ ନଖ ସାହାଯ୍ୟରେ ଖାଆନ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ)ନଖଖାଦିନୀ ।

ନଖଗଲା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ପଦାର୍ଥରେ ନଖକୁ ଫୋଡ଼ିବା, ଗମ୍ପୁ-ଡ଼ିବ, (ବି) ନଖଗଳିବା ।

ନଖଗୁଚ୍ଛଫଳା—ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଏକପ୍ରକାର ଶିମ୍ବ । [ଦେଖ ।

ନଖଘତ—ବି. (ଅୟ ତତ୍ତ୍ୱ) ନଖରାମ୍ପୁଡ଼ା

ନଖଚନ୍ଦ୍ର—ବି. ନଖକ୍ଷତ ଦେଖ ।

ନଖଚ୍ଛେଦ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଖକୃନ୍ତନ ଦେଖ ।

ନଖଜ ଦୁ—ଗ୍ରା.ବି. ନଖମଣିବା ଦେଖ ।

ନଖଜ ହ—କ୍ଲୀ. ବି. ନଖମୂଳ, ନଖର ଅଗ୍ରଭାଗ ।

ନଖଦର୍ପଣ—ବି. (ରୂପକ) ଯେଉଁ ସୁମାଜିତ ତୈଳକୁ ମସୃଣ ନଖରେ ଆପଣାର ମୁହଁ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୁଏ, କୌଣସି ବିଷୟରେ ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଜ୍ଞାନ, ବିଦ୍ୟା-ବିଶେଷ (ଏହି ବିଦ୍ୟା ପ୍ରଭାବରେ ନଖ-ରୂପ ଦର୍ପଣରେ ଜ୍ଞାତବ୍ୟ ବିଷୟ ଜଣା-ପଡ଼େ) ।

ନଖଦଳ—(ପ୍ରା. ଗଡ଼ଜାତ. ବି.) ପଇକ, ପଦାତିକ ।

ନଖଦାଗ—ଗ୍ରା.ବି. ନଖକ୍ଷତ ଦେଖ ।
ନଖଦାରଣ—କ୍ଲୀ.ବି. ନହୁରୁଣୀ ।
ନଖନିକୃନ୍ତନ—କ୍ଲୀ. ବି. ନଖକୃନ୍ତନ ଦେଖ ।
ନଖନିଷ୍ଠାବ—ପୁଂ. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଶିମ୍ବ, ଅଙ୍ଗୁଳିଫଳା, ଗ୍ରାମ୍ୟା, ନଖଫଳିମା ।
ନଖପର୍ଣ୍ଣ(ଚେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ମେହେନ୍ଦୀ ବା ମଞ୍ଜୁଆଣ୍ଠ ବା ହରତାଳଆଦି ଦ୍ୱାରା ନଖକୁ ରଞ୍ଜିତ କରିବା ।
ନଖପଦ—କ୍ଲୀ.ବି. ନଖକ୍ଷତ (ଦେଖ), ନଖଚିହ୍ନ, ଛଡ଼ ।
ନଖପର୍ଣ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ବୃଶ୍ଚିକା କ୍ଷୁପ ।
ନଖପାତଳ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ନଖପର ପତଳା ।
ନଖପୁଙ୍ଖୀ(ଙ୍ଖୀ)—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ପୃଷ୍ଠା, ପିଡ଼ଙ୍ଗଶାଗ ।
ନଖପୁଙ୍ଖଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସାଦା ଶିମ୍ବ ।
ନଖପୁଷ୍ପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ପୃଷ୍ଠା, ପିଡ଼ଙ୍ଗଶାଗ ।
ନଖପୂର୍ବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସବୁଜ ଶିମ୍ବ ।
ନଖଫଳିମା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ନଖନିଷ୍ଠାବ ।
ନଖବଢ଼ା(ଢ଼େ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନଖଛିଡ଼ିବା ଦେଖ ।
ନଖବନା(ନେ)ଇବା—ଗ୍ରା.(ଇତର)କ୍ରି. ନଖକାଟିବା ଦେଖ, ନଖ କଟାଇବା ଦେଖ ।
ନଖବସା(ସେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ନଖଗଳାଇବା ଦେଖ ।
ନଖବାଳ—ବି. (ସହଚର) ଆଙ୍ଗୁଠିର ନଖ ଓ ମୁଣ୍ଡର କେଶ ।
ନଖବାଳ ଛାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମାନସିକ ହୋଇଥିବା ହେତୁ ନଖ ଓ ବାଳ ନ କାଟିବା, ତପସ୍ୟାର ପ୍ରକାରଭେଦ ।
ନଖବିନ୍ଦୁ—ବି. ନଖ ଉପରେ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ମେହେନ୍ଦୀ ବା ହରତାଳରେ ରଞ୍ଜିତ କରିବା, ଗୋଲ ବା ଚନ୍ଦ୍ରାକାରଚିହ୍ନ ।
ନଖବିଷ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯେଉଁ ଜୀବମାନଙ୍କର ନଖରେ ବିଷଅଛି ଓ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ନଖକ୍ଷତ ବିଷକ୍ତ, (ବି. ମଧ୍ୟ-କ.ଧ) ନଖଘାତ ଦ୍ୱାରା ଜାତ ବିଷ ।
ନଖବିଷ୍କିର—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶ୍ୟେନାଦି, ଯେଉଁ ଜୀବମାନେ ଶିକାର ବା ଖାଦ୍ୟକୁ ନଖ ଦ୍ୱାରା ଚିରି ବା ଇଞ୍ଚାରି ଖାଆନ୍ତି ।
ନଖବୃକ୍ଷ—ପୁଂ.ବି. ନୀଳବୃକ୍ଷ, ନୀଳଗଛ ।
ନଖବ୍ରଣ—ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ନଖକ୍ଷତ ଦେଖ ।
ନଖମରିବା—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ରୋଗ, ଏହି ରୋଗରେ ନଖ ମଳାଇ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ ।
ନଖମଳ—ଗ୍ରା. ବି. ନଖ ଓ ଆଙ୍ଗୁଠି ଅଗରେ ସନ୍ଧିରେ ଥିବା ମଳ ।
ନଖମାରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନଖରେ ଚାମ୍ପୁଡ଼ିବା, ନଖରେ ଫଳଆଦିର ଛୋପା ଛଡ଼ାଇବା, ନଖ ଦ୍ୱାରା ଚିହ୍ନ କରିବା ।
ନଖମୁଚ—କ୍ଲୀ. ବି.(ନଖ+ମୁଚ୍+ମ.ଅ) ଧନୁ, ଧନୁକ, (ବିଂ) ନଖମୋଚକ ।
ନଖମୂଳ—ପ୍ରା. (ଗଡ଼ଜାତ)ବି. ପାଇକ ।
ନଖମ୍ଳେଚ—କ୍ରି. ବିଂ. ନଖତାପକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଖମ୍ଳେଚ୍ଛ, ଯବାଗୁ ।
ନଖର—ପୁଂ. କ୍ଲୀ.ବି. (ନଖ+ର+କ.ଅ) ନଖ, ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।
ନଖରଖିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ନଖଛିଡ଼ିବା ଦେଖ
ନଖରଞ୍ଜକ—ବି. ମଞ୍ଜୁଆଣ୍ଠ ଦେଖ ।
ନଖରଞ୍ଜନ—ବି. (ତତ୍ପୁରୁ) ନଖ କୃନ୍ତନ, ନଖ କାଟିବା, ନଖ ପରୁଇବା ।
ନଖରଞ୍ଜନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନଖ+ରଞ୍ଜ+ଣ.ଅନ+ଇ) ନହୁରୁଣୀ, ମେହେନ୍ଦୀଗଛ ଦେଖ, ହରତାଳ ଗଛ ଦେଖ, ଦ୍ୱିତୀୟବୃକ୍ଷ (ନଖରଜନୀ) ।
ନଖରଞ୍ଜିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନହୁରୁଣୀ ।
ନଖ୍ରା—ସ. ଛଳ, କୌତୁକ ।
ନଖରା(ରେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ନଖମାରିବା ଦେଖ, ପୁରୁଷ ପ୍ରତି କାମ ଚେଷ୍ଟା ପ୍ରକାଶକ ହାବଭାବ ଦେଖାଇବା ।
ନଖରାଘାତ—ବି. ନଖାଘାତ ଦେଖ ।
ନଖରାଙ୍କ—ବି.(ତତ୍ପୁରୁ) ନଖଚିହ୍ନ, ନଖ ଚାମ୍ପୁଡ଼ା ଦାଗ ।
ନଖରାମ୍ପୁଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି.ନଖ ଦ୍ୱାରା ଚିରିବା ବା ବିଦାରିବା, ନଖଚିହ୍ନ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ନଖରେ ଚାମ୍ପିବାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, ନଖରେ ଚାମ୍ପୁଡ଼ିବା ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିବା ।
ନଖରାୟୁଧ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ସିଂହ, ବ୍ୟାଘ୍ର,କୁକୁଡ଼ା, (ରୂପକ-କ.ଧା)ନଖର ବା ତୀକ୍ଷ୍ଣ ନଖରୂପ ଅସ୍ତ୍ର, (ପୁଂ.ବିଂ) ଯାହାର ନଖ ଅସ୍ତ୍ର ସ୍ୱରୂପ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ନଖରାୟୁଧା ।
ନଖରାହ୍ୱ—ବି. (ନଖର+ହ୍ୱେ+କ.ଅ) କରବୀର ବୃକ୍ଷ ।
ନଖରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନଖର+ଇନ୍ ଯାହାର ନଖଅଛି, ନଖଧାରୀ(ଜନ୍ତୁ), (ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ)ଯେ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ପ୍ରତି ହାବଭାବ ଦେଖାଏ, ନଷ୍ଟଚରିତ୍ରା, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ନଖୀ, କ୍ଷୁଦ୍ର ନଖୀ.ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଖରିଣୀ, (ବି.) ନଖରିବାଳା ।
ନଖରେଖା—ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)ନଖଦାଗ, ନଖକ୍ଷତ ।
ନଖରେ ଚିରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ନଖ ଦ୍ୱାରା ଚାମ୍ପୁଡ଼ି କ୍ଷତ କରିବା ।
ନଖଶଙ୍ଖ—ପୁଂ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) କ୍ଷୁଦ୍ର ଶଙ୍ଖ ।
ନଖଶସ୍ତ୍ର—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି.(ତତ୍ପୁରୁ)ନହୁରୁଣୀ, (ଚ ଓ ବିଂ) ନଖରାୟୁଧ ଦେଖ ।
ନଖଶିଖ—କ୍ରି.ବିଂ.(ଅବ୍ୟୟୀଭାବ)ଆପାଦମସ୍ତକ, (ବି) ପାଦର ନଖଠାରୁ ଶିରା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗ ।
ନଖଶୂଳ—ବି. (ତତ୍ପୁରୁ) ନଖକୋଣୀ ଦେଖ ।
ନଖସନ୍ଧି—ବି.(ତତ୍ପୁରୁ)ନଖ ଓ ଆଙ୍ଗୁଠିର ମାଂସଳ ଅଗ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସ୍ଥାନ ।
ନଖସରୁ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ନଖପର ପାତଳ ।
ନଖହରଣୀ—ବି. ନହୁରୁଣୀ ।
ନଖାଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନଖରେ ଚାମ୍ପୁଡ଼ିବା, ନଖରାଇବା, (ସ୍ପ-ନ+ଖାଦ୍ଧାତୁ) ନ ଖାଇବା,ଭୋଜନ କ୍ରିୟା ନ କରିବା, (ଗ୍ର.କ୍ରି) ଲଢ଼ ଇବା, ଅଟକାଇବା ।
ନଖାଘାତ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ପୁରୁ)ନଖ ଦ୍ୱାରା

ଚମ୍ପୁଡ଼ିବା, ନଖମାରିବା ।

ନଖାଙ୍କ—ପୁଂ. ବି. ନଖରଙ୍କ ଦେଖ, ନଖୀ ଦେଖ, ନଖାଘାତ ଚିହ୍ନ, (କ୍ଲୀ) ବ୍ୟାଘ୍ର-ନଖୀ ।

ନଖାଙ୍ଗ—କ୍ଲୀ. ବି. ନଖୀ ।

ନଖାନଖି—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବଂ. ନଖ ଦ୍ୱାରା ପରସ୍ପରକୁ ଆକ୍ରମଣ, ଚମ୍ପୁଡ଼ାଚମ୍ପୁଡ଼ି ।

ନଖାୟୁଧ—ପୁଂ. ବି ଓ ବଂ. ନଖରାୟୁଧ ଦେଖ ।

ନଖାର—ପୁଂ.ବି. ଶିବାନୁଚର ବିଶେଷ ।

ନଖାଳ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ.ବ.ଶ୍ରୀ) କ୍ଷୁଦ୍ର-ଶଙ୍ଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ନଖଶ୍ରେଣୀ ।

ନଖାଳୁ—ପୁଂ. ବି. ନାଳବୃକ୍ଷ ।

ନଖାଶୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ନଖ+ଅଶ୍+କ. ଇନ୍) ନଖଭୋଜୀ, ନଖଖାଦକ, (ବି) ପେଚକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଖାଶିନୀ ।

ନଖି—ପୁଂ. ବି. ଘୋଡ଼ା ଟାପୁର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ପତଳା ଛଲକାମାନ, ଘୋଡ଼ା ଖୁରର ବଢ଼ିଥିବା ନଖ, ମିଜ୍‌ରାବ, ସୀତାର ବଜାଇବା ପାଇଁ ଆଙ୍ଗୁଳିରେ ବ୍ୟବହୃତ ଆଙ୍ଗୁଠା, (ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି) ଲକ୍ଷ୍ମୀ-ଧର ପ୍ରଭୃତିଙ୍କର ଡାକନାମ, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ.) ଦୁଇଟି ଅଙ୍ଗୁଳିରେ ନଖକୁ ପରସ୍ପର ସହିତ ଘଷିବା ବେଳେ ଉଚ୍ଚାରିତ ଶବ୍ଦ ।

ନଖିତହିଁର—ପ୍ରା. (ବାଲେ) ବି. ସରୁ-ଧଡ଼ିଆ ଲୁଗା ।

ନଖିମାରିବା—ପ୍ରା. (ପୁଷ୍ପ) କ୍ରି. ପଇଡ଼ ମୁଣ୍ଡରୁ ଚକତ ଛଡ଼ାଇବା ।

ନଖୀ—ପୁଂ. ବି. (ନଖ+ଇନ୍) ନଖଧାରୀ ଜୀବ, ସିଂହ, ବ୍ୟାଘ୍ରାଦି, ଗନ୍ଧ-ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, (ସଂ-ଅନ୍ୟ ନ.ମ) ଶୁକ୍ତି ଶଙ୍ଖ, ନଖ, ଚନ୍ଦ୍ରକାରକ, ବ୍ୟାଘ୍ରନଖ, ବ୍ୟାଘ୍ରାୟୁଧ, ଶଙ୍ଖନଖୀ, (ତେ) ନଖମୁ. (ମ) ନଖଲ, ବାଘନଖ. (ଗୁ) ନଖଲ, (ଫା) ତାଖୁନ୍ ପରସା, (ଆ) ଆଲ୍‌ଫ ଉ-ଉବ୍, (ବଂ) ନଖଟ, ନଖଧାରୀ (ଜନ୍ତୁ) (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଖିନୀ ।

ନଖେ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବଂ. ଅତି ଅଳ୍ପମାତ୍ର, ବକଟେ, ନକଟେ ।

ନଖେଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ନଖାଇବା ଦେଖ ।

ନଖୋଂବଟ—କାମ୍ବୋଡ଼ିଆ ଦେଶରେ ବୌଦ୍ଧମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମଠ ।

ନଗ—ପୁଂ. ବି. (ନ+ଗମ୍+କ.ଅ) ପର୍ବତ, ବୃକ୍ଷ, ସାତସଂଖ୍ୟା, ସର୍ପ,ସାପ, ସୂର୍ଯ୍ୟ,ବୃକ୍ଷଲତାଦି, (ବଂ) ସ୍ଥିର,ଅଚଳ, (ଗ୍ରା) ନଗେନ୍ଦ୍ରର ଡାକନାମ ।

ନଗଜ—ହିଁ. ବଂ. (ନଗ+ଜନ୍+କ.ଅ) ପର୍ବତଜାତ, (ପୁଂ.ବି) ହସ୍ତୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଗଜା ।

ନଗଜା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନଗଜ+ଆ) ପାର୍ବତୀ, ନଦୀ, କ୍ଷୁଦ୍ର ପାଷାଣଭେଦୀ ଲତା ।

ନଗଣ—ବି. ପିଙ୍ଗଳ ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ତିନି ଲଘୁବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ ଶୁଭମାନଙ୍କର ଗଣ-ବିଶେଷ. (ଯଥା:—କମଳ, ମଦନ, ଚରଣ ଇତ୍ୟାଦି) ।

ନଗଣା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଲତାବିଶେଷ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ପାର୍ବତୀପତ୍ରୀ, ପିଣ୍ୟା, ସ୍ଥୂଳବଳ୍ଲୀ, ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀ, ପୁତ୍ରଦୋଳା, ଜଙ୍ଗୁଣୀ) ।

ନଗଣ୍ୟ—ପୁଂ.ବଂ.(ନ+ଗଣ୍ୟ) ଅଗଣ୍ୟ, ଅଗଣନୀୟ, ଗଣନାର ଅଯୋଗ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ତୁଚ୍ଛ, ହେୟ. (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଗଣ୍ୟା ।

ନଗଦ—ଯା. ବି. ଚଳିତ ଟଙ୍କା, ରୋକଡ଼, ମୁଦ୍ରାରୂପୀ ଧନ, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଟଙ୍କା ଆଦାନପ୍ରଦାନ, (ବଂ) ଗଚ୍ଛିତ, ଉପସ୍ଥିତ, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୂଲ୍ୟ ଦେୟ, ଅତି ଅଳ୍ପ କାଳହେଲା ଘଟିଥିବା, (ହିଁ. ବଂ) ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ଅତିଶୀଘ୍ର, ଅତି ଅଳ୍ପକାଳ ହେଲା, (ପ୍ରା. ଭତ୍ତରଖ୍ଖା. ବଂ) ଉତ୍ତମ ।

ନଗଦକାରବାର—ଯା. ବି. ନଗଦଟଙ୍କା ଦିଆଯାଇ କରାଯିବା କ୍ରୟବିକ୍ରୟ ।

ନଗଦଜିନିସ—କ୍ରୟକାଳେ ଯାହା ନଗଦ ମିଳେ । [ବିକ୍ରୟ କରିବା ।

ନଗଦବିକି—ଯା. ନଗଦ ମୂଲ୍ୟ ନେଇ

ନଗଦବିଦାୟ—ଯା. ବି ଓ ବଂ. ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ବିଦାୟ କରିବା ।

ନଗଦା—ଗ୍ରା. ବଂ. ଯେଉଁ ମୂଲିଆ ପ୍ରତିଦିନ ମଜୁରି ନେଇ ମୂଲ ଲାଗେ ।

ନଗଦାଣ୍—ଯା. ବଂ. ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୂଲ୍ୟ ଦିଆଯିବା, ନଗଦାନଗଦି ।

ନଗଦାନଗଦି—ଯା. ବଂ. ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦିଆଯିବା, ଅଳ୍ପକାଳପୂର୍ବେ ଘଟିଥିବା, ସମସାମୟିକ, (ଗ୍ରା. ହିଁ. ବଂ) ନଗଦ ଦେଖ ।

ନଗଦାନ—ନଗଦମୂଲ୍ୟ ନେଇ ଯେ ଜମି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଯାଏ ।

ନଗଦ(ଣ)—ଯା.ବି.ଖଜଣା ଆଦାୟ ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ପିଆଦା, ଯେଉଁ ଜମିର ଖାଜଣା ଉତ୍ପନ୍ନ ଫସଲ ଆକାରରେ ଦିଆ ନ ଯାଇ ନଗଦ ଟଙ୍କା ଦିଆଯାଏ, ଏକ-ପ୍ରକାର କାଚବଲୟ, (ବଂ) ନଗଦ ମୂଲ୍ୟରେ କ୍ରୀତ, ଅଳ୍ପକାଳ ପୂର୍ବେ ଘଟିଥିବା, ସମସାମୟିକ, (ହିଁ. ବଂ) ଏଇଲାଗେ, ଏହିକ୍ଷଣି ।

ନଗନ—ଗ୍ରା. ବି. ଲଗ୍ନ, ଶୁଭମୁହୂର୍ତ୍ତ, ଶୁଭଲଗ୍ନ, ଶୁଭମାନଙ୍କର ଉଦୟକାଳ ।

ନଗନଧରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିବାହ ଦି ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ଲଗ୍ନ ସ୍ଥିର କରିବା ।

ନଗନଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ପର୍ବତରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ନଦୀ, (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ପର୍ବତ ଓ ନଦୀ ।

ନଗନନ୍ଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପାର୍ବତୀ, ଗିରିଜା । [ଦେଖ ।

ନଗନିକ—ଗ୍ରା.ବଂ. (ସଂ-ଲଗ୍ନିକ) ଲଗ୍ନିକ

ନଗପତି—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଅଧିକ ପର୍ବତ, ବଡ଼ ପର୍ବତ,ହିମାଳୟ ପର୍ବତ, ଚନ୍ଦ୍ର, ଶିବ, ସୁମେରୁ ପର୍ବତ ।

ନଗଭିଦ୍—ପୁଂ. ବି. (ନଗ+ଭିଦ୍+କ.କ୍ୱିପ୍) ଇନ୍ଦ୍ର, ବଜ୍ର, କୁଠାର,ପାଷାଣ-ଭେଦୀ ନାମକ ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ, ପାଷାଣ-ଭେଦନାସ୍ତ୍ର,(ବଂ) ପର୍ବତଭେଦନକାରୀ ।

ନଗଭୂ—ପୁଂ. ବି. (ନଗଭୂ+କ.କ୍ୱିପ୍) କ୍ଷୁଦ୍ର (ପର୍ବତ), ପ୍ରସ୍ତରବିଶେଷ, କ୍ଷୁଦ୍ର ପାଷାଣଭେଦୀ ଲତା, (ହିଁ.ବଂ) ପର୍ବତ-ଜାତ ମାତ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ପର୍ବତଭୂମି ।

ନଗମୂର୍ଦ୍ଧା—ପୁଂ. ବ. ପର୍ବତର ଚୂଡ଼ା, ଶୈଳଶିଖର ।

ନଗର—ପୁଂ. ବ. (ନଗ+ଅଚ୍ ଅର୍ଥରେ 'ର') ସହର, ଶିଳ୍ପବାଣିଜ୍ୟ ପ୍ରଧାନ ଜନାକୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ ।

ନଗରକାକ—ପୁଂ. ବ. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ତୁଚ୍ଛ ବା ହୀନବ୍ୟକ୍ତି ।

ନଗରକୀର୍ତ୍ତନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ନଗରରେ ହରିନାମ ଗାଇ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ପୂର୍ବକ ବୁଲିବା ।

ନଗରକୋଟି—ପୁଂ. ବ. ହିମାଳୟ ପାଦ-ଦେଶସ୍ଥ ନଗରବିଶେଷ ।

ନଗରଘାତ—ପୁଂ. ବ. (ନଗର+ହନ୍ +କ.ଅ) ହସ୍ତୀ, ହାତି, ନଗରସ୍ଥ ଲୋକଙ୍କ ହନନ । [ହାଟ ।

ନଗରଚତ୍ୱର—କ୍ଲୀ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବଜାର,

ନଗରଜନ—ପୁଂ.ବ. ପୁରବାସୀ,ନଗର-ବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ନଗରତୀର୍ଥ—ଗୁଜରାଟ ପ୍ରଦେଶର ନଗର ନାମେ ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥ ।

ନଗରଦ୍ୱାର—କ୍ଲୀ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସହରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ଫାଟକ ।

ନଗରଧନବିହାର—ପୁଂ. ବ. ବୌଦ୍ଧ-ମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ମଠ ।

ନଗରନାୟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବେଶ୍ୟା ।

ନଗରନିବାସୀ—ବ. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ସହ-ରରେ ଥିବା ମେଂଫସଲବାସୀ ବଡ଼-ଲୋକଙ୍କର କୋଠାବାଡ଼ି, ନଗରରେ ବାସ କରିବା ।

ନଗରନିବାସୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ଉପ, ବହୁ) ସହରିଆ, ନାଗରିକ, (ବି) ସହରିଆ ବା ବଜାରିଆ ଲୋକ ।

ନଗରନ୍ଧ୍ରକର—ପୁଂ. ବ. (ନଗରନ୍ଧ୍ର+କୃ +କ.ଅ) କାର୍ତ୍ତିକେୟ । [ଧ୍ୱଜ ।

ନଗରପତି—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଗର-

ନଗରପାଳ—ପୁଂ.ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଗର-ରକ୍ଷକ, କଟ୍ଟୁଆଳ, ନଗର ଜିଲା ପ୍ରଧାନ କର୍ମଚାରୀ, ସହରର ମନ୍ତ୍ରୀ ବା ପ୍ରହରୀ, ଚୌକିଦାର, ପୁଲିସଫୌଜ ।

ନଗରପାଳିକାସଭା—ବ.ମିଉନିସିପାଲିଟି ।

ନଗରପୁର—କ୍ଲୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଗୋଟିଏ ନଗରର ନାମ ।

ନଗରପ୍ରାନ୍ତ—ପୁଂ. ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ସହରର ଶେଷ ଭାଗ, ସହର ତଳି ।

ନଗରବର୍ତ୍ତି—ଦ୍ୱାରଭଙ୍ଗାଜଙ୍କାର ଗୋଟିଏ ନଗର । [ଦେଖ ।

ନଗରବାୟସ—ପୁଂ. ବ. ନଗର କାକ

ନଗରବାସୀ—ପୁଂ. ବଂ. ନଗରନିବାସୀ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଗରବାସିନୀ ।

ନଗରମର୍ଦ୍ଦୀ—ହିଂ.ବଂ. (ନଗର+ ମୃଦ୍ +ଇନ୍) ନଗରବିମର୍ଦ୍ଦକ, (ପୁଂ) ମତ୍ତ-ଗଜ ।

ନଗରମାର୍ଗ—ପୁଂ. ବ. ରାଜମାର୍ଗ ।

ନଗରମୁସ୍ତକ—ବ. ନାଗର ମୁଥା ।

ନଗରମୁସ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ନାଗରମୁଥା ।

ନଗରରକ୍ଷକ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ, ଉପ-ତତ୍ତ୍ୱ) ନଗରପାଳ ଦେଖ ।

ନଗରରକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଗରର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ବା ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରଣ ।

ନଗରରକ୍ଷିଣୀସଭା—ବ.ମିଉନିସିପାଲିଟି ।

ନଗରରକ୍ଷିଣୀସେନା—ବ. ସହରର ପୁଲିସ ।

ନଗରରକ୍ଷୀ—ପୁଂ.ବ.ବଂ. ନଗର ରକ୍ଷା-କାରୀ, ନଗରପାଳ ଦେଖ ।

ନଗରସନ୍ନିବେଶ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନୂତନ ନଗରର ସ୍ଥାପନ ଓ ନିର୍ମାଣ ।

ନଗରସ୍ଥ—ହିଂ.ବଂ. (ନଗର+ସ୍ଥା+କ. ଅ) ନଗର ଅନ୍ତର୍ଗତ, ନଗରରେ ଅବ-ସ୍ଥିତ ।

ନଗରହାର—କ୍ଲୀ. ବ. ନଗରଗମନ, ରାଜ୍ୟବିଶେଷ ।

ନଗରାଜ—ପୁଂ. ବ. (ନଗ+ରାଜନ୍) ନଗପତି ଦେଖ ।

ନଗରାକକନ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପାର୍ବତୀ, ଗିରିଜା । [କର୍ତ୍ତା ।

ନଗରାଧିକୃତ—ପୁଂ.ବ.ନଗରର ଶାସନ-

ନଗରାଧିପ—ପୁଂ. ବ. ନଗରପାଳକ ।

ନଗରାଧିପତି—ପୁଂ. ବ. ନଗରାଧ୍ୟକ୍ଷ, ନଗରପତି ।

ନଗରାଧ୍ୟକ୍ଷ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଗର-ପାଳ ଦେଖ ।

ନଗରାଦିସନ୍ନିବେଶ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଗରାଦି ସ୍ଥାପନ । [ଲୋକ ।

ନଗରିଆ—ଗ୍ରା. ବ. ନାଗରିକ, ସହରିଆ

ନଗରୀ—ବ.(ନଗର + ଈ)ବଡ଼ ସହର ।

ନଗରୀକାକ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବକ, ବଗ ।

ନଗରୀବକ—ପୁଂ. ବ. କାକ, କୁଆ ।

ନଗରୀୟ—ବଂ. (ନଗର+ଈୟ)ନଗର-ସମ୍ବନ୍ଧୀ, ନଗରସ୍ଥ, ନଗରୋତ୍ପନ୍ନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଗରୀୟା ।

ନଗରୀରକ୍ଷା—ପୁଂ. ବ. ନଗର ରକ୍ଷକ, ନଗରର ରକ୍ଷାବିଧାନକର୍ତ୍ତା ।

ନଗରୋତ୍ଥ—ହିଂ.ବଂ. (ନଗର+ଉଦ୍+ ସ୍ଥା+ଅ) ନଗରୋତ୍ପନ୍ନ ।

ନଗରୋତ୍ଥା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ନାଗରମୁଥା ।

ନଗରୋପକଣ୍ଠ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଗର-ପ୍ରାନ୍ତ, ସହରତଳି ।

ନଗରୋପାନ୍ତ—ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ନଗରୋପ-କଣ୍ଠ, ନଗରପ୍ରାନ୍ତ ।

ନଗରୌକସ—ପୁଂ. ବ. ନଗରବାସୀ ।

ନଗରୌଷଧି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. କଦଳୀ ।

ନଗବାହନ—ବ.ମହାଦେବଙ୍କର ଗୋଟିଏ ନାମ ।

ନଗସ୍ୱରୂପିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ନଗା—ଗ୍ରା.ବ ଓ ବଂ. ଲଗା ଦେଖ ।

ନଗାଇବା—ଗ୍ରା.ହିଂ. ଲଗାଇବା ଦେଖ ।

ନଗାଟନ—ପୁଂ. ବ. (ନଗ+ଅଟ୍+କ. ଅନ) ବ.ଶ୍ରୀ; ବାନର, ମାଙ୍କଡ଼, (ବଂ) ପର୍ବତଶୃଙ୍ଗ ।

ନଗାଧିପ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ପର୍ବତ ହିମାଳୟ, ସୁମେରୁ ପର୍ବତ ।

ନଗାନଗି—ଗ୍ରା.ବ.ବଂ.ଲଗାଲଗି ଦେଖ ।

ନଗାନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଛନ୍ଦୋଭେଦ ।

ନଗାବାସ—ପୁଂ. ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ମୟୂର, ବୃକ୍ଷୋପରି ଅବସ୍ଥାନ ।

ନଗାର—ପୁଂ. ବି. (ନଗ + ଅର)ତ୍ରିଭୁବନ; ଇନ୍ଦ୍ର ।

ନଗାଶ୍ରୟ—ପୁଂ. ବି. ହସ୍ତୀକନ୍ଦ, (ବି) ପର୍ବତ ଓ ବୃକ୍ଷରେ ବାସକାରୀ ।

ନଗି—ଗ୍ରା. ବି. ଲଗି ଦେଖ ।

ନଗିତ—ଯା.ବି. ବିଂ ଓ ହି.ବିଂ. ନଜରିକ୍ ଦେଖ । [ଶାଖା ।

ନଗୁରସ୍ଥା—ସାଲ୍ଲାଲମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ

ନଗେନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ହିମାଳୟ ପର୍ବତ, କୈଳାସ ପର୍ବତ, ସୁମେରୁ-ପର୍ବତ, (ଗ୍ରା.ବି) ଲୋକଙ୍କ ଡାକନାମ ।

ନଗେନ୍ଦ୍ରନନ୍ଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପାର୍ବତୀ ।

ନଗେନ୍ଦ୍ରନାଥ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଶିବ, ମହାଦେବ,(ଗ୍ରା)ଲୋକଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ ।

ନଗେନ୍ଦ୍ରନାଥଘୋଷ--'ଇଣ୍ଡିଆନନେଣ୍ଡେ' ନାମକ ସାପ୍ତାହିକ ପତ୍ରିକାର ସମ୍ପାଦକ

ନଗେନ୍ଦ୍ରନାଥବସୁ—'ସାହିତ୍ୟ ପରିଷତ୍' ପତ୍ରିକାର ସମ୍ପାଦକ ଓ ବିଶ୍ୱକୋଷ ପ୍ରକାଶର ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ।

ନଗେନ୍ଦ୍ରନାଥସୋମ—ଜଣେ କବି ଓ ସୁଲେଖକ । [ଦେଖ ।

ନଗେନ୍ଦ୍ରବାଳା—ଗ୍ରା. ବି. ନଗେନ୍ଦ୍ରନନ୍ଦିନୀ

ନଗେଶ—ପୁଂ. ବି. (ନଗ + ଈଶ) ନଗେନ୍ଦ୍ର ଦେଖ ।

ନଗୌକା—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ନଗୌକାଃ ଦେଖ ।

ନଗୌକାଃ—ପୁଂ ବା ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ବି.ସ୍ତ୍ରୀ) ପର୍ବତବାସୀ, (ବି) ପକ୍ଷୀ, ସିଂହ,ବନ୍ୟ-ଜନ୍ତୁ, କାକ, ବାନର, ସର୍ପ ।

ନଗୌଚ୍ଚ୍ରୟ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପର୍ବତର ଉଚ୍ଚତା ।

ନଗୌଷଧି—ବି. କଦଳୀ ।

ନଗ୍ନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନଜ୍+କ.ତ) ଦିଗମ୍ବର, ବିବସ୍ତ୍ର,ଉଲଙ୍ଗ,ଲଙ୍ଗଳ ,କଷାୟ-ବସ୍ତ୍ରଧାରୀ ଲୋକ, ଜନପରିତ୍ୟକ୍ତ (ଦେଶ), ଅଶେଷ ଭୂମି,ଅନାବୃତ, (ପୁଂ. ବି) ନାଗା, ନଙ୍ଗଳୀ ନାଚ ଶ୍ରୀ, ଯାଯା-ବର ସ୍ତୁତିପାଠକ, କପଟୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ଶିବ, ଜୈନ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ,ଯେଉଁ ବ୍ରାହ୍ମଣର ଶାସ୍ତ୍ର-ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ, ଯେଉଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବାନପ୍ରସ୍ଥ ଅବଲମ୍ବନ ନ କରି ସନ୍ନ୍ୟାସ ଗ୍ରହଣ କରିଅଛନ୍ତି, (ଗ୍ରା. ବି) ଲଗ୍ନ ଦେଖ, କବୀ,ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ କବି,(ସ୍ତ୍ରୀ)ନଗ୍ନା ।

ନଗ୍ନକ—ପୁଂ.ବି ଓ ବିଂ. (ନଗ୍ନ+ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ) ନଗ୍ନ ଦେଖ,ବିବସ୍ତ୍ର,(ସ୍ତ୍ରୀ) ନଗ୍ନିକା ।

ନଗ୍ନଷପଣକ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ଲଙ୍ଗଳୀ ବୌଦ୍ଧ ଯତି ବା ଜୈନସନ୍ନ୍ୟାସୀ ।

ନଗ୍ନଙ୍କରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଅନଗ୍ନର ନଗ୍ନତା-କରଣ ।

ନଗ୍ନଜିତ୍—ପୁଂ. ବି. ଗାନ୍ଧାରର ରାଜା, କୋଶଳ ଦେଶର ରାଜା, ବାସ୍ତୁଶାସ୍ତ୍ର ରଚୟିତା, ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ କବି ।

ନଗ୍ନତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନଗ୍ନ+ଭାବ.ତା) ଦିଗ-ମ୍ବରତ୍ୱ. ବସ୍ତ୍ରହୀନତା ।

ନଗ୍ନଧର--ରଘୁବଂଶର ଜଣେ ଟୀକାକାର ।

ନଗ୍ନମୁଷିତ—ତ୍ରି.ବିଂ. ଧନାଦି ଅପହରଣ ହେତୁ ନଗ୍ନତ ପନ୍ଥ. ସବ ସମ୍ପତ୍ତି ଅପ-ହରଣ ହେତୁ ରୁକ୍ଷ ଅର୍ଥାତ୍ ଲଙ୍ଗଳା ।

ନଗ୍ନମ୍ବିବସ୍ତ୍ର—ପୁଂ. ବି. ଅନଗ୍ନର ନଗ୍ନ-ହେବା । [ଦେଖ ।

ନଗ୍ନମ୍ବ୍ରକ—ପୁଂ. ବି. ଅନଗ୍ନର ନଗ୍ନ-

ନଗ୍ନଯୋଷିତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ନଗ୍ନ +ଯୋଷିତ୍) ଉଲଙ୍ଗା ସ୍ତ୍ରୀ । [ବୃତ୍ତି ।

ନଗ୍ନବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଉଣାଦି ସ୍ତ୍ରର ବୃତ୍ତିଏ

ନଗ୍ନବ୍ରତଧର—ପୁଂ. ବି. ନଗ୍ନବ୍ରତାବଲମ୍ବୀ, ମହାଦେବ ।

ନଗ୍ନହ୍ୱର—ପ୍ରାଚୀନ ଗୁଜରାଟର ଏକଅଂଶ

ନଗ୍ନହୁ—ପୁଂ.ବି. ଷଡ୍‌ବିଂଶତି ଦ୍ରବ୍ୟକୃତ ସୁରାବାଜ ।

ନଗ୍ନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନଗ୍ନ+ଆ)ବିବସ୍ତ୍ରା ନାରୀ, ଅନୁଦ୍ଭିନ୍ନକୁଚ ସ୍ତ୍ରୀ, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ତନ ଉଠିନାହିଁ ।

ନଗ୍ନାଟ—ପୁଂ ବିଂ. (ନଗ୍ନ+ଅଟ୍+କ.ଅ) ଦିଗମ୍ବର, ବିବସ୍ତ୍ର, (ବି) ଜୈନ ବା ବୌଦ୍ଧ ଯତି,(ସ୍ତ୍ରୀ) ନଗ୍ନାଟା ।

ନଗ୍ନାଟକ—ପୁଂ. ବି. ଦିଗମ୍ବର ଯୋଗୀ ।

ନଗ୍ନିକ—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ଲଗ୍ନିକ) ନିକଟ ସମ୍ପର୍କରେ ସମ୍ପର୍କିତ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ନଗ୍ନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି (ନଗ୍ନକ+ଆ) ନିର୍ଲଜ୍ଜା ବିବସ୍ତ୍ରା ସ୍ତ୍ରୀ, ଲଙ୍ଗଳୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ଗୌରୀ, ଅପ୍ରାପ୍ତ ରଜସ୍ଵା ସ୍ତ୍ରୀ, ଶିଶୁକନ୍ୟା,(ବିଂ) ବିବସ୍ତ୍ରା, ଲଙ୍ଗଳୀ (ସ୍ତ୍ରୀ), କୁଚସ୍ପନ୍ଦନା ଯୁବତୀ ।

ନଗ୍ନୀକରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନଗ୍ନ + ଚ୍ୱି + କୃ + ଭାବ.ଅନ) ବିବସ୍ତ୍ରକରଣ, ଲଙ୍ଗଳା କରିବା ।

ନଗ୍ନୀକୃତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନଗ୍ନ+ଚ୍ୱି+ କୃତ) ବିବସ୍ତ୍ରୀକୃତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଗ୍ନୀକୃତା ।

ନଗ୍ର—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ-ନଗର) ନଗର ।

ନଘମାର—ପୁଂ. ବି. (ନଘ+ମୃ+ଣିଚ୍ +ଅ) କୁଷ୍ଠରୋଗ ।

ନଘାରିଷ—ପୁଂ. ବି. କୁଷ୍ଠରୋଗ ।

ନଘୁଷ—ପୁଂ.ବି. ନହୁଷ ନୃପ ।

ନଙ୍କା—ଗ୍ରା. ବି. ଲଙ୍କା ଦେଖ, ଲଙ୍କା-ମରିଚ ।

ନଙ୍କାଅମ୍ବ—ଗ୍ରା. ବି. ଲଙ୍କାଅମ୍ବ ଦେଖ ।

ନଙ୍କାମରିଚ—ଗ୍ରା.ବି. ଲଙ୍କାମରିଚ ଦେଖ

ନଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (ନ +ଚମ୍+କ.ଅ) ଉପପତି, ଜାର,(ଗ୍ରା.ପଦ୍ୟ.ବି) ଅନଙ୍ଗ, କାମ, ଏକ ଅସଭ୍ୟ ଜାତି ।

ନଙ୍ଗପଙ୍ଗ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଲଙ୍ଗପଙ୍ଗ ଦେଖ, ବିନାଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବୁଲୁଥିବା ।

ନଙ୍ଗପର୍ବତ—କାଶ୍ମୀରର ହିମାଳୟ ପର୍ବ-ତର ଏକ ଶୃଙ୍ଗ ।

ନଙ୍ଗର(ଇତ୍ୟାଦି)—ଯା. ବି. ଲଙ୍ଗର ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ, ନୌକାଦି ଅଟକାଇ-ବାର ଲୌହଦଣ୍ଡାଦି ।

ନଙ୍ଗରବାଡ଼ୀ—ଗ୍ରା. ଯେଉଁଠାରେ ନୌକାସବୁ ଲଙ୍ଗର ପଡ଼ିଥାଏ ।

ନଙ୍ଗଲ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ଲଙ୍ଗଲ ଦେଖ

ନଙ୍ଗଲଜୁଡ଼ା—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ବି. ତାରାପୁଞ୍ଜ-ବିଶେଷ, ଉଲ୍ଲୁଲା ନକ୍ଷତ୍ର ।

ନଙ୍ଗଲ(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି. ଲଙ୍ଗଲ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ନଙ୍ଗଳା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ (ସଂ-ନଗ୍ନାଲଙ୍ଗଳା,

ବିବସ୍ତ୍ର, ଉଲଙ୍ଗ, ଅଲଙ୍କାରଶୂନ୍ୟ, ଆଭରଣହୀନ,(ଲ.ଅର୍ଥ)ସଂସାର ବନ୍ଧନ-ଶୂନ୍ୟ, ଗୃହଦଉଡ଼ିକଟା, ନିର୍ଭୀକ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ନଙ୍ଗୁଲୀ ।

ନଙ୍ଗଲାମୁକୁଳା—ଗ୍ରା. ବଂ. (ନଗ୍ନ+ମୁକ୍ତ) ଲିଙ୍ଗଲାମୁକୁଳା ଦେଖ ।

ନଙ୍ଗା(ଘା)—ଗ୍ରା. ବଂ. ଲଂଘା, ଉନ୍ମୁକ୍ତ, ଲମ୍ବା, ଉପବାସ କରିଥିବା ।

ନଙ୍ଗୁ(ଙ୍ଗୋ)ଟି(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବ. ଲଙ୍ଗୋଟା ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ନଙ୍ଗୁଳି—ଗ୍ରା.ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ନଙ୍ଗଲା ଦେଖ । [କ୍ଷପଣକ ।

ନଙ୍ଗୁଳିବାବାଙ୍କ—ଗ୍ରା. ବ. ନାଗା, ନଗ୍ନ-

ନଙ୍ଘା—ଗ୍ରା. ବ. ଲେଧା, ଦୁଇଗୃହର ସନ୍ଧିସ୍ଥଳ, (ବଂ) ନଙ୍ଗା ଦେଖ ।

ନଙ୍ଘା(ଙ୍ଘେ)ଇବା—ଗ୍ରା. ହି. (ସଂ-ଲଙ୍ଘ-ଧାତୁଣିଚ୍) ଲଙ୍ଘାଇବା ଦେଖ ।

ନଙ୍ଘାଘୋଡ଼ାପାଇଗ୍ର—ଗ୍ରା. ବଂ. ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଖଡ୍ଗଧାରୀ ଅଶ୍ୱାରୋହୀ (ବୀର), ଗୃହ ଦଉଡ଼ିକଟା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ନଙ୍ଘାମାରିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଦୁଇଗୃହର ସନ୍ଧିସ୍ଥଳକୁ ନବୁଝି ଭାବେ ଗ୍ରୁଆଣିକରିବା

ନଙ୍ଘିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଲଙ୍ଘିବା ଦେଖ ।

ନଚକା—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ନୃତ୍ୟ, କମ୍ପା

ନଚନଚ—ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଲହକା, ବାରମ୍ବାର କମ୍ପିତ, ସହଜନମ୍ୟ, (ଗ୍ରା. ବ) ଧକଚକ, ଲମ୍ବ ଓ ଖୁବ୍ ପତଳା ବସ୍ତୁର କମ୍ପନ ।

ନଚକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.ହି. (ସଂ-ନୃତ୍ୟ-ଧାତୁ) ଲହଲହ କରିବା, ଝୁଙ୍କେଇ ଝୁଙ୍କେଇ ବଳପୂର୍ବକ ଟାଣିବା ।

ନଚକିବା—ଗ୍ରା. ହି. (ସଂ-ନୃତ୍ୟ) ଲଚ୍-ଲଚ୍ହେବା,ଲହକିବା, ନମନୀୟ ହେବା, ବାରଂବାର ଦୋହଲିବା ।

ନଚନେଚ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ନୃତ୍ୟଧାତୁ) ନଚନଚ,ଲହକା,ସହଜ ନମ୍ୟ,ନମନୀୟ

ନଚ୍ଚ—ଗ୍ରା. ବ. (ସଂ-ନର୍ତ୍ତନ,ନୃତ୍ୟ, ପ୍ରା. ଣଚ) ନଚ୍ଚାଇବା, ନାଚିବା, ନର୍ତ୍ତନ ।

ନଚ୍ଚ(ଚେ)ଇବା—ଗ୍ରା. ହି. (ସଂ-ନୃତ୍ୟ-ଧାତୁ ଣିଚ୍, ନାଚିବାର ଣିଜନ୍ତଆକାର) ନୃତ୍ୟ କରାଇବା, କମ୍ପାଇବା, ସ୍ପନ୍ଦିତ କରାଇବା, ଦୋହଲାଇବା, ନର୍ତ୍ତକୀକୁ ନାଟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା, ନୃତ୍ୟରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ କରାଇବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଶଳି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବାରମ୍ବାର ଉଠିବା ବସିବା-ଦ୍ୱାରା ହଇରାଣ କରିବା, ଅସ୍ଥିର କରିବା ।

ନଚ୍ଚାକୁଦା—ଗ୍ରା.ବ. (ସଂ-ନୃତ୍ୟ+ସ୍ଫୁନ) ଲମ୍ଫଝମ୍ଫ, ଉଆଁ ଡେଇଁ ।

ନଚ୍ଚନଚ—ଗ୍ରା. ବ. ଲମ୍ଫଝମ୍ଫ, ଲମ୍ଫନ, ବହୁ ଲୋକଙ୍କର ନୃତ୍ୟ ।

ନଚିକେତାଃ—ପୁଂ.ବ. ଅଗ୍ନି,ବେଦୋକ୍ତ ଋଷିବିଶେଷ ।

ନଚିର—କ୍ରି. ବ. (ନ+ଚିର) ଶୀଘ୍ର, ଅଚିରମ୍ଭ, (ଅବ୍ୟ) ଅଚିରମ୍ଭେ ।

ନଚିରାତ୍ତ—(ଅବ୍ୟ) ଶୀଘ୍ର ।

ନଚେତ୍ତ—(ଅବ୍ୟ)ନହେଲେ, ନଉବା ।

ନଚ୍ୟୁତ—ହି. ବଂ. ଚ୍ୟୁତଭିନ୍ନ ।

ନଛମନଇତ୍ୟାଦି—ଗ୍ରା. ବ. ଲଛମନ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ନଛ୍ଚ—ଗ୍ରା. ବ. ଲଛ୍ଚ ଦେଖ ।

ନଛ୍ଚର—ଗ୍ରା. ବଂ. ଅସାର, ଅପଦାର୍ଥ, ଦୁଷ୍ଟ, ପାଜି, ନିଛ୍ଚିଜ, ବେହୁଆ, ଅଧମ, ନୀଚ, ଲମ୍ଫଟ ।

ନଛ୍ଚ(ଛୁ)—ଗ୍ରା.ବ. (ଆଦରାର୍ଥ)ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର, ଲକ୍ଷ୍ମଣ,ନହରିହ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କର ଡାକନାମ

ନଛ୍ଚିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଲଛ୍ଚିବା ଦେଖ ।

ନଛ୍ଚି(ସିମ୍ରୀ)ବ—ଯା. ବ. ଭାଗ୍ୟ, ଅଦୃଷ୍ଟ ।

ନଛ୍ଚିଉଡ଼ିବନ୍ଦା—ଗ୍ରା. ବ. ନାଛ୍ଚିଉଡ଼ିବନ୍ଦା ଦେଖ ।

ନଜ୍—(ଧାତୁ)ଲକ୍ଷିତ ହେବା ।

ନଜଦିକ୍(ଗ୍)—ଯା.ବ.ସମୀପ୍ୟ,ନୈକଟ୍ୟ, (ବଂ) ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ, ନିକଟସ୍ଥ,(ହି. ବଂ) ନିକଟରେ ।

ନଜର—ଯା. ବ. ଦୃଷ୍ଟି, ନଯା, ତୀକ୍ଷ୍ଣ-ଦୃଷ୍ଟି, ଦର୍ଶନ, ଝଟିରି, ଖିଆଲ, ମନୋ-ଯୋଗ, ଧ୍ୟାନ, ଜ୍ଞାନ, ଦର୍ଶନୀ, ଉପ-ଢୌକନ, ଭେଟି, ଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟି, ଚାପ ଦୃଷ୍ଟି ।

ନଜରଆନା—ସମ୍ରାଟଙ୍କୁ ଅଧୀନସ୍ଥ ରାଜା-ମାନଙ୍କର ଦେୟ ଉପଢୌକନ,ଉପାଧି ।

ନଜରକରିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଦେଖିବା, ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବା, ଜଗିବା, ତତ୍ତ୍ୱନେବା, ଖାତିର କରିବା ।

ନଜରକୁ ଆଣିବା—ଗ୍ରା. ହି. ଖାତିର-କରିବା, ଗୁଣି ମଧ୍ୟରେ ଗଣନା କରିବା, ଖିଆଲ କରିବା ।

ନଜରଖାନା—ଯା. ବ. ବଇଠକଖାନା ।

ନଜରଦେବା—ଗ୍ରା. ହି. ନଜରକରିବା ଦେଖ, ବଡ଼ଲୋକଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବା ବେଳେ ଭେଟି ଦେବା । [ଯନ୍ତ୍ର ।

ନଜରନଲ(ଳ)—ଗ୍ରା. ବ. ଦୂରବୀକ୍ଷଣ

ନଜରପକା(କୋ)ଇବା—ଗ୍ରା. ହି.ନଜର କରିବା ଦେଖ, ପାମଦୃଷ୍ଟି ବା ଲୋଭ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇବା, (ବ) ନଜରପଡ଼ିବା ।

ନଜରବନ୍ଦ—ଯା. ବଂ. (କଟିଆ) ପ୍ରହରିରକ୍ଷିତ,ଅଟକ ରଖାଯିବା, କାରା-ବନ୍ଦ ।

ନଜରବନ୍ଦୀ—ଯା.ବ.(କଟିଆ) ଅଟକ-ରଖିବା, କଇଦକରି ରଖିବା ।

ନଜରବାଗ୍—ଯା.ବ. ବଡ଼ଲୋକଙ୍କ ଗୃହ ସଂଲଗ୍ନ ବହାରାଉଦ୍ୟାନ ।

ନଜରବାଜ୍—ଯା. ବ. କୁହୁକୀ, ଐନ୍ଦ୍ର-ଜାଲିକ, ପ୍ରତାରକ, ଠକ, ଯେଉଁ ଡାହାଣା ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଉପରେ ପାପ-ଦୃଷ୍ଟି ପକାଏ, (ବଂ) ଗଣ୍ଡଦୃଷ୍ଟି ବିଶିଷ୍ଟ (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ନଜରବାଜି—ଯା. ବ. ଅପାଙ୍ଗ ଦର୍ଶନ, ଭ୍ରୋଜବାଜି, କୁହୁକ, ଭେଲକି, ପ୍ରଣୟୀ-ଙ୍କର ପରସ୍ପର ପ୍ରେମ କଟାକ୍ଷପାତ ।

ନଜରରଖିବା—ଗ୍ରା. ହି. ନଜରକରିବା ଦେଖ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବିଷୟର ତତ୍ତ୍ୱନେବା,କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର କାର୍ଯ୍ୟ-ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ବା ଅନୁଗ୍ରହ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବା ।

ନଜରୁ—ଯ. ବଦଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହାଣୀ

ନଜରଣା—ଯା. ବ. ନଜର, ଭେଟ,

ଉପଢ଼ୌକନ, ଭେଟୀ, ସଲାମୀ, ଦର୍ଶନୀ ।

ନଜିକ୍—ଯା.ବି. ବିଂ. ନଜଦିକ୍ ଦେଖ ।

ନଜିବଉନ୍ନିସାବେଗମ—ଆଲବର ବାଦ-ଶାହଙ୍କ ଭଗ୍ନୀ ।

ନଜିର—ଯା. ବି. ନମୁନା, ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ, ଉଦାହରଣ, ପ୍ରାମାଣିକ ବାକ୍ୟ, ନିଦ-ର୍ଶନ, ପ୍ରମାଣ, ଥାଇନ୍, କୌଣସି ମୋକଦ୍ଦମାରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ।

ନଞ୍—(ସଂ-ଅବ୍ୟ)ନା, ନୁହେଁ, ନ ।

ନଞ୍‌ତତ୍ପୁରୁଷ—ବି. (ବ୍ୟାକରଣ) ନିଷେଧାର୍ଥକ ନଞ୍ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଯେଉଁ ସମାସ ହୁଏ ।

ନଞ୍‌ର୍ଥ—ବି.(ନଞ୍ + ଅର୍ଥ)ନ ବା ନାହିଁ ଏହି ଅର୍ଥ, (ବିଂ) ନଞ୍‌ର୍ଥକ ଦେଖ ।

ନଞ୍‌ର୍ଥକ—ବିଂ. (ନଞ୍ + ଅର୍ଥ + କ)ନ, ନାହିଁ, ନୁହେଁ ଆଦି ଅର୍ଥ ଯହିଁରୁ ପ୍ରତି-ପନ୍ନ ।

ନଟ୍—(ଧାତୁ) ନୃତ୍ୟକରିବା, ଦୀପ୍ତି-ପାଇବା,ବଧକରିବା, ଅଭିନୟକରିବା, ଅଧଃପତିତହେବା ।

ନଟ—ଭ୍ରଂଶ ।

ନଟ—ପୁଂ. ବି. (ନଟ + କ.ଅ) ନର୍ତ୍ତକ, ନାଟୁଆ,ନାଟକର ଅଭିନେତା,ଅଶୋକ ବୃକ୍ଷ, (ନଣ୍ + ଅଟ୍) ଦଣ୍ଡିଘଙ୍କର ଜାତି-ବିଶେଷ, ଲମ୍ପଟ ବ୍ୟକ୍ତି, ଖଣ୍ଡ,ଘୃଣିଣୀ-ବିଶେଷ, ଶ୍ୟେନାକ, ଫଣଫଣା ଗଛ, (ପର୍ଯ୍ୟାୟ-ଶୋଲାଲୀ, ଶୈଳୁଷ,ଜୟା-ଜୀବ, କୃଶାଶ୍ୱୀ, ଭରତ, ସର୍ବଚେଣୀ, ଭରତପୁତ୍ରକ, ଧାନ୍ଦୀପୁତ୍ର, ରଙ୍ଗଜୀବ, ରଙ୍ଗାକତାରକ), କ୍ଷତ୍ରିୟ ଜାତିବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବି) ଲଟ ଦେଖ, ନଟବରଙ୍କର ଡାକନାମ, (ବିଂ) ଦୁଷ୍ଟ, ନଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଟୀ ।

ନଟକଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଲଟକଣ ଦେଖ ।

ନଟକଣି—ଗ୍ରା. ବି. ଲଟକଣି, ପାଗ ବା ଟେପିରୁ ଲମ୍ବିଥିବା ଭୁଣ୍ଡି ବା ଫୁଲ ।

ନଟକମେଳକ—କ୍ଲୀ. ବି. ହାସ୍ୟରସ ପ୍ରଧାନ ଦୃଶ୍ୟ କାବ୍ୟବିଶେଷ

ନଟକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଲଟକାଇବା ଦେଖ ।

ନଟକାର—ଗ୍ରା.ବି. ନଟ, ନର୍ତ୍ତକ, ଐନ୍ଦ୍ର-ଜାଲିକ, କୁହୁକୀ ।

ନଟକାରୀ—ଗ୍ରା.ବି.ସ୍ତ୍ରୀ. ନଟକାର ଦେଖ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଯେ ନାଚେ ବା ନୃତ୍ୟକରେ

ନଟକିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲଟକିବା ଦେଖ ।

ନଟକୂଟ—ଗ୍ରା. ବି. ନୁଟୁକୁଟୁ, ଗୋଲ-ମାଳିଆ ବିଷୟ,ଝଞ୍ଝଟ, ଅଡ଼ୁଆ, ବିଘ୍ନ, ବିରକ୍ତିକର ଘଟନା, ଅନର୍ଥ, ଉତ୍ପାତ, ଦୁଷ୍ଟିନ୍ତା, ଦୁଷ୍ଟପଣ ।

ନଟକୂଟିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଗୋଲ-ମାଳିଆ, ଅଡ଼ୁଆ,ଯେ ଅଡ଼ୁଆ ଲଗାଏ, ବିରକ୍ତିକର, ଉତ୍ପାତକାରୀ, ଦୁଷ୍କର, କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ, ଦୁଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଟକୂଟେଇ ।

ନଟଖଟ—ଗ୍ରା. ବି. ନଟକୂଟ ଦେଖ ।

ନଟଖଟିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ନଟକୂଟିଆ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଟଖଟେଇ ।

ନଟଗତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ନଟଘଟ(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି. ଲଟଘଟ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ନଟଘଟିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଲଟଘଟିଆ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଟଘଟେଇ ।

ନଟଚର୍ଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଟର ବାକ୍ୟାଭିନୟ, ନାଟକାଭିନୟ ।

ନଟତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନଟର ଭାବ, ନଟର କାର୍ଯ୍ୟ ।

ନଟତି—(ସଂସ୍କୃତ କ୍ରିୟାପଦ)ନାଚୁଅଛି

ନଟନ—ବି. (ନଟ + ଅନ) ନୃତ୍ୟ, ନର୍ତ୍ତନ ।

ନଟନାଗର—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ନଟନାରାୟଣ—ପୁଂ.ବି. ସଙ୍କର ଘୃଣିଣୀ-ବିଶେଷ ।

ନଟନାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନଟୀ ଦେଖ ।

ନଟପଟ(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଲଟ-ପଟ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ନଟପଟିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଲଟପଟିଆ ଦେଖ ।

ନଟପଣ୍ଡି—କ୍ଲୀ. ବି. ହଳଦୀ, ଗୁଡ଼ହଳଦୀ ।

ନଟପତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ବାଗ୍ରୁକୀ,ବାଇଗଣ ।

ନଟବର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ପ୍ରଧାନ ନଟ, ଅଭିନୟର ସୂତ୍ରଧର, (ବିଂ) ନୃତ୍ୟପଟୁ, ଜାତିବା ବିଷୟରେ ଦକ୍ଷ, (ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି) ଲୋକଙ୍କ ନାମ ।

ନଟବଟୁ—ପୁଂ. ବି. ଅଭିନେତାର ପୁତ୍ର, ଯୁବକ ଅଭିନେତା ।

ନଟବରବେଶ—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ବେଶବିଶେଷ,ପୁଷ୍ପଜଲ୍ପ ସତ୍ୟବାଦୀରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସାକ୍ଷିଗୋପାଳଙ୍କର କାର୍ତ୍ତିକ ମାସରେ ହେବା ବେଶ ।

ନଟବେହାଗ—ବି. ରାଗିଣୀବିଶେଷ ।

ନଟଭଟ୍ଟିକବିହାର—ପୁଂ. ବି. ଉଦ୍ଭମୁଣ୍ଡ-ସ୍ଥିତ ବୌଦ୍ଧବିହାର ।

ନଟଭୂଷଣ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ହରିତାଳ ।

ନଟମଣ୍ଡନ—କ୍ଲୀ. ବି. ହରିତାଳ ।

ନଟମଲ୍ଲାର—ବି. ରାଗିଣୀବିଶେଷ ।

ନଟମଲ୍ଲିକା—ରାଗିଣୀବିଶେଷ ।

ନଟମୁକୁଟ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ନଟବର ଦେଖ । [ନଟୀ ଦେଖ ।

ନଟଯୋଷା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନଟ + ଯୋଷିତ୍)

ନଟଯୋଷିତା—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନଟନାରୀ, ନଟୀ, ବେଶ୍ୟା ।

ନଟରଙ୍ଗ—ବି. ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ, ନଟପରି ରଙ୍ଗ ବା ଅଭିନୟ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ନଟରି—ଗ୍ରା. ବି. ଲଟରି ଦେଖ ।

ନଟସଂଜ୍ଞକ—ପୁଂ. ବି. ଗୋଦନ୍ତୀ ହରି-ତାଳ, ନଟ ।

ନଟସୂତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଅଭିନେତୃବର୍ଗଙ୍କ ପାଳନୀୟ ନିୟମ ବା ଉପଦେଶସମୂହ ।

ନଟା(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା.ବି.ଲଟା ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ନଟାଇ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି.ନଟେଇ ଦେଖ ।

ନଟାନ୍ତକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) (ନଟ + ଅନ୍ତ + କ + ଆ) ଲଙ୍କା ।

ନଟି—ଗ୍ରା. ବି. (ଚଳିକାରେ) ନୌକା-ପାଲ ଅଟକାଇବାର ଲମ୍ବା ଦଣ୍ଡ, ନଟବରର ଡାକନାମ, (ଗ୍ରା.ବି) ଲଟି, ଲଟା, ଛୋଟ ଛୋଟ ଲତା,(ପ୍ରା.ସିଂହ-ଭୂମ. ବି) ଲତାବହୁଳ ବନ ।

ନଟିତ—ବି. (ନଟ୍+ଖ୍ୟ.ତ) ନଟକା-ଭିନୟ ।

ନଟିମା— (ପ୍ରା-କ) ନଟୀ, ବେଶ୍ୟା ।

ନଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନଟ+ଈ) ଅଭିନେତ୍ରୀ, ନର୍ତ୍ତକୀ,ବେଶ୍ୟା,ନଷ୍ଟା ସ୍ତ୍ରୀ,ମୁଖ୍ୟା ନଟୀ, ଗୋଦନ୍ତୀ ହରିତାଳ, ନଟୀ ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, (ଗ୍ର.ବି) ନଟୀକାଳ ଦେଖ ।

ନଟୀକାଳ—ଗ୍ରା.(ପ୍ରାଚୀନ)ବି.(ସଂ-ନାରି-କେଳ) ନଡ଼ିଆ ।

ନଟୁ(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା.ବି. ଲଟୁଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ନଟେଇ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ନର୍ତ୍ତକୀ) ତନ୍ତ୍ରୀର ସ୍ୱରବିଶେଷ, ତାକୁଡ଼ର ନିମ୍ନାଂଶ ।

ନଟେଇପଟେଇ—ଗ୍ରା, ଅବ୍ୟ. ଲଟପଟ ଦେଖ ।

ନଟେଶ୍ୱର—ପୁଂ.ବି. (ନଟ+ଈଶ୍ୱର) ମହା-ଦେବ, ଶିବ, ନୃତ୍ୟଶୀଳ ଶିବମୂର୍ତ୍ତି ।

ନଟ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନଟ+ଯ+ଆ)ନଟ-ସମୂହ, ଅଭିନେତୃ ଦଳ, ନର୍ତ୍ତକଦଳ ।

ନଠ—ଗ୍ରା.ବି. ଲଠା ଦେଖ ।

ନଡ଼୍(ଧାତୁ)—ବନ୍ଧନ କରିବା ।

ନଡ଼—ପୁ .ବି. (ନଡ଼୍+ଣ,ଅ) ତୃଣ-ବିଶେଷ, ନଳ, ହାତରେ ପିନ୍ଧାଯିବା କାଚ ବଳୟ ତିଆରି ଓ ବିକ୍ରିକରିବା ଜାତିବିଶେଷ, ଗୋହି ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଋଷି-ବିଶେଷ ।

ନଡ଼କ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦୁଇ କାନ୍ଧ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଅସ୍ଥି ।

ନଡ଼କା—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବିଂ. ଲଡ଼କା ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଡ଼କୀ ।

ନଡ଼କୀୟ—ହି.ବିଂ.(ନଡ଼+ଅଛ ଅର୍ଥରେ ଈୟ)ନଳତୃଣ ବହୁଳ (ସ୍ଥାନ) ।

ନଡ଼ଚଡ଼—ପ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଲଡ଼୍ଧାତୁ) ଢଳଢଳ, ବିଚଳନ, ଅନ୍ୟଥା ।

ନଡ଼ଦଳ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଘାସ, ନଳ ଘାସ ।

ନଡ଼ନଡ଼—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଲଡ଼ଧାତୁ) ଲଡ଼ଲଡ଼, ଦୋଦୁଲ୍ୟମାନ, ହୁଗୁଳା, ଲଡ଼କା, ଶ୍ଳଥ, ଟଳଟଳ ।

ନଡ଼ନଡ଼ ହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶ୍ଳଥ ବା ହୁଗୁଳା ହେବା ।

ନଡ଼ନଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ନଡ଼ନଡ଼ ଦେଖ ।

ନଡ଼ପ—ପ୍ରା. (ଗଡ଼ଜାତ.) ବି. ତେଲ, ତେଲ । [ଶାଳ ।

ନଡ଼ପଣାଳ—ପ୍ରା.(ଗଡ଼ଜାତ.)ବି.ତେଲ-

ନଡ଼ପ୍ରାୟ—ହି. ବିଂ. ନଳତୃଣବହୁଳ (ଦେଶ) ।

ନଡ଼ବଡ଼—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଲଡ଼୍ଧାତୁ) ହୁଗୁଳା, ଶ୍ଳଥ, ନଡ଼ନଡ଼, ଦୋଦୁଲ୍ୟ-ମାନ, ଖଜବଜ, ଅସ୍ଥିର, ଚପଳ, ଲମ୍ପଟ, ଟଳଟଳ, ଚଞ୍ଚଳଚିତ୍ତ,ଗ୍ରେର, ପରଧନାପହାରୀ, ଲହରପହର ।

ନଡ଼ବଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଲମ୍ପଟ୍ୟ, ଲମ୍ପଟ ସ୍ୱଭାବ,ଖାଦ୍ୟଲାଲସା,ଜିଭ ନଡ଼ବଡ଼ିଆ ସ୍ୱଭାବ, ଚୌର୍ଯ୍ୟପ୍ରକୃତି, ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ ପ୍ରକୃତି ।

ନଡ଼ବଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ନଡ଼ବଡ଼ ଦେଖ ।

ନଡ଼ବଡ଼ିଆଖୋଇ—ଗ୍ର. ବି, ନଡ଼ବଡ଼ ଦେଖ ।

ନଡ଼ଭକ୍ତ—କ୍ଲୀ.ବି. ନଡ଼ବିଷୟ ।

ନଡ଼ମୟ—ହି.ବିଂ.(ନଡ଼+ମୟ)ନଳ-ସମୂହଯୁକ୍ତ ।

ନଡ଼ମୀନ—ପୁଂ. ବି. ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ, ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ିମାଛ ।

ନଡ଼ିଆ—ହି.ବିଂ. ନଡ଼ଯୁକ୍ତ ।

ନଡ଼ସମ୍ବତ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ନଡ଼ସମୂହ ।

ନଡ଼ହ—ହି.ବିଂ. (ନଡ଼+ହନ୍+ଅ) ଲଳିତ, କାନ୍ତ ।

ନଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ନଡ଼,ନଳ) ଛଣ, ଧାନଗଛର କେଣ୍ଡା ବିରହିତ ଫମ୍ପା ଅଂଶ, ସାରୁଗଛର ପତ୍ର ବିରହିତ ଅଂଶ, (ଯା.ବି.)ମଛମାନଙ୍କ ଲଡ଼ାଇ ।

ନଡ଼ା (ଡ଼େ)ଇ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଯା, ବି. ଲଡ଼ାଇ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ନଡ଼ାଚିରି—ପୁଂ. ବି. ନଡ଼ପ୍ରଧାନ ଗିରି-ବିଶେଷ । [ସମୂହ ।

ନଡ଼ାଦ—ପୁଂ.ବି. ପାଣିନ୍ୟୁକ୍ତ ଗଣଶବ୍ଦ-

ନଡ଼ାଳ—ଯଶୋର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଉପବିଭାଗ ।

ନଡ଼ିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ନଡ଼ଯୁକ୍ତ ନଦୀ ।

ନଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ନାରିକେଳ)ନାରି-କେଳ ଗଛ ଓ ଫଳ ।

ନଡ଼ିଆଆଁଶ—ଗ୍ରା.ବି. ନଡ଼ିଆବାହୁଙ୍ଗାର ମୂଳରେ ଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ଧଳା ଅଂଶବିଶେଷ ।

ନଡ଼ିଆଅଖି—ଗ୍ରା. ବି. ନଡ଼ିଆ ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବା ଆଖିପରି ଚିହ୍ନବିଶେଷ ।

ନଡ଼ିଆକଠା—ଗ୍ରା.ବି. ଡେଙ୍ଗା ନଡ଼ିଆ-ଗଛରୁ ମନକୁ ଝଡ଼ିବା ଶୁଖିଲା ନଡ଼ିଆ ।

ନଡ଼ିଆକଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ନଡ଼ିଆ ଫଳର ଉପରସ୍ଥ ଆଂଶୁମୟ ଗ୍ରେପା ।

ନଡ଼ିଆକନ୍ଦା—ଗ୍ରା. ବି. ନଡ଼ିଆଗଛର କୋମଳ ସ୍କନ୍ଧଦେଶ ।

ନଡ଼ିଆକଲି—ଗ୍ରା.ବି. ଅତି ସରୁ ନଡ଼ିଆ ।

ନଡ଼ିଆକୁମ୍ଭୀ—ଗ୍ରା. ବି. ବୋତଲରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ଫମ୍ପା ନଡ଼ିଆ ।

ନଡ଼ିଆକୋରା—ଗ୍ରା.ବି. ନଡ଼ିଆ ଫାଳରୁ କୋରଣା ସାହାଯ୍ୟରେ କୋରାଯାଇ-ଥିବା ଶସ, କୋରା ନଡ଼ିଆ ଗୁଡ଼-ଆଦିରେ ପାଗହୋଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ମିଠେଇ ବା ମୋଦକବିଶେଷ ।

ନଡ଼ିଆକୋରୁଅ—ଗ୍ରା. ବି. ନଡ଼ିଆ ରସ ସିଝା ହେଲାବେଳେ ପାତ୍ରରେ ଲାଗି-ରହିବା ଅଂଶ ।

ନଡ଼ିଆଖଡ଼କା—ଗ୍ରା. ବି. ନଡ଼ିଆ ପତ୍ରର ଟାଣୁଆ ମରୁ ମେରୁଦଣ୍ଡ ।

ନଡ଼ିଆଖୁଙ୍କୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଗଜା ହୋଇଥିବା ନଡ଼ିଆ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଧଳା କୋମଳ ଓ ସୁମିଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟବିଶେଷ ।

ନଡ଼ିଆଖୋଳପା—(ପ୍ରା. ସିଂହଭୂମ. ବି.) ନଡ଼ିଆ ଶଢ଼ିଇ ।

ନଡ଼ିଆଖୋସା—ଗ୍ରା. ବି. ଯେଉଁ ଡଙ୍ଗା-କାର ପୁଷ୍ପକୋଷ ମଧ୍ୟରୁ ନଡ଼ିଆଫୁଲର ଚଅଁର ବାହାରେ ।

ନଡ଼ିଆଗଜା—ଗ୍ରା. ବି. ଗଜୁରିଥିବା ନଡ଼ିଆ ।

ନଡ଼ିଆଚଡ଼—ଗ୍ରା.ବି.ନଡ଼ିଆଗଛର ମୂଳ-ଠାରୁ ସ୍କନ୍ଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଂଶ ।

ନଡ଼ିଆଗୁଡ଼—(ଗ୍ରା. ଯାଜପୁର. ବି.) ନଡ଼ିଆଗୋଟମା ଦେଖ ।

ନଡ଼ିଆଗୋଟମା—ଗ୍ରା. ବି. ନଡ଼ିଆର ଅତି ଛୋଟ ଅପରିପକ୍ୱ ଫଳ ।

ନଡ଼ିଆଦିଅ—ଗ୍ରା. ବି. ନଡ଼ିଆ ରସକୁ ସିଝି କଲେ ଯେଉଁ ଅଂଶ କନ୍ଦରେ

ନଡ଼ିଆଦିଅମଣିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନଡ଼ିଆ ରସରୁ ଅଗ୍ନିସହ ସଂଯୋଗରେ ଦିଅ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ।

ନଡ଼ିଆଚାଉଁର—ଗ୍ରା.ବି. ନଡ଼ିଆ ଫଳ ଓ ଫଳ ଲାଗିଥିବା ଗ୍ରାମ୍ୟକୃତି ଗୁଚ୍ଛ, ଏକ-ପ୍ରକାର ସରୁ ଧାନ

ନଡ଼ିଆଚୁଞ୍ଚ—ଗ୍ରା. ବି. ନଡ଼ିଆପତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ଆସନ ।

ନଡ଼ିଆଚୁଞ୍ଚରୁ—ଗ୍ରା.ବି. ନଡ଼ିଆ ଛେଚରେ ଗୁଡ଼ାଇ ହୋଇଥିବା ଜଳ ।

ନଡ଼ିଆଛପ—ଗ୍ରା.ବି.ନଡ଼ିଆଚୁଞ୍ଚ ଦେଖ

ନଡ଼ିଆଛୁଇ—ଗ୍ରା.ବି. ଛୋଟ ଛୋଟ ଚେଳ କାନ୍ଦ ଶିଖିବା ନଡ଼ିଆ ।

ନଡ଼ିଆତାଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. ଚେଳ ହେଇ ପରି ମେଲିଥିବା ନଡ଼ିଆଛେଚ ।

ନଡ଼ିଆତେଲ—ଗ୍ରା. ବି. ନଡ଼ିଆ ଶସ୍ୟରୁ ପେଡ଼ିଲେ ଯେଉଁ ତେଲ ବାହାରେ

ନଡ଼ିଆଦୋର—ଗ୍ରା.ବି. ନଡ଼ିଆରସ

ନଡ଼ିଆନହି—ଗ୍ରା.ବି. ଡେମ୍ପଲ୍‌ଗ. ନଡ଼ିଆର ଦୁଇଶାଖାଯୁକ୍ତ ଡେମ୍ପ ।

ନଡ଼ିଆପନ—ଗ୍ରା.ବି. ନଡ଼ିଆ ଚୁଞ୍ଚରୁ

ନଡ଼ିଆଫାଉଁ(ଣ୍ଡ)—ଗ୍ରା.ବି.ନଡ଼ିଆର ଜଳରେ ଚଷ୍ଟ ।

ନଡ଼ିଆଫୁଲଆପଇଞ୍ଚ(ଚ)—ଗ୍ରା.ବି.(ଗଣିତ ଶବ୍ଦ) ପୁନାରୁପାର ପଇଞ୍ଚ ବ ଦେଖ ।

ନଡ଼ିଆବଗାଡ଼—ଗ୍ରା.ବି. ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ବୁଡ଼ାଏ ନଡ଼ିଆଗଛ ଲଗା ଯାଇଥାଏ

ନଡ଼ିଆବରଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି. ନଡ଼ିଆ ବାହୁଙ୍କର ଦୁଇପାଖରେ ଲାଗିଥିବା ପତ୍ର, ନଡ଼ିଆ ବାହୁଙ୍କୀ । [ଉଲ

ନଡ଼ିଆବାହୁଙ୍କୀ—ଗ୍ରା.ବି. ନଡ଼ିଆ ଗଛରେ

ନଡ଼ିଆଭଉଁରିଆ—ପ୍ର. (ଯୁଗ୍ମ ବି. ନଡ଼ିଆର ଦୁଇପେଟ ଅଂଶ ଲକ୍ଷିତ ପତ୍ର ।

ନଡ଼ିଆମଳ—ଗ୍ରା.ବି. ନଡ଼ିଆ ବଗାଏତ ।

ନଡ଼ିଆମଲପ—ଗ୍ରା.ବି. ନଡ଼ିଆତେଲ ।

ନଡ଼ିଆରସ—ଗ୍ରା.ବି. ନଡ଼ିଆଦୋର ।

ନଡ଼ିଆଲଡ଼େଇ—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇଟି ନଡ଼ିଆର କ୍ରୀଡ଼ାବିଶେଷ ।

ନଡ଼ିଆଲଡ଼େଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନଡ଼ିଆ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୀଡ଼ା କରାଇବା ।

ନଡ଼ିଆଲୋଧା—ଗ୍ରା. ବି. ନଡ଼ିଆ ଗଣ୍ଠିର ଫମ୍ପା ଫଳ ।

ନଡ଼ିଆଶଢ଼େଇ—ଗ୍ରା.ବି. ନଡ଼ିଆ ଫଳର ଛଣୁଆ ଆବରଣ ।

ନଡ଼ିଆଶ୍ରେଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. ନଡ଼ିଆ ଗଛର ଗଣ୍ଠିକୁ ଚାରି ଚାହିଁରୁ କରାଯିବା ଘରର ଶ୍ରେଣୀ ।

ନଡ଼ିଆହିପ—ଗ୍ରା.ବି.ନଡ଼ିଆଶୋହା ଦେଖ

ନଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ହଲିବା, ଗତିକରିବା, ଲଢ଼ିବା ଦେଖ ।

ନଡ଼ିଲ—ହି.ବଂ.ନଡ଼ ଏମୀପସ୍ଥ ପ୍ରଭୃତି ।

ନଡ଼ୁ(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି. ଲଡ଼ୁଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ନଡ଼ୁଆ(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି. ଲଡ଼ୁଆ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ନଡ଼ୁଆ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ନଡ଼ସମୂହ ।

ନଡ଼ୁଚ—ହି.ବଂ.ନଳଚ୍ଛଣବହୁଳ(ଦେଖ)

ନଡ଼ୁଳ—ହି.ବଂ. ନଳବହୁଳ (ଦେଖ), (ସ୍ତ୍ରୀ) ବୈଦ୍ୟଜମନ୍ତ୍ରଙ୍କ ପତ୍ନୀ, ତଦଭିନ୍ନ ଦେବତା ଭେଦ ।

ନଡ଼ୁଭୂ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କୃତ୍ରିମ । [ଦେଖ

ନଡ଼ୁଲ—ସ.ବି. ଫା-ଲଡ଼ଇ, ଲଡ଼ଇ

ନଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଲଢ଼ିବା ଦେଖ ।

ନଢ଼େର—ପ୍ରା.(ବସ୍ତ୍ରର)ବି. ନଡ଼ିଆ ।

ନଣନ(ନ)—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଭଉଣୀ

ନଣନପଣିଆ(ଆଁ)—ପ୍ର.(ଯାଜପୁର) ବି. ଭାଉଜ ପତ୍ନୀପକ୍ଷ ଆହିଲ୍ଲାଙ୍କେଲେ ନନ୍ଦେ ଦୁଆରମୁହଁ ମାଡ଼ିବସି ଭାଉଜଙ୍କୁ ବାଟ ଓରାଇବା ରୂପ ଅଧିକାର ।

ନଣନପେଟଳ (ଳ)—ଗ୍ରା. ବି- ଭାଉଜ ନଣନପାଇଁ ଆଣିଥିବା ଉପଢ଼ୌକନ ।

ନଣନ୍ଦେଇ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ସ୍ୱ-ନନନ୍ଦପତି) ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଭଗିନୀପତି । [ଦେଖ ।

ନଣ୍ଡ(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି. ଲଣ୍ଡଇତ୍ୟାଦି

ନଣ୍ଡା(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବଂ. ଲଣ୍ଡା-ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ନଣ୍ଡା(ଣ୍ଡେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲଣ୍ଡାଇବା

ନଣ୍ଡି—ଗ୍ରା.ବି. ଲଣ୍ଡି ଦେଖ ।

ନତ—ହି.ବଂ. (ନମ+କ.ତ) ପ୍ରଣତ, ପ୍ରଣାମକାରୀ, ଲମ୍ବିହୋଇ ଶୋଇଥିବା, ନିମ୍ନମୁଖ, ଲଇଁପଡ଼ିଥିବା, ଅବନତ, କୁଟିଳ, ବଙ୍କତ, ନମ୍ର, ନମଶୀଳ, ବନ୍ଦ, (ଣ) ସାମ୍ପୋଇର ବୃତ୍ତଠାରୁ କୌଣସି ଗ୍ରହର ଦୂରତ୍ୱ ଓ ଆକାଶର ମଧ୍ୟବିନ୍ଦୁର ଦୂରତ୍ୱ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନତା,(କ୍ଲୀ)ତରଗପକ୍ଷୀ ।

ନତକେଟିସ୍ୱର—ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଏକ ଜାତିର ନାମ ।

ନତଗ୍ରୀବ—ପୁଂ.ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯାହାର ଗେଳ ନଇ ପଡ଼ିଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନତଗ୍ରୀବା ।

ନତଜାନୁ—ହି. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଆଣ୍ଠୁମାଡ଼ି ବସିଥିବା ।

ନତତ୍—ସଂ.ବି. ଲତାପରି କରୁକାର୍ଯ୍ୟ ।

ନତଦ୍ରୁମ—ପୁଂ. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଲତା-ଶିଆ ଶାଳବୃକ୍ଷ, ଲତାଶାଳ ।

ନତନତ—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବଂ.ଲତପତ ଦେଖ

ନତନତ ଇବ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଲତପତାଇବା ଦେଖ ।

ନତନତିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଲତପତିଆ ।

ନତନତିକା—ବି. ନତନତ୍ରୀ ଦେଖ ।

ନତନତ୍ରୀ—ବି. ଦିନ ଦ୍ୱିପ୍ରହର ପରେ ବା ରାତି ଦ୍ୱିପ୍ରହର ପରେ କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ ନ ଭୁମିଷ୍ଠ ହେବାର ସମୟ ।

ନତନାସିକ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ଚେପ୍ଟା-ନାକ, ଅଳ୍ପ ନାସିକାଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନତନାସିକା ।

ନତନିନ୍—ପ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ରର)ବି. ନାଡ଼ୁଣୀ ।

ନତନୁ—ବ.(ନ+ତନୁ)ଅତନୁ, କନ୍ଦର୍ପ ।

ନତପଞ୍ଚମୀ—ବି. ଆଶ୍ୱିନ ମାସର ଶୁକ୍ଳ-ପଞ୍ଚମୀ ।

ନତପତ—ଗ୍ରା.ବି.ବଂ.ଲତପତ ଦେଖ ।

ନତପତିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଲତପତିଆ

ଦେଖ ।

ନତପଙ୍ଖା—ବିଂ. (ନତ+ପଙ୍ଖନ୍)ଯାହାର ଗଣ୍ଠି ଚେପଟା ।

ନତବଦନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଯେ ଲଜ୍ଜା ବା ଆଜ୍ଞା ପାଳନକରିବାର ନମ୍ରତା ଯୋଗୁଁ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇଥାଏ, ଅଧୋ-ମୁଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନତବଦନା, (ବି. କ.ଧା) ତଳକୁ ହୋଇଥିବା ମୁହଁ, ନତମୁଖ ।

ନତବ୍ରତ—ବି. ବ୍ରତବିଶେଷ, (ଗୋପୀ-ମାନେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସ୍ୱାମୀରୂପେ ପାଇବା ପାଇଁ ଏ ବ୍ରତ କରିଥିଲେ ।

ନତଭାଗ—ବି. (ଜ୍ୟୋତିଷ) କୌଣସି ତାରା ବା ଗ୍ରହର ଆକାଶର ମଧ୍ୟ ବିନ୍ଦୁ-ଠାରୁ ଦୂରତ୍ୱ ।

ନତଭ୍ରୂ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ବ.ଗ୍ରା)ବକ୍ରଭ୍ରୂଲତା-ଯୁକ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀ,(ବିଂ.ବ.ଗ୍ରା) ଭ୍ରୂକୁଟୀଯୁକ୍ତ ।

ନତମସ୍ତକ—ପୁଂ.ବି ଓ ବିଂ. ନତବଦନ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନତମସ୍ତକା ।

ନତମୁଖ— ପୁଂ.ବି ଓ ବିଂ. ନତବଦନ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନତମୁଖା(ଖୀ) ।

ନତଗୁ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଲତଗ ଦେଖ ।

ନତଶାଖ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଯେଉଁ ଗଛର ଶାଖା ନଇଁପଡ଼ିଅଛି ।

ନତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ନତ + ଆ) ପ୍ରଣତା, ଆନତା, (ଗ୍ରା.ବି) ଲତା, (ପ୍ରା.ମେଦିନୀ ପୁର.ବି) ମୁରୁଜ ।

ନତାଂଶ--ବି.ନତଭାଗ ଦେଖ,(ଜ୍ୟୋତିଷ) ଏକବୃତ୍ତ,ଯହିଁର କେନ୍ଦ୍ର ଭୂ କେନ୍ଦ୍ରରେ କଳ୍ପିତ ଓ ଯାହା ବିଷୁବବୃତ୍ତ ରେଖା ଉପରେ ଲମ୍ବ ଭାବରେ ରହେ ।

ନତାଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଯାହାର ଶରୀର ନଇଁ ପଡ଼ିଅଛି ।

ନତାଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.(ବ.ଗ୍ରା)ଅବନତାଙ୍ଗୀ-ସ୍ତନ ଭାରରେ ଆନତା (ଯୁବତୀ), (ସ୍ତ୍ରୀ. ବି) ନାରୀ, ସ୍ତ୍ରୀମାତ୍ର ।

ନତି—ବି.(ନମ୍+ଭାବ)ନମନ, ନଇଁବା, ନମ୍ରତା, ନମସ୍କାର, ବକ୍ରତା, ଆକର୍ଷଣ, ବ୍ୟାକରଣର ନିୟମାନୁସାରେ ଦନ୍ତ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣର ଜିହ୍ୱାଗ୍ର ଚାରିତ ବର୍ଣ୍ଣରୂପେ ପରି-ବର୍ତ୍ତନ, ଜ୍ୟୋତିଷର ଏକପ୍ରକାର ଗଣନା ।

ନତୁ— ଅବ୍ୟ. (ନ+ତୁ) କିନ୍ତୁ ନୁହେ, ନୋଚେତ୍, ଅନ୍ୟଥା । [ଅଥବା ।

ନତୁବା--ଅବ୍ୟ. ନଚେତ୍, ନହେଲେ,

ନତୋନ୍ନତ—ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଉଚ୍ଚାବଚ, ଉଚ୍ଚାନୀଚା, ନିମ୍ନୋନ୍ନତ । [ଦେଖ ।

ନଥିକନା(ନି)—ଗ୍ରା. ହିଁ.ବିଂ. ଲଥିକନା

ନଥ—ଗ୍ରା.ବି.ନାସିକାଭରଣବିଶେଷ, ଲଥ

ନଥନଥ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ଲଥ ଲଥ ଦେଖ ।

ନଥା—ଗ୍ରା. ବି. ଲଥା ଦେଖ ।

ନଥି—ଗ୍ରା.ବି. କୌଣସି ବିଷୟ ସମ୍ପର୍କୀୟ ସମସ୍ତ କାଗଜମାନ, ଯାହାକି ସୂତାରେ ଗୁନ୍ଥାଯାଇ ତାଡ଼ା କରାଯାଇଥାଏ, କୌଣସି ମକଦମା ସମ୍ପର୍କୀୟ କାଗଜ-ପତ୍ର ।

ନଥିତଦନ୍ତ—ଗ୍ରା.ବି କଚେରିରେ ଥିବା କୌଣସି ସରକାରୀ ନଥିର ପରିଦର୍ଶନ ।

ନଥିତଲବ(ବି)—ଗ୍ରା.ବି. ମକଦମା ପ୍ରମାଣ ନିମିତ୍ତ ନଥି ଉପସ୍ଥାପିତ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଆଦେଶ ।

ନଥିବା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅନୁପସ୍ଥିତ, ଗରିବ, ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ ।

ନଥିଭୁକ୍ତ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ସମ୍ପର୍କୀୟ ନଥିସଙ୍ଗେ ସଂଯୁକ୍ତ ହେବା (କାଗଜ)।

ନଦ—ପୁଂ. ବି. (ନଦ୍ + କ.ଅ) ସ୍ରୋତ ବିଶିଷ୍ଟ ଜଳପ୍ରବାହ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଦୀ ।

ନଦ—ଅର୍ଚ୍ଚା, ପୂଜା, ସ୍ତୁତି, ସନ୍ତୋଷ ।

ନଦଉ(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି. ଲଦଉ-ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ନଦକା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଲଦକା ଦେଖ ।

ନଦଥୁ—ପୁଂ. ବି. ବୃଷଭକୁକ୍ଷିତ ।

ନଦନ—ଗ୍ରା. ବି. ଲଦନ ଦେଖ, (ବି) (ନଦ୍ + ଭାବ.ଅନ) ଶବ୍ଦ କରିବା ।

ନଦନଦୀପତି—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ସମୁଦ୍ର ।

ନଦନୁ—ପୁଂ.ବି.(ନଦ୍+କ.ଅନୁ)ମେଘ, ସିଂହ, (ନଦ+ଭାବ.ଅନୁ) ଶବ୍ଦ ।

ନଦନୁମନ୍ତ—ହିଁ. ବିଂ. ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ, ଶବ୍ଦ-ବାନ୍ ।

ନଦର—ବି.(ନଦ+ର)ନଦ ବା ନଦୀର ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରଦେଶ, (ବିଂ-ନ+ଦର) ନିର୍ଭୟ, ନିଡ଼ର । [ଦେଖ ।

ନଦର(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା.ନଜର ଇତ୍ୟାଦି

ନଦରାଜ—ପୁଂ. ବି. ସମୁଦ୍ର ।

ନଦା—ଗ୍ରା. ବି. ଲଦିବା ।

ନଦା(ଦୋ)ଇବା—ଗ୍ରା. ହିଁ. ଲଦାଇବା ଦେଖ ।

ନଦାଣ—ଗ୍ରା. ବି. ବିଂ. ଲଦାଣ ଦେଖ ।

ନଦାନ୍ତରବିଶ୍ୱ—ଗ୍ରା.ବି.ଅତି ଶୋଚନୀୟ ଓ ଅକଥନୀୟ ଅବସ୍ଥା, ଅତି ଗରିବ-ଅବସ୍ଥା, (ବିଂ) ଅତିଗରିବ ।

ନଦାନଦ—ଗ୍ରା.ବି. ବୋଝ୍‌ଆଦି ଲଦିବା ।

ନଦାମୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଲଦାମୁ ଦେଖ ।

ନଦାରତ୍(ଦ୍)—ସା. ଅବ୍ୟ. ନାସ୍ତି, ନାହିଁ, ଅନୁପସ୍ଥିତ, ଅସ୍ଥିତ ।

ନଦି—ପୁଂ. ବି. (ନଦ୍+ଭା.ଇ)ସ୍ତୁତି ।

ନଦିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନବଦ୍ୱୀପ) ବଙ୍ଗ ଦେଶର ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ବା ସହର, ଏକପ୍ରକାର ଧାନ ।

ନଦିଆକୀର୍ତ୍ତନ—ଗ୍ରା. ବି. ବଙ୍ଗଳା ଭାଷା ଓ ବଙ୍ଗଳା ସୁରମିଶା ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ।

ନଦିଆଗୌରାଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରୀ ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର, ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟଦେବ ।

ନଦିକା—ବି. (ନଦ + ସ୍ୱାର୍ଥେ, କ+ସ୍ତ୍ରୀ କ୍ଷୁଦ୍ରାର୍ଥେ,ଆ) କ୍ଷୁଦ୍ର ନଦୀ ।

ନଦିନକରିବା—ଗ୍ରା. (ପୁରୀ) ହିଁ. ଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ୍ରାଠାରୁ ବାହୁଡ଼ା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ସବ କରିବା ।

ନଦିବା—ଗ୍ରା. ହିଁ. ଲଦିବା ଦେଖ ।

ନଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନଦ+ସ୍ତ୍ରୀ.ଈ) ନଦର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, ନଦ ଦେଖ ।

ନଦୀକଦମ୍ବ—ପୁଂ. ବି. ମହାଶ୍ରାବଣିକା, (କ୍ଲୀ. ତତ୍ତ୍ୱ) ନଦୀସମୂହ ।

ନଦୀକାନ୍ତ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସମୁଦ୍ର, (ବ.ଗ୍ରା) ଝିଞ୍ଜଳବୃକ୍ଷ, କାକଜଙ୍ଘା ଲତା, ଜମ୍ବୁବୃକ୍ଷ, ସିନ୍ଧୁବାରକ ବୃକ୍ଷ ।

ନଦୀକାନ୍ତା—ବି. ଜାମୁଗଛ, କାକଜଙ୍ଘା ଦେଖ ।

ନଦୀକାଶ୍ୟପ—ପୁଂ. ବ. ଶାକ୍ୟମୁନିଙ୍କ ସମୟର ଜଣେ ଲୋକ ।
ନଦୀକୂଳ—କ୍ଲୀ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ତୀର, ତଟ, ନଈକିନାରା ।
ନଦୀକୂଳପ୍ରିୟ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ ଓ ବ.ଶ୍ରୀ) ଜଳବେତସ ।
ନଦୀକୂଳବନ୍ଧୁ—ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ନଈକୂଳରେ ବାସ କରୁଥିବା ପକ୍ଷିବିଶେଷ ।
ନଦୀକୂଳସ୍ଥ—ତ୍ରି.ବଂ. (ନଦୀକୂଳ+ସ୍ଥା+ଅ) ତଟସ୍ଥ, ନଦୀ ତୀରସ୍ଥିତ ।
ନଦୀକୃକଣ—ନେପାଳୀ ବୌଦ୍ଧମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ।
ନଦୀଗର୍ଭ—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଦୀର ଉଭୟ କୂଳର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ ।
ନଦୀଗାୟନ—ମଧ୍ୟଭାରତ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦତିୟା ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ନଗର ।
ନଦୀଜ—ତ୍ରି ବଂ. (ନଦୀ+ଜନ୍+କ. ଅ) ନଦୀରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, (ପୁଂ.ବ) ଶ୍ରୀଖଣ୍ଡ, ହୁଞ୍ଜଳଗଛ, ଅର୍ଜ୍ଜୁନଗଛ, କଳାଘୁମ୍ପି, ସମୁଦ୍ରଫଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଦୀଜା ।
ନଦୀଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. (ନଦୀଜ+ଆ) ନଦୀଜର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, (ବ) ଅଗ୍ନିମନ୍ଥବୃକ୍ଷ ।
ନଦୀଜାତ—ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ନଦୀଜ ଦେଖ ।
ନଦୀଜ୍ଞ—ବ. (ନଦୀ+ଜ୍ଞ+କ.ଅ) ନଦୀରେ ବାଟ କରୁଥିଲା, (ବଂ) ନଦୀର ଗଭୀରତାଦ୍ୱାରେ ଅଭିଜ୍ଞ ।
ନଦୀତଟ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଦୀକୂଳ ।
ନଦୀତର—ତ୍ରି. ବଂ. (ନଦୀ+ତୃ+ଅ) ନଦୀର ପରପାରେ ଗମନ ।
ନଦୀତରସ୍ଥାନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ନଦୀ+ତୃ+ଅ+ସ୍ଥାନ) ନଈପାରି ହେବା ଘାଟ ।
ନଦୀତୀର—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଈକୂଳ ।
ନଦୀଦତ୍ତ—ପୁଂ.ବ. ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କର ଏକ ନାମ । [ମାସୁଲ ।
ନଦୀଦୋହ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା) ନଈ
ନଦୀଧର—ପୁଂ.ବ. (ନଦୀ+ଧୃ+କ.ଅ) ଶିବ, ମହାଦେବ ।
ନଦୀନ—ପୁଂ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ସମୁଦ୍ର, ବରୁଣ, ବରୁଣଗଛ, (ବଂ. ନ+ଦୀନ) ଦୀନ-ଭିନ୍ନ, ଯେ ଦରିଦ୍ର ନୁହେ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ନଦୀନା ।
ନଦୀନଷ୍ଟାବ—ପୁଂ. ବ. ଦାନ୍ତୁଅଧାନ ।
ନଦୀପଙ୍କ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ନଦୀର ପଙ୍କ ବା କାଦୁଅ ।
ନଦୀପତି—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସମୁଦ୍ର, ବରୁଣ ।
ନଦୀପୁର—ପୁଂ. ବ.ଯେଉଁ ନଦୀ ବନ୍ୟା ଜଳରେ ତଟସ୍ଥିତ ଗ୍ରାମାଦି ପ୍ଲାବିତ କରେ ।
ନଦୀପ୍ରଦେଶ—ପୁଂ. ବ. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ନଦୀ ଯେଉଁ ପ୍ରଦେଶ ଦେଇ ପ୍ରବାହିତ ହୁଏ, ଯେଉଁ ପ୍ରଦେଶର ସମସ୍ତ ଜଳ ଗୋଟିଏ ନଦୀକୁ ବୋହିଯାଏ ।
ନଦୀପ୍ରବାହ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଈର ସୁଅ, ନଦୀସ୍ରୋତଃ ।
ନଦୀବକ୍ଷଃ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଦୀର ଜଳମଗ୍ନ ଅଂଶର ଉପରିଭାଗ ।
ନଦୀବଙ୍କ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଦୀର ବାଙ୍କ ।
ନଦୀବଟ—ବ. ବଟବୃକ୍ଷ ।
ନଦୀବନ୍ୟା—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଈବଢ଼ି, ନଦୀର ଜଳବୃଦ୍ଧି,ବର୍ଷାଦିଯୋଗୁଁ ନଦୀର ଜଳ ସ୍ଫୀତ । [ଦେଖ ।
ନଦୀବୃଦ୍ଧି—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଦୀ ବନ୍ୟା
ନଦୀଭବ—ବଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଦୀଜାତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଦୀଭବା, (ବ) ସୈନ୍ଧବ ଲବଣ
ନଦୀଭବ—ବଂ. (ନଦୀ+ଭୂ+କ.ଅ) ନଦୀରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, (ବ) ସୈନ୍ଧବ ଲୁଣ ।
ନଦୀଭାଷକ—ବ. ମାଣସାରୁ ଦେଖ ।
ନଦୀମାତୃକ—ପୁଂ.ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯେଉଁ ଦେଶରେ ନଦୀଜଳ ସାହାଯ୍ୟରେ ଶସ୍ୟାଦି ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ନଦୀମାତୃକା, (ଦେବମାତୃକ—ବିପରୀତ) ।
ନଦୀମାଷକ—ବ. ମାଣସାରୁ ।
ନଦୀମୁଖ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଈର ମୁହାଣ, ନଦୀ ଓ ସମୁଦ୍ରର ସଙ୍ଗମ ସ୍ଥାନ, (ରୂପକ-କ.ଧା) ସମୁଦ୍ରର ନଦୀରୂପ ଜଳ ନିଃସରଣ ପଥ । [ଦେଖ ।
ନଦୀରୟ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଦୀପ୍ରବାହ
ନଦୀଶ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସମୁଦ୍ର ।
ନଦୀସ୍ତ—ପୁଂ. ବଂ. (ନଦୀ+ସ୍ନା+କ.ଅ) ଯେ ନଦୀରେ ସ୍ନାନ କରେ, ନଦୀଙ୍କ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଦୀସ୍ତା ।
ନଦୀସର୍ଜ୍ଜ—ବ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୃକ୍ଷ ।
ନଦୀସିକତା—ଯା. ନଦୀ ଧୌତ ।
ନଦୀସ୍ନାୟୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ନଦୀ+ସ୍ନା+କ.ଇନ୍) ଯେ ନଦୀରେ ସ୍ନାନ କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଦୀସ୍ନାୟିନୀ ।
ନଦୀସ୍ରୋତଃ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଈର ସୁଅ, ନଦୀପ୍ରବାହ ।
ନଦେସ୍ୟା—ବ. (ନଦ+ଏସ୍+ଆ) ଭୁଇଁଜମ୍ବୁ ।
ନଦ୍ୟାମ୍ର—ବ. ସମଷ୍ଟିଳା ବୃକ୍ଷ ।
ନଦ୍ୟାବର୍ତ୍ତିକ—ବ. ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ଯୋଗବିଶେଷ । [ସ୍ଥାନ ।
ନଦ୍ୟୁତ୍ସୃଷ୍ଟ—ବଂ. ନଦୀ କର୍ତ୍ତୃକ ତ୍ୟକ୍ତ
ନଧିମ୍ଥା—ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ପ୍ରଦେଶରେ ଗୋୟାଲାମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀ ।
ନଦ୍ଧ—ବଂ.(ନହ୍+ମ.ତ) ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା, ବଦ୍ଧ, ପିନଦ୍ଧ, ପରିହିତ, ପିନ୍ଧା ଯାଇଥିବା, ବ୍ୟାପ୍ତ ।
ନଦ୍ଧ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ନହ୍+ଣ.ଈ+ଇ) ଚର୍ମମୟ ରଜ୍ଜୁ, ଚମଦଉଡ଼ି ।
ନନନ୍ଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ନ+ନନ୍ଦ+ଅ+ଆ) ନଣନ୍ଦ, ଭର୍ତ୍ତୃଭଗିନୀ ।
ନନାନ୍ଦା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ନଣନ୍ଦ, ଭର୍ତ୍ତୃଭଗିନୀ ।
ନନ୍ନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ମାତା, କନ୍ୟା, ବାକ୍ୟ, (ଗ୍ରା.ବ) ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭ୍ରାତା, ବଡ଼ଭାଇ, ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଇତର ଜାତିର ସମ୍ବୋଧନ, (ପ୍ରା. ପୂର୍ବଜଜ୍ଞାର ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ) ପିତା, ବାପ, ଗୃହକର୍ତ୍ତା, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ଯା.ବ) ପିତୃସୀ ।
ନନାଗୋସା(ସେ)ଇଁ—ଗ୍ରା.ବ ଓ ସମ୍ବୋଧନ. ସାଧାରଣ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ବୋଧନ ।
ନନ୍ନା—ପ୍ରା.(ଗଡ଼ଜାତ) ବ. (ସଂ-ନବନୀତ) ନବୁଣୀ, ରଜାଟିଅ, ଜେମା,ଚେହେଲିଟିଅ, (ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବ) ବ୍ରାହ୍ମଣ କନ୍ୟା ।
ନନୁ—ଅବ୍ୟ. (ନ+ନୁଜ୍+କ.ଉ) ପ୍ରଶ୍ନ,

ସ୍ୱୀକାର, ସନ୍ଦେହ, ନିଶ୍ଚୟ, ଅନୁନୟ, ବିରୋଧ ଓ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଥବୋଧକତା ।

ନନୁଚ—ଅବ୍ୟ. ବିରୋଧୋକ୍ତି ।

ନନ୍ଦ(ଧାତୁ)—ଆନନ୍ଦିତ ହେବା ।

ନନ୍ଦ—ବି. (ନନ୍ଦ୍ + ଘ.ଅ) ଆନନ୍ଦ, (ନନ୍ଦି + କ.ଅ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ପାଳକ ପିତା, ବିଷ୍ଣୁ, ପାଟଳିପୁତ୍ର (ମଗଧର) ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶୀୟ ରାଜବଂଶ, ନନ୍ଦବଂଶର ପ୍ରଥମ ରାଜା, କୁବେରଙ୍କ ନଅ ନିଧି ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ ନିଧି, ୧୧ ଇଞ୍ଚ ଲମ୍ବ ବେଣୁ ବା ବଂଶୀବିଶେଷ, ମୃଦଙ୍ଗ-ବିଶେଷ, ପରମେଶ୍ୱର, ମନ୍ଦର ଗର୍ଭଜାତ ବସୁଦେବଙ୍କ ପୁତ୍ର, ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ବୈମାତୃକ ଭାଇ, ବେଙ୍ଗ, କୁମାରାନୁଚର ଭେଦ, (ଗ୍ରା.ବି) ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଉପାଧିବିଶେଷ,(ଫ୍ରେ-ନାର୍ଦ୍ଦୀପଟ୍ଟ)କୂଅରେ ବେଢ଼ାଯିବା ମାଟି ବା ପଥରର ବଳୟାକାର ବେଷ୍ଟନୀ, ଧାନ ରଖିବା ନିମିତ୍ତ ବ୍ୟବହୃତ ମାଟି ବା ପଥରର ବଳୟାକାର ବେଷ୍ଟନୀ,ଯାହାକୁ ଘରର ଚଟାଣ ଉପରେ ରଖନ୍ତି, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ.ବି)ଗଉଡ଼ମାନଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀବିଶେଷ ।

ନନ୍ଦକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନନ୍ଦ + କ.ଅକ) ଆନନ୍ଦପ୍ରଦ,ଆନନ୍ଦକାରକ,କୁଳପାଳକ (ବି. ନନ୍ଦ + ଣ. ଅକ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଖଡ୍ଗ, (ନନ୍ଦ + ସ୍ୱାର୍ଥେ.କ)କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପିତା ନନ୍ଦ, ଆନନ୍ଦ, ଭେକ, ବେଙ୍ଗ, ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଜଣେ ପୁତ୍ର,ସ୍କନ୍ଦଙ୍କ ଅନୁଚର ବିଶେଷ, ନାଗ ବିଶେଷ ।

ନନ୍ଦକି—ପୁଂ. ବି. ପିପ୍ପଳୀ ।

ନନ୍ଦକିଶୋର—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାମ, ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନ-ଲୀଳାମୃତରଚୟିତା ।

ନନ୍ଦକିଶୋରଦାସ(ରାୟବାହାଦୁର)—ଗ୍ର ବି. ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ମାନିତ ଓ ଉଚ୍ଚଅଧିକାର ପ୍ରାପ୍ତ ଉତ୍କଳର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ନନ୍ଦକିଶୋରବଲ (ରାୟସାହେବ)—ଗ୍ରା. ବି. ଉତ୍କଳର ଆଧୁନିକ କବିବିଶେଷ ।

ନନ୍ଦକିଶୋରାଧପତା—ଗ୍ରା.ବି. ନନ୍ଦକିଶୋର ଦେଖ ।

ନନ୍ଦଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. ବିଷ୍ଣୁ ।

ନନ୍ଦକୁମାର—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ବଙ୍ଗଳାର ରାଜା ।

ନନ୍ଦକୁମାରବସୁ—୨୪ ପରଗଣାନ୍ତର୍ଗତ ବହଡ଼ୁ ଗ୍ରାମର ଜମିଦାରବଂଶର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ।

ନନ୍ଦକୁମାରରାୟ--ଏ ଓ୍ୱାରେନ୍‌ହେଷ୍ଟିଂସ୍‌ଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧେ କାର୍ଯ୍ୟକରିଥିବା ହେତୁ ଫାସି ପାଇଥିଲେ ।

ନନ୍ଦକୁମାରବିଦ୍ୟାଭୂଷଣ—ଜଣେସଂସ୍କୃତ କାବ୍ୟରଚୟିତା ।

ନନ୍ଦକୂଳା—ରାଜସାହୀଜିଲ୍ଲା ବରାଳନଦୀର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ।

ନନ୍ଦଗୋପ—ବି.ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଳକ ପିତା

ନନ୍ଦଗୋପିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ରାତ୍ରି ।

ନନ୍ଦଘୋଷ—ବି. ନନ୍ଦଗୋପ ଦେଖ ।

ନନ୍ଦଥୁ—ପୁଂ. ବି. (ନନ୍ଦ୍ + ଘ.ଅଥୁ) ଆନନ୍ଦ ।

ନନ୍ଦଦ—ପୁଂ. ବିଂ.(ନନ୍ଦ + ଦା + କ.ଅ) ଆନନ୍ଦଦାୟକ,(ବି)ପୁତ୍ର,(ସ୍ତ୍ରୀ)ନନ୍ଦଦା ।

ନନ୍ଦଦାସ—ଜଣେ ଖ୍ୟାତନାମା ସଂସ୍କୃତ-କବି, ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ କବି ।

ନନ୍ଦଦାସପାଧୁ—ଜଣେ ବୈଷ୍ଣବ ସାଧୁ ।

ନନ୍ଦଦୁଲାଲ—ଗ୍ରା.ବି. (୬ତତ୍) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ନନ୍ଦଦେବ—ନେପାଳର ଠାକୁରବଂଶୀୟ ଚତୁର୍ଥ ରାଜା ।

ନନ୍ଦନ—ପୁଂ. ବି. (ନନ୍ଦ୍ + ଣିଚ୍ + କ. ଅନ) ପୁତ୍ର, ନନ୍ଦନକାନନ, ଆସାମ କାମାଖ୍ୟା ଦେଶର ପର୍ବତ ବିଶେଷ, ଭେକ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶିବ, କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କ ଅନୁଚର ବିଶେଷ, ବିଷ୍ଣୁବିଶେଷ, ବାସ୍ତୁ ଶାସ୍ତ୍ରର ଷଟ୍‌କୋଣ ଗୃହ, କେଶର, ଚନ୍ଦନ,ମେଘ,ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ସଂବତ୍ସର ବିଶେଷ, ବର୍ଦ୍ଧମାନ ବିଶେଷ, (ବିଂ) ଆନନ୍ଦଦାୟକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନନ୍ଦନା ।

ନନ୍ଦନକାନନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ସ୍ୱର୍ଗସ୍ଥ ଇନ୍ଦ୍ରୋଦ୍ୟାନ ।

ନନ୍ଦଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ—ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ବିଜୟନଗର ଅଞ୍ଚଳର ଜଣେ ରାଜା ।

ନନ୍ଦନଜ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନନ୍ଦନ + ଜନ୍ + କ.ଅ) ହରିଚନ୍ଦନ, ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଚନ୍ଦନ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, (ବିଂ) ଆନନ୍ଦଜାତ ମାତ୍ର ।

ନନ୍ଦନତରୁ—ବି. (୬ତତ୍) ନନ୍ଦନକାନନରେ ଥିବା ବୃକ୍ଷ ।

ନନ୍ଦନନନ୍ଦନ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନନ୍ଦନନନ୍ଦନା ।

ନନ୍ଦନନନ୍ଦନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ଦୁର୍ଗା ।

ନନ୍ଦନବନ—ବି. ନନ୍ଦନକାନନ ଦେଖ, କପା ।

ନନ୍ଦନମାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମାଳାଭେଦ ।

ନନ୍ଦନସର—କାଶ୍ମୀରର ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ହ୍ରଦ । [ଟିଆ ।

ନନ୍ଦନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ନନ୍ଦନ + ଆ) କନ୍ୟା,

ନନ୍ଦନାଥ—ଭାସ୍କର କୃତ ନବରତ୍ନମାଳାର ଜଣେ ଟୀକାକାର । [ଗାଁ ।

ନନ୍ଦନାବାସୀ—ବଙ୍ଗଦ୍ରାହ୍ମଣ ବିଶେଷଙ୍କର

ନନ୍ଦନ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ପୁତ୍ର, ରାଜା, ମିତ୍ର ।

ନନ୍ଦପାଳ—ପୁଂ. ବି. (ନନ୍ଦ + ପାଳ୍ + କ.ଅ) କୁବେର, ବରୁଣ ।

ନନ୍ଦପୁତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ଦୁର୍ଗା ।

ନନ୍ଦପ୍ରୟାଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଭାରତର ତୀର୍ଥ ବିଶେଷ । [ରାଜା ।

ନନ୍ଦପ୍ରଭଞ୍ଜନବର୍ମ୍ମା—କଳିଙ୍ଗର ଜଣେ

ନନ୍ଦବଂଶ—ବି. ମଗଧର ଏକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାଜବଂଶ ।

ନନ୍ଦବଜ—ଦେଶ ରାଜପୁତ୍‌ମାନଙ୍କର ଶାଖା ବିଶେଷ ।

ନନ୍ଦବନ—ନନ୍ଦନ କାନନ ।

ନନ୍ଦବନା—ଆଜମୀରର ଗୋଟିଏ ବଣିକ ଜାତି ।

ନନ୍ଦବନ୍ଦୋର—ରାଜପୁତାନାର ଏକ ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ରାହ୍ମଣ ।

ନନ୍ଦବରକ—ତେଲିଙ୍ଗ ନିବାସୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଆକ ।

ନନ୍ଦବର୍ଦ୍ଧନ—ମଗଧର ଜଣେ ରାଜା ।

ନନ୍ଦସ୍ୱାମୀ—ହି. ବିଂ. ଆନନ୍ଦଜନକ ।

ନନ୍ଦରବାର—ବୋମ୍ବାଇ ଖାନ୍ଦେଶ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଉପବିଭାଗ ।
ନନ୍ଦରାଣୀ-ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ନନ୍ଦପତ୍ନୀ,ଯଶୋଦା ।
ନନ୍ଦରାମ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବି. ଲୋକଙ୍କ ନାମ ।
ନନ୍ଦରାମ—ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଜ୍ୟୋତିର୍ବିତ୍
ନନ୍ଦରାମଦାସ—ମହାଭାରତକାର କାଶୀ-ରାମଙ୍କ ପୁତ୍ର ।
ନନ୍ଦଲାଲ—ପୁଂ.ବି.(ନନ୍ଦ୍+ଲାଲ+ମଂ.ଅ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ଲୋକଙ୍କ ନାମ ।
ନନ୍ଦସାଆନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. ନନ୍ଦଉପାଧିଧାରୀ କୁଳୀନ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ନନ୍ଦସୁତ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନନ୍ଦଙ୍କ ପୁତ୍ର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନନ୍ଦସୁତା ।
ନନ୍ଦସୁତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ନନ୍ଦନନ୍ଦିନୀ ଦେଖ ।
ନନ୍ଦସୁନ୍ଦର—ନନ୍ଦା ଏବଂ ତାହାର ଭଗିନୀ ନନ୍ଦବାଳା ।
ନନ୍ଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନନ୍ଦ+ଣିଚ୍+କ.ଅ +ଆ) ନନ୍ଦିଆ, ବୃହତ୍ ଜଳପାତ୍ର, ଗୌରୀ, ଦୁର୍ଗା,ଶୁଭତିଥିବିଶେଷ,ନଣନ୍ଦ ଧନସମ୍ପତ୍ତି, ନନ୍ଦ ଗୋପଙ୍କର ଗାଈ ବିଶେଷ, ଆନନ୍ଦ, ଅପ୍ସରାବିଶେଷ, ବିଶ୍ୱାଷଣଙ୍କ କନ୍ୟା । [ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ।
ନନ୍ଦାଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି—ପ୍ରା. (ସିଂହଭୂମ) ବି. ବଡ଼
ନନ୍ଦାତୀର୍ଥ—ପୁଂ. ବି. ତୀର୍ଥରୂପ ନଦୀ-ବିଶେଷ ।
ନନ୍ଦାତ୍ମଜ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନନ୍ଦାତ୍ମଜା, ଯୋଗମାୟା ।
ନନ୍ଦାଦେବୀ—ଗ୍ରା. ବି. ହିମାଳୟର ଉଚ୍ଚ ଶୃଙ୍ଗବିଶେଷ ।
ନନ୍ଦାପୁରାଣ—ଖଣ୍ଡିଏ ଉପପୁରାଣ ।
ନନ୍ଦାବର୍ତ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. ବର୍ତ୍ତୁଳ ପକାଘର, ଏକପାଖୁଡ଼ିଆ ଚତୁଷ୍କ ଫୁଲ ଓ ଗଛ, ତୁମ୍ବବାଣର 'ପେନ୍ଦ' ଖେଳିବା ପୂର୍ବରୁ ମାପ ଅନୁସାରେ କଢ଼ାଯିବା ଚିହ୍ନ ।
ନନ୍ଦାମାଛ—ପ୍ରା. (ସିଂହଭୂମ) ବୁଢ଼ା ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ିମାଛ । [ବିଶେଷ ।
ନନ୍ଦାର୍କ—ବିହାର ବ୍ରାହ୍ମଣ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ-
ନନ୍ଦାଶ୍ରମ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ତୀର୍ଥଭେଦ
ନନ୍ଦାହ୍ରଦତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୀର୍ଥଭେଦ ।
ନନ୍ଦି—ପୁଂ ବା କ୍ଲୀ. (ନନ୍ଦ+ଣି.ଇ) ଆନନ୍ଦ, (ନନ୍ଦ+ଶ.ଇ) ଦ୍ୟୁତାଙ୍ଗ-ବିଶେଷ, ପୁଂ. (ନନ୍ଦ+କ.ଇ) ଶିବଙ୍କ ଅନୁଚରବିଶେଷ, ବିଷ୍ଣୁ,ଶିବ, ଧବଗଛ, ନାଟକର ମଙ୍ଗଳାଚରଣପାଠକାରୀ, ଜାମାତାଙ୍କ ମିତ୍ର, (ବି) ଆନନ୍ଦଜନକ, (ଗ୍ରା. ବି) ଶୂଦ୍ର ମାନଙ୍କର ବଂଶୋପାଧି-ବିଶେଷ ।
ନନ୍ଦିଆ—ଗ୍ରା.ବି. ବଡ଼ ଜଳାଧାର, କୁଣ୍ଡ, ଜାହ୍ନାଲ, ଅଳିଞ୍ଜର ।
ନନ୍ଦିକ—ବି. (ନନ୍ଦ+ସ୍ୱାର୍ଥେ.କ) ଧବ ବୃକ୍ଷ, ବୃକ୍ଷବିଶେଷ,ଆନନ୍ଦ, ଶୁଭ୍ରମୋଟା ବାର୍ଷିକ ଉଦ୍ଭିଦବିଶେଷ ।
ନନ୍ଦିକର—ପୁଂ. ବି. ଶିବ ।
ନନ୍ଦିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନନ୍ଦ+କ+ସ୍ତ୍ରୀ.ଆ) ନନ୍ଦନକାନନ, ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ କ୍ରୀଡ଼ାସ୍ଥାନ, (ନନ୍ଦା+ସ୍ୱାର୍ଥେ.କା+ସ୍ତ୍ରୀ.ଆ) ନନ୍ଦିଆ, ନନ୍ଦାତିଥି, ନଣନ୍ଦ, ଦୁର୍ଗା, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜଳ-ପାତ୍ର, ହର୍ଷମୁଖୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।
ନନ୍ଦିକାଗୁର୍ଯ୍ୟଚନ୍ଦ୍ର—ଖଣ୍ଡିଏ ସଂସ୍କୃତ ବୈଦିକ ତତ୍ତ୍ୱ ।
ନନ୍ଦିକାବର୍ତ୍ତି—ପୁଂ.ବି. ଏକପ୍ରକାର ମଣି ।
ନନ୍ଦିକୁଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୀର୍ଥଭେଦ ।
ନନ୍ଦିକେଶ—ପୁଂ. ବି. ନନ୍ଦିକେଶ୍ୱର ।
ନନ୍ଦିକେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଶିବଙ୍କ ଦ୍ୱାରପାଳ, ପୁରାଣବିଶେଷ ।
ନନ୍ଦିକେଶ୍ୱର—ଏକ ସଂସ୍କୃତ ଜ୍ୟୋତିଷୀ, ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ବିଳାପୁରର ଖଣ୍ଡିଏ ଗ୍ରାମ ।
ନନ୍ଦିକେଶ୍ୱରକାରିକା—ପାଣିନିର ଅଷ୍ଟାଧ୍ୟାୟୀର ପ୍ରଥମେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଶିବସୂତ୍ରର ଗୂଢ଼ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ।
ନନ୍ଦିକେଶ୍ୱରପୁରାଣ—ନନ୍ଦିଶ୍ୱର ଓ ନନ୍ଦୀ ପୁରାଣ ନାମେ ଖ୍ୟାତ ।
ନନ୍ଦିକେଶ୍ୱରୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସୁବର୍ଣ୍ଣ-କେଶରୀଙ୍କ କନ୍ୟା, ଓଡ଼ିଆ କାବ୍ୟ-ବିଶେଷ ।
ନନ୍ଦିକେଶ୍ୱରୀପଠା—ଗ୍ରା. ବି. ମହାନଦୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ପଠାବିଶେଷ ।
ନନ୍ଦିଗ୍ରାମ—ବି. ଅଯୋଧ୍ୟା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗ୍ରାମବିଶେଷ ।
ନନ୍ଦିଗ୍ରାମୀ—ବଙ୍ଗବାରେନ୍ଦ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣମାନ-ଙ୍କର ଉପାଧି ।
ନନ୍ଦିଘୋଷ—ନି. ବଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଆନନ୍ଦ-ଜନକ ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ, (ପୁଂ.ବି-କ.ଧା) ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ରଥ, ଆନନ୍ଦଜନକ ଧ୍ୱନି,ବନ୍ଦି-ଜନକ ଘୋଷଣା, ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥ ।
ନନ୍ଦିତ—ପୁଂ. ବଂ. (ନନ୍ଦ୍+କ. ତ) ଆନନ୍ଦିତ, (ନନ୍ଦ+ମଂ.ତ) ତୋଷିତ ।
ନନ୍ଦିତରୁ—ପୁଂ.ବି. ଧବବୃକ୍ଷ, ଧଅଗଛ ।
ନନ୍ଦିତୁର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ବାଦ୍ୟବିଶେଷ ।
ନନ୍ଦିଦୁର୍ଗ—ମହିସୂର ଅନ୍ତର୍ଗତ କୋଲାର ଗିରିଦୁର୍ଗ ।
ନନ୍ଦିଧ୍ୱନି—କାନାଡ଼ୀଭାଷାରେ ଲିଖିତ ଉପା-ଖ୍ୟାନବିଶେଷ ।
ନନ୍ଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନନ୍ଦ+ଣିଚ୍+ଇନ୍ ଈ) ଆନନ୍ଦଦାୟିନୀ, (ବି) କନ୍ୟା, ଦୁହିତା, ନଣନ୍ଦ, ଦୁର୍ଗା, ଗଙ୍ଗାନଦୀ, ପରଶୁରାମଙ୍କ ମାତା ରେଣୁକା, ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ହୋମ ଧେନୁ, ଅଯୋଧ୍ୟା, ବ୍ୟାଡ଼ିମୁନିଙ୍କ ମାତା, ହାଲିମ ଦେଓ, ତୁଳସୀଗଛ, ଜଟାମାଂସୀ, ରେଣୁକା ନାମକ ଗନ୍ଧ-ଦ୍ରବ୍ୟ, ପତ୍ନୀ, ଏକବୃତ୍ତ ।
ନନ୍ଦିନୀତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୀର୍ଥବିଶେଷ
ନନ୍ଦିପୁରାଣ—କ୍ଲୀ.ବି.ଖଣ୍ଡିଏ ଉପପୁରାଣ ।
ନନ୍ଦିବର୍ଦ୍ଧନ—ପୁଂ. ବଂ. (ନନ୍ଦ+ବର୍ଦ୍ଧନ, ତତ୍ତ୍ୱ ବା ଉପ) ଆନନ୍ଦ ବୃଦ୍ଧିକାରୀ, ବି.ପୁଂ, ମହାଦେବ,ବନ୍ଧୁ,ମିତ୍ର, ଆନନ୍ଦ, ନିମିବଂଶୀୟ ରାଜାବିଶେଷ, ମୌର୍ଯ୍ୟ-ବଂଶୀୟ ରାଜାବିଶେଷ ।
ନନ୍ଦିବାରଲକ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି.ମତ୍ସ୍ୟଭେଦ ।
ନନ୍ଦିବୃକ୍ଷ—ନନ୍ଦୀବୃକ୍ଷ ଦେଖ ।
ନନ୍ଦିବେଗ—ପୁଂ. ବି. କଳିଯୁଗୀୟ ଅପ-କୃଷ୍ଟ ନୃପତିଭେଦ ।
ନନ୍ଦିଷେଣ—ଅଜିତଶାନ୍ତିସ୍ତବ ଗ୍ରନ୍ଥ-ପ୍ରଣେତା ।
ନନ୍ଦିସ୍ୱାମୀ—ଜଣେ ବୈୟାକରଣ ।
ନନ୍ଦୀ—ପୁଂ. ବି. (ନନ୍ଦ+ଇନ୍)ଶିବଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଅନୁଚର, ଶିବଙ୍କ ଦ୍ୱାରପାଳ

ମଧ୍ୟରୁ ଏକତର, ବଟବୃକ୍ଷ, ଗୁଡ଼ଗଛ, ସ୍ପର୍ଶ, ଧବଗଛ, ଗର୍ଦ୍ଦଭାଣ୍ଡବୃକ୍ଷ, ତ୍ରିଶୂଳାଙ୍କିତ ବୃଷ, ବିଷ୍ଣୁ, ଯେଉଁ ବଳଦ ଦେହରେ ଅଧିକା ଗୋଟିଏ ଚର୍ମପିଣ୍ଡ ବାହାରିଥାଏ,ନନ୍ଦନକାନନ, (ପୁଂ.ବିଂ) ଆନନ୍ଦିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନନ୍ଦିନୀ, ଦୁର୍ଗା ।

ନନ୍ଦୀଟ—ପୁଂ.ବିଂ. (ନନ୍ଦୀ + ଟ) ଲଣ୍ଡା-ମୁଣ୍ଡା, ଟାଙ୍ଗରା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନନ୍ଦୀଟା ।

ନନ୍ଦୀବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ଗନ୍ଧଶୁଣ୍ଡି, ମେଣ୍ଢା-ଶିଙ୍ଗା, ଗୁଡ଼ଗଛ, ସୁଗନ୍ଧ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ନନ୍ଦୀଭୃଙ୍ଗୀ—ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ମହାଦେବଙ୍କ ପ୍ରଧାନ ଦ୍ୱାରପାଳଦ୍ୱୟ ।

ନନ୍ଦୀଭୃଙ୍ଗୀଟ—ଗ୍ରା.ବି.ନନ୍ଦୀଭୃଙ୍ଗୀଦେଖ, କୌଣସି ଲୋକର ଅନୁଚରଦ୍ୱୟ ।

ନନ୍ଦୀମୁଖ—ନନ୍ଦିମୁଖ ଦେଖ । [ତନ୍ଦ୍ରା ।

ନନ୍ଦୀମୁଦ୍ରା—ବି.ନିଦ୍ରାଳୁତା, ଅବସନ୍ନତା,

ନନ୍ଦୀଶ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ମହାଦେବ, ଶିବ, ଶିବଙ୍କ ଦ୍ୱାରପାଳ ନନ୍ଦୀ, ତାଳ-ଭେଦ ।

ନନ୍ଦୀଶ୍ୱର—ପୁଂ.ବି.ଶିବ, ତାଳବିଶେଷ, ଶିବଙ୍କ ଦ୍ୱାରପାଳ ନନ୍ଦୀ, ବୃନ୍ଦାବନସ୍ଥ ଲୀଳା ସ୍ଥାନ ।

ନନ୍ଦୀଶ୍ୱର ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଗୋପାଳାଶ୍ରମରୂପ—ଅଦ୍ୱୈତ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାପଦ୍ଧତି ନାମକ ଦାର୍ଶନିକ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ।

ନନ୍ଦୀସରଃ—କ୍ଲୀ. ବି. ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଉଦ୍ୟାନ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସରୋବର ।

ନନ୍ଦୈର—ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ହାୟଦ୍ରାବାଦର ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ନନ୍ଦୋତ୍ସବ—ବି. (ନନ୍ଦ+ଉତ୍ସବ)ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଜନ୍ମାଷ୍ଟମୀ ଜନ୍ମୋତ୍ସବ, ଜନ୍ମାଷ୍ଟମୀବାସୀ ଉତ୍ସବ ।

ନନ୍ଦୋଦ୍ଭବ—ବି. ପ୍ରାଚୀନ ଉଜ୍ଜୟିନୀର ରାଜବଂଶବିଶେଷ ।

ନନ୍ଦୋଡ଼—ବୋମ୍ବାଇ ରାଜପିପ୍ଲାଇ ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀ ।

ନନ୍ଦୋଡ୍ର—ଗୁଜରାଟ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଏକ ଶ୍ରେଣୀ ।

ନନ୍ଦୋର—ଅଯୋଧ୍ୟାର ପ୍ରତାପଗଡ଼-ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ନନ୍ଦ୍ୟ—ତ୍ରି. ବିଂ. (ନନ୍ଦ+ମଂ.ଯ)ଆହ୍ଲାଦାର୍ହ,ଆନନ୍ଦଯୋଗ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନନ୍ଦ୍ୟା ।

ନନ୍ଦ୍ୟାଦ—ପୁଂ.ବି ପାଣିନ୍ୟୁକ୍ତ ଶବ୍ଦଗଣ-ବିଶେଷ ।

ନନ୍ଦ୍ୟାବର୍ତ୍ତ—ପୁଂ ବି.ଏକପ୍ରକାର ଗୋଲ ପକ୍ଷାଘର, ଯହିଁର ପଶ୍ଚିମରେ ଦ୍ୱାର ନ ଥାଏ, ତଗରଗଛ ।

ନନ୍ଦା—ଗ୍ରା. ବି. ଘରଗୃହର କାଷ୍ଠ ଉପ-କରଣବିଶେଷ, ଲେଖା, ଝୁଲ ବାନ୍ଧିବା କର୍ମ ।

ନନ୍ଦାଯୋଗ—ଗ୍ରା.ବି. ଶଗଡ଼ ଯୁଆଳିରେ ଦଣ୍ଡା ରଜ୍ଜୁବିଶେଷ ।

ନନ୍ଦିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଶଗଡ଼ ଝୁଲକୁ ଦଉ-ଡ଼ିରେ ଭିଡ଼ି ବାନ୍ଧିବା ।

ନନ୍ନୟ—ଏ ତୈଳଙ୍ଗ ଭାଷାର ବ୍ୟାକରଣ ପ୍ରଣେତା ।

ନନ୍ନସୂରି—ସଙ୍ଗଦେବଙ୍କ ଗୁରୁ ।

ନନ୍ନିଲମ୍—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ତାଞ୍ଜୋର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଉପବିଭାଗ ।

ନପତ୍ରକିତ୍—ପୁଂ.ବି. (ନ+ପତ୍ର+କ+ମଂ.କ୍ତ) ମହାଦେବ ।

ନପାତ୍—ତ୍ରି. ବିଂ. ଅରକ୍ଷକ,ଅପାଳକ ।

ନପାତ—ପୁଂ. ବି. ଦେବଯାନ ପଥ ।

ନପାହେବା—ଗ୍ରା.(ପ୍ରାଚୀନ)କ୍ରି. କାଠର ଖାପରେ ଭୁଞ୍ଜାହେବା ।

ନପୁଂସ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ନପୁଂସକ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନପୁଂସ୍ତ୍ରୀ ।

ନପୁଂସକ—କ୍ଲୀ. ବିଂ. (ନ+ପୁମାନ୍, ନିପାତନ) ପୁରୁଷହୀନ, ହେଜ୍ଜେଡ଼ା, ଅଣପୁରୁଷା, ଯାହାଠାରେ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଉଭୟ ଚିହ୍ନଅଛି, କ୍ଲୀବ, ଛିନ୍ନମୁଣ୍ଡ, (ବ୍ୟାକରଣ) ନପୁଂସକ ଲିଙ୍ଗ ବାଚକ (ଶବ୍ଦ), ଖିରୁ, (ବି)ପୁରୁଷହୀନ ବ୍ୟକ୍ତି, ତୃତୀୟ ପ୍ରକୃତି,କ୍ଲୀବଲିଙ୍ଗ, କ୍ଲୀବଲିଙ୍ଗ ବାଚକ ଶବ୍ଦ । [ହୀନ ।

ନପୁଂସକ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ନପୁଂସକ, ପୁରୁଷହୀ

ନପୁଣ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. କେଜାଣି ଅବା, କାଳେ, ଆଶଙ୍କା ହେଉଅଛି ଯେ ।

ନପୁମସ୍—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. କ୍ଲୀବ ।

ନପୁର—ଗ୍ରା. ପାଦାଳଙ୍କାର, ନୂପୁର ।

ନପ୍ତା—ପୁଂ. ବି. (ନ+ପତ୍+ଣ.ତୃ) (ଯାହାଦ୍ୱାରା ବଂଶପତିତ ହୁଏ ନାହିଁ) ପୌତ୍ରୀ ଦୌହିତ୍ର,ନାତି,(ସ୍ତ୍ରୀ)ନପ୍ତ୍ରୀ ।

ନପ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନାତୁଣୀ । [ବିଶେଷ ।

ନପ୍ତ୍ରକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବିଷ୍ଟିରଶ୍ରେଣୀ ପକ୍ଷି-

ନଫ—ଯା. ବି. ନାଭି ।

ନଫର—ଯା.ବି.ଭୃତ୍ୟ,ଗୃହର, ଅନୁଚର ।

ନଫରଗୃହର—ଯା. ବି. ଗୃହରଆଦି ।

ନଫରାଲି—ଯା. ବି. ଭୃତ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ, ଗୃହରୀ ।

ନଫା—ଯା. ଲାଭ, ସୁବିଧା, ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ବାଦ୍ ଆୟ ।

ନଫିରୀ—ଯ ବି.ଭେରୀ ବାଦ୍ୟ ଭେଦ ।

ନଫୁର—ଯା. ବି. ଗୁପ୍ତ ।

ନବ—ପୁଂ. ବି. (ନୁ+ଣ୍ଯ) ସ୍ତବ, ସ୍ତୋତ୍ର, ପ୍ରଶଂସା, କାକ, କୁଆ ନଡ଼ି, ପୁରୁଣୀଶାର,ତିନିର ତିନିଗୁଣ ସଂଖ୍ୟା, ବିଂ. (ନୁ+ମଂ.ଅ) ନୂତନ, ଅଳ୍ପଦିନ ହେଲା ଘଟିଥିବା,ତଟକା, ଯୁବକ,ନଅ, (ଗ୍ରା.ବି) ଲବ ଦେଖ, ନବକିଶୋରଙ୍କ ଡାକନାମ ।

ନବକ—ବିଂ. (ନବ + କ) ନଅସଂଖ୍ୟକ, (ବି) ନଅ ସଂଖ୍ୟାର ସମାହାର ।

ନବକଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (କ.ଧା) ନବ-କୋରକ,ନୂତନ କଢ଼ି,(ସ୍ତ୍ରୀ.ବି)ନବୋଢ଼ା ସ୍ତ୍ରୀ, ସ୍ତ୍ରୀସଂସ୍କାରିକା, ସଂସ୍କାରକାରିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ନବରଜେ ବତ୍ତି ନାରୀ ।

ନବକାରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (କ.ଧା) ନବୀନ-କର୍ତ୍ତ୍ରୀ,ନବୋଢ଼ା, (ବି) ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣ ଶ୍ଳୋକ ।

ନବକାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ନବକାଳ+ ଇକ+ଆ) ନବୀନ,ନୂତନ,(ବି-କ.ଧା) ନୂତନ ମେଘ, ନବୋଢ଼ା ସ୍ତ୍ରୀ, ନବ ରଜୋବତ୍ତି ନାରୀ ।

ନବକିଶୋର—ବି. ଯୁବକ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାମ,(ଗ୍ରା.ବି)ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ ।

ନବକୁମାର—ପୁଂ.ବ. (କ.ଧ) ନୂଆପୁଅ, ଶିଶୁପୁତ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବକୁମାରୀ ।

ନବକୁମାରୀ—ଶ.ଦୁର୍ଗାପୂଜାର ନବରାତ୍ରରେ ପୂଜନୀୟା ନଅଟି କୁମାରୀ, ଯାହାଙ୍କଠାରେ ଯଥାକ୍ରମେ ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ନଅଟି ମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କର କଳ୍ପନା କରାଯାଏ ।

ନବଖଣ୍ଡ—ବ. ପୌରାଣିକ ଭୂଗୋଳ ଅନୁସାରେ ପୃଥିବୀର ନବଖଣ୍ଡ, (ଯଥା- ଭାରତଖଣ୍ଡ, ଇଳାବୃତ, କିଂ ପୁରୁଷ. ଭଦ୍ର, କେତୁମାଳ, ହରି, ହିରଣ୍ୟ ରମ୍ୟ ଓ କୁରୁ) ।

ନବଗଙ୍ଗା—ନଦୀୟା ଜିଲ୍ଲାରେ ପ୍ରବାହିତ ମାତାଭଙ୍ଗା ନଦୀର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ।

ନବଗ୍ରହର—ଗ୍ରା. ବ. କାଳ୍ପନିକ ପଶୁ- ବିଶେଷ, (ପ୍ରା.ସମ୍ପ୍ର.ବ) ମହାବଳବାଘ ।

ନବଗୁଣ—ବ. ନଅଗୁଣ, ନଅଖିଅ ମୃତ- ପିତୃକ ବ୍ରାହ୍ମଣର ପଇତା ।

ନବଗ୍ରହ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା) ନଅଗୋଟି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଜ୍ୟୋତିଷ୍କ (ଯଥା:—ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, ମଙ୍ଗଳ, ବୁଧ, ବୃହସ୍ପତି, ଶୁକ୍ର, ଶନି, ରାହୁ ଓ କେତୁ) ।

ନବଘନ—ବ.(କ.ଧା)ନବୋଦିତ ମେଘ ନୂଆମେଘ ।

ନବଘନବର୍ଣ୍ଣ—ବ. (କ.ଧା ଓ ବହୁବ୍ରୀ) ନବୋଦିତ ମେଘର ବର୍ଣ୍ଣପରି କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ, (ବିଂ.ବ.ଗ୍ରୀ) ନବୋଦିତ ମେଘପରି କଳା ।

ନବଘନଶ୍ୟାମ—ବିଂ. (କ.ଧା) ନୂଆ ମେଘପରି ଶ୍ୟାମଳବର୍ଣ୍ଣ, (ବ) କୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାମ ।

ନବଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବ. ଲବଙ୍ଗ ଦେଖ ।

ନବଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବ. ଶିବ ।

ନବଚତ୍ୱାରିଂଶ—ହି. ବିଂ. ଅଣଚାଳିଶର ପୂରକ ।

ନବଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍—ବ ଓ ବିଂ.(ମଧ୍ୟ କ.ଧା) ଅଣଚାଳିଶ, ଉନପଞ୍ଚାଶତ୍, ୪୯ ।

ନବଚ୍ଛାତ୍ର—ବିଂ.(କ.ଧା) ନବୀନବିଦ୍ୟାର୍ଥୀ, ନିୟାକାର ।

ନବଚ୍ଛିଦ୍ର—କ୍ଲୀ. ବ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଶରୀର, ନବଦ୍ୱାର ଦେଖ ।

ନବଜ—ଗ୍ରା. ବ. ନାଡ଼ୀ, ଲବଜ ଦେଖ, (ବିଂ) ନବଜାତ ।

ନବଜାତ—ହି.ବିଂ. (କ.ଧା) ଉତ୍ପନ୍ନ, କଅଁଳା, ଅଳ୍ପକାଳ ହେଲା ଜାତ (ସନ୍ତାନ), (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବଜାତା ।

ନବଜୀବନ—କ୍ଲୀ. ବ. (କ.ଧା) ନୂତନ ଜୀବନଲାଭ, ଅପକୃଷ୍ଟ ଅବସ୍ଥାପରେ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଅବସ୍ଥା, ସାଂଘାତିକ ରୋଗରୁ ଆରୋଗ୍ୟ ବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ।

ନବଜ୍ୱର—ପୁଂ.ବ. (କ.ଧା)ତରୁଣଜ୍ୱର, ଅଳ୍ପଦିନ ହେଲା ଆକ୍ରମଣ କରିଥିବା ଜ୍ୱର ।

ନବଜ୍ୱରରସ—ନବଜ୍ୱରରେ ପ୍ରୟୋଗ ଔଷଧବିଶେଷ ।

ନବଜ୍ୱରବଟୀ—ରସଘଟିତ ଔଷଧବିଶେଷ

ନବଜ୍ୱରେଭସିଂହ—ଔଷଧବିଶେଷ ।

ନବତ୍ୱ—ସଂ.ବ. ନବତ୍ୱ ଦେଖ ।

ନବତ—ପୁଂ.ବ. (ନବ+ତନ୍+କ.ଅ) ସ୍ତ୍ରୀପୃଷ୍ଠରେ ପଡ଼ିବା ଆସ୍ତରଣ,କମଳ, ଉର୍ଣ୍ଣାବସ୍ତ୍ର, ଘୋଡ଼ାହେବା ଗୁଦର, ଘୋଡ଼ଣୀ, (ବିଂ) ନବତିତମ ଦେଖ. (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବତା । [ନୂଆ ।

ନବତନ—ଗ୍ରା.ବ. ଯୁବତୀ ସ୍ତ୍ରୀ,(ଗ୍ରା. ବିଂ)

ନବତନୁ—ପୁଂ.ବ.(କ.ଧା) ନୂତନ ତନୁ. ନୂତନ ତନୁଯୁକ୍ତ ପଟ, ବିଶ୍ୱମିଶ୍ରପୁତ୍ର- ବିଶେଷ ।

ନବତରୁଣ—ପୁଂ.ବ.(କ.ଧା) ନବଯୁବା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବତରୁଣୀ ।

ନବତା(ତ୍ୱ)—ବ. (ନବ+ଭାବ.ତା) ନୂତନତ୍ୱ ।

ନବତାରାବଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ନୂତନ ତାରକା- ଶ୍ରେଣୀ, ନଅଟି ନକ୍ଷତ୍ର ।

ନବତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ ଓ ବିଂ. (ନବ+ସଂଖ୍ୟାର୍ଥେ. ତି) ଦଶଗୁଣ ସଂଖ୍ୟାର ନଅଗୁଣ, ୯୦ ।

ନବତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ନବ+ତିକ୍+କ. ଅ+ଆ) ତୁଳିକା, ତୁଳୀ, (ନବତି+ କ+ଆ) ନବତି ଦେଖ ।

ନବତିତମ—ବିଂ. (ନବତି+ପୂରଣାର୍ଥେ, ତମ) ୯୦ର ପୂରକ, ନବମସ୍ଥାନୀୟ ।

ନବତିଧା—ହି.ବିଂ. (ନବତି+ଧା)ନବତି ପ୍ରକାର, ନବଗୁଣ ।

ନବତିଶଃ—ଅବ୍ୟ. ବହୁନବତି ।

ନବତ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ନବତି ।

ନବତ୍ୱ—କ୍ଲୀ ବ. (ନବ+ତ୍ୱ) ନବୀନତା, ନୂତନତ୍ୱ ।

ନବଦଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ.ବ. (କ.ଗ୍ରୀ) ରାଜଛତ୍ର- ବିଶେଷ ।

ନବଦମ୍ପତି—ପୁଂ.ବ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଓ କ.ଧା) ନବବିବାହିତ ବରକନ୍ୟା ।

ନବଦଳ—କ୍ଲୀ.ବ. (କ.ଧା) ନୂତନପତ୍ର, କଅଁଳପତ୍ର, ନୂଆ ପଦ୍ମପତ୍ର,ପଦ୍ମକେଶର ସମୀପସ୍ଥ ପାଖୁଡ଼ା ।

ନବଦଶ—ହି. ବିଂ. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଉନବିଂଶତି । [ଗ୍ରହ ।

ନବଦୀଧିତି—ପୁଂ. ବ.(ବ.ଗ୍ରୀ) ମଙ୍ଗଳ-

ନବଦୁରୁମା—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ସଂ-ନବଦୁର୍ଗ) ଛଇଲୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ନବଦୁର୍ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (କ.ଧା) ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନଅଟିରୂପ ।

ନବଦ୍ୱୀପକୁଳ—ପୂର୍ବକାଳରେ ଗଙ୍ଗା- ତୀରରେ କନୌଜର ପରପାରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ନଗର ।

ନବଦୋଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ନୂତନ ଦୋଳା, ନବୀନ ଦୋଳା ।

ନବଦ୍ୱାର—କ୍ଲୀ.ବ.(ଦ୍ୱିଗୁ)ଶରୀରର ନଅ- ଗୋଟି ଦ୍ୱାର ବା ବାଟ, (ବିଂ.ବ.ଗ୍ରୀ) ନଅଟି ଫୋଡ଼ ବା ଛିଦ୍ର ଥିବା,ଯଥା— ଦୁଇ ଚକ୍ଷୁ, ଦୁଇ କର୍ଣ୍ଣ, ଦୁଇ ନାସା, ଏକ ମୁଖ, ଏକ ପାୟୁ, ଓ ଏକ ଉପସ୍ଥ, ନଅଗୋଟି ଦ୍ୱାରବିଶିଷ୍ଟ । [ଦେହ ।

ନବଦ୍ୱାରପୁର—ଗ୍ରା. ବ. (କ.ଧା)ଶରୀର,

ନବଦ୍ୱୀପ—ଗ୍ରା. ବ. ବଙ୍ଗର ପ୍ରାଚୀନ ରାଜଧାନୀ, ନଦିଆ, ଭ୍ରମ୍ଭବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ନବଦ୍ୱାରଯୁକ୍ତ ଶରୀର ସ୍ଥାନ, (ବ) ନବଖଣ୍ଡ ଦେଖ ।

ନବଦ୍ୱୀପାମ୍ବୁ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଶରୀର,ଦେହ (ବ) ନବଖଣ୍ଡବିଶିଷ୍ଟ ପୃଥିବୀ ।

ନବଦ୍ୟ—ବିଂ. (ନ+ବଦ୍+ମଂ.ଯ) ଅକଥନୀୟ, ଅବାଚ୍ୟ ।

ନବଧା—ବିଂ ଓ କ୍ରି.ବିଂ. (ନବ+ପ୍ରକାରାର୍ଥେ ଧା) ନଅପ୍ରକାରର, ନଅଥର, ନଅଦଗରେ, ନଅଗୁଣ ।

ନବଧାଅଙ୍ଗ—ବି. ଦେହର ନଅଗୋଟି ଅଙ୍ଗ, ଯଥା—ଦୁଇ ଆଖି. ଦୁଇ କାନ, ଦୁଇ ହାତ, ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ଓ ଏକ ନାକ ।

ନବଧାତୁ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ନଅଗୋଟି ଧାତୁଦ୍ରବ୍ୟ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, ରୌପ୍ୟ, ପିତ୍ତଳ, ସୀସକ, ତାମ୍ର, ରଙ୍ଗ, ଲୌହ, କାଂସ୍ୟ ଓ କାନ୍ତଲୌହ ।

ନବଧାଭକ୍ତି—ବି.ପ୍ରେମ ବା ଭକ୍ତିର ନଅଗୋଟି ଅଙ୍ଗ, (ଯଥା—ଶ୍ରବଣ, କୀର୍ତ୍ତନ, ସ୍ମରଣ, ପଦସେବନ, ଅର୍ଚ୍ଚନା, ସ୍ତବ, ପରିଚର୍ଯ୍ୟା, ସଖା ଭାବରେ ସମ୍ଭାଷଣ ଓ ଦାସ୍ୟ ରୂପେ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ ।

ନବନଟ—ବି. (କ.ଧା) ନୂଆ ନାଟୁଆ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ନବନବତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି ଓ ବିଂ.(ମଧ୍ୟ.କ.ଧା) ଏକଶତରୁ ଏକସଂଖ୍ୟା ଊଣା,ଅନେଶତ

ନବନବତିତମ—କ୍ରି. ବିଂ. ଅନେଶତ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ନବନବତିତମୀ ।

ନବନବକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଦକ୍ଷସଂହିତୋକ୍ତ ଜ୍ଞାତବ୍ୟ ଏକଶତ ପଦାର୍ଥ ।

ନବନାଡ଼ୀଚକ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଚକ୍ରଭେଦ ।

ନବନିଧି—ବି.ନଅପ୍ରକାର ରତ୍ନ, (ଯଥା—ମୁକ୍ତା, ମାଣିକ୍ୟ, ବୈଡୂର୍ଯ୍ୟ,ଗୋମେଦ, ହୀରା, ପ୍ରବାଳ, ପଦ୍ମରାଗ, ମରକତ, ନୀଳକାନ୍ତ ।

ନବନିଶି—ଗ୍ରା. ବିଂ. ନୂଆ ହୋଇ ଶାଣ ଦିଆଯାଇଥିବା, ସୁତୀକ୍ଷ୍ଣ ।

ନବନିଶତ—ବିଂ. (ନବ + ନି + ଶୋ + ମଂ.ତା)ନୂଆହୋଇ ଶାଣ ଦିଆଯାଇଥିବା ।

ନବନୀ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନବ + ନୀ + ମଂ.କ୍ୱିପ୍) ନବନୀତ, ଲହୁଣୀ ।

ନବନୀତ—କ୍ଲୀ.ବି. (ନବ+ନୀ+ମଂ.ତ) ଲହୁଣୀ, ମାଖନ ।

ନବନୀତକ—କ୍ଲୀ.ବି.(ନବନୀତ+ସ୍ୱଳ୍ପାର୍ଥେ.କ) ଘୃତ, ଘିଅ, (ସ୍ୱାର୍ଥେ,କ) ଲହୁଣୀ ।

ନବନୀତଧେନୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଦାନାର୍ଥ ନବନୀତ ନିର୍ମିତା ଧେନୁ ।

ନବପଞ୍ଚମ—ପୁଂ. ବି. ବିବାହାଙ୍ଗ ରାଶିକୂଟ ଭେଦ । [୧୫ ସଂଖ୍ୟା ।

ନବପଞ୍ଚ ଶତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସଂଖ୍ୟାବିଶେଷ.

ନବପତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନବ+ପତ୍ର+କ+ଆ.ଇ.ଇ;ନଅଟି ପତ୍ରନିର୍ମିତ ଦୁର୍ଗାମୂର୍ତ୍ତି. ଆଶ୍ୱିନ ଓ ଚୈତ୍ର ମାସର ନବରାତ୍ର ଦୁର୍ଗାପୂଜା ।

ନବପଦ—ପୁଂ. ବି. ଜୈନମାନଙ୍କର ଉପାସ୍ୟ ନବମୂର୍ତ୍ତିବିଶେଷ ।

ନବପଦ—କ୍ଲୀ.ବି.ମାତ୍ରାବୃତ୍ତ ବୃତ୍ତଭେଦ ।

ନବପଲ୍ଲବ—ବି. (କ.ଧା) କିଶଳୟ, ଗଛରେ ଜନ୍ମିବା ନୂଆ କୋମଳ ପତ୍ର, ଗଜା, ଅଙ୍କୁର ।

ନବପାଠକ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ନୂତନ ଅଧ୍ୟାପକ, ନବୀନ ଛାତ୍ର, ।

ନବପ୍ରସୂତ—ପୁଂ.ବିଂ. ନବଜାତ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବପ୍ରସୂତା ।

ନବପ୍ରସୂତା(ତୀ)—ସ୍ତ୍ରୀ ବିଂ. ନବପ୍ରସୂତାର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, (ସଂ-ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ଯେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ କରିଅଛି,ପୋଷତା ସ୍ତ୍ରୀ, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଅଳ୍ପଦିନ ହେଲା ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ କରିଅଛି ।

ନବପ୍ରାଶନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଭତତ୍) (ନବ+ପ୍ର + ଅଶ୍ + ଭା.ଅନ) ନବାନ୍ନ ଭୋଜନ, ନୂଆଖିଆ, ଶିଶୁର ପ୍ରଥମ ଅନ୍ନଭୋଜନ ।

ନବଫଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନବ+ଫଳ+କ+ଆ) ନବୋଢ଼ା, ନବବିବାହିତା କନ୍ୟା, ପ୍ରଥମେ ରଜସ୍ୱଳା ହୋଇଥିବା ବାଳିକା ।

ନବଫୁଲ୍ଲ—ହି.ବିଂ.ନୂତନ ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବଫୁଲ୍ଲା ।

ନବବଧୂ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (କ.ଧା)ନବୋଢ଼ା । ବାଳିକା, ନବବିବାହିତା କନ୍ୟା,ନୂଆବୋହୂ, ଭୁଆଣୁଣୀ ।

ନବବଧୂଯାତ୍ରା—ବି.(ଭତତ୍)ନୂଆବୋହୂର ପ୍ରଥମେ ଶାଶୁଘରକୁ(ପହଲିପାଳି)ଯିବା ।

ନବବଧ୍ୱାଗମନ—କ୍ଲୀ. ବି. ନୂତନ ପତ୍ନୀ ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ୱାମୀଗୃହକୁ ପ୍ରଥମାଗମନ ।

ନବବୟସ୍ତ୍ରୀ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. (ସ୍ତ୍ରୀ)ନବବାଳା, ନବୀନଯୁବତୀ ।

ନବବରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ.(ନବ+ବର+କ+ଆ) ନବୋଢ଼ା ଦେଖ ।

ନବବର୍ଷ—ବି. (କ ଧା)ଅଳ୍ପକାଳହେଲା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ବର୍ଷ,ନୂତନବର୍ଷ, ଚଳିତସନ, ନବବର୍ଷ, ନୂତନବର୍ଷ ।

ନବବର୍ଷାରମ୍ଭ—ବି. (ଭତତ୍) ନୂଆସନର ଆଦ୍ୟ, ସୁନିଆଁ ।

ନବବଲ୍ଲଭ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା)ନବୀନ ପ୍ରଣୟୀ, ଦାହାଗୁରୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ନବବଲ୍ଲଭା ।

ନବବସ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ନୂତନବସ୍ତ୍ର, ନୂଆଲୁଗା ।

ନବବାସ୍ତୁ—ପୁଂ. ବି. ଗ୍ରହର୍ଷିଭେଦ ।

ନବବିଂଶ—ହି. ବିଂ. ଅଣତରିଶସ୍ଥାନୀୟ ।

ନବବିଂଶତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି ଓ ବିଂ.(ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ଅଣତରିଶ ।

ନବବିଧ—ହି. ବିଂ. ନବପ୍ରକାର ।

ନବବିବାହିତ—ପୁଂ.ବିଂ.ଅଳ୍ପକାଳହେଲା ବିବାହିତ ହୋଇଥିବା (ପୁରୁଷ) ।

ନବବିଷ—ବି. ଆୟୁର୍ବେଦ ଅନୁସାରେ ନଅପ୍ରକାର ବିଷ, ଯଥା—ବତ୍ସନାଭ, ହାରିଦ୍ରକ, ଶକ୍ରକ, ପ୍ରସାପନ, ସୌଗ୍ରିଷ୍ଟିକ, ଶୃଙ୍ଗକ, କାଳକୂଟ, ହଳାହଳ, ଓ ବ୍ରହ୍ମାପୁତ୍ର ।

ନବଭାଗ—ପୁଂ. ବି. ରାଶିର ନବମଭାଗ ।

ନବମ—ବିଂ.(ନବନ୍+ମ) ୯ ସଂଖ୍ୟାର ପୂରଣ, ନଅସ୍ଥାନୀୟ, (ଗ୍ରା. ବି) ନବମ ଦିନ ଶୀତଳ,ମୃତାହର ନବମ ଦିନ ।

ନବମଦଶା—ବି. (କ.ଧା) ପ୍ରାଣରୋଧ ଅବସ୍ଥା, ମରଣାତ୍ମକ ଅବସ୍ଥା ।

ନବମଲ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ନଅଲୀଫୁଲ,ଓଡ଼ିଆ ମଲ୍ଲିଫୁଲ ।

ନବମଶୀତଳ—ଗ୍ରା. ବି.ମୃତାହର ନବମ ଦିନ ଦିଆଯିବା ଶୀତଳ (ଭୋଜ) ।

ନବମାଂଶ—ବି. ନବାଂଶ ଦେଖ ।
ନବମାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି ନବମଲ୍ଲିକା ଦେଖ ।
ନବମାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।
ନବମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନବମ+ଈ)ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ନବମକଳାର ହ୍ରାସବୃଦ୍ଧି ଘଟିତ ତିଥି, ନବମୀ ତିଥି ।
ନବମୀଦଣ୍ଡ—(ପ୍ରା. କ) ମୂର୍ଚ୍ଛା ।
ନବଯଉବନ—ଗ୍ରା. ବି. ନବଯୌବନ ଦେଖ । [ନବଯୁବତୀ ।
ନବଯଉବନା(ନ୍ନା)—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ.
ନବଯଙ୍କ—ପୁଂ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା)ନବାନ୍ନ-ରୂପ ଯଜ୍ଞ ।
ନବଯୁବକ—ପୁଂ.ବିଂ.ଯାହାର ଯୌବନ-ରମ୍ଭ ହୋଇଅଛି, ଭେଣ୍ଡ , (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବ-ଯୁବତୀ ।
ନବଯୁବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (କ.ଧା) ନୂତନ ଯୌବନ ବିଶିଷ୍ଟା (ସ୍ତ୍ରୀ) ।
ନବଯୁବା—ପୁଂ.ବିଂ. ନବଯୁବକ ଦେଖ, (ଗ୍ରା. ବିଂ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ) ନବଯୁବକ ବା ଯୁବତୀ ।
ନବଯୋନିନ୍ୟାସ—ପୁଂ.ବି.ଚେହ୍ନାରେକ୍ତ ନ୍ୟାସଭେଦ ।
ନବଯୌବନ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ପ୍ରଥମ ଯୌବନ, (ପୁଂ. ବିଂ) ନବଯୁବା,(ସ୍ତ୍ରୀ) ନବଯୌବନା ।
ନବଯୌବନବେଶ—ଗ୍ରା.ବି.ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଙ୍କର ନେତ୍ରୋତ୍ସବରେ ହେବା ରୂପ ବା ବେଶ ।
ନବଯୌବନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ.(ବ.ଗ୍ରା)ନୂତନ ଯୁବତୀ, ଷୋଡ଼ଶୀକାମିନୀ, ଯୁବତୀ, ଅଭିନବ ଯୌବନବତୀ ସ୍ତ୍ରୀ,(ପର୍ଯ୍ୟାୟ-ଦିକୁଣ୍ଡି, ଚାଲୁମ୍ନୀ, କୁହେଳୀ) ।
ନବଯୌବନୀ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ନବଯୁବତୀ ।
ନବର—ଗ୍ରା. ବି. ନଚର, ସମ୍ବର, ରାଜ-ଧାନୀ, ରାଜାଙ୍କ ଉଆସ, ଅନ୍ତଃପୁର ।
ନବରଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି.(ସ୍ତ୍ରୀ)ନ ରଙ୍ଗଲେମ୍ବୁ. କାୟସ୍ଥକୁଳର ବିବାହ ଉତ୍ସବ.କଥାର ଢଙ୍ଗ, ଛଳ, ଫିର୍, ନୂଆଝଡ, ରହସ୍ୟ,ରୁଚିର, କୌତୁକ,ଫିସାଦ, ଆମୋଦପ୍ରମୋଦ ।
ନବରଙ୍ଗକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଛଳଦେଖା-ଇବା, ଥଟ୍ଟାକରିବା ।
ନବରଙ୍ଗିଆ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଛଳିଲ, ଥଟ୍ଟିଲ, ଚତୁର, କୌତୁକିଆ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବରଙ୍ଗୀ ।
ନବରଜାଃ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ଅଲକ୍ତକ ହେଲା ଯେଉଁ ବାଳିକାର ପ୍ରଥମ ରଜୋଦର୍ଶନ ହୋଇଅଛି ।
ନବରତ୍ନ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ନବସଂଖ୍ୟ ଦେଖ, ନବରତ୍ନ ଖଚିତ ଅଳଙ୍କାର, ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟଙ୍କ ରାଜସଭାର ନଅଜଣ ପଣ୍ଡିତ (କାଳିଦାସାଦି) ।
ନବରସ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଅଲଙ୍କାର-ଶାସ୍ତ୍ରବର୍ଣ୍ଣିତ ନଅପ୍ରକାର ରସ, ଅଭିନବ-ଭାବ ।
ନବରସିକ—-ପୁଂ. ବିଂ. ନବଯୁବା ଓ ରସିକ (ବ୍ୟକ୍ତି),(ସ୍ତ୍ରୀ) ନବରସିକା ।
ନବରାତ୍ର—-କ୍ଲୀ. ବି. ନବରାତ୍ରବ୍ୟାପୀ ଦୁର୍ଗାପୂଜା, ନବଦିବସବ୍ୟାପୀ ଯଜ୍ଞ-ବିଶେଷ ।
ନବରାତ୍ରି—ଗ୍ରା.ବି. ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ର ସ୍ତ୍ରୀର ପ୍ରସ-ବର ନବମ ଦିନ ରାତ୍ରିରେ କରାଯିବା ଉତ୍ସବ, ସ୍ତ୍ରୀ ଆତ୍ମରକ୍ଷାବିଶେଷ, ନଅଦିନ ଓ ନଅରାତ ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଭାବରେ ନାମ-ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ କରିବା ଉତ୍ସବ ।
ନବରାଣିକ—ବି. ଗଣିତ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ନଅ-ଗୋଟି ରାଶିର ସମାନୁପାତ ପ୍ରକ୍ରିୟା-ବିଶେଷ ।
ନବରାଷ୍ଟ୍ର—କ୍ଲୀ ବି.ନୂତନ ରାଜ୍ୟ, ଉର୍ଣ୍ଣ-ନରଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ।
ନବରି—ପ୍ରା(ଯାଜପୁର)ବି.ଛଇ, ନବରଙ୍ଗ
ନବର୍ଚ—କ୍ଲୀ. ବି. ନବରତ୍ନଭେଦ ।
ନବଲ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନବ+ଲା+କ.ଅ) ନବୀନ, ନୂତନ, ଯୁବକ, ନବଯୁବକ, ସ୍ୱଚ୍ଛ, ତାଜା, ତଟକା, (ସ୍ତ୍ରୀ)ନବଲା ।
ନବଲକିଶୋର—ପୁଂ.ବି. ନବକିଶୋର ଦେଖ ।
ନବଲକ୍ଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ବ୍ରହ୍ମଣ୍ଡର ନଅ-ଗୋଟି ଲକ୍ଷଣ ବା ଚିହ୍ନ, ନବଧାଭକ୍ତି ଦେଖ, ଅନୁରାଗ ବା ପ୍ରଣୟର ନଅ-ଗୋଟି ଲକ୍ଷଣ, ଯୋଗ ସାଧନର ନଅ-ଗୋଟି ସୋପାନ, ସୃଷ୍ଟି, ସ୍ଥିତି, ପ୍ରଳୟ-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନଅପ୍ରକାର ଈଶ୍ୱରକ ଲକ୍ଷଣ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବଲକ୍ଷଣା ।
ନବଶଃ—ଅବ୍ୟ. (ନବନ୍+ଶସ୍) ନଅ-ନଅକରି, ଥରକେ ନଟା ଲେଖାଏଁ, (ଗଣିତ) ଏକାଅଶି,୯×୯, ୯ର ବର୍ଗ ।
ନବଶକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ନୂତନ ଶକ୍ତି ବା ବଳ, ନବଗୋଟି ଶକ୍ତିରୂପିଣୀ ଦେବତା ।
ନବଶଶୀ—ବି. ଦ୍ୱିତୀୟାର ଚନ୍ଦ୍ର । [ଶସ୍ୟ ।
ନବଶସ୍ୟ—ବି.ବର୍ଷର ପ୍ରଥମ ଫସଲରୁ ଲବ୍ଧ
ନବଶସ୍ୟେଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ସାଗ୍ନିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନବଶସ୍ୟ ନିମିତ୍ତକ ଇଷ୍ଟି(ଯାଗ)ଭେଦ ।
ନବଶାକ—-ନବଶାୟକ ଦେଖ, ଶକ-ଜାତୀୟ ନଅଗୋଟି ଶିଳ୍ପ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜାତି ।
ନବଶାକର—ଗ୍ରା.ବି.ନଶାଦଳ ଦେଖ ।
ନବଶାଙ୍ଗ—ଗ୍ରା.ବି. ନବଶାୟକ ଦେଖ ।
ନବଶାୟକ—-ପୁଂ. ବି. ହେଁସକାନ୍ଦିଆ ଜାତି, ନଅଗୋଟି ହାଟୁଆ ଜାତି ।
ନବଶିକ୍ଷିତ—-ପୁଂ. ବିଂ. (କ.ଧା) ନୂଆ-ଶିଖାଳି, ଆଧୁନିକ ରୀତିରେ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବଶିକ୍ଷିତା ।
ନବଶିବ—ବେମ୍ବାଇ ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜର ଅନ୍ତ-ର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱୀପ ।
ନବଶୋଭ—ପୁଂ.ବିଂ. (କ.ଗ୍ରା) ତରୁଣ, ଯୁବକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବଶୋଭା ।
ନବଶ୍ରାଦ୍ଧ—କ୍ଲୀ. ବି. ପ୍ରେତୋଦ୍ଦେଶକ ଶ୍ରାଦ୍ଧବିଶେଷ ।
ନବଷଟ୍‌କ—କ୍ଲୀ. ବି. ଛଗୁଣିତ ନବ-ସଂଖ୍ୟା, ୬×୯, ୫୪ସଂଖ୍ୟା ।
ନବଷଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଉନସତ୍ତର ସଂଖ୍ୟା, ୬୯ସଂଖ୍ୟା । [ଭେଦ ।
ନବସଂଘାତ—ପୁଂ. ବି. ବୌଦ୍ଧବିହାର
ନବସଙ୍ଗମ—ବି. (କ.ଧା) ନୂତନ ସମା-ଗମ, ଦମ୍ପତିଙ୍କର ପ୍ରଥମ ମିଳନ ।
ନବସ(ହି)ନ(ଣ)—ଗ୍ରା.ବି. (ଫା-ନଗ୍ନ-

ସିନ୍ଦାହ୍) ଦଲିଲ ଲେଖିବା ବ୍ୟକ୍ତି. ଦଲିଲ ଲେଖକ,ଦରଖାସ୍ତର ଲେଖକ, ଲେଖକ ।

ନବସପ୍ତତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଉନାଶୀତି ସଂଖ୍ୟା, ୭୯ ସଂଖ୍ୟା । [ଭେଦ ।

ନବସପ୍ତଦଶ—ପୁଂ.ବି. ଅତିଗ୍ରନ୍ଥି ଯୋଗ-

ନବସରା(ଶ)—ଗ୍ରା.ବିଂ.ନବସରିଆ ଦେଖ

ନବସରିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ନବସରିଯୁକ୍ତ (ହାର)

ନବସହର—ପଞ୍ଜାବ କଲନ୍ଧର ଜିଲ୍ଲାର ଦକ୍ଷିଣ ପୂର୍ବ ତହସୀଲ ।

ନବସାଗର—ଗ୍ରା.ବି.ସାଗରପେଣା ଦେଖ, (ପ୍ରା. ବାଲେଶ୍ୱର. ବି) ଓଡ଼ିଆରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିବା ବଙ୍ଗାଳୀ ।

ନବସୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନବ+ସୂ+କ୍ୱିପ୍) ଅଭିନବ ପ୍ରସବା ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଗୋ ପ୍ରଭୃତି ।

ନବସୂତ—ପୁଂ. ବିଂ. ନବଜାତ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବସୂତା ।

ନବସୂତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.(ନବସୂତ+ଆ)ନବ-ପ୍ରସୂତା ଦେଖ ।

ନବସୂତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (କ.ଧା)ନବପ୍ରସୂତା ଗାଈ, ଧେନୁ ପ୍ରଭୃତି ।

ନବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ନବ+ଆ) ନବର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, (ଗ୍ରା.ବି) ନଅବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ତାସ, ନହଲା, (ସଂ-ନବା) ନଖାନା, ନବ-ଯୁବତୀ, (ଗ୍ରା.ବି. ସଂ-ନାଧାରୁ) ଗ୍ରହଣ କରିବା, ନେବା, ବନ୍ଧନକରିବା, (ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସଂ-ନାଧ ରୁ) ନେବା ଦେଖ, (ପୁଂ) ନଦ ।

ନବାଂଶ—ପୁଂ. ବି. ମେଷାଦି ଦ୍ୱାଦଶ ଲଗ୍ନର ନବଭାଗ ।

ନବା(ବେ)ଇ—ଗ୍ରା. ବି. ନବକିଶୋର, ନବଘନଆଦିଙ୍କ ଡାକ ନାମ ।

ନବାଙ୍ଗି—ଗ୍ରା.ବିଂ.ଫାଙ୍ଗଲମି, ମୁହଁବାଣ୍ଡିଙ୍ଗି

ନବାଗଡ଼—ପଞ୍ଜାବ କଣାହର ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଗ ।

ନବାଗତ—ପୁଂ.ବିଂ(କ.ଧା)ନୂଆ ହୋଇ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବାଗତା ।

ନବାଗାୟନ—ଆରଙ୍ଗ ଏବଂ ରାୟପୁର ମଧ୍ୟସ୍ଥଲସ୍ଥ ଗ୍ରାମବିଶେଷ ।

ନବାଙ୍କ—ବି.(କ.ଧା) ନୂତନ ସନ, ନବ-ବର୍ଷ, (ଗ୍ରା.ବି) ନଅବାଙ୍କ ବା ମୋଡ଼ ।

ନବାଙ୍କପାଞ୍ଜି—ଗ୍ରା. ବି. ନୂତନବର୍ଷର ପାଞ୍ଜି, ନୂଆପାଞ୍ଜି ।

ନବାଙ୍କବେଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ଯାତ୍ରାବିଶେଷ ।

ନବାଙ୍ଗ—ହି. ବିଂ. ନବବିଧ ଅଙ୍ଗଯୁକ୍ତ, (କ୍ଲୀ) ପାଚନବିଶେଷ ।

ନବାଙ୍ଗପାଚନ—ବି. ନଅଗୋଟି ଔଷଧ ଦ୍ରବ୍ୟ, ଶୁଣ୍ଠି, ପିପୁଳି, ମରିଚ, ହରିଡ଼ା, ବାହାଡ଼ା, ଅଅଁଳା, ଚବ୍ୟ, ଚିତା ଓ ବାଇବିଡ଼ଙ୍ଗ ସିଦ୍ଧହୋଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ପାଚନ । [ଶୃଙ୍ଗୀ ।

ନବାଙ୍ଗା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କର୍କଟଶୃଙ୍ଗୀ,କକଡ଼ା-

ନବାଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନବ + ଅଙ୍ଗ+ଈ) ସ୍ତ୍ରୀ ନବଯୁବତୀ ।

ନବାତ—ଯା.ବି.କନ୍ଦ, ସଫା କରାଯାଇ-ଥିବା ଗୁଡ଼ ।

ନବାଥବା—ପ୍ରା. (ଗଡ଼ଜାତ)ବି. ପେଟ୍ରୁ-ଜାତୀୟ ଏକପ୍ରକାର ଚଢ଼େଇ ।

ନବାଦା—ରାୟାଜଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଉପ-ବିଭାଗ ।

ନବାନଗର—କଚ୍ଛଉପସାଗର ତୀରବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟ ।

ନବାନ୍ନ—କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା) ନୂତନ ଅନ୍ନ, ଉଚ୍ଚକା ଭାତ, (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୁଗ୍ଧ, ଗୁଡ଼, ନାରିକେଳ ପ୍ରଭୃତିର ସହିତ ନୂତନ ଅତପ ଚାଉଳ ଚୂହସ୍ତର ଭକ୍ଷଣ ରୂପ ସଂସ୍କାରବିଶେଷ, ନୂଆଖିଆ ।

ନବାବ୍—ଯା.ବି.ପ୍ରଦେଶର ଶାସନକର୍ତ୍ତା, ମୁସଲମାନ ସାମନ୍ତରାଜା, ବଡଲୋକ ଭାବେ ଚଳିବା ଧନୀ ଓ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ନବାବ୍‌ଚିଣ—ଗ୍ରା.ବି. ନବାବଢଙ୍ଗଦେଖ ।

ନବାବ୍‌ଜାଦା—ପୁଂ.ବି. ନବାବଙ୍କ ପୁତ୍ର (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବାବଜାଦୀ ।

ନବାବଜାଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.ନବାବଙ୍କ ଝିଅ ।

ନବାବ୍‌ନାଜିମ୍—ଯା.ବି. କୌଣସି ପ୍ରଦେ-ଶର ଶାସନକର୍ତ୍ତା ଓ ବିଚାରପତି ।

ନବାବ୍‌ବାହାଦୁର୍—ଯା. ବି. ଭାରତୀୟ ସଂଭ୍ରାନ୍ତ ମୁସଲମାନଙ୍କୁ ଇଂରେଜସର-କାରଙ୍କ ଦେବା ଉପାଧିବିଶେଷ ।

ନବାବ୍‌ସାହେବ—ଯା. ନବାବଙ୍କର ସମ୍ମାନ ସୂଚକ ସମ୍ବୋଧନ ।

ନବାବି—ଯା.ବିଂ. ନବାବଯୋଗ୍ୟ,ବଡ଼-ଲୋକିଆ, ଧନସୁଲଭ (କର୍ମ), (ବି) ଧନମଦ, ଧନଗାରିମା, ନବାବ ବା ପ୍ରାଦେଶିକ ଶାସନକର୍ତ୍ତାପଦ,ଧନସମ୍ପଦ, ନବାବଙ୍କ ରାଜତ୍ୱକାଳ ।

ନବାବିକାଇଦା—ଯା. ବି. ନବାବ ବା ବଡ଼ଲୋକଙ୍କ ଉପଯୁକ୍ତ ନିୟମ ବା ରୀତି ।

ନବାବିକାରଖାନା—ଯା. ବି. ଆଡ଼ମ୍ବର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବା ବହୁ ବ୍ୟୟସାଧ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ନବାବିଢଙ୍ଗ—ଗ୍ରା. ବି. ନବାବଯୋଗ୍ୟ ଆଚରଣ, ବଡ଼ଲୋକଙ୍କ ଚଳିବାରୀତି ।

ନବାମ୍ବର—ବି. (କ.ଧା) ନୂଆଲୁଗା, ନବବସ୍ତ୍ର ।

ନବାମ୍ବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (କ.ଧା) ନବଦୁର୍ଗା (ଦେଖ), ନଅପ୍ରକାର ଶକ୍ତି ମୂର୍ତ୍ତି ।

ନବାୟସ—କ୍ଲୀ.ବି. ଔଷଧଭେଦ ।

ନବାଲିଃ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଶ୍ରୀ) ମଙ୍ଗଳଗ୍ରହ, (କ୍ଲୀ) ନବଶିଖା ।

ନବ ଶତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନବଅଧିକ ଅଶୀତି ସଂଖ୍ୟା, ୮୯ ।

ନବାସିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ମାତ୍ରାବୃତ୍ତ ଭେଦ ।

ନବାହ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ନଅଦିନ, ନବମଦିନ,ବର୍ଷର ପ୍ରଥମଦିନ,ପୁନିଆଁ, ପକ୍ଷର ୧ମ ତିଥି,ପ୍ରତିପଦ୍, ନବଦିନ-ସାଧ ଯାଗାଦି ।

ନବି—ବି. ଭଗବତ୍ ପ୍ରେରିତ ଦୂତ ।

ନବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. ନବଶବ୍ଦଯୁକ୍ତା ।

ନବିନାଘୋଟ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ)ବି.କାଞ୍ଜି-ଗାତରେ ପକାଇ ଖେଳାଯିବା ବାଟି ବା କଉଡ଼ି ଖେଳର ନବମ ଆଘାତ ।

ନବିସ୍—ବି. ଲେଖକ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ଲେଖାକାର୍ଯ୍ୟ କରେ ।

ନବସ(ଗ)ନ୍ଧା—ଯା.ବି.ନବସନ୍ଧାଦେଖ ।
ନବସୀ—ଯା. ଲେଖକ ବା କ୍ଷୁଦ୍ରର ଶୃକ୍ରଷ୍ଠ, ଲେଖିବା କର୍ମ ।
ନଗ୍ନା—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ନାମ, (ବି) ମୁସଲମାନଙ୍କ ମତରେ ପୃଥିବୀକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପ୍ରେରିତ ଦୂତ, ପୟଗମ୍ବର, ଭବିଷ୍ୟଦ୍‌ବକ୍ତା, ଧର୍ମସଂସ୍କାରକ ।
ନବୀକରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନବ+ଚ୍ୱି+କରଣ) ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର, ପୁନର୍ଗଠନ ।
ନବୀକୃତ—ବିଂ. (ନବ+ଚ୍ୱି+କୃତ) ମରାମତ କରା ଯାଇଥିବ, ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କୃତ, ବିଶ୍ରାମାଦି ଦ୍ୱାରା ନବବଳ ପ୍ରାପ୍ତ, ପୁନର୍ଗଠିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବୀକୃତା, (ବି) ନବୀକରଣ ।
ନବୀନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନବ+ସ୍ୱାର୍ଥେ. ଇନ୍) ନୂତନ, ଅଳ୍ପବୟସ୍କ, ଯୁବକ, ତରୁଣ, ସଜ, ତଟକା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବୀନା, (ବିପ-ପ୍ରାଚୀନ) ।
ନବୀନଗର—ଅଯୋଧ୍ୟାସୀତାପୁରଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ସହର ।
ନବୀନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନବତରୁଣୀ, ଏକ-ପ୍ରକାର ଫୁଲ ଓ ଗଛ ।
ନବୀବନ୍ଦର—ବୋମ୍ବାଇ କାଠିୟାବାଡ଼ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ବନ୍ଦର ।
ନବୀଭବ—ବି. (ନବ+ଚ୍ୱି+ଭବ) ସଂସ୍କାର, ସଂଶୋଧନ ।
ନବୀଭୂତ—ବିଂ. (ନବ+ଚ୍ୱି+ଭୂତ) ପୁନର୍ଗଠିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବୀଭୂତା ।
ନବୀୟାନ୍—ହି. ବିଂ. ନବତନ, ଅତିଶୟ ସ୍ତୁତ୍ୟ ।
ନବୀସର—ସିନ୍ଧୁପ୍ରଦେଶ ଥରୋଜିଲ୍ଲାର ଅମରକୋଟ ତାଲୁକର ଗୋଟିଏ ସହର ।
ନବେ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. (ସଂ-ନବତି) ନଉ, ୯୦ ସଂଖ୍ୟା ବା ସଂଖ୍ୟକ ।
ନବେତର—ହି. ବିଂ. ନୂତନରୁ ଭିନ୍ନ ।
ନବେଦ୍ୟ—ପୁଂ. ବିଂ. ବିପରୀତ ଜ୍ଞାନ-ଶୂନ୍ୟ, ମେଧାବୀ ।
ନବେ(ଭେ)ମ୍ବର—ଯା. ବି. ଇଂରେଜୀ ଗଣନାରେ ବର୍ଷର ଏକାଦଶ ମାସ, (କାର୍ତ୍ତିକ ଓ ମାର୍ଗଶିର) ।
ନବୈଦ୍ୟକ୍ୟାଧି—ଗ୍ରା. ବି. ଅଚିକିତ୍ସ୍ୟ ରୋଗ ।
ନବୋଢ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ନବ+ଉଢ଼ା) ନବବିବାହିତା (ବାଳିକା), (ବି) ନବ-ବିବାହିତା କନ୍ୟା, ନବବଧୂ, ମୁଗ୍ଧା ନାୟିକା ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଜ୍ଞାତ-ଯୌବନା ନାୟିକାବିଶେଷ ।
ନବୋଦକ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ନୂଆ ବର୍ଷାଜଳ, ନବୋଦକ ନିମିତ୍ତ ପାର୍ବଣ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ।
ନବୋଦିତ—ହି.ବିଂ. (କ.ଧା) ନୂଆହୋଇ ଉଦିତ ବା ଜାତହୋଇଥିବା ।
ନବୋଦ୍ଭିତ୍ତିନ୍ନ—ବି. ବାଳତରୁ ।
ନବୋଦ୍ଭୂତ—ବିଂ. (କ.ଧା) ନୂଆହୋଇ ବାହାରିଥିବା ।
ନବୋଦ୍ଧୃତ—ବିଂ. (କ.ଧା) ନୂଆହୋଇ ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଇଥିବା, (ବି) ନବନୀତ, ଲହୁଣୀ ।
ନବୋଦ୍ଭାସିତ—ହି. ବିଂ. ନୂତନ, ଦୀପ୍ତ, ନବଶୋଭିତ ।
ନବୋଦ୍ୟମ—ବି. (କ.ଧା) ପ୍ରଥମଚେଷ୍ଟା, ନୂତନଚେଷ୍ଟା ।
ନବୋଦ୍ୟମୀ—ପୁଂ. ବିଂ. ଯେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପ୍ରଥମେ ଚେଷ୍ଟା କରିଥାଏ ।
ନବୋନ୍ମେଷିତ—ହି. ବିଂ. ନବପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ, ନୂତନ ଉନ୍ମୀଳିତ ।
ନବ୍ଭ—ଯା. ବି. ଲବଜ ଦେଖ ।
ନବ୍ଧା—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଂ. ନବଧାଦେଖ ।
ନବ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ନବ+ସ୍ୱାର୍ଥେ. ଯ) ନବୀନ, ନୂତନ, ଇଦାନୀନ୍ତନ, ଅପ୍ରବୀଣ, ଯୁବକ, ସଜ, ତଟକା, ଆଧୁନିକ ଶିକ୍ଷାରେ ଦୀକ୍ଷିତ, ଅଳ୍ପଦିନହେଲା ଘଟିଥିବା, (ନୁ+ର୍ମ.ଯ) ସ୍ତୁତ୍ୟହେବାର ଯୋଗ୍ୟ, ବି. (ନୁ+ଭାବ.ଯ) ସ୍ତବ, ରକ୍ତପୂନର୍ନବା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବ୍ୟା ।
ନବ୍ୟଭାରତ—ବି. (କ.ଧ) ନବ୍ୟଯୁଗର ଶିକ୍ଷାଦୀକ୍ଷାରେ ଶିକ୍ଷିତ ଭାରତବର୍ଷ ।
ନବ୍ୟଯୁଗ—ବି. ନବଯୁଗ, ଆଧୁନିକ କାଳ ।
ନବ୍ୟଶିକ୍ଷା—ବି. ଅଧୁନା ପ୍ରଚଳିତ ଶିକ୍ଷା ।
ନବ୍ୟଶିକ୍ଷିତ—ପୁଂ.ବିଂ.ଆଧୁନିକ ଶିକ୍ଷାରେ ଦୀକ୍ଷିତ ।
ନବ୍ୟସଭ୍ୟ—ପୁଂ. ବିଂ. ଆଧୁନିକ ସଭ୍ୟ-ତାରେ ଶିକ୍ଷିତ ଓ ଦୀକ୍ଷିତ ହୋଇଥିବା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନବ୍ୟସଭ୍ୟା ।
ନବ୍ୟସଭ୍ୟତା—ବି. ଆଧୁନିକ ସଭ୍ୟତା, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସଭ୍ୟତା ।
ନଭ୍(ଧ ଭୁ)—ନଷ୍ଟହେବା ।
ନଭ—ହି. ବିଂ. (ନଭ୍+କ.ଅ) ନ ଶକ, ହିଂସକ, (ବି) ଆକାଶ, ସ୍ୱର୍ଗ, ଶୂନ୍ୟ, ଭୂପୃଷ୍ଠରେ ବହିବା ବାୟୁ, ଆବହବାୟୁ, ଶ୍ରାବଣମାସ, ଋଷିବିଶେଷ, ମେଘ, ପକ୍ଷୀ, ପ୍ରାଣ, ଲଗ୍ନର ଦଶମସ୍ଥାନ, ଭାଦ୍ରମାସ, ଆଧାର, ଆଶ୍ରୟ, ରାଜା ନନ୍ଦଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଅଭ୍ରକ, ବର୍ଷ, ମୃଣାଳସୂତ୍ର, ମହାଦେବ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଭ୍ୟ ।
ନଭଃ—ବି. (ନଭ+କ.ଅସ୍) ନଭନେଖ ।
ନଭଃକେତନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।
ନଭଃଗାମୀ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ-ବ.ଗ୍ରୀ) ସିଂହ ।
ନଭଃପାନ୍ଥ—ପୁଂ. ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟ ।
ନଭଃପ୍ରାଣ—ପୁଂ. ବି. (ନ.ଗ୍ରୀ) ବାୟୁ ।
ନଭଃସଦ୍(ଦ୍)—ପୁଂ. ବି. (ନଭଃ+ସଦ୍+କ.କ୍ୱିପ୍) ଦେବତା, ଆକ ଶିବହାରୀ ପକ୍ଷୀ ।
ନଭଃସରିତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ମଧ୍ୟ କ.ଧା) ସ୍ୱର୍ଗଙ୍ଗା, ଛାୟାପଥ ।
ନଭଃସ୍ଥ—ହି. ବିଂ. (ନଭ+ସ୍ଥା+କ.ଅ) ଆକାଶସ୍ଥିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଭଃସ୍ଥା ।
ନଭଃସ୍ଥଳ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଶିବ, (କ୍ଲୀ-କ.ଧା) ଆକାଶ ।
ନଭଃସ୍ଥିତ—ହି.ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଆକାଶସ୍ଥ, (ବି) ନରକବିଶେଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଭଃସ୍ଥିତା ।
ନଭଃସ୍ପୃକ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ନଭସ୍+ସ୍ପୃଶ୍+କ.କ୍ୱିପ୍) ଗଗନସ୍ପର୍ଶୀ, ଅତି ଉଚ୍ଚ ।
ନଭଃସ୍ପୃଶ—ହି.ବିଂ. ଗଗନସ୍ପର୍ଶୀ,(ବିକଳ୍ପେ

ବିସର୍ଗ ଲୋପ କଲେ ଏହିପରି ହୁଏ ।

ନଭଗ—ପୁଂ.ବିଂ. (ନଭ+ଗମ୍+କ.ଅ) ଆକାଶଗାମୀ, ନଭଶ୍ଚର, ଶୂନ୍ୟବିମାନ-ଚାରୀ, (ବ.ଶ୍ରୀ) ହତଭାଗା, (ପୁଂ. ବି) ବୈବସ୍ୱତମନୁପୁତ୍ର, ପକ୍ଷୀ,ପବନ,ବାୟୁ, ମେଘ ।

ନଭଗନାଥ—ବି. (୬ତତ୍) ଗରୁଡ଼ ।

ନଭନୁ—ହି. ବିଂ. ହିଂସକ, ଶବ୍ଦକାରକ (ଉଦକ) ।

ନଭନ୍ୟ—ହି.ବିଂ. ଆକାଶଭବ,ହିଂସକ ।

ନଭଶ୍ଚକ୍ଷୁ—କ୍ଲୀ.ବି. (୬ତତ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ନଭଶ୍ଚମସ—ପୁଂ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ର, (୬ତତ୍) ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ, ଚିତ୍ତର ପିଠା, ନାନାବର୍ଣ୍ଣ-ଚିତ୍ରିତ ପିଷ୍ଟକ ।

ନଭଶ୍ଚର—ପୁଂ.ବିଂ. (ନଭସ୍+ଚର୍+କ.ଅ) ଶୂନ୍ୟଗାମୀ,ଶୂନ୍ୟବିହାରୀ,ଆକାଶ-ଚାରୀ, (ବି) ପକ୍ଷୀ, ଦେବତା, ଗନ୍ଧର୍ବ, ବିଦ୍ୟାଧର ପ୍ରଭୃତି, ଗ୍ରହନକ୍ଷତ୍ରାଦି, ରାକ୍ଷସ ଓ ଭୂତପ୍ରେତାଦି, ପବନ, ବାୟୁ, ମେଘ ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଶୂନ୍ୟବିମାନ ।

ନଭଶ୍ଚରୀ—ବି ଓ ବିଂ. (ନଭସ୍+ଚର୍+କ.ଇନ) ନଭଶ୍ଚର (ଦେଖ), ସ୍ତ୍ରୀ ନଭଶ୍ଚରଣୀ ।

ନଭଶ୍ଚମ୍ବୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନଭସ୍+ଚମ୍ବ+ +କ.ଇନ୍) ନଭଃଶ୍ଚର୍ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଭଶ୍ଚମ୍ବିନୀ ।

ନଭସ୍—କ୍ଲୀ.ବି. ଆକାଶ, (ପୁଂ)ଶ୍ରାବଣ-ମାସ, ମେଘ, ଉଦକ, ପ୍ରାଣ, ବର୍ଷା, ପତନଶୀଳ ଗ୍ରହ, ପଳିତଶୀର୍ଷ, ଲଗ୍ନର ଦଶମ ସ୍ଥାନ, ବିଷତନ୍ତୁ, ମୃଣାଳସୂତ୍ର ।

ନଭସ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ. ବି. (ନଭ+କ.ଅସ୍) ଆକାଶ, ସ୍ୱର୍ଗ, ଶବ୍ଦାଭ୍ରପୂରଗଗନ,ଦଶମ ମନ୍ୱନ୍ତରସ୍ଥ ସପ୍ତର୍ଷିଭେଦ ।

ନଭସଙ୍ଗମ—ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନଭ-ସମ୍+ଗମ୍+କ.ଅ) ନଭଶ୍ଚର ଦେଖ ।

ନଭସ୍ୟୁ—ପୁଂ.ବି. ଆଦିତ୍ୟ ।

ନଭସ୍ୟ—ପୁଂ.ବି. ଭାଦ୍ରମାସ, ସ୍ୱାରୋଚିଷ ମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ରଭେଦ, (ବିଂ)ଆକାଶଜାତ, ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ।

ନଭସ୍ତଳ—ବି.(୬ତତ୍)ଆକାଶର ଦେହ, ନଭଃସ୍ଥଳ, ଗଗନତଳ,ଆକାଶମଣ୍ଡଳ ।

ନଭସ୍ଥଳ—କ୍ଲୀ.ବି. (୬ତତ୍) ନଭସ୍ତଳ ଦେଖ, ଶିବ । [ସ୍ତ୍ରବା ।

ନଭସ୍ତନ୍—ବି. (ନଭସ୍+ବତ୍)ପବନ,

ନଭାଃ—ପୁଂ.ବି. (ନଭ+କ.ଅସ୍)ଶ୍ରାବଣ-ମାସ, ବର୍ଷାକାଳ, ମେଘ, ପକ୍ଷୀ ।

ନଭାକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନ+ଭା+ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ, ଅକ) ଅନ୍ଧକାର, ରାହୁ, ଋଷିବିଶେଷ ।

ନଭି—ବି. ଚକ, ପନ୍ଦଆ ।

ନଭିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲଭିବା ଦେଖ ।

ନଭୀତ—ହି.ବିଂ. ଯେ ଭୀତ ନୁହେଁ,ଭୟ ନ କରୁଥିବା ।

ନଭୁତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅଦୃଷ୍ଟ ପୂର୍ବ, ଯାହା ଘଟି ନଥିଲା, ଅଦ୍ଭୁତ, ଅସାଧାରଣ, ଅସମ୍ଭବ ।

ନଭୂତୋନଭବିଷ୍ୟତି—(ପ୍ରବଚନ)ଯେଉଁ କଥା ହୋଇ ନ ଥିଲା କି ହେବ ନାହିଁ, ଅଶ୍ରୁତପୂର୍ବ ଓ ଅସମ୍ଭବ କଥା ।

ନଭେମ୍ବର—ଇଂରାଜୀ ବର୍ଷର ଏକାଦଶ ମାସ ।

ନଭେଲ—ଯା. ବି. ଉପନ୍ୟାସ ।

ନଭୋଗ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନଭସ୍+ଗମ୍+କ.ଅ) ଆକାଶବିହାରୀ, ନଭଶ୍ଚର, (ବି) ନଭଗ ଦେଖ ।

ନଭୋଗଜ—ପୁଂ. ବି. (ନଭଃ+ଗଜ) ମେଘ, ଐରାବତ ହସ୍ତୀ ।

ନଭୋଗତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ବିମାନା-ଦିରେ ଆକାଶ ପଥରେ ବିଚରଣ, ଉଡ଼ିବା, (ବିଂ) ନଭଶ୍ଚର ।

ନଭୋଜ—ପୁଂ. ବିଂ. ଆକାଶଜାତ ।

ନଭୋଜୂ—ହି.ବିଂ. (ନଭସ୍+ଜୂ+କ୍ୱିପ୍) ଆକାଶେ ବ୍ୟାପ୍ତ ।

ନଭୋଦ—ପୁଂ. ବି. ବିଶ୍ୱଦେବଭେଦ ।

ନଭୋଦୁହ—ପୁଂ.ବି. (ନଭସ୍+ଦୁହ+ ମ.ଅ) ମେଘ ।

ନଭୋଦ୍ୱୀପ—ପୁଂ. ବି. ମେଘ ।

ନଭୋଧୂମ—ପୁଂ. ବି. ମେଘ ।

ନଭୋଧ୍ୱଜ—ପୁଂ. ବି. ମେଘ ।

ନଭୋନଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ସ୍ୱର୍ଗଗଙ୍ଗା, ମନ୍ଦାକିନୀ ।

ନଭୋମଣି—ପୁଂ. ବି. (ନଭସ୍+ମଣି; ୬ତତ୍) ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ନଭୋମଣ୍ଡଳ—କ୍ଲୀ.ବି. (୬ତତ୍) ଗଗନ-ମଣ୍ଡଳ,ବାୟୁମଣ୍ଡଳ,ଦୃଶ୍ୟମାନ ଆକାଶ ।

ନଭୋମଣ୍ଡଳଦ୍ୱୀପ—ପୁଂ. ବି. ଚନ୍ଦ୍ର ।

ନଭୋମୁଦ—ପୁଂ. ବି. ଗୃହକପକ୍ଷୀ ।

ନଭୋଯୋନି—ପୁଂ. ବିଂ. ଆକାଶରେ ଯାହାଙ୍କ ଜନ୍ମ. (ପୁଂ.ବି) ଶିବ ।

ନଭୋରଜଃ—ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କୁଜ୍ଝଟିକା, ଅନ୍ଧକାର, ବାଷ୍ପ ।

ନଭୋରୂପ—ବି. ନୀଳବର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ ପଶୁ-ପ୍ରଭୃତି, ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ ।

ନଭୋରେଣୁ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) କୁଜ୍ଝଟି, ବାଷ୍ପ ।

ନଭୋଲୟ—ପୁଂ. ବି. (ନଭଃ+ଆଲୟ) ଧୂଆଁ, (ବିଂ) ଗଗନଲୀନମାତ୍ର ।

ନଭୋଲିହ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବିଂ. (ନଭସ୍+ ଲିହ+କ.ଅ) ଗଗନସ୍ପର୍ଶୀ, ଅତ୍ୟୁଚ୍ଚ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଭୋଲିହା ।

ନଭୋବଟ—ପୁଂ. ବି. ଆକାଶମଣ୍ଡଳ ।

ନଭୋବୀଥୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଆକାଶସ୍ଥିତ ବୀଥୀ-ରୂପ ପଥ ।

ନଭୌକାଃ—ପୁଂ.ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ)ସ୍ୱର୍ଗ-ବାସୀ, ଦେବତା, (ବି) ଦେବତା ।

ନଭ୍ରାଟ୍—ପୁଂ. ବି. (ନ+ଭ୍ରାଜ୍+କ. କ୍ୱିପ୍) ମେଘ ।

ନଭ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ନଭ+ଯ) ଆକାଶ-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ବି) ଦୁଇ ଚକର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଅଂଶ, ଅକ୍ଷ, ଅକ୍ଷତୈଳ, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ଲଭ୍ୟ ।

ନମ୍(ଧାତୁ)—ନମସ୍କାର କରିବା, ନତ-ହେବା, ଲଇଁବା, ଶବ୍ଦକରିବା, ଢଳକୁ ଶସିବା ।

ନମ—ବି.(ନମ୍+ଭା.ଅ) ମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅଭିବାଦନ, ପ୍ରଣାମ, ନମସ୍କାର, ନତି, ଲଇଁବା, ତ୍ୟାଗ, ବିଳାପ, ଦାନ, (ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ) ହେ ମହାଶୟ ଆପଣଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡ-ବତ୍ କରୁଛି ।

ନମଃ—ଅବ୍ୟ. (ନମ+କ.ଅ) ନମସ୍କାର, ତ୍ୟାଗ, ବଜ୍ର, ସଙ୍ଗ, ପ୍ରୋକ୍ତ, ଅନ୍ନ ।
ନମତ—ପୁଂ. ବି. (ନମ+ମ.ଅତ) ପ୍ରଭୁ, ମେଘ, (ନମ୍+କ. ଅତ୍) ଧନୁ, ନଟ. ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱବସ୍ତ୍ର, (ବିଂ) ନତ, ନଙ୍କା ।
ନମତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ନମସ୍ତ୍ରୀ) ଭୃତ୍ୟ, ସେବକ, ପରିଜନ, ଅନୁଚର ।
ନମଣ୍ଡ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. (ସଂ-ନାପିତ) ଭଣ୍ଡାରି ଜାତିବିଶେଷ । [ଲୁଗ ।
ନମଦା—ଯା. ବି. ପଣ୍ଡେମ୍ଛୁଆ କମଳ ବ
ନମଦେବ—ମହୁଯୁର ଦକ୍ଷିଣ ନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ ।
ନମନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନମ୍+ଭା.ଅନ) ଲଇଁବା, ନମସ୍କାର କରିବା, ପ୍ରଣାମ, ବଶୀଭୂତ ହେବା, ନମ୍ର ହେବା । [ପର୍ବତ ।
ନମନକୁଳ—ହିଂହ୍ରକଦ୍ୱୀପସ୍ଥ ଗୋଟିଏ
ନମନୀୟ—କ୍ଲୀ. ବିଂ. (ନମ୍+ମ.ଅନୀୟ) ନତହେବାର ଯୋଗ୍ୟ, ପୂଜନୀୟ, ଯାହାକୁ ନୁଆଇଁବା ଆବଶ୍ୟକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନମନୀୟା ।
ନମନ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନମତ ଦେଖ ।
ନମସ୍ଥିଷ୍ଣୁ—ହି. ବିଂ. ନମନଶୀଳ ।
ନମ(ମ)ଶୂଦ୍ର—ପ୍ରା. ବି. ବଙ୍ଗଦେଶର ନିମ୍ନ ଶୂଦ୍ରଜାତିବିଶେଷ ।
ନମସ—ବି. (ନମ୍+କ.ଅସ) ଆପଣ ର ସପକ୍ଷ ବ୍ୟକ୍ତି, ସିଦ୍ଧ ଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ସହାୟ, (ନମ୍+ଭା.ଅସ) ଆନମ୍ର, ପ୍ରୀତି, ହର୍ଷିତ, (ବିଂ) ଅନୁକୂଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନମସା ।
ନମସି(ସ୍ୟ)ତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନମସ୍+ଇ. ତ) ପୂଜିତ, ଅଭିବାଦିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନମସିତା
ନମସ୍କରଣୀୟ—ବିଂ. ନମସ୍+କୃ+ମ. ଅନୀୟ) ନମସ୍ୟ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନମସ୍କରଣୀୟା ।
ନମସ୍କରିବା—ଗ୍ର. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି. ନମସ୍କାର କରିବି ।
ନମସ୍କୃତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନମସ୍+କୃ+କ. ତ) ଯେ ନମସ୍କାର କରେ, ପୁଂ. ବି. ମହାଦେବ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନମସ୍କୃତି
ନମସ୍କାର—ପୁଂ. ବି. (ନମସ୍+କୃ+ଭା. ଅ) ପ୍ରଣାମ, ମୁଣ୍ଡିଆମାରିବା, (ଗ୍ର.ଅବ.) ନମ ଦେଖ ।
ନମସ୍କାରକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ପ୍ରଣାମକରିବା
ନମସ୍କାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନମସ୍+କୃ+କ ଇନ୍) ନମସ୍କର୍ତ୍ତା, (ବି) ଲୁକକୁଳୀଲତା, ବହୁହିଜ ନ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) ସଲ୍ଲମୀ, ଦର୍ଶନୀ, ପ୍ରଣାମୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନମସ୍କାରଣୀ ।
ନମସ୍କାର୍ଯ୍ୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନମସ୍+କୃ+ମ.ଯ) ନମସ୍ୟ, ନମସ୍କରଣୀୟ, ପୂଜନୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନମସ୍କାର୍ଯ୍ୟା ।
ନମସ୍କୃତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନମସ୍+କୃ+ମ.ତ) ଯାହାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରାଯାଇଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନମସ୍କୃତା ।
ନମସ୍ତ୍ରିୟ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନମସ୍+କ୍ରିୟ), ନମସ୍କାର ଦେଖ ।
ନମସ୍ତେ—ଅବ୍ୟ. ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନମସ୍କାର ।
ନମସ୍ତେନମସ୍ତେକରିବା—ଗ୍ର.କ୍ରି.ନମସ୍କାର କରିବ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଖେ ଅତି ପ୍ରଣତ ହେବା ।
ନମସ୍ୟ—ହି. ବିଂ. (ନମସ୍+ମ.ଯ) ବନ୍ଦନୀୟ, ନମସ୍କରଣୀୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନମସ୍ୟା ।
ନମସ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ନମସ୍ୟର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନମସ୍+ଭା.ଯ+ଆ) ପୂଜା, ବନ୍ଦନା, ଅର୍ଚ୍ଚନା, ନମସ୍କାର ।
ନମସିତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନମସ୍ୟ+ଇତ) ନମସ୍କୃତ, ଯାହାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରାଯାଇଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନମସ୍ୟିତା ।
ନମସ୍ୟୁ—ପୁଂ.ବିଂ.ନମସ୍କରଣଶୀଳ, (ପୁଂ. ବି) ପୁରୁବଂଶୀୟ ନୃପବିଶେଷ ।
ନମଜ—ଯା. ବି. ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ଈଶ୍ୱରୋପାସନା ।
ନମଜକରିବା—ଗ୍ର. କ୍ରି. ଆଲ୍ଲାଙ୍କୁ ଉପାସନା କରିବା ।
ନମଜକ୍ତ—ଯା. ବି. ମସଜିଦର ଯେଉଁ ଅଂଶରେ ମୁସଲମାନମାନେ ନମାଜ ପଢନ୍ତି ।
ନମଜିଆ—ଗ୍ର. ବିଂ. ନମାଜ ଦେଖ ।
ନମଜ—ଯା. ବି. ଯେଉଁ ମୁସଲମାନମାନେ ନମାଜ ପଢନ୍ତି ।
ନମନି—କ୍ରି. (ମୁଁ) ନମସ୍କାର କରେ ବ କରୁଅଛି ।
ନମିତ—କ୍ରି.ବିଂ. (ନମ୍+ଣିଚ୍+ମ.ତ) ନମସ୍କୃତ, ତଳକୁ ଝୁଙ୍ଗାଇ ଦିଆଯାଇଛିବା, ପତିତ, ବଙ୍କୀକୃତ, ବଙ୍କାତ ।
ନମିବା—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି. ନମସ୍କାର କରିବା ।
ନମୀ—ପୁଂ. ବି. ଋଷିଭେଦ ।
ନମୁଚି(ଚୀ)—ପୁଂ.ବି.(ନ+ମୁଚ୍+କ.ଇ) କାମ, କନ୍ଦର୍ପ, ଏକ ଦୈତ୍ୟର ପୁତ୍ର, ଶମ୍ବର, ନିଶୁମ୍ଭଙ୍କ ସାନଭାଇ, ଏକଋଷି ।
ନମୁଚିଦ୍ୱିଷ୍—ବି. (ନମୁଚି+ଦ୍ୱିଷ୍+କ. କ୍ୱିପ୍) ମହାଦେବ, ଇନ୍ଦ୍ର ।
ନମୁଚିଦ୍ୱିଷ୍—ପୁଂ. ବି. ଇନ୍ଦ୍ର, ନମୁଚିସୂଦନ । [ଶିବ ।
ନମୁଚିସୂଦନ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଇନ୍ଦ୍ର,
ନମୁଚ୍—ଭ. ବି. କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତି, (ଗ୍ର.ବି) କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ।
ନମୁଚକରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତକରିବା ।
ନମୁନା—ଯା. ବି. ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ, ସାକ୍ଷ୍ୟ, ବସ୍ତୁର ଅନୁରୂପ ଅଂଶ ବ ଆଦର୍ଶ, ନିଦର୍ଶନ ।
ନମୁର—ପୁଂ. ବି. ନମୁଚି ଅସୁର ।
ନମେରୁ—ପୁଂ.ବି.(ନମ୍+କ.ଏରୁ) ଦ୍ରୁଦ୍ରୁଷ, ସୁରପୁନ୍ନାଗ ବୃକ୍ଷ, ନାରେଶ୍ୱର ବୃକ୍ଷ ।
ନମେ—ଗ୍ର. ଅବ୍ୟ. ଆପଣଙ୍କୁ ନମସ୍କାର, ନମସ୍ତେ ।
ନମୋଗୁରୁ—ପୁଂ. ବି. ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, ଗୁରୁଦେବ ।
ନମୋଦ୍—ଗ୍ର. ବି ଓ ବିଂ. ନମୁଦ୍ଦେଖ. (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ. ବି ଉଚ୍ଛେଖ ।
ନମୋ ନମ(ମେ)—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ନମସ୍ତେଖ ।
ନମୋ ନମଃ—ଅବ୍ୟ. ନମ ଦେଖ ।
ନମୋ ନମସ୍ତେ—ଅବ୍ୟ. ନମ ଦେଖ ।
ନମୋବାକ—ବି.(ନମଃ+ବାକ୍) ନମସ୍କାର ବଚନ, ନମସ୍କାର କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ମୁହଁରେ ଉଚ୍ଚାରିତ ବଚନ ।
ନମୋବୃଧ୍—ପୁଂ. ବି. ସଙ୍ଗ ।
ନମ୍(ମ୍)—ପ୍ରା. (ମେଦିନୀ) ଯ. ବି.

କିରସିନ ଜାଳିବା ଡିବି ।

ନମ୍ବ(ଧାତୁ)--ଯିବା,ଗମନକରିବା,ଚାଲିବା, ଘୁଞ୍ଚିବା, ଗତିଶୀଳ ହେବା । [ଦେଖ ।

ନମ୍ବ(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି. ଲମ୍ବଇତ୍ୟାଦି

ନମ୍ବଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଲମ୍ବଡ଼ା ଦେଖ ।

ନମ୍ବଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଲମ୍ବଡ଼ା ।

ନମ୍ବର—ଯା. ବି. ଅଙ୍କ, ସଂଖ୍ୟା, କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା, ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟାଦିରେ ଦିଆଯିବା ମାର୍କା ବା ସଂଖ୍ୟା, ମକଦ୍ଦମା, (ବିଂ) ନମ୍ବରଯୁକ୍ତ, (ଭତତ୍ତ) ସଂଖ୍ୟକ,(ଅମୁକ) ଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ, ରକମର ।

ନମ୍ବରଦାର—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ) ଯା.ବି. ରାଜସ୍ୱ-ଦାତା ପ୍ରଜା, ଲମ୍ବରଦାର, ଗ୍ରାମାଧ୍ୟକ୍ଷ, ଗଉଣ୍ଡିଆ ।

ନମ୍ବରଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ ଛାତ୍ରଙ୍କ ଖାତାରେ ନମ୍ବର ଦେବା, ନମ୍ବର ମାରିବା ଦେଖ ।

ନମ୍ବରମାରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସଂଖ୍ୟାଦ୍ୱାରା ଚିହ୍ନିତ କରିବା, ମାର୍କା ମାରିବା,ନମ୍ବର ଦେବା ।

ନମ୍ବରିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ନମ୍ବରୀ ଦେଖ ।

ନମ୍ବରିଙ୍ଗ୍‌ମେସିନ୍—ଯା. ବି. ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ପାଉଚଆଦିର ନମ୍ବର ଛାପାଯାଏ ।

ନମ୍ବରୀ—ଯା. ବିଂ. ଲମ୍ବରୀ, ନମ୍ବର ମରା-ଯାଇଥିବା, ପ୍ରସିଦ୍ଧ, ମାର୍କାମରା, ନାମ-ଜାଦା ।

ନମ୍ବରୀମୋକଦ୍ଦମା—ଯା.ବି. କ୍ରମାନୁସାରେ ବିଚାର କରାଯିବା ସହାସହ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମୋକଦ୍ଦମା ।

ନମ୍ବରୀସେର—ଯା. ବି. ବାଲେଶ୍ୱର ସେର, ୮୦ ଟଙ୍କା ଓଜନର ସେର ।

ନମ୍ବା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଲମ୍ବା ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନମ୍ବୀ । [ଦେଖ ।

ନମ୍ବା(ମ୍ବେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲମ୍ବାଇବା

ନମ୍ବିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲମ୍ବିବା ଦେଖ ।

ନମ୍ବୀ—ଗ୍ରା. ବିଂ ଓ କ୍ରି.ବିଂ.ଲମ୍ବୀ ଦେଖ ।

ନମ୍ବୁରୀ(ଦ୍ରୀ) – ଗ୍ରା. ବି. ଭାରତର ଦକ୍ଷିଣ ପଶ୍ଚିମସ୍ଥ ମାଲବାର ଉପକୂଳ ଅଞ୍ଚଳର ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀବିଶେଷ ।

ନମ୍ବେନମ୍ବେ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. ଲମ୍ବେଲମ୍ବେ, ଦିଧାଦିଧା ।

ନମ୍ୟ—ହି.ବିଂ. ନମସ୍ୟ, (ନମ୍+ମ.ଯ) ନମସ୍କାରଯୋଗ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନମ୍ୟା ।

ନମ୍ର—ହି.ବିଂ. (ନମ୍+କ.ର) ବିନୀତ, ବିନୟସମ୍ପନ୍ନ,ଶିଷ୍ଟ, ଭଦ୍ର, (ବି) ନମ୍ରତା. ବକ୍ରୀକୃତ, ମୃଦୁ, କୋମଳ, ନରମ, ଯାହା ନଇଁଅଛି ।

ନମ୍ରକ—ହି. ବିଂ. (ନମ୍ର+ସ୍ୱାର୍ଥେ.କ) ନମ୍ର. ନତ, ବି. (ନମ୍ର+କ.କ) ବେତ-ଗଛ ।

ନମ୍ରତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନମ୍ର+ତା) ନମ-ନୀୟତା, କୋମଳତା, ନତି, ବିନୟ ।

ନମ୍ରତ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. ନମ୍ରତା ଦେଖ ।

ନମ୍ରପ୍ରକୃତି—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଶିଷ୍ଟ-ସ୍ୱଭାବ, ଭଦ୍ରତା,କୋମଳସ୍ୱଭାବ,ବିନୟ, (ବିଂ-ବ.ଶ୍ରୀ) ନମ୍ରପ୍ରକୃତିକ ଦେଖ ।

ନମ୍ରପ୍ରକୃତିକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ନମ୍ର-ପ୍ରକୃତିବିଶିଷ୍ଟ,ଶିଷ୍ଟ, ଭଦ୍ର,ଶାନ୍ତପ୍ରକୃତି-ବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନମ୍ରପ୍ରକୃତିକା ।

ନମ୍ରମୁଖ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଅବନତ-ମସ୍ତକ, ନତମୁଖ, (ପୁଂ.ବିଂ-ବ.ଶ୍ରୀ) ନତମୁଖ. ହେଟଦଦନ, ତଳକୁ ମୁହଁ କରିଥିବା, ଲାଜକୁଳା । [ବିନୀତ ।

ନମ୍ରମୂର୍ତ୍ତି—ହି. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ନତ,

ନମ୍ରଶୀଳ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ନମ୍ର-ପ୍ରକୃତିକ, (ବି) ନମ୍ରଶୀଳତା. (ସ୍ତ୍ରୀ) ନମ୍ରଶୀଳା । [ଦେଖ ।

ନମ୍ରସ୍ୱଭାବ—ହି. ବି ଓ ବିଂ. ନମ୍ରପ୍ରକୃତି

ନମ୍ରାଙ୍ଗ—ବି.(କ.ଧା) ସୁକୋମଳ ଶରୀର, (ପୁଂ.ବିଂ) ସୁକୋମଳ ଶରୀରବିଶିଷ୍ଟ. (ସ୍ତ୍ରୀ) ନମ୍ରାଙ୍ଗା (ଙ୍ଗୀ) ।

ନମ୍ରିବା—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି. ନମ୍ରହେବା, ବିନୟସମ୍ପନ୍ନ ହେବା ।

ନୟ(ଧାତୁ)—ଗମନକରିବା, ଯିବା, ଚାଲିବା, ଗତିକରିବା ।

ନୟ—ବି. (ନୀ+ଣ.ଅ) ଆଚରଣ, ବିଧି, ନୀତି, ନିୟମ, ରାଜନୀତି, (ନୀ + ଣ.ଅ) ନୀତିଶାସ୍ତ୍ର, ଗୁରୁଙ୍କ ଉପଦେଶବଚନ, ଦ୍ୟୂତକ୍ରୀଡ଼ାବିଶେଷ, ସତରଞ୍ଜ ଖେଳ, (ନୀ+କ.ଆ) ପଥପ୍ରଦର୍ଶନ, ନେତା, ଚଳିବାର ରୀତି, ଦୂରଦୃଷ୍ଟି,ରାଜନୀତି-କୁଶଳତା, ନ୍ୟାୟାନୁମୋଦିତ ମାର୍ଗ, କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନାର୍ଥ ପରିକଳ୍ପିତ ଉପାୟ, ବିଧିବଦ୍ଧପନ୍ଥା, ଗତି, କୌଣସି ମତ-ବାଦ, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ନାମ, ପରିଚାଳନ,(ବିଂ) ନ୍ୟାୟ୍ୟ, ଅଗ୍ରଗାମୀ, ଉପଯୁକ୍ତ, ଯଥା-ଯୋଗ୍ୟ, (ଗ୍ରା.ବି) ଧ୍ୟାନ, ଏକାଗ୍ରଦୃଷ୍ଟି ।

ନୟକ—ପୁଂ.ବି. (ନୀ+ କ.ଅକ)କାର୍ଯ୍ୟ-ପରିଚାଳକ ଚତୁର ବ୍ୟକ୍ତି,(ସ୍ତ୍ରୀ)ନୟିକା, (ବିଂ) ନେତା, ପରିଚାଳନକାରୀ, ରାଜ-ନୀତିଜ୍ଞ ।

ନୟକଡ଼ା—ବୋମ୍ବାଇ ଓ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର-ଦେଶର ଆଦିମ ଅସଭ୍ୟ ଜାତିବିଶେଷ ।

ନୟଚକ୍ଷୁଃ – ବିଂ.(ବ.ଶ୍ରୀ) ଯାହାର ରାଜ-ନୀତିରେ ଦୂରଦୃଷ୍ଟି ଅଛି ।

ନୟଜ୍ଞ—ପୁଂ.ବିଂ. (ନୟ+ ଜ୍ଞ+କ.ଅ) ନୀତିବିଶାରଦ, (ପୁଂ.ବି) ରାଜନୀତି-ବିଶାରଦ ବ୍ୟକ୍ତି, ଦୂରଦୃଷ୍ଟିବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି, (ବି.) ନୟଜ୍ଞତା,(ସ୍ତ୍ରୀ)ନୟଜ୍ଞା ।

ନୟନ୍(ଇତ୍ୟାଦି)--ଯା.ବି.ଲାଇନ୍ ଦେଖ ।

ନୟନ୍‌କ୍ଲାଟ୍—ଯା. ବି. (ଇଂ-ଲାଙ୍କ୍‌ଲଥ୍) କଳଚୁଣା ଧଳାସୂତାର ଲୁଗା ।

ନୟନ୍‌ସୁକ୍(ଖ୍)— ଗ୍ରା.ବି (ଫ-ନୟନସୁଖ) ସୂକ୍ଷ୍ମ ଚିକଣ କଳଚୁଣା ସୂତା ଲୁଗା ।

ନୟନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନୀ + ଣ.ଅକ) ଚକ୍ଷୁଃ, ଆଖି, (ନୀ+ଣ୍ୱ.ଅନ) ପ୍ରାପଣ, ପ୍ରାପ୍ତି-କରାଇବା, (ନୀ+କ.ଅନ)ପଥପ୍ରଦର୍ଶନ, ଯାପନ, କଟାଇବା, ଅତିବାହନ, ରାଜ୍ୟାଦିର ଶାସନ ।

ନୟନଗୋଚର—ହି.ବିଂ(ତତ୍ତ,ତତ୍ତ) ଚକ୍ଷୁଗୋଚର, ଦେଖାଯିବା, ଦୃଷ୍ଟିବିଷୟୀଭୂତ, ସମକ୍ଷ ।

ନୟନଗୋଚରକରିବା--ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଦେଖିବା

ନୟନଜଳ—ବି. (ତତ୍ତ) ଲୋତକ, ଲୁହ, ଅଶ୍ରୁ ।

ନୟନଜଳ(ଜୋ)ରି—ଗ୍ରା. ବି. ନର୍ଦ୍ଦମା, ସଡ଼କର ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ଜଳ-

ନିର୍ଗମ ମାର୍ଗ । [ଆଖିଠାର ।
ନୟନଠାର—ଗ୍ରା. ବି. ନୟନଭଙ୍ଗୀ,
ନୟନତାରା—ଗ୍ରା.ବି.ନୟନତାରା ଦେଖ।
ନୟନତାରା—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) କନୀନିକା, ଆଖିର ମଣି,(ଲ.ଅର୍ଥ) ପୃଥିବୀର ପ୍ରିୟତମ ବସ୍ତୁ ।
ନୟନତୃପ୍ତିକର—ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଯାହା ଦେଖିଲେ ମନରେ ଆନନ୍ଦ ହୁଏ, ପ୍ରିୟଦର୍ଶନ । [ଆଖିପତା ।
ନୟନପକ୍ଷ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଆଖିର ପଲକ,
ନୟନପଥ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦୃଷ୍ଟି ଯେତେଦୂର ଯାଇପାରେ, ଦୃଷ୍ଟିପଥ ।
ନୟନପାଳ—କାନ୍ୟକୁବ୍ଜର ପ୍ରଥମରାଜୋର ରାଜା ।
ନୟନପିତୁଳା—ଗ୍ରା. ବି. ନୟନତାରା ଦେଖ, ନୟନସମ୍ପତ୍ତି ଦେଖ ।
ନୟନପୁଟ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଆଖିର ଗହ୍ୱର
ନୟନନନ୍ଦନ—ଶ୍ରି.ବିଂ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ନେତ୍ରର ଆନନ୍ଦଦାୟକ ।
ନୟନପେଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଯାହା ଆଖି ଆଗରେ ନଥାଇ ସର୍ବଦା କଳ୍ପନାରୂପ ଆଖି ଆଗରେ ନାଚୁଥାଏ ।
ନୟନପ୍ରତିମା—ବି.(ଲ.ଅର୍ଥ) ଅତି ପ୍ରିୟତମ ବ୍ୟକ୍ତି, ନୟନସମ୍ପତ୍ତି ।
ନୟନପ୍ରିୟ—ବିଂ. ନୟନତୃପ୍ତିକର ।
ନୟନବାଣ—ପୁଂ. ବି.(ରୂପକ-କ.ଧା) ବାଣତୁଲ୍ୟ ହୃଦୟବିଦାରଣୀ ଦୃଷ୍ଟି ।
ନୟନବାରି—କ୍ଲୀ.ବି.ନେତ୍ରଜଳ, ଲୁହ ।
ନୟନବିଷୟ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ଦେଖାଯାଉଥିବା ବସ୍ତୁ, ଦୃଗ୍‌ବିଳୟ, ଦୃଷ୍ଟିପଥ, (ବିଂ) ନୟନଗୋଚର ।
ନୟନମଣି—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚକ୍ଷୁର ତାରା, (ବିଂ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ନେହାସ୍ପଦ ।
ନୟନସମ୍ପତ୍ତି—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନୟନପ୍ରତିମା ଦେଖ, ଆଖି ଆଗରେ ନାଚୁଥିବା ଅନୁପସ୍ଥିତ ବା ଅତୀତ ବିଷୟ
ନୟନସଲିଲ—କ୍ଲୀ.ବି. ଚକ୍ଷୁଜଳ, ଅଶ୍ରୁ ।
ନୟନସୁକ—ବି.ଚୂଣ୍ଣ ବିଲିଙ୍ଗ ବସ୍ତୁବିଶେଷ ।
ନୟନସୁଖକର—ବିଂ. ନୟନତୃପ୍ତିକର

ଦେଖ । [ଦୃଷ୍ଟି ।
ନୟନା—ବି. ଆଖିର ପିତୁଳା, ଅପାଙ୍ଗ-
ନୟନାଞ୍ଜନ-କ୍ଲୀ.ବି.କଜ୍ଜଳବିଶେଷ,ଶୂର୍ମ୍ମା ।
ନୟନାନନ୍ଦ—କ୍ଲୀ.ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଚକ୍ଷୁର ପ୍ରୀତି, (ପୁଂ.ବିଂ—ବ.ଗ୍ରା) ସୁନ୍ଦର, ନୟନ ତୃପ୍ତିକର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନୟନାନନ୍ଦା ।
ନୟନାନନ୍ଦକର—ପୁଂ.ବିଂ. ନୟନାନନ୍ଦ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନୟନାନନ୍ଦକରୀ ।
ନୟନାଭିଘାତ—ରୋଗବିଶେଷ ।
ନୟନାଭିରାମ—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା)ଚକ୍ଷୁର ପ୍ରୀତିକର, ସୁନ୍ଦର, (ବି) ଚନ୍ଦ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନୟନାଭିରାମା ।
ନୟନାମୋକ୍ଷୀ—ବିଂ. (ନୟନ+ଆ+ମୁଷ୍+କ.ଇନ୍) ଯାହା ଆଖିକୁ ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତିହୀନ କରିଦିଏ ।
ନୟନାଶ୍ରୁ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ଲୁହ,ଲୋତକ
ନୟନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ନୟନ+ଈ) ନୟନତାରା, ଆଖିର ପୁଅ, ପୁଂ.ବିଂ. (ନୟନ+ଇନ୍) ଚକ୍ଷୁବିଶିଷ୍ଟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନୟନିନୀ ।
ନୟନେତା—ପୁଂ.ବି. (ନୟ+ନେତୃନ୍) ରାଜନୀତି ବିଷୟରେ ଅତି ବିଚକ୍ଷଣ ବ୍ୟକ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନୟନେତ୍ରୀ ।
ନୟନୋତ୍ସବ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଗ୍ରା) ପ୍ରଦୀପ, ନେତ୍ର ତୃପ୍ତିକର ବସ୍ତୁ, (ବିଂ-ବ.ଗ୍ରା) ନେତ୍ରପ୍ରିୟ ।
ନୟନୋପାନ୍ତ—ପୁଂ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଅପାଙ୍ଗ, ଚକ୍ଷୁର କୋଣ, ନେତ୍ରପ୍ରାନ୍ତ ।
ନୟନୌଷଧ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଦୃଷ୍ଟିକାରୀସ, ହରିତକସ ।
ନୟପାଳ—ପୁଂ. ବି. ଗୌଡ଼ର ପାଳବଂଶର ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାଜା ।
ନୟପୀଠୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସତରଞ୍ଜି ବା ପଶାଖେଳର ପାଲି ବା ଛକ ।
ନୟପ୍ରୟୋଗ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ରାଜନୀତିର ବ୍ୟବହାର, ରାଜନୀତିକ ଦୂରଦର୍ଶନ ।
ନୟବର୍ତ୍ମ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ରାଜନୀତି-ମାର୍ଗ ।
ନୟବାଦୀ—ପୁଂ. ବି ଓ ବିଂ. (ନୟ+ବଦ୍+କ.ଇନ୍) ନୟଜ୍ଞ ଦେଖ ।

ନୟବିଦ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ନୟ+ବିଦ୍+କ.କ୍ୱିପ୍) ନୟଜ୍ଞ ଦେଖ ।
ନୟବିଶାରଦ —ପୁଂ.ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ନୟଜ୍ଞ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନୟବିଶାରଦା ।
ନୟଶାଳୀ—ପୁଂ. ବିଂ. ନ୍ୟାୟପର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନୟଶାଳିନୀ ।
ନୟଶାସ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନୀତିଶାସ୍ତ୍ର ।
ନୟଶୀଳ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ,ଗ୍ରା) ନୀତିଜ୍ଞ, (ବି) ନୟଶୀଳତା, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନୟଶୀଳା ।
ନୟସ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଲୟସ ଦେଖ ।
ନୟସାର—ପୁଂ. ବି. ନୀତିସୂତ୍ର ।
ନୟା—ଯା.ବିଂ.ନୂତନ,ନୂତନ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ।
ନୟାଗଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ନୂଆଗଡ଼ ଦେଖ, ଓଡ଼ିଶାର ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟ ।
ନୟାଦୁମକା—ସାନ୍ତାଳପ୍ରଗଣା ନୟାଦୁମକା ଉପବିଭାଗର ପ୍ରଧାନ ସ୍ଥାନ ।
ନୟାନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅତିଶୟ କ୍ଲାନ୍ତ ।
ନୟାବାଦ(ଦୀ)—ଗ୍ରା.ବି.ନୂଆଗ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଜମି, (ଗ୍ର.ବିଂ) ନୂଆ ଆବାଦ ହୋଇଥିବା (ଜମି) ।
ନୟାମ୍—ଯା. ବି. ତରବାରି ଖେଳ ।
ନୟାଲୀ—(ହିନ୍ଦୀମୂଳକ) ନୂତନ ।
ନୟ୍ୟଗ୍ରୋଧ—ପୁଂ. ବି. ନ୍ୟଗ୍ରୋଧ ।
ନର—ପୁଂ. ବି. (ନୃ+କ.ଅ) ମାନବ, ମନୁଷ୍ୟ, ବିଷ୍ଣୁ, ଅର୍ଜ୍ଜୁନ, ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଖୁଣ୍ଟି,ପରମାତ୍ମା,ସତରଞ୍ଜି ଖେଳର ଗୋଟି, ସୂର୍ଯ୍ୟଘଡ଼ିର ଛାୟାନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଶଙ୍କୁ, ମନୁଷ୍ୟର ଉଚ୍ଚତା,ପୁରୁଷ, ଋଷିବିଶେଷ, ଘୋଡ଼ା,ବ୍ୟକ୍ତିବାଚକ ଅନ୍ତ୍ୟ ପଦ, ରୋହିଷ, ସେବକ, (ଗ୍ରା. ବି) ଅଣ୍ଡିରାଜାବ, (ସଂ-ଲହରୀ) ପଂକ୍ତି,ସୂତା, ସର. (ବିଂ) ଅଣ୍ଡିରା, ମର୍ଦ୍ଦ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ନାରୀ ।
ନରଓ୍ୱେ—ୟୁରୋପର ଗୋଟିଏ ଦେଶ ।
ନରକ—ବି. (ନର+ସ୍ୱାର୍ଥେ.କ) ନରକ, (ନୃ+ଅଧ.ଅକ) ପରଲୋକରେ ପାପୀ ମାନଙ୍କର ଯନ୍ତ୍ରଣା ସ୍ଥାନ, ଯାତନା, ଦୁର୍ଗତି, ଯନ୍ତ୍ରଣା, ଦୁଃଖରୋଗର ସ୍ଥାନ, ନରକାସୁର, ଅସୁରବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବି) ବିଷ୍ଠା, ମଇଳା, ବିଷ୍ଠାମୟ ସ୍ଥାନ, ଅତି

ମଇଳା ସ୍ଥାନ, କଳର ପୌହ ।

ନରକକୁଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ.ବି. (କ.ଧା ବା ୬ତତ୍ପୁ) ଯମପୁରୀସ୍ଥ ଦୁଃଖମୟ ସ୍ଥାନବିଶେଷ, ନରକସ୍ଥ ବିଷ୍ଠାକୁଣ୍ଡ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅପରିଷ୍କୃତ ଓ ଜଘନ୍ୟ ସ୍ଥାନ, ବିଷ୍ଠାକୁଣ୍ଡ ।

ନରକଗତି—ବି. (୬ତତ୍ପୁ) ପାପକାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବା ହେତୁ ମୃତ୍ୟୁପରେ ନରକ-ଆଡକୁ ଯିବା ବା ନରକରେ ପଡ଼ିବା ।

ନରକଗାମୀ—ପୁଂ. ବି. (ନରକ+ଗମ୍ +କ.ଇନ୍)ଯେ ପାପହେତୁ ମୃତ୍ୟୁପରେ ନରକକୁ ଯାଏ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନରକଗାମିନୀ ।

ନରକଙ୍କାଳ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍ପୁ) ମନୁଷ୍ୟର ଅସ୍ଥି ।

ନରକଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ—ବି. କାର୍ତ୍ତିକ କୃଷ୍ଣ-ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ, ଭୂତଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ।

ନରକଜିତ୍—ପୁଂ. ବି. (ନରକ+ଜି+ କ.କ୍ୱିପ୍) ବିଷ୍ଣୁ, କୃଷ୍ଣ ।

ନରକଦେବତା—ବି. (ନରକ+ ଦେବତା) ୬ତତ୍ପୁ; ନରକର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବୀ, ଅଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

ନରକପାଳ—ପୁଂ. କ୍ଲୀ. ବି. (୬ତତ୍ପୁ) ମଲାମନୁଷ୍ୟ ଖପୁର ।

ନରକବାସ—ବି. (୬ତତ୍ପୁ)ପାପର ଦଣ୍ଡ-ସ୍ୱରୂପ ନରକରେ ଅବସ୍ଥିତି ।

ନରକଭୂମି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଯମାଳୟସ୍ଥ ପାପୀ-ମାନଙ୍କର ଦୁଃଖଭୋଗ ଭୂମି ।

ନରକମୁକ୍ତ—ପୁଂ.ବି. ନରକରୁ ମୁକ୍ତ ।

ନରକଯନ୍ତ୍ରଣା—ବି. (୬ତତ୍ପୁ ବା କ.ଧା) ନରକରେ ଦଣ୍ଡିତ ପାପୀର ଅନୁଭୂତ ଦୁଃଖ ।

ନରକବାସ—ବି.(୬ତତ୍ପୁ) ପାପର ଦଣ୍ଡ-ସ୍ୱରୂପ ନରକରେ ଅବସ୍ଥିତି ।

ନରକସ୍ଥ—ତ୍ରି.ବିଂ. (ନରକ+ସ୍ଥା+କ. ଅ) ଯେବା ଯାହା ନରକରେ ଅଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନରକସ୍ଥା ।

ନରକସ୍ଥା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.ଯେ ବା ଯାହା ନର-କରେ ଅଛି, (ବି) ବୈତରଣୀ ନଦୀ ।

ନରକାଗତି—ଗ୍ରା.ବି.ନରକଗତି ଦେଖ ।

ନରକାନ୍ତକ—ପୁଂ.ବିଂ.(୬ତତ୍ପୁ)ନରକା-ସୁରର ବିନାଶକାରୀ, (ବି) ବିଷ୍ଣୁ, କୃଷ୍ଣ, ଯେ ପାପୀକୁ ନରକରୁ ଉଦ୍ଧାର କରନ୍ତି ।

ନରକାମୟ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ନରସ୍ଥ-ବ୍ୟାଧି, ପ୍ରେତ ।

ନରକାସୁର—ପୁଂ. ବି. (ମଧ୍ୟ.କ.ଧା) ନରକ ନାମକ ଅସୁର ବା ଦୈତ୍ୟ ।

ନରକୀ—ପୁଂ,ବିଂ. (ନରକ+ଇନ୍)ମହା ପାପୀ, ନାରକୀ, କ୍ଲେଶସଙ୍କୁଳ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନରକିନୀ ।

ନରକୀଳକ—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍ପୁ) ଗୁରୁଘ୍ନ, ଗୁରୁହତ୍ୟାକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ଗୁରୁହା ।

ନରକୁନ୍ଦନବିଦ୍ୟା—ଗ୍ରା, ବି. ବ୍ୟାୟାମ, ଅଙ୍ଗଚାଳନା ।

ନରକୁନ୍ଦଦେବ—ବି. (୬ତତ୍ପୁ) ରାଜା ।

ନରକେଶରୀ—ପୁଂ.ବି.(କ.ଧା)ନରଶ୍ରେଷ୍ଠ. ନରପୁଙ୍ଗବ, ନୃସିଂହ ଅବତାର ।

ନରକୋଳି—ଗ୍ରା.ବି. ନଅରକୋଳି ।

ନରକୌକାଃ—ପୁଂ. ବିଂ. ନରକବାସୀ, ନରସ୍ଥଗାମୀ ।

ନରଗଣ—ପୁଂ,ବି. (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଗଣ-ବିଶେଷ, ଉତ୍ତର ଫଳ୍ଗୁନୀ, ରୋହିଣୀ ଆଦି ନକ୍ଷତ୍ରରେ ଜନ୍ମହେଲେ ନରଗଣ ହୋଇଥାଏ,ମନୁଷ୍ୟସମୂହ ।

ନରଗିସ୍—ଯା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଧଳା ସୁଗନ୍ଧ ଫୁଲ । [ବିଶେଷ ।

ନରଘଣ୍ଟା—ପ୍ରା. (ଗଡ଼ଜାତ)ବି. ଦେବୀ-

ନରଘଣ୍ଟାବେଣ—ପ୍ରା. (ଗଡ଼ଜାତ)ବି. ଏହି ଦେବତାଙ୍କୁ ପୂଜାକରି ଶିକାରୀ ଶିକାରର ଅନୁକୂଳ କରେ ।

ନରଘାତକ—ପୁଂ,ବିଂ, (ନର+ହନ୍+ କ.ଅକ) ମନୁଷ୍ୟ ହତ୍ୟାକାରୀ, (ବି) ମନୁଷ୍ୟ ହତ୍ୟାକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନରଘାତିକା, ନରଘାତୁକା, ନର-ଘାତିନୀ ।

ନରଙ୍ଗ—ପୁଂ,ବିଂ.(ନୃ+ମ.ଅଙ୍ଗ)ବରୁଣ, କାଠବରୁଣ,ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଜନନେ-ନ୍ଦ୍ରିୟ, ନାରଙ୍ଗଗଛ ।

ନରଜା—ଯା.ବି ଝୁଲ୍ ଗହଣାରେ ବ୍ୟବ-ହୃତ ତାର ।

ନରଡ଼ିଙ୍ଗ—ଗ୍ରା, ବି. ଅମ୍ଳରସବିଶିଷ୍ଟ ଲତାବିଶେଷ ।

ନରତନ—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ)ବି. ନର୍ତ୍ତନ ଦେଖ ।

ନରତମ—ଗ୍ରା. ବି, ନରଶ୍ରେଷ୍ଠଙ୍କ ଡାକ-ନାମ ।

ନରତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ନରତ୍ୱ, ମନୁଷ୍ୟତ୍ୱ ।

ନରତ୍ୱ—କ୍ଲୀ,ବି. ମନୁଷ୍ୟତ୍ୱ ।

ନରଦ—କ୍ଲୀ.ବି. ନଳଦ ଦେଖ ।

ନରଦମା—ଗ୍ରା.ବି. ନର୍ଦ୍ଦମା ଦେଖ ।

ନରଦିକ—ପୁଂ.ବିଂ. ନଳଦବିକେତା ।

ନରଦେବ—ପୁଂ, ବି. (୬ତତ୍ପୁ) ବ୍ରାହ୍ମଣ, ରାଜା, ଦେବପ୍ରକୃତିକ ମନୁଷ୍ୟ ।

ନରଦେବଦେବ—ପୁଂ.ବି. ରାଜା ।

ନରଦ୍ୱିଟ୍—ପୁଂ. ବି. (ନର+ଦ୍ୱିଷ୍+ +କ.କ୍ୱିପ୍) ରାକ୍ଷସ, ଅସୁର ।

ନରଧି—ବି. (ନର+ଧା+କ.ଇ) ପୃଥିବୀ ।

ନରନଗର—କ୍ଲୀ.ବି. ନଗରଭେଦ ।

ନରନାଥ—ପୁଂ,ବି. ନରଶ୍ରେଷ୍ଠ, ରାଜା ।

ନରନାରାୟଣ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା)ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଓ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ବଦରିକାଶ୍ରମସ୍ଥ ଋଷିଦ୍ୱୟ ।

ନରନାରୀ—ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ, (୬ତତ୍ପୁ)ଦ୍ରୌପଦୀ ।

ନରନାହ୍ୱା—ଗ୍ରା,ବି. ନରନାଥ, ନୃପତି ।

ନରନ୍ଧ—ପୁଂ.ବି. ସ୍ପର୍ଶାର ।

ନରନ୍ଧସ୍—ପୁଂ.ବି. ଜଗତ୍ପାଳକ ବିଷ୍ଣୁ ।

ନରପତି—ପୁଂ. ବି, (୬ତତ୍ପୁ)ରାଜା, ନୃପତି ।

ନରପତି—କର୍ଣ୍ଣାଟର ଏକ ରାଜବଂଶ ।

ନରପତିଜୟଚର୍ଯ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ସ୍ୱରୋଦୟ-ମୂଳକ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ନରପଦ—ବି. (୬ତତ୍ପୁ) ନଗର,ଦେଶ ।

ନରପଶୁ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା ବା ୬ତତ୍ପୁ) ନରାଧମ, ପଶୁବୃତ୍ତି ଅବଲମ୍ବୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ନରପାଳ—ବି. ଉପ-ତତ୍ପୁ; (ନର+ ପାଳ+କ.ଅ) ନରପତି, ରାଜା ।

ନରପାଳି—ବି. ଶ୍ରେଷ୍ଠଶ୍ରେଣୀ ।

ନରପିଶାଚ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍ପୁ) ପିଶାଚ ପରି କ୍ରୂର ମନୁଷ୍ୟ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ନରପିଶାଚୀ ।

ନରପିଶୁନ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଖଳ, ଶଠ, ଦୁର । [ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ନରପୁଙ୍ଗବ—ପୁଂ. ବି.(କ.ଧ) ମନୁଷ୍ୟ-
ନରପୁର—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଭୂଲୋକ, ମନୁଷ୍ୟଲୋକ, ବିତସ୍ତା ନଦୀତୀରବର୍ତ୍ତୀ ନଗରବିଶେଷ ।
ନରପ୍ରିୟ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନୀଳବୃକ୍ଷ, (ବିଂ)ମନୁଷ୍ୟ ହୃଦ୍ୟ ବସ୍ତୁମାନ, ମନୁଷ୍ୟ-ମାନଙ୍କର ଅଭିଲଷିତ (ଦ୍ରବ୍ୟ) ।
ନରବର—ପୁଂ. ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ନରପୁଙ୍ଗବ, ମନୁଷ୍ୟଶ୍ରେଷ୍ଠ, (ବି.ଶ୍ରୀ) ପ୍ରାଚୀନ ଦେଶ ବିଶେଷ ।
ନରବଳି—ପୁଂ. ବି. (ରୂପକ.କ.ଧା) ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମନୁଷ୍ୟ ବଳି ଦେବା, (ଗ୍ରା. ବି)ମେରିଆ ଦେଉ ।
ନରବାଦ—ଗୟା ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଉପ-ବିଭାଗ ।
ନରବାର—ମଧ୍ୟଭାରତ ଗୋଣ୍ଡାଲିଅର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ନଗର ।
ନରବାହନ—ପୁଂ. ବି.(ବି.ଶ୍ରୀ) ଧନ ଧିପ, କୁବେର, ନୃପତିବିଶେଷ, (କ୍ଲୀ) (ମପି-କ.ଧା) ଶିବିକା, ପାଲିଙ୍କି ଆଦି ମନୁଷ-ବହିବା ଯାନ, (ବିଂ)ପୁରୁଷଯାନବିଶିଷ୍ଟ
ନରବହ—ହି. ବିଂ. (ନର+ବହ+ ଇନ୍) ନରବାହକ, ଯାହା ମନୁଷ୍ୟ ବହନକରେ ।
ନରବାହ୍ୟ—ବିଂ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ମନୁଷ୍ୟବହନ କରି ନେବା (ଯାନ) ।
ନରବିଷ୍ଣ—ପୁଂ. ବି.(ନର+ବ+ସ୍ନ +ଅ) ନରହିଂସକ, ରାକ୍ଷସ ।
ନରବୀର—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସାହସୀବ୍ୟକ୍ତି, ବୀର ।
ନରବ୍ୟାଘ୍ର—ପୁଂ.ବି.ନରପୁଙ୍ଗବ ଦେଖ ।
ନରଭୁକ୍—ପୁଂ. ବି. (ନର+ଭୁଜ+ କ.କ୍ୱିପ୍)ନରମାଂସଭୋଜୀ,ରାକ୍ଷସ,ପିଶାଚ
ନରଭୂ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ନର+ଭୂ+କ.କ୍ୱିପ୍) ଭାରତବର୍ଷ, ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଉତ୍ପତ୍ତି
ନରଭୂମି—ପୁଂ. ବି. ଭାରତବର୍ଷ ।
ନରମ(ମା)—ଯ. ବିଂ. କୋମଳ, କଅଁ-ଳିଆ, ନମ୍ର, ମୃଦୁ, ଧୀର, ସୁକୁମାର, ଯାହାକୁ ଚିପିଦେଲେ ବସିଯାଏ ବା ଲଇଁଯାଏ, ଅନୁତ୍କଟ, ଶାନ୍ତ, ଆର୍ଦ୍ର, ଓଦା,ଦସ୍ତ୍ରାର୍ଦ୍ର,ଅଣ୍ଡ,ସହଜ, (ବି) ଦର ବା ମୂଲ୍ୟର ହ୍ରାସ ।
ନରମଗରମ—ଯ. ବିଂ. ଅଣ୍ଡା, ଉଷ୍ଣ. (ଗ୍ରା.ବି) କଡ଼ା ଓ ଅଣ୍ଡା କଥା, କଡ଼ା ଓ ନମ୍ର କଥାର ମିଶ୍ରଣ ।
ନରମଣି—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ରାଜା,ପୁରୁଷଶ୍ରେଷ୍ଠ
ନରମପର୍ଣ୍ଣୀ—ଗ୍ରା. ବି.ଯେଉଁମାନେ ରାଜ ନୀତିକ ସଂସ୍କାରମାନ ମୃଦୁଭାବରେ କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରନ୍ତି ।
ନରମାଣ୍ଡା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅଣ୍ଡିରା ଓ ମଇ (ଜୀବ), (ଗ୍ରା.ବି) ଯୋଡ଼ା, ଦମ୍ପତି ।
ନରମାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନର+ମାଳ+ କ+ଆ) ନରଶ୍ରେଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀଠାରେ ଶ୍ମଶ୍ରୁଆଦି ପୁରୁଷଚିହ୍ନ ଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ।
ନରମାଂସ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ମନୁଷ୍ୟମାଂସ
ନରମାଂସଶୀ—ପୁଂ. ବି. (ନରମାଂସ + ଅଶ୍+କ. ଇନ୍) ମନୁଷ୍ୟମାଂସଭୋଜୀ. (ସ୍ତ୍ରୀ) ନରମାଂସଭୋଜିନୀ ।
ନରମାଳିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶ୍ମଶ୍ରୁଯୁକ୍ତ ନାରୀ ।
ନରମାର୍ଗ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ରାଜପଥ ।
ନରମାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ମନୁ-ଷ୍ୟର ମସ୍ତକ ନିର୍ମିତ ମାଳ ,ନୃମୁଣ୍ଡମାଳା
ନରମାଳିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଶ୍ମଶ୍ରୁଯୁକ୍ତ ନାରୀ, ନରମୁଣ୍ଡମାଳାଯୁକ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀ ।
ନରମେଧ—ପୁଂ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧ)ନର-ବଳି ଓ ନରମାଂସ ଦ୍ୱାରା କୃତ ଯଜ୍ଞ ବିଶେଷ, (ଗ୍ରା. ବି) ମେରିଆ ଦେଉ ।
ନରନ୍ନ୍ୟ—ପୁଂ. ବି.ନୃପତିଭୋଜନ,ଜନକକୁ ରାଜାବୋଲି ମନେକରିବା ।
ନରଯନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ମପି-କ.ଧ)ସୂର୍ଯ୍ୟ-ଘଣ୍ଟା, ଛାୟା ଘଡ଼ୀ, ଛାୟା ଦ୍ୱାରା ସମୟ ନିରୂପକ ଜଳଯନ୍ତ୍ର ।
ନରଯାନ—ପୁଂ.ବି.(ମପି-କ.ଧ)ମନୁଷ୍ୟ-କର ଦ୍ୱାରା ବାହିତ ଯାନ
ନରରକ(ଟ୍)—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନର-ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ନରପତି, ରାଜା ।
ନରରାଜ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ମନୁଷ୍ୟରାଜ୍ୟ ।
ନରରାଶ—ଗ୍ରା. ବି. ନରପତି, ରାଜା ।
ନରରୂପ—ପୁ . ବି. ନରପରି ଆକୃତି-ବିଶିଷ୍ଟ, ନରାକାର ।
ନରରୂପୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମନୁଷ୍ୟ ପରି ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ, ମାନବରୂପଧାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନରରୂପିଣୀ ।
ନରଷଭ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପୁରୁଷଶ୍ରେଷ୍ଠ, ରାଜା, ମହାଦେବ ।
ନରଲୀଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ମପି-କ.ଧା)ମନୁଷ୍ୟ-କୃତ କ୍ରୀଡ଼ା, ପାର୍ଥିବ କାର୍ଯ୍ୟ ।
ନରଲୋକ—ପୁଂ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ମନୁଷ୍ୟଲୋକ, ମର୍ତ୍ତ୍ୟଭୂମି, ପୃଥିବୀ, ମାନବଜାତି ।
ନରଶାର୍ଦ୍ଦୂଳ—ବି. ନରପୁଙ୍ଗବ ଦେଖ ।
ନରଶୃଙ୍ଗ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ)ମନୁଷ୍ୟର ଶିଙ୍ଗ ଭଳି ଅପ୍ରାକୃତ ପଦାର୍ଥ ।
ନରଶ୍ରେଷ୍ଠ—ବି. ନରପୁଙ୍ଗବ ଦେଖ ।
ନରସଂସର୍ଗ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଚଳପ୍ରଚଳ ହେବା, ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜ । [ନୃପତି ।
ନରସଇଁ—ଗ୍ରା. ବି. ରାଜା, ନରପତି,
ନରସର—ପୁଂ.ବି. ନିଶାଦଳ, ମୃତ୍ତିକାଜ ଲବଣ ଜାତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣିକ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ଗନ୍ଧରସ ।
ନରସିଂହ—ପୁଂ.ବି. (କ.ଧା) ନରଶ୍ରେଷ୍ଠ, ନରକେଶରୀ,ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଚତୁର୍ଥ ଅବତାର ।
ନରସିଂହକଡ଼—ଗ୍ରା.ବି.କ୍ଷୁଦ୍ର ତରୁବିଶେଷ
ନରସିଂହପୁର—ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ଚିଫ୍-କମିଶନରଙ୍କ ଅଧୀନ ଜିଲ୍ଲାବିଶେଷ ।
ନରସିଂହପୁର—ଗ୍ରା.ବି. ଓଡ଼ିଶାର ଗଡ଼-ଜାତବିଶେଷ, ପୁରୀର ଶାସନବିଶେଷ ।
ନରସିଂହପୁରାଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ଉପପୁରାଣ-ବିଶେଷ । [ସରୁ ଧାନ ।
ନରସିଂହଭୋଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର
ନରସିଂହମୂର୍ତ୍ତିଦାନ—କ୍ଲୀ. ବି. କାଳିକା ପୁରାଣୋକ୍ତ ଦାନଭେଦ ।
ନରସୁନ୍ଦର—ପୁଂ. ବି. (ବି.ଶ୍ରୀ) ନାପିତ,

ଭଣ୍ଡାର ।

ନରସ୍କନ୍ଧ—ବି. (ନର+ସମୂହାର୍ଥେ,ସ୍କନ୍ଧ) ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ସମଷ୍ଟି ।

ନରହତ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ମଣିଷ-ମାରୁ, ଟୁଣ୍ଡୀ ।

ନରହନ୍ତା—ପୁଂ.ବି. (୬ତତ୍) ଯେ ମନୁ-ଷ୍ୟକୁ ହତ୍ୟା କରେ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ନରହନ୍ତ୍ରୀ ।

ନରହସ୍ୟ—ବି. ମନୁଷ୍ୟ ଓ ଅଶ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ ବା ସଂଘର୍ଷ ।

ନରହରି—ଅଯୋଧ୍ୟାନ୍ତର୍ଗତ ପାପମୋଚନ ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ନରହରି—ପୁଂ. ବି. (୭ତତ୍)ନରସିଂହ, ଶ୍ରେଷ୍ଠବ୍ୟକ୍ତି, ବିଷ୍ଣୁ ।

ନରା—ଗ୍ରା. (ଇତର) ନତା ।

ନରାଙ୍ଗ—ବି. ପୁରୁଷର ଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟ, କାଠବରୁଣ୍ଡ ।

ନରାଚ—ଗ୍ରା. ବି. ତୀର, ଶର ।

ନରାଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଶୌରର ଭାର୍ଯ୍ୟାଭେଦ, ଫଣିମନସା, କଣ୍ଟକିଝୁଟିଛ ।

ନରାଜ—ଗ୍ରା.ବି. ତରାଜୁ, ନିକତି, ତୁଳା-ଯନ୍ତ୍ରର ଦଣ୍ଡ, ବିଶୋକ ଠୀ, ତନ୍ତ୍ରକାଠ ।

ନରାଧମ—ପୁଂ. ବି. (୭ତତ୍) ଅତିଶୟ କୁତ୍ସିତ ବ୍ୟକ୍ତି, ମହାପାପୀ ।

ନରାଧିପ—ବି. (୬ତତ୍) ଶିବ ।

ନରାଧାର—ବି. (ନର+ଆଧାର+ଆ) ପୃଥିବୀ ।

ନରାଧିପ—ବି(୬ତତ୍)ରାଜା,ନୃପଶ୍ରେଷ୍ଠ

ନରାନ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ଦୁଷ୍ଟାଙ୍କଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ନରାନ୍ତକ— ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ରାବଣର ପୁତ୍ରବିଶେଷ, ଯମ, ମୃତ୍ୟୁ, ନରଘାତକ ବ୍ୟକ୍ତି, (ବଂ) ନଉନାଣିକ ମାସି, ନର-ଘାତୀ । [ବିଷ୍ଣୁ ।

ନରାୟଣ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ନାରାୟଣ,

ନରାଶ—ପୁଂ. ବି. (ନର+ଅଶ୍+କ. ଅ) ରାକ୍ଷସ, ନରମାଂସଭୋଜୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ନରାଶଂସ—ପୁଂ. ବି. ଯଜ୍ଞ, ଅଗ୍ନି ।

ନରାସନ—କ୍ଲୀ. ବି. ନରାକାର ଆସନ-ବିଶେଷ ।

ନରି—ଗ୍ରା. ବଂ. (ସଂ-ଲହରୀ) ନର ବା ସରଯୁକ୍ତ, (ଗ୍ରା. ବି) ନରସିଂହର ଡାକ ନାମ ।

ନରିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ.ନରି ଦେଖ, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ. ବି) ନରିହା,(ବି)ନରସିଂହାଦିଙ୍କ ନାମ ।

ନରିଆଣୀ—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି. ଯେ ସ୍ତ୍ରୀ ପାଣି ଯୋଗାଏ, ପାଣିତ ।

ନରିହା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ)ବି. ଗଉଡ଼ ଶ୍ରେଣୀର ଗ୍ରାମସେବକବିଶେଷ ।

ନରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମାନବ ପତ୍ନୀ, ନାରୀ, ବୃନ୍ଦାବନସ୍ଥ ଗ୍ରାମବିଶେଷ ।

ନରୁଣ—ଗ୍ରା. (ବଙ୍ଗ) ବି. ନହୁରୁଣୀ ।

ନରେ—ଗ୍ରା.ବି.ମନୁଷ୍ୟମାନେ, ଲୋକେ, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ହେ ନରମାନେ ।

ନରେତର—ବି. (୫ତତ୍) ମନୁଷ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ଉଚ୍ଚତର ଜୀବ, ପାଣୀ ।

ନରେ ବା ଗୁଞ୍ଜରେ ବା ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ହତ— ଗ୍ରା. ପ୍ରବଚନ. ଦ୍ୱ୍ୟର୍ଥବୋଧକ ବାକ୍ୟ-ବିଶେଷ ।

ନରେନ୍—ପ୍ରା.(ସମ୍ବ)ବି.ନରିଆଣୀ ଦେଖ ।

ନରେନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ.ବି.(୬ତତ୍)ରାଜା, ବିଷ-ବୈଦ୍ୟ, ସାପୁଆ, ଗୁଣିଆ, ବୈଦ୍ୟ, ଶ୍ୟୋନାକବୃକ୍ଷ, ଫଣିଫଣା, ଶ୍ରେଷ୍ଠ-ବ୍ୟକ୍ତି, ୨୮ ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବି) କ୍ଷତ୍ରିୟଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ, ପୁଷ୍ପ ସହରରେ ଥିବା ବୃହତ୍ ପୁଷ୍କରିଣୀ

ନରେନ୍ଦ୍ରମାର୍ଗ—ବି (୬ତତ୍, ୭ତତ୍) ରାଜମାର୍ଗ, ରାଜଦାଣ୍ଡ, ପ୍ରକାଶ୍ୟପଥ ।

ନରେନ୍ଦ୍ରାହ୍ୱ—ପୁଂ. ବି. କାଷ୍ଠାଗୁରୁ ।

ନରେଶ—ପୁଂ. ବି. (୬ତତ୍) ରାଜା, ନରେଶ୍ୱର ।

ନରୋତ୍ତମ—ପୁଂ. ବି. (୭ତତ୍) ରାଜା, ନାରାୟଣ, ବୁଦ୍ଧଦେବ ଅତି ଉତ୍ତମ ବ୍ୟକ୍ତି, ହରିଭକ୍ତ ସାଧକବିଶେଷ ।

ନରୋତ୍ତମଠାକୁର—ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ବୈଷ୍ଣବ । [କର୍ତ୍ତା ।

ନରୋତ୍ତମଦାସ—ବିଖ୍ୟାତ ବୈଷ୍ଣବ ପଦ-

ନର୍କ—ଗ୍ରା. ବି. ନରକ ଦେଖ ।

ନର୍କପାଣି—ଗ୍ର. ବି. ବିଷ୍ଠାମିଶ୍ରିତ ଜଳ ।

ନର୍କୁଟକ—କ୍ଲୀ. ବି. ନାସିକା ।

ନର୍ତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ ବଂ.ନୃତ୍ୟକର୍ତ୍ତ୍ରୀ,ନୃତ୍ୟକାରିକା ।

ନର୍ତ୍ତକ—ପୁଂ. ବି. (ନୃତ୍+କ. ଅକ) ନୃତ୍ୟକାରୀ, ନାଟୁଆ, ନଟ,ଅଭିନେତା, ମୟୂର, ହସ୍ତୀ,ଗୁରଣ, ଭଟ, କେଳକ, କେଳା, ଏକପ୍ରକାର କାଣ୍ଡଶର, ମହା-ଦେବ, ରାଜା,ଧୋବା ପିତା ଓ ବେଶ୍ୟା ମାତାଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ସଙ୍କର ଜାତିବିଶେଷ, ମାଣ୍ଡିଆ, ମଣ୍ଡୁଆ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନର୍ତ୍ତକୀ ।

ନର୍ତ୍ତକଶିପଦୀ—ଛନ୍ଦଃ ଦେଖ ।

ନର୍ତ୍ତକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନର୍ତ୍ତକ+ଇ) ନୃତ୍ୟ-କାରିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ହସ୍ତିନୀ, ନଟୀ, ନାଲିକା ନାମକ ସୁଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ ।

ନର୍ତ୍ତନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନୃତ୍+ଭାବ.ଅନ) ନୃତ୍ୟ, ନାଚ, ନାଟ, ନାଟକ ଅଭିନୟ କରିବା ।

ନର୍ତ୍ତନପ୍ରିୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯେ ନୃତ୍ୟ କରିବାକୁ ବା ଦେଖିବାକୁ ସୁଖ ପାଏ, (ପୁଂ.ବି) ଶିବ, ମୟୂର ।

ନର୍ତ୍ତନଭର—ଗ୍ରା. ବିଂ. ନୃତ୍ୟକରୁଥିବା, ନାଚୁଥିବା । [ନାଚଖାନା ।

ନର୍ତ୍ତନଶାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନୃତ୍ୟଶାଳା,

ନର୍ତ୍ତନାଗାର—ପୁଂ. ବି. ନର୍ତ୍ତନଗୃହ ।

ନର୍ତ୍ତମ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ନରୋତ୍ତମର ଡାକନାମ ।

ନର୍ତ୍ତୟିତା—ପୁଂ.ବି.(ନୃତ୍+ଣିଚ୍+ତୃ) ନୃତ୍ୟଗୁରୁ, ନାଟର ଗୁରୁ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନର୍ତ୍ତ-ୟିତ୍ରୀ ।

ନର୍ତ୍ତିତ—ବିଂ. (ନୃତ୍+ଣିଚ୍+ମ.ତ) ଆନ୍ଦୋଳିତ, କମ୍ପିତ, ନର୍ତ୍ତନଶୀଳ,(ବି) (ଭାବ.ତ) ନର୍ତ୍ତନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନର୍ତ୍ତିତା ।

ନର୍ଥ୍ରୁକ୍—ଭାରତର ଜଣେ ଗଭର୍ଣ୍ଣର କେନେରାଲ ।

ନର୍ଦ୍ଦ—ଯା. ବି. ପଶୋଭେଲର ଗୋଟି ।

ନର୍ଦ୍ଦଟକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ନର୍ଦ୍ଦନ—ବି. (ନର୍ଦ୍ଦ+ଭାବ.ଅନ) ନାଦ, ଗର୍ଜନ ।

ନର୍ଦ୍ଦମା—ଗ୍ରା. ବି. ପାଣିନାଳ, ମଇଳା ପାଣିବେ ହୁଏଁବା ନାଳୀ,ନୟୁନଜେ ଡ଼ ।

ନର୍ଦ୍ଦିତ—ବି. ବଂ. (ନର୍ଦ୍ଦ+ମ. ତ)

ଶବ୍ଦିତ, ନିନାଦିତ, ପ୍ରସିଦ୍ଧ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନର୍ଦ୍ଦିତା ।

ନର୍ଦ୍ଦିବା—ପ୍ରା. (ଗଡ଼ଜାତ ଓ ସମ୍ବଲ) ଦଉଡ଼ିବା, ଡେଇଁବା, କୁଦିବା ।

ନର୍ତ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନୃ+ମ.ମନ୍) କ୍ରୀଡ଼ା, କୌତୁକ, ପରିହାସ, ବିହାର, ଲୀଳା, କେଳି, ରସିକତା, ରଙ୍ଗରସ, କ୍ରୀଡ଼ାସଙ୍ଗୀ, ପୁରୁଷମେଧ ସଙ୍କର ଦେବବିଶେଷ ।

ନର୍ତ୍ତଶୀଳ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ତ) ସ୍ୱାମୀ.ପତି ।

ନର୍ତ୍ତଗର୍ଭ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ପରିହାସ ବା ରସିକତାପୂର୍ଣ୍ଣ (କାବ୍ୟ) ।

ନର୍ତ୍ତକ—ପୁଂ. ବି. (ନର୍ତ୍ତ+ଅଣ୍+କ. ଅନ) ଝର୍ପର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଝପର୍ଣ୍ଣ ।

ନର୍ତ୍ତଠ—ପୁଂ.ବିଂ.(ନର୍ତ୍ତନ୍+ଠ,ଅ, ବା ନର୍ତ୍ତନ୍+ସ୍ଥା+କ.ଅ) କେଳିରତ, କ୍ରୀଡ଼ାଶୀଳ, କୌତୁକପ୍ରିୟ,ବିଳାସପ୍ରିୟ, ଲମ୍ପଟ, ସଉକୀ, ଅଟ୍ଟଳ, (ବି) ସ୍ତନ ଗ୍ର, ଚୁଚୁକ, ଦୁଧଭୁଣ୍ଡି, ପରିହାସ, ଝିଣ୍ଟି, ନାଗର, ଉପପତି,କୌତୁକ,ଆମୋଦ, ମୈଥୁନ, ରତି, ସହବାସ, ଚିବୁକ, ସ୍ତନ, ଲମ୍ପଟ ବ୍ୟକ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନର୍ମଠା (ବି) ନର୍ମଠତା ।

ନର୍ତ୍ତଦ—ପୁଂ.ବି. (ନର୍ତ୍ତନ୍+ଦା+କ.ଅ) ନର୍ତ୍ତସଚିବ, କ୍ରୀଡ଼ାସହଚର, ଲୀଳାସହଚର, ବିଦୂଷକ, ଭଣ୍ଡ, (ବିଂ) କୌତୁକପ୍ରଦ, ଆନନ୍ଦପ୍ରଦ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନର୍ତ୍ତଦା ।

ନର୍ତ୍ତଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନର୍ତ୍ତଦ+ଆ) ବିନ୍ଧ୍ୟ-ପର୍ବତରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ନଦୀବିଶେଷ,ରେବ-ନଦୀ, ପୁଷ୍କ, ପିଡ଼ଙ୍ଗଶୋଗ, କୁଟ୍ଟିନୀ, ଦୂତୀ, ଏକ ଗନ୍ଧର୍ବ ସ୍ତ୍ରୀ, (ବିଂ) ଲୀଳ-ଦାୟିନୀ ।

ନର୍ତ୍ତଦାଦେବୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତ ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ଲେଖିକା ।

ନର୍ତ୍ତଦେଶ—କ୍ଲୀ. ବି. କାଶୀସ୍ଥିତ ଶିବ-ଲିଙ୍ଗବିଶେଷ ।

ନର୍ତ୍ତଦେଶ୍ୱର—ନର୍ମଦାନଦୀ ଗର୍ଭରୁ ମିଳିବା ଏକପ୍ରକାର ଅଣ୍ଡାକାର ଶିବଲିଙ୍ଗ ।

ନର୍ତ୍ତଦ୍ୟୁତ—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଗ୍ର) ବିଳାସୀ, କୌତୁକୀ, ପରିହାସକ ।

ନର୍ତ୍ତସଖୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ତତ୍ତ) କ୍ରୀଡ଼ା-ସଙ୍ଗିନୀ, ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ସହଚରୀ ।

ନର୍ତ୍ତକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦରି, ଭାଣ୍ଡ, ମୁରଳା, ନଟ୍ଟଳା ।

ନର୍ତ୍ତବାନ୍—ତ୍ରି. ବିଂ. ନର୍ମଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନର୍ମବତୀ, ନାୟିକାବିଶେଷ ।

ନର୍ତ୍ତସଚିବ—ପୁଂ. ବି. (ନର୍ମନ୍+ସଚିବ) ତତ୍ତ, କ୍ରୀଡ଼ାସହଚର,ବିଦୂଷକ,ସାଙ୍ଗ, କୁଟ୍ଟିଣୀ, ଭଉଆ, ଭାଣ୍ଡ, ପ୍ରଣୟୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନର୍ତ୍ତସଚିବା ।

ନର୍ତ୍ତସାଚିବ୍ୟ—ବି. (ନର୍ତ୍ତସଚିବ+ଷ୍ଣ.ଯ) ନର୍ତ୍ତସଚିବର କାର୍ଯ୍ୟ ।

ନର୍ତ୍ତସୁହୃଦ୍—ପୁଂ. ବି. ନର୍ତ୍ତସଚିବ ।

ନର୍ତ୍ତସ୍ଫୁର୍ତ୍ତି—ପୁଂ. ବି. ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ସୁଖ ବା ଆମୋଦ ।

ନର୍ତ୍ତସ୍ଫୋଟ—କ୍ଲୀ.ବି. ସାମାନ୍ୟ ଆମୋଦ, ସାମାନ୍ୟ କୌତୁକ ।

ନର୍ତ୍ତା—ବିଂ. ନରମ୍ ।

ନର୍ତ୍ତାଣ—ୟୁରୋପୀୟ ଜାତିବିଶେଷ ।

ନର୍ତ୍ତାଣୀ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ନର ଓ ମାଣ୍ଡି, ଅଣ୍ଡିରା ଓ ମାଇ,କବାଟକୁ ଝୁଲାଇ ରଖିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଏକପ୍ରକାର କବଜା, (ଗ୍ରା. ବି) ଜଳମିଥୁନ, ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ।

ନର୍ମଲ୍‌ଷ୍ଟ୍ରେଣ୍—ଯା.ବିଂ. ନର୍ମଲ୍‌ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷପ୍ରାପ୍ତ (ଶିକ୍ଷକ) ।

ନର୍ମଲ୍‌ଟ୍ରେନିଙ୍ଗ—ଯା. ବି. ନର୍ମଲ୍ ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବା, (ବିଂ) ନର୍ମଲ୍ ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ।

ନର୍ମଲ୍‌ସ୍କୁଲ—ଯା. ବି. ମଧ୍ୟମ ଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ ବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ଶିକ୍ଷକତା କରିବାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ପଣ୍ଡିତ ଯେଉଁଠାରେ ଶିକ୍ଷିତ ହୁଅନ୍ତି ।

ନର୍ଯ୍ୟ—ତ୍ରି.ବିଂ. ମନୁଷ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀ ।

ନଲ—ପ୍ରା.(ତ୍ରିହଭୁମ)ବି. ଓଠ ।

ନଲ୍‌ତା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲପୁର)ବି. ନଳତା ଦେଖ । [ଝୋଟ ।

ନଲ୍‌ତାପଟ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.

ନଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ପଦ୍ମ, ମୃଣାଳ, ପୁଂ. (ନଲ୍+କ.ଅ) ଇଙ୍ଗଡ଼, ବାଘନଳ, କାଣ୍ଡଶର, ଏକପ୍ରକାର ପୋଟଳ ଘାସ, ଚୁଙ୍ଗା, ଶାଗ, ସୁଗନ୍ଧ, ନିଷଧରାଜ, ଦମୟନ୍ତୀଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ, ନଦବିଶେଷ, ବାନର ସେନାପତିବିଶେଷ, ପିତୃଲୋକ ବିଶେଷ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଛର ପୋଲ୍ଲଡ଼ାଙ୍ଗ, ରଙ୍ଗ, ଦାନବବିଶେଷ, ରାଜା ଯଦୁଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର,ପ୍ରାଚୀନକାଳର ବାଦ୍ୟବିଶେଷ, (ଗ୍ରା.ବି) ହାତ ଓ ଗୋଡ଼ର ନଳିହାଡ଼, ପଦ୍ମକା, ଲଠା, ୪୦୦ ହାତ ଭୂମିର ଲମ୍ବ,ନଳା ଓ ଜଳ ନିଃସରଣ ପ୍ରଣାଳୀ, ହୁକାର ନଳୀ, ବନ୍ଦୁକର ନଳୀ, କଣ୍ଠ-ନାଳୀ, କ୍ଷେତ୍ରଫଳ ସ୍ଥିତିକରଣ ରୂପ-ଗାଣିତିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ବିଶେଷ ।

ନଳ—ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଏକ ପରାକ୍ରାନ୍ତ ରାଜବଂଶ ।

ନଳ—ବୋମ୍ବାଇ ଆହମ୍ମଦାବାଦ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ହ୍ରଦ ।

ନଳକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନଳ+କୈ+କ.ଅ) ପର୍ବ, ନଳ ଆକାର ଅସ୍ଥି, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଛର ଶୂନ୍ୟ ଗର୍ଭ ବା ଡାଙ୍ଗ, ଦଣ୍ଡ ।

ନଳକନ୍ଦ—ତ୍ରି. କ୍ଷୀର, ବେଣାଚେର, ପୁଷ୍ପମଧୁ ।

ନଳକଯନ୍ତ୍ର—ତ୍ରି. ଦୂରଲକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର ।

ନଳକରିଣୀ—ଗ୍ରା. ତ୍ରି. ନଳିବା, ଜମିକୁ ପଥକ ଦ୍ୱାରା ମାପିବା ।

ନଳକାଠି—ଗ୍ରା. ବି. କେଲାଙ୍ଗ ନଳ ।

ନଳକାଣ୍ଡ—ଗ୍ରା. ବି. ନଳକାଠି ଦେଖ ।

ନଳକାନନ—ପୁଂ. ବି. ଦେଶଭେଦ, ନଳବନ ।

ନଳକିନୀ—ତ୍ରି. (ନଳକ+ଇନ୍+ଈ) ଜଙ୍ଘ, ଆଣ୍ଠୁର ତଳହାଡ଼, ଗୋଡ଼ ।

ନଳଜଳ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ) ଆଣ୍ଠୁ, ଜାନୁ । [ଏକ ପୁତ୍ର ।

ନଳକୂବର—ତ୍ରି. (ବ.ଗ୍ର) କୁବେରଙ୍କର

ନଳକେଇ(ଶ)—କୋଡ଼ିଗ ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଅରଣ୍ୟ ।

ନଳଗଙ୍ଗା—ବେରାର ଫୁଲଦାନା ଜିଲ୍ଲାର

ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ନଳଗୁଞ୍ଜିବା—ଗ୍ରା.ବି. ପକ୍ଷୀ ଧରିବାପାଇଁ ଏକାଧିକ ନଳକୁ ପରସ୍ପର ଯୁକ୍ତକରିବା, (ଲ ଅର୍ଥ) ଉପାୟ ଉଦ୍ଭାବନ କରିବା ।

ନଳଡାକିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ମାପପରେ ଯେତେ ନଳ ତାହା ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ କହିବା ।

ନଳଡିଗିରି—ଗ୍ରା. ବି. କଟକ ଯାଜପୁର ସବ୍‌ଡିଭିଜନର ଏକ ପାହାଡ଼ର ନାମ ।

ନଳଦ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନଳ+ଦା+କ.ଅ) ଜଟାମାଂସୀ, ବେଣାଚେର, ପୁଷ୍ପିକରଥ, ମକରନ୍ଦ,ଲୁମକ୍ଲକ, ଗନ୍ଧବେଣା ନାମକ ତୃଣ, (ବଂ) ନଳଦାତା, ଯହିଁରୁ ସୁଗନ୍ଧ ବାହାରୁଅଛି ।

ନଳଦମ୍ବୁ—ପୁଂ. ବି. ନିମଗଛ ।

ନଳଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଜଟାମାଂସୀ, ରୁଦ୍ରାଶ୍ୱ ନୃପଙ୍କ କନ୍ୟା । [ଆଦରଗ୍ରହ ।

ନଳଦୟର—ତାମିଲ ଭାଷାର ଖଣ୍ଡିଏ

ନଳନୀରୁହ—ବି. ମୃଣାଳ, ପଦ୍ମନାଡ଼ ।

ନଳପକାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନଳିବା, ନଳ ଦ୍ୱାରା ଭୂମି ମପିବା ।

ନଳପଙ୍କିକା—ବି. (ନଳ+ପଙ୍କ+କ+ଆ) ଜଳ ବେରୁଆ ହେଁସ, ମସିଣା, ନଳର ଗୃଞ୍ଜ ।

ନଳବଣ—ଗ୍ରା. ବି. ନଳଗଛରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜଙ୍ଗଲ, ଚିଲିକା ହ୍ରଦରେ ଥିବା ଏକ ଦ୍ୱୀପ ।

ନଳବନ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନଳଗଛର ଜଙ୍ଗଲ, (ଗ୍ରା.ବି) ନଳବଣ ଦେଖ ।

ନଳଭାଙ୍ଗିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି ଜମିର କ୍ଷେତ୍ରଫଳ ସ୍ଥିରକରିବା, ପଦକା ମାପରେ ଜମିର ଦୈର୍ଘ୍ୟପ୍ରସ୍ଥକୁ ନେଇ କ୍ଷେତ୍ରଫଳ ସ୍ଥିର କରିବା ।

ନଳମାପ—ଗ୍ରା. ବି. ନଳ ବା ପଦକା ଦ୍ୱାରା ଭୂମିର ମାପ ବା ଜରିବ ।

ନଳମୀନ—ପୁଂ.ବି. ମତ୍ସ୍ୟଭେଦ, ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାଛ ।

ନଳସେତୁ—ପୁଂ. ବି. (ମପି-କ.ଧା) ନଳବାନରକୃତ ସମୁଦ୍ର ଉପରସ୍ଥ ସେତୁ ।

ନଳା—ଗ୍ରା. ବି. ପାଣି ବହିଯିବା ନାଳ, ବାଉଁଶଆଦିର ପୋଲା ନଳ, ନୋଳା, (ପ୍ରା. ଗଞ୍ଜାମ) ପୋଲଆଦିର ଫୁଙ୍କାର, ନିଆଁକୁ ଫୁଙ୍କି ଉଦ୍ଦୀପ୍ତ କରିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ବାଉଁଶଆଦିର ନଳା, ଧାନ-ଗଛର ରୋଗବିଶେଷ,କାହାଳିଆ ରୋଗ, ନଳାପୋକ । [ମପାଇବା ।

ନଳାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲୋକ ଦ୍ୱାରା ଜମି

ନଳାଦଣ୍ଡି—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ)ବି. ଦୀପଦଣ୍ଡି ।

ନଳ ପାଣି—ଗ୍ରା.ବି. ନଳାରେ ବହିଯାଉ-ଥିବା ପାଣି, (ପ୍ରା. ଗଡ଼ଜାତ) ଦୁଗ୍ଧ ।

ନଳାପାଣି--ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ପ୍ରଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ଦେରାଦୁନ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଗିରିଦୁର୍ଗ ।

ନଳାପୋକ—ଗ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ)ବି. ଚେଲୁଣି ପୋକ । [ନଳା ।

ନଳାବାଟ—ଗ୍ରା. ବି. ପାଣି ବୋହିଯିବାର

ନଳି—ଗ୍ରା. ବି. ସରୁନଳ, ବନ୍ଧୁକ, ବନ୍ଧୁ-କର ନଳ, ନଳ, କେଳାନଳକାଠି, ଗୋଡ଼ର ବଳାଗଣ୍ଠିଠାରୁ ଆଣ୍ଠୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ଥି, (ବଂ) ନଳପରି ସରୁ, (ସଂ-ବ) ନଳୀ ।

ନଳିଆ—ଗ୍ରା. ବଂ. ନଳପରି ସରୁ, (ବ) ନଳୀବାଲା, ବନ୍ଧୁକମାରିବା ଲୋକ ।

ନଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନଳ+କ+ଆ)ନଳ, ନାଡ଼ୀ, ତୃଣ, ଶରମୁଣ୍ଡା, ନଳିତାଶାଗ, ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ପ୍ରଦେଶଜାତ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ-ବିଶେଷ, ନଳପରି ସରୁ, ପ୍ରାଚୀନ ଅସ୍ତ୍ର ବିଶେଷ, ପୋଦାନାଶାଗ, କଳମଶାଗ, ଜଳୋଦରୀ ରୋଗରେ ପେଟରୁ ପାଣି ବାହାର କରିଯିବାର ଏକପ୍ରକାର ପ୍ରାଚୀନ ଯନ୍ତ୍ର ।

ନଳିକାଯନ୍ତ୍ର--କ୍ଲୀ.ବି.ଜଳୋଦରୀ ରୋଗର ଏକପ୍ରକାର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଯନ୍ତ୍ର ।

ନଳିଗୋଡ଼—ଗ୍ରା.ବି.ସରୁଆଗୋଡ଼, ବଳା ଗଣ୍ଠିଠାରୁ ଆଣ୍ଠୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଂଶ ।

ନଳିଗୋଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବି. ନଳି ଗୋଡ଼ରେ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତ । [ସରୁଆ ।

ନଳିଗୋଡ଼ା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବଂ.ଯାହାର ଗୋଡ଼

ନଳିଘା—ଗ୍ରା.ବି. ଫୁଟ୍‌ଲ୍ ... ଶ୍ରୀବ୍ରଣ ।

ନଳିଚ—ଗ୍ରା. ବି. ହୁକାର ନଳ, ଝୋଟ-ଗଛ, (ବଂ) ନଳପରି ସରୁ ।

ନଳିତ—ପୁଂ. ବି. (ନଳ+କ.ତ)ଝୋଟ ବା କାଉଁରିଆ ଗଛ, ଶାକବିଶେଷ ।

ନଳିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନଳ+କ.ତ+ଆ) ଶାକବିଶେଷ, ଝୋଟ ବା କାଉଁରିଆ ଗଛ, ରାଧାଙ୍କ ସଖୀ ।

ନଳିତାପିତା—ଗ୍ରା.ବି.ନଳିତା ବା ଝୋଟ ଗଛର ପିତାପତ୍ର ।

ନଳିନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ନିଳ+କ.ଇନ୍)ପଦ୍ମ, କଇଁ, ଜଳ, ନୀଳଗଛ, ଶୈବାଳ, ଶିଉଳୀ, ସାରସପକ୍ଷୀ, ପାଣିଅଁଳା ଫଳ ଓ ଗଛ, ସ୍ୱର୍ଗଗଙ୍ଗା, ମନ୍ଦାକିନୀ, କରନ୍ଦା ।

ନଳିନନୟନ—ପୁଂ. ବଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ପଦ୍ମ-ଲୋଚନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଳିନନୟନା ।

ନଳିନଳି—ଗ୍ରା. ବଂ. ନଳପରି ସରୁ ।

ନଳିନଶୟ—ବି. (ନଳିନ+ଶୀ+କ.ଅ) ବିଷ୍ଣୁ, ନାରାୟଣ ।

ନଳିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନଳିନ+ଇ) ପଦ୍ମ, ପଦ୍ମସମୂହ, ପଦ୍ମିନୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ପଦ୍ମପୋଖରୀ, ମୃଣାଳ, ପଦ୍ମଲତା, ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ, ସ୍ୱର୍ଗଗଙ୍ଗା, ନଡ଼ିଆ ସୁତ୍ତା, ନଳିକା, ନଦୀ, ନାକର ବାଁ ପୁଡ଼ା, ଏକ ସଂସ୍କୃତ ବୃତ୍ତ ।

ନଳିନୀଖଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ. ବି. ପଦ୍ମସମୂହ ।

ନଳିନୀଗୌଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଓଡ଼ିଆ ବୃତ୍ତ-ବିଶେଷ ।

ନଳିନୀଦଳ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ପଦ୍ମପତ୍ର, ପଦ୍ମର ପାଖୁଡ଼ା ।

ନଳିନୀନନ୍ଦନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବ୍ରହ୍ମା, କୁବେରଙ୍କ ଉପବନ ।

ନଳିନୀରୁହ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି.(ନଳିନୀ+ରୁହ +କ.ଅ)ମୃଣାଳ, ପଦ୍ମର ନାଡ଼, ବ୍ରହ୍ମା, ପଦ୍ମନାଡ଼ର ତନ୍ତୁ ।

ନଳିନୀପଦ୍ମକେଷ—ପୁଂ. ବି. ନୃତ୍ୟରେ ହସ୍ତମୁଷ୍ଟିର ଆକୃତିଭେଦ ।

ନଳିନେଶୟ—ପୁଂ. ବି. (ନଳିନେ+ଶୀ +କ.ଅ) ନଳିନଶୟ ଦେଖ ।

ନଳିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଭୂମି ନଳ ଦ୍ୱାରା ମାପିବା, ବଡ଼ ପାନ୍ଥଶ୍ରେରେ ଚାଲିବା, ନହଲିବା, ଗପିବା ।

ନଳିହାଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଆଣ୍ଠୁତଳୁ ବଳାଗଣ୍ଠି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିବା ଅସ୍ଥି ।

ନଳୀ—ବି. (ନଳ+ଇନ୍) ମନଃଶୀଳା, ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ, ନଳିକା, ଗଛର ଡାଙ୍ଗ, ନଳ, ଗ୍ରେଙ୍ଗା, ନଳତୃଣ, କଣ୍ଡା, ବନ୍ଧୁକ ନଳ, ଶ୍ୱାସନାଳୀ, କଣ୍ଠ-ନାଳୀ, ତୃଣ, ଶରମୂଣ୍ଡା, ନଳ ଦେଖ ।

ନଳୀକୋଷ—ଗ୍ରା.ବି.ପିତକାଷ୍ଠର ନଳ ।

ନଳୀଦ୍ୱାର—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) କଣ୍ଠନାଳୀର ମୁଖ ।

ନଳୀଭଉଁଶି—ଗ୍ରା. ବି. ଅଳଙ୍କାର ପୋଲା ଅଂଶରେ ଦିଆଯିବା ନାଡ଼ ।

ନଳୁଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଯେ ପକ୍ଷୀଧରିବା ନଳ ବ୍ୟବହାର କରେ ।

ନଳୁଆକେଳା—ଗ୍ରା.ବି. କେଳାମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀବିଶେଷ ।

ନଳୋତ୍ତମ—ପୁଂ. ବି. ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ ନଳତୃଣ, ଇଙ୍ଗଡ଼ ।

ନଳୋଦୟ—ଓଡ଼ିଏ ସଂସ୍କୃତ କାବ୍ୟ ।

ନଳୋପାଖ୍ୟାନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନିଷଧରାଜ ନଳଙ୍କ ଚରିତ ବିଷୟକ କଥା ।

ନଲ୍ୱ—ପୁଂ. ବି. (ନଳ+କ.ଅ) ୪୦୦ ହାତ ଲମ୍ବ ଭୂମି, କୋଶର ୨୦ଭାଗରୁ ଏକଭାଗ ।

ନଲ୍ୱବର୍ତ୍ମଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. କାକାଙ୍ଗୀ, (ବିଂ) ନଲ୍ୱପରିମିତ ପଥ ଯେ ଗମନ କରେ ।

ନଲ୍ୟ—କ୍ରି.ବିଂ.ନଳର ଅଦୂର ଦେଶୀୟ

ନଲ୍ୟଗ୍ର—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଘଣ୍ଟିକା ।

ନଲ୍ଲମଲୟ—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ କର୍ଣ୍ଣୁଲଜିଲ୍ଲାସ୍ଥ ଗିରିମାଳା ।

ନଶ୍(ଧାତୁ)—ବିନଷ୍ଟ ହେବା,ଧ୍ୱଂସହେବା

ନଶ୍‌କର—ଗ୍ରା. ବି. ଲଶ୍‌କର ଦେଖ ।

ନଶ୍‌ପଶ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଲଶ୍‌ପଶ୍ ଦେଖ ।

ନଶନ—କ୍ଲୀ. ବି. ନାଶଶୀଳ ।

ନଶମ—ଗ୍ରା.ବି.ଶବ୍ଦ,ଅଣ୍ଡାହେବା ରୋଗ ।

ନଶମା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଶ୍ଳେଷ୍ମା ବା ଶବ୍ଦ ଗ୍ରସ୍ତ, ମାନ୍ଦା ।

ନଶା—ଗ୍ରା.ବି. ଗଛ ବା ଫଳରୁ ବୋହିବ ରସ, ଲସା,ଯା ଆଦିର ଜଳୀୟ ରସ ।

ନଶାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲସାଇବା, ଲସା-ବୋହିବା, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ.କ୍ରି) ନାଶକରିବା ।

ନଶାକା—ପୁଂ. ବି. କାକଭେଦ ।

ନଶାଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନଶାଇବା ଦେଖ ।

ନଶି—ଗ୍ରା. ବି. ଲଶି ଦେଖ ।

ନଶିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଲଶିଆ ଦେଖ ।

ନଶିତା—ପୁଂ. ବିଂ. (ନଶ୍+କ.ତୃ) ନାଶଶୀଳ, ନଶ୍ୱର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଶିତ୍ରୀ ।

ନଶିଫିଟିବା—ଗ୍ରା.ବି. ଲଶିଫିଟିବା ଦେଖ ।

ନଶିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିନାଶପ୍ରାପ୍ତ ହେବା, ନାଶଯିବା ।

ନଶ୍ୱର—କ୍ରି. ବିଂ. (ନଶ୍+କ. ବର) ଅନିତ୍ୟ, କ୍ଷଣଭଙ୍ଗୁର, ମରଣଶୀଳ, କ୍ଷୟଶୀଳ, ଅସ୍ଥାୟୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଶ୍ୱରୀ ।

ନଶ୍ୟତ୍ପ୍ରସୂତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ମୃତବତ୍ସା ସ୍ତ୍ରୀ. (ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ନନ୍ଦୁ, ମୃତପୁତ୍ରିକା) ।

ନଷ୍ଟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନଶ୍+କ.ତ) କ୍ଷୟ-ପ୍ରାପ୍ତ, ନାଶପ୍ରାପ୍ତ, ଦୂଷିତ, ବିକୃତ, ଅପଚିତ, ହଜିଥିବା, ଚିରେଦ୍ଧତ,ଗତ, ଅପବ୍ରତୀକୃତ, ପଳାୟିତ, ଚଳ,ଭ୍ରଷ୍ଟ, ଅକର୍ମଣ୍ୟ, ଅଭଦ୍ର, ଲମ୍ପଟ, ହିଂସ୍ର, ମୃତ,ମରସ୍ମରତ,(ବି.ନଶ୍+ଭା.ତ) ନାଶ, ଅପଚୟ, କ୍ଷୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ନଷ୍ଟା ।

ନଷ୍ଟକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିନାଶ କରିବା, ବିଗାଡ଼ିବା, ଅପବ୍ରତ କରିବା,ଅପଚୟ କରିବା, କ୍ଷତ କରିବା, ସ୍ଥିର ସମ୍ପତ୍ତି ନାଶକରିବା, କଳଙ୍କିତ କରିବା ।

ନଷ୍ଟକୋଷ୍ଠୀ—ବି. (କ.ଧା) ହଜିଯାଇ-ଥିବା ଜାତକ ।

ନଷ୍ଟକୋଷ୍ଠୀଉଦ୍ଧାରକରଣ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ହଜିଯାଇଥିବା କୋଷ୍ଠୀର ଉପାଦାନ-ମାନ କୋଷ୍ଠୀର ବିନା ସାହାଯ୍ୟରେ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ।

ନଷ୍ଟଙ୍କଗୁରୁଦୁଷ୍ଟଙ୍କଗୋସାଇଁ—ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଷ୍ଟ ଓ ଦୁଷ୍ଟଚରିତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ।

ନଷ୍ଟଚନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଭାଦ୍ର ଶୁକ୍ଳ ଓ କୃଷ୍ଣଚତୁର୍ଥୀର ଚନ୍ଦ୍ର ।

ନଷ୍ଟଚରିତ୍ର—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯାହାର ଚରିତ୍ର ମନ୍ଦ, (ବି.କ.ଧା) ମନ୍ଦଚରିତ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଷ୍ଟଚରିତ୍ରା ।

ନଷ୍ଟଚିତ୍ତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ମୂଢ଼, ନିର୍ବୋଧ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଷ୍ଟଚିତ୍ତା ।

ନଷ୍ଟଚେତନ—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ହତ-ଚେତନ, ହତଜ୍ଞାନ,ମୂର୍ଚ୍ଛିତ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ନଷ୍ଟ-ଚେତନା ।

ନଷ୍ଟଚେତାଃ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ଅଜ୍ଞ, ମୂଢ଼, ନିର୍ବୋଧ, ଲମ୍ପଟ, ସ୍ମୃତିହୀନ ।

ନଷ୍ଟଚେଷ୍ଟ—ପୁଂ. ବିଂ. (କ.ଗ୍ରୀ) ଜଡ଼, ନିସ୍ପନ୍ଦ,ଗତିହୀନ,ମୂର୍ଚ୍ଛିତ,ଉଦ୍ୟମହୀନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଷ୍ଟଚେଷ୍ଟା ।

ନଷ୍ଟଚେଷ୍ଟତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନଷ୍ଟଚେଷ୍ଟ+ ଭା.ତା) ପ୍ରଳୟ, ଅଚେତନ, ମୂର୍ଚ୍ଛା ।

ନଷ୍ଟତା—ବି. (ନଷ୍ଟ+ଭା.ତା) ଧୂର୍ତ୍ତତା, ଶଠତା, ଲମ୍ପଟ୍ୟ, ଦୁଷ୍ଟତା ।

ନଷ୍ଟଜନ୍ମା—ବି. ଜାରଜ ।

ନଷ୍ଟଜାତକ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜନ୍ମ ଓ ଜନ୍ମା-ଧାନ କାଳର ଅପରିଜ୍ଞାନ, ଜନ୍ମର ବିବରଣ ନ ଜାଣିବା, ପ୍ରଶ୍ନ ଲଗ୍ନାଦି ଦ୍ୱାରା ଜନ୍ମକାଳ ଜ୍ଞାନାର୍ଥ ଉପାୟ ଭେଦ ।

ନଷ୍ଟଦୂତୀ—ବି. ଅସଦାଚରଣୀ ଦୂତୀ ।

ନଷ୍ଟଦୃଷ୍ଟି—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଅନ୍ଧ ।

ନଷ୍ଟଧନ—ବିଂ. ଦରିଦ୍ର ଦଶା ପ୍ରାପ୍ତ ।

ନଷ୍ଟପୁରୁଷ—ବି.(କ.ଧା)ଅକର୍ମଣ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି, ନପୁଂସକ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ନଷ୍ଟପ୍ରଭ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯାହାର ତେଜ ମଉଳିଛି, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଷ୍ଟପ୍ରଭା ।

ନଷ୍ଟବିଷ—ବିଂ. ବିଷହୀନ ସର୍ପାଦି ।

ନଷ୍ଟବୀଜ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯାହାର ମଞ୍ଜି ନଷ୍ଟ ହୋଇଅଛି, ନିଷ୍ଫଳ ।

ନଷ୍ଟବେଦନ—କ୍ରି. ବିଂ. ହୃତବସ୍ତୁର ଅନ୍ୱେଷଣ ।

ନଷ୍ଟମତି—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଜ୍ଞାନଭ୍ରଷ୍ଟ, ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି, ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ, ମୂଢ଼, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.

କ.ଧା) ଦୁଷ୍ଟାବୁଦ୍ଧି ।

ନଷ୍ଟଭ୍ରଷ୍ଟ—ବିଂ. ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ବିନାଶ-ପ୍ରାପ୍ତ, ବିନଷ୍ଟ ।

ନଷ୍ଟମାର୍ଗଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ)ଅଦର୍ଶନ-ଗତ ବସ୍ତୁର ଅନ୍ୱେଷଣ ।

ନଷ୍ଟରାଜ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି.ବିଧ୍ୱସ୍ତ ବା ହୃତରାଜ୍ୟ, ମଧ୍ୟଦେଶର ଉତ୍ତରପୂର୍ବସ୍ଥିତ ଜନ-ପଦବିଶେଷ ।

ନଷ୍ଟରୂପ—ଅ. ବିଂ. ମୃତ, ବିକୃତଭାବ, ମନୁଷ୍ୟ ଚକ୍ଷୁର ଅଗୋଚର ରୂପ ।

ନଷ୍ଟରୂପା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅନୁଷ୍ଟୁଭ୍ ଛନ୍ଦୋ-ଭେଦ ।

ନଷ୍ଟସମ୍ମୃତି—ବିଂ.(ବ.ଗ୍ରୀ)ବିସ୍ମରଣଶୀଳ, ଯେ ପୂର୍ବକଥା ଭୁଲିଯାଇଅଛି ।

ନଷ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଭ୍ରଷ୍ଟା, ବିନଶପ୍ରାପ୍ତା, ଦୁଷ୍ଟା, ଅସତୀ, କୁଲଟା, ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ, (ବି, ଅସତୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ନଷ୍ଟାଗ୍ନି—ପୁଂ.ବି.(ବ.ଗ୍ରୀ)ଯେଉଁ ଅଗ୍ନି-ହୋତ୍ରୀଙ୍କର ଯଜ୍ଞାଗ୍ନି ନଷ୍ଟ ହୋଇଅଛି ।

ନଷ୍ଟାତଙ୍କ—ଅ.ବିଂ. ଆତଙ୍କ ବା ଚିନ୍ତାର ଅଭାବ ।

ନଷ୍ଟାର୍ଥ—ଅ. ବିଂ. ନଷ୍ଟଧନ, ଯାହାର-ଅବସ୍ଥା ହୀନ ହୋଇଅଛି ।

ନଷ୍ଟାପ୍ତି—ବି.(ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ନଷ୍ଟବସ୍ତୁର ପ୍ରାପ୍ତି ।

ନଷ୍ଟାପ୍ତିସୂତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ନଷ୍ଟ-ଦ୍ରବ୍ୟର କିଛି ଅଂଶପ୍ରାପ୍ତି ।

ନଷ୍ଟାମି—ବି.ଦୁଷ୍ଟତା, ଦୁଷ୍ଟାମି, ଭାଣ୍ଡପଣ ।

ନଷ୍ଟାଶଙ୍କ—ଅ.ବିଂ.ନିର୍ଭୟ,ଆଶଙ୍କାଶୂନ୍ୟ

ନଷ୍ଟାଶ୍ୱରଥନ୍ୟାୟ—(ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତବିଶେଷ) ଦୁଇଜଣ ଦୁଇଟି ପୃଥକ୍ ରଥରେ ଚଢି ପାରିଧି କରିବାକୁ ଯାଇଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଦାବାଗ୍ନି ଦ୍ୱାରା ଜଣକର ଘୋଡ଼ା ଓ ଅନ୍ୟର ରଥ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବାରୁ ଦୁହେଁ ଯାକ ଜଣକର ରଥରେ ଅନ୍ୟର ଘୋଡ଼ାକୁ ଯୋଡି ବଣରୁ ପଳାଇ ଆସି-ବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲେ, ଏହିପରି ଦୁଇଜଣଙ୍କର ଉପାୟକୁ ସଂଯୋଗ କରି କୌଣସି ବିପଦରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇବା ସ୍ଥାନରେ ଏହି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦିଆ-ଯାଏ । [ଯାଇଅଛି ।

ନଷ୍ଟାସୁ—ବିଂ. ଯାହାର ପ୍ରାଣବାୟୁ ଚାଲି

ନଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନଶ୍+କ୍ତି.ଇ) ବିନାଶ, (ଗ୍ରା.ବି)ବାଣିଜ୍ୟରେ କ୍ଷତି,ଲୋକସାନ୍ ।

ନଷ୍ଟେନ୍ଦୁକଳା-ସ୍ତ୍ରୀ.ବି(ବ.ଗ୍ରୀ)ଅମାବାସ୍ୟା ।

ନଷ୍ଟୋଦ୍ଧାର—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍ପୁ) ହରାଇ-ଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ପାଇବା, ଜୀର୍ଣ୍ଣୋଦ୍ଧାର ।

ନସ୍(ଧାତୁ)—କୁଟିଳ ହେବା, ଆଡ଼କୁ ଗତି କରିବା, ରମଣ କରିବା, ଶବ୍ଦ-କରିବା । [ନାକ ।

ନସ—ବି. (ନସ୍+କ.ଅ) ନାସିକା,

ନସର—ଯା.ବି. ଇଗଲପକ୍ଷୀ । [ଦେଖ

ନସରପସର—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଲସରପସର

ନସରା—ଗ୍ରା.ବିଂ.ନବସରା,ନଅଖିଅବିଶିଷ୍ଟ (ହାରାଦି) ।

ନସା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ନସ୍+ଆ)ନାସା, ନାକ, (ଗ୍ରା.ବି) ଲସା ଦେଖ । [କରିବା ।

ନସାଇବା—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲପୁର)ଦି.ନଷ୍ଟ-

ନସି—ଗ୍ରା. ବି. ଲସି ଦେଖ, ଆମ୍ବାଦି ଫଳର ଡେମ୍ଫ ।

ନସିଫିଟିବା—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତନରୁ ପ୍ରଥମ ସ୍ତନ୍ୟୋଦ୍ଗମ ହେବା ।

ନସିବ୍—ଯା.ବି. ଲସିବ୍, କର୍ମ, ଅଦୃଷ୍ଟ. ଭାଗ୍ୟ, କପାଳ ।

ନସିବ୍ଦାର—ଯା.ବିଂ. ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ।

ନସିବା—ଗ୍ରା. ଦି. ଲସିବା, ଭୟଭୀତ ହେବା, ତଳକୁ ଲଇଁଯିବା, (ପ୍ରା.ସମ୍ବ) ନଷ୍ଟହେବା ।

ନସିବୀ—ଯା.ବିଂ.କପାଳିଆ,ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ।

ନସିରି---ଏକଜାତୀୟ ଭ୍ରମଣକାରୀ ଆଫ-ଗାନ୍ ।

ନସିରୁଦ୍ଦୀନ୍ମାହମ୍ମୁଦ୍—ଦାସବଂଶର ଜଣେ ଭାରତ ସମ୍ରାଟ୍ ।

ନସୀବ—ଯା.ବି. ଅଦୃଷ୍ଟ, ଭାଗ୍ୟ ।

ନସୀହତ୍—ଯା.ବି.ଉପଦେଶ,ଶିକ୍ଷାଦାନ, ପରାମର୍ଶଦାନ ।

ନସେଇବା—ଗ୍ରା. ଦି. ନସିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ, (ଘାଆ)ରସସ୍ରାବୀ ହେବା ।

ନସ୍ତ—ପୁଂ.ବି. (ନସ୍+ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ.ତ)

ନାକ, ନାସିକା, ନସ୍ୟ ।

ନସ୍ତକରଣ—ବି.ନାକରେ ତରଳ ଜିନିଷ ପକାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଯନ୍ତ୍ର ।

ନସ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନସ୍+ତ+ଆ) ନାକ-ଦଣ୍ଡିରେ କରାଯିବା ଫୋଡ଼ ।

ନସ୍ତସ୍—ଅବ୍ୟ. ନାସିକାରେ ।

ନସ୍ତିତ—ପୁଂ. ବି. ନାକଫୋଡ଼ା ବଳ-ଦାଦ,(ବିଂ)ନାକଫୋଡ଼ା(ବଳଦାଦ) ।

ନସ୍ତୋତ--ପୁଂ.ବି.ନାକଫୋଡ଼ା ବଳଦ ।

ନସ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନସ୍+ଯ)ନାସ,ନାକ ଭିତରସ୍ଥ କେଶ, (ବିଂ)ନାସାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ନାସିକାର ହିତଜନକ,(ପର୍ଯ୍ୟାୟ--ନସ୍ତ, ଲୁଚଣ୍ୟ) ।

ନସ୍ୟଦାନୀ—ଗ୍ରା. ବି. ନାସଦାନୀ, ନାସ ରଖିବାର ଆଧାର ।

ନସ୍ୟଧାନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ନାସଦାନୀ ବା ନାସ ରଖିବା ଆଧାର ।

ନସ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନସ+ଯ+ଆ)ନାକ, ନାକର ଫୋଡ଼, ପଶ୍ୱାଦିଙ୍କ ନାକ-ଫୋଡ଼ିରେ ଗଳିଥିବା ଦଉଡ଼ି ।

ନସ୍ୟାଧାର--ପୁଂ.ବି.ନାସରଖିବାର ପାତ୍ର ।

ନସ୍ୟାତ୍—ଗ୍ରା. (ଯଦି ନଥାଏ),ଅପଲାପ, ଲୋପ, ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।

ନସ୍ୟୋତ—ବି. ନସ୍ତିତ ଦେଖ ।

ନହ—ଗ୍ରା.ବି. ନଓ, ଲହ, ଲତା,ଲମ୍ବ-ଯନ୍ତ୍ର, ସାପାଦି ।

ନହକା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଲହକା, ପତଳା ଓ ଲମ୍ବ, ଦୋହଲୁଥିବା, ଡେଙ୍ଗା ଓ ପତଳା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ନହକାଇବା—ଗ୍ରା. ଦି. ଲହକାଇବା ଦେଖ । [ଲିବା ।

ନହକିବା—ଗ୍ରା.ଦି.ଲହକିବା, ଦୋହ-

ନହଙ୍ଗା—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବିଂ.ଲହଙ୍ଗା ଦେଖ ।

ନହଡ଼(ଡ଼) ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ଲହଡ଼ୀ)ଧାଗ୍ର, ପରମିତ, ଝଡ, ଜିଦ୍, ଜିଗର ।

ନହଡ଼ା(ଡ଼)—ଗ୍ରା. ବି. ଡେଉ,ଲହଡ଼ି ।

ନହଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା. ଦି. ଅନର୍ଗଳ କଥା କହିବା, ନହଡ଼ା ମାରିବା ।

ନହଡ଼ାମାରିବା—ଗ୍ରା. ବି ଓ ଦି. ଡେଉ

ଉଠିବା, ତରଙ୍ଗାୟିତ ହେବା ।

ନହଡ଼ଭଙ୍ଗା—ଗ୍ରା. ବି. ଲହଡ଼ଭଙ୍ଗା, ଦେଖ ।

ନହଡ଼ଭଙ୍ଗିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନଜଆଡ଼କୁ ଆସୁଥିବା ସମୁଦ୍ରର ଲହରୀକୁ ଗ୍ରୁତ-ପତାଇ ସମ୍ଭାଳିବା ।

ନହଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଲହଣ ଦେଖ ।

ନହନ—ବି. (ନହ+ଭାବ.ଅନ) ବନ୍ଧନ, (ଣ.ଅନ) ବନ୍ଧନରଜ୍ଜୁ ।

ନହନହ(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ, ଲହ-ଲହ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ନହନା—(ପ୍ରା-ସମ୍ଭ)ବି. ଉମଡ଼ାରଲଙ୍ଗଲ ଦଉଡ଼ି, ଆନ୍ଦଦଉଡ଼ି ।

ନହନାଙ୍ଗୁଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା.ବି.ଲହଲଙ୍ଗଲୀ ଚିଷ

ନହବତ୍—ଯା. ବି. ନଉବତ୍ ଦେଖ ।

ନହମ୍ବର(ଇତ୍ୟାଦି)—ଯା.ଗ୍ରା.ବି. ନମ୍ବର ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ ।

ନହମ୍ବ୍ରି(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବଂ. ନମ୍ବ୍ରି (ଇତ୍ୟାଦି) ଦେଖ ।

ନହର—ଗ୍ରା. ବି. ନଅର, ରାଜପ୍ରାସାଦ, ରାଜାଙ୍କ ଅନ୍ତଃପୁର, ହାରାଦର ସର ।

ନହରକୋଳି—ଗ୍ରା.ବି.ନରକୋଳିଦେଖ

ନହରପହର—ଗ୍ରା.ବି.ନଅରପଅର ଦେଖ

ନହରପହରିଆ—ଗ୍ରା.ବଂ. ନଅରପଅରିଆ ଦେଖ ।

ନହରୁ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଲହରୁପରି ଭଙ୍ଗ ବା ସ୍ତରବିଶିଷ୍ଟ, ଲହରୀ, ପିନ୍ଧିବା ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ପରିମାଣରୁ ବଳିପଡ଼ିଥିବା (ଲୁଗା),(ପ୍ରା-ବାଲେଶ୍ୱର. ବି) ଡଅଁର, ଜଳଭଙ୍ଗୀ । [ଦେଖ ।

ନହରାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନହଡ଼ାଇବା

ନହରୀ—ଯା. ସୁଜଲା ଦେଖ ।

ନହଲ—ଗ୍ରା. ବି. ନଅଲ, ନବଦ୍ୱ ଯୁକ୍ତ ତାସ, ରାଜମିସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଷ୍ଟ୍ରେଟ କରଣୀ ।

ନହଲିବା—ଗ୍ରା.ବି.ଅନର୍ଗଳ କଥାକହିବା

ନହୁ—(ଅବ୍ୟ) ନା, ନୁହେଁ, ନାହିଁନାହିଁ

ନହୁଲେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ନଇଲେ,ନୋଚେତ୍, ଅଥବା,ଅଥବା ନାହିଁ, ନଘଟିଲେ ।

ନହୁକ—ଆରବର ପ୍ରାଚୀନ ପୌରାଣିକ ଧର୍ମର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦେବତା ବିଶେଷ ।

ନହୁ—ଯା.ଗ୍ରା.ବି. ଲହୁ, ରୁଧିର, ରକ୍ତ ।

ନହୁଏ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ନୋଚେତ୍, ନଇଲେ, କିମ୍ବା, ଅଥବା ନାହିଁ ।

ନହୁଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଲହୁଡ଼ା ଦେଖ ।

ନହୁଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଲହୁଡ଼ି ଦେଖ ।

ନହୁଣିଆ(ଆଁ)—ଗ୍ରା. ବଂ. ନବନୀତପରି କୋମଳ, ଲହୁଣୀ ମିଶ୍ରିତ, (ଗ୍ରା.ବି) ଲହୁଣୀ ବିକ୍ରେତା, ଏକପ୍ରକାର ଦେଶୀ ବ୍ୟାୟାମ ।

ନହୁଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. ଲହୁଣୀ, ନବନୀତ ।

ନହୁଣୀକାଢ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦହିମୁହାଁଇ ସେଥିରୁ ନବନୀତ ବାହାର କରିବା ।

ନହୁଣୀମାରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଲହୁଣୀ ତରଲାଇ ଘିଅ ବାହାର କରିବା । [ଦେଖ ।

ନହୁନୁଆଣ—ଗ୍ରା.ବି ଓ ବଂ. ଲହୁଲୁଆଣ

ନହୁରୁଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. ନଉରୁଣୀ ଦେଖ ।

ନହୁଲ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବଂ. ନଖାନା (ସ୍ତ୍ରୀ), କୋମଳ, ସୁକୁମ ଶିଆ ।

ନହୁଷ—ପୁଂ. ବି. (ନହ+କ.ଉଷ୍) ଯଯାତିଙ୍କ ପିତା, ସର୍ପ ବିଶେଷ ।

ନହୁଷାଖ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. ତଗରପୁଷ୍ପ ।

ନହୁଷତ୍ମଜ—ପୁଂ. ବି. ନହୁଷ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଯଯାତି ।

ନହୁଷ୍ୟ—ତ୍ରି.ବଂ. ନହୁଷସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ନହେ—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ)ଅବ୍ୟ, ନୁହେଁ ।

ନହେଲାବାଗିର—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. ବଂ. ଅନାୟାସରେ, ଅବଲୀଳାକ୍ରମେ, ଅକାତରେ, ଅକୁଣ୍ଠିତ ଭାବରେ,ଅସଙ୍କୁଚିତରୂପେ ।

ନା—ଅବ୍ୟ, ନାହିଁ, ନୁହେଁ, (ଗ୍ରା.ବି.) ନାଆ ଦେଖ,(ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ)ଟି, ଟିକି,କି ? ନିଶ୍ଚେ, ନାହିଁ, ନୁହେଁ, ନା ।

ନାଆ—ଗ୍ରା.ବି. ନାବ, ନୌକା, ଡଙ୍ଗା ।

ନାଆଁ—ଗ୍ରା. ବି. ନା ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ, ଉଲ୍ଲେଖ, ସୁଯଶ, କଳଙ୍କ, ଖ୍ୟାତି, କୌତୁକ ପ୍ରଶ୍ନ ।

ନାଆଁକୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ନାମମାତ୍ର, ଅତି ସାମାନ୍ୟ ମାତ୍ର ।

ନାଆଁକେ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲପୁର)ନାଆଁକୁ, ଅଳ୍ପଟିକିଏ ।

ନାଆଁତରୁ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ଲଣ୍ଠନ୍ ।

ନାଆକା(ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ର. ବି ଓ ବଂ. ନାହାକାଇତ୍ୟାଦି ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ନାଆଗୁଳିଆ—ଗ୍ର. ବଂ. ନାହାଗୁଳିଆ

ନାଆପସନ୍ଦ—ଯା.ବଂ. ନାପସନ୍ଦ ଦେଖ ।

ନାଇ—ଗ୍ରା. ବି. ନାହିଁ, ଲାହିଁ, ନାଉ, ଚକ୍ରର ହାଣ୍ଡି, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.)ନାହିଁ,ନା, ନୁହେଁ, ଗ୍ରା. (ନଞ୍ ର୍ଥକ) କ୍ରି. ନଅଟେ, ନଥାଏ, ନଅଛି, ନାହିଁ ।

ନାଇଆ—ଗ୍ରା.ବି. ନାହିଆ ଦେଖ ।

ନାଇଆମାରିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଗଛମାଛ, ପ୍ରଭୃତିକୁ ଲାହିଆ ରୋଗ ଧରିବା ।

ନାଇଁବା—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ନାହିଁବା,ବିକଲ୍ପେ ନୁହେଁ ।

ନାଇକ—ପ୍ରା.(ଗଡ଼ଜାତ) ବି. ପାଇକ ସରଦାର, ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ)ବି. ସରବରାକାର, (ଗ୍ରା.ବି) ତେଲଙ୍ଗାମାନଙ୍କର ଉପାଧିବିଶେଷ ।

ନାଇକା—ଗ୍ରା.ବଂ.ପ୍ରଧାନ,(ସ୍ତ୍ରୀ.ବି—ଗ୍ରା. ବି.) ନାୟିକା ଦେଖ, ସୀମାର ପ୍ରଧାନ ତନ୍ତ୍ରୀ ।

ନାଇକାଚେର—ଗ୍ରା.ବି. ନାହାକାଚେର, ଚଛର ପ୍ରଧାନ ବା ବଡ଼ ଚେର ।

ନାଇକିରକାଇଗଣ—ଗ୍ରା.ବି. ନାରକେଳ କାଇଗଣ ଦେଖ ।

ନାଇଡୁ—ଗ୍ରା. ବି. ତେଲଙ୍ଗା ଶୂଦ୍ର ବା କାୟସ୍ଥମାନଙ୍କର ଉପାଧିବିଶେଷ ।

ନାଇତଫାକ(ଙ୍ଗା)—ଯା. ବି. ପରସ୍ପର ବିରୋଧ, ମେଳର ଅଭାବ ।

ନାଇଦେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଅନ୍ୟକୁ ପିନ୍ଧାଇବା, ଅନ୍ୟରେ ଶରୀରରେ ଅଳଙ୍କାରାଦି ଲଗେଇ ଦେବା, ବେଶ କରିବା, (ପ୍ରା. ଉଦ୍ରଖ. କ୍ରି) ରଖିବା ।

ନାଇନ୍‌ତାଲ୍—ଗ୍ରା.ବି. ହିମାଳୟର ପାଦ-ଦେଶସ୍ଥ ସ୍ଥାନବିଶେଷ । [ଦେଶୀୟ ।

ନାଇନ୍‌ତାଲ୍—ଗ୍ରା. ବଂ. ନାଇନ୍‌ତାଲ୍-

ନାଇନ୍‌ତାଲିଆଳୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର

କୋମଳଣସଯୁକ୍ତ ବଲ୍ଲଭଆଳ୍ପ ।
ନାଇନ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବଲ) ଜି. ନାହିଁନା, ନୁହେ ହିଁ ।
ନାଇବା—ଗ୍ରା. ଜି. ଲଗାଇବା, ପିନ୍ଧିବା, ଦେଇବା, ଭୁଷିତହେବା । [ଭଣ୍ଡାରି ।
ନାଉ—ଗ୍ରା. ବି. ଲାଉ, (ପ୍ରା. ବସ୍ତ୍ରର. ବି)
ନାଉଆରସ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତିର କେହି ଦାବିଦାର ନାହିଁ, ଅସ୍ୱାମିକ (ସମ୍ପତ୍ତି), ଯେଉଁ ଲୋକର କେହି ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ନାହାନ୍ତି ।
ନାଉକେଶ୍ୱର—ଗ୍ରା. ବି. ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱର କ୍ଷେତ୍ରର ଶିବଲିଙ୍ଗ-ବିଶେଷ ।
ନାଉଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଅନଲ) ବିଗ୍ରହ ମହୁମାଛି ଆଦିଙ୍କ ଲାଞ୍ଜରେ ଥିବା ବିଷ-କଣ୍ଟକ, ନାହୁଡ଼ ।
ନଉମ୍ପେଷା—ସ. ବି. ନିରଣା, ନୈରାଶ୍ୟ ।
ନାଉରି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନାବିକ) ନାବିକ, ନୌକାଚାଳକ, ମାଝି ।
ନାଉଳ—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ଷତ୍ରିୟ ଓ ଖଣ୍ଡାୟତ-ମାନଙ୍କର ଉପଗୋତ୍ର ଗ୍ରହଣବିଧି, ବ୍ରତ, କେଉଟମାନଙ୍କର ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ ।
ନାଏକ—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. ନାୟକଦେଖ ।
ନାଏବ—ଯା. ବି. ପ୍ରତିନିଧି, ଜମିଦାର ତରଫ ଗୋମସ୍ତାମାନଙ୍କର ଉପରସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀ, ପ୍ରଧାନ କର୍ମଚାରୀ ।
ନାଏବୀ—ଯା. ବି. ନାଏବଙ୍କର ପଦ ବା କର୍ମ, (ବିଂ) ନାଏବଙ୍କର ଉପଯୁକ୍ତ ।
ନ ଓଁ—ପ୍ରା. (ଭତରଭାଷା) ବି. ନମ ।
ନ ଓସା—ପ୍ରା. (ଭତରଭାଷା) ବି. ଝିଅର ପୁଅ (ନାତି) ।
ନ.ଃ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ନ, ନା, ନହି) କଦାପି ନୁହେ ।
ନାଁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ସଂ-ନ,ନା) ପ୍ରଶ୍ନାର୍ଥକ, ଅନୁଜ୍ଞାର୍ଥକ, ଯଥା, ଯେହେତୁ, ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ଉତ୍ତର ବାକ୍ୟ ଦ୍ୱୟର ସଂଯୋଜ-କାର୍ଥ, କ୍ରିୟାପରେ ବ୍ୟବହୃତ, ନିଷେ-ଧାର୍ଥକ, ଧମକାଣ,ନାସ୍ତ୍ୟର୍ଥ,ଅସ୍ୱୀକାରାର୍ଥ, ସଂଶୟାତ୍ମକ, ପରୁ, ପାଦପୂରଣାର୍ଥକ,
ନାହିଁ, ଜି, (ଗ୍ରା.ବି) ନାମ, ନାଆଁ ଦିଆ-ଦେଖ । [ପହଡ଼ ।
ନାଆଁ ଦିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରହେଳିକା, ଢ଼ଗ,
ନାଆଁ ଦେବା—ଗ୍ରା. ଜି. ନାମକରଣ କରିବା, ପ୍ରହେଳିକ,ପ୍ରଶ୍ନ କରିବା, ଢ଼ଗ ମାରିବା ।
ନାଉଠାଇବା—ଗ୍ରା. ଜି. ଖବରକାଗଜ ଆଦିରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମଛପିବା, ଶରତ ଆଦିରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମର ଟିକଟ ବାହାରକରି ଆଣିବା ।
ନାଉଠିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଖବରକାଗଜ ଆଦିରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ ମୁଦ୍ରିତ ହେବା, ନାଁପଡ଼ିବା ଦେଖ ।
ନାଁଏ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ନାମରେ ।
ନାଁକରିବା—ଗ୍ରା.ଜି. ଆପଣାର ସୁଯଶର ବିସ୍ତାର ହେବା ଭଲ ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ଦେଶରେ ବିଖ୍ୟାତ ହେବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ସ୍ଥାନଆଦିର ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା ।
ନାଁକାଟିଦେବା—ଗ୍ରା. ଜି. କୌଣସି ବିଦ୍ୟାଳୟର ରେଜିଷ୍ଟରରୁ କୌଣସି ଛାତ୍ରର ନାମ କର୍ତ୍ତନ କରିବା,କୌଣସି ତାଲିକାରୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ କାଟିଦେବା ।
ନାଁକୁ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ନାମମାତ୍ର, ଅତି ସାମାନ୍ୟରେ, ବୃଥାରେ, କାର୍ଯ୍ୟତଃ ନୁହେ କେବଳ ବାକ୍ୟରେ ।
ନାଁଗନ୍ଧି—ଗ୍ର. ବି. (ସଂ-ନାମ ଓ ଗନ୍ଧ) ସାମାନ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ,ନାମମାତ୍ର ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ସୂଚନା ।
ନାଁଗର—ପ୍ରା. (ବସ୍ତ୍ରର) ବି. ଲଙ୍ଗଳ ।
ନାଁଗଁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନାମ ଓ ଗ୍ରାମ) ସୁନାମ, ଦୁର୍ନାମ,ନାମୋଲ୍ଲେଖ,କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ ଓ ବାସସ୍ଥାନ ।
ନାଁଡ଼କ—ଗ୍ରା.ବି. ପ୍ରସିଦ୍ଧି, ଖ୍ୟାତି,ସମ୍ମାନ, ସୁନାମ, ଖାତିର, ପତିଆରି ।
ନାଁଡ଼ୁବା(ବେ)ଇବା—ଗ୍ର. ଜି. ନାଁପକା-ଇବା ଦେଖ ।
ନାଁଦିଆ—ଗ୍ରା.ବି. ନାମକରଣ,ବାଳକର ନାମକରଣ ଉତ୍ସବ, ପ୍ରହେଳିକା ।
ନାଁଦେବା—ଗ୍ରା. ଜି. ଶିଶୁର ନାମକରଣ କରିବା, ପ୍ରହେଳିକା ପ୍ରଶ୍ନ କରିବା ।
ନାଁଧରିବା—ଗ୍ରା.ଜି.କୌଣସି ଅନୁଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା, ଚଉବୁଝିବା, ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସମ୍ପର୍କୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାମଧରି ଗାଳି-ଦେବା ।
ନାଁପକା(କେ)ଇବା—ଗ୍ରା. ଜି. ସୁଯଶ ଲୋପହେବା ଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, କୁକର୍ମ ଦ୍ୱାରା ଆପଣାର ବା ପିତୃପିତା-ମାନଙ୍କର ସୁଯଶରେ କଳଙ୍କ ଲଗା-ଇବା ।
ନାଁପଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସୁଖ୍ୟାତି ରଟନା ହେବା,କଳଙ୍କ ରଟନା ହେବା ।
ନାଁରଖିବା—ଗ୍ରା. ଜି. ନିଜର ସୁକାର୍ଯ୍ୟ-ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବପୁରୁଷଙ୍କ ଯଶକୁ ବଜାଏ ରଖିବା, ଦୂରଭବିଷ୍ୟତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଜର ଖ୍ୟାତିରହିବା ଭଳି କାମ କରିବା ।
ନାଁରହିବା—ଗ୍ରା. ବି. ବହୁକାଳ ବା ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଖ୍ୟାତି ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ରହିବା ।
ନାଁରେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଅମୁକ ଲୋକର ବିପକ୍ଷରେ, ଅମୁକ ନାମୋଲ୍ଲେଖକରି, ଅମୁକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଦେବତା ଓ ରାଜା ଆଦିଙ୍କ ନାମର ଦ୍ୱାହି ଦେଇ ।
ନାଁଲେଖା(ଖେ)ଇବା—ଗ୍ରା.ଜି. କୌଣସି ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଛାତ୍ରରୂପେ ବା ସଭାରେ ବା ଦଳରେ ସଭ୍ୟରୂପେ ଭରତିହେବା ।
ନାଁଲେଖିବା—ଗ୍ରା.ଜି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମକୁ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ କରିବା,କୌଣସି ଛାତ୍ରର ନାମକୁ ବିଦ୍ୟାଳୟର ରେଜି-ଷ୍ଟରଭୁକ୍ତ କରିବା, ନିଜର ନାମ ସ୍ୱୟଂ ଦସ୍ତଖତ କରିବା ।
ନାକ୍—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ନାକ ।
ନାକ—ପୁଂ. ବି. (ନ+ଅକ) ସ୍ୱର୍ଗ, ଯେଉଁଠାରେ ଦୁଃଖ ନାହିଁ,ଦୁଃଖରହିତ ହେତୁ ସୁଖକର ସ୍ଥାନ, ଆକାଶ, ନୃପ-ବିଶେଷ, (କ୍ଲୀ.ବି) ଅସ୍ଥିଧାତୁବିଶେଷ,

(ଗ୍ରା.ବି) ନାସିକା, ଚୁଞ୍ଚର ଛିଦ୍ରାଂଶ ।

ନାକଅଗ—ଗ୍ରା. ବି. ନାସିକାର ଅଗ୍ରଭାଗ, ନାସାଗ୍ର ।

ନାକକଟା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯାହାର ନାସିକା କର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଅଛି,ନିର୍ଲଜ, ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅପମାନିତ, (ଗ୍ରା.ବି) ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ଘୋର ଅପମାନ ।

ନାକକାଟିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ଅପମାନିତ କରିବା ।

ନାକକାନ—ଗ୍ରା. ବି. ନାସିକା ଓ କର୍ଣ୍ଣ ।

ନାକକାନମୋଡ଼ିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବଡ଼ ହଇରାଣ ହେବା, ଆପଣାର ଦୋଷ ବା ତ୍ରୁଟି ସ୍ୱୀକାର କରିବା,ଭବିଷ୍ୟତରେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାମ ନ କରିବାକୁ କବୁଲକରିବା,ଅନୁତାପ ପ୍ରକାଶ କରିବ

ନାକକାନ୍ଦଣା—ଗ୍ରା.ବି. ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ କାନ୍ଦିପକାଇବା, ସକାଇବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଅତି ଦୀନତା ଓ ବିନୟ ପୂର୍ବକ ପ୍ରାର୍ଥନା

ନାକକାନ୍ଦୁରା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଯେଉଁ ଲୋକ ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ସକାଇହୋଇ କାନ୍ଦେ, ସକେଇ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନାକକାନ୍ଦୁରୀ

ନାକଘଷା—ଗ୍ରା. ବି. ଭୂଇଁରେ ନାକ ଘଷିବାରୂପ ଦଣ୍ଡ, ହଲପଟା ଅବସ୍ଥା, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ, ହଲପଟା ।

ନାକଘଷିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦଣ୍ଡସ୍ୱରୂପ ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର ପୂର୍ବକ ନିଜର ନାକକୁ ଭୂଇଁରେ ଘଷିବା ।

ନାକଚ୍—ଯା. ବିଂ. ରଦ୍, ନାମଞ୍ଜୁର ।

ନାକଚଣା—ଗ୍ରା. ବି. ନାସିକାଭରଣ-ବିଶେଷ, ନାକର ଅଳଙ୍କାର, ଏକ-ପ୍ରକାର ଫୁଲ ଗଛ ।

ନାକଚର—ପୁଂ. ବି. (ନାକ+ଚର+କ.ଅ) ଗଗନଚର ଦେବତା ଓ ଗ୍ରହାଦି. ପିତୃଦେବବିଶେଷ ।

ନାକଜର—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାର ପୈତ୍ରିକ କମ୍ପଜ୍ୱର, ଉହାଜର ।

ନାକଟାଉଁଟାଉଁ—ଗ୍ରା. ବି. ନାସିକାକୁଞ୍ଚନ, କ୍ରୋଧରେ ନାକ ଫୁଲାଇବା ।

ନାକଡ଼ିଆଁ—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବି ଓ ବିଂ. ନାକ-ଛୁଞ୍ଚିଡ଼ା, ଘୃଣାରେ ନାକଦ୍ୱାରା ଉପର୍ଯ୍ୟୁ-ପରି ଶବ୍ଦ କରିବା ।

ନାକତୀର୍ଥ—ଗ୍ରା. ବି. ଧାରାପତନ ତୀର୍ଥର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ନାକଦଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. ଦୁଇନାକ ପୁଡ଼ାର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଅଂଶ, ଦଣ୍ଡିନାକ, ନାସିକାଗ୍ର ।

ନାକଦଣ୍ଡିରେ ରାଗ—ଗ୍ରା. ବି. ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ରାଗିଯିବା ପ୍ରକୃତି ।

ନାକଦମ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଘୃଣାବୁଡ଼ି ଅବସ୍ଥା. ଅତି ଆଜ୍ଞାନ୍ତ ଅବସ୍ଥା,ବେଦମ୍ ଅବସ୍ଥା, (ଗ୍ରା.ବିଂ ଓ କ୍ରି.ବିଂ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଜ୍ଞାନ୍ତ, ବେଦମ୍,ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଲାନ୍ତ, ହଇରାଣ ।

ନାକନଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସ୍ୱର୍ଗବେଶ୍ୟା,ଅପ୍ସରା ।

ନାକନାଥ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଇନ୍ଦ୍ର ।

ନାକନାୟକ—ପୁଂ.ବି. (ନାକ+ନାୟକ) ଇନ୍ଦ୍ର । [ବୃହସ୍ପତି ।

ନାକନାୟକପୁରୋହିତ—ପୁଂ.ବି(ତତ୍ତ୍ୱ)

ନାକପାଳ—ପୁଂ. ବି. (ନାକ+ପାଳ+ଅ) ଦେବତା ।

ନାକପୁଷ୍ପକ—ଗ୍ରା.ବି.ନାକଫୁଲ, ନାକରେ ପିନ୍ଧିବା ଅଳଂକାରବିଶେଷ । [ରନ୍ଧ୍ର ।

ନାକପୁଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି. ନାସାରନ୍ଧ୍ର, ନାସିକା

ନାକପୁର—ଗ୍ରା.ବି.ଅଯୋଧ୍ୟାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଫୟଜାବାଦ ଜିଲାର ଗୋଟିଏ ସହର ।

ନାକ ପୋଛିବାକୁ ସମୟ ନ ଥିବା—ଗ୍ରା. ବି. କାର୍ଯ୍ୟର ଜଞ୍ଜାଳରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ଥିବା ଯେଉଁ ଅନ୍ୟ ବିଷୟ-ମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମନ ଦେବାକୁ ସମୟ ନ ମିଳିବା, କାର୍ଯ୍ୟର ଭିଡ଼ ଯୋଗୁଁ ଅବସରର ଅଭାବ ।

ନାକପୃଷ୍ଠ—କ୍ଲୀ. ବି. ସ୍ୱର୍ଗଲୋକ ।

ନାକଫାଟିଯିବା—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ସ୍ଥାନର ବା ବସ୍ତୁର ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ନାସିକାରେ ଅସହ୍ୟ ହେବା ।

ନାକଫାଟିଆ—ଗ୍ରା.ବି. ନାକ ଫୋଡ଼ିରେ ପିନ୍ଧି ଦିବା ଫାଟିଆ ବା ସାଧାରଣ୍ଟ ।

ନାକଫୁଲ—ଗ୍ରା.ବି.ନାକପୁଡ଼ାର ରନ୍ଧ୍ରରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ନାଡ଼ିଯୁକ୍ତ ସାନଗୁଣା ।

ନାକଫୁଲା—ଗ୍ରା. ବି. କ୍ରୋଧରେ ନାକ-ଫୁଡ଼ା ସ୍ଫୀତ ହେବା ।

ନାକଫୁଲା(ଲେ)ଇବା—ଗ୍ରା.ବି. କ୍ରୋଧରେ ଫଁ ଫଁ ହେବା, ଘୃଣାରେ ନାକଫୁଡ଼ାକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ।

ନାକଫୋଡ଼ି—ଗ୍ରା. ବି. ଅଳଙ୍କାରଆଦି ପିନ୍ଧିବାପାଇଁ ନାକରେ କରାଯିବା ରନ୍ଧ୍ର ।

ନାକଫୋଡ଼ା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଯାହାର ନାକ ଦଣ୍ଡିରେ ବା ନାକ ପୁଡ଼ାରେ ଛିଦ୍ର କରାଯାଇଥାଏ, ନାସାବିନ୍ଧା, (ଗ୍ରା. ବି) ନାକ ଦଣ୍ଡିରେ ଛିଦ୍ରକରଣ ।

ନାକଫୋଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନାସିକା ବିଦ୍ଧ କରିବା, ଏତଦ୍ଦେଶୀୟ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ଅଳଙ୍କାର ପିନ୍ଧିବା ନିମିତ୍ତ ନାସିକାରେ ଫୋଡ଼ି କରନ୍ତି, ଚଳନ୍ତ ମନୁଷ୍ୟଆଦିଙ୍କ ନାକରେ ଦଉଡ଼ି ଗଳାଇବା ପାଇଁ ଛିଦ୍ର କରିବା ।

ନାକବାଳ—ଗ୍ରା. ବି. ନାସିକା ପୁଡ଼ା ମଧ୍ୟରେ ଉଠିଥିବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଲୋମ ।

ନାକବୁଲ୍—ଯା.ବି. ନାମଞ୍ଜୁର, ଅସମ୍ମତି ।

ନାକମାଛି—ଗ୍ରା. ବି. ମାଛିପରି ଆକୃତି-ବିଶିଷ୍ଟ ନାଡ଼ିଯୁକ୍ତ ଅଳଂକାରବିଶେଷ ।

ନାକମୋଡ଼ା—ଗ୍ରା. ବି. ଦଣ୍ଡ ସ୍ୱରୂପ ବା ଅପରାଧ ସ୍ୱୀକାର ପୂର୍ବକ ନାକ ମୋଡ଼ି ହେବା ।

ନାକରା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅକାମିକା, ଅବ୍ୟବ-ସ୍ଥାର୍ଯ୍ୟ,ଗ୍ରେପ,ମନ୍ଦ,ନିକୃଷ୍ଟ,ଦୁଷ୍ଟ, ନଷ୍ଟ ।

ନାକରେ କାଠି ପୂରାଇ ଛିଙ୍କିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସର୍ଦ୍ଦି ପ୍ରଭୃତି ହେଲେ ମସ୍ତକର ଗୁରୁତ୍ୱ କମାଇବା ପାଇଁ ନାକରେ କାଠି ପ୍ରଭୃତି ପୁରାଇ ଛିଙ୍କିବା,(ଲ.ଅର୍ଥ)କୌଣସି ଆପଦକୁ ବରଣ କରି ଆଣିବା ।

ନାକରେ ଦଉଡ଼ିଲଗା(ଗୋଇଠାଣିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅନ୍ୟର ଇଚ୍ଛା ମତେ ବାଧ୍ୟ କରାଇ କାମ କରାଇବା, ହଟହଟା କରିବା ।

ନାକରେ ଲଙ୍କାମରିଚ ଗୁଣ୍ଡାଭରତକରିବା-ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ହଟହଟା କରିବା, ଅତ୍ୟନ୍ତ ପୀଡ଼ା ଦେଇ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ।

ନାକରେ ହାତଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନାକ ପୁଡ଼ାକୁ ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ବନ୍ଦକରି କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ବାହାରୁଥିବା ଦୁର୍ଗନ୍ଧକୁ ନାକ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରାଇ ନ ଦେବା. ଘୃଣା କରିବା ।

ନାକଲମ୍—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ବୃଥାରେ, ଅକାରଣରେ । [ଲୋକ ।

ନାକଲୋକ—ପୁଂ.ବି.ସ୍ୱର୍ଗଲୋକ,ଆକାଶ-

ନାକବନିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (୬ତତ୍) ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ସ୍ତ୍ରୀ, ଅପ୍ସରା ।

ନାକଷେଧକ—ପୁଂ. ବି. ଇନ୍ଦ୍ର ।

ନାକସ୍—ଗ୍ରା, ବିଂ. ଦୁର୍ବଳ, ଅନୁପଯୁକ୍ତ. ତୁଚ୍ଛ. ହେୟ, ଉତ୍ତମରୂପେ ପାଗ ହୋଇ ନଥିବା ।

ନାକସଦ୍—ପୁଂ. ବି, (ନାକ+ସଦ+କ୍ୱିପ୍) ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ଦେବତା ।

ନାକା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ. ଉଚ୍ଚ ନାକବିଶିଷ୍ଟ. ନାକୁଆ, (ଗ୍ରା.ବି) ଛୁଞ୍ଚିର ଛିଦ୍ରଥିବା ଅଂଶ, ପାଣ୍ଡିଆଦର ବଙ୍କା ହାତସ, ନଗର ଆଦର ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାର, ନଗର ଆଦରେ ପଣ୍ୟଗ୍ରାହ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ ସିପାହି ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଥାଆନ୍ତି ।

ନାକାଘର—ଗ୍ରା. (ସମ୍ବଲ) ବି. ସହରର ଫାଟକ ନିକଟରେ ସିପାହି ରହିବା ନିମିତ୍ତ ଜଗିବା ଘର ।

ନାକାନ୍ତ—ଗ୍ରା.ବିଂ.ନାକେଦମ୍, ଆଜାନ୍ତ. ଅତିକ୍ରାନ୍ତ, ଅତିବିରକ୍ତ, ହଇରାଣ ।

ନାକାପଗା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନାକ+ଆପଗା) ସ୍ୱର୍ଗନଦୀ, ମନ୍ଦାକିନୀ, ଗଙ୍ଗା ।

ନାକାବନ୍ଦି—ଗ୍ରା. (ସମ୍ବ) ବି. ସହରର ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାରମାନଙ୍କର ଅବରୋଧ, ନଗରର ଫାଟକଆଦର ପ୍ରହରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପହରା, ନଗରର ଫାଟକ ଜଗିବା ସିପାହି ।

ନାକାବିଲ୍—ଯା. ବିଂ. ଅଯୋଗ୍ୟ ।

ନାକାରା—ଗ୍ରା.ବିଂ. ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ, ବୋକା, ମନ୍ଦ, ଅଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟର, ଦୁର୍ବଳ, ଅପଟୁ ।

ନାକି—ଗ୍ରା. ବିଂ. ନାକ ସାହାଯ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚାରିତ, ଅନୁନାସିକ, (ବି) ଛୁଞ୍ଚିର ଛିଦ୍ର, ନସ୍ୟାତ୍ର, ମୁଣ୍ଡି କାଠର ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଇଥିବା ଫୋଡ଼ ।

ନାକ—ପୁଂ.ବି(ନାକ+ଇନ୍)ଦେବତା ।

ନାକୁ—ପୁଂ. ବି. (ନ+ଅକ+କ.ଉ) ମୃଗବିଶେଷ. ପଙ୍କତ, ବଲ୍ମୀକ, ଉଇ-ଢୁଙ୍କା, ମଷ୍ଟିଢିପ ।

ନାକୁଆ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ.(ସଂ-ନାସିକ) ବଡ ନାକଯୁକ୍ତ, ଉନ୍ନତନାସିକ,ଲମ୍ବ ନାକ-ବିଶିଷ୍ଟ ।

ନାକୁଆସୀ—ଗ୍ରା.ବି.ନାକରୁ ବାଲ ଉପ-ଡ଼ିବା ପାଇଁ ଭଣ୍ଡ ଭମ ନେ ଯେଉଁ ସଣ୍ଡୁଆସି ପରି ଯନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି. ପହଲମାନଙ୍କ ନାକରେ ଲଗାଇ ଟାଣିବା ଦଉଡ଼ି ।

ନାକୁଲ—ପୁଂ. ବି.(ନକୁଲ+ଅ)ନକୁଲ-ପୁତ୍ର, ନେଉଳ ଛୁଆ. (କ୍ଲୀ.ବି) ଶୈବ-ଶାସ୍ତ୍ରବିଶେଷ, ରତ୍ନ, ହିମିକ ମୂଷଳୀ, ଚବିକା,ଗୁଇଁକାଠ,ଯବତିକ୍ତା ଦେଖ ।

ନାକୁଳିକ—ପୁଂ.ବିଂ.(ନାକୁଳ+ଇ)ନକୁଳ-ସମ୍ବନ୍ଧୀ, (ବି) ନକୁଳାପତ୍ୟ, ନେଉଳ-ଛୁଆ ।

ନାକୁଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନାକୁଳ+ଈ)ଗନ୍ଧ-ନାକୁଳୀ, ଏକପ୍ରକାର ରତ୍ନ, ପିପ୍ପଳୀ-ଲତା, କୁକୁଣ୍ଡୀ କନ୍ଦ, ଚବିକା, ଗୁଇଁ-କାଠ,ଯବତିକ୍ତା ଲତା,ଶ୍ୱେତକଣ୍ଟକାରୀ ।

ନାକୁସଦ୍—ପୁଂ. ବି. ସର୍ପ ।

ନାକେଇଚା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.କୌଣସି ଆଶାରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ପାର୍ଶ୍ୱଦେଶରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବା, ନାକାନ୍ତକରିବା ।

ନାକେଇ—ଗ୍ର. ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ନାକ ବଡ଼ ବା ଉନ୍ନତ, ଯେଉଁ ଆମ୍ବର ଅଟପଟାରେ ନାକପରି ଗୋଟିଏ ମୁନ ବାହାରିଥାଏ । [ଦେଖ

ନାକେଦମ୍—ଯା.ବି. ଓ ବିଂ. ନାକେଦମ୍

ନାକେଶ୍ୱର—ପୁଂ.ବି. (ନାକ+ଈଶ୍ୱର) ଇନ୍ଦ୍ର ।

ନାକେଶ୍ୱର—ଗ୍ରା. ବି. ବ୍ୟାଘ୍ରଭେଦ ।

ନାକୋଅଡ଼—ଯା. ବିଂ. କ୍ଷୀଣ, ଦୁର୍ବଳ ।

ନାକୌକା—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଗ୍ରା)ଦେବତା, ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ।

ନାକ୍ଷ—ପ୍ରା.(ଲକ୍ଷ୍ମ)ବି. ଠେକୁଆ, ଶଶା ।

ନାକ୍ଷତ୍ର—ବିଂ. (ନକ୍ଷତ୍ର+ଅ) ନାକ୍ଷତ୍ରିକ ଦେଖ ।

ନାକ୍ଷତ୍ରିକ—ବିଂ. (ନକ୍ଷତ୍ର+ଇକ)ନକ୍ଷତ୍ର-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ନକ୍ଷତ୍ର ଚିହ୍ନ ଦ୍ୱାରା ପରିମିତ, (ବି) ନାକ୍ଷତ୍ରିକ ମାସ, ନକ୍ଷତ୍ର ଘଟିତ, ଚନ୍ଦ୍ରର ପରିବର୍ତ୍ତନାତ୍ମକ କାଳରୂପ ଦିନ-ବିଶେଷ ।

ନାକ୍ଷତ୍ରିକଦିନ—ବି. ଗୋଟିଏ ନକ୍ଷତ୍ରକୁ ଦେଇ ଫିରାକୁ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଯେତିକ ସମୟ ଲାଗେ ।

ନାକ୍ଷତ୍ରିକବର୍ଷ—ବି. ବାରଟି ନାକ୍ଷତ୍ରିକ ମାସଯୁକ୍ତ ବର୍ଷ ।

ନାକ୍ଷତ୍ରିକମାସ—ବି. ସତାଇଶ ନକ୍ଷତ୍ରଯୁକ୍ତ ମାସ, ପ୍ରାୟ ୨୭ଦିନ ।

ନାକ୍ଷତ୍ରିକଦଶା—ବି. ନାକ୍ଷତ୍ରିକ ଗଣନା-କୁସାରେ ମନୁଷ୍ୟର ଘଟିବା ଅବସ୍ଥା ।

ନାଙ୍ଗ—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ଲକ୍ଷ୍ୟ)ଲକ୍ଷ (ସଂଖ୍ୟା), ଲକ୍ଷ, ଲକ୍ଷବନ୍ଧ, ନାଲିଜଉ. ବନ୍ଧୁକ ଓ ଶରଆଦି ମାରିବାର ଶରବ୍ୟ, ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଚିହ୍ନ, ତୁଳନା ।

ନାଙ୍ଗନବଟ—ଗ୍ରା. ବି. କମ୍ବୋଡ଼ିଆର ପ୍ରାଚୀନ ରାଜଧାନୀ ନିକଟରେ ଥିବା ଏକ ହ୍ରଦ ।

ନାଙ୍ଗରା—ଯା. ବି. କୌତୁକ, ଛଳନା, କୌଶଳରେ ଭୁଲାଇବା ।

ନାଙ୍ଗରାଇ—ଯା.ବି.ଛଳନା କରି ଲୁଚିବା, ଥଟ୍ଟାକରିବା ।

ନାଙ୍ଗାଳା—ଯା. ବିଂ. ଅଶିକ୍ଷିତ, ଯେ ପଢ଼ି ଜାଣେ ନାହିଁ ।

ନାଙ୍ଗୁଣ—ଯା.ବିଂ. ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ.କ୍ଷୁବ୍ଧ, ଅନାଦୃତ, ବିରକ୍ତ ।

ନାଙ୍ଗୁଣୀ—ଯା.ବି. ହତାଶ, ନିରାନନ୍ଦତା, ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟତା ।

ନାଖୋଦା—ଯା.ବି. ଜାହାଜର ମାଲିକ, ମୁସଲମାନ ବଣିକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ, ବ୍ୟବ-ସାୟୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ନାଗ—ପୁଂ.ବି. (ନଗ+ଅ) ସର୍ପ, କଶ୍ୟପଙ୍କ ଔରସରେ କଦ୍ରୁଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ପୌରାଣିକ ଜୀବଗଣ, ହସ୍ତୀ, ତାମ୍ବୂଳ, ପାନ, ମେଘ,ମେରୁର ଉତ୍ତରସ୍ଥ ପର୍ବତ-ବିଶେଷ, ନାଗେଶ୍ୱର ବୃକ୍ଷ, ପୁନ୍ନାଗ-ବୃକ୍ଷ, ସିନ୍ଦୂର, ଦେହସ୍ଥ ବାୟୁବିଶେଷ, ଯେଉଁ ବାୟୁ ଦେହରୁ ହିକ୍କୁଟିଦ୍ୱାରା ବାହାରେ, ମୃଥା, (ଜ୍ୟୋତିଷ)କରଣ-ବିଶେଷ,ଅଶ୍ଳେଷା ନକ୍ଷତ୍ର,ଦେଶବିଶେଷ ଓ ତଦ୍ଦେଶବାସୀ ଜାତି, ସୀସକ,ସିସା, ରଙ୍ଗଧାତୁ, ଟିଣ, ନାଗପୁରର ଦକ୍ଷିଣରେ ବୋହୁଯାଉଥିବା ନଦୀବିଶେଷ, ଆଠସଂଖ୍ୟା, ଖଲଲୋକ, ଏକପ୍ରକାର ଅଭ୍ର, ବୃକ୍ଷ, ପର୍ବତ, ହାଙ୍ଗର, ନାଗ-ଦନ୍ତ, (ଗ୍ରା.ବି) ଗୋଟିଏ ସାପ,ଏକ-ପ୍ରକାର ବାଣ, ବଙ୍ଗାଳି କାୟସ୍ଥମାନ-ଙ୍କର ଉପାଧିବିଶେଷ, ନାଗଲୋକ, ପାତାଳ ।

ନାଗଅଇଶ—ଗ୍ରା.ବି. ଏକପ୍ରକାରକଣ୍ଟକୀ ବନ୍ୟକ୍ଷୁପ । [ରକ୍ତା ।

ନାଗକ—ପୁଂ. ବି. କାଶ୍ମୀରର ଜଣେ

ନାଗକନ୍ଦ—ପୁଂ.ବି. ହସ୍ତୀକନ୍ଦ, (ଗ୍ରା.ବି) ପଞ୍ଜାବ ମଧ୍ୟରେ କୁମାରସେନ ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଗିରିପଥ ।

ନାଗକନ୍ୟକ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ସର୍ପ-ମାନଙ୍କର ଭଗିନୀ, ପୁରାଣୋକ୍ତ ପାତାଳ-ପୁରବାସୀ ନାଗଜାତିର କନ୍ୟା ।

ନାଗକର୍ଣ୍ଣ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ରକ୍ତ ଏରଣ୍ଡବୃକ୍ଷ, ହାତିର କାନ, ହାତୀକାନ ପଳାଶଗଛ ।

ନାଗକେଶ୍ରକ—କ୍ଲୀ.ବି. ନାଗକେଶରର ପୁଷ୍ପ, ନାଗେଶ୍ୱର ଫୁଲ ।

ନାଗକୁମାରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନାଗକୁମାର+କ+ଆ)ଗୁଡ଼ୁଚୀ,ଗୁଳୁଚ, ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା ।

ନାଗକୂପ—ବି. (ନାଗ+କୂପ) ଉତ୍ତି-ପ୍ରସ୍ରବଣ, ଆଗ୍ନେୟଗିରି, ଜ୍ୱାଳାମୁଖୀ ।

ନାଗକେଶର—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ)ନାଗେ-ଶ୍ୱର ଗଛ ଓ ଫୁଲ ।

ନାଗକ୍ଷେତ୍ର—ବି. ନାଗାହ୍ୱୟ ଦେଶ ।

ନାଗଗନ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ନାଗ+ବନ୍ଧ)ବ.ଶ୍ରୀ; ନାକୁଳୀକନ୍ଦ, ଗନ୍ଧନାକୁଳୀ ।

ନାଗଗର୍ଭ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ମାଟିଆ ସିନ୍ଦୂର ।

ନାଗଚତୁର୍ଥୀ—ବି.କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳ ଚତୁର୍ଥୀ, ନାଗଲଚତ୍ରଠୀ ।

ନାଗଚନ୍ଦ୍ର—ଗ୍ରା.ପୁଂ. ବି. ଜଣେ କାନାଡ଼ୀ ଗ୍ରନ୍ଥକାର । [ଶ୍ୱର ।

ନାଗଚମ୍ପକ—ବି.ନାଗକେଶର, ନାଗେ-

ନାଗଚୁଚୁନ୍ଦ୍ର ଧରିବାନ୍ୟାୟ—ଗ୍ରା. (ପ୍ରବ-ଚନ)ବିଷମ ସମସ୍ୟାରେ ପଡ଼ିବା ଅବସ୍ଥା ।

ନାଗଚୂଡ଼—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଶିବ, ମହାଦେବ ।

ନାଗଛିଣ୍ଡା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ନାଗଦନ୍ତୀ, ଛୋଟଆଣ୍ଠି ଗଛ, ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀଫୁଲ ।

ନାଗଜ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନାଗ+ଜନ+ଅ) ସିନ୍ଦୂର, ରଙ୍ଗ, ଟିଣ,(ବିଂ) ନାଗଜାତ-ମାତ୍ର, ସର୍ପଗଜମାତ୍ର ।

ନାଗଜମ୍ବୁ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଭୂମିଜମ୍ବୁ, ଭୂଇଁଜାମ୍ବୁ

ନାଗଜିହ୍ୱା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଅନନ୍ତମୂଳ, ଚେରି-ମାରୁ, ଚେମିଡ଼ିଲଇ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଝିଣ୍ଟି ।

ନାଗଜିହ୍ୱିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମନଶୀଳା ।

ନାଗଜୀବନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ରଙ୍ଗ-ଧାତୁ, ଟିଣ ।

ନାଗଝିଣ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବି. ଉତ୍କଳୀମାର ପଶ୍ଚି-ମାଂଶ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବାହିତ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ନଦୀ ।

ନାଗତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ନାଗଦଅଣା—ଗ୍ରା.ବି (ସ୍ୱ-ନାଗଦମନକ) ପାନଅଇଡ଼, ସୁଗନ୍ଧପତ୍ରଯୁକ୍ତ ଲତା-ବିଶେଷ ।

ନାଗଦଣ୍ଡକ—ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ହାତିଦାନ୍ତ, ଘର କାନ୍ଥରେ ମଜ୍ଜିବା କାଠି ।

ନାଗଦଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନାଗ+ଦଣ୍ଡ+ଈ) ବେଶ୍ୟା,ହସ୍ତିନୀ, ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀଫୁଲ ।

ନାଗଦତ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର-ବିଶେଷ, ଜଣେକ ରାଜା, ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମ ସଂସ୍କାରକ ପଣ୍ଡିତ ।

ନାଗଦନ୍ତ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ହସ୍ତିଦନ୍ତ, ଗୃହାନ୍ତର୍ଗତ ଦାରୁ, ନାଗବନ୍ଧ, ଖିଲ, କୀଳା । [ନାଗବନ୍ଧ ।

ନାଗଦନ୍ତକ—ପୁଂ.ବି.ହସ୍ତିଦନ୍ତ,ନାର୍ଯ୍ୟୂହ,

ନାଗଦନ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୃଶ୍ଚିକାଲିଲତା, ବିଛୁଆତଲତା ।

ନାଗଦନ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନାଗ+ଦନ୍ତ+ଈ) ଶ୍ରୀହସ୍ତିନୀ, ହାତିଶୁଣ୍ଡାଗଛ, ନଖୀନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, ବେଶ୍ୟା ।

ନାଗଦମନ—ବି(ନାଗ+ଦମନ)ସାପୁଆ, ସର୍ପବଶକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି, କାଳୀୟଦମନ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ନାଗଦଅଣା ଦେଶ ।

ନାଗଦମନକ—ବି. (ନାଗ+ଦମନ+କ) ନାଗଦଅଣା ଦେଶ, ବଜ୍ରମୂଳୀ ।

ନାଗଦଳ—ପ୍ରା.(ଯାଜ)ବି. ବିଲ୍ୱତ ଦଳ ।

ନାଗଦଳା—ବି. ବ୍ରହ୍ମ ବଙ୍ଗ ସିଂହଳ ଓ ମଲବାର ଦେଶୀୟ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ନାଗଦଳୋପମ—କ୍ଲୀ. ବି. ପରୁଷ ଫଳ, ଫାଲସାଫଳ ।

ନାଗଦାନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ନାଗଦ୍ୱୀପ—ବି.ବିଷ୍ଣୁପୁରାଣ ଅନୁସାରେ ଭାରତବର୍ଷର ନଅଖଣ୍ଡରୁ ଏକ ।

ନାଗଦ୍ରୁ(ମ)—ପୁଂ. ବି. ମନସାଗଛ, ନାଗଫେଣିଆଗଛ, ଏକପ୍ରକାର ପତ-ଝାଳ ସିଝୁଗଛ ।

ନାଗଧେନୁ—ପୁଂ.ବି. ମିଶ୍ରରାଗିଣୀବିଶେଷ ।

ନାଗନକ୍ଷତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ଅଶ୍ଳେଷାନକ୍ଷତ୍ର, ଏହି ନକ୍ଷତ୍ରର ଅଧିପତି ନାଗ, (ଗ୍ରା.ବି) ହାବିକଆଦି ଆକାଶକୁ ଉଠିଯିବା ପରେ ତହିଁରୁ ବାହାରିବା ନାଗସାପ ଓ ନକ୍ଷତ୍ର ଆକାରର ଅଗ୍ନିକଣାମାନ ।

ନାଗନଳି—ଗ୍ରା.ବି.ହାବିକଆଦି ବାଣରେ ଘଆସିବା ବାରୁଦପୂର୍ଣ୍ଣ ଛୋଟ ଛୋଟ କାଗଜର ନଳି ।

ନାଗନାଗୁଣୀ—ଗ୍ରା.ବି. ଅଣ୍ଡିରା ନାଗସାପ ଓ ମାଈ ନାଗସାପ ।

ନାଗନାଥ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ନାଗ-ମାନଙ୍କର ଅଧିପତି ।

ନାଗନାମା—ପୁଂ. ବି. ତୁଳସୀ ।

ନାଗନାୟକ—ପୁଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠତତ୍) ନାଗ-

ମାନଙ୍କର ନାୟକ, ପ୍ରଧାନ ନାଗ ।
ନାଗନାସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ହାତଶୁଣ୍ଡା ଗୁଳ୍ମ ।
ନାଗନିର୍ଯ୍ୟୂହ—ପୁଂ. ବ ନାଗଦନ୍ତ ।
ନାଗନୁର—ଗ୍ରା. ବ. ବୋମ୍ବାଇ ପ୍ରଦେଶର ଧାରବାର ଜିଲ୍ଲାର ବଙ୍କାପୁର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ହ୍ରଦ ।
ନାଗପଞ୍ଚମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଆଷାଢ଼ ମାସର କୃଷ୍ଣପଞ୍ଚମୀ, ମନସା ।
ନାଗପତି—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସର୍ପମାନଙ୍କର ଅଧିପତି, ବାସୁକି, ଅନନ୍ତାଦି ଅଷ୍ଟନାଗ, ଗଜପତି, ଐରାବତ ।
ନାଗପତ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. (ନାଗପତି + ଆ) ନାଗଦମନୀ, ନାଗଦଅଣା ଦେଖ ।
ନାଗପତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ଲକ୍ଷଣମୂଳ ।
ନାଗପଦ—ପୁଂ.ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ)ଷୋଡ଼ଶ ପ୍ରକାର ରତିବନ୍ଧ ମଧ୍ୟରୁ ଦ୍ୱିତୀୟ-ରତିବନ୍ଧ,(କ୍ଲୀ.ବ.—ତତ୍ତ୍ୱ) ହସ୍ତିପଦ
ନାଗପର୍ଣ୍ଣୀ—ବ.ପାନ,ତାମ୍ବୂଳ । [ରାଜା ।
ନାଗପାଳ—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବ.କାଶ୍ମୀରର ଜଣେ
ନାଗପାଶ—ପୁଂ. ବ. ବରୁଣଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ର-ବିଶେଷ, ଯୁଦ୍ଧରେ ବ୍ୟବହୃତ ଏକ-ପ୍ରକାର ଫାଶ, ଗ୍ରନ୍ଥିବିଶେଷ, ନାଗ-ମାତାଙ୍କଦ୍ୱାରା ରଚିତ ଏକପ୍ରକାର ଫାଶ
ନାଗପାଶକ—ପୁଂ.ବ. ରତିବନ୍ଧବିଶେଷ ।
ନାଗପୁତ—ପୁଂ.ବ.ଆରେଷ୍ଟ ବୃକ୍ଷଭେଦ, ନାଗବେଲ ।
ନାଗପୁର—କ୍ଲୀ. ବ. (ନାଗ + ପୁର—ତତ୍ତ୍ୱ) ପାତାଳ,ହସ୍ତିନାପୁରର ନାମା-ନ୍ତର, ଦେଶବିଶେଷ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ, ଜିଲ୍ଲା ଓ ତାହାର ପ୍ରଧାନ ନଗରର ନାମ ।
ନାଗପୁରା—ବ.ନେପାଳସ୍ଥ ସ୍ୱୟମ୍ଭୂକ୍ଷେତ୍ରର ଅନ୍ତର୍ବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ଅତି ପ୍ରାଚୀନ ବୌଦ୍ଧ ମନ୍ଦିର,(ଗ୍ରା.ବଂ) ନାଗପୁରରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ବା ପ୍ରସ୍ତୁତ, ନାଗପୁରବାସୀ ।
ନାଗପୁଷ୍ପ—ପୁଂ.ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ)ସ୍ୱନ୍ନାଗବୃକ୍ଷ, ନାଗକେଶର, ଚମ୍ପକ, ଚମ୍ପାଗଛ ।
ନାଗପୁଷ୍ପଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. କୁଷ୍ମାଣ୍ଡ ଦେଖ ।
ନାଗପୁଷ୍ପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ନାଗ + ପୁଷ୍ପ + କ + ଆ)ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଯୂଥୀପୁଷ୍ପ, ହଳଦିଆ ଯୁଇ, ନାଗଦଅଣା ଦେଖ ।
ନାଗପୁଷ୍ପୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ନାଗପୁଷ୍ପ + ଇ) ନାଗଦଅଣା ଦେଖ,ମେଣ୍ଢାଶିଙ୍ଗୀ, ଏକ-ପ୍ରକାର ଔଷଧଗୁଳ୍ମ । [ପୂଜା ।
ନାଗପୂଜା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ନାଗମାନଙ୍କୁ କରିବା
ନାଗଫ(ଣ)ଣା—ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ନାଗସାପର ସ୍ଫୀତିତ ମସ୍ତକ ।
ନାଗଫଣୀ—ଗ୍ରା.ବ. ତୁରପରି ଏକପ୍ରକାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯନ୍ତ୍ର ।
ନାଗଫଳ—ପୁଂ. ବ. ପଟ୍ଟାଳ, ସଲଗ, ଗୟାକଲଗ ।
ନାଗଫେନ—ବ. ଅହିଫେନ, ଅଫିମ ।
ନାଗବଂଶ—ବ. ନାଗମାନଙ୍କର କୁଳ, ଶକଜାତିର ଏକଶାଖା,ଗ୍ରା.ବ. କେତେକ ରାଜବଂଶ ।
ନାଗବଂଶୀ—ବଂ. (ନାଗବଂଶ + ଇନ୍) ନାଗବଂଶରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ (ଗ୍ରା.ବ) କେତେକ ରାଜବଂଶ ।
ନାଗବଧୂ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ନାଗମାନଙ୍କର ପତ୍ନୀ ।
ନାଗବନ୍ଧ—ଗ୍ରା.ବ. ଚୌକାଠର ଉପର କାଠରେ ମରାଯାଇଥିବା ଲମ୍ବ କାଠଖଣ୍ଡ, ସର୍ପର କୁଣ୍ଡଳାକୃତି ଏକପ୍ରକାର ଚିହ୍ନ, ନାଗପାଶକ, କବିତା ରଚନାର ନାଗା-କୃତି ବନ୍ଧବିଶେଷ, ଚିତ୍ରକାବ୍ୟ ।
ନାଗବନ୍ଧକ—ପୁଂ. ବଂ. ଯେଉଁମାନେ ବନଦସ୍ତୀ ଧରନ୍ତି ।
ନାଗବନ୍ଧୁ—ପୁଂ.ବ. ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ବୃକ୍ଷ(ତତ୍ତ୍ୱ) ନାଗମାନଙ୍କର ମିତ୍ର ।
ନାଗବଳ—ପୁଂ. ବ. ଭୀମସେନ, (ବଂ-ବ.ଶ୍ରୀ) ହସ୍ତୀତୁଲ୍ୟ ବଳଯୁକ୍ତ ।
ନାଗବଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ବଳାଚତୁଷ୍ଟୟ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ,ଗରଗଡ଼
ନାଗବୁଦ୍ଧ—ପୁଂ. ବ. ଜଣେ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ-ପ୍ରଚାରକ ।
ନାଗବୁଦ୍ଧି—ପୁଂ. ବ. ଜନୈକ ବୈଦ୍ୟ-ଶାସ୍ତ୍ର ପ୍ରଣେତା ।
ନାଗଭଗିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ବାସୁକି-ଭଗିନୀ,ଜରତ୍କାରୁ, ମନସାଦେବୀ ।
ନାଗଭୁଜ୍—ପୁଂ. ବ. ହସ୍ତି ଧ୍ୱଂସକାରୀ ସର୍ପ ବିଶେଷ ।
ନାଗଭୂଷଣ—ପୁଂ.ବ.(ବ.ଶ୍ରୀ)ମହାଦେବ, ଶିବ, (ବଂ) ନାଗଦ୍ୱାରା ଭୂଷିତ ।
ନାଗଭୃତ—ପୁଂ. ବ. (ନାଗ + ଭୃ + କ. କ୍ୱିପ୍) ତୁଣ୍ଡୁଭସର୍ପ, ଧଣ୍ଡସାପ ।
ନାଗଭୋଗ—ପୁଂ. ବ. ସର୍ପ ବିଶେଷ ।
ନାଗମଣ୍ଡଳିକ—ପୁଂ. ବ. (ନାଗମଣ୍ଡଳ + ଇକ) ସାପଖେଳା, ଅହିତୁଣ୍ଡିକ ।
ନାଗମତ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ନାଗମତ୍ତ + ଇ) ଏକପ୍ରକାର ଲତା । [ସମ୍ବୃତ ।
ନାଗମୟ—ବଂ.(ନାଗ + ମୟ) ହସ୍ତି-
ନାଗମଲ୍ଲ—ପୁଂ. ବ. ଐରାବତ ହସ୍ତୀ ।
ନାଗମଲ୍ଲୀ—ଗ୍ରା. ବ. ପୁଷ୍ପଗୁଳ୍ମ ବିଶେଷ ।
ନାଗମହାସେନ—ପୁଂ. ବ. ସିଂହଳର ଏକ ବିଖ୍ୟାତ ରାଜା ।
ନାଗମାତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ)ମନସାଦେବୀ, ମନସାଦେବୀ,, ସୁରସା, କଦ୍ରୁ ।
ନାଗମାର—ପୁଂ. ବ. (ନାଗ + ମୃ + ଣିର୍ + ଅ) କେଣ୍ଡୁଦୁଦ୍ରା,କେଣ୍ଡରାଜ, (ବଂ) । ହସ୍ତୀମାରକ, ସର୍ପମାରକ ।
ନାଗମୁଖ—ବ. (ବ.ଶ୍ରୀ)ଗଣେଶ(ତତ୍ତ୍ୱ) ହସ୍ତୀମୁଖ ।
ନାଗମୂଲିଆ—ଗ୍ରା. ବ. ପ୍ରତିଦିନ ମଜୁରି ନେଇ କାମ କରିବାପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ମୂଲିଆ
ନାଗଯଷ୍ଟି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ନାଗ + ଯଷ୍ଟି) ପୁଷ୍କରିଣୀ ପ୍ରଭୃତିରେ ସ୍ଥିତ କାଷ୍ଠ ବିଶେଷ, ଗପିଦଣ୍ଡି ।
ନାଗର—ବଂ. (ନଗର + ଅ) ନଗର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ନଗରଜାତ, ନଗରବାସୀ, ରସିକ, ସୌଖୀନ, ବିଦଗ୍ଧ, ନୀଚ,ଖଳ, ବଜାରୁ, ଚତୁର, ଭଦ୍ର, ଅନାମିକ, (ବ) ଦେବର, ଦଅର, ଦେବନାଗର ଅକ୍ଷର, ଲମ୍ପଟ ବ୍ୟକ୍ତି,ନାରଙ୍ଗଲେମ୍ବୁ, ଅଧ୍ୟାପକ, ଚିଣ୍ଡି,ମୁଥା, ନାଗେଶ୍ୱରଫୁଲ, ରତିବନ୍ଧ ବିଶେଷ, ପୌରଜନ, କ୍ଲାନ୍ତ, ମୋକ୍ଷର ବାସନା, ଅନ୍ୟ ନ୍ୟଗ୍ରହମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଥିବା ଗ୍ରହ,ଅଙ୍ଗଭାପ୍ରକାଶ, ଗୁଜରାଟ ବାସୀ ଏକଶ୍ରେଣୀର ବ୍ରାହ୍ମଣ,

(ପ୍ରା-ବସ୍ତ୍ରର-ବ) ଲଙ୍ଗଳ ।

ନାଗରକ—ବି. (ନଗର + କ)ନଗର-ରକ୍ଷକ, ଚାଷକର, ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି,ପୌର-ଜନ, ଚୌର, ଶିଳ୍ପୀ,ରତିବନ୍ଧବିଶେଷ, ଅନ୍ୟନାଗରୀ ପ୍ରତି ଆସକ୍ତ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରଥମ ନାଗରୀପ୍ରତି ବିଶେଷ ଅନୁରାଗ ପ୍ରକାଶକାରୀ ନାଗର,ରସିକ-ବ୍ୟକ୍ତି,ସୌଖୀନ ବ୍ୟକ୍ତି,(ବିଂ) ନାଗର ଦେଖ ।

ନାଗରକ୍ତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନାଗ+ରକ୍ତ) ସିନ୍ଦୂର, ନାଗମାନଙ୍କର ଶୋଣିତ ।

ନାଗରଖଣ୍ଡ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନାଗର+ଖଣ୍ଡ) ସ୍କନ୍ଦପୁରାଣାନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ଖଣ୍ଡ ଭେଦ ।

ନାଗରଗମନ—ପୁଂ. ବି. ନାଗରମୁଥା ।

ନାଗରଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବି. (ନ ଗ+ରଙ୍ଗ) ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ନାରଙ୍ଗୀ ଲେମ୍ବୁଗଛ, ସିନ୍ଦୂର ।

ନାଗରଦୋଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦୋଳାଯନ୍ତ୍ର-ବିଶେଷ, ବୃହତ୍ ଦୋଳାବିଶେଷ ।

ନାଗରବର୍ତ୍ତକ—ବି. ଗାଜର ।

ନାଗରମର୍ଦ୍ଦୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ନାଗର+ମୃଦ୍ +ଇନ୍) ନାଗରମର୍ଦ୍ଦକ । [ମୁଥା ।

ନାଗରମୁସ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ବଡ଼ମୁଥା,ନାଗର-

ନାଗରବସ୍ତ୍ରି—ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନ ଜିଲ୍ଲାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଣୀକ ନଦୀର ତୀରରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନଗର ।

ନାଗରସ୍ତ୍ରୀ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍) ନାଗରମାନ-ଙ୍କର ପତ୍ନୀ, ନାଗରୀ ।

ନାଗରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ବାଦ୍ୟବିଶେଷ,ଡ଼ଣ୍ଡିମ, ଏକପ୍ରକାର ଅଳଙ୍କାର, ଏକପ୍ରକାର ପଦ୍ମିନୀ ଜୋତା ।

ନାଗରାଜ—ପୁଂ. ବି. (ନାଗ+ରାଜନ୍) ଷଷ୍ଠୀତତ୍; ଶେଷନାଗ, ବାସୁକି, ଅଜନ୍ତ, ଶୀଘ୍ରବନ୍ତ ହସ୍ତୀ ।

ନାଗରାଜକେଶର—ପୁଂ. ବି. କାବ୍ୟ-ପ୍ରକାଶର ପଦବୃତ୍ତିନ ମରେ ଟୀକାକାର

ନାଗରାଜୋତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନର ବ୍ୟବହୃତ ଏକପ୍ରକାର ଦେଶୀ ଜୋତା ।

ନାଗରାଦେବା—ସ୍ତ୍ରୀ.କ୍ରି. କୌଣସି ବିଷୟ ଡ଼ଣ୍ଡିମଦ୍ୱାରା ଘୋଷଣା କରିବା,(ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବିଷୟ ସର୍ବତ୍ର ପ୍ରଚାରକରିବା ।

ନାଗରାବାଜିବା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ଲ.ଅର୍ଥ) ସର୍ବତ୍ର ପ୍ରଚାରିତ ହେବା । [ବିଶେଷ

ନାଗରାମ୍—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. ଅଳଙ୍କାର

ନାଗରାହ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବି. ଶୁଣ୍ଠି ।

ନାଗରିକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନାଗର+ଇକ) ନଗରବାସୀ,ନଗର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,ନଗର-ରକ୍ଷୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନାଗରିକା, (ବି) ସହରଆ ବ୍ୟକ୍ତି, ସହରରୁ ଆଦାୟ କରାଯିବା ଶୁଳ୍କ, ନଗରରକ୍ଷୀ ସେନା ।

ନାଗରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନାଗର + ଈ) ବିଦଗ୍ଧା ନାରୀ, ରସିକା ସ୍ତ୍ରୀ, ବିଦୁଷୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ସିନ୍ଧୁ ଗଛ, ଭାଷାବିଶେଷ,ଦେବନାଗରାକ୍ଷର, ଶଳ୍ଲକୀଗୁଡ଼, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ) ନଗରଭବ, ରସିକା, ନଗର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ବିଦଗ୍ଧା, ପ୍ରଣୟିନୀ ।

ନାଗରୀଟ—ପୁଂ.ବି. (ନାଗରୀ +ଅଟ୍+ଅ) ଷିଡ଼ୁ, ଲମ୍ପଟ, ଜାର, ନାଗରୀକୃତ ମଙ୍ଗଳ ଧ୍ୱନି, ନାଗର, ଉପପତି,ମଧ୍ୟସ୍ଥ, ବରକନ୍ୟାଙ୍କର ବିବାହ ସମ୍ବନ୍ଧକାରକ ଭଲଲୋକ, (ବିଂ) ନଗରଜାତ ।

ନାଗରୁକ—ପୁଂ.ବି. ନାଗରଙ୍ଗ,ନାରଙ୍ଗୀ ଲେମ୍ବୁ, ସିନ୍ଦୂର । [ସିନ୍ଦୂର ।

ନାଗରେଣୁ—ପୁଂ. ବି. ସୀସକସମ୍ବନ୍ଧ,

ନାଗରେୟକ—ବିଂ. (ନଗର+ଏୟ+କ) ନଗର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ନାଗରିକ, ନଗରବାସୀ ।

ନଗରୋତ୍ଥ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନଗର+ଉଦ୍ +ସ୍ଥା+ଅ) ନାଗରମୁଥା ।

ନାଗର୍ଯ୍ୟ—କ୍ଲୀ.ବି. (ନଗର+ଯ) ନଗର-ଭବ, ବିଦଗ୍ଧତା, ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ, ଚତୁରତା ।

ନାଗଲକ୍ଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ସର୍ପମାନଙ୍କର ଭେଦାଦି ଜ୍ଞାପକ ଚିହ୍ନଭେଦ । [ଦେଖ ।

ନାଗଲଚତୁର୍ଥୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନାଗଚତୁର୍ଥୀ

ନାଗଲତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନାଗ + ଲତା) ଲିଙ୍ଗ, ଉପସ୍ଥ, ତମ୍ବୁଲୀ, ପାନଲତା, ନାଗଦନ୍ତୀ ଲତା ।

ନାଗଲୋକ—ପୁଂ. ବି. (ନାଗ+ଲୋକ) ଷଷ୍ଠୀତତ୍; ନାଗାଧିଷ୍ଠିତ ଲୋକ, ପାତାଳ, ରସାତଳ ।

ନାଗବଟ—ପୁଂ.ବି. କାଶ୍ମୀରରାଜ କର୍ମନା-ପତିଙ୍କ ଜଣେ ଅମାତ୍ୟ ।

ନାଗବର୍ତ୍ମ—ପୁଂ. ବି. ତୀର୍ଥଭେଦ ।

ନାଗବଲ୍ଲରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ନାଗବଲ୍ଲୀ,ତାମ୍ବୁଲୀ, ପାନଗଛ ।

ନାଗବଲ୍ଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନାଗବଲ୍ଲୀ,ପାନ-ଗଛ । [ବଲ୍ଲୀ ।

ନାଗବଲ୍ଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ, ବି.ପାନଗଛ, ତାମ୍ବୁଲୀ-

ନାଗବଂଶ—ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କ ମତରେ ଆର୍ଯ୍ୟଜାତି ଭାରତବର୍ଷ ଅଧି-କାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏ ଦେଶରେ ଆଧି-ପତ୍ୟ ସ୍ଥାପନ ପୂର୍ବକ ରାଜ୍ୟଶାସନ କରୁଥିବା ରାଜବଂଶ । [ବନ୍ଦର ।

ନାଗବନ୍ଦନ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ସିଂହଳର ଗୋଟିଏ

ନାଗବଲି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରେସି-ଡେନ୍ସିର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ନଦୀ ।

ନାଗବାରିକ—ପୁଂ. ବି. (ନାଗ + ବୃ+ କ. ଅକ) ହସ୍ତୀପାଳକ, ହସ୍ତୀପକ, ମହାହସ୍ତୀ, ଗରୁଡ଼, ମୟୂର, ରାଜକୁଞ୍ଜର, ପାଟହାତୀ, ଗଜରାଜ, ଯୂଥପତି ।

ନାଗବାସ—ପୁଂ. ବି. (ନାଗ+ବାସ) ନାଗମାନଙ୍କର ବସତି, ନେପାଳର ଉପତ୍ୟକାସ୍ଥ ହ୍ରଦ ବିଶେଷ ।

ନାଗବିଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୀର୍ଥଭେଦ ।

ନାଗବୀଟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନାଗ+ବି+ ଇଟ+ଅ) ଟାଙ୍କର, ଲମ୍ପଟ ।

ନାଗବୀଥୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. (ନାଗ + ବୀଥୀ)ଆକାଶ-ମଣ୍ଡଳରେ ଅଶ୍ୱିନ୍ୟାଦି ନକ୍ଷତ୍ରସ୍ଥ ଘଟିତ ଛହସ୍ଥାନସ୍ଥର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଉତ୍ତର ଦିଗସ୍ଥିତ ମାର୍ଗ ବିଶେଷ,କାଶ୍ୟପପୁତ୍ରୀ-ବିଶେଷ,ଧର୍ମଙ୍କ ସାମିପତ୍ନୀଙ୍କ ଗର୍ଭଜାତ କନ୍ୟା ।

ନାଗବୃକ୍ଷ—ପୁଂ. ବି. ନାଗକେଶର ବୃକ୍ଷ, ନାଗେଶ୍ୱର ଫୁଲ ଓ ଗଛ ।

ନାଗଶତ—ପୁଂ. ବି. ପର୍ବତ ବିଶେଷ ।

ନାଗଶୃଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନାଗଶୃଙ୍ଗ + ଈ)

ହାତୀଶୁଣ୍ଡା ଗଛ ।

ନାଗଶୁଦ୍ଧି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍) ନୂତନ ଗୃହାରମ୍ଭରେ ନାଗମାନଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧି ।

ନାଗସମ୍ଭବ—କ୍ଲୀ. ବ. (ବ.ଗ୍ର) ସିନ୍ଦୂର, ସୀସକଜାତ ସିନ୍ଦୂର ।

ନାଗସମ୍ଭୂତ—କ୍ଲୀ. ବ. ସୀସକସମ୍ଭବ, ସିନ୍ଦୂର, ମୁକ୍ତାଫଳ ବିଶେଷ ।

ନାଗସରଃ—କ୍ଲୀ. ବ. ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ନାଗସାପ—ଗ୍ରା. ବ. ଗୋଖୁରସାପ ।

ନାଗସାହ୍ୱୟ—କ୍ଲୀ.ବ.(ବ.ଗ୍ର)ହସ୍ତିନାପୁର

ନାଗସୁଗନ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.ଭୃଙ୍ଗରାଜଲତା, ରାସ୍ନାବିଶେଷ, ନାକୁଲୀ ଦେଖ ।

ନାଗସେନ—ପୁଂ. ବ. ଜନୈକ ବୌଦ୍ଧ ସ୍ଥବିର ।

ନାଗସ୍ତୋକ—ପୁଂ.ବ. ବସୁନାଭ ମଧୁରା ।

ନାଗସ୍ପୋତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ନାଗଦନ୍ତୀ ବୃକ୍ଷ, ହାତୀଶୁଣ୍ଡା ଗଛ, ଦନ୍ତୀବୃକ୍ଷ ।

ନାଗସ୍ପର୍ଶ—ଗ୍ରା.ବ. ଶିଶୁକ ଅଟକାଇବା ନିମନ୍ତେ ଚୌକାଠରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକାର ଲୌହବଳୟ, ସୋରିଷିଆ କୁହୁଣ୍ଡା ।

ନାଗହନୁ—ପୁଂ. ବ.ନଖୀ ନାମକ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, ନଖୀ ।

ନାଗହନ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.(ନାଗ+ହନ୍+ତୃ +ଈ) ବନ୍ଧ୍ୟାକର୍କୋଟକୀ,ଅଷାଢ଼ୁଆ ।

ନାଗହ୍ରଦ—ମେଦପାଟର ରାଜଧାନୀ, ବର୍ତ୍ତମାନ ନାମ ନାଗୋର ।

ନାଗା—ପୁଂ. ବ. (ନଗ୍ନଶବ୍ଦଜ)ଆସାମର ପର୍ବତ ବିଶେଷ, ନାଗାପର୍ବତବାସୀ ଜାତିବିଶେଷ, ଏକପ୍ରକାର ସନ୍ନ୍ୟାସୀ, ପୁରୀରେ ଦଶହରା ସମୟରେ ଗୋସାଣୀ ଯତିରେ ବାହାରିବା ସର୍ପ ଓ ବିବିଧ ଅଙ୍ଗଭୂଷିତ ବୀର ଓ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବେଶଧାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି, (ସ୍ତ୍ରୀ—ବ.ନାଗ+ଆ) ସର୍ପୀ, ହସ୍ତିନୀ, (ଗ୍ର.ବ) ହସ୍ତୀମାନଙ୍କର ରୋଗ ବିଶେଷ ।

ନାଗାଖ୍ୟ—ପୁଂ. ବ. (ନାଗ+ଆଖ୍ୟା) ବ.ଗ୍ର—ନାଗକେଶର, ନାଗେଶ୍ୱର ।

ନାଗାଙ୍ଗ—ବ. ହସ୍ତିନାପୁର ।

ନାଗାଙ୍ଗନ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ତତ୍ତ୍) ହାତୀର ଶୁଣ୍ଡ, ହସ୍ତିନୀ, ନାଗମାନଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ, ନାଗଜାତୀୟା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ନାଗାଞ୍ଚଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ନାଗଯଷ୍ଟି, ଗୃହକାଠ, ଦୀପିଦଣ୍ଡୀ, ପୁଷ୍କରିଣୀ ମଧ୍ୟରେ ପୋତା-ଥିବା କାଠ । [ଦେଖ ।

ନାଗାଞ୍ଜନା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ. ହସ୍ତିନୀ, ନାଗଯଷ୍ଟି

ନାଗାଧିପ—ପୁଂ. ବ. (ନଗ+ଅଧିପ ତତ୍ତ୍;ନାଗମାନଙ୍କର ଅଧିପତି,ଅନନ୍ତ, ଗଜ ଓ ସର୍ପର ଅଧିପତି ମାତ୍ର,ଐରାବତ, ବାସୁକି । [ଦେଖ ।

ନାଗାଧିପତି—ପୁଂ. ବ.(ତତ୍ତ୍)ନାଗାଧିପ

ନାଗାଧିପା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ମନସାଦେବୀ, ନାଗ-ମାତା ।

ନାଗାନନ୍ଦ—ବ. ଶ୍ରୀହର୍ଷଙ୍କ ରଚିତ ସଂସ୍କୃତ ନାଟକ ବିଶେଷ ।

ନାଗାନ୍ତକ—ପୁଂ. ବ. (ନାଗ+ଅନ୍ତକ) ଗରୁଡ଼,ମୟୂର,ସିଂହ,ବନ୍ଧ୍ୟ କର୍କୋଟକୀ, ଅଷାଢ଼ୁଆ ।

ନାଗାନ୍ତକବିଦ୍ୟା—ଗ୍ରା.ବ. ଗୁଣିଗାରଡ଼ି, ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର,ଧାତୁର ମାରଣ କାରଣବିଦ୍ୟା, ହନୁମାନ୍ ତନ୍ତ୍ର, ସର୍ପବଶୀକରଣ ବିଦ୍ୟା ।

ନାଗାପାହାଡ଼—ଗ୍ରା. ବ. ଆସାମପ୍ରଦେଶର ଦକ୍ଷିଣ ପୂର୍ବ କୋଣରେ ଅବସ୍ଥିତ ଜିଲ୍ଲା, ପର୍ବତ ବିଶେଷ । [ନାମ ।

ନାଗାବଳୀ—ପ୍ରା.(ରଙ୍ଗାମ).ବ.ଏକନଦୀର

ନାଗାଭିଭୁ—ପୁ .ବ.ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ନ ମାନ୍ତର ।

ନାଗାରାତି—ପୁଂ. ବ. (ନାଗ+ଅରାତି) ତତ୍ତ୍;ସିଂହ,ଗରୁଡ଼,ମୟୂର,ଅଷାଢ଼ୁଆ

ନାଗାରି—ଗ୍ରା. ବ. ବନ୍ୟତୃଣ ବିଶେଷ, ନାଗାନ୍ତକ ଦେଖ ।

ନାଗାର୍ଜୁନ—ପୁଂ. ବ. କାଶ୍ମୀରର ଜଣେ ବୋଧିସତ୍ତ୍ୱ, ବିଦର୍ଭନଗରବାସୀ ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ବୌଦ୍ଧମହାଯାନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ମହାପୁରୁଷ ବିଶେଷ ।

ନାଗାର୍ଜୁନାଞ୍ଜନ—କ୍ଲୀ.ବ. ଅଞ୍ଜନୌଷଧି ବିଶେଷ ।

ନାଗାର୍ଜୁନୀୟ—ପୁଂ. ବ. ନାଗ ଏବଂ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଅଧିକାର କରି କୃତ କାବ୍ୟ-ଗ୍ରନ୍ଥ ବିଶେଷ, ଚିକିତ୍ସା ଓ ଧର୍ମ ଗ୍ରନ୍ଥ-ବିଶେଷ ।

ନାଗାଲିହୁ—ପୁଂ.ବ. କୁମ୍ଭଡ଼ୁମ୍ବୀ, ଗୋଲ ଲଙ୍କି, ବଡ଼ଲଙ୍କି ।

ନାଗାଶନ—ପୁଂ. ବ. (ନାଗ + ଅଶନ) ଗରୁଡ଼, ମୟୂର, ସିଂହ ।

ନାଗାହ୍ୱ—କ୍ଲୀ. ବ.(ବ.ଗ୍ର) ହସ୍ତିନାପୁର, ନାଗକେଶର ।

ନାଗାହ୍ୱା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ନାଗ+ହ୍ୱେ+ଅ+ ଆ)କୃଷ୍ଣା ମୂଳ ।

ନାଗିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ନାଗିନ୍+ଈ)ନାଗ-ବଲ୍ଲୀ ଦେଖ, ତାମ୍ବୁଲ, ପାନ, ଦୁର୍ଗା ।

ନାଗୀ—ପୁଂ.ବ.(ନାଗ+ଇନ୍)ସର୍ପଭୂଷଣ ଶିବ, (ସ୍ତ୍ରୀ—ନାଗ+ଈ) ନାଗପତ୍ନୀ, ନାଗୁଣୀ, ହସ୍ତିନୀ ।

ନାଗୁଣୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.ନାଗପତ୍ନୀ.ନାଗସ୍ତ୍ରୀ ।

ନାଗୁଲ—ଗ୍ରା. ବ. କର୍ଣ୍ଣର ନାଗାକୃତି ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ । [ଦେଖ ।

ନାଗେନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବ. (ତତ୍ତ୍)ନାଗରାଜ

ନାଗେନ୍ଦ୍ରମଲ୍ଲ—ଗ୍ରା.ବ.ନେପାଳର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ରାଜା ।

ନାଗେଶ—ପୁଂ. ବ.(ନାଗ+ଈଶ)ତତ୍ତ୍; ଅନନ୍ତ, ଶେଷନାଗ, ପାଣିନିବ୍ୟାକ-ରଣର ଟୀକାକାର, (କ୍ଲୀ. ବ)ଶିବଲିଙ୍ଗ ବିଶେଷ, ପଣ୍ଡିତ ବିଶେଷ ।

ନାଗେଶଭଟ୍ଟ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବ. ଜନୈକ ଅଦ୍ୱୈତ ଶାସ୍ତ୍ର ବୈଷ୍ଣବ କରଣ ।

ନାଗେଶ୍ୱର—ପୁଂ. ବ. ବୃକ୍ଷ ବିଶେଷ, ନାଗକେଶର, ନାଗେଶଶବ୍ଦାଥ,(ଗ୍ର.ବ) ସାପୁଆକେଲିମାନେ ଯେଉଁ ସୁସ୍ୱର ବଂଶୀ ବାଦ୍ୟ ବଜାଇ ସାପକୁ ଖେଳାନ୍ତି ।

ନାଗେଶ୍ୱରରସ--ପୁଂ.ବ.ଔଷଧବିଶେଷ ।

ନାଗୋଙ୍କ—ପୁଂ. ବ.ଦାରୁକବନସ୍ଥ ଶିବ-ଲିଙ୍ଗ ବିଶେଷ ।

ନାଗୋଦର—କ୍ଲୀ. ବ. ଗୁପ୍ତ ଆବରଣ କରିବା ସାଙ୍ଗୁ, ଉଦରବାଣ, ଗର୍ଭିଣୀର ଗର୍ଭୋପଦ୍ରବ ଭେଦ ।

ନାଗୋଦା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ.ଉଦରବାଣ, ଗୁପ୍ତ-

ଆବରକ ସଂଜ୍ଞା ।

ନାଗୋଭେଦ—କ୍ଲୀ.ବି. ତୀର୍ଥ ବିଶେଷ ।

ନାଗୋର—ମଦ୍ରାଜପ୍ରେସିଡେନ୍ସିର ଅନ୍ତର୍ଗତ ତାଞ୍ଜୋର ଜିଲାର ଗୋଟିଏ ବନ୍ଦର

ନଙ୍ଗର—ଗ୍ରା. ବଂ. ନାକର ଦେଖ ।

ନାଚ—ଗ୍ରା. ବି.(ସଂ-ନୃତ୍ୟ)ନୃତ୍ୟ,ନର୍ତ୍ତନ, ନାଟ ।

ନାଚଣି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନର୍ତ୍ତନ) ନର୍ତ୍ତନ, ନୃତ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନର୍ତ୍ତକୀ ।

ନାଚଣିପକ୍ଷୀ—ଗ୍ରା. ବି. ତନ୍ତ୍ରୀର ଯନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ, ନିକ୍ତଦଣ୍ଡ ଆକାରର କାଠି, ଯାହାର ଦୁଇ ପ୍ରାନ୍ତରେ ବଅସୂତା ଓହ୍ଲା ଯାଇଥାଏ ।

ନାଚଣୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ନର୍ତ୍ତକୀ) ନର୍ତ୍ତକୀ, ନାଚଣିପକ୍ଷୀ ଦେଖ, ଆଖି-ଡୋଳାର ପୁଅ ।

ନାଚତାମସା—ଗ୍ରା. ବି. ନୃତ୍ୟଗୀତାଦି, ନାଟତାମସା, ଆମୋଦପ୍ରମୋଦ ।

ନାଚବାଲା—ଗ୍ରା. ବି. ନର୍ତ୍ତକ, ନାଟୁଆ ।

ନାଚଶାଳା—ଗ୍ରା. ବି. ନାଟଘର,ଆଖଡ଼ା-ଘର, ନାଟମନ୍ଦିର । [ନିରାଶ ।

ନାଚାର—ଗ୍ରା.ବଂ. ନିରୁପାୟ, ଅସହାୟ,

ନାଚାରୀ—ଗ୍ରା.ବି. ନିରୁପାୟାବସ୍ଥା, ଅସହାୟତା । [ବିଶେଷ ।

ନାଚିକ—ପୁଂ. ବି. ବିଶ୍ୱମିତ୍ରଙ୍କର ପୁତ୍ର-

ନାଚିକୁଦିହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଲମ୍ଫ, ଝମ୍ପ-କରିବା ।

ନାଚିକେତ—ପୁଂ. ବି. ଅଗ୍ନି, ନାଚି-କେତୋପାଖ୍ୟାନ, ନାଚିକେତା, ଉଦ୍ଦା-ଲକ ଋଷିଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ନାଚିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନୃତ୍ୟକରିବା, ତାଲ-ମାନ ଓ ବାଦ୍ୟଅନୁସାରେ ପଦବିକ୍ଷେପ କରିବା, ରାଗରେ କମ୍ପିବା, ସ୍ପନ୍ଦିତ ହେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ସର୍ବଦା କଳ୍ପନା ଚକ୍ଷୁ ଆଗରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ।

ନାଚିଲାଲୋକକୁଲାଜନାହିଁ ଦେଖିଲାଲୋକକୁ ଲାଜ—ଗ୍ରା. ବି. (ଡ଼ଗନ୍ୟାୟ) ଯେଉଁ ସ୍ଥଳରେ କୌଣସି ଲଜ୍ଜାଜନକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଉକ୍ତ ଲଜ୍ଜାଜନକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଲଜ୍ଜା ବୋଧ ନ କରେ, କିନ୍ତୁ ଦେଖିଣାହାରା ତାହା ଦେଖି ଲଜ୍ଜିତ ହୁଏ, (ସେ ସ୍ଥାନରେ ଏ ଡ଼ଗ କୁହାଯାଏ) ।

ନାଚୀନ--ପୁଂ.ବି.ଦକ୍ଷିଣସ୍ଥ ଦେଶବିଶେଷ ।

ନାଚୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. ନର୍ତ୍ତନକାରୀ, ନାଟ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ନାଛ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଲକ୍ଷ୍ୟ) ଲକ୍ଷ୍ୟଭେଦ କରିବା ପାଇଁ ବନ୍ଧୁକଆଦି ଦାଗିବା, ତାତଲା ଲୁହାଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଜୀବର ଚମଡ଼ାରେ ଦାଗ ଦେବା,ଚିଆଁ, ନାସ, ନସ୍ୟ ।

ନାଛିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ଲକ୍ଷ୍ୟ) ବନ୍ଧୁକ-ମାରିବା, ବନ୍ଧୁକ ଦ୍ୱାରା ଲକ୍ଷ୍ୟ ଭେଦ କରିବା, ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା, ଲକ୍ଷ କରିବା, ଦେହରେ ଦାଗ ଦେବା, ପ୍ରଦୀପକୁ ଜଳାଇବା ।

ନାଛେନା—ପ୍ରା.(ଆଲି)ବଂ. ଅପରିଷ୍କୃତ, ଅବଜିଆ ।

ନାଛୋଡ଼—ଗ୍ରା.ବଂ.ଏକଜିଦିଆ, ନିବନ୍ଧ-ଶୀଳ, ଯେ କୌଣସି ବିଷୟକୁ ଛାଡ଼େ ନାହିଁ ।

ନାଜକ୍—ଯା. ବଂ. କୋମଳ, ସୁକୁମାର, ପତଳା, ଯେ ସହିଷ୍ଣୁ ନୁହେ ।

ନାଜକୁଣ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବଂ. ସ୍ୱଭାବତଃ ଲଜ୍ଜାଶୀଳ ।

ନାଜର--ଯା. ବି. କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ବା ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ କରିବା ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି, ଆଦାଲତରେ ହାକିମମାନଙ୍କ ହୁକୁମ ତାମିଲ କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିଯୁକ୍ତ ପିଆଦାମାନଙ୍କ ସର୍ଦ୍ଦାର, କର୍ମଗୃହ, ମୁସଲମାନଙ୍କ ନମାଜଶେଷ ।

ନାଜରଖାନା—ଯ.ବି.ନାଜରତ୍ୱ, ନାଜ-ରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ।

ନାଜରତ—ଯା. ବି. ନାଜରଖାନା, ନାଜରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ, ନାଜରଙ୍କକର୍ମ ।

ନାଜିମ୍—ଯା. ବି. ମାନେଜର, ତତ୍ତ୍ୱା-ବଧାରକ, ଭାରତରେ ମୁସଲମାନ ଶାସନ କାଳରେ କୌଣସି ରାଜ୍ୟ ବା ପ୍ରଦେଶର ରାଜକୀୟ ଶାସନକର୍ତ୍ତା ।

ନାଜିରଉଦ୍ଦିନ୍—ଗ୍ରା. ବି. ଅଯୋଧ୍ୟାର ଜଣେ ରାଜା ।

ନାଜିହାଲ—ଗ୍ରା. ବଂ. ଆପନ୍ନ, ବିପନ୍ନ, ଅନ୍ତିମଦଶାପ୍ରାପ୍ତ, ବଂ ଅତି ବିପନ୍ନ-ଅବସ୍ଥା ।

ନାଜୁକ—ଯା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଲତା, (ଗ୍ରା.ବଂ) ଲଜ୍ଜାଶୀଳ ।

ନାଟ—ପୁଂ. ବି. (ନଟ + ଘ୍ଞ.ଅ) ନାଚ, ନାଟକାଭିନୟ,ସଙ୍ଗୀତର ରାଗବିଶେଷ, କର୍ଣ୍ଣାଟଦେଶ ଓ ତଦ୍ଦେଶବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି, (ଗ୍ରା.ବି) ନୃତ୍ୟ, କଳି, ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ, ଗୋଳ-ମାଳ, କୋଳାହଳ, କାଣ୍ଡକାରଖାନା, ବସ୍ତ୍ର, କାଣ୍ଡଶର, ନୃତ୍ୟଯୁକ୍ତ ତାମସା, ସୁଆଙ୍ଗ, ସାଜ, (ଯା.ବି) ଲାଟ୍, ଗୁଚ୍ଛ, ଗଭର୍ଣ୍ଣର, ରାଜସ୍ୱ ବାକିପାଇଁ ଜମି-ଦାରର ନିଲାମ ।

ନାଟକ—ବଂ. (ନଟ + ଅକ) ନର୍ତ୍ତକ, (ବି) ଦୃଶ୍ୟ କାବ୍ୟବିଶେଷ, ରୂପକ, ନଟର କାର୍ଯ୍ୟ. କାମାଖ୍ୟା ପର୍ବତର ନିକଟସ୍ଥିତ ପର୍ବତଭେଦ ;

ନାଟକଲକ୍ଷଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନାଟ-କର ଲକ୍ଷଣ ।

ନାଟକମନ୍ଦିର—ଗ୍ରା. ବି. ଦେବଗୃହସମୀ-ପସ୍ଥ ନାଟ୍ୟ ସ୍ଥାନ ।

ନାଟକବତାର—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) କୌଣସି ନାଟକ ମଧ୍ୟରେ ଅପର ନାଟକର ଅଭିନୟ । [ନାଟୁଆ ।

ନାଟକୀୟ—ଗ୍ର. ପୁଂ. ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ନର୍ତ୍ତକ,

ନାଟକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନାଟକ+ଈ ନର୍ତ୍ତକୀ, ଇନ୍ଦ୍ରସତ୍ତ୍ୱ, (ପୁଂ.ବି. ନାଟକ+ଇନ) ନାଟକରଚକ, ନର୍ତ୍ତକ ।

ନାଟକୀୟ— ବଂ.(ନାଟକ + ଈୟ)ନାଟ-କର ବର୍ତ୍ତମାନୀୟ, ନାଟକସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ନାଟଗୁରୁ—ଗ୍ରା.ବି(ତତ୍ତ୍ୱ)ନାଟ୍ୟାଚାର୍ଯ୍ୟ, ଓସ୍ତାଦ, ସୂତ୍ରଧର ।

ନାଟବନ୍ଦ—ଗ୍ରା.ବି. ସରକାର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଖଜଣାକିସ୍ତି ।

ନାଟମନ୍ଦିର—ବି.ନାଟକ ମନ୍ଦିର ଦେଖ ।

ନାଟମୟୂର—ବି.(ନାଟ + ମୟୂର) ନୃତ୍ୟ-କାରୀ ମୟୂର, ଅର୍ଣ୍ଣିରା ମୟୂର ।

ନାଟର ଗୁରୁ—ଗ୍ରା. ବି.ନାଟଗୁରୁ ଦେଖ, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବିଷୟ ବା ଘଟ-ନାର ମୌଳିକ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ, କୌଣସି ଦଳର ନେତା ।

ନାଟାମ୍ର—ପୁଂ.ବି. ତରମ୍ବୁକ, ତରଭୁଜ ।

ନାଟାର—ପୁଂ.ବି.(ନାଟ+ଆର)ନଟୀର ସନ୍ତାନ ।

ନାଟିଆ—ଗ୍ରା.ବି.ଶୂଦ୍ର ମାନଙ୍କର ବଂଶୋ-ପାଧିବିଶେଷ ।

ନାଟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନଟ+କ.ଅକ+ଆ) ହାସ୍ୟରସ ପ୍ରଧାନ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନାଟକ, ନଟୀ, ନର୍ତ୍ତକୀ, (ଗ୍ରା.ବି) ହାତ ବା ଗୋଡ଼ର ନାଡ଼ୀ,ଦେହର ରକ୍ତବାହିକା ଶିରା ।

ନାଟିକାଚିପିବା—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ମଣି-ବନ୍ଧନଠାରୁ ନାଡ଼ିର ସ୍ପନ୍ଦନକୁ ଆଙ୍ଗୁଠି ଦ୍ୱାରା ଅନୁଭବ କରିବା ।

ନାଟିକାଛାଡ଼ିପିବା—ଗ୍ରା. ବି. ରୋଗୀ ବା ମୁମୂର୍ଷୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ହାତ ବା ଗୋଡ଼ ନାଡ଼ିର କ୍ଷୀଣ ସ୍ପନ୍ଦନ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବୋଧ ନହେବା,(ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଶ୍ରୀ ଅନ୍ୟକୁ ସହ୍ୟ ନ ହେବା ।

ନାଟିତ—ବିଂ.(ନାଟ+ଣିଚ୍.ତ) ଅଭି-ନୀତ, (ଭା.ତ—ବି) ଅଭିନୟ,ନର୍ତ୍ତନ, ନଗ୍ନଇବା । [କୃତ୍ୟ ।

ନାଟିତକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନାଟିତ+କ)ନଟ-

ନାଟୁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଲଟ୍ଟ) ଲଟ୍ଟୁ, ନଟ୍ଟୁ, ଖେଳିବାର ପେଣ୍ଡୁ, (ଲ.ଅର୍ଥ) କ୍ରୀଡ଼-ନକ ।

ନାଟୁଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନର୍ତ୍ତକ) ନର୍ତ୍ତକ, ଅଭିନେତା, ନଟ, ମଲ୍ଲକ୍ରୀଡ଼ା ଦେଖା-ଇବା ବ୍ୟକ୍ତି । [ପୁତ୍ର ।

ନାଟେୟ—ପୁଂ.ବି.(ନଟୀ+ଏୟ)ନଟୀର

ନାଟେର—ପୁଂ. ବି. ନଟୀର ପୁତ୍ର ।

ନାଟୋର—ରାଜସାହୀ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ମହକୁମା ।

ନାଟ୍ୟ—ବି. (ନଟ + ର୍ମ.ଯ) ନୃତ୍ୟକ୍ରିୟା, ଚୌର୍ଯ୍ୟକ୍ରିକ, ନୃତ୍ୟ, ଗୀତ, ବାଦ୍ୟ ଏ ତିନୋଟିର ସମବାୟ, ଅଭିନୟ ଦ୍ୱାରା ଚରିତ୍ର ପ୍ରଦର୍ଶନ, ନାଟକ ଆରମ୍ଭର ଶୁଭ ନକ୍ଷତ୍ର ।

ନାଟ୍ୟକାର—ବି. (ନାଟ୍ୟ + କୃ+କ.ଅ) ନର୍ତ୍ତକ, ନଟ,(ଗ୍ରା.ବି)ନାଟକର ଚକ ।

ନାଟ୍ୟଧର୍ମିକା--ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଦର୍ଶନାର୍ଥ ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଚୌର୍ଯ୍ୟକ୍ରିକ ରୂପ ନଟକୃତ୍ୟ ।

ନାଟ୍ୟପ୍ରିୟ—ପୁଂ. ବି. (ନାଟ୍ୟ+ପ୍ରିୟ) ବ.ଶ୍ରୀ; ମହାଦେବ, ଶିବ, (ବିଂ) ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ବାଦ୍ୟ ପ୍ରିୟ ଯାହାର ।

ନାଟ୍ୟବେଦ—ବି. ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ ନୃତ୍ୟ ବାଦ୍ୟ ଗୀତାଦିବିଷୟକ ଉପ-ବେଦ ।

ନାଟ୍ୟଶାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପ୍ରାସାଦ ଦ୍ୱାର ସମୀପ ଗୃହ,ନାଟମନ୍ଦିର, ନାଟ୍ୟରଙ୍ଗ ।

ନାଟ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର—ବି. ନୃତ୍ୟଗୀତ ଓ ବାଦ୍ୟ ଅଭିନୟ ବିଷୟକ ଶାସ୍ତ୍ର, ଭରତମୁନି କୃତ ନାଟ୍ୟବିଷୟକ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ନାଟ୍ୟସମିତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (କ.ଧା) ଅଭିନୟ ସମ୍ପାଦିକା ସଭା ।

ନାଟ୍ୟସୂତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ତତ୍ତ) ଭରତ-ମୁନିପ୍ରଣୀତ ନାଟ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରର ପ୍ରଧାନ ଗ୍ରନ୍ଥ, ଅଲଙ୍କାର ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।

ନାଟ୍ୟାଚାର୍ଯ୍ୟ—ପୁଂ.ବି. (ତତ) ନାଟ୍ୟ-ବିଷୟକ ଉପଦେଷ୍ଟା,ରଙ୍ଗଭୂମିର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ନାଟଗୁରୁ ।

ନାଟ୍ୟାଭିନୟ—ବି. (ତତ) ନାଟକରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ବିଷୟର ଅଭିନୟ ।

ନାଟ୍ୟାଲଙ୍କାର—ପୁଂ. ବି. (ନାଟ୍ୟ+ ଅଲଙ୍କାର) ନାଟକଭୂଷଣ ହେତୁ ନାଟ-କର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବୃଦ୍ଧିକର ଅଲଙ୍କାର-ବିଶେଷ ।

ନାଟ୍ୟାଳୟ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ନାଟ୍ୟ-ଶାଳା, ନାଟମନ୍ଦିର ।

ନାଟ୍ୟୋକ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନାଟ୍ୟ+ଉକ୍ତି) ନାଟକରେ ବ୍ୟବହୃତ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ କରିବାରେ ବ୍ୟବ-ହୃତ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବିଶିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦମାନ ।

ନାଠା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. (ସଂ-ନତ) ଗେଡ଼ା, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ପିତୃପିତାମହ ବା ପୁତ୍ର ପୌତ୍ରାଦି କେହି ନଥାନ୍ତି ।

ନାଠି—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଂ. (ସଂ-ଯଷ୍ଟି) ଲାଠି ଦେଖ, (ଗ୍ରା. ବି) ନଟେଇ, ଯେଉଁ କାଠିରେ ସୂତା ଗୁଡ଼ିଆ ହୁଏ ।

ନାଡ଼—ପୁଂ. ବି. (ନାଲ) ନାଲଶବ୍ଦାର୍ଥ, ମୃଣାଳ, ପଦ୍ମଆଦି ଫୁଲର ଡେମ୍ଫ,ପେଣ୍ଡି, ଦେହମଧ୍ୟସ୍ଥ ଅନ୍ତ୍ର, ରକ୍ତବାହିନୀ ଶିରା, ନାଡ଼ୀ, ନାଭିନାଳ, ଲଙ୍ଗଳର ବେକ, ଗୁଣା ବସୁଣି ଆଦିର ଯେଉଁ ବଳାଂଶ ନାକରନ୍ଧ୍ରରେ ଗଳାଯାଇଥାଏ ।

ନାଡ଼ଛତ୍ରୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଲମ୍ବ ନାଡ଼ିଥିବା ଛତ୍ରୁ ।

ନାଡ଼ପିଡ଼—କ୍ଲୀ. ବି. କଣ୍ୱମୁନିଙ୍କ ଆଶ୍ରମ ।

ନାଡ଼ା —ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନାଡ଼ୀ) ଗର୍ଭସ୍ଥ ଅନ୍ତ୍ର, ଅନ୍ତ୍ରବୁଜୁଳା ।

ନାଡ଼ି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି, (ନଡ଼+ଣିଚ୍+କ.ଇ) ନାଡ଼ୀ, ନଳ, ଦେହସ୍ଥ ରକ୍ତବାହିନୀ ଶିରା,ଗଛ ବା ଫୁଲଆଦିର ସରୁ ଡେମ୍ଫ, ଅନ୍ତ୍ରବୁଜୁଳା, ନାଭିନାଳ, ଏକଦଣ୍ଡ ସମୟ, ନଳିଘା, ଜଳବାହୀ ସୂର୍ଯ୍ୟରଶ୍ମି, ବାଉଁଶର ନଳ, ବନ୍ଧୁକର ନଳ,ଗଣ୍ଡ-ଦୂବା, କୌଣସି ତୃଣର ପୋଲା ଡାଙ୍ଗ, ଛିଦ୍ର, କପଟ, ନାଡ଼ିନକ୍ଷତ୍ର ଦେଖ, (ଗ୍ରା. ବି) ନାଡ଼ିର ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ ଘୃତପକ୍ୱ ମିଷ୍ଟାନ୍ନବିଶେଷ, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଜ୍ଞାନ, ଚେତନା, (ପ୍ରା. ବାଲେ. ବି) ସଜନା-ଛୁଇଁ, (ପ୍ରା. ସିଂହ. ବି) ଖଡ଼ା ।

ନାଡ଼ିକ—କ୍ଲୀ.ବି, (ନାଡ଼ି+କ) ନଳିତା-ଶାଗ, ନାଡ଼ି ଦେଖ ।

ନାଡ଼ିକଳାପକ—ବି. ସର୍ପାକ୍ଷୀ ଦେଖ ।

ନାଡ଼ିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନାଡ଼ି+କ+ଆ) ଷଟ୍‌କ୍ଷଣ, ଘଡ଼ି, ଏକଦଣ୍ଡ ସମୟ,ଶ୍ୱାସ-ବାହୀ ନଳ, ଗଳା, ନାଡ଼ିବ୍ରଣ,ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ କିରଣ ରେଖା, ପିଟାଘଣ୍ଟା ।

ନାଡ଼ିକେଳ—ବି. ନାରିକେଳ, ନଡ଼ିଆ ।

ନାଡ଼ିଚରଣ—ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ପକ୍ଷୀ ।

ନାଡ଼ିଚପା—ଗ୍ରା.ବି. ନାଡ଼ିପରୀକ୍ଷା, ନାଡ଼ିର ସ୍ପନ୍ଦନକୁ ହାତଦ୍ୱାରା ବୋଧ କରିବା ।

ନାଡ଼ିଚପିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନାଡ଼ିପରୀକ୍ଷା କରିବା, ରୋଗୀର ଅବସ୍ଥା ଜାଣିବା ନିମନ୍ତେ ହାତଗୋଡ଼ର ନାଡ଼ିର ସ୍ପନ୍ଦନକୁ ଆଙ୍ଗୁଠି ଦ୍ୱାରା ଅନୁଭବ କରିବା, (ଲା.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ମତ ବା ପ୍ରକୃତି ଠିକ୍‌ରେଇବା ।

ନାଡ଼ିଚୀର—କ୍ଲୀ. ବି. ନିଷ୍ପେଷ୍ଟନ, ନଳ, ଗ୍ରେଟ ନଳଜାତୀୟ ଗୁଳ୍ମ, ତନ୍ତୁବାୟର କଣ୍ଟା ।

ନାଡ଼ିଜଙ୍ଘ—ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) କାକ, କୁଆ, ବକ, ବଗ, ଏକ ମୁନିଙ୍କ ନାମ ।

ନାଡ଼ିଛାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ନାଡ଼ିର ସ୍ପନ୍ଦନ ବନ୍ଦ ହେବା, ପ୍ରାଣବାୟୁ ଶରୀରରୁ ନିର୍ଗତ ହେବା ଅବସ୍ଥା ।

ନାଡ଼ିତରଙ୍ଗ—ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଦୈବଜ୍ଞ, ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷୀ, କାକୋଳ, ସ୍ଥିର ଧର୍ଷକ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ନାଡ଼ିନକ୍ଷତ୍ର—ବି. (ନାଡ଼ି+ନକ୍ଷତ୍ର) ବରବଧୂଙ୍କ ଜାତକ ଗଣନାର୍ଥେ କଳ୍ପିତ ଚକ୍ରରେ ସ୍ଥିତ ନକ୍ଷତ୍ରବିଶେଷ, ଜନ୍ମ ନକ୍ଷତ୍ର(ଗ୍ରା.ବି.ଲା.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଯାବତୀୟ ଜ୍ଞାତବ୍ୟବିଷୟ, ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତିଗତ ଅଭ୍ୟାସ ଓ ଗତିବିଧି, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଗୁପ୍ତରହସ୍ୟ ମାନ ।

ନାଡ଼ିନ୍ଧମ—ପୁଂ. ବି. (ନାଡ଼ି+ଧମ+କ.ଅ) ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାର, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାରଦିଗିଆ, (ବିଂ) ଶ୍ୱାସକାରଳ, ଭୟ ନିନ, ଭୟ-ପ୍ରଦର୍ଶନକାରୀ, ଭୀଷଣ, ନାଡ଼ିଗୁଳନା-କାରୀ ।

ନାଡ଼ିନ୍ଧୟ—ପୁଂ. ବି. (ନାଡ଼ି+ଧେ+କ.ଅ) ନାଡ଼ିପାନକର୍ତ୍ତା, ଯେ ନଳଦ୍ୱାରା ପାନ କରେ ।

ନାଡ଼ିପତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ନାଡ଼ୀରଣାକ, ନଳିତାଶାଗ ।

ନାଡ଼ିବଳୟ—ବି. ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଶିରୋମଣି ଲିଖିତ ସମସ୍ତଜ୍ଞାପକ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ନାଡ଼ିବ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଦୋହଲିବା, ନଡ଼ିନଡ଼ି ହୋଇ ହଲିବା, (ପୁଚ୍ଛଆଦିକୁ) ଇତସ୍ତତଃ ଚାଳିତ କରିବା ।

ନାଡ଼ିଡ଼ୀବ୍ରଣ—ବି. ନାଳିଘାଆ ।

ନାଡ଼ି(ଡ଼ୀ)ମଣ୍ଡଳ—ବି. ବିଷୁବରେଖା, ଖ ଗୋଲରେ କଳ୍ପିତ ବିଷୁବରେଖା ।

ନାଡ଼ି(ଡ଼ୀ)ଲାଗିବା—ଗ୍ରା. ବି. ରୋଗୀର ନାଡ଼ିସ୍ପନ୍ଦନ ପରୀକ୍ଷକହାତକୁ ଜଣାଯିବା ।

ନାଡ଼ି(ଡ଼ୀ)ଶାକ—ବି. ନଳିତା ଶାଗ ।

ନାଡ଼ି(ଡ଼ୀ)ଶୋଧନ—ବି. ଯୋଗୀମାନଙ୍କର ଜଳ ଓ ବାୟୁଦ୍ୱାରା ଶରୀରସ୍ଥ ନାଡ଼ି ଓ ଅନ୍ତ୍ର ପରିଷ୍କାର କରିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ନାଡ଼ି(ଡ଼ୀ)ହଙ୍ଗୁ— ବି. ଏକପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷ ଓ ତହିଁରୁ ନିର୍ଗତ ନିର୍ଯ୍ୟାସ ।

ନାଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନାଡ଼ି+ଇ) ନାଡ଼ି ଦେଖ, ଗଣ୍ଡଦୂର୍ବା, ନଳିତା ଶାଗ, ହଙ୍ଗୁପତ୍ରୀ ।

ନାଡ଼ୀକ—ପୁଂ. ବି. (ନାଡ଼ି+କୈ+ଅ) ନଳିତାଶାଗ, କଳାଗୁଳୁଣ୍ଡା ଶାଗ, କଳା-କାସୁନ୍ଦା ଗୁଳ୍ମ ।

ନାଡ଼ୀକଟ—ଗ୍ରା.ବି.ନାଡ଼ିଛେଦନ, ସନ୍ତାନ ପ୍ରସୂତ ହେବାପରେ କରାଯିବା ନାଭି-ଛେଦନ ।

ନାଡ଼ୀକୂଟ—କ୍ଲୀ. ବି. ବିବାହାଦି ନାଡ଼ି-ଚକ୍ର ସୂଚିତ ନକ୍ଷତ୍ର ସମୂହ ।

ନାଡ଼ୀକେଳ—ପୁଂ. ବି. ନାରିକେଳ, ନଡ଼ିଆ ।

ନାଡ଼ୀଗତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନାଡ଼ୀ+ଗତି) ଇତରୁ; ନାଡ଼ିର ଗତି, ଯେଉଁ ଗତିଦ୍ୱାରା ଦେହର ଭଲ ମନ୍ଦ ଜଣାପଡ଼େ ।

ନାଡ଼ୀଚ—ପୁଂ. ବି. (ନାଡ଼ୀ+ଚ+ଅ) ଶାକବିଶେଷ, ନଳିତାଶାଗ ।

ନାଡ଼ୀଚକ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ନାଭିସ୍ଥଳସ୍ଥିତ ଚକ୍ରଭେଦ, ନାଭିସ୍ଥିତ ନାଡ଼ିମୂଳ, ହଠଯୋଗ ଶାସ୍ତ୍ରଲିଖିତ ଇଡ଼ା, ପିଙ୍ଗଳା, ସୁଷୁମ୍ନା, ପରମା, ଗାନ୍ଧାରୀ, ହସ୍ତିଜିହ୍ୱା, ପୂଷା, ଯସୋଦା, ଅଳମ୍ବୁଷା, କୁହୁ, ଶଙ୍ଖିନୀ, ଲୋଳଜିହ୍ୱା, ବିଜୟା, କାମଦା, ଅମୃତା, ବହୁଳା, ଶରୀରସ୍ଥ ଏହି ଚୌଦ୍ଦଟି ନାଡ଼ି ।

ନାଡ଼ୀଜ୍ଞ—ପୁଂ.ବିଂ.(ନାଡ଼ୀ+ଜ୍ଞ+କ.ଅ) ନାଡ଼ିସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଭିଜ୍ଞ,(ବି) ବୈଦ୍ୟ ।

ନାଡ଼ୀତକ୍ତ—ପୁଂ. ବି. ନେପାଳୀ ନିମ୍ବ, ନେପାଳ ଦେଶୀୟ ନିମ୍ବ ଗଛ ।

ନାଡ଼ୀଦେହ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଅତି କୃଶଦେହ ଭୃଙ୍ଗୀ, ଶିବଙ୍କ ଦ୍ୱାରପାଳ ।

ନାଡ଼ୀପରୀକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମଣିବନ୍ଧସ୍ଥିତ ନାଡ଼ୀର ଘାତ ପ୍ରତିଘାତ ଦ୍ୱାରା ଶରୀରର ଅବସ୍ଥା ନିର୍ଣ୍ଣୟ, ଖଣ୍ଡିଏ ବୈଦ୍ୟକ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ନାଡ଼ୀପ୍ରକାଶ—ପୁଂ.ବି. ଖଣ୍ଡିଏ ଭୈଷଜ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ନାଡ଼ୀମରୁ—ଗ୍ରା.ବି. ଅକ୍ଷୁଧା ରୋଗ,(ବିଂ) ଅତି ଦୁର୍ବଳ,ଯାହାର କ୍ଷୁଧା ହୁଏ ନାହିଁ, ଅଳ୍ପାହାରୀ ।

ନାଡ଼ୀଯନ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ଶଲ୍ୟୋ-ଦ୍ଧାରଣ ଅର୍ଥ ଏକପ୍ରକାର ଯନ୍ତ୍ର, ନଳଯୁକ୍ତ ଯନ୍ତ୍ର ।

ନାଡ଼ୀବିଗ୍ରହ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଅତି କୃଶ ଶିବ ନୁଚର ଭୃଙ୍ଗୀ ।

ନାଡ଼ୀବ୍ରଣ—ପୁଂ. ବି. (ମଧ୍ୟ-କ.ଧା) ସଙ୍ଗଦ୍ୱା ଗଳବ୍ରଣ, ନାଳିଘା ।

ନାଡ଼ୀଶାକ—ପୁଂ. ବି. ନଳିତା ଶାଗ ।

ନାଡ଼ୀଶୁଦ୍ଧି—ବି. (ଇତରୁ) ନାଡ଼ିଶୋଧନ ଦେଖ ।

ନାଡ଼ୀସ୍ନେହ—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ନାଡ଼ୀ-ମାତ୍ରସାର, ଅତିକୃଶ, (ବି) ଶିବଙ୍କର ଦ୍ୱାରପାଳ, ଭୃଙ୍ଗୀ ।

ନାଣକ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନ+ଆଣକ) ମୁଦ୍ରା-ଚିହ୍ନିତ ନିଷ୍କାଦ, ମୁଦ୍ରା,ମୋହର, ଧାତୁ, (ବିଂ) ପ୍ରଶସ୍ତ ।

ନାଣକପରୀକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଧାତୁ ପରୀକ୍ଷା ।

ନାଣକପରୀକ୍ଷୀ—ପୁଂ.ବିଂ. ଧାତୁପରୀକ୍ଷକ ।

ନାତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଲଗ୍ନ) ପଦାଘାତ, ଗୋଇଠା, ପଶୁମାନଙ୍କର ପଛଗୋଡ଼ ଦ୍ୱାରା ଆଘାତ ।

ନାତକ୍—ସଂ. ବିଂ. ଅକାଟ୍ୟ, ଯେଉଁ ହୁକୁମକୁ କେହି ଖଣ୍ଡନକରି ନ ପାରେ, (ବି) ଅକାଟ୍ୟହୁକୁମ ।

ନାତଗୀର—ଯା. ବିଂ. ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ।
ନାତଦ୍ୱାର—ଯା. ବିଂ. ଚଞ୍ଚଳଚିତ୍ତ ।
ନାତମାନ୍—ଯା.ବିଂ. ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ,ଆଂଶିକ ।
ନାତମାରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଗୋଇଠାମାରିବା. (ପଶୁ) ପଛଗୋଡ଼ଦ୍ୱାରା ଆଘାତକରିବା. (ଲ.ଅର୍ଥ) ଦଣ୍ଡଦେବା. (ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟକୁ) ଶିକ୍ଷାଦେବା, ଦୀକ୍ଷାଦେବା ।
ନାତରବିଅଛି—ଯା. ବିଂ. ଅଶିକ୍ଷିତ ।
ନାତି—ଗ୍ରା. ପୁଂ.ବି. (ସଂ-ନପ୍ତୃ—ନପ୍ତା) ପୌତ୍ର, ଦୌହିତ୍ର, ପୁତ୍ର ବା କନ୍ୟାର ପୁଅ ।
ନାତିଦୀର୍ଘ—ବିଂ. ଯାହା ଅତି ଦୀର୍ଘ ବା ଡେଙ୍ଗ ବା ଲମ୍ବାନୁହେ ।
ନାତିନୀ—ଗ୍ରା.ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ-ନପ୍ତ୍ରୀ)ପୁତ୍ରର ବା କନ୍ୟାର ଝିଅ ।
ନାତିଶୀତୋଷ୍ଣ—ବିଂ. ଯାହା ଅଧିକ ଶୀତଳ ନୁହେ ବା ଅଧିକ ଉଷ୍ଣ ନୁହେ
ନାତୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯେ ନାତ ମାରେ, ଯାହାର ନାତ ମାରିବାରେ ଅଭ୍ୟାସ ଅଛି ।
ନାତୁଣୀ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପୌତ୍ରୀ ବା ଦୌହିତ୍ରୀ, ପୁଅର ବା ଝିଅର କନ୍ୟା ।
ନାତୁଣୀଜୁଆଇଁ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. ଆପଣା ନାତୁଣୀର ସ୍ୱାମୀ । [ନାତିର ସ୍ତ୍ରୀ ।
ନାତୁଣୀବୋହୂ—ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଆପଣା
ନାତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି. (ନମ+ଷ୍ଟ୍ର) ବିରତି,ପ୍ରଜ୍ଞି. ଶିବ, ଋଷି, ମୁନି ।
ନାଥ—ପୁଂ.ବି. (ନାଥ+କ.ଅ) ପ୍ରଭୁ. ସ୍ୱାମୀ, ଅର୍ଯ୍ୟ, ଭର୍ତ୍ତା, ଈଶ୍ୱର, ବିଭୁ, ଅଧିପ, ଈଶ, ନେତା, ଇନ୍ଦ୍ର, ସହାୟ. ନାୟକ, ନାସାପ୍ରୋତ ରଜ୍ଜୁ, ନାକ-ଫୋଡ଼ା ଦଉଡ଼ି, (ଗ୍ରା.ବି) ଯୋଗୀ ଜାତିର ଉପାଧି, (ରାଜ୍ୟର)ରାଜା,ବନ୍ଧୁ
ନାଥକାମ—ପୁଂ.ବି. ଆଶ୍ରୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ।
ନାଥକୁମାର—ପୁଂ.ବି. ଜଣେ କବି ।
ନାଥତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି.(ନାଥ+ଭା.ତ୍ୱ)ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ।
ନାଥନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ନାଥ+ଭା.ଅନ)ପ୍ରାର୍ଥନା, ପ୍ରାର୍ଥନ ।
ନାଥବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. ସଧବା,ଅହିଅ (ସ୍ତ୍ରୀ) ।
ନାଥବନ୍—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ.ନାଥବାନ୍ ଦେଖ
ନାଥବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ନାଥ+ବତ୍) ନାଥଯୁକ୍ତ, ପ୍ରଭୁବିଶିଷ୍ଟ, ପରାଧୀନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନାଥବତୀ ।
ନାଥବିଦ୍—ପୁଂ.ବିଂ. ଆଶ୍ରୟଦାତା ।
ନାଥବିଦ୍ୟ—ପୁଂ. ବିଂ. ଯେଉଁ ଲୋକ ଆଶ୍ରୟ ଦିଏ ବା ଯାହାର ଆଶ୍ରୟ ଦେବାର କ୍ଷମତା ଅଛି ।
ନାଥହର—ପୁଂ.ବି. (ନାଥ+ହୃ+ଇନ୍) ପଶୁ, ନାକଫୋଡ଼ା ପଶୁ, ।
ନାଥିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ସପ୍ତଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଜନୈକ ଓଡ଼ିଆ କବି, (ଜ୍ଞାନୋଦୟ-କୋଇଲି ଏହାଙ୍କଦ୍ୱାରା ରଚିତ) ।
ନାଥୀ—ପୁଂ. ବିଂ. ପ୍ରଭୁଯୁକ୍ତ, ଯାହାକୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେବାର ଲୋକ ଅଛନ୍ତି ।
ନାଦ—ପୁଂ. ବି. (ନଦ+ଭା.ଅ) ଶବ୍ଦ, ଅନୁସ୍ୱାର ପରି ଉଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ବର୍ଣ୍ଣବିଶେଷ, ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ,ଡ଼ାକ, ଗର୍ଜନ, ଗବାଦି ପଶୁର ମଳ, ଲିଙ୍ଗ, ବର୍ଣ୍ଣ ଉଚ୍ଚାରଣ ବିଷୟରେ ଏକପ୍ରଯତ୍ନ, ସଙ୍ଗୀତ, ବର୍ଣ୍ଣର ଅବ୍ୟକ୍ତ ମୂଳରୂପ, ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପ ଘୋଷବିଶେଷ, ମୁନିବିଶେଷ, (ବିଂ) ପ୍ରଶଂସାକାରୀ ।
ନାଦଜ—ବିଂ. (ନାଦ+ଜନ+ଅ) ନାଦରୁ ଯାହା ଜାତହୁଏ ।
ନାଦତା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନାଦ+ତ+ଆ) ଶବ୍ଦତ୍ୱ. ଶବ୍ଦର ଗୁଣ ।
ନାଦନାଳ—ପ୍ରା. (କଟକ) ବି.କଣ୍ଠନାଳ, ଯେଉଁବାଟେ ସ୍ୱର ବାହାରେ ।
ନାଦପୁରାଣ—କ୍ଲୀ.ବି. ଉପପୁରାଣବିଶେଷ
ନାଦମୁଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ କର-ମୁଦ୍ରାବିଶେଷ ।
ନାଦବନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ନାଦ+ବତ୍) ଶବ୍ଦ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ।
ନାଦବିନ୍ଦୁଉପନିଷତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଆଥର୍ବଣ ଉପନିଷଦ୍ଭେଦ ।
ନାଦାନ୍—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗରିବ,ଅତି ନିର୍ଦ୍ଧନ, ଖଜଣା ବା ଦେୟ ଦେବାକୁ ଅସମର୍ଥ ।
ନାଦାନି—ଯା.ବି. ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ନିସ୍ୱତା ।
ନାଦାବି—ଗ୍ରା ବିଂ. ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ କେହି ଦାବି କରନ୍ତି ନାହିଁ,ଅସ୍ୱାମିକ ।
ନାଦି—ଗ୍ରା. ବି. ଭୂମିରେ ଗର୍ତ୍ତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଯଷ୍ଟି ବା ସାବଳ ।
ନାଦିତ—ବିଂ. (ନଦ୍+ଣିଚ୍+ମ.ତ) ଶବ୍ଦିତ, ଧ୍ୱନିତ, (ନଦ+କ.ତ) ଶବ୍ଦ କରୁଥିବା । [କରିବା ।
ନାଦିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ନାଦକରିବା, ଗର୍ଜନ
ନାଦିନ୍—ଯା.ବିଂ. ଲକ୍ଷିତ ।
ନାଦିରଶାହ—ପୁଂ.ବି. ଭାରତ ଆକ୍ରମଣ-କାରୀ ପାରସ୍ୟର ଜଣେ ରାଜା ।
ନାଦୀ—ପୁଂ.ବି.(ନଦ+ଇନ୍) ନାଦଯୁକ୍ତ, ଶବ୍ଦକାରୀ, ନାଦକାରୀ, (ବି) କାଳିଙ୍ଗର ପର୍ବତରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଜାତିର ସପ୍ତମୃଗ ମଧ୍ୟରେ ସପ୍ତମ ମୃଗ ।
ନାଦେୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ସୈନ୍ଧବ ଲବଣ, ସୌବୀରାଞ୍ଜନ, ସୁରମା, (ବିଂ) ନଦୀ-କୂଳସ୍ଥ, ନଦୀଜାତ, ନଦୀସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ପୁଂ.ବି) କାଶତୃଣ, କାଉଁଶି, ବାଳୀର-ବୃକ୍ଷ, ଜଳବେତସ ବୃକ୍ଷ ।
ନାଦେୟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନାଦେୟ+ଇ) ଅମ୍ବୁବେତସ, ଭୂମିଜମ୍ବୁ, କାଳଜମ୍ବୁ, ବୈଜୟନ୍ତିକା, ନାଗରଙ୍ଗ, ଜବା, ମନ୍ଦାର, ବ୍ୟଙ୍ଗୁଷ୍ଠ, ଅଗ୍ନିମନ୍ଥ ବୃକ୍ଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ.) ନଦୀଉତ୍ପନ୍ନା ।
ନାଦେଶ୍ୱର—କ୍ଲୀ. ବି. କାଶୀସ୍ଥିତ ଶିବ-ଲିଙ୍ଗବିଶେଷ ।
ନାଦୋମ୍ପୁର—ଗ୍ରା.ବି.ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ବନ୍ଦର ।
ନାଦ୍ୟ—ବିଂ. (ନଦ+ଯ) ନଦୀଭବ, ନାଦେୟ ଦେଖ ।
ନାନ୍‌କର—ଯା. ବି. ଜମିଦାରଙ୍କ ନିଜ ଦଖଲି ଜମି, ନିଜ ଖେତ ବା ଖମାର ଜମି । [ପୁତ୍ର ।
ନାନ—ଗ୍ରା. (ପ୍ରାଚୀନ) ବି. (ସଂ-ନନ୍ଦନ)
ନାନକ(ଗୁରୁ)—ଗ୍ରା.ବି.ଶିଖମାନଙ୍କ ଆଦି-ଗୁରୁ, ଶିଖଧର୍ମର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ।

ନାନକଲ୍—ବି. ପିଣ୍ଡଆଳୁ, ଝମ୍ବଆଳୁ ।
ନାନକଶାହୀ—ଗ୍ରା. ବି. ନାନକ ପନ୍ଥୀ-ମାନଙ୍କର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକପ୍ରକାର ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବା ଯୋଗୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।
ନାନମ୍ନନ—ଗ୍ରା.ବି.ପୁରପୁଷ୍ଟ ଘୃତପାଚିତ ପିଷ୍ଟକବିଶେଷ ।
ନାନା—ଅବ୍ୟ. ଅନେକାର୍ଥ, ବହୁବିଧ, ଅନେକପ୍ରକାର, ଉଭୟାର୍ଥ, ବିନାର୍ଥ, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) କେଭେ ନୁହେ, ଗୀତ ଓ ନାଟରେ ଉଚ୍ଚାରିତ ଧ୍ୱନିବିଶେଷ, (ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀ)ମାତାମହ,ଅଜା,ପ୍ରା.(ସଂ ହି.) ପୁଂ.ବି. ବଡ଼ଭାଇ, ନନା, (ଗ୍ରା.ବି) ପୁଦିନ',(ସ୍ତ୍ରୀ) ଆଈ, ମାତାମହୀ ।
ନାନାଜାତି—ଗ୍ରା. ବିଂ. ନାନାଜାତୀୟ ଦେଖ ।
ନାନାଜାତୀୟ—ବିଂ. (ନାନା+ଜାତୀୟ) ବହୁଜାତୀୟ, ନାନାପ୍ରକାର, ବହୁଜାତି-ସମ୍ବନ୍ଧୀ ।
ନାନାତ୍ମବାଦ—ବି. ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବର ଆତ୍ମା ପରମାତ୍ମାଠାରୁ ବିଭିନ୍ନ ଥିବା ବିଷୟକ ସାଂଖ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରମତ ।
ନାନାତ୍ମବାଦୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ନାନାତ୍ମ+ବାଦ-+ଇନ୍)ବହୁ ଆତ୍ମବାଦୀ, ଯେଉଁମାନେ ଅନେକ ଆତ୍ମା ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି ।
ନାନାଦରବାଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଜଣେ ରାଜ-ବିଦ୍ରୋହୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ନାନାଦି—ଗ୍ରା.ବିଂ. (ସଂ-ନାନାବିଧ)ନାନା-ବିଧ, ନାନାପ୍ରକାରର, ଅନେକ ।
ନାନାଦେଶୀ—ପୁଂ. ବି. ଅନେକ ଦିଗ ଓ ଅନେକ ଦେଶ ।
ନାନାଧିତ—ପୁଂ.ବି. କାଶୀସ୍ଥିତ ଜଣେ ମହାରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ପଣ୍ଡିତ ।
ନାନାଧ୍ୱନି—ପୁଂ.ବି. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଯେଉଁ ବାଦ୍ୟରୁ ଏକାଧିକ ପ୍ରକାରର ଧ୍ୱନି ବାହାରେ ।
ନାନାନ୍—ସା. ବିଂ. ନାନାଦ ଦେଖ ।
ନାନାନ୍ଦ୍ର—ପୁଂ. ବି. (ନନାନ୍ଦୃ+ଅ) ନନାନ୍ଦାର ଅପତ୍ୟ, ନଣନ୍ଦର ପୁଅ, ସ୍ୱାମୀର ଭଣଜା ।
ନାନାନ୍ଦ୍ରାୟଣ—ପୁଂ.ବି. ନାନାନ୍ଦ୍ର ଦେଖ ।
ନାନାପ୍ରକାର—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ବହୁ ପ୍ରକାର, ବହୁବିଧ, ନାନାବିଧ, (ବି) ଅନେକପ୍ରକାର, (ଗ୍ରା.ହି.ବିଂ) ନାନା-ପ୍ରକାରେ, ନାନାରୂପରେ ।
ନାନାଫଡ଼୍‌ନବିଶ—ଗ୍ରା. ବି. ରୁଣ୍ଡପନ୍ଥ ନାନା, ନାନାସାହେବ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ।
ନାନାମତ—ଗ୍ରା. ବି. ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ମତ, ବିଭିନ୍ନ ମତମାନ, (ହି.ବିଂ)ନାନାମତେ ଦେଖ । [ଦେଖ ।
ନାନାମତି—ଗ୍ରା. ହି. ବିଂ. ନାନାମତେ
ନାନାମତେ—ଗ୍ରା. ହି. ବିଂ. ଅନେକ-ପ୍ରକାରେ, ନାନାପ୍ରକାରେ ।
ନାନାମାର୍ଗ—ବି.ବହୁତମାର୍ଗ, ବିଂ ବହୁତ ମାର୍ଗବିଶିଷ୍ଟ ।
ନାନାମାର୍ଗରେ—ଗ୍ରା.ହି. ବିଂ. ଅନେକ ବାଟରେ, ନାନାପ୍ରକାରେ ।
ନାନାରୂପ—କ୍ଲୀ. ବି. (କ.ଧା) ବହୁବିଧ ରୂପ, ଅନେକପ୍ରକାର ରୂପ, (ବି) ବ.ଶ୍ରୀ; ଅନେକପ୍ରକାରର, ବହୁବିଧ, ପୃଥକ୍‌ବିଧ । [ଦେଖ
ନାନାରୂପେ—ଗ୍ରା. ହି. ବିଂ. ନାନାମତେ
ନାନାର୍ଥ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଅନେକାର୍ଥ-ବିଶିଷ୍ଟ, ନାନାପ୍ରୟୋଜନଯୁକ୍ତ, (ପୁଂ.ବି ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଅର୍ଥମାନ, ବହୁ ପ୍ରୟୋଜନ
ନାନାର୍ଥସଂଗ୍ରହ—ବି. ନାନାଶବ୍ଦ ସଂଗ୍ରହ ଦେଖ ।
ନାନାବର୍ଣ୍ଣ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ) ଶୁକ୍ଳାଦି ବହୁ ବିଧବର୍ଣ୍ଣ, ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ଷତ୍ରିୟ ବିଶ ବର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ ।
ନାନାବିଧ—ବିଂ. (ବ.ଶ୍ରୀ)ବହୁପ୍ରକାରର, ଅନେକପ୍ରକାରର, (ହି.ବିଂ) ଅନେକ-ପ୍ରକାରେ ।
ନାନାଶବ୍ଦସଂଗ୍ରହ—ପୁଂ.ବି.ଅନେକଶବ୍ଦର, ସଂଗ୍ରହ, ଅଭିଧାନ, ଶବ୍ଦକୋଷ ।
ନାନାଶାସ୍ତ୍ର—ବି. ବହୁପ୍ରକାର ଶାସ୍ତ୍ର ।
ନାନାଶାସ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ.ବି.ବିବିଧ ପ୍ରକାରବିଦ୍ୟା ।
ନାନାଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ—ବିଂ. (ନାନାଶାସ୍ତ୍ର+ଜ୍ଞା+କ.ଅ) ବିବିଧବିଦ୍ୟାବିଶାରଦ, ଅନେକ ଶାସ୍ତ୍ର ପରଦର୍ଶୀ । [ଦେଖ ।
ନାନାସାହେବ—ଗ୍ରା.ବି.ନାନାଫଡ଼୍‌ନବିଶ
ନାନାସ୍ଥାନୀ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ,ଅସ୍ଥିର ।
ନାନି—ଗ୍ରା. ବି. ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଶାଖାନଦୀ ।
ନାନିଫ—ବୁନ୍ଦେଲ ଖଣ୍ଡର ଚନ୍ଦେଲ ଜାତିର ଏକଶାଖା ।
ନାନୀ—ସା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମାତାମହୀ, ଆଈ, (ଗ୍ରା. ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.) ବଡ଼ଭଉଣୀ, ପିଉସୀ, ଆଈ, ବ୍ରାହ୍ମଣକନ୍ୟା,ରାଜାଉଂପୁରରେ ପାଚକାରୂପେ ନିଯୁକ୍ତା ବିଧବା ବ୍ରାହ୍ମଣୀ
ନାନୋର—ଶାହାବାଦ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପରଗଣା ।
ନାନୌରଦାଟ—ଗ୍ରା.ବି.ଦିପୁରର ଗୋମତୀ ନଦୀତୀରସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ନଗର ।
ନାନ୍ତ—ବିଂ. (ନ+ଅନ୍ତ)ଅନନ୍ତ ।
ନାନ୍ତରୀୟକ—କ୍ଲୀ.ବିଂ. (ନ+ଅନ୍ତର+ଈୟ+କ) ଅଚ୍ଛେଦ୍ୟରୂପେ ସଂପୃକ୍ତ, ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ, ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ,ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ,ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ।
ନାନ୍ଦ—କ୍ଲୀ.ବି. ସ୍ତୋତ୍ର, ପ୍ରଶ୍ନ, ସ୍ତୁତି ।
ନାନ୍ଦନ—ବି. ଅମରାବତୀସ୍ଥ ଉଦ୍ୟାନ, ନନ୍ଦନକାନନ ।
ନାନ୍ଦିକ—ପୁଂ. ବି. ନେତ୍ରଣ ଦ୍ୱାରରେ ମଙ୍ଗଳଚିହ୍ନ ସ୍ୱରୂପ ସ୍ଥାପିତ ସ୍ତମ୍ଭ ।
ନାନ୍ଦିକର—ପୁଂ. ବି. (ନାନ୍ଦି+କୃ+ଅ) ନାଟକାଭିନୟର ଆରମ୍ଭରେ ନନ୍ଦି ବୋଲିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।
ନାନ୍ଦୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ନନ୍ଦ+ଣିଚ୍+ଣ.ଈ) ମଙ୍ଗଳାଚରଣ, ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀରାଜା, ସମୃଦ୍ଧି, ଅଭ୍ୟୁଦୟ, ସମ୍ପତ୍ତି, ଗୋଦ, ସ୍ତୁତି, ସୌଭାଗ୍ୟ,ନାଟକରେ ପ୍ରଥମେ ମଙ୍ଗଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପଠିତ ଶ୍ଳୋକଗୀତାଦି, ନାନ୍ଦିକର ଦେଖ ।
ନାନ୍ଦୀକ—ପୁଂ. ବି. ମଙ୍ଗଳାର୍ଥତୋରଣ-ସ୍ତମ୍ଭ, ନାନ୍ଦୀମୁଖୀ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ।
ନାନ୍ଦୀକର—ପୁଂ. ବିଂ. (ନାନ୍ଦୀ+କୃ+ଅ)ଯେ ଅଭିନୟ ପୂର୍ବରୁ ମଙ୍ଗଳାଚରଣ ପାଠକରେ, ବାଦ୍ୟକାର । [ଶବ୍ଦ ।
ନାନ୍ଦୀଘୋଷ—ପୁଂ. ବି. ଭେରୀଆଦିର

ନାନ୍ଦୀପଟ୍ଟ—ପୁଂ.ବ. କୁଅର ମୁହଁଉପରେ ଦିଆଯିବା ଆବରଣ ।
ନାନ୍ଦୀପାଠକ—ବଂ.(ନାନ୍ଦୀକର)ଦେଖ ।
ନାନ୍ଦୀପୁର—କ୍ଲୀ. ବ. (ନାନ୍ଦୀ+ପୁଃ+ଅ) ଅପ୍ରକ୍ସ୍ତ ପୁର ବିଶେଷ ।
ନାନ୍ଦୀପୁରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଗୁର୍ଜରରାଜଧାନୀ ଭରୁଚ୍ଚନଗରର ଦକ୍ଷିଣଦିଗରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।
ନାନ୍ଦୀମୁଖ—ବ. (ବ.ଗ୍ର) କୂପର ମୁଖ-ବନ୍ଧନ, କୁଅର ନନ୍ଦ, ବୃଦ୍ଧିଶ୍ରାଦ୍ଧଭୋକ୍ତା ପିତୃଗଣ, ଆଭ୍ୟୁଦୟିକ ଶ୍ରାଦ୍ଧ, ବିବାହାଦି ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ପ୍ରଥମେ ପିତୃଲୋକଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯେଉଁ ପାର୍ବଣ ଶ୍ରାଦ୍ଧ କରାଯାଏ ।
ନାନ୍ଦୀମୁଖୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ନାନ୍ଦୀମୁଖ+ଈ) ସାମଗୋତ୍ରର ବୃଦ୍ଧିଶ୍ରାଦ୍ଧଭୋକ୍ତା ମାତୃଗଣ, କୃଧାନ୍ୟ ବିଶେଷ, ଅବନ୍ତୀନଗର ବାସିନୀ ମୁନିକନ୍ୟା ବିଶେଷ, ଛନ୍ଦୋ-ବିଶେଷ, (ଗ୍ର. ବ) ନାନ୍ଦୀମୁଖ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ।
ନାନ୍ଦୀବାଦୀ—ପୁଂ. ବଂ. (ନାନ୍ଦୀ+ବଦ+ଇନ୍)ନାନ୍ଦୀଶ୍ଳୋକପାଠକାରୀ,ବାଦ୍ୟ-କାର, ନାନ୍ଦୀବାଦନଶୀଳ ।
ନାନ୍ଦୀଶ୍ରାଦ୍ଧ—କ୍ଲୀ. ବ. ନାନ୍ଦୀମୁଖଶ୍ରାଦ୍ଧ, ବୃଦ୍ଧିଶ୍ରାଦ୍ଧ ।
ନାନ୍ୟଦେବ—ଗ୍ର.ବ.ନେପାଳର କର୍ଣ୍ଣାଟ ବଂଶୀୟ ପ୍ରଥମରାଜା ।
ନାପ୍—ପ୍ରା. ସମ୍ବ. ବ. ମାପ ।
ନାପସ୍ୟ—ଯା. ବଂ. ଅମନୋନୀତ, ଅପସନ୍ଦ, ଅନଭିମତ, ଅଗ୍ରାହ୍ୟ,ଅପ୍ରିୟ, ଅରୁଚିକର, (ଯା. ବ)ଅନିଚ୍ଛା,ଅନୁକୂଳ ମତ ପ୍ରକାଶ ନ କରିବା, ଔଦାସିନ୍ୟ, ଅନାସ୍ଥା, ବିଶ୍ୱାସର ଅଭାବ ।
ନାପାକ—ଯା. ବଂ. ଅଶୁଦ୍ଧ, ଅଶୁଚି, ଅପବିତ୍ର, ମଇଳା ।
ନାପିତ—ପୁଂ. ବ. (ନ+ଆପ+ତ) ଭଣ୍ଡାର, କ୍ଷୌରକାରକ, ସଙ୍କରଜାତି ବିଶେଷ ।
ନାପିତଶାଳା--ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)କ୍ଷୌରଗୃହ
ନାପିତାୟନ—ପୁଂ.ବ.(ନାପିତ+ଆୟନ) ନାପିତ ସନ୍ତାନ । [ରୁଣୀ ।
ନାପିତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ନାପିତ+ଈ)ଭଣ୍ଡା-
ନାପିତୁଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. ଭଣ୍ଡାରୁଣୀ ।
ନାପିତ୍ୟ—ବ. (ନାପିତ+ର୍ମ.ଯ) ଭଣ୍ଡା-ରର କାର୍ଯ୍ୟ, ନାପିତସନ୍ତାନ ।
ନାଭ—ପୁଂ.ବ.ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ନୃପଭେଦ, ଭଗୀରଥଙ୍କ ପୁତ୍ର ।
ନାଭକ—କ୍ଲୀ. ବ.(ନଭ+ଅକ)ଅଅଁଳା, ହଡ଼ୋ, ହଟ୍ଟକୀ, ବନତିକ୍ତ ବୃକ୍ଷ ।
ନାଭସ—ପୁଂ. ବ. (ନଭସ୍+ଅ) ଲଗ୍ନ ଓ ତଦବସ୍ଥାନଭେଦସ୍ଥିତ ଗ୍ରହଭେଦ ଦ୍ୱାରା ଯୋଗ ବିଶେଷ.ଉତ୍ପାତ ବିଶେଷ. (ବଂ) ସ୍ୱର୍ଗୀୟ, ଆକାଶସ୍ଥ ।
ନାଭା ଗ୍ର. ବ. ହିନ୍ଦଭକ୍ତମାଳାଗ୍ରନ୍ଥରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଜଣେ ବୈଷ୍ଣବ ଭକ୍ତ,ପଞ୍ଜାବର ଗୋଟିଏ ଶିଖରାଜ ଶାସିତ ରାଜ୍ୟ ।
ନାଭାକ—ପୁଂ. ବ. ଋଷି ବିଶେଷ ।
ନାଭାଗ—ପୁଂ. ବ. ଭଗୀରଥଙ୍କ ନନ୍ଦନ ଶ୍ରୁତଙ୍କ ପୁତ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ସଜାତି ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର, ବୈବସ୍ୱତମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ର. କାରୁଷ ବଂଶର ଦିଷ୍ଟରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର ।
ନାଭାଗାରିଷ୍ଟ—ପୁଂ. ବ. ବୈବସ୍ୱତମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ର ।
ନାଭାଦାସ—ପୁଂ. ବ. "ଭକ୍ତମାଳ"ରଚ-ୟିତା ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବୈଷ୍ଣବ କବି ।
ନାଭାନେଦିଷ୍ଟ—ପୁଂ.ବ. ବୈବସ୍ୱତମନୁଙ୍କ ପୁତ୍ର ଋକ୍ମଦ୍ରଷ୍ଟା ଏକଋଷି ।
ନାଭି—ପୁଂ. ବ. (ନହ+ଇ) ସମ୍ରାଟ, ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ, ଚକର ହାଣ୍ଡି, ଚକ୍ରମଧ୍ୟ, କ୍ଷତ୍ରିୟ, ବୃତ୍ତର କେନ୍ଦ୍ର, କସ୍ତୁରି, ମଦ୍ୟ, ଗୃହ, ଯଜ୍ଞଶାଳା, ଦଳପତି, ଗୋତ୍ର, ପ୍ରଧାନ, ମହାଦେବ, ପ୍ରାଙ୍ଗଣ, ଶିଶୁର ନାଭିସଙ୍ଗେ ଫୁଲିଲାଗିଥିବା ନାଡ଼ି, ଲହ, ହୃଦୟର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ଥିବା ଗଣ୍ଠିକାର ଆବର୍ତ୍ତ, ପ୍ରିୟବ୍ରତରାଜାଙ୍କ ପୌତ୍ର, ଅଗ୍ନିଧ୍ରରାଜାଙ୍କ ନଥପୁତ୍ରମଧ୍ୟ ଏକତମ ଓ ଭରତଙ୍କ ପିତା.ମହ ।
ନାଭିକଣ୍ଟକ—ପୁଂ.ବ.ଋଚ୍ଚନାଭି, ଗାଣ୍ଡୁ, ଫୁଲିଲହ ।
ନାଭିକପୁର—କ୍ଲୀ.ବ. ଉତ୍ତର କୁରୁସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ନଗର ।
ନାଭିକମଳ—ବ. ନାଭିପଦ୍ମ, ନାଭିର ନିମ୍ନଦେଶସ୍ଥ ଶରୀରମଧ୍ୟସ୍ଥ ପ୍ରଦେଶ ।
ନାଭିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ (ନାଭି+କୈ+ଅ+ଆ) କଣ୍ଟକୀ ବୃକ୍ଷ, ନାଭିପରି ଗଣ୍ଠି ।
ନାଭିକୁଣ୍ଡ—ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ନାଭିର ଆବର୍ତ୍ତ, ଲହମୁଣ୍ଡା ।
ନାଭିଖଣ୍ଡ—ବ. ଅଗ୍ନିଧ୍ର ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପର ସେଉଁ ଖଣ୍ଡ ବାଣ୍ଟିଦେଇ-ଥିଲେ, ଭାରତବର୍ଷ ।
ନାଭିଗଯା—ବ. ବୈତରଣୀ ତୀରସ୍ଥିତ ଯାଜପୁର ନଗରର ପୌରାଣିକ ନାମ ।
ନାଭିଗୁଡ଼ୁକ—ପୁଂ. ବ. ନାଭି ଆବର୍ତ୍ତ ବିଶେଷ, ଲହଗାଡ଼ ।
ନାଭିଗୁପ୍ତ—ପୁଂ. ବ. ପ୍ରିୟବ୍ରତ ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର ।
ନାଭିଗୋଳକ—ପୁଂ.ବ.ନାଭିର ଆବର୍ତ୍ତ-ବିଶେଷ, ଲହମୁଣ୍ଡା, ଲହଗାଡ଼ ।
ନାଭିଜ—ପୁଂ. ବ. (ନାଭି+ଜନ+କ. ଅ) ଚତୁର୍ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା, (ବଂ) ନାଭିରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ।
ନାଭିଦେଶ—ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ) ନାଭିର ନିକ-ଟସ୍ଥ ପ୍ରଦେଶ, ନାହିମୁଣ୍ଡା ।
ନାଭିନାଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.(ତତ୍ତ୍ୱ)ଅନ୍ତ୍ରକୋଷ ରୋଗ, ନାହିନାଡ଼ି, ଗଭନାଡ଼ି, ଶିଶୁର ନାଭି ସଙ୍ଗେ ଫୁଲିକୁ ସଂଯୁକ୍ତ କରିଥିବା ନାଡ଼ି ।
ନାଭିନାଳ—କ୍ଲୀ. ବ. ନାଭିସ୍ଥିତ ନାଳ, ନାଭିନାଡ଼ୀ ଦେଖ ।
ନାଭିପଦ୍ମ—କ୍ଲୀ. ବ. ପଦ୍ମତୁଲ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ନାଭି, ମଣିପୁର ଚକ୍ର ।
ନାଭିପାକ—ପୁଂ.ବ (ତତ୍ତ୍ୱ)ବାଳରୋଗ-ବିଶେଷ, ନାଭିରେ ଘା ଥା ହୋଇ ପାଚ-ଯିବା ରୋଗ ।
ନାଭିଭୂ—ପୁଂ. ବ. (ନଭ+ଭୂ+କ. କ୍ୱିପ୍ ବ୍ରହ୍ମା,ଚତୁର୍ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା । [ଦେଖ ।
ନାଭିମଣ୍ଡଳ—ବ. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନାଭିଦେଶ
ନାଭିଲ—ବଂ.(ନାଭି+ଲ) ଦୀର୍ଘ ନାଭି-

ଯୁକ୍ତ, ଗାଣ୍ଡୁଲାହୁଆ, (ବି) କୋଡ଼ଗଣ୍ଡ, ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଜରୁଦ୍ଧ, ଗଣ୍ଡୁ, ନାଭିକୂପ, ନାଭିର ଗଣ୍ଠି, ଶାରୀରିକ କଷ୍ଟ, କୃଚ୍ଛ୍ର ।

ନାଭିବର୍ଦ୍ଧନ—କ୍ଲୀ. ବି. ଉଦରସ୍ଥ ରୋଗ-ବିଶେଷ, ଅନ୍ତ୍ରକୋଷ ରୋଗ, ସ୍ଥୂଳ-କାୟତ୍ୱ, ଦେହର ମେଦୋବୃଦ୍ଧି ।

ନାଭିବିଷ—ପୁଂ. ବି. ନାଭିଶୃଙ୍ଗ ଦେଖ ।

ନାଭିଶୃଙ୍ଗ—ବି. ଶୃଙ୍ଗ ଦେଖ ।

ନାଭିଶେଖ—ପୁଂ.ବି.ନାଭିପାକ ଦେଖ ।

ନାଭିସମ୍ଭବ—ପୁଂ. ବି. ଗୋସ୍ତନ୍ଦ ।

ନାଭିସରୋବର—ବି.ନାଭିକୁଣ୍ଡ ଦେଖ ।

ନାଭିସ୍ଥଳ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନାଭିଦେଶ, ମଧ୍ୟସ୍ଥଳ, ହୃଦସ୍ଥ ନ ।

ନାଭିହ୍ରଦ—ବି. (ନାଭି+ହ୍ରଦ) ନାଭି-କୁଣ୍ଡ ଦେଖ ।

ନାଭି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ନାଭି+ଇ)ନାଭି ଦେଖ ।

ନାଭିଲ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନାଭି + ଲା + ଅ) ନାଭିଲ ଦେଖ ।

ନାଭ୍ୟ—ବିଂ.(ନାଭି+ଯ) ନାଭିସମ୍ବନ୍ଧୀ, ନାଭିହିତ, (ପୁଂ.ବି) ମହାଦେବ ।

ନାଭ୍ୟାବର୍ତ୍ତ—ବି. ନାଭିକୁଣ୍ଡ ଦେଖ ।

ନାମ—ଅବ୍ୟ. (ନମ+ଣିଚ୍.ଅ) ପ୍ରକାଶ୍ୟ, ଶୋକ, ସ୍ୱୀକାର, ସମ୍ବୋଧନ, ଖେଦ, ଉପଶମ, ନିନ୍ଦ, ବିସ୍ମୟ, ସ୍ମରଣ, ବିଭକ୍ତିହୀନ ସୂଚକ ଶବ୍ଦ, ବିକଳ୍ପ, (କ୍ଲୀ. ବି. ମା+ମ.ମନ୍) ନାଆଁ, ଆଖ୍ୟା, ସଂଜ୍ଞାବାଚକ ଶବ୍ଦ, ସଂଜ୍ଞା, ସୁଖ୍ୟାତି, ପ୍ରସିଦ୍ଧି, ଯଶଃ, ଦୁର୍ନାମ, ଉଲ୍ଲେଖ, ବିଭକ୍ତିହୀନ ବିଶେଷ ଶବ୍ଦ, ଜଳ, ଶବ୍ଦ, ଧ୍ୱନି, ଭଗବାନଙ୍କ ନାମ, ଇଷ୍ଟଦେବ-ତାଙ୍କ ନାମ, ଚନ୍ଦ୍ରମାଣ୍ଡ, ସମର୍ଥବାଚକ ଶବ୍ଦ, ରୂପ, ପ୍ରକାର, ଘୃତ ।

ନାମକ—ପୁଂ. ବି. ଆଖ୍ୟାତ, ଅଭିହିତ, ଉଦାହୃତ, ଅମୁକ ନାମରେ ଡାକା-ଯାଉଥିବା, (ନମ+ଣିଚ୍-ମ.କ) ଅବ-ନମିତ, (କ ଅକ) ଅବନମନକାରୀ, (ମ.ଅକ) ନମ୍ର ।

ନାମକରଣ—କ୍ଲୀ.ବି. ଗର୍ଭ ଧାନାଦି ଦଶ-ବିଧ ସଂସ୍କାର ମଧ୍ୟରୁ ଏକପ୍ରକାର, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ ବା ଅନୁ-ଷ୍ଠାନର ପରିଚୟାର୍ଥ ତାକୁ ଗୋଟିଏ ନାମ ଦେବା ।

ନାମକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ଜୀବର ବା ସ୍ଥାନର ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା, ହରିନାମ ଭଜନ କରିବା, ସୁଖ୍ୟାତି ପାଇବା, ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭକରିବା, ପ୍ରଶଂସା କରିବା ।

ନାମକୀର୍ତ୍ତନ—ବି. କୌଣସି ତାଲିକାରୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ ଉଠିଯିବା, (ବିଂ) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ କାଗଜ ପତ୍ରରୁ ଉଠାଯାଇଥାଏ ।

ନାମକା—ପ୍ରା.(ସମ୍ମା)ବିଂ. ପ୍ରସିଦ୍ଧ, ନାମୀ, ମର୍ଯ୍ୟାଦାଯୁକ୍ତ ।

ନାମସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ଭଗବାନଙ୍କ ନାମକୁ ଘୋଷିବା, କୀର୍ତ୍ତନ, ନାମ-ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ।

ନାମକୁ—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. ନାମମାତ୍ର ଦେଖ ।

ନାମଖ୍ୟାତ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ସୁଯଶସ୍କ ।

ନାମଗନ୍ଧ—ଗ୍ରା. ବି. ଚନ୍ଦ୍ରମାଣ୍ଡ, ସାମାନ୍ୟ ମାତ୍ର ନିଦର୍ଶନ, ସୂଚନ । [ଦେଖ

ନାମଗ୍ରହ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନାମଗ୍ରହଣ

ନାମଗ୍ରହଣ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ନାମଧରି ଡାକିବା, ନାମଉଚ୍ଚାରଣ ।

ନାମଗ୍ରାମ—ବି.ନାମଧାମ ଦେଖ ।

ନାମଗ୍ରାହ—ବିଂ. (ନାମ+ଗ୍ରହ+ଅ) ନାମଗ୍ରାହକ, (ପୁଂ. ବି) ନାମଗ୍ରହଣ ।

ନାମଗ୍ରାହଂ—ଅବ୍ୟ.(ନାମ+ଗ୍ରହ+ନମୁଲ୍) ନାମଗ୍ରହଣକରି ।

ନାମଘେନିବା—ଗ୍ର. ବି. ଗୁରୁଙ୍କଠାରୁ ଇଷ୍ଟମନ୍ତ୍ର ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ନାମଘୋଷିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଇଷ୍ଟଦେବତାଙ୍କ ନାମ ଆବୃତ୍ତି କରିବା, କୌଣସି ପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରହରେ ତାଙ୍କ ନାମସଂବଦ ଆବୃତ୍ତି କରିବା, ସ୍ମରିବା ।

ନାମଙ୍କା—ଗ୍ର. ବିଂ. ଅନିଚ୍ଛୁକ,ଅସମ୍ମତ ।

ନାମଚିହ୍ନ—ଗ୍ର. ବି. ନାମଗନ୍ଧ ଦେଖ ।

ନାମଜପିବା—ଗ୍ର. କ୍ରି. ଇଷ୍ଟଦେବଙ୍କ ନାମ ମନେ ମନେ ବାରମ୍ବାର ସ୍ମରଣ କରିବା, ମାଳାଦ୍ୱାରା ଇଷ୍ଟମନ୍ତ୍ର ଜପ କରିବା,କୌଣସି ପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ବିରହରେ ତାଙ୍କ ନାମକୁ ସର୍ବଦା ମନେ ପକାଇବା, ସ୍ମରିବା ।

ନାମଜାଦ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଯଶସ୍ୱୀ, ବିଖ୍ୟାତ, ଖ୍ୟାତିସମ୍ପନ୍ନ, (ବ୍ୟଙ୍ଗାର୍ଥେ ଦୁର୍ନାମଯୁକ୍ତ ।

ନାମଞ୍ଜୁର—ଯା.ବିଂ. ଅଗୃହୀତ,ଅସ୍ୱୀକୃତ, (ବି) ଅଗ୍ରାହ୍ୟକରିବା, ଅସମ୍ମତି ।

ନାମଞ୍ଜୁରକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଆଗ୍ରହ୍ୟ କରିବା, ଅସମ୍ମତ ହେବା ।

ନାମଡୁବା(ବେ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଆପଣାର ବା ବଂଶର ସୁଖ୍ୟାତିରେ କଳଙ୍କ ଆନ-ୟନ କରିବା ।

ନାମତଃ—ଅବ୍ୟ.ନାମକୁ,ନାମମାତ୍ର ଦେଖ

ନାମଦେବ—ଗ୍ରା. ବି. ଜଣେ ଦେବଭକ୍ତ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଜଣେ ଭକ୍ତ କବି ।

ନାମଦେବଶ୍ରେଣୀ—ଗ୍ର.ବି. ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର ସୀ ଏକଶ୍ରେଣୀର ଦର୍ଜି ।

ନାମଦେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନାଆଁଦେବା, ନାମକରଣ କରିବା ।

ନାମଦ୍ୱାଦଶୀ—ବି. ମାଗଶିର ଶୁକ୍ଳଦ୍ୱାଦଶୀ ଦିନ, ଗୌରୀ,କାଳୀ,ଉମା,ଦୁର୍ଗା, ଭଦ୍ରା, କାନ୍ତି, ସରସ୍ୱତୀ, ମଙ୍ଗଳା, ବୈଷ୍ଣବୀ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ,ଶିବା ଓ ନାରାୟଣୀ ଏହି ବାରଟି ଦେବୀଙ୍କର ପୂଜାସମ୍ବନ୍ଧିତ ଦେବୀପୁରା-ଣୋକ୍ତ ବ୍ରତବିଶେଷ ।

ନାମଧରିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନାଁଧରିବା ଦେଖ ।

ନାମଧେୟ—ପୁଂ. ବି. ଶବ୍ଦର ବିଶେଷ ବିଶେଷ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରତ୍ୟୟ କରି ଯେଉଁ ଧାତୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।

ନାମଧାମ—ଗ୍ରା. ବି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ, ବାସସ୍ଥାନ ଓ ଠିକଣା ।

ନାମଧାରକ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନାମ+ଧୃ+ କ.ଅକ) ଯେ କୌଣସି ନାମମାତ୍ର ଧାରଣ କରିଥାଏ କିନ୍ତୁ ନାମାନୁରୂପ କୌଣସି କ୍ରିୟା କରେ ନାହିଁ ।

ନାମଧାରିଣୀ—ପୁଂ.ବି . ନାମଧାରକ ଦେଖ (ସ୍ତ୍ରୀ) ନାମଧାରିଣୀ ।

ନାମଧେୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ନାମବାଚକ ଶବ୍ଦ,

ଯେଉଁ ଶବ୍ଦଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁକୁ ଡକାଯାଏ, ଶିଶୁର ନାମକରଣ ଉତ୍ସବ ।

ନାମନାମିକ--ପୁଂ.ବ (ନାମ+ନାମ+ ଇକ) ପରମେଶ୍ୱର, ବିଷ୍ଣୁ ।

ନାମନିଶାଣ—ଯା.ବ. ନାମଗନ୍ଧ,ସୂଚନା-ମାତ୍ର, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ ଧାମ ଓ ପରିଚୟସୂଚକ ଚିହ୍ନ ।

ନାମନେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ହରିନାମ ଭଜିବା, ସୁଖ୍ୟାତି ପାଇବା, ଗୁରୁଙ୍କଠାରୁ ମନ୍ତ୍ର ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ନାମବର୍ଜିତ—ବିଂ. (ଂତତ୍ତ୍) ଅନାମକ, ଯାହାର ନାମ ନାହିଁ,ଅପ୍ରସିଦ୍ଧ,ନିର୍ବୋଧ

ନାମବାଚକ—ବିଂ.ଯେଉଁ ବିଶେଷ୍ୟ ପଦ ନାମକୁ ବୁଝାଏ ।

ନାମବାଚକବିଶେଷ୍ୟ—ବ. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବା ପ୍ରାଣୀର ବା ସ୍ଥାନର ନାମ

ନାମବୁଡ଼ା(ଡୋଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନାମ-ଡୁବାଇବା ଦେଖ । [ଦେଖ ।

ନାମଭଜିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନାମଘୋଷିବା

ନାମମାତ୍ର—ବିଂ. (କ.ଗ୍ରା) ସ୍ୱଳ୍ପପରିମାଣ, ସଙ୍ଖ୍ୟାମାତ୍ରଧାରୀ, (ଅବ୍ୟ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବା ବସ୍ତୁର ନାମ ଉଲ୍ଲେଖମାତ୍ର, ଫଳତଃ ନୁହେ,କେବଳ ନାଁରେ,ନାଁକୁ ।

ନାମମାଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଂତତ୍ତ୍) ଅଭିଧାନ ବିଶେଷ ।

ନାମମୁଦ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (କ.ଧା) ଅଙ୍ଗୁଳୀୟକ ଭେଦ, ଗ୍ରୁପାମୁଦ୍ରା ।

ନାମଯଜ୍ଞ—ପୁଂ. ବ. ବହୁକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାମକୀର୍ତ୍ତନ ସ୍ୱରୂପ ଯଜ୍ଞ ।

ନାମଯଶଃ—ବ. (ଂତତ୍ତ୍) ସୁଖ୍ୟାତି ।

ନାମରଖିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ସୁନାମ ବା ଦୁର୍ନାମକୁ ବଜାଏ ରଖିବା, ନାମକରଣ କରିବା, ସ୍ଥାୟୀ କୀର୍ତ୍ତି କରିବା ଦ୍ୱାରା ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆପଣାର ଖ୍ୟାତି ବଜାଏ ରଖିବାର ଉପାୟ କରିବା । [ଦେଖ ।

ନାମରଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନାମଘୋଷିବା

ନାମରଦ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ. ଅଶ୍ୱାର, ଖିରୁ, ଅମନୁଷ୍ୟ, ମାଇଚିଆ, ପୁରୁଷହୀନ ।

ନାମଶ୍ରୀ—ପ୍ରା. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ. ବିଶ୍ୱାସ ।

ନାମଲିଙ୍ଗ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଂତତ୍ତ୍) ଶବ୍ଦ ଓ ଲିଙ୍ଗ, ବିଶେଷ୍ୟ ପଦମାନଙ୍କର ଲିଙ୍ଗ ।

ନାମଲୋପହେବା—ଗ୍ରା. ବ. ମୃତହେବା, ଅପଖ୍ୟାତି ।

ନାମଶଙ୍କା—ଯା.ବ. ଅଖ୍ୟାତି, ବଦନାମି, ନିନ୍ଦା, ଲଜ୍ଜା, ଅପମାନ, ବେଇଜ୍ଜତି, (ଯା.ବ) ନିନ୍ଦାକର, ବେଇଜ୍ଜତିଆ, ଅଖ୍ୟାତିଜନକ, ଲଜ୍ଜିତ ।

ନାମଶେଷ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ମୃତ, ନଷ୍ଟ, ବିଧ୍ୱସ୍ତ, ଯାହାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଲୋପହୋଇ-ଅଛି ଓ କେବଳ କଥାମାତ୍ର ଶେଷ, ଦେହଶୂନ୍ୟ, (ବ) ମୃତ୍ୟୁ ।

ନାମସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ—ବ. (ଂତତ୍ତ୍) ଦେବତାଙ୍କ ନାମକୁ ପାଟିକରି ବାରମ୍ବାର ଆବୃତ୍ତି କରିବା, ଖୋଳ କରତାଳ ସାହାଯ୍ୟରେ ଦେବତାଙ୍କ ନାମର ସ୍ତବ ଗାନକରିବା ।

ନାମସଂଗ୍ରହ—ପୁଂ.ବ.ଶବ୍ଦସକଳର ଏକତ୍ର ସଂଗ୍ରହ, ଅଭିଧାନ, ବିଶେଷ୍ୟ ପଦମାନ-ଙ୍କର ସଂଗ୍ରହ ।

ନାମସାର—ଗ୍ରା. ବ. ନାମମାତ୍ର ।

ନାମସୁଧା—ବ. ଅମୃତପରି ମଧୁର ନାମ, ସୁଧାମୟ ନାମ ।

ନାମସ୍ମରଣ—କ୍ଲୀ. ବ. (ଂତତ୍ତ୍) ପ୍ରାତଃ କାଳେ ଏବଂ ବିପଦରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନାମ ଚିନ୍ତା ଓ ଉଚ୍ଚାରଣ ।

ନାମହୀନ—ବିଂ. (ଂତତ୍ତ୍) ଅଖ୍ୟାତ, ଅନାମକ, ଯାହାର ନାମ ନାହିଁ ।

ନାମା—ବିଂ. ନାମକ, (ଯା ପ୍ରତ୍ୟୟ) ନିଦର୍ଶନପତ୍ର, ଦଲିଲ, ନାମଧାରୀ, ନାମଖ୍ୟାତ, ନାମଯୁକ୍ତ ।

ନାମଖ୍ୟାତିକ—ପୁଂ. ବ. (ନାମଖ୍ୟାତ+ ଇକ) ନାମଖ୍ୟାତି ପ୍ରତିପାଦକ ଗ୍ରନ୍ଥର ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ନାମାଙ୍କ—ବିଂ. (ଂତତ୍ତ୍) ନାମାକ୍ଷରଦ୍ୱାରା ଅଙ୍କିତ, (ଂତତ୍ତ୍) ନାମର ଚିହ୍ନ ବା ଅକ୍ଷର, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନାମାଙ୍କା ।

ନାମାଙ୍କିତ—ବିଂ. (ଂତତ୍ତ୍) ଯହିଁରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାମ ଅଙ୍କିତ ବା ଲିଖିତ ହୋଇଅଛି ନାମଯୁକ୍ତ,ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ, ନାମ ଚିହ୍ନଯୁକ୍ତ,ନାମର ମୋହରଯୁକ୍ତ ।

ନାମାଣି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ନାମମାତ୍ର ଦେଖ ।

ନାମାଦେଶଂ—ଅବ୍ୟ. (ନାମ+ ଆ+ ଦିଶ+ ନମୁଲ୍) ନାମ ଆଦେଶକରି ।

ନାମାନୁଶାସନ—କ୍ଲୀ. ବ. (ନାମ+ଅନୁ +ଶାସ୍+ଣ.ଅନ)ବିଶେଷ୍ୟ ଶବ୍ଦମାନ-ଙ୍କର ଲିଙ୍ଗବିଷୟକ ନିୟମ, ଶବ୍ଦସମୁ-ଦ୍ରର ଅର୍ଥବିଶେଷ ଜ୍ଞାପକ ଗ୍ରନ୍ଥ,ଅଭିଧାନ, କୋଷ ।

ନାମାନ୍ତର—ବ. (କ.ଧା) ଅନ୍ୟନାମ ।

ନାମାପରାଧ—ପୁଂ. ବ. (କ.ଧା) ସାଧୁ-ମାନଙ୍କର ନିନ୍ଦା, ସାଧୁନିନ୍ଦାରୂପ ପାପ ।

ନାମାପରାଧୀ—ପୁଂ.ବିଂ. ଯେ ସାଧୁନିନ୍ଦା-ରୂପ ପାପ କରେ ।

ନାମାବଲମ୍ବନ—ବ. (ଂତତ୍ତ୍)ଦେବତାଙ୍କ ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ବିପଦରୁ ଉଦ୍ଧାର-ହେବା ରୂପ ଉପାୟ ।

ନାମାବଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ଂତତ୍ତ୍)ନାମସମୁହ, ନାମର ତାଲିକା, ଦେବତାମାନଙ୍କର ନାମାଙ୍କିତ ଛାପା କପଡ଼ା । [ନ୍ତର ।

ନାମାଭିହାର—ପୁଂ. ବ. (ଂତତ୍ତ୍) ନାମା-

ନାମାମୃତ—ବ.(ନାମ+ଅମୃତ)ଅମୃତ-ତୁଲ୍ୟ ହରିନାମ, ଆପଣାର ଅତିପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ ।

ନାମାଶ୍ରୟ—ବ. ନାମାବଲମ୍ବନ ଦେଖ ।

ନାମି—ପୁଂ. ବ. ବିଷ୍ଣୁ ।

ନାମିକ—ବିଂ. (ନାମନ୍+ ଇକ) ନାମ-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ବିଶେଷ୍ୟ ପଦବାଚ୍ୟ,(ବିଂ) ନାମଧାରୀ, ନାମମାତ୍ର ।

ନାମିତ—ବିଂ. (ନମ+ଣିଚ୍+ମ.ତ) ନତ, ସ୍ଥାପିତ,ଯାହାକୁ ନତ କରାଯାଇ-ଅଛି, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ନାମକ, ନାମଯୁକ୍ତ, ନାମମାତ୍ର ।

ନାମୀ—ପୁଂ.ବିଂ. (ନାମନ୍+ ଇନ୍) ନାମ-ଧାରୀ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

ନାମୁନାସିବ୍—ଯା.ବିଂ.ଅନୁଚିତ,ଅନ୍ୟାୟ ।

ନାମୁମ୍କିନ୍—ଯା. ବିଂ. ଅସମ୍ଭବ ।

ନାମେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ. ବିରୋଧରେ,ନାମୋ-

ଲେଖ ପୁଙ୍ଖକ ।

ନାମେଣ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ଅବ୍ୟ.(ସଂ-ନାମ୍ନା) ନାମଧାରୀ, ନାମରେ ।

ନାମୋଚ୍ଚାରଣ—କ୍ଲୀ.ବି (ତତ୍ପୁ) ନାମ-କଥନ,ଅନ୍ତିମସମୟେ ବା ଶଙ୍କଟ ସମୟ-କାଳେ ନାରାୟଣଙ୍କର ନାମକଥନ ।

ନାମୋତ୍ସବ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ନାମ-ଗାନରୂପ ଆନନ୍ଦଜନକ ବ୍ୟାପାର-ବିଶେଷ, ଉତ୍ସବ ସହକାରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ।

ନାମ୍ନା—ପୁଂ. ବିଂ. ନାମଧାରୀ ।

ନାମ୍ବ—ପୁଂ. ବି. ଅକୃଷ୍ଟପକ୍ୱ ଶସ୍ୟ, ସ୍ୱୟଂଜାତ ଶସ୍ୟ ।

ନାମ୍ୟ—ବିଂ. (ନମ+ଣିଚ୍+ମଂ,ଯ) ନୁଆଁ ହେବାର ଉପଯୁକ୍ତ, ନମନୀୟ ।

ନାୟ—ପୁଂ. ବି. (ନୀ+ଘ୍ର.ଅ) ନୟ, ନୀତି, ପ୍ରାପଣ, ନେବା, ଉପାୟ, ଯୁକ୍ତି, (ବିଂ-କ.ତ) ନେତା ।

ନାୟକ—ପୁଂ. ବି. (ନୀ+ଅକ) କାବ୍ୟ-ନାଟକାଦିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ପ୍ରଧାନ ପୁରୁଷ, ହାରମଧ୍ୟ ମଣି, ପରିଚାଳକ, ଶୃଙ୍ଗାର-ସାଧକ, ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ଗୁରୁ. ଉପଦେଷ୍ଟା, ଗୃହସ୍ୱାମୀ, ଅଗ୍ରେସରକ, ସେନାପତି, ସ୍ୱାମୀ, ଉପପତି, ଉଦାହରଣ, ଆଦର୍ଶ, ଶାକ୍ୟମୁନି, ଦୀପକ ରାଗର ପୁତ୍ର ରାଗ-ବିଶେଷ, ବର୍ଣ୍ଣବୃତ୍ତବିଶେଷ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବା ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି, (ବିଂ) ନେତା, ଦଳ-ଚାଳନକାରୀ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, (ଗ୍ରା.ବି) ରାଜା, ନାହାକ, ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ର ଚର୍ଚ୍ଚାକାରୀ ଜାତି, ଶୂଦ୍ରମାନଙ୍କର ବଂଶୋପାଧି-ବିଶେଷ, ପାଣ ସଦର ଆଦିଙ୍କ ବଂଶୋ-ପାଧି, ସିପାହୀମାନଙ୍କ ସର୍ଦ୍ଦାର ।

ନାୟକବଣ—ଗ୍ରା. ବି. ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ମଧ୍ୟ-ବର୍ତ୍ତୀ ମଦୁରାର ଏକ ପରାକ୍ରାନ୍ତ ରାଜ-ବଂଶ ।

ନାୟକାଧିପ—ପୁଂ. ବି. (ତତ୍ପୁ) ନୃପ, ରାଜା, ନରେନ୍ଦ୍ର ।

ନାୟକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନାୟକ+ଈ) ବୀଣା ବା ସୀତାରର ପ୍ରଧାନ ତାର ।

ନାୟକୋଟ—ଗ୍ରା.ବି. ନେପାଳର ଅନ୍ତ-ର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ଓ ନଗର ।

ନାୟଡୁ—କୋଚିନର ଉତ୍ତରାଂଶ ନିବାସୀ ଏକଜାତି ।

ନାୟର—ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଯୋଦ୍ଧୃ-ଜାତି, ବଡ଼ନୌକା ।

ନାୟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନାୟକ+ଆ) ଦୁର୍ଗା-ଶକ୍ତି, ଶୃଙ୍ଗାରରସାବଲମ୍ବନ ବିଭାବ-ରୂପା ପ୍ରଧାନ ନାରୀ, ପ୍ରେମିକା ସ୍ତ୍ରୀ, ଅନ୍ତଃପୁରଚାରିଣୀ କଞ୍ଚୁକୀବିଶେଷ. କସ୍ତୁରୀବିଶେଷ, କୁଳୀନା ସ୍ତ୍ରୀ, ଭାର୍ଯ୍ୟା ।

ନାର—କ୍ଲୀ.ବି. (ନର+ଅ) ନରସମୂହ, ଜ୍ଞାନ, ସାରୂପ୍ୟମୁକ୍ତି, ବୃକ୍ଷତ୍ୱକ୍, ଶୁଣ୍ଠି, (ପୁଂ,ବ.) ସଦ୍ୟୋଜାତ ଗୋଦଣ୍ଡ, କଅଁଳା ବାଛୁରୀ, ଜଳ, ବାଳକ.(ବିଂ) ନରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ପରମାତ୍ମା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନାରୀ ॥

ନାରକ—ପୁଂ.ବି. (ନରକ+ଅ) ନରକ, ନରକବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ନରକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭୋଗର ସ୍ଥାନ, (ବିଂ)ନରକସ୍ଥ,ନରକ-ଘଟିତ, ନରକସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ନରକ-ଭୋଗୀ ।

ନାରକା—ପୁଂ. ବି. ଭୂମିପୁତ୍ର, ଅସୁର-ବିଶେଷ, ନାରକାସୁର ।

ନାରଙ୍କୀ—ପୁଂ. ବି. (ନାରକ+ଇନ୍) ନରକଭୋଗୀ, ନରକସ୍ଥ,ପାପୀ,ଅସୁର-ପ୍ରକୃତିକ,(ଗ୍ରା.ବି) ପାପୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ନାରଙ୍କୀଟ—ପୁଂ.ବିଂ ଅଗ୍ନିକୀଟ,ସ୍ୱଦଗ୍ଧାଶ-ବହନ୍ତା, ଯେ ଆଣା ଦେଇ ପରେ ଭାଙ୍ଗେ ।

ନାରଙ୍କୀୟ—ବିଂ. (ନରକ+ଈୟ)ନାରଙ୍କୀ ଦେଖ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନାରଙ୍କୀୟ ।

ନାରଖାର—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-କ୍ଷାର) ଧ୍ୱଂସ, ଚୁରମାର, ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା, ନଷ୍ଟି, (ବିଂ) ବିଧ୍ୱସ୍ତ, ବିନଷ୍ଟ ।

ନାରଗୁଣି—ଗ୍ରା.ବି. (ସଂ-ନଡ଼ବ୍ରଣ) ନଖ-ମଧ୍ୟରେ ବାହାରିବା କଷ୍ଟକର ବ୍ରଣ-ବିଶେଷ, ଏକପ୍ରକାର ବନ୍ୟବୃକ୍ଷ ।

ନାରଙ୍ଗ—କ୍ଲୀ.ବି. (ନୃ+ଅଙ୍ଗ) ଗାଜର, (ପୁଂ.ବ) ଶୁକପକ୍ଷୀ, ପିପ୍ପଳୀରସ,ଯମଜ-ପ୍ରାଣୀ, ବିଟ, କାର, ଫଳ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ଏକପ୍ରକାର ମିଠାଲେମ୍ବୁ । [ଦେଖ ।

ନାରଙ୍ଗକ—ବି. (ନାରଙ୍ଗ+କ)ନାରଙ୍ଗ

ନାରଙ୍ଗକ୍ଷୀରଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କ୍ଷୀରକାକବିଶେଷ

ନାରଙ୍ଗୀ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ପାଚିଲା ନାରଙ୍ଗ ଲେମ୍ବୁପରି ବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ,ନାଲିମିଶା ହଳ-ଦିଆ, (ବି)ନାଲିମିଶା ହଳଦିଆ ବର୍ଣ୍ଣ ।

ନାରଙ୍ଗାବନ—ବି. ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ।

ନାରଦ—ପୁଂ.ବି. (ନାର+ଦା+ଅ) ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ପୁତ୍ର ଋଷିବିଶେଷ, ଅଷ୍ଟାଦଶ ପୁରାଣ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ପୁରାଣ, ଶାକ-ଦ୍ୱୀପସ୍ଥ ପର୍ବତବିଶେଷ, ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କର ଏକପୁତ୍ର ପ୍ରଜାପତିବିଶେଷ, ଗନ୍ଧର୍ବ-ବିଶେଷ,(ଗ୍ରା.ବି)ଯେ ପରଘରେ କଳି-ମଞ୍ଜି ବୁଣେ, (ବିଂ)ଦାନ୍ତହୀନ,ପାକୁଆ ।

ନାରଦକୁଣ୍ଡ—ବୃନ୍ଦାବନସ୍ଥିତ ଲୀଳାସ୍ଥାନ-ବିଶେଷ ।

ନାରଦପଞ୍ଚରାତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ନାରଦକୃତ ପଞ୍ଚରାତ୍ର ତନ୍ତ୍ରବିଶେଷ ।

ନାରଦପୁରାଣ—କ୍ଲୀ. ବି. ବୃହନ୍ନାରଦୀୟ ନାମକ ଉପପୁରାଣବିଶେଷ ।

ନାରଦଶିକ୍ଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନାରଦକୃତ ବର୍ଣ୍ଣୋଚ୍ଚାରଣ ଶିକ୍ଷାବିଶେଷ । [ଶାସ୍ତ୍ର ।

ନାରଦସ୍ମୃତି—ବି. ଏକପ୍ରକାର ଧର୍ମ-

ନାରଦସ୍ମୃତି—ବି. ନାରଦକୃତ ହିନ୍ଦୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଶାସ୍ତ୍ର ।

ନାରଦୀ—ପୁଂ.ବି. ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କର ପୁତ୍ର ।

ନାରଦୀୟ—କ୍ଲୀ. ବି. ବେଦବ୍ୟାସ କୃତ ନାରଦଙ୍କ ପ୍ରତି ସନକାଦିଙ୍କ ଉପଦେଶା-ତ୍ମକ ଏକପ୍ରକାର ମହାପୁରାଣ, (ବିଂ) ନାରଦସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ନାରଦେଶ୍ୱରତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ.ବି.ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ନାରସିଂହ—କ୍ଲୀ.ବି. (ନରସିଂହ+ଅ) ନରସିଂହ ଚରିତାଖ୍ୟାନ ଉପପୁରାଣ-ବିଶେଷ, ନରସିଂହ ରୂପଧାରୀ ବିଷ୍ଣୁ, ତନ୍ତ୍ରବିଶେଷ, (ବିଂ) ନରସିଂହ ଅବ-ତାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ନୃସିଂହ ରୂପବିଶିଷ୍ଟ ।

ନାରସିଂହବପୁଃ—ପୁଂ.ବି. ନରସିଂହରୂପୀ ବିଷ୍ଣୁ ।

ନାରସିଂହୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନରସିଂହ ମୂର୍ତ୍ତି-ଧାରିଣୀ ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ।

ନାରା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନର+ଅ+ଆ) ଜଳ, ନାର ଦେଖ ।

ନାରାଚ—ପୁଂ.ବି. ସମସ୍ତପ୍ରକାର ଲୌହ-ମୟ ବାଣ,ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ, ମେଘାଚ୍ଛନ୍ନ ଦିବସ, ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ନାରାଚଘୃତ—କ୍ଲୀ.ବି. ଘୃତୌଷଧବିଶେଷ

ନାରାଚଚୂର୍ଣ୍ଣ—କ୍ଲୀ.ବି.ଚୂର୍ଣ୍ଣୌଷଧବିଶେଷ ।

ନାରାଚରସ—ପୁଂ. ବି. ଭେଦୀ ଔଷଧ-ବିଶେଷ ।

ନାରାଚିକା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନାରାଚ+ଇକ+ଆ) ନାରାଚୀ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ନାରାଚୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନାରାଚ+ଅ+ଈ) ନିକ୍ତ),ତରକୁ, ବଣାକାଠି, ବଣିଆଙ୍କ ନିକ୍ତ ।

ନାରାଜ—ଗ୍ରା.ବି. ବ ଣ, (ଯା.ବଂ) ଅସ-ନ୍ତୁଷ୍ଟ, ଅପ୍ରସନ୍ନ, ଅନିଚ୍ଛୁକ, ରୁଷ୍ଟ ।

ନାରାଜି—ଗ୍ର.ବି.ଅସନ୍ତୋଷ, ଅପ୍ରସନ୍ନତା, ଅନିଚ୍ଛା, ଅସମ୍ମତି, ନିଷେଧ, ରୋଷ ।

ନାରାୟଣ—ପୁଂ.ବି. (ନର+ଅୟନ) (କ.ଗ୍ର)ବିଷ୍ଣୁ, ପରମାତ୍ମା, ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ସୈନ୍ୟବିଶେଷ, ଧର୍ମପୁତ୍ର ଋଷିବିଶେଷ, କୃଷ୍ଣଯଜୁର୍ବେଦାନ୍ତର୍ଗତ ଉପନିଷଦ୍ ବିଶେଷ, ଅଜାମିଳନାମକ ମହାପାପୀର ପୁତ୍ର, ପୌଷମାସ, 'ଅ' ଅକ୍ଷର,ଅସ୍ତ୍ର-ବିଶେଷ ।

ନାରାୟଣଆର୍ଯ୍ୟା—ଗ୍ରା. ବି. ସୁଲକ୍ଷଣା ନାମକ ଆଦରସାତ୍ମକ ଓଡ଼ିଆ କାବ୍ୟର ରଚୟିତ୍ରୀ ।

ନାରାୟଣକ୍ଷେତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ବିଷ୍ଣୁକ୍ଷେତ୍ର, ଗଙ୍ଗା ପ୍ରବାହରୁ, ଗ୍ରହାତ ପରିମିତ ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥାନ ।

ନାରାୟଣଗାୟତ୍ରୀ—ବି. ତୈତ୍ତିରୀୟ ଆର-ଣ୍ୟକରେ ଲିଖିତ ନାରାୟଣଦେବଙ୍କ-ନାମ ସମ୍ବଳିତ ଗାୟତ୍ରୀ ।

ନାରାୟଣଚୂର୍ଣ୍ଣ—କ୍ଲୀ.ବି. ସର୍ବ ରୋଗହର ଚୂର୍ଣ୍ଣୌଷଧବିଶେଷ ।

ନାରାୟଣଘୃତ—କ୍ଲୀ.ବି.ଘୃତୌଷଧ ବିଶେଷ

ନାରାୟଣତୀର୍ଥସ୍ୱାମୀ—ପୁଂ.ବି.ଗଙ୍ଗାଲହରୀ ଓ ତାହାର ଟୀକାକାର ।

ନାରାୟଣତୈଳ—କ୍ଲୀ.ବି. ତୈଲୌଷଧ-ବିଶେଷ ।

ନାରାୟଣପଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ମରିଯିବା ।

ନାରାୟଣପୁରୋହିତ—ଗ୍ରା. ବି. ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ କବି ।

ନାରାୟଣପ୍ରିୟ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ର) ଶିବ, ପୀତଚନ୍ଦନ ।

ନାରାୟଣବର୍ମ—ବଂ. ନାରାୟଣମୟ, (ବି) ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନାରାୟଣକବଚ ।

ନାରାୟଣବଳି—ପୁଂ. ବି. ଆତ୍ମଘାତଦ୍ୱାରା ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ପତିତ ଆତ୍ମାର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ପାଇଁ ନାରାୟଣ ଆଦି ପଞ୍ଚ ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦିଆଯିବା ବଳି ।

ନାରାୟଣସ୍ମୃତି—ହେମାଦ୍ରି ଓ ମାଧବା-ଚାର୍ଯ୍ୟ ଧୃତ ଓଡ଼ିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ।

ନାରାୟଣସ୍ୱାମୀ—ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ପଶ୍ଚିମାଂ-ଶରେ ଦଣ୍ଡବ୍ୟାପୀଏକ ଧର୍ମସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।

ନାରାୟଣାସ୍ତ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ରଭେଦ ।

ନାରାୟଣୀ—ପୁଂ. ବି. ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବି—ନାରାୟଣ+ଅ+ଈ) ଦୁର୍ଗା, ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଗଙ୍ଗା, ମୁଦ୍ଗଲ ମୁନିଙ୍କ ପତ୍ନୀ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ସେନାଭେଦ, ଶତାବରୀ ।

ନାରାୟଣୀୟ—ବଂ. (ନାରାୟଣ+ଇୟ) ନାରାୟଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ତଦୁପାଖ୍ୟାନ ।

ନାରାୟଣୀସେନା—ବଂ. ନାରାୟଣଙ୍କ ଦେହରୁ ଉଦ୍ଭୂତ ସେନା । [ଭେଦ

ନାରାୟଣୋପନିଷତ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଉପନିଷ-

ନାରାଶଂସ—ପୁଂ.ବି.ପିତୃମାନଙ୍କର ସୋମ-ପାନ ସାଧନ ଚମସ, ତଦ୍ଦେବତା ପିତୃ-ଗଣ, ପିତ୍ର୍ୟ ଚମସସ୍ଥିତ ସୋମ, ମନ୍ତ୍ର-ବିଶେଷ, (ବଂ) ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରଶଂସା ବିଷୟକ,ସ୍ତୁତି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ନାରାଶଂସୀ—ବି. ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରଶଂସା, ରାଜା ଆଦିଙ୍କ ଦାନର ପ୍ରଶସ୍ତି ଥିବା ବେଦର ମନ୍ତ୍ରାଂଶ ।

ନାରିକ—ବଂ. (ନର+ଇକ) ଜଳୀୟ (ଦ୍ରବ୍ୟ),ଆଧ ସ୍ଥିକ, ଜଳସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,(ବି) ଜଳୀୟ ସ୍ଥାନ ।

ନାରିକଲ—ମାନ୍ଦ୍ରାଜପ୍ରଦେଶରେ କୋଚିନ ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ନଗର ଓ ବନ୍ଦର ।

ନାରିକେର—ପୁଂ.ବି. (ନାରିକ+ଇ+ଅ) ନାରିକେଲ, ନଡ଼ିଆ ।

ନାରିକେଲ—ପୁଂ.ବି. (ନାରିକ+ଇ+ଅ) ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ଓ ତାହାର ଫଳ, ନଡ଼ିଆ ।

ନାରିକେଲଖଣ୍ଡ—ବି.ଔଷଧୌଷଧବିଶେଷ ।

ନାରିକେଲତୈଳ—କ୍ଲୀ. ବି. ନାରିକେଲ ଫଳସମ୍ଭବ ତୈଳ, ନଡ଼ିଆତେଲ ।

ନାରିକେଲାମୃତ—କ୍ଲୀ.ବି.ଔଷଧବିଶେଷ ।

ନାରିକେଲାସବ—ବି. ନଡ଼ିଆ ଗଛରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ମଦ୍ୟ ବା ତାଡ଼ି ।

ନାରିକେଲୀ—ବି. ନଡ଼ିଆ,ନଡ଼ିଆ ପାଣି ବାସି ହୋଇ ତହିଁରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ମଦ୍ୟ ।

ନାରିବା—ପ୍ରା.ସମ୍ମ.କ୍ରି.ତୋରଣା କରିବା ।

ନାରୀ—ଆଧୁନିକ ତଜ୍ଜାତର ଉପଃ ଅଂଶବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ଜନପଦ,(ସ୍ତ୍ରୀ.ବି) (ନର+ଅ+ଈ) ସ୍ତ୍ରୀଜାତି, ଭାର୍ଯ୍ୟା, ପତ୍ନୀ, ଧର୍ମାଗ୍ନିରସଯୁକ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀ, ୨୩ ଅକ୍ଷର-ଯୁକ୍ତ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ ।

ନାରୀକେଲ—ପୁଂ.ବି.ନାରିକେଲ ଦେଖ ।

ନାରୀକବଚ—ପୁଂ. ବି. ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ରାଜା, ମୂଳକ ରାଜା । [ଶାଗ ।

ନାରୀଚ—କ୍ଲୀ.ବି. ଶାକବିଶେଷ, ନଳତା

ନାରୀତରଙ୍ଗକ—ପୁଂ. ବଂ. ନାରୀଚିତ୍ତର-ଚଞ୍ଚଳକାରକ, ବିଟ, ଜାର, କାମୁକ, ଲମ୍ପଟ ।

ନାରୀତୀର୍ଥ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୀର୍ଥବିଶେଷ, ଏହି ତୀର୍ଥ ଅତି ପବିତ୍ର ।

ନାରୀଦୂଷଣ—କ୍ଲୀ.ବି.(ଷ୍ଠତତ୍) ନାରୀମାନ-ଙ୍କର ଦୋଷବିଶେଷ ।

ନାରୀଧର୍ମ—ବି. (ଷ୍ଠତତ୍) ନାରୀଗଣର ପ୍ରତିପାଳ୍ୟ ଧର୍ମ, ପାତିବ୍ରତ୍ୟ ଧର୍ମ,

ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଋତୁ ।

ନାରୀଧର୍ଷଣ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ-ମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅବୈଧ ବଳପ୍ରୟୋଗ, ବଳାତ୍କାର ।

ନାରୀନିର୍ଯାତନ—ବି. (ତତ୍ତ୍ୱ) ରମଣୀର ଅବମାନନା, ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର ।

ନାରୀପରିପୂରଣ—ପୁଂ.ବିଂ(ବି.ଗ୍ରା)ସ୍ତ୍ରୀଭକ୍ତ, ସ୍ତ୍ରୈଣ, ମାଇପ ଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ,ମାଇପ-ବୋଲିଆ । [ଦେଖ ।

ନାରୀପତଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବିଂ. ନାରୀତଙ୍ଗକ

ନାରୀପ୍ରିୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବି.ଗ୍ରା) ସ୍ତ୍ରୈଣ, ସ୍ତ୍ରୀଭକ୍ତ ।

ନାରୀମୟ—ବିଂ. ନାରୀସ୍ୱରୂପ ।

ନାରୀମୁଖ—ପୁଂ.ବି.କର୍ମବିଭାଗର ନୈର୍ଋତ ଦିଗରେ ଅବସ୍ଥିତ ଦେଶବିଶେଷ ।

ନାରୀଯାନ—କ୍ଲୀ.ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ) ନାରୀମାନ-ଙ୍କର ଯାନ, ଅଶ୍ୱପ୍ରଭୃତି ।

ନାରୀରତ୍ନ—ବି.(ତତ୍ତ୍ୱ)ସଦ୍ଗୁଣଭୂଷିତା ସ୍ତ୍ରୀ

ନାରୀଷ୍ଟ—ବିଂ. (ନାରୀ + ଇଷ୍ଟ) ନାରୀ-ମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟ, ଅଭିଲଷିତ ।

ନାରୀଷ୍ଟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମଲ୍ଲିକା ।

ନାରୀଷ୍ଠ—ବି. (ନାରୀ+ସ୍ଥା + ଅ) ଏକ-ପ୍ରକାର ଗର୍ଦ୍ଦଭ, ଗଧ ।

ନାରୁନ୍ତୁଦ—ବିଂ.(ନ+ଅରୁନ୍ତୁଦ) ଅନା-ହତ, ଯାହା ଦେହରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଆଘାତ ଲାଗିନାହିଁ ।

ନାରେୟ—ପୁଂ. ବି. ସଗାଳତଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଭଙ୍ଗକାରଙ୍କପୁତ୍ରବିଶେଷ ।

ନାର୍ତ୍ତିକ—ବିଂ. (ନର୍ତ୍ତି + ଇକ) ଅଭିନୟ ନର୍ତ୍ତିନାର୍ହ, ଅଭିନୟ ନର୍ତ୍ତନ ଯୋଗ୍ୟ ।

ନାର୍ପତ୍ୟ—ବିଂ.(ନୃପତି+ଯ) ରାଜସମ-ନ୍ଧୀୟ ।

ନାର୍ମତ—ପୁଂ. ବି. ପିତୃସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ପୂର୍ବ-ପୁରୁଷ ନାମରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ।

ନାର୍ମଦ—ପୁଂ. ବି.(ନର୍ମଦା+ଅ)ନର୍ମଦା-ସମ୍ଭବ ବାଣ ଲିଙ୍ଗ,(ବିଂ)ନର୍ମଦା ସମ୍ଭବ-ମାତ୍ର, ନର୍ମଦା ପ୍ରବାହିତ ଜନପଦର ରାଜା, ନର୍ମଦାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ନର୍ମର—ପୁଂ. ବି. ଅସୁରବିଶେଷ ।

ନାର୍ମୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନର୍ମ+ଇନ୍) ନର୍ମ-ଯୁକ୍ତ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନାର୍ମିଣୀ ।

ନାର୍ଯ୍ୟ—ପୁଂ.ବି. ନରହିତକାରୀର ପୁତ୍ର, ନରହିତସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଯଜ୍ଞ ।

ନାର୍ଯ୍ୟଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବି.ନାଗରଙ୍ଗ, ନାରଙ୍ଗ-ଲେମ୍ବୁ. (କ୍ଲୀ.ବି.ତତ୍ତ୍ୱ)ନାରୀର ଅଙ୍ଗ ।

ନାର୍ଯ୍ୟତକ—ପୁଂ. ବି. କରାତତକ, ଚରେଇତା ।

ନାର୍ଷଦ—ପୁଂ. ବି. ନୃଷଦ+ଅ) ନୃଷଦ ଋଷିଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ନାର୍ଷ୍ୟଭ—ଗ୍ରା. ବି. ମଲବାର ଓ ତରୁ-ବାଙ୍କୋଡ଼ ଦେଶବାସୀ ପ୍ରଧାନ ଜାତି ।

ନାଲ—ପୁଂ.ବି. (ନଳ + କ.ଅ)ମୃଣାଳ, ପଦ୍ମାଦିର ନାଡ଼, ଜଳ ନିର୍ଗମ, ଜଳା-ଦିର ପ୍ରବାହ,(କ୍ଲୀ.ବି)ହସ୍ତତାଳ, ଲିଙ୍ଗ, ତନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କଣ୍ଠା, ଫୁଙ୍କନଳ, (ଗ୍ରା.ବି) ଲାଳ, ପାଟିରୁ ବୋହିବା ଲାଳ, ଅଠା-ଳିଆ ରସ. ଆମ, ପେଟ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଆମ, କୃତ୍ରିମ ନଦୀ, କେନାଲ, ଜଳ-ନିର୍ଗମ ମାର୍ଗ, ଜଳପ୍ରଣାଳୀ ।

ନାଲ—ଯା. ବି. ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ, ଘୋଡ଼ା ଓ ଗୋରୁଙ୍କ ଖୁରାରେ ମରିଯିବା ଅଛଚନ୍ଦ୍ରା-କୃତି ଲୌହପତ୍ର ।

ନାଲକ—ଗ୍ରା. ବି. ମରହଟ୍ଟୀ ପାଲିଙ୍କି ।

ନାଲଚଡ଼ିବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପାଟିରୁ ଲାଳ ସ୍ରବିବା, ଲାଳସ୍ରାବ ।

ନାଲଗୁଲାଲ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଲାଲଗୁଲାଲ ଦେଖ, ସବୁଙ୍କ ଲାଲ ହୋଇଥିବା ।

ନାଲଚୁ—ଗ୍ର.ବି.ମୃତ୍ତିକା, ଲାଳସା,ଅକାଙ୍କ୍ଷା (ଗ୍ରା.ବିଂ) ଲାଳସାଯୁକ୍ତ, ଲାଳାୟିତ ।

ନାଲନାଲୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଲାଲମୟ ।

ନାଲନ୍ଦା—ଗ୍ରା. ବି. ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତର ଏକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ମଗଧର ଅନ୍ତ-ର୍ଗତ ପ୍ରାଚୀନ ବୌଦ୍ଧ କ୍ଷେତ୍ର ।

ନାଲପଟପଟ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଲାଲମୟ ।

ନାଲପଟା(ଟା)—ଗ୍ରା.ବି.ଅପରାଧୀକୁ ଦଣ୍ଡ ରୂପେ ଦିଆଯିବା ବେତାଘାତ, ଏକ-ପ୍ରକାର ଗୁଳ୍ମ ।

ନାଲବନ୍ଦ—ଯା. ବି. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଘୋଡ଼ା ଓ ଗୋରୁଙ୍କ ଖୁରାରେ ନାଲ ଚଢ଼ାନ୍ତି, ଜାତିବିଶେଷ ।

ନାଲବନ୍ଦୀ—ଯା ବି,ଘୋଡ଼ା ଓ ଗୋରୁଙ୍କ ଖୁରାରେ ଲୁହାର ନାଲ ମାରିବା କର୍ମ ।

ନାଲବହିବା--ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନାଲଚଡ଼ିବା ଦେଖ ।

ନାଲବଂଶ—ପୁଂ. ବି. ନଳ, ଏକପ୍ରକାର ତୃଣ, କାଣ୍ଡଶର, ବେଲିଙ୍ଗ ବାଉଁଶ ।

ନାଲବେଗ—ଗ୍ରା. ବି. ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିରେ ବର୍ତ୍ତିତ ଜଣେ ମୁସଲମାନ ବୈଷ୍ଣବର ନାମ. ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ମେହେନ୍ଦ୍ରର-ମାନଙ୍କ କଳିତ ପୀଠବିଶେଷ ।

ନାଲମ୍ବୀ—ବି. ମହାଦେବଙ୍କ ବୀଣା ।

ନାଲରକ୍ତଝାଡ଼ା—ଗ୍ରା.ବି.ଆମଶୂଳାଝାଡ଼ା, ମଳ ସଙ୍ଗେ ଆମ ଓ ରକ୍ତ ବାହାରିବା ରୋଗ । [ଦେଖ ।

ନାଲା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନଳ + ଅ + ଆ)ନାଲ

ନାଲ୍—ଗ୍ରା.ବିଂ. ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଜୀବ,ନାଲିଆ, ରଙ୍ଗିଆ । [ନିକୃଷ୍ଟ ।

ନାଲ୍ଲାଏକ--ଯା.ବିଂ.ଅନୁପଯୁକ୍ତ,ଅଯୋଗ୍ୟ ।

ନାଲି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନଳ+ଶିର୍+ଇ) ନାଡ଼ୀ, ଶିରା, ପଦ୍ମାଦିର ନାଡ଼, ନଳତା ଶୀଗ, ଗଣ୍ଡପୂଜା ଘା, ନାଡ଼ୀବ୍ରଣ,ଏକ-ଦଣ୍ଡ କାଳ, ଜଳ ବହିଯିବାର ମାର୍ଗ, ପହଣୀ, (ଗ୍ରା.ବି) ଛୋଟ କେନାଲ, (ନଡ଼ିଆ)ପଇଡ଼ ଭିତରେ ଥିବା ଲହୁଣୀ ପରି କୋମଳ ଶସ,ପତଳା ଓ କୋମଳ ଶସ, ପତଳା ଓ କୋମଳ ପଦାର୍ଥ, ଛୋଟିଆ ଚାଷର ଶସ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ।

ନାଲ୍ଲି—ଯା. ବି. ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ, ଏକପ୍ରକାର ସୋରିଷ,(ବିଂ)ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ,ଆରକ୍ତ ।

ନାଲିଆ--ଗ୍ର.ବି.ବଡ଼ଟୋକେଇ, ବେତା, ଛୋଟ ଜଳ ନିର୍ଗମ ପଥ, ପହଣୀ, ତୃଣ-ବିଶେଷ ।

ନାଲିଆଖି—ଗ୍ରା. ବି. (ରୋଗ ବା କ୍ରୋଧ ଯୋଗୁଁ) ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ଷୁ ।

ନାଲିଆଖିଦେଖାଇବା— ଗ୍ରା.କ୍ରି (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତି କ୍ରୋଧ ପ୍ରକାଶ କରିବା ।

ନାଲିଆଣିଆ—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଈଷତ୍ନୀଳ ।
ନାଲିକ—ପୁଂ. ବି. (ନଳ+ଇକ)ମନ୍ଥଷ, ଶର, ବାଣ,(କ୍ଲୀ.ବି) ପଦ୍ମ, ନଳବିଶିଷ୍ଟ ଆଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ର ।
ନାଲିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନାଳା, ଲଲିତାଶାଗ, ଚର୍ମକଷା, କାଉଁରିଆ ଗଛ, ନାଡ଼ି, ଶିରା, ସ୍ତ୍ରୀକର୍ଣ୍ଣ ବେଧନିକା, ହାତା-କାନ ଫୋଡ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଲୌହ ଦଣ୍ଡ ।
ନାଲିକାଳି—ଗ୍ରା. ବି. ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ସିଆଇ ।
ନାଲିକେର—ପୁଂ.ବି.ନାରିକେଳ,ନଡ଼ିଆ, କୂର୍ମ ଚକ୍ରର ଅଗ୍ନିକୋଣସ୍ଥିତ ଦେଶ ।
ନାଲିଘର—ଗ୍ରା.ବି. ଉନଶେଣୀଆ ଗୃହ-ଘର ।
ନାଲିଘା—ବି. ନାଡ଼ୀବ୍ରଣ,ଗଣ୍ଡପୂଯା ଘା ।
ନାଲିଚନ୍ଦନ—ଗ୍ରା. ବି. ରକ୍ତଚନ୍ଦନ ।
ନାଲିଚିତା—ଗ୍ରା. ବି. ରକ୍ତଚିତକ ଫୁଲ ।
ନାଲିଜଙ୍ଘ—ପୁଂ.ବି.(ବ.ସ୍ତ୍ରୀ)ଦ୍ରୋଣକାକ, ଡାମରକୁଆ ।
ନାଲିଜମି—ଗ୍ରା. ବି. ଅଳ୍ପ ଚଉଡ଼ା ଓ ଚସ୍ତ୍ରର ଧାନରୁଷଜମି ।
ନାଲିପାଣି—ଗ୍ରା.ବି.ସରୁପ, ବିଲ୍ଲତ୍ତମଦ ।
ନାଲିପିଆଜ—ଗ୍ରା.ବି.ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ପଲାଣ୍ଡୁ ।
ନାଲିପିମ୍ପୁଡ଼ି—ଗ୍ରା.ବି.ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ପିମ୍ପୁଡ଼ି, କାଇ ।
ନାଲିପୋଇ—ଗ୍ରା.ବି.ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ପୂତିକା, (ପୋଇ) ଲତା ।
ନାଲିମରିଚ—ଗ୍ରା. ବି. ଲଙ୍କାମରିଚ ।
ନାଲିମୂଳା—ଗ୍ରା.ବି.ସାଲଗମ, ବିଟ,ମୂଳା
ନାଲିଶ—ଯା.ବି. ଅଭିଯୋଗ, ଅପରାଧର ଅଭିଯୋଗ, ମକଦ୍ଦମା, ଦରଖାସ୍ତ ।
ନାଲିଶକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିବା ।
ନାଲିଶକର୍ତ୍ତା—ଯା. ବିଂ. ଅଭିଯୋକ୍ତା, ଯେ ନାଲିଶ କରିଅଛି ।
ନାଲିଶଦାୟର—ଯା. ବି. ମକଦ୍ଦମାର ପ୍ରଥମ ଉତ୍ଥାପନ ।
ନାଲିଶବନ୍ଦ—ଯା.ବିଂ. ଫଖାସ୍ତାଦ୍ୱା,ବାଦ୍ୱା, ଆବେଦନକାରୀ,ଦରଖାସ୍ତକାରୀ, ଅଭିଯୋକ୍ତା ।
ନାଲିଶୀ—ଯା. ବିଂ. ଯାହାର ବା ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ନାଲିଶ ହୋଇଅଛି, ଦରଖାସ୍ତର ବିଷୟୀଭୂତ ।
ନାଲିଯାଣ୍ଡୁ—ଗ୍ରା. ବି. ନାଲିକାଳି ।
ନାଲୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନାଳ+ଇ) ନାଳ ଦେଖ, ନାଳ ଦେଖ, ଲଲିତାଶାଗ ।
ନାଲୀକ—ପୁଂ. ବି. (ନାଳୀ+କୈ+ଅ) ଶର,ବନ୍ଧୁକ,ନଳୀ,ନାରିକେଳରେ ନିର୍ମିତ କମଣ୍ଡଳୁ, ଶଙ୍ଖାସ୍ତ୍ର,ବର୍ଚ୍ଛା,ତେଣ୍ଟା, ବଲମ, ପଦ୍ମ,ପଦ୍ମର ଡେମ୍ଫ, ପଦ୍ମସମୂହ, ସତ୍ୟ ।
ନାଲୀକିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନାଳିକ+ଇନ୍ +ଇ)ପଦ୍ମସମୂହ, ପଦ୍ମିନୀ, ନଳିନୀ ।
ନାଲୀକେର—ବି.ନାରିକେଳ, ନଡ଼ିଆ ।
ନାଲୀଘଣ୍ଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଦଣ୍ଡାଦିବଜ୍ଜାପକ ଘଣ୍ଟୀଭେଦ ।
ନାଲୀପ—ପୁଂ. ବି. କଦମ୍ବକ ।
ନାଲୀବ୍ରଣ—ପୁଂ.ବି.ନାଡ଼ିବ୍ରଣ,ନାଲିଘା ।
ନାଲୁ—ଗ୍ରା.ବି.(ଆଦରାର୍ଥକ)ଲାଲମୋହନ ଆଦିଙ୍କ ଡାକନାମ, ଲାଲସାହେବ, ବାଳା ଓ ଯୁବକଙ୍କ କନିଷ୍ଠ ଭାଇ-ମାନଙ୍କ ଡାକନାମ ।
ନାଲୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଲାଲାମୟ, ଯାହା ମୁହଁରୁ ସର୍ବଦା ଲାଳବହେ, (ଗ୍ରା. ବି) ନର୍ଦ୍ଦମା, ପହଣୀ, ନାଳ, ଭଣ୍ଡାରମାନେ ଯେଉଁ ସରୁମୁହାଁ ତୈଳଭାଣ୍ଡରୁ ମସ୍ତାଳରେ ତେଲ ଢାଳନ୍ତି ।
ନାଲୁକ—ବିଂ.ଯାହା ମୁହଁରୁ ନାଳବହେ, କୃଶ, ଦୁର୍ବଳ, (ବି) ଗନ୍ଧନାଳୁକା, ଏଲାବାଳୁକ, ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ବିଶେଷ ।
ନାଲେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ମୁଖ) ଲାଳରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା,(ମୁଖରୁ)ବହୁପରିମାଣରେ ଲାଳସ୍ରବିବା,(ବାହୀ ପିଠା ଓ ଦହି ଆଦି ବହୁଦିନ ରହିବାଯୋଗୁଁ) ଲାଳମୟ ହେବା ।
ନାଲ୍ୟୋକଫ୍—ଯା.ବିଂ. ଯାହାକୁ ଅବଗତ କରା ହୋଇ ନାହିଁ ।
ନାବ—ଗ୍ରା. ବି. ନାହା,ନୌକା, ଡଙ୍ଗା, ବୋଇତ ।
ନାବକେଳି—ଗ୍ରା. ବି. ନୌବିହାର,ନଦୀ ଓ ଜଳାଶୟାଦିରେ ନୌଚାଳନପୂର୍ବକ କ୍ରୀଡ଼ା ।
ନାବଡ଼ା—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବିଂ.(ସ୍ପ-ଲମ୍ପଟ) ଲମ୍ପଟ, ଖଳ, ଦୁଷ୍ଟ, ମୂର୍ଖ । [ମୃଦୁ ।
ନାବନୀତ—ବିଂ.(ନବନୀତ+ଅ)କୋମଳ,
ନାବମିକ—ବିଂ. (ନବମ+ଇକ) ନବମ ସଂଖ୍ୟାଯୁକ୍ତ ।
ନାବସଜ୍ଜିକ—ପୁଂ. ବି. ନବସଜ୍ଜ ପ୍ରତ-ପାଦକ ଗ୍ରନ୍ଥବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ ।
ନାବାଳକ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ଅପ୍ରାପ୍ତବୟସ୍କ, ଅଳ୍ପବୟସ୍କ ।
ନାବାଳକ—ଯା.ବି.ଅପ୍ରାପ୍ତବୟସ୍କ ଅବସ୍ଥା, (ଗ୍ରା. ବିଂ) ନାବାଳକସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।
ନାବାଳିକା—ଯା. ବିଂ. ଅପ୍ରାପ୍ତବୟସ୍କା (ବାଳିକା ।
ନାବିକ—ପୁଂ. (ନୌ+ଇକ) ନୌସଞ୍ଚାଳକ(ଚିକର୍ଣ୍ଣଧାର,ନୌଚାଳକ, ମାଝି, କେଉଟ ।
ନାବିକବିଦ୍ୟା— ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.(ତତ୍ତ)ନୌକା ଜାହାଜ ପ୍ରଭୃତି ପରିଚାଳନା ବିଦ୍ୟା ।
ନାବୀ—ପୁଂ. ବି. (ନୌ+ଇନ୍)ପୋତା-ଧ୍ୟକ୍ଷ, ନାବିକ, କର୍ଣ୍ଣଧାର, (ସ୍ତ୍ରୀ. ବି) (ନୌ+ଈ) ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ ଜାହାଜ ବା ବା ନୌକାସମୂହ ।
ନାବୁକେଶ୍ୱର—ଗ୍ରା. ବି. ଭୁବନେଶ୍ୱର ଓ ପୁରୀରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଅଲାବୁକେଶ୍ୱର ନାମକ ଶିବବିଗ୍ରହ ।
ନାବୋପଜୀବୀ—ପୁଂ. ବି. (ନବ+ଉପ +ଜୀବ+ଇନ୍) ନୌଚାଳନୋପଜୀବୀ ଜାତି ବିଶେଷ, ସଙ୍କର ଜାତି ।
ନାବ୍ୟ—ବିଂ. (ନୌ+ଯ) ନୌବାହନ ଯୋଗ୍ୟ, ଯେଉଁ ନଦୀ ଅନ୍ଦରେ ଡଙ୍ଗା ଚଳିପାରେ,ଦୁଃସଂଚାର୍ଯ୍ୟ,(ବି—ନବ+ ଯ) ନୂତନତ୍ୱ, ତରୁଣାବସ୍ଥା,ଯୁବାବସ୍ଥା, ନବଯୌବନ ।
ନାବ୍ୟୋଦକ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ନୌକାସ୍ଥିତ ଜଳ, ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରାର୍ଥ ଅଗ୍ନିସ୍ଥାପନାଙ୍କ ସ୍ଥାପିତ

ଜଳ, ପ୍ରଣିତାସ୍ଥିତଜଳ ।

ନାଶ—ପୁଂ. ବି. (ନଶ + ଘ୍ଞ.ଅ) ଧ୍ୱଂସ. ଅପଚୟ, କ୍ଷତ,ମୃତ୍ୟୁ, ଲୋପ,ଅଦର୍ଶନ, ପଳାୟନ, ଅନୁପଲବ୍ଧି ।

ନାଶକ—ପୁଂ. ବିଂ.(ନଶ୍ + ଣିଚ୍ + ଅକ) ଧ୍ୱଂସକ, କ୍ଷୟକ ଓ, ଯେ ନଶକରେ, ଘାତକ,(ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ) ନାଶିକା ।

ନାଶକର—ପୁଂ. ବିଂ. (ନାଶ + କୃ + ଅ) ନାଶକ ଦେଖ, (ଗ୍ରା. ବି) ଯମ ।

ନାଶକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଧ୍ୱଂସକରିବା, କଳୁଷିତ କରିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ସମାପ୍ତ କରିବା, ବିତେଇବା ।

ନାଶକାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନାଶ + କୃ + କ. ଇନ୍) ନାଶକଦେଖ,(ସ୍ତ୍ରୀ)ନାଶକ ଶବ୍ଦ

ନାଶନ—ପୁଂ.ବିଂ. (ନାଶି + କ.ଅନ) ନାଶକ ଦେଖ, (କ୍ଲୀ. ବ—ଘ୍ଞ.ଅନ) ଉଚ୍ଛେଦନ, ବିଲୋପନ,ବିଲୋପସାଧନ

ନାଶନୀୟ—ବିଂ. (ନଶି + ମ. ଅନୀୟ) ବିନାଶଯୋଗ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନାଶନୀୟା ।

ନାଶବାନ୍—ପୁଂ. ବିଂ. (ନାଶ + ବତ୍) ନଶ୍ୱର. (ସ୍ତ୍ରୀ) ନାଶବତୀ ।

ନାଶୟିତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ. ନଶକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ।

ନାଶଶୀଳ—ବିଂ. (ନାଶ + ଶୀଳ)କ.ଘ୍ଞ; ନାଶଯୋଗ୍ୟ, ନଶ୍ୱର ।

ନାଶହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି. ଧ୍ୱଂସପ୍ରାପ୍ତହେବା, ଉଚ୍ଛନ୍ନହେବା, ନଷ୍ଟହେବା ।

ନାଶିତ—ବିଂ.(ନାଶ + ମ.ତ)ବିନଶିତ, ନିହତ,ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ବିନାଶପ୍ରାପ୍ତ,ବିନଷ୍ଟ ।

ନାଶୀ—ପୁଂ.ବିଂ.(ନା + କ.ଇନ୍) ନାଶ-ବିଶିଷ୍ଟ,ଯାହା ଚିରସ୍ଥାୟୀ ନୁହେ,ନଶ୍ୱର (ନାଶି + କ.ଇନ୍)ନାଶକ,ବିନାଶକାରୀ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନାଶିନୀ । [ନଶ୍ୱର ।

ନାଶୁକ—ବିଂ.(ନାଶ + ଉକ) ଧ୍ୱଂସଶୀଳ.

ନାଶ୍ୟ—ବିଂ. (ନଶ + ଯ) ଧ୍ୱଂସନୀୟ, ନାଶଯୋଗ୍ୟ ।

ନାଷ୍ଟିକ—ବିଂ. (ନଷ୍ଟ + ଇକ) ନଷ୍ଟ-ଦ୍ରବ୍ୟାର୍ହ, ନଷ୍ଟଦ୍ରବ୍ୟର ଅଧିକାରୀ ।

ନାଷ୍ଟ୍ରୀ—ବିଂ.(ନାଶ + ଣିଚ୍ + ଷ୍ଟ୍ର)ନାଶକ (ସ୍ତ୍ରୀ) ନଷ୍ଟ୍ରା, ନାଶକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ।

ନାସ—ଗ୍ରା.ବି.ତମ ଖୁଚୁଣ୍ଡି,ନସ୍ୟ, ଧୂଆଁ-ପତ୍ର ଗୁଣ୍ଡା, ନାକଦ୍ୱାରା ଟେଣ୍ଡାଯିବା-ଚୂନା ଔଷଧ ।

ନାସତ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. (ନ + ଅସତ୍ୟ) ବ.ଶ୍ରୀ; ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାରଦ୍ୱୟ ।

ନାସତ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଅଶ୍ୱିନୀନକ୍ଷତ୍ର ।

ନାସପତ୍ର—ଗ୍ରା. ବି. ତାମ୍ରକୂଟ, ତମାଖୁ, ଧୂଆଁପତ୍ର ।

ନାସପାତି—ଗ୍ରା. ବି. ଉଃ ପଃ ଭାରତ ଓ ଅଫଗାନସ୍ଥ ନ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରଦେଶରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଏକପ୍ରକାର ଫଳ ।

ନାସମଳ—ଘ୍ଞ. ବିଂ. ମୂର୍ଖ, ନିର୍ବୋଧ ।

ନାସମୌକ୍ତିକ—ପୁଂ.ବି. ଭଜମାନବଂଶୀୟ କମ୍ବଳବର୍ହ୍ମଙ୍କ ପୁତ୍ର ।

ନାସ୍ୟଘିବା—ଗ୍ର. କ୍ରି. ନାସିକାଦ୍ୱାରା ନସ୍ୟଗ୍ରହଣ କରିବା, ନସ୍ୟ ଆଘ୍ରାଣ କରିବା ।

ନାସା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନ ଶ + କ.ଅ + ଆ) ନାସିକା,ନାକ,ଗନ୍ଧଗ୍ରହ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ.ନାକ ଉପରେ ହେବା ବ୍ରଣ. ଉଦ୍ଦାରୋଗ, ବାସଙ୍ଗ ଗଛ,ହସ୍ତିଶୁଣ୍ଡ, ଶବ୍ଦ ।

ନାସାଗ୍ର—କ୍ଲୀ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀ) ନାକଅଗ, ନାସିକାର ଅଗ୍ରଭାଗ ।

ନାସାଚ୍ଛିନ୍ନୀ—ବି. (ନ ଶ + ଛିଦ୍ + ତ + ଈ) ପୂତିକା ପକ୍ଷୀ ।

ନାସାଜ୍ୱର—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା)ଉଦ୍ଦାଜ୍ୱର

ନାସାଦାରୁ—କ୍ଲୀ.ବି.ଦ୍ୱାରେଙ୍କସ୍ଥିତ କାଷ୍ଠ, ଚଉକାଠର ଉପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ପଟା, କପାଳ ।

ନାସାନାହ—ପୁଂ. ବି.(ନାସା + ଆନାହ) ନାସିକାରୋଗ ବିଶେଷ, ବାୟୁ ଓ କଫ ମିଶ୍ରିତ ହୋଇ ନାକର ଛିଦ୍ର ବନ୍ଦହୋଇ ଯିବା ରୋଗ ।

ନାସାନ୍ତ୍ରିକ—ବିଂ. ନାସିକା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ନାସାପରିଶୋଷ—ପୁଂ. ବି. ସୁଶ୍ରୁତୋକ୍ତ ନାସାରୋଗ ବିଶେଷ, ନାକମଧ୍ୟରେ କଫ ଶୁଖିଯାଇ ବନ୍ଧୁକ ବାନ୍ଧିବାରୋଗ ।

ନାସାପରିସ୍ରବ—ବି. ନାସାସ୍ରାବ ଦେଖ ।

ନାସାପାକ—ପୁଂ.ବି.ନାସାରୋଗ ବିଶେଷ, ନାକରେ ଘା ହୋଇ ପଡିବା ରୋଗ ।

ନାସାପୁଟ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀ) ନାସିକା ମଧ୍ୟଗତ ରୋଗ, ନାକପୁଡ଼ା ।

ନାସାମଣି—ବି.(ଷଷ୍ଠୀ)ନାକରେ ପିନ୍ଧା-ଯିବା ଦଣ୍ଡିରେ ଥିବା ରତ୍ନ ।

ନାସାମଳ—ବି. (ଷଷ୍ଠୀ) ସିଙ୍ଘାଣି ।

ନାସାଯୋନି—ବି. ସୌଗନ୍ଧିକ ନପୁଂସକ, ଯେଉଁ ନପୁଂସକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯୋନି ଆଘ୍ରାଣ କରିବା ପରେ କାମୋଦ୍ଦୀପନା ଅନୁଭବ କରେ ।

ନାସାରନ୍ଧ୍ର—ବି. (ଷଷ୍ଠୀ) ନାକପୁଡ଼ା, ନାସିକା ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଶ୍ୱାସପ୍ରଶ୍ୱାସର ପଥ, ଅଳଙ୍କାର ଧାରଣ ପାଇଁ ନାକରେ କରାଯିବା ଫୋଡ଼ି ।

ନାସାଶ୍ମ—କ୍ଲୀ.ବି. ନାକମଧ୍ୟରେ ଜନ୍ମିବା ଅର୍ବୁଦ, ଉଦ୍ଦାଜର ।

ନାସିକ—ପୁଂ.ବି.କଟ୍‌ଫଳ ବୃକ୍ଷ.କ ଫଡ଼ ।

ନାସିକବଂଶ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀ) ନାକ-ଉପରର ଦଣ୍ଡବତ୍ ଅସ୍ଥି ।

ନାସିକାବିବର—କ୍ଲୀ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀ) ନାସିକା ଛିଦ୍ର, ନାସାରନ୍ଧ୍ର ।

ନାସିକାସଂବେଦନ—ପୁଂ.ବି. କଲରା ନାଛ, କଲରା ।

ନାସିକାସ୍ରବ—ପୁଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀ) ନାସା-ରୋଗବିଶେଷ, ଶରଦଋତୁ ନାକରୁ ପଣି ବା ସିଙ୍ଘାଣି ବାହାରିବା ଅବସ୍ଥା ।

ନାସି—ଗ୍ର. ବି. ଫୁଲ ବା ଫଳର ନାଡ଼ି, ବେତ ବା କଅ ଆଦିର ବଙ୍କା କଣ୍ଟା, ପର୍ବତାଦିର ଭୂପୃଷ୍ଠଫଳକ ଉମସୂକ୍ଷ୍ମ ଅଂଶ, ଅନ୍ତରୀପ, ଜଳ ଶୟର ଉମସୂକ୍ଷ୍ମ କୋଣ, ହାତଆର ଆଦିର ଉମସୂକ୍ଷ୍ମ ଶେଷଭାଗ ।

ନାସିକ—ବ୍ରା. ବି ପୌରାଣିକ ପଞ୍ଚବଟିର ଆଧୁନିକ ନାମ,(ପୁଂ.ବିଂ)ନାସିକାବିଶିଷ୍ଟ ।

ନାସିକନ୍ଧମ-ବିଂ. (ନାସିକା + ଧ୍ମା + କ.ଅ) ଯେ ଶୋଇଲାବେଳେ ନାକବାଟେ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ ମାରେ, ଯେ ନାକରେ କଥା-କହେ ।

ନାସିକନ୍ଧ୍ର—ପୁଂ.ବିଂ. (ନାସିକା + ଧ୍ର

+କ.ଅ) ଯେ ନାକଦ୍ୱାରା ଜଳପାନ କରେ ।

ନାସିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନାସ+କ. ଆ) ଘ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟ, ନାକ, ନାସା ଦେଖ ।

ନାସିକାନ୍ଧ୍ରୀ--ପୁଂ.ବିଂ.ନାସିକାନ୍ଧ୍ରୀ ଦେଖ ।

ନାସିକୀୟ—ବିଂ.(ନାସିକା+ଇୟ) ନାକ-ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ନାସିକ୍ୟ—ବିଂ. (ନାସିକା+ଯ)ନାସିକାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, ନାସିକା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ବି ନାକ, ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର ଦ୍ୱୟ,ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱର ।

ନାସିକ୍ୟକ—ବି. ନାକ, ନାସିକା ।

ନାସୀର—ବି. (ନାସ+ଇର) ସେନା-ମୁଖ, ଅଗ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ସେନା,(ବିଂ) ସେନା-ଦଳର ଅଗ୍ରଗାମୀ ।

ନାସ୍ତା—ଯା. ବି. ଜଳଖିଆ ।

ନାସ୍ତି—ଅ. (ନ+ଅସ୍ତି,(ସ୍ତ)ନ—ଅଛି) ନାହିଁ, (ଗ୍ରା.ବି) ନିଷେଧ, ଅଭାବ,ଅନ-ସ୍ତିତ୍ୱ, (ଅବ୍ୟ) ନାହିଁ, ଶୂନ୍ୟ, ନୁହେଁ, (ଗଣିତ) ଅଜ୍ଞାତ ।

ନାସ୍ତିକ—ପୁଂ.ବିଂ.(ନାସ୍ତି+କ)ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଅସ୍ୱୀକାରକାରୀ,ବେଦ;ପରକାଳ ଓ ଦେବତାଆଦି ନମାନିବା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ନାସ୍ତିକତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନାସ୍ତିକ+ଭା.ତ+ଆ) ନାସ୍ତିକର ଧର୍ମ.ନାସ୍ତିକର ଭାବ, ବେଦକୁ ମିଥ୍ୟାଜ୍ଞାନ; ପରଲୋକ; ଓ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ସ୍ୱୀକାର ନ କରିବା

ନାସ୍ତିକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନାହିଁ କରିବା, ମନାକରିବା ।

ନାସ୍ତିକେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଅଭାବରେ ।

ନାସ୍ତିକ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନାସ୍ତିକ+ଭା.ଯ) ନାସ୍ତିକତା ଦେଖ ।

ନାସ୍ତିତଦ—ପୁଂ. ବି. ସହକାର ତରୁ, ଆମ୍ରବୃକ୍ଷ ।

ନାସ୍ତିତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନାସ୍ତି+ତ+ଆ) ନାସ୍ତିତ୍ୱ,ଅବିଦ୍ୟମାନତା,ନଥିବା ଅବସ୍ଥା

ନାସ୍ତିଦ—ପୁଂ. ବି. ଆମ୍ରବୃକ୍ଷ, ଆମ୍ବଗଛ ।

ନାସ୍ତିବାଦ—ପୁଂ. ବି. ନାସ୍ତିକମାନଙ୍କର ବିତର୍କ, ଯେଉଁ ମତବାଦ ଅନୁସାରେ ଈଶ୍ୱର,ପରକାଳ ଓ ବେଦର ମୌଳି-କତ୍ୱ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଏ ନାହିଁ ।

ନାସ୍ୟ—ବିଂ. (ନାସା+ଯ) ନାସାଭବ, ନାସିକାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, ନାସାସମ୍ବନ୍ଧିକୃଷ୍ଟ ।

ନାହ—ପୁଂ.ବି. (ନହ+ଭା.ଅ) ବନ୍ଧନ, ଜୁଳ, (ଣ.ଅ) ରଜ୍ଜୁ, ଫାଶ, ଜାଲ, ମଳରୋଧ ।

ନାହକ୍—ଯା. ବିଂ. ଅଯଥା, ଅନ୍ୟାୟ, ବ୍ୟର୍ଥ, ଅନର୍ଥକ, ଅନୁଚିତ, ନିଷ୍ପ୍ରୟୋ-ଜନ, (କ୍ରି.ବିଂ) ଅକାରଣ, ଅନର୍ଥକ, ଅନ୍ୟାୟକ୍ରମେ, ପ୍ରୟୋଜନ ନ ଥାଇ ।

ନାହଲ—ପୁଂ. ବି. (ନାହ+ଲା+ଅ) ମ୍ଲେଚ୍ଛଜାତିବିଶେଷ ।

ନାହା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନାଥ) ପ୍ରଭୁ,ରାଜା, ସ୍ୱାମୀ,ଉଙ୍ଗା,ବଡ଼ନୌକା, (ବିଂ)ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ନାହାକ—ଗ୍ରା. ପୁଂ. ବି. (ସଂ-ନାୟକ) ନାୟକ, ଉତ୍କଳର ଜ୍ୟୋତିଷ ବ୍ୟବ-ସାୟୀ ଜାତି ।

ନାହାକା—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ ଶୁଆ, ତୋତା, କାକାତୁଆ, ଗଛର ପ୍ରଧାନ ଚେର ।

ନାହାଁପେଲିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଲ,ଅର୍ଥ) ସଂସାରଯାତ୍ରା ନିର୍ବାହ କରିବା,ଜୀବନର ଅବଶିଷ୍ଟ ଅଂଶ କଷ୍ଟେସୃଷ୍ଟେ ଅତିବାହିତ କରିବା ।

ନାହାଁବୁଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଉଙ୍ଗା ଜଳମଗ୍ନ ହେବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) ଆଶାଭରସା ଭୁଲି-ଯିବା, ଆଶ୍ରୟସ୍ଥାନ ବା ଅରକ୍ଷ ହେବା ।

ନାହାଁଭସା(ସୋଇ)ବା—ଗ୍ର . କ୍ରି. ନୂତନ ଉଙ୍ଗାକୁ ପ୍ରଥମେ ଜଳରେ ଛାଡ଼ିବା ।

ନାହାଁମେଲିବା--ଗ୍ରା.କ୍ରି.ଉଙ୍ଗାକୁ ପାଣିରେ ଲୋଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ।

ନାହାଣି—ପ୍ରା. (ବାଲେ) ବି. ଶଙ୍ଖାରୀ. ଲଙ୍ଗଚୁଡ଼ି ବା ଶଙ୍ଖାବ୍ୟବସାୟୀ ନୀଚ ଶୂଦ୍ରଜାତିବିଶେଷ ।

ନାହାଳିବା—ଗ୍ରା. ବି. ତରଳ ପଦାର୍ଥ ବହୁପରିମାଣରେ ଢାଳିଦେବା, ବହୁ-ପରିମାଣରେ ପତଳା ଝାଡ଼ାଫେରିବା, ଅନର୍ଗଳ ଗପିବା, ବହୁପରିମାଣରେ ବାନ୍ତିକରିବା, (ବାଘ) ଚାଲଗାଜିବା ବା ଲମ୍ଫିଉଠିବା ।

ନାହିଁ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ନାସ୍ତି) ନଥିଅଛି, ଅବସ୍ଥିତ ନୁହେଁ,ଉପସ୍ଥିତ ନୁହେଁ,(ବିଂ) ନଥିବା, ବି. ମନା, ବାରଣ, ଅସମ୍ମତି, (ଅବ୍ୟ) ନା ।

ନାହିଁକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା, ଅସମ୍ମତ ହେବା, ନାମଞ୍ଜୁର କରିବା,ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବା,ମନାକରିବା ।

ନାହିଁତ--ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.(ସଂ-ନରୁ)ନୋଚେତ୍, ପକ୍ଷାନ୍ତରରେ ।

ନାହିଁନ—ପ୍ରା. (ସମ୍ବ) କ୍ରି. ନାହିଁ ଦେଖ, (ଅବ୍ୟ-ପ୍ରଶ୍ନାର୍ଥକ) ଅବଶ୍ୟ, ନିଶ୍ଚୟ ।

ନାହିଁନା—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଆଦୌନାହିଁ, ନୁହେ, (ପ୍ରଶ୍ନାର୍ଥରୂପ) ଅବଶ୍ୟ ।

ନାହିଁହୋଇ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ନା ଓ ହଁ, ଅସ୍ୱୀକାର ବା ସ୍ୱୀକାର ।

ନାହୁଡ଼—ପ୍ରା. (ସିଂହ)ବି. ନାଉ,(ଗ୍ରା.ବି) ନାଉଟ, ନାବିକ ।

ନାହୁଷ—ପୁଂ. ବି. (ନହୁଷ+ଅ) ନହୁଷ ନୃପଙ୍କ ପୁତ୍ର ସଜାତି ।

ନି—ଅବ୍ୟ. (ନୀ+ଇ) ଉପସର୍ଗବିଶେଷ, ସନ୍ଧି, ଅଧୋଭାବ, ନ୍ୟଗ୍ଭାବ, ଭୃଶ, ଆବେଶ, ନିତ୍ୟ, କୌଶଳ, ବନ୍ଧନ, ଅନ୍ତର୍ଭାବ, ସମୀପ, ଦର୍ଶନ, ଉପରମ, ଆଶ୍ରୟ, ଏହି ସମସ୍ତର ଉଦାହରଣ, ଯଥା—ମଣିନିକର-ଏଠାରେ ' ନି'ର ଅର୍ଥ ସନ୍ଧି ଇତ୍ୟାଦି ।

ନିଃ—ଅବ୍ୟ. (ନି+କ.କ୍ୱପ୍) ନିଶ୍ଚୟ, ନିଷେଧ,ନିଃଶେଷ,ନିତାନ୍ତ,ବହିଷ୍କରଣ, ନିର୍ଗମ ।

ନିଅଁ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନେମି) ମୂଳଦୁଆ, ଘରର ମୂଳଦୁଆ,ମୂଳଦୁଆର ଗଭୀରତା, ମୂଳଭିତ୍ତି ।

ନିଅଁ ଖୋଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଘରର କାନ୍ଥ ଉଠାଇବାପାଇଁ ଭୂଇଁତଳେ ମୂଳଦୁଆ ଖୋଳିବା, (ଲ.ଅର୍ଥ) କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିବା ।

ନିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନୀ) ନେବା, ଖଣ୍ଡଦ କରିବା, (ସଂ-ଲୁଜା) ଲିଆ, ଖାଇ ।

ନିଆଅଣା—ଗ୍ରା. ବି. ନେବା ଆଣିବା, ନେ ଆଣ ।

ନିଆଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଅଗ୍ନି, କ୍ରୋଧାଗ୍ନି, ଦାବାଗ୍ନି, ଅତ୍ୟାଗ୍ରହିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ହୃଦୟରୁ ଉଠିବ ଅଭିଶାପ, ଅଶାନ୍ତି, ସର୍ବନାଶ, ଚିତାଗ୍ନି, (ବିଂ) ଅଗ୍ନିପରି ପ୍ରଚଣ୍ଡ, ଅଗ୍ନିଦଗ୍ଧ, ଉତ୍ତପ୍ତ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ନଷ୍ଟ ।

ନିଆଁଅଟା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ଅଗ୍ନିକୁଲୁଟ) ନିଆଁବଡ଼ିଆ ।

ନିଆଁଉଠିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଅଗ୍ନିର ଶିଖା ଉଚ୍ଚକୁ ଉଠିବା, କ୍ରୋଧାଗ୍ନି ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ହେବା, କ୍ଷୁଧାଗ୍ନି ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ହେବା ।

ନିଆଁଉମ୍ବେଇ—ଗ୍ରା. ବି. ନିଆଁଉଷ୍ଣିକାର ଚଉଡ଼ା ମୁହଁ ମଟିର ପଲମ ।

ନିଆଁକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନିଆଁଜଳାଇବା ।

ନିଆଁକାଠି(ଡ଼)—ଗ୍ରା. ବି. ଦିଆସିଲାଇ କାଠି, ଅରଣିକାଠି ।

ନିଆଁଖଡ଼କା—ଗ୍ରା.ବି. ନିଆଁକାଠି ଦେଖ. ଉତ୍ତପ୍ତ ଧାତୁର କାଠି, (ବିଂ) ରାଗରେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ, ଅତିକ୍ରୁଦ୍ଧ ।

ନିଆଁଖାଇଅଙ୍ଗାରହଗିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ନ୍ୟାୟ) ଯେଉଁପରି କାମ କରିବ ସେହିପରି ଫଳ ପାଇବ ।

ନିଆଁଖୁଣ୍ଟା—ଗ୍ରା.ବି. ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ

ନିଆଁଗିଳା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବି. ଘୋର ମିଥ୍ୟା ବାଦୀ, ବହିପିଆ, ଦୁଃସାହସିକ ।

ନିଆଁଗିଳିବା—ଗ୍ରା.ବି.(ଲା.ଅର୍ଥ) ଘୋର ମିଥ୍ୟା କହିବା ।

ନିଆଁଜଳିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଶିଖା ସହ ଅଗ୍ନି ଉଠିବା, (ଲା.ଅର୍ଥ) ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ରୋଧ ବା ଅସନ୍ତୋଷ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବା ।

ନିଆଁଧୂଆଁଉଠିବା—ଗ୍ରା. ବି. ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ-ରୂପରେ ବିନଷ୍ଟ ହେବା, ଜିନିଷର ଦର ଅତି ବେଶି ହେବା ।

ନିଆଁନଥାଇଧୂଆଁ—ଗ୍ରା. (ନ୍ୟାୟ) କାରଣ ନ ଥାଇ କାର୍ଯ୍ୟ ଘଟିବା ଘଟଣା ।

ନିଆଁପାଣି—ଗ୍ର.ବ. ଖାଦ୍ୟ ରାନ୍ଧିବା ପାଇଁ ଦୁଇଟି ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବସ୍ତୁ, ଅଗ୍ନି ଓ ଜଳ ।

ନିଆଁପାଣିଅଟକ—ଗ୍ରା. ବି. ଜାତିରୁ ବା ସମାଜରୁ ଏକଘରିଆ ହେବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ କୂଅ ବା ପୋଖରୀରୁ ପାଣି ନେବା ଓ ତାକୁ କେହି ରାନ୍ଧିବାପାଇଁ ନିଆଁଦେବ ବନ୍ଦକରିବା ।

ନିଆଁପୁଆଁ—ଗ୍ରା. ବି. ଅଗ୍ନି ନିକଟରେ ବସି ଅଗ୍ନିଉତ୍ତାପ ଗ୍ରହଣ ।

ନିଆଁପେଡ଼ି—ଗ୍ରା. (ଗଞ୍ଜା) ବି. ଦିଆ-ସିଲାଇ ଡିବା ବା ବାକ୍ସ ।

ନିଆଁପୋଇଁବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ପ୍ରାପଣ) ନିଆଁ ପାଖରେ ବସି ଅଗ୍ନିର ଉତ୍ତାପ ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ନିଆଁବଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବି. ନିଆଁଅଟା ।

ନିଆଁବରଷିବା—ଗ୍ରା. ବି. ଅସହ୍ୟ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଅନୁଭୂତ ହେବା, ଅସହ୍ୟ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବେଦନା ବହିବା ।

ନିଆଁବାଣ—ଗ୍ରା.ବଂ.ଅଗ୍ନିଗର୍ଭ, କ୍ରୋଧରେ ଜଳୁଥିବା, କ୍ରୋଧନସ୍ୱଭାବ ।

ନିଆଁବାଣହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ରୋଧ ହେତୁରୁ ତହିରେ ନିଆଁ ଲାଗିଲା ପରି ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ହେବ ।

ନିଆଁରଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଅଗ୍ନିଖଣ୍ଡ ପରି ଉତ୍ତେଜିତ ବ୍ୟକ୍ତି, ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଅଗ୍ନି-ଖଣ୍ଡ ପରି ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ବସ୍ତୁ ।

ନିଆଁରେମୁଚିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୌଣସି ବିଷୟରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସହିତ ସମାନ ଅଧିକାର ବା ଅନୁଗ୍ରହ ନ ପାଇବା ଭଳି କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ।

ନିଆଁଲଗା—ଗ୍ରା. ବି. ପୋଡ଼ା, ଦଗ୍ଧ, (ଗାଳିବିଶେଷ ଅଗ୍ନିଦଗ୍ଧ, ବୁଦ୍ଧିଶୂନ୍ୟ, ମନ୍ଦ, ଗୃହଦାହକ, (ଗ୍ରା.ବି) ଗୃହମଧ୍ୟରେ ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କରିବା ଅପରାଧ ।

ନିଆଁଲଗା(ଗେ)ଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. କୃଷ୍ଣ-କାଠିଆଦିକୁ ଜଳାଇବା, ଗୃହଆଦିରେ ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କରିବା, ପୋଡ଼ିବା, (ଲା. ଅର୍ଥ) ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ପରିବାରରେ ବିବାଦଅଗ୍ନି ଉପୁଜାଇବା, ସର୍ବନାଶ-ଘଟାଇବା ।

ନିଆଁଲାଗିବା—ଗ୍ରା.ବି. ଅଗ୍ନି ସାରୁହେବା, ଦଗ୍ଧହେବା, ଜଳିବା, (ଲା.ଅର୍ଥ) ଅଶାନ୍ତି ବା ବିବାଦ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା, ବିଶେଷ ଉଦ୍ୱେଗ ଜାତହେବା ।

ନିଆଁଲିଭାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଅଗ୍ନି-ନିର୍ବାପଣ କରିବା ।

ନିଆଁଲିଭିବା—ଗ୍ରା.ବି.ଅଗ୍ନିର ନିର୍ବାପଣ ।

ନିଆଁଲୁଣ୍ଠା—ଗ୍ରା. ବି. ଚୁଲ୍ଲୀରେ ନିଆଁ ଲଟାଇବା ପାଇଁ ବା ସ୍ଥାନାନ୍ତର ନିଆଁ ଆଣିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କୁଟାର ପୁଲା ।

ନିଆଁଫୁଲା—ଗ୍ରା. ବି. କୁଟା ନଡ଼ିଆପତ୍ର ପ୍ରଭୃତି ଜଳୁଥିବା ଦାହ୍ୟ ପଦାର୍ଥର ଲମ୍ବ ଗୁଚ୍ଛ, ଉଲ୍କା ।

ନିଆଁହେବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ନିଆଁବାଣ ହେବା ଦେଖ, ଅତି ଉତ୍ତପ୍ତ ହେବା ।

ନିଆଜ—ଯ.ବ.ଲିଆଜ, ଅନ୍ଦାଜ, ଅନୁ-ମାନ, ସ୍ମରଣ, ହେଜ, ଖିଆଲ, ମନୋ-ଯୋଗ, କୁତ୍ତ, ବିବେଚନା ।

ନିଅଙ୍ଗ—ଯ. ବି. ଆଫଗାନମାନଙ୍କର ଏକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।

ନିଆଦିଆ—ଗ୍ରା.ବି.ନେବା ଓ ଦେବା କର୍ମ, ନେଣଦେଣ, ଆଦାନପ୍ରଦାନ ।

ନିଆମତ୍—ଯ. ବି. ଉତ୍ତମ ଅମୂଲ୍ୟ ଓ ଅଲଭ୍ୟ ବସ୍ତୁ ।

ନିଆରା—ଗ୍ର.ବିଂ.(ସଂ-ନିର୍ନିକଟ) ପୃଥକ୍, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର, ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ, ପୃଥଗନ୍ନ ଓ ପୃଥକ୍-ବାସହେବା (ବ୍ୟକ୍ତି) ।

ନିଆରି—ପ୍ର.(ଯାଜ.ବି. ଯାଜପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ୱରର ମଛଧରା କେତ୍ରଟ ଜାତି-ବିଶେଷ ।

ନିଆଲି—ଗ୍ରା.ବି.ବଣମଲ୍ଲୀ, ନବମଲ୍ଲିକା ।

ନିଆଶା—ଗ୍ରା. ବିଂ. ନିରାଶ, ଆଶାହୀନ, (ବି) ନୈରାଶ୍ୟ ।

ନିଆଶ୍ରିକ—ଗ୍ରା. ବିଂ. ନିରାଶ୍ରୟ ।

ନିଉଗିନି—ପ୍ରଶାନ୍ତ ମହାସାଗରସ୍ଥ ପୂର୍ବ-ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱୀପ ।

ନିଉଛଣା—ଗ୍ରା.ପୁଂ.ବିଂ. (ସଂ-ନୀଚ) ଉଚ୍ଛ, ହୀନ, ଘୃଣ୍ୟ, ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ, ମନ୍ଦ-ପ୍ରକୃତିବିଶିଷ୍ଟ, ହୀନପ୍ରକୃତିକ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନିଉଛଣୀ ।

ନିଉଛୁ(ଛୋ)ଇବା—ଗ୍ରା.କ୍ରି(ସଂ-ନିର୍ମଞ୍ଛନ) ବନ୍ଦାଇବା, ବନ୍ଦାପନା କରିବା, ନବାଗତ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବରକନ୍ୟାଙ୍କ ଆଗରେ ଥାଳିରେ ଗଣ୍ଡିଏ ଅନ୍ନ ଓ ସାତମେଣ୍ଟ ଗୋବର ଧରି ବନ୍ଦାପନା କରିବା, ପ୍ରଣାମକରିବା, ଦେବତାଙ୍କୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବା ରୋଗୀର ମଙ୍ଗଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ମୁଣ୍ଡରେ ଧନ ବା ଅଳଙ୍କାର ଛୁଆଇଁ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ମଙ୍ଗଳ ହେଲେ ବା ରୋଗ ଉପଶମ ହେଲେ ଉକ୍ତ ଧନ-ରତ୍ନାଦି ବା ଚିତ୍ରକଳ୍ପିତ ମୂର୍ତ୍ତିର ଭୋଗ-ଆଦି କୌଣସି ଦେବତାଙ୍କୁ ଦେବାପାଇଁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବା, ପାଣି ଛଡ଼ାଇବା

ନିଉଛୁଣି(ଣି)—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନିର୍ମଞ୍ଛନ) ବନ୍ଦନା, ପ୍ରଣାମ, ପୂଜା, ଆରତି, ଆଶୀର୍ବାଦ, ସାଦର ସମ୍ଭାଷଣ, ଉପହାର, ଭେଟି, ରୋଗୀଆଦିଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ବା ଦେହରେ ଛୁଆଇଁ କୌଣସି ଧନ ବା ଅଳଙ୍କାରକୁ କୌଣସି ଦେବତାଙ୍କ ନାମରେ ଉତ୍ସର୍ଗ ବା ମାନସିକ କରିବା ।

ନିଉଛୁଲ—ଗ୍ରା. ବି. ନିଉଛୁଣି ଦେଖ ।

ନିଉଁଛୁଯିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ନିର୍ମଞ୍ଛନ) ମୁଗ୍ଧହେବା, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କଲ୍ୟାଣ କରିବା, ନୁଛୁଯିବା, ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଭାସା ଅମଙ୍ଗଳ କଥାର ଉପରେ ପଡ଼ୁ ବେଳେ ଆଶୀର୍ବାଦ କରିବା ।

ନିଉଁତା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ-ନିମନ୍ତ୍ରଣ)ବିବାହାଦି ଉତ୍ସବ ଉପଲକ୍ଷରେ ଭୋଜ, ଶିଷ୍ଟପିଠା, ପାରିବାରିକ ଉତ୍ସବ, ଗ୍ରହଣ ଉପରାଗ ଓ ଚର୍ତ୍ତଣା ସଂକ୍ରାନ୍ତିଆଦିରେ କୌଣସି ବୃକ୍ଷ ଓ ଗଦଆଦିକୁ ଔଷଧାର୍ଥ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଆଣିବା କର୍ମ ।

ନିଉଟନ—(ସର୍-ଆଇଜାକ) ଇଂଲଣ୍ଡର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଦାର୍ଶନିକ ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ପଣ୍ଡିତ ।

ନିଉଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ-ନିଃସାରଣ) ଇଡ଼ିବା, ଢାଳିବା, ଚିପୁଡ଼ିବା, ଛିଞ୍ଚିବା ।

ନିଉତା—ପ୍ରା.(ସଂ ହି)ବି.ଜାତିଆଣ ଭୋଜୀ ।

ନିଉ(ଉ)ନ—ଗ୍ରା.(ପଦ୍ୟ)ବିଂ.(ସଂ-ନ୍ୟୂନ) ନ୍ୟୂନ, ଊଣା, ଅଳ୍ପ, କମି, ବିମାତ, ହେୟ, ଅଳ୍ପତମ, (ଗ୍ରା.ବିଂ) ତେଜୋହୀନ ।

ନିଃ—ଅବ୍ୟ. ଉପସର୍ଗବିଶେଷ, ନିଷେଧ, ନିଶ୍ଚୟ, ସାଫଲ୍ୟ । [ଅନିମିତ୍ତ ।

ନିଃକାରଣ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) କାରଣଶୂନ୍ୟ,

ନିଃକାସନ—କ୍ଲୀ. ବି. ନିଃସାରଣ, ବହିଷ୍କରଣ, ଅପସାରଣ । [ନିଃସାରିତ ।

ନିଃକାସିତ—ବିଂ. ନିଷ୍କାସିତ, ବହିଷ୍କୃତ,

ନିଃକ୍ରାମିତ—ବିଂ. ନିଷ୍କ୍ରାମିତ, ବହିଷ୍କୃତ ।

ନିଃକ୍ଷତ୍ର—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) କ୍ଷତ୍ରିୟରହିତ (ସ୍ଥାନ), କ୍ଷତ୍ରିୟବିହୀନ ।

ନିଃକ୍ଷତ୍ରିୟ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) କ୍ଷତ୍ରିୟଶୂନ୍ୟ (ଦେଶାଦି),ବୀରଶୂନ୍ୟ (ପୃଥିବୀ),(ସ୍ତ୍ରୀ) ନିଃକ୍ଷତ୍ରିୟା । [ନିକ୍ଷିପ୍ତ ଦେଖ ।

ନିକ୍ଷିପ୍ତ—ବିଂ. (ନିର୍+କ୍ଷିପ୍+ର୍ମ.ତ)

ନିକ୍ଷେପ—ବି. (ନିର୍+କ୍ଷିପ୍+ଭା.ଅ) ନିକ୍ଷେପ ଦେଖ ।

ନିଃକ୍ଷୋଭ—ବି.(ନିର୍ + କ୍ଷେ ଭ)କ୍ଷୋଭରହିତ ଅବସ୍ଥା, (ପୁଂ.ବିଂ) କ୍ଷୋଭହୀନ, ଅକ୍ଷୁବ୍ଧ, ପ୍ରଶାନ୍ତ ।

ନିଃପ୍ରଭ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ପ୍ରଭାଶୂନ୍ୟ ।

ନିଃଶଙ୍କ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନିଃ+ଶଙ୍କା) ବ.ଗ୍ରା;ଶଙ୍କାରହିତ,ନିର୍ଭୟ,ଭୟଶୂନ୍ୟ, ନିଶ୍ଚିନ୍ତ, ଦ୍ୱିଧାହୀନ, (ବି) ଏକପ୍ରକାର ନୃତ୍ୟ ବା ତାଳ ।

ନିଃଶଙ୍କଯୁକ୍ତ—ପୁଂ. ବିଂ. ନିଶ୍ଚିନ୍ତରୂପେ ଶୋଇଥିବା ।

ନିଃଶଙ୍କା—ଗ୍ରା.ବିଂ. ନିର୍ଭୟ, ନିର୍ଭିକ ।

ନିଃଶଙ୍କାରେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଭୟଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ।

ନିଃଶଙ୍କେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ଶଙ୍କା ରହିତ ହୋଇ, ନିର୍ଭୟହୋଇ ।

ନିଃଶମ୍ବୁ—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଶମ୍ବୁରହିତ, ଯହାର ବା ଯେଉଁଠାରେ କେହି ଶମ୍ବୁ ନାହିଁ ।

ନିଃଶବ୍ଦ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଶବ୍ଦରହିତ, ନୀରବ, ଯେଉଁସ୍ଥାନରେ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ନଥାଏ,ଯେକୌଣସି ଶବ୍ଦ କରେ ନାହିଁ, (କ୍ରି.ବିଂ) ନୀରବରେ ।

ନିଃଶବ୍ଦପଦବିକ୍ଷେପ— ବି. (ବ.ଗ୍ରା) (ତତ୍ପୁ-କ.ଧା) ଚୁଲିଲାବେଳେ ଆଦୌ ପଦଶବ୍ଦ ନ ହେବାପାଇଁ ଥରଥର ପାଦ ପକାଇବା, (ପୁଂ.ବି) ଯେଉଁ ଲୋକର ଚୁଲିଲାବେଳେ ଆଦୌ ପାଦଶବ୍ଦ ଶୁଣାଯାଏ ନାହିଁ, (ସ୍ତ୍ରୀ)ପାଦବିକ୍ଷେପା ।

ନିଃଶମ—ପୁଂ.ବି. (ନିର୍+ଶମ) କ୍ରୋଧ, ଉଦ୍ବେଗ, ମାନସିକ ଉଦ୍ବେଗ ।

ନିଃଶର—ପୁଂ.ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଶରଶୂନ୍ୟ, ବାଣହୀନ । [ନିରାଶ୍ରୟ ।

ନିଃଶରଣ—ପୁଂ.ବିଂ.(ବ.ଗ୍ରା)ଆଶ୍ରୟହୀନ,

ନିଃଶଲାକ—ବିଂ. (ନିଃଶଲାକା) ଯେଉଁ ପକ୍ଷୀ ବା ମାଛମାନଙ୍କର ଡେଣାରେ ଅସ୍ଥି ଶଳାକାମାତ୍ର ନ ଥାଏ, ନିର୍ଜନ, ବିଜନ, ପ୍ରତିବନ୍ଧରହିତ, ଅସ୍ଥିରହିତ ।

ନିଃଶଲ୍କ—ବିଂ. (ନିର୍ + ଶଲ୍କ) ଅକାଟିଆ (ମଛ), ଯେଉଁ ମାଛର କାଟି ନାହିଁ ।

ନିଃଶଲ୍ୟ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଶଲ୍ୟରହିତ, ନିଷ୍କଣ୍ଟକ, ଯନ୍ତ୍ରଣାଶୂନ୍ୟ, ପ୍ରତିବନ୍ଧକରହିତ,(କ୍ରି. ବିଂ) ବିନାଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ।

ନିଃଶାଲ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.ଦନ୍ତୀବୃକ୍ଷ, (ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ) ଶଲ୍ୟବତ୍ ପ୍ରତିବନ୍ଧ ରହିତ ।

ନିଃଶିରସ୍କ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା)ଶିରହୀନ, ନିରସ୍ତ, ଅସ୍ଥିଚୂଳନାବିହୀନ, ଯୁଦ୍ଧଶୂନ୍ୟ,(ସ୍ତ୍ରୀ). ନିଃଶିରସ୍କା ।

ନିଃଶ୍ରେୟସରୋଧ—ପୁଂ. ବି. (କ.ଧା) ଶ୍ରେୟସର ବିନା ପ୍ରୟୋଗରେ ଶତ୍ରୁକୁ ବା ବୁଜାଦେଶକୁ ବାଧା ପ୍ରଦାନକରିବା

ନିଃଶାଖ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରା) ଶାଖାହୀନ ।

ନିଃଶୂକ—ବି. ଧାନ୍ୟ ବିଶେଷ,ଶୂକ ନଥିବା ଧାନ,(ବିଂ)ଶୂକରହିତ, ନିର୍ଦ୍ଦୟ, ନିଷ୍ଠୁର ।

ନିଃଶୂନ୍ୟ—ବି . (ନିର୍ + ଶୂନ୍ୟ) ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଶୂନ୍ୟ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଖାଲି ।

ନିଃଶୃଙ୍ଗ—ପୁଂ.ବିଂ. ଯହାର ଶୃଙ୍ଗ ନାହିଁ, ଶୃଙ୍ଗହୀନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନିଃଶୃଙ୍ଗା ।

ନିଃଶେଷ—ବି . (ବ.ଗ୍ରା)ସମସ୍ତ ବିନଷ୍ଟ,

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷୟିତ, ଶେଷରହିତ, ଯହିଁର କୌଣସି ଅଂଶ ବାକି ରହିଯାଇ ନାହିଁ, (କ୍ରି. ବିଂ) ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ, କିଛିବାକି ନରଖି ।

ନିଃଶେଷକୃତ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନିଃଶେଷ+କୃ+କ.ତ) ଯେ କିଛି ବାକି ନରଖି ସବୁସାକ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇଦିଏ,ଯେ ଖାଇଲା ପରେ କିଛି ମାତ୍ର ଖାଦ୍ୟବସ୍ତୁ ଛାଡ଼ି ନ ଥାଏ, (ମଂ,ତ) ଯେଉଁ ବସ୍ତୁକୁ ବା ପାତ୍ରକୁ ବା ଭାଣ୍ଡକୁ ନିଃଶେଷିତ କରାଯାଇଅଛି ।

ନିଃଶେଷତଃ—କ୍ରି. ବିଂ. ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ, କୌଣସି ଅଂଶ ବାକି ନରଖି ।

ନିଃଶେଷମୁଷିତ—ବିଂ.ଯହିଁରୁ ବା ଯାହା-ଠାରୁ ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁ ଚୋରି ହୋଇ ଯାଇ ଅଛି ।

ନିଃଶେଷିତ—ବିଂ.(ନିଃ+ଶେଷ+ଇତ) ଯାହା ସରି ଯାଇଅଛି, ସମାପ୍ତ, ବିଧ୍ୱସ୍ତ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବ୍ୟୟିତ ।

ନିଃଶୋକ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଶୋକହୀନ, (ସ୍ତ୍ରୀ) ନିଃଶୋକା ।

ନିଃଶୋଧ—ବିଂ. (ନିର୍+ଶୋଧ) ଶୋଧିତ, ମୃଷ୍ଟ, ନିର୍ମଳ, ମାର୍ଜିତ ।

ନିଃଶ୍ମଶ୍ରୁ—ପୁଂ. ବିଂ.(ବ.ଗ୍ରୀ)ଯାହାର ମୁଛ ଦାଢ଼ି ନାହିଁ ।

ନିଃଶ୍ରମ—ବିଂ. ନିଶ୍ରମ ଦେଖ, (କ୍ରି. ବିଂ) ବିନାପରିଶ୍ରମରେ ।

ନିଃଶ୍ରୟଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନିଃ+ଶ୍ରୀ+ଣ. ଅନ+ଇ)ସିଢ଼ି, ନିଶ୍ରେଣୀ,ଅଧିରୋହଣୀ, ଖଜୁରଗଛ, ଏକପ୍ରକାର ଘାସ ।

ନିଃଶ୍ରୟିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ନିଃଶ୍ରୟଣୀ ଦେଖ ।

ନିଃଶ୍ରୀ—ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଂ (ବ.ଗ୍ରୀ) ଶ୍ରୀହୀନ, ଯାହାକୁ ଶ୍ରୀହୀନ କରାଯାଇ ଅଛି, ଦୁଃଖୀ, ଗୌରବହୀନ । [ଦେଖ ।

ନିଃଶ୍ରେଣି,ଣିକା,(ଣୀ)—ବି. ନିଃଶ୍ରୟଣୀ-

ନିଃଶ୍ରେୟସ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନିର୍+ଶ୍ରେୟସ) ମୋକ୍ଷ, ମଙ୍ଗଳ, ବିଜ୍ଞାନ, ଭକ୍ତି, ଅନୁ-ଭବ, ସୁଖ, ଜ୍ଞାନ, ପ୍ରତ୍ୟୟ, ବିଶ୍ୱାସ, (ପୁଂ. ବି.—ବ.ଗ୍ରୀ) ଶିବ,(ବିଂ-ବ.ଗ୍ରୀ) ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ।

ନିଃଶ୍ୱସନ—ବି. (ନିଃ+ଶ୍ୱସ୍+ଭା.ଅନ) ନିଃଶ୍ୱାସମାରିବା ।

ନିଃଶ୍ୱାସ—ପୁଂ. ବି. (ନିଃ+ଶ୍ୱସ୍+ଭା.ଅ) ପ୍ରାଣବାୟୁ ନାକବାଟେ ବାହାରକୁ ଯିବା ନାକରୁ ଯେଉଁ ପବନ ବାହାରେ,ଶ୍ୱାସ, ଦମ୍ ।

ନିଃଶ୍ୱାସପ୍ରଶ୍ୱାସ—ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ପ୍ରାଣବାୟୁ ଗ୍ରହଣ ଓ ତ୍ୟାଗ, ପୂରକ ଓ ରେଚକ ।

ନିଃଷମ—ଅବ୍ୟ. ନିନ୍ଦା, ଗର୍ହା, ଦୁଃଖମ, ଶୋକ ।

ନିଃଷନ୍ଧ—ବିଂ. ସନ୍ଧିଶୂନ୍ୟ, ଦୃଢ଼ ।

ନିଃସଂକକ୍ଷ—ବିଂ. (ନିର୍+ସଂକକ୍ଷା) ଅବ୍ୟାକୁଳ ।

ନିଃସଂକଳ୍ପ—ବିଂ. (ନିର୍+ସଂକଳ୍ପ) ସଂକଳ୍ପରହିତ ।

ନିଃସଂକ୍ଷୋଭ—ବିଂ. (ନିର୍+ସଂକ୍ଷୋଭ) ଅବିଚଳିତ ।

ନିଃସଂଖ୍ୟ--ବିଂ.(ନିର୍+ସଂଖ୍ୟ)ଅସଂଖ୍ୟ ।

ନିଃସଂଜ୍ଞ—ବିଂ.(ବ.ଗ୍ରୀ) ଚେତନାରହିତ, ଅଚେତନ ।

ନିଃସଂଶୟ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ନିଃସନ୍ଦେହ ।

ନିଃସଂସ୍କାର—ବିଂ.(ବ.ଗ୍ରୀ)ସଂସ୍କାରରହିତ, ଅଶିକ୍ଷିତ, ଅଭଦ୍ର ।

ନିଃସଙ୍ଗ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ସଖାହୀନ; ବନ୍ଧୁହୀନ, ନିରାଶ୍ରୟ ।

ନିଃସଙ୍ଗ—ବିଂ. (ନିର୍+ସଙ୍ଗ) ବ.ଗ୍ରୀ; ସମ୍ପର୍କଶୂନ୍ୟ, ନିର୍ଲିପ୍ତ,ନିଃସ୍ପୃହ,ଅପ୍ରତି-ବନ୍ଧ,ମେଳରହିତ,ଫଳର ଅଭିନିବେଶ-ଯୁକ୍ତ, ଅନୁରାଗ ଶୂନ୍ୟ, ଏକାକୀ, (ବି) ସଙ୍ଗ ବା ଅନୁରାଗ ରାହିତ୍ୟ, ଏକାଗ୍ରତା,

ନିଃସଙ୍ଗତା—ବି. ବିଷୟବୈରାଗ୍ୟ, ସଙ୍ଗରହିତ ଅବସ୍ଥା ।

ନିଃସଞ୍ଚାର—ପୁଂ. ବି. ଗତିହୀନ, ଯେ ଗୃହରୁଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟତ୍ର ଯାଏ ନାହିଁ, ଭ୍ରମଣ-ରହିତ ।

ନିଃସତ୍ତ୍ୱ(ତ୍ତ୍ୱ)—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ସାରହୀନ, ସାହସହୀନ, ଦୁର୍ବଳ, ଅସମର୍ଥ, ପ୍ରାଣୀ-ଶୂନ୍ୟ, ନୀଚ, ହେୟ, (ବି) ତେଜୋ-ହୀନତା,ଶକ୍ତିହୀନତା,ହେୟତା,ଅନସ୍ତିତ୍ୱ ।

ନିଃସନ୍ତାନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ)ଅପୁତ୍ରିକ, ଅନପତ୍ୟ, ଆଣ୍ଡୁକୁଡ଼ା, ନିର୍ବଂଶ ।

ନିଃସନ୍ଦିଗ୍ଧ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନିର+ସମ୍+ଦିହ+କ.ତ) ସନ୍ଦେହରହିତ, ଯାହା ମନରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ନିଃସନ୍ଦେହ—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ନିଶ୍ଚିତ, ସୁନିଶ୍ଚିତ, ସନ୍ଦେହରହିତ, (ପୁଂ. ବିଂ) ଯାହା ମନରୁ ସନ୍ଦେହ ଦୂରହୋଇଅଛି ।

ନିଃସନ୍ଧି—ବିଂ. (ନିର୍+ସନ୍ଧି) ବ.ଗ୍ରୀ; ଦୃଢ଼, ଘନ, ଅଭେଦ୍ୟ, ଯାହାର, ସନ୍ଧି ବା ଗଣ୍ଠି ନଥାଏ, ସନ୍ଧିରହିତ ।

ନିଃସପତ୍ନ—ପୁଂ. ବିଂ.(ବ.ଗ୍ରୀ)ଶତ୍ରୁରହିତ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ଦାବିତ ଇଜମାଲ ସ୍ୱାମିତ୍ୱ ନଥାଏ, ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିରହିତ ।

ନିଃସମ୍ପର୍କ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଯାହାର କିଛିମାତ୍ର ସମ୍ପର୍କ ବା ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ, ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବହୀନ,ଯେ ଆପଣାର ନୁହେ, ପର ।

ନିଃସମ୍ପର୍କୀୟ—ତ୍ରି.ପୁଂ.ବିଂ.ଯାହାସଙ୍ଗେ କିଛିମାତ୍ର ରକ୍ତ ବା ଯୌନ ସମ୍ବନ୍ଧନାହିଁ, ସମ୍ପର୍କରହିତ ।

ନିଃସମ୍ପାତ—ପୁଂ. ବି. (ବ.ଗ୍ରୀ) ନିର୍ଜୀବ, ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ରି, ଘୋରଅନ୍ଧାର,(ବି)ଗମନା-ଗମନପରିଶୂନ୍ୟ, ଅବରୁଦ୍ଧ,ଅଗମ୍ୟ ।

ନିଃସମ୍ବନ୍ଧ—ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ନିଃସ-ମ୍ପର୍କ ଦେଖ ।

ନିଃସମ୍ବଳ —ପୁଂ. ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ଦରିଦ୍ର, ସଙ୍ଗତିହୀନ ।

ନିଃସମ୍ବାଧ—ବିଂ.(ନିର୍+ସମ୍ବାଧ)ବନ-ଗହଳଶୂନ୍ୟ, ନିର୍ଜନ ।

ନିଃସମ୍ଭ୍ରମ--ବିଂ.(ନିର୍+ସମ୍ଭ୍ରମ)ଅବିଚଳିତ

ନିଃସରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନି+ସ+ଅନ) ମରଣ, ଉପାୟ, ଗୃହର ଦ୍ୱାରମୁହଁ, ପ୍ରତିକାର, ନିର୍ବାଣ ମୋକ୍ଷ, ନିର୍ଗମନ ।

ନିଃସରଣି—ବିଂ. (ବ.ଗ୍ରୀ) ପଥଶୂନ୍ୟ, ଯାହା କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିହୁଏ ନାହିଁ ।

ନିଃସର୍ପ—ବିଂ. (ବି.ଗ୍ରା) ସର୍ପଶୂନ୍ୟଦେଶ, ଯେଉଁଠାରେ ସର୍ପ ନାହିଁ ।

ନିଃସଲିଲ—ବିଂ.(ବି.ଗ୍ରା)ଜଳହୀନ,ନିର୍ଜଳ ।

ନିଃସହ—ବିଂ. (ନିର୍+ସହ+ମ.ଅ) ଅସହ୍ୟ, ଦୁଃସହ, ଅସହନୀୟ,(କ.ଅ) ଅଧୀର, ଯେ ସହ୍ୟ ନପାରେ, ଅଦମ୍ୟ, ଶକ୍ତିହୀନ, ଦୁର୍ବଳ, ଯାହା ବାଧାଦେଇ ନପାରେ,ଯାହା ଭାର ସହ୍ୟ ନପାରେ ।

ନିଃସହାୟ—ବିଂ. (ବି.ଗ୍ରା) ଅସହାୟ, ସହାୟହୀନ, ନିରବଲମ୍ବନ ।

ନିଃସାଧ୍ୱସ—ବିଂ.(ନିର୍+ସାଧ୍ୱସ)ସାହସୀ ନିର୍ଭୀକ । [ଅସମର୍ଥ ।

ନିଃସାମର୍ଥ୍ୟ—ବିଂ. (ବି.ଗ୍ରା) ଅଯୋଗ୍ୟ,

ନିଃସାମାନ୍ୟ—ବିଂ. (ନିର୍+ସାମାନ୍ୟ) ଅସାମାନ୍ୟ, ଅସାଧାରଣ ।

ନିଃସାର—ପୁଂ.ବିଂ.(ନିର୍+ସାର)ବି.ଗ୍ରା; ସାରରହିତ, ସାରଶୂନ୍ୟ, ନିସ୍ତେଜ, ଅସାର, ମଜ୍ଜାହୀନ, (ବି) ଶାଙ୍ଖେ ଟକୁଷ, ଶାହାଡ଼ାଗଛ, ଫଣଫଣା ଗଛ, (ନିର୍+ସୃ+ଣ.ଅ)ନିଗମପଥ,ସଙ୍ଗୀତର କାଳ, ବାହାରିଯିବା, ବହିର୍ଗମନ ।

ନିଃସାରକ—ବି .(ନିଃ+ସୃ+ଣିଚ୍+କ.ଅକ) ଯାହା କୌଣସିପଦାର୍ଥକୁ ନିଃସରଣ କରାଏ ବା ଯାହା ବାହାର କରିଦିଏ, ଯାହା ନିଗାଡ଼ିଦିଏ, (ବି) ଏକପ୍ରକାର ଅତିସାର ।

ନିଃସାରଣ—କ୍ଲୀ. ବି.(ନିର୍+ସୃ+ଣିଚ୍+ଭା.ଅନ) ନିର୍ଗମନ, (ଣ.ଅନ) ଗୃହର ପ୍ରବେଶଦ୍ୱାର, ବହିର୍ଦ୍ୱାର, କର୍ଯ୍ୟରୁ ବରଫ ସ୍ତ୍ରୁ କରିବ,ନିଗାଡ଼ିବ, ଗୃହର ପ୍ରବେଶ ନିର୍ଗମ ପଥ

ନିଃସାରିତ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.(ବି.ଗ୍ରା)କରଲୋଟ୍ଟ ।

ନିଃସାରିତ—ବିଂ. (ନିର୍+ସୃ+ଣିଚ୍+ମ.ତ) ବହିଷ୍କୃତ, ଅବକୃଷ୍ଟ, ନିଷ୍କାସିତ, ନିଗାଡ଼ିହେଇଯିବା,ବରଖାସ୍ତକରାଯାଇଥିବ , ନିର୍ଗତ

ନିଃସାହସ—ପୁଂ. ବି . (ବି.ଗ୍ରା)ଭୀରୁ ।

ନିଃସହ—ପ୍ର. ବିଂ. ନିରାଶ୍ରୟ,ସହ୍ୟଶୂନ୍ୟ ।

ନିଃସୀମ—ବିଂ. (ନିଃ+ସୀମା) ବି.ଗ୍ରା; ସୀମାରହିତ, ଅବଧିଶୂନ୍ୟ,ଅପରିମେୟ, ଅନନ୍ତ ।

ନିଃସୁଖ—ବିଂ. (ବି.ଗ୍ରା)ଦୁଃଖିତ,ଦୁଃଖୀ, ନିରାନନ୍ଦ, ଅପ୍ରୀତିକର, କଷ୍ଟପ୍ରଦ ।

ନିଃସୁପ୍ତ—ବିଂ.ଗାଢ଼ନିଦ୍ରିତ,(ସ୍ତ୍ରୀ) ନିଃସୁପ୍ତା ।

ନିଃସୃତ—ବିଂ. (ନିର୍+ସୃ+କ.ତ) ବହିର୍ଗତ, ନିର୍ଗତ, ବୋହିଯିବା ।

ନିଃସୋମକ—ବିଂ. (ବି.ଗ୍ରା) ଚନ୍ଦ୍ରହୀନ ।

ନିଃସ୍ତମ୍ଭ—ବିଂ. (ବି.ଗ୍ରା) ଯହିଁରେ ସ୍ତମ୍ଭ ନାହିଁ ।

ନିଃସ୍ନେହ—ବିଂ.(ନିଃସ୍ନେହ)ବି.ଗ୍ରା; ସ୍ନେହଶୂନ୍ୟ, ପ୍ରୀତିଶୂନ୍ୟ, ରସହୀନ, ଶୁଖିଲା, ତୈଳବିହୀନ ।

ନିଃସ୍ନେହଫଳା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଶ୍ୱେତ କଣ୍ଟକାରି, ଭେଳବାଇଗଣ ।

ନିଃସ୍ନେହା—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି.ଅତସୀ, ପେଣ୍ଡୁଗୁଳ୍ମ ।

ନିଃସ୍ପନ୍ଦ—ବିଂ. (ବି.ଗ୍ରା) ସ୍ପନ୍ଦ ବା କମ୍ପ ରହିତ, ନିଶ୍ଚଳ ।

ନିଃସ୍ପୃହ—ବିଂ. (ନିଃ+ସ୍ପୃହା) ବି.ଗ୍ରା; ବାଞ୍ଛାଶୂନ୍ୟ, ସ୍ପୃହାରହିତ, ଅନିଚ୍ଛୁକ ।

ନିଃସ୍ରବ—ପୁଂ.ବି. (ନିର୍+ସ୍ରୁ+ଭା.ଅ) ନିଃସ୍ରବଣ ଦେଖ ।

ନିଃସ୍ରବଣ—ବି. (ନିଃ+ସ୍ରୁ+ଭା.ଅନ) ବ୍ୟୟ, ଖରଚ, କ୍ଷରଣ, ଦ୍ରବ ବସ୍ତୁର ପତନ, ଦ୍ରବବସ୍ତୁ, ପ୍ରସ୍ରାବ, ପ୍ରସ୍ୱେଦ, ପେଜ, ଭାଟମଣ୍ଡ, ଅବଶେଷ, ନିର୍ଗମନ, ଫେନ ।

ନିଃସ୍ରାବ—ପୁଂ. ବି. (ନିର୍+ସ୍ରୁ+ଅ) ନିଃସ୍ରବଣ ଦେଖ ।

ନିଃସ୍ୱ—ବିଂ. (ବି.ଗ୍ରା) ଧନହୀନ, ଦରିଦ୍ର, ଗରିବ, ଦୁଃଖୀ, ଅନାଥ, ଭାବରହିତ ।

ନିଃସ୍ୱତ୍ୱ—ବି.(ନିଃସ୍ୱ+ଭା.ତ୍ୱ) ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, (ବିଂ.ବି.ଗ୍ରା) ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଅଧିକାର ବା ସ୍ୱାମିତ୍ୱରହିତ ।

ନିଃସ୍ୱନ—ବିଂ. (ନିର୍+ସ୍ୱନ) ସ୍ୱର ବା ସ୍ୱନହୀନ, (ବି.-ନିର୍+ସ୍ୱନ+ଭା.ଅ) ରବ, ଧ୍ୱନି ।

ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ—ବିଂ. (ବି.ଗ୍ରା) ସ୍ୱାର୍ଥଶୂନ୍ୟ, ନିରପେକ୍ଷ,(ଭିନ୍ନତତ୍ତ୍ୱ) ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ନିର୍ଦ୍ଧନତା ।

ନିଃସ୍ୱାଦୁ—ବିଂ. (ନିର୍+ସ୍ୱାଦ+କ.ଉ) ସ୍ୱାଦରହିତ, ସାରଶୂନ୍ୟ, ନୀରସ ।

ନିଃସ୍ୟନ୍ଦ—ବିଂ. (ନିର୍+ସ୍ୟନ୍ଦ+କ.ଅ) ନିର୍ଗତ, କ୍ଷରିତ, ଟୋପା ଟୋପା ହୋଇ ବହୁଥିବା, (ବି) ନିଃସ୍ୟନ୍ଦନ ଦେଖ ।

ନିଃସ୍ୟନ୍ଦନ—ବି. (ନିର୍+ସ୍ୟନ୍ଦନ) ଟୋପା ଟୋପା ହୋଇ ଝରିବା ଫଳ ।

ନିଃସ୍ୟନ୍ଦିତ—ବିଂ. (ନିର୍+ସ୍ୟନ୍ଦ+କ.ତ) ନିଃସ୍ୟନ୍ଦ ଦେଖ ।

ନିକଚ୍ଛିବା—ପ୍ରା.(ସମ୍) କ୍ରି. ନିକାଲିବା, ଚିଡ଼ିଦେବା ।

ନିକଚ୍ଛିବା—ପ୍ରା. (ସମ୍) କ୍ରି. ନିକାଲିବା, ବାହାରିଯିବା ।

ନିକ—ଗ୍ରା.ବିଂ.(ସଂ-ନିକ୍ତ) ସରୁ ଓ ସଫା (ଚିକ୍କଣ), ଭଲ, ଉତ୍ତମ,ସୁନ୍ଦର ।

ନିକଉଡ଼ିଆ—ଗ୍ରା. ବିଂ.ନିର୍ଦ୍ଧନ, କପର୍ଦ୍ଦକବିହୀନ, ମୂଲ୍ୟହୀନ, ମାଗଣା, (ବି) ଧନହୀନ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ନିକକାମ—ଗ୍ରା.ବି.ଦୋଷଶୂନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ନିକଷ—ବି.(ନି+ କଷ)କାଠର ଖୋଲ ।

ନିକଟ—ବିଂ. (ନି + କଟ+ଅ) ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ, ଅଦୂର, ସମୀପ, ଆସନ୍ନ, (ବି) ନୈକଟ୍ୟ, ସାମୀପ୍ୟ, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ)ସମୀପକୁ, ପାଖକୁ, ପ୍ରତି, ସମୀପରେ, ପାଖରୁ, ଅଦୂର ଭବିଷ୍ୟତରେ, ଶୀଘ୍ର ।

ନିକଟଗ—ବିଂ. (ନିକଟ + ଗମ୍+କ.ଅ) ଅଦୂର, ସମୀପବର୍ତ୍ତୀ ।

ନିକଟତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନିକଟ+ତ+ଆ) ସାମୀପ୍ୟ, ନୈକଟ୍ୟ, ପାଖ ।

ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନିକଟ + ବୃତ କ. ଇନ୍) ସମ୍ପର୍କ, ନିକଟସ୍ଥ, ଯେ ନିକଟରେ ଥାଏ ।

ନିକଟବର୍ତ୍ତିତ୍ୱ—କ୍ଲୀ.ବି.ନିକଟବର୍ତ୍ତୀର ଭାବ ।

ନିକଟଭବିଷ୍ୟତ—ବି.ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳ ।

ନିକଟରେ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ ନିକଟେ ଦେଖ ।

ନିକଟସମ୍ପର୍କ—ବି. ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁତା,

ଘନିଷ୍ଠ ସମ୍ବନ୍ଧ, (ପୁଂ.ବଂ)ଯାହା ସଙ୍ଗେ ନିକଟ ସମ୍ପର୍କ ଅଛି ।

ନିକଟସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—ବିଂ. ନିକଟସମ୍ପର୍କୀୟ. ନିକଟ ସମ୍ବନ୍ଧବିଶିଷ୍ଟ, ସ୍ୱଜନ ।

ନିକଟସ୍ଥ—ବିଂ. (ନିକଟ+ସ୍ଥା+କ.ଅ) ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଦେଖ ।

ନିକ(କ)କ୍ରୁଟ—ଗ୍ରା.ବି. ନେହୁରାହେବା, ଦାନ୍ତ ନିକୁଟିବା,(ପୁଂ.ବଂ)ଯେ ସଙ୍ଗତ ଅନ୍ୟଙ୍କୁ ନେହୁରା ହୁଏ, ଦରହସା, ନାର୍ଣ୍ଣିକ,ନୀଚ, କୃପଣ, ଅଳସୁଆ ।

ନିକଟାଗତ—ବିଂ. ଉପସ୍ଥିତ.ଅଭ୍ୟାଗତ. ସମାଗତ, ସମୀପରେ ଉପସ୍ଥିତ ।

ନିକଟାଗମନ—କ୍ଲୀ.ବି.ଉପସନ୍ନତା, ନିକଟକୁ ଆସିବା, ଉପସ୍ଥିତି ।

ନିକଟାନିକଟି—ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ. ଆଶପାଶ, ସମୀପତଃ.ପ୍ରାୟ ପରସ୍ପରକୁ ଲାଗାଲାଗି ।

ନିକ(କ)ଟିମଧୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଏକପ୍ରକାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମହୁମାଛି, ନିକୁଟୀ ମହୁମାଛି-ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଞ୍ଚିତ ମଧୁ ।

ନିକଟେ—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. ଶୀଘ୍ର, ତୁରନ୍ତ, ଅବିଳମ୍ବେ,(ଅମୁକର)ପାଖରେ,ଠାରେ, ଅଳ୍ପସମୟେ ।

ନିକମା—ଗ୍ରା.ବିଂ. ଅଳସୁଆ, ଅକର୍ମଣ୍ୟ, ଅକାମିକା, ବ୍ୟର୍ଥ, ଲାଭହୀନ, ଅନୁବର (ଜମି) ।

ନିକର—ପୁଂ. ବି. (ନି+କୃ+ମ.ଅ) ସମୂହ, ରାଶି, ପଙ୍କ୍ତି, ଦଳ, ଗୋଷ୍ଠୀ, ବର୍ଗ୍ଗହିସ, ନ୍ୟାୟ ଦେୟ ଧନ, ନିଧି, ଗୃହ,(ଗ୍ରା.କ୍ରି.ବିଂ)କେବେହେଁ,ଆଦୌ, ମୁକର, ନିଶ୍ଚେ ।

ନିକର୍ତ୍ତନ—କ୍ଲୀ.ବି. (ନି+କୃତ+ଅନ) ଛେଦନ, (ବିଂ) ଛେଦନକାରୀ ।

ନିକର୍ତ୍ତବ୍ୟ—କ୍ଲୀ. ବିଂ. (ନି+କୃତ+ତବ୍ୟ) ଛେଦନୀୟ ।

ନିକର୍ଷଣ—କ୍ଲୀ.ବି. (ନି+କୃଷ+ଅଧି+ଅନ) ସନ୍ନିବେଶ, ନଗରାଦିର ଚିହ୍ନିତ କ୍ରୀଡ଼ାଭୂମି, ଗୃହ ପ୍ରବେଶର ଦ୍ୱାରସ୍ଥିତ ପଡ଼ିଆ, ସମୀପସ୍ଥତା, ପ୍ରାଙ୍ଗଣାଦିର ସନ୍ନିବେଶ, (ବିଂ) କର୍ଷଣକାରୀ ।

ନିକଷ—ପୁଂ.ବି. (ନି+କଷ୍+ଅଧି+ଅ) କଷଟି ପଥର ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା ସୁନାର ଗାର, କଷ୍ଟି ପଥର, ପରୀକ୍ଷା. ସୁବର୍ଣ୍ଣାଦିର ପରୀକ୍ଷାର୍ଥ ଘର୍ଷଣ କର୍ମ. ଅଗ୍ନ୍ୟାଦିର ଉତ୍ତେଜନ ଦ୍ରବ୍ୟ, ଶାଣ ।

ନିକଷଣ—କ୍ଲୀ.ବି. (ନି+କଷ୍+ଭା.ଅନ) ଘର୍ଷଣ, ଚେତନ, ଉଲ୍ଲେଖନ, କଷ୍ଟି ପଥରରେ ସୁନା ଘଷିବା ।

ନିକଷା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନିକଷ+ଆ) ରାକ୍ଷସ ମାତା, ରାବଣର ମାତା, (ଅବ୍ୟ) ନିକଟରେ, ମଧ୍ୟରେ ।

ନିକଷାତ୍ମଜ—ପୁଂ.ବି. (ତତ୍ପୁ)ନିକଷାର ପୁତ୍ର, ରାକ୍ଷସ, ରାବଣ, କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ, ବିଭୀଷଣ ।

ନିକଷୋପଲ—ପୁଂ. ବି. ପ୍ରସ୍ତରବିଶେଷ, କଷଟିପଥର,ଶାଣପଥର । [ଦେଖ ।

ନିକସ—ପୁଂ.ବି. (ନି+କସ+ଅ)ନିକଷ

ନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚଳିତ ବିଧବାବିବାହ,(ଟ୍ରା. ବି)ଘର ଓଳାଇବା କର୍ମ. ପରଲିପି, (ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ) ଆଦୌ, ମୂଳହୁଁ,ଜମାରୁ ।

ନିକା(କୋ)ଇବ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ଗୃହମାର୍ଜ୍ଜନ କରିବା. ଓଳାଇବା, ପରିଷ୍କୃତକରିବା ।

ନିକାଞ୍ଚନ—ଗ୍ରା. ବିଂ. (ସଂ-ନିଷ୍କାଞ୍ଚନ) ଧନହୀନ, ନିର୍ଜ୍ଜନ, ନିରୋଳା ।

ନିକାଞ୍ଚନେ—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଂ. ନିର୍ଜ୍ଜନରେ, ନିରୋଳାରେ ।

ନିକାମ—ବିଂ. (ନି+କମ+ଅ) ଇଷ୍ଟ, ଅଭିଳଷିତ, ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ, ଅତିଶୟ, (କ୍ରି. ବିଂ) ସ୍ୱେଚ୍ଛାପୂର୍ବକ, ଆପଣାର ଇଚ୍ଛାନୁରୂପ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ।

ନିକାମନ—ବି. (ନି+କମ୍+ଭା.ଅନ) ଇଚ୍ଛା, ଅଭିଳାଷ, ଲାଳସା ।

ନିକାୟ—ପୁଂ. ବି. (ନି+ଚି+ଅଧି.ଅ) ସମୂହ, ସମାନଧର୍ମ୍ମୀ ବ୍ୟକ୍ତି ସମୂହ, ସଧର୍ମୀ ପ୍ରତିସମୂହ, ଲକ୍ଷ୍ୟ, ନିଲୟ, ବାସସ୍ଥାନ,ଗୃହ,ପରମାତ୍ମା,ଗଦା, ରାଶି

ନିକାୟ—ପୁଂ. ବି. (ନି+ଚି+ଅଧି.ଅ) ଗୃହ, ଆଳୟ, ବାସସ୍ଥାନ ।

ନିକାର—ପୁଂ. ବି. (ନି+କୃ+ଭା.ଅ) ପରାଭବ, ଅପକାର, ହତ୍ୟା, ଅପମାନ, ଦୁଃଶୀଳତା, ମାନହାନି, ଅନାଦର, ତିରସ୍କାର, ଲାଞ୍ଛନା, ଧିକ୍କାର, ଦ୍ୱେଷ, ଅସୂୟା, ଅଶ୍ଳୀଳଭାଷା, ଦ୍ୟୋତକରୁ ଧୂଷ ବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପରିଷ୍କାର କରିବା ନିମନ୍ତେ କୁଲା ଦ୍ୱାରା ଉଡ଼ାଇବା ବା ପଛୁଡ଼ିବା ।

ନିକାରଣ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନି+କୃ+ଅନ) ବଧ, ହତ୍ୟା ।

ନିକାରୀ—ପୁଂ. ବିଂ. ଯଜ୍ଞକରଣଶୀଳ, ଯାହାର ସ୍ୱଭାବ କେବଳ ଯଜ୍ଞ କରିବା ।

ନିକାଲ—ଗ୍ରା.ଅବ୍ୟ.ନିକଲ୍.ଦୂରହେବା ।

ନିକାଲିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବହିଷ୍କୃତ କରିବା, ତଡ଼ିଦେବା. (ଚିପୁଡ଼ି କରି ରସଆଦି) ବାହାର କରିବା, ଓଟାରି ଆଣିବା ।

ନିକାଲ୍ୟ—ବିଂ. (ନି+କଲ୍+ଣ)ଗୃହ-ନୀୟ ।

ନିକାଶ—ପୁଂ. ବି. (ନି+କାଶ+ଭା.ଅ) ପ୍ରକାଶ, ବଧ. ହାର୍ମପ୍ୟ. ଚେହେରା, ଚରିତ୍ରାଳ, ସଦୃଶ୍ୟ, ଦୃଷ୍ଟି, (ବିଂ)ମୃତ, ନିଷ୍ପତ୍ତି କରାଯାଇଥିବା, ପରିଶୋଧିତ, ସମାପ୍ତ, (ଗ୍ରା.ବି) ହିସାବ ସ୍ଥିରକରିବା, ଜଳନିର୍ଗମନ,ଶେଷ, ସମାଧାନ,ସମାପ୍ତି, ବିନାଶ, ମୁଖ, ସ୍ଥିତିକରଣ ।

ନିକାଶକରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ହିସାବ) ମୀମାଂସା କରିବା,(ଧନ)ବିନାଶକରିବା, (ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବ) ମାରିପକାଇବା,(ପାଣି) ଖାଲିସକରିବା,(କାର୍ଯ୍ୟ) ଶେଷ କରିବା ।

ନିକାଶପାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିନଷ୍ଟହେବା, ମୃତହେବା,ସମାପ୍ତହେବା,ବୋହିଯିବା ।

ନିକାଶହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ନିକାଶପାଇବା ଦେଖ ।

ନିକ ଷ—ପୁଂ. ବି.[1] (ନି+କଷ୍+ଭା.ଅ) ସମ୍ମିଳନ, କରଣ, ଘର୍ଷଣ, କର୍ଷଣ ।

ନିକାସ—ବିଂ. (ନି+କାସ୍+ଅ) ତୁଲ୍ୟ, (ବି) ନିକାଶ ଦେଖ ।

ନିକାସନ—ବିଂ. (ନି+କାସ+ଣ.ଅନ) ତୁଲ୍ୟ, ସଦୃଶ ।

ନିକି—ଗ୍ରା. ଅବ୍ୟ. (ପ୍ରଶ୍ନାର୍ଥକ) କି ?

କଅଣ ? (ସମ୍ଭାବନାର୍ଥକ) ପରି,(ସନ୍ଦେହାର୍ଥକ) ସତେ ? (ନିଶ୍ଚୟାର୍ଥକ) ନିଶ୍ଚୟ, କାହିଁକି, (ପ୍ରଶ୍ନରୂପରେ ପ୍ରୟୋଗ) କାହିଁ ? କି ? ସମ୍ଭବତଃ ।

ନିକଷ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସ୍ପ-ନିଷ୍କ) ବଣିଆର ତରାଜୁ, ସୁନାରୂପା ଓଜନ କରିବାର ସୂକ୍ଷ୍ମ ତୁଳାଦଣ୍ଡ ।

ନିକଳିବା—ସ୍ତ୍ରୀ. କ୍ରି. ବହିର୍ଗତ ହେବା, ବାହାରିଯିବା, ନିର୍ଗତହେବା, ସ୍ରବିବା, ଭିତର ଭେଦକରି ଫୁଟିଯିବା, ଖସିଯିବା

ନିକୃଷ୍ଟ(ଷ୍ଟ)—ସ୍ତ୍ରୀ.ବିଂ. (ସ୍ପ-ନିକୃଷ୍ଟ)ତୁଚ୍ଛ, ହେୟ, ନଗଣ୍ୟ, କୃପଣ, ଅନୁଚିତ, ଅତି ତୃଣ୍ଣ ।

ନିକୃଷ୍ଟ(ଷ୍ଟ)ପକ୍ଷରେ—ସ୍ତ୍ରୀ.ଅବ୍ୟ. ଅତିହୀନ ଦୃଷ୍ଟିରେ, ଅତି ସାମାନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମଧ୍ୟ ।

ନିକୁଞ୍ଜ—ବି. (ନି + କୁଞ୍ଜ + ଣ.ଅ) ଗୃହ-କାଠି ।

ନିକୁଞ୍ଜକ—ପୁଂ. ବି. (ନି+କୁଞ୍ଜ+କ. ଅକ) ଜଳପ୍ରବେଶ, ପରିମାଣବିଶେଷ, ଏକକୁଡ଼ବର $\frac{1}{8}$ ଅଂଶ ।

ନିକୁଞ୍ଚିତ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନି + କୁଞ୍ଚ + କ୍ତ.ତ) ଅଙ୍ଗହାରାନ୍ତର୍ଗତ ଶିରୋବିଶେଷ, (ବିଂ-ର୍ମ.ତ) ସଙ୍କୁଚିତ, କୁଞ୍ଚକୁଞ୍ଚିଆ ।

ନିକୁଞ୍ଜ—ପୁଂ.କ୍ଲୀ.ବି.ଲତାଦି ଆଚ୍ଛାଦିତ କୁଞ୍ଜ, ଖିଲାଣଥିବା ଲତା ମଣ୍ଡପ ।

ନିକୁଞ୍ଜବନ—କ୍ଲୀ. ବି. ତୀର୍ଥବିଶେଷ ।

ନିକୁଞ୍ଜିକାମ୍ଳା-ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. କୁଞ୍ଜିକାବୃକ୍ଷବିଶେଷ ।

ନିକୁମ୍ଭ—ପୁଂ. ବି. (ନି+କୁମ୍ଭ+ଅ) ଦନ୍ତୀବୃକ୍ଷ,ଜୟପାଳ, କନକା,କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ରାକ୍ଷସର ପୁତ୍ର,ଦାନବବିଶେଷ,ପ୍ରହ୍ଲାଦଙ୍କ ପୁତ୍ର,ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ୱନୃପତିଙ୍କ ପୁତ୍ର, ବିଶ୍ୱଦେବ ବିଶେଷ,କୁରୁସେନାଧିପତିଙ୍କ ଅନ୍ତର୍ଗତ ନୃପବିଶେଷ,କୁମାରାନୁଚର ମାତୃଭେଦ ରାକ୍ଷସେଶ ନାମକ ଶିବାନୁଚରବିଶେଷ ।

ନିକୁମ୍ଭାଖ୍ୟବୀଜ—କ୍ଲୀ. ବି. ଜୟପାଳ, କନକା ।

ନିକୁମ୍ଭିତ—କ୍ଲୀ.ବି. ନୃତ୍ୟବିଷୟକ ଅଷ୍ଟୋତ୍ତରଶତ କରଣାନ୍ତର୍ଗତ ନୃତ୍ୟବିଶେଷ ।

ନିକୁମ୍ଭିଳା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ଲଙ୍କାର ପଶ୍ଚିମ-ଭାଗସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ଗୁହା,ଏହି ଗୁହାରେ ଥିବା ଦେବୀ ।

ନିକୁମ୍ଭିଳାବଟ—ବି. ନିକୁମ୍ଭିଳା ଉପବନସ୍ଥ ବରଗଛ, (ଏହା ମୂଳରେ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଯଜ୍ଞ କରିଥିଲା) ।

ନିକୁମ୍ଭୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନିକୁମ୍ଭ+ଈ) ଦନ୍ତୀ ବୃକ୍ଷ, କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣର କନ୍ୟା ।

ନିକୁରମ୍ବ—କ୍ଲୀ.ବି.(ନି+କୁର୍+ର୍ମ.ଅମ୍ବ) ସମୂହ, ପଦ୍ମ, ପଲ, ଗଦା, ରାଶି ।

ନିକୁଳୀନିକା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନିପାତ ।

ନିକୂଜିତ—ବିଂ. (ନି+କୂଜ୍+ର୍ମ.ତ) ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୀତ ।

ନିକୂଳ—ପୁଂ. ବି. ନରମେଧଯଜ୍ଞର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଷଷ୍ଠୟୂପରେ ପଶୁମାନଙ୍କର ବଧୋଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଦେବତାବିଶେଷ, ଅଶ୍ୱ-ମେଧଯଜ୍ଞରେ ଯେଉଁ ଦେବତା ଉଦ୍ଦେ-ଶ୍ୟରେ ଷଷ୍ଠୟୂପରେ ପଶୁହନନ ହୁଏ, ପର୍ବତର ନିମ୍ନଆଡ଼କୁ ବହିଯାଉଥିବା ।

ନିକୃତ—ବିଂ. (ନି+କୃ+ର୍ମ.ତ) ବହି-ଷ୍କୃତ, ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାତ, ବଞ୍ଚିତ, ଅପକୃତ, ଲାଞ୍ଛିତ, ତିରସ୍କୃତ,(ନି+କୃତ+କ.ଅ) ଶଠ, ବଞ୍ଚକ, ନୀଚ, ଦୁଷ୍ଟ, (ବି-ଭା.ତ) ନିକୃତି ଦେଖ ।

ନିକୃତି—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. (ନି+କୃ+ତି)ଭର୍ତ୍ସନ, ତିରସ୍କାର, ଅପକାର, କ୍ଷେପ, ଶଠତା, ନୀଚତା, ଦୈନ୍ୟ,ଅବମାନନା,ଲାଞ୍ଛନା, ବହିଷ୍କରଣ, ଅସ୍ୱୀକରଣ,ସୈନ୍ୟ,ପୃଥିବୀ, ସାଧ୍ୟାଙ୍କଠାରୁ ଜାତ ବସୁବିଶେଷ ।

ନିକୃତ୍ୟ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନିକୃତ+ଇନ୍) ଶଠ, ନୀଚ, ଦୁଷ୍ଟ ।

ନିକୃତ୍ତ—ବିଂ. (ନି+କୃତ+ର୍ମ.ତ) ସମୂଳେ ଛିନ୍ନ, ମୂଳୋତ୍ପାଟିତ,ଖଣ୍ଡିତ ।

ନିକୃତ୍ତମୂଳ—ପୁଂ. ବି. (ନିକୃତ୍ତ + ମୂଳ) ବ.ସ୍ତ୍ରୀ; ମୂଳରୁଛେଦିତ,ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷର ମୂଳ ଛିନ୍ନହୋଇଅଛି ।

ନିକୃତ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ନିଷ୍ଠୁରତା,ଶଠତା ।

ନିକୃନ୍ତନ୍—ବିଂ. ପରଜୟରେ ନିକର୍ତ୍ତନ-ଶୀଳ, ଛେଦକ ।

ନିକୃନ୍ତନ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନି+କୃତ୍+କ. ଅନ) ଛେଦନକାରୀ, (ବ-ଭା.ଅନ) ଗର୍ମିବା, ଛେଦନ, ବିନାଶନ, ଛେଦନ ଯନ୍ତ୍ର, ନରକବିଶେଷ ।

ନିକୃନ୍ତୀ—ପୁଂ. ବିଂ. (ନି + କୃତ୍ + କ. ଇନ୍) ଛେଦନକାରୀ, ବିନାଶକ ।

ନିକୃଷ୍ଟ—ବିଂ. (ନି+କୃଷ୍+ର୍ମ.ତ) ଅଧମ, ଯାହାର ଜାତି ଓ ଆଚାରାଦି ନିନ୍ଦିତ,ମନ୍ଦ,ଜଘନ୍ୟ,ଅପକୃଷ୍ଟ, ସମାଜରୁ ତାଡ଼ିତ, ଘୃଣିତ,ଇତର, ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ, (ବି) ନୈକଟ୍ୟ ।

ନିକୃଷ୍ଟତା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ନିକୃଷ୍ଟ+ଭା.ତା) ନିକୃଷ୍ଟତ୍ୱ, ନୀଚତା, ମନ୍ଦତା, ଅପ-କୃଷ୍ଟତା ।

ନିକୃଷ୍ଟପ୍ରବୃତ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. ପାଶବବୃତ୍ତି, (ବିଂ-ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ଯାହାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ନୀଚ ।

ନିକୃଷ୍ଟାଶୟ—ପୁଂ.ବି. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) ନୀଚାଶୟ, ମନ୍ଦାଶୟ, ନିକୃଷ୍ଟଚିତ୍ତ ।

ନିକେରୁଣ୍ଡ—ପୁଂ. ବି. ଗୋମୟାଦିର ପୁନଃ ପୁନଃ ରାଶୀକରଣ ।

ନିକେତ—ପୁଂ. ବି. (ନି+କିତ+ଅ) ଗୃହ, ଆଲୟ, ନିକେତନ ।

ନିକେତନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନି+କିତ+ ଅଧି.ଅନ) ଆବାସ, ଗୃହ, (ପୁଂ.ବି) ପଲାଣ୍ଡୁ, ପିଆଜ ।

ନିକେଲ୍—ଯା ବି.ଏକପ୍ରକାର ମିଶ୍ରଧାତୁ

ନିକେଶ—ବିଂ. (ବ.ସ୍ତ୍ରୀ) କେଶହୀନ ।

ନିକୋଚକ—ପୁଂ.ବି. (ନି+କୁଚ+ଅକ) ଅଙ୍କୋଟ ବୃକ୍ଷ ।

ନିକୋଚନ—କ୍ଲୀ. ବି. (ନି+କୁଚ+ଭା. ଅନ) ସଙ୍କୋଚନ ।

ନିକୋଠକ—ପୁଂ. ବି.ନିକୋଚକ ଦେଖ ।

ନିକୋଥକ—ପୁଂ.ବି. (ନି+କୁଥ+ଅକ) ଜଣେ ବୈଦିକ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ନିକୋବର—ସ୍ତ୍ରୀ.ବି. ଭାରତମହାସାଗରର ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱୀପ ।

ନିକୋହିଆର—ପୁଂ. ବି. ଯବନଜାତି-ଆକବରଙ୍କର ପୁତ୍ର ।

ନିକୋସ୍ୟ—ପୁଂ. ବି. ଯଜ୍ଞୀୟ ପଶୁର